

Dobrotolubie

Isinalin ni Teofan na Nakatago

Mga Nilalaman:

Tomo I.....	16
Panimula	16
Santa Antonio ng Lobo	19
Ilang Salita Tungkol sa Buhay at Mga Akda ni San Antonio na Dakila	19
Ang Mga Turo ni San Antonio na Dakila	24
1. Mga Turo sa Buhay kay Kristo, hinango mula sa kanyang mga salita sa hagiograpiya ni San Atanasio, mula sa kanyang 20 liham at 20 kasabihan	24
2. Tungkol sa mabuting moral at banal na pamumuhay, sa 170 kabanata	47
3. Ang Alituntunin ng Buhay ng Eremita	64
a) Ang panlabas na takbo at panlabas na kaayusan ng ganitong pamumuhay	64
b) Ang estruktura ng panloob na buhay	69
Konklusyon	75
4. Mga Katuruan ni San Antonio na Dakila at mga salaysay tungkol sa kaniya	75
Tungkol sa Pagsuko sa Mundo	75
Pangkalahatang sagot sa tanong: ano, kung gayon, ang dapat gawin?	76
Ang puwersang nagtutulak sa isang tao tungo sa mga gawaing kabutihan at nagpapanatili sa kanya rito	77
Mga Giya ng Masigasig na Pagnanasa	77
Paano pinapainit ng isang tao ang apoy ng selos?	79
Mabubuting gawa at mabuting gawain, lalo na	83
Ang sukdulang layunin ng lahat ng bagay at ang tuktok ng kaperpeksiyunan	86
Ang kaganapan ni San Antonio at ang kanyang kaluwalhatian sa langit	86
5. Isang paliwanag sa ilan sa mga kasabihan ni San Antonio ng Granada, na ibinigay pagkatapos ng kanyang kamatayan ng isang nakatatanda	86
San Macario ang Dakila	93
Impormasyon tungkol sa buhay at mga sinulat ni San Macario	93
Ang Mga Katuruan ni Santo Macarius na Dakila tungkol sa Kristiyanong Buhay, pinili mula sa kaniyang mga talumpati	94
1. Ang Mapaningning na Orihinal na Kalagayan	94
2. Ang malungkot na kalagayan ng mga nahulog	96
3. Ang Panginoon, ang Arkitekto ng Kaligtasan	101
4. Pagbuo ng matibay na determinasyon na maligtas sa Panginoon	103
5. Ang Kalagayan ng Pagsusumikap	115
6. Ang kalagayan ng mga taong naging aktibo ang Espiritu sa kanila	129
7. Ang Pinakamataas na Antas ng Kristiyanong Kaperpeksiyunan	148
8. Ang Buhay na Darating	152
Ang Kagalang-galang na Abba Isaias	155
Isang maikling salaysay tungkol sa ating kagalang-galang na ama na si Isaias, Abba ng Nitria, at ang kaniyang mga sinulat	155
1. Ang mga salita ng Kagalang-galang na Abba Isaias sa kanyang mga alagad	157
1. Ang mga utos ni Abba Isaias sa mga kapatid na nakatira kasama niya	157
2. Tungkol sa Natural na Batas	158
3. Tungkol sa kalagayan ng mga baguhan at mga naninirahan sa selda	159
4. Tungkol sa ' ', ang paglalakbay ng mga naninirahan sa mga selda, at tungkol sa budhi	162
5. Tungkol sa mga utos para sa mga tapat, at sa pag-uugali ng mga nagnanais mabuhay nang sama-sama sa kapayapaan	170
6. Tungkol sa mga nagnanais mag-oberba ng birtwisong katahimikan	174
7. Tungkol sa mga Birtud	175
8. Mga Salita	178
9. Mga Utos para sa mga tumalikod sa mundo	182
10. Isa pang salita (sa mga tumalikod sa pananampalataya)	183
11. Tungkol sa Butil ng Mustasa	184

12. Tungkol sa alak	184
13. Ng mga nagsikap at mahusay na nagampanan ang kanilang gawain	185
14. Mga Gawa ng Pagluluksa	187
15. Tungkol sa Pagsuko sa Mundo	189
16. Tungkol sa kagalakang matatagpuan sa kaluluwang nagnanais maglingkod sa Diyos	190
17. Tungkol sa mga kaisipang dapat magkaroon ang isang tao kapag tinanggihan ang mundo at namumuhay bilang peregrino	196
18. Tungkol sa Pagpapatawad	200
19. Tungkol sa mga Pagnanasa	201
20. Tungkol sa kababaang-loob	203
21. Tungkol sa Pagpapakumbaba	203
22. Tungkol sa Pag-uugali ng Bagong Tao	209
23. Tungkol sa Kaganapan	213
24. Tungkol sa Pagkakawalay-sala	216
25. Kay Abba Pedro, ang kanyang disipulo	217
26. Ang mga salitang ipinamana ni Abba Peter, isang alagad ni Isaias	230
27. Tungkol sa 'Ingatan mo ang iyong sarili' (Deut. 15:9)	233
28. Tungkol sa mga Sangay ng Kasamaan	235
29. Mga Pagluluksa	236
2. Mga tuntunin at payo para sa mga baguhang monghe	241
3. Mga Katuruan ni Abba Isaias	245
4. Tungkol sa Pangangalaga ng Isip: 27 kabanata	248
5. Mga Kabanata tungkol sa Pagkamasalese at Katahimikan	251
Ang Kagalang-galang na Marko na Asketiko.....	252
Impormasyon tungkol sa buhay at mga sinulat ni San Marko	253
Mga Turo ni Marcos na Asketiko hinggil sa Espiritual na Buhay	253
1. Sulat para sa Mongheng si Nicholas	253
2. Sagot ni Monghe Nicolas sa sinulat ni Marcos na Asketiko	261
2. Ang mga aral ni San Marcos, na hinango mula sa kaniyang iba pang mga sinulat	262
3. 200 Kabanata tungkol sa Espirituwal na Batas	280
4. Sa mga nag-iisip na sila'y matutuwid sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, 226 kabanata	290
Si Abba Evagrius ng Pontus	303
Impormasyon tungkol sa buhay ni Abba Evagrius	303
Mga Tagubilin ni Monghe Evagrius hinggil sa Asetisismo	307
1. Mga Kabanata tungkol sa Aktibong Buhay, inihandog kay Anatolius	307
2. Si Evagrius na Monghe tungkol sa Aktibong Buhay: Isang Daang Kabanata	315
Mga Katuruan ng mga Banal na Nakatatanda	317
3. Ang gawa ng mongheng si Evagrius, isang paglalarawan ng buhay monghe, na nagtuturo kung paano dapat magsikap at magpanatili ng katahimikan	318
4. 33 Kabanata ni Evagrius na Monghe tungkol sa mga Analogiya, o Pawang-Aral	322
5. Ang kaniyang mga kasabihan tungkol sa buhay na espirituwal, ayon sa alpabeto.....	323
6. Iba pang mga kasabihan ng parehong may-akda	324
7. Tungkol sa Walong Kaisipan, kay Anatolius	324
8. Ang kaniyang sariling mga kaisipan, na kaugnay ng sanaysay tungkol sa walong kaisipan	326
9. Mga Tagubilin para sa mga kapatid na naninirahan sa mga monastikong komunidad at hospisyo	327
10. Ang Kanyang mga tagubilin sa mga dalaga	331
11. Tungkol sa Iba't Ibang Masamang Kaisipan, Kabanata	333
12. Mga Katuruan ni Abâ Evagrius.....	342
Tomo II.....	343
Panimula	343
San Juan Cassian na Romano	344
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	344
Isang Pangkalahatang-ideya ng Espiritual na Pakikibaka	345
1. Ang layunin at wakas ng ascesis	345
2. Sa layuning ito sa isip, dapat din nating tukuyin kung anong anyo ang dapat taglayin ng ating pagtalikod.....	346
3. Ang Pakikibaka sa Pagitan ng Laman at Espiritu	347
4. Pangkalahatang Balangkas ng mga Pagnanasa at ang Pakikipaglaban Laban sa mga Ito	350
5. Ang Pakikibaka Laban sa Walong Pangunahing Damdamin	352
1. Ang Pakikibaka Laban sa Sobrang Pagkain	352
2. Ang pakikibaka laban sa espiritu ng pakikipagtalik	358
3. Ang pakikibaka laban sa diwa ng kasakiman.....	363

4. Ang pakikibaka laban sa espiritu ng galit	368
5. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Kalungkutan	373
6. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Pagkawalang-pag-asa	374
7. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Kayabangan.....	378
8. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Kayabangan.....	381
6. Ang pakikibaka laban sa mga kaisipan, at sa pamamagitan nito laban sa masasamang espiritu	387
7. Ang pakikibaka laban sa lahat ng uri ng paghihirap na nagmumula sa kamalasan at mga sakuna	393
8. Tungkol sa Banal na Grasya at Malayang Kalooban	403
9. Tungkol sa Panalangin	405
10. Tungkol sa gabay sa buhay espirituwal – isang talumpati na may payo mula sa pinaka-may karanasan.....	411
11. Tungkol sa mga antas ng kaperpeksiyunan sa buhay espirituwal, ayon sa mga motibasyon para rito	413
12. Sa pagtatapos ng mga gawain ng pagsisisi	415
Ang Kagalang-galang na Isichius, Pari ng Jerusalem	417
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	417
Para kay Teodulo: isang talumpating nakapagliligtas at makapagliligtas hinggil sa pagkamit ng katamtaman at panalangin	417
Ang Kagalang-galang Nilus ng Sinai	441
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	441
Mga Pagtuturo sa Pag-aascetiko ng Kagalang-galang Nilus ng Sinai.....	442
1. Isang Salita Tungkol sa Panalangin	442
Panimula	442
153 Kabanata sa Panalangin	443
2. Tungkol sa walong masamang espiritu	454
1. Tungkol sa kasakiman sa pagkain	455
2. Tungkol sa pakikipagtalik sa labas ng kasal	457
3. Tungkol sa Pag-ibig sa Pera	459
4. Tungkol sa galit	465
5. Tungkol sa Kalungkutan.....	467
6. Tungkol sa kawalan ng pag-asa.....	469
7. Tungkol sa kayabangan	471
8. Tungkol sa Kayabangan.....	475
3. Mga Kabanatang Pampaghimok	477
4. Ang mga kaisipang nag-aalis sa tao mula sa panandalian at nagkabit sa kanila sa hindi nabubulok.....	482
5. Mga kaisipan at himig na katulad ng mga nauna, hinango mula sa iba pang mga sinulat ni San Nilus	485
6. Isang Pamanawagan sa mga Monghe	494
Santa Efren na taga-Sirya	496
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	496
Mga Turo ni San Efren para sa mga Asketiko	498
1. Isang Panawagan sa Pagpapakumbaba at Pagsusumikap para sa Kaligtasan	498
2. Mga Aral sa Pagpapakumbaba	512
3. Isang pangkalahatang balangkas ng buhay ng mga taong inialay ang kanilang sarili sa pagpapalugod sa Panginoon.....	522
4. Tungkol sa mga birtud at mga hilig.....	528
Mga Birtud ng Kaluluwa	528
Mga Birtud na Pangkatawan	528
Mga Pagnanasa ng Kaluluwa.....	528
Mga pagnanasa ng laman.....	529
5. Tungkol sa pakikibaka laban sa walong pangunahing damdamin, sa pangkalahatan	531
1. Tungkol sa pakikibaka laban sa kasakiman sa pagkain.....	532
2. Tungkol sa pakikipaglaban sa kahalayan.....	534
3. Tungkol sa pakikibaka laban sa pag-ibig sa pera	542
4. Tungkol sa pakikibaka laban sa galit.....	544
5. Tungkol sa pakikibaka laban sa kalungkutan.....	547
6. Tungkol sa pakikipaglaban sa kawalan ng pag-asa.....	551
7. Tungkol sa pakikipaglaban sa kayabangan	554
8. Tungkol sa pakikibaka laban sa kayabangan.....	555
6. Pangkalahatang Aral sa Asketikong Buhay.....	559
7. Payo sa mga Asketiko	583
Santa Juan Climaco	589
Isang maikling salaysay tungkol sa kanya	589
Ang Mga Turong Asketiko ni San Juan Climacus	590
1. Pangkalahatang Prinsipyo ng Asketismo	590

2. Tungkol sa Pagpapakumbaba	592
3. Tungkol sa mga birtud at mga hilig – at sa pakikipaglaban laban sa huli – sa pangkalahatan	594
4. Tungkol sa pakikipaglaban sa walong pangunahing damdamin	602
1. Ang pakikibaka laban sa kasakiman sa pagkain	602
2. Ang Pakikibaka Laban sa Paglalasing	605
3. Ang Pakikibaka Laban sa Pag-ibig sa Pera	609
4. Ang Pakikibaka Laban sa Galit	611
5. Ang Pakikibaka Laban sa Kalungkutan	614
6. Ang pakikibaka laban sa espiritu ng kawalan ng pag-asa	615
7. Ang Pakikibaka Laban sa Kapanambangan	616
8. Ang Pakikibaka Laban sa Kayabangan	618
5. Tungkol sa kawalan ng damdamin	622
Ang Banal na Kagalang-galang na mga Ama Barsanuphius at Juan	623
Isang maikling salaysay tungkol sa kanila	623
Mga Tuntunin sa Asetisismo	625
Ang Kagalang-galang na Abba Doroteo	645
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	645
Mga Tagubilin para sa mga Asketiko	646
Santa Isaac na taga-Sirya	666
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	666
Mga Pagtuturo sa Pag-a-ascetic	667
Tomo III	722
Panimula	722
Pinagpalang Diadochus, Obispo ng Photiki sa Illyrian Epirus	722
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	722
Ang paliwanag ni Blg. Diadochus tungkol sa pinakahuling hangganan o tuktok ng kaperpeksiyunan sa mga pangunahing birtud	723
Isang Espiritual na Traktado, hinati sa isang daang kabanata ng aktibong pagsasanay, puno ng espiritwal na kaalaman at paghuhusga	724
Ang ating Kagalang-galang na Ama na si Juan ng Karpathos	754
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	755
Sa mga monghe sa India na sumulat sa kanya, isang daang kabanata ng paghihikayat	755
Bendito Abba Zosima (Palestinian)	768
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	768
Ang mga Pagsasalita ng Banal na Abba Zosima	770
San Maksimo ang Tagapagtapat	782
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	782
1. Mga Salita ng Asetisismo, sa anyo ng mga tanong ng isang disipulo at mga sagot ng nakatatanda	784
2. Apat na Raming Kabanata Tungkol sa Pag-ibig	798
Panimula kay Elpidio	798
Ang Unang Centuria tungkol sa Pag-ibig	799
Ang Ikalawang Daang Tungkol sa Pag-ibig	806
Ang Ikatlong Daan sa Pag-ibig	816
Ang Ika-Apat na Daang Talata Tungkol sa Pag-ibig	825
3. Mga spekulatibo at praktikal na kabanata, na pinili mula sa pitong daang kabanata ng Griyegong *Dobrotolubie*	833
Banal na Abba Falasius	864
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	864
Si Abba Falassius tungkol sa pag-ibig, pagtitimpi at buhay na espiritwal, para sa presbiterong si Pablo	865
Ang Ika-101	865
Ang Ika-sanda't Ikalawa	868
Bilang isang daan at tatlo	872
Panalangin	876
Ang Ika-sanda-apat	876
San Teodoro, Obispo ng Edesa	881
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya	881
Isandaang Pinakakapaki-pakinabang na Kabanata ng Ating Kagalang-galang na Ama Theodore ng Edessa	881

Ang Kagalang-galang na Teodoro ng Edesa	895
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	895
Ang spekulatibong talumpati ng ating kagalang-galang na ama na si Theodore	895
Ang Kagalang-galang na Abba Filemon.....	901
Isang Maikling Salaysay Tungkol Sa Kaniya.....	901
Isang napaka-instruksiyonal na salaysay tungkol kay Abba Philemon	901
Ang Kagalang-galang na Ama Theognostus	909
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	909
Tungkol sa aktibong at kontemplatibong buhay, at sa pagkasaserdote, ang mga kabanata	910
Tungkol sa Pagkapari.....	911
Tungkol sa Pagkapari.....	917
Tungkol sa Pagkapari.....	920
Ang Kagalang-galang na Philotheos ng Sinai	921
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	921
Ang 40 Kabanata sa Pagkakatatipid ng Sarili ni Amang Banal na si Philotheos ng Sinai.....	921
Elias, presbiter at exarkos	931
Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya.....	931
Isang Koleksyon ng mga Bulaklak, Inihanda nang May Malaking Karunungan ni Elijah, ang Pinakabatang Presbyter at Ecdicus.....	932
Tomo IV	942
Ang Kagalang-galang na Teodoro na Studita.....	942
Mga Ascetic na Tagubilin ni para sa mga Monghe.....	942
Panimula	942
Isang Salaysay ng Buhay ni San Teodoro ang Studita	944
1. Kay taas ng buhay monghe.....	951
2. Huwag ninyong isipin na kayo ay dakila.....	952
3. Magbantay: sapagkat ang kaaway ay hindi natutulog – bilang aliw sa pastol	952
4. Alalahanin ang kamatayan at ang Araw ng Paghuhukom, at maging masigasig sa pagtupad sa inyong mga panata	954
5. Magpamunitan kayo sa mabuti, ngunit hindi sa masama	954
6. Laban sa pagnanasa; sapagkat sa pamamagitan ng apoy na ito ay nasisindihan ang walang hanggang apoy; at maaaring abutin ng kamatayan ang isang tao sa mismong akto	956
7. Isang dakilang tawag; magpasalamat sa pamamagitan ng pagtupad sa sariling mga panata	956
8. Huwag kayong manghinang: maliit ang paggawa; ang gantimpala ay walang sukat	957
9. Linisin, itanim at diligan ang bukid ng kaluluwa, upang ito'y mamunga ng espirituwal na bunga	958
10. Dumarating ang Panginoon—maging matiisin; at ano ang magpapatibay sa iyo?	959
11. Pinupukaw ng kaaway ang mga pagnanasa; ngunit labanan mo siya at magwawagi ka; ang Panginoon ang iyong katulong	960
12. Lumisan tayo rito... ibig sabihin, mula sa kaharian ng mga pagnanasa, sa pamamagitan ng pagpipigil sa tiyan, sa mga mata, sa dila, sa mga tainga, sa mga kamay at sa mga paa	961
13. Pagbangon; Matins; unang oras; trabaho	962
14. Itakda ninyo ang inyong mga puso sa Diyos, at ituring ang lahat ng iba pa bilang wala	964
15. Tumakas kayo mula sa mundo; ngunit hindi kayo tumakas mula sa kaguluhan ng mga pagnanasa na pinukaw ng inyong mga kaaway: kailangan kayong maging mapagmatyag at manindigan nang matatag	965
16. Nakikita ko ang inyong pag-unlad, ako'y nagagalak; subalit, sa takot na kayo'y huminto, ako'y nananalangin sa inyo: huwag ninyong hadlangan ang daloy, lumayo sa lahat ng hindi angkop at magsikap nang taimtim para sa lahat ng mabuti	966
17. Bakit kayo umalis sa mundo? Upang mapalinis; at mapalad ang siyang nabubuhay sa diwa ng buhay na ito, lalo na sa pananampalataya sa abbot.....	967
18. Ang buhay-komunidad ay pinakamapuri; at mapalad ang siyang namumuhay sa diwa nito	968
19. Nawa'y higit pang mangibabaw ang bawat isa sa inyo sa kani-kaniyang birtud: ang masunurin sa pagsunod; ang mapagkumbaba sa kababaang-loob; ang masipag sa paggawa.	969
20. Nagagalak ako sa inyong mga tagumpay... sa ilan dahil sa kababaang-loob, sa iba	970
21. Maging mabuti – at huwag mong papasukin ang kaaway sa iyong puso, baka siya'y sumigaw: 'Lahat ay naging masama na'	971
22. Lahat ay nagmumula sa Diyos; gayunpaman, kailangan din ang ating sariling pagsisikap upang mapanatili at magpatuloy	971
23. Labanan ang kaaway na nagbubunsod ng mga pagnanasa.....	972
24. Laban sa pag-alab ng mga pagnanasa: ang Salita ng Diyos, ang pag-iingat sa mga pandama—lalo na sa paningin—at ang hindi pagbibigay ng pahinga sa laman: mag-ingat ka; bagaman ikaw ay bumagsak	

pagkatapos ng binyag, huwag kang bumagsak muli pagkatapos mong gawin ang mga panata ng schema	973
25. Sa mga nagtatagumpay sa kanilang mga pagnanasa – mga korona; sa mga nagpapasuko rito – mga paghihirap; kung kabilang ka sa una, ayos lang; kung sa huli, magmadali kang itama ang iyong mga gawâ	973
26. Sa pagmamasid sa mundo mula sa kataas-taasan ng buhay mong monghe, nakikita mo ang dagat ng kayabangan na umaalon; magalak ka nga, sapagkat nailigtas ka rito	975
27. Ang araw-araw na paglilingkod sa simbahan, ang kakaunting suplay, ang pagsunod sa mga tuntunin ng pamumuhay na sama-sama, ang mga multa at penitensya ay nangangailangan ng maraming pagsisikap at pasensya; ngunit dahil ito ay humahantong sa kaligtasan, at may mga korona na maaaring mapanalunan para rito, magpakatampang ka	976
28. Ikaw ay parang mabuting lupa, nagbubunga ng bunga ng kabutihan, maging ito man o iyon	977
29. Sa lalong madaling panahon, tayo'y aalis na rito; subalit sana'y samahan tayo ng isang mabuting pamamaalam	978
30. Upang maiwasan ang pabagu-bagong-loob, dapat tayong sumailalim sa tuntunin ng pamayanan, na nagbabawal sa anumang paghihiwalay sa loob ng kapatiran, pinananatili ang lahat sa pantay-pantay na katungkulan, at sa gayon ay pinoprotektahan tayo laban sa pagbagsak	979
31. Anumang tiniis natin dito ay magkakalooban ng di-mailarawang gantimpala; kaya't magpakatibay tayo nang walang katamaran sa ating mabigat na landas, na sumusunod sa yapak ng mga santo na nauna sa atin, na mga taong katulad din natin	980
32. Ang daang kaharian ay gawin ang lahat ayon sa tuntunin; ang lumilihis ay napapababa sa labis o kulang; pinapayagan ang paglihis, ngunit kailangan lamang ng kaalaman ng abbot, kung wala ito ay hindi magtatapos nang maayos	981
33. Kapag humihingi ng gabay mula sa Salita ng Diyos kung paano mabubuhay, dapat alalahanin ang buhay ng mga santo na isinabuhay ito – na nagsisimula sa takot sa Diyos at nagtatapos sa malalim na kababaang-loob	982
34. Upang maiwasan ang mga kaguluhan laban sa itinatag na kaayusan, dapat ipaalam sa nakatataas sa lalong madaling may makapansin ng anumang pakana o welga	984
35. Ang mga pagpapakita ng mga gawain sa loob natin ng Espiritu ng Diyos at ng espiritu ng panlililang, na inilahad upang, sa pagkaalam nito, masigasig nating itaguyod ang una at lumayo sa huli	984
36. Kinakailangan ang mabubuting gawa; ngunit dahil ang bawat gawa ay may sariling gantimpala, hindi nito pinipigilan ang matatalino na umunlad	985
37. Sa pananampalataya at pag-ibig para sa akin, maging masigasig; ang mga namamahala sa gawain, pamahalaan ito nang may karunungan, at ang mga nasa inyong pangangalaga, isakatuparan ito nang may katapatan	986
38. Ang daan ng buhay sa pagsunod ay higit sa lahat ng iba: ito ang pinili ng Panginoon	987
39. Ilagay mo ang Panginoon sa harap ng iyong mga mata, baka madala ka sa anumang masama; magsikap ka para sa mabuti, na nag-uugnay sa Araw ng Paghuhukom, at lalo na sa kakila-kilabot na paghuhukom at ang hatol nito	988
40. Ang takot sa Diyos ay sumusugpo sa mga espada ng ating kaaway	988
41. Sa pamamagitan ng pagtrato sa tagapangasiwa bilang isang hiwalay na awtoridad, ipinapakilala ninyo ang dalawang awtoridad at pagkakabahagi; at kung saan nahahati ang awtoridad, hindi maaaring tumayo ang kaharian	989
42. Ang Kwaresma ay nangangailangan ng pag-aayuno hindi lamang ng katawan, kundi pati na rin ng kaluluwa	990
43. Mapalad ang mga naglilingkod nang sama-sama: magsaya!	991
44. Pangamba para sa sarili kaugnay ng pagiging abâ	992
45. Inaakit tayo ng mga demonyo sa pamamagitan ng pagpukaw ng ating mga pagnanasa, at winawasak tayo: dapat tayong lumaban	994
46. Tinawag tayo sa isang marangal na buhay: ngunit nabubuhay ba tayo ayon sa ating nilayon, at ayon sa inaasahan ng iba?	995
47. Maging matatag sa buhay na inyong pinili, at huwag ninyong agawin sa inyong sarili ang mga kagalakang naghihintay sa inyo	996
48. Malapit na ang kamatayan: ihanda ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng paglilinis sa inyong sarili mula sa mga pagnanasa	998
49. Ang tagpo ng paghihirap ng ating Tagapagligtas para sa ating kapakanan: karangalan at pasasalamat sa Kanya!	999
50. Aral mula sa pagtingin sa mga patay: huwag mong pagtuunan ng pansin ang katawan, kundi ang langit	1000
51. Ang lahat sa monasteryo ay nagtatrabaho, nag-aambag ng kanilang bahagi para sa kabutihang panlahat; kaya ang lahat ng nalilikha ng monasteryo ay itinuturing na pag-aari ng bawat isa	1001
52. Magpatuloy ang pag-ibig sa kapwa; nawa'y kayong lahat ay maligtas sa pamamagitan ng paglilinis ng inyong sarili; iwasan ang walang kabuluhang usapan at tawa; sumasakit sa akin ang makarinig na may mga kamalian sa inyo	1002

53. Ako'y paalam na, ngunit iniwan ko sa inyo ang aking kaluluwa; magpatuloy kayo, kahit wala ako, na gaya ng inyong pagiging kasama ako	1004
54. Pakaluguran ang Diyos; alagaan ang isa't isa, huwag maghanap ng sariling kaluguran; huwag magpakatatalino sa sarili ninyong paningin; maging magkaisa kayo sa pag-iisip	1005
55. Ipinapakita Niya ang Kanyang pabor sa masigasig na manggagawa at hinihikayat silang maging masigasig kapwa sa mga espirituwal na gawain at sa mga tungkuling monastiko	1006
56. Ang mga baguhan ay nahaharap sa matitinding tukso, dahil sa mga natitirang bakas ng makasalanang hilig at gawi	1008
57. Nakikipaglaban tayo: Ako, bilang inyong kumander, ay hinihikayat ko kayo sa mga salitang ito: tumindig nang matatag	1009
58. Iniisip ko ang kamatayan at ang lahat ng nangyayari sa panahong iyon, at nananalangin ako na pagkalooban ako ng biyaya upang mapadalis at hindi kailangang tiisin ang apoy; ngunit kayo, magalak habang inaasahan ang gantimpala, kahit na malungkot ang inyong kasalukuyang kalagayan	1010
59. Nang ako'y nasa gitna ng kayabangan ng mundo, nagpasalamat ako sa Diyos na tayo'y nakatakas mula roon	1011
60. Bumangon at maghanap ng paggaling mula sa Panginoon, ang Tagapaghilom ng lahat	1012
61. Ang kalagitnaan ng Dakilang Kwaresma; nagsikap tayo, at nakikita natin ang mga bunga: ang awa ng Diyos; matapos magpasalamat, magpatuloy tayo	1013
62. Maayos ang pagkakasunod-sunod ninyo: panatilihin ito	1014
63. Matapos ipagdiwang ang Pasko ng Pagkabuhay, magpatuloy tayo sa diwa ng Kwaresma, upang hindi natin sayangin ang ating mga natamo sa panahong ito, kundi lalo pa itong palaguin	1015
64. Ipinagkaloob sa atin ang isang marangal na tawag; magsaya tayo, magpasalamat, at kumilos, isinasagawa ang bawat pagsisikap para rito, at tinitii ang lahat ng bagay	1016
65. Sa pagmumuni-muni sa tiniis ng mga Propeta, mga Apostol at iba pang mga Santo para sa Kaharian ng Langit, mapuno tayo ng sigasig	1017
66. Ipinagkatiwala ninyo ako ng Diyos; kaya naman masigasig akong magturo sa inyo	1018
67. Dahil iniibig ko kayo, nagagalak ako kapag kayo'y umuunlad, at nalulungkot ako kapag nakikita ko kung anong uri ng espiritu ang nangingibabaw	1018
68. Kapayapaan sa mga walang kabuluhan at walang laman na paghahangad; ngunit ang ating mga layunin ay dakila, at ang ating mga pagsisikap ay mabunga	1019
69. Dapat nating tiisin ang lahat ng hindi kanais-nais na bagay na dumarating sa ating buhay; at maging karapat-dapat tayong makasama sa hanay ng mga naghihirap para sa pananampalataya	1020
70. Ano ang hinihingi ng Diyos sa iyo? Ang pagtalikod sa sarili mong kalooban at pagsunod sa nag-iisang kalooban ng abbot; kaya, huwag ninyong ipagpilitan na ihiwalay ang inyong sarili sa iba sa anumang bagay, kahit pa sa paggawa ng mabuti	1021
71. Ang mga sanhi ng kasalanan ay kapalaluan at pagsuway; at mula rito nagmumula ang bawat uri ng kalungkutan: samantalang mula sa kababaang-loob at pagsunod	1022
72. Paano nakapagligligtas ang mga penitensya at iba pang hakbang na pangkoreksyon? Sila ang daan patungo sa paraiso	1023
73. Ang daan ay mabigat at mapanglaw; ngunit bilang ganti, naghihintay sa atin ang walang-hanggang aliw: magtiyaga tayo	1023
74. Kapag inanyayahan ng hari ang kaniyang mga bisita sa hapunan, nagmamadali ang lahat. Inanyayahan tayo ng Hari ng Langit; paano nga ba tayo hindi magmamadali, na matiisin ang lahat ng bagay? Huwag tayong mawalan ng loob, kundi labanan nang buong tapang ang lahat ng bagay	1024
75. Nakikita ang mga bunga ng mabuting buhay, alinsunod sa ating paraan, higit pang manatili rito: at ikaw ay magiging tirahan ng Triyung Diyos	1025
76. Para sa mga namumuhay nang banal, ang bawat araw ay isang pagdiriwang. Hinahangad mo ba ito? Maging masigasig kang magpasaya sa Diyos, at tiisin ang lahat ng bagay para sa Kanya	1026
77. Ang buhay ay puno ng kaguluhan; ngunit una sa lahat, ipagdasal mong maging gising at matalino ang iyong timonero; pagkatapos ay magpakalakas ka sa pag-asa na marating ang masayang wakas	1027
78. Tulad ng kapag papalapit ang mga Arabo, ginagawa natin ang lahat ng pag-iingat upang hindi mahulog sa kanilang mga kamay, gayundin, mag-ingat tayo laban sa ating mga kaaway sa espirituwal, na nakasuot ng baluti ng Diyos	1028
79. Nauubos na ang oras: dapat tayong maging mapagbantay, gaya ng ginagawa ninyo, na may partikular na pag-iingat na linangin ang kababaang-loob at kahinahunan, na ginagaya si Cristo	1029
80. Pinupuri ko ang inyong pagsunod: magpatuloy kayo sa ganitong paraan; at kapwa ang mga nagbibigay ng tungkulin at ang mga nagsasakatuparan nito—at ang mga tumatanggap nito—ay kumilos nang may paggalang sa Diyos	1031
81. Magbantay tayo laban sa pag-alsa ng mga pagnanasa, na mas nakakatakot kaysa sa tabak, sa pamamagitan ng pagtatanggol sa ating sarili sa pamamagitan ng mga utos at pag-arms sa ating sarili ng paglayo sa kasalanan. – 2) Ngayon	1032
82. Umalis ang kapatid. Bakit? Hindi niya pinakinggan ang sarili at nagpatalo sa mga mapanlinlang na kaisipan; kung pinakinggan niya ang sarili, sana'y itinama siya ng mga salita ng mga Salmo; at hindi naging matatag ang kanyang kalooban	1032

83. Huwag hayaan na may anumang makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos; kundi magtiyaga tayo sa ating mga gawain at birtud hanggang sa maabot natin ang sukat ni Cristo	1033
84. Sino ang mga taong masama? Lahat ng namumuhay nang masama; lalo na yaong hindi nasisiyahan sa kakaunting probisyon ng monasteryo, na salungat sa kanilang mga panata	1034
85. Mapait na dalawa pa ang umalis	1036
86. Nalulugod ako sa inyong katatagan at pagtitiyaga; magpatuloy kayo at magsikap nang higit pa – at ang pagpapala ng Diyos ay mananatili sa inyo; ngunit ang mga hindi ganoon ay hindi mula sa Diyos.....	1037
87. Sa pagtalikod mo sa mundo, ngunit muling paglingon dito – kumikilos kang hangal at mapanira: magpakatwiran ka, pinapakiusap ko	1038
88. Nagagalak ako na kayo ay nakaayos nang mabuti; ngunit hindi ito gawa ko, kundi biyaya ng Diyos; nagagalak ako, samakatuwid, sapagkat tayo ay isa sa inyo: nawa'y ingatan kayo ng Panginoon at tulungan kayong umunlad	1038
89. Sapagkat sinunod mo ang tawag ng Diyos, gaya ni Abraham, iniwan mo ang lahat: huwag kang malungkot, kundi sa pamamagitan ng pag-asa, tiisin mo ang lahat: naghihintay sa iyo ang mga korona	1039
90. Tulad ng tungkulin kong palaging hikayatin kang makipaglaban, gayundin ang tungkulin mong palaging maging handa na nakasuot ng buong espirituwal na baluti at makipaglaban	1041
91. Dumating na ang tagsibol: mag-ingat ka; pinapayuhan kitang mag-ayuno sa alak, huwag kang kumain nang busog, maging maingat ka kapag pumapasok sa bayan, at huwag magdala ng mga bagay na makamundo pabalik sa monasteryo mula roon.....	1042
92. Ang pagpapasakop ng sariling kalooban ang ating pinakamataas na birtud	1042
93. Nagsusumikap ka sa lahat ng bagay upang gumawa ng mabuti; malaki ang pagsisikap, ngunit mas dakila ang gantimpala; kaya't magpatuloy ka nang higit pa at higit pa	1043
94. Alam ninyo kung bakit tayo dumating sa monasteryo: huwag ninyong payagang may sumalungat dito	1044
95. Tayo ang hukbo ni Cristo: tiyakin ninyong nakahanda ang inyong buong baluti; sapagkat hindi kailanman natutulog ang kaaway – at lumaban	1046
96. Alalahanin natin kung ano tayo noon, kung paano tayo tinawag, at kung ano tayo ngayon; – at magpasalamat tayo sa Diyos hindi lamang sa salita kundi higit sa lahat sa katuwiran ng ating pamumuhay	1047
97. Walang duda na mana ninyo ang walang hanggang kaligayahan dahil sa inyong pagtalikod sa mundo, sa inyong pagsunod na parang martir, at sa inyong pakikibaka laban sa inyong mga pagnanasa at sa mga kaaway na hindi nakikita: magpakatibay kayo, samakatuwid.	1048
98. Mahirap tayo; gayunpaman, tinutustusan tayo ng Diyos; purihin Siya; gayunpaman, hindi tayo dapat maging tamad; kundi magtrabaho ang bawat isa ayon sa kanyang tungkulin: pagkatapos ay pararamihin ng Diyos ang kaunti nating mayroon	1049
99. Ang mga aral ay hindi walang silbi: ginigising nila ang mga natutulog, at pinatitibay at ginagabayan ang mga gising	1050
100. Mahirap magpigil; ngunit alang-alang sa Panginoon, alang-alang sa ating sarili—Siya na nagdusa hanggang kamatayan sa krus—tinatanggap ko; kayo rin ay dapat magtiis.	1051
101. Tayo ay tinawag upang malinis mula sa ating mga kasalanan sa pamamagitan ng paggawa, kakulangan at paghihirap	1052
102. Pinagpapala ko kayo sa inyong tapat at matagumpay na pagtatalaga sa buhay ng komunidad.....	1053
103. Ang mga kaisipan at damdamin, mga salita at gawa sa mundong iyon ay lubos na naiiba sa atin: tinitingnan natin ang lahat ng ito na para bang nasa paraiso tayo	1054
104. Tungkulin kong magsalita, at tungkulin ninyong makinig	1055
105. Ang panahon ay paborable na (tagsibol); panatilihin mong kontrolado ang iyong katawan	1058
106. Tiisin natin ang lahat ng bagay sa pag-asa ng walang hanggang kaligayahan, na sumusunod sa mga salita at halimbawa ni San Pablo	1058
107. Kwaresma na ngayon: ihanda ninyong bawat isa ang inyong sarili ayon sa hinihingi nito	1059
108. Huwag nating hayaang maging tamad tayo, tandaan natin na tayo'y naglilingkod para sa Diyos, na gagantimpalaan tayo ayon sa ating sigasig at kasipagan	1060
109. Pagsikapan nang taimtim at buong lakas ang hindi mula sa mundong ito: pagpapalain ka ng Diyos	1061
110. Sa pamamagitan ng inyong pakikipag-isa, ang kabutihan ng bawat isa ay pinaghahatian ng lahat, at ang kabutihan ng lahat ay pinaghahatian ng bawat isa	1062
111. Ipinangangaral ang mga sermon upang, sa pamamagitan ng pakikinig sa mga ito, kayo'y matuwid, subalit nananatili kayong gaya ng dati: kaya tigilan ninyo ang pagiging pabaya at walang kilos.....	1063
112. Nakikilahok tayo sa isang espirituwal na karera: sino ang mga manonood? Ano ang dapat pagtuunan ng pansin ng mga mananakbo? Sino ang tumatakbo nang maayos?	1063
113. Naitakda mo nang maayos ang iyong mga hangarin; ngunit hindi ka nito ligtas sa mga tukso ng kaaway na iyong nararanasan	1064
114. Pagsikapan nating linangin ang ating mga kaluluwa, sa pamamagitan ng paggawa sa espirituwal na kahulugan ng lahat ng ginagawa ng isang magsasaka sa pag-aararo ng kanyang bukid	1065

115. Isinuko ang lahat ng pagnanasa at galit, manatili tayo sa Panginoon, na tapat na nagsisilbi sa Kanya sa tungkulin ng ating bokasyong monghe	1066
116. Tungkol sa pagkakataon ng pagtakas ng ilang tao: manindigan nang matatag at magsikap para sa kaperpeksyon, mag-ingat nang lubos na huwag kumilos ayon sa sarili mong kalooban, kahit sa paggawa ng mabuti.....	1067
117. Ang mga muling tumakas. – Paano maiiwasan ang ganitong pagbagsak?	1068
118. Ang mga pakikibaka ay panandalian, ngunit ang gantimpala para rito ay walang hanggan; ang mga ligaya ng kasalanan ay mabilis na naglalaho, ngunit ang mga paghihirap para rito ay walang katapusan: ang mga pabaya ay hindi makatakas dito	1069
119. Lumabas tayo sa sanlibutan: nakapagtataka pa nga ba na tayo'y nagdurusa sa sanlibutan? Ngunit hindi ito sa ating kapahamakan, kundi sa ating kapakinabangan.	1070
120. Sa ating buhay espirituwal, ipakita natin ang mga katangian ng buhay ng Panginoon sa lupa sa laman	1070
121. Huwag maghiwalay ang sinuman sa iba, at huwag mawalan ng pananampalataya sa inyong Ama; at huwag ding makinig sa kaaway, ang mapanlinlang na imbentor ng kasamaan.....	1071
122. Ang mga manlalakbay, na nakatingin sa wakas ng kanilang paglalakbay, ay kusang-loob na tinitii ang lahat ng paghihirap na kanilang nararanasan sa daan: gayundin naman, kailangan nating tiisin ang lahat para sa Kaharian ng Langit	1072
123. Sa anong mga bagay tayo dapat magpaligsahan, sa anong mga bagay tayo dapat magsikap na mangibabaw sa isa't isa, at sa anong mga bagay tayo dapat magkasundo?	1072
124. Maging walang kapintasan sa lahat ng bagay, sa loob man o sa labas	1073
125. Panatilihin ang mga utos ng Diyos at ang ating mga tuntunin, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga ninuno – lahat bilang isang tao.....	1073
126. Isantabi ang mga bagay sa lupa at magsikap para sa mga bagay sa langit, lalong labanan ang galit at kahalayan	1074
127. Nagagalak ako na kayo ay muling nagtipon mula sa inyong pagkakakalat at kayo ay nanirahan nang ayon sa nararapat	1074
128. Maayos ang inyong pamumuhay; at sana'y wala ni isang taong masama ang ugali sa inyo	1075
129. Inaanyayahan niya ang lahat na magpasalamat sa Diyos sa pagliligtas sa kanila mula sa bilangguan	1076
130. Iniwan namin ang lahat upang mapasaya ang Diyos.....	1076
131. Sa daan patungo sa monasteryo, ipagdasal mo ang iyong sarili, at hilingin mo sa kanila na hanapin ang tulong ng Diyos sa kanilang mga gawain: sapagkat ang ani.....	1077
132. Hinimok niya si Sophronius na tiyakin na masusunod ang mga patakarang itinakda ng mga Ama: sapagkat mula rito nagmumula ang lahat ng kabutihan, at mula sa kabaligtaran, ang lahat ng kasamaan	1079
133. Hindi malaki ang ating mga pagsisikap, ngunit ang gantimpala ay hindi masukat.....	1080
134. Maging walang kapintasan sa lahat ng bagay, upang magsilbi kayong mabuting lebadura para sa mga papasok sa monasteryo pagkatapos ninyo; laging isaalang-alang ang Diyos, pati na ang kamatayan at ang paghuhukom ng Diyos: maging sa pagpanaw o sa pagdating.....	1080
135. Pagsikapan ninyo, tandaan ang Araw ng Paghuhukom at ang Huling Paghuhukom: sa kontekstong ito, inilalahad ang mga gawang mabuti, at partikular kung ano ang kinakailangan upang labanan ang laman na pagnanasa.....	1081
136. Sa pamamagitan ng pagtatanong kung pinananatili ba nila ang kanilang wastong pag-uugali at kung may sinuman na lumilihis sa hindi wastong asal, paalalahanan sila sa buong balangkas ng sapilitang pamumuhay.....	1081
137. Mga tagubilin kung paano, sa panahon ng anihan, gampanan ang tungkulin, magpanustos ng pagkain at magpahinga, kung paano magpalipas ng gabi, at kung paano kumilos sa pangkalahatan	1082
138. Sa pagdinig ng mabuting balita tungkol sa mga kapatid, siya ay nagagalak at hinihikayat silang magsikap nang higit pa, na inilalarawan kung paano dapat kumilos ang mga namumuno at kung ano ang dapat maging kalikasan ng lahat ng mga kapatid	1083
139. Ang takot sa Diyos at ang pag-ibig ay nag-uudyok ng sigasig at nagpapanatili sa isang tao sa tamang landas; ngunit ang mga walang mga ito ay nagpapabaya at bumabagsak.....	1084
140. Nagdadalamhati siya sa mga lumalabag sa kanilang mga panata at umaalis sa monasteryo, at sa lahat ng paraan ay hinihikayat silang bumalik sa tamang landas at manatiling matatag sa buhay monghe	1085
141. Hinimok ang bawat isa na isantabi ang sarili nating pangangatwiran at kalooban, at ipagkatiwala ang sarili nang may pananampalataya sa Kanyang patnubay, para sa pangmatagalang tagumpay sa buhay na nararapat nating pamunuan	1086
142. Inaanyayahan Niya tayong magalak na tayo'y namumuhay sa kahirapan, puno ng kakulangan at kalungkutan, sa pamamagitan ng mga gawaing pagtitimpi, matapos isakripisyo ang lahat ng makamundong bagay; sapagkat ito ang tiyak na daan tungo sa mana ng Kaharian ng Langit.....	1086

143. Inihahambing Niya ang buhay ng isang deboto sa isang karera sa arena, at nagbibigay ng detalyadong tagubilin kung paano matagumpay na tapusin ang karerang ito at matanggap ang gantimpala	1087
144. Magsikap tayo na magkaroon ng kasigasigan sa bawat birtud, at mag-ingat laban sa lahat ng kasamaan, lalo na sa yaong tila mabuti	1088
145. Isang buhay ng pagtitiis sa komunal na pagsunod; ito ang tunay na pagkamartir	1089
146. Sa pagkakataon ng lindol, pinaaalalahanan ninyo kami sa pagyanig ng langit at lupa sa huling araw at nag-aalok ng pagtuturo na naaayon dito	1090
147. Lalo tayong uunlad sa bawat birtud, magsikap nang taimtim at iwasan ang lahat ng masama, at pagandahin ang ating sarili sa pamamagitan ng mga gawa ng anghel, na sumusunod sa halimbawa ng mga Banal na Ama at sa pag-asa ng dakilang mga pangako	1091
148. Mahirap itanim sa atin ang kabutihan, samantalang mas madaling tanggapin ang kasamaan	1092
149. Sinisaway niya ang mga nagpapasuko sa tukso ng kaaway at ang mga nahuhulog, at hinihikayat silang lumaban, na binibigyan sila ng pag-asa sa tulong ng Panginoon	1093
150. Sa pamamagitan ng pagtukoy kung sino tayo, bakit tayo narito, nasaan tayo, at kung saan tayo mapupunta, inilalarawan nito ang paghuhukom ng Huling Paghuhukom at ang kapalaran ng mga nasa kanan at ng mga nasa kaliwa, at nagbibigay ng isang nakapagpapatibay na aral	1093
151. Pagkuha ng mga aral para sa mga nakikibahagi sa espirituwal na pakikibaka na hindi nakikita mula sa paraan ng paghahanda ng mga kalahok para sa mga paligsahan sa mga pansiyentong palabas	1094
152. Sa pamamagitan ng halimbawa ng magsasaka, manlalangoy, mangangalakal, at manlalakbay, hinihikayat niya ang sigasig para sa pagkamit ng mga espirituwal na biyaya	1095
153. Ipinapaliwanag nito kung gaano kaligaya ang maglingkod sa Panginoon; at, sa pag-alala na ang mga kapatid ay pumasok din sa monasteryo para sa layuning ito, na iniwan ang lahat, hinihikayat sila ng mga salita ng Panginoon: 'Maghanap kayo, at kayo'y mangahanap'	1096
154. Nangungunot-noot kung gaano kabisig ang pasanin ng kanyang tungkulin bilang abbot, lalo na sa pag-iisip na siya ay mananagot para sa bawat isa, siya ay humihingi ng tulong. Sa anong paraan? Sa pamamagitan ng tagumpay sa buhay monghe	1096
155. Tulad ng isang matapang na mamamayan na nagagalak kapag tinawag ng hari upang tanggapin ang gantimpala, gayon din ang ating kapatid na si Chariton, na tinawag mula rito ng Panginoon, at ngayo'y nilalaspang ang di-mailarawang biyayang langit para sa mga kabayanihan at pagsisikap na ginawa niya sa monasteryo	1098
156. Isang bagong abbot ang hinirang sa monasteryo sa Dalmatia, at ang tanging dahilan ay ang kanyang kababaang-loob	1099
157. Dumating na ang Kwaresma; at naghatid ito ng kaayusan sa panlabas at panloob	1099
158. Pinuri ang mga monghe, na nagsasabing sa pamamagitan ng pagtalikod sa mundo ay iniwasan nila ang mga kasiyahan at ginhawa gaya ng sa panahon ng Pag-aayuno ng Laman, at tinawag silang maglingkod sa Diyos nang may kabanalan at katuwiran, kung saan matatagpuan ang tunay na kagalakan at walang katapusang piging	1101
159. Bantayan ninyo ang inyong sarili; sapagkat maaaring sumalakay nang biglaan ang kaaway at lipulin kayo	1102
160. 'Ang kagalakan sa kaayusan ng mga kapatid at sa katotohanang ang lahat ay nagaganap ayon sa tuntunin at ang bawat isa ay kontento sa mga probisyon ng monasteryo,' dagdag niya; 'ngunit hindi ito ang pangunahing pakay; ang pinakamahalaga ay mabuhay sa paraang, pagkatapos ng kamatayan, ay makapasok sa kapahingahan ng Diyos: na siyang dapat maging layunin ng lahat.'	1103
161. Umaawit tayo: 'Akin ang tasa ng kaligtasan'. Ang tasang ito ay ang pagtanggap ng pagkamartir, na para sa atin ay binubuo ng masakit na pakikibaka laban sa ating mga hilig	1103
162. Matapos ilarawan ang anyo ng yumao at banggitin ang nakikita sa libingan; at matapos iharap ang maikling salaysay ng mabuting buhay ng yumao – humuhugot siya ng aral tungkol sa pagpapanatili ng kalinisan ng katawan at kaluluwa, upang maging isang nobyang karapat-dapat kay Cristo	1104
163. Ang ating pakikibaka ay laban sa mga espiritu ng masama, kasama ang kanilang pinuno, ang diyablo	1105
164. Isang paglalarawan ng panlabas na anyo ng isang tao ng Diyos, isang tunay na monghe	1106
165. Sa pagbanggit sa mga salita ng Apostol: 'Ngayon ang kanais-nais na panahon', ipinahayag niya na sa pamamagitan nito ay pinupukaw ng Apostol ang ating sigasig para sa gawain ng kaligtasan	1106
166. Maging matatag sa buhay at tiisin ang lahat ng bagay: sapagkat kapag ikaw ay napatunayang karapat-dapat sa walang hanggang kaligayahan na iyon, magsisisi ka pa rin na hindi ka nakatiis nang higit pa.	1107
167. Ang ating pakikibaka ay laban sa masasamang espiritu	1108
168. Habang naglalakbay tayo sa ating landas, huwag nating itutok ang ating mga mata sa mga bagay na lupa at panandalian; kundi ituon natin ang ating paningin sa mga bagay na langit at walang hanggan: sapagkat ang una ay nagpapahina sa atin, samantalang ang huli ay nagpapalakas ng ating loob	1109
169. Kayo ay mga sundalo ni Cristo; at dapat kayong laging ganap na armado – sa ganitong paraan ...	1111
170. Inihahambing ang pag-aalaga sa kaluluwa sa pag-aasikaso ng ubasan	1113

171. Dapat tayong maging mapagmatyag upang hindi maligaw sa landas ng mga utos, na mula rito ay pinagsusumikapang itaboy tayo ng kaaway sa bawat paraan; at upang magtagumpay dito, bantayan natin ang ating mga pandama.....	1114
172. Ang ating pang-araw-araw na tinapay ay dapat ang paggawa ng kalooban ng ating Langitnang Ama, na namumuhay ayon sa mga tuntunin ng ascesis at ng kaayusan ng monastikong pagsunod.....	1115
173. Ang paglinang ng kaluluwa ay hindi nangangailangan ng anumang espesyal na oras o paghahanda, gaya ng paglinang ng lupa: ito ay angkop sa anumang oras, at ang lahat ng paghahanda rito ay nakasalalay sa pagnanais at determinasyong supilin ang lahat ng masama at palaganapin ang lahat ng mabuti.....	1115
174. Dahil tinanggap mo, alang-alang sa pagtalikod sa mundo at pagpasok sa monasteryo nang may mga panata, ang lakas upang mamuhay nang kalugud-lugod sa Diyos, pasalamat mo ang Panginoon na tumawag sa iyo rito, hindi sa salita kundi sa mga gawa ng buhay na pinili mo: dito nakasalalay ang tagumpay laban sa mundo	1116
175. Kapag pansamantalang umalis, hinihiling niya sa kanyang mga nakatataas at nasasakupan na kumilos at mamuhay alinsunod sa mga regulasyon, na tinukoy nang eksakto kung paano	1117
176. Tumindig nang matapang, nakatingala, at gamit ang banal na pagninilay-nilay na parang mga palaso, itaboy ang mga kaaway ng kaligtasan	1118
177. Maraming pagnanasa ang sumasalakay sa atin sa pamamagitan ng mga gawain ng kaaway. Dapat tayong lumaban, na nakasuot ng buong baluti ng Diyos.....	1119
178. Matagumpay ninyong naisagawa ang Banal na Kwaresma at pinagyaman kayo ng mga bunga ng espirituwal... Ingatan ninyo ang mga ito, samakatuwid, habang mahigpit ninyong binabantayan ang inyong sarili	1121
179. Huwag nating pansinin ang mga tukso ng kaaway: pinansin ito ng ating ninuno at siya ay pinalayas sa Paraiso	1121
180. Ang pag-aayuno ay kaaya-aya sa Diyos kapag tayo ay nagsasakripisyo kapwa sa espiritu at sa laman; ngunit kung sa laman lamang, ay hindi ito kaaya-aya sa Kaniya.	1122
181. Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos ng Diyos at ang mga panata ng pamumuhay na sama-sama, at kayo'y mapupuno ng di-mailarawang kagalakan mula sa Panginoon	1123
182. Hindi ninyo pinapansin ang aking mga aral, ang aking mga paalalang pang-ama, o ang salita ng Diyos, at nananatili kayong hindi nagsisisi: ang dahilan nito ay ang inyong pagbibigay-lugod sa laman at ang inyong kawalang-interes sa kaligtasan.....	1124
183. Marami sa inyo ang gaya ng narapat: bakit nga, kung gayon, hindi kayong lahat ay ganoon?.....	1125
184. Ang daan ng pag-aascetismo sa komunal na novisiyado ay higit sa lahat: ito ay ayon kay Kristo....	1125
185. Sa pamamagitan ng paghahambing sa mga nagsusumikap sa mga mabibining ubasan, ginigising niya ang sigasig para mamunga ng bunga ng birtud	1126
186. Isinasaalang-alang kung bakit tayo iniwan ang mundo at pumasok sa monasteryo, magsikap tayong buong sigasig na makamtan ito, habang iniwasan ang mga hadlang na itinuturo ng karanasan	1127
187. Maglakad tayong lahat nang magkakasundo, ang bawat isa ay nangingibabaw sa kanyang sariling birtud, subalit hindi naghahangad ng sariling kapakanan, ni umiiwas sa anumang paggawa, sa katiyakan na dahil dito ay walang dudang matatanggap natin ang Kaharian ng Langit.....	1128
188. Tulad ng nilinlang ng kaaway ang ating ninuno, gayundin niya tayo nililinlang, na ipinapakita nang mali ang masama bilang mabuti	1128
189. Kung ang karanasan ng masamang bunga ng pagbibigay-lugod sa sarili ay hindi tayo tinuturuan na pigilin ito	1129
190. Mahirap para sa atin: ang kaaway ay gumagawa ng mga pakana saanman upang linlangin tayo; ngunit sa pagkaalam nito, maging mapagmatyag tayo at labanan siya	1130
191. Sa pamamagitan ng pagtitiis ay mapagtatagumpayan natin ang kaaway at mabibilang tayong karapat-dapat sa di-mailarawang mga biyaya na alang-alang dito ay sumailalim ang mga martir sa mga paghihirap, at ang mga banal sa bawat kabagsikan ng pagpapahirap sa sarili.....	1130
192. Sumigaw tayo, at ililigtas tayo ng Panginoon mula sa pagkaalipin sa kasalanan at mula sa ating mga kaaway	1131
193. Isinasaalang-alang kung paano magwawakas ang ating buhay, magsikap tayong magpalugod sa Diyos, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga ninuno	1132
194. Ikaw ay parang isang mabuting hardin, na nagbubunga ng sari-saring bunga ng birtud: mag-ingat ka, nga, na huwag kang malanta	1133
195. Dapat kayong kilalanin sa mga pangalan ng inyong mga espirituwal na ama, at mamuhay sa iisang monastikong diwa ayon sa mga itinatag na tuntunin.....	1134
196. Ang mga sermon ay tumatalakay sa pinakamahalagang paksa – ang kaligtasan ng kaluluwa; kaya't dapat itong pakinggan nang buong pansin at sigasig	1135
197. Sa panahon ng digmaan, hindi makakita ng kapayapaan ang mga sundalo habang nakikipaglaban; makakahanap lamang sila ng kapahingahan kapag nakauwi na sila sa kanilang tahanan	1136
198. Nasa paligsahan tayo sa arena: dapat tayong magsikap; kung hindi, wala tayong makakamit.....	1137
199. Inilalahad ng mga salitang ito ang mga birtud at gawaing pagtitimpi ng buhay monghe, na may panawagan na mangibabaw sa mga ito.....	1138

200. Matapos purihin ang mga kapatid dahil sa kanilang mahigpit na pamumuhay na monastiko at ituro ang mga palatandaan ng pagkamartir dito, hinihikayat niya silang magpatuloy sa ganitong paraan, at tiniyak sa kanila na sa hinaharap ay mabibilang sila sa hanay ng mga martir	1138
201. Matapos ilarawan ang mga kapatid bilang perpekto sa lahat ng pagsisikap sa pagka-monastiko, idinagdag niya: manatili tayong ganito magpakailanman, bawat isa ay gumagawa ng kanyang sariling gawain sa takdang panahon	1139
202. Sa pamamagitan ng pagtanggap sa sarili mong kalooban, ialay ninyo ang inyong sarili bilang isang sakripisyo sa Diyos: maging ganito palagi sa lahat ng bagay, at ang awa ng Diyos ay mananatili sa inyo	1140
203. Pinupuri kita sa pag-iwan mo sa lahat at kusang pagsunod sa makipot na daan.....	1141
204. Iwasan ang lahat ng maaaring mag-udyok ng maruming pagnanasa, at tiisin ang lahat ng hindi kaaya-aya: sapagkat malaki ang gantimpala para rito	1142
205. Sa Linggo ng Pagpapala ng Kama, hindi tayo dapat magpadala sa labis-labis na pagkonsumo, kundi mas pag-aralan ang Ebanghelyong ating binabasa, at magpasya nang naaayon na mamuhay nang mas banal, upang tayo'y magmana ng Kaharian ng Langit	1143
206. Bagaman tayo ay palaging nasa kalagayan ng pag-aayuno, gayon pa man ay magsagawa ang bawat isa ng karagdagang pagsisikap sa nalalapit na pag-aayuno.....	1143
207. Ang isa ay nagsasagawa ng isang bagay, ang iba naman ng iba, ayon sa tuntunin; ngunit dapat itong maging pareho sa lahat: na huwag gumawa ng anumang ayon sa sariling kalooban, at maging maingat na huwag hayaang makapasok ang kaaway sa pamamagitan ng kanilang mga iniisip, at umunlad nang walang sagabal sa bawat mabuting gawa.....	1144
208. Ang mga gawi sa Kwaresma ay napapadali ng ugali, ng pagtitiis at pagtitiyaga; ngunit higit sa lahat ng pamamagitan ng pagninilay, na siyang nagpapahayag ng mga bagay na pinagninilayan	1145
209. Una sa lahat, dapat tayong magpasalamat sa Diyos – para sa ating pag-iral, para sa ating pagiging mga anak ng Diyos sa pamamagitan ng Banal na Binyag, para sa buhay monghe, at para sa ating patotoo sa harap ng mga iconoclasta	1145
210. Nawa'y magsilbing inspirasyon ang sumusunod upang pasanin ang pasanin ng pag-aayuno: ang mga kapaki-pakinabang nitong epekto – habang pinananatili, gayunpaman, ang isang mapayapa at mapagmahal na pag-uugali; at ang mga dakilang pangakong iniaalok sa mga tumutupad sa mga paghihirap nito.....	1147
211. Isang panawagan para sa kapayapaan at pagkakaisa; para sa masidhing pag-ibig sa Diyos; para sa masigasig na pagsusumikap sa pagkamit ng sariling kaligtasan; at, sa pangkalahatan, tungkol sa wastong pamumuhay-monastiko	1147
212. Ipinangangaral ko ang mga aral na ito ayon sa aking tungkulin; ngunit upang mamunga ang mga ito, tulungan ninyo ako sa pamamagitan ng inyong pag-unlad bilang tugon sa mga sermon.....	1148
213. Malapit ang kamatayan: dapat nating ihanda ang ating sarili. Paano? Sa pamamagitan ng paggawa ng lahat ng bagay para sa kaluwalhatian ng Diyos	1149
214. Habang inaalala mo ang Diyos, alalahanin mo rin ang kamatayan	1150
215. Ipinagkaloob sa atin ng Panginoon ang kapayapaan, na inaatasan tayong makipagkasundo sa lahat sa labas, samantalang pinananatili naman sa loob ang kapayapaan sa ating sarili mula sa mga pagnanasa at kirot ng budhi.....	1150
216. Dapat makinig sa mga aral at, nang paniwalaan na ang mga ito, isabuhay ang kanilang ipinahihiwatig	1151
217. Dahil pinalaya na tayo mula sa mga gapos ng makamundo, sekular, at makasalanang buhay, huwag nating hayaang bumalik tayo rito.....	1152
218. Dapat makinig nang mabuti sa Salita ng Diyos: sapagkat mula rito sumisibol ang lahat ng espirituwal na pag-uugali.....	1153
219. Ipagdiwang natin ang Paggunita, hindi lamang sa panlabas kundi pati na rin sa espirituwal; – tandaan natin na tayo rin ay lilisan; at – maging inspirasyon ito upang ihanda ang ating paglisan	1153
220. Ang pagtatapos ng Kwaresma ay naghaharap sa atin sa Pasko ng Pagkabuhay; ngunit ang buong buhay natin ay nakaharap din sa Pasko ng Pagkabuhay—hindi pansamantala, kundi ang walang hanggan, na di-matuwirang mas mabuti	1154
221. Tulad ng pagsisibol at pagbubunga ng kaharian ng mga halaman pagkatapos ng taglamig, gayon din ang kaluluwa, pagkatapos ng mga kakulangan, kalungkutan, at paghihirap, ay sumisibol nang espirituwal at nagbubunga ng espirituwal na bunga, na ikinagagalak at ikinakakain ng Panginoon	1155
222. Matapos ilista ang mga aske-tikal na birtud na partikular na pinagaling ng isang tao sa panahon ng Kwaresma, idinagdag niya: 'Manatili kayong ganito magpakailanman, nang hindi nagbabago kasabay ng paglipas ng panahon'	1156
223. Inaalala nito ang isang tiyak na pangyayari, bilang pagsubok para sa lahat, na matatag na tiniis ng lahat.....	1157
224. Huwag nating tumigil sa pag-alala sa Pasyon at Pagkabuhay na Muli ng Panginoon, baka tayo'y mahuli ng ating mga pagnanasa	1158
225. Nalampasan na ang Pasko ng Pagkabuhay, at nalampasan na ang Paghihirap; subalit ang kagalakan ng Pasko ng Pagkabuhay at ang pag-alala sa Paghihirap ng Panginoon ay dapat manatiling buhay sa ating	

kalooban; upang, habang tayo'y nabubuhay, ay hindi tayo mabuhay para sa ating sarili, kundi para sa Panginoon na namatay para sa atin at muling nabuhay	1159
226. Pag-ugaliin nating mamuhay sa mundo sa paraang mapapatahimik ang mga sabik na manirang-puri sa ating pamumuhay	1160
227. Sa pamamagitan ng pag-aayuno ay nakatipon kayo ng mga pagpapala sa espiritu; ngayo'y magsikap kayong panatilihin ang mga ito	1161
228. Huwag magpabaya: sapagkat laging malapit ang kamatayan; at pagkatapos ng kamatayan ay darating ang paghuhukom at ganti	1162
229. Ang buong nilikha ay nagdiriwang ng Pagkabuhay na Muli ni Cristo, pinalamutian ng mga bulaklak at naglalabas ng matamis na bango: at tayo rin ay nararapat na ipagdiwang ang piging ng mga piging na ito, sa pamamagitan ng pagpapalabas ng espirituwal na bango mula sa ating sarili, na inihanda natin sa loob natin sa pamamagitan ng pagsasama-sama ng bawat birtud	1163
230. Pag-iisipan natin kung gaano kataas ang pagpapalala ng ating kalikasan ng Panginoong umakyat, huwag nating hayaang madungisan ito ng isang hindi karapat-dapat na buhay	1164
231. Sa Pag-akyat ng Panginoon, ang ating buong kalikasan ay pinaluwalhati: parangalan natin ang kadakilaan ng biyayang ito, at palamutian ang ating sarili ng bawat birtud	1165
232. Nangako ang Panginoon na magpapadala ng isa pang Tagapagtaguyod: natupad ito noong Araw ng Pentekostes; isang dakilang bagay ito	1166
233. Ang Kapistahan ng Lahat ng mga Santo. – Sino sila? Lahat ng mga martir: ang ilan ay martir ng dugo, at ang iba naman ay ng pagsakripisyo sa sarili	1168
234. Sa Linggo, nawa'y magsilbing aral sa atin ang paggunita sa mga biyayang ipinagkaloob ng Panginoon sa atin sa pamamagitan ng Kanyang Pagkabuhay na Mag-uli	1169
235. Paggunita sa isang tao na, nang siya ay mamatay, ay sumigaw: 'Nabigla ako', at humihingalo bago pa man niya matapos ang kanyang mga salita – hinango niya rito ang aral: mabuhay nang palaging handa sa kamatayan	1170
236. Magbantay tayo, pinatatag ang pagbabantay na ito sa pamamagitan ng Salita ng Diyos at ng pag-asam sa biglaang pagdating ng Panginoon, kung kailan ang mga nagbabantay ay huhuliin upang salubungin Siya	1171
237. Nakataboy. Naghihikayat sa atin na magalak dito	1172
238. Ngayon ang panahon ng pag-aani. Ang ating espirituwal na ani ay kahalintulad nito	1173
239. Ang Ani. Ang lahat ay nagsusumikap nang hindi napapagod: gayon din tayo—bawat isa ay nagsusumikap sa kanyang sariling gawain	1174
240. Ang mga layko, kapag namatay, ay nag-iiwan ng testamento; at ang mga monghe rin, paminsan-minsan ay nag-iiwan ng testamento; anong uri?	1175
241. Ang pagtitiis ang pinakadakilang birtud; ito ang daan ng mga santo; magsikap din tayo na mangibabaw rito.	1176
242. Ang Pagbabagong-anyo – isang pahiwatig ng darating na panahon... Nakatakda tayo para sa ganitong kislap at kagandahan, gaya ng orihinal tayong nilikha	1177
243. Pinagpala na si Miguel, Metropolitan ng Synada, ay pumanaw na: parangalan natin ang kanyang alaala, sapagkat siya ay patuloy na tagapamagitan para sa atin	1179
244. Pagbalik niya mula sa libing ni San Juan ng Calcedonia, pinupuri niya ang mga kapatid sa pagkakita sa kanila na nasa karaniwang maayos na kaayusan, at hinihiling na manatili silang ganoon palagi	1181
245. Ang isang pista ay parehong karaniwan at espiritwal; ang isang pagbili ay parehong karaniwan at espiritwal	1181
246. Ipinadala ng Diyos ang Kanyang nag-iisang Anak sa mundo bilang tagapaghilom ng lahat ng ating espirituwal at pisikal na karamdaman at tagapagkaloob ng lahat ng biyaya: ang Kanyang ginawa noong Siya ay nasa lupa, ay patuloy Niyang ginagawa ngayon, gaya ng alam ng bawat isa sa kanilang sarili	1182
247. Panahon na ngayon para sa pag-aani ng ubas: dito tayo natutuhan ng aral, sapagkat tayo rin ay mga ubas	1183
248. Matapos matanggap ang kaloob ng kabanalan, ingatan natin ito sa pamamagitan ng pag-iwas, higit sa lahat, sa laman na pagnanasa; sapagkat ito ay salungat sa kalagayan ng biyaya; inilalagay tayo nito sa pagkaalipin; pinupuno tayo nito ng matinding takot	1184
249. Sa pagmamasid kung paano inihahasik ang mga bukid, matutuhan nating ihasik sa ating sarili ang mga binhi ng espirituwal na pagkahilig	1185
250. Ipinapakita kung gaano kalaking biyaya ang atin sa Cristo Jesus	1186
251. Mula sa kanyang karamdaman – itinuturo niya ang kanyang isipan sa kamatayan, at mula sa pagdurusa ng kanyang karamdaman – sa walang hanggang paghihirap	1188
252. Ang Epipanya ay nagpapaalala sa kadakilaan ng mga biyayang nagbubuhay sa pagdating ng Panginoon sa lupa sa laman	1189
253. Ipinangako ang kapahingahan sa Israel habang naglalakbay sila sa ilang; ngunit hindi silang lahat ang nakapasok dito	1190
254. Ang pagkabirhen ay higit kaysa sa buhay may-asawa	1190
255. Ilan sa ating mga kapatid ang namatay sa exil para sa pagbibigay-pugay sa mga ikon at dahil sa pagpapahirap? Sila ay mga saksi sa katotohanan ng Ortodoksiya	1192

256. Dapat nating ipagdiwang ang mga araw ng kapistahan nang may espirituwal na kapanatagan	1193
257. Dapat tularan ang mga Banal na Ama; ngunit tularan lamang ang mga namumuhay na katulad mo: kung hindi, magdudulot ito ng kapahamakan	1194
258. Matapos ipaliwanag kung ano ang isang monghe, ipinagpapatuloy niya ang paglalarawan kung sa anu-anong paraan ay hindi na naabot ng mga monghe ngayon ang kanilang mga nauna	1195
259. Isinasaalang-alang ang mga ipinagkaloob sa atin sa pamamagitan ng Pagkakatawang-tao—mabuhay tayo ng isang bagong buhay, ayon sa Kaniyang Espiritu—tumatakas mula sa lumang paraan ng pamumuhay	1196
260. Matapos ipakita kung paano binibigyang-buhay ng pagninilay sa buhay ng mga banal na ama ang lahat ng kabutihan sa ating kalooban at inilalayo tayo sa lahat ng kasamaan, iniimbitahan niya ang bawat isa, ayon sa kani-kanilang tawag, na tularan sila	1197
261. Ang lahat ng hinahangad ayon sa diwa ng mundo ay panandalian; ang birtud lamang ang nagdudulot ng walang hanggang kaligayahan	1198
262. Maraming biyaya ang natanggap natin mula sa Panginoon sa ating paglalakbay mula sa disyerto hanggang sa lugar na ito: dapat tayong magpasalamat hindi lamang sa salita kundi pati na rin sa gawa	1199
263. Gampanan ng bawat isa ang kanilang tungkulin nang buong puso, na parang sa harap ng Diyos ..	1200
264. Nagkaroon sila ng pisikal na sagupaan: ito ay nagpapakita ng	1201
265. Hinahamon din niya ang mga nag-aaway; at – inaanyayahan ang lahat sa kapayapaan, na kumukuha ng inspirasyon mula sa Banal na Komunyon	1202
266. Ang masigasig na tao ay hindi lamang nagsusumikap na iwasan ang masasamang gawa, kundi pati na rin ang masasamang kaisipan: sa gayon ay nararating niya ang kapayapaan ng Diyos, na ikinagagalak niya sa pamamagitan ng banal na pagninilay.	1203
267. Magkakaugnay ang mga gawa ng pagsunod; kaya't dapat tayong magtulungan at laging, nang walang pagtangga o pagkaantala, sumunod sa mga may awtoridad sa pamamagitan ng mga gawa ng pagsunod	1204
268. Sa panahon ng Shrovetide, ang paglubog sa mga makamundong ligaya ay salungat sa diwa ng Kristiyanismo	1205
269. Pagsusupil sa pintuan: harapin natin ito nang may kapanatagan, umaasa sa tulong ng Diyos at kumukuha ng lakas-loob mula sa mga pangako para sa pagtitis ng pag-uusig – alang-alang sa pananampalataya	1206
270. Muli, isang pagsaway laban sa labis-labis ng Pista ng Langis, at ng buhay sa mundo sa pangkalahatan, at pasasalamat na iniligtas ng Diyos ang mga monastiko mula rito	1207
271. Winasak ng Kwaresma ang ingay at tsismis, at tinawag ang mga layko sa isang buhay ng debosyon	1209
272. Ang bahay ng kaluluwa ay dapat itayo nang may higit na pag-iingat kaysa sa isang makamundong tahanan	1210
273. Ang linggo ng pag-aayuno ay lumipas na. Matapos supilin ang laman, pinagyaman natin ang kaluluwa ng birtud, upang maging kaaya-aya ito kay Kristo na Nobyo	1211
274. Nagkaroon ng pagsalakay mula sa mga iconoclasta. Nanindigan sila	1212
275. Hindi dapat makisalamuha sa mga erehe	1212
276. Inilalahad nito ang kuwento kung paano, sa Bulgaria, mas ninais ng mga tapat na Kristiyano na magdusa ng kamatayan kaysa kumain ng karne sa panahon ng Banal na	1213
277. Ang Pagpapahayag, ang simula ng Ekonomiyang Inkarnado, ay nag-uutos sa atin na ipagdiwang ito nang espirituwal	1214
278. Sa Kapistahan ng Pagpapahayag, pinupuri niya ang pagkabirhen	1215
279. Ang Paskwa ay isang pinakahihintay na kapistahan; ngunit ang espirituwal na Paskwa	1216
280. Mapalad ang mga nagdurusa kasama ni Cristo; samakatuwid, magpakalakas tayo ng loob at ihanda ang ating sarili para sa pagdurusa	1217
281. Sa pagninilay natin sa mga paghihirap ng Panginoon, mag-alab tayo upang makibahagi sa Kanyang paghihirap	1218
282. Hindi ba kamangha-mangha na ang Panginoon—gaya ng pagiging Niya—ay nagdusa nang ganito?	1219
283. Nagagalak ako sa iyong pag-unlad sa kabutihan	1220
284. Nang magkaroon ako ng sugat, naghanap ako ng lunas, at—narito ako, nakikipag-usap sa inyo ...	1221
285. Inaanyayahan niya tayo na magpasalamat sa Diyos, na kahit na sila ay nasa dayuhang lupain, ay nagkakaloob sa kanila ng bawat uri ng kabuhayan	1222
286. Ang mga tukso ng tao ay panlabas at madali	1223
287. Ang ating kalikasan ay antok at tamad. Ang Salita tungkol sa mga pangako ay nagpapasigla rito ..	1224
288. Ang kasalukuyang pag-uusig ay mas banayad; gayon pa man, dapat natin itong tiisin; at ang kasalukuyang henerasyon ay dapat purihin dahil dito	1224
289. Ang pag-uusig ay isang biyaya: dapat mabuhay sa pag-uusig sa paraang karapat-dapat sa biyayang ito; ipinaliwanag nang eksakto kung paano	1225

290. Ang taong nakita ko ay pumanaw na, at ganoon din ang mangyayari sa atin; bakit nga ba natin pinapahalagahan ang laman?	1226
291. Dapat nating pagtrabahuhan ang ating kaligtasan nang walang tigil at may kusang sigasig	1227
292. Inaatas ko sa lahat na magsikap nang walang humpay para sa kaligtasan	1228
293. Magbantay tayo at lumaban nang buong sigla: sapagkat marami ang ating mga kaaway at laging nagbantay	1229
294. Nagpapadala ang Diyos ng mga pagsubok at pag-uusig bilang pagsubok; ngunit kapag natapos na ang pagsubok, tinatapos Niya ang mga ito	1230
295. Gaano man kasala ang isang tao, maaari siyang magsisi: mga halimbawa	1231
296. Ang mga tao sa mundong ito ay nagtitiis ng marami para sa mga walang-kuwentang pakinabang: hindi ba dapat tayong magtiis para sa mga walang hanggang biyaya?	1232
297. Ang mga manlalakbay ay tinitii ang lahat ng bagay sa pag-asang magkaroon ng kapayapaan: tayo rin ay magtiis sa lahat ng bagay sa pag-asang magkaroon ng walang hanggang kapayapaan, upang ang Diyos ay maluwalhati sa pamamagitan natin	1232
298. Kahit paano ako magpaliwanag, sumisiklab pa rin ang kawalang-kapanatagan sa ilan sa inyo	1234
299. Hindi tinanggap ni San Teodoro ang ipinadala sa monasteryo ng mga nagsisi sa erehe ng pagwasak ng mga imahe ngunit muling lumihis	1235
300. Tiisin natin ang lahat ng paghihirap, panlabas man o panloob, gamit ang mga karaniwang paraan para rito, higit sa lahat ang panalangin na may di-matitinag na pananampalataya	1236
301. Nakapaligid sa atin ang mga kaaway at inaatake tayo nang hindi inaasahan, palagi at kahit saan: kailangan nating protektahan ang ating sarili	1237
302. Baka maging tamad ang isip at masilo ng makasalanang kaisipan, dapat itong panatilihin sa pagninilay sa Diyos—pagninilay sa mga katangian at gawa ng Diyos, sa mga orden ng anghel, sa mga tinitirhan ng mga santo, at sa mundong ito na nakikita: ganito napapanatili ang kagandahan ng kaluluwa	1238
303. Matapos banggitin ang mga umalis sa monasteryo, kalaunan ay nahulog sa erehe at naging tiwali	1239
304. Maging lalo tayong mapagbantay sa harap ng pag-uusig: sapagkat doon pinakamalupit na sumasalakay ang kaaway	1239
305. Matapos ilahad ang mga utos ng Batas at ng Ebanghelyo, kasama ang pagkakaiba sa pagitan nila, at matapos ipahayag na ang mga hindi tumutupad sa alinman sa mga ito ay hindi maaaring magmana ng kaharian ng Diyos	1240
306. Pinupuri ang pagsunod bilang pinakamabunga na pagsisikap at sinasaway ang mga hindi namumuhay sa pagsunod	1242
307. Matapos pag-usapan ang bungang-dami ng mga aral, iniimbitahan niya ang lahat na magtayo sa isa't isa—sa pamamagitan ng pagtutulungan—sa tahanan ng Diyos	1243
308. Ang ating buhay ay parang paglalakbay sa dagat	1243
309. Isang sugo mula sa hari ang dumating kahapon; at tayo'y lahat ay nabalisa, sapagkat alam nating hindi mabuti ang loob ng hari sa atin	1244
310. Pasulong – pasulong – sa landas ng birtud	1246
311. Namatay ang isang tao sa kalagayan ng biyaya: isang aral ang ibinibigay upang tularan siya	1247
312. Tanging ang tunay na mga monghe lamang ang maaaring magalak, sapagkat sila ay malaya sa mga alalahanin ng sanlibutan, nakatuon lamang sa pagpapalugod sa Diyos, at pinananatili ang kanilang kalinisan	1248
313. Ang buhay sa lupa ay panandalian, na naging ganoon mula pa sa unang kilos ng pagsuway	1249
314. Isang kapatid ang biglang pumanaw: kaya't ang taos-pusong paalala na maging handa sa ating pag-alis, at, habang laging iniisip ito, magtiyaga sa mga gawaing kaaya-aya sa Diyos	1250
315. Habang pinananatili ang pananampalataya, dapat din tayong mangibabaw sa mabuting pamumuhay; lalo na sa kabanalan, laban sa kung saan ang kaaway ay nakikipagdigma sa atin nang higit kaysa sa anumang bagay	1251
316. Pinupuri niya ang mga monghe, tinatawag silang isang piniling lahi at hukbo ni Cristo	1252
317. Isang kapatid ang namatay; ang isa nama'y nasa panganib ng kamatayan. Imortal nga ba tayo? – Kaya't alalahanin natin ang sandaling ito	1253
318. Nang marinig niya ang mga balita tungkol sa nalalapit na bagong pag-uusig dahil sa pananampalataya, ipinahayag niya ang isang inspiradong paghahandang tiisin ang lahat	1254
319. Dalawang leopardo ang lumitaw sa Bithynia at dinadakup ang mga tao. Nagbibigay ito sa akin ng dahilan upang paalalahanan kayo tungkol sa mga hindi nakikitang hayop na gumagala saanman, na naghahanap upang lamunin tayo	1255
320. Sila ay abala sa kanilang mga bagay na makamundo; ngunit tayo ay may iniintindi sa atin, na higit sa lahat ng bagay	1256
321. Papalapit na ang huling oras: huwag tayong maging pabaya	1257
322. Nauubos ang oras, papalapit ang kamatayan: bakit tayo nag-aalala nang walang kabuluhan?	1259
323. Isang nakatatanda na may halimbawang buhay ang pumanaw na. Pagkatapos siyang purihin dahil sa kanyang pag-a-ascetismo at pagtitiis sa mga paghihirap na ipinataw ng mga iconoclasta... – nagbigay siya	

ng aral sa mga kapatid – na lumayo sa lahat ng makamundong bagay sa pamamagitan ng pag-alala sa kamatayan, at mag-udyok ng sigasig para sa pagkamit ng lahat ng birtud	1260
324. Kapag inatake tayo ng mga kaaway na hindi nakikita, magtago tayo sa Kaniya na makapangyarihan upang iligtas tayo; at poprotektahan Niya tayo	1261
325. Tulad ng mga karaniwang manlalakbay, gayundin naman tayo, mga peregrino sa lupa na nagsusumikap para sa ating makalangit na tinubuan, ay hindi dapat magkaugnay sa anumang bagay dito, hindi dapat pasanin ang ating sarili sa anumang bagay, at ay dapat magsikap nang tuwiran patungo sa ating layunin, na hinihikayat ng di-mailarawang mga biyayang naghihintay sa atin doon, at ng mga kakila-kilabot na naghihintay sa atin kung hindi natin ito maabot.....	1262
326. Saan may kanlungan mula sa mga patibong ng kaaway? Sa pag-iwas sa lahat ng makasalanang, sa masasamang kaisipan at pagnanasa.....	1263
327. Hinimok niya ang walang-pag-aalinlangan na pagsunod: ipinapakita sa pamamagitan ng mga halimbawa kung gaano kapakinabang ang pagsunod, at kung gaano kasama ang pagsuway.....	1264
328. Ayon sa kaayusan ng Pagpapakatawang-tao, ang kamatayan ay isang ikinagagalak ng mga Kristiyano kung inihanda nila ang kanilang sarili na salubungin ito.....	1265
329. Ang pagpapasakop ng sariling kalooban ang pinakadakilang tagumpay, na Kristiyano at Apostoliko, bagaman hindi ito kinikilala ng lahat sa kasalukuyan sa buong kaluwalhatian nito	1266
330. Sa hindi nakikitang espirituwal na pakikibaka, isang walang takot at masiglang pakikipaglaban laban sa kaaway, na isinasagawa nang may pag-asa, ay laging nagwawagi: tumatakas ang mga kaaway mula sa ganitong mga tao.....	1267
331. Ang ibang mga bagay ay may sariling oras; ngunit ang gawain ng kaligtasan ay dapat laging bigyang-pansin	1268
332. Sa pagtutukoy na ang mga layunin at pagsasagawa ng buhay monghe ay higit sa lahat ng iba pang estado at ranggo, at – na hinahatak nito ang lahat sa sarili nito, sa kabila ng mga paghihirap nito – iniimbitahan niya ang mga itinuring na karapat-dapat dito na magalak at magpasalamat sa Panginoon, at magsikap na maging tunay na mga monghe	1269
333. Ang mga madalas magsanay sa pagpanaw ay nagpapalakas ng pag-alala sa kamatayan; ang pag-alala sa kamatayan at ang mga kahulugan nito ay nagpapanimula ng takot sa Diyos; ang takot sa Diyos ay naglilinis ng puso mula sa mga pagnanasa	1270
334. Pinapagalitan niya sila dahil tumigil sila sa paghayag ng kanilang mga kaisipan	1271
335. Sinabi niyang minamahal niya ang kanyang mga kapatid, at may katiyakan na minamahal din siya nila, inanyayahan niya silang magpasalamat sa Diyos para sa ganitong ugnayan, at magtiis sa kanya kapag kinailangan niyang sawayin sila nang mabigat.....	1272

Tomo I

Panimula

Sa paghahandog sa mga mahilig sa espirituwal na pagbasa ng kilalang ***Philokalia*** sa salin na Ruso, na may mga karagdagan dito, nararamdaman naming tungkulin naming magbigay ng ilang salita tungkol sa kung ano nga ba talaga ang ***Philokalia***.

Ang salitang ito ay salin ng pamagat nito sa Griyego – **Philokalia** – na ang ibig sabihin ay: 'pag-ibig sa maganda, sa dakila, sa mabuti'. Sa kakanyahan, ito ay sumasaklaw sa 'isang paliwanag ng buhay na nakatago sa Panginoong Jesucristo'.

Ang tunay na Kristiyanong buhay, na nakatago kay Panginoong ating Hesukristo, ay nagsisimula, umuunlad, at umaakyat tungo sa kaganapan—bawat isa ayon sa kanya sariling sukat—ayon sa mabuting kalooban ng Diyos Ama, sa pamamagitan ng paggawa ng biyaya ng Banal na Espiritu na likas sa mga Kristiyano, at sa ilalim ng patnubay ng Panginoong Hesukristo Mismo, na nangakong mananatili sa atin magpakailanman. Tinawag ng biyaya ng Diyos ang lahat sa ganitong pamumuhay; at para sa bawat isa, hindi lamang ito posible kundi sapilitan din, sapagkat naririto ang mismong diwa ng Kristiyanismo. Ngunit hindi lahat ng tinawag ay nakikibahagi rito, at hindi rin pareho ang antas ng paglahok ng bawat isa. Ang mga hinirang ay lubos na lumalalim dito at umaakyat nang mataas sa iba't ibang yugto nito. Ang mga pagpapakita nito, gaya ng kayamanan ng kaharian kung saan ito umuunlad, ay hindi rin kulang sa kasaganaan at pagkakaiba-iba kumpara sa mga pangyayari sa karaniwang buhay.

At kung ang lahat ng nagaganap doon ay maaaring malinaw na maunawaan at mailarawan nang madaling maintindihan: ang mga pag-atake ng kaaway at mga tukso, ang mga pakikibaka at tagumpay, ang mga pagbagsak at muling pagbangon, ang paglitaw at pagpapatibay ng iba't ibang pagpapakita ng buhay-espiritwal, ang mga antas ng pangkalahatang pag-unlad at ang kalagayan ng isip at puso na katangian ng bawat isa, ang pagsasabayan sa lahat ng bagay ng kalayaan at biyaya, ang mga pakiramdam ng pagiging malapit at malayo ng Diyos, ang pakiramdam ng makapangyarihang probidensiya at ang paglalagay ng sarili—pinal at hindi mababawi—sa kanang kamay ng Panginoon, kasama ang pagsuko ng lahat ng sariling paraan ng pagkilos, habang abala sa walang tigil at matinding gawain—kung ang lahat ng ito, at marami pang iba na hindi mapaghihiwalay sa tunay na buhay sa Panginoon, ay malinaw at madaling maipaliwanag, magbibigay ito ng larawang kasing-akit at kasing-nagtuturo – isang larawang katulad ng paglalakbay sa buong mundo.

Nagsusulat ang mga manlalakbay ng tala tungkol sa lahat ng kanilang nakatagpo sa daan na karapat-dapat pansinin. Ang mga pinili ng Diyos, na sinundan ang lahat ng landas ng buhay espirituwal sa iba't ibang direksyon, ay nagsulat din ng kanilang mga tala tungkol sa lahat ng kanilang nakatagpo at naranasan sa mabigat nilang paglalakbay na ito. Ngunit hindi pareho ang kapalaran at layunin ng dalawang uri ng talaang ito. Ang mga walang paraan upang maglakbay ay maaaring, nang hindi gumagalaw mula sa kanilang kinaroroonan, makabuo ng mga magaspang na pag-unawa at ideya tungkol sa mga banyagang lupain sa pamamagitan ng pagbabasa ng mga tala ng paglalakbay ng ibang manlalakbay, sapagkat ang mga paraan ng pamumuhay ng lahat ng nilalang ay magkakapareho sa malaking bahagi man o maliit, kahit saang bansa pa man sila matagpuan.

Hindi ganoon ang kaso pagdating sa mga karanasan ng buhay espirituwal. Tanging ang mga naglalakbay sa landas ng buhay na ito ang makakaintindi rito. Para sa mga hindi pa nagsimula rito, ito ay isang ganap na hindi kilalang agham; gayunpaman, kahit sa mga nagsimula na, hindi lahat ay agad na makakaintindi. Nagiging mas malinaw ang kanilang mga konsepto at ideya habang nagpapatuloy sila sa paglalakbay at mas lalo pang lumalalim sa kaharian ng espiritu. Habang dumarami ang sariling karanasan sa buhay espirituwal, nagiging malinaw at madaling maunawaan ang mga pananaw na hinango mula sa mga karanasang naitala ng mga Banal na Ama sa kanilang mga sinulat.

Gayunpaman, ang paglalarawan ng iba't ibang pagpapakita ng buhay-espiritwal na makapaloob sa mga sinulat ng mga Banal na Ama ay hindi isang biyayang walang kabuluhan para sa mga Kristiyano sa pangkalahatan. Pinapayagan nito ang bawat isa na maunawaan na kung hindi pa nila naranasan ang inilalarawan dito, nangangahulugan ito na ang pamumuhay na itinatag nila para sa kanilang sarili—kahit na payapa ang kanilang Kristiyanong budhi rito—ay hindi isang ganap na kaganapan, na wala nang mas mabuting nais o mas mataas na puntahan pa. Sa paglilinaw nito, tiyak na nag-uudyok ito ng sigasig para sa pag-unlad; tiyak na hinihikayat nito ang isang tao na sumulong, na itinuturo ang isang bagay na mas mabuti kaysa sa kanyang taglay na.

Para sa mga nagsimula na sa landas patungo sa mas mabuti at mas perpektong kalagayan, nagbibigay ito ng kinakailangang gabay sa mga panahon ng pag-aalinlangan at pagkalito, kapag walang handang-gamit at nasubukang patnubay na magagamit, at kapag kahit iyon ay nahaharap sa hindi malalampasang mga paghihirap na pumipigil sa paggawa ng tiyak na mga desisyon na mag-aalis ng lahat ng pag-aatubili sa landas ng manlalakbay. Madalas napakahalaga na malaman kung paano at saan dapat itapat ang paa sa isang partikular na sitwasyon, upang hindi magkamali. At dito, isang tiyak na kasabihang may tono ng pagiging ama ang nagpapawi sa kadiliman, na sumisiklab na parang kidlat sa gabi.

Sa pangkalahatan, ito ay isang espirituwal na berhaseryo na pinapasukan ng mananampalataya, habang binabasa ang mga tuntunin tungkol sa mga penomena ng espirituwal na buhay, nang buong isip at puso; at habang naroroon, na nasasailalim sa konkretong impluwensya ng inspiradong pagninilay, nararamdaman niyang sa mga sandaling iyon ay lumilipad siya sa ibang atmospera, isang atmosperang maliwanag at nagbibigay-buhay. Ang mga ito ay mga sandali ng kagalakan – at sa paglipas ng mga ito, karaniwang tumitimo at hinog ang iba't ibang usbong sa puno ng buhay-espiritwal. Kaya't hindi nakapagtataka na ang sinumang nakaranas nito, sa sandaling makahanap ng bakanteng sandali, ay nagmamadaling maghanap ng mga paglalarawan ng buhay-espiritwal, gaya ng isang taong mahilig sa kita na nagmamadali sa mga lugar na nangangako ng kita, at ang isang taong mahilig sa ligaya na nagmamadali sa mga lugar ng kagalakan. Sa paggawa nito, madalas nilang pinapangarap na hingin ang nakapapresko at nakapagpapasiglang hangin ng espiritu.

At gayon pa man, hindi ito basta-bastang kuryosidad. Hindi, ito ay isang napakahalagang pangangailangan para sa pag-unlad at kapakanan ng ating espiritu. Kaya naman, palagi nang mayroon, at hanggang ngayon ay mayroon pa rin, pangangailangan sa mga tunay na Kristiyanong laging magkaroon sa kanilang mga kamay ng mga sinulat ng mga Ama ng Simbahan tungkol sa buhay-espiritwal. Ngunit habang kapuri-puri ang pakiramdam ng ganoong pangangailangan, kasinghalaga ring matugunan ito ng mga may tungkulin at kakayahang gawin ito. Palagi nang natutugunan ang pangangailangang ito, kapwa sa pamamagitan ng paglalathala ng mga sulating ito nang buo – halimbawa, ang mga sinulat nina San Macarius, San Isaac at San Ephrem na taga-Siria, ang may-akda ng **The Ladder**, at marami pang iba – at sa pamamagitan ng mga antolohiyang hinango mula rito.

Kabilang sa mga antolohiyang ito ang kilalang **Dobrotolyubie**, na itinuturing na pinakamahasag sa lahat. Malinaw na ngayon kung ano ang **Dobrotolyubie**. Ibinibigay nito sa atin ang mga salita at prinsipyo ng banal na pagkamit-sa-sarili, ibig sabihin, parehong mga ganap na sanaysay at maiikling kasabihan tungkol sa panloob na buhay-espiritwal, kasama ang lahat ng katangi-tanging pagpapakita at gawi nito. Isang aklat ito na inihanda upang matugunan ang mga pangangailangang espiritwal ng mga masigasig sa pag-unlad ng espiritu. Alam ng mga nagbabasa nito kung anong kayamanang karunungan espiritwal ang nakatago sa loob ng **Dobrotolyubie**: binabasa nila ito at ikinagagalak.

Gayunpaman, habang nagkakaroon sila ng kagalakan at pagninilay mula sa pagbabasa nito, hindi nila itinago ang kanilang malungkot na pagsisisi na ang malaking bahagi ng aklat ay nananatiling hindi maintindihan, hindi dahil sa kataas o kalaliman ng nilalaman nito, kundi dahil lipas na ang salin. Kaya naman, kitang-kita ang pangangailangan para sa isang bagong salin ng aklat na ito. Matagal nang kinikilala ang pangangailangang ito, at sa isang antas ay natugunan ito sa pamamagitan ng mga salin na inilathala sa **Christian Reading** mula pa sa mga unang taon ng paglalathala nito, at sa pamamagitan ng paglalathala ng mga indibidwal na artikulo na bahagi ng **Dobrotolyubie**, gaya ng: San Maximus (tungkol sa pag-ibig; matatagpuan ito sa Griyegong **Dobrotolyubie**), Hesychius, at si Pedro ng Damascus.

Ang nagsama-sama ng koleksiyong ito ay orihinal na nagbalak na suriin lamang ang mga naisalin na, tapusin ang pagsasalin ng mga natira, at bigyan ang mga mambabasa ng **Dobrotolyubie** sa salin na Ruso – kumpleto, at nasa parehong pagkakabuo gaya ng paglitaw nito sa Griyego. Ngunit kalaunan ay napagpasyahan niyang kinakailangan nating palawakin ang **Agape** lampas sa saklaw ng bersiyong Griyego. Sapagkat, bagaman mas kumpleto ang Griyegong **Dobrotolyubie** kaysa sa Slavonic na bersyon, hindi pa rin nito nilalaman ang lahat ng ipinagkaloob sa atin ng mga Banal na Ama bilang gabay sa buhay-espiritwal, at na nais naming ihandog para sa kapakinabangan at aliw ng mga umiibig sa ganitong uri ng babasahin. Kaya naman, ang kasalukuyang koleksyon ay iyan pa rin ding **Dobrotolyubie**, na pinalawak lamang.

Ang ating bagong koleksyon ay sumusunod sa yapak ng naunang **Dobrotolyubie**. Gayunpaman, kapag napansin na ang isang partikular na Ama, na ang artikulo ay kasama rito, ay nakasulat pa ng iba pang mga artikulo, lumiliko rin ito sa mga iyon; at kung matagpuan itong naaayon sa sariling katangian nito, isinasama rin ito. Gayundin, nang mapansin na sa hanay ng mga Ama ng Simbahan na pinagkunan ng mga artikulo, may iba pang mga Ama na nag-iwan ng mga akda tungkol sa buhay-espiritwal, pinagyayaman din nito ang sarili gamit ang mga ito. Kaya naman, sa naunang **Dobrotolyubie**, kasama lamang ang mga tagubilin ni San Antonio sa 170 kabanata; isinama ng bagong koleksyon ang iba pang mga akda ni San Antonio. Hindi isinama si San Macarius doon (mula sa kaniya, isinama ang mga paraphrase ni Metaphrastes ng mga tagubilin sa 150 kabanata: ang ating '7 Kasabihan'). Dito, ang kaniyang mga tagubilin ay iniharap nang medyo sistematiko, sa kaniyang sariling mga salita. Mula kay Isaias na Eremita, 27 kabanata lamang—maiikling kasabihan—ang isinama doon. Dito, lahat ng 29 ng kanyang mga kilalang kasabihan ay isinama sa isang bagong salin mula sa Griyego. Ganoon din ang ginawa kaugnay nina Evagrius at San Marcos na Asketiko. Ganito rin ang mangyayari sa nalalapit na koleksyon ng mga artikulo.

Ganito ang pamamaraan ng pagbubuo ng bagong **Dobrotolyubie**. Susundan nito ang halimbawa ng naunang edisyon, habang dinadagdagan ito, upang hindi mabigyan ng kakulangan ang mga mahilig sa babasahing ito ng anumang maaaring maging kapaki-pakinabang sa paggabay sa kanila tungo sa isang buhay ayon sa Diyos. Tungkol sa paraan ng pagsasama ng mga artikulo, nararamdaman naming tungkulin naming ipahayag na hindi lahat ng mga sulatin ay isasama nang buo. Mas maginhawa ang paglalahad ng marami sa anyo ng mga sipi. Minsan ito ay isasagawa nang sistematiko, at sa ibang pagkakataon ay walang ganoong kaayusan, sa anyo ng mga indibidwal na kasabihan. Gayunpaman, ang mga aral ng mga Ama ay palaging

ihaharap sa kanilang sariling mga salita. Ngayon ay inihaharap namin sa mga mambabasa ang unang tomo ng *Dobrotolyubie*, sa bagong edisyon nito. Nasa loob nito ang:

1) Ang mga Sinulat ni San Antonio; 2) Mga Hinango mula sa mga Pagsasalita ni San Macarius; 3) Ang mga Salita ni Isaias na Hermit; 4) Ang mga Tagubilin ni San Marcos na Asketiko; 5) Ang mga Sinulat ni Evagrius na Monghe. Ang mga artikulo ay lumalabas sa ganitong pagkakasunod-sunod sa edisyong Griyego ng *Dobrotolyubie* rin. Sa aming edisyon, si San Kasiano, na lumalabas doon sa pagitan nina Evagrius at San Marcos, ay inilipat sa susunod na tomo. Inihaharap namin ang koleksyong ito nang may taos-pusong pag-asa na matatagpuan ng mga mahilig sa espirituwal na pagbasa rito ang layuning iparating ng nagsama nito sa kanila.

Santa Antonio ng Lobo

Ilang Salita Tungkol sa Buhay at Mga Akda ni San Antonio na Dakila

Si San Antonio ng Granada, na siyang nanguna sa asetikong pamumuhay ng pag-iisa sa disyerto, ay sa kanyang buhay na isinasakripisyo ang ideal ng ganitong uri ng paglilingkod sa Diyos, at kasabay nito ang landas na dapat tahakin ng bawat kaluluwa, kung ito'y magnanais, patungo sa kaperpektuhang posible para sa atin sa lupa, ayon sa itinakda ng Kristiyanismo. Ang buhay ni San Antonio ay inilarawan ni San Atanasio ang Dakila (tingnan ang kanyang mga gawa, tomo 3), at halos buo itong kasama sa aming Chety Minei sa ilalim ng ika-17 ng Enero. Ang sinumang nagnanais malaman ang mga detalye ay dapat sumangguni sa nasabing sanggunian. Dito, ang mga pangkalahatang katangian lamang ng kanyang buhay ang inilalahad. Ang pagtawag ng Diyos kay San Antonio sa gawaing kanyang isinakatuparan ay kitang-kita na sa kanya kahit sa pagkabata pa lamang. Ang kanyang tahimik at mabait na kalikasan, na may hilig sa pag-iisa, ang naglayo sa kanya sa maingay na laro at kalokohan ng kanyang mga kapanahunan at nanatili siya sa bahay sa ilalim ng maingat na pagbantay ng kanyang mga magulang, na iningatan siya na parang munting hiyas ng kanilang mga mata. Sa ganitong pag-iisa mula sa iba siya lumaki, at umaalis lamang sa bahay para pumunta sa simbahan. Sa ganoong pag-uugali at pamumuhay, ang biyaya ng Diyos na natanggap niya sa binyag ay gumana nang walang sagabal upang patatagin ang kanyang espiritu, nang walang anumang partikular na pagsisikap mula sa kanyang panig. Natural lamang na maranasan niya sa murang edad ang tamis ng pamumuhay ayon sa kalooban ng Diyos at mapalabán sa isang banal na pagnanasa, gaya ng sinasabi ni San Atanasio. Dahil walang nakitang hadlang sa ganitong pamumuhay sa bahay – sapagkat kapareho rin ang diwa ng kanyang mga magulang – hindi nagpakita si San Antonio ng pagnanais na lisanin ito habang buhay pa sila, at pinalaya siya n g mula sa hindi maiiwasang mga alalahanin ng pang-araw-araw na buhay. Ngunit nang pumanaw na sila sa Diyos, siya, bilang panganay, ay kinailangang pasanin ang pananagutan sa pamamahala ng tahanan at pag-aasikaso sa kanyang kapatid na babae. Agad niyang naunawaan ang malaking kaibahan ng buhay sa Diyos at ng buhay na puno ng mga alalahanin sa mundo, at ito ang naglatag ng matibay na pundasyon para sa kanyang hangarin na iwan ang lahat at mabuhay nang lubos para sa Diyos. Ang mga salita ng Panginoon na narinig niya sa simbahan habang nasa ganitong kalagayan ng pag-iisip: *'Kung nais mong maging perpekto, pumunta ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga mahihirap, at magkakaroon ka ng kayamanan sa langit'* (Matt. 19:21) – at pagkatapos ay isa pa: *'Huwag kang mag-alala para sa bukas'* (Matt. 6:34), tinatakan ang pagnanasang ito ng tatak ng Diyos; sapagkat sa mga salitang iyon narinig niya ang sagot ng Diyos sa mga tanong ng kanyang budhi, at kasabay nito ang utos at pagpapala ng Diyos para sa katuparan ng mga lihim na pagnanasa at hangarin ng kanyang puso. – Nagpasya siya nang may matatag na determinasyon, at nang maipamigay na ang lahat ng kanyang pag-aari, nagsimulang mabuhay para sa Diyos lamang. Ginugol ni San Antonio ang mga unang taon ng kanyang buhay na pag-aasceta sa parehong paraan ng ibang mga asceta na kilala noon, at natutunan niya ang lahat mula sa kanila. Alam ng lahat na ang buhay ascetic ng pagtalikod, kung saan, matapos talikuran ang lahat ng pang-mundong alalahanin, ang isang tao ay nakatuon lamang sa *'paano mapalulugod ang Panginoon'* (1 Cor. 7:32), ay itinatag sa Simbahan ng Diyos mula pa sa kanyang mismong pundasyon bilang isang mahalagang pangangailangan sa kanyang estruktura, at natanggap ang mga unang pangunahing batas nito mula sa mga Banal na Apostol. Ngunit noong una, ang mga asketa – gaya ng tawag sa mga nag-alay ng kanilang sarili sa paraang pamumuhay na ito, na tinalikuran ang mundo at ang mga alalahanin sa lupa – ay nanatili sa kanilang sariling mga tahanan, at nag-urong lamang sa isang liblib na sulok, kung saan inialay nila ang kanilang sarili sa panalangin, pagninilay sa Diyos, pag-aayuno, pagbabantay at sa lahat ng uri ng

asketikong pagsisikap. Gayunpaman, habang lumipas ang panahon at lumawak ang Kristiyanismo sa lawak at bilang ng mga mananampalataya, maraming asketiko ang nagsimulang iwan ang kanilang mga pamilya at, sa pag-urong sa labas ng lungsod o nayon, ay namuhay nang hiwalay sa ilang—sa isang likas na kuweba, isang bakanteng libingan, o isang maliit na selda na itinayo para sa layuning iyon. Noong panahon ni San Antonio, ang mga pinaka-masigasig na asketiko ay namumuhay nang pangunahin sa ganitong paraan. Si San Antonio na Dakila ay sabik ding tularan sila. Ang simula ng buhay asketiko ay ang panahon ng novisiyato. Dinala ni San Antonio ang panahong ito bilang pagtular at pagsunod sa mga asketikong iyon. – Ang diwa ng pagiging baguhan ay nakasalalay sa pagtatatag ng mga Kristiyanong birtud sa puso at sa pagsasanay sa mga gawi ng buhay ascetiko, sa ilalim ng patnubay ng mga may pinakamaraming karanasan. Nagtamo na si San Antonio ng mga Kristiyanong birtud sa pamamagitan ng kanyang pagpapalaki; ngayon, kailangan na lamang niyang matutunan kung anong mga gawa ang kinakailangan para sa mga nagnanais na mabuhay sa Diyos, at kung paano ito dapat isagawa. Para sa layuning ito, binibisita niya ang mga asketang kilala noon, tinatanong kung paano dapat gawin ang mga bagay, inaaral ang mga ito, at bumabalik na may kaalamang iyon, na parang isang premyo, sa kanyang hermitahyo. Kaya naman, ayon sa obserbasyon ni San Atanasius, siya, na parang matalinong bubuyog, ay nangolekta ng espirituwal na pulot mula sa lahat ng dako, at iniimbak ito sa kanyang puso na parang isang pugad. Mula sa isa, natutunan niya ang higpit ng pag-aayuno sa pagkain, pagtulog sa hubad na lupa, at mahahabang pagbabantay; mula sa isa pa ay natutunan niya ang walang pagod na debosyon sa panalangin, pagiging maingat sa kanyang mga iniisip at pagninilay sa Diyos; mula sa ikatlo ay kinuha niya ang halimbawa ng sipag, katapatan sa mga tuntunin, at pagtitiis; at mula sa lahat ng ito ay hinango niya ang iisang diwa ng matibay na pananampalataya kay Kristo na Panginoon at mapagkapatid na pag-ibig para sa lahat, na nagsusumikap na pagsamahin sa kanyang sarili ang lahat ng partikular na nagpapasikat sa bawat ama na kanyang nakasalamuha. Nang hindi inihahambing ang sarili niyang buhay sa buhay ng iba at nang walang panlabas na gabay, walang sinumang nakamit ang pinakamataas na antas ng buhay asketiko. Inialay ni San Antonio ang kanyang buhay sa mga nakatatandang ito, at sa ilalim ng kanilang gabay ay dinala siya sa matatag na landas patungo sa kaperpektohan. Ginugol niya ang labing limang taon sa panahong ito ng pagsasanay bilang baguhan, naninirahan sa isang libingan sa labas ng nayon—sa simula ay hindi masyadong malayo, at kalaunan ay sa mas malayong lugar—kung saan ang isang taga-nayon na tapat sa kanya ay pumupunta sa kanya, dala ang tinapay—ang nag-iisang pagkain ni San Antonio— at pagtitipon ng mga gawang-kamay: sapagkat namuhay si San Antonio sa pamamagitan ng paggawa ng kanyang sariling mga kamay. Hinati niya ang lahat ng kanyang oras sa pagitan ng gawang-kamay na ito, panalangin, at pagninilay sa mga banal na katotohanan ng Kasulatan: pinagtibay siya ng Anghel ng Diyos na nagpakita sa kanya sa mga gawaing ito nang, sa isang pagkakataon, mabigatan ang kanyang espiritu ng kawalan ng pag-asa. Tungkol naman sa kung paano naganap ang kanyang buhay noong panahong iyon, binanggit natin ang patotoo ni Sozomen (Kasaysayan ng Simbahan, Aklat 1, Kabanata 13), na sumulat tungkol kay San Antonio: 'Nang mapagtanto niya na ang isang birtwosong buhay ay nagiging kaaya-aya sa pamamagitan ng ugali, kahit na ito ay maaaring maging mahirap sa simula, nag-isip siya ng mas mahigpit pang mga gawi ng pag-a-ascetic, at lalo siyang nagpakapigil sa sarili sa bawat lumipas na araw; at para bang palagi lamang nagsisimula muli, binigyan niya ng bagong sigla ang kanyang kasigasigan; pinigilan niya ang mga ligaya ng katawan sa pamamagitan ng paggawa, at pinagsadyaan niya ang sarili laban sa mga pagnanasa ng kaluluwa sa pamamagitan ng banal na pagkamuhi rito. Ang kanyang pagkain ay tinapay at asin, ang kanyang inumin ay tubig, at ang kanyang oras ng pagkain ay sa paglubog ng araw; Gayunpaman, madalas siyang hindi kumakain ng dalawang araw o higit pa; nananatili siyang gising, masasabi, buong magdamag at sinasalubong ang araw sa pamamagitan ng panalangin, at kung siya man ay nakakatulog, ito ay para lamang sa isang minuto; karamihan ng panahon ay nahihiga siya sa hubad na lupa, at ang lupa lamang ang kanyang higaan. Hindi niya pinapayagan ang sarili na magpahid ng langis, maligo, o mag-enjoy ng iba pang mga ginhawa, sapagkat pinapalambot at pinahihina nito ang katawan. Hindi niya matiis ang katamaran, at halos palagi siyang may ginagawa -araw". Ganyan ang mabigat na landas na tinahak ni San Antonio. Ngunit, gaya ng kilala, ang ganitong buhay ay hindi lumilipas nang walang pakikibaka, tulad ng walang liwanag kung walang anino. Kung walang kasalanan sa ating kalooban, at wala tayong kaaway, ang kabutihan lamang ang uusbong at lalago nang walang sagabal. Ngunit dahil pareho silang umiiral at parehong nag-aangkin sa atin, wala ni isa man ang nakalapit nang hindi nakipaglaban sa kanila. – Kailangan nating pahinain at talunin sila upang makapagsulong nang malaya. Kung wala ito, hahadlangan nilang lahat ang pag-unlad ng sinumang nagnanais lumakad sa tamang landas, sino man sila. Ito ang dahilan kung bakit ang biyaya ng Diyos, na gumawa sa espiritu ni San Antonio, ay dinala siya sa

pakikipaglaban, upang sa pamamagitan ng pagsubok sa kanya—tulad ng ginto sa pugon—ay patatagin ang kanyang moral na katatagan at bigyan ng malayang labas ang mga gawain nito. Pinayagan ang kaaway na makapasok, samantalang ang asketiko ay pinatatag ng lihim na tulong. Inilarawan nang masinsinan ni San Atanasio ang pakikibakang ito. Ang mga palaso ng kaaway, ayon sa kanya, ay napakalakas; ngunit itinaboy ng matapang na mandirigma ang mga ito nang walang kahit kaunting pag-aalinlangan. Sa simula, sinikap ng kaaway na guluhin siya sa pamamagitan ng pagpapahamak sa kanya sa pag-iwan sa mundo, na pinapaalala sa kanya, sa isang banda, ang kanyang marangal na angkan—na tila hinamak nang walang dahilan—ang kanyang malaking kayamanan—na tila nasayang sa wala—at lahat ng kaluwagan sa buhay—na tila itinakwil nang walang kabuluhan, – at lalo na ang kapatid niyang babae, na naiwan nang walang-wala sa kamay ng mga estranghero, na walang suporta, pag-aalaga, at ginhawa mula sa kanya – at, sa kabilang banda, ang kasakitan at kalupitan ng malungkot na buhay na kanyang pinasok, ang hindi sanay na kalikasan at kahinaan ng kanyang katawan, na tila hindi makatiis sa ganoong mga pagdurusa, at ang haba ng buhay na ito, – na tila walang katapusan – malayo sa mga tao, walang anumang aliw, sa walang tigil na pagpapahirap sa sarili. Sa mga suhestiyong ito, pinukaw ng kaaway ang isang mabagsik na bagyo ng mga kaisipan; ngunit hindi lamang siya nataboy ng katatagan ni San Antonio, na nanindigan nang matatag sa kanyang layunin at determinasyon, kundi natalo rin siya ng kanyang malaking pananampalataya na ang lahat ng kanyang pinabayaan at tiniis ay walang-kuwenta kung ihahambing sa walang-hanggang biyayang inihanda ng Diyos para sa mga tumatanggi sa mundo, sapagkat mas madaling akayun sa Kanya kapag ang isang tao ay malaya sa lahat ng makamundo at materyal na gapos – at siya pa nga ay nahulog sa alikabok dahil sa kanyang walang-tigil na panalangin, na naghatid ng pinakamayamang espirituwal na aliw sa kanyang puso. Nabigo sa panig na ito, inatake ng kaaway ang kabataang mandirigma mula sa isa pang paraan—isang paraan na karaniwan niyang ginagamit para pabagsakin ang mga kabataan—at sinimulan siyang labanan sa pamamagitan ng laman, ginulo siya sa gabi at binulabog sa araw. Ang pakikibaka ay naging napakamatindi at matagal na anupa't hindi na ito nananatiling lihim sa mga tagalabas. Naghasik ang kaaway ng maruruming kaisipan, samantalang tinaboy naman ni San Antonio ang mga ito sa pamamagitan ng panalangin; sinilab ng una ang kanyang mga miyembro, samantalang pinalamig naman ng huli ang mga ito sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagbabantay at ng bawat uri ng pagpapagal sa sarili; ang una ay nagpapakita bilang mga babae tuwing gabi, na nag-iisip ng lahat ng paraan upang pukawin ang mga mapanuksong pagnanasa, samantalang ang huli ay nagagalak sa kalungkutan at, sa pamamagitan ng pagninilay sa mga kagandahan ng buhay sa hinaharap, pati na rin sa pamamagitan ng pinakamalalim na kamalayan sa kadakilaang ipinagkaloob sa ating kalikasan sa Panginoong Jesucristo, ay pinawi ang mapanlinlang na pang-akit; Ang sumpa ay nag-udyok ng pakiramdam ng tamis mula sa kasiyahan, samantalang itinakda naman ng pinagpala laban dito ang pakiramdam ng kakila-kilabot na kapaitan ng paghihirap sa walang hanggang apoy at mula sa walang tigil na mga uod – at nanatiling hindi nasaktan. Ang nakakainis at kasuklam-suklam na kalikasan ng mga pag-atake ay sa wakas nag-ukit sa naghihirap ng pagkamuhi sa lahat ng maruruming pagnanasa at matinding galit laban sa mga ito, na sinamahan ng matinding iritasyon; ito ang nag-alis sa kaaway ng anumang pagkakataon na lumapit sa kanya o kahit man lang, mula sa malayo, ay tuksuhin o guluhin siya sa ganitong paraan. Sapagkat ang damdamin ng pagkasuklam at pagkamuhi sa mga pagnanasa ng laman ay mga nag-aapoy na pana na sinisilab ang kaaway. Ganito nga'y natalo ang lubos na mapanlinlang sa pagkakataong ito ng binata, na may masidhing laman, at siya'y umatras nang may kahihyan, sapagkat ang Panginoon Mismo ang tumulong sa lingkod ng Diyos, na nagkatawang-tao para sa ating kapakanan at, sa loob nito, sinupil ang lahat ng kapangyarihan ng kaaway, gaya ng ipinagtatapat ng bawat tunay na asketiko, na nagsasalita kasama ng Apostol: 'Hindi ako, kundi ang biyaya na sumasaakin' (1 Cor. 15:10). Ngunit hindi pa nauubos ang mga pana ng kaaway. Nang makita ng kaaway ang proteksyon ng Diyos sa batang mandirigma, at dahil alam niyang ang mga mapagkumbaba lamang ang napapasakop nito, nagbalak siya ng paraan upang agawin ito sa pamamagitan ng pagpapasiklab ng kayabangan at pagmamataas sa loob nito. Para dito, lumitaw siya sa anyo ng isang maliit na batang itim at, nang maykunwaring kababaang-loob, sinabi kay San Antonio: 'Tinalo mo ako,'—sa pag-aakalang, nang ipag-angkin niya ang tagumpay para sa sarili, siya ay mapupuno ng kapalaluan at sa gayon ay mapupukaw ang galit ng Diyos na tumutulong sa kanya. Ngunit tinanong siya ni San Antonio: 'Sino ka?' Sumagot siya: 'Ako ang espiritu ng pakikipagpakasasa, na ang tungkulin ay magpasidhi ng kahalayan at humikayat sa mga tao sa makalupang kasalanan.' Nilinlang ko ang marami na nanumpa ng pagkamakatarungan; dinala ko sa pagbagsak ang marami na matagal nang pinagkumbaba ang kanilang laman; ngunit sa pamamagitan mo'y napunit ang lahat ng aking bitag, nabasag ang aking mga palaso—at ako'y napahamak." Nang magkagayo'y si San Antonio, na nagpasalamat sa Diyos

na kaniyang Tagapagligtas, ay sumigaw: 'Ang Panginoon ang tumutulong sa akin; titingin ako sa aking mga kaaway' (Awit 117:7), at saka, na hindi natitinag na nakatingin sa kanyang kaaway, sinabi niya: 'Pinayagan ka ng aking Diyos na lumitaw sa akin sa itim na anyo upang ihayag ang kadiliman ng iyong masamang hangarin—at bilang isang binata upang ipakita ang iyong kawalan ng kapangyarihan. Kaya't karapat-dapat kang kamuhian nang lubos. Nang marinig ang mga salitang ito, ang espiritung iyon, na parang sinunog ng apoy, ay tumakas, at hindi na muling lumapit sa banal na si Antonio. Ang tagumpay laban sa mga pagnanasa ay nagpapalapit sa tao sa kawalan ng pagnanasa; at sa lawak na natatag ang kawalan ng pagnanasa, dala nito ang kapayapaan ng isip: at panloob na kapayapaan, kasama ang matatamis na pakiramdam ng pagka- na ipinagkakaloob ng panalangin at pagninilay sa Diyos, ay nagpapasigla ng espirituwal na init sa puso, na, sa pamamagitan ng pagsasama-sama ng lahat ng kapangyarihan ng espiritu, kaluluwa, at katawan, ay naghahatid sa isang tao sa kanyang kalooban, kung saan, nang manirahan na, nararamdaman niya ang hindi mapaglabanan na pangangailangang mapag-isa kasama ang nag-iisang Diyos. Ang hindi mapigilang paghila papasok tungo sa Diyos ang ikalawang yugto ng espirituwal na pag-unlad; at sa yugtong ito na ngayon ay narating ni San Antonio. Hanggang ngayon, ginugol niya ang karamihan ng kanyang oras nang mag-isa; gayunpaman, madalas siyang binibisita ng kanyang tapat na kaibigan mula sa nayon, samantalang siya naman ay pumupunta, minsan sa matatanda, minsan sa simbahan ng nayon para sa mga banal na serbisyo, lalo na ang Liturhiya. Lahat ng ito ay sinamahan ng isang uri ng pagkagambala, gaano man subukan ng isang tao na putulin ito. Ang espiritu ni San Antonio, nang mapagod sa loob, ay nagsimulang humiling ng ganap na pag-iisa, upang wala siyang makita o marinig. Tulad ng nabanggit, ang kaluluwa ay nakarating sa ganitong kalagayan sa sariling kagustuhan, sa tuwirang landas ng pag-aascetismo; ngunit ang mahalagang pagbabagong ito ay napapabilis at nabibigyan ng tiyak na tulak ng ilang matitinding pagnanasa ng pagpapakait. Nagkaroon ng pagkakataon para sa ganitong pwersa si San Antonio sa anyo ng isang hayagang pag-atake sa kanya ng mga demonyo. Dahil nawala sa kanila ang kakayahang kumilos sa pamamagitan ng mga iniisip sa isang pinadalisay na kaluluwa, nagsimulang kumilos ang mga demonyo mula sa labas; sila ay nakikita at ipinapakita sa asketiko ang anumang inaakala nilang makasasama sa kanya o makagugulo sa kanyang mabubuting hangarin. – Ngunit pinapayagan ito ng biyaya ng Diyos alang-alang sa espirituwal na paglago ng asketiko, kaya't binubuksan nito para sa kanya ang landas patungo sa mas mataas na antas at, kasabay nito, binibigyan siya ng tiyak na karapatan na pagkatapos ay magamit ang kapangyarihan laban sa mga espiritung umaakit. Ito mismo ang nangyari kay San Antonio. Ang pinakamahalagang sandali sa salaysay na ito ay nang si San Antonio, nang magkamalay sa portiko ng simbahan sa nayon, at halos hindi na humihinga, ay nagsabi sa kanyang kaibigan: 'Dalhin mo ako pabalik sa aking hermitage.' Sa pamamagitan nito ay ipinahayag niya ang kanyang pagsuko sa kamatayan alang-alang sa buhay, na kinilala niya sa kanyang sarili bilang nag-iisang buhay na kaaya-aya sa Diyos. Katumbas ito ng aktwal na pagmamartir para sa Panginoon: sapagkat ganap na ang kanyang paghahanda para rito. Ang paghahandang mamatay para sa Panginoon at mapasaya Siya ay isang sandatang nagwawagi sa lahat: sapagkat ano pa kaya ang magagamit upang tuksuhin o takutin ang may taglay nito? Itinuturing itong panimulang punto ng pag-aascetismo at pinagmumulan ng lakas sa buong paglalakbay nito. Ang Panginoon at Tagapagligtas—ang ating Halimbawa ng Pagpapapakong sa Sarili—ay nakita ang kamatayan sa Harapan Niya sa lahat ng araw ng Kanyang buhay sa lupa, ngunit sa Hardin ng Getsemani, sa Kanyang pakikipaglaban sa panalangin, sa wakas ay tinalo Niya ito sa pamamagitan ng Kanyang pagkamakatao; ang Kanyang pagdurusa at kamatayan sa Krus ang nagkumpletong-kumpletong sa mga sinabi roon. Sinundan ito ng tatlong araw ng pahinga, bago ang maluwalhating Pagkabuhay na Muli. Lahat ng kaluluwang sumusunod sa yapak ng Panginoon ay dinaraan ang landas na ito. Ang unang hakbang dito ay ang pagtangga sa sarili; ngunit gaano man kaliit ang simula nito, palagi itong naglalaman ng antas ng paghahanda para sa kamatayan. Pagkatapos, lumalago ang pagtangga sa sarili—at gayundin ang paghahandang ito; o mas tama, ang paghahandang ito ang mismong diwa ng pagtangga sa sarili. Sinumang makarating sa antas ng paghahandang taglay ng Tagapagligtas sa hardin ay agad na aakyat sa espiritu tungo sa krus, at doon ay mararanasan ang isang espiritwal na Sabado, na sinusundan ng isang espiritwal na pagkabuhay sa kaluwalhating Panginoong Hesus. – Ito ang eksaktong nakamit na ngayon sa espiritu ni San Antonio. Sa pagsabi niya sa kanyang kaibigan na huwag siyang ibalik sa mismong lugar kung saan siya ay labis na pinaghirapan, ipinakita niya na ang kanyang espiritu ay kapareho ng sa Tagapagligtas nang, matapos ipanalangin sa hardin, sinabi Niya sa Kanyang mga alagad: '*Tayo na; narito, ang siyang magtataksil sa Akin ay malapit na!*' – Agad na sinundan ito ng kanyang pag-urong sa liblib na disyerto at ng kanyang dalawampung taong pananatili roon nang tahimik – gaya ng kanyang pagpapapakong sa krus at ng kanyang pag-oberba sa

Sabado – sa espiritu. Hindi pa man lubos na nakabawi si San Antonio mula sa mga paghihirap na ipinataw sa kanya ng mga demonyo nang siya ay magtungo sa disyerto, dalawa o tatlong araw na biyahe mula sa mga tinitirahang lugar, at doon ay ikinandado ang sarili sa isang lumang, inabandunang templo na may balon na may tubig, habang ang isang kaibigan niya ay nagbibigay sa kanya ng tinapay tuwing anim na buwan. Walang nakakita sa mga pagsubok at kabayanihan na tiniis niya rito, ni sa mga nangyari sa kaniya. Ngunit batay sa kalagayan nang lumabas siya mula sa kanyang pag-iisa, dapat nating tapusin na ito ang panahon kung kailan hinuhubog ng Banal na Espiritu ang kanyang espiritu. Dito, nangyari ang kaparehong bagay na nangyayari sa isang uod kapag binalot nito ang sarili sa isang kokon. Walang nakakakita sa nangyayari rito sa panahong ito; tila ito'y nanahimik. Ngunit, sa panahong iyon, ang kapangyarihang nagbibigay-buhay ng kalikasan ay gumagawa sa loob nito – at sa takdang panahon, isang magandang, makulay na paruparo ang lumalabas mula sa kokon. Ganoon din ang nangyari kay San Antonio. Walang nakakita sa nangyayari sa kanya; ngunit ang Espiritu ng Diyos, na hindi nakikita ng lahat, na kadalasang hindi kilala kahit ni Antonio mismo, ay lumilikha sa loob niya ng isang bagong tao, sa wangis ng Siyang lumikha sa kanya. Nang magwakas ang panahon ng paglikhang ito, inutusan siyang lumabas upang maglingkod sa mga tapat. At siya ay lumabas, na nakasuot ng sari-saring biyaya ng Banal na Espiritu. Tulad ng pagkabuhay na mag-uli ni Cristo mula sa mga patay sa kaluwalhatian ng Ama, gayon din si San Antonio ay lumitaw na ngayon sa isang buhay na muling binago ng Espiritu. Dito nagwakas ang paghubog ng espiritu ni San Antonio. Ang buong sumunod niyang buhay ay hindi iba kundi ang pagbubunga ng mga itinanim sa unang dalawang yugto ng kanyang buhay. Ito ang ikatlong panahon, ang panahon ng kanyang ministeryo para sa ikabubuti ng Simbahan – gaya ng sinasabi, ang kanyang Apostolado. Kung gaano kabunga at malawak ang abot ng ministeryong ito, makikita ng sinuman mula sa salaysay ni San Atanasio tungkol sa kanyang buhay. Naglingkod siya gamit ang lahat ng mga kaloob ng biyaya. At anong mga kaloob ang hindi niya taglay? – Nariyan ang kaloob ng paggawa ng mga himala, ang kaloob ng kapangyarihan sa mga demonyo, sa mga puwersa ng kalikasan at sa mga hayop, ang kaloob ng pagkilala sa mga iniisip, ang kaloob ng makita ang nangyayari sa malayo, ang kaloob ng mga rebelasyon at mga bisyon. Ngunit sa lahat ng mga kaloob na ito, ang pinaka-mabunga at malawak ang abot sa paggamit ay ang kaloob ng salita. – At dito niya pinaglingkuran ang kanyang mga nakabababang kapatid nang higit kaysa sa alinman sa iba pang mga kaloob. Isinulat ni San Atanasio na binigyan ng Diyos si San Antonio ng makapangyarihang salita na tumagos sa kailaliman ng puso. At nakapagsalita siya nang may ganoong kapangyarihan para sa ikabubuti ng lahat, kaya maraming maharlika – militar man o sibilyan, mga taong may malaking kayamanan – ang nagtaboy sa mga pasanin ng buhay sa mundo at naging mga monghe. At sa katunayan, sino ang lumapit sa kanya nang may kalungkutan na umuwi nang hindi nakatagpo ng aliw? Sino, na lumapit sa kanya na umiiyak para sa mga yumao, ang hindi agad tumigil sa pag-iyak? Sino, na lumapit nang may galit, ang hindi pinalitan ang galit na iyon ng kababan ng loob? Anong monghe na naging tamad ang hindi muling naging masigasig at matatag sa kanyang mga pagsisikap sa pag-a-ascetismo matapos siyang dalawin? Anong binata, nang makita si San Antonio at pakinggan ang kanyang mga salita, ang hindi tumalikod sa mga ligaya ng mundo at nagsimulang mahalín ang pagkamakintab? Ilan ba ang dalaga, na may mga kasintahan na, na sa isang sulyap lamang kay San Antonio mula sa malayo ay sumapi sa hanay ng mga nobya ni Cristo? Mula sa patotoong ito, malinaw na hindi itinago ni San Antonio ang bukal ng kanyang karunungan ng kaloob ng Diyos. Sa katunayan, ang mga tao ay lumalapit sa kanya higit sa lahat upang makinig, upang tanggapin ang salita ng katotohanan at upang mahanap ang gabay na kanilang kailangan. At nagturo siya, pinagsabihan, at hinikayat ang lahat, na sumusunod sa halimbawa ng Apostol. Minsan ay dumadaloy nang parang baha ang kanyang mga salita, gaya ng mga pinangalagaan ni San Atanasio sa kanyang hagiograpiya; minsan naman ay nagbibigay siya ng hindi gaanong mahahabang talumpati, gaya ng kanyang dalawampung maiikling kasabihan; ngunit mas madalas ay nililimitahan niya ang sarili sa maiikling kasabihan na puno ng kahulugan at kapangyarihan. Ang mga maiikling kasabihang ito, na di-mabilang ang bilang, ay kalaunan ipinasa nang pasalita, na para bang bumubuo ng isang buhay na kodigo ng pag-aascetismo, at sa huli ay naisama sa mga koleksyon ng mga di-malilimutang kasabihan ng mga Ama ng Simbahan. Minsan, sumusulat din si San Antonio ng mga liham sa kanyang mga espirituwal na anak, ang mga monghe ng iba't ibang monasteryo, na kung saan inilalarawan niya ang pangkalahatang katangian ng buhay kay Kristo Hesus o nagbibigay ng gabay sa mga partikular na kahinaan ng mga kapatid. Ang lahat ng nagmula sa labi ni San Antonio at naisulat, at ang lahat ng kanyang isinulat, ay nagbibigay ng masaganang sustansiya sa kaluluwang naghahangad ng pagpapalago. Bukod sa mahabang talumpati na kasama sa kanyang hagiograpiya, dalawampung liham para sa mga monghe ang naipamana sa atin, 20 maikling talumpati tungkol sa mga birtud

at bisyo, 170 kabanata tungkol sa moral na pag-uugali, ang Kaniyang Patakaran para sa mga Monghe na may dalawang kalakip, at napakaraming kaniyang mga kasabihan at mga salaysay tungkol sa kaniya—na laging nakapagpapatibay at nakapagtuturo—na nakakalat sa iba't ibang akdang patristiko. Ang kanyang mga liham at kasabihan, na isinalin sa wikang Ruso, ay inilathala sa mga unang taon ng **Christian Reading** – ang mga kabanata ay bahagi ng **Dobrotolyubie**, samantalang ang mga aforismo at salaysay ang bumubuo sa unang seksyon ng **Memorable Tales**. Sa orihinal, matatagpuan at mababasa ang lahat ng ito sa **Patrologiae graecae**, vol. 40 – Migne, kung saan hinango ang lahat ng kasama sa koleksyong ito. Iniaalay ang sumusunod para sa pansin ng mga nag-eejoy sa ganitong uri ng babasahin:

1. Mga sipi mula sa mga liham at talumpati. Ang mga punto 1–15 ay hinango mula sa **Buhay ni San Antonio** ni San Athanasius. Ang mga tagubilin 16–68 ay hinango mula sa mga liham ng Santo Papa. Ang mga tagubilin 69–82 ay hinango mula sa kaniyang 20 talumpati para sa mga monghe.

2. 170 kabanata tungkol sa mabuting moral na pag-uugali.

3. Ang Alituntunin ng Buhay ng Eremita. Sa bolyum 40 ng **Patrologiae graecae** ni Migne, sa pahina 1065, inilatag ang **Praecepta Antonii** sa 80 na punto. Kasunod nito ay ang kaniyang sariling **Spiritualia documenta regulis adjuncta** at **Admonitiones et documenta varia**, na kapwa malinaw na mga karagdagan sa naunang tuntunin. Dahil ang lahat ng mga kasabihan na nakapaloob sa ilalim ng mga pamagat na ito ay magkakatulad sa kalikasan, sa nilalaman at sa istilo, pinagsama-sama sila rito at inayos sa ilalim ng mga tiyak na pamagat, alinsunod sa natural na daloy ng buhay ng eremita, sa ilalim ng pamagat na 'Ang Tuntunin ng Buhay ng Eremita'.

4. Mga Salita ni San Antonio ng Dakila at mga salaysay tungkol sa kaniya. Maraming ganoong mga salita at salaysay ang kasama sa **Dostopam.** Mga kuwento; ngunit bukod dito, may iba pang binanggit sa parehong ika-40 na tomo ng **Patr. graec.** at sa aming **Alphabetical Paterikon**; may iba pa na binanggit ni Cassian; at may ilan sa iba't ibang artikulo ng mga koleksyong patristiko. Sa halip na ipakita ang mga ito nang magulo kung saan man sila matagpuan, inayos sila rito sa isang tiyak na pagkakasunod-sunod, na kahalintulad ng mga naunang tuntunin. Nagsisimula ang koleksyon sa mga kasabihan hinggil sa pagtalikod sa mundo, na siyang nagmamarka ng simula ng buhay ascetiko, na sinundan ng lahat ng iba pang kasabihan at kuwento ayon sa pagkakasunod-sunod ng buhay ng eremita.

5. Mga tanong mula sa mga disipulo at mga sagot ng nakatatanda hinggil sa ilang kasabihan ni San Antonio ng Dakila.

Ang Mga Turo ni San Antonio na Dakila.

1. Mga Turo sa Buhay kay Kristo, hinango mula sa kanyang mga salita sa hagiograpiya ni San Atanasio, mula sa kanyang 20 liham at 20 kasabihan

1. Nawa'y maging sama-samang pag-aalala ng lahat, higit sa lahat, na, nang tayo'y nagsimula, huwag tayong humina o mawalan ng loob sa ating mga gawain, ni huwag sabihin: 'Matagal na kaming nakatuon sa pagsisikap na ito'; kundi, na parang nagsisimula muli araw-araw, palakihin natin ang ating sigasig. Ang buong buhay ng tao ay napakaikli kung ihahambing sa mga darating na panahon, at ang lahat ng atin ay walang-kuwentang bagay sa harap ng buhay na walang hanggan; kaya, samantalang sa mundong ito ang bawat bagay ay ibinebenta ayon sa halaga nito, at ang bawat isa ay nagpapalitan ng katumbas, ang pangako ng buhay na walang hanggan ay nabibili sa napakaliit na halaga. Sapagkat nasusulat: *'Ang bilang ng mga araw ng ating taon ay pitumpung taon; o, kung dahil sa lakas, walumpung taon; subalit ang tagal nito ay pagod at karamdaman lamang'* (Awit 89:10). Kaya, kahit na magtiyaga tayo sa ating pakikibaka nang walumpung taon, o kahit isang daang taon pa, hindi tayo maghahari nang katumbas ng isang daang taon, kundi sa halip na isang daang taon, maghahari tayo magpakailanman; bukod pa rito, matapos tayong magsikap sa lupa, may pangako tayo na ang ating mana ay hindi nasa lupa kundi nasa langit; at higit pa rito – pagkatapos nating hubarin ang mortal na katawang ito – tatanggap tayo ng isang walang kamatayang katawan. Kaya't huwag tayong mawalan ng loob, o isipin na matagal na tayong nagtiis (sa ating pakikibaka), o na gumawa tayo ng anumang dakila; *'sapagkat ang mga paghihirap ng panahon na ito ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatian na ihahayag sa atin'* (Roma 8:18).

2. Gayundin, kapag tinitingnan natin ang mundo, huwag nating isipin na may tinalikuran tayong isang dakilang bagay, sapagkat ang buong mundong ito ay napakaliit kung ihahambing sa kabuuan ng langit. Kaya,

kahit na tayo ay mga panginoon ng buong mundo at tinalikuran ang buong mundo, kahit dito ay wala pa ring makakapantay sa kaharian ng langit. Sapagkat kung paanong ang isang taong itinatapon ang isang drachma ng tanso upang makamit ang isang daang drachma ng ginto, gayon din naman ang siyang panginoon ng buong lupa at isinusuko ito: ilan lamang ang iiwan niya, ngunit tinatanggap niya ang isang daang beses na higit pa. Ngunit kung ang buong lupa ay hindi katumbas ng langit sa halaga, ang taong nag-iiwan ng ilang ikasampu ay para bang walang iniwan. Kahit pa mag-iwan siya ng bahay at maraming ginto nang sabay, hindi siya dapat magmalaki o mawalan ng loob. Sa kabilang banda, dapat nating isaalang-alang na kung hindi natin iniwan (ang ating mga pag-aari) alang-alang sa kabutihan, sa lahat ng paraan, sa ating kamatayan, iiwan natin ito gaya ng kadalasang nagagawa natin—kahit sa mga taong ayaw nating pag-iwan, gaya ng nabanggit din ni Ecclesiastes (Ecles. 4:8). Bakit nga ba hindi natin isusuko ang mga ito alang-alang sa kabutihan, upang sa kapalit ay mapamana natin ang kaharian (ng langit)?

3. Dahil dito, wala sa atin ang dapat magkaroon ng pagnanasang mag-ipon ng mga ari-arian. Sapagkat anong kapakinabangan ang makukuha sa pag-aari ng mga bagay na hindi naman natin maaaring dalhin? Bakit mas mabuti para sa atin na kamtan ang mga bagay na maaari nating dalhin, gaya ng: katalinuhan, katarungan, kalinisan, tapang, paghuhusga, pag-ibig, kawanggawa, pananampalataya kay Cristo, pagtitiis, at pagkamapagpatuloy? Kapag nakamtan na natin ang mga ito (na birtud), matatagpuan natin silang naghihintay sa atin doon, na naghahanda para sa atin ng isang matitirahan sa lupa para sa mga mapagkumbaba.

4. Hayaan ang bawat isa na kumbinsihin ang kanilang sarili sa ganitong mga pag-iisip na huwag maging duwag, lalo na kung napagtatanto nilang sila ay alipin ng Panginoon at may tungkuling magtrabaho para sa kanilang Panginoon. Tulad ng isang alipin na hindi mangangahas na magsabi: 'Dahil nagtrabaho ako kahapon, hindi na ako magtatrabaho ngayon'—at, isinasaalang-alang ang panahong lumipas (sa paggawa), ay hindi tumitigil (sa paggawa) sa mga sumunod na araw, kundi araw-araw, gaya ng nakasulat sa Ebanghelyo, ay nagpapakita ng parehong sigasig upang mapasaya ang kanyang panginoon at maiwasan ang kapahamakan: gayon din naman ay magpupursigi tayo sa ating mga gawain araw-araw nang may pagtitiis, na nakaalam na kung tayo ay gugugol ng isang araw sa katamaran, (ang Panginoon) ay hindi tayo papatawarin dahil sa ating mga nagawa noon, kundi magagalit Siya sa atin dahil sa katamaran na ito. Gayon din naman ay narinig natin sa Ezekiel (Ezek. 18:26): *'Kapag ang isang matuwid ay lumihis mula sa kanyang katuwiran at gumawa ng kasalanan at mamatay, mamamatay siya dahil sa kasalananang nagawa niya.'* Ganoon din naman si Hudas, sa isang magdamag, winasak ang pagsisikap ng buong nakalipas na panahon.

5. Kaya nga, simulan natin ang ating mga gawain at huwag manghinang-loob. Sapagkat dito ay kasama natin ang Panginoon bilang ating katulong, gaya ng nakasulat: *'Pinagsasama-sama ng Diyos ang lahat ng bagay para sa kabutihan ng mga umiibig sa kaniya'* (Roma 8:28). Para sa layuning ito, iyon ay, upang hindi tayo mawalan ng pag-asa, mabuting tandaan ang sumusunod na sinabi ng Apostol: *'Namatay ako araw-araw'* (1 Corinto 15:31). Sapagkat kung mamumuhay tayo na parang araw-araw tayong mamamatay, hindi tayo makakasala. Ang pahayag na ito ay nangangahulugang ganito: na araw-araw pag tayo'y nagigising, dapat nating isipin na hindi na tayo mabubuhay hanggang sa gabi, at muli, habang naghahanda tayong matulog, dapat nating isipin na hindi na tayo magigising; sapagkat, ayon sa kalikasan, hindi alam ang hangganan ng ating buhay, at hindi rin alam kung anong sukat ang itinalaga ng Providensiya rito araw-araw. Kung aangkopin natin ang ganitong pag-iisip at mamumuhay nang ganito araw-araw, hindi tayo makakasala, ni maghahangad ng anumang bagay, ni mamamasa sa galit sa sinuman, ni mag-iipon ng kayamanan para sa ating sarili sa lupa; kundi, bilang mga taong inaasahan ang kamatayan araw-araw, tayo ay magiging di-makalupa at papatawarin natin ang lahat sa lahat ng bagay; Tungkol naman sa pagnanasa sa asawa, o anumang ibang maruming kasiyahan, hindi natin ito papayagang manatili sa ating kalooban kahit sandali—kundi agad tayong lilingon palayo rito, na parang isang bagay na panandalian, na laging nasa kalagayan ng ' ' (na parang nasa pakikipaglaban sa kamatayan) at inaabangan ang Araw ng Paghuhukom. Sapagkat ang malalim na takot at pangamba sa pagdurusa ay winawasak ang tamis ng ligaya at binabangon ang kaluluwang nanganganib na matumba.

6. Kaya, nang magsimula na tayo (sa gawa ng kaligtasan) at nakapagsimula na sa landas ng kabutihan, magpatuloy tayo tungo sa layunin, upang maabot natin ito (Fil. 3:14), at huwag maglingon ang sinuman, gaya ng asawa ni Lot, lalo na't sinabi ng Panginoon: *'Walang sinumang naglalagay ng kamay sa araro at lumilingon ang angkop sa kaharian ng langit'* (Lucas 9:62). Ang paglingon, gayunpaman, ay wala nang ibang kahulugan kundi ang pagsisipi (sa pag-iwan sa mundo) at ang muling pagsasanay sa karunungan ng makamundo.

7. Huwag kang matakot kapag narinig mo ang tungkol sa kabutihan, at huwag kang malito sa pangalang ito. Sapagkat ang bagay na ito ay hindi malayo sa atin, ni nasa labas natin, kundi nasa loob natin; at ito ay abot-kamay natin, kung ating ninanais. Ang mga Griyego ay naglakbay sa mga banyagang lupain at tumawid sa dagat upang pag-aralan ang mga agham; ngunit hindi natin kailangang maglakbay sa mga banyagang lupain para sa Kaharian ng Langit, ni tumawid sa dagat para sa kapakanan ng kabutihan: sapagkat ipinaliwanag ito ng Panginoon nang sabihin Niya, *'Ang Kaharian ng Langit ay nasa loob ninyo'* (Lucas 17:21). Kaya, ang tanging kinakailangan para sa kabutihan ay ang hangarin natin ito, sapagkat nasa loob tayo nito at nagmumula ito sa atin. Sapagkat sa sandaling ang makatuwirang kaluluwa ay nasa likas nitong kalagayan, naroroon na rin ang kabutihan sa loob natin. Nasa likas nitong kalagayan ang kaluluwa kapag nanatili ito kung paano ito nilikha: at nilikha ito upang maging napakabuti at matuwid. Ito ang dahilan kung bakit si Josue, nang ibigay niya ang mga utos, ay sinabi sa bayan: *'Itama ninyo ang inyong puso sa harap ng Panginoon, ang Diyos ng Israel'* (Josue 24:23); at si Juan: *'Paghandaan ninyo ang daan para sa kaniya'* (Mateo 3:3). Matuwid ang kaluluwa kapag ang kaniyang katuwiran ay nasa likas nitong kaayusan. Ngunit kapag lumihis ito rito at binaluktot ang kaayusang hinihingi ng kalikasan, tinatawag itong kasamaan sa kaluluwa. Kaya, hindi ito mahirap na usapin (birtud); sapagkat kung mananatili tayo sa kung paano tayo nilikha, tayo ay nasa isang mabuting kalagayan; ngunit kung naglalaman tayo ng masasamang hangarin, tayo ay wastong tinatawag na masama. Kung kailangan pa nating makamtan ang birtud na ito mula sa labas, tiyak na magiging mahirap; ngunit kung ito ay nasa loob natin, kailangan lamang nating ingatan ang ating sarili laban sa masasamang kaisipan at panatilihin ang ating kaluluwa sa Panginoon, bilang isang panata na tinanggap mula sa Kanya, upang Kanyang kilalanin ito bilang Kanyang nilikha, sapagkat ganoon nga ito nang Kanyang likhain.

8. Magsumikap tayo (laban sa ating sarili) upang hindi tayo pagharibin ng galit at hindi tayo pamunuan ng kahalayan; sapagkat nasusulat: *'Ang galit ng taong matuwid ng Diyos ay hindi gumagawa ng gawa ng Diyos.'* At: *'Ang pagnanasa, kapag nagbuntis, ay nagluluwal ng kasalanan; at ang kasalanan, kapag lubos nang lumaki, ay nagbubunga ng kamatayan'* (Santiago 1:20, 15). Ngunit habang namumuhay tayo nang ganito, manatili tayong matatag na mapagbantay, at, gaya ng nasusulat: *'Ingatan mo ang iyong puso nang buong pagsisikap'* (Awit 4:23). – Sapagkat mayroon tayong kakila-kilabot at lubos na mapanlinlang na mga kaaway, ang masasamang demonyo.

9. At laban sa kanila tayo nakikipaglaban, gaya ng sinabi ng Banal na Apostol: *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga makapangyarihan ng madilim na sanlibutang ito, at laban sa mga espiritwal na hukbo ng kasamaan sa makalangit na mga lugar'* (Efe. 6:12). May napakaraming bilang nila sa himpapawid sa paligid natin, at hindi sila malayo sa atin. Mayroon ding malaking pagkakaiba-iba sa kanilang hanay. Ngunit ang pag-uusap tungkol sa kanilang kalikasan at sa mga pagkakaiba-ibang ito ay mangangailangan ng napakahabang panahon, at higit pa rito, mas angkop na ang mga nakatataas sa atin ang magsalita tungkol dito kaysa sa atin. Para sa atin naman, mayroong agarang pangangailangan, na hindi dapat ipagpaliban, na malaman lamang ang kanilang mga pakana laban sa atin.

10. Una, samakatuwid, alam natin na ang mga demonyo ay hindi nilikha sa kalagayang siyang nagbibigay sa kanila ng kanilang pangalan. Sapagkat ang Diyos ay hindi nilikha ang anumang masama. Likas ding mabuti ang mga ito; ngunit nang mahulog sila mula sa makalangit na karunungan, at ngayon ay umiikot sa lupa, niloko nila ang mga Griyego sa pamamagitan ng mga pagpapakita; at, naiinggit sa atin na mga Kristiyano, ginagalaw nila ang lahat sa kanilang hangaring hadlangan ang ating pag-akyat sa langit, baka umakyat tayo sa lugar kung saan sila nahulog. Kaya, kailangang manalangin nang marami at magsikap, upang, matanggap mula sa Espiritu ang kaloob ng *'pagsusuri ng mga espiritu'* (1 Cor. 12:10), ay magawang matukoy tungkol sa kanila kung alin ang hindi gaanong masama at alin ang mas masama, kung anong gawain ang kinabibilangan ng bawat isa sa kanila, at kung paano maaaring mapatalsik at mataboy ang bawat isa sa kanila. Sapagkat marami silang pakana at maraming mapanlinlang na paraan ng paninirang-puri. – Alam ito ng Pinagpalang Apostol at ng kanyang mga tagasunod, na nagsasabing: – *'Sapagkat hindi namin nauunawaan ang kanyang mga saloobin'* (2 Cor. 2:11). – Tayo rin ay dapat magbabala sa isa't isa tungkol sa mismong mga bagay na kanilang ginamit sa atin bilang tukso. – Kaya ako, na nakaranas mismo (ng kanilang mga pakana) nang kaunti, ay nagsasalita sa inyo tungkol dito na parang sa mga bata.

11. Sa sandaling makita nila ang anumang Kristiyano—at lalo na ang isang monghe—na nagsusumikap at umuunlad, una sa lahat sinisikap nilang ilagay ang mga tukso sa kanyang landas: at ang kanilang mga tukso ay masasamang kaisipan. – Ngunit hindi natin dapat katakutan ang mga suhestiyong ito

nila; sapagkat sa pamamagitan ng panalangin, pag-aayuno at pananampalataya sa Panginoon, ang mga kaaway ay agad na natatalo. Gayunpaman, kahit natalo na, hindi sila nagpapahinga, kundi agad na sumasalakay muli nang may katusuhan at kalokohan. Kapag hindi nila napapaniwala ang puso sa pamamagitan ng lantad na maruruming pagnanasa, sumasalakay sila sa ibang paraan, ito ay: naglilikha sila ng iba't ibang multo upang maghasik ng takot; para sa layuning ito, nagpapalit-palit sila ng anyo at kumukuha ng kawangis ng mga babae, mga hayop, mga reptilya, mga higante at napakaraming mandirigma. Ngunit hindi rin dapat katakutan ang mga ganitong pagpapakita; sapagkat wala silang kabuluhan – at agad silang naglalaho sa sandaling protektahan ng tao ang sarili sa pamamagitan ng pananampalataya at tanda ng krus. – Gayunpaman, sila ay matapang at lubos na walang hiya. – Sapagkat kahit na mapagtagumpayan sila sa ganitong paraan, sumasalakay sila sa ibang paraan: nagpapanggap silang manghuhula at hinuhulaan kung ano ang mangyayari sa loob ng ilang araw; ipinapakita rin nila ang kanilang sarili bilang mga dakila, upang hindi nila mailigaw ang sinuman sa pamamagitan ng kanilang mga kaisipan, o mahuli sila kahit pa sa pamamagitan ng ganitong mga pagpapakita. Ngunit huwag nating pakinggan ang mga demonyo, na para bang hindi sila kinalaman sa atin; huwag natin silang pansinin, kahit pa hikayatin nila tayo sa panalangin, kahit pa magsalita sila tungkol sa pag-aayuno; kundi masusing pagmasdan natin ang layuning ng ating pag-aascetismo – at huwag tayong padaya sa kanila, na gumagawa ng lahat nang may katusuhan. – Hindi natin sila dapat katakutan, kahit na tila sumusugod sila sa atin, kahit na binabantaan tayo nila ng kamatayan; sapagkat sila'y walang kapangyarihan, at wala silang magawa kundi ang magbanta.

12. Dapat nating itutok ang lahat ng ating pag-aalaga sa kaluluwa kaysa sa katawan, at bigyan lamang ang katawan ng kaunting oras na kinakailangan; ang natitira ay dapat nating itaguyod higit sa lahat para sa kaluluwa at hanapin ang kabutihan nito, upang hindi ito madala ng mga pagnanasa ng katawan, kundi sa halip ay supilin ng kaluluwa ang katawan. Ito ang ibig sabihin ng Tagapagligtas nang sinabi Niya: *'Huwag kayong mag-alala tungkol sa inyong buhay, kung ano ang inyong kakanin, o tungkol sa inyong katawan, kung ano ang inyong susulotin'* (Mateo 6:25). – *'At huwag ninyong hanapin kung ano ang inyong kakanin o kung ano ang inyong iinum; ni magpakapangahas. Sapagkat hinahanap ng mga Hentil sa sanlibutang ito ang lahat ng mga bagay na ito; ngunit nalalaman ng inyong Ama na kailangan ninyo ang mga ito. Ngunit hanapin muna ninyo ang Kaniyang kaharian, at idaragdag sa inyo ang lahat ng mga bagay na ito'* (Lucas 12:29–31).

13. Maniwala sa Panginoon at mahalin Siya; ingatan ang iyong sarili laban sa maruruming kaisipan at laman na ligaya, at gaya ng nakasulat sa Kawikaan – *'huwag kang mailigaw ng kasiyahan ng tiyan'* (Kawikaan 24:15); iwasan ang kayabangan, manalangin nang walang patid; magkantang mga salmo bago matulog at pagbangon; pag-aralan ang mga utos na ibinigay sa iyo sa Kasulatan; tandaan ang mga gawa ng mga banal, upang ang iyong kaluluwa, na may pag-alala sa mga utos, ay gawing huwaran ang sigasig ng mga banal. Magingat ka nang lubos na tuparin ang utos ng mga Apostol: *'Huwag mong pabagsakin ang araw habang ikaw ay nagagalit pa'* (Efe. 4:26)—at isipin na ito ay sinabi nang pangkalahatan kaugnay ng bawat utos, upang hindi lamang hindi lumubog ang araw habang ikaw ay nagagalit, kundi pati na rin habang ikaw ay nasa alinman sa iba pa naming kasalanan; sapagkat mabuti at kinakailangan na hindi tayo mahatulan, ni ng araw para sa paglabag sa araw, ni ng buwan para sa kasalanan sa gabi, ni kahit pa sa isang masamang iniisip.

14. Upang maiwasan ito, mabuti na pakinggan at sundin ang salita ng mga Apostol: *'Suriin ninyo ang inyong sarili'* (2 Cor. 13:5). Kaya, araw-araw, dapat suriin ng bawat isa ang kanilang mga gawa, sa araw man o sa gabi. At kung ang isang tao ay nagkasala, tumigil siya sa pagkasala; kung hindi naman siya nagkasala, huwag siyang magmayabang tungkol dito, kundi manatili siya sa kabutihan at huwag magpabaya – hindi hinuhusgahan ang kapwa o itinuturing ang sarili na matuwid, *'hanggang sa dumating ang Panginoon'* (1 Cor. 4:5), na siyang sumusuri sa mga nakatago. – Hindi bihira na tayo mismo ay hindi alam ang ating ginagawa. Ngunit, kahit hindi natin ito nalalaman, nakikita ng Panginoon ang lahat. – Kaya, iwan natin sa Panginoon ang paghatol, magkaroon tayo ng habag sa isa't isa, *pasanin natin ang pasanin ng iba* (Gal. 6:2), at huwag masyadong magmatigas sa ating sarili; at kung saan tayo kulang, sikapin nating mabawi ito.

15. Upang mapangalagaan ang ating sarili laban sa kasalanan, sundan din natin ang mga sumusunod. Pansinin at itala ng bawat isa sa inyo ang inyong mga gawa at panloob na iniisip na parang ibabahagi ninyo ito sa isa't isa; at magtiwala kayo na, dahil sa hiya na malaman ito ng iba, tiyak na titigil tayo sa pagkasala at pati na rin sa pagtatago ng anumang masamang kaisipan. Sapagkat sino ba, kapag nagkakasala, ang nagnanais na makita ito ng iba? O sino, nang magkasala, ang hindi mas pipiliin magsinungaling, upang itago lamang ang kasalanan? Kung paanong, sa pamamagitan ng pagbabantay sa isa't isa, iniwasan natin ang pakikipagtalik sa labas ng kasal, gayundin naman, kung itatala natin ang ating mga iniisip na may layuning ibahagi ito sa isa't

isa, mas madali nating mapipigilan ang ating sarili laban sa maruruming kaisipan, dahil sa hiya na malaman tayo. – Nawa'y magsilbing mga mata ng ating kapwa mananampalataya ang pagsusulat, upang habang nagsusulat tayo, maramdaman natin ang parehong hiya na nararamdaman natin kapag may nakamasid sa atin, at sa gayon ay hindi tayo mag-iimbak ng anumang masamang kaisipan. Kung didisiplinahin natin ang ating sarili sa ganitong paraan, magagawa nating supilin ang ating katawan, mapasaya ang Panginoon, at tapakan ang mga panlilinlang ng kaaway.

16. Naniniwala ako na ang biyaya ng Banal na Espiritu ay mas madaling ipinagkakaloob sa mga taong buong pusong sumusubok sa pagsisikap na ito, at na nagpasiya mula pa sa simula na manindigan nang matatag at sa anumang kalagayan ay hindi susuko ng puwesto sa kaaway sa anumang laban hanggang sa kanilang mapagtagumpayan siya. Gayunpaman, ang Banal na Espiritu, na siyang tumawag sa kanila, ay una Niyang pinapadali ang lahat ng bagay para sa kanila, upang gawing kaaya-aya ang kanilang pagpasok sa pakikibaka ng pagsisisi, at pagkatapos ay ipinapakita Niya sa kanila ang daan sa buong katotohanan nito (kasama ang lahat ng mga kahirapan nito). – Sa pagtulong sa kanila sa lahat ng bagay, ipinamamanman Niya sa kanila ang kalikasan ng mga gawain ng pagsisisi, at nagtatakda Siya para sa kanila ng mga hangganan at isang halimbawa, kapwa tungkol sa katawan at tungkol sa kaluluwa, hanggang sa Siya ay magdala sa kanila sa pinakaperpektong pagbabalik-loob sa Diyos, ang kanilang Maylalang. – Para sa layuning ito, patuloy Niya silang hinihikayat na disiplinahin ang kanilang katawan at kaluluwa, upang, pagkakapantay-pantay na nagiging banal, kapwa sila maging karapat-dapat sa mana ng buhay na walang hanggan: (upang disiplinahin) ang katawan – sa pamamagitan ng patuloy na pag-aayuno, paggawa at madalas na pagbabantay; at ang kaluluwa – sa pamamagitan ng mga espirituwal na pagsasanay at kasipagan sa lahat ng gawa ng paglilingkod (at pagsunod), na isinasagawa sa pamamagitan ng katawan. Dapat nating sikapin gawin ito—ibig sabihin, huwag gumawa ng anumang pabaya, kundi gawin ang lahat nang may kasipagan at takot sa Diyos—sa bawat pisikal na gawain na ating ginagawa, kung nais nating ito'y magbunga.

17. Habang isinasagawa ng nagpapakumbaba ang pagsisikap na ito, ang Espiritu ng Diyos, na siyang tumawag sa kanya sa pagsisisi, ay ipinagkakaloob sa kanya ang Kanyang mga kaaliwan at tinuturuan siyang huwag bumalik-balik o kumapit sa anumang bagay sa mundong ito. – Sa layuning ito, binubuksan Niya ang mga mata ng kaluluwa at pinahihintulutan itong masilayan ang kagandahan ng kadalisan na nakamtan sa pamamagitan ng mga pagsisikap ng pagsisisi; at sa gayon ay pinapailaw sa loob nito ang isang sigasig para sa ganap na paglilinis ng sarili kasama ang katawan, upang ang pareho ay maging isa sa kadalisan. – Sapagkat ito ang layunin ng mapag-gabay na pagtuturo ng Banal na Espiritu: linisin sila nang lubos at ibalik sila sa orihinal na kalagayan na kinaroroonan nila bago ang Pagkahulog, na lilikasin mula sa kanila ang lahat ng nadungisan ng inggit ng diyablo, upang wala nang anumang kaaway ang manatili sa kanilang kalooban. – Pagkatapos, ang katawan ay sasailalim sa bawat paraan sa mga utos ng isip, na may awtoridad na gagabay dito sa pagkain at pag-inom, sa pagtulog at sa bawat ibang kilos, na patuloy na natututo mula sa Banal na Espiritu, na sumusunod sa halimbawa ni San Pablo na Apostol, *'patayin ang katawan at pasailalim ito'* (1 Cor. 9:27).

18. Hindi lihim na may tatlong uri ng makamundong kilos sa katawan. – Ang una ay isang likas na kilos, na likas sa katawan, na gayunpaman ay hindi nagbubunga ng anumang (makasalanang, na nagpabigat sa budhi) – nang walang pahintulot ng kaluluwa, kundi nagpaparamdam lamang na naroroon ito sa katawan, – Ang isa pang paggalaw sa katawan ay nagmumula sa labis na pagkain at inumin, kapag ang init ng dugo na nabubuo rito ay nag-uudyok ng alitan sa loob ng katawan laban sa kaluluwa at hinihikayat ito tungo sa maruruming pagnanasa. – Kaya sinasabi ng Apostol: *'Huwag kayong maglasing sa alak, sapagkat dito ay may kalaswaan.'* Gayundin, inuutusan ng Panginoon ang Kanyang mga alagad sa Ebanghelyo: *'Mag-ingat kayo na huwag mabigatan ang inyong mga puso ng sobrang pagkain at pagkalasing'* (Lucas 21:34). Ang ikatlong pwersa ay nagmumula sa masasamang espiritu na, dahil sa inggit, tinutukso ang mga tao sa ganitong paraan at hinahangad na pahinain ang determinasyon ng mga nag-alay ng *kanilang* sarili sa kadalisan (*ang mga monghe*), o *iligaw ang mga hindi nag-alay ng kanilang sarili*. Ang ikatlong tukso ay nagmumula sa masasamang espiritu, na dahil sa inggit, tinutukso ang mga tao sa ganitong paraan at hinahangad na pahinain ang mga naghahangad ng kadalisan (*ang mga monghe*), o *iligaw ang mga nagnanais pumasok sa pintuan ng kadalisan* (ibig sabihin, ang mga kakapasok pa lamang sa buhay monghe).

19. Gayunpaman, kung ang isang tao ay magpapasanda sa sarili ng pagtitiis at matatag na katapatan sa mga utos na nagmumula sa Diyos, ituturo ng Banal na Espiritu sa kanyang isipan kung paano linisin ang kanyang kaluluwa at katawan mula sa mga ganitong pagnanasa. Ngunit kung siya ay hihina sa kanyang

determinasyon at papabayaang ang kanyang sarili na maging pabaya sa mga utos at tuntunin na kanyang narinig, sisimulang salakayin siya ng masasamang espiritu, sasakupin ang kanyang buong pagkatao, at dudumihan siya ng mga ganoong pagnanasa hanggang sa ang kanyang naghihirap na kaluluwa ay hindi na malalaman kung saan hahanapin ang lakas, hindi na makita, sa pagkadismaya nito, kung saan maaaring magmula ang anumang tulong; at tanging pagkatapos itong magbalik-loob, bumalik sa panig ng mga utos, at, matapos tanggapin ang kanilang pabigat (o kilalanin ang sikanan ng obligasyon), isuko ang sarili sa Espiritu ng Diyos, saka muling napupuno ng isang makaliligtas na disposisyon. Doon niya napagtatanto na dapat niyang hanapin ang kapayapaan sa Diyos lamang, at sa ganitong paraan lamang posible ang kapayapaan para sa kaniya.

20. Kinakailangang pasanin nang pantay at magkakaugnay ang mga paghihirap ng pagsisisi, sa kaluluwa at katawan, na nagsusumikap para sa ganap na kadalisan. At kapag ang isip ay pinagkalooban ng biyayang makipaglaban sa mga pagnanasa nang walang pagkahabag sa sarili o pagbibigay-lugod, noon ito ay napupuspos ng mga pahayag, patnubay, at pagpapalakas ng Espiritu, sa pamamagitan ng mga ito ay matagumpay nitong sinisimulang itaboy mula sa kaluluwa ang lahat ng maruruming hilig na nagmumula sa mga pagnanasa ng puso. Ang Espiritung ito, sa pagsasama sa isip (o sa espiritu ng tao), alang sa determinasyong mahigpit na sundin ang mga kilalang utos, ay ginagabayan ito upang itaboy mula sa kaluluwa ang lahat ng pagnanasa, kapwa ang mga nagmumula sa katawan at ang mga likas dito na umiiral nang hiwalay sa katawan. Itinuturo nito sa kanya na panatiliing maayos ang kanyang katawan—lahat mula ulo hanggang paa: ang kanyang mga mata, upang makatingin nang may kalinisan; ang kanyang mga tainga, upang makinig sa mga mapayapa at huwag maghanap ng ligaya sa paninirang-puri, tsismis, at pang-aabuso; – ang dila, upang magsalita lamang ng mabuti, timbangin ang bawat salita, at huwag hayaan ang anumang marumi o mapusok na pumasok sa pananalita; ang mga kamay, upang igalaw muna at higit sa lahat para sa layunin ng panalangin at para sa mga gawa ng awa at kabutihang-loob; isang tiyan na pinananatili sa tamang hangganan sa pagkonsumo ng pagkain at inumin, kumukuha lamang ng kinakailangan upang mapanatili ang katawan, at hindi pinapayagan ang kahalayan o kasakiman sa pagkain na magdala sa isang tao lampas sa sukat na ito; mga paa na tumatahak sa tamang landas at naglalakad ayon sa kalooban ng Diyos, na nakatuon sa paggawa ng mabuti. Sa ganitong paraan, nasasanay ang katawan sa bawat uri ng kabutihan at nababago, na nagpapasakop sa kapangyarihan ng Banal na Espiritu, upang sa huli ay makibahagi, sa isang antas, sa mga katangiang iyon ng espiritung katawan na matatanggap nito sa pagkabuhay na mag-uli ng mga matuwid.

21. Ang kaluluwa, gaya ng nabanggit na, ay may sariling mga pagnanasa, na ang mga ito ay: kayabangan, poot, inggit, galit, pagkasindak at iba pang katulad nito. Kapag isinuko ng kaluluwa ang sarili nito sa Diyos nang buong lakas, ipinagkakaloob ng Mapagkawanggawang Diyos ang espiritu ng tunay na pagsisisi dito, at nililinis Niya ito mula sa lahat ng mga pagnanasa na ito, tinuturuan itong huwag silang sundan, at binibigyan ito ng lakas na malampasan ang mga ito at magtagumpay laban sa mga kaaway na walang humpay na naglalagay ng mga hadlang sa landas nito, na nagsusumikap sa pamamagitan ng mga tukso na maagaw itong muli para sa kanilang sarili. At kung manatili siyang matatag sa kanyang pagbabalik-loob at sa kanyang kusang pagsunod sa Banal na Espiritu, na nagtuturo sa kanya ng pagsisisi, kung gayon ang maawain na Maylalang ay maaawa sa kanya, dahil sa kanyang mga pagsisikap, na dinadala sa bawat kahirapan at pangangailangan – sa mahahabang pag-aayuno, madalas na panunultol, sa pagtuturo sa Salita ng Diyos, sa walang tigil na panalangin, sa pagtalikod sa lahat ng makamundong ligaya, sa paglilingkod sa lahat nang may malinis na puso, sa kababaang-loob at kahirapan ng diwa—kung siya'y mananatiling matatag sa lahat ng ito, ang Labis na Mapagbigay, na may mahabaging sulyap sa kanya, ay ililigtas siya sa lahat ng tukso at sasagipin siya mula sa mga kamay ng kanyang mga kaaway sa pamamagitan ng Kanyang awa.

22. Ang Diyos Ama, sa Kanyang kabutihan, '*hindi pinalampas*' (Roma 8:32) ang Kanyang nag-iisang Anak, kundi inialay Siya upang iligtas tayo mula sa ating mga kasalanan at mga kalikutan. At ang Anak ng Diyos, nang magpakumbaba Siya para sa ikabubuti natin, ay pinagaling Niya tayo sa ating mga espirtual na karamdaman at inihanda ang ating kaligtasan mula sa ating mga kasalanan, Kaya't ipinamamanhid ko sa inyo, sa ngalan ng ating Panginoong Jesucristo, na kilalanin at laging isapuso ang dakilang gawaing ito ng Dios, na ang Dios—ang Verbo—ay dahil sa atin ay naging kapareho natin sa lahat ng paraan, maliban sa kasalanan. Nararapat nga, para sa mga pinagkalooban ng katuwiran, na maunawaan ito nang may karunungan, na nagsusumikap nang taimtim na maging tunay na malaya (mula sa kasalanan) sa pamamagitan ng kapangyarihan ng pagdating ng Panginoon sa atin. Ang mga wastong gumamit ng kaayusang ito ay mga lingkod Niya. Ngunit ang katayuang ito ay hindi pa kaganapan. Ang kaganapan ay humahantong sa pagiging

anak – at ito ang kabanalan na dumarating sa takdang panahon. Kaya, nang makita ng ating Panginoong Jesucristo na ang Kanyang mga alagad ay nakamtan na ang pagiging anak at nakilala na Siya mismo, matapos turuan sila ng Banal na Espiritu, sinabi Niya sa kanila: *'Hindi ko na kayo tinatawag na mga alipin, kundi mga kaibigan at kapatid, sapagkat sinabi ko sa inyo ang lahat ng narinig ko mula sa Ama'* (Juan 15:15). At yaong mga nakatuklas kung ano na sila sa Cristo Jesus ay nagtataas ng kanilang mga tinig, na nagsasabi: *'Sapagkat hindi natin tinanggap ang espiritu ng pagkaalipin upang muling matakot, kundi ang Espiritu ng pagiging anak, na sa pamamagitan niya'y sumigaw tayo: "Abba, Ama!"'* (Roma 8:15). Kaya't ang sinumang hindi nagpapakita ng ganap at taos-pusong paghahandang bumangon (mula sa kasalanan), dapat niyang malaman na ang pagparito ng Panginoong Tagapagligtas ay magiging para sa kanyang kapahamakan. Sapagkat kahit sa mismong simula ay inaawit ni Simeon: *'Narito, ang Sanggul na ito ay itinakda para sa pagkabuwal at pagbangon ng marami sa Israel, at bilang isang tanda na susumpain'* (Lucas 2:34). At kalaunan ay ipinahayag ng mga Apostol: *'Sapagkat sa isa ay samyo ng kamatayan na patungo sa kamatayan, at sa iba ay samyo ng buhay na patungo sa buhay'* (2 Corinto 2:16).

23. Hindi na lihim sa inyo na ang mga kaaway ng katotohanan ay patuloy na nagsusumikap na wasakin ang katotohanan. Gayunpaman, ang Diyos ay palaging bumibisita sa Kanyang nilikha, mula pa sa simula ng mundo, at tinuruan ang mga lumalapit sa kanilang Lumikha nang buong puso kung paano Siya dapat igalang. Ngunit nang dahil sa mga pagnanasa ng laman at sa kasamaan ng mga kaaway na lumalaban sa atin, mawalan ng lakas ang mabubuting hangarin ng kaluluwa, at hindi na maunawaan ng mga tao kung ano ang angkop sa kanila ayon sa kanilang likas na pagkatao at layunin, lalo na ang palayain ang kanilang sarili mula sa mga kasalanan upang maibalik ang kanilang orihinal na kalagayan: nang ipakita ng Diyos ang Kanyang awa sa kanila at itinuro sa kanila ang tunay na pagsamba sa Diyos sa pamamagitan ng Nakasulat na Batas. Nang maging walang silbi na rin ito, nakita ng Diyos na kumakalat ang sugat at nangangailangan ng tiyak na paggaling, kaya nagpasya Siyang magpadala ng Kanyang nag-iisang Anak, na Siya ang ating nag-iisang Tagapaghilom.

24. Dahil sa pagmamahal kay Hesukristo, habang tinitingnan ko ang ating panahon, nararanasan ko nang paulit-ulit ang kagalakan, pagluluksa, at pag-iyak. Napakarami sa ating mga kababayan ang nagsuot ng kasuotan ng kabanalan (ang kasuotang monghe). Ngunit sa mga ito, iilan lamang ang ginawa ito nang buong puso at itinuring na karapat-dapat tanggapin ang kaligtasan na dinala ng pagdating ng Panginoong Hesus. At sila ang ikinagagalak ko. Ang iba naman, gayunpaman, nang hamakin ang kapangyarihan (ng kanilang panata), ay kumikilos ayon sa kalooban ng laman at sa hilig ng kanilang sariling puso – kung kaya't ang pagdating ng Panginoon ay naging isang hatol para sa kanila. At sila ang aking pinagmamasaklap. Ang iba naman, sa wakas, nang isipin ang haba ng panahon na kailangan para sa kanilang pagsisikap, ay nawalan ng loob; kaya't hinubad nila ang balabal ng kabanalan at naging, gaya ng sabi, mga pipi. At sila ang mga taong aking pinagdadalamhati, sapagkat ang pagparito ng ating Panginoong Jesucristo ay naging isang hatol para sa kanila.

25. Nananalangin ako sa Diyos nang buong lakas para sa inyo, na Siya ay magpailaw sa inyong mga puso ng apoy na dinala ng ating Panginoong Jesucristo sa lupa (Lucas 12:49), upang matulungan kayong wastong pamahalaan ang inyong mga hangarin at damdamin at maipagkilala ang mabuti sa masama.

26. Kapag tuloy-tuloy ang hangin, kahit sinong marino ay maaaring magmalaki sa sarili at ipagmayabang ang kanyang galing; ngunit kapag biglang nagbago ang direksyon ng hangin, doon lamang nabubunyang ang husay ng bihasang timonero.

27. Ang sinumang natatakot sa Panginoon at sumusunod sa Kanyang mga utos ay lingkod ng Diyos. Ngunit ang pagka-lingkod na ito, na kinaroroonan din natin, ay hindi pagka-alipin, kundi katuwiran na humahantong sa pagiging anak. Pinili ng ating Panginoon ang a g mga Apostol at ipinagkatiwala sa kanila ang mabuting balita ng Ebanghelyo. Ang mga utos na ibinigay nila sa atin ay nagtatag para sa atin ng isang maringal na pagkaalipin, upang mapamahalaan natin ang lahat ng ating mga pagnanasa at maisagawa ang maringal na paglilingkod ng kabutihan. Ngunit kapag lumalapit tayo sa biyaya, sasabihin sa atin ng ating Panginoong Jesucristo, gaya ng sinabi Niya sa Kanyang mga Apostol: *'Hindi ko na kayo tinatawag na mga alipin, kundi mga kaibigan at kapatid; sapagkat ang lahat ng aking narinig mula sa aking Ama, ipinahayag ko sa inyo'* (Juan 15:15). Ang mga lumalapit sa biyaya ay nakikilala sa pamamagitan ng karanasan ang mga kilos ng Banal na Espiritu at nauunawaan ang kanilang sariling espirituwal na kaayusan; at nang maunawaan at makilala ito, sumisigaw sila, na nagsasabi: *'Sapagkat hindi ninyo tinanggap ang espiritu ng pagkaalipin'*

upang muling matakot, kundi ang Espiritu ng pagiging mga anak, na dito'y sumisigaw tayo: "Abba, Ama!" (Roma 8:15).

28. Ginagabayan ng Diyos ang mga kilos ng lahat sa pamamagitan ng Kanyang biyaya. Kaya, huwag kayong maging tamad o mawalan ng pag-asa, kundi manalangin kayo sa Diyos araw at gabi, na nananawagan sa kabutihan ng Diyos Ama na magpadala sa inyo ng tulong mula sa itaas, upang malaman ninyo kung paano kikilos. Huwag mong hayaang *'matulog ang iyong mga mata, ni makatulog ang iyong mga talukap-mata'* (Awit 131:4), kundi maging masigasig kang ialay ang inyong sarili bilang isang dalisay na handog sa Diyos, upang inyong masilayan Siya: sapagkat kung walang kabanalan ay walang sinumang makakakita sa Diyos (Heb. 12:14), gaya ng sinasabi ng Apostol.

29. Ang lahat ng mga santo, kapag nakikita nilang tayo ay tamad at pabaya, ay nagdadalamhati, umiiyak, at nagluluksa; ngunit kapag nakikita nilang tayo ay nagiging matulid at lumalago sa kaperpektoan, sila ay nagagalak, at sa kagalakan at tuwa, marami sa kanila ang walang patid na nag-aalay ng mga panalangin para sa atin sa Maylalang. At ang Panginoon ay nalulubos ang loob sa pamamagitan ng ating mabubuting gawa, gayundin ng mga patotoo at panalangin ng mga santo, at ipinagkakaloob Niya sa atin ang sari-saring biyaya.

30. Ang sinumang hindi buong pusong nagkakaroon ng pagkamuhi sa katangian ng materyal at lupaing laman, at sa lahat ng kilos at gawa nito—at ang isip ay hindi nagagalaw ng dalamhati para sa Ama ng lahat—ay hindi makakamit ang kaligtasan. Ngunit ang sinumang gumagawa nito, aawain ng ating Panginoon ang kanilang mga pagsisikap at ipagkakaloob sa kanila ang isang hindi nakikitang at di-katawang apoy, na sisilab ang lahat ng pagnanasa sa kanilang kalooban at lubusang lilinis ang kanilang isipan. Pagkatapos ay maninirahan sa kanila ang Espiritu ng ating Panginoong Jesucristo at mananatili sa kanila, na tuturuan silang sambahin ang Ama nang nararapat. Ngunit hangga't tayo'y nagpapasasa sa ating materyal na laman, tayo'y nananatiling mga kaaway ng Diyos at ng Kanyang mga anghel at ng lahat ng mga santo. Kaya't ipinamamanhain ko sa iyo sa ngalan ng ating Panginoong Jesucristo: huwag mong pabayaang ang iyong buhay at ang iyong kaligtasan, at huwag mong hayaan ang panandaliang sandaling ito na magnakaw sa iyo ng walang hanggan, na walang katapusan, ni ang laman na ito na agawin sa iyo ang kaharian ng mga liwanag, na walang hangganan at hindi mailarawan. Tunay nga, ang aking kaluluwa ay nababahala at ang aking diwa ay manhid sa pag-iisip na, samantalang tayo ay binigyan ng kalayaan na pumili at gampanan ang mga gawa ng mga santo, tayo, na lasing sa mga pagnanasa na parang nalasing sa alak, ay tumatangging itaas ang ating isipan upang hanapin ang mas dakilang kaluwalhatian; tumataggi tayong gayahin ang mga gawa ng mga santo o sundan ang kanilang mga yapak, upang, sa pagiging tagapagmana ng kanilang mga gawa, ay matanggap natin kasama nila ang walang hanggang pamana.

31. Kayo ay pinagkalooban ng malaking biyaya, sapagkat natanggap ninyo ang biyayang nanahan sa inyo. Gayunpaman, dapat kayong magsikap nang buong sigasig alang-alang sa Kaniya na siyang *'Bukang-liwayway mula sa kaitaasan' na 'nagbisita'* sa inyo (Lucas 1:78), upang kayo ay maging isang banal at walang kapintasang handog sa Kaniya. Alam natin kung paanong ang ating kalikasan ay bumagsak mula sa tuktok nito tungo sa kalaliman ng kahihiyan at kahirapan, at kung paanong pinuntahan ito ng mapagkawangawang Diyos sa pamamagitan ng Kanyang mga batas sa pamamagitan ng mga kamay ni Moises at ng iba pang mga Propeta; ngunit sa mga nagdaang panahon ay ginawa Niya ito sa pamamagitan ng Kanyang nag-iisang Anak, na siyang sukdulang Ulo ng ating mga punong pari, at ang ating tunay na Manggagamot, ang nag-iisang may kakayahang magpagaling ng ating mga karamdaman, at Siyang nagsiwalat ng ating laman at inialay ang Kanyang sarili para sa atin at sa ating mga kasalanan; sa pamamagitan ng Kanyang kamatayan tayo ay naliligtas. Isaalang-alang nga, at suriing mabuti, ang mga kautusan ng ating Maylalang at ang Kanyang mga pagdalaw sa atin, kapwa sa ating panlabas at panloob na sarili, matapos tayong, na minsang makatwiran, ay maging di-makatwiran dahil sa ating pagkahilig sa kalooban ng kaaway, ang salarin, ang ama ng mga kasinungalingan.

32. Gaano karaming libu-libong masasamang demonyo ang mayroon, at gaano karaming uri ng kanilang mga panlilinlang! Kahit na nakita nila na tayo, nang makilala na natin ang ating mga kahinaan at ating kahihiyan, ay nagsusumikap nang iwasan ang masasamang gawa na kanilang pinapadala sa atin, at hindi nakikinig sa masasamang payo na kanilang itinatanim sa atin—hindi sila tumigil, kundi sinimulan nila ang kanilang gawain nang buong tapang at desperasyon, na alam nilang ang kanilang kapalaran ay tuluyan nang nakaselyo at ang kanilang mana ay impyerno, dahil sa kanilang sukdulang kasamaan at paglayo (sa Diyos). Nawa'y buksan ng Panginoon ang mga mata ng inyong puso, upang makita ninyo kung gaano karami ang mga

pakana ng mga demonyo at kung gaano karaming kasamaan ang idinudulot nila sa atin araw-araw – at nawa'y pagkalooban kayo Niya ng pusong mapagbantay at ng diwang may pagkaunawa, upang iniaalay ninyo ang inyong sarili bilang buhay at walang kapintasang handog sa Diyos, na laging nag-iingat sa inggit ng mga demonyo at sa kanilang masamang payo, ang kanilang lihim na mga pakana at nakatagong malisya, ang kanilang mapanlinlang na mga kasinungalingan at mapanlait na mga kaisipan, ang kanilang banayad na mga suhestiyon na itinanim nila sa ating mga puso araw-araw, ang galit at paninirang-puri na kanilang ginaganyak sa atin, upang tayo'y magmanirang-puri sa isa't isa habang pinagtatanggol lamang ang ating mga sarili, habang hinahatulan ang iba upang sila'y mag-insulto sa isa't isa, o, sa matamis na pananalita, nagtatago ng kapaitan sa ating mga puso, upang hatulan nila ang panlabas na anyo ng kanilang kapwa habang sa kanilang kalooban ay may nakatagong mandaragit, upang sila'y mag-away sa kanilang sarili at labanan ang isa't isa, sa pagnanais na makamtan ang kanilang sariling kagustuhan at magpakitang sila ang pinakamakatarungan. Sinumang taong nag-eejoy sa makasalanang kaisipan ay kusang bumabagsak kapag siya'y nagpapasasa sa (nakikiramay sa) itinanim ng kanyang mga kaaway sa kaniya, at kapag hinahangad niyang ipagtanggol ang sarili sa pamamagitan lamang ng panlabas na gawa, samantalang sa kanyang kalooban ay nananahan ang isang masamang espiritu na nagtuturo sa kaniya ng bawat uri ng kasamaan. Ang katawan ng ganoong tao ay mapupuno ng kahiya-hiyang kapahiyaan – sapagkat ang sinumang ganito ay napapailalim sa mga pagnanasa ng demonyo, na hindi niya itinataboy sa kanyang sarili. Ang mga demonyo ay hindi nakikitang katawan; ngunit nagiging katawan tayo para sa kanila kapag tinatanggap ng ating mga kaluluwa ang madilim na kaisipan mula sa kanila; sapagkat sa pagtanggap ng mga kaisipang ito, tinatanggap natin ang mga demonyo mismo, at pinapahayag sila sa katawan.

33. Ang makatuwiran at imortal na kalikasan ay nakatago sa loob ng ating mortal na katawan upang, sa pamamagitan nito at sa katawan, maipakita nito ang mga gawain nito. Samakatuwid, ginawang altar ng insenso ang katawang ito, ialay mo rito ang lahat ng iyong mga iniisip at ang iyong masasamang payo, at, inilalagay ang mga ito sa harap ng mukha ng Panginoon, itaas ninyo ang inyong sarili sa Kanya nang buong puso at isipan, na nananalangin sa Kanya na ipadala Niya mula sa itaas sa inyo ang Kanyang di-nakikitang apoy, na sisilab sa lahat ng nasa dambanang ito at lilinisin ito. At ang iyong mga kaaway, ang mga pari ni Baal, ay manginginig at mapapahamak sa iyong mga kamay, gaya ng ginawa nila sa mga kamay ni Elias na Propeta (1 Mga Hari 18:25 at sumunod). Pagkatapos ay makikita mo ang isang lalaking lumalabas mula sa Banal na tubig, na magbubuhos ng espirituwal na ulan sa iyo—ito ay ang pagwisik ng Espiritu ng Tagapagaliw.

34. Ang Diyablo, na nahulog mula sa kanyang langitnang ranggo dahil sa kayabangan, ay walang humpay na nagsusumikap na ilihis sa kapahamakan ang lahat ng nagnanais nang buong puso na lumapit sa Panginoon—sa pamamagitan ng parehong paraan ng kanyang pagkahulog, ibig sabihin, sa pamamagitan ng kayabangan at pag-ibig sa hungkag na kaluwalhatian. Sa pamamagitan ng mga ito'y inaatake tayo ng mga demonyo; sa pamamagitan ng mga ito at ng iba pang katulad na paraan nila nilalang nilalayon na ilihis tayo mula sa Diyos. Higit pa rito, dahil alam nilang ang siyang umiibig sa kaniyang kapatid ay umiibig din sa Diyos, itinanim nila sa ating mga puso ang pagkamuhi sa isa't isa – hanggang sa ang ilan ay hindi na matiis na tumingin sa kanilang kapatid, o makipagpalitan ng kahit isang salita sa kaniya. Maraming tunay na dakilang tao ang nagsagawa ng mga gawain para sa kabutihan, ngunit dahil sa kanilang sariling kakulangan sa pagkaunawa ay sinira nila ang kanilang sarili. Hindi magiging kataka-taka kung mangyari rin ito sa inyo, kung, halimbawa, kayo ay lumamig sa paggawa ng mabuti, at maisip ninyong taglay ninyo ang kabutihan sa inyong sarili. Sapagkat nahulog na kayo sa demonyong paghihirap na ito (pagmamataas), na inakala ninyong malapit kayo sa Diyos at naninirahan sa liwanag, samantalang sa katotohanan ay nasa kadiliman kayo. Ano ang nagtulak sa ating Panginoong Jesucristo na hubarin ang Kaniyang mga kasuotan, igapos ng tuwalya ang Kaniyang mga balakang, at, nang ibuhos Niya ang tubig sa isang lababo (Juan 13:4 ff.), hugasan ang mga paa ng mga nasa ilalim Niya, kung hindi upang turuan tayo ng kababaang-loob? Oo—itinakda Niya ito sa atin bilang isang halimbawa sa pamamagitan ng ginawa Niya noon. At sa katunayan, ang lahat ng nagnanais tanggapin sa unang hanay ay makakamit lamang ito sa pamamagitan ng kababaang-loob; sapagkat noong una, isang diwa ng kayabangan ang nagpabagsak sa kanya mula sa langit. Kaya, maliban kung ang isang tao ay nagtataglay ng sukdulang kababaang-loob—kababaang-loob ng buong puso, buong isip, buong espiritu, buong kaluluwa at katawan—hindi nila mamamana ang Kaharian ng Diyos.

35. Kung taimtim nating nais na lumapit sa ating Maylalang, dapat nating pagsumikapan na palayain ang ating mga kaluluwa mula sa mga pagnanasa, alinsunod sa espirituwal na batas. Sapagkat dahil sa ating

masasamang gawa, sa ating pagbibigay-lugod sa mga pagnanasa, at sa karakhan ng mga tukso ng diyablo, ang ating mga kakayahang pangkaisipan ay humina, at ang mabubuting hilig ng ating mga kaluluwa ay naglaho; hindi na natin nakikita ang kagandahan (at mga hinihingi) ng ating espirituwal na kalikasan, dahil sa mga pagnanasa na ating pinapasukan; at walang kaligtasan para sa atin mula sa sinuman maliban sa ating Panginoong Jesucristo, gaya ng isinulat ni Apostol Pablo: *'Kung paanong sa si Adan ay namatay ang lahat, gayon din naman sa si Cristo ay mabubuhay ang lahat'* (1 Cor. 15:22). Ang ating Panginoong Jesucristo ang buhay ng lahat ng makatwirang nilalang, na nilikha sa Kanyang wangis.

36. Pinangalanan tayo ayon sa mga santo at nakasuot ng kanilang mga kasuotan, na ipinagmamalaki natin sa harap ng mga hindi mananampalataya; subalit kulang tayo sa sigasig na tularan ang kanilang mga gawa. Natatakot ako na maaaring angkop sa atin ang mga salita ng Apostol: *'may anyo ng kabanalan, ngunit itinatangi ang kapangyarihan nito'* (2 Tim. 3:5). Nawa'y ipagkaloob sa inyo ng Panginoon na maunawaan kung ano talaga ang buhay na inyong yakapin, upang, sa pamamagitan ng pagsunod sa diwa nito, kayo'y maging karapat-dapat na tanggapin ang di-nakikitang mana; na gawin, ayon sa abot ng ating makakaya, ang ating mga gawa alinsunod sa kalooban ng Panginoon—ito ang dapat nating gawin! Sapagkat likas ito sa ating kalikasan, at wala nang higit pa ang dapat hingin sa ating kabutihan. – Ang sinumang naglilingkod sa Diyos at hinahanap Siya nang buong puso ay kumikilos alinsunod sa kanyang kalikasan; ngunit ang sinumang gumagawa ng anumang kasalanan ay karapat-dapat sa pagsaway at parusa, sapagkat ito ay dayuhan sa kanyang kalikasan.

37. Mula nang gisingin ng aking Panginoon, sa pamamagitan ng Kanyang biyaya, ang aking isipan mula sa makamatay nitong pagtulog, labis ang aking pag-iyak at hindi maaliw ang aking paghagulgol. Tinatanong ko ang sarili ko: ano ang maibibigay natin sa Panginoon bilang kapalit ng lahat ng ginawa Niya para sa atin? Inutusan Niya ang Kanyang mga anghel na maglingkod sa atin, ang mga propeta na magpropesiya, , at ang mga Apostol na ipangaral ang Ebanghelyo. Ngunit higit sa lahat ng ito, ipinadala Niya ang Kanyang nag-iisang Anak para sa ating kaligtasan. Higit pa rito, pasiglahin natin ang ating mga puso sa takot ng Diyos. Alamin ninyo na si Juan na Tagapagbinyag at Tagapanguna ay nagbinyag gamit ang tubig para sa pagsisisi, bilang paghahanda sa binyag ng ating Panginoong Jesucristo, na nagbinyag gamit ang Espiritu Santo at apoy—na siyang apoy ng sigasig para sa mabubuting gawa. Kaya't ipakita natin ang masigasig na paghahanda na linisin ang ating sarili sa katawan at espiritu, at, matapos tanggapin ang bautismo ng ating Panginoong Jesucristo, magsikap tayo sa mabubuting gawa, upang maihain natin ang ating sarili sa Kaniya bilang kaaya-ayang handog. Ang Espiritu ng Tagapagtaguyod, na tinatanggap sa binyag, ay nagbibigay sa atin ng lakas na kumilos nang banal, upang maibalik Niya tayo sa ating dating maringal na kalagayan at gawing karapat-dapat tayong makatanggap ng walang hanggang mana. Alamin ninyo na ang mga nabinyagan kay Cristo ay nakasuot kay Cristo, gaya ng sinasabi ng Apostol (Gal. 3, 27, 28) – sa pamamagitan ng pagtanggap ng biyaya ng Banal na Espiritu. Higit pa rito, alipin man o malaya, lalaki o babae, sa sandaling matanggap nila ang biyayang ito, ang mga pagkakaibang pisikal na ito ay agad nawawalan ng kapangyarihan sa kanila. At ang Banal na Espiritu, habang nagiging paniguro para sa kanila ng kanilang mana sa walang hanggang kaharian ng langit, ay nagtuturo sa kanila kung paano sila dapat sumamba sa Ama sa espiritu at sa katotohanan (Juan 4:23).

38. Nanalangin ako para sa iyo, upang ikaw din ay mabiyayan ng dakilang Espiritu ng apoy na ako'y tinanggap. Kung nais ninyong tanggapin Siya, upang manahan Siya sa inyo, una'y ialay ninyo ang mga gawaing pisikal at kababaang-loob ng puso, at, itinataas ninyo ang inyong mga kaisipan sa langit araw at gabi, hanapin ninyo ang nag-aalab na Espiritu nang may matuwid na puso – at ibibigay Siya sa inyo; sa ganitong paraan tinanggap Siya ni Elias na Tishbita at ni Eliseo, kasama ng iba pang mga propeta. Ang sinumang nagpapasuso sa sarili sa pamamagitan ng paghahandang ito (ang mga gawaing inilarawan), sa kanila ay ibibigay ang Espiritung ito magpakailanman. Manatili sa panalangin na may taimtim na pamanhikayat mula sa kailaliman ng inyong mga puso – at ito'y ibibigay sa inyo. Sapagkat ang Espiritung iyon ay nananahan sa matutuwid na puso. At kapag ito'y natanggap, ibubunyag Niya sa inyo ang pinakamataas na mga hiwaga; papalayasin Niya sa inyo ang takot sa mga tao at sa mga hayop – at magkakaroon kayo ng langitlikong kagalakan araw at gabi; at kayo'y magiging nasa katawang ito na parang mga nasa kaharian (ng langit).

39. Kung ang isang tao ay nagnanais na makamtan ang pag-ibig ng Diyos, dapat siyang magkaroon ng takot sa Diyos; at ang takot na ito ay nagbubunga ng pag-iyak, at ang pag-iyak ay nagbubunga ng tapang. Kapag hinog na ang lahat ng ito sa kaluluwa, magsisimula itong magbunga sa lahat ng bagay. At ang Diyos, nang masdan Niya ang mga magagandang bunga sa kaluluwa, ay hinihila ito patungo sa Kanya, na parang

bango ng piniling insenso; ikinagagalak Niya ito kasama ng mga Anghel sa lahat ng oras, pinupuno ito ng kagalakan, at binabantayan ito sa lahat ng landas nito, upang ligtas itong makarating sa kaniyang pahingahan. Kung gayon, hindi siya inatake ng diyablo, nang makita ang Kataas-taasang Tagapangalaga na nakapalibot sa kaniya; sa katunayan, natatakot pa nga siyang lumapit man lang sa kaniya, dahil sa dakilang kapangyarihang ito. Kamtan ninyo ang kapangyarihang ito para sa inyong sarili, upang matakot sa inyo ang mga demonyo, upang maging magaan para sa inyo ang mga pagsubok na inyong hinaharap, at upang maging matamis sa inyo ang Banal. Ang katamis na ito ng Banal na pag-ibig ay lubhang mas matamis kaysa sa pulot-pukyutan. Marami sa mga monghe at birhen na naninirahan sa mga komunidad, na hindi man lang natikman ang katamis na ito ng Banal na pag-ibig, at hindi tumanggap ng Banal na lakas, ay inakala na taglay na nila ito; ngunit dahil hindi sila gumawa ng anumang pagsisikap upang makamit ito, hindi ito ipinagkaloob ng Diyos sa kanila. Ang sinumang nagsusumikap na makamit ito ay tiyak na makakamit ito sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos; sapagkat sa Diyos ay walang pagkiling. Kapag ang isang tao, na nagnanais na taglayin sa kanyang sarili ang liwanag ng Diyos at ang Kanyang lakas, ay hinahamak ang mga pang-iinsulto ng mundong ito pati na rin ang mga karangalan nito, kinamumuhian ang lahat ng makamundo at ang kapahingahan ng katawan, at nililinis ang kanyang puso mula sa lahat ng masasamang kaisipan, walang humpay na iniaalay sa Diyos ang pag-aayuno at luha araw at gabi, pati na rin ang dalisay na panalangin, kaniya namang ipinagkaloob ng Diyos ang lakas na iyon. Pagsikapan mong makamit ang ganoong lakas – at maisasagawa mo nang kalmado at madali ang lahat ng iyong gawain, magkakaroon ka ng malaking tapang sa harap ng Diyos, at tutuparin Niya ang lahat ng iyong hiling.

40. Dinirinig ng Diyos ang mga umiibig sa Kanya at hinahanap Siya nang buong puso, at tinutupad Niya ang lahat ng kanilang mga kahilingan. Ngunit hindi Niya pinakikinggan ang mga panalangin ng mga hindi lumalapit sa Kanya nang buong puso, kundi may dalawang isip, at ang kanilang ginagawa, ginagawa lamang upang makamit ang luwalhati at papuri ng tao; sa halip, nagagalit Siya sa kanila, sapagkat ang kanilang mga gawa ay para lamang sa pagpapakitera. At natutupad sa kanila ang mga salita ng Awit na nagsasabing: *'Pinangalat ng Diyos ang mga buto ng mga naghahangad na magpabilib sa mga tao'* (Awit 52:6). Dahil dito, hindi gumagawa sa kanila ang kapangyarihan ng Diyos—sapagkat hindi matatag ang kanilang puso sa lahat ng kanilang ginagawa. Hindi rin nila nakikilala ang banal na tamis, ang kapayapaan at kagalakan nito. Marami sa ating hindi tumanggap ng kapangyarihang iyon na nagbibigay ng tamis sa kaluluwa, pinupuno ito araw-araw ng patuloy na paglago ng kagalakan at tuwa, at nagpapasiklab sa loob nito ng banal na init. Nalililang sila ng masamang espiritu, sapagkat isinasagawa nila ang kanilang mga gawa para lamang sa pagpapakitang-gilas sa harap ng iba. Tungkol sa inyo, nang iniharap ninyo ang bunga ng inyong mga pagsisikap sa harap ng Panginoon, magsikap kayong lumayo sa espiritu ng kayabangan, at makipagdigma nang walang tigil laban dito, upang tanggapin ng Panginoon ang mga bungang inihaharap ninyo sa Kaniya at ipagkaloob sa inyo ang lakas na ipinagkaloob sa Kaniyang mga pinili. Huwag ninyong tigilan ang pagtutol sa masamang espiritong ito; sapagkat kapag ang isang tao ay nagsimula na gumawa ng mabubuting gawa at magpasimula ng isang marangal na hangarin, ang espiritong ito ay sumusugod din, upang makibahagi rito o upang tuluyang ilihis siya mula sa mga gawaing iyon. Hindi nito matiis ang sinumang kumikilos nang matuwid, at tinututulan ang lahat ng nagnanais maging tapat sa Panginoon. Pinipigilan niya ang marami na makamit ang kabutihan nang tuluyan, samantalang sa iba naman ay pinapakialaman niya ang kanilang mga gawa at sinisira ang kanilang mga bunga, tinuturuan silang magsagawa ng kabutihan at gawaing kawanggawa habang hinihalian ito ng kayabangan. Akala ng mga tao na napagyayaman ang mga taong ito ng mga bunga nito, samantalang sa katotohanan ay wala silang kahit isa – sila ay parang puno ng igos na, kapag tiningnan mula sa malayo, inakala na may maraming matatamis na bunga; ngunit nang lumapit, wala namang natagpuan dito. Pinapatuyo sila ng Diyos dahil hindi Siya nakakakita ng mabuting bunga sa kanila, at hindi lamang Sila nagkakait sa kanila ng walang kapantay na tamis ng Kanyang Pagkadiyos. Ngunit kayo, na sumabak sa pagsisikap na ito, magsikap na labanan ang espiritu ng kayabangan—salungatin ito at pagtagumpayan. Darating ang kapangyarihan ng Diyos, magdadala ng tulong sa inyo at mananatili sa inyo, at sa lahat ng oras ay magkakaloob sa inyo ng sigasig at init, na mas mahalaga kaysa sa anumang bagay. Kung ang sinuman sa inyo ay makita na hindi siya biniyayaan ng init na ito, magsikap siyang hanapin ito – at darating ito sa sinumang naghahanap nito. Ito ay parang apoy na pinapahangin ng mga tao kapag nais nilang pakuluan ang kaunting langis dito; at kapag sumiklab na ito, kumukuha ito ng sariling lakas at kumukulong pataas habang naglilibab. Gayundin, kapag napansin mong nagiging malamig ang iyong kaluluwa dahil sa kapabayaang at katamaran, magmadali kang muling pasiglahin ito sa pamamagitan ng pag-iyak para rito. Walang duda, darating ang apoy na iyon at sasama

sa iyong kaluluwa – at ang mga nakamtan ito ay pupuno ng mabubuting gawa. Halimbawa, si David – nang mapansin niyang naging mabigat at malamig ang kanyang kaluluwa, sinabi niya: *'Naalala ko ang mga araw ng dati; pinagnilayan ko ang lahat ng iyong mga gawa; pinag-isipan ko ang mga gawa ng iyong kamay. Itinaas ko ang aking mga kamay sa iyo, at ang aking kaluluwa, na parang tuyong lupa, ay uhaw sa iyo'* (Awit 142:5, 6). Nakikita ninyo, nang ang puso ni David ay naging mabigat, siya ay labis na nabahala rito hanggang sa muling nagliyab ang apoy sa kanyang puso, hanggang sa siya'y sumigaw: *'Handa na ang puso ko, O Diyos; handa na ang puso ko'* (Awit 107:2). At siya ay naibalik sa dati niyang kalagayan sa pamamagitan ng patuloy na pag-aalaga at pag-iingat na ito. Gawin ninyo rin, at sana'y magkaisa kayo sa paghahanda ng inyong mga puso, sa tulong ng banal na liwanag at apoy.

41. Manalangin na ipagkaloob sa inyo ng Diyos ang biyaya upang makita at maunawaan ninyo ang lahat ng bagay nang malinaw, upang matukoy ninyo nang wasto kung ano ang mabuti at kung ano ang masama. Nasusulat sa Epistola ng Apostol na si Pablo na *'ang matibay na pagkain ay para sa mga matatanda'* (Heb. 5:14). Sila ang mismong mga taong, sa pamamagitan ng mahabang at masigasig na pagsusumikap, ay sinanay ang kanilang mga pandama at intensyon hinggil sa mabuti at masama, ay naging mga anak ng kaharian at naibilang sa mga inampon bilang mga anak ng Diyos. At ipinagkaloob ng Diyos sa kanila ang karunungan at pagkaunawa sa lahat ng kanilang mga gawain, upang hindi sila mailigaw ng tao o ng diyablo. Dapat mong malaman na tinutukso ng kaaway ang mga tapat sa pamamagitan ng anyo ng kabutihan, at nagagawa niyang linlangin ang marami dahil kulang sila sa paghuhusga at karunungan. Kaya, nang makilala ni Pablo na pinagpala ang mga kayamanang ito ng pagkaunawa, na nakalaan para sa mga tapat at walang hangganan ang kadakilaan, sumulat siya sa mga taga-Efeso: *'Ipagkaloob nawa sa inyo ng Diyos ang diwa ng karunungan at pahayag, na nagpapaliwanag sa mga mata ng inyong puso, upang malaman ninyo kung ano ang pag-asa na tinawag kayo, at kung ano ang kayamanan ng kaluwalhatian ng Kanyang mana, at kung ano ang walang sukad na kadakilaan ng Kanyang kaluwalhatian sa gitna ng mga banal'* (Efe. 1:17–18). Ginawa niya ito dahil sa kanyang walang-hanggang pag-ibig para sa kanila, na alam niyang kung maaabot nila ito, hindi sila makakaranas ng anumang paghihirap, ni matatakot sa anumang bagay; sa halip, ang kagalakan ng Panginoon ang magpapalubag sa kanilang loob araw at gabi, at ang kanilang mga gawain ay magiging matamis sa kanila sa lahat ng oras. Marami sa mga monghe at birhen na naninirahan sa mga komunidad ng monghe ang hindi nakakamit ang pamantayang ito. At ikaw, kung nais mong kamtin ang pamantayang ito, na siyang tuktok ng kaperpektohan, lumayo ka sa lahat ng may ganoong mga titulo—ibig sabihin, monghe at birhen—ngunit kulang sa malinaw na pananaw tungkol sa bagay na ito at matibay na paghuhusga; sapagkat kung makikisama ka sa kanila, hindi ka nila papayagang umunlad, kundi papatayin pa nila ang iyong sigasig, dahil wala silang sigasig, kundi lamig lamang, dahil sinusunod nila ang kanilang sariling mga pagnanasa. Kaya, kung lalapit sila sa iyo at makikipag-usap sa iyo ng mga bagay na makamundo, ayon sa kanilang sariling mga pagnanasa, huwag mong payagan ito. Sapagkat nasusulat ng Apostol Pablo: *'Huwag ninyong patayin ang Espiritu; huwag ninyong hamakin ang mga propesiya'* (1 Tes. 5:19, 20). Alamin na walang bagay na nakakapagpatay sa Espiritu nang tulad ng walang kabuluhang usapan.

42. Sa bawat makatwirang nilalang—lalaki man o babae—mayroong organo ng pag-ibig, na siyang nagbibigay-kakayahan sa kanila na yakapin ang banal at ang makatao. Ang mga kay Diyos (espritwal) ay minamahal ang Banal; ang mga laman ay minamahal ang makalupang bagay. Ang mga minamahal ang Banal ay nililinis ang kanilang puso sa lahat ng karumihan at sa mga gawa ng mundong ito na pansamantala; kinamumuhian nila ang mundo at ang kanilang sariling kaluluwa, at, bitbit ang kanilang krus, sinusunod ang Panginoon, kumikilos sa lahat ng bagay ayon sa Kaniyang kalooban. Kaya naman, nananahan ang Diyos sa kanilang kalooban at binibigyan sila ng tamis at kagalakan, na nagpapalusog sa kaluluwa, nagpapabusog rito at nagpapasigla rito. Kung paanong hindi maaaring tumubo ang mga puno maliban kung didiligin ng likas na tubig, gayon din ay hindi maaaring lumago ang kaluluwa maliban kung matatanggap nito ang makalangit na tamis. Tanging ang mga kaluluwang tumanggap sa Espiritu at napupuno ng makalangit na tamis ang lumalago.

43. Ipanalangin na kayo ay makasalanan, at magdalamat sa lahat ng nagawa ninyo sa inyong kalagayan ng kapabayaan. Dahil dito, ang pabor ng Panginoon ay mananatili sa inyo, at Siya ay gagawa sa loob ninyo: sapagkat mabuti Siya, at pinapatawad ang mga kasalanan ng lahat ng lumalapit sa Kanya, sino man sila, upang hindi na Niya ito alalahanin pa. Gayunpaman, Nais Niya na ang mga (napatawad na) ay kanilang alalahanin ang kapatawaran ng kanilang mga kasalananang nagawa na, upang sa hindi nila ito kakalingwanan, ay maiwasan nilang gumawa ng anumang magtutulak sa kanila na magbigay ng pananagutan kahit para sa mga kasalananang napatawad na sa kanila, – gaya ng nangyari sa alipin na pinatawad ng kanyang

panginoon ang buong utang na dapat niyang bayaran. Sapagkat – nang kalimutan niya ang habag na ito at ginamot nang hindi makatarungan ang kanyang kapwa alipin, iningatan siya ng kanyang panginoon ng buong halaga ng utang na ipinatawad sa kanya, – sapagkat hindi siya nagpakita ng awa sa kapwa alipin at hindi niya pinatawad ang isandaang denario – isang napakaliit na halaga kung ikukumpara sa ipinatawad sa kanya (Matt. 18:23 et al.). Isipin natin si Propeta David. Nang, matapos siyang magkasala sa asawa ni Uria, pinagalitan siya ni Propeta Natana para rito at sa ginawa niya sa asawa nito, nang marinig niya ang pagwawasto, agad siyang nagsisi at nagpakumbaba. Bakit sinabi ng propeta Natanael sa kaniya: 'Ipinatawad na ng Diyos ang iyong mga kasalanan' (2 Sam. 12:13)? Gayunpaman, si David, nang makatanggap ng kapatawaran para sa kanyang mga kasalanan, ay hindi niya ito nakalimutan, at ipinasa ang alaala nito sa mga susunod na henerasyon. Ginawa ito bilang alaala para sa lahat ng salinlahi, mula sa salinlahi hanggang sa salinlahi. *'Ituturo ko sa masasama ang iyong mga daan'* (Awit 50:15), sabi niya, upang ang lahat ng makasalanan ay matuto mula sa kanyang halimbawa, magsisi sa kanilang mga kasalanan tulad ng ginawa niya, at kapag sila ay pinatawad na, huwag nilang kalimutan ang mga ito, kundi laging alalahanin. Ang Diyos Mismo ay nagsabi ng katulad sa pamamagitan ni Propeta Isaias: *'Ako ang siyang nagbura ng iyong mga kasalanan, at hindi ko na ito aalalahanin. Ngunit dapat mong alalahanin ang mga ito'* (Isaias 43:25–26). Sinabi rin Niya sa pamamagitan ni Propeta Jeremias: *'Bumalik ka sa Akin, Oh sambahayan ng Israel, ... at hindi Ko itututok ang Aking mukha laban sa iyo, sapagkat mapagkawanggawa Ako, at hindi Ako magagalit sa iyo magpakailanman. Ngunit isipin ninyo ang inyong kasamaan, sapagkat kayo'y nagkasala laban sa Panginoon ninyong Dios at pinaligoy ninyo ang inyong mga daan'* (Jer. 3:12–13). Kaya, kapag pinatawad ng Panginoon ang ating mga kasalanan, hindi natin dapat patawarin ang ating sarili, kundi laging alalahanin ang mga ito sa pamamagitan ng pagpapabago ng ating pagsisisi para sa mga ito.

44. Ang espiritwal na pagtitimpi ay marangal, ngunit marami itong mga kalaban. Ang sinumang nagnanais maging perpekto rito ay hindi dapat alipin ng anumang kasamaan. Ang sinumang alipin ng anumang kasamaan ay malayo sa layunin ng kaperpektoan.

45. Ang ating Panginoong Jesucristo, sa Kanyang hindi masukat na kababaang-loob, ay binalot ang Kanyang Pagkadiyos sa Kanyang pagkatao, upang ituring Siya ng lahat na isang tao, samantalang hindi Siya basta tao lamang, kundi Diyos na nagkatawang-tao, gaya ng nasusulat: *'At ang Verbo ay nagkatawang-tao at nanahan sa piling natin'* (Juan 1:14). Gayunpaman, hindi tumigil ang Panginoon sa pagiging Diyos sa pamamagitan ng Kanyang Pagkakatawang-tao, na kinakailangan Niya upang maisakatuparan ang ating kaligtasan.

46. Marami, sa kanilang kamangmangan, ang nagsasabi: 'Nakita rin namin ang Panginoong Jesucristo, gaya ng ginawa ng mga Apostol'; subalit sila'y nalililang at napapaniwala, at kulang sila sa mata upang makita ang Panginoon gaya ng pagkakita sa Kaniya ng mga Apostol, Nakita ng Apostol Pablo ang Panginoon gaya ng pagkakita sa Kanya ng mga Apostol—yaong mga kasama Niya at naniwala sa Kanya habang naglalakad Siya sa lupa, napapaligiran ng mga taong itinuturing Siya na isang tao lamang. Nang ang babaeng may daloy ng dugo, sa pagtingin sa Kanya ng mga mata ng kanyang puso, ay naniwala na Siya ay Diyos, at sa pananampalataya ay hinipo ang laylayan ng Kanyang kasuotan, siya ay agad na gumaling sa kanyang karamdaman; Siya ay nagtanong, 'Sino ang humipo sa Akin?'—hindi dahil hindi Niya alam, kundi dahil nais Niyang ihayag ang kanyang pananampalataya. Bagaman sinabi ng Apostol na si Pedro, 'Pinipisak ka ng karamihan, at nagtatanong ka pa, "Sino ang humipo sa akin?"' siya mismo ang lumapit at inamin kung paano siya nagaling. Pagkatapos ay sinabi ng Panginoon sa kanya, *'Umalis ka; ang iyong pananampalataya ang nagligtas sa iyo'* (Lucas 8:45–48). Nakita rin ng mga Apostol na sina Pedro at Pablo ang Panginoon, ngunit, tulad ng karamihan sa mga tao, tiningnan nila Siya nang walang pananampalataya, hindi tulad ng pagtingin sa Kanya ng mga Apostol: kaya naman wala silang anumang napala sa pagkakita sa Kanya. Ngunit nakita Siya ng Apostol na si Pablo sa mga mata ng kanyang puso at sa pamamagitan ng kanyang pinakamatiyagang pananampalataya, gaya ng pagtingin sa Kanya ng babaeng may daloy ng dugo, na nahipo Siya nang may pananampalataya at ayon dito'y pinagaling.

47. Kapag ang kaharian ng kasalanan ay nagwakas sa loob ng isang tao, doon lumilitaw ang Diyos sa kaluluwa at nililinis ito kasama ng katawan. Ngunit kung ang kaharian ng kasalanan ay naninirahan sa katawan, hindi makita ng tao ang Diyos, sapagkat ang kanyang kaluluwa ay nasa loob ng katawan at walang puwang dito para sa liwanag na siyang pangkita sa Diyos. Sabi ni David: *'Sa liwanag Mo makakakita kami ng liwanag'* (Awit 35:10). Ano nga ba ang liwanag na ito na nakikita ng tao? Ito ang liwanag na pinagsasalita ng ating Panginoong Jesucristo sa Ebanghelyo—na ang buong tao ay dapat punong-puno ng liwanag, at walang

bahagi sa kaniya na madilim (Lucas 11:36). Sinabi rin ng Panginoon: *'Walang nakakakilala sa Ama maliban sa Anak, at sa kanino ipinahahayag ng Anak ay kaniya namang ipinahahayag'* (Matt. 11:27). Ngunit hindi ipinahahayag ng Anak ang Kaniyang Ama sa mga anak ng kadiliman, kundi sa mga nananatili sa liwanag at mga anak ng liwanag, na ang mga mata ng kanilang puso ay pinasilay Niya sa pamamagitan ng kaalaman sa Kaniyang mga utos.

48. Nakasulat sa Awit: *'Pupunta ako sa lugar ng kamangha-manghang tabernakulo, hanggang sa bahay ng Diyos'* (Awit 41:5). Ang 'Pupunta ako' na ito ay nagpapahiwatig ng karagdagang paglalakbay at tumuturo sa pag-abot ng kaluluwa sa pagiging ganap; sapagkat dito ay lumapit na ito sa Diyos, samantalang dati ay napakalayo pa ang landas nito sa Diyos. Huwag tayong magtaka na napakalayo ng ating landas, sapagkat tayo ay nasa espirituwal na pagkabata pa lamang. Nakikita natin na kahit ang dakilang Propeta Elias ay sinabihan: 'Tumayo ka, kumain ka, uminom ka at magpakatatag ka; sapagkat mahaba pa ang iyong paglalakbay' (1 Mga Hari 19:7), (at siya ay naglalakbay patungo sa pagninilay sa Diyos). Pinag-usapan din ni David ang parehong haba ng paglalakbay na ito: *'Sino ang magbibigay sa akin ng pakpak, upang lumipad ako sa malayong lugar at doon magpahinga?'* (Awit 54:7). Kaya ang landas na ito ay hindi dapat tahakin nang pabaya, maluwag, o tamad, kundi nang may pagkaingat at sigasig. Si Pablo, ang Guro ng sansinukob, ay nagpapayo sa atin, *'Tumakbo kayo sa paraang makamit ninyo ang gantimpala'* – at idinagdag: *'Pinipilitan ko ang aking katawan at pinapailalim ito'* (1 Cor. 9:27). Kaya't magmadali tayo habang may panahon tayo sa katawang ito, upang makamitan natin ang kaganapan, gaya ng pagkakamit ni San Pablo mismo, na nagsabi: *'Nilabanan ko ang mabuting laban, tinapos ko ang karera, pinanatili ko ang pananampalataya; ngayoy nakalaan sa akin ang korona ng katuwiran'* (2 Tim. 4:7–8).

49. Gaya ng katawan, habang naninirahan ang kaluluwa rito, ay dumaraan sa tatlong yugto, ito ay: kabataan, pagiging ganap, at katandaan; gayon din naman ang kaluluwa, na nakatago sa loob ng katawan, ay dumaraan sa parehong tatlong yugto, ito ay: ang simula ng pananampalataya, pag-unlad dito, at kaganapan. Sa unang yugto, kapag ang kaluluwa ay nagsimulang maniwala, ito ay muling ipinapanganak sa Cristo, gaya ng nakasaad sa Ebanghelyo; ibinigay sa atin ni San Juan na Apostol ang mga tanda ng bagong pagsilang na ito, pati na rin ng gitnang yugto at ng kaperpeksyon, nang sinabi niya: *'Nakasulat ako sa inyo, mga binata; nakasulat ako sa inyo, mga anak; Nakasulat ako sa inyo, mga ama'* (1 Juan 2:12–14). Kaya hindi niya isinulat ito sa kanyang mga kaibigang makalupa, kundi sa mga mananampalataya, na inilalarawan ang tatlong yugto na dinaranas ng mga nagsusumikap para sa kaharian ng espiritu, upang makamit ang kaperpeksiyunan at maging karapat-dapat sa ganap na biyaya.

50. Ang umiibig sa buhay na espirituwal ay dapat tularan ang kabanalan at pagpipigil sa sarili ni Jose; dapat niyang simulan ang pagdidisiplina sa sarili sa pamamagitan ng pagninilay at armahan ang sarili laban sa lahat ng masamang pagnanasa, na pinatitibay ng suporta ng mapanlinlang na kaaway, na nagsalita tungkol sa kanya sa mga salita ni Job: *'Sapagkat ang kaniyang lakas ay nasa kaniyang mga balakang, at ang kaniyang kapangyarihan ay nasa sinapupunan ng kaniyang tiyan'* (Kabanata 40, talata 11). Kaya, ang sinumang nagsusumikap at nagpapasigla laban sa mga laman-damong pagnanasa—na karaniwang nagmumula sa labis na pagkain at inumin—ay dapat magbigkis ng kaniyang mga balakang sa mahigpit na pag-aayuno, upang siya'y manindigan nang matatag sa kabanalan. Nakasulat na ang Anghel na nakipagbuno kay Jacob ay mahigpit na hinawakan ang litid ng hita nito, kaya't nangalanta at nanlata ang laman nito, at siya ay tinawag na Israel, na ang ibig sabihin ay *'yaong nakakakita sa Diyos'* (Gen. 32:25, 32). Sa parehong paraan, dapat din nating pahinain ang ating mga katawan upang patayin at patayuin ang kahalayan. Sapagkat ang paghina ng laman ang nagbibigay-daan sa atin upang makamit ang kaganapan sa birtud ng kabanalan. Ang kaluluwa ay nagiging malakas kapag ang katawan ay napapagod. Kaya nga, linangin natin ang ating mga katawan upang magkaroon tayo ng lakas na panatilihin ang kaayusan sa ating sarili; sapagkat kung supilin natin ang katawan at gawing alipin ng kaluluwa, ang mga makamundong kaisipan—na ang pag-ibig dito ay pagkapoot sa Diyos—ay papatayin sa pamamagitan ng pagpapahirap sa laman. Nang magkaroon ng kaliwanagan ang kaluluwa at maging isang templo para sa Diyos. Ang sinumang nagsusumikap na maging dalisay sa lahat ng kanyang mga miyembro ay isang tunay na espirituwal na asketa. At siya ang nag-ensayo sa lahat ng kanyang mga pandama, hindi pinapayagang mamuno ito sa kanya, kundi pinipigilan at sinusupil ang mga ito sa pamatasan ng Panginoon sa pamamagitan ng lubos na kadalisayan. Hindi niya pinapayagang makakita ng masama ang kanyang mga mata, o tumitig nang may kahalayan sa mga babae; hindi niya pinapayagang makinig ang kanyang mga tainga sa tsismis, o sa payo ng diyablo at sa mga kaisipang itinanim ng diyablo; siniselyuhan niya ang kanyang mga labi at hindi binibigyan ng malayang kontrol ang kanyang dila upang

magsalita ng walang kabuluhang salita; iniunat niya ang kanyang mga kamay upang magsagawa ng marangal na gawa ng awa at kawanggawa; ang kanyang mga paa ay mabilis na tumutupad sa mga salita ng Panginoon: *'Kung may pilit sa iyo na maglakad ng isang milya, lakad ka pa ng dalawa'* (Mateo 5:41); pinipigil niya ang kanyang tiyan at dibdib, upang hindi siya mahulog dahil sa mga ito o magsimulang gumapang sa lupa, na parang ahas na gumagapang sa kanyang tiyan at dibdib. Ganito, mga kapatid, ang paraan ng pamumuhay ng isang asketa.

51. Ang sinumang nagnanais maging tunay na espiritwal na asketa ay dapat magsikap na manatiling malayo sa maingay na pulutong at huwag lumapit sa kanila, upang siya ay manatiling malaya, sa katawan, puso, at isip, mula sa kaguluhan at alboroto ng buhay ng tao; sapagkat kung saan may mga tao, doon may kaguluhan. Ipinakita sa atin ng ating Panginoon ang halimbawa ng pag-iisa at paglayo sa mga tao nang Siya ay umakyat nang mag-isa sa bundok upang manalangin. Sa ilang din, tinalo Niya ang diyablo na nangahas na makipaglaban sa Kanya. Siyempre, hindi Siya walang kapangyarihan na talunin siya kahit sa gitna ng karamihan; ngunit ginawa Niya ito upang ituro sa atin na sa pag-iisa at katahimikan mas magagawang talunin ang kaaway at makamtan ang kabanalan. Gayundin, hindi ipinahayag ng Panginoon ang Kanyang kaluwalhatian sa Kanyang mga alagad sa gitna ng mga tao, kundi dinala Niya sila sa bundok, at doon Niya ipinahayag ang Kanyang kaluwalhatian sa kanila. Si Juan na Mabinyag, gayundin, ay nasa ilang hanggang sa araw ng kanyang pagpapakita sa Israel. Sa mundo, mas madali para sa kaaway na supilin tayo ng kanyang mga sandata, panlabas man o panloob; doon, sa pamamagitan ng paghihikayat ng ilang tao sa kanyang panig bilang mga kasabwat at tauhan na sumusunod sa kanya, siya ay nakikipagdigma laban sa mga tapat sa pamamagitan nila: ang isang walang-hiya na babae ay napatunayang isang napakalakas na sandata para sa kanya, na ikinakalat ang kanyang mga nakakaakit na bitag nang malawakan. Nang makita ni Ezekiel ang apat na buhay na nilalang, na bawat isa ay may apat na mukha, na lahat ay nagpapahayag ng kaluwalhatian ng Diyos, hindi siya nasa isang lungsod o nayon, kundi nasa labas—sa bukas na parang: sapagkat sinabi ng Diyos sa kaniya, *'Lumabas ka sa bukas na parang at makikita mo ang Aking kaluwalhatian'* (Ezek. 3:22). Sa katunayan, ang mga bisyon at rebelasyon ng ganitong uri ay palaging ipinapakita sa mga santo sa mga bundok at sa mga disyerto. Ang propeta Jeremias, na nakakaalam kung gaano pinahahalagahan ng Diyos ang pag-iisa, ay nagsabi: *'Mapalad ang taong, sa kanyang kabataan, ay nagpapasan ng palu, nauupo nang mag-isa at nananahimik'* (Lamentations 3:27–28). Siya rin, na lubos na nakakaalam kung gaano karaming pinsala ang idinudulot ng tsismis ng tao sa mga nagnanais na akayain ang Diyos, ay hindi napigilang sabihin: *'Sino ang magbibigay sa akin ng panghuling kanlungan sa ilang, upang ako'y makalayo sa aking bayan at makahiwalay sa kanila?'* (Jeremias 9:2). Gayundin, ang Propeta Elias ay binigyan ng pagkain ng mga anghel; at ito ay nangyari hindi sa gitna ng mga tao, ni sa isang bayan o nayon, kundi sa ilang. Ang lahat ng ito at ng mga katulad na pangyayari na dumanas ng mga santo ay naitala upang hikayatin tayong tularan ang mga umibig sa pag-iisa, sapagkat maaari rin tayong dalhin nito sa Panginoon. Kaya, magsikap kayong itatag ang inyong sarili rito ayon sa nararapat, upang madala kayo nito sa pagninilay sa Diyos, na siyang pinaka-espiritwal na pagninilay.

52. Nais ko ring ikuwento sa inyo kung ano ang kalagayan ng kaluluwa kapag naninirahan sa loob nito ang apoy ng Diyos. Ito ay parang isang ibong may dalawang pakpak na lumilipad nang mataas sa himpapawid. Sa lahat ng mga nilikha, ang mga ibon lamang ang may pakpak bilang kanilang natatanging katangian; samantalang ang mga pakpak ng kaluluwang sumusunod sa Diyos ay ang puwersa ng apoy ng Diyos, na siyang nagpapalipad dito patungo sa langit. Ngunit kung matanggalan ito ng mga pakpak na ito, hindi ito makalilipad pataas, sapagkat hindi ito nakikibahagi sa apoy na nagpapataas dito, at magiging parang ibong pinutulan ng pakpak na hindi na makalipad. Bukod pa rito, ang kaluluwang pantao ay kahawig ng isang ibon sa isa pang paraan: ang init ang dahilan ng pagsilang ng isang ibon; sapagkat kung hindi pinapainit (iniitlog) ng ibon ang mga itlog nito, walang buhay na sisiw ang sisibol mula rito, dahil hindi sila mabubuhay sa anumang ibang paraan maliban sa pamamagitan ng init. Ganoon din naman, sa pamamagitan ng pagyakap at pagpainit sa mga kaluluwang masunurin sa Kanya, ginigising sila ng Diyos sa espirituwal na buhay. Dahil naunawaan ninyo na ang kaluluwa, na nakakapit sa Diyos at masunurin sa Kanya, ay parang isang ibong ang pinagmumulan ng pag-iral ay ang init, huwag ninyong hayaan sa anumang sitwasyon na kayo ay mapagkait ng kapangyarihan ng apoy na ito. Alamin ninyo na dahil sa apoy na ito, na ipinagkaloob sa inyo ng Diyos, naghanda ang diyablo ng maraming pagsubok para sa inyo, upang agawin ito sa inyo: sapagkat lubos niyang alam na hangga't nananatili ang apoy na ito sa loob ninyo, hindi niya kayo matatalo sa anumang paraan.

53. Labanan ang diyablo at magsikap na kilalanin ang kanyang mga panlilinlang. Karaniwan niyang tinatago ang kanyang kapaitan sa ilalim ng tabing ng tamis, upang hindi siya mabunyang, at nagbabalangkas ng iba't ibang ilusyon na kaakit-akit sa anyo – na sa katotohanan ay kabaligtaran naman – upang linlangin ang inyong mga puso sa pamamagitan ng mapanlinlang na panggagaya sa katotohanan, na tunay na kaakit-akit: lahat ng kanyang galing ay nakatuon dito, upang siya ay makalaban nang buong lakas sa bawat kaluluwang tapat na naglilingkod sa Diyos. Nagpapasuso siya ng maraming magkakaibang pagnanasa sa kaluluwa, upang patayin sa loob nito ang Banal na apoy, kung saan nakasalalay ang buong lakas; partikular na, sinasakop niya ang pisikal na kaginhawaan at lahat ng kaugnay nito. Ngunit kapag sa wakas ay nakita niyang iniwasan nila ang lahat ng ganitong bagay at hindi tumatanggap ng anumang mula sa kaniya, at hindi siya binibigyan ng kahit kaunting pag-asa na kailanman ay pakikinggan siya, siya ay umatras mula sa kanila nang may hiya. Pagkatapos ay naninirahan ang Espiritu ng Diyos sa kanilang kalooban. At kapag ang Espiritu ng Diyos ay nanahan sa kanilang kalooban, ipinagkakaloob Niya sa kanila ang kapayapaan, o pinapayagan Niya silang makahanap ng kapayapaan sa lahat ng kanilang mga gawa, at ginagawang matamis para sa kanila ang pagsusuot ng yugo ng Diyos, gaya ng nakasulat sa Ebanghelyo: *'makakakita kayo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Matt. 11:29), kahit na kanilang tinanggap at pasanin ang Kanyang pangkalahatan sa kanilang sarili. Pagkatapos ay nagiging walang pagod sila, kapwa sa pagsasagawa ng kabutihan at sa pagtupad ng pagsunod at sa kanilang mga pagbabantay sa gabi; Hindi sila nagagalit sa paninirang-puri ng tao, ni natatakot sa sinuman—hindi sa tao, hayop, o espiritu—sapagkat ang kagalakan ng Panginoon ay mananatili sa kanila araw at gabi, na nagbibigay-buhay sa kanilang isipan at nagpapalusog sa kanila. Sa pamamagitan ng kagalakang ito, lumalago ang kaluluwa, nagiging karapat-dapat sa lahat ng bagay, o perpekto, at sa pamamagitan nito ay umaakyat sa langit.

54. Nakikita natin na ang isang bata ay lumalaki, una sa pamamagitan ng pag-inom ng gatas ng kanyang ina, pagkatapos ay sa pagkain ng iba't ibang uri ng pagkain, at sa huli ay sa pagkain ng lahat ng pagkaing karaniwang kinakain ng mga tao. Sa ganitong paraan, siya ay nagiging malakas, nagkakapaka-matanda, at ang kanyang puso ay matapang na hinaharap ang mga kaaway kung susubukan nilang umatake. Ngunit kung sakupin ito ng anumang karamdaman sa pagkabata, hindi nagtatagumpay ang nutrisyon at pagpapalakas nito; lumalaki itong mahina, at nalalampasan at natatalo ito ng bawat kaaway. Upang maging malusog at magkaroon ng lakas na malampasan ang mga kaaway nito, dapat itong humingi ng tulong at pangangalaga mula sa isang bihasang manggagamot. Ganoon din ang kaluluwa ng tao, kung kulang ito sa kagalakan ng Diyos, ay nagiging mahina at tinatamaan ng maraming sugat. Kung sisikapang hanapin ang isang tao—isang lingkod ng Diyos na bihasa sa espiritwal na pagpapagaling—at kumapit sa kaniya, una niyang pagagalangin ito mula sa mga pagnanasa nito, pagkatapos ay bubuhayin ito at tuturuan kung paano, sa tulong ng Diyos, makamtan ang kagalakang iyon na siyang na sustansya nito. Doon lamang siya lalaban sa kanyang mga kaaway, na mga masamang espiritu, at tatalunin sila, at wawasakin ang kanilang mga payo, at magagalak nang higit na kagalakan.

55. Mag-ingat sa mga panlilinlang ng masamang diyablo kapag siya ay nagkunwaring tagapagsalita ng katotohanan, upang iligaw at pataluntunin ka. Kahit pa siya ay lumapit sa iyo na may anyong maningning na anghel, huwag mo siyang paniwalaan o pansinin: sapagkat karaniwan niyang binibighani ang mga tapat sa kaakit-akit na anyo ng Katotohanan. Ang mga hindi perpekto ay hindi alam ang mga panlilinlang na ito ng diyablo at kung ano ang patuloy niyang itinatanim sa kanila; ngunit ang mga perpekto ay nakakaalam, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Ngunit ang matibay na pagkain ay para sa mga perpekto, yaong ang kanilang mga pandama ay na-sanay sa pamamagitan ng mahabang pagtuturo upang makilala ang mabuti at masama'* (Heb. 5:14). Hindi niya maililinlang ang mga ito; ngunit ang mga tapat, na hindi gaanong nag-iingat sa kanilang sarili, ay madali niyang naloloko sa pamamagitan ng tila matamis niyang pain, at nahuhuli niya sila, gaya ng mangingisda na nahuhuli ang isda sa pamamagitan ng pagtatago ng kawit sa pain. Hindi alam ng isda na nakatago ang kawit sa pain na ito; kaya't lumalapit ito, nilulon ang pain at agad na nahuhuli. Kung alam ng isda na mahuhuli ito sa pain na ito, tiyak na hindi ito lalapit dito kundi tatakas. Sa parehong paraan, gaya ng ating nasabi, nahuhuli ng kaaway ang mga hindi perpektong mananampalataya, at dahil sa mga dahilan na lubos na magkatulad, gaya ng sinasabi ni Solomon: *'May daan na sa palagay ng tao ay matuwid, ngunit ang wakas nito'y patungo sa mga pintuan ng impiyerno'* (Kaw. 16:25); nasusulat din sa Propeta Amos: *'Ano ang nakikita mo, Amos?'* Sumagot siya: *'Pitfall ng manghuhuli ng ibon'* (8:2). Sa takot na mahuli sa lupa, lumilipad ang ibon sa himpapawid at nagtatayo ng pugad para sa pahinga at pagtulog sa pinakamataas na mga lugar: doon ito natutulog nang walang alalahanin, dahil alam nitong walang makakahawak o makakahuli rito. Ngunit

alam natin kung paano ito napapaniwala ng manghuhuli ng ibon: pumupunta siya sa lugar na iyon, ibinubuka ang kanyang mga lambat, at nagkakalat ng mga buto sa lantad; gamit ang pagkaing ito, hinahatak niya pababa ang ibon mula sa kataasan, at lumilipad ito pababa at nahuhuli sa patibong. Gumagawa rin ng katulad na paraan ang diyablo, inilalagay sa bitag ang mga hindi perpektong Kristiyano sa pamamagitan ng kanyang mga daya at ibinabagsak sila mula sa kanilang katayuan. Ganito ang ginawa niya nang magkunwari siyang ahas at sinabi kay Eba: *'Hindi ka talaga mamamatay... sa mismong araw na kakain ka nito, mabubuksan ang iyong mga mata at magiging parang mga diyos ka'* (Gen. 3:4, 5) Nang marinig ni Eba ang mga salitang ito, naakit siya sa kaniya sa kaniyang puso at inakala niyang may katotohanan ang mga ito, sapagkat hindi niya husgahan nang maayos ang usapin. Ngunit nang tikman niya ito, at binigyan si Adan upang tikman din, doon sumapit sa kanila ang malaking kapahamakan: pareho silang bumagsak mula sa kanilang marangal na kalagayan. Sa parehong paraan, kumikilos ang diyablo sa mga hindi pa ganap na Kristiyano kapag, hindi nila nalalamang pag-ibahin ang mabuti sa masama, sinunod nila ang kanilang mga hilig, na kuntento sa kanilang sariling paghuhusga at opinyon; kapag hindi nila kinukonsulta ang kanilang mga perpektong ama, na may katiyakan na nakikilala ang mabuti at masama, kundi sinusunod ang mga pagnanasa ng kanilang sariling puso, na iniisip na sila mismo ay nakamit na ang kaperpektohan at natanggap na ang pagpapala ng kanilang mga ama. Ang mga taong ganito ay parang mga ibong nagtayo ng kanilang mga pugad nang mataas, ngunit lumipad pababa sa lupa, nahulog sa lambat ng manghuhuli ng ibon at nahuli. Katulad na pangyayari ang dumarating sa kanila dahil, sa kanilang pagmamataas, palagi silang kumikilos ayon sa hinihikayat ng kanilang puso at tinutupad ang kanilang mga pagnanasa, nang hindi nakikinig o kumukonsulta sa kanilang mga ama. Kaya naman, inihahanda ng diyablo para sa kanila ang mga bisyon at mga pagpapakita at pinupuno ng kayabangan ang kanilang mga puso; paminsan-minsan ay binibigyan niya sila ng mga panaginip sa gabi, na tinutupad niya sa araw, upang mas lalo silang malubog sa ilusyon. Parang hindi pa iyon sapat, paminsan-minsan ay pinapaliwanag niya ang gabi para sa kanila, upang ang kinaroroonan nila ay maging maliwanag; at gumagawa siya ng maraming bagay na katulad nito, na para bang mga tanda. Ginagawa niya ang lahat ng ito upang manatili silang walang pakialam sa kanya, iniisip na siya ay isang anghel, at tanggapin siya. Sa sandaling tanggapin nila siya sa ganitong paraan, ibinabagsak niya sila mula sa kanilang katanyagan, dahil sa espiritu ng kapalaluan na sumasakop sa kanila. Pinagsusumikapan niyang panatilihin sila sa paniniwalang sila ay naging dakila at maluwalhati sa espiritu, nalalampasan ang marami, at hindi na kailangan pang lumapit sa kanilang mga ama o makinig sa kanila. Ngunit, ayon sa Kasulatan, sila nga ay makinang na kumpol, ngunit hindi pa hinog at maasim. Ang mga aral ng kanilang mga ama ay pasanin sa kanila; sapagkat kumbinsido silang alam na nila ang lahat.

56. Tiyak na hindi ka magtatagumpay, ni lálago at magiging perpekto, at hindi mo rin matutukoy nang tama ang mabuti at masama, maliban kung susunod ka sa iyong mga magulang. Ang ating mga ninuno ay ganoon din ang ginawa: sinunod nila ang kanilang mga magulang at pinakinggan ang kanilang mga payo; at dahil dito sila'y umunlad, hinog at naging mga guro rin, gaya ng nakasulat sa Aklat ng Karunungan ni Sirak: *'Huwag kang lumayo sa pagtuturo ng matatanda, sapagkat natutunan nila ito mula sa kanilang mga ama: mula sa kanila ka matututo ng karunungan, at sa takdang panahon ay makapaghahain ka ng sagot'* (Sir. 8:11–12). Kaya, dapat ninyong sundin ang halimbawa ng mga nagpasakop sa kanilang mga ama at nagbigay-pansin sa kanila sa lahat ng bagay, at ng kanilang mga ama, sa tulong ng Diyos, ay itinuro ang lahat ng kanilang natutunan mula sa kanilang sariling mga ama, at naipasa nila ito sa kanilang masunuring mga anak. Ganito, si Isaac ay sumunod kay Abraham; si Jacob ay sumunod kay Isaac; Sumunod si Jose kay Jacob; si Eliseo kay Elias; si Pablo kay Ananias; si Timoteo kay Pablo. Lahat ng ito, at ang iba pa na katulad nila, ay sumunod sa kanilang mga ama, tinupad ang kanilang kalooban, at sinunod ang kanilang payo; at sa gayon ay nakilala ang katotohanan, natutuhan ang katuwiran, at sa huli ay itinuring na karapat-dapat sa Banal na Espiritu – at sa gayon ay naging mga tagapahayag ng katotohanan sa lahat ng bagay, gaya ng nakasulat sa Propeta Ezekiel: *'Inilagay kita bilang bantay para sa bahay ng Israel, upang marinig mo ang salita mula sa Aking bibig at babalaan mo sila sa Aking ngalan'* (3:17). Kaya, kung nais ninyong umunlad at lumago hanggang sa ganap na pagkahinog, upang maging matatag sa inyong puso at hindi mapagtawanan ng diyablo sa anumang paraan, sundin ninyo ang inyong mga ama at pakinggan sila sa lahat ng bagay – at hindi kayo kailanman matutumba.

57. Ipapakita ko sa iyo ang isang bagay na nagpapatatag sa isang tao sa kabutihan at nagpapanatili sa kaniya mula simula hanggang wakas, ito nga: mahalín ang Diyos ng buong kaluluwa mo, ng buong puso mo at ng buong pag-iisip mo, at paglingkuran Siya nang mag-isa. Pagkatapos ay bibigyan ka ng Diyos ng lubos na lakas at kagalakan, at ang lahat ng mga gawa ng Diyos ay magiging kasing-tamis ng pulot para sa iyo; ang

lahat ng pisikal na paggawa, pagsusumikap sa isip at pagbabantay, at sa katunayan ang buong pasanin ng Diyos, ay magiging magaan at matamis para sa iyo. Gayunpaman, dahil sa Kanyang pagmamahal sa tao, paminsan-minsan ay nagpapadala ang Panginoon ng mga pagsubok sa kanila, upang hindi sila maging mayabang kundi magtiyaga sa kanilang mga pagsisikap; at sa halip na tapang, nararanasan nila ang pagkapagod at katamaran; sa halip na kagalakan, kalungkutan; sa halip na kapayapaan at kapanatagan, pagkabagabag; sa halip na katamisan, kapaitan; at marami pang ibang katulad na bagay ang dumarating sa mga umiibig sa Panginoon. Ngunit sa pamamagitan ng pakikipaglaban dito at pagtagumpay rito, sila'y lalo pang lumalakas. At sa wakas, kapag lubos na nilang nalampasan ang lahat ng ito, ang Banal na Espiritu ay sasaiyo sa lahat ng bagay, at hindi na sila matatakot sa anumang masama.

58. Ang Banal na Espiritu ay walang patid na naglalabas ng isang halimuyak na napakabango, napakatamis, at hindi mailarawan ng dila ng tao. Ngunit sino ang nakakaalam sa ligaya ng Espiritu at sa Kanyang katamisan, maliban sa mga itinuring na karapat-dapat sa Kanyang paninirahan? Ang Banal na Espiritu ay nananahan sa mga kaluluwa ng mga nagsisisi lamang matapos ang maraming paghihirap. Nakikita natin ang katulad nito sa mundong ito: ang mga mahalagang bato, halimbawa, ay nakukuha lamang sa pamamagitan ng malaking pagsisikap. Nang hinanap ng mga santo ang Espiritung ito, natagpuan nila Siya; at Siya ang tunay na perlas na napakamahal na binanggit sa Banal na Ebanghelyo (Matt. 13, 45–46), sa parabula ng mangangalakal na naghahanap ng mga mahalagang perlas, na nang makakita ng isa na lubos ang halaga, ay nagpunta at ipinagbili ang lahat ng kanyang pag-aari at binili ito. Siya rin, siyempre, ay binanggit sa isa pang parabula tungkol sa isang kayamanang nakatago sa isang bukid, na natagpuan ng isang tao at itinago; at sa kanyang tuwa ay ipinagbili niya ang lahat ng kanyang pag-aari at binili ang bukid na iyon (Matt. 13:44). Walang sinuman ang binabagabag ng tukso nang kasing tindi gaya ng sa mga tumanggap ng Banal na Espiritu. At ang ating Panginoon, nang ang Banal na Espiritu ay bumaba sa Kaniya sa anyo ng isang kalapati sa Kaniyang binyag, ay dinala ng Espiritu sa ilang upang tuksuhin ng diyablo, na tinukso Siya ng lahat ng kaniyang mga tukso, ngunit wala siyang nagawa laban sa Kaniya, gaya ng nakasulat sa Ebanghelyo ni Lucas: *'At nang matapos ng diyablo ang lahat ng tukso, umalis siya sa Kanya pansamantala'* (Lucas 4:13). Ang Panginoong Jesus, noon, ay bumalik sa Galilea sa kapangyarihan ng Espiritu. Gayundin, pinatitibay ng Banal na Espiritu ang lahat ng tumatanggap sa Espiritu, na nakikipaglaban at nagtatagumpay, at ipinagkakaloob sa kanila ang kapangyarihang malampasan ang bawat tukso.

59. Ang serapim na nakita ni Propeta Ezekiel (Ezek. 1:4, 9) ay simbolo ng mga tapat na kaluluwa na nagsusumikap na maabot ang kabanalan. May anim itong pakpak, puno ng mga mata; mayroon din itong apat na mukha na nakatingin sa apat na direksyon: isang mukha na parang tao, isa pa ay parang guya, ang ikatlo ay parang leon, at ang ikaapat ay parang agila. Ang unang mukha ng Serapim, na siyang mukhang tao, ay sumasagisag sa mga tapat na, habang namumuhay sa mundo, ay tinutupad ang mga utos na ipinag-utos sa kanila. Kung ang alinman sa kanila ay papasok sa buhay monghe, nagiging parang mukha ng guya sila, sapagkat pasan nila ang mabibigat na paggawa sa pagsunod sa mga patakaran ng pagkamonghe at gumagawa ng mga gawaing mas pisikal ang kalikasan. Sinumang, matapos perpektuhin ang sarili sa mga tuntunin ng pamumuhay na pangkomunidad, ay umatras sa pag-iisa at nakikipaglaban sa mga di-nakikitang demonyo, ay nagiging tulad ng mukha ng leon, ang hari ng mga mababangis na hayop. Kapag natalo na niya ang mga hindi nakikitang kaaway na ito, nagwagi sa kanyang mga pagnanasa at napailalim ang mga ito sa kanyang kontrol, mapupuno siya ng Banal na Espiritu at makakakita ng mga banal na bisyon; sa puntong iyon ay magiging parang mukha ng agila: ang kanyang isipan ay makakakita noon sa lahat ng maaaring mangyari sa kanya mula sa anim na direksyon, na inihalalintulad sa anim na pakpak na puno ng mga mata. Sa gayon, siya ay magiging tunay na espiritwal na serapim at magmana ng walang hanggang kaligayahan.

60. Ang kadalisayan, walang patid at hindi nagbabagong kapayapaan, ganap na awa, at iba pang marangal na birtud na pinutungan ng pagpapala, ang siyang diwa ng mga utos ng Diyos. Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos na ito ng Espiritu, sa pamamagitan ng mga ito'y mabubuhay ang inyong mga kaluluwa at matatanggap ninyo ang Panginoon sa inyong sarili: ito ang ligtas na landas. Kung walang kalinisan ng katawan at puso, walang sinuman ang maaaring maging perpekto sa harap ng Diyos; kaya't nasusulat sa Banal na Ebanghelyo: *'Mapalad ang malilinis sa puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mateo 5:8). Ang kaperpektuhan ay nagmumula sa kalinisan ng puso. Sa loob ng puso ay naroroon ang likas na kabutihan at ang hindi likas na kasamaan. Mula sa kasamaan ay sumisibol ang mga pagnanasa ng kaluluwa, gaya ng paghatol, poot, kayabangan at iba pa. Ang kabutihan naman (ang likas na kabutihan ng puso), ay nagbubunga ng kaalaman tungkol sa Diyos (ang takot sa Diyos) at kabanalan, o ang kalinisan ng kaluluwa mula sa lahat

ng pagnanasa (konsensya). Kung ang isang tao ay nagpasya na magbago at nagsimulang iwasan ang lahat ng kasamaan, pinaghahandaan ang sarili laban dito sa pamamagitan ng mga espirituwal na pakikibaka—paghagulgol, pagsisisi, mga buntong-hininga, pag-aayuno, pagbabantay, kahirapan at maraming panalangin sa Diyos—kanita, ang Panginoon, sa pamamagitan ng Kanyang biyaya, ay tutulong sa kanila at, sa pamamagitan n , ililigtas sila mula sa lahat ng pagnanasa ng kaluluwa. Marami, matapos magpalipas ng mahabang panahon sa buhay monghe at pagkabirhen, ay hindi natutunan ang agham ng kabanalan, sapagkat, sa pagbalewala sa mga tagubilin ng kanilang mga ama, ay sinunod nila ang mga pagnanasa ng kanilang sariling puso; Dahil dito, nagkaroon ng kalamangan sa kanila ang masasamang espiritu—ang mga tagawasak ng mga kaluluwa—tinutusok sila ng mga nakatagong pana araw at gabi at hindi sila pinapahinga kahit saan, kaya ang kanilang mga puso ay napupuno ngayon ng kapalaluan, ngayon ng kayabangan, ngayon ng di-mapanampalatayang inggit, ngayon ng paghatol, ngayon ng galit at poot, ngayon ng pagtatalo at maraming iba pang mga pagnanasa. – Ang mga taong ganito ay makikibahagi sa kapalaran ng limang mangmang na birhen dahil ginugol nila nang hindi matalino ang kanilang buong panahon – hindi nila pinipigilan ang kanilang mga dila, ni pinananatiling malinis ang kanilang mga mata at katawan mula sa kahalayan, ni ang kanilang mga puso mula sa karumihan, ni mula sa iba pang bagay na karapat-dapat ikaluluha, sapagkat sila ay marumi, – na nilulugod ang kanilang sarili sa isang damit na lino, na simbolismo lamang ng pagkabirhen: kaya't hindi sila nabibigyan ng langis na galing sa langit upang sindihan ang kanilang mga lampara; at hindi kailanman bubuksan ng Nobyo ang mga pintuan ng Kaniyang palasyo para sa kanila, at sasabihin Niya sa kanila, gaya ng sinabi Niya sa parabula sa mga mangmang na birhen: *'Totoo'y sinasabi ko sa inyo, hindi ko kayo nakikilala'* (Mateo 25). Sinusulat ko ito dahil sa pagnanais para sa inyong kaligtasan, upang kayo'y maging malaya at tapat – at isang dalagang malinis para kay Cristo, na Siyang Nobyo ng lahat ng mga kaluluwa, gaya ng sinasabi ni Apostol Pablo: *'Inyong ipinangasa ko sa isang lalaki, isang dalagang malinis, upang iharap ko kayo kay Cristo'* (2 Cor. 11:2).

61. Ang ginto ay nililinis nang maraming ulit sa pamamagitan ng apoy, upang sa pamamagitan ng pinakamabagsik na paglilinis ay lalo pa itong gumanda. Sa parehong paraan, ang ating Panginoon, sa Kanyang kabutihan, ay pinapalinis ang tao sa pamamagitan ng maraming pagsubok, sinusubok siya at ginagawang bihasa sa pakikipaglaban ng puso, upang hindi na siya bumalik sa isipan o alaala sa mga kawalan ng katarungan at pang-iinsulto na ipinataw sa kanya ng mga tao; kundi nagpapakumbaba sa harap ng Diyos at inilalagay ang buong pag-asa niya sa Kanya, na laging handa para sa bawat mabuting gawa sa harap ng Diyos, gaya ng sinabi ng Propeta David: *'Handa ang puso ko, O Diyos, handa ang puso ko: Kikanta ako at mag-aawit para sa aking kaluwalhatian'* (Salmo 107:2). Isaisip na maaari kang subukan ng ilang kapatid sa pamamagitan ng paninirang-puri at kawalan ng katarungan, o mapasailalim sa kahihiyan ng iyong mga kasamahan. Kaya, kapag dumating sa iyo ang mga ganitong bagay, manindigan ka, huwag matakot, huwag mawalan ng loob; sa halip, magpasalamat ka sa Panginoon para sa lahat ng ito, sapagkat kung wala Siya, wala sa mga ito ang mangyayari, kundi pinapayagan Niya ito dahil kailangang subukin ang mga lingkod ng Diyos sa pamamagitan ng mga pagsubok: sapagkat ang sinumang hindi nasubok ng kabutihan ng Diyos sa pamamagitan ng mga pagsubok, paghirap, kalungkutan, at kapighatian, hanggang sa matutuhan nilang manindigan nang matatag sa kabutihan nang may pagtitiis sa lahat ng kalagayan, ay hindi tatanggap ng karangalan mula sa Kaniya.

62. Tiisin nang may pasensya ang mga kapighatian at kalungkutan na dumarating sa iyo; at magpasalamat ka sa Panginoon para sa mga ito nang may labis na kababaang-loob, upang matikman mo ang kagalakan mula sa iyong mga pagsisikap, —gaya ng pinagpalang si Susanna, matapang sa labanan, na nagtagumpay laban sa malisyang pagtatangkang iyon ng dalawang matandang walang batas at tiniis ang maraming paghihirap at kalungkutan mula sa kanilang maling paninirang-puri, ngunit siya, dahil sa kanyang pagtitiis at katatagan, ay pinarangalan ng Diyos sa wakas ng kanyang pakikibaka, habang pinaaba ang kanyang mga kaaway, gaya ng ginawa Niya kay Tecla, na mas matapang pa sa espiritu, na hindi natakot sa mga sugat na ipinataw sa kanya ng kanyang mga magulang, ni sa apoy, ni sa pagkapunit ng kanyang laman, ni sa mga mababangis na hayop, at sa kanya ay ipinagkaloob ng Diyos sa wakas ang kagalakan ng puso at ang gantimpala ng kanyang mga gawa, nang ang kanyang matapang na pananampalataya ay pawiin ang nag-aalab na apoy, patahimikin ang mga bibig ng mga leong uhaw sa dugo, at ipahiya ang lahat ng kanyang mga kaaway; at tulad ni Jose—mapagkumbaba sa Diyos at sa mga tao—na nang ang kanyang mga kapatid, na pinukaw ng inggit at poot dahil sa pabor na ipinagkaloob sa kanya ng kanyang ama, ay naghangad na ibuhos ang kanyang dugo, ay iningatan ng banal na tulong mula sa kamatayan. Pinalupig ng inggit, ipinagbili siya nila bilang alipin, kung

saan ang asawa ng panginoong paglilingkuran niya ay nagdulot sa kanya ng maraming problema at naidala ang usapin hanggang sa siya ay ikulong; gayunpaman, hindi siya pinabayaan ng Diyos. Sapagkat siya ay dalisay, mapagkumbaba, malinis at walang kapintasan sa kaluluwa at katawan, at sa biyaya ng Diyos sa kaniya, hindi siya bumuwal sa bigat ng lahat ng mga kapighatiang iyon, kundi matiisin niyang tinitii ang mga ito, inilalagay ang kaniyang pag-asa sa Panginoon. At sa huli, pinaluwalhati siya ng Diyos, ginawa siyang pinuno ng Ehipto at ng lahat ng lalawigan nito; at pinasuko Niya sa ilalim ng kaniyang mga paa ang lahat ng kaniyang mga kapatid na nagkamuhi sa kaniya. Ang mga taong ito na nabanggit, at ang iba pa na katulad nila, ay hindi agad pinagkalooban ng karangalan ng Diyos sa simula pa lamang ng kanilang mga pagsisikap at pakikibaka, kundi pagkatapos lamang Niya silang subukan, linisin sa pamamagitan ng mga kapahamakan at kalungkutan, at turuan kung paano manatiling matatag sa gitna ng labanan. At saka lamang, nang makita Niya na tinitii nila ang kanilang mga pagsubok at kalungkutan nang may tapang at inilagay ang buong pag-asa nila sa Panginoon, ipinagkaloob Niya sa kanila ang karangalan sa pamamagitan ng Kanyang banal na tulong, habang pinasiya Niya ang kanilang mga kaaway at sinailalim sila sa kanilang pamumuno.

63. Manatili kayong matatag at huwag hayaang manghina ang inyong mga puso sa gitna ng inyong mga pagsubok, kundi magpasalamat kayo dahil dito, upang matanggap ninyo ang inyong gantimpala mula sa Panginoon. Nawa'y magkaroon sa inyong lahat ng kapayapaan, katotohanan, pag-ibig sa Diyos at mabuting loob sa isa't isa; at nawa'y wala sa inyo ang alitan, paninirang-puri, pagkakasakitan, masamang selos, pagsuway, kayabangan, sama ng loob sa sinuman, pang-iinsulto, kayabangan, poot, o pagkamuhi sa isa't isa. Kahit saan mangyari ang ganitong pag-uugali sa isang monasteryo, bumabagsak ang galit ng Diyos dito. Bukod dito, alamin ninyo na ang ating buhay sa mundong ito ay napakaikli; kaya't pahalagahan ninyo ito at huwag sayangin sa katamaran, baka abutan kayo ng oras ng pagpanaw mula sa buhay na ito habang nagagalit kayo sa isa't isa, at dahil dito ay mabilang kayo sa mga mamamatay-tao, ayon sa Kasulatan: *'Ang sinumang napopoot sa kaniyang kapatid ay isang mamamatay-tao'* (1 Juan 3:15). Maging mapagkawanggawa kayo sa isa't isa, upang ang Panginoon ay magkawanggawa rin sa inyo. Sapagkat Siya mismo ang nagbibigay-inspirasyon nito nang sabihin Niya: *'Patawarin ninyo, at kayo'y papatawarin'* (Lucas 6:37). Kung ang sinuman sa inyo ay malaitan, tanggapin nila ito nang may kagalakan, at ipagkatiwala ang lahat sa Panginoon, na Siya ang matuwid na Hukom at Tagapagbigay-gantimpala... Ngunit ang sinumang manlait sa kaniyang kapuwa, magmadali siyang magpakumbaba sa harap ng Panginoon at humingi ng kapatawaran sa kaniyang kapuwa, upang ang Panginoon ay magkaawa sa kaniya. Huwag ninyong paburen lumubog ang araw habang kayo'y nagagalit pa, gaya ng itinuturo sa atin ng Kasulatan (Efe. 4:26); kundi puksain ninyo sa inyong mga puso ang masasamang kaisipan na nagpapahirap sa inyo, na itinatago ninyo laban sa isa't isa, upang sa ganitong paraan ay maputol ninyo sa simula pa lamang ang bawat butil ng poot, na ang ugat ay kasamaan at selos. Ang dalawang pagnanasa na ito ang pinakamasama, kasuklam-suklam sa Diyos at sa tao; at hindi bagay na matagpuan ang mga ito sa sinumang mananampalataya o alipin ng Diyos. Huwag magmayabang ang sinuman sa atin, sa ating lubos na kamangmangan, at magsabi: 'Nanaig ako sa aking kapatid, at hindi magkakaroon ng awa para sa kanya.' Ang sinumang magsabi o mag-isip ng gayong mga bagay ay dapat malaman na inilagay niya ang kanyang kaluluwa sa kamay ng kamatayan, at ang kanyang mana ay magiging isang lugar ng pag-iyak at pagngalit ng ngipin, ng uod na hindi kailanman namamatay at ng apoy na hindi napapawi.

64. Gisingin natin ang ating sarili mula sa ating pagtulog habang naninirahan pa tayo sa katawang ito; magdaos tayo ng paglululksa para sa ating sarili at maghinagpis nang buong puso, araw at gabi, upang mailigtas tayo mula sa kakila-kilabot na paghihirap, pag-ungol, pag-iyak at pagdadalamhati na walang katapusan; magingat tayo na huwag pumasok sa maluwang na pasukan at lumakad sa malapad na daan na patungo sa kapahamakan, bagaman napakarami ang lumalakad dito; kundi pumasok tayo sa makipot na pasukan at lumakad sa makipot na daan na patungo sa buhay, bagaman iilan lamang ang lumalakad dito. Ang mga lumalakad sa huling daan na ito ang tunay na tagagawa, na matatanggap ang gantimpala ng kanilang mga pagsisikap nang may kagalakan at magmamana ng kaharian. Tungkol naman sa mga hindi pa ganap na handa na makapasok doon, hinihikayat ko silang huwag maging pabaya habang may panahon pa, baka maubusan sila ng langis sa takdang oras, at wala nang sinumang gustong magbenta nito sa kanila. Sapagkat ito ang nangyari sa limang mangmang na birhen, na walang nakitang sinuman na bibilhan nito. Nang magsumigaw sila nang umiiyak, *'Panginoon, Panginoon, buksan mo kami!'* Ngunit sumagot siya at sinabi sa kanila, *'Tunay, tunay, sinasabi ko sa inyo, hindi ko kayo kilala'* (Matt. 25:11–12). At nangyari ito sa kanila dahil lamang sa kanilang katamaran. Pagkatapos, bagaman nagising sila at nagsimulang magreklamo, wala nang silbi, sapagkat ang Panginoon ng bahay ay bumangon at isinara ang pinto, gaya ng nakasulat. Ibibigay ko sa inyo

ang isa pang halimbawa na katulad nito. Nang pumasok si Noah sa daong, mag-isa kasama ang kanyang mga anak at ang kanilang mga asawa, at kasama ang lahat ng iba pa na kasama niya, at isinara ang pinto ng daong dahil sa baha na ipinadala sa mga gumawa ng masama, hindi niya muling binuksan ang pinto ng daong, ni hinayaan man ang kanyang mga anak na masaksihan ang kakila-kilabot na tanawing iyon na parusa sa masasamang taong iyon; Bukod pa rito, nang maisara ang pinto, hindi na nakapasok ang masasamang taong ito upang makasama ang mga matuwid, kundi nalunod silang lahat dahil sa kanilang katamaran at pagsuway. Si Noah, sa loob ng isang daang taong itinayo niya ang daang-baha, ay walang patid na nananawagan sa kanila para sa isang mas mabuting buhay, ngunit hindi siya pinansin at hindi siya sinunod; kaya nga sila'y nasawi.

65. Panatilihin ang pagkakapatiran na nagkakaisa sa isang lugar at ayusin ito sa kapayapaan, pagkakaisa ng isipan, kababaang-loob, takot sa Diyos, at panalangin. Kung gayon, ang mga biyaya ng bahay ng Diyos ay lubos na magpapakita sa inyo, at ye-eejoy ninyo ang mga ito nang may kagalakan at tuwa. Nawa'y masuot ninyo, higit pa rito, ang pananampalataya, pag-asa, pag-ibig, kababaang-loob, paggalang, paghuhusga, kabanalan, kapayapaan at pag-ibig para sa inyong mga kapatid. Sapagkat ang sinumang nagtataglay ng lahat ng ito ay nakasuot ng mga kasuotang pangkasal at naglalakad sa mga utos ng Espiritu. Manatili sa buong kababaang-loob at pagtitiis, upang ang inyong mga pagnanasa ay mawala sa inyo.

66. Ang sinumang lumalakad ayon sa kalooban ng Diyos, na mas matamis kaysa sa pulot at puno ng bawat kagalakan, ay matutulungan at mapatitibay nito, at magbibigay-daan ito sa kanyang kaluluwa upang gumawa ng mga kahanga-hangang gawa at ihanda sa kanyang harapan ang lahat ng landas na kaaya-aya sa Panginoon; at kung gayon, walang kaaway ang makakatindig laban sa kanya, sapagkat siya ay lumalakad ayon sa kalooban ng Diyos. Ngunit ang sinumang lumalakad ayon sa sariling kalooban, hindi tutulungan ng Diyos sa anumang paraan, kundi iiwan siya sa mga demonyo, na lilipad-lipad sa kanyang puso araw at gabi, at hindi papayagan siyang makahanap ng kapayapaan sa anumang bagay, at gagawing walang kapangyarihan at mahina siya sa lahat ng kanyang mga gawain, panlabas man o panloob, at dadalhin nila sa kaniya ang maraming iba pang bagay na mapaminsala at makasasama. Paminsan-minsan, nagpapasok ang Diyablo ng kagalakan at saya sa kanila; ngunit hindi maaaring magkaroon ng kagalakan dito, kundi lungkot at pagdadalamhati lamang. Kahit na may mangyari na tila kagalakan, walang katotohanan rito, kundi isang anino lamang, sapagkat hindi ito nagmula sa Diyos. Ang tunay na kagalakan ay nagmumula sa Diyos at ipinagkakaloob lamang sa mga taong patuloy na nagsusumikap na tanggihan ang kanilang sariling kalooban at tuparin ang kalooban ng Diyos sa lahat ng bagay. Ang kalooban na kumikilos sa puso ng tao ay may tatlong uri: ang una ay mula sa diyablo; ang pangalawa ay mula sa tao; ang ikatlo ay mula sa Diyos; hindi pinapaboran ng Diyos ang unang dalawa, kundi pinapaboran lamang Niya ang nagmumula sa Kanya. Subukin ninyo ang inyong sarili, at, matapos tanggihan ang lahat ng dayuhan, mahalin ninyo ang kalooban ng Diyos lamang. Sapagkat napakahalaga para sa isang tao na palaging kilalanin ang kalooban ng Diyos sa lahat ng bagay. Tinitiyak ko sa inyo na maliban kung talikuran ng isang tao ang buong kalooban ng kanyang puso, at itanggi ang sarili sa lahat ng bagay, at itabi ang lahat ng kanyang kayamanan at pag-aari, at magpasakop sa Panginoon sa pamamagitan ng pagsunod sa kanyang mga espirital na ama, hindi niya malalaman o matutupad ang kalooban ng Diyos, at siya ay mawawalan ng huling pagpapala.

67. Hindi sinabi sa atin ng Panginoon na magkakaroon tayo ng gantimpala dito; kundi na dito ay magkakaroon ng mga pagsubok, paghihirap, pangangailangan, at kalungkutan, at ang gantimpala ay nasa kabila. Ang buhay na ito ay isang landas ng pakikibaka at pagsubok.

68. Kung ikaw ay matiisin, masunurin at mapasa-ilalim sa iyong mga ama, gagantimpalaan ka ng Panginoon nang sagana; at ito ang gawa na aalalahanin sa harap ng Panginoon. Ang sinumang sumusunod sa kanilang mga ama ay sumusunod sa Panginoon, at ang sinumang sumusunod sa Panginoon ay sumusunod din sa kanilang mga ama.

69. Higit sa lahat, maniwala tayo sa ating Panginoong Jesucristo, sumamba tayo sa Kanya at magpasakop sa Kanya, at gawin natin ang Kanyang kalooban sa lahat ng oras at sa bawat sandali.

70. Maglakad tayo sa takot ng Panginoon, gaya ng iniutos sa atin – na pagsumikapan ang ating sariling kaligtasan nang may takot at pangininginig (Fil. 2:12). Ang takot ng Panginoon ay nagwawakas sa lahat ng panlilinlang at kasalanan mula sa kaluluwa. Ang sinumang hindi natatakot sa Diyos ay nahuhulog sa maraming kasamaan. Ang takot sa Panginoon ang nagpoprotekta at nagbabantay sa isang tao hanggang sa kanyang paglayo sa katawang ito, gaya ng nakasulat: *'Dahil sa inyong takot kami ay nagdalang-tao sa bahay-bata, at kami ay nanginganis at ipinanganak ang diwa ng kaligtasan'* (Isaiah 26:18).

71. Ang taong malaya sa malisya ay ganap at parang diyos. Siya ay napupuno ng kagalakan at siya ang pahingahan ng Espiritu ng Diyos. Kung paanong sinisilab ng apoy ang malalawak na kagubatan kapag pinababayaan, gayundin naman ang malisya, kung papasukin mo ito sa iyong puso, ay wawasakin ang iyong kaluluwa, marurumihan ang iyong katawan, at magdudulot sa iyo ng maraming hindi matuwid na kaisipan; magpapasiklab ito ng mga pagtatalo, alitan, paninirang-puri, inggit, poot at iba pang katulad na masamang damdamin, na nagpapabigat sa mismong katawan at nagdudulot ng karamdaman dito. Magmadali kayong magkaroon ng kabaitan at pagkamapayapa ng puso ng mga santo, upang tanggapin kayo ng ating Panginoong Jesucristo sa Kanyang harapan, at bawat isa sa inyo ay masayang makapagsabi: *'Tinanggap Mo ako dahil sa aking kabaitan, at itinatag Mo ako sa harap Mo magpakailanman'* (Awit 40:13).

72. Nagsalita ang Diyos sa pamamagitan ng Propeta: *'Kanino ako titingin, kundi sa taimtim at tahimik, at sa mga nanganginig sa aking mga salita?'* (Isaias 66:2). Ang ating Panginoon naman ay nagsasabi sa Ebanghelyo: *'Magsanay kayo sa akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso, at doon kayo makatatagpo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Mateo 11:29). Kaya, magkaroon kayo ng kababaang-loob para sa inyong sarili at huwag maglakad nang may kapalaluan ng puso, na katangian ng mga demonyo. Ang sinumang naglalakad nang may kapalaluan ng puso ay katuwang ng mga demonyo. Ang mayabang na tao ay kinamumuhian ng lahat, sapagkat ang kanyang mga gawa ay mayabang: at mula rito ay nahuhulog siya sa maraming kasalanan. Ang lahat ng kasalanan ay kasuklam-suklam sa Diyos, ngunit ang kapalaluan ng puso ang pinakakasuklam-suklam sa lahat. Ang sinumang nagpapayo o nagbibigay ng payo sa mayabang ay parang nagbubuhos ng tubig sa sirang sisidlan, o parang nakikipagsalita sa lumilipad na ibon. Ang mga taong mayabang ang puso ay hinamak sa harap ng Diyos; ngunit hindi hihiyain ng Diyos ang mga pusong mapagkumbaba at nagpapakumbaba. Ang sariling pag-ibig ng Diyos, nang bumaba sa atin mula sa kaitaasan, ay naging mapagkumbaba nang sukdulan. Kaya't mahigpit nating yakapin ang pagkamapagkumbaba, upang tayo'y makapanghiyaw: *'Ilingon Mo ang aking pagkamapagkumbaba at ang aking kapagsusumakan, at patawarin Mo ang lahat ng aking mga kasalanan'* (Awit 24:18).

73. Huwag mong sundin ang pagnanasa ng iyong mga mata, ni hayaang maging maluwag ang iyong puso. Sapagkat ang masamang pagnanasa ay sumisira sa puso at nagpapalabo sa isipan. Lumayo ka pa nga rito, baka ang Espiritu ng Diyos na nananahan sa iyo ay magalit sa iyo. Pagsikapan natin ang kalinisan hanggang sa kamatayan at ingatan natin ang ating sarili sa bawat paraan laban sa maruruming pagnanasa: para sa layuning ito, mag-ingat tayo na huwag titigan ang kagandahan ng mga babae. Huwag tayong maging alipin ng maruruming pagnanasa at kahiya-hiyang kamangmangan, na kinamumuhian ng Diyos. Isulat ninyo ang pangalan ng Diyos sa harap ng mga mata ng inyong puso, upang sa loob ninyo ay magkaroon ng walang patid na daing: *'Ikaw ang buhay na templo ng Diyos'* (2 Cor. 6:16) at *'isang tinitirhan ng Banal na Espiritu'*. Ang sinumang nadadala ng maruruming pagnanasa ay, sa harap ng Diyos, parang mga hayop na walang anumang katwiran, ayon sa mga salita ng Salmistang si San David na Propeta (Awit 48:13). Kaya't kamuhian natin nang buong puso ang maruming mata at hanapin ang kabanalan, sapagkat ito ang kaluwalhatian ng mga anghel ng Diyos. Ngunit kung, mailigaw ng diyablo, tayo'y mahulog, bumangon tayo sa pamamagitan ng pagsisisi at lumapit sa Kaniya na naparito upang hanapin ang tupa na naligaw sa kasalanan (Lucas 15:4).

74. Ang sinumang hindi makapigil sa kanyang mga labi at dila ay dapat man lang mag-ingat *'na huwag masyadong magsalita'* (Job 11:3). Mag-ingat ka, O tao; kontrolin mo ang iyong dila, at huwag mong paramiin ang iyong mga salita, baka dumami rin ang iyong mga kasalanan. Ilapat mo ang iyong daliri sa iyong mga labi at maglagay ka ng bitag sa iyong dila, sapagkat ang taong palautos ay hindi nag-iiwan ng puwang sa kanyang sarili para sa Banal na Espiritu. Kung ang sinuman, na baguhan pa, habang nakikipag-usap sa iyo, ay magtanong tungkol sa anumang makapagliligtas sa kanyang kaluluwa, sagutin mo siya; ngunit kung magtanong siya tungkol sa bagay na walang pakinabang sa kanya, maging ka na gaya ng bingi na hindi nakakarinig, at gaya ng pipi na hindi nagsasalita.

75. Pilitin nating bantayan nang mahigpit ang ating mga labi, upang wala tayong masabing masama tungkol sa sinuman, sapagkat ang masamang pananalita ay mas masahol pa kaysa anumang lason. Lahat ng sugat ay naghihilom, ngunit ang sugat na dulot ng dila ay walang lunas. Ang dila ng isang walang-isip na mapag-usisa, na pinupukaw ng diyablo, ay mas nakalalason kaysa sa dila ng ahas, sapagkat nagbubunsod ito ng alitan at mapait na poot sa pagitan ng mga magkakapatid, nagtatanim ng pagkakasira at kasamaan sa gitna ng mga mapayapa, at nagkakalat sa malalaking pagtitipon. Kaya, iwasan ang paghatol sa iba, at magsikap kang manahimik. Ang siyang umiibig sa katahimikan ay naninirahan nang malapit sa Diyos at sa Kanyang

mga Anghel, at ang kanyang kinaroroonan ay nasa mga kahanga-hangan. Sinasabi ng Panginoon na ingatan Niya ang iyong mga lakad – kapag ikaw mismo ang nagbabantay sa iyong mga labi (Kawikaan 13:3).

76. Pinatutunayan ng Banal na Kasulatan na may dalawang uri ng hiya: ang isa ay pinagmumulan ng kasalanan; at ang isa naman ay pinagmumulan ng kaluwalhatian at biyaya (Sirak 4:23–25). Ang hiya sa paggawa ng kasalanan ay tunay at nakapagliligtas na hiya; ngunit ang hiya na nagbubunga ng kasalanan ay ang hiya na humahadlang sa pagtupad sa mga utos ng Diyos. Huwag kang mahiyang gumawa ng anumang naaayon sa kalooban ng Diyos, at huwag mong itago ang katotohanan; huwag kang matakot ipahayag ang aral ng Panginoon o ang mga salita ng karunungan, at huwag kang mahiyang ikumpisal ang iyong mga kasalanan sa iyong espirituwal na ama.

77. Ang ating Panginoon, na mipuspos ng habag para sa ating mga kaluluwa, ay nagsabi sa Banal na Ebanghelyo: 'Kawaawa kayo kapag pinupuri kayo ng mga tao at pinupurian kayo, subalit hindi ninyo hinahanap ang kaluwalhatian ng Diyos' (Lucas 6:26; Juan 5:44). Kaya't magsikap tayo hanggang sa kamatayan, na lumalaban sa kayabangan at pinuputol ang pinakamasamang mga sanga nito, baka tayo'y mapahamak. Tumakas sa kayabangan; sapagkat marami ang nasira dahil dito. Itulak nito ang isang tao sa maraming pagsisikap—pag-aayuno, panalangin, madalas na panalangin sa gabi, pagbibigay ng limos sa publiko, at marami pang iba; ngunit sa kabila ng lahat ng ito, wala siyang makakamit kundi kahihyan at pang-iinsulto. Huwag nating pagsikapan na magpakitang-gilas ng anumang sarili, lalo na ng anumang dakila, baka tayo'y mapahamak dahil dito at masangkot sa maraming sanga ng kayabangan, sapagkat napakarami ng mga demonyo ng kayabangan. Sa halip, mas pagsumikapan nating makamtan ang kaluwalhatian ng mga santo, pati na rin ang kanilang kahirapan, upang matanggap natin ang matamis na papuri mula sa Diyos: *'Mapalad ang mga dukha sa espiritu, sapagkat kanila ang kaharian ng langit'* (Mateo 5:3).

78. Ang ating Panginoong Jesucristo ay nagsabi sa Kaniyang Ebanghelyo: *'Sa pamamagitan ng inyong pagtitiis ay ililigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa'* (Lucas 21:19). Sinabi rin Niya: *'Ang magtiyaga hanggang wakas ay maliligtas'* (Matt. 10:22; 24:13). Kung gayon, nang buong sigasig ba tayo dapat magpagal at magtiyaga sa katotohanan, upang maabot natin ang inihanda para sa atin sa langit? Ngunit bago pa man tayo umabot sa punto ng pagdurugo, huwag tayong magmayabang; sapagkat walang alagad ng sining ang nagmamayabang sa kanyang gawa bago pa man ito matapos. Ang siyang nagwagi sa pamamagitan ng pagtitiis ay tatawaging mapalad. Sa takdang panahon ay siya'y luluwalhatiin sa langit, na gaya ni Lazaro.

79. Sinabi ng salmista David: *'Mas matamis sa aking lalamunan ang iyong mga salita kaysa sa pulot sa aking bibig'* (Awit 118:103). Gayundin: *'Mas kanais-nais ang mga daan ng Panginoon kaysa sa maraming mahalagang bato'* (Awit 18:10–11). Tunay na mapalad ang siyang nananatiling mapagmatyag at tinutupad ang mga utos ng ating Panginoong Jesucristo hanggang sa makamtan niya ang tunay na kaalaman tungkol sa Kaniya, upang siya'y makapagsabi: *'Ang pagkaunawa Mo ay lampas sa akin'* (Awit 138:6). Mag-ingat kayong huwag maging di-matapat, baka ang Kaniyang lumikha sa atin ay magalit sa inyo. Ang sinumang mangangaral ng katotohanan sa isang hindi mananampalataya, sumasaway sa kaniya o nagtuturo sa kaniya, ay parang taong naghahagis ng pinakamahalagang perlas sa kailaliman ng dagat. Sa kabaligtaran, kung paanong ang tubig ay dumadaloy pababa sa isang mabatong lupa at mabilis na bumabagsak doon, gayon din ang salita ng Panginoon ay dumadaloy sa kaluluwa ng mananampalataya.

80. Manatili tayong mapagmatyag at patuloy na pag-alabin ang banal na sigasig sa templo ng ating isipan, baka tayo'y matawag na pabaya at tamad. Hindi kailanman magwawagi ang mga pagnanasa laban sa isang taong masigasig at mapagmatyag. At kung sakaling siya'y mabuwal dahil sa mga panlilinlang ng tagatukso, ang mismong sigasig at pagiging mapagmatyag na iyon ang agad siyang magbabalik. Ngunit ang taong pabaya at walang pakialam, na walang sigasig na akayamutin ang Diyos, kung siya'y matuksuhin ng diyablo, hindi niya namamalayan ang kasalananang nagawa niya, sapagkat ang puso niya ay matigas na parang bato, at siya ay parang isang sinupil at nakabibigkis na muling, na maaaring sakyan ng sinuman nang walang anumang pagtutol mula sa kanya. Sa ganitong mga tao, isinasagawa ng diyablo ang lahat ng kanyang mga pagnanasa at lubos na kasamaan, at hinihila ang bawat isa sa kanila kung saan niya gusto, hanggang matupad ang kanyang masasamang gawa, at mamatay siyang may mga daing at luha. Ang taong pabaya ay parang isang bahay na gumuho at iniwan ng mga naninirahan dito – isang bahay na walang halaga sa sinuman, ngunit kinamumuhian ng lahat, na para bang sinumpa, na parang pugad ng mga ahas, alakdan, at mababangis na hayop; walang nagmamalasakit dito, habang ito'y nakahiga sa pagkasira at pagkawasak. Ganito ang kalagayan ng taong pabaya! Ingatan mong panatilihin ang sigasig at huwag mo itong ipagpaliban, baka mahulog ka sa kapangyarihan ng kaaway. Kapag ang isang tao ay nagmamay-ari ng marangal na sigasig at pag-iingat na ito,

ibinabangon nito siya mula sa lahat ng pagbagsak at kapahamakan at p o babalaan siya, kaya ang taong iyon ay nagiging tahanan ng Banal na Espiritu at, matapos masayang makumpleto ang kanyang paglalakbay, ay itinuturing na karapat-dapat sa mundong ito na pumasok sa kapahingahan ng mga banal.

81. Narinig natin na ang pinagpalang si Pablo, nang tinalakay niya ang pagkabirhen, ay nagsabi tungkol dito: *'Wala akong utos mula sa Panginoon'* (1 Cor. 7:25). Wala siyang ganoong utos dahil hindi lahat ay kayang pasanin ang mabigat na pabangong ito; kaya't iniwan ito sa malayang pagpili ng mga kayang magpasan nito. Huwag mang-angkin ng sinumang nagsasabuhay ng pagka-celibate sa kanilang pagka-celibate, sapagkat biyaya ito mula sa Diyos Mismo. Itinataboy ng pagka-celibate ang mga pambabaeng damdamin, mga pangkarnal na kaisipan, kapalaluan ng puso, at pag-ibig sa lahat ng bagay na mula sa diyablo; Ipinapalayas din nito ang walang pasensyang pagrereklamo, pagkamuhi sa kapwa, at luwalhating makamundo; iniaalay ito sa banal na pagsamba, pinipigilan ang dila at dinidisciplina ang tiyan sa pamamagitan ng pag-aayuno. Kapag napalamutan ito ng lahat ng mga bagay na ito, nagiging isang handog na walang kapintasan o karumihan. Kung ikaw, O birheng kaluluwa, ay abala sa marangyang salu-salo at naglalakad sa sariling pagmamalaki (sarili ang sentro), ikaw ay mapapahiya sa lahat ng iyong mga gawa. Kung hindi mo ingatan ang iyong dila, magiging hungkag ka sa buong buhay mo, at ang iyong mga dakilang pagsisikap ay magiging walang kabuluhan.

82. Maglakad tayo nang matuwid sa landas na tinahak ng mga santo, na tungkol sa kanila'y nasusulat: *'Mapalad ang mga walang kapintasan ang lakad, na lumalakad ayon sa kautusan ng Panginoon'* (Awit 118:1). Ibig sabihin, sa kalinisan ng katawan, kalinisan ng pananalita, kalinisan ng paningin, kalinisan ng mga kamay, kalinisan ng mga tainga, kalinisan ng mga paa, sa mga kaisipang matuwid sa harap ng Diyos, at sa isang malinis na puso para sa isa't isa, gaya ng sinasabi natin sa ating mga panalangin: *'Lalangin Mo sa akin, Diyos, ang isang malinis na puso, at pakayayain Mo sa akin ang isang matatag na diwa'* (Awit 50:12).

2. Tungkol sa mabuting moral at banal na pamumuhay, sa 170 kabanata

1. Karaniwang tinatawag na pantas ang mga tao, sa pamamagitan ng maling paggamit ng salitang ito. Hindi ang mga pinag-aralan ang mga kasabihan at sinulat ng mga sinaunang pantas ang pantas, kundi ang mga may matalinong kaluluwa, na nakakakilala sa mabuti at sa masama; at lumalayong sa masama at nakasasama sa kaluluwa, habang maingat na nagsusumikap para sa mabuti at kapaki-pakinabang sa kaluluwa, at ginagawa ito nang may malaking pasasalamat sa Diyos. Sila lamang, sa katotohanan, ang nararapat tawaging mga pantas.

2. Ang isang tunay na pantas ay iisa lamang ang pinagkakaabalahan: ang sumunod at paluguran ang Diyos nang buong puso sa lahat ng paraan. Kaya nga, at dahil lamang dito, tinuturuan niya ang kanyang kaluluwa kung paano paluguran ang Diyos, nagpapasalamat sa Kanya para sa Kanyang mapag-abuting pangangalaga, anuman ang kalagayan na kanyang pagdaanan sa buhay. Sapagkat hindi angkop na hindi pasalamatan ang mga doktor—kahit pa magreseta sila ng mapait at hindi kaaya-ayang lunas—para sa paggaling ng katawan; gayundin, hindi tama na manatiling walang pasasalamat sa Diyos dahil sa tila dahilan ng ating kalungkutan, na hindi napagtatanto na ang lahat ay nangyayari ayon sa Kanyang probidensya at para sa ikabubuti natin. Sa ganoong pag-unawa, at sa ganoong pananampalataya sa Diyos, nakapaloob ang kaligtasan at kapayapaan ng kaluluwa.

3. Ang katamtaman, kabaitan, kabanalan, katatagan, pagtitiis at iba pang dakilang birtud ay, wari, mga lakas sa labanan na tinanggap natin mula sa Diyos, upang labanan at tiisin ang mga pagsubok na ating nararanasan at tulungan tayo sa mga ito: upang kung gagamitin natin ang mga lakas na ito at panatilihing laging handa, wala sa mga dumarating sa atin ang magiging mabigat, masakit, mapaminsala o hindi matiis, sapagkat ang lahat ng ganoong bagay ay mapagtatagumpayan ng mga birtud na naninirahan sa ating kalooban. Ang mga kaluluwang kulang sa karunungan ay hindi ito iniisip, sapagkat hindi nila pinaniniwalaan na ang lahat ng bagay ay nagaganap para sa ating kapakinabangan, upang ang ating mga birtud ay lalo pang sumilang at tayo ay gantimpalaan ng Diyos dahil dito.

4. Kung, habang itinuturing ang kayamanan at ang lubos na kasiyahan dito bilang walang iba kundi panandaliang, ilusoryong kahangalan, at nalalaman na ang isang birtudoso at nakalulugod sa Diyos na pamumuhay ay mas mabuti kaysa sa kayamanan, at ikaw ay maninindigan nang matatag sa paniniwalang ito at itatago mo ito sa isip, hindi ka huhikbi, magdadalamhati, o pagrereklamo laban sa sinuman, kundi magpapasalamat ka sa Diyos sa lahat ng bagay kapag nakita mong ang mga mas masahol kaysa sa iyo ay pinupuri dahil sa kanilang talumpati, kaalaman, o kayamanan. Ang hindi mapawi na pagnanasa sa kayamanan

at kasiyahan, ang uhaw sa katanyagan at kayabangan, kasabay ng kamangmangan sa katotohanan, ang pinakamasamang pagnanasa ng kaluluwa.

5. Ang isang matalinong tao, sa pamamagitan ng pagsusuri sa sarili, ay nakakaintindi kung ano ang tama at kapaki-pakinabang para gawin, kung ano ang kaayon ng kanyang kaluluwa at nakapagliligtas, at kung ano ang dayuhan dito at mapaminsala. At sa ganitong paraan ay iniwasan niya ang nakasasama sa kaluluwa, sapagkat ito ay dayuhan dito.

6. Kapag mas namumuhay nang katamtaman ang isang tao, mas payapa siya, sapagkat hindi siya nag-aalala tungkol sa maraming bagay – tungkol sa mga alipin, mga manggagawa sa bukid (mga upahang kamay) at sa pagkuha ng mga hayop. Ngunit kapag tayo ay naging maka-idolo sa mga bagay na ito, nalalantad tayo sa mga kapahamakan na nagmumula rito, at naaabot natin ang punto na tayo ay nagreklamo laban sa Diyos. Sa ganitong paraan, ang ating sariling di-makontrol na pagnanasa (para sa maraming bagay) ay pinupuno tayo ng kalituhan, at naliligaw tayo sa kadiliman ng isang makasalanang buhay, na hindi nakakakilala sa ating sariling katauhan.

7. Hindi dapat sabihin na imposible para sa isang tao na mamuhay nang marangal, kundi na hindi ito madali. At tiyak na hindi ito madaling maabot ng lahat nang walang pinag-iiba; kundi ang mga taong maka-Diyos at may pag-iisip na mapagmahal sa Diyos lamang ang naaakit sa marangal na pamumuhay. Ang karaniwang isipan ay makalupa at pabagu-bago; nagbubunga ito ng mabuti at masamang kaisipan, pabagu-bago at may hilig sa mga materyal na bagay; samantalang ang isipan na mapagmahal sa Diyos ang tagapatay ng kasamaan na nagmumula sa tao dahil sa kanilang kusang kapabayaan.

8. Ang mga hindi edukado at ang mga taong payak ang pag-iisip ay itinuturing ang pag-aaral na isang katawa-tawang gawain at ayaw itong pansinin, dahil inilalantad nito ang kanilang kamangmangan – at nais nilang maging katulad nila ang lahat: sa parehong paraan, ang mga walang pagpipigil sa sarili sa kanilang buhay at kilos ay taimtim na hinahangad na mas masama pa ang lahat kaysa sa kanila, na iniisip na mapapawalang-sala ang kanilang sarili sa dahilan na marami ang masasama. Ang kaluluwa ay nasisira at nabubulok dahil sa kasamaan ng kasalanan, na maraming mukha at sumasaklaw sa pakikipagtalik sa labas ng kasal, kayabangan, kasakiman, galit, pagmamatapang, pagkabaliw, pagpatay, pagrereklamo, inggit, pananakot para sa pera, pangigikil, kawalang-pasensya, kasinungalingan, pagkahilig sa laman, katamaran, kalungkutan, katarantaduhan, poot, paghatol, katamaran, ilusyon, kamangmangan, pang-aakit at kawalang-diyos. Ang kaluluwang aba, na lumalayo sa Diyos, ay pinahihirapan ng mga ito at ng katulad pang mga kasamaan.

9. Kung ang isang tao ay tunay na namumuhay nang marangal at kapuri-puri bilang isang asketa ay hindi huhusgahan sa pamamagitan ng pagpapakitang-gilas, ni sa huwad na anyo ng kanyang pamumuhay; kundi sa pamamagitan ng kung, tulad ng mga bihasang pintor at eskultor, ipinamamalas nila ang kanilang birtud at buhay na kaaya-aya sa Diyos sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, na lumalayo sa lahat ng makamundong ligaya na parang mga bitag.

10. Ang taong mayaman at maharlika, na kulang sa espirituwal na pagninilay at mabuting pamumuhay, ay hindi masaya sa paningin ng mga taong may pag-iisip; kabaligtaran, ang isang mahirap o alipin ay masaya kung siya ay pinalamutian ng kaalaman at kabutihan. Tulad ng mga manlalakbay na naliligaw sa daan (at nasasawi), gayon din ang mga nagpabaya sa isang birtwusong buhay ay nasasawi, dala ng kanilang mga pagnanasa.

11. Dapat tawaging 'tagapaghubog ng tao' ang sinumang nagtatagumpay sa paglambot ng ugali ng mga hindi nakapag-aral at naghihikayat sa kanila na mahalin ang pagkatuto at edukasyon. Gayundin, ang mga gumagabay sa mga taong namumuhay nang maluho tungo sa isang birtudoso at nakalulugod sa Diyos na pamumuhay ay dapat ding ituring na 'tagapaghubog ng tao', sapagkat sila ay, wika nga, muling nililikha ang mga tao. Ang kababaang-loob at pagpipigil sa sarili ay kaligayahan at isang pinagpalang pag-asa para sa kaluluwang pantao.

12. Tunay nga, nararapat na ayusin ng mga tao ang kanilang buhay at kumilos nang maayos. Kapag naitama ito, makikilala nang wasto ang Diyos. Ang mga nagpapalagalang sa Diyos nang buong puso at buong pananampalataya ay mapagpalang tumatanggap mula sa Kanya ng tulong upang supilin ang galit at kahalayan. Sapagkat ang kahalayan at galit ang sanhi ng lahat ng kasamaan.

13. Ang isang tao ay dapat tukuyin bilang isa na matalino (ayon sa unang punto), o isa na nagsimula nang baguhin ang sarili. Ang hindi na natutuwid ay hindi dapat tawaging tao; sapagkat ang ito (ibig sabihin, ang pagiging hindi natutuwid) ay hindi katangiang pantao. Dapat iwasan ang mga taong ganoon. Ang mga

nakikisama sa kasamaan ay hindi kailanman mabibilang sa hanay ng mga walang kamatayan (ibig sabihin, yaong pinagpala ng walang kamatayan).

14. Dahil lamang sa katangian ng karunungan sa ating kalooban (ayon sa unang punto) na tayo ay karapat-dapat tawaging mga taong may katinuan; kung wala ang ganoong karunungan, ang pagkakaiba lamang natin sa mga hayop na walang boses ay ang pagkakaayos ng ating mga galamay at ang kaloob ng pananalita. Kaya, dapat kilalanin ng taong may pag-iisip na siya ay imortal; at dapat niyang kamuhian ang bawat kahiya-hiyang pagnanasa, na siyang sanhi ng kamatayan para sa sangkatauhan.

15. Tulad ng bawat manggagawa na ipinapakita ang kanyang sining sa pamamagitan ng paghubog sa angkop na materyal na pinili niya tungo sa magagandang anyo – gaya ng isa gamit ang kahoy, isa pa gamit ang tanso, at isa pa gamit ang ginto at pilak – gayon din naman, dapat nating ipakita na tayo ay mga taong totoo, hindi sa pamamagitan ng pagkakaayos ng ating mga katawan, kundi sa katotohanang tayo ay tunay na pantas sa kaluluwa, – sa pamamagitan ng pagsunod sa batas ng mabuting pamumuhay, ibig sabihin, isang buhay ng birtud at debosyon sa Diyos. Ang isang tunay na matalino at mapagmahal sa Diyos na kaluluwa ay alam ang lahat ng dapat mayroon sa buhay, at may pag-ibig na pinakakalugud ang Diyos, at taos-pusong pinasasalamatan Siya, na lumalapit sa Kanya nang buong hangarin at buong kaisipan.

16. Tulad ng maingat na pagmamaneho ng piloto sa barko pasulong upang hindi bumangga sa nakalubog na bato o bangin, gayon din, ang mga masigasig sa isang birtud na pamumuhay ay dapat na maingat na isaalang-alang kung ano ang dapat nilang gawin at kung ano ang dapat nilang iwasan, ituring na kapaki-pakinabang sa kanilang sarili lamang ang yaong hinihimok ng tunay at banal na mga batas, at putulin ang masasamang kaisipan sa kanilang kaluluwa.

17. Tulad ng mga timonero at mga karerero, sa pamamagitan ng katwiran at pagsusumikap, ay nagtatagumpay sa maayos na pagganap ng kanilang tungkulin, gayundin naman ang mga masigasig sa isang matuwid at birtud na buhay ay dapat na maingat na isaalang-alang at mag-ingat na mamuhay ng isang buhay na karapat-dapat at kaaya-aya sa Diyos: sapagkat ang sinumang nagnanais nito at kumbinsido sa kanilang kakayahang makamit ang kanilang ninanais ay, sa pamamagitan ng pananampalataya, makakamit ang dinabubulok (ng isang dalisay na buhay).

18. Huwag mong ituring na malaya ang mga malaya ayon sa katayuan, kundi ang mga malaya sa kanilang pamumuhay at pagkatao. Hindi dapat, halimbawa, tawaging tunay na malaya ang mga maharlika at mayayaman kapag sila ay masama at walang pagpipigil sa sarili, sapagkat ang mga taong iyon ay alipin ng kanilang mga makamundong pagnanasa. Ang tunay na kadalisayan at paghamak sa mga panandaliang bagay ang bumubuo sa kalayaan at kaligayahan ng kaluluwa.

19. Paalalahanan mo ang iyong sarili na dapat mong patunayan nang patuloy na ikaw ay matalino, ngunit gawin mo ito sa pamamagitan ng isang birtwusong buhay at ng iyong mga gawa. Sa parehong paraan, natatagpuan at kinikilala ng mga maysakit ang mga doktor bilang mga tagapagligtas at tagapagkawanggawa, hindi sa pamamagitan ng kanilang mga salita, kundi sa pamamagitan ng kanilang mga gawa.

20. Ang kaluluwang tunay na matalino at mabuti ay nagpapahayag ng sarili sa pamamagitan ng titig, kilos, tinig, ngiti, usapan, at asal. Lahat ng nasa loob nito ay nabago at naging pinakamataas na anyo; ang pag-iisip nitong mapagmahal sa Diyos, na parang gising na bantay, ay hinaharang ang pasukan ng masasama at kahiya-hiyang mga kaisipan.

21. Pansinin ang iyong paligid at tanggapin na ang mga pinuno at awtoridad ay may kapangyarihan lamang sa katawan, hindi sa kaluluwa – at laging tandaan ito. Sapagkat kapag inutusan ka nila, halimbawa, na pumuno, o gumawa ng anumang bagay na hindi angkop, hindi makatarungan, at nakasasama sa kaluluwa, hindi ka dapat sumunod sa kanila, kahit pa pahiritin nila ang iyong katawan. Likhâ ng Diyos ang kaluluwa na malaya at namamahala sa sarili, at malaya itong kumilos ayon sa nais nito – para sa kabutihan o para sa kasamaan.

22. Ang isang matalinong kaluluwa ay nagsusumikap na alisin sa sarili ang pagkasira sa sarili, kayabangan, pagmamataas, ilusyon, inggit, pagnanakaw at iba pa, sapagkat ang mga gawaing ito ay gawain ng mga demonyo at ng isang masamang kalooban. Gayunpaman, sa pamamagitan ng masigasig na pagsisikap at maingat na paghinay, ang isang taong ang mga hangarin ay hindi nakatuon sa mababangis na ligaya ay kayang makamit ito.

23. Ang mga ginugugol ang kanilang buhay sa maliliit at payak na gawain ay iniwasan ang panganib at hindi nangangailangan ng espesyal na pag-iingat. Sa pamamagitan ng pagtagumpay sa lahat ng kanilang mga pagnanasa, madali nilang natatagpuan ang landas na patungo sa Diyos.

24. Hindi kailangang pakinggan ng mga pantas ang bawat uri ng pag-uusap, kundi yaong kapakinabang, yaong naghahatid sa kaalaman ng kalooban ng Diyos; sapagkat ito ang landas na pagbabalikan ng mga tao sa buhay at sa walang hanggang liwanag.

25. Ang mga nagsusumikap na mamuhay nang may birtud at may pag-ibig sa Diyos ay dapat lumayo sa kayabangan at sa lahat ng hungkag at huwad na kaluwalhatian, at magsikap na baguhin ang kanilang buhay at puso para sa ikabubuti. Ang isang may pag-ibig sa Diyos at matatag na pag-iisip ang gabay at ang daan patungo sa Diyos.

26. Walang anumang kapakinabangan sa pag-aaral ng mga agham kung ang kaluluwa ay hindi namumuhay nang mabuti at kaaya-aya sa Diyos. Ang sanhi ng lahat ng kasamaan, gayunpaman, ay ang ilusyon, panlilinlang, at kamangmangan tungkol sa Diyos.

27. Ang malalim na pagninilay sa mabuting pamumuhay at ang pag-aalaga sa kaluluwa ay nagbubunga ng mabubuting tao at mga taong mapagmahal sa Diyos. Ang sinumang naghahanap sa Diyos ay makakakita sa Kanya, at nalalampasan ang bawat pagnanasa sa pamamagitan ng walang patid na panalangin sa Kanya. Ang ganitong tao ay hindi natatakot sa mga demonyo.

28. Ang mga nalilinlang sa mga kayamanang lupa at alam nang lubos kung ano ang dapat gawin upang mamuhay nang mabuti ay katulad ng mga nakakuha ng gamot at mga instrumentong medikal, ngunit hindi alam kung paano gamitin ang mga ito at hindi man lang nagmamalasakit na gawin ito. Kaya, para sa mga kasalanang nagawa natin, huwag nating sisihin ang ating kapanganakan o ang sinuman, kundi ang ating sarili lamang; sapagkat kung kusang sumuko ang kaluluwa sa katamaran, tiyak na matatalo ito.

29. Hindi angkop sa isang taong hindi makapagtangi sa mabuti at masama na humusga kung sino ang mabuti at sino ang masama. Ang taong nakakakilala sa Diyos ay mabuti; at kung hindi siya mabuti, ibig sabihin ay hindi niya kilala (ang Diyos) at hindi siya kailanman makikilala (Nito): sapagkat ang tanging paraan upang makilala ang Diyos ay sa pamamagitan ng kabutihan.

30. Ang mabubuti at mga taong mapagmahal sa Diyos ay pinapayuhan ang mga tao sa anumang kasalanan kapag naroroon sila; samantalang ang mga wala naman, hindi lamang nila sila pinapagalitan, kundi hindi rin nila pinapayagang may magsabi ng masama tungkol sa kanila.

31. Dapat walang bastos na pananalita sa pag-uusap; sapagkat ang matatalinong tao ay karaniwang pinalamutian ng kahinhinan at kabanalan nang higit pa kaysa sa mga dalaga. Ang isip na mapagmahal sa Diyos ay isang liwanag na nagliliwanag sa kaluluwa, gaya ng pag-iilaw ng araw sa katawan.

32. Sa tuwing ang alinman sa mga pagnanasa ng kaluluwa ay mag-alsa laban sa iyo, tandaan mo na ang mga tunay na pantas na nais itatag ang kanilang kapalaran sa isang wasto at pangmatagalang pundasyon ay hindi itinuturing ang pagkamit ng panandaliang kayamanan bilang pinagmumulan ng kagalakan, kundi ang tunay na kaluwalhatian (sa langit). Ito ang dahilan kung bakit sila pinagpala. Ang kayamanan ay ninanakaw at kinukuha ng pinakamalakas, samantalang ang espiritwal na birtud ng isang makatarungang tao ay isang ligtas at hindi matatakaw na pag-aari, at ito ang nagliligtas sa mga may-ari nito pagkatapos ng kamatayan. Ang mga nag-iisip nang ganito ay hindi nahihikayat ng mapanlinlang na karangyaan ng kayamanan at iba pang mga kasiyahan.

33. Ang pabagu-bago at ang mga walang kaalaman ay hindi dapat subukan ang mga pantas. Pantast ay ang taong nagpapalugud sa Diyos at karaniwang tahimik; o, kung siya'y nagsasalita, siya'y nagsasalita nang kaunti—at tanging ang kinakailangan at nakalulugud sa Diyos.

34. Ang mga nagsusumikap para sa isang birtud at mapagmahal sa Diyos na pamumuhay ay masigasig sa mga birtud ng kaluluwa, itinuturing ang mga ito bilang pag-aari na bumubuo sa kanilang hindi mapag-aagaw na pag-aari at walang hanggang aliw. Tungkol naman sa mga kayamanang panglupa, tinatamasa lamang nila ito sa sukatan ng kinakailangan at ayon sa kalooban at kaloob ng Diyos, gamit ito nang may kagalakan at buong pasasalamat, kahit na ito ay payak lamang. Sapagkat ang marangyang hapag-kainan ay nagpapalusog sa katawan, gaya ng ginagawa ng mga materyal na bagay, samantalang ang kaalaman sa Diyos, pagpipigil sa sarili, kabaitan, kawanggawa, kabanalan at kahinhinan—ang mga ito ay nagpapadakila sa kaluluwa.

35. Ang mga pinuno na pinipilit ang mga tao na gumawa ng mga bagay na hindi angkop at nakasasama sa kaluluwa ay hindi namamahala sa kaluluwa, na nilikhang may sariling pamamahala. Tinatali nila ang katawan, ngunit hindi ang malayang kalooban, na pinamumunuan ng matalinong tao sa pamamagitan ng kaloob ng kanyang Maylalang, na mas makapangyarihan kaysa sa anumang awtoridad, pagpipilit, o kapangyarihan.

36. Ang mga itinuturing na kapahamakan ang pagkawala ng pera, mga anak, mga alipin, o iba pang ari-arian ay dapat malaman na, una sa lahat, nararapat na kontento sa ibinibigay ng Diyos; at pagkatapos, kapag kinakailangang isuko ito, dapat itong gawin nang kusang-loob at masigla, nang hindi pinahihirapan ang sarili sa pagdadalamhati sa pagkawala nito, o mas tama pa, sa pagbabalik nito: tulad ng mga taong, matapos gamitin ang hindi sa kanila, ay ibinabalik ito.

37. Tungkulin ng isang taong may mabuting pag-uugali na huwag ipagbili ang kanilang kalayaan alang-alang sa pagkamit ng kayamanan, kahit na napakalaki ng kayamanang makakamit. Sapagkat ang mga bagay sa mundo ay parang panaginip, at ang kayamanan ay may ilusoryong karangyaan lamang, na hindi mapagkakatiwalaan at panandalian.

38. Ang mga taong may tunay na makataong birtud (ayon sa kahulugang nabanggit sa itaas) ay dapat magsikap nang taimtim para sa isang buhay na mapagmahal sa Diyos at may birtud, upang ang kanilang birtwosong pamumuhay ay maningning sa gitna ng iba, gaya ng isang maliit na piraso ng lilang tela na inihagis sa ibabaw ng puting kasuotan upang palamutian ito, na namumukod-tangi at kapansin-pansin sa lahat. Sapagkat sa ganitong paraan ay magiging mas tiyak ang kanilang sigasig para sa mga espirituwal na birtud.

39. Ang mga taong maingat ay dapat tasahin ang kanilang lakas (hukbo) at panatilihing maayos ang mga birtud sa kanilang kaluluwa, upang sa ganitong paraan ay laging sila'y handang labanan ang mga sumasalakay na pagnanasa gamit ang lakas (hukbo ng mga birtud) na likas na ipinagkaloob ng Diyos sa kanilang kaluluwa. Ang mga ito ay ang mga sumusunod: laban sa kagandahan at bawat pagnanasa na sumisira sa kaluluwa – pagpipigil sa sarili; laban sa kakulangan at kahirapan – pagtitiis; laban sa pagkabigo at galit – kahinahunan at iba pa.

40. Hindi maaaring maging mabuti at matalinong tao ang isang tao nang biglaan; kundi nakakamit ito sa pamamagitan ng maingat na pagninilay, pagsasanay, karanasan, tuloy-tuloy na pagsisikap at (higit sa lahat) ng matinding pagnanais na gumawa ng mabuti. Ang isang mabuti at mapagmahal sa Diyos na tao, na tunay na nakakakilala sa Diyos, ay hindi nagpapahinga, at ginagawa nang walang pag-iimbot ang lahat ng ikalulugod ng Diyos. Ngunit bihira ang ganitong mga tao.

41. Ang mga taong walang likas na hilig sa kabutihan ay hindi dapat, sa pagkadismaya sa kanilang sariling kalagayan at sa pag-aalangan, ay pabayaang isang buhay na mapagmahal sa Diyos at may birtud, gaano man ito kalayo at hindi maabot sa kanilang paningin; kundi dapat din silang magmuni-muni at gawin ang kanilang buong makakaya upang alagaan ang kanilang sarili. Sapagkat kahit na hindi nila maabot ang tuktok ng kabutihan at kaganapan, sa pamamagitan ng pagninilay sa kanilang sarili at pag-aalaga sa sarili sa lahat ng paraan, magiging mas mabuti sila, o sa pinakababa ay hindi lalo pang lalala – at hindi ito maliit na pakinabang para sa kaluluwa.

42. Ang tao, sa kanyang isipan, ay nakikipag-ugnayan sa di-mailarawang Kapangyarihang Banal, samantalang sa kanyang katawan ay kamag-anak siya ng mga hayop. Ngunit kakaunti ang nagsusumikap, bilang tunay at matatalinong tao, na ituon ang kanilang mga iniisip sa Diyos at sa Tagapagligtas at makipag-isa sa Kanya, at pinatutunayan ito sa pamamagitan ng kanilang mga gawa at isang birtwusong buhay. Ang karamihan ng tao, gayunpaman, dahil sa pagiging hangal sa espiritu at iniwan ang banal at walang-kamatayang pag-aampon, ay humihilig sa isang patay, payat, at panandaliang kaugnayan sa mga katawan; at, tulad ng mga hayop na pipi, nakatuon lamang sa mga bagay na laman at pinapainit ng kahalayan, pinuputol nila ang kanilang sarili mula sa Diyos at itinaon ang kanilang mga kaluluwa mula sa langit tungo sa kalaliman ng mga paghihirap ng laman.

43. Ang isang matalinong tao, na nagmumuni-muni sa pagkakaisa at pakikipag-isa sa Banal, ay hindi kailanman kikapit sa anumang makamundo o mababa, kundi itutuon ang kanyang isipan sa makalangit at walang hanggan, na nalalaman na ang kalooban ng Diyos—ang pinagmumulan ng lahat ng kabutihan at bukal ng walang hanggang biyaya para sa sangkatauhan—ay ang maligtas ang tao.

44. Kapag nakasagupa ka ng taong mahilig makipagtalo at inilalaban ka sa katotohanan at sa mga malinaw na katunayan, pagkatapos mong wakasan ang pagtatalo, lumayo ka sa kanya, sapagkat ang kanyang isipan ay lubos nang tigas. Sapagkat kung paanong ang maruming tubig ay ginagawang hindi na magagamit kahit ang pinakamahusay na alak, gayon din naman ang masasamang usapan ay sumisira sa mga taong mabuti ang pamumuhay at pagkatao.

45. Kung ginagawa natin ang lahat ng pagsisikap at gumagamit ng bawat paraan upang maiwasan ang pisikal na kamatayan, lalong dapat nating pagsumikap na maiwasan ang espirituwal na kamatayan: sapagkat

ang sinumang nagnanais na maligtas ay walang ibang hadlang rito—maliban sa katamaran at katamaran ng kaluluwa.

46. Ang mga ayaw matuto kung ano ang mabuti para sa kanila at kung ano ang dapat ituring na mabuti ay masasabing hindi malusog; samantalang ang mga, nang makilala ang katotohanan, ay walang hiya nitong kinontra, ay napigilan ang kanilang pag-iisip: ang kanilang kalikasan ay naging hayop-hayop; hindi nila kilala ang Diyos, at ang kanilang mga kaluluwa ay hindi naliwanagan ng liwanag.

47. Nilikha ng Diyos ang iba't ibang uri ng hayop sa pamamagitan ng Kanyang salita para sa ating kapakinabangan: ang ilan para sa pagkain, ang iba para sa paglilingkod. Ngunit nilikha ng Diyos ang tao upang maging saksi at isang mapagpasalamat na tagapagpaliwanag ng Kanyang mga gawa. Ito ang dapat pagsikapan ng mga tao, baka mamatay sila nang hindi nakita o nauunawaan ang Diyos at ang Kanyang mga gawa, na parang mga hayop na walang pananalita. Dapat maunawaan ng tao na kayang gawin ng Diyos ang lahat ng bagay. Walang makakatutol sa Kaniya na may kakayahang gumawa ng lahat ng bagay. Kung paanong nilikha Niya ang lahat ng bagay sa pamamagitan ng Kaniyang salita, at nilikha ang anumang Kaniyang pinagnilayan, gayundin (kahit ngayon) nililikha Niya ang lahat ng bagay para sa kaligtasan ng sangkatauhan.

48. Ang mga nilalang sa langit ay walang kamatayan dahil sa kabutihang likas sa kanila; samantalang ang mga nilalang sa lupa ay naging mortal dahil sa kusang-loob na kasamaan sa loob nila, na sa kaso ng mga hangal ay dumarami dahil sa kanilang katamaran at kamangmangan tungkol sa Diyos.

49. Ang kamatayan, para sa mga nakauunawa rito, ay kabiyayan; ngunit para sa mga payak ang pag-iisip, na hindi ito nauunawaan, ito ay kamatayan. At ang kamatayang ito ay hindi dapat katakutan, kundi dapat katakutan ang kapahamakan ng kaluluwa, na siyang kamangmangan tungkol sa Diyos. Iyan ang kakila-kilabot para sa kaluluwa!

50. Ang kasalanan ay nakahanap ng sandigan sa materyal na mundo, at ang katawan ay naging luklukan nito. Ngunit ang matalinong kaluluwa, nang maunawaan nito ito, ay itinataboy ang pasanin ng materyal na mundo; at, nang bumangon mula sa ilalim ng pasanin na ito, ay nakakakilala sa Diyos ng lahat, at maingat na binabantayan ang katawan, bilang isang kaaway at kalaban, at hindi ito pinagkakatiwalaan. At sa ganitong paraan, matapos talunin ang masasamang pagnanasa at ang mundong materyal, ang kaluluwa ay pinuputungan ng Diyos.

51. Kapag nauunawaan ng kaluluwa ang kasalanan, kinamumuhian ito nito na parang pinakabahong hayop; ngunit kapag hindi ito nauunawaan, minamahal ito ng mga hindi nakakaintindi rito, at ginagawang alipin ang minamahal nito, at bihag ito. At ang kaluluwang ito na aba at dukha ay hindi nakikita ang makapagliligtas para sa kaniya, ni hindi man lang niya iniisip ito; kundi, sa paniniwalang pinalalagu siya ng kasalanan, ikinagagalak niya ito.

52. Ang isang dalisay na kaluluwa, dahil mabuti ang kalikasan nito, ay pinapabanal at pinapaliwanag ng Diyos, at saka pinagmamasdan ng isip ang mabuti at nagbubunga ng mga layunin at gawaing mapagmahal sa Diyos. Ngunit kapag nadumihan ang kaluluwa ng kasalanan, lumalayo ang Diyos dito—o mas tama, ang kaluluwa mismo ang naghihiwalay sa sarili mula sa Diyos—at ang masasamang demonyo, pagpasok sa isipan, ay nagtatanim sa kaluluwa ng mga hindi karapat-dapat na gawa: pakikiapid, pagpatay, pagnanakaw, at iba pang katulad na masamang gawa ng demonyo.

53. Ang mga nakakakilala sa Diyos ay napupuno ng sari-saring mabubuting kaisipan at, sa pagnanasa sa makalangit, hinahamak ang mga bagay sa lupa. Ngunit ang ganitong uri ng tao ay hindi nagugustuhan ng lahat; kaya dahil dito, hindi lamang sila kinamumuhian, kundi pinagtatawanan pa ng maraming mangmang. Handa silang tiisin ang matinding kahirapan, dahil alam nilang ang itinuturing ng marami na masama ay sa katunayan ay mabuti para sa kanila. Ang sinumang nagmumuni-muni sa makalangit na kaharian ay nananampalataya sa Diyos at nakakaalam na ang buong nilikha ay gawa ng Kaniyang kalooban; ngunit ang sinumang hindi nagmumuni-muni rito ay hindi kailanman maniniwala na ang mundo ay gawa ng Diyos at nilikha para sa kaligtasan ng sangkatauhan.

54. Ang mga nalubog sa kasalanan at nananamnam sa kamangmangan ay hindi nakakakilala sa Diyos, sapagkat ang kanilang mga kaluluwa ay hindi matino; Ang Diyos, gayunpaman, ay espirituwal (ibig sabihin, Siya ay makikilala lamang sa pamamagitan ng malinaw na pag-iisip). Bagaman Siya ay hindi nakikita, Siya ay lubos na maliwanag sa nakikitang mundo, gaya ng kaluluwa sa katawan. Kung paanong ang katawan ay hindi mabubuhay nang wala ang kaluluwa, gayundin ang lahat ng nakikita at umiiral ay hindi makatatayo nang wala ang Diyos.

55. Para saan nilikha ang tao? Upang, sa pamamagitan ng pagkilala sa mga nilikha ng Diyos, masilayan niya ang Diyos Mismo at luwalhatiin ang Naglikha ng mga ito para sa tao; ang isip, na hinihikayat ng pag-ibig patungo sa Diyos (isang tagapagmahal at kaaya-aya sa Diyos), ay isang hindi nakikitang biyaya, ipinagkakaloob ng Diyos sa mga karapat-dapat para sa mabuting pamumuhay.

56. Malaya ang taong hindi alipin ng mga makamundong ligaya, kundi pinamamahalaan ang katawan sa pamamagitan ng katwiran at pagpipigil sa sarili, at nasisiyahan sa ibinibigay ng Diyos, kahit pa ito ay payak, nang may ganap na pasasalamat. Kapag ang isipan at kaluluwang mapagmahal sa Diyos ay magkasundo, ang katawan ay nasasakop at kontento, sapagkat ang kaluluwa, sa pamamagitan ng kilos ng isipan, ay pinapatahimik ang bawat makamundong pagnanasa.

57. Ang mga hindi kuntento sa kanilang mayroon upang mapanatili ang kanilang buhay, kundi naghahangad pa ng higit, ay inaalipin ang kanilang sarili sa mga pagnanasa na nag-aalboroto sa kaluluwa at naghihimok dito ng mga kaisipan at panaginip na lalo pang lumalala—na ang lahat ay hindi kasiya-siya at, dahil dito, dapat magkamit ng bago at mas mabuti. Tulad ng mga damit na labis ang haba na humahadlang sa mga manlalakbay na maglakad, gayundin naman ang labis na pagnanasa sa mga ari-arian ay pumipigil sa kaluluwa na magsikap at makamit ang kaligtasan.

58. Anumang sitwasyon na kinaroroonan ng isang tao laban sa kanyang kalooban at hindi niya ninanais ay, para sa taong iyon, isang bilangguan at isang pahirap. Kaya, magpakuntento ka sa mayroon ka; kung hindi, sa pamamagitan ng pagtiis sa iyong kalagayan nang walang pasasalamat—nang may pagkadismaya at pag-aalinlangan—magiging tirano ka sa sarili mo nang hindi mo namamalayan. Ngunit iisa lamang ang landas patungo rito: ang paghamak sa mga bagay na panlipunan.

59. Kung paanong tayo ay may paningin mula sa Diyos upang matukoy natin ang nakikita—ang puti at ang itim—ganyan din, ipinagkaloob sa atin ng Diyos ang rason upang matukoy natin kung ano ang kapaki-pakinabang (at kung ano ang nakasasama) sa kaluluwa. – Ang pagnanasa, kapag lumihis mula sa rason, ay nagbubunsod ng pagnanasa sa mga makamundong ligaya, at ito ang pumipigil sa kaluluwa na mailigtas o makipag-isa sa Diyos.

60. Hindi kasalanan ang kumilos ayon sa batas ng kalikasan, ngunit kasalanan ang gumawa ng masama nang kusang-loob. Hindi kasalanan ang kumain, ngunit kasalanan ang kumain nang hindi nagpapasalamat, nang walang paggalang at walang pagpipigil sa sarili; hindi kasalanan ang simpleng tumingin, ngunit kasalanan ang tumingin nang may inggit, kayabangan o kasakiman; hindi kasalanan ang makinig nang payapa, ngunit kasalanan ang makinig nang may galit; hindi kasalanan na pilitin ang dila na magpasalamat at manalangin, ngunit kasalanan na hayaang ito'y manirang-puri at manghatol; hindi kasalanan na magpagal gamit ang sariling mga kamay para sa kawanggawa—sa pamamagitan ng pagbibigay ng limos—ngunit kasalanan na pahintulutan ang pagnanakaw at pagpatay. Kaya't ang bawat miyembro ay nagkakasala kapag, sa pamamagitan ng ating malayang kalooban, ito'y gumagawa ng masama sa halip na mabuti, na salungat sa kalooban ng Diyos.

61. Kung nagdududa ka na nakikita ng Diyos ang bawat kilos mo, isipin mo na ikaw—isang tao at alabok—ay kayang, sa isang sandali lamang, isipin ang lahat ng lugar na kilala mo at pag-isipan ang mga ito: hindi ba't ang Diyos, na nagbibigay-buhay sa lahat at sumusuporta sa lahat ayon sa Kaniyang kalooban, ay nakikita ang lahat nang mas malinaw, kasing-linaw ng butil ng mustasa?

62. Kapag sinara mo ang pinto ng iyong tirahan at ikaw ay nag-iisa, alamin mong sinasamahan ka ng Anghel na itinakda ng Diyos para sa bawat tao, na tinatawag ng mga Griyego na espiritu ng tahanan. Hindi siya kailanman nakakatulog; laging kasama ka, nakikita niya ang lahat ng bagay; hindi siya maaaring linlangin, at walang anumang bagay ang naitatago sa kanya ng kadiliman. Kasama niya, tandaan mong ang Diyos ay naroroon sa bawat lugar. Sapagkat walang lugar, o anumang substansiya man, na hindi kinaroroonan ng Diyos—Siya na higit sa lahat at hawak ang lahat sa Kanyang kamay.

63. Kung nananatiling tapat ang mga sundalo sa kanilang hari dahil pinapakain sila nito, gaano pa nga ba tayo dapat magsikap, na nagpapasalamat sa Diyos nang walang patid na mga labi, upang patuloy Siyang paluguran—Siya na lumikha ng lahat ng bagay para sa kapakinabangan ng sangkatauhan?

64. Ang pasasalamat sa Diyos at ang isang birtwosong buhay ang mga bunga ng isang tao na kaaya-aya sa Diyos. Ngunit tulad ng mga bunga ng lupa na hindi hinog sa isang oras lamang, kundi nangangailangan ng panahon, ulan, at pag-aalaga, gayundin naman ang mga bunga ng kaluluwa ng tao ay nangangailangan ng pagsisikap, paghinay, panahon ng paghihintay, pagpipigil sa sarili, at pagtitiis bago ito lumitaw sa buong karangyaan nito. Gayunpaman, kung dahil sa kanila, paminsan-minsan kang lumilitaw sa isang tao bilang

taong may takot sa Diyos, huwag mong pagkatiwalaan ang iyong sarili habang nasa katawang ito ka, at huwag mong isipin na ang anumang sa iyo ay lubos na kaaya-aya sa Diyos. Sapagkat alamin mong mahirap para sa isang tao na manatiling walang kasalanan hanggang sa katapusan.

65. Walang mas kagalang-galang sa tao kaysa sa salita. Napakahalaga ng salita kaya't sa pamamagitan ng mga salita at pasasalamat natin ginugunita ang Diyos. Sa paggamit ng malaswa o hindi marangal na mga salita, inilalantad natin ang kasamaan ng ating sariling kaluluwa. Katangian ng isang taong hangal na sisihin ang kanilang kapanganakan o ibang pangyayari para sa kanilang mga kasalanan, kapag kusang-loob silang nagsalita ng masamang salita o gumawa ng masamang gawa.

66. Kung nagsusumikap tayong magpagaling ng iba't ibang karamdaman sa katawan upang hindi tayo pagtawanan ng mga kasama natin, lalong kailangan nating mag-ingat na pagalingin ang mga karamdaman ng kaluluwa, baka tayo'y maging karapat-dapat sa kahihiyan at pang-iinsulto – sa harap ng Diyos, na sa Kanyang harapan tayo'y haharap para hatulan. Sapagkat, sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, maaari nating pigilan ang paggawa ng masama kahit na ninanais natin ito; nasa kapangyarihan din natin ang mamuhay sa paraang kaaya-aya sa Diyos, at walang sinuman ang makapipilit sa atin na gumawa ng masama kung hindi natin ito nais. Sa pamamagitan ng pagsisikap sa ganitong paraan, tayo ay magiging mga taong karapat-dapat sa Diyos, na namumuhay na parang mga anghel sa langit.

67. Kung iyong ninanais, maaari kang maging alipin ng iyong mga pagnanasa; at kung iyong ninanais, maaari kang manatiling malaya, na hindi sumusuko sa palu-palu ng iyong mga pagnanasa: sapagkat nilikha ka ng Diyos na may sariling pagpapasya. Ang siyang nagtatagumpay sa makalupang pagnanasa ay pinuputungan ng korona ng kawalang-kabulukan. Kung wala ang mga pagnanasa, wala ring mga birtud, ni ang mga korona na ipinagkakaloob ng Diyos sa mga taong karapat-dapat.

68. Ang mga hindi nakakakita ng mabuti para sa kanila at hindi nakakakilala ng tama ay espirituwal na bulag, at ang kanilang pag-iisip ay nabulabog. Hindi natin sila dapat tingnan, baka tayo rin, na parang bulag, ay hindi sinasadyang mahulog sa parehong bitag.

69. Hindi dapat magalit sa mga nagkakasala, kahit na ang mga paglabag na kanilang nagagawa ay karapat-dapat sa parusa. Para sa kapakanan ng katotohanan mismo, ang may sala ay dapat gabayan (pabalik sa tunay na landas) at parusahan, kung kinakailangan, alinman sa sarili o sa pamamagitan ng iba; ngunit hindi dapat magalit sa kanila o magtanim ng sama ng loob, sapagkat ang galit ay kumikilos lamang mula sa damdamin, hindi mula sa paghuhusga o katotohanan. Hindi dapat aprubahan ang mga labis na mahabagin, ngunit dapat ding parusahan ang masasama para sa kabutihan at katarungan mismo, at hindi dahil sa sariling damdamin ng galit.

70. Isang anyo lamang ng espirituwal na pag-aari ang ligtas at malaya sa pagnanakaw: ang isang birtudoso at nakalulugod sa Diyos na pamumuhay, at ang paghahangad at pagsasagawa ng mabubuting gawa. Ang kayamanan ay isang bulag na gabay at isang hangal na tagapayo. Ang sinumang maling gagamit ng kayamanan, para sa kanyang sariling kasiyahan lamang, ay winawasak ang kanyang sariling nalilingong kaluluwa.

71. Dapat ay hindi dapat magkaroon ang mga tao ng anumang labis, o kung mayroon man, ay dapat maging matibay ang loob na ang lahat ng kayamanang pangmundo ay likas na panandalian, maaaring maagaw, mawala o masira, at kaya naman, kapag dumating ang kapahamakan, ay hindi dapat sila mawalan ng pag-asa.

72. Alamin na ang mga karamdaman sa katawan ay likas na nakapaloob dito, sapagkat ito ay panandalian at materyal. Kaya naman, kapag dumating ang ganitong mga karamdaman, ang kaluluwang sanay sa kabutihan ay dapat magpakita ng tapang at pagtitiis nang may pasasalamat, at hindi dapat sisihin ang Diyos sa paglikha ng katawan.

73. Ang mga nakikipagkumpitensya sa Mga Laro ng Olimpiko ay hindi pinaputulan ng korona kapag tinalo nila ang isa, o ang isa pa, o ang ikatlo, kundi kapag tinalo nila ang lahat ng nakikipagkumpitensya laban sa kanila. Gayundin, ang sinumang nagnanais na koronahan ng Diyos ay dapat sanayin ang kanyang kaluluwa na magpakita ng pagpipigil sa sarili, hindi lamang sa mga pagnanasa ng katawan, kundi pati na rin kapag tinutukso ng kasakiman, pagnanasang magnakaw ng pag-aari ng iba, inggit, senswalidad, kayabangan, panunumbat, panganib ng kamatayan, at iba pa.

74. Sikapin natin ang mabuti at maka-Diyos na pamumuhay, hindi para sa papuri ng tao, kundi piliin natin ang isang birtuosong pamumuhay para sa kaligtasan ng ating kaluluwa; sapagkat ang kamatayan ay nasa harapan natin araw-araw, at ang lahat ng bagay na pantao ay hindi mapagkakatiwalaan.

75. Nasa ating kapangyarihan na mamuhay nang may kabanalan, ngunit hindi naman nasa ating kapangyarihan na yumaman. Ano nga ba? Hindi ba dapat nating sisihin ang ating mga kaluluwa sa pagnanasa sa panandaliang at mapanlinlang na karangyaan ng kayamanan, na wala tayong kapangyarihang makamtan? Oh, gaano tayo kamangmang sa pagnanasa sa lahat ng uri ng kayamanan! Hindi ba natin alam na sa itaas ng lahat ng birtud ay ang kababaang-loob, gaya ng sa itaas ng lahat ng pagnanasa ay ang kasakiman at ang hindi mapawi na pagnanais sa mga bagay-bagay sa mundo?

76. Ang mga taong may matatag na pag-iisip ay dapat palaging tandaan na sa pamamagitan ng pagsasagawa ng maliliit at panandaliang paghihirap sa buhay na ito, pagkatapos ng kamatayan ay matatanggap natin ang pinakadakilang aliw at walang hanggang kaligayahan. – Ang sinumang nakikipaglaban sa kanyang mga pagnanasa at nagnanais na koronan ng Diyos, kung siya'y mabuwal, huwag siyang mawalan ng loob o manatili sa pagkabuwal na iyon, na nawawalan ng pag-asa sa sarili, kundi, bumangon, makipaglaban muli at magsikap na makamit ang korona, bumabangon mula sa kanyang mga paminsan-minsang pagkabuwal hanggang sa kanyang huling hininga. Ang pisikal na paggawa ay kasangkapan ng kabutihan at nakapagliligtas sa kaluluwa.

77. Ang kawalan ng mga pampalubos na kaginhawaan sa buhay ay nagpapalakas ng loob sa mga tao at ginagawang karapat-dapat sa mga korona mula sa Diyos ang mga naghihirap. Kaya naman, sa buhay na ito, dapat patayin ng tao ang kanyang mga miyembro pagdating sa lahat ng makamundong bagay: sapagkat ang mga patay ay hindi na mag-aalala pa tungkol sa anumang makamundo.

78. Ang isang matalino at nagsusumikap na kaluluwa ay hindi dapat agad mawalan ng loob o matakot kapag may malungkot na bagay na dumating dito, baka ito'y matawanan dahil sa katamaran nito. Ang kaluluwang nadadala ng karangyaan ng mundo ay nalilihis mula sa wastong landas nito. Ang mga birtud ng kaluluwa ang siyang nagpapabuti sa atin upang matanggap ang walang hanggang biyaya, samantalang ang kusang-loob na kasalanan ng tao ang dahilan ng walang hanggang pagdurusa.

79. Ang isang matalinong tao ay madalas na napapailalim sa mga pagnanasa ng kaluluwa sa pamamagitan ng mga pandama ng katawan, na karaniwan sa mga nilalang na may rason. Mayroong limang pandama ng katawan: paningin, pandinig, pang-amoy, panlasa, at pandama. Sa pamamagitan ng limang pandamang ito, sa pag-uurong sa apat nitong likas na pagnanasa, ang kaluluwang aba ay nahuhuli. Ang apat na pagnanasa ng kaluluwa ay: kayabangan, pagnanasa sa kaligayahan, galit, at takot. Ngunit kapag ang isang tao, na may karunungan at paghuhusga, ay nakipaglaban nang mabuti at napagtagumpayan ang mga pagnanasang ito, hindi na siya nalalampasan ng mga ito, kundi nakakahanap ng kapayapaan sa kanyang kaluluwa at tinatangkilik ng Diyos bilang isang nagwagi.

80. Sa mga nananatili sa karwahe, ang ilan ay binibigyan ng kama, samantalang ang iba, na walang kama, ay nahihiga sa sahig at natutulog nang kasing-tahimik ng mga natutulog sa kama. Pagkatapos ng gabi, sa umaga, iniinwan ng parehong grupo ang kanilang mga kama at sabay-sabay silang umaalis sa karwahe, dala lamang ang kanilang sariling mga pag-aari. Sa parehong paraan, ang lahat ng naglalakbay sa landas ng buhay na ito—kapwa ang mga namuhay nang payak at ang mga namuhay sa karangyaan at kayamanan—ay umaalis sa buhay na ito na parang mula sa isang pansiyunan, na hindi nagdadala ng alinman sa mga ligaya o kayamanan ng buhay, kundi tanging ang kanilang sariling mga gawa, ang mga kanilang ginawa sa buhay na ito, – mabuti man o masama.

81. Kahit na mayroon kang dakilang kapangyarihan, huwag agad-agad magbanta ng kamatayan sa sinuman, dahil alam mong ayon sa kalikasan ay sakop ka rin ng kamatayan, at ang bawat kaluluwa ay iniinwan ang katawan na parang pagtanggap ng huling kasuotan. Kung nauunawaan ninyo ito nang malinaw, magsikap kayong maging mapagkumbaba, gumawa ng mabuti, at laging magpasalamat sa Diyos. Ang taong walang habag ay walang kabutihan sa kanyang sarili.

82. Imposibleng makatakas sa kamatayan, at walang paraan para gawin ito. Sa pagkaalam nito, ang mga tunay na pantas, na bihasa sa pamamagitan ng karanasan sa kabutihan at banal na pag-iisip, ay hinaharap ang kamatayan nang walang pagluluksa, takot, o pag-iyak, na isinasaisip na, sa isang banda, ito ay hindi maiiwasan, at sa kabilang banda, inililigtas tayo nito mula sa mga kasamaan na pinagdaraan natin sa buhay na ito.

83. Ang mga nakalimot sa mabuting pamumuhay na kaaya-aya sa Diyos at hindi kumikilos ayon sa matuwid at Diyos-mapagmahal na mga doktrina ay hindi dapat kamuhian, kundi kahabag-habagin, na parang kulang sa paghuhusga at bulag sa puso at isip: sapagkat, itinuturing ang masama bilang mabuti, sila'y nasisira dahil sa kamangmangan. At ang mga walang-diyos at hangal sa espiritu ay hindi nakakakilala sa Diyos.

84. Huwag mong pag-usapan ang kabanalan at mabuting pamumuhay sa kahit sino. Hindi ko ito sinasabi dahil sa inggit, kundi dahil sa palagay ko ay magmumukha kang katawa-tawa sa mga pinakamangmang. Ang magkasing-isip ay nagkakaintindihan, at kakaunti ang nakikinig sa ganitong pag-uusap—o mas tama pa, napakabihira nila. Kaya mas mabuting huwag nang pag-usapan ang mga ganitong bagay, sapagkat hindi ito ang hinahangad ng Diyos para sa kaligtasan ng tao.

85. Nakikiramay ang kaluluwa sa katawan, ngunit hindi nakikiramay ang katawan sa kaluluwa. Kaya, kapag ang katawan ay pinuputol-putol, ang kaluluwa ay nagdurusa kasama nito; at kapag ang katawan ay malakas at malusog, ang mga kakayahan ng kaluluwa ay nakikibahagi sa ganoong kagalingan. – Ngunit kapag ang kaluluwa ay nagsisi, ang katawan ay hindi nagsisi kasama nito, kundi nananatili sa sarili nitong kalagayan, naiwan (hindi gumagalaw): sapagkat ang pagsisisi ay isang masakit na pakiramdam ng kaluluwa; gaya ng – kamangmangan, kayabangan, kawalan ng pananampalataya, kasakiman, poot, inggit, galit, duwag, kayabangan, ambisyon, alitan, kawalang-pakialam sa kabutihan, at iba pa – ay nilikha ng kaluluwa.

86. Kapag iniisip mo ang Diyos, maging deboto, malaya sa inggit, mabait, dalisay, mapayapa, bukas-palad ayon sa iyong kakayahan, palakaibigan, hindi mahilig makipagtalo, at iba pa: sapagkat ang magustuhan ng Diyos sa lahat ng bagay na ito ay ang di-mamatay na kayamanan ng kaluluwa; gayundin, huwag mong hatulan ang sinuman, o sabihing masama o nagkasala sila, kundi hanapin mo ang iyong sariling masasamang gawa at suriin ang iyong buhay sa iyong sarili—kung ito ay kaaya-aya sa Diyos. Ano'ng pakialam natin kung masama ang ibang tao?

87. Ang isang tunay na tao ay nagsusumikap na maging maka-Diyos. Maka-Diyos ang siyang hindi nananasa ng anumang banyaga sa kaniya; gayunpaman, ang lahat ng nilikha ay banyaga sa tao. Kaya't hamakin mo ang lahat ng bagay, sapagkat ikaw ay larawan ng Diyos. Ang isang tao ay nagiging larawan ng Diyos kapag siya ay namumuhay nang matuwid at sa paraang kaaya-aya sa Diyos, at ito ay hindi posible maliban kung ang isang tao ay lumayo sa lahat ng bagay na pambihag ng damdamin. Ang taong mapagmahal sa Diyos ay bihasa sa lahat ng makapagligligtas sa kaluluwa, at sa bawat uri ng kabanalan na hinihingi sa kaniya. Ang taong mapagmahal sa Diyos ay hindi pumupuna sa iba, sapagkat alam niyang siya mismo ay nagkakasala, at ito ay tanda na ang kaluluwa ay naliligtas.

88. Ang mga nagsusumikap nang buong lakas na makamit ang kayamanang panglupa, at, nakalimot sa kamatayan at sa kapahamakan ng kanilang sariling kaluluwa, ay nagagalak sa masasamang gawa, habang hindi pinapansin kung ano ang makapagligligtas sa kanila—ang mga kaluluwang ito ay hindi nauunawaan kung gaano kalaking pagdurusa ang tinatamo ng tao mula sa kasamaan pagkatapos ng kamatayan.

89. Ang Diyos ay hindi ang sanhi ng kasamaan. Biniyayaan Niya ang tao ng katwiran, ang kakayahang magpili sa pagitan ng mabuti at masama, at pagpipigil sa sarili; ngunit ang masasamang hilig ay nagmumula sa kapabayaan at kapabayaang-loob ng mga tao. Hindi kailanman dapat sisihin ang Diyos para rito. Sa kanilang sariling malayang pagpili, naging masama ang mga demonyo, gaya ng karamihan sa mga tao.

90. Ang taong namumuhay nang makadiyos ay hindi pinapayagan ang kasamaan na pumasok sa kanyang kaluluwa. At kapag walang kasamaan sa kaluluwa, ligtas at hindi ito nasasaktan. Wala ni masamang demonyo ni pagkakataon ang may kapangyarihan sa mga taong ganito; inililigtas sila ng Diyos mula sa kasamaan, at namumuhay silang ligtas na protektado, na para bang sila ay makadiyos. Kung may pumupuri sa ganoong tao, hiniya niya sa sarili niya ang mga pumupuri sa kanya; kung may naninira sa kanya, hindi niya ipinagtatanggol ang sarili laban sa mga naninira sa kanya, at hindi rin siya nagagalit sa sinasabi nila tungkol sa kanya.

91. Ang kasamaan ay kumakapit sa kalikasan gaya ng kalawang sa tanso, at ang dumi sa katawan. Ngunit tulad ng hindi ang panday-tanso ang lumilikha ng kalawang, ni ang mga magulang ang lumilikha ng dumi, gayundin, hindi ang Diyos ang lumilikha ng kasamaan. Biniyayaan Niya ang tao ng budhi at r on g isip, upang maiwasan niya ang kasamaan, sa kaalamang ito ay nakasasama sa kanya at nagdudulot ng pagdurusa. Pag-isipan mong mabuti: kapag nakita mo ang isang mapalad na kaluluwa na may kapangyarihan at kayamanan, huwag mo siyang purihin sa anumang dahilan, baka mailigaw ka ng diyablo. Ngunit palagi mong panatilihing nasa iyong paningin ang kamatayan; at hindi mo kailanman gaganakang hangarin ang anumang masama o makamundo.

92. Ang ating Diyos ay nagkaloob ng kawalang-kamatayan sa mga nasa langit, samantalang nilikha Niya ang mga nasa lupa upang sumailalim sa pagbabago; sa iba pa Niya ay nagkaloob ng buhay at paggalaw – at lahat ay para sa kapakinabangan ng tao. Kaya, huwag mong hayaan na akitin ka ng mga tukso ng mundong ito kapag inihuhudyok ng diyablo ang masasamang kaisipan sa iyong kaluluwa; kundi agad mong alalahanin

ang mga biyayang langit at sabihin sa iyong sarili: kung aking ninanais, kaya kong mapagtagumpayan kahit ang paghihimagsik na ito ng mga pagnanasa; ngunit hindi ko ito mapagtatagumpayan kung pipiliin kong tugunan ang aking pagnanasa. Magsumikap ka sa isang pakikibaka na makapagliligtas ng iyong kaluluwa.

93. Ang buhay ay ang pagkakaisa at pagsasanib ng isip (espiritu), kaluluwa, at katawan; at ang kamatayan ay hindi ang pagkawasak ng mga pinagsamang bahaging ito, kundi ang paghihiwalay ng kanilang pagkakaisa; pinananatili ng Diyos ang lahat ng ito kahit pagkatapos ng paghihiwalay.

94. Ang isip ay hindi ang kaluluwa, kundi isang kaloob mula sa Diyos na nagliligtas sa kaluluwa. Ang isang isip na kaaya-aya sa Diyos ang nangunguna sa kaluluwa at pinapayuhan itong hamakin ang pansamantala, ang materyal, at ang nabubulok, at mahalin ang walang hanggan, hindi nabubulok, at hindi materyal na mga kabutihan, upang ang isang tao, habang nabubuhay sa katawan, ay, sa pamamagitan ng isip, maiisip at mapagnilayan ang makalangit at ang Banal. Kaya, ang isip na mapagmahal sa Diyos ang tagapagkaloob at tagapagligtas ng kaluluwang pantao.

95. Ang kaluluwa, sa pagbibigay-lugod sa katawan, ay nababalot ng kasiyahan at nasisira. Ang isip na mapagmahal sa Diyos ay kumikilos nang kabaligtaran nito: nagdudulot ito ng dalamhati sa katawan at inililigtas ang kaluluwa, na parang isang manggagamot na naghiwa at nag-aaplay ng apog sa katawan.

siyamnapu't anim. Ang mga kaluluwang hindi pinipigilan ng katwiran at hindi pinamumunuan ng isip—na dapat ay nagpapalambot, nagpipigil, at nagtuturo (kung saan dapat sila mapunta) ng kanilang mga pagnanasa, ibig sabihin, kalungkutan at ligaya—ay nasisira gaya ng mga hayop na walang katwiran, sapagkat ang kanilang katwiran ay nadadala ng kanilang mga pagnanasa, tulad ng isang karwahe na nadadala ng mga kabayong nakatakas sa kanyang kontrol.

97. Ang pinakamalaking kapighatian ng kaluluwa, ang sukdulan nitong kasawian at kapahamakan, ay ang hindi makilala ang Diyos, na lumikha ng lahat ng bagay para sa tao at nagkaloob sa kaniya ng katwiran at pananalita, na sa pamamagitan nito, sa pag-akyat sa kaitaasan, ay maaari siyang makipag-isa sa Diyos, na pinagmamasdan at pinupuri Siya.

98. Ang kaluluwa ay nasa katawan; sa loob ng kaluluwa ay ang isip; sa loob ng isip ay ang pananalita; sa pamamagitan ng mga ito, ang Diyos—na pinagninilayan at pinupuri—ay ginagawang imortal ang kaluluwa, at binibigyan ito ng hindi nabubulok na kalikasan at walang hanggang kaligayahan. Sapagkat ipinagkaloob ng Diyos ang pag-iral sa lahat ng umiiral sa pamamagitan ng Kanyang nag-iisang kabutihan.

99. Ang Diyos, na lumikha sa tao bilang isang nilalang na may malayang kalooban, na malaya sa inggit (maawain) at mabuti, ay nagkaloob sa kanya ng pagkakataon, kung kanyang ninanais, na akayamutin ang Diyos. Gayunpaman, ikalulugod ng Diyos na walang kasamaan sa tao. Sapagkat kung pinupuri ng mga tao ang mabubuting gawa at birtud ng isang banal at mapagmahal sa Diyos na kaluluwa, habang kinokondena ang mga kahiya-hiyang at masamang gawa, hindi ba't lalo pa nga itong ginagawa ng Diyos, na nagnanais ng kaligtasan ng tao?

100. Tumatanggap ang tao ng kabutihan mula sa Diyos, bilang pinagmumulan ng kabutihan; ngunit ang tao ay napapailalim sa kasamaan ng kanyang sariling kamay, mula sa kasamaan sa loob niya, mula sa pagnanasa at kawalang-pakiramdam.

101. Ang pabaya na kaluluwa, na sa kalikasan ay walang kamatayan at panginoon ng katawan, ay nagiging alipin ng katawan dahil sa mga pagnanasa ng laman, na hindi namamalayan na ang kasiyahan ng katawan ay pagkawasak ng kaluluwa. Ngunit, nang ito'y bumagsak sa kawalang-pakiramdam at maging tiwali, ay nag-iingat nang lubos upang hanapin ang kasiyahanang ito ng katawan.

102. Mabuti ang Diyos, ngunit masama ang tao. Walang kasamaan sa langit, at walang tunay na kabutihan sa lupa. Ngunit ang isang matalinong tao ay pinipili ang mas mabuting landas: nakikilala nila ang Diyos ng lahat, nagpapasalamat Siya at pinupuri Siya; samantalang, bago mamatay, kinamumuhian nila ang katawan at hindi pinapayagan ang masamang hilig nito (mga hinihingi, mga pagnanasa) na matupad, dahil alam nila ang mapaminsalang kalikasan at nakasasamang epekto nito.

103. Ang taong mahilig sa kasalanan ay mahilig sa pag-iipon ng kayamanan, ngunit kaunti ang pakialam niya sa katuwiran; hindi niya iniisip ang kawalang-katiyakan, paglipas, at panandaliang kalikasan ng buhay, at nakakalimot sa hindi maiiwasan at hindi matatakas na kamatayan. Kung, kahit sa katandaan, may sinumang ganoon kabastos at hangal, siya, na parang bulok na puno, ay hindi na puwedeng gamitin sa anumang layunin.

104. Nakararamdam lamang tayo ng ligaya at tuwa pagkatapos nating maranasan ang kalungkutan: sapagkat ang taong hindi pinahirapan ng uhaw ay hindi matikman ang tamis ng inumin; ang hindi nagutom ay

hindi matikman ang tamis ng pagkain; ang hindi napagod sa antok ay hindi matikman ang tamis ng tulog; at ang hindi pa nakaranas ng kalungkutan ay hindi lubos na mararamdaman ang tuwa: – sa parehong paraan, hindi natin matatamasa ang walang hanggang biyaya maliban kung hinamak natin ang mga biyaya ng mundong ito.

105. Ang salita ay lingkod ng isipan. Anumang nais ng isipan, ipinapahayag ng salita.

106. Nakikita ng isip ang lahat ng bagay, pati na ang mga nasa langit, at wala nang nakakapigil rito maliban sa kasalanan. Ngunit para sa mga dalisay, walang hindi mauunawaan, gaya ng walang hindi mauunawaan ng kanyang salita—ang hindi mailahad.

107. Sa katawan, ang tao ay mortal; sa isip at salita, siya ay imortal. Sa katahimikan ka nag-iisip, at habang nag-iisip ka ay nagsasalita ka sa iyong sarili: sapagkat sa katahimikan ay ipinapanganak ng isip ang salita. At ang salita ng pasasalamat, na iniaalay sa Diyos, ay kaligtasan para sa tao.

108. Ang nagsasalita nang walang pag-iisip ay walang isip, sapagkat nagsasalita siya nang hindi nag-iisip. Ngunit isaalang-alang mo kung ano ang kapaki-pakinabang para sa iyo na gawin para sa kaligtasan ng iyong kaluluwa.

109. Ang isang salita na matalino at kapaki-pakinabang sa kaluluwa ay isang biyaya mula sa Diyos; sa kabilang banda, ang isang walang kabuluhan at hungkag na salita, na naglalayong tukuyin ang sukat at distansya sa pagitan ng langit at lupa, at ang laki ng araw at ng mga bituin, ay imbensyon ng isang taong nagsusumikap nang walang kabuluhan, na, dahil sa hungkag na pagmamataas, hinahanap ang hindi nagdudulot ng anumang kapakinabangan sa kanya, na parang naghahangad na mangalap ng tubig gamit ang salaan, sapagkat imposible para sa mga tao na matagpuan ang mga bagay na iyon.

110. Walang nakakakita sa mga langit, at walang makakaalam kung ano ang nasa mga ito, maliban sa isang taong masigasig sa mabuting pamumuhay, na nakakakilala at nagluluwalhati sa Isa na lumikha sa mga ito (ang mga langit) para sa kaligtasan at buhay ng tao. Ang ganitong taong mapagmahal sa Diyos ay nakakaalam nang walang alinlangan na kung wala ang Diyos ay wala ring anuman, kundi Siya ay nasa lahat ng dako at sa lahat ng bagay, bilang Diyos, na walang hangganan sa anumang bagay.

111. Tulad ng paglabas ng tao mula sa sinapupunan ng kanyang ina, gayon din ang kaluluwa ay lumalabas mula sa katawan na hubad; ang iba ay dalisay at maningning, ang iba naman ay mantsado ng kanilang mga pagkukulang, at ang iba pa ay pinitim ng maraming paglabag. Kaya naman ang isang matalino at mapagmahal sa Diyos na kaluluwa, na nagguni-guni at nagmumuni-muni sa mga kapahamakan at matinding paghihirap ng kabila, ay namumuhay nang marangal sa Diyos, upang hindi hatulan at hindi mapasailalim dito. Ngunit ang mga hindi maniniwala ay walang malay at nagkakasala, hinahamak ang darating doon, sapagkat hangal ang kanilang diwa.

112. Tulad ng paglabas mo mula sa sinapupunan at hindi mo naaalala ang nasa sinapupunan, gayon din, sa paglabas mo mula sa katawan, hindi mo naaalala ang nasa katawan.

113. Tulad ng paglabas mo mula sa sinapupunan at pagiging mas mabuti at mas malaki ng iyong katawan, ganoon din, kapag lumabas ka mula sa katawan nang malinis at walang kapintasan, magiging mas mabuti at di-mamatay ka, maninirahan sa langit.

114. Tulad ng katawan, kapag ganap nang lumaki sa sinapupunan, ay kailangang ipanganak, gayon din ang kaluluwa, kapag naabot na ang hangganan ng kaniyang buhay sa katawan ayon sa utos ng Diyos, ay kailangang lisanin ang katawan.

115. Kung paanong inaalagaan mo ang kaluluwa habang nasa katawan, ganoon din ang gagawin nito sa iyo kapag iniwan na nito ang katawan. Ang sinumang naglingkod nang mabuti sa kanyang katawan dito, na binigyan ito ng bawat uri ng kasiyahan, ay nagdulot ng kapahamakan sa kanyang sarili pagkatapos ng kamatayan (tulad ng alam mula sa parabula ng mayaman at ni Lazaro), sapagkat dinala niya ang hatol sa kanyang kaluluwa, na parang hangal.

116. Tulad ng isang katawan na lumalabas mula sa sinapupunan ng kanyang ina sa hindi perpektong kalagayan ay hindi maaaring mabuhay, gayundin ang kaluluwa, na umalis sa katawan nang hindi nakamit ang pagninilay sa Diyos sa pamamagitan ng isang birtwosong buhay, ay hindi maaaring iligtas o makipag-isa sa Diyos.

117. Ang katawan, na nagsasama sa kaluluwa, ay lumalabas sa liwanag mula sa kadiliman ng sinapupunan; ngunit ang kaluluwa, na nagsasama sa katawan, ay nakakulong sa kadiliman ng katawan. Kaya, hindi dapat palawigin ang katawan kundi pigilin ito, sapagkat kaaway at kalaban ito ng kaluluwa; dahil ang

kasaganaan ng pagkain at masasarap na putahe ay nagpapasiklab ng masasamang pagnanasa sa tao, samantalang ang katamtamang tiyan ay pinapawi ang mga pagnanasa at inililigtas ang kaluluwa.

118. Ang organo ng pisikal na paningin ay ang mata, samantalang ang organo ng espirituwal na paningin ay ang isip. Kung paanong ang isang katawan na walang mata ay bulag, hindi makita ang araw na nagbibigay-liwanag sa buong lupa at dagat, at hindi ma-enjoy ang liwanag nito, gayundin naman ang kaluluwa na walang malusog na isip at mabuting buhay ay bulag: hindi nito kilala o pinupuri ang Diyos, ang Maylalang at Mabuting Tagapagkaloob ng lahat (ng mga nilalang), at hindi makapasok sa kagalakan ng Kanyang hindi nabubulok na kalikasan at walang hanggang mga biyaya.

119. Ang kamangmangan sa Diyos ay nagmumula sa kawalang-pakiramdam at kamangmangan ng kaluluwa: mula sa kamangmangang ito ay isinisilang ang kasamaan, samantalang mula sa kaalaman sa Diyos ay dumarating sa tao ang kabutihan at naliligtas ang kaluluwa. Kaya, kung habang nananatiling matino ang pag-iisip at may pag-iisip sa Diyos, nagsusumikap kang huwag tuparin ang sarili mong mga pagnanasa, ang iyong isipan ay napapaligon sa kabutihan; ngunit kung, nabubulag ng kamangmangan sa Diyos, hinahangad mong tuparin ang iyong masasamang pagnanasa para sa sarili mong kasiyahan, mapapahamak ka na parang mga pipi, na hindi alam ang mga kapahamakan na naghihintay sa iyo pagkatapos ng kamatayan.

120. Bahagi rin ng banal na probidensiya na ang mga bagay ay nagaganap ayon sa isang hindi nagbabagong kaayusan, na itinatag ng Diyos para sa mundo, gaya ng pagsilang at paglubog ng araw araw-araw at ang pagbubunga ng lupa. Ngunit ang lahat ng ito ay nilikha para sa kapakinabangan ng sangkatauhan.

121. Anumang nililikha ng Diyos, bilang Mabuti, ay nililikha Niya para sa sangkatauhan; ngunit ang anumang ginagawa ng tao, ginagawa nila para sa kanilang sarili, mabuti man o masama. Upang hindi ka malito sa kasaganaan ng masasama, alamin mong kung paanong ang mga lungsod ay kumukuha ng mga tagapatay hindi upang purihin ang kanilang pinakamalupit na kapritso, kundi upang parusahan sa pamamagitan nila ang mga nararapat parusahan, gayon din pinapayagan ng Diyos ang masasama na mangibabaw sa mga bagay-bagay sa mundo upang parusahan sa pamamagitan nila ang mga walang Diyos. Gayunpaman, dadalhin Niya sila sa paghuhukom sa huli, sapagkat, sa hindi paglilingkod sa Diyos kundi sa sunud-sunurang pagbibigay-lugod sa kanilang sariling kasamaan, nagdulot sila ng pinsala sa iba.

122. Kung ang mga sumasamba sa mga diyos-diyosan ay nakakaalam at nakikita ng kanilang mga puso kung ano ang kanilang sinasamba, hindi sana sila naligaw mula sa landas ng kabanalan, sa kanilang kahabag-habag na kalagayan; kundi, sa pagmamasid sa kagandahan, kaayusan, at probidensiya sa lahat ng nilikha at nagmula sa Diyos, kanilang kikilalanin ang Isa na lumikha ng lahat ng ito para sa kapakinabangan ng sangkatauhan.

123. Ang tao, na masama at di-matuwid, ay may kakayahang pumatay; ang Diyos naman, walang patid na nagkakaloob ng buhay kahit sa mga hindi karapat-dapat. Bilang hindi mapanibugaw (mapagbigay sa lahat) at mabuti sa kanyang kalikasan, ninasa Niya na magkaroon ng kapayapaan, at ito ay naganap at patuloy na umiiral para sa tao at para sa kanyang kaligtasan.

124. Ang (tunay) na tao ay yaong nakaintindi kung ano ang katawan—ito ay mortal at panandalian. Ang ganitong tao ay nauunawaan din ang kaluluwa (tulad ng nararapat)—ito ay banal at imortal, at, bilang isang hininga ng Diyos, ay pinagsama sa katawan para sa pagsubok at pag-akyat tungo sa kawangisang-Diyos. Ngunit ang siyang nakaintindi sa kaluluwa ayon sa nararapat ay namumuhay nang matuwid at sa paraang kaaya-aya sa Diyos, hindi umaasa o nagpapasasa sa katawan. Sa pagmumuni-muni sa Diyos gamit ang kaniyang isip, matalas niyang nakikita ang mga walang hanggang biyaya na ipinagkaloob ng Diyos sa kaluluwa.

125. Ang Diyos, na mabuti at mapagbigay, ay nagkaloob sa tao ng kalayaan kaugnay ng mabuti at masama, at binigyan siya ng katuwiran upang, sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa mundo at sa lahat ng naroroon, makilala niya ang Maylalang ng lahat ng bagay para sa tao. Ngunit ang isang taong di-matuwid ay maaaring hangarin ito ngunit hindi ito maunawaan; maaari siyang, sa kanyang sariling kapahamakan, hindi maniwala at mag-isip nang salungat sa katotohanan. Ganito ang kalayaang taglay ng tao kaugnay ng mabuti at masama!

126. Nasa disenyo ng Diyos na habang lumalaki ang katawan, ang kaluluwa ay dapat bigyan ng rason—upang ang isang tao ay makapili, sa pagitan ng mabuti at masama, ng kung ano ang kaaya-aya sa rason (i.e. mabuti); samantalang ang kaluluwang hindi pumipili ng mabuti ay kulang sa rason. Ito ang dahilan kung bakit, bagaman lahat ng katawan ay may kaluluwa, hindi masasabing bawat kaluluwa ay may rason. Ang isang isip na mapagmahal sa Diyos ay matatagpuan sa mga dalisay sa katawan, mga deboto, mga matuwid, mga

malilinis at mabubuti, mga mahabagin at masigasig sa debosyon. Ang presensya ng rason ay nakatutulong sa isang tao sa kanyang ugnayan sa Diyos.

127. Isang bagay lamang ang imposible para sa isang tao—ang maging imortal (ang makatakas sa kamatayan). Maaari siyang makipag-isa sa Diyos kung nauunawaan niya kung paano ito posible. Sapagkat sa pamamagitan ng pagnanasa at pag-unawa (sa bagay na ito), alang sa kapakanan ng pananampalataya at pag-ibig, na pinatutunayan ng mabuting pamumuhay, ang isang tao ay nagiging kasama ng Diyos.

128. Nakikita ng mata ang nakikita, samantalang nauunawaan ng isip ang hindi nakikita. Ang isip na mapagmahal sa Diyos ay liwanag ng kaluluwa. Ang sinumang may isip na mapagmahal sa Diyos ay nagkakaroon ng kaliwanagan sa puso at nasisilayan ang Diyos sa pamamagitan ng kanilang isip.

129. Ang sinumang mabuti ay hindi kahiya-hiya. Ang sinumang hindi mabuti ay, siyempre, masama at makasarili. Ang pangunahing birtud ng isang tao ay ang paghamak sa laman. Ang pagsuko sa pansamantala, bulok, at materyal na mga kayamanan ng kusang-loob, at hindi dahil sa kahirapan, ay ginagawang tagapagmana tayo ng walang hanggang at hindi bulok na mga biyaya.

130. Ang may pagkaunawa ay nakakaalam tungkol sa kanyang sarili kung ano siya talaga—ito ay, isang mortal na tao. Ang siyang nakakakilala sa sarili ay nakakaalam din na ang lahat ng bagay ay nilikha ng Diyos, at nilikha para sa kaligtasan ng sangkatauhan. Nasa kapangyarihan ng tao na maunawaan ang lahat ng ito at maniwala nang matuwid. Ang ganitong tao ay matibay na naniniwala na ang mga nagwawalang-bahala sa mga bagay na panlipunan ay kaunti lamang ang paghihirap, at tumatanggap ng walang hanggang aliw at kapayapaan mula sa Diyos pagkatapos ng kamatayan.

131. Tulad ng isang katawan na walang kaluluwa ay patay, gayon din ang isang kaluluwa na walang katwiran ay hindi aktibo (baog) at hindi maaaring maging pag-aari ang Diyos.

132. Nakikinig ang Diyos sa isang tao; nagpapakita ang Diyos sa isang tao; sapagkat ang Diyos ay mapagmahal sa sangkatauhan, at kung nasaan man ang isang tao, naroroon din ang Diyos; ang isang tao ay isang taong may debosyon na karapat-dapat sa Diyos; binabago ng Diyos ang Kanyang sarili alang-alang sa tao.

133. Para sa tao, nilikha ng Diyos ang kalangitan na pinalamutian ng mga bituin; para sa tao, nilikha Niya ang lupa, at ito ay sinasaka ng mga tao para sa kanilang sarili. Ang mga hindi nakakaramdam ng ganitong banal na probidensiya ay walang pakundangan sa kaluluwa.

134. Ang kabutihan ay hindi nakikita, gaya ng hindi nakikita ang nasa langit; ngunit ang kasamaan ay nakikita, gaya ng nakikita ang nasa lupa. Ang kabutihan ay hindi matatawaran, samantalang ang taong may pag-unawa ay pinipili ang pinakamabuti. Tanging ang tao lamang ang may kakayahang makilala ang Diyos at ang Kanyang mga nilikha.

135. Ang isip ay kumikilos sa loob ng kaluluwa, samantalang ang kalikasan ay kumikilos sa loob ng katawan. Ang isip ay nagpapadakila sa kaluluwa, samantalang ang kalikasan ay nagiging sanhi ng pagkabulok ng katawan. Ang kalikasan ay kumikilos sa bawat katawan, ngunit hindi bawat kaluluwa ay may isip; ito ang dahilan kung bakit hindi bawat kaluluwa ay naliligtas.

136. Ang kaluluwa ay umiiral sa mundo bilang isang ipinanganak, samantalang ang isip ay nasa itaas ng mundo, bilang isang hindi ipinanganak. Ang kaluluwang nauunawaan kung ano ang mundo at nagnanais na mailigtas ay nakatali sa isang agarang batas na magnilay sa loob nito sa bawat oras na narito at ngayon ay naroroon ang (mortal) na pakikibaka at ang paghihirap (ng mga gawa), na hindi matiis ang tingin ng Hukom, at para bang ang kaluluwa ay nasa panganib nang mapahamak. Sa ganitong pag-iisip, iniawasan nito ang mga walang kabuluhan at kahiya-hiyang kasiyahan.

137. Sa lupa, ang kapanganakan at kamatayan ay itinakda ng Diyos, samantalang sa langit ay may kaganapan ng lahat ng bagay at hindi nagbabago. Ngunit ang lahat ng bagay ay nilikha para sa tao at para sa kanyang kaligtasan. Bagaman hindi nangangailangan ng anumang mabuting bagay, inayos ng Diyos ang langit, lupa, at mga elemento para sa tao, at sa pamamagitan ng mga ito ay ibinibigay sa kanya ang bawat ligaya sa mabubuting bagay.

138. Ang mortal ay nasasailalim sa imortal at nagsisilbi rito—ang ibig sabihin, ang mga elemento ay nagsisilbi sa tao—dahil sa pag-ibig ng Maylalang na Diyos sa sangkatauhan at sa Kanyang likas na kabutihan.

139. Ang mga mahihirap, na walang kapangyarihang gumawa ng masama, ay hindi binibilang sa hanay ng mga taimtim na gumagawa ng mabuti. Ngunit ang sinumang may kakayahang magdulot ng pinsala ngunit hindi ginagamit ang kanilang kapangyarihan para sa kasamaan, kundi pinapatawad ang mga hamak, ay, dahil

sa kanilang kabanalan sa harap ng Diyos, ay nakikibahagi sa mabubuting gantimpala kahit pagkatapos ng kamatayan.

140. Sa pamamagitan ng pag-ibig ng Diyos na lumikha sa atin sa sangkatauhan, maraming daan patungo sa kaligtasan, na nagbabalik ng mga kaluluwa sa Kanya at nag-aangat sa kanila sa langit. Ang mga kaluluwang pantao ay tumatanggap ng gantimpala para sa kabutihan at parusa para sa mga kasalanan.

141. Ang Anak ay nasa Ama, ang Espiritu ay nasa Anak, at ang Ama ay nasa pareho. Sa pamamagitan ng pananampalataya, nakikilala ng isang tao ang lahat ng hindi nakikita at lampas sa abot ng isip. Ang pananampalataya, gayunpaman, ay ang malayang kumbiksyon ng kaluluwa sa ipinahayag ng Diyos.

142. Tulad ng mga taong, sapilitan ng isang pangangailangan o kalagayan, ay napipilitang tumawid ng malalawak na ilog, kung sila ay hindi lasing, naililigtas nila ang kanilang buhay; sapagkat kahit malakas ang agos, kahit pa tumalbog ang bangka sa tubig, naililigtas sila sa pamamagitan ng pagkapit sa anumang karaniwang matatagpuan malapit sa pampang; ngunit kung sila'y lasing, kahit pa paulit-ulit silang sumusubok na makatawid, dahil sa pagkalasing, sila'y nilulon ng mga alon at hindi na kabilang sa mga buhay: sa parehong paraan, kung ang kaluluwa, na nahulog sa mga alon at sa paikot-ikot na agos ng buhay, hindi nakakalagpas sa makamundong pagnanasa at hindi nakakakilala sa sarili—ito ay, na bilang isang diyos at walang kamatayan, ito ay pinagsama sa isang materyal na katawan, walang pananampalataya, mapaggalaw at mortal, bilang isang pagsubok lamang—at pinapayagan ang sarili na dalhin ng makamundong pagnanasa tungo sa sarili nitong kapahamakan; kung gayon, bilang isang taong minamaliit ang sarili, lasing sa kamangmangan at hindi nagmamalasakit sa kanyang sariling kapakanan, siya ay napapahamak at nananatili sa labas ng bilog ng mga nailigtas. Sapagkat ang katawan, na parang ilog, madalas tayong hinihila patungo sa mga hindi angkop na kaluguran.

143. Ang matalinong kaluluwa, na nakatayo nang matatag sa mabuting hangarin, ay pinipigil ang galit at kahalayan—ang pinaka-bobo sa mga pagnanasa nito—tulad ng pagpili ng tali sa kabayo; at dahil nakikipaglaban ito laban sa mga ito, sa pamamagitan ng pagtutol at pagtagumpay sa mga ito, ay tinatabunan at itinuturing na karapat-dapat sa isang lugar sa langit, na tinatanggap ito bilang gantimpala para sa kanyang pagtatanim at mga pagsisikap mula sa Diyos na lumikha nito.

144. Ang tunay na matalinong kaluluwa, na nasasaksihan ang kaligayahan ng masasama at ang kasaganaan ng mga hindi karapat-dapat, ay hindi nababahala sa mga iniisip tungkol sa kanilang mga kasiyahan sa buhay na ito, gaya ng mga hangal; sapagkat malinaw na nauunawaan ng ganitong kaluluwa ang pagiging panandalian ng kaligayahan at ang kawalang-katiyakan ng pansamantalang pananatili rito, at ang kakapusan ng buhay na ito, at ang walang kinikilingan ng paghatol; at naniniwala na hindi pinababayaan ng Diyos ang kinakailangan para sa kanyang kabuhatan.

145. Ang makamundong pamumuhay at ang kasiyahan sa buhay na ito sa dakilang kayamanan at kapangyarihan ay kamatayan sa kaluluwa; kabaligtaran, ang paggawa, pagtitiis, kahirapan na sinamahan ng pasasalamat, at ang pagpapahirap sa laman ang buhay ng kaluluwa at ang daan tungo sa walang hanggang aliw.

146. Ang isang matalinong kaluluwa, na hinahamak ang materyal na pakinabang at ang panandaliang buhay na ito, ay pinipili ang makalangit na aliw at ang buhay na walang hanggan, na matatanggap nito mula sa Diyos para sa mabuting pamumuhay.

147. Ang mga nakasuot ng maruruming kasuotan ay nagpapadumi sa kasuotan ng mga humahawak sa kanila. Sa parehong paraan, ang mga taong may masamang ugali at tiwaling pag-uugali, kapag nakikitungo sa pinakasimpleng tao at nakikipag-usap sa kanila sa hindi angkop na paraan, ay nagpapadumi sa kaluluwa nila sa pamamagitan ng tainga, na para bang dumi.

148. Ang simula ng kasalanan ay ang pagnanasa, na siyang sumisira sa makatwirang kaluluwa. Ang pag-ibig naman ang simula ng kaligtasan at ng Kaharian ng Langit para sa kaluluwa.

149. Tulad ng tanso, na itinaon nang pabaya at hindi inalagaan, ay nasisira ng kalawang na bumubuo rito dahil sa matagal na pagtatambay sa buntan at hindi nagagamit, at dahil dito ay nagkakamali at hindi na angkop gamitin, gayundin naman ang kaluluwa, na nananatiling walang ginagawa at pinababayaan ang mabuting pamumuhay at pagharap sa Diyos, ay pinagkakaitan ang sarili ng proteksyon ng Diyos sa pamamagitan ng masasama nitong gawa, nasisilab ng kasamaan na nagmumula sa gayong kapabayaan sa loob ng katawan, at dahil dito ay nagkakamali at hindi na angkop para sa kaligtasan.

150. Ang Diyos ay mabuti, hindi naaapektuhan ng damdamin at hindi nagbabago. Kung ang sinuman, habang kinikilala bilang pinagpala at totoo na ang Diyos ay hindi nagbabago, ay gayunpaman nalilito kung

paano Siya (na ganoon) ay nagagalak sa mabuti, lumalayo sa masasama, nagagalit sa mga makasalanang, ngunit nagpapakita ng awa sa kanila kapag nagsisi sila, kung gayon ay dapat sabihin bilang tugon na ang Diyos ay hindi nagagalak o nagagalit, sapagkat ang kagalakan at galit ay mga damdamin. Nakakabaliw isipin na ang Banal na Kalikasan ay maaaring makaranas ng mabuti o masama dahil sa mga gawa ng tao. Mabuti ang Diyos at kabutihan lamang ang Kanyang ginagawa; hindi Siya nakakasakit sa sinuman, at nananatili Siyang pareho magpakailanman; samantalang tayo, kapag mabuti tayo, nakikipag-isa sa Diyos dahil sa ating pagkakatulad sa Kanya, at kapag tayo ay nagiging masama, pinaghiwalay natin ang ating sarili mula sa Diyos dahil sa ating pagkakaiba sa Kanya. Sa pamamagitan ng mabuting pamumuhay, tayo ay pag-aari ng Diyos; ngunit sa pagiging masama, tayo ay itinakwil mula sa Kanya. Hindi ito nangangahulugang nagagalit Siya sa atin, kundi na ang ating mga kasalanan ang pumipigil sa Diyos na magliwanag sa loob natin, habang pinagbubuklod tayo nito sa mga demonyong nagpapahirap. Kung, samakatuwid, sa pamamagitan ng panalangin at mga gawa ng kawanggawa ay nakakamit natin ang kapatawaran para sa ating mga kasalanan, hindi ito nangangahulugang napawi natin ang galit ng Diyos o nabago Siya, kundi na sa pamamagitan ng mga gawaing iyon at ng ating pagbabalik-loob sa Diyos, nang maghilom ang kasamaan sa loob natin, muling nagiging karapat-dapat tayong makibahagi sa kabutihan ng Diyos; kaya ang pagsasabing, 'Ang Diyos ay lumalayo sa masasama,' ay katulad ng pagsasabing, 'ang araw ay nagtatago sa mga bulag.'

151. Ang isang maka-Diyos na kaluluwa ay nakakakilala sa Diyos sa lahat ng bagay: sapagkat ang pagiging maka-Diyos ay wala nang iba kundi ang pagtupad sa kalooban ng Diyos, at ang ibig sabihin nito ay ang makilala ang Diyos; ibig sabihin, kapag nagsusumikap ang isang tao na maging malaya sa inggit, tapat sa pag-ibig, mapagkumbaba, bukas-palad ayon sa kanyang makakaya, palakaibigan, hindi mapagpabor, at gawin ang anumang nakalulugod sa kalooban ng Diyos.

152. Ang kaalaman sa Diyos at ang takot sa Diyos ang lunas laban sa mga pagnanasa ng laman. Sapagkat kapag may kamangmangan sa Diyos sa kaluluwa, ang mga pagnanasa, na nananatiling hindi naghilom, ay sumisira sa kaluluwa. Nanghihina ito dahil sa kasamaan na naninirahan dito, na parang matagal nang karamdaman. Ngunit hindi dapat sisihin ang Diyos dito, sapagkat ipinagkaloob Niya sa sangkatauhan ang kaalaman at rason.

153. Biniyayaan ng Diyos ang tao ng kaalaman at katwiran, nagsusumikap na linisin siya mula sa kanyang mga pagnanasa at likas na kasamaan, at, sa Kanyang kabutihan, nagnanais na baguhin ang kamatayan tungo sa kawalang-kamatayan.

154. Ang isip, na naninirahan sa isang dalisay at mapagmahal sa Diyos na kaluluwa, ay tunay na nakikita ang Diyos – ang Hindi Ipinasaanak, ang Hindi Nakikita, ang Hindi Masabi – Siya na Dalisay para sa mga dalisay na puso.

155. Ang korona ng kawalang-katiwalian, kabutihan, at kaligtasan ng tao ay nakasalalay sa pagtanggap ng kapighatian nang may pasasalamat. Ang pagpigil sa galit, dila, tiyan, at makamundong pagnanasa ay nagpapatunay na isang lubos na malaking tulong sa kaluluwa.

156. Ang nagpapanatili sa mundo ay ang probidensiya ng Diyos, at walang kahit isang lugar na hindi naaabot ng probidensiyang ito. Ang Probisyon, higit pa rito, ay ang Sariling-Natutupad na Salita ng Diyos, ang lumikha ng materyal na bumubuo sa mundong ito, ang Tagapag-ayos at Alagad ng Sining ng lahat ng nagiging. Lubos na imposible para sa materyal na makamit ang perpektong kaayusan nang wala ang matalas na kapangyarihan ng Salita, na siyang larawan, isip, karunungan at probisyon ng Diyos.

157. Ang pagnanasa na ginigising ng alaala ay ang ugat ng mga pagnanasa na katulad ng kadiliman. Habang nasa maling pagnanasaing alaala na ito, hindi namamalayan ng kaluluwa na ito ay isang hininga ng Diyos at itinaon ang sarili sa kasalanan, nang hindi iniisip ang sukdulang paghihirap na mararanasan nito pagkatapos ng kamatayan, sa kaniyang kamangmangan.

158. Ang pinakamalaki at hindi gumagaling na karamdaman ng kaluluwa, at ang pagkawasak nito, ay ang pagkalimot sa Diyos at ang kayabangan. Ang pagnanasa sa kasamaan ay ang kawalan ng kabutihan; ang ating kabutihan, gayunpaman, ay nakasalalay sa kusang paggawa ng bawat mabuting gawa na kaaya-aya sa Diyos ng lahat.

159. Ang tao lamang ang may kakayahang tumanggap sa Diyos. Sapagkat sa pamamagitan ng nilalang na ito na may buhay nakikipag-usap ang Diyos—sa gabi sa pamamagitan ng mga panaginip, at sa araw sa pamamagitan ng isip—at sa lahat ng paraan ay ipinapaalam at ipinahihiwatig Niya ang mga biyayang darating sa mga karapat-dapat sa Kanya.

160. Hindi sa anumang paraan mahirap para sa mananampalataya at sa may-loob na makilala ang Diyos. Kung, gayunpaman, nais mo Siyang masilayan, tingnan mo ang kaayusan ng lahat ng bagay at ang probidensiya sa lahat ng naganap at umiiral, sa pamamagitan ng Kanyang salita. At ang lahat ng ito ay para sa ikabubuti ng sangkatauhan.

161. Ang isang santo ay yaong malaya sa kasamaan at kasalanan. Sapagkat ang pinakadakilang kaganapan ng kaluluwa at ang gawaing pinakakagustuhan ng Diyos ay kapag walang kasamaan sa isang tao.

162. Ang pangalan ay isang pagtukoy sa isa sa gitna ng marami (isang pangkalahatang pangngalan). Ngunit hindi makatwiran na isipin na ang Diyos, na Siya ay Isa at Nag-iisa, ay magkakaroon ng kapangalan: sapagkat ang salitang 'Diyos' ay nangangahulugang ang Isa na walang simula, na lumikha ng lahat ng bagay para sa sangkatauhan.

163. Kung ikaw ay may kamalayan sa masasamang gawa sa iyong sarili, putulin mo ang mga ito mula sa iyong kaluluwa sa pag-asam ng kabutihan: sapagkat ang Diyos ay matuwid at mapagmahal sa sangkatauhan.

164. Ang sinumang nagsusumikap na manatiling hindi mapaghiwalay sa Diyos ay nakakakilala sa Diyos, at ang ganoong kaalaman ay nagmumula sa Diyos; at ang isang tao ay nananatiling hindi mapaghiwalay sa Diyos kapag siya ay mabuti sa lahat ng bagay at umiwas sa bawat makamundong ligaya, hindi dahil sa kakulangan ng paraan upang magpakasawa rito, kundi sa kanyang sariling kusang-loob at sa pamamagitan ng boluntaryong pagpipigil sa sarili.

165. Magpasalamat ka sa nagkakamali sa iyo, at magiging kaibigan mo ang Diyos. Huwag mong siraan ng puri ang iyong kaaway sa sinuman. Pagsikapan mo ang pag-ibig, kabanalan, pagtitiis, pagpipigil sa sarili at iba pa, sapagkat ito ang kaalaman tungkol sa Diyos: ang sumunod sa Diyos sa pamamagitan ng kababaang-loob at mga ganitong birtud. Ngunit ang mga gawaing ito ay hindi katangian ng lahat, kundi ng matalinong kaluluwa lamang.

166. Isinulat ko ang kabanatang ito para sa kapakinabangan ng mga pinakasimpleng tao, laban sa mga nangahas na sabihin na ang mga halaman at damo ay may kaluluwa. Ang mga halaman ay may pisikal na buhay, ngunit wala silang kaluluwa. Ang tao ay tinatawag na hayop na may rason dahil taglay niya ang pag-iisip at may kakayahang magkamit ng kaalaman. Samantala, ang ibang mga hayop—mga nasa lupa at sa himpapawid—na may tinig ay may hininga at kaluluwa. Ang lahat ng tumutubo at nabubulok ay maaaring tawaging buhay dahil ito ay nabubuhay at lumalaki, ngunit hindi masasabing ang lahat ng ganoong mga bagay ay may kaluluwa. May apat na magkakaibang uri ng mga nabubuhay na nilalang: ang ilan ay walang kamatayan at may kaluluwa, gaya ng mga Anghel; ang iba ay may isip, kaluluwa, at hininga, gaya ng mga tao; ang iba ay may hininga at kaluluwa, gaya ng mga hayop; at ang iba ay may buhay lamang, gaya ng mga halaman. Ang buhay sa mga halaman ay nagpapatuloy nang walang kaluluwa, walang hininga, walang katwiran at walang kamatayan; gayunpaman, ang lahat ng iba ay hindi maaaring mabuhay nang wala ang buhay. Ang bawat kaluluwang pantao ay palaging gumagalaw.

167. Kapag nagkaroon ka ng pagnanasa sa anumang makamundong ligaya, mag-ingat kang huwag agad masunod dito, kundi, pagkatapos itong itabi sandali, alalahanin mo ang kamatayan at isipin kung gaano kasarap na maisip mong nalampasan mo ang tukso ng laman.

168. Ang Diyos ay, sa pinakaangkop na paraan, naglagay ng hadlang laban sa kasamaan sa mga tao sa pamamagitan ng pagbibigay sa kanila ng talino, kaalaman, rason at kakayahang makilala ang mabuti at masama, upang, sa pagkilala na ang kasamaan ay nakasasama sa atin, tayo ay makatakas dito. Ngunit ang isang taong hangal ay sumusunod sa kasamaan, at ipinagmamalaki pa ito; at, na parang nahuli sa lambat, siya ay nagpupumiglas, nabubulabog nito mula sa loob, na walang lakas kailanman upang tumaas rito, upang makita at makilala ang Diyos, na lumikha ng lahat ng bagay para sa kaligtasan at pagdidiyos ng sangkatauhan.

169. Ang mga mortal ay dapat mag-ingat sa kanilang sarili, na nakaalam nang maaga na naghihintay sa kanila ang kamatayan. Sapagkat ang pinagpalang kawalang-kamatayan ang kapalaran ng isang mabuting kaluluwa kapag ito ay mabuti, at ang walang hanggang kamatayan ang sumasalubong dito kapag ito ay masama.

170. Kapag nahihiga ka sa iyong higaan, balikan sa iyong sarili, nang may pasasalamat, ang mga biyaya at Pag-iingat ng Diyos. Pagkatapos, na puno ng mabuting kaisipang ito, ikaw ay lubos na magagalak sa espiritu, at ang tulog ng iyong katawan ay magiging pampagigising ng kaluluwa; ang pag-ikit ng iyong mga mata – isang tunay na pagmamasid sa Diyos; at ang iyong katahimikan, na puno ng pakiramdam ng kabutihan, ay buong puso at buong lakas na maghahain ng taos-pusong papuri – isang taos-pusong luwalhati sa Diyos, ang Panginoon ng lahat. Sapagkat kapag walang kasamaan sa isang tao, ang pasasalamat lamang—higit pa sa

anumang mahalagang handog—ang kaaya-aya sa Diyos. Sa Kanya ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen.

3. Ang Alituntunin ng Buhay ng Eremita

1. Inilalatag ko ang mga patakarang ito, ayon sa ipahayag ng Panginoon sa pamamagitan ng aking mga labi, para sa mga nagnanais pasanin ang mabigat na pamatay ng buhay monghe. Ang mga utos na ito ay dapat sundin, at ang sinumang lumabag kahit sa isa sa mga ito 'ay *tatawaging maliit sa kaharian ng langit*' (Matt. 5:19).

a) *Ang panlabas na takbo at panlabas na kaayusan ng ganitong pamumuhay*

a) *Pag-urong mula sa mundo at sa pakikisama sa mga tao.*

1. Ang sinumang nagnanais na maligtas (sa pamamagitan ng pamumuhay na may pagtangga sa sarili) ay hindi dapat manatili sa sariling tahanan, ni manirahan sa bayang minsan nilang nagkasala; ni hindi rin dapat dalawin ang kanilang mga magulang o ang kanilang mga kamag-anak sa laman: sapagkat ito ay nagdudulot ng pinsala sa kaluluwa at sinisira ang mga bunga ng buhay.

2. Huwag kang bumalik sa bayan kung saan ka minsang nagkasala sa harap ng Diyos.

3. Huwag mong puntahan upang makita kung paano namumuhay ang iyong mga kamag-anak, at huwag mo silang payagang pumunta upang makita kung paano ka namumuhay; sa katunayan, huwag mo silang makita kailanman.

b) *Ang Pagtatag ng Buhay sa Disyerto.*

4. Ayon sa ating mga espirital na ama, ang disyerto ang pinakaangkop na lugar para pagmunimunian ang kamatayan at isang tiyak na kanlungan mula sa taksong dulot ng mga bagay sa mundo na nagpapalubag sa laman.

5. Ang sinumang naninirahan sa disyerto at nananahimik ay nakakaiwas sa tatlong uri ng alitan: alitang nagmumula sa naririnig, alitang nagmumula sa sinasabi, at alitang nagmumula sa nakikita ng mga bagay na maaaring saktan ang kanyang puso.

6. Mag-ingat ka baka linlangin ka ng isang kaisipan na nagsasabing ang disyerto ay isang lugar ng lamig.

c) *Pag-iisa sa Selda*

7. Lumayo ka sa ingay ng buhay sa mundo, maghanap ka ng pag-iisa, at magiging manlalakbay ka. Ang pag-upo mo sa iyong selda ay katulad ng paglalakbay papunta sa isang banyagang lupain.

8. Tuwing lumalabas ka, gawin mo ang lahat ng iyong makakaya upang agad na makabalik sa iyong lugar ng pag-iisa, upang maialay mo ang iyong sarili sa iyong mga panalangin.

9. Kapag lumabas ka para sa pag-aani, huwag kang maglambat doon, kundi bumalik ka agad sa iyong lugar ng pag-iisa.

10. Kapag bumibisita ka sa isang kapatid, huwag masyadong magtagal sa kanyang selda.

(d) *Mga aktibidad at rutina sa selda.*

11. Habang nasa iyong selda, itaguyod mo ang tatlong gawaing ito: gawang-kamay, pagbabasa ng mga Salmo, at panalangin.

12. Habang nasa iyong selda, gawin mo ang mga sumusunod: pagbabasa ng mga Kasulatan, pagdarasal sa Diyos, at paggawa ng manu-manong gawain.

13. Mag-ayuno araw-araw hanggang sa ikasiyam na oras, maliban tuwing Sabado at Araw ng Panginoon. Kapag dumating na ang ikasiyam na oras, pumunta ka sa iyong (pinakalooban) selda¹, at ipanalangin mo muna bago ka kumain. Pagkatapos mong kumain, magpalit-palit sa pagitan ng pagbabasa at pagdarasal.

(d) *Panalangin at pagluhod.*

14. Gampanan mo ang iyong mga panalangin sa itinakdang oras, nang walang palya, baka panagutin ka rito.

15. Sabihin mo ang iyong mga panalangin sa gabi bago ka pumunta sa simbahan².

16. (At palagi) bago ka pumunta sa simbahan, manalangin sa iyong selda.

¹ Hanggang noon, isinasagawa ang gawain sa ilalim ng tolda o sa portiko, na kung minsan ay tinatawag na 'panlabas na selda'.

² Sa Monasteryo ni San Savva, isang oras bago ang Matins, pinapatunog ang kampana, at ang bawat isa sa kanilang mga selda ay nagsasagawa ng itinakdang 1,500 pagyuko sa baywang at 150 pagyuko sa lupa, kasabay ng Panalangin kay Hesus.

17. (Sa pangkalahatan) bago at pagkatapos ng panalangin kasama ang mga kapatid, laging ipanalangin sa iyong selda; at huwag kang maging tamad na gawin ito.

18. Madalas kang lumuhod, at huwag maging tamad dito, baka mamatay ka ng masama.

19. Kapag nananalangin ka, huwag kang maging tamad: sapagkat ang panalangin ng tamad ay puro walang-kwentang salita lamang.

20. Kapag nananalangin ka at naaalala mo ang Diyos, maging parang ibon, na lumilipad nang magaan at mataas, alinsunod sa iyong monastikong panata at sa kahalagahan ng iyong kasuotan.

e) Pagbasa at Pagninilay sa Diyos

21. Iukol mo ang sarili mo sa pagbabasa ng mga Kasulatan, at ililigtas ka nito mula sa karumihan (o: papalayasin nito ang mga maruruming kaisipan).

22. Kung palagi at taimtim mong inilalaan ang iyong sarili sa pagbabasa ng mga Kasulatan at sa pagsunod sa mga utos, mananatili sa iyo ang awa ng Diyos.

23. Pagmunimunim sa mga gawa ng Diyos at huwag maging tamad sa panalangin.

24. Ang isang monghe na nakaupo sa kanyang selda na nakasara ang mga labi at hindi nag-iisip tungkol sa Diyos ay parang isang sira-sirang bahay sa labas ng lungsod, na laging puno ng sari-saring dumi; sapagkat ang sinumang mag-iisip na alisin ang dumi mula sa kanyang bahay ay nagdadala lamang nito roon. (Ibig sabihin: tahimik ang kanyang mga labi, ngunit naglilibot ang kanyang isipan, pinapayagan niya ang kanyang mga kaisipan at nadadala ng kanyang puso – na lahat ay makasalanang basura na itinaapon sa kaluluwa ng mga demonyo).

g) Mga gawang-kamay at paggawa sa pangkalahatan.

25. Ang katawan ay dapat supilin at pagodin sa pamamagitan ng matagal na paggawa.

26. Magtakda ka ng katamtamang gawain bilang aktibidad sa selda, at magiging mapagkumbaba ang iyong puso.

27. Pilitin mong magsagawa ng gawaing-kamay, at uugat sa iyong kalooban ang takot sa Diyos.

28. Maging masigasig sa manwal na paggawa, at darating sa iyo ang takot ng Diyos.

29. Habang nakaupo ka sa iyong selda, maglaan ka sa gawaing-kamay, ngunit huwag mong pabayaang na mawala sa iyo ang pangalan ng Panginoon; kundi palagi mong ituon ang iyong mga iniisip sa Kanya, matuto ka sa Kanya sa iyong puso, at purihin Siya ng iyong dila, na nagsasabing: 'Panginoon kong Hesukristo, maawa ka sa akin'; o: 'Panginoong Hesukristo, ipadala mo sa akin ang iyong tulong'; o: 'Pinupuri kita, Panginoon kong Hesukristo'.

g) Pagkain.

30. Maglaan ng tiyak na oras (laging pareho) para sa iyong pagkain, at kumain upang mapanatili ang iyong katawan, hindi para sa kasiyahan.

31. Kumain ng pinakasimple at pinakamurang pagkain.

32. Kainin ang iyong tinapay nang tahimik at may katamtaman, at tiyaking payak ang iyong pag-upo (sa mesa).

33. Huwag kang kumain hanggang sa busog ka.

34. Huwag maging gahaman o palasang, baka muling mabuhay sa iyo ang iyong mga dating kasalanan.

35. Huwag mong putulin ang iyong pag-aayuno tuwing Miyerkules at Biyernes.

36. Huwag kang kumain ng anumang karne.

37. Huwag kang lumapit sa anumang lugar kung saan inihahain ang alak.

38. Huwag magmadali sa mga pagtitipon o sa mga pagkain na sama-sama.

39. Kapag dumating ka sa isang lugar kung saan may pinagsasaluhang pagkain³, tikman ang pagkain at pasalamatan ang Diyos.

40. Huwag magdagdag ng ika-apat na tasa ng alak sa tatlo, maliban kung ito ay dahil sa malubhang karamdaman⁴.

41. Huwag agad-agad kunin ang iniaalok sa iyo.

42. Kung bata ka, huwag mong unahin ang iyong kamay bago ang iba, sapagkat hindi ito mahinhin.

(i) Pagtulog.

43. Matulog nang kaunti at katamtaman, at bibisita ka ng mga Anghel.

³ Ibig sabihin, kapag tinitipon ng isang tao ang lahat ng mga eremita at inihahain sa kanila ang pagkain sa simbahan.

⁴ Nangyayari ito hindi sa mga selda, kundi sa mga komunal na kainan. Karaniwang gawa sa ubas ang alak, gawa sa bahay at mababa ang nilalamang alkohol.

44. Kapag malusog ka, huwag mong tanggalin ang iyong sinturon.

45. Kapag ikaw ay matutulog, huwag isiksik ang iyong mga kamay sa loob (marahil sa iyong dibdib), baka makasala ka nang hindi mo namamalayan.

i) *Panamit.*

46. Araw at gabi, isuot ang iyong tunika, ang iyong balabal, at lahat ng iyong kasuotan, na parang bilanggo at bihag.

47. Huwag magsuot ng kasuotang maaari mong ipagmayabang o ikapang-hambog.

48. Ingatan mo ang iyong mga damit, baka makita mong hubad ka sa gitna ng karamihan sa Araw ng Paghuhukom⁵.

(k) *Lahat ng kayamanang ang pangunahing katangian ay kahirapan.*

49. Higit pa rito, huwag mag-ipon ng higit sa iyong kailangan.

50. Ang kahirapan ay wala nang iba kundi katamtaman sa lahat ng bagay, o isang kalagayan kung saan nasisiyahan ang isang tao sa kaunti.

51. Mas mahalín mo ang pang-iinsulto kaysa karangalan, ang pisikal na pagod kaysa pahinga, at ang kakulangan sa (kinakailangang) ari-arian kaysa kasaganaan.

l) *Pagsamba sa Simbahan*⁶.

52. Ang mga gawain ng simbahan (ang pangangalaga sa simbahan at ang Banal na Serbisyo) ay dapat ipagkatiwala sa isang tapat at may takot sa Diyos na tao.

53. Sa sandaling tumunog ang kampana, huwag mag-atubiling pumunta sa simbahan.

54. Huwag pabayaang ang serbisyo, baka maging batong pasikut o bitag ito para sa iyo.

55. Huwag kang magsalita sa simbahan.

56. Huwag kang kumilos sa simbahan na parang nasa isang lugar na maraming tao ang nagtitipon (ibig sabihin, tiyakin mong malaya ang iyong isipan mula sa ingay at kalituhan ng maraming kaisipan).

57. Huwag ilibing sa simbahan ang inyong mga patay (ibig sabihin, huwag mong pag-isipan kung paano pamamahalaan ang iyong mga makamundong bagay).

m) *Mga Ugnayan:*

aa) Una sa lahat, lumapit sa abbot, ang iyong espirituwal na ama, sa mga nakatatanda, at sa pangkalahatan, sa mga nakamit na ang espirituwal na kapanahunan.

58. Huwag magsimulang gawin ang anumang gawain, gaano man ito kaliit, nang hindi muna kumukonsulta sa abbot ng monasteryo⁷.

59. Huwag magsalita nang mahaba sa harap ng iyong abbot o ng mga mas mataas ang ranggo kaysa sa iyo.

60. Laging panindigan sa iyong puso ang determinasyong sumunod sa iyong ama, at uusbong sa iyong kalooban ang takot sa Diyos.

61. Ang kasakdalan ng iyong espirituwal na pagsisikap ay nasa pagsunod; at mabuti para sa isang tao na pasanin ang pangkarga ng Panginoon mula sa kanyang kabataan – upang maglingkod at sumunod.

62. Huwag kang maging suwail, baka maging instrumento at sisidlan ka ng lahat ng kasamaan at kawalan ng katarungan.

63. Sa pagpapakumbaba at luha, hilingin mo sa iyong ama na ituro sa iyo ang hindi mo pa nalalaman, at hindi ka mapahiya.

64. Laging alalahanin ang nagtuturo sa iyo ng wastong doktrina, at magsikap kang matuto mula sa kaniya ng mga utos na nagbibigay-buhay – at magkakaroon ka ng matagumpay na buhay ayon sa kalooban ng Panginoon, gaya ng nakasulat ng pinagpalang Apostol Pablo: *'Pagpursigiin mo ang mga bagay na ito; ibuhos mo ang buong sarili mo rito, upang makita ng lahat ang iyong pag-unlad'* (1 Tim. 4:15).

⁵ Ito ay nagpapatanim sa kanila ng kaisipan na mabuhay nang naaayon sa kanilang kasuotan.

⁶ Ang mga eremita ay namuhay nang magkakalat sa buong disyerto; sa gitna ng lawak na kinatitirhan ng kanilang mga selda ay may isang simbahan, kung saan sila nagsasama-sama para sa panalangin. Ipinagkatiwala ang simbahan sa isa o higit pang piniling indibidwal. Si Macarius na Dakila, nang minsan ay bumalik sa skete matapos bisitahin si San Antonio, ay sumagot sa mga kapatid nang tanungin nila kung ano ang inutos sa kanila ng dakilang Abba: 'Hindi mabuti,' wika niya, 'na wala tayong handog,' ibig sabihin, walang Liturhiya. Agad silang nagmadaling magtayo ng isang simbahan. Ito ay isang halimbawa kung paano inayos ni San Antonio ang buhay ng mga eremita.

⁷ Nanirahan nang hiwalay-hiwalay ang mga eremita sa isa't isa, ngunit ang kanilang magkakalat na komunidad ay bumubuo ng isang yunit at may iisang pinuno, gaya ng kaso, halimbawa, kina Macarius at Ammon, sa skete, sa mga selda, at sa Nitria.

65. Kung taos-puso mong inilagay ang iyong pangkalahatan sa ilalim ng pangkalahatan ng pagsunod, makinig nang mabuti sa sinasabi sa iyo, at isagawa ito nang buong-pusô ayon sa kabuuan ng utos.
66. Huwag mong itago sa iyong ama ang anumang kasalanang nagawa mo.
67. Matuto ka araw-araw ng mabuting asal mula sa iyong mga nakatatanda.
68. Mahalin mo ang iyong mga espiritwal na ama nang higit kaysa sa iyong mga magulang sa lupa, sapagkat inaalagaan ka nila alang-alang sa Diyos.
69. Mabuhay ka sa paraang ikalulugod ng mga ama ng monasteryo, na nagbigay sa iyo ng espiritwal na kapanganakan, sa iyong kaluwalhatian sa piling ng kawan ng mga santo.
70. Gawin mo ang lahat ng iyong makakaya upang matiyak na ang pagpapala ng mga nakatatanda ng monasteryo ay manatili sa iyo.
71. Huwag mong ibunyag ang iyong mga iniisip sa lahat, kundi sa mga makapagpapagaling ng iyong kaluluwa.
72. Huwag mong ipahayag ang iyong mga iniisip sa lahat, baka maging pakikabigkis-saklolo ka sa iyong kapatid.
73. Maging magiliw sa lahat, ngunit huwag mong gawing tagapayo ang bawat isa.
- bb) Magkatuwang – bawat isa para sa bawat isa.
74. Pagsikapan mong pagpalain ka ng lahat ng tao.
75. Magpakita ng malasakit sa iyong kapatid at magpakita ng kabutihang-loob sa kanya.
76. Kung may kapatid na taimtim na hihiling ng tulong sa iyo, makipagtrabaho ka sa kanya buong araw.
77. Subukan muna ang iyong mga kaibigan, at huwag gawing malapit na kaibigan ang lahat; huwag magtiwala sa lahat, sapagkat ang mundo ay puno ng panlilinlang. Ngunit pumili ka para sa iyong sarili ng isang kapatid na natatakot sa Panginoon, at maging kaibigan mo siya gaya ng isang kapatid sa kapatid. Higit sa lahat, kumapit ka sa Diyos gaya ng isang anak na lalaki na kumakapit sa kanyang ama, sapagkat ang lahat ng tao ay napasuko sa panlilinlang, maliban sa iilan. Ang lupa ay puno ng kayabangan, kapighatian at kalungkutan.
- (bb) Mga nakatatanda sa iba.
78. Kung tumigil ka nang magsagawa ng kasalanan, magsalita ka sa ngalan ng Panginoon at turuan mo ang mga dahil sa kanila'y napapamusungan ang ngalan ng Panginoon: at sapagkat sila'y patay at hiwalay sa buhay na Panginoon, magsikap kang sila'y lumayo sa kanilang patay na gawa, muling mabuhay, at maging karapat-dapat na tumanggap ng kaluwalhatian.
79. Pagsabihan nang walang awa (at itama) ang iyong mga (espiritwal) na anak, sapagkat ikaw ay mananagot sa kanilang paghatol (ibig sabihin, kung sila ay napatunayang karapat-dapat sa paghatol sa Huling Paghuhukom).
80. Pagsabihan nang walang awa, ngunit may takot sa Diyos. Huwag kang magpapabor sa sinuman, sino man sila, at pagsabihan mo sila ng mga salita ng katotohanan.
81. Kung may kapatid na lumapit sa iyo at magkumpisal ng kanyang mga iniisip sa iyo, mag-ingat kang huwag itong ulitin sa sinuman, kundi ipanalangin mo ang iyong sarili at siya, upang iligtas kayo ng Panginoon.
82. Huwag tanggihan ang sinumang naghahanap ng pananampalataya kay Cristo.
83. Sa sinumang hindi tumatanggap ng iyong payo, huwag mo na itong ialok sa kanila.
84. Huwag mong imungkahi sa sinuman ang anumang tuntunin hangga't hindi mo pa ito isinasagawa.
85. Ang pinakamalaking kasamaan sa lahat ay ang mag-utos sa iba na gawin ang hindi mo isinasagawa, sapagkat wala tayong anumang pakinabang mula sa mga gawa ng iba.
- gg) Sa mga maysakit.
86. Tuwing umaga kapag nagising ka, alagaan mo ang mga maysakit sa inyo.
87. Lumibot ka sa mga maysakit at punuin mo ang kanilang mga sisidlan ng tubig.
88. Ibigay mo sa mga maysakit sa monasteryo ang anumang maibibigay mo.
89. Kung itinalaga ka ng iyong abbot na maglingkod sa mga maysakit, paglingkuran mo sila nang buong puso, upang makatanggap ka ng dobleng gantimpala mula sa Diyos, iyon ay, para sa pagsunod na isinagawa nang may pag-ibig.
- dd) Para sa mga manlalakbay.

- 90.** Kung may kapatid na dumating sa iyo, kahit sa hindi tamang oras, tanggapin mo siya nang may kagalakan, upang siya'y magpasalamat sa Diyos at hindi magmalungkot dahil sa iyo.
- 91.** Kung may kapatid na lalapit sa iyo, magpakumbaba ka sa kanya sa lahat ng paraan, magpakita ka ng kabaitan sa kanya alang-alang sa Panginoon, at mag-ingat kang huwag manalasa sa kapalaluan.
- 92.** Dapat laging malungkot ang iyong mukha, maliban kapag dumating sa iyo ang mga kapatid na naglalakbay: noon ay magpakita ka ng masayang mukha.
- n) Pag-uugali sa isa't isa.*
- 93.** Maging mapagkumbaba sa lahat ng iyong ginagawa.
- 94.** Sa lahat ng iyong pag-uugali at pakikitungo sa iba, magpakita ka ng asal ng isang dukhang pulubi: huwag kang maging mayabang, ni sa pakikipag-usap, ni sa pag-awit ng himno o awit ng papuri sa Diyos. At kapag nakasalamuha mo ang mga kapatid, maging payak ang iyong mga salita.
- 95.** Huwag makipag-usap sa isang batang lalaki o binata, lalo na makipagkaibigan sa kanila, at huwag silang papasukin sa iyong tahanan, baka mabigyan ng puwang ang diyablo.
- 96.** Huwag kang makipag-usap sa isang batang lalaki, sapagkat siya ay magiging pakikuwentuhan para sa iyo.
- 97.** Huwag mong hawakan ang kamay ng kapatid na nakatayo sa tabi mo, at huwag ding hipuin ang kanyang pisngi, mas matanda man siya o mas bata kaysa sa iyo.
- 98.** Gawin mo ang lahat ng iyong makakaya upang lumayo sa mga taong walang katwiran at matibay na paghuhusga.
- 99.** Kung mahal mo ang mapayapang buhay, huwag kang pumasok sa bilog ng mga taong ang tanging iniintindi ay ang kayabangan; at kung sakaling mapunta ka sa kanilang piling, kumilos ka na parang wala ka roon.
- o) Pag-uusap at ang paggamit ng pananalita sa pangkalahatan.*
- 100.** Huwag mong itaas ang iyong tinig (manahimik sa iyong selda), maliban sa mga panalangin na itinakda ng Patakarán.
- 101.** Iwasan ang panlalait (pigil ang dila).
- 102.** Huwag kang maging palapad-sabi, baka umalis sa iyo ang Espiritu ng Diyos.
- 103.** Isang kagalang-galang na bagay ang manahimik, na ginagaya ang Panginoon, na nanahimik sa harap ng awtoridad ni Herodes.
- 104.** Kapag kayo'y nagtitipon kasama ang kapwa mananampalataya na tulad ninyo, mas mabuting makinig at bigyang-pansin ang sinasabi ng iba, na handang isakatuparan ang mga bagay na makapagliligtas. Mas mabuti ito kaysa sa kayong magsalita.
- 105.** Kapag ikaw ay bumibisita sa iba, hayaang manahan sa iyong puso ang takot ng Diyos, at bantayan mo ang iyong mga labi, upang makabalik ka nang payapa sa iyong selda.
- 106.** Ang isang matalinong tao ay marunong magpigil sa sarili; kaya hindi siya nagmamadaling magsalita, kundi tinatimbang kung kailan dapat magsalita at kung kailan dapat makinig; sa kabilang banda, ang taong hindi disiplinado ay hindi pinananatili ang lihim na ito ng pagpipigil sa sarili at pagpigil sa dila.
- 107.** Kapag nakaupo ka sa gitna ng iyong mga kapatid, huwag kang masyadong magsalita, at kung may itatanong ka sa kanila, sabihin mo ito nang maigsi at may kababaang-loob.
- 108.** Maging banayad at nakapagpapatibay ang iyong mga salita. Tandaan na mula sa mga salita nagmumula ang parangal at kahihiyan.
- 109.** Huwag kang magsalita nang may galit, kundi ang iyong mga salita ay dapat punô ng karunungan at katwiran, gaya ng iyong katahimikan. Sundin ang halimbawa ng ating mga pinakamarunong na ninuno, na ang mga salita ay laging punô ng karunungan at katwiran, gaya rin ng kanilang katahimikan.
- 110.** Hayaan mong laging sumunod ang iyong dila sa katwiran, sapagkat ang mga salitang walang katwiran ay parang matutulis na tinik at karayom.
- 111.** Iwasan ang kabulaanan, baka maalís nito ang takot sa Diyos sa iyong puso.
- 112.** Dapat laging magsalita ng katotohanan ang iyong mga labi.
- 113.** Gawing paksa ng inyong mga pag-uusap ang mga biyaya ng Kataas-taasang Diyos; sa ganitong paraan ay gagawin ninyong karapat-dapat ang inyong sarili na tumanggap ng mas dakilang mga biyaya mula sa Kanya.
- 114.** Huwag mong tanungin ang tungkol sa masasamang gawa, kundi ilihis mo ang iyong pansin mula rito.

115. Huwag makisangkot sa walang-saysay na usapan, at huwag makinig sa mga gumagawa nito, baka humugot ang iyong kaluluwa ng kasamaan mula rito.

116. Kamuhian mo ang walang-kwentang usapan tungkol sa lahat ng bagay na nauukol sa mundong ito.

117. Iwasan hangga't maaari ang mga biro at nakakatuwang pahayag.

118. Huwag sumigaw o magsalita nang malakas o padalus-dalos, sapagkat nasusulat: 'Ang sinumang nagpapadami ng salita ay hindi ligtas sa kasalanan' (Ihambing ang Ecclesiastes 10:14).

119. Huwag kang maging matigas ang ulo, at huwag mong ipilit ang sarili mong paraan, baka pumasok sa iyo ang kasamaan (galit, poot).

120. Huwag kang maging duwag sa anumang paraan – hindi sa mga bagay na walang alinlangan, at lalong-lalo na sa mga bagay na pinagdudahan.

p) Kung sakaling wala ka.

121. Kung pinipilit ka ng pangangailangan na pumunta sa bayan, huwag kang mag-isa.

122. Kapag kumuha ka ng tubig, o naglalakbay, bigkasin (ang mga Salmo mula sa memorya) at magnilay-nilay.

123. Kapag naglalakbay kasama ang iyong mga kapatid, maglayo ka nang kaunti upang mapanatili ang katahimikan.

124. Habang naglalakad ka sa daan, huwag kang tumingin sa kanan o kaliwa, kundi basahin mong mabuti ang iyong mga salmo at manalangin ka sa Diyos sa iyong isipan. Pagkatapos, kahit saan ka man naroroon, huwag kang makihalubilo sa mga lokal.

125. Huwag makihalubilo sa pulutong ng mga taong makalupa, at huwag gayahin ang Pariseo na gumagawa ng lahat para sa pagpapakitang-gilas.

126. Huwag mong hayaan na lumapit sa iyo ang isang babae, at huwag mong payagang pumasok sa iyong tirahan (kuwarta), sapagkat sinasabayan siya ng unos ng mga kaisipan.

127. Huwag kang kumain kasama ang isang babae, at huwag kailanman makipagrelasyon sa isang binata.

128. Kapag kailangan mong magpalipas ng gabi sa ibang lugar, siguraduhing hindi mo ibabahagi ang iisang kumot sa iba.

129. Huwag kang humiga sa iisang banig kasama ang mas bata kaysa sa iyo.

130. Huwag kayong magtulog sa iisang banig, maliban kung talagang kinakailangan. Kahit pa ama o kapatid mo, gawin lamang ito nang may sukdulang pag-iingat.

131. Huwag manatili nang matagal sa mga panuluyan ng mga monghe.

b) Ang estruktura ng panloob na buhay

a) Ang pangunahing prinsipyo ng buhay ay sigasig.

1. Maging masigasig sa paghahangad ng mga birtud, baka hindi mo namamalayan ay magkaroon ka ng kapabayaan.

2. Katakutan ang paglamig ng banal na pag-ibig.

3. Huwag kang bumalik sa mabubuting gawaing sinimulan mo.

4. Huwag kang bumalik mula sa landas ng iyong pag-iisa.

5. Huwag mong iwan ang mga pagsisikap na ginagawa mo para sa kabutihan—baka maging tamad at pabaya ka, at makasala sa huling sandali; kundi mahalín mo ang Panginoon hanggang sa wakas, at makatatanggap ka ng awa.

6. Tulad ng mga guho sa labas ng lungsod na nagsisilbing lalagyan ng maruming basura, gayon din ang kaluluwa ng isang namumuhay nang mag-isa nang may katamaran at kawalan ng sigla ay nagiging lalagyan ng lahat ng pagnanasa at karumihan ng kasalanan.

b) Ang tuntunin ng buhay ay ang kalooban ng Diyos na nakasaad sa mga utos.

7. Kung inialay mo ang iyong sarili sa Diyos, panatilihin mo ang lahat ng Kanyang mga utos, at anuman ang iniutos sa iyo, gampanan mo ito nang masigasig, nang walang pinapalampas; sapagkat kung iisipin mong laktawan ang alinman, hindi mapapatawad ang iyong mga nakaraang kasalanan; ngunit kung matatag mong pinagpasyahan na tuparin ang lahat (hanggang sa antas ng pagtangga sa sarili), magtiwala ka na ang iyong mga nakaraang kasalanan ay pinatawad na.

8. Ang iyong mga kaisipan ay dapat na patuloy na nakatuon sa mga banal na utos, na dapat mong pagsikapan na tuparin nang buong lakas, nang walang pagpapabaya sa alinman, baka ang iyong kaluluwa ay maging sisidlan ng lahat ng uri ng karumihan.

9. Kung magpasimula kang gumawa ng isang bagay at hindi mo nakikita ang kalooban ng Diyos dito, huwag mo itong gawin sa anumang kalagayan.

c) Ang layunin ay ang kaluwalhatian ng Diyos.

10. Gawin mo ang iyong buong makakaya upang ang iyong Ama sa langit ay maluwalhati (sa pamamagitan mo) (Mateo 5:16).

d) Mga Paggunita – nagpapasigla at nagpapanatili ng sigasig.

aa) Tungkol sa iyong panata at sa iyong unang sigasig.

11. Huwag kang lumihis mula sa Diyos dahil sa mga panandaliang bagay, kundi alalahanin mo ang ipinangako mo nang umiiral sa iyong kalooban ang alab ng iyong pagnanais na magbigay-lugod sa Diyos.

12. Pagsikapan mong huwag kalimutan ang kahalagahan ng kasuotang isinulod sa iyo sa simula; alalahanin mo rin ang mga luha ng iyong pagsisisi na iyong pinakawalan noon – at magmadali kang lumayo sa mga (masamang) kaisipang palihim na sumusulpot sa iyo, baka ikaw ay kanilang gabayan tungo sa hayagang gawain.

13. Maghandog ng patuloy at taos-pusong pagsisisi – at huwag magpadala sa kapabayaang o katamaran kahit sandali.

bb) Tungkol sa mga huwaran masigasig.

14. Huwag mong kunin ang iyong huwaran mula sa mga mas mahina kaysa sa iyo, kundi mula sa mga mas perpekto kaysa sa iyo.

15. Hayaan mong ang mga nagmahal sa Panginoon nang buong puso at palaging naglalaan ng kanilang sarili sa mabubuting gawa ang maging iyong huwaran at halimbawa; huwag kang mahiyang humingi sa kanila ng mga aral sa buhay, sapagkat sila ay ganap sa birtud.

16. Huwag mong tularan ang mga naghahangad ng mga kagalakan sa mundo; kung hindi, wala kang magagawaan. Sa halip, makipagkumpitensya ka sa mga dahil sa Panginoon ay naglakbay (at patuloy na naglalakbay) sa mga bundok at ilang (Heb. 11:38), upang ang lakas mula sa itaas ay sumaiyo.

bb) Tungkol sa mga ipinangakong pagpapala.

17. Kung tutuparin mo ang lahat ng iniutos, makakatanggap ka ng pamana na hindi pa nakita ng mata, hindi pa narinig ng tainga, at hindi pa naisip ng puso ng tao (1 Cor. 2:9).

18. Gamitin ang liwanag ng kaalaman upang maging karapat-dapat kang mabibilang sa mga matuwid, habang may panahon pa.

gg) Tungkol sa kamatayan at paghuhukom.

19. Tandaan na ang iyong kabataan ay lumipas na (ang iyong lakas ay humina), at ang iyong mga karamdaman ay dumami; ang oras ng iyong pag-alis ay malapit na, kung kailan kailangan mong magbigay-linaw sa lahat ng iyong mga gawa; at alamin na hindi magkakaroon ng kapatid na tutubos sa kapatid, ni ama na ililigtas ang kanyang anak.

20. Laging isaisip ang iyong pag-alis mula sa katawang ito at huwag kailanman hayaang mawala sa iyong isipan ang kaisipan ng walang hanggang kaparusahan; kung gagawin mo ito, hindi ka kailanman magkakasala.

21. Pagnilayan mo sa iyong sarili at sabihin: 'Hindi ako mananatili sa mundong ito lampas sa araw na ito' – at hindi ka kailanman magkakasala sa harap ng Diyos.

22. Araw-araw, sabihin sa iyong sarili na ito na lamang ang natitirang araw mo sa mundong ito – at mapipigil mo ang iyong sarili sa pagkasala.

23. Gawing bilanguan ang iyong selda, tandaan mong tapos na ang lahat para sa iyo at malapit nang dumating ang oras ng iyong paghihiwalay sa mundong ito.

24. Ingatan mo ang sarili mo baka ikaw ay itakwil sa darating na panahon. Kawaawa ang mga pabaya, sapagkat malapit na ang kanilang wakas, at wala silang katulong o pag-asa ng kaligtasan.

(d) Ang mga pinagmumulan ng tagumpay ay ang mapagpalang tulong ng Diyos at ang sariling pagsisikap at mga gawa.

aa) Tulong mula sa itaas, na nakukuha sa pamamagitan ng panalangin.

25. Nawa'y ipagkaloob sa atin ng ating Panginoong Jesucristo ang sapat na lakas upang magawa ang lahat ng bagay ayon sa Kanyang kabiguan.

- 26.** Higit sa lahat, maghandog ng walang patid na panalangin, at laging magpasalamat sa Diyos sa anumang dumating sa iyo.
- 27.** Pagsikapan mong walang humpay na maghandog ng panalangin na may luha, upang kaawaan ka ng Diyos at hubarin Niya ang iyong makalupang pagkatao.
- 28.** Huwag kang tumigil sa pag-agos ng luha (sa panalangin) – at magkakaroon ng awa ang Diyos sa iyo at papagaanin ang lahat ng iyong kapighatian (lahat ng nagpapasakit sa iyong kaluluwa).
- 29.** Kung nais mong akitin ang Diyos, isuko mo ang iyong sarili kay Panginoong Jesucristo, at ililigtas ka Niya at protektahan ka.
- bb) Ang iyong mga gawa at pagsisikap sa pangkalahatan.
- 30.** Pagsikapan ninyong isabuhay ang mga sumusunod na birtud na iniaalok ko sa inyo: paggawa, kahirapan, paglalakbay, kawalan (ng anumang ari-arian) at katahimikan. Gagawing mapagkumbaba kayo nito, at ang pagkamapagkumbaba ay magdudulot sa inyo ng kapatawaran ng inyong mga kasalanan. Ang kababaang-loob ay nakapaloob sa pagtingin ng isang tao sa kanyang sarili bilang makasalanan at paniniwala na wala siyang nagagawang mabuti sa paningin ng Diyos; sa pagiging deboto ng katahimikan at pagtingin sa sarili bilang wala; sa hindi pagiging matigas ang ulo sa sinuman, ni pagpilit sa kanyang sariling mga salita; sa pagbabalewala sa kanyang sariling kalooban, pagpapanatili ng ulo na nakayuko, paglalagay ng kamatayan sa kanyang paningin, pag-iingat laban sa kabulaanan, huwag magsalita ng walang kabuluhan, huwag salungatin ang abbot, matiisin ang mga insulto, at pilitin ang sarili na pasanin ang lahat ng uri ng paghihirap at kalungkutan nang may kapanatagan ng loob. Pagsikapan mo, kapatid, na sundin ang mga tuntuning ito, baka maging walang bunga ang iyong buhay.
- 31.** Itakwil natin ang lahat ng nagbibigay-lugod sa ating laman; huwag natin bigyan ng halaga ang buhay na ito, upang tayo'y mabuhay sa Diyos, Na sa Araw ng Paghuhukom ay itatanong sa atin kung tayo'y nagutom alang sa Kanya, kung tayo'y nauhaw, kung tayo'y nagtiis ng hubad, kung tayo'y nagpakumbaba, kung tayo'y bumuntong-hininga mula sa kaibuturan ng ating puso, at kung sinubukan natin ang ating sarili upang malaman kung tayo'y karapat-dapat sa Diyos. Kaya't maglaan tayo ng ating sarili sa pagsisisi at pagluluksa dahil sa ating mga kasalanan, upang matagpuan natin ang Diyos; hamakin natin ang laman, upang mailigtas natin ang ating mga kaluluwa.
- 32.** Piliin mo ang paggawa para sa iyong sarili, at ito, kasama ang pag-aayuno, panalangin, at pagbabantay, ay magliligtas sa iyo mula sa lahat ng karumihan; sapagkat ang paggawa ng katawan ay nagdudulot ng kalinisan ng puso, at ang kalinisan ng puso ay tinitiyak na ang kaluluwa ay namumunga.
- 33.** Mahalin ang awa, isuot ang pananampalataya; huwag hayaan ang puso mong magplano ng masama, kundi pilitin itong suklian ang masama ng mabuti, hanapin ang kabutihan at kapayapaan, at maging masigasig sa lahat ng mabubuting gawa.
- e) *Ang mga disposisyon ng kaluluwa na nagpapasiya ng tagumpay.*
- aa) Ang manatili sa Diyos nang may paggalang, maingat na pagmamasid, at paglayo sa kasalanan at sa mundo.
- 34.** Hayaan mong ang iyong kaluluwa ay makiisa sa Panginoon sa lahat ng oras, habang ang iyong katawan ay nananatili sa lupa, na parang estatwa o diyus-diyosan.
- 35.** Manatili ka palagi sa harap ng Panginoon nang may katuwiran.
- 36.** Ang takot sa Diyos ay dapat laging nasa harap ng ating mga mata, gayundin ang pag-alala sa kamatayan at ang matinding pagkamuhi sa mundo at sa lahat ng bagay na makamundo.
- 37.** Magpakamatay ka araw-araw upang mabuhay, sapagkat ang sinumang natatakot sa Diyos ay mabubuhay magpakailanman.
- 38.** Magbantay ka palagi, baka mahulog ka sa katamaran at kawalan ng sigla.
- 39.** Kamuhian ang lahat ng bagay sa mundo at itakwil ang mga ito; kung hindi, itatakwil ka nila sa Diyos.
- 40.** Kamuhian ang lahat ng nakasasama sa iyong kaluluwa.
- bb) Pagtitiis.
- 41.** Anumang iyong gawin, gawin mo ito nang may pagtitiis, at tutulungan ka ng Diyos sa lahat ng iyong mga gawa at sa anumang dumating sa iyo.
- 42.** Ingatan mong huwag mawalan ng loob.
- 43.** Maging kontento ka sa anumang ginagawa mo ayon sa kalooban ng Diyos.

44. Huwag kang mawalan ng pag-asa sa mga kaisipang sumasalakay sa iyo sa iyong selda, dahil alam mong hindi pababayaang Panginoon ang alinman sa iyong mga pagsisikap (para sa Kanya) na hindi mapansin: ito ang magdudulot sa iyo ng tagumpay, at tutulungan ka ng biyaya ng Diyos.

45. Ang tapang ay hindi iba kundi katatagan sa katotohanan at pagtutol sa mga kaaway: kapag hindi ka susuko sa kanila, sila'y aatras at hindi na muling lilitaw.

(bb) Pagsisisi at pag-iyak.

46. Araw at gabi, magluksa ka sa iyong mga kasalanan.

47. Sindihan mo ang iyong sulo gamit ang langis ng iyong mga luha.

48. Umiyak nang walang tigil para sa iyong mga kasalanan, na para bang may patay kang tao sa iyong selda⁸.

49. Dapat laging malungkot ang iyong mukha, upang manahan sa iyo ang takot sa Diyos.

50. Huwag mong isipin ang sarili mo bilang anuman, kundi ialay mo ang sarili mo sa pag-iyak para sa iyong mga kasalanan.

(gg) Kababaang-loob.

51. Mahalin mo ang kababaang-loob, at ito'y sasaklaw sa lahat ng iyong mga kasalanan.

52. Maging mapagkumbaba ka sa lahat ng araw ng iyong buhay at ialay mo ang iyong sarili sa lahat ng mabuti.

53. Ituring mong kapantay mo ang mga mas mahina kaysa sa iyo sa kabanalan; ngunit ituring mong lubos na hihigit sa iyo sa kaperpektohan ang mga kapantay mo sa kabanalan.

54. Huwag kang manghimasok sa mga nangunguna sa iyo, kundi ituring mong mas mataas ka kaysa sa lahat ng tao, upang ang Diyos Mismo ay suma-iyos.

55. Huwag kang lumakad kasama ng mga mayabang, kundi lumakad ka kasama ng mga mapagkumbaba (ito ay tungkol sa pagtutulan at pakikipag-isa).

56. Maging mapagkumbaba sa lahat ng bagay – sa iyong pag-uugali, sa iyong pananamit, kapag nakaupo, kapag nakatayo, sa iyong paglalakad, sa iyong higaan, sa iyong selda at sa lahat ng kasangkapan nito.

57. Kung magsimulang purihin ka ng mga tao dahil sa iyong mga gawa, huwag kang magalak o magsaya rito: itago mo ang mga ito hangga't maaari, huwag mong hayaang sabihin ito sa kahit kanino, at gawin mo ang iyong buong makakaya upang hindi ka mapuri ng mga tao.

58. Mag-ingat ka na huwag kang maging kilala dahil sa alinman sa iyong mga gawa.

59. Kung may magparatang sa iyo ng kasalanan nang hindi makatarungan, mapagkumbaba ka, at makakatanggap ka ng korona.

60. Sanayin ang iyong dila na magsabi: 'Patawarin mo ako,' at darating sa iyo ang kababaang-loob.

61. Sanayin mo ang iyong sarili na ang iyong dila, sa lahat ng pagkakataon, sa lahat ng oras at sa bawat kapatid, ay magsabi: 'Patawarin mo ako.' Sapagkat kung palagi mong sasabihin: 'Patawarin mo ako', malapit mo nang makamtan ang kababaang-loob.

62. Maging handa, sa tuwing makakarinig ka ng panunumbat, na sabihin: 'Patawarin mo ako,' sapagkat ang ganitong pagpapakumbaba ay sumisira sa lahat ng pakana ng kaaway.

63. Alamin mong ang kababaang-loob ay wala nang iba kundi ang ituring ang lahat ng tao na mas mabuti kaysa sa iyong sarili. Itatak sa iyong isipan na ikaw ay nagkasala ng maraming kasalanan – panatiliing nakayuko ang iyong ulo, at hayaang handa ang iyong dila na sabihin sa sinumang nakakasakit sa iyo: 'Patawarin ninyo ako, panginoon ko!' Palaging gawing paksa ng iyong pag-iisip ang kamatayan.

64. Mahalin ang paggawa, magpasakop sa lahat, panatiliing nakasara ang iyong mga labi – at makamtan mo ang kababaang-loob; at ang kababaang-loob ay magdudulot ng kapatawaran ng lahat ng iyong mga kasalanan.

65. Higit sa lahat, huwag mong ituring ang sarili mo bilang anumang bagay; ito ay magbubunga ng kababaang-loob sa iyong kalooban, at ang kababaang-loob ay magbubunga ng karunungan (karanasan at matalinong paghatol); ang karunungan ay magbubunga ng pananampalataya, ang pananampalataya ay magbubunga ng pag-asa, ang pag-asa ay magbubunga ng pag-ibig, ang pag-ibig ay magbubunga ng pagsunod, at ang pagsunod ay magbubunga ng matatag na katatagan (pagiging matatag sa kabutihan).

(g) *Ang pakikibaka laban sa kasalanan.*

⁸ Sa isa pang halimbawa: kung paano umiiyak ang isang tao kapag may namatay sa kanyang bahay.

aa) Una sa lahat, laban sa mga iniisip.

66. Itaboy mo ang masasamang kaisipan, magtiwala ka sa Diyos, at siya ang magtatanggol sa iyo sa kaniyang kanang kamay.

67. Huwag sundin ang bawat kaisipang pumapasok sa iyong isipan.

68. Huwag kumilos ayon sa sarili mong mga iniisip at pagnanasa.

69. Ingatan mong huwag hayaang manatili sa iyong isipan ang alaala ng mga nagdaang kasalanan, baka muling mabuhay ang mga ito sa loob mo.

70. Huwag mong balikan sa isip ang mga kasalanang nagawa mo na, baka muling mabuhay ang mga ito. Maging tiyak na ipinatawad na sa iyo ang mga ito nang isuko mo ang iyong sarili sa Diyos at sa pagsisisi, at huwag mong pagdudahan ito kahit man lang kaunti.

71. Huwag mong balikan ang mga ligaya at ginhawa na pinagsawaan mo noong mga araw ng iyong katamaran, at huwag mo ring pag-usapan ang mga ito, na sasabing, 'Ginawa ko ito' o 'Lalabag ako sa patakarang iyon', sapagkat maaari itong maging batong pangbalakid sa iyo.

72. Huwag mong banggitin kahit kailan ang mga pagnanasa na naging alipin ka sa mundo, baka muling magising ang mga pagnanasa mong iyon, at maging tukso ito sa iyo.

bb) Kasama ang iba't ibang masamang pagnanasa.

73. Inilalarawan ni Apostol Juan ang lahat ng pagnanasa ng tao sa tatlong bagay, na sinasabi: '*Sapagkat ang lahat ng nasa sanlibutan—ang pagnanasa ng laman, ang pagnanasa ng mga mata, at ang kapalaluan ng buhay—ay hindi mula sa Ama*' (1 Juan 2:16). Ang pagnanasa ng laman ay ang pagkabusog ng tiyan sa napakaraming iba't ibang masasarap na pagkain, na sinusundan ng karumihan ng pakikipagbalakan. Ang pagnanasa ng mga mata ay may paksa sa mga materyal na pag-aari, na ang pagkakaroon nito ay nagpapataas ng tingin ng mata o nagtatanim ng maruruming bisyon sa puso. Ang kapalaluan ay pag-ibig sa makamundong walang-kwentang kaluwalhatian (mataas na pagtingin sa sarili, pagpupuri sa sarili, at uhaw sa papuri ng iba), na nag-uugat sa ating isipan dahil sa ilang panlabas na merito na walang-kwenta at panandalian.

74. Tumakas sa pagsunod sa sariling hilig at kawalang-sunurin, at higit sa lahat sa kasakiman sa pagkain, baka masilo ka sa mga bitag ng iyong sariling mga pagnanasa; sapagkat itinaboy nila ang takot sa Diyos mula sa puso at ang hiya mula sa mukha, inihahatid nila ang kanilang minamahal sa mababang at kahiya-hiyang mga gawa, at pinalalayo siya sa Diyos.

75. Iwasan ang galit at isuot ang kababaang-loob; itabi ang masamang tingin at magkaroon ng payak (maka-bata, dalisay) na pananaw.

76. Lumayo ka sa galit at ingatan mo ang iyong sarili laban sa kahalayan, pati na rin sa lahat ng makasalanang pagnanasa.

(bb) Lalo na, mula sa senswalidad.

77. Ang tagahanap-ligaya (yaong naghahanap lamang ng kaaya-aya) ay hindi angkop sa anumang gawain.

78. Huwag kang maging mahilig sa kaluwagan, sapagkat hindi dinidinig ng Diyos ang mga mahilig sa kaluwagan.

79. Kamuhian mo ang katawan at ang mga kasiyahan nito, sapagkat puno ang mga ito ng kasamaan.

80. Pagsikapan mong pahinain ang iyong katawan upang maging parang katawan ng isang maysakit.

gg) Kasama ang galit at ang mga bunga nito.

81. Kung sumalakay sa iyo ang galit, paalisin mo ito sa lalong madaling panahon, at magagalak ka sa lahat ng araw ng iyong buhay.

82. Huwag kang magalit sa sinuman, at patawarin mo ang lahat.

83. Kung may sinumang hindi makatarungang manisi sa iyo, huwag kang mawalan ng pasensya.

84. Maging matalino, at patahimikin ang mga bibig ng mga nagsasalita nang masama tungkol sa iyo.

85. Huwag kang magtaka kung may magsasalita ng masama tungkol sa iyo, sapagkat isa ito sa mga tuso ng ating pinakamasamang mga kaaway, na ginagamit nila upang pigilan ang isang tao na makilala ang katotohanan.

86. Huwag kang magpadalos-dalos sa galit, at huwag kang magtanim ng sama ng loob sa taong nagpasiklab sa iyo.

87. Kung ikaw ay ininsulto, huwag mag-iwan ng sama ng loob sa taong nag-insulto sa iyo, kundi sabihin: 'Karapat-dapat akong hamakin ng lahat ng aking mga kapatid.'

88. Huwag kang magreklamo, at huwag mong saktan ang damdamin ng sinuman.

89. Huwag mong suklian ang kasamaan ng kasamaan, o ang panlalait ng panlalait, sapagkat sa ganitong paraan ay pagpapakumbaba ka ng Panginoon Mismo, dahil hindi mo pinapakumbaba ang iyong sarili.

90. Magsumamo ang bata at matanda, upang hindi sila mapaslang ng tiraniya ng galit.

91. Ang sinumang nag-aalay ng kabilang pisngi sa tumama sa isa ay nagagalak sa kanyang pagpapakumbaba. Ang ating Panginoong Jesucristo ay hindi kailanman mag-iwan sa kanya, sapagkat Siya ay mabuti at tumutulong sa mga kaluluwang nagdurusa para sa Kanya at naghahanap sa Kanya, na nagkakaloob sa kanila ng lakas at katatagan hanggang sa sila ay matatag sa kapayapaan (mula sa mga pagnanasa). Kaya't magsaya ka kapag dumating sa iyo ang kalungkutan at kapighatian, sapagkat may matatamis na bunga na sumusunod sa kanilang pag-alis.

92. Huwag mong katakutan ang pag-uusig ng mga tao.

dd) Kabilang sa iba pang bulok na paggalaw ng puso na sumisira sa tagumpay: ang paghatol.

93. Kung makita mong nagkasala ang isang kapatid, huwag mo siyang hamakin, huwag kang lumayo sa kanya, at huwag mo siyang hatulan: sapagkat kung hindi, ikaw mismo ang mahuhulog sa kamay ng iyong mga kaaway.

94. Huwag kang gumawa ng masama sa sinuman, at huwag mong hatulan ang sinuman.

95. Huwag kang makinig sa masama (tungkol sa iba), kundi maging mapagpatawad at maawain sa mga tao, at mabubuhay ka.

96. Huwag mong hatulan ang sinuman, sapagkat naroroon ang iyong kapahamakan.

97. Huwag mong sisihin ang iyong kapatid, kahit pa makita mong nilalabag niya ang lahat ng mga utos; kung hindi, ikaw mismo ang mahuhulog sa kamay ng iyong mga kaaway.

98. Huwag mong hatulan ang sinumang mortal, baka masuklam ang Diyos sa iyong mga panalagin.

99. Huwag mong ituro sa sinuman ang kanyang mga kapintasan, sa anumang dahilan.

100. Huwag mong sisihin ang sinuman dahil sa kanilang mga kapansanan.

(e) Pagmamayabang at pagmamataas.

101. Kapag nagbibigay ka ng limos, huwag mo itong ipagparangalan.

102. Kung ikaw ay nakikibahagi sa mga espirituwal na gawain, huwag kang magmayabang tungkol dito.

103. Huwag mong ipaalam nang maaga sa sinuman ang mabuting gawa na balak mong gawin, gawin mo na lang ito.

104. Kapag nakagawa ka na ng anumang gawaing kabutihan, huwag magkunwaring mas matalino ka kaysa sa iba, at huwag mong sabihin sa sarili: 'Ako ang gumawa nito o niyon,' sapagkat kung gagawa ka nang ganito, hindi ka magiging matalino.

105. Huwag mong hanapin ang kaluwalhatian, at huwag mong itago sa iyong puso ang pagpupuri sa sarili, na nagsasabing: 'Ginawa ko ito at iyon, nagtagumpay ako rito at roon.' Ang mga ganitong kaisipan ay mabahong kayabangan, at ang sinumang napupuno nito ay nagiging tirahan ng mga maruruming espiritu.

zz) Sa pamamagitan ng pagsisikap na mapasaya ang mga tao at sa pamamagitan ng pagpapanggap.

106. Huwag mong pabayaang kalooban ng Diyos upang matupad ang kalooban ng mga tao.

107. Huwag mong labagin ang mga utos ng Diyos dahil lamang sa paggalang sa pakikipagkaibigan ng tao.

108. Huwag kang maging hipokrito o nagpapanggap, lalo na't sinungaling.

109. Huwag lamang magkunwaring matuwid sa harap ng iba, kundi maging matalino, mabait, may mabuting ugali, matiisin, masigasig, at mahabagin sa iyong kalooban.

zz) Pagmamataas.

110. Huwag ipagmayabang ang iyong mga gawa, ano man ang mga ito.

111. Huwag kang manghamon sa kapalaluan, at huwag kang magmayabang.

112. Itakwil mo ang kayabangan, at ituring mong mas mahusay kaysa sa iyong sarili ang iyong kapwa at ang lahat ng tao.

113. Walang mas malaking kasamaan kaysa magdulot ng dalamhati sa sinuman at itaas ang sarili higit sa iba.

114. Huwag mong isipin na ikaw ay pantas, baka itaguyod ng iyong kaluluwa ang kayabangan at mahulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway.

115. Huwag mong isipin na ikaw ay nakakaalam ng lahat at pantas (ibig sabihin, huwag mong sabihin: 'Nalaman ko ito sa sarili ko; kaya kong gawin ito sa sarili ko'), kung hindi, magiging walang kabuluhan ang iyong pagsisikap, at ang iyong barko ay naglayag nang walang saysay hanggang ngayon.

Konklusyon

1. Ang sinumang hindi tutuparin ang lahat ng inuutos ay magpapasiklab sa poot ng Diyos. Ako, si Anthony, ay nagsasalita ng katotohanan sa inyo. Kaya, ikiling ninyo ang inyong tainga sa aking mga salita at ingatan ninyo ang mga ito sa inyong puso, at alamin ninyo na sa pamamagitan ng mga utos na ito ay inirerekomenda ko kayo sa Maylalang. Kung tutuparin mo ang mga ito, ikatutuwa mo ang lahat ng mga Anghel, at ikalulungkot mo ang lahat ng masasamang espiritu. Maglakad ka nga, sa mga utos na ito, at ang Diyos ay sasa'yo, at ang Kanyang mga Anghel ay bababa sa iyo, at ang kaluluwa mo ay mapupuno ng bango ng mga santo, at ang mukha mo ay liliwanag sa liwanag ng mga pinagpala; at ikaw ay magiging santuwaryo para sa Diyos, tulad ng lahat ng mga santo, at sa wakas ay makakatagpo mo ang Panginoon nang may kagalakan at ligaya, at maririnig mo ang tinig Niya na nagsasabi: *'Magaling! Mabuti at tapat na alipin! Tapat ka sa kaunti, ilalagay kita sa marami. Pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon'* (Mateo 25:21).

2. Huwag kang lumihis sa alinman sa mga tagubiling ito, at ipagkakaloob sa iyo ng ating Panginoong Jesucristo ang kapayapaan, at tatapusin Niya nang payapa ang gawaing iyong sinimulan. Ang ating mga perpektong ama, at ang mga ginaya sa kanila, ay naging perpekto sa pamamagitan ng pagtupad sa mga tagubiling ito.

3. Kung nais mong magdagdag ng anumang mabubuting gawa sa mga nasabi na, gawin mo, at maghandog ng walang patid na pasasalamat sa ating Panginoong Jesucristo.

4. Bawat gabi, hayaang banlawan ng iyong mga luha ang iyong higaan at basain ang iyong unan, at magpakumbaba ka sa harap ni Cristo na Panginoon, upang pawiin Niya ang iyong mga kasalanan at muling baguhin ka, upang ipagkaloob Niya sa iyo ang tulong sa paggawa ng mabubuting gawa, at ipagkaloob sa iyo ang Kanyang walang hanggang kaharian bilang mana. Sa Kaniya ang papuri, karangalan, kaluwalhatian at pagsamba, kasama ang napakabuting Ama at ang Banal na Espiritu, ngayon at magpakailanman. Amen.

4. Mga Katuruan ni San Antonio na Dakila at mga salaysay tungkol sa kaniya

Tungkol sa Pagsuko sa Mundo

1. Ang sinumang nagnanais na matagumpay na pasukin ang buhay monghe ay dapat ganap na makipaghiwalay sa mundo, talikuran ang lahat ng kayamanan nito, lumayo rito sa pamamagitan ng gawa, at putulin ang lahat ng pagkaugnay sa mga pag-aari nito. Mabisa niyang ipinukol ang katotohanang ito sa isang kapatid na, matapos talikuran ang mundo at ipamigay ang lahat ng pag-aari niya sa mga mahihirap, ay nag-ingat ng kaunting bahagi para sa sarili sakaling kailanganin, at lumapit kay San Antonio. Nang tignan siya ng nakatatanda, naunawaan niya ang nasa puso niya at sinabi sa kanya: 'Kung nais mong maging monghe, pumunta ka sa ganitong-ganitong nayon, bumili ka ng karne, hiwain mo ito nang manipis, at pagkatapos mong hubarin ang iyong kapa, ibalot mo ito sa iyong balikat at braso – at bumalik ka rito nang ganoon.' Ginawa ng kapatid ang inutos ng nakatatanda, at agad na napaligiran siya ng mga aso, ibon, at alimango at pinuno ng sugat ang buong katawan niya. Nang siya'y bumalik sa nakatatanda, tinanong siya nito kung nagawa ba niya ang sinabi sa kanya; ang kapatid, na nagdadalamhati, ay ipinakita ang kanyang mga sugat. Nangyari noon ay sinabi ni San Antonio sa kaniya: 'Ganito ang nangyayari sa sinumang, habang iniwan ang mundo, ay nagpapanatili kahit ng kaunting bahagi ng kaniyang mga pag-aari: sasakbatan siya ng mga demonyo ng sugat, at, hihiwain-hiwain, mahuhulog siya sa gitna ng alitan' (Dost. skaz. 20; Patr. Graec. vol. 40, p. 1099).

2. Ang sumusunod na salaysay, na iniingatan ni Cassian (Coll. 24, kabanata 11. 10), ay tumutukoy rin sa parehong paksa. May isang kapatid na lalaki na lumapit kay San Antonio, na naniniwalang hindi kailangang lumayo sa mundo, at nagsimulang magsalita: 'Mas malaking halaga ang ibinibigay sa isang taong nagtatrabaho sa isang bayan o nayon, na tinutupad ang lahat ng kinakailangan upang makamit ang espirituwal na kaperpektohan.' Tinanong siya ni San Antonio: 'Ngunit saan at paano ka namumuhay?' Sumagot ang lalaki: 'Naninirahan ako sa bahay ng aking mga magulang, at binibigyan nila ako ng lahat ng kailangan ko. Ipinapaliwanag nito sa akin ang lahat ng pag-aalala at alalahanin, at palagi akong abala sa pagbabasa at panalangin lamang, nang hindi naaabala ang isip ko ng iba pa. Muling tinanong siya ni San Antonio: 'Sabihin mo sa akin, anak ko, nagdadalamhati ka ba kasama nila sa kanilang mga kalungkutan, at nagagalak ka ba sa

kanilang mga kagalakan?' Inamin niya na nararanasan niya ang pareho. Pagkatapos ay sinabi ng nakatatanda sa kanya: 'Alamin mo, kung gayon, na sa darating na panahon ay makikibahagi ka sa kapalaran ng mga taong, sa buhay na ito, ay kapwa mong pinagsasaluhan ang tuwa at dalamhati.' At ang paraang pamumuhay na pinili mo ay nakasasama sa iyo hindi lamang dahil, dahil sa halos araw-araw na pagbabago ng mga pagsubok at biyaya ng buhay, inilubog nito ang iyong isipan sa walang katapusang pag-iisip tungkol sa mga bagay sa lupa, kundi pati na rin dahil inalisan ka nito ng bunga na sana'y iyong aanihin kung sa pamamagitan ng paggawa ng iyong sariling mga kamay ka ay kumita ng iyong kabuhayan, na sumusunod sa halimbawa ng Apostol Si Pablo, na kahit habang nagsusumikap na ipangaral ang Ebanghelyo, ay tinustusan ang sarili at ang mga kasama niya sa pamamagitan ng paggawa ng sariling mga kamay – gaya ng sinabi niya sa mga taga-Efeso: *'Kayo mismo ang nakakaalam na ang mga kamay na ito ang naglaan para sa aking sariling mga pangangailangan at sa mga kasama ko'* (Mga Gawa 20:34). Ginawa niya ito para sa ating ikatitibay, upang magsilbing halimbawa sa atin, gaya ng sinulat niya sa mga taga-Tsalonica: *'Hindi kami namuhay nang magulo sa inyo, ni hindi kami kumain ng tinapay ng sinuman nang walang bayad, kundi sa pamamagitan ng paggawa at paghihirap, nagtatrabaho araw at gabi, upang hindi kami maging pasanin sa alinman sa inyo—hindi dahil wala kaming karapatang gawin iyon, kundi upang maging huwaran kami para sa inyo, upang tularan ninyo ang aming ginawa'* (2 Tes. 3:8–9). Kaya naman kami rin, bagaman may pagkakataon kaming umasa sa tulong ng aming mga kamag-anak, mas pinipili naming kumita ng aming sariling kabuhayan sa pawis ng aming noo kaysa ipagkaloob ito sa amin ng aming mga kamag-anak. Masaya sana naming pipiliin ang huli kung sa palagay namin ay mas kapaki-pakinabang ito. Higit pa rito, maging mulat na kung, habang malusog ka, ay nabubuhay ka sa gastos ng iba, kinakain mo ang ikabubuhay ng mga mahihirap at may kapansanan.

Pangkalahatang sagot sa tanong: ano, kung gayon, ang dapat gawin?

Kapag iniwan na ang mundo, pumapasok ang isang tao sa isang ganap na bagong larangan ng buhay, na bagaman hindi naman lubos na banyaga sa kanila, ay nagpapakita pa rin ng maraming aspeto na hindi maiiwasang magdulot ng katangong: ano ang dapat gawin at paano dapat mabuhay? Tinanong si San Antonio ng tanong na ito nang higit sa isang pagkakataon, at narito ang kanyang mga sagot:

1. Tinanong siya ni Abba Pamvo tungkol dito, at sumagot siya: 'Huwag kang umasa sa sarili mong katuwiran; magsisi ka nang taos-puso sa iyong mga nakaraang kasalanan; at bantayan mo ang iyong dila, ang iyong puso, at ang iyong tiyan' (Patr. Graec. vol. 40, p. 1093. Dostoyevsky, note 6).

2. Ganito ang sinabi niya tungkol sa parehong paksa kay Abba Pimen: 'Ang pinakamagandang gawa ng tao ay ang ikumpisal ang kanyang mga kasalanan sa Diyos at sa kanyang mga nakatatanda, husgahan ang sarili, at maging handang harapin ang bawat tukso hanggang sa kanyang huling hininga' (Patr. ib. 1084: Dostoevsky, vol. 4).

3. May isang lalaki ang nagtanong sa kanya: 'Ano ang dapat kong gawin upang mapasaya ang Diyos?' Sumagot si San Antonio: 'Kahit saan ka magpunta, laging panatilihin mo ang Diyos sa iyong paningin; ano man ang iyong gawin, dapat may batayan ito sa Kasulatan; at saan ka man manirahan, huwag mong agad-agad iwan ang lugar na iyon. Ingatan ang tatlong utos na ito, at maliligtas ka (Dost. sk., 3; Patr. ib. 1083).

4. Sa isa pang alagad ay pinayuhan niya: 'Magkaroon ka ng pagkamuhi sa iyong tiyan, sa mga pagnanasa ng panahong ito, sa masasamang pagnanasa at sa karangalan ng tao: mabuhay ka na parang hindi ka umiiral sa mundong ito, at makakamtan mo ang kapayapaan' (Patr. Lat. vol. 73, p. 1049).

5. Ito, ayon kay San Atanasio, ang sinabi ni Abba Antonio sa mga kapatid na lumapit sa kanya: 'Laging panatilihin ang takot sa harap ng inyong mga mata; alalahanin Niya na pumapatay at nagbibigay-buhay' (1 Sam. 2:6). Kamuhian ang mundo at ang lahat ng nasa dito; kamuhian ang bawat makamundong kaluwagan; talikuran ang buhay na ito, upang mabuhay ka para sa Diyos; alalahanin mo ang ipinangako mo sa Diyos: sapagkat hihingin Niya ito sa iyo sa Araw ng Paghuhukom. Magutom ka, mauhaw ka, manatiling hubad, magbanté, umiyak, maghagulgol, bumuntong-hininga sa iyong puso, suriin ninyo ang inyong sarili upang makita kung karapat-dapat kayo sa Diyos, kamuhian ang laman, upang mailigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa (Dost. sk. 33 at sa Life).

6. Nagbibigay si San Kasiano ng katulad na detalyadong salaysay tungkol sa dapat gawin ng isang monghe. 'Mula pa noong unang panahon,' wika niya, 'mayroong isang kamangha-manghang pagtuturo mula sa mga banal Matagal nang kumakalat ang kay Anthony, na nagsasaad na ang isang monghe, na nagsusumikap para sa pinakamataas na kaperpeksiyunan, ay hindi dapat magpigil sa paggaya sa alinman sa mga matagumpay na Ama, sapagkat sa kanino man ay hindi matatagpuan ang lahat ng uri ng birtud nang buong-buo. Ngunit ang

isa ay namumukod-tangi sa kaalaman, ang isa naman sa matibay na paghuhusga, ang ikatlo sa hindi matitinag na pagtitiis; ang isa ay namumukod-tangi sa kababaang-loob, ang iba sa pagpipigil sa sarili, ang iba sa biyayang puspos na kasimplihan ng puso; ang isa ay nangingibabaw sa iba sa pagkabukas-palad, ang iba sa awa, ang isa sa pagbabantay, at ang iba sa katahimikan o kasipagan. Kaya naman, ang isang monghe na nagnanais magtayo ng mga pulot-pukyutan ng espiritu ay dapat, tulad ng isang matalinong bubuyog, kumuha ng bawat birtud mula sa yaong pinakamahusay rito, at itago ito sa sisidlan ng kanyang puso, huwag pansinin ang kakulangan ng iba, kundi tingnan ang birtud na iyon at magsikap na gawing sarili, anuman ang siyang nagpapabukod-tangi sa bawat tao (Inst. c. V. 1. 4).

Ang puwersang nagtutulak sa isang tao tungo sa mga gawaing kabutihan at nagpapanatili sa kanya rito

Kung ililista ang lahat ng nabanggit, magiging napakalawak na larangan ito para sa mga gawaing kabayanihan. Lumilitaw ang tanong: anong puwersa ang nagtutulak sa manggagawa tungo rito at nagpapatibay sa kanya sa kanyang mga gawain? Ang puwersang ito ay ang sigasig para sa kaligtasan, para sa kaluwalhatian ng pangalan ng Diyos, na handa sa anumang bagay. Kung naroroon ang sigasig na ito, ang lahat ng gawaing kabayanihan ng monghe ay nasa buong sigla. Kung wala ito, humihinto ang lahat.

1. Bakit, nang minsang lumapit sa St. Anthony ang isang kapatid na kulang sa sigasig na ito at humiling sa kanya na ipanalangin siya, sumagot ang dakilang nakatatanda: 'Ni ako ni ang Diyos ay hindi ka aawaan kung hindi mo aalagaan ang iyong sarili at mananalangin sa Diyos' (Ang Buhay ni St. Anthony, kabanata 16)?

2. Dahil dito, pinayuhan niya na panatilihin ang sarili sa patuloy na pagtuon sa Diyos at pagbabantay, at pinuri bilang isang dakilang birtud ang siyang buong buhay ay walang pagod na naglilingkod sa Panginoon at hanggang sa huling hininga ay nagbabantay laban sa mga tuksong ng manunukso (Patr. Graec. vol. 40, p. 1083).

3. Kaya hinikayat niya ang mga tao na huwag manghina sa anumang bagay, kundi panatilihin nang may pagtitiis ang parehong diwa ng sigasig sa lahat ng oras, na sinasabing: isang mongheng nagtatrabaho ng ilang araw, pagkatapos ay nagpapahinga, pagkatapos ay nagtatrabaho muli at pagkatapos ay nagpapahinga na naman—ang ganoong monghe ay parang walang ginagawa, at hindi niya kailanman maaabot ang kaganapan ng buhay monghe, dahil sa kakulangan ng katatagan sa sigasig at pagtitiis (Patr. Lat. vol. 73, p. 1049).

4. Inilarawan niya ang mga naghahanap ng kaginhawaan bilang hindi nauunawaan ang kanilang tungkulin at layunin, at iniugnay ang lahat ng kabiguan ng mga monghe sa kakulangan ng sigasig sa pagtitimpi. Sapagkat, ayon sa kaniya, hindi tayo nagtatagumpay dahil hindi natin kilala ang ating tungkulin, ni nauunawaan natin kung ano ang hinihingi ng gawaing ating pinagtutuunan, ngunit nais nating makamit ang birtud nang walang pagsisikap. Iyan ang dahilan kung bakit, sa sandaling makatagpo tayo ng tukso sa ating kinaroroonan, lumilipat tayo sa iba, na iniisip na may lugar na hindi naroroonan ang diyablo. Ngunit ang sinumang nakatuklas na mayroong labanan ay hindi nagpapahina, kundi patuloy na nakikipaglaban, sa tulong ng Diyos (Patr. Gr. vol. 40, p. 1093).

5. Ang mga salita ni San Antonio tungkol sa paksang ito para sa mga hindi nananasa ng isang bagay at hindi rin makagawang iba pa ay kahanga-hanga. Minsan, may ilang mga kapatid na lumapit kay San Antonio at nagsabi sa kanya: 'Bigyan mo kami ng pagtuturo kung paano maliligtas.' Sumagot ang nakatatanda sa kanila: 'Narinig na ba ninyo ang mga Kasulatan?' At sapat na iyon para sa inyo.' Ngunit sinabi nila, 'Nais din naming makarinig ng isang bagay mula sa iyo, Ama.' Pagkatapos sinabi sa kanila ng nakatatanda, 'Nakasulat sa Ebanghelyo: "*Kung may sinampal sa iyo sa kanang pisngi, ipaling mo rin sa kanya ang kabilang pisngi*" (Matt. 5:39).' Sinabi nila sa kanya, 'Hindi namin iyon magawa.' Sinabi ng nakatatanda: 'Kung hindi ninyo maialay ang kabilang pisngi, tiisin ninyo ang hampas sa isang pisngi. 'Hindi rin namin iyon magawa,' ang sagot nila. 'Kung hindi ninyo gawaing iyon man lang,' sabi ng nakatatanda, 'huwag ninyong suklian ang hampas ng hampas.' Sabi ng mga kapatid: 'Hindi rin namin iyon magawa.' Nangyari nga, sinabi ni San Antonio sa kanyang alagad: 'Maghanda ka ng kaunting pagkain para sa kanila: maysakit sila.' Kung hindi mo magawa ang isang bagay at ayaw mong gawin ang isa pa, ano ang gagawin ko sa iyo? Dapat kayong manalangin (maging kayo mismo o hayaan ang iba na manalangin para sa inyo) upang magising sa loob ninyo ang diwa ng sigasig—ang moral na enerhiya—(Dost. sk. 19).

Mga Giya ng Masigasig na Pagnanasa

Ngunit ang sigasig sa sarili ay kung minsan bulag, at maaaring magtungo sa mga direksyong salungat sa layunin ng buhay na sinimulan na. Kaya't kailangang gabayan ito ng mga pinuno. Sino nga ba ang mga

pinunong ito? Tinutukoy ni San Antonio ang dalawa: ang sariling paghuhusga at ang payo ng mga may karanasan.

a) *Ang sarili kong pangangatwiran.*

1. Noong isang beses, nagtipon ang mga Ama sa St. Anthony upang talakayin kung alin sa lahat ng birtud ang pinakamperpekto at makakapagtanggol sa isang monghe mula sa lahat ng patibong ng kaaway. Bawat isa sa kanila ay nagsalita ayon sa kanilang nakita. Pinuri ng iba ang pag-aayuno at pagbabantay, sapagkat nagdadala ito ng kaayusan sa mga iniisip, pinapino ang isipan at ginagawang mas madali para sa isang tao na lumapit sa Diyos; pinaboran naman ng iba ang kahirapan at paghamak sa mga bagay na makamundo, dahil dito nagiging mas kalmado, mas dalisay at mas malaya ang isipan mula sa mga alalahanin sa mundo, at sa gayon ay mas madali ang paglapit sa Diyos; May ilan na nais bigyan ng prayoridad ang kawanggawa kaysa sa lahat ng iba pang birtud, sapagkat sasabihin ng Panginoon sa mga maawain: *'Halina, mga pinagpala ng aking Ama; tanggapin ninyo ang inyong mana, ang kaharian na inihanda para sa inyo mula pa sa pagkakatatag ng mundo'* (Mateo 25:34), samantalang ang iba naman ay may ibang pananaw. At sinabi ni San Antonio: ang lahat ng mga birtud na nabanggit mo ay lubos na nakapagliligtas at lubos na kinakailangan para sa mga naghahanap sa Diyos, at na nasusunog sa matinding pagnanais na lumapit sa Kanya. Ngunit nakita natin na marami ang nagsapakapagod sa kanilang mga katawan sa pamamagitan ng labis na pagpapahirap sa sarili, pagbabantay, at pag-urong sa disyerto; masigasig din silang naglaan ng kanilang sarili sa paggawa, minahal ang kahirapan, at hinamak ang mga kaginhawahan sa mundo, hanggang sa hindi nila itinabi para sa kanilang sarili kahit ang kinakailangan para sa isang araw lamang, ngunit ipinamigay nila ang lahat ng mayroon sila sa mga mahihirap; at gayon pa man, madalas na nangyayari na, pagkatapos ng lahat ng ito, sila'y naliligaw at nahuhulog, at, sa pagkawala ng bunga ng lahat ng mga birtud na iyon, nagiging karapat-dapat sa kapahamakan. Ang dahilan nito ay wala nang iba kundi ang kakulangan nila sa birtud ng paghuhusga at katamtaman, at hindi nila magamit ang patnubay nito. Sapagkat ang mismong birtud na ito ang nagtuturo at gumagabay sa isang tao na lumakad sa tuwid na landas, nang hindi nalilihis patungo sa sangang-daan. Kung susundin natin ang maharlikang daan, hindi tayo maliligaw ng ating mga maninira – ni sa kanan, patungo sa labis na pag-aayuno, ni sa kaliwa, patungo sa katamaran, kapabayaan, at kawalan ng ginagawa. Ang paghuhusga ay mata ng kaluluwa at ilawan nito, gaya ng mata na ilawan ng katawan: kaya kung malinaw ang matang ito, ang buong katawan (ng ating mga gawa) ay magiging maliwanag; ngunit kung madilim ang matang ito, ang buong katawan ay magiging madilim, gaya ng sinabi ng Panginoon sa Banal na Ebanghelyo (Mateo 6:22–23). Sa pamamagitan ng paghuhusga, sinusuri ng isang tao ang kanilang mga pagnanasa, salita, at gawa, at lumalayo sa lahat ng mga ito na nag-aakay sa kanila palayo sa Diyos. Sa pamamagitan ng paghuhusga, sinisira nila ang lahat ng pakana ng kaaway na nakatuon laban sa kanila, tapat na pinagkikilala ang mabuti at ang masama. (Patr. Gr. vol. 40, p. 1096; Dostoevsky, vol. 8).

2. Itinuturo rin ng sumusunod na kasabihan ang paksang ito: ang isang panday, kapag kumukuha ng isang piraso ng bakal, ay iniisip nang maaga kung ano ang gagawin niya rito: isang karit, isang espada o isang palakol. Ganoon din, dapat nating isipin nang maaga kung aling birtud ang ating susundan, upang hindi tayo magpagal nang walang kabuluhan (Dost. sk. 35). Siyempre, pinakamainam na gabayan tayo ng sarili nating paghuhusga, kung sana ay sapat ito para sa lahat ng bagay at para sa lahat ng tao. Ngunit dahil hindi ito ang kaso, mayroon nang mas maaasahan at mas ligtas na gabay:

b) *Ang payo ng mga may karanasan.*

3. Sa ganitong diwa, sinasabi ni San Antonio: *'Kilala ko ang mga monghe na, matapos ang matinding paghihirap, ay bumagsak at naging baliw, dahil inasa nila ang sarili nilang pagsisikap at hindi pinansin ang utos Niya na nagsabi: "Tanungin mo ang iyong Ama, at sasabihin Niya sa iyo"* (Deut. 32:7). (Ang Buhay ni San Antonio, kabanata 37).

4. At higit pa rito: Sinasabi ng Banal na Kasulatan: *'Ang mga walang patnubay ay bumabagsak na parang mga dahon'* (Kaw. 11:14), at iniutos na walang dapat gawin nang walang payo, hanggang sa hindi nito pinapayagan na inumin kahit ang espirituwal na inumin na nagpapasaya sa puso ng tao nang walang payo, nang sabihin nito: *'Huwag kang gumawa ng anuman nang walang payo'* (Sirak 32:21), at: *'uminom ng alak nang may payo'*. – Ang taong gumagawa ng kanyang mga gawain nang walang payo ay parang lungsod na walang pader, na maaaring pasukin at samantalain ng sinumang nagnanais at pagnanakawan ang kayamanan nito (Patr. Gr. vol. 40, p. 1098).

5. Itinuturing ni San Antonio na isang gawaing nakapagliligtas ang paghingi ng payo sa iba, kaya naman ang Guro ng lahat ay lumapit sa kanyang sariling disipulo—na siya namang matagumpay na—para

magtanong, at sumunod nang eksakto sa payo ng disipulo. Sapagkat sinasabing nang makatanggap si Abba Anthony ng nakasulat na paanyaya mula kay Emperador Constantius na pumunta sa Constantinople, lumapit siya kay Pablo na Payak at nagtanong: 'Dapat ko bang pumunta?' At nang sumagot naman si Pablo na: 'Kung pupunta ka, ikaw si Antonio; kung hindi ka pupunta, ikaw si Abba Antonio' – na sa gayon ay hindi inaprubahan ang paglalakbay na iyon – matiwasay siyang nanatili kung saan siya naroroon (The Life of the Saints, 32).

6. Pinayuhan niya ang lahat ng iba na gawin din ang ganoon, na sinasabi: 'Ang isang monghe, kung maaari, ay dapat kumonsulta sa mga nakatatanda tungkol sa bawat hakbang na ginagawa niya sa kanyang selda at bawat patak ng tubig na iniinom niya.' May kilala akong ilang monghe na nahulog dahil inakala nilang mag-isa na kaya nilang mapasaya ang Diyos (Patr. Gr., vol. 40, p. 1082; The True Tales, 38).

7. Kaya naman, hindi inaprubahan ni San Antonio ang pag-asa sa sariling paghuhusga. Hindi ba ito ang dahilan kung bakit labis niyang pinuri si Abba Jose, na nang tanungin tungkol sa Kasulatan, ay sumagot, 'Hindi ko alam'—sapagkat sa ito, bukod sa pagpapakumbaba, ay naipakita rin ang kawalan ng tiwala sa sariling talino? Nangyari ito nang ganito: may ilang matatanda ang lumapit kay San Antonio, at kasama nila si Abba Jose. Ang matanda, na nagnanais na subukin sila, ay ipinakita ang isang talata mula sa Kasulatan at sinimulang tanungin ang bawat isa, simula sa pinakabatang, kung ano ang ibig sabihin ng talatang ito. Bawat isa ay nagsalita ayon sa kanilang makakaya, ngunit sinagot sila ng nakatatanda: 'Hindi, hindi ninyo ito naintindihan.' Nang makapagsalita na silang lahat, sinabi niya kay Abba Joseph: 'Ano ang masasabi mo tungkol sa talatang ito?' 'Hindi ko alam,' sagot ni Joseph. Sinabi ni Abba Anthony: 'Nasa tamang landas si Abba Joseph nang sabihin niyang: "Hindi ko alam"' (Orthodox Sayings 17).

8. Gayunpaman, pinayuhan niya na hindi dapat ipagkatiwala nang walang pag-aalinlangan ang iba. Dapat munang tiyakin ng isang tao ang katatagan ng isip at karanasan ng nakatatanda – at saka lamang ipagkatiwala ang kanyang salita at tanggapin ang kanyang payo nang walang pagtatanong. Ang tanda kung paano ito makikilala ay ang pagkakasundo ng kanyang mga salita sa Salita ng Diyos. Dapat tingnan, sabi niya, kung ano ang iniutos. Kung may magturo sa iyo ng anumang naaayon sa mga utos ng ating Panginoon, tanggapin mo ito nang may kababaang-loob at magsikap na tuparin ito, upang matupad sa atin ang mga salita ng Apostol: '*Sumunod kayo sa isa't isa dahil sa paggalang sa Diyos*' (Gal. 5:13; Efe. 5:21). Sa kabilang banda, kung may magturo sa inyo ng anumang salungat sa mga banal na utos, sabihin sa nagtuturo: '*Tama bang masunurin kami sa iyo kaysa sa Diyos?*' (Gawa 4:19). '*Dapat tayong sumunod sa Diyos kaysa sa mga tao*' (Gawa 5:29). Tandaan din natin ang mga salita ng Panginoon: '*Pinakikinggan ng aking mga tupa ang aking tinig, at hindi sila sumusunod sa dayuhan, sapagkat hindi nila kilala ang tinig ng dayuhan*' (Juan 10:5). Gayundin, hinihikayat tayo ng biyayang si Pablo, na sinasabi: 'Ngunit kahit kami o isang anghel mula sa langit ang mangaral ng ebanghelyo na iba sa ipinangaral namin sa inyo, sumpain siya nawa' (Gal. 1:8). (Patr. gr. vol. 40, p. 1083). Ang dahilan ng ganitong paghihigpit ay marahil ay ibinigay ng mga Ariano, na humikayat sa iba sa kanilang sarili sa pamamagitan ng pagpapakitang may kabanalan at pagkatapos ay inilason sila ng kanilang mga maling katuruan. O marahil din ito ay dahil ang ilan ay naglakas-loob na gumabay sa iba nang hindi pa sila nakakakuha ng maraming karanasan. Sa mga ganitong pagkakataon, nakasanayan niyang sabihin: ang mga sinaunang Ama ay umatras sa ilang, at doon, nang magaling na ang kanilang sariling kaluluwa sa pamamagitan ng kanilang maraming pagsisikap, nauunawaan nila kung paano pagalingin ang iba. Kaya naman, nang bumalik sila mula roon, naging mga manggagamot sila para sa iba. Samantalang tayo, kung ang sinuman sa atin ay mapunta sa ilang bago pa man nating nalunasan ang ating sarili, inaako natin ang pag-aalaga sa iba; dahil dito, bumabalik sa atin ang ating dating kahinaan, at ang ating huling paghihirap ay nagiging mas mapait kaysa sa una. Kaya naman ang kasabihan ay naaangkop sa atin: 'Manggagamot, lunasan mo muna ang iyong sarili' (Lucas 4:23). (Patr. lat. vol. 73, p. 1053).

Paano pinapainit ng isang tao ang apoy ng selos?

Walang nanatiling pareho sa isang tao; ang ilan ay tumitibay, ang iba ay humihina. Ganoon din ang sigasig: minsan ay nagniningas, minsan ay humuhupa. Sa huling kaso, kailangang muling pasiklabin ito upang hindi tuluyang mamatay. Paano nga ba, at sa pamamagitan ng ano? Una, sa pamamagitan ng pag-alala sa kamatayan. Paulit-ulit na hinikayat ni San Antonio ang lahat na itatak sa kanilang isipan at puso na ang araw na ating ginugugol ay ang ating huli.

1. Pangalawa, sa pamamagitan ng pag-alala sa mangyayari pagkatapos ng kamatayan. Upang itatak sa isipan ng kanyang mga disipulo ang kaisipang ito, ikinuwento niya sa kanila ang mga personal na ipinahayag sa kanya, ayon sa salaysay ni Athanasius the Great sa kanyang talambuhay. Minsan, bago mag-alas nuwebe

ng gabi, nang bumangon sa para manalangin, naramdaman ni San Antonio na nabighani ang kanyang isipan, at, ang pinaka-kamangha-mangha sa lahat, nakita niya ang kanyang sarili na parang mula sa labas, at para bang may isang tao na nag-aangat sa kanya sa himpapawid, habang sa himpapawid ay may nakatayong ilang malungkot at nakakatakot na mga pigura na sumusubok harangan ang kanyang daan patungo sa pag-akyat. Tinutulan sila ng mga kasama ni San Antonio, ngunit iginiit ng mga pigura ang kanilang kaso na para bang may karapatan sila, na humihiling ng paliwanag kung sakop ba ni San Antonio ang kanilang awtoridad sa anumang paraan. Napilitan silang umatras, at naghanda silang suriin ang usapin. Ngunit nang subukan nilang simulan ang pagsusuri mula pa sa mismong kapanganakan ni San Antonio, tumutol ang kanyang mga gabay, na nagsasabing: 'Ang mga nangyari bago pa man siya ipinanganak ay pinawi na ng Panginoon nang siya ay magtapat sa kanyang mga pangakong monghe; simulan ninyo ang pagsusuri mula nang siya ay maging monghe at magtapat ng kanyang mga pangako sa Diyos;' ngunit sa usaping ito ay wala silang mahanap na kapintasan sa kaniya; kaya't umatras sila – at ang landas patungo sa asetikong buhay ni Anthony ay naging malaya at walang sagabal. Pagkatapos nito, naramdaman ni San Antonio na unti-unti na siyang nakakabawi, at hindi nagtagal ay muling naging si Antonio na dati niyang sarili. Ngunit nakalimot na siya sa pagkain, at ginugol ang natitirang bahagi ng araw na iyon at ang buong gabi sa mga buntong-hininga at panalangin, namamangha sa dami ng kaaway na dapat nating labanan at sa mga paghihirap na dapat tiisin ng isang tao habang naglalakad sa hangin. Pagkatapos ay pumasok sa kanyang isipan ang mga salita ni Apostol Pablo tungkol sa *'prinsipe ng kapangyarihan ng himpapawid'* (Efe. 2:2). Sapagkat ang kaaway ay may kapangyarihan sa himpapawid na makipaglaban sa mga dumaraan dito, na naglalayong harangan ang kanilang daraanan. Ito ang dahilan kung bakit partikular na pinayuhan ng Apostol: *'Isuot ninyo ang buong baluti ng Diyos, upang kayo'y makatalakay sa araw ng kapahamakan'* (Efe. 6:13) at upang ang kaaway ay mahiya, *'na walang masabi laban sa atin na kapintas'* (Tito 2:8).

2. Ganito ito isinalaysay ni San Atanasio, at bagaman walang kasunod na tala na nagsabi si San Antonio tungkol dito sa iba, walang dahilan para pagdudahan ito, sapagkat ang kaalaman sa kanyang nakita ay kinakailangan hindi para sa kanya kundi para sa iba. Tungkol naman sa isa pang pangitain ukol sa parehong paksa, nakatala na ikinuwento nga niya ito sa iba. Isinulat ni San Atanasio: minsan ay nakipag-usap si San Antonio sa ilang mga kapatid na lumapit sa kanya tungkol sa kalagayan ng kaluluwa pagkatapos ng kamatayan, at kung saan ito maninirahan. Noong sumunod na gabi, may tumawag sa kanya mula sa itaas, na nagsasabing: 'Tumayo ka, lumabas ka at tumingin'; lumabas si Antonio (sapagkat alam niya kung sino ang nag-utos sa kanya) at, nang itaas niya ang kanyang paningin, nakita niya ang isang higante, kasuklam-suklam at nakakatakot, na ang ulo ay tumatama sa mga ulap, habang mula sa lupa ay may ilang ibon na lumilipad; hinarangan ng higante ang daraanan ng ilan, samantalang ang iba ay lumipad sa ibabaw niya, at nang makalampas sa kanya, ligtas na lumipad pataas. Ngumungol siya ng ngipin sa mga huli, ngunit nagalak sa mga una. Pagkatapos ay may isang hindi nakikitang tinig na nagsabi: 'Anthony, unawain mo ang nakita mo!' Nang magbukas ang kaniyang isipan, at naunawaan niya na ito ang pagdaan ng mga kaluluwa mula sa lupa, at na ang giganteng ito ay ang ating matagal nang kaaway, na humahadlang sa mga pabaya at sa mga nagpatinag sa kaniyang mga suhestiyon, na ipinagbabawal sa kanila na magpatuloy; ngunit hindi niya mapigilan ang mga masigasig at ang mga hindi nakinig sa kaniya, at sila ay lumilipad sa kaniyang ibabaw. Tinanggap ni San Antonio ang bisyong ito bilang isang paalala sa kanyang sarili, at sinimulan niyang magpakita ng mas matinding kasipagan upang magtagumpay sa pakikibaka laban sa lahat ng kaaway. Para sa iisang layunin—ito ay upang pukawin ang mas matinding sigasig para sa isang malinis na pamumuhay—ikinuwento niya ang bisyong ito sa iba. Sinasabi ni Abba Cronius na minsan ay ikinuwento ni San Antonio ang bisyong ito sa harap ng isang malaking pagtitipon. Idinagdag niya na bago ang pangitain na ito, nanalangin si San Antonio nang isang buong taon upang maipahayag sa kaniya kung ano ang nangyayari sa mga kaluluwa ng mga matuwid at ng mga makasalanang pagkatapos ng kamatayan; na ang mga bisig ng higante ay nakaladlad sa buong kalangitan, at sa ilalim niya ay may lawa na kasinglawak ng dagat, na pinaglalagusan ng mga ibon na tinatamaan ng kaniyang kamay (Lavsaik, kabanata 24). Sa Latin Patristic Collection, ipinahihiwatig ng salaysay tungkol dito na ang mga ibon ay tinamaan ng higante at nahulog sa lawa lamang nang sila ay huminto sa hangin sa ilalim ng kanyang mga kamay, na kulang sa lakas upang lumipad nang mas mataas; samantalang ang mga sapat na malakas upang lumipad nang mas mataas kaysa sa kanyang mga kamay at ulo, ang mga iyon ay nginangatngat na lamang niya ng ngipin, pinanonood habang lumilipad sila patungo sa kalangitan at tinatanggap ng mga Anghel (Patr. Lat. vol. 73, p. 1044).

3. Anong matinding takot ang sumakop sa kaluluwa ng mga nakarinig nito! Ngunit narito ang isang nakapagpapalubag-loob na pangitain, na labis na nagpapanibago ng sigla sa *pamamagitan ng 'pag-asa'* sa isang maluwalhating kalagayan. Ang pangitain na ito ay tungkol kay San Ammon, hindi bilang isang alagad kundi bilang kaibigan at kasama ni San Antonio. Isinulat ni San Atanasius na si San Antonio, habang nakaupo sa isang bundok minsan, ay tumingin sa langit at nakita ang isang tao na umaakyat sa himpapawid patungo sa langit sa isang guhit ng apoy, at mula sa itaas ay bumaba ang isang pulutong ng mga anghel na nagagalak upang salubungin siya. Namangha siya rito, at nagsimulang ipanalangin na sana'y ipahayag ng Panginoon sa kanya ang kahulugan nito. At may narinig siyang tinig na nagsasabing ito ay ang kaluluwa ni Ammon, isang monghe mula sa Nitria. Ang Ammon na ito ay namuhay nang may mahigpit na pag-a-ascetismo hanggang sa kanyang katandaan. Madalas siyang bumibisita kay San Antonio, at ganoon din naman si San Antonio sa kanya. Ang distansya mula sa Kabundukan ng Nitria hanggang sa Bundok ni San Antonio ay 13 araw na paglalakbay (650 versts). Nang tanungin siya ng mga kapatid na kasama niya kung bakit siya namangha, sinabi niya na nakita at narinig niya si Ammon. Nang dumating, tatlumpung araw ang lumipas, ang mga kapatid mula sa Nitria, tinanong nila tungkol kay Ammon, at nalaman nila na siya nga ay pumanaw sa mismong araw at oras na nakita ng nakatatanda ang kanyang kaluluwa na umaakyat sa langit.

4. Ang sumusunod na pangitain, na ikinuwento mismo ni San Antonio, ay hindi rin mababawasan ang bisa sa pagtataboy ng katamaran at pag-uudyok ng sigla. 'Nanalangin ako sa Diyos,' sabi niya, 'na ipakita sa akin kung anong uri ng proteksyon ang bumabalot at nagbabantay sa isang monghe!' At nakita ko ang isang monghe na napapaligiran ng mga nag-aapoy na sulo, at ng isang pulutong ng mga anghel na binabantayan siya na parang mulit ng kanilang mata, na tinatabingan siya ng kanilang mga espada. Nanghimasok ako at sinabi: 'Ito ang ipinagkakaloob sa isang monghe!' At gayon pa man, sa kabila nito, napagtatagumpayan siya ng diyablo, at siya ay nahuhulog. At may tinig na dumating sa akin mula sa maawain na Panginoon, na nagsasabing: 'Walang sinuman ang maaaring pabagsakin ng diyablo; wala na siyang anumang kapangyarihan ngayon na ako, sa aking pagkuha ng likas na pagka-tao, ay nagpabagsak sa kanyang kapangyarihan. Ngunit ang tao ay bumabagsak sa kanyang sariling kalooban kapag siya ay nagpapabaya at nagpapasasa sa kanyang mga pagnanasa at damdamin.' Tinanong ko: 'Ibinibigay ba ang ganitong kalasag sa bawat monghe?' At ipinakita sa akin ang napakaraming monghe na protektado ng ganitong kalasag. Nanghagulol ako at sinabi: 'Mapalad ang sangkatauhan, at lalo na ang hukbo ng mga monghe, na may Panginoong ganito kabait at ganito mapagmahal sa sangkatauhan!' Kaya't maging masigasig tayo para sa ating sariling kaligtasan at, na itakwil ang lahat ng kapabayaan, masigasig nating gampanan ang ating mga gawain, upang tayo'y maging karapat-dapat sa Kaharian ng Langit, sa pamamagitan ng biyaya ng ating Panginoong Jesucristo (Patr. Graec. vol. 40, p. 1083).

5. Sa ibang pagkakataon, inihayag ni San Antonio sa kanyang mga alagad kung paano, kapag humina ang sigasig, nagiging maluwa ang buhay monghe at nanghihina ang kanyang kaluwalhatian. Ang ilan sa kanyang mga disipulo, nang makita ang di-mabilang na karamihan ng mga monghe sa disyerto, na pinalamutian ng ganitong mga birtud at masigasig sa ganitong sigasig para sa tagumpay sa banal na buhay ng isang eremita, ay nagtanong kay Abba Antonio: 'Ama, hanggang kailan tatagal ang sigasig na ito at ang pag-ibig na ito sa pag-iisa, kahirapan, kababaang-loob, pagpipigil sa sarili, at sa lahat ng iba pang birtud, na ngayon ay taimtim na pinagsusumikapang ito ng napakaraming monghe?' Sumagot sa kanila ang tao ng Diyos nang may buntong-hininga at luha: 'Darating ang panahon, mga minamahal kong anak, na lilinguin ng mga monghe ang mga disyerto at sa halip ay pupunta sa mga mayayamang lungsod, kung saan, kapalit ng mga kuwebang disyerto at masisikip na selda na ito, magtayo sila ng mga marangyang gusaling makikipagsabayan sa mga palasyo ng mga hari; sa halip na kahirapan, lalago ang pagmamahal sa pag-iipon ng kayamanan; papalitan ang kababaang-loob ng kayabangan; marami ang magmamalaki sa kaalaman, ngunit kaalamang walang bunga at walang mabubuting gawa na narapat sa gayong kaalaman; magyeyelo ang pag-ibig; sa halip na pagpipigil sa sarili, lalaganap ang kasakiman sa pagkain, at napakarami sa kanila ang magmamalasakit sa marangyang salu-salo, hindi bababa sa mga karaniwang tao, na ang tanging pinagkaiba sa kanila ng mga monghe ay ang kanilang mga kasuotan at panakip-ulo; at bagaman mamumuhay sila sa gitna ng mundo, tatawagin nila ang kanilang sarili na mga eremita (ang isang monghe ay, sa katunayan, isang eremita). Bukod pa rito, magmamalaki sila, na sasabihin: '*Ako kay Pablo, ako kay Apoloyas*' (1 Cor. 1:12), na para bang ang buong lakas ng kanilang pagkamonastiko ay nakasalalay sa dangal ng kanilang mga nauna: magmamalaki sila sa kanilang mga ninuno, gaya ng pagmamalaki ng mga Hudyo sa kanilang ama na si Abraham. Ngunit sa panahong iyon ay magkakaroon din ng mga taong magpapatunay na mas mabuti at mas perpekto kaysa sa

atin, sapagkat 'mapalad ang taong nagawang magkasala ngunit hindi nagkasala, at nagawang gumawa ng masama ngunit hindi ginawa' (Sirak 31:11), kaysa sa taong hinatak sa kabutihan ng karamihan ng mga masigasig na nagsusumikap para rito. Bakit nga, kung gayon, ay lubos na pinupuri sa Kasulatan sina Noah, Abraham, at Lot, na namuhay nang may sigasig sa gitna ng masasamang tao (Patr. Graec. vol. 40, p. 1095)?

6. Ang dalawang paalalang ito—ang tungkol sa kamatayan at sa kung ano ang sumunod dito—ay nagpapasiklab ng '*takot sa Diyos*', na siyang ikatlong pampukaw ng sigasig. Hinikayat ni San Antonio ang takot sa Diyos, gaya ng ating nakita na, sa isang malalim na kasabihan: 'Laging magkaroon ng takot sa Diyos; katakutan Mo Siya na nagbibigay ng kamatayan at buhay' (tingnan ang punto 7 sa itaas). Sa isa pang maikling kasabihan, itinuturo niya ang takot sa Diyos bilang pinagmumulan ng pagiging handa at angkop para sa lahat ng birtud. Ang takot sa Diyos, ayon sa kaniya, ay simula ng lahat ng birtud at simula ng karunungan. Tulad ng liwanag na pumapasok sa isang madilim na bahay na nagpapalayas ng kadiliman at nagliliwanag dito, gayundin ang takot sa Diyos, kapag pumasok ito sa puso ng tao, ay nagpapalayas ng kadiliman at nag-aapoy sa loob nito ng sigasig para sa lahat ng birtud (Patr. gr. vol. 40, p. 1084).

7. Kaya naman, nagbabala siya laban sa pagkawala ng takot na ito sa anumang posibleng paraan. 'Huwag mong iwan ang iyong selda,' wika niya, 'o mawawala sa iyo ang takot sa Diyos.' Sapagkat kung paanong namamatay ang isdang inilabas sa tubig, gayon din namamatay ang takot sa Diyos sa puso ng monghe kung iwan niya ang kanyang selda upang maglibot sa labas (ibid.).

8. Ngunit ang lahat ng suportang ito para sa sigasig ay kumikilos nang sapilitan, hinahatak mula sa labas, kahit na tumatubo ang ugat nito sa loob. Dapat magkaroon ang isang tao ng panloob na pampasigla ng sigasig, upang ito ay sumibol nang kusang-loob mula sa puso, na parang bukal ng tubig. Nadadala ang puso sa ganitong kalagayan sa pamamagitan ng: 1) '*ang pakiramdam ng tamis*' ng buhay sa Diyos. Hanggang hindi nabubuo ang damdaming ito, nananatiling hindi mapagkakatiwalaan ang ating sigasig. Bakit nga, nang tanungin ng isang kapatid si San Antonio: 'Bakit nga, bagaman ang Diyos, sa buong Kasulatan, ay nangangako sa kaluluwa ng pinakamataas na mga biyaya, ang kaluluwa ay hindi palaging matatag sa paghahangad nito, kundi lumiliko sa mga panandalian, sa mga bulok at sa marurusing?' – Sumagot siya: 'Ang sinumang hindi pa natikman a ang tamis ng mga biyayang makalangit ay hindi pa buong pusong nakakapit sa Diyos; kaya't bumabalik siya sa mga panandalian.' Ngunit hangga't hindi pa naaabot ng isang tao ang ganitong kaperpektohan, dapat siyang maglingkod sa Diyos dahil sa pagsunod sa Kaniyang banal na kalooban, upang magawa niyang sabihin kasama ng Propeta: 'Ako ay naging isang baka para sa Iyo' (Awit 72:23), na ang ibig sabihin, 'Pinaglilingkuran Kita na parang hayop na may yugo' (Patr. lat. t. 73, p. 1056).

9. Kaya, 2) ang '*pag-ibig*' sa Diyos ay isang mas matinding pampasigla sa sigasig. Alam mismo ni San Antonio na mas malakas ang pag-ibig kaysa takot, at sinabi niya: 'Hindi ko na takot ang Diyos, kundi iniibig ko Siya' (ibig sabihin, hindi ako hinihimok ng takot sa kung paano ako dapat kumilos, kundi ng pag-ibig); sapagkat '*tinataboy ng pag-ibig ang takot*' (1 Juan 4:18). (Dost. sk. 32).

10. Hinikayat din niya ang iba na linangin, higit sa lahat, ang pag-ibig sa Diyos sa kanilang sarili, bilang isang hindi nasisira at pangmatagalang lakas. Kaya, nang minsan ay tanungin siya ng kanyang mga kapatid: 'Paano pinakamainam na mapaluguran ang Diyos?', sumagot siya: 'Ang gawaing pinakakagustuhan ng Diyos ay ang gawaing may pag-ibig.' Ipinagagawa ito ng taong walang patid na pumupuri sa Diyos sa kadalisan ng kanyang mga pag-iisip, na hinihihi ng pag-alala sa Diyos, ng pag-alala sa mga ipinangakong biyaya, at ng lahat ng Kanyang ikinatuwa na ginawa para sa atin. Mula sa pag-alala sa lahat ng ito, isinisilang ang ganap na pag-ibig, gaya ng nakasaad: '*Ibigin mo ang Pangino mong Dios ng buong puso mo, at ng buong kaluluwa mo, at ng buong sikanan mo*' (Deut. 6:5), – at gaya ng nasusulat: '*Sapagkat ang usa ay naghahangad sa mga sapa ng tubig, gayon ang kaluluwa ko ay naghahangad sa Iyo, Oh Dios*' (Awit 41:2). Ito ang gawa na kailangang magpasaya sa Diyos, upang matupad sa atin ang mga salita ng Apostol: '*Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos? Ang kapighatian, o ang kaguluhan, o ang pag-uusig, o ang danup, o ang kahubaran, o ang panganib, o ang tabak?*' Wala talagang anuman (Roma 8:35, 38). (Patr. gr. vol. 40, p. 1094).

11. Mula rito, o kasabay nito, nagmumula ang 3) ang '*tuwa*' sa paggawa ng mabuti at sa pananatili sa mga daan ng Diyos, na siya namang nagiging pampasigla sa sigasig. Ang sumusunod na kasabihan ni San Antonio ay may kinalaman dito. Tinanong siya: 'Ano ang tuwa sa Panginoon?' Sumagot siya: 'Ang pagtupad sa anumang utos nang may kagalakan, para sa kaluwalhatian ng Diyos—iyan ang kagalakan sa Panginoon. Sapagkat kapag tinutupad natin ang Kanyang mga utos, nararapat tayong magalak; kabaligtaran, kapag hindi natin ito natutupad, nararapat tayong magmalungkot. Kaya't magsikap tayong tuparin ang mga utos nang may

kagalakan sa ating puso, upang mapagbigyan natin ang isa't isa sa Panginoon; ngunit sa paggawa nito, magingat tayo nang lubos na huwag mabawian ng kapalaluan habang nagagalak, kundi ilagay ang buong pag-asa natin sa Panginoon (Patr. gr. t. 40, p. 1095. Isang katulad na kaisipan ang matatagpuan sa Maikling Mga Tuntunin ni Basil na Dakila, tanong 193).

Mabubuting gawa at mabuting gawain, lalo na

Kaya, ang sigasig na ginabayan at pinagyayaman sa ganitong paraan ay nakatuon sa mga gawaing pagtitimpi—pisikal at espirital—at sa bawat mabuting gawa.

1. Ipinahiwatig ni San Antonio, sa kanyang pangkalahatang pagtuturo tungkol sa mga pagsisikap sa pag-aawat (tingnan ang talata 7) at sa kanyang pagbibilang ng mga sanhi ng malilibog na pagnanasa (tingnan ang sipi, talata 18), na kabilang ang saganang nutrisyon ng laman – at kaya naman (bilang lunas laban sa ganoong mga pagnanasa) itinuturo niya ang pagpapagod ng katawan sa pamamagitan ng pag-aayuno (Dost. sk. 22). Inutusan tayo ni San Antonio na maging napakahigpit sa katawan (tingnan ang punto 7 sa itaas), at kinondena ang anumang pagbibigay-lugod. Ito ang dahilan kung bakit hindi niya pinaboran ang mga madalas pumunta sa mga paliguan. 'Ang ating mga Ama,' sabi niya, 'hindi nga nila hinuhugasan ang kanilang mga mukha – ngunit tayo ay pumupunta sa mga makamundong paliguan' (Alphab. Pater., Art. 4).

2. Matapos supilin ang laman, binigyan niya ng malaking kahalagahan ang '*pagtatahimik ng dila*'. Itinuring niyang kapantay ito ng paglilibot, na nagsasabing: 'Ang ating paglilibot ay ang pananatili ng ating mga bibig na nakasara' (ibid., p. 4ff.).

3. Ang mga nagsasalita ng anumang pumapasok sa kanilang isipan ay parang isang bakuran na walang tarangkahan, na maaaring pasukin ng sinumang nagnanais, lumapit sa sabsaban at kalagan ang asno. Bagaman ang kaisipang ito ay hindi binigkas mismo ni San Antonio, ito ay sinambit sa kanyang harapan at siyempre, inaprubahan niya ito (Dost. sk. 18).

4. Binigyan din niya ng malaking kahalagahan ang '*paghuhupa sa selda*'. Tulad ng mga isda, sabi niya, na namamatay kung mananatili sila sa tuyong lupa nang masyadong matagal, gayundin naman ang mga monghe, kapag ginugol nila nang masyadong matagal ang oras sa labas ng kanilang selda o sa pakikipag-sama sa mga layko, nawawala ang kanilang pagmamahal sa katahimikan. Kaya, kung paanong ang isda ay nananabik sa dagat, ganoon din dapat tayong magmadali sa ating selda, baka habang nasa labas nito ay makalimutan natin ang ating panloob na pagbabantay (Dost. sk. 10).

5. Sa pangkalahatan, pinayuhan niya na dapat mahigpit na panatilihin ng isang tao ang sarili sa loob ng selda upang ang selda ay maging para sa monghe na parang Pugon ng Babilonia, na sinusunog ang lahat ng marumi sa kanyang kalooban (Patr. gr. t.40, 1086).

6. Pinayagan niya, gayunpaman, ang kaunting pagpapaluwag sa higpit ng kanyang mga gawi ng pag-a-ascetiko, na makikita sa kanyang tugon sa mangangaso. Sinasabing isang lalaki, habang nanghuhuli ng mga ligaw na hayop sa disyerto, ay nakita si Abba Anthony na nakikipagbiruan sa mga kapatid at naligaw. Ang nakatatanda, na nagnanais na tiyakin sa kanya na minsan ay kinakailangang bigyan ang mga kapatid ng kaunting pahinga, ay nagsabi sa kanya: 'Ilagay mo ang isang palaso sa iyong busog at hilahin mo ito pabalik.' Ginawa niya iyon. Sinabi ng nakatatanda sa kanya: 'Hilahin mo pa ito nang mas malayo.' Hinihila pa ito nang mas malayo ng lalaki. Muli niyang sinabi: 'Hilahin mo pa ito nang mas malayo pa.' Sumagot ang mangangaso: 'Kung hihilahin ko ang busog nang lampas sa limitasyon nito, mababali ito.' Pagkatapos ay sinabi ng nakatatanda sa kanya: 'Ganito rin sa gawain ng Diyos: kung pilitin natin nang husto ang lakas ng mga kapatid, malalanta agad ang kanilang loob. Kaya't kailangang bigyan ng pahinga ang mga kapatid paminsan-minsan.' – Ang mangangaso, nang marinig ito, ay labis na naantig at umalis sa nakatatanda na napalakas ang diwa. At ang mga kapatid, nang sila'y lumakas dahil dito, ay bumalik sa kanilang lugar (Dost. sk. 13). Higit pa rito, naingatan ang mga ganitong kasabihan at kuwento na tumutukoy sa mga espirital na kabayanihan, o mga disposisyon ng puso, na siyang nagpapasiya sa tagumpay. Ito ang mga:

7. *Pagtitiis*. Napakahalaga nito sa isang asketa na kung wala ito sa kanya, siya mismo ay walang anumang halaga. Kaya naman, pinuri ng mga kapatid ang isang monghe sa harap ni San Antonio. Nang dumating ang mongheng ito, nais siyang subukan ni San Antonio upang makita kung matiisin niya ang isang insulto; at nang makita niyang hindi niya ito matiis, sinabi niya sa kanya: 'Ikaw ay parang isang nayon na maganda sa harapan, ngunit nilusuban ng mga tulisan sa likuran' (Dost., kabanata 15).

8. Kinakailangan ang pagtitiis dahil kailangan natin ang mga tukso. At sinabi ni San Antonio: 'Walang sinuman ang makapapasok sa Kaharian ng Langit nang walang mga tukso; kung hindi dahil sa mga tukso, walang sinuman ang maliligtas' (Mga Gawa ni San Antonio, kabanata 5).

9. *Panalangin*. Itinuro niya ito sa pamamagitan ng halimbawa, sapagkat alam ng lahat kung gaano katagal siyang nanalangin. 'Alam namin,' sabi ng kanyang mga disipulo, 'na ang pinagpalang matanda ay kung minsan ay lubos na naliliyum sa panalangin kaya't nananatili siya rito buong magdamag; at kapag inistorbo ng sumisikat na araw ang masidhing panalangin ng kanyang isipan, na puno ng matinding kagalakan, maririnig naming sinasabi niya: "Bakit mo ako ginugulo, O araw? Parang tumataas ka lamang upang ilihis ang aking pansin mula sa Banal na liwanag ng isip' (Patr. lat. vol. 73, p. 848).

10. *Luha*. Kaya, nang tanungin ng isang kapatid si San Antonio, 'Ano ang gagawin ko sa aking mga kasalanan?', sumagot siya: 'Ang sinumang nagnanais na mapalaya mula sa kasalanan ay mapalaya sa pamamagitan ng pag-iyak at paghagulgol; at ang sinumang nagnanais na maging kaayon ng kabutihan ay magiging kaayon nito sa pamamagitan ng mapanghinang pag-iyak. Ang mismong akto ng pag-awit ng mga Salmo ay isang uri ng pag-iyak. Alalahanin ang halimbawa ni Esekias, Hari ng Juda, na, ayon sa nakasulat sa Aklat ng Propeta Isaias (kabanata 38), hindi lamang siya nagkamit ng paggaling mula sa kanyang karamdaman sa pamamagitan ng kanyang pag-iyak, kundi binigyan din siya ng karagdagang labinlimang taon ng buhay; at ang hukbong kaaway na may bilang na 185,000 ay pinahamak ng kapangyarihan ng Diyos dahil sa mga luha niyang pinakawalan. Si San Pedro Apostol ay nagkamit ng kapatawaran sa pamamagitan ng kanyang pag-iyak dahil sa kanyang pagkakasala laban kay Kristo sa pamamagitan ng pagtangga sa Kanya. Si Maria, dahil hinugasan niya ang mga paa ng Tagapagligtas ng kanyang mga luha, ay pinagkalooban na marinig na ito ay ipapahayag saanman kasabay ng pangangaral ng Ebanghelyo (Patr. lat. vol. 73, p. 1055).

11. Hindi nakakita si San Antonio ng lugar para sa pagtawa sa buhay ng isang monghe, at nang tanungin siya ng kanyang mga alagad: 'Maaari pa ba kaming tumawa?', sumagot siya: 'Kinokondena ng ating Panginoon ang mga tumatawa nang sabihin Niya: "*Kawawa kayo na tumatawa ngayon, sapagkat kayo'y aamo at magluluksa*"' (Lucas 6:25). Kaya, ang isang tapat na monghe ay hindi dapat tumawa; sa halip, dapat tayong magluksa para sa mga nang-aalipusta sa pangalan ng Diyos, sapagkat nilalabag nila ang Kanyang batas at ginugugol ang kanilang buong buhay sa paglilibot sa kasalanan. Magluksa tayo at maghinagpis, na walang patid na nananalangin sa Diyos na huwag Niya silang pabayaang patigas ang kanilang puso sa kasalanan, at huwag silang kunin ng kamatayan bago sila magsisi (Patr. gr. t. 40, p. 1096. May katulad na katuruan na matatagpuan sa Maikling Mga Tuntunin ni San Basil na Dakila, 31).

12. *Ang kababaang-loob*, na nagdudulot ng proteksyon mula sa itaas at nagbabantay sa isang tao mula sa lahat ng pagbagsak. 'Nakita ko,' sabi ni San Antonio, 'ang lahat ng bitag ng kaaway na nakalatag sa buong lupa, at sa isang buntong-hininga ay sinabi ko: "Sino nga ang makakatakas sa mga ito?" Ngunit may narinig akong tinig na nagsasabi sa akin: "Kababaang-loob"' (Dost. sk. 7).

13. Bakit nga ba niya itinuro: kung tayo ay nagsisimula ng isang mabuting hangarin, dapat tayong magpakumbaba nang lubos sa harap ng Panginoon, upang Siya, na nakakaalam ng ating kahinaan, ay takpan tayo ng Kanyang kanang kamay at iligtas tayo; sapagkat kung tayo ay magmamataas, aalisin Niya ang Kanyang proteksyon sa atin, at tayo ay mapapahamak (Patr. gr. t. 40, p. 1090).

14. Sa isa pang pagkakataon sinabi niya: kung paanong ang kapalaluan at pagmamataas ng isip ay nagpabagsak sa diyablo mula sa katas-taasan ng langit patungo sa kalalalaman, gayundin naman ang kababaang-loob at kahinhinan ay itinaas ang tao mula sa lupa patungo sa langit (Ibid., p. 1081).

15. Upang matiyak na ang isang espiritwal na disiplina, gaya ng katahimikan, ay hindi magdulot ng kayabangan, inirekomenda niyang bigyan ito ng kahulugang mapagkumbaba. Kung sino man, wika niya, ang nagsasagawa ng asetikong gawi ng katahimikan, huwag nilang isipin na nagsasanay sila ng isang birtud, kundi itanim sa kanilang puso na sila'y nananahimik dahil hindi sila karapat-dapat magsalita (Patr. lat. vol. 73, p. 1051).

16. Tinuruan din ni San Antonio na ang Panginoon Mismo ang gumagabay sa atin nang panloob sa paraang itinatago Niya sa atin ang ating mabubuting gawa, upang manatili tayong mapagkumbaba sa ating pagtingin sa sarili. Sinasabi niya: kung hindi takpan ng gilingero ang mata ng hayop na umiikot sa gulong, hindi magiging matagumpay ang kanyang gawain. Umiikot ang ulo ng hayop, at ito'y nahuhulog, hindi na makapagtrabaho. – Gayundin, sa pamamagitan ng banal na probidensiya ng Diyos, tayo ay binigyan ng isang tabing upang hindi natin makita ang ating sariling mabubuting gawa; baka, sa pag-angkin ng papuri para sa mga ito, tayo ay maging mayabang at mawalan ng bunga ng lahat ng ating pagsisikap! Nangyayari ito kapag

tayo ay pinababayaan na baha ng maruruming kaisipan, na hindi natin maiwasang husgahan ang ating sarili at ang ating sariling mga kaisipan. At sa ganitong kalagayan, hindi maaaring maganap ang pagninilay sa ating sariling kabutihan; samakatuwid, ang ating maliliit na gawa ng kabutihan ay natatago at nananatiling hindi nakikita dahil sa mga maruruming kaisipang ito (Periphrasis, *ibid.*, p. 1037).

17. Kay sama ng epekto ng kayabangan! Malinaw itong ipinakita sa pagbagsak ng isang batang eremita kasunod ng himalang nagawa niya. Nang dumaan ang ilang matatanda papunta kay San Antonio at dumaan sa lugar kung saan nagsasagawa ng kanyang pag-aasceta ang binatang ito, lubos silang napagod. Tinawag niya ang ilang ligaw na asno at inutusan silang buhatin sa kanilang mga likod ang mga matatandang ito papunta kay San Antonio. Nang ikuwento ito ng mga nakatatanda kay San Antonio, sumagot siya: 'Ang mongheng ito, sa tingin ko, ay isang barkong puno ng kargamento, ngunit hindi ko alam kung makakarating ito sa pantalan.' – At nga nga, nang siya ay magmalaki, nahulog siya sa biyaya makalipas ang ilang sandali. Nang mapagtanto ito, sinabi ni San Antonio sa kanyang mga alagad: 'Sa mismong sandaling ito, nahulog ang batang asketang iyon.' 'Magsayaong tingnan.' Pumunta sila at natagpuan siyang nakaupo sa isang banig, na umiiyak dahil sa kasalanang nagawa niya (Mga Gawa ng mga Santo, 94).

18. Ngunit kung paanong mapaminsala ang kapalaluan, ganoon naman, sa kabaligtaran, ang pagpapakumbaba ay nakapagliligtas. Ipinapakita ito sa halimbawa ng isang sapatosero, na tungkol sa kaniya ay nakatanggap si San Antonio ng isang rebelasyon mula sa itaas. Nanalangin si San Antonio sa kanyang selda nang marinig niya ang isang tinig na nagsasabi sa kanya: 'Antonio, hindi mo pa nararating ang antas ng isang sapatosero sa Alexandria!' Pumunta si San Antonio sa Alexandria, hinanap ang sapatosero, at napakiusapan siyang ibunyag kung ano ang napakabuti sa kanyang buhay. Sinabi niya: 'Hindi ko naaalala na nakagawa ako ng anumang mabuting gawa, ngunit bakit, kapag bumabangon ako sa kama sa umaga, bago ako umupo upang magtrabaho, sinasabi ko: "Ang lahat sa lungsod na ito, bata man o matanda, ay papasok sa Kaharian ng Diyos dahil sa kanilang mabubuting gawa, samantalang ako lamang, dahil sa aking mga kasalanan, ay mahahatulan sa walang hanggang pagdurusa.'" Uulitin ko ang parehong bagay na ito nang buong taos-puso sa gabi rin, bago ako matulog.' Nang marinig ito, napagtanto ni San Antonio na tiyak na hindi pa niya nararating ang ganoong antas (Patr. lat. vol. 73, p. 785).

19. Hindi ba ito ang dahilan kung bakit madalas niyang inulit-ulit ang paalala: dapat nating laging sisihin at pangaralan ang ating sarili sa lahat ng bagay, at gawin ito nang taos-puso, sapagkat ang sinumang pumupuna sa sarili ay pinapawalang-sala at pinupuri ng Diyos (*Ibid.*).

20. *Magkatuwang na paglilingkod at pagtutulungan.* Tinanong ng mga kapatid si San Antonio: 'Kung may magsabi, "Hindi ako kukuha ng anuman mula sa aking mga kapatid, at hindi rin ako magbibigay sa kanila ng anuman; sapat na sa akin ang aking mayroon"—tama ba iyon?' Sumagot si San Antonio: 'Mga anak ko! Ang taong ganoon ay matigas ang puso, at ang kanyang kaluluwa ay kaluluwa ng isang leon. Dapat siyang ituring na hiwalay sa pamayanan ng lahat ng mabubuting tao' (Patr. Graec. vol. 40, p. 1095).

21. Sa ibang pagkakataon ay tinanong siya: 'Paano dapat paglingkuran ng isang tao ang kanyang mga kapatid?' Sumagot siya: 'Ang mga kapatid na nais paglingkuran ang kanilang mga kapatid, paglingkuran nila sila gaya ng paglilingkod ng mga alipin sa kanilang mga panginoon, at gaya ng paglilingkod ng Panginoon kay Pedro, na sa kaniya Niya ipinagkaloob ang huling paglilingkod, bagaman Siya ang kanyang Nilikha.' Sa pamamagitan nito ipinakita ng Panginoon na kung ang mga tumatanggi sa serbisyong ibinibigay sa kanila ay hindi walang sala, lalong-lalo na ang mga karapat-dapat sa kaparusahan na itinuturing na mababa sa kanila ang paglilingkod sa kanilang mga kapatid. Kung ang mga una ay hindi magkakaroon ng bahagi sa Panginoon, gaya ng sinabi ng Panginoon kay Pedro, ano naman ang masasabi sa mga huli? (*Ibid.*)

22. At sa pangkalahatan ay sinasabi niya: mula sa kapuwa ay nagmumula ang buhay at kamatayan. Sapagkat kung nakukumbinsi natin ang isang kapatid, nakukumbinsi natin ang Diyos; ngunit kung naliligaw natin ang isang kapatid, nagkakasala tayo laban kay Cristo (Dost. sk. 9).

23. *Habag at pagtitiis sa mga nahuhulog.* Sa monasteryo ni Abba Elias, isang kapatid ang hinarap ng tukso. Pinalayas siya roon, at umakyat siya sa Bundok kay Abba Anthony. Si Abba Anthony, nang siya'y mapag-aruga nang ilang sandali, ay pinadala siyang muli sa monasteryong pinanggalingan niya. Ngunit itinaboy siya ng mga kapatid muli. Bumalik siya kay Abba Anthony at sinabi sa kanya: 'Hindi ako tinanggap ng mga kapatid, Ama!' Pagkatapos ay pinauwi siya ng nakatatanda na may mga salitang ito: 'Isang bagyo ang tumama sa isang barko sa dagat; nawala ang karga nito at muntik nang malubog, ngunit nais mo pang ilubog ang natira na nakaligtas na malapit sa pampang.' Nang marinig ng mga kapatid na pinadala siya ni Abba Anthony sa kanila, agad nila siyang tinanggap (Dost. sk. 21).

24. Sa isang monasteryo, isang kapatid ang maling inakusahan ng pakikiapid, at siya ay lumapit kay Abba Anthony. Dumating din ang mga kapatid mula sa monasteryo upang payuhan siya at ibalik sa kanilang piling. Nagsimula silang batikusin siya, tinatanong kung bakit niya ginawa ang ganoong bagay, ngunit ipinagtanggol ng kapatid ang sarili, na nagsasabing wala siyang ginawang ganoon. Nasa lugar si Abba Paphnutius Kefalos nang sandaling iyon. Ikwento niya sa kanila ang parabula na ito: 'Sa pampang ng isang ilog, nakita ko ang isang lalaking nakabaon hanggang tuhod sa putik. May ilang tao ang lumapit upang tulungan siya, at sa huli ay hanggang leeg na nila siya nahila.' Pagkatapos ay nagsabi si Abba Anthony: 'Tunay nga, ganitong uri ng tao ang makapagpapagaling at makapagligtas ng mga kaluluwa!' – Ang mga kapatid, na naantig sa mga salita ng mga nakatatanda, ay yumukod sa harap ng kanilang kapatid, at, sa payo ng mga ama, ay muling tinanggap siya sa kanilang piling (Mga Gawa ng mga Santo, kabanata 29).

25. Kahanga-hanga ang kaisipan ni San Antonio tungkol sa kung sino ang maaaring magkaroon ng tunay na pagmamahalan ng magkakapatid. Sinabi niya: 'Hindi kailanman maaaring maging tunay na mabuti ang isang tao, gaano man niya ito hangarin, maliban kung ang Diyos ay nananahan sa kanyang kalooban; sapagkat walang mabuti, maliban sa Diyos lamang' (Patr. lat. vol. 73, p. 785).

Ang sukdulang layunin ng lahat ng bagay at ang tuktok ng kaperpeksiyunan

1. Ang paninirahan ng Diyos sa tao, o ang buhay sa Diyos, ang pinakahuling layunin ng lahat ng pagsisikap sa pagtitimpi at ang tuktok ng kaperpeksiyunan. Ipinahayag mismo ng Diyos ito kay San Antonio nang siya ay pagkalooban ng ganitong pahayag sa disyerto: 'May isang tao sa lungsod na katulad mo, isang bihasang manggagamot, na ibinibigay ang kanyang labis sa mga nangangailangan at inaawit ang Trisagion kasama ng mga Anghel araw-araw' (ibig sabihin, sa pamamagitan ng kaganapan ng pag-ibig sa kapwa, siya ay nabubuhay sa Diyos at lumalakad sa harap ng Diyos). (Buhay ni San Antonio, kabanata 24).

Ang kaganapan ni San Antonio at ang kanyang kaluwalhatian sa langit

1. Sinabi tungkol kay Abba Anthony na siya ay isang tagakita, ngunit, iniwasan ang tsismis sa mundo, ayaw niyang ipaalam ito; ang mga pangyayari sa mundo, sa kasalukuyan at sa hinaharap, ay ipinahayag sa kanya (Mga Gawa ng mga Santo, 30).

2. May isang matanda na nanalangin sa Diyos na palayain siyang makita ang mga ama (sa kaluwalhatian), at nakita niya silang lahat maliban kay Abba Anthony. Tinanong niya ang nagpapakita sa kanya: 'Nasaan nga ba si Abba Anthony?' Sumagot ang isa: 'Nasa kinaroroonan ng Diyos si Anthony!' (Buhay ni San Anthony, kabanata 28).

5. Isang paliwanag sa ilan sa mga kasabihan ni San Antonio ng Granada, na ibinigay pagkatapos ng kanyang kamatayan ng isang nakatatanda

1. *Ang tanong ng mga monghe.* Paano natin dapat unawain ang mga salita ni Santo Abba Anthony, na sinabi niya sa kanyang disipulo na si Pablo nang hinihiling ng huli, na iniwan na ang mundo, na manirahan kasama niya: 'Kung nais mong maging monghe, pumunta ka sa isang monasteryo kung saan maraming kapatid na makakatulong sa iyong kahinaan'?

Ang tugon ng nakatatanda. Mula rito natututo tayo na dapat nating tanggapin sa monasteryo ang mga mahihina, ang mga maysakit, ang mga bulag at ang mga paralisado – at mahalin sila kapag inialay nila ang kanilang sarili nang may kagalakan at sigasig sa paghahangad ng kabutihan, kahit na, dahil sa kanilang mga kapansanan, hindi nila kayang gampanan ang lahat ng mga gawain. Kaya, ang mga abbot na hindi tumatanggap ng mga mahihinang matatanda—kahit na kilala silang mabuti ang pag-uugali—ngunit kusang tumatanggap ng malalakas na kabataan upang gampanan ang iba't ibang tungkulin sa loob ng monasteryo at maghatid ng mga lakad, kahit na sila'y bastos at walang hiya, ay nararapat sa malaking pagsaway. Matinding pinapagalitan ng banal na tagapagpaliwanag na si⁹ ang mga ganitong abbot sa kaniyang aklat tungkol sa '*kasakdalan ng pamamahala*' (ng mga monasteryo), na nagsasabing: pinapayagan nilang manatiling pabaya ang kanilang mga disipulo sa mga usapin ng birtud, habang mariing hinihikayat sila sa mga pisikal at makamundong gawain. Sa mga nagpanumpa ng monastikong pangako upang ialay ang kanilang sarili sa kabutihan, hindi sila binibigyan ng pahinga o paghinto mula sa mga bagay-bagay sa mundo, patuloy silang pinipilit na gampanan ang mga ito, at sila'y pinapagalitan, sinasaway, tinutukso at kinokondena sila kung hindi

⁹ Totoo, mga kasabihan o mga tuntunin sa pangkalahatan... Ang aklat na tinutukoy ay hindi na dumating sa atin.

nila isinasagawa ang tungkuling ipinagkatiwala sa kanila nang may partikular na pagmamadali, maging dahil sa karamdaman o, paminsan-minsan, sa pag-ubos ng sigla, kahit na maaaring sila ay masigasig at masigasig sa mga espirituwal na bagay; sa kabaligtaran, pinupuri nang labis ang mga naglalaan ng lahat ng kanilang paggawa at pag-aalaga sa mga bagay sa mundo, kahit na tamad sila sa paghahangad ng mga birtud. At ang pagsusumikap na ito ay hindi nagmumula sa birtud ng pagsunod, kundi sa katotohanang gusto nilang abalahin ang kanilang sarili sa mga bagay sa mundo. Ngunit ang pinakamalala sa lahat ay, maging sila man ay tamad o masigasig, tinatrato silang parang alipin. Gayunpaman, sinabi ni Abba Pimen: kung sa tatlong cenobite, ang isa ay ganap na nag-iingat ng katahimikan, ang isa naman ay maysakit ngunit nagpapasalamat sa Diyos, at ang ikatlo ay kusang-loob na ginagampanan ang kanyang tungkulin, pag-iisa-isa sila sa iisang espirituwal na pagsusumikap. Sa mga salitang ito, ipinakita ng santong ito na sa isang monasteryo kung saan maraming cenobite ang nagtitipon, hindi lamang dapat may mga taong malakas ang pangangatawan—na kinakailangan para sa pagsasagawa ng iba't ibang tungkulin—kundi pati na rin ang mga kapatid na may karamdaman na iniaalay ang kanilang sarili sa walang patid na katahimikan: kung hindi, ang lahat ng kanilang pagsusumikap ay walang kabuluhan.

2. Tanong. Bakit sinabi ni Abba Anthony kay Pablo, ang kanyang disipulo: 'Pumunta ka at umupo sa pag-iisa, upang matutuhan mo ang mga pakikibaka na nagmumula sa mga demonyo'?

Sagot. (Na hangad ang kanyang kaperpeksiyunan.) Sapagkat ang kaperpeksiyunan ng isang monghe ay nasa kanyang kakayahang pamunuan ang kanyang buong pagkatao sa pamamagitan ng kanyang espiritu. Ngunit ang ganitong espirituwal na pamamahala sa sarili ay kasabay ng kadalisan ng puso; at ang kadalisan ng puso ay nakakamtan kapag pinamumunuan ng isip ang puso, at ang isip ay pinamumunuan ng walang patid na panalangin. Ang laban kontra sa mga demonyo, gayunpaman, ay nagmumula sa anyo ng mga kaisipan at mga bisyon, na mas matinding nabubuhay sa pag-iisa at katahimikan.

Tandaan. Ang kapangyarihan ng tugon. Nagbibigay ang pag-iisa ng patuloy na pagkakataon para sa pakikipaglaban laban sa pinakamalalabong kaisipan na itanim ng mga demonyo. Ang labanang ito ay isinasagawa ng isip sa pamamagitan ng panalangin, sa Diyos na naroroon at nakatutok sa puso, at siyang namamahala rito. Ang walang patid na kalikasan ng pagsusumikap na espirituwal na ito, sa gitna ng sari-saring karanasan sa pakikibakang ito, ay nagtuturo ng espirituwal na pagpipigil sa sarili at nagpapalago ng ugali nito; at naroroon ang buong espirituwal na kaganapan ng monghe at ng bawat Kristiyano.

3. Tanong. Ano ang ibig sabihin ni Abba Anthony nang sabihin niya: 'Tulad ng isdang inalis sa tubig na namamatay, gayon din ang isang monghe na masyadong matagal na nanatili sa labas ng kanyang selda'? Sa anong paraan namamatay ang isang monghe na parang isda?

Sagot. Ang buhay ng kaluluwa ay nakapaloob sa walang patid at mapagmahal na pagninilay sa Diyos, na tinatawag nang nararapat na buhay ng kaluluwa, na sumasaklaw at nagkakaisa sa isip at puso. Kaya, kung ang isang monghe ay naglilibot sa mga bayan, nalilihis ang kanyang isip sa mga nakikita at usapan, siya ay nawawalan ng buhay na espirituwal at namamatay, sapagkat siya ay lumalayo sa Diyos at nakakalimot sa Kaniya, at pinalalayas sa kanyang puso ang pag-ibig kay Kristo na kanyang pinagyaman sa sarili sa pamamagitan ng maraming pagsisikap habang nananahimik sa kanyang selda. Bukod pa rito, humihina ang kanyang pagmamahal sa kakapusan at paghihirap, at iniaalay niya ang sarili sa kapahingahan ng laman at sa mga kaluguran – at ang kalinisan ng kanyang puso ay naguguluhan ng walang-tigil na paggalaw ng mga imaheng pumapasok at lumalabas sa pamamagitan ng mga pandama – paningin, pandinig, pandama, panlasa at pang-amoy – at sa pamamagitan ng pananalita; na ang lahat ng ito ay naghahatid sa kanya sa pakikipagtalik at iba pang mga pagnanasa, na siyang tunay na kamatayan at kapahamakan ng isang monghe. Kaya, nang husto ang sinabi ni Blesadong Antonio: kung paanong namamatay ang isda kapag hinila sa pampang, gayundin namamatay ang mongheng, na iniwan ang kanyang selda, ay ginugugol ang kanyang oras sa mga bayan at nayon.

4. Tanong. Sinabi ni Abba Anthony: 'Ang siyang namumuhay nang mag-isa ay malaya sa tatlong laban, ibig sabihin, ang laban ng dila, paningin, at pandinig; natitira na lamang ba para sa kaniya ang laban ng puso?' Ipalawanag ninyo sa amin ang mga salitang ito ng Pinagpala.

Sagot. Hindi niya ito sinabi upang ipahiwatig na ang pag-aalinlangan na nararanasan sa katahimikan at pag-iisa ay mas mababa kaysa sa nagmumula sa mga komunidad, kung saan ang isip ay naaabala ng paningin, pandinig, at pananalita; sa halip, ipinapakita niya sa mga salitang ito na ang mga namumuhay nang mag-isa ay malaya sa pag-aalinlangan na dulot ng mga pandama—na siyang nagpapahirap sa iba nang higit pa kaysa sa pag-aalinlangan ng puso na pinupukaw sa kanilang loob ng mga demonyo. Dahil dito nga, ang

ating mga Ama ay umatras sa katahimikan: upang ang mga pakikibaka ng puso ay hindi lalo pang lumala dahil sa mga pakikibaka na nagmumula sa paningin, pananalita, at pandinig. Sapagkat gaano lamang kadalang matumba ang mga kapatid (na naninirahan nang sama-sama)—na patuloy na lumalabas at pumapasok, umaalis sa monasteryo at bumabalik dito—dahil ang kaguluhan ng mga pandama ay nadaragdag pa sa kaguluhan ng puso, ganyan din ang mga mongheng namumuhay nang tahimik; madali silang nahuhulog, at ang kaguluhan ng puso lamang ang kanilang pinagdudulutan, kahit pa sumapit sa kanila ang kaguluhan mula sa mga pandama ng katawan. Ganap na pinatutunayan ito ng mga kapatid (mga eremita) na, habang naninirahan sa pag-iisa, ay may mga babaeng dumating minsan, at sa kanila, dahil dito, ang pakikibaka ng puso ay lalo pang pinalala ng pagtingin sa katawan at ng ganda ng mukha: agad silang natalo ng lumalalang pakikibaka ng puso, at sila'y nahulog. Na, sa katunayan, para sa mga namumuhay nang nag-iisa, ang pakikibaka na nagmumula sa mga damdamin ng kaluluwa ay mas malakas at mas mabagsik kaysa sa nagmumula sa mga pandama ng katawan – makikita rin ito sa mga salita ng Pinagpalang Evagrius, na nagsasabing sa mga mongheng namumuhay nang nag-iisa, ang mga demonyo ay nakikipagdigma nang direkta sa kanilang sariling kagustuhan, nang walang tagapamagitan; samantalang laban sa mga naninirahan sa mga monasteryo at masigasig sa pag-unlad sa birtud, giniganyak at pinupukaw nila ang mga malalayang monghe, na wala nang mas malupit, mas nakakainis, o mas traydor pa kaysa sa kanila.

5. Tanong. Ano ang kahulugan ng sumusunod na kasabihan na iniuugnay kay San Abba Anthony: 'Ang selda ng monghe ay ang pugon ng Babilonia, ang lugar ng tatlong kabataan, na kasama ang Anak ng Diyos, at ito ang haligi ng apoy kung saan nagsalita ang Diyos kay Moises'?

Sagot. Tulad ng apoy na may dalawang katangian, ang isa ay ang init na masusunog nang masakit at ang isa naman ay ang liwanag na nagdudulot ng kagalakan, gayundin naman ang matiyagang pananatili sa selda ay may dalawang epekto: ang isa ay nagpapabigat at nagpapahirap sa mga baguhan sa katahimikan—minsan sa pamamagitan ng matinding pagod, minsan sa pamamagitan ng pagpuna— habang ang isa naman ay nagdudulot ng kagalakan sa pamamagitan ng pag-unlad, na nagbibigay ng kapayapaan sa mga yaong, matapos mapagtagumpayan ang kanilang mga pagnanasa, ay napapabanal sa kabanalan at binigyan ng mga maliwanag na pangitain. Ang kahulugan ng sinabi sa kanila tungkol sa tatlong kabataang lalaki—na nakita nila ang Anak ng Diyos—ay ganito: gaya ni Ananias, si Azaria at si Misael, nang ihagis sa mapaling pugon sa Babilonia, ay hindi nasunog ni bahagyang napaso, sapagkat ang Anghel ng Diyos ay ipinadala sa kanila upang alisin ang kanilang mga gapos at iligtas sila mula sa mapaminsalang kapangyarihan ng apoy; gayon din naman para sa mga kapatid ang pakikibaka laban sa mga pagnanasa, na pinupukaw laban sa kanila ng mga demonyo, ay napakahirap sa simula; gayunpaman, hindi sila kailanman pinababayaan ng mapagpalang tulong ng ating Panginoon, ang Anak ng Diyos, na nakikipagkita sa kanila nang kapansin-pansin at nananahan kasama nila, upang, kapag sa pamamagitan ng tulong na ito ay nalampasan na nila ang kanilang mga pagnanasa at mga kaaway, ay ipagkaloob Niya sa kanila ang biyaya ng ganap na pag-ibig at ang Kanyang maluwalhating kaluwalhatian.

6. Tanong. Ano ang kahulugan ng sumusunod na sinabi ni Abba Anthony: 'Hindi dapat suklian ang kasamaan ng kasamaan, at kung ang isang monghe ay hindi pa nakarating sa antas na ito, manahimik siya at manatiling payapa'? Paano maaabot ng isang tao ito (ang kawalan ng galit) sa pamamagitan ng katahimikan?

Sagot. Kung ang isang mahinang kapatid, na nananakit ng dila sa kanyang kapatid at nagtatago ng poot para sa kanya sa kanyang puso, ay magtutupad sa kanyang selda at pipigil sa pakikipag-usap sa mga tao, habang sabay na pinipigilan ang masasamang iniisip, at palaging nakatuon sa panalangin at pagbabasa ng Kasulatan, kung gayon ang biyaya ng kapayapaan ay sasapit sa kanya, – liliwanag ang kanyang puso at magagalak ang kanyang espiritu sa Diyos, sapagkat napalaya ito mula sa pagnanasa. Sapagkat ang taong ito, na nakatitig sa Krus ng Panginoon, ay mapapailang sa pag-ibig sa Kaniya, at, matapos itong halikan, ay magmumuni-muni kung paanong minahal ng Diyos ang mundo ayon sa Kasulatan, na inialay Niya ang Kaniyang nag-iisang Anak sa kamatayan para rito (Juan 3:16), kaya naman, siyempre, ipinakita ng Diyos ang Kanyang pag-ibig sa atin sa katotohanang '*nang tayo'y mga makasalanan pa, si Cristo ay namatay para sa atin*' (Roma 5:8). – Kung hindi pinaligtas ng Diyos ang Kanyang sariling Anak, kundi inialay Siya sa kamatayan para sa atin, at higit pa rito sa napakakahiyaang kamatayan sa krus, '*paanong hindi Niya ipagkakaloob sa atin nang may kagandahang-loob ang lahat ng bagay kay Cristo*' (Roma 8:32), o sa anong ibang bagay pa kaya Siya magtitimpi sa atin? Ang dakilang awa at pag-ibig ni Cristo sa atin ay nag-uudyok sa atin hindi lamang na maunawaan na hindi natin dapat mabuhay para sa ating sariling mga pagnanasa, kundi para sa Kaniya na namatay para sa atin (2 Cor. 5: 14, 15), kundi pati na rin na tumingin kay Jesus—na nagpasan

ng kamatayan sa krus para sa atin at, matapos tiisin ang ganoong kahihiyan, ay muling naupo sa kanan ng Diyos sa kataas-taasan—bilang pinagmumulan at huwaran ng pagtitiis. Kaya, kung tayo'y naghihirap kasama Niya, tayo'y luluwalhatiin din kasama Niya (Roma 8:17), at kung tayo'y nagtitiis kasama Niya, tayo'y maghahari rin kasama Niya (2 Timoteo 2:12). Bakit tayo hinihikayat ni Apostol Pablo, na sinasabing: 'Ituon natin ang ating mga mata, mga kapatid, sa krus ng ating Panginoon' (Hebreo 12:2)? Masdan kung gaano karami ang tiniis Niya para sa mga makasalanan, na mga kaaway ng kanilang sariling kaluluwa! Kaya huwag kayong mawalan ng pag-asa o manghina ang loob dahil lamang kailangan ninyong tiisin ang paghihirap, mga insulto, pang-aabuso, at kamatayan, na inyong kapalaran dahil sa inyong pag-ibig sa Kanya. Sa inyong mga panalangin, hingin ninyo ang kapatawaran para sa mga nagpapahirap sa inyo, gaya ng paghiling ng Panginoon para sa Kanyang mga nagpako sa Kanya, na nagsasabing: '*Ama, ipatawad Mo sila*' (Lucas 23:34), at gaya ng paghingi ng pagpapatawad ni banal na Esteban sa ating Panginoon para sa mga nagbato sa kanya, na nagsasabing: '*Panginoon, huwag Mo sanang ipagkaloob sa kanila ang kasalanang ito*' (Mga Gawa 7:60). Kung ang isang monghe, na nakaupo nang mag-isa sa kanyang selda, ay magmumuni-muni sa ganitong paraan, siya ay lalakas sa espiritu, makakamtan niya ang paghahari sa lahat ng kanyang mga pagnanasa sa Panginoon, at hindi lamang siya pipigil sa pagsakit sa sinuman, o sa pagngalit sa sinuman, o sa pagbawi ng masama sa masama, kundi siya ay magagalak nang labis at ituturing niyang karangalan kung sakaling siya ay magdusa ng insulto at kawalang-katarungan. Ganito ang moral na katatagan na naaabot ng isang monghe sa kanyang selda, sa pamamagitan ng katahimikan, pagsusuri sa sarili, at matiyagang pagsunod sa mga utos ni Cristo, gaya ng: pag-aayuno, panalangin, pagninilay sa Diyos, at iba pang birtud na isinasagawa sa katahimikan. Kaya, ang mapalad na Abba Anthony ay nagsalita nang may karunungan: kung ang isang monghe ay hindi mapigilan ang kanyang dila sa pagsambit ng mga panlalait, pagrereklamo at walang kabuluhang usapan, at hindi sapat ang kanyang lakas upang pigilan ang kanyang puso sa mga ganitong pagkukulang, dapat man lang siyang maglaan, hangga't makakaya niya, ng kanyang sarili sa katahimikan at kapanatagan.

7. Tanong. Minsan, may ilang kapatid na lumapit kay Abba Anthony at sinabi sa kaniya: 'Magbigay ka sa amin ng isang utos na aming mapagtitibay.' Sinabi niya sa kanila: 'Nakasulat sa Ebanghelyo: "Kung sino man ang sumampal sa iyo sa isang pisngi, ibaling mo sa kaniya ang isa pa" (Matt. 5:39).' Sumagot sila sa kanya: 'Hindi talaga namin ito kayang tuparin.' Sinabi ng matanda sa kanila: 'Kung hindi mo kayang ibaling ang kabilang pisngi, tiisin mo nang may pasensya ang suntok sa isang pisngi.' Sabi nila: 'Hindi rin namin iyon magawa.' Muli niyang sinabi sa kanila: 'Kung hindi mo nga iyon magawa, huwag mo nang suntukin pabalik ang sumusuntok sa iyo.' Sabi nila: 'Hindi rin namin iyon magawa.' Pagkatapos ay sinabi ng dakilang nakatatanda sa kanyang disipulo: 'Maghanda ka ng kaunting pagkain para sa mga kapatid na ito, sapagkat sila'y maysakit.' Ano ang ibig sabihin ng mga salitang ito ng banal na ama?

Sagot. Ang ibig niyang sabihin ay wala nang ibang dapat gawin sa ganitong mga tao kundi pakainin sila at hayaang umalis. Ngunit dahil tinapos ng nakatatanda ang kaniyang sinabi sa, 'Kailangan ninyo ng panalangin,' maaaring isipin na ang tinutukoy niyang 'pagkain' ay ang mga panalangin ng mga nakatatanda, na para bang sinasabi: 'Kung hindi ninyo magawa ang alinman dito o doon, kailangan ninyo ng panalangin.' Sapagkat kung paanong ang mga maysakit ay nangangailangan ng espesyal na pagkain dahil sa kahinaan ng kanilang mga tiyan, na hindi makatitiis ng anumang uri ng pagkain, gayundin naman kayo, na ang mga isipan ay napakahina na hindi ninyo matupad kahit ang maliliit na bahagi ng mga utos ng ating Panginoon, ay nangangailangan ng paggaling at pagpapanumbalik ng inyong mga kaluluwa—ito nga ang mga panalangin ng mga ama, na maaaring mamamagitan para sa inyo.

8. Tanong. Sinabi ni San Abba Antonio: 'Nakita ko ang mga bitag ng diyablo na nakalatag sa buong mundo; humagulgol ako rito at sinabi: "Kawawa ang sangkatauhan; sino ang makakatakas sa mga ito?" At sinabi nila sa akin: "Ang kababaang-loob ang nagliligtas sa isang tao mula sa mga ito, sapagkat hindi nila siya mahuhuli.'" Nakita ba ng santo ang mga bitag na ito sa kanyang pisikal na mga mata, o sa kanyang isipan? At sino ang mga nagsabi sa kanya: 'Ang kababaang-loob ang nagliligtas sa isang tao mula sa mga ito, sapagkat hindi nila siya mahuhuli'?

Sagot. Nakita rin ni Abba Macarius na Dakila ng Ehipto, isang disipulo ni Abba Anthony, ang lahat ng mga pakana ng kaaway sa pinakaloob na bahagi ng Disyertong Skete, kasabay ng pagkakita ni Abba Anthony sa mga ito, bagaman sa ibang anyo. Nakita ni San Macarius ang mga demonyo sa anyo ng dalawang lalaki, na ang isa ay nakasuot ng punit-punit na damit na may mga patse ng iba't ibang kulay; habang ang katawan ng isa pa ay lubos na natakpan ng punit-punit na kasuotan, na may nakalawit na parang lambat na

may maliliit na bula; at papalapit sa kanila ang isa pang pigura, na natakpan ng pakpak na parang balabal. Ang mga ito ang nakita ni Abba Macarius nang pisikal—sa kanyang mga mata—habang nakita naman ni San Abba Anthony sa mata ng isip, gaya ng nakikita sa isang bisyon, ang lahat ng mga patibong ng diyablo na patuloy niyang inilalagay para sa mga monghe, at ginagamit niya upang sila'y masangkot, mahuli, at mapigilan na ligtas na makumpleto ang kanilang paglalakbay sa landas ng kabutihan, gaya ng nakasulat: '*Ang patibong ng mayabang ay inilatag laban sa akin, at ang bitag ng masasama ay naghihintay sa aking mga paa*' (Awit 139:5). Kaya, nakita niya na ang mga patibong ng diyablo ay inilalagay sa lupa gaya ng paglalagay ng mga mangangaso ng kanilang mga bitag. Nang makita ito, namangha at nangilabut siya sa dami ng mga patibong at lambat, na kung saan, kapag may hayop na nahuli, ay hindi makalaya dahil sa dami ng iba't ibang patibong at gapos. Sa ganitong paraan, inilantad sa Abba Anthony ang mga bisyon ng lahat ng laman at espirituwal na pagnanasa, na ginagamit ng mga demonyo upang salakayin ang mga monghe. At nakita niya ang mga banal na anghel, na itinuro sa kanya nang paisa-isa ang bitag ng bawat pagnanasa—ang bitag ng kasakiman sa pagkain o labis na pag-iimbot sa pagkain, ang bitag ng kasakiman sa yaman, ang bitag ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, ang bitag ng kayabangan, ang bitag ng pagmamataas at iba pang mga pagnanasa. Bukod pa rito, ipinakita nila sa kanya ang lahat ng paraan at tuso na ginagamit ng kaaway upang maglatag ng mga patibong at ambush, upang hadlangan ang mga kapatid, bitagin sila at pigilan ang kanilang pag-usad sa dakilang daan ng pag-ibig ng Diyos. Nang, nangilabut sa takot nang makita ang mga patibong, ay humagulgol siya at nagsabi: 'Kawawa kami, mga monghe! 'Paano natin malalaya ang ating sarili at maliligtas sa mga patibong na ito, upang hindi tayo masangkot sa mga ito?' – Sinabi sa kanya ng mga anghel: '*Ang kababaang-loob ang nagliligtas sa isang tao mula sa lahat ng ito, at ang sinumang taglay ito ay hindi kailanman masasangkot sa mga ito ni mahuhulog.*' – Ngunit hindi nila sinabi na ang mga pagnanasa at demonyo ay nalalampasan lamang sa pamamagitan ng kababaang-loob: kinakailangan din ang iba pang mga gawa at pagsisikap kasabay ng kababaang-loob. Ang kababaang-loob mag-isa ay walang anumang pakinabang, gaya ng mga gawa na walang kababaang-loob na walang saysay: sapagkat kung wala ito, ang mga ito ay parang karne na inihaw na may halong lupa sa halip na asin, na madaling masira at mapanira. Kaya naman, ang paggawa ng kamay, ang panloob na pakikibaka ng isip, ang katahimikan at ang walang tigil na panalangin, na sinamahan ng ganap na kababaang-loob, ay napagtatagumpayan ang lahat ng pagnanasa at demonyo, upang ang mga huli ay mawalan ng kapangyarihang saktan ang mongheng taglay ang mga katangiang ito, gaya ng sinabi ng mga Anghel kay Abba Anthony.

9. Tanong. Sinabi ni Abba Anthony: kung gumagawa tayo ng mabubuting gawa, dapat tayong matakot nang malalim sa Diyos at lubusang magpakumbaba sa Kanya, upang Siya, na nakakaalam ng ating kahinaan, ay takpan tayo ng Kanyang kanang kamay at ingatan tayo; sapagkat kung tayo ay mamamaga sa kayabangan, aalisin Niya ang Kanyang proteksyon sa atin, at tayo ay mapapahamak. Ano ang kahulugan ng salitang ito ng pinagpala?

Sagot. Dapat tayong maging mapagkumbaba palagi, kapwa sa panahon ng paghihirap, kalungkutan at alitan, at sa panahon ng kapayapaan at katahimikan mula sa alitan. Palagi nating kailangan ang kababaang-loob, sapagkat sa panahon ng pagsubok, ito ay nagbibigay sa atin ng tulong at lakas na pasanin ang pasanin ng pagdurusa, samantalang sa panahon ng kapayapaan at pahinga mula sa pagsubok, pinoprotektahan tayo nito laban sa kapalaluan at pinipigilan tayong mahulog. Gayundin, dahil sa ating katamaran at sa kawalan ng Diyos na bumibitag sa atin, dapat tayong magpakumbaba; sapagkat ang ating halatang kahinaan sa bagay na ito ay mag-uudyok ng kabanalan at pipilitin tayong itakwil ang lahat ng kayabangan. Hindi ninanais ng Diyos na tayo ay laging nasa panganib at paghihirap, kundi, sa Kanyang kabutihan at pag-ibig sa sangkatauhan, pinoprotektahan Niya tayo at tinatapos ang alitan ng mga pagnanasa at ang kalupitan ng mga demonyo. Kaya, kung sa panahon ng pakikibaka at pagsisikap ay lumalapit tayo sa pagpapakumbaba dahil sa panganib at kahirapan, ngunit sa panahon ng kapayapaan at kaligtasan mula sa alitan ay nakakalimot tayo sa Diyos at napupuno ng kapalaluan, tiyak na aalisin Niya ang Kanyang proteksyon sa atin, at tayo ay mapapahamak sa pagkasira at kawalan ng pag-asa. Sapagkat walang sandali na hindi natin kailangan ang kababaang-loob, dahil sa bawat lugar at sa lahat ng ating mga gawa ay tiyak na kailangan natin ito.

10. Tanong. Ang isa sa mga nakatatanda ay nanalangin sa Diyos na ipakita sa kanya ang lahat ng mga ama, at siya ay pinagkalooban ng isang bisyon ng lahat ng ito, maliban kay San Abba Anthony. Ang siyang nagpapakita sa kanila sa kanya ay nagsabi: 'Kung nasaan ang Diyos, naroon si Abba Anthony.' Paano niya nakita ang lahat ng mga ama, at bakit hindi niya nakita si Abba Anthony?

Sagot. Alinman sa tatlong ito: ang isip ng matanda ay dinala sa paraiso kung saan niya nakita ang mga Ama, o ang mga Ama mismo ang lumapit sa kanya, o isang anghel ang nagpakita sa kanila sa pamamagitan ng isang bisyon. Si Abba Anthony, gayunpaman, ay hindi nakita ng matanda sa dalawang kadahilanan: upang ipakita ang kadakilaan ng kaluwalhatian ni San Abba Anthony, at upang mapakumbaba ang matanda, baka siya ay mapuno ng kayabangan dahil nakita niya ang lahat ng mga Ama. Sapagkat, sa pagbibigay-pabor sa kanyang kahilingan, pinilit siya ng Diyos, sa pamamagitan ng bisyon ng mga Ama, na tularan sila; at ang katotohanang hindi siya itinuring na karapat-dapat makita si San Antonio ay naglalayong ipahiwatig, , na hindi sapat ang lakas ng nakatatanda upang tularan siya, na siyang nag-udyok sa kanya na supilin ang kanyang kayabangan at magpakumbaba.

11. Tanong. Minsan, si Abba Ammon na Birhen ay lumapit kay Abba Anthony at sinabi sa kaniya: 'Nakikita kong mas maraming gawain pa akong gagawin kaysa sa iyo; paano nga ba nangyayari na mas kilala ang iyong pangalan sa mga tao kaysa sa akin?' Sumagot si San Antonio sa kaniya: 'Ito ay dahil mas mahal ko ang Diyos kaysa sa iyo.' Sa anong layunin ito sinabi?

Sagot. Hindi namamangha si Abba Ammon sa kanyang mga gawa, ni si Abba Anthony sa kanyang pag-ibig; sa halip, ang intensyon sa likod ng kanilang mga salita ay ganito. Dahil ang mga banal na ito ang mga unang nagtatag ng orden monghe at mga nanguna sa buhay sa disyerto, nilayon nila, sa pamamagitan ng pagkakasundo, na patunayan at ipakita sa lahat ng monghe na ang panloob na kaayusan ng isip ay mas mahigit kaysa sa mga gawang pisikal. Sapagkat ang panloob na kaayusang ito ng isip ang gumagabay at naghihiikayat sa kaluluwa ng monghe tungo sa pinakaperpektong pag-ibig sa Diyos, na ginagawang karapat-dapat siya sa mga bisyon at rebelasyon ng kaluwalhatian ng Diyos. Ang pisikal na pag-a-ascetismo ay nagpapalaya sa monghe mula sa mga pagnanasa ng laman, pinatitibay siya sa birtud, binibigyan siya ng kapangyarihang itaboy ang mga pagnanasa, at nagdadala ng kalinisan sa katawan. At ang pag-aascetismo ng isip ay nagpapasandat sa kaluluwa laban sa mga demonyo at sa mga kaisipang itinatanim nila, at nagdadala ng kadalisan sa puso, na pinatitibay ng pag-ibig at nagiging karapat-dapat na pamunuan ng Espiritu. Hindi lahat ng nangunguna sa kabutihan at umiibig sa Panginoon ay kailangang parangalan ng mga tao: sapagkat narito, si Abba Pablo, ang ninuno ng mga naninirahan sa disyerto at ang panganay sa mga monghe (na kung minsan ay tinatawag ni Abba Antonio na si Propeta Elias, kung minsan si Juan na Tagapanghimagas, at kung minsan ang Apostol Pablo), ay hindi man lang kilala ng mga tao noong siya ay nabubuhay pa. Ngunit, gaya ng aking nabanggit na, nais ng dalawang Ama na magpatibay sa isa't isa at ituro sa atin kung aling anyo ng pag-aascetismo ang mas mataas kaysa sa iba—ang pang-katawan o ang pang-espiritu, na binubuo ng panloob, lihim na pakikibaka ng isip, sa walang tigil na panalangin at pagninilay sa Diyos, na kapag umabot na sa kaganapan, ay itinataas ang isip ng monghe sa isang espirital na kalagayan na binubuo ng espirital na panalangin, paghanga sa Diyos, pagninilay sa Kaniya, at ang pagpapahayag ng kaluwalhatian ng ating Panginoon at Diyos, nawa'y purihin Siya magpakailanman. Amen.

12. Tanong. Sinabi ni San Abba Antonio na hindi pinapayagan ng Diyos ang diyablo na maglunsad ng mabagsik na labanan laban sa lahing ito, dahil ito ay mahina. – Paano ito nangyayari?

Sagot. May habag ang Diyos sa sangkatauhan at hindi Niya pinapayagang masyadong mabigat na mapighati ng diyablo, sapagkat kulang tayo sa sapat na sigasig sa ating pag-ibig sa Diyos at kasigasigan sa mabubuting gawa. Kaya naman, mas mahina ang pag-atake ng diyablo sa atin, dahil sa ating kahinaan at katamaran.

13. Tanong. Ano ang kahulugan ng mga sumusunod na salita ni Abba Anthony: 'Kung hindi takpan ng gilingero ang mga mata ng multo, wala siyang makakamit; sapagkat mahuhulog ang multo sa pag-ikot ng ulo nito, at titigil ang gawain.' Sa parehong paraan, tayo rin ay tinatabingan ng Banal na probidensiya. Sapagkat tayo rin, sa simula, ay gumagawa ng mabuti nang hindi natin namamalayan, baka isipin natin na tayo ay pinagpala at masayang mawala ang bunga ng ating mga pagsusumikap; kaya't paminsan-minsan ay nahuhulog tayo sa mga kahiya-hiyang kaisipan, upang sa pagkakita natin sa mga ito, ay mapagalitan natin ang ating sarili. Ang mga kahiya-hiyang kaisipang ito mismo ang nagsisilbing tabing sa kaunting kabutihang ating nagagawa, sapagkat ang taong pumupuna sa sarili ay hindi mawawalan ng gantimpala. – Ipaliwanag sa amin kung ano ang kapaki-pakinabang sa kasabihang ito?

Sagot. Hindi lahat ng mga santo ay binibigyan ng mga bisyon; hindi nila nakikita ang kabutihang kanilang ginagawa, ni ang mga pangakong inihanda para sa kanila, kahit na puno sila ng mabubuting gawa at mga birtud. Hindi ito dahil hindi nagagalak ang Diyos sa kanilang mga birtud o hindi nagkakaroon ng kaaliwan sa kanilang mabubuting gawa. Ang ganap na Mabuti ay hindi sa anumang paraan babawasan ang gantimpalang

inihanda para sa mga matuwid – malayo Siya sa ganoong gawain! Ngunit ginagawa Niya ito upang ang mga taong may mabuting asal ay hindi magmalaki, at upang ang halaga ng kanilang kabutihan ay hindi lubos na mawala dahil dito, baka maagaw sa kanila ang mga biyayang inihanda para sa kanila at mapalayo sila sa biyaya ng Diyos. Bakit nga, kung pinoprotektahan sila ng Diyos dahil sila ay tagagawa ng kabutihan at deboto sa birtud, pinapayagan Niya paminsan-minsan ang mga demonyo na gawing biro sila, maghasik ng mga kahiya-hiyang kaisipan sa kanila, maghasik ng takot, o magdulot ng mga sugat, upang makilala nila ang kanilang sariling kahinaan at manatiling maingat at mapagbantay: hangga't nanatili sila sa mundong ito, ang kanilang buhay ay pabagu-bago at pabigla-bigla. Ngunit kung paanong ang pag-iisip sa gantimpalang inihanda para sa kanila dahil sa kanilang mabubuting gawa ay nagpapanatili sa kanila ng sigasig para sa patuloy na mabubuting gawa upang ito'y makamtan, gayundin naman ang kamalayan sa kanilang mga kakulangan at kahinaan ay pumipigil sa kanila sa kayabangan, at tinitiyak na sila'y handa para sa bawat uri ng kababaang-loob, at nag-iingat sila nang lubos na huwag mawalan ng kanilang birtud sa mismong sandaling sila'y tatanggap ng saganang kagalakan mula sa ating Panginoong Jesucristo sa walang hanggang kaharian ng langit.

14. Tanong. Nang dumating si Abba Hellenius ng Syria kay Abba Anthony, si Abba Anthony, nang makita siya, ay nagsabi: 'Maligayang pagdating, buwang-liwayway ng araw.' At sumagot si Abba Hellenius sa kaniya: 'Sumakanya rin sa iyo, O maningning na haligi na nagpalamuti sa sansinukob.' – Sino si Hellen na ito? At bakit siya tinawag ng pinagpala nang ganoon?

Sagot. Namuhay si Hellenius na ito noong panahon ni Abba Anthony at kapantay niya sa espirital na kaganapan at mga gawa. Pinuri siya ni Emperador Constantine the Victor, na nagsabi: 'Nagpapasalamat ako sa Panginoong Jesucristo na sa aking kapanahunan ay may tatlong banal na liwanag—ang pinagpalang Abba Anthony, Abba Hellenius at Abba Euchinus.' Sinabi niya ito dahil lubos silang nalampasan ang lahat ng mga monghe na nabuhay at kilala noong panahong iyon. Tinawag siya ni Abba Anthony na Bituin ng Umaga dahil, tulad ng Bituin ng Umaga na nalalampasan ang lahat ng iba pang mga bituin sa laki at liwanag, gayon din ay nalampasan ni Abba Hellenius ang lahat ng iba pang mga monghe ng kanyang panahon sa liwanag ng biyaya. Sa bahagi niya, upang ipakita kay Abba Anthony na lubos niyang nauunawaan ang tuktok ng kanyang kaperpeksiyunan at ang kadakilaan ng liwanag ng biyayang ipinagkaloob sa kanya, tinawag niya siyang isang 'nagniningning na haligi' na nagpapaganda sa sansinukob.

15. Tanong. Sinabi ni Abba Anthony: 'Hindi tayo umuunlad dahil hindi natin alam ang ating sariling ranggo at katayuan, ni hindi rin natin nauunawaan kung ano ang hinihingi ng tungkuling ating pinagtutuunan, at nais nating makamit ang birtud nang walang pagsisikap.' Bakit, sa sandaling makatagpo tayo ng tukso sa lugar na tinitirhan natin, ay lumilipat tayo sa iba, na iniisip na may lugar na hindi naroroonan ang diyablo? Ngunit ang sinumang nakatuklas na may digmaan ay patuloy na nakikipaglaban (sa lahat ng dako) sa tulong ng Diyos, sapagkat sinabi ng ating Panginoon: '*Ang Kaharian ng Diyos ay nasa loob ninyo*' (Lucas 17:21). – Ano ang itinuturo Niya sa mga salitang ito?

Sagot. Ang kahulugan ng Kanyang mga salita ay ganito. Ang mga tao ay lumilipat mula sa isang lugar patungo sa iba, na umaasang makahanap ng lugar na hindi naroroon ang diyablo, ngunit kapag nakasagupa pa rin nila ang mga tukso kahit sa lugar na kanilang nilipatan, sila ay lumilipat muli sa ibang lugar. Ngunit ang sinumang nakakaalam na may pakikibaka ay nakikipaglaban, sa tulong ng Diyos, sa mismong lugar na kanyang tinitirhan, at hindi naghahanap ng ibang lugar. Ang kahulugan ng sinabi ng ating Panginoon—'*Ang Kaharian ng Diyos ay nasa loob ninyo*'—ay tayo, bilang mga monghe na umatras mula sa mundo, nagpasan ng ating krus ayon sa utos ng ating Panginoon, at sumunod sa Kanya, ay dapat manatili sa isang lugar at, na nakatuon lamang sa kaligtasan ng ating mga kaluluwa, ay tiisin ang bawat uri ng pakikibaka na ating makatagpo roon. Dahil sa pagmamahal sa Diyos at upang matupad ang Kaniyang kalooban—na nakapaloob sa pagsunod sa Kaniyang mga utos—kailangan nating, saan man tayo naroroon, matiisin nang may pasensya ang lahat ng pagsubok at tukso, magmula man sa ating mga pagnanasa, sa mga demonyo, o sa mga tao. Ngunit ang mga taong ito, na hindi bihasa sa pakikibaka at hindi sanay magtiis ng anumang kahirapan, ay nagmamadaling lumipat sa ibang lugar, na umaasang makakahanap ng kapahingahan mula sa pakikibaka at kanlungan mula sa kanilang mga iniisip, na lumilipat-lipat mula sa isang lugar patungo sa iba pa at mula sa isang bansa patungo sa iba. Bakit nga ba tayo mananatili kung nasaan tayo? At kung tayo'y salakayin ng alitan o tukso, mag-ayuno tayo, manalangin, lumuhod, at tumama sa ating dibdib sa harap ng krus ng ating Panginoon, na may luha at malungkot na puso, na nananalangin sa Kaniya para sa tulong at kaligtasan: sapagkat Siya'y laging kasama natin at nananahan sa ating kalooban, gaya ng nakasulat: '*Ang Panginoon ay malapit sa mga may pusong wasak, at ililigtas Niya ang mga mapagkumbaba sa espiritu*' (Awit 33:19), at

gaya ng sinabi ng Panginoon Mismo: '*Ang Kaharian ng Diyos ay nasa loob ninyo*' (Lucas 17:21), na ang ibig sabihin, ako'y nananahan sa loob ninyo. Sapagkat ang Kaharian ng Diyos ay si Cristo, na palaging naninirahan sa loob natin. Sinabi rin ni San Pablo: '*Hindi mo ba alam na ang Cristo ay naninirahan sa loob mo?*' (1 Corinto 3:16). At hindi lamang Siya nananahan sa loob natin, kundi naninirahan din tayo sa Kanya, gaya ng Kanyang sinabi: '*Manatili kayo sa Akin, at Ako naman sa inyo*' (Juan 15:4). Kaya, kung naninirahan tayo sa Diyos at tayo mismo ang kaniyang tinitirhan, huwag nating talikuran ang ating Panginoon sa panahon ng tukso, pagsubok, at alitan; at kapag napilitan tayong lumipat sa ibang lugar, huwag tayong maghanap ng tulong o kanlungan sa ibang bansa o lugar, kundi manatili tayo sa ating sariling lugar, na nananalangin sa Panginoong naninirahan sa ating kalooban na pagkalooban tayo ng tulong at iligtas tayo. Kasabay nito, ihayag natin ang ating mga saloobin sa ating mga espirituwal na ama at humingi ng kanilang mga panalangin upang tayo'y matulungan. Sa pagtitiis sa ating kinaroroonan, palagi nating hanapin ang kanlungan sa proteksyon ng ating Tagapagligtas, at Siya ay walang dudang gagawing magwawagi tayo sa lahat ng ating mga pakikibaka.

San Macario ang Dakila

Impormasyon tungkol sa buhay at mga sinulat ni San Macario

Ang pinakamalapit na kahalili sa kaloob na pangangaral ni San Antonio ay si San Macarius ng Ehipto. Ang mga salaysay ay naglalaman lamang ng dalawang pagkakataon na binisita ni San Macarius si San Antonio, ngunit dapat ipagpalagay na hindi lamang iyon ang mga pagkakataon. Malamang na sa hindi isang pagkakataon ay kinailangang makinig ni San Macarius sa mahahabang talumpati ni San Antonio, na kapag lumalabas mula sa kanyang pag-iisa, ay kung minsan ay nagsasalita buong gabi sa mga kapatid na nagkakatiyon upang mapalakas ang kanilang diwa sa pamamagitan niya at naghihintay sa kanya sa monasteryo, gaya ng patutunayan ni Cronius (Mga Buhay, kabanata 23). Dahil dito, sa mga talumpati ni San Macarius, maririnig, halos salita-sa-salita, ang ilan sa mga aral ni San Antonio. Sinumang magbabasa ng dalawa nang sunud-sunod ay agad na mapapansin ito. At hindi maikakaila na ang suling na ito – si San Macarius – ay pinailawan ng dakilang liwanag na iyon – si San Antonio. Ang mga salaysay tungkol sa buhay ni San Macarius ay hindi naabot sa atin nang buo. Lahat ng maaaring malaman tungkol sa kanya ay nakalap sa kanyang hagiograpiya, na kasama sa edisyon ng kanyang mga pag-uusap. Ang pinaka-kapansin-pansing pangyayari rito ay ang paninirang-puri na tiniis niya habang naninirahan pa siya malapit sa nayon. Anong kababaang-loob, anong paghahain, anong debosyon sa kalooban ng Diyos! Ang mga katangiang ito ang kalaunan ay naging katangian ng buong buhay ni San Macarius. Pati si Satanas ay lantaran niyang inamin na lubos siyang natalo ng kababaang-loob ni San Macarius. Ito rin ang hagdan na humantong sa mga dakilang tuktok ng espirituwal na kaganapan at mga kaloob ng biyaya na sa huli ay nakikita natin kay San Macario. Mula sa mga sinulat ni San Macario, mayroon tayong 50 talumpati at isang epistola. Matagal na itong nailathala sa salin na Ruso, at hindi na kailangang isama pa ang mga ito sa ating koleksyon sa kasalukuyang anyo. Gagawa tayo ng seleksyon mula rito na maglalahad, sa isang tiyak na pagkakasunod-sunod, ng mga aral ni San Macarius. Sapagkat bumubuo ang mga ito ng isang magkakaugnay na kabuuan at kahanga-hanga dahil detalyado nilang ipinaliwanag ang pangunahing tungkulin ng Kristiyanismo – ang pagpapabanal ng nahulog na kaluluwa sa pamamagitan ng gawa ng biyaya ng Banal na Espiritu. Ito ang pangunahing punto na tinutukoy ng halos lahat ng kanyang mga aral. Ganito rin ang pamamaraan na ginamit ng **Greek Philanthropy**. Mula kay San Macarius, hindi nito isinama ang kaniyang mga talumpati, kundi 150 kabanata na hinango ni Simeon Metaphrastes mula sa kaniyang mga talumpati, na sa aming bersyon ay binubuo ng pitong sermon. Ngunit ang ginagawa ni Metaphrastes ay kayang gawin ng sinuman. Ganoon din ang aming ginagawa. Hindi tinatalakay ni San Macarius nang detalyado ang mga partikular na aspeto ng pag-aasctismo. Ang mga pinagsalitaan niya sa kaniyang mga talumpati ay mga masigasig nang manggagawa. Kaya naman, pangunahing nakatuon siya sa pagbibigay ng tamang direksyon sa mga paggawaing ito, sa pagtuturo sa kanila ng pinakahuling layunin na kanilang dapat pagsikapan, at sa gayon ay itinataas ang mga paggawa at pagsisikap na iyon. Ito, gaya ng nabanggit na, ay ang pagpapabanal ng kaluluwa sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu. Ang pagpapabanal ay ang pinakadiwa ng kaluluwa. Kung wala ito, walang buhay. Ito ang panalipod para sa hinaharap na kalagayan ng liwanag. Tinatalakay ni San Macarius ang nahulog na kaluluwa at itinuturo nito kung paano, mula sa kalagayang ito ng kadiliman, pagkabulok, at kawalan ng buhay, lumabas sa liwanag, pagalingin, at muling mabuhay. Kaya, mahalaga ang kanyang mga aral hindi lamang para sa mga asketa, kundi

para sa lahat ng Kristiyano sa pangkalahatan: sapagkat ang pinakapuso ng Kristiyanismo ay ang pagbangon mula sa pagbagsak. Ito ang dahilan kung bakit dumating ang Panginoon, at lahat ng Kanyang mga institusyong pangligtas sa loob ng Simbahan ay nakatuon sa iisang layunin. Bagaman palagi niyang itinuturing na kinakailangan ang isang buhay ng pagtanggì para sa tagumpay sa pagsusumikap na ito, may isang uri ng pagtanggì na sapilitan din para sa mga karaniwang mananampalataya. Sapagkat ang mga pagnanasa ng mundo ay kaaway ng Diyos. At kung ganoon, ano ang kaligtasan? Sa pagpili ng mga aral na ito, susundin natin ang pagkakasunod-sunod na natural na nabubuo sa isipan kapag binabasa natin ang mga talumpati ni San Macarius. Madalas na iniuukol ni San Macarius ang kanyang mga pag-iisip sa ating pinagmulan at inilalarawan ang maningning na kalagayan ng unang tao; ginagawa niya ito upang ang dati nang malungkot na larawan ng taong nagkasala—na inilalarawan niya sa pinaka-hindi kaakit-akit na mga salita—ay lalo pang magmukhang malungkot. Ginagawa niya ang dalawang ito upang ang walang-hanggang awa ng Diyos—na nahayag sa atin sa ating kaligtasan sa pamamagitan ng Pagpapakatawang ng nag-iisang Anak ng Diyos—at ang biyaya ng Pinakabanal na Espiritu ay lalo pang maging maliwanag. Ngunit inilalatag niya ang tatlong paksang ito na may layuning pukawin sa bawat isa ang pagnanais na isakatuparan ang kanilang sariling kaligtasan at bigyan sila ng lakas ng loob na matiisin na lakaran at tuparin ang buong landas na ito. Nagsisimula ang landas na ito sa pagbuo ng matibay na determinasyon, na nakaugat sa kailaliman ng pagkatao, na sumunod sa Panginoon; nagpapatuloy ito sa pamamagitan ng pagsusumikap sa mga gawain ng pagpipigil sa sarili at pagkontrol sa sarili; ngunit nang sa gayon ay marating ang nahahawakang paggana ng biyaya—o, ayon sa kanyang pagsasabi, hanggang sa wakas ay nahayag ang biyaya ng Banal na Espiritu sa puso nang may kapangyarihan at bisa, ito ay humahantong sa kaperpektoan na posible sa lupa kay Cristo Jesus na ating Panginoon at nagtatapos sa dalawang uri ng kalagayan ng kaluluwa sa buhay na darating. Kaya, titipunin natin ang lahat ng kaisipan ni San Macarius na Dakila sa ilalim ng mga sumusunod na paksa:

1. Ang maliwanag na kalagayan ng unang tao.
2. Ang madilim na kalagayan ng nalagpak na tao.
3. Ang ating nag-iisang kaligtasan – ang Panginoong Jesucristo.
4. Ang pagbuo ng matibay na determinasyon na sumunod sa Panginoon.
5. Ang kalagayan ng paggawa.
6. Ang kalagayan ng mga nakatanggap ng pakiramdam ng biyaya.
7. Ang posibilidad ng Kristiyanong kaganapan sa lupa.

8. Ang kalagayan sa hinaharap pagkatapos ng kamatayan at pagkabuhay na mag-uli. Sa kabuuan, ang mga salita ni San Macarius ay inuulit nang eksakto. Ang nagsama-sama lamang ang nagdagdag ng mga pamagat. Sa mga sipi, ang unang numero ay tumutukoy sa talumpati, at ang pangalawa ay sa kabanata o talata ng talumpati. Dapat tandaan na may mga talata na naglalaman ng higit sa isang ideya, kaya paminsan-minsan ay inuulit ang mga ito.

Ang Mga Katuruan ni Santo Macarius na Dakila tungkol sa Kristiyanong Buhay, pinili mula sa kaniyang mga talumpati

1. Ang Mapaningning na Orihinal na Kalagayan

a) Ang pinakahuling layunin at sukdulang kabutihan ng tao ay nakasalalay sa pakikipag-isa sa Diyos. Ikinalulugod ng Diyos na manahan sa loob niya, at ang tao ay hindi makakahanap ng kapahingahan sa ibang lugar kundi sa Diyos. Ganito ang pagkakasundo ng tao at Diyos, na itinakda mula pa sa simula ng paglikha.

1. Walang ibang kalapitan at pagtutulungan na katulad ng umiiral sa pagitan ng kaluluwa at ng Diyos, at sa pagitan ng Diyos at ng kaluluwa. Nilikha ng Diyos ang iba't ibang nilalang; nilikha Niya ang langit at ang lupa, ang araw, ang buwan, ang tubig, ang mga punong namumunga, at ang lahat ng uri ng hayop. Ngunit ang Panginoon ay hindi nagpapahinga sa alinman sa mga nilalang na ito. Ang bawat nilalang ay nasasakupan ng Kanyang kapangyarihan; gayunpaman, hindi Siya nagtatag ng trono sa loob ng mga ito, ni hindi rin Siya nagtatag ng pakikipag-isa sa mga ito; kundi nagkaroon Siya ng natatanging ligaya sa isang tao, pumasok sa pakikipag-isa sa kanya, at nananahan sa loob niya. Nakikita mo ba rito ang pagkamag-anak sa pagitan ng Diyos at tao, at sa pagitan ng tao at Diyos? (45, 5).

2. Gaya ng paglikha ng Diyos sa langit at lupa upang manirahan ang tao, gayon din Niya nilalang ang katawan at kaluluwa ng tao bilang panirahan para sa Kanyang sarili, upang Siya ay manirahan at magpahinga

sa kanyang katawan na parang nasa sariling Kanyang bahay, na ang Kanyang minamahal na kaluluwa, na nilalang sa Kanyang wangis, ay Kanyang magandang nobya. Bakit sinasabi ng Apostol: *'Tayo ang kaniyang bahay'* (Heb. 3:6)? (49, 5).

3. Ang mataas na dangal ng tao. Pagnilayan ang mga langit, ang lupa, ang araw at ang buwan: hindi pinili ng Panginoon na manirahan sa mga ito, kundi sa tao lamang. Kaya nga, ang tao ay mas mahalaga kaysa sa lahat ng nilikha—sa katunayan, nangahas kong sabihin, hindi lamang ang mga nakikita, kundi pati na rin ang mga hindi nakikita, ibig sabihin, ang mga espiritung naglilingkod. Sapagkat hindi sinabi ng Diyos tungkol sa mga Arkanghel na sina Miguel at Gabriel, *'Gawin natin sila ayon sa ating larawan at kawangis'* (Gen. 1:26), kundi sinabi Niya ito tungkol sa makatuwirang diwa ng tao—ibig sabihin, ang walang-kamatayang kaluluwa. Nakasulat: *'Ang hukbo ng mga anghel ay "nagkukubkob sa mga nangatatakot sa Kaniya"'* (Awit 33:8). (15, 20, 41).

4. Kaya naman, ang makatwiran at maingat na kaluluwa, matapos masilayan ang buong nilikha, ay hindi makatagpo ng kapayapaan kahit saan maliban sa nag-iisang Panginoon. At ang Panginoon ay hindi nagpapabor sa sinuman maliban sa isang tao lamang (45:5).

5. Tulad ng isang mayamang dalaga na nakatipan sa kasal, gaano man karaming regalo ang matanggap niya bago ang kasal, hindi siya makakahanap ng kapayapaan sa mga ito hangga't hindi natutupad ang pag-iisang-daming mag-asawa, gayundin ang kaluluwa ay hindi makakahanap ng kapayapaan sa anumang bagay hangga't hindi nito nakakamtan ang ganap na pakikipag-isa sa Panginoon. O gaya ng isang sanggol, kapag nagugutom, ay hindi pinapansin ang mga perlas o mamahaling kasuotan, kundi itinatutok ang buong pansin sa nagpapabusog na dibdib upang matikman ang gatas, gayon din dapat isipin ang kaluluwa (ibig sabihin, na isinasantabi ang lahat ng iba pa, hinahangad nitong tikman ang Diyos – at doon lamang ito makakahanap ng kapayapaan). (45:7).

b) Dahil may ganoong layunin, ang tao ay inangkop dito mula pa sa sandali ng kanyang paglikha. Sa paglikha, siya ay inilagay sa katuparan ng layuning iyon.

6. Ang kaluluwa ay isang dakila at kamangha-manghang bagay. Nang likhain ito ng Diyos, hinubog Niya ito sa paraang walang bisyong itinanim sa kalikasan nito; sa kabaligtaran, nilikha Niya ito ayon sa larawan ng birtud ng Espiritu, binigyan ito ng mga batas ng birtud, paghuhusga, kaalaman, katinuan, pananampalataya, pag-ibig at iba pang mga birtud, ayon sa larawan ng Espiritu (46, 5).

7. Biniyayaan Niya ito ng pagkaunawa, kalooban at isang soberanong isipan; itinanim Niya rito ang isang tiyak na marangal na kadalisayan; ginawa Niya itong masigla, magaan at walang kapagod-pagod; ipinagkaloob Niya rito ang kapangyarihang pumunta at bumalik sa isang iglap at paglingkuran Siya sa kaisipan tuwing nais ng Espiritu. Sa madaling salita, nilikha Niya siya sa paraang maaari siyang maging Nobya at kapareha Niya, upang siya ay mapisanib sa Kanya, at Siya sa kanya sa isang diwa, gaya ng nasusulat: *'Ang nakikisanib sa Panginoon ay isang diwa sa Panginoon'* (1 Cor. 6:17) (46:6).

8. Kung paanong maingat na tinitipon ng isang asawang lalaki ang sari-saring mabubuting bagay sa kaniyang tahanan, gayon din naman ang Panginoon, sa Kaniyang tahanan—ang kaluluwa at ang katawan—ay nagtitipon at nag-iipon ng makalangit na kayamanan ng Espiritu (49:4).

(c) Dahil dito, ang mga unang nilikha ay nasa Diyos at nagkaroon ng malalaking pakinabang at mga biyaya.

9. Bago ang pagbagsak, sila ay nakasuot ng kaluwalhatian ng Diyos... Si Adan, habang tinutupad niya ang utos, ay kaibigan ng Diyos – at nanirahan kasama ng Diyos sa paraiso (12:8).

10. Naninirahan ang Salita kay Adan, at taglay niya ang Espiritu ng Diyos sa kanyang kalooban (12:6).

11. Ang isip, na orihinal na dalisay at naninirahan sa kaniyang wastong kaayusan, ay pinagnilayan ang kaniyang Panginoon; at si Adan, na naninirahan sa kadalisayan, ay nagharing-hari sa kaniyang mga kaisipan at pinagpala, na binalot ng banal na kaluwalhatian (45:1, 15, 23, 1.2, 6).

12. Ang Salita, na nananahan sa loob niya, ay siya ang lahat ng bagay para sa kanya: kaalaman, ang pakiramdam ng kagalakan, mana at pagtuturo. At mula sa labas, sumapuso ang kaluwalhatian sa mga unang nilikha, kaya hindi nila nakita ang kanilang sariling kahubaran (12:7, 10).

13. Ang tao ay kagalang-galang at dalisay; siya ang panginoon ng lahat, simula sa mga kalangitan; kaya niyang kilalanin ang mga pagnanasa; hindi siya naaabot ng mga demonyo; malaya siya sa kasalanan o bisyong masama – siya ay nasa wangis ng Diyos (26:1).

(d) Gayunpaman, ang kasaganaang biyayang ito ay hindi mapipilitan. Malaya ang tao na manatili kasama ang Diyos at biyaya, o hiwalayan ang mga ito. Hiniwalayan niya ang sarili at bumagsak, gaya ng pagbagsak ng mga espiritu.

14. Lahat ng makatwirang nilalang—ibig sabihin, ang mga anghel, kaluluwa, at demonyo—ay nilikha ng Maylalang na dalisay at lubhang payak. Tungkol naman sa katotohanang ang ilan sa kanila ay naligaw tungo sa kasamaan, ito ay nangyari sa pamamagitan ng kanilang sariling malayang kalooban: sapagkat kusang-loob silang lumihis mula sa wastong pag-iisip (16:1).

15. Ang mga nakikitang nilalang ay nakatali sa isang uri ng hindi nababagong kalikasan; hindi sila maaaring lumihis mula sa kalagayan kung saan sila nilikha, at wala silang sariling kalooban. Ngunit ikaw ay nilikha sa wangis at kawangis ng Diyos. Kung paanong ang Diyos ay malaya at lumilikha ng anumang Nilooob Niya, gayon din naman ikaw ay malaya. Sapagkat ayon sa iyong kalikasan, ikaw ay madaling mabago (15, 20, 21).

16. Ang ating kalikasan ay bukas sa mabuti at sa masama, at sa biyaya ng Diyos at sa sumasalungat na kapangyarihan. Hindi ito mapipilit (15, 23).

17. Ganoon din, sa kanyang sariling malayang kalooban, nilabag ni Adan ang utos at pinakinggan ang manlililalang (12:8).

18. Isang malaking kayamanan at isang dakilang mana ang nakalaan para sa kanya. Ngunit nang magsimula siyang magtaglay ng masasamang hangarin at kaisipan, siya ay nawala sa Diyos (12, 1).

2. Ang malungkot na kalagayan ng mga nahulog

a) Dahil pinakinggan ang masama, ipinagbili ni Adan ang sarili sa kaniya; at nang siya ay makamit na, pinuno siya nito ng bawat uri ng kasamaan.

1. Si Adan, nang lalabagin ang utos ng Diyos at pakinggan ang masamang ahas, ay ipinagbili at isinuko ang kanyang sarili sa kapangyarihan ng diyablo, at sinamsam ng masama ang kanyang kaluluwa—ang magandang nilalang na iyon. Ang kaluluwa ay tinatawag na katawan ng masamang kadiliman habang ang espirituwal na kadiliman ay naninirahan dito, sapagkat doon ito nananahan at bihag sa buong masamang panahon ng kadiliman, gaya ng sinasabi ng Apostol, na nagsasalita tungkol sa katawan ng kasalanan at katawan ng kamatayan: *'ipabagsak sa kamatayan ang katawan ng kasalanan'* (Roma 6:6), at muli: *'Sino ang magliligtas sa akin mula sa katawang ito ng kamatayan?'* (Roma 7:24). Ang kaluluwa ay hindi mula sa banal na kalikasan ni sa kalikasan ng masamang kadiliman, kundi isang makatwirang nilalang, puno ng kagandahan, dakila at kamangha-mangha, isang ganap na kawangis at larawan ng Diyos; at ang kasamaan ng madilim na mga pagnanasa ay pumasok dito bilang bunga ng Pagbagsak (1:7).

2. Ang Masamang Prinsipe—ang kaharian ng kadiliman—ang unang nag-alipin sa tao, at sa gayon ay pinalilibutan at binalot ang kaluluwa ng kapangyarihan ng kadiliman, gaya ng pagbabalot sa isang tao ng mga kasuotang kaharian upang gawing hari siya at bigyan siya ng lahat ng maharlikang kasuotan, upang mula ulo hanggang paa ay maisuot niya ang lahat ng nauukol sa pagiging maharlika. Kaya't binalot ng Masamang Prinsipe ang kaluluwa sa kasalanan, dinungisan ang buong kalikasan nito at ang kabuuan nito, inilagay ito sa ganap na pagkaalipin sa kanyang kaharian, na hindi iniwan kahit isang bahagi nito na malaya sa kanyang kapangyarihan—hindi ang mga iniisip nito, ni ang isip, ni ang katawan—kundi binalot niya ito sa lila ng kadiliman. Tulad ng sa katawan (kapag maysakit), hindi lamang isang bahagi ang nagdurusa, kundi ang buong katawan ang lubos na nasasakop ng pagdurusa, gayundin ang buong kaluluwa ay nagdusa dahil sa mga karamdaman ng kabuktutan at kasalanan. Binalutan ng Masama ang buong kaluluwa—ang mahalagang bahagi ng tao, ang di-mapapalitan miyembro ng kanyang pagkatao—ng kanyang sariling malisya, ibig sabihin, ng kasalanan; at sa ganitong paraan ang katawan ay naging nagdurusa at mortal (2:1).

3. Nang sabihin ng Apostol, *'Hubarin ninyo ang lumang tao'* (Col. 3:9), tinutukoy niya ang perpektong tao, na ang mga mata ay katumbas ng mga mata, ang ulo ng ulo, ang mga tainga ng mga tainga, ang mga kamay ng mga kamay, at ang mga paa ng mga paa. Sapagkat dinungisan ng Masamang Isa at hinila sa kanyang sarili ang buong lumang tao—marumi, hindi malinis, walang Diyos, sumusuway sa batas ng Diyos, sa mismong kasalanan, upang hindi na siya makakita gaya ng nararapat sa isang tao, kundi makakita nang may katusuhan, at makarinig nang may katusuhan, at ang kanyang mga paa ay magmamadaling gumawa ng kasamaan, at ang kanyang mga kamay ay gagawa ng kawalang-katarungan, at ang kanyang puso ay magbabalak ng katusuhan (2:2).

4. Tinanggal ng makaluma niyang sarili ang perpektong tao at isinusuot ang mga kasuotan ng kaharian ng kadiliman: mga kasuotan ng pamumuska, kawalang-paniwala, kawalang-takot, kayabangan, kapalaluan, pag-ibig sa salapi, kahalayan, at iba pang kasuotan ng kaharian ng kadiliman—maruruming at karumaldumal na basahan (2:4).

5. Ito mismo ang hinangad ng kaaway: saktan at dilimin ang taong panloob—ang namamahalang isipan na nakakakita sa Diyos—sa pamamagitan ng pagsuway ni Adan. At ang kanyang mga mata, na nawalan ng access sa makalangit na mga biyaya, ay nabuksan sa mga kasamaan at pagnanasa (20:4).

6. Tinatali ng mga espiritu ng kasamaan ang kaluluwang (nahulog) sa pamamagitan ng mga kadena ng kadiliman; kaya't hindi nito maaaring mahalin ang Panginoon nang kasing-lakas ng nais nito, ni maniwala nang kasing-lakas ng nais nito, ni manalangin nang kasing-lakas ng nais nito, sapagkat mula pa noong pagsuway ng unang tao, ang pagtutol—bukás man o lihim—ay humawak sa atin sa lahat ng bagay (21:2).

b) Nang makita ang mapaminsalang kalagayang ito, nagkaroon ng awa ang Diyos at ang mga anghel sa nahulog na tao.

7. Noong araw na bumagsak si Adan, dumating ang Diyos at, naglalakad sa Paraiso at nang makita si Adan, naawa Siya sa kaniya, gaya ng masasabi, at sinabi: 'Sa ganoong mga biyaya, anong kasamaan ang pinili mo! Pagkatapos ng ganoong kaluwalhatian, anong kahihiyan ang iyong dinadala ngayon! Bakit ka ngayon napakadilim, napakasira ang anyo, napakahina? Pagkatapos ng ganoong liwanag, anong kadiliman ang bumalot sa iyo!' Nang si Adan ay bumagsak at namatay sa Diyos, ang Maylalang ay naawa sa kaniya; ang mga anghel, ang lahat ng kapangyarihan, ang langit, ang lupa, at ang lahat ng nilalang ay nagluksa sa kaniyang kamatayan at pagbagsak. Sapagkat nakita ng mga nilalang na ang inilagay sa kanila bilang hari ay naging alipin ng mapanganib at mapanlinlang na kadiliman. Kaya't binalot niya ang kaniyang kaluluwa sa kadiliman—mapait at mapanlinlang na kadiliman—dahil ang prinsipeng ng kadiliman ay naghari sa kaniya. Siya (Adan) ang sugatan ng mga tulisan at iniwan nang halos patay habang naglalakbay mula Jerusalem patungong Jerico (30:7).

(c) Ngunit pinailalim siya ng Katotohanan sa makatarungang parusa, at siya'y naiwan na parang isang wasak na bahay.

8. Si Adan, nang lalabagin ang utos, ay pinalayas sa Paraiso at dinala ang galit ng Diyos sa kaniyang sarili. Tulad ng Diyos, nang minsan ay nagalit sa mga Hudyo, ay inilagay ang Jerusalem sa pang-iinsulto ng mga kaaway nito, at ang mga nang-uusig sa kanila ang namuno sa kanila, kaya wala nang kapistahan o handog doon; gayon din, nang magalit Siya sa kaluluwa dahil sa paglabag sa utos, inilagay Niya ito sa mga kaaway nito, ang mga demonyo at ang mga pagnanasa, at sila, nang mailigaw ito, ay tuluyang pinababa ito, at wala nang kapistahan, ni insenso, ni handog na inihain ng kaluluwa sa Diyos, sapagkat ang mga daan patungo sa marangal sa loob nito ay napuno ng mababangis na hayop, at ang mga gumagapang—mapanlinlang na mga espiritu—ay nagtayo ng kanilang mga pugad doon. At kung paanong ang isang bahay, kung hindi nananahan ang may-ari nito sa loob, ay nababalutan ng kadiliman, ng kahihiyan, ng karumihan, at napupuno ng dumi at nana, gayon din naman ang kaluluwa, kung ang Panginoon nito ay hindi nagagalak sa loob nito kasama ng mga Anghel, ay napupuno ng kadiliman ng kasalanan, mga kahiya-hiyang pagnanasa at lahat ng uri ng kahihiyan (12:10, 28:1).

9. Dahil ang tao, sa kanyang pagsuway, ay tumanggap ng isang sumpa kasunod ng isa pa: *'Magsusugbong ang lupa para sa iyo ng mga tinik at mga matinik na halaman'* (Gen. 3:18), at higit pa rito: 'Bubungkalin mo ang lupa, subalit hindi nito ibibigay sa iyo ang bunga nito', sumibol at lumago ang mga tinik at matinik na halaman sa lupa ng kanyang puso. Mapanlinlang na ninakaw ng kanyang mga kaaway ang kanyang kaluwalhatian at binalutan siya ng kahihiyan. Hinablot ang kanyang liwanag, at siya ay binalutan ng kadiliman. Pinagpapatay nila ang kaniyang kaluluwa, pinangalat at hinati-hati ang kaniyang mga iniisip, at ibinaba ang kaniyang isipan mula sa kataas-taasan; at ang tao ng Israel ay naging alipin ng tunay na Paraon, na naglagay sa kaniya ng mga tagapangasiwa at inspektor—mapanlinlang sa espiritu—na pinipilit siya, kusang-loob man o hindi, na isagawa ang kaniyang masasamang gawa, na magtayo ng mga guho at debris. Matapos ilihis ang tao mula sa makalangit na paraan ng pag-iisip, dinala nila siya sa masasamang gawa—materyal, lupa, at panandalian—at sa mga salita, mga kaisipan at hungkag na pangangatwiran; sapagkat ang kaluluwa, nang mahulog mula sa kanyang katayuan, ay nasalubong ang isang makasariling kaharian at malupit na mga prinsipeng na pinipilit itong magtayo para sa kanila ng makasalanang mga lungsod ng karumal-dumal na kasamaan (47, 6).

(d) Bilang bunga ng Pagbagsak, ang buong nilikha at ang buong sangkatauhan ay napailalim sa tiraniya ng kaaway at ng mga pagnanasa.

10. Isipin ang isang hari na may kayamanan, at ang kanyang mga lingkod ay handang maglingkod sa kanya, at nangyari na siya ay nahuli ng kanyang mga kaaway at dinala sa pagkabihag. Sa sandaling siya ay nahuli at dinala palayo, ang kanyang mga lingkod at mga tagapaglingkod ay kailangang sumunod sa kanya. Ganoon din, nilikha ng Diyos si Adan na dalisay upang paglingkuran Siya, at ang mga nilikha ay ibinigay kay Adan para paglingkuran siya, sapagkat siya ay hinirang na panginoon at hari sa lahat ng nilikha. Ngunit nang makarating sa kanya ang mapanlinlang na salita at nakausap siya, una itong tinanggap ni Adan sa kanyang panlabas na pandinig; pagkatapos ay tumagos ito sa kanyang puso at sinakop ang kanyang buong pagkatao. At sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng kanyang pagkakabilanggo, ang mga nilikha na naglingkod at sumunod sa kanya ay nabihag din kasama niya, sapagkat sa pamamagitan niya ay nagharing-hari ang kamatayan sa bawat kaluluwa; at bilang bunga ng kanyang pagsuway, ang buong larawan ni Adan ay lubos na nabura kaya't ang mga tao ay nabago at nagsimulang sumamba sa mga demonyo. Sapagkat maging ang mga bunga ng lupa, na magandang nilikha ng Diyos, ay iniaalay sa mga demonyo. Inilalagay sa kanilang mga altar ang tinapay, alak, langis, at mga hayop. Inihain pa nga nila sa mga demonyo ang kanilang sariling mga anak na lalaki at babae (11:5).

11. Mula pa nang paglabag ni Adan, ang mga kaisipan ng kaluluwa, na lumihis mula sa pag-ibig sa Diyos, ay nagkalat sa buong panahong ito at nahalo sa mga materyal at makalupang kaisipan. Ngunit kung paanong si Adan, nang lumabag sa utos, ay kinuha sa kanyang sarili ang lebadura ng masasamang pagnanasa, gayundin naman ang mga ipinanganak sa kanya at ang buong lahi ni Adan, sa pamamagitan ng mana, ay naging tagapagmana ng lebadura na ito, at habang unti-unting lumago at dumami ang mga ito, ang makasalanang pagnanasa ay lubos na dumami sa mga tao hanggang umabot sa pakikiapid, , maling paggawi, idolatriya, pagpatay at iba pang walang katuturang gawa, hanggang sa ang buong sangkatauhan ay nabulok sa kasamaan. Lubhang lumago ang kasamaan sa mga tao kaya't napag-isipan nilang walang Diyos; nagsimulang sumamba sa mga walang-buhay na bato at lubos na hindi na nila kayang bumuo ng kahit konsepto ng Diyos sa kanilang isipan. Hanggang sa ganoong antas inasamok ng lebadura ng mapaminsalang mga pagnanasa ang lahi ng lumang Adam (24:2).

12. Nang ang tao ay lumihis mula sa utos at mapasailalim sa hatol ng poot, sinapupangan siya ng kasalanan at, na parang isang bangin ng kapaitan—na banayad at malalim—nang pumasok sa loob, sinakop ang pastulan ng kaluluwa hanggang sa pinakamalalim nitong sulok. Kaya, ang kaluluwa at ang kasalanang nakahalo rito ay maihahalintulad sa isang malaking puno, na may maraming sanga at ugat sa kailaliman ng lupa. Ganoon din, ang kasalanang pumasok sa kaluluwa ay kumapit sa pinakamalalim nitong sulok, na nagiging ugali at pagkiling; mula pagkabata ay lumalago ito sa loob ng bawat tao, pinapalago sila at tinuturuan sila ng kasamaan (41:1).

13. Si Lazaro, na binuhay ng Panginoon mula sa mga patay—ang Lazaro na ito, na napuno ng mabahong amoy na walang sinumang makalapit sa kanyang kabaong—ay isang larawan ni Adan, na pumasok sa kanyang kaluluwa ng matinding baho at napuno ng kadiliman at kadulumdum. Ngunit kapag narinig mo si Adan, ang tungkol sa taong sugatan ng mga tulisan, at si Lazaro, huwag mong hayaan ang iyong isip na maglakbay, wari ba, sa mga bundok, kundi lumalim ka sa kailaliman ng iyong kaluluwa, sapagkat ikaw din ay may dalang parehong sugat, parehong baho, parehong kadiliman. Tayo'y lahat ay mga anak ng maruming lahing ito; lahat tayo'y nakikibahagi sa iisang amoy. Anumang karamdaman ang dumapo kay Adan ay dumapo rin sa ating lahat na nagmula sa kanyang binhi. Sapagkat, gaya ng sinasabi ni Isaias, ang parehong kahinaan ay dumapo sa atin: *'Walang tigyawat, walang sugat, walang nasusunog na sugat; walang panakip na mailalapat, walang langis, walang panali na gagawin'* (Isa. 1:6). Tayo ay pinahihihirapan ng ganitong hindi gumagaling na sugat (30:8).

14. Gaya ng sa Ehipto, sa loob ng tatlong araw ng kadiliman, hindi nakita ng isang anak ang kanyang ama, ng isang kapatid ang kanyang kapatid, o ng isang kaibigan ang kanyang tunay na kaibigan, sapagkat tinakpan sila ng kadiliman, gayundin naman, nang lumabag si Adan sa utos, siya ay nahulog mula sa kanyang dating kaluwalhatian at sumuko sa diwa ng mundo, at ang belo ng kadiliman ay bumaba sa kanyang kaluluwa, mula sa kanya hanggang sa huling Adan, ang Panginoon, ang tao ay hindi nakita ang tunay na Langit na Ama, ang maawain at mabait na Ina—ang biyaya ng Espiritu, ang pinakamamahal at pinakahinahangad na kapatid—ang Panginoon, ni ang kanyang mga kaibigan at ang kanyang mga tapat na banal na Anghel, na minsan niyang ikinatuwa at ipinagdiwang. At hindi lamang hanggang sa huling Adan, kundi pati na rin ngayon, para sa mga

hindi sininagan ng araw ng katuwiran—si Cristo—at ang kanilang mga espirital na mata ay hindi nabuksan ng tunay na liwanag, – ang lahat ng ganito ay nababalot sa iisang kadiliman ng kasalanan, nasasailalim sa iisang impluwensiya ng pagkamakasari, nanganganib sa iisang parusa, at walang mga mata upang makita ang Ama (28, 4).

d) Ang pinaka-halatang bunga ng Pagbagsak ay ang kaguluhang namamayani sa buong mundo.

15. Ang mga anak ng panahong ito ay inihahalintulad sa trigo na ibinuhos sa salaan ng daigdig na ito, at sila'y sinasala sa gitna ng pabago-bagong kaisipan ng mundong ito, sa gitna ng walang tigil na kaguluhan ng mga bagay-bagay sa lupa, mga pagnanasa at ng masalimuot na lambat ng mga materyal na kaisipan. Yuyugin ni Satanas ang mga kaluluwa, at gamit ang salaan—ibig sabihin, ang mga bagay na lupa—sinisala niya ang buong makasalanang lahi ng tao. Mula pa nang Pagbagsak, nang nilabag ni Adan ang utos at sumuko sa mapanlinlang na prinsipeng nag-angkin ng kapangyarihan sa kaniya, sinasala niya ang lahat ng mga anak ng panahong ito sa pamamagitan ng walang tigil, mapanlinlang, at magulong mga kaisipan, na nagdudulot sa kanila ng tunggalian sa loob ng salaan ng lupa (5:1).

16. Tulad ng trigo sa salaan na hinahagis-hagis ng nagsasala at, sa patuloy na pag-angat, ginugulo sa loob nito, gayon din naman pinapabusy ng prinsipeng panlilinlang ang lahat ng tao sa mga bagay na lupa, ginugulo sila, itinutulak sa kalituhan at pagkabahala, at pinipilit silang magpakasawa sa mga walang-kwentang iniisip, maruruming pagnanasa, at mga ugnayang lupa at makamundo, na walang tigil na inaakit, pinaguguluhan, at hinuhuli ang buong makasalanang lahi ni Adan. At ipinahayag ng Panginoon sa mga Apostol ang hinaharap na paghihimagsik ng masama laban sa kanila: *'Humiling si Satanas na salain kayo na parang trigo; ngunit nanalangin ako sa aking Ama na huwag mapahina ang inyong pananampalataya'* (Lucas 22:31–32). Dahil sa salitang ito at pahayag, na tuwirang sinabi ng Maylalang kay Cain: *'Ikaw ay magiging magulong at takas sa lupa'* (Genesis 4:12), ay lihim na nagsisilbing modelo at kawangis para sa lahat ng makasalanang, sapagkat ang lahi ni Adan, nang lumabag sa utos at maging makasalanang, ay lihim na isinapaw sa sarili ang kawangis na ito. Ang mga tao ay nahahagis sa kalituhan dahil sa pabagu-bagong kaisipan ng takot, pangamba, sari-saring paghihirap, mga pagnanasa, at napakaraming uri ng ligaya. Ang prinsipeng mundong ito ay ginugulo ang bawat kaluluwang hindi ipinanganak ng Diyos at, tulad ng trigo na patuloy na umiikot sa salaan, ginugulo ang mga kaisipan ng tao sa iba't ibang paraan, na nagiging sanhi upang ang lahat ay manginig at nahuhuli sila sa pamamagitan ng mga panlilinlang sa mundo, mga laman-tanging ligaya, takot at kalituhan (5:2).

17. At ang Panginoon, na nagpapakita na ang mga sumusunod sa mga panlilinlang at pagnanasa ng masama ay nagdadala ng kawangis ng kasamaan ni Cain, at inilantad sila, sinabi: *'Nais ninyong gawin ang mga pagnanasa ng inyong ama; siya ay isang mamamatay-tao mula pa noong pasimula, at hindi tumatagal sa katotohanan'* (Juan 8:44). Kaya, ang buong makasalanang lahi ni Adan ay lihim na nagdadala ng hatol na ito: humihikbi at nanginginig, kayo ay pahihirapan sa salaan ng lupa ni Satanas, na siyang nagtatanim sa inyo. Tulad ng kung paanong ang buong sangkatauhan ay kumalat sa buong mundo mula sa iisang si Adan, gayon din naman ang isang mapusok na kasamaan ay sumalakay sa buong makasalanang sangkatauhan, at ang prinsipeng kasamaan lamang ang may kakayahang maghasik sa lahat ng tao ng pabagu-bago, materyalistiko, hungkag, at mapanghimagsik na mga kaisipan. At kung paanong ang isang hangin ay kayang magpa-uga at magpagalo sa lahat ng halaman at buto, at kung paanong ang kadiliman ng gabi ay kumakalat sa buong sansinukob, gayon din naman ang prinsipeng panlilinlang—na isang uri ng kadiliman sa isipan ng kasalanan at kamatayan—sa pamamagitan ng isang lihim at malupit na hangin ay pinapagalaw at pinapabilog ang buong lahi ng tao sa ibabaw ng lupa, kinukuha ang mga puso ng tao sa pamamagitan ng pabagu-bagong kaisipan at makalupang pagnanasa, at pinupuno ang bawat kaluluwa—na hindi ipinanganak mula sa itaas at ang isipan at talino ay hindi nailipat sa ibang panahon—ng kadiliman ng kamangmangan, pagkabulag at pagkalimot, gaya ng sinasabi: *'ang ating pagkamamayani ay nasa langit'* (Fil. 3:20). (5:3).

e) Nakaranas na rito ang lahat, ngunit walang nakakaalam kung ano ang kasamaan na ito o kung saan ito nagmula, at itinuturing ang ganitong kalagayan na natural.

18. Ang nakikitang mundo, mula sa mga hari hanggang sa mga pulubi, ay lubos na nasa kaguluhan, sa kawalan ng kaayusan, sa alitan, at wala sa kanila ang nakakaalam ng dahilan nito—ito ay, ang malinaw na kasamaan na lumitaw bilang bunga ng pagsuway ni Adan, ang tusok ng kamatayan—dahil ang kasalanan, na dumating bilang isang tiyak na makatwirang kapangyarihan at ang mismong diwa ni Satanas, ay nagtanim ng bawat uri ng kasamaan: kumikilos ito nang lihim sa panloob na tao at sa isipan, at nakikipagdigma laban sa kaniya sa pamamagitan ng mga kaisipan; gayunpaman, hindi namamalaman ng mga tao na sila ay pinapatakbo

ng isang dayuhang puwersa; sa halip, iniisip nila na ito ay likas at kumikilos sila ayon sa kanilang sariling katwiran. Ngunit ang mga may kapayapaan ni Cristo at kaliwanagan ni Cristo sa kanilang kaisipan ay nakakaalam kung saan nagmumula ang lahat ng ito (15:47).

19. Ilan na ba ang mga hari sa angkan ni Adan na naghari sa buong mundo at labis na nag-isip tungkol sa kanilang kaharian! At wala ni isa sa kanila, sa gitna ng ganoong kasiyahan, ang nakakilala sa kasamaan na idinulot ng pagsuway ng unang tao sa kaluluwa at nagdilim dito; kaya't hindi nakikilala ng kaluluwa ang pagbabagong naganap sa loob nito—ang isip ay ngayon nakasuot ng kahihyan dahil sa pagbagsak nito, at, sa pamamagitan ng pagkabulag ng mga mata ng puso, ay hindi nakikita ang kaluwalhatian na nakita ng ating ama na si Adan bago ang pagsuway (45, 1).

20. May mga taong pantas na walang pakialam sa mundo: ang ilan sa kanila ay ipinamalas ang kanilang kahusayan sa pilosopiya, ang iba ay namangha sa kanilang husay sa sofistika, ang ilan ay ipinakita ang kanilang galing sa retorika, samantalang ang iba naman ay mga lingguwista at makata at nagsulat ng mga kasaysayan ayon sa mga itinatag na tuntunin. Mayroon ding iba't ibang alagad ng sining na nagsasanay sa mga sekular na sining... At ang lahat ng ito, na sinakop ng ahas na nanirahan sa kanilang kalooban at hindi alam ang kasalanang naninirahan sa kanila, ay naging bihag at alipin ng mapanlinlang na kapangyarihan at hindi nakinabang sa anumang paraan mula sa kanilang kaalaman at sining (45:2).

(g) Gaano man kalaki ang kasamaan na nagmula sa Pagbagsak, hindi nito tuluyang pinatay ang tao. Nanatili sa loob niya ang mga pagpapakita ng espiritwal na buhay.

21. Hindi natin sinasabing ang tao ay tuluyang nawala, nasira, o patay: siya ay patay sa Diyos, subalit nabubuhay ayon sa kanyang sariling kalikasan (12:2).

22. Ang tao ay nasira dahil sa kanyang pagsuway; siya ay naging tiwali; pinahamak ni Satanas ang kanyang isipan. At sa isang aspekto ay tunay ngang patay ang tao, samantalang sa iba naman ay siya ay nabubuhay, nakararamdam, at may sariling kalooban (26:1).

23. At pagkatapos ng pagsalangsang, nananatili ang kaalaman. (Malinaw itong makikita sa kilos ng budhi.) Kapag ang isang tulisan ay dinala sa hukuman at nagsimula na ang paglilitis, tinatanong siya ng pinuno: 'Nang gumawa ka ng kasamaan, hindi mo ba alam na mahuhuli ka at papatayin?' At hindi nangahas ang tulisan na sabihin na hindi niya alam, sapagkat lubos niyang alam iyon. Hindi ba alam ng nangangalunya na mali ang kanyang ginagawa? Hindi ba alam ng magnanakaw na nagkakasala siya? – Ganoon ba, hindi ba nalalaman ng mga tao, kahit walang Kasulatan, sa pamamagitan ng kanilang likas na pagkaunawa, na may Diyos? Sa araw na iyon, hindi nila masasabi, 'Hindi namin alam na may Diyos.' Sapagkat sa kulog at kidlat mula sa langit ay ipinapahayag sa kanila: 'Hindi ba ninyo alam na may Diyos na namamahala sa nilikha?' (12:8–9).

24. Hindi makatarungan para sa iba, na naligaw dahil sa maling pagtuturo, na igiit na ang tao ay lubos na patay at hindi kayang gumawa ng anumang kabutihan (46:3).

25. Taglay pa rin ng tao ang kalayaang ipinagkaloob sa kanya ng Diyos mula sa simula. Kung paanong ang mga perpekto ay hindi nakatali sa kabutihan sa pamamagitan ng anumang pangangailangan, gayundin naman ang mga nalubog sa kasalanan at ginawang sisidlan ng diyablo ang kanilang sarili ay hindi nakatali sa kasamaan (15:38).

26. Malaya ka, at kung nais mong mapahamak, ang iyong kalikasan ay madaling mabago. Ang sinumang nagnanais ay maaaring sumuko sa Diyos at lumakad sa landas ng katuwiran, at pagtagalin ang kanilang mga pagnanasa, sapagkat ang isip ay isang kalaban at, sa matatag na determinasyon, ay maaaring mapagtagumpayan ang masasamang hilig at maruruming pagnanasa (15:21).

27. Walang silbi, gayunpaman, ang mag-isip na sa pamamagitan ng sariling kalayaan ay matatanggal ng isang tao sa kanyang sarili ang mga pagkakataon ng kasalanan. Ang kalayaang mayroon ang tao ay umaabot lamang sa pagtutol sa tukso, ngunit hindi sa tiyak na pagkakaroon ng kapangyarihan sa kanyang mga pagnanasa kapag dumating ang pagkakataong iyon. Sapagkat nasusulat: '*Kung hindi bibilgin ng Panginoon ang bahay, at babantayan ng Panginoon ang lunsod, nagbabantay ang bantay nang walang kabuluhan*' at nagsusumikap nang walang kabuluhan ang tagapagtayo (Awit 126:1). (25:1).

28. Ang kasamaan ay kumikilos sa loob natin nang buong puwersa at tindi, na nagtatanim ng sari-saring maruming pagnanasa; gayunpaman, hindi ito nahahalo sa atin gaya ng paghahalo ng alak sa tubig, kundi parang trigo at marok na damo na sabay lumalago sa iisang bukid, o gaya ng tulisan at may-ari ng bahay na magkasamang naninirahan sa iisang bahay (16:1).

29. Kapag sumisikat ang araw at umihip ang hangin, ang araw ay may sarili nitong katawan at sariling kalikasan, at ang hangin ay may sarili nitong kalikasan at sariling katawan. Ganoon din, ang kasalanan ay nakihalo sa kaluluwa, subalit ang kasalanan at ang kaluluwa ay parehong may kani-kaniyang natatanging kalikasan (2:2).

30. Ang isang bukal ay bumubuga ng malinaw na tubig, ngunit sa ilalim nito ay may putik. Kung may mag-aabala sa putik, ang buong bukal ay nagiging malabo. Gayundin, kapag ang kaluluwa ay nababahala, ito ay nagsasama sa kasamaan. At si Satanas ay nagiging isa sa kaluluwa; sa panahon ng pakikipagtalik o pagpatay, ang dalawang espiritu ay bumubuo ng isang nilalang. Iyan ang dahilan *kung bakit 'Huwag kayong makipagsanib sa masasama, sapagkat ang masasama ay isang katawan kasama ng mangangalunya'* (1 Cor. 6:16). Sa ibang pagkakataon naman, kumikilos nang mag-isa ang kaluluwa ayon sa sarili nitong kalooban at nagsisisi sa mga ginawa nito, umiiyak, nananalangin, at inaalala ang Diyos. At kung ang kaluluwa ay laging nalubog sa kasamaan, paano nito magagawa ito? Sapagkat si Satanas, na may matigas na puso, ay hindi sa anumang paraan nagnanais na ang mga tao ay magsisi (16:2).

3. Ang Panginoon, ang Arkitekto ng Kaligtasan

a) Ang Panginoon ang nag-iisang kaligtasan para sa mga nahulog. Nagkaroon ng awa ang Panginoon at naparito sa laman para sa ating kaligtasan. Sa pamamagitan ng Kanyang dugo ay hinugasan Niya ang ating mga kasalanan; sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu ay muling binago Niya ang ating bulok na kalikasan at sa gayon ay ginawa Niya tayong karapat-dapat para sa Kanyang makalangit na kaharian.

1. Ang mundo ay inihahalintulad sa isang mayamang tao na nagmamay-ari ng mga maringal at malalawak na bahay, sagana sa pilak at ginto, iba't ibang pag-aari at lahat ng uri ng mga lingkod, ngunit bigla siyang tinamaan ng sakit at karamdaman; ang lahat ng kaniyang mga kamag-anak ay nakatayo sa harap niya at, sa kabila ng lahat ng kaniyang kayamanan, ay hindi siya mailigtas mula sa kaniyang karamdaman. Kaya walang karunungan ng makamundo, o kayamanan, o anumang bagay ang makapagliligtas sa kaluluwang nalubog sa kasalanan mula sa kasalanan; at tanging ang pagdating ni Cristo lamang ang makapaglilinis sa kaluluwa at katawan (45, 3).

2. Dahil ang sangkatauhan, na nabuo sa kawalang-katuwiran at ipinanganak sa kasalanan, ay naging dayuhan mula sa sinapupunan ng ina at nanatili sa kamalian mula pa sa sinapupunan ng ina nang magsimulang maghari ang kasalanan sa pamamagitan ni Adan, ang Kordero ng Diyos ay dumating sa Kanyang awa upang alisin ang mga kasalanan ng mundo sa pamamagitan ng Kanyang sariling kapangyarihan, una'y tinali ang makapangyarihan at saka ninakaw ang mga sisidlang tinipon niya bilang samsam, gaya ng nasasaad: *'Ipinakulong Mo ang mga bihag'* (Awit 67:19). (Epistola, p. 433).

3. Mula nang paglabag sa utos, nanirahan si Satanas at ang mga prinsipal ng kadiliman sa puso, isip, at katawan ni Adan, na parang sa kanilang sariling trono. Bakit nga, sa wakas, ay dumating ang Panginoon at nagsuot ng katawan mula sa Birhen? Dahil, kung nagustuhan Niya na lumapit bilang hindi nilikhang Pagkadiyos, sino ang makakatiis nito? Sa kabaligtaran, sa pamamagitan ng kasangkapang ito—ang katawan—Kanyang kausapin ang sangkatauhan. At sa wakas, pinaalis ng Panginoon ang masasamang espiritu na naninirahan sa katawan mula sa kanilang mga trono—ibig sabihin, mula sa mga kaisipan at pag-iisip na kanilang pinamumunuan—at nilinis ang budhi, ginagawa ang isipan, ang mga pag-iisip at ang katawan na isang trono para sa Kanyang sarili (6:5).

4. Inutusan ng Diyos si Moises na gumawa ng isang tansong ahas, itaas ito at ikabit sa tuktok ng isang tungkod, at ang lahat ng mga nakagat ng mga ahas ay gumaling sa pamamagitan ng pagtingin sa tansong ahas. Nagtagumpay ang patay na ahas laban sa mga buhay na ahas, sapagkat ito ay isang larawan ng katawan ng Panginoon. Sapagkat kinuha ng Panginoon ang Kanyang katawan, na tinanggap mula kay Maria, at itinaas ito sa krus, inunat sa puno at ipinako roon; at ang patay na katawan ay nagwagi at pinatay ang ahas na nabubuhay at gumagapang sa loob ng puso. Dito nakapaloob ang isang dakilang himala (11:8–9).

5. Ang kaluluwa, na sa simula ay tinamaan ng hindi gumagaling na sugat ng mapaminsalang mga pagnanasa, ay hindi sinumang nakapagpagaling—hindi man sa mga matuwid, hindi man sa mga ninuno, hindi man sa mga propeta, o hindi man sa mga patriyarka. Dumating si Moises, ngunit hindi niya nagawa ang ganap na paggaling. May mga pari, mga handog, ikapu, pag-obserba sa Sabado, mga pista ng bagong buwan, paglilinis-kamay, mga hain, mga handog na sinusunog, at bawat iba pang gawa ng katuwiran na isinagawa ayon sa Batas; gayon pa man, ang kaluluwa ay hindi magawang pagalingin o linisin mula sa maruming daloy

ng masasamang kaisipan, at ang buong katuwiran nito ay walang magawa upang pagalingin ang tao hanggang sa dumating ang Tagapagligtas, ang tunay na Manggagamot, na gumagaling kaagad at iniaalay ang Kaniyang sarili bilang pantubos para sa sangkatauhan. Siya lamang ang nagkaroon ng dakila at makaliligtas na pagtubos at paggaling ng kaluluwa; pinalaya Niya ito mula sa pagkaalipin at inilabas mula sa kadiliman (20:5–6).

6. Ang sariling lunas, na nagmula sa lupa—ibig sabihin, ang sariling mga gawa ng katuwiran lamang—ay hindi makapagpagaling sa kaluluwa mula sa ganitong hindi nakikitang karamdaman; sa pamamagitan lamang ng kapangyarihan ng makalangit at banal na kalikasan, sa pamamagitan ng kaloob ng Banal na Espiritu—sa pamamagitan lamang ng iisang lunas na ito maaaring magaling ang isang tao at makamtan ang buhay sa pamamagitan ng paglilinis ng puso ng Banal na Espiritu (20:7).

7. Gaya ng isang magsasaka, kapag lumalabas siya upang araruhin ang lupa, kailangang dalhin ang mga kasangkapan at kasuotang angkop sa pag-aararo, gayon din si Cristo, ang Hari ng Langit at tunay na Magsasaka, nang Siya ay dumating sa sangkatauhan na wasak dahil sa mga bisyo, ay nagsuot ng katawan at, bitbit ang krus sa halip na kasangkapan, ay pinagyanan ang wasak na kaluluwa, tinanggal ang mga tinik at mga matinik na halaman nito, inugat ang mga damong maling gawain, at sinunog ang lahat ng natira sa mga kasalanan nito sa pamamagitan ng apoy. At sa gayon, nang mapagtamnan Niya ito sa pamamagitan ng punong kahoy ng krus, itanim Niya sa loob nito ang pinakamagandang espirituwal na hardin, na nagbubunga ng sari-saring matatamis at kanais-nais na bunga para sa Diyos, ang Panginoon (28, 3).

8. Si Cristo na Panginoon ay nagpanibago ng Bagong Tipan, binasag ang mga pintuan ng impierno at kasalanan sa pamamagitan ng Kanyang krus at kamatayan, iniligtas ang mga tapat na kaluluwa, ipinagkaloob sa kanila ang Tagapagtaguyod sa kanilang kalooban, at dinala sila sa Kanyang kaharian (38, 3).

9. Inaatas ng Batas na kumuha ang isang pari ng dalawang kalapati: patayin ang isa, at isabog sa buhay na isa ang dugo nito at pakawalan upang lumipad. Ang gawaing ito ay isang uri at pahiwig ng katotohanan. Sapagkat si Cristo ay pinatay, at ang Kanyang dugo, nang ito'y mawisik sa atin, ay nagpalaya sa atin, sapagkat ito'y nagbigay sa atin ng mga pakpak ng Banal na Espiritu upang lumipad nang walang sagabal sa hangin ng Pagkadiyos (47:2).

10. Ang ating Panginoong Jesucristo ay dumating upang baguhin, muling buhayin, at ibalik ang ating kalikasan, at upang muling likhain ang kaluluwang ito—na dahil sa kasalanan ay napababa ng mga pagnanasa—sa pamamagitan ng muling paghubog nito sa pamamagitan ng Banal na Espiritu. Siya ay dumating upang gawing bago ang pag-iisip, kaluluwa, mga mata, mga tainga, at dila ng mga nananampalataya sa Kanya; sa madaling salita, mga bagong tao (44, 1).

11. Kung paanong ang kaaway, nang makuha niya ang isang taong sumuko sa kanya, ay ginawang bago siya para sa sarili niya sa pamamagitan ng pagpapabigat sa kanya ng mga mapaminsalang pagnanasa, pagpapahid sa kanya ng espiritu ng kasalanan, at pagbubuhos sa kanya ng alak ng bawat kalapastanganan, gayundin naman ang Panginoon, nang iligtas Niya ang tao mula sa kasalanan, ay ginawang bago siya sa pamamagitan ng pagpapahid sa kanya ng Banal na Espiritu (44, 2).

12. Gaya ng sa nakikitang mundo, walang sinuman ang makakatawid o makatatawid sa dagat nang kusang-loob maliban kung mayroon silang magaan at madaling imaneobrahin na barko, na gawa sa kahoy, kaya't nakakalutang sa tubig—sapagkat ang sinumang maglalayag sa dagat ay lulubog at mapapahamak—gayon din ay imposible para sa kaluluwa, nang kusang-loob, na makatawid, magtagumpay, at makalampas sa mapait na dagat ng kasalanan, ang hindi matatawirang bangin ng masasamang puwersa at madilim na pagnanasa, maliban kung matanggap nito sa sarili ang masigla, makalangit, magaang-pakpak na Banal na Espiritu, na nagwawakas at nagwawagi sa lahat ng kasamaan (44, 6).

b) Matapos magkaloob ng kaligtasan, ninanais ng Panginoon na ang mga nagnanais maligtas ay maligtas, ngunit hindi Niya pinipilit ang sinuman.

13. Ang ating Panginoong Jesucristo, nang pasanin Niya sa Kanyang sarili ang pag-aalaga sa kaligtasan ng tao, ay tinupad ang buong gawa ng kaligtasan at, mula pa sa simula, inalagaan ito sa pamamagitan ng mga Ama, mga Patriyarka, ang Kautusan at ang mga Propeta; at sa wakas, nang Siya Mismo ay dumating at hindi alintana ang kahihyan ng krus, ay tiniis Niya ang kamatayan. At ang lahat ng Kanyang pagsisikap, lahat ng Kanyang pag-aalaga, ay upang mula sa Kanyang Sarili, mula sa Kanyang sariling kalikasan, magkaanak Siya ng mga anak sa pamamagitan ng Espiritu, na nagkaloob na sila'y ipanganak mula sa itaas sa pamamagitan ng Kanyang Pagkadiyos. At kung paanong nagdadalamhati ang mga ama sa lupa kung hindi sila nagkakaroon ng anak, gayon din naman ang Panginoon, na minahal ang angkan ng tao bilang sariling larawan Niya, ay nagnasa na sila'y ipanganak mula sa Kanyang banal na binhi. At kung ang ilan ay

hindi nais tanggapin ang ganitong pagsilang at ipanganak mula sa mga balakang ng Espiritu ng Diyos, ito ay isang malaking kalungkutan para kay Cristo, na nagdusa at nagtitiis para sa kanila upang iligtas sila (30:2).

14. Nais ng Panginoon na ang lahat ng tao ay maging karapat-dapat sa pagsilang na ito, sapagkat Siya ay namatay para sa lahat at tinawag ang lahat sa buhay. At ang buhay ay pagsilang mula sa Diyos mula sa itaas. Sapagkat kung wala ang pagsilang na ito, hindi posible para sa kaluluwa na mabuhay, gaya ng sinasabi ng Panginoon: *'Maliban na ipanganak ang isang tao mula sa itaas, hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos'* (Juan 3:3). At dahil dito, ang lahat ng mga naniwala sa Panginoon at, nang lumapit, ay binigyan ng biyaya ng pagsilang na ito, ay nagdudulot ng kagalakan at malaking tuwa sa langit sa mga magulang na nagbigay-daan sa kanilang pagsilang, at ang lahat ng anghel at banal na kapangyarihan ay nagagalak sa kaluluwang ipinanganak ng Espiritu at naging espiritu (30:3).

15. Ang magsasaka ay nagtatanim ng buto saanman at umaasa na lahat ay mamumunga; ngunit pagdating niya na may lagari, siya ay nalulungkot kung wala siyang makitang bunga. Ganoon din, nais ng Panginoon na itanim ang Kanyang salita sa mga puso ng tao. Ngunit kung paanong ang magsasaka ay nagdadalamhati sa isang matabangin na bukid, gayon din ang Panginoon ay nagdadalamhati sa isang pusong matabangin at hindi namumunga (32:11).

16. Tulad ng isang hari na, nang makatagpo ng isang taong dukha at may kapansanan, ay hindi nahiya sa kaniya, kundi sinimulan niyang gamutin ang kaniyang mga sugat ng mga pamahid na panulu, at dinala siya sa kaniyang mga palasyo, at binihisan siya ng kulay-lila at korona, at ginawa siyang kasama sa kaniyang hapag-kainan, gayon din naman ang makalangit na Hari, si Cristo, nang Siya ay dumating sa may kapansanang tao, pinagaling Niya siya at pinahintulutan sa Kanyang maharlikang hapag; higit pa rito, nang hindi pinipilit ang kanyang kalooban, kundi sa pamamagitan ng paghimok, itinaas Niya siya sa ganitong karangalan (15, 28).

17. Nasa Ebanghelyo na ang Panginoon ay nagpadala ng mga lingkod upang tawagin ang mga kusang-loob at ipahayag sa kanila: *'Handa na ang aking hapunan'* (Matt. 22:4), ngunit tumanggi ang mga inimbitahan at nagsabi: ang isa – *'Bumili ako ng isang pares ng baka'*, ang isa naman – *'Kumang ako ng asawa'* (Luke 14: 19–20). Nakikita ninyo – ang nag-anyaya ay handa na, ngunit tinanggihan siya ng mga inimbitahan at, siyempre, sila mismo ang may kasalanan. Nakikita ninyo, inihanda ng Panginoon para sa kanila ang isang kaharian, iniimbitahan silang pumasok, ngunit ayaw nilang pumasok (15:29).

18. Ang Panginoon ay walang patid na tumutuktok sa mga pintuan ng ating mga puso, upang buksan natin Siya, at Siya'y makapasok at makapahinga sa ating mga kaluluwa, at manirahan sa loob natin. Sapagkat sinasabi Niya: *'Narito, ako'y nakatayo sa pintuan at tumutuktok: kung ang sinuman ay makarinig ng aking tinig at buksan ang pintuan, ako'y papasok sa kaniya'* (Pahayag 3:20). Para dito, ikinatuwa Niya na magdusa nang malaki, inialay Niya ang Kanyang katawan sa kamatayan at tinubos Niya tayo mula sa pagkaalipin, upang, nang makarating Siya sa ating kaluluwa, doon Siya manirahan. Sapagkat ang Kanyang pagkain, inumin, pananamit, tirahan at pahinga ay lahat matatagpuan sa ating mga kaluluwa. Kaya't walang tigil Siyang kumakatok sa pinto, na nanasang pumasok sa atin. Tayo nga, tanggapin Siya at dalhin Siya sa kaibuturan ng ating pagkatao, sapagkat para sa atin din naman, Siya ang ating pagkain, ating inumin, at buhay na walang hanggan. At ang bawat kaluluwang hindi Siya tinanggap sa sarili at hindi Siya pinagbigyan ng kapahingahan sa loob nito ngayon—o mas tama, ay hindi nakatagpo ng kapahingahan sa Kanya—ay walang mana kasama ng mga Banal sa kaharian ng langit at hindi makapasok sa makalangit na lungsod. Ikaw Mismo, Panginoong Jesucristo, gabayan Mo kami papunta rito! (30:9).

4. Pagbuo ng matibay na determinasyon na maligtas sa Panginoon

Ang paglalakbay ng kaluluwa tungo sa kaligtasan ay nagsisimula sa pagbuo ng pagnanais para sa kaligtasan at matibay na determinasyon na makamit ito sa Panginoon. Natupad na ng Panginoon ang ating kaligtasan, inihanda na Niya ang lahat para rito, at Nais Niya na ang lahat ay maligtas. Ang kailangan lamang ay gawin ng isang tao ang unang hakbang at simulan ang proseso ng kaligtasan.

a) Kinakailangan ang ating pagnanais bilang isang mahalagang kundisyon.

1. Ang tao ay likas na may layunin, at ito ang hinahanap ng Diyos. Kaya't inuutusan Niya na una'y unawain ng tao, at nang siya'y makaintindi na, mahalalin niya ito at itakda ang kanyang kalooban dito. Ngunit ang isipin ay gawing gawa, o magsagawa ng pagsisikap, o tuparin ang isang gawa—ito ang biyaya ng Panginoon, na ipinagkakaloob Niya sa mga nagnanais at nananampalataya. Kaya, ang kalooban ng tao ay, wari, isang mahalagang kundisyon. Kung walang kalooban, ang Diyos Mismo ay hindi kumikilos, kahit na

kaya Niya itong gawin sa pamamagitan ng Kanyang sariling kalayaan. Kaya, ang pagganap ng isang gawa sa pamamagitan ng Espiritu ay nakasalalay sa kalooban ng tao. Muli, kung lubos nating isusuko ang ating kalooban, kung gayon ang Diyos na kamangha-mangha sa lahat ng bagay at lubos na hindi mauunawaan ay iniuukol ang buong gawa sa atin (37, 10).

2. Gaya ng babaeng nagdurugo, bagaman hindi siya magaling at nanatiling naghihirap, gayunpaman ay may mga paa upang lumapit sa Panginoon at, nang siya'y lumapit, ay tumanggap ng paggaling; gayundin ang bulag, bagaman hindi siya makalapit sa Panginoon dahil hindi siya makakita, gayunpaman ay nagpadala ng isang sigaw na mas mabilis kaysa sa mga sugo: *'Anak ni David, maawa ka sa akin'* (Marcos 10:47) – at sa ganitong paraan, nang siya'y maniwala, siya'y pinagaling nang ang Panginoon ay lumapit sa kaniya at binigyan siya ng paningin; gayundin ang kaluluwa, bagaman sugatan ng mga sugat ng kahiya-hiyang pagnanasa, bagaman pabulag ng kadiliman ng kasalanan, gayunpaman ay may kalooban na sumigaw kay Hesus at tumawag sa Kanya, upang Siya ay dumating at ipagkaloob sa kaluluwa ang walang hanggang kaligtasan (20:7).

3. Gaya ng bulag na iyon, kung hindi siya sumigaw, at ang babaeng may daloy ng dugo, kung hindi siya lumapit sa Panginoon, ay hindi sana gumaling, gayon din naman, kung ang sinuman ay hindi lumalapit sa Panginoon nang kusang-loob at buong puso, at hindi Siya nananalangin nang may katiyakan ng pananampalataya, hindi siya makakatanggap ng paggaling. Sapagkat bakit sila agad-agad nagaling, samantalang tayo ay hindi pa nagagaling sa ating mga nakatagong pagnanasa? Dahil sa ating kawalan ng pananampalataya, dahil sa ating pag-aalinlangan, dahil hindi natin Siya minamahal nang buong puso at hindi tayo taos-pusong nananampalataya sa Kanya, hindi pa natin natatanggap ang espiritwal na paggaling at kaligtasan. Kaya't maniwala tayo sa Kanya at lumapit nang tunay sa Kanya, upang malapit Niyang magdulot ng tunay na paggaling sa ating kalooban. Sapagkat ipinangako Niya na ibibigay ang *'Espiritu Santo sa mga humihingi sa Kanya'* (Lucas 11:13), upang buksan ang pinto sa mga kumakatok dito, at upang matagpuan ng mga naghahanap sa Kanya (Mateo 7:7). At *'ang Nangako'* ay hindi sinungaling (Tito 1:2). (20, 8, cf. 45, 2).

4. Bagaman ang isang sanggol ay walang magawa o hindi makalakad nang mag-isa patungo sa kanyang ina, gayunpaman, hinahanap nito ang kanyang ina, kumikibo, sumisigaw at umiiyak. At naaawa ang ina rito; nagagalak siya na hinahanap siya ng bata nang buong sikap at umiiyak. At dahil hindi makapunta ang sanggol sa kanya, ang ina mismo, na napasuko ng pagmamahal para sa sanggol matapos ang matagal na paghahanap, ay lumalapit dito at, nang may labis na lambing, binubuhat ito, hinahaplos at pinapakain. Ganoon din ang ginagawa ng Diyos na umiibig sa sangkatauhan sa kaluluwang lumalapit at naghahanap sa Kanya. Ngunit, hinihimok pa lalo ng pag-ibig na Siya Mismo ang may-ari at ng Kanyang sariling kabutihan, lumalapit Siya sa makatuwirang kaluluwa at, ayon sa mga salita ng Apostol, nagiging *'isang espiritu'* kasama nito (1 Cor. 6:17). (46, 3).

5. Ang Panginoon ay mapagkawanggawa at mapagpasensya, na hinihintay ang ating pagbabago; at kung tayo'y magkasala, pinapatawad Niya ito sa pag-asa ng ating pagsisisi; at kung tayo'y matumba, hindi Siya nahihiyang tanggapin tayo muli, gaya ng sinabi ng Propeta: *'Hindi ba't ang nahuhulog ay bumabangon muli? O ang lumalayo ba'y hindi bumabalik?'* (Jer. 8:4). Sa sandaling magkamalay tayo at magkaroon ng matibay na pag-iisip, lumapit tayo sa Kanya nang mabilis at sa wastong paraan upang hanapin ang Kanyang tulong; at Siya ay handang iligtas tayo, sapagkat hinihintay Niya ang masigasig na pagsusumikap ng ating kalooban patungo sa Kanya, ayon sa abot ng ating makakaya, isang kalooban na mabuti dahil sa ating malayang pagpili ng pananampalataya at sigasig; at Siya Mismo ang gumagawa ng lahat ng pag-unlad sa loob natin. Bakit nga, kung inalis na natin ang lahat ng pagkiling, katamaran at katamlayan, hindi tayo magsikap na maging matapang at handang sumunod sa Kanyang mga yapak, at hindi ito ipagpaliban araw-araw, na naliligaw ng kasamaan, sapagkat hindi natin alam kung kailan darating ang ating pag-alis sa katawang ito (4:17).

b) Paano nabubuo ang pagnanasa.

aa) Pagbangon mula sa Diyos. Ang Panginoon ay nagtuturo sa kaluluwa nang hindi nakikita; kung minsan ay nagdudulot Siya ng pagbabago sa pamamagitan ng mga kapighatian, kung minsan naman sa pamamagitan ng Kanyang tuwirang pakikialam, gaya ng sa Apostol Pablo; ngunit ang pangkalahatang tagapahayag ng pagbabago ay ang Salita ng Diyos.

6. (Isang taong nasa kalagayan ng kasalanan) Ikinagagalak ng Diyos na buhayin muli, at hinihikayat Niya siyang magluksa at magsisi. At kung ipagpapatuloy ng isang tao ito (ang pagluluksa sa sarili), hinihikayat

ng Diyos ang nagsisisi sa kanyang mga nakaraang paglabag na muling magluksa at maghandog ng pagsisisi (upang maluksa niya nang detalyado ang kanyang buong buhay). (15:15).

7. Kapag, alang-alang sa pagtatayo ng Diyos, ikaw ay nasa kalungkutan, pagdurusa, at kapighatian, kung gayon ang itinuturing mong kasuklam-suklam para sa iyong sarili ay sa katotohanan ay para sa kapakinabangan ng iyong kaluluwa. Kung may kapahamakan na dumating sa iyo, nagsisimula kang makipag-usap sa iyong sarili: 'Ako ay hindi masaya sa mundo; isusuko ko ang mundo at maglilingkod ako sa Diyos.' Maaaring mangyari na, nang marating mo ang kaisipang ito, ay marinig mo ang utos: '*Ibenta mo ang iyong mga ari-arian*' (Matt. 19:21), upang kamuhian ang laman at paglingkuran ang Diyos. Nang magkagayo'y nagsisimula kang magpasalamat sa iyong kapighatian sa mundo, sa katotohanang dahil dito, ay natutupad mo ang utos ni Cristo. Sa wakas, kung nagbago ka man nang kaunti sa iyong pag-iisip tungkol sa nakikitang mundo at umatras ka mula sa mundo at mula sa lamanang pakikipag-isa, kailangan mo ring baguhin ang iyong pag-iisip, na baguhin ang lamanang karunungan tungo sa makalangit na karunungan. Pagkatapos ay sinisimulan mong pagnilayan ang mismong utos na iyon na iyong narinig, at hindi ka pa rin makatagpo ng kapayapaan, kundi tinatanggap mo lamang ang pag-aalala at pagsisikap na makamtan ang iyong narinig (32:7).

8. Paano nasilo ni San Pablo ng Diyos? Tulad ng isang rebelde, na pagkatapos dakpin ang isang tao ay inilalayo ito sa kaniya, at saka siya mismo'y nadakip ng tunay na Hari, gayon din naman si Pablo, habang ang mapanghimagsik na espiritu ng kasalanan ay gumagawa sa loob niya, ay inusig at nilusob ang Simbahan; ngunit dahil ito ay ginawa niya sa kamangmangan, hindi bilang pagtutol sa Diyos, kundi parang paghahangad sa katotohanan, hindi siya itinakwil ng Panginoon kundi hinuli Niya. Ang makalangit at tunay na Hari, nang biyayaan Niya siya sa di-mailarawang paraan, pinagkalooban Niya siya ng kakayahang marinig ang Kaniyang tinig at, sa paghampas sa kaniya sa mukha bilang isang alipin, ipinagkaloob Niya sa kaniya ang kalayaan. Masdan ang kabutihan ng Panginoon, at kung paanong ang Panginoon ay kayang baguhin sa isang kisap-mata ang mga kaluluwang nakikibagay sa kasamaan at nanigas, at ipagkaloob sa kanila ang Kanyang kabutihan at kapayapaan (18:8).

9. Tulad ng isang hari, na sumulat ng mga liham para sa mga nais niyang bigyan ng kanyang mga pribilehiyo at regalo, ay ipinapaalam sa lahat: 'Magmadali kayong lumapit sa akin at tanggapin ang aking mga regalang hari'—at kung hindi sila darating at hindi nila ito tatanggapin, ang pagbabasa ng mga liham ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa kanila, ngunit sa halip ay magiging karapat-dapat sa kamatayan dahil tinanggihan nilang lumapit at tumanggap ng karangalan mula sa mga kamay ng Hari; gayundin naman inialay ng Diyos na Hari sa mga tao ang mga Banal na Kasulatan bilang mga liham, na ipinapahayag sa kanila na ang mga tumatawag sa Diyos at naniwala ay dapat humingi at tumanggap ng makalangit na kaloob mula sa Hipostasis ng Kanyang Pagkadiyos. Sapagkat nasusulat: '*upang tayo'y maging mga kalahok ng banal na kalikasan*' (2 Pedro 1:4). Ngunit kung ang isang tao ay hindi dumarating, hindi humihingi, at hindi tumatanggap, hindi siya makikinabang sa pagbabasa ng mga Kasulatan; sa halip, siya ay mapapahamak sa kamatayan dahil tinanggihan niyang tanggapin mula sa Makalangit na Hari ang kaloob ng buhay, na kung wala nito ay imposibleng makamit ang walang-hanggang buhay (39).

bb) Ang pakikibaka sa loob ng sarili upang itungo ang kalooban sa panawagan.

10. Hindi agad nagiging karapat-dapat ang isang tao sa banal na karangalang ito sa sandaling marinig niya ang salita ng Diyos. Ang pag-angkin ng kabaligtaran ay ang pag-aalis sa isang tao ng kanyang malayang kalooban at ang pagtanggap sa pag-iral ng isang sumasalungat na puwersa na nakikipaglaban sa isipan. Gayunpaman, sinasabi namin na ang siyang nakakarinig ng salita ay nadadala sa pagsisisi, at pagkatapos ay nagsisimulang magsane at matuto ng sining ng pakikipaglaban; siya ay nakikipaglaban at nagsusumikap laban kay Satanas, at pagkatapos ng mahabang pagtutunggali at pakikipaglaban, siya ay lumalabas na panalo at nagiging isang Kristiyano (ibig sabihin, nagpasya siyang maging isang mahigpit na tagasunod ni Cristo). (27, 20).

(bb) Mga ideya at paniniwala na nakakaapekto sa hilig ng kalooban. Sa pakikibakang ito sa sarili, tinitipon ng isip ang iba't ibang ideya at paniniwala ng katotohanan na nagbibigay-hikayat at nag-uudyok, na may kakayahang magpukaw at magbigay-inspirasyon. Inuuna ni San Macarius dito ang mga ideya tungkol sa ginawa ng Diyos para sa ating kaligtasan, at ang mga pangakong ginamit Niya sa gawaing ito. Madalas niyang binabalikan ito sa iba't ibang paraan ng pagpapahayag.

11. Saliksikin ang makatwirang diwa ng kaluluwa, at gawin ito nang buong puso. Ang walang-kamatayang kaluluwa ay isang mahalagang sisidlan. Masdan kung gaano kalawak ang langit at lupa, subalit ang pabor ng Diyos ay hindi nasa kanila, kundi nasa iyo lamang. Masdan ang iyong kadakilaan at dangal,

sapagkat hindi mga anghel ang Kaniyang sinugo, kundi ang Panginoon Mismo na dumating bilang iyong tagapagtanggol, upang tawagin pabalik ang mga naligaw at nasugatan, at maibalik sa iyo ang orihinal na larawan ng dalisay na si Adan. Ang Diyos Mismo ang dumating upang mamamagitan para sa iyo at iligtas ka mula sa kamatayan. Maging matatag ka nga, at isipin kung anong biyaya ang gumagawa para sa iyo (26, 115. 28).

12. Isipin na ang isang hari, nang makakita ng isang dukhang dalaga na nakasuot ng punit-punit na damit, ay hindi nahiya, kundi tinanggal ang kanyang maruruming kasuotan, hinugasan ang kanyang dumi, pinarangalan siya ng maningning na kasuotan, at ginawa siyang kasama at kalahok sa piging at salu-salo ng hari. Ganoon din, natagpuan ng Panginoon ang isang kaluluwang sugatan at wasak; Pinagaling Niya ito, tinanggalan ng Niya ng kanyang itim na kasuotan at ng kahihiyan ng kasamaan, binalutan Siya ng makaharlika, makalangit na kasuotan, banal, maningning at maluwalhati, naglagay ng korona sa kanyang ulo, at pinayagan siyang makilahok sa piging ng hari para sa kagalakan at tuwa (27:3).

13. Kaya, ang Kristiyanismo ay hindi isang bagay na walang kabuluhan; ito ay isang dakilang hiwaga. Kilalanin, kung gayon, ang iyong pagkabuhay-mataas, na ikaw ay tinawag sa kaharian na dangal, na ikaw ay *'piniling lahi at banal na bansa'* (1 Pedro 2:9). Ang hiwaga ng Kristiyanismo ay pambihira sa mundong ito. Ang nakikitang kaluwalhatian at kayamanan ng isang hari ay makamundo, bulok at panandalian, samantalang ang kaharian at kayamanang iyon ay banal, makalangit at maluwalhati; hindi ito kailanman naglalaho at hindi kailanman tumitigil. Sapagkat sa makalangit na Simbahan, ang mga namamuno kasama ang makalangit na Hari—gaya ng Siya Mismo ang panganay sa mga patay (Colosas 1:18)—gayon din naman ang mga namamuno kasama Niya ay mga panganay (27:4).

14. Dakila at hindi masukat ang mga pangakong ginawa sa mga Kristiyano, at tunay ngang napakalaki na ang lahat ng kaluwalhatian at karilagan ng langit at lupa, kasama ang iba pang palamuti, sari-saring anyo, kayamanan, ganda at kagalakan ng nakikitang mundo, ay hindi man lang maihahambing sa pananampalataya at kayamanan ng isang kaluluwa. Ngayon, sa napakaraming insentibo at pangako mula sa Panginoon, paano nga ba natin hindi nais na buong-buo nating ialay ang ating sarili sa Panginoon, ipinagkakaloob ang ating sarili sa Kanya, matapos isakripisyo ang lahat ng iba ayon sa Ebanghelyo, at mahalin Siya lamang nang buong puso, na wala nang ibang minamahal pa? Lahat ng ito ay ipinagkaloob sa atin—at anong karangalan nga! Ilang ulit na ba tayong tiningnan ng Panginoon mula pa noong panahon ng mga Ama at mga Propeta! Ilang pangako ang ipinahayag! Ilang mga panawagan! Gaano kabait ang Panginoon sa atin mula pa sa simula! Sa wakas, sa Kanyang pagdating, ipinamalas Niya ang Kanyang di-mailarawang kabutihan sa atin sa pamamagitan ng Krus, upang tayo na lumapit sa Kanya ay Niya namang gabayan tungo sa buhay. Ngunit nananatili pa rin tayong nakakapit sa sarili nating mga pagnanasa, sa ating pag-ibig sa sanlibutan, sa ating masasamang hilig at gawi, at sa pamamagitan nito ay pinatutunayan natin na tayo ay may kaunting pananampalataya o di kaya'y walang pananampalataya! Ngunit, sa kabila ng lahat ng ito, nananatiling mapagkawanggawa ang Panginoon sa atin, na hindi nakikita na pinoprotektahan at pinapaliwanag tayo; hindi Niya tayo iniwan hanggang sa katapusan sa kasamaan at panlilinlang ng mundo dahil sa ating mga kasalanan; sa pamamagitan ng Kanyang labis na kabutihan at mahabang pagtitiis, hindi Niya tayo pinapayagang mapahamak, na patuloy na nagbibigay ng pag-asa na balang araw ay babalik tayo sa Kanya (4:17–18).

15. Ano ang kahulugan ng mga salitang: *'Ang mga bagay na hindi nakita ng mata, ni narinig ng tainga, ni pumasok sa puso ng tao, na inihanda ng Diyos para sa mga umiibig sa Kanya'* (1 Corinto 2:9)? Noong panahong iyon, alam ng mga dakilang matuwid, mga hari at mga propeta na darating ang Tagapagligtas, ngunit hindi nila alam, ni narinig man nila, ni hindi man ito kailanman pumasok sa kanilang isipan na Siya ay magdurusa at ipapako sa krus, na may malalayong dugo sa krus, na magkakaroon ng binyag sa pamamagitan ng apoy at ng Banal na Espiritu, na ang tinapay at alak ay iaalay sa Simbahan, isang simbolo ng Kanyang laman at dugo, na ang mga nakikibahagi sa nakikitang tinapay ay espiritwal na makikibahagi sa laman ng Panginoon, na ang mga Apostol at mga Kristiyano ay tatanggap ng Tagapagtaguyod at mabibihisan ng kapangyarihan mula sa itaas, at magiging bahagi ng pagkakaisa sa Banal na Espiritu. Hindi ito alam ng mga propeta at mga hari, ni hindi man ito kailanman pumasok sa kanilang isipan (27, 17).

16. Dahil inihanda para sa atin ang ganitong mga biyaya, ibinigay ang ganitong mga pangako, at ganoon ang kabaitan ng Panginoon sa atin, huwag tayong mag-atubili o matitinag sa pagmamadali patungo sa buhay na walang hanggan, at itaguyod natin nang buong-buo ang pagpapalugod sa Panginoon (49:5).

17. Nang marinig ninyo ang dangal ng kaluluwa at kung gaano kamahal ang makatwirang nilalang na ito, napagtatanto ba ninyo na ang langit at ang lupa ay naglalaho, samantalang kayo ay tinawag sa pagiging

anak, sa pagkakapatiran, at sa pagiging nobya ni Cristo? Sa nakikitang mundo, ang lahat ng pag-aari ng nobyo ay pag-aari rin ng nobya; kaya ang lahat ng pag-aari ng Panginoon ay ipinagkatiwala sa inyo. Sapagkat Siya Mismo ang dumating upang mamamagitan para sa iyo, upang tawagin ka. Ngunit wala kang pag-unawa sa iyong sarili at hindi mo nauunawaan ang iyong karilagan; kaya't ang isang taong espirituwal ay may karapatang nagdadalamhati sa iyong pagbagsak, na nagsasabing: '*Ang tao, bagaman pinarangalan, ay walang pagkaunawa; parang mga hayop na walang pakundangan siya, at nagiging katulad nila*' (Awit 48:21). (16:13). Kasunod nito, i , inilatag niya ang karagdagang mga argumento: na ang ating layunin ay makasama ang ating kamag-anak, ibig sabihin, ang Panginoon; at, partikular, na tayo ay masagana lamang kapag sinunod natin ang Panginoon, at walang mas masamang kalagayan kaysa sa hindi natin Siya sinusunod.

18. Kung itataas mo ang iyong mga mata sa araw, makikita mo na ang bilog ng araw ay nasa kalangitan, samantalang ang liwanag at mga sinag nito ay bumababa sa lupa, at ang buong kapangyarihan ng liwanag at karilagan nito ay nakatuon sa lupa. Ganoon din, ang Panginoon ay nakaupo sa kanan ng Ama, sa itaas ng bawat pamunuan at awtoridad, subalit nakatutok ang Kanyang paningin sa mga puso ng mga taong naninirahan sa lupa, upang itaas Niya ang mga naghihintay ng Kanyang tulong sa lugar na Kanyang kinaroroonan. Sapagkat sinasabi Niya: '*Kung nasaan ako, doon nawa ay naroroon din ang aking lingkod*' (Juan 12:26). Ngunit ang mga hayop na hindi nagsasalita ay mas matalino kaysa sa atin, sapagkat bawat isa sa kanila ay nakikisama sa kapwa nito: ang mga mababangis na hayop sa mga mababangis na hayop, at ang mga tupa naman sa kapwa tupa. Ngunit kayo ay hindi bumabalik sa inyong makalangit na kamag-anak, ibig sabihin, sa Panginoon, kundi sa inyong mga pag-iisip ay sumasang-ayon kayo at humihilig sa masasamang kaisipan, at nagiging kasabwat sa kasalanan, nakikipagdigma kasama nito laban sa iyong sarili at sa gayon ay iniaalay mo ang iyong sarili bilang biktima sa kaaway, gaya ng isang ibong nahuli ng agila na nilamon, o isang tupa ng lobo, o gaya ng isang batang namatay nang iunat ang kanyang kamay sa ahas at nakagat nito (45, 6).

19. Ang kaluluwa ay pag-aari ng kanino man ang pakikipag-isa at pagkakaisa nito sa pamamagitan ng mga pagnanasa. Kaya naman, alinman sa, kung taglay nito sa sarili ang liwanag ng Diyos at namumuhay dito at pinalamutian ang sarili ng bawat birtud, nakikibahagi ito sa liwanag ng kapahingahan; o, kung taglay nito sa sarili ang kadiliman ng kasalanan, ito ay napapailalim sa hatol. Ang kaluluwang nagnanais na mabuhay kasama ng Diyos sa walang hanggang kapahingahan at liwanag ay dapat mamatay sa dati nitong mapanlinlang na kadiliman at lumipat sa ibang buhay para sa banal na pagpapalaga. Nang marinig ito, ituon mo ang iyong pansin sa iyong sarili: naganap na ba ito sa loob mo? At kung hindi, nararapat kang magmalungkot, umiyak, at magdusa nang walang tigil. Bilang isang patay pa rin sa kaharian, sumigaw ka sa Panginoon at manalangin nang may pananampalataya na ikaw ay maituring na karapat-dapat sa tunay na buhay. Ang Diyos, na lumikha sa katawang ito—hindi mula sa Kanyang sariling kalikasan, ni mula sa katawan mismo—ay hindi nagkaloob dito ng kakayahang kumuha ng buhay, pagkain, inumin, kasuotan at pangsapin; sa halip, nang likhain Niya ang katawan na hubad sa sarili nito, inayos Niya na kuhanin nito mula sa labas ang lahat ng kailangan para sa buhay, at imposible para sa katawan na mabuhay nang wala ang mga nasa labas nito—ibig sabihin, nang walang pagkain, walang inumin, walang kasuotan. Ngunit kung pipigilin nito ang sarili sa likas sa kanyang kalikasan, nang hindi kumukuha ng anumang mula sa labas, ito ay nasisira at nauupos. Sa parehong paraan, ang kaluluwa, na hindi taglay ang liwanag ng Diyos sa sarili nito, subalit nilikha ayon sa wangis ng Diyos (sapagkat inutos at ninasa ng Diyos na magkaroon ito ng buhay na walang hanggan), ay tumatanggap ng espirituwal na pagkain at espirituwal na inumin hindi mula sa sarili nitong kalikasan, kundi mula sa Kanyang Pagkadiyos, mula sa Kanyang sariling Espiritu, mula sa Kanyang sariling liwanag, at makalangit na kasuotan, na bumubuo sa tunay na buhay ng kaluluwa (1, 8, 10).

20. Gaya ng sa katawan—tulad ng nasabi na—ang buhay ay hindi nagmumula sa katawan mismo, kundi sa bagay na nasa labas nito, ibig sabihin, mula sa lupa, at kung wala ang nasa labas nito ay hindi mabubuhay ang katawan; gayon din, maliban kung ang kaluluwa ay muling ipinanganak sa lupain ng mga buhay, at doon ay hindi ka tumatanggap ng espirituwal na pagkain at lumalago sa espirituwal, umusbong sa harap ng Panginoon, at hindi ninyo binalutan ang Kanyang Pagkadiyos ng di-mailarawang kasuotan ng langit na kagandahan, kung gayon, nang wala ang pagpapalusog na iyon ay imposible para rito na mabuhay sa sariling kalooban sa kagalakan at kapahingahan. Sapagkat ang kalikasan ng Diyos ay taglay ang tinapay ng buhay, Siya na nagsabi: '*Ako ang buhay na tinapay*' (Juan 6:35), '*at buhay na tubig*' (Juan 4:10), '*at alak na nagpapasaya sa puso ng tao*' (Awit 103:15), at '*langis ng kagalakan*' (Awit 44:8), at ang sari-saring sustansya ng langitnang Espiritu, at ang mga langitnang kasuotang nagdadala ng liwanag na ipinagkaloob ng Diyos. Ito ang bumubuo sa makalangit na buhay ng kaluluwa. Sa aba ng katawan kapag nanatili itong nakakulong sa

sarili nitong kalikasan, sapagkat ito'y nabubulok at namamatay. Sa aba rin ng kaluluwa kung manatili itong nakakulong sa sarili nitong kalikasan lamang, na walang pakikipag-isa sa Banal na Espiritu, sapagkat ito'y mamamatay, na hindi itinuring na karapat-dapat sa walang hanggang Banal na buhay. Tulad ng pagkasindak ng mga tao sa mga maysakit kapag hindi na matiis ng kanilang katawan ang pagkain, at ang lahat ng kanilang mga mahal sa buhay—mga kaibigan, kamag-anak, at mga malalapit sa kanila—ay nagluluksa para sa kanila, gayon din naman tinitingnan ng Diyos at ng mga banal na Anghel na karapat-dapat sa luha ang mga kaluluwang hindi nakikibahagi sa makalangit na pagkain ng Espiritu at hindi namumuhay sa di-nabubulok na kalagayan (1:11).

21. Kaya, kung naranasan at walang pag-aalinlangan na nakilala ng iyong kalooban ang lahat ng ito, tunay kang namumuhay ng buhay na walang hanggan, at ang iyong kaluluwa ay nagpapahinga na ngayon pa lamang kasama ng Panginoon; tunay nga na nakamtan at natanggap mo ito mula sa Panginoon, upang mabuhay ka ng tunay na buhay. Ngunit kung hindi mo namamalayan ang ganitong bagay sa iyong sarili, magsitangis ka, magmagluksa at magmaghinaggis, sapagkat hanggang sa araw na ito ay hindi mo pa nakamtan ang walang hanggang at espirituwal na kayamanan; hanggang sa araw na ito ay hindi mo pa natanggap ang tunay na buhay. Kaya, magsisi kayo sa inyong kahirapan, at manalangin sa Panginoon araw at gabi, sapagkat nasa kakila-kilabot na kalagayan kayo ng makasalanang kakulangan. Oh, sana nga'y magkaroon ang sinuman ng kahit ganitong pagdadalamhati dahil sa kanilang kahirapan! Oh, sana nga'y hindi natin ginugugol ang ating panahon sa kapabayaang, na para bang tayo'y busog na! Ang sinumang nagdadalamhati at naghahanap, at matiyagang nananalangin sa Panginoon, ay mas mabilis na makakatanggap ng kaligtasan at makalangit na kayamanan, gaya ng sinabi ng Panginoon, bilang pagtatapos ng Kanyang parabula tungkol sa hindi makatarungang hukom at sa balo: *'Gaano pa kaya gagawa ang Diyos ng katarungan para sa mga taong sumisigaw sa Kanya araw at gabi?' Sinasabi ko sa inyo, mabilis Niyang ipagkakaloob ang katarungan sa kanila'* (Lucas 18:7–8). (1:12).

22. Ang buong pagparito ng Panginoon ay para sa ikabubuti ng taong nakahiga at patay sa libingan ng kadiliman, kasalanan, karumaldumal na espiritu at masasamang kapangyarihan, upang ang Panginoon ay ngayo'n, sa panahong ito, buhayin ang taong ito mula sa mga patay at bigyan siya ng buhay, linisin siya sa lahat ng kadiliman, liwanagan siya ng Kaniyang liwanag, at balutan siya ng Kaniyang makalangit na kasuotan ng Pagkadiyos. Sa pagkabuhay na mag-uli ng mga katawan—na ang mga kaluluwa ay naunang binuhay at niluwalhati—ang mga katawang ito rin ay luluwalhain; at, na liwanagan ng kaluluwang dati nang liwanag at niluwalhati, ay suutan sila ng makalangit na tahanan na hindi gawa ng kamay ng tao, sa kaluwalhatian ng Banal na liwanag. Tingnan kung gaano hindi mailahad at hindi mauunawaan ang mga kaluwalhatian ng Diyos! Imposibleng ipahayag o ilarawan ang walang sukat, walang hanggan, at hindi mauunawaan na kayamanan ng mga Kristiyano. Kaya, dapat lapitan nang may sukdulang pag-iingat ang buhay Kristiyano at tanggapin ang kayamanang iyon, sapagkat ang mana at bahagi ng mga Kristiyano ay ang Diyos Mismo. Sapagkat nasusulat: *'Ang Panginoon ang aking bahagi at ang aking tasa'* (Awit 15:5). (34, 2. 3).

23. Gaya ng karne na walang asin ay nabubulok, napupuno ng kakila-kilabot na baho, at dahil sa hindi matiis na amoy ay lumalayo ang lahat dito, at sa nabubulok na karne ay gumagapang ang mga uod, naghahanap ng pagkain doon, nilalamon ito at nananahan sa loob nito, ngunit sa sandaling maibuhos ang asin dito, ang mga uod na kumakain ng karne ay napapawi at nasisira, at ang masangsang na amoy ay nawawala; sapagkat likas sa asin na puksain ang mga uod at alisin ang masangsang na amoy. Sa parehong paraan, ang bawat kaluluwang hindi natimpla ng Banal na Espiritu, na walang bahagi sa makalangit na asin, ibig sabihin, ng kapangyarihan ng Diyos, ay nabubulok at napupuno ng matinding baho ng masasamang kaisipan; kaya't ang mukha ng Diyos ay lumiliko palayo sa kakila-kilabot na baho ng walang-kwentang kaisipan, kadiliman at mga pagnanasa na naninirahan sa ganitong kaluluwa; gumagalaw sa loob nito ang masasama at kakila-kilabot na mga uod, ibig sabihin, mga masamang espiritu at madilim na puwersa; kumakain sila, nagtatayo ng pugad at gumagapang doon, nilalamon at sinisira ito. Sapagkat nasusulat: *'Ang mga sugat ko'y nabulok at nanayaw'* (Awit 37:6). Ngunit sa sandaling ang kaluluwa ay lumapit sa Diyos, naniwala, at humiling ng asin ng buhay—ang mabuti at mapagkawangang Espiritu—ang makalangit na asin na bumaba ay winawasak ang kakila-kilabot na mga uod sa loob nito, sinisira ang nakasasukang amoy, at pinapalinis ang kaluluwa sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Kanyang gawa. At sa ganitong paraan, nang gawing malusog at walang kapinsalaan ito ng tunay na asin, muling magagamit at maglilingkod ito para sa makalangit na Panginoon. Kaya naman, sa Kautusan, upang ipahiwatig ito, inutusan ng Diyos na lagyan ng asin ang bawat handog (Levitico 2:13). (1:5).

24. Gaya ng sa nakikitang mundo, ang sinumang hubad ay nakararanas ng matinding kahihyan at dinaramdam, at ang mga kaibigan ay lumalayo sa isa't isa, gayundin ang mga kamag-anak sa kanilang sariling lahi; at ang mga anak, nang makita ang kanilang ama na hubad, ay lumayo ang tingin upang hindi makita ang hubad na katawan ng kanilang ama, lumapit, *'lumilingon palayo'*, at tinakpan siya, habang iniwas ang kanilang mga mata (Gen. 9:23); gayundin naman ay lumilingon ang Diyos sa mga kaluluwang hindi nakasuot ng buong katiyakan sa balabal ng Espiritu, na hindi nagsuot sa Panginoong Jesucristo sa kapangyarihan at katotohanan (20:1).

25. Ang pinakaunang tao, nang makita niyang hubad ang sarili, ay nahiya. Ganito kalaking kahihyan ang dulot ng kahubaran! Kung ang kahubaran ng katawan ay nagdudulot ng ganoong kahihyan, gaano pa kaya ang kaluluwa—na hubad sa banal na kapangyarihan at hindi nakasuot, ni nabibihisan sa buong katotohanan, ang di-mailarawan, di-mabubulok at espirituwal na kasuotan ng Panginoong Jesucristo Mismo—ay natatakpan ng kahihyan at kawalang-galang ng mga pagnanasa. At ang sinumang hubad sa Diyos na kaluwalhatian ay nararapat ding mahiya at maging mulat sa kanyang sariling kahihyan na gaya ni Adan nang siya ay hubad sa katawan: at bagaman gumawa siya ng kasuotang gawa sa mga bulung-igoi, tiniis pa rin niya ang kahihyan, na may kamalayan sa kanyang kahirapan at pagkahubad. Kaya, hayaang humingi ang ganoong kaluluwa kay Cristo, na nagkakaloob ng kasuotan at bumibihis dito ng kaluwalhatian sa di-mausisang liwanag, at huwag nitong gawing kasuotan ang sarili nito mula sa mga hungkag na kaisipan, o, sa pamamagitan ng panlilinlang sa sarili sa pamamagitan ng sariling katuwiran, isipin na taglay nito ang kasuotan ng kaligtasan (20, 2).

26. Kung paanong ang isang bahay na naroroon mismo ang panginoon ay napupuno ng bawat uri ng palamuti, ganda, at karilagan, gayon din naman ang kaluluwang nasa loob nito ang Panginoon at tinatahanan Niya ay napupuno ng bawat uri ng ganda at karilagan, sapagkat ang Panginoon, kasama ang Kanyang mga espirituwal na kayamanan, ang naninirahan at namamahala rito. Ngunit kawawa ang bahay na wala ang mayari at kung saan walang panginoon, sapagkat habang nagiging sira at wasak ito, napupuno ito ng lahat ng uri ng karumihan at kaguluhan; doon, ayon sa mga salita ng Propeta, *'syrini at mga demonyo'* ang maninirahan (Isa. 13:21), sapagkat sa isang bakanteng bahay ay nananahan ang mga ligaw na pusa, aso, at lahat ng uri ng karumihan. Kahabag-habag sa kaluluwang hindi bumabangon mula sa mabigat nitong pagbagsak at nagtatago sa loob nito ang mga naghihikayat at pumipilit dito na manatiling kaaway ng kanyang Nobyo, at naghahangad na sirain ang kanyang mga kaisipan, na ilihis siya mula kay Cristo (33:3).

(gg) Sa pamamagitan ng mga bisyon na ipinakita rito, ang kaluluwa ay handang sumunod sa panawagan na sumunod sa Panginoon, ngunit may mga kaisipang lumilitaw na may panahon pa upang gawin ito, at sinisira ng mga kaisipang ito ang kanyang pagnanasa. Pinapawi ni San Macarius ang mga ito sa pamamagitan ng makapangyarihang mga bisyon ng panganib ng pagpapaliban sa gawain ng kaligtasan. Maaaring maubos ang mahabang pagtitiis ng Diyos – at kung gayon ay hindi maiiwasan ang pagkawasak.

27. Kinatatakutan ko na para sa atin, na nabubuhay nang pinababayaan ang lahat at ginagabayan ng mga paunang hatol, ay maaaring matupad sa takdang panahon ang sinabi ng mga Apostol, na nagsasabing: *'O hinahamak mo ba ang kayamanan ng Kanyang kabutihan, pagtitiis, at pagtitiyaga, na hindi mo namamalayan na ang kabutihan ng Diyos ay nagtutulak sa iyo sa pagsisisi'* (Roma 2:4)? Sapagkat kung, sa kabila ng Kanyang pagtitiis, kabaitan at banayad na pag-uugali, dinarami pa natin ang ating mga kasalanan at, sa pamamagitan ng ating kapabayaang at pagwawalang-bahala, inilalagay natin sa ating sarili ang pinakamatinding hatol, kanita'y matutupad sa atin ang mga salita ng Apostol: *'Ngunit dahil sa iyong katigasan at di-magsisising puso, iniipon mo para sa iyong sarili ang poot sa araw ng poot at ng paghahayag ng matuwirang paghatol ng Diyos'* (Roma 2:5). Sapagkat ang kabutihan ng Diyos ay dakila at hindi masukal, at ang Kanyang pagtitiis sa sangkatauhan ay higit sa pagsasalita, basta't nais nating magbalik-loob at magsikap na lubusang lumapit sa Diyos, upang makamtan natin ang kaligtasan (4:19).

28. At kung nais mong malaman ang pagtitiis ng Diyos at ang Kanyang dakilang kabutihan, maaari nating matutunan ito mula sa mga banal na kasulatan. Isipin ang mga Israelita, na nagmula sa kanila ang mga ninuno na pinagbigyan ng mga pangako, *'mula sa kanila ang pagdating ni Cristo ayon sa laman, at ang batas at ang tipan'* (Roma 9:4–5)—madalas ba silang nagkasala? Ilang ulit silang naligaw? Ngunit hindi sila tuluyang pinabayaan ng Diyos, kundi pansamantala, para sa kanilang ikabubuti, pinarusahan Niya sila, na ninais malambot ang kanilang matigas na puso sa pamamagitan ng paghihirap; ibinalik Niya sila, hinihikayat Niya sila, nagpadala Siya ng mga Propeta sa kanila, at gaano Siya katagal na matiisin sa kanila habang sila'y

nagkakasala at sumasalang sa Kanya? Malugod Niyang tinanggap ang mga nagsisi, at nang sila'y muling lumihis, hindi Niya sila pinabayaan, kundi sa pamamagitan ng mga Propeta ay tinawag Niya sila sa pagsisi; at bagaman paulit-ulit silang lumihis at bumalik sa Kaniya, Malugod Niya silang tinanggap sa bawat pagkakataon, tinatanggap sila nang may pag-ibig, hanggang sa sa wakas ay nagkasala sila ng isang malaking kasalanan, iniaabot ang kanilang mga kamay sa kanilang sariling Panginoon, na ayon sa tradisyon ng mga Ama at ng mga banal na Propeta, kanilang hinihintay bilang kanilang Manatubos, Tagapagligtas, Hari at Propeta. Sapagkat nang Siya ay dumating, hindi Siya tinanggap, kundi pinagtawanan Siya nang malubha, at sa wakas ay hinatulan Siya ng kamatayan sa krus. At sa pamamagitan ng malaking insulto at mabigat na krimen na ito, ang kanilang mga kasalanan, nang dumami, ay umabot sa sukdulan; kaya nga sila ay tuluyan nang pinabayaan, nang ang Banal na Espiritu ay umurong mula sa kanila nang ang tabing ng templo ay mapunit. Kaya naman, ang kanilang templo, na ipinasa sa mga pagano, ay winasak at ginawang wasak, alinsunod sa kautusan ng Panginoon: *'hindi mag-iwan ng isang bato sa ibabaw ng isa pa na hindi ibubuwal'* (Mat. 24:2). At sa ganitong paraan, sila ay tuluyang ipinasa sa mga pagano at pinalabas sa buong mundo ng mga hari na nagdakop sa kanila noon, at inutusan silang huwag kailanman bumalik sa kanilang sariling lupain (4:20).

29. Gayon din naman ngayon, ang Diyos, na mapagkawanggawa at maawain sa bawat isa sa atin, ay ipinapakita ang Kanyang pagtitiis, kahit na nakikita Niya ang paulit-ulit na pagsalansang ng bawat isa sa atin; gayunpaman ay nanahimik Siya, na naghinihintay upang makita kung ang tao ay magbabalik-tanaw sa takdang panahon at babaguhin ang kanyang mga daan, upang hindi na siya makasala pa sa Kanya, at sa malaking pag-ibig at kagalakan ay tinatanggap Niya ang mga lumalayo sa kasalanan. Sapagkat sinasabi Niya: *'May kagalakan sa isang makasalanang nagsisi'* (Lucas 15:10), at muli: *'Hindi kalooban ng Aking Ama na ang kahit isa sa maliliit na ito ay mapahamak'* (Mateo 18:14), ang pinakamaliit sa kanila. Ngunit kung ang sinuman, sa harap ng dakilang awa at mahabang pagtitiis ng Diyos sa kaniya—nang hindi siya parurusahan ng Diyos sa bawat makasalanang paglabag, lihim man o hayag, kundi, sa pagtingin nito, ay nananahimik, wari, na naghinihintay ng pagsisi—ay siya mismo ang nahulog sa malaking kapabayaan, nagsimulang magdagdag ng kasalanan sa ibabaw ng kasalanan, pinagsasama ang kapabayaan sa kapabayaan, itinatayo ang isang paglabag sa ibabaw ng isa pa at pinupuno ang sukatan ng mga kasalanan, saka siya sa wakas ay nahuhulog sa isang kasalanang hindi na niya matatakas, kundi siya'y napapahamak at, sa pagsusuko sa masama, ay lubos na nasisira (4:21).

30. Ganoon din ang nangyari sa mga tao ng Sodoma. Dahil sa kanilang malubhang kasalanan at pagtangging magsisi, sa huli, sa pamamagitan ng kanilang masamang hangarin laban sa mga Anghel, ay napabagsak sila sa isang kasalanang wala nang puwang para sa pagsisi; kundi, tuluyan silang itinakwil, sapagkat napuno at nalampasan pa nila ang sukatan ng kasalanan. At dahil dito, sa paghatol ng Diyos, sila'y nilamon ng apoy. Ganoon din naman noong panahon ni Noah: sa paulit-ulit nilang pagkahulog sa kasalanan at kawalan ng pagsisi, umabot sila sa puntong gumawa ng mga kasalanang sa huli'y nagkorap sa buong lupa. Ganoon din naman sa mga Ehipsiyo, na labis na nagkasala sa Diyos at nagkasala laban sa Kanyang bayan, nagpakita pa rin ng awa ang Diyos; hindi Niya ipinataw sa kanila ang parusang magwawasak sa kanila nang tuluyan, kundi bilang isang aral, upang hikayatin sila sa pagbabalik-loob at pagsisi, pinatawan Niya sila ng magaang parusa, ipinapakita ang Kanyang mahabang pagtitiyaga at hinihintay ang kanilang pagsisi. Ngunit sila, na nagkasala nang malaki laban sa bayan ng Diyos—minsan ay bumabalik-loob, minsan ay nagsisi rito, at pagkatapos ay nagiging matigas ang kanilang ulo sa kanilang sinaunang kawalang-paniwala at masamang kalooban—pinahirapan nila ang bayan ng Diyos sa mabibigat na paggawa; at sa wakas, nang ang Diyos, sa pamamagitan ni Moises at sa pamamagitan ng maraming himala, ay maglabas sa bayan mula sa Ehipto, nagawa nila ang isang malaking kasalanan, sa pag-uusig sa bayan ng Diyos. Kaya't ang banal na paghuhukom ay sa wakas nagwasak at nagpuksa sa kanila, at nilunod sila sa mga tubig, na itinuring silang hindi karapat-dapat sa nakikitang buhay (4:22).

31. Ipinaliwanag namin ito, mga minamahal, pinagtitiyag ito ng mga kaisipang hango sa Kasulatan, na nararapat tayong lumapit sa Panginoon sa lalong madaling panahon at magmadali tungo sa Kanya, na maawain sa atin at naghinihintay ng ating ganap na pagtalikod mula sa lahat ng panlilinlang at masamang pag-iisip; at tinatanggap Niya ang mga lumalapit sa Kanya nang may malaking kagalakan – ipinaliwanag namin ito, Sinasabi ko ito nang higit pa upang ang ating kapabayaan ay hindi lumago araw-araw, ni dumami ang ating mga kasalanan sa ating kalooban, at sa gayon ay hindi natin idulot sa ating sarili ang poot ng Diyos. Kaya't magsikap tayo, na lumalapit sa Diyos nang may taos-pusong puso; at dahil ang kawalan ng pag-asa ay

gawa ng kasamaan at panlilinlang, huwag tayong mawalan ng pag-asa sa kaligtasan kapag naaalala natin ang ating mga nakaraang kasalanan, na siyang naghahatid sa isang tao sa kawalan ng pag-asa, kawalan ng kilos, kapabayaang at pagiging kampante, upang, nang siya'y magbalik-loob at lumapit sa Panginoon, siya'y hindi makatanggap ng kaligtasan sa pamamagitan ng dakilang awa ng Panginoon sa sangkatauhan (4:24).

dd) Samantala, habang papalapit ang kaluluwa sa determinasyong simulan ang gawain ng kaligtasan, inihahagis ng kaaway ang kanyang huling nag-aapoy na mga palaso ng pag-aalinlangan at kawalan ng pag-asa.

32. Nangyayari na ang Diyablo ay nagsasalita sa iyong puso: 'Tingnan mo kung gaano karaming kasamaan ang nagawa mo; tingnan mo kung gaano kabaliw ang iyong kaluluwa; napakasakop ka ng kasalanan kaya hindi ka na maliligtas.' Ginagawa niya ito upang itulak ka sa pag-aalinlangan, sapagkat ang iyong pagsisisi ay kasuklam-suklam sa kanya. Sapagkat sa sandaling pumasok ang kasalanan sa pamamagitan ng paglabag, nakikipag-usap ito sa kaluluwa sa bawat sandali, na parang isang taong nakikipag-usap sa iba. Sagutin mo naman siya: 'Nasa Kasulatan ng Panginoon ang patotoo: "Hindi ko hinahangad ang kamatayan ng masama, kundi ang kanyang pagsisisi, upang siya'y lumayo sa masamang daan at mabuhay" (Ezek. 33:11). Sapagkat ito ang dahilan kung bakit Siya bumaba: upang iligtas ang makasalanan, buhayin ang mga patay, magbigay-buhay sa mga patay sa kanilang mga kasalanan, at magbigay-liwanag sa mga nasa kadiliman." At sa katunayan, nang Siya ay dumating, tinawag Niya tayo sa pagiging mga anak, sa banal at mapayapang lungsod, sa buhay na walang hanggan, sa di-mamatay na kaluwalhatian—basta't dalhin natin ang ating simula sa mabuting wakas, manatili sa kahirapan, sa pagkabihag, sa pagdurusa, at huwag kailanman tumigil sa paghingi sa Diyos, na patuloy na kumakatok sa pinto. Tulad ng pagiging malapit ng katawan sa kaluluwa, gayon din ang Panginoon ay malapit at handang dumating at buksan ang nakasarang pintuan ng puso, at ipagkaloob sa atin ang makalangit na kayamanan. Mabuti at mapagmahal Siya sa sangkatauhan, at ang Kanyang mga pangako ay hindi mali, basta't hanapin natin Siya nang may pagtitiis hanggang sa wakas (11:15). 99.

33. Isipin ang kampo ng mga Persiano at ang kampo ng mga Romano, at narito, dalawang binata, kapwa malakas at puno ng tapang, ang lumabas mula rito at naglalaban. Ganoon din, pantay ang lakas at katwiran bilang magkasalungat na puwersa at pareho silang may kapangyarihan: gaya ng pag-uudyok at pang-aakit ni Satanas sa kaluluwa na sumuko sa kanyang kalooban sa pamamagitan ng papuri, ganoon din, lumalaban at sumusuway ang kaluluwa sa kanya sa lahat ng paraan, sapagkat ang parehong puwersa ay makaaakit lamang, ngunit hindi mapipilit, patungo sa kasamaan o kabutihan. Sa ganitong kalooban ipinagkakaloob ang tulong ng Diyos, at sa pamamagitan ng pakikibakang ito ay maaari itong makakuha ng mga sandata mula sa langit, na siyang gagamitin upang mapagtagumpayan at tuluyang maalís ang kasalanan; sapagkat ang kaluluwa ay maaaring lumaban sa kasalanan, ngunit hindi nito kayang, kung wala ang Diyos, mapagtagumpayan o tuluyang maalís ang kasamaan. Ngunit ang mga nagsasabing ang kasalanan ay parang isang makapangyarihang higante, samantalang ang kaluluwa ay parang isang binata, ay nagsasalita nang mali. Sapagkat kung ganoon ang agwat—na ang kasalanan ay inihahalintulad sa isang higante at ang kaluluwa sa isang binata—kanita ang Tagapagbigay-batas ay magiging hindi makatarungan, Siya na nagbigay sa tao ng batas upang makipagdigma laban kay Satanas (27:22).

34. Kung, gayunpaman, tila sa atin na hindi maisasagawa at imposible na lumayo sa karamihan ng mga kasalananang nangibabaw sa atin (at ang ganitong kaisipan, gaya ng ating nabanggit na, ay isang suhestiyon ng masamang hangarin at nagsisilbing hadlang sa ating kaligtasan), kanita, paalalahanan natin ang ating sarili at huwag balewalain ang katotohanang kung paanong ang Panginoon, nang dumating sa atin sa Kanyang kabutihan, ay nagbigay-liwanag sa mga bulag, pinagaling ang mga paralisado, tinanggal ang bawat karamdaman, binuhay ang mga patay—na ang mga katawan ay nasakop na ng pagkabulok at pagkabulok—binuksan ang mga tainga ng mga bingi, pinalayas ang isang hukbo ng mga demonyo mula sa isang tao, at ibinalik ang katinuan ng isip sa isang taong nahulog sa ganoong kalagayan ng pagmamay-ari ng demonyo. Lalong lalo pa nga, babaguhin Niya ang kaluluwang lumalapit sa Kanya, naghahanap ng Kanyang awa, at nananawagan sa Kanya para sa tulong; gagabayan Niya ito tungo sa kabanalan ng kawalan ng pagnanasa, ang paglinang ng bawat birtud, at ang pagbabago ng pag-iisip; ibibigay Niya rito ang kalusugan, ang pananaw ng katwiran, at kapayapaan ng isip, na ililigtas ito mula sa pagkabulag, pagkabingi at kawalang-buhay ng kawalang-paniwala, kamangmangan at kawalang-takot, at itataas Niya ito sa kabanalan, kabanalan at kadalisayan ng puso. Sapagkat ang lumikha ng katawan ay lumikha rin ng kaluluwa. At kung paanong, noong nasa lupa Siya, sa pamamagitan ng Kanyang kabutihan, bilang mabuting nag-iisang Manggagamot, bukas-

palad Niyang ibinigay sa lahat ng lumapit sa Kanya at humingi ng Kanyang tulong at paggaling ang anumang kanilang kailangan, gayon din naman ay bukas-palad Siya sa mga espiritwal na bagay (4:25).

35. At sa pamamagitan ng lahat ng ito ay hinihikayat Niya tayo na hanapin ang Kanyang biyayong paghahabi nang walang patid, tuloy-tuloy at walang pagod, sapagkat Siya ay naparito para sa ikabubuti ng mga makasalanang, upang sila'y lumingon sa Kanya, at upang pagalingin ang mga nananampalataya sa Kanya. Kung tayo lamang ay lilington mula sa masasamang pag-iisip ayon sa ating makakaya, kamuhian ang ating masasamang gawain at mga ilusyon sa mundo, at lumayo mula sa mga mapanlinlang at walang-saysay na kaisipan, kanakanan ay manatili tayong laging nakakapit sa Kanya ayon sa ating makakaya; at Siya ay handang ipagkaloob sa atin ang Kanyang tulong, sapagkat Siya ay mapagkawanggawa, nagbibigay ng buhay, nagpapagaling ng mga hindi nagagamot na pagnanasa, at nagkakaloob ng kaligtasan sa mga katawang nananawag sa Kanya, lumalapit sa Kanya, at sa kanilang sariling kusang-loob at walang sapilitan ay lumalayo, hangga't kanilang makakaya, mula sa lahat ng pag-ibig sa sanlibutan, iniwas ang kanilang isipan mula sa lupa, at nakatuon sa Kanya sa pamamagitan ng kanilang pagnanasa at paghahangad (4, 27).

e) Kapag nawala na ang lahat ng salungat na kaisipan, nagwawakas na ang panloob na pakikibaka upang hilitin ang kalooban, at nabubuo ang isang determinasyong magpagal para sa Panginoon upang tuparin ang sariling kaligtasan—isang determinasyong kasing-tibay ng kamatayan. Ang pagpapahayag nito ay: 'Mas pipiliin kong mamatay kaysa magpatuloy sa kasalanan.'

36. Pinag-uusapan ni San Macarius ang kaluluwang may tunay na determinasyon: ano man ang dumating dito, sa gitna ng libong tukso, na nagtitiis sa lahat ng bagay, ay nagsasabi: 'Kahit pa mamatay ako, hindi ko Siya iiwan' (ang Panginoon, dahil sa kasalanan at sa kaaway). (26:8).

(zz) Ngunit mas madalas niyang ipinapahayag ang determinasyong ito sa pamamagitan ng sakripisyo ng kaluluwa, gaya ng paghahain ng mga hayop bilang handog: sapagkat ang determinasyong ito ay tunay na paghahain ng sarili sa Panginoon bilang handog na sinusunog.

37. Kung ang isang makarelmong tao ay nagpasya na baguhin ang kanyang sarili, siya ay unang namatay at nagiging baog sa dating mapanlinlang na buhay na iyon (46:2).

38. (Tungkol sa mga handog, inutos) na ang pari ay dapat munang patayin ang hayop, upang ito ay mamatay, at pagkatapos, pagkakatabas-tabas, ito ay dapat lagyan ng asin at, sa wakas, ilagay sa apoy. Sapagkat kung ang pari ay hindi muna ipinapapatay ang tupa, ito ay hindi nilalagyan ng asin ni buong-buong iniaalay sa Panginoon. Ganun din, ang ating kaluluwa, sa paglapit nito sa tunay na Punong Pari, si Cristo, ay dapat patayin Niya at mamatay sa sarili nitong karunungan at sa masamang buhay na tinahak nito—ibig sabihin, sa kasalanan—at kung paanong iniwan ng buhay ang handog, gayundin dapat nitong iwan ang panlilinlang ng mga pagnanasa. Tulad ng katawan, kapag umalis ang kaluluwa rito, ay namamatay at hindi na nabubuhay sa dating pinamumuhay nito—hindi na ito nakakarinig o nakakalakad—ganyan din, kapag ang makalangit na Punong Pari, si Cristo, sa pamamagitan ng biyaya ng Kanyang kapangyarihan, ay inihahandog ang kaluluwa sa paghahain at pinapatay sa loob nito ang buhay na inialay sa mundo, ang kaluluwa ay namamatay sa mapanlinlang na buhay na dati nitong pinamumuhay, at hindi na rin ito nakakarinig, nagsasalita, o nabubuhay sa makasalanang kadiliman, sapagkat ang panlilinlang ng mga pagnanasa, katulad ng kanyang kaluluwa, ay umaalis dito sa pamamagitan ng biyaya. At sumigaw ang Apostol, na nagsasabi: '*Ako'y ipinako sa krus sa sanlibutan, at ang sanlibutan naman sa akin*' (Gal. 6:14). (1, 6).

zz) Upang higit na patibayin sa isipan ang katotohanang ito, inilarawan nang mahaba ni San Macarius kung paanong ang lahat ng kabiguan sa buhay-espiritwal, lahat ng pagbagsak at pagtalikod, at lahat ng moral na disposisyon ay nagmumula sa kakulangan ng sakripisyong determinasyon na maglingkod sa Panginoon habang tinatanggi ang lahat ng bagay.

39. Iilan lamang ang nagsanib ng mabuting simula sa mabuting wakas, na nakarating sa kanilang layunin nang hindi natitisod, na may iisang pag-ibig para sa Nag-iisang Diyos at tinalikuran ang lahat. Marami ang nauuudyok sa debosyon, marami ang nakikibahagi sa banal na biyaya, at naaantig ng banal na pag-ibig; gayunpaman, hindi nila matiis ang iba't ibang pakikibaka, pagsubok, mga pagsubok at tukso mula sa Masama—dahil ang bawat isa ay may pagnanais na mahalin ang isang bagay sa mundong ito at hindi ganap na maitakwil ang pag-ibig na iyon, bumabalik sa iba't ibang makamundong pagnanasa—maging dahil sa kahinaan at kawalan ng gawa, o sa katamaran ng kanilang sariling kalooban, o sa pag-ibig sa isang bagay na makamunduhan—nanatili sila sa mundo at nalubog sa kalaliman nito. Ngunit ang mga tunay na naglalayong mamuhay nang mabuti hanggang sa wakas ay, habang taglay ang makalangit na pag-ibig na iyon, hindi dapat kusang-loob na magpataw sa kanilang sarili o makisama sa anumang ibang pag-ibig o pagkakaugnay, baka sa

gayon ay lumikha sila ng mga hadlang sa kanilang espirituwal na pag-unlad, bumalik-loob, at, sa huli, mawalan ng kanilang buhay. Tulad ng pagiging dakila, hindi mailahad, at hindi masukal ng mga pangako ng Diyos, gayundin naman ay kailangan natin ng pananampalataya at pag-asa, pagsusumikap at mga dakilang gawa, at pangmatagalang pagsubok. Ang mga biyayang inaasahang matatanggap ng isang taong nananabik sa kaharian ng langit ay hindi maliit. Dahil hinahangad niyang maghari kasama si Kristo magpakailanman, hindi ba niya sisikaping buong sigasig na tiisin ang mga pakikibaka, pagsisikap, at tukso sa maikling panahon ng buhay na ito, hanggang sa kanyang kamatayan? Tinatawag ng Panginoon: *'Kung sino man ang nagnanais sumunod sa Akin, itanggi niya ang kanyang sarili, pasanin ang kanyang krus, at sumunod sa Akin, na nagagalak araw-araw'* (Mateo 16:24). At muli: *'Kung ang sinuman ay hindi napopoot sa kanyang ama, ina, asawa, mga anak, mga kapatid na lalaki at babae—oo, pati na sa kanyang sariling buhay—ay hindi maaaring maging alagad Ko'* (Lucas 14:26). Gayunpaman, napakaraming tao, bagaman nilalayon nilang makamtan ang kaharian at nanaisin nilang magmana ng buhay na walang hanggan, ay hindi tinatanggi ang pamumuhay ayon sa kanilang sariling mga pagnanasa at ang pagsunod sa mga pagnanasang ito—o mas tama, ang pagsunod sa siyang nagtatanim ng kahangalan sa kanilang kalooban—at, nang hindi nila tinanggi ang kanilang sarili, ay nanaisin nilang magmana ng buhay na walang hanggan, na imposible (5:7).

40. Tunay nga, ang salita ng Panginoon ay totoo. Ang mga naglalakad nang walang kapintasan ay yaong mga, alinsunod sa utos ng Panginoon, ay lubos na nagsuko sa kanilang sarili, lumayo sa lahat ng makamundong pagnanasa, ugnayan, libangan, ligaya at hinahangad, inilalagay ang nag-iisang Panginoon sa kanilang paningin, at nananabik na tuparin ang Kaniyang mga utos. Kaya, ang bawat tao ay naliligaw ng kanyang sariling kalooban kung hindi nila tunay na piniling talikuran ang kanilang sarili at, habang ipinapahayag ang pag-ibig, ay nagmamahal pa rin ng iba, nalulugod sa alinman sa mga ligaya o pagnanasa ng mundong ito, at wala silang ganap na pag-ibig para sa Panginoon, hangga't ito ay posible para sa malayang kalooban at pagnanasa (5, 8).

41. Minsan, ang mga gawain na tila mabuti ay nauuwi sa wala dahil sa hangaring magkamit ng kaluwalhatian at papuri ng tao, at ito ay, sa harap ng Diyos, walang pinagkaiba sa kawalang-katarungan, pagnanakaw, at iba pang mga kasalanan. Sapagkat nasusulat: *'Pinakakalat ng Diyos ang mga buto ng mga naghahangad na magpabilug sa tao'* (Awit 52:6). At kahit sa mga gawaing tila mabuti, nakikita ng masama ang paraan para sa kanyang sariling layunin; siya ay lubhang mapanlinlang at mandaraya sa mga makamundong pagnanasa. Sa anumang makamundo at laman na pag-ibig na pinipili ng isang tao na paglaanan ng kanyang sariling kagustuhan, sinasakop siya ng kasalanan, na nagiging posas, gapos, at mabigat na pasanin na lumulunod at nananamantala sa kanya sa mapanlinlang na panahong ito, na pumipigil sa kanya na tipunin ang kanyang lakas at bumalik sa Diyos. Anumang bagay na minahal ng isang tao sa mundong ito ay nagpapabigat sa kanyang isipan, hinahawakan ito at pumipigil sa kanya na tipunin ang kanyang lakas. Nasa bagay na ito nakasalalay ang balanse at hilig, at ang paglagaan ng kasamaan; dito sinusubok ang buong sangkatauhan, gayundin ang lahat ng Kristiyano, maging sila man ay naninirahan sa mga lungsod, o sa mga bundok, o sa mga monasteryo, o sa mga bukid, o sa mga ilang lugar; sapagkat kapag ang isang tao, na nahulog sa bitag ng kanyang sariling kalooban, ay nagsimulang umibig sa isang bagay, ang pag-ibig niya ay nabibigkis sa bagay na iyon at hindi na ganap na nakatuon sa Diyos. Halimbawa, may isang umiibig sa kayamanan, ang iba naman sa ginto at pilak, at ang iba pa sa malalim na karunungan ng makamundo na hinahanap para sa luwalhati ng tao; may umiibig sa kapangyarihan, ang iba naman sa kaluwalhatian; may umiibig sa magarbong pagtitipon, ang iba ay ginugugol ang buong araw sa pagkalili at mga kaluguran; ang iba ay nalililang ng walang-kwentang mga iniisip; ang iba naman, para sa kaluwalhatian ng tao, ay gustong kumilos bilang isang uri ng guro ng batas; ang iba ay nasisiyahan sa katamaran at kapabayaan; ang iba ay nakakabit sa mga damit; ang iba ay iniaalay ang sarili sa mga pang-lupang pag-aalala; ang iba ay mahilig sa pagtulog, o sa pabirong salita, o sa bastos na pananalita. Anumang bagay na kinahuhumalingan ng isang tao sa mundong ito, maliit man o malaki, iyon ang humahadlang sa kanya at pumipigil sa kanya na mapisanay ang kanyang lakas. Anumang hilig na hindi matapang na nilalabanan ng isang tao, iyan ang kanyang minamahal; at ito ang kumokontrol sa kanya at nagpapabigat sa kanya, na nagiging isang tanikala at balakid na pumipigil sa kanyang isipan na lumapit sa Diyos, magustuhan Siya, at—matapos Siyang paglingkuran nang mag-isa—maging karapat-dapat sa kaharian at makamtan ang buhay na walang hanggan (5, 9).

42. Ngunit ang kaluluwang tunay na nagsusumikap para sa Panginoon ay itinatapat ang buong pag-ibig nito sa Kanya at, sa buong lakas nito, itinatali ang sarili sa pamamagitan ng sariling kalooban sa Kanya lamang; dito ay tinatanggap nito ang tulong ng biyaya, itinatangi ang sarili, at hindi sumusunod sa mga

pagnanasa ng sariling isipan, sapagkat dahil sa kasamaan na laging kasama natin at linoloko tayo, ang isipan ay naglalakad sa mga mapanlinlang na daan. Kaya, sa sandaling umibig ang kaluluwa sa Panginoon, naililigtas ito mula sa sarili nitong mga bitag sa pamamagitan ng sariling pananampalataya at malaking kasipagan, at, kasama ang tulong mula sa itaas, nagiging karapat-dapat sa walang hanggang kaharian; at, dahil tunay nitong minahal ito, sa sariling kalooban at sa tulong ng Panginoon, hindi na ito mawawalan ng buhay na walang hanggan (5, 10).

43. Upang mas malinaw na maipakita sa atin, sa pamamagitan ng isang kongkretong halimbawa, kung ilan ang nasisira sa kanilang sariling malayang kalooban—nalulunod sa dagat o nahuhuli bilang bihag—isipin na may isang bahay na nasusunog: isang tao, na determinado na iligtas ang sarili, ay tumakbo palabas nang malaman niya ang sunog, iniwan ang lahat ng kanyang pag-aari at nagpasiyang alagaan lamang ang kanyang sariling kaluluwa, at sa gayon ay nailigtas ang kanyang sarili; ang isa naman, na nagpasiyang magdala ng ilang gamit sa bahay o iba pang mga bagay, ay pumasok sa bahay upang kunin ang mga ito; at habang tinitipon niya ang mga ito, sumiklab nang husto ang apoy sa bahay at nahuli siya sa loob, na nasunog hanggang sa mamatay. Nakikita mo ba na ang taong ito ay nasawi sa apoy sa kanyang sariling malayang kalooban dahil sa pag-ibig—ibig sabihin, dahil pansamantalang inibig niya ang iba kaysa sa kanyang sarili? Sa katulad na paraan, ang iba ay palutang-lutang sa dagat at, nahuli sa isang mabagsik na bagyo, ang isa, matapos maghubad, ay itinaapon ang sarili sa tubig na may layuning iligtas lamang ang sarili; at kaya, itinulak ng mga alon at walang ibang nakatali kundi ang pag-aalala para sa kanyang sariling kaluluwa, lumutang sa ibabaw ng mga alon, at nakahanap siya ng paraan upang makatakas mula sa mapait na dagat, habang ang isa naman, na nagpasiyang iligtas ang ilan sa kanyang mga damit, ay nag-isip na kung dadalhin niya ang mga ito, makakayakap siya kasama ang mga ito at makalalabas sa dagat; ngunit ang mga damit na dinala niya ang nagpabigat sa kanya at nalunod siya sa kailaliman ng dagat, at dahil dito, para sa isang maliit na pakinabang at sa pagpapabaya sa kanyang sariling kaluluwa, siya ay nasawi. Nakikita mo ba kung paanong, sa kanyang sariling kagustuhan, siya ay naging biktima ng kamatayan? Isipin mo rin na kumalat ang isang balita tungkol sa mga dayuhang mananakop: isang lalaki, nang marinig ito, ay agad na tumakas, nang walang pag-aatubili, at umalis na walang dala; samantalang ang isa naman, marahil ay hindi naniwala na darating ang mga kaaway, o nais na makadala ng ilan sa kanyang mga pag-aari at nagpasya na gawin ito, ay nag-antala sa kanyang pagtakas, at dumating ang mga kaaway, dinakip siya, dinala bilang bihag sa isang banyagang lupain at pinilit siyang manirahan doon sa ilalim ng na pagkaalipin. Nakikita mo ba na ang taong ito rin, sa kanyang sariling kagustuhan, dahil sa kanyang kawalang-aksyon, kakulangan sa tapang at pagkahumaling sa ilang pag-aari, ay nahuli bilang bihag (5, 11).

44. Ang mga hindi sumusunod sa mga utos ng Panginoon, na hindi nagsipagsuko sa kanilang sarili, at na hindi minahal ang nag-iisang Panginoon, kundi kusang nagbuklod sa kanilang sarili sa mga bagay na lupa, ay katulad nila. Kung nais mong matutuhan ang katuwiran ng ganap na pag-ibig sa Panginoon mula sa banal na Kasulatan na hinimok ng Diyos, isaalang-alang mo kung paanong si Job ay, gaya ng sinasabi, pinaghubaran ng lahat ng kanyang pag-aari – ang kanyang mga anak, ang kanyang ari-arian, ang kanyang mga hayop, ang kanyang mga lingkod, at lahat ng iba pa niyang pag-aari. Itinuturing siyang nag-ipon ng marami, ngunit nang subukin siya ng Panginoon, lumabas na wala siyang naipon maliban sa nag-iisang Diyos. Gayundin, nang inutusan ng Panginoon si Abraham na *'lumabas ka sa iyong lupain, at mula sa iyong mga kamag-anak, at mula sa bahay ng iyong ama'* (Gen. 12:1), agad niyang, wari, isinuko ang lahat: ang kanyang tinubuan, ang kanyang lupain, ang kanyang mga kamag-anak, ang kanyang mga magulang – at sinunod ang salita ng Panginoon. Pagkatapos, sa gitna ng maraming pagsubok at tukso na kanyang hinarap—maging noong kinuha sa kanya ang kanyang asawa, o nang siya ay nanirahan at nagtiis ng paghihirap sa dayuhang lupain—sa lahat ng mga pagkakataong ito ay pinatunayan niya na minahal niya ang Nag-iisang Diyos higit sa lahat. Sa wakas, nang matupad ang pangako, at pagkatapos ng maraming taon, ipinagkaloob sa kanya ang kanyang nag-iisang anak na matagal niyang pinakahihilak, at inutusan siya ng Diyos na kusang-loob na ialay ang anak na ito bilang isang hain, isinuko ni Abraham ang lahat at tunay na itinanggi ang sarili. Sapagkat sa pamamagitan ng paghahain ng kanyang nag-iisang anak, pinatunayan niya na wala siyang minahal maliban sa Diyos. At kung handa niyang isuko ang kanyang anak, gaano pa kaya kung inutusan siyang isuko ang lahat ng kanyang ari-arian, o ipamigay ang lahat ng ito sa mga mahihirap, ginawa sana niya ito nang may lubos na pagsunod at sigasig. Nakikita mo na ba ngayon ang katuwiran ng ganap at kusang pag-ibig sa Panginoon? (5, 12).

45. Gayundin, ang mga nagnanais na maging kapwa-tagamana kasama ng mga matutungayang ito ay dapat na wala nang ibang minamahal kundi ang Diyos, upang kapag sila'y nasubok, mapatunayan nilang sila'y

karapat-dapat at may kasanayan, na ganap na pinananatili ang kanilang pag-ibig sa Panginoon. Ang mga taong palagi nang kusang-loob na minahal ang nag-iisang Diyos at itinakwil ang lahat ng pag-ibig sa sanlibutan lamang ang makapagtitiis hanggang sa wakas. Ngunit kakaunti lamang ang matatagpuang tao na magkakaroon ng ganitong pag-ibig, lilingo sa lahat ng ligaya at pagnanasa sa sanlibutan, at buong tapang na titiisin ang paghihimagsik at tukso ng Masama. Maraming tao ang nagnanais na maabot ang kaharian nang walang pagod, walang pakikipagsapalaran, walang pawis ng kanilang noo, ngunit ito ay imposible (5:13).

46. Gaya ng sa mundo, may ilang tao na pumupunta sa isang mayamang tao upang magtrabaho para sa kanya sa panahon ng pag-aani o sa ibang pagkakataon, upang makuha ang kanilang kailangan para sa kanilang kabuhayan, at ang ilan sa kanila ay tamad at walang ginagawa, hindi nagsusumikap gaya ng iba, hindi nagtatrabaho ayon sa nararapat, gayunpaman, nang hindi nagsusumikap o napapagod sa bahay ng mayaman, nais nilang—na para bang nagawa na nila ang lahat ng gawain—matanggap ang parehong sahod gaya ng sa mga naglilingkod nang matiisin, mabilis, at buong lakas; sa parehong paraan, kapag binabasa natin ang mga Kasulatan—maging tungkol sa isang matuwid na tao, kung paano siya nagustuhan ng Diyos, kung paano siya naging kaibigan at kasama ng Diyos, o tungkol sa lahat ng mga Ama—kung paanong sila'y naging kaibigan at tagapagmana ng Diyos, kung gaano karaming kalungkutan ang kanilang tiniis, kung gaano karami ang kanilang tiniis para sa Diyos, kung ilang magigiting na gawa at kabayanihan ang kanilang nagawa—pagkatapos ay pinupuri natin sila at nanaisin na maging karapat-dapat sa parehong mga kaloob at karangalan gaya nila, masigasig nating hinahangad na matanggap ang mga kaluwalhatian na iyon, ngunit iniwan lamang ang kanilang mga paghihirap, kabayanihan, kalungkutan, at pagdurusa, at taimtim nating hinahangad na makamit ang mga karangalan at dangal na kanilang natanggap mula sa Diyos, samantalang hindi natin tinatanggap sa ating sarili ang kanilang mga pagsubok, paghihirap, at kabayanihan. Ngunit sinasabi ko sa inyo na hinahangad at pinapangarap ng bawat tao ang lahat ng ito: pati ang mga salarin, mga maniningil ng buwis, at ang mga walang katarungan ay nais ding makamit ang kaharian nang napakadali, nang walang pagod o mga gawaing kabayanihan. Iyan nga ang dahilan kung bakit sa landas ng tukso ay may maraming pagsubok, kalungkutan, pakikibaka, at pagpapawis: upang mailantad ang mga tunay na, sa kanilang sariling malayang kalooban at sa buong lakas nila, hanggang sa kamatayan, ay minahal ang nag-iisang Panginoon, at sa ganoong pag-ibig sa Kaniya ay wala na silang ibang hinangad para sa kanilang sarili. Kaya nga, sa katotohanan, sila ay pumapasok sa Kaharian ng Langit, matapos talikuran ang kanilang sarili, ayon sa salita ng Panginoon, at inibig ang nag-iisang Panginoon nang higit pa kaysa sa kanilang hininga; at dahil sa kanilang dakilang pag-ibig ay gagantimpalaan sila ng dakilang langitnang mga biyaya (5:14).

5. Ang Kalagayan ng Pagsusumikap

a) Ang pagpapasya ang panimulang punto. Dapat magtakda ng layunin para rito, upang ang mga pagsisikap ng isang tao ay hindi maging walang kabuluhan. Ano nga ba ang layunin? Ito ay ang makamit ang pagbabago ng sariling kalikasan sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu. Matapos magpasya na gawin ito, dapat ituon ng isang tao ang lahat ng kanyang pagsisikap tungo sa layuning ito, upang ang Banal na Espiritu ay bumalot sa kanya ng kapangyarihan at bisa at, na parang apoy, simulan na sunugin ang lahat ng hindi dalisay. Kapag natupad ito, parang ang kaluluwa ay pumapasok sa kaluluwa; ang tao ay nabubuhay nang espiritwal, o saka lamang tunay na nagiging tao. Ito ang pangunahing kaisipan ni San Macarius, na siyang pinagbabatayan ng lahat ng iba pa.

1. Ang sinumang lumalapit sa Diyos at tunay na nagnanais na maging tagasunod ni Cristo ay dapat lumapit na may layuning mabago, na ihandog ang sarili bilang isang mas mabuti at bagong tao, na hindi nagpanatilih ng anumang katangian ng lumang tao sa kanyang sarili. Sapagkat nasusulat: *'Kung ang sinuman ay nasa kay Cristo, siya ay isang bagong nilalang'* (2 Cor. 5:17). (44. 1).

2. Ang kaluluwang tunay na nananampalataya kay Cristo ay dapat lumipat mula sa kasalukuyan nitong bulok na kalagayan tungo sa ibang mabuting kalagayan, at baguhin ang kasalukuyan nitong napababang kalikasan tungo sa ibang banal na kalikasan, at maging isang bagong kalikasan sa pamamagitan ng tumutulong na kapangyarihan ng Banal na Espiritu; saka lamang ito magiging karapat-dapat para sa Kaharian ng Langit. Ngunit ito ay posible lamang para sa atin na naniniwala, tunay na umiibig sa Kanya, at tumutupad sa lahat ng Kanyang banal na mga utos. Kung, sa kaso ni Eliseo, isang puno—na sa kanyang likas na katangian ay magaang sa tubig—nang mahagis sa tubig, ay nagbunga rito ng bakal, na sa kanyang likas na katangian ay mabigat, kung gayon ay lalong magpapadala rito ang Panginoon ng Kanyang liwanag, masigla, mabuti at makalangit na Espiritu, at sa pamamagitan Niya ay papagaanin Niya ang kaluluwa, na nalubog sa tubig ng

panlilinlang, bibigyan ito ng pakpak, itataas sa makalangit na mga kahangaan, babaguhin ito at ibabalik ang tunay nitong kalikasan (44, 5).

3. Kung paanong ang katawan na walang kaluluwa ay patay at walang magawa, gayundin naman, kung walang makalangit na kaluluwa—kung wala ang Espiritu ng Diyos—ang kaluluwa ay patay sa kaharian at, kung wala ang Espiritu, hindi nito magagawa ang mga bagay na mula sa Diyos (30, 3).

4. Kaya, ang sinumang nagsusumikap na maniwala at lumapit sa Panginoon ay dapat manalangin na ipagkaloob sa kaniya ang Espiritu ng Diyos habang narito pa, sapagkat Siya ang buhay ng kaluluwa; at ang layunin ng pagdating ng Panginoon ay ipagkaloob sa kaluluwa, habang narito pa, ang buhay ng Banal na Espiritu (30, 6).

5. Ipinakita ng Diyos sa iyo ang ganoong biyaya na Siya ay bumaba mula sa banal na langit at isinakdal sa Kanyang sarili ang iyong makatuwirang kalikasan at makalupang laman, pinuno Niya ang mga ito ng Kanyang Banal na Espiritu, upang ikaw naman, na isang mortal lamang, ay makatanggap ng isang makalangit na kaluluwa sa iyong sarili. At kapag ang kaluluwa mo ay nakikipag-isa sa Espiritu, at ang kaluluwang langitnang ay pumasok sa kaluluwa mo, doon magiging isang ganap na tao ka sa Diyos, isang tagapagmana at isang anak (32, 6).

6. Kaya, nararapat nating mahalin ang Panginoon, magsikap sa lahat ng paraan upang mangibabaw sa lahat ng birtud, at manalangin nang walang pagod at walang tigil upang matanggap natin nang buo at ganap ang pangako ng Kanyang Espiritu, upang ang ating mga kaluluwa ay mabuhay habang tayo ay nasa laman pa. Sapagkat kung ang kaluluwa, sa kasalukuyang kapanahunan, ay hindi tumatanggap sa kanyang sarili ng kabanalan ng Espiritu sa pamamagitan ng saganang pananampalataya at panalangin, at hindi naging kalahok ng banal na kalikasan sa pamamagitan ng pagbabagong-anyo ng biyaya—sa pamamagitan ng tulong nito ay maaari mong tuparin ang bawat utos nang walang kapintasan at dalisay—kanita ay hindi karapat-dapat sa makalangit na kaharian (44. 9). 119.

7. Bilang bunga ng pagsuway ng unang tao, tinanggap natin sa ating sarili ang isang bagay na dayuhan sa ating kalikasan—mga mapaminsalang pagnanasa—at sa pamamagitan ng ugali at matagal na pagsasanay ay, wari, ginawa na natin itong bahagi ng ating kalikasan; at muling, sa pamamagitan ng pambihirang kaloob ng Espiritu, ang dayuhang elementong ito ay dapat paalisin sa atin at tayo ay dapat maibalik sa ating orihinal na kadalisayan. At kung ngayon, sa pamamagitan ng maraming pamanhikahikayat, pamanalangin, pananampalataya, panalangin at pagtalikod sa mundo, hindi natin tinatanggap sa ating sarili ang makalangit na pag-ibig ng Espiritu, at ang ating kalikasan, na nadungisan ng kasamaan, ay hindi nakikipag-isa sa pag-ibig—ito ay, sa Panginoon—at hindi pinapabanal ng pag-ibig ng Espiritu, at hindi tayo nananatiling walang kapintasan hanggang sa wakas, na namumuhay sa bawat detalye ayon sa mga utos ng Panginoon, kung gayon ay hindi natin maaabot ang Kaharian ng Langit (4, 8).

b) Ang sinumang lumapit sa Panginoon nang may pagsisisi ay may biyaya na sa pagtanggap ng sakramento. Ngunit hindi ito nagpapakita ng parehong paraan sa bawat isa. Ang iba ay agad na nabibiyayaan nito, samantalang ang iba naman ay sumasailalim sa mahabang pagsubok, at saka lamang nito ipinapakita ang bisa nito.

8. Ang walang hanggan at hindi mauunawaan na karunungan ng Diyos, sa paraang lubos na hindi matatagpuan at hindi masusuri, ay nagkakaloob ng biyaya sa sangkatauhan sa iba't ibang paraan upang subukan ang malayang kalooban, upang mailantad ang mga umiibig sa Diyos nang buong puso at ang mga nagtitiis, alang-alang sa Kanya, sa bawat panganib at bawat paghihirap. Sapagkat may ilan na, sa sandaling lumapit sa Kaniya nang may pananampalataya at panalangin habang naninirahan pa sa mundo—nang hindi nakaranas ng paghihirap, pawis, o pagkapagod—ay naipagkakalooban nang maaga ng mga kaloob ng Banal na Espiritu. Ngunit ang Diyos ay nagkakaloob ng biyaya hindi nang walang dahilan, hindi sa hindi tamang panahon, ni sa pamamagitan ng pagkakataon, kundi ayon sa isang hindi mailahad at hindi mauunawaan na karunungan, upang ang kalooban at malayang pagpapasya ng mga mabilis na tumatanggap ng biyaya ng Diyos ay maipakita na ito ay nasa tamang direksyon, katotohanan, sa diwa na nararamdaman nila ang kabutihangloob, ang awa na ipinakita sa kanila, at ang tamis ng Diyos ayon sa sukat ng biyayang ipinagkaloob sa kanila nang hindi nila pinaghirapan; sapagkat itinuring silang karapat-dapat sa biyayang ito, obligasyon nilang magpakita ng sipag, walang pagod na debosyon, pagsisikap at bunga ng pag-ibig, na nagmumula sa kanilang sariling kalooban at pagpapasya, at bayaran ang mga biyayang ito—ito ay, isuko ang kanilang buong sarili, itinalaga sa pag-ibig ng Panginoon at tuparin ang kalooban ng Panginoon lamang, habang ganap na lumalayo sa bawat makamundong pagnanasa (29, 1).

9. Samantala, ang iba naman, bagaman lumayo na sila sa mundo, itinakwil ang panahong ito ayon sa Ebanghelyo, at sa dakilang pagtitiis ay nangingibabaw sa panalangin, pag-aayuno, kasipagan at iba pang mga birtud, ay hindi agad binibigyan ng Diyos ng biyaya, kapahingahan at mga espirituwal na kaloob, kundi pinagpapaliban at pinipigil ang kaloob. At ito ay hindi walang dahilan, hindi hindi-angkop, ni sa pamamagitan lamang ng pagkakataon, kundi sa pamamagitan ng isang hindi-mailarawang karunungan, upang subukin ang malayang kalooban, upang makita kung tunay at tapat nilang pinaparangal ang Diyos, na nangakong ibibigay sa mga humihingi at buksan ang pinto ng buhay sa mga tumutuktok dito, upang makita kung tunay nilang pinaniwalaan ang Kanyang salita, kung magpapatuloy sila hanggang wakas sa di-matitinag na pananampalataya at hahanapin at hihingi nang buong sigasig, kung lilingo sila sa Diyos sa gitna ng paghihirap at takot, kung susuko sila sa katamaran, na mahuhulog sa kawalang-paniwala at pag-aalinlangan, at hindi magtiyaga hanggang wakas, dahil sa pagkaantala at sa pagsubok ng kanilang kalooban at malayang pagpili (29:2).

10. Sapagkat ang sinumang hindi agad tumatanggap, kapag naglambat at nagpalabong ang Diyos, ay lalo pang nag-aalab at lalo pang matindi ang pagnanasa sa mga biyayang makalangit, at araw-araw ay inilalapat ang mas matinding pagnanasa, sipag, pagsusumikap, pagsisikap, at ang kabuuan ng lahat ng birtud, gutom at uhaw, upang matamo lamang ang biyayang iyon; at hindi humihina dahil sa masasamang kaisipang naninirahan sa kaluluwa, ay hindi mababagsak sa katamaran, kawalang-pasensya at paghihikayat, ni, sa ilalim ng dahilan ng pagkaantala, ay susuko sa kapabayaan, na ginagabayan ng ganitong kaisipan: 'Kailan ko matatanggap ang biyaya ng Diyos?' – at dahil dito ay mapanlinlang na nahihila sa katamaran. Sa kabaligtaran, gaano man katagal magpaliban at mag-antala ang Panginoon Mismo, sa pagsubok sa pananampalataya at pag-ibig ng kaniyang kalooban, sa gayon ding sukatan, dapat niyang, nang may higit na taimtim at masigasig, nang walang pagpapabaya at walang pagod, hanapin ang kaloob ng Diyos, sapagkat minsan siyang naniwala at kumbinsido na ang Diyos ay totoo at hindi sinungaling, na nangakong ibubuhos ang Kanyang biyaya sa mga humihingi nito nang may pananampalataya at may buong pagtitiis hanggang sa wakas (29, 3).

11. Ang mga tapat na kaluluwa ay sumasamba sa Diyos bilang tapat at totoo, at, batay sa tunay na salita, ay kumbinsido na '*Siya ay totoo*' (Juan 3:33). At alinsunod dito, kaayon ng nabanggit na konsepto ng pananampalataya, sinusuri nila ang kanilang sarili upang makita kung saan, sa kanilang palagay, sila ay kulang—maging sa paggawa, o sa pagsisikap, o sa sipag, o sa pananampalataya, o sa pag-ibig, o sa iba pang mga birtud—at matapos nilang masusing suriin ang kanilang sarili, ayon sa kanilang buong makakaya, pinipilit at hinihimok nila ang kanilang sarili na paluguran ang Panginoon, sapagkat naniwala sila na ang Diyos, na tapat, ay hindi sila agaw-pagkalooban ng espirituwal na kaloob kung mananatili sila sa Kanyang paglilingkod at pagtitiis hanggang sa katapusan nang may buong pagsisikap, at na habang nasa laman pa, makikibahagi sila sa langitnang biyaya at makakamtan nila ang buhay na walang hanggan (29:4).

12. Kaya't itinuturo nila ang lahat ng kanilang pag-ibig sa Panginoon, na isinuko na ang lahat ng bagay, naghihintay sa Kanya lamang nang may matinding pagnanasa, na may gutom at uhaw, na palaging umaasa sa kapahingahan at aliw ng biyaya, samantalang hindi sila nakakakita ng aliw o kapahingahan sa anumang bagay sa mundong ito, kusang-loob nilang tinatali ang kanilang sarili, habang walang humpay na lumalaban sa mga kaisipang makamundo, hinihintay lamang nila ang tulong at pagdalitang-panalangin ng Diyos; hinihintay nila ang sandali na, sa mga kaluluwang nagyakap sa pagpipigil sa sarili, pagsusumikap at pagtitiis, ang Panginoon Mismo ay lihim nang naroroon na, tinutulungan sila, binabantayan sila at pinapalakas sa kanilang kalooban ang bawat bunga ng kabutihan. Sapagkat may hangganan, sukat at bigat ang malayang kalooban at malayang pag-ibig, at ang pagkahilig, ayon sa sariling kakayahan, tungo sa lahat ng Kaniyang banal na mga utos. At sa ganitong paraan, ang mga kaluluwang tinutupad ang sukat ng kanilang pag-ibig at tungkulin ay nagiging karapat-dapat sa kaharian at buhay na walang hanggan (29, 5).

(c) Ipinapaliwanag ni San Macarius, sa pamamagitan ng maraming halimbawa mula sa Banal na Kasulatan at sa pagkuha ng mga aral mula rito, na ang pangkalahatang batas ng biyaya ay hindi ang biglaang pagpipilit sa sarili; itinakda rin niya kung ano ang inaatasan ng ito sa bawat mananampalataya na gawin.

13. Ang espirituwal na gawain ng biyaya ng Diyos sa kaluluwa ay natutupad sa pamamagitan ng dakilang pagtitiis, karunungan, at ang mysteryosong paghuhusga ng isip, habang ang isang tao ay nagsusumikap nang may dakilang pasensya sa paglipas ng panahon at sa pagdaan ng mga taon. At ang gawa ng biyaya ay natatapos sa kaniya nang buo kapag ang kaniyang malayang kalooban, matapos ang paulit-ulit na pagsubok, ay nagpakita ng pagkamasunurin sa Espiritu at, sa paglipas ng panahon, ay nagpamalas ng

karanasan at pagtitiis. Maghahain kami ng malinaw na mga halimbawa ng kaayusang ito mula sa mga banal na kasulatan na hinango sa Diyos (9:1).

14. Ang aking ipinapahayag ay katulad ng nangyari kay Jose. Gaano karaming oras at taon ang lumipas bago natupad ang kalooban ng Diyos tungkol sa kaniya, at natupad ang mga pangitain! At bago iyon, sa pamamagitan ng gaano karaming paghihirap, kalungkutan, at pagsubok ang sinubok si Jose! At nang matiisin niya ang lahat ng ito nang may katatagan, na pinatunayan ang kanyang sarili sa lahat ng paraan bilang isang bihasa at tapat na lingkod ng Diyos, saka lamang siya naging pinuno ng Ehipto at naglaan para sa kanyang pamilya; at natupad ang mga propesiya tungkol sa hindi nakikita, gaya ng kalooban ng Diyos, na matagal nang ipinahayag sa pamamagitan ng banal na pahayag (9:2).

15. Ganoon din ang nangyari kay David. Pinahiran siya ng langis ng Diyos bilang hari sa pamamagitan ni Propeta Samuel. At nang siya ay pahiran, hinabol siya ni Saul at kinailangang tumakas para mailigtas ang kanyang buhay. Saan nga ba, kung gayon, ang langis ng Diyos? Nasaan ang mabilis na katuparan ng pangako? Sapagkat sa sandaling siya ay pinahiran ng langis, sinimulan na niyang tiisin ang matitinding paghihirap, nagtungo sa ilang, kulang pa nga sa pang-araw-araw na pagkain, at naghanap ng kanlungan sa gitna ng mga pagano upang takasan ang masasamang balak ni Saul laban sa kanya. At sa ganitong mga paghihirap nanatili ang siyang pinahiran ng langis ng Diyos bilang hari! Sa huli, matapos ang maraming taon ng pagsubok at tukso, at matapos niyang tiisin ang mga paghihirap nang may kababaang-loob, buong determinasyon niyang ipinagkatiwala ang kanyang sarili sa Diyos at pinagtibay sa kanyang sarili: 'Ang ginawa ng Diyos sa akin sa pamamagitan ng propetikong pagbuhos ng langis, at ang Kanyang sinabi, ay tiyak na matutupad', – saka, sa wakas, matapos ang matinding paghihirap, natupad ang kalooban ng Diyos, at matapos ang maraming pagsubok ay umakyat si David sa trono; at ang salita ng Diyos ay naganap, at ang pahid na ginawa ng Propeta ay napatunayang matatag at totoo (9:3). Ganito rin ang nangyari kina Moises, Abraham, at Noah (9:4, 5, 6).

16. Binanggit namin ang mga halimbawang ito mula sa mga Kasulatan bilang patunay na ang pagganap ng biyaya ng Diyos ay nahahayag sa isang tao at na tinatanggap nila ang kaloob ng Banal na Espiritu, na ang isang tapat na kaluluwa ay itinuturing na karapat-dapat lamang matapos ang isang mahabang pakikibaka, matapos ang mga pagsubok ng malaking pagtitiis at kababaang-loob, matapos ang mga tukso at pagsubok, kapag ang malayang kalooban ay nasubok na sa pamamagitan ng lahat ng uri ng paghihirap. Kapag hindi nito nasasaktan ang Espiritu sa anumang paraan, kundi ayon sa biyaya ay sumusunod sa mga utos sa lahat ng bagay, saka ito itinuturing na karapat-dapat na makamtan ang kalayaan mula sa mga pagnanasa, na matanggap ang kabuuan ng espirituwal na pag-aampon na ipinahayag sa sakramento, pati na rin ang espirituwal na kayamanan at ang pang-unawang hindi mula sa mundong ito, na kung saan ay tunay na mga Kristiyanong lamang ang nakikibahagi. Ito ang dahilan kung bakit ang mga taong ganito ay naiiba sa lahat ng paraan mula sa lahat ng mga taong maingat, may kaalaman, at pantas, ngunit nagtataglay sa kanilang sarili ng diwa ng sanlibutan (9:7).

17. Kaya nga, ihanda natin ang ating sarili, sa ating malayang kalooban at buong sigasig, na lumapit sa Panginoon at maging tagasunod ni Cristo, upang matupad natin ang kalooban ni Cristo at alalahanin at tuparin ang lahat ng mga utos ni Cristo; na lubos na lumihis mula sa pag-ibig sa sanlibutan, ipagkatiwala natin ang ating mga kaluluwa kay Cristo lamang; tandaan natin na siya lamang ang ating pagtuunan ng pansin, siya lamang ang alagaan, at hanapin Siya lamang. Ngunit kung, dahil sa laman, nabibigo tayong magpakita ng nararapat na kasipagan sa pagtupad sa mga utos at sa pagsunod sa Diyos, kung gayon, sa pinakamaliit, huwag nang lumihis ang ating isipan mula sa pag-ibig sa Panginoon, mula sa paghahanap sa Kanya at pagsisikap patungo sa Kanya. At sa pamamagitan ng pagsisikap na may ganitong pag-iisip, na may wastong saloobin ng kaisipan, paglalakad sa daan ng katuwiran at palaging pagiging maingat sa ating sarili, nawa'y makamtan natin ang pangako ng Kanyang Espiritu, at sa pamamagitan ng Kanyang biyaya ay mailigtas tayo mula sa kapahamakan sa kadiliman ng mga pagnanasa na sinasakupan ang kaluluwa; at sa pamamagitan nito, nawa'y maging karapat-dapat tayo sa walang hanggang kaharian, at pahintulutan tayong magalak kasama ni Cristo magpakailanman, na pinupuri ang Ama at ang Anak at ang Banal na Espiritu magpakailanman. Amen (9, 13).

(d) Dahil dito, ang sinumang nagpasiyang maglingkod sa Panginoon ay dapat, sa simula pa lamang, magtiis ng isang yugto ng pakikibaka – isang kalagayan kung saan, sa pamamagitan lamang ng kapangyarihan ng kanilang makatuwirang kalooban, pinipilit nila ang kanilang sarili sa bawat mabuting gawa at pinipigilan ang kanilang sarili mula sa lahat ng hindi inaprubahan ng kanilang budhi, kahit na ang kanilang puso ay walang pakikiramay dito. Kaya, nagpasya ka na ba? Magsimula

kang pilitin ang iyong sarili na gawin ang bawat mabuting gawa at labanan ang iyong sarili sa bawat masamang gawa.

18. Ang sinumang nagnanais na lumapit sa Panginoon, upang pagkalooban ng buhay na walang hanggan, upang maging tahanan ni Cristo, upang mapuno ng Banal na Espiritu, upang maabot ang kalagayan ng pagbubunga ng bunga ng Espiritu at upang tuparin ang mga utos ni Cristo nang dalisay at walang kapintasan, ay dapat magsimula, una sa lahat, sa matibay na pananampalataya sa Panginoon, at ialay ang sarili nang buong-buo sa mga aral ng Kanyang mga utos, itakwil ang mundo sa lahat ng paraan, upang ang buong isip niya ay hindi mapuno ng anumang nakikita. At nararapat siyang manatili nang walang patid sa panalangin, na may pananampalataya, na naghihintay sa Panginoon, na laging inaasam ang Kanyang pagdalaw at tulong, at ituring na ito lamang ang layunin ng kanyang isipan sa bawat sandali. Pagkatapos, dahil sa kasalanang naninirahan sa kanyang kalooban, nararapat niyang pilitin ang kanyang sarili sa bawat mabuting gawa, sa pagtupad ng lahat ng mga utos ng Panginoon. Halimbawa: dapat niyang pilitin ang sarili sa pagpapakumbaba sa harap ng bawat tao, ituring ang sarili na mas mababa at mas masahol kaysa sa sinuman, at huwag maghanap ng karangalan, papuri, o kaluwalhatian mula sa sinuman, gaya ng nakasulat sa Ebanghelyo, kundi palaging itatakda sa kanyang isipan ang nag-iisang Panginoon at ang Kanyang mga utos, na nagnanais na Siya lamang ang mapasaya sa pamamagitan ng mapagkumbabang puso, gaya ng sinasabi ng Panginoon: *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso, at doon kayo'y makatatagpo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Mateo 11:29). (19, 1).

19. Sa parehong paraan, sanayin niya ang kanyang sarili, hangga't maaari, na maging mapagbigay-grasia, mabait, maawain, at mabuti, gaya ng sinasabi ng Panginoon: *'Maging mapagbigay-grasia at mabait kayo, "tulad ng pagiging maawain ng inyong Ama sa langit"'* (Lucas 6:36). Higit sa lahat, dapat niyang laging isaisip, bilang huwaran, isipin niya ang pagpapakumbaba ng Panginoon at ang Kanyang buhay, ang Kanyang kahinahunan, at ang Kanyang pakikitungo sa mga tao; manatili siya sa panalangin, na laging naniniwala at humihiling na ang Panginoon ay dumating at manirahan sa loob niya, upang siya ay gawing ganap at palakasin sa pagtupad ng lahat ng Kanyang mga utos, at upang ang Panginoon Mismo ang maging tahanan ng kanyang kaluluwa. At sa ganitong paraan, ang kanyang ginagawa ngayon nang sapilitan, laban sa kagustuhan ng kanyang puso, ay gagawin niya balang araw nang kusang-loob, patuloy na pinagsasanay ang kanyang sarili sa kabutihan, laging nag-aalala sa Panginoon at walang patid na naghihintay sa Kanya nang may malaking pag-ibig. Pagkatapos, kapag nakita ng Panginoon ang ganitong kagustuhan at mabuting pagsisikap mula sa kaniya, nakita Niya kung paanong pinipilit niya ang sarili na alalahanin ang Panginoon, at kung paanong ang kaniyang puso, kahit laban sa kaniyang kalooban, ay walang humpay na hinahatid patungo sa kabutihan, sa pagpapakumbaba, sa kahinahunan, sa pag-ibig, at hinahatid, hangga't sa kaniyang makakaya, ng buong kaniyang lakas, saka, sinasabi ko, ipinagkakaloob ng Panginoon ang Kanyang awa sa kanya, inililigtas siya mula sa kanyang mga kaaway at mula sa kasalanang naninirahan sa kanyang loob, at pinupuno Siya siya ng Banal na Espiritu. Pagkatapos, nang walang pagsisikap o pagal, natutupad niya ang lahat ng mga utos ng Panginoon nang buong katapatan; o mas mabuti pa, ang Panginoon Mismo ang tumutupad ng Kanyang mga utos sa loob niya, at siya naman ang nagbubunga ng bunga ng Espiritu sa kabanalan (19:2).

20. Ngunit ang lumalapit sa Panginoon ay dapat, samakatuwid, pilitin ang sarili sa bawat mabuting gawa, pilitin ang sarili na magmahál—kung kulang siya sa pag-ibig—pilitin ang sarili sa kababaang-loob—kung kulang siya sa kababaang-loob—pilitin ang sarili na maging mapagkawanggawa at magkaroon ng mapagkawanggawang puso, pilitin ang sarili na tiisin ang paghamak, at kapag pinabayaan, maging bukas-palad; kapag hinamak o dinungisan ang dangal, huwag magalit, gaya ng sinasabi: *'Huwag maghiganti, mga minamahal'* (Roma 12:19); dapat pilitin ng isang tao ang sarili na manalangin, kung kulang siya sa panalangin na espirital. Sa ganitong pagkakataon, ang Diyos, na nakakakita na ang isang tao ay nagsusumikap nang husto at, laban sa nasa ng kanyang puso, ay pinipigil ang sarili nang may malaking pagsisikap, ay nagkakaloob sa kaniya ng tunay na espirital na panalangin, tunay na pag-ibig, tunay na kahinahunan, *'isang pusong punong-puno ng kabutihang-loob'*, tunay na kabaitan, at, sa madaling salita, pinupuno Siya sila ng espirital na bunga (19:3).

21. Ngunit kung ang sinuman, na kulang sa panalangin, ay pinipilit ang sarili na manalangin nang mag-isa upang matanggap ang biyaya ng panalangin, subalit hindi niya pinipilit ang sarili sa kabanalan, sa kababaang-loob, sa pag-ibig, o sa pagtupad sa iba pang mga utos ng Panginoon, at hindi siya nagmamalasakit, ni nagsusumikap upang magtagumpay sa mga ito, kung gayon, ayon sa kanyang sariling kalooban at malayang pagpili, at alinsunod sa kanyang hiling, paminsan-minsan ay binibigyan siya ng sukat ng biyaya ng panalangin;

gayunpaman, sa kanyang pagkatao ay nananatili siyang gaya ng dati. Wala siyang kahinahunan dahil hindi siya nagsumikap o naghanda upang maging mapagkumbaba; wala siyang kababaang-loob dahil hindi niya ito hinanap o pinilit sa sarili; wala siyang pag-ibig para sa lahat dahil, habang nananalangin, hindi niya inasikaso ang bagay na ito o nagpakita ng anumang pagsisikap (19:4).

22. Ngunit ang sinumang kulang sa mga birtud na ito, at hindi nagsanay o naghanda para sa mga ito, kahit pa matanggap niya ang biyaya ng panalangin, ay nawawalan nito pagkatapos matanggap, at alinman ay nahuhulog sa kapalaluan, o hindi umuunlad at lumalago sa biyayang ipinagkaloob sa kaniya, sapagkat hindi niya lubusang isinusuko ang kaniyang sarili sa pagtupad sa mga utos ng Panginoon. Sapagkat ang kababaang-loob, pag-ibig, kahinahunan at ang iba pang mga utos ng Panginoon ay nagsisilbing tahanan at pahingahan para sa Espiritu (19:6).

23. Kaya, ang sinumang nagnanais na tunay na mapasaya ang Diyos, makatanggap mula sa Kanya ng makalangit na biyaya ng Espiritu, at lumago at perpektuhin ng Banal na Espiritu, ay dapat pilitin ang kanilang sarili na tuparin ang lahat ng mga utos ng Diyos at supilin ang kanilang puso, kahit laban sa kalooban nito, gaya ng sinasabi: *'Dahil dito, itinutok ko ang aking mukha sa lahat ng Iyong mga utos; kinamuhian ko ang bawat landas ng kawalan ng katarungan'* (Awit 118:128). (19:7).

(d) Ang pagpipilit sa sarili na gumawa ng mabuti ay isang aspeto ng pakikibaka. Ang isa pa ay ang paglaban sa sarili sa kasamaan. Ang huli na ito ang espirituwal na pakikibaka. Ganito ang itinuturo ni San Macarius tungkol dito.

24. Ang sinumang nagnanais na tunay na magpalugud sa Diyos at taos-pusong kamuhian ang kalabang panig ng kasamaan ay dapat makipaglaban sa dalawang uri ng pagsisikap at pakikibaka, na ang mga ito ay: sa mga nakikitang gawain ng mundong ito, upang lumayo sa mga luho sa lupa, sa pag-ibig sa mga bagay na makamundo at sa mga makasalanang gawi; at sa mga usapin ng puso, upang labanan ang mismong mga espiritu ng kasamaan, na binanggit ng Apostol: *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga kapangyarihan ng madilim na sanlibutang ito at laban sa mga espirituwal na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga sakop'* (Efe. 6:12). (21:1).

25. Matapos lumabag sa utos at mataboy mula sa Paraiso, ang tao ay nakatali sa dalawang paraan at sa pamamagitan ng dalawang uri ng gapos: sa mundo – sa pamamagitan ng mga usapin ng pang-araw-araw na buhay, sa pamamagitan ng pag-ibig sa mundo, ibig sabihin, sa mga laman na ligaya at pagnanasa, sa kayamanan at kaluwalhatian, sa mga pag-aari, sa asawa, sa mga anak, sa mga kamag-anak, sa sariling bayan, sa tirahan at pananamit; sa madaling salita, sa lahat ng nakikita, na iniuutos sa atin ng Salita ng Diyos na kusang-loob nating paghiwalayan (sapagkat ang bawat tao ay nakikipag-ugnayan sa lahat ng nakikita ayon sa kanyang sariling kalooban), upang, sa pagtalikod at pagpapalaya sa kanilang sarili mula sa lahat ng ito, sila ay maging ganap na katuparan ng utos; samantalang sa lihim, ang mga espiritu ng kasamaan ay naglilibot, nagkukuta, kinukubkob at tinatali ang kaluluwa ng mga kadena ng kadiliman (21:2).

26. Kaya, kapag ang isang tao, na nakarinig ng salita ng Diyos, ay nagsimula sa pagsisikap na ito, itinakwil ang mga usapin ng pang-araw-araw na buhay at mga ugnayang makamundo, tinalikuran ang lahat ng laman na ligaya at inihawalay ang sarili mula rito, pagkatapos, nang may katatagan na itinuturo ang kanyang mga pag-iisip tungo sa Panginoon, maaari niyang mapagtanto na sa loob ng kanyang puso ay may isa pang pakikibaka, isang ibang lihim na pagtutol, isang ibang laban ng mga kaisipan na pinamumunuan ng mga mapanlinlang na espiritu, at na may ibang pakikibaka pa sa unahan para sa kanya. At sa gayon, sa pamamagitan ng hindi matitinag na pananampalataya at malaking pagtitiis, walang patid na nananawagan sa Panginoon at hinihintay ang Kanyang tulong, ay maaaring makamtan dito ang panloob na kalayaan mula sa mga gapos, patibong, balakid at kadiliman ng masasamang espiritu—ito ay, mula sa mga gawain ng lihim na pagnanasa (21, 3).

27. Ang pakikibakang ito, gayunpaman, ay maaaring wakasan sa pamamagitan ng biyaya at kapangyarihan ng Diyos, sapagkat ang tao ay hindi kayang palayain ang sarili mula sa pagtutol, mula sa paglayas ng kanyang mga kaisipan, mula sa mga hindi nakikitang pagnanasa at sa mga panlinlang ng masama. Ngunit kung ang sinuman ay nakakabit sa mga nakikitang bagay sa mundong ito, nagpapalubog sa sarili sa maraming iba't ibang lupaing gapos, at hinahatak ng mapaminsalang mga pagnanasa, hindi niya mapagtatanto na sa loob niya ay may isa pang pakikibaka, isa pang laban, at isa pang digmaan. At, oh, kung sana ang isang tao, matapos na sa pamamagitan ng matinding pagsisikap ay makalaya mula sa mga nakikitang gapos ng sanlibutan, mga materyal na alalahanin at mga laman na ligaya, at matapos magsimulang manatiling

nakapit sa Panginoon habang lumalayo sa sanlibutang ito, ay makilala niya ang pakikibaka ng mga hilig na sumisibol sa loob, at ang panloob na alitan, at ang masasamang kaisipan! Ngunit kung, gaya ng sinabi na natin, hindi niya isinusuko ang mundo nang buong lakas, hindi lumalayo sa mga pagnanasa sa lupa nang buong puso, at hindi ninanais na kumapit nang lubos sa Panginoon, hindi niya makikilala ang panlilinlang ng mga nakatagong espiritu ng kasamaan at ang lihim, mapaminsalang mga pagnanasa, kundi nananatiling dayuhan sa kanyang sarili, sapagkat ang sarili niyang mga paghihirap ay hindi niya nalalaman, at, nagtatago ng lihim na mga pagnanasa sa kanyang kalooban, ay hindi niya ito namamalayan, ngunit kusang-loob pa ring kumakapit sa mga nakikita at nakikibahagi sa mga alalahanin sa mundo (21:4).

28. Ngunit ang siyang tunay na tumalikod sa mundo, na nagsusumikap, na naghubad ng pabayat na lupa, na nagpalaya sa kanyang sarili mula sa mga hungkag na pagnanasa, mula sa mga laman-tanging kagalakan, mula sa kaluwalhatian, kapangyarihan at karangalan ng tao, at siyang buong pusong lumalayo sa lahat ng ito, ang taong gaya niya, kapag lihim siyang tinutulungan ng Panginoon sa hayagang pakikibakang ito, ayon sa antas ng pagtalikod niya sa kanyang sariling kalooban sa mundo, at kapag siya mismo ay lubos na—ito ay sa katawan at kaluluwa—itatag at patuloy na naninirahan sa paglilingkod sa Panginoon, ay makakakita sa kanyang sarili ng pagtutol, mga nakatagong pagnanasa, mga hindi nakikitang gapos, isang lihim na labanan, isang lihim na pakikibaka at isang lihim na pagsisikap. At sa ganitong paraan, matapos manalangin sa Panginoon at matanggap mula sa langit ang mga espiritwal na sandata na binanggit ng banal na Apostol—ang baluti ng katuwiran, ang helmet ng kaligtasan, ang kalasag ng pananampalataya at ang espiritwal na espada (Efe. 6:14–17), – at sa pagsuot ng mga ito, magagawa nilang labanan ang lihim na mga panlilinlang ni Satanas sa mga tuksong kanyang inihahanda, matapos nilang makamit ang mga sandatang ito sa pamamagitan ng panalangin, pagtitiis, pagsusumamo, pag-aayuno, at higit sa lahat sa pamamagitan ng pananampalataya, magagawa niyang makipagdigma laban sa mga prinsipalidad, kapangyarihan, at mga pinuno ng mundong ito; at sa gayon, matapos niyang mapagtagumpayan ang mga sumasalungat na puwersa sa tulong ng Espiritu at sa pamamagitan ng kaniyang sariling kasipagan sa lahat ng birtud, magiging karapat-dapat siya sa buhay na walang hanggan, na nagbibigay-luwalhati sa Ama, sa Anak, at sa Espiritu Santo. Sa Kaniya ang luwalhati at kapangyarihan magpakailanman! Amen (21:5).

29. May ilan na nagsasabing ang Panginoon ay humihingi lamang ng panlabas na bunga mula sa mga tao, samantalang ang Diyos Mismo ang gumagawa ng nakatago. Ngunit hindi ito ang totoo; sa kabaligtaran, sa lawak na pinangangalagaan ng isang tao ang kanyang panlabas na pag-uugali, sa gayon ding lawak ay dapat siyang makipaglaban at makipagdigma laban sa kanyang mga kaisipan, sapagkat hinihiling sa iyo ng Panginoon na magalit ka sa iyong sarili, makipagdigma laban sa iyong sariling isipan, tumangging sumuko sa masasamang kaisipan, at huwag maghanap ng kasiyahan sa mga ito (3, 3).

30. Dapat lumaban, makipagtagisan at itaboy ng kaluluwa. Ang iyong kalooban, habang nakikipagtagisan at nagtitiis ng paghihirap at dalamhati, ay sa huli ay nagsisimulang magtagumpay; ito'y bumabagsak at bumabangon muli; muli itong pinapabagsak ng kasalanan; sa sampu o dalawampung pakikipaglaban, natatalo at napapabagsak nito ang kaluluwa; gayon pa man, sa paglipas ng panahon, nagtatagumpay ang kaluluwa laban sa kasalanan sa ilang paraan. At muli, kung ang kaluluwa ay naninindigan nang matatag at hindi natitinag sa anumang bagay, nagsisimula itong magtagumpay, ayusin ang usapin, at magwagi laban sa kasalanan. Ganito nila ito nalalampasan at nagiging mga tagumpay nito (3, 4, 5).

31. Ang isang kabayo, habang pastol sa gubat kasama ang mga ligaw na hayop, ay nananatiling hindi napipigil ng tao. Ngunit kapag nahuli na ito, isang mabigat na brida ang inilalagay dito upang ito'y masanay, hanggang matutuhan nitong lumakad nang maayos at tuwid. Pagkatapos, sinasanay ito ng isang bihasang sakay upang maging angkop sa labanan. Sa puntong iyon, isinusuot dito ang baluti—ibig sabihin, plaka sa dibdib at tabing-mata—habang ang lumang brida ay isinasabit at pinag-iiling sa harap ng mga mata nito, upang masanay ito at hindi matakot. At ang kabayong sinanay sa ganitong paraan ng isang sakay, kung hindi ito matuto, ay hindi magagamit sa digmaan; ngunit sa sandaling matuto at masanay sa labanan, sa sandaling madama at marinig ang tunog ng digmaan, kusang-loob itong sumasalakay sa mga kaaway, at sa mismong paghagulgol nito ay nagdudulot ng takot sa puso ng kalaban (23, 2).

32. Sa parehong paraan, ang kaluluwa, na naging ligaw at mapaghimagsik mula pa noong panahon ng Pagbagsak, ay lumalapit sa mga hayop—ang mga mapanlinlang na espiritu—sa ilang ng mundo, na patuloy na naglilingkod sa kasalanan. Ngunit kapag narinig nito ang salita ng Diyos at naniwala, saka, na pinipigil ng Espiritu, iniwan nito ang mabangis nitong kalikasan at makalamang na pag-iisip, na ginagabayan ni Cristo na Nakatakbo. Pagkatapos ay pumapasok siya sa dalamhati, kababaang-loob, at paghihirap—lahat ng ito ay

kinakailangan para sa kanyang pagsubok—upang unti-unting mapalambot siya ng Espiritu, habang ang kasalanan sa kanyang kalooban ay unti-unting nababawasan at tuluyang napapawi. At sa ganitong paraan, ang kaluluwa, na nakasuot ng baluti ng katuwiran, ng helmet ng kaligtasan, at ng kalasag ng pananampalataya, at matapos maitaas ang espirituwal na espada, ay natutong makipagdigma laban sa kaniyang mga kaaway; at, armado ng Espiritu ng Panginoon, nakikipaglaban ito laban sa mga espiritu ng kasamaan at pinapatay ang nagliliyab na mga palaso ng masama. Ngunit kung wala itong mga espirituwal na sandata, hindi ito sumasali sa pakikipaglaban; subalit sa sandaling magkaroon ito ng mga sandata ng Panginoon, sa pagdinig at pagdamdam lamang nito sa mabagsik na labanan ay lumalabas *itong 'tumatalon at humihiyak'*, gaya ng nasusulat sa Aklat ni Job (Job 39:25), sapagkat ang mga kaaway nito ay bumabagsak sa mismong tunog ng panalangin nito. Matapos makamit ang ganoong tagumpay at, sa tulong ng Espiritu, magwagi sa laban, tatanggap siya ng kaniyang mga korona ng tagumpay nang buong tapang, at magpapahinga kasama ang Hari ng Langit (23:3).

33. Sa sandaling lisanin mo ang mundo at magsimulang hanapin ang Diyos at magmuni-muni tungkol sa Kanya, kakailanganin mo nang makipaglaban sa iyong sariling kalikasan, sa iyong mga dating gawi, at sa mga gawi na ikalawang kalikasan mo na. At habang nakikipaglaban ka sa gawi na ito, makakasalubong mo ang mga kaisipang tutol sa iyo at nakikipaglaban sa iyong isipan; at huhila ka ng mga kaisipang ito at magiging bihag ka sa nakikitang mundong iyong tinakasan. Doon mo sisimulan ang pakikibaka at ang labanan, inilalaban ang mga kaisipan laban sa mga kaisipan, ang isip laban sa isip, ang kaluluwa laban sa kaluluwa, ang espiritu laban sa espiritu (32, 9).

34. Sapagkat ang isang tiyak na nakatago at banayad na kapangyarihan ng kadiliman, na naninirahan sa puso, ay nahahayag. At ang Panginoon ay malapit sa iyong kaluluwa at katawan; at habang tinitingnan Niya ang iyong pakikibaka, itinatanim Niya sa iyo ang mga nakatagong, makalangit na kaisipan, at sa lihim ay sinisimulan Niyang dalhin ka sa kapahingahan. Ngunit sa ngayon ay iniwan ka pa rin Niya sa ilalim ng pagsasanay, at kahit sa gitna ng iyong mga kalungkutan ay nagbibigay Siya ng biyaya para sa iyo. At kapag nagpahinga ka na, ipapakilala Niya ang Kaniyang sarili sa iyo, at ipapakita Niya na para sa iyong ikabubuti ay pinayagan Niya kang makipaglaban. Tulad ng anak ng isang mayaman na may tutor, na nararanasan ang disiplina ng tutor—ang pagtuturo, ang mga sugat at ang mga palo—bilang mabigat habang pinapagalitan siya ng tutor; at nagpapatuloy ito hanggang sa siya'y maging ganap na lalaki, sa puntong iyon ay nagsisimula siyang magpasalamat sa kanyang tutor: gayundin naman, ang biyaya ay nagtuturo sa pamamagitan ng probidensiya hanggang sa maabot mo ang ganap na pagkahinog (33. 10).

(e) Dahil hinihingi ang ganitong pagsusumikap sa sinumang nagpasiyang maglingkod sa Panginoon, bukod sa matatag na determinasyong ilagay ang sarili sa anumang uri ng paghihirap, dapat ding taglayin ang katinuan, pagiging maingat, at pag-iingat.

35. Ang sinumang nagnanais na mamuhay nang Kristiyano nang may lubos na kaayusan at kaperpeksiyunan ay obligado, ng buong kaniyang lakas, na unahin at pangunahing ituon ang kaniyang pansin sa kahulugan at dahilan ng kaluluwa, upang, sa pagkakaroon ng kakayahang tumpak na pag-ibahin ang mabuti at masama, at sa pagkilala sa bawat pagkakataon na may pumasok na bagay na dayuhan sa kaniyang dalisay na kalikasan, tayo'y makapamuhay nang wasto at nang hindi natitisdod, at upang, gamit ang ating katuwiran bilang mata, magkaroon tayo ng kakayahang tumangging makisama o sumuko sa mga pakiusap ng kasamaan; at sa pamamagitan nito, matapos tayong bigyan ng banal na kaloob, maging karapat-dapat sa Panginoon (4:1).

36. Ang katawan ay may mata bilang gabay; nakikita nito at pinamumunuan ang buong katawan sa tamang landas. Isipin mo nga, na may isang taong naglalakad sa gubat na siksik ng tinik at putik, kung saan hinaharang ng apoy ang daan at tinusok sa lupa ang mga espada; mayroon ding mabilis na agos at masaganang tubig. Kung ang manlalakbay ay maparaan, maingat, at matapang, sa pamamagitan ng mata bilang kanyang gabay, dadaan siya sa mga mahihirap na lugar nang may lubos na pag-iingat, at mahigpit niyang hahawakan ang kanyang tunika gamit ang kanyang mga kamay at paa sa bawat paraan, upang hindi ito mapunit sa mga puno at tinik, hindi madumihan ng putik, o maputol ng mga espada, at ang mata, na nagsisilbing ilaw para sa buong katawan, ang gumagabay sa kanya, upang hindi siya mabangga sa mga mabilis na agos, malunod sa tubig, o mapahamak sa anumang mahirap na lugar. Kaya, ang isang maparaan at matalinong manlalakbay, matapos maingat na itipon ang kanyang tunika, ay naglalakad nang tuwid na tuwid ayon sa gabay ng kanyang mga mata, pinananatiling ligtas ang kanyang sarili at napapanatili ang kanyang tunika na hindi masusunog o mapunit. Ngunit kung ang isang pabaya, tamad, walang pakialam, magaspang, o hindi aktibo na tao ay dadaan sa ganoong mga lugar, ang kanyang tunika, na kumakaway-kaway dito't doon, dahil kulang ang determinasyon

ng manlalakbay na ayusin ang kanyang kasuotan sa bawat paraan, mapupunit ito sa mga sanga at tinik, masusunog ng apoy, mapupusilan ng mga itinatagong espada, o madudumihan sa putik; sa madaling salita, ang kanyang maganda at bagong tunika ay malapit nang masira dahil sa kanyang kapabayaan, kawalan ng kilos, at katamaran. At kung hindi magbigay ng buong pansin ang manlalakbay sa patnubay ng mata, siya mismo ay mahuhulog sa hukay o malulunod sa tubig (4:2).

37. Sa parehong paraan, ang kaluluwa, wari, ay nakasuot ng isang magandang chiton—ang kasuotan ng katawan—at taglay nito ang rason, na siyang gumagabay sa buong kaluluwa at katawan sa paglalakbay sa mga masisikip at matinik na landas ng buhay, sa gitna ng putik, apoy, at mabilis na agos—ibig sabihin, mga pagnanasa at ligaya at iba pang kalokohan ng panahong ito, ay dapat pigilin at protektahan ang sarili saanman sa pamamagitan ng pagkaseryoso, tapang, katinuan at pagbabantay. At upang ang tunika ng katawan, sa mga mabatong at maskarang landas ng mundong ito, ay hindi mapunit kahit saan man ng mga alalahanin, walang kabuluhang gawain at makamundong libangan, ni masilab ng apoy ng pagnanasa, ang kaluluwang nakasuot nito ay iniwas ang mga mata upang hindi makita ang panlilinlang, at gayundin iniwas ang mga tainga upang hindi makarinig ng paninirang-puri, hinahadlangan ang dila sa walang kabuluhang usapan, at ang mga kamay at paa sa masasamang gawain; sapagkat binigyan ang kaluluwa ng kalayaan na ilayo ang mga miyembro ng katawan at pigilan ang mga ito na masaksihan ang masasamang tanawin, na makarinig ng anumang mapanlinlang o kahiya-hiya, ng mga hindi angkop na salita, at ng mga makamundo at mapanlinlang na gawain (4:3).

38. Sa sandaling makita ng Panginoon na may isang taong matapang na lumalayo sa mga makamundong ligaya, sa materyal na libangan at mga alalahanin, sa mga pang-lupang gapos at sa pag-ikot ng mga hungkag na kaisipan, ipinagkakaloob Niya sa taong iyon ang Kanyang biyayang tulong at walang patid na pinoprotektahan ang kaluluwang iyon, na maganda nang isinasagawa ang Kanyang takdang landas sa kasalukuyang masasamang panahon. At sa ganitong paraan, pinarangalan ang kaluluwa ng makalangit na papuri mula sa Diyos at sa mga Anghel dahil sa ganap nitong napangalagaan ang sarili nito at ang balabal ng katawan nito, hangga't maaari, sa pamamagitan ng pagtalikod sa bawat makamundong pagnanasa, at, sa tulong ng Diyos, ay ganap na natapos ang takbuhan nito sa arena ng mundong ito (4, 4).

39. Ngunit kung ang sinuman, dahil sa katamaran at kapabayaan, ay namumuhay sa buhay na ito nang walang pakundangan, at sa kanyang malayang kalooban ay hindi lumalayo sa bawat makamundong pagnanasa, ni hinahanap ang nag-iisang Panginoon nang buong puso, kung gayon ang balabal ng kanyang katawan ay napupunit ng mga tinik at mga tinik-tinik ng mundong ito, nasusunog ng apoy ng pagnanasa, at nadudumihan ng putik ng mga kasiyahan, at dahil dito, sa Araw ng Paghuhukom, ang kaluluwa ay nawawalan ng lakas na tumayo, sapagkat hindi nito napigil na mantsaan ang kasuotan nito, kundi dinungisan ito sa gitna ng mga panlilinlang ng panahong ito. Dahil dito, itinaon ito sa labas ng kaharian. Sapagkat ano ang gagawin ng Diyos sa isang taong kusang-loob na nagpapasakop sa sarili sa mundo, nalilinlang ng mga kasiyahan nito, o naliligaw, umiikot-ikot sa mundong materyal? Inabot Niya ang Kanyang tulong sa mga lumalayo sa materyal na kasiyahan at sa kanilang dating mga gawi, na palaging nagsusumikap na itaon ang kanilang mga iniisip sa Panginoon, na itinatangi ang kanilang sarili, at na naghahanap sa nag-iisang Panginoon. Pinoprotektahan din ng Diyos ang mga yaong, sa ilang ng mundong ito, ay laging nagbabantay laban sa mga patibong at bitag, na, nang may takot at panginig, ay isinasagawa ang kanilang sariling kaligtasan (Fil. 2:12), na may sukdulang pag-iingat ay iniwasan ang mga patibong, bitag, at pagnanasa ng panahong ito, at humihingi ng tulong sa Panginoon, na nagtitiwala sa Kanyang awa upang maligtas sa pamamagitan ng biyaya (4:5).

(g) Ang manggagawa ay dapat kumuha ng inspirasyon para sa kanyang mga gawain mula sa pag-asa at hindi matitinag na katiyakan na makikita ng Panginoon kung gaano kasipag ang paggawa, maniniwala sa katapatan ng kaluluwa, at ipagkakaloob nito ang Banal na Espiritu at pagsasamahin Niya ang Sarili Niya rito. Madalas na tinatalakay ni San Macarius ang paksang ito, at halos bawat aral tungkol sa paggawa ay nakatuon sa pagtanim ng pag-asang ito.

40. Bawat nakikitang pagsisikap sa mundo ay isinasagawa sa pag-asang matatanggap ang bunga ng sariling pagsisikap. At kung ang sinuman ay hindi lubos na kumbinsido na matatanggap nila ang bunga ng kanilang pagsisikap, walang pakinabang sa kanila ang kanilang pagsisikap. Gayundin, ang isang magsasaka ay nagtanim sa pag-asang makapamupul at, bilang paghahanda rito, tinitii ang pagod; sinasabi, *'Ang nag-aararo ay dapat mag-araro nang may pag-asa'* (1 Cor. 9:10). At ang sinumang kumukuha ng asawa ay ginagawa ito sa pag-asang magkaroon ng mga tagapagmana, samantalang ang isang mangangalakal ay

lumulunsad sa dagat upang maghanap ng kita, na inilalagay ang sarili sa tiyak na kamatayan. Ganoon din naman sa Kaharian ng Langit, ang isang tao, sa pag-asang maliwanagan ang mga mata ng kanyang puso, ay iniaalay ang kanyang sarili sa paglayo sa mga gawain ng buhay na ito, ginugugol ang kanyang oras sa panalangin at pamanhikayat, hinihintay ang Panginoon sa Kanyang pagdating at paghayag sa Kanyang sarili sa kanya, at paglilinis sa kanya mula sa kasalanang naninirahan sa kanyang loob (14:1).

41. Ang isang Kristiyano ay nararapat magkaroon ng pag-asa, kagalakan at pananabik sa darating na kaharian at kaligtasan, at sabihin: 'Kung hindi ako maliligtas ngayon, maliligtas ako pagsapit ng umaga'. Ang nagtatanim ng ubasan, bago pa man siya magsimulang magtrabaho, ay may kagalakan at pag-asa sa kanyang kalooban; at habang wala pang alak, malinaw niyang nakikita sa kanyang isipan ang pisaan ng ubas, kinakalkula ang kita, at dala ng mga ganitong kaisipan ay sinisimulan niya ang kanyang gawain; ang pag-asa at paghihintay ang nagtutulak sa kanya na magtrabaho nang masigasig, at pansamantala ay gumagastos siya ng malaki sa kanyang sambahayan. Sa parehong paraan, ang isang tagapagtayo at isang magsasaka ay unang ginagastos ang malaking bahagi ng kanilang kayamanan sa pag-asang kikita sa hinaharap. Ganoon din dito: kung ang isang tao ay hindi nakikita sa kanyang isipan ang kagalakan at pag-asa ng pagtanggap ng kaligtasan at buhay, hindi niya matiis ang mga kalungkutan, buhatin ang pasanin, o lakaran ang makipot na daan. Ngunit ang pag-asa at kagalakang kasama niya ang nagbibigay-lakas sa kanya upang magpagal, tiisin ang mga kalungkutan, pasanin ang pasanin, at lakaran ang makipot na landas (26:11).

42. Ang isang mananampalataya ay dapat manalangin sa Diyos para sa kanyang sarili, upang ang kanyang kalooban ay mabago sa pamamagitan ng pagbabago ng kanyang puso. Dapat mong itaas ang iyong isipan at mga kaisipan sa Kanya, at huwag maglagay ng iba pa sa iyong isipan maliban sa pag-asa na masilayan Siya. Kaya, tulad ng isang ina na tinitipon ang kanyang magigulong mga anak, tipunin at pakalmahin ng kaluluwa ang mga kaisipang ikinalat ng kasalanan; dalhin sila sa bahay ng kanyang katawan, na walang patid na nag-aayuno at may pag-ibig na naghihintay sa Panginoon, sa Kanyang pagdating at tunay na pagtitipon sa kanila. Dahil hindi alam ang hinaharap, lalo pa itong dapat umasa, na matatag na inilalagay ang pag-asa nito sa Hukom. Nasusulat: 'Huwag kang matakot, sapagkat *ako'y sumasa'yo; ako ang iyong Diyos, ang Makapangyarihang nagliligtas sa iyo; ako'y uunang lalakad sa iyong daraanan, , at patatagin ang mga bundok; bubusin ko ang mga pintong tanso at sisirin ko ang mga baras na bakal'* (Isa. 45:2). At sinasabi rin, '*Mag-ingat ka sa iyong sarili, baka may salita ng kalapastanganan na nakatago sa iyong puso'* (Deut. 15:9); huwag mong sabihin sa iyong puso, '*Marami at makapangyarihan ang wikang ito'* (Deut. 2:21). (31:1, 2).

43. Kung hindi tayo maging tamad at hindi natin papayagang mag-ugat sa ating kalooban ang mga pabigla-bigla at masamang kaisipan, kundi sa pamamagitan ng ating sariling kalooban ay hihilahin natin ang ating isipan patungo sa Kanya, pinipilit ang ating mga kaisipan na lumingon sa Panginoon, kung gayon, walang dudang darating sa atin ang Panginoon ayon sa Kanyang sariling kalooban, at tunay nga Niyang titipunin tayo sa Kanyang sarili, sapagkat ang lahat ng kaaya-ayang paglilingkod ay nakasalalay sa ating mga kaisipan. Kaya, magsikap kayong magpalugud sa Panginoon, na laging inaabangan Siya sa inyong kalooban, hinahanap Siya sa inyong mga kaisipan, hinihikayat at pinipilit ang inyong kalooban at inyong pagnanasa na walang patid na lumapit sa Kanya. Sapagkat sa lawak na itinatalinghaga mo ang iyong isip sa paghahanap sa Kaniya, sa ganoong lawak—at higit pa—ang Kaniyang sariling kabutihan at kaibig-ibig ay nag-uudyok sa Kaniya na lumapit sa iyo at bigyan ka ng kapahingahan. Nakatayo Siya at pinagmamasdan ang iyong isipan, ang iyong mga kaisipan at ang galaw ng iyong mga kaisipan; pinagmamasdan Niya kung paano mo Siya hinahanap—nang buong puso, o marahil nang may katamaran o kapabayaan (31:3).

44. At kapag nakita Niya ang iyong kasipagan sa paghahanap sa Kanya, doon Siya lilitaw at ihahayag ang Kanyang sarili sa iyo, iaalok Niya sa iyo ang Kanyang tulong at titiyakin ang tagumpay para sa iyo, sa pamamagitan ng pagliligtas sa iyo mula sa iyong mga kaaway. Kaya't itaas natin ang katawang ito, magtayo ng isang altar, ilagay rito ang lahat ng ating mga iniisip, at ipagpakumbaba sa Panginoon na magpababa mula sa langit ng isang hindi nakikitang at makapangyarihang apoy, upang lubusin nito ang altar at ang lahat ng nasa ibabaw nito. At ang lahat ng mga pari ni Baal—ibig sabihin, ang mga puwersang sumasalungat—ay mahuhulog, at makikita natin ang langit na ulan, na parang bakas ng isang tao (3 Hari 18:44), na bumababa sa kaluluwa; sa gayon ay matutupad sa atin ang pangako ng Diyos, gaya ng sinasabi sa pamamagitan ng Propeta: '*Itatayo ko at muling itatayo ang nagbagsak na tabernakulo ni David, at ayusin ko ang mga sira nito'* (Amos 9:11). (31:4,5).

g) Hindi na pinag-usapan nang detalyado ni San Macarius ang mga gawi ng pag-aascetiko, sapagkat lahat ng ito ay isinasagawa na ng kanyang mga tagapakinig. Tinatalakay niya lamang ang

mga ito kapag kinakailangan, gaya ng: pag-aayuno, pananalangin sa gabi, pag-iisa, paggawa, pagsunod, pagtutulongan, at pagtitiis. Mas detalyado lamang ang kanyang pagtalakay sa panalangin, sapagkat ito ang sentro ng lahat ng birtud at mga gawaing pagtitimpi, at lalo na dahil ito ang daluyan kung saan natatanggap ang Banal na Espiritu.

45. Tungkol sa panlabas na pag-aascetismo at kung aling paraan ng pamumuhay ang pinakamataas at pinakamahalaga, alamin ito, mga minamahal: ang lahat ng birtud ay magkakaugnay na parang mga hulihang ng isang espirituwal na kadena; umaasa sila sa isa't isa: ang panalangin sa pag-ibig, ang pag-ibig sa kagalakan, ang kagalakan sa kahinahunan, ang kahinahunan sa kababaang-loob, ang kababaang-loob sa paglilingkod, ang paglilingkod sa pag-asa, ang pag-asa sa pananampalataya, ang pananampalataya sa pagsunod, at ang pagsunod sa pagiging simple. Gayundin, sa kabaligtaran, ang masasamang gawa ay magkakasandal sa isa't isa: ang poot sa irita, ang irita sa kapalaluan, ang kapalaluan sa kayabangan, ang kayabangan sa kawalan ng pananampalataya, ang kawalan ng pananampalataya sa kalupitan, ang kalupitan sa katamaran, ang katamaran sa katamaran, katamaran mula sa kawalan ng pag-asa, kawalan ng pag-asa mula sa kawalang-pasensya, kawalang-pasensya mula sa pagkahilig sa laman; ang iba pang aspekto ng kasamaan ay magkakaugnay din, gaya ng, sa panig ng kabutihan, ang mga birtud ay magkakaugnay at umaasa sa isa't isa (40, 1).

46. Ang pangunahing elemento sa bawat mabuting pagsisikap at ang korona ng merito ay ang masigasig na pagtitiyaga sa panalangin. Sa pamamagitan nito, sa pamamagitan ng pagmamakaawa sa Diyos, araw-araw nating makakamtan ang iba pang mga birtud. Kaya naman, sa mga itinuturing na karapat-dapat, sumibol ang isang pamayanan sa kabanalan ng Diyos, sa espirituwal na bisa, at isang pagkakaisa ng isip, na tila, sa di-mailarawang pag-ibig para sa Panginoon. Sapagkat ang sinumang pinipilit ang sarili araw-araw na manatili sa panalangin ay pinapailaw ng espirituwal na pag-ibig sa Diyos tungo sa banal na debosyon at masidhing pagnanasa, at tinatanggap ang biyaya ng espirituwal na nagpapabanal na kaganapan (40, 2).

47. Hindi tayo dapat manalangin dahil sa nakasanayang gawi ng katawan, o dahil sa nakasanayang pagsigaw, pananahimik, o pagyuko ng tuhod, kundi, sa matiningning na pakikinig ng ating isipan, dapat nating hintayin ang sandali na ang Diyos ay darating at bibisita sa kaluluwa sa lahat ng landas at daan nito at sa lahat ng pandama nito. Kaya, kung minsan ay kailangang manahimik, samantalang sa ibang pagkakataon ay kailangang sumigaw at manalangin nang may daing, basta't nakatutok lamang ang isip sa Diyos. Sapagkat kung paanong ang katawan, kapag abala sa isang gawain, ay lubos na nakatuon dito, at ang lahat ng miyembro nito ay nagtutulongan, gayon din dapat lubos na ialay ng kaluluwa ang sarili sa panalangin at pag-ibig sa Panginoon, nang hindi nalilihis o naglilibot-libot ang isipan, kundi inilalagay ang buong pag-asa nito kay Cristo. At sa ganoong pagkakataon, ang Panginoon Mismo ang magbibigay-liwanag dito, tuturuan ito ng tunay na pagsusumamo, bibigyan ito ng dalisay at espiritwal na panalangin na karapat-dapat sa Diyos, at pagsamba sa espiritu at sa katotohanan (33:1–2).

48. Ang mga lumalapit sa Panginoon ay dapat maghandog ng kanilang panalangin sa katahimikan, kapayapaan, at malalim na kapanatagan, at makinig sa Panginoon hindi sa pamamagitan ng hindi angkop at magulong mga sigaw, kundi sa pamamagitan ng pusong nagpapakumbaba at matinong pag-iisip. Nararapat sa lingkod ng Diyos na manatili hindi sa kaguluhan, kundi sa buong kababaang-loob at karunungan, gaya ng sinabi ng Propeta, *'Kanino ako titingin? Sa mga mapagkumbaba at tahimik, at sa mga nanginginig sa aking mga salita'* (Isa. 66:2). Matatagpuan din natin na noong panahon ni Moises at Elias, nang ang Diyos ay nagpakita sa kanila, sa harapan ng kadakilaan ng Panginoon, ay nagkaroon ng maraming trumpeta at makapangyarihang puwersa, ngunit ang pagdating ng Panginoon ay naiiba at nahayag sa pamamagitan ng inilarawan sa itaas, ibig sabihin, sa kapayapaan, katahimikan at kapanatagan. Sapagkat nasusulat, *'Narito, isang tahimik, banayad na tinig, at doon ang Panginoon'* (1 Mga Hari 19:12). At ipinapakita nito na ang kapahingahan ng Panginoon ay nasa kapayapaan at kaayusan (6:1–2).

49. Ang tunay na saligan ng panalangin ay ito: maging maingat sa sariling mga kaisipan at maghandog ng panalangin sa malalim na katahimikan at kapayapaan. Ang taong nananalangin ay dapat ituon ang lahat ng kanyang pagsisikap sa kanyang mga iniisip, putulin ang anumang nagsisilbing pagkain para sa masasamang kaisipan, habang itinutok ang isip sa Diyos at hindi kumikilos ayon sa mga pagnanasa ng kanyang kaisipan, kundi pinagsasama-sama ang kanyang naglalakbay na mga iniisip mula sa lahat ng direksyon sa isa, pinagkikilala ang likas na kaisipan mula sa masasama. Sa ilalim ng bigat ng kasalanan, ang kaluluwa ay maihahalintulad, wari, sa isang malaking gubat sa bundok, o sa mga tuod sa tabi ng ilog, o sa ilang palumpong na may tinik at puno; kaya naman, ang sinumang nagbabalak na dumaan sa ganoong lugar ay kailangang iunat ang kanilang mga kamay at, sa pamamagitan ng pagsisikap at hirap, paghiwalayin ang mga sanga sa kanilang

harapan. Sa parehong paraan, napapaligiran ang kaluluwa ng isang buong gubat ng mga kaisipan na itinanim ng puwersang sumasalungat; kaya't kailangan ng lubos na pag-iingat at pagiging mapagmasid upang matukoy ang mga dayuhang kaisipan na itinanim ng puwersang sumasalungat. Ang mga taong mapagmatyag sa kanilang mga iniisip ay isinasagawa ang buong gawain ng panalangin sa loob. Ang mga taong ito, sa pamamagitan ng kanilang pagkaunawa at paghuhusga, ay maaaring magtagumpay, itaboy ang mga umuusbong na iniisip, at lumakad ayon sa kalooban ng Panginoon (6:3–4).

i) Tungkol sa mga pag-iingat na dapat gawin ng isang manggagawang espirituwal, binibigyang-diin ni San Macarius higit sa lahat na hindi dapat masiyahan sa simpleng kaayusang panlabas. Ang layunin ng espirituwal na paggawa, mula sa panlabas na pananaw, ay masanay ang sarili sa lahat ng espirituwal na pakikibaka at lahat ng birtud; subalit hindi ito upang doon magpahinga ang isang tao, kundi upang ituon ang mismong pagsisikap na ito sa pagpapaunlad ng panloob na buhay at sa pagkamit ng bisa ng Espiritu. Ngunit ang iba ay humihinto rito lamang, at nakakamit nila ang maayos na pag-uugali lamang, habang hindi pinapansin ang kanilang puso at hindi hinahanap ang Espiritu ng biyaya. Kaya't nagsusumikap sila ngunit hindi namumunga. Hinimok tayo ni San Macarius na mag-ingat laban dito higit sa lahat.

50. Marami, habang mahigpit na pinananatili ang panlabas na pag-uugali, isinasagawa ang mga disiplina at nagsusumikap para sa isang matuwid na buhay, ay nag-iisip na perpekto na ang ganoong tao, nang hindi sumisisid sa puso o napapansin ang mga kasamaan doon na nagpapanikil sa kaluluwa. Samantala, sa loob ng mga galamay ay nasa ugat ng kasamaan, na katumbas ng tiwaling kaisipan sa loob, at sa loob ng bahay ay may nagkukubling tulisan—ito ay, isang puwersa ng pagtutol, at samakatuwid ay salungat at, kasabay nito, isang puwersa ng isip. At kung ang sinuman ay hindi nakikipaglaban sa kasalanan, ang panloob na kasamaan, na unti-unting lumalaganap at dumarami, ay hinahatak ang isang tao sa mga halatang kasalanan at ginagabayan siyang gawin ang mga ito, sapagkat ang kasamaan, na parang bukana ng bukal, ay laging nagbubuga ng agos mula sa sarili nito. Kaya, magsikap na pigilan ang pagdaloy ng kasamaan, baka mahulog ka sa libong kasamaan (15:46).

51. Ang mundo ay naghihirap dahil sa pighati ng kasamaan at hindi ito namamalayan. May isang maruming apoy na nag-aalab sa puso, dumadaloy sa lahat ng mga galamay, at nagtutulak sa mga tao sa kalaswaan at sa libu-libong masamang gawa. At ang mga nagagalit o nagpapalugud sa sariling pagnanasa ay nakikipagtalik nang pakasala sa loob, sa kanilang mga puso; at kapag ang kasamaan ay nagkaroon ng ganitong pagkain, bumabagsak din sila sa lantad na pakikipagtalik. Tandaan na ganoon din ang kasakiman, kayabangan, pagmamataas, inggit, at pagkapoot. Tulad ng kapag inanyayahan ang isang tao sa isang salu-salo at iniaalok sa kanya ang napakaraming putahe, gayon din tinutukso ng kasalanan ang isang tao na tikman ang lahat, at pagkatapos ang kaluluwang nagpapalugud-lugod ay nagiging pabigat (15:48).

52. May sinuman bang makapagsabi: 'Nag-aayuno ako, namumuhay ako bilang peregrino, ipinamamahagi ko ang aking kayamanan; samakatuwid, banal na ako'? Sapagkat ang pag-iwas sa kasamaan ay hindi sa kanyang sarili ay kaganapan, maliban kung pumasok ka na sa mapagkumbabang pag-iisip at pinatay ang ahas na nagkukubli sa ilalim mismo ng pag-iisip, sa kalaliman ng iyong mga kaisipan, kung saan ito ay nananahan at pinapatay ka sa tinatawag na mga taguan at bodega ng kaluluwa, sapagkat ang puso ay isang kalaliman; kaya't pinatay mo na ito at itinaboy mula sa iyong sarili ang bawat karumihan na nasa loob mo? Ang lahat ng pantas, ang Kautusan, ang mga Apostol, at ang pagdating ni Cristo ay may layuning paglilinis. Bawat tao, Hudyo man o Griyego, ay umiibig sa kadalisayan, ngunit hindi makamtan ang pagiging dalisay. Kaya, dapat hanapin kung paano, at sa pamamagitan ng anong paraan, maaaring makamit ang kadalisayan ng puso. Ito ay posible lamang sa pamamagitan ng Isa na ipinako sa krus para sa atin. Siya ang Daan, ang Buhay, ang Katotohanan, ang Pintuan, ang Perlas, ang buhay at makalangit na Manlalarong Tinapay. Nang hindi man narating ang katotohanang ito, imposibleng makilala ng sinuman ang katotohanan at maligtas. Kaya naman, kung paanong sa panlabas na tao at sa mga nakikitang bagay ay tinalikuran mo ang lahat at ipinamigay mo ang iyong mga pag-aari, gayon din naman, kung taglay mo ang kaalaman at ang kapangyarihan ng salita, at sa makalupang karunungan ay kailangang itabi mo ang lahat, at ituring ang lahat na walang kuenta, saka lamang mo mabubuo ang iyong sarili sa sigasig ng pangangaral, na siyang tunay na karunungan, na hindi nakasalalay sa kagandahan ng mga salita, kundi sa kapangyarihang gumagawa sa pamamagitan ng banal na krus (17:15).

53. Ang pinakamahalagang sandata para sa mandirigma at asketiko ay, nang pumasok sa puso, makipagdigma laban kay Satanas, kamuhian ang sarili, itakwil ang sariling kaluluwa, magalit dito, sisihin ito, labanan ang mga karaniwang pagnanasa, makipagtalo sa mga iniisip, at makipaglaban sa sarili (26:12).

54. At kung, habang pinangangalagaan mo sa labas ang iyong katawan laban sa kasamaan at pakikipagtalik, sa iyong isipan ay nakipagpakasala ka at nagpakasasa, ikaw ay isang mangingaliw sa harap ng Diyos, at ang iyong dalisay na katawan ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa iyo. Tulad ng isang binata na sa pamamagitan ng panlilinlang ay inililihis at dinungisan ang isang dalaga, ginagawang karumal-dumal siya sa kanyang mapapangasawa dahil sa kanyang pakikipagtalik, gayon din naman ang walang-katawang kaluluwa, sa pakikipag-isa sa ahas na nakatira sa loob nito—ang mapanlinlang na espiritu—ay nakikipagtalik sa harap ng Diyos. At nasusulat, *'Sinumang tumingin sa isang babae nang may malisyang hangarin ay nakipagtaksilan na sa puso niya'* (Mateo 5:28). Sapagkat may pakikipagtaksil na nagagawa sa laman, at may pakikipagtaksil ng kaluluwa, na nakikipag-isa kay Satanas. Ang iisang kaluluwa ay maaaring maging kasama at kapatid ng mga demonyo, o ng Diyos at ng mga Anghel; at sa pakikiapid sa diyablo, hindi na ito angkop para sa makalangit na Nobyo (26:13).

55. Paulit-ulit nating binanggit ang parabula ng magsasaka na, matapos magpagal at maghasik ng buto sa lupa, ay kailangang maghintay pa rin ng ulan mula sa itaas. Ngunit kung walang ulap na lilitaw at walang hangin na hihimas, ang pagsisikap ng magsasaka ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa kanya, at ang buto ay mananatiling walang silbi. Ilapat din ito sa mga bagay na espiritwal. Kung ang isang tao ay nakatuon lamang sa sarili niyang pagsisikap at hindi tinatanggap ang hindi pangkaraniwan para sa kanyang kalikasan, hindi siya makapamumunga ng karapat-dapat na bunga para sa Panginoon. Ano, kung gayon, ang sarili niyang gawain? Nasa pagtangga sa mundo, paglayo rito, pananatili sa panalangin at pagbabantay, pagmamahal sa Diyos at sa kapwa; ang manatili sa lahat ng ito ang kanyang sarili niyang gawain. Ngunit kung siya ay naglilimita lamang sa kanyang sariling gawain at hindi umaasa na makatanggap ng iba pa, at ang mga hangin ng Banal na Espiritu ay hindi humahampas sa kanyang kaluluwa, ni may lumitaw na ulap na langit, ni bumuhos ang ulan mula sa langit upang dilirin ang kanyang kaluluwa, kung gayon ay hindi makapamunga ng marangal na bunga para sa Panginoon ang isang tao (26, 19).

i) Sa hanay ng mga taong tuwiran sa panlabas, pinipili ni San Macarius ang mga iskolar, na natutunan mula sa mga aklat at pag-uusap kung ano ang usapin at ipinaliwanag ito, ngunit hindi nila sinimulan ang mismong usapin; kaya nahuhuli pa sila kaysa sa mga ignorante sa espiritwal na pagkaunawa, at ang kanilang mismong paliwanag ay walang kabuluhan.

56. Ang sinumang nagsasalita tungkol sa mga espiritwal na bagay nang hindi niya ito natikman para sa sarili ay parang isang taong, nang sumapit ang tindi ng init ng araw, ay naglalakad sa isang tigang na parang at, dahil sa matinding uhaw, ay inilalarawan ang isang bukal bumubuga ng tubig, nagpapanggap na umiinom, samantalang ang kanyang mga labi at dila ay tuyot sa uhaw na sumusunog sa kanila; o gaya ng isang taong nagsasalita tungkol sa pulot bilang matamis, subalit hindi niya ito natikman at wala siyang alam sa kapangyarihan ng tamis nito. Kaya, kung ang mga hindi nakaranas ng bisa nito o nakakita ng kumpirmasyon nito sa kanilang sarili ay nagsasalita tungkol sa kaperpeksyon, sa kagalakan, o sa kawalan ng pagnanasa, sa katotohanan ay hindi nangyayari ang mga bagay ayon sa kanilang sinasabi. Sapagkat kapag ang ganoong tao ay sa wakas ay nakapagsimula na sa gawain, kahit sa bahagi lamang, sasabihin niya sa kanyang sarili: 'Hindi ito nangyari ayon sa aking inaakala. 'Ako'y nag-isip nang isang paraan, ngunit ang Espiritu ay kumikilos nang iba' (17:12).

57. Iba ang magsalita tungkol sa tinapay at pagkain, at iba naman ang kumain at tanggapin ang sustansya ng tinapay, na sa gayon ay pinatitibay ang bawat bahagi ng katawan. Iba ang magsalita sa mga salita tungkol sa pinakamayuming inumin, at iba naman ang pumunta at kumuha mula sa mismong bukal at masiyahan sa pagtikim ng mayuming inumin. Isang bagay ang magsalita tungkol sa digmaan, sa matatapang na mandirigma, at lubos na iba naman para sa isang tao na magdala ng sandata at pumasok sa labanan laban sa mga kaaway, sumulong at umatras, tumanggap at magbigay ng mga suntok, at makamit ang tagumpay. Ganun din sa mga bagay na espiritwal: isang bagay na ipaliwanag sa sarili ang mga sinabi gamit lamang ang kaalaman at rason, at ibang usapin naman ang magkaroon, sa katotohanan at may katiyakan, sa loob ng sariling pagkatao at isipan, ng kayamanan, biyaya, inspirasyon at gawain ng Banal na Espiritu. Ang mga nagsasalita lamang ng mga salita ay niloloko ang kanilang sarili at pinupuno ang kanilang sarili ng kanilang sariling karunungan (27:12).

58. Gaya ng sa mundo, kapag idineklara ang digmaan, ang mga pantas at ang mga maharlika ay hindi pumupunta sa larangan ng digmaan kundi, sa takot sa kamatayan, ay nananatili sa bahay; sa halip, ang mga bagong lumitaw, ang mga mahihirap at ang karaniwang tao ang tinawag sa digmaan; at nangyayari na sila ang nagwawagi laban sa mga kaaway, pinalalayas sila mula sa mga hangganan, at dahil dito ay tumatanggap sila ng gantimpala at korona mula sa hari, nakakamit nila ang mga parangal at dangal, samantalang ang mga dakilang tao ay nananatili sa likuran nila; gayon din naman sa mga bagay na espirituwal. Ang mga hindi pa nakakaalam, sa unang pagkakataong marinig ang salita, ay isinasagawa ito sa pamamagitan ng gawa nang may isip na umiibig sa katotohanan at tumatanggap ng biyayang espirituwal mula sa Diyos; ngunit ang mga pantas, na sumusuri sa salita hanggang sa pinakadetaleng bahagi nito, ay iniwasan ang labanan at hindi umuunlad, kundi nananatili sa likod ng mga lumahok sa labanan at nagwagi (43:8).

k) Kaya, dapat magsikap ang tao sa lahat ng paraan upang makamitan ang Espiritu ng biyaya. Sapagkat kung wala Siya sa loob mo, ang lahat ng iyong mga hain at pagsisikap ay walang kabuluhan, at sa oras ng pagpanaw ay sasakmalin ka ng mga demonyo at hihila ka sa kanilang bangin. Ngunit ang sinumang may Espiritu ay susunugin sila.

59. Kung ang sinuman, alang-alang sa Panginoon, ay iniwan ang kanyang sariling mga bagay, itinatakwil ang mundong ito, iniwasan ang mga ligaya sa mundo, ang mga ari-arian, ang ama at ina, ipinapako ang sarili, at nagiging isang manlalakbay, isang pulubi at walang pag-aari, subalit sa halip na kapanatagan ng mundo ay hindi matagpuan sa kanyang sarili ang Banal na kapahingahan, hindi maramdaman ang espirituwal na kagalakan sa kanyang kaluluwa, at sa halip na mga panandaliang kasuotan ay hindi isuot ang balabal ng Banal na liwanag, ayon sa panloob na tao; sa halip na dati niyang makalupang pakikipag-isa, hindi niya tiyak na makikilala sa kanyang kaluluwa ang pakikipag-isa sa makalangit; sa halip na nakikitang kagalakan ng mundong ito, hindi niya matatagpuan sa kanyang sarili ang kagalakan ng espiritu at ang aliw ng makalangit na biyaya, ni hindi rin niya matatanggap sa kanyang kaluluwa, gaya ng nakasulat, ang makalangit na kasiyahan, *'nang ang kaluwalhatian ng Panginoon ay maipahayag sa kaniya'* (Awit 16: 15); sa madaling salita, sa halip na pansamantalang ligayang ito, hindi pa rin niya nakamtan sa kanyang kaluluwa ang pinakahihintay na di-mamatay na kagalakan; kaya't siya ay naging asin na nawalan ng lasa; siya ay kaawa-awa kaysa sa lahat ng tao, na pinagkaitan ng mga bagay sa sanlibutang ito at hindi nakaranas ng banal na bagay; hindi niya nakilala, sa pamamagitan ng gawain ng Espiritu sa kanyang panloob na tao, ang mga banal na hiwaga (49:1).

60. At anumang ginagawa ng kaluluwa sa sariling kagustuhan—anumang sinimulan at pinagsikapan nito, na umaasa lamang sa sariling lakas at iniisip na, sa sarili nitong makakaya at nang hindi tumutulong ang Espiritu, ay kayang dalhin ang bagay sa kasakdalan—dito ay lubos itong nagkakamali, sapagkat hindi ito karapat-dapat sa makalangit na tahanan, ang kaluluwang nag-iisip na makakamit nito ang ganap na kadalisan sa pamamagitan ng sariling pagsisikap at nang hindi kasama ang Espiritu ay hindi karapat-dapat sa kaharian. Kung ang isang tao, sa ilalim ng impluwensya ng mga pagnanasa, ay hindi lumalapit sa Diyos sa pamamagitan ng pagtalikod sa mundo, at hindi nananampalataya nang may pag-asa at pagtitiis na matatanggap niya ang isang biyayang hindi karaniwan para sa kanyang sariling kalikasan—ito ay, ang kapangyarihan ng Banal na Espiritu—at hindi tumatanggap ng banal na buhay mula sa Panginoong nasa itaas papunta sa kanyang kaluluwa, kung gayon ay hindi niya mararanasan ang tunay na buhay, hindi magkakaroon ng pagkahinahon mula sa pagkalasing sa materyal; hindi sisikat ang kaliwanagan ng Espiritu sa madilim na kaluluwa; hindi sisikat ang banal na araw sa loob nito; at hindi rin ito magigising mula sa pinakamalalim na tulog ng kamangmangan, upang tunay nitong makilala ang Diyos sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos at ng gawain ng biyaya (24:5),

61. Kaya, ang sinumang nagsusumikap na maniwala at lumapit sa Panginoon ay dapat manalangin na matanggap ang Espiritu ng Diyos habang narito pa, sapagkat Siya ang buhay ng kaluluwa, at ang layunin ng pagdating ng Panginoon ay magbigay ng buhay sa kaluluwa habang narito pa—ang Banal na Espiritu. Sapagkat nasusulat, *'Habang nasa inyo ang liwanag, maniwala kayo sa liwanag'* (Juan 12:36), *'darating ang gabi, na hindi na kayo makagagawa'* (Juan 9:4). Kaya, kung ang sinuman dito ay hindi hinanap at tumanggap ng buhay para sa kaluluwa—ito ay, ang banal na liwanag ng Espiritu—kanita, sa oras ng pag-alis mula sa katawan, sila ay itinaapon sa kaharian ng kadiliman, nang hindi pumapasok sa Kaharian ng Langit, at makakatagpo ng kanilang wakas sa Gehenna kasama ang diyablo at ang kanyang mga anghel. O, gaya ng ginto o pilak, kapag itinaapon sa apoy, ay nagiging mas dalisay at mas pino, at wala—ni kahoy, ni ang damo ay hindi makapagbabago rito, sapagkat ito mismo ay nagiging parang apoy at sinisilab ang lahat ng lumalapit

dito; gayundin ang kaluluwa, na nananahan sa espirituwal na apoy at sa Banal na liwanag, ay hindi makakaranas ng anumang kasamaan mula sa alinmang masasamang espiritu, at kung may lumapit man dito, ito ay sinusunog ng makalangit na apoy ng Espiritu. O, gaya ng isang ibon, kapag lumilipad nang mataas, ay walang alalahanin, hindi natatakot sa mga mangangaso o sa mga mapanlinlang na hayop, at, lumilipad nang mataas sa itaas ng lahat, ay pinagtatawanan sila; gayon din ang kaluluwa, na nagsuot ng mga pakpak ng Espiritu at lumilipad sa pinakamataas na himpapawid, ay pinagtatawanan ang lahat (30, 6).

62. Ngunit kung ang sinuman ay wala pang nakatanim at matatag na biyaya ng Diyos sa kanilang kalooban, araw at gabi, na parang isang likas na bagay, hayaang kumapit ang kanilang kaluluwa sa yaong paminsan-minsan ay gumagabay, naghihikeyat, at nagtuturo sa kanila tungo sa kabutihan. Nawa'y magkaroon sa kanilang kalooban, bilang pinakamababa, ng likas at hindi nagbabagong pag-iingat, takot, pagkabahala, at isang pusong nagpapakumbaba na laging matatag na nakapirmi sa kanila (16:6).

6. Ang kalagayan ng mga taong naging aktibo ang Espiritu sa kanila

a) Para sa mga yaong, may mabuting konsiyensya at hindi nagpapahabag-habag sa sarili, ay nagsusumikap sa mga gawain ng pag-aascetismo, ang kapangyarihan at bisa ng biyaya ay sa huli ay nahahayag. Nauuwi ito sa isang natatanging espirituwal na init sa puso, sa pagkatahimik ng mga kaisipan, sa pagkawala ng hilig sa lahat ng nilikha, at sa pagbaba ng halaga ng lahat ng itinuturing na mahalaga sa lupa. Ito nga ang mismong binhi ng buhay na espirituwal. Mula rito nagsisimula ang espirituwal na paghubog ng kaluluwa, ang paglilinis nito mula sa mga pagnanasa, at ang pagpapagaling ng mga sugat na idinulot ng mga ito.

1. Tularan si Maria, na wala nang ibang iniisip kundi ang titigan lamang Siya na nagsabi: *'Narito ako upang magdala ng apoy sa lupa, at kung sana'y nasindihan na ito!'* (Lucas 12:49)? Sapagkat ang pagliliyab ng Espiritu ay muling binubuhay ang puso. Ang walang-katawan at banal na apoy ay nagpapabanal at nagpapalinis sa mga kaluluwa, gaya ng pinalilinis ang dalisay na ginto sa pugon ng panday, samantalang ang kasamaan ay nasusunog na parang tinik at dayami, sapagkat *'ang ating Diyos ay isang apoy na sumisilab'* (Hebreo 12:29). Sa paghahanap ng kapangyarihan ng apoy na ito, sinabi ng mapalad na si David, *'Subukan mo ako, O Panginoon, at pagsubukan; suriin mo ang aking puso at ang aking isipan'* (Awit 25:2). (25:9).

2. Pinainit ng apoy na ito ang mga puso nina Cleopas at ng kanyang kasama nang kausapin sila ng Tagapagligtas pagkatapos ng Kanyang Pagkabuhay na Mag-uli. At nakikibahagi ang mga anghel at ang mga espiritong naglilingkod sa ningning ng apoy na ito, gaya ng nasusulat: *'Ginagawa Niya ang Kanyang mga anghel na mga espiritu, at ang Kanyang mga lingkod na nag-aapong apoy'* (Heb. 1:7). Ang apoy na ito, sa pamamagitan ng pagsunog sa dayami mula sa panloob na karagatan, ay naglilinis ng isipan, upang, nang mabawi nito ang likas nitong paghuhusga, ay matititigan nitong walang tigil ang mga kababalaghan ng Diyos, gaya ng sinasabi ng isa, *'Bukas Mo ang aking mga mata, upang aking masdan ang mga kahanga-hangang bagay mula sa Kautusan Mo'* (Awit 118:18). Kaya't pinalalayas ng apoy na ito ang mga demonyo at winawasak ang kasalanan (25:10).

3. Kung paanong ang bakal, o tingga, o ginto, o pilak, kapag inilagay sa apoy, nawawala ang kanilang tigas, nagiging malalambot na sangkap, at habang nananatili sila sa apoy, sa kapangyarihan ng init nito, ay natutunaw at nababago ang kanilang likas na tigas, gayon din ang kaluluwa, na tinanggihan ang mundo at minahal ang nag-iisang Panginoon, na may matinding pagnanasa ng puso, sa pamamagitan ng pagsusumikap at pagsisikap, ay walang humpay na naghihintay sa Kanya nang may pag-asa at pananampalataya; at nang matanggap sa sarili nito ang makalangit na apoy ng Pagkadiyos at ang pag-ibig ng Espiritu, ay tunay na isinasakwil ang lahat ng pag-ibig sa sanlibutan, ay napalalaya mula sa bawat kapahamakan ng mga pagnanasa, itinatabi ang lahat, binabago ang likas nitong ugali at ang makasalanang katigasan nito, at itinuturing na hindi kailangan ang lahat sa nag-iisang makalangit na Nobyo na tinanggap nito sa sarili, at nakakahanap ng kapahingahan sa masidhing at di-mailarawang pag-ibig para sa Kanya (4, 14).

4. Sinasabi ko sa iyo, gayunpaman, na kahit ang pinakamamahal na mga kapatid na nasa kanyang paningin—kung hahadlangan nila siya sa pag-ibig na iyon—ang kaluluwa, wika nga, ay lumalayo sa kanila, sapagkat ang kanyang buhay at kapayapaan ay nasa misteryoso at di-mailarawang pakikipag-isa sa makalangit na Hari. Sapagkat ang pag-ibig pa nga sa laman ay naghihiwalay sa isang tao mula sa kanyang ama, ina, at mga kapatid, at ang lahat ng may kinalaman sa kanila ay nagiging dayuhan sa isipan. At kung minamahal ng isang tao ang mga ito, minamahal niya sila bilang isang dayuhan, subalit may pagmamahal pa rin siya sa kanyang asawa. Sapagkat nasusulat, *'Dahil dito'y iiwan ng lalaki ang kanyang ama at ina at sasandig sa*

kanyang asawa; at ang dalawa'y magiging isang laman' (Efe. 5:31). At samakatuwid, kung ang laman na pag-ibig ay ganoon nang naghihiwalay sa isang tao mula sa lahat ng ibang pag-ibig, gaano pa nga kaya ang mga tunay na itinuring na karapat-dapat na makipag-isa sa makalangit at hinahangad na Espiritu Santo ay maghihiwalay sa kanilang sarili mula sa lahat ng pag-ibig sa mundo, at ang lahat ng bagay ay magmumukhang hindi kailangan para sa kanila, sapagkat sila ay napagtatagumpayan ng makalangit na pagnanasa at lubos na nakadepende rito; naroroon ang kanilang mga pagnanasa, doon nananahan ang kanilang mga pag-iisip, doon sila nabubuhay, doon naglilibot ang kanilang mga pag-iisip, doon laging naninirahan ang kanilang isipan, na napapabagsak ng Banal at makalangit na pag-ibig at espirituwal na pagnanasa (4, 15).

5. Ang mga pinatamaan ng hamog ng Espiritu ng Banal na buhay, at ang mga pusong tinusok ng Banal na pag-ibig para sa makalangit na Hari, si Cristo, ay naaakit sa ganda na iyon, sa kaluwalhatian hindi mailarawan, sa kislap na hindi nabubulok, sa hindi masukat na kayamanan ng tunay at walang hanggang Hari, si Cristo. Inaalay nila ang kanilang sarili sa pagnanasa at pag-ibig, na lubos na nakatuon kay Cristo, at sabik silang makamtan ang mga hindi mailarawang biyayang kanilang pinagmamasdan sa espiritu; at dahil dito, itinuturing nilang walang-halaga ang lahat ng kayamanang lupa, kaluwalhatian, karilagan, at karangalan, at ang kayamanan ng mga hari at prinsipe, sapagkat sila ay nabighani sa Banal na kagandahan, at ang buhay ng makalangit na kawalang-kamatayan ay pumasok sa kanilang mga kaluluwa. Kaya't hinahangad nila ang nag-iisang pag-ibig ng makalangit na Hari, na Siya lamang ang kanilang pinagmamasdan nang may matinding pagnanasa; alang-alang sa Kanya ay tinatanggihan nila ang lahat ng pag-ibig sa sanlibutan at lumalayo sa lahat ng ugnayang makamunduhan, upang palagi nilang mapanghawakan ang nag-iisang pagnanasa sa kanilang puso at wala nang ibang haluin dito (5, 6).

6. Ang mga Kristiyanong tunay na nakatikim ng biyaya ang tanging makakaintindi na ang buong mundong lupa—ang kayamanang ari-arian, kayamanan, kaluwalhatian at mga salita ng karunungan—lahat ng ito ay isang ilusyon lamang, isang bagay na walang matibay na saligan, kundi panandalian; at kung may anumang bagay sa ilalim ng langit, ito ay, sa kanilang mga mata, karapat-dapat sa sukdulang paghamak. Bakit nga ba? Sapagkat ang nasa itaas ng mga kalangitan ay kamangha-mangha at kahanga-hanga, isang bagay na hindi matatagpuan sa kayamanang pampanginooon, sa mga salita ng karunungan, o sa kaluwalhatian ng sanlibutan. At ang dangal, o kayamanan, na kanilang nakamtan—ang pagkakaroon ng Panginoon at Maylalang ng lahat ng bagay sa kanilang pinakamalalim na pagkatao—ay isang pag-aari na hindi panandalian, kundi nananatili magpakailanman (15:40–41).

7. Sa pamamagitan ng pakikipag-isa at pakikilahok sa Banal na Espiritu, ang isipan at pang-unawa ng mga Kristiyano ay nagkakaroon ng katatagan, katatagan, kapanatagan at kapayapaan; hindi na sila naaabala o naaantig ng pabagu-bago at walang-kwentang mga iniisip, kundi nananatili sa kapayapaan ni Cristo at sa pag-ibig ng Espiritu, gaya ng sinabi ng Panginoon, nang magsalita Siya tungkol sa ganitong mga tao, na sila'y lumipat *'mula sa kamatayan tungo sa buhay'* (Juan 5:24). Sa pamamagitan ng pagbabago ng pag-iisip, ang pagpapamate ng mga kaisipan, pag-ibig at makalangit na debosyon sa Panginoon, ang bagong nilalang— ang Kristiyano—ay naiiba sa lahat ng tao sa mundo. Para sa layuning ito mismo ay dumating ang Panginoon, upang ang mga tunay na nananampalataya sa Panginoon ay maging karapat-dapat sa mga espirituwal na pagpapala na ito (5:4–5).

8. Gaya ng babaeng nagdurusa sa pagdurugo, nang tunay siyang naniwala at nahipo ang laylayan ng kasuotan ng Panginoon, ay agad na gumaling, at natuyo ang daloy ng maruming bukal ng dugo, gayon din ang bawat kaluluwa, na may hindi gumagaling na sugat ng kasalanan—ang bukal ng marumi at masasamang kaisipan—kung ito'y lumapit kay Cristo at, tunay na nananampalataya at nananalangin, ay tatanggap ng nakapagliligtas na paggaling mula sa pagdaloy ng mga pagnanasa, at sa pamamagitan ng kapangyarihan ni Jesus lamang, ang bukal na nagbubuhos ng maruruming kaisipan ay matutuyo at titigil; sapagkat imposibleng pagalingin ng sinuman ang sugat na ito (20, 4).

9. Tulad ng kung paanong, kapag sumikat ang araw sa ibabaw ng lupa, ang lahat ng sinag nito ay nasa lupa, at kapag ito'y lumubog sa kanluran, sa pagbabalik nito sa kaniyang tinitirhan, tinitipon nito pabalik sa sarili ang lahat ng sinag nito, gayon din naman ang kaluluwa, na hindi muling ipinanganak mula sa itaas sa pamamagitan ng Espiritu, ay lubos na nasa lupa ang pag-iisip, at ang pag-iisip nito ay umaabot hanggang sa mga hangganan ng lupa; ngunit sa sandaling ito'y maituring na karapat-dapat tanggapin ang makalangit na kapanganakan at pakikipag-isa mula sa Espiritu, matapos nitong tipunin ang lahat ng iniisip nito at itago ang mga ito sa sarili, ito'y pumapasok sa harap ng Panginoon, sa makalangit na tahanan na hindi gawa ng kamay ng tao, at ang lahat ng iniisip nito, sa pagpasok sa makalangit na kapaligiran, ay nagiging makalangit, malinis

at banal; sapagkat ang kaluluwa, na napalaya mula sa pagkaalipin ng masamang prinsip—ang espiritu ng mundo—ay nakakamtan ang malilinis at banal na kaisipan, dahil ikinatuwa ng Diyos na gawing kasamang tagapagmana ng banal na kalikasan ang tao (49, 3).

b) Kitang-kita ito mula sa pinakaunang sandali ng impluwensya ng biyaya, ngunit napakadelikado nang isipin na mayroon nang isang uri ng kaperpeksiyohan dito. Ito pa lamang ang simula. Ang biyaya, nang maramdaman na, ay unti-unting humahawak sa puso hanggang mapuno nito ang lahat at mabago ang buong panloob na pagkatao.

10. Kapag ang kilos ng Banal na biyaya ay bumaba sa kaluluwa ayon sa pananampalataya ng bawat tao, at tinatanggap ng kaluluwa ang tulong mula sa itaas, kung gayon ang biyaya ay bumababa rito nang paisa-isa lamang. At huwag ninyong isipin na ang buong kaluluwa ng sinuman ay agad na naliwanagan; sa loob nito ay nananatili ang malawak na lawak ng kasamaan, at ang isang tao ay nangangailangan ng malaking paggawa at pagsisikap, kaayon ng biyayang gumagawa sa loob niya. Iyan ang dahilan kung bakit ang Banal na biyaya, na sa isang sandali ay kayang linisin ang isang tao at gawing perpekto siya, ay unti-unting bumibisita sa kaluluwa, upang subukan ang malayang kalooban ng tao: kung pinananatili ba nito ang taos-pusong pag-ibig sa Diyos, nang hindi nakikipagkompromiso sa masama, kundi lubos na nagpapasakop sa biyaya. Kaya, ang kaluluwang sa paglipas ng panahon at ng maraming taon ay nagpapatunay na mabuti ang loob nito, na hindi nagdudulot ng dalamhati o pagsalangsang sa biyaya, ay nakakakita ng tulong para sa sarili sa pamamagitan ng napaka-unang prosesong ito. At ang biyaya mismo ang humahawak sa pastulan sa loob ng kaluluwa; at habang ang kaluluwa, sa paglipas ng maraming taon, ay nagpapatunay na mabuti ang loob nito at kaayon ng biyaya, ito ay tumatagos hanggang sa pinakamalalim na kakayahan at kaisipan ng kaluluwa, hanggang ang buong kaluluwa ay yakapin ng makalangit na biyaya, na naghahari na sa loob ng sisidlan na ito (41, 2).

11. Sa gayon, marami ang naligaw dahil sa mismong gawain ng biyaya sa kanilang kalooban; inakala nilang nakamit na nila ang kaperpeksiyunan, at sinabi: 'Sapat na sa amin; wala na kaming kulang.' Ngunit ang Panginoon ay walang hanggan at hindi mauunawaan. At hindi nangangahas ang mga Kristiyano na sabihin na kanilang narating na ang pagkaunawa, kundi nagpapakumbaba sila araw at gabi. Ang kaluluwa ay may maraming bahagi, at malaki ang lalim nito; at ang kasalanang nakalusot dito ay nakapitan ang lahat ng pastulan nito at ang mga kakayahan ng puso. Pagkatapos, kapag hinahanap ng isang tao ang biyaya, ito ay dumarating sa kanya at nakakapitan marahil ng dalawang kakayahan ng kaluluwa. Ngunit ang taong walang karanasan, na pinaginhawahan ng biyaya, ay iniisip na ang biyayang dumating ay kumapit sa lahat ng kakayahan ng kaluluwa, at na ang kasalanan ay napawi na. Gayunpaman, ang mas malaking bahagi ng kaluluwa ay nananatili sa kapangyarihan ng kasalanan, samantalang isang bahagi lamang ang nasa ilalim ng impluwensya ng biyaya. At ang tao ay nalililang at hindi niya ito napagtatanto (26, 17, 50, 5).

12. Kahit sa isang taong may karamdaman, maaaring malusog ang ilang bahagi—halimbawa, ang organo ng paningin, ang mata, o iba pang bahagi—habang ang iba ay nasira. Ganoon din sa mga espirituwal na bagay. Maaaring may tatlong espirituwal na bahagi ang isang tao na malusog, ngunit hindi nito ibig sabihin na perpekto na ang tao. Nakikita mo kung gaano karaming espirituwal na antas at baitang ang mayroon, at kung paano ang kasamaan ay pinapalinis at tinataboy nang paisa-isa, sa halip na sabay-sabay (15, 7).

13. Tulad ng isang sanggol sa sinapupunan na hindi agad nagiging tao, kundi unti-unting nabubuo ang anyong pantao at ipinapanganak—bagaman bilang isang taong hindi pa ganap ang gulang—ngunit unang lumalaki nang maraming taon at saka nagiging ganap na tao; at gayundin, ang mga buto ng barley o trigo ay hindi agad tumutubo kapag itinanim sa lupa, kundi kapag lumipas na ang lamig at ang mga hangin saka sila, sa tamang panahon, tumutubo ang kanilang mga tangkay; at ang sinumang nagtatanim ng puno ng peras ay hindi kaagad-agad nakakakuha ng bunga mula rito; gayundin naman sa mga bagay na espirituwal, na kinaroroonan ng napakaraming karunungan at kasalimuotan, ang isang tao ay unti-unting lumalago at dumarating '*sa sukat ng ganap na tao, ayon sa sukat ng kaniyang tangkad*' (Efe. 4:13), at hindi, gaya ng inaangkin ng iba, na para bang ito ay kapareho ng paghubad at pagsuot (15:39).

14. Ngunit kung paanong lihim na itinatayo ng bubuyog ang pugad nito ng pulot sa pukyutan, gayundin naman lihim na pinapalago ng biyaya ang pag-ibig nito sa ating mga puso, na binabago ang kapaitan tungo sa katamisan at ang katigasan ng puso tungo sa habag. At kung paanong ang isang panday-pilak at ukit, na nag-uukit ng pinggan nang paisa-isa, ay tinatakpan ang iba't ibang hayop na inuukit niya rito, at pagkatapos niyang matapos ang kanyang gawain, saka niya inilalantad ang pinggan sa buong karangyaan nito, gayundin naman ang tunay na Alagad (Si Cristo) ang Panginoon ay pinalamutian ang ating mga puso ng Kanyang mga ukit at

muling binabago ang mga ito nang misteryoso, hanggang sa tayo'y lisanin ang katawang ito, at doon ay magiging nakikita ang kagandahan ng kaluluwa (16:7).

c) Dahil dito, ang mga nakatikim ng biyaya ay patuloy na higit pang naghahangad na matikman ito.

15. Ang mga kaluluwang umiibig sa katuwiran at kabutihan, na may dakilang pag-asa at pananampalataya ay nagnanais na lubos na mabihisan kay Cristo, ay hindi gaanong nangangailangan ng mga paalala ng iba, ni hindi rin nila pinapayagan sa kanilang sarili ang kahit kaunting pagbaba ng kanilang langitnang pagnanasa at pag-ibig sa Panginoon; kundi, na nakakapit nang lubos sa krus ni Cristo, araw-araw nilang nararanasan sa kanilang sarili ang pakiramdam ng espirituwal na paglago sa kanilang pagkaugnay sa espirituwal na Nobyo; at, hinihimok ng makalangit na pagnanasa at nauuhaw sa katotohanan ng mga birtud, matindi at hindi mapawi ang kanilang pagnanasa para sa espirituwal na kaliwanagan. At kung, dahil sa kanilang pananampalataya, sila'y itinuring na karapat-dapat na makatanggap ng kaalaman tungkol sa mga banal na hiwaga, o maging bahagi ng kagalakan ng langitnang biyaya, hindi sila umaasa sa kanilang sarili o itinuturing ang kanilang sarili na may anumang katangi-tangi; kundi sa lawak na sila'y itinuring na karapat-dapat sa mga espirituwal na kaloob, sa parehong sukat na iyon, dahil sa hindi mapawi nilang pagnanasa sa langit, hinahanap nila ang mga ito nang may mas matinding sigasig; habang mas nararamdaman nila ang espirituwal na pag-unlad sa kanilang sarili, mas lalo silang naghahangad at nauuhaw sa pakikipag-isa at pagdami ng biyaya; habang mas sila'y pinagyayaman sa espirituwal, mas lalo silang tila naghihirap sa kanilang pagtingin sa sarili, dahil sa hindi mapawi na espirituwal na pagnanasa na magsikap patungo sa makalangit na Nobyo, gaya ng sinasabi ng Kasulatan, *'Ang mga kumakain sa Akin ay magugutom pa, at ang mga umiinom sa Akin ay mauuhaw pa'* (Sir. 24:23). (10:1).

16. Isang kaluluwang tunay na umiibig sa Diyos at kay Cristo, kahit na nakagawa na ng libu-libong matuwid na gawa, dahil sa hindi mapawi nitong pagnanasa sa Panginoon, itinuturing nito ang sarili na parang wala pa itong nagawa; kahit pa ubusin nito ang katawan sa pamamagitan ng pag-aayuno at pananatili na gising, nananatili ang pakiramdam na hindi pa nito sinisimulan ang pagsisikap para sa kabutihan; kahit pa maituring itong karapat-dapat na makamtan ang iba't ibang espirituwal na biyaya, o mga rebelasyon at makalangit na mga hiwaga, Sa pamamagitan ng kanyang walang hanggan at hindi mapawi na pag-ibig sa Panginoon, natatagpuan niya sa kanyang sarili na wala pa siyang nakamtan; sa halip, araw-araw na nagugutom at nauuhaw, nananatili sa panalangin nang may pananampalataya at pag-ibig, hindi siya nasisiyahan ng mga misteryong puno ng biyaya at ng pag-pagyayaman ng kanyang sarili sa bawat birtud. Tinusok ng pag-ibig ng makalangit na Espiritu, at sa tulong ng biyaya, walang humpay niyang ginigising sa kanyang sarili ang masidhing pagnanasa para sa makalangit na Nobyo; hinahangad niyang maging ganap na karapat-dapat sa misteryoso at di-mailarawang pakikipag-isa sa Kanya sa santuwaryo ng Espiritu; na may hubad na mukha ng kanyang kaluluwa, nasisilayan niya ang makalangit na Nobyo nang harapan, sa espirituwal at di-mailarawang liwanag; nang may ganap na katiyakan, siya ay pumapasok sa pagkakaisa sa Kanya, iniaayon ang sarili sa Kanyang kamatayan, at nang may matinding pagnanasa ay walang patid na hinihintay ang kamatayan para sa ikapangyayari ni Cristo; siya ay nananampalataya nang walang pag-aalinlangan na sa pamamagitan ng Espiritu ay makakatanggap siya ng ganap na kaligtasan mula sa kasalanan at sa kadiliman ng mga pagnanasa, at, nang siya ay napadalisay ng Espiritu at naging banal sa kaluluwa at katawan, ay ituturing na karapat-dapat na maging isang dalisay na sisidlan para tanggapin ang kaharian ng langit sa loob nito at isang tahanan para kay Cristo, ang makalangit at tunay na Hari. At doon nga ito nagiging karapat-dapat sa makalangit na buhay, sapagkat dito na mismo ay naging isang dalisay na tahanan ng Banal na Espiritu (10:4).

17. Ngunit hindi posible para sa kaluluwa na maabot ang ganoong kalagayan nang biglaan o nang walang mga pagsubok. Sa kabaligtaran, sa pamamagitan ng maraming paghihirap at pakikibaka, sa paglipas ng panahon, nang may sipag, pagkatapos ng mga pagsubok at iba't ibang tukso, nakakamit nito ang espirituwal na paglago at pag-unlad hanggang sa perpektong kalagayan ng kawalan ng pagnanasa, at pagkatapos, nang kusang-loob at matapang nitong tinalabanan ang 'bawat tukso ng kasalanan', ito ay ituturing na karapat-dapat sa dakilang karangalan, mga espirituwal na kaloob at makalangit na kayamanan, at sa ganitong paraan ay magiging tagapagmana ng makalangit na kaharian ni Cristo Jesus na ating Panginoon (10:5).

18. Ang Kristiyanismo ay pagkain at inumin. At habang lalo pa itong natitikman, lalo pang ginigising ang isip ng kanyang katamisan, na nagiging hindi mapigilan at hindi mapawi ang pagnanasa, na higit pang hinahangad at nilalasp ito. O, gaya ng kapag ang isang tao ay nauuhaw at inaalok ng matamis na inumin, sa pagtikim nito, lalo pang sumiklab ang kanyang uhaw, at lalo siyang lumalapit sa inumin; gayon din, ang

pagtikim sa Espiritu ay nagbubunga ng halos hindi mapawi na uhaw, na karapat-dapat na ihambing sa uhaw ng nasabing tao. At hindi ito basta salita, kundi gawa ng Banal na Espiritu, na misteryosong tumutulong sa isipan (17:13).

19. Isipin ang isang bukal, at sabihin nating may isang nauuhaw na tao na nagsimulang uminom mula rito; pagkatapos, habang umiinom siya, may nakakaagaw ng kanyang pansin at pumipigil sa kanya na uminom nang buo; saka, nang matikman niya ang tubig, lalo pang sumiklab ang kanyang uhaw, at mas masidhi niyang hinahanap ang inumin. Ganito rin sa mga bagay na espiritwal: nagsimula na ang isang tao na matikman at makibahagi sa makalangit na pagkain, at bigla, sa mismong sandaling iyon, siya ay pinipigilan, at walang sinuman ang nagpapahintulot sa kanya na mabusog (27:7).

20. Alam ng Panginoon ang kahinaan ng tao—na mabilis itong magmayabang—kaya pinipigilan Niya sila at pinapayagan silang manatili sa patuloy na pagsubok at kaguluhan. Sapagkat kung kahit kaunti lamang ang natatanggap ninyo, nagiging hindi na matiis sa lahat at nagmamayabang kayo, gaano pa kaya kayo magiging hindi matiis kung papayagan kayong mabusog kahit isang beses lamang. Ngunit ang Diyos, na nakakaalam ng iyong kahinaan, ay nagpapadala sa iyo ng mga pagsubok ayon sa Kanyang sariling paghatol, upang ikaw ay maging mapagkumbaba at hanapin ang Diyos nang may higit na sigasig (27:8).

(d) Habang mas lalo nilang pinagnanasa ang Panginoon, nararamdaman ng mga taong ito na sila ay kulang at hindi sapat sa lahat ng bagay; kaya naman ang kababaang-loob ay isang damdamin na malalim na nakaugat sa kanilang kalooban. Ito rin ang paunang kinakailangan para sa lahat ng karagdagang pag-unlad.

21. Paano magiging mapagpakumbaba sa espiritu ang isang tao, lalo na kung nararamdaman nila sa kanilang sarili na nagbago na sila, umunlad, at nakamit ang kaalaman at pagkaunawa na hindi nila dati taglay? Hangga't hindi pa nakamit ng isang tao ito at umunlad, hindi pa siya mapagpakumbaba sa espiritu, kundi iniisip niyang mataas ang sarili. Ngunit kapag dumating na ang pag-unawang ito at ang pag-usad, ang biyaya mismo ang nagtuturo sa kaniya na maging dukha sa espiritu; at bagaman siya ay matuwid at pinili ng Diyos, hindi niya dapat ituring ang kaniyang sarili na may anumang kahalagahan, kundi dapat niyang kilalanin na ang kaniyang kaluluwa ay walang kabuluhan at mapagkumbaba, na para bang wala siyang nalalaman at wala siyang pag-aari, kahit na siya ay nakakaalam at nagmamay-ari. At ang ganitong kaisipan ay nagiging, wari, likas at malalim na nakaugat sa isipan ng tao. Hindi mo ba nakikita na ang ating ninuno na si Abraham, bilang pinili ng Diyos, ay tinawag ang kanyang sarili na alabok at abo (Gen. 18:27)? At si David, na pinahiran ng langis bilang hari, inilagay ang Diyos sa kanyang harapan, at ano ang sinabi niya? *'Ako ay isang uod at hindi tao, hinamak ng mga tao at pinagtakip-mata ng bayan'* (Awit 21:7). Kaya, ang mga nagnanais na maging kapwa nila tagapagmana, kasamang mamamayan sa makalangit na lungsod, at luwalhatiin kasama nila, ay dapat magkaroon ng kaparehong kababaang-loob at huwag mag-isip tungkol sa kanilang sarili na parang sila ay mayroon, kundi dapat magkaroon ng pusong nagpapakumbaba (12:3–4).

22. Ang siyang tumanggap ng biyaya ay itinuturing ang sarili niyang mas mababa kaysa sa lahat ng makasalanang, at ang ganitong kaisipan ay itinatanim sa kaniya bilang isang likas na bagay; habang lalo siyang lumalalim sa kaalaman ng Diyos, lalo niyang itinuturing ang sarili niyang ignorante; habang mas marami siyang natututuhan, mas lalo niyang kinikilala na wala siyang nalalaman. Ang biyayang tumutulong na ito ang nagdudulot nito sa kaluluwa, bilang isang likas na bagay (16:12).

23. Ang mga bihasa sa mga daan ng Diyos ay kinikilala ang kanilang sarili na napakaliit at lubos na walang kasanayan; at para sa kanila ay naging isang likas at hindi mapaghihiwalay na gawi na ituring ang kanilang sarili na mababa, o kahit na wala. Hindi ba napagtatanto ng mga taong ito na binigyan sila ng hindi nila pag-aari, at nakamit nila ang isang bagay na pambihira para sa kanilang kalikasan? Sinasabi ko sa inyo na hindi nila itinuturing ang kanilang sarili na may birtud o matagumpay; hindi nila namamalayan na nakamit nila ang hindi nila dating pag-aari. Ngunit ang biyayang bumababa sa ganitong mga tao ang nagtuturo sa kanila na, kahit na sila'y umunlad, hindi nila dapat ituring na mahalaga ang kanilang sariling kaluluwa, kundi dapat nilang likas na kilalanin na sila'y walang halaga. At bagaman mahalaga sila sa paningin ng Diyos, hindi nila tinitingnan ang kanilang sarili nang ganoon; kahit sa kanilang kasaganaan at sa ilalim ng patnubay ng Diyos, itinuturing nila ang kanilang sarili, na para bang, walang nalalaman, at bagaman mayaman sila sa paningin ng Diyos, nagpapakita silang mahirap sa kanilang sariling mga mata (27:4–5).

24. Ngunit kung makakita ka ng isang taong mayabang at mayabang sa pagiging kalahok ng biyaya, kahit pa gumawa siya ng mga himala at magbangon ng mga patay, kung hindi niya kinikilala na ang kanyang kaluluwa ay walang dangal at mapagkumbaba, at siya mismo ay dukha sa espiritu at mapagkalamang, nasisilab

siya ng kasamaan nang hindi man lang niya namamalayan. Kahit magsagawa siya ng mga himala, hindi siya dapat paniwalaan, sapagkat ang tanda ng Kristiyanismo ay ang kahit ang taong kaaya-aya sa Diyos ay dapat magsikap na itago ito sa mga tao; at kahit pag-aari niya ang lahat ng kayamanan ng hari, dapat niyang itago ang mga ito at laging sabihin: 'Ang kayamanang ito ay hindi akin; ipinagkatiwala ito sa akin ng iba, at ako ay isang pulubi; kung kailan nanaisin ng nagtiwala nito, kukunin niya ito mula sa akin.' Ngunit kung may sinumang magsabi, 'Mayaman ako; sapat na sa akin ang aking mga nakamtan; wala na akong kailangan pa'—ang ganoong tao ay hindi Kristiyano, kundi sisidlan ng ilusyon at ng diyablo. Sapagkat ang kagalakan sa Diyos ay hindi nasisiyahan, at habang mas natitikman at nakikibahagi ang isang tao sa Kanya, lalo pa siyang nagugutom para sa Kanya. Ang mga taong ganito ay may matinding sigasig at di-mapipigil na pag-ibig sa Diyos; habang mas nagsusumikap silang umunlad at magkamit ng mga bagay, mas kinikilala nila ang kanilang sarili bilang mga pulubi, na para bang sila ay dukha sa lahat ng bagay at wala silang naangkin. Sinasabi nila: 'Hindi ako karapat-dapat na ang araw na ito ay sumikat sa akin.' Ito ang tanda ng pagiging Kristiyano; ito ang kababaang-loob (15:35).

25. Kung ang sinuman ay hindi magpakita ng lubos na kababaang-loob, iniaalay niya ang kanyang sarili sa mga kamay ni Satanas at natatanggal sa kanya ang biyayang banal na ipinagkaloob sa kanya; at doon naibubunyag ang kanyang kapalaluan, sapagkat siya ay hubad at dukha. Kaya, ang pinagyaman ng biyaya ng Diyos ay dapat manatili sa lubos na kababaang-loob at pagsisisi ng puso, ituring ang sarili bilang isang pulubi at walang anuman, at isipin: 'Ang anumang pag-aari ko ay hindi sa akin; ibinigay ito sa akin ng iba, at kung kailan niya nais, kukunin niya ito mula sa akin.' Sinumang magpapakumbaba sa ganitong paraan sa harap ng Diyos at ng mga tao ay maaaring mapanatili ang biyayang ipinagkaloob sa kanya, gaya ng sinasabi, '*Ang magpapakumbaba ay itataas*' (Matt. 23:12). Bilang pinili ng Diyos, hatulan niya ang kanyang sarili; at bilang tapat, ituring niya ang kanyang sarili na hindi karapat-dapat. Ang mga kaluluwang gaya nito ay nagpapalugod sa Diyos at binibigyan ng buhay ni Cristo (41:3).

(d) Gayunpaman, babalaan sila higit sa lahat na mag-ingat laban sa kayabangan, pagmamataas at mapanghusgang pag-iisip, sapagkat dahil dito'y umaalis ang biyaya, at kung wala ito'y agad na dumarating ang pagbagsak.

26. Kung ipagkakatiwala ng isang hari ang kayamanan niya sa isang pulubi, ang tumanggap nito bilang tagapagbantay ay hindi itinuturing ang kayamanang ito bilang sariling pag-aari, kundi kinikilala ang kanyang sariling kahirapan saanman, at hindi nangahas na sayangin ang kayamanan ng iba, sapagkat palagi niyang pinag-iisipan sa sarili: 'Hindi lamang hindi akin ang kayamanang ito, kundi ipinagkatiwala rin ito sa akin ng isang makapangyarihang hari, at maaari niyang kunin ito mula sa akin anumang oras na kanyang nais.' At ang mga may taglay ng biyaya ng Diyos ay dapat mag-isip din ng ganoon tungkol sa kanilang sarili, maging mapagkumbaba sa karunungan, at kilalanin ang kanilang sariling kahirapan. Kung ang isang pulubi, na tinanggap mula sa hari ang kayamanang ipinagkatiwala sa kaniya at inilagay ang kaniyang pag-asa sa kayamanang ito na pag-aari ng iba, ay magsimulang ipagmayabang ito bilang kaniyang sariling kayamanan, at ang kaniyang puso ay napuno ng kapalaluan, kung gayon ay babawiin ng hari ang kaniyang kayamanan mula sa kaniya, at ang siyang nag-alaga nito ay mananatiling kasinghihirap pa rin tulad ng dati. Kaya, kung maging mayabang pa ang mga may biyaya at magmataas ang kanilang puso, aalisin ng Panginoon ang Kanyang biyaya sa kanila, at mananatili sila kung ano sila bago pa man makatanggap ng biyaya mula sa Panginoon (15, 25).

27. Sapagkat, matapos matanggap ang biyaya ng Espiritu at makatagpo ng mapagpalang kaaliwan sa kapahingahan, sa kanilang mga pagnanasa at sa espirituwal na tamis, at umaasa rito, sila'y nagiging mayabang, iniaalay ang kanilang sarili sa kapabayaan, nang walang pagsisisi ng puso, walang pagpapakumbaba ng isip, at hindi nakamit ang perpektong sukat ng kawalan ng pagnanasa, at dahil nabigo silang mapuno nang lubos ng biyaya sa pamamagitan ng buong pagsusumikap at pananampalataya, sila'y nasisiyahan na rito at nagpapahinga, at nagpapahinga sa isang payak na sukat ng biyayang aliw; ang mga kaluluwang ito, na mas umunlad sa kapalaluan kaysa sa pagpapakumbaba, kahit na binigyan sila ng ilang kaloob, ay pinagkakaitan nito dahil sa kanilang pabaya at walang-ingat na kapabayaan at sa hungkag na pagmamapuri ng kanilang pagmamataas (10, 3).

28. Sinasabi ko sa inyo, gayunpaman, na nakakita ako ng mga taong taglay ang bawat kaloob at naging bahagi ng Espiritu, subalit, sa hindi nila pagkamit ng perpektong pag-ibig, sila'y bumagsak. Isang maharlika, nang talikuran niya ang mundo, ay ipinagbili ang kanyang mga ari-arian, pinalaya ang kanyang mga alipin,

at, dahil siya ay maingat at matalino, ay nakilala na sa kanyang marangal na pamumuhay; subalit, nang matalo siya ng pagmamataas at kayabangan, sa huli ay nahulog siya sa kalaswaan at isang libong kasamaan (27:14).

29. Ang isa pa, noong panahon ng pag-uusig, ay inialay ang kanyang katawan; at, bilang isang nagpatotoo sa pananampalataya, ay kalaunan, nang maibalik ang kapayapaan, ay pinalaya at lubos na iginagalang; ang kanyang mga talukap-mata ay nasira dahil sa pagpapahirap sa makapal na usok. At siya, bagaman pinarangalan, nang tawagin sa panalangin, kumuha ng tinapay at ibinigay ito sa kanyang lingkod, at ang kanyang isipan ay nasa ganoong kalagayan na para bang hindi niya kailanman narinig ang salita ng Diyos (27:15).

30. Ang isa pa, isang partikular na asketiko, na nakatira sa iisang bahay kasama ko at nanalangin kasama ko, ay napakayaman sa biyaya na, habang nanalangin sa tabi ko, siya ay naaantig nang malalim, sapagkat ang biyaya ay umaapaw sa kanyang kalooban. Binigyan siya ng kaloob ng pagpapagaling at hindi lamang nagpalayas ng mga demonyo, kundi pinagaling din ang mga nakagapos ang kamay at paa at nagdurusa sa malulubhang karamdaman sa pamamagitan ng paglagay ng mga kamay. Pagkatapos, nang siya'y maging mayabang, pinapurian ng mundo at nalulugod sa sariling kahalagahan, siya'y naging mapagmataas at nahulog sa kailaliman ng kasalanan. Masdan nga, ang siyang nagkaroon ng kaloob ng pagpapagaling ay bumagsak. Nakikita mo ba kung paanong ang mga hindi nakamit ang sukatan ng pag-ibig ay bumabagsak? Ngunit ang siyang nakamit ang pag-ibig, na nakatali at nabighani rito, ay nalubog at nadadala bilang bihag sa ibang mundo, na para bang hindi niya namamalayan ang kanyang sariling kalikasan (27, 16).

31. Isang tapat at tunay na mapagmahal na kaluluwa, na nasasaksihan ang walang hanggang mga biyaya na inihanda para sa mga matuwid, at ang di-mailarawang kabutihang-loob ng biyaya ng Diyos na malapit nang bumaba, ay kinikilala ang sarili nito, ang pag-aalaga nito, ang paggawa nito at ang pagsusumikap nito bilang hindi karapat-dapat sa di-mailarawang mga pangako ng Espiritu. Ganito ang dukha sa espiritu na pinagpapala ng Panginoon. Ganito ang nagugutom at nauuhaw sa katuwiran. Ganito ang may mabigat na puso. Ang mga naging may ganitong pag-uugali, ganitong debosyon, ganitong pagsusumikap, at ganitong pag-ibig sa kabutihan, at nanatiling ganito hanggang sa katapusan, ay tunay na makatatanggap ng buhay at ng walang hanggang kaharian. Kaya, huwag magtaas ang sinuman sa mga kapatid sa sarili higit sa kanyang kapatid, at huwag hayaan ang sinuman, na nalililang ng masama, ay madala ng kapalaluan, na nagsasabing, 'Narito, mayroon na akong espiritwal na kaloob.' Sapagkat hindi karapat-dapat sa mga Kristiyano ang mag-isip nang ganito. Hindi mo alam kung ano ang idudulot ng bukas para sa iyong kapatid; hindi mo alam kung ano ang magiging wakas mo o ang sa kanya. Sa halip, ang bawat isa, na may pag-iingat sa sarili, ay walang patid na suriin ang kanilang budhi at subukin ang mga kilos ng kanilang puso, na tinitingnan kung gaano kalalim at kasigasig ang pagsisikap ng kanilang isipan tungo sa Diyos, at itinatakda sa isipan ang pangwakas na layunin—kalayaan, kawalan ng pagnanasa, at kapayapaan sa espiritu—papalaganapin ito nang walang tigil at masigasig, na hindi umaasa sa anumang kaloob o katwiran (29, 7).

32. Paano nga ba nahuhulog kahit yaong pinagkalooban ng biyaya ng Diyos? Kahit ang pinakadalisay na kaisipan ayon sa kalikasan ay maaaring masira at bumagsak. Nagsisimula ang isang tao na magmayabang, husgahan ang iba at sabihin, 'Ikaw ay makasalanan' – habang inaangkin niyang siya ay matuwid. Hindi mo ba alam ang sinasabi ni Pablo? *'Isang tinik sa laman ang ibinigay sa akin, isang sugo ni Satanas, upang pahirapan ako, upang ako'y huwag maging mayabang'* (2 Cor. 12:7). At kahit sa isang dalisay na kalikasan ay may potensyal para sa kayabangan (7:4).

33. Kaya nga, ang mga Kristiyano mismo ay dapat magsikap na huwag manuligsa sa sinuman—hindi ang isang lantarang patutâ, ni ang mga makasalanan, ni ang mga walang-batas—kundi tingnan ang lahat nang may taos-pusong saloobin, na may malinis na pananaw, upang maging, wari ba, isang likas at hindi maiiwasan na ugali ng isang tao: na huwag uminsulto sa sinuman, huwag hatulan ang sinuman, huwag hamakin ang sinuman, at huwag magkakaiba-iba ng pagtrato sa mga tao (15:8).

34. Maaari bang mahulog ang isang tao habang taglay niya ang biyaya? Kung maging kampante siya, siya'y nahuhulog, sapagkat ang mga kaaway ay hindi kailanman nagpapahinga at nakikipaglaban nang hindi nagpapadala sa katamaran. Lalo pang dahilan, kung gayon, na hindi ninyo dapat itigil ang inyong paghahangad sa harap ng Diyos. Sapagkat maraming kapahamakan ang darating sa inyo kung kayo'y magpapabaya, kahit na sa panlabas ay tila nasubok na kayo sa mismong hiwaga ng biyaya (15:14).

35. Ang dangal ng mga Kristiyano ay dakila; hindi ito matatawaran. Ngunit kung ang sinuman ay madistract at mapanlililang ng masamang hangarin, siya ay nagiging parang lungsod na walang pader, na tinatahak ng mga tulisan nang walang sagabal mula sa kahit saan nila gusto, at winawasak at sinusunog. Kaya,

kung ikaw rin ay pabaya at hindi magmatyag sa iyong sarili, darating ang masasamang espiritu, wawasakin ang iyong isipan at sisiranin ito, ikakalat ang iyong mga iniisip sa mundong ito (15:45).

(e) Kaya, kung gaano sila nagagalak nang malaman kung gaano kalaking kayaman ang kanilang natanggap, ganoon din sila natatakot na mawala ito, at nagsusumikap silang isagawa ang kanilang espirituwal na paglilingkod sa paraang hindi nasasaktan ang Espiritu ng biyaya, baka Siya ay lumayo sa kanila.

36. Ang manggagawa ay hindi inilalagay ang kanyang pag-asa sa kanyang mga gawain o sa kanyang buhay hanggang sa matanggap niya ang kanyang minimithi, hanggang sa dumating ang Panginoon at manirahan sa loob niya sa bawat pakiramdam at kilos ng Espiritu. At nang matikman niya ang biyaya ng Panginoon at magpakasawa sa mga bunga ng espiritu, aalisin ang tabing ng kadiliman, at liliwanag ang liwanag ni Cristo at gagana nang may di-mailarawang kagalakan; doon siya magiging tiyak sa dakilang pag-ibig, na kasama niya ang Panginoon. Tulad ng isang mangangalakal na kumita, siya ay nagagalak, ngunit kasabay nito ay nalulungkot at natatakot sa kapahamakan mula sa mga tulisan at mapanlinlang na espiritu, baka sa paghina ng kanyang loob ay aksayahin niya ang kanyang pagsisikap bago siya maging karapat-dapat na pumasok sa Kaharian ng Langit, ang makalangit na Jerusalem (14:2).

37. Tulad ng mga mangangalakal na naglalayag sa dagat, kahit na makatagpo sila ng kanais-nais na simoy ng hangin at kalmadong dagat, nanatili pa rin silang laging natatakot hanggang sa makarating sila sa pantalan na baka biglang sumulpot ang salungat na hangin, baka maging magaspang ang dagat, at mapanganib ang barko; gayon din, bagaman nararamdaman ng mga Kristiyano sa kanilang sarili ang kanais-nais na hininga ng Banal na Espiritu, natatakot pa rin sila baka biglang bumangon at umihip ang hangin na sumasalungat, at magdulot ng pag-aalsa at kaguluhan sa kanilang mga kaluluwa. Kaya't kailangan ng lubusang pag-iingat upang makapasok sa daungan ng kapahingahan, sa ganap na kapayapaan, sa buhay na walang hanggan at sa walang hanggang kaligayahan, sa lungsod ng mga banal—ang makalangit na Jerusalem, sa Kapisanan ng mga unang ipinanganak (Heb. 12:23). Ngunit para sa mga hindi pa dumaraan sa mga yugtong ito, maraming dahilan upang matakot na maaaring pasikludin sila ng masama sa anumang paraan habang sila ay naglalakbay (43:4).

38. Isang mayamang lalaki, isang pinakadakilang hari, ay ibibigay ang kanyang pabor sa isang mahirap na babae na wala nang iba kundi ang kanyang sariling katawan; siya ang magiging kasintahan nito at nagpasya na dalhin siya sa kanyang tahanan bilang kanyang nobya at kasama. At kung sa wakas ay ipinamalas niya ang pagmamahal sa kanyang asawa, habang nananatili siyang tapat sa kanya, ang dukha at walang-walang babaeng ito, na wala namang sariling pag-aari, ay nagiging may-ari ng lahat ng ari-arian ng kanyang asawa. Ngunit kung kikilos siya nang salungat sa kanyang tungkulin at magpapakita ng hindi angkop na pag-uugali sa bahay ng kanyang asawa, siya ay itatapon nang may kahihyan at pang-iinsulto, at aalis na may dalawang kamay sa ulo, gaya ng inuutos ng Batas ni Moises para sa isang asawang hindi masunurin at hindi kaaya-aya sa kanyang asawa (Deut. 24:1), at doon ay nagdurusa siya at umiiyak nang mapait, na nagbabalik-tanaw sa kayamanang nawala sa kanya, ang kaluwalhatianang ikinainkaman sa kanya, dahil sa dinanas niyang kahihyan dahil sa sariling kamangmangan (15, 2).

39. Gayundin, ang kaluluwa, na ipinangako ni Cristo, ang himpapawid na Nobyo, sa Kanyang sarili bilang Kanyang nobya para sa isang mistikal at banal na pakikipag-isa sa Kanya, at na makikibahagi sa mga kayamanang pambuhawi, ay dapat magsikap nang buong sigasig at katapatan na paluguran si Cristo, ang kanyang ipinangako, at tuparin ang espirituwal na ministryo na ipinagkatiwala sa kanya sa isang wasto at angkop na paraan, upang mapasaya ang Diyos sa lahat ng bagay, hindi masaktan ang Espiritu sa anumang paraan, mapanatili ang ganap na pagkabiyak at pag-ibig kay Cristo sa wastong paraan, kumilos nang maayos sa bahay ng makalangit na Hari, na may buong debosyon sa biyayang ipinagkaloob sa kaniya. At kaya, ang ganitong kaluluwa ay itinatalaga bilang panginoon sa lahat ng biyaya ng Panginoon; ang kanyang mismong katawan ay tumatanggap ng kaluwalhatian mula sa Pagkadiyos ni Cristo. Ngunit kung siya ay magkasala sa anumang paraan, at sa kanyang paglilingkod ay kumikilos nang salungat sa kanyang tungkulin, nabibigo na gawin ang nakalulugod kay Cristo, at hindi sumusunod sa Kanyang kalooban, ni nakikipagtulungan sa biyaya ng Espiritu na nasa kanya, kung gayon ay napapailalim siya sa kahiya-hiyang kapahamakan at napuputol mula sa buhay, sapagkat siya ay naging hindi karapat-dapat at hindi na kayang makipag-isa sa Hari ng Langit. At tungkol sa kaluluwang ito ay mayroon nang kalungkutan, pagdadalamhati at pag-iyak sa lahat ng banal at matatalinong espiritu; ang mga Anghel, ang mga Kapangyarihan, ang mga Apostol, ang mga Propeta at ang mga Martir ay nagluluksa para sa kanya (15:2).

40. Kaya, dapat tayong magsikap at mamuhay nang may buong katinuan at pag-iingat, upang, ayon sa nakasulat, maisakatuparan natin ang ating sariling kaligtasan nang may takot (Fil. 2:12). Kaya, kayong lahat na nakibahagi sa Espiritu ni Cristo, sa anumang bagay—maliit man o malaki—huwag magpakita ng paghamak o magkasala sa biyaya ng Espiritu, baka kayo'y matanggalan ng buhay na kung saan kayo'y nakibahagi na (15:4),

41. At ilalarawan ko pa ito sa pamamagitan ng isa pang halimbawa. Kung ang isang alipin ay pumapasok sa silid-hari at naglilingkod sa hari sa pamamagitan ng paghahain ng ipinagkatiwala sa kanya, kinukuha niya ito mula sa imbakan ng hari at, sa pagpasok na walang dala, ay inihahain niya sa hari gamit ang sariling sisidlan ng hari. Ngunit dito ay kinakailangan ang lubhang pag-iingat at paghuhusga, upang habang naglilingkod ay hindi siya gumawa ng anumang hindi nararapat, hindi maghandog ng isang pinggan sa halip na isa pa sa hapag ng hari, kundi ihandog ang lahat ng pinggan, mula sa una hanggang sa huli, sa wastong pagkakasunod-sunod. At kung, dahil sa kamangmangan at kakulangan sa paghuhusga, siya ay maglilingkod sa hari nang hindi wasto, malalagay siya sa panganib at kamatayan (15:5).

42. Gayundin ang kaluluwa, na inialay ang sarili sa paglilingkod sa Diyos sa pamamagitan ng biyaya at ng Espiritu, ay nangangailangan ng lubhang pag-iingat at patnubay, baka sa anumang paraan ay magkamali sa pagkaunawa sa mga sisidlan ng Diyos—ibig sabihin, sa pagkaunawa sa espirituwal na paglilingkod—sa pamamagitan ng paggawa ayon sa sariling kalooban, na salungat sa biyaya. Sapagkat maaaring maglingkod ang kaluluwa sa Panginoon sa pamamagitan ng espirituwal na paglilingkod, na isinasagawa nang lihim ng taong panloob, at sa pamamagitan ng sarili nitong mga sisidlan, ibig sabihin, ang espiritu ng taong panloob; at nang wala ang Kanyang mga sisidlan—ibig sabihin, nang wala ang biyaya—walang sinuman ang makalilingkod sa Diyos, ibig sabihin, makalulugod sa Kanya sa pamamagitan ng pagtupad sa kalooban ng Diyos sa lahat ng bagay (15, 5).

43. At kapag tinanggap ng kaluluwa ang biyaya, nangangailangan ito ng lubusang katinuan at paghuhusga. Ngunit ang Diyos Mismo ang nagkakaloob ng lahat ng ito sa kaluluwang humihingi sa Kanya, upang mapaglingkuran Niya nang kalugud-lugod sa pamamagitan ng Espiritu na tinatanggap nito, na hindi matatalo ng bisyo sa anumang paraan o makasalanang sa pamamagitan ng paglayo sa landas dahil sa kamangmangan, kapabayaang o katamaran, at sa paglabag sa kalooban ng Panginoon na salungat sa tungkulin ng isang tao; sapagkat ang ganoong kaluluwa ay parurusahan ng kamatayan at pag-iyak, gaya ng sinasabi rin ng Banal na Apostol, *'baka, habang nangangaral ako sa iba, ako mismo ay maging hindi karapat-dapat'* (1 Cor. 9:27). Nakikita mo ba ang takot na mayroon siya, bilang Apostol ng Diyos? Kaya, manalangin tayo sa Diyos na tayong lahat na tumanggap ng biyaya ng Diyos ay, higit sa lahat, maisakatuparan ang ating espirituwal na ministeryo ayon sa Kaniyang kalooban, at huwag masanay sa kaisipang hindi pinapansin ang lahat, kundi sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng pamumuhay na kaaya-aya sa Diyos at, ayon sa Kaniyang kalooban, paglilingkod sa Kaniya sa pamamagitan ng espirituwal na ministeryo, ay mana natin ang buhay na walang hanggan (15:6).

44. Tulad ng mga komiti, o mga gobernador panlalawigan, kapag pumapasok sa palasyo ng Hari, ay napupuno ng matinding takot kung paano Siya sasagutin at upang maiwasan ang pagsisaway at parusa sakaling magkamali sa kanilang sagot, samantalang ang mga taga-baryo at karaniwang tao, na hindi kailanman nakakita sa prinsipeng, ay kumikilos nang walang pakialam; gayundin ang buong mundo sa ilalim ng langit, lahat, mula sa mga hari hanggang sa mga pulubi, na hindi kilala ang kaluwalhatian ni Cristo, ay abala sa mga bagay ng buhay na ito, at iilan lamang ang kailanman ay nag-iisip tungkol sa Araw ng Paghuhukom; ngunit ang mga pumapasok sa espiritu sa hukuman ni Cristo, kung saan nakatayo ang trono ni Cristo, at laging nakatayo sa harap ni Cristo, naninirahan sa patuloy na takot at panginig, baka makasala sila sa anumang paraan laban sa Kanyang banal na mga utos (15, 17).

45. Tulad ng isang alipin, habang nasa harap ng kanyang panginoon, ay nabubuhay sa takot at wala siyang ginagawa nang wala siya, gayon din naman dapat nating hubarin at ihayag ang ating mga iniisip sa harap ni Cristo, ang Panginoon at Tagakabatid ng mga Puso, at ilagay ang ating pag-asa at tiwala sa Kanya, sapagkat Siya ang aking kaluwalhatian, Siya ang aking Ama, Siya ang aking kayamanan. Kaya, dapat ay laging may pag-iingat at paggalang kayo sa inyong budhi (16, 6).

46. Tulad ng mga pinagkatiwalaan ng pangunahing pamamahala ng isang lalawigan, o ng kayamananang hari, ay laging nag-aalala na huwag sa anumang paraan masaktan ang hari, gayon din naman ang mga pinagkatiwalaan ng mga espirituwal na bagay ay laging nag-aalala; at kahit na payapa, para bang wala silang kapayapaan, sapagkat patuloy pa rin nilang ipinapalayas mula sa kanilang mga kaluluwa ang kaharian ng

kadiliman, na sumalakay sa lungsod—ibig sabihin, sa kaluluwa—at ang mga barbaro na nang-angkin sa mga pastulan nito (16:12).

(g) Para sa layuning ito, nagsusumikap sila sa lahat ng paraan na huwag hayaang lumihis ang kanilang isipan mula sa Panginoon, at panatilihin ang kanilang panloob na sarili sa kaayusang gaya ng pag-aasikaso ng isang piloto sa tripulante ng kanyang barko, o ng isang karerista sa kanyang mga kabayo.

47. Ang Diyos, na hindi mailarawan at hindi mauunawaan, ay nagpapahayag ng Kanyang sarili saanman – sa mga bundok, sa dagat, at sa kalaliman ng bangin – nang hindi lumilipat mula sa isang lugar patungo sa iba; kung paanong ang mga Anghel ay bumababa mula sa langit patungo sa lupa, gayon din naman Siya ay nasa langit, at Siya ay narito. Kung hahanapin mo ang Panginoon sa kalaliman, matatagpuan mong gumagawa Siya ng mga himala doon. Kung hahanapin mo Siya sa hukay, matatagpuan mong doon, sa gitna ng dalawang leon, pinoprotektahan Niya ang matuwid na si Daniel. Kung hahanapin mo Siya sa apoy, matatagpuan mong doon tinutulungan Niya ang Kanyang mga lingkod. Kung hahanapin Mo Siya sa bundok, matatagpuan Mo Siya roon—kasama si Elias at si Moises. Ang Panginoon ay nasa lahat ng dako: sa ilalim ng lupa, sa itaas ng mga langit, sa loob natin, at sa lahat ng dako (16:5, 12).

48. Ang isang Kristiyano ay may tungkuling laging isaalang-alang ang Diyos, sapagkat nasusulat, *'Tibigin mo ang Pangino mong Diyos ng buong puso mo'* (Deut. 6:5); ibig sabihin, mahalin ang Panginoon hindi lamang kapag pumapasok ka sa bahay-panalangin, kundi pati na rin habang naglalakbay, habang nakikipag-usap, at habang kumakain—isipin ang Diyos, at panatilihin ang pag-ibig at debosyon sa Kanya. Sapagkat sinasabi Niya, 'Sapagkat kung nasaan ang iyong kayamanan, doon din ang puso mo' (Matt. 6:21) Anumang kinakabit ng puso ng tao, at anumang dinala ng kanyang mga pagnanasa, ay nagiging diyos niya. Kung ang puso ay laging naghahanap sa Diyos, ang Diyos ang Panginoon ng pusong iyon. Tulad ng mga sanga na itinaon sa apoy na hindi kayang labanan ang kapangyarihan ng apoy kundi agad na nasusunog, gayundin naman, kapag sinubukan ng mga demonyo na atakihin ang isang taong pinagpala ng mga kaloob ng Espiritu, sila ay nasusunog at nasisira ng banal na makapangyarihang apoy, basta't ang taong iyon ay manatiling nakakabit sa Panginoon at inilalagay ang kanyang tiwala at pag-asa sa Kanya. At kahit na ang mga demonyo ay kasing tibay ng matitigas na bundok, sila ay sinilab ng panalangin, gaya ng waks sa apoy (43:3).

49. At nangyayari na ang mga santo ng Panginoon ay nakaupo sa teatro ng mundo at pinagmamasdan ang mga panlilinlang nito; gayunpaman, sa kanilang panloob na pagkatao ay nakikipag-usap sila sa Diyos, samantalang sa panlabas ay tila nakatingin sila sa mga nangyayari sa mundo. Ang mga taong makamundo ay napapailalim sa ibang impluwensya ng espiritu ng panunuyo, na siyang ginagamit nila sa paghahangad ng karunungan lupa; ngunit ang mga Kristiyano ay may ibang kalooban at ibang pag-iisip; sila ay mga tao ng ibang kapanahunan at ibang lungsod, sapagkat ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa pakikipag-isa sa kanilang mga kaluluwa (15:8–9).

50. Sinasabi ng Apostol: *'Nais kong manalangin ang mga lalaki nang walang galit o makasariling ambisyon'* (1 Tim. 2:8), sapagkat, ayon sa Ebanghelyo, ang mga kaisipan ay nagmumula sa puso (Matt. 15:19). Kaya, kapag nagsimula kang manalangin, bigyang-pansin ang iyong puso at isipan; hangarin na ang dalisay na panalangin ay dumaloy mula sa iyo patungo sa Diyos; at higit sa lahat, tingnan kung may anumang humahadlang sa iyong panalangin, kung malinis ang iyong panalangin, kung ang iyong isip ay nakatuon sa Panginoon gaya ng pagtutuon ng magsasaka sa pagsasaka, ng asawang lalaki sa kanyang kabiyak, at ng mangangalakal sa kalakalan; at kapag lumuhod ka upang manalangin, naaabala ba ang iyong mga iniisip ng ibang bagay (15:12).

51. Nakasulat, *'Tibigin mo ang Pangino mong Dios ng buong puso mo'* (Deut. 6:5). At sinasabi ninyo, 'Iniibig ko Siya, at taglay ko ang Banal na Espiritu.' Ngunit tunay nga bang nasa inyo ang pag-alala sa Panginoon, ang pag-ibig sa Kaniya, at ang sigasig para sa Kaniya? Nakatutok ka ba sa Panginoon araw at gabi? Kung taglay mo ang ganitong pag-ibig, malinis ka. Ngunit kung wala, kapag sumulpot ang mga alalahanin sa lupa at ang masasama at mapanlinlang na kaisipan, suriin mo kung tunay kang matatag rito, kung ang kaluluwa mo ay laging naaakit sa pag-ibig ng Diyos at nakatutok sa Kanya? Sapagkat ang mga makamundong kaisipan ay naglilihis sa isip sa pamamagitan ng mga bagay na lupa at panandalian, na pumipigil sa isang tao na mahalin ang Diyos o alalahanin ang Panginoon. Madalas kahit ang taong walang pinag-aralan ay nagsisimulang manalangin, lumuluhod, at ang kanyang isipan ay nakakapasok sa kapayapaan; at sa lawak na winawasak niya ang sumasalungat na pader ng kasamaan at hinuhukay ito sa ilalim, ganoon din ito'y nasisira, at ang tao ay nakakamtan ang pananaw at karunungan, na hindi kayang abutin ng malalakas,

ng mga pantas, o ng mga tagapagsalita, at hindi nila masukat o maunawaan ang kaalindog ng kaniyang pag-iisip, sapagkat siya ay lubusang nakatuon sa mga banal na hiwaga (15:13).

52. Kapag may apoy sa labas ng isang tanso na sisidlan, at magsimula kang magdagdag ng panggatong, umiinit ang sisidlan, at ang anumang nasa loob nito ay kumukulo at bumubula dahil sa apoy na pinapailalim sa labas ng sisidlan. Ngunit kung ang sinuman ay tamad at hindi nagdaragdag ng panggatong, magsisimulang humupa ang init at, wari, ay mamatay. Ganoon din naman, ang biyaya ay isang langitnang apoy sa loob mo. Kung manalangin ka at isuko mo ang iyong mga iniisip sa pag-ibig kay Cristo, para ka lamang nagdagdag ng panggatong, at ang iyong mga iniisip ay magiging apoy at malubog sa pag-ibig ng Diyos. Bagaman ang Espiritu ay umatras at tila nasa labas mo, naninirahan pa rin Siya sa loob mo at ipinapahayag Niya ang Sarili Niya sa labas mo. Ngunit kung ang sinuman ay madistract, kahit kaunti, ng mga bagay sa mundo o ng pansamantalang pagkalili, bumabalik ang kasalanan, hinahawakan ang kaluluwa, at sinisimulang pigilan ang tao. Naalala ng kaluluwa ang dating kapayapaan nito, at nagsisimulang magmalungkot at magdusa nang mas madalas (40, 7).

53. Muli, ang isip ay bumabalik sa Diyos; muli, ang dating kapayapaan ay nagsisimulang lumapit; muli, nagsisimula itong mas taimtim na maghanap sa Diyos, na nagsasabing: 'Inaanyayahan Kita, O Panginoon!' Unti-unti, lumalaki ang apoy, pinapaliwanag at pinapawi ang kaluluwa, na parang unti-unting hinihila ng kawit ang isda mula sa kailaliman. At kung hindi ito ganoon, at hindi natikman ng kaluluwa ang kapaitan at kamatayan, paanong m a matutukoy nito ang mapait mula sa matamis, ang kamatayan mula sa buhay, at magpasalamat sa Ama, Anak, at Espiritu Santo na nagbibigay-buhay magpakailanman! (40, 8).

54. Tulad ng sa barko, kung ito ay ganap na nakahanda, ang timonero ang namamahala at kumokontrol sa lahat, pinapagalitan ang ilan at inuutusan ang iba kung ano ang gagawin; gayon din naman ang puso ay may timonero—ang isip—at isang budhi na nagpapanagot, at mga kaisipan na nagkukundena at nagbibigay-katwiran; sapagkat sinasabi ng Apostol: '*Sila'y nahahatulan o napapanatiling walang sala ng kanilang sariling kaisipan*' (Roma 2:15). (15. 31).

55. Kung ang karwahe, ang tali, ang mga hayop at ang lahat ng kailangan ay nasa kamay ng isang karwaheero lamang, kung kailan niya gusto, pinapabilis niya ang karwahe nang buong bilis; at kung kailan niya gusto, pinipigil niya ito; at muli, saanman niya gustong ituon ito, doon ito napupunta—ang buong karwahe ay nasa kontrol ng karwaheero. Ganoon din, ang puso ay may maraming likas na kaisipan na malapit na kaugnay nito, samantalang ang isip at budhi ay nagbibigay ng gabay at direksyon sa puso at pinapawi ang mga likas na kaisipang sumusulpot dito, sapagkat ang kaluluwa ay binubuo ng maraming bahagi, kahit na isa lamang ito (15, 32).

56. Ang mga tao, nang mailagay na sa tali ang kanilang mga kabayo, ay pinapatakbo ang kanilang mga karwahe at nag-uunahang magbangga sa isa't isa, na ang bawat isa'y nagsusumikap na patalsikin at talunin ang kanyang kalaban. Kaya ang puso ng isang asceta ay nagpapakita ng isang tanawin: doon, ang masasamang espiritu ay nakikipaglaban sa kaluluwa, habang ang Diyos at ang mga Anghel ay nakamasid sa labanan. Bukod pa rito, bawat oras ay maraming bagong kaisipan ang nalilikha ng kaluluwa, at itinatanim din ito ng kasamaan. Sapagkat ang kaluluwa ay may maraming lihim na kaisipan, at sa mismong sandaling ito ay nililikha at ipinapanganak nito ang mga ito; at ang kasamaan ay may maraming kaisipan at balak, at bawat oras ay lumilikha ito ng mga bagong kaisipan laban sa kaluluwa, dahil ang isip ang karterong nagmamaneho, na siyang pumipigil sa karwahe ng kaluluwa, humahawak sa mga tali ng mga kaisipan, at sumusugod laban sa satanicong karwahe, gaya ng inihanda ni Satanas laban sa kaluluwa (40, 5).

g) Mula rito, malinaw na hindi rin nagtatapos dito ang laban kontra sa kasalanan at sa kaaway; kaya't nagpapatuloy ang walang tigil na pakikibaka laban sa mga kaisipan at pag-uga ng puso. Dito, mas maselan ito.

57. Marami, bagaman likas sa kanila ang biyaya, ay hindi napagtatanto na sila ay ninanakawan ng kasalanan. Tulad ng kung sa isang bahay ay may nakatirang dalaga at binata, at ang babae, na nalansi ng lalaki, ay sa huli'y pumayag sa kaniya, nakipagtaksil at naging hamak, gayundin naman ang kakila-kilabot na ahas ng kasalanan ay nakatira kasama ng kaluluwa, tinutukso at pinapaniwala ito; at kung siya ay sumang-ayon, ang walang-katawang kaluluwa ay nakikipag-isa sa walang-katawang kasamaan ng espiritu; ibig sabihin, espiritu ang nakikipag-isa sa espiritu, at ang sinumang tumatanggap sa kaisipan ng masama sa kanyang sarili at sumasang-ayon dito ay nakikiapid sa kanyang puso. Kaya, ang sukatan ng iyong espirituwal na pakikibaka ay hindi ang hindi pakikiapid sa iyong mga kaisipan, kundi ang pagtutol gamit ang iyong isip at ang pagsasagawa ng panloob na labanan, ang pakikipaglaban laban sa kasamaan at ang hindi pagsunod dito, at

ang hindi pagkuha ng kasiyahan dito sa iyong mga kaisipan. At kung matagpuan ng Panginoon ang paghahandang ito sa iyo, tatanggapin ka Niya sa Kanyang Kaharian sa huling araw (15:26).

58. Ayon sa likas na katangian ng tao, kahit ang taong malalim sa kasamaan at nagsasagawa ng kasalanan ay maaaring lumingon sa kabutihan, at kahit ang taong nakatali ng Banal na Espiritu at nabibighani sa mga bagay na makalangit ay may kapangyarihang lumingon sa kasamaan. At kahit ang mga nakatikim na ng biyaya ng Diyos at naging bahagi na ng Espiritu, kung hindi sila mag-iingat, ay lumalamig at nagiging mas masama pa kaysa noong naninirahan pa sila sa mundo. At ito ay hindi nangyayari dahil ang Diyos ay pabagubago o walang kapangyarihan, o dahil humihina ang Espiritu, kundi dahil ang mga tao mismo ay hindi kaayon ng biyaya, kaya sila ay naliligaw at nahuhulog sa libu-libong kasamaan (15:34).

59. Ang iba, na natikman na ang katamisan ng Diyos, ay nasasailalim pa rin sa impluwensiya ng kalaban sa kanilang kalooban, at, dahil sa kakulangan sa karanasan, ay nagugulat na kahit pagkatapos ng pagdalaw ng Diyos, ay patuloy pa ring may bisa ang kanilang mga kaisipan, kahit na sa panahon ng mga sakramento ng Kristiyanismo. Ngunit ang mga nakasanay na sa kalagayang ito ay hindi nagugulat dito, gaya ng mga bihasang magsasaka, sa pamamagitan ng matagal na pagsasanay, ay hindi lubusang nagpapabaya kapag may masaganang ani, kundi inaasahan ang parehong taggutom at kakulangan; at kabaligtaran, kapag sila'y dumaranas ng taggutom o kakulangan, hindi nila nawawala ang lahat ng pag-asa, sapagkat alam nilang nagbabago ang mga panahon. Ganito rin sa mga bagay na espirituwal: kapag ang kaluluwa ay sumasailalim sa iba't ibang tukso, hindi ito nagugulat o nawawalan ng pag-asa, sapagkat alam nito na, sa pahintulot ng Diyos, pinapayagan ang masama na subukan at parusahan ito; at sa kabaligtaran, sa gitna ng kanyang malaking kayamanan at kapayapaan, hindi ito nagiging kampante, kundi inaasahan ang pagbabago (16, 3).

60. Kapag ang isang tao ay lubos na nalubog sa biyaya at pinagyaman nito, nananatili pa rin sa kanila ang lason ng kasamaan, subalit mayroon din silang tagapamagitan na tumutulong sa kanila. Kung umaagos ang isang bukal, nananatiling basa at mamasa-masa ang mga nakapaligid. Ngunit sa sandaling dumating ang init, natutuyo ang bukal at pati na ang mga paligid nito. Ganoon din sa mga lingkod ng Diyos, na sagana sa biyaya: pinatutuyo nito ang mga pagnanasa na ginigising ng Masama at pati na ang mga likas na pagnanasa, sapagkat ang bayan ng Diyos ay nangingibabaw na sa unang Adan (16:4).

61. May ilan na nakakahanap ng ganoong kapahingahan sa biyaya ng Diyos na mas malakas sila kaysa sa kasamaan na naninirahan sa kanilang kalooban; at bagaman mayroon silang panalangin at malaking kapayapaan sa harap ng Diyos, sa ibang pagkakataon ay nabibitag sila sa impluwensiya ng masasamang kaisipan at napapaligiran ng kasalanan, kahit na nananatili pa rin sila sa biyaya ng Diyos. Ngunit ang mga taong magaan ang pag-iisip at ignorante, kapag gumagawa ang biyaya sa kanila nang kaunti, ay inisip na wala nang kasalanan sa kanilang kalooban; samantalang ang mga taong maingat at matalino ay hindi nangahas na itanggi na, habang taglay nila ang biyaya ng Diyos, ay hindi sila napapailalim sa impluwensiya ng mga kahiya-hiyang at maruruming kaisipan (17:5).

62. Madalas nating makita sa mga kapatid na ang ilan, nang makamtan nila ang malaking kagalakan at biyaya, ay sa loob ng limang o anim na taon ay nagsasabi tungkol sa kanilang sarili: 'Namatay na ang ating laman-sala' – at pagkatapos, nang akala nila'y lubos na silang nakalaya sa laman-sala, biglang sumiklab ang bisyong nakatago sa kanilang kalooban, at nasilab sila ng laman-sala, kung kaya't namangha sila sa kanilang sarili at nagsabi: 'Paano't pagkatapos ng ganoong katagal, sumibol pa rin ang ganitong bisyo sa ating kalooban?' Kaya, walang taong may matinuong pag-iisip ang mangahas na magsabi: 'Dahil nananahan ang biyaya sa akin, lubos akong malaya sa kasalanan.' Sa halip, dalawang puwersa ang gumagana sa isipan. Ang mga walang karanasan sa bagay na ito, sa sandaling magkaroon man lang ng kaunting epekto sa kanila ang biyaya, ay inaaakala nang sila'y nagwagi na at naging ganap nang Kristiyano. Ngunit sa aking pananaw, ganito ito: kapag sumisikat ang araw sa malinaw na kalangitan, at dumating ang mga ulap at takpan ito, na nagpapalabo ng hangin, ang araw, habang nakatago sa likod ng mga ulap, ay hindi nagkakaroon ng anumang pagkawala, ni sa liwanag nito ni sa mismong pag-iral nito. Ganoon din ang nangyayari sa mga hindi pa nakakamit ang ganap na kadalisan. Habang naninirahan sa biyaya ng Diyos, subalit pag-aari pa rin ng kasalanan sa kailaliman ng kanilang kaluluwa, nagtataglay sila sa kanilang sarili ng mga likas na hilig at kaisipan na nagpapalakas sa kanila sa kanilang pagsisikap tungo sa Diyos, kahit na hindi pa sila ganap na nakatayo sa kabutihan (17, 6).

63. Sa kabaligtaran, kahit yaong mga kumakapit sa mabuting bahagi sa kalaliman ng kanilang kaluluwa—ito ay, pinangungunahan ng biyaya—ay nananatiling alipin at bihag ng masasamang kaisipan at natatagpuan ang kanilang sarili sa panig ng kasamaan. Kaya't, kailangan ng malaking paghuhusga para

matukoy ng isang tao sa pamamagitan ng karanasan kung ano ang kalagayan sa loob natin. Sinasabi ko sa inyo, gayunpaman, na kahit ang mga Apostol, na may Tagapagaliw sa kanilang kalooban, ay hindi lubos na walang-alala. Kasama ng kanilang kagalakan at tuwa, naranasan din nila ang takot at panginginig dahil sa mismong paggana ng biyaya—hindi dahil sa kasamaan; ang biyaya mismo ang nagbabala sa kanila upang hindi sila maligaw, kahit sa pinakamaliit na bagay. Tulad ng isang naghahagis ng piraso ng bato sa pader na hindi nagdudulot ng anumang pinsala, ni hindi inaalís ang pader sa kinaroroonan nito, o, tulad ng isang nagpaputok ng palaso sa isang taong may suot na baluti ay hindi nakakasakit sa bakal o sa katawan, sapagkat tinataboy ng baluti ang palaso, gayundin naman, kahit na may bahagi ng kasamaan na lumapit sa mga Apostol, hindi ito nakasakit sa kanila, sapagkat sila ay nakasuot ng perpektong kapangyarihan ni Cristo, at sila mismo, na perpekto, ay may kalayaan na gumawa ng matuwid na mga gawa. Dahil may ilan na nagsasabing, sa pamamagitan ng biyaya, wala nang dapat ikabahala ang kaluluwa, hinihingi ng Diyos kahit sa mga perpekto ang kusang-loob na espiritu upang paglingkuran ang Espiritu, upang sila'y kumilos alinsunod sa biyaya. Sapagkat sinasabi ng Apostol: *'Huwag ninyong patayin ang Espiritu'* (1 Tes. 5:19). (17, 7. 8).

64. Sa nakikitang mundo, ang lupa ay kadalasang kusang-loob na nagbubunga ng mga tinik; ang magsasaka ay nag-aararo ng lupa, masigasig itong inaalagaan at nagtatanim ng buto; gayunpaman, ang mga tinik at mga damo ay tumutubo at dumarami, sapagkat si Adan, pagkatapos ng kanyang pagsuway, ay sinabihan: *'Ang lupa ay nagbubunga ng mga tinik at mga matinik na halaman para sa iyo'* (Gen. 3:18). Muli namang nagsusumikap ang magsasaka, inuugot ang mga tinik, subalit lalo pa silang dumarami. Unawain ito sa espiritwal na paraan: dahil sa Pagkahulog, ang lupa ay nagbubunga ng mga tinik at matinik na halaman mula sa puso; ang tao ay sinasaka ang lupa at nagsusumikap, ngunit ang mga tinik ng masasamang espiritu ay sumisibol pa rin. Pagkatapos, ang Banal na Espiritu Mismo ang dumarating upang tulungan ang kahinaan ng tao, at ang Panginoon ay nagtatanim ng makalangit na binhi sa gabunduking ito ng puso at sinasaka ito. At kapag nahulog ang binhi ng Panginoon, sumisibol pa rin ang mga tinik at mga matinik na halaman. Muli, ang Panginoon Mismo at ang tao ay naghuhukay sa lupa ng kaluluwa, at sumisibol pa rin doon ang pitong masamang espiritu at mga tinik, hanggang sa dumating ang tag-init, sumagana ang biyaya, at malanta ang mga tinik sa init ng araw (26:21).

65. Bagaman naninirahan ang kasamaan sa mismong kalikasan, namamayani lamang ito kung saan ito makakahanap ng puwang upang mag-ugat. Maaaring masakal ng mga damo ang malalambot na tangkay ng trigo. Ngunit kapag dumating na ang tag-init at nanghina ang mga damo, hindi na nito nasasaktan ang trigo kahit man lang kaunti. Sabihin nating may tatlumpung sukat ng dalisay na trigo, ngunit may halong dayami rito; halimbawa, kung may ilang dakot nito – hindi mapapansin ang dayami sa gitna ng kasaganaan ng trigo. Ganito rin ang ukol sa biyaya: kapag ang kaloob at biyaya ng Diyos ay dumarami sa loob ng isang tao, at siya ay yumayaman sa Panginoon, kung gayon ang kasamaan—bagaman maaaring manatili ito sa kaniya sa ilang bahagi—ay hindi siya mapapahamak at wala itong kapangyarihan sa kaniya, ni anumang hawak sa loob niya. Sapagkat ito ang layunin ng pagdating at probidensiya ng Panginoon: upang palayain tayo—na mga alipin, may sala, at nasasakupan ng kasamaan—at gawing mga tagumpay sa kamatayan at kasalanan (26:22).

66. Maaari bang magkasala ang mga Apostol kung ninanais nila, o mas malakas pa ba ang biyaya kaysa sa kanilang sariling kalooban? Hindi sila maaaring magkasala, sapagkat habang naninirahan sa liwanag at taglay ang ganoong biyaya, hindi sila naging mayabang. Gayunpaman, hindi natin sinasabi na mahina ang biyaya sa kanilang kalooban; sa halip, iginiit namin na pinapayagan ng biyaya ang kahit ang mga taong perpektong espiritwal na magkaroon ng sariling malayang kalooban at kakayahang gawin ang kanilang gusto, at humilig sa anumang kanilang nais. At ang likas na katangian ng tao mismo, na mahina, ay may kakayahang lumihis mula sa kabutihang naninirahan sa loob nito. Tulad ng mga nakasuot ng buong baluti, na may baluti at iba pang sandata, ay ligtas na sa loob, at hindi sila inatake ng mga kaaway—o kahit na gawin nila, nasa kanilang kapangyarihan pa rin na gamitin ang kanilang mga sandata, labanan ang kanilang mga kaaway, makipaglaban sa kanila at magtagumpay—o, habang may dala ng sandata, ay hindi makipagdigma sa kanilang mga kaaway, kundi magalak kasama nila at mamuhay nang payapa; gayundin naman, ang mga Kristiyano, na nakasuot ng ganap na lakas at may dalang makalangit na sandata, kung kanilang ninanais, ay maaaring magpakasasa kasama si Satanas at mamuhay nang payapa kasama niya, sa halip na makipagdigma, sapagkat ang likas na katangian ng tao ay madaling magbago, at ang tao, sa pamamagitan ng malayang kalooban na taglay niya, ay maaaring, kung pipiliin niya, maging anak ng Diyos, o gayundin anak ng kapahamakan (27:11).

67. Nakararanas ba ng kalungkutan o alitan ang mga perpekto? O sila ba ay lubos na walang alalahanin? Walang sinumang tao na tinigil nang atakihin ng kaaway. Si Satanas ay walang awa at mapoot sa

sangkatauhan; kaya naman, hindi siya nag-aatubiling umatake sa bawat tao, bagaman sa anyo ay hindi niya inaatake ang lahat nang pantay na lakas. Ang iba ay nakararanas ng matinding labanan at pagdurusa dahil sa kasalanan, subalit sila ay pinatitibay at lumalawak ang karunungan sa pamamagitan ng mga pagsubok na ito, hindi pinapansin ang puwersang sumasalungat, at hindi sila nanganganib sa bagay na ito, sapagkat sila ay hindi natitinag at may tiwala sa kanilang kaligtasan, dahil madalas nilang pinagsanayan at nakararanas sa pakikipaglaban laban sa kasamaan, at ang Diyos Mismo ay kasama nila, Pinapatnubayan ng Diyos, sila'y nakatatagpo ng kapahingahan. Ang iba naman, subalit, na hindi pa nakapagsanay, kung sila'y tamaan lamang ng kalungkutan at may laban na sumiklab laban sa kanila, ay agad na nalubog sa kapighatian at kapahamakan (15, 16, 17).

68. Ang ilan, nang palakasin nila ang kanilang sarili at sa makapangyarihang impluwensiya ng biyaya ng Diyos sa kanilang kalooban, ay natagpuan nilang ang kanilang mga miyembro ay lubos nang pinabanal, kaya't napagpasyahan nilang sa Kristiyanismo ay wala nang lugar para sa kahalayan, kundi nakamtan ang isang dalisay at malinis na pag-iisip, at ang taong nasa loob ay lumilipad na sa banal at makalangit. Kaya't iniisip ng ganoong tao na walang dudang nakamit na niya ang kaperpeksiyunan, at sa sandaling ituring niyang nakapasok na siya sa isang ligtas na daungan – tumataas ang mga alon laban sa kanya, at muling natatagpuan niya ang kanyang sarili sa gitna ng dagat, nadadala sa isang lugar na walang iba kundi tubig at langit, at tiyak na kamatayan. Sa ganitong paraan, ang kasalananang pumasok sa atin ay nagbubunsod ng bawat uri ng masamang pagnanasa. Ngunit nang muling pagkalooban ng isang tiyak na biyaya, at matapos makatanggap, wari ba, ng isang munting patak mula sa kailaliman ng dagat, nasasaksihan nila sa mismong bagay na ito ang isang himala na nagaganap oras-oras at araw-araw; at sa gayon, nang sila'y mapasailalim sa ganoong pambihira, bago, at banal na gawa, sila'y namamangha at natataranta sa kung paanong sila'y nalinlang. Sa wakas, ang biyaya, na banal at makalangit, ay nagbibigay-liwanag, gumagabay, at nagpapanatag sa kaniya, iniaayos ang lahat ng bagay para sa kabutihan (38, 4).

69. Isabuhay ang katuwiran sa loob ng taong panloob, kung saan nakatayo ang altar ni Cristo kasama ang walang dungis na santuwaryo, upang ang patotoo ng iyong budhi ay magmalaki sa krus ni Cristo, na naglilinis ng iyong budhi mula sa mga patay na gawa, at upang paglingkuran mo ang Diyos sa pamamagitan ng iyong espiritu, na nalalaman Mo Sino ang iyong sinasamba, gaya ng nasusulat: *'Sinamba namin ang Kanya naming nakikilala'* (Juan 4:22). Ipagkatiwala mo ang iyong sarili sa Diyos na gumagabay sa iyo; sumapit nawa ang iyong kaluluwa sa pakikipag-isa sa Diyos, na gaya ng nobya sa kanyang nobyo. Sapagkat nasusulat: *'Ang hiwagang ito ay dakila; sinasabi ko ito kaugnay ni Cristo'* (Efeso 5:32) at 'sa isang walang kapintasang kaluluwa' (38:5).

70. Isipin ang isang hardin na may mga punong namumunga at iba pang mabangong halaman; ang buong hardin ay maganda ang pagkakaayos at pinalamutian, at para sa proteksyon, sa halip na bakod, napapalibutan ito ng mababang pader; bukod pa rito, may mabilis na dumadaloy na ilog na dumaraan dito. Kung tumama ang tubig sa pader, kahit kaunti pa lamang, sisirain nito ang pundasyon nito, hahanap ng daan palabas, unti-unting lubusang lalamunin ang pundasyon at, kapag nakapasok na sa hardin, sisira at bubunutin ang lahat ng halaman, wawasakin ang lahat ng pinaghirapan, at gagawing tigang ang hardin. Ganoon din ang puso ng tao. May mga marangal na kaisipan sa loob nito, ngunit ang mga pagbaha ng kasalanan ay patuloy na lumalapit sa puso, handang pabagsakin ito at hilahin sa kanilang panig. At kung ang isip, kahit medyo pabaya, ay magpatalo sa maruruming kaisipan, doon ay natagpuan na ng mga espiritu ng panunukso ang kanilang pastulan; pumasok sila nang biglaan at winasak ang lahat ng kagandahan, winasak ang mabubuting kaisipan, at dinala ang kaluluwa sa pagkasirâ (43, 6).

(i) Bukod sa labanang ito, may isa pang sumisibol—ang panlabas. Katulad ng pagsisimulang magpakita ng biyaya ng Diyos sa puso ng manggagawa, nagsisimula rin ang mga mapaminsalang pag-atake laban sa kanya mula sa ibang tao. Ang kaaway, na pinalayas sa loob, ay nagpapasandaan mula sa labas. Naging hindi maiiwasang kundisyon ito para sa espiritwal na kaganapan ng isang Kristiyano.

71. Dapat ihanda ng bayan ng Diyos ang kanilang sarili para sa pakikipaglaban at makabayang pagsisikap. Tulad ng isang matapang na binata na tinitii ang pakikipaglaban at sinasagot ang mga suntok na tumama sa kanya ng sarili niyang suntok, gayundin naman ay dapat tiisin ng mga Kristiyano ang mga paghihirap at ang panlabas at panloob na pakikibaka, upang sa pamamagitan ng pagtanggap ng mga suntok, sila ay magtagumpay sa pamamagitan ng pagtitiis. Ganito ang daan ng Kristiyanismo. Nasa kinaroroonan ng Banal na Espiritu, sumusunod ang pag-uusig at alitan na parang anino. Nakikita mo ba kung paanong ang mga Propeta, bagaman gumawa ang Espiritu sa kanilang kalooban, ay palaging inuusig ng kanilang sariling bayan?

Nakikita mo ba kung paanong ang Panginoon, na Siya ang Daan at ang Katotohanan, ay hindi inuusig ng dayuhang bayan, kundi ng Kanyang sariling bayan? Ang Kanyang sariling bayan—ang mga Israelita—ang nag-usig at nagpako sa Kanya sa krus. At gayundin ang nangyari sa mga Apostol, sapagkat mula pa noong panahon ng Krus, ang Espiritu, ang Tagapagtaguyod, ay dumating at nanahan sa mga Kristiyano; wala nang Hudyo ang pinag-uusig pa, kundi ang mga Kristiyano lamang ang naging martir. Kaya, hindi sila dapat magtaka rito, sapagkat ang katotohanan ay dapat pag-uusigin (15:11).

72. Hindi rin ito basta pagkakataon na nakasulat tungkol kay Job na hiniling siya ni Satanas, sapagkat wala siyang magagawa sa sarili niyang kagustuhan nang walang pahintulot. Ano, nga ba, ang sinasabi ng diyablo sa Panginoon? 'Ibigay Mo siya sa aking mga kamay, *"kung hindi ka niya pagpapalain sa iyong mukha"*' (Job 1:11)? Ganito rin ngayon: si Job ay pareho, ang Diyos ay pareho, at ang diyablo ay pareho. Sa mismong sandaling nakita ni Job ang tulong ng Diyos, naging masigasig at mainit ang loob sa biyaya, hiniling siya ni Satanas at sinabi sa Panginoon: 'Dahil tinutulungan Mo siya at pinoprotektahan Mo siya, sinasamba ka niya. Ipabaya mo siya at ibigay mo sa akin, *'baka pagpalain niya ako sa harap Mo?'*' Sa wakas, na para bang dahil mismo sa pagkaaliw ng kaluluwa, umuurong ang biyaya rito, at ang kaluluwa ay iniwan sa mga tukso. Kaya't dumarating ang diyablo, inilalapat dito ang libong kapahamakan, kasama ang kawalan ng pag-asa, pagkapahamak at masasamang kaisipan, at dinudurog ang kaluluwa upang pahinain ito at ilihis mula sa pag-asa sa Diyos. Ngunit ang maingat na kaluluwa, sa kapighatian man o sa kalungkutan, ay hindi nawawalan ng pag-asa, kundi nananatiling matatag sa kanyang taglay; at ano man ang ipataw dito, sa gitna ng libong tukso, tinitii ang lahat, at sinasabi nito: 'Kahit mamatay ako, hindi ko Siya iiwan' (26:7–8).

73. Gayunpaman, ang lahat ng mga matuwid, na naglalakad sa makitid at masakit na landas, ay nagpalugud sa Diyos hanggang sa katapusan. Si Abraham ay mayaman sa paningin ng Diyos, subalit sa harap ng mundo tinawag niya ang sarili niyang alikabok at abo (Gen. 18:27), at sinasabi ni David tungkol sa kanyang sarili: *'Ang hamak ng mga tao at ang paghamak ng bayan, isang uod at hindi tao'* (Ps. 21:7). Gayundin, ang lahat ng mga Apostol at mga Propeta ay nagdusa ng mga kapighatian at ininsulto. Ang Panginoon Mismo, na Siya ang Daan at Diyos, ay hindi dumating para sa Kanyang sarili kundi para sa inyo, upang maging para sa inyo ang larawan ng lahat ng kabutihan—tingnan ninyo kung gaano Siya kababa na dumating: ang Diyos, ang Anak ng Diyos, Hari at Anak ng mga Hari, ay nagkatawang-tao bilang isang alipin, Nag-aalok Siya ng mga lunas at pinapagaling ang mga naghihirap, samantalang sa panlabas ay nagpapakita Siyang parang isa sa mga naghihirap (26:25).

74. Ngunit huwag mong balewalain ang kadakilaan ng Diyos kapag nakita mong mapagkumbaba Siya sa panlabas at, tila, tulad ng isa sa atin: Ganoon Siya nagpakita para sa ikabubuti natin, hindi para sa Kanyang sarili. Pagnilayan mo kung hindi Siya ang pinakakumbaba sa lahat sa oras na sumigaw sila, 'Ipakrus Siya, ipakrus Siya!' – at nagtipon ang karamihan sa paligid! Tulad ng sa mundo, kapag ang isang prinsipeng ay nagbigay ng hatol sa isang salarin, hinahamak at pinapahiya siya ng buong bayan; gayundin ang Panginoon, noong panahon ng pagpapakong sa krus, bilang isang taong hinatulan ng kamatayan, ay lubos na hinamak ng mga Pariseo. At nang tularan nila ang Kanyang mukha, ilagay sa Kanya ang korona ng mga tinik, at suntukin Siya sa pisngi, hindi ba't nalampasan nito ang sukatan ng lahat ng kahihyan? Sapagkat nasusulat: *'Inyang mga sumusuntok sa akin, iniharap ko ang aking likod; at sa mga nagbubunot ng aking balbas, hindi ko tinakpan ang aking mukha; hindi ko inilihim ang aking mukha sa tularan, ni ang aking mga pisngi sa mga suntok'* (Isaias 50:6). Kung gayon, kung ang Diyos ay tiniis ang napakaraming pang-aabuso, paghihirap, at kahihyan, gaano ka man magpakumbaba—na sa kalikasan ay mahina at mortal—hindi mo kailanman magagawa ang anumang makapantay sa iyong Panginoon. Para sa iyo, nagpakumbaba ang Diyos, ngunit hindi ka nagpapakumbaba kahit para sa iyong sarili, kundi itinataas mo ang iyong sarili at namamangha. Dumating Siya upang pasanin ang mga kalungkutan at paghihirap, at upang ibigay sa iyo ang Kaniyang kapayapaan; subalit ayaw mong tiisin ang pagod at pagdurusa, upang sa pamamagitan nito ay maghilom ang iyong mga sugat. Purihin ang Kaniyang pagdurusa at mahabang pagtitiis magpakailanman (26:26).

75. Kung naglakad ang Diyos sa landas na ito sa lupa, kung gayon ay dapat ninyong sundan ang Kanyang mga bakas. Ganito naglakad ang mga Apostol at ang mga Propeta. At tayo, kung nais nating maitayo sa pundasyon ng Panginoon at ng mga Apostol, ay dapat nating sundan ang kanilang halimbawa. Sapagkat sinasabi ng Apostol sa pamamagitan ng Banal na Espiritu: *'Maging katulad ninyo ako, gaya ng pagiging katulad ko kay Cristo'* (1 Cor. 4:16). Ngunit kung iniibig mo ang kaluwalhatian ng tao, nananasa kang pagsamba, at hinahangad mo ang kaginawan para sa iyong sarili, lumihis ka na sa landas. Dapat kang ipako kasama ng Napako sa Krus, magdusa kasama ng Nangdurusa, upang pagkatapos ay ikaw ay luwalhatiin

kasama ng Niluwalhati (Rom. 8:17). Sapagkat ang nobya ay dapat magdusa kasama ng Nobyo at, sa pamamagitan nito, maging katuwang at kasamang tagapagmana ni Cristo. At walang sinumang pinapayagang pumasok, nang hindi dumaranas ng paghihirap, sa lungsod ng mga banal sa pamamagitan ng daang hindi magaspang, makitid at masikip, upang magpahinga at maghari kasama ng Hari sa walang katapusang mga panahon (12:5).

76. Hanggang saan pinapayagang atakihin tayo ni Satanas, o pinapayagan ba siyang atakihin tayo nang hangga't gusto niya? Ang kanyang layunin ay hindi lamang ang mga Kristiyano, kundi pati na rin ang mga idolatra at ang buong mundo. Kaya, kung pinayagan siyang umatake nang hangga't gusto niya, wawasakin niya ang lahat. Bakit ito? Sapagkat ito ang kanyang gawain at ganito ang kanyang kalooban. Ngunit tulad ng isang palayokero, kapag inilalagay ang mga sisidlan sa apoy, ay hinuhuyan ang pugon nang may katamtaman—hindi masyadong malakas, baka masunog nang matagal kaysa kinakailangan ang mga sisidlan at mabita, ni hindi rin masyadong mahina, baka hindi masunog, hindi nasasayang ang mga sisidlan, gayundin naman ang manggagawa na gumagawa ng mga bagay na pilak at ginto ay inilalapat ang apoy nang katamtaman; sapagkat kung pinalakas niya ang apoy, natutunaw ang ginto at pilak, nagiging likido at nasasayang, at kung paanong kayang sukatan ng isip ng tao ang karga ayon sa uri ng hayop na pangbitbit—maging kamelyo man o ibang hayop—at matukoy nang eksakto kung anong bigat ang kayang pasanin, ganoon din naman, pinapayagan ng Diyos, na Nakaaalam ng tibay ng mga sisidlang pantao, ang magkasalungat na puwersa na kumilos sa iba't ibang antas (26:3).

i) Sa pamamagitan ng matiyagang pagtiis sa lahat ng ito at hindi pagbibigay ng kahit ano sa kaaway, ang kaluluwa ay lalong pinapalinis at binubuksan ang sarili sa pinakamakapangyarihang impluwensya ng biyaya ng Espiritu Santo, na sa huli ay nahahayag sa mga kidlat ng pananaw, sa mga natatanging kalagayan ng moral na kagalakan, sa mga bisyon at gabay. Naging maliwanag na ang kaluluwa ay papalapit na sa kaperpektohan.

77. Kung sino ang umiibig sa Diyos, ibinubuhos ng Diyos ang Kanyang pag-ibig sa kanila; sa sinumang minsang naniwala sa Diyos, ipinagkakaloob Niya ang makalangit na pananampalataya, at ang tao ay nagbabago. Kaya, kung paanong iniaalay mo sa Kanya ang isang handog mula sa iyong sariling mga miyembro, gayundin naman, sa parehong paraan, ipagkakaloob Niya sa iyong kaluluwa mula sa Kanyang sariling mga miyembro, upang magawa mo ang lahat ng bagay, magmahalin, at manalangin nang may kalinisan (15, 20).

78. Iniwan ni Maria ang lahat, umupo sa paanan ng Panginoon, at pinupuri ang Diyos buong araw. Nakikita mo ba kung paanong ang pag-upo sa Kanyang paanan ay hihigit pa sa pag-ibig? Ngunit upang mas maliwanag na sumikat ang salita ng Diyos, makinig pa. Kung ang sinuman ay umiibig kay Hesus at nakikinig sa Kanya gaya ng nararapat, at hindi lamang nakikinig kundi nananatili sa pag-ibig, nais na ng Diyos na gantimpalaan ang kaluluwang iyon sa anumang paraan dahil sa pag-ibig na ito, kahit na hindi alam ng tao kung ano ang matatanggap niya, o kung gaano kalawak ibubuhos ng Diyos ang Kanyang biyaya sa kaluluwa. Sapagkat kahit kay Maria, na umibig sa Kaniya at naupo sa Kaniyang mga paa, hindi lamang Siya nagbigay ng gantimpala, kundi mula sa Kaniyang sariling diwa ay ipinagkakaloob Niya ang isang tiyak na nakatagong kapangyarihan. Ang mismong mga salitang sinabi ng Diyos kay Maria ay diwa at isang tiyak na kapangyarihan. Ang mga salitang ito ay pumasok sa kanyang puso, naging isang kaluluwa sa loob ng kanyang kaluluwa, isang espiritu sa loob ng kanyang espiritu, at pinuno ng Banal na kapangyarihan ang kanyang puso; sapagkat saan man mag-ugat ang kapangyarihang iyon, naninirahan ito roon bilang isang hindi matitinag na pag-aari. Kaya naman ang Panginoon, na nakakaalam sa ipinagkakaloob Niya sa kaniya, ay nagsabi: *'Pinili ni Maria ang mas mabuting bahagi'* (Lucas 10:42). Ngunit sa paglipas ng panahon, pati ang ginawa ni Marta dahil sa pagnanais na maglingkod ay nagdala rin sa kaniya sa parehong biyaya, sapagkat siya rin ay tumanggap ng banal na kapangyarihan sa kaniyang kaluluwa (12:16).

79. At hindi ba nakapagtataka na ang mga lumapit sa Panginoon at nakipag-isa sa Kanya nang pisikal ay tumatanggap ng lakas? Minsan, nagsasalita ang mga Apostol ng isang salita, at dumarating ang Espiritu Santo sa mga mananampalataya (Mga Gawa 10:44). Tumanggap si Cornelio ng kapangyarihan mula sa salitang narinig niya. Lalo pa nang ang Panginoon ay nagsalita kay Maria, o kay Zacchaeus, o sa makasalanang babae na, na may malayang buhok, pinunasan ang mga paa ng Panginoon, o sa babaeng Samaria, o sa magnanakaw – noon ay nagpakita ang kapangyarihan, at ang Banal na Espiritu ay pumasok sa pagkakaisa ng kanilang mga kaluluwa. At ngayon, ang mga umiibig sa Panginoon, na iniwan ang lahat at palaging nananatili sa panalangin, ay lihim na natututuhan ang hindi nila alam noon. Ang Katotohanan Mismo, sa Kanyang

sariling kalooban, ay nagpapahayag ng Kanyang sarili sa kanila at nagtuturo sa kanila: '*Ako ang Katotohanan*' (Juan 14:6). Ang mga Apostol mismo, habang kasama pa ang Panginoon bago ang Krus, ay nasaksihan ang malalaking himala—tulad ng mga ketonging nagiging malinis at mga patay na nabubuhay—ngunit hindi nila alam kung paano naninirahan at gumagawa ang Banal na kapangyarihan sa loob ng puso; hindi nila alam na sila mismo ay muling mabubuhay nang espiritwal, makikipag-isa sa makalangit na kaluluwa, at magiging isang bagong nilalang. Minahal nila ang Panginoon dahil sa mga himalang ginawa Niya. Sa wakas, sinabi ng Panginoon sa kanila: 'Bakit kayo namamangha sa mga himala? Binibigyan ko kayo ng isang dakilang mana, na hindi taglay ng buong mundo' (12:17).

80. Ang mga salita ng Panginoon ay nananatiling hiwaga sa kanila hanggang sa Siya'y muling nabuhay mula sa mga patay at, para sa ikabubuti natin, ay umakyat nang may katawan sa langit. At saka ang Espiritu ng Tagapagtaguyod ay bumaba sa kanila at nagsanib sa kanilang mga kaluluwa. Ang Katotohanan Mismo ang nagpapahayag ng Kanyang sarili sa mga kaluluwa ng mga mananampalataya, at ang taong langitnong dumarating sa iyong tao, at nagkakaroon ng iisang pakikipag-isa sa pagitan nila. Kaya naman, para sa mga nananatili sa paglilingkod at masigasig na ginagawa ang lahat dahil sa sigasig para sa pananampalataya at pag-ibig sa Diyos, ito ay sa huli humahantong sa kaalaman ng Katotohanan mismo, sapagkat ang Panginoon ay nagpapahayag ng Kanyang sarili sa kanilang mga kaluluwa at tinuturuan silang manahan sa Banal na Espiritu (12:18).

81. Nasusulat: '*Tikman at lawen ninyo na mabuti ang Panginoon*' (Awit 33:9); at ang panlasang ito ay, walang duda, ang aktibong kapangyarihan ng Espiritu, na gumaganap ng Kanyang ministryo sa puso. Sapagkat ang mga anak ng liwanag at naglilingkod sa Bagong Tipan sa pamamagitan ng Espiritu Santo ay wala nang natututuhan sa mga tao, kundi tinuturuan sila ng Diyos. Ang biyaya mismo ang nag-iukit ng mga batas ng Espiritu sa kanilang mga puso. Kaya, dapat nilang hanapin ang kumpirmasyon hindi lamang sa mga Kasulatan, na nakasulat sa tinta, kundi pati na rin sa mga tableta ng puso, kung saan inuukit ng biyaya ng Diyos ang mga batas ng Espiritu at ang mga makalangit na hiwaga; sapagkat ang puso ay namamahalang may kasarinan at kaharian sa buong katawan. At kapag ang biyaya ay humawak sa pinakamalalalim na sulok ng puso, doon ito naghahari sa lahat ng mga miyembro at kaisipan, sapagkat naroroon ang isipan at lahat ng kaisipan, at ang pag-asa ng kaluluwa. Ito ang dahilan kung bakit sumusuhup ang biyaya sa lahat ng mga miyembro ng katawan (15:18).

82. Ang isang taong ganito, gaya ng nakasulat (1 Cor. 2:14), ay nakikilala ang bawat tao. Alam niya ng bawat isa kung mula saang pinagmulan nila hinango ang kanilang mga salita, kung saan sila tumigil, at saang yugto sila naroroon; subalit wala sa mga mayroong diwa ng sanlibutan ang makakakilala o makahahatol sa kaniya. Ang tanging may taglay sa kanilang sarili ng banal na Espiritu ng Diyos ang makakakilala sa kapwa nila, gaya ng sinasabi ng Apostol: '*Ang mga espiritwal ang humuhusga sa mga espiritwal*' (9:8).

83. Ang mga itinuring na karapat-dapat maging mga anak ng Diyos at muling ipanganak sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, na taglay sa kanilang sarili si Cristo na nagbibigay-liwanag at nagpapalubag-loob sa kanila, ay ginagabayan ng Espiritu sa maraming paraan at sa iba't ibang anyo, at ang biyaya ay gumagawa nang hindi nakikita sa kanilang mga puso sa gitna ng kapayapaang espiritwal. Ngunit humango tayo ng mga larawan mula sa mga nakikitang ligaya ng mundong ito, upang sa pamamagitan ng mga kawangisang ito ay bahagyang maipakita kung paano gumagawa ang biyaya sa mga kaluluwa ng ganitong mga tao. Minsan, sila ay masaya, na parang nasa isang piging ng hari, at nagagalak sa hindi mailarawang kagalakan. Sa ibang pagkakataon, sila ay parang nobya, na pinatitibay ng banal na kapayapaan sa pakikipag-isa sa kanyang nobyo. Minsan din, na parang mga anghel na walang katawan, habang nasa katawan pa rin, nararamdaman nila sa kanilang sarili ang parehong gaan at umaakyat na diwa. Sa ibang pagkakataon, para silang nasa ligaya ng isang piging, pinapasigla at pinapahanga ng Espiritu, nagpapasasa sa mga banal na espiritwal na hiwaga (18:7).

84. Ngunit sa ibang pagkakataon ay tila sila'y umiiyak at nagdadalamhati para sa sangkatauhan at, sa kanilang panalangin para kay Adan bilang kabuuan, ay nagbubuhos ng luha at umiiyak, na pinapainit ng espiritwal na pag-ibig para sa sangkatauhan. Minsan, pinapailawan sila ng Espiritu ng ganoong kagalakan at pag-ibig na, kung maaari nga, isasaklang nila ang bawat tao sa kanilang puso, nang hindi nagkakaiba sa pagitan ng masasama at mabuti. Minsan, sa kababaang-loob ng espiritu, lubos silang nagpapakumbaba sa harap ng bawat tao na itinuturing nila ang kanilang sarili bilang pinakahuli at pinakamaliit sa lahat. Minsan, patuloy silang pinananatili ng Espiritu sa hindi mailarawang kagalakan. Minsan ay inihalalintulad sila sa isang makapangyarihang mandirigma na, matapos isuot ang makaharing baluti, ay lumalabas upang makipaglaban

sa kanyang mga kaaway at buong tapang na nakikipaglaban upang talunin sila. Sapagkat sa parehong paraan, isinusuot ng espirituwal na mandirigma ang makalangit na baluti ng Espiritu, sumusulong laban sa kanyang mga kaaway at nakikipagdigma sa kanila, upang supilin sila sa ilalim ng kanyang mga paa (18:8).

85. Minsan ang kaluluwa ay nakakahanap ng kapahingahan sa isang uri ng dakilang katahimikan, tahimik at kapayapaan, naninirahan sa dalisay na espirituwal na kagalakan, sa di-mailahad na kapanatagan at ligaya. Minsan, sa pamamagitan ng biyaya, nagkakaroon ito ng kakayahang maunawaan ang ilang bagay, sa di-mailahad na karunungan, sa pamamagitan ng patnubay ng di-masusukat na Espiritu—mga bagay na hindi mailahad sa salita o masabi nang malakas. Minsan, ang isang tao ay nagiging tulad ng sinumang karaniwang tao. Ganito kumikilos ang biyaya sa iba't ibang paraan sa piling ng mga tao at ginagabayan ang kaluluwa sa maraming paraan, dinadala ito sa kapahingahan ayon sa kalooban ng Diyos, at sinasanay ito sa iba't ibang paraan upang maiharap ito sa makalangit na Ama na ganap, walang kapintasan, at dalisay (18, 9).

86. Ang mga mismong gawa ng Espiritu na ito na ating binanggit ay umaabot sa mas mataas na antas sa mga taong malapit na sa kaperpektoan. Sapagkat ang iba't ibang anyo ng aliw ng biyaya ay ipinapahayag sa iba't ibang paraan sa pamamagitan ng salita at patuloy na isinasagawa sa mga tao, kaya't ang isang gawa ay sinusundan ng isa pa. Kapag ang kaluluwa ay umakyat sa kaperpeksiyunan ng Espiritu, matapos lubusang malinis mula sa lahat ng mga pagnanasa, at, sa di-mailarawang pakikipag-isa, ay napasok sa pagkakaisa at pagsasama sa Espiritu, ang Tagapagtaguyod, at, sa pagkakaisa sa Espiritu, ay siya mismo'y itinuring na karapat-dapat na maging espiritu, kanita'y siya'y nagiging ganap na liwanag, ganap na mata, ganap na espiritu, ganap na kagalakan, ganap na kapayapaan, ganap na tuwa, ganap na pag-ibig, ganap na awa, ganap na kabutihan at pagkamapagkawanggawa. Tulad ng isang bato sa kailaliman ng dagat na napapaligiran sa lahat ng panig ng tubig, gayon din ang mga taong ito, na sa lahat ng paraan ay nagkakaisa sa Banal na Espiritu, ay nagiging tulad ni Cristo, na taglay sa kanilang sarili ang mga birtud ng espirituwal na lakas, at nananatiling walang kapintasan, walang mantsa, at dalisay sa kalooban. Sapagkat paano nga ba makapapamunga ng bunga ng kasamaan sa panlabas ang mga muling nabago ng Espiritu? Sa kabaligtaran, ang mga bunga ng Espiritu (18:10) ay laging sumisikat sa kanila sa lahat ng bagay.

87. Ang isa naman ay pumapasok upang lumuhod – at ang kanyang puso ay napupuno ng banal na kapangyarihan; ang kanyang kaluluwa ay nagagalak sa Panginoon, na parang nobya sa kanyang nobyo, ayon sa mga salita ng Propeta Isaias, na nagsasabi: *'Kung paanong ang nobyo ay nagagalak sa nobya, ganoon din naman ang Panginoon ay magagalak sa inyo'* (Isa. 62:5). At kung minsan, matapos magtrabaho buong araw, inilalaan niya ang isang oras para sa panalangin – at ang kanyang kalooban, na may labis na kagalakan, ay nadadala sa isang kalagayan ng panalangin, sa walang hanggang kalaliman ng panahong iyon, kaya ang isip, na lumilipad at nabibighani, ay lubos na nalubog dito. Sa panahong ito, nalilimutan sa kaniyang isipan ang mga bagay sa lupa, sapagkat napupuno at nabibighani ang kaniyang pag-iisip sa Banal, sa makalangit, sa walang hanggan, sa hindi mauunawaan, at sa isang bagay na kamangha-mangha na hindi maisambit ng mga labi ng tao. Sa takdang oras na ito, nananalangin ang isang tao at nagsasabi: 'Oh, sana'y sabay na lumisan ang aking kaluluwa at ang aking panalangin' (8:1).

88. Pumasok ba ang tao sa ganitong kalagayan palagi? Totoo na ang biyaya ay naninirahan nang walang tigil, tumatagal at kumikilos bilang lebadura sa loob ng isang tao mula pagkabata, at ang presensyang ito sa loob ng tao ay nagiging, gaya ng sinasabi, isang likas at hindi mapaghihiwalay na bahagi, na para bang isa na sa kanyang pagkatao; gayunpaman, ayon sa kalooban ng Diyos, binabago Niya ang Kanyang mga gawain sa loob ng tao para sa kanyang kapakinabangan. Minsan ang apoy na ito ay sumisiklab at mas masidhi ang paglilibab, samantalang sa ibang pagkakataon ay tila mas mahina at mas mahinahon; sa ibang pagkakataon ay mas lalo pang nagniningning ang liwanag na ito, samantalang sa ibang pagkakataon ay unti-unti itong humihina at nanghihina; at ang lamparang ito, na laging naglilibab at nagniningning, ay kung minsan ay mas nagiging maliwanag, na mas nagniningning sa ekstasi ng pag-ibig ng Diyos, samantalang sa ibang pagkakataon ay kaunti lamang ang sinisiklab nitong ningning, at ang liwanag na likas sa tao ay nagiging mahina (8, 2).

89. Higit pa rito, sa ilan, ang tanda ng krus ay lumitaw sa liwanag at naimprenta sa panloob na sarili. Minsan din, habang nananalangin, ang isang tao ay napapasok sa isang uri ng ekstasi; tila nakatayo siya sa isang simbahan sa harap ng altar, at iniharap sa kanya ang tatlong tinapay na parang pinahiran ng langis; at sa tuwing natitikman niya ang mga ito, lumalaki at tumataas ang mga tinapay. Minsan din, lilitaw ang isang tiyak na makinang na kasuotan, na walang kapareho sa lupa sa panahong ito at hindi maaaring gawin ng mga kamay ng tao. Sapagkat gaya ng Panginoon, nang umakyat Siya sa bundok kasama sina Juan at Pedro, binago Niya

ang Kanyang mga kasuotan at pinagliwanag ang mga ito na parang kidlat, gayon din ang nangyari sa kasuotang ito; at ang taong nakasuot nito ay napuno ng pagkamangha at pagkabighani. Sa ibang pagkakataon naman, ang liwanag na ito, na lumilitaw sa puso, ay inihahayag ang pinakaloob, pinakamalalim, at pinakatagong liwanag; kaya't ang isang tao, na lubos na nabubuhay sa gayong katamisan at gayong pagninilay, ay wala nang kontrol sa sarili, kundi siya ay, wari, isang ligaw na tao at isang barbaro sa mundong ito, dahil sa kasaganaan ng pag-ibig at katamisan at dahil sa mga nakatagong hiwaga, upang ang isang tao, na tumanggap ng kalayaan sa panahong iyon, ay maabot ang perpektong sukat, maging dalisay at malaya sa kasalanan. Ngunit pagkatapos nito, humina ang biyaya at bumaba ang belo ng sumasalungat na kapangyarihan; gayunpaman, nanatiling nakikita ang biyaya, tila sa bahagi, at sa mas mababang antas ng kaperpektohan (8, 3).

90. Ang isang tao ay dapat, gaya ng sinasabi, dumaan sa labindalawang baitang at pagkatapos ay makamtan ang kaganapan. Sa ibang pagkakataon, nararating nga niya ang kalagayang ito at nakakamit ang kaperpeksyon. Pagkatapos ay nagsisimulang kumilos nang mahina muli ang biyaya, at bumababa ang tao ng isang baitang at nakatayo sa ika-labing-isa. Ngunit ang iba, na may saganang biyaya, ay nakatayo araw at gabi sa pinakamataas na antas, malaya at dalisay, laging nakatutok at itinaas. At ngayon, ang isang tao na ipinahayag sa kaniya ang mga kababalaghang ito at naranasan niya ang mga ito nang personal—kung palagi itong ganito sa kaniya—ay hindi na makakaya pang pasanin ang tungkulin ng pagpapalago ng Salita, o anumang ibang pasanin; tatanggi siyang makinig o mag-alala, gaya ng karaniwan, sa sarili niya at sa darating na araw, kundi uupo na lamang sa isang sulok, nasa paghanga at ligaya. Kaya nga hindi ipinagkakaloob sa kaniya ang perpektong sukat, upang magawa niyang asikasuhin ang pangangalaga sa mga kapatid at ang ministeryo ng Salita, maliban kung ang paghahati ng bakod ay nabuwag na at napagtagumpayan na ang kamatayan (8:4).

91. Sa katotohanan, gayunpaman, ganito ito: tulad ng pinatigas na hangin, isang uri ng malungkot na puwersa ang nakapatong sa isang tao at bahagyang tinatakpan sila. Ang lampara ay nagliliyab at nagniningning nang walang tigil; gayunpaman, tila may belo na nakalapag sa ibabaw ng liwanag, at sa gayon ay kinikilala ng isang tao na siya ay hindi pa ganap at hindi lubos na malaya sa kasalanan; kaya masasabi na ang paghahati ng kulungan ay nabuwag at nabasag na, ngunit sa ibang aspekto ay hindi ito ganap o permanenteng nawasak. Sapagkat may mga sandali na ang biyaya ay nag-aalab, nagpapalubag-loob, at nagpapakalma sa isang tao nang higit na malakas, at may mga sandali naman na ito ay humihina at nanghihina, ayon sa kanyang sariling pag-aayos para sa kapakinabangan ng tao. Sino nga ba, kahit sandali man lang, ang nakamit ang kaperpektohan, natikman at naranasan ang kalagayang iyon? Hanggang sa araw na ito, wala akong kilalang kahit isang Kristiyano na perpekto o malaya. Sa kabaligtaran, kahit na ang isang tao ay makatagpo ng kapahingahan sa biyaya, makamit ang mga hiwaga at rebelasyon, at maranasan ang matinding tamis ng biyaya, nananahan pa rin ang kasalanan sa kanilang kalooban. Ang mga taong ito, dahil sa kasaganaan ng biyaya at liwanag sa kanilang kalooban, ay itinuturing ang kanilang sarili na malaya at perpekto, ngunit sila'y nagkakamali rito, sapagkat naliligaw sila dahil sa kakulangan ng karanasan sa mismong biyayang gumagawa sa kanilang kalooban. At hanggang ngayon ay hindi pa ako nakakakita ng kahit isang taong malaya; at, dahil sa ibang pagkakataon ay ako mismo ay, sa ilang bahagi, nakarating sa yugtong iyon, napagtanto ko at nalaman kung bakit walang perpektong tao (8, 5).

92. Sabihin mo sa amin, nasa anong yugto ka? – Ngayon, pagkatapos ng tanda ng krus, ang biyaya ay gumagawa sa ganoong paraan at pinatatanim ang lahat ng mga galamay at ang puso, na ang kaluluwa, dahil sa labis na kagalakan, ay nagiging parang isang inosenteng sanggol, at hindi na hinahatulan ng isang tao ang alinman sa Griyego, o Hudyo, o makasalanan, o karaniwang tao, ngunit ang taong panloob ay tumitingin sa lahat nang may malinis na mata at nagagalak sa buong mundo, at sa lahat ng paraan ay nanaisin niyang parangalan at mahalina ang mga Griyego at mga Hudyo. Sa ibang pagkakataon, siya, ang anak ng mga hari, ay naglalaan ng matibay na pag-asa sa Anak ng Diyos na gaya ng sa kanyang sariling ama. Nabubuksan ang mga pinto sa kanyang harapan, at siya'y pumapasok sa maraming tahanan; at sa kanyang pagpasok, muling nabubuksan ang mga pinto sa kanyang harapan sa pantay na bilang—halimbawa, mula sa isang daang tahanan patungo sa ibang isang daan—at siya'y yumayaman; at sa lawak ng kanyang kayamanan, bagong mga kababalaghan ang inihahayag sa kanya sa pantay na sukat. Sa kaniya, bilang anak at tagapagmana, ipinagkakatiwala ang hindi mailahad ng likas na makatao, ni masambit ng labi o dila (8:6).

7. Ang Pinakamataas na Antas ng Kristiyanong Kaperpeksiyunan

1. Inilahad ni propeta Ezekiel ang banal at maluwalhating paghahayag at pangitain na kaniyang nasilayan, at inilarawan ito bilang isang paghahayag na puno ng hindi mailahad na mga hiwaga. Sapagkat nakita niya sa parang ang isang kerubing karwahe, na hinihila ng apat na espiritwal na nilalang. Bawat buhay na nilalang ay may apat na mukha: ang isa ay mukha ng leon, ang isa naman ay mukha ng agila, ang ikatlo ay mukha ng guya, at ang ikaapat ay mukha ng tao. At ang bawat mukha ay may pakpak, kaya't hindi matukoy kung alin ang harapan o likuran. '*Ang kanilang mga pisngi ay puno ng mga mata*', at ang kanilang mga dibdib ay puno rin ng mga mata, at walang lugar na hindi puno ng mga mata. Sa tabi ng bawat mukha ay may tatlong gulong, na parang gulong sa loob ng gulong, at may espiritu sa loob ng mga gulong. At nakita ng Propeta ang tila anyo ng isang tao, at ang mga paa niya ay parang gawa sa safiro. Ang karwaheng ito (ibig sabihin, ang mga Kerub at ang mga buhay na nilalang) ay nagdala sa Panginoon na nakaupo rito. Kahiman saan Siya nagnanais pumunta, iniikot ng mga buhay na nilalang ang kanilang mga mukha sa direksyong iyon. At nakita ng Propeta, sa ilalim ng mga pakpak ng mga kerubin, na parang *isang kamay ng tao* na sumusuporta at nagdadala sa kanila (Ezek. 1:5–28 at kabanata 10). (1:1).

2. Ang nakita ng Propeta sa kanyang bisyon ay totoo at walang alinlangan, subalit ito ay tumuturo sa iba pang bagay; ito ay nagbabadya ng isang hiwaga at banal na bagay, isang hiwagang tunay na nakatago mula sa mga salinlahi ng nakaraan, ngunit inihayag sa mga huling araw, sa pagparito ni Cristo. Nasaksihan ng Propeta ang hiwaga ng kaluluwa na nakatakdang tanggapin ang Panginoon at maging trono ng Kanyang kaluwalhatian. Sapagkat ang kaluluwa, na inihanda ng Espiritu bilang Kaniyang luklukan at tinitirhan—at itinuring Niya na karapat-dapat makibahagi sa Kaniyang liwanag at pinaliwanagan ng kagandahan ng Kaniyang di-mailarawang kaluwalhatian—ay nagiging ganap na liwanag, ganap na mukha, ganap na mata; walang bahagi nito na hindi napupuno ng liwanag ng mga espirtual na mata; ibig sabihin, walang bahagi nito ang nangingitim, kundi ito ay lubos na binubuo ng liwanag at espiritu; ito ay ganap na napupuno ng mga mata at walang huling bahagi o likuran, kundi nagmumukhang isang mukha mula sa bawat anggulo, sapagkat ang hindi mailarawang ganda ng kaluwalhatian ng Liwanag ni Cristo ay bumaba rito at nananahan sa loob nito. At tulad ng araw na pare-pareho saanman, na walang bahaging huling o kulang, kundi binubuo ng mga bahaging magkasing-pareho, ito'y sumisikat nang buo sa liwanag, at liwanag ang kabuuan nito; o tulad ng apoy—ang mismong liwanag ng apoy— ganap na katulad ng sarili nito at wala sa loob nito ang una o huli, ni mas dakila o mas mababang bahagi—ganyan din ang kaluluwa, na ganap na naliwanagan ng di-mailarawang ganda ng kaluwalhatian ng liwanag mula sa mukha ni Cristo, at lubos na nakipag-isa sa Banal na Espiritu at napatunayang karapat-dapat na maging tirahan at trono ng Diyos, ay nagiging ganap na isang mata, ganap na liwanag, buong-buo isang mukha, buong-buo kaluwalhatian, buong-buo espiritu, gaya ng paghahanda, pag-aayos, at pagbihag ni Cristo sa kaniya ng espiritwal na kagandahan; Siya na siyang nagbubuhay, gumagabay, sumusuporta, at nag-aangat sa kaniya. Sapagkat nasusulat na '*ang kamay ng tao*' ay nasa ilalim ng mga kerubin (Ezek. 1:8). Si Cristo Mismo ang siyang nagdadala at gumagabay sa kaluluwa (1:2).

3. Ang apat na buhay na nilalang na nagdadala sa karwahe ay kumakatawan sa mga makapangyarihang intelektwal na kapangyarihan ng kaluluwa. Tulad ng paghahari ng agila sa mga ibon, ng leon sa mga mababangis na hayop, ng baka sa mga malalambing na hayop, at ng tao sa lahat ng nilalang, gayundin naman sa kaluluwa ay mayroon ding mas maharlikang intelektwal na kapangyarihan, namely ang kalooban, ang budhi, ang isip at ang kapangyarihan ng pag-ibig. Ang karwahe ng kaluluwa ay pinamamahalaan nila; sa mga ito naninirahan ang Diyos. Ayon sa isa pang interpretasyon, siyempre, tumutukoy ito sa makalangit na Simbahan ng mga Santo. At tulad ng pagsasalita ng Propeta doon tungkol sa mga hayop, na nagsasabing napakalaki ang kanilang tangkad, puno sila ng mga mata, at walang sinumang makabilang sa bilang ng kanilang mga mata o masukat ang kanilang tangkad, sapagkat hindi ipinagkaloob ang kaalaman tungkol dito—tulad ng bawat tao ay binigyan ng kakayahang makita ang mga bituin sa kalangitan at mamangha rito, subalit imposible para sa sinuman na malaman ang kanilang bilang— sa parehong paraan, ipinagkakaloob ito sa lahat ng nagnanais na magsikap na pumasok sa makalangit na Simbahan ng mga Santo at maghanap ng kagalakan doon; ngunit ang makilala at maunawaan ang bilang ng mga Santo—ito ay pag-aari ng nag-iisang Diyos. Ang siyang nauupo sa karwahe at sa trono ng mga nabanggit na buhay na nilalang—o sa loob ng bawat kaluluwang naging trono at luklukan Niya, nang maging isang mata at isang liwanag—ay nagmamartsa at gumagalaw, nakaupo rito, pinamamahalaan gamit ang mga tali ng Espiritu at ginagabayan ito ayon sa Kanyang sariling kaalaman. Tulad ng mga espiritwal na hayop na hindi nagmartsa kung saan nila nais pumunta, kundi kung saan alam at ninanais ng Nakaupo sa kanila at nananalantay, gayon din naman rito Siya Mismo ang naghahari

at nangunguna, na ipinapakita ang daan sa pamamagitan ng Kanyang Espiritu. Kaya, hindi ayon sa sariling kalooban nila, kailanman nila gusto, na ang mga kaluluwa ay umaakyat sa langit, kundi ginagabayan ng Diyos ang kaluluwa, na pinakawalan na ang katawan, na magsikap sa pag-iisip patungo sa langit; at muli, kapag Kanyang gusto, naglalakad ito sa laman at sa mga pag-iisip nito, at ayon sa Kanyang sariling kalooban ay dumarating sa mga hangganan ng mundo, at ipinahahayag Niya rito ang mga hiwaga. O tunay na kahanga-hanga, mabuti, iisa at tunay na Tagapamahala! Kaya, kung ang kaluluwa ay pinapuri na ngayon at pumasok sa pagkakaisa sa Espiritu, ang mga katawan naman ay makikibahagi rin sa muling pagkabuhay (1:3).

4. Tungkol sa mga kaluluwa ng mga matuwid na nagiging liwanag ng langit, ang Panginoon Mismo ang nagsabi sa mga Apostol: *'Kayo ang liwanag ng mundo'* (Matt. 5:14). Matapos Niya Mismong gawing liwanag ang mga ito, inutusan Niya na liwanagan ng mga ito ang mundo, at sinasabi: *'Walang sinumang nag-iilaw ng sulo at inilalagay ito sa ilalim ng sukat, kundi sa patpat ng sulo, upang magbigay-liwanag sa lahat ng nasa house. Sa ganoong paraan, sumiklab nawa ang inyong liwanag sa harap ng iba'* (Matt. 5:15–16). At ang ibig sabihin nito: huwag ninyong itago ang kaloob na tinanggap ninyo mula sa Akin, kundi ibahagi ninyo ito sa lahat ng nagnanais nito. At muli: *'Ang mata ang sulo ng katawan: kung malinaw ang mata mo, ang buong katawan mo'y mapupuno ng liwanag; ngunit kung masama ang mata mo, ang buong katawan mo'y mapupuno ng kadiliman. Kung ang liwanag nga sa loob mo'y kadiliman, kay dako nga ng kadiliman!'* (Matt. 6:22–23)? Tulad ng mga mata na siyang liwanag ng katawan—at kapag malusog ang mga ito, ang buong katawan ay nagliliwanag, ngunit kapag may pumasok sa mga mata at nabulag ito, ang buong katawan ay napupuno ng kadiliman—ganyan din, ang mga Apostol ay hinirang bilang mga mata at liwanag para sa buong mundo. Kaya, inutusan sila ng Panginoon at sinabi: *'Kung kayo, na siyang liwanag ng mundo, ay maninindigan nang matatag at hindi matitinag, ang buong katawan ng mundo ay magiging maliwanag. Ngunit kung kayo, na liwanag ng mundo, ay magdilim, ano nga kaya ang kadiliman—ibig sabihin, ang mundo?'* Kaya nga, ang mga Apostol, nang sila'y maging liwanag, ay nagsilbing liwanag para sa mga naniwala, na nagpapaliwanag sa kanilang mga puso sa pamamagitan ng makalangit na liwanag ng Espiritu na siyang nagbigay-liwanag sa kanila (1:4).

5. Ang mga naghubad sa lumang taong lupa, at mula sa kanino hinubad ni Jesus ang mga kasuotan ng kaharian ng kadiliman, ay binalutan ng bagong taong langit, si Jesucristo. At binihisan sila ng Panginoon ng mga kasuotan ng kaharian ng di-mailarawang liwanag, ng mga kasuotan ng pananampalataya, pag-asa, pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, awa at kabaitan, at gayundin ng lahat ng iba pang banal na kasuotan na nagbibigay-buhay ng liwanag, buhay at di-mailarawang kapahingahan, upang, kung paanong ang Diyos ay pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, kabutihan at awa, upang ang bagong tao rin ay maging ganoon sa pamamagitan ng biyaya (2:4–5).

6. Ang mga perpektong Kristiyano, na hinatulan na karapat-dapat na makapasok sa sukatan ng kaperpektohan at lumapit sa Hari, ay laging iniaalay ang kanilang sarili bilang handog sa Krus ni Cristo. Tulad ng sa panahon ng mga Propeta na ang pagpahid ay pinakamataas na pinahalagahan, dahil ang mga hari at propeta ay pinahiran, gayon din naman ngayon ang mga taong espirituwal, na pinahiran ng langitnang pahid, ay nagiging mga Kristiyano sa pamamagitan ng biyaya, upang sila ay maging mga hari at propeta ng mga langitnang hiwaga. Sila ay parehong mga anak, mga panginoon, at mga diyos, na tinalian, dinala sa pagkabihag, pababa, ipinako sa krus, at inihandog bilang isang kaloob. Kung ang pagpahid ng langis, gaya ng galing sa isang lupaing halaman, mula sa isang nakikitang puno, ay nagkaroon ng ganoong kapangyarihan na ang mga pinahiran ay walang dudang tumanggap ng kanilang tungkulin (sapagkat kinilala ng lahat na sila ay hinirang bilang mga hari, at ang pinahiran na si David ay agad na pinag-uusig at pinahirapan, ngunit makalipas ang pitong taon ay siya'y naging hari), gaano pa nga kaya ang mga ang kanilang isipan at panloob na pagkatao ay pinahiran ng langitnang at espirituwal na langis ng kagalakan—na nagbibigay-liwanag at tuwa—ay tumatanggap ng selyo ng di-mamatay na kaharian at walang hanggang kapangyarihan, ang panata ng Espiritu, — ang Banal na Espiritu Mismo at ang Tagapagtaguyod (unawain ninyo, kung gayon, na ang Tagapagtaguyod ay parehong nagpapalubag-loob at pinupuno ng kagalakan ang mga nasa dalamhati). (17:1).

7. Ang mga pinahiran ng langis ng makalangit na pagtanim, ang punong-kahoy ng buhay—si Jesucristo—ay itinuring na karapat-dapat na makapasok sa sukatan ng kaganapan, iyon ay, ang kaharian at ang pagiging mga anak; sapagkat habang nasa mundong ito pa, nakikibahagi na sila sa mga hiwaga ng makalangit na Hari, may tapang sa harap ng Makapangyarihan, at pumapasok sa Kaniyang palasyo, kung saan nananahan ang mga Anghel at ang mga espiritu ng mga Banal. Sapagkat kahit hindi pa nila natatanggap ang buong mana na inihanda para sa kanila sa darating na panahon, sa pamamagitan ng pangakong natanggap na

nila ngayon, nakasiguro na nila ang kanilang kinalalagyan na parang koronado na at naghahari na; at, sa pamamagitan ng kasaganaan at katapangan ng Espiritu, hindi na nila ikinagugulat na maghahari sila kasama ni Cristo. Bakit nga ba ito ganoon? Sapagkat, habang nasa laman pa, taglay na nila sa kanilang sarili ang pakiramdam ng katamisan at ang pagganap ng kapangyarihan (17:2).

8. Tulad ng sa katapusan ng mundo, kapag ang makapangyarihang saligang ito ay wala nang magiging katuturan, ang mga matuwid ay maninirahan na sa kaharian, sa liwanag at kaluwalhatian, na wala nang ibang nakikita kundi si Cristo na namamalagi magpakailanman sa kaluwalhatian sa kanan ng Ama, gayon din naman ang mga ito, na ngayo'y hinatawid na at bihag na sa panahong iyon, ay pinagmamasdan ang lahat ng kagandahan at kababalaghan doon. Sapagkat habang tayo'y nasa lupa pa, may tinitirhan tayo sa langit, bilang mga naninirahan at mamamayan ng mundong iyon sa ating isipan at sa ating kalooban. Tulad ng paningin ng mata, kapag malinis, ay laging malinaw na nakikita ang araw, gayon din naman ang isip, na lubusang napadalisa, ay laging nasisilayan ang kaluwalhatian ng liwanag ni Cristo at naninirahan sa Panginoon araw at gabi, gaya ng katawan ng Panginoon, na pinag-isa sa Pagkadiyos, ay laging naninirahan kasama ng Espiritu Santo. Ngunit hindi agad-agad nararating ng mga tao ang kalagayang ito, at maging noon pa man ay sa pamamagitan lamang ng pagsusumikap, pagdadalamhati, at malaking pagsisikap (17:4).

9. Kung paanong ang Panginoon, nang likuran Niya ang lahat ng kapangyarihan at awtoridad, ay nagbalatkayong laman, gayon din naman ang mga Kristiyano ay bumabalot sa kanilang sarili ng Banal na Espiritu at nananahan sa kapayapaan. Kahit na may alitang magmula sa labas, at magdulot si Satanas ng mga sugat, sila ay protektado sa kanilang kalooban ng kapangyarihan ng Panginoon at nananatiling hindi nababahala sa mga pag-atake ni Satanas. Nang tuksuhin ni Satanas ang Panginoon sa ilang sa loob ng apatnapung araw, nagdulot ba siya ng anumang pinsala sa Kanya sa pamamagitan ng pag-atake sa Kanyang katawan mula sa labas? Ang Diyos ay nasa katawang iyon. Gayundin, ang mga Kristiyano, kahit na matukso mula sa labas, ay pinupuno sa kalooban ng kapangyarihan ng Pagkadiyos at hindi nakararanas ng anumang pinsala. Ngunit kung may nakarating sa antas na ito, narating na nila ang ganap na pag-ibig ni Cristo at ang katuparan ng Pagkadiyos. Samantala, ang mga hindi pa ganoon ay patuloy na nakikipaglaban sa loob. Sa isang sandali ay nakakahanap sila ng kapayapaan sa panalangin, samantalang sa iba naman ay sila'y nasa kalungkutan at alitan. Sapu, kalooban ng Panginoon—dahil ang isang tao ay sanggol pa lamang—na ang Panginoon ang gumabay sa kanila sa mga pakikibakang ito. At sa loob, tila lumilitaw ang dalawang aspeto: liwanag at kadiliman, kapayapaan at kalungkutan; sa isang sandali nananalangin sila nang payapa, samantalang sa iba ay nasa kaguluhan (26, 15).

10. Hindi mo ba naririnig kung ano ang sinasabi ni Pablo? 'Kung taglay ko man ang lahat ng mga kaloob, at ibigay ko pa nga ang aking katawan upang masunog, at magsalita ako sa mga wika ng mga anghel, ngunit wala akong pag-ibig, ako'y wala' (1 Cor. 13:1–3). Sapagkat ang mga kaloob na ito ay humahantong lamang sa kaganapan, at ang mga nakamtan na nito, bagaman nasa liwanag na, ay mga sanggol pa rin. Marami sa mga kapatid ang umakyat sa antas na ito at nagkaroon ng mga kaloob ng pagpapagaling, rebelasyon, at propesiya; ngunit dahil hindi pa nila nararating ang perpektong pag-ibig, na kung saan naroroon ang '*sapin ng kaganapan*' (Col. 3:14), sumiklab ang alitan sa kanilang pagitan, at nang sila'y mawalan ng pag-asa, sila'y nabigo. Ngunit ang sinumang makamtan ang ganap na pag-ibig ay nagiging bihag at bilanggo ng biyaya. At ang sinumang unti-unting lumalapit sa ganap na sukatan ng pag-ibig, ngunit hindi pa nararating ang punto na maging bihag ng pag-ibig, ay nananatili sa ilalim ng banta ng alitan at pagbagsak; at kung hindi niya ipagtatanggol ang kaniyang sarili, ihahagis siya ni Satanas pababa (26:16).

11. Dapat malaman ng lahat na may mga mata na siyang pinakamalalim na bahagi ng mga mataong ito, at may pandinig na siyang pinakamalalim na bahagi ng pandinig na ito. At kung paanong nakikita ng mga mata ang mukha ng isang kaibigan o minamahal sa pamamagitan ng mga pandama, gayundin nakikita at nakikilala ng mga mata ng isang karapat-dapat at tapat na kaluluwa, na pinaliwanagan ng Banal na liwanag, ang tunay na kaibigan, ang pinakamamahal at pinakahinahangad na Nobyo ng Panginoon, sa sandaling maliwanagan ang kaluluwa ng Espiritu na karapat-dapat sa pagsamba. At sa ganitong paraan, ang kaluluwa, na pinagninilayan sa isip ang pinakahihintay at natatangi, di-mailarawang ganda, ay tinatablan ng Banal na pag-ibig, naaayon sa lahat ng espiritwal na birtud, at bilang resulta ay nagkaroon ng walang hanggan at hindi mauubos na pag-ibig para sa Panginoong kanyang pinakahihintay (28, 5).

12. Sa lilim ng Batas na ibinigay sa pamamagitan ni Moises, inutusan ng Diyos na sa Sabado ay magpahinga ang lahat at huwag gumawa ng anumang gawain. At ito ay isang pahiwatig at anino ng tunay na Sabado na ipinagkaloob sa kaluluwa ng Panginoon. Sapagkat ang kaluluwa, na naging karapat-dapat na

palayain mula sa mga kahiya-hiyang at maruruming kaisipan, ay nag-oobserba ng tunay na Sabado at nagpapahinga sa tunay na kapahingahan, nananatiling walang ginagawa at malaya mula sa lahat ng madilim na gawa. Sapagkat sa tipikal na Sabado na iyon, bagaman nagpahinga sila sa katawan, ang kanilang mga kaluluwa ay nakagapos sa panlilinlang at mga bisyong; ngunit ang tunay na Sabado na ito ang tunay na kapahingahan ng kaluluwa, na nananatiling walang ginagawa at nililinis mula sa mga makasatanang kaisipan, nagpapahinga sa walang hanggang kapayapaan at kagalakan ng Panginoon (35:1).

13. Sapagkat tinatawag ng Panginoon ang tao upang magpahinga, na sinasabi: *'Magsilapit sa akin, kayong lahat na nagpupursigi at nabibigatan, at bibigyan ko kayo ng kapahingahan'* (Mateo 11:28). At ang mga kaluluwang nagpapasakop at lumalapit sa Kanya, binibigyan Niya ng kapahingahan mula sa mabibigat, pabayat at maruruming kaisipan; sila'y napalalaya mula sa lahat ng kawalang-katuwiran, magsadya ng tunay, kaaya-aya at banal na Sabado, ipagdiwang ang isang espirituwal na kapistahan ng di-mailahad na kagalakan at tuwa, at magsagawa, mula sa isang dalisay na puso, ng isang paglilingkod na dalisay at kaaya-aya sa Diyos. At ito ang tunay at maningning na Sabado. Kaya't ipagpakumbinsi rin natin ang Diyos na tayo rin ay makapasok sa kapahingahang ito, mapalaya mula sa mga kahiya-hiya, mapanlinlang, at walang kabuluhang kaisipan, at sa gayon ay magkaroon ng kakayahang maglingkod sa Diyos nang may malinis na puso at ipagdiwang ang kapistahan ng Banal na Espiritu. At mapalad ang siyang makapasok sa kapahingahang ito (35:1, 3).

14. Kapag ang kaluluwa ay kumapit sa Panginoon, at ang Panginoon, sa Kanyang awa at pag-ibig, ay dumarating at kumakapit sa kanya, at ang kanyang pagkaunawa ay naninirahan nang walang tigil sa biyaya ng Panginoon, kung gayon ang kaluluwa at ang Panginoon ay nagiging isang espiritu, isang pagkakaisa, isang isip. Ang katawan ng kaluluwa ay nananatiling nakahandusay sa lupa, samantalang ang isip nito ay naninirahan nang lubos sa makalangit na Jerusalem, umaakyat sa ikatlong langit, nakakabit sa Panginoon, at nagsisilbi sa Kanya roon (46:3).

15. At Siya Mismo, na nakaupo sa makalangit na lungsod sa trono ng kaluwalhatian sa kaitaasan, ay nananahan nang lubos kasama ng kaluluwa sa loob ng kaniyang katawan, sapagkat inilagay Niya ang kaniyang larawan sa kaitaasan sa makalangit na lungsod ng mga Banal—ang Jerusalem—at inilagay Niya ang mismong Larawan ng hindi mailarawang liwanag ng Kaniyang Pagkadiyos sa loob ng kaniyang katawan; Sinaserbisyuhan Niya ito sa lungsod ng katawan, at sinaserbisyuhan siya nito sa makalangit na lungsod. Ang kaluluwa ay naging mana Niya sa langit, at tinanggap Niya ito bilang Kanyang mana sa lupa. Sapagkat ang Panginoon ang nagiging mana ng kaluluwa, at ang kaluluwa ang nagiging mana ng Panginoon. Kahit ang mga iniisip at isipan ng mga makasalanang nabulag ay maaaring napakalayo sa katawan; taglay nila ang kapangyarihan, sa isang kisap-mata, na tumawid ng malalayong distansya, na maglakbay sa malalayong lupain; at hindi bihira na ang katawan ay nakahandusay sa lupa, samantalang ang isipan ay naninirahan sa ibang kaharian kasama ang minamahal, at nakikita ang sarili, wari, na naninirahan doon. At kung ang kaluluwa ng makasalanang ay napakatalino at mabilis-pakpak, at walang humahadlang sa isipan nito na mapunta sa malalayong lugar, gaano pa kaya ang kaluluwang kinuhaan ng tabing ng kadiliman sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Banal na Espiritu, nang ang mga mata nitong may matalas na paghusga ay liwanagan ng liwanag na langitn, ay naging dalisay sa pamamagitan ng biyaya – siya ay lubos na naglilingkod sa Panginoon sa langit sa espiritu, at lubos na naglilingkod sa Kanya. at lubos na napalaya mula sa mga pagnanasa ng kasamaan, na naging dalisay sa pamamagitan ng biyaya – ay buong-buong nagsisilbi sa Panginoon sa langit sa pamamagitan ng espiritu, at buong-buo rin Niya itong pinaglilingkuran sa katawan, at lumalawak nang napakalayo sa pag-iisip na nasa lahat ng dako at, saan man at kailan man nito naisin, ay pinaglilingkuran si Cristo (46, 4).

16. Ganito ang sinasabi ng Apostol: *'Upang inyong makamtan ang pagkaunawa, kasama ng lahat ng mga banal, kung ano ang kalapad at kahabaan at katas at kalaliman, at upang abutin ninyo ang pag-ibig ni Cristo na lumalampas sa kaalaman, upang kayo'y mapuno ng buong kaganapan ng Diyos'* (Efeso 3:18–19). Pagnilayan ang di-mailarawang mga hiwaga ng kaluluwa, kung saan tinatangal ng Panginoon ang kadiliman na bumabalot dito at inilalantad ito, at inilalantad din Niya ang Kanyang sarili rito. Kung paanong pinalalawak at pinalalawig Niya ang mga kaisipan ng isip nito sa lapad, at sa haba, at sa lalim, at sa taas, sa buong nakikitang at di-nakikitang nilikha (46:5).

8. Ang Buhay na Darating

1. Kapag ang kaluluwang tao ay umaalis sa katawan, isang dakilang hiwaga ang nagaganap. Sapagkat kung ito ay may kasalanan, dumarating ang napakaraming demonyo at masasamang anghel, at sinasakop ng mga madilim na kapangyarihan ang kaluluwang iyon at dinadala ito sa kanilang sariling kaharian. At hindi dapat ikagulat ng sinuman ito, sapagkat kung, habang nasa buhay na ito at sa panahong ito, ang kaluluwa ay nagsumite sa kanila, sumunod sa kanila at naging alipin nila, kung gayon ay lalo pa nga itong hawak nila at mananatili sa ilalim ng kanilang kapangyarihan kapag ito'y umalis sa mundong ito. Tungkol naman sa mabuting bahagi, dapat mong isipin na ganito ang takbo ng mga bagay. Kahit ngayon, ang mga banal na lingkod ng Diyos ay sinasamahan ng mga anghel, at pinalilibutan at binabantayan sila ng mga banal na espiritu. At kapag iniwan na nila ang katawan, tinatanggap ng mga anghel ang kanilang mga kaluluwa sa kanilang sariling kaharian, sa dalisay na kapanahunan, at sa ganitong paraan ay inihahatid sila sa Panginoon (22).

2. Ang tunay na kamatayan ay nasa loob—sa puso—at ito ay nakatago; dito namamatay ang taong panloob. Kaya, kung ang sinuman ay lumipat mula sa kamatayan tungo sa nakatagong buhay, siya ay tunay na nabubuhay magpakailanman at hindi namamatay. Kahit na pansamantalang masira ang mga katawan ng ganitong mga tao, muling bubuhayin ang mga ito sa kaluwalhatian, sapagkat sila ay pinabanal. Kaya naman tinatawag natin ang kamatayan ng mga Kristiyano na 'tulog' at 'pag-alis' (15, 37).

3. Gaya ng isang mangangalakal na nagbabalik mula sa malayong lugar na pinarami nang maraming beses ang kanyang kayamanan, nagpapadala ng balita sa kanyang sambahayan upang bumili para sa kanya ng isang tahanan, mga hardin, at mga kinakailangang kasuotan; at pagdating niya sa kanyang sariling bayan, nagdadala siya ng malaking kayamanan, at tinatanggap siya ng kanyang sambahayan at mga kamag-anak nang may malaking kagalakan—ganito rin sa mga bagay na espirituwal. Kapag ang iba ay nakakamtan ng makalangit na kayamanan para sa kanilang sarili, nalalaman ito ng kanilang mga kabale—ang mga espiritu ng mga banal na anghel—at namamangha, na nagsasabing: 'Ang ating mga kapatid sa lupa ay nakatamo ng malaking kayamanan.' Ang mga taong ganito, sa kanilang pagpanaw, na kasama ang Panginoon, ay umaakyat sa langit nang may malaking kagalakan, at tinatanggap sila ng mga naninirahan kasama ang Panginoon, na naghanda para sa kanila roon ng mga tinitirhan, mga hardin, at mga kasuotang maningning at napakamahalaga (16:8).

4. Kung ang isang tao, habang nasa gitna pa ng pakikibaka—nang ang kasalanan at biyaya ay parehong gumagawa sa kanyang kaluluwa—ay umalis sa mundong ito, saan nga ba pupunta ang taong ito na taglay ang pareho? Pupunta siya sa lugar kung saan nakatuon ang kanyang isipan at nananahan nang pinakapaborito. Kung ang kalungkutan o espirituwal na pakikibaka ay dumapo sa iyo, dapat mo lamang itong labanan at kamuhian. Sapagkat hindi iyong tungkulin na magdulot ng pakikibaka, kundi tungkulin mong kamuhian ito. At saka ang Panginoon, nang makita Niya ang iyong isipan—dahil nagsusumikap ka at iniibig mo ang Panginoon nang buong puso—sa isang oras lamang ay inaalas Niya ang kamatayan sa iyong kaluluwa (hindi ito mahirap para sa Kanya) at tinatanggap ka sa Kanyang dibdib at sa liwanag; sa isang iglap lamang ay hinihila ka Niya mula sa bibig ng kadiliman at agad kang dinadala sa Kanyang kaharian. Madali para sa Diyos na gawin ang lahat ng bagay sa isang sandali, basta't may pag-ibig ka lamang sa Kanya. Inaasahan ng Diyos na kumilos ang tao, sapagkat ang kaluluwa ay itinuturing na karapat-dapat sa pakikipag-isa sa Banal (26:18).

5. Ang isang buntis na asawa ay dinadala ang kanyang sanggol sa loob niya sa kadiliman, gaya ng pagsasabi, at sa isang maruming lugar. At kapag sa wakas ay lumabas na ang sanggol mula sa sinapupunan sa tamang panahon, nakikita niya ang isang bagong nilalang sa ilalim ng kalangitan, ng lupa at ng araw, na hindi pa niya kailanman nakita noon, at agad na agad ay inaalagaan ng mga kaibigan at kamag-anak, na may masayang mga mukha, ang sanggol sa kanilang mga bisig. Ngunit kung, dahil sa ilang komplikasyon, mamatay ang sanggol sa sinapupunan, kinakailangan para sa mga doktor na itinalaga para sa layuning ito na gumamit ng matutulis na kasangkapan, at doon ang sanggol ay lumilipat mula sa kamatayan tungo sa kamatayan, mula sa kadiliman tungo sa kadiliman. Ganoon din ang umiiral sa espirituwal na kaharian. Ang mga tumanggap ng binhi ng Banal sa kanilang sarili ay taglay ito nang hindi nakikita; subalit, dahil sa kasalanang naninirahan sa kanilang kalooban, itinatago nila ito sa madilim at kakila-kilabot na mga lugar. Kaya naman, kung ipagtatanggol nila ang kanilang sarili at babantayan ang binhi, ilalabas nila ito nang hayag sa tamang panahon; at sa wakas, kasama ng kanilang mga katawan, tatanggapin sila ng mga Anghel at ng lahat ng hukbong langit na may masayang mukha. Ngunit kung ang sinumang nagsuot ng baluti ni Cristo upang makipaglaban nang buong tapang ay magpabaya, siya ay madaling mapapasa sa mga kamay ng kanyang

mga kaaway at, sa paghiwalay sa kanyang katawan, ay lilipat mula sa kadiliman na siyang bumabalot sa kanya patungo sa isa pang kadiliman na mas kakila-kilabot at sa kapahamakan (43, 5).

6. Kung paanong ang mga maningil ng buwis, na nakaupo sa makikipot na daanan, ay humihinto at pinapahirapan ang mga dumaraan, gayon din naman ang mga demonyo ay nagbabantay at hinuhuli ang mga kaluluwa; at kung ang mga kaluluwa ay hindi lubusang napadalisay, pagkatapos umalis sa kanilang mga katawan ay hindi sila pinapayagang pumasok sa makalangit na mga tahanan at humarap sa kanilang Panginoon, kundi dinadala pababa ng mga demonyong panghimpapawid. Ngunit ang mga nananatili sa laman, sa pamamagitan ng pagsusumikap at malaking pagsisikap, ay maaari pa ring makatanggap ng biyaya mula sa itaas mula sa Panginoon, at sila, kasama ang mga nakamtan ang kapahingahan sa pamamagitan ng isang birtwosong buhay, ay pupunta sa Panginoon, gaya ng Kanyang ipinangako: *'Nasa aking kinaroroonan, naroroon din ang aking lingkod'* (Juan 12:26), – at sa buong kawalang-hanggan ay maghahari sila kasama ng Ama, ng Anak, at ng Espiritu Santo, ngayon at magpakailanman, at mag-magpakailanman! (43, 9).

7. Dapat magsikap at magpursige ang bawat isa, sa pamamagitan ng pag-unlad sa lahat ng birtud, upang makamtan ang templong ito at maniwala na nakamtan na ito rito. Sapagkat kung ang ating makalupang templo ay masira, wala na tayong ibang templo na matitirahan ng ating kaluluwa, *'sapagkat kung tayo'y hubaran ng makalupang toldang ito,'* gaya ng sinasabi, *'hindi tayo matagpuang hubad'* (2 Cor. 5:3), ibig sabihin, hindi tayo matatanggal sa pakikipag-isa at pagkakaisa sa Banal na Espiritu, na Siya lamang ang makapaghahatid ng kapahingahan sa isang tapat na kaluluwa. Kaya, ang mga tunay na Kristiyano sa bawat kahulugan at buong lakas ay matatag na umaasa at nagagalak, habang umaalis sila sa laman na ito, na pag-aari nila ang *'templong hindi gawa ng kamay'*; at ang templong ito ay ang kapangyarihan ng Espiritu na nananahan sa kanilang kalooban. At kung ang pisikal na templo ay masira, hindi nila ito kinatatakutan, sapagkat taglay nila ang isang makalangit, espiritwal na templo at ang imperyableng kaluwalhatian na, sa araw ng pagkabuhay na mag-uli, ay magbabalik at magluluwalhati rin sa templo ng katawan; gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Ang nagmulat kay Cristo sa mga patay ay muling magbibigay-buhay sa ating mga mortal na katawan sa pamamagitan ng Kanyang Espiritu na nananahan sa atin'*, at muli: *'na ang buhay ni Jesus ay mahayag sa ating mortal na laman'* (2 Cor. 4:11), at, *'ang ating mortal na katawan ay masira'*, gaya ng nasasaad (2 Cor. 5:4). (15, 16).

8. Kaya, magsikap tayo, sa pamamagitan ng pananampalataya at mabuting pamumuhay dito sa lupa, na makamit para sa ating sarili ang ganitong kasuotan, upang tayo, na nakasuot sa katawan, ay hindi matagpuang hubad; at noon, sa araw na iyon, wala nang magpaparangal sa ating laman. Sapagkat sa lawak na ang bawat tao ay nabilang na karapat-dapat, sa pamamagitan ng pananampalataya at kasipagan, na maging tagapagmana ng Banal na Espiritu, sa gayon ding lawak ay paparangalan ang kanyang katawan sa araw na iyon. Anumang bagay na natipon ng kaluluwa sa kanyang panloob na kayamanan ay mailalantad at lilitaw sa labas ng katawan, gaya ng mga puno na, pagkatapos lumipas ang taglamig, pinapainit ng hindi nakikitang kapangyarihan ng araw at ng mga hangin, ay nagbubunga at naglalagas ng kanilang mga dahon, mga bulaklak at bunga; at gaya ng sa panahong ito ay sumisibol ang mga ligaw na bulaklak mula sa kalaliman ng lupa, na bumabalot at pinalalagu ang lupa at ang damo, tulad ng mga liryo na sinabi ng Panginoon: *'Hindi nga nasuot si Solomon sa buong karangyaan niya na gaya ng isa sa mga ito'* (Matt. 6:29). Sapagkat ang lahat ng ito ay nagsisilbing halimbawa, modelo, at kawangis ng isang Kristiyano sa araw ng Pagkabuhay na Muli (5:17).

9. Kaya, para sa lahat ng kaluluwang mapagmahal sa Diyos—ibig sabihin, para sa mga tunay na Kristiyano—narito ang unang buwan ng Xanthikos, na kilala rin bilang Abril, at ito ang araw ng Pagkabuhay na Mag-uli. Sa araw na iyon, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Araw ng Katuwiran, ang kaluwalhatian ng Banal na Espiritu ay ihahayag mula sa loob, na sasaklo at babalutin ang mga katawan ng mga Santo—ang mismong kaluwalhatiang iyon na kanilang itinago sa loob ng kanilang mga kaluluwa. Sapagkat ang taglay na ng kaluluwa sa loob nito ay ihahayag sa katawan. Ang buwang ito ang una sa mga buwan ng tag-init (Ex. 12:2); nagdadala ito ng kagalakan sa buong nilikha; sa pagbubukas nito sa lupa, binibihisan nito ang mga hubad na puno; nagdadala ito ng kagalakan sa lahat ng hayop; ipinamamahagi nito ang tuwa sa lahat; para sa mga Kristiyano, ito ang unang buwan ng Xantikos, ibig sabihin, ang panahon ng Pagkabuhay na Muli, na kung kailan ang kanilang mga katawan ay luluwalhatiin ng isang hindi mailarawang liwanag, na nakatago pa sa kanilang loob ngayon, ibig sabihin, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Espiritu, na Siya ang magiging kanilang kasuotan, kanilang pagkain, kanilang inumin, kanilang kagalakan, kanilang tuwa, kanilang kapayapaan, kanilang pananamit, at kanilang buhay na walang hanggan. Sapagkat ang Espiritu ng Pagkadiyos,

na karapat-dapat na tinanggap na nila sa kanilang sarili (5:18), ay magiging para sa kanila ang mismong diwa ng makalangit na ningning at kagandahan.

10. Kaya, ang bawat isa sa atin ay dapat magsikap at magpagal, masigasig na isinasabuhay ang lahat ng birtud, nananampalataya at nananalangin sa Panginoon na ang taong nasa loob ay makabahagi na ngayon pa lamang sa ganitong kaluwalhatian, at makabahagi ang kaluluwa sa ganitong kabanalan ng Espiritu; at upang, nang malinis mula sa karumihan ng kasamaan, tayo ay magkaroon, sa Pagkabuhay Muli, ng isang bagay na ipapamiton sa ating hubad na muling nabuhay na katawan, isang bagay na sasaklo sa kanilang kahihyan, isang bagay na magbibigay-buhay sa kanila at magkakaloob sa kanila ng walang hanggang kapahingahan sa kaharian ng langit; sapagkat, ayon sa Banal na Kasulatan, Darating si Cristo mula sa langit at bubuhayin ang lahat ng lipi ni Adan, lahat ng mga natulog mula pa noong simula ng panahon, at hahatiin Niya sila sa dalawang bahagi; at ang mga may dalang sariling tanda Niya—ito ay ang selyo ng Espiritu—ilalagay Niya sa Kanyang kanan, ipinapahayag silang Kanya. Sapagkat sinasabi Niya: *'Nakinig sa tinig Ko ang Aking mga tupa'* (Juan 10:27), *'at kilala ko ang mga akin, at kilala ako ng mga akin'* (Juan 10:14). Pagkatapos ay mabibihisan ang kanilang mga katawan ng kaluwalhatian ng Diyos dahil sa kanilang mabubuting gawa, at sila mismo ay mapupuno ng espirituwal na kaluwalhatian iyon na taglay na ng kanilang mga kaluluwa. At sa ganitong paraan, pinarangalan ng Banal na liwanag at inakyat sa langit *'upang salubungin ang Panginoon sa himpapawid'*, gaya ng nakasulat, *'mananatili tayong kasama ng Panginoon magpakailanman'* (1 Tes. 4:17), na naghahari kasama Niya magpakailanman! Kaya't magsikap tayo nang maaga na dalhin ang tanda at selyo ng Panginoon sa ating sarili, sapagkat sa panahon ng paghuhukom, kapag pinaghiwalay na ng Diyos at titipunin ang lahat ng lipi ng lupa—ang buong sangkatauhan—kapag tinawag ng Pastol ang Kanyang kawan, doon ay makikilala ng lahat ng may dalang tanda ang kanilang Pastol, at kikilalanin ng Pastol ang mga may tatak Niya at titipunin sila mula sa lahat ng bansa; ang sarili Niya ay makakarinig ng tinig Niya at susunod sa mga yapak Niya. Ang mundo ay hahatiin sa dalawang bahagi: ang isang bahagi ay ang madilim na kawan, na pupunta sa walang hanggang apoy, at ang isa naman – ang kawan na puno ng liwanag, na itataas sa makalangit na mana. Ang ating nakamtan ngayon sa ating mga kaluluwa ay lilitaw at mabubunyag, at babalutan ang ating mga katawan ng kaluwalhatian (5, 21, 12, 13).

11. Mabubuhay na muli ba ang lahat ng mga miyembro sa Araw ng Pagkabuhay? Walang bagay na masyadong mahirap para sa Diyos. Ganyan ang Kanyang pangako. Para sa kahinaan at pangangatwiran ng tao, tila imposible ito. Gaya ng paglikha ng Diyos, mula sa alikabok at lupa, ng isang ibang uri ng kalikasan—ang kalikasan ng katawan, na hindi katulad ng lupa—at nilikha Niya ang maraming uri ng mga nilalang, gaya ng: buhok, balat, buto at litid – at tulad ng karayom, kapag itinaon sa apoy, nagbabago ang kulay at naging apoy, samantalang ang kalikasan ng bakal ay hindi nasisira kundi nananatiling pareho, gayon din naman sa Pagkabuhay Muli ay bubuhayin ang lahat ng mga bahagi ng katawan, at, gaya ng nakasulat, *'hindi isang buhok man ang mapapahamak'* (Lucas 21:18), at ang lahat ay magiging maliwanag; ang lahat ay malilubog at mababago tungo sa liwanag at apoy, subalit hindi ito mapapawi o magiging apoy mismo, upang ang dating kalikasan ay hindi tuluyang mawala, gaya ng ipinagkakaila ng ilan. Sapagkat si Pedro ay nananatiling si Pedro, at si Pablo ay nananatiling si Pablo, at si Felipe ay nananatiling si Felipe; ang bawat isa, na pinupuno ng Espiritu, ay nananatili sa kanyang sariling kalikasan at pagkatao. Ngunit kung igigiit mong nawasak ang kanilang kalikasan, kung gayon ay wala nang Pedro o Pablo, kundi ang Diyos ay nasa lahat ng bagay at sa lahat ng lugar; at ang mga napupunta sa Gehenna ay hindi nakararamdam ng parusa, samantalang ang mga napupunta sa Kaharian ay nakararanas ng mga biyaya (15:10).

12. Isipin ang isang hardin na may sari-saring punong namumunga: may mga punong peras, mansanas, at ubasan, na may bunga at mga dahon; ngunit ang hardin, at lahat ng mga puno at dahon, ay nabago at naging may ibang kalikasan, at ang lahat ng dati ay naging maliwanag. Ganoon din ay mababago ang mga tao sa Pagkabuhay Muli, at ang kanilang mga bahagi ay magiging banal at maningning (15:11).

13. Gaya ng katawan ng Panginoon, nang Siya'y umakyat sa bundok, ay nagluwalhati at nabago tungo sa banal na kaluwalhatian at walang hanggang liwanag, gayon din naman, sa kaparehong paraan, ang kapangyarihan ni Cristo na nananahan sa loob ng mga Santo ay ibubuhos sa araw na iyon—sa kanilang mga katawan—Sapagkat kung paanong ang panloob na kaluwalhatian ni Cristo ay lubos na nahayag at sumiklab sa katawan ni Cristo, gayon din naman, sa parehong paraan, ang kapangyarihan ni Cristo na naninirahan sa loob ng mga Santo ay ibubuhos sa araw na iyon—sa kanilang mga katawan—dahil kahit ngayon ay nakikibahagi na sila, sa pamamagitan ng kanilang mga isip, sa diwa at kalikasan ni Cristo. Sapagkat nasusulat: *'Ang nagpapabanal at ang mga pinapabanal ay magmula sa iisang pinagmulan'* (Heb. 2:11), at: *'Ang*

kaluwalhatian ibinigay Mo sa Akin, ibinigay Ko naman sa kanila' (Juan 17:22). Tulad ng maraming sulo na pinapailawan ng isang sulo, gayon din ang mga katawan ng mga Santo—ang mga miyembrong ito ni Cristo—ay dapat maging isa at kapareho ng Diyos na Cristo Mismo (15:36).

14. At ang mga perpekto, habang nanatili sa laman, ay hindi naililigtas sa mga alalahanin dahil sa kanilang kalayaan, at nasasailalim sa takot; kaya pinapayagan na dumapo sa kanila ang mga tukso. Ngunit kapag pumasok ang kaluluwa sa lungsod na iyon ng mga Santo, saka lamang ito makapamumuknawan nang walang kalungkutan o tukso, sapagkat doon ay walang pagkabahala, ni kalungkutan, ni pagod, ni katandaan, ni Satanas, ni alitan; kundi may kapahingahan, kagalakan, kapayapaan at kaligtasan. Naroon, sa kanilang gitna, ang Panginoon, na tinatawag na Tagapagligtas, sapagkat pinalalaya Niya ang mga bihag; tinatawag Siyang Manggagamot, sapagkat nagkakaloob Siya ng makalangit at banal na paggaling at ginagamot ang mga pagnanasa ng kaluluwa, na sa isang antas ay namamahal sa tao. Sa madaling salita, si Jesus ay Hari at Diyos, samantalang si Satanas ay isang tagapahirap at isang masamang prinsipal (26:23).

15. Sapagkat ang ilan ay nagbebenta ng kanilang mga ari-arian, pinapalaya ang kanilang mga alipin, at tinutupad ang mga utos, subalit hindi nagsusumikap na tanggapin ang Espiritu sa mundong ito, hindi kaya, sa pamumuhay na ito, ay hindi makapasok sa Kaharian ng Langit? Ito ay isang maselang paksa para pag-usapan. Sapagkat may ilan na nagsasabing iisa lamang ang kaharian at iisa ang Gehenna, samantalang sinasabi namin na may maraming antas, pagkakaiba, at sukat sa loob ng iisang kaharian at sa loob ng iisang Gehenna. Tulad ng pagkakaroon ng isang kaluluwa sa lahat ng galamay, na kumikilos sa utak sa itaas at nagpapagalaw sa mga paa sa ibaba, gayundin naman, ang Pagkadiyos ay sumasaklaw sa lahat ng nilalang, kapwa sa mga nasa langit at sa mga nasa ilalim ng kalalalaman, at naninirahan nang buo sa loob ng buong nilikha, bagaman, dahil sa Kanyang hindi masukat at walang-hanggang kalikasan, umiiral din Siya sa labas ng nilikha. Kaya't ang Diyosidad mismo ang nakikinig sa mga tao at pinamamahalaan ang lahat ng bagay nang may karunungan. At dahil ang ilan ay nananalangin nang hindi alam kung ano ang kanilang hinihiling, ang iba ay nag-aayuno, at ang iba pa ay iniaalay ang kanilang sarili sa paglilingkod, ginagantimpalaan ng Diyos, ang matuwirang Hukom, ang bawat isa ayon sa sukat ng kanilang pananampalataya. Sapagkat anuman ang kanilang gawin, ginagawa nila ito dahil sa takot sa Diyos, subalit hindi lahat sila ay mga anak, mga hari, o mga tagapagmana (40:3).

16. Ang ilan sa mundo ay mga mamamatay-tao, ang iba ay mga nangangalunya, ang iba pa ay mga tulisan, samantalang ang ilan naman ay ipinamimigay ang kanilang kayamanan sa mga mahihirap. Tinitingnan ng Panginoon ang mga ito at yaon, at nagkakaloob ng kapahingahan at gantimpala sa mga gumagawa ng mabuti; may mga sukatan ng k na sagana at may mga sukatan na kakaunti; maging sa mismong liwanag at sa mismong kaluwalhatian ay may pagkakaiba. Sa Gehenna mismo at sa kaparusahan ay may mga nagpapakalasun, mga tulisan, at iba pa na nagkasala sa maliliit na bagay. Ngunit ang mga nagsasabing iisa lamang ang kaharian, iisa ang Gehenna, at walang antas ng kaparusahan, ay nagsasalita ng mali. Ilan nga ba ang mga taong makamundo ngayon na inilalagay ang kanilang sarili sa panood ng palabas at iba pang kalaswaan? At ilan pa ang nananalangin at natatakot sa Diyos? Tinitingnan ng Diyos ang pareho, at bilang isang makatarungang Hukom ay naghahanda ng kapahingahan para sa ilan at parusa para sa iba (40:4).

Ang Kagalang-galang na Abba Isaia

Isang maikling salaysay tungkol sa ating kagalang-galang na ama na si Isaiah, Abba ng Nitria, at ang kaniyang mga sinulat

Ang ating kagalang-galang na ama na si Isaya, ang eremita, ay nabuhay sa ikalawang kalahati ng ika-apat na siglo AD (namatay noong 370), kapanahunan ni Abba Macarius na Dakila. Ang tagpuan ng kanyang mga gawaing pag-aasaeta ay ang Mababang Ehipto – partikular sa disyerto ng Skethos (*Skethos*), na karaniwang kilala sa atin bilang Skete, hindi kalayuan sa Alexandria, kung saan namuhay ang mga monghe nang kontemplatibo sa malalim na katahimikan (*sige*). Hindi alam kung sa anong edad niya pinili ang buhay monghe; ang alam lamang natin ay siya ay anak ng mahihirap at mapagkumbabang magulang, na makikita sa kanyang daing at sa mga panlalait na inihagis sa kanya ng kanyang disipulo na si Elisha, na sa kanyang sariling panahon ng tukso, tinawag siyang taong mababang uri. Pinahalagahan siya ng mga kapwa monghe ni Isaia, na marami sa kanila ang sumunod sa kanyang payo at kusang-loob na nagpakita ng lubos na pagsunod sa kanya. Kilala rin siya ng Patriarka ng Alexandria noong panahong iyon, na nang paninirang-puriin siya ng

Kagalang-galang Elisha, ay nagsabi: 'Patahimikin ang mga mapagpanggap na labi, na nagsasalita laban sa matuwid nang may kasamaan, kapalaluan, at paghamak' (Awit 30:19). Ang Kagalang-galang na Isaia ay labis na mapagkumbaba at taglay niya ang biyaya ng malalim na pag-iyak, na makikita sa kanyang mahinahong tugon sa kanyang alagad na si Eliseo sa panahon ng tukso, nang ito ay nanlalait at naninirang-puri sa kanya, at sa kanyang '14 na Salita'—isang gawi sa pag-iyak, na ang masusing pagbasa rito ay kayang magpalambot at magdala ng pagsisisi kahit sa pusong bato. Alinsunod sa kaugalian ng mga Ama na namuhay nang tahimik sa Skete, ang Kagalang-galang na Isaia ay may dalawang alagad – sina Pedro at Eliseo. Para sa una, isinulat niya ang isang nakapagpapatibay na talumpati (ang ika-26), samantalang tungkol sa huli ay may isang salaysay na nakapagligligtas ng kaluluwa sa Gerondika¹⁰. Bukod sa dalawang disipulong ito, maraming iba pang monghe ang ginabayan ng kanyang payo at pagtuturo, na kinausap niya hindi lamang nang harapan kundi pati na rin sa pamamagitan ng sulat. Sa pag-aaral ng Banal na Kasulatan araw at gabi, at sa pagkuha ng masaganang daloy ng espirituwal na karunungan mula sa mga mapagliligtas na pinagkukunan, siya ay naging may-akda ng maraming napakagandang sulatin, na sumasaklaw sa iba't ibang paksa para sa kaligtasan ng kaluluwa at bumubuo ng isang buong aklat. Tinatawag na eremita si Kagalang-galang Isaia dahil sa kanyang pagmamahal sa malalim na pag-iisa at sa kanyang asetikong paglayo sa lahat ng tao, kaya sa mga huling taon ng kanyang buhay, hindi na nakipamuhay sa kanya ang kanyang mga pinakamalalapit na alagad, kundi bumibisita na lamang paminsan-minsan, gaya ng makikita sa Ika-27 na Pagtuturo. Ang mga sinulat ng Kagalang-galang ay binanggit nina: Obispo Ammon sa kanyang liham kay Theophilus, Patriarka ng Alexandria; ang mongheng si Nikiforos sa kanyang talumpati tungkol sa pangangalaga ng puso; sina Barsanuphius na Dakila, Juan ng Damasco, Gregorio ng Sinai, at iba pa. Ang paggunita sa ating Kagalang-galang na Ama na si Isaia ay ipinagdiriwang ng Simbahang Orthodox tuwing Sabado ng Linggo ng Keso. Ang koleksyon ng mga kasabihan ni Abba Isaia na napasa sa atin ay naglalaman ng 29 sa mga ito, ngunit malaki ang posibilidad na hindi lahat ng mga kasabihan ni Abba Isaia ay kasama rito. Sapagkat sa mga sipi mula sa kanyang mga kasabihan ay may ilang mga tagubilin na hindi matatagpuan sa mga ito. Bukod sa mga salawikaing ito, mayroon ding mga tuntunin mula sa Abba na ito para sa mga baguhang monghe, na pinreserba ni Abba Benedict ng Anian (maagang ika-9 na siglo) sa kanyang koleksyon ng mga tuntuning monastiko, ^{*11*}. Tungkol sa mga tuntuning ito, nakasaad sa nabanggit na koleksyon na hango ang mga ito sa mga salawikain ng Abba. Gayunpaman, hindi lahat ng ito ay matatagpuan sa mismong mga salawikain. Kaya't dapat ipalagay na marami sa mga ito ay kinuha mula sa mga naiwan na sulatin ng Abba na hindi na napreserba, o itinuro niya nang hiwalay sa kaniyang mga sulatin sa iba't ibang tao sa iba't ibang panahon – at kalaunan ay naipasa nang pasalita at tinipon ng isang tao, hindi ayon sa pagkakasunod-sunod ng kaniyang kaisipan, kundi ayon sa pagkakadinig, kaya't isinama ang mga ito sa pangkalahatang koleksyon. Sila ay nasa iisang diwa at nilalaman gaya ng mga tuntunin ni San Antonio na Dakila. Ang ilan ay magkapareho nang salita-sa-salita. Dapat ipalagay na si Abba Isaia ang pinakamalalapit na tagapagmana ng kaloob sa pagtuturo ni Abba Anthony na Dakila, kasama si Abba Macarius na Dakila. Sa **Dobrotolyubie**, may isang artikulo ni Abba Isaia tungkol sa pagbabantay ng isip, na binubuo ng 27 kabanata. Sinasabi sa pambungad ng gawaing iyon na ito ay isang buod mula sa mga salita ng Abba na ito, at ang ** * ** ay naglalaman ng maikling tagubilin kung paano labanan ang mga pakiusap ng isip, panatilihing walang kapintasan ang budhi, itago ang lihim na pagtuturo sa puso, at matalinong pangalagaan ang tatlong kalikasan ng kaluluwa sa ganap na kapanatagan. Sa bolyum 40 ng **Patrol. graec.**, kasunod ng mga salitang ito, may naka-imprentang katulad na artikulo sa ilalim ng pamagat na: 'Tungkol sa Asketismo at Katahimikan', na binubuo ng 19 kabanata na may kasamang tekstong Griyego. Ang mga kabanatang ito, pati na rin, ay mga sipi mula sa kanyang mga salita, gaya ng ipinapakita sa mismong publikasyon sa pamamagitan ng mga sipi na naglalahad ng pinagmulan ng bawat kabanata. Ang ilan sa mga ito ay magkapareho, salita-sa-salita, sa mga matatagpuan sa sanaysay na **On Benevolence**. Gayunpaman, kapwa sa 19 na kabanatang ito at sa 27 na nasa **Dobrotolyubie** ay may mga tagubiling hindi lumalabas sa **Words**. Ito, bukod sa iba pa, ang nagsilbing motibasyon para isama ang parehong artikulong ito sa kasalukuyang edisyon ng mga sinulat ni Abba Isaia. Upang hindi mapalampas ang anumang nagmula sa Abba na ito, isinama namin rito, bukod pa sa mga nabanggit sa 'Mga Tandaang Kasabihan', ang kanyang mga kasabihan na nasa aming 'Alphabetical Paterikon'—na isinalin, gayunpaman, mula lamang sa Slavonic, sapagkat walang ganoong Paterikon sa Griyego. Gawa ito ng aming masigasig na mga asketiko. Makikita ng bawat isa na kahit sa mga salitang ito ay may ilang hindi matatagpuan sa teksto. Kaya naman, narito ang mga sumusunod:

¹⁰ Sa aming Prologo para sa Pebrero – sa ilalim ng ika-27.

¹¹ Patr. Lat. vol. CIII

1. Ang mga salita ni Abba Isaias. Dapat pansinin na sa unang edisyon, ang mga ito ay iniharap sa isang salin mula sa Latin, na sa wikang iyon lamang lumabas sa imprenta. Gayunpaman, kalaunan, nang matuklasan ng mga nakatatanda ng Bundok Athos ang tekstong Griyego ng mga salitang ito sa bundok at magpadala ng isang kopya nito sa Moscow, ginawa ang isang bagong salin mula sa tekstong iyon, at sa salin na ito na ngayon ay inihaharap ang mga ito sa mga taong mahilig magbasa ng ganitong mga aklat. – Sa paggawa ng salin na ito, isinasaalang-alang namin ang salin ng mga salitang ito ni Itay na Aleman na si Paissios, isang salin na mabuting ibinigay ng mga nakatatanda ng Optina Hermitage. Ang mga sanggunian dito ay nakasaad sa mga paunang tala kung naaangkop.

2. Ang kanyang mga tuntunin para sa mga baguhang monghe.

3. Ang kaniyang mga kasabihan.

4. Isang artikulo mula sa *Dobrotolyubie* tungkol sa pagbabantay sa isip, sa 27 kabanata.

5. Mga Kabanata tungkol sa pag-aascetismo at katahimikan.

1. Ang mga salita ng Kagalang-galang na Abba Isaiah sa kanyang mga alagad

1. Ang mga utos ni Abba Isaiah sa mga kapatid na nakatira kasama niya

1. Kung nais ninyong manatili sa akin, makinig alang-alang kay Hesus.

2. Nawa'y umupo ang bawat isa sa inyo sa sarili ninyong selda sa takot ng Panginoon, at huwag pabayaang ang inyong paggawa ng kamay, gaya ng iniutos ng Diyos.

3. Huwag ninyong pabayaang ang inyong espirituwal na pagtuturo at walang patid na panalangin, at ingatan ninyo ang inyong puso laban sa mga dayuhang kaisipan, upang wala kayong maisip—ni tungkol sa sinumang tao, ni tungkol sa anumang bagay na nauukol sa mundong ito—kundi palaging suriin kung saan kayo natitisdod, at magsikap na itama ang inyong mga daan, na nananalangin sa Diyos nang may mapusok na puso, luha at kapighatian (ang pagal ng laman), upang patawarin Niya kayo, at sa lahat ng bagay ay iligtas kayo mula sa pagkahulog sa kaparehong pagkakasala.

4. Lagi mong isapuso ang kamatayan araw-araw at pag-isipang mabuti kung paano ka lisanin ang katawang ito, lampasan ang mga kapangyarihan ng kadiliman na sinalubong tayo sa himpapawid, at lumitaw na walang sagabal sa harap ng Diyos, nakatutok ang iyong paningin sa kakila-kilabot na araw ng Kanyang Huling Paghuhukom at sa paghuhukom sa bawat tao para sa kanilang mga gawa, salita, at iniisip. Sapagkat *'ang lahat ay hubad at bukas sa mata'* ng Kaniya na kailangang bigyan natin ng pananagutan (Heb. 4:13).

5. Maliban kung may matinding pangangailangan, huwag kang magsalita sa pagkain o sa simbahan, at huwag mong itama ang sinumang kumakanta maliban kung sila mismo ang magtatanong sa iyo.

6. Maglingkod sa kusina nang isang linggo nang may takot sa Diyos, nang hindi pinababayaan ang iyong espirituwal na pagtuturo.

7. Sa anumang kalagayan, huwag pumasok ang sinuman sa selda ng kanyang kapatid, at huwag ninyong hanapin ang isa't isa bago ang itinakdang oras.

8. Huwag ninyong bantayan ang gawain ng isa't isa – kung ang kapatid ay nagtrabaho nang higit kaysa sa inyo, o kayo naman ay higit kaysa sa kanya.

9. Kapag lumalabas kayo upang magtrabaho, huwag kayong makipagsalita nang walang kabuluhan o hayaang maging walang disiplina, kundi ang bawat isa, sa takot ng Diyos, ay magtuon ng pansin sa kanyang sarili at sa kanyang espiritu, pati na rin sa pagtuturo at panalangin, nang lihim (sa kaibuturan ng puso).

10. Kapag natapos na ang paglilingkod sa simbahan, o kapag tumayo na kayo mula sa inyong pagkain, huwag kayong umupo at mag-usap-usap sa pagitan ninyo, kahit pa tungkol sa mga salita ng Diyos, kundi hayaan ninyong ang bawat isa sa inyo ay pumunta sa kanya-kanyang selda at maghagulgol dahil sa inyong mga kasalanan.

11. Ngunit kung kailangan mong makipag-usap sa iba, magsalita ka nang kaunti hangga't maaari, nang may kababaang-loob at paggalang, sapagkat ang Diyos ay palaging nakikinig sa iyo.

12. Huwag kayong mag-away sa isa't isa tungkol sa anumang bagay, at huwag kayong magsalita nang magaspang sa sinuman; huwag ninyong husgahan ang sinuman, o hamakin sila, maging sa inyong mga labi o sa inyong puso; at huwag kayong magreklamo laban sa sinuman, baka lumabas ang kabulaanan mula sa inyong mga labi, at huwag ninyong hangarin na sabihin o marinig ang anumang hindi nakabubuti sa inyo.

13. Huwag mag-imbak sa inyong puso ng anumang masamang loob, poot o inggit laban sa inyong kapwa, at huwag hayaang iba ang sinasabi ninyo kaysa sa nasa inyong puso, sapagkat '*Hindi pinagtatawanan ang Diyos*' (Gal. 6:7), kundi nakikita Niya ang lahat ng bagay – lihim man o hayag.

14. Huwag ninyong itago sa inyong sarili ang anumang iniisip, anumang kalungkutan, anumang pagnanasa o anumang pagdududa; ipagkatiwala ninyo ang mga ito nang bukas-palad sa inyong abbot, at anuman ang inyong marinig mula sa kaniya, sikapin ninyong isabuhay nang may pananampalataya.

15. Inatang huwag kayong manghinang sa pagsunod sa aking mga utos, sapagkat – patawarin ninyo ako – sa ganoong pagkakataon ay hindi ko kayo papayagang manatili sa akin. Kung tutuparin ninyo ang mga ito, ipagpapakalusog ko kayo sa harap ng Diyos; ngunit kung hindi ninyo tutuparin ang mga ito, pananagutin Niya kayo – kapwa para sa inyong kapabayaan at sa aking kawalan ng bunga. Ang sinumang sumusunod sa aking mga utos, lihim man o hayag, ay ingatan ng Panginoong Diyos mula sa lahat ng kasamaan at poprotektahan sa bawat pagsubok na darating—lihim man o hayag.

16. Ipinamamanhid ko sa inyo, mga kapatid, alalahanin ninyo kung bakit kayo lumisan sa sanlibutan, at ingatan ninyo ang inyong kaligtasan, baka ang inyong pagtalikod dito ay mawalan ng kabuluhan, at baka kayo'y mapahiya sa harap ng Diyos at sa harap ng mga santo na tumalikod sa sanlibutan alang sa Kanya at nagsikap nang mabuti.

17. Ang paghamak sa mga bagay na makamundo, ang pagpapahirap sa sarili (mga gawa ng pagtanggap sa sarili at paghihirap hanggang sa mapagod ang laman), ang kababaang-loob, at ang matalinong pagsugpo sa sariling kalooban sa lahat ng bagay—at ang hindi pagtiwala sa sariling katuwiran, kundi ang palaging pagtatago ng sariling mga kasalanan sa harap ng sariling paningin—ay magbubunga ng mga birtud sa loob ninyo. Alamin ng lahat ito: na ang pahinga (ng laman), ang maluwag na pag-iisip (*platysmos* – ang malapad na daan, ang hindi paghihigpit sa sarili sa anumang paraan, ang sariling kalooban) at ang kayabangan ay sumisira sa bawat bunga ng buhay monghe.

2. Tungkol sa Natural na Batas

1. Hindi ko nais na kayo'y mangmang, mga kapatid, na sa simula, nang likhain ng Diyos ang tao, inilagay Niya siya sa Paraiso, at pag-aari niya noon ang mga wastong kakayahan, na nasa kanilang likas na kaayusan; ngunit nang pakinggan niya ang siyang nilinlang sa kaniya, ang lahat ng kaniyang kakayahan ay nabago tungo sunnaturalness¹², at siya'y pinalayas mula sa kaniyang kaluwalhatian. Ngunit ipinakita ng ating Panginoon ang Kanyang awa sa sangkatauhan, sa pamamagitan ng Kanyang dakilang kabutihan, '*ang Salita ay nagkatawang-tao*' (Juan 1:14) – ibig sabihin, Siya ay naging isang perpektong tao sa lahat ng aspekto ng pagiging tao, maliban sa kasalanan, upang baguhin ang ating hindi likas na kalagayan tungo sa isang likas na kalagayan¹³ sa pamamagitan ng Kanyang Banal na Katawan. Matapos ipakita ang ganitong awa sa sangkatauhan, muling ibinabalik Niya sila sa paraiso, – sa pamamagitan ng pagpapanumbalik sa mga nahulog sa pamamagitan ng pagsunod sa Kanyang mga yapak at pagtalima sa Kanyang mga utos, na ibinigay Niya sa atin upang mapagtagumpayan natin ang mga nagpalayas sa atin mula sa ating kaluwalhatian – at sa pamamagitan ng pagpapakita sa atin ng banal na pagsamba (*latreia*) at isang dalisay na batas, upang ang tao ay makatayo sa kanyang likas na kaayusan, kung saan siya nilikha ng Diyos.

2. Kaya, ang sinumang nagnanais na bumalik sa kanilang likas na kalagayan ay dapat putulin ang lahat ng kanilang laman na pagnanasa, upang mailagay ang kanilang sarili sa kalagayang angkop sa isip (ang espiritwal na kalagayan). Mayroon sa loob natin, ayon sa kalikasan, isang pagnanasa (para sa Diyos)—at kung wala ang pagnanasang ito para sa Diyos, wala ring pag-ibig: sa kadahilanang ito si Daniel ay tinawag na '*isang taong may pagnanasa*' (Dan. 9:23), ngunit binago ito ng kaaway (ang likas na pagnanasa) at ginawa itong isang kahiya-hiyang pagnanasa, upang maghangad tayo ng bawat uri ng karumihan. Sa isipan, ayon sa kalikasan, mayroong sigasig para sa Diyos – at kung walang sigasig para sa Diyos ay walang pag-unlad, gaya ng nakasulat sa Epistola: '*Pagsikapan ninyo ang pinakadakilang mga kaloob*' (1 Cor. 12:31); ngunit ang sigasig na ito para sa Diyos ay nabago sa loob natin tungo sa isang hindi likas na sigasig – upang tayo'y maging masigasig laban sa isa't isa, magselos sa isa't isa at magsinungaling sa isa't isa. Sa isipan ay likas ang galit – at kung walang galit ay hindi maaaring magkaroon ng kadalisayan ang isang tao, maliban kung nagagalit siya sa lahat ng itanim sa kanya ng kaaway, gaya ni Pinahas, anak ni Eleazar, na sa kanyang galit ay pinatay ang isang lalaki at isang babae, at tumigil ang galit ng Panginoon laban sa Kanyang bayan (Bil. 25, 7–9); ngunit

¹² *Eis ten parafysin* – tungo sa supernatural.

¹³ *Ten ten hatafysin*

sa atin, ang ganitong uri ng galit ay nabago tungo sa iba, kaya nagagalit tayo sa ating kapwa sa lahat ng uri ng mga bagay na hindi kinakailangan at walang silbi. May isang likas na poot sa isipan, gaya ng sumunod: nang ito'y kumapit kay Elias, pinatay niya ang masasamang propeta (3 Hari 18:40); gayundin, kumilos si Samuel ayon dito laban kay Agag, hari ng mga Amalecita (1 Hari 15:33)—at kung walang pagkamuhi sa mga kaaway, hindi nabubunyag ang karangalan (halaga at dangal) ng kaluluwa; subalit ang likas na pagkamuhi na ito ay nabago sa loob natin at naging hindi likas, na nag-uudyok sa atin na kamuhian ang kapwa at kasuklaman sila—at ang pagkamuhi na ito mismo ang nagpapalayas sa lahat ng birtud sa atin. – Likás sa isip na maging matalino sa harap ng mga kaaway nito, gaya ng sumusunod: nang dumapo ito kay Job, pinagalitan niya ang kanyang mga kaaway, at sinabi sa kanila: '*Kayo'y walang karangalan at hinamak, kulang sa bawat mabuting bagay; hindi ko kayo itinuturing na karapat-dapat maging mga aso ng aking kawan*' (Job 30:1, 4), ngunit ang kayabangan na ito laban sa mga kaaway ay nagbago sa atin: nagpakumbaba tayo sa harap ng ating mga kaaway at naging mayabang sa isa't isa, pinapinsala ang isa't isa, at itinuturing ang ating sarili na mas matuwid kaysa sa ating mga kapwa – at dahil sa ganitong kayabangan, ang Diyos ay nagiging kaaway ng mga tao. Ito ang nilikha sa tao (itinanim sa kaniya sa paglikha), at nang tikman niya ang pagsuway, ay nagbago sa kaniya tungo sa mga kakila-kilabot na pagnanasa.

3. Magsikap tayo, mga minamahal, na itabi ang mga ito (ang mga pagnanasa) at maabot ang ipinakita sa atin ng ating Panginoong Jesucristo sa Kanyang Banal na Katawan: sapagkat Siya ay '*Banal at nananahan sa piling ng mga banal*'. Ingatan natin ang ating sarili, upang sa abot ng ating makakaya ay mapaluguran natin ang Diyos, sa pamamagitan ng paggamit ng ating mga aktibong kakayahan at pagbabalansi (tulad ng sa timbangan) ng lahat ng ating mga miyembro, hanggang sa maibalik sila sa kanilang likas na kaayusan, upang makatagpo tayo ng awa sa oras ng pagsubok, '*na darating sa buong mundo*' (Lucas 21:26), – na walang patid na nananalangin sa Kanyang kabutihan, upang ang Kanyang tulong ay dumating kasabay ng aming pagka-mapagkumbaba para sa aming kaligtasan mula sa aming mga kaaway, sapagkat ang Kanyang lakas, at tulong, at kapangyarihan ay magpakailanman. Amen.

3. *Tungkol sa kalagayan ng mga baguhan at mga naninirahan sa selda*

1. Una sa lahat, kailangan natin ng kababaang-loob, upang sa bawat salitang ating naririnig, o bawat gawa, ay maging handa tayong magsabi: 'Patawarin mo ako,' sapagkat sa pamamagitan ng kababaang-loob ay napipigilan ang lahat ng mga pakana ng kaaway.

2. Huwag mong husgahan ang iyong sarili sa alinman sa iyong mga gawa, upang magkaroon ka ng kapayapaan sa iyong pag-iisip.

3. Hayaan mong ang iyong mukha ay magpahayag ng tanda ng kalungkutan at pagsisisi (kapag mag-isa ka), ngunit sa harap ng mga estranghero (ipakita itong) masigla at kaaya-aya, upang ang takot ng Diyos ay manirahan sa iyong kalooban.

4. Kapag naglalakbay ka kasama ang iyong mga kapatid, maglayo ka nang kaunti upang makapanahimik ka; at habang naglalakad, huwag kang tumingin-tingin, kundi pag-isipan mo ang iyong mga iniisip, o manalangin ka sa Diyos sa iyong puso. Kahit saan ka man tumigil sa gabi, huwag kang kumilos nang malaya, kundi maging mahinhin at mapagkumbaba sa lahat ng bagay. Kapag may iniaalok sa iyo, iunat mo ang iyong kamay nang may pag-aatubili, na para bang pinipilit ka lamang. Bilang bunsong anak, huwag mong ipagpilit na iunat ang iyong kamay upang ilagay ang¹⁴ (isang kagat ng pagkain) sa bibig ng iba. Kahit saan ka man humiga para matulog sa gabi, huwag kang makikipagbahagi ng kumot sa iba; sa halip, bago ka humiga, maghandog ka ng maraming panalangin sa iyong puso. Kung ikaw ay napapagod sa iyong paglalakbay at nais mong pahiran ng kaunting langis ang iyong sarili upang maibsan ang pagod sa paglalakbay, hayaan lamang na ang iyong mga paa ang pahiran, habang maging mahinhin sa paghubad nito; huwag hayaan na ang buong katawan mo ay pahiran ng langis maliban kung may matinding pangangailangan o karamdaman.

5. Kung, habang nakaupo ka sa iyong selda, may dayuhan na lumapit sa iyo, gawin mo rin iyon para sa kanya – pahiran ng langis ang kanyang mga paa at sabihin sa kanya: 'Magpakita ng pag-ibig, kumuha ng kaunting langis at pahiran ang natitirang bahagi ng iyong katawan.' Kung ayaw niyang tanggapin ito nang madali, huwag mo siyang pilitin; ngunit kung siya ay isang aktibong nakatatanda, himukin mo siya hanggang sa mailagay mo ang langis sa buong katawan niya.

¹⁴ *Balien eis stoma* – isang kaugalian na patuloy na isinasagawa sa Silangan: kumuha ng isang kagat ng pagkain mula sa mesa at ilagay ito sa bibig ng iba, bilang tanda ng espesyal na pabor.

6. Kapag nakaupo ka sa hapag-kainan kasama ang mga nakababatang kapatid, huwag mong sabihin sa sarili, ¹⁵ 'kumain ka, ngunit alalahanin mo ang iyong mga kasalanan, upang hindi ka kumain nang may kasiyahan. Kunan mo lamang ang nasa harapan mo; huwag mong kunan ang nasa harapan ng iba. Hayaan mong takpan ng iyong damit ang iyong mga paa at mga tuhod; dapat itong nakadikit nang maayos. Kung may mga manlalakbay sa mga kumakain, ialok mo sa kanila ang kanilang kailangan nang may magiliw na tingin, at kapag tapos na silang kumain, sabihin mo sa kanila nang dalawang o tatlong beses: 'Magpakita ng pagmamahal; kumain ka pa ng kaunti.' Kapag ikaw ay kumakain, huwag mong itutok ang iyong mukha sa taong katabi mo; huwag kang tumingin dito't doon; huwag kang magsalita ng walang kwenta; huwag mong iunat ang iyong kamay para sa iyong ninanais nang hindi muna nagsasabi, 'Pagpalain mo ito'; at kapag umiinom ka ng tubig, huwag mong hayaang gumurgle ang iyong lalamunan, gaya ng ginagawa ng mga karaniwang tao.

7. Kung, habang nakaupo kasama ang iyong mga kapatid, umakyat ang plema, huwag itong durugin sa kanilang harapan, kundi bumangon at durugin ito sa labas; huwag mong iunat-unat ang iyong katawan sa harap ng iba: kung nararamdaman mong mangangasim ka, huwag mong buksan ang iyong bibig, at lilipas na lang ito; huwag mong buksan ang iyong bibig para tumawa sa anumang sitwasyon, sapagkat kapabayaan ito.

8. Huwag mong ikama ang anumang pag-aari ng kapatid mo kapag nakita mo ito: maging ito man ay damit, sinturon, o pambandang ulo; at huwag mong tugunan ang iyong pagnanais na maging katulad nila.

9. Kung makakuha ka ng aklat, huwag mong palamutian ang pabalat nito, sapagkat ito ay isang pagnanasa.

10. Kung makasala ka sa anumang paraan, huwag kang magsinungaling dahil sa hiya (sa pag-amin), kundi yumuko ka at sabihin: 'Patawarin mo ako' – at ang iyong kasalanan ay mapapatawad.

11. Kung may sinumang magsalita nang magaspang sa iyo, huwag kang magtanim ng sama ng loob laban sa kanila, kundi agad kang yumuko sa kanila bago sumiklab ang iyong sama ng loob, sapagkat agad na sumusunod ang galit.

12. Kung may magparatang sa iyo nang hindi makatarungan sa anumang bagay, huwag kang makipaglaban sa kanila, kundi yumuko ka at sabihin: 'Patawarin mo ako; hindi ko na uulitin,' alam mo man ang bagay o hindi, sapagkat ang lahat ng ganoong bagay ay isang hakbang patungo sa isang bagong simula.

13. Kapag ikaw ay ¹⁶ isinasagawa ang iyong hanapbuhay, huwag maging pabaya, kundi gawin mo ito nang may takot sa Diyos, baka makasala ka sa kamangmangan.

14. Kapag nag-aaral ka ng isang gawang-kamay, kausapin mo ang iyong guro, at huwag kang mahiya na madalas sabihin sa kanya: 'Pakiusap, pakisuri kung tama ang ginagawa ko o hindi.'

15. Kung tatawagin ka ng iyong kapatid habang ikaw ay abala sa iyong gawain, magmadali kang alamin kung ano ang kanyang kailangan, at pagbigyan siya, itabi muna ang iyong ginagawa.

16. Pagkatapos ng pagkain, pumasok ka sa iyong selda at ipanalangin mo (*lietorgias*), at huwag kang umupo para makipag-usap sa mga hindi mo inaasahang makabubuti sa iyo. Ngunit kung sila ay mga nakatatanda na nagsasalita ng salita ng Diyos, tanungin mo ang iyong abbot: 'Uupo ba ako at makinig, o pupunta ba ako sa aking selda?' At ano man ang sabihin niya sa iyo, gawin mo iyon.

17. Kung siya (ang abbot) ay magpapadala sa iyo sa isang lakad, itanong mo sa kanya: 'Saan mo ako inuutusan manatili?' At kung ano man ang kailangan mo, at kung ano man ang kanyang sabihin, gawin mo iyon – huwag magdagdag at huwag magbawas.

18. Kung makarinig ka ng anumang salita sa labas, huwag mo itong dalhin sa iyong isip, at pagbalik mo, huwag mo itong ulitin sa iba. Kung ingatan mo ang iyong mga tainga, hindi magkakasala ang iyong dila.

19. Kapag nais mong gumawa ng isang bagay, ngunit ang kasama mong nakatira ay ayaw itong gawin, isuko mo ang iyong pagnanasa para sa kanya, upang walang alitan ang magsimula at hindi siya malungkot.

20. Kapag ikaw ay naninirahan kasama ang isang kapatid sa isang selda bilang kapwa residente, huwag mo siyang utusan sa anumang bagay, at huwag mong hangarin na maging mas mataas kaysa sa kanya.

21. Kung nakatira ka kasama ang ibang mga kapatid, huwag mong hangaring maging kapantay nila sa kanilang karangan. Kung hilingin sa iyo na gawin ang isang bagay na ayaw mong gawin, supilin mo ang sarili mong kalooban at gawin mo ito, upang hindi mo sila ikalungkot o sirain ang kababaang-loob (ang kabanalan at pagpipigil na hinihingi sa iyo) at ang mapayapang pakikisama sa kanila.

¹⁵ Sa Paissios: 'im.

¹⁶ O ganito: kapag natapos mo na ang iyong gawa, huwag mo itong pabaya, kundi alagaan mo ito, baka mawala nang walang kabuluhan – at iba pa.

22. Kung nakatira ka kasama ang isang kapatid at sinabi niya sa iyo, 'Magluto ka ng pagkain para sa akin,' tanungin mo siya, 'Ano ang nais mong ihanda ko para sa iyo?' At kung iniwan niya ito sa iyong pagpapasya, na sinasabing, 'Ano man ang gusto mo,' ihanda mo ang anumang mayroon ka, nang may takot sa Diyos.

23. Kung kayo ay magkakasama (sa pagtutulungan o sa isang pamayanan), at may gagawin, gawin mo rin; makiisa ka sa lahat, at huwag mong ipagkait ang iyong sarili, alang-alang sa budhi ng bawat isa.

24. Araw-araw, sa umaga, sa oras na magising ka, bago ka magsimula sa iyong gawain, pag-aralan mo ang Salita ng Diyos; at kung may anumang kailangang ayusin—maging banig, sisidlan, o iba pa—gawin mo ito kaagad nang walang katamaran.

25. Kapag may gawain na may bayad, hayaan mong makiisa sa iyo ang kapatid mo – at huwag kang maging mayabang sa kanya; ngunit kung maliit na gawain lamang at may magsabi sa isa pa, 'Pumunta ka at gawin mo ang iyong gawain, kapatid, habang ako ang gagawa nito,' sundin mo siya: sapagkat ang sinumang sumusunod ay dakila.

26. Kung may kapatid na manlalakbay na dumating sa iyo, magpakita ka ng magiliw na mukha sa pagbati sa kanya, at pasanin mo mismo ang anumang pasanin na bitbit niya – at gawin mo rin iyon muli kapag aalis na siya. Dapat ang pagbati mo sa kanya ay maayos at may takot sa Diyos, upang hindi siya masaktan. Ingatan mong huwag siyang tanungin ng anumang bagay na hindi makabubuti sa iyo, kundi hilingin mong ipanalangin ka. Kapag umupo siya, sabihin mo sa kanya, 'Kamusta ka?' at doon na lamang magtapos; pagkatapos ay bigyan mo siya ng aklat – at hayaang magbasa at matuto; ngunit kung siya ay pagod, hayaan mo siyang magpahinga, at hugasan mo ang kanyang mga paa. Kung magsabi siya ng hindi angkop na mga salita sa pakikipag-usap sa iyo, magalang mong sabihin sa kanya: 'Patawarin mo ako – ako'y mahina, at hindi ko ito matiis.' Kung siya ay may kapansanan, at ang kanyang mga damit ay marumi, labhan mo ang mga iyon. Kung siya ay payak, at ang kanyang punit-punit na damit ay sira, ayusin mo ito. Kung siya ay isa sa mga taong palaboy-laboy, at mayroon kang mga tapat na tao, huwag mo siyang ipakilala sa kanila, kundi ipakita mo sa kanya ang awa sa pag-ibig ng Diyos. Ngunit kung siya ay isang kapatid na naglalakbay alang-alang sa Diyos at dumating sa k mo upang magpahinga, huwag mong iwasan ang kanyang mukha, kundi tanggapin mo siya nang may kagalakan kasama ng mga tapat na dumating sa iyo. Kung siya ay mahirap, huwag mo siyang pauwiin na walang dala, kundi bigyan mo siya mula sa mga biyayang ipinagkaloob sa iyo ng Diyos, na alam mong ang mayroon ka ay hindi sa iyo, kundi isang kaloob mula sa Diyos.

27. Kung may kapatid na nag-iwan ng isang bagay sa iyo, huwag mo itong buksan habang wala siya upang tingnan kung ano ang nasa loob; ngunit kung ang iniwan sa iyo ay isang bagay na napakahalaga, sabihin mo sa kanya: 'Ibigay mo ito sa akin.'

28. Kung pupunta ka sa bahay ng isang tao at iiwan ka nilang mag-isa pagkatapos silang lumabas, huwag mong silipin kung ano ang nasa kanilang bahay, at huwag mong buksan ang anumang bagay—hindi ang pinto ng aparador, ni sisidlan, ni aklat—kundi sabihin mo sa kanila habang papalabas sila: 'Bigyan mo ako ng gagawin habang wala ka' – at ano man ang ipagawa niya sa iyo, gawin mo agad nang walang pag-aatubili.

29. Huwag purihin ang hindi mo nakita, at huwag mong sabihin ang tungkol sa narinig mo na para bang nakita mo ito.

30. Huwag mong hamakin ang sinuman dahil sa kanilang kasuotan (*shema*).

31. Kung ikaw ay tumatayo upang kumuha ng tubig, o nakaupo dahil sa pangangailangan, huwag maging pabaya, kundi tandaan mong pinagmamasdan ka ng Diyos.

32. Kapag ikaw ay bumangon sa iyong selda upang ialay ang iyong panalangin, huwag maging pabaya o neglektibo; at sa halip na parangalan ang Diyos, huwag pukawin ang Kanyang galit, kundi magtayo ka sa takot ng Diyos; huwag kang sumandal sa pader, o maghiwalay ng iyong mga paa, nakatayo sa isa at nakatago ang isa pa, gaya ng ginagawa ng mga hangal; kundi panatilihin mong nakapigil ang iyong puso, baka madala ito ng iyong mga pagnanasa, upang tanggapin ng Diyos ang iyong handog.

33. Kapag kayo'y ilang nagkakanta nang magkakasama, hayaan ang bawat isa na maghandog ng kaniyang sariling panalangin (ang kaniyang bahagi, nang paisa-isa); kung may dayuhan sa piling ninyo, hilingin ninyo rin sa kaniya, nang may pagmamahal, na maghandog ng panalangin. Sabihin ninyo ito sa kaniya nang makatadwad o makatlong beses, nang hindi nag-aaway.

34. Sa oras ng paghahain (ng walang-dugong sakripisyo), labanan mo ang iyong mga iniisip, itutok mo ang iyong isip sa takot sa Diyos, upang ikaw ay maging karapat-dapat sa Banal na mga Misteryo at pagalingin ka ng Panginoon.

35. Ingatan mong huwag hayaan ang iyong katawan na maging marumi at magulo, baka mailigaw ka ng kayabangan; subalit hayaan ang baguhan na maging magulo sa lahat ng bagay na may kinalaman sa kanyang katawan, sapagkat ito ay kapaki-pakinabang sa kanya.

36. Huwag magsuot ng marangyang kasuotan ang baguhan hanggang sa siya'y maging ganap na lalaki: ito'y isang lunas para sa kaniya. Tungkol naman sa alak, gawin niyang tuntunin na huwag uminom nang higit sa tatlong tasa kapag kinakailangan. Kapag tumatawa, huwag niyang ipakita ang kanyang mga ngipin; sa halip, yumuko siya nang may mapagkumbabang paggalang. Kapag matutulog, manatili siyang nakabelt, at sa lahat ng paraan ay pagsumikapan niyang huwag ipasok ang kanyang mga kamay sa ilalim ng kanyang damit, sapagkat maraming pagnanasa ang katawan na nakakalito rin sa puso. Kapag kailangan niyang lumabas, isuot niya ang kanyang sandalyas; subalit kapag nasa kanyang silid, sikapin niyang huwag magsuot ng sandalyas. Kapag naglalakad, isiksik niya ang kanyang mga kamay sa kanyang sinturon (o ipitin ang mga ito rito), at huwag iwagayway ang mga ito gaya ng ginagawa ng mga karaniwang tao.

37. Kapag naglalakad kasama ang mas matanda sa iyo, huwag mong dunggalin ang pag-una sa kanila. Kapag huminto ang nakatatanda upang kausapin ang iba, huwag kang maging hambog o umupo, kundi tumayo ka hanggang siya ang magbigay ng senyales kung ano ang gagawin mo.

38. Kapag naglalakad ka sa isang bayan o nayon, ibaba mo ang iyong mga mata, upang hindi ka mapintas (kapag ikaw ay nasa iyong selda).

39. Kapag naglalakbay, huwag manatili sa bahay ng sinuman kung natatakot ang iyong puso na baka ikaw ay magkasala.

40. Kapag inimbitahan kang kumain sa isang lugar at nalaman mong naroon din ang isang babae, huwag kang umupo sa anumang sitwasyon; mas mabuti pang biguin mo ang nag-imbita kaysa magkasala nang lihim sa iyong puso. Kung maaari, huwag mo man lang titigan ang kasuotan ng mga babae. Kapag, habang naglalakbay, may babaeng magsalita sa iyo ng, 'Kapayapaan sa iyo,' sagutin mo siya sa iyong puso, habang nakayuko ang iyong mga mata.

41. Kapag naglakbay ka kasama ang isang nakatatanda, sa anumang pagkakataon ay huwag mong hayaang siya ang magdala ng багаhe mong dala; ngunit kung kayo'y parehong baguhan, magpalit kayo ng pagbitbit nito; subalit hayaang maglakad nang nauuna ang siyang may dala nito.

4. Tungkol sa ' ', ang paglalakbay ng mga naninirahan sa mga selda, at tungkol sa budhi¹⁷

1. Kapag naglalakbay kayo sa daan at may mahina sa inyo, hayaang maglakad siya sa unahan ninyo, upang, kung nais niyang umupo, magawa niya ito.

2. Kung kayo ay mga baguhan at magkakasama sa paglalakbay, magtakda kayo para sa inyong sarili, nang minsanan at pinal, ng isang nakapirming kaayusan sa pag-uugali—maging sa paglapit sa lababo o sa pag-upo sa mesa—upang, pagdating ng tamang panahon, hindi kayo magkahadlang; ngunit kung ang isa ang nauuna sa pagkakataong ito, hayaang ang iba naman ang mauuna sa susunod.

3. Kapag tinatanong mo ang isang nakatatanda tungkol sa isang kaisipan, ilahad mo ito nang bukas-palad sa kanya, kung alam mong mapagkakatiwalaan siya at tutuparin ang iyong salita.

4. Kapag nalaman mo ang kasalanan ng kapatid mo, huwag mo itong ikuwento sa kahit kanino, sapagkat ito ay kamatayan para sa iyo.

5. Kapag may ilang tao na nagsasalita tungkol sa mga kaisipang nagpapabagabag sa iyo, huwag mong pakinggan sila, baka maging sanhi ito ng alitan para sa iyo.

6. Pilitin mong manalangin nang madalas, sapagkat ang panalangin ay liwanag ng iyong kaluluwa.

7. Araw-araw, pagnilayan mo kung saan ka nagkasala, at kung ipapanalangin mo ito, ipapatawad ka ng Diyos.

8. Kung ang isang kapatid ay patuloy na nagsisimulang manirang-puri sa kanyang kapatid sa iyong harapan, huwag kang mahiya na pigilan siya, at huwag mo siyang paniwalaan, baka magkasala ka sa harap ng

¹⁷ Griyego: '*peri syneideseos*' – sa tingin ko, dapat basahin bilang: '*peri synodeyseos*' – ayon sa hinihingi ng konteksto. Ang bersyong Latin ay tama namang binasa nang ganoon, na may pamagat na: *Quid in itinere observandum est*. Ngunit dahil may pagbanggit din tungkol sa budhi sa bandang huli, idinagdag ito.

Diyos; kundi sabihin mo sa kanya nang mapagpakumbaba: 'Patawarin mo ako, kapatid, ako'y mahina – ang sinasabi mo ay gawa ko rin – at hindi ko na ito matiis.'

9. Kung may kapatid na nagkamali sa iyo, at may nagsalita ng masama tungkol sa kanya sa iyong harapan, ingatan mo ang iyong puso baka muling magliab ang masamang loob sa iyong kalooban; subalit alalahanin mo ang sarili mong mga kasalanan sa harap ng Diyos – at kung nais mong patawarin Niya ang mga ito – huwag mong suklian ng kaparehong masama ang iyong kapuwa.

10. Kung sasama ka sa paglalakbay kasama ang mga kapatid na hindi mo kilala, at lumabas na mas mababa ang kanilang katayuan kaysa sa iyo, bigyan mo sila ng karangalan na mauuna sa lahat ng bagay. Kapag nangyari na bumisita ka sa isang kaibigan, unahin mo siya sa lahat ng bagay, maging sa paglapit sa lababo o sa pag-upo sa hapag-kainan, at huwag magkunwari na siya ay tinanggap dahil sa iyo, kundi ibigay mo sa kanya ang karangalang ito, na nagsasabing: 'Dahil sa iyo niya ako pinakitaan ng kabaitan.'

11. Kung naglalakbay ka kasama ang isang kapatid at lumihis ka upang dalawin ang isang kaibigan mo at kausapin siya ayon sa iyong pangangailangan, sabihin sa kapatid mo, 'Manatili ka rito'—at kung pipilitin ka ng kaibigan mong kumain ng tinapay—huwag kang magpasok ng anumang pagkain sa iyong bibig hangga't hindi mo muna tinawag ang iyong kapatid upang siya rin ay makapagpahinga kasama mo.

12. Kung naglalakbay ka kasama ang maraming kapatid at nahihya kang dalhin sila sa bahay ng iyong kaibigan dahil napakarami nila, mag-ingat kang huwag silang hamakin; at, kung lihim kang aalis, huwag kang kakain ng tinapay mag-isa, na iiwan sila, kundi pag-isipan ninyong sama-sama kung ano ang nararapat gawin – at ano man ang sabihin nila sa iyo, pakinggan mo sila nang may kababaang-loob; at habang naglalakbay kasama sila, huwag mong ipagkunwari na mas mataas ka, at huwag mong iwasan ang mga tungkulin ng isang baguhan.

13. Kung lalampas ka pa at nais mong dalawin ang isang kapatid, ngunit ayaw ka niyang tanggapin, pagkatapos ay kapag nakita mo siya sa daan, o kung siya ay dumating sa iyo nang walang paanyaya, ipakita mo sa kanya ang pinakamalaking kabutihan.

14. Kung may marinig kang nagsalita nang masama tungkol sa iyo, pag nakita mo siya, o kung siya ang dumalaw sa iyo nang walang paunang abiso, magpakita ka sa kanya ng masigla, magiliw at magandang mukha ayon sa iyong makakaya, nang hindi mo binabanggit sa kanya ang narinig mo: 'Bakit mo sinabi iyon?' Sapagkat nasusulat sa Kawikaan: 'Ang sinumang nagbabalik-tanaw sa kasamaan ay isang salarin.'

15. Kung, mga kapatid, bibisita kayo sa isang kapatid na nangangailangan, huwag ninyong guluhin siya ng anumang pakiusap, kundi bilhin ninyo para sa inyong sarili ang anumang kailangan ninyo upang magkaroon kayo ng pagkain, upang magkaroon siya ng masagana – ang matutuluyan ninyo roon ay sapat na para sa inyo.

16. Kung bibisita kayo sa mga nakatatandang kilala ninyo, at may iba kayong kasama na hindi kilala ng mga nakatatanda, huwag kayong magpakita ng labis na tapang sa harap nila, kundi bigyan ninyo ng pagkakataon ang mga kasama ninyo na magsalita.

17. Kapag may mga kapatid na nakatira sa iyo, pangasiwaan mo sila nang mahigpit, basta't makinig sila sa iyo, na alam mong magbibigay ka ng pananagutan sa kanila sa Diyos.

18. Kung pupunta ka kahit saan bilang peregrino para sa kapakanan ng Diyos, huwag maghanap ng pakikipag-ugnayan sa mga tao roon, ni huwag masangkot sa pakikipag-usap sa kanila, sapagkat (sa ganoong pagkakataon) mas kapaki-pakinabang para sa iyo na makasama ang iyong mga kamag-anak sa dugo.

19. Kung pupunta ka sa mga bundok upang dalawin ang mga kapatid sa mga monasteryo, manatili ka sa unang taong iyong bibisita, at huwag kang lumipat sa iba nang hindi muna tinatanong ang taong iyon: 'Dapat ba akong umalis o hindi?' Kung siya ay hindi natuwa rito, huwag mo siyang guluhin hanggang sa iwan mo na ang lugar na iyon.

20. Kung (habang nasa ibang lugar) kumuha ka ng silid na titirhan, huwag mong payagang marami ang iyong kaibigan – isa na ang sapat para sa iyo, sakaling ikaw ay magkasakit, at hindi mo sisirain ang kapangyarihan (kahalagahan, bigat) ng iyong paglalakbay.

21. Kapag gumawa ka ng mabuting gawa para sa isang dukhang (kapuwa), huwag mo siyang anyayahan na maki-bahagi sa iyong mga pagkain, baka masira ang mabuting gawa na ginawa mo para sa kanya.

22. Kung papasok ka sa isang monasteryo (hermitage) na hindi mo kilala, manirahan ka kung saan ka pinayagan ng naninirahan doon, at huwag kang pumasok sa ibang selda hangga't hindi ka niya iniimbitahan.

23. Kung ikaw ay nananahimik sa iyong selda at may kapatid na humiling sa iyo ng isang bagay na kailangan niya, huwag mong itago iyon para sa iyong sarili, sapagkat kung hindi, lalabag ka sa utos na may kinalaman sa iyong kapatid. Ngunit kung ang pag-aari mo lamang ay ang kinakailangan para sa iyo, at walang labis, huwag mo itong sayangin na magiging kapahamakan sa iyong sarili: sapagkat mas mabuti pang mawalan ka ng isang bahagi ng iyong katawan kaysa ang buong katawan mo ay ihagis sa Gehenna.

24. Kung ikaw ay lumayo sa iyong mga kamag-anak sa laman upang maging isang naglalakbay para sa kapakanan ng Diyos, huwag mong hayaan na ang matamis na pagmamahal para sa kanila (ang ligaya ng pakikisama sa kanila) ay maghari sa iyo, at, habang nakaupo ka sa iyong selda, huwag kang guluhin ng pagsisisi para sa iyong ama o ina, o ng mga alaala ng kapatid na lalaki o babae, o ng habag para sa iyong mga anak, o ng pagnanasa para sa iyong asawa sa iyong puso – sapagkat iniwan mo na ang lahat ng ito – kundi alalahanin mo ang iyong pag-alis sa oras ng kamatayan. Dahil wala sa kanila ang makakatulong sa iyo noon, bakit hindi mo sila iwan para sa kapakanan ng kabutihan?

25. Kapag, sa katahimikan ng iyong selda, naalala mo ang isang taong nagkamali sa iyo, bumangon ka at manalangin sa Diyos nang buong puso na patawarin Niya sila – at ang pagnanasa sa paghihiganti ay mawawala sa iyo.

26. Kapag pupunta ka upang tanggapin ang Banal na Misteryo, bantayan mong mabuti ang iyong mga iniisip sa bawat paraan (o ingatan mo ang iyong sarili laban sa anumang dayuhang iniisip), baka makibahagi ka sa iyong sariling kapahamakan.

27. Kung tinutukso ka ng mga kahiya-hiyang panaginip sa gabi, ingatan mong huwag isipin sa araw ang mga mukha na lumitaw sa iyong panaginip, baka marinat ka sa kanilang pang-akit at magdulot sa iyong sarili ng matinding galit; kundi, kumapit ka sa Diyos nang buong puso – at tutulungan ka Niya, sapagkat maawain Siya sa kahinaan ng tao.

28. Kung nagsasagawa ka ng mahigpit na pag-aascetismo, huwag hayaan ang iyong puso na umasa rito, na iniisip na ito ang nagliligtas sa iyo; kundi sabihin mo sa iyong isipan na, dahil sa pagal ng katawan, dinidinig ng Diyos ang panalangin ng aking kahabag-habag (at inililigtas ako).

29. Kung may sinumang manlait sa iyo, huwag mo siyang kontrahin hanggang siya ay tumahimik; pagkatapos, kung sa pagsusuri mo sa sarili ay may masumpungan kang kapareho ng kanyang sinabi, magsisi ka sa iyong kasalanan – at tatanggapin ka muli ng biyaya ng Diyos.

30. Kapag naglalakbay ka kasama ang mga kapatid, at may isang taong minamahal mo dahil sa Diyos, huwag mong ipakita ang labis na paglapit sa kanya sa harap nila; baka may mahina sa kanila na mamatay sa inggit – at ikaw ang magbubuhay ng kanyang kasalanan, sapagkat ikaw ang nagbigay ng dahilan upang siya'y magkasala.

31. Kapag pupunta ka sa pagbisita sa ilang tao, huwag mong asahan na labis silang matutuwa nang makita ka, upang, nang batiin ka nila, magpasalamat ka sa Diyos.

32. Kung sasakupin ka ng kahinaan habang nananahimik ka sa iyong selda, huwag kang mawalan ng loob, kundi magpasalamat ka sa Diyos; kung makita mong nababahala ang iyong kaluluwa dahil dito, sabihin mo rito: 'Hindi ba mas mabuti para sa iyo ang kahinaanang ito kaysa sa Gehenna na nakalaan sa iyo?' – at ito'y magiging payapa sa loob mo.

33. Kung pupunta ka sa mga kapatid, at sasabihin sa iyo ng isa sa kanila, 'Wala akong kapayapaan dito, ngunit nais kong manirahan sa iyo,' huwag mo siyang tanggapin, baka maging batong pasigid ka sa iba. Ngunit kung sasabihin niya sa iyo, 'Namatay ang aking kaluluwa dahil sa isang lihim na usapin,' bigyan mo siya ng daan para tumakas, ngunit huwag mong payagang manirahan siya sa iyo.

34. Habang nakaupo kang tahimik sa iyong selda, magtakda ka ng tuntunin tungkol sa pagkain: ibigay sa iyong katawan ang kailangan nito, upang mapanatili ka nito at mapagkalooban kang makagawa ng iyong mga debosyon, at upang hindi mo na kailangang lumapit sa iba; huwag kang kumain para sa kasiyahan, upang mapawi ang pagnanasa ng panlasa, masustansiya man o hindi ang pagkain; kung kailangan kang bumisita – maging sa isang kapatid o sa kumbento ng mga madre – huwag mong hayaang mabusog ang iyong katawan sa anumang matatamis na pagkain na iyong makita roon, upang magnasa itong makabalik sa iyong selda sa lalong madaling panahon, at upang hindi ito maging taksil sa sarili.

35. Kung sisimulan ng mga demonyo na itulak ang iyong puso sa mga gawaing lampas sa iyong makakaya, huwag mong pakinggan sila, sapagkat karaniwan nilang ginaganyak ang isang tao na gawin ang anumang gawain na hindi niya kayang gawin, upang mahulog siya sa kanilang mga kamay at magalak sila sa kaniya. Kumain ka nang isang beses sa isang araw at bigyan mo lamang ang iyong katawan ng kung ano ang

kailangan nito, upang makabangon ka habang may lakas ka pa (kumain). Gampanan nang taimtim ang iyong mga pagbabantay, at huwag mong agawin sa iyong katawan ang kailangan nito, kundi ialay ang iyong mga panalangin nang may karunungan at katamtaman, baka malabo ang iyong kaluluwa dahil sa labis na pagbabantay at maligaw sa tamang landas. Sapat na ang kalahati ng gabi para sa iyong panalangin, at kalahati naman para sa pahinga ng katawan; bago matulog, maglaan ng dalawang oras sa panalangin at pag-awit ng mga salmo, pagkatapos ay humiga upang magpahinga, at kapag ginising ka ng Panginoon, ialay mo muli ang iyong mga panalangin nang may sigla. Kung mapansin mo, , na nagpapabaya ang iyong katawan, sabihin mo rito: 'Nais mo bang magpahinga sa maikling sandaling ito, upang itapon ka sa ganap na kadiliman pagkatapos?' At kung unti-unti mong didisiplinahin ang iyong sarili sa ganitong paraan, darating sa iyo ang lakas (para sa sigla).

36. Huwag makisalamuha sa mga taong kinatatakutan ng iyong konsensya na makita na iba sila sa kanilang ipinapakita, o iba sa nais mong maging sila – o natatakot na sa pamamagitan nila ay makakakilala ka ng iba sa ibang liwanag – baka magdulot ka ng ikasusubok sa daan ng katuwiran.

37. Kung ikaw ay nasa isang monasteryo at, may alipin ka, pinananatili mo siya sa iyong piling, dinudungisan mo ang orden ng mga monghe; ngunit kung ibibigay mo siya sa isang kapatid, nagkakasala ka sa Diyos. Pinalaya mo siya at hayaang umalis, o ipagkaloob mo sa kanya ang kanyang kalayaan. Kung nais niyang maging monghe, siya na ang bahala sa kanyang sarili (o ayon sa kanyang nalalaman). Huwag mo lamang siyang panatilihin sa iyong piling, sapagkat hindi ito kapaki-pakinabang sa iyong kaluluwa.

38. Kung, habang naninirahan sa isang bayan, pinapahirapan mo ang iyong katawan alang-alang sa Diyos, at ang mga tao roon, dahil sa inggit, ay nagsimulang parangalan ka dahil dito, iwan mo ang lugar na iyon at manirahan sa ibang lugar – baka maging walang bunga ang iyong pagsisikap; ngunit kung nalampasan mo na ang kayabangan, huwag mong pansinin ang mga tao, sapagkat alam mong ang Diyos, kasama mo, ay nasisiyahan sa iyong ginagawa.

39. Kung tinalikuran mo na ang mundo, huwag kang mag-iwan ng kahit ano para sa iyong sarili; at kung naramdaman mong nais mong lumabas, paghirapan mo pa ang iyong katawan sa pamamagitan ng paggawa ng kamay, upang manatili kang tahimik sa iyong selda, at payapang kumain ng iyong tinapay.

40. Kung pupunta ka sa bayan upang ipagbili ang iyong mga gawa, huwag kang makipagtawaran sa presyo gaya ng mga karaniwang tao, kundi ibigay mo ito kung kailan mo ito ibinibigay, upang hindi masira ang bisa (o kahalagahan) ng iyong selda.

41. Kapag bumibili ka ng kailangan mo, huwag kang makipagtawaran, na nagsasabing, 'Hindi ako magbabayad nang higit pa rito'; ngunit kung ninanais mo ang bagay na iyon, magsumikap ka nang kaunti (upang bayaran ang hinihinging presyo); subalit kung hindi mo ito kayang bayaran, iwan mo na lamang ito nang tahimik. Kapag kalaunan ay nagsimulang guluhin ka ng mga iniisip, na nagtatanong kung saan mo kukunin ang pera, sabihin mo sa kanila: 'Naging katulad na ako ngayon ng lahat ng mga santo na sinubukan ng Diyos sa pamamagitan ng kahirapan hanggang sa malaman Niya na tapat ang kanilang kalooban, at saka lamang Niya sila dinala sa kasaganaan (ng probisyon).'

42. Kung may kapatid na nag-iwan ng isang bagay sa iyo, at kailangan mo ito, huwag mo itong galawin nang wala siya, maliban kung naipaalam mo na ito sa kanya (nang maaga).

43. Kung may kapatid na magtabi sa iyo at sasabihin sa iyo, 'Bumili ka rito o roon sa akin,' kung kaya mong bilhin ito, bilhin mo sa kanya. Gayunpaman, kung nakatira ka kasama ang iba, huwag mong gawin ito nang hindi nila alam at walang pahintulot, dahil mapopoot ang mga kasama mong nakatira.

44. Kung kailangan mong bumisita sa iyong sariling nayon para sa anumang bagay, mag-ingat kang huwag maging labis na palakaibigan sa pakikitungo sa iyong mga kamag-anak, at huwag makialam sa kanilang pag-uusap.

45. Kung manghiram ka ng anumang bagay mula sa iyong kapatid para sa pansamantalang gamit, huwag maging pabaya, kundi sikapin mong ibalik ito sa kanya sa lalong madaling panahon. Kung ito ay kasangkapan, ibalik mo agad kapag natapos mo na ang iyong gawain. Kung masira ito habang nasa iyong pangangalaga, ayusin mo o gumawa ka ng bago: huwag mong pabaya ito.

46. Kung ikaw ay nagpapautang ng anumang bagay sa isang mahirap na kapatid na nangangailangan at nakita mong hindi niya mabayaran, huwag mo siyang guluhin o pilitin, ano man ito—pera man o damit—anumang naibigay mo ayon sa iyong kakayahan.

47. Kung, nang dumating ka upang manirahan sa isang tiyak na lugar, kumuha ka ng isang selda at, habang iniaayos mo ang lahat ng kinakailangan dito, gumastos ka, at sa takdang panahon ay iniwan mo ito, at

may isang kapatid na dumating upang manirahan doon, at pagkatapos ay bumalik ka roon – huwag mo siyang paalisin, kundi maghanap ka ng ibang selda para sa iyong sarili, baka makasala ka sa harap ng Diyos. Ngunit kung siya ang kusang umalis, malaya ka sa anumang sisi. Kung may iniwan kang mga pag-aari sa selda at nagamit niya ang mga ito, huwag mo nang hingin pabalik sa kanya.

48. Kapag iniwan mo ang iyong selda, mag-ingat kang huwag dalhin ang mga bagay na kailangan doon; iwan mo na lamang ang mga iyon para sa kapatid na nangangailangan, at tatrabahuhin ka ng Diyos saan ka man magpunta.

49. Huwag kang mahiyang ipagtapat sa iyong nakatataas ang anumang kaisipang nagpapabigat sa iyo, at mababawasan ka nito: sapagkat ang mga espiritu ay walang mas malakas na sandalan sa sinuman kaysa sa isang taong nagtatago ng kanyang mga iniisip, mabuti man o masama.

50. Mag-ingat ka, kapag lumalapit ka sa Banal na Komunyon, na huwag mag-iwan ng sama ng loob sa iyong kapatid; sapagkat sa ganoong kalagayan, niloloko mo ang iyong sarili.

51. Kung mayroong anumang simbolikong (allegorikal) kahulugan na nahayag sa iyo sa mga salita ng Kasulatan, bigyang-kahulugan mo ito nang alegorikal, ngunit huwag balewalain ang letra (o literal na kahulugan), baka mas pinagkakatiwalaan mo ang sarili mong pangangatwiran kaysa sa Banal na Kasulatan; sapagkat ito ay tanda ng kayabangan.

52. Kung ang kapatid mo, na naligaw ng mga salita ng mga erehe, ay lumihis sa pananampalataya dahil sa kamangmangan, at pagkatapos ay bumalik, huwag mo siyang hamakin, sapagkat dahil lamang sa kamangmangan niya iyon.

53. Mag-ingat ka kapag nakikipag-usap sa mga erehe, habang ipinagtatanggol mo ang pananampalataya, baka sa anumang paraan ay masaktan ka ng lason ng kanilang masasamang salita.

54. Kung makatagpo ka ng aklat na pinaghihinalaang erehe, huwag mong subukang basahin ito, baka mapuno ng nakamamatay na lason ang iyong puso; kundi manatili kang matatag sa itinuro sa iyo, huwag magdagdag o magbawas nito.

55. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa huwad na karunungan na sumasalungat sa wastong doktrina, gaya ng sinabi ng Apostol (1 Tim. 6:20; 1:10).

56. Kung ikaw ay bata at hindi mo pa napagtatagumpayan ang laman, at nang marinig mo ang tungkol sa mga dakilang birtud ng mga Ama at magnasa ka rito, huwag mong isipin na makakamtan mo ang mga ito sa pamamagitan ng katamaran: hindi ito darating sa iyo maliban kung magsikap kang linangin ang mga ito; ngunit kung gagawin mo, darating ang mga ito sa iyo nang kusa.

57. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa kawalan ng pag-asa, sapagkat sinisira nito ang bunga ng pagsisikap ng monghe.

58. Kapag nakikipaglaban ka sa anumang pagnanasa, huwag kang mawalan ng pag-asa, kundi magpakumbaba ka sa harap ng Diyos, at sabihin nang buong puso: 'Hindi ko ito kayang pagtagumpayan; tulungan mo ako, kawawang tao' – at makakamtan mo ang kapayapaan.

59. Kung ang hiya ay tumubo sa iyong puso habang nakaupo ka sa iyong selda, mag-ingat kang labanan ang iyong kaluluwa, baka mangibabaw ito sa iyo; magmadali kang alalahanin ang Diyos, na Siya ay masusing nagmamasid sa iyo, at na ang lahat ng iniisip mo sa iyong puso ay nalantad sa Kanyang harapan; at sabihin sa iyong kaluluwa: kung natatakot ka sa mga makasalanan na katulad mo, baka makita nila ang iyong mga kasalanan, gaano pa kaya (dapat kang matakot) sa Diyos, na masusing nagbabantay sa bawat isa? Mula sa ganitong panuligsa, ang takot sa Diyos ay lilitaw sa iyong kaluluwa – at kung mananatili ka rito, maninindigan kang matatag laban sa iyong mga pagnanasa, gaya ng nakasulat: *'Ang mga nagtitiwala sa Panginoon ay parang Bundok ng Sion, na hindi matitinag, kundi nananatili magpakailanman sa Jerusalem'* (Awit 124:1).

60. Kung, habang nakikipaglaban ka, iyong tinatabanan ang puwersa ng kaaway at nakikita mong sila'y nanghihina sa pagod sa iyong harapan at tumatakas nang umatras, huwag mong hayaang magalak ang iyong puso rito; sapagkat ang masamang balak na inihanda ng mga espiritong ito laban sa iyo ay nasa likuran nila, at sila'y naghahanda para sa iyo ng isang labanan na mas masahol pa kaysa sa una. Iniwan nila sa ambush—sa likod ng lungsod—ang isang espesyal na hukbo ng labanan at inuutusan itong huwag gumalaw. Pagkatapos, kapag lumabas ka upang labanan sila at hinarap mo sila, tatakas sila sa harap mo na parang pagod; ngunit kapag tumaas ang iyong puso dahil napalayas mo sila – at aalis ka sa lungsod – saka ang ilan sa kanila mula sa likuran ay sasugod laban sa iyo, habang ang iba naman ay lalaban sa iyo mula sa harapan, inilalagay ang dukhang kaluluwa sa gitna nila, upang wala na siyang matakbuhan. – Ang lungsod na ito ay upang

magpakumbaba nang buong puso sa harap ng Diyos, na nagliligtas sa iyo mula sa lahat ng pakikipaglaban ng kaaway.

61. Kung manalangin ka sa Diyos tungkol sa isang labanan, na hinihiling mong ilayo Niya ito sa iyo, at hindi ka Niya pakinggan, huwag kang mawalan ng pag-asa, sapagkat mas alam Niya kaysa sa iyo kung ano ang mabuti para sa iyo. Ngunit kapag manalangin ka sa Diyos para sa alinmang kahilingan mo habang may labanan, huwag mong sabihin: 'Alisin mo ito sa akin, at ibigay mo sa akin iyon', kundi manalangin ka, na nagsasabing ganito: Panginoong Jesucristo, tulungan Mo ako, at huwag Mo akong paburen makasala laban sa Iyo, sapagkat naligaw ako; huwag Mo akong paburen sumunod sa sariling kalooban ko; huwag Mo akong paburen mapahamak sa aking mga kasalanan; kaawaan Mo ang Iyong nilikha; huwag Mo akong hamakin, sapagkat ako'y mahina; huwag Mo akong pabayaang, sapagkat ako'y naghanap ng kanlungan sa Iyo; pagalingin Mo ang aking kaluluwa, sapagkat nagkasala ako sa Iyo; ang lahat ng nag-uusig sa akin ay nasa aking harapan – at wala akong ibang kanlungan maliban sa Iyo, O Panginoon; Panginoon, iligtas Mo ako dahil sa Kabanalan Mo; mahiya nawa ang lahat ng bumabangon laban sa akin, yaong naghahanap sa aking kaluluwa upang lipulin ito; sapagkat Ikaw, O Panginoon, ay makapangyarihan sa lahat ng bagay, at sa pamamagitan Mo, ang kaluwalhatian ay sa Diyos na Ama at sa Espiritu Santo, magpakailanman. Amen. – Nanghihikayat ang iyong budhi sa iyong puso nang lihim kung bakit hindi ka dinidinig ng Diyos; ang iyong tungkulin ay hindi ito balewalain, kundi gawin ang anumang ipinag-uutos nito sa iyo. Hindi maaaring hindi pakinggan ng Diyos ang isang tao kapag hindi dininig ng taong iyon ang Diyos. Hindi Siya malayo sa tao, kundi ang ating sariling mga pagnanasa ang pumipigil sa Kanya na pakinggan tayo. Huwag ninyong hayaang linlangin kayo ng sinuman: kung paanong ang lupa ay hindi makapamumunga nang kusa, nang hindi inihuhulog at dinidilig, gayundin ay hindi posible para sa isang tao na mamunga (ng kabutihan) nang walang pagpapahirap sa sarili (pagkaila sa sarili, pagsasakripisyo sa sarili) at pagpakumbaba.

62. Maging tayo nga, mga minamahal, na nakatayo sa takot ng Diyos, pinananatili at sinusunod ang pagsasagawa ng mga birtud (*to praktikon* – ang pagsasagawa – *ton areton*), na hindi nagdudulot ng katitisuran sa ating budhi, kundi binabantayan ang ating sarili sa takot ng Diyos, hanggang sa ito man ay mapalaya kasama natin, upang magkaroon ng pagkakaisa sa pagitan natin at nito. Pagkatapos ay magiging tagapangalaga ito sa atin, na ipapakita sa atin ang lahat ng mga bagay na dapat nating putulin¹⁸ (ang sarili nating kalooban). Ngunit kung hindi natin ito papansinin, lilayo ito sa atin at iiwan tayo, at mahuhulog tayo sa kamay ng ating mga kaaway, na mula sa kanila ay walang awa para sa atin, gaya ng itinuro sa atin ng ating Panginoon sa ' ', na nagsasabing: 'Agapan mong ayusin ang usapin sa iyong kalaban, habang kasama mo pa siya sa daan; baka iharap ka ng iyong kalaban sa hukom, at iharap naman ka ng hukom sa opisyal, at ikaw ay ibulid sa bilangguan. Tutuong sinasabi ko sa iyo: hindi ka makalalabas doon hangga't hindi mo nababayaran ang huling sentimo' (Matt. 5:25–26). – Sinasabi na ang budhi ay isang kalaban, sapagkat tinututulan nito ang isang tao kapag nais nilang tuparin ang mga pagnanasa ng kanilang laman; at kung hindi ito pakinggan ng isang tao, inihahatid nito sila sa kamay ng kanilang mga kaaway. Bakit sinabi ni Oseas, na nagluluksa para kay Efraim: 'Nagtagumpay si Efraim laban sa kanyang kalaban; tinapakan niya ang batas' (Oseas 5:11): hinanap niya ang Ehipto, at bihag siya ng mga Asiryo laban sa kanyang kalooban (Oseas 7:11). Ang Ehipto ay sumasagisag na hinanap ng puso ang sariling lamanlikha, samantalang ang 'bihag siya ng mga Asiryo laban sa kanyang kalooban' ay nangangahulugang, bagaman ayaw, ay naglilingkod siya sa kanyang mga kaaway.

63. Kaya't mag-ingat tayo sa ating sarili, mga minamahal, baka tayo mahulog sa mga kamay ng ating sariling laman—at ito'y ipagkakanulo tayo laban sa ating kalooban sa mga Asiryo. Pakinggan natin ang mapait na salitang ito: ang hari ng Asirya ay pumasok sa lupain ng Israel, at ipinagdeport ang Efraim at Israel sa Asirya, at tinirahan sila sa mga pampang ng Huzan, sa mga lupain ng Elah at Amorah, at nanatili sila roon hanggang sa araw na ito. Pagkatapos ay nagpadala ang hari ng Asirya ng ilan sa kanyang sariling bayan at inutusan silang manirahan sa lupain ng Israel, at ang bawat isa sa kanila ay gumawa ng sariling diyus-diyosan at sinamba ito. At doon sila nananatili hanggang sa araw na ito (2 Mga Hari 17:6, 24, 25, 29). Nangyari ito sa Efraim dahil 'nalupig niya ang kanyang kalaban at tinapakan ang katarungan'.

64. Napagtanto na ba ninyo ngayon, mga kapatid, ang kapalaran ng mga sumusunod sa kanilang sariling masasamang pagnanasa at tinatapakan ang kanilang budhi—ano ang nangyari sa kanila?—Kaya't huwag nating inggitan sila, mga minamahal, kundi gayahin natin ang mga banal, na hindi sumuko sa kasalanan

¹⁸ *Ekkoptomen*. Sa Paissios: dito tayo natitisod.

hanggang kamatayan, kundi sinunod ang kanilang banal na budhi at namana ang kaharian ng langit. Ang bawat isa sa kanila ay namatay nang malinis sa kanilang henerasyon, subalit ang kanilang mga pangalan ay naging hindi mabubura sa paglipas ng mga panahon. – Gawin nating halimbawa ang minamahal na si Jacob, na sumunod sa kanyang mga magulang sa lahat ng bagay ayon sa Diyos; nang matanggap niya ang kanilang pagpapala, ninais niyang pumunta sa Mesopotamia upang magkaanak doon, sapagkat ayaw niyang magkaanak sa mga anak na babae ng Canaan, na masuway sa kanilang mga magulang. Pagkatapos, kinuha niya ang kanyang tungkod at isang banga ng langis, at siya'y dumating sa lugar na tinatawag na Bethel – na ang ibig sabihin ay 'bahay ng Diyos' – at nagpahinga doon; at sa isang pangitain sa gabi, nakita niya ang isang hagdanang umaabot mula sa langit hanggang sa lupa, at ang mga anghel ng Diyos ay umaakyat at bumababa rito. – Ang Panginoon ay nakatayo rito. Ito ay isang tanda para sa mga maglilingkod sa Diyos sa hinaharap – na bagaman ang mukha ng kabanalan ay nahahayag sa kanila sa simula, maliban kung magsikap sila para rito, hindi nila maaabot ang Diyos. Tumindig si Jacob at gumawa ng tipan sa Diyos na magiging lingkod Niya siya, at pinagtibay ito ng Diyos, na nagsasabing, '*Aking sasamahan ka at pananatilihin kang ligtas*' (Gen. 28:1–15). Kaya't pumunta siya sa Mesopotamia upang kumuha ng asawa roon, at nang makita niya si Rahel, ang anak ng kapatid ng kanyang ina, umibig siya sa kanya at naglingkod para sa kanya nang pitong taon; ngunit hindi siya ibinigay sa kanya hangga't hindi muna niya kinuha si Lea. At nanatiling baog si Rahel hanggang sa naglingkod pa siya para sa kanya ng karagdagang pitong taon. Ito ang kahulugan ng salitang ito.

65. Ang lupain na iyon ay tinatawag na Mesopotamia dahil ito ay nasa pagitan ng dalawang ilog: ang una ay tinatawag na Tigris, at ang pangalawa ay Euphrates; ang una ay dumadaloy laban sa mga Asiryo, samantalang ang pangalawa ay walang kaaway (hadlang), ngunit sinasabing dumadaloy ito sa bukas na kapatagan. Ang Tigris, ayon sa interpretasyon, ay nangangahulugang rason, samantalang ang Euphrates ay nangangahulugang kababaang-loob. Si Lea ay itinuturing na simbolo ng pisikal na paggawa, samantalang si Rahel ay kumakatawan sa tunay na pagninilay. Natutupad ito sa isang taong naninirahan sa Mesopotamia na, habang gumagawa ng pisikal na paggawa nang may katwiran, ay lumalaban sa paghamon ng mga Asyriyan, at sa pamamagitan ng kababaang-loob ay umaabot sa tunay na pagninilay. – Ngunit hindi nagkaanak si Rahel hanggang sa naipanganak na ni Lea ang lahat ng kanyang mga anak, at naglingkod pa siya para kay Rahel ng pitong taon pa. Ganito ang ibig sabihin nito: na maliban kung tuparin ng isang tao ang buong takbo ng aktibong pagsisikap, hindi makakamtan ng tunay na pagninilay ang kalayaan (o malayang pagpapahayag) sa loob niya. Bagaman pag-aari niya ang parehong asawa, mas minahal niya si Rahel kaysa kay Lea, sapagkat huli ay '*mahina ang mga mata.*' – Ngunit si Rahel ay napakaganda ng anyo' (Gen. 29:17). Ito ang ibig sabihin ng pahayag na ang unang asawa ay may mahihinang mata – ibig sabihin, hangga't ang isang tao ay abala sa mga gawaing pisikal, hindi niya pa nakikita ang kaluwalhatian ng tunay na pagninilay, sapagkat ang kaaway, ayon sa kanyang ugali, ay hinahalo ang pagnanais na magustuhan ng mga tao sa kanyang mga gawain; ngunit hindi niya ito dapat pansinin. – Nang tumigil si Lea sa pagkakaroon ng anak sa loob ng ilang panahon, ibinigay niya sa kanyang asawa si Zilpa, ang kanyang alipores, at pagkatapos ay nagkaanak muli siya at pinangalanan ang bata na si Gader, na ang kahulugan ay 'kayamanan'. Nang matapos magdalang-tao si Lea, dinala sa alaala ng Diyos si Rahel (Gen. 30:22). Ipinapahiwatig nito na kapag nililinis ng pisikal na paggawa ang mga pandama, at napalaya ang mga ito mula sa mga pagnanasa, doon inihahayag ng tunay na pagninilay ang mga kaluwalhatian nito sa isipan (o—nagpapakita ito sa isipan nang buong kaluwalhatian). – Bagaman ang mga anak ni Lea ay tulong kay Jacob, mas minahal niya si Jose kaysa sa lahat ng iba pa. Ibig sabihin nito, bagaman pinoprotektahan ng pisikal na paggawa ang isang tao mula sa kaaway, ang tunay na pagninilay ang siyang nagbubuklod sa kanya sa Diyos. – Bakit, nang makita agad ni Jacob si Jose, ay agad niyang hinangad na bumalik sa kanyang mga magulang (Gen. 30:25)? Dahil nakita niya na isang Hari na mamumuno sa kanyang mga kapatid ang ipinanganak sa kanya. Nang, higit pa rito, pinatawid ni Jacob ang kanyang buong pangkat (kampo, karabana) sa batis ng Yamokh (sa Slavonic at Ruso – Jabok), at nang manatili siyang mag-isa sa kabilang pampang, doon niya natanggap ang kagalakan ng pagpapala ng Diyos, na sinabi sa kanya: '*Hindi na tatawagin ang pangalan mo na Jacob, kundi Israel*' (Gen. 32:28), Tinawag siyang Jacob dahil nakipagbuno siya sa kaaway – (at ganoon siya tinawag) – hanggang sa ipagkaloob sa kanya ang biyayang ito at nailigtas (mula sa pagkaalipin) ang kanyang mga pandama, na nasa kamay ng kaaway. Nang sila'y mapalaya sa loob niya, doon siya muling pinangalanang Israel, na ang ibig sabihin ay 'ang isip na nakakakit sa Diyos'. Sapagkat kapag naabot ng isip ang antas ng pagmamasid sa kaluwalhatian ng Pagkadiyos, natatakot ito ng mapusok na pagkamuhi. Bakit nga, kahit na lumabas si Esau upang salubungin siya nang may kapaitan, pinapatay ng kababaang-loob ni Jacob ang kanyang masamang loob, at hindi na siya (si Jacob) mismo ang nagwawagi sa

kanya (kay Esau), kundi ang kanyang sariling pagpapakumbaba sa harap ng Diyos. Bagaman maaaring mainggit ang kaaway sa isang tao, sa pagtingin niya sa dakilang kaluwalhatian na kanyang nakamtan, hindi niya siya mapagtatagumpayan, sapagkat ang Diyos ang kanyang tumutulong, gaya ng nakasulat: *'Bumalik ka sa lupain ng iyong kapanganakan, at sasamahan kita'* (Gen. 31:3). – Sa wakas, dumating siya sa Salim, at doon siya bumili ng isang bukid, at nagtayo ng isang altar para sa Panginoon, na dininig siya sa araw ng kanyang kapighatian (Gen. 33:19–20). Ang pangalang 'Salim' ay nangangahulugang 'kapayapaan', ibig sabihin: kapag ang isang tao ay nakalampas sa isang labanan kung saan pinoprotektahan siya ng Diyos, nararating niya ang isang kalagayan ng kapayapaan. At nagtayo si Jacob ng isang altar na binubuo ng labindalawang bato, at naghandog rito, sa lupain ng pangako, ng isang hain sa Diyos mula sa mga bunga ng paggawa na kanyang isinagawa sa Mesopotamia.

66. Ganoon din ang minamahal na si Moises, na nang ilabas niya ang bayan mula sa Ehipto, iniligtas sila mula sa kamay ni Paraon, pinatawid sila sa Dagat na Pula at nasaksihan ang kamatayan ng lahat ng kaniyang mga kaaway, sinugo si Josue upang wasakin si Amalek, habang siya ay nanatiling nakatayo sa tuktok ng bundok (sa panalangin), ang kanyang mga kamay ay hinahawakan nina Aaron at Hur, upang hindi sila lumihis mula sa tanda ng krus. Nang matalo na ni Jesus si Amalek at muling bumalik nang may kagalakan, nagtayo si Moises ng isang altar sa paanan ng bundok mula sa labindalawang bato, at tinawag ang lugar na iyon na: *'Ang Panginoon ay aking kanlungan'* (Ex. 17:15), sapagkat ang Diyos ay nakikipagdigma laban kay Amalek gamit ang isang hindi nakikitang kamay. – Ang pangalang Amalek ay nangangahulugang kawalan ng pag-asa. Sapagkat kapag ang isang tao ay nagsimulang lumayo sa kanyang mga pagnanasa, talikuran ang kanyang mga kasalanan, at lumapit sa Diyos, ang kawalan ng pag-asa—ang unang sumisibol—ay nakikipaglaban sa kanya, na naghahangad na ibalik siya sa kanyang mga kasalanan. Ang pagkasuyang ito ay napapalayas sa pamamagitan ng masigasig na debosyon sa Diyos; ang debosyong ito ay pinapalago ng pagpipigil sa sarili, na pinananatili sa pamamagitan ng pisikal na paggawa, at dito nga nagkakaroon ng kalayaan ang Israel. Pagkatapos ay nagpapasalamat ang isang tao sa Diyos, na nagsasabi: *'Ako'y mahina, ngunit Ikaw ang aking tagapagsaup mula sa henerasyon hanggang sa henerasyon.'*

67. Ganoon din ang dakilang propeta Elias. Hindi niya kayang puksain ang lahat ng huwad na propeta na sumalungat sa kanya hangga't hindi siya nakapagtayo ng isang altar na binubuo ng labindalawang bato, naglatag ng mga troso ng kahoy dito, inilagay ang banal na hain sa ibabaw nito, at nagbuhos ng tubig sa lahat ng iyon; at ang Diyos ay naging apoy para sa kanya na sumilab sa altar at sa lahat ng nasa ibabaw nito. Noon lamang, sa mismong sandaling iyon, hinamon niya ang kanyang mga kaaway (3 Mga Hari 18:40 at sumunod). – At nang wasakin na niya sila, hanggang sa wala nang kahit isa ang nakaligtas, nagpasalamat siya sa Diyos, na nagsasabi: *'Nasa lahat ng ito Ka, sapagkat nasusulat na inilagay niya ang kanyang mukha sa pagitan ng kanyang mga tuhod'* (1 Mga Hari 18:42). Kaya, kung ang isip ay maingat na binabantayan ang kaniyang mga pandama, nakakamtan nito ang kawalang-kamatayan (o buhay na walang hanggan), at ang kawalang-kamatayan (buhay na walang hanggan) ay naghahatid dito sa mga salitang ito, na inihahayag ng Diyos dito. Nang, pagkatapos, ang *'binata'* ni Elias ay *'tumingin pataas'* at hindi nakita ang alinman sa pitong pagnanasa na nabuo, saka niya nasilayan ang *'maliit na ulap, na kasinglaki ng bakas ng paa ng tao, na nag-aangat ng tubig mula sa dagat'*: na siyang kapayapaan (3 Hari 18:43, 44) ng Banal na Tagapagaliw. – Ang kawalang-kamatayan ay ito: na manatiling buo at walang kapinsalaan ang iyong mga pagsisikap, at hindi na bumalik sa yaong pinagpapatawad mo. Sapagkat kapag tinatanggap ng Diyos ang mga gawa ng tao, at ang kanyang ginagawa ay nananatiling buo, na napreserba mula sa kapangyarihan ng kaaway, hindi makalalaban ang kanyang mga kaaway sa kanya; kapag nakita nilang walang kapangyarihan ang kanilang kalooban sa kanya, sila'y mawawala nang kusa, gaya ng nakasulat: *'Tawagin ninyo ang pangalan ng inyong mga diyos, at tatawagin ko ang pangalan ng Panginoon kong Diyos; at ang Diyos na sasagot sa pamamagitan ng apoy—siya ang Diyos'* (1 Mga Hari 18:24). (*'Tinawag sila... at walang tinig, ni anumang pakli'* – 26). Ganito rin ang nangyayari sa lahat ng itinatanim sa isang tao ng kapangyarihan ng kaaway: sa isang taong hindi sumasang-ayon, hindi maisasakatuparan ng mga kaaway ang kanilang kalooban; ginagamit nila ang buong lakas nila (upang mailigaw siya sa kanilang panig), ngunit hindi sila pinapansin ng taong may kinalaman sa Diyos, sapagkat ang kanyang puso, na kaayon ng kalooban ng Diyos, ay hindi ito hinahangad – gaya ng nasusulat: *'Tawagin ninyo ang pangalan ng inyong diyos, at ako'y tatawag sa pangalan ng Panginoon na aking Diyos'*; ngunit dahil ang kanilang kalooban ay hindi nakatuon sa Kanya, hindi Siya sumagot sa kanila sa anumang paraan.

68. Nangyayari ang lahat ng ito sa bawat taong sumusunod sa kalooban ng Diyos at tumutupad sa Kanyang mga utos. Para sa mga tao noong panahong iyon, mga huwaran ang mga ito; ngunit nasulat ito para sa ating ikatitibay, tayo na nagpasiyang sumunod sa kanilang mga yapak, na nagsusumikap na makamtan ang walang-kamatayang nagligtas sa kanila mula sa lahat ng pana ng kaaway. Inilagay nila ang kanilang sarili sa silungan ng Diyos, nanalangin para sa Kanyang tulong, sapagkat hindi sila umasa sa alinman sa kanilang sariling pagsusumikap, at ang proteksyon ng Diyos ay naging pader ng kanilang pagtatanggol. Naniwala sila na kung wala ang tulong ng Diyos ay wala silang magagawa, at sa pagpapakumbaba ay nakipag-usap sila sa Salmist: *'Kung hindi bibilhin ng Panginoon ang bahay, nagsasayang ang mga nagtatayo nito; kung hindi babantayan ng Panginoon ang lungsod, nagbabantay nang walang saysay ang bantay'* (Awit 126:1). At kapag nakita ng Diyos na ang isip ay sumuko sa Kanya nang buong lakas, at wala nang ibang sandalan kundi Siya, pinupuno Niya ito ng lakas, na sinasabing: *'Huwag kang matakot, O Jacob, O munting anak ng Israel'* (Isaias 41:14), – at muli: *'Huwag kang matakot, sapagkat tinubos kita; tinawag kita sa iyong pangalan; ikaw ay akin. At bagaman dadaan ka sa mga tubig, ako'y suma'yo; at sa mga ilog, hindi ka lulubugan; at bagaman lalakad ka sa apoy, hindi ka masusunog, at ang ningas nito'y hindi ka sisilab. Sapagkat ako ang Panginoon, ang iyong Dios, ang Banal ng Israel, na siyang nagliligtas sa iyo'* (Isaias 43:1–3). Kapag narinig ng isip ang ganitong nakapagpapalakas na salita, matapang itong tumatayo laban sa kapangyarihan ng kaaway, na nagsasabing: *'Sino ang makikipagtalo sa akin? ... Lumapit siya sa akin. Narito, ang Panginoon, ang Panginoon, ang tutulong sa akin: sino ang makasakit sa akin? Narito, kayong lahat, gaya ng damit ay maluma kayo, at gaya ng basahan ay masisira kayo'* (Isa. 50: 8:9). Ngunit ang Diyos ay may sapat na kapangyarihan upang matiyak na tayo rin ay mabibilang sa mga yaon na, sa pamamagitan ng kababaang-loob, ay iningatan Niya, sapagkat ang kababaang-loob ang kanilang helmet at pinrotektahan sila mula sa lahat ng pana ng kaaway—sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, nawa'y sumakaniya ang kapangyarihan at kaluwalhatian at paghahari magpakailanman. Amen.

5. Tungkol sa mga utos para sa mga tapat, at sa pag-uugali ng mga nagnanais mabuhay nang sama-sama sa kapayapaan

1. Kapag naglalakad kayong magkakasama sa daan, bigyang-pansin ninyo sa lahat ng bagay ang iniisip ng pinakamahina sa inyo, kung kailangan niyang magpahinga nang kaunti, o kumain nang kaunti nang mas maaga kaysa sa karaniwan.

2. Kapag kayo'y nagsasama sa isang gawain, mag-asikaso ang bawat isa sa kaniyang sariling mga gawain, at hindi sa gawain ng kaniyang kapatid: huwag siyang turuan o utusan ng sinuman.

3. Kapag hinahati ninyo ang mga gawain sa selda, o nag-oorganisa ng isang bagay – halimbawa, ang pugon, o anumang iba pa – hayaang gawin ng bawat isa ang kanyang nais. Ngunit kung sasabihin niya, 'Ipakita mo sa akin ang pag-ibig, ituro mo sa akin, sapagkat hindi ko alam kung paano (gawin ang ganito't ganoon),' at may isang tao sa inyo na nakakaalam kung paano (ito gawin), huwag siyang magkunwari at sabihing, 'Hindi ko rin alam kung paano'—ang ganitong pagpapakumbaba ay hindi mula sa Diyos.

4. Kung ang kapatid mo ay gumagawa ng isang bagay (na hindi ayon sa nararapat) at nakita mo ito, huwag mong sabihin sa kanya, 'Sinira mo ito.' Ngunit kung sasabihin niya, 'Ipakita mo sa akin ang pag-ibig, ituro mo sa akin,' at hindi mo siya tinuturuan kundi nanahimik ka, kung gayon ay walang pag-ibig ng Diyos sa iyo, sapagkat nagtatago ka ng panlilinlang (sa iyong puso).

5. Kung magluto ang kapatid mo ng nilaga at hindi ito naging masarap, huwag mong sabihin sa kanya, 'Maitim mo itong niluto,' sapagkat nakapaloob dito ang kamatayan para sa iyong kaluluwa. Sa halip, isipin mo kung gaano ka kalulungkot kung ikaw mismo ang makakarinig nito mula sa iba – at ikaw ay maaaliw.

6. Kapag kayo'y nagkakanta nang magkakasama, at may isang tao na nagkamali ng salita, huwag ninyong ituro ito sa kaniya o pahiyahin siya; kung makaligtaan niya ang isang salita, hayaan ninyo itong makaligtaan. Ngunit kung sasabihin niya nang maaga: 'Ipakita natin ang pag-ibig', 'Sabihin mo sa akin (kung ako'y magkamali o makaligtaan ang isang salita)', saka ninyo sabihin sa kaniya.

7. Kapag kayo ay kumakain ng pagkain, at may isa sa inyo na hindi gusto ang pagkaing iyon, huwag niyang sabihin, 'Hindi ko ito kayang kainin,' kundi sa ngalan ng Diyos, hanggang kamatayan, pilitin niya ang sarili (na manahimik o kumain gaya ng iba) – at papayapain siya ng Diyos.

8. Kapag nagtutulungan kayo sa isang gawain, at may sinuman sa inyo na huminto (sa pagtatrabaho) dahil sa duwag, huwag ninyo siyang sisihin, kundi maging mabait kayo sa kanya, o maging mapagpatawad sa kanya.

9. Kapag may mga kapatid na dumalaw sa inyo, huwag ninyong tanungin tungkol sa anumang bagay na maaaring makasama sa inyo, baka manatili sa selda ninyo ang isang pasanin (kahihyan, sugat sa puso) dahil sa kanila. Ngunit kung ang isang bisita, na hindi mapigil ang sarili, ay magsabi ng isang bagay sa isa sa inyo na, gaya ng nabanggit, ay maaaring makasama sa inyo, huwag itong ulitin ng nakarinig sa alinmang kapatid, kundi manahimik—upang ang pagkabagabag na ito ay siya lamang ang makaranas—at huwag niyang punuin ng nakamamatay na lason ang kanilang mga puso.

10. Kapag lumabas ka, sa anumang dahilan, huwag kang magtanong sa sinuman tungkol sa anumang bagay na hindi angkop sa iyo, upang makabalik ka sa iyong selda nang buo (walang kapinsalaan). Ngunit kung sakaling makarinig ka ng bagay na ayaw mong marinig, huwag mo itong ulitin sa iyong mga kapatid pagbalik mo.

11. Kapag kayo ay nasa labas at gumagala, huwag ninyong pahintulutan ang inyong sarili sa anumang kalayaan, saan man kayo magpunta, upang ang mga nakakasaksi ng kaayusan ng inyong pag-uugali ay makinabang sa inyo; lalo na (huwag maging pabaya) sa parehong lihim at hayagang katahimikan: sapagkat ang lahat ng mga pagnanasa (mga kamalian sa pag-uugali na nagmumula sa pagiging maluwag) ay nagpapakita sa isang mahina (na kapatid), dahil sa kawalan ng kilos (o kawalan) ng kanyang puso – sapagkat hindi niya nakikita ang kanyang sariling mga kasalanan. (Alamin na) ang tulong ng Diyos, pag-asa, kabaitan, pagkamakatarungan, pagsuko sa sariling kalooban, at pagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay – ang mga ito ay may puwang sa puso ng mapagkumbabang-loob, samantalang ang kapalaluan, pag-aaway, pagtingin sa sarili na mas maalam kaysa sa kapatid, pagyuri sa budhi, at kawalang-pakialam sa katotohanang nagdadalamhati ang kapatid dahil sa iyo, na nagsasabing, 'Ano ang pakialam ko rito?'—ay matatagpuan sa isang taong matigas ang puso.

12. Kapag nakaupo ka at gumagawa ng iyong gawain, at pumasok ang iyong kapatid sa iyong selda, huwag mong isipin kahit saglit kung mas pinaghirapan mo kaysa sa kanya, o mas pinaghirapan niya kaysa sa iyo.

13. Kung ikaw ay nagtatrabaho kasama ang isang mahina, huwag mag-imbak ng kapalaluan sa iyong puso, na nagnanais na gumawa nang higit kaysa sa kanya.

14. Kung ang kapatid mo, habang gumagawa ng anumang gawain, ay napinsala ito, huwag mo siyang sabihan tungkol dito maliban kung siya mismo ang magsabi sa iyo: 'Ipakita mo sa akin ang pagmamahal, kapatid, at turuan mo ako'; at kung ikaw, na nakakaalam (kung paano ito gawin), ay manahimik, naroroon ang iyong kamatayan.

15. Kapag isinasagawa mo ang iyong manwal na gawain, ano man ito, gawin mo ang lahat ng iyong makakaya na huwag alamin kung gaano karami ang nagawa mo at kung gaano karami ang nagawa ng iyong kapatid, sapagkat ito ay tanda ng kakulangan sa karanasan.

16. Kapag ikaw ay nagtatrabaho kasama ang iyong mga kapatid, huwag mong ipaalam sa kanila na mas marami kang nagawa kaysa sa kanila. – Ito ang hinihingi ng Diyos sa tao: na ang bawat gawa niya ay dapat gawin nang lihim.

17. Kung ang kapatid mo, dahil sa kahinaan, ay sumagot sa iyo ng salitang may pagka-ismid, magtiyaga ka sa kaniya nang may kagalakan; sapagkat kung susuriin mo ang nangyari ayon sa paghatol ng Diyos—na makatarungan at walang kinikilingan—matutuklasan mong ikaw ang nagkasala (at hindi ang kapatid mo).

18. Kung nakatira ka kasama ang mga kapatid, at hinihikayat ka ng iyong mga iniisip na higpitan ang iyong sarili sa pagkain (higit sa karaniwan), sabihin sa iyong mga iniisip: 'Ang mahinang kapatid na nakatira rito ang aking panginoon.' Kung determinado kang palakihin ang iyong pagpipigil sa sarili, kumuha ka ng maliit at hiwalay na selda para sa iyong sarili, at huwag mong guluhin ang mahina mong kapatid.

19. Kung may kapatid na naglalakbay na dumating sa iyo, na dati mong narinig na siya ay mapagkunwari (*filoshematikos esti*)—ibig sabihin, mahilig siyang magkunwari, ipakita ang sarili bilang nakakaalam ng lahat, isang asketa, at iba pa— huwag mo siyang tanungin tungkol dito sa pamamagitan ng salita hangga't hindi kusang lumilitaw ang kamaliang ito niya; ngunit (kahit pagkatapos) mag-ingat kang huwag kumilos ayon sa iyong nalaman, sapagkat kung malalaman ng kapatid na ito, siya ay maiinis.

20. Kung nais mong kumuha ng isang bagay dahil kailangan mo ito, huwag kang magreklamo laban sa iyong kapatid (sa pag-iisip na): 'Bakit hindi niya naisip na ibigay ito sa akin nang kusang-loob?', kundi sabihin mo sa kanya nang matapang at tuwiran: 'Ipakita mo sa akin ang pag-ibig; ibigay mo sa akin ang ganito at ganoon, sapagkat kailangan ko ito.' Ito ang banal na kadalisan (o pagiging tuwiran) ng puso. Ngunit kung

hindi mo ito sasabihin, at sa halip ay magrereklamo ka at huhusgahan mo siya sa iyong puso, ikaw ang may sala.

21. Kung may pagtatalo sa inyo tungkol sa anumang bahagi ng Kasulatan, hayaan ang may alam at nauunawaan nito, ayon sa kanyang makakaya, na isantabi ang kanyang sariling kalooban (o magbigay-daan sa kanyang kapatid) – at pahupain ang kanyang kapatid nang may kagalakan. – Ang salitang dapat hangarin higit sa lahat ay ito: ang magpakababa sa harap ng kapatid.

22. Ang sinumang nag-iingat sa kanyang isipan ang kakila-kilabot na paghuhukom na kanyang haharapin ay magsusumikap sa lahat ng paraan upang hindi manahimik ang kanyang bibig, at hindi manatiling walang masabi bilang kanyang pagtatanggol sa takot na oras na iyon.

23. Huwag manghimasok sa mga bagay ng mundong ito, baka kayo'y maging katulad ng mga pook na pinagtutunghan ng lahat, at kung saan, dahil dito, ay may matinding baho. Ngunit maging kayo'y isang dalisay na altar para sa Diyos, na nagtatatag sa loob ninyo ng isang (espiritwal) na pari na laging maghahain ng insenso (sa altaring ito). Huwag ninyong pabayaang ang altaring ito na walang insenso, kundi pilitin ninyo ang inyong sarili na walang patid na tumayo sa harap ng mukha ng Panginoon sa pamamagitan ng bawat panalangin, upang ipagkaloob Niya sa inyo ang pagiging simple at inosenteng katulad ng sa bata, at alisin sa inyo ang sumasalungat dito—ito nga, ang lahat ng tuso, demonyong karunungan, kuryosidad (paglilibot dito't doon upang makita ito at marinig iyon), pagmamahal sa sarili at malisya; sapagkat ang lahat ng ganitong bagay ay sumisira sa pagsisikap ng mga kumikilos sa ganitong paraan. Ang kinalabasan ng lahat ng ito ay kung ang isang tao ay matalinong natatakot sa Diyos at nakikinig nang may kababaang-loob sa kanyang budhi ayon sa itinuturo ng Diyos, kaniya namang ituturo sa sarili ang lahat ng nasabi nang lihim. Ngunit kapag doon (sa loob) ay walang panginoon ng sambahayan (ang takot sa Diyos), ang (panloob) na tahanan ng ganitong kahabag-habag na tao ay naiwan sa awa ng iba, at sinumang nagnanais ay maaaring magsalita doon ayon sa kanilang gusto, dahil ang kanyang puso ay hindi nasa kanyang sariling kontrol, kundi nasa kontrol ng kanyang mga kaaway.

24. Kung ikaw ay maglalakbay sa isang maliit na gawain, huwag mong hamakin ang iba, o lumabas nang mag-isa, na iiwan ang kapatid mong pinagmumultuhan ng budhi sa selda; kundi sabihin mo sa kanya nang may pagmamahal: 'Nais mo bang umalis? Tayo na.' – At kung makita niyang ang kapatid niya ay walang kapayapaan (hindi payapa sa espiritu) sa sandaling iyon, o mahina ang katawan, huwag siyang makipagtalos, na igigiit na kailangan na silang umalis ngayon, kundi ipagpaliban muna ito sandali, at bumalik sa kanyang selda nang may mahabaging pag-ibig (para sa kanyang kapatid). Mag-ingat na huwag salungatin ang kapatid mo sa anumang bagay, baka masaktan mo siya.

25. Ang sinumang nakatira kasama ang kanyang ama o kapatid ay hindi dapat kumonsulta sa sinumang dayuhan tungkol sa anumang bagay, kundi dapat talakayin ang lahat sa taong kasama niyang nakatira: dito nakapaloob ang kapayapaan at pagsunod.

26. Kung nakatira ka kasama ang iyong ama o kapatid, mag-ingat kang huwag mahuling lihim na nakikipagkaibigan sa sinuman, o lihim na sumusulat ng liham sa sinuman, na ayaw mong malaman ng mga kasama mo: sa ganitong paraan ay sisirain mo ang iyong sarili at pati na rin sila.

27. Kung nakatira ka kasama ang mas matanda sa iyo, mag-ingat kang huwag gumawa ng anumang gawaing kawanggawa para sa mga mahihirap nang hindi muna humihingi ng pahintulot sa kaniya – huwag mong gawin ito nang lihim.

28. Kapag nagtatanong ka tungkol sa iyong mga iniisip, huwag magtanong pagkatapos mong kumilos batay rito, kundi sabihin mo kung ano ang nagpapabahala sa iyo sa kasalukuyan. Maging ito man ay pagpapalit ng tirahan, pag-aaral ng isang kalakalan, pagpapalit ng kalakalan, pagpasok sa isang relasyon sa isang tao, o pagtatapos ng ganoong relasyon – magtanong nang malaya tungkol sa lahat ng bagay na ito, ngunit bago mo ito isabuhay. Gayundin, tungkol sa mga kahinaan sa espiritu at mga pagnanasa ng laman, magtanong habang tinutukso ka pa ng mga kaisipang ito – at kapag nagtanong ka, huwag mong sabihin na hindi mo pa sinunod ang mga pagnanasa, kundi sabihin mo ang tungkol sa sugat, na ikaw ay nasugatan na, upang makatanggap ka ng lunas para sa sugat.

29. Kapag tinatanong mo ang tungkol sa sarili mong mga iniisip, huwag kang maging mapagkunwari, at huwag mong sabihin ang isang bagay sa halip na ang isa pa, o (huwag gumamit ng ganitong pananalita) na para bang may ibang tao na kumilos sa ganoon o ganoon, kundi sabihin mo ang katotohanan, at ihanda mo ang iyong sarili na gawin ang anumang sabihin sa iyo. Kung kumilos ka nang kabaligtaran, ang sarili mo ang iyong pinagtutukso, hindi ang mga nakatatandang tinatanong mo.

30. Kapag tinatanong mo ang matatanda tungkol sa alitan, huwag pakinggan ang mga tinig sa loob na nagsasabi ng higit pa kaysa sa sinasabi ng matatanda, kundi unang manalangin ka sa Diyos, na sasabihin: 'Maawa ka sa akin, at kung ano man ang ikalulugod Mo tungkol sa akin, bigyan Mo ng inspirasyon ang aking mga ama na sabihin ito sa akin;' at pagkatapos, kung ano man ang sabihin sa iyo ng mga ama, gawin mo ito nang may pananampalataya, at papayapain ka ng Diyos.

31. Kapag nakatira ka kasama ang iyong mga kapatid at hindi ka makahanap ng kapayapaan sa anumang dahilan: maging dahil sa pisikal na paggawa, o dahil sa mga limitasyon (at masikip na kalikasan) ng buhay, o dahil sa katahimikan ng buhay, o dahil hindi mo matiis (ang mga kahirapang iyong nararanasan), o dahil sa kawalan ng pag-asa, o dahil nais mong umatras sa katahimikan, o dahil hindi mo matiis ang paluksa (ng pagsunod), o dahil hindi mo magawa ang nais mo, o dahil kulang ka sa lahat ng kailangan mo, o dahil nais mong ilagay ang sarili sa matinding paghihirap, o dahil mahina ka at hindi mo matiis ang paggawa (na hinihingi nila), – o, sa madaling salita, ano man ang dahilan na nagtutulak sa iyong puso na lumayo sa kanila – mag-ingat kang huwag sumang-ayon na umalis, huwag mong hubarin ang pamatol, at huwag kang umalis nang may kalungkutan – ni huwag kang tumakas nang lihim dahil sa sama ng loob (sa kanila), o habang sa iyong kalooban (ay nananahan pa) ang pag-aalipusta at paghatol sa kanila, na hindi mo naaalala, dahil sa pait na nararamdaman mo sa kanila na nangibabaw sa iyo, ang iyong pagkabrotherhood sa kanila – kundi hanapin mo ang kapayapaan sa panahong ito, upang ang iyong puso ay makapahinga saan ka man magpunta; pasanin mo ang kanilang pang-iinsulto sa iyong sarili, nang hindi mo sa anumang paraan kinokondena ang mga kapatid na iyong kasama; huwag mong pakinggan ang iyong mga kaaway (kung susubukan ka nilang hikayatin) na gawing masama ang mabubuting gawa ng iyong mga kapatid, upang hindi mo masaway ang iyong sarili at gamitin ang pagsaway sa iyong kapatid upang takpan ang sa iyo; sapagkat dahil dito, mahuhulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway, saan ka man manirahan.

32. Kapag dumating ka upang manirahan sa anumang lugar, huwag munang kumuha ng silid para sa iyong sarili hangga't hindi mo pa nalalaman ang kaugalian ng pamumuhay doon – kung mayroong anumang hadlang para sa iyo doon, kung ito man ay dahil sa labis na pag-aalala (na maraming pasanin ang dapat pasanin), o dahil makakakita ka ng ilang tao (na hindi makabubuti sa iyo), o dahil sa katanyagan na maaaring idulot nito (sa iyo o sa lugar na iyon), o dahil sa katahimikan (sobrang payapa at komportable ang buhay doon), o dahil sa mga pakikibigan na maaaring maging hadlang. Kung ikaw ay matalino, malalaman mo sa loob ng ilang araw kung ito ay magdudulot sa iyo ng kamatayan o buhay doon.

33. Kung ibibigay mo ang iyong selda sa isang kapatid upang manatili siya roon ng ilang araw, huwag mo siyang tratuhin na parang nasa ilalim siya ng iyong kapangyarihan.

34. Kung kukunin mo ang isang selda mula sa isang tao upang tirahan pansamantala, huwag mong sirain ang anumang bagay, at huwag kang gumawa ng anumang pagbabago rito nang hindi muna tinatanong ang taong nagbigay nito sa iyo kung sang-ayon sila o hindi; kung hindi, hindi ito naaayon sa iyong budhi.

35. Kapag nakatira ka kasama ang isang tao, o pansamantalang naninirahan sa kanila, at tumanggap ka ng utos mula sa kanila, mag-ingat ka, sa ngalan ng Diyos, na huwag itong balewalain, o labagin ang utos na ito, nang hayagan man o lihim.

36. Kung, habang nag-iisa kang naninirahan sa iyong selda, nagpasya kang kumain sa isang tiyak na oras, o huwag kumain ng lutong pagkain, o anumang iba pa, at pagkatapos ay lumabas ka sa mundo, mag-ingat kang huwag sabihin sa sinuman habang nakaupo sa pagkain (kahit saan pa man): 'Patawarin mo ako, hindi ko ito kinakain,' sapagkat dahil dito ang lahat ng iyong pagsisikap ay mapupunta sa mga kamay ng iyong mga kaaway nang walang kabuluhan. Sinabi ng iyong Panginoon at Tagapagligtas: 'Gawin mo ang iyong mga gawa sa lihim, upang gantimpalaan ka ng iyong Ama nang hayag.' Ang sinumang umiibig sa kanyang mga pagsusumikap ay binabantayan ang mga ito, baka mawala nang walang kabuluhan.

37. Kapag nakatira kayong magkasama, anuman ang gawain ninyong magkasama, sa loob man o labas ng selda, kapag tinawag ka ng kapatid mo rito, mag-ingat kang huwag sabihin: 'Sandali, tapusin ko lang itong munting gawain' – kundi sumunod ka agad.

38. Kapag magkakasama kayong nagtatrabaho, kung ikaw ay matalino, anuman ang kapintasan na makita mo sa iba, huwag mo itong pag-isipan nang paulit-ulit, baka masabi mo ito at maibulalas sa mga kapatid (na kasama mo), sapagkat narito ang kamatayan ng iyong kaluluwa.

39. Kung may mga kapatid na nakatira kasama mo, at nangyayari na paminsan-minsan ay nagtatrabaho sila buong araw, aliwin mo sila sa pamamagitan ng pagpapatikim sa kanila ng pagkain bago ang itinakdang

oras. Huwag mong isipin ang sarili mo lamang, kundi pansinin mo ang paghuhukom ng Diyos. Lagi mong ilagay ang Diyos sa iyong paningin sa bawat gawain, anuman ang iyong gawin.

40. Kung darating ka sa isang lugar upang manirahan doon—mag-isa man o kasama ang mga nauna nang nanirahan doon—at makakita ka ng anumang nakasasama sa kaluluwa, o hindi angkop sa monastiko, maging ito man ay isang gawang-kamay o anumang gawain, huwag mong buksan ang iyong bibig upang batikusin ito; ngunit kung hindi mo nais manatili roon, pumunta ka sa ibang lugar, habang pinipigil ang iyong dila upang hindi mo sila batikusin: sapagkat narito ang iyong kapahamakan.

41. Kung ikaw ay napagtatagumpayan ng mga pagnanasa, mag-ingat kang huwag hayaan ang sinuman na ibunyag sa iyo ang kanilang mga pagnanasa, na para bang sa isang pinagkakatiwalaan, sapagkat ito ay mapaminsala sa iyong kaluluwa.

42. Kung may mapagbironing salita mang lumabas sa inyo, mag-ingat na huwag hayaang marinig ang inyong pagtawa: sapagkat ito ay tanda ng kakulangan sa disiplina at ng kakulangan sa takot sa Diyos, dahil walang bantay sa loob ninyo.

43. Dahil sa ating mga araw ay bumagsak ang galit ng Diyos sa buong sansinukob, huwag kayong maligalig sa anumang inyong maririnig, kundi sabihin ninyo sa inyong mga puso: 'Ano ito kung ikukumpara sa lugar (Impiyerno) na ating babagsakan dahil sa ating mga kasalanan?'

44. Palaganapin ang pag-ibig alang-alang sa Diyos; basahin (ang nakasulat dito) upang inyong tuparin din, sapagkat hindi maliit na bagay para sa mga mananampalataya na ituring ito na isang walang kabuluhan (hindi mahalaga) na bagay. – Kung tutuparin mo ito nang may pagkamapayak at karunungan, makakapasok ka sa kapahingahan ng Anak ng Diyos nang may kagalakan; ngunit kung hindi mo ito tutuparin, magdurusa ka ng kapighatian dito pa lamang, at pagkaalis mo sa katawan, dadalhin ka sa impiyerno ayon sa mga Kasulatan. Ang ating Panginoong Cristo ay naparito alang-alang sa mga bagay na nasabi sa itaas (ito ay, upang bigyan ng kapahingahan ang mga tumutupad sa Kanyang mga utos), ngunit ang ating matigas na puso ay bumubulag sa atin sa pamamagitan ng mga pagnanasa ng ating puso, sapagkat mas inibig natin ang mga ito kaysa sa Diyos, at hindi natin Siya iniibig nang kasing-tindi ng pag-ibig natin sa ating mga pagnanasa.

45. Narito, pinilit kong isulat ito rin sa inyo, sapagkat ang aking naunang sinulat ay hindi naging sapat para sa inyo. Kaya nga, magsagawa kayo ng pag-ibig, at mula ngayon ay simulan ninyo ang pakikibaka; huwag kayong manatili sa inyong hindi tinuli na mga puso, kundi tulungan ninyo ang inyong sarili (pagsikapan ninyo ang inyong sariling kaligtasan) sa iilang araw na natitira sa inyo. Kung tutuparin ninyo ang mga bagay na ito—ibig sabihin, kababaang-loob, kapayapaan, pagtitiis, pagpapasakop sa sarili ninyong kalooban, at pag-ibig—mamumuhay kayo para sa inyong ikabubuti; ngunit kung hindi ninyo ito tutuparin, sa kabaligtaran, mapupuno kayo ng: selos at masidhing pagnanasa, alitan at kayabangan, pagrereklamo at pagsuway; kung gayon, nasayang ninyo ang inyong panahon nang walang kabuluhan, at sa katotohanan ay mapupunta kayo sa impiyerno kapag umalis na kayo sa katawang ito. Kaya't mahalín ninyo ang inyong mga kapatid nang banal na pag-ibig, at ingatan ninyo ang inyong dila, baka kayo'y magsalita ng hindi angkop na salita na makasakit sa isang kapatid. Sapagkat ang ating Panginoong Diyos ay makapangyarihan upang tulutan tayong '*gawin at tuparin*' ang mga bagay na ito, upang sa pamamagitan ng Kanyang biyaya ay makamtan natin ang awa, kasama ng lahat ng mga banal na nagpakalugud sa Kanya. Sa Kanya ang kaluwalhatian, karangalan at pagsamba, ngayon at magpakailanman. Amen.

6. Tungkol sa mga nagnanais mag-oberba ng birtwisong katahimikan

Ang mga nagnanais mag-ingat ng birtwosong katahimikan—maging maingat silang ilayô ang mga magnanakaw na nagnanakaw sa kanila, at huwag sayangin ang kanilang oras sa pagkaalipin at mapait na paggawa, inilalaan ang kanilang puso sa mga gawang hindi angkop sa kanila, at nakakalimot sa kanilang sariling mga kasalanan .

1. Ang pagmamahal sa masusing pagsusuri ng Kasulatan ay nagbubunsod ng pagtatalo at pagkapoot, samantalang ang pagluluksa sa sariling mga kasalanan ay nagdudulot ng kapayapaan. Kasalanan para sa isang monghe, na nakaupo sa kanyang selda, na magpakasasa sa masusing pagsusuri ng Kasulatan habang pinapabayaan ang kanyang sariling mga kasalanan. Sinumang maglaan ng kanyang puso (sa masusing pagsusuri), – 'bakit sinabi ng Kasulatan ito o iyon?' – bago pa man niya napagtagumpayan ang sarili (nakamit ang kamalayan sa sarili, o pagpipigil sa sarili, o napalaya ang sarili mula sa mga pagnanasa), ay may magulong puso at nasa pinakamalalim na pagkaalipin; ngunit ang sinumang masigasig na nagbabantay upang hindi maalipin ng anumang bagay ay nagmamahal na magpakumbaba sa harap ng Diyos.

2. Ang sinumang naghahangad na maging katulad ng Diyos ay nang-aalipusta sa Diyos, ngunit ang sinumang naghahanap kung paano Siya parangalan (nang mas ganap) ay umiibig sa kabanalan sa takot ng Diyos.

3. Ang sinumang nag-iingat ng mga salita ng Diyos ay nakakakilala sa Diyos (1 Juan 2:3) – at tinutupad ng ganoong tao ang mga ito na parang may utang (na may pakiramdam ng agarang tungkulin).

4. Huwag mong hanapin ang mas mataas na (mga biyaya) ng Diyos habang nananalangin ka sa Kanya para sa tulong; sana'y dumating Siya at iligtas ka mula sa kasalanan. Ang biyaya ng Diyos ay kusang dumarating kapag isang lugar na walang kapintasan at dalisay ang inihanda para dito.

5. Ang sinumang umaasa sa sariling pag-iisip at kumakapit sa sariling kalooban ay nag-aakit ng kawan ng mga demonyo sa kanilang sarili¹⁹ at hindi maaaring mula sa Espiritu (ng Diyos), na nagdudulot ng pagdadalamhati (o pagsisisi) sa puso.

6. Ang sinumang, sa pagtingin sa mga salita ng Kasulatan, ay nagbibigay-kahulugan nito ayon sa kanyang sariling pagkaunawa, at umaasa rito, na nananampalatayang ganoon nga ito (umaasa rito, ipinagpapalagay niya na ganoon dapat ang pagkaunawa sa mga salitang iyon), ang ganoong tao ay hindi nakakakilala sa kaluwalhatian ng Diyos o sa Kanyang kayamanan; ngunit ang sinumang, sa pagkakita nito, ay nagsasabing: 'Hindi ko alam—isang tao lamang ako,' at nagbibigay ng kaluwalhatian sa Diyos—sa ganoong tao naninirahan ang kayamanan ng Diyos, ayon sa kaniyang lakas at kaniyang pagkaunawa.

7. Huwag kang magmadaling ipahayag ang iyong mga iniisip sa lahat, kundi sa iyong mga espiritwal na ama lamang, baka magdulot ka ng dalamhati sa iyong sariling puso.

8. Ingatan mo ang iyong mga labi, upang maging kagalang-galang sa iyong paningin ang iyong kapuwa (ang paggalang sa iyong kapuwa ang dapat magpigil sa iyong mga labi na husgahan siya).

9. Sanayin mong magsalita nang may karunungan ng mga salita ng Diyos, at tatakas ang kabulaanan sa iyo.

10. Ang pag-ibig sa luwalhati ng tao ay nagbubunga ng kabulaanan, samantalang ang pagpapakumbaba sa sarili, nang may higit pang kababaang-loob, ay nagpapatanim ng takot sa Diyos sa iyong puso.

11. Huwag mong hangarin maging kaibigan ng mga mararangya sa mundong ito, baka ang kanilang kaluwalhatian (ang kamalayan sa kasamaan ng kanilang kaluwalhatian) ay manlabo sa iyong kalooban.

12. Kung may sinumang magsasalita nang masama tungkol sa kanyang kapatid sa iyong harapan, hamakin siya at magpakita ng masamang loob (sa kanya), huwag kang pumabor laban sa kanya, baka ang hindi mo ninanais ay dumapo sa iyo.

13. Ang pagkamapayak at kababaang-loob (ang hindi pag-iisip nang mataas tungkol sa sarili) ang naglilinis sa puso mula sa panlilinlang. Ang sinumang manlilinlang sa kanyang kapatid ay hindi makakatakas sa dalamhati. Ang sinumang nagsasabi ng isang bagay ngunit may iba namang tinatago sa kanyang puso sa pamamagitan ng panlilinlang—ang lahat ng kanyang pagsamba (*leiturgia* – mga panalangin) ay walang kabuluhan. Huwag kang makisama sa sinumang ganoong tao, baka madumihan ka ng kanilang nadumihang lason. Makisama ka sa mga walang malice, at makibahagi ka sa kanilang kaluwalhatian at kalinisan.

14. Huwag magtanim ng sama ng loob sa sinuman, baka maging walang bunga ang iyong mga pagsisikap. Maging tapat ka sa lahat, upang masilayan mo ang kapayapaan ng Diyos sa iyong sarili. Tulad ng kapag nakagat ng alakdan ang isang tao, kumakalat ang lason nito sa buong katawan at sinisira ang mismong puso, gayon din ang masamang loob sa kapwa sa puso: ang lason nito ay sumasakit sa kaluluwa, at ang kaluluwa ay nagdurusa dahil sa kasamaan na ito. Kaya, ang sinumang nagnanais na hindi masayang ang kanilang pagsisikap nang walang kabuluhan, magmadali silang palayasin ang alakdan na ito mula sa kanilang sarili, ibig sabihin, ang panlilinlang at kasamaan.

7. Tungkol sa mga Birtud

1. May tatlong birtud na palaging mapagbantay sa isip ayon sa kalooban ng Diyos, at na kailangan nito: ang likas nitong hilig, ang tapang, at ang kasipagan.

2. May tatlong birtud na, kung matutuklasan ng isip sa sarili nito, magtutulak dito upang paniwalaan na ito ay nakamit na ang kawalang-kamatayan (pagpapanibago, o ang kaganapan ng mga walang-kamatayang makalangit na nilalang): ang matalinong paghihiwalay na tumpak na nagkakaiba sa isang bagay mula sa iba,

¹⁹ *ktatai ehthran*. – Sa San Isaias, ang '*ehthra*' ay nangangahulugang kapangyarihan ng kaaway – mga pulutong ng demonyo. Ang pag-angkin nito ay nangangahulugang pag-ipon, pag-akit.

ang paunang kaalaman sa lahat ng bagay bago pa ang kanilang panahon, at ang kawalang-pakialam sa anumang dayuhan.

3. May tatlong birtud na laging nagbibigay-liwanag sa isipan: ang hindi makakita ng panlilinlang sa sinuman, ang paggawa ng mabuti sa mga nanakit sa iyo, at ang pagtitiis sa lahat ng dumarating nang walang pagkabahala. Ang tatlong birtud na ito ay nagbubunga ng tatlo pang birtud na mas dakila kaysa sa kanila: ang hindi makakita ng panlilinlang sa isang tao ay nagbubunga ng pag-ibig; ang paggawa ng mabuti sa mga nanakit sa iyo ay nagdudulot ng kapayapaan; ang pagtitiis sa anumang dumating nang walang pagkabagabag ay nagbubunga ng kababaang-loob.

4. Mayroong apat na birtud na naglilinis ng kaluluwa: katahimikan, pagsunod sa mga utos, pagpipigil sa sarili (pagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay upang maging makitid ang landas), at kababaang-loob.

5. Ang isip ay laging nangangailangan ng sumusunod na apat na birtud: ang manalangin sa Diyos, ang walang-patid na pagdikit sa Kanya; ang magpababa sa harap ng Diyos; ang hindi pag-alala sa sinumang tao (tungkol sa kung ano sila at kung paano sila—na katumbas ng hindi sila pagdudahan), upang hindi sila husgahan; at ang pagiging bingi sa sinasabi ng sariling mga pagnanasa.

6. Ang apat na birtud na ito ay nagpoprotekta sa kaluluwa na parang pader, na nagpapahintulot dito na huminga nang malaya, malaya mula sa mga pagkabahala na dulot ng mga kaaway nito: awa, kawalan ng galit, pagtitiis, at ang pagtataboy sa bawat binhi ng kasalanan na tumutubo; samantalang ang pagtutol sa pagkalimot ang nagpapanatili sa lahat ng ito.

7. Apat na birtud, ayon sa Diyos, ang tumutulong sa kabataan (ang baguhan): patuloy na pagtuturo, sipag, pagbabantay, at hindi pagmamalabis sa sarili (hindi pag-iisip sa sarili bilang mayroon nang natatanging katayuan).

8. Apat na bagay ang nagdudumi sa kaluluwa: paglilibot sa lungsod nang hindi binabantayan ang titig, pakikipagkaibigan sa isang babae, pakikipagkaibigan sa mga tanyag sa mundo, at hilig sa pakikipag-usap sa mga kamag-anak sa dugo.

9. Apat na bagay ang nagpapalakas ng malibog na pagnanasa sa katawan: pagtulog nang ayon sa sariling kagustuhan, pagkain hanggang sa kabusugan, walang-kwentang usapan, at pag-aayos ng katawan.

10. Apat na bagay ang nagpapalabo sa kaluluwa: pagkamuhi sa kapuwa, paghamak sa kaniya, pagkainggit sa kaniya, at pagrereklamo laban sa kaniya.

11. Ang kaluluwa ay nauubos ng apat na bagay (Esmpt): ang palipat-lipat sa iba't ibang lugar, ang pagmamahal sa libangan, ang materyalismo, at ang kuripot.

12. Ang galit ay pinapagana ng apat na bagay: pagbibigay at pagtanggap (transaksyon), pagpipilit sa sariling kalooban, pagnanais na magturo, at pagtingin sa sarili bilang matalino (isang taong may pag-iisip).

13. May tatlong bagay na mahirap kamtan ng isang tao—at sa pamamagitan ng mga ito ay napapanatili ang lahat ng birtud: pagsisipi, pag-iyak sa sariling mga kasalanan, at paglalaan ng kamatayan sa isipan.

14. May tatlong bagay na may kapangyarihan sa kaluluwa hanggang sa makamtan nito ang lubos na kaperpeksiyunan—at ito ang pumipigil sa mga birtud na manirahan sa isipan: pagkakakulong (pagkakabit sa anumang bagay maliban sa Diyos), katamaran, at pagkalimot. Ang pagkalimot ay nakikipagdigma sa isang tao hanggang sa huling hininga nito, na itulak sila sa kawalan ng bunga; mas malakas ito kaysa sa lahat ng kaisipan, at ito ang ina ng lahat ng kasamaan, at tagawasak ng kung ano ang itinayo ng isang tao sa kanyang sarili oras-oras.

15. Ganito ang mga gawa ng bagong tao, at ganito rin ang mga gawa ng lumang tao! Ang siyang umiibig sa kanyang kaluluwa at hindi nanaisin itong wasakin ay sumusunod sa mga gawa ng bagong tao, samantalang ang siyang umiibig sa kaluwagan ng laman sa panandaliang panahong ito ay gumagawa ng mga gawa ng lumang tao at sinisira ang kanyang kaluluwa. – At ang ating Panginoong Jesucristo, na nagpapahayag ng bagong tao sa Kanyang sariling katawan, ay nagsabi: *'Ang sinumang umiibig sa kaniyang kaluluwa ay mawawalan nito'* (Juan 12:25); *'Ngunit ang sinumang mawawalan ng kaniyang kaluluwa dahil sa Akin ay makakakita nito'* (Mateo 10:39). Siya ang Panginoon ng sanlibutan; sa pamamagitan Niya, ang pader na naghahati ng pagkamuhi ay giba na (Efe. 2:14). Sinabi rin Niya: *'Hindi ako naparito upang magdala ng kapayapaan, kundi ng tabak'* (Mat. 10:34), at muli: *'Narito ako'y naparito upang magdala ng apoy sa lupa, at paanong nais ko nang ito'y magliyab na!'* (Lucas 12:49). Ibig sabihin, sa mga sumunod sa Kanyang banal na mga aral, ang apoy ng Kanyang Pagkadiyos ay (malinaw na naroroon), at bilang resulta, nagkaroon sila sa kanilang sarili ng isang espirituwal na tabak, na ginamit nila upang putulin ang lahat ng pagnanasa ng kanilang

laman. At binigyan sila ng Panginoon ng kagalakan, na sinasabi: *'Ang kapayapaan ang iiwan ko sa inyo; ang aking kapayapaan ang ibinibigay ko sa inyo'* (Juan 14:27).

16. Kaya, ang mga nag-ingat na iligtas ang kanilang mga kaluluwa sa panahong ito, at nagputol sa kanilang sariling mga pagnanasa, ay naging Kanyang banal na tupa, na inihain bilang isang sakripisyo sa Kanya. At kapag Siya'y lumitaw sa kaluwalhatian ng Kanyang Pagkadiyos, tatawagin Niya sila sa Kanyang kanan, na sasabihin: *'Halina, kayo na pinagpala ng Aking Ama; manahin kayo ng kaharian na inihanda para sa inyo mula pa sa pagkakatatag ng sanlibutan. 'Sapagkat nagutom ako, at pinakain ninyo ako'...* at iba pa (Mat. 25:34 at 35). Kaya, ang mga nagsasakripisyo ng kanilang mga kaluluwa sa maikling panahong ito ay makakakuha ng gantimpala sa oras ng pangangailangan, na tatanggap ng gantimpalang higit na dakila kaysa sa kanilang inaasahan. Tungkol naman sa mga sumusunod sa kanilang sariling kalooban, tiyak na napapanatili nila ang kanilang mga kaluluwa sa makasalanang panahong ito; ngunit, dahil nalilintang sila ng pagmamataas sa kanilang kayamanan at hindi nila tinutupad ang mga utos ng Diyos, na umaasang manatili sa panahong ito magpakailanman, sa oras ng paghuhukom ay mabubunyag ang kahihayan ng kanilang pagkabulag, lalabas sila na parang mga kambing na sumpa at maririnig nila ang kakila-kilabot na hatol ng Hukom, na magpapahayag: *'Lumayo kayo sa Akin, kayong mga sumpa, sa walang hanggang apoy na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel. Sapagkat kayo ay masakim at hindi ninyo Ako binigyan ng pagkain'...* at iba pa (41 at 42). Ngunit mananahimik ang kanilang mga bibig – at wala silang masabi, habang naaalala nila ang kanilang kabastosan at ang kanilang kahirapan (kapwa nakaraan at kasalukuyan). Totoo, sasabihin nila noon: *'Panginoon, kailan ka namin nakitang nagutom... at hindi ka namin pinakain?'* (44). Ngunit papatahimikin Niya sila, na sasabing: *'Ang sinumang gumawa ng mabuti sa isa sa mga mananampalataya sa Akin, sa Akin niya ito ginawa.'*

17. Suriin natin ang ating sarili, mga minamahal, upang makita kung ang bawat isa sa atin ay tinutupad ang mga utos ng Panginoon ayon sa abot ng ating makakaya, o hindi; sapagkat tayong lahat ay may pananagutan na tuparin ang mga ito ayon sa abot ng ating makakaya—ang maliliit ayon sa kanilang pagiging maliit, ang malalaki ayon sa kanilang pagiging malaki. Ang mga nag-alay sa kaban ng handog ay mayayaman, ngunit mas nagustuhan ng Panginoon ang dukhang biyuda dahil sa kanyang dalawang lepta, sapagkat tinitingnan ng Diyos ang ating kagustuhan. Huwag nating hayaan ang kawalan ng pag-asa sa ating puso (na iniisip na maliit lamang ang magagawa natin), baka ang inggit (sa iba) ay maghiwalay sa atin sa Diyos, kundi gampanan natin ang ating mga gawaing paglilingkod ayon sa ating kakayahan. Sapagkat kung paanong ang Panginoon ay nagpakita ng awa sa anak na babae ng pinuno ng sinagoga, sa pamamagitan ng pagbuhay sa kaniya mula sa mga patay; gaya ng pagkakaloob Niya ng awa sa babaeng may daloy ng dugo, na nagastos ang lahat ng mayroon siya sa mga doktor bago niya nakilala si Cristo; gaya ng pagpapagaling Niya sa alipin ng senturiyon dahil sa pananampalataya ng senturiyon—ganyan din ay nagkaloob Siya ng awa sa babaeng Cananeo, at pinagaling ang kaniyang anak na babae; at gaya ng pagbuhay Niya kay Lazaro, ang Kanyang minamahal, mula sa mga patay, ginising Niya ang nag-iisang anak ng dukhang biyuda, dahil sa kanyang mga luha; at gaya n hindi Niya itinakwil si Maria, na nagpahid ng mira sa Kanyang mga paa, gayundin hindi Niya itinakwil ang makasalanang babae na nagpahid ng mira sa Kanyang mga paa, na umiiyak; at gaya ng pagtawag Niya kina Pedro at Juan mula sa kanilang bangka, na sinasabing, *'Sumunod ka sa Akin'* (Matt. 4:19), gayon din tinawag Niya si Mateo na nakaupo sa tanggapan ng buwis; at kung paanong hinugasan Niya ang mga paa ng ibang mga disipulo, gayon din hinugasan Niya ang mga paa ni Hudan, na hindi gumagawa ng pagkakaiba; at kung paanong ipinadala Niya ang Banal na Espiritu, ang Tagapagtaguyod, sa mga Apostol, gayundin Niya Siya ipinadala kay Cornelio nang buong tapang; at kung paanong pinilit Niya si Ananias sa Damascus para kay Pablo, na sinasabing siya ay *'isang piniling sisidlan Ko'* (Gawa 9:15), gayon din ginanyak Niya si Felipe sa Samaria para sa kapakanan ng Etiopiyong eunuko. Sapagkat sa Kaniya ay walang pagkiling, hindi sa maliliit o sa dakila, hindi sa mayayaman o sa mahihirap, kundi hinahanap Niya ang mabuting kalooban, at pananampalataya sa Kaniya, at ang pagtupad sa Kaniyang mga utos, at pag-ibig para sa lahat. Ito ang magsisilbing selyo para sa kaluluwa (ang natatanging tanda nito) kapag iniwan nito ang katawan, gaya ng iniutos Niya sa Kanyang mga alagad, na sinasabi: *'Sa ganito malalaman ng lahat ng tao na kayo'y mga alagad ko, kung kayo'y magkakaroon ng pag-ibig sa isa't isa'* (Juan 13:35).

18. Sino ang tinutukoy Niya nang sabihin Niya na kikilalanin kayo ng mga tao, kung hindi ang mga kapangyarihan sa kanan at sa kaliwa? (At mangyayari na), kapag nakita ng mga kalaban ang tanda ng pag-ibig na sumasabay sa kaluluwa, sila'y aatras dahil sa takot, samantalang ang mga banal na kapangyarihan ay magagalak kasama nito. Kaya't magsikap tayo, mga minamahal, ayon sa makakaya natin, na makamit ang

ganitong tatak upang hindi tayo mahawakan ng ating mga kaaway. Sinabi ng Panginoon: *'Ang isang lungsod na nasa tuktok ng bundok ay hindi maaaring maitago'* (Mateo 5:14). Tungkol sa anong bundok ang Kanyang sinasabi, kung hindi sa Kanyang banal na Salita? Kaya nga, mga minamahala, magsikap tayo nang may sigasig at karunungan na tuparin ang Kanyang Salita, na nagsasaad: *'Ang sinumang umiibig sa Akin ay tutupad ng Aking mga utos'* (Juan 14:23), upang ang mga pagsisikap na ito ay maging isang hindi matitinag at pinatibay na lungsod para sa atin, na magliligtas sa atin sa pamamagitan ng Salita ng Panginoon mula sa kamay ng lahat ng ating mga kaaway, hanggang sa makaharap natin Siya (harapin ang Kaniyang mukha). Sapagkat kung tayo'y magkakaroon ng katapangan, ang lahat ng ating mga kaaway ay mangalat sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Kaniyang Banal na Salita, na siyang bundok na kung saan ang bato ay pinutol nang walang kamay at siyang nagpabagsak sa larawang may apat na bahagi na ginto—na binubuo ng pilak, tanso, bakal at luwad—tulad ng sinabi ng Apostol: *'Isuot ang buong baluti ng Diyos, upang kayo'y makapanindigan laban sa mga panlililang ng diyablo; sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pamunuan, laban sa mga kapangyarihan, laban sa mga pinuno ng kadiliman ng sanlibang ito, laban sa mga espiritwal na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga dako'* (Efe. 6:11–12). Ang apat na prinsipalidad na ito ang bumubuo sa apat na bahaging larawan, na siyang poot (ang kapangyarihan ng kaaway). Winasak sila (ang mga prinsipalidad) ng banal na Salita ng Diyos, gaya ng nakasulat na ang batong tumama sa larawan ay naging isang malaking bundok at pinuno ang buong lupa (Dan. 2:34–35).

19. Samakatuwid, magtago tayo, mga kapatid, sa silong Niya (ng Panginoon)—nawa' Siya ang maging kanlungan natin at iligtas tayo mula sa apat na masamang kapangyarihang ito, upang tayo naman ay makibahagi sa kagalakan (o matikman, o marinig ang Kanyang nakapagpapalubag-loob na salita) kasama ng lahat ng Kanyang mga banal, kapag sila'y nagtipon sa harap Niya mula sa apat na sulok ng daigdig, at ang bawat isa sa kanila ay makaririnig ng kanilang sariling pagpapala (ang pagbibigay ng pagpapala, o kung anong pagpapala ang partikular na ipinagkaloob sa kanila) ayon sa kanilang mga gawa. – Sapagkat ang Banal Niyang pangalan ay makapangyarihan – upang manatili sa amin at palakasin kami – at hindi pahintulutan ang aming mga puso na mailigaw ng kalimutan ng kaaway (na pinukaw ng kaaway), ngunit lingatan Niya tayo (at bibigyan Niya tayo) ng lakas na tiisin ang lahat ng dumarating sa atin, alang-alang sa Kanyang Banal na Ngalan, upang tayo'y makatagpo ng awa kasama ng lahat ng mga itinuring na karapat-dapat na makamtan ang Kanyang kagalakan. Sa Kanya ang kaluwalhatian, karangalan at pagsamba – sa Ama, at sa Anak, at sa Banal na Espiritu, ngayon at magpakailanman, at hanggang sa kailanman. Amen.

8. Mga Salita

1. Sinabi ni Abba Isaiah: Minsan nakikita ko ang sarili ko bilang isang kabayo na naglilibot nang walang amo o may-ari – na sinasakyan ng sinumang makasalubong nito – at kapag pinakawalan na ito ng isa, hinihuli naman ito ng iba at sinasakyan.

2. Muli niyang sinabi: 'Ako ay parang isang taong hinuli ng kanyang mga kaaway, tinalian at itinapon sa isang maputik na kanal; at kung siya ay sumigaw sa kanyang Panginoon, binubugbog siya nang walang awa upang patahimikin siya.'

3. Muli niyang sinabi: 'Ako ay parang isang ibong nakatali ang paa ng isang batang lalaki: kapag pinaluwag ng bata ang tali, agad na lumilipad pataas ang ibon, akala nito ay napalaya na, ngunit kapag hinila ng bata ang tali, hinihila niya ito pabalik sa lupa. Ganito ko nakikita ang aking sarili, at ito ang nais kong sabihin: na walang sinuman ang dapat magpadala sa kapabayaang, hanggang sa kanilang huling hininga.

4. Muli siyang nagsabi: kung ikaw ay nagpautang ng isang bagay sa isang tao at pinatawad mo siya, ginagaya mo ang kalikasan ni Jesus; ngunit kung hihingin mo ang bayad, ginagaya mo ang kalikasan ni Adan; at kung sisingilin mo ng interes, hindi ito naaayon kahit sa kalikasan ni Adan (ibig sabihin, mas mababa o salungat ito rito).

5. Kapag inakusahan ka ng isang tao ng isang bagay na ginawa mo o hindi mo nagawa, kung mananahimik ka, ito ay alinsunod sa kalikasan ni Jesus; kung sasagot ka, 'Ano ang ginawa ko?', hindi ito alinsunod sa Kanyang kalikasan; ngunit kung makikipagtalo ka nang salita-salita, ito ay salungat sa Kanyang kalikasan.

6. Kung, habang isinasagawa mo ang iyong mga paglilingkod (*leitorgias* – mga paglilingkod sa panalangin), ginagawa mo ito nang may kababaang-loob, bilang isang hindi karapat-dapat, kaaya-aya ang mga ito sa Diyos; ngunit kung, habang ginagawa mo ito, may isang kaisipan na sumagi sa iyong puso at naalala

mo kung paano ang iba ay (sa mismong sandaling iyon) natutulog o pabaya (sa bagay na ito), kung gayon ang iyong pagsisikap ay walang bunga.

7. Muli Siyang nagsalita tungkol sa kababaang-loob, na nagsasabing wala itong dila upang sabihin tungkol sa sinuman na sila ay pabaya, o tungkol sa iba na sila ay mayabang; ni wala rin itong mga mata upang suriin ang mga kamalian ng iba; ni mga tainga upang makinig sa hindi nakabubuti para sa kaluluwa; at hindi ito nagmamalasakit sa iba pa maliban sa sariling mga kasalanan, gayon pa man ay payapa ito sa lahat ng tao, alinsunod sa utos ng Diyos, at hindi dahil sa anumang pagkakaibigan. Ang sinumang nag-aayuno ng anim na araw at inilalagay ang sarili sa mabibigat na paggawa at mga gawaing pagtitipid (mga kabayanihan) na hiwalay sa landas na ito—walang saysay ang lahat ng kanyang mga pagsisikap.

8. Muli siyang nagsabi: kung ang sinuman ay nakakuha ng isang bagay para sa kanyang sariling pangangailangan, ngunit hindi niya ito matagpuan kapag kinakailangan, kung gayon ay nag-aksaya lamang siya sa pagkuha nito. Ganyan ang taong nagsasabing, 'Natatakot ako sa Diyos,' ngunit kapag inilagay sa mga kalagayan kung saan kakailanganin ang takot na ito—halimbawa, kapag siya ay nasa isang sitwasyon kung saan kailangan niyang makipag-usap sa isang tao, at sa sandaling iyon ay mararanasan niya ang alinman sa biglaang pagsabog ng galit at walang hiya na kakulangan sa pagpipigil sa sarili, o ang pagnanais na turuan ang iba sa mga bagay na hindi pa niya nakamtan, o ang pagnanais na paluguran ang mga tao, o ang hangarin na maging bantog sa mga tao, o ang pagpapakita ng iba pang mga pagnanasa—kung sa sandaling iyon ay hindi niya matagpuan ang takot sa Diyos sa kanyang sarili, kung gayon ay walang silbi ang lahat ng kanyang mga pagsisikap.

9. Kung ang ating Panginoong Jesucristo ay hindi muna pinagaling ang lahat ng karamdaman ng taong Kanyang pinuntahan sa lupa, maaaring hindi Niya man lang narating ang krus. Bago ang pagdating ng Panginoon sa laman, ang tao ay bulag, pipi, paralisado, bingi, ketuwang, pilay, at namatay-loob sa lahat ng uri ng hindi likas na kalagayan. Ngunit nang ipakita Niya ang awa at lumapit sa atin, binuhay Niya ang mga patay at pinapagaling ang mga pilay, pinapatingin ang mga bulag, pinapagsalita ang mga pipi, at pinapakinggan ang mga bingi – at dinala Niya ang isang bagong tao, na malaya sa bawat karamdaman. At saka Siya'y inakyat sa krus. Dalawang tulisan ang ipinako kasama Niya; ang isa sa Kanyang kanan ay nagpuri sa Kanya at nanalangin sa Kanya, na nagsasabing, '*Panginoon, alalahanin mo ako sa Kahanayan Mo*' (Lucas 23:42), samantalang ang isa sa Kanyang kaliwa ay ininsulto Siya. – Ito ang kahulugan nito. Bago ito gisingin mula sa katamaran, ang isip ay kasabwat ng puwersa ng kaaway. Ngunit kapag ginising ito ng ating Panginoong Jesucristo mula sa katamaran at binigyan ng paningin upang malinaw na maunawaan ang lahat ng bagay – at sa gayon ay nagiging kaya nitong akyatin ang krus – doon sinisimulan ng kapangyarihan ng kaaway na insultuhin ito ng mababangis na salita, sa pag-asang marahil, ang isipan, na nahina dahil dito, ay lilihis mula sa kaniyang mga gawain at babalik muli sa dati nitong katamaran. Ganito ang kahalagahan ng dalawang tulisan, na pinaghiwalay ng ating Panginoong Jesucristo, at ang isa sa kanila ay nang-insulto sa Kaniya, sa pag-asang marahil ay mailihis Niya ang Kaniyang pag-asa, samantalang ang isa naman ay hindi tumigil sa pagmamakaawa sa Kaniya hanggang sa narinig niya: '*Ngayon ay sasamahan mo Ako sa Paraiso*' (Lucas 23:43). Ang taong ito ang napatunayang tagapanalo ng Paraiso, at ngayo'y nakikibahagi sa puno ng buhay.

10. Muli Siyang nagsalita tungkol sa Banal na Komunyong, na sinasabing ito ay tinatawag na pagkakaisa sa Diyos. Ngunit kung tayo ay napapailalim sa mga pagnanasa—maging ito man ay galit, inggit, pagnanais na magustuhan ng mga tao, kayabangan, poot, o anumang iba pang pagnanasa—kung gayon ay malayo tayo sa Diyos. Saan nga ba ang ating pagkakaisa sa Diyos?

11. Kapag isinasagawa mo ang iyong mga paglilingkod (mga paglilingkod sa panalangin) at, pagkatapos mong tapusin ang mga ito, gumising sa iyong puso ang alinman sa mga ito (mga pagnanasa na nabanggit), kung gayon ay walang silbi ang lahat ng iyong pagsisikap: hindi ito tinatanggap ng Diyos.

12. Sinabi ng isa sa mga nakatatanda sa kanya: 'Bakit nga hindi nila itinutulak (*oy kroyoy*si), Ama²⁰?' Sumagot ang nakatatanda: 'Kapag bumuhos ang ulan sa inhasik na lupa, nagbubunga ito; ngunit kung ang lupa ay hindi inhasik, paano ito makapagbubunga?' Kung sinuman ang magsumikap na ilabas sa kanyang puso ang lahat ng hindi likas (ibig sabihin, mga pagnanasa), hindi na ito kikilos sa kanyang kalooban. Nais ng Diyos na maging katulad ng Kanya ang tao sa lahat ng bagay. Dahil dito, Siya ay naparito sa lupa at nagdusa, upang baguhin ang ating tigas ng puso, at putulin ang ating mga pagnanasa at ang ating maling kaalaman, na

²⁰ Hindi sila nagtutulak – marahil sa pintuan ng awa ng Diyos, upang mamunga ang panalangin.

nakapitan ng ating kaluluwa. Ang mga hayop na walang pananalita ay nanatili sa kanilang kalikasan, samantalang binago ng tao ang kanyang sarili. Ngayon, kung paanong ang mga hayop ay nasasailalim sa tao, gayon din dapat ang bawat tao ay sumailalim sa kanyang kapwa alang-alang sa Diyos: sapagkat ito ang dahilan kung bakit ang Panginoon ay dumating. Isaalang-alang mo nga, kung gaano ka nalalampasan ng mga hayop, na umaasa sa sarili mong ilusoryong kaalaman. Kaya, kung nais kong bumalik sa aking likas na kalagayan, gaya ng mga hayop na walang sariling kalooban o kaalaman, ganoon din ang dapat kong gawin, hindi lamang sa mga kasama ko, kundi pati na rin sa mga sumasalungat sa akin: sapagkat iyan ang kalooban ng Diyos. Sinumang nagnanais na makapasok sa katahimikan ng selda at hindi pahirapan ng pagkapoot (ni sa kapangyarihan ng kaaway, ni maging biktima nito), ay dapat lumayo sa mga tao sa lahat ng paraan (pagpapalaya sa sarili mula sa pag-aalala para sa kanila, hindi pakikialam sa kanilang mga gawain), upang hindi masaway ang sinuman, ni purihin, ni bigyang-katwiran, ni pakunwaring papuriin, ni patunayan ang kanilang katuwiran, ni ikalungkot sila sa anumang paraan, ni pansinin ang kanilang mga kapintasan, ni magimbak sa puso ng tinik ng mapait na pag-iisip laban sa kanila, ni sayangin ang sariling kaalaman sa mga walang-kaalaman, ni ang sariling kalooban sa mga hangal. Sa gayon, makikilala mo ang iyong sarili, at maiintindihan mo kung ano ang nakasasama sa iyo. Ang nagtitiwala sa kanyang sariling katuwiran at kumakapit sa kanyang sariling kalooban ay hindi makatakas sa kaaway (sa mga pakana ng kaaway), ni makahanap ng kapayapaan, ni makita kung ano ang kanyang kulang. At kapag siya ay lumisan sa katawang ito, mahirap para sa kanya na makahanap ng awa. Ang wakas ng lahat ng ito, gayunpaman, ay ang manirahan kasama ang Diyos (magmuni-muni tungkol sa Kanya, kumapit sa Kanya, at maghangad na Kanya'y kaluguran) nang buong puso at buong lakas, magpakita ng awa sa lahat, umiyak at manalangin sa Diyos para sa Kanyang tulong at awa.

13. Muli siyang nagsalita tungkol sa pagtuturo sa kapwa kaugnay ng mga utos ng Diyos: bakit ko malalaman na tinanggap ako ng Diyos, upang masabi ko sa iba: 'Gawin mo ito o iyon', samantalang ako mismo ay nasa kalagayan ng pagsisisi dahil sa aking mga kasalanan? – Sapagkat ang taong nagkamali ay nasa kalagayan ng pagsisisi. At hindi ka maaaring magkaroon ng matibay na katiyakan (ng iyong sariling kaligtasan) hangga't hindi mo nalalaman na ang kapatawaran ng iyong mga kasalanan ay naganap na sa loob mo. Ang tanda nito ay ang wala sa mga kasalanang nagawa mo ang gumigising sa iyong puso – o, kung kapag may nagsabi sa iyo tungkol dito, hindi mo man lang napapansin na nangyari nga ang ganoong bagay, malinaw na ipinagkaloob sa iyo ang awa. Ngunit kung buhay pa ito sa loob mo, supilin mo ito at umiyak dahil dito: sapagkat ang takot, panginginig, at matinding paghihirap ay dapat mag-ingat hinggil dito hanggang sa tumayo ka sa harap ng trono ng Diyos. – Kung may magtanong sa iyo na turuan mo siya ng isang bagay, at isusuko mo ang iyong buhay para sabihin sa kanya kung paano siya malaya (mula sa nagpapahirap sa kanya), subalit bumabalik siya sa iyo na nagsasabi ng pareho, na walang anumang pag-unlad sa sinabi mo sa kanya, malinaw na hindi niya ito inilagay sa praktika. Kaya, lumayo ka sa kaniya, sapagkat pinapatay niya ang iyong kaluluwa. Isang dakilang bagay para sa isang tao na itabi ang sarili niyang katotohanan—na inakala niyang ayon sa Diyos—at panatilihin ang salita ng siyang nagtuturo sa kaniya ayon sa Diyos. Halimbawa, si Abba Nisteros, ang tao ng Diyos, na nakakita sa kaluwalhatian ng Diyos—bagaman kasama niya ang mga anak ng kapatid niyang babae, wala siyang iniwan na anumang utos sa kanila, kundi iniwan ang bawat isa sa kanyang sariling kalooban, at hindi niya inisip kung mabuti o masama sila. Ganoon din, pinag-usapan nila sina Cain at Abel: sino ang nagturo sa kanila na gawin ito o iyon, gayong wala pang Batas o Kasulatan noon? (Siyempre, ang Diyos), sapagkat kung hindi tinuturuan ng Diyos ang isang tao, siya ay nagsusumikap nang walang kabuluhan.

14. Muli siyang nagsabi: 'Kapag may sinumang nagsimulang magsalita ng masasamang salita sa iyo, huwag mong pakinggan, baka wasakin niya ang iyong kaluluwa. Huwag kang mahiya sa kanyang mukha, at, sa takot na mapasaktan siya, huwag mong tiisin ang ganitong pananalita na nakatuon sa iyo, na iniisip: "Sa huli, hindi ko naman ito tinatanggap sa aking puso." Hindi, huwag kang magsalita nang ganyan. Hindi ka hihigit sa unang tao, na nilikha ng Diyos sa Kanyang sariling kamay – at hindi nagbigay ng kabutihan sa kanya ang masamang salita. Kaya tumakas ka at huwag makinig. Ngunit mag-ingat ka: habang tumatakas ka sa katawan, huwag mong hangarin na malaman (o itago sa iyong alaala) ang nasabi; sapagkat kahit kaunti lamang ang narinig mo, hindi hahayaan ng mga demonyo na masayang ang nasabi at ang narinig mo, kundi papatayin nila ang iyong kaluluwa gamit nito. Habang tumatakas ka, tumakas ka hanggang sa dulo.

15. Muli niyang sinabi: 'Batay sa aking nakikita, napag-alaman kong ang pakinabang, karangalan, at kapayapaan ay nagpapahirap sa tao hanggang sa kamatayan.'

16. Muli siyang nagsabi: 'Ang pagtuturo sa kapuwa ay isang pagbagsak ng kaluluwa (mula sa kaniyang nararapat na kinalalagyan), at ang pagnanais na itungo siya sa mabuting kalagayan ay isang malaking pagkawasak ng kaluluwa. Sapagkat sa tuwing tinuturuan mo ang iyong kapuwa: 'Gawin mo ito o iyon' – isipin mo at pagnilayan – na ikaw, na may hawak na palakol, ay winawasak ang sariling bahay mo habang sinisikap mong itayo ang kaniya.

17. Muli niyang sinabi: 'Sa aba ng kaluluwang nagkasala pagkatapos ng banal na binyag! Hindi maaaring maging payapa ang ganoong tao sa sarili habang nasa penitensya – kung siya man ay nahulog sa laman (sa mga makalupang kasalanan), o nagnakaw, o nadulas sa anumang ibang kasalanan, o nagnasa nang masama sa katawan ng iba, o kumain ng isang bagay nang lihim habang lumilingon upang masiguro na walang nakakita, o nang inilagay ng iba ang kanilang limos²¹, nagkaroon ka ng kuryosidad na makita kung ano ang nasa loob nito – sapagkat ang sinumang kumikilos nang ganito ay hindi nirerespeto si Jesus.

18. Pagkatapos ay may isang nagtanong sa kanya: 'Talaga bang napakahalaga ng bagay na ito, Ama?' – At sinabi niya: 'Tulad ng sinumang sumisira sa isang pader at kumukuha ng pera, na nilinlang ng kaaway, gayon din naman ang taong ito (na nilinlang ng iisang kaaway): sapagkat ang sinumang nagtagumpay laban sa una ay nagtagumpay din laban sa huli – at ang natatalo sa maliliit na bagay ay natatalo rin sa mga dakilang bagay.'

19. Kahit pa gumawa ang isang tao ng dakilang mga himala at pagpapagalang, at magkamit ng buong kaalaman—kahit pa buhayin niya ang mga patay—ngunit sa sandaling mahulog siya sa kasalanan, hindi na siya maaaring maging kampante sa kanyang sarili, sapagkat nasa ilalim siya ng pabigat ng pagsisisi. Gayundin, kung siya ay nagsasagawa ng maraming pagsisisi, ngunit, sa pagkakita sa isang tao na nasa kasalanan o namumuhay sa kapabayaan, siya ay pinapahiya ang taong iyon—ang lahat ng kanyang pagsisisi ay walang silbi, sapagkat itinakwil niya ang isang miyembro ni Cristo sa pamamagitan ng paghatol dito, sa halip na iwan ang paghuhukom sa Diyos na Hukom.

20. Muli niyang sinabi: tayo'y parang nasa isang ospital – ang isa'y may karamdaman sa mata, ang iba naman sa kamay, ang iba'y may pigma, o iba pang kapansanan. Nangyayari na ang ilang sugat ay naghilom na, ngunit kung kakain ng masama, muling bumubuka ang mga ito. Ganito rin ang nangyayari sa isang taong nasa kalagayan ng pagsisisi: kapag kinondena o pinamaliit niya ang iba, sinisira niya muli ang sarili niyang pagsisisi. – Sa mga nakahiga sa infirmary na may iba't ibang karamdaman, kung may isang sumigaw dahil sa kanyang sakit, sasabihin ba ng iba, 'Bakit ka sumisigaw?' Hindi ba iniisip ng bawat isa ang sarili niyang karamdaman? Ganoon din naman, kung ang sakit ng aking mga kasalanan ay nasa aking paningin, hindi ko titigan ang ibang makasalanan: gaya ng sa mga nakahiga sa infirmary ng doktor, bawat isa ay maingat na huwag kumain ng anumang maaaring magbukas muli ng kanyang sugat.

21. Kawaawa ang kaluluwang ayaw mag²² upang iwasan ang bawat kasalanan! Nadarama nito ang labis na kalungkutan mula sa mga kaaway na naiinggit at sumasalungat dito. Bakit nga ba kailangan nito ng malaking pasensya at pagpapasalamat sa lahat ng bagay? Kaya naman, nang ang bayan (ng Israel) ay nasa Ehipto, silang lahat ay uminom at kumain nang kanilang kabusugan, habang nagtatrabaho bilang mga alipin para kay Paraon. Ngunit nang ipadala ng Panginoon ang tulong sa kanila, ibig sabihin, Si Moises, upang palayain sila mula kay Paraon, pinailalim sila sa mabigat na paggawa at matinding paghihirap; at kahit sa gitna ng lahat ng salot na dinala ng Diyos kay Paraon, hindi pa rin nangahas si Moises na magsalita nang may katiyakan tungkol sa kanilang kaligtasan mula sa pagkawasak hanggang sa dumating ang panahon at sinabi ng Diyos sa kanya: 'Magdadala pa ako ng isang salot kay Paraon, at sasabihin mo sa kaniya: "Pabayaan mong umalis ang bayan, o papatayin ko ang panganay mo." Nang wakas, nagkaroon ng lakas ng loob si Moises. At sinabi ng Diyos sa kaniya: *'Sabihin mo ang mga salitang ito sa pandinig ng bayan, at hayaan mong humiling ang bawat lalaki sa kaniyang kapuwa, at ang bawat babae sa kaniyang kapuwa, ng mga sisidlan ng pilak at ginto, at mga damit; at isuot ninyo sa balikat ng inyong mga anak, at samantalain ninyo ang mga Ehipsiyo'* (Ex. 11:1–2). Ang ilan sa mga bagay na ito ay ginamit kalaunan sa pagtatayo ng Toldang Tipanan.

22. (Pagkatapos nito, sinabi ni Abba): 'Ganito ang sinasabi ng mga nakatatanda tungkol dito. Ang mga sisidlang pilak at ginto at ang mga kasuotan ay ang mga pandama na nagsisilbi sa kaaway: ang ibig sabihin nito ay kung hindi ito agawin ng isang tao mula sa kaaway upang magbunga ito para sa Diyos, ang lambong ng kapahingahan ng Diyos ay hindi sasaliw sa kaniya; ngunit kung agawin niya ito mula sa kaaway at ihahain

²¹ *Melotaron* – Milot – monastikong kasuotan (banda), ayon sa tuntunin ni San Pachomius – gawa sa balat ng kambing.

²² Batay sa konteksto ng talata, tila ang ibig sabihin nito ay: ang siyang nagnanais, nagbabalak, o naglalayong gawin ito. Ngunit sa bersyon ni Paissios: ang siyang hindi nagnanais.

bilang bunga sa Diyos, sasaliw sa kaniya ang lambong ng Diyos. Hindi rin tinakpan ng ulap ang Toldang Tipanan habang may kulang pa rito, ngunit nang ito'y lubos nang nahanda, saka tinakpan ng ulap. Ganito rin ang nangyari sa templo na itinayo pagkatapos: habang may kulang pa rito, hindi ito sinakupan ng ulap; ngunit nang ito ay tuluyang natapos, at naipasok na rito ang dugo at taba ng mga handog na sinusunog, at naamoy na ng Diyos ang kanilang bango, saka sinakupan ng ulap ang bahay na iyon. Ibig sabihin, hangga't hindi pa minamahal ng isang tao ang Diyos ng buong lakas at buong pag-iisip, at hindi siya kumakapit sa Kanya ng buong puso, hindi sasapit sa kaniya ang lambong ng kapahingahan ng Diyos.

23. Muli niyang sinabi: kung ang isip, bago pa man humina ang mga pandama (na mapasailalim sa mga pagnanasa), ay nagnanais pasanin ang krus, dumarating ang galit ng Diyos dito dahil kinuha nito ang isang gawaing lampas sa kayang kakayahan, nang hindi muna pinagaling ang mga pandama nito.

24. Kung ang mga miasma (ang baho ng mga pagnanasa) ay gumagawa sa loob mo, at nakikiramay ka rito at nag-aambag sa nagiging sanhi nito, subalit hindi ka nagdadalamhati rito sa karamdaman ng iyong puso, kung gayon ay ito ay mababa sa kalikasan ni Adan.

25. Kung napagtagumpayan ng iyong puso ang kasalanan at lumayo sa nagiging sanhi nito, at inilagay mo sa iyong harapan ang mga paghihirap ng impiyerno, at, na nanaisin mong maipagkaloob sa iyo ang iyong (ang) Taga-tulong na laging nasa iyong tabi, hindi mo Siya nasasaktan sa anumang paraan, kundi sa pag-iyak sa harap Niya, sinasabi mo: 'O Panginoon, gawa ng Iyong awa ang aking pagliligtas' – sapagkat ako mismo ay walang lakas na makatakas sa mga kamay ng kaaway nang wala ang Iyong tulong; at sa parehong panahon ay pinakikinggan mo ang sariling puso, baka mo masaktan ang siyang nagtuturo sa iyo ng mga daan ng Diyos: sapagkat ito ay alinsunod sa kalikasan ni Hesus – at Ipinagtatanggol ka Niya mula sa lahat ng kasamaan. Amen.

9. Mga Utos para sa mga tumalikod sa mundo

1. Kung tinalikuran mo na ang mundo at isinuko mo ang iyong sarili sa Diyos sa pagsisisi, huwag mong hayaan ang iyong mga iniisip na guluhin ka ng dalamhati dahil sa iyong mga nakaraang kasalanan, na para bang hindi ka pinatawad dito, ngunit huwag ka ring maging pabaya sa mga utos ng Panginoon, sapagkat kung hindi, hindi ka rin Niya papatawarin sa iyong mga nakaraang kasalanan.

2. Ito ang dapat mong sundin hanggang kamatayan, at huwag mong pabaya: huwag kang kumain sa piling ng isang babae; huwag kang makipagkaibigan sa napakabatang tao; habang bata ka pa, huwag kang humiga sa iisang banig kasama ang sinuman maliban sa iyong kapatid na lalaki o sa iyong abbot – at gawin ito nang may paggalang, hindi pabaya; huwag mong hayaang maglakbay ang iyong mga mata, at huwag maging pabaya sa pagsusuot ng iyong mga damit.

3. Kung kinakailangan, uminom ng hanggang tatlong tasa ng alak, at huwag mong labagin ang utos na ito alang-alang sa pagkakaibigan.

4. Huwag kang manatili sa lugar kung saan ka nagkasala sa Diyos, at huwag mong pabaya ang iyong debosyon (dasal), baka mahulog ka sa kamay ng iyong kaaway.

5. Pilitin mong pag-aralan ang mga Salmo – at ito ang magliligtas sa iyo mula sa bitag ng mga miasma (mga pagnanasa). Mahalin ang bawat pagdurusa ng laman – at ang iyong mga pagnanasa ay mapapailalim.

6. Ingat na huwag mong sukatin ang iyong sarili sa anumang bagay – at makakamit mo ang kalayaan na umiyak dahil sa iyong mga kasalanan.

7. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa kabulaanan: kung hindi, papalayasin nito ang takot sa Diyos mula sa iyo.

8. Huwag mong ipahayag ang iyong mga iniisip sa lahat, baka maging sanhi ka ng ikatitised ng iyong kapuwa, kundi ipahayag mo ang iyong mga iniisip sa iyong mga espirital na ama, upang ang biyaya ng Diyos ay sumaklaw sa iyo.

9. Magpursige ka sa iyong gawain, at maninirahan sa iyo ang takot sa Diyos.

10. Kung makita mong natitised ang iyong kapatid, ngunit hindi hanggang kamatayan (1 Juan 5:16), huwag mo siyang pahiyahin, baka mahulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway.

11. Ingatan mo ang iyong sarili na huwag masilo ng mga kasalanang nagawa mo, baka muling sumibol ang mga ito sa loob mo.

12. Mahalin mo ang kababaang-loob, at ito ang magiging kalasag mo laban sa iyong mga kasalanan.

13. Huwag kang magpapabor, baka mag-ugat sa iyo ang lahat ng panlililang.

14. Ibigay mo ang iyong puso sa pagsunod sa iyong mga magulang, at ang biyaya ng Diyos ay maninirahan sa iyong kalooban.

15. Huwag mong isipin na ikaw ay matalino, baka mahulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway.

16. Sanayin mong sabihin sa dila mo, 'Patawarin mo ako' – at sasapit sa iyo ang kababaang-loob.

17. Habang nakaupo ka sa iyong selda, laging isaisip ang tatlong bagay na ito: paggawa, pag-aaral (pagbasa at pagninilay sa Diyos), at panalangin.

18. Pagnilayan mo araw-araw: 'Isang araw na lamang ang mayroon ako sa mundong ito' – at hindi ka magkakasala sa harap ng Diyos.

19. Huwag kang maging masabik sa pagkain, baka muling mabuhay sa loob mo ang iyong mga dating kasalanan.

20. Huwag kang mawalan ng pag-asa (huwag kang manghinang) sa anumang paggawa, baka humawak sa iyo ang impluwensiya ng kaaway.

21. Pilitin mong mag-aral (pagbabasa at pagninilay sa Diyos), at ang kapayapaan ng Diyos ay darating sa iyo nang mabilis: sapagkat kung paanong ang isang sira-sirang bahay sa labas ng lungsod ay isang lugar ng mabahong amoy, gayon din ang kaluluwa ng tamad na baguhan ay nagiging sisidlan ng bawat maruming pagnanasa.

22. Pilitin mong maghandog ng maraming panalangin na may luha: marahil ay magkakaroon ng awa ang Panginoon sa iyo at tatanggalin Niya sa iyo ang makalupang makasalanang tao.

23. Gawing kasama mo ang mga ito: pagod-pagod na paggawa, kahirapan, paglalakbay, pagpapahirap sa laman at katahimikan; sapagkat mula sa mga ito sumisibol ang kababaang-loob, at ang kababaang-loob ay nagdudulot ng kapatawaran sa bawat kasalanan.

24. Ang ating Mabuting Panginoon at Diyos ay may sapat na kapangyarihan upang ipagkaloob sa atin ang lakas na maunawaan ang tama at isabuhay ito, upang tayo'y makatamo ng awa kasama ng mga banal na sumunod sa Kaniyang mga utos. Amen.

10. Isa pang salita (sa mga tumalikod sa pananampalataya)

1. Ipinakita ng Diyos kay San Pedro na Apostol na walang sinumang tao ang dapat ituring na marumi o hindi dalisay (Mga Gawa 10:15). Dahil ang kanyang puso ay pinabanal, ang bawat tao ay naging banal sa kanyang paningin. Ngunit para sa mga ang puso ay alipin ng mga pagnanasa, walang banal sa kanilang paningin; sa halip, dahil sa mga pagnanasa sa kanilang puso, inakala nilang ang bawat tao ay katulad nila. Kahit na may magsabi sa kanila na ang isang tao ay mabuti, agad silang magagalit sa puso dahil dito. Mag-ingat nga kayo na huwag maliitin ang sinuman, hindi lamang sa inyong mga labi, kundi pati na rin sa inyong puso.

2. Hangga't hindi pinapansin ng isang tao ang kanyang sarili, patuloy siyang nag-iisip sa kanyang puso na kaibigan siya ng Diyos. Ngunit kapag siya ay napalaya mula sa kanyang mga pagnanasa, nahiihiya siyang itaas ang kanyang mga mata sa langit sa harap ng Diyos, sapagkat nakikita niya ang kanyang sarili na lubos na malayo sa Diyos.

3. May isang tao na may dalawang alipin at pinadala sila sa kanyang bukid upang mag-ani ng trigo, iniutos sa bawat isa sa kanila na mag-ani ng pitong kimpal ng trigo sa isang araw. Ang isa sa kanila ay ginamit ang buong lakas niya upang tuparin ang inutos ng kanyang amo, ngunit hindi niya ito nagawa dahil lampas sa kanyang makakaya ang gawain; samantalang ang isa naman, na nawalan ng pag-asa sa tagumpay, ay nagsabi sa sarili nang may pagkadismaya: 'Sino ang makakagawa ng ganoong gawain sa loob ng isang araw lamang? At, hindi pinansin ang utos ng kanyang amo, hindi niya inintindi ang gawain, kundi nahiga upang matulog—minsan ay bumubuntong-hininga, minsan ay natutulog, minsan ay paikot-ikot sa higaan, na parang pintong umiikot sa bisagra—at sa ganoong paraan ay nasayang ang buong araw sa katamaran. Nang dumating ang gabi, lumapit sila sa kanilang panginoon. At siya, nang makausap na sila, pinuri ang gawa ng masigasig na alipin, kahit hindi niya lubos na natapos ang inutos sa kanya, samantalang pinalayas naman ang tamad at pabaya na alipin mula sa kanyang bahay. Gayundin, hindi tayo dapat mawalan ng pag-asa sa anumang paggawa, o mawalan ng tiyaga sa anumang kalungkutan, kundi gamitin ang ating lakas at magtrabaho nang buong puso. At naniniwala ako na tatanggapin tayo ng Diyos na kapantay ng Kanyang mga santo.

4. Ang bawat tao ay nararapat maghandog ng maraming panalangin sa harap ng Diyos, na may lubos na pagpapakumbaba ng puso at katawan, na huwag isipin na nakagawa sila ng anumang kabutihan, huwag magtiwala sa papuri para sa alinman sa kanilang mga gawa, huwag magdamdam sa mga panunukso, alalahanin

ang sariling mga kasalanan, panatilihing payapa ang puso sa mga kaaway, at huwag hayaang lumabas sa labi ang mapait na salita upang kausapin sila o sawayin sila, kahit na sa harap ng mga minamahal (mga kaibigan).

5. Bilang konklusyon, dapat isara ng isang monghe ang lahat ng pinto ng kanyang kaluluwa at bantayan ang lahat ng kanyang mga pandama, baka siya mahulog dahil dito, at protektahan ang kanyang sarili mula sa mga nagdadala ng makamundong usapan sa kanya. Mapalad ang siyang kontento sa kanyang sariling mga kasalanan (ibig sabihin, sa kamalayan nito at paglulukso rito, nang hindi maninigasig sa mga kasalanan ng iba).

11. Tungkol sa Butil ng Mustasa

May hiwaga sa mga salita tungkol sa buto ng mustasa, gaya ng sinabi ng mga Ama, upang hikayatin tayong tuklasin ang kahulugan nito sa pamamagitan ng paghatol batay sa nakasulat tungkol dito: *'Ang kaharian ng langit ay parang buto ng mustasa, na kinuha ng isang tao at itinanim sa kanyang bukid; bagaman ito ang pinakamaliit sa lahat ng buto, gayon pa man kapag lumaki na ito, ito ang pinakamalaki sa lahat ng halamang-gamot at nagiging puno, kaya't ang mga ibon sa himpapawid ay dumarating at gumagawa ng pugad sa mga sanga nito'* (Mateo 13:31–32). Ganito ang mustasa, ganito ang mabubuting katangian nito! (At ang Panginoon, sa pagbibigay-diin sa mga ito) ay nanaisin Niya na tularan ito ng tao sa lahat ng bagay (sa lahat ng sinabi Niya tungkol dito). Sa pagsasabing ito ang *'pinakamaliit sa lahat ng buto'*, itinanim Niya sa atin ang kababaang-loob – na dapat nating ilagay ang ating sarili sa ilalim ng bawat tao; sa pagsasabing lumaki ito sa buong laki, pinaaalalahanan Niya tayo ng kahinahunan at pagtitiis; na ito ay may kulay na nag-aapoy, – nagpapaalala sa atin ng kadalisan, upang tayo ay walang karumihan sa laman; na ang kalooban nito ay mapait – nagtatanim ng pagkamuhi sa mga pagnanasa, sapagkat ito ay mapait para sa mga nagnanais ng kapayapaan; na ang kaaya-ayang lasa nito ay hindi nabubuksan maliban kung ito ay nginunguya at dinudurog, ito ay nagsasalita ng pagdurusa na dulot ng pagsubok (ang pagkapait ng laman sa pamamagitan ng mga kakulangan); kapag giniling ito, nakasasakit ng mata – nagsisilbi itong paalala ng kalungkutan ng mga gawa (o ng mga gawaing pag-aasaeta); ginagamit ito upang pahiran (ng mustasa na gawa rito) ang mga patay na galamay, upang hindi ito mabulok. Kaya't unawain natin ang kahulugan nito at sundan ang mga katangian nito – at pahiran natin ng langis ang ating mga nasirang galamay, upang hindi ito mabulok o mapuno ng mga uod. Sapagkat ito ang ibig sabihin ng pagiging tulad ni Cristo, ang pagsasabuhay kay Panginoong Jesus sa ating sarili, upang magsikap tayo, ayon sa abot ng ating makakaya, na ihanda ang ating sarili para sa Kanya sa Kanyang kawangis (ayon sa kalikasan ng butil ng mustasa), sinusubok ang ating sarili upang malaman kung tayo nga ba ay mula sa butil na iyon o hindi, – kung taglay ba natin ang kalikasan at kababaang-loob nito, – kung taglay ba natin ang pinagdurog nitong anyo (na naging pulbos), ang kapaitan nito, o ang lasa nito. – Sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos tayo nabibigyan ng kapangyarihang gawin ito, ayon sa Kaniyang kalooban. Sa Kaniya ang kaluwalhatian – sa Ama, sa Anak at sa Espiritu Santo, magpakailanman. Amen.

12. Tungkol sa alak

1. Ang sakramento ng alak. (Ito ay simbolo) ng kalikasan ng tao (o ng tao), na nagnanais na makipagtagpo sa Diyos (upang akayamutin ang Diyos), at para sa layuning iyon ay pinananatili niyang buo sa kadalisan ang kanyang gawain, upang tanggapin ito (ang kanyang gawain) ng Diyos nang may kagalakan.

2. Ang sisidlan (para sa alak) ay wastong selyado ng dagta. Ito ay simbolo ng kalinisan ng katawan, na ang bawat bahagi nito ay malusog (at malinis) mula sa mga kahiya-hiyang pagnanasa, sapagkat imposible para sa sinumang nagpapalipas-oras sa alinman sa mga (karne) na kasiyahan na maglingkod sa Diyos.

3. Tulad ng imposibleng magbuhos ng alak sa sisidlang hindi lubusang pinahiran ng katad, o may bitak, gayundin imposibleng akayamutin ang Diyos habang may kinikimkim tayong poot at alitan sa ating sarili. Suriin natin ang ating sarili (upang malaman kung naroroon ang mga ito sa atin), sapagkat humahadlang ang mga ito sa isang tao sa gawain ng pagsisisi.

4. Ang alak ay nagbubula sa mismong simula ng pagbuo nito. Ito ay isang metapora para sa baguhan, na hindi mapakali hangga't hindi siya hinog at tumitigil.

5. Ang alak ay hindi nagiging (tunay na alak) maliban kung idinadagdag dito ang gipsum, gaya ng dapat idagdag ang lebadura sa tamang sukat. Gayundin, hindi maaaring magtagumpay ang isang baguhan habang kumikilos ayon sa kanyang sariling kalooban maliban kung matatanggap niya ang lebadura mula sa kanyang mga espirital na ama ayon sa Diyos, at ipapakita nila sa kanya ang daan (at gagabayan siya rito), hanggang sa ipagkaloob mismo ng Diyos sa kanya ang biyaya upang makita ito.

6. (Ang alak) ay iniwan sa bahay (sa lugar kung saan ito ginawa) hanggang sa ito ay humupa. Gayundin, nang walang katahimikan, pagdurusa para sa kapakanan ng Diyos, at lahat ng paggawa alinsunod sa Diyos, imposible para sa isang baguhan na maabot ang kalagayan ng (matatag na kapanatagan).

7. Kung ang alak ay iiwan na may butil o sanga sa loob nito, ito ay aasim. Gayundin, ang isang baguhan, kung makihalubilo siya sa kanyang mga kamag-anak sa dugo, o sa iba pang mga taong hindi nakikibahagi sa parehong gawain at pagtitimpi tulad nila, nawawala ang katangiang natanggap niya mula sa kanyang mga espirital na ama.

8. Inilalagay ang lupa sa ibabaw ng alak upang hindi ito sumingaw at masayang. Gayundin, kung ang isang baguhan ay hindi pinagyayaman ang kababaang-loob sa lahat ng bagay, ang lahat ng kanyang pagsisikap ay walang kabuluhan.

9. Kung madalas tikman ang alak, nawawala ang bango at lasa nito. Madalas ding mangyari ito sa isang taong ipinagmamalaki ang kanyang mga gawa, sapagkat sa ganoong pagkakataon, sinisira ng kayabangan ang lahat ng kanyang gawain.

10. Kung ang sisidlan ng alak ay iniwan na bukas, ang kasuklam-suklam na lamok ay sumisira sa alak. Gayundin naman, ang labis na pakikipag-usap, pagbibiro, at walang kuwentang usapan ay sumisira sa mabuting diwa ng mga batang monghe.

11. Kung ang alak ay iiwanang nakalantad sa hangin, nasisira ang itsura at lasa nito. Ganoon din, sinisira ng kapalaluan ang bawat bunga ng pagsisikap ng isang tao.

12. Ang alak ay iniimbak sa mga silid-imbakan at tinatakan nang mahigpit. Ganoon din naman, ang katahimikan at kababaang-loob sa bawat pagsisikap ay 'nagtatago at nagpoprotekta' sa manggagawa ng Diyos. At imposible para sa isang tao na mapanatili ang bunga ng kanyang pagsisikap nang wala ang katahimikan at kababaang-loob na ito.

13. Lahat ng ito ay ginagawa sa alak hanggang sa maging kaaya-aya ito sa gumawa nito – at siya ay nagagalak sa kanyang paggawa. – Lahat ng ito ay dapat gawin ng tao hanggang sa maging kaaya-aya ang kanyang gawain sa harap ng Diyos.

14. Tulad ng imposibleng malaman kung ano ang lasa ng alak kung hindi ito bubuksan at tatastahin, gayundin ay imposibleng magkaroon ng lakas ng loob ang isang tao at hindi matakot sa kanyang sarili hangga't hindi siya nakatayo sa harap ng Diyos, at kinikilala ng Diyos na perpekto ang kanyang gawa.

15. Katulad nito, kung ang isang sisidlan ay magsimulang tumulo, ang alak ay matutulo sa lupa bago pa man mapansin ng may-ari nito, kung siya ay pabaya; gayon din, ang kahit na maliit at hindi mahalagang (hindi karapat-dapat) gawa ay sumisira sa bunga ng tao, kung siya ay pabaya.

16. Kaya nga, mga kapatid, gamitin natin ang ating lakas upang ingatan ang ating sarili laban sa lahat ng mapaminsala sa atin—at nawa'y ang awa at biyaya ng Panginoon ang magbigay sa atin ng tapang sa araw na iyon upang sabihin: sa ating kahinaan ay nagsikap kaming panatilihin ang inuutos ng ating budhi, ngunit ang lakas (sapagkat) Iyo ang (mabuting) kapangyarihan, at ang awa, at ang tulong, at ang proteksyon, at ang kapatawaran, at ang pagtitiis. Sapagkat sino ako? Hanggang ngayon ay nasa kamay ako ng masasama, na Kayo ang nagligtas sa akin, at wala akong maibibigay sa Inyo. Ako ay makasalanan at hindi karapat-dapat sa Inyong mga kaloob, ngunit Kayo ay nagligtas sa akin mula sa kamay ng aking mga kaaway. Ikaw ang aking Panginoon at aking Diyos. At sa Iyo ang kaluwalhatian, at ang awa, at ang proteksyon, at ang tulong, at ang kapangyarihan, magpakailanman. Amen.

13. Ng mga nagsikap at mahusay na nagampanan ang kanilang gawain

1. Ang mga ito ang mga tanda na ginawa ng Panginoong Jesus bago Siya ipinako sa krus. *'Pumunta ka,' wika Niya, 'at ipabatid kay Juan ang mga bagay na iyong nakita at narinig: ang mga bulag ay nakakakita, ang mga pilay ay lumalakad, ang mga ketong ay nagiging malinis, ang mga bingi ay nakakarinig, ang mga patay ay nabubuhay, at ang mabuting balita ay ipinangangaral sa mga mahihirap; at mapalad ang sinumang hindi natitisiran sa Akin'* (Lucas 7, 22–23)²³.

2. Sa gayon, nagpakita ang Panginoong Hesus ng maraming gayong tanda. (Ngunit dapat nating maunawaan na ang bawat isa sa kanila, bukod sa literal na kahulugan, ay mayroon ding alegorikal na kabuluhan.) Ang *'nakakakita ang mga bulag'* ay nangangahulugang ito: ang taong nakatuon sa pag-asa ng mundong ito ay bulag; ngunit kung siya, matapos itong talikuran, ay itutok ang kanyang paningin sa pag-

²³ Si Juan, na nagbinyag sa Panginoong Hesus, ay sumasagisag sa inilalarawan sa talatang ito, sapagkat ang binyagan ay dapat magsabi (sa nagbibinyag) kung ano ang kanyang ginagawa.

asang darating, saka siya nakakakita; sa parehong paraan: *ang 'ang pilay ay naglalakad'* ay nangangahulugang ito: ang siyang nagnanasa sa Diyos ngunit minamahal ang makalupang kaisipan ng puso ay pilay; ngunit kung tatalikuran niya ang huli at mamahalin ang Diyos nang buong puso, magsisimula siyang lumakad nang matuwid. Sa parehong paraan din: *'ang mga bingi ay nakakarinig'*—ito ang ibig sabihin nito: ang taong nasa kalagayan ng pagkawalang-pansin (namumuhay sa gitna ng mga libangan) ay bingi, sapagkat ang kanyang pansin ay nahuhuli ng mga panlabas na bagay at nakalimutan niya ang tama; ngunit kung hiwalayan niya ang lahat ng ito, magsisimula siyang makarinig. At ito naman: *'ang mga ketongin ay nalinis'*—ganito ang ibig sabihin nito: nasusulat sa Kautusang Mosaiko: 'Huwag pumasok sa bahay ng Panginoon ang sinumang marumi', ibig sabihin, ang sinumang may sama ng loob sa kanyang kapuwa, o poot, o inggit, o paghatol; ngunit kung itabi ng sinuman ang mga bagay na ito, siya ay magiging malinis.

3. Kaya, nang makita muli ng bulag, makalakad ang pilay, makaramdam ang bingi, at malinis ang ketongin, ang taong namatay dahil dito (ang moral na kasamaan na sinasagisag ng mga kondisyong ito) sa panahon ng kapabayaang ay naibabalik at nababago, at pagkatapos ay ipinapahayag ang mabuting balita sa pamamagitan ng kanyang sariling mga pandama —na dating kulang sa banal na mga birtud—na siya ay muling nakakita, nakalakad at nakarinig, at ay nalinis. Dapat mong iharap ang ganitong katwiran sa siyang nagbinyag sa iyo.

4. Ito ang kahulugan ng binyag: ang pagdurusa ng kasamaan (ang kapaitan ng laman) nang may kababaang-loob at katahimikan. Sapagkat nasusulat tungkol kay Juan—na ang kanyang pananamit ay gawa sa buhok ng kamelyo, at may sinturon na balat na nakabuklod sa kanyang balakang—at siya ay nasa ilang (Mat. 3:4). Ito ay isang tanda ng pagpapahirap sa sarili. Ito ang unang bagay na nagpapalinis sa isang tao, at kung sinuman ang nagsusumikap, nakakamit nila ito; at kapag nakamit na nila ito para sa kanilang sarili, binubuksan nila ang daan para sa kanilang sarili na umakyat sa krus (ang Krus ay tanda ng darating na kawalang-kamatayan), matapos munang patahimikin ang mga Pariseo at mga Saduséo (ang mga Saduséo ay kumakatawan sa kawalang-paniwala, samantalang ang mga Pariseo ay kumakatawan sa katusuhan, pagpapanggap at kayabangan), gaya ng nakasulat: *'mula sa araw na iyon, wala nang nangahas na magtanong pa sa Kaniya'* (Matt. 22:46).

5. Panghuli, sinugo ng Panginoon sina Pedro at Juan upang ihanda ang Paskwa. Ito ay simbolo kung paano, kapag napagtanto ng isip na wala itong taglay, inihahanda nito ang sarili para sa kawalang-kamatayan sa pamamagitan ng pagsasama-sama ng kaniyang mga kakayahan at pagbubuo sa mga ito bilang isang katawan, sa pamamagitan ng pagpapakabusog sa mga ito sa Banal na Komunyon ng Panginoon.

6. Muli, nang ipanalangin ni Jesus, na sinasabi, *'Kung maaari, lumayo sa akin ang tasa na ito sa oras na ito'* (Matt. 26:39), ito ay isang salita tungkol sa atin. Sapagkat kapag ang isip ay hinihimok na umakyat sa krus, nangangailangan ito ng maraming panalangin at maraming luha, at ng ganap na pagsuko ng sarili sa Diyos, na humihingi ng tulong mula sa Kanyang kabutihan, upang maging lakas at tagapangalaga nito hanggang sa Siya ay magtayong muli rito sa banal at hindi mauubos na pagbabago; sapagkat may malaking panganib sa oras ng krus. At habang nananalangin, kailangan niya sina Pedro, Juan, at Santiago na makasama niya, na ang mga ito ay: matibay na pananampalataya, isang pusong pinatibay ng pag-asa, at pag-ibig sa Diyos.

7. Ito rin ang kahalagahan ng nangyari sa Panginoon Mismo, ang ating minamahal na Panginoon at Diyos na si Hesus, para sa ikabubuti natin; Siya na naging halimbawa para sa atin sa lahat ng bagay, gaya ng sinabi ng Apostol: *'Upang makilala ko Siya, at ang kapangyarihan ng Kanyang pagkabuhay na mag-uli, at ang pakikibahagi sa Kanyang mga paghihirap, na kahalintulad ng Kanyang kamatayan, kung sakaling makamtan ko ang pagkabuhay na mag-uli mula sa mga patay'* (Fil. 3:10–11): – Ang apdo na tinikman Niya para sa ikabubuti natin ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na ugisain sa ating sarili ang bawat masamang pagnanasa (at manahimik), at huwag hayaan ang alinman sa mga ito na lumabas mula sa katawan at maisakatuparan sa gawa; ang *'suka'* na tinikman Niya para sa ikabubuti natin ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na supilin ang bawat sariling-loob at bawat hungkag na paghihimagsik; ang *'mumog'* na ibinato nila sa Kanya para sa ikabubuti natin ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na supilin ang lahat ng pagnanasang magustuhan ng mga tao at ang lahat ng pagnanasa sa kaluwalhatian ng mundong ito; ang *'koronang tinik'*, na kanilang hinabi at inilagay sa Kanyang ulo, ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na tiisin ang mga panunuya, kahit pa ito'y patuloy, at pasanin ang lahat ng panunuya nang hindi nalilito; ang *'tubong'* na ginamit nila sa pagtama sa Kanyang ulo para sa ikabubuti natin ay nagbibigay-inspirasyon sa atin, habang suot natin ang helmet ng kababaang-loob, na supilin ang buong kapalaluan ng kaaway; ang paghahatol sa Panginoong Hesus upang *'sipain'* bago Siya ipako sa krus ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na ituring na walang-halaga ang lahat

ng panlalait at kahihyan ng tao; ang '*paghahati ng Kanyang mga damit*' sa pamamagitan ng paghihiga ng kapalaran, habang Siya ay nanatiling hindi naguluhan, – ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na hamakin ang lahat ng bagay sa mundo bago tayo umakyat sa krus, alinsunod sa mga salita ng Apostol: '*Tinanggap ninyo ang pagnanakaw ng inyong mga pag-aari nang may kagalakan, sapagkat alam ninyo na kayo ay may mas mabuting mana sa langit*' (Heb. 10:34).

8. Dapat gawin ng isang tao ang lahat ng ito upang makatawid sa krus. At kung hindi mo gagawin ang ginawa Niya, ayon sa abot ng iyong makakaya bilang isang tao, hindi ka makatawid sa krus. Ang pagiging ikaanim na oras nang ipako Siya sa krus ng mga taong matigas ang puso para sa ating kaligtasan ay isang halimbawa para sa atin, upang mabigyan natin ang ating sarili ng lakas laban sa lahat ng kawalan ng pag-asa at panghihina ng loob, hanggang sa mamatay ang kasalanan, gaya ng nakasulat, na pinatay Niya ang kaaway sa pamamagitan ng krus. Na, nang ika-siyam na oras, sumigaw si Jesus nang malakas na tinig: '*Eloi, Eloi, lama sabachthani*' (Matt. 27:46) – ito ay isang halimbawa sa atin na, sa pamamagitan ng matiisin na pagtiis sa mga pagsubok ng pakikipaglaban sa ating mga pagnanasa hanggang sa tuluyang mapawi ang mga ito, sa wakas ay matatagpuan natin ang tapang, sa pagpapakumbaba, na sumigaw sa Diyos. Ang pag-alay Niya ng Kanyang espiritu matapos sumilim ang araw ay isang pahiwatig sa atin na, kung ang isipan ay pinalaya mula sa lahat ng pag-asa sa mundong ito na nakikita, ito ay tanda na ang kasalanan ay namatay na sa loob mo. Ang pagkapunit ng tabing ng templo sa dalawa mula sa itaas pababa ay simbolo na, kung ang isipan ay napalaya (mula sa mga pagnanasa), ang paghahati sa pagitan nito at ng Diyos ay nawala. Ang pagkapunit ng mga bato at pagkabukas ng mga libingan – ito ay simbolo para sa atin na, kapag natupad na ang kamatayang iyon (sa kasalanan) sa loob natin, kapag natunaw na ang bawat pasanin at pagkabulag, at ang lahat ng salungat sa kaluluwa, at ang mga pandama, na patay at nagbunga ng kamatayan, ay nagsimulang umunlad, bumangon nang hindi matatalo. Ang pagbalot sa Kanya ng dalisay na punda na may mabangong halamang-gamot ay simbolo para sa atin na, pagkatapos ng kamatayang iyon (sa kasalanan), ang kabanalan ay nababalot at ang di-nabubulok na kalikasan ang nagbibigay sa Kanya ng kapahingahan. Ang paglalagay sa Kanya sa isang bagong hukay, na walang ibang nalagay pa, at ang pag-ikot ng isang malaking bato sa bungad nito—ito ay simbolo para sa atin na kapag ang isipan ay napalaya mula sa lahat ng bagay at pumasok sa Sabado, ito ay pumapasok sa isang bagong panahon, nakakamtan ang bagong karunungan, inilalapat ang pansin sa yaong walang mabubulok, at pinagmumuni-muni ang hindi mabubulok. – Higit pa rito, – '*nang aking katawan*' (ang bangkay) ay naroroon, '*doon magtitipon ang mga agila*' (Lucas 17:37). – Na Siya'y muling nabuhay sa kaluwalhatian ng Kaniyang Ama, at na Siya'y umakyat sa langit at nauupo '*sa kanan ng Kamahalan sa kataastaasan*' (Heb. 1:3)—ay isang halimbawa sa atin, ayon sa mga salita ng Apostol: '*Sapagkat kung kayo'y binuhay na kayo kay Cristo, hanapin ninyo ang mga bagay na nasa itaas, kung saan ang Cristo ay nakaupo sa kanan ng Diyos. Ilagay ninyo ang inyong isip sa mga bagay na nasa itaas*' (a) '*hindi sa mga bagay na lupa, sapagkat kayo'y mamamata'y*' (Col. 3:1–3).

9. At ang Banal Niyang Ngalan, na gumagawa ng awa at naging huwaran para sa mga santo sa lahat ng bagay, ay makapangyarihan na mamamagitan para sa ating kahinaan, at, dahil sa ating kakapusan, ipapatawad Niya sa atin ang ating mga kasalanan, upang tayo rin ay makatagpo ng awa kasama ng lahat ng karapat-dapat dito. Amen.

14. Mga Gawa ng Pagluluksa

1. Kawaawa ako, kawaawa ako – sapagkat hindi pa ako naliligtas mula sa Gehenna! Ang mga naghihila sa akin patungo rito ay namumunga pa rin sa loob ko, at ang lahat ng gawa nito ay gumugulo sa puso ko; ang mga nagbubulid sa akin sa apoy ay kumikilos pa rin sa laman ko, na nagnanais mamunga nito; hindi ko pa alam kung saan ako patutungo mula rito; Hindi pa inihahanda para sa akin ang matuwid na landas; hindi pa ako napapalaya mula sa mga impluwensiya sa himpapawid (ang mga puwersa ng kadiliman) na naghahangad na harangan ang aking daraanan, dahil sa kanilang masasamang gawa sa loob ko; hindi ko pa nakikita ang Tagapagligtas na dumating upang iligtas ako mula sa kanila, sapagkat ang kanilang kasamaan ay nagbubunga pa rin sa loob ko; Hindi ko pa nakita ang matapang na pakikipagpamagitan sa pagitan ko at ng Hukom; walang patotoo pa ang naibigay para sa akin na ako ay hindi karapat-dapat sa kamatayan; hindi ko pa hiwalayan ang mga manggagawa ng kasamaan.

2. Ang taong masama ay hindi nagagalak habang nakakulong sa bilangguan; nakagapos sa bakal, hindi niya magawa ang kanyang gusto; nakakulong sa bitag, hindi niya matuturuan ang iba; sa gitna ng kanyang masakit na paggawa, hindi niya naaalala ang kapayapaan; nakagapos ng kanyang sariling mga kamay, hindi

siya nakatikim ng katamisan; at hindi na rin siya nagbabalak pang gumawa ng karagdagang kasamaan, sapagkat nagkasala na siya sa lahat ng posibleng paraan, ngunit sa pusong wasak, siya'y nagdadalamhati sa lahat ng kaniyang masasamang gawa at lahat ng paghihirap na naghihintay sa kaniya, na sinasabi tungkol sa mga ito: 'Oo, nararapat lamang sa akin ang mga ito.'

3. Ang taong laging nag-iisip sa kanyang magiging wakas, at nakikita ang mga paghihirap (na nararapat sa kanya) dahil sa kanyang mga kasalanan, ay hindi na kailangang magsikap nang husto upang pigilan ang kanyang puso sa paghatol sa iba; ang paghihirap sa pag-iisip ng mga (inaasahang) pagdurusa ang sumisira sa kanyang puso; mapait—naku! ay ang patuloy na paksa ng kanyang panloob na pagninilay; hindi niya hinihikayat ang iba na huwag mawalan ng pag-asa; ang pag-aalala sa pagkain ay hindi pumapasok sa kanyang mga iniisip; kinikilala niya ang kabutihang-loob ng mga nagpapakita nito sa kanya, ngunit, dahil sa kanyang kalungkutan, hindi siya nakakaramdam ng ligaya rito, sapagkat siya ay nagkasala sa lahat ng paraan²⁴; Hindi siya sumasagot nang may galit sa mga nanlalait sa kanya, at matiisin niyang tinitii ang masakit na mga gawain, na sinasabing: 'Karapat-dapat ako rito'; ang pang-iinsulto ng ngipin (Sirak 19:27) ay lumisan na sa kanya; Iyinyuko niya ang kanyang ulo sa paghihinagpis, inaalala ang trono ng paghuhukom na kanyang haharapin; kapag naririnig niya ang mga salita ng iba, hindi niya sinasabing 'Mabuti,' o 'Masama'; mabuti man o masama, hindi ito tinatanggap ng kanyang mga tainga; ang kanyang mga talukap-mata ay naglalabas ng agos ng luha dahil sa mga pagsubok na bumabagsak sa kanya. Kung siya ay mula sa maharlikang angkan, lalo siyang nalulungkot, naaalala ang kahihyang haharapin niya sa harap ng mga makakakita sa kanyang paghatol. Inaalala ang paghatol na inihanda para sa kanya, hindi niya pinapansin ang mga tao, mabuti man o masama. Kung may iba pang kaugnay sa kanya, hindi niya sila pinapansin, at hindi rin niya pinag-uusapan kasama sila ang mga susunod na mangyayari; sapagkat ang bawat isa ay may kanya-kanyang pasanin, na hinahatak patungo sa kanyang kamatayan. Malungkot ang kanyang mukha. Walang nangahas na magsalita para ipagtanggol siya, dahil sa takot sa pagpapahirap. Siya mismo ang nag-aamin sa kanyang mga ginawa, at na karapat-dapat siyang hatulan para sa kanyang mga kasalanan.

4. Hanggang kailan ako dapat manatiling lasing nang walang alak? Hanggang kailan ako dapat maging walang pakialam, samantalang nakahihintay sa akin ang ganitong kapalaran? Ang paghihigpit ng aking puso ay nagpatuyo sa aking mga mata—at ang pagkalasing sa walang kuwentang pag-iisip ay nagpatuyo sa aking ulo, samantalang ang mga pagnanasa ng aking puso ay nagdala sa akin sa kalimot hanggang sa ako'y mapalabo. Pinagbihag ako ng pangangailangang pisikal, at pinahihirapan ako ng kawalan ng pag-asa, na nagtutulak sa akin na talikuran ang landas ng buhay. Wala akong natamong kaibigang magsasalita para sa akin, at wala rin akong handog na maipapadala sa aking mga kababayan. Ang balita tungkol sa aking mga kasamaan ang pumipigil sa kanila na kilalanin ako. Kung manalita ako sa kanila, hindi nila ako pinapansin, sapagkat nakikita nilang hindi pa ako naliligtas mula sa aking mga kahinaan sa moralidad, at hindi rin ako nakikipag-usap sa kanila nang bukas-palad (2 Cor. 6:11).

5. Ang mga tinik ng aking mga kasalanan ay hindi pa nagsimulang tusukin nang walang tigil ang aking puso (ibig sabihin, ang masakit na pagsisisi para sa aking mga kasalanan ay hindi pa dumarating). Ang pasanin ng aking mga kasalanan ay hindi pa nagpabigat nang husto sa akin (hindi ako nalulubog sa bigat nito; hindi ko nararamdaman ang bigat ng aking mga kasalanan). Hindi ko pa lubos na nauunawaan, gaya ng nararapat, ang kapangyarihan ng apoy; kung hindi, sisikapin kong huwag mahulog dito. May naririnig akong tinig sa aking mga tenga na ang impyerno ay nasa aking harapan, sapagkat sa katotohanan hindi ko pa nalinis ang aking puso. Ang mga sugat sa aking katawan ay naging mapanganib na, ngunit hindi pa ito naging gangrena, kaya hindi pa ito nangangailangan ng medikal na paggamot. Itinatago ko sa mga tao ang mga sugat mula sa palaso, at hindi ko matiis na hipuin ito ng doktor. Nag-alok siya na maglagay ng mga pamahid (o compress) sa mga sugat, ngunit hindi sapat ang lakas ng loob ko para tiisin ang pait n . Mabait ang doktor at hindi humihingi ng bayad sa akin, ngunit pinipigilan ako ng aking katamaran na lumapit sa kanya. Siya mismo ang pumupunta sa akin para gamutin ako, at natatagpuan akong kumakain ng mga bagay na sumisira sa aking mga sugat. Nanghihingi siya sa akin na tigilan ko na mula ngayon ang pagkain ng ganoong mga pagkain, ngunit ang tamis ng lasa nito ay niloloko ang aking puso. Kapag nakakain na ako, nagsisisi ako, ngunit hindi taos-puso ang aking pagsisisi. Pinapadala niya sa akin ang pagkain (sabi niya): 'Kainin mo ito para gumaling ka.'

²⁴ Medyo malabo ang pagkakabuo ng salita. Hindi ito isinama ng Latin. Isinalin ito ni Paissius nang ganito: 'Ang awa ng mga nagpapakita ng kabaitan sa kanya ay awa; wala silang kamalayan sa kanilang kalungkutan, sapagkat nagkakasala sila sa lahat ng paraan.'

ngunit pinipigilan ako ng aking masamang ugali na tanggapin ito. 'Ang wakas ng lahat ng ito'—hindi ko alam ang gagawin ko?

6. Magluksa kayo kasama ko, lahat kayong kapatid na nakakakilala sa akin, upang may tulong na dumating sa akin na higit sa aking sariling lakas at magtagumpay sa akin, upang ako'y maging karapat-dapat na maging alagad Niya (ng aking Panginoon): sapagkat ang Kanyang kapangyarihan ay magpakailanman. Amen.

15. *Tungkol sa Pagsuko sa Mundo*

1. Mga minamahal! Ingatan natin ang ating sarili, '*sapagkat ang panahon ay maikli*' (1 Cor. 7:29). Hindi maaaring alagaan ng tao ang kaluluwa habang inaalagaan ang katawan. Tulad ng hindi kaagad maaaring tumingin sa langit gamit ang isang mata at sa lupa naman gamit ang kabila, gayundin ay hindi maaaring alagaan ng isipan ang mga bagay ng Diyos at ng mundo. Nakakahiya na alagaan ang isang bagay na hindi makakatulong sa iyo pag iniwan mo ang katawang ito.

2. Tandaan na pinagmamasdan ka ng Diyos sa bawat gawa mo. Tandaan na nakikita ka ng Diyos sa bawat iniisip mo.

3. Anumang ikinakahiya mong gawin sa harap ng iba, ikahiya mo ring isipin nang lihim (sa iyong puso). Tulad ng pagkakilala sa puno sa bunga nito, gayon din ang isip, sa pamamagitan ng pagmumuni-muni (sa bagay na tinititigan ng mata nito), ay nakikilala ang sarili nitong mga iniisip; at ang makatwirang kaluluwa, sa pamamagitan ng pagmumuni-muni (sa bagay na pinagtutuunan ng pansin ng isip), ay nakikilala ang sarili nito.

4. Huwag mong isipin na walang pagnanasa ka habang hinahatak ka pa rin ng kasalanan. Ang taong pinagkalooban ng kalayaan (mula sa mga pagnanasa) ay hindi na nag-iisip pa sa ginawa niyang salungat sa kanyang kalikasan. Kaya naman, huwag mong isipin na malaya ka habang nilalabag mo ang iyong Panginoon, sapagkat hindi darating ang kalayaan hangga't hindi tumitigil ang iyong puso sa pagnanasa sa anumang bagay sa mundong ito.

5. Ingatan mo ang iyong katawan bilang templo ng Diyos – ingatan mo ito bilang isang taong muling babangon at magbibigay-panagot sa Diyos; katakutan mo ang Diyos bilang isang taong kailangang magbigay-panagot sa Kanya sa lahat ng iyong ginawa; kung paanong kapag ang iyong katawan ay nasugatan, inaalagaan mo ito upang gumaling, gayon din, mag-ingat ka upang ito'y magpakita nang walang pagnanasa sa Pagkabuhay Muling Pagparating.

6. Suriin mo ang iyong sarili araw-araw upang malaman kung aling pagnanasa ang iyong nalupig, bago mo itaas ang iyong mga panalangin sa Diyos.

7. Tulad ng hindi makapamunga ang lupa kung walang binhi at tubig, gayundin ay hindi makapagsisi ang tao kung walang kababaang-loob at pisikal na paggawa.

8. Kapag kanais-nais ang panahon, namumulaklak ang mga buto; gayundin naman, umuunlad ang isang tao sa pamamagitan ng mga utos, kapag nakatuon ang kanyang isip sa pagsunod sa mga ito. Ito ang diwa ng pananampalataya sa Diyos at takot sa Diyos: upang hindi masaktan ang budhi.

9. Kung ang isang malibog na pagnanasa ay tumubo sa loob mo habang nakaupo ka sa iyong selda, mag-ingat kang labanan ang kaisipang iyon, baka dalhin ka nitong palayo. Pagsikapan mong alalahanin na pinagmamasdan ka ng Diyos, at na ang lahat ng iniisip mo sa iyong puso ay hayag sa Kanya. Kaya sabihin mo sa iyong kaluluwa: kung nahihiya ka sa harap ng mga makasalanan na katulad mo (at nagsusumikap kang) na hindi ka nila makitang nagkakasala, gaano pa nga kaya (dapat kang matakot magkasala) sa harap ng Diyos, na nakakarinig sa mga lihim na kaisipan ng iyong puso. Sa pamamagitan ng ganitong paghinay sa iyong isipan, ang takot sa Diyos ay maibabalik sa iyong kaluluwa – at kung susundin mo ang takot sa Diyos, magiging matatag ka (laban sa pagnanasa) at hindi ka na mapagtatagumpayan ng mga pagnanasa, gaya ng nakasulat: '*Ang mga nagtitiwala sa Panginoon ay parang Bundok ng Sion: hindi ito kailanman matitinag, kundi mananatili magpakailanman sa Jerusalem*' (Awit 124:1).

10. Ang sinumang nananampalataya na may paghuhukom paglisan ng tao sa katawan ay hindi huhusgahan ang kaniyang kapuwa sa anumang bagay, sapagkat siya ay dapat magbigay-katwiran sa Diyos sa lahat ng kaniyang mga gawa, gaya ng nasusulat na tayo ay dapat lumitaw '*sa harap ng hukmanan ni Cristo, upang ang bawat isa ay tumanggap ng nararapat sa kaniya ayon sa kaniyang mga ginawa habang nasa katawan, mabuti man o masama*' (2 Cor. 5:10).

11. Ang isang mananampalataya na naniniwala na may kaharian para sa mga banal ay nag-iingat na panatiliing walang kapintasan ang kanyang sarili kahit sa maliliit at hindi mahalagang bagay, upang siya ay maging piniling sisidlan; sapagkat nasusulat: *'Ang kaharian ng langit ay parang lambat na inihahagis sa dagat, na kumukuha ng mga isdang sari-sari. Kapag napuno na ito, hinihila nila ito sa pampang, uupo sila, at pinipili ang mabubuti para ilagay sa sisidlan, ngunit itinatapon ang masasama'* (Matt. 13:47–48).

12. Ang isang mananampalataya na naniniwala na ang kanyang katawan ay muling mabubuhay sa likas nitong kalagayan sa araw ng Pagkabuhay Muli ay dapat mag-ingat dito at linisin ito mula sa lahat ng karumihan; sapagkat nasusulat: *'Siya na magbabagong-anyo sa katawan ng ating pagkamapanglaw, upang ito'y maging kawangis ng katawan ng Kanyang kaluwalhatian, ayon sa gawa na kaya Niyang gawin'* (Fil. 3:21).

13. Ang sinumang nakaugat ang pag-ibig ng Diyos sa kaniya, ay wala nang makapaghihiwalay sa kaniya mula sa Diyos, gaya ng nakasulat: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos? Ang kapighatian, o ang kairapan, o ang pag-uusig, o ang danup, o ang hubad, o ang panganib, o ang tabak?'* (Roma 8:35).

14. Tunay ngang may kakayahan ang Diyos na matiyak na tayo rin ay mabibilang sa mga hindi pinayagang mapaghiwalay mula sa pag-ibig ni Cristo ng anumang bagay sa sanlibang ito, upang kasama nila ay makatanggap tayo ng biyaya sa pamamagitan ng kapangyarihan ng ating Panginoong Hesukristo; sapagkat sa Kanya ang kaluwalhatian, kasama ng Ama na walang simula at ng Espiritung nagbibigay-buhay, ngayon at magpakailanman hanggang sa kawalang-hanggan ng mga panahon. Amen.

16. Tungkol sa kagalakang matatagpuan sa kaluluwang nagnanais maglingkod sa Diyos

1. Una sa lahat, binabati ko kayo sa takot ng Diyos, at ipinamamanhid ko sa inyo: maging ganap kayo, gaya ng ikalulugod ng Diyos, upang ang inyong pagsisikap ay hindi magiging walang kabuluhan, at upang tanggapin ng Diyos nang buong-buo at nang may kagalakan mula sa inyo. Ang isang mangangalakal, kung kumita siya, ay nagagalak, at hindi na pinapansin ang pagod na inilaan niya, sapagkat nakita niya kung gaano ito kapakinabang; ang isang lalaking nag-asawa, kung ang kanyang asawa ay nagbibigay sa kanya ng kapayapaan at masunuring naglilingkod sa kanya, ay nagagalak sa kanyang asawa nang buong puso, at umaasa sa kanya sa lahat ng bagay; ang isang sumapi sa serbisyo militar, kung, matapos makipaglaban para sa hari nang hindi alintana ang kanyang sariling buhay, ay tumanggap ng korona, (nagagalak) na siya ay nagkaroon ng ganoong tagumpay. Ganyan ang mga gawain ng mundong ito na panandalian, at ang mga gumagawa nito ay nagagalak kapag nagtagumpay sila rito. Ano, kung gayon, sa palagay mo, ang magiging kagalakan ng kaluluwa ng isang taong, nang magsimulang maglingkod sa Diyos, ay matagumpay na natapos ang kaniyang gawain? Sa kaniyang pag-alis sa mundong ito, titiyakin ng ganoong gawain na ang mga Anghel ay magagalak kasama niya, sapagkat nakalaya siya mula sa kapangyarihan ng kadiliman. Sapagkat kapag ang kaluluwa ay lumisan sa katawan, ang mga anghel ay bumababa upang salubungin ito; ngunit ang lahat ng kapangyarihan ng kadiliman ay lumalabas upang salubungin ito, na nagnanais na dakpin ito at naghahanap kung mayroon pa bang pag-aari nila sa loob nito. Ngunit hindi ang mga anghel ang nakikipaglaban laban sa kanila, kundi ang mga gawaing ginawa ng kaluluwa, na siyang kalasag nito at nagbabantay dito laban sa kanila, upang hindi nila ito mahawakan. Kapag nanaig ang mga gawa nito, ang mga anghel na naglalakad sa unahan nito ay umaawit hanggang sa ito'y makatayo sa harap ng Diyos nang may kagalakan. Sa oras na iyon, nakakalimutan nito ang bawat bagay sa mundong ito at ang lahat ng paghihirap nito.

2. Gamitin natin, samakatuwid, ang ating lakas upang magpursige nang mabuti sa panahong ito na maikli, pinananatiling dalisay ang ating mga gawa mula sa lahat ng kasamaan, upang mailigtas tayo mula sa mga kamay ng mga prinsipeng ng kadiliman na naghahangad na salungatin tayo, sapagkat sila ay masama at walang awa. Mapalad ang taong sa kaniya'y wala ni isa man sa mga bagay nila: ang kaniyang kagalakan at tuwa, ang kaniyang kapahingahan at ang kaniyang korona ay walang hangganan. Ngunit ang lahat ng bagay sa sanlibutan ay panandalian lamang, maging ito man ay pakikipagkalakalan, o pag-aasawa, o anumang iba pa na aking nabanggit na. Minamahal na kapatid! Kumuha tayo ng lakas mula sa ating mga luha sa harap ng Diyos; marahil ay magkakaroon ng awa ang Kanyang kabutihan sa atin at ipapadala Niya sa atin ang kapangyarihan upang magtagumpay, sa pamamagitan ng mabubuting gawa na ating ginagawa, laban sa mga pinuno ng kasamaan na nakahanda upang salubungin tayo (sa ating pag-alis sa katawan).

3. Alagaan natin ang ating sarili nang may matatag na puso (na walang pagkahabag sa sarili) at mag-alaga ng pagnanasa sa Diyos, na magliligtas sa atin mula sa mga bitag ng malisya kapag ito'y dumating upang

salubungin tayo. Mahalin natin ang mga mahihirap, upang mailigtas tayo mula sa (espiritu ng) kasakiman kapag ito'y dumating upang salubungin tayo. Mahalin natin ang kapayapaan sa lahat, malaki man o maliit, sapagkat mapapanatili tayo nito mula sa (espiritu ng) poot kapag ito'y dumating sa atin. Mahalin natin ang bawat isa bilang ating mga kapatid, na walang kahit kaunting masamang loob sa ating puso laban sa sinuman, at huwag gumanti ng masama sa masama; ito ay magliligtas sa atin mula sa inggit kapag ito ay dumating sa atin. Mahalin natin ang kababaang-loob sa lahat ng bagay, magtiis sa mga salita ng ating kapuwa, maging siya man ay sumaway sa atin o manirang-puri sa atin: ito ay magliligtas sa atin mula sa kapalaluan kapag ito ay dumating sa atin. Pagsikapan nating parangalan ang ating kapuwa, at huwag natin siyang hamakin sa ating paningin kapag siya ay pinamumungahan, sino man siya: ito ay magliligtas sa atin mula sa paninirang-puri kapag ito ay dumating sa atin. Hamakin natin ang mga biyaya ng sanlibutan at ang mga karangalan nito, upang mailigtas tayo mula sa inggit kapag ito ay dumating sa atin. Sanayin natin ang ating dila sa katuruan ng Diyos, katotohanan, at panalangin, upang mapangalagaan tayo mula sa kabulaanan kapag ito'y dumating sa atin. Linisin natin ang ating puso at katawan mula sa kahalayan, upang malaya tayo sa karumihan kapag ito'y dumating sa atin. – Lahat ng bagay na ito ay naghahangad na sakupin ang kaluluwa kapag ito'y lumalayo sa katawan, ngunit sasagipin ito ng mga birtud kung ito'y nakamtan na.

4. Sino nga ba sa mga pantas ang hindi maghahandang isuko ang kanilang kaluluwa sa kamatayan, upang matanggal sa lahat ng ito? Gawaen natin kung gayon ang ating makakaya, sapagkat ang kapangyarihan ng ating Panginoong Jesucristo ay sapat na upang tulungan ang ating kababaang-loob. Alam Niya na ang tao ay isang kahabag-habag na nilalang, at ipinagkaloob Niya sa kaniya ang pagsisisi habang nasa katawan, hanggang sa kaniyang huling hininga. Ang nag-iisang pag-iisip mo ay dapat nakatuon sa Diyos, upang mapangalagaan ka Niya. – Huwag mong pansinin ang mga kayamanan ng sanlibang ito, na para bang maaari kang maglagay ng pag-asa sa mga ito, – upang ikaw ay maligtas. Iiwan mo ang lahat ng pag-aari ng mundong ito at lilisan ka; anuman ang iyong gawin para sa Diyos, doon ka makakakita ng isang pinagpalang pag-asa sa oras ng pangangailangan.

5. Kamuhian ang mga salita ng mundo, upang makita ng iyong puso ang Diyos. Mahalin ang madalas na panalangin, upang maliwanagan ang iyong puso. Huwag mahalin ang katamaran, baka pagsisihan mo ito kapag sumama ka sa mga matuwid sa muling pagkabuhay. Ingatan ang iyong dila, upang maliwanagan ang iyong puso. Huwag mahalin ang katamaran, at ang takot sa Diyos ay maninirahan sa iyong loob. Magbigay ka ngayon sa mga nangangailangan nang bukas-palad, baka ikaw ay mahiya sa harap ng mga banal at ng kanilang mabubuting gawa. Kamuhian mo ang kasakiman sa pagkain, baka harangan ka ni Amalek sa iyong daraanan. Huwag magmadali sa pagsasagawa ng iyong debosyon (mga tuntunin ng panalangin), baka lamunin ka ng mga hayop. Huwag mahilig sa alak hanggang sa pagkalasing, baka mawalan ka ng kagalakan ng Diyos. Mahalin mo ang mga tapat, upang sa pamamagitan nila ay makatanggap ka ng awa. Mahalin mo ang mga santo, upang ang kanilang sigasig ay magtaas sa iyo.

6. Alalahanin ang Kaharian ng Langit, baka unti-unting ilayo ka ng iyong pagnanasa rito. Pagmunimunian ang Gehenna, upang mapoot mo ang mga gawa nito. Tuwing gigising ka sa umaga, alalahanin mong magbibigay ka ng pananagutan sa Diyos sa bawat gawa, at hindi ka magkakasala sa Kanya, at uugat sa iyong kalooban ang takot sa Kanya. Handaan mo ang sarili mong makaharap Siya, at matutupad mo ang Kaniyang kalooban. Suriin mo ang iyong sarili araw-araw upang makita kung saan ka kulang, at hindi ka magkukulang sa oras ng matinding pangangailangan. Hayaan mong makita ng iyong mga kapatid ang iyong mga gawa, at ang iyong sigasig ang magtutulak sa kanila. Subukin mo ang iyong sarili araw-araw upang makita kung aling pagnanasa ang iyong nalampasan – subalit huwag mong masyadong pahalagahan ang iyong sarili, sapagkat biyaya at lakas ng Diyos ang lahat ng iyon. – Huwag mong isipin na tapat ka na hanggang sa iyong huling hininga. – Huwag kang maging mayabang, na para bang mabuti ka, sapagkat hindi mo maaaring ipagkatiwala ang iyong sarili sa iyong mga kaaway. – Huwag kang umasa sa iyong sarili habang ikaw ay nasa buhay na ito – at hanggang hindi mo nalalampasan ang lahat ng kapangyarihan ng kadiliman.

7. Magbantay ka, kapatid, laban sa espiritu na nagdudulot ng kalungkutan sa tao, sapagkat marami itong patibong hanggang sa maging walang magawa ka. Ang pagdadalamhati para sa Diyos ay pinagmumulan ng kagalakan kapag nakita mong nakatayo ka sa kalooban ng Diyos. Sino, nga ba, ang magsasabi sa iyo: 'Saan ka tatakas?' Wala kang pagsisisi; mula siya sa panig ng kaaway (at nagsasalita nang ganito) upang hikayatin ang isang tao na talikuran ang kanilang determinasyon na mamuhay nang may pagpipigil sa sarili. Ngunit ang kalungkutan para sa Diyos ay hindi nagpapabayat sa isang tao (ng mabigat na pasanin), kundi sinasabi sa

kanila: 'Huwag kang matakot, bumalik ka (sa Diyos),' sapagkat Nalaman Niya na ang tao ay mahina, at binibigyan Siya sila ng lakas.

8. Magkaroon ng matalinong puso; kapag sumulpot ang mga kaisipan, magiging magaan ang mga ito para sa iyo. Ang mga natatakot sa mga ito ay nabibigatan ng kanilang pasanin. Ang natatakot sa impluwensya (ng kaaway) ay nagpapakita na wala siyang pananampalataya sa Diyos.

9. Ang kahinhinan at pagtingin sa sarili bilang ignorante ay nagpapakita ng isang taong hindi sumusunod sa kanyang mga pagnanasa upang gawin ang kanyang sariling kalooban, kundi ginagawa ang kalooban ng Diyos. Ngunit ang nagnanais na ipahayag ang kanyang iniisip sa harap ng marami ay nagpapakita na ang takot sa Diyos ay hindi nasa kanyang kalooban. Ang takot sa Diyos ay tagapangalaga at tagatulong ng kaluluwa, tagapagtanggol ng panloob na pinuno (ang isip), sa gawain ng pagwasak sa lahat ng kaaway nito.

10. Ang naghahanap ng kaluwalhatian ng Diyos ay nagsusumikap na itaboy ang karumihan mula sa kanyang sarili. Ang maingat na pag-iingat sa sarili ay pumuputol sa mga pagnanasa, sapagkat nasusulat: 'May pag-aalaga sa matalino' (Kawikaan 17:12. *'Ang pag-iingat ay bumabagsak sa taong may pag-iisip; ngunit ang mga hangal ay nagbabalak ng kasamaan.'* Alam ng maysakit ang halaga ng kalusugan. Ang siyang pinutungan ng korona ay pinutungan dahil tinalo niya ang mga kaaway ng hari. May mga pagnanasa, at may mga birtud. Ngunit kung tayo ay malata (tamad), malinaw na tayo ay parang mga taksil. Ang tapang ng puso ay tulong sa kaluluwa, katabi ng Diyos; gaya ng pagkasuklam (katamaran) na tulong sa kasamaan. Ang lakas ng mga naghahangad na magkamit ng mga birtud ay nakasalalay rito: na kung sila'y mabuwal, hindi sila dapat mawalan ng loob, kundi muling yakapin ang pag-iingat (ng kaligtasan). Ang mga kasangkapan ng birtud ay mga pisikal na paggawa na isinasagawa nang may katwiran. Ang pagsabog ng mga pagnanasa ay nagmumula sa kapabayaang hindi paghatol sa kapwa ay isang pader (depensa) para sa mga nakikipaglaban nang matalino; subalit ang paghatol sa kanya ay ginuguba ang pader na ito sa kamangmangan. Ang pag-iingat sa dila ay nagpapakita na ang isang tao ay kabilang sa mga aktibo, samantalang ang walang kontrol na dila ay nagpapahiwatig na kulang siya sa birtud sa kanyang sarili. Ang paglimos, kapag isinagawa nang may katwiran, ay nagbubunga ng paghamak sa kayamanan at humahantong sa pag-ibig, samantalang ang kawalang-kabaitan ay senyales na kulang sa birtud ang isang tao. Ang kabutihang-loob ay nagbubunga ng kadalisan; samantalang ang pag-iwas sa pagtitipid (paggastos sa libangan at mga kaluguran) ay nagbubunga ng mga pagnanasa, at ang kalupitan ay nagbubunga ng galit. Ang pagkamuhí sa pagiging padalos-dalos ay isang espiritwal na tagumpay, samantalang ang pagtitipid ay isang pisikal na gawa. Ang pagmamahal sa pagiging padalos-dalos ay ikapahamak ng kaluluwa, samantalang ang katahimikan na sinamahan ng katwiran ay muling pagbawi nito. Ang labis na pagtulog ay nag-uudyok ng mga pagnanasa sa katawan, samantalang ang katamtamang pagbabantay ay kaligtasan ng puso. Ang labis na pagtulog ay nagpapahina ng puso, samantalang ang katamtamang paggising ay nagpapalinis nito. Mas mabuting matulog nang tahimik na malinaw ang isip kaysa manatiling gising sa gitna ng walang kabuluhang usapan. Ang pag-iyak ay nagpapalayas sa lahat ng kasamaan (kakias) nang walang paghihirap. Ang pag-iingat sa budhi ng kapwa (sa pamamagitan ng hindi ito sinasaktan o pinapinsala) ay nagbubunga ng kababaang-loob. Ang kaluwalhatian ng tao ay unti-unting nagbubunga ng kapalaluan. Ang pagmamahal sa maluwag na pamumuhay (ang hindi paghihigpit sa sarili sa kakulangan) ay nagpapalayas ng kaalaman, samantalang ang pagpipigil sa tiyan ay nagpapasuko sa mga pagnanasa. Ang pagnanasa sa pagkain ay nagpapasigla sa mga ito nang walang pagsisikap. Ang pag-aayos ng katawan ay kapahamakan ng kaluluwa, ngunit ang pag-aalaga rito nang may takot sa Diyos ay mabuti.

11. Ang pagbibigay-pansin sa paghatol ng Diyos ay nagbubunga ng takot sa kaluluwa, samantalang ang paglapastangan sa sariling konsensya ay nagwasak ng kabutihan sa puso. Ang pag-ibig sa Diyos ay nag-aalis ng katamaran, samantalang ang kawalan ng takot ay nagpapalala nito. Ang pagpipigil sa pananalita ay nag-aakay sa isip patungo sa Diyos, kung mananahimik nang may karunungan; ngunit ang palusutan ay nagbubunga ng kawalan ng pag-asa (katamaran) at pagkabaliw (*mania*). Ang pagsuko ng kalooban sa kapwa ay nangangahulugang nakatuon ang isip sa mga birtud, samantalang ang pagpipilit sa sariling kalooban (sa pakikitungo) sa kapwa ay nagpapakita ng kamangmangan. Ang pagtuturo sa takot sa Diyos ay nagliligtas sa kaluluwa mula sa mga pagnanasa, samantalang ang pagsasalita ng mga salitang makamundo ay nagpapadilim sa kaluluwa, na humihiwalay dito mula sa mga birtud. Ang pagmamahal sa mga ari-arian ay nagugulo ang isip at kaluluwa, samantalang ang pagtalikod sa lahat ng bagay ay nagpapabago sa mga ito. Ang katahimikan, kung ikaw ay nananahimik upang hindi ipahayag ang iyong mga saloobin, ay nagpapakita na hinahanap mo ang karangalan ng mundo at ang kahiya-hiyang kaluwalhatian nito; ngunit ang sinumang matapang (na hindi

inaalang-alang ang sarili) na nagpapahayag ng kanyang mga saloobin sa harap ng kanyang mga ninuno ay itinataboy ang mga ito mula sa kanyang sarili.

12. Tulad ng isang bahay na walang pinto o bintana, na maaaring pasukin ng anumang gumagapang na nilalang ayon sa kabigkasan nito, gayon din ang tao na nagsusumikap ngunit hindi binabantayan ang bunga ng kanyang pagsisikap. Tulad ng kalawang na sumisira sa bakal, gayon din sinisira ng karangalan ng tao ang puso, kung ito ay magpapasuko rito. Tulad ng baging na bumabalot sa ubasan at sinisira ang bunga nito, gayon din sinisira ng kayabangan ang pagsisikap ng isang monghe kung siya ay malulong dito. Higit sa lahat ng birtud ay ang kababaang-loob, at higit sa lahat ng pagnanasa ay ang kasakiman. Ang wakas ng mga birtud ay pag-ibig, at ang wakas ng mga pagnanasa ay pagpapawalang-sala sa sarili. Kung paanong ang uod na kumakagat sa puno ay sumisira rito, gayundin ang kasamaan sa puso ay nagpapadilim sa kaluluwa.

13. Ang pagsunod ng kaluluwa sa Diyos (ang pagsuko ng sarili sa kalooban ng Diyos) ay nagbubunga ng walang-pigil na pagtitiis sa mga insulto, at ang mga luha nito ay (noong panahong iyon) napapanatili mula sa lahat ng bagay na pantao. Ang kakulangan sa pagpipigil sa sarili ay nagreresulta rin sa kakulangan sa pagtitiis (o pagpigil) sa galit. Ang paghalo ng pananalita sa mga karaniwang tao (pakikipag-usap sa kanila sa makamundong paraan) ay nagpapabagabag sa puso at nagdudulot ng kahihyan dito sa oras ng panalangin, sapagkat pagkatapos ay nawawalan ito ng tapang. Ang pag-ibig sa makamundong pakinabang ay nagpapadilim sa kaluluwa, samantalang ang paghamak sa mga ito sa lahat ng bagay ay nagdudulot ng kaalaman. Ang pagmamahal sa paggawa ay pagkamuhi sa mga pagnanasa, samantalang ang katamaran ay nagpapalago sa mga ito nang walang pagsisikap.

14. Huwag makisalamuha sa mga taga-lungsod, at mananatiling tahimik ang iyong mga iniisip sa loob mo. Huwag umasa sa sarili mong lakas – at darating sa iyo ang tulong ng Diyos. Huwag kang magkaroon ng poot sa sinuman, o hindi tatanggapin ang iyong panalangin. Maging mapayapa ka sa lahat, upang magkaroon ka ng tapang sa panalangin. Ingatan mo ang iyong mga mata – at hindi makikita ng iyong puso ang kasamaan. Ang sinumang tumingin sa sinuman nang may kahalayan ay nakikipagtalik sa pakikipag-ugnayan. Huwag mong hangarin marinig ang kapahamakan na dinanas ng sinumang nagkasala sa iyo, baka suklian mo siya sa iyong puso (kasamaan para sa kasamaan). Ingatan mo ang iyong mga tainga, baka makalikom ka ng mga insulto sa pamamagitan nito. Pagbutihin mo ang iyong hanapbuhay, upang ang mahihirap ay makahanap ng tinapay (mula sa iyo), sapagkat ang katamaran ay kamatayan at pagbagsak ng kaluluwa.

15. Ang masigasig na panalangin ay nagpapalaya sa tao mula sa pagkaalipin (pagkaadik sa anumang bagay), samantalang ang pagpapabaya rito, gaano man kaliit, ay siyang ugat ng pagkalimot. Ang naghihintay na malapit nang dumating ang kamatayan ay hindi gaanong nagkakasala, ngunit ang naghihintay na darating pa ito sa loob ng maraming taon ay mabababad sa maraming kasalanan. Ang sinumang naghahanda na magbigay-lucid sa Diyos sa lahat ng kanyang mga gawa, inaalagaan ng Diyos na linisin ang kanyang buong landas mula sa bawat kasalanan; ngunit ang sinumang pabaya rito, na nagsasabing, 'Makakarating din ako roon balang araw', ay kapitbahay ng masasama. – Bago simulan ang anumang gawain, araw-araw, alalahanin mo kung nasaan ka at kung saan ka dapat pumunta pag iniwan mo na ang katawang ito – at huwag mong pabaya ang iyong kaluluwa kahit isang araw. Pag-isipan mo ang karangalang ipinagkaloob sa mga santo, at ang pag-aari sa kanila ay unti-unting hahantong sa iyo sa kanilang mga yapak; pag-isipan mo rin ang mga kahihyan na dinanas ng mga makasalanan – at ito ay palaging magliligtas sa iyo mula sa kasamaan.

16. Palaging sundin ang payo ng iyong mga ninuno, at gugugulin mo ang buong buhay mo sa kapayapaan. Ingatan mo ang iyong sarili – at kung may isip na bumabagabag sa iyo dahil may sama ng loob ang kapatid mo sa iyo, huwag mong hamakin ang isip na iyon, kundi lumapit ka at yumuko sa iyong kapatid nang may nakahihabag na tinig, at huwag kang aalis hanggang sa mapaniwala mo siyang makipagkasundo. Ingat na huwag kang maging malupit sa iyong kapatid, (naalala mong) tayo ay pinahihirapan ng kaaway. Kapag nakikisama ka sa iyong mga kapatid, huwag mo silang utusan nang mag-isa na gumawa ng anumang bagay, kundi makipagpagal ka kasama nila, baka mawalan ka ng iyong gantimpala. Kapag sinimulan kang guluhin ng mga demonyo tungkol sa pagkain, pananamit, o malawakang kahirapan, at sinasabi sa iyo kung paano ka pinamumungahan dahil dito, huwag mong pakibagayan ang kanilang mga panunukso, kundi ilagak mo ang iyong buong puso sa Diyos – at siya ang magpapalubag-loob sa iyo. Ingatan mong huwag pabaya ang wastong pagganap ng iyong mga paglilingkod (dasal), sapagkat nagbibigay ang mga ito ng kaliwanagan sa kaluluwa.

17. Kung nakagawa ka ng mabuti, huwag kang magmayabang tungkol dito; (ngunit, sa kabilang banda, kung nakagawa ka ng maraming kasamaan, huwag mong hayaan ang iyong puso na labis na malungkot dito,

kundi kontrolin mo ang iyong puso upang hindi na ito manatili roon) – at mapangalagaan mo ang iyong sarili laban sa kapalaluan, kung ikaw ay matalino. Kung inaatake ka ng kahalayan, panatilihin mong laging nasa kalagayan ng pagdadalamhati at pagpapakumbaba sa harap ng Diyos ang iyong katawan, at huwag mong hayaan ang iyong puso na maniwala na ipinatawad na ang iyong mga kasalanan – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung sinisimulang kang durugin ng inggit, tandaan mong tayo'y lahat ay mga miyembro ng Katawan ni Cristo, at ang karangalan at kahihyan ng iyong kapwa ay karangalan at kahihyan nating lahat, – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung ang kasakiman sa pagkain ay nakipagdigma laban sa iyo sa pamamagitan ng pagnanasa sa pagkain, tandaan mo ang mabahong amoy nito – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung ikaw ay nababahala sa pagnanais na husgahan ang iyong kapatid, alalahanin mong siya ay malulungkot kung malalaman niya ito – at ikaw ay mahihiya na makaharap siya pagkatapos – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung ang kayabangan ay nagsisimulang mangibabaw sa iyo, alalahanin mong winawasak nito ang lahat ng iyong pagsisikap, at walang pagsisipi para sa mga nakipagsabwatan dito – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung ang puso mo ay nababahala sa pagnanais na pahiyain ang iyong kapwa, tandaan mong dahil dito ay ihahatid ka ng Diyos sa kamay ng iyong mga kaaway – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung ang pisikal na kagandahan ay humihikayat sa iyong puso, tandaan mo ang amoy nito – at makakamtan mo ang kapayapaan. Kung ang tamis ng mga babae ang pinakatamis para sa iyo, alalahanin mo ang mga nangamatay na, at kung saan sila napunta – at makakamtan mo ang kapayapaan.

18. Sa pamamagitan ng pagtitipon at pagninilay sa lahat ng ganitong mga bagay, tinatapos ng katuwiran ang alitan. Ngunit hindi mo makakamtan ang ganitong pangangatwiran maliban kung una mo munang isasabuhay ang katahimikan (pag-urong mula sa ingay ng mundo) sa paghahangad nito. Ang katahimikan ay humahantong sa pag-aagap; ang pag-aagap ay humahantong sa pag-iyak; ang pag-iyak ay humahantong sa takot sa Diyos; ang takot sa Diyos ay humahantong sa kababaang-loob; ang kababaang-loob ay humahantong sa pananaw; ang pananaw ay humahantong sa pag-ibig; ang pag-ibig ay ginagawang malaya ang kaluluwa mula sa sakit at walang kinikilingan. Doon mo maiintindihan kung gaano ka kalayo sa Diyos.

19. Pagkatapos ng lahat ng ito, ang sinumang nagnanais na kamtin ang lahat ng mga kapuring-puring birtud na ito ay huwag mag-alala tungkol sa sinuman, at ihanda ang kanilang sarili para sa kamatayan. At mangyayari na, sa bawat panalangin, sisimulang maunawaan niya kung ano ang naghihiwalay sa kanya sa Diyos, at sisimulan niyang lipulin ito, sapagkat kinamumuhian na niya ang anumang ganoong pamumuhay (ibig sabihin, ang naghihiwalay sa kanya sa Diyos), at ang kabutihan ng Diyos ay hindi magtatagal ay ipagkakaloob sa kanya ang mga ito (ang mga birtud na nabanggit).

20. Alamin mo ito, gayunpaman: ang sinumang kumakain at umiinom nang walang pinipili at umiibig sa anumang bagay sa mundong ito ay hindi makakamtan ang mga (birong-asal) na ito, ni makakamtan man, kundi niloloko lamang ang sarili. Kaya naman, nananawagan ako sa bawat taong nagnanais magsisi sa harap ng Diyos na mag-ingat sa katakawan sa pagkain, sapagkat binubuhay nito ang lahat ng pagnanasa at pinalalayas ang takot sa Diyos mula sa kaluluwa. Sa halip, magsikap ka nang buong lakas na mamamánhik sa Diyos na ipadala sa iyo ang Kanyang takot, upang, sa pamamagitan ng iyong masidhing pagnanasa sa Diyos (pakikipag-isa sa Kanya), Kanyang lipulin sa loob mo ang lahat ng mga pagnanasa na sumasalungat sa iyong dukhang kaluluwa at naghahangad na putulin ito mula sa Diyos, upang gawing kanilang mana. Para sa layuning ito mismo, nagsusumikap nang lubos ang mga kaaway, na sumasalungat sa tao.

21. Kaya, kapatid, huwag mong pansinin ang anumang pahinga (mula sa pakikibaka) habang nasa katawang ito ka, at huwag kang magtiwala sa sarili kung pansamantala kang nakalaya sa mga pagnanasa, sapagkat paminsan-minsan ay humuhupa ang mga ito nang sandali na may mapanlinlang na layunin, umaasang baka magpabaya ang isang tao sa kanyang puso, na inakala niyang tuluyan na niyang napawi ang mga ito; at saka biglang sumugod sa mahihinang kaluluwa at agawin ito, na parang isang maliit na ibon; at kung mas malakas sila rito sa bawat kasalanan, pinapababa nila ito nang walang awa, itinulak ito sa mga kasalananang mas mapaminsala kaysa sa nauna, na para sa kapatawaran nito ay nanalangin na ito noon pa.

22. Maging, tayo'y magtapat sa takot ng Diyos, at panatilihin ito, habang isinasagawa ang ating mga gawa at isinasabuhay ang lahat ng birtud na sumusugpo sa malisya ng ating mga kaaway. Ang mga paghihirap at pagsisikap sa panandaliang panahong ito ay hindi lamang nagliligtas sa atin mula sa lahat ng kasamaan, kundi naghahanda rin ng mga korona para sa kaluluwa bago ito lisanin ang katawan.

23. Ang ating Banal na Guro, ang Panginoong Hesus, na nakakaalam ng matinding kalupitan ng ating mga kaaway at may habag sa sangkatauhan, ay inutusan tayong maging matatag sa puso, na sinasabing: 'Maging handa kayo sa lahat ng oras, sapagkat hindi ninyo alam kung saang oras darating ang magnanakaw,

baka bigla siyang dumating at makita kayong natutulog' (Matt. 24, 43, 44). At sa ibang pagkakataon, habang tinuturuan Niya ang Kanyang mga alagad, inutusan Niya sila, na nagsasabi: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili, baka sa anumang oras ay mabigatan ang inyong mga puso ng kasaganaan sa pagkain, paglalasing at mga pagkabalising pangkabuhayan, at biglang dumating sa inyo ang araw na iyon'* (Lucas 21:34). Alam Niya, gayunpaman, na mas marami sa atin ang masasama (mga espiritu), at ipinakita Niya sa Kanyang mga disipulo na tungkulin Niya ang magkaroon ng kapangyarihang labanan sila, at dahil dito wala silang dapat ikatakot, sinabi Niya sa kanila: *'Sinusugo ko kayo na parang mga tupa sa gitna ng mga lobo'* (Matt. 10:16), ngunit kasabay nito inutusan Niya silang huwag magdala ng anumang gamit para sa paglalakbay (Lucas 9:3), sapagkat dahil wala silang pag-aari na nauugnay sa mga lobo, hindi sila makakain ng mga ito. Nang sila'y bumalik na ligtas at malusog, matapos nilang panatilihin ang Kanyang utos, nagalak Siya kasama nila, nagpasalamat sa Diyos Ama para sa kanila, at, pinatibay ang kanilang mga puso, sinabi Niya sa kanila: *'Nakita ko si Satanas na bumagsak na parang kidlat mula sa langit. 'Ibinibigay ko sa inyo ang kapangyarihan upang tumapak sa mga ahas at alikabok, at sa buong kapangyarihan ng kaaway; at sa anumang paraan ay walang makapipinsala sa inyo'* (Lucas 10:18–19). Kaya ang Kanyang mensahe ay tungkol sa takot at pag-iingat; ngunit nang kanilang tuparin ang Kanyang utos, ipinagkaloob Niya sa kanila ang kapangyarihan na may sikanan.

24. Ang mga salitang ito ay hindi lamang para sa kanila, kundi pati na rin sa lahat ng nag-iingat ng mga utos. Sa pagmamahal sa kanila nang ganap, sinabi Niya sa kanila: *'Huwag kayong matakot, munting kawan: sapagkat nagustuhan ng inyong Ama na ibigay sa inyo ang kaharian. Ipagbili ninyo ang inyong mga pag-aari at magbigay kayo ng limos; gumawa kayo para sa inyong sarili ng mga supot na hindi nauubos, isang kayamanang nasa langit na hindi nauubos'* (Lucas 12:32–33). At nang kanilang tuparin din ang salitang ito, sinabi Niya sa kanila: *'"Kapayapaan ang iiwan Ko sa inyo; ang aking kapayapaan ang ibinibigay Ko sa inyo"'* (Juan 14:27). Tininyak Niya ito sa kanila nang sabihin: *"Kung sino ang umiibig sa Akin, tutuparin niya ang Aking salita; at iibigin siya ng Aking Ama, at tayo'y paroroon sa kaniya at gagawa ng tahanan natin sa kaniya"* (Juan 14:23). Upang hikayatin silang huwag matakot sa mundo, sinabi Niya sa kanila: *"Sa mundo ay magkakaroon kayo ng kapighatian; ngunit magpakalakas kayo ng loob, sapagkat ako'y nanaig sa mundo"* (Juan 16:33). Upang patatagin sila at huwag mawalan ng pag-asa sa kanilang mga pagsubok, sinabi Niya sa kanila, na nagbibigay ng kagalakan sa kanilang mga puso: *'Nanindigan kayo sa akin sa aking mga pagsubok; at ipinagkaloob ko sa inyo, gaya ng ipinagkaloob ng Ama ko sa akin, ang kaharian, upang kayo'y makapaggamit at makainom sa aking lamesa sa aking kaharian'* (Lucas 22:28–30).

25. Sinabi Niya ito—hindi sa lahat, kundi sa mga nakatiis kasama Niya sa Kanyang mga pagsubok. Ngunit sino ang mga nakatiis kasama ni Jesus sa Kanyang mga pagsubok, kung hindi yaong mga matatag na lumalaban sa kanilang mga pagnanasa hanggang sa tuluyang maputol ang mga ito? Sinabi Niya ito sa kanila nang Siya ay papunta na sa krus. Bakit nga, kung gayon, dapat sundan ng sinumang nagnanais kumain at uminom sa Kanyang hapag ang Kanya sa krus na ito? Sapagkat ang krus ni Jesus ay ang pagpapasuko sa bawat hilig hanggang sa tuluyang maputol ang lahat ng ito. At dahil dito, ang minamahal na Apostol, nang maputol na niya ang mga ito, ay nangahas na sabihin: *'Ako'y ipinako sa krus kasama ni Cristo. 'Hindi na ako ang mabubuhay, kundi si Cristo ang mabubuhay sa akin'* (Gal. 2:19–20). Kaya nga, si Cristo ay nabubuhay sa mga taong pinatay ang mga pagnanasa. Samakatuwid, habang tinuturuan ang kaniyang mga anak, ang mismong Apostol na ito ay nagsabi: *'Ang mga kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at mga hangarin nito'* (Gal. 5:24). At sa pagsulat kay Timoteo, ang kanyang espirituwal na anak, sinabi Niya: *'Kung tayo'y namatay kasama Niya, tayo'y mabubuhay ding kasama Niya; kung tayo'y matiisin, tayo'y maghahari ding kasama Niya; kung tayo'y tatanggi sa Kanya, Siya nama'y tatanggi sa atin'* (2 Tim. 2:11, 12).

26. Sino nga ba ang mga tumatanggi sa Kanya, kung hindi yaong sumusunod sa kanilang makalupang pagnanasa at sa gayon ay nagbibigay-sira sa Banal na Binyag? Sa Kanyang pangalan tayo'y pinagkalooban ng kapatawaran ng mga kasalanan, ngunit ang kaaway, dahil sa inggit, ay muling ginagawang alipin tayo sa pamamagitan ng kasalanan. Kaya't ang ating Panginoong Jesucristo, na nakatalastas mula pa sa pasimula kung gaano kalaki ang kanyang masamang hangarin, ay nagkaloob sa atin ng pagsisisi hanggang sa ating huling hininga. Kung hindi dahil sa pagsisisi, bihira ang maliligtas. At ang Apostol, na nakakaalam na may mga nagkakasala kahit pagkatapos ng binyag, ay nagsabi: *'Huwag nang magnakaw ang nagnanakaw'* (Efe. 4:28).

27. Kaya, dala ang selyo ng Banal na Binyag, magsikap tayong talikuran ang ating mga kasalanan, upang tayo'y makatamo ng awa sa araw na iyon. Sapagkat malapit na ang Panginoon at darating, nakaupo sa

trono ng Kanyang kaluwalhatian. At titipon sa harap Niya ang lahat ng lipi. Kanita, ang bawat tao ay malalantad ayon sa lamparang hawak nila sa kamay. Ang kaninong lampara ay walang langis, ang lampara ng taong iyon ay mamamatay, at siya ay ihahagis sa kadiliman; ngunit ang sinumang ang lampara ay maliwanag ang liwanag ay papasok sa kaharian kasama ng Panginoon.

28. Magsikap tayo nga, mga minamahal, na punuin ang ating mga sisidlan ng langis habang nasa katawan pa tayo, upang sumiklab ang ating sulo at makapasok tayo sa Kaharian ng Panginoon. Ang sisidlan ay pagsisisi; ang langis sa loob nito ay ang pagsasabuhay ng lahat ng birtud; at ang nagniningning na sulo ay ang banal na kaluluwa. Kaya, ang kaluluwang sumilay sa pamamagitan ng kanyang mga gawa ay papasok sa Kaharian kasama ng Panginoon, samantalang ang kaluluwang naparamdam ng sariling kasamaan ay mapupunta sa kadiliman.

29. Sikapin ninyo, samakatuwid, mga kapatid, sapagkat malapit na ang ating panahon. Mapalad ang siyang nagmamalasakit dito. Hinog na ang bunga at dumating na ang panaun ng pag-aani. Mapalad ang siyang nagpanatili ng kaniyang bunga, sapagkat titipunin ito ng mga Anghel sa walang hanggang kamalig. Ngunit sa aba ng mga gaya ng tinik, sapagkat naghihintay sa kanila ang apoy.

30. Ang mana ng mundong ito ay ginto at pilak, mga bahay at mga damit. Ngunit ito'y nagdadala lamang sa atin sa kasalanan; at kapag tayo'y umalis na rito, iiwan natin ang mga ito. Ngunit ang mana ng Diyos ay walang sukat, na hindi pa nakita ng mata, hindi pa narinig ng tainga, at hindi pa naisip ng puso ng tao. At ito ang ipinagkaloob ng Panginoon sa mga sumusunod sa Kanya sa maikling panahong ito, at sa mga tumatanggap nito bilang kapalit ng tinapay, tubig, at damit na kanilang ibinigay sa mga nangangailangan—para sa kanilang pagmamahal sa kapwa at kalinisan ng katawan, sa hindi pananakit sa kapwa, sa pusong malaya sa masamang loob, at sa pagtupad sa iba pang mga utos.

31. Ang mga sumusunod sa mga bagay na ito ay may kapayapaan sa buhay na ito at lubos na iginagalang ng iba; at kapag iniwan na nila ang katawang ito, tatanggap sila ng walang hanggang kagalakan. Ngunit ang mga kumikilos ayon sa kanilang makasalanang pagnanasa at hindi nagsisisi, kundi pinapawi ang kanilang mababang hilig sa pamamagitan ng mga makamundong ligaya at panlilinlang sa sarili, sa pamamagitan ng palahaw at walang kabuluhang usapan, pagtatalo at pagtatalo, kawalang-kabaitan sa mga mahihirap habang hindi natatakot sa paghuhukom ng Diyos, at iba pang mga kasalanan, — ang mga taong ito ay mapupuno ng hiya sa buhay na ito at hamakin sila ng iba; at kapag iniwan na nila ang katawan, sasamahan sila ng hiya at kahihiyan papunta sa Gehenna.

32. Ngunit ang Diyos ay may kakayahang magbigay sa atin ng tagumpay sa Kanyang mga gawain, habang pinipigilan tayo mula sa bawat masamang gawa, upang tayo'y maligtas sa oras ng pagsubok na darating sa buong mundo. Sapagkat ang ating Panginoong Jesucristo ay hindi magpapaliban, kundi darating, dala ang gantimpala, at papadala sa masasama sa walang hanggang apoy, at ibibigay sa kaniyang mga sarili ang kanilang gantimpala. At sila'y papasok na kasama niya sa kaniyang kaharian — at magpapahinga sa kaniya, sa walang hanggan. Amen.

17. Tungkol sa mga kaisipang dapat magkaroon ang isang tao kapag tinanggihan ang mundo at namumuhay bilang peregrino

1. Ang pinakamataas sa lahat ng gawa ay ang buhay ng isang peregrino, lalo na kapag, sa pag-urong sa pag-iisa, iniwan mo ang sarili mong (ang iyong tahanan, pamilya, sariling bayan — Ed.), at pumunta sa ibang lugar, dala ang ganap na pananampalataya, pag-asa, at matatag na puso laban sa sarili mong mga pagnanasa. Sapagkat noon (mga kaaway) ay lilibutin ka sa lahat ng panig, at sisimulang takutin ka ng mga tukso, matinding kahirapan at karamdaman, na nagsasabing kung susuku ka rito, ano ang gagawin mo, na wala nang sinumang mag-aalaga o makakakilala sa iyo? Ang kabutihan ng Diyos ang sumusubok sa iyo, upang mailantad ang iyong sigasig at pag-ibig sa Diyos.

2. Kung sa wakas ay nagpasya kang manirahan nang mag-isa sa isang selda, saka (ang iyong mga kaaway) ay magsisimulang magtanim sa iyong puso ng mas nakababahalang kaisipan ng takot, na sasabing: 'Hindi basta paglilibot ang nagliligtas sa isang tao, kundi ang pagtupad sa mga utos'; papaalalahanan ka rin nila ng ilang kamag-anak (ang iyong mga kamag-anak sa dugo) at sasabihin: 'Paano na nga ba? Hindi ba mga lingkod ng Diyos ang mga taong ito?' Itanim din nila sa iyong puso ang mga kaisipan tungkol sa hindi malusog na hangin (sa lugar na iyon) at sa mga paghihirap para sa katawan, hanggang sa ang iyong puso ay mapagod dahil sa panghihina ng loob. Ngunit kung ang pag-ibig at pag-asa ay nananatiling hindi mapaghiwalay sa iyong puso, hindi ka mapapahamak ng masamang hangarin ng mga iyon (na nagtanim ng

gayong mga kaisipan). Sa ganitong paraan, mabubunyag ang iyong debosyon sa Diyos, at ang katotohanang mas inuuna mo Siya kaysa sa ginhawa ng iyong sariling laman.

3. Sapagkat sa mga nagtiis sa kalungkutan ng pagkatapon (buhay sa banyagang lupain), ang kalungkutan ay humahantong sa pag-asa, at ang pag-asa ay nagliligtas sa kanila mula sa mga (tukso) na nagmumula sa laman. Sapagkat hindi ka lamang lumipat sa isang banyagang lupain, kundi upang ihanda ang iyong sarili na pumasok sa pakikibaka laban sa iyong mga kaaway at upang matutong itaboy ang bawat isa sa kanila sa takdang panahon, hanggang sa, matamo mo ang kapayapaan ng kawalan ng pagnanasa, ay malaya ka (mula sa kanila), matapos mong tagumpayin ang bawat isa sa pakikipaglaban sa takdang panahon.

4. Sa palagay ko, isang dakila at marangal na bagay ang mapagtagumpayan ang kayabangan at magtagumpay sa kaalaman tungkol sa Diyos. Ang siyang mahuhulog sa kahihiyan ng mapanlinlang na pagnanasa ng kayabangan ay nagiging dayuhan sa mundo at pinapatigas ang kanyang puso laban sa mga santo; at sa wakas ng kanyang mga kasamaan ay mahuhulog siya sa masamang kapalaluan at sa ugali ng pagsisinungaling (sa salita, at lalo pa sa pamamagitan ng pagpapanggap). Ikaw naman, tapat na alipin, itago mo ang iyong mga pagsisikap, at sa taos-pusong pagdadalamhati habang pinipigilan mo ang iyong dila, magingat ka na huwag itong nakawin ng iyong dila o ipagkanulo sa iyong mga kaaway. Ang sinumang manggagawa (ang nagsusumikap sa gawain ng Diyos), na itinatahi ang mga makamundong pagnanasa at lahat ng kaniyang mga paglabag sa pamamagitan ng pagsisisi, ay pinapadalisa ang kaniyang kaluluwa sa harap ng Diyos, inihahanda ito para sa Kaniya bilang isang walang kapintasang handog, upang siya ay maituring na karapat-dapat maging Templo Niya. Ngunit ang sinumang umiibig sa luwalhati ng tao ay hindi maaaring maging walang-sidhi; sa halip, naninirahan sa kaniya ang selos at inggit. Ang ganoong tao ay inilantad ang kaniyang kaluluwa sa maraming tukso, at ang kaniyang puso ay pinatigas ng mga demonyo, sapagkat bihira siyang makahanap ng pagkakataon upang matugunan ang kaniyang mga pagnanasa. Ang kaniyang wakas, gayunpaman, ay kapahamakan.

5. Sa mga nakamtan ang kababaang-loob, inilalantad ng Diyos ang kanilang mga kasalanan upang kanilang kilalanin ang mga ito (ipagtapat at magsisi). Kung ito ay sinasabayan ng pag-iyak, at ang dalawang bagay na ito (ang pag-amin ng kasalanan at pag-iyak) ay nananatili sa loob niya, papalayasin nila ang mga demonyo mula sa kanyang kaluluwa at papalusugin ito ng kanilang sariling karangalan at ng kanilang mga banal na birtud (ang mga birtud na likas sa kanila at ang mga nagmula sa kanila). Ang ganitong tao ay walang pakialam sa panunumbat ng tao. Ang sarili niyang mga kasalanan, na palagi niyang naaalaala, ay nagsisilbing ganap na baluti para sa kanya, na nagpoprotekta sa kanya mula sa galit at paghihiganti, at matiisin niyang tinitii ang lahat ng dumarating sa kanya. Sapagkat anong panunisi ang makakasakit sa kanya (at makasugat sa kanyang puso) kung itinuturing niya ang sarili niyang lubhang kahiya-hiya sa harap ng Diyos, na laging nasa kanyang isip ang kanyang mga kasalanan?

6. Kung hindi mo matiis ang mga salita ng iyong kapuwa at maghihiganti ka sa kaniya, magsisimula ang alitan sa iyong puso, na magdudulot ng kirot dahil sa iyong narinig, at pipilitin kang malungkot sa mga bagay na ikaw mismo ang nagsabi. At pahihirapan ka ng pagkakakulong na ito (sa pagnanasa), na magtutulak sa iyo na maghanap ng ginhawa sa katahimikan at pag-iisa, at magpapalala ng iyong puso sa iyong kapwa, na para bang sila ay kulang sa pag-ibig. Ngunit simulan mong linangin ang matiisin, at ito'y magwawagi sa galit; ang pag-ibig ang magpapagaling sa insulto, samantalang ang panalangin sa Diyos ang magpapanatili nito sa iyong kalooban. Ang pag-ibig at pagtitiis ay sumisira sa likas na galit, at kung manatili ang mga ito sa iyo, sa halip na magalit sa iyong kapuwa, magagalit ka sa mga demonyo, habang nananatiling payapa sa iyong kapuwa, na taglay sa iyong sarili ang pagdadalamhati at kababaang-loob.

7. Ang sinumang may kakayahang tiisin ang magaspang na salita ng isang magaspang at hangal na tao, alang-alang sa Diyos at alang-alang sa kapayapaan ng isip, ay tatawaging anak ng kapayapaan. Ang ganoong tao ay sapat na malakas upang panatilihin sa lahat ng oras ang kapayapaan ng kaluluwa, katawan, at espiritu. Sa kanino'y nagkakasundo ang tatlong ito, sa kanino'y tumitigil ang mga kaisipang sumasalungat sa batas ng isipan, at napapawi ang pagkaalipin ng laman, ang taong iyon ay tatawaging anak ng kapayapaan – at maninirahan ang Banal na Espiritu sa loob niya: sapagkat pag-aari na Niya siya, at hindi na Siya lalayo sa kaniya.

8. Mapalad ang mga ang kanilang mga gawain ay maingat na inayos, sapagkat sa ganitong paraan ay pinalaya nila ang kanilang sarili mula sa bawat pasanin at iniwasan ang mga panlilinlang ng mga demonyo, lalo na ang mga demonyo ng takot, na naglalagay ng mga sagabal na parang bangin para sa isang tao sa bawat mabuting gawaing kanilang ginagawa, na itinatapon ang isipan sa katamaran kapag ito ay naglalaan ng walang

patid na pansin sa Diyos, upang sa anumang paraan ay mailihis sila mula sa landas ng paggawa. Ngunit naniniwala ako na kung taglay natin ang pag-ibig, pagtitiis, at pagpipigil sa sarili, hindi sila (ang mga kaaway) magtatagumpay rito kahit man lang kaunti, lalo na kung ang isip, na napagtatanto na ang katamaran ay sumisira sa lahat ng bagay, ay hinahamak ito.

9. Kung tinalikuran mo na ang lahat ng nakikitang bagay, ingatan mo ang iyong sarili laban sa demonyo ng kalungkutan, baka, dahil sa kakulangan (sa lahat ng bagay) at sa kalungkutan ng buhay, ikaw ay matanggalan ng pagkakataon na magtagumpay sa mga dakilang birtud, na ang mga ito ay: pagpapakumbaba (ang pagtingin sa sarili bilang wala), ang pagtitiis sa mga insulto, at paghamak sa katanyagan sa anumang makalupang paraan. Kung sisikaping kamtan ang ganitong mga pag-uugali, ihahanda nila ang mga korona para sa iyong kaluluwa. Hindi lamang yaong mga pulubi na, matapos isakripisyo ang lahat ng bagay, ay nagkaroon ng matinding kahirapan sa paningin, kundi pati na rin yaong mga hinubaran ng lahat ng kasamaan at palaging nagugutom sa pag-alala sa Diyos. Hindi rin ang mga nagdurusa ng nakikitang paghihirap ang nakakamit ng kawalang-emosyon, kundi ang mga nag-aalaga sa taong nasa loob at pinuputol ang kanilang sariling mga pagnanasa: sila ang tatanggap ng korona ng mga birtud.

10. Bantayan mo ang iyong puso, at pansinin mo ang iyong mga damdamin. At kung ang pag-alala sa Diyos ay payapang naninirahan sa loob mo, makikita mo ang mga magnanakaw na naghahangad na samantalain ito. Ang siyang mahigpit na nagbabantay sa kanyang mga iniisip ay makikilala ang mga nagnanais pumasok at marumihan ito.

11. Kung inaalagaan mo ang mga utos nang may masigasig na puso, mauunawaan mo kung paanong ang mga nag-uudyok ng paghihimagsik (sa iyong mga iniisip) ay nagugulo ka, nagbubunsod ng kakulangan sa determinasyon upang pumili ng ibang lugar na wala namang maiaalok sa sarili nito (upang bigyang-katwiran ang pagpili rito), at (kung sakaling magkamali ka sa pagpili) ay nagmumungkahi: 'kung tayo'y magsisisi, maninirahan tayo rito muli.' Ginugulo nila ang isip upang ito'y mangarap (lumilipad-lipad na parang bulalakaw) at manatiling walang ginagawa. Ngunit ang mga nakakilala sa kanilang masamang hangarin ay nananatiling kalmado, nagpapasalamat sa Panginoon para sa lugar kung saan Niya pinagkalooban sila na gugulin ang kanilang mga araw nang may pagtitiis. Sapagkat ang pagtitiis, tapang, at pag-ibig ay ginagantimpalaan para sa pagsisikap at paggawa, samantalang ang katamaran, katakutan, at pagkahilig sa kaluwagan ay naghahanap ng lugar kung saan sila maaaring luwalhatiin. At nangyayari sa kanila na, dahil sa papuring natatanggap nila mula sa marami, humihina ang kanilang mga pandama; bilang resulta, napapasailalim sila sa pagkaalipin ng mga pagnanasa at nawawala sa kanila ang panloob na pagtuturo dahil sa palipat-lipat na isipan at kasiyahan sa lahat ng bagay.

12. Sinabi rin ng santo: kung ang isip, bago pa man humupa ang kahinaan ng mga pandama (mula sa karamdaman ng mga pagnanasa), ay magnasang umakyat sa krus, bumabagsak ang galit ng Diyos dito dahil sa pagsasagawa ng isang gawain na lampas sa kayang lakas – nang hindi muna pinagaling ang sarili nitong mga pandama.

13. Kung ang iyong puso ay nag-aalboroto at hindi mo alam kung paano ito supilin, kung gayon (malaman mo na) ang iyong pag-uugali ay ganoon na, gusto mo man o hindi, hinihila nito ang iyong puso sa kaguluhan. Ito ang hindi pagkakalikasí ni Adan.

14. Kung ang iyong puso, sa buong pagkatao nito, ay napoot sa kasalanan at lumayo sa nagiging sanhi nito, at ikaw, na inilagay sa iyong isip ang (walang hanggang) paghihirap nang may malinaw na pag-iisip, ay lumayo sa lahat ng humahantong dito (kasalanan), at manalangin ka sa iyong isip sa iyong Maylalang, na manahan Siya sa iyo, na hindi ka magdulot ng kalungkutan sa Kanya, kundi umiyak sa Kanyang harapan at magsabi: 'Obra ng Iyong awa ang iligtas Mo ako; sapagkat kung wala ang Iyong tulong, wala akong lakas na makatakas sa kanilang mga kamay (mga kaaway ko),' – at (kasabay nito) mag-ingat ka sa iyong puso na huwag ding ikalungkot ang siyang nagtuturo sa iyo ng mga daan ng Diyos; sapagkat ito ay alinsunod sa kalikasan ni Jesus. Sapagkat kahit pa magawa ng isang tao ang lahat ng bagay, kung hindi siya makamtan ang pagsunod, kababaang-loob at pagtitiis, siya ay nalilihis sa bagay na salungat sa kalikasan. Ngunit ibuhos mo ang buong puso mo sa pagsunod sa Diyos, na nananalangin sa Kanya nang may katapatan at nagsasabing: 'Panginoon! Nakatayo ako sa harap Mo; ipagkaloob Mo sa akin (ang kaalaman sa) Kalooban Mo, sapagkat hindi ko mismo alam kung ano ang mabuti para sa akin. Lampasan Mo (ang aking mga kaaway), sapagkat hindi ko maintindihan ang kanilang masasamang balak.' At kung gagawin mo ang naaayon sa kalikasan ni Jesus, hindi ka Niya papayagang magkamali sa anumang bagay. Ngunit kung tutuparin mo lamang ang isang utos nang

hindi lubusang nagpapasakop sa Kanya sa pamamagitan ng pagsunod, hindi ka Niya pansinin kahit man lang kaunti.

15. Tulad ng isang bukid na hindi lumalaban sa kaniyang mag-uukit nang lilinisin nito ang damo at itanim ang mga binhing angkop sa kalikasan nito: (ganyan din dapat ang iyong ugnayan sa Panginoon). At kung paanong hindi maaaring lumago ang likas na buto kasabay ng hindi likas—na nabubugbog at napipigilan nito—sapagkat ang mga damo ay walang-hiya nitong mga karibal—ganyan din, kung hindi mo lilinisin ang iyong sarili mula sa makalamang na pagnanasa, hindi mo mapapanatili ang iyong sarili mula sa kasalanan.

16. (Hindi mo mapoprotektahan ang sarili mo mula sa kasalanan) maliban kung una mong protektahan ang sarili mo mula sa nagbubunsod nito. At ito ang mga iyon: ang duwag ay ang masamang ina ng kasalanan; ang kawalan ng pag-asa (katamaran) ay nagbubunga ng sariling kalooban; ang sariling kalooban at ang pagnanais sa walang hangganan (yaong hindi tumatanggap ng anumang paghihigpit o limitasyon, at mahilig lumawak) ay nagbubunga ng paghamak (sa lahat ng nararapat – 'Sige, gagawin ko ito'); isang puso na nagnanais maghari (dahil naibigan na ang kalayang ito) ay nagbubunga ng pagmamahal sa usaping makamundo, nagbubunga ng pagnanais na maghanap ng , na hindi angkop at hindi nakakatulong sa iyo, nagbubunga ng pakikinig sa isang taong pumupuna (isang kapatid), nagbubunga ng ugali ng pakikinig sa mga salita (ng isang tao) at ipinapasa ang mga ito sa iba; nagbubunsod ito ng paghahangad sa mga bagay ng mundong ito; nagbubunsod ito ng pagnanais na magturo kahit hindi pinagtanungan; nagbubunsod ito ng pagnanais na saktan ang kapwa; nagbubunsod din ito ng maraming iba pang kasamaan. Kaya, ang sinumang nagtagumpay o nagnanais magtagumpay ay dapat na mag-ingat nang may karunungan laban sa lahat ng nagbubunsod ng kasalanan, at ang mga kasalanan mismo ay mawawala.

17. Nakikita ng taong nagsusumikap sa pagtitimpi ang mga ito (mga kasalanan) at ang kapaitan nito, samantalang ang taong pabaya (tungkol sa kaligtasan) ay naghahanda ng impierno para sa kanyang sarili. Ang siyang natatakot sa pagal ng katawan (mula sa pagtitimpi) ay hindi makakamtan ang kalagayang likas sa kanya; ngunit kung siya ay kumapit sa Diyos sa lahat ng kanyang mga pagsisikap, ang Diyos ay may sapat na kapangyarihan upang aliwin siya. Kung hindi binasag ni Gideon ang mga daluyan ng tubig (Hukom 7:19), hindi niya makikita ang liwanag ng mga sulo: kaya, kung hindi pinamumuhi ng isang tao ang kanyang sariling katawan, hindi niya makikita ang liwanag ng Pagkadiyos. Gayundin, si Jael, na asawa ni Heber na Kenita, kung hindi niya itinurok ang turok ng tolda sa lupa, hindi niya mapapawi ang kayabangan ni Sisera (Hukom 4:21).

18. Kapag ang isip ay nagkakaroon ng lakas at inihahanda ang sarili na sumunod sa pag-ibig na pumapatay sa lahat ng pagnanasa ng laman at ng katawan (sapagkat ito ay matiisin, mabait, kinamumuhian ang inggit at kapalaluan, hindi nagbabalak sa puso ng anumang bagay na mababa sa kanyang kalikasan, at hindi pinapayagan ang anumang hindi likas na makapitan sa isipan), pagkatapos ay ginagamit nito ang mismong kapangyarihang ito upang labanan ang hindi likas hanggang sa tuluyan nitong maihiwalay ito sa kung ano ang likas. Kapag, sa ganitong paraan, nangingibabaw ang isip, nagiging ulo ito ng kaluluwa, (at itinuturo nito rito) na huwag tanggapin ang anumang hindi likas, at ibinubunyag rito ang lahat ng mga kawalang-katarungang ipinataw dito ng hindi likas sa lahat ng oras, habang ito ay nahahalo sa likas.

19. Ang ating Panginoong Hesus, nang ipagkaloob Niya ang Kanyang biyaya sa Kanyang mga banal (at natupad ang pagtatayo ng kaligtasan), ay hinati ang mga tulisan sa krus. Dalawa ang ipinako, at Siya ay nasa gitna nila. Ang nasa kaliwa ay nagalit nang makita na malalagot na ang kanyang maruming pagkakaibigan sa nasa kanan. Ngunit ang nasa kanan ay lumingon kay Jesus at, nang may kababaang-loob at takot, ay nagsabi: *'Alalahanin mo ako pagdating Mo sa Iyong kaharian'* (Lucas 23:42).

20. Mula rito, malinaw na hindi na sila magkapareho, at hindi na kayang impluwensyahan ng nasa kaliwa ang nasa kanan sa kanyang panig sa pamamagitan ng kanyang mapanlinlang na mga mungkahi. Ang mga hindi pa nakakarating sa yugtong ito ng landas ay bumabagsak at bumabangon muli hanggang sa dumating sa kanila ang awa ng Diyos, at hindi sila maliligtas maliban kung darating sa kanila ang awang ito. Samakatuwid, dapat magsikap ang isang tao nang may takot at kababaang-loob upang maabot ang kaisipan ng nasa kanan. Ang kababaang-loob ang magbibigay sa isang tao ng lakas na tiisin ang kahihyan.

21. Kapag inihiwalay ng isang tao ang kanyang sarili sa masama, doon niya tunay na makikilala ang lahat ng kanyang mga kasalanan na nagawa niya sa harap ng Diyos; sapagkat hindi niya nakikita ang kanyang mga kasalanan maliban kung ihihiwalay niya ang kanyang sarili mula rito sa mapait na paghihiwalay (na may malungkot na puso). Ngunit ang mga nakamit ang sukatan na ito ay nakatagpo ng pag-iyak at panalangin, at ang kakayahang maramdaman ang hiya sa harap ng Diyos, na nagbabalik-tanaw sa kanilang masamang

pakikipag-ugnayan sa mga pagnanasa. Ang Diyos ay makapangyarihan upang patatagin ang mga nagsusumikap nang lihim nang may kababaang-loob. Sa Kanya ang parangal at kaluwalhatian, magpakailanman. Amen.

18. Tungkol sa Pagpapatawad

1. Inutusan ng Pinakabanal na Apostol ang kaniyang mga anak: '*Malapit na ang Panginoon. Huwag kayong mag-alala sa anumang bagay, kundi sa lahat ng bagay, sa pamamagitan ng panalangin at paghiling, na may pasasalamat, ihayag ang inyong mga kahilingan sa Diyos*' (Fil. 4:5–6); '*at hayaan ninyong maghari sa inyong mga puso ang kapayapaan ng Diyos*' (Col. 3:15). At sinasabi ng Panginoon sa Kanyang mga alagad sa Ebanghelyo ayon kay Marcos: '*Ipatawad ninyo sa inyong mga may utang ang lahat ng kanilang mga kasalanan, upang ipatawad din sa inyo ng inyong Ama ang inyong mga kasalanan*' (Marcos 11:25, Mateo 6:14). Ang salitang ito ng Panginoon ay isang taimtim na babala: (ayon dito) kung nakikita mong hindi malinis ang iyong puso sa lahat, huwag kang humiling ng anuman sa Diyos, sapagkat sinasaktan mo Siya kapag, bilang makasalanan at may sama ng loob sa kapwa tao, sinasabi mo sa Siyang sumusubok ng mga puso: '*Ipatawad mo ang aking mga kasalanan*' (tulad ng pagpapatawad ko). Ang ganoong tao ay hindi nananalangin sa kaniyang isip, kundi sa kaniyang mga labi lamang sa kamangmangan. Sapagkat ang sinumang tunay na nagnanais manalangin sa Diyos sa kaniyang isip, sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, at sa malinis na puso, ay sinisiyasat muna ang kaniyang sariling puso bago siya magsimulang manalangin, upang malaman kung ito ay malaya sa masamang loob sa bawat tao o hindi. At kung hindi ito (payapa), niloloko niya ang kaniyang sarili (sa panalangin), sapagkat walang sinumang makakarinig sa kaniya (na nananalangin). Kaya't hindi nananalangin ang iyong isipan, kundi ang mga itinakdang oras ay sinusunod lamang dahil sa nakasanayan.

2. Kaya, kung nais mong magsagawa ng panalangin nang may kabanalan, una mong suriin ang iyong isipan upang makita kung ano ang nasa loob nito, upang kapag sinabi mong, '*Maawa ka sa akin,*' maipakita mo rin ang awa sa humihingi sa iyo; kapag sinabi mong, '*Patawarin mo ako,*' ikaw mismo, kahit mahirap, ay makapatawad; – kapag sinasabi mo: '*Huwag mong alalahanin ang aking mga paglabag,*' at hindi mo naman naalala ang mga kasalanan ng iyong kapuwa, – kapag sinasabi mo: '*Huwag mong alalahanin ang mga kasamaan na ginawa ko, kusang-loob man o hindi,*' at hindi mo naman naalala (ang mga iyon mula sa iyong kapuwa). Kung ito ang hinihingi, hindi ka dapat mag-iwan ng anumang masamang iniisip laban sa sinuman. Kung hindi ka pa nakarating sa puntong iyon, ang iyong panalangin ay walang kabuluhan: hindi ka diringgin ng Diyos, ayon sa lahat ng mga Kasulatan – '*patawarin mo ako*'.

3. Sinabi rin ng Panginoon sa Ebanghelyo ayon kay Mateo, sa Panalangin ng Panginoon: '*At ipatawad mo sa amin ang aming mga utang, gaya ng pagpapatawad namin sa aming mga may utang sa amin*' (Mateo 6:12). At sa Ebanghelyo ayon kay Lucas sinabi Niya: '*Kung ipatawad ninyo ang mga kasalanan ng iba, ipatawad din sa inyo ng inyong Ama sa langit ang sa inyo*' (Matt. 6:14. Sa Ebanghelyo ni San Lucas nakasulat: '*Magpatawad, at ipapatawad sa inyo*' – Lucas 6:37). (Parang ganito): Ibinigay ko sa iyo ang buong pag-ibig ko, upang ang anumang nais mo para sa iyong sarili mula sa Diyos, ay maunang gawin mo iyon sa iyong kapwa, at saka ka maliligtas (mula sa kasalanan) ayon sa lawak ng nagawa mong gawin din iyon sa iba. Kung nilinis mo ang iyong puso sa bawat (makatwirang) nilikha ng Diyos, upang hindi mag-imbak ng masamang loob sa sinuman, dapat mong panindigan ito: sapagkat ang Diyos ay katotohanan, at hindi lamang ang mga salita ng dila. Sa gayon, ang bawat tao ay nagbubuklod sa kanilang sarili sa Gehenna, at pinalalaya ang kanilang sarili mula rito. Walang mas malupit kaysa sa kalooban, maging ito man ay nagsusumikap para sa kamatayan o para sa buhay.

4. Mapalad ang mga umiibig sa buhay na walang hanggan, kapag hindi sila natitisod. Kaya, dapat mong paghirapan at pagpawisan, lihim sa iyong puso, laban sa kaisipang nagpapahirap sa iyo (mga damdamin ng pagkasaktan), upang hindi mo hayaang saktan ng pana nito ang iyong puso. Ngunit magiging mahirap para sa iyo na pagalingin ito maliban kung palagi mong inilalagay ang iyong mga kasalanan sa harap ng iyong mga mata. Kapag narinig mong may nagmaling ginawa sa iyo, kontrahin mo ito ng iyong mabuting hangarin – huwag gumanti sa iyong puso, huwag silang bastusin, huwag silang hatulan, at huwag itong ipalaganap sa lahat; at pagkatapos ay isipin mo: walang masama sa akin. Kung may takot ka sa Gehenna, mapagtatagumpayan nito ang masasamang kaisipan sa loob mo na nagtutulak sa'yo na maghiganti sa iyong kapuwa, na nagsasabing: '*Kawawang tao! Nananalangin ka para sa iyong mga kasalanan, at pinagtiisan ka ng Diyos hanggang sa araw na ito, hindi Niya ito inihayag sa lahat; subalit ikaw, sa iyong galit sa kapwa,*

inihahagis mo siya sa bibig ng lahat. Hindi ba't malinaw na hindi ka nagsisisi sa iyong mga kasalanan, kung wala kang pagpipigil sa sarili (sa iyong kapwa) sa iyong puso?

5. Kaya, kung lumambot ang iyong puso at inihiwasan mo ang lahat ng masamang loob (tungo sa iyong kapatid), makakatanggap ka ng awa mula sa Diyos. Ngunit kung nananatiling mapanlinlang at malupit ang iyong puso sa iyong kapuwa, (alaman mo na) hindi pa nararating ang iyong pag-alala sa harap ng Diyos (hindi mo naaalaala ang Diyos). Patawarin ninyo ako, sapagkat ako'y dukha at napapababa dahil sa aking mga kasalanan, at habang isinusulat ko ito, tinatakpan ko ang aking mukha sa hiya sa aking puso.

6. Kung ang isang tao ay hindi nararating ang kalagayan ng Anak ng Diyos ayon sa kalikasan, ang lahat ng kanyang pagsisikap ay walang silbi. Ang isang magsasaka, na nagtatanim ng kanyang mga buto, ay umaasang aanihin ang mga ito nang mas sagana pa; ngunit kung magbuga ang isang mapaminsalang hangin, walang patid ang kalungkutan sa kanyang puso, sapagkat ang mga buto at ang pagsisikap na inilaan sa pag-aararo ng lupa ay nasayang lamang. Si San Pedro Apostol, na ipinako sa krus sa Roma, ay humiling na siya'y ipako nang nakabaliktad, na sumasagisag sa hindi likas na kalagayan na bumabalot sa bawat tao. Sa pamamagitan nito, ipinahayag niya na ang bawat binyagan ay obligado na ipako sa krus ang masamang hindi-kalikasan na bumagsak kay Adan at naghatid sa kanya mula sa kanyang kaluwalhatian tungo sa masamang paninirang-puri at walang hanggang kahihyan. Kaya, ang isipan ay dapat magsikap nang buong tapang at kamuhian ang lahat ng nakikita ng tao (bilang hindi likas sa kanya), at makipagdigma rito nang pinakamapait na poot hanggang sa wakas.

7. Ang mga ito ang mga pangunahing (pagnanasa, na hindi likas sa tao) na kumapit sa lahat ng mga anak ni Adan: pakinabang, karangalan, kapayapaan, pagmamalaki sa iniwan (sa huli), pag-aayos ng katawan upang maging malinis at maayos ang itsura, at ang paghahangad ng magagarang kasuotan.

8. Lahat ng ito ay nagpapalusog sa malibog na kagalakang inilagay ng ahas sa bibig ni Eba; at mula rito natin nakikilala na tayo ay mga anak ni Adan—mula sa mga masasamang kaisipang ito na nagawang kaaway tayo ng Diyos.

9. Mapalad nga, ang siyang napako sa krus, namatay, nabuhay na muli, at nabago, nang makita niyang siya ay may kalikasan ni Jesus at sumusunod sa Kanyang banal na mga yapak, na Kanyang dinalanan noong Siya ay tao (sa lupa), alang-alang sa Kanyang mga banal na lingkod. Ang Kanyang mga katangian ay: kababaang-loob, kahirapan, kawalan, kawalang-kasakiman, kapatawaran, kapayapaan, pagtitiis sa panlalait, walang-pakialam na pagtingin sa katawan, at katapangan sa harap ng mga paninirang-puri ng masasama; ngunit ang pinakadakila sa lahat ay ang paunang kaalaman sa lahat ng bagay at mahabang-pasensya sa mga tao nang may kababaang-loob. Ang sinumang nakamtan ito at nagpalayas sa lahat ng hindi likas sa kanyang sarili ay malinaw na nagpapakita na siya ay kay Cristo, ang Anak ng Diyos, at isang kapatid ni Jesus, nawa'y ang kaluwalhatian at pagsamba ay sa Kanya magpakailanman. Amen.

19. Tungkol sa mga Pagnanasa

1. Karapat-dapat din para sa akin na sabihin kasama ang Propeta Isaias: *'Tiniis ko na gaya ng babaeng nanganganak'* (hanggang) *'patuyuin ko sila at puksain'* (lahat ng ito) *'sama-sama'* (Isaias 42:14). Kung mapagtatanto mo na ang bukal ng Espiritu Santo ay umaagos sa loob mo, tanda ito na sila'y natuyo at nasira (sino? ang mga pagnanasa), gaya ng sinabi ng ating Tagapagligtas na *'ang kaharian ng Diyos ay hindi n rito o roon'*, kundi *'nasa loob mo'* (Lucas 17:21). May ilan na nagsasalita tungkol sa mga gawa ng Kaharian ngunit hindi ito isinasagawa; may iba namang isinasagawa ang mga gawa ng Kaharian ngunit hindi nang may pagbabantay (pansin) at pagkaunawa; sa kanila, gayunpaman, ay natupad ang salita ng Tagapagligtas—na *'nasa loob ninyo'*—ilan lamang ang ganito: sila ay bihira at mahirap hanapin. Sa mga taong ito'y bumaba ang Banal na Espiritu ng Diyos, at natupad sa kanila ang mga salita ng Ebanghelista Juan: *'Sa lahat ng naniniwala sa kaniyang pangalan ay ipinagkaloob niya ang karapatang maging mga anak ng Diyos: ang mga ipinanganak, hindi mula sa dugo, ni sa kalooban ng laman, ni sa kalooban ng tao, kundi mula sa Diyos'* (Juan 1, 12–13). Nailigtas sila mula sa dalamhating dumapo kay Eba: *'Sa sakit ka manganganak ng mga anak'* (Gen. 3:16). Nailigtas sila mula sa mapait na hatol na bumagsak kay Adan: *'Sumpa ang lupa dahil sa iyo'* (Gen. 3:17). Sila ang mga tumanggap ng kagalakang tinanggap ni Maria: *'Ang Espiritu Santo'y sasaiyo'* (Lucas 1:35). Kung paanong ang kalungkutan ay dumapo kay Eva at (dumadapo) sa lahat ng kanyang mga supling hanggang sa araw na ito, gayon din naman ay niyakap ng kagalakan si Maria at (nagkakahakop) sa kanyang mga supling hanggang sa araw na ito. At kung paanong tayo'y minsang mga anak ni Eva at naranasan natin ang sumpa niya na bumabâ sa atin, sa pamamagitan ng ating mga maruruming kaisipan, gayon din naman ay dapat nating

kilalanin na tayo'y ipinanganak ng Diyos, sa pamamagitan ng mga kaisipan ng Banal na Espiritu at sa pamamagitan ng mga paghihirap ni Cristo, kung totoo ngang naroroon ang mga ito sa ating mga katawan; sapagkat nasusulat sa Epistola: *'Suriin ninyo ang inyong sarili upang malaman kung nasa inyo si Cristo—maliban na lang kung kayo ay walang kabuluhan'* (2 Cor. 13:5).

2. Kaya, habang dinadala natin ang wangis ng nasa lupa, kinilala natin na tayo ay mga anak niya, na ipinanganak mula sa maruming sangkap ng kaniyang mga kaisipan na naninirahan sa loob natin, na siyang mga pagnanasa. Ngunit ang mga nagbalabal sa kanilang sarili ng wangis ng nasa Langit ay kinikilala na sila ay mga anak Niya, sa pamamagitan ng Banal na Espiritu na naninirahan sa kanilang kalooban. Kaya't sumigaw si Isaias, na nagsasabi: *'Dahil sa takot Mo, O Panginoon, kami'y naglilihi sa bahay-bata, kami'y nanganak, at isinilang ang diwa ng kaligtasan, na siyang naglilihi sa amin sa lupa'* (Isa. 26:1–8); at muli'y nasusulat sa Aklat ng Ecclesiastes: *'Kung paanong ang mga buto ay nasa sinapupunan ng ina, gayon din ang daan ng Espiritu'* (Eccl. 11:5). Sapagkat kung paanong dinala Siya ng Banal na Birhen sa laman, gayon din naman ang mga tumanggap ng biyaya ng Banal na Espiritu ay nagdadala Niya sa kanilang mga puso, ayon sa mga salita ng Apostol, na nagsasabi: *'Nawa'y palakas in kayo ng Ama sa langit sa pamamagitan ng Kanyang Espiritu sa inyong panloob na pagkatao, upang manahan si Cristo sa inyong mga puso sa pamamagitan ng pananampalataya, at upang kayo'y maging nakaugat at nakapundar sa pag-ibig, upang sa gayon ay magawa ninyong maunawaan ang lapad at haba at taas at lalim, at upang malaman ninyo ang pag-ibig ni Cristo na lampas sa kaalaman, upang kayo'y mapuno ng buong kaganapan ng Diyos'* (Efe. 3, 16–18); at muli: *'Nasa mga palayok na luwad ang kayamanang ito, upang ang di-pangkaraniwang kapangyarihan ay magmula sa Diyos at hindi sa amin'* (2 Cor. 4:7),

3. Kaya, kung naabot mo na ang puntong inilalarawan ng mga sumusunod na salita: *'Tayong lahat na, na may mukal na mukha at natatakpan ng tabing, ay binabago mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian'* (2 Cor. 3:18), at natupad sa iyo ang mga salita ng Apostol na nagsasabing: *'Ang kapayapaan ng Diyos ang mamahala sa inyong mga puso'* (Col. 3: 15), – at: *'kung si Cristo ay nasa inyo'*²⁵, *'sapagkat ang katawan ay patay dahil sa kasalanan'* (Rom. 8: 10); kung naabot ninyo ang punto na ang sumusunod na salita ay naaangkop din: *'sumiklab sa inyong mga puso mula sa kadiliman ang liwanag ng kaalaman ng Diyos'* (2 Cor. 4:6), – at natupad sa inyo ang salita: *'Ibigkis ninyo ang inyong mga balakang, at paandarin ninyo ang inyong mga sulo; at maging parang mga taong naghihintay sa kanilang panginoon na babalik mula sa piging ng kasal'* (Lucas 12:35–36), upang hindi manahimik ang iyong bibig, na walang masabi sa iyong pagtatanggol sa gitna ng mga banal; kung nalalaman mong may langis sa iyong sisidlan, gaya ng sa mga matatalinong dalaga, upang makapasok ka sa silid-kasalan at hindi maiiwan sa labas; kung naramdaman mong ang iyong espiritu, kaluluwa, at katawan ay nagsanib nang walang kapintasan, at babangon sa araw ng ating Panginoong Jesucristo na walang mantsa; kung ikaw ay naging walang kapintasan at hindi mapintas sa budhi; kung ikaw ay naging isang bata, ayon sa salita ng Tagapagligtas, na nagsasabi: *'Pabaya ninyong lumapit sa Akin ang maliliit na bata: 'sapagkat ganito ang kaharian ng langit'* (Matt. 19:14); kung gayon, tunay kang naging kanyang nobya, at dinala ka ng Banal na Espiritu sa iyong mana habang nasa katawan ka pa. Ngunit kung hindi ito ang nangyayari, asahan mo ang kalungkutan at mapait na paghagulgol; ang kahihiyan at pang-aalipusta ang mangunguna sa iyo sa harap ng mga Banal.

4. Alamin mo rin ito: gaya ng isang dalaga, na bumabangon tuwing umaga, ay hindi nag-aasikaso ng ibang gawain bago siya magpaganda para sa kanyang nobyo, at madalas na tumitingin sa salamin—baka may mantsa sa kanyang mukha na maaaring ikagalit ng kanyang nobyo—ganito rin kalaki ang pag-iingat ng mga Santo, araw at gabi, sa pagsusuri ng kanilang mga gawa at kanilang mga iniisip, upang malaman nila kung sila ay nasa pamatok ng Diyos at ng Banal na Espiritu, o hindi.

5. Kaya, magsikap kang mabuti, kapatid, sa gitna ng mga paghihirap ng puso at katawan, nang may karunungan, upang makamitan ang walang hanggang kagalakan; sapagkat iilan lamang ang napatunayang karapat-dapat dito—yaong mga humawak ng espirituwal na tabak at pinalaya ang kanilang mga kaluluwa at pandama mula sa bawat karumihan ng mga pagnanasa, gaya ng sinabi ng Apostol (2 Cor. 7:1; Efe. 6:17). Ang Diyos ay may sapat na kapangyarihan upang tulungan tayo sa ating kahinaan, upang tayo'y maging karapat-dapat na makasama ng Kaniyang mga santo. Amen.

²⁵ Sa bersyon ni Paissius: 'sa iyong isipan'.

20. Tungkol sa kababaang-loob

Ano ang kababaang-loob? Ang kababaang-loob ay ang pagtingin sa sarili bilang isang makasalanang na walang ginagawang mabuti sa harap ng Diyos. Ang mga gawa ng kababaang-loob ay: katahimikan, hindi paghahambing sa sarili sa anumang bagay, hindi paghahanap ng pabor, pagsunod, pagyuko ng paningin sa lupa, paglilibot ng kamatayan sa isipan, pag-iingat laban sa kasinungalingan, pag-iwas sa walang kuwentang usapan, hindi pagsasalungat sa mga nakatatasa, o pagpipilit sa sariling opinyon, pagtitiis sa sariling kalagayan, pagkamuhi sa kaluwagan, pagpipilit sa sarili na magpagal, at hindi magdulot ng dalamhati sa sinuman. Ingatan mo nga, kapatid, na tuparin nang eksakto ang mga bagay na ito, baka ang kaluluwa mo ay maging tirahan ng bawat pagnanasa, at magwakas ka sa buhay nang walang bunga magpakailanman. Amen.

21. Tungkol sa Pagpapakumbaba

1. Tinanong si Abba Isaiah: 'Ano ang pagsisisi, o ano ang pagtalikod sa kasalanan?' At sumagot siya, na nagsasabi: 'May dalawang daan: ang isang daan ay patungo sa buhay, at ang isa naman ay patungo sa kamatayan. Ang lumalakad sa isa ay hindi tumatahak sa isa pa.' Ngunit ang lumalakaran sa pareho ay hindi pa mabilang sa alinman—hindi sa mga pinamumuno patungo sa kaharian, ni sa mga ihahagis sa impierno. Gayunpaman, kung ang ganoong tao ay mamatay, ang paghatol sa kaniya ay nasa Diyos, na maawain din naman.

2. Ngunit ang nagnanais na makapasok sa Kaharian ay sumusunod sa Kaniyang mga utos: ang Kaharian ay ang pagwawakas ng lahat ng kasalanan. Ang mga kaaway ay tiyak na nagtatanim, ngunit ang kanilang mga iniisip ay hindi tumutubo. Sapagkat kung ang isip ay makarating sa pagninilay-nilay ng tamis ng Banal, hindi na ito tinatagos ng kanilang mga pana, sapagkat ito ay nabibihisan na ng buong baluti ng mga birtud, na nagpoprotekta rito, masigasig na inaalagaan ito, at pumipigil rito na maabala (ng mga iniisip o damdamin), kundi pinapabigat ito sa sarili nitong pagmumuni-muni, upang malaman at mapagkilanlan ang dalawang landas, at ituloy ang isa habang iniibig ang isa pa.

3. Kaya, ang sinumang nakakilala sa kaluwalhatian ng Diyos ay nakakilala rin sa kapaitan ng kaaway; ang sinumang nakakilala sa Kaharian ay nakakilala rin sa Gehenna; ang sinumang nakakilala sa pag-ibig ay nakakilala rin kung ano ang poot; ang sinumang nakakilala sa pagnanasa sa Diyos ay nakakilala rin sa poot na itinutok sa mundo; sinumang nakakilala sa kung ano ang kadalisan ay nakakilala rin sa karumihan ng mabahong amoy (ng makasariling pagnanasa); sinumang nakakilala sa bunga ng mga birtud ay nakakilala rin sa bunga ng kasamaan; sinumang ikinagagalak ng mga Anghel dahil sa kanyang mga gawa ay nakakilala kung paano siya ikinagagalak ng mga demonyo nang ginawa niya ang kanilang mga gawa. Sapagkat kung hindi ka tatakas²⁶, hindi mo malalaman ang kanilang kapaitan. Paano malalaman ng sinuman kung ano ang pag-ibig sa pera, maliban kung itakwil niya ang lahat at mamuhay sa matinding kahirapan alang-alang sa Diyos? Paano malalaman ang kapaitan ng inggit, maliban kung magkaroon siya ng kahinahunan? Paano malalaman ang paghihimagsik ng galit kung hindi makamtan ang mahabang pagtitiis sa lahat ng bagay? Paano malalaman ang kawalang-hiya ng kapalaluan kung hindi makamtan ang banayad na katangian ng kababaang-loob? Paano malalaman ang baho ng pakikipagtalik kung hindi kilala ang matamis na bango ng pinakadalisay na inosensya? Paano malalaman ang hiya ng paghatol kung hindi kilala ang sariling mga kakulangan? Paano malalaman ang kamangmangan ng pang-uuyam kung hindi kilalanin ang pag-iyak dahil sa sariling mga kasalanan? Paano malalaman ang kalituhan ng kawalan ng pag-asa kung hindi nakatitig ang mga pandama at hindi nakikilala ang liwanag ng Diyos?

4. Ang lahat ng ito (mga masamang hilig) ay may iisang ulo lamang, na tinatawag na kasamaan ng kapangyarihan ng kaaway; samantalang ang lahat ng birtud ay may iisang ina lamang, na tinatawag na takot sa Diyos, na sa mga nakamtan ito, ay nagbubunga ng mga birtud nang may kalinisan at pinuputol ang mga sanga ng kasamaan, gaya ng sinabi ko na dati. Kamtan mo ito para sa iyong sarili, minamahal ko, at gugugulin mo ang iyong buong buhay sa kapayapaan. Sapagkat ang takot sa Diyos ang ina ng lahat ng birtud. Hangga't hindi pa ito nalalampasan ng isang tao, hindi pa siya anak ng Kaharian ng Langit; kundi dapat siyang magsikap nang paunti-unti hanggang sa naputol na niya ang bawat isa sa mga nabanggit na pagnanasa. Kung nais ng sinuman na malaman kung nagsusumikap sila rito o hindi, narito ang tanda: hangga't namamayani ang impluwensya ng kaliwa, hindi pa namatay ang kasalanan sa loob nila, at hindi nakikipamuhay ang mga birtud ng kanan kasama nito. Sapagkat nasusulat: *'Hindi mo ba alam na sa sinumang iniaalay ninyo ang inyong sarili*

²⁶ 'Fages' – ayon sa Griyego; ngunit ang daloy ng teksto ay nangangailangan ng 'fyges'. Hindi ito isinama ng Latin; sa bersyon ni Paissius: 'maliban kung titiisin mo ito'.

bilang alipin sa pagsunod, kayo ay alipin ng inyong sinusunod, maging ng kasalanan na humahantong sa kamatayan, o ng pagsunod na humahantong sa katuwiran? (Roma 6:16). At muli: *'O hindi ninyo ba alam na si Jesucristo ay nasa inyo; ganito ba kayo kakulang sa pagkaunawa?'* (2 Cor. 13:5)? At muli, sinasabi ni Santiago: *'Kung ang sinuman ay nag-iisip na siya ay tapat samantalang hindi niya pinipigil ang kanyang dila... ang kanyang pananampalataya ay walang kabuluhan'* (Santiago 1:26).

5. Itinuturo sa atin ng Banal na Espiritu ang lahat ng ito, na ipinapakita kung paano tayo lumayo sa hindi likas at ingatan ang ating sarili laban dito. Sapagkat ang pagsisisi ay pagtalikod sa kasalanan. Ngunit ang kasalanan ay hindi isang bagay lamang; bagkus, ang buong lumang tao ay tinatawag na kasalanan. Bakit sinasabi ng Apostol: *'Hindi ninyo ba alam na sa karera, tumatakbo man ang lahat ng mananakbo, isa lamang ang tumatanggap ng gantimpala?'* (1 Cor. 9:24)? Sino ito, kung hindi yaong matatag na tumatalon at buong tapang na nakikipaglaban (laban sa lahat)? Sapagkat sinabi rin niya (sa sumunod na talata, ang parehong Apostol) na *'ang sinumang lumalahok sa paligsahan sa lahat ng bagay ay magpipigil'* (ibid., v. 25). Samakatuwid, ingatan natin ang ating sarili, mga kapatid. Ngunit ano ang tunay na pag-iingat na ito, kung hindi ang pagpapakumbaba sa harap ng kabutihan ng ating Panginoong Jesucristo (na nananalangin sa Kaniya para sa proteksyon laban sa ating mga kaaway)? At Siya ay makapangyarihan laban sa kanila, upang hadlangan ang kanilang masasamang balak laban sa atin, samantalang ang tao ay laman at dugo lamang.

6. Tinanong nila siya (ang Abba na ito) muli: ano ang ibig sabihin ng manahimik sa sariling selda? At sumagot siya, na nagsasabi: ang manahimik sa sariling selda ay ang magpakumbaba sa harap ng Diyos, at gamitin ang buong lakas upang labanan ang bawat masamang kaisipang itinanim ng kaaway; sapagkat ito ang ibig sabihin ng paglayo sa mundo. Tinanong pa nila siya: *'At ano ang mundo?'* At sumagot siya, na nagsasabi: *'Ang mundo ay isang kaharian ng kasalanan; ang mundo ay isang pagawaan ng mga bagay na hindi likas; ang mundo ay ang katuparan ng mga laman na pagnanasa; ang mundo ay ang paniniwala na mananatili ka magpakailanman sa panahong ito; ang mundo ay ang mas pagmamalasakit sa katawan kaysa sa kaluluwa; ang mundo ay ang pagmamayabang na aalis ka (sa huli). Hindi ko ito sinasabi ayon sa sarili kong kalooban, kundi sinasabi ng Apostol Juan ang ganito: 'Huwag ninyong mahalin ang mundo, ni ang mga bagay na nasa mundo: kung ang sinuman ay umiibig sa mundo, ang pag-ibig ng Ama ay hindi nasa kaniya; sapagkat ang lahat ng nasa mundo—ang pagnanasa ng laman, ang pagnanasa ng mga mata, at ang kapalaluan ng buhay—ay hindi mula sa Ama, kundi mula sa mundong ito. At ang mundo ay naglalaho, pati ang mga pagnanasa nito; ngunit ang sinumang gumagawa ng kalooban ng Diyos ay mananatili magpakailanman'* (1 Juan 2:15–17). *'Mga minamahal, huwag ninyong hayaan ang sinuman na linlangin kayo: ang sinumang gumagawa ng katuwiran ay matuwid; ang sinumang gumagawa ng kasalanan ay mula sa diyablo: sapagkat ang diyablo ay nagkakasala mula pa noong pasimula'* (1 Juan 3:7–8). *"Ang mga pagnanasa ng mundo ay pakikipagsalungat sa Diyos"* (Santiago 4:4). Mul, si Apostol Pedro, na nagnanais gawing dayuhan ang kanyang mga anak sa mga kasalanan ng mundo, ay nagsabi: *"Hinihikayat ko kayo, mga kapatid, bilang mga pansamantalang naninirahan at mga exilado, na lumayo sa mga pagnanasa ng laman na nakikipaglaban sa kaluluwa"* (1 Pedro 2:11). At ang ating minamahal na Panginoong Hesus, na nakakaalam na ang makasalang mundo ay isang mabigat na pabigat hangga't hindi pa ito iniwan ng isang tao, ay nagpalakas-loob sa Kanyang mga alagad, na nagsasabing: *'Papaparito ang panginoon ng mundong ito, at wala siyang makukuha sa Akin'* (Juan 14:30); at muli: *'Ang buong mundo ay nasa masama'* (1 Juan 5:19). Sinabi rin Niya tungkol sa Kanyang sariling mga tao na inalis Niya sila sa sanlibutan (Juan 15:19). Mula sa anong sanlibutan Niya sila kinuha, kung hindi man mula sa pangkalahatang paglaganap ng kasalanan?

7. Kaya, ang sinumang nagnanais maging alagad ni Hesus ay dapat tumakas sa mga pagnanasa. Sapagkat kung hindi niya ito puputulin, hindi siya maaaring maging tahanan ng Diyos. Ni hindi rin niya masisilayan ang katamisan ng Kanyang Pagkadiyos maliban kung lilingo siya mula rito, sapagkat Siya mismo ang nagsabi: *'Ang mata ang sulo ng katawan; kung ang mata mo nga'y malinaw, ang buong katawan mo'y mapupuno ng liwanag; datapuwâ't kung masama ang mata mo, ang buong katawan mo'y mapupuno ng kadiliman'* (Mat. 6:22–23). Kaya, isipin ito: kung ang isipan ay hindi malaya mula sa kasamaan, hindi nito maaaring makita ang liwanag ng Pagkadiyos, sapagkat ang kasamaan ay nagiging madilim na pader para sa isipan at ginagawang hungkag ang kaluluwa, gaya ng nakasulat sa Ebanghelyo: *'Walang sinuman, kapag nagpailaw ng sulo, ay tinatakpan ito ng palayok o inilalagay sa ilalim ng higaan, kundi inilalagay sa patpat ng sulo, upang makita ng mga pumapasok ang liwanag'* (Lucas 8:16). Sinasabi na ang kama rito ay tumutukoy sa kabulaanan ng mundo. Kaya, hangga't ang ating isipan ay nananatili sa isang hindi likas na kalagayan, ang sulo ng Banal ay hindi maaaring manirahan dito. Ngunit kapag ang isipan ay naging isang matayog na sulo,

doon sumisikat ang liwanag ng Banal dito, at natutukoy nito ang mga nasa bahay; ang mga dapat nitong palayasin, pinalalayas nito, at ang mga dapat nitong pakisamahan nang payapa, ay pinapabayaan nito. Bakit inutusan ng Panginoon ang mga isipan na naliwanagan ng Kanyang banal na mga utos, na sinasabi: *'Sinasabi ko sa inyo na nakikinig: mahalín ninyo ang inyong mga kaaway, gawan ninyo ng mabuti ang mga napopoot sa inyo, pagpalain ninyo ang mga nagsusumpa sa inyo, at ipanalangin ninyo ang mga nang-aapi sa inyo. Kung sino man ang sumuntok sa iyo sa isang pisngi, iharap mo rin sa kanya ang kabilang pisngi; at sa kumukuha ng iyong tunika, huwag mong pigilan ang iyong kapa. At sa sinumang hihingi sa inyo, magbigay kayo; at sa nagnanais mangutang sa inyo, huwag kayong tumanggi; at huwag ninyong pigilin ang sinumang kumukuha mula sa inyo'* (Lucas 6:27–30. Ihambing ang Mateo 5:42).

8. Sinabi Niya ito sa mga tumakas mula sa mundo, sapagkat iniwan nila ang lahat at inihanda ang kanilang sarili upang sumunod sa Kanya, ang kanilang Tagapagligtas. Kaya, nang mahigit ang Kanyang pag-ibig sa kanila, sinabi Niya sa kanila: *'Tumayo kayo, tayo nang umalis dito'* (Juan 14:31). Saan nga ba Niya sila dinadala nang sabihin Niya, *'Tumayo ka, tayo na mula rito'*? Ikinakalingay Niya ang kanilang isipan mula sa mga bagay ng mundong ito at binibigyan Niya sila ng kapahingahan sa Kaniyang kaharian. Bakit nga ba, sa paghihikayat sa kanila, sinabi Niya: *'Ako ang puno ng ubas, kayo ang mga sanga. Manatili kayo sa Akin, at Ako sa inyo. Tulad ng isang sanga ay hindi makapamunga sa sarili nitong lakas maliban kung mananatili ito sa puno ng ubas, gayundin naman kayo maliban kung mananatili kayo sa Akin'* (Juan 15:4–5). Sinabi Niya ito sa mga iniwan na ang mundo, sapagkat ang Espiritu ay nasa kanilang kalooban at nananahan sa kanilang mga puso. *'Hindi ko kayo iiwan bilang mga ulila,'* sabi Niya, *'darating ako sa inyo'* (Juan 14:18). Kaya, ang sinumang umiibig sa Diyos at nananabik na manahan Siya sa kanila, at ayaw manatiling ulila, dapat muna nilang tiyakin na tuparin ang inutos sa kanila ni Jesus, at manahan Siya sa kanila, sapagkat hindi Siya malayo sa atin, at walang nakahihiwalay sa atin at sa Kanya maliban sa ating mga pagnanasa.

9. Kung, kapatid ko, tinatawag mong sarili mong tumalikod sa mundo, subalit ginagawa mo ang mga gawa ng mundo, hindi ka tumalikod dito, kundi niloloko mo ang iyong sarili. Ibinigay ng Panginoon ang tanda na ito sa mga tumalikod sa mundo, na nagsasabing: *'Ang sinumang umiibig sa kanyang buhay ay mawawalan nito, at ang sinumang mawawalan ng kanyang buhay dahil sa Akin ay ililigtas ito'* (Mateo 10:39). Paano nga ba mawawalan ng kanyang buhay ang isang tao, kung hindi sa pamamagitan ng pagputol sa lahat ng laman niyang pagnanasa? At muli: *'Ang sinumang hindi nag-aakay ng kanyang sariling krus at sumusunod sa Akin ay hindi maaaring maging alagad Ko'* (Lucas 14:27). Anong uri ng krus, wika Niya— —ang dapat nating pasanin, kung hindi yaong nag-aatas sa isip na manatiling mapagbantay at matatag sa birtud, upang hindi mahulog mula sa krus? Ibig sabihin, ang pag-iwas sa mga pagnanasa hanggang tuluyang maputol ang mga ito — at sa wakas ay mananagumpay ang isip. Sapagkat sa mga nag-aalab ang damdamin, nagbigay Siya ng tanda, na nagsasabing: *'Maliban na ang butil ng trigo ay mahulog sa lupa at mamatay, mananatili itong mag-isa; ngunit kung mamatay ito, magbubunga ito nang sagana'* (Juan 12:24). At bilang aliw sa mga namatay na gaya ng butil ng trigo, sinabi Niya: *'Kung sino ang maglilingkod sa Akin, parangalan siya ng Aking Ama; at kung nasaan Ako, doon din naman ang Aking lingkod'* (Juan 12:26). Paano nga ba nila pinaglilingkuran si Jesus, kung hindi sa pamamagitan ng pagkamuhi sa mundo ng mga pagnanasa at pagtupad sa Kaniyang mga utos? Nang kanilang mapanatili ang mga ito, nagkaroon sila ng lakas ng loob na sabihin sa Kaniya: *'Iniwan namin ang lahat at sinundan Ka: ano nga ba ang magiging amin?'* (Mateo 19:27)? At ipinakita Niya sa kanila kung ano ang mangyayari sa kanila, na sinasabi: *'Kayo na sumunod sa Akin, sa darating na panahon, kapag ang Anak ng Tao ay umupo sa trono ng Kanyang kaluwalhatian, kayo naman ay uupo rin sa labindalawang trono, na huhusgahan ang labindalawang angkan ng Israel. At ang sinumang umiwan ng bahay, o mga kapatid na lalaki, o kapatid na babae, o ama, o ina, o asawa, o mga anak, o mga lupain, dahil sa Akin, ay makatatanggap ng daang beses at magmamana ng buhay na walang hanggan'* (Matt. 19:28–29).

10. Ang ating Panginoon, ang labis na mahabaging Hesus, na nakatatalos na maliban kung ang isang tao ay malaya sa lahat ng pang-mundong alalahanin, hindi makataas ang kaniyang isip sa krus, ay inutusan tayo na iwanan ang lahat ng bagay na, sa pamamagitan ng nakasanayan at pakikisalamuha, ay humihila sa isip pababa mula sa krus. Bakit, nang may isang lumapit sa Kaniya at nagsabi, *'Susundan kita, Panginoon'*, ngunit hayaan mo munang umalis ako at ayusin ang mga *'bagay na nasa aking bahay'* (Lucas 9:61),—ay ipinagbawal siya ng ating minamahal na Hesus na sumama, na sinasabing: *'Walang sinumang naglalagay ng kamay sa araro at lumilingon pa likod ang angkop sa kaharian ng langit'* (Lucas 9:62). (Pagkatapos ng parabula ng kasal ng anak ng hari, kung saan Ipinaliwanag Niya) kung paano (ang hari) naghanda ng isang piging para sa kanyang anak at nagpadala ng kanyang mga lingkod upang tawagin ang mga inimitahan, ngunit sila, dahil

sa pagmamahal ng bawat isa sa mundo, ay hindi makapunta, Siya ay nagsalita nang may kalungkutan: *'Kung ang sinuman ay lumalapit sa Akin at hindi niya kinamumuhian ang kanyang ama at ina, asawa at mga anak, mga kapatid na lalaki at babae—oo, pati na ang kanyang sariling buhay—hindi siya maaaring maging alagad Ko'* (Lucas 14:16–26). Sinabi niya ito upang ituro sa atin na ang sinumang nagnanais pumasok sa Kaniyang kaharian, maliban kung una niyang pinasyahan sa kanyang sarili na kamuhian ang lahat ng bagay na humihila sa puso patungo sa mundo, ay hindi makapasok sa kahariang kanyang ninanais. At sa paghimok sa atin na huwag umasa sa pananampalataya lamang nang hindi kumikilos ayon dito, sinabi ng Panginoon na ang hari, nang pumasok *'upang tingnan ang mga nakaupo sa salo-salo, ay nakita ang isang lalaki na hindi nakasuot ng kasuotang pangkasal'* at inutusan siyang ihagis sa labas sa kadiliman (Mateo 22:11–13). Papasok sila sa pamamagitan ng kanilang pangalang Kristiyano, ngunit itinaboy dahil kulang sa mga gawaing Kristiyano. Ganoon din ang Apostol, na nakaaalam na walang sinuman ang maaaring umibig sa parehong bagay na nauukol sa Diyos at sa mundo, ay sumulat kay Timoteo, ang kanyang anak, na nagsasabi: *'Walang sundalong nasa aktibong serbisyo ang nagpapalito sa kanyang sarili sa mga usapin ng buhay na ito, upang siya'y makalugod sa kanyang kumander. 'Kung ang sinuman ay naghihirap, hindi siya pinaputungan, maliban kung siya ay pinag-uusig nang hindi makatarungan'* (2 Tim. 2:4–5). Upang hikayatin siyang umasa na ang kanyang mga pagsisikap ay hindi magiging walang kabuluhan, sinabi niya sa kanya: *'Karapat-dapat sa manggagawang nagsusumikap na siya ang unang makatikim ng bunga'* (2 Tim. 2:6). At sa pagsulat sa iba pa, sinabi niya: *'Ang hindi kasal ay nagmamalasakit sa mga bagay ng Panginoon, kung paano niya mapalulugod ang Panginoon; ngunit ang may asawa ay nagmamalasakit sa mga bagay ng sanlibutan, kung paano niya mapalulugod ang kaniyang asawa'* (1 Cor. 7:32–33). Ang ganoong tao ay makakarinig ng isang kakila-kilabot na tinig na nagsasabi: *'Ibulus ito sa labas, sa kadiliman; doo'y magkakaroon ng pag-aagak-agak at pagngasngas ng mga ngipin'* (Matt. 22:13).

11. Gamitin natin, mga kapatid, ang ating lakas upang isuot ang mga kasuotan ng kabanalan, baka tayo'y itakwil; sapagkat sa araw na iyon ay walang papaborito. Bakit sinabi ng Apostol sa kanyang mga anak, *'Sapagkat ang mga ganyan ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos'* (Gal. 5:21)? Alam din niya na ang mga itinuring na karapat-dapat na bumangon mula sa mga patay na pagnanasa ay wala nang kalaban, ipinakita niya sa kanila ang bunga ng Espiritu, na ito ay – *'pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kabaitan, kabutihan, katapatan, kahinahunan, pagpipigil sa sarili, pagtitiis: laban sa mga bagay na ito,'* wika niya, *'walang batas'* (Gal. 5, 22–23). At ang ating minamahal na Panginoong Hesus, na nagpapakita sa atin na sa araw na iyon ay ihahayag ang bunga ng ating mga gawa, ay nagsabi: *'Marami ang magsisikap na makapasok, ngunit hindi makakaya'.* Sapagkat ang Panginoon ng Tahanan, pagkatapos Niyang *'bumangon at isara ang pinto'*, ay sasabihin sa mga kumakatok: *'Hindi ko kayo kilala'* (Lucas 13:24–25). Maaari ba talaga nating sabihin tungkol sa Diyos na wala Siyang alam? Hindi kailanman. Ngunit tulad ng mga tumutuktok at nagsasabing, *'Panginoon, Panginoon, buksan Mo kami'*, ay hindi nakilala ang mga birtud, gayon din Siya ay nagsasabi sa kanila: *'Hindi ko kayo kilala.'* At ipinakita rin Niya sa atin ang tungkol sa mga may pananampalataya ngunit walang gawa, na sinasabi: *'Ako ang puno ng ubas, at kayo ang mga sanga; ang nananatili sa Akin, at Ako sa kaniya, ay magbunga ng marami. Ngunit ang sinumang hindi nananatili sa Akin ay ihahagis na parang sanga at malalanta; at tinitipon ang mga ito at itinaapon sa apoy, at nasusunog'* (Juan 15:5, 6). (Tungkol sa mga sanga) na nagbunga ng mabuting bunga, pinupungos sila ng Ama upang sila'y *'makapagbunga ng masagana'* (Juan 15:2). Muli, ipinapakita Niya sa atin na hindi Niya minamahal ang mga kumikilos ayon sa kanilang sariling laman, sinabi Niya sa panalangin: *'Hindi ko ipinapanalangin ang buong mundo, kundi ang mga ibinigay Mo sa Akin, sapagkat sila ay sa Iyo'* (Juan 17:9). At inalis ko sila sa sanlibutan (Juan 15:19): sapagkat minamahal ng sanlibutan ang sarili nito. Sa wakas, sinasabi Niya: *'Ama, ingatan Mo sila mula sa masama, sapagkat hindi sila mula sa sanlibutan'* (Juan 17:15–16).

12. Subukin nga natin ang ating sarili, mga kapatid, kung tayo ba ay kabilang sa sanlibutan o hindi. Kung hindi tayo kabilang sa sanlibutan, iningatan Niya tayo mula sa masama, sapagkat sinabi Niya: *'Hindi ko lamang sila ipinagdarasal, kundi pati na rin ang mga magsisampalataya sa Akin sa pamamagitan ng kanilang salita: upang maging isa silang lahat, gaya ng pagiging isa Namin'.* At muli: *'Nang akó'y naroroon, naroroon din sila sa piling ko'* (Juan 17:20–24). Pagnilayan ninyo nga, sa gayon, kung gaano tayo Niya minahal, sapagkat ang mga nagsikap sa mundong ito at kinamuhian ang kanilang sariling laman na pagnanasa ay maghahari kasama Niya magpakailanman? At si Juan na Apostol, nang masdan niya ang dakilang kaluwalhatian na iyon, ay nagsabi: *'Alam natin na pagdating Niya, tayo'y magiging katulad Niya'* (1 Juan 3:2), kung ating tutuparin ang Kanyang mga utos at gagawin ang ikalulugod sa Kanyang paningin. At muli niyang

sinasabi: *'Huwag kayong magtaka', mga minamahal, 'kung kinamumuhian kayo ng sanlibutan. Nalalaman natin na tayo'y lumipat mula sa kamatayan tungo sa buhay, sapagkat iniibig natin ang ating mga kapatid'* (1 Juan 3:13–14). At muli: *'Ang sinumang hindi gumagawa ng katuwiran ay hindi mula sa Diyos, gayundin ang sinumang hindi umiibig sa kanyang kapatid'* (ibid., v. 11). Higit pa rito: *'Ang sinumang gumagawa ng katuwiran ay ipinanganak mula sa Diyos'* (1 Juan 2:29), *'ngunit ang sinumang gumagawa ng kasalanan ay mula sa diyablo'* (1 Juan 3:8). At muli: *"Ang sinumang ipinanganak ng Diyos ay hindi nagkakasala, sapagkat ang Kanyang binhi ay nananatili sa kaniya; at hindi siya maaaring magkasala, dahil siya ay ipinanganak ng Diyos"* (1 Juan 3:9).

13. Gawain natin ang ating makakaya, mga kapatid, at magpalakas-loob sa pamamagitan ng mga ganitong patotoo. Marahil ay magkakaloob ng awa sa atin ang kabutihan ng ating Panginoon, at ipapadala Niya sa atin ang lakas upang maialis ang pasanin ng maruming mundong ito. Sapagkat ang ating kaaway ay hindi natutulog, kundi laging nagbabantay sa atin, na naghahangad na agawin ang ating mga kaluluwa. Ngunit ang ating Panginoong Hesus ay sumasaatin, at pinipigilan Niya ang kaaway sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Kanyang mga banal na salita, kung ating tinutupad ang mga ito. Sapagkat sino ang makalalaban sa kaaway, o sino ang makapangyayari laban sa kanya, kung hindi ang mga salitang sinalita ng Diyos laban sa kanya? Tinututol nila siya at dinudurog siya sa pamamagitan ng kanilang kapangyarihan, kahit na hindi ito namamalayan ng isang tao.

14. Ang Apostol na si Pedro, sa pagtuturo at pagpapakita sa atin na ang mga gawa ang nagliligtas sa isang tao, ay nagsabi: *'Idagdag ninyo sa inyong pananampalataya ang kabanalan; sa kabanalan, ang kaalaman; sa kaalaman, ang pagpipigil sa sarili; sa pagpipigil sa sarili, ang pagtitiis; sa pagtitiis, ang kabanalan; sa kabanalan, ang mapagkapatid na pagkamapagkawanggawa; at sa mapagkapatid na pagkamapagkawanggawa, ang pag-ibig. Sapagkat kung taglay ninyo ang mga katangiang ito at lumalago ang mga ito, pipigilan kayo nito na maging walang silbi o walang bunga sa kaalaman ng ating Panginoong Jesucristo. Ngunit ang sinumang kulang sa mga katangiang ito ay bulag at malabo ang paningin; nakalimutan nila na sila'y nalinis mula sa kanilang mga dating kasalanan'* (2 Pedro 1:5–9). Mulí, sinasabi ni Juan na Tagapagbinyag: *"Magbunga kayo ng karapat-dapat sa pagsisisi. Sapagkat nakahanda na ang palakol sa ugat ng punô; ang bawat punô na hindi nagbubunga ng mabuti ay puputulin at ihahagis sa apoy"* (Lucas 3:8–9). At sinasabi ng ating Panginoong Hesus: *'Nakikilala ang puno sa bunga nito'* (Matt. 12:33). *'Nagtitipon ba ang mga tao ng ubas mula sa mga tinik, o ng igos mula sa mga punong-saging?'* (Matt. 7:16). At muli: *"Hindi lahat ng nagsasabi sa Akin, 'Panginoon, Panginoon,' ay makakapasok sa kaharian ng langit, kundi ang gumagawa ng kalooban ng Aking Ama na nasa langit"* (Matt. 7:21). Sinasabi rin ni Santiago: *'Ang pananampalataya na walang gawa ay patay. Pati ang mga demonyo ay nananampalataya—at nanginginig. Sapagkat kung paanong ang katawan na walang espiritu ay patay, gayon din naman ang pananampalataya na walang gawa ay patay'* (Santiago 2:20, 19:26). Gayundin, ang Apostol Pablo, habang pinagtitiibay sa kanyang mga anak na ang pananampalataya ay nangangailangan ng gawa, mahigpit niyang inutusan sila, na nagsasabing: *'Ngunit ang pakikipagtalik sa labas ng kasal at ang lahat ng karumihan ay huwag man lang mabanggit sa inyo, gaya ng nararapat sa mga banal; kundi pasasalamat. Alamin ninyo ito: walang mangangalunya, o maruming tao, o masakim na tao—ibig sabihin, isang idolatra—ang may mana sa kaharian ni Cristo at ng Diyos'* (Efe. 5:3–5). At higit pang pinagtitiibay ang salitang ito, sinabi niya sa kanila: *"Huwag ninyong hayaan ang sinuman na mandaya sa inyo sa pamamagitan ng mga hungkag na salita: sapagkat dahil sa mga bagay na ito ang poot ng Diyos ay dumarating sa mga suwail. Kaya huwag kayong maging kasamabaka sa mga bagay na ito. Sapagkat dati kayong kadiliman, ngunit ngayo'y kayo'y liwanag sa Panginoon. Maglakad kayo bilang mga anak ng liwanag; sapagkat ang bunga ng Espiritu ay nasa lahat ng kabutihan, katuwiran at katotohanan"* (Efe. 5:6–9). At muli: *"Lumayo sa inyo ang lahat ng kapaitan, galit, pagkagalit, ingay at paninirang-puri, pati na ang lahat ng kasamaan"* (Efe. 4:31). *"Maging tularan ninyo ako," wika pa niya, "tulad ng pagiging tularan ko kay Cristo"* (1 Cor. 11:1). *"Sapagkat ang lahat sa inyo na nabinyagan kayo kay Cristo ay nagsuot ng Cristo"* (Gal. 3:27).

15. Suriin nga natin ang ating sarili, mga kapatid, upang malaman kung isinusuot ba natin si Cristo o hindi. Nakikilala si Cristo sa pamamagitan ng kabanalan, sapagkat Siya ay banal at naninirahan sa piling ng mga banal. At paano magiging banal ang isang tao? Sa pamamagitan lamang ng pagtigil sa paggawa ng kasamaan na dati niyang ginagawa. Sapagkat ganito ang kabutihan ng Diyos na tuwing ang isang tao ay lumalayo sa kanyang mga kasalanan, Tinatanggap Niya siya nang may kagalakan, at hindi na binibigyangpansin ang kanyang mga dating kasalanan, gaya ng nakasulat sa Ebanghelyo tungkol sa mas batang anak na,

matapos ipagwaldas ang kanyang mana sa maluho at marangyang pamumuhay, ay napadpad sa pastol ng mga baboy at nananabik na makabusog sa pagkain ng baboy; ngunit sa wakas, nang magsisisi siya sa kanyang ginawa, napagtanto na walang kasiyahan sa kasalanan, kundi habang mas marami ang nagagawa nito, mas lalo itong nag-aalab sa kanya. Kaya nang tumama sa puso niya ang pagsisisi (literal: kumatok sa kanya), hindi siya nag-atubili, kundi (agad) bumalik sa kanyang ama nang mapagkumbaba, na itinakwil ang lahat ng kanyang makalupang pagnanasa. Sapagkat tiwala siya na mapagkawanggawa ang kanyang ama at hindi nito ipamumulat ang kanyang mga ginawa laban sa kanya. Kaya agad na inutusan ng kanyang ama na bigyan siya ng kasuotang kabanalan at tanda ng pagiging anak (isang singsing) (Lucas 15:11–32). Ito ay sinabi ng ating Panginoong Jesucristo, (upang ipaunawa sa atin) na kung tayo'y babalik sa Kaniya, dapat muna nating talikuran ang pagkain ng baboy, at saka tayo'y tatanggapin Niya, na tayo'y nagiging malinis na. Sinabi Niya ito upang ang kaluluwa ay hindi mawalan ng pag-asa, na nagsasabing: 'Kailan ako didinigin ng Diyos?' Sapagkat Niya ang nakakaalam ng panahon kung kailan karapat-dapat pakinggan ang nananalangin, at doon Niya siya agad didinig.

16. Kaya't lumapit tayo sa Kaniya nang buong puso at, habang nananalangin sa Kaniya, huwag tayong 'mabagot' (Lucas 18:1), at diringgin Niya tayo agad. Sapagkat Siya mismo ang nagsabi: *'Humiling kayo, at kayo'y bibigyan; maghanap kayo, at kayo'y makakakita; kumatok kayo, at kayo'y pagbubuksan.'* (Matt. 7:7). Kaya, mga kapatid, kung tayo'y hihingi, o hahanap, o kakatok, tatanggapin natin ang hinahanap natin, o ang hinihiling natin sa Kaniya. Gaya ng lalaking napunta sa kaniyang kaibigan sa hatinggabi at pinakiusapan siya, na nagsasabing: *'Bigyan mo ako ng tatlong tinapay, sapagkat may kaibigan akong dumating mula sa paglalakbay'* (Lucas 11:5)—at, dahil hindi siya tumigil sa pagtuktok, ibinigay ng isa ang kanyang hiningi. Kaya nga, mga kapatid, itakwil natin ang ating katamaran, at ihanda ang ating sarili para sa ganitong pagtitiyaga: at ang Diyos, sa pagkitang ating pagtitiis, ay ibibigay sa atin ang ating hinihiling sa Kanya. Sapagkat siya ay mapagkawanggawa, at nais Niya na ang tao ay lumapit sa Kanya, gaya ng nasusulat: *'Sinasabi ko sa inyo ang katotohanan, may kagalakan sa langit dahil sa isang makasalanang nagpapakita ng pagsisisi'* (Lucas 15:7).

17. Kaya, mga kapatid, yamang may ganoong awa tayo mula sa Kaniya at ganoong kayaman ng Kaniyang mga biyaya, magsikap tayo sa harap Niya ng buong puso habang naninirahan pa tayo sa katawang ito; sapagkat ang panahon ng ating buhay ay panandalian. Kung magsikap tayo, mana natin ang walang hanggang kagalakang hindi mailalarawan; ngunit kung tayo'y babalik-loob, tayo'y magiging parang binatang nagtanong sa Panginoong Hesus kung paano maliligtas. Sumagot Siya sa kaniya: *'Ibenta mo ang lahat ng iyong pag-aari at ibigay mo sa mga mahihirap, at'*, bitbitin ang iyong krus, *'sumunod ka sa Akin'*, na ipinapakita sa atin na ang pagtalikod sa sariling kalooban ay ang pagkaligtas. Ngunit nang marinig ito ng binata, siya'y labis na nalungkot at umalis (Lucas 18, 22, 23). Sapagkat alam niya na ang pagbibigay ng sariling kayamanan sa mahihirap ay hindi kasinghirap ng pagbitbit ng krus. Ang pagbibigay ng sariling kayamanan sa mahihirap ay isang birtud lamang, at isinasagawa ito ng isang tao upang maging (mas magaan) ang pagbitbit ng krus; ngunit ang krus ay ang pagwawakas ng lahat ng kasalanan – at ito ay nagbubunga ng pag-ibig; kung walang pag-ibig, walang krus. Bakit nga, kung gayon, sinabi ng Apostol—na nakakaalam na mayroon ding mga huwad na birtud na walang pag-ibig o kasakdalan ng mga birtud—: *'Kung magsasalita ako sa mga wika ng mga tao at ng mga anghel, ngunit wala akong pag-ibig, ako ay parang malakas na gong o kumakalampag na simbal. At kahit ipamigay ko pa ang lahat ng aking pag-aari, at kahit ibigay ko pa ang aking katawan upang masunog, kung wala akong pag-ibig, wala itong pakinabang sa akin. Ang pag-ibig ay mapagpasensya, ang pag-ibig ay mabait; ang pag-ibig ay hindi naiinggit; ang pag-ibig ay hindi mayabang, hindi mapagkumbinsyado, hindi magaspang ang pag-uugali, hindi makasarili, hindi mabilis magalit, at hindi nag-iisip ng masama'* (1 Cor. 13:1–5).

18. Kaya, ang sinumang nagnanais na maglakbay sa landas ng pag-ibig ay dapat magpalaya sa kanilang sarili mula sa pag-aalala tungkol sa lahat ng tao, mabuti man o masama. Nanghuli, isang nag-iisang hangarin—ang para sa Diyos—ang mananatili sa kanilang puso, at ang hangaring ito ang magbubunsod ng galit na angkop sa kanilang kalikasan; at ang galit na ito ay tutol sa lahat ng itinanim ng kaaway. Doon, ang 'batas' ng Diyos²⁷ ay may matitirahan sa loob niya, at sa pamamagitan ng takot, ang pag-ibig ay nahahayag sa kaniya. Doon, ang ganoong tao ay nagsasalita nang buong tapang, gaya ng ginawa ng Apostol: *'Hindi lamang ako handang*

²⁷ Sa bersyon ni Paisius, sa mga gilid na katapat ng batas ay nakasulat: 'takot' – ayon sa hinihingi ng kahulugan ng mga sumusunod na salita.

magpakadena, kundi handa rin akong mamatay para sa pangalan ng Panginoong Jesus' (Mga Gawa 21:13). Mapalad ang kaluluwang nakamtan ang ganitong pag-ibig: sapagkat ito'y malaya mula sa pagnanasa.

19. Umalis na tayo, mga kapatid, mula sa sanlibutan; alam natin kung anong katungkulan ang ating ginagampanan, at na ang Panginoong Hesus ay maawain, upang siya'y magkaloob ng kapahingahan sa bawat isa sa atin ayon sa ating mga gawa, at sa maliliit ayon sa kanilang pagiging maliliit, gaya ng sinabi Niya: *'Sa bahay ng aking Ama ay maraming tahanan'* (Juan 14:2). Sapagkat bagaman iisa lamang ang kaharian, ang bawat isa ay may kanya-kanyang lugar at tungkuling gampanan. Magsikap tayo nga, mga kapatid, laban sa katamaran; ilagan natin ang belo ng kadiliman—ang kalimutan—at masdan ang liwanag ng pagsisisi. Tangkilikin natin sa puso ang halimbawa nina Marta at Maria, na kumakatawan sa dalamhati at pag-iyak—yaong mga umiiyak sa harap ng Tagapagligtas, na nananalangin sa Kanya na buhayin si Lazaro, ibig sabihin, ang isip na nakagapos ng maraming panakip ng sarili nitong mga pagnanasa. Siya, bagaman nagkakaloob ng awa at hinihikayat silang kumilos, iniwan Niya sa kanila ang pagdiskarga sa mga panakip na ito at pagpapalaya sa kanya (upang umalis). Nang palayain si Lazaro, doon sumisilay ang kasipagan nina Maria at Marta. Pagkatapos nito, makikita ang sumusunod: nakahiga si Lazaro nang walang alalahanin kasama si Jesus, nagsasagawa si Marta ng kanyang tungkulin nang may sigasig at kagalakan, samantalang si Maria, na may dalang banga ng alabastro na may mira, ay pinapahiran ng langis ang mga paa ng Panginoon.

20. Kaya nga, mga kapatid, magsikap tayo nang buong makakaya, at tutulungan tayo ng Diyos sa pamamagitan ng kasaganaan ng Kanyang awa. Kung hindi natin napanatiling dalisay ang ating mga puso, gaya ng ginawa ng ating mga ninuno, magsikap tayo nang hindi bababa na panatilihing walang kasalanan ang ating mga katawan, ayon sa hinihingi ng Diyos; at maniwala tayo na, sa panahon ng taggutom na dumating sa atin, magpapakita Siya sa atin ng awa, gaya ng ipinakita Niya sa lahat ng Kanyang mga santo. Sapagkat bagaman ang kaluwalhatian ng araw ay isa, at ang kaluwalhatian ng buwan ay iba, at ang isang bituin ay naiiba sa isa pa sa kaluwalhatian, naninirahan silang lahat sa iisang kalangitan, at ang kaluwalhatian at karangalan nila ay nauukol sa Kaniya, mula ngayon hanggang sa walang hanggan. Amen.

22. Tungkol sa Pag-uugali ng Bagong Tao

1. Mga minamahal kong kapatid! Kinikilala ang isang Hudyo sa pamamagitan ng tatlong bagay: pagtutuli, ang Paskwa at ang Sabado. Sapagkat nasusulat sa Aklat ng Genesis: *'Bawat lalaking anak sa inyo, maging ipinanganak sa inyong sambahayan o binili ng pera, ay dapat ituli sa ikawalong araw. Ngunit ang sinumang lalaking hindi tuli ay tatanggalin mula sa kanyang bayan, sapagkat hindi niya pinanatili ang Aking Tipan'* (Gen. 17:12, 14). Si Abraham ang unang tinuli, na isang tanda na ang 'kaniyang tagiliran' ay namatay – ito ay, isang pahiwatig noong mga unang panahon ng bagong tao na inihayag ng Panginoong Jesus sa Kanyang banal na katawan, upang ang sinaunang 'kasamaan' na bumabalot sa lalaking kasarian ay matanggal at mapaghiwalay. Tungkol dito, sinabi rin ng Apostol: *'Sa Kanya kayo'y pinutulan din ng balat-ari sa pamamagitan ng hindi gawa ng kamay, sa pamamagitan ng pagtatanggal ng katawan ng makasalanang laman, sa pagpaputol ng balat-ari ni Cristo: na nakalibing kayo kasama Niya sa pamamagitan ng bautismo; sa Kanya kayo'y muling binuhay sa pamamagitan ng pananampalataya sa gawa ng Diyos'* (Col. 2:11, 12). At muli: *'Hubarin ninyo ang inyong dating pagkatao, na nasisira dahil sa mga pagnanasa nito na mapanlinlang, at kayo'y baguhin sa diwa ng inyong pag-iisip, at isyuot ang bagong pagkatao, na nilikha ayon sa larawan ng Diyos sa tunay na katuwiran at kabanalan'* (Efe. 4:22–24). At muli: *'mamatay sa kasalanan, ngunit mabuhay sa katuwiran'* (1 Pedro 2:24). – Ang ito (tungkol sa unang tungkulin ng isang Hudyo) ay tumutukoy sa pagtutuli. Ang sinumang walang nito ay hindi tuli at hindi isang Hudyo, sapagkat hindi nila tinupad ang tipan na itinatag ng Panginoong Jesus sa pamamagitan ng Kanyang banal na dugo.

2. Tungkol naman sa banal na Paskwa, marami ang dapat sabihin. (Una – ang circumcision; ikalawa – ang Paskwa; ikatlo – ang Sabado). Sapagkat sinasabi ni Moises: *'Ito ang batas ng Paskwa: walang dayuhan ang makakakain nito; at ang bawat alipin o ang binili ng pera, ilalagpas mo sa circumcision, at saka siya makakakain nito. Walang hindi tuli ang kakain nito. Kakanin ito sa isang bahay'* (Ex. 12:43, 46). *'Makasapinyo ang inyong mga balakang, nakasuot ang inyong mga sandalyas sa inyong mga paa, at hawak ang inyong mga tungkod sa inyong mga kamay'* (Ex. 12:11). Ang *'Paskuwa'*—ang tinapay na inihurno sa apoy na ito—ay hindi dapat kainin maliban sa walang lebadura na tinapay at mapait na mga halamang-gamot. Hindi niya sinabi: *'pagkatapos mong igapos ang iyong mga balakang'*, baka may magsabi na sinturon ang tinutukoy niya rito, kundi: *'pagkatapos mong igapos ang iyong mga balakang'*, upang ipakita na ang kanyang tinutukoy ay kadalisan, malaya mula sa anumang pagnanasa na nagmumula sa maruming pakikipagtalik. Ang *'tsinelas'*

ay tumutukoy sa kahandaang magsalita, at sa pagtakas mula sa anumang pinsalang nakasasama sa budhi at pumipigil sa isip na masdan ang sariling pagmumuni-muni nang may kalinisan. Ang *'baston'* ay matatag na pag-asa, upang ang isang tao ay makalakad nang walang takot sa daan at makapasok sa Lupang Pangako: sila ang mga nag-ingatan ng Sabado. Ang *'dugo'* ay sumasagisag sa dugo ng ating Panginoong Jesucristo, at kapag Siya ay dumating sa Kanyang sariling pagparito at gagabay sa mga anak ng Israel tungo sa Kanyang mana, doon ay lilitaw ang mga inihanda at pinahiran ng Kanyang tanda sa kanilang mga kaluluwa. Ang pagkuha ng *'sapin-sapin ng isopo'* ay nangangahulugang pagdurusa, sapagkat nasusulat: 'Kakanin (ang Paskwa) na may mapait na halaman-gamot'. Subukin mo nga ang iyong sarili, kapatid: ikaw ba ay naputol-suso? Pinahiran mo ba ng dugo ng walang-sala na Kordero ang mga poste ng pinto ng iyong bahay? Nalinis mo ba ang iyong sarili mula sa bawat makamundong kaisipan? Inihanda mo ba ang iyong sarili upang maglakbay nang walang takot at pumasok sa Lupang Pangako?

3. At marami ang masasabi tungkol sa Sabado – at ito ang kapalaran ng mga itinuring na karapat-dapat sa tunay na pagtutuli, na nakikibahagi sa Banal na Paskwa, na nailigtas mula sa mga Ehipsiyo, na nakita silang lahat na nalunod sa Dagat Pula, at na nag-oberba ng Sabado matapos silang palayain mula sa kanilang mapait na pagkaalipin. Sapagkat (Ang Diyos) kay Moises: *'Anim na araw kang mag-oobrang mabigat, ngunit sa ikapitong araw ay magiging Sabado para sa Panginoon na iyong Diyos'* (Ex. 20:9–10). *'Sinumang gagawa ng anumang gawain sa araw na iyon, ang kaluluwang iyon ay paputulin'* (Ex. 31:14). Ang ating Panginoong Hesus Mismo ay nagmasid sa tunay na Sabado, at itinuro sa Kanyang mga sariling tagasunod kung paano ito gagawin, nang Siya'y umakyat (sa krus) noong Biyernes, matapos Niyang ihanda ang lahat para rito bago Siya umakyat dito, – ibig sabihin, ang mga pang-iinsulto na tiniis Niya para sa ikabubuti natin, ang pagpako Niya sa Kanyang sarili sa krus, at hindi man lang Niya pinayagang maalis ang Kanyang sarili mula rito kahit pa may hininga pa Siya. Nang Siya'y sumigaw, *'Nauuhaw ako'*, inabot nila sa Kanya ang isang espongha na binabad sa suka, at nang matikman Niya ito, sinabi Niya: *'Tapos na; at iniwan Niya ang Kanyang ulo at isinuko ang Kanyang espiritu'* (Juan 19:28–30). Pagkatapos ay ibinaba nila Siya (mula sa krus) sa lupa, na ngayon ay walang galaw at tunay nang nagpapahinga. Kaya nga, sa wakas, nagpahinga ang Panginoong Jesus sa ikapitong araw at pinagpala ito, sapagkat sa araw na iyon ay nagpahinga Siya mula sa lahat ng Kanyang mga gawa, na sa pamamagitan nito ay pinawi Niya ang mga pagnanasa ng tao, gaya ng sinabi rin ng Apostol: *'Sapagkat ang sinumang pumasok sa kaniyang kapahingahan ay nagpahinga rin mula sa kaniyang mga gawa, gaya ng pagkapahinga ng Dios sa kaniya'* (Hebreo 4:10). Ito ang tunay na Sabado! Kaya, ang sinumang hindi nag-iingat sa Sabado ay hindi Hudyo. Bakit nga ba sinabi ni Jeremias, na umiiyak para sa kanyang bayan, sa kanila: *'Huwag kayong magdala ng pasanin sa araw ng Sabado, ni lumabas sa mga pintuan ng Jerusalem na may dalang pasanin sa araw ng Sabado'* (Jer. 17:21)?

4. Kawaawa ako, isang taong aba, na lumabag sa ganoong banal na mga utos at nagpapasan ng mabibigat na pasanin sa Sabado, kahit na namatay ako kasama Niya (ni Cristo), inilibing kasama Niya, at tinupad ang Sabado! Ano nga ba ang mabibigat na pasanin na aking dinadala? (Ang mga ito ay ang mga hilig) na aking pinangungunahan: ang galit ay isang mabigat na pasanin, ang masidhing pagnanasa, ang poot, ang kayabangan, ang paghatol, ang nasaktang damdamin at mga insulto, ang kapalaluan, ang pagiging matuwid sa sarili, ang pagiging bossy, ang pagiging palabang, ang pagmamahal sa sarili, ang inggit. Ito ang mga pagnanasa ng kaluluwa; samantala ang sa katawan naman ay – kasakiman sa pagkain, senswalidad, pagnanasa sa pagiging magara, hedonismo, kahalayan, at katigasan ng puso (marahil kawalang-pakiramdam). Lahat ng ito at ng mga katulad na pagnanasa ay pinawalang-bisa ng Panginoong Jesus sa mga katawan ng mga banal at pinatay sa katawan Niya na banal, ayon sa mga salita ng Apostol, na Siya *'nagpatay sa kaaway sa pamamagitan ng krus, at pinawalang-bisa ang batas ng mga utos na nasa mga ordinansa'* (Efe. 2:16, 15) – na siyang banal na Sabado. Kaya, ang sinumang nagpapasan ng mabibigat na pasanin (ng mga pagnanasa) at kumikilos (ayon dito), na nagpapasasa rito sa Sabado, paano niya masasabi: *'Ako ay isang tunay na Hudyo'*? Niloloko ng ganoong tao ang sarili, sapagkat ang pangalan lamang ang nasa kaniya. Sapagkat hindi siya tatanggap ng anumang mula sa Panginoong Jesus, dahil itinanggi niya Siya sa pamamagitan ng kanyang mga gawa, na binuhay muli ang ipinamatay ng Panginoon, at ibinalik ang kanyang inilibing. Malinaw na ang ganoong tao ay hindi tunay na Hudyo, kundi isang huwad—at hindi siya naputol ang balat-ari, ni hindi rin niya inobserbahan ang Sabado. Kaya, kapag dumating ang Panginoong Jesus sa Kanyang kaluwalhatian, papapasukin Niya sa Kanyang walang hanggang kaharian ang tunay na mga anak ng Israel lamang, ang lahat ng mga naputol-suso sa Kanya, na Kanyang tinipon mula sa lahat ng bansa, gaya ng sinasabi ng Apostol – na *'isang bahagyang pagtigas ang dumating sa Israel, hanggang sa makapasok ang buong bilang ng mga Hentil'*

(Roma 11:25), at muli: *'Kung ang sinuman ay namumuhay ayon sa mga tuntuning ito, sumakanila ang kapayapaan at awa, at sa Israel ng Diyos'* (Galacia 6:16). Nakikita mo ba kung sino ang mga Israelita ng Diyos? – Sila ang may pagtutuli ng puso, at pag-obserba ng Sabado, at paglayo sa kasalanan. Muli niyang sinasabi (ang parehong Apostol): *'Sapagkat hindi Judio ang nasa labas, ni ang pagtutuli na nasa labas ng laman; kundi ang nasa loob ang tunay na Judio, at ang pagtutuli ay sa puso, sa Espiritu, hindi sa titik'* (Roma 2:28–29).

5. Kaya't mag-ingat tayo sa ating sarili, mga kapatid! Hanggang kailan pa tayo magsusumikap at pagkatapos ay wawasakin ang ating pagsisikap dahil sa kapabayaang, na hindi namamalayan na naninirahan sa loob natin ang ating kaaway, na pumupuri sa atin at walang humpay na naglilihis sa atin (mula sa tama), na pumipigil sa ating mga mata na makakita ng anumang liwanag ng Banal na Kalikasan? Suriin mo ang iyong sarili, kaluluwang aba, ikaw na nabinyagan kay Cristo at sa Kanyang kamatayan. Anong uri ng kamatayan ang Kanyang pinagdaanan? Kung sinusundan mo ang Kanyang mga yapak, ipakita mo ito sa pamamagitan ng iyong pag-uugali. Siya ay walang kasalanan, at iniharap Niya ang Kanyang sarili sa inyo bilang huwaran sa lahat ng bagay; namuhay Siya sa kahirapan, ngunit hindi ninyo matiis ang kahirapan. *'Wala Siyang matirahan'* (Matt. 8:20), subalit hindi mo matiis nang may kagalakan ang buhay ng isang manlalakbay (na maging dayuhan saan man). Tiniis Niya ang bawat uri ng panlalait, subalit hindi mo matiis ang kahit isang panlalait. Hindi Siya gumanti ng masama sa masama, subalit hindi mo matiis na hindi gumanti ng masama. Hindi Siya nagalit habang nagdurusa, ngunit ikaw, habang pabigat ka sa iba kahit na pinaglilingkuran mo sila, ay nagagalit. Nanatili Siyang kalmado habang Siya ay pinamumungahan, ngunit ikaw ay nag-aalboroto kahit hindi ka naman pinamumungahan. Siya ay mapagkumbaba at tinawag Niya ang mga makasalanan sa Kanya, ngunit ikaw ay sinasaktan mo pa ang mga umiibig sa iyo sa pamamagitan ng iyong mga salita. Masigla Niyang tiniis ang lahat ng ipinataw sa Kanya, ngunit ikaw, sa kahit kaunting insulto, ay nagagalit. Magiliw Siya sa mga nahulog sa kasalanan, ngunit ikaw ay mayabang ka pa nga kahit sa mga mas dakila kaysa sa iyo. Ibinigay Niya ang Kanyang sarili para sa mga nagkasala sa Kanya, upang tustusan ang kanilang mga kasalanan, ngunit hindi mo nga mabigay ang iyong sarili para sa mga umiibig sa iyo. Ito ang ibinigay Niya sa iyo; ano naman ang ibinigay mo sa Kanya bilang kapalit? Kilalanin Siya sa pamamagitan ng Kanyang mga gawa, at kilalanin ang iyong sarili sa pamamagitan ng iyong sariling mga gawa. Kung namatay ka na kasama Niya, sino nga ba ang gumagawa ng ganitong mga kasalanan (sa loob mo)?

6. Mga minamahal! Tunay nating pakinggan ang Kaniyang mga banal na utos, isantabi ang ating sariling kalooban, at masdan ang liwanag ng mga utos. Kung minamahal lamang natin ang mga nagpapagalang sa atin, ano ang ginagawa natin na naiiba sa isang pagano? Kung nananalangin ka para sa mga gumagawa ng kabutihan sa iyo, gayon din ang isang maniningil ng buwis. Kung ikinagagalak mo ang mga pumupuri sa iyo, gayon din ang isang Hudyo. Ano nga ba ang ginagawa mong dagdag, ikaw na namatay sa kasalanan at nabuhay kay Cristo Jesus? Kung minamahal mo lamang ang mga sumusunod sa iyo, ano ang ginagawa mong mas mabuti kaysa sa isang makasalanan? Ganoon din ang ginagawa niya. Kung kinamumuhian mo ang mga nagdudulot sa iyo ng problema, sumusuway sa iyo at nakikipagtalo sa iyo, hindi ka naiiba sa isang pagano. Ngunit dapat kang manalangin para sa ganoong tao, upang siya'y mapatawad (sa mga kasalanan niya sa iyo). Kung nalulungkot ka sa mga naninirang-puri sa iyo, ganoon din ang ginagawa ng isang maniningil ng buwis.

7. Isaalang-alang mo nga, ikaw na nabinyagan sa pangalan ng Panginoon: ang iyong mga gawa ba ay katulad ng sa mga ginawa Niya nang ipahayag Niya ang Kanyang sarili? O paano ka lalabas sa araw ng Kanyang Kaluwalhatian at makakoroona, kung hindi mo taglay ang korona ng tagumpay laban sa mga pagnanasa na iyong tinalo—mga pagnanasa na tinalo na ng iyong Hari, na nagbigay ng halimbawa para sa iyo sa Kanyang sarili? Sapagkat kapag Siya, ang Hari ng mga hari at Panginoon ng mga panginoon, ay lilitaw sa kaluwalhatian, makikita Siya ng bawat bansa sa Kanyang dakilang kaluwalhatian, dala ang tanda ng Kanyang paghihirap para sa atin; ngunit ikaw ay dapat lumitaw na walang alinman sa Kanyang mga pagnanasa sa iyong katawan, at sasabihin Niya sa iyo: *'Hindi ko kayo kilala.'* Doon ay makikita ninyo ang lahat ng mga santo na namatay para sa Kanyang pangalan, na may dalang Kanyang tanda, at mahihiya kayong tumayo sa kanilang harapan. Pagnilayan ninyo ang buhay ng lahat ng mga santo, at makikita ninyo na tiniis nila ang kasamaan ngunit hindi sila nagbales: (kundi) ang dugo ng lahat nila ang sumigaw (sa Diyos): *'Thiganti mo kami sa mga naninirahan sa lupa.'* Tungkol sa akin, na umiibig sa kapayapaan, ano ang aking sasabihin sa araw na iyon, kapag aking makita roon ang mga Propeta, ang mga Apostol, ang mga martir at ang iba pang mga santo, na habang inaapi ay matiisin, hindi nagbawi, at hindi man lang nagalit, sapagkat kanilang nalalaman na hindi kalooban ng tao, kundi kasamaan ng diyablo, ang pumipilit sa kanila na gawin ito sa kanila; Kung sila man ay

pinatay, binato ng bato, sinunog o nilunod, hindi sila nagalit sa kanilang mga tagapagtapakan, kundi nanalangin para sa kanila upang sila'y mapatawad, sapagkat alam nila na hindi kalooban ng tao kundi panlilinlang ng diyablo ang nagtutulak sa kanila na gawin ito sa kanila.

8. Pagnilayan mo nga, minamahal na kapatid, ang iyong sarili—ano ang iyong ginagawa—at suriin mo ang iyong sariling mga kaisipan—ano ang iyong taglay sa paningin ng Diyos. Sapagkat sa oras na iyon ay hindi mo maitatago ang anumang bagay; hindi ito magiging nasa kalooban ng tao na magsabi ng isang bagay (at hindi ng iba); ngunit kapag naganap ang pagkabuhay na mag-uli, ang bawat isa ay babangon na nakasuot ng kanilang mga gawa, na parang isang balabal—mga kasalanan man o katuwiran. Ang mga gawang ito ang magsalita, at malalaman ng bawat isa para sa kanilang sarili kung nasaan ang kanilang kinaroroonan. Mapalad ang siyang nagsumikap at tinanggal ang anumang makahihila sa kanya patungo sa Gehenna, at sinuotan ang magtuturo sa kanya patungo sa Kaharian. Sinasabi ng Apostol: *'Alam namin na kung ang aming toldang lupaing ito, ang katawang ito, ay masira, mayroon kaming gusali mula sa Diyos, isang bahay na hindi gawa ng kamay, na walang hanggan sa langit'* (2 Cor. 5:1). Ang panahon ng ating buhay ay panandalian, at niloloko natin ang ating sarili (sa pag-iisip ng kabaligtaran) hanggang dumating ang ating oras – at tayo ay mamumuno sa dalamhati sa walang hanggang pag-iyak.

9. Kaya't huwag nating pahinain ang ating mga puso, kundi gawin natin ang lahat ng ating makakaya, alagaan at bantayan ito, at mamamanhik sa kabutihan ng Diyos sa bawat sandali na tulungan tayo. Huwag tayong magalit sa ating kapwa dahil sa mga salitang binitiwang may kamangmangan, na hindi nila kusang-loob, kundi sa impluwensiya mula sa ibang pinagmulan; sapagkat, habang nagsisilbi silang kasangkapan ng kaaway, sila ay napalayo sa Diyos hanggang sa sila'y pananagutin at tumakas mula sa (masamang) landas na ito. Ingat, mga minamahal, na maging mapagkumbaba sa lahat ng bagay; tiisin ang panunukso at lahat ng dapat ninyong tiisin, at sanayin sa lahat ng oras ang pagpapasakop ng sarili ninyong kalooban, sapagkat ang pagkapit sa sarili ninyong kalooban ay sumisira sa lahat ng birtud. Ang sinumang may matuwid (mabuting) kaisipan ay pinipigil ang kanyang kalooban nang may kababaang-loob, iniwasan ang sariling-loob na parang ahas, sapagkat ito'y sumisira sa buong panloob na kaayusan ng kaluluwa at pinapadilim ito, kaya't hindi na nito nakikita ang liwanag ng mga birtud. Mas mag-ingat ka nga, sa gayon, na maprotektahan laban sa masamang hilig na ito, na nakikihalo sa mga birtud upang sirain ang mga ito. Ganoon din, ang ating Panginoong Jesucristo ay hindi inakyat sa krus hangga't hindi Niya pinalayas si Judas mula sa gitna ng Kanyang mga alagad. At ang bawat tao, maliban kung putulin nila ang kahiya-hiyang damdaming ito, ay hindi maaaring umunlad sa Diyos: sapagkat ang lahat ng kasamaan ay sumusunod dito: nagmumula rito ang kawalan ng pasensya, nagmumula rito ang kayabangan; ang lahat ng kinamumuhian ng Diyos ay naninirahan sa kaluluwa ng mga mapagbigay sa sarili at ng mga mayabang – at ang lahat ng kanilang pinaniniwalaan sa kanilang mga puso na banal ay hindi totoo ayon sa lahat ng Kasulatan.

10. Ang paghatol muna sa sarili ay nagbubunga ng kababaang-loob, samantalang ang pag-iwan sa sariling kalooban para sa kapwa nang may katwiran ay kababaang-loob. Ang kabanalan ay ang pagdarasal sa Diyos na ²⁸; ang hindi paghatol ay pag-ibig. Ang pagkamapaggalang ay ang hindi magkaroon ng masamang iniisip laban sa kapwa. Ang puso na mapagmahal sa Diyos ay hindi sumusukli ng masama sa masama. Ang katahimikan ay hindi pag-usisa sa mga bagay na hindi ka nauugnayan. Ang kahirapan ay isang pusong malaya sa malisyia. Ang pagmamay-ari ng sariling damdamin ay kapayapaan. Ang pagtitiis (sa lahat ng bagay) ay kahinhinan. Ang paglimos ay pagpatawad. Lahat ng ito ay nagmumula sa pagpapasakop ng sariling kalooban. Nagdadala ito ng pagkakaisa sa mga birtud. Ginagawang payapa ang namamahalang isipan.

11. Ang konklusyon ng lahat ng ito ay: tulad ng nakikita ko sa lahat ng Kasulatan, wala nang iba pang hinahangad ang Diyos mula sa tao kundi ang magpakumbaba siya sa harap ng kanyang kapwa sa lahat ng bagay, isantabi ang kanyang sariling kalooban sa lahat ng bagay, manalangin sa Kanya nang palagi para sa kaloob ng isang tumutulong na kamay sa tao, at para sa pangangalaga ng kanyang mga mata mula sa antok ng pagkalimot at mula sa taksong ng pagkabihag, sapagkat ang likas na katangian ng tao ay mapanlinlang at pabagu-bago. Gawa Niya (ng Diyos) ang mag-ingatan sa atin. Kapangyarihan Niya ang magkaloob sa atin ng lakas upang ingatan ang ating sarili. Proteksyon Niya ang magtanggol sa atin mula sa ating kahirapan. Ito ang Kanyang paglingon – upang itungo tayo sa Kanya. Ito ang Kanyang pasasalamat – na ipagkaloob ito sa atin. Ito ang Kanyang biyaya – na ipagkaloob sa atin ang biyaya upang magpasalamat sa Kanya. Ito ang Kanyang

²⁸ Sa bersyon ni Paissios, nakasulat dito: 'ang hindi binibilang na sarili ay nagiging sanhi upang maubos sa pag-iyak'; hindi ito matatagpuan sa manuskritong Griyego. Sa bersyong Latin naman, nakasulat: 'ang naglilimot sa kanyang sariling pagnanasa ay nananatili sa pag-iyak at luha'.

proteksyon – upang ingatan tayo mula sa kamay ng ating mga kaaway. Sa Kanya ang karangalan at kaluwalhatian magpakailanman. Amen.

12. Gayunpaman, ito ang nagdudulot ng alitan, at ang walang-awang sumisira sa kaluluwa: ang paligoy-ligoy na pananalita, walang-kwentang usapan, pagbaluktot sa mga salita (maling interpretasyon) upang umayon sa sariling layunin, kakulangan sa pagpipigil sa sarili, pagiging mapagkunwari sa pananalita, at paninindigan sa sariling mga salita. Ang sinumang taglay ang mga ito ay may kaluluwang tigang sa mga birtud. Pagkatapos ng lahat ng ito, kung ang kaluluwa ay hindi nagsusumikap sa bawat birtud, hindi nito makakamtan ang kapahingahan ng Anak ng Diyos. Kaya nga, huwag maging pabaya sa inyong buhay, mga kapatid, at huwag ninyong hayaan ang inyong isip na mag-imbento ng sari-saring dahilan para sa masamang katamaran, baka masayang ang lahat ng inyong oras bago ninyo makamtan ang kapahingahan ng Anak ng Diyos: ibig sabihin, kababaang-loob sa lahat ng bagay, kalayaan sa malisya, hindi pagtataglay ng poot sa sinumang tao, hindi pagkahumaling sa anumang hindi mula sa Diyos, palaging paggunita sa sariling mga kasalanan, at pagpapamatay sa bawat masamang gawa. At '*ang Diyos ay hindi sinungaling*' (Tito 1:2) – upang matulungan Niya ang ating mga kahinaan sa pamamagitan ng Kanyang saganang biyaya. Amen.

23. Tungkol sa Kaganapan

1. Sinabi ng isa sa mga Ama na maliban kung ang isang tao ay magkamit ng pananampalataya sa Diyos, walang patid na pagnanasa sa Diyos, kawalan ng masamang loob, pag-iwas sa pagbawi ng masama sa masama, pagdurusa para sa kapakanan ng Diyos, kababaang-loob, kalinisan, pag-ibig sa kapwa, pagtalikod sa lahat ng bagay, kahinahunan, pagtitiis, at walang patid na panalangin sa Diyos nang may malungkot na puso, tunay na pag-ibig, upang hindi lumingon, hindi isinaalang-alang ang anumang dumarating sa kanya, hindi umasa sa sarili niyang mabubuting gawa o paglilingkod (panalangin na paggawa – *leiturgia*), at hingin ang tulong ng Diyos laban sa lahat ng bagay na dumarating sa kanya araw-araw – kung hindi, hindi siya maliligtas.

2. Ang iyong mga kaaway, O tao, ay hindi natutulog. Huwag kang maging pabaya, huwag mong pabayaang ang iyong konsiyensya, at sa anumang paraan ay huwag mong isipin na nakamit mo na ang anumang karapat-dapat sa Diyos habang nasa lupain ka pa ng iyong mga kaaway. Ang pagdurusa para sa kapakanan ng Diyos (pagkawala ng mga pisikal na kaginhawaan dahil sa pagtitimpi), kapag isinagawa nang may karunungan, ay tumutubos sa nakaraang kapabayaang; ang pag-iyak ng kaluluwa ay nagpapagaling sa mga sugat na idinulot ng mga panloob na kalaban; ang ganap na pag-ibig sa Diyos, ayon sa Kaniyang kalooban, ay tumatalakay sa mga hindi nakikitang mandirigma; at ang panloob na kalinisan, na nagwawagi sa mga hindi nakikitang kaaway, ay naghahanda sa isang tao para sa kapahingahan ng Anak ng Diyos, habang ang nakikitang kadalisan ay nagpapanatili ng mga birtud.

3. Kung ang kaalaman ang magulang (ng lahat ng nasabi), gayon din ito ang tagapangalaga (nito). Ang pagkamit (sa puso) ng pasasalamat sa panahon ng tukso ay bumabalik sa mga tukso mismo laban sa sarili. Ang pagdududa na ang iyong pagsisikap ay kaaya-aya sa Diyos ang naghahanda ng tulong ng Diyos upang protektahan ka. Ang sinumang naglaan ng kanyang puso sa banal na paghahangad sa Diyos sa katotohanan ay hindi maaaring mag-isip na siya ay nagpasaya sa Diyos. Hangga't inaakusahan siya ng kanyang budhi sa anumang hindi likas, nananatili siyang dayuhan sa kalayaan. Hangga't may tagausig, may hukom din; at hangga't may paghatol, walang kalayaan. Kung sa wakas, habang nananalangin ka, makita mong walang masamang bagay na nag-aakusa sa iyo, tunay kang malaya, at pumasok ka na sa Kanyang banal na kapahingahan, ayon sa Kanyang kalooban.

4. Kung makita mong ang mabuting bunga ay nakaugat na sa loob mo, at ang mga tinik ng kaaway ay hindi na nito sinasakal; kung ang mga kalaban—dahil hindi ka na nakikipaglaban sa sarili mong mga pagnanasa—ay umatras nang hindi kusang-loob, na nagbigay sa panlilinlang; kung ang isang ulap ay bumalot sa iyong tabernakulo, at hindi ka sinunog ng araw sa araw ni ng buwan sa gabi (Awit 120:6), kung nasa loob mo ang lahat ng kagamitan (lahat ng kasangkapan) ng tabernakulo, upang maitatag at mapanatili mo ito ayon sa kalooban ng Diyos, kung gayon (malaman mong) naganap na ang tagumpay sa iyo ng Diyos, at mula ngayon lililim na Niya (ang iyong) tabernakulo, sapagkat pag-aari Niya ito, Siya ang uunang lalakad sa unahan nito at maghahanda ng pahingahan para dito (pahinga, kapayapaan). Sapagkat kung hindi muna Siya magpapahinga sa lugar na Kanyang ninanais, kung gayon, gaya ng sinasabi ng Kasulatan, hindi rin ito makakapagpahinga (makakahanap ng kapayapaan) (Bilang 9:16–23).

5. May malaking panganib hangga't hindi magkamalay-tao ang isang tao at malinaw na makita na wala nang anumang nasa loob niya mula sa hanay ng mga kaaway na nagsusumikap na guluhin ang buhay monghe

sa pamamagitan ng pagtuturo ng mga hindi likas na gawi. Kaya't dapat nating tiyakin na ang takot sa Kanyang kabutihan (ng Diyos, o ng Mabuting Diyos) ang maghari sa atin, na ang pag-alala (sa kamatayan at paghuhukom) ay palaging tumatama sa atin, at na ang banal na kababaang-loob ang maghari sa ating mga puso sa lahat ng oras, sa biyaya ng Diyos, (at para dito ay dapat nating) huwag balewalain ang naghahanda at nagpapanatili sa lahat ng ito (mga banal na damdamin at pag-uugali), kundi manatili na matatag sa ganitong pag-iisip hanggang sa katapusan – na patuloy na nakikita ang ating sariling mga kasalanan, at hindi nagtitiwala sa ating sarili sa anumang bagay habang tayo ay nananatili sa pagkaalipin ng kasamaan.

6. Kapag ang sinuman ay hinahatulan ang kanyang kapuwa, sinisisi at pinamumura ang kanyang kapatid sa kanyang puso, minumura siya sa kahit na maliit na pagkakataon, tinuturuan siya nang may galit, o inuusig siya sa harap ng iba, ginagawang dayuhan siya nito sa biyayang tinatamasa ng mga santo at sa mga birtud. Sapagkat sinisira nito ang mga pagsisikap ng isang tao, at pinapawi ang kanilang mabubuting bunga. Ang sinumang nagsasabing, 'Nagdadalamhati ako sa aking mga kasalanan,' ngunit hindi gumagawa ng sinasabi niya, ay hangal. Ang sinumang nagsasabing, 'Umiyak ako sa aking mga kasalanan,' ngunit wala namang nakukuha rito, ay niloloko ang kanilang sarili.

7. Ang naghahangad ng katahimikan, ngunit hindi sabay na nagsusumikap na pigilin ang kanyang mga pagnanasa, ay bulag sa paghahangad ng kabutihan. Ang nagpabaya sa kanyang sariling mga kasalanan at ang nagmamalasakit lamang sa pagtutuwid ng iba ay dayuhan sa taos-pusong panalangin at sa makatwirang pamanhikasa sa Diyos. Ito ang tunay na tapang—kapag ang isang tao ay nakikipaglaban sa mga nakaraang kasalanan, na pinapatawad sa pamamagitan ng kanyang paghingi ng kapatawaran, at palaging nananalangin na hindi na niya muling gagawa ng mga ito, sa kanyang puso, sa kanyang mga gawa, o sa kanyang mga damdamin.

8. Maliban kung ang alaala ng kanyang mga kasalanan ay palaging namamayani sa kanyang puso, at humihiwalay sa kanya mula sa lahat ng nasa mundo, upang hindi siya malunod dito, hindi niya mapipigilan ang kanyang mga kasalanan; at, sa pagiging kontento na lamang na asikasuhin ang mga ito, hindi niya matatakan ang hatol ng nilikha ng Diyos. Mapalad ang siyang tunay na itinuring na karapat-dapat rito, at hindi sa pagkukunwari o panlilinlang. Bukod pa rito, ito ang tungkulin ng mga tunay na naglululksa: sa pamamagitan ng nakikitang gawaing ito, ituon ang kanilang isipan at pandama sa pagpigil sa paghatol sa kapwa. Sapagkat kung kontento ka na lamang na asikasuhin ang sarili mong mga kasalanan, ilalayo ka nito sa—at magiging dahilan upang makalimutan mo—ang mga kasalanan ng iyong kapwa.

9. Ang pagbawi ng masama ay malayo sa tunay na pagdadalamhati. Ang pagsunod sa anumang makamundo dahil sa kayabangan ay malayo rin dito, kahit sa pag-iisip. Ang pagdadalamhati na hindi tinanggap ang iyong opinyon hinggil sa pagsunod sa makamundong uso ay malayo rin dito. Ang paggawa ng ayon sa sariling gusto ay malayo rito. Ang pagsasabing mabuti o masama ang isang tao ay ikinahihiya niya, sapagkat lubos niyang alam na siya ay mas masama pa kaysa sa kanila. Ang pagnanais na malaman ang isang bagay na hindi naman kaniya ang usapin ay ikinahihiya niya, gayundin ang kamangmangan at isang masamang pagkaalipin na pumipigil sa kaniya na makita ang sariling mga kasalanan.

10. Kung may gumawa ng mali sa iyo at ikaw ay nagagalit dahil dito, sa katotohanan ay walang paghihikeyat dito. Kung mayroon kang anumang pakikitungo sa mundo at, dahil sa pagkalugi, ikaw ay nagdadalamhati, kung gayon ay walang takot sa Diyos dito. Kung may sasabihin ang mga tao tungkol sa iyo na hindi mo man alam, at magagalit ka, wala rito ang (takot sa Diyos). Kung may pupuri sa iyo at tatanggapin mo ito, wala rito ang (takot sa Diyos). Kung may mang-aalipusta sa iyo at magagalit ka rito, wala rito ang (takot sa Diyos). Kung hinahanap mo ang mga dakila at tanyag sa mundo, na nanaisin mo ang kanilang pakikipagkaibigan, kung gayon ay wala rito ang (takot sa Diyos). Kung, habang nakikipag-usap sa iyo, may sumasalungat sa iyo at nais mong ipilit ang sarili mong mga salita, kung gayon ay wala rito ang (takot sa Diyos). Kung hinamak ang iyong mga salita at ikaw ay nalulungkot dahil dito, kung gayon ay walang (takot sa Diyos) doon. Lahat ng ito ay nagpapakita ng lumang tao, na siya ay buhay pa at ginagamit ang kanyang kapangyarihan, dahil walang sinuman doon (sa loob) na tutol sa kanya (walang takot sa Diyos), at wala ring tunay na pagdadalamhati.

11. Ang kumikilos ayon sa Diyos ay dapat magkaroon ng matalas na paningin upang makilala ang sarili (at maunawaan) na nagiging kaaway ng Diyos (kapag sinunod ang) sariling kalooban. Kung ikaw, bilang tagapagbantay ng mga utos ng Diyos at gumagawa ng lahat ng iyong mga gawa nang may karunungan para sa ikalulugod ng Diyos, ay isinaalang-alang na hindi mo maaaring paluguran ang Diyos sa paraang angkop sa Kanyang kaluwalhatian, at inilalagay mo ang iyong mga kasalanan sa harap ng iyong mga mata, makikita mo

silang lumalaban sa masama (ang espiritu) na naghahangad na pabagsakin ka sa pamamagitan ng kaisipang ikaw ay matuwid, – at mapananatili nila ang estrukturang itinayo ng iyong pag-iyak para sa iyo. Doon mo'y maiintindihan na nakilala mo na ang iyong sarili at kung saan ka nananahan (kung anong kalagayan ka naroroon), at hindi mo'y paniwalaan ang iyong sariling puso na ikaw ay nagwagi. Sapagkat hangga't hindi nakatayo ang isang tao sa harap ng luklukan ng paghatol, at narinig ang (pinal) na hatol tungkol sa kaniya, at nalalaman kung ano ang kaniyang kinalalagyan, hanggang noon hindi niya ito mapaniwalaan, sapagkat nananatili ang takot kung siya ba ay nagpakalugud sa Diyos. Ang pagdadalamhati para sa Diyos, na sumusugat sa puso, ay kayang pigilan ang mga damdamin, at ang pagtutol (sa mga ganitong kaisipan), kasabay ng matinong pag-iisip, ay nagpapanatili ng kakayahan ng isip. Ngunit ang tao ay hindi nasisiyahan dito, at hindi niya mapaniwala ang sarili kung bakit siya'y dapat patuloy na magpagal habang siya'y nasa katawan.

12. Mapalad ang mga hindi matapang na nagtitiwala sa kanilang sariling mga gawa, na para bang kaaya-aya sa Panginoon, at nahihiya na makaharap ang Diyos dahil sa ganoong kakulangan ng tiwala sa kanilang sariling mga gawa, naunawaan ang Kanyang kaluwalhatian, at nagsusumikap nang una at higit sa lahat na gawin ang Kanyang kalooban, ayon sa Kanyang nais; kinilala ang kanilang sariling kahinaan at ikinuntento ang kanilang sarili sa pagdadalamhati para sa kanilang sarili, upang magluksa para sa kanilang sarili, nang hindi iniintindi ang iba pang nilikha ng Diyos, na Siya Mismo ang huhusga. Ang tagumpay ng siyang nagsusumikap (sa Diyos) ay mabubunyag kapag, sa pagiging lubos na nagkakaisa sa Diyos, siya ay pumanaw ayon sa Kanyang kalooban. Nasusulat na siya ay maisusulat sa Aklat ng Buhay – kapag ang mga anghel sa langit ay magpapatotoo na siya ay lumampas sa mga pinuno ng mundong ito²⁹. Mula noon, ang kaniyang alaala ay makakasama ng mga makalangit (na naninirahan). Ngunit habang nag-aalab ang labanan, namumuhay ang tao sa takot at pangamba, tagumpay ngayon at matatalo bukas – o matatalo ngayon at magwawagi bukas.

13. Ang pakikibaka ay nagpapasikip sa puso, samantalang ang kawalang-emosyon ay matatag. Nakatanggap na ito ng kaniyang korona at hindi na nababahala sa kapalaran ng tatlong (ating) magkakaibang bahagi, kapag nagkamit na ang mga ito ng kapayapaan sa isa't isa sa Diyos. Ang tatlong bahaging ito ay: ang kaluluwa, ang katawan, at ang espiritu, ayon sa Apostol, na binabanggit din sila sa ibang bahagi ng kanyang liham (1 Tes. 5:23). Kaya, kapag ang tatlong ito ay naging isa sa pamamagitan ng gawa ng Banal na Espiritu, hindi na sila maaaring paghiwalayin (sa isa't isa). Kaya si Cristo, nang mamatay at muling mabuhay, *'ay hindi na muling mamatay; ang kamatayan ay wala nang kapangyarihan sa Kaniya'* (Roma 6:9). Ang Kanyang kamatayan ang ating kaligtasan, sapagkat sa pamamagitan ng Kanyang kamatayan ay pinatay Niya ang kasalanan, at ang Kanyang muling pagkabuhay ay buhay para sa lahat ng matibay ang pananampalataya sa Kanya. Pinagaling Niya (ang Kanyang sariling mga tao) mula sa kanilang mga pagnanasa, upang mabuhay sila sa Diyos at magbunga ng katuwiran.

14. Huwag mong isipin na patay ka (sa kasalanan) habang tinitiiis mo ang mga paghihirap (ng makasalanang tukso) mula sa iyong mga kaaway, maging gising ka man o natutulog: hangga't nananatili ang mahihirap sa karerahan, wala siyang tapang, at, sa pagtingin mula sa malayo (patungo sa finish line), hindi siya nananampalataya sa kanyang sariling mga gawa. Ang mga hangal lamang, kahit na sila'y bumabagsak araw-araw, ang nag-iisip na sila'y nagwawagi, sapagkat walang pakikibaka sa larangan ng digmaan.

15. Kaya sinabi ng Panginoon sa Kanyang mga alagad, nang ipadala Niya sila upang mangaral: *'Huwag kayong bumati sa sinuman sa daan'; kundi bumati sa mga nasa bahay. At 'kung may anak ng kapayapaan doon', 'manatili kayo sa kaniya'* (Lucas 10:4 at sumunod). At doon hihinto ang inyong kapayapaan. Muli, sinabi ni Eliseo kay Gehazi nang siya'y papalabasin: *'Kapag may nakasalamuha kang tao, huwag mo siyang batiin'*, at huwag kang tumanggap ng pagbati mula sa sinuman (2 Mga Hari 4:29). Sapagkat alam niya na hindi mabubuhay muli ang bata, at wala siyang kapangyarihang buhayin siya. Ngunit nang pumasok ang taong may-diyos— —nang makita niya ang batang nakahiga sa kama, isinara niya ang pinto sa likod niya at, gamit ang lahat ng kanyang pandama, nagsagawa siya ng mga kahanga-hangang kilos at gawa habang umaakyat at bumababa sa tabi ng kama ng bata, at naglakad-lakad nang paikot-ikot nang makapito. Nang mag-init ang kanyang mga pandama, ayon sa kalooban ng Espiritu ng Diyos, nabuksan ang mga mata ng bata.

16. Ano nga ba ang masasabi natin, tayong mga kaluluwang dukha na umiibig sa kaluwalhatian ng mundong ito, higit pa kaysa sa kaluwalhatian ng Diyos, na hindi marunong makipaglaban, kundi nagmamadaling pumasok sa kapahingahan, at hindi nauunawaan ang mahabang pagtitiis ng Diyos—na

²⁹ Sa bersyon ni Paissios: 'etereal'.

iniwan Niya ang mga balatong na kasama ng mabuting bunga, at hanggang sa ang mabuting bunga ay maghinog at ganap na mabuo, hindi Siya nagpapadala ng sinuman upang tipunin ang mga balatong? At natapos ni Giezius ang kanyang paglalakbay, ngunit hindi niya nagawang buhayin ang bata, sapagkat mas inibig niya ang kaluwalhatian ng tao kaysa sa kaluwalhatian ng Diyos.

17. Mapalad ang mga matang, na may karunungan, ay nahihiyang magunat tungo sa Diyos, at nagsusumikap na pagalingin ang sarili nilang sugat nang may karunungan, inamin ang kanilang mga kasalanan at nanalangin para sa kanilang kapatawaran. Sa aba naman ng mga sinasayang ang kanilang oras, na inilalagay ang kanilang sarili na walang kasalanan; na tinatapakan ang kanilang budhi, ayaw pabigyan ito ng daan tungo sa pagsisipi, at hindi kinikilala na hindi maliit na bagay ang maging ang pinakamababa.

18. Tulad ng isang magsasaka na nagtanim ng buto; kung hindi ito mamunga, itinuturing niyang nasayang lamang ito at nagdadalamhati sa kanyang pagsisikap dahil sa kabiguang mamunga. Ganoon din ang isang tao, kahit pa alam niya ang lahat ng hiwaga at taglay ang lahat ng uri ng kaalaman, gumawa ng maraming himala at pagpapagaling, tiniis ang iba't ibang pagdurusa, at umabot pa sa puntong hubaran siya ng kanyang mga damit, ay nasa kalagayan pa rin ng takot, hindi nagtitiwala sa kanyang budhi, at nananatiling napapaligiran ng mga mapanlinlang na kaaway at mga mapanirang-puri, hanggang sa marinig niya ang mga salitang ito: *'Ang pag-ibig ay hindi kailanman nabibigo; naniniwala sa lahat ng bagay, umaasa sa lahat ng bagay, matiisin sa lahat ng bagay'* (1 Cor. 13:8, 7).

19. Oh, kailanma'y ang landas ng Diyos, gaya ng Kanyang sinabi: *'Sapagkat makitid ang pasukan at masakit ang daan na patungo sa buhay, at iilan ang makakakita nito'* (Mateo 7:14)! At tayo, na tamad at maluho, ay nagpapalubag-loob sa katotohanang hindi natin (waring) kayang pasanin ang pabangong binanggit Niya: *'Pasanin ninyo ang aking pabangong, at matuto kayo sa akin; sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba ang puso, at doon kayo'y makatatagpo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa. Sapagkat ang aking pangkulong ay magaan, at ang aking pasanin ay magaang'* (Matt. 11:29–30). At sino ang nasa hanay ng mga pantas sa paningin ng Diyos at mga may takot sa Kaniya, na hindi nagsusumikap nang buong lakas na pasanin ang paghihirap sa bawat paggawa at pag-urong (mula sa mundo), sa katahimikan, sa pagbabantay (sa puso) at sa pag-aaruga (para sa kaligtasan)? Gayon pa man, matatagpuan din niya ang kaniyang sarili na hindi karapat-dapat na bigkasin ng kaniyang mga labi ang pangalan ng Diyos. Dahil sa mga pagnanasa na gumagawa sa loob natin, O Panginoon, ang Panginoong Hesus ay naparito (sa atin sa lupa) upang sa atin, *'na hindi naglalakad ayon sa laman kundi ayon sa Espiritu'* (Roma 8:1–4), ay kaniyang mapatay ang mga ito, na inihahayag sa atin ang buong kalooban ng Ama. Sa pagtuturo Niya sa Kanyang mga alagad, sinabi Niya sa kanila: *'Kapag nagawa na ninyo ang lahat ng inuutusan sa inyo, sabihin ninyo, "Kami ay mga aliping walang kabuluhan; ginawa namin ang nararapat naming gawin"'* (Lucas 17:10–11). Sinabi Niya ito sa mga nagsimula sa paggawa at nagpursigi rito, sapagkat alam nilang may mga magnanakaw na handang magnakaw ng kanilang paggawa. Ang sinumang makakita ng anumang nakalalason ay tumatakas nang may takot—maging ito man ay ahas, bitin, alakdan, o anumang bagay na may nakamamatay na lason. Ngunit ang ating dukha at walang-hiya na kaluluwa ay tinatanggap ang lahat ng nagpapamatay rito; hindi ito tumatakas, ni lumiliko man, kundi nagagalak pa rito at pinapayapaan ito sa puso, kaya't nasasayang ang oras nito nang walang kabuluhan, nananatiling tigang at walang bunga.

24. Tungkol sa Pagkakawalay-sala

1. Sa landas ng kabutihan ay may mga pagkabuwisit, sapagkat may mga kaaway, may panlilinlang, may pagbabago, may kasaganaan, may katamtaman, may kakapusan, may kalungkutan, may kagalakan, may kirot ng puso, may pagdadalamhati, may kapayapaan ng puso, may kasaganaan, may pangangailangan: sapagkat ito ay isang paglalakbay upang makamit ang pag-asa.

2. Ang paglayo sa makamundong bagay, gayunpaman, ay malayo sa lahat ng ito at wala itong kakulangan: sapagkat ito ay nasa Diyos, at ang Diyos ay nasa dito. Wala itong mga kaaway; hindi na nito nararanasan ang anumang pagbagsak, ni kawalang-paniwala, ni pagod ng pagpipigil sa sarili, ni takot sa pagnanasa, ni pagnanasa sa anumang bagay, ni pagkabahala tungkol sa anumang mapanganib.

3. Ang mga kaluwalhatian nitong birtud ay dakila at di-mabilang. Hangga't may takot sa pagnanasa sa loob ng isang tao, hanga't malayo siya rito (pagkakawalay); hangga't sumisibol mula sa puso ang paghatol, hanga't dayuhan siya rito (pagkakawalay).

4. Ito ang katawan na isinakripisyo ni Panginoong Hesus. Ito ay pag-ibig, na itinuro Niya sa Kanyang mga alagad na ipamalas sa kanilang mga gawa nang may kagalakan.

5. Maraming ignorante ang nag-isip na naabot na nila ito samantalang naninirahan pa ang mga pagnanasa sa kanilang kaluluwa at hindi pa lubos na napapalinis ang kanilang katawan – at dahil dito ay naligaw sila sa tamang landas. Patawarin mo ako, sa ngalan ng Diyos.

25. Kay Abba Pedro, ang kanyang disipulo

1. Sumulat ka sa akin na nagsasabing: 'Nais kong magsisi sa Diyos para sa aking mga kasalanan; kung ililigtas ako ng Panginoon mula sa mapait na mga alalahanin sa mundo na aking dinaranas, kung gayon ay maayos ang iyong sinabi: kung ako'y maliligtas mula sa mga gawain ng panahong ito, sapagkat hindi posible para sa isip na mag-alala sa dalawang bagay nang sabay, gaya ng sinabi ng Panginoon: *"Hindi ninyo maaaring paglingkuran ang Diyos at si Mammon"* (Matt. 6:24). Ang yaman ay tumutukoy sa bawat gawain ng mundong ito. Kaya, kung hindi ito talikuran ng isang tao, hindi siya makapagsilbi sa Diyos.

2. Anong ibang paglilingkod sa Diyos ang mayroon, kung hindi ay ang wala tayong dapat isipin na banyaga sa Kanya kapag pinupuri natin Siya, walang pagnanasa kapag nananalangin tayo sa Kanya, walang masamang loob kapag umaawit tayo sa Kanya, walang poot kapag sinasamba natin Siya, ni anumang masamang selos, na naglalagay ng mga hadlang sa ating landas kapag tayo'y nakaupo sa Kaniyang harapan, ni anumang kahiya-hiyang pagnanasa sa ating mga miyembro kapag tayo'y nag-aalala sa Kaniya: sapagkat ang lahat ng ito ay mga madilim na pader na nakapalibot sa dukhang kaluluwa, at hindi nito maaaring paglingkuran ang Diyos nang dalisay habang nagtatago ng mga ganitong bagay sa loob nito. Naglalagay ito ng mga hadlang sa kanyang landas, na pumipigil sa kanya na makasagupa ang Diyos, na purihin Siya sa lihim ng kanyang puso, at na manalangin sa Kanya sa tamis ng pag-ibig, sa kagalakan ng puso, at sa banal na pagnanais na liwanagan Siya.

3. Dahil dito, ang isipan ay laging malabo at hindi maaaring umunlad sa Diyos, sapagkat hindi nito pinuputol ito nang may karunungan. Ngunit hindi nito magagawa ang pagputol nito maliban kung hindi na ito nababahala sa mga usapin ng mundong ito³⁰. Ang isa (na pagkabahala) ay nakatuon sa labas – at inilalaan nito ang sarili sa mga usapin ng mundong ito, para sa kapahingahan ng katawan; ang isa naman ay nakatuon sa loob, (patungo sa kasiyahan ng) mga pagnanasa, at nagtatayo ng mga hadlang sa mga birtud. Ngunit hindi matutuklasan ng kaluluwa ang panloob na pagkabahala na ito, na puno ng pagnanasa, maliban kung ito ay mapalaya mula sa panlabas na pagkabahala. Kaya nga, sinabi ng Panginoong Hesus na ang sinumang hindi tumalikod sa kanyang buong kalooban ay hindi maaaring maging alagad Ko (Lucas 14:26).

4. Ang panlabas na pag-aalala ay nagmumula sa sariling kalooban ng tao, samantalang ang panloob na pag-aalala ay nagmumula sa panlabas na impluwensya. Ang ating Panginoong Hesus, na nakaaalam na ang kalooban ang namamahala sa alinman sa dalawa, ay nag-utos na putulin ito. Dahil namatay ang isip habang ang kaluluwa ay abala sa panlabas na mga bagay, ang mga panloob na pagnanasa ay nagkakaroon ng impluwensya nang walang pag-aatubili (na walang pagpipigil). Kaya, kung ang kaluluwa ay sumusunod sa salita ni Jesus—na putulin ang lahat ng sarili nitong pagnanasa—nagsisimula itong kamuhian ang bawat gawa ng sanlibutang ito. At saka ang isip ay nagigising at nananatiling mapagmatyag hanggang sa maitataboy na nito ang mga ito mula sa kaniyang tahanan, na walang patid na nakikinig sa kaluluwa at binabantayan ito, baka ito'y bumalik sa nagdulot ng kaniyang paghihirap.

5. Ang kaluluwa ay parang isang dalagang may asawa na, kapag wala ang kanyang asawa, ay hindi nag-iingat o nahihiya na huwag asikasuhin ang sambayanan nang may sipag (tulad ng nararapat). Ngunit kapag bumalik ang kanyang asawa sa kanyang tahanan, siya ay agad, sa takot, tumitigil sa kanyang ginagawa at nagsisimulang asikasuhin ang lahat ayon sa kalooban ng kanyang asawa. At siya, nang siya'y makabalik, ay inaasikaso ang mga gawain sa bahay sa bawat aspekto na nangangailangan. Ganito rin ang nangyayari sa isip. Kapag ito'y nagising, inaalagaan nito ang kaluluwa at walang humpay itong binabantayan hanggang sa ito'y manganak sa pamamagitan niya, at pinapalaki niya ang mga anak nito. At sa wakas ay nagkakaisa ang kanilang puso; ang kaluluwa ay nagsusumite sa isip, at nagsusumite rin ito sa kanya, gaya ng nakasulat sa Epistola: *'Ang lalaki ang ulo ng babae.'* At muli: *'Hindi dapat magtakip ang lalaki ng kanyang ulo, sapagkat siya ang larawan at kaluwalhatian ng Diyos; ngunit ang babae ang kaluwalhatian ng kanyang asawa. Sapagkat ang lalaki ay hindi nagmula sa babae, kundi ang babae sa lalaki; sapagkat ang lalaki ay hindi nilikha para sa babae, kundi ang babae para sa lalaki. Dahil dito, ang babae ay dapat magkaroon ng kapangyarihan sa kanyang ulo, dahil sa anghel. Ngunit ang lalaki ay hindi rin hiwalay sa babae, ni ang babae*

³⁰ Sa bersyon ni Paissios, ang talata ay nagsasaad: 'Sapagkat may dalawang bagay na pumupuno sa kaluluwa' – dalawang usapin ang pumupuno sa kaluluwa, o dalawang alalahanin.

hiwalay sa lalaki, sa Panginoon. Sapagkat kung paanong ang babae ay mula sa lalaki, gayon din naman ang lalaki ay mula sa babae; ngunit ang lahat ng bagay ay mula sa Diyos' (1 Cor. 11:3, 7–12).

6. Ang salitang ito ay tumutukoy sa mga itinuring na karapat-dapat na maging isa sa Panginoon, at wala nang dating kalikasan. Sila ang mga nananalangin sa Diyos nang may kalinisan. Sila ang mga nagpapala sa Diyos nang may banal na puso. Sila ang mga pinaliwanagan ng Diyos. Sila ang tunay na mga mananamba na hinahanap ng Diyos. Sila ang tinukoy Niya nang sinabi: *'Manahan ako sa kanila at lalakad ako sa kanilang piling'* (2 Cor. 6:16). Ang sinabi Niya ay tumutukoy sa kanila: na kung ang dalawa ay magkasundo (sa isa't isa), anumang hingin nila sa Kanyang pangalan ay ibibigay sa kanila (Matt. 18:19). Kaya, ninanais Niya na ang Kanyang mga sarili ay maging malinis mula sa lahat ng materyal na bagay, sa panlabas at panloob na bahagi ng kaluluwa, at mula sa lahat ng Kanyang pinawalang-bisa sa Kanyang sariling katawan sa pamamagitan ng Kanyang Pagkakatawang-tao, gaya ng Kanyang sinabi: *'Manatili kayo sa Akin, at Ako sa inyo'* (Juan 15:4). Nakikita mo, kapatid, na una Niyang ninanais na tayo ay nasa Kanya sa pamamagitan ng ating mga gawa; saka Siya ay mananahan sa atin, alang-alang sa kabanalan ayon sa ating buong makakaya.

7. Ngunit maaaring may magsabing: *'Naging kabilang ako sa Kanya sa pamamagitan ng binyag, subalit hindi ko kayang mamuhay nang naaayon dito.'* Pakinggan ninyo, minamahal ko! Tunay nga, ang sinumang tumatanggap ng binyag ay tumatanggap nito para sa pagwawakas ng kasalanan, gaya ng sinabi ng Apostol: *'Sapagkat tayo'y inilibing na kasama Niya sa pamamagitan ng binyag tungo sa kamatayan, upang ang katawan ng kasalanan ay mawala na, upang tayo'y hindi na maging alipin ng kasalanan'* (Roma 6:4, 6). Sapagkat hindi maaaring manahan ang Cristo kasama ang kasalanan. Kaya, kung nanahan si Cristo sa loob mo, namatay na ang kasalanan, *'ngunit ang Espiritu ay nabubuhay para sa katuwiran'*, gaya ng sinabi rin ng Apostol (, Rom. 8:10). Sapagkat *'ang babaeng may asawa ay nakatali sa batas sa kanyang buhay na asawa; ngunit kung mamatay ang kanyang asawa, malaya siya mula sa batas ng kanyang asawa. Kaya, habang buhay ang kanyang asawa, siya ay isang mangingiyak kung siya ay magiging pag-aari ng ibang lalaki; ngunit kung mamatay ang kanyang asawa, siya ay malaya mula sa batas, kaya hindi siya mangingiyak kung siya ay magiging pag-aari ng ibang lalaki'* (Roma 7:2–3).

8. Kaya, ang sinumang nagnanais malaman kung nanahan na ang Cristo sa kanila ay makikilala ito sa pamamagitan ng kanilang sariling mga kaisipan. Hangga't hinihila ng kasalanan ang puso, hindi pa nanahan ang Diyos sa kanila, at hindi pa nakarating sa kapahingahan sa kanila ang Kaniyang Espiritu. Sapagkat nararapat na manahan ang Diyos sa isang tao kapag gumagawa sila ng mga gawaing (nararapat dito), at na ang tao ay nasa Diyos kapag ang kanilang kaluluwa ay napalaya (mula sa mga pagnanasa), gaya ng sinabi ng Apostol: *'Ang sinumang nakikipag-isa sa isang mangingikil ay isang katawan kasama ng mangingikil; ngunit ang nakikisanib sa Panginoon ay isang espiritu sa Panginoon'* (1 Cor. 6:16–17). Sapagkat ang bawat uri ng hindi likas na gawain ay tinatawag na patutâ.

9. Kaya, kapag ang kaluluwa ay napalaya at nalampasan na ang lahat ng humahadlang sa kanyang landas sa himpapawid (ibig sabihin, sa kanyang pag-akyat sa Diyos), doon siya nagsisimulang maging nasa Diyos at tumatanggap mula sa Kanyang Espiritu – gaya ng sinasabi, *'Ang sinumang nakikisanib sa Panginoon ay isang diwa sa Panginoon'*, – at itinaturo Niya sa kanya kung paano manalangin – siya na sumasamba sa Kanya nang walang patid at kumakapit sa Kanya. At nananahan Siya sa loob niya, ginagabayan siya at binibigyan siya ng walang patid na kapahingahan, inihahayag sa kanya ang Kanyang di-mailarawang karangalan at mga kaloob. Sapagkat siya'y muling ipinanganak mula sa Kaniya sa pamamagitan ng binyag at sa pamamagitan ng paghinga ng Kaniyang Espiritu, gaya ng nakasulat: *'Ang sinumang ipinanganak ng Diyos ay hindi nagkakasala, at hindi siya nahahawakan ng masama'* (1 Juan 5:18), *'sapagkat siya'y ipinanganak ng Diyos'* (1 Juan 3:9). Tulad ng sinabi Niya sa Ebanghelyo: *'Maliban kung kayo'y babalik-loob at magiging parang mga bata, hindi kayo makakapasok sa kaharian ng langit'* (Mat. 18:3). At muli: *'Maging gaya ng mga sanggol na bagong silang, na naghahangad sa dalisay na gatas na espirital, upang sa pamamagitan nito kayo'y lumago'* (1 Pedro 2:2).

10. Ano, kung gayon, ang mga katangian ng isang bata? Ang bata, kapag pinagalitan, ay umiiyak, at nagagalak kasama ng mga nagagalak sa kanya; kapag sinabihan, hindi siya nagagalit, at kapag pinupuri, hindi siya nagiging mayabang; kapag ang kanyang kaibigan ay mas pinahahalagahan kaysa sa kanya, hindi siya naiinggit; kapag may kumuha ng pag-aari niya, hindi siya nag-aaway; kung kaunti lang ang naiwan sa kanya bilang mana, hindi siya nagtatanong, hindi siya nakikipagtalo sa sinuman, hindi siya naiinis sa kung ano ang kanya, at hindi siya mapoot sa sinuman; kung siya ay mahirap, hindi siya nalulungkot; kung siya ay mayaman, hindi siya mayabang; kung nakakakita siya ng babae, hindi siya nagkakaroon ng masamang pagnanasa sa

kanya; hindi siya pinamumunuan ng pagnanasa sa laman o labis na pag-aalala; hindi niya hinuhusgahan ang sinuman, at hindi rin siya nag-iinsulto sa iba; hindi siya naiinggit; hindi siya mayabang sa mga bagay na hindi niya alam; hindi niya tinutukso ang kapwa dahil sa itsura nito; wala siyang sama ng loob sa sinuman; hindi siya nagpapanggap; hindi niya hinahangad ang karangalan ng mundong ito; hindi siya nag-iipon ng kayamanan; hindi siya mahilig sa pera; ay hindi mayabang; hindi pabigyan ang sarili; hindi nagtuturo nang may poot, at hindi rin siya nag-aalala para sa sinuman; kung matanggal sa kanya ang kanyang mga damit, hindi siya nalulungkot; hindi pilit ang kanyang sariling gusto; hindi natatakot sa gutom o sa masasamang tao; hindi natatakot sa mababangis na hayop o sa alitan; kapag may pag-uusig, hindi siya natitinag.

11. Ganito ang sinasabi ng ating Panginoong Hesus (bilang halimbawa): *'Maliban kung kayo'y babalik at magiging parang mga bata, hindi kayo makakapasok sa Kaharian ng Langit.'* Ngunit kapag ang isang bata ay lumaki nang kaunti at nagsimulang mag-ugat ang kasamaan sa kanyang kalooban, pinapagalitan siya ng Apostol, na nagsasabi: *'Huwag na tayo, samakatuwid, na maging mga sanggol pa, na natatapon-tapon at dinadala-dala ng bawat hangin ng doktrina, sa pamamagitan ng panlilinlang ng mga tao, sa pamamagitan ng mapanlinlang na katusuhan ng pandaraya; kundi sa pamamagitan ng pagsasalita ng katotohanan sa pag-ibig, lumago tayo sa lahat ng paraan tungo sa Kanya'* (Efe. 4:14–15). At muli niyang sinasabi: *"Sapagkat kayo'y sanggol pa, pinakain ko kayo ng gatas, hindi ng matibay na pagkain; sapagkat hindi pa kayo handa para rito, at hanggang ngayon ay hindi pa rin kayo handa"* (1 Cor. 3:2–3). At Siya ay nagsabi pa: *"Sapagkat hangga't ang tagapagmana ay bata pa, hindi siya anumang paraan na mas mataas kaysa sa alipin, kahit siya ang may-ari ng lahat. Ngunit siya ay nasasailalim sa mga tagapangasiwa at tagapangangalaga hanggang sa takdang panahon ng kanyang ama. Gayundin naman, noong tayo'y mga bata pa, tayo'y naging alipin sa ilalim ng mga elementong nauukol sa sanlibutan"* (Gal. 4:1–3). At muli: *'Tumakas sa mga pagnanasa ng kabataan'* (2 Tim. 2:22). Sa pagtuturo sa atin na tanggihan ang ganitong pagkabata, sinabi niya: *'Mga kapatid, huwag kayong maging mga bata sa pag-iisip; kundi maging sanggol sa kasamaan, ngunit sa pag-iisip ay maging matatanda kayo'* (1 Cor. 14:20). Kaya, ano ang kalikasan ng (tunay) na mga anak ni Cristo? Ganito ito, ayon sa mga salita ni Apostol Pedro: *'Ibaling pababa ang lahat ng kasamaan, at lahat ng panlilinlang, at huwad na pagkatao, at inggit, at lahat ng paninirang-puri, na gaya ng mga bagong silang na sanggol'* (1 Pedro 2:1). Nakikita mo ba, kapatid, kung ano ang ibig sabihin ng mga salitang sinabi ng ating Panginoong Hesus: *'Totoo, totoo, sinasabi ko sa inyo, maliban kung kayo'y babalik at magiging parang mga bata, hindi kayo makakapasok sa Kaharian ng Langit'* (Matt. 18:3)? Ang mga salitang ito ay puno ng pagkamangha, sapagkat sinabi ng ating Panginoon ang mga ito na may panunumpa: *'Totoo, Amen, sinasabi ko sa inyo'*: Siya Mismo ang Amen. Bakit sinabi ng Apostol: yamang walang sinumang mas dakila kaysa sa Diyos, *'Sumusumpa Siya sa Kaniyang Sarili, na nagsasabi: "Tunay" (Amen) "papalain kita"* (Hebreo 6:13–14).

12. Kaya't unawain natin nang wasto ang salitang ito at magsikap sa lahat ng paraan, nang may takot at pangininginig, na tuparin ito sa bawat sandali, sa lalong madaling magkaroon ng pagkakataon. Kapag tinamaan tayo ng kaaway ng pana ng masamang hangarin laban sa kapwa natin, o dahil may nang-insulto sa atin, o nagwalang-bahala sa atin, o nanirang-puri sa atin, o dahil nakikipagtalo sa atin ang kapwa, upang tayo'y sumuko sa kaniya, o kapag ang isang maruming paghihirap ay nagsimulang kumagat sa atin, na nag-uudyok ng , isang mapait na pag-alala sa ginawa ng ating kapwa sa atin, upang pabulahin ang ating kaluluwa ng galit at poot—kapag may ganitong bagay na lumapit sa ating kaluluwa, magmadali tayong alalahanin ang salita ng ating Panginoon, na Siya ay nagsalita nang may sumpa, na nagsasabing: *'Amen, Amen, sinasabi ko sa inyo: maliban na kung kayo'y babalik at magiging parang mga bata, hindi kayo makakapasok sa Kaharian ng Langit.'* Sino ang hindi mamamangha sa pagdinig ng mga salitang ito? O alin sa mga pantas, na nagnanais iligtas ang kanilang kaluluwa, ang hindi magtanggap sa kanilang puso ng bawat sama ng loob na kanilang tinatago laban sa kanilang kapwa? O sino sa mga natatakot na mahulog sa Gehenna ang hindi mag-aalis sa kanilang puso ng lahat ng poot, baka sila'y mataboy sa Kaharian? Sapagkat ang ating Panginoon ay nagsalita nang may tiyak na mga salita: *'Kung hindi kayo babalik at magiging parang mga bata, hindi kayo makapasok sa Kaharian ng Langit'*. Ang salitang ito ay mabigat para sa mga kumakapit sa kanilang sariling kalooban, na umiibig sa sanlibutan at hindi nakakilala (o tumanggap) ng kaloob ng Banal na Espiritu; sapagkat sa kanino Siya bumababa, ipinagkakaloob Niya ang pagkalimot sa lahat ng kasamaan at itinuturo Niya sa kaniya ang Kanyang sariling mga daan, – kahinahunan sa halip na galit, kapayapaan sa halip na poot, kababaang-loob sa halip na alitan, pag-ibig sa halip na kasamaan, at pagtitiis sa halip na kawalang-pag-asa. Ganito ang mga ipinagkalooban ng muling pagsilang.

13. Magsikap tayo nang gayon na putulin sa ating puso ang sinabi sa atin ng dakilang Apostol, at itabi natin ito upang tayo ay maging parang maliliit na bata. Matapos nilang gawin ito nang may pag-iingat (ang mga Apostol) at putulin ito sa kanilang kaluluwa (upang maging mga sanggol kay Cristo), sila'y muling bumalik sa banal na pagkahinog at kaganapan. Sapagkat ang Panginoon, matapos huminga sa kanila, ay nagsabi: *'Tanggapin ninyo ang Espiritu Santo'* (Juan 20:22); at nang Siya'y lumitaw sa kanila sa Dagat ng Galilea, Siya'y nagsabi: *'Mga anak, may pagkain ba kayo?'* (Lucas 24:41), na nagpapaalala sa kanila na sa pamamagitan ng paghinga ng Espiritu, ginawa Niya silang mga anak – samantalang sa laman ay hindi pa sila mga anak. Muli'y nasusulat: *'Narito, ako at ang mga anak na ibinigay sa akin ng Diyos. Sapagkat dahil nakikibahagi ang mga anak sa laman at dugo, Siya rin ay tunay na nakibahagi sa mga ito, upang sa pamamagitan ng kamatayan ay kanyang mapuksa ang may hawak ng kapangyarihan ng kamatayan, ang diyablo, at mailigtas sila'* (Hebreo 2:14–15). Kanino nga ba Siya tunay na nakiisa sa laman at dugo, kung hindi sa mga nagbitiw sa lahat ng panlilinlang at nakamit ang sukatan ng banal na pagkabata? At sila rin ay muling naging ganap, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Hanggang sa ating lahat ay mag-isa sa pananampalataya at sa kaalaman ng Anak ng Diyos, sa isang ganap na lalaki, sa sukat ng buong tangkad ni Cristo'* (Efe. 4:13). At muli, *'ang pagpapanumbalik ng katawan ay nagdudulot ng paglikha ng sarili nito sa pamamagitan ng pag-ibig'* (v. 16). Ganito ang isinulat ng Apostol Juan, na nagsasabi: *'Sinusulat ko sa inyo, mga maliliit na bata, sapagkat nakilala ninyo ang Ama... Nakasulat ko sa inyo, mga binata, sapagkat tinalo ninyo ang masama'* (1 Juan 2:13–14). Nauunawaan ninyo ngayon na ang mga dati'y nilamon ng kasamaan ay sila na mismo ang naging mga mandirigma laban sa kaaway, sapagkat hubad na sila sa kaniyang buong baluti, na siyang kasamaan, at sila mismo ay kalaunan ay naging mga ama at naabot ang sukatan ng kaperpeksiyunan, kaya't ang mga pahayag at hiwaga ay ipinagkatiwala sa kanila hanggang sa kanilang maabot ang karunungan, pagkakaisa, kabutihan, kababan ng loob at kalinisan, sapagkat ang mga ito ang mga katangian ng kababan ng loob. Sila ang nagpaluwalhati kay Cristo sa kanilang mga katawan.

14. Maging matatag tayo, minamahal na kapatid, sa harap ng malaking taggutom (na tila espirituwal), huwag tayong mawalan ng loob sa anumang bagay, kundi palagi nating ipagpamanhikang-hikayat ang kabutihan ng Diyos, upang hindi Niya tayo pabayaang na mailigaw ng mga panlilinlang ng kaaway at ng mapanghimagsik, na gumagawa ng kasamaan nang walang awa, at na walang hiya ay patuloy na nagsasabing, *'Kung hindi ngayon, bukas,'* ngunit hindi ako susuko hangga't³¹ 'ako'y nagwagi sa kaniya. Bakit nga tayo patuloy na mananalangin, na gaya ng ginawa ni San David: *'Tumingin ka sa akin at pakiramdaman mo ako, O Panginoon, aking Diyos; liwanagan mo ang aking mga mata, baka ako'y makatulog hanggang kamatayan; baka sabihin ng aking kaaway: "Nanaig ako sa kaniya." 'Magagalak ang mga napopoot sa akin kung ako'y matitisod'* (Awit 12:4–6). Kung magsimulang magtagumpay sa atin ang ating mga kaaway, magsumamo tayo, na nagsasabing: *'O Diyos, sino ang katulad Mo? Huwag kang manahimik, ni maging banayad, O Diyos'* (huwag maging banayad sa ating mga kaaway). *'Sapagkat ang Iyong mga kaaway, O Diyos, ay nagtaas ng ingay'* (sumigaw sila... ipinahayag nila), *'at ang mga napopoot sa Iyo ay nagtataas ng kanilang mga ulo. Kumilos sila nang traydor laban sa sariling bayan ayon sa kanilang sariling kalooban'*, na nagsasabi: *'Punasan natin ang alaala ng Israel'* (Awit 82:2–5). Ngunit ang siyang pinuno ng Espiritu Santo ay nagsabi: *'O Diyos, itakda mo ako na parang tulos, na parang tubo sa harap ng hangin. Punuin mo ng kahihyan ang kanilang mga mukha, upang malaman nila na Ikaw lamang ang Kataas-taasan sa buong lupa'* (Awit 82:14, 17, 19). Kaya, ang mga nagsusumikap sa kanilang pananampalataya ay pinatitibay ang kanilang mga puso laban sa kanilang mga kaaway, at bago pa man lumaban ang mga ito sa kanila, itinatag nila ang kanilang sarili sa banal na bato, na siyang Cristo, na nagsasabi nang may matatag na puso: *'Pinalibutan nila ako na parang pulutong ng mga bubuyog, at nagningas na parang apoy sa gitna ng mga tinik; ngunit sa pangalan ng Panginoon sinuway ko sila'* (Awit 117:12).

15. Kapag nakita natin na pinalilibutan tayo ng ating mga kaaway sa pamamagitan ng kanilang tuso, na siyang kawalan ng pag-asa (katamaran), o pinapahimbing ang ating mga kaluluwa sa tamis ng kahalayan, o pinipigilan tayo na magalit sa ating kapuwa kapag siya ay nagkamali, o pinabibigat ang ating mga mata ng pagnanasa sa laman, o subukang akitin tayo na tikman ang matatamis na putahe, o gawing lason sa atin ang mga salita ng kapwa, o himukin tayong hamakin ang salita ng iba, o maghasik ng paghahati sa pagitan ng mga kapatid, na nagsasabing: *'ang isa ay mabuti, ngunit ang isa ay masama'*—kaya, kapag napapaligiran tayo ng mga ganitong bagay, huwag tayong mawalan ng pag-asa, kundi manalangin tayo nang may matatag na puso,

³¹ Naayos ang talatang ito alinsunod kay Paissios.

tulad ni David, na nagsasabing: *'Ang Panginoon ang tagapagtanggol ng aking buhay! Bagaman magkampo ang hukbo laban sa akin, hindi tatakot ang puso ko; bagaman sumiklab ang digmaan laban sa akin, sa Kaniya ako magtitiwala. Isang bagay ang hiningi ko sa Panginoon, at iyan ang aking hahanapin: na manirahan ako sa bahay ng Panginoon sa lahat ng araw ng aking buhay, upang masdan ang kagandahan ng Panginoon, at dalawin ang Kaniyang banal na templo. Sapagkat Nagtago Niya ako... at itinaas Niya ako: at ngayo'y itinaas Niya ang aking ulo sa ibabaw ng aking mga kaaway'* (Awit 26:1, 3–6). Ito ang katangian ng mga taong itinaas ang kanilang isipan mula sa mga patay na gawa, na tinatawag ng Apostol na 'gabi', na sinasabi: *'Sapagkat hindi tayo kabilang sa gabi, ni sa kadiliman'* (1 Tes. 5:5). Sa pagpupuna sa mga walang pakialam sa kanilang sarili, sinabi Niya: *'Sapagkat ang mga natutulog ay natutulog sa gabi; at ang mga nalulasing ay nalulasing sa gabi'* (v. 7). At muli: *'Darating ang Araw ng Panginoon na parang magnanakaw sa gabi; at hindi sila makakatakas'* (bersikulo 2–3), sapagkat sila ay nasa gabi. Ngunit sa mga taong itinaas ang kanilang isipan sa itaas ng mga pagnanasa, na siyang gabi, sinabi Niya: *'O mga anak ng liwanag, magpakaligalig tayo, na suot ang baluti ng pananampalataya at pag-ibig, at ang helmet ng pag-asa ng kaligtasan'* (v. 8).

16. Gawa tayo nga ng lahat ng bagay habang pinananatiling matino at malaya ang ating isipan mula sa mga patay na gawa, at nagbabantay sa ating mga kaluluwa sa lahat ng oras, upang hindi tayo gumawa ng anuman maliban sa kung ano ang likas; sapagkat ang ating kalikasan ay pabagu-bago, ayon sa mga salita ng Propeta Isaias, na nagsabi: *'Mapagkaloob sa inyo ang Panginoon, O ikaw na mapagkumbaba at nag-aalinlangan; hindi ka nagkaroon ng aliw'* (Isa. 54:10–11). Sapagkat ang kaluluwa ay parang bakal: kung pababayaan, kakalawangin; ngunit kapag pinapailawan ng apoy, nililinis ito ng apoy, at habang nasa apoy, nagiging parang apoy mismo, at walang sinuman ang makakahawak nito (sa kanilang mga kamay), sapagkat ito ay apoy. Ganito rin ang kalagayan ng kaluluwa: hangga't naninirahan ito sa Diyos at nakikipag-upo sa Kanya, nananatili itong apoy at sinisunog ang lahat ng kaaway na nagdulot ng kalawang dito nang ito'y pinabayaan, at (ang apoy na ito) ay naglilinis dito sa pamamagitan ng pagbabago, na parang bakal, at hindi na ito nagkakaroon ng ligaya sa anumang makamundo, kundi nakakahanap ng kapahingahan sa sarili nitong kalikasan, na siya niyang karapat-dapat, sapagkat ito ang orihinal na pag-aari nito. Ngunit kapag iniwan nito ang sarili nitong kalikasan, ito ay namamatay. Sapagkat kung paanong namamatay ang isang hayop kapag nalubog sa tubig, dahil ito ay may likas na katangiang lupa, gayundin namamatay ang mga isda kapag nahahagis sa lupa, dahil sila ay may likas na katangiang tubig; gayundin, ang mga ibon, habang nasa himpapawid, ay payapa, ngunit kapag lumapag sa lupa, natatakot silang mahuli: ganyan din ang perpektong kaluluwa, na naninirahan sa kanyang sariling kalikasan, ay namamatay agad sa pag-alis nito sa kalikasang iyon.

17. Ito ang dahilan kung bakit ang mga naging karapat-dapat at nabigyan ng mga biyayang ito ay itinuturing ang mundo bilang isang bilangguan para sa kanilang sarili, at ayaw makihalubilo rito, baka sila'y mamatay. Hindi na maaaring mahalin ng ganitong kaluluwa ang mundo, kahit pa nais nito, habang naaalala ang dati nitong kalagayan, kung saan ito nananahan bago ito manirahan sa Diyos, at kung ano ang ginawa ng mundo rito at kung paano nito ginawang hungkag. Sapagkat gaya ng kapag ang kaaway ng hari ay pumasok sa isang lungsod, at ang mga tao rito, dahil sa takot, ay sumuko sa kanya, agad siyang nagmamadali, sa kanyang kasamaan, na sirain ang mga rebulto ng hari at pawiin ang kanyang mga batas; pagkatapos ay nagpapakilala siya ng iba pang mabibigat na batas at nagtatayo ng sarili niyang rebulto doon, at sa huli ay pinipilit ang buong sambayanan na magpagal para sa kanya. Ngunit nang lihim na magpadala ng balita ang mga mamamayan sa tunay na hari, na nagsasabing, 'Halika, tulungan mo kami,' at siya, na nag-aalab ang galit laban sa kanyang kaaway, ay dumating kasama ang kanyang hukbo, noon, nang marinig ito ng mga mamamayan, masayang binuksan nila ang mga tarangkahan para sa kanya, at siya ay pumasok at pinatay ang kanyang kaaway, winasak ang imaheng sapilitan na itinayo, at binawi ang mga batas; Nagagalak ang lungsod, at ang tunay na Hari, nang maibalik na ang kanyang wangis at ang kanyang mga batas, ay naninirahan dito, pinatatag niya ito upang walang sinuman ang muling makapagsakop nito, at tinuturuan ang mga naninirahan doon na lumaban, upang sila'y makatayo nang walang takot laban sa sinumang kanilang kaaway. Ganito ang kaluluwa na, matapos ang banal na binyag, ay muling sapilitang sinamsam ng kaaway; pinailalim niya ito sa lahat ng uri ng kahiya-hiyang panlilinlang, giniba ang imahe ng Hari at itinayo ang sarili niyang imahe at mga batas, pinilit itong magmalasakit sa mga bagay ng mundong ito, tinuruan itong kumilos nang pabaya at masama, at sa pangkalahatan ay ginawa itong ayon sa kanyang kabigkasan; ngunit sa wakas, ang kabutihan ng banal at dakilang Hari na si Jesus ay nagpadala ng pagsisisi – at ang kaluluwa ay natuwa. Binuksan ng pagsisisi ang daan, at ang dakilang Hari na si Cristo, nang pumasok Siya rito, pinatay ang kanyang kaaway,

winasak ang kanyang larawan at ang kanyang mga batas na walang kabanalan, at, nang palayain na Niya ito, itinatag Niya ang Kanyang banal na larawan sa loob nito, at ipinagkatiwala Niya rito ang Kanyang mga batas, at tinuruan Niya ang lahat ng kakayahan nito na makipagdigma, at sa wakas ay nagpapahinga Siya sa kaluluwang iyon, sapagkat ito ay naging Kanya na. Ganito ang nangyayari sa kaluluwa sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos!

18. Kaya, hindi posible para sa isang kaluluwa na pumasok sa kapahingahan ng Anak ng Diyos maliban kung ito ay may dalang larawan ng Hari. Tulad ng walang mangangalakal na tumatanggap o nagbibigay ng barya maliban kung ito ay may larawan ng Hari, gayundin hindi ito tinitimbang ng tagatimbang, at hindi ito tinatanggap ng Hari sa kaniyang kayamanan: kaya, kung ang kaluluwa ay hindi nagdadala ng wangis ng Dakilang Hari na si Jesus, hindi ito tatanggapin ng mga Anghel, at itataboy mismo ng Hari, na sasabing: 'Paano ka nakapasok rito na hindi dala ang Aking wangis?' Ang tanda ng imaheng ito ay pag-ibig. Sapagkat Siya Mismo ang nagsabi: *'Sa ganito malalaman ng lahat ng tao na kayo'y alagad ko, kung kayo'y magkakaroon ng pag-ibig sa isa't isa'* (Juan 13:35). Ngunit ang pag-ibig Niya ay hindi maaaring manahan sa atin kapag ang kaluluwa ay nahahati, na hinahanap ang Diyos habang iniibig ang mga bagay ng mundong ito. Tulad ng isang ibon na hindi mak lipad gamit ang isang pakpak, o habang may dinadala na pasanin, gayundin ang kaluluwa ay hindi maaaring umunlad sa Diyos habang nakatali sa anumang bagay ng mundong ito. Tulad ng isang barko na kulang sa anumang mahalaga, hindi makapaglayag: gayundin ay imposible para sa kaluluwa na tumawid sa mga alon ng mga pagnanasa maliban kung ito ay may taglay na ilang birtud. Tulad ng mga marinong hindi nagsusuot ng magagarang damit, guwantes, o bota, at (kung kinakailangan) ay hindi makapagsail maliban kung sila ay hubad: gayundin, hindi makatawid ang kaluluwa sa mga alon ng mga masamang espiritung puno ng kasamaan maliban kung ito ay hubad sa lahat ng makamundong bagay. Tulad ng isang mandirigma na lumalabas upang makipaglaban sa mga kaaway ng hari, hindi niya sila mapaglalaman kung wala siyang kahit bahagi ng kanyang buong baluti; gayundin, imposible para sa isang monghe na labanan ang mga pagnanasa nang hindi taglay ang anumang birtud. Tulad ng kapag sa isang lungsod na napapalibutan ng pader, nasira ang isang maliit na bahagi ng pader, ang mga kaaway, na nagnanais makapasok, ay itutuon ang lahat ng kanilang pansin sa nasirang bahaging iyon upang makapasok; at kahit na may mga guwardiya sa mga tarangkahan, hindi nila mapipigil ang mga kaaway maliban kung maibabalik ang nasirang bahagi: gayon din naman, ang isang asetikong monghe, kapag sinakop ng anumang pagnanasa, ay hindi makalalaban sa mga kaaway at makakamtan ang sukatan ng kaperpektohan.

19. Hindi ako ang nagsasabi nito, kundi sinasabi rin ito ng Banal na Kasulatan. Nasusulat nga sa Aklat ng Genesis: *'At sinabi ng Diyos kay Noe: "Ikaw lamang ang matuwid sa henerasyong ito sa aking paningin, at ikaw ay perpekto"'* (Gen. 7:1). Muli, sinabi Niya kay Abraham: *'Maging walang kapintasan ka sa harap ko, at itatag ko ang isang tipan sa iyo... isang walang hanggang tipan'* (Gen. 17:1, 7). Si Isaac naman, nang pagpalain niya ang kanyang anak na si Jacob, ay sinabi sa kanya: *'Nawa'y palakasin ka ng aking Diyos, upang matupad mo ang buong kalooban Niya'* (Gen. 28:1-). Muli, sa Aklat ng Bilang ay nakasulat: *'Ang sinumang nagbigay ng panata ay dapat umiwas sa pag-inom ng alak, suka ng alak, malakas na inumin, at anumang gawa rito'* (mula sa ubas) *'pati na ang katas nito'* (Bil. 6:1-4). At sa Deuteronomio: *"Kapag lumabas ka upang makipagdigma sa iyong mga kaaway, mag-ingat ka sa bawat salitang masama hanggang sa mahulog sa iyong mga kamay ang iyong kaaway"* (Deut. 23:9 -). *"Tungkol sa pitong bansang ito, huwag mong pabayaang kahit isa sa kanila na mabuhay: baka ituro nila sa inyo na magkasala laban sa Akin"* (Deut. 20:16, 18). Upang turuan tayong mga nagsasabing, 'Kailan mo sila wawasakin, gayong napakarami nila?' na huwag panghinaan ng loob, sinabi Niya: *'Hindi ninyo sila malilipol sa loob ng isang taon, baka maging ilang ang lupain at dumami ang mga mabangis na hayop laban sa inyo; kundi unti-unti, hanggang sa kayo'y dumami at lumakas... at palalawakin ng Diyos ang hangganan mo'* (Deut. 7:22). Inutusan din sila ng Diyos nang maraming beses, na sinasabi: *'Mag-ingat ka na huwag kang makipagtipon sa mga Cananeo, na aking nilalayong lipulin sa harap mo'* (- v. 2).

20. Higit pa rito, nang pumunta si Josue at pinaligoy ang Jerico at winasak ito, sinabi ng Diyos: *'Sumpain mo ito at ang lahat ng nasa loob nito'* (Josue 6:16). Bukod dito, nang si Josue ay maghahanda nang labanan ang mga taga-Gibeon, tumakas ang mga Israelita sa kanila at hindi nakatagal laban sa kanilang mga kaaway dahil sa isang maliit na bagay na nasa ilalim ng sumpa na ninakaw ni Achan. Pagkatapos ay lumuhod si Josue sa kanyang mukha at umiyak sa harap ng Diyos, at sinabi, *'Ipagkait Mo ang galit ng Israel sa kanilang mga kaaway'* (Josue 7:8), at *'Ano ang gagawin ko?'* At sinabi sa kanya ng Arkanghel ng kapangyarihan ng Panginoon, *"Dahil ikaw ay nakatali ng sumpa, Israel, hindi ka makatatayo laban sa iyong mga kaaway"* (-

13). At (si Josue) ay hindi na lumabas upang makipaglaban muli hanggang sa pinatay niya si Achar. Nakikita rin natin na inalis ng Diyos ang kaharian kay Saul dahil sa sumpang kaniyang ipinangako tungkol sa mga Amalekita. At higit pa rito, dahil inilubog ni Jonathan ang *'kaniyang tungkod (sa pugad ng pulot) at inilapit ito sa kaniyang bibig, hindi dininig ng Diyos ang Israel sa araw na iyon'* (1 Sam. 14:27, 37). Muli, si Eclesiastes, na nagtuturo sa atin na kahit ang pinakamaliit na pagnanasa ay sumisira sa kapangyarihan ng mga birtud, ay nagsabi: *'Ang mga patay na lango ay sumisira sa bango ng langis'* (10:1). Sinabi rin ni Ezekiel: sa araw na *'ang matuwid ay lilihis mula sa daan ng kaniyang katuwiran at magkakasala, magdudulot ako ng karamdaman sa kaniya, at hindi ko na aalalahanin ang kaniyang katuwiran'* (Ezek. 18:24). Muli, sinasabi ng Apostol: *'Ang kaunting lebadura ay nagpapalambot sa buong masa'* (Gal. 5:9). Tungkol naman kina Ananias at Safira, ang kanyang asawa, nang kumuha sila ng ilan sa kita ng pagbebenta at nagsinungaling, agad silang bumagsak sa paa ng mga Apostol at namatay, dahil sa maliit na paglabag na ito. Muli, sinasabi ni Santiago: *'Sapagkat ang sinumang sumusunod sa buong batas ngunit sa isang punto ay lumalabag, ay nagkakasala sa lahat nito'* (Santiago 2:10).

21. Upang hikayatin tayong lumapit sa Kaniya, sinasabi ng Diyos sa pamamagitan ni Ezekiel: *'Sa araw na ang masamang tao ay lilingo mula sa kaniyang masasamang gawi at gagawa ng matuwid at tama, hindi ko na aalalahanin ang kaniyang kasamaan, kundi mabubuhay siya'* (18:21); *'Sapagkat wala akong kaluguran sa kamatayan ng masama, kundi sa kanyang pagbabalik-loob upang mabuhay: bumalik nga kayo, at mabuhay kayong lahat ng sangbahayan ni Israel'* (33:11). Muli, sinasabi ni Jeremias: *'Bumalik kayo sa Akin, kayo sangbahayan ni Israel, at magpapakita Ako ng awa sa inyo, sabi ng Panginoon'* (Jer. 3: 12; 36:3). At muli: *'Hindi ba't bumabangon ang nahulog? O hindi ba't bumabalik ang lumihis? Bakit nga't ang Aking bayan sa Jerusalem ay lumihis na may matigas na puso, at itinakda ang kanilang isipan sa kanilang sariling daan, at tumangging bumalik, sabi ng Panginoon'* (Jer. 8:4,5)? *"Bumalik kayo sa akin, at babalik ako sa inyo"* (Mal. 3:7). At sinabi ng Panginoong Jesus: *"Kung ipatawad ninyo sa mga tao ang kanilang mga kasalanan, ipatawad din sa inyo ng inyong Ama sa langit. Ngunit kung hindi kayo magpapatawad, hindi rin kayo papatawarin ng inyong Ama"* (Matt. 6:14–15). Gayundin, sinasabi ng Apostol: *"Kung ang sinuman sa inyo ay mahulog sa anumang paglabag, kayo na mga espirituwal, ay ibalik ninyo ang taong iyon sa espiritu ng kababaang-loob"* (Gal. 6:1). Muli, sinasabi ni Santiago: *"Mga kapatid, kung ang sinuman sa inyo ay lumihis mula sa daan ng katotohanan, at may magbalik sa kaniya, alamin ninyo na ang magbabalik sa makasalanan mula sa pagkakamali ng kaniyang daan ay magliligtas ng kaniyang kaluluwa mula sa kamatayan at tatakpan ang karamihan ng mga kasalanan"* (Santiago 5:19–20).

22. Lahat ng mga patotoong ito mula sa Kasulatan ay naghihikayat sa atin na suriin ang ating sarili upang makita kung, habang nagsusumikap (na gawin ang tama), ay may masamang loob tayo sa ating kapuwa, o kung may sama tayo ng loob laban sa kaniya, na tumatangging patawarin siya (sa anumang bagay), baka masira ang ating pagsisikap. Sa ganoong kaso, hindi tayo tutulungan ng ating Panginoong Jesucristo sa oras na dumating ang ating mga kaaway upang saktan tayo. Sapagkat Siya Mismo ay mahigpit na pinagalitan ang ilang ganoong tao, na nagsasabing: *'Ikaw na salbaheng alipin! Pinatawad ko ang buong utang mo dahil namamanhik ka sa akin. Hindi mo ba dapat ipakita ang awa sa kapwa mong alipin? At sa kanyang pagngalit... ipiniabot niya ito sa mga salarin hanggang sa mabayaran niya ang buong utang. Ganyan din naman ang gagawin ng langitnang Ama ko sa inyo, kung hindi ninyo ipatawad mula sa puso ang bawat isa sa kanyang mga kasalanan'* (Mateo 18:32–35). Suriin mo ang iyong sarili, kapatid, araw-araw, kung nais mong malaman ang iyong sariling puso—ano ang nasa loob nito sa harap ng Diyos—hindi ba ito ay paghatol (sa iyong kapatid), o poot (sa kanya), o inggit, o paghamak? Kung ang ganitong samyong lason ay mag-ugat sa iyong puso, tandaan mo (kung gayon) ang Salita ng Panginoong Jesus, na sinabi Niya: *'Ganyan din naman ang gagawin sa inyo ng inyong Ama sa langit, kung hindi ninyo ipatawad mula sa inyong puso ang kanilang mga kasalanan ang bawat isa sa inyo.'* Kaya, ang sinumang natatakot na mahulog sa Gehenna, ilabas niya ang lahat ng kasamaan mula sa kanyang puso, baka bumagsak sa kanya ang kakila-kilabot na hatol na iyon. Bigyang-pansin mo nga, kapatid, ang iyong puso, at mag-ingat ka sa iyong mga kaaway, sapagkat sila'y mapanlinlang sa kanilang kasamaan. Maging kumbinsido ka sa iyong puso sa katotohanan ng salitang ito: na hindi posible para sa isang tao na gumawa ng mabuti habang gumagawa ng masama, ngunit posible para sa isang tao na gumawa ng masama sa pamamagitan ng pagbabalatkayo ng kabutihan.

23. Kaya, tinuruan tayo ng ating Tagapagligtas na mag-ingat laban sa kanila (ang mga kaaway), na sinasabi: *'Sapagkat makitid ang pasukan at makitid ang daan na patungo sa buhay, at iilan ang makakakita rito. Ngunit maluwanag ang pasukan at malapad ang daan na patungo sa kapahamakan, at marami ang*

pumapasok dito. 'Mag-ingat kayo,' wika niya, 'sa mga huwad na propeta na lumalapit sa inyo na nakasuot ng balat ng tupa, ngunit sa loob ay mababangis na mga lobo. 'Sa kanilang mga bunga ay makikilala ninyo sila' (Matt. 7:14, 13, 15, 16). Ano nga ba ang mga bungang ito, kung hindi ang bawat uri ng hindi likas na gawain na ginagamit nila upang atakihin tayo, na naglalayong hilahin ang ating mga puso patungo rito? Ngunit ang mga huwad na propeta ay hindi makahihikayat sa mga umiibig sa Diyos nang buong puso tungkol sa anumang itinuturo nila, ayon sa mga salita ng Apostol: '*Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos? Ang kapighatian, o ang kaguluhan, o ang pag-uusig, o ang danup, o ang hubad, o ang panganib, o ang tabak? Sapagkat nakilala ko na ni kamatayan ni buhay, ni ang mga anghel ni ang mga pamunuan, ni ang mga kapangyarihan, ni ang mga bagay na kasalukuyan ni ang mga bagay na darating, ni ang kataasan ni ang kalaliman, ni ang alinmang nilikha ay makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos.*' Nakikita mo ba, kapatid ko, kung ano ang kalagayan ng mga umiibig sa Diyos nang buong puso, na walang bagay na makamundo ang makapaghihiwalay sa kanila mula sa Kanyang pag-ibig?

24. Mag-ingat nga kayo, baka may anumang mapaminsala na makalayo sa inyo mula sa pag-ibig ng Diyos—maging ginto, pilak, o mga tirahan, o ang tamis ng ligaya, o poot, o paninisi, o sugat sa puso na idinulot ng isang salita, o anumang ibang lason na ibinuhos sa ating mga puso ng ahas. Huwag kang malungkot (kapag nakikilala mo ang mga ganitong bagay sa iyong sarili), kundi magmadali kang ituon ang iyong paningin sa tansong ahas na ginawa ni Moises ayon sa utos ng Panginoon. Inilagay niya ito sa isang haligi, sa tuktok ng bundok, upang ang sinumang nakagat ng ahas ay agad na makatingin dito at pagalingin. Ang ating Panginoong Jesucristo ay inihalintulad sa tansong ahas na ito. Ang ahas ay ang kaaway; sa pakikinig dito, naging kaaway ng Diyos si Adan. Ang ating Panginoong Hesus ay naging isang perpektong tao, sa lahat ng paraan—maliban sa kasalanan—tulad ni Adan, para sa ikabubuti natin; samantalang ang tansong ahas, bagaman kahawig (sa anyo) ng naging kaaway ng Diyos, ay walang masasamang kaisipan, walang lason, walang malisya; hindi ito gumagapang o humihyaw, at walang hininga ng kaaway. Tinupad ng ating Panginoong Hesus ang tipong ito, upang gawing hindi nakapipinsala ang lason na natikman ni Adan mula sa bibig ng ahas. At ang kalikasan na naging hindi natural ay naibalik sa dati nitong kalagayan. Nagsalita ang Diyos kay Moises sa katulad na paraan: '*Ano ito sa iyong kamay?*' At sumagot siya: '*Isang tungkod.*' At sinabi Niya sa kaniya: '*Ibagsak mo ito sa lupa.*' Kaya ibinagsak niya ito sa lupa, at naging ahas ito; at tumakas si Moises mula rito. At sinabi ng Panginoon kay Moises: '*Iunat mo ang iyong kamay at hawakan mo ito sa buntot.*' Kaya iniunat niya ang kaniyang kamay, hinawakan ito sa buntot, at naging tungkod ito sa kaniyang kamay" (Ex. 4:2–4). Pagkatapos nito, nagsalita ang Diyos sa kaniya sa iba't ibang pagkakataon, na nagsasabing: 'Kunin mo ang tungkod (na naging ahas) at itama mo sa ilog ng Ehipto sa harap ni Paraon, at ang tubig nito ay magiging dugo'; o: 'Tamaen mo ang Dagat Pula nito, at ito'y mamamaga'; o: 'Kunin mo ang tungkod na nasa iyong kamay, na ginamit mong tumama sa dagat, at tamaen mo ang bato, at ito'y maglalabas ng tubig' (Exodo 7:19; 14:16; Bilang 20:8).

25. Nakikita mo ba kung paanong ang isang tao, sa pagsunod sa mga yapak ng ating Panginoong Jesucristo, na dating kaaway at ahas, ay nagiging isang tungkod, at wala sa kanyang mga kaaway ang makakatagal laban sa kanya? Tunay ngang isang dakilang hiwaga ito. Bakit nga, kung itinatanim ng ahas ang lason nito sa ating kalooban, nagmamadali tayong tumingin sa Kaniya na itinaas sa krus? Lahat ng ito—ang paghihirap, ang krus, ang kamatayan—ay ginawa sa Kaniya para sa ating ikabubuti. At tiniis Niya ang lahat nang hindi nagbago, nang hindi nagalit sa mga nagpahirap sa Kaniya, nang hindi bumigkas ng masamang salita, kundi nanatiling hindi gumalaw, na gaya ng tanso na ahas. Kaya, kung tayo'y makikinig sa Kanya at susunod sa Kanyang mga yapak, tayo'y maliligtas sa mga kagat ng mga nakatagong ahas. Ang Kanyang lakas at tulong ay nasa Kanyang mga salita: '*Kung paanong itinaas ni Moises ang ahas sa ilang, ganoon din dapat itinaas ang Anak ng Tao, upang ang sinumang nananampalataya sa Kanya ay hindi mapahamak kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan*' (Juan 3:14–15). Ito ang kahulugan ng pagsunod sa Kanyang mga yapak – ang paggaling sa pamamagitan Niya. Paano nga ba tayo nagagaling? Kung tayo'y naniniwala na Siya ay makapangyarihan (gawin ito). Sapagkat tungkol sa mga nakagat sa ilang, hindi ang tansong ahas mismo ang lumapit upang magpagaling sa kanila, kundi ang siyang nakagat ng ahas, nang tumingin dito nang may pananampalataya, ay nagaling. Marami ang namatay doon dahil sa mga ahas dahil hindi sila naniwala sa Salita ng Diyos, gaya ng sinabi ng Apostol: '*Huwag nating subukan si Cristo, gaya ng ginawa nila, at nagkapahamak dahil sa mga ahas*' (1 Cor. 10:9).

26. Alam mo ba, kapatid, na hanggang sa araw na ito ay may ahas sa kaluluwa na nagnanais na tuksuhin si Jesus? At ano pa nga ba ang pagtukso sa Kaniya, kung hindi ang kuwestiyunin ang Kaniyang mga utos at

hindi tuparin ang mga ito, gaya ng nakasulat: *'At ang isa sa kanila, isang eskriba, ay nagtanong sa Kaniya, tinutukso Siya, at sinasabi, "Guro, alin ang pinakadakilang utos sa Batas?"' Sumagot si Jesus, 'Ibigini mo ang Panginoon mong Diyos nang buong puso, at buong kaluluwa, at buong pag-iisip, at buong lakas, at ang iyong kapuwa na gaya ng iyong sarili. Sa dalawang utos na ito'y nakasalalay ang buong Kautusan at ang mga Propeta'* (Matt. 22:35–40). Nakikita mo ba na ang mga nagtatanong ngunit hindi kumikilos ay tinatawag na mga tagatukso? Sapagkat ayaw nilang maniwala sa tansong ahas, na makapagliligtas sa kanila mula sa lason ng hindi nakikitang ahas. Panindigan mo ang iyong puso at huwag mawalan ng pag-asa, na nagsasabing: 'Paano ko mapapanatili ang mga birtud, bilang isang makasalanang tao?' Sapagkat kapag tinalikuran ng isang tao ang kanyang mga kasalanan at lumapit sa Diyos, binabago siya ng pagsisisi, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Kung paanong isinulot natin ang larawan ng sa lupa, gayon din naman isinusuot natin ang larawan ng sa langit'* (1 Corinto 15:49). Nakikita mo ba na pinahintulutan ng Diyos ang tao na mabago sa pamamagitan ng pagsisisi at maging ganap na bago dahil dito?

27. Habang ang sanggol ay nasa sinapupunan ng kanyang ina, pinoprotektahan niya ito sa bawat sandali mula sa lahat ng kasamaan. Kapag umiyak siya, pinapasuso siya ng ina at banayad na hinahaplos ang pisngi, binabalaan siya upang saluhin ang gatas nang may paggalang at hindi maging padalos-dalos. Kung umiyak siya dahil dito, naaawa siya ng ina, na parang bunga ng kanyang sinapupunan, pinapayapaan, hahalikan, at inaalagaan hanggang sa sumuso siya. Kung ipakita mo sa isang sanggol ang ginto, pilak, perlas, o anumang kayamanan sa mundo, maaaring sulyapan niya ito, ngunit habang nasa bisig ng kanyang ina, hinahamak niya ang lahat ng iyon, upang matamasa niya ang dibdib nito. Hindi siya pinapagalitan ng kanyang ama dahil hindi siya nagtatrabaho, o dahil hindi siya nakikipaglaban sa digmaan laban sa kanyang mga kaaway, sapagkat bata pa siya at hindi pa kaya: may mga paa siya, ngunit hindi pa niya kayang tumayo; may mga braso siya, ngunit hindi pa niya kayang humawak ng sandata. Kaya't ang kanyang ina ay matiisin sa kanya hanggang sa unti-unti siyang lumaki. Kapag lumaki na siya nang kaunti at nagsimulang makipagbuno sa iba, at ihagis siya ng taong iyon sa lupa, hindi nagagalit ang kanyang ama sa kanya dahil alam niyang bata pa siya. Ngunit kapag siya ay naging lalaki na, doon naibubunyag ang kanyang tunay na pagkatao – kung siya ba ay kaaway ng mga kaaway ng kanyang ama. Doon ipinagkakatiwala ng kanyang ama sa kanya ang kanyang mga gawain, dahil siya ang kanyang anak. Ngunit kung, matapos ang lahat ng paghihirap ng kanyang mga magulang sa pagpapalaki sa kanya, siya, nang lumaki na, ay naging isang parusa sa kanila, ay napoot sa kanyang mga magulang, ay tumangging pakinggan ang kanilang karunungan, at nakipagkaibigan sa kanilang mga kaaway, kung gayon sila, nang bawiin ang kanilang pabor sa kanya, ay itataboy siya mula sa kanilang tahanan, (na nagpasya) na hindi na rin siya bibigyan ng kanyang mana.

28. At tayo, kapatid, ay mag-ingat sa ating sarili, (pinipilit ang ating sarili) na manatili sa silong ng pagsisisi; iinumina natin ang gatas mula sa mga utong nito, upang tayo'y mapakain nito. Hamakin natin ang lahat ng nakikita, upang ang gatas nito'y maging matamis sa ating mga labi. Bitbitin natin ang pangkarga ng kanyang katuruan, upang mas taimtim niya tayong alagaan. Kung tayo'y madadala sa labanan ng ating mga kaaway, at tayo'y ihahagis nila na parang maliliit na bata, tayo'y umiyak sa kanyang harapan, upang siya'y makahiling sa ating Ama na ipaghiganti tayo sa mga nanakit sa atin. Putulin natin ang bawat pagnanasa ng ating puso, at magsaya tayo sa pagiging dayuhan, upang tayo'y iligtas nito, gaya ng pagliligtas nito kay Abraham. Sumuko tayo sa kanyang kamay, gaya ng ginawa ni Jacob, upang matanggap natin ang pagpapala mula sa ating Ama. Kundumin natin ang mga pagnanasa ng ating puso, gaya ng pagkondumi ni Moises sa mga ito, at, nang tayo'y napangalagaan sa silong nito, bumangon tayo laban sa mga naghangad na patayin siya (pagpapagsisi), bilang isang malaya sa bawat tamis ng kahalayan. Huwag nating hamakin ito, baka tayo'y kamuhian nito, gaya ng ginawa ni Esau. Panatilihin natin ang kadalisan nito, upang tayo'y itaas nito sa lupain ng ating mga kaaway. Palagi natin itong gawing mabuting silungan, gaya ng sinasabi ni Jesus, anak ni Nun, ang *'Alipin'*: *'Hindi iniwan ni Jesus, anak ni Nun, ang binata, ang tabernakulo'* (Exodo 33:11). Huwag nating bigyan ng puwang ang kawalan ng pag-asa sa ating mga puso, baka tayo'y maging walang mana sa Lupang Pangako. Mahalin natin ang kababaang-loob sa lahat ng bagay, at hangarin nating makapasok sa lupain na umaagos ng gatas at pulot, tulad ni Caleb. Huwag nating ikaligaw ang anumang nakasasama, baka tayo'y mapahamak, tulad ni Ahar. Mahalin natin ang kanyang (nagsisising) budhi, upang ito'y magpakumbaba sa atin sa bawat oras at iligtas tayo sa oras ng tukso, tulad ni Rahab. Huwag nating mahalin ang sarap ng pagkain sa anumang masarap na putahe, baka tayo nitong wasakin, gaya ng ginawa nito sa mga anak ni Elias. Ingatan natin ang ating sarili laban sa lahat ng kasamaan, tulad ni Samuel, na ang budhi ay walang kapintasan, upang hindi tayo makagawa ng masama sa ating kapuwa. Huwag nating mahalin ang masamang selos sa

kapwa, baka itakwil tayo ng kanyang (pagbabawi), gaya ng ginawa niya kay Saul. Huwag nating mahalin ang pagbawi ng masama sa kapwa, upang mapangalagaan tayo nito mula sa masama, gaya ng ginawa niya kay David. Huwag nating mahalin ang pagpuri sa sarili at ang kayabangan, baka itakwil tayo nito mula sa harapan ng ating Ama, gaya ng ginawa nito kay Absalom. Ngunit mahalin natin ang kababaang-loob at katapatan, upang tayo'y maging mga maningil ng ganti laban sa lahat ng kaaway ng ating Ama, gaya ng ginawa nito kay Solomon. Mahalin natin ang ganap na pagtalikod sa lahat ng bagay, pigilin ang ating mga miyembro sa bawat patay na gawa, upang makatanggap tayo ng matapang na puso laban sa ating mga kaaway, tulad ni Elias na Tishbita. Huwag tayong maging mahilig sa kaligayahan o malibog, baka tayo ay lagimutin nito (pagbabawi) tulad ng ginawa nito kay Ahab. Pagpursigihan natin hanggang kamatayan, baka mawalan tayo ng Kanyang banal na mana, tulad ni Nahab na taga-Israel. Maging masunurin tayo sa lahat ng bagay sa ating mga Ama sa Diyos, at putulin ang bawat sariling kagustuhan, upang sa pamamagitan ng ganap na pagsunubay sa kanila, manatili sa atin ang kanilang pagpapala, gaya ng sa kaniya ni Eliseo. Huwag tayong maging mahilig sa pera o mapanlinlang na mapalugod sa iba, baka bumagsak sa atin ang parusa gaya ng nangyari kay Gehazi. Mahalin natin ang mga tapat sa lahat ng bagay (mga tao) nang higit sa ating sarili, upang tayo'y pagpalain nito (pagbabawi), gaya ng ginawa sa taga-Sunam. Huwag tayong maging masigasig na tagapagmahilig sa kahiya-hiyang gawain, baka tayo'y lipulin nito mula sa kanyang harapan, gaya ng ginawa nito kina Ahijah at Zedekias, na sinunog sa apoy ng Hari ng Babilonia. Kamuhian natin ang kasalanan, alang-alang sa ating mga kaluluwa, hanggang sa kamatayan, upang tayo'y matulungan nito sa oras ng ating pangangailangan, gaya ng ginawa nito kay Susanna. Huwag nating pagnasa ang sari-saring masasarap na pagkain, baka iwan tayo nito, gaya ng hindi nito iniwan ang mga tumanggap ng pagkain mula sa lamesa ni Nebucadnezzar. Mahalin natin ang paghihirap sa lahat ng bagay, upang tayo'y magalak, gaya ng paggalak nito sa mga kasama ni Azariah. Huwag tayong maging mapanlinlang, gaya ng mga Babilonyo na nagreklamo laban sa mga tapat. Gampanan natin ang ating mga (panalangin) na paglilingkod nang hindi nagpapasasa sa katamaran ng katawan, tulad ni Daniel, na mas piniling mamatay kaysa talikuran ang mga panalangin na iniaalay niya araw-araw. Sapagkat ang Diyos ay makapangyarihan upang ingatan ang mga umiibig sa Kanya mula sa mga tukso, at upang lipulin ang masasama. Kaya ang pananampalataya ng matuwid (Daniel) sa Diyos ay ginawang tupa at mga lalaking tupa ang mga hayop. Mapalad ang Diyos ng pagsisisi, at mapalad sa Kaniya ang siyang umibig sa Kaniya (pagbabago) at nagpakumbaba ng kaniyang leeg sa pamatol ng Kaniyang kalooban (pagbabago), hanggang sa siya'y muling ipanganak mula sa itaas ayon sa kalooban ng Diyos.

29. Kaya, kapatid, ang tao ay nangangailangan ng malaking paghuhusga, ang pagputol sa bawat laman na pagnanasa, at pagbabantay sa lahat ng kanyang mga lakad, upang hindi siya maligaw o mahulog sa mga kamay ng kanyang mga kaaway (ng pagsisisi). Kaya naman, ang pagkahilig sa pagiging matuwid sa sarili ay nagpapatigas sa kanya, ang paghatol sa mga makasalanan ay nagtutulak sa kanya palayo, at ang kahihiyan ng mga pabaya ay siyang naghihiwalay sa kanya. Nakatala tungkol sa kanya sa Kawikaan: *'Ang mga daan patungo sa kanyang bahay ay makitid; ang tinapay ng tamad ay hindi niya kinakain. Gumagawa siya ng magagarang kasuotan para sa kanyang asawa. Siya ay parang mangangalakal na naglalayag mula sa malayo: nagtitipon siya ng kayamanan para sa kaniyang sarili'* (Kaw. 31:27, 22, 14). Magsikap tayo samakatuwid na maunawaan ito mula sa mga salitang ito. Ang isang mangangalakal, kapag nagpapasakay ng kargamento sa barko, ay hindi naglalagay ng isang uri lamang ng kalakal dito, kundi lahat ng bagay na alam niyang magbibigay sa kaniya ng tubo. Kapag nakita niya ang isang taong nagkakaroon ng pagkalugi, hindi niya ito kinakalaban, kundi kinakalaban niya ang mga yumaman at namumuhay nang payapa sa kanilang mga tahanan. Iiwasan niya ang anumang magdudulot ng pagkalugi, at sasagutin ang anumang magdudulot ng kita hanggang sa makabili siya ng sarili niyang barko. Ang hindi nagbabagong tuntunin niya ay ito: anumang nagbibigay sa kanya ng tubo, dapat niyang muling saluhin, at itanong sa mga hindi siya naiinggit—yaong mga yumaman at payapa sa kanilang mga tahanan—kung gaano karami ang dapat niyang ibenta nito, at gaano karami ang dapat niyang bilhin niyon. Ganito ang kaluluwang nagnanais makaharap sa Diyos nang walang sagabal. Hindi ito nasisiyahan sa iisang pakikipagsapalaran, kundi hinahanap ang bawat pakikipagsapalaran na kapaki-pakinabang (para sa kaligtasan); at kung malalaman nito ang anumang pakikipagsapalaran na hindi kapaki-pakinabang, lumalayo ito rito, baka ito'y malugi.

30. Ngayon, kapatid ko, tinawag mo ba ang iyong sarili na isang mangangalakal ni Jesus? Kung gayon, mag-ingat kang maging isa. Ang kalakalan ng Hari ay malayo sa anumang nagdudulot ng pagkalugi. Narito ang mga bagay na walang pakinabang para sa Kanya: luwalhati ng tao, kapalaluan, pagkamakatarungan sa sarili, kayabangan, masasakit na salita, pagsunod sa sariling hilig, pagmamayabang, at pagmamahal sa

libangan. Lahat ng bagay na ito ay walang pakinabang para sa mga mangangalakal ni Jesus, at imposible para sa kanila na akitin Siya kung mayroon silang ganitong mga bagay sa kanilang tindahan. Suriin mo ang iyong sarili, kapatid: ano ang nasa loob mo? Hayaan mong suriin ng iyong isip ang iyong mga damdamin: alin sa mga ito ang nagbubunga para sa Diyos, at alin ang hinihila patungo sa kasalanan? Hindi ba't nahuhumaling ang iyong mga mata sa tamis ng kasiyahan? Hindi ba't napapailalim ang iyong dila sa kawalang-galang? Hindi mo ba nakikita ang iyong puso na nagagalak sa karangalan ng tao? Hindi ba nasisiyahan ang iyong mga tainga sa tsismis? Lahat ng ito ay nakasasama sa isip. Sa Aklat ng Levitico ay nakasulat: *'Ganito ang sasabihin mo kay Aaron: "Huwag mong ihahain sa aking dambana ang alinmang malinis na hayop na may kapintasan; baka ka mamatay"'* (Lev. 22:18, 20). Si Aaron ay simbolo ng isip. Dahil karaniwang hinihaluan ng kaaway ang kanyang kasamaan sa mga matuwirang gawain, inutusan ng Diyos na suriin ang mga ito bago ihain sa Kanya, baka mamatay ang isang tao. Ang kamatayan, gayunpaman, ay nangangahulugang bumaba mula sa pagninilay at makipagkasundo sa mga naghahangad na dungisan ang mga pandama.

31. Ganito ang mga salita ng mga taong minahal si Jesus at inilagay ang kanilang tiwala sa Kanya! At ang kanilang mga kaluluwa ay naging isang nobya na pinalamutian ng bawat birtud, na may sariling banal na salamin, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Ngunit tayong lahat, na may hubad na mukha, ay tumitingin sa kaluwalhatian ng Panginoon, ay binabago tungo sa iisang larawan mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian, gaya ng sa pamamagitan ng Espiritu ng Panginoon'* (2 Cor. 3:18). Sapagkat *'ngayon ay nakikita natin sa pamamagitan ng salamin, sa madilim; ngunit pagkatapos ay makikita natin nang harapan'* (1 Cor. 13:12). Kaya, ang mga naging nobya Niya sa pamamagitan ng kabanalan ay tumitingin sa kanilang sarili, na parang sa salamin, upang makita kung may mantsa sa kanilang mukha, baka ikagalit ng kanilang Nobyo. Sapagkat hinahanap Niya ang mga dalaga, dalisay sa kaluluwa, walang kapintasan, gaya ng nasusulat tungkol kay Rebeka, na siya ay napakaganda ng mukha at hindi pa nakakilala ng lalaki (Gen. 24:16). At sinasabi ng Propeta: *'Dadalhin sa hari ang mga dalaga sa kanyang likuran; ang kanyang mga tapat ay dadalhin sa Iyo'* (Awit 44:15). Ang *'dadalhin'* ay tumutukoy sa Kanyang banal na pagkatao, at ang *'ang kanyang mga tapat'* ay sa kanilang pagkaugnay sa Kanya. Sapagkat ang muling pagsilang sa pamamagitan ng banal na binyag ay nagbagong-bago sa kanila mula sa lahat ng luma, samantalang ang pagsisisi ay naglilinis sa kanila at ginagawang banal na mga birhen, na nakalimot sa lahat ng luma at hindi na nila ito naaalala, gaya ng sinabi ng Propeta sa kanila: *'Makinig, O anak na babae, at tingnan; ikiling mo ang iyong tainga, at kalimutan mo ang iyong bayan at ang bahay ng iyong ama. Kanita'y hangarin ng Hari ang iyong ganda'* (Awit 44:11–12). At ang lahat ng makalangit na hukbo ay mamamangha sa kaniya, dahil sa kalinisan na ipinagkaloob ng pagsisisi sa kaniya at nagawa siyang isang katawan kasama ng Panginoon, at sasabihin nila: *'Sino itong umaakyat, na maputi at pinalamutian ng kaniyang kapatid?'* (Kanta ng mga Awit 8:5)?

32. Iukol natin nga ang buong ating lakas, na may luha, sa pagsisikap nang paunti-unti hanggang sa ating maalis ang mga gawa ng lumang tao, at upang ingatan ang ating sarili laban sa bawat makasirang gawa, hanggang sa dumating sa atin ang Kanyang pag-ibig at, matapos tayong alisin sa larawan ng sa lupa, ay ilagay sa ating mga puso ang Kanyang banal na langitnang larawan, upang tayo ay maging karapat-dapat sa Kanya, malinis mula sa bawat kasamaan, gaya ng sinabi ng Apostol: *'Kung paanong isinuot natin ang larawan ng sa lupa, gayon din naman isusuot natin ang larawan ng sa langit'* (1 Cor. 15:49). Dahil alam ng Apostol na walang taong walang kasalanan mula nang naganap ang pagsuway, at ang pagsisisi ay makapagbabalik sa tao sa walang-kasalananang pagkabago; kaya't sinabi niya na dapat nating talikuran ang mga gawa ng sinumang lumabag sa Utos, at isabuhay ang mga gawa—ito ay, ang mga banal na Utos ng ating Panginoong Jesucristo, na nagpakita ng awa at pinasan ang pagkaalipin ng tao, upang itungo siya sa lihim na paraiso at ipagkaloob sa kaniya ang lahat ng Kanyang mga banal na birtud, na nagpapahintulot sa kaniyang matikman ang puno ng buhay, na siyang kalinisan na ipinahayag Niya sa Kanyang Sarili, at matapos mapayapa ang mga Kerubin sa pamamagitan ng kanilang nagliliyab na sandata, na nakatalaga upang bantayan ang daan patungo sa puno ng buhay—na siyang kaalaman sa Kanyang mga banal na salita, na nagpoprotekta sa kanila (ang mga tapat) sa lahat ng oras, at tinakpan ang kanilang mga tainga mula sa bawat salita ng ahas, pinaaalalahanan sila ng mapait na pagkaalipin na dati nilang kinalagyan, baka bumalik sila rito muli, at tinuturuan silang magbigay ng walang patid na pasasalamat sa Kaniya na tumubos sa kanila sa pamamagitan ng Kanyang mahalagang dugo. Binawi Niya ang talaan ng kanilang pagkaalipin sa pamamagitan ng Krus (Col. 2:14) at ginawa Niya silang mga kapatid at kaibigan (Juan 15:14; 20:17), nang ibuhos Niya ang Kanyang Espiritu sa kanila sa pamamagitan ng biyaya at pinalubag ang kanilang mga puso, sinabi Niya: *'Umakyat ako sa aking Ama at inyong Ama, at sa aking Diyos at inyong Diyos'* (Juan 20:17). Bukod pa rito: *'Ama, nais Ko na kung nasaan Ako, ay naroroon*

din sila sa Akin, sapagkat inibig Mo sila gaya ng pag-ibig Mo sa Akin' (Juan 17:24, 23). Ipinakita rin Niya sa atin na hindi Niya ito sinabi tungkol sa lahat, kundi tungkol sa mga yaong, matapos isantabi ang sarili nilang kalooban, ay sumunod sa Kanyang banal na kalooban, at pinutol ang kanilang sarili mula sa bawat pagnanasa para sa mundong ito. Sapagkat sinabi Niya: *'Pinili ko sila mula sa sanlibutan; dahil dito kinamumuhian sila ng sanlibutan, sapagkat hindi sila mula sa sanlibutan'* (Juan 15:19; 17:9, 14). Nakikita mo ba na ang mga nagsipag-iwan sa mga bagay na makamundo ay sila mismo ang hinatulang karapat-dapat na maging mga nobya ng Panginoong Hesus? Nananatili sila sa pagkakaisa sa Kanya, gaya ng sinabi ng Apostol: *'Dahil dito, iiwan ng lalaki ang kanyang ama at ina at sasandig sa kanyang asawa, at ang dalawa ay magiging isang laman. Ito ay isang dakilang hiwaga: subalit nagsasalita ako hinggil kay Cristo at sa Iglesia'* (Efe. 5:31, 32). At muling sinabi niya: *'upang ako'y maging kasamang tagapagmana, kasamang manggagawa, at kasamang tagapag-bahagi ng Kaniyang pangako tungkol kay Cristo Jesus sa pamamagitan ng ebanghelyo'* (Efe. 3:6). Nakikita mo ba na ang Kaniyang Banal na Espiritu ay nananahan sa loob ng mga itinuring na karapat-dapat na maging isang katawan kasama ang Panginoon? At tinutulungan Niya sila; inaalagaan Niya sila, gaya ng sinabi ng Panginoon: *'Hindi kayo ang magsalita, kundi ang Espiritu ng inyong Ama na nagsasalita sa pamamagitan ninyo'* (Matt. 10:20). Gayundin, sinasabi ng Apostol: *'Ngunit ipinahayag sa atin ng Diyos ang mga bagay na ito sa pamamagitan ng Kanyang Espiritu; sapagkat sinisiyasat ng Espiritu ang lahat ng bagay, pati na ang mga kailaliman ng Diyos'* (1 Cor. 2:10). *'Ngunit tayo,'* dagdag niya, *'ay may pag-iisip ni Cristo'* (v. 16). Paano nga, posible bang magkaroon ang pag-iisip ni Cristo ng anumang kaisipan tungkol sa kasalanan?

33. Pagnilayan mong mabuti ang hiwagang ito, kapatid, sa iyong puso: na ang bawat uri sa lupa ay nanganak ng kapwa uri nito, at hindi ng ibang uri, maging ito man ay hayop na pang-alaga, mabangis na hayop, reptilya, o ibon. Bakit dinala ng Diyos silang lahat kay Adan – upang makita kung mayroon pang katulad niya? At wala ni isa man ang natagpuan, sapagkat hindi sila mula sa kanyang kalikasan. Pagkatapos, kumuha ang Diyos ng isa sa mga tadyang ni Adan at nilikha ang kanyang asawa mula rito, gaya ng pagkuha Niya sa kanya mula sa lalaki. Ang dakilang hiwagang ito ay matatagpuan din sa mga nagiging nobya ni Cristo, sapagkat sila ay mula sa Kanyang sariling diwa sa pamamagitan ng muling pagsilang, at mula sa Kanyang banal na katawan, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Tayong lahat ay isang katawan kay Cristo, at bawat isa ay mga miyembro ng isa't isa'* (Roma 12:5). At muli: *'Sapagkat tayo ang mga miyembro ng Kanyang katawan, ng Kanyang laman at ng Kanyang mga buto'* (Efe. 5:30). Nakikita mo ba kung ano ang Kanyang ninanais? Na ang tao ay maging katulad Niya sa lahat ng paraan, gaya ng pagiging katulad ni Eba kay Adan sa lahat ng paraan. Sapagkat, kung taglay natin ang katangahan ng mga hayop, o ang kasakiman ng mga mabangis na hayop, o ang pabagu-bagong-loob ng mga ibon, o ang lason ng mga reptilya, ang ganoong mga kaluluwa ay hindi maaaring maging mga birhen at nobya n, sapagkat hindi sila naaayon sa Kanyang mga gawa. Nakikita mo ba, kapatid, kung paanong Nais Niya na maging katulad ng Diyos ang tao, malaya sa anumang hindi likas, upang maging karapat-dapat na maging Nobya Niya? Nakikilala ng kaluluwa ang sarili nitong mga iniisip sa pamamagitan ng mga gawa nito. Kung isinasagawa nito ang mga gawa ng Espiritu, malinaw na nananahan ang Banal na Espiritu sa loob nito, sapagkat ang mga gawa ng Espiritu ay muling isinilang ang kaluluwa, ginagawang walang pagnanasa. At hindi posible na hindi manahan ang Banal na Espiritu sa ganitong kaluluwa, gaya ng sinabi ng Panginoon: *'Kung iniibig ninyo Ako, tuparin ninyo ang Aking mga utos. At hihingi ako sa Ama, at bibigyan Niya kayo ng ibang Tagapagtaguyod—ang Espiritu ng katotohanan'* (Juan 14:15–17). At sinasabi rin ng Apostol: *'O hindi yata ninyo kilala ang inyong sarili, na si Jesucristo ay nasa inyo—maliban na lamang kung kayo'y mahina ang loob?'* (2 Cor. 13:5).

34. Nakikita mo ba na kung ang sinuman ay walang mga gawa ni Jesus, sila ay mangmang at hindi ang Kaniyang nobya? Inihanda ng lahat ng dalaga ang kanilang mga sulo, ngunit ang mga kulang sa gawa ay naiwan sa labas ng pinto. Isang lambat na inihagis sa dagat ang nakalikom ng sari-saring uri ng isda, ngunit tanging ang mabubuti lamang ang tinanggap sa kaharian. Ang mga damo ay tumubo kasabay ng trigo, ngunit nang dumating ang anihan, tinali sila sa mga bunton at itinaon sa apoy. Nanatili sa baging ang lahat ng sanga, ngunit ang mga hindi namunga ay itinaon sa apoy. Nagpastol ang mga tupa kasama ang mga kambing, ngunit dinala Niya lamang ang mga tupa sa Kanya, samantalang itinaon ang mga kambing. Naghasik ang nagtatanim ng lahat ng kanyang mga buto nang pantay-pantay, ngunit natuwa lamang siya sa mga tumubo sa mabuting lupa. Ang nagbigay ng pilak (talento, mnás) ay ibinigay ito nang walang pagkiling, ngunit ang nagparami lamang nito ang nagdulot sa kaniya ng kagalakan. Lahat ay inimitahan sa kasal, ngunit ang walang kasuotang pangkasal (ang hari) ay inutusan na ihagis sa labas sa kadiliman. Ang mga salitang ito ay tumutukoy sa atin, sapagkat tayong lahat ay nagsasabing naniniwala tayo, ngunit ang mga walang mga gawa ng Kanyang

Pagkadiyos, ay itataboy Niya, gaya ng sinabi Niya: *'Sapagkat marami ang tinawag, ngunit iilan ang pinili'* (Mateo 22:14).

35. Suriin natin ang ating sarili, mga kapatid, at pagnilayan ang ating mga gawa bago natin makasagupa ang Panginoon. Huwag nating tingnan ang mga sumusunod sa laman ng kanilang puso, baka sayangin natin ang dakilang kayamanang matatagpuan natin sa oras ng pangangailangan. Pagsikapan nating makamtan ito, at hamakin natin ang mga iiwan natin bilang kaaway. Pag-isipan natin ang mga ginugol ang lahat ng kanilang pagsisikap sa paghahangad ng mga panandaliang kayamanan, na iniwan ang mga ito at pumanaw, at dahil dito ay minana nila ang Gehenna, sapagkat ayaw nilang sundan ang mga yapak ng Panginoon, upang maging karapat-dapat na maging mga nobya Niya. Kaya't magsikap tayo sa panalangin sa Diyos na may luha, may malungkot na puso at lihim na pagdadalamhati, upang hindi tayo mahulog sa kaparehong kahihiyan na kanilang naranasan. Sapagkat kapag bumabagyo sa dagat at maraming barko ang napapahamak samantalang ang iba ay nanatiling buo, hindi nila sinasabi, 'Kami rin ay lulunukin ng kailaliman, gaya nila,' kundi hinihikayat nila ang isa't isa na huwag panghinaan ng loob at nananalangin sa Diyos na tulungan sila. Tunay nga, isang malaking bagyo ang bumabagsak sa lupa. Kaya't pilitin natin ang ating sarili sa lahat ng paraan na magpagal, at sumigaw sa Panginoon, baka tayo'y mapahamak: gaya ng, kapag may bagyo sa dagat, ang kapitan ng barko ay laging may nakikitang mga taong nagbibigay-lakas-loob sa kanya, maging sa mga marino man o sa mga pasahero. (Alamin natin na) kung ang isang tao ay hindi naglilinis sa kanyang sarili mula sa bawat bagay na humahantong sa pagkawasak, hindi siya maliligtas mula sa dagat na ito na binabayo ng bagyo. At hindi rin makapagsalita si Moises ng kanta sa Panginoon hanggang sa siya ay makatawid sa dagat at makita ang kamatayan ng mga nagsikap na panatilihin ang kanyang bayan sa Ehipto, upang manatili sila roon bilang mga alipin. At nang naitawid na niya sila, nang tuluyan na silang malaya, saka lamang siya sumigaw: *'Umawit tayo sa Panginoon, sapagkat Siya'y nagwagi nang may kaluwalhatian; itinaon Niya ang kabayo at ang sakay nito sa dagat'* (Ex. 15:1).

36. Kaya, kapag iniligtas ng isip ang mga kakayahan ng kaluluwa mula sa mga pagnanasa ng laman at itinabi ang mga ito, ang haligi ng pagmumuni-muni ay maghihiwalay sa kaluluwa mula sa mga pagnanasa ng laman. Pagkatapos, kung makita ng Diyos ang kawalang-hiya ng mga pagnanasa habang sumasabug ang mga ito sa kaluluwa, na nagsisikap panatilihin ang mga pandama nito sa kasalanan, samantalang ang isip ay walang patid na nakaupo kasama ng Diyos sa lihim, ipinapadala Niya ang Kanyang tulong at sinisira Niya ang mga ito nang sabay-sabay, gaya ng nakasulat: *'Sinabi ng Panginoon kay Moises: "Bakit ka sumisigaw sa Akin? Iutos mo sa mga Israelita na ihanda ang kanilang sarili. At ikaw, kunin mo ang tungkod na nasa iyong kamay at iunat mo ito sa ibabaw ng tubig ng dagat—at ito'y mangatutuyo"* (Ex. 14:15–16). Tapat ang Diyos na mag-abot ng tulong kay Moises kahit ngayon, upang iligtas ang Israel mula sa mga kamay ng mga Ehpsiyo—na minsan naming pinagbigyan ang mga pagnanasa—upang tayo rin ay maituring na karapat-dapat na magkantang bagong awit sa Kanya, na nagsasabing: *'Kantahan natin ang Panginoon, sapagkat Siya ay nagpakaluwalhati sa Kanyang sarili nang marilag'*. Ngunit paano natin masasabi, *'sapagkat Siya ay maluwalhatian pinadakila'*, kung tayo ay kumakapit sa ating mga kaaway at kusang lumalapit sa Ehipto, na nananabik sa pagkain doon, at hinihikayat si Aaron: *'Gawin mo kaming mga diyos'* na magbabalik sa amin sa Ehipto (Ex. 32:1)—at kung tayo'y napakababa dahil sa ating duwag na puso na hinamak ang espirituwal na pagkain. Ngunit ang Diyos ay sapat na makapangyarihan upang ibalik si Moises sa amin mula sa bundok upang lipulin ang baka na sumusugat, na siyang nagpasiklab ng galit ng Diyos. Ang Diyos, na nagkaloob sa atin ng pagsisisi, ay may kakayahang ibalik tayo sa Kanya nang muli, at patatagin si Moises na ipanalangin tayo, na nagsasabing: *'Kung ipapatawad Mo ang kanilang mga kasalanan, ipatawad Mo sila; ngunit kung hindi, burahin Mo ako sa aklat ng buhay'* (Ex. 32:32), at upang isuot kay Hesus ng kapangyarihan, sa takdang panahon, upang lipulin ang pitong bansa na, sa pamamagitan ng kanilang mapanelos na katusuhan, ay ginawang pag-aari ang Lupang Pangako – upang ang Israel ay matanggap ang kanyang mana, na nananahan doon nang walang selos magpakailanman. Amen. Siya ang lakas, Siya ang tulong, Siya ang proteksyon, Siya ang karunungan, Siya ang depensa. Nasa ating kalooban Siya, O Panginoong Jesucristo, para sa kaluwalhatian at karangalan ng Diyos Ama at ng Espiritu Santo, ' ' bago pa ang mga panahon, ngayon at magpakailanman. Amen. Kapag nabasa mo na ito, kapatid, sikapin mong isabuhay ito, upang ingatan ka ng Panginoon sa oras ng tukso. Amen.

26. Ang mga salitang ipinamana ni Abba Peter, isang alagad ni Isaias

1. Sinabi ng aking ama: 'Magkaroon ka ng matatag na loob upang maibalik sa ayos ang kailangang itama. Ang kadalisan ay nananalangin sa Diyos. Ang takot sa Diyos at ang pagpipigil sa sarili (sa lahat ng bagay) ang nag-aalis ng mga kasalanan. Kung ang isang tao ay nagtataglay ng diwa ng paghihiganti sa kanyang puso, ang kanyang panalangin ay walang kabuluhan. Huwag kang maghanap ng payo o gabay (tungkol sa mga bagay) ng panahong ito, at huwag mo rin itong ibigay sa mga nanghihingi sa iyo. Panatilihing bukas ang iyong mga tainga sa mga nagsasalita sa loob mo, at ipanalangin sa Diyos na ipagkaloob sa iyo ang kaloob ng pagkilala kung kaninong salita ang dapat pakinggan. Gamitin mo ang iyong lakas upang hindi ka magsabi ng isang bagay sa iyong mga labi habang may iba kang tinatago sa iyong puso.

2. Muli niyang sinabi na ang pagpapakumbaba sa harap ng Diyos nang may pag-unawa, at ang pagsunod sa mga utos nang may kababaang-loob, ay nagbubunga ng pag-ibig, at ang pag-ibig ay nagbubunga ng kawalan ng pagnanasa.

3. Sinabi rin niya na ang sinumang nagsasanay ng katahimikan ay dapat suriin ang sarili tuwing oras upang makita kung nalampasan na niya ang mga dapat sanang magpapanatili sa kanya na nakabitin sa hangin, at kung nakalaya na siya mula sa kanila habang nananatili pa rito. Hangga't nananatili siyang nasasailalim sa kanilang pagkaalipin, hindi pa siya nakalaya (mula sa kanila). Kaya't may pagsisikap na dapat niyang gampanan hanggang ang biyaya ay sumaiyo.

4. Muli niyang sinabi: 'Ang taong may dalang paghatol sa kanyang puso ay malayo sa biyaya ng Diyos.' Nang tanungin ko siya tungkol dito, sinabi niya: 'Kung nais mong sumunod sa ating Panginoon, si Jesucristo, panatilihin mo ang Kanyang salita; kung nais mong ipako ang makalupang tao kasama Niya, dapat mong putulin ang mga humihiwalay sa iyo mula sa krus, ihanda ang iyong sarili na magtiis ng kahihyan, pakalmahin ang mga puso ng mga nagpapait sa iyo, magpakumbaba, pamahalaan ang iyong sariling mga pagnanasa, manahimik ang iyong mga labi, at huwag hatulan ang sinuman sa iyong puso.

5. Sinabi rin niya na ang isang taong nasa katahimikan ay dapat magkaroon ng takot na makaharap ang Diyos na para bang kakunin nito ang kanyang hininga; hangga't hinihila ng kasalanan ang kanyang puso patungo rito, hangga't hindi pa nagiging ganap sa kanya ang takot, at ang awa ay malayo pa rin sa kanya.

6. Muli niyang sinabi: 'Nakakalungkot na ang ating mga labi ay may kawalang-interes, ngunit ang ating mga puso ay puno ng kasamaan at kalupitan.'

7. Sinabi rin niya na kung ang isang tao ay hindi nagsusumikap, hanggang sa kamatayan, na gawing katulad ng katawan ni Hesus na minamahal ang kanyang katawan, hindi niya Siya makakasalamuha nang may kagalakan, at hindi pa rin siya maliligtas mula sa mapait na pagkaalipin.

8. At ito pa ang sinabi niya: 'Kaawaan! Kaawaan! Kaawaan! Napakasahol ng kalagayan ng kaluluwa! Sa anong kadalisan ito nilikha, at sa ilalim ng anong kapangyarihan ito ngayon nakatayo, at sa anong kawalang-kabuluhan ito nakatali!'

9. Sinabi rin niya: 'Habang nasa katawang ito ka, ipinamamanman ko sa iyo, huwag mong paburen humina ang iyong puso; sapagkat kung paanong hindi maaaring umasa ang isang tao ng bunga mula sa kanyang pananampalataya habang ito'y sumisibol pa lamang sa kanyang bukid—dahil hindi niya alam kung ano ang mangyayari rito bago ito maitabi sa kanyang mga kamalig—ganyan din, hindi maaaring paburen ng isang tao na humina ang kanyang puso "*habang may hininga pa sa kanyang mga butil*" (Job 27:3), at kung paanong hindi alam ng tao kung anong kapighatian ang sasapit sa kanya hanggang sa kanyang huling hininga, gayon din hindi dapat pabayaan ng tao ang kanyang puso habang may hininga pa siya, kundi dapat laging manalangin sa Diyos para sa Kanyang tulong at awa.

10. Tinanong ko siya, at sinabi: 'Ama, ano ang kababaang-loob, at ano ang nagbubunsod nito?' At sinabi niya sa akin: 'Ang pagsunod, ang pagsupil sa sariling kalooban nang may kababaang-loob nang walang paghihirap, ang pagiging dalisay, ang pagtanggap ng mga insulto, ang pagtitiis sa mga salita ng kapwa nang walang pasanin—ito ang kababaang-loob.'

11. Nagpatuloy siya sa pagsabi: 'Mapalad ang siyang nakamtan ang bagong tao bago makilala si Cristo.' Sinabi rin ng Apostol na '*ang laman at dugo ay hindi makapanahinang-ari ng kaharian ng Diyos*' (1 Cor. 15:50), at sinabi pa niya: '*Sapagkat mayinggit, pagtatalo at pagkakabahagi sa inyo, hindi ba kayo kumikilos nang laman at naglalakad ayon sa laman?*' (1 Cor. 3:3)?

12. Muli niyang sinabi: ang dahilan kung bakit tayo nasa ganitong mga pagsubok sa kamay ng ating mga kaaway ay dahil hindi natin lubos na nakilala ang ating mga kasalanan o naranasan ang pagdadalamhati nang may paghuhusga; sapagkat kung ang pagdadalamhati ay lilitaw sa ating kalooban, ilalantad nito sa atin

ang ating mga kasalanan. Kaya, kapag ipinagkaloob sa atin na makita ang ating mga kasalanan sa katotohanan, tayo ay mahihiya na tumingin man lang sa mga mukha ng mga nakatayo sa ating harapan, o kahit sa mga babaeng walang hiya, sapagkat mas marangal pa sila kaysa sa atin; sapagkat ginagawa nila ang kanilang mga kasalanan nang may ganoong kapal ng mukha dahil hindi nila kilala ang Diyos, samantalang ang ating mga puso ay puno ng kasalanan, kahit na tayo ay mga mananampalataya.

13. Muli siyang nagsabi: Ang pagtitiis sa pang-iinsulto at pagsuko ng sariling kalooban sa kapwa alang-alang sa Diyos, upang hindi makapasok ang kaaway, ay nagpapakita ng isang taong may gawa; sapagkat kung ang sinuman ay may matalas na pag-iisip at nakatayo nang may katwiran sa paanan ng Panginoong Hesus, mag-iingat siyang putulin ang kanyang sariling kalooban— upang hindi siya mapaghiwalay sa kanyang minamahal na Panginoon. Ngunit ang taong matibay sa kanyang sariling kalooban sa lahat ng bagay ay hindi payapa kahit sa mga tapat, sapagkat ang duwag, galit, at sama ng loob sa kanyang kapatid ay sumasabay sa kanyang puso saan man siya magpunta. Ang sinasabi ng sinumang, 'Walang mangyayari sa akin kung magsasalita ako o makikinig,' ay parang bulag na tao na, maging papasok man o palabas, ay hindi nakakakita ng liwanag. Unawain ito mula sa nangyayari sa araw: kahit isang maliit na ulap na dumaraan ay maaaring takpan ang liwanag at init nito. Ngunit hindi ito halata sa lahat, kundi sa mga may kaalaman lamang.

14. Muli siyang nagsabi: 'Ang taong palaging tumitingin sa sariling mga kasalanan ay walang dila upang makipag-usap sa sinumang ibang tao.'

15. Muli niyang sinabi: 'Kamuhian ninyo ang lahat ng bagay sa mundo, at ang ginhawa ng katawan, sapagkat ginagawang kaaway ninyo ng Diyos ang mga ito. Kung paanong ang taong may kaaway ay nakikipagdigma laban sa kanya, gayon din naman dapat nating labanan ang ating sariling katawan, upang hindi natin ito bigyan ng anumang kapahingahan.'

16. Muli siyang nagsabi: 'Ang isang deboto na umiibig sa Diyos ay dapat magbigay-pansin sa bawat kaisipan niya, at suriin ito at isaalang-alang kung nagmula ito sa kanyang katawan o hindi. Sapagkat sa lawak na may kapangyarihan ang mga hindi likas na pagnanasa sa alinman sa kanyang mga miyembro, sa ganoong lawak ay hindi pa siya itinuturing na isang birhen.'

17. Tinanong ko siya: 'Ano ang kahulugan ng mga salita ng panalangin sa Ebanghelyo: "*Banalin ang Ngalan Mo*"?' At sinabi niya: 'Ito ay para sa mga ganap na perpekto, sapagkat imposible na ang Ngalan ng Diyos ay mapabanal sa loob natin, na pinamumugaran ng mga pagnanasa.'

18. Muli niyang sinabi: 'Itinuro sa atin ng ating mga sinaunang Ama na ang pag-urong (mula sa mundo) ay pagtakas mula sa katawan (pagpapawalang-bahala sa katawan) at pagninilay sa kamatayan.'

19. Muli niyang pinag-usapan ang kapayapaan sa kapuwa, na sinasabing kung saan walang kapayapaan, hindi nananahan ang Diyos. Ang taong nakikilala ang sariling mga kasalanan ay nakikilala rin ang kapayapaan. Sapagkat hindi ang kasalanan ang hindi nag-iiwan ng puwang para manahan ang Diyos, kundi ang kapalaluan. Si David, ayon sa kaniya, nang makipagtalik sa asawa ni Urias, ay wala nang ibang inialay sa Diyos bilang hain para sa kaniyang mga kasalanan kundi ang mga salitang ito: '*Ang pusong durog ay hain sa Diyos; ang pusong durog at nagpapakumbaba, Diyos, hindi mo wawalang-bahala*' (Awit 50:19).

20. Muli niyang sinabi na ang duwag at ang paghatol sa iba ay pinupuno ang isipan ng paghihimagsik at pumipigil dito na makita ang liwanag ng Diyos.

21. Muli niyang sinabi: 'Pagsikapan mong gawin ang buong makakaya upang maiwasan ang sumusunod na tatlong pagnanasa na sumisira sa kaluluwa: kasakiman, ambisyon, at pag-ibig sa kaluwagan; sapagkat kapag nangingibabaw na ang mga ito sa kaluluwa, pinipigilan nila itong umunlad.'

22. Muli siyang nagsabi: 'Kung, habang nakaupo ka sa iyong selda, may pumasok na kaisipan sa iyo na husgahan ang iyong kapuwa, kaniya mong husgahan sa pamamagitan ng pagsukat ng iyong sariling mga kasalanan, na nagkukunwaring mas malaki ang iyong mga kasalanan kaysa sa kaniya. Gayundin, kung maiisip mong gumagawa ka ng matutuwid na gawa, huwag mong isipin na kaaya-aya ang mga ito sa Diyos.' Ang bawat malusog na bahagi ng katawan ay inaalaan at inaalay ang malasakit sa maysakit na bahagi, na nagsasabing, 'Mayroon akong pagkakatulad dito,' at nakikiramay dito hanggang sa ito'y gumaling. Ang taong matigas ang puso ay nagsasabi sa kanyang puso: 'Hindi ako kailanman nagkasala', samantalang ang taong may kababaang-loob ay tinatanggap ang pag-aalipusta ng kanyang kapwa, na nagsasabing: 'Ako ang nagkasala'. Ang naghamak sa pagpapakumbaba ay nasa puso niyang siya ay matalino at hindi kailanman nakasakit ng sinuman, samantalang ang natatakot sa Diyos ay inaalaan ang mga birtud, baka mawalan man lang ng isa sa mga ito.

23. Muli niyang sinabi: 'Kung, habang nakaupo ka sa iyong selda, isinasagawa mo ang paglilingkod (*leitorgian*) sa Diyos habang nakaupo ka sa iyong selda, at ang iyong puso ay naaakit sa anumang hindi mula sa Diyos, subalit iniisip mong hindi ito kasalanan—na mga kaisipan lamang ito at hindi kasalanan—kung gayon (malaman mong) ang paglilingkod na isinasagawa mo nang tahimik ay hindi totoo. Kung sasabihin mo, 'Tinatanggap ng Diyos ang paglilingkod ng puso na isinagawa ko nang tahimik', kung gayon (dapat kang sumang-ayon na) kahit na ang iyong puso ay nakikipagsabwatan sa kasamaan nang tahimik, ang katahimikan na iyon ay itinuturing na kasalanan laban sa Diyos.

24. Tinanong ko siya, at sinabi niya na ang taong hindi makakita ng tulong sa panahon ng digmaan o kapayapaan ay hindi makapaniwala.

25. Muli siyang nagsalita tungkol sa pagtuturo, na sinasabing likas sa bagay na ito ang takot, baka makasala ang isang tao laban sa kanyang itinuturo: sapagkat sa sandaling makasala siya, hindi na siya makapagturo.

26. Muli siyang nagsalita tungkol sa Banal na Komunion: 'Kawawa ako! Kawawa ako! Sapagkat kung nakikisalamuha ako sa mga kaaway ng Diyos, anong uri ng pakikipag-isa ang magkakaroon ako sa Kanya? Kaya, sa pamamagitan ng paglahok, dinadala ko ang paghuhukom at paghatol sa aking sarili. Sapagkat ito ang salitang sinasabi namin: 'ang banal para sa banal', ibig sabihin, ang banal (dapat makatanggap) ng mga banal (misteryo) na ito. Ngunit kung ako ay banal, sino nga ba ang kumikilos sa loob ko?

27. Tinanong ko siya, na nagsasabi: 'Ano ang takot sa Diyos?' At sinabi niya sa akin na ang taong humihilig sa anumang hindi mula sa Diyos ay walang takot sa Diyos.

28. Tinanong ko siya muli: 'Ano ang isang lingkod ng Diyos?' At sinabi niya sa akin na hangga't ang isang tao ay alipin ng kanyang mga pagnanasa, hindi siya maaaring ituring na lingkod ng Diyos; kundi siya ay lingkod ng siyang may kapangyarihan sa kanya.

29. Muli akong nagsalita: 'Kawawa ako! Kawawa ako! Sapagkat hindi ako nagsikap na linisin ang aking sarili, upang makatanggap ng biyaya. Kawawa ako! Kawawa ako! Sapagkat hindi ako nagsikap na magtagumpay sa pakikipaglaban sa aking mga kaaway, upang makapaghari kasama ni Cristo; sapagkat paano makalalapit sa kanyang Hari ang isang taong alipin ng iba? Kawawa ako!' Kawawa ako! Sapagkat ang Kanyang pangalan, O Panginoon, ay nasa akin, samantalang ako'y naglilingkod sa Kanyang mga kaaway. Kawawa ako! Kawawa ako! Sapagkat ako'y kumakain ng pagkain na kinamumuhian ng aking Diyos, at dahil dito, hindi Niya ako pinapagaling.

30. Dinalaw ko siya habang siya ay may sakit at natagpuan kong labis ang pagdurusa niya. Nang makita ang kalungkutan sa puso ko dahil sa pagdurusa niya, sinabi niya sa akin: 'Kapag sumasailalim sa ganitong mga karamdaman lamang, bahagya kong naaalala ang mapait na oras na iyon; ngunit ang kalusugan ng laman ay walang silbi (para sa ganitong mga hangarin).' Hinahangad nito ang matatag na kalusugan upang makipagdigma laban sa Diyos, ngunit ang punong-kahoy na binubuhusan ng tubig araw-araw ay hindi natutuyo, ni hindi rin ito tumitigil sa pagbubunga (ng sarili nitong uri).

31. Muli siyang nagsabi: 'Kailangan ng tao ang matapang at marangal na puso upang masigasig na tuparin ang mga utos ng Diyos.'

32. Muli siyang nagsabi: 'Kawawa ako! Kawawa ako! Sapagkat may mga tagausig ako sa harap ko, ang iba'y kilala ko at ang iba'y hindi ko kilala, at hindi ko sila maitatwa. Kawawa ako! Kawawa ako! Sapagkat may mga tagausig ako, at paano ko haharapin ang aking Panginoon at ang Kanyang mga banal, gayong hindi nila iniwan kahit isang bahagi ng aking katawan na buo sa harap Niya?'

33. Tinanong ko siya: 'Ano ang dapat gawin ng isang namumuhay nang tahimik?' At sinabi niya sa akin: 'Ang namumuhay nang tahimik ay nangangailangan ng tatlong (birtud) na ito: walang patid na takot, patuloy na panalangin, at walang humpay na pagbabantay sa sarili niyang puso.'

34. Nagpatuloy siya sa pagsabi na ang isang taong namumuno sa katahimikan ay dapat mag-ingat na huwag makarinig ng kahit isang salitang walang pakinabang sa kanya, sapagkat sinisira nito ang kanyang pagsisikap.

35. Muli siyang nagsalita tungkol kay Abba Serapion, na ikinuwento na nang tanungin siya ng isang matanda, 'Dahil sa pagmamahal, sabihin mo sa akin, paano mo nakikita ang iyong sarili?', sumagot siya, 'Ako ay parang isang taong nakatayo sa tore at nakatanaw sa labas, kumakaway sa mga dumaraan, upang hindi sila lumapit sa kanya.' At ang nakatatandang nagtanong sa kanya ay nagsabi sa kanya: 'Ako, sa aking bahagi, ay nakikita ko ang aking sarili na parang nagtayo ng bakod sa paligid ko at kinandado ito ng mga kandadong bakal, kaya kapag may kumatok, hindi ko alam kung sino iyon, o kung saan sila nanggaling, o kung ano ang

gusto nila, o kung ano ang itsura nila, at hindi ko binubuksan ang pinto para sa kanila hanggang sa sila'y umalis.'

36. Muli siyang nagsabi: 'Ang sinumang naghahanap sa Panginoon nang may pusong pinababa, dinirinig Niya siya, kung hihingin niya ito nang may pagkaunawa, at hinahanap Siya nang taimtim nang may pusong pinababa, at hindi nabibigkis sa anumang makamundo, kundi inaalagaan ang kaniyang kaluluwa nang may takot, upang maiharap niya ito nang walang kapintasan sa hukuman ng Diyos sa pamamagitan ng kaniyang sariling lakas.'

27. Tungkol sa 'Ingatan mo ang iyong sarili' (Deut. 15:9)

1. Ingatan ninyong mabuti ang inyong sarili, na may tapang at pananampalataya na ang ating Panginoong Jesucristo, na siyang Dios, at taglay ang di-mailarawang kaluwalhatian at kadakilaan, ay naging halimbawa para sa atin, *'upang tayo'y makasunod sa Kanyang mga bakas'* (1 Pedro 2:21), at alang-alang sa atin ay nagpakumbaba Siya sa pinakadakila at pinakamahuhusay na pagpapakumbaba, kinuha ang anyo ng isang alipin, nagpakalubha, itinuring na walang kabuluhan ang kahihiyan, tiniis ang maraming kahiya-hiyang panlalait, at gaya ng nasusulat, *'Tulad ng tupa na dinadala sa katayan, at gaya ng korderong tahimik sa harap ng nag-aahit nito, gayon Siya'y hindi nagbukas ng Kaniyang bibig. Sa kababaang-loob kinuha ang Kaniyang paghatol'* (Isaiah 53:7-8), – at (sa wakas) dumanas Siya ng kamatayan na may matinding pang-iinsulto para sa ikabubuti natin: upang tayo rin, ayon sa Kaniyang utos at dahil sa ating sariling mga kasalanan, ay kusang-loob na magtiis nito, kung sino man, sa makatarungan o hindi makatarungang paraan, ay manlait o manirang-puri sa atin, at – ano pa'ng masasabi – kahit pa itulak tayo nila tungo sa kamatayan, tayo'y papadala na parang tupa sa katayan, at tayo'y maging, gaya ng mga hayop na walang malay, na hindi man lang lumalaban, kundi, kung maaari, ay nananalangin, o kung hindi man ay nanahimik nang may labis na kababaang-loob.

2. Pakinggan mong mabuti ang iyong sarili, na nananampalatayang pinakakapaki-pakinabang at kaligtasan para sa kaluluwa ang magtiis ng mga insulto at kahihiyan alang-alang sa Diyos, at pasanin ang mga ito nang kusang-loob at payapa, na iniisip na, dahil sa aking mga kasalanan, karapat-dapat akong magdusa pa nang higit, at sa lahat ng paraan ay itinuturing akong karapat-dapat na magdusa at magpasan ng anumang bagay para sa Panginoon, upang, marahil, sa pamamagitan ng maraming pagdurusa at mga pang-iinsulto, ako ay maging tagahanga ng paghihirap ng aking Diyos, kahit sa maliit na paraan lamang. At sa tuwing maaalala mo ang mga nang-insulto sa iyo, ipanalangin mo sila mula sa puso at taos-puso, na parang sa mga nagbigay sa iyo ng malaking biyaya, nang hindi sila sinisisi sa anumang paraan.

3. Ingat na ituring ang pagmamataas at ang pag-ibig sa kaluwalhatian – ang pagnanais sa kaluwalhatian, o karangalan, o papuri ng tao – bilang isang malaking kamatayan, bilang pagkawasak ng iyong kaluluwa at walang hanggang pagdurusa; at hamakin at ganap na kamuhian ang mga ito, pati na rin ang kaisipang ikaw ay may kahalagahan, o nakamit mo ang anumang birtud, o mas mabuti ka kaysa sa iba; at putulin ang bawat kahiya-hiyang pagnanasa at laman-na-laman na ligaya, gaano man kaliit; gayon din, huwag mong payagang makihalubilo sa sinuman nang walang kabuluhan, o hawakan ang katawan ng iba, ni kumain kahit kaunti sa maling oras; upang, sa pamamagitan ng pagpigil sa sarili sa ganitong paraan at pag-iingat sa mga maliliit na bagay, hindi ka mahulog sa mabibigat na (kasalanan), at, sa pamamagitan ng paghamak sa maliliit na bagay, hindi ka unti-unting magkasala sa mas malalaking bagay.

4. Mag-ingat ka nang lubos na ituring ang iyong sarili, mula sa puso at sa katotohanan, bilang ang pinakamababa at pinakamarok sa lahat ng mga Kristiyano, at panatilihing laging umiiyak, mapagkumbaba, at naghihinagpis ang iyong kaluluwa; at, bilang isang hindi karapat-dapat at hangal, manatili kang tahimik, at sa katunayan, huwag kang magsalita maliban kung talagang kinakailangan.

5. Pagsikapan mong laging alalahanin at ilagay sa iyong paningin ang walang hanggang apoy at ang walang hanggang paghihirap, at ang mga hinatulan dito, at isipin mong mas kabilang ka sa mga naroroon kaysa sa mga buhay.

6. Pakinggan mong mabuti ang iyong sarili, na alam mong ang ating Panginoon ay namatay at muling nabuhay para sa atin, upang hindi ka na mabuhay para sa iyong sarili, kundi para sa Panginoon, na *'namatay at muling nabuhay'* para sa atin (2 Cor. 5:15), kumuha ng lakas-loob at maniwala na palagi kang nasa Kanyang presensya, at na nakikita Niya ang iyong puso.

7. Mag-ingat ka nang lubos upang laging maging handa na sumunod sa kalooban ng Diyos, maging hanggang kamatayan, o hanggang buhay, o sa anumang pagsubok, buong puso at may pananampalataya; at

laging asahan ang malalaki at kakila-kilabot na pagsubok na darating sa iyo, mga paghihirap, mga pagdurusa, at ang pinakamasamang kamatayan.

8. Mag-ingat ka nang lubos, bilang isang nakatayo sa harap ng Diyos, na huwag gumawa ng anuman na hindi ayon sa Kaniyang kalooban, kahit pa ang pinakamaliit na bagay. Anumang nais mong gawin—magsalita man, kumilos, bumisita sa iba, kumain, uminom, matulog, o anumang bagay pa man na nais mong gawin—una mong tiyakin kung ito ay ayon sa kalooban ng Diyos, at ipagtapat mo kung bakit mo ito ninanais; at pagkatapos ay gawin mo ito nang marapat sa harap ng Diyos. Sa ganitong paraan, sa lahat ng iyong gawa at salita, ipahayag mo sa Diyos ang iyong sarili, upang mas lalo mong makilala Siya at magkaroon ka ng mas matinding katapangan sa harap Niya.

9. Mag-ingat ka nang husto na kung may sinumang magkasala sa iyo sa anumang paraan at ikaw ay magdamdam o magalit, manahimik ka at huwag kang magsabi ng anuman maliban sa angkop na salita hanggang sa maipakalma mo muna ang iyong puso sa pamamagitan ng panalangin; saka ka lamang dapat magsalita sa iyong kapatid. Kung kailangan mong sawayin ang isang kapatid, at nararamdaman mong ikaw ay nasa kalagayan ng galit at pagkabagabag, huwag kang magsalita sa kanya, baka lalo ka pang magalit. Ngunit kapag nakita mong kayo'y pareho nang kalmado at malumanay, saka ka makipag-usap sa kanya, hindi bilang isang nagsasaway, kundi bilang isang nagpapaalala, nang may buong kababaang-loob.

10. Mag-ingat kang asahan araw-araw ang tuksong darating sa iyo, maging ito man ay hanggang kamatayan, o hanggang sa malalaking kalungkutan at kapahamakan, at (kapag ito'y dumating) tiisin mo ito nang kusang-loob at nang walang pagkalito, na tandaan na *'kailangang tayo'y dumaan sa maraming paghihirap upang makapasok sa kaharian ng Diyos'* (Mga Gawa 14:22).

11. Mag-ingat ka nang lubos, sa lahat ng nasa iyong harapan—maging sa salita, gawa, o kaisipan—na huwag hanapin ang iyong sariling kalooban o ang iyong sariling kapayapaan, kundi maingat na tuklasin ang kalooban ng Diyos, at isakatuparan ito nang perpekto; at kahit na tila mahirap, tiisin ito at gawin para sa kapakinabangan ng Kaharian ng Langit, na naniniwala nang buong puso na ito ay kapaki-pakinabang sa iyo, higit pa sa lahat ng karunungan pantao: sapagkat ang Kanyang utos ay buhay na walang hanggan, at *'ang mga naghahanap sa Panginoon ay hindi magkukulang sa anumang mabuting bagay'* (Awit 33:11).

12. Laging maging maingat, na para bang palagi kang nasa harapan ng Diyos, na huwag umasa sa anumang tao, kundi umasa sa Kanya lamang sa pamamagitan ng pananampalataya. At ano man ang iyong kailangan, ipanalangin mo sa Diyos na matanggap mo ang iyong kailangan ayon sa Kanyang kalooban. Laging magpasalamat sa Diyos sa lahat ng iyong pag-aari, sapagkat ipinagkaloob Niya ito lahat sa iyo. Kung may mawawala sa iyo, huwag mong ilagay ang pag-asa mo sa sinumang tao; at huwag kang magmalungkot o magreklamo laban sa sinuman, kundi tiisin mo ito nang may kagalakan at walang pagkabahala, na iniisip sa sarili: *'Karapat-dapat pa nga akong makaranas ng mas matinding kalungkutan dahil sa aking mga kasalanan; gayunpaman, kung nais ng Diyos na maawa sa akin, magagawa Niya.'* Kung aalalahanin mo ang saloobing ito, tutuparin Niya ang lahat ng iyong pangangailangan.

13. Mag-ingat ka sa iyong sarili: huwag kang pumayag na tumanggap ng anumang bagay maliban kung tiyak kang ipinadadala ito sa iyo ng Diyos bilang gantimpala sa iyong matuwid na pagsisikap; at tanggapin mo ito nang buong kapayapaan. Ngunit kapag nakita mong nagmula ito sa kawalan ng katarungan, o alitan, o panlililang at pagpapanggap, tanggiin mo at itapon ito, na tandaan na *'mas mabuti ang kaunting bahagi na may takot sa Panginoon kaysa sa malalaking kayamanan na walang takot'* (Awit 15:16).

14. Pagsikapan mong bantayan ang iyong sarili, at pilitin mong manahimik, upang ipagkaloob sa iyo ng Diyos ang lakas na makipaglaban at magsikap. Ngunit kung may mangailangan makipag-usap sa iyo, at una mong napagtanto sa iyong sarili na ang pangangailangang ito ay pinagpala, at sa pagkakataong ito ay mas mabuti, ayon sa Diyos, na magsalita kaysa manahimik: saka mo sa wakas buksan ang iyong bibig nang may takot sa Diyos at pangininginig, na nakayuko ang iyong mukha at ang iyong mga salita ay magalang at angkop. Kapag nakikipag-usap ka sa sinuman, magsalita ka nang kakaunti alang-alang sa pag-ibig, at manahimik ka agad hangga't maaari. Kung tatanungin ka tungkol sa anumang bagay, sabihin mo lamang ang kinakailangan, at huwag kang magsabi ng higit pa.

15. Mag-ingat kang lubos na iwasan hindi lamang ang pakikipagtalik sa labas ng kasal, kundi pati na rin ang kasakiman ng mga mata, ng mga tainga, ng dila, at ng paghipo; palaging nakatuon ang iyong mga mata sa iyong sarili at sa iyong gawain, at huwag mong itingin sa ibang tao, maliban kung nakikita mong may banal na pangangailangan para rito. Tungkol naman sa isang babae, o lalaking kaakit-akit ang itsura, huwag silang tingnan kailanman maliban kung kinakailangan. Huwag mong pabayaang ang iyong mga tainga na

makarinig ng anumang laban sa sinuman, o anumang walang kabuluhan usapan. Manahimik ang iyong mga labi, at huwag kang magsalita kailanman maliban kung kinakailangan.

16. Kapag nabasa mo ito, minamahal ko, gawin mo ang iyong buong makakaya upang masunod ito, upang ingatan ka ng Diyos sa oras ng tukso. Amen.

28. Tungkol sa mga Sangay ng Kasamaan

1. Kailangang pag-usapan ang mga sanga ng kasamaan, upang malaman ng tao kung ano ang pagnanasa, at kung ano ang naghihiwalay sa kanya sa Diyos, at upang makapanalangin siya para sa Kanyang biyaya hinggil sa bawat isa sa mga ito—upang ang Kanyang tulong ay sumaiyo at upang bigyan siya ng lakas (na labanan ang mga ito), hanggang sa lubos na niyang mapagtaboy ang mga ito. Sapagkat mga sugat ang mga ito sa kaluluwa at pinaghiwalay nito ang tao mula sa Diyos.

2. Mapalad ang siyang nakalayo rito, sapagkat siya ay magiging isang matalinong tupa, karapat-dapat sa altar ng Diyos, at maririnig niya ang masayang tinig ng Panginoon: *'Magaling! Mabuti at tapat na alipin! Naging tapat ka sa kaunti; ilalagay kita sa marami. Pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon.'* (Matt. 25:21). Ngunit ang mga nagnanais na sumunod sa mga pagnanasa ng laman, at ayaw magpagaling sa pamamagitan ng banal na gamot ng pagsisisi upang maging dalisay, ay sa oras ng pangangailangan, matatagpuang hubad, kulang sa balabal ng birtud, at ihahagis sa ganap na kadiliman, kung saan nananahan ang diyablo, na nakasuot ng mga kasuotan ng mga pagnanasa, na ang mga ito ay: pakikipagtalik sa labas ng kasal, kahalayan, kasakiman, paninirang-puri, galit, selos, kayabangan, kapalaluan. Ang mga ito ang mismong sanga (ng kasamaan), at marami pang katulad nito, gaya ng: kawalan ng pagpipigil sa sarili, pagpapaganda ng katawan, mapaglarong gawain, katamaran, biro-biro, walang hiya na pagtitig, pagnanais ng pagpapalawak, kawalang-prinsipyo, pagwawalang-bahala sa hatol ng Diyos, inggit sa kapwa, pagsisinungaling laban sa kapatid, pagsisikap na magpabor sa mga tao, maling patotoo, maling kaalaman, pagnanais na magturo, pag-ibig sa mga kaugalian ng mundo, duwag, kawalang-pasensya, pagkamuhi sa kapwa, kabiguan na sawayin ang sarili (kakulangan sa pagkilala sa sarili at pagiging kampante), pag-ibig sa kaluwalhatian ng tao kaysa sa kaluwalhatian ng Diyos, pagpapakita ng sariling mga gawa upang purihin ng mga tao, pag-ibig sa marangyang pagkain, pagbibigay-loob sa laman sa puso, pagtingin sa pagtanggì sa sarili (o pagpapakumbaba) bilang tukso, pagmamayabang sa sariling kaalaman, pagiging mapag-away, pagpipilit sa sariling kalooban, pagtingin sa sarili bilang matalino at maalam, pagtingin sa kapatid bilang hangal, at pagpapahiya sa kaniya.

3. Nangyayari ang lahat ng ito sa loob ng isang dukhang kaluluwa hanggang sa maputol ito sa Diyos. Ito ang mabibigat na pasanin na kinuha ni Adan sa kanyang sarili nang tikman niya ang bunga ng puno. Tungkol sa mga ito sinasabi: *'Siya ang kumuha ng ating mga kahinaan at pinasan ang ating mga karamdaman'* (cf. Isa. 53:4...). Sila ang pinatay ng ating Panginoong Jesucristo sa krus. Sila ang mga lumang sisidlan ng alak na hindi pinupunoan ng bagong alak. Sila ang mga pambalot sa bangkay na ginamit kay Lazaro. Sila ang mga demonyo na ipinadala ni Cristo sa kawan ng mga baboy. Siya ang lumang tao, na inutusan tayo ng Apostol na hubarin. Ganito ang sinabi niya: *'Ang laman at dugo ay hindi makapanahinupay sa kaharian ng Diyos'* (1 Cor. 15:50). Ganito ang sinasabi niya: *'Sapagkat kung ayon sa laman ang pamumuhay ninyo, mamamatay kayo'* (Roma 8:13). Sila ang mga tinik na tumubo mula sa lupa ni Adan nang siya ay pinalayas sa Paraiso.

4. Ang pamatol naman ni Cristo ay magaang: kadalisayan na walang galit, kabutihan, kahinhinan, kagalakan ng espiritu, pagpipigil sa mga pagnanasa, pag-ibig sa lahat, banal na pangangatwiran, pananampalatayang hindi matitinag, pagtitiis sa mga paghihirap, pagtingin sa sarili bilang dayuhan sa mundo, at ang pagnanais na lisanin ang katawan at makasama si Cristo. Ito ang magaang pasanin na inutos sa atin ni Cristo na pasanin. Ito ang landas na dinaanan ng mga santo at nagsagawa ng maraming pagsisikap hanggang sa kanilang matapos ito. Ito ang hindi maaabot ng sinuman maliban kung tatanggalin nila ang lumang tao, palalayain ang kanilang sarili mula rito, at magkakaroon ng pag-ibig; at ang pag-ibig ang magpapagaan ng kanilang loob sa lahat ng bagay. Ngunit ang pag-ibig na ito ay hindi maaaring magliyak sa ating kalooban habang iniibig pa natin ang anumang bagay sa mundong ito, gaya ng nakasulat: *'Hindi ninyo maaaring sabayan ang hapag ng Panginoon at ang hapag ng mga demonyo'* (1 Corinto 10:21). At sinasabi ni Isaías: *'Sino ang magpapahayag sa inyo na ang apoy ay nagniningas; sino ang magpapahayag sa inyo ng lugar ng walang hanggan; (maliban) sa kaniya na naglalakad sa katuwiran, nagsasalita ng matuwid na daan, nagmamuhi sa karumal-dumal at kawalan ng katarungan, at nag-iingat ng kaniyang mga kamay na malaya sa suhol: na tumitigil sa kaniyang mga tainga upang hindi marinig ang hatol sa pagdurugo; na sumasara ng*

kaniyang mga mata upang hindi makita ang kawalan ng katarungan—maninirahan siya sa tuktok ng bangin sa matibay na bato: 'Tibigay ang tinapay sa kaniya, at ang kaniyang tubig ay tiyak' (Isa. 33:14–16).

5. Nakikita mo ba ang karangalang ipinagkakaloob ng Diyos sa mga nagsusumikap sa maikling panahong ito at nagtanggap ng pasanin ng mundo sa pamamagitan ng pagtitiis sa kanilang mga kalungkutan? Nakikita mo ba kung paano dumarating ang tulong ng Diyos sa mga pinutol ang kanilang sariling mga pagnanasa at tinanggal ang lahat ng pagnanasa sa kanilang kalooban, dahil sinunod nila ang kalooban ng Diyos? Tungkol sa mga na nakakapit sa kanilang sariling mga pagnanasa at nagnanais itong tuparin, bagaman *'nagsimula sila sa Espiritu'*, subalit dahil hindi nila matiis na tumayo nang matatag laban sa kanilang mga kaaway dahil sa pagnanais nilang tuparin ang kanilang sariling kalooban, *'natatapos sila sa laman'* (Gal. 3:3), at ginagawang walang kabuluhan at walang bunga ang kanilang pagsisikap. Dahil dito, pinagsabihan sila ng Propeta Jeremias, na nagsasabing: *'Sumpain ang gumagawa ng gawain ng Panginoon nang pabaya'* (Jer. 48:10).

6. Nakikita mo ba na kung may mga taong, na nagnanais maglingkod sa Diyos, ay nagsusumikap para sa kanilang mga pagnanasa, ang Diyos ay hindi nananahan sa kanila, kundi, iniwan sila sa kanilang sariling mga paraan, ay inilalagay sila sa kamay ng mga napopoot sa kanila? At sa halip na karangalan na hinahanap nila mula sa mga tao, ay panunway ang kanilang natatanggap, sapagkat hindi sila tumindig laban sa kanilang mga kaaway hanggang sa dumating ang Diyos upang tumulong sa kanila at pababaan ang mga kaaway. Kaya nga, kung walang pagsusumikap, pawis, at pagdurusa, ay hindi dinirinig ng Diyos ang isang tao, ayon sa lahat ng mga Kasulatan.

7. Kaya't ipagpakumbaba natin ang ating mga sarili sa harap ng Diyos nang buong puso, na may luha at pagdadalamhati, at magpasakop sa bawat tao alang-alang sa Panginoon, nagpapakumbaba sa ating mga kapatid na itinuturing na mas matalino kaysa sa atin, hindi gumaganti ng masama sa masama, at hindi nag-iimbak ng masasamang iniisip sa ating puso laban sa sinuman, kundi nananatili sa pagkakaisa ng puso, hindi nagsasalita ng anuman tungkol sa mga pangangailangang pang-katawan ng mundong ito, o tungkol sa anumang bagay: 'atin ito'; kundi araw-araw nating sinusuri ang ating isipan upang makita kung gaano na ito kalayo ang narating, at binabantayan ito upang hindi magkaroon ng maruruming kaisipan, – pinagugutom ang ating katawan, upang hindi nito hilingin ang kasiyahan ng mga pagnanasa nito – upang ang katawan ay mapakumbaba sa harap ng kaluluwa, at ang kaluluwa ay sumailalim sa isip at maging isang nobya, dalisay mula sa lahat ng karumihan, at tumawag sa kanyang nobyo, na nagsasabing: *'Pababa na ang aking kapatid sa kanyang hardin, at kanin niya ang bunga nito'* (Kanta ng mga Kanta 5:1).

8. Magsikap tayo nga, mga kapatid, na sa pagkakaroon natin ng ganoong katapangan sa Harapan Niya, ay marinig din natin ang salitang sinabi Niya: *'Nais Ko na kung nasaan Ako, doon din sila naroroon kasama Ko'*; sapagkat minahal Ko sila, gaya ng pagmamahal Mo sa Akin, Ama. *'Nasa Akin kayo at ako'y nasa kanila'* (Juan 17:23–24). Nawa'y ipakita sa atin ng Banal na Trinidad, na magkakabuhay at walang simula, ang Kanyang awa, upang makatagpo tayo ng kapahingahan, kasama ng lahat ng Kanyang mga santo, sa Araw ng Paghuhukom. Sa Kanya ang kaluwalhatian at kapangyarihan magpakailanman. Amen.

29. Mga Pagluluksa

1. Kawaawa tayo, mga walang kabuluhan at panandaliang nilalang, na dahil sa ating pansamantala at walang-batas na laman na pagnanasa, hindi natin makikita ang kaluwalhatian ng Panginoon!

2. Kawaawa tayo, sapagkat habang 'ang nabubulok ay dapat magmana ng hindi nabubulok' (1 Cor. 15:50), tayo, na hinamak ang hindi nabubulok, ay hindi mapigilang nahihikayat sa nabubulok!

3. Kawaawa tayo, sapagkat pinapakabusog natin ang ating laman—na nakatakdang mabulok at punô ng mga uod—sa kasalanan, na hindi natatakot sa apoy na magpapahirap sa atin magpakailanman ni sa uod na hindi kailanman natutulog!

4. Kawaawa tayo, sapagkat ang ating mga katawan—na nadumihan ng karumihan—ay pinaparangalan ng mga yumuyuko at halik ng mga taong mapagmahal kay Cristo, samantalang tayo ay mga pinutiang kabaong na naglalaman sa ating kalooban ng makamatay na kasalanan!

5. Kawaawa tayo, sapagkat sa pamamagitan ng labis na pagkahilig sa pagkain at masasarap na putahe ay pinapalagay natin sa ating sarili ang mga binhi ng kahalayan, at dahil dito ay ginigising tayo sa walang-batas na lamanang pakikipagtalik!

6. Kawaawa tayo, sapagkat hindi natin inihahambing ang panandaliang bagay sa walang-hanggan, at hindi rin tayo natatakot sa banal at kakila-kilabot na katarungan!

7. Kawaawa tayo, sapagkat maluwig tayo sa paggawa ng mabuti, ngunit masigasig at mabilis sa paggawa ng masama!

8. Kawaawa tayo, sapagkat ginawa nating matirahan ng walang hanggang kadiliman ang ating katawan—na kayang maging tahanan ng walang hanggang liwanag!

9. Kawaawa tayo, sapagkat Siya na naging Anak ng Tao, at kapareho sa diwa ng Diyos Ama, ay wala Siyang mapagpahingahan ng Kanyang ulo sa ating kalooban, bagaman Siya ay nagkatawang-tao para sa ating ikabubuti, samantalang ang masasamang mga zorro at mapanlinlang na mga espiritu ay gumawa ng kanilang mga lungga sa ating kalooban!

10. Kawaawa tayo, sapagkat ang mga matuwid sa puso ay ihaharap ang kanilang kaluluwa sa Hukom na walang kapintasan at ang kanilang katawan na banal at walang mantsa, samantalang tayo, na may maruming kaluluwa at maruming katawan, ay wala nang hihintayin kundi ang hatol sa walang hanggang pagdurusa!

11. Kawaawa tayo, sapagkat habang tayo ay mga tagapagmahal ng kawalang-katarungan at ng lahat ng uri ng karumihan, inaangkin pa rin natin para sa ating sarili ang karangalang nararapat sa mga banal!

12. Kawaawa tayo, sapagkat kahit tayo'y hinatulan at may sala sa maraming kasalanan, nakihalubilô tayo sa mga banal at sa mga mapagkumbaba na parang tayo'y malinis at malaya!

13. Kawaawa tayo, sapagkat puno tayo ng mga paglabag, pinapayuhan at tinuturuan pa natin ang mga mas mahusay kaysa sa atin!

14. Kawaawa tayo, sapagkat habang may troso sa ating sariling mata, tayo, na para bang walang kapintasan, ay humahatol at nasasaktan sa pinakamaliit (tulad ng splinter) na kamalian ng ating mga kapatid!

15. Kawaawa tayo, sapagkat inilalagay natin sa iba ang mabigat at hindi matiis na pasanin, samantalang tayo mismo, na parang pinakamahirang tao sa katawan, ay ayaw pa ngang galawin ito kahit ng isang daliri!

16. Kawaawa tayo, sapagkat habang kulang tayo sa banal na pamumuhay monghe, walang hiya tayong nagmamadaling turuan ang iba ng aktibong kabutihan!

17. Kawaawa tayo, sapagkat nakalimutan natin ang ating mga nakaraang kasalanan, at hindi tayo naghihirap-dili o umiyyak para sa ating mga bagong kasalanan!

18. Kawaawa tayo, sapagkat nagsimula tayo nang mabuti sa tulong at biyaya ng Diyos, ngunit ngayo'y naging lamanlyan na tayo!

19. Kawaawa tayo, sapagkat lubog tayo sa maruruming kaisipan na para bang bulag sa sarili nating mga kasalanan, tinatanong pa natin kung nagawa nga natin ang mga ito!

20. Kawaawa tayo, sapagkat kapag tayo'y kumakain at umiinom, hindi natin naaalala ang alitang nag-aalab sa ating kalooban dahil sa ating kasakiman sa pagkain!

21. Kawaawa tayo, sapagkat sa sandaling pukawin ng mga demonyo ang malilibang kaisipan sa loob natin, natatagpuan na tayong handa para sa kanila, kaayon ng mismong mga kaisipang iyon!

22. Kawaawa tayo, sapagkat iniwan natin ang mga debosyonal na panalangin at malalim na pagbasa, ginugugol natin ang ating mga araw sa walang kabuluhang pantasya at walang katuturang usapan!

23. Kawaawa tayo, sapagkat ang ating mga puso ay napakahigpit na, bagaman madalas tayong nagsusumikap nang taimtim para sa pagsisisi at luha, hindi natin ito nakakamtan dahil sa ating matinding kapabayaang at katamaran!

24. Kawaawa tayo, sapagkat nang sinabi ng Diyos, *'Ang kaluluwang makasalanan ay mamamatay'* (Ezek. 18:4), hindi natin ito pinapansin kahit na ito'y patuloy na nagkakasala.

25. Kawaawa tayo, sapagkat ang ating katawan ay madaling matukso sa kasalanan dahil sa kasaganaan at mga ligaya, ginigising natin ang maruruming at karumaldumal na kaisipan hanggang sa antas ng kahalayan, tinatanggap natin ang mga palaso ng Masamang Isa sa ating mga puso sa pamamagitan ng ating mga mata, at sa pamamagitan ng pisikal na pakikipag-ugnayan ay nagiging mga hayop na mapagkahalaya, na hindi pinagninilayan ang ating makatuwirang dangal o natatakot sa walang hanggang paghihirap!

26. Kawaawa tayo, sapagkat tayo'y humihikbi at nababahala nang labis sa mga paghihirap at karamdaman ng laman, subalit nananatiling manhid sa mga sugat at hindi gumagaling na karamdaman ng kaluluwa!

27. Kawaawa tayo, sapagkat ang kataas-taasang kapangyarihan ng kaluluwa ay nasasailalim sa kanyang alipin—ang laman—at ang mas masama ay nanaig sa mas mabuti, sa halip na magsanib-puwera ang dalawa para sa layunin ng Diyos na lumikha sa kanila!

28. Kawaawa tayo, sapagkat ang ating mga kasalanan ay muling nabubuhay sa pamamagitan ng masasama at maruruming kaisipan, at hindi natin matukoy ang pagkakaiba sa pagitan ng paglayo ng Diyos sa atin at ng pagsalakay ng maruruming espiritu sa loob natin!

29. Kawaawa tayo, sapagkat, tayo'y mangmang at walang karunungan, iniibig at hinahangaan natin ang papuri ng mga santo kaysa sa kanilang mga kabayanihan at gawa.

30. Kawaawa tayo, sapagkat sa pagsunod sa mga utos ng Diyos ay hindi natin ipinapakita ang takot ng mga alipin, ni ang sigasig at pag-iingat ng mga upahang manggagawa, ni ang pag-ibig ng mga anak!

31. Kawaawa tayo, sapagkat upang mapasaya ang mga tao ay hindi natin tinatanggi ang sabihin at gawin ang lahat, nang hindi pinapansin ang kung ano ang matuwid!

32. Kawaawa tayo, sapagkat nahiiya tayo sa harap ng mga tao kapag tayo'y nagkakasala, subalit hindi natin iniintindi ang walang hanggang kahihyan.

33. Kawaawa tayo, sapagkat bagaman ipinanganak tayo sa mga magulang na mahirap at hindi kilala, hindi natin kilala ang ating sarili (hindi natin inisip ang ating sarili), subalit nang mangako tayo sa Diyos ng isang buhay ng kahirapan at pagiging hindi kilala, hinayaan nating ituring tayo na kapantay ng mga mayayaman at tanyag!

34. Kawaawa tayo, sapagkat noong nasa mundo tayo ay nagsanay sa pagpipigil sa sarili dahil sa kahirapan, ngunit ngayon, na tinawag tayo sa pagpipigil sa sarili, labis naman nating pinapahalagahan ang pagpapakabusog ng ating tiyan at ang ligaya ng laman!

35. Kawaawa tayo, sapagkat habang ang mga anghel ay nagtitipon sa paligid ng mga may takot sa Diyos, at ang mga demonyo naman sa paligid ng mga walang takot sa Kanya at lumalabag sa Kanyang mga utos, inilalagay natin ang ating sarili sa hanay ng mga demonyo!

36. Kawaawa tayo, sapagkat kapag nakikipagtagpo at nakikipag-usap tayo sa mga mayayaman at makapangyarihan, nagsusumikap tayong akitin sila, ngunit kapag lumalapit sa atin ang mga mahihirap bilang mga nanghihingi, iniwasan natin sila na parang isang istorbo!

37. Kawaawa tayo, sapagkat hindi natin tinatrato ang bawat tao ayon sa hinihingi ng ating tungkulin, kundi kumikilos tayo ayon sa nakikita nating tama at ayon sa ating gusto.

38. Kawaawa tayo, sapagkat tinutukoy natin nang eksakto ang ating mga karapatan (ang ating mga pag-aangkin), hinuhusgahan at itinuturo ang mga ito, subalit malayo tayo sa paggawa ng mabuti!

39. At wakas, sa aba tayo, sapagkat habang masigasig nating nililinis ang lupa ng mga tinik at mga damo at iba pang halamang nakasasama sa bunga, hindi naman natin masigasig na nililinis ang ating mga kaluluwa, sa pamamagitan ng takot sa Diyos, mula sa masasama at maruruming kaisipan na sumisira sa mga banal na birtud!

40. Kawaawa tayo, sapagkat bagaman tayo'y lilisan sa mundong ito, na tinatahanan lamang natin bilang mga dayuhan, ginugugol natin ang maraming taon na abala sa mga bagay na makamundo at panandalian; subalit sa oras ng ating malapit na pag-alis dito, hindi tayo bibigyan ng kapangyarihan sa alinman sa mga ito!

41. Kawaawa tayo, sapagkat kailangan nating magbigay-sulit sa Nakakatakot na Hukom para sa bawat gawa ng ating buhay sa lupa, bawat walang-kwentang salita, at bawat masama at maruming kaisipan at alaala ng kaluluwa; gayon pa man, na para bang hindi tayo tatawagin upang panagutin sa buong buhay natin, ay pinababayaan natin ang ating sariling kaluluwa!

42. Sa aba nga tayo, hindi lamang dahil sa ating kasamaan at pagsuway, na siyang naging dahilan ng ating pagkasala, kundi pati na rin dahil sa ating paghamak sa mga pangako ng Diyos at sa ating kawalan ng pananampalataya sa mga ito!

43. Kawaawa tayo, sapagkat, na parang mga hangal, kumapit tayo sa mga bagay na nasasira; at bagaman nagkaroon tayo ng pagkakataon, sa pamamagitan ng isang buhay ayon sa Ebanghelyo, na mapisanib sa hindi nasisira, dahil sa pag-ibig natin sa mga bagay na lupa, nanatiling dayuhan tayo sa walang hanggang pagkabago-mabago!

44. Kawaawa tayo, sapagkat pinili natin ang kasuklam-suklam na pagkabulok kaysa sa hindi nabubulok!

45. Kawaawa tayo, sapagkat bagaman may pagkakataon tayong malampasan ang lahat ng pagnanasa, dahil sa labis na pagsunod sa sarili ay pinili nating matalo ng ating mga pagnanasa!

46. Kawaawa tayo, sapagkat nahiiya at natatakot tayong magkasala sa paningin ng mga tao, ngunit sa harap ng Kanya na nakakakita sa lihim, hindi tayo nanginginig o natatakot na magmura at magkasala!

47. Kawaawa tayo, sapagkat hindi natin tinitimpla ang ating mga salita ng banal na asin, kundi palagi nating sinasabi sa kapuwa ang mga salitang walang silbi at malayo sa kabanalan!
48. Kawaawa tayo, sapagkat nakikipagsalita tayo sa mga tao nang may papuri, panlilinlang, at pagpapanggap, nang walang takot sa kaparusahan!
49. Kawaawa tayo, sapagkat ang ating katamaran at kawalan ng pag-asa ay nagpapahintulot sa mga demonyo na magnakaw ng lambing mula sa ating mga puso!
50. Kawaawa tayo, sapagkat bagaman tinalikuran na natin ang mundo, mas labis pa ang ating mga pagnanasa kaysa sa mga karaniwang mananampalataya!
51. Kawaawa tayo, sapagkat habang tayo mismo ay nangangailangan ng maraming pagtuturo at gabay, inaayos pa natin ang iba sa kanilang mga pagkakamali sa maliliit na bagay!
52. Kawaawa tayo kung susubukin tayo ng Panginoon sa lupa at dadalhin sa paghuhukom habang tayo ay hindi nagsisisi!
53. Kawaawa tayo, sapagkat hindi natin tinitingnan ang kailaliman ng ating sariling puso, kaya tayo'y napagtatagumpayan ng laman at kayabangan!
54. Kawaawa tayo, sapagkat habang patuloy nating dinudumihan ang ating kaluluwa ng maruruming kaisipan, nais pa rin nating ituring na mga santo at parangalan ng ganoong mga titulo!
55. Kawaawa tayo, sapagkat sa pagbibigay natin sa ating sarili sa mga kahangalan, nakalimutan natin ang pakikibaka laban sa diyablo!
56. Kawaawa tayo na nagkakasala rito nang walang takot! Sapagkat doon ay sasalubungin tayo ng di-mapapatay na apoy ng Gehenna, ng ganap na kadiliman, ng uod na hindi kailanman natutulog, ng pag-iyak at pag-ngasngas ng ngipin, at ng walang hanggang kahihyan sa harap ng mga nilalang na mas mataas at mas mababa kaysa sa atin.
57. Kawaawa ang ating walang-kaisipan at hindi nagsisising kaluluwa! Sapagkat sa pagkabuhay na mag-uli ng mga patay, sa pag-aagak-agak at pagngasngas ng ngipin, ito'y iiyak at aangol sa makasalanang katawan nito, na tinablan ng pag-aalinlangan sa anghang at nagpapahirap na pagdurusa ng walang hanggang apoy.
58. Kawaawa tayo, sapagkat sa bansang ito ng pagkatapon at pansamantalang paninirahan ay minamahal natin ang sumpaang kagalakan, samantalang hindi natin naaalala ang tamis ng paraiso at hinahamak ang Kaharian ng Langit!
59. Kawaawa tayo, sapagkat tayo ay gaya ng mga mangmang na birhen sa ating kakulangan ng awa, at dito ay hindi tayo bumibili ng langis upang sindihan ang mga lampara (doon) sa pamamagitan ng mga gawaing kawanggawa sa ating kapwa!
60. Kawaawa tayo, sapagkat araw at gabi ay nagpapalimos tayo sa Diyos, na nagsasabing, *'Panginoon! Panginoon!'*, subalit hindi natin ginagawa ang iniutos Niya!
61. Kawaawa ang sinumang sumulat ng mga daing na ito, sapagkat, bagaman ako'y may sala sa lahat ng nakasulat, ni hindi ko man lang inilabas ang pinakamaliit na buntong-hininga ng pagsisisi!
62. Kawaawa ang taong nagdadalamhati para sa iba habang pinababayaan ang sarili niyang kalungkutan (hindi siya nagdadalamhati para sa sarili)!
63. Kawaawa tayo, sapagkat bagaman may mga paratang sa ating budhi—na walang tigil na nagkukundena at nagpapatotoo laban sa atin—hindi tayo nahihiya; at bagaman tayo ay nararapat sa paghatol at pagdurusa para sa lahat ng ating ginawa, hindi tayo nanginginig sa kakila-kilabot na Paghuhukom ng Diyos!
64. Kawaawa tayo, sapagkat habang mabaho ang ating mga gawa, tayo'y nagagalak sa papuri ng tao!
65. Kawaawa tayo, sapagkat ang pag-iikot-ikot ng ating isipan, ang ating kawalang-pokus at pagkalimot, ay nag-aalis sa ating mga puso ng takot sa Diyos!
66. Kawaawa tayo, sapagkat ang ating pagka-abala sa mga pangsansinong pagmamalabis ay ginagawang tigang ang ating mga puso at pinapahina ang ating pakiramdam sa mga espiritwal na bagay!
67. Kawaawa tayo, sapagkat habang pinananatili tayo ng mahabang pagtitiis ng Diyos, hindi tayo pinatay ng kamatayan dahil sa ating mga gawa; at gayon pa man, sa pagkakalooban tayo ng ganoong awa, hindi tayo nagsusumikap na maging maawain!
68. Kawaawa tayo, sapagkat hindi natin naaalala ngayon ang ating mga kasalanan; ngunit kapag ang kaluluwa ay nahubaran ng katawan, doon ay sabay na ilalantad sa atin ang lahat ng ito—mga salita, gawa, o kaisipan—na nakaukit at nakasulat sa alaala ng ating mga puso, sa gitna ng sukdulang at mapait na pagsisisi!

69. Kawaawa tayo, sapagkat sa kabila ng pahayag ng Apostol sa lahat na *'sinumang kumakain (ng tinapay) at umiinom (ng tasa ng Panginoon) nang hindi karapat-dapat, ay kumakain at umiinom ng hatol sa kanyang sarili, dahil hindi niya pinag-iisipan ang katawan ng Panginoon'* (1 Cor. 11:29), tayo—na nababad sa ating sariling karumihan—ay lumalapit sa mga kakila-kilabot na hiwaga ng Diyos, na nagbibigay ng dahilan para sa ating mga ginawa sa ating mga pantasya sa gabi at masasamang kaisipan! Ang lumalapit sa Diyos na may maruruming kaisipan, na may mga matang hindi malinis, na may katawang hindi dalisay, na may mga pagnanasa ng kaluluwa at katawan na hindi malinis—sa ilang karamdaman sa katawan at kahinaan ng kaluluwa ba niya ibinubukod ang kanyang sarili? At pagkatapos noon—sa walang hanggang pagdurusa at walang hanggang kahihyan.

70. Kawaawa ako, na isinusulat ko ito habang nagpapaluksa ng mapait na luha, subalit hindi ko pa rin sinisimulan ang gawain ng pagsisisi!

71. Kawaawa ako, sapagkat nagsasalita ako ng katotohanan, ngunit hindi gumagawa ng mabubuting gawa!

72. Kawaawa ako, nagtuturo nang mabuti ngunit gumagawa ng masama!

73. Kawaawa ang mga nagkakasala habang nasisiyahan sa sariling kaluguran! Sapagkat ang kanilang wakas ay mapait, na may walang hanggang kahihyan.

74. Kawaawa ang mga nagdadalamhati sa mga bagay na walang silbi! Sapagkat pinagkait nila sa kanilang sarili ang kalungkutan na nakapagligligtas ng kaluluwa na humahantong sa pagsisisi.

75. Kawaawa ang mga mapanyirang-puri at mga gumagawa ng kasamaan! Sapagkat pinutol nila ang kanilang sarili mula sa pinagpalang pag-ibig.

76. Kawaawa ang mga malisyoso at mapanibugaw! Sapagkat ginawa nilang dayuhan ang kanilang sarili sa kabutihan at awa ng Diyos.

77. Kawaawa ang mga naghahangad na mapasaya ang mga tao! Sapagkat hindi nila mapalulugod ang Diyos.

78. Kawaawa ang mga mapagpaborito! Sapagkat lumihis sila mula sa katotohanan ng Diyos.

79. Kawaawa ang mga mayabang! Sapagkat sila'y nasa panig ng apostatang diyablo.

80. Kawaawa ang mga hindi natatakot sa Panginoon! Sapagkat masasangkot sila sa di-mabilang na kasalanan at parurusahan sila dito at doon.

81. Kahabag-habag sa atin, sapagkat hindi natin matiis ang kagat at tusok ng garapata, kuto, lango, langgam, lamok, at bubuyog (pinoprotektahan natin ang ating sarili laban sa mga ito), gayong laban sa panga ng dakilang dragon, na kumakagat at nilalamon tayo na parang sa sabitan, at tinatarak tayo ng sari-saring nakamamatay na tusok, ay wala tayong inihandang tulong o kanlungan!

82. Kawaawa tayo, sapagkat pinapagod tayo ng diyablo sa pamamagitan ng mga kasiyahan at karamdaman, ng mga paghihirap at ng lahat ng uri ng makamundong tukso, subalit ayaw tayong lumayo sa ating mga kasamaan!

83. Kawaawa tayo, sapagkat habang nagpapatuloy ang apostasiya sa napakaraming taon at napakarami ang tumalikod sa Orthodox na pananampalataya, hindi tayo umiiyak, hindi nagdadalamhati ang ating mga puso, ni pinipigilan natin ang ating mga pagnanasa, kundi dinaragdagan natin ang kasalanan sa kasalanan, upang dahil sa ating masasamang gawa at sa ating kawalan ng pananampalataya ay agad tayong tumanggap ng mapait na walang hanggang paghihirap sa Gehenna!

84. Kawaawa kami na sumulat ng mga daing na ito, sapagkat habang papalapit ang aming wakas, hindi kami nagsisi sa masasamang gawa ng aming kabataan ni nagluksa man para rito, idinagdag pa namin sa aming katandaan ang malalaki at hindi malalampasang kasamaan at ang pinakamalubhang mga kasalanan.

85. Kawaawa tayo, sapagkat hindi tayo nahihya sa pinakamalubhang pagdurusa at iba't ibang karamdaman sa katawan, kundi naliligo tayo sa kasalanan, at sa paghamak sa kung ano ang tama, sa lubos na kawalan ng pagpipigil at malikot na pag-uugali, pinapakabusog natin ang ating maruruming at makasalanang katawan!

86. Kawaawa tayo, sapagkat kailangang tayo'y dumaan sa isang apoy na mas mabagsik kaysa sa mga alon ng dagat, *'upang ang bawat isa ay tumanggap ng nararapat sa kaniyang ginawa habang nasa katawan, mabuti man o masama'* (2 Corinto 5:10).

87. Kawaawa tayo, sapagkat hindi natin iniisip ang madilim at di-katawang pagkasunog na iyon, ni ang walang hanggang mapait na pag-iyak at pagngalit ng ngipin doon! Sapagkat aalisin ng Diyos ang liwanag

mula sa apoy, subalit iiwan Niya ang pagkasunog at ang kadiliman sa apoy para sa mga di-matuwid at sa mga makasalan.

88. Kawaawa ako, kaluluwang dukha! *'Sapagkat may malaking kalungkutan at walang patid na pighati ako sa aking puso'* (Roma 9:2)! Sapagkat, habang nagluluksa ako para sa aking sarili, kailangan kong sabihin: ang kasamaan ang nagdilim sa aking isipan at nagtakip sa katotohanan; nagwagi ang kamatayan sa buhay; ang makamundo, bulok at panandalian ay pinalitan ang makalangit, hindi bulok at walang hanggan; ang karumal-dumal at kasuklam-suklam ay tila mas matamis at kaaya-aya kaysa sa tunay na pag-ibig ni Cristo at ng k dangal; ang ilusyon, sa paghatol nito sa katotohanan sa pagkabihag, ay itinaboy ito mula sa aking kaluluwa; pinili ko ang kalungkutan sa halip na kagalakan, hiya at pang-iinsulto sa halip na katapangan at papuri; pinili ko ang kapaitan kaysa sa katamisan; minahal ko ang lupa at ang abo nito nang higit kaysa sa langit at ang kaharian nito; ang kadiliman ng kaaway na salawahan ay pumasok sa puso ko at pinahiming ang liwanag ng kaalaman sa isip ko.

89. Kawaawa ako! Kawaawa ako! Anong mga patibong ng diyablo ang nakahuli sa akin at, sa pagkatisod ko, itinaapon ako mula sa ganoong kataas! Napakapagod ako sa aking mga pakikibaka, at nababad ako sa aking pawis nang walang kabuluhan. Sino ang hindi magluluksa para sa akin? Sino ang hindi magluluksa nang mapait para sa akin, na napagod sa walang kabuluhang paggawa at nagkaroon ng disgrasya sa daungan? *'Maawa kayo sa akin, maawa kayo sa akin, maawa kayo sa akin, O mga kaibigan'* (Job 19:21), at taimtim na ipagpanalangin sa aking mabuti at mapagkawanggawang Panginoong Cristo, na mahabag Siya sa akin at paalisin ang kakila-kilabot na kadiliman ng diyablo, ang kaaway ng kabutihan, mula sa aking isipan, upang makita ko kung anong putik ako'y nahihiga, at, bagaman kaya kong bumangon, ay hindi ko gagawin. O baka't ang pinaikling panahon ko'y nagputol na ng lahat ng pag-asa para sa akin?! Walang karamdaman na higit pa sa akin; walang sugat na katulad ng sa akin; walang pagkapunit na katulad ng pagkapunit ng puso ko; *'sapagkat umabot na sa akin ang aking mga kasamaan'* (Awit 37:5). Ang mga sugat ko ay hindi sugat mula sa tabak, ni ang mga patay ko ay mga patay sa labanan; kundi ang nagliliyab na mga palaso ng kaaway ang tumusok sa akin at nagpabulag sa aking kalooban, at *'lumubog ako sa kailaliman ng kadiliman, at walang makatayo'* (Awit 68:3), – *'ang takot na aking kinataakutan ay dumating sa akin'* (Job 3:25), – *'at ang anino ng kamatayan ay bumalot sa amin'* (Awit 43:20).

90. Kawaawa ako! Kaluluwa, tingnan at masdan ang kasalukuyan, na panandalian, at na sa makalipas ang sandali ay lilipas na may kapaitan at kalungkutan, at ang hinaharap – ang pinakakatakutan sa lahat. Pagnilayan mo, kaluluwa, kung ilang biyaya at pag-asa ang iyong iniwan, at kung anong mga paghihirap ang iyong mamamana sa lalong madaling panahon, na walang katapusan at walang aliw! Kaya, bago pa man lumubog ang liwanag sa iyong ulo, magmadali kang lumapit; lumuhod ka, manalangin at mamakaawa sa Tagapagbigay ng walang hanggang liwanag na iligtas ka mula sa naglalakbay na apoy at mula sa kadiliman na walang liwanag. Sapagkat sa Kanya ang kapangyarihan na magpatawad ng mga kasalanan at magkaloob ng mga biyaya sa atin, na hindi karapat-dapat sa Kanyang awa. Sa Kanya ang kaluwalhatian at kapangyarihan magpakailanman. Amen.

2. Mga tuntunin at payo para sa mga baguhang monghe³²

Minamahal na kapatid! Kung iniwan mo na ang mayayamang mundong ito at inialay mo na ang iyong sarili sa Diyos, magsisi ka sa iyong mga kasalanan at manatili kang matatag sa iyong pasya. Huwag mong pakinggan ang iyong sariling mga iniisip kapag sinimulan ka nitong pahirapan, na nagsasabing: 'Ang iyong mga nakaraang kasalanan ay hindi kailanman mapapatawad.' Ngunit sundin mo ang mga sumusunod na tuntunin:

1. Huwag kang kumain kasama ang isang babae; huwag kang makipag-ugnayang malalim sa isang binata; huwag kang matulog sa iisang higaan kasama ang isang binata. Kapag nag-aalis ka ng iyong mga damit, huwag mong tingnan ang iyong sariling katawan.

2. Kung hihikayatin kang uminom ng alak, huwag uminom nang higit sa tatlong maliliit na tasa. Huwag mong labagin ang patakarang ito, kahit pa para sa pagkakaibigan.

3. Huwag mong ipagwalang-bahala ang mga panalangin na itinakda sa tiyak na oras, baka mahulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway. Pagsikapan mong pag-aralan ang mga Salmo hangga't maaari, sapagkat ito ang magliligtas sa iyo mula sa maruming pamumuhay.

³² Patr. Lat. vol. CIII, pp. 427, 434.

4. Mahalin ang paggawa at pagtitimpi, upang mapawi ang iyong mga pagnanasa. Huwag mong isipin na mayroon kang anumang kahalagahan sa anumang paraan, at hindi ka kailanman titigil sa pag-iyak dahil sa iyong mga kasalanan.

5. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa kasinungalingan, sapagkat itataboy nito ang takot sa Diyos mula sa iyo. Huwag mong ipaalam sa lahat ang iyong mabubuting gawa, baka ninakaw ito ng iyong kaaway.

6. Ikuwento mo ang iyong mga kahinaan sa iyong mga espiritwal na ama, upang makatagpo ka ng tulong sa pamamagitan ng kanilang payo.

7. Pilitin mong magtrabaho nang pisikal, at muling mabubuhay sa iyong kalooban ang takot sa Diyos.

8. Huwag mong husgahan ang kapatid mong nagkasala, ni hamakin siya, baka mahulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway.

9. Huwag kang maging palaban, na igigiit ang sarili mong paraan, baka mag-ugat ang kasamaan sa iyong kalooban.

10. Mahalin mo ang kababaang-loob at huwag umasa sa sarili mong payo. Sanayin mong sabihin sa iyong dila, 'Patawarin mo ako,' at sasapit sa iyo ang kababaang-loob.

11. Kapag nakaupo ka sa iyong selda, isaisip mo ang tatlong bagay: walang patid na panalangin, pagpapalalim ng iyong pagkaunawa sa mga Salmo, at paggawa ng kamay.

12. Sabihin sa iyong sarili: 'Hindi ako mananatili sa mundong ito lampas sa araw na ito,' at maliligtas ka sa kasalanan.

13. Huwag kang palaging magsalita, baka muling mabuhay sa iyong kalooban ang iyong mga dating kasalanan. Huwag kang maging tamad sa iyong gawain; magsikap kang magsaliksik nang malalim sa mga Awit – at ang kapayapaan ng Diyos ay sasaiyo.

14. Pilitin mong umiyak sa panalangin, at magkakaroon ka ng awa mula sa Diyos at tatanggalin Niya ang iyong dating sarili.

15. Alamin mong ang paggawa, kahirapan, pagtangga sa sarili, at katahimikan ay nagdudulot ng kababaang-loob, at ang kababaang-loob ay nagdudulot ng kapatawaran sa lahat ng kasalanan. Ang kababaang-loob ay nakapaloob sa pagtingin ng isang tao sa sarili bilang makasalanan at di-matuwid, hindi pagpilit sa sariling mga salita, pagpigil sa sariling mga pagnanasa, pag-ibaba ng paningin, pagtitiis ng insulto, pagkamuhi sa karangalan at kapayapaan, at pagsasabi sa bawat isa: 'Patawarin ninyo ako.' Sa pamamagitan ng kapangyarihan ng kababaang-loob, natataboy ang mga kaaway.

16. Laging magmalungkot, ngunit kapag lumalapit sa iyo ang mga kapatid, magalak kayo kasama nila—upang ang takot sa Diyos ay muling mabago sa loob mo.

17. Kung pupunta ka kahit saan kasama ang mga kapatid, maglayo ka nang kaunti sa kanila upang manatili kang tahimik. Huwag kang tumingin dito't doon, kundi isubsob mo ang sarili mo sa mga Awit at manalangin ka sa Diyos sa iyong isip. Kahit saan ka man mapunta, huwag kang masyadong magtiwala sa mga tao roon. Panatilihin mo ang kahinhinan at pagkamahiyain sa lahat ng bagay, at huwag mong abutin ang iniaalok sa iyo hangga't hindi ka pa hinihikayat.

18. Huwag kang matulog sa iisang kumot kasama ang ibang tao. Manalangin nang matagal bago matulog, kahit na pagod ka sa iyong paglalakbay.

19. Huwag mong hayaan ang sinuman na pahiran ng langis ang iyong katawan, maliban kung ikaw ay malubhang maysakit.

20. Kapag nakaupo ka sa hapag-kainan kasama ang iyong mga kapatid, huwag kang kumain nang masarap ang timpla, at kunin mo lamang ang nasa harapan mo. Manatili kang nakalukob ang mga tuhod. Huwag mong itaas ang iyong mga mata para tumingin sa iba. Huwag kang uminom ng tubig nang gahaman o nang may kaluskos sa lalamunan.

21. Kung kailangan mong mag-ubo habang nakaupo kasama ang iyong mga kapatid, tumayo ka at gawin ito nang malayo sa kanila. Huwag kang mag-unat o mag-yawn habang kasama ang iba, at kung hindi mo mapigilan ang pag-yawn, huwag mong buksan ang iyong bibig, at ito ay mawawala rin.

22. Huwag mong ibuka nang malapad ang iyong bibig sa pagtawa, sapagkat ipapakita nito na wala kang takot sa Diyos.

23. Huwag mangarap sa ari-arian ng iba. Kung makakuha ka ng aklat, huwag mo itong palamutian, sapagkat ipapakita nito ang iyong pagkahumaling dito.

24. Kung ikaw ay magkasala sa anumang paraan, huwag kang mahiya na aminin ito at huwag kang magbigay ng dahilan gamit ang kasinungalingan, kundi lumuhod ka, ipagtapat mo ang iyong kasalanan at humingi ka ng kapatawaran, at ito ay ibibigay sa iyo.

25. Kung may magsisinungaling sa iyo, huwag kang magalit, kundi sabihin mo: 'Patawarin mo ako.'

26. Huwag kang mahiya na magtanong sa iyong gabay.

27. Kung may kumatok sa pinto ng iyong selda habang nakaupo ka at abala sa iyong gawain, itabi mo muna ang iyong gawain at pagsilbihan mo sila.

28. Huwag kang makipag-usap sa sinuman, o makinig sa salita ng iba nang walang mabuting dahilan.

29. Kung ipapadala ka ng iyong espirituwal na ama sa isang paglalakbay, itanong mo sa kanya kung paano ka dapat kumilos, at pagkatapos ay sundin mo ang kanyang mga tagubilin. Huwag mong kunin ang kanyang mga salita sa labas ng konteksto. Kung ingatan mo ang iyong mga mata at mga tainga, hindi ka rin makasala gamit ang iyong dila.

30. Kung nakatira ka kasama ang isang kapatid, makisama ka sa kanya na parang dayuhan; huwag mo siyang utusan ng anumang bagay, at huwag mong ipakita na mas mataas ka kaysa sa kanya. Kung inutusan ka niyang gumawa ng isang bagay na ayaw mong gawin, isantabi mo ang sarili mong kagustuhan at huwag mo siyang saktan (sa pamamagitan ng pagtangga), baka masira ang kapayapaan sa pagitan ninyo. Alamin mong ang sinumang sumusunod ang siyang pinakadakila.

31. Kung nakatira ka kasama ang isang kapatid at sinabi niya sa iyo, 'Magluto ka ng pagkain', itanong mo, 'Ano ang gusto mo?' At kung iniwan niya sa iyo ang pagpili, magluto ka ng anumang mayroon ka, nang may takot sa Diyos.

32. Kapag nagising ka, magdasal ka muna bago ka magsimulang gumawa ng anumang gawain; pagkatapos, pag-aralan mo ang Salita ng Diyos, at saka ka pa lamang magsimula sa iyong gawain nang walang katamaran.

33. Malugod mong salubungin at batiin ang manlalakbay, baka magdulot ng kapahamakan sa inyong dalawa ang inyong pagkikita. Pagpasok niya, huwag mo siyang tanungin ng walang kabuluhan bagay, kundi hilingin mo muna na siya'y manalangin; pagkatapos, nang siya'y nakaupo na, sabihin mo sa kaniya, 'Kamusta ka, kapatid ko?' – at saka mo siya bigyan ng aklat na babasahin. Kung siya ay pagod mula sa kanyang paglalakbay, hayaan mong magpahinga siya at hugasan ang kanyang mga paa. Kung magsimula siyang magsalitang walang kabuluhan, sabihin sa kanya: 'Patawarin mo ako, kapatid, ako'y mahina at hindi matiis na marinig ito.' Kung punit ang kanyang damit, tahiin mo. Kung siya ay may kapansanan at marumi ang kanyang damit, labhan mo. Ngunit kung siya ay palaboy at may banal kang bisita sa oras na iyon, huwag mo siyang papasukin, kundi batiin mo siya nang marapat at paalisin mo na. Gayunpaman, kung siya ay mahirap, huwag mo siyang paalisin nang walang aliw, at bigyan mo siya ng ipinagkaloob ng Diyos.

34. Kung may kapatid na nag-iwan ng bagay sa iyo, huwag mong suriin kung ano ang iniwan, maliban kung siya ay naroroon.

35. Kung may iwan sa iyo ang sinuman sa kanyang selda at lumabas, huwag mong itaas ang iyong mga mata upang makita kung ano ang nasa loob nito, ngunit kapag aalis na siya, sabihin mo sa kanya: 'Bigyan mo ako ng gawain, at gagawin ko ito habang wala ka,' at ano man ang ibigay niya sa iyo, gawin mo ito nang masigasig.

36. Huwag kang manalangin nang tamad o pabaya, sapagkat sa paggawa nito, sa halip na mapasaya mo ang Diyos, ay gigisingin mo ang Kaniyang poot. Manalangin nang may takot at pangininginig, nang hindi sumasandal sa pader o nagkakabukaka, upang nakatayo ka sa isang paa habang ang isa mong paa ay nakatukod sa likuran. Labanan mo ang sarili mong mga iniisip at huwag mong hayaang mapuno ng makamundong bagay ang iyong isipan, upang ang iyong panalangin ay tanggapin.

37. Kapag dumadalo ka sa Liturhiya, bantayan mo ang iyong mga iniisip at damdamin, at magtapat ka sa harap ng Diyos na Kataas-taasan nang may paggalang, upang karapat-dapat mong matanggap ang Katawan at Dugo ni Cristo at sa gayon ay pagalingin ang iyong mga pagnanasa.

38. Habang bata ka pa, huwag magsuot ng magagarang damit hanggang sa ikaw ay tumanda.

39. Kapag naglalakbay ka kasama ang mas matanda kaysa sa iyo, huwag kang maglakad sa unahan nila. Kung ang nakatatanda mo ay tumayo upang kausapin ang iba, huwag kang manatiling nakaupo; tumayo ka kasama nila at manatili kang nakatayo hanggang sabihin nilang umupo ka.

40. Kapag pumapasok ka sa isang bayan o nayon, ibaba mo ang iyong mga mata, baka ang makita mo ay maging sanhi ng alitan sa iyong selda.

41. Huwag kang matulog sa isang lugar na kinatatakutan mong baka makasala ka sa iyong puso. Huwag kang kumain kasama ang isang babae, at huwag mo siyang titigan, pati na ang kanyang mga damit, kung maaari.

42. Kung naglalakbay ka kasama ang isang nakatatanda, huwag mong hayaang magdala siya ng anumang bagay. Kung bata ka, dapat magdala kayong dalawa ng kanya-kanyang bahagi. Kung magaang ang pasanin, magpalit-palit kayo sa pagbitbit nito kada oras. Hayaan mong maglakad nanguna ang nagdadala ng pasanin, gayundin ang mahina; at kapag siya ay napagod at naupo upang magpahinga, umupo ka rin kasama niya.

43. Kapag tinatanong mo ang isang nakatatanda tungkol sa iyong mga iniisip, ibunyag mo ang mga ito nang malaya, kung ano man ang mga ito, sa isang pinagkakatiwalaan mong maglilihim. Sa pagpili ng nakatatanda, huwag mong unahin ang matanda sa taon, kundi ang may karunungan at karanasang espiritwal, baka ikaw ay mapahamak at dumami ang iyong mga pagnanasa.

44. Pilitin mong manalangin nang mahaba sa gabi, upang ang iyong isip ay maging liwanag. Pagnilayan mo ang iyong mga kasalanan at ipanalangin mo sa Diyos ang mga ito, at ipagpapatawad ka Niya.

45. Kung may sinumang magsimulang humusga sa kanyang kapatid sa iyong harapan, kahit na ang humuhusga ay kabilang sa mga humuhusga sa iyo, sabihin sa kanya nang mapagpakumbaba: 'Patawarin mo ako, kapatid; ako'y makasalanan at mahina, at ako rin ay nagkasala sa iyong sinasabi, kaya hindi ko matiis na marinig ito.'

46. Sa lahat ng bagay, unahin mo ang iyong mga kapatid kaysa sa iyong sarili; at kung may kaibigang magbigay-pugay sa iyo sa kanilang harapan, sabihin mo: 'Dahil sa iyo kaya niya ako pinarangalan ng ganito.'

47. Kung may humiling na hiramín ka ng anumang bagay, huwag mong tanggihan.

48. Huwag mong madalas na pag-isipan sa iyong puso ang mga taong iniwan mo alang-alang sa pag-ibig ng Diyos, kundi alalahanin mo ang kamatayan at ang Huling Paghuhukom, at na wala sa kanila ang makakatulong sa iyo sa panahong iyon.

49. Kapag, habang nakaupo ka sa iyong selda, naalala mo ang isang taong nagkasala sa iyo, bumangon ka agad at ipanalangin mo siya sa iyong puso, upang magkaroon siya ng awa ng Diyos; sa ganitong paraan, ang poot na tinatago mo para sa kanya ay agad na mawawala.

50. Kung nais mong tanggapin ang Katawan at Dugo ni Cristo, tiyakin mong walang galit o poot sa sinuman ang nananatili sa iyong puso; at kung alam mong may nagagalit sa iyo, hingin mo muna ang kanilang kapatawaran, gaya ng iniutos ng ating Panginoon.

51. Kung sa gabi (sa panaginip) ay dinadalaw ka ng pagnanasa, mag-ingat kang huwag magtagal sa mga kahiya-hiyang imaheng iyon sa iyong isipan sa araw, baka madumihan ang iyong puso ng ganoong kasiyahan; kundi, lumuhod ka sa harap ng Panginoon, at magkakaroon Siya ng awa sa iyo: sapagkat alam Niya ang kahinaan ng tao.

52. Kung maglagda ka ng mahigpit na pag-aayuno sa iyong sarili at magsimulang maghandog ng mahahabang panalangin, huwag mong isipin na ililigtas ka nila, kundi maniwala ka na ang Diyos ay mapapawi ang loob sa pamamagitan ng paghihirap ng iyong katawan at tutulungan ka sa iyong kahinaan.

53. Kung ikaw ay magkasakit, huwag kang mawalan ng pag-asa o sumuko, kundi magpasalamat ka sa Diyos na Siya ay gumagawa upang dalhin sa iyo ang biyayang ito sa pamamagitan ng iyong karamdaman.

54. Habang naninirahan ka sa iyong selda, magtakda ng tiyak na sukat at oras para sa iyong pagkain, at huwag kang lumihis dito. Bigyan mo lamang ang iyong katawan ng sapat na kinakailangan upang magkaroon ito ng lakas na gampanan ang mga panalangin at ang paglilingkod sa Diyos. Kung sa labas ng iyong selda ay inaalok ka ng masasarap na pagkain, huwag kang kumain nang busog.

55. Kung aakit ka ng mga demonyo na gumawa ng isang gawain na hindi mo kayang gampanan, huwag mong pakinggan sila; sapagkat karaniwan nilang inihahatid ang puso ng tao sa mga gawaing hindi nila kayang pagtagumpayan, upang pagkatapos ay itulak sila sa kawalan ng pag-asa at pangutyaa. At ang lahat ng kanilang mga gawain ay walang sukat at walang ayos.

56. Kumain nang isang beses sa isang araw, ngunit huwag kang magpakabusog. Bigyan mo ang iyong katawan ng sapat na pagkain ayon sa pangangailangan ng kalikasan (ayon sa iyong pangangatawan).

57. Itakda ang kalahati ng gabi para sa panalangin at pagbabantay, at ang kalahati para sa pahinga ng iyong katawan. Bago matulog, gumugol ng dalawang oras sa panalangin at pagpupuri sa Diyos (sa pamamagitan ng pag-awit ng mga salmo), pagkatapos ay hayaang magpahinga ang iyong katawan. Kapag naging tamad ang iyong katawan sa oras na bumangon para sa panalangin, sabihin sa kanya: 'Talaga bang nais

mong magpahinga nang kaunti ngayon, upang harapin lamang ang walang katapusang pagdurusa pagkatapos? Hindi ba mas mabuting magpagal nang kaunti dito, upang doon ay maipagdiwang mo ang walang hanggang kapahingahan kasama ng mga santo?' Pagkatapos ay aalis sa iyo ang katamaran, at darating sa iyo ang banal na tulong.

58. Kapag nagbigay ka ng panata ng pagka-monastiko, palayain mo ang iyong lingkod; kung nais niyang sumunod sa iyo at pumasok sa buhay mong monastiko, huwag mong payagang manirahan sa iyo.

59. Kapag nagbebenta ka ng iyong gawa, huwag kang makipagtawaran sa presyo, gaya ng ginagawa ng mga layko. Ganoon din kapag bumibili ka; tandaan mong ang kakaunti ang pag-aari ay nagpapalapit sa iyo sa Diyos.

60. Kung may kapatid na nag-iwan ng bagay sa iyo at kailangan mo ito, huwag mo itong galawin maliban kung pinayagan ka niya.

61. Kung hihilingin sa iyo ng isang kapatid na bumili ng isang bagay para sa kanya kapag pupunta ka sa bayan, gawin mo; ngunit kung kasama mo ang ibang mga kapatid, gawin mo ito sa kanilang harapan.

62. Kung binigyan ka ng isang bagay, ibalik ito pagkatapos mong gamitin nang sapat para sa iyong pangangailangan, ngunit huwag mo itong itago hanggang sa hilingin na itong ibalik; kung may masira man, ayusin mo ito. Kung ikaw mismo ang nagpahiram ng isang bagay sa iba para gamitin nila, huwag mo na itong hingin pabalik kung makikita mong hindi nila ito maibabalik sa iyo sa anumang dahilan, lalo na kung hindi mo naman ito kailangan.

63. Kung pagkatapos mong lisanin ang iyong selda ay bumalik ka at may ibang kapatid nang nakatira roon, maghanap ka ng iba para sa iyong sarili, ngunit huwag mo siyang paalisin sa anumang sitwasyon, baka magalit ang Diyos sa iyo. Ngunit kung siya mismo ang kusang-loob na nais umalis, tama ka. Kung, sa paggawa nito, kinuha niya ang alinmang pag-aari nito, huwag mo itong hingin pabalik sa kanya.

64. Kung nais mong lubusang iwan ang iyong selda, huwag kang kumuha ng anumang pag-aari nito, kundi ibigay mo ito sa isang dukhang kapatid, at magpapakita sa iyo ng awa ang Diyos saan ka man magpunta.

65. Wala nang mas ikinatutuwa ng mga demonyo kundi kapag itinatago ng isang tao ang kanyang mga iniisip sa kanyang espirituwal na ama. Huwag mong isipin na katulad ka ng mga ama maliban kung tularan mo ang kanilang mga pagsisikap.

66. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa kayamanan at pag-ibig dito, sapagkat sinisira nito ang mga bunga ng buhay mong monghe.

67. Kung ikaw ay nahihirapan sa anumang tukso na sumusubok sa iyo, huwag mawalan ng pag-asa, kundi yumuko ka sa harap ng Diyos at sabihin: 'Tulungan mo ako, Panginoon, sapagkat ako'y mahina at hindi ko matiis ang laban na ito' – at tutulungan ka Niya, kung ang iyong panalangin ay nagmumula sa isang dalisay na puso. Kung, pagkatapos ng pakikibaka, mapagtagumpayan mo ito, huwag kang magmayabang o magtiwala sa sarili, kundi maging mas mapagbantay ka pa, sapagkat hindi magtatagal ang kaaway na magdala ng bagong laban sa iyo, na mas malakas kaysa sa nauna.

68. Kapag nananalangin ka sa Diyos, huwag mong sabihin: 'Panginoon, alisin Mo ito sa akin at ibigay Mo sa akin iyon' – kundi sabihin mo: 'Panginoon, Diyos ko, Alam Mo kung ano ang nakapagliligtas para sa akin; tulungan Mo ako at huwag Mo akong pabayaang na magkasala sa Harap Mo at mapahamak sa aking mga kasalanan, sapagkat ako ay isang makasalang at mahinang kaluluwa; huwag Mo akong ipagkatiwala sa kamay ng aking mga kaaway, sapagkat ako ay naghanap ng kanlungan sa Iyo; iligtas Mo ako, O Panginoon, sapagkat Ikaw ang aking lakas at aking pag-asa. – Sa Iyo ang kaluwalhatian at pasasalamat magpakailanman. Amen.

3. Mga Katuruan ni Abba Isaiah³³

1. Sinabi ni Abba Isaiah³⁴ : Dahil ang parehong kapahamakan ay dumarating sa makasalanan at sa matuwid, hindi dapat isipin na lahat ng nakararanas ng kapahamakan ay dahil sa mga nakaraang kasalanan.

2. Ang mga gumagawa ng lahat para lamang sa kanilang sarili ay pinaglilingkuran ang kanilang sariling kayabangan, ang pinakamalaking sa lahat ng kasamaan, na nagbubunga ng pagkakahiwalay, pagiging anti-sosyal, pagiging hindi palakaibigan, kasinungalingan at kasamaan. Ang tao ay hindi nilikha upang maging nag-iisa, kundi upang mabuhay sa pakikipag-isa sa kanyang kapwa, at higit sa lahat sa Diyos, ang Maylalang

³³ Ito ay ibinigay bilang karagdagan sa mga kasama sa 'Dostovernaya Skazania'.

³⁴ Inilahad ni San Damasceno. Patr. Graec., vol. 40, p. 1212.

ng lahat ng bagay. Kaya, ang isang matalinong tao ay dapat na palakaibigan at mapagmahal sa Diyos, upang siya rin ay maging kaaya-aya sa Diyos.

3. Abba Isaiah said³⁵ : mula sa pag-ibig sa luwalhati ng tao ay sumisibol ang kabulaanan. Ang sinumang tumutul sa kabulaanan sa pamamagitan ng kababaang-loob ay nakikita ang takot sa Diyos na lumalago sa kanilang puso. Kaya, huwag ninyong mahalin ang luwalhati ng mundong ito, baka ang luwalhati ng Diyos ay lumayo sa inyo.

4. Kapag, sa pagtupad mo sa iyong tungkulin, ginagawa mo ito nang may kababaang-loob, bilang isang hindi karapat-dapat, ito ay katanggap-tanggap sa Diyos. Ngunit kung, habang ginagawa mo ito, sumibol sa iyong puso ang isang mapagmataas na kaisipan at tinanggap mo ito, at, sa pag-alala sa iba na payapa at pabaya, hinatulan mo siya sa iyong mga iniisip, kanita, alamin mong ang iyong pagsisikap ay walang kabuluhan.

5. Kailan at paano maging mapagkumbaba ang isang tao? Kapag wala silang dila upang sabihin sa sinuman na sila ay pabaya, o upang sumagot sa isang nagkamali sa kanila; walang mata upang makita ang mga paglabag ng iba; walang tainga upang marinig ang hindi nakabubuti sa kanilang kaluluwa; walang kamay upang supilin ang sinuman, at hindi nila sinisisi ang iba sa anumang bagay, kundi ang kanilang sariling mga kasalanan.

6. Higit sa lahat, dapat magkaroon ang tao ng pananampalataya sa Diyos at walang-hanggang pag-ibig sa Kanya, pati na rin ng kawalan ng masamang loob, hindi pagsukol ng masama sa masama, isang buhay na may kasakitan, kababaang-loob, kalinisan, at pag-ibig sa kapwa – pag-ibig at pagsunod sa lahat.

7. Kamuhian ang lahat ng bagay sa mundo at ang kaluwagan ng laman, sapagkat ginagawang kaaway ka ng Diyos nito. Ngunit kung paanong ang isang tao, na may kaaway, ay nakikipagdigma laban sa kanya, gayon din dapat nating labanan ang laman, upang hindi ito mabigyan ng kapahingahan.

8. May isang kapatid na nagtanong kung ano ang ibig sabihin ng mga salitang '*banal ang ngalan Mo*'. Sumagot ang Nakatatanda: ito ay para sa mga perpekto, sapagkat imposible na maging banal ang ngalan ng Diyos sa loob natin habang hawak pa tayo ng ating mga pagnanasa.

9. Muli siyang nagsabi: 'Mas mabuting manahimik kaysa magsalita; sapagkat ang katahimikan ay nagtitipon, samantalang ang mabulang-bibig ay nagkakalat.'

10. Isang dakilang gawa ang mapagtagumpayan ang kayabangan. Ang sinumang mahuhulog sa mapanlinlang na damdaming ito ay nagiging dayuhan sa habag, naging matigas ang puso sa lahat, at sa huli ay nahuhulog sa pagmamataas at kayabangan – ito ang sukdulang kasamaan, ang ina ng pagkawasak. Panatilihin mo sa iyong sarili ang iyong mga usapin, at alagaan mo ang karamdaman ng pusong ito, baka, sa pagsisikap na mapasaya ang mga tao, mawalan ka ng gantimpala ng iyong pagpipigil sa sarili. Sapagkat ang sinumang gumagawa ng anumang bagay upang makita ng iba ay siya ring nagkakait sa kanyang sarili ng kanyang gantimpala, gaya ng sinabi ng Panginoon.

11. Ang sinumang nagnanais na parangalan ng mga tao ay hindi maaaring maging malaya sa inggit, at ang sinumang may inggit ay hindi makakamtan ang kababaang-loob. Ang ganitong tao ay inilagay ang kanyang kaluluwa sa kamay ng kanyang mga kaaway, at ito ay inililigaw nila sa maraming kasalanan at winawasak. Kaya't lumayo ka sa hungkag na kaluwalhatian, at ikaw ay ituturing na karapat-dapat sa kaluwalhatian ng Diyos sa darating na panahon.

12. Kung may pumasok na kaisipan sa iyo na hatulan ang iyong kapuwa dahil sa anumang paglabag, isipin mo sa iyong sarili na mas marami ka pang kasalanan kaysa sa kaniya; at tungkol sa kabutihang akala mong iyong ginagawa, huwag mong paniwalaan na ito ay kaaya-aya sa Diyos, at huwag mong hatulan ang iyong tapat na kapatid. Ang pagpapakumbaba ang kinaroroonan ng panloob na kapayapaan.

13. Si Abba Isaias, nang minsan ay makita ang isang kapatid na gumagawa ng kahiya-hiyang kasalanan, ay hindi siya pinagalitan, kundi sinabi: 'Kung ang Diyos na lumikha sa kanya, sa pagtingin Niya rito, ay hindi siya sinunog, ako pa kaya ang magagalit sa kanya?'

14. Sinabi rin niya: 'Alalahanin natin Siya na wala ni sariling puwesto para sa Kanyang ulo.' Unawain mo ito, tao, at huwag mong ipagkunwari na ikaw ay marunong. Siya nga—at ano na Siya para sa iyo? Ang Panginoon ng lahat ay isang dayuhan at wala Siyang tahanan. O, di-mailahad ang pagkamaharlika ng pag-ibig Mo sa sangkatauhan, O Panginoon! Gaano ka-lubos Ka nagpakumbaba para sa akin? Ngunit kung Siya na lumikha ng lahat ng bagay sa pamamagitan ng Kanyang salita ay wala Siyang mapagpahingahan ng Kanyang

³⁵ Kinuha mula sa Paterikon na ayon sa alpabeto.

ulo, bakit ka, kawawang tao, labis na nabibighani sa mga bagay na walang kabuluhan? Bakit ka nabubulag ng kasakiman?

15. Ang taong nagtamo ng kababaang-loob ay tinatanggap ang kasalanan ng kanyang kapatid, na nagsasabing, 'Ako ang nagkasala.' Ang taong nagpapalaisip sa kanyang sarili na marunong ay hinahamak at sinisisi ang kanyang kapatid, ngunit ang taong nagpapakumbaba sa kanyang sarili ay hindi kailanman sisisiin ang kanyang kapatid.

16. Ang karunungan ay hindi nasasaad sa pagsasalita, kundi sa pag-alam ng tamang panahon upang magsalita. Manahimik nang may karunungan, at magsalita nang may karunungan. Bago ka magsimulang magsalita, pag-isipan mo muna kung ano ang sasabihin, upang makapagbigay ka ng angkop na pakibat. Huwag kang magmayabang sa iyong karunungan. Ang sinumang nagsasabing, 'Wala akong alam,' ay higit pang nakakaalam kaysa sa sinuman. Ang korona ng karunungan ay ang pagsaway sa sarili at ang pagpapababa sa sarili sa lahat ng iba.

17. Ang walang-kwentang usapan ay pinapagana ng limang sanhi: walang-kwentang salita, kayabangan, labis na pagtulog, pagmamayabang sa pananamit, at labis na pagkain. Kung nais mong iwasan ang walang kuwentang pagtatalo, huwag mong payagan ang mga na pagnanasa na ito, kundi sa halip na walang kuwentang usapan, sandatahan mo ang iyong sarili ng pag-awit ng mga salmo; sa halip na kayabangan, mahalin mo ang kababaang-loob ni Cristo; sa halip na labis na pagtulog, bantayan mo ang iyong sarili nang may pagbabantay; sa halip na magarbong damit, magsuot ka ng mga punit-punit at kupas na damit; sa halip na labis na pagkain, igapos mo ang iyong sarili sa pagpipigil at pag-aayuno. Sapagkat ang mga pagnanasa, na parang mga hulihang magkakaugnay, ay kumakapit sa isa't isa.

18. Ang mayamang tao na nakakaintindi sa bagay na ito ay itinatago ang kayang kayamanan sa loob ng kaniyang bahay, sapagkat ang kayamanang nakalantad ay nagdudulot ng inggit at nag-aanyaya ng paninirang-puri mula sa pinuno. Gayundin naman, itinatago ng isang birtudoso ngunit mapagkumbabang monghe ang kaniyang mga birtud, gaya ng pagtatago ng mayamang taong iyon sa kaniyang kayamanan. Ang ganitong monghe ay hindi kumikilos ayon sa kanyang sariling mga pagnanasa, kundi palagi niyang pinapagalitan ang sarili at tinuturuan ang sarili sa lihim na aral, ayon sa mga salita ng Kasulatan: '*Ang puso ko'y nag-aalab sa loob ko, at isang apoy ang nagliyang sa aking pagmumuni-muni*' (Awit 38:4). Anong uri ng apoy ito? Pakinggan ang mga salita ng Kasulatan na nagsasabi: '*Ang Diyos namin ay apoy na sumisilab*' (Heb. 12:29). Tulad ng pagkatunaw ng waks at pagkatuyo ng putik ng karumihang marumi sa harap ng apoy, gayon din ang mga maruruming kaisipan ay natutuyo sa pamamagitan ng lihim na katuruan, ang mga pagnanasa ng kaluluwa ay kumukupas, ang isip ay nagliliwanag, ang kaisipan ay nagiging malinaw, at ang puso ay napupuno ng kagalakan. Ang lihim na pagtuturo ay sumasalakay sa mga demonyo at nagpapalayas ng masasamang kaisipan, sapagkat pinapaliwanag nito ang taong nasa loob. Ang sinumang magpapasanda sa kaniyang sarili ng lihim na pagtuturo ay pinatitibay ng Diyos, tumatanggap ng lakas mula sa mga anghel, at pinaparangalan sa piling ng mga tao. Ang lihim na pagtuturo at pagbabasa ang tahanan ng kaluluwa, na hindi matitinag; ito ay isang matatag na haligi, isang tahimik at payapang kanlungan, kung saan ang kaluluwa ay walang dudang maliligtas. Ang mga demonyo ay labis na nag-aalboroto at nagrereklamo kapag ang isang monghe ay nagpapasanda sa sarili ng lihim na pagtuturo, ibig sabihin, ng panalangin: 'Panginoong Hesukristo, Anak ng Diyos, maawa ka sa akin' – at sa nag-iisang pagbabasa ng Banal na Kasulatan. Ang lihim na pagtuturo na ito ay salamin ng isip at sulo ng budhi. Ang lihim na pagtuturo ay nagpapatuyo sa pakikipagbalakan, pinipigil ang poot, tinataboy ang galit, tinatanggal ang kayabangan, pinapawi ang pagmamataas (ang malungkot na pakiramdam ng kawalan ng kabuluhan), at pinapatay ang kawalan ng pag-asa. Ang lihim na pagtuturo ay nagbibigay-liwanag sa makapangyarihang isipan, tinataboy ang katamaran, nagbubunsod ng lambing, itinatanim ang takot sa Diyos, at nagbubunga ng luha. Ang lihim na pagtuturo ay nagkakaloob sa monghe ng payak na kababaang-loob, isang taimtim na pagbabantay, at walang sagabal na panalangin. Ito ay kayamanan ng panalangin, nag-aalis ng mga hindi angkop na kaisipan, nagwawasak sa mga demonyo, at naglilinis ng katawan. Ang lihim na pagtuturo ay nagtuturo ng pagtitiis, ginagawang kalahok sa pagpipigil sa sarili, at ipinangangako ang Gehenna. Pinananatili ng lihim na pagtuturo ang isip na malaya sa walang kabuluhang kaisipan, at itinuturo lamang nito ang pag-iisip tungkol sa kamatayan. Ang lihim na pagtuturo ay puno ng bawat mabuting gawa at pinalamutian ng bawat birtud, habang malayo ito sa bawat masamang gawa: hindi ito kailanman malapit sa mga bagay na iyon.

4. Tungkol sa Pangangalaga ng Isip: 27 kabanata³⁶

1. Ang galit laban sa mga pagnanasa ay likas sa kalikasan ng isip. Hindi maaaring maging dalisay ang isang tao nang walang galit – ibig sabihin, maliban kung nagagalit siya sa lahat ng itanim sa kanya ng kaaway. Ang sinumang nagnanais na makamit ang likas na galit na ito ng isip ay dapat putulin ang lahat ng kanyang sariling pagnanasa hanggang sa mailagay niya ang kanyang sarili sa isang kalagayang pinangungunahan ng isip (isang makatwiran, espiritwal na kalagayan kung saan ang kaluluwa at katawan ay ganap na nasasailalim sa espiritu).

2. Kung, habang kinakalaban mo ang kaaway, makita mong ang kanyang hukbo, na humina na, ay tumatakas mula sa iyo, huwag magalak ang iyong puso rito, sapagkat ang mga kaaway na ito ay naglatag ng isang mapanlinlang na patibong para sa iyo sa kanilang likuran. At doon nila inihahanda ang pinakamalupit na pag-atake laban sa iyo. Nang sila'y nagmartsa laban sa iyo, iniwan nila ang isang malaking bahagi ng kanilang hukbo na naka-ambush sa labas ng lungsod, na iniutos na huwag gumalaw. At gayon, nang sinuway mo sila at nagmartsa laban sa kanila, tumakas sila sa iyong harapan, na parang walang magawa; ngunit kung ang iyong puso ay magmamalaki dahil sa katotohanang napalayas mo sila, at iwan mo ang lungsod, kanila namang tatayuin ang mga naiwan sa ambisyon, at titigil ang mga tumatakbo sa harap mo – at lilibutin nila ang iyong dukhang kaluluwa sa lahat ng panig, upang wala nang matira nitong kanlungan. Ang lungsod ay panalangin; ang pagtindig laban sa mga kaaway ay isang labanan ng kaisipan kay Cristo Jesus; at ang pagbangon laban sa kanila ay galit.

3. Kaya nga, mga minamahal, tayo'y magtayo sa takot ng Dios, na pinangangalagaan at ginaganap ang katuwiran, at huwag magbigay-sala sa ating budhi, kundi magbantay sa ating sarili sa takot ng Dios, hanggang sa siya'y malaya na rin na kasama natin, upang magkaroon ng pagkakaisa tayo at siya, at sa wakas ay maging tagapangalaga natin, na ipinapakita sa atin ang lahat ng maaaring magdulot sa atin ng pagkabuwal. Ngunit kung hindi natin ito papansinin, lilayo ito sa atin at iiwan tayo. Kung gayon, mahuhulog tayo sa kamay ng ating mga kaaway, na hindi tayo kailanman papalalayang, gaya ng itinuro sa atin ng ating Panginoon, na nagsabi: *'Agad mong ayusin ang usapin sa iyong kalaban habang kasama mo pa siya sa daan'*, at iba pa (Mateo 5:25). Sinasabi na ang kalabang ito ay ang budhi, sapagkat tinututulan nito ang isang taong nagnanais sumunod sa mga pagnanasa ng laman. Kung hindi niya ito papansinin, ihahatid siya nito sa mga kamay ng kanyang mga kaaway.

4. Kapag nakita ng Diyos na ang isip ay nagsumite sa Kanya nang buong lakas at umaasa ng tulong mula sa Kanya lamang, pinatitibay Niya ito, na sinasabi: *'Huwag kang matakot, sapagkat iniligtas kita, at tinawag kita sa Aking pangalan: ikaw ay sa Akin. At bagaman dumaan ka sa mga tubig, ako ay sumasa'yoy; ang mga ilog ay hindi ka baha-bahain; at bagaman maglakad ka sa apoy, hindi ka masusunog, ni hindi ka apikan ng ningas. Sapagkat ako ang Panginoon na iyong Diyos, ang Banal ng Israel, na siyang nagliligtas sa iyo'* (Isaias 43:1–3).

5. Kapag narinig ng isip ang ganitong paghihikayat, matapang itong lumalapit sa kanyang mga kaaway at sinasabi: *'Sinumang nagnanais makipaglaban sa akin, lumaban siya sa akin! At sinumang nagnanais makipagtalo sa akin, lumapit siya sa akin! Narito, ang Panginoon ang tumutulong sa akin; sino ang makapipinsala sa akin? Narito, kayong lahat ay maluluma na parang kasuotang kinain ng ulod.'*

6. Kung ang iyong puso, na lubos nang napopoot sa kasalanan, ay nagsusumikap na mapagtagumpayan ito at, na lumihis mula sa lahat ng nagbubunsod ng kasalanan, ay inilagay sa iyong paningin ang paghihirap (ng walang hanggan), kaniya'y alamin na ang iyong Tagapagligtas ay nakikipagtira sa iyo – at ikaw, nang hindi Siya nasasaktan sa anumang paraan, kundi umiiyak sa harap ng Kaniyang mukha, ay nagsasabi, pakinggan ang iyong puso: *'Ipagkaloob Mo sa Akin ang Iyong awa, O Panginoon, sapagkat hindi ako sapat na malakas upang makatakas sa mga kamay ng kaaway nang wala ang Iyong tulong!'* At Iingatan ka Niya mula sa lahat ng kasamaan.

7. Dapat isara ng isang monghe ang lahat ng pinto ng kanyang kaluluwa, ibig sabihin, ang kanyang mga pandama, baka siya mahulog sa pamamagitan ng mga ito. Kapag, sa ganitong paraan, nakita ng isip na walang pumapasok upang pag-ariin ito, naghahanda ito para sa kawalang-kamatayan, pinagsasama-sama ang lahat ng pandama at pinag-iisa ang mga ito. (Pag-iisip: ang isipan, na hindi naaabala ng panlabas na mundo sa pamamagitan ng mga pandama, ay nakatuon sa loob at nadadala sa panahong iyon. Isang kaisipan din ni San Basil na Dakila).

³⁶ Mula sa Griyegong bersyon ni Dobrotol, p. 33.

8. Kapag ang isip ay napalaya mula sa lahat ng pag-asa sa anumang nakikita at makamundo, ito ay tanda na ang kasalanan ay namatay sa loob mo.

9. Kapag napalaya ang isip mula sa mga pagnanasa, bumabagsak ang hadlang na nakatayo sa pagitan nito at ng Diyos.

10. Kapag ang isip ay napalaya mula sa lahat ng kaaway nito at nagpapahinga, naroroon ito sa ibang, bagong panahon, na nasasaksihan ang bago at di-mamatay-matay. *'Sapagkat kung saan may bangkay, doon magtitipon ang mga uwak'* (Mateo 24:28).

11. Minsan, palihim na naghihintay ang mga demonyo nang may katusuhan, upang makita kung papabayaang ng isang tao ang kanyang puso, na inakala nang nakapahinga na ito (mula sa pakikibaka). (Kung mangyari ito), bigla nilang sinasambot ang kawawang kaluluwa at dinadakis ito na parang munting ibon. At kung mas malakas sila rito at mapagtagumpayan ito, malupit nilang papababain ito sa pamamagitan ng bawat uri ng kasalanan, na mas masahol kaysa sa mga nauna, na doon ay humiling na ito ng kapatawaran. Kaya't tayo'y manindigan nang walang tigil sa takot ng Diyos at mahigpit na bantayan ang ating mga puso, isinasagawa ang ating mga pagtitimpi nang may matatag na kasipagan at pinananatili ang mga birtud (isang matalinong at taos-pusong pag-uugali) na nagsisilbing hadlang laban sa kasamaan ng ating mga kaaway.

12. Ang ating Guro, si Jesucristo, na nakakaalam sa sukdulang kawalang-awang ng ating mga kaaway at may habag sa sangkatauhan, ay nag-utos kung gaano mahigpit nating dapat bantayan ang ating mga puso, na sinasabing: *'Maging handa kayo sa lahat ng oras, sapagkat hindi ninyo alam sa anong oras darating ang magnanakaw, upang pagdating niya, hindi niya kayo masumpungang natutulog'* (Matt. 24, 43 at sumunod). At muli: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili, baka sa anumang oras ay mabigatan ang inyong mga puso ng kasaganaan sa pagkain, pagkalasing at mga alalahanin ng buhay na ito, at biglang dumating sa inyo ang araw na iyon'* (Lucas 21:34). Kaya bantayan mo ang iyong puso, at pansinin mo ang iyong mga damdamin. At kung ang pag-alala sa Diyos ay sumasa-iyong, madali mong mahuhuli ang mga kaaway na palihim na lumalapit upang nakawin ito. Sapagkat ang taong mahigpit na nagbabantay sa kanyang mga iniisip ay agad niyang makikilala ang mga nagnanais pumasok at dumungis sa kanya. Nililito nila ang isip upang ito'y maaliw at maging tamad (maantala sa kanyang gawain). Ngunit ang mga nakakakilala sa kanilang tusong paraan ay nanatiling kalmado, nagdarasal sa Panginoon.

13. Maliban kung kamuhian ng isang tao ang lahat ng nangyayari sa mundong ito, hindi niya maaaring paglingkuran at sambahin ang Diyos nang nararapat. Sapagkat ano ang paglilingkod sa Diyos, kung hindi ang wala kang anumang dayuhang iniisip habang nananalangin, ni makamundong ligaya habang pinupuri ang Diyos, ni galit habang umaawit sa Kanya, ni poot habang niluluwalhati Siya, ni masamang sigasig o inggit habang nakaupo sa Kanyang harapan at iniisip Siya? Sapagkat ang lahat ng madilim na bagay na ito ay bumubuo ng pader na nakapalibot sa dukhang kaluluwa, at habang tinatahanan nito ang mga ito sa loob nito, hindi nito maaaring paglingkuran nang dalisay ang Diyos. Sapagkat pinananatili nila itong nakabitin sa hangin at pinipigilan itong makaharap sa Diyos (na tumayo sa harap Niya nang malinaw ang isipan), na lihim na pagpalain Siya at ipanalangin Siya nang may malinamnam na puso, upang ito ay maliwanagan Niya. Ang isip ay laging malabo at hindi maaaring umunlad sa pamumuhay ayon sa Diyos, dahil nga hindi nito pinuputol nang may karunungan ang lahat ng ito.

14. Kapag ang isip ay masigasig na alisin sa mga kakayahan ng kaluluwa ang mga makamundong pagnanasa at gabayan sila (dalhin sila, na parang sa bangka) tungo sa kawalan ng pagnanasa, at paghiwalayin ang mismong kaluluwa mula sa mga makamundong pagnanasa, kung gayon, kung ang mga walang-hiya na pagnanasa ay sumugod sa kaluluwa upang hawakan ang mga kakayahan nito at hilahin ang mga ito sa kasalanan, at ang isip ay nagsimulang lihim na sumigaw nang walang tigil sa Diyos, ang Diyos, na makita ito, ay magpapadala ng Kanyang tulong at papalayasin ang mga ito sa isang iglap.

15. Ipinamamanhid ko sa iyo, habang nasa katawan ka pa, huwag mong pabayaang ang iyong puso. Sapagkat kung paanong hindi maaaring umasa ang isang magsasaka sa anumang butil na tumutubo sa kanyang bukid, dahil hindi niya alam kung ano ang mangyayari rito bago niya ito maihatid sa kanyang kamalig, gayundin hindi dapat pabayaang ng tao ang kanyang puso habang may hininga pa siya (Job 27:3). Hindi niya alam kung anong paghihirap ang sasapit sa kanya hanggang sa kanyang huling hininga; kaya hindi niya dapat hayaang humina ang kanyang puso habang may hininga pa siya. Ngunit dapat siyang laging manalangin sa Diyos para sa Kanyang tulong at awa.

16. Ang hindi makakakuha ng tulong sa gitna ng labanan ay hindi rin dapat magtiwala sa kapayapaan.

17. Kapag lumalayo ang isang tao sa masamang landas, doon niya tunay na nakikilala ang lahat ng kasalanang nagawa niya sa harap ng Diyos: sapagkat karaniwang hindi nakikita ng tao ang sariling kasalanan maliban kung layuin niya ang mga ito sa pamamagitan ng mapait na pagsisisi (ibig sabihin, sa pamamagitan ng pagkabigo at pagdadalamhati ng puso). Ang mga nakarating sa yugtong ito ay umiiyak, pinaparami ang kanilang mga panalangin, at napupuno ng hiya sa harap ng Diyos, na nagbabalik-tanaw sa kanilang hindi marangal na pakikipag-ugnayan sa mga pagnanasa. Magsikap tayo nga, mga kapatid, ayon sa makakaya natin, at tutulungan tayo ng Diyos sa pamamagitan ng kasaganaan ng Kanyang awa. Kung hindi natin napanatili ang ating mga puso, gaya ng ginawa ng ating mga ninuno, magsumikap tayo kahit man lang na panatilihing walang kasalanan ang ating mga katawan, ayon sa hinihingi ng Diyos. At maniwala tayo na sa panahong ito ng kagutom na dumating sa atin, magpapakita Siya sa atin ng awa, gaya ng ginagawa Niya sa Kanyang mga santo.

18. Ang sinumang naglaan ng kanyang puso sa paghahanap sa Diyos sa tunay na kabanalan ay hindi agad maaaring magtapos na ang kanyang pagsisikap ay kaaya-aya sa Diyos. Hangga't inaakusahan siya ng kanyang budhi ng anumang hindi likas, hangga't iyon ay wala siyang kalayaan. Sapagkat kung saan may tagausig, doon ay may hukom; at kung saan may paghuhukom, doon ay walang kalayaan. Kaya, kapag, habang nananalangin ka, nakita mong walang anumang bagay ang nag-aakusa sa iyo ng kasamaan, saka masasabi na malaya ka at pumasok ka sa Kanyang banal na kapahingahan ayon sa Kanyang mabuting kalooban. Kapag nakita mong ang mabuting bunga ay tumubo na at hindi na napipigilan ng mga damo ng kaaway, na ang mga mandirigmang umaasa sa kanilang sariling katusuhan, bagaman hindi kusang-loob, ay umatras na upang hindi na makipagdigma sa iyong mga pagkahilig; na ang isang ulap ay naghulog ng anino sa iyong tabernakulo, at hindi ka na sinisikaran ng araw sa araw, ni ng buwan sa gabi; na sa iyong kalooban ay handa na ang lahat para sa tabernakulo, upang itayo ito at panatilihin ayon sa kalooban ng Diyos—kanita, alamin mong nagwagi ka sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos. Sa wakas, Siya Mismo ang magtatapon ng Kanyang anino sa tabernakulo, sapagkat ito ay Kanya. Ngunit habang umiigting ang labanan, ang isang tao ay nabubuhay sa takot at pangamba, na nagtatanong kung magwawagi siya ngayon o matatalo, at kung bukas ay matatalo siya o magwawagi. Ang pakikibaka ay mabigat sa puso, ngunit ang kawalan ng pagnanasa ay malaya sa alitan: sapagkat natanggap na nito ang nararapat dito at tumigil na itong magmalasakit sa tatlong bahagi ng tao na minsang nagkahiwalay, dahil nakamit na nila ang pagkakasundo sa Diyos. Ang tatlong bahaging ito ay: ang kaluluwa, ang katawan, at ang espiritu. Kapag nagkakaisa na sila sa pamamagitan ng gawa ng Banal na Espiritu, hindi na sila maaaring paghiwalayin. Huwag mong isipin na namatay ka na sa kasalanan habang inaatake ka pa rin ng mga kaaway, maging sa pagbabantay o sa pagtulog. Hangga't ang mahihirap na tao ay nagsusumikap pa rin sa arena, wala siyang katapangan.

19. Kung ang isip ay pinukaw at nagpasiya nang buong handa na sumunod sa pag-ibig na pumapatay sa mga pagnanasa ng katawan, at sa pamamagitan ng kapangyarihan nito ay tumatanggi na payagan ang anumang hindi likas (mga pagnanasa, kasalanan) na makapitan sa puso, kung gayon, sa pamamagitan ng paglaban sa hindi likas, sa huli ay nakakamit nito ang lubos na paghihiwalay nito sa likas.

20. Suriin mo ang iyong sarili araw-araw, kapatid, at, sa pagmamasid sa iyong puso sa harap ng Diyos, kung makakita ka ng anumang pagnanasa sa loob nito, putulin mo ito mula sa iyong puso, baka isang kakilakilabot na kapalaran ang dumating sa iyo (bago ka malinis).

21. Pansinin mong mabuti ang iyong puso, kapatid, at bantayan mong maigi ang iyong mga kaaway: sapagkat sila'y mapanlikot sa kanilang kasamaan. Maging ganap kang kumbinsido sa iyong puso sa katotohanang hindi dapat gawan ng mabuti ang isang taong nagsasagawa (umibig) sa kasamaan. Kaya nga tinuturuan tayo ng Tagapagligtas na maging mapagbantay, na sinasabi, *'Saplala ang pasukan at masikip ang daan na patungo sa buhay, at iilan ang makakakita rito'* (Mateo 7:14).

22. Ingatan mong huwag kang palilihisin ng anumang makasisira sa pag-ibig ng Diyos; bantayan mo ang iyong puso at huwag kang mawalan ng pag-asa, na nagsasabing: 'Saan ko ito mapapanatili, ako na isang makasalanan?' Sapagkat kapag tinalikuran ng isang tao ang kanyang mga kasalanan at lumapit sa Diyos, ang kanyang pagsisisi ang nagbibigay-bago sa kanya at siya ay ganap na naging bago.

23. Ang Banal na Kasulatan, kapwa ang Lumang Tipan at ang Bagong Tipan, ay patuloy na nagsasalita tungkol sa pagbabantay sa puso. Dapat maunawaan ng isang monghe ang layunin ng Kasulatan: kung kanino ito nagsasalita, ano ang sinasabi nito, at para sa anong layunin. Dapat din siyang magtiyaga nang patuloy sa paggawa ng pag-aawit at, sa pakikiramdam sa mga pakana ng kaaway, tulad ng isang bihasang timonero, ay maging bihasa sa pagdaan sa mga alon ng isipan, na ginagabayan ng biyaya, upang sa ganitong paraan, nang

hindi nalilihis sa landas kundi nakatuon lamang sa kanyang sarili, ay makipag-usap siya sa Diyos sa katahimikan, nang walang nagkakalat na isipan o mausisang talino.

24. Ang panahon ay nangangailangan ng panalangin mula sa atin, gaya ng hangin, kaguluhan, at unos sa himpapawid na nangangailangan ng timonero. Kaya nating tanggapin ang mga pahiwatig ng kaisipan, mabuti man o masama. Ang isang banal at mapagmahal sa Diyos na kaisipan ay tinatawag—at tunay ngang—, ang panginoon ng mga pagnanasa. Tayo, ang mga tahimik, ay dapat maingat at matino na pag-ibahin at uriin ang mga birtud at kasamaan: kung aling birtud ang itaguyod sa harap ng mga kapatid at mga ama, at alin ang isasabuhay kapag tayo ay mag-isa; at kung aling birtud ang una, alin ang pangalawa at alin ang pangatlo; gaya ng kung aling pagnanasa ang espiritwal at alin ang laman, at alin ang espiritwal na birtud at alin ang laman; higit pa rito, dahil sa aling birtud sumasalakay ang kapalaluan sa isipan, dahil sa alin tumatubo ang kayabangan, dahil sa alin sumisibol ang galit, at dahil sa alin humahawak ang kasakiman sa pagkain. Sapagkat kailangan nating *'sirain ang mga pangangatwiran at ang bawat matinding bagay na nagtataas ng sarili laban sa kaalaman ng Diyos'* (2 Cor. 10:5).

25. Ang unang birtud ay paglayo ng sarili, ibig sabihin, ang pagtalikod sa bawat tao at bawat gawa; mula rito ay isinisilang ang isang kanais-nais na pagnanasa para sa Diyos, at ito ay likas na nagbubunsod ng galit, na tumatalab laban sa lahat ng itinanim ng kaaway. Pagkatapos, ang takot sa Diyos ay nakakahanap ng matitirahan sa loob ng isang tao, at sa pamamagitan ng paggana ng takot na ito, ang pag-ibig ay kasunod na nahahayag.

26. Sa panahon ng panalangin, dapat itaboy ang mga ligaw na kaisipan mula sa puso sa pamamagitan ng mga banal na salungat na kaisipan, baka't tayo'y manalangin sa Diyos ng ating mga labi samantalang nagtatago ng hindi angkop na mga kaisipan sa ating puso. Hindi tinatanggap ng Diyos mula sa isang taong tahimik ang panalangin na nalilihis ang isip at pabaya. At iniuutos sa atin ng Kasulatan sa lahat ng panahon na ingatan ang mga hilig ng kaluluwa. Kung ang kalooban ng monghe ay sumusuko sa batas ng Diyos, at ang isip ay nagsisimulang pamunuan ang mga nasasakupan nito—ibig sabihin, lahat ng emosyon ng kaluluwa, lalo na ang galit at kahalayan, sapagkat ito ay nasasailalim sa isip—kung gayon, natutupad ang birtud sa atin at nasasakatuparan ang katuwiran; ang ating pagnanasa ay nakatuon sa Diyos at sa Kaniyang kalooban, at ang ating galit ay nakatuon laban sa diyablo at kasalanan. Ano pa ang kailangan?—Lihim na pagtuturo.

27. Kung ang hiya ay tumubo sa iyong puso habang nakaupo ka sa iyong selda, mag-ingat kang labanan ang kasamaan, baka hindi ka nito makontrol: sikapin mong alalahanin ang Diyos, na Siya ay nakikinig sa iyo, at na ang lahat ng iniisip ng iyong puso ay hayag sa Kaniya. Sabihin sa iyong kaluluwa: kung natatakot ka sa mga makasalanan na katulad mo, baka makita nila ang iyong mga kasalanan, hindi ka ba dapat lalong matakot sa Diyos, na nakakarinig ng lahat ng bagay? Mula sa paalalang ito, ang takot sa Diyos ay lilitaw sa iyong kaluluwa, at kung mananatili ka rito, hindi ka matitinag ng pagnanasa (hindi ka dadalhin ng iyong mga pagnanasa), gaya ng nakasulat: *'Ang mga nagtitiwala sa Panginoon ay parang Bundok ng Sion, na hindi matitinag, kundi nananatili magpakailanman sa Jerusalem'* (Awit 124:1). At sa bawat gawa mong isinasagawa, tandaan mong nakikita ng Diyos ang bawat kaisipan mo, at hindi ka kailanman magkakasala. Sa Kanya ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen.

5. Mga Kabanata tungkol sa Pagkamasalese at Katahimikan³⁷

1. Tatlong birtud ang laging naroroon na mga tagapangalaga ng isipan: ang likas nitong hilig, ang tapang at ang kawalan ng katamaran.

2. May tatlong birtud na kapag naramdaman ng isip sa loob nito, tinitiyak nito na ito'y nakamit na ang kawalang-kamatayan: ang *'paghuhusga'*, na banayad na nagkakaiba sa isang damdamin mula sa iba; ang *'pangmalas'* sa lahat ng bagay bago pa man ang takdang panahon; at ang *'hindi pagsunod'* sa anumang dayuhang kaisipan.

3. May tatlong birtud na palaging nagbibigay-liwanag sa isip: ang hindi magkaroon ng masamang loob sa sinuman, ang pagtitiis sa lahat ng dumarating nang walang paghihirap, at ang pagpapakita ng kabaitan sa mga gumagawa ng masama. Ang tatlong birtud na ito ay nagbubunga ng tatlo pang mas dakila kaysa sa kanila: ang hindi pag-iimbak ng masamang loob sa sinuman ay nagbubunga ng pag-ibig; ang pagtitiis sa lahat ng dumarating nang walang paghihirap ay nagbubunga ng kahinahunan; at ang pagpapakita ng kabaitan sa mga gumagawa ng masama ay nagbubunga ng kapayapaan.

³⁷ Patr. graec., vol. 40, pagkatapos ng mga salita.

4. Mayroong apat na birtud na naglilinis ng kaluluwa: katahimikan, pagsunod sa mga utos, pagtanggap sa sarili, at kababaang-loob.

5. Sinabi ni Abba Isaiah: 'Tinuturing ko ang sarili ko na parang isang ligaw na kabayo na walang amo: sino mang makakita nito ay sasakay rito; at kapag pinakawalan na ito ng isa, kukuha naman ang iba at sasakay din rito.'

6. Ingatan mo ang iyong sarili, baka magustuhan mo ang iyong dating pinagkasalahan, at muling mabuhay sa iyong loob ang iyong mga dating kasalanan. Mahalin mo ang kababaang-loob, at ito ang sasakop sa iyo mula sa iyong mga kasalanan. Ibigay mo ang iyong puso sa pagsunod sa iyong mga ama, at ang biyaya ng Diyos ay maninirahan sa iyong loob. Huwag mong isipin ang sarili mong pantas, baka mahulog ka sa kamay ng iyong mga kaaway. Sanayin mong humingi ng kapatawaran sa pamamagitan ng iyong dila, at sasapit sa iyo ang kababaang-loob. Habang nakaupo ka sa iyong selda, itaguyod mo ang tatlong bagay: paggawa, pagninilay sa Diyos, at panalangin. Isipin mo araw-araw na nandito tayo upang magpagal sa mundong ito ngayon, ngunit tungkol sa bukas, hindi ko alam; at hindi ka magkakasala sa harap ng Diyos.

7. Huwag kang maging palabirong kumain, baka muling mabuhay sa iyong kalooban ang iyong mga dating kasalanan. Huwag kang mawalan ng pag-asa sa anumang paggawa, baka mabiktima ka ng mga pag-atake ng kaaway. Pilitin mong magkaroon ng lihim na pagtuturo sa sarili, at malapit ka nang makatagpo ng kapahingahan sa Diyos (ang kapayapaan ng Diyos). Pilitin mong manalangin nang matagal na may luha, at marahil ay magkakaroon ng awa ang Diyos sa iyo at aalisin Niya sa iyo ang lumang taong mahilig sa kasalanan.

8. Ang paggawa, kahirapan, paglalakbay, pagdurusa at katahimikan ay nagbubunga ng kababaang-loob, at dahil sa kababaang-loob ay pinapatawad ang lahat ng kasalanan.

9. Kung pinahihirapan ka ng kahalayan, pagodin mo ang iyong sarili nang walang tigil sa pamamagitan ng pagbabantay, gutom at uhaw, at magpakumbaba ka sa harap ng lahat; kung ang pisikal na kagandahan ng isang tao ay nagsimulang akitin ang iyong puso, o ang pagnanais para sa isang asawa, alalahanin mo ang mabahong amoy (na magiging nasa libingan) – at maging payapa ka.

10. Brod! Habang ikaw ay nasa buhay na ito, huwag mong pahintulutang magpahinga ang iyong katawan, at huwag mo itong pagkatiwalaan kapag nakita mong malaya ito sa mga pagnanasa. Sapagkat ang mga demonyo ay madalas na nag-aabang ng tamang panahon, at kung ang isang tao ay tumigil sa pag-aalaga sa kanyang kaligtasan, bigla nilang sinasalakay ang mahinang kaluluwa at dinadakip ito na parang munting ibon; at kung kanilang mapagtagumpayan ito, malupit nilang pinapailalim ito sa bawat uri ng kasalanan. Kaya't magtayo tayo sa takot ng Diyos at ingatan ang ating sarili, na patuloy na ginagampanan ang ating mga tungkulin at isinasabuhay ang lahat ng birtud na nagsisilbing pananggalang laban sa kasamaan ng ating mga kaaway. Ang mga paghihirap at pakikibaka sa maikling panahong ito ay hindi lamang nagliligtas sa atin mula sa masasamang gawa, kundi naghahanda rin ng mga korona para sa kaluluwa bago ang paghiwalay nito sa katawan. Kaya't tayo, bilang mga tagapagdala ng tatak ng banal na binyag, ay lumayo sa ating mga kasalanan, upang tayo'y makatamo ng awa sa Araw ng Paghuhukom. Magsikap tayo, mga minamahal: sapagkat malapit na ang panahon. Mapalad ang siyang nag-aalala nito araw at gabi.

11. Kung ang puso mo ay magulo at hindi mo alam kung paano ito kontrolin, alamin mong may isang kilos mo na siyang nagdudulot ng ganoong kaguluhan dito, sinadya mo man o hindi. Kung hindi inutusan ni Gideon na basagin ang mga banga ng tubig, hindi sana nakita ang liwanag ng mga lampara (Hukom 7:19 at sumunod): kaya, kung hindi hinamak ng isang tao ang kanyang sariling katawan, hindi niya makikita ang liwanag ng Banal.

12. Kung sa isang lungsod na may pader, may isang maliit na bahagi ng pader na nabiyak, ang mga kaaway, kung nais nilang pumasok sa lungsod, ay itutuon ang kanilang buong pansin sa biyak na ito upang makapasok sa pamamagitan nito. Bagaman nakatayo ang mga bantay sa mga tarangkahan, hindi nila mapipigil ang mga kaaway maliban kung maayos ang nasirang bahagi. Kaya't imposibleng labanan ng isang monghe ang kanyang mga kaaway kapag siya ay napagtagumpayan ng anumang pagnanasa, at hindi niya maaabot ang sukatan ng kaperpeksiyunan.

Ang Kagalang-galang na Marko na Asketiko

Impormasyon tungkol sa buhay at mga sinulat ni San Marko

Si San Marko na Asketiko ay itinuturing na isa sa mga pinakakilalang Ama ng Ehipto. Gayunpaman, kakaunti lamang ang nalalaman tungkol sa mga pangyayari sa kanyang buhay. Sinabi ni Palladius (Lives, kabanata 20), na personal niyang nakasalamuha, na siya ay may labis na banayad at mapayapang ugali, na walang makapantay sa kanya sa aspetong ito, at mula pa sa pagkabata ay mahilig siyang mag-aral ng Banal na Kasulatan at lubos niyang ito'y pinag-aralan hanggang sa kabisado niya ang Lumang Tipan at Bagong Tipan (inulit din ito ni Sozomen, **Kasaysayan ng Simbahan**, Aklat 6, Mga Kabanata 29 at 30). Ang paghihirap ng kanyang buhay at ang kalinisan ng kanyang puso ang nagtataas sa kanya sa mataas na antas ng espiritwal na kaganapan. Sina Santa Macario ng Alexandria ay nagpapatotoo sa espesyal na biyaya ng Diyos sa kanya sa pagtanggap ng Banal na Misteryo, na hindi lamang nagpapahiwatig ng malaking lakas ng pananampalataya ni San Marcos, kundi pati na rin ng sigla ng kanyang pag-ibig sa Panginoon at ng kanyang sukdulang kababaang-loob. Namuhay si San Marcos nang mahigit isandaang taon at, ayon sa pagtataya, pumanaw sa simula ng ikalimang siglo. Ngunit nanirahan siya sa piling at nakisalamuha sa mga unang tagapagmana ng buhay at mga aral ni San Antonio, at marahil pati na rin kay Antonio mismo. Ang biyaya ng Diyos, ang kanyang mga karanasan sa buhay, at ang kanyang pag-aaral sa Salita ng Diyos ang nagpaunlad sa kanya upang maging dalubhasa sa mga hiwaga ng buhay na espiritwal. Hindi niya itinago ang biyayang ito; nagturo siya at nagsulat nang malawakan, ngunit iilan lamang sa kanyang mga sinulat ang naipanaig sa atin. Sampu sa kaniyang mga kasabihan ang nailathala sa salin na Ruso. Walo lamang sa mga ito ang nabasa ni Patriarka Photius, samantalang si Nikephoros Kallistos, bukod sa walong ito, ay naglalaan pa ng tatlumpu't dalawang karagdagang kasabihan para sa kaniya (Kasaysayang Simbahan, Aklat 13, Mga Kabanata 53 at 544). Sa kasalukuyang koleksyon, isinama namin ang mga matatagpuan sa **Dobrotolyubie**, at dinagdagan ito ng mga tagubiling hinango mula sa lahat ng kanyang iba pang mga sermon, at inayos ang lahat sa sumusunod na pagkakasunod-sunod:

1. Isang Liham para sa Monghe na si Nicholas. Inilagay ito sa una dahil naglalaman ito ng salaysay ng buhay asketiko mula sa simula hanggang sa wakas. Susundan ito ng:

2. Mga Tagubilin na hinango mula sa iba pang mga sinulat ni San Marcos, bilang pagpapatuloy ng mga aral na ibinigay sa Epistola, at bilang paghahanda para sa pag-unawa sa maiikling pahayag na nakapaloob sa mga kabanatang sumusunod kaagad pagkatapos.

3. Dalawang daang kabanata tungkol sa espirituwal na batas.

4. 226 kabanata na nakalaan sa mga nag-iisip na sila ay mapapawalang-sala sa pamamagitan ng kanilang mga gawa. Ang mga sumusunod na sanggunian ay ginamit sa pagsasalin: ang edisyong Griyego ng **Dobrotolyubie**, ang mga gawa ni San Marko na inilathala sa **Patrologiae graecae** ni Migne, bolyum 65, at ang manuskrito mula sa Monasteryo ni San Sava sa Palestina, na mas kumpleto at tumpak kaysa sa iba.

Mga Turo ni Marcos na Asketiko hinggil sa Espiritual na Buhay

1. Sulat para sa Mongheng si Nicholas

1. Matagal ka nang taimtim na nagmamalasakit sa iyong sariling kaligtasan, at, sa lubos na pag-iingat para sa isang buhay ayon sa kalooban ng Diyos, inilahad mo sa amin ang lahat tungkol sa iyong sarili: kung paanong sa pamamagitan ng masidhing sigasig ay nagpasya kang manatiling tapat sa Panginoon sa pamamagitan ng isang mahigpit na pamumuhay, pag-iwas sa laman at bawat ibang uri ng pagtangga sa sarili, nagsusumikap sa mga pagbabantay at masigasig na panalangin; inilarawan mo rin ang mga labanan at ang dami ng mga makamundong pagnanasa na nag-aalab sa loob ng iyong katawan at tumitindig laban sa iyong kaluluwa mula sa batas ng kasalanan, na sumasalungat sa batas ng ating isipan; partikular, ikaw ay nagdadalamhati na ang mga pagnanasa ng galit at kahalayan ay labis kang pinahihirapan, at hinanap mo ang ilang paraan o berbal na gabay kung anong mga pagsisikap at paggawa ang dapat mong gamitin upang magtagumpay (umangat) sa mga mapaminsalang pagnanasa na ito.

2. Noong panahong iyon, hangga't maaari, sa diwa ng aking pagmamahal sa iyo, inialay ko sa iyo ang mga kaisipang nakapagliligtas ng kaluluwa at maingat na payo, na ipinakita kung sa pamamagitan ng anong mga pagsisikap at anong mga pagsisikap sa pag-a-ascetismo ay maaaring malampasan ng kaluluwa—sa pamamagitan ng paghuhusga at liwanag ng gabay, na nabubuhay nang matalino ayon sa Ebanghelyo—sa tulong ng biyaya alang-alang sa pananampalataya, ang kasamaan (mga kaisipan at damdamin) na sumusulpot sa puso, lalo na ang mga nabanggit na pagnanasa. Sapagkat, depende sa kalikasan ng mga pagnanasa—bunga

ng hilig dito at pamilyaridad dito—na siyang naging katangian ng kaluluwa, na partikular na napupukaw nito, ay kailangang magsagawa ng walang humpay at pinakamasigasig na pakikibaka laban dito, hanggang sa mapailalim nito ang makarok at di-malinaw na impluwensya (tukso) ng kasalanan, na siyang dating nagpailalim dito, nahahabi at bihag dahil sa panloob na ugnayan sa kanila sa pag-iisip, (pinipilit) ng madalas na paggunita sa (masamang) mga kaisipan at masidhing pakikipagtalakayan sa kanila.

3. Ngunit ngayon, yamang lumayo ako sa inyo sa katawan at sa katauhan, bagaman hindi sa puso, at pumunta sa ilang sa tunay na mga manggagawa at mandirigma ni Cristo, upang ako rin, sa pamamagitan ng pagsisikap at pakikipaglaban kasabay ng aking mga kapatid—na nakikipaglaban sa mga impluwensya ng kaaway at matapang na lumalaban sa kanilang mga pagnanasa—ay matanggal ang katamaran, putulin ang katamaran, alisin ang katamlayan, at yakapin ang sigasig at bawat uri ng pag-iingat, na nagsusumikap tungo sa kaluguran ng Diyos, nagsikap akong isulat para sa iyong katapatan ang isang maikling pagtuturo at payong makapagliligtas ng kaluluwa, upang sa pamamagitan ng masusing pagbasa sa maikling buod ng mga sinabi kong personal sa iyo sa maikling liham na ito na puno ng himok, makakuha ka ng espirituwal na pakinabang mula rito, na para bang narito kami nang personal kasama ka.

4. Narito, anak ko, kung saan mo dapat simulan ang Diyos-na-ipinagkaloob, makaliligtas na pag-aayos ng iyong buhay. Dapat mong panatilihin sa iyong isipan, hindi malilimutan at laging naroroon, sa pamamagitan ng walang tigil na pagninilay, ang lahat ng mga gawa ng probidensiya ng Diyos na umiibig sa sangkatauhan—nakaraan man o kasalukuyan—at ang lahat ng Kanyang mga biyaya para sa kaligtasan ng iyong kaluluwa; at hindi mo dapat hayaan ang iyong sarili, maging sa pamamagitan ng pagkalabo ng masamang pagkalimot (na pinukaw ng kaaway), o sa pamamagitan ng katamaran, na kalimutan ang Kanyang maraming dakila at malalaking biyaya, at sa gayon ay gugulin ang natitirang bahagi ng iyong buhay sa isang walang kabuluhan at walang pasasalamat na paraan. Sapatkat ang mga ganitong alaala, na parang tinik, ay tumatagos sa puso at patuloy itong hinihikayat na ipahayag (ang mga biyaya ng Diyos), sa pagpapakumbaba, sa pagbibigay-pasyang may pusong nagpapakumbaba, sa paggalak sa lahat ng mabuti, sa pagkamit, bilang kapalit (ng Kanyang mga biyaya), ng mabuting moralidad at kaugalian at ng bawat birtud ayon sa Diyos, bilang bunga ng malalim na pagninilay, na may budhing masinop, sa sumusunod na salitang propetiko: *'Ano ang ibibigay ko sa Panginoon para sa lahat ng Kanyang ipinagkaloob sa akin?'* (Awit 115:3). Kapag inaalala ng kaluluwa ang lahat ng biyayang ipinagkaloob sa kanya mula sa pagsilang ng Diyos na mapagmahal sa sangkatauhan, pati na rin ang maraming kapahamakan na paulit-ulit na siyang nailigtas, o ang maraming paglabag na kanyang ginawa at ang mga kasalanang kusang-loob niyang pinili, subalit ayon sa makatarungang paghatol ay hindi ito ipinagkaloob sa mga espiritung nilinlang dito para sa pagkawasak at kamatayan, ngunit ang Diyos ng pag-ibig, na mapagpasensya at tumatalikod sa kanyang mga paglabag, ay nagligtas sa kanya, hinihintay ang kanyang pagbabalik-loob; at habang kusang-loob siyang naglingkod sa mga kaaway at masasamang espiritu sa pamamagitan ng kanyang mga pagnanasa, Pinakain Niya siya, pinagtabonan Niya siya at tiniyak Niya ang kanyang pangangailangan sa lahat ng paraan; at sa wakas, sa pamamagitan ng Kanyang mapagpalang gabay, inilagay Niya siya sa landas ng kaligtasan, itinanim sa kanyang puso ang pag-ibig sa buhay ng pag-aasa, binigyan siya ng inspirasyon na talikuran ang mundo at ang lahat ng pang-akit ng mga makamundong ligaya, pinahiyas siya ng angkop na larawan ng buhay monghe, at inayos na siya ay mainit na tinanggap ng mga banal na ama sa kapatiran sa , (kapag naaalala ng kaluluwa ang lahat ng ito), sino, na ang mga pag-iisip ay ginagabayan ng mabuting budhi at pagninilayan ang lahat ng ito, ang hindi mananatili magpakailanman sa taimtim na pagsisisi? Kung mayroon siyang ganoong pundasyon sa mga biyayang natanggap na dati, samantalang wala siyang ginawang mabuti kundi, sa kabaligtaran, nagkasala nang malaki sa Kanyang paningin, nalunod sa karning karumihan at sa maraming iba pang kasalanan, hindi ba niya aabutin ang matibay at walang hanggang pag-asa, na sasabihin sa kanyang sarili: kung, noong panahon na wala akong ginawang mabuti, bagkus ay nagkasala nang malaki sa harapan Niya, nalunod sa karning karumihan at sa maraming iba pang kasalanan, hindi Niya ako pinatawan ayon sa aking mga kasalanan ni ginanti Niya ako ayon sa aking mga kalikutan, ngunit ipinakita Niya sa akin ang awa sa pamamagitan ng gayong mga kaloob at biyaya, kung gayon, kapag sa wakas ay inialay ko nang lubusan ang aking sarili sa Kanyang paglilingkod sa pamamagitan ng isang buhay na ganap na walang kapintasan at sa paglinang ng bawat birtud, anong mga biyaya at anong mga espirtual na kaloob ang ibibigay Niya sa akin, na nagpapalakas, nag gagabay, at nagbibigay-kakayahan sa akin sa bawat mabuting gawa? Kaya, ang sinumang hindi kailanman nakakalimot sa mga biyaya ng Diyos, ay nag-iingat ng ganitong kaisipan, ay nagpapalingon, nag-uutos, at nagtutulak sa

kanilang sarili tungo sa bawat mabuting gawa ng birtud at bawat gawa ng katuwiran, na laging masigasig at laging handang gawin ang kalooban ng Diyos.

5. Kaya, minamahal na anak, na may matibay na pag-iisip sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, palaging panatilihin sa iyong sarili ang ganoong pag-uugali at ganoong mabuting pagninilay; huwag mong hayaan ang iyong sarili na maging, na nababalot ng madilim na ulap ng mapaminsalang pagkalimot, ni nahahadlangan sa iyong pag-usad ng katamaran, na ginagawang walang kabuluhan ang isip at inililihis ito mula sa buhay na nararapat niyang mamuhay, ni nababalot sa pag-iisip ng kamangmangan—ang sanhi ng lahat ng kasamaan – ni dalhin ng lubos na katamaran, ni linlangin ng laman, ni talunin ng kasakiman sa pagkain, ni alipinin ng pagnanasa ang isipan at marumihan sa sarili sa pakikipag-ugnayan sa malaswang kaisipan, ni talunin ng galit na nagbubunga ng pagkamuhi sa kapuwa, ni sa ilalim ng anumang kahabag-habag at sumpaing dahilan, habang nagdudulot ng dalamhati at malungkot, ay magsimulang mag-imbak ng masasamang iniisip laban sa iyong kapuwa sa iyong alaala; ni ng sinumang nalilihis mula sa dalisay na panalangin sa Diyos; ni ng sinumang ang isip ay bihag upang mag-espiya sa isang kapatid na kapwa-isip gamit ang mabangis na kaisipan. (Sapagkat kung papayagang magpatuloy ang lahat ng ito,) para sa ganoong walang-katuturang pag-uugali, na puno ng makalamang na katuwiran, habang nakagapos sa budhi, ikaw ay ipagkakatiwala pansamantala sa mapagturong parusa ng masasamang espiritu na iyong sinuway, hanggang ang iyong isip, na lubos nang naghihirap at nasusunog sa dalamhati at pag-aalinlangan, dahil sa pagkawala ng espirituwal na pag-unlad sa Diyos dahil sa mga nakaraang kasalanan, ay muling magsisimula, nang may buong kababaang-loob, na tahakin ang landas ng kaligtasan, matapos makamit, sa pamamagitan ng matinding pagsusumikap sa panalangin at mga pagbabantay sa gabi, ang kapatawaran ng kanyang mga kasalanan sa pamamagitan ng kanilang mapagkumbabang pag-amin sa Diyos at sa kanyang kapwa. Sa gayon, muling nagigising siya sa kanyang pag-iisip at, naipaliwanag ng liwanag ng Ebanghelyo, nauunawaan sa biyaya ng Diyos na ang sinumang hindi lubusang isusuko ang kanyang sarili sa krus sa mapagkumbabang pagninilay at pagpapakababa, at hindi magpapailalim sa sarili sa harap ng lahat sa pagtapak, pag-iinsulto, paghamak, pagpapawalang-sala, pang-iinsulto at panghamak—at tiisin ang lahat ng ito nang may kagalakan para sa ikapupuri ng Panginoon, na hindi naghahangad ng anumang bagay na pantao, ni kaluwalhatian, ni karangalan, ni papuri, ni masasarap na pagkain at inumin, ni (magagarang) kasuotan—ay hindi maaaring maging tunay na Kristiyano.

6. Ngayon, kung ang ganitong mga gawa, pakikibaka, at korona ay nasa ating harapan, gaano pa katagal natin papayagang tayo'y pagtuksoin ng huwad na anyo ng kabanalan at paglingkuran ang Panginoon nang may panlililang, samantalang hinahangaan naman tayo ng mga tao, ngunit lumalabas na mga hipokrito sa harap ng Tagapaggabay? Sapagkat habang pinaparangalan tayo ng marami bilang mga santo, tayo ay nananatiling mga hayop sa ating kalikasan, taglay lamang ang panlabas na anyo ng kabanalan, ngunit hindi pa nararating ang kapangyarihan nito sa harap ng Diyos (2 Tim. 3:5), samantalang itinuturing tayo ng marami bilang mga birhen at walang kapintasang dalisay, tayo ay nadudumihan sa loob sa harap Niya na nakakakita sa nakatago dahil sa karumihan ng ating mga pagnanasa at malalaswang kaisipan, at tayo ay nadudumihan ng mga impluwensiya ng ating mga pagnanasa; gayunpaman, dahil sa ating lubos na mapagkunwaring pag-a-ascetismo, at dahil din sa papuri ng tao, tayo ay pabaya sa bagay na ito, na ang ating mga isipan ay nabulag. Hanggang kailan nga ba tayo lalakad sa kawalang-kabuluhan ng isipan, na hindi nasisipsip ang karunungan ng Ebanghelyo at hindi yakapin ang isang buhay na tapat, na may determinasyong masigasig na lakaran ang landas nito upang tayo rin ay magkaroon ng katapangan sa ating budhi, ngunit umaasa pa rin sa panlabas na katuwiran ng tao, at niloloko ang ating sarili ng mga panlabas na birtud dahil sa kakulangan ng tunay na pagkaunawa sa usapin, na nagnanais makalugod sa mga tao at naghahanap mula sa kanila ng kaluwalhatian, karangalan, at papuri?

7. Tunay nga, Siya na naghahayag ng mga lihim ng kadiliman at inilalantad ang mga iniisip ng puso (1 Cor. 4:5), ang Hukom na hindi maaaring suholan, ay darating—Siya na hindi pinapahiya ang mayayaman ni nagpapakita ng pabor sa mga mahihirap. Aalisin Niya ang panlabas na pagpapanggap at ihahayag ang katotohanang nakatago sa loob; at koronahan Niya, sa harap ng mga Anghel at sa harapan ng Kaniyang Ama, ang mga namumuhay nang may budhi—ang tunay na mga asketa at mandirigma—habang ang mga hipokrito, na nagsusuot lamang ng anyo ng kabanalan at nagpapakita lamang sa panlabas ng isang 'walang kapintasan' na buhay sa harap ng mga tao, na walang kabuluhan ang pag-asa rito at niloloko ang kanilang sarili, ay kaniyang malubhang ihahayag sila sa harap ng buong Banal na Simbahan at sa harap ng buong hukbo ng langit, at papadanas sa kanila ang lubos na kadiliman na may pinakamatinding kahihiyan.

8. (Ang mga taong ito ay parang) mga banal na birhen na pinanatili ang kanilang panlabas na pagkabirhen (sapagkat hindi sila kailanman hinatulan dahil dito) at, higit pa rito, may kaunting langis sa kanilang mga sisidlan, ibig sabihin, nagmamay-ari sila ng ilang birtud at panlabas na birtud, at ilang mga kaloob, kaya't nagliyak ang kanilang mga sulo nang sandali; ngunit, dahil sa kapabayaang, kamangmangan at katamaran, hindi nila pinansin ang kanilang panloob na buhay at hindi wastong nakilala isang karamihan ng mga pagnanasa ang nagkukubli sa loob, na pinupukaw ng masasamang espiritu; bilang resulta, ang kanilang mga kaisipan ay nabulok dahil sa masasamang impluwensya, at sila (ang mga birhen) ay nakisalamuha sa mga pagnanasang ito sa kanilang mga kaisipan, na lihim na nadadala at napagtatagumpayan ng pinakamalalang uri ng inggit, masamang selos, pagsuway, pagkakumpitensya, poot, galit, dalamhati, paghihiganti, pagkukunwari, iritabilidad, kapalaluan, kayabangan, pagnanasang masiyahan ang iba, pagbibigay-lugod sa sarili, kasakiman, kapabayaang, laman-nawang pagnanasa, senswalidad ng kaisipan, kawalang-paniwala, kawalang-takot (sa harap ng Diyos), takot (sa panlabas na bagay), kalungkutan, pagmumungkahi, lahat ng uri ng pagbibigay-lugod sa sarili, pagtulog, pagmamataas, pagpapawalang-sala sa sarili, kayabangan, pagmamapuri, kasakiman, karangyaan, kasakiman, kawalan ng pag-asa—ang pinakamasaklap sa lahat—at iba pang, pinakamalalabong impluwensya ng kasalanan. Hindi lamang sila (ang mga birhen) gumawa ng mabubuting gawa at namuhay nang marangal, na kanilang ipinamalas sa iba at tinanggap ang papuri mula sa kanila dahil dito, at pati na ang mga espiritwal na kaloob, kung mayroon man sila, ay ipinagbili nila sa mga espiritu ng kayabangan at sa pagnanais na magustuhan ng mga tao; habang hinahayaan ng ibang mga pagnanasa, hinaluan nila ng katusuhan at laman na mga pakana ang kanilang mabubuting gawain, na ginagawang marumi at hindi kaaya-aya sa Diyos, na gaya ng hain ni Cain. Dahil sa lahat ng ito, hindi sila nakikibahagi sa kagalakan kasama ang Nobyo, at naiwan sila sa labas ng makalangit na palasyo, na nakasara sa kanila.

9. Sa pamamagitan ng mahigpit na pagsusuri at pagsusuri sa sarili, pag-isipan natin at lubos na maunawaan ang kalagayan nating kinaroroonan; at, habang may panahon pa para sa pagsisisi at pagbabalik-loob, itama natin ang ating mga daan, tiyakin natin na ang ating mga mabubuting gawa, na isinasagawa nang may kabanalan, ay tunay na mabuti, malaya sa anumang halong makamundong kaisipan, baka matanggihan ang ating mga mabubuting gawa, na parang may kapintasan na hain, dahil sa kapabayaang, kapabaya at kakulangan ng tunay na kaalaman: kung hindi, pasanin natin ang paghihirap ng kabanalan, pag-iwas sa kasalanan, pagbabantay, pag-aayuno at lahat ng uri ng pagtangga sa sarili, at gugugulin natin ang ating mga araw nang ganito – at gayon pa man, ang sa tingin natin ay ganitong katuwiran ay hindi tatanggapin ni Cristo, ang Makalangit na Pari, sapagkat matutuklasang ito ay isang maruming hain dahil sa mga nabanggit na pagnanasa.

10. Kaya, anak ko, higit sa lahat, ang nagnanais magpasan ng krus at sumunod kay Cristo ay dapat magmalasakit sa kaalaman at pag-unawa, na patuloy na sinisiyasat ang sariling mga kaisipan, na may malaking pagmamalasakit para sa kaligtasan at malalim na debosyon sa Diyos, habang humihingi ng payo mula sa mga nagkakaisa at magkakatulad na lingkod ng Diyos, na nagsusumikap sa iisang layunin, baka, sa hindi pag-alam kung saan o paano itutuon ang sariling landas, ay maglakad sa kadiliman nang walang maliwanag na sulo. Ang taong may sariling kalooban, na naglalakad nang walang patnubay at direksyon ng Ebanghelyo, ay madalas natitisod at nahuhulog sa maraming hukay at patibong ng Masama; madalas siyang naliligaw at napapahamak, at hindi niya alam kung saan siya sa huli mapupunta. Marami ang nagsagawa ng dakilang gawa ng pagpapahirap sa sarili at nagtitiis ng matinding pagod at kahirapan alang-alang sa Diyos, ngunit ang kanilang sariling kalooban, kakulangan sa paghuhusga, at hindi pagpapahalaga sa pangangailangan na humingi ng nakapagliligtas na payo mula sa kanilang kapwa ay nagdulot na ang mga pagsisikap na iyon ay hindi kaaya-aya sa Diyos at nagiging walang kabuluhan.

11. Tungkol sa iyo, minamahal kong anak, gaya ng sinabi ko sa simula ng himok na ito, huwag mong kalimutan ang mga biyayang ipinagkaloob sa iyo ng sinasambang Mabubuting Diyos, kahit na nalilihis ka mula rito dahil sa pagnanakaw ng masamang hangarin ng kaaway at dahil sa katamaran; ngunit, itinatago sa iyong paningin ang lahat maging espirituwal o pisikal, ang mga biyayang ipinagkaloob sa iyo mula sa simula ng iyong buhay hanggang ngayon, pagnilayan mo ang mga ito at magaral ka mula rito, gaya ng nasasaad: *'Huwag mong kalimutan ang lahat ng Kanyang gantimpala'* (Awit 102:2). Sa ganitong paraan, ang iyong puso ay madaling hihikayat tungo sa takot at pag-ibig sa Diyos, at magagawa mong magpasalamat sa Diyos sa pamamagitan ng isang disiplinadong buhay, mabubuting pag-uugali, banal na budhi, angkop na pananalita, tunay na pananampalataya, mapagkumbabang karunungan at, sa madaling sabi, sa pamamagitan ng pagsusuko ng iyong buong sarili sa Diyos. Ito ang idudulot sa iyo ng paggunita sa mga biyayang natanggap mo mula sa

Mabuti at Mapagkawanggawang Panginoon! Sa pamamagitan ng ganitong paggunita sa Kanyang mga biyaya, lalo na sa tulong ng isang pahimok mula sa itaas, ang iyong puso ay kusang matatagos ng pag-ibig at pagnanasa sa Diyos; sapagkat hindi Niya ipinagkaloob sa sinumang iba—kahit sa mga mas karapat-dapat pa kaysa sa iyo—ang kahanga-hangang handog na ipinagkaloob Niya sa iyo lamang, mula sa Kanyang di-mailarawang pag-ibig sa sangkatauhan.

12. Kaya, sikapin mong laging isaisip ang lahat ng biyayang natanggap mo mula sa Diyos; at lalo na, gunitain mo ang dakilang biyaya at kamangha-manghang pabor na ipinagkaloob Niya sa iyo, ayon sa pagkukwento mo sa akin, noong ikaw, kasama ang iyong ina, ay naglalayag mula sa mga Banal na Lugar patungong Constantinople, nang, sa gitna ng gabi, sumiklab ang isang kakila-kilabot at hindi matiis na bagyo, na nagpabagyo sa dagat, at lahat ng nasa barko—kasama ang , ang mga marino at ang iyong sariling ina—ay nalunod sa kailaliman, samantalang ikaw lamang, kasama ang dalawa pang iba, ay nailigtas sa pamamagitan ng maluwalhating kapangyarihan ng Diyos at naihampas sa pampang; (alalahanin) din kung paanong inayos ng Panginoon ang iyong paglalakbay patungong Ancyra, kung saan tinanggap ka nang may pagkamagulang na kabaitan ng isang mapagbigay na lalaki at pinag-isa sa pag-ibig sa pinakamapaggalang na anak na si Epiphanius, na kasama mong nagsimula, sa ilalim ng patnubay ng isang kagalang-galang na lalaki, sa landas ng kaligtasan (bilang pagtalikod sa mundo), at tinanggap ng mga banal na lingkod ng Diyos bilang tapat na mga anak.

13. Para sa lahat ng mga biyayang ito na ipinagkaloob sa iyo ng Diyos, ano ang maiaalay mo bilang kapalit sa Kaniya na tumawag sa iyo sa buhay na walang hanggan? Gaya ng hinihingi ng katarungan, hindi ka na dapat mabuhay para sa iyong sarili, kundi para kay Cristo, na namatay para sa iyo at muling nabuhay; dapat mong pagsikapan ang bawat matuwid na birtud at ang pagtupad sa bawat utos, na palaging hinahanap *'ang kalooban ng Diyos—ang mabuti, kaaya-aya at ganap'* (Roma 12:2), at nagsusumikap nang buong lakas mong tuparin ito. Higit sa lahat, anak ko, isuko mo ang iyong kabataan sa salita ng Diyos, gaya ng hinihingi ng salitang ito: *'Thandog ninyo ang inyong katawan bilang isang buhay na hain, banal at kaaya-aya sa Diyos—ito ang inyong espirituwal na pagsamba'* (Roma 12:1). Patayin at patuyuin ang bawat bahid ng laman na pagnanasa sa pamamagitan ng katamtamang pagkain, katamtamang pag-inom, at buong-gabi na pananalangin, upang ikaw naman ay makapagsabi mula sa puso: *'Parang banga ng alak na nabuwal sa lupa ako'*³⁸, *'Hindi ko kinalimutan ang iyong mga makatarungang gawa'* (Awit 118:83). Pagkilala na kayo ay pag-aari ni Cristo, *'ipako ninyo ang inyong laman,'* gaya ng sinasabi ng Apostol, *'na may mga pagnanasa at mga hilig nito'* (Gal. 5:24), at *"patayin ang mga miyembro na nasa lupa"* (Col. 3:5)—ibig sabihin, hindi lamang ang mga gawa ng pakikipagtalik, kundi pati na rin ang karumihan na ginigising sa laman ng masasamang espiritu. At ang nagnanais na ituring na karapat-dapat sa korona ng tunay, walang dungis at ganap na perpektong pagkabirhen ay hindi nililimitahan ang kanyang pagsisikap sa bagay na ito lamang, kundi, sumusunod sa katuruan ng mga Apostol, nagsusumikap na patayin ang mismong kislap ng pagnanasa na ito. At hindi rin siya nasisiyahan dito, siya na, dahil sa matibay na pag-ibig (sa kadalisan), ay naghangad na itanim sa kanyang katawan ang isang anghel na at pinakadalisay na pagkabirhen, kundi nananalangin na mawala pa nga ang pinakasimpleng, payak na kaisipan ng kahalayan—na iminumungkahi sa isipan bilang isang panandaliang impresyon, nang walang kilos o impluwensya ng makamundong pagnanasa. Ngunit ito ay makakamtan lamang sa pamamagitan ng tulong mula sa itaas, sa pamamagitan ng nag-iisang kapangyarihan at kaloob ng Banal na Espiritu, kung may sinumang itinuring na karapat-dapat sa ganitong biyaya.

14. Kaya, ang nagnanais na makamit ang korona ng dalisay, di-materyal at walang kapintasang pagkabirhen ay ipinapako ang kanyang laman sa pamamagitan ng mga gawaing asketiko, *'pinapatay ang mga miyembro na nasa lupa'* sa pamamagitan ng mabigat at matiisin na pagpipigil sa sarili, na nagpapalanta sa panlabas na tao, pinapayayat at pinapahina at ginagawang buto't balat, upang ang panloob na tao ay mas malayang mapasariwa sa pamamagitan ng gawa ng biyaya sa pamamagitan ng pananampalataya at espirituwal na mga gawa, na sumusulong araw-araw tungo sa kabutihan, lumalago sa pag-ibig, pinalamutian ng kahinahunan, nagagalak sa espirituwal na kagalakan, tumatanggap mula kay Cristo ng panatilyang kapayapaan, ginagabayan ng kabaitan, nakasuot ng kagandahang-loob, niyayakap ng takot sa Diyos, pinapaliwanag ng kaalaman at (espirituwal na) pagkaunawa, pinalamutian ng karunungan, at ginagabayan ng mapagkumbabang karunungan. Sa pamamagitan ng mga ito at ng mga katulad na birtud, ang isipan, na pinabago ng Banal na Espiritu, ay tinatanggap sa sarili nito ang tatak ng larawang-Diyos, nabibihisan ng

³⁸ 'Tungkol sa hamog na nagyelo' – sa hamog na nagyelo. Ang balahibo ay lumiliit sa hamog na nagyelo at nagiging matigas at matibay.

intelektwal at di-mailarawang kagandahan ng kawangisang Panginoon, at nagiging kalahok sa kayamanan ng espirituwal na karunungan.

15. Kaya, anak ko, pigilan mo ang laman ng iyong kabataan, pakainin mo ang iyong kaluluwa, at baguhin mo ang iyong isipan sa pamamagitan ng mga birtud na nabanggit sa itaas, sa pamamagitan ng tulong ng Banal na Espiritu. Ang batang katawan, na pinataba ng iba't ibang masasarap na pagkain at pag-inom ng alak, ay nagiging parang baboy-ramo na handa nang ihain. Ang kaluluwa ay nagiging matigas dahil sa pagkasunog ng laman sa makamundong kasiyahan, at ang isipan ay nahuhumaling sa nag-aalab na masamang pagnanasa, na hindi na kayang labanan ang mga pagnanasa ng katawan. Kaya, ang pag-alon ng dugo ay pag-urong ng espiritu. Tungkol naman sa alak, huwag man lang amoyin ng kabataan ang samyo nito, baka, nasilab ng dalawang apoy—sa loob mula sa impluwensya ng pagnanasa at sa labas mula sa pag-inom ng alak—ipalayas ng ligaya ng laman ang espirituwal na tamis ng masakit na pagsisisi at magdulot ng kalituhan at pagpapatigas ng puso. Hindi rin dapat uminom ang mga kabataan ng tubig nang husto hanggang sa magsawa, upang mapanatili ang espirituwal na pagnanasa (isang mabuting disposisyon), sapagkat ang katamtamang pag-inom ng tubig ay lubos na nakatutulong sa kalinisan ng katawan. Kapag inilagay mo ito sa praktika, maniniwala ka rito sa pamamagitan ng iyong sariling karanasan. Sapagkat inilalatag ko sa inyo ang tuntuning ito at itinatag ito, hindi sa diwa na nais kong magpataw ng sapilitang paluub sa inyo, kundi mahal ko kayong pinapayuhan at iminungkahi ito bilang isang mabuting paraan ng pagpapanatili ng tunay na pagkabirhen at mahigpit na pagkasucuri, habang iniwan ko sa inyong malayang kalooban na gawin ang inyong nais.

16. Ngayon, magsalita tayo nang kaunti tungkol sa hindi matalinong pagnanasa ng galit, na habang nag-aalab at kumikilos, sinisira ang buong kaluluwa, itinaon ito sa kalituhan at pinapadilim, at ginagawang parang hayop ang isang tao—lalo na yaong madaling matukso at mabilis na nagagalit. Ang damdaming ito ay pinatitibay, pinananatili, at ginagawang hindi malalampasan ng kapalaluan; at hangga't ang demonyong punong ito ng kalungkutan (Heb. 12:15)—ibig sabihin, ng galit at iritabilidad—ay dinidilig ng masamang tubig ng kapalaluan, ganoon din ito lumalago at umuunlad, na nagbubunga ng saganang bunga ng kawalang-katarungan. Kaya, ang gusaling ito ng masama sa kaluluwa ay nananatiling hindi masisira hangga't pinatitibay at sinusuportahan ng mga saligan ng kapalaluan. Kaya, kung nais mong malanta sa katawan at maging tigang ang punong ito ng kalapastanganan (na ang ibig kong sabihin ay ang damdamin ng pagkabagabag, galit, at iritabilidad), upang ang lagari ng Espiritu ay dumating at putulin ito, at ito'y ihagis sa apoy, ayon sa mga salita ng Ebanghelyo, at mawala kasama ng lahat ng masamang loob, – kung nais mong ang bahay na ito ng kalapastanganan, na itinatayo ng masama sa kaluluwa para sa kasamaan, na tinitipon ang kanyang mga kaisipan mula sa lahat ng panig, na parang mga bato, mga matibay at walang batayang dahilan mula sa mga gawa o salita, at inihahanda ang isang estruktura ng kasamaan sa kaluluwa, inilalagay ang mga kaisipan ng kayabangan bilang matibay nitong pundasyon—kung nais mong masira at matuklasan ang bahay na ito, tanggapin mo ang kababaang-loob ng Panginoon, at huwag mo itong kalilimutan sa iyong puso. Sino Siya, at ano ang ginawa Niya para sa ikabubuti natin? Mula sa kung anong kataas ng liwanag ng Pagkadiyos, na ipinahayag sa nararapat na sukat maging sa mga makalangit na nilalang, at pinarangalan sa langit ng bawat makatuwirang nilalang—mga Anghel, mga Arkanghel, mga Trono, mga Kaharian, mga Kapunuan, Kapangyarihan, Kerubin, Seraphin at lahat ng iba pang hindi nabanggit na makatuwirang kapangyarihan, na ang mga pangalan ay hindi naabot sa atin – at saang kalaliman ng pagiging tao ang Kanyang pinababaan sa pamamagitan ng Kanyang hindi mailarawang kabutihan, naging kapareho natin sa lahat ng paraan, tayo na naninirahan sa kadiliman at anino ng kamatayan, bihag ng kaaway dahil sa pagsuway ni Adan, at pag-aari niya sa pamamagitan ng mga pagnanasa na gumagawa sa loob natin.

17. Kaya, ang Panginoon ng lahat ng nakikitang at hindi nakikitang mga nilalang ay hindi nahiya sa atin, na nagdurusa sa ganoong pagkaalipin at nasa kapit ng mapait na kamatayan, kundi nagpakumbaba Siya at kinuha (sa Sarili Niya) ang Tao, na sa kautusan ng Panginoon ay itinakda na magdala ng mga dalamhati bilang penansiya, at naging katulad natin sa lahat ng bagay maliban sa kasalanan, ibig sabihin, maliban sa mga pagnanasa ng kasamaan. Lahat ng ipinataw sa tao ayon sa banal na kautusan bilang parusa sa kasalanan ng Pagbagsak—ya nga ay kamatayan, pagod, gutom, uhaw at iba pa—ay kinuha Niya sa Kanyang sarili, sa pamamagitan ng pagiging tulad natin, upang tayo naman ay maging tulad Niya: '*Ang Salita ay nagkatawang-tao*' (Juan 1:14), upang ang laman ay maging Salita; '*Bagaman Siya'y mayaman, dahil sa atin ay nagpakalumo Siya, upang sa pamamagitan ng Kanyang kahirapan ay tayo'y maging mayaman*' (2 Corinto 8:9); mula sa Kanyang labis na pag-ibig sa sangkatauhan, Siya'y naging katulad natin, upang tayo naman ay maging katulad Niya sa bawat kabutihan. Mula nang dumating si Cristo, ang tao—na (mula pa sa simula) nilikha sa wangis at

kawangis ng Diyos—ay tunay na pinapabago ng biyaya at kapangyarihan ng Banal na Espiritu, na nakararating sa sukatan ng ganap na pag-ibig, na nagpapalayas ng takot at hindi na maaaring mapasailalim sa kabiguan, sapagkat *'hindi kailanman nabibigo ang pag-ibig'* (1 Cor. 13:8), sapagkat, gaya ng sinasabi ni Juan, *'Ang Diyos ay pag-ibig, at ang sinumang nananatili sa pag-ibig ay nananatili sa Diyos'* (1 Juan 4:16). Ang mga Apostol at ang lahat ng mga katulad nila na nagsikap sa kabutihan at inialay ang kanilang sarili sa Panginoon bilang ganap, na sumunod kay Cristo nang buong debosyon sa buong buhay nila, ay itinuring na karapat-dapat sa katayuang ito.

18. Kaya, kung palagi mong tatandaan, nang hindi kailanman nakakalimot, ang kababaang-loob na ipinakita ng Panginoon mula sa Kanyang di-mailarawang pag-ibig sa atin—ito ay, ang paglilihi ng Salita ng Diyos sa sinapupunan, ang Kanyang pag-aangkin ng likas na pantao, ang Kanyang pagsilang mula sa isang babae, ang mga yugto ng Kanyang pisikal na paglaki, ang kawalan ng dangal, ang mga abala, ang mga panlalait, ang pang-uuyam, ang mga pag-uusig, paghahampas, pagmumura, pang-aalipusta, panunukso, ang makulangas na balabal, ang korona ng tinik, ang hatol ng mga pinuno laban sa Kanya, ang mga sigaw laban sa Kanya mula sa mga walang-batas na Hudyo, ang Kanyang sariling mga kamag-anak: *'Tanggalin Siya, tanggalin Siya, ipako Siya sa krus'* (Juan 19:15), ang krus, ang mga pako, ang sibat, ang suka at apdo na ipinainom sa Kanya, ang pagdiriwang ng mga pagano, ang pang-uuyam ng mga dumaraan na nagsabi: *'Kung Ikaw ang Anak ng Diyos, bumaba Ka sa krus at maniniwala kami sa Iyo'* (Mateo 27: 42) at ang iba pang mga paghihirap na tiniis Niya para sa kapakanan natin: pagpapako sa krus, kamatayan, tatlong araw na paglililing, pagbaba sa impiyerno – at pagkatapos ang mga bunga ng Kanyang paghihirap: muling pagkabuhay mula sa mga patay, pag-ubos sa impiyerno at kamatayan sa pamamagitan ng pagliligtas sa mga kaluluwang pinisan sa Panginoon, Pag-akyat sa langit, pag-upo sa kanan ng Ama, higit sa bawat pamunuan at kapangyarihan at bawat pangalang binanggit (Efe. 1:21), karangalan, kaluwalhatian at pagsamba mula sa lahat ng mga anghel sa Unang Nanganak mula sa mga patay, dahil sa Kanyang mga paghihirap, ayon sa salita ng mga Apostol na nagsasabi: *'Ang pagkaisipang ito ay sumainyo, na nasa kay Cristo Jesus namang,' na bagaman siya'y nasa anyo ng Diyos, ay hindi itinuring na isang bagay na dapat niyang kamtan ang pagkapantay sa Diyos, kundi pinagkumbaba ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng pagkuha ng anyo ng isang alipin, na naging kawangis ng tao; at nang siya'y matagpuang nasa anyo ng tao, pinagkumbaba pa niya ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng pagsunod hanggang sa kamatayan—kamatayan pa nga sa krus. Kaya't pinadakila Siya ng Diyos nang higit pa at ipinagkaloob sa Kanya ang Pangalang higit sa lahat ng pangalan, upang sa pangalan ni Jesus ay lumuhod ang bawat tuhod, ng mga nasa langit, sa lupa at sa ilalim ng lupa, at iba pa"* (Fil. 2:5–10)... Masdan kung sa anong kaluwalhatian at katanyagan, ayon sa katotohanan ng Diyos, itinaas ng mga paghihirap ng Panginoon na nabanggit sa itaas ang Anak ng Tao!

19. Kaya, kung itatago mo sa iyong puso ang ganitong mga pag-iisip nang may mainit na pagmamahal at hindi pinababayaan, hindi ka mapapailalim sa mga pagnanasa ng kalungkutan, galit, at pagkairita. Sapagkat kapag inalis ang saligan sa ilalim nito , ibig sabihin, kapag winasak ang damdamin ng kayabangan sa pamamagitan ng paglubog sa pagpapakumbaba ni Cristo, doon madaling guguhod nang kusa ang buong estruktura ng walang-batas na galit, poot, at dalamhati. Anong malupit at bato-batong puso ang hindi mababali, maantig sa habag, at mapapababa, kung palagi nitong aalalahanin ang ganitong pagpapakumbaba ng nag-iisang Anak ng Diyos para sa ikabubuti natin, at babalikan ang Kanyang mga paghihirap na inilarawan sa itaas? Hindi ba, sa kabaligtaran, kusang-loob itong magiging alikabok, abo, at tuntungan ng lahat ng tao, gaya ng sinasabi ng Kasulatan? Kapag, kung gayon, ang kaluluwa, sa pagmamasid sa kababaang-loob ni Cristo, ay nagpapakumbaba at nagpapababa sa sarili sa ganitong paraan, anong iritabilidad ang makakahawak nito? Anong galit at anong dalamhati ang makakatanim?

20. Ngunit tila ang pagpapabaya sa mga kaisipang ito—na nakapagliligtas at nagbibigay-buhay sa atin—at ang kapatid nito, ang katamaran, at ang kasabwat at kapantay nito, ang kamangmangan—ang mga pinakamalubha at pinakamalalam na karamdaman ng kaluluwa, na mahirap kilalanin at mas mahirap pang pagalingin, ay dinadala ang kaluluwa palayo at pinapadilim ito ng walang pigil na kuryosidad (sa pamamagitan ng pagsisiyasat sa lahat ng panlabas na bagay maliban sa sarili)—ang sanhi ng lahat ng iba pang masamang damdamin na kumapit at nagtatago sa loob nito: nagbubunga ito ng kawalang-takot (sa Diyos) at kawalang-interes sa lahat ng mabuti, at binibigyan ang bawat damdamin ng kalayaan na pumasok sa kaluluwa at kumilos dito nang walang hiya. Kapag ang kaluluwa ay nababalot (tulad ng sa isang malungkot na belo) sa laganap na pagkalimot, mapaminsalang katamaran at—ang ina at tagapagpalaki ng lahat ng kasamaan—ang kamangmangan, kanita ang kahabag-habag, bulag na isipan ay madaling kumapit sa bawat bagay na nakikita,

maisip o naririnig: nakikita nito, halimbawa, ang ganda ng isang babae at agad itong nasusugatan ng laman-sa-laman na pagnanasa. Ang alaala, nang sa gayon ay masigasig at may ligaya nitong tinanggap ang mga nakita, narinig, at nahawakan, ay nagpipinta ng mga larawan nito sa loob, sa pamamagitan ng imahinasyon ng mga kaisipan at masamang pakikipag-usap sa mga ito, at sa gayon ay dinudumihan ang pa rin masigasig at kahabag-habag na isipan sa pamamagitan ng impluwensya ng mga malilibang na espiritu.

21. Sa wakas, ang laman mismo—maging ito man ay mataba, napakabata, o labis na mamasa-masa—ay mabilis na naaantig ng ganitong mga alaala at gawa ayon sa sarili nitong kalikasan, na humahantong sa kahalayan; at kung minsan sa pagtulog, kung minsan naman ay gising, ay naglalabas ng karumihan, kahit na hindi naman talaga nakikipagtalik sa asawa. Ang ganitong tao ay maaaring ituring ng marami na malinis, birhen at dalisay, o baka nga'y mag-aangkin pa ng kabanalan; subalit sa harap Niya na nakakakita sa mga lihim, siya ay isang karumaldumal na salarin at mangingikil, at sa araw na iyon ay makatarungang hatulan siya maliban kung siya'y maghihinagpis at magluluksa sa harap ng Diyos, sa Kaniyang harapan ay nag-iingat at gumagawa siya ng masama, at hindi nag-aalay ng karapat-dapat na pagsisisi, matapos patayin ang laman sa pamamagitan ng pag-aayuno, panunumpay at walang patid na panalangin, at matapos pagalingin at itama ang isipan sa pamamagitan ng mga banal na pag-alala at pagtuturo sa Salita ng Diyos. Sapagkat ang buhay na tinig na nagsabi ay hindi mali: *'Sinumang tumingin sa isang babae nang may malaswang hangarin ay nakipagtalik na sa kaniya sa kaniyang puso'* (Matt. 5:28). Kaya naman, napakabuti, lalo na para sa mga kabataan, na iwasan nang lubusan ang makakita ng mga babae, kahit pa itinuturing silang banal, at, kung maaari, manirahan nang hiwalay sa lahat ng tao: Sa ganitong paraan ay gagawing mas magaan para sa kaniya ang espirituwal na pakikibaka at mas mararamdaman niya ang kaniyang pag-unlad, lalo na kung mahigpit niyang babantayan ang kaniyang sarili at mananatili sa panalangin, magsasanay ng pagtitipid sa pagkain at inumin—kahit tubig pa man—at magdarasal nang matagal, pati na rin ang pakikipagpayo sa mga bihasang ama sa espirituwal, nagsusumikap na makasama sila at makinabang sa kanilang patnubay. Sapagkat lubhang mapanganib ang mabuhay nang nag-iisa, ayon sa sariling kalooban, nang walang mga saksi, o makisama sa mga walang karanasan sa espirituwal na pakikibaka. Ang kasamaan (si Satanas) ay may maraming panlilinlang, maraming nakatagong patibong, at sari-saring bitag na ikalat ng kaaway saanman. Kaya, hangga't maaari, dapat sikapin ng isang tao sa lahat ng paraan na manirahan nang magkakasama at makipag-usap nang madalas sa mga taong bihasa sa mga bagay na espirituwal, upang, kahit na kulang ang sariling liwanag ng tunay na kaalaman dahil sa pagiging sanggol pa at sa hindi pa perpektong kalagayan ng sariling espirituwal na pag-iisip, sa pamamagitan ng paglalakad kasabay ng may taglay nito, hindi siya lalakad sa kadiliman, ni malantad sa panganib ng mga bitag at patibong, ni maging biktima ng mga halimaw ng isipan na, nakapagtago sa kadiliman, ay inilalagay sa tuksu at sinisira ang mga lumalakad doon nang walang matalinong sulo ng Banal na Salita.

22. Ngunit kung nais mo, anak ko, na magkaroon at magmay-ari sa iyong sarili ng sariling sulo ng espirituwal na liwanag at gabay, upang makalakad ka nang walang sagabal sa pinakamalalim na kadiliman ng panahong ito *'at ang iyong mga hakbang ay gabayan ng Panginoon'* (Awit 118:133), at alinsunod sa propetikong salita, *'lubos mong hinangad'* ang daan ng Ebanghelyo—ito ay, tuparin ang pinakamaperpektong mga utos ng Ebanghelyo nang may pinakamapaling pananampalataya at maging kasamang-titiis sa pagdurusa ng Panginoon sa pamamagitan ng pagnanasa rito at sa pamamagitan ng panalangin—kanita ipakikita ko sa iyo ang isang kamangha-manghang paraan upang makamit ito, na binubuo ng isang moral, panloob na disposisyon ng espiritu, na hindi nangangailangan ng pisikal na paggawa o mga gawa ng kabayanihan, kundi ang masigasig na paggawa ng kaluluwa, ang paghahari ng isip (sa lahat ng nasa loob nito) at ang maingat na pag-iisip, na tinutulungan ng takot at pag-ibig sa Diyos, Sa ganitong pag-uugali, madali mong matataboy ang hanay ng mga kaaway, gaya ng ginawa ng pinagpalang si David, na, sa pamamagitan ng pananampalataya at tiwala sa Diyos, sa pagpatay sa isang dayuhang higante lamang, ay nataboy ang kadiliman ng mga kaaway at ng kanilang bayan.

23. Ang aking mga salita ay nakatuon sa tatlong malalakas at makapangyarihang dayuhang higante, na siyang pinagmumulan ng buong sumasalungat na kapangyarihan ng kaisipang Holofernes; kung sila ay mapapatumba at mapapatay, ang buong kapangyarihan ng masasamang espiritu ay tuluyang mapapawi. Ang tatlong higanteng ito ng masasama, na tila malalakas, ay yaong ating nabanggit na—ang kamangmangan, ang ina ng lahat ng kasamaan, pagkakalimot, ang kapatid nito, kasabwat at katulong; at, sa paghabi ng madilim na kasuotan at kabaong para sa kaluluwa mula sa kadiliman—katamaran (apathy), na sumusuporta at nagpapalakas sa unang dalawa, nagbibigay sa kanila ng katatagan, at tinitiyak na, sa pinaka-pabaya na kaluluwa, ang kasamaan ay nagiging, wari, nakaukit at naisasakatawan. Sapagkat sa pamamagitan ng

kawalang-pakialam (apathy), pagkalimot at kamangmangan lumalakas at dumarami ang mga saligan ng lahat ng iba pang damdamin. Bilang magkakasamang sandigan at hindi maaaring mabuhay nang wala ang isa't isa, sila (kapag nagkakaisa) ang bumubuo sa makapangyarihang puwersa ng kalaban at mga pangunahing kumander ng masama. Sa pamamagitan nila, hinahabi ng pulutong ng masasamang espiritu ang kanilang mga bitag sa loob ng kaluluwa at nagtatagumpay sa pagtupad ng kanilang mga balak.

24. Kung nais mong magtagumpay sa iyong mga pagnanasa at madaling matakasan ang pulutong ng mga mananakop ng isip, kung gayon, sa pamamagitan ng panalangin at sa tulong ng Diyos, tipunin mo ang iyong mga iniisip sa iyong sarili at pumasok ka sa kailaliman ng iyong puso; doon, hanapin mo ang tatlong makapangyarihang higante ng diyablo—ang pagkalimot, kawalang-interes, at katamaran, at kamangmangan—sapagkat sa pamamagitan ng pagpapakain sa mga ito kumikilos, umuunlad, at lumalakas ang lahat ng iba pang masamang hilig sa mga pusong mapagbigay sa sarili at sa mga kaluluwang hindi pinaparusahan. Sa pamamagitan ng mahigpit na pagsusuri sa sarili at isang mapagbantay na isip, sa tulong mula sa itaas, tiyak na matatagpuan mo (kilalanin sa iyong sarili, talangin) ang mga hilig na ito—hindi kilala ng iba at hindi nga maisip, pinakanakasisirang sa lahat ng masamang hilig—sa pamamagitan ng mga sandata ng katotohanan na sumasalungat sa kanila: isang mabuting alaala, ang pinagmumulan ng lahat ng kabutihan; liwanag na kaalaman, na sa pamamagitan nito ay itinatoboy ng isang gising na kaluluwa ang kadiliman ng kamangmangan; at isang buhay na sigasig na nagpapasigla at gumagabay sa kaluluwa tungo sa kaligtasan. Pagkatapos, na nakasuot ka ng mismong sandatang ito ng kabutihan, sa pamamagitan ng bawat panalangin at pamanhikayat, sa kapangyarihan ng Banal na Espiritu, matapang at matatag mong mapagtatagumpayan (ganap na mapapalayas) ang nabanggit na tatlong higante, ang mga mananakop ng isipan, na gaya ng: na ang isipan ay nakatuon sa mga bagay na nasa itaas, na palaging pinagninilayan ang '*anumang totoo, anumang marangal, anumang matuwid, anumang dalisay, anumang kaaya-aya, at anumang may mabuting ulat—kung may anumang kabutihan at kung may anumang kapuri-puri*' (Fil. 4:8), itataboy mo ang pinakamasamang kalimutan; sa pamamagitan ng liwanag ng langit na gabay, wawasakin mo ang mapaminsalang kadiliman ng kamangmangan; at sa pinakabuhay na sigasig, na handa para sa bawat mabuting gawa, papalayasin mo ang walang-diyos na kawalang-interes (katamaran), na nagiging dahilan upang mag-ugat ang kasamaan sa kaluluwa. Makakamit mo ang mga birtud na ito hindi sa pamamagitan ng iyong sariling kalooban lamang, kundi sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos at sa tulong ng Banal na Espiritu, sa pamamagitan ng masigasig na pagmumuni-muni at panalangin; at nang makamit mo na ang mga ito sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng mga ito, mailalayo mo sa iyong sarili ang tatlong makapangyarihang higante ng Masama na nabanggit sa itaas. Kapag, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng aktibong biyaya, nabuo sa kaluluwa at maingat na napananatili ang (tatluyang) pagkakaisa ng tunay na kaalaman, pag-alala sa mga salita ng Diyos, at matuwid na sigasig, mawawala na mula sa kaluluwa kahit ang pinakamaliit na bakas ng pagkalimot, kamangmangan, at kawalang-interes. Wawaldasin ang mga ito, samantalang ang biyaya sa Cristo Jesus na ating Panginoon, nawa'y sumakaniya ang kaluwalhatian at kapangyarihan magpakailanman, ay sa wakas maghahari sa kaluluwa. Amen.

2. Sagot ni Monghe Nicolas sa sinulat ni Marcos na Asketiko

Salamat sa Diyos, salamat sa Kanya! Salamat sa Kanyang di-matatawaran at di-mailarawang kaloob, na Siya, dahil sa pag-ibig sa kaluluwa—na pinahirapan ng matitinding pagnanasa at pinagkait ng lahat ng lakas—ay bumisita rito nang may mahabaging kalooban na lubos na ipinagkatiwala sa Diyos; sinasabi ko, sa pamamagitan ng iyong birtwoso at sa Diyos nagkakaisang kaluluwa, na sa pamamagitan nito'y isang maningning na kislap, na puno ng banal na liwanag at may dalang espiritwal na pain, ay ipinadala sa akin—at sa pamamagitan ng sulo ng mga salita ng pagsusumikap at pag-ibig, na ipinanganak mula sa isang isip na nagkakaisa sa Diyos, Hinila ng Panginoon ang aking kaluluwa mula sa pinakamalalim na kadiliman at bagyo, at naganap na ang aking mga kaisipan ay bumangon nang buong sigla mula sa tatlong higanteng ipinahayag sa akin. Tunay nga, ang mga higanteng ito ay dakila at mabagsik, at hindi sila kailanman tumitigil sa pag-atake sa sangkatauhan. Sino nga ba ang kanilang pinanghahawakan nang ganoon kasidhi at kalupit sa lupa gaya ako, at sino pa ang kanilang pag-aari ayon sa kanilang sariling kalooban? Ngunit Siya na hindi kailanman nagagalak sa pagkawasak ng mga buhay, ay nagpakita sa akin ng awa at ipinamalas ang Kanyang mahabang-pasensya at mahabaging pag-ibig sa akin; at, nang pag-alabin Niya ang banal na kaisipang iyon, ginising Niya ang aking kalooban, na nakahimbing sa pinakamalalim na pagtulog, at itinuro at ibinunyag sa akin ang mga nabanggit na higante. Sinasabi ko, una sa lahat, pagkakalimot, na nagpalayas kay Adan mula sa Paraiso;

sapagkat kung hindi niya nakalimutan ang utos ng Panginoon, hindi siya babagsak mula sa ganoong kaluwalhatian; at pagkasindak, na kanyang pinasuku at dahil dito ay sinunod ang kanyang asawa; at kamangmangan, na dahil dito ay hindi niya napagtanto kung ano siya at kung ano na ang naging kalagayan niya. Ang Panginoong Hesus, sa pamamagitan ng Banal na Espiritu— —na nananahan sa loob mo, ay nagpakita sa akin ng tatlong espiritung ito. Sapagkat sa katotohanan ay nagpadala Siya ng tabak na may dalawang talim, na siyang Salita ng Diyos, at hinati ang aking isipan sa dalawa nang may matinding katahimikan. Hindi Siya tumigil doon, kundi tunay na itinanim Niya ang isang espirituwal na tamis sa aking kalooban sa pamamagitan ng inyong mga salita. Kaya, sa ilang bibig at ilang dila ako makapagpapasalamat nang marapat sa tunay na Panginoong Diyos para sa Kanyang mga biyaya, na ipinaalala ninyo sa akin, o, muli, sa pagpapadala sa akin ng mga mahuhusay at mapagmahal na salitang ito, na naghihikayat sa kaluluwa na hanapin ang katotohanan at panatilihin ang mga utos ng Diyos, at, sa wakas, para sa dakilang benepisyong [dulot nito] sa mga nagnanais lumakad sa daan ng Panginoon, na naghahatid sa buhay na walang hanggan? Sapagkat ang iyong mga salita ay naghatid ng ganoong benepisyo hindi lamang sa akin, kundi pati na rin sa lahat ng nakarinig nito—ang kanilang mga isipan ay labis na napaliwanagan, at sila ay nakinabang nang malaki mula sa mga salitang ito na malinaw na ipinahayag. Kaya't ang mga salitang ito ay napatunayang kasing-totoo ng mismong realidad, at narinig ang mga ito hindi lamang bilang mga salita, kundi bilang isang malinaw na katotohanan sa harap ng ating mga mata; sapagkat agad na itinanim ng salitang ito sa ating mga kalooban ang isang matinding pagbabantay. At dahil epektibo ang salitang ito, hindi ito nanatiling walang bunga, kundi agad na nagbunga ng mga ubi ng butil at nagbunga ng hinog na bunga; gayunpaman, hindi ito tumigil doon, sapagkat wala sa amin ang kailanman napapawi rito, gaya ng alam ng Diyos: gaano ko man ito basahin, ang aking dukhang kaluluwa ay hindi kailanman nasisiyahan. Kaya, sa pamamagitan ng pagdalangin ng iyong kabanalan, naipagkaloob sa akin ang biyayang ito, na ang banal na kislap ay manatili sa loob ko at tuluyang lipulin, hanggang sa wakas, ang mga nabanggit na higante; baka aking makalimutan ang aking sarili at, sa pamamagitan ng pagtataksil ng aking sariling mapangahas na pabigla-bigla, ihagis ko ang aking sarili sa nabanggit na kasamaan at maging biktima ng aking mga kaaway. Ngunit naniniwala ako sa Panginoong Jesucristo, na nananahan sa loob mo, na alang-alang sa iyong kabanalan at sa mga nagsusumikap na gaya mo, hindi niya ako hamakin o ipasa sa mga bibig ng nasabing mga higante; kundi, sa pamamagitan ng patuloy niyang paggunita sa akin sa pamamagitan ng kaniyang mga banal na lingkod, ipapakita niya ang kaniyang daan sa akin, isang kaluluwang kaawa-awa, sa pamamagitan ng iyong mga banal na panalangin. Kaya't hinihiling ko at nananalangin ako sa iyong mapagkawanggawa at kagalang-galang na kaluluwa na huwag mo akong hamakin dahil naglakas-loob akong, na may pag-asa, isulat ang tugon na ito sa iyong kabanalan; kundi, sa pagtingin sa maluwang na awa ng Ama, bagaman sa aking mahina na sulat-kamay, hinihiling at nananalangin ako sa iyo na alalahanin mo ako sa bawat oras; sapagkat ang Panginoon ay palaging bumibisita matatag at walang-patid na lingkod Niya—ibig sabihin, ang pag-iisip ng iyong pinagpalang kaluluwa, na karapat-dapat na pinadalisa—upang, sa pamamagitan ng iyong kabanalan, ako rin, na nailigtas mula sa aking mga kasamaan, ay makatagpo ng masayang kinalabasan, sa pamamagitan ng biyaya ng mapagmahal na Kristo-Diyos, na sa Kanya, kasama ng Ama at ng Banal na Espiritu, sumakanaya ang karangalan at kapangyarihan magpakailanman. Amen.

2. Ang mga aral ni San Marcos, na hinango mula sa kaniyang iba pang mga sinulat

1. Ang pananampalataya ay hindi lamang nakasalalay sa pagbibinyag sa Kristo, kundi pati na rin sa pagsunod sa Kanyang mga utos. Ang Banal na Binyag ay tunay ngang nagkakaloob ng kaganapan sa atin, ngunit hindi nito pinapaging perpekto ang mga hindi sumusunod sa mga utos.

2. Kung, kahit pagkatapos ng binyag, tayo ay nananatiling nasasailalim sa kasalanan, hindi ito dahil sa hindi ganap na binyag, kundi dahil tayo ay pabaya sa mga utos at nananatili sa pagsunod sa sariling kalooban. Wala ni Diyos ni ni Satanas ang pumipilit sa ating kalooban kahit pagkatapos ng binyag. Sa binyag ay misteryosong pinalaya tayo mula sa pagkaalipin sa kasalanan, gaya ng nakasulat: *'sapagkat pinalaya ako ng batas ng Espiritu ng buhay mula sa batas ng kasalanan at kamatayan'* (Roma 8:2); gayunpaman, dahil sa ating kapabayaan na tuparin ang mga utos Niya na naglinis sa atin, nahulog tayo sa kapangyarihan ng kasalanan, at dahil hindi natin tinupad ang mga utos, naging bihag tayo muli ng kaaway.

3. Ang isang tao, ayon sa kanyang sariling malayang kalooban, ay nananatili kung saan niya pinipiling manatili, kahit na siya ay nabinyagan, sapagkat ang sariling pagpapasya ay hindi maaaring pilitin. Kapag

sinasabi ng Kasulatan, '*ang dukha sa espiritu ay magmamana ng kaharian ng langit*' (Matt. 11:12), tinutukoy nito ang sariling malayang kalooban ng tao, upang mapilitan natin ang ating sarili, pagkatapos ng binyag, na huwag lumihis sa kabutihan, kundi manatili rito. Sa mga naniniwala na tumanggap ng lakas upang tuparin ang mga utos, inuutusan sila ng Panginoon na magsikap na panatilihin ang mga ito, upang hindi sila bumalik sa dati.

4. Ang mga espirital na pagsisikap ay hindi hiwalay sa mga utos. Sila ang mga utos. Ipakita mo sa akin ang mga gawang pagtitimpi na hiwalay sa mga utos. Kung ituturo mo ang panalangin – isang utos iyon; kung pag-uusapan mo ang pagpigil sa mga iniisip – isa ring utos iyon ('Maging matino at mapagbantay'); kung pag-uusapan mo ang pag-aayuno at pagbabantay, isa ring utos iyon; kung ituturo mo ang pagtanggap sa sarili, ito ay isang utos (itanggap niya ang sarili), at anumang gawa ng asetikong birtud ang iyong mababanggit—lahat ng iyon ay mga utos. (Ang layunin ng asetismo ay ang pinakatumpak na pagtupad sa mga utos).

5. Ang Banal na Binyag ay nagkakaloob ng ganap na kalayaan (mula sa pagkaalipin sa kasalanan, gaya ng ginagawa ng pagsisisi); gayunpaman, ang muling pagtalon sa sarili sa isang pagnanasa, o ang manatiling malaya sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos, ay nakasalalay sa sariling malayang kalooban. Kung ang isang kaisipan ay lumihis patungo sa anumang makasalanang ligaya, ito ay dahil sa sariling malayang kalooban, at hindi dahil sa anumang sapilitan. Ayon sa Kasulatan, may kapangyarihan tayo na '*pabagsakin ang mga pangangatwiran*' (2 Cor. 10:4). Ang isang masamang kaisipan, para sa mga pababagsak nito sa kanilang sarili, ay tanda ng pag-ibig sa Diyos, hindi ng kasalanan; sapagkat hindi ang paglitaw ng kaisipan ang kasalanan, kundi ang magiliw na pakikipag-usap ng isip dito. Kung hindi natin ito minamahal, bakit nga ba tayo nagluluksa rito? Imposible para sa anumang kinamumuhian natin mula sa puso na makipag-usap nang matagal sa ating puso nang walang kasabwat na kasamaan mula sa ating sarili.

6. Kapag, pagkatapos ng Banal na Binyag, habang tayo ay nasa posisyon upang tuparin ang mga utos, tayo ay nabibigo na tuparin ang mga ito, kung gayon—kahit hindi natin ninanais—natatagpuan natin ang ating sarili na bihag ng kasalanan (muli tayong nahuhulog sa pagkaalipin ng kasalanan), hanggang sa, sa pamamagitan ng pagsisisi, tayo ay nananalangin sa Diyos, na lumalapit sa lahat ng Kanyang mga utos, at Siya ay winawasak ang kasalanan ng ating sariling kalooban.

7. Naka-suot kayo kay Cristo sa pamamagitan ng binyag (Gal. 3:27) at taglay ninyo ang kapangyarihan at mga sandata upang gibain ang mga kuta (2 Cor. 10:4). Gayunpaman, kung taglay mo man ang kapangyarihan laban sa kanila, hindi mo sila pinababagsak sa unang palatandaan ng kanilang pag-atake, kung gayon ay malinaw na, sa pamamagitan ng kawalang-paniwala, pinapayagan mo ang iyong sarili sa pagnanasa ng laman, na sumasang-ayon at nakikisabwatan sa kanila. Sa ganoong gawa, ikaw mismo ang may kasalanan.

8. Minsan, nang walang pahintulot natin, may masamang kaisipan—isa na kinamumuhian natin, na parang tulisan—na biglang sumasalakay sa atin at sapilitang binibihag ang ating isipan. Gayunpaman, tiyakin mong nagmula rin sa ating sarili ang kaisipang ito; sapagkat alinman sa, pagkatapos ng ating binyag, inialay natin ang ating sarili sa ganoong masamang kaisipan—bagaman hindi natin ito ginawa—o, sa ating sariling malayang kalooban, pinananatili natin sa ating sarili ang ilang binhi ng kasamaan, kaya naman ang masama ay tumitimo sa atin, at siya, matapos tayong bihagin ng mga masamang binhing ito, ay hindi aalis hangga't hindi natin ito itinatabi; samantalang ang masamang kaisipang naninirahan sa atin dahil sa paggawa ng kasamaan ay matataboy kapag iniaalay natin sa Diyos ang mga gawang karapat-dapat sa pagsisisi. Kaya, ikaw mismo ang may kasalanan sa hindi kusang-loob, nakababahalang kaisipan, sapagkat, bagaman may kapangyarihan kang itaboy ito at linisin ang iyong isipan mula rito sa unang pag-ugoy pa lamang nito, hindi mo ginawa, kundi nakipag-usap ka rito nang kusang-loob, kahit na hindi mo ito ginawang kilos. (Dumarating ito sa isang mainit na lugar, sa isang matagal nang kakilala, isang kaibigan.)

9. Kapag nakita mo sa iyong puso ang tulong na ipinagkaloob sa iyo, tiyak mong malaman na ang biyayang ito ay hindi nagmula sa labas, kundi ang biyayang misteryosong ipinagkaloob sa iyo sa binyag ay ngayo'y nagkabisa na sa lawak na, nang ikaw ay magkamuhi sa kaisipang iyon, ay lumayo ka rito.

10. Si Cristo na Panginoon, nang mailigtas Niya tayo mula sa lahat ng karahasan (sa pamamagitan ng biyaya ng binyag), ay hindi Niya ipinagbawal ang mga kaisipang sumisibol sa ating mga puso, upang ang iba, na kinamumuhian mula sa puso, ay agad na mapuksa, habang ang iba ay maaaring manatili ayon sa kung gaano natin sila kamahal, upang ang biyaya ni Cristo at ang kalooban ng tao ay magpakita—kung ang pag-ibig ay nagsusumikap alang-alang sa biyaya, o ang mga kaisipan alang-alang sa sariling pagnanasa.

11. Tulad ng isang uri ng masamang kamag-anak, ang ating mga pagnanasa at ang mga hilig ng ating mga kaisipan ay magkakasabwatan. Bawat kaisipan, nang mag-ugat sa kanyang minamahal, ay ipinapasa ito

sa kanyang kapwa, upang ang isang tao, na matinding nahihila ng nakaraan dahil sa ugali, ay dadalhin na ng huli kahit laban sa kanyang kalooban. Sapagkat sino ang makatatalastas sa kapalaluan habang puno ng kayabangan? O sino, na nagpakasasa sa pagtulog at nagbigay sa sarili sa kaligayahan, ang hindi matatalo ng mga kaisipan ng pakikipagtalik? O sino, na nagbigay sa sarili sa kasakiman, ang hindi mabibigkis ng kakulangan sa awa? At ang mga nagagalak sa lahat ng bagay na ito, paano silang makatatalastas sa pagkapoot at galit?

12. At kapag natanggap na natin ang biyaya, nasa ating malayang kalooban kung lalakad tayo ayon sa laman o ayon sa Espiritu. Ngunit hindi posible na lumakad ayon sa Espiritu habang iniibig ang papuri ng tao at pinapalusog ang katawan; gayundin, hindi posible na mabuhay ayon sa laman habang sa kalooban ay mas pinipili ang hinaharap kaysa sa kasalukuyan. Kaya, dapat nating kamuhian ang papuri ng tao at ang kaluwagan ng katawan, sa pamamagitan ng mga ito, kahit na hindi natin kalooban, ay naninindigan ang masasamang kaisipan sa loob natin, at taimtim na sabihin sa Panginoon: *'Sa ganap na pagkamuhi ay kinamuhian ko sila: sila'y naging mga kaaway ko'* (Awit 138:22).

13. Sa mga nabinyagan sa Simbahang Katolika, ang biyaya ay misteryosong ipinagkakaloob sa pamamagitan ng binyag at naninirahan sa kanilang kalooban nang lihim; pagkatapos, habang tinutupad nila ang mga utos at pinapalago ang pag-asa sa kanilang puso, ito ay nahahayag sa mananampalataya, ayon sa salita ng Panginoon: *'Ang sinumang nananampalataya sa akin, ay mamamagus ang mga ilog ng buhay na tubig mula sa kanyang kalooban. Sinabi niya ito tungkol sa Espiritu, na dapat tanggapin ng mga naniwala sa Kanyang pangalan'* (Juan 7:38, 39).

14. Sa pamamagitan ng sariling kakulangan sa pananampalataya, ang bawat isa ay nagiging biktima ng kapangyarihan ng kasalanan, *'na nahihila at naloloko ng sariling pagnanasa; at kapag ang pagnanasa ay nagbuntis, ito ay nanganganak ng kasalanan; at ang kasalanan, kapag ito ay lubos nang lumago, ay nagbubunga ng kamatayan'* (Santiago 1:14–15). Mula sa sariling pagnanasa ng isang tao ay nagmumula ang kasalanan sa isipan, at mula rito ay sumusunod ang paggawa ng isang gawa alinsunod dito. Sa sandaling ang sinuman ay lumihis (mula sa obligasyon ng binyag), siya ay agad na nahuhuli bilang bihag ng kasalanan.

15. Ang Banal na Espiritu ay ibinibigay sa mga taong matatag ang pananampalataya sa mismong sandali ng binyag, ngunit tayo mismo ang nagpapakalungkot at pumapatay sa Kanya sa ating sarili. Kaya't inuutusan ng Apostol: *'Huwag ninyong patayin ang Espiritu'* (1 Tes. 5:19), *'huwag ninyong ikalungkot ang Banal na Espiritu, na siyang naglagay ng tatak sa inyo para sa araw ng pagtubos'* (Efe. 4:30). Hindi nito ibig sabihin na ang bawat binyagan na tumanggap ng biyaya ay hindi na nagbabago at hindi na nangangailangan ng pagsisisi, kundi mula sa binyag, sa pamamagitan ng kaloob ni Cristo, ipinagkakaloob sa atin ang ganap na biyaya ng Diyos upang tuparin ang lahat ng mga utos; gayunpaman, pagkatapos, ang sinumang tumanggap ng biyayang ito nang sakramental ngunit nabibigo na panatilihin ang mga utos, sa lawak na kanilang pinababayaan ang mga ito, ay nananatili sa ilalim ng kapangyarihan ng kasalanan dahil, sa pamamagitan ng kapabayaan, matapos matanggap ang kapangyarihang kumilos, ay nabibigo silang gampanan ang mga kinakailangang gawa. Kung nais nating gawing perpekto, mabilis man o dahan-dahan, dapat tayong maniwalang nang lubos kay Cristo at tuparin ang lahat ng Kanyang mga utos, sapagkat mula sa Kanya natin natanggap ang kapangyarihan upang magawa ito. Hanggang sa ating pagtupad, sa pamamagitan ng pananampalataya, sa mga utos ng Diyos, doon naman nagbubunga ang Banal na Espiritu ng Kanyang mga bunga sa ating kalooban. Ang mga bunga ng Espiritu, ayon kay San Pablo, ay: *'pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kabaitan, kabutihan, katapatan, kahinahunan at pagpipigil sa sarili'* (Gal. 5:22).

16. Samakatuwid, kung ang sinuman sa mga mananampalataya, habang namumuhay ayon sa mga utos, ay nakamit ang isang tiyak na espirituwal na epekto na katumbas nito, maniwalang siya na naunang natanggap na niya ang kapangyarihan upang magawa ito, sapagkat sa binyag ay natanggap niya ang biyaya ng Espiritu—ang pinagmumulan ng lahat ng mabuti, hindi lamang ng mga nakatago at espirituwal na birtud, kundi pati na rin ng mga hayag. At huwag isipin ng sinumang mabuti na magagawa nila ang anumang mabuti sa pamamagitan ng kanilang sariling lakas; sapagkat ang isang mabuting tao, hindi mula sa kanilang sarili, kundi *'mula sa mabuting kayamanan ng puso ay nagbubunga ng mabuti'* (Matt. 12:35), sabi ng Salita, na ang ibig sabihin ng kayamanan ay ang Banal na Espiritu na nakatago sa puso ng mga mananampalataya.

17. Nang makilala niya nang may katiyakan na, ayon sa mga salita ng Apostol, taglay niya sa kanyang sarili si Cristo, na nakatago roon mula pa sa kanyang binyag, iniwan niya ang lahat ng bagay sa sanlibang ito at naninirahan sa kanyang sariling puso, *'binabantayan ito nang buong ingat'* (Awit 4:23). Sapagkat *'Siya ang gumagawa sa atin upang magnais at kumilos ayon sa Kanyang mabuting kalooban'* (Fil. 2:13). Sa pariralang

'maghandog at kumilos'—ipinapakita ng Apostol na ang kalooban na isabuhay ang mga birtud ay nakasalalay sa ating pagpipigil sa sarili, samantalang imposible itong isabuhay o alisin ang mga kasalanan nang wala ang Diyos. Ang kasabihang, *'Kung wala Ako, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5), ay nagpapahayag ng iisang kahulugan. Gayunpaman, sa lahat ng bagay ay kinakailangan din ang ating sariling pakikilahok.

18. Ang makaharing pag-iisip ng bawat tao ay unang tumatanggap ng mabuti at nakapagpapalusog na payo mula kay Cristo, na nananahan sa loob, mula sa lihim na templo ng puso, at isinasabuhay ito sa pamamagitan ng isang birtwosong buhay, na siya namang iniaalay pabalik kay Cristo—ang Nagkaloob ng payong ito—sa pamamagitan ng mabubuting kaisipan.

19. Ang mga biyaya na matatanggap ng mga matuwid sa Pagkabuhay Muli ay nasa kaitaasan; ngunit ang kanilang pakikipag-tipan at ang mga unang bunga nito ay espirituwal nang gumagawa sa puso ng mga mananampalataya, upang, sa pagiging tiyak sa hinaharap, ating hamakin ang lahat ng kasalukuyan at mahalin ang Diyos hanggang sa kamatayan. Kaya nga, hindi sinabi ng Apostol: 'dapat kayong lumapit', *kundi 'nakalapit na kayo sa Bundok ng Sion at sa lungsod ng buhay na Diyos, ang makalangit na Jerusalem'* (Heb. 12:22): sapagkat tayo'y lahat ay nagkaroon ng kakayahang ito sa pamamagitan ng binyag; gayunpaman, tanging ang mga matatag sa pananampalataya ang itinuturing na karapat-dapat na tumanggap nito—yaong mga namamatay araw-araw alang-alang sa pag-ibig ni Cristo, yaon ngang mga hindi nag-iisip ng anumang bagay sa buhay na ito kundi kung paano makamtan ang ganap na pag-ibig kay Cristo. Habang hinahangad ito nang higit sa lahat, sinabi ni San Pablo: *'Tumatakbo ako patungo rito, at kung hindi ko pa ito naabot, aabutin ko rin ito—gaya ng pag-abot ni Cristo rito'*, ibig sabihin, upang mahalin ako gaya ng pagmamahal sa akin ni Cristo (Fil. 3:12). At nang maabot niya ang pag-ibig na ito, hindi na niya hinangad pang mag-isip ng ibang bagay—hindi man ng mga paghihirap ng katawan o ng mga kababalaghan ng nilikha—kundi iniwan ang lahat, at sinasabi: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ni Cristo?'* (Roma 8:35–39). Hindi na niya ninanais pang mag-isip ng anumang bagay, kundi manatili lamang doon (sa puso, sa pag-ibig ni Cristo).

20. Sinabi ng Apostol na nasa atin natin ang unang bunga ng Espiritu (Roma 8:23), na nagpapahiwatig ng sukat ng ating kakayahan; sapagkat hindi natin kayang lamnan ang buong gawain ng Espiritu maliban sa pamamagitan ng ganap na pagsunod. Tulad ng araw, na ganap, ay nagbubuhos mula sa sarili nito ng biyayang ganap, simple at pantay para sa lahat, subalit ang bawat tao ay tumatanggap ng liwanag ng araw lamang ayon sa antas ng paglilinis ng kanilang mata—ganyan din naman, mula pa sa sandali ng binyag, ginawa ng Banal na Espiritu ang mga naniwala sa Kanya na may kakayahang tanggapin ang lahat ng Kanyang mga gawa at kaloob: Gayunpaman, ang Kanyang mga kaloob ay hindi gumagana sa lahat sa parehong antas, kundi ibinibigay sa bawat isa ayon sa kanilang pagtalima sa mga utos, sa lawak na sila ay nagpapatotoo sa pamamagitan ng mabubuting gawa at ipinapakita ang sukat ng kanilang pananampalataya kay Cristo.

21. Ang tukso ni Satanas ay nasa isang kaisipan lamang—isang persepsyon ng isang masamang bagay (gawa)—na, upang makalapit sa ating isipan, ay nakakakita ng lagusan lamang sa pamamagitan ng ating kakulangan sa pananampalataya. Sapagkat nang tayo'y tumanggap ng utos na huwag mag-alala sa anumang bagay, kundi *'ingatan ang ating puso nang buong pagsisikap'* (Kawikaan 4:23) at hanapin sa ating sarili ang Kaharian ng Langit, ang isip ay lilihis mula sa puso at mula sa nasabing paghahangad; agad itong susuko sa taksong demonyo at magiging madaling matukso ng masamang payo. Ngunit kahit ganoon, ang demonyo ay walang kapangyarihang paggalawin ang ating mga iniisip, kung hindi, ipapakita niya sa atin ang walang-awang pagtrato, sapilitang itatanim ang bawat masamang kaisipan at hindi tayo papayagang mag-isip ng anumang mabuti; ngunit may kapangyarihan lamang siya na magtanim ng isang baluktot na hilig sa pinakaunang na kaisipan, upang subukan ang ating panloob na disposisyon—kung saan ito hihilig, sa kanyang payo o sa utos ng Diyos, sapagkat magkasalungat ang mga ito.

22. Kapag ang isang masamang kaisipan ay tumubo sa loob at nag-ugat, hindi ito nakasalalay sa isang bagong disposisyon sa ating panig, kundi sa isang naunang persepsyon. Ang ganitong kaisipan ay nananatiling nakapirmi sa isang nakatuong kalagayan; ang pagkadismaya ng puso ay pumipigil dito na maging maraming kaisipan at damdamin. Ang isang payak na kaisipan, na kinamumuhian ng sinumang may malasakit sa sarili, ay walang kapangyarihang hilahin ang isip tungo sa maraming kaisipan. Nangyayari lamang ito kapag nakikiramay ang puso rito. Kaya, kung lubos nating talikuran ang lahat ng pakikiramay, ang pagpapakita (sa isip) ng mga dating tinanggap na imahe ay mananatiling nakatuon sa iisang bagay, at hindi na tayo mapapahamak o mapahamak ng ating konsensya.

23. Kapag napagtanto ng isip ang kawalan ng saysay ng paglaban nito sa mga dating nabuo nang imahe (mga impresyon) at inamin ang nakaraang kasalanan nito sa Diyos, ang tukso na ito mismo ay agad na

nawawala, at muling nagkakaroon ang isip ng kapangyarihang pakinggan ang puso at ingatan ito *'na may buong pagsisikap'* sa pamamagitan ng panalangin, na nagsusumikap na pumasok sa pinakaloob at pinakaligtas na mga silid ng puso, kung saan wala nang mga hangin ng masasamang kaisipan na nagwawala nang malubha at itinaapon ang kaluluwa at katawan sa mabilis na agos ng senswalidad at sa pagbuhos ng karumihan, walang malapad at maluwang na landas, na pinalatag ng mga salita at larawan ng karunungan ng makamundo, na humuhikayat sa mga sumusunod dito, kahit na sila ay napakabait; sapagkat ang pinakadalisay at pinakamalalim na silid ng kaluluwa at ang tahanan ni Cristo ay tinatanggap sa kanilang sarili ang ating isipan, na hubad at walang dalang anumang mula sa mundong ito, maging ito man ay pinatutunayan ng dahilan o hindi, maliban sa *'tatlong ito'*, na binanggit ng Apostol: *'pananampalataya, pag-asa at pag-ibig'* (1 Cor. 13). Kaya, ang sinumang umiibig sa katotohanan at nagnanais magpagal nang buong puso ay, gaya ng nabanggit sa itaas, hindi dapat padadala ng mga dating nabuo nang impresyon, kundi dapat pakinggan ang sariling puso, upang umunlad (sa pagkamit ng) panloob na buhay at lumapit sa Diyos, hangga't hindi nila pinababayaan ang mga gawain ng panalangin at ng pamumuhay ayon sa Diyos; sapagkat ang sinumang maingat na pinipigil ang sarili araw-araw—hindi lamang sa panlabas kundi pati na rin sa panloob—mula sa malalayang pag-iisip at mga laman-hilig ay hindi maaaring hindi magpagal nang buong puso.

24. Ang pagiging malaya sa mga tukso ng kasamaan ay katangian lamang ng Hindi Nagbabagong Kalikasan, at hindi ng kalikasan ng tao. At si Adan ay nasailalim sa tukso ni Satanas, subalit nagkaroon siya ng kapangyarihang pakinggan ito o hindi. Ang tukso sa isipan ay hindi kasalanan o katuwiran, kundi isang pahayag ng ating makasariling kalikasan. Iyan ang dahilan kung bakit pinapayagang tuksuhin tayo, upang ang mga humihilig sa utos ay maituring na karapat-dapat sa mga korona ng (tagumpay) dahil sa kanilang katapatan, samantalang ang mga humihilig sa pagsunod sa sariling pagnanasa ay maipakita na karapat-dapat sa kapahamakan dahil sa kanilang kawalang-katapatan. Ngunit dapat din nating malaman ito: ang paghatol ay hindi agad ipinapataw pagkatapos ng bawat pagbabago sa atin kung tayo ba ay napatunayang may kakayahan o karapat-dapat sa pagtanggap, ngunit kapag, sa buong pananatili natin sa buhay na ito, tayo ay sinusubok sa pamamagitan ng mga pagsubok—panalo at talo, pagbagsak at pagbangon, paglayo at pagbabalik sa tamang landas—doon lamang, sa araw ng ating pagpanaw, matapos isaalang-alang ang lahat, tayo ay huhusgahan o papurihan nang naaayon. Kaya nga, ang isang pagsubok sa sarili nito ay hindi kasalanan. Hindi talaga! Sapagkat bagaman hindi kusang-loob (nang walang pahintulot natin) nitong ihaharap sa atin ang mga bagay sa isang kaisipan, tayo ay tumanggap mula sa Panginoon ng kapangyarihan ng espiritwal na kilos, at nasa ating sariling kapangyarihan, sa unang kaisipan pa lamang, matapos matukoy kung ano ang mapaminsala at kung ano ang kapaki-pakinabang, na tanggihan o tanggapin ang mga kaisipang iyon na dumarami hindi dahil sa pangangailangan, kundi mula sa kalikasan ng kaluluwa.

25. Sapagkat ang ating kaluluwa, na nabulag ng laman at kayabangan, ay nahulog sa kailaliman ng kamangmangan, hindi nito pinapansin ang mga utos ng Kasulatan, ang likas na katwiran, o ang payo ng mga may karanasan, kundi sinusunod lamang ang sarili nitong mga layunin. Kaya, sa pagtataglay sa sarili nito ng mga sanhi ng kasamaan, hindi ito maaaring maging malaya mula sa mga gawaing likas sa mga ito. Hanggang sa ang bawat tao ay nananampalataya sa Panginoon tungkol sa mga biyayang darating, na itinakwil ang kaluwalhatian at mga kaluguran ng tao, hanggang sa ganoong antas ay napipigil niya ang kaniyang mga kaisipan, at hanggang sa ganoong antas ay mas payapa siya kaysa sa isang umiibig sa kaluguran; ito ang dahilan kung bakit tayo ay nagkakaiba sa isa't isa kapwa sa ating mga kaisipan at sa ating pamumuhay.

26. Tiyak na malaman ninyo na tinitingnan ng Panginoon ang puso ng lahat ng tao: at para sa mga nagmumuhi sa unang paglitaw ng masasamang kaisipan, agad Siyang humahabi, gaya ng Kanyang ipinangako, at hindi Niya pinapayagang marumihan ng karamihan ng kanilang mga naliligaw na kaisipan ang kanilang isipan at budhi, kapag ito'y nabuhay na; samantalang ang mga hindi pinipigilan ang unang kislap ng gayong mga kaisipan sa pamamagitan ng pananampalataya at pag-asa sa Diyos, kundi nagagalak pa rito, ay iniwan Niya bilang mga hindi mananampalataya na walang tulong, upang matumba ng mga sumunod na kaisipan, na hindi Niya tinatanggal, sapagkat nakikita Niya na minamahal natin ang kanilang unang pang-akit kaysa kamuhian ang mga ito sa kanilang unang paglitaw.

27. Walang kapangyarihan ang pumipilit sa atin nang sapilitan na gumawa ng mabuti o masama, kundi ang sinumang pinaglilingkuran natin nang kusang-loob—ang Diyos o ang diyablo—siya ang naghihikayat sa atin tungo sa lahat ng bagay na sakop ng kanyang nasasakupan.

28. Ang pinagmulan ng ating mga kilos ay dalawang hilig ng kaisipan, na hindi napapansin ng isip: ang papuri ng tao at ang kasiyahan ng katawan, na kapag kusang-loob nilang nahawakan tayo bago pa man

pumayag ang ating kalooban, ay hindi bumubuo ng bisyo o kabutihan, kundi nagsisilbing pahayag lamang ng hilig ng ating kalooban, na ating tinatahak. Nais ng Panginoon na tiisin natin ang panunukso at pahirapan ang ating sarili, samantalang ang diyablo ay nagnanais ng kabaligtaran; at samakatuwid, kapag tayo ay nagagalak sa mga nabanggit na hilig, malinaw na, sa hindi pagsunod sa Panginoon, tayo ay humihilig patungo sa isang diwa ng senswalidad; samantalang kapag tayo ay nalulungkot dahil sa mga hilig na ito, malinaw na tayo ay lumalapit sa Diyos, sapagkat pinili natin ang makipot na daan. Iyan ang dahilan kung bakit pinapayagan ang mga tukso na ito na salakayin ang mga tao, upang ang mga umiibig sa utos ng Diyos at nagagalak dito ay isuko ang kanilang kalooban kay Cristo, at Siya, nang makahanap ng pasukan sa kanilang kalooban, ay ituro ang kanilang isipan tungo sa katotohanan. Unawain din ang kabaligtaran: ang mga, sa kabaligtaran, ay umiibig sa luwalhati ng tao at sa pagnanasa ng laman, ay nagbibigay sa diyablo ng isang lagusan; at siya, nang makapasok na, ay iniaalok sa atin ang kanyang masasamang mungkahi, at habang tayo ay nagagalak sa mga kaisipang iyon, hindi siya tumitigil sa pagdagdag pa rito, hanggang sa tayo ay magkaroon ng pagkamuhi sa dalawang nabanggit na pagnanasa mula sa puso. Ngunit iniibig natin ang mga ito nang labis na hindi lamang natin iniwan ang kabutihan para sa kanila, kundi kapag nagkaroon ng pagkakataon, ipinagpapalitan din natin ang mga pagnanasa na ito sa isa't isa: minsan pinapahirapan natin ang katawan para sa kayabangan, minsan naman tinitiiis natin ang mga pang-iinsulto para sa pagnanasa ng laman. Ngunit kapag pabaya tayong sumang-ayon sa kanila, sinisimulan nating hanapin ang paraan upang maibalik ang mga ito. Ang diwa mismo ng kayabangan at pangkatawang kasiyahan ay ang pag-ibig sa pera, na ayon sa Banal na Kasulatan, ay ugat ng lahat ng kasamaan (1 Tim. 6:10).

29. Hindi sinabi ng Panginoon kay Adan: *'Sa mismong araw na kakain ka nito, papatayin kita'*, kundi, bilang babala, inihula Niya sa kanila ang batas ng katuwiran, na sinasabi: *'Sa mismong araw na kakain ka nito, tiyak na mamamatay ka'* (Genesis 2:17). At sa pangkalahatan, inutos ng Panginoon na para sa bawat gawa, mabuti man o masama, ay dapat na may nararapat na kabayaran na sumunod nang kusa, at hindi sa pamamagitan ng isang espesyal na kautusan, gaya ng inaakala ng ilan na ignorante sa espiritwal na batas.

30. Dapat nating tandaan na kung kamuhian natin ang alinman sa ating kapwa mananampalataya bilang masama, kamuhian din tayo ng Diyos bilang masama; at kung tanggihan natin ang sinuman mula sa pagsisi bilang makasalan, tayo rin ay matatanggihan (ng Diyos) bilang mga makasalan, at kung hindi natin ipatawad ang mga kasalan ng ating kapwa, sa ganoong paraan din ay hindi rin tayo makakatanggap ng kapatawaran para sa ating sariling mga kasalan. Sa pagpapahayag ng batas na ito, sinabi sa atin ng ating Mambabatas, si Cristo: *'Huwag kayong humatol, at hindi kayo hahatulan; huwag kayong magkondena, at hindi kayo kokondenahin; magpatawad kayo, at ipapatawad kayo'* (Lucas 6:37). Alam ang batas na ito, malinaw na ipinahayag ng Banal na Apostol Pablo: *'Sapagkat kapag hinuhusgahan mo ang iba, ikaw mismo ang hinahatulan'* (Roma 2:1). At ang Propeta, na hindi alam ito, ay sumigaw sa Diyos: *'Sapagkat babayaran mo ang bawat tao ayon sa kanyang mga gawa'* (Awit 61:13); at ang isa pang Propeta, na nagsasalita sa ngalan ng Diyos, ay nagsabi: *'Akin ang paghihiganti; ako ang magbabawi, sabi ng Panginoon'* (Deuteronomio 32:35).

31. Nasusulat sa aklat ng Propeta Daniel: *'Magbayad-patawad sa inyong mga kasalan sa pamamagitan ng limos, at sa inyong mga kalikutan sa pamamagitan ng mga gawa ng kabutihang-loob'* (sa mga mahihirap) (Dan. 4:24). Ngunit marahil ay sasabihin ninyo: Wala akong pera; paano ako makapaghahabol sa mga mahihirap? Wala kang pera, ngunit mayroon kang mga pagnanasa; talikuran mo ang mga ito at gamitin mo sa paggawa ng mabuti. Hindi ka ba makapagbibigay ng limos gamit ang iyong pisikal na kamay? Magbigay ka ng limos sa pamamagitan ng matuwid na kalooban: *'Kung ang kapatid mo ay magkasala laban sa iyo, patawarin mo siya'* (Lucas 17:3), ayon sa salita ng Panginoon, at ito ay magiging isang dakilang gawa ng kawanggawa para sa iyo. Kung hinihiling natin ang kapatawaran ng mga kasalan sa Diyos, dapat tayong kumilos sa ganitong paraan sa tuwing tayo'y nagkakasala, sa lahat ng tao, upang matupad ang sinasabi (sa Ebanghelyo): *'Magpatawad kayo, at kayo'y papatawarin'* (Lucas 6:37). Isang dakilang gawa kung ang isang tao, na may pera, ay nagbibigay ng limos sa mahihirap; ngunit ang magpakita ng awa sa kapwa sa kanilang mga kasalan (na ginawa laban sa atin) ay lalong higit pa, upang makamit ang kapatawaran ng mga kasalan, sapagkat ang kaluluwa, sa kanyang likas na katangian, ay mas marangal kaysa sa katawan. Ngunit kung, habang humihingi tayo sa Diyos ng kapatawaran (ng mga kasalan) at natanggap natin nang paulit-ulit ang ating hinihiling, kaya naman hindi tayo nagdusa ng anumang kapahamakan dito, ngunit ayaw nating hayaang makibahagi ang ating mga kapuwa sa biyayang ito, sa gawaing ito ay nagiging katulad tayo ng masamang alipin na, matapos patawarin ng kanyang Panginoon ang utang na sampung talento, ay hindi naman

nagpatawad sa kanyang kapuwa na may utang lamang ng isang daang denario; na sa kanya, na para bang hinuhusgahan ayon sa batas, ay sinabi ng Panginoon: *'Ikaw na salbaheng alipin! Pinatawad ko sa iyo ang buong utang dahil nakiusap ka sa Akin; hindi mo ba dapat naahabaginan din ang kapwa mong alipin at pinatawad ang utang nito, gaya ng pagpapatawad ko sa iyo?'* *'At nagalit siya,'* ang sabi, *'at ipinasa siya sa mga tagapahirap hanggang sa mabayaran niya ang buong utang.'* At hinango niya rito ang isang konklusyon, na nagsasabing: *'Ganyan din naman ang gagawin sa inyo ng aking Ama na nasa langit , kung hindi ninyo ipatawad mula sa puso ang kanilang mga kasalanan sa inyong kapatid'* (Mat. 18:32–35).

32. Sinabi ng Panginoon: *'Kahabag-habag sa inyo na mayayaman'* (Lucas 6:24). Ngunit sa pagsasabi nito, hindi Niya hinahatulan ang lahat ng naging mayayaman, sapagkat sa kanila ay may mga tunay na nakakaalam kung paano pamahalaan ang kanilang kayamanan ayon sa kalooban ng Diyos na nagkaloob nito, at na, ayon sa Kasulatan, ay tumatanggap ng daang beses sa buhay na ito; gaya ng: Pinagpala si Abraham at ang matuwid na si Job, na, sa pagiging maawain, ay lalo pang yumaman dito at sa darating na panahon, ngunit pinapagalitan Niya (tulad ng sinabi na natin sa itaas) ang mga taong, dahil sa kanilang kasakimang likas, inaangkin para sa kanilang sarili ang mga kaloob ng Diyos—maging ito man ay tungkol sa materyal na pag-aari o sa Kanyang iba't ibang biyaya—at tumatangging magpakita ng awa sa kanilang kapwa. Sapagkat hindi ang kayamanan hindi ipinagkaloob ng Panginoon ang nagdudulot ng kapahamakan sa may-ari nito, kundi ang kasakiman na nagmumula sa kawalan ng katarungan at ang ina nito, – ito ay ang kawalang-kabaitan – na sa pamamagitan ng ganap na pag-iwas dito, tuluyan nang tinanggihan ng matatag na mga mananampalataya ang mga kasalukuyang biyayang ito, hindi dahil padalus-dalos nilang kinamuhian ang nilikha ng Diyos, kundi dahil sa pananampalataya kay Cristo, na nag-utos sa kanila na kumilos nang ganito, at tinatanggap mula sa Kanya ang katuparan ng kanilang pang-araw-araw na pangangailangan. Maaaring yumaman ang iba kahit walang ari-arian, na may taglay sa kanyang kayamanan ng isang salita o kaalaman, o iba pang paraan ng pagpapakita ng awa, na ipinagkaloob sa lahat, sapagkat tinatanggap niya ito upang maipamahagi sa mga mahihirap.

33. Ang mga nagkasala ay hindi dapat mawalan ng pag-asa. Huwag mangyari iyan. Sapagkat hindi tayo hinatulan dahil sa karakalan ng ating mga kasamaan, kundi dahil sa ating pagtanging magsisi at kilalanin ang mga kababalaghan ni Cristo, gaya ng patotoo ng Katotohanan Mismo: *'Akala ba ninyo,'* sabi ng Panginoon, *'na ang mga taga-Galilea na ang dugo ay hinaluan ni Pilato sa kanilang mga hain ay mas makasalanan kaysa sa lahat ng tao sa lupa? Hindi,'* sinasabi ko sa iyo, *'ngunit maliban kung magsisisi kayo, kayo rin ay mapapahamak. O yaong labingwalong na bumagsak sa kanila ang tore ng Siloam at nagpabagsak sa kanila—akala mo ba mas makasalanan sila kaysa sa lahat ng tao na naninirahan sa Jerusalem? Hindi, sinasabi ko sa inyo; kundi kung hindi kayo magsisisi, mapapahamak din kayo'* (Lucas 13:2–5). Nakikita mo ba na tayo ay hinahatulan dahil sa kakulangan ng pagsisisi?

34. Ang pagsisisi, sa aking paniniwala, ay hindi limitado ng oras o ng anumang partikular na gawa, kundi natutupad sa pamamagitan ng mga utos ni Cristo, alinsunod sa mga ito. Ang ilan sa mga utos ay mas pangkalahatan ang kalikasan, sumasaklaw sa marami sa mga tiyak na utos, at sabay na pinuputol ang maraming aspeto ng kasamaan; halimbawa, gaya ng sinasabi sa Kasulatan: *'Ibigay mo sa sinumang hihingi sa iyo; at sa kumukuha ng sa iyo, huwag mo nang hingin pauli'* (Lucas 6:30), at: *'Huwag mong itaboy ang sinumang magnanais mangutang sa iyo'* (Mateo 5:42); ito ang mga tiyak na utos. Ang pangkalahatang utos, gayunpaman, na sumasaklaw sa lahat ng ito, ay: *'Ibenta mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga mahihirap,'* at: *'Buhatin mo ang iyong krus at sumunod ka sa Akin'* (Mateo 19:21), kung saan ang 'krus' dito ay nangangahulugang pagtitiis sa mga paghihirap na dumarating sa atin. Sapagkat ang sinumang nagbigay ng lahat sa mga mahihirap at humawak ng kanyang krus ay sabay na tinupad ang lahat ng nabanggit na mga utos. Gayundin: *'Nais ko,'* sabi ng Apostol, *'na ang mga tao'y manalangin sa bawat lugar, na nagtataas ng mga banal na kamay'* (1 Tim. 2:8), at ang pangkalahatang prinsipyo nito (ng Panginoon): *'Pumasok ka sa iyong panloob na silid, at ipanalangin mo ang iyong Ama na nasa lihim'* (Matt. 6:6), at muli: *'Manalangin kayong walang patid'* (1 Thess. 5:17): ang siyang pumapasok sa kanyang panloob na silid at nananalangin nang walang patid ay sa gayon ay ganap nang natutupad ang panalangin na iniaalay saan man. Sinasabi rin: *'Huwag kang mangangalunya, huwag kang makipagtalik sa labas ng kasal, huwag kang pumatay'* at iba pa, at ang pangkalahatang prinsipyo ng lahat ng ito ay: *'ginigiba ang mga pangangatwiran at ang bawat matas na bagay na itinatag laban sa kaalaman ng Diyos'* (2 Cor. 10:5). Ang siyang nagtatagumpay sa kanyang mga kaisipan ay nagtayo ng harang laban sa lahat ng nabanggit na kasamaan. Kaya naman ang mga taong mapagmahal sa Diyos at matatag na mananampalataya ay pinipilit ang kanilang sarili na tuparin ang pangkalahatang mga utos,

nang hindi pinapabayaang ang mga tiyak na utos na lumilitaw ayon sa hinihingi ng kalagayan. Kaya naniniwala ako na ang gawain ng pagsisisi ay natutupad sa pamamagitan ng sumusunod na tatlong birtud: ang paglilinis ng kaisipan, walang patid na panalangin, at pagtitis sa mga pagsubok na dumarating sa atin; at ang lahat ng ito ay dapat isagawa hindi lamang sa panlabas na gawain, kundi pati na rin sa pag-iisip, upang ang mga nagsumikap nang matagal ay sa pamamagitan nito ay maging walang-sapungkat. At dahil ang gawain ng pagsisisi, gaya ng ipinakita ng ating talakayan, ay hindi maisasakatuparan nang wala ang tatlong birtud na nabanggit sa itaas, naniniwala ako na ang pagsisisi ay palaging angkop para sa lahat ng nagnanais na maligtas, kapwa ang mga makasalanang at ang mga matuwid, sapagkat walang antas ng kaperpektoan na hindi nangangailangan ng pagsasanay ng mga nabanggit na birtud; sa pamamagitan nila, nakakakuha ng panimulang aral sa kabanalan ang mga baguhan, sumusulong dito ang mga nasa gitnang antas, at napagtitibay naman dito ang mga perpekto.

35. Inautusan ng Panginoon ang lahat: *'Magsisi kayo'* (Matt. 4:17), upang kahit ang mga espirital at ang mga umuunlad ay hindi pabayaang ang utos na ito, ni huwag ipagwalang-bahala kahit ang pinakamaliliit at pinakamagagawang paglabag; sapagkat nasusulat: *'Ang nagwawalang-bahala sa maliit na bagay ay unti-unting mabubuwal'* (Sirak 19:1). At huwag mong sabihin: *'Paano makapapatsik ang isang taong espirital?'* Nanatili siyang ganoon, hindi siya nahuhulog; ngunit kapag pinayagan niyang makapasok sa kanyang loob kahit isang maliit na bagay ng kaaway at nanatili rito nang hindi nagsisisi, ang munting bagay na iyon, nang mag-ugat at lumago, ay hindi na matiisin na manatiling hiwalay sa kanya, kundi hihila siya sa pagkakaisa rito na parang sa pamamagitan ng isang kadena— isang matagal nang pagkakaugnay, na hihila sa kanya nang sapilitan. At kung, matapos makipaglaban dito (ang kasamaan) sa pamamagitan ng panalangin, itinakwil niya ito, mananatili siya sa kanyang kasalukuyang antas ng espirital na pag-unlad. Ngunit kung, siyempre, siya ay naliligaw (mula sa kanyang karaniwang antas) dahil sa tumitinding puwersa ng kasamaan na kumokontrol sa kanya, na nagpapahina sa kanyang pakikibaka at sa pagsisikap sa panalangin, hindi maiiwasang maligaw din siya ng iba pang mga pagnanasa. At sa gayon, unti-unting naliligaw, bawat isa ayon sa lawak ng kanilang paglihis, sila ay pinagkakaitan ng Banal na tulong, at sa huli ay nahahantong sa mabibigat na kasalaan— minsan ay kahit na hindi nila ninanais—dahil sa pagpipilit ng bagay na dating kumapit sa kanila. Ngunit sasabihin ninyo sa akin: hindi ba niya maaaring, habang nasa maagang yugto pa lamang ng kasamaan, ipagpakumbinsi ang Diyos na huwag siyang mahulog sa sukdulang kasamaan? At sinasabi ko sa iyo na maaari sana niyang gawin iyon, ngunit dahil minaliit niya ang maliit na bagay at, sa kanyang sariling malayang kalooban, tinanggap ito sa kanyang sarili bilang isang bagay na walang kabuluhan, hindi na siya nananalangin para rito, hindi niya namamalayan na ang maliit na bagay na ito ang simula at sanhi ng isang mas malaki: ganoon din sa mabuti at sa masama! Ngunit kapag lumakas ang pagnanasa at, sa tulong ng kanyang sariling kalooban, nakahanap ito ng puwang sa loob niya, bumabangon ito laban sa kanya nang sapilitan, laban sa kanyang kalooban. Pagkatapos, nang mapagtanto niya ang kanyang kapahamakan, nananalangin siya sa Diyos, na nakikipagdigma laban sa kaaway na dati niyang ipinagtanggol dahil sa kamangmangan, at nakikipagtalo pa nga para rito sa iba. Minsan, gayunpaman, kahit na naririnig siya ng Panginoon, hindi siya tumatanggap ng tulong, sapagkat hindi ito dumarating ayon sa iniisip ng tao, kundi ayon sa itinakda ng Diyos para sa ating kapakinabangan. Sapagkat Siya, na nakakaalam ng ating kahinaan at pagkamapanghamak, ay lubos tayong tinutulungan sa pamamagitan ng mga paghihirap, upang, nang mailigtas tayo nang walang pagdurusa, ay hindi natin muling sabik na gawin ang parehong mga kasalaan. Kaya't pinagtitibay namin na kinakailangang tiisin ang mga nangyayari sa atin at manatili sa pagsisisi, gaya ng nararapat.

36. Tututul kayo rito: ano pa ang pangangailangan ng pagsisisi ng mga taong tunay na nagpasaya sa Diyos at nakamtan ang kaperpekisyunan? Ako rin, kinikilala ko kasama ninyo na mayroon at mayroon pa ring ganoong mga tao, ngunit makinig kayong mabuti at mauunawaan ninyo na kahit sila ay nangangailangan nito. Ipinantay ng Panginoon ang pagtingin sa isang babae nang may kahalayan sa pakikiapid, inihalintulad ang galit sa kapuwa sa pagpatay, at ipinakita na magbibigay tayo ng pananagutan kahit sa mga walang kabuluhang salita (Matt. 5:28, 29; 12:36). Sino nga ba ang malaya sa pagnanasa na nagmumula sa paningin, hindi kailanman nagalit sa kapwa nang walang dahilan, at hindi man lang nahatulan sa isang pabayaang salita, upang hindi na mangailangan ng pagsisisi? Sapagkat kahit ang isang tao ay hindi ganito sa kasalukuyan, minsan siyang naging ganoon; at samakatuwid, pagdating sa pagsisisi, nananatili siyang may utang hanggang sa kamatayan. Ngunit ipagpalagay natin na may ilang tao na malaya sa mga kahinaang ito, gaya ng kanilang sinasabi, at malaya mula sa lahat ng kasamaan mula sa kanilang pagsilang, bagaman ito ay imposible, ayon sa mga salita ni San Pablo: *'Lahat ay nagkasala at kulang sa kaluwalhatian ng Diyos, at pinapawalang-sala*

nang walang bayad sa pamamagitan ng Kanyang biyaya' (Roma 3:23, 24). Gayunpaman, kahit umiiral man ang ganitong mga tao, sila ay mula pa rin sa lahi ni Adan; lahat ay ipinanganak sa ilalim ng kasalanan ng pagsuway at dahil dito, ayon sa hatol ng Diyos, ay hinatulan ng kamatayan at hindi maliligtas nang wala si Cristo.

37. Isaalang-alang ang mga namuhay mula pa sa simula ng mundo, at makikita mo na sa mga nagpasaya sa Diyos, ang hiwaga ng kabanalan ay natupad sa pamamagitan ng pagsisisi. Walang sinumang hinatulan maliban kung itinakwil nila ito, at walang sinumang napatunayang matuwid maliban kung hinanap nila ito. Si Samson, si Saul at si Eli, kasama ang kanilang mga anak, na nakamit na ang isang antas ng kabanalan ngunit napagod sa pagsisisi, ay unang nawalan nito, at pagkatapos, nang lumipas na ang panahon ng paglalaan, ay nagkaroon ng kakila-kilabot na kamatayan. Kung ang diyablo ay hindi kailanman tumitigil sa pakikipagdigma laban sa atin, hindi dapat kailanman iwanan ang pagsisisi. Pinipilit din ng mga santo ang kanilang sarili na isabuhay ito para sa kanilang mga kapwa, sapagkat hindi sila maaaring maging ganap nang walang aktibong pag-ibig,

38. Kung ang pagsisisi ay isang pamanhikang awa, kung gayon ang mga mayroon na ay dapat magingat na huwag marinig: *'Sapagkat kayo'y napupusô na'* (1 Corinto 4:8); lalong dapat namang humingi ang mga nangangailangan ayon sa kanilang pangangailangan, sapagkat *'ang bawat humihingi ay tumatanggap'* (Mateo 7:8). Kung ang siyang nagpapakita ng awa (sa iba) ay siya ring pinagkakalooban ng awa, naniniwala ako na ang buong mundo ay pinananatili ng pagsisisi, kapag ang isa ay matulungin na tinutulungan ng iba. Sa pamamagitan ng pagsisisi, iniligtas ng Diyos ang mga tao ng Nineve, ngunit winasak ang mga tao ng Sodoma, na nagpabaya sa Kanya.

39. Kahit magsikap tayo sa pagsisisi hanggang kamatayan, hindi pa rin natin matutupad ang ating tungkulin, sapagkat wala tayong nagawa na karapat-dapat sa Kaharian ng Langit. Sapagkat kung paanong tayo'y kumakain, umiinom, nagsasalita at nakakarinig, gayon din naman ay dapat tayong kusang magsisisi. Minsan, ang isang karapat-dapat mamatay ayon sa batas ay pinapatay; ngunit ang sinumang nabubuhay, ay nabubuhay sa pamamagitan ng pananampalataya alang-alang sa pagsisisi. Kahit na hindi mula sa ating sariling mga kasalanan, kundi mula sa kasalanan ng paglabag, tayo ay nalinis sa pamamagitan ng binyag; nang tayo ay malinis, tayo ay tumanggap ng mga utos; ngunit ang sinumang nabibigo na tuparin ang huli ay dinungisan ang una, *'nakakalimot sa paglilinis ng iyong mga naunang kasalanan'* (2 Pedro 1:9), na kung saan ay walang sinumang malaya sa anumang araw, kahit na hindi nila kailanman pinabayaan ang alinman sa mga utos. Kaya naman, ang pagsisisi ay kinakailangan para sa lahat: sapagkat inilalantad nito ang mga kasalananang dati'y kusang-loob na nagawa, ngunit ngayon ay nagagawa nang hindi sinasadya, kapag tayo'y napopoot sa ating mga hilig at lumalayo rito. Ang sinumang nililimitahan ito ay bumabalik sa nakaraan at binibigyang-buhay ang mga lumang paglabag.

40. Tungkol sa ating aktibong buhay, wala tayong magagawang karapat-dapat nang walang pagsisisi, ngunit ipinapakita sa atin ng Panginoon ang malaking awa dahil sa ating intensyon. Ang sinumang pipilitin ang sarili at mananatiling matatag sa pagsisisi hanggang sa kanyang kamatayan, kahit na magkasala siya sa anumang paraan, ay maliligtas dahil sa kanyang disiplina sa sarili, sapagkat ipinangako ito ng Panginoon sa Ebanghelyo. Ang sinumang nagsasabing hindi siya nangangailangan ng pagsisisi ay itinuturing ang sarili niyang matuwid at tinatawag sa Kasulatan na 'anak ng kasamaan'; sapagkat, sa pamamagitan ng kanyang paniniwala sa sariling katuwiran, na tila siya'y nagpakumbaba na nga, sa halip na ipako sa krus, ay nakikipag-ugnayan siya sa mga pagnanasa: sapagkat ang kayabangan at pagmamataas ay mga pagnanasa. Ang mayabang ay hindi maliligtas, sapagkat nasusulat sa Kasulatan: *'Ngunit ang mayabang, ang mapang-api, at ang hambog ay mawawala'* (Habakkuk 2:5). Kung ang kababaang-loob ay hindi nagdudulot ng anumang kapahamakan sa mga perpekto, huwag niyang talikuran ang dahilan nito—ang pagsisisi. Ang tapat na si Abraham at ang matuwid na si Job, sa kanilang pagpapakumbaba, tinawag ang kanilang sarili na alabok at abo, at ang mga salitang ito ay tanda ng pagpapakumbaba. Ang tatlong kabataang lalaki, na tunay na malalaking martir, ay inamin ang kanilang pananampalataya sa gitna ng nag-aalab na apoy, at tungkol sa kanilang sarili ay nagsabi: *'Nakasala kami at gumawa ng masama,'* nagsisi sila sa kanilang mga nakaraang kasamaan, kahit na sila ay ganap nang perpekto na, at ang diwa ng halos buong awit nila ay ang pagsisisi. Kaya, kung maging ang mga pinakakabigatan sa puso ng Diyos at napatunayang perpekto sa kanilang mga gawa ay sumilong sa tulong ng pagsisisi hanggang sa kanilang kamatayan, sino nga ba ang makaaasa sa sariling karapat-dapat at hamakin ang pagsisisi sa pamamagitan ng pagpanggap ng katuwiran?

41. Dapat nating patawarin ang mga nagkasala sa atin, na nalalaman na ang gantimpala sa pagpapatawad ng mga kasalanan ay hihigit sa gantimpala ng anumang ibang birtud. At kung hindi natin ito magawa dahil sa kasalananang humawak sa atin, dapat tayong, habang nagbabantay at nagtitiis ng paghihirap, manalangin sa Diyos na maawa Siya sa atin at ipagkaloob sa atin ang ganoong lakas. Kasabay nito, sa lahat ng oras, sa bawat lugar at sa bawat pagsisikap, dapat tayong magkaroon ng iisang layunin: na kapag hinarap tayo ng iba't ibang pagsalangsang mula sa iba, tayo ay magalak sa halip na malungkot; at dapat tayong magalak hindi basta-basta o walang dahilan, kundi dahil may pagkakataon tayong magpatawad sa mga nagkasala (sa atin) at makatanggap ng kapatawaran para sa ating sariling mga kasalanan. Sapagkat sa ito nakapaloob ang tunay na kaalaman tungkol sa Diyos, na mas malawak kaysa sa lahat ng ibang kaalaman at sa pamamagitan nito ay maaari nating pakiusapan ang Diyos at pakinggan Niya tayo; ito ang bunga ng pananampalataya; sa pamamagitan nito ay napatutunayan ang ating pananampalataya kay Kristo; sa pamamagitan nito ay maaari nating pasanin ang ating krus at sundan si Kristo, ito ang ina ng unang at pinakadakilang mga utos; sapagkat sa pamamagitan nito maaari nating mahalin ang Diyos nang buong puso at ang kapwa gaya ng ating sarili; para dito, dapat tayong mag-ayuno, magbantay at supilin ang ating laman, upang ang ating puso at panloob na pagkatao ay mabuksan, tanggapin ito sa kanilang sarili at hindi na ito itakwil. Pagkatapos, dahil pinapatawad natin ang mga kasalanan ng ating kapwa, matutuklasan natin na ang biyayang lihim na ipinagkaloob sa atin sa Banal na Binyag ay gagana sa loob natin, hindi na sa lihim na paraan, kundi sa paraang mararamdaman ng ating kamalayan at damdamin.

42. Ang mga pantas sa letra ng batas ay itinuturing lamang na may sala ang mga nagkakasala sa iba, samantalang ang mga pinaliwanagan ng Espiritu, kahit na sila'y napapahamak ng iba, ay sinisisi ang kanilang sarili—maliban kung kusang-loob nilang tinititiis ang mga kawalang-katarungan nang may kagalakan—at sinisisi nila ang kanilang sarili hindi lamang dahil dito, kundi pati na rin dahil ang kanilang mga kalungkutan ay nagmumula sa kanilang sariling mga nakaraang pagkukulang, kahit na ang isang kasalanan ay maaaring mas magaang kaysa sa iba. Ang sinumang naghihiganti para sa sarili ay, wari, inaakusahan ang Diyos ng kakulangan sa katarungan; ngunit ang sinumang nagtitiis sa pagdurusang dumapo sa kanya na parang ito ay kanya mismo, ay inaamin ang kasamaan na dati niyang nagawa, na siyang dahilan ng kanyang pagdurusang, at pasanin niya ang pasanin.

43. Dalawang pagnanasa ang humahadlang sa birtud ng pagpapatawad sa mga pagkakasala: ang kayabangan at ang laman—kaya't dapat munang talikuran ang mga ito sa isipan at saka lamang pagsumikapan na kamtan ang birtud na ito. Samakatuwid, makipaglaban sa iyong sariling kalooban upang mapagtagumpayan ang mga pagnanasang ito. Ito ay isang panloob na pakikibaka, hindi panlabas (sapagkat hindi sa ating mga kapuwa natin dapat ipaglaban ito), kundi panloob, at walang sinuman sa sangkatauhan ang tutulong sa atin. Magkakaroon lamang tayo ng isang Tagapagbigay-sawo, na mysteryosong nakatago sa loob natin mula pa noong ating binyag – si Cristo, na di-matatalo at sa Kaniya'y walang bagay na nakatago. Tutulungan Niya tayo sa pakikibakang ito, kung tutuparin natin ang Kaniyang mga utos ayon sa ating buong makakaya. Tungkol naman sa ating mga kalaban, gaya ng nabanggit sa itaas: ang laman, na kaugnay ng katawan, at ang kayabangan, na may kapangyarihan sa iyo at sa akin. Nilinlang nila si Eba at nilinlang si Adan: itinuro ng pag-ibig sa kaluho ang puno, *'sapagkat masarap itong pagkain'*, *'at kaaya-aya sa paningin'*, samantalang idinagdag naman ng kayabangan: *'magiging parang mga diyos kayo, na nakakaalam ng mabuti at masama'* (Gen. 3:5–6).

44. (Saan kinuha ng mga monghe ang kanilang paraan ng pamumuhay?) Ang mga monghe ay hindi sumusunod sa kaisipang salungat sa Simbahan, kundi nagsusumikap na sundin ang kaisipan ni Cristo, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Ang pag-iisip na ito'y sadyang nasa inyo, na nasa si Cristo Jesus namang nasa kaniya, na siya, bagaman nasa anyo ng Diyos, ay hindi itinuring na pambihirang bagay ang pagkapantay sa Diyos, kundi pinagkaila ang kaniyang sarili, at kinuha ang anyo ng isang alipin'* (Fil. 2:6–7). Alamin, nga, na ang ganitong paraan ng pag-iisip at pamumuhay ay ipinagkakaloob ng Diyos at nagbubunga ng isang dakilang birtud – ang kababaang-loob. Inutusan ng Panginoon ang Simbahan na isakatuparan ang gawaing ito, na sinasabing: *'Huwag kayong mag-obra para sa pagkain na nasisira, kundi para sa pagkain na tumatagal hanggang sa buhay na walang hanggan'* () (Juan 6:27). Ano ang gawaing ito? Ito ay ang maghanap, sa pamamagitan ng panalangin, ng Kaharian ng Diyos at ng Kanyang katuwiran, na nasa ating kalooban, gaya ng sinabi ng Panginoon (Lucas 17:21), na nangakong ibibigay Niya ang lahat ng kinakailangan para sa katawan sa mga naghahanap sa Kanya (Mateo 6:33). Ang pagtawag sa mga narinig nito mula sa Panginoon,

na naniwala (sa Kanyang salita) at tinutupad ito ayon sa kanilang makakaya, na 'kumikilos laban sa kalikasan' ay pag-iinsulto sa Diyos, na Nagturo nito.

45. Paano nga ba nahuhulog ang mga monghe, habang sumusunod sa paraang pamumuhay na ito? Hindi ang mga sumusunod dito ang nahuhulog, kundi ang mga iniwan ito at, nang mahulog sa bitag ng kayabangan at pag-aalala sa mga bagay sa mundo, ay pinababayaang ang pinakamahalaga rito—ang panalangin at kababaang-loob. Iyan ang dahilan kung bakit hindi tayo pinipigilan ng diyablo na mag-isip at gumawa ng lahat ng bagay sa mundo, basta't mailihis niya tayo mula sa panalangin at kababaang-loob; sapagkat alam niya na ang anumang nagawa nang wala ang dalawang ito (katangian), kahit pa mabuti, ay kanyang aagawin sa huli. Ang tinutukoy kong panalangin ay hindi lamang yaong ginagawa ng katawan, kundi pati na rin yaong iniaalay sa Diyos nang buong pag-iisip. Sapagkat kung ang isa sa dalawa (ang katawan o ang pag-iisip) ay maagang mapaghiwalay, ang isa pa, na naiwan nang mag-isa, ay hindi nakatayo sa harap ng Diyos, kundi sa harap ng sariling kalooban.

46. Ang Banal na Pablo, na nagnanais na huwag tayong maging pabaya sa panalangin, ay nagsabi: *'Manalangin kayo nang walang patid'* (1 Tes. 5:17); at kasabay nito, na tumutukoy sa walang-sagabal na kalagayan ng isip, ay sinabi niya: *'Huwag kayong maging katulad ng daigdig na ito, kundi magbago kayo sa pamamagitan ng pagbabago ng inyong pag-iisip, upang malaman ninyo kung ano ang kalooban ng Diyos—ang mabuti, kaaya-aya, at ganap'* (Roma 12:2). Yamang ang Diyos, dahil sa ating kakulangan sa pananampalataya at kahinaan, ay nagbigay ng iba't ibang utos upang ang bawat isa, ayon sa kanilang sariling pagsisikap, ay makaiwas sa kaparusahan at makamtan ang kaligtasan, tinuturuan tayo ng Apostol tungkol sa ganap na kalooban ng Diyos, na nanaisin na tayo'y hindi hatulan; at sa pagkaalam na ang panalangin ay nakatutulong sa pagtupad ng lahat ng mga utos, hindi siya kailanman tumitigil sa pag-utos at pagsasalita nito sa maraming at iba't ibang paraan: *'manalangin sa lahat ng oras sa pamamagitan ng Espiritu, at maging mapagbantay para dito na may buong pagtitiis at panalangin'* (Efe. 6:18).

47. Ang panalangin ay may iba't ibang anyo: sapagkat isang bagay ang manalangin sa Diyos nang buong pagtuon ng isip, at iba naman ang nakatayo sa panalangin gamit ang katawan habang ang isip ay naglilibot; at iba pa ang maglaan ng oras at, matapos isantabi ang mga usapang makamundo at mga gawain, ang manalangin; at iba pa ang bigyang-prayoridad ang panalangin higit sa lahat ng bagay sa mundo hangga't maaari, alinsunod sa mga salita ng iisang Apostol: *'Malapit na ang Panginoon; huwag kayong mag-alala sa anumang bagay, kundi sa lahat ng bagay, sa pamamagitan ng panalangin at petisyon, na may pasasalamat, ihayag ang inyong mga kahilingan sa Diyos'* (Fil. 4:6). Tulad ng sinasabi ng banal na si Pedro: *'Maging mapigil kayo at magbantay sa inyong mga panalangin, na inihahagis ang lahat ng inyong kabalisan sa Kanya, sapagkat Siya'y nagmamalasakit sa inyo'* (1 Pedro 4:7 at kabanata 5, talata 7). Una sa lahat, ang Panginoon Mismo, na nakakaalam na ang lahat ng bagay ay natatatag sa pamamagitan ng panalangin, ay nagsabi: *'Huwag kayong mag-alala tungkol sa kung ano ang inyong kakanin o iinum, o kung ano ang inyong isusuot; kundi hanapin muna ang kaharian ng Diyos at ang Kanyang katuwiran, at idaragdag sa inyo ang lahat ng bagay na ito'* (Matt. 6:31, 33). Ngunit marahil ay tinatawag din tayo ng Panginoon sa pamamagitan nito tungo sa mas dakilang pananampalataya: sapagkat sino, na inalis ang pag-aalala sa mga bagay na panandalian at hindi nagkukulang dito, ang hindi magtitiwala sa Diyos tungkol sa mga biyayang walang hanggan? Ipinahayag ito ng Panginoon nang sabihin Niya: *'Ang tapat sa napakaliit na bagay ay tapat din sa marami'* (Lucas 16:10).

48. Ang Panginoon, na nakakaalam na hindi maiiwasan para sa atin ang pang-araw-araw na pag-aalaga sa katawan, ay hindi ipinagbawal ang pang-araw-araw na pangangailangan, kundi pinahintulutan tayong mag-alaga sa kasalukuyang araw sa pinakaangkop na paraan. Inautusan Niya, sa isang banal at mapagkawangawang paraan, na huwag tayong mag-alala para sa bukas, sapagkat imposible para sa mga taong may katawang mortal na lubusang hindi mag-alala tungkol sa mga bagay na may kinalaman sa buhay sa katawan: sa pamamagitan ng panalangin at pagpipigil sa sarili, maaaring mabawasan nang malaki ang marami, ngunit imposible na lubusang balewalain ang lahat (na may kinalaman sa katawan). Kaya, ang sinumang nagnanais, ayon sa Kasulatan, na *'lumago tungo sa ganap na pangmulan ni Cristo'* (Efe. 4:13), ay hindi dapat bigyang-prayoridad ang iba't ibang ministeryo kaysa sa panalangin, ni, kung walang pangangailangan, ayon sa pagkakataon, ngunit hindi rin dapat iwasan o tanggihan ang mga nagmumula sa ilang pangangailangan at sa probidensya ng Diyos, sa pamamagitan ng pag-aangking panalangin; sa halip, dapat niyang kilalanin ang pagkakaiba (sa pagitan ng panalangin at iba pang gawain) at paglingkuran ang probidensya ng Diyos nang walang pag-aalinlangan. Ang sinumang kumakatwiran nang iba ay hindi naniniwala na, ayon sa Kasulatan, may isang utos na mas mataas at mas mahalaga kaysa sa iba, at ayaw, sa

mga salita ng Propeta, na *'gabayan ng lahat ng mga utos'* (Awit 118:128) na dumarating sa kaniya ayon sa probidensya ng Diyos.

49. Hindi maiiwasan ang mga kinakailangan at maingat na gawain, ngunit dapat nating tanggiin ang mga hindi napapanahong pagsisikap at piliin ang panalangin; lalo na, dapat nating iwasan ang mga nagdudulot ng malaking paggasta at pag-iipon ng labis na kayamanan. Sapagkat sa lawak na nililimitahan natin ang mga ito alang sa Panginoon at tinatanggal ang mga labis na bahagi, doon namang lumalaya ang isip mula sa abala; at sa lawak na malaya ang isip, ganoon din karaming puwang ang nalilikha para sa dalisay na panalangin, at nagpapamalas ng tapat na pananampalataya kay Cristo. Ngunit kung ang sinumang tao, dahil sa kakulangan ng pananampalataya o ibang kahinaan, ay hindi makagawa nito, kilalanin man lang nila ang katotohanan at, ayon sa kanilang makakaya, magsikap pasulong, na kinikilala ang kanilang sariling kakulangan.

50. Pagsikapan nating itabi, sa pamamagitan ng pag-asa at panalangin, ang lahat ng pang-mundong pag-aalala; subalit kung hindi natin ito magawa nang perpekto, ipagtapat natin sa Diyos ang ating mga pagkukulang, habang patuloy tayong nagsusumikap sa panalangin; sapagkat mas mabuti pang mapagalitan dahil sa madalas na pagpapabaya kaysa sa ganap na pagtalikod. Sa lahat ng ating sinabi tungkol sa panalangin at sa hindi maiiwasang tungkulin ng buhay, lubos nating kailangan ang patnubay ng Diyos upang matukoy kung kailan at aling gawain ang dapat nating unahin kaysa sa panalangin. Sapagkat ang bawat isa, habang abala sa kanyang paboritong gawain, ay inisip na ginagawa niya ang kanyang nararapat na tungkulin, nang hindi nalalaman na ang lahat ng ating mga gawa ay dapat nakatuon sa pagpapalugod sa Diyos, at hindi para sa ating sariling kasiyahan. Mas mahirap pang matukoy na kahit ang mga kinakailangan at hindi maiiwasang tungkuling ito ay hindi palaging pareho, kundi ang isa sa mga ito ay dapat bigyan ng prayoridad kaysa sa iba sa angkop na panahon: sapagkat ang bawat isa sa mga tungkuling ito ay hindi ginagawa sa lahat ng oras, kundi sa angkop na oras lamang, samantalang ang tungkulin ng panalangin ay inutos na maging walang patid; kaya't dapat natin itong unahin kaysa sa mga gawain na hindi naman lubhang kailangan. At ang lahat ng mga Apostol, na nagtuturo sa mga tao tungkol sa pagkakaaibang ito—ang mga taong nais silang kunin sa paglilingkod—ay nagsabi: *'Hindi nararapat na kami, na iniwan ang salita ng Diyos, ay maglingkod sa mga lamesa. Kaya naman, mga kapatid, maghanap kayo sa inyo ng pitong lalaking may mabuting lagay, na aming itatalaga sa paglilingkod na ito. Tungkol sa amin naman, itatalaga namin ang aming sarili sa panalangin at sa ministryo ng salita.'* At inaprubahan ng buong kapulungan ang panukalang ito" (Mga Gawa 6:2–5). Ano, nga ba, ang natutunuan natin mula rito? Na mabuti para sa mga hindi makapaglaan ng kanilang sarili sa panalangin na maglingkod, upang hindi tayo mawalan ng alinman sa dalawa, at upang ang mga mas may kakayahan ay hindi pagbayaan ang mas mabuti.

51. Magsimula tayo sa gawain ng panalangin at, sa unti-unting pag-usad, matutuklasan natin na hindi lamang ang pag-asa sa Diyos, kundi pati na rin ang matibay na pananampalataya, taos-pusong pag-ibig, kapatawaran, pag-ibig sa kapwa, pagpipigil sa sarili, pagtitiis, panloob na gabay at kaligtasan mula sa mga tukso, ay mga kaloob ng biyaya; ang taos-pusong pagsisisi at mainit na luha ay ipinagkakaloob sa mga tapat sa pamamagitan ng panalangin; at hindi lamang ang mga ito (ang mga bagay na nakalista sa itaas), kundi pati na rin ang pagtitiis sa mga kalungkutan na dumarating sa atin, at dalisay na pag-ibig sa kapwa, at kaalaman sa espiritwal na batas at ang pagkamit ng katotohanan ng Diyos, at ang inspirasyon ng Banal na Espiritu, at ang pagbibigay ng mga espiritwal na kayamanan, at lahat ng ipinangako ng Diyos na ibigay sa mga tapat dito at sa darating na panahon – (lahat ng ito ay kanilang tinatanggap sa pamamagitan ng panalangin). Sa madaling salita, imposible na maibalik ang larawan ng Diyos sa loob ng sarili sa anumang ibang paraan kundi sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos at pananampalataya, sa kondisyon na ang isang tao, nang may labis na kababaang-loob, ay ituon ang kanyang isip sa taimtim na panalangin nang walang alinlangan.

52. May tatlong uri ng kabanalan: ang una ay ang pag-iwas sa kasalanan; ang pangalawa ay, matapos magkasala, ang pagtitiis sa mga kalungkutang dumarating sa atin; at ang pangatlo ay ang pag-aaglahi dahil sa ating kakulangan sa pagtitiis kung hindi natin matiis ang mga kalungkutang ito. Sapagkat ang hindi natutuwid dito sa pamamagitan ng angkop na paraan ng pagkakasundo (sa Diyos) ay hindi maiiwasang magdulot sa atin ng paghuhukom sa kabilang buhay, maliban kung ang Diyos, nang makita Niya tayong umiiyak at mapagkumbaba, ayon sa Kanyang sariling kabatiran, ay punasan ang ating mga kasalanan sa pamamagitan ng Kanyang makapangyarihang biyaya.

53. Oh, gaano kalikót at gaano hindi napapansin ang pagnanasang magustuhan ng mga tao; nahahawakan pa nga nito ang mga pantas! Sapagkat ang mga gawa ng ibang pagnanasa ay madaling matukoy ng mga nagsasagawa nito at dahil dito, humahantong ang mga taglay nito sa pag-iyak at pagpapakumbaba,

samantalang ang pagnanasang magustuhan ng mga tao ay natatago sa pamamagitan ng mga salita at anyo ng kabanalan, kaya mahirap para sa mga naloloko nito na matukoy ang iba't ibang anyo nito.

54. Pakinggan kung paanong kinokondena ng Kasulatan ang pagnanasang magustuhan ng mga tao. Una, sinasabi ng Propeta David: *'Pinangalat ng Diyos ang mga buto ng mga nagpapaligaya sa tao; sila'y nahiya, sapagkat pinaaba sila ng Diyos'* (Awit 52:6), at sinasabi ng Apostol: *'hindi nagtatrabaho upang paligayahin lamang ang tao, gaya ng mga nagpapaligaya sa tao'* (Efe. 6:6) at muli: *'Naghahanap ba ako ng kaluguran ng mga tao ngayon? Kung pinagsisikapan ko pa ang kaluguran ng mga tao, hindi ako magiging alipin ni Cristo'* (Gal. 1:10). At makakakita ka pa ng marami rito sa Banal na Kasulatan, kung babasahin mo ito.

55. Ano ang iba't ibang anyo ng paghahangad na magustuhan ng mga tao? Ang ina ng mga anyong ito, at ang una sa mga ito, ay kawalan ng pananampalataya; at kasunod nito, bilang mga supling nito, ay dumarating ang: inggit, poot, pamumulong, selos, pagtatalo, pagkukunwari, paboritismo, paglilingkod na pang-ipakita lamang, paninirang-puri, kasinungalingan, pagpapanggap ng huwad na kabanalan sa halip na tunay na kabanalan, at iba pang katulad na damdamin na mahirap matukoy at malabo. Ngunit ang pinakamalala sa lahat ay ang ilan ay pinupuri ang lahat ng ito gamit ang mapanlinlang na salita bilang mabuti, habang itinatago ang kapahamakan na nasa loob nito. Kung nais mo, ibubunyag ko ang ilan sa kanilang panlilinlang: ang mapanlinlang na mambabait, habang nagbibigay ng payo sa isang tao, ay nagbabalak laban sa iba; habang pinupuri ang isa, kinokritika ang iba; habang tinuturuan ang kanyang kapuwa, pinupuri ang sarili; nakikilahok siya sa isang paglilitis hindi upang humatol nang patas, ngunit upang maghiganti sa isang kaaway; inakusahan niya ito sa pamamagitan ng papuri hanggang sa, sa pamamagitan ng pagsaway sa kanyang kaaway, ay tanggapin siya nito; siya ay naninirang-puri nang hindi binabanggit ang pangalan upang itago ang kanyang paninirang-puri; hinihikayat niya ang mga hindi sakim na sabihin kung ano ang kailangan nila, na para bang nais niyang ibigay ito sa kanila, at kapag ginawa nila iyon, ipinapahayag niya sila bilang mga pulubi, nagmamayabang sa harap ng mga walang karanasan, ngunit nagsasalita nang may kababaang-loob sa harap ng mga bihasa, na naghahanap ng papuri mula sa pareho; kapag pinupuri ang mga mabubuti, naiinis siya at, sa pamamagitan ng pagsasalaysay ng ibang kuwento, iniwas ang papuri; kinokondena niya ang mga pinuno kapag wala sila, ngunit kapag naroroon sila, pinupuri sila sa harap nila; tinutukso ang mapagkumbaba at matatalino; sumusubaybay sa mga guro upang batikusin sila; minamaliit ang pagiging payak upang magmukhang lubos na matalino; hindi pinapansin ang mga birtud ng lahat ng kanyang mga kapitbahay, habang itinatago sa kanyang alaala ang kanilang mga kasalanan. Sa madaling sabi: sinasamantala niya ang bawat pagkakataon at sumusipsip sa mga tao, (na hindi namamalayan) na inilalantad ang iba't ibang pagnanasa na makalugod sa iba: sinisikap niyang itago ang sarili niyang masasamang gawa sa pamamagitan ng pagtatanong tungkol sa gawa ng iba. Ang mga tunay na monghe, gayunpaman, ay hindi kumikilos nang ganito, kundi kabaligtaran: mula sa diwa ng awa, hindi nila pinapansin ang masasamang gawa ng iba, habang lantaran nilang ikinikumpisal ang sarili nilang mga kasalanan sa harap ng Diyos; dahil dito, sila'y pinamumungahan ng mga taong hindi alam ang kanilang mga hangarin, sapagkat hinahangad nilang akayain ang Diyos kaysa sa mga tao. Kaya naman, kung minsan ay pinaluluguran Siya, kung minsan ay pinapababa ang kanilang sarili, hinihintay nila ang gantimpala mula sa Panginoon para sa pareho, na nagsabi: *'Ang sinumang magpataas sa kaniyang sarili ay papababain, at ang sinumang magpapababa sa kaniyang sarili ay itataas'* (Lucas 18:14).

56. Tungkol sa mga kalungkutan na dumarating sa atin, wala sa mga ito ang dumarating sa atin nang hindi makatarungan, kundi ang lahat ay nangyayari ayon sa matuwid na paghatol ng Diyos. Ang iba ay nagdurusa dahil sa kanilang sariling masamang gawa, samantalang ang iba naman ay nagdurusa para sa kapakanan ng kanilang kapwa. Ganyan, itinuro sa atin ng tatlong binata na nahagis sa pugon ang ganitong pag-iisip, na sinasabing nahagis sila dahil sa kanilang sariling kasalanan (Dan. 3:28, 31) at sa utos ng Diyos, kahit na (noong panahong iyon) ginaya nila ang anyo ng iba. At si San David, habang inaalipusta siya ni Shemei, ay inamin na siya ay inaalipusta dahil sa kanyang sariling kasalanan at sa utos ng Diyos (2 Cronica 16:11). Isaias, Jeremias, Ezekiel, Daniel at ang iba pang mga propeta ay naghula sa bayan (ng Israel) at sa mga bansa (ng mga Hentil) na babagsak sa kanila ang mga kapighatian sa mga darating na panahon, alinsunod sa kasalanan ng bawat isa, inihahayag sa kanila ang kanilang mga kasalanan at ang kanilang mga kapahamakan, sapagkat ganito ang kanilang sinabi: *'Dahil nagsalita sila nang ganito at gumawa ng ganooon-ganoon, nangyari sa kanila ang ganooon-ganoon.'* At ang mapalad na si David, na nagpapaliwanag nito, ay nagsabi sa Awit: *'Naintindihan ko, O Panginoon, na matuwid ang iyong hatol, at tunay mo akong pinababa'*

(Awit 118:75) at muli: *'Tbinigay Mo ako sa pang-iinsulto ng mga hangal. Nabingi ako at hindi nagbukas ng aking bibig, sapagkat Ikaw ang gumawa nito'* (Awit 38:9, 10).

57. Tanggapin natin ang mga sumasaway sa atin bilang mga tagapagsaway na ipinadala ng Diyos upang ilantad ang masasamang kaisipan na nakatago sa ating kalooban, upang, matapos nating masusing suriin ang ating mga kaisipan, ay matuwid natin ang ating sarili, kahit na hindi natin namamalayan ang karamihan ng kasamaan na nakatago sa ating kalooban; sapagkat tanda ng isang perpektong tao ang pag-alala sa lahat ng kanyang sariling kakulangan. Kung ang ating mga halatang kapintasan ay hindi natin madaling napapansin, lalo na nga ang ating mga iniisip; at, dahil hindi natin alam ang karamihan sa kasamaan na nakatago sa ating kalooban, tayo ay nalilito sa mga kalungkutang dumarating sa atin. Kilalanin natin, bilang mga taong may matinuong pag-iisip, na ang Panginoon, para sa ating ikabubuti, ay nagpapahintulot na dumating sa atin ang mga kalungkutan at sa gayon ay nagdudulot sa atin ng napakalaking kabutihan: Una, sa pamamagitan nito ay nabubunyag ang mga (masamang) kaisipang lihim na kumokontrol sa atin; at kapag nabunyag na ang mga ito, ipinagkakaloob sa atin ng Panginoon ang tunay at taos-pusong kababaang-loob, at pagkatapos ay ipinagkakaloob Niya sa atin ang kaligtasan mula sa hungkag na kapalaluan at ang ganap na paglalantad ng lahat ng kasamaan na nakatago sa loob natin. Maging tiyak na kung hindi natin titiisin nang may pananampalataya at pasasalamat ang mga pagsubok na dumarating sa atin, hindi natin matutuklasan ang kasamaan na nakatago sa ating kalooban; at kung hindi natin ito malinaw na makikilala, hindi natin matataboy ang ating kasalukuyang masasamang kaisipan, ni maghahanap ng paglilinis mula sa mga nakaraang kasamaan, ni magkakaroon ng matibay na katiyakan tungkol sa hinaharap.

58. Ang mga kalungkutan at pang-aaway na dumarating sa atin ay maaaring hindi, sa panlabas na anyo, mukhang katumbas ng ating mga kasalanan, ngunit sa espirituwal na kahulugan ay taglay nila ang buong katotohanan. Makikilala natin ito mula sa Banal na Kasulatan din: ang mga nasawi nang gumuho ang Torre ng Siloam ba ay nagpabagsak ng tore sa ibabaw ng iba? O ang mga bihag na dinala sa Babilonia sa loob ng pitongpung taon bilang parusa ba ay nagbihag naman ng iba bilang parusa? Hindi ganoon ang kalikasan ng mga parusang ito, ngunit tulad ng mga sundalo, na kapag napatunayang nagkasala sa anumang paglabag ay pinapatawan ng pisikal na parusa, subalit hindi dinaranas ang mismong kasamaan na kanilang nagawa, gayundin naman tayong lahat ay pinaparusahan ng mga pagsubok na dumarating sa tamang panahon at sa paraang angkop sa pagsisisi, ngunit hindi sa parehong paraan, ni sa parehong oras, ni sa pamamagitan ng parehong paraan. Ito—ang pagkaantala sa oras at ang pagkakaiba ng mga kapighatian na dumarating sa atin at ng ating mga kasalanan—ang nag-uudyok sa marami na hindi maniwala sa katotohanan ng Diyos.

59. Ang sanhi ng bawat malungkot na pangyayari (na dumarating sa atin) ay nasa mga kaisipan ng bawat isa sa atin: masasabi kong kasangkot din ang mga salita at gawa, ngunit dahil hindi ito nangyayari bago ang kaisipan, iniuugnay ko ang lahat sa mga kaisipan. Ang kaisipan ang nauuna, at pagkatapos, sa pamamagitan ng mga salita at gawa, nabubuo ang pakikipag-isa sa pagitan natin (at ng ating mga kapwa). Ngayon, may dalawang uri ng pakikipag-isa: ang isa ay nagmumula sa masamang hangarin, at ang isa naman ay mula sa pag-ibig. Sa pamamagitan ng pakikipag-isa, tinatanggap natin ang isa't isa, pati na ang mga hindi natin kilala; at ang pagtanggap sa kapuwa ay hindi maiiwasang may kasamang pagdurusa, gaya ng sinasabi ng Banal na Kasulatan: *'Ang siyang sumasang-ayon sa kaniyang kapuwa, ay nagbibigay ng kaniyang kamay sa kaaway'* (Awit 6:1). Kaya, tinitiiis ng bawat isa ang dumarating sa kanila hindi lamang para sa kanilang sarili, kundi pati na rin para sa kanilang kapuwa – hangga't kanilang inako ang mga ito.

60. Ang pagtanggap ng pasanin ng kapwa, kapag hinihimok ng masamang hangarin, ay madalas na hindi kusang-loob. At ganito ito nangyayari: ang sinumang kumukuha sa iba (ang kanyang kapuwa) ng isang bagay, kahit hindi niya ninanais, ay tinatanggap ang mga tukso ng taong pinagkukurakapan; gayundin, ang mapanirang-puri ay tinatanggap ang mga tukso ng taong kanyang pinanirang-puri; ang manloloko sa pananalapi, ang mga tukso ng taong kanyang niloko; ang sinumang nakakapagod sa iba, ang mga tukso ng taong kanyang napagod; ang sinumang nagsasalita ng masama tungkol sa iba, ang mga tukso ng taong kanyang pinagmumura; ang naghamak—ang hinamak; ang nagsisinungaling ay tinatanggap ang pagsubok ng ininsulto niya; at, upang hindi ilita nang paisa-isa ang lahat, sasabihin ko nang maikli: sinumang nagkakasala sa kapwa ay nagpapasan sa sarili, ayon sa tindi ng pagkakasala, ng tukso ng taong kanyang pinagkasalahan. Ang Banal na Kasulatan ay nagpapatotoo rin dito, na nagsasabing: *'Ang sinumang humuhukay ng hukay para sa matuwid ay mahuhulog dito, at ang sinumang nagtatambak ng bato sa kanilang sarili ay ibabagsak ito sa kanilang sarili'* (Awit 26:27), at pati na rin: *'Ang lahat ng balak ng masasama ay nabubuwag; ngunit ang lahat ng matuwid ay mula sa Panginoon'* (Awit 16:33). *'May-dili ba'y ang Dios, na nagpataw ng kapootan'* (Roma 3:5)

hindi lamang sa mga pinarurusahan ng kapighatian, kundi pati na rin sa mga pabayaang naghihimagsik laban sa mga kapighatiang ito.

61. Ang pag-ako sa kapwa sa sarili dahil sa pag-ibig ay ang ipinamana sa atin ng Panginoong Hesus sa lahat ng paraan, una sa pamamagitan ng pagpapagaling sa ating mga espirtual na karamdaman, pagkatapos ay sa *pamamagitan ng 'pagpapagaling sa bawat karamdaman at bawat sakit, at pagtanggap sa kasalanan ng mundo'*, sa pagbibigay-bago sa mga matatag na naniniwala sa Kanya at sa paglilinis ng kanilang kalikasan, na nagkakaloob sa kanila ng kaligtasan mula sa kamatayan, iniwan sa atin ang pagsamba sa Diyos, nagtuturo ng kabanalan, na nagpapakita na alang-alang sa pag-ibig ay dapat tayong magdusa ng kasamaan hanggang sa kamatayan; higit pa rito, ipinagkaloob Niya sa atin ang pagtitiis sa pamamagitan ng pakikipag-isa ng Espiritu at ng mga darating na pagpapala, *'na hindi nakita ng mata, ni narinig ng tainga, ni pumasok sa puso ng tao'* (1 Cor. 2:9). Kaya naman, tiniis Niya ang mga tukso para sa ikabubuti natin, nagdusa ng mga insulto, pang-aalipusta, at pagkaalipin; Siya ay ipinagkanulo, pinukpok sa pisngi, pinainom ng suka at apdo, ipinako sa krus, ipinako sa krus, at tinusok ng sibat. Kaya, nang pag-isahin Niya ang Kaniyang sarili sa atin sa laman at espiritu, at pasanin ang ating mga paghihirap, ipinagkatiwala Niya ang batas na ito sa mga banal na Apostol at mga alagad, sa mga Propeta, sa mga Ama at sa mga Patriyarka, matapos munang turuan ang ilan sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, at ipakita ito sa iba sa pamamagitan ng Kaniyang Pinakabanal na Katawan. Ipinamalas Niya ang paghahain na ito nang sabihin Niya: *'Walang sinumang may higit na pag-ibig kaysa rito, na ipagkaloob ng isang tao ang kaniyang buhay para sa kaniyang mga kaibigan'* (Juan 15:13). Kaya naman si San Pablo, na ginagaya ang Panginoon, ay nagsabi: *'Ngayon ay nagagalak ako sa aking pagdurusa para sa inyo, at sa aking katawan ay tinutupad ko ang kulang sa mga paghihirap ni Cristo para sa kapakanan ng Kanyang katawan, na siyang Simbahan'* (Colosas 1:24), na tumutukoy sa pagtanggap na ito mula sa pag-ibig.

62. Nais mo bang mas malinaw na maunawaan kung paanong ang lahat ng mga Apostol, sa kaisipan, salita, at gawa, ay nakipag-isa sa atin at, sa pamamagitan ng pagkakaisang ito, dinala ang ating mga pagsubok? (Ginawa nila ito) sa kaisipan: sa pamamagitan ng paghahain ng mga Kasulatan sa atin, pagbanggit ng mga hula, paghihikayat sa atin na maniwala kay Cristo bilang Tagapagligtas, pagtitiyak sa atin na nararapat nating paglingkuran Siya bilang Anak ng Diyos ayon sa kalikasan, pagdarasal para sa atin, pag-iyak, at paggawa ng lahat ng maaaring gawin ng isang tapat sa kaisipan. Sa madaling salita: sa pamamagitan ng pamanhikayat sa amin, pagbababala sa amin, pagtuturo sa amin, pagsaway sa amin, at pagpuna sa amin dahil sa aming kakulangan sa pananampalataya, pinapagalitan ang aming kamangmangan, ipinaliwanag ang mga Kasulatan, inihahayag ang mga kapanahunan, ipinapahayag si Cristo at ipinangangasiwa na Siya ay ipinako sa krus para sa atin, pinagtitibay na ang Salita na nagkatawang-tao ay isa, hindi dalawa, bagaman nauunawaan naming Siya ay binubuo ng dalawang kalikasan, na pinag-isa nang hindi mapaghihiwalay at walang kalituhan, sa lahat ng oras, sa bawat lugar at sa bawat gawa, pinuputol ang kasamaan, tumatangging makisabwatan sa kabulaanan, hindi nakikipag-usap sa mga mayabang sa laman, hindi nakikisama sa mga hungkag, hindi natatakot sa mga mayabang, winawasak ang masasama, tinatanggap ang mga mapagkumbaba, tinatanggap bilang sarili ang mga maka-Diyos, at tinuturuan kaming gawin din ang gayon. At sa kanilang mga gawa: pinag-uusig, pinamumungahan, pinagkakaitan, ininsulto, ikinukulong, pinapatay, at nagdurusa ng kapareho para sa ating ikabubuti. Sa gayon, nang makiisa sila sa atin, dinala rin nila ang ating mga pagsubok, sapagkat sinasabi nila: *'Kung kami'y naghihirap, ito'y para sa inyong kaligtasan; kung kami'y pinapaghinhawa, ito'y para sa inyong kapahingahan,'* nang matanggap nila ang kautusan mula sa Panginoon, na nagsabi: *'Walang sinumang may higit na pag-ibig kaysa kaniyang ibigay ang kaniyang buhay para sa kaniyang mga kaibigan'* (Juan 15:13). At ipinasa nila ito sa atin, na nagsasabing: *'Sapagkat kung inialay ng Panginoon ang Kanyang buhay para sa atin, nararapat din nating ialay ang ating buhay para sa ating mga kapatid'* (1 Juan 3:16), at muli: *'Pasanin ninyo ang mga pasanin ng isa't isa, at sa ganitong paraan ay tuparin ninyo ang batas ni Cristo'* (Galacia 6:2).

63. At gayon, kung natuto tayo ng dalawang uri ng pakikipag-isa sa isa't isa—ang pagtanggap, na yaong nagmumula sa pangangailangan at yaong tumutubo mula sa pag-ibig, kung gayon, alinsunod dito, huwag tayong maging mausisa tungkol sa mga pagsubok na dumarating sa atin—kung paano, o kailan, o sa pamamagitan kanino ito dumarating sa atin—sapagkat ang Diyos lamang ang nakakaalam kung paano tumutugma ang bawat isa sa kanila sa mga puwersa ng kasamaan, ang oras ng kanilang hindi maiiwasang pangyayari, at ang pakikipagtulungan ng buong nilikha sa pagdudulot nito. At dapat tayong maniwala lamang sa katotohanan ng Diyos at malaman na ang lahat ng bagay na dumarating sa atin nang hindi sinasadya ay nangyayari sa atin alinman para sa kapakanan ng pag-ibig o dahil sa masamang hangarin: at samakatuwid,

dapat natin itong tiisin, at huwag itong tanggihan, baka madagdagan pa natin ng isa pang kasalanan ang ating mga kasalanan.

64. Ang kalooban ng laman ay ang natural na kilos ng katawan, na sinusundan ng pag-igting ng mga pagnanasa nang walang pagninilay—na pinatitibay ng pagtulog at pahinga ng katawan; tungkol dito, nagsalita ang banal na Pedro: *'Huwag kayong magtaka sa mapaling pagsubok na dumating sa inyo upang subukin kayo, na para bang isang kakaiba ang nangyayari sa inyo'* (1 Pedro 4:12). At sinabi ng pinagpalang Pablo tungkol sa kanila: *'Ang laman ay nag-uudyok laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman'*; kaya't inuutusan niya, na sinasabi: *'Maglakad kayo ayon sa Espiritu, at huwag ninyong tuparin ang mga pagnanasa ng laman'* (Gal. 5:16–17). Sinabi ito ng mga Apostol, na nanaisin na huwag tayong sumuko sa ganoong mga pagnanasa.

65. Ang mga nagsisikap sa espirituwal na paglalakbay ay, nang magsimula (sa paghahangad ng kabutihan), dapat itong tapusin hanggang sa wakas. Para naman sa mga kabataan at matatanda, na malusog ang pangangatawan at hindi natatakot sa pagod o pagsubok, mas kapaki-pakinabang na yakapin ang patuloy na pag-aayuno nang buong sigasig: kumain ng tinapay nang katamtaman at uminom ng tubig paminsan-minsan (sa parehong sukat), upang matapos nila ang kanilang pagkain habang nararamdaman pa rin ang kaunting gutom at uhaw, baka ang kasiyahan (sa pagkain at inumin) ay maging hadlang sa kinakailangang paglilingkod sa Diyos. Kung, habang kumakain ng nabanggit na pagkain, tayo ay lubos na mabubusog, agad nating aangkinin ang iba pang masasarap na pagkain. Ngunit kung hindi tayo lubos na mabubusog, kung palagi tayong nagugutom, kahit na nais natin ng kabusugan, sasapat na sa atin ang tinapay lamang.

66. Hindi madaling gawain ang pagtaguyod sa isang walang-hiya na tiyan: sapagkat ito ay isang diyos sa mga napapabagsak nito, at imposibleng ang sinumang sumusunod dito ay manatiling walang kapintasan. At nakikita ko na ang kapahamakan ay nagmumula hindi lamang sa labis na pag-iimbot kundi pati na rin sa pag-aayuno; sapagkat kapag tayo ay nag-aayuno nang maraming araw, ang kawalan ng pag-asa, na nakakita ng puwang sa ating kalooban, ay uubos at sasakupin tayo, at ang ating pagbabantay sa gabi ay nauupos sa pagtulog, at ang ating panalangin sa araw ay nagiging mga pagnanasa ng laman, kaya't wala tayong nakukuhang kapakinabangan dahil sa pagtulog at nakararanas pa tayo ng mas malaking pinsala mula sa mga pagnanasa ng laman; sapagkat, bilang mga taong nag-aayuno nang higit kaysa sa iba, nagsisimula tayong maging mayabang at hamakin ang mga mas mababa kaysa sa atin, at ang ganitong saloobin (tungo sa ating sarili at sa ating kapwa) ay mas mabigat kaysa sa anumang kasalanan.

67. Tulad ng isang mangmang na magsasaka na, matapos gilingin ang kanyang bukid nang malaking gastos at hindi naghasik ng binhi, ay nagpagal sa kanyang sariling kapahamakan; gayundin naman, kung tayo, matapos magpagal sa pag-aalaga sa ating mga katawan, ay hindi maghasik ng mga binhi ng panalangin, malalaman natin na tayo'y nagpagal laban sa ating sariling kapakanan. Ngunit baka may magsabing: kung ang panalangin ang pangunahing gawa ng katuwiran, bakit pa kailangan ang pag-aayuno? Malaki ang pangangailangan nito sa lahat ng paraan: sapagkat kung ang isang mahirap na magsasaka ay maghahasik sa isang bukid na punô ng damo nang hindi muna hinuhukay muli ang lupa, mamupul siya ng tinik sa halip na trigo; gayundin naman, kung maghahasik tayo ng binhi ng panalangin nang hindi muna pinapahirap ang ating katawan sa pamamagitan ng pag-aayuno, mamumunga tayo ng bunga ng kasalanan sa halip na katuwiran. Sapagkat ang katawang ito ay mula sa iisang lupa, at maliban kung ito ay alagaan nang may parehong kasipagan gaya ng lupa, hindi ito kailanman magbubunga ng bunga ng katuwiran.

68. Ang pag-aayuno, habang nakabubuti sa mga lumalapit dito nang may karunungan, ay nakasasama sa mga nagsasagawa nito nang walang karunungan. Kaya, ang mga naghahanap ng benepisyo ng pag-aayuno ay dapat mag-ingat sa pinsala nito, ibig sabihin, ang kayabangan; at ang tinapay na ating kinakain, pagkatapos ng pagtatapos ng pag-aayunong itinakda natin para sa ating sarili, ay dapat nating hatiin sa mga araw ng pag-iwas sa pagkain, upang, sa pamamagitan ng pagkain ng kaunting bahagi araw-araw, mapawi natin ang mga pagnanasa ng ating laman at mapanatili ang ating mga puso na matatag sa pinakakapaki-pakinabang na panalangin; upang, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos, ay mapangalagaan tayo mula sa kayabangan, at mag-ingat tayo sa lahat ng araw ng ating buhay na manatili sa kababaang-loob, na kung wala nito ay walang sinuman ang kailanman makakapagpasaya sa Diyos.

69. Kung magsikap tayo para sa kababaang-loob, hindi na tayo kailangang parusahan, sapagkat ang lahat ng kasamaan at kalungkutang dumarating sa atin ay dahil sa ating kayabangan. Kung isang anghel ni Satanas ang ipinadala sa Apostol, *'upang pahirapan siya'*, upang hindi siya maging mayabang, gaano pa kaya't si Satanas mismo ang ipapadala upang tayo'y tapakan kapag tayo'y nagiging mayabang, hanggang sa tayo'y magpakumbaba. Ang ating mga ninuno ay nagmamay-ari ng mga bahay, nagkaroon ng kayamanan, nag-

asawa, at inaalagaan ang kanilang mga anak; gayunpaman, dahil sa kanilang hindi matupang pagpapakumbaba, nakipag-usap sila sa Diyos. Tayo naman ay lumayo sa mundo, itinakwil ang kayamanan, iniwan ang ating mga tahanan, at sa pag-aakalang nakikipagtira tayo sa Diyos, ay hinahamak naman tayo ng mga demonyo dahil sa ating kayabangan. Ang mayabang ay hindi nakakakilala sa sarili; sapagkat kung nakita niya ang sariling kamangmangan at kahinaan, hindi siya magiging mayabang; at paano makikilala ng isang hindi nakakakilala sa sarili ang Diyos? Kung hindi niya matukoy ang kamangmangan na kanyang kinaroroonan, paano niya malalaman ang karunungan ng Diyos, na siya ay malayo rito at tagalabas? Ang nakakakilala sa Diyos ay pinagmamasdan ang Kanyang kadakilaan at, hinahamak ang sarili, ay nagsasalita gaya ng pinagpalang si Job: *'Narinig ko ang tungkol sa Iyo sa pamamagitan ng sabi-sabi noon, ngunit ngayong'y nakita ka ng aking mata. Kaya't hinamak ko ang aking sarili at naglusaw ako; itinuring ko ang aking sarili na alabok at abo'* (Job 42:5–6). Kaya, ang mga sumusunod kay Job ay nakakakilala sa Kanya. Samakatuwid, kung tayo rin ay nagnanais na makita ang Diyos, sawayin natin ang ating sarili at magsagawa ng kababaang-loob, upang hindi lamang natin Siya makita sa ating harapan, kundi, na Siya'y nabubuhay at naninirahan sa loob natin, ay magsaya tayo sa Kanya; sapagkat sa ganitong paraan ang ating kamangmangan ay gagawing matalino ng Kanyang karunungan, at ang ating kahinaan ay papatibayin ng Kanyang kapangyarihan, sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesucristo.

70. Ang pag-aayuno, pananalangin, at ang buhay ng isang peregrino ay mabubuting gawa; subalit ang mga ito ay panlabas na pagsisikap lamang ng isang birtwosong buhay, samantalang ang daan ng isang Kristiyano ay mas panloob kaysa sa mga ito (mga birtud na pisikal), at hindi dapat ilagak ng sinuman ang kanilang pag-asa (nang lubusan) sa mga ito. Sapagkat nangyayari sa ilan na, habang sila'y nakikilahok sa biyaya, ang kasamaan (ng kaaway), na patuloy na nakapuhit sa kanilang kalooban, ay naglalagay ng bitag: kusang-loob itong sumusuko sa kanila at nananatiling tahimik, subalit pinapaniwala ang isang tao na napalinis na ang kanyang isipan, at pagkatapos ay inaakit siya sa pagmamataas na siya ay isang perpektong Kristiyano, at pagkatapos, kapag tumigil ang isang tao sa pagiging mapagmatyag (kung siya ay malaya at nagkaroon ng kapabayaan), sinasalakay siya ng kasamaan sa isang mapanlinlang na paraan, lihim na nag-aabang, at tinutukso siya, at itinaon siya sa kailaliman ng lupa. Sapagkat kung ang mga tulisan o sundalo, na mga lalaking dalawampung taong gulang, ay kayang maglatag ng patibong para sa kanilang mga kaaway, magtayo ng mga ambush, maghintay sa kanila at atakihin sila mula sa likuran, at palibutan sila sa lahat ng panig at talunin sila, gaano pa kaya ang kasamaan—na nabuhay nang libu-libong taon—at ang mismong layunin nito ay wasakin ang mga kaluluwa. Marunong itong mag-ambang lihim sa puso at, sa ilang mga panahon, manatiling nakatago, upang himukin ang kaluluwa sa isang maling akala ng sariling kaganapan. Ang saligan ng Kristiyanismo ay nakasalalay rito: na ang isang tao, gaano man karaming matuwid na gawa ang kanyang nagawa, ay hindi dapat magpahinga sa kanyang mga tagumpay, ni ituring ang sarili bilang isang dakila, kundi manatili siyang mapagkumbaba sa espiritu. At kung siya ay naging tagapagmana ng biyaya, huwag niyang isipin na siya ay nakamit na ng anuman, o isipin ang sarili bilang isang dakilang tao, o magsimulang magturo; at habang namumuhay nang mabuti sa lubos na pagpapakumbaba, pagtitimpi at panalangin, at bilang tagapagmana ng biyaya, huwag niyang palakihin ang kanyang sariling kaluluwa. Ngunit sa katotohanan, ang ganitong pagsisimula ng biyaya ay ipinagkaloob sa kaniya noon nang partikular upang kaniyang matiis ang paghihirap, gutom at uhaw, upang hindi siya masiyahan sa (kaniyang pagsisikap) ni ituring ang sarili niyang matuwid at mayaman sa biyaya, kundi magluksa at magdalamhati na gaya ng isang ina na nagkaroon ng nag-iisang anak na, matapos niyang palakihin, ay hindi inaasahang namatay.

71. Ang sinumang tumutupad sa batas sa kanyang panlabas na buhay at pag-uugali ay malaya lamang mula sa mga bunga ng kasamaan, iniaalay sa Diyos bilang handog ang walang-katuturang pagsabog ng mga pagnanasa; at ang ganoong tao, dahil sa kanyang espiritwal na pagkabata, ay nasisiyahan sa ganitong paraan ng pag-uugali alang-alang sa kaligtasan.

72. Ang taong tunay na umibig sa buhay ng Ebanghelyo ay napuksa ang simula at wakas ng kanyang kasamaan; at sa gawa at salita ay nalalampasan niya ang bawat birtud, iniaalay ang hain ng papuri at pag-amin, sapagkat siya ay pinalaya mula sa lahat ng pagkabahala (na nagmumula) sa mga gawa ng mga pagnanasa; at, sa pagiging malaya ng isipan mula sa pakikibaka laban sa mga ito, natatagpuan sa pag-asa ng mga darating na biyaya ang isang hindi matutugunang kagalakan na nagpapalusog sa kaluluwa.

73. Ang takot sa Gehenna ay naghihikayat sa mga kakapagsimula pa lamang (ng kanilang mabuting gawain) na iwasan ang kasamaan, samantalang ang pagnanais sa gantimpala ng mabubuting gawa ay nagbibigay sa mga umuunlad ng sigasig sa paggawa ng mabuti, at ang hiwaga ng pag-ibig ay itinataas ang

isip sa ibabaw ng lahat ng nilikha, na ginagawang bulag ito sa lahat ng bagay na kasunod ng Diyos. Mula sa hanay ng mga nabulag sa lahat ng sumusunod kay Dios, nagbibigay-liwanag ang Panginoon (11c. 145,8), na inihahayag sa kanila ang Pinakadiyos.

74. *'Ang Kaharian ng Langit ay parang lebadura, na kinuha ng isang babae at itinago sa tatlong sukat ng harina, hanggang sa lumabnaw ang buong masa'* (Mateo 13:33). Ito ay nagpapahiwatig na ang isip, nang tanggapin ang salita ng Panginoon sa sarili nito, ay itinago ito sa loob ng tatlong bahagi nitong kalikasan—ito ay, ayon sa Apostol, ang katawan, ang espiritu, at ang kaluluwa—at pinagsama ang lahat ng kanilang mga pinong bahagi sa pag-iisip, na parang arinang ikinalat sa iba't ibang paraan, sa isang lebadura ng pananampalataya, na naghihintay na maging katulad sa bawat aspeto sa salitang gumagawa sa loob nito. Sa parehong paraan, inihambing ng Panginoon ang salita ng katotohanan sa butil ng mustasa, na bagaman maliit, kapag itinanim sa puso ng mga nakakarinig, ay lumalago sa pamamagitan ng angkop na gawa, at nagiging (ayon sa Kasulatan) na parang isang malaking puno na nakatayo sa matataas na lugar, *isang 'tahanan ng kanlungan para sa mga papalapit na kaisipan'*.

75. Ang espirituwal na batas ay binubuo ng mga utos ni Cristo, na ang una at pinakadakila ay ang pag-ibig; hindi ito nag-iisip ng masama, kundi iniibig ang lahat ng bagay, nananampalataya sa lahat ng bagay, umaasa sa lahat ng bagay, nagtitiis sa lahat ng bagay (1 Cor. 13:5, 7), ayon sa salita ng Kasulatan. Sa pamamagitan ng pag-ibig na ito tayo'y pinagkikilala sa isa't isa; gayunpaman, wala sa atin ang nakararating sa ganap na sukatan ng halaga nito, ngunit umaasa tayo na ang biyaya ni Cristo ang sasagot sa ating mga kakulangan, hangga't hindi tayo tumitigil sa paggawa ayon sa ating buong makakaya; sapagkat nalalaman ng Diyos kung gaano karami ang hindi natin magawa dahil sa ating kahinaan, at kung gaano karaming gawa ng pag-ibig ang hindi natin nagagawa dahil sa ating kapabayaan. Ngunit dahil ang pag-ibig ay napapagtibay hindi lamang ng kusang-loob na pagsisikap kundi pati na rin ng mga pagsubok na dumarating sa atin, kailangan natin ng maraming pagtitiis at kababaang-loob, sa tulong ng Diyos. Sinasabi ng Banal na Apostol: *'Ang sinumang nagnanais maging pantas sa panahong ito ay maging tunay na pantas, upang siya'y maging tunay na matalino'* (1 Cor. 3:18).

76. Ang lupain ng mga Caldeo (Mga Gawa 7:4) ay isang buhay na namumuhay sa mga pagnanasa, kung saan nililikha at sinasamba ang mga diyus-diyosan ng kasalanan. Ang Mesopotamia (ibid., v. 2), sa kabilang banda, ay isang buhay na pinupuno ng magkasalungat na mga disposisyon. Ngunit ang Lupang Pangako (Heb. 11:9) ay isang kalagayan na puno ng bawat mabuting bagay. Kaya naman, sinumang, tulad ng sinaunang Israel, ay bumabalik sa kanilang dating gawi, ay muling nahuhulog sa pagkaalipin ng mga pagnanasa, at nawawalan ng kalayaang ipinagkaloob sa kanila.

77. Ang sinumang matapang na nagtagumpay sa mga pagnanasa ng laman at sapat na nakipaglaban sa masasamang espiritu, at pinalayas ang kanilang mga balak mula sa lupain ng kanyang kaluluwa, ay dapat manalangin na siya'y pagkalooban ng dalisay na puso, at na ang makatarungang espiritu ay muling mabuo sa loob niya (Awit 50:12), ibig sabihin, upang lubos siyang mapalaya mula sa masasamang kaisipan at, sa pamamagitan ng kaloob ng biyaya, mapuno ng makalangit na mga kaisipan, at sa gayon ay maging kaisipan ng Diyos, na maliwanag at dakila, na binubuo ng mga pagmumuni-muni sa moralidad, kalikasan, at teolohiya.

78. Ang isang malinis na puso (Awit 50:12) ay yaong naghandog sa Diyos ng alaala na lubos na walang anyo (malinis sa mga impresyon) at walang larawan, at handang tumanggap lamang ng mga impresyon ng Diyos, na karaniwang nagpapaliwanag dito.

79. Ang sinumang napagtagumpayan ang hilig ng kaluluwa tungo sa katawan sa pamamagitan ng banal na pagnanasa ay naging walang hangganan, kahit na naninirahan pa sa katawan. Sapagkat ang Diyos, na humihila sa pagnanasa ng nagnanasa, ay di-mapanupil na higit sa lahat ng bagay at hindi pinapayagan ang nagnanasa na idugtong ang kanyang pagnanasa sa anumang bagay na sumunod sa Diyos. Kaya't hangarin natin ang Diyos nang buong lakas ng ating pagnanasa, at tiyakin na ang ating malayang kalooban ay hindi nasasakupan ng anumang bagay na pangkatawan; itaas natin ang ating disposisyon (ng kaluluwa) nang tunay sa ibabaw ng lahat ng bagay na pandama at pangkaisipan, at (noong) tayo, sa ating sariling malayang kalooban, ay hindi makakaranas ng kapahamakan mula sa likas na buhay, sa bahagi na ito'y may kinalaman sa pakikipag-isa sa Diyos, na sa kanyang kalikasan ay hindi mailarawan.

80. Ang dakilang Moises, nang mailagay niya ang kaniyang tabernakulo sa labas ng kampo—ibig sabihin, nang itatag niya ang kaniyang pag-iisip at isipan sa lampas ng nakikita—ay nagsimulang sumamba sa Diyos (Ex. 34:8), at nang pumasok siya sa kadiliman (Ex. 20: 21), sa hindi nakikita at di-materyal na kaharian ng kaalaman, siya ay nanatili roon, na inilunsad sa pinakabanal na mga hiwaga.

81. Hangga't hindi lubusang nakalaya ang ating isipan mula sa ating nakasanayang pagkapit sa ating sariling pag-iral at sa lahat ng sumusunod sa Diyos, hindi tayo makakamtan ang katatagan sa kabutihan. Ngunit kapag, sa pamamagitan ng pag-ibig, nakamtan natin ang dangal na ito, doon natin malalaman ang kapangyarihan ng pangako ng Diyos: sapagkat ang karapat-dapat ay dapat maniwala na may di-matitinag na katiyakan kung saan, una sa lahat, itinatag ng isipan, sa pamamagitan ng pag-ibig, ang sarili nitong lakas. Sapagkat kung hindi lumayo ang isip sa sarili nito at sa lahat ng maaaring maisip, at hindi nito itinatag ang sarili sa isang katahimikan na hihigit sa kaisipan, hindi ito maaaring maging malaya mula sa pagbabagong likas sa lahat ng bagay.

82. Ang mga nakaupo sa isang silid sa itaas sa Galilea '*dahil sa takot sa mga Hudyo*', '*na nakasara ang mga pinto*' (Juan 20:19)—ibig sabihin, dahil sa takot sa mga espiritu ng kasamaan, na namumuhay nang ligtas sa lupain ng mga rebelasyon, sa tuktok ng banal na pagninilay, na pinatahimik ang kanilang mga pandama na para bang mga pinto—tinatanggap nila ang Salita ng Diyos, na dumarating sa kanila sa paraang hindi mauunawaan; ang Salitang ito ay lumilitaw sa kanila nang walang anumang pandamang persepsyon, at sa pamamagitan ng pagpapahayag ng kapayapaan ay ipinagkakaloob sa kanila ang kawalan ng pagnanasa, at sa pamamagitan ng hininga—ang paghahati ng Banal na Espiritu—at nagkakaloob sa kanila ng kapangyarihan laban sa masasamang espiritu, na inihahayag sa kanila ang mga tanda (Juan 20:20) ng Kanyang mga hiwaga.

83. Ang sinumang sumusunod sa ika-anim na araw ayon sa Ebanghelyo, matapos munang patayin ang paunang kibo ng kasalanan, ay nakakamit sa pamamagitan ng mga birtud ang isang kalagayan ng kawalan ng pagnanasa, na dalisay mula sa lahat ng kasamaan, pinananatili ang Sabado (Exod. 16:29–30) sa kanyang isipan kahit mula sa pinakasuyang kaisipan ng mga pagnanasa sa imahinasyon. At makatawid sa Jordan (Gen. 32:22, 30), siya'y nadadala sa lupain ng kaalaman, kung saan ang isip, na misteryosong hinubog ng sanlibutan, ay nananahan sa Espiritu ng Diyos.

84. Ang Sabado ng mga Sabado (Lev. 16, 31) ay ang kapayapaan ng makatuwirang kaluluwa, na sa pamamagitan ng paglayo ng isip kahit sa lahat ng banal na salita na lihim na nakapaloob sa mga nilikha, sa pag-uumayaw ng pag-ibig ay ganap nitong binalot ang kaluluwa sa iisang Diyos at, sa pamamagitan ng mistikal na teolohiya, ginawang lubos na hindi mapaghihiwalay ang isip sa Diyos.

3. 200 Kabanata tungkol sa Espirituwal na Batas

1. Dahil paulit-ulit mong ipinahayag ang pagnanais na malaman kung paano, ayon sa Apostol, '*ang batas ay espirituwal*' (Roma 7:14) at ano ang kalagayan ng isip at ang pag-uugali ng mga nagsisikap na tuparin ito, tatalakayin namin ito ayon sa aming makakaya.

2. Una, ang Diyos, gaya ng ating nalalaman, ay ang simula, ang kalagitnaan, at ang wakas ng lahat ng mabuti. Ngunit ang mabuting³⁹ ay hindi maaaring maganap o masiguro maliban sa pamamagitan ni Cristo Jesus at ng Banal na Espiritu.

3. Ang bawat mabuting bagay ay ipinagkakaloob sa atin ng Panginoon na may tiyak na layunin. Ang sinumang maniwala rito ay hindi ito mawawala.

4. Ang matibay na pananampalataya ay isang matibay na tore⁴⁰. Para sa mananampalataya, si Cristo ang lahat.

5. Nawa ang namumuno sa lahat ng mabuti ay mamuno rin sa lahat ng iyong ginagawa, upang ang iyong mga pagsisikap ay naaayon sa kalooban ng Diyos.

6. Ang mapagkumbaba at may diwang espirituwal na tao, habang binabasa ang Banal na Kasulatan, ay iaangkop ang lahat sa kanyang sarili, at hindi sa iba.

7. Manalangin sa Diyos na buksan Niya ang mga mata ng iyong puso, upang makita mo ang kapakinabangan ng panalangin at pagbabasa, na nauunawaan sa pamamagitan ng karanasan.

8. Ang sinumang mayroong anumang espirituwal na kaloob at nagpapakita ng habag sa mga nangangailangan ay pinananatili ang kanyang kaloob sa pamamagitan ng habag na ito, samantalang ang mayabang ay mawawalan nito, na pinababagsak ng mga kaisipang mayabang.

9. Ang labi ng mapagkumbaba ay nagsasalita ng katotohanan, at ang sinumang sumasalungat dito ay parang alipin na sumuntok sa Panginoon sa pisngi.

³⁹ Siyempre, hindi ito tumutukoy sa mabubuting gawa ng tao, kundi sa mga biyaya mula sa Diyos.

⁴⁰ Ang haligi sa Silangan ay hindi isang buntong ng mga bato, kundi isang matangkad na gusaling paninirahan na nagbibigay ng kaligtasan mula sa masasamang tao.

10. Huwag kang maging alagad ng sariling pagpuri, baka matutuhan mo ang kayabangan sa halip na kababaang-loob.

11. Huwag ipagmayabang ang kaalamang hiniram mula sa Kasulatan, baka mahulog ang iyong isipan sa diwang mapang-insulto.

⁴¹**12.** Huwag mong subukang lutasin ang isang madilim at nakakalitong usapin sa pamamagitan ng pagtatalo, kundi sa pamamagitan ng iniutos ng espiritwal na batas – pagtitiis, panalangin, at hindi matitinag na pag-asa sa Diyos.

13. Ang nananalangin sa laman at wala pang kaisipang espiritwal ay parang bulag na sumigaw, na nagsasabing, '*Anak ni David, kaawaan mo ako*' (Marcos 10:48)!

14. Ang taong ito, na dating bulag, nang siya'y magkaroon ng paningin at makita ang Panginoon, ay hindi na Tinawag na Anak ni David ang Panginoon, kundi inamin na Siya ang Anak ng Diyos at sinamba Siya (Juan 9:35–38).

15. Huwag kang maging mayabang habang umiiyak ka sa iyong panalangin, sapagkat si Cristo ang humipo sa iyong mga mata at tinanggap mo ang pananaw na espiritwal.

16. Ang siyang sumusunod sa halimbawa ng bulag na lalaki, na nagtatapon ng kanyang mga damit⁴² at lumalapit sa Panginoon, siya lamang ang nagiging tunay Niyang tagasunod at isang tagapangaral ng pinakamaperpektong mga doktrina (Marcos 10:50–51).

17. Ang kasamaan (kasalanan), kapag pinababayaan sa isipan (na may kasiyahan), ay nagpapahardin sa puso (ginagawang bato ito), samantalang ang pagpipigil sa sarili na sinamahan ng pag-asa, sa pamamagitan ng pagwawakas sa kasamaan, ay nagpapalambot sa puso (ginagawang alikabok ito).

18. May wasto at kapaki-pakinabang na paggiling ng puso—na humahantong sa paglambot nito—at may isa pa, magulo at nakasasama—na humahantong lamang sa pagkawasak nito⁴³.

19. Ang pagbabantay, panalangin, at pagtitiis sa harap ng (mga pagsubok, kapighatian, kalungkutan) ay isang uri ng paggiling (pamipisak) na nagdudulot ng mga sugat, ngunit kapaki-pakinabang sa puso, basta't hindi natin hadlangan ang kanilang pagsasanib sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod sa sarili⁴⁴. Ang sinumang naninindigan sa mga ito, at sa iba pang mga bagay, ay matutulungan; ngunit ang sinumang hindi nagpapahalaga rito at hinahati-hati ang mga ito (pinaghiwalay ang isa sa iba) ay magdurusa nang hindi matiis sa oras ng pagpanaw⁴⁵.

20. Ang pusong naghahangad ng ligaya (ang naghahanap lamang ng kagalakan) ay nagiging, sa oras ng pagpanaw, isang bilanguan at hanay ng tanikala para sa kaluluwa; samantalang ang masipag na puso (ang nagmamahal sa pagpapahirap at pagsisikap laban sa sariling kalooban, alang-alang sa Panginoon) ay isang bukas na pinto (patungo sa susunod na buhay).

21. *Ang bakal na mga pintuan na patungo sa lungsod* (Mga Gawa 12:10) ay isang pusong matigas ang puso; para sa mga nagdurusa at mga nagpapakumbaba, ito ay '*magbubukas nang kusa*', gaya ng ginawa nito kay Pedro⁴⁶.

22. Maraming uri ng panalangin, na ang bawat isa ay magkakaiba. Gayunpaman, walang uri ng panalangin na nakasasama, maliban sa yaong hindi tunay na panalangin, kundi gawa ng Satanas.

23. Isang lalaki, na may balak gumawa ng masama, ay unang nanalangin sa kanyang isipan ayon sa kanyang nakagawiang gawain at, nang siya ay mapigil ng probidensiya (na gumawa ng masama), ay nagbigay siya ng maraming pasasalamat (dito)⁴⁷.

⁴¹ *Ang monologistos* ay nangangahulugang 'isang salita'; sa isang salita, 'matatag'. Maraming nakatatanda, kapag nahaharap sa pagkalito, ay nananalangin at tumatanggap ng gabay.

⁴² Ito, siyempre, ay isang walang-sapakat na determinasyon.

⁴³ Kung ang isang tao ay pinahihirapan ang sarili nang walang kabuluhan, o pinapagalitan ng kanyang espirituwal na ama, ang puso ay natatamaan lamang ng sugat: natatamaan ito – at masakit, ngunit walang kapakinabangan. Parang binibigyan ang pasyente ng maling gamot.

⁴⁴ Ang solusyon ay isang halo ng iba't ibang elemento, halimbawa, tubig at alak. Ang tatlong birtud na nabanggit ay dapat palaging magkasundo. Ang pagbibigay-lugod sa sarili ang sumisira sa kanilang pagkakaisa.

⁴⁵ Doon mapagtatanto ng isang tao na siya ay kumilos nang mali nang hindi niya namamalayan.

⁴⁶ Hindi ito puso na kulang sa awa, kundi isang lubos na tigas ang puso, na naghihirap dahil sa kawalan ng pakiramdam. Dito, ang pagbubukas ng saradong mga tarangkahan sa harap ni San Pedro ay ipinaliwanag nang espiritwal. Ang mapanglaw na pagdurusa ay ang pagkapait ng sarili na dulot ng mga panlabas na kakulangan, samantalang ang pagsisisi—pagbura—ay ang matalinong pag-uga ng puso sa pamamagitan ng pagkilala sa mga nakapipighating katotohanan. Ang dalawa ay nag-aalis ng bato sa puso.

⁴⁷ Tumutukoy ito, siyempre, sa isang totoong pangyayari, gaya ng tinatawag na 'di-inaasahang kagalakan'.

24. Si David, na may balak na patayin si Nabal ng Carmel, ay napawi sa balak na ito dahil sa pag-alala sa banal na paghihiganti, at pagkatapos ay labis siyang nagpasalamat para rito. Alam din natin kung ano ang ginawa niya nang makalimot siya sa Diyos, at hindi siya tumigil (sa pagiging walang Diyos at hindi nagsisisi) hanggang sa ibalik siya ng Propeta Natanael sa pag-alala sa Diyos.

25. Habang inaalala mo ang Diyos, dagdagan mo ang iyong mga panalangin, upang maalala ka ng Panginoon kapag nakalimutan mo Siya.

26. Habang binabasa mo ang Banal na Kasulatan, unawain mo ang nakatago rito (partikular para sa iyo): *'Sapagkat ang anumang naisulat noong unang panahon ay naisulat para sa ating pagtuturo'* (Roma 15:4).

27. Tinatawag ng Kasulatan ang pananampalataya na *'katiyakan ng mga inaasahan'* (Hebreo 11:1) at inilalarawan ang mga hindi nakakaalam na si Cristo ay nasa kanila bilang mga hindi bihasa (2 Corinto 13:5).

28. Tulad ng kung paanong ang mga iniisip ay nahahayag sa pamamagitan ng mga gawa at salita, gayundin naman ang mga gantimpalang darating ay pahiwatig na ng mga kilos ng puso (kung saan ito naaakit, kung ano ang ikinatuwa nito).

29. Ang bukas-palad na puso ay malinaw na makakatanggap ng kabutihang-loob bilang kapalit, at ang maawain na puso ay makakatagpo rin ng awa; ngunit ang kabaligtaran ay nagbubunsod ng kabaligtaran at ng kinalalabasan nito.

30. Ang batas ng kalayaan ay nagtuturo ng buong katotohanan; marami ang nagbabasa nito sa isip, ngunit iilan ang nakakaintindi sa pamamagitan ng pagsasabuhay ng mga utos.

31. Huwag hanapin ang kaperpektohan nito sa mga birtud ng tao, sapagkat wala sa mga ito ang perpekto: ang kaperpektohan nito ay nakatago sa Krus ni Cristo.

32. Ang Batas ng Kalayaan ay binabasa sa pamamagitan ng tunay na pag-unawa, nauunawaan sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos, at natutupad sa pamamagitan ng mga biyaya ni Cristo.

33. Kapag pinipilit tayo ng ating budhi na sumunod sa lahat ng mga utos ng Diyos, doon natin mauunawaan na ang batas ng Panginoon ay walang kapintasan, at bagaman posible ito sa pamamagitan ng ating sariling kabutihan (ang ating likas na moral at panrelihiyong damdamin at disposisyon), hindi ito ganap na maisasakutuparan sa tao nang wala ang biyaya ng Diyos.

34. Ang mga hindi itinuturing ang kanilang sarili na nakatali sa bawat utos ni Cristo ay nagbibigay-kahulugan sa batas ng Diyos sa makalupang paraan, *'hindi nila nauunawaan kung ano ang kanilang sinasabi o ang mga bagay na kanilang pinatutunayan'* (1 Tim. 1:7); kaya't iniisip nilang matutupad nila ito sa pamamagitan ng kanilang mga gawa.

35. Ang isang gawa ay malinaw na isinasagawa bilang mabuti, subalit ang hangarin ng gumagawa nito ay hindi nakatuon sa kabutihan; ang isa naman ay sa kanyang sarili ay tila masama, subalit ang hangarin ng gumagawa nito ay nakatuon sa kabutihan. At hindi lamang mga gawa ang ginagawa sa ganitong paraan, kundi pati na rin ang mga salitang binibigkas ng iba sa parehong paraan: ang iba ay inilalantad ang isang gawa sa ibang liwanag dahil sa kakulangan sa karanasan o kamangmangan; ang iba naman ay ginagawa ito nang may masamang hangarin; at ang iba pa ay sa pamamagitan ng pagpapanggap ng kabanalan.

36. Ang sinumang nagtatago ng paninirang-puri at pamumuska sa pamamagitan ng mga papuri, na hindi maintindihan ng mga payak na tao, ay katulad ng taong mayabang ngunit nagpapanggap na mapagkumbaba. Sa mahabang panahon ay nagagawa nilang itago ang katotohanan sa pamamagitan ng kasinungalingan, ngunit sa huli, dahil sa kanilang tunay na kalikasan, sila ay nabubunyag sa pamamagitan ng kanilang mga gawa.

37. Nangyayari na ang isang tao, bagaman tila gumagawa ng mabuti para sa kapwa, ay nagkakaroon ng pinsala sa kanyang kaluluwa, at nangyayari naman na ang iba, dahil nga hindi nila ginagawa ang ganoong panlabas na kabutihang-loob, ay nakakakuha ng kapakinabangan sa kanilang kaluluwa.

38. May paninisi na nagmumula sa malisya at paghihiganti, at may isa pang uri, na nagmumula sa takot sa Diyos at sa katotohanan.

39. Huwag mong sisihin ang isang taong tumigil nang magkasala at nagsisisi na. Ngunit kung, ayon sa sinasabi mo, nais mo siyang sisihin alang-alang sa Diyos, una mo munang aminin sa kanya ang sarili mong mga kasalanan.

40. Pinamumunuan ng Diyos ang bawat birtud, gaya ng pagmamumuna ng araw sa liwanag ng kaarawan.

41. Matapos mong isabuhay ang kabutihan, alalahanin ang Siyang nagsabi: *'Kung hindi ako, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5).
42. Itinakda na sa kalungkutan ay may kabutihan para sa tao, samantalang sa kahangalan at kagalakan ay may kasamaan.
43. Ang siyang nagtitiis ng paninirang-puri mula sa iba ay iniwasan ang kasalanan at, sa gitna ng kanyang kalungkutan, ay nakakakita ng paghahain.
44. Ang isang mananampalataya kay Cristo, na nagtitiwala sa gantimpalang katumbas ng kanyang pananampalataya, ay kusang-loob na tinitii ang bawat kawalang-katarungan.
45. Ang nagdarasal para sa mga nagkasala sa kanya ay nagwawagi laban sa mga demonyo, samantalang ang lumalaban sa una ay nasusugatan ng huli.
46. Mas mabuti pang magdusa ng di-makatarungang pagtrato mula sa mga tao kaysa sa mga demonyo, ngunit ang nagpapaligaya sa Panginoon ay nagtagumpay laban sa pareho.
47. Ang bawat biyaya ay nagmumula sa Panginoon ayon sa Kaniyang probidensiya, ngunit ito ay lihim na lumalayo sa mga walang pasasalamat, mga manhid, at mga tamad.
48. Ang bawat kasalanan ay nagtatapos sa ipinagbabawal na kasiyahan, samantalang ang bawat kabutihan ay nagtatapos sa espirituwal na aliw. At kung paanong ang una ay nag-uudyok sa mga kaluluwang kapareho nito, gayundin naman ang huli ay nag-uudyok sa mga kaluluwang kapareho nito.
49. Ang panunisi ng tao ay nagdudulot ng dalamhati sa puso, ngunit nagiging sanhi ito ng kabanalan sa kaniya na nagtitiis nito.
50. Ang kamangmangan ang nagbibigay ng paratang at kalayaan upang salungatin ang kapaki-pakinabang, at, nang maging mas matapang, pinararami ang mga pagtutol (o mungkahi) ng kasamaan.
51. Hindi nagkukulang sa anumang bagay, tanggapin mo ang mga kalungkutang dumarating sa iyong landas at, bilang isang taong kailangang magbigay-katwiran, itabi mo ang lahat ng pagmamataas.
52. Kung nakasala ka nang lihim, huwag mong subukang itago ito (kahit sa harap ng Diyos) – (huwag mong isipin na ang nakatago ay mananatiling ganoon), sapagkat *'ang lahat ng bagay ay hubad at lantad sa harap ng mga mata ng Panginoon; sa Kaniya tayo'y magbibigay ng pananagutan'* (Heb. 4:13).
53. Ilahad mo ang iyong sarili sa isip sa harap ng Panginoon: *'Sapagkat ang tao'y tumitingin sa panlabas na anyo, ngunit ang Panginoon ay tumitingin sa puso'* (1 Sam. 16:7).
54. Huwag mag-isip o gumawa ng anuman nang walang layunin sa Diyos, sapagkat ang naglalakbay nang walang patutunguhan ay sinasayang ang kanyang pagod nang walang kabuluhan.
55. Mahirap para sa isang nagkakasala nang walang dahilan na magsisi, sapagkat imposible na itago ang katotohanan mula sa Diyos.
56. Ang isang malungkot na pangyayari ay nagpapaalala ng Diyos sa matalino; para sa mga nakakalimot sa Diyos, nagdudulot ito ng kalungkutan ayon sa tindi ng kanilang pagkalimot.
57. Hayaan ang bawat hindi kusang pagdadalamhati na maging guro mo sa ganoong pag-alala, at sana'y huwag kailanman mabigo ang iyong hilig sa pagsisisi.
58. Ang pagkalimot sa sarili ay walang kapangyarihan, ngunit pinananatili ito ng ating kapabayaan at katumbas nito.
59. Huwag mong sabihin: *'Ano ang gagawin ko? Hindi ko naman ito hinahangad, ngunit dumarating pa rin ito (ang pagkalimot).'* Ito ay dahil hindi mo ginawa ang nararapat noong naalala mo pa ito.
60. Gawin mo ang mabubuting gawa na naaalala mo, at ang mga hindi mo naaalala ay mabubunyag din sa iyo; at huwag mong pabayaang basta-basta ang iyong mga iniisip sa kalimutan.
61. Sinasabi ng Kasulatan: *'Ang impiyerno at pagkawasak ay nahahayag sa harap ng Panginoon'* (Kaw. 15:11). Tumutukoy ito sa kamangmangan at pagkalimot ng puso.
62. Ang impiyerno ay kamangmangan, sapagkat pareho silang madilim. Ang kapahamakan naman ay pagkalimot, sapagkat sa pareho ay nawawala ang bahagi ng dati.
63. Suriin mo ang sarili mong masasamang gawa, hindi ang sa iyong kapwa, at hindi manakaw ang iyong panloob na santuwaryo.
64. Ang kapabayaan ay hindi nag-iiwan ng puwang para sa anumang kabutihang nasa abot-kamay ng isang tao (hindi ito tinatanggap para sa anumang bagay). Ang pagbibigay ng limos at panalangin ay nagbabalik sa mga naging pagbaya sa kanilang tungkulin.
65. Ang pagdadalamhati para sa Diyos ay isang mahalagang bahagi ng kabanalan, sapagkat ang tunay na pag-ibig ay sinusubok ng pagsubok.

66. Huwag mong isipin na maaari kang magkamit ng birtud nang walang pagdadalamhati: ang ganoong birtud ay hindi mapagkakatiwalaan (hindi nasubok) dahil sa kapayapaang (nararanasan mo habang nakakamit ito).

67. Isaalang-alang ang kinalabasan ng bawat hindi kusang lungkot, at makikita mo rito ang pag-aalis (pagpapalinis) ng mga kasalanan.

68. Maraming payo mula sa kapwa ay kapaki-pakinabang, ngunit para sa bawat tao, walang mas angkop kaysa sa kanilang sariling pasya.

69. Kapag naghahanap ng lunas, pakinggan ang iyong budhi; gawin mo ang sinasabi nito, at makikinabang ka.

70. Ang Diyos at ang budhi ng tao ay nakakaalam ng mga lihim na gawa ng bawat tao, at sa pamamagitan nila ito'y maitama.

71. Gumagawa ang tao ng buong makakaya ayon sa kanyang malayang kalooban, ngunit ang Diyos ang nagtatakda ng kinalabasan ng kanilang mga gawa ayon sa katarungan⁴⁸.

72. Kung nais mong tanggapin ang papuri mula sa mga tao nang walang batikos, una munang matutong tanggapin ang pagsaway para sa iyong mga kasalanan.

73. Anumang panunawing matamo ng sinuman alang-alang sa katotohanan ni Cristo, maaari siyang luwalhatiin nang daan-daang beses ng mga tao. Ngunit mas mabuti pang gawin ang bawat mabuting gawa alang-alang sa hinaharap (gantimpala).

74. Kapag ang isang tao ay nakinabang sa iba sa pamamagitan ng salita o gawa, dapat kilalanin ng pareho ang biyaya ng Diyos dito. Ang hindi nauunawaan ito ay matatalo ng siyang nakakaintindi⁴⁹.

75. Ang papuri sa kapwa nang may pagpapanggap ay magiging panunumbat sa huli, at siya ay mapapahiya.

76. Ang hindi nakakaalam ng mga patibong ng kanyang mga kaaway ay madaling tumigas ang puso, at ang hindi nauunawaan ang mga sanhi ng mga pagnanasa (ang kanilang ugat at mga nag-uudyok) ay madaling bumagsak.

77. Mula sa pagbibigay-lugod sa sarili (pagkilos para sa sariling kasiyahan) nagmumula ang kapabayaang, at mula sa kapabayaang nagmumula ang pagkalimot. Sapagkat ipinagkaloob ng Diyos sa bawat tao ang kaalaman tungkol sa kung ano ang kapaki-pakinabang sa kanila.

78. Nagbibigay ang isang tao ng (salita) sa kanyang kapuwa ayon sa kanyang kaalaman, samantalang ang Diyos ay kumikilos sa loob ng nakikinig ayon sa antas ng kanilang pananampalataya.

79. Nakita ko ang mga taong payak na nagpapakumbaba sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, at sila ay naging mas matalino kaysa sa mga pantas⁵⁰.

80. Ang isa pang payak na kaluluwa, nang marinig niyang pinupuri sila, ay hindi ginaya ang kanilang pagpapakumbaba, kundi ipinagmaragul lamang ang kanyang pagiging payak, at mula rito ay naging mayabang siya.

81. Ang nagpapaliit sa kaalaman at nagmamalaki sa kanyang kamangmangan ay isang mangmang hindi lamang sa salita kundi pati na rin sa isip.

82. Tulad ng pagkakaroon ng karunungan sa salita at ng mismong karunungan, gayundin ay may kamangmangan sa salita at ng mismong kamangmangan.

83. Ang kamangmangan sa pagpapahayag ay hindi nagdudulot ng anumang pinsala sa pinakamapaniwala, gaya ng hindi rin nagdudulot ng pinsala ang karununganang pananalita sa mapagkumbaba at pantas.

84. Huwag mong sabihin: 'Hindi ko alam kung ano ang tama at dahil dito, hindi ako mapapatawan ng sisi kung hindi ko ito ginawa.' Sapagkat kung gagawin mo ang kabutihang alam mo, unti-unti ring ihahayag sa iyo ang lahat ng iba pa, na ang isang bagay ay nauunawaan sa pamamagitan ng iba, gaya ng pagkakakilala ng mga miyembro ng iisang pamilya sa isa't isa (Kawikaan, kabanata 48). Walang pakinabang sa iyo na malaman muna ang ikalawa (ang hindi mo alam) bago isagawa ang una (ang alam mo na). Sapagkat '*ang*

⁴⁸ Ang Kabanata 71 sa manuskritong Savv., ayon sa inilathala ni Migne, ay ganito ang nakasulat: Ang siyang nagpupursigi nang walang patutunguhan (walang layunin o kaayusan) ay dukha sa lahat ng bagay, samantalang ang siyang kumikilos nang may pag-asa ay doble ang kayamanan.

⁴⁹ Marahil ang tanging kaisipan ay, sa dalawa, ang siyang nakakaintindi nito ang mas dakila.

⁵⁰ Pablo ang Payak.

kaalaman ay nagmamalaki' dahil sa kawalan ng kilos (kakulangan sa gawa), *'ngunit ang pag-ibig ay nagpapatatag, sapagkat ito'y matiisin sa lahat ng bagay'* (1 Cor. 8:1, 13:7).

85. Basahin ang mga salita ng Banal na Kasulatan sa pamamagitan ng mga gawa, at huwag masyadong manatili sa mga salita, na pinupuno ang sarili ng mga purong teorya lamang.

86. Ang siyang iniwan ang mga gawa at nasisiyahan lamang sa kaalaman ay humahawak, sa halip na tabak na may dalawang talim, ng isang tungkod na kawayan na, sa panahon ng labanan, ayon sa Kasulatan (Isa. 36:6), ay sasaktan ang kanyang kamay at, matapos itong butasin, ay ibubuhos muna ang lason ng kayabangan sa kanyang mga kaaway.

87. Bawat kaisipan ay may sariling sukat at bigat sa harap ng Diyos. Kaya, pareho lang sa Kanya ang mag-isip nang may kinikilingan, o sa iisang paraan lamang (ibig sabihin, sa pamamagitan lamang ng isip nang walang gawa, o sa pamamagitan lamang ng sariling isip nang hindi kumukonsulta sa mga may karanasan).

88. Ang sinumang nakatupad ng isang utos ay dapat maghanda sa tukso dahil dito. Sapagkat ang pag-ibig kay Cristo ay sinusubok ng pagsubok (tingnan Kabanata 65).

89. Huwag hamakin (huwag pabayaang) ang anumang kaisipan dahil sa kapabayaang. Sapagkat walang kaisipang nakatago sa Diyos.

90. Kapag napansin mong ang isang kaisipan ay nangangako sa iyo ng luwalhati ng tao, tiyak na malalaman mong naghahanda ito ng kahihyan para sa iyo.

91. Alam ng kaaway ang mga hinihingi ng espirituwal na batas at layunin lamang niyang linlangin ang isipan (sa pamamagitan ng pagtanim ng isang kaisipan, sa halip na isang gawa, sa mga namumuhay nang espirituwal). Sa ganitong paraan, nagtatagumpay siya na mapasuko ang kanyang kasabwat (kapag pumayag ang isang tao sa suhestiyon) sa mga paghihirap ng pagsisisi (kung kanilang aaminin ang kanilang kasalanan), o, kung hindi sila magsisisi (dahil nabigo silang aaminin ang kanilang kasalanan), sa pagpapataw sa kanila ng hindi kusang, masakit na pagdurusa (at mga paghihirap na karaniwang ipinapadala ng Diyos sa ganitong mga tao para sa kanilang pagtuturo). Nangyayari minsan na giniganyak Niya ang mga tao na maghimagsik laban sa gayong mga pahayag (tulad ng pagdurusa, sa pamamagitan ng pagrereklamo, pagsuway sa kautusan ng Diyos, at kamangmangan sa katotohanang siya mismo ang nagdala nito sa kaniyang sarili), upang sa gayon ay dumami pa ang masakit na pagsubok kahit dito pa man (sapagkat paulit-ulit itong ipinapadala ng Diyos upang magising ang kaniyang diwa) at, sa oras ng kaniyang pagpanaw, upang ilantad siyang hindi tapat (upang ibunyag ang kaniyang kawalan ng pananampalataya sa Pangkalahatang Paggabay at ang katotohanang siya mismo ang may kasalanan).

92. Marami ang matagumpay na nakalaban sa mga kapahamakan na dumarating sa kanila (sa buhay), ngunit kung walang panalangin at pagsisisi, walang sinuman ang makakatakas sa matinding (sukdulan ng kabilang buhay).

93. Ang kasamaan ay kumukuha ng lakas mula sa isa't isa; sa parehong paraan, ang kabutihan ay lumalago (umiiral, tumitibay) mula sa isa't isa. Pareho silang nag-uudyok at gumagabay sa kanilang mga tagasunod na magpatuloy pa sa pag-usad.

94. Ginagawang maliit at walang kabuluhan ng diyablo ang maliliit na kasalanan sa ating mga mata, sapagkat kung hindi, hindi niya tayo mapapahamak sa mas malalaking kasalanan.

95. Ang ugat ng kahiya-hiyang pagnanasa ay ang papuri ng tao, gaya ng ugat ng kabanalan ay ang kumbiksyon (sa atin) ng ating pagkamakasalanan—hindi lamang kapag naririnig natin ito, kundi pati kapag tinatanggap natin ito sa ating sarili.

96. Walang anumang pakinabang sa isang taong, matapos talikuran ang mundo, ay namumuhay nang palahaw (para sa sariling kasiyahan, palaging ginagawa lamang ang nakalulugod at kaaya-aya sa puso). Sapagkat ang dati niyang ginagawa sa pamamagitan ng kanyang kayamanan, ginagawa rin niya ngayon kahit wala na siyang anuman.

97. Muli, ang asketa, kung makakamit siya ng pera, ay kapatid ng nauna sa kanyang panloob na disposisyon, sapagkat siya rin ay mula sa iisang ina—ang paghahangad sa matamis sa puso—ngunit mula sa ibang ama, dahil sa pagbabago ng hilig.

98. Minsan ay pinipigilan ng isang tao ang kanyang pagnanasa para sa mas malaking kasiyahan (dahil mas payapa ang buhay kapag hindi ito naging alipin), at ang iba, na hindi alam ang kanyang layunin, ay pumupuri sa kanya; subalit marahil ay napagtatanto rin niya na ang kanyang mga pagsisikap ay walang saysay.

99. Ang sanhi ng lahat ng kasalanan ay kayabangan at pagnanasa sa ligaya. Maliban kung kamuhian ang mga ito, hindi mapipigil ng isang tao ang kanyang mga pagnanasa.

- 100.** *Ang ugat ng lahat ng kasamaan ay ang pag-ibig sa pera* (1 Tim. 6:10), ngunit malinaw na ito rin ay nabuo para sa kanila (kinakailangan nila ito, nakasalig sa kanila, at nakadepende sa kanila).
- 101.** Nabubulag ang isip ng tatlong pagnanasa: ang pag-ibig sa pera, ang kayabangan, at ang pagnanais sa kasiyahan.
- 102.** *Ang tatlong anak na babae ng palaka*, na binabanggit sa Kasulatan, ay *ang 'pag-ibig sa minamahal' na ipinanganak ng ina*, ang kamangmangan (Kaw. 30:15).
- 103.** Ang katwiran at pananampalataya – mga kasama ng ating likas na pagkatao – ay pinahina ng wala nang iba kundi ang mga ito.
- 104.** Ang poot, galit, pagtatalo, pagpatay at ang buong talaan ng iba pang mga kasamaan ay lubhang lumala sa mga tao dahil sa kanila.
- 105.** Kaya't dapat nating kamuhian ang pag-ibig sa pera, ang kayabangan, at ang pagnanasa sa ligaya, bilang mga ina ng mga bisyo at mga madrasta ng mga birtud.
- 106.** Dahil sa mga ito, inutusan tayo na huwag mahalin ang mundo, ni ang anumang bagay sa mundo; hindi (sa ganitong diwa) na padalus-dalos nating kamuhian ang mga nilikha ng Diyos, kundi upang putulin natin ang mga sanhi ng mga pagnanasa na iyon.
- 107.** *'Walang sinuman,'* sabi ng Kasulatan, *'na isang sundalo ang nalilibot sa mga bagay ng buhay na ito'* (2 Tim. 2:4). Sapagkat ang sinumang, nang masangkot sa mga ito, ay nagnanais na talunin ang mga pagnanasa ay parang taong sumusubok patayin ang apoy gamit ang dayami.
- 108.** Ang sinumang nagagalit sa kanyang kapwa dahil sa pera, katanyagan, at mga kaluguran ay hindi pa napagtatanto na ang Diyos ay matuwid sa pamamahala ng lahat ng bagay.
- 109.** Kapag narinig mo ang mga salita ng Panginoon: *'Kung ang sinuman ay hindi isuko ang lahat ng kanyang pag-aari, hindi siya karapat-dapat sa Akin'* (Lucas 14:33, Mateo 10:38), unawain mong hindi lamang ito tumutukoy sa mga pag-aari, kundi pati na rin sa lahat ng panloob na pinagmumulan ng kasamaan.
- 110.** Ang hindi nakakaalam ng katotohanan ay hindi maaaring maniwala nang tunay. Sapagkat ang kaalaman, sa kanyang likas na katangian, ay nauna sa pananampalataya.
- 111.** Gaya ng pagbibigay ng Diyos sa bawat nakikitang nilalang ng nararapat sa kaniya, ganoon din naman ay gagantimpalaan Niya ang mga kaisipan ng tao ayon sa kanilang kalikasan, nawa'y gusto natin man o hindi.
- 112.** Kung ang sinuman, na nagkasala nang lantaran at walang pagsisisi, ay hindi nakaranas ng anumang paghihirap hanggang sa dulo, kaniyang alamin na ang kaniyang paghatol ay magiging walang awa.
- 113.** Ang nananalangin nang malinaw ang isip ay tinitii ang mga pagsubok na kanyang kinahaharap, samantalang ang mapait ang loob ay hindi pa nananalangin nang malinis ang puso.
- 114.** Kapag ikaw ay nagdusa ng kapahamakan, insulto o pag-uusig mula sa kamay ng iba, huwag mong pag-isipan ang kasalukuyan, kundi ang nasa hinaharap; at matutuklasan mong siya ay naging pinagmumulan ng maraming biyaya para sa iyo, hindi lamang sa kasalukuyan kundi pati na rin sa darating na panahon.
- 115.** Kung paanong ang mapait na wormwood ay nakabubuti sa mga may hindi paggana ng pagtunaw, gayundin naman ay nakabubuti sa mga mainit ang ulo na tiisin ang mapait na kapighatian: sapagkat ang mga lunas na ito ay nagbabalik ng kalusugan sa una at nagdudulot ng pagsisisi sa huli.
- 116.** Kung ayaw mong magdusa ng kasamaan, huwag mo ring gawin ang kasamaan: sapagkat ang huli ay hindi maiiwasang sinusundan ng una. *'Sapagkat ang inihahasik ng tao, iyon din ang kanyang aanihin'* (Gal. 6:7).
- 117.** Naghahasik tayo ng kasamaan nang kusang-loob at inaani ito nang labag sa ating kalooban, nararapat lamang nating hangaan ang katarungan ng Diyos.
- 118.** May tiyak na pagitan ng paghahasik at pag-aani. Ngunit dahil dito, hindi tayo dapat mag-alinlangan na magkakaroon ng kabayaran.
- 119.** Kapag nagkakasala tayo, hindi ang katawan ang dapat sisihin, kundi ang isipan; sapagkat kung hindi nanguna ang isipan, hindi sana sumunod ang katawan.
- 120.** Ang lihim na salbahis ay mas masama kaysa sa mga lantaran na gumagawa ng kasamaan sa kapwa; kaya't siya ay mas masama at mas mabigat ang kaparusahan.
- 121.** Ang siyang nagbubuo ng mga pakana at lihim na gumagawa ng masama ay isang ahas, gaya ng sinasabi ng Kasulatan, *'nakaabang sa daan upang sumalakay at kumagat sa bukung-bukong ng kabayo'* (Gen. 49:17).

122. Ang sinumang, sa parehong oras, pumupuri sa isang bagay sa kapwa habang pinapagalitan siya para sa iba pa ay pinamumugaran ng kayabangan at inggit: sa pamamagitan ng papuri sinisikap niyang itago ang kanyang inggit, samantalang sa pamamagitan ng paggalait ay itinuturing niyang mas mabuti ang sarili kaysa sa kapwa.

123. Kung paanong hindi maaaring magpastol ng tupa at lobo nang sabay, gayon din ay hindi maaaring makatanggap ng awa ang sinumang kumikilos nang traydor sa kanyang kapuwa.

124. Ang sinumang lihim na pinaghalo ang sarili niyang kalooban sa utos ay isang mangingikil, gaya ng ipinapakita sa Aklat ng Karunungan, at *'dahil sa kakulangan ng kanyang pag-iisip ay magdurusa siya ng karamdaman at kahihyan'* (Kaw. 6:32–33).

125. Tulad ng tubig at apoy na hindi maghalo dahil magkasalungat sila, gayon din ang pagpapawalang-sala sa sarili at kababaang-loob ay magkasalungat sa isa't isa.

126. Ang naghahanap ng kapatawaran ng mga kasalanan ay umiibig sa kababaang-loob, ngunit ang nagkondena sa iba ay tinatakan (itinakda sa sarili) ang kanyang sariling masasamang gawa.

127. Huwag mong pabayaang anumang kasalanan na hindi nabayaran, gaano man ito kaliit, baka ito ang magdala sa iyo sa mas malalaking kasalanan.

128. Kung nais mong maligtas, mahalín mo ang tunay na salita (ang salita ng katotohanan tungkol sa iyong sarili) at huwag kailanman padalus-dalos na tanggihan ang pagsaway.

129. Ang salita ng katotohanan ay binago ang mga supling ng ahas at ipinakita sa kanila kung paano iwasan ang darating na galit (Matt. 3:7).

130. Ang siyang tumatanggap ng mga salita ng katotohanan ay tumatanggap kay Dios na Salita, sapagkat nasusulat, *'Ang sinumang tumatanggap sa inyo ay tumatanggap sa Akin'* (Matt. 10:40).

131. Ang lalaking paralisado, na ibinaba mula sa bubong, ay isang makasalanan, pinagsabihan ng mga tapat sa ngalan ng Diyos at, alang-alang sa kanilang pananampalataya, ay tumatanggap ng kapatawaran (ng mga kasalanan) (Lucas 5:19).

132. Mas mabuting ipanalangin ang kapuwa nang may paggalang at mabuting hangarin kaysa hatulan siya sa bawat kasalanan.

133. Ang tunay na nagsisisi ay pinagtatawanan ng mga hindi marunong. Ngunit ito ay tanda sa kanya na ang kanyang pagsisisi ay kaaya-aya sa Diyos.

134. *Pagsikapan mong pagtiisan ang lahat* (1 Cor. 9:25) at huwag kang tumigil (sa pagsisikap na ito) hanggang sa wasakin ng Panginoon ang binhi ng Babilonia.

135. Isipin mong may labindalawang pagnanasa ng kasamaan. Kung kusang-loob mong yakapin kahit isa sa mga ito, mapapalitan nito ang natitirang labing-isa.

136. Ang kasalanan ay isang nag-aalab na apoy. Kapag mas maraming panggatong ang inalis mo, mas lalo itong mamatay; kapag mas marami kang idinagdag, mas lalo itong mag-alab.

137. Kung ikaw ay napupuno ng kayabangan dahil sa papuri, asahan mo ang kahihyan; sapagkat, ayon sa Kasulatan, *'Ang sinumang magpapasikat sa kaniyang sarili ay papababain'* (Matt. 23:12).

138. Tanging kapag itinakwil na natin ang bawat kasalanan, pati na ang mga nagawa sa isip, saka pa lamang tayo magsisimula ng tunay na laban kontra sa mga pwersa ng ating mga pagnanasa.

139. Ang 'pagpapaalala' ay isang hindi kusang paggunita sa mga nakaraang kasalanan. Ang sinumang nagsusumikap pa (sa pakikipaglaban sa mga pagnanasa) ay nagsisikap na pigilan (ang ganitong kaisipan) na maging isang pagnanasa, samantalang ang sinumang nagwagi na rito ay pinuputol ang pinakamaagang pagkiwas nito.

140. Ang pag-uga ng puso ay isang kusang paggalaw ng puso na walang kasamang mga imahe⁵¹. Ito ay parang susi (na nagbubukas ng pinto ng puso para sa kasalanan); kaya naman, nagsusumikap ang mga bihasa na mahawakan ito sa mismong simula.

141. Kung saan tumatubo ang mga imahe ng kaisipan, doon (marahil) may naunang hilig: sapagkat ang galaw na isang inosenteng (kusang-loob na) impulso ay hindi sinasamahan ng mga imahe. Nangyayari na ang isa ay tumatakas mula rito na parang nagliliyab na uling na tumatakas mula sa apoy (o dahil nasunog na, o dahil natatakot masunog), samantalang ang iba ay hindi lumiliko mula rito hanggang sa sumiklab ang apoy⁵².

⁵¹ Isang paraphrase, dahil sa pagkakakompak ng pariralang Griyego.

⁵² Katulad ito ng sagot ng matanda sa tanong: 'Dapat bang payagan ang mga iniisip na pumasok?' 'Papasukin mo sila,' sasabihin niya, 'at pagkatapos ay labanan mo sila at paalisin mo sila.'

142. Huwag mong sabihin: 'Hindi ko nga ito hinahangad, ngunit dumarating pa rin ito (ang kaisipan).' Sapagkat, tiyak na kung hindi man ito mismo, ay tiyak na mahal mo ang mga sanhi nito.

143. Ang naghahanap ng papuri ay nasa kapangyarihan ng pagnanasa, at ang nagdadalamhati sa kapighatian na dumapo sa kanya ay tiyak na umiibig sa aliw.

144. Tulad ng mga platito sa timbangan, ang isip ng taong mahilig sa kaluguran ay hindi maaaring manatili sa isang panig. Minsan ay siya'y umiiyak at nagdadalamhati sa kanyang mga kasalanan; sa ibang pagkakataon naman, siya'y nakikipaglaban at nag-aaway sa kanyang kapwa, habol ang mga kaluguran.

145. Ang sinumang sumusubok sa lahat ng bagay at humahawak nang matatag sa mabuti ay, sa parehong paraan, tiyak na iiwasan ang lahat ng kasamaan (1 Tes. 5:21–22).

146. *Ang taong matiisin ay mayaman sa pagkaunawa* (Kaw. 14:29), gayundin ang nagpapakiling ng kaniyang tainga sa mga salita ng karunungan.

147. Kung walang pag-alala sa Diyos, hindi maaaring maging totoo ang kaalaman. Kung wala ang una, ang huli ay mali.

148. Para sa mga matigas ang puso, walang silbi ang salita ng pinakamalalim na kaalaman, sapagkat kung walang takot, hindi niya tinatanggap ang mga paghihirap ng pagsisisi.

149. Para sa mga mapagkumbaba, ang salita ng pananampalataya (tungkol sa mga aliw ng pananampalataya) ay angkop, sapagkat hindi nila tinutukso ang mahabang-pasensya ng Diyos at hindi sila natataboy ng madalas na paglabag (sa kalooban o mga utos ng Diyos).

150. Huwag mong sisihin ang taong matigas ang ulo dahil sa kanyang kayabangan, kundi ipakita mo sa kanya ang pasanin ng darating na kahihiyan; sapagkat sa ganitong paraan ay mas madaling tanggapin ng isang matalinong tao ang pagsaway (sa kanyang sarili).

151. Ang hindi umiibig sa pagsaway ay tiyak na kusang nalulunod sa kanyang mga pagnanasa, samantalang ang umiibig dito ay malinaw na iniwasan ang mga tukso nito.

152. Huwag mong hangarin marinig ang panlilinlang ng iba, sapagkat sa paggawa nito, ang mga katangian ng panlilinlang na iyon ay naitatatak din sa atin.

153. Nang marinig mo ang masasamang salita, magalit ka sa sarili mo, hindi sa nagsalita; sapagkat mapanlinlang ang tainga ng masamang tao, gayundin ang kanyang tugon⁵³.

154. Kung sakaling makita ng sinuman ang sarili sa gitna ng mga taong nag-uusap nang walang kabuluhan, ituring nilang sila'y nagkasala rin sa ganoong usapan, kung hindi man sa kasalukuyan, sa nakaraan (dahil nakipag-usap na rin sila sa kanila noon).

155. Kung makita mong may mapanlait na pumupuri sa iyo, asahan mong babatikusin ka niya sa ibang pagkakataon.

156. Ituring ang kasalukuyang kalungkutan bilang katumbas ng mga darating na biyaya, at hindi kailanman hihina ng kawalang-pakialam ang iyong determinasyon.

157. Kung pupurihan mo ang isang tao bilang mabuti dahil sa materyal na kaloob, bukod sa Diyos (nakakalimot na ito ay gawa ng Providensiya ng Diyos), pagkatapos ay ang taong iyon mismo ang magiging masama sa iyo.

158. Ang bawat biyaya ay nagmumula sa Panginoon ayon sa Kaniyang kalooban, at ang mga nagdadala nito sa atin ay mga tagapagdala ng biyaya.

159. Tanggapin nang may pantay na pag-iisip ang pagkakaugnay ng mabuti at masama; dahil dito, sa huli ay ilalayo ng Diyos ang mga anomalya ng mga pangyayari sa iyong buhay.

160. Ang pagkakaiba-iba ng mga di-kusang iniisip ay hindi sinasadyang nagdudulot din ng pagbabago sa sariling kaisipan. At sa panlabas na saklaw, pinapantay ng Diyos ang di-kusang iniisip at ang kusang iniisip.

161. Ang pandama (panlabas na kalagayan) ay bunga ng intelektwal (panloob na kaayusan), na nagdudulot, ayon sa kautusan ng Diyos, ng nararapat (sa bawat isa ayon sa kanilang halaga).

162. Kapag ang puso ay puno ng pagnanasa sa mga kasiyahan, sumusulpot ang mapaminsalang mga kaisipan at salita. Tulad ng pagkilala natin sa paglilibay ng bagay (sa loob) sa pamamagitan ng usok nito.

163. Manatili sa iyong puso kasama ang iyong isipan, at hindi ka maaabala ng mga tukso; ngunit kung aalis ka roon, tiisin mo ang anumang dumating sa iyo.

164. Manalangin ka na huwag kang matukso; ngunit kapag ito'y dumating, tanggapin mo itong parang sarili mo, hindi bilang isang bagay na dayuhan.

⁵³ Totoo, ito ay isang kasabihan, ngunit malinaw ang diwa. Ang pariralang Latin: 'pravarum enim rerum avditor, pravus evadit nuntius.' Ang nakikinig sa masasamang bagay ay siya ring masama, at gayundin ang tagapaghatid.

165. Ilingid mo ang isip mo sa lahat ng pagmamahal sa sarili, at makikita mo ang mga panlilinlang ng diyablo.
166. Ang sinumang nag-aangkin na nakikita ang lahat ng mga panlilinlang ng diyablo, nang hindi alam kung paano, ay nagtataas ng sarili bilang perpekto.
167. Kapag ang isip ay napalaya mula sa pag-aalala sa mga bagay na pang-katawan, nakikita nito ang mga panlilinlang ng kaaway ayon sa antas ng kalayaang iyon.
168. Ang sinumang nadadala ng mga iniisip ay nabubulag nito at nakikita ang mga gawa ng kasalanan, ngunit hindi nakikita ang mga sanhi nito.
169. Nangyayari na ang isang tao, habang sa panlabas ay tinutupad ang isang utos, ay (sa kalooban) alipin ng pagnanasa at sinisira ang isang mabuting gawa sa pamamagitan ng masasamang kaisipan.
170. Nang payagan mong mag-ugat sa iyong kalooban ang binhi ng kasalanan (sa pamamagitan ng pagtatago ng isang kaisipan), huwag mong sabihin, 'Hindi ako nito matatalo' – sapagkat sa lawak ng iyong pagpapayag dito, sa ganoong lawak ay talo ka na nito.
171. Lahat ng bagay na nabubuo ay nagsisimula sa maliit at, habang unti-unting pinapakain, lumalaki.
172. Ang patibong ng kasalanan ay isang lambat na maraming hibla. Sinumang bahagyang masangkot dito at hindi mag-ingat ay agad na lubos na mahuhuli nito.
173. Huwag mong hangarin marinig ang kapahamakan ng iyong mga kaaway, sapagkat ang sinumang kusang-loob na nakikinig sa ganoong usapan ay agad na aanihin ang bunga ng kanyang sariling kalooban.
174. Huwag mong isipin na ang bawat kapighatian ay dumarating sa tao dahil sa kanilang mga kasalanan. Sapagkat may ilan na nagpapalugud sa Diyos, ngunit nakararanas pa rin ng pagsubok. At nasusulat hindi lamang na '*ang masasama at ang walang-batas ay itataboy*' (Awit 36:28), kundi gayundin na '*ang mga nagnanais mamuhay nang banal kay Cristo Jesus ay pahihirapan*' (2 Timoteo 3:12).
175. Sa panahon ng kalungkutan, mag-ingat sa mga taksong dulot ng laman. Sapagkat nangangako ito ng ginhawa sa kalungkutan, madaling matukso ang tao na tanggapin ito.
176. May ilan na tinatawag na matalino ang mga marunong magpamahala nang matalino sa kanilang mga makamundong pagnanasa, ngunit ang tunay na matalino ay yaong nakapangibabaw sa kanilang sariling mga pagnanasa.
177. Bago mo tuluyang napuksa ang kasamaan (mga pagnanasa), huwag mong pakinggan ang iyong puso; sapagkat kung ano man ang itinanim sa loob nito, ganoon ang mga hilig na hihingin nito.
178. Tulad ng kung paanong ang ilang ahas ay matatagpuan sa gubat samantalang ang iba ay lihim na nagkukubli sa mga bahay, ganoon din ang mga pagnanasa: ang ilan ay haka-haka lamang (nagaganap sa isipan), samantalang ang iba ay aktibong nakakaapekto (nagpapakita sa mga gawa at nagtatago sa mga ito), bagaman nangyayari na sila ay nagbabago mula sa isang anyo patungo sa iba.
179. Kapag nakita mong ang nasa loob mo ay nabigkis sa masiglang galaw at hinihila ang tahimik na isipan patungo sa pagnanasa, alamin mong noong nakaraan ay abala ang isipan dito, pinagana ito at itinanim sa puso.
180. Hindi nabubuo ang ulap nang wala ang hininga ng hangin, at hindi rin isinisilang ang pagnanasa nang wala ang pag-uga ng mga kaisipan.
181. Kung, ayon sa itinuturo ng Kasulatan, hindi na tayo kumikilos ayon sa kalooban ng laman, kung gayon, sa tulong ng Panginoon, pati na yaong dati'y itinanim sa atin (ang mga pagnanasa ng kaluluwa at masasamang gawi) ay titigil sa pag-abala sa atin.
182. Ang mga imaheng nakaugat sa isip ay mas masama at mas makapangyarihan kaysa sa mga purong mental, ngunit ang huli ang nauuna at siyang sanhi ng mga ito.
183. May kasamaan na, nagmumula sa puso, ay humahawak sa atin dahil sa matagal nang pagkakaugnay at pagsang-ayon ng puso dito; at may kasamaan na nakikipaglaban sa isipan dahil sa mga pang-araw-araw na pangyayari.
184. Hinuhusgahan ng Diyos ang mga gawa ayon sa hangarin. '*Nawa'y ipagkaloob sa inyo ng Panginoon,*' wika Niya, '*ayon sa puso ninyo*' (Awit 19:5),
185. Ang sinumang hindi manatili nang may budhing-diyos sa pagninilay ay hindi tatanggap kahit ng pisikal na paggawa alang-alang sa kabanalan.
186. Ang budhi ay isang likas na aklat (ng mga utos ng Diyos): ang sinumang masigasig na nagbabasa nito ay tumatanggap ng mga karanasan ng banal na paghahabi.

187. Ang sinumang hindi kusang-loob na nagsasagawa ng mga paghihirap para sa katotohanan (sa pagtatanggol nito) ay parurusahan nang mas mabigat pa sa pamamagitan ng mga pangyayaring wala sa kanyang kontrol.

188. Ang sinumang, matapos malaman ang kalooban ng Diyos, ay tinutupad ito ayon sa kanyang makakaya, ay iiwas sa malalaking pagsubok sa pamamagitan ng maliliit na pagsisikap.

189. Ang sinumang nagsisikap na malampasan ang mga tukso nang walang panalangin at pagtitiis ay hindi matataboy ang mga ito, kundi lalo pang malalagay sa bitag ng mga ito.

190. Ang Panginoon ay nakatago sa Kaniyang mga utos at matatagpuan Siya ng mga naghahanap sa Kaniya ayon sa kanilang pagtupad sa mga ito.

191. Huwag mong sabihin: 'Tinupad ko ang mga utos, ngunit hindi ko pa rin nahanap ang Panginoon.' Lahat ng naghahanap sa Kanya nang may katotohanan ay makakamtan ang kapayapaan.

192. Ang kapayapaan ay kaligtasan mula sa mga pagnanasa, na hindi makakamtan nang wala ang gawa ng Banal na Espiritu.

193. Ang pagtupad sa isang utos ay isang bagay, at ang birtud ay isa pa, bagaman ang bawat isa ay kumukuha ng inspirasyon para sa kabutihan mula sa isa pa.

194. Ang pagtupad sa isang utos ay tinutukoy bilang pagsasagawa ng inatas na gawain, samantalang ang birtud ay yaong kalagayan ng puso na kung saan ang nagagawa ay tunay na kaaya-aya sa Diyos.

195. Tulad ng materyal na kayamanan, bagaman iisa sa diwa, ay marami sa mga bagay na pinagkakakitaan, gayon din ang birtud na iisa sa diwa, ngunit nagpapakita ng sarili sa maraming gawa.

196. Ang sinumang walang gawa ngunit marunong magsalita at magbigay ng mga salita (mga talumpati tungkol sa pamumuhay) ay mayaman sa kasamaan, at ang *'kaniyang mga pagsisikap'*, ayon sa Kasulatan, *'ay napupunta sa bahay ng mga dayuhan'* (Kaw. 5:10).

197. *'Lahat ay susuko sa ginto,'* sabi ng Kasulatan (Eclesiastes 10:19). Ngunit sa biyaya ng Diyos, ang buhay ng isip (ang buhay na espirituwal) ay mamamahalaan.

198. Ang mabuting konsiyensya ay nakakamit sa pamamagitan ng panalangin, at ang dalisay na panalangin sa pamamagitan ng mabuting konsiyensya. Sa kanilang likas na katangian, magkaugnay ang mga ito.

199. Ginawa ni Jacob para kay Jose ang isang balabal na maraming kulay. At ipinagkakaloob ng Panginoon sa mga mapagkumbaba ang kaalaman ng katotohanan, gaya ng nakasulat: *'Ituturo ng Panginoon sa mga mapagkumbaba ang kaniyang mga daan'* (Awit 24:9).

200. Laging gumawa ng mabuti ayon sa iyong makakaya, at kapag may pagkakataon kang gumawa pa, huwag kang magpapigil; sapagkat *'ang lumilingon,'* sabi ng Panginoon, *'ay hindi angkop sa Kaharian ng Diyos'* (Lucas 9:62).

4. Sa mga nag-iisip na sila'y matutuwid sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, 226 kabanata⁵⁴

1. Sa mga sumusunod na kabanata, ang kahinaan ng pananampalataya ng mga namumuhay nang matuwid sa panlabas lamang ay inilantad ng mga tunay na nananampalataya at tapat na nakakakilala sa katotohanan.

2. Ang Panginoon, na nagnanais ipakita na bagaman ang bawat utos ay dapat tuparin, ang pagiging anak bilang mga anak na lalaki ay ibinibigay pa rin sa mga tao sa pamamagitan ng Kanyang dugo, ay nagsabi: *'Kapag nagawa ninyo ang lahat ng iniutos sa inyo, sabihin ninyo, "Kami ay mga hindi karapat-dapat na alipin; sapagkat ginawa namin ang aming nararapat na gawin"'* (Lucas 17:10). Kaya, ang Kaharian ng Langit ay hindi gantimpala para sa mga gawa, kundi biyaya ng Panginoon, na inihanda para sa Kanyang mga tapat na lingkod.

3. Ang isang alipin ay hindi hinihiling ang kalayaan bilang gantimpala, kundi naglilingkod nang kusang-loob, bilang isang may utang, at hinihintay ito bilang isang kaloob ng biyaya.

4. *'Si Cristo'y namatay para sa ating mga kasalanan, ayon sa mga Banal na Kasulatan'* (1 Cor. 15:3), at nagkakaloob ng kalayaan sa mga tapat na naglilingkod sa Kanya. Sapagkat sinasabi Niya: *'Magaling!'*

⁵⁴ Ang salungat nito ay hindi ang pananampalataya, kundi ang saloobin ng puso, na siyang pinagmumulan ng mga gawa ng isang tao.

Mabuti at tapat na alipin; naging tapat ka sa kaunti, itatalaga kita sa marami. Pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon' (Matt. 25:23).

5. Hindi pa siya tapat na lingkod na umaasa lamang sa kaalaman, kundi ang sumasampalataya sa pamamagitan ng pagsunod kay Cristo, na siyang nagbigay ng mga utos.

6. Ang siyang nagpapalagalang sa Panginoon ay ginagawa ang iniuutos, at kung siya'y magkasala sa anumang paraan o sumuway sa Kaniya, tinatanggap niya bilang nararapat ang anumang parusang matatanggap niya para rito.

7. Maging mausisa at masigasig, sapagkat ang kaalaman lamang ay nagpapalalo sa isang tao.

8. Ang mga tukso, na dumarating sa atin nang hindi inaasahan sa pamamagitan ng probidensiya ng Diyos, ay nagtuturo sa atin na maging masigasig at hindi sinasadyang humahantong sa atin sa pagsisisi.

9. Ang mga pagsubok na dumarating sa tao ay bunga ng kanilang sariling masasamang gawa. Ngunit kung titiisin natin ang mga ito nang may panalangin, makakatanggap tayo muli ng pagdami ng mga biyaya.

10. Ang ilan, nang purihin dahil sa kanilang kabutihan, ay nagalak dito at inakala na ang tamis ng kayabangan ay isang aliw (mula sa itaas). Ang iba naman, nang masumpa sa kasalanan, ay nagdamdam, at itinuring ang nakapagpapagaling na pighating ito bilang gawa ng malisyang kaaway.

11. Ang mga taong, dahil sa kanilang mga gawa, ay nagpapasikat sa sarili kaysa sa mga hindi gaanong masigasig, ay tama ngang iniisip na mapananagot nila ang kanilang sarili sa pamamagitan ng kanilang panlabas na gawa; ngunit tayo, na umaasa lamang sa kaalaman, at minamaliit ang mga walang alam, ay mas hangal pa kaysa sa kanila.

12. Ang kaalaman na walang gawa ay hindi pa matatag, kahit na ito ay totoo. Ang mga gawa ang nagsisilbing kumpirmasyon ng lahat ng bagay.

13. Madalas, ang kaalaman (tungkol sa isang bagay) ay nababalutan ng ulap dahil sa pagpapabaya sa mismong gawa. Sapagkat ang mga gawaing ganap na pinababayaan ay, unti-unti, naglalaho sa alaala.

14. Hinimok tayo ng Kasulatan na kilalanin ang Diyos sa pamamagitan ng pangangatwiran upang matugunan Niya nang wasto sa pamamagitan ng ating mga gawa.

15. Kapag tinutupad natin ang mga utos nang hayag, bagaman tumatanggap tayo ng isang bagay na espesyal mula sa Panginoon bilang kapalit, nakakakuha tayo ng kapakinabangan alinsunod sa layunin ng ating sariling kalooban.

16. Ang sinumang nagnanais na gumawa ng isang bagay ngunit hindi makagawa ay nakatayo sa harap ng Diyos, ang Nakakakilala ng mga Puso, na parang nagawa na niya ito. Dapat itong maunawaan kapwa kaugnay ng mabuti at kaugnay ng masama.

17. Ang isip, kahit na walang katawan, ay nakagagawa ng maraming kabutihan at maraming kasamaan, samantalang ang katawan, kung walang isip, ay wala itong magawa. Sapagkat ang mga pasya ng malayang kalooban ay nauna sa kilos.

18. Ang ilan, bagaman hindi nila tinutupad ang mga utos, ay inakala nilang wasto ang kanilang pananampalataya; ang iba naman, habang tinutupad ang mga ito, ay inaasahan ang kaharian bilang nararapat na gantimpala. Pareho silang nagkakamali tungkol sa katotohanan.

19. Ang isang panginoon ay walang obligasyong gantimpalaan ang kaniyang mga alipin, gayunpaman, kahit ang mga hindi naglilingkod nang matuwid ay hindi tumatanggap ng kalayaan.

20. Kung namatay ang Cristo para sa atin, at *'hindi na tayo nabubuhay para sa ating sarili, kundi para sa Kaniya na namatay at muling nabuhay para sa atin'* (2 Cor. 5:15), malinaw na inialay natin ang ating sarili na paglingkuran Siya hanggang kamatayan. Paano nga ba natin ituturing ang pagiging anak bilang nararapat na gantimpala?

21. Si Cristo ay Panginoon ayon sa kanyang kalikasan at Panginoon ayon sa kaayusan ng kaligtasan, sapagkat Nilikha Niya tayo—ang mga buhay—at tinubos Niya ang mga namatay sa kasalanan sa pamamagitan ng Kanyang sariling dugo, at ipinagkaloob Niya ang biyaya sa mga nananampalataya sa ganitong paraan.

22. Kapag naririnig mo ang mga salita ng Kasulatan na ang Panginoon ay magbibigay-gantimpala sa bawat tao ayon sa kanilang mga gawa (Awit 61:13), huwag ninyong isipin na ang mga gawa (sa kanilang sarili) ay karapat-dapat sa Gehenna o sa Kaharian, kundi na gagantimpalaan ni Cristo ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa ng kawalang-paniwala sa Kanya o ng pananampalataya, bilang Diyos na ating Lumikha at Manatubos, at hindi bilang Siya na nagtitimbang ng mga bagay (i.e. mga gawa at gantimpala).

23. Tayo na ipinagkalooban ng pagiging karapat-dapat sa paliligo ng muling pagsilang ay gumagawa ng mabubuting gawa hindi para sa gantimpala, kundi upang mapanatili ang kadalisayang ipinagkaloob sa atin.

24. Ang bawat mabuting gawa na ginagawa natin sa pamamagitan ng ating sariling likas na kakayahan, bagaman maaari tayong ilayo nito sa kabaligtaran nito (ibig sabihin, isang masamang gawa), ay hindi, nang walang biyaya, magdudulot ng ating kabanalan.

25. Ang may pagpipigil sa sarili ay umiwas sa kasaganaan sa pagkain; ang hindi makasarili ay sa kasakiman; ang tahimik ay sa labis na pagsasalita; ang dalisay ay sa pagkahilig sa makamundong ligaya; ang malinis sa pakikipagtalik ay sa pakikipagbalakan; ang kontento sa kanilang mayroon ay sa kasakiman; ang mapagkumbaba ay sa pagkabagabag (galit); ang mapagkumbaba mula sa kayabangan, ang masunurin mula sa pagsuway, ang nagsisisi sa sarili mula sa pagpapanggap; gayundin, ang nananalangin ay lumalayo sa pag-aalinlangan, ang kusang-loob na pulubi mula sa pag-iipon ng kayamanan, ang nagkikumpisal mula sa apostasiya, at ang martir mula sa idolatriya. Nakikita mo ba kung paanong ang bawat birtud, na isinasabuhay hanggang sa kamatayan, ay hindi iba kundi isang pagtalikod sa kasalanan; at ang pagtalikod na ito sa kasalanan ay likas, hindi isang bagay na maaaring ipagkaloob para sa kaharian?

26. Ang tao ay halos hindi napapanatili ang likas sa kaniya, samantalang si Cristo, sa pamamagitan ng krus, ay nagkaloob ng pagiging anak.

27. May partikular na utos at may pangkalahatang (sumasaklaw sa lahat) na utos. Sapagkat sa isang pagkakataon ay inuutusan ang isang tao na magbigay sa mga nangangailangan nang kaunti-kaunti, samantalang sa iba ay inuutusan siyang isuko (agad) ang lahat ng kanyang pag-aari.

28. May gawa ng biyaya na hindi makilala ng isang bata (sa espiritwal na edad), at may gawa ng kasamaan (ang kaaway), na kahawig ng katotohanan. Pinakamabuting huwag masyadong magtagal⁵⁵ sa ganitong mga gawa, dahil sa takot na mailigaw, at huwag ding husgahan ang mga ito, sapagkat maaaring may katotohanan sa mga ito; kundi dalhin ang lahat ng bagay sa Diyos nang may pag-asa, sapagkat Nalaman Niya ang kapakinabangan ng pareho.

29. Ang nagnanais na tumawid sa dagat ng isipan ay dapat maging matiisin, mapagkumbaba at pantas, mapagbantay, at may pagpipigil sa sarili. Ngunit kung pipilitin niyang simulan ang pagsisikap na ito nang wala ang apat na katangiang ito, pahihirapan lamang niya ang kanyang puso at hindi makatawid.

30. Ang katahimikan ay pagputol sa lahat ng kasamaan. Kung, higit pa rito, ito ay sinamahan ng apat na birtud sa panalangin, walang mas mabuting tulong o mas maikling daan patungo sa kawalan ng pagnanasa kaysa rito (na kaayusan).

31. Hindi maaaring makamit ang katahimikan ng isip nang wala ang katawan, at hindi rin maaaring linisin ang pagitan ng mga ito nang walang katahimikan at panalangin.

32. Ang laman ay nag-uudyok ng pagnanasa laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman (Gal. 6:17); ngunit ang mga naglalakad ayon sa Espiritu ay hindi tinutupad ang mga pagnanasa ng laman.

33. Hindi ganap ang panalangin kung walang pagtawag sa isip. Dinirinig ng Panginoon ang isip na nananalangin nang buong pansin.

34. Ang isip na nananalangin nang buong pansin ay nagpapabali sa puso. *'Ang pusong nabali at nagpapakumbaba, O Diyos, hindi mo wawalan ng kabuluhan'* (Salmo 50:19)

35. At ang panalangin ay tinatawag na isang birtud, bagaman ito ang ina ng mga birtud, sapagkat ipinapanganak nito ang mga ito sa pamamagitan ng pagkakaisa kay Kristo.

36. Anumang ating gawin nang walang panalangin at mabuting pag-asa ay magiging mapaminsala at (sa pinakamababa) ay hindi ganap.

37. Kapag narinig mo na 'ang huli ay magiging una, at ang una ay huli' (Matt. 19:30), unawain mong tumutukoy ito sa mga may taglay na birtud at sa mga may taglay na pag-ibig. Sapagkat bagaman ang pag-ibig ang huli sa hanay ng mga birtud, sa merito ito ang una sa lahat, at iniwan ang lahat ng nauna rito.

38. Kapag sumapit ang kawalan ng pag-asa, maging sa panahon ng panalangin o bilang bunga ng sari-saring panlilinlang ng kaaway, alalahanin ang Exodo at ang matinding paghihirap. Ngunit mas mabuting kumapit sa Diyos sa pamamagitan ng panalangin at pag-asa kaysa mag-isip-isip tungkol sa mga panlabas na bagay, kahit na ito ay kapaki-pakinabang.

39. Walang isang birtud na mag-isa ang nagbubukas ng pintuan ng ating kalikasan (tingnan ang Mga Kabanata 224 at 225), maliban kung ang lahat ay magkakasunod na nakasalalay sa isa't isa.

40. Ang taong kumakain ng kaisipan ay walang pagpipigil; sapagkat kahit na kapaki-pakinabang ang mga ito, hindi ito maaaring maging mas kapaki-pakinabang kaysa sa pag-asa.

⁵⁵ Isang kasabihang Griyego ang sumasalamain sa ideyang ito: gaya ng pagtitig ng isang tao sa kanyang sariling kasuotan sa salamin.

41. Ang bawat kasalanan ay humahantong sa kamatayan maliban kung ito ay nililinis ng pagsisisi. Kahit pa man ang isang santo ay manalangin para sa iba dahil sa ganoong kasalanan, hindi pakinggan ang panalangin.

42. Ang siyang nagsisisi nang wasto ay hindi naghahanap ng pagbibigay-katwiran sa kanyang mga nakaraang kasalanan, kundi naghahangad na pakalmahin ang Diyos sa pamamagitan ng mga ito.

43. Dapat sana ay ginagawa natin araw-araw ang bawat mabuting gawa na kaya ng ating kalikasan. Ano nga ba ang iaalay natin sa Diyos bilang kabayaran sa kasamaan na dati nating nagawa?

44. Gaano man karami ang ating mapapalago na birtud ngayon, ito ay isang simpleng paghatol lamang sa ating dating kapabayaan, at hindi isang kabayaran (sa Diyos para rito).

45. Ang taong pinakukulba ang diwa (na nagdadalamhati sa kanyang mga kasalanan) ngunit payapa ang laman (na tinutustusan ang katawan sa lahat ng paraan) ay parang siya'y pinahihirapan ang sarili sa katawan (na itinataggi sa katawan ang lahat ng bagay) samantalang ang kanyang isip ay nagkakawag-kawag.

46. Ang kusang-loob na paghihirap sa parehong aspekto (katawan at espiritu) ay magkatuwang na nagpapalakas sa isa't isa: ang espirituwal ay nagpapalakas sa pisikal, at ang pisikal ay nagpapalakas sa espirituwal; ngunit ang kanilang paghihiwalay ay mas masahol at mas mabigat (kaysa sa kanilang mga paghihirap).

47. Isang dakilang birtud ang tiisin ang dumarating sa atin at, ayon sa salita ng Panginoon, mahalin ang kapwa na nagmamuhod sa atin.

48. Ang tanda ng taos-pusong pag-ibig ay ang pagpapatawad sa mga pagkakasala. Ganito inibig ng Panginoon ang mundo.

49. Imposibleng patawarin mula sa puso ang mga kasalanan ng sinuman nang walang tunay na kaalaman, sapagkat ipinapakita nito sa lahat na ang dumarating sa kanila ay bunga ng kanilang sariling gawa.

50. Hindi ka mawawalan ng anumang inilaan mo para sa Panginoon, sapagkat sa takdang panahon ay babalik ito sa iyo nang marami (dinami).

51. Kapag nakakalimot ang isip sa layunin ng kabanalan, nagiging walang silbi ang panlabas na gawa ng kabutihan.

52. Kung ang kakulangan sa pag-iingat (hindi ng iba, kundi ng sarili) ay nakasasama sa bawat tao, gaano pa kaya sa mga nagpasyang mamuhay nang payak.

53. Ipakita mong ikaw ay isang taong matalino sa pamamagitan ng iyong mga gawa, sapagkat walang salitang mas matalino kaysa sa gawa.

54. Ang mga pagsisikap sa pagtitimpi para sa kabanalan ay susundan ng paghahain ng panalangin. Malalaman ito mula sa batas ng Diyos at mula sa budhi ng tao.

55. Isang tao ang nagkaroon ng kaisipan at nanatili rito nang hindi ito sinuri; ang isa naman, nang magkaroon nito, sinubok ito laban sa katotohanan. Ang tanong: alin sa kanila ang kumilos nang may higit na kabanalan?

56. Ang pagtitiis sa paghihirap at hindi pagsisi sa iba sa sariling kapahamakan ay tunay na karunungan.

57. Ang gumagawa ng mabuti habang naghahanap ng gantimpala ay hindi nagsisilbi sa Diyos, kundi sa kanyang sariling kalooban.

58. Ang nagkasala ay hindi makatakas sa kaparusahan maliban sa pamamagitan ng pagsisisi na katumbas ng kasalanan.

59. May ilan na nagsasabing hindi tayo makagagawa ng mabuti hangga't hindi pa natin epektibong natatanggap ang biyaya ng Banal na Espiritu (at ito ay hindi tama).

60. Ang mga taong ang kalooban ay laging nakatuon sa pagbibigay-lugod sa sarili ay tumatanggi na gawin kahit ang nasa kanilang makakaya, sa palusot na walang tulong mula sa itaas.

61. Ang mga nabinyagan kay Cristo ay misteryosong binigyan na ng biyaya, ngunit ito ay nagkakaroon ng konkretong bisa kapag tinutupad ang mga utos. Bagaman ang biyayang ito ay hindi tumitigil na tumulong sa atin nang lihim, nasa kapangyarihan pa rin natin na gawin o hindi gawin ang mabuti ayon sa ating sariling malayang kalooban.

62. Una, banal nitong ginigising ang budhi, kaya naman kahit ang mga salarin, nang magsisi, ay nagkamit ng pabor sa Diyos.

63. Muli, madalas itong nakatago sa pagtuturo ng kapwa; paminsan-minsan ay sumusunod ito sa isang kaisipan habang nagbabasa at tinuturuan ang isipan ng katotohanan sa pamamagitan ng isang likas na bunga (na nagmumula sa kaisipang iyon). Kaya, kung hindi natin itinatago ang biyayang ito sa mga ganoong

partikular na pagkakataon at iba pa kung saan ito ipinagkakaloob (ibig sabihin, kung susundin natin ang hinihikayat ng biyaya), makakapasok tayo nang tunay sa kagalakan ng Panginoon (ituturing tayong karapat-dapat sa aktibong biyaya).

64. Ang sinumang naghahanap (umaasang matanggap) ng aktibong biyaya ng Banal na Espiritu bago tuparin ang mga utos ay parang alipin na binili ng pera na, sa mismong sandaling nabili, ay hinahangad na ipasa sa kanya ang kanyang kalayaan kasama ang bayad para sa kanya.

65. Ang sinumang nakatuklas na ang panlabas na kapahamakan ay nangyayari ayon sa katarungan ng Diyos, sa paghahanap sa Panginoon, ay nakatagpo ng kaalaman sa katuwiran.

66. Kung, alinsunod sa Kasulatan, *'tandaan mo na ang mga daan ng Panginoon ay nasa buong lupa'* (Awit 104:7), magiging guro sa iyo ng kaalaman tungkol sa Diyos ang bawat pangyayari.

67. Ang bawat tao ay tumatanggap ng nararapat sa kaniya (ang nararapat sa kaniyang ginawa) ayon sa kaniyang panloob na kalikasan, ngunit ang mga detalye kung paano tumutugma ang mga panlabas na pangyayari sa panloob na kalagayan ng bawat tao ay tanging ang Diyos lamang ang nakakaalam.

68. Kapag nakaranas ka ng anumang kahihyan sa kamay ng mga tao, agad mong isipin ang gantimpala ng *'kaluwalhatian na nagmumula sa Diyos'* (Juan 5:44), at sa ganitong paraan ay mananatiling malaya ka sa dalamhati at kalituhan kahit sa kahihyan, at mananatiling tapat at walang kapintasan kapag dumating ang kaluwalhatian.

69. Kapag pinupuri ka ng mga tao, sa biyaya ng Diyos, huwag (sadyang) magdagdag ng anumang mapagkunwari sa hatol ng Panginoon, baka mabago ang lahat at maranasan mo ang kabaligtaran (kahihyan).

70. Hindi tutubo ang buto kung walang lupa at tubig, gayundin ay hindi makakakuha ng anumang benepisyo ang tao kung walang kusang paggawa at banal na pakikialam.

71. Hindi maaaring bumuhos ang ulan kung walang ulap, at hindi rin maaaring akitin ang Diyos kung walang malinis na budhi.

72. Huwag mong tanggiin ang pagkatuto, kahit na ikaw ay napakatalino. Sapagkat ang kaayusan ng Diyos ay mas kapaki-pakinabang kaysa sa ating karunungan.

73. Kapag, dahil sa anumang uri ng pagbibigay-lugod sa sarili, ang puso ay lumihis sa landas ng pagpipigil sa sarili, ito ay nagiging, tulad ng isang napakabigat na bato na iginugulong pababa sa isang madulas na dalisdis, hindi mapigilan.

74. Tulad ng isang batang baka na walang karanasan, na tumatakbo mula sa isang tumpok ng damo patungo sa isa pa, ay natitisod sa isang lugar na matarik ang dalisdis sa magkabilang gilid (sa kanan at kaliwa), ganoon din ang kalagayan ng kaluluwa, na unti-unting naliligaw ng kanyang mga iniisip (mula sa kanyang wastong kaayusan at pokus).

75. Kapag ang isip, na pinatibay sa Panginoon, ay inilalayo ang kaluluwa mula sa matagal nang masamang gawi, noon ang puso ay, na parang pinapatay ng mga tagapatay, pinapatay ng isip at pagnanasa, na hinihila ito rito't roon.

76. Tulad ng mga naglalayag sa dagat na umaasa sa kita na kusang-loob na tinitii ang matinding init ng araw, gayon din naman ang mga nagmamahal sa kabutihan ay nagmamahal sa pagsaway. Ang mga una ay nakikipaglaban sa hangin, at ang mga huli naman ay sa kanilang mga pagnanasa.

77. Tulad ng *'pag-takas sa taglamig o sa Sabado'* (Matt. 24:20) na nagdudulot ng karamdaman sa katawan at karumihan (sa katonayan, kahihyan) sa kaluluwa, gayundin ang pag-udyok ng mga pagnanasa sa isang matandang katawan at isang banal na kaluluwa (sa katauhan ng banal na orden).

78. Walang sinumang kasing-buti at kasing-maawain ng Panginoon, subalit hindi Niya pinapatawad ang mga kasalanan ng mga hindi nagsisisi.

79. Marami sa atin ang nagdadalamhati sa ating mga kasalanan, subalit kusang-loob nating pinananatili sa ating sarili ang mga sanhi nito.

80. Ang mole, na naghuhukay sa ilalim ng lupa, dahil bulag, ay hindi makita ang mga bituin; at ang hindi mananampalataya (sa Diyos) tungkol sa panandalian ay hindi rin makapaniwala sa walang hanggan.

81. Bilang biyaya bago ang lahat ng iba pang biyaya, ipinagkaloob ng Diyos sa sangkatauhan ang kaalaman sa katotohanan, na una sa lahat ay nagtuturo sa mga tumatanggap nito na maniwala sa Kanya na nagkaloob nito.

82. Kapag ang isang makasalanang kaluluwa ay hindi tinatanggap ang mga pagsubok na nararanasan nito (hindi napapabalik-loob ng mga ito), sinasabi ng mga Anghel tungkol dito: *'Sinubukan naming pagalingin si Babilonia, ngunit hindi siya gumaling'* (Jer. 51:9).

83. Ang isip na nakakalimot sa tunay na kaalaman ay nakikipagdigma sa mga tao, itinuturing na kapaki-pakinabang ang nakasasama sa sarili.

84. Tulad ng apoy na hindi mapapatay sa tubig, gayundin ay hindi maaaring mag-ugat ang anumang masamang kaisipan sa isang pusong mapagmahal sa Diyos. Sapagkat ang bawat taong mapagmahal sa Diyos ay masipag, at ang kusang paggawa ay sa kanyang likas na katangian ang kaaway ng kahalayan.

85. Ang isang pagnanasa, na kusang-loob na pinapalago sa kaluluwa sa pamamagitan ng kilos, ay sumisiklab nang marahas sa loob ng nagmamahal dito, kahit na hindi niya ito ninanais.

86. Minamahal natin ang mga sanhi ng hindi kusang-loob na mga iniisip: ang mga bagay na pinagmumulan nito; ngunit sa kaso ng kusang-loob na mga iniisip, malinaw na minamahal natin ang mismong mga bagay na iyon.

87. Ang kayabangan at pagmamayabang ang sanhi ng paninirang-puri, samantalang ang kasakiman at pagkamapuri ang sanhi ng kawalang-habag at pagpapanggap.

88. Kapag nakita ng diyablo na nagsimulang manalangin nang taos-puso ang isip, siya ay nagdudulot ng malalaki at mapanlinlang na tukso. Ngunit hindi niya hahadlangan ang maliliit na birtud sa pamamagitan ng malalaking pag-atake.

89. Ang isang matigas na kaisipan ay nagpapakita ng pagkiling ng isang tao, samantalang ang mabilis nitong pag-alis ay nagpapahiwatig ng alitan at pagtutol.

90. May tatlong kalagayan ng isipan na pinapasukan nito, na nagbabago sa sarili nito: ang natural, ang labis sa natural, at ang hindi natural. Kapag pumasok ito sa natural nitong kalagayan, natatagpuan nitong ito ang pinagmumulan ng masasamang kaisipan at sanhi ng mga pagnanasa, at ikinukumpisal nito ang mga kasalanan nito sa Diyos; ngunit kapag ito ay nasa hindi natural na kalagayan, nakakalimutan nito ang katotohanan ng Diyos at nakikipagdigma laban sa mga tao na para bang sila ay di-makatarungang nanlalamang dito. At kapag siya ay itinaas sa isang supernatural na kalagayan, natatagpuan niya sa kanyang sarili ang mga bunga ng Banal na Espiritu, na inilarawan ng Apostol bilang '*pag-ibig, kagalakan, kapayapaan*' at iba pa (Gal. 5:22), at nalalaman na, kung bibigyan niya ng prayoridad ang mga makamundong pagnanasa, hindi siya maaaring manatili roon; at sa paglayo niya mula roon, nahuhulog siya sa kasalanan at sa mga malulungkot na kapahamakan na sumusunod dito, hindi agad-agad, kundi sa takdang panahon, ayon sa utos ng katotohanan ng Diyos.

91. Ang kaalaman ng isang tao ay totoo hangga't ito'y pinatutunayan ng kanilang kabaitan, pagpapakumbaba, at pag-ibig.

92. Ang bawat taong nabinyagan sa pananampalatayang Orthodox ay misteryosong tatanggap ng lahat ng biyaya, ngunit sa huli ay makakatanggap ng konkretong kumpirmasyon nito habang tinutupad ang mga utos.

93. Ang utos ni Cristo, kapag tapat na sinunod, ay nagbibigay ng kaaliwan sa gitna ng maraming paghihirap ng puso; gayunpaman, dumarating ang pareho sa takdang panahon.

94. Gawing mahalagang bahagi ng lahat ng iyong ginagawa ang panalangin, sapagkat wala kang magagawa nang wala ang tulong ng Diyos.

95. Walang mas makapangyarihan kaysa sa panalangin sa paghingi ng tulong ng Diyos, at walang mas kapaki-pakinabang kaysa rito sa pagpapalugud sa Diyos.

96. Nasa katuparan ng lahat ng mga utos ang pagmamahal sa Diyos, sapagkat walang mas mataas pa rito.

97. Ang walang patid na panalangin ay tanda ng pag-ibig sa Diyos sa kaniyang nananatili rito, samantalang ang pagpapabaya rito at ang pagkalili (habang nagdadasal) ay mga tanda ng pagkakabit sa makamundong bagay (ang puso ay nabihag ng anumang bagay maliban sa Diyos).

98. Ang sinumang nagbabanté nang walang kalungkutan, matiisin, at nananalangin, ay nakikibahagi sa kapangyarihan ng Espiritu Santo; ngunit pati na rin ang siyang, bagaman nakararamdam ng kalungkutan sa mga gawaing ito, ay kusang-loob na tinitii ang mga ito sa pamamagitan ng kilos-sibol, ay malapit nang makatanggap ng pamamagitan mula sa itaas.

99. Tulad ng isang utos, gaya ng nasabi na, ay higit sa iba, gayon din ay may pananampalatayang mas matatag kaysa sa iba.

100. *May pananampalataya na nagmumula sa pakikinig* (Roma 10:17), ayon sa Apostol, at '*may pananampalataya sa mensahe ng mga bagay na inaasahan*' (Heb. 11:1).

101. Mabuti na sagutin ang mga nagtatanong sa pamamagitan ng salita, ngunit mas mabuti na tulungan sila sa pamamagitan ng panalangin at birtud: sapagkat sa pamamagitan ng mga ito, ang siyang iniaalay ang sarili sa Diyos ay tumutulong sa kanyang kapuwa, habang siya mismo ay nagiging karapat-dapat sa tulong.

102. Kung nais mong magbigay ng maikling salita ng gabay sa mga mausisa, ituro mo sila sa panalangin, tunay na pananampalataya at pagtitiis sa harap ng lahat ng malulungkot na pangyayari; sapagkat ang bawat iba pang kabutihan ay nakakamtan sa pamamagitan ng mga ito.

103. Sa anumang bagay na inilagay ng isang tao ang buong pag-asa sa Diyos, hindi na siya makikipagtalos sa kanyang kapwa tungkol dito.

104. Kung, ayon sa Kasulatan, ang lahat ng hindi kusang nangyayari ay may sanhi sa kusang-loob, kung gayon, walang sinumang kaaway ng isang tao na kasing laki ng sarili niyang kaaway.

105. Ang pangunahing sanhi ng lahat ng kasamaan ay kamangmangan; ang pangalawa ay kawalang-paniwala.

106. Tumakas sa tukso sa pamamagitan ng pagtitiis at panalangin. Ngunit kung, bukod sa mga ito, lalabanan mo ito, sasagupain ka nito nang may mas matinding puwersa.

107. Ang mga banayad ang pinakamatatalino sa mga matatalino sa paningin ng Diyos, at ang mga mapagkumbaba sa puso ang pinakamalalakas sa mga malalakas, sapagkat matalino nilang pasan ang pangkalahatan ni Cristo.

108. Anumang sabihin o gawin natin nang walang panalangin ay sa huli'y nagiging makasalanang o nakapipinsala, at, nang hindi natin namamalayan, ang ating mga gawa ang nagbubunyag sa atin.

109. Sa mga gawa, salita, at kaisipan, iisa lamang ang matuwid; subalit sa pamamagitan ng pananampalataya, biyaya, at pagsisisi, marami ang matuwid.

110. Tulad ng hindi angkop sa isang nagsisisi ang maging mayabang, gayundin ay hindi posible para sa isang sadyang makasalanang na maging mapagkumbaba.

111. Ang kababaang-loob ay hindi isang hatol sa budhi, kundi isang pag-amin sa biyaya ng Diyos at sa Kanyang kabutihang-loob.

112. Tulad ng isang pisikal na bahay sa hangin na pumupuno rito, gayon din ang isip sa Banal na biyaya: sa lawak na itinatagpuan mo ang mga materyal na bagay, ganoon din karami ang papasok; at sa lawak na dinadala mo ang mga ito, ganoon din karami ang lalabas.

113. Ang materyal na nilalaman ng isang bahay ay mga sisidlan at pagkain; ang materyal na nilalaman ng isipan ay kayabangan at pagbibigay-lugod sa sarili.

114. Ang malawak na puso ay pagtitiwala sa Diyos, samantalang ang makitid na puso ay pagkabahala sa bagay ng mundo.

115. Ang biyaya ng Espiritu ay isa at hindi nagbabago, ngunit gumagana ito sa bawat tao ayon sa kanyang kalooban.

116. Tulad ng ulan na bumabagsak sa lupa at pinapalago at pinananatili ang likas na katangian ng mga halaman—tamis sa matatamis, at asim sa maasim—ganyan din ang biyaya na naninirahan sa puso ng mga mananampalataya, inaangkop ang mga epekto nito sa kanilang mga birtud, habang nananatiling hindi nagbabago sa sarili nito.

117. Sa mga nagugutom para kay Cristo, nagiging pagkain ito; sa mga nauuhaw, isang matamis na inumin; sa mga nanginginig, pananamit; sa mga nagsusumikap, pahinga; sa mga nananalangin, ang katiyakan na dininig ang kanilang panalangin; at sa mga umiiyak, aliw.

118. Kaya, kapag narinig mo ang mga salita ng Kasulatan tungkol sa Banal na Espiritu, na Siya ay *'nagpahinga sa bawat isa sa mga Apostol'* (Mga Gawa 2:3), o na Siya ay *'bumaba sa Propeta'* (1 Sam. 10:10), o na Siya ay gumagawa (1 Cor. 12:11), tayo ay minsan natitisod (Efe. 4:30), pinatay (1 Tes. 5:19), o pinukaw (Gawa 17:16), at gayundin na ang iba ay may unang bunga ng Espiritu (Roma 8:23), habang ang iba ay napupuno ng Banal na Espiritu (Gawa 2:4)—huwag ninyong isipin ang Espiritu na para bang mayroong pagkakabahagi, pagbabago o pag-iiba sa Kanya, kundi maniwalang, gaya ng ating sinabi na, na Siya ay hindi nagbabago, hindi mababago at makapangyarihan sa lahat. Kaya, sa Kanyang mga gawa, Siya ay nananatiling iisa at pareho, at ipinagkakaloob sa bawat tao ang angkop na bagay sa makadiyos na paraan. Siya ay parang araw, na ibinuhos ang buong sarili nito sa mga nabinyagan; gayunpaman, ang bawat isa sa atin ay napapaliwanagan ayon sa antas na, nang tayo'y magkamaling maglayo sa mga hilig na nagpapalabo sa atin, inuugot natin ang mga ito sa ating sarili; at sa antas na matuklasan tayong umiibig sa mga ito, sa ganoong antas tayo'y nagiging madilim.

- 119.** Ang sinumang nagmamalasakit sa mga pagnanasa ay pinuputol din ang kanilang mga sanhi; ngunit ang sinumang may hilig sa mga sanhing ito ay, kahit na ayaw, napapailalim sa mga pagnanasa.
- 120.** Kapag sumibol sa iyong kalooban ang masasamang kaisipan, sisihin natin ang ating sarili, at hindi ang orihinal na kasalanan.
- 121.** Ang mga ugat ng mga kaisipang ito ay mga hayagang kasalanan na ginagawa ng bawat isa sa atin sa pamamagitan ng ating mga kamay, paa, at labi.
- 122.** Imposible para sa isang taong kinamumuhian ang mga sanhi ng isang pagnanasa na mag-imbak ng pagnanasa na iyon sa kanyang isipan.
- 123.** Sino ang makikipag-usap sa kayabangan kung kinamumuhian nila ang kahihiyan? Sino ang maaabala ng kawalan ng karangalan kung minamahal nila ang pagkapahiya? Sino ang sasang-ayon sa pagnanasa ng laman kung sila ay may pusong nagpapakumbaba at mapagkumbaba? Sino ang mag-aalala sa mga panandalian o makipagdigma para rito, kung naniniwala sila kay Cristo?
- 124.** Ang tinatanggihan ng iba, ngunit hindi nakikipagtalo sa tumanggi—ni sa salita ni sa kaisipan—ay nakamtan ang tunay na kaalaman at nagpapakita ng matatag na pananampalataya sa Panginoon.
- 125.** *'Mapanlinlang ang mga sukat ng mga anak ng tao; hindi sila tapat'* (Awit 61:10), samantalang iniingatan ng Diyos para sa bawat tao ang tunay niyang nararapat.
- 126.** Kung walang labis para sa gumagawa ng kasamaan (sa paggawa ng kasamaan) ni kakulangan para sa napapahamak (sa pagtiis nito), *'sapagkat ang tao ay lumilibot-libot sa bilog, subalit siya'y walang kabuluhang nababahala'* (Awit 38:7).
- 127.** Kung makita mong may taong labis na nababahala sa mga panlalait, alamin mong puno siya ng mga kaisipang mayabang at ngayon ay inaani, sa kanyang pagkadismaya, ang bunga ng mga binhing siya mismo ang nagtanim sa kanyang puso.
- 128.** Sinumang nagpakasasa sa mga pagnanasa ng laman nang higit sa nararapat ay babayaran ang labis na ito ng daan-daang beses na pagdurusa.
- 129.** Tungkulin ng abbot na sabihin ang katotohanan sa baguhan; at kung hindi ito pakinggan ng baguhan, babalaan siya tungkol sa mga kapahamakan na sasapit sa kanya bilang bunga nito.
- 130.** Ang sinumang napagkamalian ng iba at hindi humingi ng nararapat na ganti mula sa nagkasala ay nagpapakita ng pananampalataya kay Kristo at makatatanggap ng daang beses sa buhay na ito, at magmamana ng buhay na walang hanggan.
- 131.** Ang pag-alala sa Diyos ay sinasamahan ng isang pusong naghahangad ng kabanalan; ngunit ang sinumang nakakalimot sa Diyos ay nagiging mapagbigay sa sarili at walang pakiramdam.
- 132.** Huwag mong sabihin na ang walang damdamin ay hindi maaaring magmalungkot, sapagkat kung hindi man para sa kanyang sarili, dapat siyang magmalungkot para sa kanyang kapwa.
- 133.** Kapag nakalikom na ang kaaway ng maraming talaan ng mga kasalanang nagawa sa kalimot, pinipilitan niya ang may utang na gawin ang parehong mga kasalanan nang hindi na nakalimot, at sa gayon ay inaabuso ang batas ng kasalanan para sa kanyang sariling kapakinabangan.
- 134.** Kung nais mong palaging alalahanin ang Diyos, huwag mong itakwil ang mga kapighatian na para bang hindi ito makatarungan, kundi tiisin mo ang mga ito na para bang makatarungang dumating sa iyo. Sapagkat ang pagtitiis (sa ganitong diwa) ay nagpapagising sa pag-alala (sa Diyos) sa bawat pagkakataon, samantalang ang pagtanggi (na magtiis sa ganitong paraan) ay nagpapaliit sa pagninilay-nilay ng puso (na pinuputol ang pagsisikap nito tungo sa Diyos at itinuturo ito sa lupa) at, sa pamamagitan ng kagalakan (ng pagkakalag ng pasanin), nagdudulot ng pagkalimot.
- 135.** Kung nais mong takpan ng Panginoon ang iyong mga kasalanan, huwag magmayabang sa harap ng iba kung taglay mo ang anumang kabutihan. Sapagkat kung paanong pinangangasiwaan natin ang ating mga kabutihan, gayundin naman pinangangasiwaan ng Diyos ang ating mga kasalanan.
- 136.** Matapos mong itago ang isang birtud, huwag kang maging mayabang, na iniisip na nagawa mo ito nang mabuti. Ang tunay na katuwiran ay hindi lamang nangangailangan na itago natin ang mabuti, kundi pati na rin na huwag nating isipin ang anumang ipinagbabawal.
- 137.** Huwag kang magalak kapag gumawa ka ng mabuti sa isang tao, kundi kapag tiniis mo, nang walang sama ng loob, ang pagtutol na sumunod (mula sa taong tinulungan mo). Sapagkat kung paanong sinusundan ng gabi ang araw, gayundin naman sinusundan ng kasamaan ang kabutihan.
- 138.** Ang kayabangan, kasakiman, at pagsunod sa sariling hilig ay hindi iiwan ang mabubuting gawa nang hindi nadungisan maliban kung una munang mawala ang mga ito dahil sa takot sa Diyos.

- 139.** Sa di-kusang, masakit na pagdurusa nakapaloob ang awa ng Diyos, na humihila sa mga nag-tiis nito tungo sa pagsisisi at nagliligtas sa kanila mula sa walang hanggang paghihirap.
- 140.** Ang ilan, habang tinutupad ang mga utos, ay inaasahan na ito ay magsisilbing panimbang sa kanilang mga kasalanan sa timbangan (ng katarungan ng Diyos); ang iba naman, gayunpaman, ay iniisip na sa pamamagitan nito ay mapalalubag ang Kaniya na namatay para sa ating mga kasalanan. Ang tanong ay: alin sa mga pananaw na ito ang tama?
- 141.** Ang takot sa Gehenna at ang pag-ibig sa Kaharian ang nagbibigay sa atin ng pagtitiis sa mga pagsubok. At hindi ito nagmumula sa ating sarili, kundi sa Kaniya na gumagabay sa ating mga pag-iisip.
- 142.** Ang mananampalataya, na nakatingin sa hinaharap, ay lumalayo sa mga makamundong ligaya nang walang pag-aalinlangan (o walang pagtutol), samantalang ang hindi mananampalataya ay mapagbigay sa sarili at walang pakiramdam.
- 143.** Huwag mong sabihin na hindi maaaring magpakasasa sa sarap ang isang mahirap kung wala siyang kakayahan para gawin ito, sapagkat maaari pang mas matindi ang pag-iindulge sa mga makamundong ligaya sa isipan kaysa sa gawa.
- 144.** May pagkakaiba ang kaalaman sa mga gawa (praktikal na pag-iingat) at ang kaalaman sa katotohanan. Tulad ng pagiging mas mataas ng araw kaysa sa buwan, gayon din ay mas kapaki-pakinabang ang huli kaysa sa una.
- 145.** Ang kaalaman sa mga gawa (praktikal na pag-iingat) ay lumalago ayon sa pagtupad sa mga utos, samantalang ang kaalaman sa katotohanan ay lumalago ayon sa pag-asa ng isang tao kay Kristo.
- 146.** Kung nais mong maligtas at maabot ang kaalaman sa katotohanan, magsikap ka palaging umangat sa mga pagnanasa ng laman at, sa pamamagitan ng pag-asa, kumapit sa iisang Diyos. Sa pagtalikod sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng pagpipilit sa sarili, patungo sa iyong panloob na pagkatao, makakatagpo mo ang mga prinsipalidad at kapangyarihan na nakikipagdigma laban sa iyo sa pamamagitan ng mga ilusyon ng iyong mga iniisip; ngunit sa pamamagitan ng pagtagumpay sa mga ito sa pamamagitan ng panalangin at pananatiling matatag sa pag-asa, matatanggap mo ang biyaya ng Diyos, na magliligtas sa iyo mula sa nalalapit na galit.
- 147.** Ang sinumang makaintindi sa mga misteryosong salita ni San Pablo, na nagsabi na *'ang ating pakikibaka ay laban sa mga espiritwal na puwersa ng kasamaan'* (Efe. 6:12), ay mauunawaan din ang parabula ng Panginoon, kung saan itinuro Niya na dapat tayong palaging manalangin at huwag mawalan ng pag-asa (Lucas 18:1).
- 148.** Patarag na iniutos tayo ng Batas na magtrabaho ng anim na araw at magpahinga mula sa ating mga gawain sa ikapitong araw. Ang gawain ng kaluluwa ay ang paggawa ng mabuti gamit ang sariling mga pag-aari—ibig sabihin, sa pamamagitan ng sariling mga gawa—samantalang ang kapahingahan nito, o katahimikan, ay nasa, gaya ng sinasabi ng Panginoon, pagbebenta ng lahat ng pag-aari at pagbibigay sa mga mahihirap, at, nang makamit ang kapayapaan sa pamamagitan ng ganoong paglayo sa mga bagay na panlipunan, pagagalak sa espiritwal na pag-asa. Sa pahingahang ito nga tayo hinihikayat ni San Pablo na pumasok nang masigasig, na sinasabing: *'Pagsikapan nating makapasok sa pahingahang iyon'* (Heb. 4:11).
- 149.** Sinabi namin ito nang hindi isinasantabi ang hinaharap o iginiit na ang lahat ng gantimpala ay dito lamang, kundi (ipinahihiwatig lamang namin) na dapat munang tanggapin ng tao ang tunay na biyaya ng Banal na Espiritu sa kanyang puso at pagkatapos, alinsunod dito, ay pumasok sa Kaharian ng Langit. Ipinahayag ito, sinabi rin ng Panginoon: *'Ang Kaharian ng Langit ay nasa loob ninyo'* (Lucas 17:21). Sinabi rin ng Apostol ang kapareho: *'Ang pananampalataya ay katiyakan ng mga inaasahan'* (Hebreo 11:1), at muli: *'Suriin ninyo ang inyong sarili upang makita kung kayo ay nasa pananampalataya. O hindi ninyo ba namamalayan na si Jesucristo ay namumuhay sa inyo—maliban na lang kung kayo ay hindi aprubado?'* (2 Corinto 13:5).
- 150.** Ang nakakakilala sa katotohanan ay hindi lumalaban sa mga mapanglaw na pagsubok. Sapagkat alam niya na ito'y nagdudulot sa tao ng takot sa Diyos.
- 151.** Ang mga nakaraang kasalanan, kapag naaalala nang paisa-isa, ay nakasasama sa taong may mabuting pag-asa. Sapagkat kung muling sumibol ang mga ito sa kaluluwa, na sinamahan ng pagdadalamhati, itinatboy nila ang tao mula sa pag-asa; at kung maisip ang mga ito nang walang pagdadalamhati, muling itinatanim nila sa loob ang dating karumihan.
- 152.** Kapag ang isip, sa pamamagitan ng pagtanggap sa sarili, ay niyakap ang hindi matitinag na pag-asa, saka ang kaaway, sa pamamagitan ng pagkunwaring pagsisisi, inilalarawan sa harap nito, na parang sa isang larawan, ang mga kasalanan ng nakaraan, upang muling buhayin ang mga pagnanasa—na sa biyaya ng

Diyos ay nakalimutan na—at upang lihim na saktan ang tao. Sapagkat sa ganoong pagkakataon, kahit ang isip na liwanag na at kinamumuhian ang mga pagnanasa, ay hindi maiiwasang madungisan, nababahala sa nagawa; at kung ito ay natatakpan pa rin na parang ulap at may simpatiya sa mga pagnanasa, lilipat ito sa bawat paraan (sa ganitong mga kaisipan) at magsisimulang makipag-usap nang may pagnanasa sa mga pahiwatig nito, kaya ang ganitong pag-alala ay hindi magiging isang pag-amin kundi isang mapagnanasang pagbibigay-daan.

153. Kung nais mong maghandog sa Diyos ng walang kapintasang pag-amin, huwag mong balikan nang detalyado ang iyong mga dating paglabag; sa halip, tiisin mo nang matapang ang mga bunga nito.

154. Ang matitinding paghihirap ay dumarating sa isang tao dahil sa mga kasalanang nagawa niya noon, dala ang likas na katangian ng bawat paglabag.

155. Ang pantas, nang makilala ang katotohanan, ay nagkumpisal sa Diyos hindi sa pamamagitan ng pagbabalik-tanaw sa kanyang mga ginawa, kundi sa pamamagitan ng pagtiis sa mga dumarating sa kanya.

156. Matapos itakwil ang pighati ng puso dahil sa kasalanan at kahihiyan, huwag mangakong makakamtan ang pagsisi sa pamamagitan ng ibang birtud; sapagkat karaniwang pinaglilingkuran ng kayabangan at kawalang-pakiramdam ang kasalanan nang buong-buo.

157. Tulad ng karaniwang isinisilang ang mga birtud mula sa masakit na pagsubok at kahihiyan, gayon din namang nagmumula ang mga kasalanan sa kayabangan at mga ligaya.

158. Ang bawat laman na kasiyahan ay nagmumula sa naunang kalagayan ng pahinga (ng katawan), at ang kawalan ng pananampalataya ang nagpapahilig sa isang tao sa pahingang ito.

159. Ang nasa kapangyarihan ng kasalanan ay hindi kayang lampasan ang makalupang pangangatwiran sa sarili niyang lakas, sapagkat may di-matapusang alab na nakatanim sa kanilang mga miyembro.

160. Ang mga mainit ang ulo ay dapat manatili sa panalangin at pagsunod, sapagkat sa tulong lamang ng mga ito—o para sa kanila—kaunti na lamang ang magagawa ng tao laban sa kanyang mga pagnanasa.

161. Ang sinumang, sa pamamagitan ng pagsunod at panalangin, ay nakikipaglaban sa kanyang sariling mga pagnanasa ay isang bihasang mandirigma, na malinaw na ipinapakita ang kanyang panloob na pakikibaka sa pamamagitan ng pag-iwas sa mga bagay na nakalulugod sa laman.

162. Ang sinumang hindi iniaayon ang kanyang kalooban sa kalooban ng Diyos ay natitisod sa kanyang sariling mga pagsisikap at nahuhulog sa mga kamay ng kanyang mga kaaway.

163. Kapag nakita mo ang dalawang makasalanan na nagmamahalan, alamin mong tinutulungan nila ang isa't isa sa pagbibigay-luho sa sarili.

164. Ang mayabang at ang mapagkunwari ay magkasundo: pinupuri ng mayabang ang mapagkunwari na yumuyuko sa kanya na parang alipin, samantalang pinupuri naman ng mapagkunwari ang mayabang na madalas siyang purihin.

165. Ang tagapakinig na mapagmahal sa Diyos ay nakikinabang sa alinmang kaso: kapag ang kanyang mga birtud ay pinupuri, lalo siyang nagiging masigasig para rito, at kapag ang kanyang masasamang gawa ay nabunyag, napipilitan siyang magsisi. Dapat tayong mabuhay ayon sa ating pag-unlad, at ayon sa ating pamumuhay ay dapat nating ihain ang ating mga panalangin sa Diyos.

166. Siyempre, mabuti na itaguyod ang pangunahing birtud at huwag magmalasakit sa mga indibidwal na bagay, ni manalangin para sa mga ito, kundi hanapin lamang ang Kaharian ng Diyos ayon sa salita ng Panginoon (Mateo 6:33). Ngunit kung tayo ay nag-aalala sa bawat pangangailangan, dapat tayong manalangin para sa bawat isa, sapagkat ang sinumang gumagawa ng anumang bagay o nag-aalala tungkol sa anumang bagay nang walang panalangin ay hindi natatapos nang matagumpay ang kanyang gawain. At ito mismo ang ibig sabihin ng Panginoon nang sinabi Niya: *'Kung hindi kayo mananatili sa Akin, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5).

167. Ang sinumang pinababayaan ang utos na manalangin ay nahuhulog sa pinakamasamang pagsuway, na siyang naghahatid sa kanya sa iba pa, na parang isang bilango.

168. Ang sinumang tumatanggap ng kasalukuyang paghihirap nang may kapanatagan ng loob, na hinihikayat ng pag-asa ng mga biyayang darating, ay nakamtan na ang kaalaman sa katotohanan at madaling maliligtas sa galit at kalungkutan.

169. Ang sinumang tumatanggap ng pang-iinsulto at kawalan-puri alang-alang sa katotohanan ay naglalakad sa landas ng mga Apostol, matapos pasanin ang krus at nakagapos sa mga tanikala nito. Ngunit ang sinumang, nang wala ito, ay sumusubok na pakinggan ang puso ay naloloko ng isip at nahuhulog sa mga tukso at patibong ng diyablo.

170. Ang sinumang nakikipaglaban ay hindi kailanman malalampasan ang mga kaisipan nang hindi kasama ang kanilang mga sanhi, o ang mga sanhi nang hindi kasama ang kanilang mga kaisipan. Sapagkat kung tanggihan natin ang isa rito nang hiwalay, makalipas ang sandali ay ibabalik tayo ng isa pa sa pareho.

171. Ang sinumang nakikipagdigma sa iba dahil sa takot na makaranas ng anumang pinsala o insulto ay magdurusa nang malaki sa buhay na ito, o pahihirapan nang walang awa sa darating na panahon.

172. Ang sinumang nagnanais na ilayo ang bawat pasanin ay dapat ipagkatiwala ang lahat sa Diyos sa pamamagitan ng panalangin, at, habang matatag na nakatutok sa Kanya sa pag-asa, ay hamakin ang mga pag-aalala para sa mga bagay na laman hangga't maaari.

173. Kapag nakita ng diyablo na labis na nababahala ang isang tao sa mga bagay na pangkatawan nang hindi naman kinakailangan, una niyang sinasamsam ang biktima ng kaalaman (ninanakaw ang isip), at pagkatapos (kapag nagtagumpay siya rito), pinuputol ang pag-asa sa Diyos, na parang ulo.

174. Kapag narating mo na ang tahimik na lugar ng dalisay na panalangin, huwag mong pumasukin sa iyong isip ang mga kaisipan tungkol sa makamundong bagay na itinatanim ng kaaway, baka mawalan ka ng pinakamabuti. Sapagkat mas mabuting saktan siya ng mga pana ng panalangin habang siya ay nakakulong sa ibaba, kaysa makipag-usap sa kanya kapag, sa pamamagitan ng paghahain ng mga walang kabuluhang bagay sa ating pansin, siya ay nag-iisip ng mga paraan upang ilihis tayo sa pagdarasal laban sa kanya.

175. Ang kaalaman sa mga bagay sa mundo ay maaaring maging kapaki-pakinabang sa isang tao sa panahon ng tukso at kawalan ng pag-asa, ngunit sa panahon ng panalangin ay karaniwang nakasasama.

176. Kung ikaw ay tinawag upang magturo tungkol sa Panginoon, ngunit hindi ka pinakikinggan ng mga tao, magdalamhati ka rito sa iyong puso, ngunit huwag mong ipakita nang hayag ang iyong pagkabahala. Sapagkat ang ganitong pagdadalamhati ay magliligtas sa iyo na mahatulan kasama ng mga hindi nakikinig sa iyo, samantalang kung ipapakita mong hayag ang iyong pagkabahala, matutukso ka pa rin ng iisang mga puwersa.

177. Sa isang pag-uusap, huwag itago ang kinakailangan at kapaki-pakinabang para sa mga naroroon; ihayag lamang ang kaaya-aya sa tuwirang pananalita, at ang mabagsik (mahigpit) sa pahiwatig na pananalita.

178. Huwag mong sisihin sa harap ng mga taong hindi nasasakupan ng iyong kapangyarihan ang kanilang mga kasalanan, sapagkat ito ay usapin ng kapangyarihan kaysa ng payo.

179. Ang sinasabi nang pangkalahatan sa marami ay kapaki-pakinabang sa lahat; gayunpaman, ang budhi ng bawat isa ang gumagabay sa kanya nang paisa-isa.

180. Ang siyang nagsasabi ng katotohanan ay nararapat ding magpasalamat sa Diyos, bilang isang tumatanggap mula sa Diyos kung ano ang nararapat sabihin. Sapagkat ang katotohanan ay hindi gawa ng tagapagsalita, kundi ng Diyos na kumikilos (sa loob niya o sa kaniya).

181. Huwag kang makipagtalo sa mga hindi nagbigay ng pangako ng pagsunod sa iyo kapag tinututulan nila ang katotohanan, baka (sa halip na makapagpatibay) ay magdulot lamang ng poot, ayon sa Kasulatan (tingnan 2 Tim. 2:23).

182. Ang sinumang pumapayag sa isang baguhan kapag siya ay sumasalungat sa hindi nararapat, ay linoloko siya sa bagay na ito at hinihikayat siya (sa pangkalahatan) na balewalain ang kaniyang mga panata ng pagsunod.

183. Ang sinumang, sa takot ng Diyos, ay nagpapabulaan at nagtuturo sa isang makasalanan ay nakakamit para sa kanyang sarili ang isang birtud na kabaligtaran ng kasalanan. Ngunit ang mapaghighanti at masamang loob na kritiko, ayon sa espirituwal na batas, ay nahuhulog sa isang damdamin na kapareho ng sa makasalanan.

184. Ang nagtuturo ng Batas nang mabuti ay natatakot sa Nagbibigay ng Batas at, dahil sa takot sa Kaniya, inihiwasan ang lahat ng kasamaan.

185. Huwag kang magkaroon ng dalawang dila; ibig sabihin, huwag kang magsalita nang isang paraan habang ang iyong konsensya ay nakahilig sa iba. Sapagkat inilalagay ng Kasulatan ang ganoong tao sa ilalim ng isang sumpa (Sirak 28:15).

186. Ang isa ay nagsasabi ng katotohanan at kinamumuhian ng mga hangal dahil dito; ang iba naman ay mapagkunwari at minamahal dahil dito: subalit ang alinman sa mga gantimpalang ito ay hindi tumatagal nang matagal. Sa takdang panahon, gagantimpalaan ng Panginoon ang bawat tao ayon sa nararapat sa kanila.

187. Ang nagnanais na makaiwas sa mga hinaharap na kalungkutan ay dapat kusang magtiis sa mga kasalukuyan. Sapagkat sa pag-iisip na ipinapalit ang isa sa isa sa ganitong paraan, makakaiwas siya sa pamamagitan ng maliliit na kalungkutan sa malalaking pagdurusa.

188. Iwasan ang pagmamayabang sa iyong mga salita at ang kayabangan sa iyong mga iniisip, baka mapadala ka sa paggawa ng kabaligtaran; sapagkat ang mabubuting gawa ay hindi nagagawa ng tao lamang, kundi sa pamamagitan ng tulong ng Makapanyarihang Diyos.

189. Ang Makapang-akmang Diyos ay naglalaan sa atin ng makatarungang gantimpala hindi lamang para sa ating mga gawa, kundi pati na rin sa ating mga iniisip at sadyang hangarin.

190. Ang mga hindi sinadyang iniisip ay nagmumula sa naunang kasalanan, samantalang ang kusang-loob naman ay nagmumula sa sariling-loob na isipan. Kaya nga ang huli ang sanhi ng una.

191. Ang masasamang kaisipan na hindi kaayon ng puso ay sinasamahan ng kalungkutan, kaya't mabilis itong naglalahi; samantalang ang mga kaayon ng puso ay sinasamahan ng kagalakan, kaya't mahirap itong alisin.

192. Ang taong mapagbigay sa sarili ay nalulungkot sa mga pagsisaway at kakulangan, samantalang ang tagapagmamahal sa Diyos ay nalulungkot sa papuri at kasaganaan.

193. Ang taong ignorante sa mga hatol ng Diyos ay naglalakad (sa kanyang puso) sa isang landas na pinalilibutan sa magkabilang gilid ng mabilis na agos, at madaling matumba ng anumang hangin: kapag pinupuri, siya ay nagiging mayabang; kapag kinukritika, siya ay naiinis; kapag nagdiriwang sa kasaganaan, siya ay nagpapalipas-saya sa laman; kapag nakararanas ng kakulangan, umuuwi siya; kapag may alam siya, nagpapahambog siya; kapag wala siyang alam, nagpapanggap siyang marunong; kapag mayaman siya, mayabang siya; kapag mahirap siya, mapagkunwari siya; kapag busog siya, nagiging bastos siya; kapag nag-aayuno siya, mayabang siya; nakikipagtalo siya sa mga sumasaway sa kanya, at itinuturing niyang hangal ang mga nagtatanggol sa kanya.

194. Hangga't hindi pa nakamtan ng isang tao, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, ang kaalaman sa katotohanan at ang takot sa Diyos, patuloy siyang magdudusa ng mabibigat na sugat hindi lamang mula sa kanyang mga pagnanasa kundi pati na rin mula sa mga panlabas na pangyayari.

195. Kapag nais mong lutasin ang isang nakalilitong usapin, hanapin mo ang ikalulugod ng Diyos kaugnay nito, at tiyak na makakakita ka ng kapaki-pakinabang na solusyon.

196. Anumang bagay na kinahihiligan ng Diyos, tinutulungan ito ng buong nilikha; at anumang Kanyang pinaaalis, tinututulan ito ng buong nilikha.

197. Ang sinumang lumalaban sa mga mapaminsalang pangyayari, nang hindi niya namamalayan, ay sumasalungat sa utos ng Diyos; ngunit ang sinumang tumatanggap nito nang may tunay na pagkaunawa, ayon sa Kasulatan, ay nagtitiis sa Panginoon.

198. Kapag dumating ang tukso, huwag hanapin ang sanhi o layunin nito, kundi (siguraduhin) na tiisin ito nang may pasasalamat, nang walang kalungkutan at walang paghihiganti.

199. Ang kasamaan ng iba ay hindi nagdaragdag sa ating kasalanan, maliban kung tatanggapin natin ito—o iinternalisa, o gagawing sarili—sa pamamagitan ng masasamang kaisipan.

200. Dahil walang sinumang makalulugod sa Diyos nang hindi dumaranas ng tukso, nararapat tayong magpasalamat sa Diyos sa bawat pagsubok.

201. Kung hindi iniwan ni Pedro ang kanyang panggingisda sa gabi, hindi siya magiging karapat-dapat sa kanyang tawag sa araw; at kung hindi nabulag si Pablo sa laman, hindi niya makakamtan ang espirituwal na paningin; at kung hindi inakusahan si Esteban bilang isang mapang-insulto sa Diyos, hindi sana nabuksan sa kanya ang langit at hindi niya makikita ang Diyos.

202. Kung ang isang gawa ayon sa kalooban ng Diyos ay tinatawag na birtud, gayon din naman ang hindi inaasahang kalungkutan ay tinatawag na pagsubok.

203. Sinubok ng Diyos si Abraham; ibig sabihin, para sa kanyang ikabubuti ay nagpadala Siya sa kanya ng mga paghihirap, hindi upang malaman kung anong klaseng tao siya—sapagkat ang nakakaalam ng lahat ng bagay ay nakakilala na sa kanya bago pa man nagsimula ang panahon—kundi upang mabigyan siya ng pagkakataon para sa perpektong pananampalataya (para sa kaalaman at kumpirmasyon nito).

204. Ang bawat pagdadalamhati ay nagpapahayag ng hilig ng ating kalooban, kung ito ay nakahilig sa kanan o sa kaliwa. Ang biglaang pagdadalamhati ay tinatawag na tukso sapagkat tinutukso nito ang nakararanas nito tungkol sa kanyang pinakamalalim na disposisyon.

205. Ang takot sa Diyos ay nagtutulak sa atin na labanan ang kasalanan, at kapag tayo ay nakikipaglaban, winawasak ito ng biyaya ng Diyos.

206. Ang karunungan ay hindi lamang nakasalalay sa pagkilala sa katotohanan sa kanyang likas na pagkakasunod-sunod, kundi pati na rin sa pagtitiis sa kasamaan na ipinapataw sa atin ng iba na parang ito ay

sa atin mismo (parang nararapat). (Ipinakita ng karanasan ni na) ang mga nanatili sa unang uri ng kaalaman ay pinalobo ng kapalaluan, samantalang ang mga nakamit ang ikalawa ay nagkamit ng kababaang-loob.

207. Kung nais mong maging malaya sa masasamang kaisipan, sanayin mo ang pagpapakumbaba ng kaluluwa at pagpapahirap sa katawan; at gawin mo ito hindi lamang sa bahagi, kundi sa lahat ng oras, sa bawat lugar, at sa bawat pagsisikap.

208. Ang sinumang kusang-loob na nagsasanay sa sarili sa pamamagitan ng mga paghihirap ay hindi matatalo ng mga di-kusang iniisip; ngunit ang sinumang hindi tumatanggap sa una ay hindi maiiwasang maging alipin ng huli.

209. Kapag, bilang bunga ng isang pagsalangsang, ang iyong kalooban at puso ay naantig sa galit, huwag mong ikalungkot na ang natutulog ay nabigkis sa kilos; bagkus, nang may kagalakan, itabi mo ang mga kaisipang umusbong sa loob, na alam mong kung paanong napapawi ang mga ito sa unang pag-uga, ganoon din ay karaniwang napapawi ang kasamaan na nasa ilalim at siyang nagpapagalaw sa mga ito; ngunit kung pinapayagang tumubo at madalas na lumitaw ang mga kaisipan, karaniwang nakakalamang ang kasamaan.

210. Kung walang pagsisipi ng puso, imposibleng lubusang mapawi ang kasamaan; ang puso, gayunpaman, ay nagiging mapagpakumbaba sa pamamagitan ng tatlong uri ng pagtitimpi, ito ay: sa pagtulog, pagkain, at pisikal na pahinga. Sapagkat ang kasiyahan sa mga bagay na ito ay nagpapalago ng pagbibigay-lugod sa sarili, nagpaparami ng masasamang kaisipan, at nagbubunsod ng pag-aatubili na manalangin at tuparin ang nararapat na pagsunod.

211. Sapagkat pinili ka upang pamunuan ang mga kapatid, panindigan mo ang iyong tungkulin at huwag kang manahimik tungkol sa dapat sabihin o utusan dahil sa pagtutol ng ilan. Kung sila'y sumusunod sa iyo, makakatanggap ka ng gantimpala dahil sa kanilang kabutihan; kung hindi naman sila sumusunod, ipatawad mo sila, at para diyan ay makakatanggap ka ng katumbas na gantimpala mula sa Kaniya na nagsabi: *'Magpatawad kayo, at kayo'y ipatawad'* (Lucas 6:37).

212. Ang mga pangyayari sa araw-araw na buhay ay parang palengke. Ang mga marunong makipagkalakalan ay kumikita, samantalang ang mga hindi marunong ay nalulugi.

213. Kung hindi ka pakinggan ng isang tao mula pa sa unang salita, huwag mo silang pilitin sa pamamagitan ng pagtatalo, kundi akitin mo sila sa iyong panig sa pamamagitan ng pagbibigay-diin sa benepisyong kanilang tinanggihan. Sapagkat mas kapaki-pakinabang sa iyo ang kanilang kabaitan kaysa sa kanilang pagsunod.

214. Kapag ang kasamaan ng isang tao (na nagdulot ng kapahamakan sa sarili sa pamamagitan ng pagsuway o iba pang paraan) ay kumalat sa marami, hindi dapat magpakatatag nang matagal, *'hindi naghahanap ng sariling kapakinabangan, kundi ng kapakinabangan ng marami, upang sila'y maligtas'* (1 Cor. 10:33). Sapagkat ang pangkalahatang kabutihan ay mas kapaki-pakinabang kaysa sa pansariling kabutihan.

215. Kung ang sinuman ay mahulog sa anumang kasalanan at hindi magmalungkot nang naaayon sa kalubhaan ng paglabag, madali siyang mahuhulog muli sa parehong patibong ng kaaway.

216. Tulad ng isang leon na hindi lumalapit sa isang guya nang may pagkakaibigan, gayon din ang walang hiya ay hindi tumatanggap ng *'pagkalungkot na ayon sa kalooban ng Diyos'* (2 Cor. 7:10).

217. Tulad ng isang tupa na hindi nakikipagtalik sa lobo upang magkaanak, gayon din ang isang pusong nasisiyahan at walang pakialam ay kulang sa pagdadalamhati na kinakailangan para sa paglililihi ng mga birtud.

218. Walang sinuman ang makakaranas ng banal na pagdadalamhati at kalungkutan maliban kung una nilang mahalin ang mga sanhi nito.

219. Ang takot sa Diyos at ang pagsaway ay isinasama ang kalungkutan, samantalang ang pagpipigil sa sarili at ang pagbabantay ay kaayon ng kalungkutan.

220. Ang sinumang hindi magising sa kanyang diwa sa pamamagitan ng mga utos at panawagan ng Kasulatan ay dapat itulak *'sa pamamagitan ng latigo ng kabayo at tusok ng asno'* (Kaw. 26:3)⁵⁶; ngunit kung tanggihan niya pa ito, *'kanita'y pigilin mo ang kanyang mga panga sa pamamagitan ng bitag at tali'* (Awit 31:9).

⁵⁶ Hindi pinapatakbo ang mga asno gamit ang latigo, kundi tinutusok sa tagiliran ng karayom na nakakabit sa isang tungkod.

221. Ang madaling matalo ng maliliit na tukso ay tiyak na magiging alipin ng mas matitindi; ngunit ang minamaliit ang maliliit na tukso ay magrerebelde laban sa Panginoon kahit pa harapin ang mas matitindi.

222. Huwag mong subukang itama sa pamamagitan ng pagbatid ang taong mayabang sa kanyang mga birtud, sapagkat hindi maaaring maging parehong tagahanga ng pagpapakitang-gilas at tagahanga ng katotohanan ang isang tao.

223. Bawat salita ni Cristo ay nagpapahayag ng awa, katotohanan, at karunungan ng Diyos, at itinatanim ang kanilang kapangyarihan sa pamamagitan ng pandinig sa kaluluwa ng mga kusang-loob na nakikinig sa Kanya. Kaya naman, ang mga walang-awa at ang mga hindi matuwid, na nag-alinlangan sa pakikinig sa Kanya, ay hindi lamang nabigo na kilalanin ang karunungan ng Diyos, kundi ipinako rin sa krus ang Siyang nagturo nito. Gayundin, dapat nating suriin kung tayo ba ay nakikinig sa Kanya nang kusang-loob. Sapagkat sinabi Niya: *'Ang sinumang umiibig sa Akin ay tutupad ng Aking mga utos, at siya ay iibigin ng Aking Ama, at siya ay iibigin Ko at ipahahayag Ko sa kanya ang Aking sarili'* (Juan 14:15, 21). Nakikita mo ba kung paanong itinago Niya ang Kanyang pagpapahayag sa loob ng mga utos? Ngunit ang pinakamalawak sa lahat ng mga utos ay ang pag-ibig sa Diyos at sa kapwa, na isinisilang mula sa paglayo sa lahat ng materyal na bagay sa katahimikan ng pag-iisip.

224. Dahil dito, inuutusan tayo ng Panginoon, na sinasabi: *'Huwag kayong mag-alala tungkol sa bukas'* (Mateo 6:34). Dapat nga. Sapagkat paano malilinis ng isang tao ang sarili sa masasamang kaisipan kung hindi niya itinakwil ang materyal na mundo at ang pag-aalala tungkol dito? Ngunit kapag napagbuntong-buntong ng mga kaisipan ang isang tao, paano niya makikita ang pinakapundamental na kasalanan na nakatago sa likod ng mga ito—na siyang kadiliman at kalungkutan ng kaluluwa, at kung saan nagmumula ang lahat ng masamang kaisipan at pagnanasa—kapag ang demonyo, na nagtutukso sa pamamagitan ng tukso na hindi pumipilit, ay itinaturo ang kasalananang iyon, at ang tao, na hinihimok ng kayabangan at pagbibigay-lugod sa sarili, ay nakikipagsabwatan sa kaniya? Kahit na, sa pagninilay-nilay, hindi niya pinasyang gawin ito, gayunpaman ay nag-eejoy siya sa pagnanasa at naabala rito. Ngunit kung hindi niya kilalanin ang pangunahing kasalananang ito—kailan at paano, matapos manalangin tungkol dito, siya lilinis mula rito? At kung hindi siya malilinis, paano niya matatagpuan ang isang lugar ng dalisay na kalikasan (Ezek. 37:27)? At kung hindi niya ito nahanap, paano niya makikita ang panloob na bahay ni Cristo? – kung tayo ang bahay ng Diyos, ayon sa mga salita ng mga Propeta, ng Ebanghelyo at ng mga Apostol (Zacarias 2:10, Juan 14:23, 1 Corinto 3:16).

225. Kaya, nararapat nating pagsumikapan, sa paraang inilarawan sa itaas, na hanapin ang bahay na ito at, habang nananatili sa panalangin, kumatok sa mga pinto (Matt. 7:7), upang dito man o sa oras ng ating pagpanaw, buksan tayo ng Panginoon at hindi sabihin, kung tayo'y muling ipapanganak: *"Hindi ko alam kung saan ka nanggaling"* (Lucas 13:25). Hindi lamang tayo dapat humiling at tumanggap, kundi dapat din nating ingatan ang ipinagkaloob sa atin, sapagkat may ilan na nawala pa rin ito sa kanila kahit natanggap na nila. Ang simpleng kaalaman sa mga nabanggit sa itaas, o kahit pa ang ilang karaniwang karanasan (tungkol dito), ay maaaring taglayin kahit ng mga nagsimula nang huli sa kanilang pag-aaral, at ang mga kabataan; gayunpaman, kahit ang mga nakatatanda—ang mga deboto at ang pinaka-may karanasan—ay halos hindi nagtataglay ng patuloy at matiyagang pagsasanay nito, sapagkat madalas nilang ito'y nawala dahil sa kapabayaang at saka, sa pamamagitan ng sinadyang pagsisikap, hinanap at muling nakamit ito. Kaya't huwag nating itigil ang paggawa ng pareho hanggang sa ating mapag-aralan nang lubos ang pagsasanay na ito, upang manatili ito sa atin nang hindi mapaghiwalay.

226. Sa dakilang batas na ito, iilan pa lamang ang ating natutunan sa mga katwiran nito, na ating dapat patuloy na pag-aralan at isabuhay; at ang dakilang Salmistang si David ay nagbibigay-inspirasyon sa mga madalas mag-awit sa Panginoong Hesus, na Siya ang nararapat sa kaluwalhatian, kapangyarihan, at pagsamba, ngayon at magpakailanman. Amen.

Si Abba Evagrius ng Pontus

Impormasyon tungkol sa buhay ni Abba Evagrius

Alam na si Evagrius ng Pontus, isang mongheng eremita at abá, ay ipinanganak bandang kalagitnaan ng ika-4 na siglo sa bayan ng Ivor, malapit sa Pontus Euxinus (hindi malayo ang Monasteryo ni San Basil sa bayang ito). Ang kanyang angkan o kakayahan ay nakatawag-pansin sa mga dakilang santo na namayagpag

noon: Si Basilio ang Dakila, si Gregorio ng Nyssa at si Gregorio ang Teologo. Sa ilalim ng kanilang patnubay, lumago at umunlad siya sa espiritu at sa kanyang pag-unawa sa pananampalataya at buhay kay Kristo Hesus na ating Panginoon. Hinirang siya ni Basilio ang Dakila bilang tagabasa; inordinahan siya ni Gregorio ng Nyssa bilang diyakono at iniwan siya sa Constantinople habang dinaluhan niya ang Ikalawang Ekumenikal na Konseho doon. Isang pangyayari, na naglagay sa panganib ng kanyang kabanalan, ang nag-udyok sa kanya na lisanin ang Constantinople. At kaya, matapos manirahan nang sandali sa Jerusalem, nagtungo siya sa Ehipto, kung saan namuhay siya nang asketiko, una sa Nitria, pagkatapos sa mga selda, at sa wakas sa Skete, sa ilalim ng patnubay at pakikipag-isa sa mga dakilang abbot ng panahong iyon. Si Palladius, ang kanyang alagad, ayon kay Socrates, ay nagsulat tungkol sa kanya sa **Laudatoria**, kabanata 73: *'Ipinagkaloob na hindi makatarungan na manahimik tungkol sa mga gawa ni Evagrius, ang bantog na diácono ni Cristo, isang taong namuhay nang buhay na Apostoliko, at, sa kabaligtaran, itinuring na makatarungan na isulat ang mga ito, para sa ikatututo ng mga mambabasa at ikaluluwalhati ng biyaya ng ating Tagapagligtas, unang isasalaysay ko kung paano siya pumasok sa buhay monghe at kung paano, matapos magpagal nang marapat sa kaniyang pangako, siya'y pumanaw sa ilang sa gulang na 54, ayon sa mga salita ng Kasulatan: 'Sa makuyad na panahon lamang siya nabuhay, sapagkat natupad na niya ang mga taon ng kaniyang tungkulin; ang kaniyang kaluluwa ay nakalugod sa Panginoon'.* Taga-Pontus siya, mula sa bayan ng Ivora, anak ng isang presbiter; inordinahan siyang lektor sa simbahan sa Argos ni San Basil, Obispo ng Caesarea. Pagkamatay ni San Basilio na Obispo, si San Gregorio, Obispo ng Nyssa—ang kapatid ni Obispo Basilio, na nakamtan ang kaluwalhatian ng isang apostol, at siyang pinakamatalino, pinaka-walang kinikilingan at bantog sa kanyang karunungan—nang mapansin ang kakayahan ni Evagrius, inordinahan siyang diyakono. Matapos siyang samahan sa dakilang Konsilyo ng Constantinople, iniwan siya roon ni San Gregorio na Obispo sa pangangalaga ng banal na Obispo Nectarius, sapagkat siya ang pinakamahusay sa pagtutol sa lahat ng erehe. At siya ay naging bantog sa dakilang lungsod, matapang na tinalo ang bawat erehe sa pamamagitan ng kanyang mga salita. Nangyari na ang taong ito, na iginagalang sa buong lungsod dahil sa kanyang natatanging moral na integridad, ay tinamaan ng matinding pag-ibig sa isang babae, gaya ng kanyang mismong sinabi sa amin nang siya ay mailigtas na mula sa tukso na ito. Mahal din siya ng babae, at siya ay mula sa maharlikang angkan. Si Evagrius, dahil siya ay matatakutin sa Diyos, ay nahiya sa kanyang sariling konsensya, at inisip ang karumal-dumal na kasamaan at ang tuwang-malupit ng mga erehe, ay taimtim na nanalangin sa Diyos na hadlangan ang intensiyon ng babae; sapagkat, nasilab ng pagnanasa, sinisikap siyang itulak sa kasalanan. Nais niyang lumayo sa kanya, ngunit hindi niya magawa, sapagkat bihag siya ng mga pabor. Hindi naglaon matapos ang panalangin na nagligtas sa kanya mula sa pagkakasala, isang anghel ang lumitaw sa kanya sa isang pangitain, nakasuot ng baluti ng isang gobernador panlalawigan; hinawakan siya nito at dinala na parang sa hukuman, saka itinaon sa isang kulungan, binigyan ng bakal na posas sa leeg at tinalian ang mga kamay ng bakal na kadena. Hindi sinabi sa kanya ng mga pumunta upang siya'y bisitahin ang dahilan ng kanyang pagkakakulong, ngunit siya mismo, na pinagmumultuhan ng kanyang konsensya, ay inakala na ipinataw sa kanya ito dahil sa nangyaring iyon, at hinuha na isinumbong siya ng asawa ng babae sa hukom. Higit pa rito, tila may iba pang hinuhusgahan doon at doon din para sa parehong kasalanan. Dahil dito, lubos siyang nalito at natakot. Pagkatapos ay nagpakita ang isang anghel na anyo ng isa sa kanyang tapat na kaibigan at tila dumalaw sa kanya. Pumasok ito, na labis na nagulat at nalulungkot na ang kanyang kaibigan ay nakasuot ng kahiya-hiyang gapos ng pagkakakulong at nakakulong kasama ang apatnapung kriminal, at sinabi sa kanya: 'Ama Diakono! Bakit ka nila ikinukulong sa ganoong kahiya-hiyang paraan kasama ang mga kriminal?' Sumagot siya: 'Sa totoo lang, hindi ko alam, ngunit hinihinala kong may isang eparco ang nag-akusa sa akin dahil sa labis na selos, at natatakot ako na baka nabili ng suhol ng huli ang gobernador ng lungsod at mapatawan ako ng mabigat na parusa.' Sinabi sa kaniya ng taong nagkunwaring kaibigan: 'Kung handa kang makinig sa iyong kaibigan, payo ko sa iyo na lisanin mo ang lungsod na ito, sapagkat, sa aking nakikita, hindi mabuti para sa iyo na manirahan dito.' Sinabi ni Evagrius sa kaniya: 'Kung iligtas ako ng Diyos mula sa kapahamakan na ito, at makita mo ako sa Constantinople, hayaan mong magdusa ako ng mas mabigat pang parusa.' Sinabi ng kaibigan sa kaniya: 'Kung ganoon, dadalhin ko ang Ebanghelyo; sumumpa ka sa akin rito na aalis ka sa lungsod na ito at magiging monghe, at iligtas kita mula sa kapahamakan na ito.' Sumagot si Evagrius: 'Sumusumpa ako, ayon sa iyong nais, iligtas mo lamang ako mula sa madilim na ulap na ito.' Pagkatapos noon, dinala ng kaibigan ang Ebanghelyo at hiniling ang panunumpa. Nanumpa si Evagrius sa kaniya sa Ebanghelyo na hindi siya mananatili sa lungsod nang higit sa isang araw, at ito ay para lamang ilipat ang kaniyang mga pag-aari sa barko. Doon nagtapos ang bisyon. Bumangon siya nang may pagkabahala at nag-isip: 'Bagaman ang sumpa

ay ibinigay sa isang pag-aalab ng damdamin, nanumpa pa rin ako.' Kaya naman, nang walang kahit kaunting pag-aatubili, dinala niya ang lahat ng pag-aari niya sa barko at naglayag patungong Jerusalem. Doon ay isinot niya ang kasuotang monghe at tinanggap siya ng pinagpalang Melania na Romano. Ngunit muling pinahamak ng diyablo ang kanyang puso at yumanig ang kanyang determinasyon nang husto kaya muling nagpalit siya ng damit, at ang kanyang isipan ay napuno ng kayabangan sa pagsasalita. Ngunit ang Diyos, na nagliligtas sa ating lahat mula sa pagkawasak, ay naghatid din sa kanya ng isa pang kapahamakan dito, sa pamamagitan ng pagpapadala ng lagnat sa kanya at, sa pamamagitan ng isang malubhang karamdaman na tumagal ng anim na buwan, ay pinahina ang kanyang katawan, na siyang humahadlang sa kanya na ipagpatuloy ang landas na kanyang sinimulan na. Nang sumuko na ang mga doktor sa kanya, at wala nang makita nilang paraan upang pagalingin siya, sinabi ng banal na si Melania sa kanya: 'Sa tingin ko, hindi karaniwan ang karamdaman mo, anak ko; sabihin mo sa akin, may mabigat bang dinadala ang iyong puso?' Ikinuwento niya rito ang lahat ng nangyari sa kanya sa Constantinople. Sinabi ng Banal na Babae sa kaniya: 'Ipanumpa mo sa akin sa harap ng Diyos na magpapasyang mamuhay ka bilang monghe, at bagaman ako'y makasalanan, ipagdarasal ko sa Panginoon na ipagkaloob Niya sa iyo ang patuloy na buhay para sa pagsisisi at sa pagbabago ng iyong puso.' Nang siya'y sumumpa, nanalangin siya, at gumaling si Evagrius sa loob ng ilang araw. Nang siya'y gumaling, siya mismo ang nagdala sa kaniya ng kasuotang monghe, at nang isuot niya ito, siya'y naglakbay patungong Ehipto, kung saan, matapos manirahan ng dalawang taon sa Bundok Nitrian, siya'y umatras sa disyerto sa ikatlong taon. Nanirahan siya ng labing-apat na taon sa tinatawag na 'mga selda', na namumuhay lamang sa tinapay at tubig, paminsan-minsan ay may kaunting langis, at hindi nagbigay ng anumang ginhawa sa kanyang sarili sa bagay na ito. Hindi siya kumain ng gulay, prutas, o ubas; hindi siya uminom ng alak at hindi niya hinuhugasan ang kanyang katawan. Ganito pinahirapan ng lalaking ito, na dating nabubuhay nang maginhawa, ang kanyang sarili; subalit kahit dito ay hindi siya iniwan ng mga tukso. Minsan, matindi siyang sinasalakay ng demonyo ng kahalayan, ayon sa kanyang sariling pagkukuwento; at pagkatapos, sa tindi ng lamig ng taglamig, uupo siya nang hubo't hubad sa isang balon buong magdamag, hanggang sa manhid ang kanyang katawan. Sa ibang pagkakataon, pinahirapan siya ng espiritu ng kalapastanganan, at hindi na siya papasok sa ilalim ng bubong nang apatnapung araw, habang pinahirapan ang sarili. Tunay nga, nakatiis siya ng napakaraming tukso mula sa iba't ibang demonyo na mahirap pang ilista ang lahat; binugbog pa nga siya ng mga demonyo. Ngunit habang pinapahirapan niya ang kanyang katawan sa ganitong paraan at tinitii ang mga pagsubok na iyon, ang pinagpala ay nabuhay sa loob sa pamamagitan ng Banal na Espiritu at, nang malinis ang kanyang isipan, ipinagkalooban siya ng kaloob ng paghihiwalay at ng kakayahang makilala ang mga espiritu. Ang matapang na asketiko ni Cristo na ito ay nagsabi sa amin bago siya mamatay: 'Sa loob na ng tatlong taon, hindi na ako nababagabag ng laman.' Kung, pagkatapos ng ganoong mahigpit na pamumuhay, pagkatapos ng ganoong walang pagod na pagsisikap sa pag-a-ascetic at walang tigil na pagbabantay sa panalangin, ang kaaway ng kabutihan at ang mapaminsalang demonyo ay sumalakay nang napakabangis sa matuwid na taong ito, gaano pa kaya dapat magdusa ang mga pabaya sa kamay ng maruming demonyong ito, o dahil sa kanilang sariling kapabayaan! Nagsulat siya ng isang daang panalangin at tatlong aklat, na ang mga ito ay: '*iera*' – o mas tama, '*stihira*' (maikling kasabihan sa anyo ng berso o parabula), '*monahon*' – 'monk' o praktikal na aral, at '*antirritikon*' – 'ang pakikibaka' – tungkol sa pakikipaglaban sa mga demonyo at mga pagnanasa. Sa aklat ni Socrates (Aklat 4, Kabanata 23), natutuklasan din natin na si Evagrius ay alagad nina Macarius na Ehipsiyo at Macarius ng Alexandria, sa ilalim ng kanilang gabay—matapos dati siyang, isang pilosopo sa pangalan lamang—nakamit niya ang praktikal na pilosopiya. Pagkatapos niyang pumunta sa Ehipto mula sa Constantinople, nakilala niya ang mga nabanggit na lalaki at sinimulan niyang tularan ang kanilang pamumuhay. Sa ibaba, inilalahad ni Socrates ang dalawang pangyayari mula sa buhay ni Evagrius, sa kanyang sariling mga salita, kung saan malinaw kung anong uri ng relasyon ang mayroon siya kay Macarius na Dakila. Ang una ay nang tanungin ni Abba Macarius si Evagrius tungkol sa pagkakaiba ng epekto sa kaluluwa sa pagitan ng pag-alala sa mga insulto mula sa mga tao at ng pag-alala sa mga insulto mula sa mga demonyo; ang pangalawa naman ay nang, pagdating sa tirahan ni Abba Macarius, si Evagrius—na napagod sa paglalakbay sa init—ay humiling ng kaunting tubig ngunit tinanggihan. Ang dalawang salaysay na ito ay makikita sa kanyang mga liham kay Anatolius (Mga Kabanata 93 at 94). Sa karagdagang bahagi, binanggit din ni Socrates na si Evagrius, sa kaniyang aklat na **The Gnostic**, ay sumulat tungkol sa kaniyang sarili: 'Nalaman namin mula sa matuwid na si Gregory na mayroong apat na birtud at mga katugmang konsepto: katalinuhan, tapang, pagpipigil sa sarili, at katarungan'. Sino itong si Gregorio? Ayon kay Palladius, siya si Gregorio ng Nyssa, samantalang ayon kay Socrates, siya si Gregorio ng Nazianzus, na sinasabing nag-orden

sa kanya bilang diakono sa Constantinople. Maaari kayang nagpagkamalang ni Socrates si Gregorio ng Nazianzus kay Gregorio ng Nyssa? Mas may posisyon si Palladius upang malaman ang katotohanan. Sa wakas, matatagpuan natin ang sumusunod na salaysay sa akda ni Socrates. Ang kahanga-hangang si Ammonius, na nasa Roma kasama si Athanasius ang Dakila at nais lamang makita roon ang Simbahan nina San Pedro at San Pablo, ay kalaunan ay tinawag sa pagka-obispo sa Ehipto ni Teofilo ng Alexandria; at, sa pagtakas dito, pinutol niya ang kaniyang sariling kanang tainga upang, sa pamamagitan ng pagmamahid ng kaniyang katawan, maiwasan ang kaniyang ordinasyon. Makaraan ng ilang sandali, hinirang ni Teofilo, Obispo ng Alexandria, si Evagrius sa pagka-obispo; tumakas din siya, ngunit hindi niya sinaktan ang anumang bahagi ng kanyang katawan. Nang makita niya si Ammonius, mabait na sinabi ni Evagrius sa kanya: 'Mali ang ginawa mong pagputol sa iyong tainga; pananagutin ka ng Diyos sa ganoong gawa.' 'At hindi ka ba mananagot, Evagrius, sa pagputol ng sarili mong dila at, dahil sa pagmamahal sa sarili, ay hindi ginamit ang biyayang ipinagkaloob sa iyo?' ang tugon ni Ammonius. Tungkol sa mga gawa ni Evagrius, isinulat ni Socrates: 'Nagsulat siya ng ilang napakagandang aklat.' Ang isa rito ay pinamagatang '*Ang Monghe*', o Tungkol sa Gawa; ang isa pa, '*Ang Gnostiko*', o Para sa Taong Nakamit ang Kaalaman, na nahahati sa limampung kabanata; at ang ikatlo, '*Ang Antirritikos*' (*antirritikos*), o isang pagpipilian mula sa Banal na Kasulatan laban sa mga demonyong nakikiling, na nahahati sa walong bahagi, na tumutugma sa bilang ng walong kaisipan. Bukod pa rito, inipon niya ang 600 na tanong tungkol sa hinaharap at dalawang karagdagang aklat na nasa berso: ang isa ay para sa mga monghe na naninirahan sa mga cenobitic na komunidad, o komunal na monasteryo, at ang isa naman ay para sa isang dalaga. Ang tunay na kahanga-hanga ng mga aklat na ito ay matutuklasan ng mga babasa nito. Si Sozomen (Aklat 6, Kabanata 30), matapos pag-usapan ang nabanggit na si Ammonius bilang isa sa mga 'makahabang-balarbo' monghe na nakamit ang tuktok ng karunungan at lubos na marunong—hanggang sa nabasa niya ang mga akda nina Origen, Didymus at iba pang mga manunulat sa espirituwalidad—ay nagdagdag: Si matalinong Evagrius, isang lubos na maalam na tao, matatag sa isip at pananalita, at partikular na may kakayahang pag-ibahin ang mga kaisipan (layunin) na humahantong sa kabutihan at sa kasamaan, at inayos ang sarili upang linangin ang una at ipagtanggol laban sa huli, ay kaibigan ni Ammonius. Gayunpaman, ang kanyang mga sinulat ang magpapakita kung anong uri ng iskolar siya. Ang kanyang pagkatao, ayon sa sabi, ay minarkahan ng katamtaman at nagpakita ng napakakaunting kayabangan o pagmamalaki kaya't ni ang nararapat na papuri ay hindi nagpalobo ng kanyang ego, ni ang hindi nararapat na panunisi ay nagdulot sa kanya ng paghihirap. Pinag-ibig niya ang pag-aaral at pinag-aralan ang Banal na Kasulatan sa ilalim ni Gregorio, Obispo ng Nazianzus, na pinagsilbihan niya bilang arkidiácono habang siya ang Primate ng Simbahan ng Constantinople. Siya ay isang lalaking kaaya-aya ang itsura at nag-eeenjoy sa magarbang pananamit. Ang isa sa mga maharlika, nang mapansin ang kanyang pakikipagkilala sa kanyang sariling asawa, ay sinilab ng selos at nagpasiyang patayin siya. Nang malapit nang maisakatuparan ang balak, pinadala ng Diyos sa kanya, habang siya ay natutulog, ang isang nakakatakot ngunit nakapagliligtas na panaginip.' Wala nang karagdagang mahalagang sinabi si Sozomen. Hindi maaaring balewalain na si Socrates, ayon sa naitala ni Sozomen, ay hindi sang-ayon kay Palladius tungkol sa kung aling Gregoryo ang nag-alaga kay Evagrius at nag-ambag sa kanyang edukasyon. Binanggit ni Palladius si Gregoryo ng Nyssa, samantalang binanggit naman ni Sozomen si Gregoryo ng Nazianzus. Maaaring pagkaisahin ang kanilang mga salaysay sa ganitong paraan: Si Evagrius ay inordinahan bilang diyakono ni Gregorio ng Nyssa, ngunit siya rin ay nasa pangangalaga ni Gregorio ng Nazianzus at nakinabang sa kanyang mga aral. Nang tawagin si Gregorio na Teologo sa Constantinople upang pangasiwaan ang patriyarkado, dumating si Gregorio ng Nyssa sa Konsilyong ipinatawag sa ilalim ng kanyang awtoridad, na sinamahan ni Evagrius. Dito, maaaring nagsilbi si Evagrius bilang protodeakono sa ilalim ni Nazianzen at, pagkatapos ng Konsilyo, nanatili sa Constantinople ayon sa payo ng parehong Grigories. Sinasalaysay siya nina Socrates at Sozomen habang nasa Constantinople siya, samantalang inilalahad ni Palladius ang mga nangyari bago iyon. Si Palladius, bilang alagad ni Evagrius, ay nararapat na pagkatiwalaan nang higit, sapagkat walang dudang narinig niya nang direkta mula kay Evagrius mismo ang kanyang iniulat. Itinuturo ng Patrologia (vol. 40, p. 1215) na ang pagkamatay ni Evagrius ay noong taong 399. Naglalaman din ang parehong sanggunian ng mga pagsusuri sa mga sinulat ni Evagrius. Sa katunayan, isinulat ni Bl. Jeronimo (Epist. 135 ad Ctesiph) na 'ang mga aklat ni Evagrius ay binabasa hindi lamang ng mga Griyego sa buong Silangan, kundi pati na rin sa Kanluran ng mga Latino sa salin ni Rufinus, ang kanyang disipulo'. Ang Patrologia ay naglalaman ng lahat ng nalikha ng mga sinulat ni Evagrius na napreserba hanggang ngayon. Nangunguna rito ang mga kabanata tungkol sa aktibong buhay na inihandog kay Anatolius. Ito, gaya ng maaaring hulaan, ang natira sa aklat na pinamagatang '*The Monk*' ng mga

historyador na aming nabanggit. Ang mga kabanata ng * * ay naunaan ng isang maikling liham kay Anatolius, na nagsisilbing pambungad sa mga ito. Sinundan ito ng 71 kabanata ng *logos praktikos*—mga aral tungkol sa asetikong pamumuhay. Pagkatapos nito ay may 100 kabanata. Gayunpaman, dahil ang karamihan sa mga kabanatang ito ay kabilang sa 71 na nabanggit na, tanging ang teksto ng mga kabanatang hindi kasama doon ang inilahad dito. Sa kabuuan, gayunpaman, mayroong 100 kabanata. Bibigyan din natin ito ng pamagat: 'Isandaang Kabanata tungkol sa Aktibong Buhay, na iniuukol kay Anatolius'. Susunod, sa *Patrologia*, may kasunod na isang artikulo na, sa ating *Dobrotolubie*, ay mas malinaw ang pamagat: 'Ang Halimbawa ng Monastikong Buhay, na nagtuturo kung paano dapat magsagawa ng pag-aascetismo at magmuni-muni'. Ganoon din sa Griyegong *Dobrotolubie*. Mahirap iparating ang pamagat ng *Patrologia* kahit sa pamamagitan ng paraphrase. Panatilihin natin ang ating pamagat. Pagkatapos ay may 33 kabanata **kat anologythian** (hindi **kat* analogian*, hindi ba?); ang nilalaman nito: ang repleksyon ng espirituwal sa nakikita; 25 kabanata na inayos ayon sa alpabeto; ito ay mga aphoristic na kasabihan tungkol sa mga usaping espirituwal. Nakakabit sa mga huli ang karagdagang 26 na kasabihan, na hindi nakaayos ayon sa alpabeto. Kasunod nito ay isang seksyon tungkol sa walong masamang kaisipan, na bahagi ng sinaunang akdang **Antirritikon**. Panghuli, mayroon ding maikling tuntunin para sa mga monghe ng Kinuit at para sa mga birhen. Lahat ng ito ay inilahad dito sa salin.

Mga Tagubilin ni Monghe Evagrius hinggil sa Asetisismo

1. Mga Kabanata tungkol sa Aktibong Buhay, inihandog kay Anatolius

Sumulat ka sa akin noon, aking pinakamamahal na kapatid na si Anatolius, mula sa Banal na Bundok (marahil Bundok Nitria) patungo sa aking skete, na humihiling na ipaliwanag ko sa iyo ang simbolikong kahulugan ng kasuotang monastikong Ehipsiyo, sapagkat naniniwala kang hindi ito walang mabuting dahilan kung bakit ito lubhang naiiba sa lahat ng iba pang anyo ng kasuotang pantao. Ikinagagalak kong ikuwento sa iyo ang sarili kong natutunan tungkol dito mula sa mga Banal na Ama. Ang kukulli ay simbolo ng biyaya ng ating Tagapagligtas na Diyos, na bumabalot sa isipan ng mga monghe at, sa pamamagitan ng pagtatakip nito, pinoprotektahan ang kanilang pagiging bata sa loob ni Cristo mula sa mga walang tigil na naghahangad na saktan sila at magdulot ng sugat sa kanila. Yaong mga nagsusuot nito sa kanilang ulo, na may matatag at aktibong pananampalataya, ay umaawit: 'Kung hindi itatayo ng Panginoon ang bahay at babantayan ang lungsod, magsisikap nang walang kabuluhan ang tagapagtayo at mananatiling gising nang walang kabuluhan ang bantay' (Awit 126:1). Ang mga ganitong daing ay nagpapasidhi ng kababaang-loob at nagwawakas sa kapalaluan, ang sinaunang kasamaan na nagpabagsak kay Lucifer, ang bituin ng umaga, sa lupa. Ang katotohanang walang dalang armas ang kanilang mga kamay⁵⁷ ay nagpapakita ng katapatan ng kanilang pamumuhay. Sapagkat ang kayabangan ay marunong magbalatkayo at maghulma ng anino sa kabutihan, palaging naghahanap ng kaluwalhatian mula sa mga tao at nagtataboy ng pananampalataya, gaya ng sinasabi ng Tagapagligtas: '*Paano kayo mananampalataya, kung tinatanggap ninyo ang kaluwalhatian mula sa isa't isa at hindi hinahanap ang kaluwalhatian na nagmumula sa iisang Diyos?*' (Juan 5:44). Ang kabutihan ay hindi dapat para sa kapakinabangan ng ibang bagay; sa halip, ang lahat ng bagay ay dapat para sa kabutihan. Kung hindi ito kikilalanin, malilina na ang nagtutulak sa atin na gumawa ng mabuti ay mas mahalaga sa atin kaysa sa mismong kabutihan, at iyon ang sukdulan ng kalokohan – na isipin ang isang bagay na mas mataas kaysa sa Diyos at magsalita nang ganoon. Ang analav (ang aming paraman), na nakatawid sa kanilang mga balikat na hugis krus, ay simbolo ng pananampalataya kay Cristo, na tumatanggap (αναλαμβάνει) sa mga mapagkumbaba, palaging inaalang ang mga balakid at tinitiyak na ang ating mga kilos ay nagpapatuloy nang walang sagabal. Ang sinturon na nakabigkis sa kanilang mga balakang ay itinatayo ang lahat ng karumihan at ipinapahayag: 'Mabuti sa tao na huwag humipo sa kaniyang asawa' (1 Cor. 7:1). Taglay nila ang biyaya, sapagkat palagi nilang '*dinadala sa kanilang katawan ang kamatayan ng Panginoong Jesus*' (2 Cor. 4:10), habang pinapailalim nila ang lahat ng walang-katuturang pagnanasa ng laman, nililinis ang kasamaan sa kaluluwa sa pamamagitan ng pagsasagawa ng kabutihan, at iniibig nila ang kahirapan at iniwasan ang pag-ibig sa kayamanan, na idolatriya. Ang tungkod ay punong-kahoy ng buhay, na pinipilit ang lahat ng humahawak nito at sumasandig dito na maging matatag kay Cristo. Ganyan, sa madaling salita, ang mga bagay na sinasagisag ng eskema! (Kapag sinisinuot nila ito), ang mga Banal na Ama ay palaging sinasabi sa kanila

⁵⁷ Sinusulat ni Cassian na ang kanilang mga manggas ay umaabot lamang hanggang sa siko.

ang mga salitang ito: Mga anak! Ang takot sa Diyos ay nagpapalakas ng pananampalataya, at ang pagpipigil sa sarili ay nagpapalakas ng takot sa Diyos; ang mga ito ay pinatatag ng pagtitiis at pag-asa, na doon isinisilang ang kawalang-pagkiling; ang bunga ng kawalang-pagkiling ay pag-ibig, at ang pag-ibig ang pasukan sa kaalamang pisikal, na naghahatid sa teolohiya at sukdulang kaligayahan. At sapat na ito sa ngayon tungkol sa banal na eskemang ito at sa mga katuruan ng mga nakatatanda. Ngayon, pag-usapan natin ang aktibong buhay at ang kontemplatibong buhay—hindi lamang ang lahat ng ating nakita (sa mga nakatatanda) at narinig (mula sa kanila), kundi pati na rin ang inutos nilang ipasa sa iba, na hinahati ang may kinalaman sa aktibong buhay sa isang daang kabanata, at ang may kinalaman sa kontemplatibong buhay sa 650, na itinatago ang ilang bagay at tinatakpan ang iba, baka ihagis natin ang mga banal na bagay sa mga aso, o ihagis ang mga perlas sa mga baboy (Mateo 7:6), bagaman ito ay malinaw sa mga sumusunod sa kanilang yapak sa parehong landas.

1. Ang Kristiyanismo ay ang batas – (*dogma*) – ng ating Tagapagligtas na si Jesucristo, na pinagsasama ang mga usapin ng buhay, kaalaman sa mga bagay, at kaalaman tungkol sa Diyos.

2. Ang Kaharian ng Langit ay ang kawalan ng pagnanasa ng kaluluwa sa pamamagitan ng tunay na kaalaman sa Kanya na Siya nga.

3. Ang Kaharian ng Diyos ay ang kaalaman sa Pinakabanal na Trinidad, na lumalawak ayon sa kalagayan ng isip at pinupuno ito ng walang katapusang buhay ng kaligayahan.

4. Ang sinumang umiibig sa isang bagay ay natural na hinahangad ito, at ang anumang hinahangad ng isang tao ay sinisikap niyang makamtan. Bawat kasiyahan ay nauna ng pagnanasa, at ang pagnanasa ay nagmumula sa pandama. Ang hindi naaantig ng pandama ay malaya sa pagnanasa.

5. Ang mga demonyo mismo ay personal na nakikipaglaban sa mga eremita, samantalang laban sa mga namumuhay nang marangal sa mga monasteryo o komunidad, inaaarmasan nila ang mga kapatid na pinakapabaya. Ngunit ang huling pakikibaka ay mas madali kaysa sa una, sapagkat hindi makakakita sa lupa ng mga taong mas masama kaysa sa mga demonyo o sumasakup sa lahat ng kanilang kasamaan.

6. Ang pabago-bagong isip ay pinatitibay ng pagbabasa, pagbantay at panalangin. Ang nag-aalab na pagnanasa ay pinapawi ng pag-aayuno, paggawa at pag-a-ascetismo. Ang umaapaw na galit ay pinapakalma ng pag-awit ng mga salmo, kabutihang-loob at awa. Lahat ng bagay na ito ay nagiging epektibo kapag isinagawa sa tamang oras at sa tamang sukat. Ang anumang ginagawa sa maling oras o sa labis ay panandalian (hindi matatag), at ang panandaliang bagay ay nagdudulot ng mas maraming pinsala kaysa kabutihan.

7. Kapag ang kaluluwa ay nananabik sa iba't ibang pagkain, pakontento natin ito sa tinapay at tubig, upang maging mapagpasalamat kahit sa isang manipis na hiwa. Sapagkat ang busog ay nananabik sa iba't ibang pagkain, samantalang ang gutom ay itinuturing na ligaya ang kabusugan sa tinapay⁵⁸.

8. Malaki ang naitutulung ng kakulangan sa tubig sa pagpipigil sa sarili. Patunayan ito sa inyo ng tatlong daang Israelita na, kasama si Gideon, ay tinalo ang Midian.

9. Tulad ng imposibleng magkasabay sa isang tao sa iisang sandali ang kamatayan at buhay, gayundin imposibleng magkasabay sa sinuman ang pag-ibig at pera. Hindi lamang nilalamon ng pag-ibig ang pera, kundi iniaalay din nito ang ating napakaikling buhay.

10. Ang paghahangad sa mga ligayang makamunduhan ay isang tore na hindi matatablan ng demonyo ng kalungkutan. Sapagkat ang kalungkutan ay ang kawalan ng ligaya, maging ito man ay nararanasan o inaasahan. – Hindi natin matataboy ang kaaway na ito hangga't tayo ay nakakakabit sa anumang makamunduhan. Doon niya inilalagay ang kanyang bitag upang magdulot ng kalungkutan, saan man niya tayo makitang pinakakakabit.

11. Ang galit at poot ay nagpapalala ng pagkabagabag ng puso, samantalang ang pag-ibig at kababaang-loob ay pinapatay ito.

12. Huwag hayaang lumubog ang araw habang tayo'y nagagalit pa, baka ang mga demonyo, na umaatake sa gabi, ay takutin ang ating kaluluwa at gawing mas duwag ang ating isipan para sa pakikibaka kinabukasan. Karaniwang sinusundan ng nakakatakot na panaginip ang isang pagsabog ng galit, at wala nang ibang nakakapilit sa ating isipan na lumihis mula sa hanay kundi ang may pagkabahalang galit.

13. Kapag, sa anumang dahilan, ang madaling mainis na bahagi ng ating kaluluwa ay naguluhan, inirerekomenda sa atin ng mga demonyo ang pag-iisa bilang isang mabuting bagay, upang, sa pagtanggal sa mga sanhi ng pagkabagabag, hindi tayo mapalaya mula sa ating kalituhan⁵⁹. Ngunit kapag sumiklab ang

⁵⁸ Ang kabanatang ito ay binanggit ni San Juan Climacus, Hakbang 14, kabanata 12.

⁵⁹ Upang, habang nalalampasan natin ang ating mga kalungkutan, hindi natin pahinain ang ating pakiramdam ng pagkadismaya at galit habang nakikisama sa iba.

kahalayan, sinisikap nilang gawing palakaibigan tayo (upang manatili tayo sa piling ng mga tao), tinatawag tayong malupit at mabangis dahil sa pag-urong, upang, sa pagnanasa sa mga katawan, makatagpo tayo ng mga katawan (sa pamamagitan ng pananatili sa lipunan). Hindi natin sila dapat paniwalaan, kundi dapat gawin ang kabaligtaran ng kanilang mungkahi.

14. Huwag mong hayaan ang sarili sa mga kaisipang puno ng galit, na nakikipagdigma sa isip laban sa taong nagdulot sa iyo ng dalamhati, ni—muli—sa mga malalaswang kaisipan, na matagal na nanatili sa mga malalaswang pantasya. Ang una ay nagdidilim sa kaluluwa, samantalang ang huli ay nagpapalakas sa pagnanasa; kapwa dinudumihan ang isip, at habang nananalangin ka, sa pamamagitan ng pagpuno sa iyong imahinasyon ng mga larawang puno ng pagnanasa na para bang mga diyus-diyosan, at sa gayon ay nabibigo kang maghandog sa Diyos ng dalisay na panalangin, agad kang nagiging biktima ng demonyo ng pag-aalinlangan, na karaniwang sumasalakay sa ganitong mga kalagayan at, tulad ng aso, dinadakma ang kaluluwa na para bang ito ay patay na hayop.

15. Ang galit ay sa kanyang likas na katangian ay nilalayong makipagdigma laban sa mga demonyo at labanan ang bawat makasalanang ligaya. Kaya naman, ang mga Anghel, sa pamamagitan ng pag-udyok ng espirituwal na kagalakan sa ating kalooban at pagbibigay-daan upang matikman natin ang kagalakan nito, ay hinihimok tayo na itaon ang ating galit laban sa mga demonyo; samantalang ang mga demonyo, sa pamamagitan ng paghila sa atin patungo sa mga makamundong pagnanasa, ay pinipilit tayong gamitin ang ating galit upang makipagdigma laban sa mga tao, na salungat sa ating kalikasan, upang ang isip, na naging malabo at nawalan ng katuwiran, ay maging taksil sa mga birtud.

16. Mag-ingat ka na sa iyong galit ay hindi mo itaboy ang sinumang kapatid. Sapagkat dahil dito, sa buong buhay mo, hindi ka makatakas sa demonyo ng kalungkutan, na palaging itataas ito bilang isang pakikibakod sa iyo sa panahon ng panalangin.

17. Ang sama ng loob ay napapawi ng mga handog. Patunayan ka ni Jacob rito, sapagkat pinawi niya ang loob ni Esau sa pamamagitan ng mga handog nang papalapit si Esau upang salubungin siya na may apat na raang lalaki (Gen. 32:6, 33:1). Ngunit tayo, sa ating kahirapan, ay matutugunan ang pangangailangang ito (bilang kapalit ng mga handog) sa pamamagitan ng isang kainan.

18. Kapag ikaw ay intake ng demonyo ng kawalan ng pag-asa, paghiwalayin mo ang iyong kaluluwa sa dalawa at gawing tagapagaliw ang isang bahagi at ang isa naman ay ang inaaliw, at magtanim tayo sa ating sarili ng mabubuting pag-asa, sa pamamagitan ng pagkanta ng mga sumusunod na berso ni David: *'Bakit ka malungkot, O kaluluwa ko?' 'Bakit ka maligalig, O kaluluwa ko?' 'Magtiwala ka sa Diyos, sapagkat sa Kaniya ako'y magpapahayag; Siya ang kaligtasan ng aking mukha at aking Diyos'* (Awit 41:6).

19. Sa panahon ng tukso, hindi dapat lisanin ng isang tao ang kanyang selda sa anumang pagpapanggap ng kabanalan, kundi manatili rito at magtiis, matapang na hinaharap ang lahat ng umaatake, lalo na ang demonyo ng panghihina ng loob, na sa katotohanan ang pinakamalubha sa lahat, subalit higit sa alinman ay nagpapasubok sa kaluluwa. Kung tatakas o iwasan ang pakikibaka, mananatiling walang karanasan ang isip, duwag at madaling tumakas.

20. Mahirap iwasan ang kaisipan ng kayabangan, sapagkat anumang gawin ng isang tao upang itaboy ito ay nagiging simula ng bagong pag-igting ng kayabangan. Gayunpaman, hindi lahat ng matuwid nating kaisipan ay tinututulan ng mga demonyo; sa katunayan, sinusuportahan ng masasamang nilalang na ito ang ilan sa mga ito, sa pag-asang mailigaw tayo.

21. Ang sinumang nakasagap ng kaalaman at natikman ang kayang tamis ay hindi na magtitiwala sa demonyo ng kayabangan, kahit pa ialok nito sa kanila ang lahat ng ligaya ng mundo. Sapagkat ano pa ang maipapangako nito na higit pa sa espirituwal na pagninilay? Ngunit habang hindi pa natin natitikman ang kaalaman, magsikap tayong mamuhay nang may aktibong paglilingkod, at ipahayag sa Diyos ang ating layunin, na ginagawa natin ang lahat ng bagay alang-alang sa Kanyang kaalaman.

22. Alalahanin mo ang dating buhay mo at ang mga nakaraang kasalanan mo, at kung paanong, noong ikaw ay taong puno ng pagnanasa, lumipat ka sa isang buhay na hindi nagpapasasa sa mga pagnanasa, at kung paanong muling umatras ka mula sa mundo, na sa maraming paraan ay madalas kang lubos na pinapababa. Pagmunimunian mo rin ang Siyang nagbabantay sa iyo sa ilang at nagpapaalis sa mga demonyong nag-uungol sa kanilang mga ngipin laban sa iyo. Ang mga ganitong pagninilay ay nagbubunsod ng kababaang-loob at pumipigil sa demonyo ng kayabangan na makapagtatag ng puwesto.

23. Anumang ating naaalala nang may matinding damdamin ay unang naranasan nang may matinding damdamin sa katotohanan; at gayundin, anumang ating nararanasan nang may matinding damdamin sa

katotohanan, ay ating aalalahanin nang may matinding damdamin. Para sa sinumang nagwagi sa mga demonyong nag-uudyok ng mga pagnanasa, ang mga bagay na ginagamit nila upang pukawin ang mga ito ay walang halaga na. Sapagkat ang espiritwal na mandirigma ay mas makapangyarihan kaysa sa materyal na mandirigma.

24. Ang mga pagnanasa ng kaluluwa ay kumukuha ng kanilang puwersa (para sa kanilang gawain) mula sa mga tao, samantalang ang sa katawan ay kumukuha nito mula sa katawan. Ang gawain ng mga pagnanasa ng katawan ay pinipigilan ng pagpipigil sa sarili, at ang ng mga pagnanasa ng kaluluwa ay pinipigilan ng espiritwal na pag-ibig.

25. Ang mga demonyo na namumuno sa mga pagnanasa ng kaluluwa ay matigas ang ulo hanggang sa mismong kamatayan, pinahihirapan ang kaluluwa, samantalang ang mga namumuno sa mga pagnanasa ng katawan ay mas mabilis na umaalis. Higit pa rito, ang ilang demonyo, tulad ng sumisikat o lumubog na araw, ay naaapektuhan lamang ang isang partikular na bahagi ng kaluluwa, samantalang ang demonyo ng tanghali ay karaniwang nilalamon ang buong kaluluwa at sinasakop ang isipan. Bakit napakamatamis ng buhay ng isang eremita matapos mapigil ang mga pagnanasa? Sapagkat mga payak na alaala na lamang ang natitira; at, tungkol sa pakikibaka, hindi ang mismong pakikibaka ang nananatili kundi ang pagninilay-nilay dito.

26. Nararapat isaalang-alang kung ang kaisipan ba ang nagpapagalaw sa mga pagnanasa, o ang mga pagnanasa ang nagpapagalaw sa kaisipan. Ang ilan ay naniniwala sa una, samantalang ang iba naman ay sa huli. Karaniwan, ang mga pagnanasa ay pinapagalaw ng mga pandama; ngunit kapag taglay ng isang tao ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili, hindi ito gumagalaw, samantalang kapag wala ang mga ito, gumagalaw nga. Ang galit ay nangangailangan ng mas matitinding lunas kaysa sa pagnanasa, at ang pag-ibig ay tinatawag na dakila dahil ito ang tali ng galit. Simbolikong tinawag ito ni San Moises na 'ophiokhom' (isa na nakikipaglaban sa mga ahas) nang inilista niya ang mga maaaring at hindi maaaring kainin (Lev. 11:22).

27. Dahil sa kilala at walang tigil na kasamaan ng mga demonyo, ang kaluluwa ay sumisiklab laban sa mga kaisipan (na itanim nila) sa sandaling maramdaman nito ang kanilang paglapit, at ipinagtatanggol ang sarili sa pamamagitan ng pagsang-ayon sa mainit na kalikasan ng mga umaatake (galit).

28. Hindi laging posible na sundin ang karaniwang mga tuntunin, ngunit dapat bigyang-pansin ang mga kalagayan at magsikap, hangga't makakaya, na gawin ang posible sa loob nito. Kahit ang mga demonyo mismo ay hindi alam ang batas na ito ng pagiging napapanahon. Sapagkat, habang palagi silang kaaway natin, pinipigilan nila tayo na gawin ang posible, habang pinipilit naman nila tayong gawin ang imposible. Sa gayon, hinahadlangan nila ang mga maysakit na magpasalamat sa Diyos para sa mga pagsubok na dumating sa kanila at na magtiis nang may kababaang-loob sa mga naglilingkod sa kanila; hinihikayat nila ang mga mahihina sa pinakamahigpit na pag-aayuno, at ang mga nabibigatan (ng edad o paggawa) na kantahin ang mga salmo habang nakatayo.

29. Kapag pinipilit tayo ng pangangailangan na manatili nang sandali sa isang bayan o nayon, kanita, sa pakikitungo sa mga karaniwang tao, magpakita tayo ng sukdulang pagpipigil sa sarili, baka ang ating isipan, sa pagiging kampante at pansamantalang iniwan ang karaniwang pagsisikap, ay gumawa ng padalus-dalos at tumakas, na hinihimok ng mga demonyo.

30. Sa panahon ng tukso, huwag munang magsimulang manalangin hangga't hindi ka pa nakapagsalita ng ilang salitang may poot laban sa tagatukso. Sapagkat kapag ang kaluluwa ay nadumihan ng masasamang kaisipan, hindi maaaring maging dalisay ang panalangin nito. Ngunit kung sasabihin mo ang anumang may poot laban sa kanila, sa gayon ay malilito mo ang iyong mga kalaban at mapapawi mo ang kanilang mga suhestiyon. Karaniwan ding may katulad na epekto ang poot sa mabubuting kaisipan.

31. Ang sinumang nagnanais na subukin ang masasamang demonyo at magkamit ng kasanayan upang makilala ang kanilang mga panlilinlang, pabayaang silang obserbahan ang kanilang mga iniisip at pansinin kung saan nagpupumilit ang mga demonyo at kung saan sila bumibitiw; sa anong mga kalagayan at sa anong mga oras partikular na aktibo ang alin sa kanila; alin ang kasunod ng alin; at alin ang hindi tumutugma sa alin; at hanapin nila kay Kristo na Panginoon ang resolusyon sa lahat ng ito. Ang mga demonyo ay lubos na nagagalit sa mga taong aktibong nagsasabuhay ng mga birtud nang may tunay na pagkaunawa (at inilalantad ang lahat), na nagnanais *'na pabagsakin ang matuwid sa puso sa kadiliman'* (Awit 10:3).

32. Sa pagmamasid na ito, makikita mong may dalawang demonyo na napakabilis, halos nahahabulin ang kilos ng ating isipan – ang demonyo ng pakikipagtalik at ang demonyong nag-uudyok sa atin sa pamumuska. Ngunit panandalian lamang ang huli, samantalang ang una, hangga't hindi nito pinupukaw ang mga mapanisang kaisipan, ay hindi tayo pinipigilang sumulong sa kaalaman ng Diyos.

33. Tanging Siya na naghiwalay sa kanila ang makapaghihiwalay ng katawan sa kaluluwa; ngunit ang kaluluwa ay maaaring ihiwalay sa katawan ng sinumang nagsusumikap para sa kabutihan (sa pag-aascetismo). Sapagkat tinatawag ng ating mga ninuno ang pag-aascetismo bilang pag-alala sa kamatayan at pagtakas mula sa katawan (ibig sabihin, upang hindi mapasuko sa laman sa pamamagitan ng kahalayan).

34. Ang mga sagana sa pagpapakain sa kanilang laman at nagpapalawig ng kanilang pag-aalaga rito hanggang sa antas ng kahalayan (Roma 13:14) ay hindi nakakatulong sa kanilang sarili; magreklamo nawa sila laban sa kanilang sarili pagkatapos nito, at hindi laban sa kanya. Sa kabaligtaran, ang mga nakamtan ang espirituwal na kawalang-hilig sa pamamagitan mismo ng katawang ito at, ayon sa kanilang makakaya (sa pamamagitan nito mismo), ay iniaalay ang kanilang sarili sa pagninilay sa Siyang Nagkakahulugan, ay nagpapatotoo sa biyaya ng Maylalang (na nagbigay sa atin ng katawan).

35. Kapag ang isip ay nagsimulang magdasal nang walang alitan, ang buong araw-araw at gabi-gabing pakikibaka ay nagiging pakikibaka lamang sa masungit na bahagi ng kaluluwa.

36. Isang tanda ng kawalan ng pagnanasa ay kapag ang isip ay nagsimulang makita ang sariling liwanag, nagiging payapa sa mga pantasya na parang panaginip, at madaling (at tama) na nauunawaan ang mga bagay.

37. Kapag, sa panahon ng panalangin, ang isip ay hindi nag-iisip ng anumang makamundo, nangangahulugan ito na ito ay naging matatag.

38. Ang isip na, sa tulong ng Diyos, ay natapos ang takbo ng isang aktibong buhay at nakamit ang pagninilay, ay kakaunti ang nararamdaman, at sa katunayan ay wala nang nararamdaman, sa mga pag-uga ng hindi makatwirang bahagi ng kaluluwa: itinaas ng pagninilay ang isip sa itaas ng dalamhati at pinaghiwalay ito sa mga bagay na pandama.

39. Hindi ang kaluluwang hindi nahuhumaling sa mga bagay ang walang damdamin, kundi yaong nananatiling hindi naguguluhan kahit na naaalala pa ang mga ito.

40. Hindi naman mahigpit na sinasabi tungkol sa perpektong tao na siya ay 'nagpipigil', o tungkol sa taong walang hilig na siya ay 'nagtitiis', sapagkat ang pagtitiis ay matatagpuan sa isang nagdurusa, at ang pagpipigil sa sarili sa isang pinupukaw ng pagnanasa.

41. Isang dakilang gawa ang manalangin nang walang istorbo, ngunit mas dakila pa rito ang kumanta nang walang istorbo.

42. Ang taong nagtatag ng mga birtud sa kanyang sarili at lubos na pinamumunuan ng mga ito ay hindi na nag-uugnay sa batas, o sa mga utos, o sa parusa, kundi nagsasalita (parang natural) at kumikilos alinsunod sa hinihikayat sa kanya ng kanyang matatag at marangal na pagkatao.

43. Ang mga kantang demonyo ay nag-uudyok ng ating kamunduhan at itinatapon ang kaluluwa sa mga kahiya-hiyang pantasya, samantalang ang mga salmo, himno, at espirituwal na awit ay laging humihikayat sa isipan na gunitain ang mga birtud, habang pinapawi ang init ng galit at pinapatay ang kamunduhan.

44. Tulad ng mga taong nakikipaglaban na tumatama—at tinatamaan naman—ganyan din ang mga demonyo, na nakikipagdigma sa atin; kapag tinatamaan nila tayo, natural lamang na tinatamaan din naman sila mula sa atin bilang ganti. *'Papatumbahin ko sila, at hindi na sila makabangon pa'* (Awit 17:39). At muli: *'Ang mga nang-iinsulto sa akin at sa aking mga kaaway, sila'y natatalo at nahuhulog'* (Awit 26:2).

45. Ang karunungan ay kasabay ng kapanatagan, samantalang ang katinuan ay kasabay ng pagsusumikap. Hindi maaaring makamit ang karunungan nang walang pakikibaka, at hindi rin matagumpay na maipagpapatuloy ang pakikibakang iyon nang walang pag-iingat. Ipinagkatiwala sa pag-iingat ang pagtutol sa galit na pinupukaw ng mga demonyo, gayundin ang pagpipilit sa mga kapangyarihan ng kaluluwa na kumilos ayon sa nararapat sa kanilang kalikasan, at sa gayon ay maglatag ng daan tungo sa karunungan.

46. Ang tukso ng isang monghe ay isang kaisipan na, nang pumasok sa pamamagitan ng mapusok na bahagi ng kaluluwa, ay nagpapalabo sa isip.

47. Ang kasalanan ng isang monghe ay nasa pagsang-ayon ng isip sa isang ipinagbabawal at makasalanang pagnanasa.

48. Nagagalak ang mga anghel kapag nababawasan ang makasalanang kasamaan, samantalang nagagalak ang mga demonyo kapag nababawasan ang kabutihan. Sapagkat ang mga una ay mga ministro ng awa at pag-ibig, samantalang ang mga huli ay mga alipin ng poot at pagkamuhi. Ang mga una, sa kanilang paglapit sa atin, ay pinupuno tayo ng espirituwal na pagninilay, samantalang ang mga huli, sa kanilang paglapit, ay itinutulak ang kaluluwa sa mga kahiya-hiyang imahinasyon.

- 49.** Hindi pinipigilan ng mga birtud ang pag-atake ng mga demonyo sa atin, ngunit pinananatili tayo nitong ligtas mula sa mga ito.
- 50.** Ang aktibong pamumuhay (ang pagsasabuhay ng birtud) ay isang espiritwal na paraan para linisin ang mapanabik na bahagi ng kaluluwa.
- 51.** Para sa ganap na paggaling ng mga kakayahan ng kaluluwa, hindi sapat na gawin lamang ang mabubuting gawaing itinakda ng mga utos, maliban kung sabay na pinananatili ng isip ang katugmang mga pagninilay.
- 52.** Tulad ng hindi maiwasang labanan ang mabubuting kaisipan na itinanim sa atin ng mga anghel, gayundin ay mapagtataboy ang masasamang kaisipan na itinanim ng mga demonyo. Ang mga naunang kaisipan ay sinusundan ng payapang kalagayan ng kaluluwa, samantalang ang mga huli ay sinusundan ng kaguluhan.
- 53.** Ang pinagmumulan ng kawalan ng pagnanasa ay ang pag-ibig; ang kawalan ng pagnanasa naman ay ang bulaklak ng isang aktibong buhay, at ang isang aktibong buhay ay nakapaloob sa pagtupad sa mga utos. Ang tagapangalaga ng pagtupad na ito sa mga utos ay ang takot sa Diyos, na siyang bunga ng tunay na pananampalataya; ang pananampalataya, gayunpaman, ay isang panloob na kabutihan ng kaluluwa, na karaniwang matatagpuan kahit sa mga hindi pa nananampalataya sa Diyos.
- 54.** Tulad ng kaluluwa, na kumikilos sa pamamagitan ng katawan, ay nararamdaman kung aling mga galamay ang mahina, gayundin ang isip, sa pamamagitan ng sariling gawain nito, ay nakikilala ang sariling mga lakas at, nang mapansin kung alin ang humahadlang dito (dahil sa sariling katiwalian), hinahanap ang utos na magpapagaling dito.
- 55.** Ang isip, na nakikipaglaban nang may matinding damdamin, ay hindi nakikita ang mga balak ng kaaway: sapagkat sa ganoong kalagayan ay parang nakikipaglaban sa gabi (sa kadiliman). Ngunit, kapag nakamit na ang kawalan ng damdamin, madali nitong natutukoy ang mga panlilinlang ng mga kaaway.
- 56.** Ang sukdulang layunin ng aktibong buhay ay pag-ibig, at ang wakas ng kaalaman ay teolohiya. Ang simula ng pareho, gayunpaman, ay pananampalataya at ang pagninilay sa mga bagay. Ang mga demonyong sumasamsam sa mapanlabas na bahagi ng kaluluwa ay tinatawag na mga kalaban ng aktibong buhay; samantalang ang mga sumasalakay sa mismong kapangyarihan ng pag-iisip ay tinatawag na mga kaaway ng buong katotohanan at mga kalaban ng pagninilay.
- 57.** Wala sa mga nagpapalinis sa katawan ang nananatili sa taong napalinis pagkatapos, ngunit ang mga birtud, matapos linisin ang kaluluwa, ay nananatili sa loob nito pagkatapos, kasama ang mismong napalinis na kaluluwa.
- 58.** Ang makatwirang kaluluwa ay kumikilos ayon sa kanyang kalikasan kapag ang bahagi nitong naghahangad ay nagsusumikap para sa kabutihan, ang bahagi nitong pabigla-bigla ay nagsusumikap para rito, at ang bahagi nitong nag-iisip ay iniaalay sa pagninilay-nilay ng pag-iral.
- 59.** Ang siyang nangingibabaw sa aktibong buhay ay pinapawi ang mga pagnanasa, samantalang ang siyang nangingibabaw sa pagninilay ay pinapawi ang kamangmangan. Tungkol sa mga pagnanasa, sinasabing hindi kailanman makakamit ang ganap nilang pag-ubos; tungkol naman sa kamangmangan, sinasabing magwawakas ito nang bahagya, ngunit hindi lubusan.
- 60.** Ang mabuti at ang masama na ating nakakasalubong sa buhay ay maaaring mag-ambag sa parehong birtud at bisyo. Ang tungkulin ng katwiran ay gamitin ang mga ito upang paunlarin ang una at labanan ang huli.
- 61.** Ang kaluluwa ay nahahati sa tatlo, ayon sa ating pantas na guro (na si Gregory ng Nyssa). Kapag ang birtud ay naninirahan sa makatwirang bahagi, ito ay tinatawag na katalinuhan (fronesis), pagkakaalam (synesis) at karunungan (sofia); kapag ito ay naninirahan sa bahaging may kalooban, tinatawag itong kalinisan, pag-ibig at pagpipigil sa sarili; kapag ito ay naninirahan sa bahaging emosyonal, tinatawag itong tapang at pagtitiis; at kapag ito ay sumasaklaw sa buong kaluluwa, tinatawag itong katuwiran. Ang tungkulin ng katamtamang-isip ay makipaglaban sa mga puwersang tutol sa atin, protektahan ang mga birtud, paalisin ang mga kasamaan, at harapin ang mga bagay na neutral ayon sa kalagayan. Ang tungkulin ng paghuhusga ay ayusin nang naaayon ang lahat ng bagay na nakakatulong sa ating layunin, samantalang ang tungkulin ng karunungan ay pagnilayan ang mga nilalang na may katawan at walang katawan sa lahat ng aspeto. Ang tungkulin ng kabanalan ay ang walang-kinikilingang pagmasdan ang mga bagay na karaniwang nagpapakaw sa atin ng mga hindi makatwirang panaginip at pagnanasa; ang tungkulin ng pag-ibig ay ipakita ang ating sarili, sa ating saloobin sa bawat taong may larawan ng Diyos, na maging patas gaya ng ating pagtrato sa

orihinal na larawan, kahit na hinahangad ng mga demonyo na pababain ang iba sa ating paningin; ang tungkulin ng pagpipigil sa sarili ay masayang tanggihan ang lahat ng nagpapaligaya sa panlasa. Ang tungkulin ng pagtitiis at tapang ay huwag katakutan ang sariling mga kaaway at kusang-loob na pasanin ang lahat ng uri ng paghihirap. Ang tungkulin ng katuwiran ay panatilihing magkasundo at magkaisa ang lahat ng bahagi ng kaluluwa.

62. Ang bunga ng paghahasik ay ang ani, at ang bunga ng birtud ay kaalaman. Kung paanong sinasamahan ng luha ang paghahasik ng binhi, gayundin sinasamahan ng kagalakan ang pag-aani (Awit 125:6).

63. Hindi matatanggal ng isang tao ang mga mapusok na alaala maliban kung inaalagaan niyang pagalingin ang mga makasarili at mainit na bahagi ng kanyang kalikasan, ang una sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagbabantay at pagtulog sa hubad na lupa, at ang huli sa pamamagitan ng pagpapasakop sa pamamagitan ng pagtitiis, kapatawaran at pagbibigay ng limos. Mula sa dalawang pagnanasa na ito nagmumula ang halos lahat ng mga kaisipang demonyo, na nagpapahulog sa isip sa bawat uri ng kapighatian at kapahamakan. Ngunit imposible para sa sinuman na mapalaya ang sarili mula sa mga pagnanasa maliban kung lubos nilang hamakin ang pagkain at inumin, kayamanan at kaluwalhatian, at maging ang kanilang sariling katawan, alang-alang sa mga madalas na naghahangad na saktan sila sa pamamagitan ng mga ito (i.e. mga demonyo). Kaya't dapat nating tularan sa lahat ng paraan ang mga taong nasa kagipitan sa dagat, na itinatapon ang kanilang mga pag-aari sa dagat dahil sa lakas ng hangin at sa mga matatarik na alon. Gayunpaman, sa paggawa nito, dapat tayong mag-ingat nang husto na, habang itinatapon natin ang mga bagay sa ganoong paraan, hindi natin ito ginagawa upang lang makita ng iba. Sapagkat sa paggawa nito ay mawawalan tayo ng gantimpala at makakaranas ng mas mapait na pagkalunod kaysa dati, kapag hinihipan tayo ng demonyo ng kayabangan ng kanyang hangin. Kaya naman ang ating Panginoon, sa mga Ebanghelyo, sa pagtuturo sa ating pinuno—ang isip—ay nagsabi: *'Mag-ingat kayo na huwag gawin ang inyong kawanggawa sa harap ng mga tao, upang kayo'y mapansin nila; kung hindi, wala kayong gantimpala mula sa inyong Ama na nasa langit'* (Mateo 6:1). At muli: *'Kapag kayo'y nananalangin,'* wika niya, *'huwag kayong maging parang mga hipokrito, na mahilig tumayo at manalangin sa mga palengke at sa mga kanto ng lansangan, upang makita ng mga tao; katotohanang sinasabi ko sa inyo, natanggap na nila ang kanilang gantimpala'* (v. 5). At muli Siya ay nagsabi: *"Ngunit kapag kayo'y nag-aayuno, huwag kayong magmukhang malungkot na gaya ng mga hipokrito, sapagkat pinapangit nila ang kanilang mukha upang ipakita sa mga tao na sila'y nag-aayuno: sa katotohanan sinasabi ko sa inyo, natanggap na nila ang kanilang gantimpala"* (v. 16). Ngunit makinig dito sa Manggagamot ng mga kaluluwa, habang pinapagamot Niya ang iritabilidad sa pamamagitan ng paglimos, nililinis ang isip sa pamamagitan ng panalangin, at pinapatay ang pagnanasa sa pamamagitan ng pag-aayuno; mula rito nabubuo ang bagong tao, na muling binago ayon sa larawan ng kanyang Lumikha (Col. 3: 10–11), sa kanino, dahil sa kawalan ng hilig, *'walang lalaki o babae; ni Griyego o Hudyo, naputol o hindi naputol, barbaro o Skithian, alipin o malaya, kundi si Cristo ang lahat at sa lahat'* (Gal. 3:28).

64. Ang maruruming kaisipan, na tumatubo sa ating kalooban dahil sa ating mga pagnanasa, ay naghahatid sa isip sa ganap na kapahamakan at pagkawasak. Sapagkat kung paanong ang pag-iisip tungkol sa tinapay ay tumitimo sa nagugutom dahil sa gutom, at ang pag-iisip tungkol sa tubig sa nauuhaw dahil sa uhaw, gayundin naman ang pag-iisip tungkol sa pera at iba pang pag-aari ay tumitimo dahil sa pag-ibig sa pera, at ang mga kahiya-hiyang pag-iisip dahil sa maling pagnanasa. Sa parehong paraan, ipinaliwanag ang ating pagka-obsesyon sa mga kaisipan ng kayabangan at iba pang katulad na bagay. Imposible para sa isang isip, na nalunod at nalubog sa ganoong mga kaisipan, na tumayo sa harap ng Diyos at koronahan ng korona ng katuwiran. Sa pamamagitan ng mga kaisipang ito nilooban ang nasabing tatlong-dobleng isipan, na ayon sa parabula sa Ebanghelyo, ay tumanggi sa salo-salo ng kaalaman ng Diyos. Gayundin, ang taong nakagapos ang kamay at paa at hinagis sa ganap na kadiliman ay may suot na kasuotang hinabi mula sa mga kaisipang ito, na tinuring ng Nananambita na hindi karapat-dapat sa ganoong salo-salo sa kasal. Ang kasuotang pangkasal ay ang kawalang-pagnanasa ng makatuwirang kaluluwa na tumalikod sa mga pagnanasa sa mundo. Tungkol naman sa dahilan kung bakit ang mga kaisipan tungkol sa makamundong bagay, kapag nag-ugat na, ay sumisira sa kaalaman, tatalakayin ito sa mga kabanata tungkol sa panalangin.

65. Ang isang demonyong kaisipan ay nilalabanan ng tatlong kaisipan, na pumuputol dito kapag ito ay naging ugat sa isipan: ang anghel na kaisipan; ang sarili nating kaisipan, na nagmumula sa ating malayang kalooban kapag ito ay nakatuon sa kabutihan; at isa pang sarili nating kaisipan, na hinihimok ng likas na

katangian ng tao, na kung saan kahit ang mga pagano, halimbawa, ay minamahal ang kanilang mga anak at iginagalang ang kanilang mga magulang. Ang isang mabuting kaisipan, gayunpaman, ay tinututulan ng dalawang kaisipan lamang: ang demonyo, at ang sa atin, na nagmumula sa ating malayang kalooban kapag ito ay naligaw patungo sa mas masama. Sapagkat walang masamang kaisipan na nagmumula sa ating kalikasan: mula pa sa simula ay hindi tayo masama, dahil ang Panginoon ay nagtanim ng mabuting binhi sa Kanyang bukid. May panahon na walang kasamaan, at magkakaroon ng panahon na wala na ito. Ang mga binhi ng birtud ay hindi matatanggal. Kumbinsido ako rito sa pamamagitan ng mayamang tao sa Ebanghelyo na, kahit na hinatulan sa impiyerno, nagpakita ng awa sa kanyang mga kapatid; at ang awa ang pinakamagandang binhi ng birtud.

66. Ang ilan sa mga maruruming demonyo ay laging nagkukubli malapit sa mga nagbabasa at nag-iisip ng sari-saring paraan upang maaliw ang kanilang isipan at mailigaw sila. Madalas, kumukuha ng pahiwatig mula sa mismong Banal na Kasulatan, inihahatid nila sila sa masasamang kaisipan; nangyayari na pinapagalaw nila ang isang tao para umubo na taliwas sa karaniwang gawi, o magdulot ng mabigat na tulog, na lubos na naiiba sa karaniwang uri. Naranasan ko na ito mismo, ngunit hindi ko lubos na naunawaan ang dahilan, kahit na madalas akong masailalim dito. Ngunit narinig ko mula kay San Macarius na ang hindi tamang pag-yawn at antok ay sanhi ng mga demonyo; bilang patunay rito, binanggit niya ang kaugalian ng paggawa ng tanda ng krus sa labi kapag umu-yawn, ayon sa isang sinauna at kagalang-galang na tradisyon. Tinitiiis natin ang lahat ng ito mula sa kanila dahil, habang nagbabasa, hindi natin pinananatili ang malinaw na pagtuon at hindi natin naaalala na binabasa natin ang banal na mga salita ng Buhay na Diyos.

67. May mga pagkakataon sa hanay ng mga demonyo ng pagsunod at paglilipat, kapag ang isa sa kanila ay napapagod sa labanan, ngunit nagawa niyang igalaw ang kanyang minamahal na pagnanasa. Matapos kong mapansin ito, natuklasan ko ang sumusunod: kapag ang mga kaisipan ng isang partikular na pagnanasa ay bihirang dumating sa atin sa loob ng mahabang panahon, at bigla at hindi inaasahang gumising at nagsimulang magliyab, kahit na hindi tayo nagbigay ng dahilan para rito sa anumang kapabayaan, noon alam mong ang isang demonyo na mas masama kaysa sa nauna ay humawak sa atin at, nang pinalitan ang umalis, pinuno ito ng kanyang kasamaan. Sa pagkitang ganito, magtago ang isip sa Panginoon, at, isinuot ang helmet ng kaligtasan, isinulod ang baluti ng katuwiran, hinila ang espirituwal na espada, itinaas ang kalasag ng pananampalataya (Efe. 6:14–17), at tumingin sa langit nang may luha, sabihin nito: Panginoong Jesucristo, *'ang sikanan ng aking kaligtasan'* (Awit 139:8). *'Iyukol Mo sa akin ang Tiyago Mo; magmadali Kang iligtas ako; maging sa akin Kang Dios na pananggalang at kanlungan, upang iligtas Mo ako'* (Awit 30:3). Lalo na, sa pamamagitan ng pag-aayuno at panunumpa, pagningningin niya ang kaniyang tabak. Pagkatapos nito, kahit na magdusa pa siya ng kaunting panahon, na napapaligiran at binabato ng nag-aapoy na mga palaso ng Masama, gayunpaman, sa huli, ang demonyong ito rin ay unti-unting magiging katulad ng nauna rito, at magwawakas, hanggang sa dumating ang isa pa, na mas masama pa, upang pumalit sa kaniya.

68. Ang mga maruruming kaisipan ay madalas na tumatagos at lumalaganap sa maraming bagay; tinatawid nila ang malalawak na dagat at hindi sila nag-aatubiling maglakbay ng malalayong distansya, na hinihimok ng nag-aalab na pagnanasa. Ngunit kapag sila'y medyo napadalisay, nagiging mas mapigil sila kaysa sa mga (walang pigil) na ito at hindi makalaganap nang malawakan sa maraming bagay dahil sa kahinaan ng kanilang pagnanasa. Kaya naman, karaniwan silang nananatili sa loob ng hangganan ng likas, at, gaya ng sinasabi ng pantas na si Solomon, sa ilang mga panahon ay ginagawang katawa-tawa nila (Kaw. 7:12), nangongolekta ng mga tuod para sa walang-saysay na paglilibot (Exod. 5:12, 7), nang hindi hinahawakan ang mga damo. Kaya't dapat ingatan ng tao ang kanyang puso nang buong pagsisikap, upang mailigtas ito *'na parang usa mula sa bitag, at parang ibon mula sa lambat'* (Kaw. 6:5). Sapagkat mas madali pang linisin ang maruming kaluluwa kaysa pagalingin ang kaluluwang, matapos linisin, ay muling napuno ng sugat dahil sa pinalakas na mga hadlang na itinayo ng demonyo ng kalungkutan, na palaging tumatalon sa mga mata at, sa panahon ng panalangin, inilalantad ang diyus-diyosan ng makasalanang pagnanasa.

69. Ginigising ni Cristo ang makatuwirang kalikasan, na pinatay ng kasalanan, (tungo sa pagsisipi) sa pamamagitan ng paghinatay sa lahat ng kapanahunan (ibig sabihin, ang nakaraan, ang kasalukuyan at, higit sa lahat, ang hinaharap), samantalang itinaas naman ng Kaniyang Ama ang kaluluwang ito—na noon ay namamatay sa kamatayan ni Cristo, ang kamatayan ng kasalanan—sa pamamagitan ng kaalaman tungkol sa Diyos. Ito ang kahulugan ng mga salita ng Apostol: *'Kung tayo'y namatay kasama Niya, tayo'y mabubuhay ding kasama Niya'* (2 Tim. 2:11).

70. Kapag tinanggal ng isip ang makalupang tao at nabihisan ng taong nasa biyaya, sa panalangin, masisilayan nito ang sarili nitong kalagayan, na kahawig ng safiro o ng kulay ng kalangitan: yaong tinatawag sa Banal na Kasulatan na lugar ng Diyos, gaya ng nakita ng mga nakatatanda sa Bundok Sinai (Exod. 24:10).

71. Hindi matutuklasan ng isip ang lugar ng Diyos sa loob nito maliban kung itataas nito ang sarili sa itaas ng lahat ng kaisipan tungkol sa materyal at sa nilikha; subalit hindi nito maaabot ang antas na iyon maliban kung tatanggalin nito ang mga pagnanasa na nagbubuklod dito sa mga nakikitang bagay at nagbubunsod ng mga kaisipan tungkol dito. Tatabugin nito ang mga pagnanasa sa pamamagitan ng mga birtud, at ang mga payak na kaisipan sa pamamagitan ng espiritwal na pagninilay; subalit itatabi rin nito ang mga ito kapag sumilay sa kaniya ang liwanag na, sa panahon ng panalangin, inilalarawan ang lugar ng Diyos.

2. Si Evagrius na Monghe tungkol sa Aktibong Buhay: Isang Daang Kabanata

1. Ang ating banal at pinaka-may karanasang guro ay nagsabi: ang isang monghe ay dapat na maging handa sa kanyang sarili na parang mamamatay bukas, at gayon pa man ay tratuhin ang kanyang katawan na parang mabubuhay pa siya ng maraming taon. Sapagkat, aniya, pinuputol nito ang mga kaisipang panghihina ng loob at ginagawang lubos na masigasig ang monghe, samantalang pinananatili naman nito ang mabuting kalusugan ng katawan at pinipilit siyang magsagawa ng patuloy na pagpipigil sa sarili.

2. Nalaman ko na ang demonyo ng kayabangan, na sinusundan ng halos lahat ng demonyo, ay walanghiya na nakatayo sa mga bangkay ng mga sumusunod sa kanya at ipinagmamalaki ang kadakilaan ng kanyang birtud sa harap ng monghe⁶⁰.

3. Dapat matukoy ng isang tao ang pagkakaiba ng mga demonyo at kilalanin ang mga panahong sila'y lumilitaw. Mula sa ating mga iniisip (at ang mga iniisip ay nagmumula sa ating mga gawa), nalalaman natin kung aling mga demonyo ang bihira ngunit mabagsik, alin ang palagi ngunit banayad, at alin ang biglang sumalakay at humahatak sa isip tungo sa kalapastanganan. Dapat din tayong maging mapagmatyag upang, kapag nagsimulang lumipat ang pokus ng ating mga iniisip, bago pa tayo lumihis mula sa ating karaniwang kalagayan, ay magawa nating magsalita laban sa mga ito at matukoy kung sino ang naroroon sa likod ng mga ito. Sapagkat sa ganitong paraan, sa tulong ng Diyos, tayo mismo ang magtatagumpay, at mapipilitan silang lumipad palayo nang may kalungkutan, habang namamangha sa atin.

4. Kapag, habang nakikipaglaban sa mga monghe, napapagod ang mga demonyo, humihinto muna sila nang kaunti upang obserbahan kung aling birtud ang pababayaan sa panahong iyon; at, bigla silang sumasalakay mula roon, at nilalapastangan ang dukhang kaluluwa.

5. Minsan, ang masasamang demonyo ay tumatawag sa mga demonyong mas masama pa kaysa sa kanila para humingi ng tulong at, matapos bumuo ng plano, ay nagsisimulang maglaban-laban, habang nananatili silang nagkakaisa sa isang layunin – ang pagkawasak ng kaluluwa.

6. Nawa'y ang demonyong nagnanakaw ng isip patungo sa kalapastanganan at sa pinakamalalaswang kaisipan—na nahihiya pa akong isulat—ay huwag tayong pagtagumpayan o patahimikin ang ating matuwid na sigasig. Alam ng Diyos, na siyang nakakakilala ng mga puso, na kahit pa nasa mundo, hindi tayo sumuko sa ganitong kabaliwan. Layunin ng demonyong ito na itigil natin ang pagdarasal, upang hindi tayo makatayo sa harap ng Panginoon nating Diyos, na hindi nangahas na itaas ang ating mga kamay sa Kaniya na ating pinag-isipan ng ganitong mga bagay.

7. Ang mga palatandaan ng mga pagnanasa na gumagawa sa loob ng kaluluwa ay alinman sa isang salitang binigkas o isang kilos ng katawan; mula rito, natutukoy ng ating mga kaaway kung tinatago natin ang kanilang mga iniisip sa loob natin at pinahihirapan tayo ng kanilang uri, o kung, matapos natin itong tanggihan, tayo ay nagmamalasakit para sa ating sariling kaligtasan. Ang Diyos lamang, na lumikha sa atin, ang nakakaalam ng lahat ng bagay kung ano ang mga ito at hindi niya kailangan ng anumang nakikitang tanda upang matuklasan ang nakatago sa puso.

8. Ang mga demonyo ay nakikipagdigma sa mga layko nang higit sa pamamagitan ng mga materyal na bagay mismo, samantalang laban sa mga monghe ay karaniwan nilang ginagawa ito sa pamamagitan ng mga kaisipan, dahil sa ilang ay wala silang materyal na pag-aari. Ngunit dahil mas madali at mas mabilis magkasala sa isip kaysa sa gawa, ang pakikibaka sa isip ay mas mabigat kaysa sa pakikibaka sa pamamagitan ng mga materyal na bagay. Ang isip ay isang bagay na napakabilis at hindi mapigil, na madaling magkaroon ng makasalanang imahinasyon.

⁶⁰ Marahil, kapag pinalayas at tinalo na ang lahat ng demonyo, tatayo ang isang tao sa bangkay ng mga natalo nito, at iba pa.

9. Hindi tayo inutusan na magpagal nang walang tigil, na manatiling gising (huwag matulog) o mag-ayuno (huwag kumain), ngunit iniutos ng batas na manalangin nang walang patid. Sapagkat ang mga gawaing pagtitimpi na naglalayong pagalingin ang malibog na bahagi ng kaluluwa ay nangangailangan ng katawan upang maging aktibo; gayunpaman, ang katawan, kung walang sustansya, ay hindi makatiis sa walang tigil na paggawa at mga paghihirap. Ngunit ang panalangin ay naglilinis at nagpapalakas sa isip para sa pakikibaka; ang isip ay nilikha upang manalangin kahit na wala ang katawang ito at makipagdigma laban sa mga demonyo bilang pagtatanggol sa lahat ng kapangyarihan ng kaluluwa.

10. Kapag ang mga demonyo na nakikipagdigma laban sa malibog na bahagi ng kaluluwa ay ipinapakita sa atin, sa ating pagtulog, ang mga pakikipagtagpo sa mga kakilala, mga piging kasama ang mga kamag-anak, isang pulutong ng mga babae at iba pang katulad na bagay—ang mismong mga bagay na karaniwang pinapakain sa malibog na pagnanasa—at tayo ay nabihag ng mga ito, nangangahulugan ito na tayo ay tinatablan sa bahaging ito ng ating sarili, at na ang pagnanasa na ito ay malakas sa loob natin. Ngunit kapag sinakop nila ang ating iritable na bahagi, pinipilit nila tayo (sa ating mga panaginip) na maglakad sa mga nakakatakot na matatarik na lugar, at dinadala sa atin ang mga armadong tao, o mga nakalalasang ahas at mga mababangis na hayop. Kung, gayon, tayo (sa ating pagtulog) ay natatakot sa ganitong mga lugar at, hinahabol ng mga hayop at tao, ay tumatakas, dapat nating alagaan ang ating maselan na bahagi at, sa paggising, ay manalangin kay Kristo na Panginoon, gamitin ang mga lunas na nabanggit kanina.

11. Ang likas na kilos ng katawan sa panaginip, nang walang kahiya-hiyang pantasya, ay nagpapahiwatig na ang kaluluwa ay, sa isang diwa, malusog; samantalang ang paghahalo ng ganitong mga pantasya ay isang tanda na ito ay maysakit. Kaugnay nito, alamin na ang pangitain ng malabong mga mukha ay tumutukoy sa mga labi ng matagal nang pagnanasa, samantalang ang pangitain ng malinaw na mga mukha ay tumutukoy sa mga bagong sugat ng puso.

12. Matutukoy natin ang mga palatandaan ng kawalan ng pagnanasa sa araw sa pamamagitan ng ating mga iniisip, at sa gabi sa pamamagitan ng ating mga panaginip. Tatawagin nating kawalan ng pagnanasa ang kalusugan ng kaluluwa, at pagpipigil sa sarili ang sustansya nito, sapagkat ito lamang ang karaniwang nagbubuklod sa atin sa mga banal na kapangyarihan, dahil ang pagkakaisa sa di-katawan ay posible lamang kapag tayo ay kaayon nila.

13. May dalawang mapayapang kalagayan ng kaluluwa: ang una ay bunga ng pagkaubos at pagkatuyo ng likas na katas, samantalang ang ikalawa ay nangyayari kapag umatras ang mga demonyo. Ang una ay sinasamahan ng kababaang-loob at pagsisisi ng puso – luha at walang-hanggang debosyon sa Diyos; samantalang ang huli ay sinusundan ng kayabangan at kapalaluan, na sumasakop sa monghe sa pag-alis ng ibang mga demonyo. Ang sinumang nananatili sa hangganan ng unang kalagayan ay mas madaling makikilala ang mga pag-atake at panlilinlang ng demonyo.

14. Ang demonyo ng kayabangan ay kabaligtaran ng demonyo ng kahalayan, at hindi posible na sabay silang umatake sa kaluluwa, sapagkat ang isa ay nangangako ng karangalan, habang ang isa naman ay naghuhulog sa isang tao sa kahihiyan. Kaya, kapag lumapit ang alinman sa kanila at nagsimulang guluhin ka, isabuhay mo sa iyong sarili ang mga kaisipan ng demonyong salungat dito; at kung kaya mo, gaya ng kasabihan, na palayasin ang isang pahilis gamit ang isa pa, kanita'y alamin mong malapit ka na sa hangganan ng kawalan ng pagnanasa, sapagkat napatunayan ng iyong isipan na sapat na ang lakas upang palayasin ang mga suhestiyon ng demonyo sa pamamagitan ng mga kaisipang pantao. Ngunit siyempre, ang paglayo ng isang kaisipan ng kayabangan sa pamamagitan ng kababaang-loob, o ng isang kaisipan ng kahalayan sa pamamagitan ng kabanalan, ay magiging tanda ng pinakamalalim na kawalang-pagnanasa. Subukang kumilos sa ganitong paraan sa lahat ng demonyong magkasalungat. Kasabay nito, matutuklasan mo kung aling pagnanasa ang pinakapunô sa iyo. Gayunpaman, ipanalangin mo sa Diyos nang buong lakas na ituro ka Niya at tulungan kang paalisin ang iyong mga kaaway sa ikalawang paraan.

15. Habang mas umuunlad ang kaluluwa, mas nagiging mabagsik ang mga kalaban nito. Hindi ko iniisip na ang parehong mga demonyo ay laging nananatili rito. Ang mga masigasig na nagmamasid sa mga tukso na sumasalanta sa kanila ang pinakamalinaw na nakakaalam nito, sapagkat ang kanilang karaniwang kawalan ng damdamin ay nanginginig nang mas matindi kaysa dati dahil sa mga bagong demonyo, mga kahalili ng mga nauna.

16. Ang ganap na kawalan ng pagnanasa ay sumisibol sa kaluluwa kapag nalupig na ang lahat ng demonyo na tutol sa aktibong pamumuhay; samantalang ang kawalan ng pagnanasa ay tinatawag na hindi

ganap kapag ang kaluluwa, sa sariling lakas ngunit nang hindi nagpapasasa, ay patuloy na nakikipaglaban sa demonyong umaatake rito.

17. Hindi dadaan ang isip, ni ligtas na tatawid sa landas ng mga damdamin (pagsubok), ni papasok sa kaharian ng di-katawan, maliban kung ayusin nito ang sarili nitong kalooban. Ang panloob na kaguluhang ito ay hindi maiiwasang ibalik ito sa mga pinagmulan nito.

18. Pareho ang mga birtud at mga kasalanan na nagpapabulag sa isip: sa kaso ng mga birtud, hindi nito nakikita ang mga kasalanan; sa kaso ng mga kasalanan, hindi nito nakikita ang mga birtud.

Mga Katuruan ng mga Banal na Nakatatanda

1. Dapat magsaliksik ang isang tao tungkol sa mga landas na tinahak ng mga matatandang ninuno at sundin ang mga ito. Marami sa kanilang mabubuting ginawa at sinabi ang matatagpuan. Kaya, sinasabi ng isa sa kanila na ang patuloy na tuyong pag-aayuno, na isinasagawa nang may pag-ibig, ay mabilis na nagdadala sa isang monghe sa daungan ng kawalang-sagasa. Pinalaya rin niya ang isang kapatid, na nababahala sa mga panaginip sa gabi, mula rito sa pamamagitan ng pag-utos sa kaniya na dalawin ang mga maysakit habang nag-aayuno. Sapagkat, wika niya bilang tugon sa isang tanong hinggil sa bagay na ito, walang anumang nakakapawi sa mga pagnanasa na gaya ng kawanggawa.

2. Lumapit ang isa sa mga pantas noong panahong iyon sa matuwid na si Antonio at sinabi: 'Paano mo, Ama, tinitis ang ganitong buhay na walang ginhawa ng mga aklat?' Sumagot siya: 'Ang aklat ko, O pilosopo, ay ang likas na mundong ito. Nasa piling ko ito palagi, at kailanma'y nais ko, mababasa ko rito ang mga salita ng Diyos.'

3. Minsan, isang piniling sisidlan, ang matandang taga-Ehipto na si Macarius, ay nagtanong sa akin: 'Ano ang dahilan na kapag may masamang loob tayo sa mga tao, nagugulo natin ang kapangyarihan ng kaluluwa na mag-alala⁶¹, subalit kapag may masamang loob tayo sa mga demonyo, ay hindi tayo napipinsala?' Nang mahirapan akong sumagot, hiniling ko sa kanya na ipaliwanag ito sa akin mismo, at sinabi niya: 'Ito ay dahil ang una ay salungat sa kalikasan (ang madaling mairita), samantalang ang huli ay alinsunod dito.'

4. Minsan, sa tindi ng init ng tanghali, ako'y lumapit sa banal na Ama Macarius at, dahil sa matinding uhaw, humiling ng inuming tubig. Ngunit wika niya: 'Maging kontento ka sa lilim, sapagkat marami sa mga manlalakbay at mandaragat sa panahong ito ang hindi man lang nagkakaroon niyon.' Kalaunan, nang banggitin ko ang paksa ng pagpipigil sa sarili kaugnay nito, sinabi niya: 'Maniniwala ka sa akin, anak ko, sa loob ng dalawampung buong taon ay hindi ko pinayagan ang sarili kong busugin sa tinapay, tubig, o tulog. Kinakain ko ang tinapay ko ayon sa timbang at iniinom ko ang tubig ayon sa sukat, at, nakasandal sa pader, nakakatulog ako nang kaunti.'

5. Isang monghe⁶² ang nakatanggap ng balita tungkol sa pagkamatay ng kanyang ama, ngunit sinabi niya sa nagdala ng balita: 'Tigilan mo ang iyong kalapastanganan, sapagkat ang aking Ama ay walang kamatayan.'

6. Minsan, nagtanong ang isang kapatid sa isang nakatatanda kung kakain siya kasama ang kanyang ina at mga kapatid na babae kapag siya ay umuwi. Sumagot ang nakatatanda: 'Huwag kang kumain kasama ang isang babae.'

7. Isang kapatid ang mayroon lamang ng Ebanghelyo, ngunit nang ipinagbili pa nga niya ito, ibinigay niya ang pera para pakainin ang mga nagugutom at, sa paggawa nito, binigkas niya ang mga hindi malilimutang salitang ito: 'Ipinagbili ko nga ang mismong salita na nagsasabi sa akin: "Ipagbili mo ang iyong mga pag-aari at ibigay mo sa mga mahihirap"' (Matt. 19:21).

8. Malapit sa Alexandria, sa pinakahilagang bahagi ng golpo na kilala bilang Golpo ni Maria, may isang pulo na tinirahan ng isang monghe na lubos na bihasa sa mga bagay na espiritwal. Sinabi niya na ano man ang gawin ng mga monghe, ginagawa nila ito para sa limang kadahilanan: para sa Diyos, dahil sa likas na pangangailangan, dahil sa kaugalian, dahil sa kakulangan, at para sa paggawa ng kamay. Sinabi rin niya na ang birtud ay isa lamang sa kakanyahan, ngunit nagkakaroon ng iba't ibang anyo sa mga kapangyarihan ng kaluluwa, gaya ng sinag ng araw na walang sariling hugis ngunit karaniwang kumukuha ng hugis ng mga butas na dinadaan nito.

⁶¹ Sa 'Mahahalagang Kasabihan': nawawala ang ating pag-alala sa Diyos.

⁶² Ayon kay Palladius – si Evagrius mismo. Ngunit dito ay inuulit ni Evagrius ang mga kasabihan ng mga naunang matatanda, hindi ang sarili niyang mga salita.

9. Sinabi ng isa pang monghe: 'Pinipigilan ko ang sarili kong magpakasasa upang putulin ang mga sanhi ng galit. Sapagkat alam kong ang galit ay palaging nagdudulot ng alitan dahil sa mga kasiyahan, na nagugulo ang isip at nagtatatag ng kaalaman.' Ang isa sa mga nakatatanda, gayunpaman, ay dati nang sinasabi na ang pag-ibig ay hindi marunong mag-ipon ng reserba ng tinapay o pera. Sinabi rin niya: 'Hindi ko alam ang anumang pagkakataon na niloko ako ng mga demonyo nang dalawang beses sa iisang bagay.'

10. Imposibleng mahalin nang pantay-pantay ang lahat ng kapatid, ngunit maaari mong tratuhin ang bawat isa nang patas, na malaya sa masamang loob at poot. Pagkatapos ng Diyos, nararapat na higit sa lahat ay mahalin ang mga pari, na naglilinis sa atin sa pamamagitan ng mga Banal na Sakramento at nananalangin para sa atin; samantalang ang ating mga nakatatanda, dapat nating igalang sila na parang mga Anghel. Ngunit sa ngayon, hayaan mong ako lamang ang magsabi sa iyo, minamahal na kapatid na si Anatolius: ganito karami ang natagpuan at natipon namin mula sa mga sanga ng aming ubasan, na hinog sa biyaya ng Banal na Espiritu. Kung, gayunpaman, patuloy na lumiwanag sa amin ang araw ng katuwiran at ang ubas ay ganap nang hinog, kaniya nga ay iinumina natin ang alak na *'nagpapasaya sa puso ng tao'* (Awit 103:15), sa pamamagitan ng mga panalangin at pagsusumamo ng matuwid na si Gregorio, na nagtanim sa akin, at ng mga kagalang-galang na Ama rito na nagpapalugod sa akin, at sa kapangyarihan ni Cristo Jesus na ating Panginoon, na nagpapanumbalik sa akin, nawa'y sumakaniya ang kaluwalhatian at kapangyarihan magpakailanman. Amen.

3. Ang gawa ng mongheng si Evagrius, isang paglalarawan ng buhay monghe, na nagtuturo kung paano dapat magsikap at magpanatili ng katahimikan

1. Nasa aklat ni Jeremias: *'At huwag kang kumuha ng asawa para sa iyong sarili sa lugar na ito. Sapagkat ganito ang sabi ng Panginoon tungkol sa mga anak na lalaki at babae na ipinanganak sa lugar na ito: mamamatay sila sa isang mabagsik na kamatayan'* (16:1 atbp.). Itong talata ay tumutukoy sa iisang bagay na sinasabi ng Apostol: *'Ang lalaking may asawa ay nababahala sa mga bagay sa sanlibutan, kung paano papaluguran ang kanyang asawa... At ang babaeng may asawa ay nababahala sa mga bagay sa sanlibutan, kung paano papaluguran ang kanyang asawa'* (1 Cor. 7:33–34), kung mauunawaan natin na ang Propeta ay hindi lamang nagsasalita tungkol sa mga anak na ipinanganak sa buhay may-asawa nang sabihin niya: *'lalipol sila sa masakit na kamatayan'*, kundi ng mga anak na ipinanganak sa puso, ibig sabihin, ng laman at dugo, sapagkat sila rin ay namamatay sa masakit, mahina at kulang-sa-lakas na pangangatwiran ng mundong ito, at hindi nila nararating ang makalangit at walang hanggang buhay. *'Ngunit ang hindi kasal,'* wika niya, *'ay nababahala sa mga bagay ng Panginoon, kung paano niya mapaluluguran ang Panginoon'* (1 Cor. 7:32), at nagbubunga ng mga bunga ng buhay na langit na laging lunti at walang kamatayan.

2. Ganito ang isang monghe, at ganito dapat ang isang monghe; ibig sabihin, sa pamamagitan ng paglayo sa kanyang asawa, hindi siya dapat magka-anak na lalaki o babae sa nasabing lugar; at hindi lamang iyon, kundi dapat din siyang maging sundalo ni Cristo, hindi nakatali sa mga bagay sa mundo, malaya sa mga alalahanin, at dayuhan sa mga kaisipan at gawa ng walang-patid na mundong ito, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Walang sundalong nasa aktibong serbisyo ang nagpapalito sa kaniyang sarili sa mga gawain ng buhay na ito, upang siya'y makalugod sa kaniyang kumander'* (2 Tim. 2:4). Sa mga bagay na ito, higit sa lahat, manatili ang monghe, na iniwan ang lahat ng bagay sa mundong ito at nagsusumikap para sa magagandang at mabubuting tropeo (mga tanda ng tagumpay) ng katahimikan. Kahanga-hanga at mabuti ang pakikibaka sa katahimikan, tunay na kahanga-hanga at mabuti! *'Magaan ang Kanyang pangkalas at magaan ang Kanyang pasanin'* (Matt. 11:30): matamis ang buhay, kaaya-aya ang paggawa.

3. Nais mo ba, minamahal ko, na yakapin ang buhay ng pag-iisa ayon sa nararapat at magsikap para sa gantimpala ng katahimikan? Iwanan mo ang mga alalahanin sa mundo, pati ang kanilang mga prinsipyo at kapangyarihan; maging parang hindi ka materyal, walang damdamin at malaya sa lahat ng pagnanasa, upang, sa pagiging malaya sa walang-tigil na pagbabago-bago na kaakibat nito, mas mapangalagaan mong mabuti ang katahimikan. Sapagkat kung ang sinuman ay hindi maghiwalay sa lahat ng ito, hindi niya magagawang mamuhay nang nararapat sa ganitong uri ng buhay. Pumili ng payak na pagkain, madaling makuha at hindi nangangailangan ng maraming pag-aalaga, sa halip na magkakaibang putahe na nagdudulot ng pagkagambala. Kung dumating sa iyong isip ang kaisipan tungkol sa marangyang pagkain, na tila dahil sa pagkahilig sa bago, itakwil mo ito at huwag mo itong pansinin. Sapagkat sa pamamagitan nito ay uudyok ka ng kaaway, hihikayatin kang lumihis mula sa katahimikan. Nariyan si Panginoong Jesus, sa katauhan ni Marta, na pinapagalitan ang kaluluwang nababahala sa mga bagay na ito, at sinasabi, *'Nabahala ka at nag-aalala sa maraming bagay. Isang bagay ang kinakailangan'* (Lucas 10:41)—ito ay ang makinig sa salita ng Diyos; ang

iba ay susunod nang walang kahirap-hirap. Kaya agad Niyang dinagdag: *'Ngunit pinili ni Maria ang mas mabuting bahagi, na hindi aalisin sa kaniya'* (42). Nariyan din ang halimbawa ng balo sa Zarephath, at kung paano siya nagpakita ng pagkamapagpatuloy sa Propeta (1 Mga Hari 17:10). Kahit na wala ka nang iba kundi isang tinapay at kaunting tubig, maaari mo pa ring isabuhay nang maayos ang pagkamapagpatuloy gamit ang mga ito at gantimpalaan ka para rito. Ngunit kahit na wala ka ng mga ito, tanggapin mo lamang ang manlalakbay nang may bukas na puso at magsalita ng mabuting salita sa kanya; sa ganitong paraan, maaari mo ring matanggap ang gantimpala para sa pagpapakita ng pagkamapagpatuloy. Sapagkat nasusulat: *'Mas mabuti ang mabuting salita kaysa sa handog'* (Sirak 18:16–17).

4. Dapat mo ring pag-isipan ang paglimos. Huwag mong hangarin ang magkaroon ng kayamanan upang ipamigay ito sa mga mahihirap. Sapagkat ito rin ay isang patibong ng masama, na madalas magkunwaring kayabangan at itinutulak ang isip sa walang katapusang (sobrang aktibong) mga gawain. Sa Ebanghelyo ng ating Panginoong Hesus, naroroon ang balo na tumanggap ng mabuting patotoo, na sa kanyang dalawang mita ay nalampasan ang kalooban at kapangyarihan (ang halaga ng mga handog) ng mga mayayaman. *'Sapagkat,'* wika ng Panginoon, *'ang lahat ng yaon,'* wika niya, *'ay naghagis mula sa kanilang kasaganaan sa kaban, datapuwat siya, mula sa kaniyang kahirapan, ay naghagis ng lahat ng kaniyang pag-aari'* (Lucas 21:4). Tungkol naman sa pananamit, huwag mong hangarin na magkaroon ng higit na kasuotan kaysa sa iyong kailangan; maglaan ka lamang para sa iyong sarili ng sapat upang matugunan ang pangangailangang ito ng katawan. *'Ibigay mo sa Panginoon ang iyong pasanin'* (Awit 54:23), at Siya ang mag-aasikaso sa iyo. *'Sapagkat inaalaan Niya tayo,'* sabi ng Salita ng Diyos (1 Pedro 5:7). Kung kailangan mo ng pagkain o damit, huwag kang mahiyang tumanggap kung iniaalok ito sa iyo ng iba. Sapagkat ito ay isang anyo ng kayabangan. Kahit na ikaw mismo ay may kasaganaan ng mga bagay na ito, ibahagi mo sa mga walang ganoong bagay. Nais ng Diyos na pamahalaan ng Kanyang mga anak (o mga lingkod) ang kanilang mga gawain sa sambahayan (o pananalapi) sa ganitong paraan. Kaya naman ang Apostol, nang sumulat sa mga taga-Corinto, ay nagsalita tungkol sa mga nagkukulang sa mga pangangailangan: *'Ang kasaganaan ninyo sa mga bagay na ito ay ang kanilang kakulangan, at ang kanilang kasaganaan ay magiging inyong kakulangan, upang magkaroon ng pagkakapantay-pantay, gaya ng nasusulat: "Ang may dakila ay hindi nadagdagan, at ang may kakaunti ay hindi nabawasan"'* (2 Cor. 8:14–15). Kaya, kung mayroon ka nang kailangan mo sa kasalukuyan, huwag mag-alala para sa hinaharap—halimbawa, para sa bukas, o sa susunod na linggo, o sa susunod na buwan, o sa susunod na taon. Kapag dumating ang bukas, ang panahong iyon mismo ang magbibigay sa iyo ng iyong kailangan, kung hinahanap mo muna ang kaharian ng Diyos at ang Kanyang katuwiran. Sapagkat sinasabi ng Panginoon: *'Hangad ninyo muna ang kaharian ng Diyos at ang Kanyang katuwiran, at idaragdag sa inyo ang lahat ng ito'* (Mat. 6:33).

5. Huwag kang kumuha ng batang lalaki, baka gamitin siya ng kaaway upang maglatag ng patibong at guluhin ang iyong isip sa pag-aalala sa masasarap na pagkain; sapagkat hindi mo na aalagaan ang iyong sarili nang mag-isa. Hayaan mong sumulpot ang kaisipang ito (ng pagkakaroon ng batang disipulo) upang pakalmahin ang katawan (na para bang kinakailangan), ngunit hanapin mo ang mas mabuti, iyon ay, ang kapayapaan sa espiritu: sapagkat ang kapayapaan sa espiritu ay higit na mabuti kaysa sa kapayapaan ng katawan. Kahit na ipahiwatig ng kaisipan na ito ay dapat gawin para sa ikabubuti ng batang lalaki, huwag mo itong paniwalaan: sapagkat hindi ito ang ating alalahanin, kundi ang sa ibang mga banal na ama na naninirahan sa monasteryo. Alalahanin mo lamang ang iyong sariling kapakanan, sa pagsunod sa tuntunin ng tahimik na pamumuhay gaya ng nararapat. Huwag kang magsaya sa pakikipamuhay sa mga taong makalupa at walang kapayapaan. Mabuti nang mag-isa ka, o kasama ang mga kapatid na malayo sa makamundong bagay at kaisa mo ng isip. Ang sinumang nakikisama sa mga taong nakatali sa makamundong bagay at punong-puno ng kaguluhan ay, siyempre, madadala rin sa kanilang kaguluhan at magsisimulang magpakasasa sa makamundong kaugalian, hungkag na usapan, at sa lahat ng uri ng iba pang masamang gawa: galit, kalungkutan, labis na pagkahumaling sa makamundong bagay, takot, at pagkalito. Huwag mong hayaang maabala ka ng mga alalahanin sa magulang at mga ugnayang pampamilya. Iwasan ang madalas na pakikipagbisita sa kanila, baka agawin nila ang katahimikan ng iyong selda at hilahin ka sa kanilang karaniwang mga problema. *'Umalis ka,'* sabi ng Panginoon, *'pabayaang mo ang mga patay na maglibing sa kanilang sariling patay; ngunit ikaw, sumunod ka sa Akin'* (Mateo 8:22). Kahit na ang selda na tinitirhan mo ay puno ng ingay, tumakas ka; huwag mo itong pag-aksayahan, baka maligaw ka dahil sa pagmamahal mo rito. Ganoon mo gawin ang lahat ng bagay, at gawin mo ang lahat upang makamit ang katahimikan, alisin mo

ang lahat ng iba pa, at magsikap para sa isang bagay lamang: kung paano manatili sa kalooban ng Diyos at matagumpay na makipaglaban sa mga puwersang hindi nakikita.

6. Kung hindi mo kayang panatilihin ang tunay na katahimikan sa iyong sariling bansa, magpasya kang gawin ito sa banyagang lupain at ituon ang lahat ng iyong iniisip tungo rito. Maging tulad ng isang matalinong mangangalakal, subukan ang lahat upang makamit ang tunay na katahimikan para sa iyong sarili at tanggapin ang anumang kinakailangan at kapaki-pakinabang para sa layuning iyon. Higit pa rito, sinasabi ko sa iyo, mahalin mo ang buhay ng isang peregrino, sapagkat pinalalaya ka nito mula sa mga paghihirap na hindi maiiwasan sa iyong sariling bansa, at ito lamang ang nagbibigay-daan upang matikman mo ang lahat ng biyaya ng tahimik na pamumuhay. Iwasan ang manatili sa lungsod at magtiyagang umupo sa ilang. *'Sapagkat,'* sabi ni San David, *'tumakas ako nang malayo at nanirahan sa ilang'* (Awit 54:8). Kung maaari, huwag kang pumasok sa lungsod: sapagkat doon ay hindi ka makakakita ng anumang mabuti, anumang kapaki-pakinabang, anumang nakapagpapalago sa asetikong buhay na pinili mo. *'Nakita ko,'* sabi pa rin ng parehong santo, *'ang kasamaan at alitan sa lungsod'* (Awit 54:10). Hahanapin mo, samakatuwid, ang mga liblib at tahimik na lugar, at huwag kang matakot na manirahan doon. Kahit na makakita ka roon ng mga multo ng demonyo, huwag kang matakot at huwag kang tumakas mula sa larangang ito ng paggawa, na siyang ating kaligtasan. Matiisin nang walang takot, at masdan mo ang kadakilaan ng Diyos (Exod. 14:13), ang Kanyang paghahabi, ang Kanyang proteksyon, at bawat iba pang katiyakan ng kaligtasan. *'Nag-aabang ako,'* sabi ng banal na tao, *'na iligtas ako ng Diyos mula sa panghihina ng loob at mula sa bagyo'* (Awit 54:9). Huwag mong hayaan na mananaig sa iyong determinasyon (na mamuhay nang tahimik) ang pagnanais na lumabas para maglibang. Sapagkat ang ganitong paglilibot, na hinihimok ng kahalayan, ay sumisira sa isip na malaya sa masamang loob (1 Tesalonica 4:12). Maraming tukso ang nagmumula rito. Katakutan mong mahulog sa kasalanan at manatiling matatag sa iyong selda.

7. Kung may kaibigan ka, iwasang makipagkita sa kanila nang masyadong madalas. Ang paminsan-minsang pagkikita ay magiging mas kapaki-pakinabang para sa iyo at para sa kanila. Gayunpaman, kung pakiramdam mo ay nagdudulot sila ng anumang kapahamakan sa iyo, huwag mo silang lapitan. Dapat mayroon kang mga kaibigang nakabubuti sa iyo at sumusuporta sa iyong paraan ng pamumuhay. Iwasan ang pakikipagkita sa mga mapanlinlang at di-matuwid na tao, at huwag manirahan nang magkasama sa sinumang ganoong indibidwal; tanggihan ang kanilang masasamang mungkahi: sapagkat hindi nila pinaglilingkuran ang Diyos ni nabubuhay para sa Kanya. Ang iyong mga kaibigan ay dapat maging mga taong mapagmahal sa kapayapaan, mga espirituwal na kapatid, at mga banal na ama. Sapagkat tinawag ng Panginoon ang mga taong gaya nito sa pangalang ito, na nagsasabing: *'Ang aking ina, at ang aking mga kapatid na lalaki, at ang aking mga kapatid na babae ay ang mga gumagawa ng kalooban ng aking Ama na nasa langit'* (Matt. 12:50, Mark 3:35). Huwag kang makisalamuha sa mga walang kapayapaan at mapanghamon, at huwag kang pumunta sa kanilang mga salo-salo, baka mahila ka nila sa kanilang mga bitag at ilayo ka sa disiplina at sining ng tahimik na pamumuhay: sapagkat labis nilang hinahangad (ang makatuksuhin). Huwag mong itutok ang iyong tainga sa kanilang mga salita, at huwag mong tanggapin ang mga balak ng kanilang puso. Sapagkat tunay silang mapaminsala. Hayaan mong magpahinga ang iyong kaluluwa kasama ng mga tapat sa lupa, at hayaang masaktan ang iyong puso sa pakikiramay sa kanilang pag-iyak, na sumusunod sa halimbawa ni David, na sinasabi: *'Ang mga mata ko ay nakatuon sa mga tapat sa lupa, upang manahan sila sa akin'* (Awit 100:6). Kung may dumating sa iyo na naglalakad sa daan ng pag-ibig ng Diyos at iniimbitahan kang makisalo sa pagkain, at nais mong pumunta, pumunta ka; ngunit bumalik ka agad sa iyong selda. Kung maaari, huwag kailanman magdamag sa labas ng iyong selda, upang ang biyaya ng katahimikan ay manatili sa iyo at maisagawa mo nang walang sagabal ang mga tungkulin sa selda na itinakda mo.

8. Huwag mong bigyan ng labis na kasiyahan ang iyong pagnanasa sa masasarap na pagkain, at huwag kang maligaw sa tukso ng marangyang ligaya: sapagkat, ayon sa sinasabi ng Apostol, *'ang namumuhay nang marangya ay parang patay na'* (1 Tim. 5:6). Huwag mong punuin ang iyong tiyan ng pagkain mula sa hapag-kainan ng iba, baka masanay ka rito at maging ugali mong kumain sa labas nang madalas. Sapagkat nasusulat: *'Huwag kang mailigaw ng kasiyahan ng tiyan'* (Kawikaan 24:15). Kung madalas kang tawagin palabas ng iyong selda, tumanggi ka, sapagkat nakasasama ang paggugol ng maraming oras sa labas nito. Kinakawalan ka nito ng biyaya, pinapawulaw ang iyong pag-iisip, at sinisira ang iyong masidhing pagnanais (na manirahan sa katahimikan kasama ang Diyos). Isipin ang alak: kung ito ay nakatengga nang matagal sa isang lugar nang hindi ginagalaw, ito ay tumitino at nagiging malinaw at mabango; ngunit kung ito ay inililipat-lipat, ito ay nagiging malabo, maduming tingnan, at hindi kaaya-aya sa panlasa dahil sa mga latak at lebadura na tumaas

sa ibabaw. Ikumpara mo ang iyong sarili rito, at sikaping tularan mo ito sa unang kalagayan: putulin mo ang pakikipag-ugnayan sa maraming tao, upang hindi magkalat ang iyong isipan sa iba't ibang kaisipan, at hindi masira ang kaayusan ng iyong katahimikan. Mag-aral kang gumawa ng pisikal na gawain at itaguyod mo ito, kung maaari, araw at gabi, upang hindi ka lamang maging pabigat sa sinuman, kundi upang makapagbigay ka rin sa iba, gaya ng iniuutos ni San Pablo na Apostol (2 Tes. 3:12, Efe. 4:28). Sa ganitong paraan ay mapagtatagumpayan mo ang demonyo ng kawalan ng pag-asa at mapuputol mo ang lahat ng iba pang tukso ng kaaway. Sapagkat ang espiritu ng kawalan ng pag-asa ay karaniwang sumasalakay sa mga tamad, na tungkol sa kanila ay sinasabi ng Pantas na '*mahilig sa katamaran*' (Awit 13:4). Hindi mo maiiwasan ang kasalanan sa pagbibigay at pagtanggap. Kaya, kung ikaw ay nagbebenta o bumibili, tanggapin mo ang kaunting pagkalugi kumpara sa tunay na halaga, upang, habang hinahanap mo ang tunay na halaga, hindi ka maligaw ng mga pakana ng mga makasarili at mahulog sa mga gawang nakasasama sa kaluluwa – pagtatalo, paglabag sa mga panunumpa, paglabag sa salita, at sa gayon ay hindi mapahiya o magdala ng kahihiyan sa marangal na dangal ng ating tungkulin. Isaisip ito, kumilos nang maingat sa iyong pagbibigay at pagtanggap⁶³. Ngunit, kung nais mong piliin ang mas mabuting landas – at posible ito para sa iyo – ipagkatiwala mo ang iyong sarili sa alaga ng iba, isang tapat na tao, upang, sa ganoong paraan, maging payapa ka (malaya sa mga nakakaabalang pag-aalala, payapa sa iyong sarili), at mamuhay ka nang mabuti at masayang buhay, na puno ng pag-asa.

9. Ang tuntunin ng katahimikan ay nag-uutos sa iyo ng mga gawaing nakapagpapabuti. Ngayon ay ilalatag ko sa iyo ang iba pang mga bagay na dapat ding sundin sa loob nito. Kaya pakinggan mo ako, at isabuhay mo ang aking iniuutos sa iyo. Habang nakaupo ka sa iyong selda, alalahanin mo ang araw ng iyong kamatayan; isipin mo ang kawalan ng buhay ng katawan sa panahong iyon; larawan mo sa isip ang sukdulang kalagayan (kung saan matatagpuan ang kaluluwa); at manamnam mo ito nang malalim. Sa ganitong paraan, patitibayin mo sa iyong sarili ang paghamak sa kayabangan na nag-aalboroto sa mundo, sisindihan mo ang pag-ibig para sa mapagkumbabang kapalaran na pinili mo para sa iyong sarili, at magiging masigasig kang manatiling matatag at hindi matitinag sa iyong katahimikan. Alalahanin mo rin ang kasalukuyang kalagayan ng mga kaluluwa sa impierno. Isipin mo kung ano ang nararanasan nila roon—sa kung anong mapait na katahimikan, sa kung anong nagpapahirap na mga ungol, sa kung anong takot at pagkabigla sa paghihintay (ng Huling Paghuhukom)—kung ano ang kanilang walang katapusang pagdurusa sa isip, at kung ano ang kanilang walang hanggang luha. Alalahanin mo rin ang Araw ng Pagkabuhay at ang pagharap sa Diyos. Isipin mo ang kakila-kilabot at nakakatakot na paghuhukom; gunita mo kung ano ang naghihintay sa mga makasalanan doon – kahihiyan sa harap ng mukha ng Diyos at ng Kanyang Cristo, sa harap ng mga Anghel, mga arkanghel, ang mga kapangyarihan, at sa harap ng lahat ng tao; isipin din ang lahat ng paghihirap – walang hanggang apoy, ang uod na hindi kailanman natutulog, Tartarus, kadiliman; at higit sa lahat ng ito, ang pangalit ng ngipin, mga takot at matinding pagdurusa. Isipin mo rin ang mga biyayang nakalaan para sa mga matuwid: ang matapang na pakikipag-isa sa Diyos Ama at sa Kanyang Cristo, sa mga Anghel, Arkanghel, mga kapangyarihan, at sa buong hukbo ng mga Santo; ang kaharian na may kayamanan, kagalakan, at ligaya. Balikan mo sa iyong isipan ang dalawang ito. At para sa kapalaran ng mga makasalanan, humagulgol at umiyak; isuot ang kasuotang panlibing, na para bang natatakot na baka ikaw mismo ay mabilang sa kanila; ngunit para sa mga biyayang inihanda para sa mga matuwid, magsaya, magdiwang at magalak. Pagsikapan mong maging karapat-dapat sa mga biyayang ito at iwasan ang mga paghihirap na iyon. Kaya, tiyakin mong huwag mong kalimutan ito, nasa iyong selda ka man o nasa ibang lugar; huwag mong paburen mawala sa iyong isipan ang alaala nito, upang, kahit pa sa pamamagitan lamang nito, ay maiiwasan mo ang mga maruruming at mapaminsalang kaisipan.

10. Ang iyong pag-aayuno ay dapat ayon sa iyong makakaya sa harap ng Panginoon. Nililinis nito ang iyong mga kasalanan at paglabag, ginagawang marangal at mataas ang iyong kaluluwa, pinapabanal ang iyong isipan, tinataboy ang mga demonyo, at pinapalapit ka sa Diyos. Matapos kang makipag-isa isang beses sa isang araw, huwag mong hangarin na gawin ito nang pangalawang beses, baka masyado kang maging umaasa at maabala ang iyong isipan. Sa ganitong paraan, palagi kang magkakaroon ng magagamit para sa mga gawaing kawanggawa, at mamamatay ang mga pagnanasa ng iyong katawan. Ngunit kung naroroon ang mga kapatid, at kailangan mong kumain nang pangalawa o pangatlong beses, huwag magkunot-noo o mawalan ng loob, kundi magalak ka na nagawa mong tugunan ang pangangailangan ng mga kapatid. Sapagkat kapag

⁶³ Ang 'pagbibigay at pagtanggap' ay isang pariralang naglalarawan ng lahat ng ugnayang pangmundo at lahat ng relasyon sa iba. Nasa pagbibigay at pagtanggap ang kapareho ng iyong pakikitungo at transaksyon sa iba.

kumain ka nang pangalawa o pangatlong beses, magpasalamat ka sa Diyos na natupad mo ang batas ng pag-ibig, at dahil dito, ang Diyos Mismo ang magiging Tagapangalaga ng iyong buhay. Maaaring mangyari na paminsan-minsan ay magkasakit ka, at dahil sa pisikal na kahinaan ay kailangan mong kumain nang dalawang beses, tatlong beses, o kahit maraming beses; huwag kang maligalig sa ganitong mga iniisip. Sapagkat hindi kailangang mahigpit na panatilihin ang mga gawi ng pag-aayuno sa ating buhay kahit na ikaw ay may sakit, kundi sa ilang pagkakataon ay magbigay ng luwag, upang mabilis mong mabawi ang iyong kalusugan at maipagpatuloy ang parehong mga gawaing pag-aayuno. Tungkol naman sa kung anong pagkain ang dapat iwasan, wala ni isa man ang ipinagbawal ng Salita ng Diyos; bagkus, ipinahayag nito: *'Ibinigay ko sa inyo ang lahat ng bagay, gaya ng luntiang halaman sa parang. Kainin ninyo, at huwag mag-alinlangan'* (Gen. 9:3; 1 Cor. 10:25, 27). At muli: *'Hindi ang pumapasok sa bibig ang nagpapadungis sa tao'* (Matt. 15:11). Kaya naman, ang pag-iwas sa ilang pagkain ay dapat palaging magmula sa ating malayang kalooban at kusang-loob na gawa ng kaluluwa.

11. Tiisin ang pagtulog sa hubad na lupa, ang mga pagbabantay at lahat ng iba pang kahirapan nang kusang-loob, na inaasam ang kaluwalhatian na ihahayag sa inyo kasama ng lahat ng mga banal. *'Sapagkat ang mga paghihirap ng panahon na ito ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatian na ihahayag sa atin,'* sabi ng Apostol (Roma 8:18). Kapag nagsimulang manghina ang iyong loob, manalangin ayon sa nakasulat (Santiago 5:13), ngunit manalangin nang may takot at pangininginig, may malungkot na puso, matino at mapagbantay. Dapat manalangin sa ganitong paraan, lalo na para sa kapakanan ng ating masasama at mapanlinlang na mga kaaway na hindi nakikita, na palaging naghahanap ng paraan upang hadlangan tayo sa pagsisikap na ito. Kapag nakita nilang tayo'y nakatayo sa panalangin, mabilis din silang lumalapit sa atin at inilalagay sa ating isipan ang mga bagay na hindi dapat nating alalahanin o isipin habang nananalangin, upang bihagin ang ating isipan at gawing walang bunga, hungkag, at walang silbi ang ating mga pamanhikayat at panalangin sa panahon ng paglilingkod. Sapagkat ang panalangin, pamanhikayat at pakiusap ay walang kabuluhan at walang silbi kapag, gaya ng nasabi na, hindi ito iniaalay nang may takot at pangininginig, ni may katinuan at pagbabantay. Kung, kapag lumalapit sa isang hari o sa sinumang tao, inihaharap ng bawat isa ang kanilang petisyon nang may takot at pangininginig at buong pagtuon, hindi ba't lalong dapat tayong tumayo sa harap ng Diyos, ang Panginoon ng lahat, at ni Cristo, ang Hari ng mga hari at Panginoon ng mga panginoon, sa ganoong paraan, at ialay ang ating mga panalangin at pamanhikahikbi sa Kaniya sa ganoong paralan? Sa ating Diyos ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen.

4. 33 Kabanata ni Evagrius na Monghe tungkol sa mga Analogiya, o Pawang-Aral

1. Ang jaundice ay isang mapaminsalang kalagayan ng kaluluwa, kung saan maling nakikita nito ang Diyos at ang buong nilikha.

2. Ang pag-urong sa sarili ay isang bisyo ng makatwirang kalikasan, na nagiging matigas ang ulo sa pagsunod sa kabutihan at sa kaalaman tungkol sa Diyos.

3. Ang gangrena ay ang pamamaga at pag-aalboroto ng galit, na nagpapahirap sa makatwirang bahagi ng kaluluwa.

4. Ang pagkabingi ay ang kamangmangan ng isip, na hindi nagsusumikap para sa alinman sa mga aktibong birtud o sa kaalaman ng katotohanan.

5. Ang paralysis ay ang kawalan ng paggalaw, o pagkaantala, ng makatwirang kaluluwa kaugnay ng mga aktibong birtud.

6. Pagpapabaya ay ang kahinaan ng makatwirang kaluluwa na dulot ng kapabayaang, kung saan ito ay palagi ang tinatanggi ang mga salita ng espirituwal na pagtuturo.

7. Pamamanhid ay ang paralysis ng makatwirang kaluluwa, kung saan tinatanggi nito ang mga birtud na nagpaparoon kay Kristo sa ating kalooban.

8. Ketong ay ang kawalan ng pananampalataya ng makatwirang kaluluwa, kung saan hindi ito dumarating sa pananampalataya, kahit na, wari, nararamdaman nito ang katotohanan ng mga salita.

9. Pagkawala ng malay ay ang hilig ng makatwirang kaluluwa na bumalik sa kasamaan matapos makapagsulong sa kabutihan at kaalaman tungkol sa Diyos.

10. Ang concussion ay isang masamang kalagayan ng makatwirang kaluluwa, kung saan ito ay kumakapit sa mga birtud hindi para sa kabutihan mismo.

11. Ang panlalabas ng sipon ay ang pagkawala ng birtud na sa pamamagitan nito ay naaamoy ang bango ni Cristo.

12. Bingi ang pagtigas ng makatuwirang kaluluwa, na dito'y iniwasan nito ang espirituwal na pagtuturo.

13. Ang katarata ay pagbagsak mula sa kalagayan ng espirituwal na pagninilay, o ang pagtanggap ng maling pananaw sa pag-iral.

14. Ang pag-uutol ay isang paghihirap ng makatuwirang kaluluwa, kung saan, naliligaw dahil sa mga di-inaasahang pangyayari, hindi nito magawang magpasalamat sa Diyos sa lahat ng bagay.

15. Ang pilay ay ang kawalan ng kakayahan ng makatuwirang kaluluwa na isabuhay ang tunay na kabutihan.

16. Ang hydrops ay ang hindi makatuwirang paglayo ng kaluluwa mula sa tamang landas, kapag ang mga birtud ay napigilan, at ang kasamaan at kamangmangan ang namamayani sa loob nito.

17. Ang hulmigas ay isang masipag na nilalang, naghahanda ng pagkain para sa hinaharap habang nasa mundong ito.

18. Ang mga Hirogrills (isang uri ng baboy) ay maruming pagano na tumanggap sa mga utos ni Kristo na ating Tagapagligtas.

19. Ang mga tipaklong ay mga matalinong kaluluwa na hindi naaabot ng kamatayan at kumakain ng mga buto (marahil: hindi natatakot sa kamatayan, tinatamasa nila ang mga biyayang makamunduhan).

20. Ang Askalavotis (isang uri ng butiki na malayang tumatakbo sa mga pader at kisame) ay isang praktikal na isipan na, umaasa sa mga birtud, ay lumilipad sa gitna ng kaalaman ng mga makalangit na kapangyarihan.

21. Si Skimen ng mga leon (isang kuting) ay isang taong walang hilig na nagwagi laban sa mga hayop (mga pagnanasa) na naninirahan sa loob niya.

22. Kochet ay isang taong espirituwal, puno ng kaalaman, na ipinapahayag sa ibang mga kaluluwa ang araw na nagmumula sa matalinong araw.

23. Ang usa ay isang aktibong tao na wastong namamahala sa kanyang magulong mga iniisip.

24. Ang linta ay isang maruming puwersa na sumisipsip ng dugo ng katuwiran mula sa mga makatuwirang kaluluwa.

25. Ang impiyerno ay ang kadiliman ng kamangmangan na bumabalot sa isang makatuwirang nilalang matapos nitong mawalan ng pananaw sa Diyos.

26. Ang asawa ay kamangmangan, na nagpapalubog sa mga makatuwirang kaluluwa sa karumihan.

27. Ang lupa ay isang masamang estado, binubuo ng kasamaan at kawalang-kaayusan.

28. Ang apoy ay ang kasamaan na sumisira sa mga banal na birtud sa loob ng makatuwirang nilalang.

29. Ang tubig ay maling kaalaman, na pinapatay ang tunay na kaalaman.

30. Ang mapang-uyam na mata ay isang maruming puwersa na nang-uuyam sa kaalaman ng Diyos at hindi nirerespeto ang karunungan ng Diyos sa lahat ng umiiral.

31. Ang mga uwak ay banal na puwersa na sumisira sa kasamaan.

32. Ang mga kalaliman ay mga makatuwirang kaluluwa, winasak ng kamangmangan at kasamaan.

33. Ang mga sisiw ng agila ay banal na puwersa na pinagkakatiwalaang pumatay sa mga maruruming demonyo.

5. Ang kaniyang mga kasabihan tungkol sa buhay na espirituwal, ayon sa alpabeto

1. Hindi angkop sa isang naghahangad ng karangalan na gampanan ang mga pagsubok na siyang dahilan ng pagkakararangal.

2. Nais mo bang makilala ang Diyos? Kilalanin mo muna ang iyong sarili.

3. Ang tunay na kaibigan ay yaong nagmamadaling magbahagi ng balita ng masasayang pangyayari.

4. Lubos na hindi naaangkop na magmalaki habang gumagawa ng mababang mga gawa.

5. Sa bawat pagkakataon, humahadlang sa pagkilala sa sarili ang pagmamataas.

6. Ang demonyo ng hangal na buhay ay si Hegemon (ang pinuno).

7. Ang kadakilaan ng kaluluwa ay nahahayag sa mabuting asal nito.

8. Ang taong may takot sa Diyos ay yaong hindi sumasalungat sa sarili (na namumuhay alinsunod sa mga hinihingi ng makatuwirang kalikasan).

9. Ang templo ng Diyos ay isang taong walang kapintasan.

10. Ang pinakamalalang uri ng kasakiman ay ang marangyang pamumuhay.

11. Sabihin ang nararapat sabihin at sa tamang panahon. At hindi mo maririnig ang hindi nararapat sabihin.

12. Ang pinakamahasag na pag-aari ay isang tapat na kaibigan.

13. Ang karamdaman ng kaluluwa ay ang hungkag na ugali.

14. Ang dayuhan at ang mahihirap ay collyrium ng Diyos (Pahayag 3:18). *'Pahiran mo ng collyrium ang iyong mga mata, upang makakita ka.'* Ang collyrium ay awa sa mga nangangailangan.

15. Ang siyang tumatanggap sa kanila ay malinaw na makakakita agad.

16. Mabuti ang magkawanggawa sa lahat, ngunit lalo na sa mga hindi makababayad.

17. Ang tapat na tagapagsalita ay parang baso ng malamig na tubig.

18. Ang kalinisan at kababaang-loob ng kaluluwa ay parang kerubin.

19. Ang karangalan sa katandaan ay patunay ng kasipagan bago sumapit ang katandaan.

20. Ang pag-iingat sa kabataan ay garantiya ng karangalan sa katandaan.

21. Ang itaas na silid ng kaluluwa ay tunay na pagninilay.

22. Kung iibig ka sa hindi mo dapat, hindi mo mamahalin ang dapat mong mahalin.

23. Mas mabuting tanggapin ang huwad na ginto kaysa sa (huwad na) kaibigan.

24. Ang kaluluwang dalisay sa harap ng Diyos ay ang Diyos Mismo.

25. Kawaawa ang makasariling kaluluwang nagmamuhian sa lahat!

6. Iba pang mga kasabihan ng parehong may-akda

1. Ang simula ng pag-ibig ay 'ypolefis doxes' – ang magkatuwang na pagpapakita ng paggalang (o mabuting pagtingin sa isa't isa, o pagkilala sa marangal na birtud ng iba).

2. Mabuting yumaman sa kababaang-loob at pag-ibig.

3. Isang mapagmalaking kaisipan – isang hininga ng kabutihan.

4. Ang daan ay pinapakinis ng kawanggawa.

5. Ang isang hindi makatarungang hukom ay may maruming budhi.

6. Nakakahiya na maging alipin ng makalupang pagnanasa.

7. Kung nais mong maging malaya sa kalungkutan, magsikap kang akayain ang Diyos.

8. Inaalagaan ng Diyos ang mga inaalagaan ang kanilang sarili.

9. Ang dalisay na puso ay kanlungan ng pagninilay.

10. Kung nais mong malaman kung sino ka, huwag mong tingnan kung ano ka na, kundi kung paano ka nilikha sa simula.

11. Ang mayabang na kaluluwa ay isang tuyong balon.

12. Ang mayabang na kaluluwa ay hukay ng mga tulisan; hindi nito matiis ang tinig ng pagtuturo.

13. Ang pinakamalaking pagkakamali ng isang tunay na lalaki ay ang hindi pagkakilala sa mga Kasulatan.

14. Kung natatakot ka sa Diyos, matuto sa pamamagitan ng luha.

15. Ang kababaang-loob ng kaluluwa ay isang sandatang hindi masisira.

16. Ang isang taong may birtud ay isang puno ng paraiso.

17. Si Hesus Kristo ang puno ng buhay. Gamitin mo siya nang wasto, at hindi ka kailanman mamamatay.

18. Magbigay ng limos sa tunay na mahihirap, at matitikman mo si Cristo.

19. Ang paglahok sa Katawan ni Cristo ay tunay na lakas.

20. Kung mahal mo si Cristo, huwag mong kalimutang tuparin ang Kanyang mga utos.

21. Sapagkat ganito mo makikilala kung sino, pagkatapos ng Diyos, ang gumagawa ng mabuti.

22. Ang kaibigan sa Diyos ay nagbubuhos ng pulot at gatas sa mga salita ng katotohanan.

23. Ang isang pabaya na kaluluwa ay hindi magkakaroon ng ganoong kaibigan.

24. Ang isang malibog na isipan ay isang malupit na tirano.

25. Ang manahimik tungkol sa katotohanan ay parang maghuhukay ng ginto sa lupa

26. Ang natatakot sa Diyos ay gumagawa ng lahat ayon sa Diyos.

7. Tungkol sa Walong Kaisipan, kay Anatolius

1. May walong pangunahing kaisipan na pinagmulan ng lahat ng iba pang kaisipan. Ang una ay kasakiman sa pagkain, na sinusundan ng pakikipagalaw; ang ikatlo ay kasakiman sa kayamanan; ang ikaapat

ay kalungkutan; ang ikalima ay galit; ang ika-anim ay kawalan ng pag-asa; ang ikapito ay kayabangan; ang ikawalo ay kapalaluan. Kung nagdudulot man ng problema sa kaluluwa ang mga kaisipan ito o hindi ay hindi nakasalalay sa atin, ngunit kung mananatili sila sa loob natin nang matagal o hindi, kung papagana nila ang mga pagnanasa o hindi – iyon ay nakasalalay sa atin.

2. Ang kaisipan ng kasakiman sa pagkain ay hinihikayat ang monghe na talikuran ang kanyang mapagkastrong buhay sa lalong madaling panahon, sa pamamagitan ng paglikha ng mga imahe ng karamdaman sa tiyan, atay o spleen, pamamaga (dropsy) o iba pang matagal na sakit, kakulangan sa gamot at kakulangan sa mga doktor. Kasabay nito, naaalala rin nito ang ilang kapatid na tunay ngang nagdusa sa ganitong mga karamdaman. Minsan, ipinapasok ng kaaway sa mga kapatid na nagdurusa ang ideya na lumapit sa mga nag-aayuno at ikuwento sa kanila ang nangyari sa kanila, na idinadagdag na ito ay sanhi ng labis na mahigpit na pag-aayuno.

3. Ang demonyo ng pakikipagpakasasa ay nag-uudyok ng laman na pagnanasa at marahas na inaatake ang mga nagsasagawa ng pag-aayuno, upang itigil nila ang kanilang pag-aayuno, na iniisip na ito ay hindi nagdudulot ng kapakinabangan. Pinadudumihan ang kaluluwa, pinipilit niya ito sa mga ganoong gawain, at pinapaniwalaang nakapagsasalita at nakakarinig ito ng mga tiyak na salita, na para bang ang mismong gawa ay nagaganap sa mismong harapan nito.

4. Ang kasakiman ay nangangahulugan ng matinding katandaan, kawalan ng kakayahang magtrabaho gamit ang sariling mga kamay, gutom, karamdaman, kalungkutan ng kahirapan, at ang hirap ng pagtanggap mula sa iba ng mga kinakailangan para sa sariling pangangatawan.

5. Ang kalungkutan ay kung minsan nagmumula sa pagkawala ng inaasam-asam, samantalang sa ibang pagkakataon ay kasabay ito ng galit. Kapag nagmumula ito sa pagkawala ng inaasam-asam, nagaganap ito sa ganitong paraan: may ilang mga kaisipan na nauuna sa isip at nagpapaalala sa kaluluwa ng tahanan, ng mga mahal sa buhay, at ng dati nitong pamumuhay. Kapag nakita nilang hindi siya lumalaban kundi sumusunod sa kanila, at ang kanyang isip ay nadadala ng mga ligaya ng mga kaisipang iyon, saka, sa paghawak sa kanyang, inilubog nila siya sa kalungkutan—kapwa dahil hindi umiiral ang mga bagay na ito at dahil, ayon sa nakapirming kaayusan ng buhay, hindi talaga ito maaaring umiral. At ang kawawang kaluluwa—habang mas masidhi niyang inialay ang sarili sa kanyang mga unang kaisipan, mas lubos siyang tinatamaan at dinudurog ng mga huli.

6. Ang galit ang pinakamabilis sa mga damdamin. Agad itong kumikilos at sumisiklab laban sa siyang nagkasala, o sa siyang sa tingin ay nagkasala. Lalo nitong pinapait ang kaluluwa; lalo na sa panahon ng panalangin, sinasakop nito ang isip, at malinaw na ipinapakita ang mukha ng siyang nagdulot ng dalamhati. Nangyayari na, kapag nakaugat na ito sa kaluluwa at naging poot, paminsan-minsan ay nagdudulot ito ng mga pagkabahala sa gabi, pisikal na paghihirap, mga pangamba ng kamatayan, at pag-atake ng mga nakakalasong reptilya at mabangis na hayop. Ang apat na pangyayaring ito, na nagmumula sa pagbuo ng poot, ay sinasamahan ng maraming kaisipan, gaya ng matutuklasan ng sinumang tagamasid.

7. Ang demonyo ng kawalan ng pag-asa, na tinatawag ding 'demonyo ng tanghali' (Awit 90:6), ang pinakamalupit sa lahat ng demonyo. Sinusubukan nitong guluhin ang monghe bandang ika-apat na oras (na alas-diyes ng umaga ayon sa ating pagkalkula) at pinahihirapan ang kanyang kaluluwa hanggang sa ikawalong oras (alas-dos ng hapon), at sa simula ay pinipilit siyang mapansin nang may pagkadismaya na mabagal ang paggalaw ng araw, o hindi naman gumagalaw, at ang araw ay tila umabot ng limampung oras. Pagkatapos ay pinipilit niya siyang sumilip paminsan-minsan sa bintana, o lumabas pa nga sa kanyang selda – upang tingnan ang araw, kung gaano na katagal bago mag-alas nuwebe; at hindi siya nagpapabaya na himukin siyang tumingin dito't doon upang makita kung mayroon nang mga kapatid na naglalakad-lakad. Kasabay nito, ginigising niya sa kanya ang sama ng loob sa lugar at sa mismong paraan ng pamumuhay, at sa kanyang pisikal na paggawa, at idinagdag pa na ang pagmamahal ng mga kapatid ay natuyo na at wala nang makapagpapalubag-loob sa kanya. Kung, noong mga panahong iyon, may nakasakit sa monghe, inaalala rin ito ng demonyo upang lalong palalimin ang kanyang sama ng loob. Pagkatapos, itinanim nito sa kaniya ang pagnanasa para sa ibang lugar kung saan mas madaling makuha ang kailangan upang matugunan ang kaniyang mga pangangailangan, sa pamamagitan ng pag-aampon ng isang hanapbuhay na hindi gaanong nakakapagod ngunit mas kumikita. Idinadagdag pa rito na ang pagpapalugud sa Panginoon ay hindi nakadepende sa kinaroroonan; maaaring sambahin ang Diyos kahit saan. Ikinakabit nito ito sa mga alaala ng kanyang pamilya at dating kapanatagan, habang sabay na naghuhula ng mahabang buhay, naglalarawan ng mga kahirapan ng pag-aascetismo, at gumagamit ng lahat ng uri ng mga patibong upang sa huli ay lisanin ng monghe ang

kanyang selda at tumakas mula sa landas ng pag-aascetismo. Hindi agad sumusunod ang isang demonyo sa isa pa. Ngunit ang sinumang lumalaban at nagwawagi ay, pagkatapos ng pakikibakang ito, makakaranas ng isang tiyak na kalagayan ng kapayapaan, at ang kaluluwa ay mapupuno ng di-mailarawang kagalakan.

8. Ang kaisipan ng kayabangan ang pinakamalikot sa lahat. Lumilitaw ito sa harap ng mga namumuhay nang marangal at nagsisimulang ipahayag ang kanilang mga gawa at mangalap para sa kanila ng papuri mula sa mga tao, inilalarawan kung paano sumisigaw ang mga demonyong pinalayas, kung paano nagpapagaling ang mga babae, kung paano nagkakagulo ang mga tao upang mahawakan ang kanyang mga kasuotan; sa huli, hinuhulaan nito para sa kanya ang pagka-paring, hinahatid siya sa pintuan ng mga naghahanap sa kanya, na, nang tumanggi siya, ay dinadala siya nang nakagapos laban sa kanyang kalooban – at sa gayon, matapos magpukaw ng hungkag na pag-asa sa kanyang kalooban, ay umaalis, iniwan siyang matukso pa alinman ng demonyo ng kapalaluan o ng demonyo ng kalungkutan, na agad namang nagpapasok sa kanyang isipan ng mga kaisipang salungat sa mga pag-asang iyon. Nangyayari minsan na ipinapasa niya ang taong ito—na hanggang kamakailan ay isang kagalang-galang at banal na pari—sa demonyo ng pakikipagtalik.

9. Ang demonyo ng kayabangan ang sanhi ng pinakamatinding pagbagsak ng kaluluwa. Itinatanim nito sa kaluluwa ang pagtanggong kilalanin ang Diyos bilang Kaniyang Tagapagligtas, kundi ituring na sa sarili ang sariling katuwiran, at hamakin ang mga kapatid bilang mga ignorante, sapagkat hindi lahat ay kapareho ang pag-iisip tungkol sa kaniya. Sinusundan ang kayabangan ng galit at kalungkutan, at ang sukdulang kasamaan – ang pagkalito ng isip at pagkabaliw, at ang pagmamasid ng maraming demonyo sa himpapawid.

8. Ang kaniyang sariling mga kaisipan, na kaugnay ng sanaysay tungkol sa walong kaisipan

1. Mayroong limang gawi na maaaring magamit upang makamit ang pabor ng Diyos. Ang una ay taos-pusong panalangin; ang pangalawa, ang pag-awit ng mga salmo; ang pangatlo, ang pagbabasa ng Banal na Kasulatan; ang pang-apat, ang masidhing paggunita sa sariling mga kasalanan, sa kamatayan at sa Huling Paghuhukom; at ang panglima, ang paggawa ng kamay.

2. Kung nais mong paglingkuran ang Diyos sa laman, gaya ng mga di-laman-katawan, magsikap kang walang humpay na itago ang panalangin sa iyong puso. Sapagkat sa ganitong paraan, ang iyong kaluluwa, bago pa man ang kamatayan, ay lalapit sa kawangis ng mga Anghel.

3. Kung paanong ang ating katawan, kapag umalis na ang kaluluwa, ay nagiging patay at mabahô, gayon din ang kaluluwang walang panalangin ay patay at mabahô. Ngunit ang kawalan ng panalangin ay dapat ituring na mas mapait kaysa sa anumang kamatayan ay malinaw na itinuro sa atin ng Propeta Daniel, na mas piniling mamatay kaysa itigil ang panalangin sa anumang oras. Dapat mong alalahanin ang Diyos nang mas madalas kaysa sa iyong paghinga.

4. Sabayan ang bawat paghinga ng taimtim na pagtawag sa pangalan ni Hesus at mapagkumbabang pagninilay sa kamatayan. Ang dalawang gawaing ito ay nagdudulot ng malaking kapakinabangan sa kaluluwa.

5. Nais mo bang makilala ka ng Diyos? Tiyak mong kaunti ang nakakakilala sa iyo hangga't maaari. Kung palagi mong tandaan na ang Diyos ang Saksi ng lahat ng iyong ginagawa, sa kaluluwa at katawan, hindi ka magkakasala sa anumang bagay at magiging kasama mo ang Diyos.

6. Wala nang mas nagpapakalupa sa tao sa Diyos kaysa sa paggawa ng mabubuting gawa para sa kapwa. Ngunit sa pagsasagawa ng mga gawaing kabutihan, dapat mag-ingat nang husto na huwag itong gawing paraan ng pagpapasikat.

7. Sa huli, ang magpapabuti sa iyo sa paningin ng Diyos ay kung hindi ka gagawad ng anumang bagay na hindi karapat-dapat sa Kanya.

8. Pinakadakila mong papurihan ang Diyos kapag, sa pamamagitan ng iyong mga birtud, inilalarawan mo ang Kanyang wangis sa iyong kaluluwa.

9. Nagiging mas mabuti ang mga tao kapag lumalapit sila sa Diyos.

10. Ang isang matalinong tao na nirerespeto at sumasamba sa Diyos ay kinikilala Niya. Kaya naman, hindi sila gaanong nababahala kung mananatiling hindi kilala ng lahat. Ang tungkulin ng katalinuhan ay ang pukawin ang bahagi ng kaluluwa kung saan naninirahan ang galit upang makipaglaban sa isang panloob na pakikibaka. Ang tungkulin ng karunungan ay pukawin ang isip sa patuloy at maingat na pagbabantay. Ang tungkulin ng katotohanan ay ituro ang bahaging tinitirhan ng pagnanasa patungo lamang sa kabutihan at sa Diyos. Ang tungkulin ng katapangan, sa wakas, ay pamahalaan ang limang pandama at huwag hayaan ang

ating panloob na sarili—ang espiritu—o ang ating panlabas na sarili—ang katawan—na madumihan dahil sa mga ito.

11. Ang kaluluwa ay isang buhay, payak, at di-katawang substansiya, na hindi nakikita ng pisikal na mata, pati na rin ay walang kamatayan at taglay ang talino at rason. Kung paanong ang mata ay para sa katawan, gayon din ang talino para sa kaluluwa.

12. Sa lahat ng makatwirang nilalang sa ilalim ng langit, ang iba ay nakikipaglaban, ang iba ay nagtatanggol, at ang iba pa ay sumasalakay. Ang mga tao ay nakikipaglaban, ang mga Anghel ng Diyos ay nagtatanggol, at ang mga maruruming puwersa ay sumasalakay. Ngunit hindi dahil sa anumang kakulangan sa panig ng mga nagtatanggol, o dahil sa labis na lakas ng mga umaatake, kundi dahil sa kapabayaang ng mga nakikipaglaban na hindi naitatag sa ating kalooban ang kaalaman tungkol sa mga bagay na banal at tungkol sa Diyos Mismo.

13. Ang kasamaan, sa mahigpit na pagsasalita, ay hindi isang substansiya, kundi isang kawalan ng kabutihan: gaya ng kadiliman na wala nang iba kundi ang kawalan ng liwanag.

14. Ang pagiging payak ay hindi masyadong maingat o malawak ang pananaw, at ang mga malaya at ligtas sa kasamaan ay hindi ito pinaghihinalaan.

15. Sa katotohanan, ang kalaswaan ay walang katuturan, at wala kang maisip na paraan upang hikayatin ang mga taong maluho na magbawi.

16. Ang mga dalisay at pinagpalang kaluluwa ay kahanga-hanga ang talas ng pag-unawa; agad nilang nakikilala ang diyablo at itinaboy siya, kahit na siya ay napakatalino at lubhang masama sa kanyang mga pag-atake.

17. Wala nang mas nakalulugod sa Diyos kaysa sa pagtanggap sa laman.

18. Sinabi ng isa sa mga Banal na Ama na ang sinumang hindi kayang yakapin ang mahigpit at mabigat na buhay monghe ay maaaring makamit ang kaligtasan sa pamamagitan ng ibang paraan. Kung may pananampalataya sila sa mga monghe, aliwin sila at tugunan ang kanilang mga pangangailangan, kung gayon ito, bukod sa iba pa, ay magiging isa sa pinakamahalagang gawa para sa kanila na magdadala sa kaligtasan.

19. Gugulin ang gabi sa panalangin at paggawa, at malapit nang makatagpo ng kapayapaan ang iyong kaluluwa.

20. Magbasa nang may payapang diwa, upang ang iyong isipan ay walang patid na mapukaw sa pagninilay-nilay sa mga kahanga-hangang gawa ng Diyos, na parang itinaas ng isang kamay na nakaladlad patungo rito.

21. Ang pagtulog sa araw ay tanda ng karamdaman ng katawan, o ng kawalan ng pag-asa ng kaluluwa, o ng kapabayaang nito, o ng kakulangan sa karanasan.

22. Ang bawat kaluluwa, sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu at sa pamamagitan ng sarili nitong pagsusumikap at sipag, ay maaaring tipunin at pagsamahin sa loob nito ang mga sumusunod na katangian: pagsalita na may karunungan (marahil ay matalinong pamamahayag na sinamahan ng intelektwal na pagpapaunlad), gawa na may pagninilay, birtud na may kabatiran, pananampalataya na may kaalamang malaya sa anumang pagkalimot; at sa paraang walang sinuman sa mga katangiang ito ang mas dakila o mas mababa kaysa sa iba. Sapagkat noon, ito ay nagkakaisa sa tunay at mabuting Diyos, at sa Kanya lamang.

23. Walong kaisipan ang pinagmumulan ng bawat kasalanan: para sa mga namumuhay nang nag-iisa – mga kaisipan ng pagkapahugno, kayabangan, kapalaluan, kasakiman at kalungkutan; at para sa mga namumuhay sa ilalim ng kapangyarihan ng iba (sa mga pamayanang monastiko) – kasakiman sa pagkain, galit at pakikipagpakasasa.

9. Mga Tagubilin para sa mga kapatid na naninirahan sa mga monastikong komunidad at hospisyo

1. Mga tagapagmana ng Diyos, pakinggan ninyo ang salita ng Diyos! Mga kapwa tagapagmana ni Cristo, pansinin ninyo ang mga utos ni Cristo!

2. Ang pananampalataya ang simula ng pag-ibig, samantalang ang wakas ng pag-ibig ay ang pagkakilala sa Diyos.

3. Ang takot sa Diyos ang nag-iingat sa kaluluwa, samantalang ang pagkamit ay nagpapalakas nito.

4. Ang pagtitiis ng tao ay nagbubunga ng pag-asa, at ang mabuting pag-asa ay magbibigay-karangalan sa kanya.

5. Ang sinumang nagpapanatili ng kanyang laman sa mahigpit na pagsunod ay makakamit ang kawalan ng pagnanasa; ang sinumang nagpapasasa rito ay magdurusa dahil dito.

6. Ang diwa ng pakikipagtalik ay naninirahan sa mga taong walang pagpipigil sa sarili, samantalang ang diwa ng dalisay na kahinhinan ay naninirahan sa mga kaluluwa ng mga dalisay.
7. Ang pag-iisa na may pag-ibig ay naglilinis ng puso, samantalang ang paglayo sa iba dahil sa galit ay nagugulo rito.
8. Mas mabuti pang makasama sa libong tao na may pag-ibig kaysa mag-isa sa mga kweba na may poot.
9. Ang sinumang nagtatago ng sama ng loob sa kanyang kaluluwa ay parang nagtatago ng apoy sa gitna ng dayami.
10. Huwag mong punuin ng labis na pagkain ang iyong katawan, at hindi ka magkakaroon ng masamang panaginip sa iyong pagtulog; sapagkat kung paanong pinapatay ng tubig ang apoy, gayundin pinapatay ng gutom ang masamang panaginip.
11. Ang mabilis magalit ay takot, ngunit ang mahinahon ay hindi nakakakilala ng takot.
12. Ang malakas na hangin ay nag-aalis ng mga ulap, at ang sama ng loob ay nag-aalis ng mabubuting damdamin sa kaluluwa.
13. Ang taong nananalangin para sa kanyang mga kaaway ay hindi mag-iimbak ng kasamaan, at ang nagbabantay sa kanyang dila ay hindi manlalait sa kanyang kapuwa.
14. Kung ang kapatid mo ay nakasakit sa iyo, dalhin mo siya sa iyong bahay; huwag kang mag-atubiling lumapit sa kanya; ibahagi mo sa kanya ang iyong tinapay; at sa paggawa nito, ililigtas mo ang iyong kaluluwa (mula sa paghihimagsik), at hindi ka magkakaroon ng batong pasikut-sikot habang nananalangin.
15. Hindi makakamit ng mayaman ang karunungan, at hindi makalulusot ang kamelyo sa butas ng karayom, ngunit sa Diyos ay walang imposible.
16. Ang sinumang umiibig sa pera ay hindi makakakita ng karunungan, at ang sinumang nagtitipon nito ay mabubulag (ng kamangmangan).
17. Ang Panginoon ay nananahan sa tolda ng mapagkumbaba, samantalang sa tahanan ng mga mayabang ay dumarami ang sumpa.
18. Ang lumalabag sa batas ng Diyos ay hindi Niya pinaparangalan; ngunit ang sumusunod dito ay nagpaparangal sa kanyang Lumalang.
19. Ang mga kaluluwa ng matuwid ay iniaakay ng mga anghel, samantalang ang mga kaluluwa ng masasama ay sinasakop ng mga demonyo.
20. Kung saan pumapasok ang kasalanan, pumapasok din ang kamangmangan; ngunit ang puso ng mga matuwid ay napupuno ng kaalaman.
21. Mas mabuti ang kahirapan na may kaalaman kaysa kayamanan na may kamangmangan.
22. Ang pinakamalaking palamuti ng ulo ay korona; ang pinakamalaking palamuti ng puso ay ang kaalaman tungkol sa Diyos.
23. Ang sinumang nagpapakita ng awa sa mahihirap ay nag-aalis ng galit, at ang sinumang nagpapakain sa kanila ay mapupuno ng mga biyaya.
24. Ang karunungan ay naninirahan sa malumanay na puso, samantalang ang luklukan ng kapanatagan ay nasa isang birtwusong kaluluwa.
25. Ang taong madalas manalangin ay iiwas sa tukso, samantalang ang puso ng pabaya ay magugulo ng mga iniisip.
26. Huwag kang magpakasasa sa alak, baka akitin ka ng laman.
27. Huwag mong pahabain ang iyong laman nang labis, at mababawasan sa iyong kalooban ang masasamang kaisipan.
28. Huwag mong sabihin: 'Ngayon ay pista (Pasko ng Pagkabuhay), iinom ako ng alak', o 'Bukas ay Pentekostes, kakain kami ng karne'. Para sa mga monghe, walang pista para punuin ang tiyan.
29. Ang Pista ng Paglipat ni Cristo ay ang paglipat mula sa kasalanan (patungo sa kabutihan at pagsisipi), samantalang ang Pentekostes ay ang pagkabuhay-muli ng kaluluwa.
30. Ang kapistahan ng Panginoon ay ang pagkalimot sa mga kasamaan; ngunit ang nag-aalala ng kasamaan ay mapupuno ng pag-iyak.
31. Ang kapistahan ng Diyos ay tunay na kaalaman; ngunit ang sinumang nagbibigay-pansin sa mga kasinungalingan at ilusyon ay mamamatay nang kaawa-awa.
32. Mas mabuti ang pag-aayuno na may malinis na puso kaysa sa pagkakabusog habang ang kaluluwa ay marumi.

- 33.** Ang siyang nag-aalis ng masasamang kaisipan sa kanyang puso ay parang nagpupurok ng mga sanggol sa bato.
- 34.** Ang mongheng mahilig sa pagtulog ay mahuhulog sa bawat uri ng kasamaan, ngunit ang mahilig sa pagbabantay ay lilipad na parang ibon.
- 35.** Sa iyong mga pagbabantay, huwag magpadala sa walang kabuluhang usapan, ni tanggihan ang mga salita ng espirituwal, sapagkat pinagmamasdan ng Diyos ang iyong puso at hindi ka niya papalampasin sa iyong kasalanan.
- 36.** Ang mahabang tulog ay nagdudulot ng tukso, ngunit ang pagbabantay ay nagpapalayas nito.
- 37.** Ang labis na pagtulog ay nagpapalabo ng puso, samantalang ang pagbabantay ay nagpapatalas ng isip.
- 38.** Tulad ng pagkatunaw ng waks sa apoy, ganoon din natutunaw ng mabuting pagbabantay ang masasamang kaisipan
- 39.** Ngunit mas mabuti pang matulog kaysa gugulin ang oras sa walang kabuluhang usapan.
- 40.** Ang panaginip na anghel ay nagpapasaya sa puso, samantalang ang demonyo ay nagpapabahala rito.
- 41.** Ang pagsisipi at kababaang-loob ay nagbabalik ng kaluluwa, samantalang ang paglimos at kagalangan ay nagpapalakas nito.
- 42.** Laging alalahanin ang iyong Langitnang Ama, at huwag kailanman kalimutan ang Huling Paghuhukom, at hindi mahuhulog ang iyong kaluluwa sa kasalanan.
- 43.** Kung susubukin ka ng diwa ng pagkadismaya, huwag mong lisanin ang iyong selda, at huwag kang lumihis (o, sa madaling salita, huwag kang umalis) sa panahon ng pagdadalamhati: sapagkat kung paanong ang pilak ay nililinis sa pamamagitan ng pagpilipit, gayon din ang iyong puso ay magliliwanag kung maninindigan kang matatag at hindi matitinag.
- 44.** Ang espiritu ng pag-aalinlangan ay pinapawi ang luha, samantalang ang espiritu ng kalungkutan ay sumasakal sa panalangin.
- 45.** Tulad ng hindi mo itinatago ang alakdan sa iyong dibdib, gayundin huwag mag-imbak ng masasamang kaisipan sa iyong puso.
- 46.** Tulad ng ginintuin at pilak na sinusubok ng apoy, gayon din ang puso ng monghe ay sinusubok ng tukso.
- 47.** Ang hindi makamit ang kaluwalhatian na hinahanap niya ay nagiging malungkot, samantalang ang nakakamit nito ay nagiging mayabang.
- 48.** Huwag mong hayaang pumasok ang kapalaluan sa iyong puso, at huwag mong sabihin sa harap ng Diyos: 'Kayang-kaya ko ito nang mag-isa'—baka iwan ng Panginoon ang iyong kaluluwa at sakupin ito ng masasamang demonyo. Nangyari'y sasakupin ka ng iyong mga kaaway sa himpapawid, at sasakmalin ka ng mga kakila-kilabot ng gabi.
- 49.** Ang dalisay na kaluluwa ay isang piniling sisidlan; subalit ang marumi ay mapupuno ng mga kalungkutan.
- 50.** Hindi maaaring ihinto ang pagpapasuso sa isang sanggol nang hindi pa siya nakatatanggap ng gatas, at hindi rin maaaring magalak ang kaluluwa kung wala itong kawalan ng pagnanasa.
- 51.** Ang paglayo sa makamundong bagay ang nauna bago ang pag-ibig, samantalang ang pag-ibig ay nauna bago ang kaalaman.
- 52.** Ang takot sa Diyos ang nagbubunga ng karunungan, samantalang ang pananampalataya kay Cristo ang nagkakaloob ng takot sa Diyos.
- 53.** Ang nag-aapoy na palaso ay nagpapasunog sa kaluluwa, ngunit pinapatay ito ng taong may birtud.
- 54.** Pakinggan mo, monghe, ang mga salita ng iyong ama, at huwag mong gawing walang kabuluhan ang kanyang pagtuturo. Sa ganitong paraan ay iiwasan mo ang masasamang kaisipan, at hindi ka mapagtatagumpayan ng masasamang demonyo.
- 55.** Ang isang tamad na tagapangasiwa (sa monasteryo) ay nag-aalala sa mga kaluluwa ng mga kapatid, at ang sinumang magsayang sa mga ari-arian ng monasteryo ay gumagawa ng kasalanan laban sa banal na bagay.
- 56.** Ang sinumang nagsasalita nang masama tungkol sa kanyang kapatid ay mapapahamak, at ang sinumang naghamak sa nangangailangan ay hindi makakakita ng liwanag.

57. Huwag mong sabihin: 'Ngayon ay mananatili ako, ngunit bukas ay aalis ako (sa monasteryo)', sapagkat hindi mo ito pinag-isipan nang may karunungan.
58. Ang naglilibot na monghe ay gumagawa ng mga kasinungalingan, at (pagbalik niya) ay linoloko niya ang kanyang nakatatanda.
59. Ang sinumang nagsusuot ng magagarang kasuotan at pinapabusog ang tiyan ay nag-iimbak ng kahiya-hiyang mga kaisipan at hindi makikisama sa lipon ng mga banal.
60. Kapag pumapasok ka sa nayon, huwag kang lumapit sa mga babae o makipag-usap sa kanila: kung hindi, na parang isdang nilunok ang kawit, ang kaluluwa mo ay mahihila sa kanila.
61. Ang isang mongheng may malawak na pag-iisip ay makakamtan ang kawalang-pagnanasa; ngunit ang nagpapakalungkot sa kanyang mga kapatid ay kamumuhian.
62. Mahal ng Panginoon ang mapayapang monghe, ngunit itinataboy Niya ang mapag-away mula sa Kanyang piling.
63. Kung ang kapatid ay malungkot, aliwin mo siya; at kung siya ay nagdadalamhati, makiisa ka sa kanyang pagdadalamhati: sa paggawa nito, ikalulugod mo ang kanyang puso at makapagtitipon ka para sa iyong sarili ng isang dakilang kayamanan sa langit.
64. Huwag mong pakinggan ang mga salitang sinasabi laban sa iyong nakatatanda, ni pasiglahin ang diwa ng sinumang hindi siya nirerespeto laban sa kanya, baka magalit ang Panginoon sa iyong mga gawa at burahin ka Niya sa aklat ng buhay.
65. Ang tamad na monghe ay makakaranas ng maraming kapahamakan, at kung ipagpapatuloy niya ang kanyang mga gawi, tatanggalin pa niya ang kanyang kasuotang pang-monghe.
66. Ang mongheng dalawang dila ay nagbubunsod ng alitan sa pagitan ng mga kapatid, samantalang ang tapat na monghe ay nagdadala ng kapayapaan.
67. Ang sinumang umaasa sa sariling lakas ay mababagsak, ngunit ang magpapakumbaba ay itataas.
68. Huwag mong hayaan ang kabusugan ng tiyan, at hindi ka matatalo ng antok sa gabi: sa ganitong paraan ay malilinis ka agad, at ang Espiritu ng Panginoon ay bababa sa iyo.
69. Ang pag-awit ng mga salmo ay nagpapakalma ng galit; at ang pagiging bukas-palad ay nag-aalis ng takot.
70. Ang madalas dumalo sa mga piging ay mapupusyaw ang liwanag, at sasakupan ng kadiliman ang kanilang kaluluwa.
71. Kumain ng tinapay ayon sa timbang at uminom ng tubig ayon sa sukat, at tatakas sa iyo ang diwa ng kalaswaan.
72. Huwag kang maglatag ng patibong para sa iyong kapatid, ni magalak sa kanyang pagbagsak, sapagkat nakikita ng Panginoon ang iyong puso at pananagutin ka niya rito sa araw ng iyong kamatayan.
73. Ang sinumang magliligaw sa mga karaniwang tao ay hindi makaliligtas sa parusa, at ang sinumang maghamak sa kanila ay nilalapastangan ang sariling pangalan.
74. Ang sinumang umiibig sa kapayapaan ay matitikman ang pulot nito, at ang sinumang nagpapalaganap nito ay mapupuno ng pulot.
75. Igagalang mo ang Diyos at makikilala mo ang mga walang katawan; paglingkuran mo Siya, at ibubunyag Niya sa iyo ang karunungan ng mga panahon.
76. Ang laman ni Cristo ay binubuo ng mga aktibong birtud: sinumang makikibahagi rito ay magiging walang pagnanasa.
77. Ang dugo ni Cristo ay ang paghuhusga sa mga gawa; sinumang uminom nito ay mabibigyang-liwanag nito.
78. Ang dibdib ng Panginoon ay ang kaalaman sa Diyos: sinumang nagpapahinga rito ay magiging teologo.
79. Ang napupuno ng kaalaman at ang gumagawa ng mabuti ay nagkita, at sa gitna nila ay ang Panginoon.
80. Huwag mong talikuran ang pananampalataya ng iyong binyag, ni sirain ang espiritwal na selyo, upang ang Panginoon ay manirahan sa iyong kaluluwa at protektahan ka sa mga araw ng kasamaan.
81. Ang mga salita ng mga erehe ay tagapaghatid ng kamatayan; sinumang tatanggap nito ay wawasakin ang kanyang kaluluwa.
82. At ngayon, anak ko, makinig sa akin: huwag mong lapitan ang pintuan ng mga walang pananampalataya, at huwag mong tahakin ang kanilang mga patibong, baka masilo ka.

83. Ilingid mo ang kaluluwa mo sa huwad na kaalaman: Madalas kong kinausap ang mga ito (ang mga naliligaw) at sinuri ang kanilang madilim na salita, at natagpuan ko sa kanila ang lason ng mga ahas. Ang sinumang tatanggap sa kanila ay mapapahamak, at ang sinumang magmamahal sa kanila ay mapupuno ng kasamaan.

84. Nasilayan ko ang karunungan ng kanilang mga ninuno, ngunit hindi ko nakita ang sinag ng katotohanan sa kanilang mga salita.

85. Ang mga daan ng Providensiya ay nababalot sa kadiliman, at ang Kanyang mga tadhana ay lampas sa abot ng isip, ngunit malalaman ito ng taong may birtud.

10. Ang Kanyang mga tagubilin sa mga dalaga

1. Mahalin mo ang Panginoon, at mamahalin ka Niya; paglingkuran mo Siya, at liliwanagin Niya ang iyong puso.

2. Igalang ang iyong Ina (ang Abadesa) bilang Ina ng Panginoon, at huwag hamakin ang uban ng siyang nagbigay-luwal sa iyo (sa diwa).

3. Mahalin ang iyong mga kapatid na babae bilang mga anak ng iyong Ina, at huwag lumihis sa landas ng kapayapaan.

4. Hayaan mong kapag sumikat ang araw ay may aklat-panalangin sa iyong mga kamay, at pagkatapos ng ikalawang oras, hayaang abala ang iyong mga kamay sa pananahi.

5. Manalangin nang walang patid at alalahanin si Cristo, na muling ipinanganak ka.

6. Iwasan ang pagtitipon ng mga lalaki, baka may idolo na manatili sa iyong kaluluwa at maging pakikuwit sa iyo habang nananalangin ka.

7. Si Cristo ang iyong Minamahal; kaya't talikuran mo ang lahat ng lalaki, at ang iyong buhay ay hindi magiging bukas sa kapintasan.

8. Itakwil mo ang irita at galit, at huwag hayaang mag-ugat sa iyong puso ang sama ng loob.

9. Huwag mong sabihin, 'Ngayon ay maghahanda ako, at bukas ay mag-aayuno ako,' sapagkat hindi mo alam kung ano ang idudulot ng darating na araw.

10. Hindi mabuti ang kumain ng karne, at hindi rin nararapat uminom ng alak; kapwa pinahihintulutan lamang ang mga maysakit.

11. Ang isang dalagang walang kapayapaan ay hindi maliligtas, at ang namumuhay sa luho ay hindi makikita ang kanyang Nobyo.

12. Huwag mong sabihin, 'Pinahirapan ako ng alipores; babayaran ko siya,' sapagkat walang pagkaalipin sa mga anak ng Diyos.

13. Huwag kang makinig sa walang kabuluhang usapan, at lumayo ka sa tsismis ng mga matandang babaeng walang pakinabang.

14. Huwag mong tingnan ang mga piging ng mga lasing, ni pumunta sa mga kasalang makamundo: ang bawat dalagang gagawin ang mga ito ay marumi sa paningin ng Panginoon.

15. Buka mo ang iyong bibig upang ipahayag ang salita ng Diyos, at pigilan mong magsalita nang labis.

16. Magpakumbaba ka sa harap ng Diyos, at itataas ka ng Kanyang kanang kamay.

17. Huwag mong talikuran ang dukha sa oras ng kanilang pangangailangan, at ang langis sa iyong sulo ay hindi mauubos (sa oras ng pangangailangan).

18. Gawin mo ang lahat ng bagay para sa Panginoon, at huwag maghanap ng kaluwalhatian mula sa tao; sapagkat ang kaluwalhatian ng tao ay parang bulaklak ng parang, ngunit ang kaluwalhatian ng Panginoon ay mananatili magpakailanman.

19. Mahal ng Panginoon ang mabait na dalaga, ngunit kasuklam-suklam sa Kaniya ang mapag-away.

20. Ang masunuring dalaga ay makatatamo ng biyaya, ngunit ang mapanghimagsik ay lubos na hangal.

21. Wawasakin ng Panginoon ang dalagang palaging nagrereklamo, ngunit ililigtas Niya ang mapagpasalamat mula sa kamatayan.

22. Ang pagtawa ay kahihyan, at ang kawalang-hiya (ng mga mata) ay isang pang-iinsulto; anumang hangal na babae ay mahuhulog dito.

23. Ang babaeng nagpapaganda ng sarili sa magagarang kasuotan ay nawawalan pati na ng kahinhinan sa kanyang titig.

24. Huwag kang masyadong makisalamuha sa mga karaniwang lalaki at babae, baka ilihis nila ang iyong puso at gawing walang-saysay ang payo ng matuwid.
25. Manalangin ka nang may luha sa gabi, upang walang makapansin na ikaw ay nananalangin, at makakamtan mo ang biyaya.
26. Ang kaaya-ayang paglalakad at pagdalaw sa mga bahay ng iba ay nakagugulo sa kalagayan ng kaluluwa at nagpapahina sa determinasyon ng kalooban nito.
27. Ang tapat na dalaga ay hindi natatakot, ngunit ang di-tapat ay natatakot pa nga sa sariling anino.
28. Ang minamaliit ang mahinang kapatid ay mapuputol sa Cristo.
29. Huwag mong sabihin, 'Akin ito, at sa iyo iyon,' sapagkat kay Cristo Jesus ay magkakasama ang lahat ng bagay.
30. Huwag kang mangusisa kung paano namumuhay ang iba, at huwag kang magalak sa pagbagsak ng iyong kapatid na babae.
31. Paglingkuran ang mga birhen na nangangailangan, at huwag mong itaguyod ang iyong sarili dahil sa iyong mataas na katayuan.
32. Sa Simbahan ng Diyos, huwag magpalabas ng anumang salita mula sa iyong mga labi, at huwag hamakin ang sinuman, sapagkat nakikilala ng Panginoon ang iyong puso at sinusubaybayan ang lahat ng iyong iniisip.
33. Itaboy ang bawat masamang kaisipan mula sa iyong sarili, at hindi ka mapagtatagumpay ng iyong mga kaaway.
34. Magkanta sa iyong puso, at huwag bigkasin ang mga salita ng mga salmo gamit lamang ang iyong dila.
35. Kung paanong ang nag-aalab na apoy ay mahirap patayin, gayon din ang sugatang kaluluwa ng dalaga ay halos hindi magagamot.
36. Huwag mong isuko ang iyong kaluluwa sa masasamang kaisipan, baka madumihan nila ang iyong puso at mataboy nila ang dalisay na panalangin mula sa iyo.
37. Ang kalungkutan ay mabigat at ang pagkasindak ay mahirap tiisin, ngunit ang luha para sa Panginoon ay mas makapangyarihan kaysa sa mga ito.
38. Pinapatigil ng gutom at uhaw ang masasamang pagnanasa, samantalang ang matuwid na pagbabantay ay naglilinis ng isipan.
39. Ang galit at pagkasuklam ay nagpapalayas sa pag-ibig, samantalang ang paghihimagsik ay nagdudulot ng kahihiyan sa sariling mga kaloob.
40. Ang babaing lihim na naninirang-puri sa kapatid niya ay mananatiling nasa labas ng silid-kasal ng Nobyo; siya'y mananaghoy sa pintuan, ngunit walang makikinig sa kaniya.
41. Ang sulo ng dalagang walang-awang-puso ay mamatay, at hindi niya makikita ang pagdating ng kanyang Nobyo.
42. Ang baso na mahuhulog sa bato ay nabasag nang pira-piraso; gayon din ang dalagang kumapit sa asawa ay hindi magiging walang kapintasan.
43. Mas mabuti ang mapagkumbabang babaeng may asawa kaysa sa mainit-ulo at galit na dalaga.
44. Ang babaing tumatawa at nabibighani sa mga salita ng kanyang asawa ay parang taong pinayagan ang kanyang mga kaaway na maglagay ng bitag sa kanyang leeg.
45. Tulad ng perlas sa gintong inukit, gayon ang pagkabirhen, napapaligiran ng karangalan.
46. Ang malalaswang awit na sinasabayan ng lira ay nagpapahupa sa kaluluwa at sumisira sa katatagan ng loob; ingatan mo ito higit sa lahat, baka ikaw ay may kapintasan.
47. Huwag kang magsaya sa panlilibak, ni makiisa sa mga tsismoso, sapagkat aalisin sila ng Panginoon.
48. Huwag mong hatulan ang kapatid na babae na masagana sa pagkain, ni maging mayabang dahil sa iyong sariling pagtitimpi, sapagkat hindi mo alam kung ano ang pinlano ng Panginoon para sa iyo, ni kung sino sa inyo ang tatayo sa harap Niya.
49. Ang babaing nagdadalamhati dahil lumabo ang kanyang mga mata at nangalanta ang kanyang laman ay hindi makakakita ng kagalakan sa pagtanggì sa sarili.
50. Ang pag-aayuno ay mabigat na pasanin at ang kabanalan ay mahirap panatilihin, subalit wala nang mas matamis kaysa sa Nobyong Langit.

51. Nakita ko ang mga lalaking nagpapahamak sa mga birhen sa pamamagitan ng kanilang mga aral at ginagawang walang kabuluhan ang kanilang pagkabirhen.

52. Ngunit ikaw, O dalaga, pakinggan ang katuruan ng Simbahan ng Diyos, at huwag mong paburen na may ibang makapaglilihis sa iyo.

53. Nilikha ng Diyos ang langit at lupa at pinapastolan Niya ang mga ito; walang anghel na hindi maaaring magkasala, at walang demonyo na masama sa kalikasan: nilikha ng Diyos ang pareho nang may malayang kalooban.

54. Gaya ng isang tao na binubuo ng mortal na katawan at makatuwirang kaluluwa, gayon din ang ating Panginoon ay tunay na ipinanganak bilang isang taong walang kasalanan, tunay na kumain, at tunay na ipinako sa krus: Hindi Siya isang guni-guni sa paningin ng mga tao.

55. Magkakaroon ng muling pagkabuhay ng mga patay; lilipas ang mundong ito, at tayo'y magkakaroon ng mga espiritwal na katawan. Ang mga matuwid ay magmamana ng liwanag, samantalang ang masasama ay maninirahan sa kadiliman.

56. Makikita ng mga mata ng dalaga ang Diyos, at maririnig ng kanyang mga tainga ang Kanyang salita.

57. Ang dalisay na pagkabirhen ay kaaya-aya sa Panginoon, at ang dalisay na birhen ay tatanggap ng korona mula sa mga kamay ng kanyang Nobyo.

58. Bibigyan siya ng kasuutang pangkasal, at magagalak siya kasama ng mga anghel sa langit.

59. Ang kaniyang sulo ay liliyab nang walang tigil, at ang langis sa kaniyang panakip ng sulo ay hindi kailanman mauubos; siya ay tatanggap ng walang hanggang kayamanan at mamamana ng Kaharian ng Diyos.

60. Alalahanin mo si Cristo, na nagbabantay sa iyo, at huwag mong kalimutan ang Diyos na Tatlo sa Tatlo, na nararapat sambahin.

11. *Tungkol sa Iba't Ibang Masamang Kaisipan, Kabanata*⁶⁴

1. Sa hanay ng mga demonyo na tutol sa isang buhay ng aktibong paglilingkod, ang mga unang nag-aaklas ay yaong inatasang mag-udyok ng mga pagnanasa, o ng kasakiman sa pagkain; yaong nagpapasidhi sa atin ng pag-ibig sa salapi; at yaong naghihikayat sa atin na maghanap ng kaluwalhatian sa tao. Ang lahat ng iba pa, na sumusunod sa kanilang bakas, ay nagpapalitan sa pag-atake sa mga kanilang nasugatan na. Sapagkat hindi maaaring mahulog sa bitag ng pakikipagbalakid kung hindi muna naging biktima ng p , at kasakiman sa pagkain; hindi maaaring matalo ng galit kung hindi nakikipaglaban para sa pagkain, o pera, o kaluwalhatian; ni makatakas sa demonyo ng kalungkutan maliban kung nakaranas ng ilang pagkalugi sa lahat ng ito; ni makatakas sa kapalaluan, ang unang supling ng diyablo, maliban kung naugat na *ang 'ugat ng lahat ng kasamaan—ang pag-ibig sa salapi'* (1 Tim. 6:10), sapagkat, ayon sa mga salita ng pantas na si Solomon, *'pinapababa ng kahirapan ang tao'* (Kaw. 10:4), at, sa madaling salita, hindi maaaring maging biktima ang isang tao ng anumang demonyo maliban kung siya ay unang nasugatan ng mga pangunahing ito. Bakit nga, ipinakita ng diyablo ang tatlong kaisipang ito sa Tagapagligtas: ang una, nang hingin niyang gawing tinapay ang mga bato; ang ikalawa, nang ipangako niya ang buong mundo kung Siya ay luluhod at sasamba sa kaniya; at ang ikatlo, nang tiyakin niya na kung susunod Siya sa kaniya, Siya ay luluwalhatiin at hindi masasaktan, matapos Itong ihagis mula sa ganoong katas (mula sa bubong ng simbahan). Ngunit ang Panginoon, na tumaas sa itaas ng lahat ng ito, ay inutusan ang diyablo na umalis, na nagtuturo sa atin na hindi matataboy ang diyablo maliban kung ating hamakin ang tatlong kaisipang ito.

2. Lahat ng maling-isip na demonyo ay nagpapapasok ng mga imahe ng mga bagay na pandama sa kaluluwa, at ang isip, nang makuha ang kanilang tatak, ay pinag-iisip-isip ang mga ito sa loob nito. Dahil dito, sa pamamagitan ng paksa ng iniisip ay makikilala natin kung aling demonyo ang lumalapit sa atin: halimbawa, kung ang mukha ng isang taong nanakit o naghamak sa akin ay lumitaw sa aking isipan, ipinapakita nito na ang demonyo ng paghihiganti ay lumalapit; kung, sa kabilang banda, sumulpot ang mga iniisip tungkol sa pera o katanyagan, hindi maaaring hindi makilala, batay sa paksa, kung sino ang nag-aalala sa atin; sa parehong paraan, sa iba pang mga iniisip, matutukoy, batay sa kanilang paksa, kung sino ang nasa harap natin at naghihikayat sa kanila. Gayunpaman, hindi ko sinasabing lahat ng pag-alala sa mga bagay na ito ay

⁶⁴ Kasama ang sanaysay na ito sa mga akda ni San Nilus. Ngunit dahil may mga kabanata rito na salitang-salita ay kapareho ng mga kabanata sa ibang sanaysay ni Evagrius, makatuwiran na paniwalaan na ang sanaysay na ito, tulad ng iba, ay napasama sa akda ni San Nilus nang dahil sa pagkakamali. Malinaw na kinuha ito ng mga tagapag-ayos ng **Dobrotolyubie** mula sa kumpletong koleksyon ng mga sinulat ni Evagrius.

nagmumula sa mga demonyo, sapagkat ang isip mismo, kapag pinagana ito ng isang tao, ay karaniwang muling binubuo ang mga imahe ng mga nangyari na; ngunit ang mga pag-alalang nagmumula sa mga demonyo ay yaong sabay na nagdudulot ng irita o pagnanasa, na hindi likas. Dahil naaabala ang mga puwersang ito, ang isip ay nakikipagtalik sa isip at nag-aaway, at hindi na nito kayang panatilihin sa sarili ang mga kaisipan tungkol sa Diyos, ang Kaniyang Tagapagbigay-Batas, sapagkat ang liwanag na ito (ibig sabihin, ang walang patid na pagninilay sa Diyos) ay lumilitaw sa soberanong isip sa kundisyong napipigil ang mga kaisipang umiikot sa makamundong bagay habang nananalangin.

3. Kabanata 63 tungkol sa aktibong buhay, na inihandog kay Anatolius.

4. Tungkol sa *'mga pangarap na bisyon'*. Karapat-dapat imbestigahan kung paano inililimbag at dinodoble ng mga demonyo ang mga imahe sa ating soberanong isipan sa ating mga pantasya na dulot ng pagtulog. Karaniwan ding nangyayari sa isip ang katulad na bagay (kahit gising) kapag nakakakita ito gamit ang mga mata, nakakarinig gamit ang mga tainga, o nakaramdam ng anumang bagay mula sa labas sa pamamagitan ng ibang pandama, at itinatago ito sa alaala; at ang alaala, sa pamamagitan ng paggalaw sa natanggap nito sa katawan, ay dinadala ang mga imaheng ito sa namamahalang isip. Kaya, sa tingin ko, ipinapasok ng mga demonyo (sa panaginip) ang mga imahe sa isipan sa pamamagitan ng pagpapagalaw sa alaala, dahil ang mga organo ng pandama ay hindi aktibo dahil sa pagtulog sa panahong iyon. Ngunit muling lumilitaw ang tanong: paano nila ginagalaw ang alaala? Sa pamamagitan ba ng mga pagnanasa? Oo, (kung isasaalang-alang natin ang mga panaginip na may matinding damdamin), at maliwanag ito mula sa katotohanang ang mga taong dalisay at walang damdamin ay hindi nakararanas ng ganitong bagay. Ngunit mayroon ding simpleng (walang-damdaming) paggising ng alaala, na nagmumula sa ating sarili o mula sa mga banal na kapangyarihan, na sa pamamagitan nito (mukhang) nakikipag-usap at nakikisalo tayo sa mga santo. Gayunpaman, dapat tandaan na kung paanong nakikita ng kaluluwa ang ilang mga imahe sa pamamagitan ng katawan, gayundin naman ginagaya ng alaala ang mga ito nang walang katawan (ibig sabihin, may kasamang damdamin man o wala). Ganito rin ang nangyayari sa pagtulog, kapag nagpapahinga ang katawan. Sapagkat kung paanong maaaring maisip ng isang tao ang tubig kapwa kapag nauuhaw at kapag hindi, gayundin naman maaaring maisip ang ginto kapwa nang may kasakiman at nang wala ito. Ganoon din sa iba pang mga bagay. (Kapwa sa paggising at sa pagtulog). At kapag ang isip ay nakatagpo (o nagkaroon ng kamalayan sa sarili habang natutulog) ng mga ganitong panaginip, kilalanin sa pagkakaibang ito ang kasamaan ng mga demonyo (na naglalayong wasakin tayo sa lahat ng bagay). Kailangan ding malaman na ginagamit ng mga demonyo ang mga panlabas na bagay upang magdulot ng mga panaginip, halimbawa, ang tunog ng alon kapag lumalangoy.

5. Ang ating pagkasusungit, kapag ginugulo sa paraang salungat sa kanyang likas na disposisyon, ay lubos na nag-aambag sa mga pagpapakita ng mga demonyo at napatutunayan na lubos na kapaki-pakinabang para sa lahat ng kanilang masasamang pakana. Ito ang dahilan kung bakit wala sa kanila ang hindi nag-aambag rito araw at gabi. Ngunit kapag nakita nilang napipigil ito ng kahinahunan, sinisikap nilang pakawalan ito nang maaga sa ilalim ng mga tila makatarungang dahilan, upang kapag ito ay na-igting, maging madaling pukawin ng kanilang mga hayopang kaisipan. Kaya naman, makatarungan man o hindi ang dahilan, hindi natin dapat hayaang mapukaw siya, baka mailagay natin sa kamay ng mga naghihiikayat ng kasamaan sa atin ang isang mapanganib na tabak – na, ayon sa aking kaalaman, ginagawa ng marami kahit sa pinakasuyang dahilan, at nag-aalab nang higit sa nararapat. Sabihin mo sa akin, bakit ka madaling napapasok sa kaguluhan, kung tinalikuran mo na ang pagkain, pera, at katanyagan? Bakit mo pinapakain ang aso, gayong nanumpa kang wala kang dapat taglayin? Kung umuungal at sumusugod ito sa mga tao, malinaw na may tinatago ka sa loob at nais mong panatilihin ito. Tiyak kong ang taong ganoon ay malayo sa dalisay na panalangin, sapagkat ang galit ay tagapahamak ng ganitong panalangin. Higit pa rito, namamangha ako kung paanong nakalimutan niya ang mga banal: si David, na sumisigaw, *'Tumigil sa galit at talikuran ang poot'* (Awit 36:8), at si Eclesiastes, na nag-uutos: *'Ilayo mo ang poot sa iyong puso, at itakwil mo ang panlilinlang sa iyong laman'* (Ekl. 11:10), at ang Apostol, na nag-uutos sa atin na itaas ang *'mga banal na kamay'* sa lahat ng oras at sa *bawat lugar, nang walang galit o pagtatalo'* (1 Tim. 2:8). Ang sinaunang kaugalian—na paalisin ang mga aso sa bahay habang nananalangin—ay nagtuturo sa atin ng eksaktong ito, sapagkat ipinahihiwatig nito na hindi dapat magkaroon ng galit ang mga nananalangin. Isa sa mga pantas na pagano ay nagsabi pa nga na ang mga diyos ay hindi kumakain ng apdo o laman ng hita, bagaman sa palagay ko, hindi niya mismo nauunawaan ang kanyang sinasabi: sapagkat naniniwala ako na ang apdo ay simbolo ng galit, at ang laman ng hita ay ng makamundong pagnanasa. Tungkol naman sa kaisipan na hindi dapat mag-alala sa damit o pagkain, sa palagay

ko ay sobra pang isulat pa ito, samantalang ipinagbabawal mismo ito ng Tagapagligtas sa mga Ebanghelyo, na nagsasabing: *'Huwag kayong mag-alala sa inyong buhay, kung ano ang inyong kakanin o iinum, o kung ano ang inyong isusuot'* (Matt. 6:25). Sapagkat bagay ito sa mga pagano bilang mga hindi mananampalataya na tinatanggi ang Banal na Paggabay at itinuturing na walang Diyos ang Maylalang, samantalang dapat itong ganap na dayuhan sa mga Kristiyno, na minsan nang naniwala na kahit ang dalawang langgam na naibebenta sa halagang isang assarius ay nasa pangangalaga ng mga banal na Anghel. Samantala, kaugalian ng mga demonyo, na sumusunod sa maruruming kaisipan, na maghasik ng labis na pag-aalala, upang mailigaw si Jesus mula sa *'mga tao'* ng mga kaisipang *'naninirahan'* sa isip, at upang ang salita, na pinipigilan ng mga nag-aalalang kaisipan, ay manatiling *'walang bunga'* (Matt. 13:22). Matapos natin silang itakwil, ihagis *natin ang ating mga kabalisan sa Panginoon* (Awit 54:23) *at maging kontento sa ating mga pag-aari* (Heb. 13:5), upang sa pamamagitan ng pamumuhay nang matipid at pagsusuot ng payak na pananamit, araw-araw nating maitakwil ang mga pinagmumulan ng kayabangan. Kaya't ang sinumang nahihya magsuot ng payak na pananamit, dapat niyang tularan si San Pablo, na tiniis ang *'lamig at hubad'* (2 Cor. 11:27), na hinihikayat ng tiyak na pag-asa na matanggap ang *'korona ng katuwiran'* (2 Tim. 4:8). Ngunit dahil tinawag ni San Pablo ang mundong ito na isang palabas at isang karera (1 Cor. 9:24), tingnan natin kung posible para sa isang taong nabibigatan ng mga kaisipan ng *'pagsusumikap na makamit ang karangalan ng mas mataas na pagtawag'* (Phil. 3:14) ng Diyos at makipaglaban sa mga kapangyarihan, mga katiwala, at mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito (Efe. 6:12)? Ako, sa anumang kaso, ay hindi inaangkin ito, matapos matuto mula sa napakakapanabik na kuwentong ito (kung ano ang nangyayari sa arena), sapagkat ang (manlalaban) na ito ay tiyak na maaantala ng kanyang kasuotan, na siyang nagpapalito sa kanya, gaya ng pagkalito ng magulong kaisipan sa isip, kung totoo ang kasabihang ang isip ay hindi matatawaran sa kanyang kayamanan. Sapagkat nasusulat: *'Sapagkat kung nasaan ang iyong kayamanan, doon din ang iyong puso'* (Matt. 6:21).

6. Ang mga kaisipan, ang ilan ay napuputol, ang iba ay napuputol; at kung minsan ang mabuti ay napuputol ng masama, at kung minsan ang masama ay napuputol ng mabuti. Pinapansin ng Banal na Espiritu ang unang kaisipang sumibol (na siyang nangunguna at nangingibabaw) at hinuhusgahan o tinatanggap tayo ayon dito. Ano ang sinasabi ko? Ganito talaga ito! Mayroon akong isang tiyak na kaisipan, halimbawa, ang pagkamapag-ibig, at taglay ko ito para sa ikalulugod ng Panginoon; ngunit kapag dumating ang tagatukso, napuputol ito dahil itinatanim niya sa akin ang pagnanais na magpakita ng pagkamapag-ibig para sa kapurihan. At muli, may iniisip akong magpakita ng pagkamapag-akit upang magmukhang mabuti sa harap ng mga tao; ngunit kapag sumulpot ang mas mabuting kaisipan, nababago ito dahil ang mas mabuting kaisipang iyon ay itinuturo ang ating kabutihan nang higit sa Panginoon at pinipilit tayong gawin ito hindi para sa kapakinabangan ng mga tao. Kaya, kung sa ating mga gawa ay nanatiling tapat tayo sa ating unang kaisipan, habang ang ikalawang kaisipan ay nagsilbi lamang bilang tukso, kaniya lamang sa batayan ng mga unang kaisipang iyon tayo makakatanggap ng gantimpala; sapagkat bilang mga tao, at bilang mga nakikipaglaban sa mga demonyo, wala tayong lakas na palaging panatilihing hindi nadungisan ang isang matuwid na kaisipan, – gaya rin naman, ang isang masamang kaisipan ay hindi maaaring manatili sa loob natin nang walang pagtatangkang labanan ito ng isang mabuting kaisipan, sapagkat nasa loob natin ang mga binhi ng kabutihan (na hindi maaaring pigilan). Gayunpaman, kung ang alinman sa mga naglalaban-laban na kaisipang ito ay magtagumpay, ito ang papalit sa kaisipang tinutukso (ibig sabihin, ganap nitong papalitan ang unang kaisipan), at ang tao ay nagsisimulang kumilos, na sa huli ay hinihimok ng kaisipang ito.

7. Tulad ng ating natutunan sa matagal na pagmamasid, ang pagkakaiba ng mga kaisipang anghel, kaisipang pantao, at ng mga nagmumula sa mga demonyo ay ganito: ang mga kaisipang anghel ay naglalayong maunawaan ang kalikasan ng mga bagay at tuklasin ang kanilang espirituwal na kahalagahan, gaya ng: bakit nilikha ang ginto, at bakit ito ikinakalat na parang buhangin sa ilang malalayong bahagi ng mundo, kung saan ito hinahanap nang may matinding pagsisikap at pagod? paano, kapag nahanap na, hinuhugasan ito ng tubig at sumasailalim sa apoy, at sa gayon ay napupunta sa mga kamay ng mga manggagawa na humuhubog mula rito, para sa Toldang-tipanan, isang kandelabro, isang insensaryo, *'mga tasa at mangkok'* (2 Cron. 4:21), na mula rito, sa biyaya ng Tagapagligtas, ay hindi na umiinom ang Hari ng Babilonia (Dan. 5:3). Si Cleopas, gayunpaman, ay nagdadala ng pusong nagliliyab mula sa mga hiwagang ito. Ang isip na demonyo ay wala'y alam tungkol dito at hindi ito maisip, kundi walang-hiya nitong itinatanim ang pagnanasa sa pagkamit ng makamundong ginto at ipinapahayag ang ligaya at kaluwalhatian na magmumula rito. Ngunit ang isip ng tao ay hindi naghahangad ng akumulasyon ni mausisa tungkol sa kung ano ang sinasagisag ng ginto; sa halip, ipinapakilala nito s , isang nag-iisang, simpleng larawan ng ginto, na walang hilig at kasakiman. Ang katulad

na pangangatwiran ay dapat ding ilapat sa iba pang mga bagay, kung may sinumang piliin na sanayin ang kanilang isip nang lihim ayon sa huwarang ito.

8. May isang kaisipan na maaaring wastong tawaging manlalakbay. Karaniwan itong lumilitaw sa mga kapatid sa madaling-araw at inihahatid ang isip mula sa isang lungsod patungo sa isa pa, mula sa isang bayan patungo sa isa pa, mula sa isang bahay patungo sa isa pa; sa simula ay nakikipag-usap ito nang payak, at pagkatapos, makipag-usap nang matagal sa ilang kakilala, dinudumihan nito ang sarili nitong kalagayan; alinsunod sa ugali ng mga nakasalamuha nito, unti-unti itong lumalayo sa kamalayan ng Diyos at kabutihan at nakakalimot sa tungkulin at panata nito. Kaya, dapat mag-ingat ang eremita laban sa demonyong ito, at obserbahan kung saan siya nanggagaling at kung saan siya tumitigil, sapagkat hindi ito dahil sa pagkakataon o walang layunin na siya ay gumagawa ng napakalawak na pag-ikot, kundi ginagawa niya ito nang may layuning guluhin ang kaisipan ng eremita, upang ang isip, na nasilab ng lahat ng ito at nabulabog ng maraming pag-uusap, ay agad na maging biktima ng demonyo ng kahalayan, o galit, o kalungkutan, na siyang pinakamatinding sumisira sa kalinawan ng kanyang pag-iisip. Ngunit kung nais nating mas malinaw na maunawaan ang mga panlilinlang ng demonyong ito, hindi natin siya dapat biglaang salungatin, ni agad-agad ipahayag (sa mga Ama) kung paano siya bumubuo ng mga usapan sa ating isipan at sa pamamagitan ng anong paraan niya unti-unting itinutulak ang isipan tungo sa sakop ng kamatayan; sapagkat agad siyang tatakas, na hindi matiis na makita natin kung paano niya nagagawa ang lahat ng ito, at sa ganitong paraan ay wala tayong matututuhan sa nais nating malaman. Ngunit mas mabuting hayaan siya, sa ikalawa o ikatlong araw, na ipagpatuloy ang kanyang drama hanggang sa wakas, upang, matukoy natin nang eksakto ang kanyang mga mapanlinlang na galaw, at saka natin siya mapalayas sa pamamagitan ng isang salita ng pagsaway. Ngunit dahil, sa panahon ng tukso, maaaring magulo ang isip at hindi malinaw na makita kung ano ang nangyayari sa loob natin, kapag umalis na ang diyablo, ganito ang dapat gawin: Umupo at pag-isipan mong mabuti ang nangyari sa iyo, kung saan ka nagsimula at kung saan ka dumiretso, sa anong punto ka sinakop ng espiritu ng kahalayan, o kalungkutan, o galit, at kung paano nangyari ang lahat ng sumunod: suriin ang lahat ng ito at itatak sa memorya, upang kapag bumalik ito, mailantad mo ito; tandaan din ang mismong lugar kung saan ito nagtatago, at hindi mo na susundan ang bakas nito. Pagkatapos nito, kung nais mong pasukin ito ng matinding galit, ihayag mo agad ito sa paglitaw nito, at banggitin ang mismong unang lugar na pinasukan mo (sa iyong isipan, sa unang tukso ng paglilibot), saka ang pangalawa at pangatlo; sapagkat lubos itong naiinis, at hindi matiis ang mahiya. Ang patunay na napapanahon (at kapaki-pakinabang) na kausapin siya sa ganitong paraan ay ang paglayo ng kanyang mga iniisip mula sa iyo, sapagkat hindi niya matiis na manatili sa kanyang kinatatayuan sa harap ng ganoong kalinaw na pagbubunyag. Ang pagkatalo sa demonyong ito ay susundan ng napakabigat na tulog, pamamanhid ng mga talukap ng mata na sinasabayan ng matinding lamig, labis na pag-u-ngaw at kabigatan sa mga balikat; ang lahat ng ito ay pinaalis ng Banal na Espiritu sa pamamagitan ng masidhing panalangin.

9. Ang pagkamuhi sa mga demonyo ay lubos na nakatutulong sa ating kaligtasan at napakabisa sa pagsasabuhay ng kabutihan; gayunpaman, hindi natin ito maililinang sa ating sarili bilang isang uri ng mabuting katangian, sapagkat pinalalayas ito ng mga espiritu ng laman sa ating kalooban at muling inaanyayahan ang kaluluwa sa pakikipag-isa at pakikipaglapit sa kanila. Ngunit ang Manggagamot ng mga kaluluwa ay pinapawi ang samahang ito—na mas masahol pa kaysa gangrena na mahirap pagalingin—sa pamamagitan ng pagpapabaya, na pinapahintulutan tayong magdusa ng isang kakila-kilabot na bagay sa kanilang mga kamay, sa araw man o sa gabi. Kaya naman, bumabalik ang kaluluwa sa orihinal (normal) nitong pagkamuhi sa kanila, na natutong makipag-usap sa Panginoon sa mga salita ni David: *'Sa ganap na pagkamuhi ay kinamuhian ko sila; sila'y naging mga kaaway ko'* (Awit 138:22). Sapagkat ang taong hindi nagkakasala sa gawa o sa isip ay nagpapakita ng ganap na pagkamuhi sa kanyang mga kaaway – na siyang palatandaan ng pinakadakila at unang kawalan ng pagnanasa (tulad ng sa Adan).

10. Tungkol naman sa demonyong ginagawang manhid ang kaluluwa, kailangan pa bang pag-usapan siya? Ako, sa aking bahagi, ay natatakot pa ngang magsulat tungkol sa kanya. Sapagkat katulad ng paglayo ng kaluluwa sa kanyang sariling kalikasan, hinahawakan siya nito, itinatboy ang takot sa Diyos at ang lahat ng paggalang, hindi itinuturing na kasalanan ang kasalanan, ni karumaldumal ang karumaldumal, inaalala ang kakila-kilabot na paghuhukom at walang hanggang pagdurusa bilang mga payak (walang-laman) na salita, at pinagtatawanan ang nag-aapoy, tunay na nagpapabagsak-lupang pagbabalikwas—at bagaman ipinapahayag niya ang Diyos, ayaw niyang malaman ang Kaniyang mga utos. Pinapalo mo ang iyong dibdib kapag siya'y lumihis sa kasalanan, at hindi siya nakararamdam; kinausap mo siya mula sa mga Kasulatan, at siya, na parang

bulag, ay hindi nakakakita, at, na parang bingi, ay hindi nakaririnig; iniharap mo sa kanya ang pang-iinsulto ng mga tao, subalit hindi niya ito pinapahalagahan, ni hindi siya nahiiya sa kanilang harapan, at hindi niya ito pinapansin, na parang baboy na, nang ipikit ang mga mata, ay giba ang sarili nitong bakod. Ang demonyong ito ay napupukaw ng mga kaisipan ng kayabangan, kung papayagan nating mag-ugat nang matagal sa ating kalooban; at dahil dito, *'kung hindi mapapaikli ang mga araw na iyon, walang laman ang maliligtas'* (Matt. 24:20). Isa ito sa mga bihirang umatake sa mga kapatid (i.e. ang mga Kinovita, yaong naninirahan sa mga komunal na tirahan). Ang dahilan nito ay halata, sapagkat sa pagkitang ang iba ay naghihirap—maging ito man ay dahil sa karamdaman o biglaang kamatayan—agad itong tumatakas, dahil ang kaluluwa, na napupuno ng habag sa ganitong mga pagkakataon, ay nalulupig ng pagsisisi, at ang pagkabulag na inihagis ng demonyo rito ay nalalaglag mula sa kaniyang mga mata. Kami (mga eremita) ay hindi nakakaranas nito, dahil sa disyerto at sa kakaunti ng may kapansanan sa aming piling. Upang mabigyan ng paraan upang matakot ang partikular na demonyong ito, inutusan tayo ng Panginoon sa mga Ebanghelyo na dalawin ang mga maysakit at, dalawin ang mga nasa bilangguan, nang Siya ay nagsabi: *'Nagkasakit ako, at dinalaw ninyo ako; nasa bilangguan ako, at dinalaw ninyo ako'* (Mateo 25:36). Dapat tandaan na kung ang sinumang monghe, matapos salakayin ng demonyong ito, ay hindi nagkaroon ng malalaswang kaisipan, ni hindi iniwan ang kanyang tirahan dahil sa kawalan ng pag-asa, ito ay nagpapahiwatig na tinanggap niya mula sa langit ang pagtitiis at kabanalan na ipinagkaloob sa kanya. Mapalad ang siyang nabilang karapat-dapat sa ganoong kawalan ng pagnanasa! Tungkol naman sa mga taong, matapos mangako na mamumuhay nang ascetic sa mapagagalang na paglilingkod sa Diyos, ay mas pinipiling manirahan kasama ang mga karaniwang tao, mag-ingat sila sa demonyong ito. Ngunit nahiiya ako kahit sa harap ng mga tao na magsalita o magsulat pa tungkol sa kaniya.

11. Tungkol sa espiritu ng kalungkutan. Lahat ng demonyo ay nagtuturo sa kaluluwa na mahalin ang ligaya; ang demonyo ng kalungkutan lamang ang hindi ito ginagawa, kundi ginugulo ang mga iniisip ng mga pumapasok sa disyerto, pinuputol ang lahat ng espirituwal na ligaya at pinatutuyo ang kaluluwa sa pamamagitan ng kalungkutan, sapagkat *'ang mga buto ng malungkot na tao ay natuyo'* (Kawikaan 17:22). Gayunpaman, kapag umatake siya nang may katamtaman, ginagawang bihasa ng demonyong ito ang monghe sa mga daan ng Diyos: sapagkat hinihiyay niya itong hamakin ang lahat ng kayamanan ng mundong ito at talikuran ang bawat kaluwagan. Ngunit kapag pinahirapan niya ito nang matagal at nang matinding tindi, nagbubunsod ito ng mga kaisipang nag-aanyaya sa eremita na wasakin ang kanyang sariling kaluluwa, o pilitin itong tumakas nang malayo sa lugar na iyon; nang magkaroon ng ganitong mga kaisipan, si Job ay minsang nagdusa habang pinahirapan siya nito, sapagkat sinabi niya: *'Kung maaari lamang, papatayin ko ang sarili ko, o hihiling ako sa iba na gawin iyon para sa akin'* (Job 30:24). Ang simbolo ng espiritong ito ay ang ahas na makamandag, na ang lason, kapag ibinigay nang kaunti, ay nagpapawalang-bisa sa ibang mga lason, ngunit kapag sobra ang dami, ay pumapatay sa buhay na nilalang na nakain nito. Ibinigay ni Pablo ang taong walang-batas sa Korinto sa demonyong ito; dahil dito, agad siyang muling sumulat sa kanila, na nagsasabing: *'Ibalik ninyo siya sa inyong pabor, baka siya'y masira sa labis na kalungkutan'* (2 Cor. 2:7–8). Kaya naman, ang espiritong ito na nagpapahirap sa mga tao ay siyang dahilan din ng tunay na pagsisisi. Ito ang dahilan kung bakit tinawag ni San Juan na Maminto ang mga kaniyang pinagsabihan at ang mga naghanap ng kanlungan sa Diyos na 'lahi ng mga ulupong', na sinasabing: *'Sino ang nagbabala sa inyo na lumayo sa nalalapit na galit? Magbunga kayo ng karapat-dapat sa pagsisisi; at huwag ninyong simulan ang pagsabi sa inyong sarili, "Mayroon kaming si Abraham bilang aming ama." Sapagkat sinasabi ko sa inyo na ang Diyos ay may kakayahang magbangon ng mga anak para kay Abraham mula sa mga batong ito'* (Matt. 3: 7–9). Higit pa rito, sinumang, na sumunod sa halimbawa ni Abraham, ay iniwan ang sariling lupain at ang sariling angkan (Gen. 12: 1), ay sa gayon ay naging mas malakas kaysa sa demonyong ito.

12. Ang sinumang napagtagumpayan ang galit ay napagtagumpayan ang mga demonyo; ngunit ang sinumang naging alipin nito ay dayuhan sa buhay monghe at malayo sa mga daan ng ating Tagapagligtas, sapagkat ang Panginoon, gaya ng nasusulat, ay nagtuturo sa mga mapagkumbaba ng Kanyang mga daan (Awit 24:9). Iyan ang dahilan kung bakit napakahirap hulihin ng isipan ng mga eremita, sapagkat tumatakas sila sa lambak ng kababan ng loob. Sapagkat halos walang birtud na kinatatakutan ng mga demonyo na kasingdami ng kababan ng loob. Ang dakilang Moises, na tinawag na 'mababang-loob', ay nagkaroon nito nang higit kaysa sa sinumang tao (Bilang 12:3). At si San David ay nagsalita tungkol dito, na nagsasabing ito ay karapat-dapat sa alaala ng Diyos, nang sinabi niya: *'Alalahanin Mo, O Panginoon, si David at ang buong kababaang-loob niya'* (Awit 131:1). Ngunit ang Tagapagligtas Mismo ang nag-utos sa atin na tularan ang Kanyang kahinahunan, na sinasabing: *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba ang puso,*

at makakakita kayo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa' (Mateo 11:29). Ngunit kung ang sinuman ay nag-iwas sa pagkain at inumin, subalit nagpapasiklab ng galit sa kanyang sarili sa pamamagitan ng masasamang kaisipan, siya ay parang barkong tumatawid sa dagat na may demonyo sa timon. Kaya, ayon sa makakaya natin, dapat nating bantayan nang mabuti ang aso nating ito at sanayin siya upang guluhin lamang ang mga lobo at hindi kagatin ang mga tupa, na nagpapakita ng bawat uri ng kabaitan sa lahat ng tao (Tito 3:2).

13. Tungkol sa kayabangan. Sa lahat ng kaisipan, ang kaisipan ng kayabangan lamang ang maraming mukha, sumasaklaw sa halos buong sansinukob at binubuksan ang mga pintuan sa lahat ng demonyo, na parang isang masamang taksil sa isang lungsod. Kinakawame nito ang isipan ng monghe at, sa pamamagitan ng paglagay ng napakaraming salita at bagay dito, sinisira nito ang kanyang mga panalangin, na ginagamit niya upang pagalingin ang mga sugat ng kanyang kaluluwa. Ang kaisipang ito ay pinapalago ng lahat ng mga demonyong natalo na; sa pamamagitan nito sila'y muling nakakapasok sa kaluluwa, at sa gayon ay ginagawang '*ang huli ang una*' (Lucas 11:26). Mula sa kaisipang ito sumibol ang kaisipan ng kapalaluan, na naghulog mula sa langit patungo sa lupa ng '*tatak ng kawangis at korona ng kabutihan*' (Ezekiel 28:12). Ngunit lumayo tayo rito, nang hindi ito pinatatag sa ating sarili, baka ihain natin ang ating sariling buhay at pagkatao sa walang-awang (Kaw. 5:9). Ang taimtim na panalangin ay nagpapalayas sa demonyong ito, gayundin ang pag-iwas sa paggawa o pagsabi ng anumang ayon sa sariling kalooban na humahantong sa sumpaing kayabangan.

14. Kapag ang isip ng isang eremita ay nakamit na ang sapat na paglayo sa makamundong bagay, siya ay sumasakay sa kabayong mayabang at nagsisimulang magtakbo-takbo sa mga bayan, labis na nalulugod sa sariling papuri at kaluwalhatian. Ngunit, sa probidensya ng Diyos, sinalubong siya ng espiritu ng paglayo at, inilagay siya sa isang establo, tinuruan siya nito ng ganito: huwag iwan ang kanyang higaan bago siya ganap na gumaling, at huwag gayahin ang mga pasyenteng walang pasensya na, habang may natitirang bakas pa ng kanilang karamdaman, ay naglalakbay o nagsisimulang magpunta sa paliguan, at dahil dito ay bumabalik sa kanilang dating karamdaman. Kaya, habang nakaupo sa ating selda, magpakita tayo ng masusing pag-iingat sa ating sarili, upang sa pamamagitan ng pagtatagumpay sa kabutihan ay maging matatag tayo sa harap ng kasamaan; sa pamamagitan ng pagbabago sa kaalaman, tayo ay maituring na karapat-dapat sa maraming sari-saring pagninilay; at sa pamamagitan ng pag-akyat sa panalangin, mas malinaw nating masilayan ang liwanag ng ating Tagapagligtas.

15. Hindi ko kayang ilarawan ang lahat ng kasamaan ng demonyo, at nahihiya akong bilangin ang lahat ng kanilang masamang balak, sapagkat nag-aalala ako kahit para sa pinakasimpleng mambabasa. Gayunpaman, pakinggan ninyo ang masasamang balak ng espiritu ng pakikipagalaw. Kapag ang isang tao ay nakamit na ang tiyak na kawalan ng pagnanasa sa mga bagay ng laman, at ang kanyang maruruming kaisipan ay medyo lumamig, saka nito ipinapakita (sa kanyang isipan) ang mga lalaki at babae at inilalarawan silang naglalaro sa isa't isa, habang ginagawang manonood ang monghe sa kanilang kahiya-hiyang mga gawa at galaw ng katawan. Ngunit ang tukso na ito ay hindi yaong uri na tumatubo sa isipan, sapagkat ang masigasig na panalangin at ang sukdulang mahigpit na pag-aayuno, kasabay ng pagbabantay at pagsasanay sa espiritwal na pagninilay, ay itinataboy ito na parang ulap na walang tubig. Ngunit nangyayari na ang mapanlinlang na ito ay hinahaplos pa ang laman, pinupukaw rito ang isang walang katuturang pagwawaldas, at nagbabalangkas ng libu-libong iba pang mga panlilinlang, na hindi kailangang ihayag o isulat. Ang biglaang pag-alsa ng galit laban sa demonyong nasa likod ng mga ganitong kaisipan ay isang makapangyarihang lunas laban sa mga ito; sapagkat labis siyang natatakot sa galit na ito kapag sumiklab ito bilang tugon sa mga ganitong kaisipan, dahil dito napipigilan ang lahat ng kanyang mga pakana. At ito ang kahulugan ng mga salitang: '*Magalit kayo, at huwag magkasala*' (Awit 4:5). Isang kapaki-pakinabang na lunas na inilalapat sa kaluluwa sa panahon ng tukso. Ang demonyo ng galit ay ginagaya ang demonyong ito, ipinapakita sa eremita (sa mga bisyon ng kanyang isipan) ang imahe ng isa sa kanyang mga magulang, kaibigan, o kamag-anak na inaapi ng mga walang-kwentang tao, at sa gayon ay pinupukaw ang kanyang galit, na nagmumungkahi na dapat siyang magsalita ng masasama o kumilos laban sa mga lilitaw sa kanyang isipan (bilang mga salarin). Dapat maging maingat rito ang tao at agad na puksain ang mga ganitong imahinasyon, baka, sa pag-ugat nito, ay maging nag-aalab na бага habang nananalangin. Ang ganitong mga tukso ay kadalasang dumadapo sa mga taong mainit ang ulo, madaling maudyok na kumilos (laban sa iba), at malayo sa dalisay na panalangin at sa kaalaman tungkol sa ating Tagapagligtas na si Jesucristo.

16. Ipinagkatiwala ng Panginoon sa tao ang mga kaisipan ng panahong ito, gaya ng isang mabuting pastor sa kanyang mga tupa, na binigyan siya ng pagnanasa at poot bilang mga katulong, upang sa

pamamagitan ng poot ay matakot niya at mataboy ang mga kaisipan ng mga lobo (mga demonyo), at sa pamamagitan ng kanyang pagnanasa ay mahalín ang mga tupa (mabubuting kaisipan) nang buong puso, at alagaan ang mga ito, habang paulit-ulit na binabayo ng mga hangin at ulan na nagpapabagsak sa kanya. Ibinigay rin Niya sa kanya ang batas kung paano aalagaan ang mga tupa, at *'isang pook-pahingahan at mga matatahimik na tubig'* (Awit 22:2), at isang salteryo at isang lira, at isang tungkod at isang pamalo (at ipinagutos) na mula sa kawan (at pastulan) ay kakanin niya at susuotin niya, at mag-iipun ng *'dayami mula sa mga burol'* (Kaw. 27:25). *'Sapagkat sino,'* wika niya, *'ang nag-aalaga ng kawan at hindi umiinom ng gatas ng kawan?'* (1 Cor. 9:7)? Kaya, ang eremita ay dapat magbantay sa kawan na ito araw at gabi, baka ang alinman sa mga supling (ng tupa – isang kordero) ay agawin ng mga mababangis na hayop o mahulog sa kamay ng mga tulisan; at kung mangyari man ang ganitong bagay sa ilang, dapat niyang agad na iligtas (ang bihag) mula sa panga ng leon o ng inahin na oso (1 Sam. 17:34, 35). Mayroon ding mga kaisipan na parang mga mababangis na hayop: mga kaisipan tungkol sa isang kapatid, kung naninirahan sa loob natin nang may poot; mga kaisipan tungkol sa isang babae, kung umiikot sa loob natin nang may kahiya-hiyang kahalayan; mga kaisipan tungkol sa pilak at ginto, kung tumatubo nang may kasakiman; at maging mga kaisipan tungkol sa mga banal na kaloob, kung naninirahan sa isipan nang may kayabangan. Ganito rin ang dapat sabihin sa ibang mga kaisipan, kung ito'y nadadala ng mga pagnanasa. Hindi lamang dapat bantayan ng isang tao ang kanyang kawan sa araw, kundi dapat ding bantayan ito sa gabi, at manatiling gising. Sapagkat nangyayari na ang ilan, na naliligaw sa kahiya-hiyang at mapanlinlang na mga pantasya, ay nawawalan ng sa kanila. Ito mismo ang ibig sabihin ni San Santiago nang sinabi niya: *'Wala akong dinalang kahit isang tupa na pinilas ng mababangis na hayop; ako mismo ang nagbayad-pataw para dito—ang mga tupa na ninakaw sa araw at ang mga tupa na ninakaw sa gabi. Nasa matinding init ako sa araw at sa lamig sa gabi, at tumakas ang tulog sa aking mga mata'* (Gen. 31, 39–40). Kung tayo'y masakmal ng pagkasindak dahil sa labis na pagod, kanlungan natin ang bato ng kaalaman, at simulan ang ating talumpati sa Salmo, pinupukol ang mga kwerdas ng kaalaman ng mga birtud. Samakatuwid, magpastol tayo muli ng mga tupa sa paanan ng Bundok Sinai, upang tayo'y tawagin ng Diyos ng ating mga ninuno mula sa palumpong (Ex. 3:1, 4) at pagkalooban tayo ng kapangyarihan ng mga tanda at kababalaghan.

17. Ginigising ni Cristo ang makatuwirang kalikasan, na pinatay ng kasalanan, (patungo sa pagsisisi) sa pamamagitan ng pagninilay sa lahat ng kapanahunan (ibig sabihin, ang nakaraan, ang kasalukuyan, at higit sa lahat, ang hinaharap), samantalang itinaas naman ng Kaniyang Ama ang kaluluwang ito—na namamatay sa kamatayan ni Cristo (ang pagtalikod sa kasalanan sa pamamagitan ng binyag o pagsisisi)— nabubuhay muli sa pamamagitan ng kaalaman sa Kanya. At ito mismo ang ibig sabihin ni Apostol Pablo nang sinabi niya: *'Kung tayo'y namatay na kay Cristo, tayo'y nananampalataya na tayo'y mabubuhay naman na kasama Niya'* (Roma 6:8).

18. Kapag ang isip, na hinubad ang makaluma, ay nabihisan ng tao ng biyaya, doon, sa panahon ng panalangin, ay masisilayan nito ang sarili nitong kalikasan, na parang zafiro o kulay na panglangit, na tinatawag din ng Kasulatan na 'lugar ng Diyos', gaya ng nakita ng mga nakatatanda sa Bundok Sinai (Ex. 24:10).

19. Ang mga maruruming demonyo, ang iba ay tinutukso ang tao bilang isang tao, samantalang ang iba naman ay ginugulo ang tao bilang isang hayop na walang salita. Ang mga una, kapag lumalapit sila, nagtatanim sa atin ng mga kaisipang may kinalaman sa kahangalan, o kayabangan, o selos, o paghatol, na hindi nakakaapekto sa alinman sa mga hayop na walang salita, samantalang ang huli, kapag lumalapit sila, ay nagbubunsod ng galit o kahalayan na salungat sa kanilang kalikasan; sapagkat ang mga pagnanasa na ito ay pareho sa atin at sa mga hayop na walang rason, at nakatago sa atin sa ilalim ng ating makatwirang kalikasan (ibig sabihin, nasa ilalim nito, o sa lalam nito). Bakit nga, sinasabi ng Banal na Espiritu, na tumutukoy sa mga kaisipang nagaganap sa mga tao bilang mga tao: *'Sinabi ko: "Kayo'y mga diyos, at kayong lahat ay mga anak ng Kataas-taasan; gayon pa man namamatay kayo na parang mga mortal, at bumabagsak na parang isa sa mga prinsipe"'* (Awit 81:6, 7). Ngunit kung isasaalang-alang ang mga kaisipang gumagalaw sa loob ng isang tao, na parang sa isang hayop na pipi, ano pa ang masasabi? *'Huwag kang maging parang kabayo o mulong walang pagkaunawa: sa bitag at tali ay kailangang pigilan ang kanilang mga panga, baka lumapit pa sila sa iyo'* (Awit 31:9).

20. Kapag may kaaway na lumapit at saktan ka, at nais mo, gaya ng nakasulat, na ibaling ang kaniyang espada sa kaniyang sariling puso (Awit 36:15), gawin mo ang aming sasabihin sa iyo. Suriin mo sa iyong sarili ang kaisipang itinanim niya: kung sino ito, ano ang bumubuo rito, at kung ano mismo rito ang tumatama sa

isip. Ano ang sinasabi ko? Ganito ito. Ipagpalagay natin na ipinadala sa iyo ang kaisipan ng pag-ibig sa pera. Pira-pirasuhin mo ito sa isip na tumanggap nito, sa kaisipan ng ginto, sa mismong ginto, at sa pagnanasa sa pera. Sa wakas, itanong mo: alin sa lahat ng ito ang kasalanan? Ang isip ba? Ngunit paano mangyari iyon, kung ito ay larawan ng Diyos? O ang kaisipan ba ng ginto? Ngunit sino, na may pag-iisip, ang makapagsasabi nito? Hindi kaya ang ginto mismo ang kasalanan? Ngunit bakit nga ba ito nilikha? Kaya, naiwan na lamang na ituring ang kasalanan sa ika-apat (ibig sabihin, sa pagnanasa sa pera), na hindi isang bagay na malaya sa kanyang diwa at hindi rin isang kaisipan tungkol sa isang bagay, kundi isang tiyak na kasiyahang mapoot sa tao, na isinilang ng malayang kalooban at nagtutulak sa isipan na gamitin nang masama ang mga nilikha ng Diyos—isang kasiyahan na iniuutos ng batas ng Diyos na supilin natin. Kapag sinuri mo ito, mawawala ang kaisipan, nang mabuwag ito sa tunay nitong anyo, at tatakas ang demonyo sa sandaling ang iyong isipan ay maitaas ng kalungkutan, na hinihikayat ng ganoong pagkaunawa. Ngunit kung ayaw mong gamitin ang kaniyang sariling tabak laban sa kaniya, at nais mo munang saktan siya gamit ang iyong palaso, kumuha ka ng bato mula sa bag ng iyong pastol, at pagnilayan mo ito: paano nga ba naaakit ang mga anghel at demonyo sa ating mundo, samantalang tayo ay hindi naaakit sa kanila? Sapagkat hindi sumasagi sa ating isipan na mas ilapit pa ang mga anghel sa Diyos, o gawing mas marumi pa ang mga demonyo. Gayundin (at pag-isipan mo rin ito), kung paanong *'ang buwang-liwayway, na sumisikat sa umaga, ay mahuhulog sa lupa'* (Isaias 14:12), *'at ang dagat ay parang kaldero, at ang kalalalaman ay parang bihag; sinisindiha nito ang kalalalaman na parang pugon ng tanso'* (Job 41:22–23), pinupukaw ang lahat sa pamamagitan ng kanyang masamang hangarin at nagnanais na mamuno sa lahat? Ang pagninilay sa mga bagay na ito ay lubos na sumasaktan sa demonyo at nagpapalikas sa buong hukbo nito. Ngunit posible lamang ito sa mga bahagyang nalinis at may kaunting pagkaunawa sa mga sanhi ng mga nangyari upang kumilos sa ganitong paraan. Ngunit ang mga maruruming tao ay hindi makapanatili ng ganitong pagninilay; sa katunayan, kahit pa turuan sila ng iba kung paano gumawa ng anting-anting, hindi sila pakikilingan kapag, sa gitna ng panloob na labanan, bumangon ang alikabok na parang haligi sa kanilang kalooban at nagkagulo ang lahat dahil sa kanilang mga pagnanasa. Sapagkat lubos na kinakailangan na ang buong hukbo ng mga dayuhang mananakop ay manahimik, upang isang Goliath lamang ang lumapit laban sa ating David. Gayundin, sa kaso ng iba pang maruruming kaisipan, gagamitin natin kapwa ang (naunang nabanggit na) pagsusuri ng kaisipan at ang (ikalawang) anyo ng labanan na ito.

21. Kapag ang anumang maruruming kaisipan ay naalis nang masyadong mabilis, hanapin natin ang mga dahilan kung bakit ito nangyari. Kung ito man ay dahil sa pagiging bihira ng mga bagay na ito—ibig sabihin, dahil mahirap makamtan ang paksa ng kaisipan—o dahil sa kawalan ng pagnanasa na likas sa atin, hindi tayo nagawang saktan ng kaaway. Halimbawa, kung ang isa sa mga eremita ay maiisip na siya ay pinagkatiwalaan ng espirituwal na pamamahala ng pinakamahusay na lungsod at hindi malunod sa mga pantasya tungkol sa kaisipang ito, malinaw na ito ay dahil sa unang dahilan (ang hindi maabot na bagay); ngunit kung ang isang tao ay nangangarap na maging pinuno ng isang tiyak na lungsod (at dahil dito ay malamang na mangyari ang bagay na iyon), at ganito rin niya tinitingnan ang kaisipang iyon (na may paghamak), kung gayon ang banal na ito ay pinupuspos ng kawalang-pagnanasa. Gayundin, sa ibang mga kaisipan, magiging malinaw (bakit mabilis na lumipad ang mga kaisipan) kung gagamitin natin ang parehong pamamaraan ng pagsusuri. Kailangan nating malaman ito upang palakasin ang ating sigasig at pagsisikap, sapagkat dito natin malalaman kung nalampasan na natin ang Jordan at malapit na tayo sa *'lungsod ng mga palma'* (Deut. 34:3), o kung naninirahan pa rin tayo sa ilang at inaatake tayo ng mga dayuhan. Ang demonyo ng kasakiman, sa palagay ko, ay lubos na bihasa at malikhain sa kanyang mga panlilinlang. Madalas, kapag napilitan nang lubos na talikuran ang lahat, nagpapanggap siyang tagapangasiwa at tagapagmahál sa mahihirap; malugod niyang tinatanggap ang mga manlalakbay na hindi naman talaga umiiral, nagpapadala ng kailangan sa mga nangangailangan, binibisita ang mga kulungan ng lungsod, tinutubos ang mga ipinagbibili, nagpapalugud-lugod sa mga mayayamang babae at sinasabi sa kanila kung kanino sila dapat magpakita ng habag, samantalang sa iba, na puno ang kaban, itinatanim niya ang pagtalikod sa mundo; at sa ganitong paraan, unti-unti, matapos mailigaw ang kaluluwa, pinapabigat niya ito ng mga kaisipang makasarili at inilalagay sa bitag ng kayabangan. Pinapuri niya ang Panginoon sa ganoong mga gawa ng monghe, habang pinapaisip ang ilan na magsalita nang tahimik tungkol sa pagka-pari; hulaan niya ang kamatayan ng kasalukuyang pari at idaragdag na hindi makatakas ang monghe sa kanyang hinirang, gaano man niya ito pigilan. Kaya naman, ang mahinang isip, na nabihag ng ganitong mga kaisipan, ay nakikipagtalo sa mga hindi siya tinatanggap; sa mga tumatanggap naman sa kanya, masigasig niyang ipinamimigay ang mga regalo at, nang may pasasalamat,

mainit niyang tinatanggap sila; habang inihaharap niya ang ilan sa mga matigas ang ulo (mga kalaban) sa mga hukom at hinihiling na palayasin sila sa lungsod. Habang umiikot ang mga ganitong kaisipan sa loob, lumilitaw ang demonyo ng kayabangan, pinupuno ng madalas na kidlat ang himpapawid ng selda, nagpapadala ng mga may pakpak na ahas at, bilang huling kasamaan, ninanakawan ang isang tao ng kanyang pag-iisip. Ngunit tayo, na nananalangin na mawala ang mga ganitong kaisipan, ay magsikap, sa diwa ng pasasalamat, na tanggapin ang ating payak na kalagayan. *'Sapagkat wala tayong dalang anumang bagay sa mundong ito, at malinaw na hindi rin tayo makakakuha ng anumang bagay mula rito; ngunit kung may pagkain at pananamit tayo, sa mga ito ay tayo'y magkakanap'* (1 Tim. 6:7–8), na nag-uugnay sa sinabi pa ni San Pablo: *'Ang pag-ibig sa salapi ang ugat ng lahat ng kasamaan'* (ibid. 6:10).

22. Lahat ng maruruming kaisipan ay nananahan sa atin dahil sa mga pagnanasa, na nagpapahulog sa isip sa ganap na kapahamakan at pagkawasak. Sapagkat kung paanong ang pag-iisip tungkol sa tinapay ay nagiging nakaukit sa nagugutom dahil sa gutom, at ang pag-iisip tungkol sa tubig sa nauuhaw dahil sa uhaw, gayundin naman ang mga pag-iisip tungkol sa pera at mga kahiya-hiyang pag-iisip, na nagmumula sa saganang pagkain, ay nagiging nakaukit sa atin dahil sa katugmang mga pagnanasa. Ganoon din sa mga kaisipan ng kahangalan, pati na rin sa iba pang mga kaisipan. Ngunit imposible para sa isang isip na nabibigatan ng ganitong mga kaisipan na tumayo sa harap ng Diyos at koronahan ng korona ng katuwiran. Ang makasalanang isip na iyon na may tatlong kasalanan ay nasunog ng mga kaisipang ito; ito ang isip na, ayon sa parabula sa Ebanghelyo, ay tumanggi sa salo-salo ng kaalaman ng Diyos (Lucas 14:18–20). Gayundin, ang taong nakagapos ang mga kamay at paa at hinagis sa ganap na kadiliman ay nakasuot ng kasuotang hinabi mula sa mismong mga kaisipang ito, na itinuring ng Nananambita na hindi karapat-dapat sa piging ng kasal (Mateo 22:11–13). Ang kasuotang pangkasal ay ang kawalang-pagnanasa ng makatuwirang kaluluwa na tumalikod sa mga makamundong pagnanasa. Tungkol naman sa dahilan kung bakit ang mga kaisipan sa makamundong bagay, kapag matagal itong nanatili sa ating loob, ay sumisira sa ating pagkaunawa, ito ay tinalakay sa mga kabanata tungkol sa panalangin.

23. Sa mga demonyong tutol sa buhay ng aktibong paglilingkod, may tatlong pangunahing pinuno, na sinusundan ng buong hukbo ng mga dayuhang mananakop na ito, na nangunguna sa labanan at, sa pamamagitan ng maruruming kaisipan, giniganyak ang kaluluwa na magkasala: una, yaong mga pinagkakatiwalaan ng pagnanasa sa kasakiman sa pagkain; ikalawa, yaong nagpapasidhi ng pag-ibig sa pera; at ikatlo, yaong naghihikayat sa atin na maghanap ng luwalhati sa tao. Kaya, kung ninanais mo ang dalisay na panalangin, mag-ingat ka laban sa galit; kung mahal mo ang pagkabiya, pigilan mo ang iyong tiyan, huwag mo itong payagang busugin sa tinapay at pahirapan mo ito sa kakulangan ng tubig. Maging mapagmatyag sa panalangin at layuan mo ang sama ng loob; sana'y huwag kang maubusan ng mga salita ng Banal na Espiritu, at kumatok ka sa pintuan ng Kasulatan gamit ang mga kamay ng kabanalan. Kung gayon, sisinag sa iyong kalooban ang kawalan ng pagnanasa, at makikita mong lumiwanag ang iyong isipan sa panalangin na parang bituin. Ang seleksyon mula kay San Nilus ng Sinai ay umaabot hanggang sa ika-27 kabanata. Isasama rin natin ang mga ito. Ang naunang 23 kabanata ang bumubuo sa kanyang 24 kabanata.

24. Kapag ang demonyo ng kasakiman sa pagkain, matapos ang madalas at mabagsik na pakikipaglaban, ay hindi na makapahina ng iyong matatag na pagpipigil sa sarili, kaniya namang itatanim sa iyong isipan ang pagnanais para sa pinakamahigpit na pag-aasceta; para dito, ipinaaalala niya ang kuwento ni Daniel—ang payat na pamumuhay at ang mga butil (na siyang naglingkod bilang kanyang nag-iisang pagkain) (Dan. 1:16), pinapaalala sa kanya ang ilang iba pang mga eremita na palaging namuhay sa ganitong paraan, mula pa sa simula, at pinipilit siyang tularan sila, upang, sa paghahangad ng labis na pag-aayuno, ay hindi niya makamit kahit katamtamang pag-aayuno kapag ang kanyang katawan, dahil sa kahinaan nito, ay napatunayang hindi na kayang gawin ito. Naniniwala ako na tama na huwag pansinin ang mga ganitong mungkahi at huwag ilayo sa sarili ang tinapay, langis, at tubig. Sapagkat natutunan ng mga kapatid sa karanasan na ang ganitong diyeta ang pinakamainam, basta hindi kumain nang busog ng alinman sa mga ito at kumain lamang isang beses sa isang araw. At kahanga-hanga kung ang sinuman, na kumakain nang busog ng tinapay at tubig, ay makakamit ang korona ng kawalan ng pagnanasa. Sa 'pagkakawalay-sagasa', gayunpaman, hindi ko ibig sabihin ang pag-iwas sa makasalanang gawa—sapagkat tinatawag itong 'pag-aayuno'—kundi ang pagputol ng mga mapanlabas na kaisipan mula sa puso, na tinawag ni San Pablo na 'espiritwal na pagtuli ng panloob na Hudyo' (Roma 2:29). Kung ang espiritu ng sinuman ay manghihina sa pagdinig ng gayong mga salita, alalahanin nila ang '*piniling sisidlan*' (Mga Gawa 9:15), ang Apostol na tinapos ang kanyang takbuhan habang nagdurusa sa gutom at uhaw. Ang demonyong ito ay ginaya rin ng espiritu ng

kawalan ng pag-asa; ang kalaban ng katotohanan na ito ay nagpapasok sa matiisin na kaluluwa ng kaisipang umatras sa pinakamalalim na ilang, hinihikayat siyang gayahin si Juan na Maminto at ang ninuno ng mga eremita – Antonio – upang, hindi matiis ang pangmatagalang at labis na pag-iisa, ay tumakas siya nang may hiya, at iwanin ang kanyang kinalalagyan; at ang huli, na may pagmamalaki pagkatapos, ay nagsabi: '*Ako'y tumindig laban sa kanya*' (Awit 12:5).

25. Katulad ng kabanata 68 – Evagrius na Unang.

26. Hindi kilala ng mga demonyo ang ating mga puso, gaya ng inaakala ng ilan. Sapagkat ang Nagkikilala ng mga Puso lamang ang '*nakakaalam ng isip ng tao*' (Job 7:20) at '*nag-anyo ng kanilang mga puso sa lihim*' (Awit 32:15). Ngunit mula sa mga salitang ating binibigkas o sa ilang kilos ng katawan, natutukoy nila ang marami sa mga paggalaw na nagaganap sa puso. Halimbawa, sa pag-uusap, kinondena natin ang mga naninirang-puri sa atin. Mula sa mga salitang ito, napagkakamalayan ng mga demonyo na may masamang loob tayo sa kanila, at ginagamit nila ito bilang dahilan upang maghasik sa atin ng masasamang kaisipan laban sa kanila; kapag tinanggap natin ang mga ito, napapasailalim tayo sa pamatalsik ng demonyo ng sama ng loob, at ang demonyong ito ay walang humpay na nag-uudyok sa atin ng mga mapaghiganting kaisipan laban sa kanila. Kaya't tama ang pagsaway sa atin ng Banal na Espiritu, na nagsasabing: '*Habang nakaupo ka, inusig mo ang iyong kapatid, at naglatag ka ng bitag para sa anak ng iyong ina*' (Awit 49:20); ibig sabihin, binuksan mo ang pinto sa masasamang kaisipan at ginulo mo ang iyong isipan habang nananalangin, patuloy mong inaalala ang mukha ng iyong kaaway, at sa gayon ay itinuturing mo siyang isang diyos. Sapagkat ang anumang patuloy na pinagtutuunan ng isipan habang nananalangin ay nararapat na kilalanin bilang isang diyos. Kaya, iwasan natin ang karamdaman ng paninirang-puri; huwag nating siraan ang sinuman, at huwag mangalit ang ating mukha kapag naaalala natin ang sinumang kapuwa. Sapagkat ang masasamang demonyo ay masigasig na minamasdan ang bawat galaw natin at walang iniwang hindi sinisiyasat na maaaring gamit laban sa atin – kung tayo'y bumabangon, umuupo, tumatayo, naglalakad, nagsasalita o tumitingin – mausisa sila sa lahat ng bagay, '*nag-aaral mula sa atin buong araw sa pamamagitan ng panunukso*' (Awit 37:13), upang sa panahon ng panalangin ay mapahiya nila ang mapagkumbabang isip at mapawi ang banal nitong liwanag.

12. Mga Katuruan ni Abâ Evagrius⁶⁵

1. Sinabi ni Abba Evagrius: iwasan ang pag-uusap tungkol sa mga bagay sa mundo, baka magulo ang iyong isipan at masira ang iyong panunahimik.

2. Sinabi rin niya: 'Napakahalaga na manalangin nang walang istorbo, at lalo pa na umawit (ng mga salmo) nang walang istorbo.'

3. Sinabi rin niya: 'Laging tandaan ang iyong huling destinasyon; huwag kalimutan ang walang hanggang paghuhukom, at mapapanatili mong malaya ang iyong kaluluwa mula sa bawat kasalanan.'

4. Sinabi rin niya: 'Kung hindi dahil sa mga tukso, walang sinumang maliligtas.'

5. Sinabi ni Abba Evagrius: 'Ang simula ng kaligtasan ay ang pagsaway sa sarili.'

6. Sinabi rin niya: 'Kung mahuhulog ka sa kawalan ng pag-asa, manalangin ka, ngunit manalangin ka nang may takot at pangininginig; manalangin ka nang taimtim, nang may sigla at pagkabantay.'

7. Sa simula ng kanyang buhay monghe, lumapit si Abba Evagrius sa isang matanda at sinabi sa kanya: 'Abba! Bigyan mo ako ng isang salita na nagliligtas ng kaluluwa.' Sinabi ng matanda sa kanya: 'Kung nais mong maligtas, kanino ka man lumapit, huwag kang magsalita hangga't hindi ka niya tinatanong, "⁶⁶ "".'

8. Sa isang pagkakataon, ginanap ang isang pagpupulong sa mga selda upang talakayin ang isang partikular na usapin, at doon ay nagsasalita si Abba Evagrius. Sinabi sa kanya ng isang presbiter: 'Alam namin, Abba, na kung nasa iyong panig ka lamang, matagal ka nang naging obispo at namuno sa marami; subalit ngayon ay nakaupo ka rito bilang isang dayuhan.' Bagaman naantig si Abba Evagrius, hindi siya nataranta; habang tumutango, sinabi niya: 'Tama ka, Ama, ngunit "*Isinaysay ko ang isang bagay; ang isa pa ay hindi ko sasabihin*" (Job 39:35).'

9. Si Evagrius, sa kaniyang *Gnostics*, ay nagsabi: natutunan namin mula sa matuwid na si Gregorio na mayroong apat na pangunahing birtud: katalinuhan (*fronesis*), tapang, kabanalan at katarungan. Ang tungkulin ng katalinuhan, wika niya, ay ang pagmumuni-muni sa mga matatalinong banal na kapangyarihan;

⁶⁵ Mula sa 'Mga Kuwentong Tandaan', ang 'Koleksyon ng Kanyang Kagalang-galang Ignatius' at ang 'Paterikon na Ayon sa Alpabeto'.

⁶⁶ Para sa iskolar na si Evagrius, hindi ito maliit na tagumpay.

ang tungkulin ng tapang ay ang manindigan nang matatag sa katotohanan at, kahit na may lumitaw na pagtutol, ay hindi lumihis patungo sa kung ano ang mali; ang pagtanggap ng mga binhi mula sa unang magsasaka, at ang pagtalikod sa nagtatanim (ang kaaway), ay, sa kanyang pananaw, katangian ng chastity⁶⁷. At ang tungkulin ng katarungan ay ibigay sa bawat isa ang nararapat sa kaniya.

10. Sa parehong akda sinasabi niya: ang haligi ng katotohanan, Sinasabi ni Basilio ng Cappadocia: ang kaalamang nagmumula sa mga tao ay napapabanal sa pamamagitan ng patuloy na pag-aaral at pagsasanay, samantalang ang nagmumula sa biyaya ay napapabanal sa pamamagitan ng katotohanan, kababaang-loob at awa: ang una ay maaaring makamtan kahit ng mga mapanapaso, samantalang ang huli ay matatanggap lamang ng mga walang-panaag, na sa panahon ng panalangin, nasisilayan ang liwanag na nagliliwanag sa kanilang mga isipan.

11. Sinabi rin niya roon: Si Serapion, ang anghel ng Simbahan ng Tmuita, ay nagsabi na ang isip ay nililinis sa pamamagitan ng paglubog sa espirituwal na kaalaman, ang pag-ibig ay nagpapagaling sa galit, at ang pagpipigil sa sarili ay sumesupil sa pagnanasa at hangarin.

12. Higit pa rito, sinabi ni Didymus: 'Palaging makipag-usap sa iyong sarili tungkol sa Providensiya at paghuhukom, at sikaping panatilihin ang mga bagay na ito sa isip. Ang Providensiya ay partikular na maliwanag sa pag-angat sa atin mula sa kasalanan at kamangmangan tungo sa kabutihan at kaalaman.'

Tomo II

Animula

Sa pagpili ng mga artikulo para sa bolyum na ito, kinakailangan na sundin ang pagkakasunod-sunod ng Griyegong ***Dobrotolubie***. Ginawa ito. Matapos piliin mula kay San Cassian—na dati ay hindi isinama—ang kanyang mga aral na asketiko, habang hindi isinama ang kanyang patakaran sa monastiko, inihahandog namin ang mga tagubiling asketiko ng Kagalang-galang Hesychius ng Jerusalem at Nilus ng Sinai. Ngunit dito ay nararapat tayong huminto sa ating pagsunod sa Griyegong ***Dobrotolubie***; sapagkat maraming banal na ama ng askeytismo ang hindi isinama doon—ang mga nangungunang tagapagpaliwanag ng buhay askeytiko mula sa pangunahing panloob na pananaw nito—kabilang sina: San Efren na taga-Sirya, Juan Klimakus, Barsanuphyus at Juan, Abba Doroteo, at Isaac na taga-Siria. Ang pag-alis sa aming koleksyon ng kanilang mga aral ay magiging isang malaking kawalan ng katarungan. Dahil dito, itinuring na angkop na humango mula sa kanila. Ang isama nang buo ang mga sinulat ng mga Ama na ito ay hindi angkop, at walang agarang pangangailangan para rito, sapagkat lahat ng ito ay naisalin na sa wikang Ruso. Nailipat na ang lahat ng ito; gayunpaman, hindi lahat ay may madaling access dito. Sa aming hangaring punan ang agwat na ito at iparating ang banal na katuruan ng mga Ama sa lahat ng kaluluwang nauuhaw rito, pinili namin mula sa kanila ang pinakamahalaga para sa buhay espirituwal, sa katiyakan na dito, hindi bihira, ang isang salita lamang ay maaaring pumalit sa buong mga tomo. Si San Kasian ang nagsilbing gabay sa pagpili ng mga siping ito; sapagkat itinakda niya ang paglilinis ng puso mula sa mga pagnanasa bilang layunin ng ascesis, itinutok niya ang lahat ng kanyang mga talumpating ascesis tungo sa layuning ito. Ito ang isinaalang-alang sa pagsasaayos ng mga sipi mula sa kanyang mga Akda; ginagabayan din nito ang pag-aayos ng materyal na kinuha mula kay San Nilus ng Sinai; ginabayan nito ang pagpili mula kay San Efren; at pinamunuan nito ang mga isinama mula kina San Barsanuphyus at San Juan, San Abba Doroteo at San Isaac na Siryano, bagaman ang mga ambag mula sa huling tatlo ay hindi ipinapahiwatig ng mga tiyak na pamagat. Kaya, ang buong ikalawang tomo ng aming ***Dobrotolyubie*** ay bubuuin ng isang koleksyon ng mga katuruan ng mga banal na Ama, pangunahin sa pakikibaka laban sa mga pagnanasa para sa paglilinis ng puso – ang pinakahuling layunin ng ascesis.

Tala ng Patnugot para sa bersyong HTML (2005)

Ang pangunahing teksto ng ikalawa hanggang ikalimang tomo ng ***Dobrotolyubie*** ay inedit upang umayon sa makabagong pagbabaybay at pagbigkas ng Ruso. Ang mga sipi mula sa Banal na Kasulatan ay hindi binago. Kung kinakailangan, maaaring linawin ang kahulugan nito sa pamamagitan ng sanggunian sa Bagong Rusong edisyon ng Lumang at Bagong Tipan. Ang pagkakaiba sa pagbabaybay ng mga salitang 'mir'

⁶⁷ Mula sa parabula: ang nagtatanim ay ang diyablo.

(lipunan, minsan – ang nilikhang sansinukob sa kabuuan), 'mir' (kapayapaan, katahimikan, pagkakasundo) at 'μυπο' (isang mabangong halo para sa banal na pahid) ay hindi rin binago.

San Juan Cassian na Romano

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Si San Juan Cassian na Romano ay ipinanganak (c. 350–360), marahil sa rehiyon ng Gaul, malapit sa Marseille, sa magulang na maharlika at mayaman, at nakatanggap ng mahusay na akademikong edukasyon. Mula pagkabata, minahal niya ang pamumuhay na kaaya-aya sa Diyos at, na nagliliyab sa pagnanais na maabot ang kaganapan dito, ay naglakbay siya patungong Silangan, kung saan siya pumasok sa Monasteryo ng Bethlehem at nagsagawa ng mga monastikong panata. Doon, nang marinig niya ang tungkol sa maringal na asetikong pamumuhay ng mga Ama ng Ehipto, nais niyang makita sila at matuto mula sa kanila. Para rito, nang makipagkasundo sa kanyang kaibigang si Herman, bumiyahe siya patungong Ehipto bandang taong 390, matapos ang dalawang taong pananatili sa monasteryo sa Bethlehem. Gugol nila roon ang pitong buong taon, namumuhay sa mga skete, selda, monasteryo at kasama ang mga eremita, sa pag-iisa; pinagmasdan nila ang lahat, pinag-aralan ito at isinagawa mismo; at lubos nilang naintindihan ang buhay na asketiko roon, sa lahat ng aspeto nito. Bumalik sila sa kanilang sariling monasteryo noong 397; ngunit sa parehong taon ay muling bumiyahe sila patungo sa parehong mga disyertong rehiyon ng Ehipto at nanatili roon hanggang 400. Pag-alis nila sa Ehipto sa pagkakataong ito, naglakbay sina San Kasiano at ang kanyang kaibigan patungong Constantinople, kung saan sila ay mainit na tinanggap ni San Crisostomo, na nag-ordina kay San Kasiano bilang diyakono at ang kanyang kaibigan, bilang nakatatanda sa kanila, bilang pari (noong taong 400). Nang si San Krisostomo ay nahatulan ng exilyo, ang kanyang mga tapat na tagasunod ay nagpadala (noong 405) ng isang delegasyon sa Roma kay Papa Inosente upang ipaglaban ang kanyang kaso, kabilang sina San Kasiano at ang kanyang kaibigan. Nabigo ang misyong ito. Pagkatapos nito, hindi na bumalik si San Kasiano sa Silangan, kundi nagtungo sa kanyang sariling bayan at doon ay ipinagpatuloy ang kanyang asetikong pamumuhay na may , ayon sa modelong Ehipsiyo; siya ay naging bantog dahil sa kabanalan ng kanyang buhay at sa kanyang karunungan bilang guro, at siya ay inordinahan bilang pari. Nagsimulang magtipon-tipon sa kanyang paligid ang mga disipulo nang paisa-isa, at sa lalong madaling panahon ay nabuo ang isang buong monasteryo mula sa kanila. Sinundan ang kanilang halimbawa at itinatag ang isang kumbento hindi kalayuan. Sa parehong mga monasteryo, ipinakilala ang tuntunin kung saan namuhay at nakatagpo ng kaligtasan ang mga monghe sa mga monasteryo sa Silangan, at lalo na sa mga monasteryo sa Ehipto. Ang muling pagsasaayos ng mga monasteryong ito sa isang bagong diwa at ayon sa mga bagong tuntunin, kasama ang malinaw na tagumpay ng mga naglingkod doon, ay nakaakit ng pansin ng maraming hierark at mga abbot ng mga monasteryo sa rehiyong Gallic. Nang magnasa silang maitatag ang ganitong mga gawi sa kanilang sariling mga monasteryo, hiniling nila kay San Kasiano na isulat para sa kanila ang mga patakarang monastiko ng Silangan na maglalarawan sa mismong diwa ng pag-a-ascetismo. Masigasig niyang tinupad ang kahilingang ito, at inilag ang lahat sa 12 aklat ng mga kautusan at 24 na talumpati. Pumanaw si San Kasiano noong 435. Ipinagdiriwang ang kaniyang pistang araw tuwing ika-29 ng Pebrero. Mula sa mga asetikong sulatin ni San Kasiano, ang dating *Dobrotolyubie* ay naglaman ng walong aklat (5–12) tungkol sa pakikibaka laban sa walong pangunahing damdamin at isang (ikalawang) talumpati tungkol sa pangangatwiran – pareho sa pinaikling anyo. Sinusunod din namin ang halimbawang ito. Ang mga pangunahing teksto na isasama ay ang walong aklat tungkol sa pakikibaka laban sa mga pagnanasa, sa pinakakumpletong pagsasalin, na may karagdagang mga sipi mula sa mga sanaysay at mga talumpati sa ilang bahagi kung naaangkop. Gayunpaman, itinuring ding kinakailangan na ilagay sa kanilang harapan ang ilang sipi mula sa mga pag-uusap, na nagpapakita ng kahalagahan ng pakikibaka laban sa mga pagnanasa sa buhay-espiritwal, o ng kinalalagyan nito sa daloy ng asetikismo; nililina ng mga ito ang pangangailangan ng pakikibakang ito at inihaharap ang isang pangkalahatang balangkas ng mga pagnanasa at ng pakikibaka laban sa mga ito; at kasunod nito, magdagdag ng karagdagang sipi na naglalarawan ng dalawang iba pang pakikibaka—ang pakikibaka laban sa mga kaisipan, at ang pakikibaka laban sa dalamhati na nagmumula sa mga kapahamakan at kalamidad—bilang karagdagan sa naunang salaysay ng pakikibaka laban sa walong kaisipan. Sa mismong wakas, bilang isang apendiks, isinama ang mga kinakailangang tagubilin tungkol sa ilang paksa na, bagaman tumatalakay sa buhay espirituwal sa pangkalahatan, ay malapit ding kaugnay sa espirituwal na pakikibaka; ang mga ito ay: tungkol

sa biyaya at malayang kalooban, bilang mga tagapagpalago ng buhay espirituwal; tungkol sa panalangin, kung saan ito nagsasama; tungkol sa mga antas ng kaperpeksiyunan sa buhay espirituwal, ayon sa mga motibasyon para rito; at tungkol sa pagtatapos ng mga gawain ng pagsisisi. – Bakit dapat tayong pigilan ng mga karagdagang ito na pangalanan ang lahat ng sipi mula sa mga sinulat ni San Kasiano ng sumusunod: *'Isang Pangkalahatang-ideya ng Espiritual na Pakikibaka'*? Kaya, ang mga sipi mula kay San Kasiano ay iaayos sa ilalim ng mga sumusunod na pamagat:

1. Ang layunin at wakas ng ascesis.
2. Kaugnay ng layuning ito, dapat din nating tukuyin kung anong anyo ang dapat kunin ng ating pagtalikod sa mundo.
3. Ang pakikibaka sa pagitan ng laman at ng espiritu.
4. Isang pangkalahatang balangkas ng mga pagnanasa at ang pakikipaglaban laban sa mga ito.
5. Pagsusupil sa walong pangunahing damdamin: (a) kasakiman sa pagkain, (b) espiritu ng kahalayan, (c) espiritu ng kasakiman sa kayamanan, (d) espiritu ng galit, (e) espiritu ng kalungkutan, (f) espiritu ng pagkasindak, (g) espiritu ng kayabangan, (h) espiritu ng kapalaluan.
6. Ang pakikibaka laban sa masasamang kaisipan at, sa pamamagitan nito, laban sa masasamang espiritu.
7. Ang pakikibaka laban sa lahat ng uri ng paghihirap.
8. Tungkol sa Banal na biyaya at malayang kalooban bilang mga pinagmumulan ng buhay na espirituwal.
9. Tungkol sa panalangin.
10. Tungkol sa gabay sa buhay espirituwal.
11. Tungkol sa mga antas ng kaperpeksiyunan sa buhay espirituwal ayon sa mga pahiwatig patungo rito.
12. Tungkol sa wakas ng mga gawaing penitensiya.

Isang Pangkalahatang-ideya ng Espiritual na Pakikibaka

1. Ang layunin at wakas ng ascesis

1. Ang lahat ng agham at sining ay may sariling layunin (scopon) at sariling wakas (telos) – at ito ang isinaalang-alang ng isang masigasig na tagahanga ng sining upang kusang-loob na tiisin ang lahat ng pagod at gastusin. Kaya ang magsasaka, na matiisin sa init at lamig, ay walang pagod na nag-aararo at nagpapaluwag ng lupa, na *ang layunin niya* – matapos itong linisin sa lahat ng dayuhang dumi – ay gawing mas mataba ito; na kumbinsido na kung hindi, hindi niya makakamtan *ang kanyang 'layunin'*, ibig sabihin, isang masaganang ani, upang matustusan ang kanyang sarili at madagdagan ang kanyang kayamanan. Gayundin, ang ating pag-aascetismo ay may sariling layunin at sariling wakas, na alang-alang dito ay masigasig at masayang isinasagawa natin ang lahat ng pagsisikap, – para sa kapakanan nito, hindi tayo nabibigatan ng payak na kakanin ng pag-aayuno, nagdudulot sa atin ng kagalakan ang pagod ng pagbabantay, hindi nagsasawa sa patuloy na pagbasa ng mga Kasulatan na may pagninilay, at hindi tayo natitinag sa walang tigil na paggawa, ni sa pagiging hubad sa lahat ng pag-aari at pamumuhay na kulang sa lahat ng bagay, ni sa mga kakila-kilabot na bagay ng walang hanggang ilang na ito.

2. Ang wakas ng ating buhay na asketiko ay ang Kaharian ng Diyos, at ang layunin ay kalinisan ng puso, na kung wala nito ay hindi posible na maabot ang wakas na iyon. Habang nakatuon ang ating paningin sa layuning ito, dapat nating ituon ang ating landas na parang nasa isang tuwid na linya; at kung ang ating mga iniisip ay lumihis man lang dito, dapat agad nating balikan ang pagmumuni-muni rito at itama ang mga ito, na parang sinusunod ang isang pamantayan.

3. Ito ang itinuturo ni San Pablo nang sabihin niya sa mga tumanggap ng mabuting yugo ni Cristo: *'Nagbubunga kayo ng kabanalan, at ang wakas ay buhay na walang hanggan'* (Roma 6:22). Sa pamamagitan nito, sinasabi niya, na para bang: ang inyong layunin ay kalinisan ng puso, at ang wakas ay buhay na walang hanggan. Kaya, anumang makakapagdala sa atin patungo sa layuning ito—ibig sabihin, kalinisan ng puso—dapat nating itaguyod nang buong lakas; at anumang makaaabala sa atin mula rito, dapat nating iwasan bilang mapaminsala at nakasasama. Sapagkat para sa layuning ito natin isinasagawa at ginagawa ang lahat; para sa layuning ito natin iniwan ang ating mga magulang, ang ating sariling bayan, ang ating mga katungkulan, ang

ating kayamanan, ang mga kagalakan ng mundong ito at lahat ng kasiyahan nito—upang, sa madaling salita, matatag nating mapanatili ang walang patid na kalinisan ng puso. Kung, samakatuwid, palagi nating isinasalang-alang ang layuning ito, ang lahat ng ating mga kilos at iniisip ay tuwirang mapupunta sa pagtamo nito. Ngunit kung hindi ito palaging nasa ating paningin, ang lahat ng ating pagsisikap at paggawa, na hindi nakatuon sa iisang bagay na ito, ay masasayang lamang.

4. Kaya, dapat nating gawin ang lahat at hangarin ang lahat para sa kadalisayang ito; para rito, dapat tayong pumunta sa ilang, para rito, dapat nating isagawa ang mga pag-aayuno, pananatili na gising, pagsusumikap, kahirapan sa katawan, pagbabasa at iba pang mga birtud – upang, sa madaling salita, gawing malaya ang ating mga puso mula sa anumang mapaminsalang pagnanasa at panatilihing ganoon. Dapat nating isagawa ang pag-aayuno, pagbabantay, ang asetikong pamumuhay, at ang pag-aaral ng Kasulatan para sa pangunahing layuning ito, yaon ay ang kalinisan ng puso; at dahil dito, hindi natin dapat hayaan ang ating mga sarili na maligaw mula sa pangunahing birtud na ito. Sapagkat kapag napananatili at hindi nasira sa ating kalooban ang pangunahing birtud na ito, hindi ito makasasama kahit pa mapilitan tayong laktawan ang alinman sa mga nabanggit na gawang pagtitimpi; ngunit kung magpupursigi tayo sa lahat ng ito habang nilalabag ang birtud na ito, wala itong pakinabang; sapagkat ang lahat ng bagay ay dapat gawin para rito. Ang mga gawaing ito ay hindi kaganapan sa kanilang sarili, kundi mga paraan tungo sa kaganapan. Gaano nga ba kabakla ang pagsisikap ng sinumang nasisiyahan na lamang sa mga ito na parang *sila ang 'pinakamataas na kabutihan'*, at itinigil ang paghahangad ng kanyang puso sa mga ito, sa halip na palawakin ito upang maabot ang layuning kung bakit sila kanais-nais.

2. Sa layuning ito sa isip, dapat din nating tukuyin kung anong anyo ang dapat taglayin ng ating pagtalikod

1. May tatlong uri ng pagtalikod sa mundo: ang una ay yaong pisikal nating iniwan ang lahat ng kayamanan at pag-aari ng mundo; ang pangalawa ay yaong iniwan natin ang ating mga dating gawi, bisyo, at hilig, espirituwal man o pisikal; ang ikatlo ay yaong kung saan, sa pagtalikod ng ating isipan sa lahat ng naroroon at nakikita, pinagninilayan lamang natin ang hinaharap at pinananabikan ang hindi nakikita. Inutusan ng Panginoon si Abraham na isagawa nang sabay ang lahat ng tatlong ito nang sabihin Niya sa kanya: *'Lumabas ka sa iyong bansa, sa iyong mga kamag-anak at sa bahay ng iyong ama'* (Gen. 12:1): *'mula sa iyong bansa'*, ibig sabihin, mula sa kayamananang makamundo at mga pag-aari sa lupa; *'mula sa iyong mga kamag-anak'*, ibig sabihin, mula sa iyong dating paraan ng pamumuhay, dating mga gawi at bisyo, na, mula pa sa sandali ng ating pagsilang ay nakakapit sa atin, ay kasinglapit sa atin ng ating mga kamag-anak sa dugo; *'mula sa bahay ng iyong ama'*, ibig sabihin, mula sa bawat alaala ng mundo at ng lahat ng nakikita ng ating mga mata sa loob nito. Nangyayari ito kapag, namatay na kasama ni Cristo sa mga elemento ng mundo, hindi na tayo tumitingin, ayon sa sinasabi ng Apostol, sa nakikita, kundi sa hindi nakikita; *"sapagkat ang nakikita ay pansamantala, ngunit ang hindi nakikita ay walang hanggan"* (2 Cor. 4:18) – at, nang tayo'y lumisan sa ating puso mula sa pansamantala at nakikitang tahanang ito, itinatalinghaga natin ang ating mga mata at isipan sa tahanang doon tayo maninirahan magpakailanman; – sapagkat *"bagaman namamahay kami sa laman, hindi kami nakikipaglaban ayon sa laman"* sa Panginoon (2 Cor. 10:3), ipinapahayag sa pamamagitan ng aming mga gawa at aming mga buhay ang mga salita ng pinagpalang Apostol: *"ang aming pagkamamamayan ay nasa langit"* (Fil. 3:20).

2. Kaunti lamang ang pakinabang sa atin kung, matapos gampanan ang ating unang pagtalikaw nang may buong sigla ng pananampalataya, ay hindi natin isinasagawa ang ikalawa nang may parehong sigasig at alab—upang, sa ganitong paraan, matagumpay nating maabot ang ikatlo, na kung saan, matapos iwanin ang bahay ng ating dating ama ayon sa makalupang tao, itutuon natin nang lubusan ang pananaw ng ating isipan sa makalangit. Kaya, kung nais nating makamit ang tunay na kaganapan, dapat nating sikaping tiyakin na, kung paanong iniwan natin nang pisikal ang ating mga magulang, ang ating sariling bayan, ang mga kayamanan at ligaya ng mundo, gayundin naman ay iwan natin ang lahat ng ito sa ating mga puso, at huwag nang muling ibaling ang ating mga pagnanasa sa yaong ating itinakwil nang may pagkamuhi: gaya ng mga Israelita na inilabas mula sa Ehipto, na nang matikman ang makalangit na mana, ay nananabik sa marurusing at mariringal na pagkain ng Ehipto, na nagsasabing: *'Mas mabuti pa sa amin noong nasa Ehipto kami, nang nakaupo kami sa tabi ng mga palayok'* (Ex. 16: 3; Bil. 11:5). At sinumang, matapos talikuran ang mundo, ay bumabalik sa kanyang dating mga alalahanin at nadadala ng kanyang dating mga pagnanasa, ay sa gawa at sa i ong nagsasalita ayon sa ginawa nila: *'Mabuti pa ako noon sa Ehipto'* (ang mundo). Ang simpleng pag-iwan

sa mundo sa katawan, at ang simpleng paglayo mula sa 'Ehipto' na ito, ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa atin sa anumang paraan, maliban kung magagawa rin nating makamit ang pagtalikod ng puso, na mas mataas at mas kapaki-pakinabang. Tungkol sa pagtanggap iyon na tinawag nating pangka-tawan, ito ang ipinahayag ng Apostol: *'Kung ibibigay ko man ang lahat ng aking pag-aari, at isusuko ko man ang aking katawan upang masunog, ngunit wala akong pag-ibig, wala itong pakinabang sa akin'* (1 Cor. 13:3). Ibig sabihin, kahit na isuko ko ang lahat hanggang sa wala nang matira para sa akin, at sa ganap na pagbibigay na ito ay idagdag ko pa ang pagkamartir at ang pagsunog ng sarili kong laman, upang maibigay ko ang aking katawan para kay Cristo; gayunpaman, kung ako ay walang pasensya, galit, maselan, o mayabang, kung nasusunog ako sa galit dahil sa mga pagkakasala ng iba, o hinahanap ko ang sarili kong kapakanan, kung pinagtutuunan ko ng pansin ang kasamaan, o tinatanggap ko nang may kawalang-pasensya at pag-aalinlangan ang lahat ng nangyayari sa akin: kung gayon, ang aking pagtalikur at ang pagkasunog ng panlabas na tao ay hindi makakapagbigay ng kapakinabangan sa akin, samantalang ang panloob na tao ay nananatiling nabibigatan ng parehong lumang mga pagnanasa.

3. Kaya, buong lakas natin, dapat tayong magmadali upang matiyak na ang ating panloob na sarili ay magtanggali at magbitiw sa lahat ng kayamananang damdamin na naipon nito sa dati nitong buhay—mga damdaming kumakapit sa katawan at kaluluwa, ay tunay na ating pinakapuso; at maliban kung, habang nasa katawang ito pa tayo, ay mapuputol at matatapon ang mga ito, hindi sila titigil sa pagsama sa atin kahit pagkatapos ng kamatayan. Sapagkat kung paanong ang mga birtud, o ang pag-ibig mismo—na siyang pinagmumulan nito—kapag nakamtan sa panahong ito, ay ginagawang maganda at maningning ang minamahal nito kahit pagkatapos ng buhay na ito; gayundin naman, ang mga kasamaan, matapos balutan ang kaluluwa ng mga nakakadiring kulay, ay dinadala ito, na mantsado ng mga ito, sa walang hanggang tahanan. Ang ganda o kasuklam-suklam ng kaluluwa ay nagmumula sa kalikasan ng mga birtud o bisyon, na doon ay kumukuha ng isang kulay na ginagawang napakasilaw at maganda ito, na nagiging karapat-dapat na marinig ang salitang propetiko: *'Inaasam ng Hari ang iyong kabutihan'* (Awit 44:11), – o kaya nama'y lubos na itim, mabaho at kasuklam-suklam na ang kaluluwa mismo, na inaamin ang baho ng sarili nitong kasamaan, ay magsasabi: *'Ang aking mga sugat ay naging mabaho at nagnanaknak dahil sa aking kamangmangan'* (Awit 37:6). Kaya nga, sila (ang mga birtud at mga hilig) ay, sa katunayan, ang ating tunay na kayamanan, na nananatiling hindi mapaghihiwalay sa kaluluwa, at na hindi kayang ibigay ng sinumang hari sa atin, ni kayang agawin ng sinumang kaaway mula sa atin. Sila, sa katunayan, ang ating tunay na kayamanan, na hindi rin kayang agawin ng kamatayan mismo mula sa kaluluwa. (Ang pagwasak sa masamang kayamanan ng mga pagnanasa ay nangangahulugang patayin ang mga ito – na hindi makakamtan nang hindi nakikipaglaban laban sa mga ito. Ito ang dahilan kung bakit ang mga tumalikod sa mundo ay hindi maiiwasang makikipaglaban sa mga pagnanasa, na dapat nilang simulan mula pa sa simula. Tinalakay ni San Kasiyano ang pakikibakang ito nang pangkalahatan sa kanyang 'Mga Pag-uusap' – ang ika-4, *'Tungkol sa Pakikibaka ng Laman at Espiritu'*, at ang ika-5, *'Tungkol sa Walong Pangunahing Damdamin'* – samantalang ang 'Mga Aklat ng mga Hatol' ay nag-aalok, lalo na, ng detalyadong paglalarawan ng pakikibaka laban sa bawat isa sa walong pangunahing damdamin. – Kukuha tayo ng pinakamahalagang punto mula sa lahat ng ito).

3. Ang Pakikibaka sa Pagitan ng Laman at Espiritu

1. May tunggalian sa ating mga miyembro, gaya ng nababasa natin sa Apostol: *'Ang laman ay nag-uudyok laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman; at ang mga ito ay magkasalungat sa isa't isa, upang hindi ninyo magawa ang mga bagay na nais ninyo'* (Galacia 5:17). Sa maingat na pagtatakda ng Diyos, tila ito'y nakaukit na sa ating kalikasan. At maaari pa bang ituring itong iba kaysa isang likas na katangian ng tao pagkatapos ng pagbagsak ng unang tao, kung ito'y pangkalahatan sa lahat nang walang eksepsiyon? Gayunpaman, dapat nating paniwalaan na ito ay naroroon sa atin ayon sa kalooban ng Diyos, para sa ating kabutihan at hindi para sa ating kapahamakan, sapagkat ito ay likas sa lahat. Iniwan ito sa ating kalooban upang pukawin sa atin ang sigasig para sa pinakamataas na kaperpeksiyunan.

2. Ang salitang *'laman'* sa talatang ito ay hindi dapat unawain sa kahulugan ng tao bilang isang nilalang, kundi sa kahulugan ng makamundong kalooban, o mababangis na pagnanasa; gayundin, ang salitang *'espiritu'* ay hindi dapat unawain bilang tumutukoy sa anumang personal na nilalang, kundi sa mabubuti at banal na pagnanasa ng kaluluwa. Ang Apostol mismo ang nagpaliwanag ng kahulugan ito, nang sabihin niya: *'Maglakad kayo ayon sa Espiritu, at huwag ninyong tuparin ang mga pagnanasa ng laman; sapagkat ang laman ay sumasalungat sa Espiritu'*, at iba pa (ibid., vv. 16–17). Dahil pareho ang dalawang pagnanasa na ito

sa loob ng iisang tao, nag-aalab sa ating kalooban ang walang tigil na panloob na pakikibaka. Habang ang pagnanasa ng laman, na higit na nakahilig sa kasalanan, ay nakakakita ng kagalakan sa tanging mga bagay na nauukol sa kasiyahan ng mga pangangailangan ng kasalukuyang buhay; Ang espiritu naman, sa kabaligtaran, ay nagnanais na lubusang itaguyod ang sarili sa mga espirituwal na bagay, itinatabi kahit ang pinakamahalagang pangangailangan ng laman, at nais nitong itaguyod ang sarili nang eksklusibo sa mga iyon lamang, nang hindi man lang nagbibigay ng kahit kaunting pansin sa mortal na laman na ito. Ang laman ay nasisiyahan sa kasaganaan at sa lahat ng uri ng mga kaluguran; ang espiritu ay hindi nasisiyahan kahit sa pagtugon sa mga bagay na likas na pangangailangan. Ang una ay nagnanais na mabusog sa tulog at mapuno ng pagkain; para sa huli, ang pagbabantay at pag-aayuno ay napakakapagpasigla kaya't ayaw niyang payagan ang sarili na matulog o kumain, kahit gaano pa ito kailangan para sa buhay. Ang una ay nagnanais na magkaroon ng saganang uri ng kayamanan; ang huli ay hindi nasisiyahan kahit na magkaroon ng kaunting tinapay para sa pang-araw-araw na pagkain. Ang una ay nagnanais na mabuhay nang marangya at napapaligiran ng pulutong ng mga mambabatikos; ang huli ay nakakakita ng higit na kagalakan sa isang mabagsik na buhay at sa kalawakan ng isang disyertong hindi maaabot, at hindi siya nasisiyahan sa pakikipag-sama sa mga mortal. Ang una ay nahuhumaling sa mga karangalan at papuri ng tao; ang huli ay nakakakita ng kagalakan sa pag-uusig at panlalait.

3. Kapag ang ating kalooban ay pinamumunuan ng pag-ibig sa sarili at karunungan ng makamundo, nag-iisip ito ng isang gitnang landas—na karapat-dapat sa bawat paghatol—sa pagitan ng dalawang hilig na ito, na nagsisikap na umiwas sa mga makamundong pagnanasa habang sabay na hindi rin tinatanggap ang alinman sa mga paghihirap na hindi maiiwasan sa pagtupad sa mga hinihingi ng espiritu, – na nagnanais na makamit ang kalinisan ng katawan nang hindi pinapahirap ang laman, makamit ang kalinisan ng puso nang hindi pinagsisikapan ang mga pagbabantay, magkaroon ng saganang espirituwal na birtud habang nagpapahinga ang laman, makamit ang biyaya ng pagtitiis nang hindi nakararanas ng mapait na panlalait, ipakita ang kababaang-loob ni Cristo nang hindi nawawala ang karangalan sa mundo, sumunod sa kasimplehan ng kabanalan habang pinananatili ang kayabangan ng panahong ito, paglingkuran si Cristo habang hinahanap ang luwalhati at pabor ng tao, sabihin ang tiyak na katotohanan nang hindi nakararanas ng anumang insulto, gaano man kaliit, – sa madaling salita, makamtan ang mga biyaya ng darating na panahon nang hindi isinusuko ang mga biyaya ng kasalukuyan. Ang ganitong kalooban ay hindi humahantong sa tunay na kaperpeksiyunan, kundi, sa pamamagitan ng paglalagay sa isang tao sa kalagayan ng katamtaman, ginagawang katulad siya ng mga yaong pinagsasalitaan ng Panginoon nang may pang-iinsulto sa Pahayag: *'Alam ko ang mga gawa mo; hindi ka malamig ni mainit. Nais ko sanang malamig ka o mainit. Kaya, dahil maligamgam ka, ilalabas kita mula sa aking bibig'* (Pahayag 3:15–16). Ngunit kapag dumating ang biyaya, ginigising nito ang enerhiya ng espiritu at ibinabalik sa loob nito ang mas mataas na mga hangarin na naghihiwalay dito mula sa lahat ng bagay na makamundo. Sa ilalim ng impluwensya nito, hindi na maaaring manatiling ganoon ka-walang pakialam at maligamgam ang kalooban, kundi napupuno ito ng sigasig para sa pinakamabuti at isinusakripisyo ang lahat ng mas mababa rito. Gayunpaman, nananatili sa loob nito ang isang tendensiya patungo sa dati nitong kalagayan ng kawalang-pakialam, at napakadali para rito na bumalik dito. Upang maiwasan ito, nananatili sa laman ang mga kilusang salungat sa mas mataas na hangarin; ang kalooban, nang matikman ang mas mataas na biyaya, ay hindi na maaaring ipagwalang-bahala ang mga ito, at sa sandaling mapansin pa lamang nito ang mga ito, agad itong nabubuhay nang may buong sigasig at matapang na ipinagtatanggol ang mga mas mataas na biyayang ito. At nangyayari na sa sandaling ang kalooban ay mapasadsad sa katamtamang pag-uugaling salungat sa Diyos, bumabangon ang pakikibaka ng laman at ginigising ito sa buong sigla. Mula rito, malinaw na mananatili tayo magpakailanman sa nasabing katamtamang pag-uugaling salungat sa Diyos, kung hindi dahil sa pakikibakang bumabangon sa loob natin upang ilabas tayo rito. Sapagkat habang tayo ay nasa kalagayang iyon, kapag tayo ay nagpapasasa sa sarili at nais magbigay-luhô sa sarili, agad na bumabangon ang laman at, sa pamamagitan ng mga tusok ng makasalanang pagnanasa at damdamin, pinipigilan tayong manatili sa kanais-nais at nakapagpapalubag-loob na kalinisan, at hinihila tayo patungo sa isang nagpapalamig na kasiyahan—isa na hindi kaaya-aya sa Diyos— – hinihila tayo, wari, sa isang landas na tinubuan ng mga tinik. Ngunit nagigising nito ang natutulog na sigasig para sa Diyos; bumabangon ito at itinataboy ang mga sumusugod na kaaway. Gumaganap sa loob natin araw-araw, ang pakikibakang ito ay humahantong sa atin sa isang kapaki-pakinabang na pagpapasya, – na tanggihan ang isang buhay ng katamaraan at kapabayaan, at makamtan ang kalinisan ng puso sa pamamagitan ng maraming pagsusumikap at pagsisipi ng espiritu, – na panatilihin ang kalinisan ng katawan sa pamamagitan ng mahigpit na pag-aayuno, gutom,

uhaw at kakulangan sa tulong, – na umakyat sa mabuting kalagayan ng pag-iisip sa pamamagitan ng pagbabasa, pagninilay at walang patid na panalangin.

4. Katulad na bagay ang misteryosong inilalarawan sa plano ng Diyos tungkol sa mga bansang kaaway ng Israel, gaya ng mababasa natin sa Aklat ng mga Hukom: *'Pinabayaan ng Panginoon ang mga bansang ito upang subukan ang Israel sa pamamagitan nila... upang ituro sa kanila ang sining ng digmaan'* (Huk. 3:1–2). – Nagdulot ang Panginoon ng ganitong digmaan hindi dahil hindi Niya ninanais ang kapayapaan para sa Israel, o hindi Niya inaalala ang kanilang kapakanan, kundi dahil nakita Niya kung gaano ito makabubuti sa kanila. Dahil halos patuloy silang inaatake ng mga bansang iyon, hindi nila maiwasang maramdaman ang tuloy-tuloy na pangangailangan para sa tulong ng Diyos, at dahil dito, kinailangan nilang manatiling laging nagtitiwala sa Kanya at manalangin. Hindi nila kayang talikuran ang gawain ng digmaan, kaya't wala silang oras para magpabaya o maging tamad. Sapagkat madalas, ang kaligtasan at kaligayahan ang nagpapabagsak sa mga hindi mapagtagumpay ng kapighatian.

5. At mula pa sa anong iba pa natin matatagpuan na ang kaluluwa ng mga pinutol ang ari sa laman ay nakatutud, kung hindi man dahil sa katotohanang, sa pamamagitan ng ilusyon, nang kanilang pinalaya ang kanilang sarili mula sa laman na pangangailangang ito, inakala nilang hindi na rin nila kailangan ang paggawa ng pagpipigil sa sarili ng katawan o ang pagsisisi ng puso? Dahil sa aninag ng ganoong kapabayaan, hindi nila pinapansin ang pagkamit ng tunay na kaganapan, o ang paglilinis ng puso mula sa mga hilig ng kaluluwa. Ang ganitong kalagayan, bagaman nakataas sa makamundong kalagayan, ay nananatiling espirituwal lamang; subalit ito ay itinuturing na karapat-dapat itakwil, ayon sa mga salita ng Panginoon Mismo – sapagkat mula sa lamig ay lumipat sa init, ito ay nagpahinga sa nakakadiring init na ito.

6. Kaya, sa mismong simula ng pagtalikod, habang tumitigil tayong maging laman—ibig sabihin, habang sinisimulan nating ihiwalay ang ating sarili mula sa mga kaugaliang makamundo at umiwas sa hayagang karning karumihan— dapat tayong magmadali at magsikap nang buong lakas na agad na isabuhay ang kalagayang espirituwal sa ating kalooban; baka, dahil lamang sa ay tinalikuran na natin ang mundo sa ating panlabas na pagkatao, o tumigil na sa pagdungis sa ating sarili sa pamamagitan ng karning pakikipagtalik, habang iniisip na nakamit na natin ang kaperpeksyon, ay maging pabaya at walang pakialam tayo sa pag-ugat ng mga sanhi ng ating mga pagnanasa at, sa gayon ay nananatili sa pagitan ng laman at espiritu, nabibigo tayong maabot ang antas ng espirituwal na kaganapan, sa paniniwalang para sa kaganapang ito ay sapat na ang panlabas na paghihiwalay sa sarili mula sa buhay at mga kaluguran ng mundo, at ang simpleng pag-iwas sa maluhong pagnanasa at pakikipagtalik. Sapagkat kung mananatili tayo sa ganitong kalagayan ng katamtaman (pagkawalang-bahala), na itinuturing na pinakamasama, tayo ay iluluwa ng bibig ng Panginoon, gaya ng sinasabi Niya: *'Sapagkat ikaw ay maligamgam... iluluwa kita mula sa Aking bibig'* (Pahayag 3:16). Tama ang sinabi ng Panginoon tungkol sa mga taong, matapos tanggapin Niya sa sinapupunan ng pag-ibig, ay nagpatuloy na lumamig, na sila ay ilulual Niya nang may pagkasuklam. Sapagkat ang taong laman—ibig sabihin, isang taong makalupa o pagano—ay mas madaling lumalapit sa kaligtasan at umaakyat sa tuktok ng espirituwal na kaganapan kaysa sa isang taong, matapos pasanin ang araro ni Cristo, ay hindi nagsimula sa landas ng kaganapan at hinayaan ang unang apoy ng espirituwal na sigasig na lumamig. Sapagkat kapag ang ganoong tao, na napakumbaba ng mga makamundong pagnanasa at kinikilala ang kanilang sarili bilang marumi dahil sa karning karumihan, ay nagkaroon ng pagsisisi at lumingon sa pinagmumulan ng lahat ng kadalisan at kaperpeksiyunan, ay, kasuklam-suklam sa malamig na kalagayan ng kawalang-paniwala at kapabayaan na kinalalagyan nila noon, at nagliliyab sa sigasig, ay mas madaling aakyat sa kaperpeksiyunan. Sa kabilang banda, ang sinumang nagsisimula sa gawain ng Diyos nang may lamig at, nang walang kababaang-loob o nararapat na sigasig, ay sumusulong sa landas ng tawag na ito, ay, sa sandaling matamaan ng nakapipinsalang impeksyong ito, ay hindi na magiging kaya nang mag-isa na bumuti o tanggapin ang payo mula sa iba. Sapagkat, ayon sa mga salita ng Panginoon, sinasabi niya sa kanyang puso: *'Mayaman ako, umunlad ako, at wala akong kakulangan'*; samantalang mas angkop na ilapat sa kanya ang sumusunod: *'at hindi mo namamalayan na ikaw ay kahabag-habag, at dukha, at dukot, at bulag, at hubad'* (Pahayag 3:17). Sa ganitong paraan, mas masahol pa siya kaysa sa isang taong makalupa, sapagkat nawawalan siya ng kamalayan kung gaano siya kahirap, bulag, at hubad, kung gaano siya kailangang itama, at kung gaano niya kailangan ang pagtuturo at paalala mula sa iba; kaya't hindi siya tumatanggap ng anumang salita ng kaligtasan, na hindi niya namamalayan na sa darating na panahon ay hindi maiiwasang sumailalim siya sa pinakamahigpit na paghuhukom at parusa.

4. Pangkalahatang Balangkas ng mga Pagnanasa at ang Pakikipaglaban Laban sa mga Ito

1. May walong pangunahing pagnanasa: kasakiman sa pagkain, pagnanasa, kasakiman sa pera, galit, kalungkutan, pagkasindak, kayabangan, at kapalaluan.

2. Ang mga pagnanasa ay may '*dalawang uri*': ang likas, na nagmumula sa likas na pangangailangan, gaya ng kasakiman sa pagkain at pakikipagtalik, at ang hindi likas, na hindi nakaugat sa kalikasan, gaya ng kasakiman. Ang kanilang mga '*pamumukaw*', gayunpaman, ay may '*apat na uri*': ang ilan ay kumikilos lamang sa katawan at sa pamamagitan ng katawan, gaya ng kasakiman sa pagkain at pakikipagtalik, habang ang iba ay nagpapakita ng sarili nang hindi kasali ang katawan, gaya ng kayabangan at kapalaluan; bukod pa rito, ang ilan ay pinupukaw mula sa labas, gaya ng kasakiman at galit, habang ang iba ay nagmumula sa panloob na mga sanhi, gaya ng kawalan ng pag-asa at kalungkutan. Ang ganitong paraan ng pagpapakita ng mga epekto ng mga pagnanasa ay nagbibigay-daan upang kilalanin ang dalawang karagdagang kategorya sa mga ito – hinahati ang mga ito sa laman at espiritu: ang nauukol sa laman ay nagmumula sa loob ng katawan at pinapalusog at pinapaligaya ang katawan; samantalang ang espirituwal ay nag-uugat sa mga hilig ng kaluluwa at pinapalusog ang kaluluwa, bagaman madalas itong magkaroon ng mapanirang epekto sa katawan. Ang mga huli ay nagagamot sa pamamagitan ng simpleng panloob na paggaling ng puso; samantalang ang mga makamundong pagnanasa ay nagagamot sa pamamagitan ng dalawang uri ng lunas—panlabas at panloob.

3. Linawin natin ang ilan sa mga nasabi sa pamamagitan ng mas detalyadong talakayan. Ang mga pagnanasa para sa kasakiman sa pagkain at pakikipagtalik, na nakaugat sa katawan, ay kung minsan ay nagigising nang hindi kasali ang kaluluwa, sa pamamagitan lamang ng pag-udyok ng mga pagnanasa kung saan sila nagmumula; gayunpaman, hinihila rin nila ang kaluluwa dahil sa ugnayan nito sa katawan. Upang pigilan ang mga ito, hindi sapat na armahan lamang ang sarili ng determinasyong pangkaisipan; kailangang supilin din ang mismong katawan sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagbabantay, at pagkapagod mula sa paggawa; paminsan-minsan ay kinakailangan ang pansamantalang pag-iisa, at madalas pati na ang ganap na pag-aasctismo. Sapagkat kung paanong nagmumula ang mga ito sa kasamaan ng parehong kaluluwa at katawan, gayon din ay malalampasan lamang ang mga ito sa pamamagitan ng paggawa ng pareho. – Ang kayabangan at pagmamalaki ay sumisibol sa kaluluwa nang hindi kinakailangan ang pakikialam ng katawan. Sapagkat ano nga ba ang kailangan ng kayabangan sa anumang pisikal na bagay, kung sa pamamagitan lamang ng pagnanais sa papuri at kaluwalhatian ay hinahatid nito ang kaluluwang nahuli nito sa kapahamakan? O anong gawaing pisikal ang naganap sa kayabangan ni Lucifer, nang ito'y nabuo lamang sa kanyang kaluluwa at mga kaisipan, gaya ng sinasabi ng Propeta: '*Sinabi mo sa iyong puso: "Aakyat ako sa langit... at magiging katulad ako ng Kataas-taasan"*' (Isaias 14:13–14). Tiyak na wala siyang tagapagpasimula sa ganitong kapalaluan; nabuo ito at naisakatuparan nang buo sa kanyang sarili.

4. Bagaman ang walong pagnanasa na ito ay may iba't ibang pinagmulan at iba't ibang epekto, ang unang anim—lalo na ang kasakiman sa pagkain, pakikipagpakasasa, kasakiman sa kayamanan, galit, kalungkutan at pagkapahawa—ay magkakaugnay sa pamamagitan ng isang natatanging pagkakaugnay, kung saan ang labis na isa ay nagbubunsod sa susunod. Sapagkat mula sa labis na k a ng pagkahilig sa pagkain, tiyak na sumisibol ang pagnanasa; mula sa pagnanasa, kasakiman; mula sa kasakiman, galit; mula sa galit, kalungkutan; at mula sa kalungkutan, pagkasindak. Kaya, dapat silang labanan sa parehong pagkakasunod-sunod, na nagsisimula sa pakikipaglaban mula sa nauna patungo sa kasunod: upang malampasan ang kawalan ng pag-asa, dapat munang supilin ang kalungkutan; upang maalís ang kalungkutan, dapat munang supilin ang galit; upang patahimikin ang galit, dapat tapakan ang kasakiman; upang tuluyang maubos ang kasakiman, kailangang supilin ang kahalayan; upang supilin ang kahalayan, kailangang pigilan ang pagnanasa sa pagkasawa. At ang natitirang dalawang pagnanasa, ang kayabangan at kapalaluan, ay magkakaugnay sa parehong paraan; ibig sabihin, ang paglala ng nauna ay nagbubunga sa huli, at mula sa labis na kayabangan ay isinisilang ang pagnanasa ng kapalaluan; ang tagumpay laban sa mga ito ay nakakamit sa parehong pagkakasunod-sunod; ibig sabihin, upang tuluyang mapuksa ang kapalaluan, dapat munang supilin ang kayabangan. Ngunit ang dalawang damdaming ito ay hindi konektado sa anim na iba pa sa paraang nagbubunga; sapagkat hindi ito nagmula sa mga ito, kundi sumisibol lamang pagkatapos ng kanilang pagkalipol. Nabibihag tayo ng dalawang damdaming ito lalo na pagkatapos ng tagumpay at pagdaig sa iba pang mga damdamin. – Gayunpaman, bagaman ang walong pagnanasa na ito ay may ganitong ugnayan sa isa't isa gaya ng ipinakita na, hinati pa rin ang mga ito sa apat na pares: ang kahalayan ay kaugnay sa pamamagitan ng isang espesyal na ugnayan sa kasakiman sa pagkain, ang galit sa kasakiman, ang kawalan ng pag-asa sa kalungkutan, at ang kapalaluan sa kayabangan.

5. Bawat isa sa mga pagnanasa ay nagpapakita ng sarili sa higit sa isang anyo.

6. Kaya naman, ang kasakiman sa pagkain ay may tatlong anyo: alinman ito ay nagbubunsod ng pagnanais na kumain bago ang itinakdang oras; o hinahangad nitong kumain nang malawakan hanggang sa mabusog, nang hindi pinapansin ang kalidad ng pagkain; o hinihiling nito ang mga masasarap na pagkain. Dahil dito, nagmumula ang magulong pagkain, pagkain habang naglalakad, kasakiman sa pagkain, at pagbibigay-luho sa laman. Mula sa tatlong ito, nagmumula ang iba't ibang masamang paghihirap sa kaluluwa: mula sa una, sumisibol ang sama ng loob sa patakaran ng monastiko; mula sa samang loob na ito, lumalago ang pagkadismaya sa buhay monastiko hanggang sa hindi na matiis, na karaniwang sinundan agad ng pagtakas mula sa monasteryo; ang ikalawa ay nagbubunga ng laman-nawang pagnanasa at senswalidad; at ang ikatlo ay itinatapon ang isang tao sa pag-ibig sa pera at hindi na nag-iiwan ng puwang para sa kahirapan ni Cristo.

7. May tatlong uri ng pakikipagtalik: ang una ay nagagawa sa pamamagitan ng pagtatalik sa pagitan ng magkaibang kasarian; ang pangalawa ay nagaganap nang walang pagtatalik sa isang babae, na siyang dahilan kung bakit pinatay ng Panginoon si Onan, anak ng Patriarka Juda (Gen. 38:9–10), at tinatawag na 'karumihan' sa Kasulatan; ang ikatlo ay nagagawa sa isip at puso, na tinutukoy ng Panginoon sa Ebanghelyo: *'Ang sinumang tumingin sa isang babae nang may malisyang hangarin ay nakipagtaksil na sa kanyang puso'* (Matt. 5:28). Itinuro ng pinagpalang Apostol ang tatlong uri na ito sa sumusunod na talata: *'Patayin ninyo sa inyo ang mga bagay na ito: pakikipagtalik sa labas ng kasal, karumihan, at pagnanasa,'* at iba pa (Colosas 3:5).

8. May tatlong uri ng pag-ibig sa salapi: sa una, pinipigilan nito ang isang taong tumalikod sa mundo na lubusang magbitiw sa lahat ng kanyang mga pag-aari; sa ikalawa, pinipilitan nito ang isang taong ibinigay na ang lahat sa mga mahihirap na muling magkamit ng ganoong mga pag-aari; sa ikatlo, pinupukaw nito ang pagnanais na magkamit ng ari-arian kahit sa isang taong dati'y wala namang anuman.

9. Mayroon ding tatlong uri ng galit: ang una ay yaong sumusupil sa loob; ang ikalawa ay yaong sumabog sa salita at gawa; ang ikatlo ay yaong sumusupil nang matagal, at tinatawag na poot.

10. May dalawang uri ng kalungkutan: ang una ay yaong sumusunod sa pagwawakas ng galit, o sanhi ng mga pagkalugi at pinsalang tinamo, at ng hindi pagkatuparan ng mga pagnanasa; ang pangalawa ay nagmumula sa mga takot at pag-aalala tungkol sa sariling kapalaran, o mula sa mga hindi makatwirang pag-aalala.

11. May dalawang uri ng kawalan ng pag-asa: ang isa ay nagpapalubog sa isang tao sa pagtulog, samantalang ang isa naman ay nagtutulak sa kanya na lisanin ang kanyang silid.

12. Bagaman maraming anyo ang kayabangan, may dalawang pangunahing uri nito: sa una, ipinagmamalaki natin ang mga laman at nakikitang bagay; sa ikalawa, nasusunog tayo sa pagnanasa sa hungkag na kaluwalhatian na nagmumula sa mga espirituwal na bagay.

13. May dalawang uri ng kayabangan: ang una ay laman, ang ikalawa ay espirituwal, na mas mapaminsala kaysa sa una. Ito ay partikular na tinutukso ang mga namumukod-tangi sa ilang birtud.

14. Bagaman tinutukso ng walong damdaming ito ang buong sangkatauhan, hindi naman sila sumasalakay sa lahat sa parehong paraan. Sapagkat sa isang tao, nangingibabaw ang diwa ng kahalayan; sa isa naman, namamayani ang pagkapoot; sa isa pa, naghahari ang kayabangan; at sa isa pa, namumuno ang kapalaluan: kaya bagaman lahat ng mga pagnanasa ay sumasalakay sa bawat isa, bawat isa sa atin ay nagpapasuko sa mga ito sa iba't ibang paraan at ayos.

15. Kailangan nating makipaglaban sa mga pagnanasa na ito sa ganitong paraan: kapag napagtanto ng bawat tao kung alin sa mga ito ang partikular na nakasasama sa kaniya, itutuon niya ang kaniyang pakikibaka nang pangunahin laban dito, gamit ang lahat ng pagsisikap at pag-iingat upang bantayan at supilin ito, itutuon laban dito ang mga sibat ng araw-araw na pag-aayuno, pagsalakay dito sa bawat sandali gamit ang mga palaso ng mga ungol at buntong-hininga ng puso, at walang patid na pag-iyak sa panalangin sa Diyos upang magwakas ang kaguluhang nagpapahirap sa kaniya. Sapagkat walang sinuman ang maaaring magtagumpay laban sa anumang pagnanasa hangga't hindi siya kumbinsido na hindi niya ito mapagtatagumpayan sa pamamagitan ng kanyang sariling sipag o pagsisikap; bagaman kinakailangan para sa kanya, upang linisin ang kanyang sarili rito, na itaguyod ang kanyang sarili araw at gabi sa bawat pagsisikap at bawat gawain para sa layuning iyon.

16. Kapag naramdaman ng ganitong mandirigma na siya ay napalaya mula sa kanyang pangunahing pagnanasa, dapat niyang muling suriin nang may sukdulang pag-iingat ang mga sulok ng kanyang puso, upang matukoy kung aling pagnanasa sa kanyang kalooban ang pinakamalakas pa rin kumpara sa iba, at itutok ang

lahat ng kanyang espirituwal na sandata laban dito. Sa ganitong paraan ng pagtagumpay sa pinakamahalagang pagnanasa sa kanyang kalooban sa bawat pagkakataon, mas mabilis at mas madali niyang mapapabagsak ang mga natitirang mas mababang pagnanasa.

17. Kapag nagwagi ka na sa isa o higit pang hilig, hindi ka dapat maging mayabang sa tagumpay na ito. Kung hindi, ang Panginoon, sa pagkitang mayabang ang iyong puso, ay titigil sa pagtatanggol at pagprotekta rito – at ikaw, na pinabayaan Niya, ay muling magsisimulang guluhin ng mismong hilig na iyong tinalo – bagaman ito ay sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos. Hindi rin naman ipinagdasal ng Propeta: *'O Panginoon, huwag mong ipaubaya ang kaluluwang nagkumpisal sa Iyo sa kamay ng mga mabangis na hayop'* (Awit 73:19), kung hindi niya alam na ang mga taong may matatayog na puso ay muling nabibitag ng mismong mga pagnanasa na kanilang tinalo, upang mapababa sila.

5. Ang Pakikibaka Laban sa Walong Pangunahing Damdamin

1. Sa paglalarawan ng pakikibaka laban sa walong pangunahing damdamin, ilalatag natin ang kanilang mga katangian, tutukuyin ang kanilang mga sanhi, at magmumungkahi ng angkop na lunas laban sa mga ito.

1. Ang Pakikibaka Laban sa Sobrang Pagkain

1. Ang unang pakikibaka na dapat nating simulan ay ang pakikibaka laban sa kasakiman sa pagkain, o ang pagnanasa sa labis na pagkonsumo.

2. Tungkol sa pagsasagawa ng pag-aayuno sa pagkain, o pag-aayuno, walang iisang tuntunin na maaaring ipataw sa lahat; sapagkat hindi pareho ang lakas ng bawat katawan, at ang birtud na ito ay hindi nasusustento sa pamamagitan lamang ng lakas ng kaluluwa, kundi dapat ding naaayon sa lakas ng katawan. Hindi posible para sa lahat na mag-ayuno nang buong linggo; ang iba ay hindi kayang magutom nang higit sa dalawa o tatlong araw, samantalang ang iba naman ay nahihirapang magutom hanggang sa paglubog ng araw. Hindi rin naman nakapagpapalusog sa lahat ang mga gulay, halamang-gamot, o tuyong tinapay. Bukod pa rito, maaaring kailanganin ng isang tao ang dalawang libra upang mabusog, samantalang ang iba naman ay nakakaramdam ng kabigatan pagkatapos kumain ng isang libra o kalahating libra. Gayunpaman, ang lahat ng nagsasanay ng pagpipigil sa sarili ay dapat magkaroon ng iisang layunin: kumain ayon sa kanilang kakayahan, nang hindi nagpapalakas sa kasakiman sa pagkain. Sapagkat hindi lamang ang kalidad ng pagkain, kundi pati na rin ang dami nito, ang nagpapahina sa kaluluwa, na nag-aapoy sa loob nito ng isang mapaminsala at makasalanang apoy.

3. Anumang masasarap na pagkain na makapupuno sa tiyan ay nagbubunsod ng binhi ng laman-sa-laman, at ang isipan, na nabibigatan ng pasanin ng pagkain, ay hindi na sapat na malakas upang patnubayan nang tama ang timon ng katwiran. Hindi lamang ang labis na pag-inom ng alak ang nagpapalasing sa isipan, kundi pati na rin ang labis na pag-iimbot sa lahat ng uri ng pagkain, na karaniwang nagpapalabo at nagpapanghina rito, at nagkakait dito ng mga dalisay at walang kapintasang kaisipan. Sapagkat sa mga tao ng Sodoma, ang sanhi ng kanilang kasamaan at pagkawasak ay hindi lamang pagkalasing, kundi pati na rin ang labis na pag-iimbot ng tiyan. Pakinggan ninyo kung paanong pinagsasabihan ng Panginoon, sa pamamagitan ng Propeta, ang Jerusalem (Ezek. 16:49). Sa anong paraan nagkasala ang kapatid mong si Sodoma, kung hindi sa pagkain ng kanilang tinapay hanggang sa pagkabusog at labis na pag-iimbot? Sapagkat, sa pamamagitan ng ganoong pagkabusog sa tinapay, sila'y pinainit ng di-mapapatay na init ng laman, sila'y sinunog, ayon sa paghatol ng Diyos, ng asupre na apoy mula sa langit. Kung sa ganitong paraan, ang kanilang labis na pagkonsumo ng tinapay, na hinihimok ng pagnanasa sa kabusugan, ay naghatid sa kanila sa magulong kailaliman ng kasamaan, ano nga ba ang masasabi sa mga taong, habang nasa kasagsagan ng kanilang pisikal na kalusugan, ay pinapayagan ang kanilang sarili na kumain ng karne at uminom ng alak nang labis, kinokonsumo ang mga ito hindi ayon sa pangangailangan ng kanilang katawan, kundi ayon sa utos ng kanilang makasariling pagnanasa?

4. Tiniyak ng mga Ama ang sukatan ng pag-aayuno sa pagkain sa ganitong paraan: na itigil natin ang pagkain ng pagkain na pinipilit ng pangangailangan na kainin upang mapanatili ang katawan, habang nararamdaman pa natin ang pagnanais na kumain. Batay rito, kahit ang taong mahina ang pangangatawan ay maaaring isabuhay nang ganap ang birtud ng katamtaman, kapantay ng mga malalakas at malulusog, kung sa pamamagitan ng kanilang kalooban ay pipigilin nila ang kanilang pagnanasa sa pagkain kapag hindi na ito hinihingi ng kahinaan ng laman. Sapagkat sinasabi rin ng Apostol: *'Huwag ninyong pakasiyahin ang mga pagnanasa ng laman'* (Roma 13:14). Hindi niya lubusang ipinagbawal ang pag-aalaga sa katawan, kundi

ipinagbawal lamang ang paggawa nito dahil sa kahalayan – tinanggihan niya ang maluhong pag-aalaga sa laman, ngunit hindi niya tinanggal ang makatuwirang pag-aalaga rito, na kinakailangan para sa buhay; Ipinagbawal niya ang una, baka sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod sa laman ay mahulog tayo sa mapaminsalang mga gawa ng kahalayan, at pinayagan ang huli, baka ang katawan, sa paghina dahil sa hindi makatwirang kabagsikan, ay maging hindi kayang gampanan ang ating mga espirituwal na pagsisikap at paggawa.

5. Kaya, ang antas ng pagtitimpi ay dapat tukuyin ng hatol ng budhi ng bawat tao. Ang bawat isa ay dapat magtakda para sa kanilang sarili ng antas ng pagtitimpi na kinakailangan ng pakikibaka laban sa paghihimagsik ng laman. – Ang mga pag-aayuno na itinakda ng mga patakaran ay, siyempre, dapat sundin; ngunit kung, pagkatapos ng mga ito, ay hindi ipinagpapatuloy ang pagtitimpi sa pagkain, ang pagsunod dito ay hindi magdudulot ng ganap na kadalisan. Ang pag-aayuno sa mahahabang panahon ng pagtitimpi ay magbubunga lamang ng pansamantalang kahinaan at pagkapagod ng katawan sa panahong iyon, at hindi ng kalinisan ng pagkabiya, kung susundan ito ng pagsasawa ng katawan: sapagkat ang kalinisan ng kaluluwa ay hindi mapaghihiwalay na kaugnay ng pag-aayuno ng tiyan. Ang mga hindi nasisiyahan sa pagpapanatili ng pare-pareho at tuloy-tuloy na antas ng pagtitimpi ay hindi nagtataglay ng pangmatagalang kadalisan ng pagkabiya. Ang mahigpit na pag-aayuno, kung susundan ng labis na pagmamalabis sa pagkain, ay walang halaga, at ang bunga nito ay agad napapalitan ng pagnanasa sa kasakiman sa pagkain. Bakit mas mabuting kumain nang may katwiran at katamtaman araw-araw, kaysa mag-ayuno nang mahaba at labis na mahigpit paminsan-minsan? Ang labis na pag-aayuno sa pagkain ay hindi lamang sumisira sa katatagan at tibay ng kaluluwa, kundi ginagawang walang-buhay ang pagdarasal dahil sa pagod na katawan.

6. Upang mapanatili ang kalinisan ng kaluluwa at katawan, hindi sapat ang pagpipigil sa pagkain lamang maliban kung sinasabayan ito ng iba pang espirituwal na birtud. Kaya, una sa lahat, dapat matutuhan ang kababaang-loob sa pamamagitan ng birtud ng pagsunod, pagsisisi ng puso, at pagal ng katawan. Hindi lamang dapat iwasan ang pera at kayamanan, kundi puunuin din ang mismong pagnanasa rito. Sapagkat hindi sapat na hindi mo lamang pag-aari ang mga ito – na karaniwang nangyayari dahil sa pangangailangan – kundi hindi mo dapat hayaang magnasa ka rito, kahit pa ito ay inaalok nang hindi inaasahan. Dapat nating pigilan ang alab ng galit, lampasan ang bigat ng kalungkutan, kamuhian ang hungkag na kaluwalhatian, tapakan ang kayabangan ng kapalaluan, at kontrolin din ang pabagu-bago at allang-alang na pag-iisip sa pamamagitan ng patuloy na pag-alala sa Diyos. Dapat nating laging ilayo ang ating mga puso sa walang-patid na paglilibot at ibalik sa pagninilay sa Diyos, sa sandaling ang mapanlinlang na kaaway, na naghahangad na ilihis ang ating isipan mula sa pagninilay na ito, ay dahan-dahang pumasok sa mga lihim na sulok ng puso.

7. Ang hindi sapat na matatag upang pigilan ang mga pagnanasa sa kasakiman ay hindi kailanman mapipigil ang mga paggising ng kahalayan kapag ito'y sumiklab. Ang kadalisan ng taong panloob ay nakikilala sa kaganapan ng birtud na ito. Sapagkat hindi mo kailanman paniwalaan na ang taong nakikitang natalo ng pinakamahina sa isang magaang sagupaan ay makikipaglaban sa digmaan laban sa pinakamalalakas na kalaban.

8. Kaya, una sa lahat, dapat nating tapakan ang kasakiman sa pagkain – at pinuhin ang ating isipan hindi lamang sa pamamagitan ng pag-aayuno, kundi pati na rin ng pagbabantay, pati na rin sa pamamagitan ng pagbabasa at patuloy na pagsisisi ng puso, habang binabalikan ang lahat ng nag-udyok o nagtagumpay sa atin, kung minsan ay humahagulgol sa pangamba sa karakhan ng mga kasalanan, sa ibang pagkakataon ay nasusunog sa pagnanais ng kaperpektoan at kalinisan. At dapat nating dalhin ito sa punto na, habang abala at, wari, nalubog sa ganitong mga gawa at pag-iisip ng pag-aawat, tinitingnan niya ang mismong akto ng pagpapakain sa sarili hindi bilang isang pinahihintulatang pinagmumulan ng kasiyahan, kundi bilang isang pasanin na ipinapataw bilang parusa, at tinuturingan ito nang higit bilang isang hindi maiiwasang pangangailangan para sa katawan kaysa bilang isang kanais-nais para sa kaluluwa. Kung patuloy nating pinananatili ang ating sarili sa ganitong espirituwal na pagbabantay at pagsisisi, malapit nating mapapailalim ang pagnanasa ng laman, na umaabot sa sukdulan ng pagkabaliw kapag pinapakain ng pagkain, at mapapahina ang mapaminsalang tuka nito. Kaya, sa pamamagitan ng saganang luha at walang patid na pag-iyak mula sa puso, mapapatay natin ang pugon ng ating katawan, na sinindihan sa loob natin ng Hari ng Babilonia—ibig sabihin, ang diyablo—na naghahain sa atin ng mga pagkakataon para magkasala at nag-udyok ng ating mga pagnanasa; sapagkat noon, na parang pagdagdag ng langis at pitch sa pugon, lalo pa tayong nagliliyab nang mas matindi (tungo sa kalaswaan); hanggang sa, sa biyaya ng Diyos, sa pamamagitan ng hininga ng Kanyang hamog na Espiritu sa ating mga puso, tuluyang mapawi ang mga apoy ng laman sa ating kalooban. At narito

ang ating unang pakikibaka – supilin ang pagnanasa sa kasakiman sa pagkain at pagbibigay-lugod sa sarili sa pamamagitan ng pagnanais na maging perpekto! Dahil dito, hindi lamang natin dapat supilin ang pagnanasa sa labis na pagkain sa pamamagitan ng pagninilay sa mga birtud, kundi dapat din tayong kumain ng pagkain na kailangan ng ating kalikasan—na hindi paborable sa pagkamakintab—na may maingat at mapanuring pagtuon ng puso. At dapat nating ayusin ang takbo ng ating buhay sa paraang hindi tayo kailanman matitinag mula sa mga espirituwal na pagsisikap, maliban na lamang kung pinipilit tayo ng kahinaan ng katawan na tugunan ang kinakailangang pangangalaga nito. Ngunit kahit na, sa pagtupad sa mga pangangailangan ng buhay sa halip na sunud-sunuran sa mga pagnanasa ng kaluluwa, ay sumasailalim tayo sa pangangailangang ito, dapat nating tapusin ito nang mabilis hangga't maaari at itabi bilang isang bagay na nakakaabala sa atin mula sa ating mga paghahangad sa kaligtasan. At kahit habang kumakain tayo, hindi tayo dapat maantala sa mga pagsisikap na ito. Sapagkat hindi tayo sa anumang paraan maaaring maantala mula sa kagalakan ng pagkaing nasa harapan natin maliban kung ang kaluluwa, na nakatuon ang pansin sa pagninilay-nilay sa Banal, ay sabay na nagagalak nang higit pa sa pag-ibig sa kabutihan at sa kagandahan ng mga kinakailangang bagay. Sa katunayan, ang lahat sa buhay na ito ay nagsisimulang kamuhian bilang panandalian, kapag ang pagmamasid ng isip ay patuloy na nakatuon sa mga hindi nabubulok at walang hanggang biyaya, na tinatamasa na ng puso, habang nasa katawan pa, ang kagalakan ng buhay na darating.

9. Sa pamamagitan ng ganitong saloobin, matatagumpay natin ang pagnanasa sa kasakiman sa pagkain at labis na pag-iimbot, at hindi na tayo magiging alipin ng laman, kaya't ituturing tayong karapat-dapat na pumasok sa pinakamataas na pakikibaka—ang makipaglaban sa mga maruruming puwersa, na karaniwang nakikipaglaban lamang sa mga nagwagi na. Kaya, ang pagpigil sa mga pagnanasa ng laman ang nagpapatunay na siyang pinakamatibay na saligan ng lahat ng pakikibaka. Maliban kung napagtagumpayan ng isang tao ang sarili niyang laman, walang sinuman ang makalalaban nang ayon sa batas; at ang sinumang hindi nakipaglaban nang ayon sa batas ay hindi pinaputungan ng korona.

10. Nais mo bang makarinig ng isang tunay na mandirigma ni Cristo, na nakikipaglaban ayon sa wastong tuntunin ng pakikipaglaban? – Makinig nang mabuti. – *'Ako,'* wika niya, *'ay hindi tumatakbo na parang walang layunin; hindi ako nakikipaglaban na parang sumasuntok sa hangin; kundi pinapahirapan ko ang aking katawan at pinapasunurin ito, baka sa aking pagpapangaral sa iba ay ako mismo ang hindi maging karapat-dapat'* (1 Cor. 9:26–27). Nakikita mo ba kung paanong, sa loob niya mismo—ibig sabihin, sa kanyang sariling laman—bilang sa pinakamatibay na saligan, itinatag niya ang pangunahing tungkulin ng pakikibaka, at itinuon ang buong tagumpay ng pakikibaka sa iisang akto ng pagpapamante sa laman at pagpapasakop sa kanyang sariling katawan? *'Ako,'* wika niya, *'ay tumatakbo nang hindi pabigla-bigla.'* Hindi tumatakbo nang walang patutunguhan ang siyang nakamasid sa makalangit na Jerusalem, na may di-matitinag na layunin na dapat niyang itutok nang matatag sa mabilis na takbo ng kanyang puso. Hindi siya tumatakbo patungo sa kawalang-katiyakan na, nakakalimot sa mga nasa likuran at nagsusumikap patungo sa mga nasa unahan, ay nagsusumikap para sa *'mataas na pagtawag ng Diyos kay Cristo Jesus'* (Fil. 3: 13–14), na patuloy niyang tinututukan ng isipan, at na nilalapitan nang buong sigla ng puso, na sumisigaw nang may buong kumpiyansa: *'Nilabanan ko ang mabuting laban, tinapos ko ang karera, pinanatili ko ang pananampalataya'* (2 Tim. 4:7). At dahil alam niya kung gaano siya pagod-pagod, na may pinakamatinding sigasig ng buong budhi, tumakbo *'sa bango'* ng pahid ni Cristo (Kaw. ng mga Kaw. 1:3), at sa pamamagitan ng pagpapamante sa laman ay matagumpay na nagwagi sa espirituwal na pakikibaka; kaya naman, na may walang pag-aalinlangan na pag-asa, ipinahayag niya: *'May nakalaan sa akin na korona ng katuwiran, na ibibigay sa akin ng Panginoon, ang matuwid na Hukom, sa araw na iyon'* (2 Tim. 4:8). At upang maipakita sa atin ang katulad na pag-asa ng gantimpala, kung tayo ay magkakatulad sa kanya sa parehong pagsisikap, idinagdag niya: *'Hindi lamang sa akin, kundi sa lahat ng mga umibig sa kanyang pagpakita'*, na ipinapahayag na sa Araw ng Paghuhukom ay makikibahagi rin tayo sa kaniyang korona, kung, sa pamamagitan ng pagmamahal sa pagparito ni Cristo—hindi lamang ang pagparito na siyang magpapakita kahit sa mga hindi nanaisin ito, kundi lalo na yaong sa pamamagitan ng pagbaba Niya sa mga banal na kaluluwa—makamit natin ang tagumpay sa espirituwal na pakikibaka sa pamamagitan ng pagpapamante ng laman. Tungkol sa huling pagdating na ito, nagsasalita ang Panginoon sa Ebanghelyo: *'Ako at ang Ama ay paririto sa kaniya at maninirahan sa kaniya'* (Juan 14:23). At muli: *'Narito, ako'y nakatayo sa pintuan at kumatok; kung ang sinuman ay makarinig ng aking tinig at magbukas ng pinto, papasok ako sa kaniya, at kakain ako kasama niya, at siya naman kasama ko'* (Pahayag 3:20).

11. Higit pa rito, hindi lamang inilalarawan ng Apostol ang tagumpay ng pagtakbo na kanyang nagawa, na sinasabing: *'Tumatakbo ako sa ganitong paraan, hindi nang walang layunin'*: [na tumutukoy partikular sa sigasig ng kanyang isipan at alab ng kanyang espiritu, na ginamit niya sa pagsunod kay Cristo nang buong puso, umaawit kasama ng Nobya: *'Sumusunod kami sa bakas Mo, sa bango ng kapayapaan Mo'* (Kanta ng mga Kanta 1:3); at muli: *'Ang kaluluwa ko'y nakakapit sa Iyo'* (Awit 62:9)]; ngunit nagpapatotoo rin siya na nagtagumpay siya sa isa pang uri ng pakikibaka, nang sabihin niya: *'Ganito ang aking pagsusumikap, hindi tulad ng nagpapalo sa hangin: kundi pinapamatay ko ang aking katawan at pinapasunurin ito'*: na tumutukoy partikular sa masigasig na paggawa ng pagpipigil sa sarili, sa pagpapahirap sa katawan at sa pagkapagod ng laman. Narito, inilalarawan niya ang sarili bilang isang mapagbantay na mandirigma laban sa kanyang sariling laman, na nagpapahiwatig na hindi niya ito pinatama ng mga hampas ng pagpipigil sa sarili nang walang kabuluhan, kundi sa pamamagitan ng pagpapamatay sa kanyang katawan ay nagtagumpay siya sa pagkamit ng tagumpay – nang, matapos niyang supilin ito sa pamamagitan ng mga latigo ng pagpipigil sa sarili at pagodin ito sa mga hampas ng pag-aayuno, ipinagkaloob niya sa nagwaging espiritu ang korona ng kawalang-kamatayan at ang palma ng hindi pagkabulok. Nakikita mo ba ang wastong kaayusan ng labanan, natatalos mo ba ang kinalabasan ng mga espirituwal na pakikipaglaban – kung paanong si Kristo na Mandirigma, nang magtagumpay sa mapaghimagsik na laman at itinatapon ito sa ilalim ng kaniyang mga paa, ay dinadala bilang isang dakilang tagumpay sa karwahe ng tagumpay?! – Hindi siya nagsusumikap nang walang kabuluhan, sapagkat tiyak na makakapasok siya sa banal na lungsod, ang makalangit na Jerusalem. *'Ganito siya nagsusumikap'* sa pag-aayuno, ibig sabihin, sa pagpapahirap sa laman, *'hindi tulad ng sumusuntok sa hangin'*, ibig sabihin, hindi tulad ng sumasuntok nang walang saysay gamit ang mga hampas ng pagtitimpi, sapagkat sa pamamagitan nito ay hindi niya tinatamaan ang hungkag na hangin, kundi ang mga espiritu ng kasamaan na umiikot dito, sa pamamagitan ng pagpapahirap sa kanyang katawan. Sapagkat ang sinumang nagsasabing, *'hindi tulad ng sumusuntok sa hangin,'* ay nagpapahiwatig na hindi hungkag o walang laman na hangin ang tinatamaan, kundi pati na rin ang ilang nilalang na naninirahan dito. Dahil siya, nang malagpasan ang ganitong uri ng mga pakikibaka (ibig sabihin, laban sa katawan), ay muling lumitaw na nakasuot ng maraming korona ng tagumpay, siya ay likas na inatake ng pinakamakapangyarihang mga kaaway; at, nang magtagumpay siya laban sa una sa kanila—ang mga mapanibugaw—sinimulan niyang ipahayag nang may kumpiyansa: *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga makapangyarihan ng kadiliman ng sanlibutan, at laban sa mga espirituwal na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga sakop'* (Efe. 6:12).

12. Para sa mandirigma ni Cristo, habang nasa laman pa siya, hindi kailanman nauubos ang mga pagkakataon upang magkamit ng karangalan para sa kanyang mga pakikipaglaban; ngunit habang siya ay lalo pang pinaparangal ng tagumpay ng kanyang mga panalo, lalo namang nagiging mabagsik ang sunud-sunod na pakikipaglaban na nasa kanyang harapan. Sapagkat sa sandaling magtagumpay siya at mapailalim ang kanyang sariling laman, anong karaming mga kalaban, anong pulutong ng mga kaaway ang bumabangon laban sa matagumpay na mandirigma ni Cristo, na pinukaw ng kanyang mga tagumpay! Ito ay upang ang mandirigma ni Cristo, na namumuhay nang payapa sa mundo, ay hindi makalimot sa maluwalhating mga laban ng kanyang pakikibaka, at, sa pagiging kampante dahil sa kawalan ng kilos at maling pakiramdam ng seguridad laban sa kanyang mga kaaway, ay hindi mawala sa kanya ang sigasig at tapang na ipakita ang matagumpay na kabayanihan na karapat-dapat sa pinakamataas na gantimpala. Kaya, kung nais nating makamit ang pinakamataas na tagumpay, hindi sa pamamagitan ng pagbawas kundi sa pamamagitan ng pagtaas ng lakas at tapang, kung gayon tayo rin ay dapat dumaan sa mga pagsubok ng labanan sa parehong pagkakasunod-sunod – at una munang tuparin iyon na sa pamamagitan nito ay maaari nating sabihin kasama ang Apostol: *'Ganito ako nakikipaglaban, hindi na parang tumatama sa hangin; ngunit pinapamatay ko ang aking katawan at pinapasunod ko ito'* – at pagkatapos, kapag nagwagi na tayo sa labanang ito, ay pumasok sa isa pa, na sa tagumpay nito ay maaari nating muling sabihin kasama ang Apostol: *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pamunuan, laban sa mga kapangyarihan, laban sa mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito, laban sa mga espirituwal na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga sakop'*. Sapagkat hindi natin sila maaaring labanan maliban kung magwawagi muna tayo laban sa laman – at hindi tayo kailanman ituturing na karapat-dapat na makipaglaban sa mga espiritu kung tayo ay palaging natatalo sa pakikipaglaban sa laman at napapailalim sa tiyan. At makatarungan tayong pagsasabihan ng Apostol, na sinasabi: *'Walang tukso na dumating sa inyo kundi ang karaniwan sa tao'* (1 Cor. 10:13).

13. Isang monghe na nagnanais makamit ang tagumpay sa panloob na pakikibaka itakda niya sa sarili ang tuntuning ito nang maaga at ingatan na, bago pa man ang oras na itinakda ng tuntunin at karaniwan para sa lahat sa pagkain, at gayundin sa labas ng oras ng pagkain, ay hindi niya sa anumang paraan papayagan ang sarili na kumain o uminom ng anumang pagkain o inumin, gaano man siya akitin ng kaaya-aya at tamis nito. Ni pagkatapos man ng pagkain, hindi niya dapat pahintulutan ang sarili na magpakasasa sa anumang katulad nito, gaano man ito kaliit. Gayundin, dapat niyang mahigpit na sundin ang oras at tagal ng pagtulog, ayon sa itinakda ng tuntunin. At ang mga pagnanasa ng ganitong uri ay dapat putulin nang may parehong sigasig na ginagamit natin sa pagpuputol sa mga kislap ng maling pagnanasa. Sapagkat ang sinumang hindi nakapigil sa labis na pagnanasa ng tiyan, paano niya nga ba mapapatigil ang alab ng laman? At ang sinumang hindi nakapigil sa halatang at maliliit na pagnanasa, paano niya nga ba malalampasan ang mga lihim na pagnanasa, na sumisibol nang walang sinumang nakakakita?

14. Hindi ang panlabas na kaaway ang dapat nating katakutan; nasa loob natin ang ating kaaway. Ito ang dahilan kung bakit nag-aalab sa ating kalooban ang walang tigil na panloob na digmaan. Kung tayo ay magwawagi rito, ang lahat ng panlabas na alitan ay magiging walang kabuluhan, at ang lahat ng bagay ay magiging payapa para sa sundalo ni Cristo, at ang lahat ay sasailalim sa kanya. Hindi na tayo magkakaroon ng dahilan upang matakot sa kaaway sa labas, kapag ang nasa loob natin, matapos talunin, ay sumuko sa espiritu. Hindi natin dapat paniwalaan na para sa kaperpektohan ng puso at kalinisan ng katawan, sapat na ang pag-aayuno na puro pag-iwas lamang sa nakikitang pagkain. Hindi, dito ay dapat din nating idagdag ang pag-aayuno ng kaluluwa. Sapagkat mayroon din itong sarili nitong nakasasamang pagkain, na kapag hindi na ito nasanay, ay nahuhulog sa bangin ng laman, kahit na walang kasaganaan ng nutrisyong pangkatawan. – Ang sariling paghatol ang pagkain nito, at napakasarap pa nito. Ang galit naman, pagkain din nito, bagaman hindi gaanong magaang, at kung minsan ay nakasasama, maging nakamamatay. Ang inggit ang pagkain ng kaluluwa, na lason na sumisira sa mga mahahalagang katas nito at walang tigil na pinahihirapan ito—ang kaluluwang kawawa—sa pamamagitan ng masayang tagumpay ng iba. Ang kayabangan niya ay pagkain na, sa isang sandali, pinapaligaya siya ng masarap na lasa, ngunit pagkatapos ay iniwan siyang hungkag, hubad at walang anumang birtud, ginagawang baog at hindi kayang magbunga ng espirituwal na bunga – at dahil dito, hindi lamang siya pinagkakaitan ng gantimpala para sa kanyang walang-hanggang pagsisikap, kundi nagdudulot din sa kanya ng mabigat na parusa. Bawat pagnanasa at paglayo ng pabagu-bagong puso ay parang pastulan ng kaluluwa sa sariling parang, pinapakain ito ng nakasasamang pagkain, habang pinagkakaitan ito ng mananglang tinapay at matibay na pagkain. Kaya, sa pamamagitan ng pag-iwas sa lahat ng ito ayon sa makakaya natin sa ating banal na pag-aayuno, gagawin nating makahulugan at mabunga ang pag-oobserba ng pag-aayuno ng katawan. Sapagkat ang pagpapahirap sa laman, kapag pinagsama sa pagsisipi ng espiritu, ay maghahain ng isang lubos na kaaya-ayang sakripisyo sa Diyos at magtatatag ng isang tirahan na karapat-dapat sa Kanyang kabanalan sa dalisay at magagandang pinalamuting sulok ng puso. Ngunit kung, habang nag-aayuno sa katawan, tayo ay masangkot sa pinakamasamang pagnanasa ng kaluluwa, hindi tayo makikinabang sa pagpapahirap sa laman, sapagkat naninilaw pa rin ang ating pinakamahalagang bahagi—ibig sabihin, kapag ang bahaging ito ng ating kalikasan na tunay na naging tirahan ng Banal na Espiritu ay nanatiling bulok. Sapagkat hindi ang nabubulok na laman, kundi ang dalisay na puso ang nagiging tirahan ng Diyos at templo ng Banal na Espiritu. Kaya, habang nag-aayuno ang ating panlabas na sarili, dapat din nating ingatan ang ating panloob na sarili mula sa mapaminsalang tukso. Hinihikayat tayo ng Banal na Apostol na ihain ito sa Diyos nang dalisay, upang tayo'y maituring na karapat-dapat na tanggapin si Cristo bilang ating bisita, nang sabihin niya: *'upang manahan si Cristo sa inyong mga puso sa pamamagitan ng pananampalataya'* (Efe. 3:16–17).

15. Dapat tayong pumili ng pagkain na nagpapapawi, sa halip na nagpapasiklab, sa init ng makamundong pagnanasa, at na, bukod pa rito, ay madaling makuha at naaayon sa pangkalahatang kaugalian at gawi ng mga kapatid. Ang kasakiman sa pagkain ay nagpapakita ng sarili sa tatlong paraan: ang isang tao ay napipilitang kumain bago ang oras na itinakda ng patakaran; ang isa naman ay nagtutulak sa isang tao na punuin at labis na punuin ang tiyan ng pagkain, anuman ang uri nito; ang ikatlo ay nasisiyahan lamang sa pinakamasarap at pinong pagkain. Samakatuwid, ang isang monghe ay dapat sumunod sa tatlong tuntunin laban dito: una, maghintay sa itinakdang oras kung kailan pinapayagan ang pagkain; ikalawa, huwag magpakalugud sa labis na pagkain; pangatlo, magpakuntento sa payak at murang pagkain. At anumang pinapayagan hinggil dito na hindi naaayon sa pangkalahatang kaugalian at gawi ay hindi inaprubahan ng pinakamatandang tradisyon ng mga Ama, sapagkat ito ay nadumihan ng kayabangan, pagmamataas, at pagpapalabis. Ni hindi rin namin nakita ang sinuman sa mga natatangi sa kaloob ng kaalaman at katwiran, o

nakilala ang sinuman sa mga itinakda ng biyaya ng Diyos bilang pinakamaliwanag na huwaran, na nagsawalang-bahala sa pagkain ng tinapay, na itinuturing na payak at walang gaanong halaga. Sa kabaligtaran, hindi namin kailanman nakita ang sinuman sa mga kumakain lamang ng mga gulay, gulay-gulayan, at prutas ng puno na mabibilang sa mga pinaka-maalam na tao, o nabiyayaan ng kaloob ng paghuhusga at kaalaman.

16. Dapat unahin ang mga gawa ng pag-ibig kaysa sa pag-aayuno. Nauwi kami nito mula sa mga Ama sa Ehipto. Sapagkat nang kami, na nagnanais matutuhan ang mga tuntunin ng mga nakatatandang ito, ay mula Syria papuntang Ehipto, doon kami tinanggap nang kamangha-manghang mainit at taos-pusong pag-aasikaso – at saan man kami magpunta, wala kaming nakita kahit saan, para sa aming ginhawa, na iginiit nilang sundin ang nakatakdang oras ng pagkain na itinakda ng tuntunin, gaya ng nakasanayan naming makita sa mga monasteryo ng Palestina – kundi pinayagan kami sa lahat ng lugar na kumain bago ang mga panahong iyon, maliban tuwing Miyerkules at Biyernes. Isang matanda, nang tanungin namin siya kung bakit napakaluwag ng pagsunod nila sa alituntunin ng pang-araw-araw na pag-aayuno, ay sumagot: 'Lagi kong sinasagawa ang pag-aayuno, ngunit hindi ko kayo maaaring panatilihin sa aking piling magpakailanman. Higit pa rito, bagaman napakabuti at palaging kinakailangan ang pag-aayuno, ito ay isang kusang-loob na sakripisyo; samantalang ang pagtupad sa mga gawa ng pag-ibig ay isang agarang pangangailangan ng utos.' Kaya, sa pagtanggap ko kay Cristo sa loob ko, dapat ko Siyang pakainin. Ngunit kapag inihatid ko na kayo, maaari kong mabawi ang pagpapabaya na ipinakita para sa Kanya sa pamamagitan ng pinakamahigpit na pag-aayuno. Sapagkat *'hindi maaaring mag-ayuno ang mga bisita sa kasal habang kasama nila ang nobyo. Ngunit darating ang mga araw na aalisin sa kanila ang nobyo, at saka sila mag-aayuno'* (Lucas 5:34–35).

17. Ang mga sukdulan, ayon sa mga Banal na Ama, ay pantay na nakasasama sa magkabilang panig – kapwa ang labis na pag-aayuno at ang labis na pagbibigay-lugod sa tiyan. May alam tayo sa ilan na, bagaman hindi napagtagumpayan ng kasakiman sa pagkain, ay napahina ng labis na pag-aayuno, at nahulog sa iisang pagnanasa ng kasakiman sa pagkain dahil sa kahinaan na dulot ng kanilang labis na pag-aayuno.

18. Dapat nating ingatan na huwag kumain bago ang itinakdang oras o higit sa sukat dahil sa pagnanasa sa laman, at kumain din sa itinakdang oras, kahit na hindi tayo ganahan; sapagkat ang labis na pagnanasa sa laman at ang pagkasuklam sa pagkain ay ginigising ng ating kaaway. Bukod dito, ang walang-kontrol na pag-aayuno ay mas nakapipinsala kaysa sa labis na pag-iimbót sa pagkain; sapagkat mula sa huli, sa pamamagitan ng pagsisisi, maaaring makabalik sa wastong pag-uugali, samantalang mula sa una ay hindi.

19. Madalas talakayin ng ating mga unang Ama kung paano magmaniobra sa pagitan ng dalawang sukdulan na ito habang nagpapanatili ng makatuwirang katamtaman; mas pinili nila ang tinapay kaysa sa lahat ng iba pang uri ng pagkain, at itinakda ang sukat ng pagkonsumo nito sa dalawang maliliit na tinapay na may bigat na humigit-kumulang isang libra.

20. Ang pangkalahatang tuntunin ng katamtaman sa pag-aayuno ay ang bawat tao, ayon sa kanilang lakas, kalagayang pangangatawan, at edad, ay dapat kumain lamang ng sapat na pagkain upang mapanatili ang kalusugan ng katawan, at hindi hangga't hinihingi ng pagnanasa sa kabusugan. Ang sinumang hindi sumusunod sa isang pare-parehong sukat—nag-aayuno nang labis sa isang pagkakataon at labis na pagkain sa iba pa— at sa gayon ay nakasasama sa panalangin at sa pagkabiya: ang panalangin, dahil kung walang pagkain ay hindi maaaring maging mulat sa panalangin ang isang tao, kundi hinihimok siyang matulog dahil sa kahinaan; at ang pagkabiya, dahil ang apoy ng laman, na pinapailang ng labis na pagkain, ay patuloy na nagliliyab kahit na sa mahigpit na pag-aayuno.

21. Ang katamtamang pagkain, ayon sa mga Ama ng Simbahan, ay ang pagkonsumo ng sapat na pagkain lamang araw-araw upang maramdaman pa rin ng isang tao ang gutom pagkatapos kumain. Ang ganitong katamtaman ay magpapanatili sa kaluluwa at katawan sa balanseng kalagayan, at pipigilan ang isang tao na mahulog sa labis na pag-aayuno, na nagpapahina sa katawan, o sa labis na pagkain, na sumisikil sa espiritu.

22. Naghahandog kami ng isa pang kapaki-pakinabang na aral mula sa banal na Macarius, upang maihatid namin ang aming aklat tungkol sa pag-aayuno at pagtitimpi sa isang nakapagpapatibay na wakas sa pamamagitan ng opinyon ng ganitong tao. Sinasabi niya na dapat isagawa ng isang monghe ang pag-aayuno nang may karunungan-loob na parang mananatili siya sa katawan nang isang daang taon; at dapat niyang pigilan ang mga kilos ng kaluluwa—pagpapatawad sa mga pagsalang, pagtatakwil sa kalungkutan, hindi pagpapahalaga sa mga pagdadalamhati at pagkalugi—na parang kaya niyang mamatay araw-araw. Tungkol sa unang punto—ang pag-aayuno—pinapayuhan niya ang isang katalinuhang kapaki-pakinabang sa kaluluwa, na magtutulak sa monghe na laging lakaran ang landas ng matatag na higpit sa pag-iingat, at hindi siya

papayagang lumihis mula sa higpit tungo sa labis, kahit pa sa panahon ng pagkapagod ng katawan; at kaugnay ng ikalawa, iyon ay ang pagpipigil sa mga damdamin, – isang nakaliligtas na kabutihang-loob, na magiging sapat na malakas hindi lamang upang hamakin ang tila kasaganaan sa mundong ito, kundi upang manatiling hindi matitinag sa kapahamakan at mga kalungkutan, at balewalain ang mga ito bilang walang kabuluhan, habang ang pagmamasid ng isip ay patuloy na nakatuon sa lugar na inaasahang tatawagin siya araw-araw at bawat sandali.

2. Ang pakikibaka laban sa espiritu ng pakikipagtalik

1. Ayon sa tradisyon ng mga Ama, ang ating ikalawang pakikibaka ay laban sa espiritu ng kahalayan – isang pakikibaka na mas matagal at mas tuloy-tuloy kaysa sa alinman, at isa na napakakaunti ang ganap na nakapanalo – isang mabagsik na labanan na nagsisimula sa unang yugto ng pag-iisip, at hindi tumitigil hangga't hindi napagtatagumpayan ang iba pang mga pagnanasa. Dahil dalawang uri ang paghihimagsik dito, at isinasagawa gamit ang dalawang uri ng sandata, dapat din itong labanan na may dalang dalawang uri ng sandata. Ang pisikal na pag-aayuno lamang ay hindi sapat upang makamit ang ganap na kadalisan ng pagkabiya; dapat itong lampasan ng masinsinang pagsisipi ng espiritu at walang patid na panalangin laban sa pinakamaruming espiritong ito; pagkatapos ay ang walang tigil na pag-aaral ng mga Kasulatan kasabay ng intelektwal na pagsisikap, pati na rin ang pisikal na paggawa at gawaing-kamay, na pumipigil sa puso na maglayas at nagbabalik nito sa sarili; at higit sa lahat, ang malalim at tunay na kababaang-loob, na kung wala nito ay hindi kailanman makakamit ang tagumpay laban sa anumang pagnanasa.

2. Ang pagbabagong ito ng pagnanasa ay nakasalalay sa ganap na paglilinis ng puso, na mula rito, ayon sa salita ng Panginoon, dumadaloy ang lason ng karamdaman na ito. *'Sapagkat mula sa puso,'* wika Niya, *'lumalabas ang masasamang kaisipan... pakikiapid, kahalayan'* at iba pa (Matt. 15:19). Kaya, dapat munang linisin ang pinagmumulan ng buhay at kamatayan, gaya ng sinasabi ni Solomon: *'Ingatan mong mabuti ang iyong puso; sapagkat mula rito'y umaagos ang bukal ng buhay'* (Kaw. 4:23); sapagkat ang laman ay nasasakop ng kalooban at kapangyarihan nito. Ang batas ng pag-aayuno at matipid na pagkain ay tiyak na dapat sundin nang buong pagsisikap, baka ang laman, na napasasa sa kasaganaan ng pagkain, ay maghihimagsik laban sa mga utos ng kaluluwa at, sa labis nitong kasaganaan, ay pabagsakin ang pinuno nito—ang espiritu. Ngunit kung babawasan natin ang buong diwa ng ating pagsisikap sa simpleng pagpapagal lamang ng katawan, samantalang sabay na hindi tayo nag-aayuno ng ating kaluluwa mula sa ibang mga pagnanasa, at hindi ito pinapabisi sa pamamagitan ng pagtuturo sa mga bagay ng Diyos o sa ibang mga espiritwal na gawain; kung gayon, hindi natin kailanman maaabot ang tuktok ng tunay na kadalisan; sapagkat sa ganoong kalagayan, ang namumuno sa ating kalooban ay marurumihan ang ating katawan, kahit pa ito ay malinis. Kaya naman, gaya ng itinuturo ng Panginoon, dapat muna nating *'linisin ang loob ng mga tasa at pinggan, upang malinis din ang labas'* (Matt. 23:26).

3. Ang iba pang mga pagnanasa ay karaniwang nililinis, bukod sa iba pa, sa pamamagitan ng pakikipag-ugnayan sa mga tao at ng pang-araw-araw na gawain at tungkulin kasama sila, at sa isang diwa ay nagagamot sa pamamagitan ng mismong hindi kaaya-aya at pagkabigo na dulot ng pagsuko rito. Halimbawa, ang mga pagsabog ng galit, panlalait, at kawalan ng pasensya ay nagagamot hindi lamang sa taos-pusong pagtuturo at maingat na pagmamasid, kundi pati na rin sa pagdalaw sa mga kapatid at madalas na pagbabalik-tanaw sa mga pagnanasa na ito. Dahil mas madaling lumabas ang mga ito kapag ang isang tao ay napupukaw, mas madalas silang nabubunyag at dahil dito mas mabilis silang nagagamot. Ngunit ang pagdadalamhating ito, kapag ang katawan ay napapagod at ang puso ay nasasaktan, ay nangangailangan din ng pag-iisa at paglayo sa mga tao, upang sa pamamagitan ng pag-aalis ng mga sanhi ng mapaminsalang, nag-aalab na pagkabagabag, mas mabilis na marating ang ganap na paggaling. Tulad ng kapaki-pakinabang para sa mga naghihirap mula sa anumang karamdaman na ang mga pagkaing nakasasama sa kanila ay hindi man lang dapat dalhin sa kanilang paningin, baka ang pagtingin dito ay magdulot ng nakamamatay na pagnanasa: ganyan din, malaki ang naitutulong ng katahimikan at pag-iisa sa pagpawi ng partikular na karamdaman na ito (ang pagnanasa), upang ang may-sakit na kaluluwa, na hindi naaabala ng iba't ibang tao at bagay, ay mas malayang makapataas sa pinakadalisa na intelektwal na pagninilay, at sa pamamagitan nito ay mas madaling matanggal ang nakahahawang kilig ng pagnanasa.

4. Iba ang pagiging matimpi, at lubos na iba ang pagiging dalisa, na nakamit ang payapang kalagayan ng birheng katapatan at kawalang-sala. Ang ganitong birtud ay iniuugnay lamang sa mga birhen sa kaluluwa at katawan, gaya nina Juan na Magtatanghal (ang Pangunahing Tagapahayag) at Juan na Evangelista sa

Bagong Tipan, at sina Elias, Jeremias, at Daniel sa Lumang Tipan. Hindi malupit na parangalan, na kapantay nila, ang mga taong, matapos mahulog, sa pamamagitan ng mahabang pagsisikap sa pag-a-ascetic at masigasig na pagnanasa na maibalik ang nawala, ay nakamit ang kalagayan ng kadalisan at integridad ng kaluluwa at katawan na katulad ng sa kanila, at nararamdaman ang mga pagnanasa ng laman hindi dahil sa pagsalakay ng kahiya-hiyang pagnanasa kundi dahil lamang sa likas na kilos ng katawan. At kaya nga, sinasabi namin, napakahirap makamit ang ganoong kalagayan sa karamihan—hindi ba't halos imposible pa nga?—Ngunit huwag mag-asang matutunan ito ng sinuman mula sa aming pangangatwiran, kundi hayaan ang bawat isa na matuklasan ito para sa kanilang sarili sa pamamagitan ng pagsusuri ng kanilang sariling konsensya. – Walang duda sa amin na marami ang nagsasanay ng pagpipigil sa sarili, na itinataboy at pinipigilan ang mga pag-atake ng laman—bihira man o araw-araw itong mararanasan—sa pamamagitan man ng takot sa Gehenna o ng pagnanais sa Kaharian ng Langit. Tungkol sa kanila, paninindigan ng mga nakatatanda na bagaman hindi sila lubos na napapabagsak o natatalo ng mga pabigla-biglang pagnanasa, hindi sila ligtas sa mga pag-atake o ganap na hindi matatablan. Sapagkat ang isang taong nasa posisyon ng isang mandirigma, kahit na madalas siyang magtagumpay at mapagtagumpayan ang kanyang kalaban, ay hindi maiiwasang minsan ay makaranas ng pagkabahala at masaktan din.

5. Kung, sa ating mga puso, tayo ay nararapat na magsikap kasama ng Apostol sa espirituwal na pakikibaka (2 Tim. 2:5), kung gayon, hindi umaasa sa sariling lakas (sapagkat ang mga pagsisikap ng tao ay hindi sapat upang tuparin ito), kundi nagtitiwala sa tulong ng Panginoon, maglakbay tayo nang buong sigasig upang mapagtagumpayan ang pinakamaruming espiritong ito. Sapagkat ang pagnanasa na ito ay hindi titigil sa pakikipaglaban sa tagumpay ng kaluluwa hangga't hindi nauunawaan ng kaluluwa na ang matagumpay na pakikipaglaban ay lampas sa kaniyang lakas, at sa pamamagitan ng sariling pagsusumikap at paggawa ay hindi nito kailanman makakamtan ang tagumpay maliban kung ito ay pinatitibay ng tulong at pamamagitan ng Panginoon.

6. Sa katunayan, kung ang bawat tagumpay sa birtud ay gawa ng biyaya ng Panginoon, at ang pagtagumpay sa bawat pagnanasa ay Kanyang tagumpay, kung gayon ang gawaing ito sa partikular (ibig sabihin, ang pagkamit ng kalinisan at ang pagtagumpay sa malibog na pagnanasa), ay isang natatanging biyaya at kaloob, na pinagtibay ng mga katuruan ng mga Banal na Ama at ng mga karanasan ng paglilinis mula sa hilig na ito, na pinatutunayan ng mga itinuring na karapat-dapat na maabot ito. Sapagkat ang hindi maramdaman ang tusok mula sa laman ay, sa isang tiyak na diwa, kapareho ng, habang nanatili sa katawan, lumabas mula sa laman; nakasuot ng laman ngunit nasa labas ng kalikasan. At samakatuwid, imposibleng makalipad ang isang tao, wari ba, sa sarili niyang pakpak sa ganoong makalangit na tuktok ng kaperpektohan, maliban kung itataas siya ng biyaya ng Panginoon, sa pamamagitan ng kaloob ng kadalisan, mula sa putik ng lupa. Sapagkat walang birtud ang nagpapalapit nang ganoon sa mga makalupang tao sa mga anghel sa langit, sa pagtularang-gaya sa kanilang pamumuhay, gaya ng pagkamit ng biyaya ng kabanalan, na sa pamamagitan nito, habang naninirahan pa sa lupa, ay mayroon na silang, ayon sa Apostol, *'paninirahan sa langit'* (Fil. 3:20), at dito, sa kanilang mortal na laman, ay taglay na nila ang ipinangako sa mga banal sa buhay na darating, pagkatapos nilang hubarin ang kanilang mga mortal na katawan.

7. Pakinggan ninyo kung ano ang sinasabi ng Apostol: *'Ang bawat atleta ay nagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay'* (1 Cor. 9:25). Itinakda niya ang atleta sa arena bilang isang huwaran para sa atin sa ating espirituwal na pakikibaka. Upang magtagumpay sa paligsahan, hindi lamang siya umiwas sa lahat ng ipinagbabawal na pagkain, paglalasing, at pagkalasing, kundi pati na rin sa kawalan ng kilos, katamaran, at katamaran, na nagsusumikap sa pamamagitan ng patuloy na pagsasanay at dedikasyon sa gawain upang paunlarin ang kanyang lakas at magkaroon ng kasanayan; itinabi niya ang lahat ng pag-aalala at kalungkutan tungkol sa mga bagay sa mundo at sa pag-aasawa, at inilalagay ang kanyang buong pag-iisip sa paghahangad kung paano magtagumpay at makamit ang korona ng nagwagi; Higit sa lahat, pinagsisikapan niyang panatilihin malinis ang sarili mula sa karning karumihan, upang kahit sa pagtulog ay hindi siya maligaw ng mga kahiya-hiyang panaginip, at dahil dito ay hindi mabawasan ang lakas na nakamit sa pamamagitan ng mahabang pagsusumikap at hindi maliit na pag-iingat. Narito nakikita mo ang lahat ng dapat gawin ng isang espirituwal na asketa; nakikita mo rin na, para sa tagumpay ng iyong espirituwal na pagsusumikap, kailangan mo ring higit sa lahat panatilihin ang kalinisan at pagkamakintab. Sapagkat kung ang kadalisan ay napakahalaga sa makamundong, panlabas na paligsahan para sa mga panandaliang korona, gaano pa nga ba ito kahalaga sa ating espirituwal, panloob na pagsisikap para sa makalangit na mga korona? Kinakailangan sa atin hindi lamang panatilihin ang panlabas na kadalisan mula sa makalupang kasalanan o hindi kusang

pagdungis, kundi higit sa lahat ay panatilihin ang panloob na kadalisan ng kaisipan at damdamin. Dapat nating bantayan nang buong pag-iingat ang pinakamalalim na sulok ng ating puso. Ang hinahangad nilang makamtan sa laman lamang, dapat nating taglayin sa kalaliman ng ating budhi, kung saan ang ating Panginoon, ang Hukom ng ating mga gawa, ay nasusulyapan ang bawat kilos ng ating kalooban hanggang sa pinakamaliit na detalye. Kaya't dapat nating tiyakin na ang ating kinatatatagutan gawin nang hayag ay hindi sumibol sa ating isipan bilang isang pabaya na kaisipan, at ang ating ikinahihiya na ipahayag sa harap ng iba ay hindi tayo dinudumihan sa pamamagitan ng lihim na pagsang-ayon ng ating puso. Sapagkat bagaman maaaring nakatago ito sa mga tao, hindi ito maaaring itago sa mga Anghel o sa Maykapal na Diyos Mismo, na Siyang walang lihim na natatago.

8. Ang isang tanda at sukatan ng kasakdalang kadalisan na nakamtan ay maaaring ituring na ito: na kapag tayo ay nagpapahinga, o nahihimbing sa malalim na tulog, walang mapang-akit na imahe ang sumusulpot sa ating isipan; o, kung may sumulpot man, hindi ito sapat na malakas upang mag-udyok ng anumang malisyang pagnanasa. Sapagkat ang ganitong uri ng pagnanasa, bagaman hindi ganap na kasalanan, ay isang tiyak na palatandaan na hindi pa nakakamit ng kaluluwa ang kabanalan, at nagpapakita na hindi pa tuluyang nawala ang pagnanasa, kapag ang mga imaheng parang panaginip ay nagdudulot ng ganitong uri ng paglabag.

9. Ang kalidad ng mga iniisip ng isang tao, na hindi lubos na binabantayan sa gitna ng mga abala ng araw, ay nabubunyag sa panahon ng pahinga sa gabi; at samakatuwid, kapag nangyari ang nasabing paglabag, hindi ang panaginip ang dapat sisihin, kundi ang kabiguan na magbantay sa naunang panahon, at dapat makita rito ang pagpapakita ng isang nakatagong karamdaman sa loob, na hindi unang binuo ng gabi (na para bang hindi pa ito umiiral noon), kundi na habang pinatitibay ng tulog ang katawan, inilabas sa ibabaw ng balat ang isang panloob na mainit na apoy ng pagnanasa—isang apoy na tayo mismo ang nagpasiklab sa pamamagitan ng pagpapakain sa sarili ng mga hindi malusog na kaisipan sa buong araw. Gayundin, ang mga pisikal na karamdaman ay hindi nagkakaroon sa mismong sandaling lumitaw ang mga ito, kundi nakukuha sa panahong nauna rito, kapag ang isang tao, nang walang pag-iingat, sa pamamagitan ng pagkain ng lahat ng uri ng pagkaing nakasasama sa kalusugan, ay nagtitipon sa kanyang sarili ng mga likidong nagdudulot ng sakit.

10. Ang Diyos Mismo, ang Maylalang at Tagapaglikha ng buong sangkatauhan, na higit na nakakakilala sa kalikasan ng Kanyang nilikha kaysa kaninuman, ay itinuturo ang lunas sa mismong pinagmumulan kung saan pangunahing nagmumula ang mga sanhi ng masidhing karamdaman na ito, nang sabihin Niya: *'Ang sinumang tumingin sa isang babae nang may malisyang hangarin ay nakipagtaksil na sa kanyang puso'* (Matt. 5:28). Sa pagbanggit sa kasakiman ng mga mata, hindi Niya kinokondena ang mga mata mismo kundi ang panloob na damdamin na maling ginagamit ang kanilang tungkulin sa pagtingin. Ang pusong ito, na maysakit at sugatan ng palaso ng kahalayan, ay tumititig nang may pagnanasa – ang kaloob na paningin, na ipinagkaloob ng Maylalang para sa kabutihan, ay, sa pamamagitan ng sariling pagnanasa, naging kasangkapan ng masasamang gawa, at ang karamdaman ng kahalayan na nakatago rito ay nabubunyag sa pamamagitan ng akto ng pagtingin. Ito ang dahilan kung bakit ang nakapagliligtas na utos ay inireseta sa siyang ang pagnanasa ay nagdudulot ng masamang sugat sa pamamagitan ng paningin. Sapagkat hindi sinasabi: *'Ingatan mong mabuti ang iyong mga mata'*, kundi: *'Ingatan mong mabuti ang iyong puso'* (Kaw. 4:23).

11. Ang ating unang at pinakamahalagang hakbang sa pagpapanatili ng kadalisan ng ating mga puso ay ito: tuwing, sa pamamagitan ng malulupit at mapanlinlang na pakana ng diyablo, isang kaisipan tungkol sa anumang babae—maging ito man ay ating ina, mga kapatid na babae, kamag-anak, o maging mga banal na babae—ay pumasok sa ating isipan, magmadali tayong paalisin ito sa ating kaisipan nang pinakamabilis; baka, kung masyado tayong magtagal sa ganitong mga kaisipan, ay hindi mapansin ng ating kaaway na manlilinlang na ilihis ang ating isipan mula sa mga babaeng ito patungo sa iba pa, na sa pamamagitan nila ay maihasik niya ang mga kaisipang mapaminsala sa kaluluwa. Bakit, sa pagsikap na tuparin ang utos na: *'Ingatan mo ang iyong puso nang buong pagsisikap'*, kailangan nating, alinsunod sa orihinal na utos ng Diyos, maingat na *'bantayan'* ang nakalalasong *'ulo'* ng ahas (Gen. 3), ibig sabihin, ang mga simula ng masasamang kaisipan, na ginagamit ng diyablo upang pumasok sa ating kaluluwa; upang, kung sakaling makapasok ang ulo nito sa ating puso dahil sa ating kapabayaan, hindi na makapasok pa ang buong katawan nito—ibig sabihin, upang hindi umusbong ang mga maruruming kaisipan at ang pagnanais na magpakasawa sa makasalanang ligaya. Sapagkat kapag pinasok na ang kaaway, at nahuli na niya ang kaluluwa, tiyak na papatayin niya ito sa pamamagitan ng kanyang nakalalasong pagdurusa. Dapat din nating *'patayin'* ang mga *'makasalanang*

sumisibol sa ating lupain'—ibig sabihin, ang mga makamundong pagnanasa—'sa sinapupunan' ng kanilang pagsilang (Awit 100:8), at 'bungguin sa bato' ang mga anak ng Babilonia habang sila'y sanggol pa (– 136:9). Sapagkat kung hindi sila didurog habang sila'y malambot at mahina pa, paglaki nila dahil sa ating pagbibigay-daan, tutol sila sa atin nang buong lakas, at—alinsunod man ay tayo'y wawasakin, o kung sila'y matalo man, tiyak na hindi ito magiging walang malalaking paghihikbi at paghihirap. Sapagkat 'kapag ang malakas na tao'—ibig sabihin, ang ating espiritu—'ay nagarmas at nagbabantay sa kaniyang bahay', ibig sabihin, pinangangalagaan ang kapayapaan ng ating mga puso sa pamamagitan ng Takot sa Diyos, kaniya namang 'ang kaniyang mga pag-aari ay payapa' (Lucas 11:21), ibig sabihin, ang mga bunga ng kaniyang mga pagsusumikap at mga birtud, na nakamit sa mahabang panahon. 'Ngunit kapag dumating ang mas makapangyarihan kaysa sa kaniya at siya'y napagtagumpayan', ibig sabihin, ang demonyo sa pamamagitan ng pagsang-ayon sa mga kaisipang itinatanim niya, kaniyang 'aalisin ang lahat ng kaniyang baluti na kaniyang inasahan', ibig sabihin, ang pag-alala sa mga Kasulatan, o ang Takot sa Diyos, – 'at ikakalat ang kaniyang samsam' (Lucas 11:22), ibig sabihin, ang kanyang mga kakayahan sa birtud ay ikakalat ng sari-saring kasamaan na salungat dito.

12. 'Ito,' sabi ni San Pablo, 'ang kalooban ng Diyos—ang inyong kabanalan' (1 Tes. 4:3). At upang hindi tayo mag-alinlangan, o malubog sa anumang kadiliman kung ano nga ba ang kanyang ibig sabihin sa kabanalan—maging katotohanan, o pag-ibig, o kababaang-loob, o pagtitiis—dahil ang kabanalan ay nakakamtan sa pamamagitan ng lahat ng mga birtud na ito—ipinagpatuloy niya ang tahasang pagsasabi kung ano nga ba talaga ang kanyang ibig sabihin sa kabanalan: 'Sapagkat ito ang kalooban ng Diyos, ang inyong kabanalan: na magpigil kayo sa pakikipagtalik sa labas ng kasal; at na malaman ng bawat isa sa inyo kung paano pangasiwaan ang kanyang sariling katawan sa kabanalan at karangalan, hindi sa mapusok na pagnanasa, gaya ng mga Hentil na hindi nakakakilala sa Diyos' (1 Tes. 4:3–5). Tingnan kung gaano niya pinupuri ang pagkamakintab, tinatawag itong karangalan ng sisidlan—ang ating katawan—at isang santuwaryo. Samakatuwid, kabaligtaran, ang sinumang nananatili sa malibog na pagnanasa ay nasa kalagayan ng kawalang-karangalan at karumihan at namumuhay nang malayo sa kabanalan. – Sa kaunting bahagi pa, idinagdag ni San Pablo, muling tinatawag ang kabanalan na ' ': 'Sapagkat hindi tayo tinawag ng Diyos sa karumihan, kundi sa kabanalan. Kaya, ang sinumang tumatanggi rito (nagwawalang-bahala rito) 'ay hindi tumatanggi sa tao, kundi sa Diyos, na nagbigay ng Kanyang Banal na Espiritu sa ating kalooban' (ibid., vv. 7–8). Binigyan niya ng hindi mapagkakaila na puwersa at kahalagahan ang kaniyang utos nang sabihin niyang ang sinumang tumatanggi rito—ito ay, sa sinabi ko—ay hindi nagtatapakan ng tao, ito ay, ako na nag-uutos nito, kundi ang Diyos, na nagsasalita sa pamamagitan ko, na nagtalaga sa ating mga puso bilang tirahan para sa Kaniyang Banal na Espiritu. Nakikita mo ba kung paanong, sa payak na mga salita, pinuri niya ang birtud na ito! Una, itinalaga nga niya rito ang kabanalan; ikalawa, iginiit niya na sa pamamagitan nito ay napapalaya ang sisidlan ng ating katawan mula sa lahat ng karumihan; ikatlo, na kapag itinaboy na ang kahiya-hiyang karumihan, ang sisidlang ito ay itataas at igagalang bilang isang santuwaryo; at sa huli, na ang pinakamalaking pakinabang nito ay sa pamamagitan nito ay maninirahan ang Banal na Espiritu sa ating mga puso.

13. Babanggitin ko rin ang isa pang katulad na patotoo mula sa parehong Apostol. – Sa kanyang sulat sa mga Hebreo, sinasabi niya: 'Pagsikapan ninyong magkaroon ng kapayapaan sa lahat, at ng kabanalan na kung wala'y sinuman ang makakakita sa Panginoon' (Heb. 12:14). Dito rin, malinaw niyang pinagtitiibay na kung walang kabanalan—na karaniwan niyang tinutukoy bilang kalinisan at kabanalan ng kaluluwa at katawan—ay lubos na imposible na makita ang Diyos.

14. Habang mas mataas at mas makalangit ang dangal ng pagkamakintab, mas matindi ang mga paninirang-puri na idinudulot nito mula sa kaaway. Kaya't lalo pa nating dapat masigasig na ingatan hindi lamang ang pagpipigil sa sarili sa katawan, kundi pati na rin ang pagsisisi ng puso, na may walang patid na mga hininga ng panalangin, upang ang pugon ng ating laman—na walang humpay na pinagsisikapang pasiklabin ng Hari ng Babilonia sa pamamagitan ng mga baga ng makalamang tukso— ay maaaring patuloy na mapawi at mapalamig ng hamog ng Banal na Espiritu na bumababa sa ating mga puso.

15. Mapapanatili natin ang ganitong kalagayan ng isip nang tuloy-tuloy kung palagi nating tandaan na ang Diyos ang Tagapagbantay ng gabi at araw at ang Nakakaalam hindi lamang ng ating mga lihim na gawa kundi pati na rin ng lahat ng ating mga iniisip – at maniwala na kailangan nating magbigay-paliwanag sa Kanya hindi lamang para sa lahat ng ating mga gawa at kilos kundi pati na rin sa lahat ng umiikot sa ating mga puso.

16. Upang matiyak na kahit tayo ay natutulog, hindi tayo nadudumihan ng maruruming panaginip, dapat tayong palaging mag-ayuno nang katamtaman. Sapagkat ang sinumang lumalabag sa makatuwirang sukatan ng higpit sa pag-iwas sa pagkain ay hindi maiiwasang lumabis din sa wastong sukatan ng pagpapabaya sa bagay na ito. At kung paano nagbabago ang sukat ng ating pagkain, gayundin ay hindi maiiwasang magbago ang kalidad ng ating kadalisan. – Ngunit dito ay dapat nating panatilihin ang patuloy na pagpapakumbaba ng puso at pagtitiis, pati na rin ang maingat na pagbabantay sa ating sarili sa buong araw laban sa galit at iba pang mga pagnanasa. Sapagkat sa sandaling kumapit sa ating kalooban ang apoy ng galit, madaling susunod ang init ng pagnanasa. Ngunit higit sa lahat, mahalaga na manatiling mapagmatyag at magbantay sa sarili sa gabi. Sapagkat kung paanong ang kadalisan at pagpipigil sa sarili sa araw ay naghahanda ng daan para sa kadalisan sa gabi, gayundin naman ang pagbabantay sa gabi ay nagbibigay sa puso—gayundin sa kamalayan sa sarili—ng lakas at katatagan upang labanan ang lahat ng marumi sa araw.

17. Posible bang lubusang patayin ang apoy ng kahalayan, ang init nito ay tila nararamdaman ng ating laman na parang likas lamang? – Una nating isaalang-alang kung ano ang sinasabi ng pinagpalang Pablo hinggil sa bagay na ito. *'Patayin ninyo,'* wika niya, *'ang inyong mga makalamang na miyembro'* (Col 3:5). Aling mga miyembro nga ba ang iniutos niyang patayin natin? – Hindi nga upang putulin ang mga kamay at paa o anumang iba pang bahagi; kundi upang patayin ang makasalanang katawan, na tinutukoy niya sa ibang lugar: *'ang makasalanang katawan ng laman ay papatayin'* (Roma 6:6), – at na, tulad ng anumang ibang katawan, ay may sariling mga miyembro. Ang mga ito ang inutusan tayo ng Apostol na ipamatay. At agad niyang tinatalakay kung alin nga ba ang mga ito. – Sapagkat nang sabihin niya, *'Patayin ninyo ang mga miyembro ninyo na nasa lupa,'* ipinagpatuloy niya: *'paglilipag, karumihan, pagnanasa, masamang hangarin, at kasakiman, na idolatrya'.* Ang unang miyembro ay *'pakikipagtalik sa labas ng kasal':* ito ang kasalanan ng labag sa batas na pisikal na pagtatalik; ang ikalawang miyembro ay *'kalaswaan,'* na kung minsan ay nangyayari nang walang anumang pisikal na pakikipag-ugnayan sa isang babae, maging sa pagtulog o habang gising; ang ikatlong elemento ay *ang 'pagnanasa,'* na nakapaloob sa kailaliman ng kaluluwa, ay maaaring magliyak nang hindi naaapektuhan ng laman sa katawan; ang ikaapat na elemento ay *ang 'masamang pagnanasa,'* na maaaring tumukoy hindi lamang sa nabanggit na maruming pagnanasa, kundi pati na rin, sa pangkalahatan, sa lahat ng mapaminsalang pagnanasa, at ito ay isang karamdaman lamang ng bulok na kalooban; Itinutukoy ng Apostol *ang 'kasakiman'* bilang huling elemento ng makasalanang kalikasan, na nagpapahiwatig na hindi lamang dapat umiwas sa pag-iimbot sa ari-arian ng iba, kundi dapat ding bukas-palad na hamakin ang sariling ari-arian, gaya nga ng ginawa ng unang pamayanan ng mga mananampalataya na nabanggit sa Aklat ng Mga Gawa (Mga Gawa 4:32, 35). Mula sa lahat ng nabanggit, hinango ko ang sumusunod na konklusyon: kung marami, alang-alang kay Cristo, ang nagsuko ng kanilang mga pag-aari, kaya't tinanggal nila sa kanilang puso hindi lamang ang pagkakaroon ng pera kundi pati na rin ang pagnanais para rito, sumusunod na ang malibog na pagnanasa ay maaaring mapawi sa parehong paraan. Sapagkat hindi sana pinagsama ng Apostol ang imposible sa posible. Ngunit kinilala niya ang pareho bilang posible, kaya inutusan niyang patayin ang pareho. – At napakalakas ng tiwala ng pinagpalang Pablo sa posibilidad na tuluyang mawala ang malibog na pagnanasa sa ating mga miyembro, kaya hindi lamang niya inutusan na patayin ito, kundi ipinag-utos din na hindi man lang mabanggit ang pangalan nito sa ating piling, na sinasabing: *'Ngunit ang pakikipagtalik sa labas ng kasal, ang karumal-dumal o kasakiman ay hindi dapat mabanggit man sa inyo, gaya ng nararapat sa mga banal; ni ang maruming pananalita, ni ang hangal na usapan, ni ang malalaswang biro, na hindi angkop'* (Efe. 5:3–4). Kaya, walang duda na ang pagnanasa sa pakikipagtalik ay maaaring tuluyang maalis sa ating mga miyembro – sapagkat inutusan ng Apostol na putulin ang mga ito, gaya ng dapat putulin ang kasakiman, walang kabuluhang usapan, at kalokohan.

18. Gayunpaman, dapat nating maunawaan na kahit pa ating isabuhay ang pinakamahigpit na uri ng pagtitipid—yaon ay ang gutom, uhaw, pagbabantay, at patuloy na paggawa—at ialay ang ating sarili nang walang pag-aalinlangan na sigasig sa pagbabasa ng mga aklat na nakapagliligtas ng kaluluwa; hindi natin, gayunpaman, sa pamamagitan lamang ng mga pagsisikap na ito, maaabot ang walang patid na kadalisan ng pagkabiya—maliban kung ang natatanging biyaya ng Diyos ay sasamahan tayo. Mababatid ng bawat isa na dapat niyang isabuhay nang walang pagod ang mga nabanggit na pagsasanay sa pagtitimpi, upang sa pamamagitan ng kalungkutan na matiisin nila nang may pasensya, at sa gayon ay maakit ang awa ng Diyos sa kaniyang sarili, upang siya ay maituring na karapat-dapat sa banal na kaloob ng kaligtasan mula sa pakikibaka ng laman at mula sa pamumuno ng mga nangingibabaw na pagnanasa; at hindi sa pag-asang, sa pamamagitan

ng kaniyang sariling pagsisikap sa mga gawaing ito, ay makamtan niya ang hindi matitinag na kalinisan ng pagkamakatarungan sa katawan na kaniyang labis na ninanais at hinahanap.

19. Ang mga pagnanasa para sa mga ito ay hindi maaaring supilin o tanggihan maliban kung mapapalitan ang mga ito ng ibang, makapagliligtas na mga pagnanasa. Kaya, kung nais nating tuluyang alisin ang mga makamundong pagnanasa sa ating puso, dapat natin itong agad na palitan ng mga espiritwal na pagnanasa, upang ang ating espiritu, na patuloy na nagsusumikap tungo sa mga ito, ay hindi magkaroon ng hilig o oras na pansinin ang alindog ng mga panandaliang ligaya sa lupa. At kapag, sa pamamagitan ng araw-araw na pagsasanay sa mga espiritwal na pagsisikap, ang ating espiritu ay naitatag sa ganoong kalagayan ng paglayo sa lahat ng bagay, doon ay mauunawaan nito sa pamamagitan ng karanasan ang kapangyarihan ng sumusunod na talata, na madalas nating ulitin, ngunit ang kapangyarihan nito ay kilala lamang ng iilang may karanasang kaluluwa: *'Palagi kong inilalagay ang Panginoon sa aking harapan; sapagkat Nasa aking kanan Siya, hindi ako matitinag'* (Awit 15:8). Tunay na nauunawaan lamang ang kapangyarihan at kahulugan ng taludtod na ito ng siyang, matapos makamtan ang kadalisan ng katawan at espiritu na ating binabanggit, ay nakakabatid na siya ay binabantayan ng Panginoon sa bawat sandali, baka't siya'y bumalik sa kaniyang dating mga gawi, at na ang kaniyang kanan—ito ay, ang kaniyang mga banal na gawa—ay patuloy na pinoprotektahan Niya. Sapagkat ang Panginoon ay palaging naroroon kasama ng kaniyang mga banal, hindi sa kaliwa – sapagkat ang isang banal na tao ay walang nasa kaliwa, ibig sabihin, walang masama – kundi sa kanan. Samantala, sa mga makasalan at maruruming tao, nananatili Siyang hindi nakikita, dahil wala silang kanang bahagi kung saan Siya karaniwang naroroon.

20. Maraming antas ng kabanalan na dinaraan upang umakyat sa hindi matitinag na kadalisan. Hahatiin ko ang hagdan ng ganitong kabanalan sa anim na antas, na sa katotohanan ay tinatahak nang hindi namamalayan, na gaya ng ating mga katawan, na araw-araw ay hindi namamalayang lumalaki at, nang hindi natin namamalayan, ay lumalago tungo sa kanilang perpektong anyo. – Ang *'unang'* baitang ng kabanalan ay kapag ang isang monghe ay hindi nababahala ng laman habang gising; – ang *'pangalawa'* ay kapag ang isip ay hindi nananatili sa malalaswang kaisipan; ang *'pangatlo'* ay kapag, sa pagtingin sa isang babae, siya ay hindi man lang nababahala ng pagnanasa; ang *'ika-apat'* ay kapag, habang gising, hindi niya pinapayagan kahit ang pinakaliit na pisikal na paggalaw; ang *'ika-lima'* ay kapag kahit ang pinakamahirang hilig tungo sa pisikal na kilos ay hindi nakakaabala sa isipan, kahit na ang pagrereason o pagbabasa ay magdulot ng pag-iisip tungkol sa pagsilang ng tao; *'ang ika-anim'* – kung, kahit sa pagtulog, ay hindi naaabala ng mga mapang-akit na panaginip tungkol sa mga babae.

21. Ang ganap na dalisay na kalinisan, mula pa sa simula ng pag-iwas sa mga malilibog na kaisipan at kilos, ay nakikilala sa pamamagitan ng ganap na pagpapakalma ng mga pagnanasa ng laman at kapayapaan mula rito. Ang ganap nang hinog na pagkabiya ay palaging pinananatili ang hindi matitinag at matatag na kalinisan ng katawan at kaluluwa, at ito ay walang iba kundi kabanalan. Nangyayari ito kapag ang *'laman'*, na tumigil nang *'magnasa laban sa espiritu'*, ay nagsimulang makipag-ayon sa mga pagnanasa at birtud nito, at kapag ang dalawa ay pinag-isa ng matibay na tali ng kapayapaan, at, ayon sa mga salita ng Salmist, ay nagsimulang manirahan nang magkakasama bilang mga magkapatid (Awit 132:1). – Nandoon ang Diyos kasama nila; sapagkat nasusulat na *'Ang kaniyang tahanan ay nasa kapayapaan'* (Awit 75:3) – ibig sabihin, hindi sa ingay ng alitan at ng pakikibaka laban sa mga pagnanasa, kundi sa kapayapaan ng pagkamakintab at sa walang patid na katahimikan ng puso. Sapagkat kapag ang sinuman, sa pamamagitan ng pagpapasakop sa kanilang mga laman na pagnanasa, ay itinuring na karapat-dapat na maabot ang lugar ng kapayapaan na ito, sabay silang nagiging tirahan ng Diyos.

3. Ang pakikibaka laban sa diwa ng kasakiman

1. Ang ikatlong pakikibaka na kinahaharap natin ay laban sa espiritu ng kasakiman, – isang pagnanasa na dayuhan at hindi karaniwan sa ating kalikasan, at na sa isang monghe, ay nagmumula sa wala nang iba kundi sa panghihina ng loob ng isang mahina ang kalooban na hindi wastong nakahanda, at kadalasan ay mula sa isang hindi maayos na pagsisimula ng pagtalikod sa mundong, na ang pundasyon ay hindi isang masidhing pag-ibig sa Diyos. Ang iba pang mga pag-uga ng mga pagnanasa ay tila nag-uugat sa loob natin, na para bang itinanim sa likas na katangian ng tao at sa paanuman ay nakaukit sa laman. Dahil naroroon na sila mula pa sa sandali ng ating pagsilang, nauna ang kanilang kilos kaysa sa paglitaw sa atin ng kakayahang magpaghihiwalay sa mabuti at masama – at sila ay nalalampasan lamang sa pamamagitan ng mahaba at mabigat na pagsusumikap. Ngunit ang pagnanasa sa kayamanan ay dumarating nang mas huli kaysa sa iba at

ipinapataw sa kaluluwa mula sa labas; kaya mas madali itong pigilan at itaboy. Ngunit kung, dahil sa kapabayaang, ito ay hindi nabigyan ng pansin at isang beses na makapasok sa puso, napatutunayan nitong mas mapaminsala kaysa sa alinman at mas mahirap matanggal: sapagkat nagiging ugat ito ng lahat ng kasamaan (1 Tim. 6:10), na nagsisilbing pinagmumulan ng kaguluhan para sa iba't ibang pagnanasa.

2. Kung ang pagnanasa na ito ay magtagumpay sa mahina at malamig na kaluluwa ng isang monghe, una nitong hinihikayat siyang mag-ipon ng kaunting kayamanan, sa pamamagitan ng malinaw na paglalarawan ng ilang mga dahilan—na tila makatarungan at makatwiran—kung bakit kailangan niyang maglaan ng kaunting pera para sa sarili kapag tinatanggihan niya ang mundo, o kaya'y magkaroon nito pagkatapos. 'Ang ibinibigay sa monasteryo,' reklamo nito, 'ay hindi sapat at halos hindi matiis para sa isang malusog at matatag na katawan. Ano ang gagawin mo kung ikaw ay magkakasakit, at wala kang inilalaan para sa ganitong pangyayari, na magagamit mo upang matulungan ang iyong sarili sa iyong karamdaman? Kaunti ang probisyon ng monasteryo, samantalang nakalulungkot ang pagpapabaya sa mga maysakit. Kung wala kang sariling magagamit para maibalik ang iyong pisikal na kalusugan, mapipilitan kang mamatay sa isang kahabag-habag na paraan. – At kahit ang mga damit na ibinibigay ng monasteryo ay hindi sapat, maliban kung makakapaglaan ka ng pera para makabili ng panibagong kasuotan. Sa wakas, hindi posible na manirahan sa iisang monasteryo nang palagi; at sa ganoong kaso, kung hindi ka magtabi ng pera para sa gastusin sa paglalakbay at sa pagtawid-dagat, hindi ka makakalis doon kailanman mo nais, at sa gayon, dahil pinipilit ka ng matinding kahirapan, patuloy kang mamumuhay bilang isang manggagawa, isang kahabag-habag na pag-iral na walang anumang tagumpay. – Kapag ang isang monghe ay naabala ang isip sa ganitong mga kaisipan, nagsisimula siyang magplano ng paraan upang makakuha kahit ng isang denarius; at para dito, naghahanap siya ng pribadong gawain, na isinasagawa niya nang buong pag-iingat, nang hindi nalalaman ng kanyang Abba. Pagkatapos niyang lihim na maibenta ito at matanggap ang pinakahihintay na barya, nag-aalala at nababahala siya rito sa takot, iniisip kung saan niya ito ilalagay o kanino niya ito ipagkakatiwala para maiingat; Samantala, may mas matinding pagkabahala nang nagsisimulang kumain sa kaniya: kung paano padoblehin ang perang iyon – at buong pagtuon siyang nagbabalak ng malalaking plano kung ano ang bibilhin niya rito, at kung anong mga paraan ang gagamitin upang makamit ito. At nang magtagumpay siya rito, ayon sa kanyang hinahangad, isang lubhang hindi mapawi na kasakiman sa ginto ang sumibol sa kanyang kalooban, na lalo pang umalab nang mas matindi habang lumalaki ang kitang-kita niya: sapagkat habang dumarami ang pera, ganoon din ang pagkabiliw ng kanyang pagnanasa rito. Bukod pa rito, may iba pang mga nag-aalalang kaisipan na nagpapalala pa sa apoy: inilalantad ang posibilidad ng mahabang buhay, matinding katandaan, at iba't ibang matagal na karamdaman na hindi matiis sa katandaan maliban kung nakapag-ipon ng malaking halaga noong kabataan pa. – Kaya, ang kaluluwang kawawa, na nakagapos sa mga bitag ng ahas na ito (ang pag-ibig sa salapi), ay hinahatak nang higit pa at higit pa, sa pagnanais, na may hindi angkop na pagkabahala, na paramihin ang yamang nakuha sa masamang paraan, at sa gayon ay nagpapalago sa loob nito ng isang lason na lalo pang malupit na sumisira rito, na parang apoy. Lubos na nasasakop ng makasariling kaisipan, ang kanyang puso ay nakatuon lamang sa mga paraan upang makakuha ng pera, upang dito ay makatakas siya nang mabilis hangga't maaari mula sa pabigat ng monastikong pagtitimpi. Sa sandaling sumilay sa kanyang harapan ang anumang pag-asa na makakuha ng pera, hindi na niya pinahahalagahan ang anumang bagay: para rito, hindi siya mag-aatubiling magsinungaling, lumabag sa panunumpa, magnakaw, o ipagkanulo ang kanyang katapatan. Sa madaling salita, ang ginto at ang pag-asa ng pakinabang ang kanyang diyos sa lahat ng bagay, gaya ng tiyan para sa iba. Iyan ang dahilan kung bakit ang pinagpalang Apostol, na nahulaan ang mapaminsalang lason ng sakit na ito, ay tinawag itong hindi lamang ugat ng lahat ng kasamaan, kundi pati na rin idolatrya, na sinasabing: '*at ang kasakiman*' (– na parangin ninyong patay), '*na siyang idolatrya*' (Col. 3:5).

3. May tatlong anyo ang pinsalang ito, na pinagkakapantay ng mga Ama sa pagkamuhi ang paghatol: ang una ay yaong inilarawan na natin sa itaas ang mapaminsalang kalikasan – na sa pamamagitan ng panlilinlang sa ilang kaluluwang kawawa, ay hinihikayat silang mag-ipon ng hindi nila pag-aari noon, noong naninirahan pa sila sa mundo; ang ikalawa ay yaong nag-uudyok sa kanila na muling magnasa at bawiin ang iniwan nila sa simula ng kanilang pagtalikod sa mundo; ang ikatlo ay yaong, nagmumula sa mismong maling simula ng buhay monghe—na sinimulan sa hindi ganap na pagtalikur sa lahat ng bagay—ay pumipigil sa mga nahahawa nito ng espirituwal na lamig na lubusang maghubad ng lahat ng makamundong pag-aari, sa pamamagitan ng pagpapakatakot sa kanila sa posibilidad ng pangangailangan sa hinaharap at pagpapahina sa kanila sa pamamagitan ng kawalan ng pananampalataya: at na, sa pagpapanatili ng pera at iba pang pag-aari na dapat sana'y iniwan nila nang talikuran ang mundo, ay pinipigilan silang makamit kailanman ang

kaperpektoan ng Ebanghelyo— At sa Banal na Kasulatan ay may makikita tayong mga halimbawa ng paghatol sa tatlong uri ng pagbagsak na ito, na sinamahan ng mabibigat na parusa para rito . Kaya naman, si Gehazi, na nagnasang makamtan ang hindi niya pag-aari noon, ay hindi lamang hindi itinuring na karapat-dapat na tumanggap ng biyaya ng propesiya—na dapat sana'y matanggap niya mula sa kanyang guro, na para bang sa pamamagitan ng pamana—kundi siya'y tinamaan din ng ketus dahil sa sumpa ni Eliseo (2 Mga Hari 5:21, 27). Si Judas naman, na nagnanais na mabawi ang perang dati niyang tinanggihan nang sumunod siya kay Cristo, ay hindi lamang nahulog sa pagtataksil sa Panginoon at nawalan ng kanyang tungkulin bilang Apostol, kundi hindi rin siya binigyan ng natural na wakas ng buhay, na nagwakas sa pamamagitan ng pagpapakamatay (Matt. 27:5); samantalang sina Ananias at Safira, nang itago nila ang bahagi ng kanilang pag-aari, ay hinatulan ng kamatayan ng mga Apostol (Gawa 5:1–11).

4. Tungkol sa mga nagsipagtalikod sa mundo ngunit sa huli ay napagtagumpayan ng kawalang-paniwala, at natatakot na manatiling hubad sa lahat ng makamundong pag-aari, isang misteryosong utos ang ibinigay sa Deuteronomio: *'Sinumang tao na huwag at mahina ang loob' (huwag siyang lumabas sa digmaan) 'ay paalisin at bumalik sa kaniyang sariling bahay; baka gawin niyang takot ang puso ng kapatid niya na gaya ng sa kaniya'* (Deut. 20:8). Ano, maaaring itanong, ang mas malinaw kaysa sa propesiyang ito? Hindi ba't malinaw na hinahangad ng Banal na Kasulatan na mas mabuti pang huwag nilang hangarin ang ganoong tungkulin, o pasanin ito sa kanilang sarili, kaysa sa, sa pamamagitan ng kanilang mga salita at masamang halimbawa, ay mabigyan ng panghihina ang iba dahil sa kanilang walang batayang takot at iligaw sila mula sa kaganapan ng Ebanghelyo? Kaya't inutusan silang umatras sa labanan at bumalik sa kanilang mga tahanan, sapagkat walang sinumang may hati ang puso ang makalalaban sa digmaan ng Panginoon. Sapagkat *'ang taong may dalawang isip ay hindi matatag sa lahat ng kanyang mga lakad'* (Santiago 1:8). At sa pagninilay-nilay sa kahulugan ng parabula ng Ebanghelyong iyon—na nagsasaad na isang hari, na may dalang sampung libong tauhan laban sa isa pang papunta sa kanya na may dalang dalawampung libo, at hindi umaasa na magtatagumpay sa labanan habang malayo pa ang huli, ay nagpadala upang humingi ng kapayapaan (siyempre ayaw man lang niyang simulan ang labanan)—nadarating tayo sa iisang konklusyon: na mas mabuti para sa mga taong nabanggit na huwag nang magsimulang talikuran ang mundo, kaysa, nang magsimula na, ay hindi magpatuloy nang masigasig at buong tapang, at sa gayon ay ilalagay ang kanilang sarili sa malaking panganib. Sapagkat, gaya ng sinasabi ng Pantas, *'Mas mabuti pang huwag kang mangako kaysa, pagkakapangako mo, ay hindi mo tuparin'* (Eclesiastes 5:4). Tama ang sinasabi rito na ang isa ay lumalaban nang may sampung libo, samantalang ang isa naman ay may dalawampung libo. Sapagkat ang bilang ng mga pagnanasa na sumasalakay sa atin ay mas marami kaysa sa bilang ng mabubuting katangian na nakikipaglaban para sa atin. Ngunit *'walang sinuman ang makapagsilbi sa Diyos at sa yaman'* (Matt. 6:24), at: *'sinumang naglalagay ng kamay sa araro at lumilingon ay hindi angkop sa Kaharian ng Diyos'* (Lukas 9:62).

5. Karaniwang hinahangad ng ganitong mga tao na bigyang-katwiran ang kanilang patuloy na kasakiman sa pamamagitan ng pagtawag sa awtoridad ng Banal na Kasulatan. Sa maling pag-unawa rito, masayang binabaluktot at binabago nila ayon sa kanilang gusto ang kahulugan ng Apostol at maging ng Panginoon Mismo, hindi iniaangkop ang kanilang sariling buhay o pag-unawa sa kahulugan ng Kasulatan, kundi binabaluktot ang Kasulatan upang umangkop sa kanilang sariling pagnanasa. Nais din, sa pagkakataong ito, na ipakita na sumasang-ayon ang Kasulatan sa kanilang pananaw, sinasabi nila: *'Nakasulat: "Mas mapalad ang magbigay kaysa tumanggap"'* (Mga Gawa 20:35). Sa pinakamalikot na paraan ng pagpapakahulugan sa mga salitang ito, pinaniniwalaan nilang tuluyang pinapawalang-bisa ang bisa ng kasabihang nagsasaad: *'Kung nais mong maging perpekto, pumunta ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga dukha, at magkakaroon ka ng kayamanan sa langit; at halika, sumunod ka sa Akin'* (Matt. 19:21). Iniisip nila na, sa ganoong makatwirang batayan, hindi nila dapat talikuran ang kanilang kayamanan, at ipinapahayag nilang mas mapalad sila kaysa sa mga tinalikuran ito, samantalang sila ay ligtas dahil sa kanilang dating kayamanan, at ipinamamahagi ang labis sa iba; samantalang nahihiya silang yakapin, kasama ng Apostol, ang maluwalhating kahirapan para kay Cristo, at ayaw silang magkuntento sa paggawa ng kanilang sariling mga kamay at sa payak na mga probisyon ng pagka-monastiko. Naiiwan silang may isa sa dalawang pagpipilian: alinman ay aminin na niloko nila ang kanilang sarili at hindi nila kailanman tinanggihan ang mundo, habang nananatili silang ganoon kalapit sa kanilang dating kayamanan; o, kung nais nilang subukan ang pagtawag sa pagka-monastiko sa pamamagitan ng mga gawa at paggawa, tanggihan at ipamahagi ang lahat, upang, walang maiiwan sa kanilang sarili mula sa kanilang tinalikurang kayamanan, magmalaki sila kasama ng Apostol sa gutom at uhaw, lamig at hubad (2 Cor. 11:27).

6. May isang kasabihan na iniuugnay kay San Basil, Obispo ng Caesarea, na iniukol niya sa isang senador na paralisado dahil sa matinding lamig — na, bagaman inaangkin niyang tinalikuran na ang mundo, ay nagpanatilih pa rin ng ilan sa kanyang ari-arian, na ayaw magkaroon ng kabuhayan sa pamamagitan ng paggawa ng sariling mga kamay, o matutong magpakumbaba sa pamamagitan ng kahirapan sa lahat ng bagay, mabigat na paggawa at pagsunod sa monastikong buhay. 'At,' wika niya sa kanya, 'nawala sa iyo ang iyong katayuan bilang senador at hindi ka naman naging monghe.'

7. Kaya, kung nais nating makipaglaban nang ayon sa batas sa espirituwal na pakikibaka, paalisin natin ang mapanirang kaaway na ito mula sa ating mga puso—sapagkat bagaman hindi isang dakilang gawa ang talunin siya, ang matalo sa kanya ay parehong hindi karangalan at kahihiyan. Sapagkat ang matalo ng isang makapangyarihang kalaban, bagaman masakit dahil sa pagkahulog sa lupa at nakalulungkot dahil sa pagkawala ng tagumpay, gayunpaman sa ganitong kaso ay may ilang aliw na dumarating sa mga natalò mula sa kamalayan sa lakas ng kalaban. Ngunit kung kailangan pa nating tiisin ito kapag ang kalaban ay walang kabuluhan, at hindi naman mabigat ang uri ng pakikibaka; kung gayon, ang nakakahiya na kahihiyan ay magdudulot ng mas matinding sakit kaysa sa pagkahulog sa lupa, at ang disgrasya ay magdudulot ng mas mabigat na pinsala kaysa sa pagkatalo.

8. Ang huling tagumpay at ganap na pagdaig sa kaaway na ito ay maaari lamang asahan kapag ang konsensya ng isang monghe ay hindi nadungisan ng pagmamay-ari kahit ng pinakamaliit na barya. Sapagkat ang sinumang nadala ng kahit pinakamaliit na handog na salapi, at sa puso niya'y nanamitan ang binhi ng masidhing pagnanasa, ay hindi maaaring hindi agad masilab ng apoy ng pagnanasa para sa mas dakilang bagay. At ang isang sundalo ni Cristo ay mananatiling nagwawagi, ligtas sa lahat ng panganib, at hindi matatablan ng pagsalakay ng pagnanasa na ito, hangga't hindi itinanim ng pinakamaruming espiritu ng ito ang mga binhi ng kanyang pagnanasa sa kanyang puso. Tulad ng sa lahat ng uri ng mga pagnanasa, dapat munang bantayan ang ulo ng ahas, gayundin naman, kaugnay ng partikular na ito, dapat mag-ingat nang lubos upang matiyak na hindi makapasok ang ulo nito sa loob sa anumang paraan. Sapagkat kung papayagang makapasok, kumakain sa sariling sangkap at lumalakas, ito mismo ang magpapalagablab ng labis na apoy. Kaya naman, hindi lamang dapat mag-ingat sa pagkakaroon ng pera, kundi dapat ding tuluyang puksain sa kaluluwa ang mismong pagnanasa rito; at hindi ito gaanong usapin ng pag-iwas sa mga gawa ng kasakiman kundi ng pagputol sa hilig na ito sa ugat: sapagkat ang kakulangan sa pera ay hindi magdudulot ng kapakinabangan sa atin kung nananatili sa ating kalooban ang pagnanais na magkaroon nito.

9. Kahit ang walang pera ay maaaring hindi ligtas sa karamdaman ng kasakiman; at walang pakinabang ang pag-alis sa sarili ng lahat ng pag-aari para sa sinumang nabigong putulin ang pagnanasa sa kasakiman, na ikinatuwa ang gawaing maging dukha kaysa sa birtud ng kahirapan mismo, at tinanggap ang mabigat na pangangailangan (na gawin ito) nang hindi rin magaan ang loob. Sapagkat kung paanong ipinapahayag ng Ebanghelyo na ang ilan, bagaman hindi nadungisan sa katawan, ay marumi ang puso (Mateo 5:28), gayundin naman ang mga hindi pabigat sa kanila ang bigat ng pera ay maaaring hatulan, sa puso at isip, kasabay ng mga sakim. Kulang lamang sila sa pagkakataon na magkamit ng kayamanan, hindi sa kalooban, na sa paningin ng Diyos ay palaging may mas mabigat na bigat kaysa sa pangangailangan. Bakit nga, dapat nating gawin ang lahat ng makakaya upang masigurong hindi masayang ang bunga ng ating pagsusumikap: sapagkat lubos na ikinalulungkot na maranasan ang bunga ng pag-aalis ng lahat ng ating pag-aari at pagbagsak sa kahirapan, upang sa huli ay mawala pa rin ang bunga ng pagsusumikap na ito dahil sa mga walang bunga at makasalanang pagnanasa ng kalooban.

10. Nais mo bang malaman kung anong mapaminsalang bunga ang dinadala ng pagnanasa na ito, at anong mga sanga ng iba pang pagnanasa ang pinagmumulan nito, na nagwawasak sa sinumang yumayakap dito—maliban kung ito ay lubusang mapuksa? Tingnan si Hudan, na mabilang sa hanay ng mga Apostol! Paano niya—ang hindi nagnasang durugin ang nakamamatay na ulo ng ahas na ito—siya'y winasak sa pamamagitan ng lason nito, inilubog sa mga patibong ng kanyang kahalayan, at itinaon sa isang napakalalim na bangin ng krimen, nang ituro nitong ipagbili ang Tagapagligtas ng mundo at May-akda ng kaligtasan ng tao sa halagang tatlung pirasong pilak? Hindi siya kailanman mapipilit sa ganoong walang-diyos na akto ng pagtataksil kung hindi siya nahawahan ng sakit ng kasakiman, at hindi rin siya magiging sakrilihiyosong tagapagpasimula ng pagpatay sa Panginoon kung hindi siya dati nang nasanay na magnakaw mula sa kaban ng kabanalang ipinagkatiwala sa kanya.

11. Narito ang pinaka-kapansin-pansing halimbawa ng tiraniya ng pagnanasa na ito, na, gaya ng ating nasabi, kapag nakapitan na nito ang kaluluwa, hindi na nito pinapayagan ang sinuman na sumunod sa anumang

tuntunin ng katapatan, at walang halaga ng pakinabang ang kailanman makakapagpasaya nito. Sapagkat ang wakas ng pagkabalihw nito ay hindi ang pagyaman, kundi ang paghubad sa sarili ng lahat ng bagay. Halimbawa si Judas na ito: binigyan siya ng kontrol sa pondo na nakalaan para sa pamimigay sa mga mahihirap—upang sa pagsisiksik ng kanyang sarili sa kasaganaan ng perang ito, ay mapawi man lang ang kanyang pagnanasa—ngunit sa halip, lalo siyang nagnasa nang walang humpay na pagnanasa, kaya hindi lamang niya lihim na niloko ang pondo, kundi ninasa pa niyang ipagkanulo ang Panginoon Mismo. Sapagkat ang pagkabalihw ng pagnanasa na ito ay hindi mapapawi ng anumang karangyaan.

12. Kaya nga si San Pedro na Apostol, na nakakaalam na imposibleng panatilihin ng sinumang may pagmamay-ari ng anumang bagay dahil sa pagnanasa ang pagmamahal sa pera sa tamang hangganan, at ang wakas ng pagnanasang ito ay hindi nakasalalay sa halaga, maliit man o malaki, kundi sa ganap na paglayo ng sarili sa lahat ng bagay, pinarusahan sina Ananias at Sapphira ng kamatayan dahil sa pagtatago nila ng bahagi ng kanilang mga ari-arian para sa kanilang sarili. At sila'y nasawi dahil sa isang kasinungalingang isinilang ng kasakiman, gaya ng paghahatid ni Judas ng kapahamakan sa kanyang sarili sa pamamagitan ng kanyang pagtataksil sa Panginoon. Napakalaking pagkakatulad nila sa krimen at parusa! Doon, ang pag-ibig sa pera ay humantong sa pagtataksil; dito, sa kasinungalingan. Doon, tinaksilan ang katotohanan; dito, nagawa ang kasalanan ng pagsisinungaling. Bagaman magkaiba ang anyo ng kasalanan sa dalawang kaso, parehong nagtatapos sa iisang layunin. Ang una, na nagnanais makatakas sa kahirapan, ay muling nagnasa na pag-aari ang mga bagay na itinakwil; samantalang ang huli, upang hindi maging mahirap, ay sinubukang itago para sa sarili ang bahagi ng kanilang mga pag-aari na dapat sana ay tapat nilang ipinasa sa mga Apostol o ipinamahagi nang buo sa mga kapatid. Kaya naman, sa parehong kaso, ang parehong parusa ng kamatayan ang sumunod: sapagkat ang parehong kasalanan ay nagmula sa iisang ugat—ang —ang pag-ibig sa salapi. – Kung gayon (upang mas palawakin pa ito), ipinataw ang ganoong mabigat na hatol sa mga hindi nagnasa sa ari-arian ng iba, kundi nais lamang panatilihin ang sa kanila, at walang pagnanasang magkaroon pa ng karagdagan, kundi hangarin lamang na ingatan ang mayroon na sila; ano nga ba ang masasabi sa mga nagnanasa na mag-ipon ng perang hindi nila kailanman pag-aari, at habang nagpapakita ng kahirapan sa harap ng mga tao, ay nahahayag sa harap ng Diyos na mayaman sa pagnanasa sa kayamanan?

13. Ang mga gahaman ay dapat ituring na mga ketû sa espiritu at kaluluwa, gaya ni Gezius, na, matapos gahamanin ang panandaliang kayamanan ng mundong ito, ay tinamaan ng nakakahawa at maruming ketû. Sa mismong karanasang ito, iniwan niya sa atin ang isang malinaw na palatandaan na ang kaluluwang nadumihan ng makasalasang pagnanasa sa pag-ibig sa pera ay tinatablan ng espiritwal na nakakahawang karamdaman ng mga pagnanasa, at nakatayo sa harap ng mga mata ng Panginoon bilang marumi, sa ilalim ng isang walang hanggang sumpa.

14. Ngayon, kung sa iyong paghahangad ng kaperpektohan ay iniwan mo na ang lahat at sinunod si Cristo, na nagbigay-pansin sa Kanyang salita: *'Umalis ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga mahihirap, at magkakaroon ka ng kayamanan sa langit; at halika, sumunod ka sa Akin'* (Matt. 19:21), kung gayon, bakit, nang mailapag mo na ang iyong kamay sa araro, ay lumilingon ka pa, upang ideklara kang hindi karapat-dapat sa Kaharian ng Langit ng mismong mga salita ng Panginoon (Lukas 9:62)? Matapos mailagay sa bubong—ang tuktok ng kaperpeksiyunan ng Ebanghelyo—bakit ka bumabalik sa iyong bahay upang kumuha ng anumang bagay na dati mong hinamak (Lucas 17:31)? Nang mailagay ka sa bukid ng mabubuting gawa, bakit mo muling pinipilit na pasanin ang sarili ng mga pag-aari sa sanlibutan, na iyong tinanggal nang tanggihan mo ang sanlibutan? – Kung, dahil sa pagsubok ng kahirapan noon, wala kang iniwan, lalong hindi ka dapat ngayon kumuha ng hindi mo dating pag-aari. Sa pamamagitan ng natatanging biyaya ng Diyos sa iyo ka nga inihanda (sa pamamagitan ng kahirapan upang talikuran ang mundo)—upang, na hindi nahahadlangan ng anumang gapos ng makamundong pag-aari, lalo ka pang magmadali patungo sa Kaniya. Gayunpaman, huwag hayaan na may sinumang dukha ang madama ng kahihiyan dahil dito (na wala silang maiiwan); sapagkat walang sinumang walang maiiwan. Ang siyang nagputol sa ugat ng pagnanasa sa pag-aari ng makamundong kayamanan ay tinalikuran na ang lahat ng makamundong kayamanan.

15. Hindi natin mapapanatili nang buo at walang kapintasan ang birtud na ito ng hindi pagmamay-ari maliban sa pamamagitan ng pamumuhay sa isang monasteryo, kung, gaya ng sinasabi ng Apostol, *'kung ating pagkain at pananamit, tayo'y magkuntento na rito'* (1 Tim. 6:8).

16. Kaya, isinaalang-alang ang hatol kina Ananias at Sapphira, matakot tayong manatili sa anumang ipinangako nating lubusang talikuran nang buong-buo, sapagkat nagpasya na tayong talikuran ang mundo. Habang kinatatakutan din natin ang halimbawa ni Gehazi, na pinarusahan ng ketusang hindi nagagamot dahil

sa kasalanang kasakiman, mag-ingat tayo na huwag mag-angkin ng mga bagay na hindi naman natin pag-aari noon. Sa pantay na pagkamuhi sa kasamaan at sa kapalaran ni Judas, gawin natin ang ating makakaya upang iwasan ang muling pag-ipon ng pera, na ating tinalikuran nang tuluyan. – Higit sa lahat, sa pagninilay-nilay sa kamatayan ng ating kalikasan at sa kawalang-katiyakan ng oras ng ating kamatayan, mag-ingat tayo upang kapag dumating ang Araw ng Panginoon, na parang magnanakaw sa gabi, ay hindi nito matagpuang nadumihan ng kasakiman ang ating budhi, kahit isang ovola man lang; sapagkat ang iyan lamang, sa pamamagitan ng pagpapawalang-bisa sa lahat ng bunga ng ating pagtalikod sa mundo, ay magiging dahilan upang ang sinabi ng Panginoon sa mayaman sa Ebanghelyo ay maging laban sa atin: *'Hangal! Ngunit ngayong gabi ay hihingin na ang kaluluwa mo; at ang mga inihanda mo, kanino pa ito mapupunta?'* (Lucas 12:20)? At nang hindi nag-iisip nang kahit kaunti para sa bukas, huwag nating payagang lumihis tayo sa anumang paraan mula sa mga tuntunin ng pamumuhay na sama-sama. Ito ay walang dudang hindi natin matutupad, at hindi rin tayo makapamumuhay nang payapa sa ilalim ng mga tuntunin ng monastiko, maliban kung ang birtud ng pagtitiis ay unang matatag na itinatag sa ating kalooban, na ang pinagmulan ay walang iba kundi ang kababaang-loob.

4. Ang pakikibaka laban sa espiritu ng galit

1. Sa ikaapat na labanan na ito, dapat nating ugisain ang nakamamatay na lason ng galit mula sa kailaliman ng ating kaluluwa. Hangga't naninirahan ito sa ating mga puso at pinapabulag ang mata ng ating isip sa mapaminsalang kadiliman, hindi natin makakamtan ang wastong paghihiwalay ng mabuti at masama, ni ang talas ng marangal na pagninilay; ni magkakaroon ng kapanahunan sa pagpapayo, ni makibahagi sa buhay, ni manatiling matatag sa katotohanan, ni kahit makaramdam ng tunay na espirituwal na liwanag; sapagkat nasasaad: *'Ang aking mata ay nababahala dahil sa galit'* (Awit 6:8); hindi tayo maaaring maging tagapagmana ng karunungan, kahit na ipahayag ng lahat na tayo ay matalino, sapagkat *'ang galit ay naninirahan sa dibdib ng mga hangal'* (Ekl. 7:10); ni hindi rin natin maaabot ang buhay na walang hanggan, kahit na sa panukat ng tao ay itinuring tayong pantas, sapagkat *'pinapahamak ng galit ang pantas pa'* (Awit 15:1); ni hindi rin natin palaging mapapanatili ang timbangan ng katarungan ayon sa hinihiling ng ating puso, sapagkat *'ang galit ng tao ay hindi nagdudulot ng katuwiran ng Diyos'* (Santiago 1:20); ni sa anumang paraan ay maaari nating taglayin ang dangal na karaniwan pa nga sa mga tao ng panahong ito, kahit na, dahil sa ating kapanganakan, itinuturing tayong maharlika at kagalang-galang, sapagkat *'ang mainit ang ulo ay hindi t ng mabuting pag-uugali'* (Awit 11:25), at hindi rin natin sa anumang paraan matataglay ang karunungan ng payo, kahit na tila nakamit na natin ang malawak na kaalaman, sapagkat *'ang taong mainit ang ulo ay gumagawa ng lahat nang walang payo'* (Awit 14:17); hindi tayo maaaring magkaroon ng kapayapaan mula sa mga pagkabahala at kaguluhan, ni maging malaya sa kasalanan, kahit na hindi tayo guluhin ng iba, sapagkat *'ang taong mapagpigil ay nagbubunsod ng pagtatalo; ngunit ang taong mainit ang ulo ay nagpapahayag'* (walang hiya na inilalantad) *'ng mga kasalanan'* (Prov. 29:22).

2. Ang ilan, sa kanilang pagsisikap na ipagtanggol ang mapaminsalang karamdaman ng kaluluwa na ito, ay sinisikap na baguhin ang kabastusan nito sa pamamagitan ng pinakabastos na interpretasyon ng Kasulatan, na nagsasabing: hindi malaking bagay kung tayo'y nagagalit sa ating mga kapatid na nagkakasala, sapagkat ang Diyos Mismo ay nag-aalab sa galit at poot laban sa mga hindi Niya nais makilala, o, sa pagkilala sa Kanya, ay hindi Siya pinaparangal gaya ng nararapat – gaya ng, halimbawa: *'At nagalit ang Panginoon sa Kanyang bayan'* (Awit 105:40), o gaya ng sa isa pang talata, kung saan nanalangin ang Propeta, na nagsasabing: *'O Panginoon, huwag mo akong sawayin sa iyong galit, ni parusahan sa iyong nag-aalab na pagkagalit'* (Awit 6:2). – At hindi rin nila namamalayan na, habang binibigyan nila ang mga tao ng kalayaan na kumilos ayon sa pagnanasa na ito tungo sa kanilang sariling kapahamakan, sila rin ay walang-bahid-dangal na iniuugnay sa Diyos—na walang hanggan at bukal ng lahat ng kabanalan—ang isang maruming pagnanasa ng laman.

3. Kung ang mga ito at ang mga katulad na talata ng Kasulatan ay dapat unawain nang literal, sa isang magaspang, pandamdang na kahulugan, susunod na ang Diyos ay natutulog at nagigising, nauupo at naglalakad, lumilingon sa isang tao at lumalayo sa kanila, lumalapit at umatras – at may mga bahagi ng katawan: ulo, mga mata, mga kamay, mga paa at iba pa. – Gaya ng hindi maaaring unawain nang literal ang lahat ng ito, nang hindi nagkakasala ng matinding sacrilegio, tungkol sa Kaniya na, ayon sa patotoo ng Kasulatan mismo, ay hindi nakikita, hindi mailarawan at nasa lahat ng dako; gayon din, nang hindi nagkakasala ng blasphemia, hindi maaaring ituring sa Kaniya ang mga pagsabog ng galit at poot. Ang mga

salitang 'mga galamay' at 'mga paggalaw' ay tumutukoy sa mga banal na katangian at sa Kanyang mga gawaing makapangyarihan tungo sa atin, na mas madaling maunawaan sa ilalim ng mga piguratibong pangalang ito: ang 'mga mata' ay nangangahulugang ang kaalaman ng Diyos sa lahat ng bagay at ang Kanyang pagiging nakakakita sa lahat; ang 'mga kamay' at 'mga paa' – ang Kanyang pagkamalikhain at probidensiya; ang 'mga kalamnan' – ang Kanyang kapangyarihan at makapangyarihang kapamahalan; at iba pa. Gayundin, kapag nababasa natin ang tungkol sa galit o poot ng Diyos, dapat nating unawain ito hindi sa makataong paraan, kundi sa paraang angkop sa Diyos, na dayuhan sa anumang pagkabagabag; – dapat nating maunawaan nang eksakto ito: na Siya ang Hukom at ang matuwid na tagapaghiganti ng lahat ng hindi makatarungang nagagawa sa mundong ito; at, habang natatakot sa matuwid na parusa ng Diyos sa pagbabasa ng mga ganitong pahayag, dapat nating gawin ang lahat ng makakaya upang iwasan ang paggawa ng anumang salungat sa Kaniyang kalooban.

4. Kaya, ang monghe na nagsusumikap para sa kaperpeksiyunan at nagnanais na magpagal nang ayon sa batas sa espiritwal na pagtitimpi, ay dapat maging malaya sa bawat pag-uga ng mga damdamin ng galit at poot, sa pagdinig sa inuutos sa kaniya ng piniling sisidlan: *'Layo sa inyo ang lahat ng kapaitan, pagkagalit, galit, ingay, at paninirang-puri, pati na ang lahat ng kasamaan'* (Efe. 4:31)—na sa pagsasabing *'Ilayo sa inyo ang lahat ng galit,'* ay hindi inalis sa utos na ito ang anumang kilos ng galit, na para bang ito'y kinakailangan o kapaki-pakinabang. Kaya, kapag ang isang monghe ay nagmadali, kung kinakailangan, upang pagalingin ang isang kapatid na nagkakasala, gawin niya ito sa paraang, habang nagsusumikap magbigay ng lunas sa isang nagdurusa mula sa napakagaan na karamdaman—marahil ay lagnat—hindi niya, sa kanyang galit, isubsob ang kanyang sarili sa mas malubhang kapighatian ng pagkabulag. Sapagkat ang nagnanais na maghilom ng sugat ng iba ay dapat siyang malusog at malaya sa anumang karamdaman, baka ang mga salita ng Ebanghelyo ay masabi sa kaniya: *'Manggagamot, pagalingin mo ang iyong sarili'* (Lucas 4:23), – at gayundin: *'Bakit mo nakikita ang dayami sa mata ng kapatid mo, at hindi mo namamalayan ang troso sa iyong sariling mata? O paano mo masasabi sa iyong kapatid, 'Hayaan mong tanggalin ko ang dayami sa iyong mata,' samantalang may troso ka sa iyong sariling mata?'* (Mateo 7:3–4)!

5. Anumang sanhi na nag-uudyok ng apoy ng galit, pinapabulag ang mga mata ng puso; at sa pamamagitan ng pagtatakip sa talas ng ating intelektwal na paningin, pinipigilan tayo nitong makita ang Araw ng Katuwiran. Walang pinagkaiba kung isang gintong dahon, tingga, o anumang ibang metal ang inilagay sa mga mata; ang halaga ng mga metal ay walang kinalaman sa pagkabulag na dulot nito. – Ngunit ang galit ay maaari ring magsilbing malaking tulong sa atin kapag, sa ating pagkagalit, tayo ay nasasaktan sa makasariling pag-udyok ng ating puso at nagagalit na may isang bagay na bumabangon sa kaibuturan ng ating dibdib na hindi natin dapat gawin, o kahit pag-usapan, naranasan natin ang hiya sa harap ng iba, nanginginig sa takot sa pag-iisip ng presensya ng mga Anghel at ng Diyos Mismo, na nasa lahat ng lugar at kumakalat sa buong kalikasan, at ng Makakita-ng-lahat na Mata ng Diyos, na hindi kailanman maaaring pagtaguan ng anumang lihim ng ating budhi. O kapag tayo'y nagagalit sa mismong galit na ito, nagtataka kung paano ito nakalusot, ginigising tayo laban sa ating kapatid, at sa galit ay itinatboy natin ang mapaminsalang mga pahiwatig nito, hindi pinapayagang magtago sa kailaliman ng ating dibdib upang tayo'y mapinsala. Ganito tinuturuan tayo ng Propeta na magalit; siya na buong determinasyong itinatboy ang damdaming ito mula sa sarili niyang pakiramdam na hindi niya ginawaran ng ganti ang kanyang mga lantad na kaaway, pati na yaong ipinagkaloob ng Diyos sa kanyang mga kamay. Ganito, nang si Semei, habang naghahagis ng mga bato kay Haring David, ay ininsulto siya nang harapan sa harap ng lahat, at si Abisai, na anak ni Zeruia, na nagnanais na kunin ang kanyang ulo bilang ganti sa gayong insulto sa Hari, ang pinagpalang David, na hinimok ng banal na pagkadismaya sa ganoong mungkahi, ay pinanatili ang kanyang hindi matitinag na kahinahunan, at nagbigay ng halimbawa ng kababaang-loob at matatag na pagtitiis, na nagsasabing: *'Ano ang pakikitungo ko sa iyo, anak ni Saruina? Pabayaang ninyo siya, at hayaang manumpa siya ng masama, sapagkat inutusan siya ng Panginoon na manumpa ng masama laban kay David; at sino ang magsasabi, 'Bakit mo ginawa ito?' Ang sariling anak ko, na lumabas sa aking sinapupunan, ay naghahangad ng aking buhay; lalo pa nga ang anak ni Jemini! Hayaan ninyo siyang manumpa ng masama laban sa akin, sapagkat inutusan siya ng Panginoon na gawin ito. Nawa'y tingnan ng Panginoon ang aking kababaang-loob at ibalik sa akin ang aking mabuting kapalaran kapalit ng kanyang sumpa sa mismong araw na ito'* (2 Sam. 16:10–12).

6. Kaya, pinapayagan tayong magalit, ngunit sa paraang humahantong sa kaligtasan, ibig sabihin, sa ating sarili at sa masasamang kaisipang sumusulpot sa loob natin – upang *'magalit'* sa mga ito, at *'huwag magkasala'*, ibig sabihin, huwag itong isabuhay na magiging kapahamakan sa ating sarili. Ang sumusunod na

taludtod ay mas malinaw na nagpapahayag ng iisang kahulugan: "*Magsisi kayo sa inyong puso, at magpakumbaba kayo sa inyong mga higaan*" (Awit 4:5), ibig sabihin, anumang kaisipang sumulpot sa inyong puso dahil sa biglaang pagpasok ng mga nakatutuksong suhestiyon, kapag nagawa ninyong, sa pamamagitan ng kalmadong pagninilay, patahimikin ang lahat ng ingay at kaguluhan ng galit—at, wari, mahiga sa isang mapayapang higaan—dapat ninyong itama at hingin ang kapatawaran para sa mga ito sa pamamagitan ng makapagligtas na pagsisisi. At ang pinagpalang si Pablo, na humango sa aral ng taludtod na ito, matapos sabihin, '*Magalit kayo, ngunit huwag magkasala*', ay nagdagdag: '*Huwag magpalubog ng araw habang galit pa kayo, at huwag magbigay ng puwang sa diyablo*' (Efe. 4:26–27). Kung mapaminsala ang hayaang lumubog ang Araw ng Katuwiran habang tayo ay nagagalit pa, at kung kapag tayo ay nagagalit ay agad nating binibigyan ng puwang ang diyablo sa ating mga puso, paano niya tayo naunang inutusan na magalit, na sinasabing, '*Magalit kayo, ngunit huwag kayong magkasala*'? Hindi ba't malinaw niyang ipinapahayag ang sumusunod: magalit sa inyong sariling mga pagnanasa at sa inyong galit mismo, baka sa pamamagitan ng inyong pagbibigay-lugod dito, ang Araw ng Katuwiran—si Cristo—ay magsimulang lumubog sa inyong mga isip na pinadilim ng galit, at sa Kanyang pag-alis ay bibigyan ninyo ng puwang ang diyablo sa inyong mga puso.

7. Sa alegorikal na kahulugan, ang 'araw' ay maaaring maunawaan bilang isipan, na wastong tinatawag na araw dahil ito ang nagbibigay-liwanag sa lahat ng kaisipan at hangarin ng ating puso; at ang pagbabawal sa galit ay maaaring ituring na isang utos na huwag patayin ang liwanag na ito sa pamamagitan ng damdamin ng galit; upang, kapag ito'y lumubog, ang kadiliman ng magulong kaguluhan—na ang diyablo ang pinagmulan—ay hindi makapangibabaw sa buong puso natin, at tayo, na nababalot sa kadiliman ng galit, ay hindi manatili, na para bang nasa kadiliman ng gabi, na hindi alam kung ano ang gagawin. Sa ganitong kahulugan dapat unawain ang sipi ng mga Apostol, na ipinamana sa atin sa mga katuruan ng mga nakatatanda, na hindi tayo pinapayagang hayaang pumasok ang galit sa ating mga puso kahit sandali lamang, na ginagawa ang lahat ng kanilang makakaya upang hindi mahulog sa parusang itinakda para rito sa Ebanghelyo: '*Ang sinumang nagagalit sa kanyang kapatid ay mapapahamak sa paghuhukom*' (Mateo 5:22). – Higit pa rito, kung pinapayagan na magpatuloy ang pagiging galit hanggang sa paglubog ng araw, ang damdamin ng poot, sa pagsasamantala sa ganoong pahintulot, ay laging magmamadaling tuparin ang kanyang paghihiganti, na parang ayon sa batas, bago lumubog ang araw.

8. Ano, nga ba, ang masasabi natin tungkol sa mga taong walang hanggan ang pagiging mapusok, kahit na sa paglubog ng araw, at naglalaman ng sama ng loob nang maraming araw laban sa mga taong kanilang nakipagtalos? Minsan ay sinasabi nilang hindi sila nagagalit; subalit madalas na malinaw na isinasapalarang ng kanilang mga kilos ang kanilang malalim na sama ng loob kapag, halimbawa, hindi sila kinakausap nang may tamang paggalang o hindi sila pinapansin nang may karaniwang kabaitan. Inaakala nilang hindi sila nagkakasala rito, dahil hindi sila humihingi ng ganti para sa kanilang pagkairita. Ngunit hindi lang nila nagagawang ipakita ito, o kaya ay hindi nila kayang ipakita; gayunpaman, kumukulo ito sa kanilang puso, at tinitii nila ito nang tahimik, kaya't ang lason ng galit ay nagiging kanilang sariling kapahamakan; hindi nila agad inaalis ang kapaitan ng sama ng loob sa pamamagitan ng lakas ng kanilang kaluluwa, kundi pinapala ito sa loob ng maraming araw, at unti-unti lamang, sa paglipas ng panahon, nila itong napapawi nang kaunti.

9. Para bang ang taong pinamumugutan ng galit at ginagawa na lamang ang kaya niya, ay hindi na nasisiyahan sa kanyang paghihiganti at sama ng loob! Ito mismo ang ginagawa ng mga pinipigil ang kanilang galit, hindi dahil sa pagnanais ng kapayapaan, kundi dahil hindi nila magawang maghiganti, subalit pinapalabas pa rin nila ito sa abot ng kanilang makakaya. Sapagkat wala silang ibang paraan para magdulot ng mas malaking pinsala sa kanilang kinagalitan kundi ang pigilin ang kanilang karaniwang kabaitan sa pananalita, dito nila pinapalabas ang kanilang galit. Parang sapat na lamang na pakalmahin ang galit sa pamamagitan ng pagpigil sa panlabas nitong nagpapahayag, samantalang hindi na kailangang ilabas ito mula sa kailaliman ng puso—baka, sa pagkalubog nito sa kadiliman, mawalan tayo ng matibay na paghuhusga at ng liwanag ng kaalaman, at hindi na tayo maging templo ng Banal na Espiritu habang naninirahan sa ating kalooban ang espiritu ng galit. Sapagkat ang galit na nakatago sa puso, kahit hindi man nakakasakit sa mga naroroon, ay itinataboy ang pinakamaliwanag na sinag ng Banal na Espiritu, gaya rin ng galit na hayagang ipinapakita.

10. At paano maisip ng sinuman na pinapayagan tayo ng Diyos na magtago ng galit kahit isang sandali, gayong hindi Niya tayo pinapayagang maghandog ng sakripisyo ng ating espirituwal na panalangin kung tayo ay may kamalayan—hindi na tayo ay nagagalit sa iba, kundi may sama ng loob ang iba sa atin—na

nagsasabing: *'Kapag inihahain mo ang iyong handog sa dambana at doon mo naalala na may sama ng loob ang kapatid mo sa iyo, iwan mo muna ang iyong handog sa harap ng dambana; munang lumapit ka at makipagkasundo sa iyong kapatid, at saka ka bumalik upang ialay ang iyong handog'* (Matt. 5:23–24)? – Paano nga ba natin maisip na pinapayagan tayong magtanim ng sama ng loob sa isang kapatid—hindi sa loob ng maraming araw, sabi ko, kundi kahit hanggang sa paglubog ng araw—kung, kahit na habang may sama siya ng loob sa atin, hindi tayo pinapayagang maghandog ng ating mga panalangin sa Diyos—tayo na inuutusan ng Apostol: *'Manalangin kayong walang patid'* (1 Tes. 5:17), at: *'Nais ko na ang mga tao'y manalangin sa lahat ng lugar, na magtaas ng mga banal na kamay nang walang galit o pagtatalo'* (1 Tim. 2:8)? – Kaya, kung nagtatago tayo ng ganitong lason sa ating puso, wala na tayong ibang mapipili kundi – alinman sa hindi kailanman manalangin, at sa gayon ay maging salarin sa pagsuway sa utos ng mga Apostol at ng Ebanghelyo na nag-uutos sa atin na manalangin nang walang patid at sa bawat lugar, – o, kung—sa anumang paraan ay linoloko natin ang ating sarili—nangahas tayong bigkasin ang ating panalangin bilang pagsuway sa pagbabawal na ito, dapat nating malaman na sa ganoong pagkakataon ay hindi tayo nag-aalay ng panalangin sa Panginoon, kundi ipinapahayag ang mayabang na pagsuway, sa diwang mapaghimagsik laban sa Kanya.

11. Ngunit bakit pa natin paglalaanan ng panahon ang mga utos ng Ebanghelyo at ng mga Apostol, gayong pati na ang Lumang Tipan—na tila nagpapahintulot sa ating mga kahinaan—ay nagbababala rin laban dito, na nagsasabing: *'Huwag mong kamuhian ang iyong kapatid sa iyong puso'* (Lev. 19:17), at muli: *'Ang daan ng masasama ay patungo sa kamatayan'* (Prov. 12:28), at higit pa: *'Ang iyong kamay ay hindi maghihiganti, ni magtatagal ng sama ng loob laban sa mga anak ng iyong bayan'* (Lev. 19:18)? – Nakikita ninyo na kahit doon, ang masamang loob sa kapwa ay pinuputol hindi lamang sa gawa kundi pati na rin sa lihim na pag-iisip, kapag inuutusan ang isang tao na ugisain ang poot sa puso, at hindi lamang pigilin ang paghihiganti para sa isang pagkakasala, kundi pati na rin itong kalimutan nang lubusan.

12. Minsan, kapag napag-igihan tayo ng kapalaluan o kawalang-pasensya, at nararamdaman natin ang matinding panloob na pagnanais na itama ang ating magulong at pasaway na ugali, nagrereklamo tayo sa sarili na kulang tayo sa disyerto—na ang ibig sabihin ay ang pag-asa na doon, na walang istorbo, ay agad nating makakamtan ang birtud ng pasensya, sa gayon ay malinaw na pinagtatakpan ang ating sariling kapabayaang (sa pagpigil sa ating mga pagsabog ng galit), at inilalagay ang sanhi ng pag-igting nito hindi sa ating sariling kawalan ng pasensya, kundi inilalagay ang sisi sa ating mga kapatid. Ngunit kung ilalagay natin ang sisi para sa ating mga kakulangan sa bagay na ito sa iba sa ganitong paraan, hindi natin kailanman makakamtan ang tamang sukat ng pasensya at kaganapan. Huwag ipagkatiwala ang tungkulin ng pagwawasto at pagpapakalma ng ating mga puso sa kagustuhan ng iba, na wala tayong anumang kontrol, kundi panatilihin ito sa mabuting kalooban ng ating sariling kagustuhan. Ang hindi tayo pagngalit ay hindi dapat nakasalalay sa kabanalan ng iba, kundi sa ating sariling birtud, na nakamtan hindi sa pamamagitan ng pagtitiis ng iba, kundi sa pamamagitan ng ating sariling kabayanihan.

13. Higit pa rito, dapat lamang pumasok sa disyerto ang isang tao kapag siya ay perpekto at nilinis mula sa bawat pagnanasa, o matapos niyang lubusang linisin ang lahat ng pagnanasa habang naninirahan kasama ang mga kapatid; at hindi dapat pumasok dito dahil sa duwag na pagtakas, kundi dahil sa pagnanais na maabot ang tuktok ng banal na pagninilay, na hindi maabot ng mga perpekto maliban sa disyerto. Sapagkat ang anumang pagnanasa na dala natin sa disyerto nang hindi pa naghilom ay mararamdaman na nakatago sa ating kalooban, sa halip na tuluyang napawi. At kung paanong inilalaan ng disyerto ang pinakadalisa na pagninilay para sa mga pusong napadalisa, at inihahayag ang kaalaman sa mga espirital na hiwaga sa pinakatapat na pananaw, gayundin naman, karaniwan hindi lamang nito pinananatili kundi lalo pa nitong pinatitindi ang mga hilig ng mga hindi naglinis sa kanilang sarili mula rito. Sa ganitong kaso, maaaring magmukhang matiisin at mapagkumbaba ang isang tao sa kanyang sarili hangga't hindi siya nakikilala o nakikisalamuha sa sinuman; ngunit agad na bumabalik sa dati niyang ugali sa sandaling may anumang pangyayari na mag-udyok sa kanya na kumilos: doon, ang mga damdaming dati'y nakatago ay sumisirit mula sa kanya at, na parang mga walang-pugong na kabayong pinataba ng matagal na pagkabawas-gala, sumasabog mula sa kanilang kulungan nang may matinding sigasig at poot, na nagwawasak sa kanilang sakay. Sapagkat ang mga pagnanasa, na hindi pa napapalinis nang maaga, ay lalo pang nagwawala sa loob natin kapag nawala ang pagkakataong ipakita at pigilan ang mga ito sa harap ng iba. At nawawala sa atin kahit ang pinakamaliit na bakas ng pasensyang iyon na inakala nating taglay natin habang nakikisama sa ating mga kapatid—at

naipapakita natin, kahit papaano, bilang paggalang sa kanila at dahil sa hiya na baka maituring tayong duwag sa harap ng lahat—sa walang pakialam na kalawakan ng kapabayaan.

14. Ganoon din naman, ang lahat ng uri ng mga nakakalasang ahas o mabangis na hayop, habang nakatago sila sa disyerto at sa kanilang mga hukay at lungga, ay hindi nakakasakit – at gayon pa man, hindi sila ipinapahayag na walang-hazard dahil lamang hindi sila nakakasakit ng sinuman sa ganoong kalagayan: sapagkat hindi ito dahil sa kanilang mabuting kalikasan, kundi dahil pinipilit sila ng disyerto na maging ganoon; subalit sa sandaling makakuha sila ng pagkakataong magdulot ng pinsala, agad nilang inilalantad ang nakatagong lason at kalupitan sa kanilang kalooban. – Gayundin naman, para sa mga naghahangad ng kaperpeksiyunan, hindi sapat na pigilan lamang ang pag-aalab sa mga tao (kapag walang pakikipag-ugnayan o alitan sa kanila. Nabubuhay pa rin ang galit sa ganitong mga pagkakataon, naghihintay lamang, at handang sumalakay sa unang bagay na dumating). Naalala ko kung paanong noong naninirahan ako sa disyerto, minsan nagagalit ako sa panulat kong tungkod kung hindi ko gusto ang kapal o kipot nito; minsan sa isang maliit na kutsilyo kung, habang ginagamit ko ito sa paghiwa, ay naging manhid ito at hindi agad nakaputol nang sapat; minsan sa isang pait kung hindi agad lumipad ang kislap ng apoy mula rito nang nagmamadali akong magbasa; at ang pagbuhos ng sama ng loob na kasabay nito ay minsan napakalakas na kusang may mura na lumalabas sa aking mga labi laban sa walang-kaluluwang bagay, o di nga ay laban sa diyablo : kung saan ay naglalaho ang aking pagkabagabag, at ang aking kaluluwa ay nananatag. Kaya naman, sa paghahangad ng kaperpeksiyohan, maliit ang pakinabang ng kawalan ng mga taong maaaring magdulot ng galit, sapagkat, maliban kung nakamtan muna ang pasensya, ang damdamin ng galit ay maaaring mag-usig ng kapangyarihan nito kahit sa mga bagay na walang imik at sa mga walang kabuluhang bagay; sapagkat, habang nananatili ito sa ating mga puso, pinipigilan tayo nito na makamit ang payapang pag-iisip at na palayain ang ating sarili mula sa iba pang mga damdamin.

15. Bakit nga, kung nais nating makamtan ang sukdulang banal na kabutihan na sinasabing: *'Mapalad ang malilinis ang puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mateo 5:8), hindi lamang natin dapat itaboy ang damdaming ito sa ating mga gawa, kundi bunutin din ito mula sa kailaliman ng ating kaluluwa? Sapagkat kaunti lamang ang pakinabang kung pipigilin natin ang alab ng galit sa pananalita ngunit hindi ito ipapamalas sa gawa, kung ang Diyos—na hindi natatagoan ng mga lihim ng puso—ay nakikita ito sa pinakamalalim na sulok ng puso. Iniuutos sa atin ng Ebanghelyo na putulin ang mga ugat ng mga pagnanasa kaysa sa kanilang mga bunga; sapagkat kapag naugat na ang mga ugat, tiyak na hindi na lalaganap ang mga bunga, – at ang kaluluwa ay magkakaroon ng kakayahang manahan nang palagi sa buong pagtitiis at kabanalan, kapag ang galit ay hindi lamang tinanggal sa ibabaw ng ating mga kilos at gawa, kundi nabunot din mula sa kaibuturan ng ating mga iniisip. At samakatuwid, dapat nating wakasan ang galit at poot, baka mahulog tayo sa kasalanan ng pagpatay, na hindi maaaring magawa nang wala ang mga ito. *'Sapagkat ang sinumang nagagalit sa kaniyang kapatid nang walang sangkan ay parurusahan sa hukuman'* (Mateo 5:22); at – *'ang sinumang napopoot sa kaniyang kapatid ay mamamatay-tao'* (1 Juan 3:15). Sapagkat sa kaniyang puso ay hinahangad niya ang pagkawasak ng taong kaniyang pinagmumulan ng galit; kung gayon, kahit na hindi siya itinuturing ng mga tao na nagbubo ng dugo sa sarili niyang kamay o sa pamamagitan ng tabak, siya ay idineklara pa ring isang mamamatay-tao ng Panginoon dahil sa alab ng galit; sapagkat gagantimpalaan o parurusahan ng Panginoon ang bawat tao hindi lamang para sa mismong ginawa, kundi pati na rin para sa intensiyon ng kalooban, gaya ng Kanyang sinasabi sa pamamagitan ng Propeta: *'Nalalaman ko ang kanilang mga gawa at ang kanilang mga kaisipan, at darating ako upang tipunin ang lahat ng mga bansa...'* (Isa. 66:18). At ang Apostol: *'Hinahatulan o pinapawalang-sala nila ang isa't isa sa kanilang sariling isipan sa araw na ang Diyos, na nakatago sa mga tao, ay huhusga'* (Roma 2:15–16).

16. Samakatuwid, ang isang alagad ni Cristo na nagsusumikap nang matuwid ay dapat na ugisain ang damdamin ng galit mula sa kanyang sarili. Para sa ganap na paggaling ng pighating ito, ang sumusunod na lunas ay kinakailangan: una sa lahat, maniwala na hindi nararapat magalit sa anumang dahilan, maging makatarungan o hindi man – na alam nating sa sandaling ang ating panloob na liwanag, ang liwanag ng ating puso, ay madilim ng kadiliman ng galit, agad nating mawawala ang liwanag ng paghuhusga, ang katatagan ng pag-iingat at wastong pag-uugali, at ang pamantayan ng katotohanan; pangalawa, ang manatiling matatag sa paniniwala na kung ang diwa ng galit ay mag-uugat sa ating kalooban, ang kadalisan ng ating diwa ay hindi maiiwasang madungisan dahil dito, at hindi na ito maaaring magsilbing templo ng Banal na Espiritu; sa huli, ang magnilay sa katotohanang, hangga't tayo ay nasa kalagayan ng galit, ay lubos tayong hindi makapagdadasal o makapaghain ng ating mga pamanhikang sa harap ng Diyos. Higit sa lahat, isaisip ang

kawalang-katiyakan ng hangganan ng buhay ng tao, palagi nating isipan na maaari tayong lisanin ang katawang ito anumang sandali, at hindi tayo matutulungan doon ng pagmamaintindi sa kabanalan, ng pagsuko sa lahat ng pag-aari, ng paghamak sa kayamanan, o ng mga pagsisikap sa pag-aayuno at panunumpa. Sapagkat sa isang gawa lamang ng galit at poot, ang Hukom ng sansinukob ay nagbabanta sa atin ng walang hanggang pagdurusa.

5. *Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Kalungkutan*

1. Sa ikalimang labanan, dapat nating salagin ang mga tusok ng lubusang kalungkutan – na kung sa anumang paraan ay magkaroon ng pagkakataong makapitan sa ating puso, ay nagwawakas sa pananaw ng banal na pagninilay, at, matapos itapon ang buong kaluluwa mula sa tuktok ng banal na kapanatagan, ay lubos itong pinahihina at pinahihirapan: hinahadlangan nito ang pagdarasal nito nang may karaniwang taos-pusong sigla, hindi rin nito pinapayagang itutok ang sarili sa pagbabasa ng Banal na Kasulatan—ang sandata at lunas na espirituwal—at hindi rin nito pinapayagang mamuhay nang payapa at tahimik kasama ang mga kapatid, – at ginagawang padalus-dalos at nagrereklamo siya sa lahat ng sapilitang tungkulin ng pagsunod; matapos siyang agawin ng wastong paghuhusga at guluhin ang kanyang puso, ginagawang parang baliw at lasing siya, at dinudurog at nilulupig ng mapaminsalang pag-aalinlangan.

2. Bakit, kung nais nating magpagal nang ayon sa batas sa espirituwal na pakikibaka, ay dapat nating pakitunguhan ang pagsubok na ito nang walang mas mababang pag-iingat? Sapagkat *'tulad ng mga uod sa kasuotan, at mga uod sa puno, gayon din ang kalungkutan ay sumisira sa puso ng tao'* (Kawikaan 25:21) – sa gayon ay malinaw at walang alinlangan na ipinahayag ng Banal na Espiritu ang kapangyarihan ng mapaminsala at pinakawasak na damdamin. Tulad ng isang damit na kinain ng mga uod na wala nang halaga at hindi na angkop sa marangal na gamit – at tulad ng isang punong nilubugan ng uod na hindi na karapat-dapat na itabi para sa pagtatayo o pagdekorasyon ng anumang gusali, gaano man ito payak, kundi nakalaan sa apoy: ganyan din ang kaluluwa, na nilamon ng kirot ng pinakamatinding kalungkutan, ay hindi na angkop para sa kasuotang pang-pari na iyon na ang Banal na Espiritu, na bumababa mula sa langit, ay unang dumapo sa balbas ni Aaron, at saka sa laylayan ng kanyang kasuotan, gaya ng inilalarawan sa propesiya ni San David, sa mga sumusunod na salita: *'Sapagkat ang mira sa ulo, na bumababa sa balbas, ang balbas ni Aaron, na bumababa sa laylayan ng kaniyang kasuotan'* (132:2), – ni para sa pagtatayo at pag-aayos ng espirituwal na templong iyon na ang mga pundasyon ay inilatag ni Pablo, ang pinakamarunong na Arkitekto, nang sinabi niya: *"Kayo ang templo ng Diyos, at ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa inyo"* (1 Cor. 3:16), at para rito ay ginagamit ang ilang uri ng kahoy, gaya ng inilarawan ng Nobya sa Awit ng mga Awit, na nagsasabi: *"Ilatag nawa ang mga sedro para sa ating bahay, at ang ating mga tabla ay mula sa sipres"* (Awit ng mga Awit 1:16). At dahil dito, ang mga ganitong uri ng puno ang pinili para sa templo ng Diyos—mabango at hindi agad nabubulok, na hindi sasailalim sa pagkabulok o pagkagat ng mga uod.

3. Minsan ang pagdadalamhating ito ay nagmumula sa naunang pagnanasa, o galit, o kahalayan, o kasakiman, kapag naranasan ng isang tao ang pagkawala ng pag-asang nauna nang nabuo sa isipan na ang kanyang mga gawain o pag-aari ay magdudulot ng kasiyahan ayon sa kanilang kalikasan; sa ibang pagkakataon naman, gayunpaman, nang walang anumang halatang dahilan, na maaaring magtulak sa atin sa baging ito, sa ilalim ng impluwensya ng mapanlinlang na kaaway, na bigla tayong sinasakop ng kalungkutang hindi na natin kayang tanggapin kahit ang pinakamamahal at pinakakailangang tao nang may karaniwang pagkamapagkapatiran; at ang anumang kanilang sabihin sa angkop na pag-uusap ay itinuturing na hindi angkop at labis; at hindi namin sila binibigyan ng kaaya-ayang tugon, sapagkat ang bawat pag-urong ng aming puso ay napupuno ng mapait na kalungkutan.

4. Pinatutunayan nito nang pinakamalinaw na ang mga kirot ng kalungkutan sa ating kalooban ay hindi laging nagmumula sa kapabayaang ng iba, kundi sa atin mismo; sapagkat tayo mismo ang nagtatago sa ating kalooban ng mga sanhi ng lahat ng ating mga kalungkutan, yaon nga ay ang mga binhi ng mga pagnanasa, na sa sandaling binabasa ng ulan ng tukso ang ating kaluluwa, ay agad na sumisibol at namumunga. Walang sinuman ang kailanman pinipilit na magkasala, kahit pa himukin sila ng masamang halimbawa ng iba, maliban kung taglay ng kanilang puso ang mismong sangkap ng kasalanang iyon. Hindi rin naman maaaring paniwalaan, halimbawa, na biglang sasakupin ng pagnanasa sa laman ang isang tao (na hindi naman niya ito naramdaman dati) sa simpleng pagtitig sa isang magandang babae at pagkabighani sa kanyang ganda; sa halip, dapat ipagpalagay na kung naghangad siya sa babae sa pagkakataong iyon, ito ay dahil inilantad ng pagmamamasid sa kanya ang isang karamdaman na nakatago sa loob niya. Ito ang dahilan kung bakit dapat nating

ituon ang ating buong pansin, higit sa lahat, sa paglilinis ng ating mga mata mula sa pagnanasa at sa pagwawasto ng ating mga damdamin at disposisyon.

5. Mayroon ding isa pang uri ng kalungkutan – ang pinakabulok – kapag itinanim nito sa makasalanang kaluluwa hindi ang hangaring baguhin ang buhay at linisin ang sarili mula sa mga pagnanasa, kundi ang pinakamasirang pag-aalinlangan. Ang mismong lungkot na ito ang pumigil kay Cain na magsisi matapos ang pagpatay sa kapatid, at hindi pinayagan si Hudas, matapos ang kanyang pagtataksil, na maghanap ng paraan ng pagtubos, kundi, sa pamamagitan ng pagkasindak na itinanim nito sa kanya, ay nagtulak sa kanya na magbitay.

6. Dapat nating ituring na kapaki-pakinabang sa atin ang kalungkutan kapag tinanggap natin ito, na hinihimok tayo ng pagsisisi sa ating mga kasalanan, o ng masidhing pagnanais para sa kabanalan, o ng pagninilay sa kaligayahan sa hinaharap. Tungkol dito, nagsalita rin ang banal na Pablo: *'Sapagkat ang pagdadalamhati ayon sa kalooban ng Diyos ay nagbubunga ng pagsisisi na humahantong sa kaligtasan at hindi nag-iiwan ng pagsisisi, ngunit ang pagdadalamhati ng sanlibutan ay nagbubunga ng kamatayan'* (2 Corinto 7:10).

7. Ngunit ang kalungkutang nagbubunga ng pagsisising humahantong sa kaligtasan ay walang dudang tapat, masunurin, mapagkawanggawa, mapagkumbaba, banayad, kaaya-aya, at matiisin; sapagkat, nagmumula sa pag-ibig sa Diyos, habang ito'y walang pagod na nagsusumikap para sa kabanalan sa pamamagitan ng pagpapahirap sa laman at pagsisisi ng espiritu, ito rin ay patuloy na pinapaliwanag at pinapasigla ng pag-asa sa tagumpay, at samakatuwid ay pinananatili ang lahat ng kaaya-ayan ng pagkakaibigan at kabaitan, taglay sa kanyang sarili ang lahat ng bunga ng Banal na Espiritu, na inilista rin ng parehong Apostol: *'Ang bunga ng Espiritu ay pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kabaitan, kabutihan, katapatan, pagiging malumanay at pagpipigil sa sarili'* (Gal. 5:22). Ngunit ang isa na ito—ang kalungkutan ng mundong ito—ay labis na nagre-reklamo, walang pasensya, magaspang, puno ng kasuklam-suklam na pagmamatigas, walang bunga na paghihinagpis at mapaminsalang pag-aalinlangan; ginugulo at iniistorbo nito ang sinumang masapit nito mula sa bawat pagsisikap at mula sa makabubuting pagsusuri sa sarili, at hindi lamang nito pinipigilan ang gawain ng panalangin, kundi sinisira rin ang lahat ng nabanggit na espirituwal na bunga, na karaniwang nagmumula sa *'kalungkutan ayon sa kalooban ng Diyos'*.

8. Sapagkat, maliban sa pagdadalamhating iyon na tinatanggap sa pamamagitan ng makapagligtas na pagsisisi, o sa pamamagitan ng sigasig para sa kabanalan, o sa pamamagitan ng pagnanasa sa mga biyayang darating, ang bawat ibang uri ng pagdadalamhati—na makalupa at nagdudulot ng kamatayan—ay dapat tanggihan at tuluyang itaboy, gaya ng dapat gawin sa espiritu ng pakikipagalaw, pag-ibig sa salapi, at galit.

9. Matataboy natin ang pinakamasamang damdaming ito mula sa ating sarili kung, sa pamamagitan ng patuloy na pagpapakain sa ating kaluluwa ng espirituwal na pagtuturo, muling bubuhayin at patitibayin natin ito sa pamamagitan ng pag-asa at ng pagninilay-nilay sa kaligayahan sa hinaharap. Sa ganitong paraan malalampasan natin ang lahat ng uri ng kalungkutan: yaong nagmumula sa , na nauuna pang sama ng loob; yaong bunga ng pagkawala ng kita o pagkalugi; yaong nagmumula sa pagkasaktan sa atin; at yaong nagmumula sa hindi makatwirang pagkabahala ng isip, at yaong nagpapahulog sa atin sa nakamamatay na paghihikayat: sapagkat, sa pamamagitan ng patuloy na pagluluksa sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa walang hanggang mga biyaya sa hinaharap at nanatiling matatag sa ganoong pag-iisip, hindi tayo mawawalan ng pag-asa sa panahon ng kapighatian ni magiging labis ang tuwa sa panahon ng kaligayahan, na itinuturing ang pareho bilang walang kabuluhan at panandalian. (Upang maaliw ang diwa ng kalungkutan, basahin din ang ika-7 na seksyon ng mga sipi mula kay San Cassian – tungkol sa pakikipaglaban sa mga kapahamakan at kalungkutan).

6. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Pagkawalang-pag-asa

1. Ang ikaanim na pakikibaka na kinahaharap natin ay laban sa damdamin na tinatawag ng mga Griyego na *αχθία*, at maaari nating tawagin na kawalan ng pag-asa, pagkabagot o kirot ng puso. Katulad ito ng dalamhati, pinakamalubha itong nararanasan ng mga mongheng naglalakbay sa mga disyerto, at isang mapanganib na kaaway ng mga namumuhay nang mag-isa; pinag-iisipan nito ang bawat monghe, lalo na bandang ikaanim na oras, (na alas-dose ng tanghali sa ating pagkalkula), na parang isang uri ng lagnat na, sa takdang oras, sinasakop ang may sakit na kaluluwa ng lubos nitong nakagagambalang epekto. Tinatawag ito ng ilang nakatatanda (Evagrius, Volume I, p. 631) na 'demonyo ng tanghali', na binanggit sa Awit 90.

2. Kapag sinasalanta ng kawalang-pag-asa ang dukhang kaluluwa ng isang monghe, nagdudulot ito ng pangamba sa lugar, pagkasuklam sa kanyang selda, at paghamak sa mga kapatid na nakatira kasama niya o sa malayo sa kanya, na tinuturing silang pabaya at lubos na hindi espirituwal; samantala, ginagawang lubos siyang tamad at hinahadlangan siya sa anumang gawain na karaniwan niyang ginagawa sa kanyang tirahan. Kinukuha nito ang anumang pagnanais niyang umupo sa kanyang selda, pinipigilan siyang magbasa, at pinipilit siyang bumuntong-hininga at maghinagpis na, sa kabila ng matagal niyang pananatili rito, ay wala siyang anumang pag-unlad at hindi nakapamunga ng espirituwal; itinatanim nito sa kanyang isipan ang masakit na pagkaunawa na siya ay nananatili rito nang walang kabuluhan at na, samantalang maaari sana niyang gabayan ang iba at makatulong sa marami, Hindi niya napagyaman ang sinuman dito, ni nabigyan man ng buhay sa espirituwal ang sinuman sa pamamagitan ng kanyang gabay at pagtuturo. Pagkatapos ay ipinagmamalaki nito sa kanya ang mga birtud ng mga malalayong monasteryo, inilalarawan ang mga lugar na iyon bilang mas angkop para sa espirituwal na pag-unlad at mas malamang na makapag-ambag sa kaligtasan, at ipinapakita ang pakikipag-isa sa mga kapatid doon bilang kaaya-aya at puno ng espirituwal na pagpapalago; Sa kabaligtaran, inilalarawan nito ang kanyang kasalukuyang kalagayan bilang hindi matiis, na pinaaalalahanan siya na walang espirituwal na paglago ang makukuha mula sa mga kapatid na naninirahan dito, at ang lahat ng kailangan para sa kabuhayan ng katawan ay nakukuha lamang sa pamamagitan ng matinding paghihirap. Sa wakas, itinatanim nito sa isip ng eremita ang paniniwalang, habang nananatili sa lugar na ito, hindi siya maliligtas maliban kung, pagkatapos lisanin ang selda—kung saan, kung magtatagal pa siya, ay mamamatay siya—ay lilipat siya mula rito patungo sa ibang lugar sa lalong madaling panahon. Pagkatapos nito, sa pagitan ng ikalimang at ikaanim na oras, nauubos nito ang kanyang katawan sa pagod at nagdudulot ng matinding gutom kaya't pakiramdam niya ay pagod at pagud-pagod siya sa mahabang paglalakbay at pinakamabigat na paggawa, o para bang nakapag-ayuno siya ng dalawang araw o tatlong araw nang walang anumang pagkain na sumusuporta sa kanya. Kaya naman, nag-aalala siyang tumitingin-tingin sa magkabilang gilid, bumubuntong-hininga dahil wala sa kanyang mga kapatid ang pumupunta sa kanya, madalas lumalabas at bumabalik sa kanyang selda, at tumititig sa araw na para bang hindi ito nagmamadaling lumubog. Sa ganoong kalitong pag-iisip, na para bang nababalot sa kadiliman, hindi na siya kayang gumawa ng anumang espirituwal na pagsisikap, at nagsisimulang isipin na walang ibang lunas sa ganoong paghihirap maliban sa pagdalaw sa isang kapatid o sa pagpapalipas-oras sa pagtulog. Doon nagsisimulang magmungkahi ang mapanirang espiritong ito sa kanyang pinagmumultuhan na nararapat niyang ibigay ang kinakailangang pagbati sa mga kapatid, o dalawin ang mga maysakit, malapit man o malayo; itinatanim din nito sa kanyang isipan, bilang isang tungkulin, na dapat niyang hanapin ang mga kamag-anak na lalaki o babae rito, at dalawin sila nang mas madalas – na magiging isang dakilang gawa ng kabanalan na dalawin nang mas madalas ang isang debotong babae, na inialay ang sarili sa Diyos ngunit pinagkakaitan ng anumang suporta mula sa kanyang mga kamag-anak, at bigyan siya ng lahat ng kanyang kailangan, dahil pinababayaan siya ng kanyang sariling mga kamag-anak, – at na dapat mas pagsumikapan ng isang tao ang ganoong mga gawa ng kabanalan kaysa sa basta na lang nakaupo nang walang ginagawa sa sariling selda, na walang bunga at walang anumang pag-unlad.

3. Ganito'y ang dukhang kaluluwa, na napapaligiran ng ganitong mapanganib na tuksu, ay labis na nababahala, kaya't ang monghe, pagod sa espiritu dahil sa kawalan ng pag-asa, ay sinusubukang ihiga ang sarili sa kama, o kaya'y iniwan ang pag-iisa ng kanyang selda at nagtutungo sa kapwa monghe upang humingi ng kaligtasan mula sa ganitong kapahamakan. Ngunit ang mismong lunas na ito, na ginagamit niya ngayon bilang panulu, ay malapit nang gawing kasangkapan ng kaaway upang magdulot sa kanya ng mas matinding paghihirap. Sapagkat mas madalas at mas mabagsik na aatakehin ng kaaway ang mga natutunan niyang, sa pamamagitan ng karanasan, ay agad na lumalayo sa kanya sa sandaling magsimula ang pakikibaka, at naghahanap ng kanilang kaligtasan hindi sa tagumpay o paglaban, kundi sa pagtakas; hanggang sa unti-unti siyang lumayo sa kanyang selda, at nagsimulang kalimutan a , ang pangunahing layunin ng kanyang pagtawag, na nakatuon sa paghahangad ng Banal na kadalisayan na higit sa lahat—isang kadalisayan na makakamtan lamang sa pamamagitan ng patuloy at tahimik na pananatili sa selda at walang patid na Banal na pagtuturo. Kaya, ang sundalo ni Cristo ay sa huli ay tumatakas mula sa kanyang hukbo, nabubuhol sa mga bagay na pangmundo, at tumitigil sa pagiging kaaya-aya sa Kumander (2 Tim. 2:4), na Siyang kanyang ipinangakong paglilingkuran.

4. Pinahayag ni Banal na David nang napakaganda ang lahat ng mapaminsalang bunga ng pagsubok na ito sa sumusunod na taludtod: *'Ang kaluluwa ko'y natutulog dahil sa kalungkutan'* (Awit 118:28). At sa

katunayan, hindi ang katawan kundi ang kaluluwa ang nahihimbing sa mga ganitong panahon. Sapagkat ang kaluluwa, na tinamaan ng palaso ng mapaminsalang pagnanasa na ito, ay tunay na nahihimbing sa bawat pagsisikap para sa kabutihan at sa pagbabantay sa kanyang mga espiritwal na pagdaramdam.

5. Kaya nga, ang tunay na sundalo ni Cristo, na nagnanais na makipaglaban nang ayon sa batas sa pakikipagsapalaran tungo sa kaperpeksiyunan, dapat ding magsikap na paalisin ang paghihirap na ito mula sa kailaliman ng kanyang kaluluwa, at matapang na ipagtanggol ang sarili laban sa pinakabastos na espiritu ng pag-aalinlangan—upang hindi siya mahulog, na tinamaan ng palaso ng pagtulog, o tumakas mula sa pag-iisa ng kanyang hermitage, kahit pa sa ilalim ng mapanlinlang na pagpapanggap ng kabanalan.

6. Sapagkat sinumang kanyang simulan na malupig mula sa anumang panig, iiwan niya itong manatili sa selda nang walang anumang pag-unlad, na parang isang tamad at pabaya, o, matapos niyang paalisin ito mula roon, gagawin niyang tamad at pabaya sa bawat pagsisikap, na pinipilit itong palaging maglibot sa mga selda at monasteryo ng mga kapatid, at wala nang ibang naiisip kundi kung saan at sa anong palusot makakahanap ng pagkakataon para sa susunod niyang pagkain. Sapagkat ang isip ng isang tamad ay wala nang ibang iniisip kundi pagkain at tiyan, hanggang sa, makatagpo man siya ng kapwa kaluluwa sa isang lalaki o babae na nakapirming nasa parehong kawalang-interes, masangkot siya sa kanilang mga usapin at pangangailangan. Habang unti-unti siyang naaalimpungat sa ganitong mga gawain, na napakasirâ sa kanyang kaluluwa—na para bang napipiga sa pagitan ng mga baluktot ng isang ahas—hindi na niya kailanman magagawang palayain ang sarili mula rito, upang makabalik sa mga napabayaang niyang tungkulin sa kanyang dating pagtawag.

7. Kaya, ang pangunahing bagay na idinudulot sa atin ng espiritu ng pagkasindak ay ginagawang tamad tayo nito, inilalayo tayo sa ating mga tungkulin, at tinuturuan tayong maging palamuti. Samakatuwid, ang pangunahing paraan upang labanan ito ay: huwag susuko; ipagpatuloy ang iyong gawain. Tungkol dito, maaari nating gamitin bilang lunas sa kawalan ng pag-asa ang sinulat ni San Pablo sa mga taga-Tesalonica tungkol sa paggawa: *'Hinihikayat ko kayo, mga kapatid... na gawing layunin ninyo ang manahimik, asikasuhin ang inyong sariling gawain, at magtrabaho gamit ang inyong sariling mga kamay'* (1 Tes. 4:10–11). – Sinasabi niya: *'Hinihikayat ko kayong maging masigasig at manahimik'* – ibig sabihin, manatili kayong payapa sa inyong mga selda, upang hindi ninyo mawala ang inyong panloob na kapayapaan sa gitna ng iba't ibang tsismis na hindi maiiwasan ng isang taong naglilibot-libot, at upang hindi rin ninyo simulang magdulot ng ganoong sama ng loob sa iba; *'asikasuhin ang sarili ninyong gawain'* – ibig sabihin, huwag, dahil sa kuryosidad, maghanap ng paraan upang malaman ang mga bagay sa mundo o manghimasok sa asal ng iba't ibang kapatid – upang, sa halip na alagaan ang sarili ninyong pag-unlad at masigasig na itaguyod ang kabutihan, ay hindi kayo masanay sa pag-aaksaya ng oras sa pagpupuna at paninirang-puri sa inyong mga kapatid; *'at magtrabaho gamit ang sarili ninyong mga kamay'* – ibig sabihin, habang nakaupo sa inyong selda, maglaan kayo ng sarili sa pisikal na paggawa. Sa ganitong paraan, pinutol niya ang mismong posibilidad ng bagay na dati niyang pinayuhan labanan. Ang sinumang mahilig sa kanyang gawain ay walang oras para maglibot dito't doon, mag-usisa sa mga gawain ng iba, manghimasok rito at magsismis tungkol dito. Sa kanyang ikalawang liham sa parehong mga taga-Tesalonica, idinagdag niya rito: *'Inautusan namin kayo, mga kapatid, sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, na lumayo kayo sa sinumang kapatid na namumuhay nang magulo, at hindi ayon sa tradisyong tinanggap ninyo mula sa amin'* (2 Tes. 3:6). Dito, hindi na siya nakikiusap, kundi nag-uutos; at hindi sa pamamagitan ng mga salita lamang, kundi sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, na nagpapalinaw na ito ay isang agarang utos. Malinaw mula sa natitirang bahagi ng kanyang talumpati na ito ay isang utos tungkol sa paggawa, at ang mga lumalayo rito ay hindi dapat pagtibayin sa loob ng Kristiyanong pamayanan. – Kaya, inuutusan niya tayong lumayo sa mga ayaw magtrabaho at putulin sila, bilang mga miyembrong nasira ng mapaminsalang katamaran, upang ang karamdaman ng kawalan ng gawa, na parang nakamamatay na nakakahawa, ay hindi kumalat sa malulusog na miyembro ng katawan. Ang ito mismo ay isang makapangyarihang insentibo na para sa pagsusumikap, ngunit lalo pa niyang pinatitibay ito sa pamamagitan ng pagtatakda sa kanyang sarili bilang halimbawa na kanilang susundan (ibid., v. 7). *'Kami,'* wika niya, *'habang naninirahan sa piling ninyo, ay hindi kumain ng tinapay ng sinuman nang walang bayad'* (v. 8), kahit na *'inutusan ng Panginoon na ang mga nangangaral ng Ebanghelyo ay mabuhay sa pamamagitan ng Ebanghelyo'* (1 Cor. 9:14). Kung gayon, kung siya pa nga na nangaral ng Ebanghelyo at gumanap ng napakataas na espiritwal na tungkulin ay hindi tumanggap ng libreng pagkain, ano ang masasabi natin bilang pagtatanggol sa ating sariling katamaran—tayo na hindi lamang hindi pinagkatiwalaan ng anumang pangangaral ng Salita, kundi inuutusan ding wala nang ibang pakay maliban sa pag-aalaga sa ating sariling

kaluluwa? Sa anong batayan tayo mangahas, na may walang-gawang mga kamay, na kumain ng tinapay nang libre, gayong ang piniling sisidlan, na pabayat ng mga alalahanin ng pagpapangaral ng Ebanghelyo, ay hindi rin pinayagan ang sarili niyang kumain nito maliban kung ito ay bunga ng sariling pagsisikap? – Baka isipin naman na ang kanyang sariling halimbawa ay natatangi at hindi iniaalok bilang modelo para sa lahat, nilinaw ng Apostol na hindi siya lamang ang kumilos nang ganito, kundi pati na rin ang lahat ng kasama niya—iyong sina Silas at Timoteo, na sumusulat kasama niya—na nagtrabaho rin sa pamamagitan ng kanilang mga kamay. – Baka may magtangkang lumihis sa pagsunod sa kanyang halimbawa, sa pag-aakalang sila'y nagtrabaho nang tahimik at walang layuning magbigay ng halimbawa na mag-uudyok sa atin na magpagal din, ipinahayag niya na may kalayaan silang huwag magtrabaho, subalit ginawa nila ito, *'upang kami'y maging halimbawa sa inyo, upang kayo'y makasunod sa aming halimbawa'* (2 Tes. 3:9)—upang, kung sakaling makalimutan ninyo ang pasalitang pagtuturo na madalas na ipinapahayag sa inyong mga tainga, ay manatili man lang sa inyong alaala ang aming mga halimbawa, na iniharap sa mismong harapan ng inyong mga mata. Sa wakas, matapos ang napakaraming pananaghilit, hindi na sila kinausap ng Apostol bilang tagapayo na gaya ng guro o manggagamot, kundi gamit ang kapangyarihan ng kanyang tungkuling Apostoliko, na nagsasabing: *'Kung may hindi gustong magtrabaho, huwag siyang kumain'* (– 10)! Ito ay isang hatol sa mga pinaghihinalaang o inaasahang hamakin ang utos na ito, na ipinahayag mula sa luklukan ng paghatol ng mga Apostol.

8. At sa kanyang Epistola sa mga taga-Efeso, nagbigay ang Apostol ng mga tagubilin tungkol sa mismong paggawa na ito, na nagsasabing: *'Huwag nang magnakaw ang magnanakaw, kundi magpagal siya, na gumagawa ng mabuti sa kanyang sariling mga kamay, upang siya'y magkaroon ng ipamamahagi sa mga nangangailangan'* (Efe. 4:28). – Nasusumpungan din natin sa Mga Gawa ng mga Apostol na hindi lamang niya ito itinuro, kundi ginawa rin niya ito. Sapagkat nang dumating siya sa Korinto, hindi niya nais manatili sa ibang lugar, kundi kay Aquila at Priscilla, dahil sila ay bihasa sa parehong hanapbuhay na karaniwang ginagawa niya – na may malinaw na layuning makipagtrabaho sa kanila (Mga Gawa 18:1–3). – Mamaya, habang naglalayag patungong Jerusalem, huminto siya sa Miletus; mula roon tinawag niya ang mga nakatatanda ng Simbahan sa Efeso at, habang tinuturuan sila kung paano pamunuan ang Simbahan ng Diyos sa kanyang kawalan, sinabi niyang hindi siya humiling ng pera ni damit man mula sa kanila; na ang sariling mga kamay ang naglaan para sa kanyang mga pangangailangan at sa mga pangangailangan ng kanyang mga kasama – at ginawa niya ito upang ipakita na, sa pamamagitan ng paggawa sa ganitong paraan, nararapat na tulungan ng isang tao ang mga nangangailangan, na isinaalang-alang ang utos ng Panginoon Mismo – na *'mas mapalad ang magbigay kaysa tumanggap'* (Mga Gawa 20: 33–35). Kaya, sa pamamagitan ng pagiging halimbawa ng kasipagan, sabay niyang itinuturo na mas mabuting tulungan ang mga nangangailangan mula sa kinita sa pamamagitan ng mabigat na paggawa kaysa sa dumarating sa kamay sa ibang paraan. Kung kumilos ang isang monghe sa ganitong paraan, siya ay pinalamutian ng dalang birtud: sa pamamagitan ng pagtalikod sa lahat ng bagay, nakamtan niya ang ganap na kahirapan ni Cristo; at sa pamamagitan ng kanyang paggawa at disposisyon, ipinapakita niya ang pagkamapagbigay ng mayayaman, pinupuri ang Diyos sa pamamagitan ng kanyang matuwid na paggawa at iniaalay sa Kanya ang isang sakripisyo mula sa mga bunga ng kanyang katuwiran.

9. Hindi sa anumang paraan pinapayagan ng mga Ama sa Ehipto ang mga monghe na maging tamad, lalo na ang mga bata, na sinusukat ang kalagayan ng puso at ang antas ng pag-unlad sa pagtitiis at kababaang-loob sa pamamagitan ng kanilang pagsusumikap sa paggawa. Hindi lamang sila tumatanggap ng anumang bagay para sa kanilang sariling kabuhayan, kundi mula sa bunga ng kanilang paggawa ay pinapakain nila ang mga kapatid na bumibisita at mga naglalakbay, at nagpapadala ng malaking dami ng pagkain ng iba't ibang uri sa mga rehiyon ng Libya, na tinatablan ng tigang at taggutom, at naghahatid din ng malaking dami ng pagkain ng bawat uri sa mga lungsod kung saan ang mga tao ay naghihirap sa maruruming bilangguan, na naniniwala na sa pamamagitan ng ganitong mga handog mula sa bunga ng kanilang sariling mga kamay ay naghahain sila ng isang sakripisyong kaaya-aya sa Panginoon. – Tungkol sa paksang ito, naglatag din ang mga sinaunang Ama ng Ehipto ng sumusunod na kasabihan: ang isang mongheng nagtatrabaho ay tinutukso ng iisang demonyo, samantalang ang isang tamad ay binabayo ng di-mabilang na karamihan ng mga demonyo.

10. Nang nagsimula akong manirahan sa disyerto, sinabi ko kay Abba Moses (ng Libya; tingnan ang kanyang 1st at 2nd Discourses) na kahapon ay lubos akong napagbuntong ng pagdadalamhati at wala akong ibang nakitang paraan upang palayain ang aking sarili rito maliban sa pagpunta kay Abba Paul: 'Hindi,' ang sabi niya sa akin, 'hindi mo ito iniwasan, kundi ipinakita mong deboto ka at masunurin dito. Sapagkat mula ngayon ay mas mabagsik ka nitong sasagarin, gaya ng isang duwag at takas, nang makita nitong sa mismong

unang sagupaan ay hinayaan mong matalo ka at agad kang tumakas sa larangan ng digmaan—maliban kung sa ibang pagkakataon ay magpasya kang makipaglaban sa kaaway na ito, hindi sa pamamagitan ng pag-iwas sa mabagsik nitong pag-atake sa pamamagitan ng pag-alis sa iyong selda o paglubog sa pagtulog, kundi sa pamamagitan ng pagtamo rito sa pamamagitan ng pagtitiis at paglaban. Ipinakita ng karanasan na hindi dapat tumakas mula sa pagsalakay ng kawalan ng pag-asa, na lumalayo sa pakikipaglaban rito, kundi dapat itong tamoin sa pamamagitan ng matapang na paglaban.

7. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Kayabangan

1. Ang ikapitong laban na dapat nating harapin ay laban sa espiritu ng kayabangan – isang espiritu na maraming mukha, pabago-bago at banayad, kaya't kahit ang may matalas na paningin ay halos hindi makaiwas dito, ni matukoy at makilala ito. Ang ibang mga pagnanasa ay payak at paulit-ulit, ngunit ang ito ay maraming mukha at magkakaiba; sinasalakay nito ang mandirigma mula sa lahat ng panig at sa bawat direksyon, kapwa habang siya ay nakikipaglaban pa at kapag siya ay nagwagi na. Sapagkat hinahangad nitong saktan ang mandirigma ni Cristo sa pamamagitan ng kanyang kasuotan, kanyang tindig, kanyang lakad, kanyang tinig, kanyang paggawa, kanyang pagbabantay, kanyang pag-aayuno, kanyang panalangin, kanyang pag-iisa, kanyang pagbabasa, kanyang kaalaman, kanyang katahimikan, kanyang pagsunod, kanyang kababaang-loob at kanyang kabutihang-loob, – at, tulad ng isang napakadelikadong bato sa ilalim ng dagat, na nakatago sa umuusbong na alon, ay biglang magdudulot ng mapaminsalang pagkalunod sa mga naglalalayag na may paborableng hangin, habang hindi nila ito namamalayan.

2. Samakatuwid, ang sinumang nagnanais na maglakad sa Hariang Daan na may '*mga sandata ng katuwiran sa kanang at kaliwang kamay*' ay dapat, ayon sa apostolikong pagtuturo, dumaan sa '*karangalan at kawalang-karangalan, paninirang-puri at papuri*' (2 Cor. 6: 7–8), at sa lubos na pag-iingat ay ituro ang kanilang paglalakbay sa landas ng kabutihan, sa gitna ng umuusbong na alon ng tukso, na ginagabayan ng katwiran at ng hininga ng Espiritu ng Panginoon, na nakaaalam na sa sandaling lumihis tayo kahit kaunti sa kanan o kaliwa, agad tayong mabubunggo sa nakamamatay na mga bato sa ilalim ng dagat. Iyan ang dahilan kung bakit naririnig natin ang paalala mula sa pantas na si Solomon: '*Huwag kang lumihis sa kanan o sa kaliwa*' (Kaw. 4:27), – ibig sabihin, huwag mong purihin ang sarili dahil sa iyong mga birtud, ni itaguyod ang sarili dahil sa iyong mga espiritwal na tagumpay; ni, kapag naligaw ka sa baluktot na landas ng mga pagnanasa, maghanap, gaya ng sinasabi ng Apostol, ng kaluwalhatian mula sa kanila sa iyong sariling kahihiyan (Fil. 3:19). – Ang Diyablo, sa mga hindi niya maipupusuan ng kayabangan sa pamamagitan ng magarang anyo ng maringal at magagarbong kasuotan, ay sinusubukang itanim ito sa kanila sa pamamagitan ng magaspang, magulo, at pulubiing pananamit; ang mga hindi niya matumba sa damdaming ito sa pamamagitan ng karangalan, ay giniganyak niya rito sa pamamagitan ng paghamak; ang hindi niya mapilit na magmayabang tungkol sa kanyang kaalaman at elokwensiya, sa taong iyon ay ginigising niya ito sa pamamagitan ng kayabangan sa katahimikan. Kung ang sinuman ay nag-aayuno nang hayag, ginugulo siya ng hungkag na kaluwalhatian; ngunit kung ang sinuman, dahil sa paghamak sa ganitong kaluwalhatian, ay itinatago ang kanyang pag-aayuno, tinatamaan siya ng pagmamataas. Upang hindi mabahiran ng karamdaman ng kayabangan, ang ilan ay umiwas sa pagdarasal nang mahaba sa harap ng kanilang mga kapatid; subalit, nang sinimulan nilang gawin ito nang lihim, na walang nakasaksi sa ganoong mga gawa, hindi nila maiwasang magmayabang sa kanilang sarili. Maganda nilang inilalarawan ang kalikasan ng pighating ito sa pamamagitan ng paghahambing nito sa sibuyas at bawang, na kapag natanggal ang isang balat, matatagpuan itong may isa pang katulad nito; at kahit pa ilang ulit na itong balatan, palaging may natitirang balat.

3. Hindi ito tumitigil sa paghabol kahit sa mga taong tumatakas mula sa kaluwalhatian at naghahanap ng kanlungan sa disyerto, iniwasan ang lahat ng pakikipag-ugnayan sa mga mortal; at habang mas tumatakas ang isang tao mula sa mundo, mas lalo pang sumisiklab ang pag-atake nito sa kanya. Tungkol naman sa mga naninirahan sa mga monastikong komunidad, hinahangad nitong itulak ang isa sa kapalaluan dahil mas matiisin siya kaysa sa sinuman sa trabaho at paggawa; ang isa naman dahil mas masigasig siyang sumunod kaysa sa sinuman; at ang isa pa dahil nalalampasan niya ang lahat sa kababaang-loob. Ang isa ay tinutukso dahil sa lawak ng kanyang kaalaman; ang isa naman, dahil sa mahabang oras na ginugugol sa pagbabasa; at ang isa pa, dahil sa haba ng kanyang mga pagbabantay. At ang pagsubok na ito ay naghahangad na saktan ang bawat isa sa pamamagitan mismo ng kanilang mga birtud, naglalagay ng mga pakana ng kapahamakan sa mismong mga bagay na siyang pinagmumulan ng mga bunga ng buhay. Ganoon din naman, para sa mga nagnanais lumakad sa landas ng kabanalan at kaperpeksyon, ang mga mapanirang kaaway ay hindi

nagpapabaya na magtago ng mga bitag ng ilusyon, gaya ng sa mismong landas na kanilang tinatahak, ayon sa mga salita ng pinagpalang David: *'Sa landas na aking nilakaran, inilagay nila ang bitag para sa akin'* (Awit 141:3)—upang sa mismong landas ng kabutihan na ating tinatahak, na nagsusumikap para sa karangalan ng mas mataas na panawagan, tayo ay matisod dahil sa ating sariling tagumpay; at, naabutan sa bitag ng kayabangan, tayo ay mahulog, na ang mga paa ng ating kaluluwa ay nakagapos. Kaya't nangyayari na, habang nananatili tayong hindi nataló ng pag-atake ng kaaway, tayo ay napapabagsak ng mismong tuktok ng ating tagumpay laban sa kaniya.

4. Ang lahat ng iba pang damdamin, kapag napagtagumpayan, ay nanghihina, at habang sila'y tinalo, lalo silang humihina sa bawat lumipas na araw; gayundin, sa ilalim ng impluwensya ng lugar o panahon, sila'y nauubos at humuhupa; o sa lahat ng paraan, dahil sa kanilang pakikipaglaban sa mga birtud na sumasalungat sa kanila, mas madali na silang bantayan at iwasan. Ngunit ang ito, kapag natumba, bumabangon upang makipaglaban nang may mas matinding kalupitan; at kapag inakala nang huling hininga na nito, sa pamamagitan ng sariling kamatayan ay lalo lamang itong nabubuhay, lumalakas at nagiging makapangyarihan. Ang ibang mga pagnanasa ay pinaghaharian lamang ang mga natalo na nito sa labanan; ngunit ang ito ay lalo pang sumasakop sa mga nagwagi rito nang may matinding tindi, at habang mas mabigat ang pagkatalo rito, mas labis ang paglaban nito na may kaisipang pagmamalaki sa pagkakataon ng tagumpay nito laban sa sarili. Dito, partikular, nabubunyag ang mapanlinlang na katusuhan ng kaaway: sa pamamagitan ng kanyang mga daya, natatalo ang mandirigma ni Cristo sa sarili niyang mga palaso, matapos hindi siya matalo ng kaaway sa sarili niyang mga sandata.

5. Ang ibang mga pagnanasa, gaya ng ating nasabi, ay napapakalma ng impluwensya ng ibang kapaligiran; sila ay humuhupa at nauubos kapag ang bagay ng kasalanan, o ang pagkakataon para rito, o ang dahilan, ay naalis; ngunit ang huli ay sumusuhong kahit sa disyerto kasama ng mga tumatakas roon upang takasan ito, at hindi natitinag ng anumang kapaligiran, gaya ng hindi ito humihina kahit pa mawala sa paningin ang bagay na pinagmumulan nito; sapagkat ang lakas nito ay hindi nagmumula sa ibang lugar kundi sa mga tagumpay sa birtud ng mismong taong inaatake nito. — Ang ibang mga pagnanasa, gaya ng sinabi na natin kanina, ay kung minsan humuhupa at naglalaho habang lumilipas ang panahon; ngunit para sa pagnanasa na ito, ang paglipas ng panahon ay hindi lamang hindi nakasasama, kundi nagbibigay pa nga ng mas maraming gasolina para sa kayang kayabangan.

6. Sa wakas, ang ibang mga pagnanasa, na salungat sa kanilang katugon na birtud at nakikipagdigma nang hayag, gaya ng sa liwanag ng araw, ay mas madaling mapagtagumpayan at mas madaling bantayan; samantalang ang ito, na nakipagsiksikan sa pagitan ng mga birtud at nakihalo sa aming hanay, ay nakikipaglaban na parang sa kadiliman ng gabi, at niloloko tayo nang mas malupit dahil hindi natin inaasahan o kinatatakutan ang pag-atake nito.

7. Nabasa natin na si Ezekias, Hari ng Juda, isang taong ganap ang katuwiran sa lahat ng bagay, ay nabagsak dahil sa isang palaso ng kapalaluan; at siya na, sa pamamagitan ng isang panalangin lamang, ay maaaring nakasiguro ng pagpatay sa 185,000 sundalong Asiryo, ay natalo ng hungkag na pag-ibig sa kaluwalhatian, — siya na, bagaman itinakda na ng kautusan ng Diyos ang hangganan ng kanyang buhay at ang araw ng kanyang kamatayan, ay binigyan ng karagdang 15 taon ng buhay sa pamamagitan ng kanyang sariling panalangin, na pinatunayan ng pag-urong ng araw ng sampung baitang; siya, matapos ang ganitong patotoo sa kanyang kabutihan at ganitong tanda ng pabor ng Diyos sa kanya, ay nawalaan ng lahat dahil sa isang gawa ng kayabangan at pagpapalabis sa sarili, nawala ang lahat, at hindi lamang ang sarili niya, kundi inilantad din ang buong bayan niya sa galit ng Diyos—isang galit na napakalaki na, nang magpakumbaba siya at magsimulang manalangin sa Diyos kasama ang buong bayan niya, ang tanging hiling niya ay huwag dumating ang galit na ito sa kanyang kapanahunan (2 Mga Hari 20; 2 Cronica 32). Ganito ang mapaminsala at lubhang makasalanang pagnanasa ng kayabangan!

8. Si Uziah, ang lolo sa tuhod ng nabanggit na Hari, na pinuri rin sa patotoo ng Banal na Kasulatan, nang—matapos ang maraming birtud at maraming kapuri-puring gawa at institusyon para sa kabutihan ng bayan—siya ay napuno ng hungkag na kapalaluan at *'nagkasala laban sa Panginoon niyang Diyos'* sa pamamagitan ng isang gawa na hindi kaaya-aya sa Kaniya, agad siyang bumagsak mula sa tuktok ng kanyang kaluwalhatian at tinamaan ng ketong (2 Cron. 26). Narito ang isa pang halimbawa ng isang malagim na pagbagsak! Makikita mo rito kung gaano kapaminsamina ang kahit na mga masayang tagumpay kapag, sa gitna ng mga ito, nabibigo ang isang tao na mag-ingat laban sa kayabangan at pagmamataas, at kung paano, sa ganitong mga pagkakataon, ang mga hindi nakikinig o nag-iingat sa kanilang sarili, na hindi napakumbaba

ng kapighatian, ay tinatamaan nang mas mabigat pa kapag nalampasan na nila ito, at, matapos makatakas sa panganib ng kamatayan sa labanan, ay nahuhulog dahil sa kanilang mga tagumpay at panalo.

9. Bakit hinihikayat ng Apostol: *'Huwa tayong maging mayabang'* (Gal. 5:26)? At ang Panginoon, na nagsasaway sa mga Pariseo, ay nagsabi: *'Paano kayo maniniwala, kung tinatanggap ninyo ang kaluwalhatian mula sa isa't isa, at hindi hinahanap ang kaluwalhatian na nagmumula sa iisang Diyos?'* (Juan 5:44). Tungkol sa ganitong mga tao ang sinasabi ni benditong David na may babala: *'Twasak nawa ng Diyos ang mga buto ng mga naghahangad na magpabilugid sa mga tao'* (Awit 52:6).

10. Ang kayabangan ng mga baguhan at ng mga hindi pa gaanong umuunlad sa birtud at espirituwal na kaalaman ay karaniwang nagtutulak sa kanila na magmayabang alinman sa tono ng kanilang boses—ibig sabihin, na mas kaaya-aya silang kumanta kaysa sa iba—o sa katotohanang payat ang pangangatawan o guwapo ang itsura, o na may mayaman at maharlika magulang sila, o na tinanggihan nila ang paglilingkod militar at mga karangalan. Sa iba naman, ipinahihwatig nito na kung nanatili sila sa mundo, madali sana nilang nakamit ang parangal at kayamanan, kahit na hindi naman talaga nila ito kailanman makakamtan – sa gayon ay napalaki ang kanilang kayabangan sa pamamagitan ng pagsasakripisyo nito para sa mga hungkag na pag-asa at naging sanhi upang ipagmalaki nila ang pagsuko sa isang bagay na hindi naman nila kailanman pag-aari.

11. Sa iba naman, nagbubunsod ito ng pagnanais para sa pagka-paring o pagka-diakono, na naglalarawan sa kanilang isipan na gagampanan nila ang kanilang tungkulin nang may labis na kabanalan at higpit upang magsilbing huwaran ng kabanalan sa ibang pari; bukod pa rito, makakatulong sila sa marami sa pamamagitan ng kanilang pag-uugali at ng kanilang mga sermon. Minsan, nagiging sanhi pa nga ito sa mga naninirahan sa disyerto, o sa mga namumuhay nang nag-iisa sa isang selda, na managinip sa kanilang isipan na binibisita nila ang mga tahanan ng iba't ibang tao at mga monasteryo, at sa pamamagitan ng kapangyarihan ng kanilang mga hinuha, ay ginagabayan ang marami sa landas ng matuwid na pamumuhay. At dahil dito, ang kaluluwang ito ay ginagabayan rito't roon ng ganitong kayabangan, na naglilibot na parang nasa malalim na pagtulog; at, dala ng tamis ng ganitong mga kaisipan at napupuno ng ganitong mga panaginip, karamihan ng panahon ay hindi napapansin ang sariling mga kilos o ang presensya ng mga kapatid, kahit na nasa harapan pa nga nito, sapagkat lubos at matamis itong nalubog, na parang may totoong nangyayari, sa bagay na, habang gising, ay pinag-iisipan nito na parang panaginip, sa paglilibot-libot ng isipan nito.

12. Naalala ko na, noong naninirahan ako sa Disyertong Skete, isang nakatatanda, nang dumalaw sa selda ng isang kapatid, ay narinig siyang nagsasalita sa loob at huminto, na nanaisin niyang malaman kung ano ang binabasa niya mula sa Banal na Kasulatan, o kung ano ang binibigkas niya mula sa memorya, gaya ng kaugalian doon habang nagtatrabaho. Nang lumapit pa siya, narinig ng banal na tagamasid na ang kapatid, na para bang nasa simbahan, ay nagbibigay ng sermon sa kongregasyon: ibig sabihin nito, nalilingo ng espiritu ng kayabangan, inisip niyang siya ay isang pari at isinasagawa ang tungkuling matagal na niyang pinangarap. Matapos maghintay nang kaunti pa, narinig ng nakatatanda na natapos na ng kapatid ang kanyang sermon at, nang mabago ang kanyang papel, na para bang siya na ngayon ay diyakono, ay nagsimulang maghayag: *'Umalis na ang mga katekumeno.'* Kumatok ang nakatatanda sa pinto. Lumabas ang kapatid, binati siya nang may karaniwang paggalang, at nang papasukin siya sa loob, tinanong kung gaano na siya katagal doon, nagkunwaring nag-aalala kung kinailangan niyang magtayo nang matagal sa labas at kung nagkaroon man siya ng anumang abala dahil dito – gayong sa totoo lang ay kinakain siya ng kanyang konsensya dahil sa kanyang mga pantasya at sa ginawa niya bilang bunga nito. Mabait na sumagot ang nakatatanda: *'Kakatanghali ko lang, nang ikaw ay nagpapahayag: "Magsilabas na ang mga nakatanggap ng katekismo."*

13. Inaakala kong nararapat na isama ito rito upang, sa pagtingin natin sa isang buong larawan ng lakas at paraan ng pagsalakay sa atin ng mga pagnanasa—na siyang nagpapahirap sa mahihinang kaluluwa—mas maging mapagmatyag tayo sa ating sarili at, sa gayon, mas mahusay na makaiwas sa mga patibong at bitag ng kaaway. Ganito mismo ang ginagawa ng mga Ama sa Ehipto. Nang walang pag-aatubili, inilalantad nila ang lahat ng ganitong bagay, at sa pamamagitan ng kanilang mga salaysay tungkol sa iba at sa kanilang sarili – na para bang nararanasan pa rin nila ang kanilang inilalarawan – inilalantad at ibinubunyag nila sa mga batang monghe ang pakikibaka ng lahat ng mga pagnanasa, ang mga iyon na tinitii na ng mga binatang ito at ang mga darating pa sa kanila; upang, sa pamamagitan ng paglilantad na ito ng mga panlilinlang ng lahat ng pagnanasa, ang mga baguhan, na nagliliyab sa sigasig, ay makilala ang mga lihim ng kanilang kasalukuyang pakikibaka, at, sa pagtingin dito na parang sa salamin, maaari nilang maunawaan kapwa ang mga sanhi ng mga pagnanasa na nagpapahirap sa kanila at ang mga lunas laban dito; at tungkol naman sa mga hinaharap na

laban, bago pa man ito sumiklab, malalaman na nila nang maaga kung paano mag-ingat laban dito, kung paano haharapin ang kanilang mga umaatake at kung paano sila lalaban. Tulad ng mga pinaka-mahuhusay na manggagamot na hindi lamang sanay na magpagaling ng kasalukuyang karamdaman, kundi pati na rin, sa pamamagitan ng kanilang matalas na karanasan, na mapigilan ang mga darating pa, sa pamamagitan ng mga paalalang payo o lunas: ganyundin naman ginagawa ng mga tunay na manggagamot ng kaluluwa, sa pamamagitan ng kanilang espirituwal na pagtuturo—na nagsisilbing isang uri ng panulak—ang maagap na winawasak ang mga karamdaman ng puso na maaaring sumibol, pinipigilan silang mag-ugat sa kaluluwa ng mga batang monghe, habang inilalantad sa kanila ang parehong mga sanhi ng pag-atake ng mga pagnanasa at ang mga lunas laban dito.

14. Ang isang sundalo ni Cristo na nagnanais makipaglaban nang ayon sa batas sa tunay na espirituwal na pakikibaka ay dapat magsikap sa lahat ng paraan upang mapagtagumpayan ang mabangis at magkakaibang halimaw na ito. At una sa lahat, maaari nating iwasan ang makaharap ang mabangis at magkakaibang halimaw na ito—na naghihintay saanman, handang umatake sa atin nang may kasamaan—kung, tandaan natin ang sinabi ni David: *'Pinangalat ng Panginoon ang mga buto ng mga nagpapalugud sa tao'* (Awit 52:6), at hindi natin pinapayagan ang ating sarili na gumawa o magpasimula ng anumang bagay na may hungkag na layunin na makamit ang walang-kwentang kaluwalhatian. Bukod dito, dapat nating pagsumikapan na panindigan at pangalagaan ang nagawa nang may mabuting hangarin sa pamamagitan ng parehong—mabuting pagbabantay—upang hindi makalusot pagkatapos ang karamdaman ng kayabangan at wasakin ang bunga ng lahat ng ating pagsisikap. Gayundin, ang anumang hindi karaniwan sa mga kapatid at hindi ginagawa ng lahat ay dapat itakwil nang buong sigasig bilang isang akto ng pagmamayabang; at dapat nating iwasan sa anumang paraan ang anumang maaaring magpatingkad sa atin kumpara sa iba, o na, dahil tayo lamang ang gumagawa nito, ay maaaring magdala ng kaluwalhatian sa atin sa paningin ng mga tao. Sa pamamagitan ng ganitong pagpapakita ng pagpapalabis sa sarili, doon pinakamalinaw na nakikita na ang nakamamatay na nakakahawang kayabangan ay kumapit sa atin: na maaari naman nating iwasan kung iisipin natin na hindi lamang natin lubos na mawawalan ng bunga ng ating mga pagsisikap na isinasagawa nang may hungkag na layunin, kundi magiging salarin din tayo ng mas malaking kasalanan at, bilang mga taong nagkasala ng sagradong paglapastangan, ay kailangang tiisin ang walang hanggang pagdurusa; sapagkat pinili natin, na ikagagalit ng Diyos, na gawin para sa mga tao ang gawaing dapat sana'y ginawa natin para sa Kanya, at sa gayon ay mas pinili natin ang mga tao kaysa sa Diyos, at ang kaluwalhatian ng mundo kaysa sa kaluwalhatian ng Diyos – gaya ng paghatol sa atin ng Diyos na sumusubok ng puso.

8. Ang Pakikibaka Laban sa Espiritu ng Kayabangan

1. Nakaharap sa atin ang ikawalong at huling labanan: ang labanan laban sa espiritu ng kayabangan. Bagaman ang pagnanasa na ito ay inilagay sa huli sa pagkakasunod-sunod ng pakikibaka laban sa mga pagnanasa, ito, sa usapin ng pinagmulan at oras, ang una. Ito ang pinakamalupit at hindi mapigil na hayop, na partikular na sumasalakay sa mga perpekto at nilalamon sila nang mabagsik kapag halos naabot na nila ang tuktok ng birtud.

2. May dalawang uri ng kapalaluan: ang una ay yaong, gaya ng ating nasabi, dumadapo sa mga taong may mataas na espirituwal na buhay; ang isa naman ay sumasakop sa mga baguhan at sa mga laman. At bagaman parehong pinapag-alab ng mapaminsalang pagmamataas sa sarili sa harap ng Diyos at ng mga tao ang dalawang uri ng kapalaluan, ang una ay direktang may kinalaman sa Diyos, samantalang ang ikalawa ay partikular na tumutukoy sa mga tao. Susuriin natin, kung ipagkaloob ng Diyos, ang pinagmulan ng huli at ang mga lunas laban dito sa mga huling kabanata ng aklat na ito; ngunit sa ngayon, balak naming sandaling pagmunimunan ang una, na kung saan, gaya ng nasabi na, ang mga ganap na pinipili ang pangunahing tinutukso.

3. Walang ibang damdamin na lubos na sumisira sa lahat ng birtud, at lubusang nag-aalis sa isang tao ng lahat ng katuwiran at kabanalan, gaya ng masamang kapalaluang ito: ito, na parang laganap na nakakahawang sakit, ay hindi nasisiyahan sa pagpapahina ng isang galamay o bahagi lamang, kundi nagdudulot ng nakamamatay na karamdaman sa buong katawan, at nagsusumikap na pabagsakin at wasakin kahit yaong mga nakatayo na sa tuktok ng birtud sa pamamagitan ng isang lubhang mabigat na pagbagsak. Ang bawat ibang pagnanasa ay nasisiyahan sa sarili nitong hangganan at layunin, at bagaman ginugulo rin nito ang iba pang mga birtud, nakatuon ito nang pangunahin laban sa isa na madalas nitong binabantaan at sinasalakay. Kaya naman, ang kasakiman sa pagkain—ibig sabihin, ang pagnanasa sa labis na pagkain o sa

matatamis na pagkain—ay sumisira sa mahigpit na pag-aayuno; ang kahalayan ay nagdudumi sa pagkabiya; at ang galit ay nagpapalayas sa pagtitiis. Kaya, ang taong alipin ng isang partikular na hilig ay hindi lubusang nawawalan ng ibang birtud; gayunpaman, habang ang isang birtud na iyon ay nasisira—na bumagsak sa hilig na salungat dito, na masigasig na nag-alsa laban dito—maaaring mapanatili ang iba, kahit sa bahagi lamang: ngunit ang huli, sa sandaling makapitan ito ng isang dukhang kaluluwa, na parang isang pinakamalupit na tirano, matapos masakop ang pinakamataas na kuta ng birtud (kababaang-loob), winasak ang buong lungsod nito at ginawang wasak. Matapos nitong gibain sa lupa ang dating matatayog na pader ng kabanalan at ihalo ito sa alabok ng kasamaan, hindi nito pinapayagang manatili ang kahit anong bakas ng kalayaan sa kaluluwang nasakop nito. Habang mas mayaman ang kaluluwang nahuhuli nito, mas mabigat ang pabangong-alipin na ipinapataw nito, tinatangalan ito ng lahat ng birtud sa pinakamalupit na pagnanakaw.

4. Kung nais mong malaman nang mas tiyak ang lawak ng kapangyarihan ng pinakamalupit na tiranong ito, balikan natin kung paanong isang anghel, na pinangalanan ng Lucifer dahil sa labis na karilagan at kagandahan, ay itinaon mula sa langit dahil sa pagnanasa na ito lamang, at kung paanong siya, tinusok ng pana ng kapalaluan, ay bumagsak mula sa pinakamataas na ranggo ng mga banal na anghel patungo sa impierno. Kaya, kung ang isang gayong di-katawang nilalang, na pinagkalooban ng napakabihirang mga biyaya, ay maaaring itapon mula sa langit patungo sa lupa sa pamamagitan lamang ng isang bugso ng kapalaluan, ipinapakita ng laki ng mapaminsalang pagbagsak na iyon kung gaano tayo, na nakasuot ng mortal na laman, dapat maging mapagbantay laban dito. – Tungkol naman sa kung paano natin maiiwasan ang pinakamasamang impeksyon ng pagnanasa na ito, malalaman natin ito sa pamamagitan ng pagsubaybay sa pinagmulan at mga sanhi ng nabanggit na pagbagsak. Sapagkat hindi posible na magamot ang anumang karamdaman, o magreseta ng lunas para sa anumang sakit, maliban kung ang kanilang pinagmulan at mga sanhi ay unang siniyasat nang mabuti. – Ang Arkanghel na ito, na nakasuot ng banal na ningning at mas nagniningning kaysa sa ibang mas mataas na kapangyarihan dahil sa kagandahang-loob ng Maylalang, ay napaniwala na ang karangyang ito ng karunungan at ang kagandahang ito ng birtud, na pinagkalooban sa kaniya ng biyaya ng Maylalang, ay taglay niya sa pamamagitan ng sariling likas na kapangyarihan, at hindi sa pamamagitan ng masaganang kaloob ng Diyos. At, dahil sa pagmamataas na ito, itinuring niya ang sarili na katumbas ng Diyos, bilang isang taong, tulad ng Diyos, ay walang kulang – na para bang hindi niya kailangan ng banal na tulong upang manatili sa ganoong kadalisan. Kaya't umaasa siya nang lubos sa kapangyarihan ng kanyang sariling malayang kalooban, na naniniwalang ito lamang ang magbibigay sa kanya nang sagana ng lahat ng kinakailangan para sa ganap na kaperpeksiyunan sa birtud at para sa pagpapatuloy ng sukdulang kaligayahan. Ang iisang kaisipang ito ang naging pangunahing sanhi ng kanyang mapaminsalang pagbagsak. Dahil dito'y pinabayaan siya ng Diyos—sa Kaniya nga namang itinuring niyang hindi niya kailangan—at dahil dito'y agad siyang naging pabagu-bago at mahina, naramdaman niya ang kahinaan ng kanyang sariling kalikasan at nawala sa kanya ang ligaya na tinamasa niya sa biyaya ng Diyos. Kaya, dahil *'minahal'* niya ang *'mapagmataas na mga salita'*, na sa mga ito, sa kanyang pagmamataas, ay sinabi niya: *'Aakyat ako sa langit'* (Isa. 14:13), *'at isang mapaniliksik na dila'*, na ginamit niya upang linlangin ang sarili nang sabihin: *'Maging katulad ako ng Kataas-taasan'*, gaya ng ginawa niya nang linlangin niya sina Adan at Eva, na sinabi sa kanila: *'Maging kayo'y parang mga diyos'*: narito ang hatol sa kanya: *'Dahil dito, lubos kang lipulin ng Diyos, bubunutin ka, at papalayasin ka mula sa iyong tinitirhan. Makikita ito ng mga matuwid at matatakot; tatawanan nila siya at sasabihin: "Ito ang taong hindi ginawang katulong ang Diyos, kundi nagtitiwala sa kasaganaan ng kanyang kayamanan at sa lakas ng kanyang kayabangan"'* (Awit 51:6–9). Ang huling mga salita ('ito ang tao') ay maaaring wastong ilapat sa mga umaasang makamtan ang pinakamataas na kabutihan nang walang proteksyon at tulong ng Diyos.

5. Ito ang sanhi ng unang pagbagsak at ang pinagmulan ng pangunahing pagnanasa—na, nang makatakas dito sa unang nilikha sa pamamagitan ng siyang unang tinamaan nito, nagbunsod sa buong karamihan ng mga pagnanasa. At siya—ang unang tao—sa paniniwalang sa pamamagitan ng kapangyarihan ng kanyang sariling malayang kalooban at sa pamamagitan ng kanyang sariling pagsisikap ay maaabot niya ang kaluwalhatian ng Pagkadiyos, ay nawala pati ang kanyang natanggap sa pamamagitan ng kabutihan ng Maylalang.

6. Kaya, ang mga halimbawa at patotoo ng Banal na Kasulatan ay pinakamalinaw na nagpapakita na ang hilig ng kapalaluan, bagaman ito ang pinakahuli sa pagkakasunod-sunod ng mga espirituwal na pakikibaka, ay gayunpaman ang pinakauna sa pinagmulan, at ito ang pinagmulan ng lahat ng kasalanan at paglabag. Hindi tulad ng ibang mga pagnanasa, hindi lamang nito winasak ang birtud na salungat dito—ang

kababaang-loob—kundi ito rin ang tagawasak ng lahat ng mga birtud nang sabay-sabay; at hindi lamang nito tinutukso ang mga nasa katamtaman at walang kabuluhang katayuan, kundi lalo na ang mga nasa tuktok ng kapangyarihan. Sapagkat ang Propeta ay nagsalita tungkol sa espiritung ito nang ganito: *'Ang pinili niyang pagkain'* (Hab. 1:16). Kaya naman, ang pinagpalang si David, bagaman iningatan niya nang may pag-iingat ang mga tagong ng kanyang puso, na mula sa Kaniya na hindi naging lihim ang mga lihim ng kanyang budhi, ay buong tapang na ipinahayag: *'O Panginoon, hindi namayabang ang puso ko, ni hindi namataas ang aking mga mata; hindi ako lumakad sa mga bagay ng makapangyarihan, ni sa mga bagay ng mas mahuhusay kaysa sa akin'* (Awit 130:1), – at muli: *'Huwag magkaroon ng kapalaluan sa gitna ng aking bahay'* (Awit 100:7); gayunpaman, dahil alam niya kung gaano kahirap para sa mga perpektong tao pa nga na mag-ingat laban sa anumang pag-ugoy ng damdaming ito, hindi siya umasa lamang sa sarili niyang pagsisikap sa bagay na ito, kundi hinanap niya ang tulong ng Panginoon sa panalangin, upang ipagkaloob Niya sa kanya na maiwasang masugatan ng palaso ng kaaway na ito, na nagsasabing: *'Huwag sumapit sa akin ang paa ng kapalaluan'* (Awit 35:12), (ibig sabihin, 'Panginoon, huwag mong hayaan akong gumawa ng kahit isang hakbang na hinihimok ng kayabangan'), – sa takot at pangamba na baka siya'y maging biktima ng sinasabi tungkol sa mga mayabang: *'Ang Diyos ay sumasalungat sa mayabang'* (Santiago 4:6), – at higit pa rito: *'Walang mayabang na malinis sa paningin ng Diyos'* (Awit 16:5).

7. Gaano kalaking kasamaan ang kapalaluan, kung ang mga Anghel at iba pang puwersang tutol dito ay hindi sapat upang labanan ito, ngunit ang Diyos Mismo ang bumabangon laban dito! Dapat pansinin na hindi sinabi ng Apostol tungkol sa mga nahuhulog sa bitag ng ibang pagnanasa na may Diyos na sumasalungat sa kanila; ibig sabihin, hindi niya sinabi: *'Tinututulan ng Diyos ang mga mahilig sa pagkain, ang mga mangingiyak, ang mga mapagpasyang, o ang mga masidhing-hangad'*, kundi ang mga mayabang lamang. Sapagkat ang mga pagnanasa na iyon ay nakakaapekto lamang sa indibidwal na gumagawa nito, o tila nakatuon laban sa kanilang mga kasabwat, ibig sabihin, ibang tao; samantalang ang ito ay partikular na nakatuon laban sa Diyos, at dahil dito, ito ang lalo pang karapat-dapat na gawing kalaban Niya.

8. Maaari nating takasan ang mga bitag ng pinakamaruming espiritung ito kung, tungkol sa bawat birtud na sa palagay natin ay nagagawaan natin, ay sasabihin natin kasama ang Apostol: *'Hindi ako, kundi ang biyaya ng Diyos na sumasa akin'* – at: *'Sa biyaya ng Diyos ako ang ako'* (1 Cor. 15:10), – at: *'Ang Diyos ang gumagawa sa atin ng pagnanais at ng pagkilos ayon sa kanyang mabuting kalooban'* (Fil. 2:13), – gaya ng sinasabi mismo ng May-akda ng ating kaligtasan: *'Ang sinumang nananatili sa akin, at ako sa kanya, ay magbubunga ng maraming bunga; sapagkat kung wala ako sa inyo, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5), – at inuulit ng Salmist: *'Kung hindi bumuo ang Panginoon ng bahay, nagsasayang ang mga nagtatayo nito; kung hindi bantayan ng Panginoon ang lunsod, nagpupuyat nang walang saysay ang bantay'* (Awit 126:1). At ang kalooban ng sinumang nananasa at nagsusumikap ay hindi sapat para sa isang taong nakasuot ng laman na nakikipaglaban sa espiritu, upang makamtan ang ganap na kalinisan at kawalang-sala nang wala ang natatanging kanlungan ng Banal na awa, at sa gayon ay maituring na karapat-dapat na tanggapin ang kanyang labis na pinapangarap at taimtim na pinagsusumikapang makamtan. Sapagkat *'ang bawat mabuting kaloob at bawat ganap na kaloob ay pababa mula sa itaas, nagmumula sa Ama ng mga ilaw'* (Santiago 1:17). *'Sapagkat ano ang mayroon ka na hindi mo tinanggap? At kung tinanggap mo naman ito, bakit ka mayabang na parang hindi mo ito tinanggap?'* (1 Corinto 4:7).

9. Sinasabi ko ito hindi upang maliitin ang pagsisikap ng tao, ni upang hadlangan ang sinuman sa masigasig at masipag na paggawa. Sa kabaligtaran, mariin kong pinatutunayan—hindi sa sarili kong opinyon, kundi sa opinyon ng mga nakatatanda—na ang kabanalan ay hindi maaaring makamtan nang wala ang mga ito, at sa pamamagitan lamang ng mga ito, nang wala ang biyaya ng Diyos, ay hindi ito maaaring dalhin sa wastong antas ng sinuman. Sapagkat kung paanong sinasabi natin na ang sariling pagsisikap ng tao, nang walang tulong ng Diyos, ay hindi makakamtan nito, gayundin naman ay pinagtitiyap natin na ang biyaya ng Diyos ay ipinagkakaloob lamang sa mga nagsusumikap sa pawis ng kanilang noo, o, ayon sa mga salita ng Apostol, ay ibinibigay lamang sa mga nananasa at nagsusumikap, na pinatutunayan din ng katotohanang sa Awit 88 ay inaawit ito sa ngalan ng Diyos: *'Ipinagkaloob ko ang aking saulog sa makapangyarihan; itinaas ko ang pinili mula sa gitna ng mga tao'* (bers. 20). Bagaman, alinsunod sa salita ng Panginoon, sinasabi natin na sa mga humihingi ay binibigyan, sa mga tumutuktok ay binubuksan, at sa mga naghahanap ay natatagpuan; gayunpaman, ang paghingi, paghahanap, at pagtuktok ay hindi sa kanilang sarili sapat para rito, maliban kung ang awa ng Diyos ay ibibigay ang ating hinihiling, bubuksan ang ating tinutuktok, at magbibigay-daan upang matagpuan natin ang ating hinahanap. Handa Siyang ipagkaloob sa atin ang lahat ng ito sa sandaling mabigyan

Siya natin ng pagkakataon na gawin ito sa pamamagitan ng pag-aalay ng ating mabuting kalooban: sapagkat higit pa Niyang ninanais at hinihintay ang ating kaganapan at kaligtasan kaysa sa atin. At ang Banal na David ay lubos na nakabatid sa imposibilidad na magtagumpay sa kanyang mga pagsisikap at paggawa sa pamamagitan ng sarili niyang lakas, kaya't dalawang beses siyang nanalangin para sa biyaya na ang Panginoon. Mismo ang magtama sa kanyang mga gawa, na nagsasabing: *'Itama Mo para sa amin ang mga gawa ng aming mga kamay, at itama Mo ang mga gawa ng aming mga kamay'* (Awit 89:17), – at muli: *'O Diyos, patibayin mo ang ginawa Mo sa amin'* (Awit 67:29).

10. Dapat nga tayong magsikap para sa kaperpeksiyunan sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng paglalaan ng ating sarili sa pag-aayuno, pagbabantay, panalangin, at pagpapahirap sa puso at katawan, baka naman, sa pagmamataas, gawing walang kabuluhan ang lahat ng ito. Dapat nating paniwalaan na hindi lamang natin makakamtan ang mismong kaperpektoan sa pamamagitan ng ating sariling pagsisikap at paggawa, kundi pati ang mga mismong bagay na ating pinagsasanayan upang makamtan ito—ibig sabihin, ang ating mga pagsisikap sa pag-a-ascetic at iba't ibang espirituwal na gawa—ay hindi natin magagawa nang ayon sa nararapat nang walang tulong ng biyaya ng Diyos.

11. Dapat tayong laging magpasalamat sa Diyos, hindi lamang dahil nilikha Niya tayo bilang makatwirang nilalang, binigyan Niya tayo ng malayang kalooban, ipinagkaloob Niya sa atin ang biyaya ng binyag, at ibinigay Niya sa atin ang gabay ng Kautusan, kundi pati na rin dahil pinananatili Niya tayo sa pamamagitan ng Kanyang araw-araw na probidensiya, ito ay: Inaagaw Niya tayo mula sa mga bitag ng kaaway, tinutulungan tayong malampasan ang mga makamundong pagnanasa, pinoprotektahan tayo mula sa mga panganib nang hindi natin namamalayan, pinipigilan tayong mahulog sa kasalanan, tinutulungan t , pinapaliwanag Niya sa atin ang kaalaman at pag-unawa sa mga hinihingi ng Kanyang Batas, lihim na itinatanim sa atin ang pagsisipi para sa ating kapabayaan at mga paglabag, tinutuwid tayo nang makaligtas, binibigyan tayo ng espesyal na biyaya, at kung minsan ay kahit laban sa ating kalooban ay hinihila tayo patungo sa kaligtasan. – Sa wakas, ginagabayan Niya ang ating pinakamalayang kalooban, na mas nakahilig sa mga pagnanasa, patungo sa pinakamabuti at pinakakapaki-pakinabang sa kaluluwang gawain, at itinuturo ito sa landas ng kabutihan sa pamamagitan ng biyaya ng Kanyang impluwensya rito.

12. Ganito nga ang tunay na diwa ng pagpapakumbaba sa Diyos; ito ang pananampalataya ng mga pinakaunang Ama, na nananatiling walang kapintasan hanggang sa araw na ito, at pinananatili ng kanilang mga kahalili. Ang mga kapangyarihang Apostoliko na kanilang ipinamalas—hindi lamang sa ating piling, kundi pati na rin sa mga hindi maniniwala at sa mga duwag—ay nagpapatotoo nang walang pag-aalinlangan sa kanilang pananampalatayang ito.

13. Si Joas, Hari ng Juda, ay sa simula ay namuhay nang kapuri-puri; ngunit kalaunan, nang siya ay magmalaki, ay inialay siya sa mga maruruming hilig, o, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'ang diwa, na hindi sanay, ay bumubuo ng mga bagay na hindi angkop'* (Roma 1:26, 28). Ganito ang batas ng katuwiran ng Diyos: ang sinumang, nang walang pagsisipi, ay napupuno ng mayabang na kapalaluan ng puso ay ipinagkakaloob sa kahihyan ng pinakamaruming laman, upang, sa ganitong paraan ay napakumbaba, maaari niyang maunawaan na kung siya ay nasa ganitong karumihan, ito ay dahil tinanggihan niyang kilalanin noon ang pinakamalalim at pinakamalubhang karumihan na nagmumula sa mayabang na kapalaluan, at nang maunawaan niya ito, siya ay mahikayat na linisin ang kanyang sarili mula sa parehong mga pagnanasa.

14. Kaya't malinaw na walang sinuman ang makarating sa sukduhan ng kaperpeksiyunan at kalinisan maliban sa pamamagitan ng tunay na kababaang-loob, na habang kitang-kita sa harap ng mga kapatid, ay naipapahayag din sa harap ng Diyos sa lihim na tagong ng puso, na nananampalatayang na kung wala ang Kanyang proteksyon at tulong, na kasama siya sa bawat sandali, sa anumang paraan ay hindi niya makakamtan ang kaperpektohan na kanyang ninanais at pagsikapan nang buong lakas.

15. Hanggang dito, ayon sa pinahihintulot ng ating limitadong kaloob, sa tulong ng Diyos ay sapat na tayong nakapagsalita tungkol sa espirituwal na kapalaluan, na kung saan, gaya ng nasabi na, ay tinutukso ang mga perpekto. Iilan lamang ang nakakaalam at nakararanas ng ganitong uri ng kapalaluan, sapagkat kakaunti ang nagsusumikap na maabot ang ganap na kadalisayan ng puso, upang marating ang mga ganitong pagsubok. Karaniwan, inaatake lamang nito ang mga taong, matapos talunin ang lahat ng iba pang pagnanasa, ay halos nasa tuktok na ng kabutihan. Ang ating pinakamadaling-palayong kaaway, nang hindi sila mapagtagumpayan sa pamamagitan ng pang-aakit sa kanila sa makalupang kasalanan, ay ngayon sinisikap silang patukbukin at pabagsakin sa pamamagitan ng isang espirituwal na pagbagsak, na nagbabalak na agawin sa kanila ang lahat ng bunga na dati nilang nakamit sa pamamagitan ng matinding nagsusumikap. Tungkol sa atin naman, na

nakapaloob pa rin sa mga makamundong pagnanasa, hindi niya man lang tayo pinapansin na tuksuhin sa ganitong paraan, kundi pinapatisod tayo sa pamamagitan ng magaspang, at masasabi pa nga, makamundong kapalaluan. Kaya naman, tungkol dito—na pinakamadaling mapahulog sa amin, o sa mga taong kapantay namin, at lalo na sa mga kaluluwa ng mga batang o baguhang monghe—itinuturing kong kinakailangang magsalita ng ilang salita, gaya ng ipinangako namin.

16. Ang makalamang na kayabangan na ito, gaya ng ating nasabi, kung—sa hindi wastong pagsisimula sa pagtangga sa mundo, at sa kakulangan ng kinakailangang sigasig—ay nananatili sa kaluluwa ng monghe, ay pumipigil sa kanya na bumaba mula sa kanyang dating makalamang na kayabangan tungo sa tunay na kababaang-loob ni Cristo; una, ginagawang siya'y suwail at matigas ang ulo; pagkatapos ay hinahadlangan nito siyang maging mapayapa at magalang, pati na rin ang pakikitungo nang pantay sa lahat ng kanyang mga kapatid at mabuhay na parang lahat, nang hindi namumukod-tangi; lalo na, hindi nito pinapayagan siya, alinsunod sa utos ng Diyos at ng ating Tagapagligtas, na hubarin ang sarili sa lahat ng makamundong pag-aari; at gayon pa man, habang ang pagtalikod sa mundo ay hindi iba kundi isang pagpapakita ng pagpapapako sa krus ng lahat ng bagay, at hindi ito maaaring tunay na simulan o itayo sa anumang ibang saligan maliban sa pagkilala sa sarili bilang espirituwal na patay sa lahat ng bagay sa mundong ito, at sa paniniwala na dapat din siyang mamatay sa katawan araw-araw, – sa kabaligtaran, tinutukso nito siyang umasa sa mahabang buhay, inihaharap sa kanya ang posibilidad ng iba't ibang matagal na karamdaman, ginugulo siya ng hiya at kahihiyan kung sakaling siya, na wala nang natira, ay magsimulang magpakabusug mula sa ari-arian ng iba kaysa sa sarili niyang ari-arian, at itinatanim sa kanyang isipan ang kaisipan na mas mabuti pang makuha ang pagkain at damit sa sarili niyang paraan kaysa sa pamamagitan ng iba, na nagpapaalala, bilang suporta rito, ang sumusunod na kasabihan: *'Mas mapalad ang magbigay kaysa tumanggap'* (Mga Gawa 20:35), – na ang tunay na kahulugan ay hindi kailanman maiintindihan ng mga taong ito na ang kanilang mga puso ay naging manhid at malamig.

17. Ang isang monghe na sa ganitong paraan ay nagkaroon ng mahinang simula sa kanyang pagtalikod sa mundo ay hindi kailanman makakamtan ang tunay at payak na kababaang-loob ni Cristo. Hindi niya kailanman titigilan ang pagmamayabang sa kanyang marangal na pinagmulan, o ang pagmamalaki sa kanyang dating buhay sa mundo—na iniwan niya lamang sa katawan, hindi sa puso—o ang pagmamalaki sa perang itinago niya para sa kanyang sarili na magiging kapahamakan niya; sapagkat dahil dito, hindi na niya matiis nang may kapanatagan ang pabigat ng disiplina sa pagka-monk, ni sumunod sa mga tagubilin ng sinumang nakatatanda. Ang sinumang napapailalim sa kayabangan ay itinuturing na nakahihiya ang sumunod sa anumang tuntunin ng pagsunop o pagsunod; sa katunayan, ay nag-aatubili pa siyang makinig sa pangkalahatang pagtuturo tungkol sa kaperpektoan ng buhay-espirituwal, at kung minsan ay may ganap na pagkamuhi rito, lalo na kapag, pinapagalitan ng kanyang konsensya, ay pinaghihinalaan niyang sadyang ito ay nakatuon laban sa kanya. Sa huling kaso, lalo pang napapait ang kanyang puso at sumisiklab ang kanyang galit. Pagkatapos noon, nagsasalita siya nang malakas, gumagamit ng magaspang na pananalita, nagbibigay ng matigas at mapait na sagot, naglalakad nang mayabang at magulong lakad, at hindi mapigilang maging palautos. Kaya naman, ang espirituwal na pag-uusap ay hindi lamang hindi nagdudulot ng anumang kapakinabangan sa kanya, kundi sa kabaligtaran ay nagiging nakasasama, at nagiging sanhi para sa kanya ng mas malaking kasalanan.

18. Narinig ko na noong pinagalitan siya ng Abba dahil 'iniwan niya ang pagpapakumbaba na ipinamalas niya nang ilang panahon matapos talikuran ang mundo at nagsimulang mamalaki ng demonyo', sumagot siya nang may matinding kayabangan: 'Nagpakumbaba ba ako nang ilang panahon para lamang maging masunurin magpakailanman?' – Sa lubhang walang-pigil at salbaheng sagot na ito, ang nakatatanda ay namangha nang husto hanggang sa manlalamot ang kanyang pananalita, na para bang hindi tao ang nakarinig ng gayong mga salita, kundi ang sinaunang Lucifer mismo, at hindi siya makapagsalita ng kahit isang salita laban sa ganoong kapalaluan, kundi humagulgol at bumuntong-hininga lamang mula sa kanyang puso, tahimik na inuulit sa kanyang isipan ang mga salitang sinabi tungkol sa ating Tagapagligtas: *'Siya, na nasa anyo ng Diyos... pinababa Niya ang Kaniyang sarili sa pamamagitan ng pagiging masunurin'*—hindi sa isang sandali (tulad ng sinasabi ng taong ito na sinapi ng demonyong diwa ng kapalaluan), kundi *'hanggang sa kamatayan'* (Fil. 2:6, 8).

19. Ang makalupang kayabangan na ito ay nagpapakita ng sarili sa mga sumusunod na paraan: sa pananalita ay matinis, sa katahimikan – pagkapilyo; sa katuwaan, malakas at magulong pagtawa; sa kalungkutan – walang katuturang kalungkutan; sa pakikipagtalo, pagkasuplada; sa pananalita, pagiging

padalos-dalos, na ang mga salita ay sumisirit nang walang ayos at walang bahid ng puso. Hindi ito marunong magtiyaga, dayuhan sa pag-ibig, matapang sa panunuya, duwag sa pagtanggap ng insulto, ayaw sumunod maliban kung nauuna ang sariling kagustuhan at kalooban, Hindi siya papayag sa pananaghoy, hindi kayang talikuran ang sariling mga pagnanasa, lubhang matigas ang ulo pagdating sa pagsunod sa iba; palagi niyang pinipilit na makamtan ang gusto niya, at hindi kailanman handang umatras para sa iba; at dahil dito, nang hindi na niya matanggap ang kapaki-pakinabang na payo, mas pinagkakatiwalaan niya ang sarili niyang opinyon kaysa sa hatol ng mga nakatatanda.

20. Sa pamamagitan ng mga ganitong yugto ng pagbagsak, ang sinumang minsang sakupin ng kapalaluan, nang lumubog sa kailaliman, ay nanginginig sa takot sa mahigpit na disiplina ng pamumuhay na komunal, at, – naniniwala na, kung kaunti lamang ang kanyang pag-unlad sa landas ng kabanalan, ito ay dahil hinahadlangan siya ng kanyang pakikipag-isa sa mga kapatid, at na, kung hindi siya masyadong umuunlad sa pagkamit ng pagtitiis at kababaang-loob, ito ay kasalanan ng iba, dahil sa mga hadlang mula sa kanilang panig, – nagkakaroon siya ng pagnanais na manirahan sa isang liblib na selda, o kaya'y nagtatag pa nga ng isang hiwalay na monasteryo, upang makahikayat ng marami sa isang mahigpit na pamumuhay, at nagmamadali siyang tipunin ang mga dapat sumunod sa kanyang pagtuturo at gabay, kaya't nagiging pinaka-di-karapat-dapat na guro siya mula sa isang di-karapat-dapat na disipulo.

21. Kaya, kung nais nating umakyat ang ating gusali hanggang sa tuktok at maging kaaya-aya sa Diyos, sikapin nating itatag ang pundasyon nito hindi ayon sa ating sariling makasariling kalooban, kundi ayon sa tumpak na katuruan ng Ebanghelyo, na ayon dito, ang ganitong pundasyon ay hindi maaaring maging iba kundi ang takot sa Diyos at kababaang-loob, na isinilang mula sa kahinahunan at pagkamapayak ng puso. Ang kababaang-loob, gayunpaman, ay hindi makakamtan nang hindi tayo nagkakalas ng lahat ng ating pag-aari; kung wala ito, imposibleng magtaglay ng matibay na pagsunod, matatag na pagtitiis, hindi matitinag na kahinahunan, o ganap na pag-ibig. At kung wala ang mga ito, ang ating puso ay hindi kailanman maaaring maging tahanan ng Banal na Espiritu, gaya ng ipinahayag ng Panginoon sa pamamagitan ng Propeta: *'Kanino ako titingin, kundi sa mga mapayapa at tahimik, at sa mga nanginginig sa aking mga salita'* (Awit 66:2).

22. Bakit nga, ang sundalo ni Cristo, na habang wastong nakikipaglaban sa espirituwal na pakikibaka, ay nagnanais na koronahan ng Panginoon, ay dapat magsikap sa lahat ng paraan na puksain ang pinakamalupit na halimaw na ito—ang sumisira sa lahat ng birtud—na tiyak na hangga't nananatili ito sa kanyang puso, hindi lamang siya magiging hindi makalaya mula sa lahat ng mga pagnanasa, ngunit kahit makamit niya ang anumang birtud, ito rin ay mapapahamak dahil sa lason nito. Sapagkat ang gusali ng mga birtud ay hindi maaaring itayo sa ating kaluluwa sa anumang paraan maliban kung ang mga pundasyon ng tunay na kababaang-loob ay unang inilatag sa ating puso; at ang kababaang-loob na ito, na pinakamatibay ang pagkakatatag, ay nag-iisa lamang ang may kakayahang matatag na suportahan ang gusali ng kaperpeksiyunan at pag-ibig na itinaas sa pinakamataas na antas. Para sa layuning ito, dapat muna nating ipakita ang tunay na kababaang-loob sa ating mga kapatid na may taos-pusong mabuting hangarin, nang hindi natin sila pinahihintulutang magdamdam o masaktan sa anumang paraan – isang bagay na hindi natin kayang gawin maliban kung, dahil sa pag-ibig kay Cristo, ang tunay na pagtalikur sa lahat ng bagay ay malalim na nakaugat sa ating kalooban, na binubuo ng ganap na pag-alis ng lahat ng makamundong pag-aari; pangalawa, dapat nating tanggapin, nang may pagkamapayapa ng puso at walang pagpapanggap, ang pangkulong ng pagsunod at pagtalima, upang, bukod sa utos ni Abba na ' ', hindi na dapat manirahan sa atin ang anumang ibang kalooban; na hindi mapapansin ng sinuman maliban sa isang taong hindi lamang itinuring ang sarili niyang patay sa mundong ito, kundi itinuturing din ang sarili niyang hangal at walang katuturan, at nang walang anumang pag-iisip-isip ay isinasagawa ang anumang utos ng mga nakatatanda, sa pananampalatayang ang lahat ng ito ay banal at ipinahayag ng Diyos Mismo.

23. Kapag pinananatili natin ang ganitong saloobin, tiyak na susundan ito ng isang matatag at hindi nagbabagong kalagayan ng kababaang-loob na, sa pagtingin sa ating sarili bilang pinakamababa sa lahat, titiisin natin nang may sukdulang pagtitiis ang anumang ipataw sa atin, gaano man ito walang batayan, nakasasakit, o maging nakapipinsala, – na parang ipinataw sa atin ng ating mga espirituwal na ama (bilang isang akto ng pagsunod o pagsubok). At hindi lamang natin madadala nang madali ang lahat ng ito, kundi tituring din natin itong maliit at walang kabuluhan, kung, bukod pa rito, palagi nating iniisip at nararamdaman ang mga paghihirap ng ating Panginoon at ng lahat ng mga Santo; sapagkat kung gayon, ang mga paninirang-puri na ating tinitii ay magmumukhang mas magaang para sa atin, katumbas ng kung gaano tayo kahina kumpara sa kanilang mga dakilang gawa at mabibiyayang buhay. Ang inspirasyon para magtiis na nagmumula

rito ay lalo pang magiging matatag kung, kasabay nito, isasaalang-alang natin na tayo rin ay lalakad na mula sa mundong ito at, sa nalalapit na wakas ng ating buhay, ay agad na makikibahagi sa kanilang kaligayahan at kaluwalhatian. Ang ganitong pagninilay ay sumisira hindi lamang sa kapalaluan, kundi pati na rin sa lahat ng mga pagnanasa. Pagkatapos nito, dapat nating panindigan ang ganitong pagpapakumbaba sa harap ng Diyos: makakamtan ito kung kumbinsido tayo na sa sarili nating sikap, nang wala ang Kanyang tulong at biyaya, wala tayong magagawa na may kinalaman sa kasakdalan ng birtud, at kung taos-puso nating pinaniniwalaan na kahit ang ating nagawang maunawaan ay kaloob Niya.

6. Ang pakikibaka laban sa mga kaisipan, at sa pamamagitan nito laban sa masasamang espiritu

1. *Tanong.* Hindi namin nakikita ang anumang tagumpay sa pagpapanatili ng aming pokus, sa kabila ng lahat ng aming pagsisikap. Imposible na pigilan ang paglayas ng isip. Kahit na nararamdaman ng isang tao na ang puso ay taimtim na naaakit sa isang partikular na pagmumuni-muni, ang isip, nang walang pakundangan, ay lumalayas mula rito at mabilis na bumabalik sa dati nitong paglilibot. Sa gayon, sa hindi mabilang na pagkakataon bawat araw, ito ay nadadala bilang bihag ng sariling malayang pag-iisip sa iba't ibang direksyon. Bunga nito, ang isang tao ay tuluyang napapabagsak ng kawalan ng pag-asa na maabot ang nais na lunas para sa kahinaang ito, at tila ang pagtutok ng pansin sa bagay na ito ay isang walang kabuluhang paggawa, kapag nakita ng isang tao na ang kaluluwa, sa kabila ng lahat, ay nagpapatuloy pa ring maglakbay sa bawat sandali sa mabilis nitong paglipad. Hinahatak mo ito patungo sa espiritwal na pagninilay sa pamamagitan ng takot sa Diyos, ngunit bago pa man ito manatiling matatag dito, agad itong naglalaho sa isang iglap. At saka, na para bang inaasahan ang layunin nitong tumakas, hahawakan mo ito sa mismong simula at ibabalik sa pagninilay na pinag-umpisahan nitong layawin, na parang balak mong itali ito sa pinakamatinding atensyon ng puso – subalit habang pinagsisikap mo pa ito sa ganitong paraan, nakakalusot pa rin ito mula sa panloob na santuwaryo nang mas mabilis kaysa sa isang buwaya na nakakalusot sa kamay ng mangingisda. Sa pagsusumikap araw-araw sa ganitong paraan nang buong sigasig upang mapigil ang mga iniisip, at sa hindi nakikita ang anumang tagumpay rito, kusang napapabuntong-hininga ang isa sa konklusyon na ang ganitong paglayas ng isip ay hindi nagmumula sa atin, kundi tiyak na bahagi lamang ng ating kalikasan (– Collected Works 7, 3).

2. Hindi matalino ang maghithiwatig ng konklusyon nang padalus-dalos nang hindi muna wastong siniyasat ang usapin. Hindi patas na ipagpalagay, dahil lamang sa sariling kawalan ng kakayahan o kakulangan sa kasanayan upang magtagumpay sa isang bagay, na imposibleng magtagumpay ang sinuman. Parang may isang tao na hindi marunong lumangoy at hindi makalutang sa sariling paraan, ay nagkonklusyon na dahil ang kanyang katawan, dahil sa bigat nito, ay hindi makalutang, at dahil ang katawan ng bawat isa ay katulad ng sa kanya, walang sinumang katawan ang makakalutang, at samakatuwid ay walang sinuman ang makakalangoy – ganoon nga ang likas na katangian ng mga katawan na imposibleng lumangoy. Gaano man tama ang gayong konklusyon sa kanyang paningin, hindi ito pinatutunayan ng kanyang karanasan. Ganoon din ang iyong paghuhusga. Ang ating isipan, sa kanyang likas na katangian, ay hindi maaaring manatiling walang ginagawa; bakit nga ba hindi maiiwasan na, kung hindi ito naglalaman sa sarili nito ng mga paksang maingat na inihanda nang maaga upang pagsanayan ang mga kilos nito at palaging pagkaabalahan, ay—dahil sa sariling liksi nito—tumakbo-takbo at lumipad-lipad saanman, hanggang sa, sa pamamagitan ng pangmatagalang pagsasanay at patuloy na ugali—ang tinatawag mong walang-saysay na paggawa—matuto ito mula sa karanasan kung anong mga materyales ang dapat niyang itago sa kanyang alaala, upang paikutin niya ang mga ito sa kanyang walang pagod na paglipad, at sa pamamagitan ng walang tigil na debosyon sa paggawaing ito ay magkaroon ng lakas na itaboy ang mga salungat na suhestiyon ng kaaway—na dati niyang ikinadistrak—at sa gayon ay manatiling matatag sa kalagayang (ng kapanatagan at panloob na kapayapaan) na kanyang ninanais. Kaya, hindi natin dapat iugnay ang pabagu-bagong pag-iikot ng isipan sa likas na katangian ng tao, o sa Diyos—ang Maylalang nito. Sapagkat totoo ang salita ng Kasulatan: '*Ginawa ng Diyos ang tao na matuwid, ngunit ang mga ito*' (mga tao) '*ay naghanap ng maraming kaisipan*' (Eclesiastes 7:30). Kaya naman, nakasalalay sa atin ang kalidad ng ating mga iniisip. At sinasabi ng Salmist: '*Mapalad ang taong naglagak ng kaniyang kanlungan sa Iyo; itaguyod mo ang kaniyang mga hangarin sa kaniyang puso*' (Awit 83:6). Nakikita ninyo, nasa kapangyarihan natin na itakda sa ating mga puso ang alinman sa 'pag-akyat'—ibig sabihin, mga kaisipang umaabot sa Diyos—o 'pagbaba'—ibig sabihin, mga kaisipang bumababa, patungo sa mga bagay na makamundo at makalaman. Kung hindi naman nasa kapangyarihan natin ang ating mga iniisip,

hindi ba sinermunan ng Panginoon ang mga Pariseo nang sinabi Niya: *'Bakit ninyo pinananatili sa inyong mga puso ang masasamang kaisipan?'* (Matt. 9:4)? Ni hindi rin Niya inutusan sa pamamagitan ng mga Propeta: *'Alisin ninyo ang masasamang kaisipan sa harap ng aking paningin'* (Isaiah 1:16), at: *'Hanggang kailan mananatili sa inyong mga puso ang masasamang kaisipan ninyo?'* (Jeremias 4:14). (– Sermon 7, 4).

3. Totoo na maraming walang-kwentang kaisipan ang nagpapabahala sa atin kahit laban sa ating kalooban at linoloko tayo nang halos hindi natin namamalayan, pumapasok sa atin nang napakadahan-dahan at mapanlinlang kaya hindi lamang natin maiwasan ang pagpasok nila, kundi napakahirap din nating mapansin sila; ngunit ang pagtanggap o pagtanggap sa mga ito ay posible para sa sinumang, sa tulong ng Diyos, inilalapat ang kanilang pagsisikap at dedikasyon para sa layuning ito. Tulad ng hindi nakasalalay sa atin ang kanilang paglitaw, gayundin naman ang pagtanggap o pagtanggap sa mga ito ay nasa loob ng ating kalooban. Bukod pa rito, kahit sa mismong paglitaw ng mga iniisip, hindi lahat ay dapat iugnay sa pagsalakay ng mga iniisip, o sa mga espiritung nagnanais itong itanim sa atin: nasa sa atin ang tungkulin na itama ang kalikasan ng ating mga iniisip, at tiyakin na ang mga espiritwal at banal na iniisip ay lumitaw sa ating mga puso sa halip na mga makamundong at lupaing iniisip, kung hindi man palagi, ay sa karamihan ng panahon. Kapag pinag-aaralan ng isang tao nang may karunungan at sipag ang Banal na Kasulatan, isinasagawa ang mga salmo at pag-awit, nananatili sa pag-aayuno at pagbabantay, at palagiang inaalala ang hinaharap—ang Kaharian ng Langit at ang nag-aapoy na Gehenna—at ang lahat ng mga gawa ng Diyos; noon ay humihina ang masasamang kaisipan at hindi na ito madalas na lumilitaw. Sa kabilang banda, kapag ang isang tao ay abala sa mga alalahanin sa mundo at mga makamundong bagay, at naglilibang sa walang kabuluhan at tamad na usapan, dumarami ang masasamang kaisipan sa loob natin (– Kolekta 1, 16–17).

4. Ang pag-andar ng ating isipan ay maihahalintulad sa isang gilingan na bato, na mabilis na umiikot dahil sa mabilis na daloy ng tubig. Hindi ito maaaring tumigil sa pag-ikot habang hinihimok ng tubig; subalit nasa sa gilingero kung gugilingin niya ang trigo, rye, o dayami. Gayundin, sa buong buhay na ito, ang ating isipan—na patuloy na pinapagalo ng agos ng mga impresyon na dumadagsa rito mula sa lahat ng panig—ay hindi maaaring maging malaya sa kaguluhan ng mga kaisipan; ngunit kung alin sa mga ito ang tatanggapin o papasok sa puso ay nakasalalay sa ating kalooban at pagpapasya. Kung, gaya ng nasabi na, tayo ay patuloy na nagsisiyasat sa Banal na Kasulatan, pinupuno ang ating alaala ng mga espiritwal na bagay, at pinapalago ang pagnanais para sa kaperpeksiyunan at pag-asa para sa kaligayahan sa hinaharap; magmumula rito ang mga espiritwal na kaisipan, at ang ating isipan ay mananatiling nakatuon sa patuloy na pagninilay sa mga paksang ating pinag-aralan. Ngunit kung, dahil sa kapabayaan at kapabaya, tayo ay nag-aabala sa mga bagay ng pagnanasa at walang kabuluhang usapan, o iniaalay ang ating sarili sa mga bagay ng mundo at mga hungkag na pag-aalala; kung gayon, ayon sa kanilang kalikasan, ang mga kaisipan ay sumibol na parang damo at magbibigay sa ating mga puso ng mapaminsalang paggawa, ayon sa sinabi ng Panginoon at Tagapagligtas: *'Sapagkat kung saan ang kaban ng iyong kayamanan'*—ito ay, ang iyong mga gawa at ang iyong pansin—doon *'naroroon din ang puso mo'* (Matt. 6:21). (Col. 1. 18).

5. Dapat nating malaman na may tatlong pinagmumulan ng ating mga kaisipan: mula sa Diyos, mula sa diyablo, at mula sa ating sarili. Mula sa Diyos – kapag nagkaloob Siya sa atin ng kaliwanagan ng Espiritu Santo, na nagpapukaw sa ating kalooban ng sigasig para sa pinakamataas na tagumpay, o ng pagsisi dahil sa ating kakulangan sa tagumpay at sa pagkahumaling sa katamaran at kapabayaan; o kapag inihayag Niya sa atin ang mga makalangit na hiwaga at itinaturo ang ating mga hangarin tungo sa mas mabubuting gawa. Kaya inudyok ng Panginoon si Artaxerxes na hingin ang mga talaan; at nang malaman niya mula rito ang mabubuting gawa ni Mordecai, agad niyang binawi ang dati niyang malupit na kautusan na lipulin ang mga Hudyo (Ester, kabanata 6). Ganito rin ang ipinangako sa mga Apostol: *'Hindi kayo ang magsalita, kundi ang Espiritu ng inyong Ama ang nagsasalita sa pamamagitan ninyo'* (Matt. 10:20). – Ang mga kaisipan ay nagmumula sa diyablo kapag sinisikap niyang iligaw tayo, pinupukaw sa pamamagitan nito ang masidhing kagalakan, o sa pamamagitan ng mapanlinlang na daya ay inilalantad ang kasamaan bilang kabutihan, *'inililipat ang kanyang sarili'* sa ating harapan *'bilang isang anghel ng liwanag'* (2 Cor. 11:14). Kaya naman *'ipinasok niya sa puso ni Hudas Iskariote na ipagkanulo ang Panginoon'* (Juan 13:2), at sa puso ni Ananias na *'magsinungaling sa Banal na Espiritu'* (Mga Gawa 5:3). – Ang mga kaisipan ay sumusulpot mula sa loob natin kapag natural nating naaalala ang ating nakita, narinig, o nagawa (– Sob. 1:19).

6. Dapat nating laging isaisip ang tatlong sanhi ng mga kaisipan, upang hindi natin husgahan ang mga kaisipang sumusulpot sa ating puso ayon sa mga ito, at upang maituring natin ang mga ito nang naayon. Tungkol dito, dapat nating tularan ang mga bihasang tagapangalili ng barya – na marunong maghusga nang

tama kung ang isang barya ay gawa sa ginto, at kung ito ay purong ginto o tanso na nagkukunwaring ginto sa kintab; kung may larawan ng hari ito, at kung gayon, kung wasto ang pagkakalarawan; at kung mayroon din itong tamang timbang ayon sa batas. Dapat nating ilapat ang lahat ng ito sa ating mga kaisipan sa espirituwal na paraan. Una, dapat nating suriin kung ang pumasok sa ating mga puso ay tunay na o hindi. Halimbawa, kung isang partikular na katuruan ang ihaharap, dapat nating isaalang-alang kung ito ay napadalisay ng banal na apoy ng Espiritu Santo, o kung ito ay kabilang sa pamahiin ng mga Hudyo, o kung nagmula ito sa mayabang na pilosopiya ng mundo at nagkukunwaring may maskara ng kabanalan. Sa paggawa nito, matutupad natin ang utos ng mga Apostol: *'Huwag kayong maniwala sa bawat espiritu, kundi subukin ninyo ang mga espiritu upang malaman kung sila'y mula sa Diyos'* (1 Juan 4:1); at magiging ligtas tayo mula sa paglayo sa katotohanan. Ngunit ang mga hindi nag-ingat na pansinin ang babalang ito ay napailalim sa isang mapaminsalang apostasya mula sa pananampalataya. Ang mga mapanlinlang na may malambing na dila ay unang hinatak sila sa kanilang panig gamit ang ilang banal na damdamin at argumento, na kaayon ng Banal na Pananampalataya, na para bang may kislap ng ginto; at pagkatapos ay tinuruan sila ng mga doktrinang salungat sa pananampalataya, na, dahil nalinlang sila sa paunang anyo ng pagiging kagalang-galang, hindi nila naisip na suriin; at, nang tanggapin nila bilang ginto ang huwad na barya na tanso, nahulog sila sa mga erehe na pagkakamali. – Pangalawa, dapat tayong mag-ingat nang husto upang matiyak kung tayo ay nakakaranig ng maling interpretasyon ng Banal na Kasulatan, na nagpapanggap bilang dalisay na ginto ng tunay na pag-unawa sa mga banal na salita, at sumusubok na linlangin tayo sa pamamagitan ng anyo ng mahalagang metal na ito – upang tanggapin natin ito kasama ang halong tanso na maling iniuugnay dito. Ganito sinubukang tuksuhin ni Satanas ang Cristo na Tagapagligtas Mismo. At gayundin, tinutuksuhin niya tayong lahat, at hindi siya nabibigo, gaya ng ginawa niya sa ating Panginoon. – Ikatlo, – dapat tayong maging mapagbantay sa lahat ng paraan, baka ang kaaway, sa pamamagitan ng pagbaluktot sa mga mahalagang salita ng Banal na Kasulatan sa pamamagitan ng mapanlinlang na interpretasyon, ay magtagumpay na hikayatin tayo na ilapat at gamitin ang mga ito nang hindi tama, na tinatago ito nang mapanlinlang sa ilalim ng tradisyon, na para bang nagmula ito sa mga nakatatanda, gaya ng kung paanong ilalagay nang labag sa batas ang selyong kaharian sa isang pekeng barya. Nagagawa niya ito kapag inililigaw niya tayo sa labis at hindi matiis na paggawa, sa labis na pagbabantay, sa magulong panalangin, at sa hindi angkop na pagbabasa, at, sa pangakong mabuti, dinadala tayo sa isang wakas na sumisira sa kaluluwa; o kapag pinapayuhan niya tayong gumawa ng hindi kailangang pagdalaw, upang itaboy tayo mula sa ating pag-iisa at agawin sa atin ang pinagpalang katahimikan; o kapag itinanim niya sa isip ang ideya ng pag-aalaga sa mga debotong, walang magawang kababaihan, upang masangkot ang isang tao sa mapaminsalang mga alalahanin; o kapag giniganyak niya ang isang tao na hangarin ang banal na orden, sa ilalim ng palusot na mapapabuti ang marami, na sa gayon ay nalilihis ang pansin mula sa ating mapagkumbabang tungkulin. Ang lahat ng ganitong mungkahi, na nakabalatkayo ng awa, kabanalan, at sukdulang tagumpay, ay niloloko ang mga walang karanasan. Sa panlabas, kahawig ang mga ito ng barya ng tunay na Hari; ngunit hindi ito hinulma ng tunay na tagahulma ng espirituwal—hindi ng mga bihasang Ortodoksong Ama—kundi hinugis ng tuso ng mga demonyo para sa kapahamakan at pagkawasak. Ganap na naaangkop sa kanila ang sinasabi ng manunulat ng Kawikaan: *'May daan na tama sa paningin ng tao, ngunit ang wakas nito'y patungo sa mga pintuan ng impiyerno'* (Kawikaan 16:25). – Ang huling (ika-apat) na obserbasyon ng bihasang tagapagbalat, tungkol sa pagsusuri ng bigat, ay maisasakatuparan natin sa ating mga espirituwal na pagsisikap kung, sa tuwing may naiisip tayong gawin, inilalagay natin ito sa timbangan ng ating budhi at masusing sinusuri kung ito ay may tunay na bigat – kung ito ay mabigat sa takot ng Diyos, kung taglay ba nito ang lahat ng kinakailangan—ayon sa kahulugan at kabuluhan nito—kung ginagawang magaang nito ang pagpapakitang-gilas at ang pagiging bago, kung maaaring bawasan ng kayabangan ang bigat nito sa huli, at kung maaaring lumiitin ito ng kaluwalhatian ng tao. Matapos timbangin ang lahat ng ito at tukuyin ito ayon sa mga patotoo ng mga Apostol at mga Propeta, dapat natin itong tanggapin kung ito ay kaayon nila, o, nang may sukdulang higpit, tanggihan ito kung ito ay salungat sa kanila at mapaminsala sa atin (– Sob. 1. 20. 21).

7. Kaya, dapat nating walang humpay na suriin ang lahat ng sulok ng ating puso, at sa matinding pagbabantay ay bantayan ang bakas ng mga pumapasok, baka may hayop sa isip, o kahit na leon o dragon mismo, ang makalusot doon, at, na lihim na naimprenta ang mapaminsalang bakas nito doon, ay baka maghanda rin ng daan para sa iba na pumasok sa mga sulok ng ating puso habang tayo ay hindi nag-iingat sa ating mga iniisip. Sa pamamagitan ng pag-aararo sa lupa ng ating mga puso sa ganitong paraan, oras-oras at sandaling-sandali, gamit ang araro ng Ebanghelyo—ibig sabihin, sa pamamagitan ng walang patid na pag-

alala sa krus ng Panginoon—madali nating magagawa na gibain ang mga lungga ng mapaminsalang mga hayop at ang mga hukay ng nakalalasong mga ahas, at paalisin sila sa ating sarili (– Kolekta 1, 22).

8. Ang larawan ng perpektong isip (yaong may kontrol sa sariling mga iniisip) ay magandang naipapakita sa pigura ng Sentenaryo sa Ebanghelyo. Sa salaysay tungkol sa kaniya, ang moral na lakas – na nagbibigay-kakayahan sa isang tao na hindi madala ng bawat lumilipas na kaisipan, kundi tanggapin ang mabubuting kaisipan ayon sa sariling paghuhusga, at itakwil ang mga salungat dito nang walang kahirap-hirap – ay inilalarawan sa mga sumusunod niyang salita, kung mauunawaan nang alegoriko: *'Sapagkat ako rin ay taong nasasailalim sa kapangyarihan, at may mga sundalo ako sa aking pamumuno. Sinasabi ko sa isa, "Pumunta ka," at pumupunta siya; sa isa pa, "Halika," at dumarating siya; at sa aking alipin, "Gawin mo ito," at ginagawa niya ito'* (Matt. 8:9). Kung tayo rin, na nakikipaglaban nang buong tapang laban sa magulong panloob na pag-uga at mga pagnanasa, ay magkakaroon ng lakas na ilagay ang mga ito sa ilalim ng ating kapangyarihan at ating katuwiran, upang supilin ang mga pagnanasa na nakikipagdigma sa loob ng ating laman, upang panatilihin ang magulong pulutong ng ating mga iniisip sa ilalim ng pamatok ng kapangyarihan ng isip, at, sa pamamagitan ng makapagliligtas na bandila ng Krus ng Panginoon, paalisin mula sa hangganan ng ating mga puso ang pagtitipon ng pinakamasamang puwersa ng kaaway, kung gayon para sa ganitong mga tagumpay at panalo ng isang senturyon sa espirituwal na kahulugan. At sa ganitong paraan, nang umakyat na tayo sa tuktok ng ganitong dangal, magkakaroon din tayo ng kaparehong awtoridad at kapangyarihang pamunuan gaya niya, na sa pamamagitan nito ay hindi na tayo dadalhin ng agos ng mga kaisipang ayaw nating magkaroon, kundi sa mga kaisipang nagbibigay sa atin ng espirituwal na kagalakan, magagawa nating manatili at kumapit sa mga ito, na may matinding utos sa masasamang pahiwatig: *'Umalis!'* – at aalis sila; samantala'y inaanyayahan ang mabubuting kaisipan: *'Halina,'* at sila'y darating; at sa ating alipin—ang laman—iutos natin ang kinakailangan para sa kabanalan at pagpipigil sa sarili, at ito'y tutuparin nito nang walang anumang pagtutol, hindi na gigisingin ang mga pagnanasa na salungat sa espiritu, kundi ipapakita rito ang buong pagsunod (—Sob. 7:5).

9. Ngunit paano ito makakamtan? Mangyayari ito nang kusa kapag tayo ay taos-pusong nagkakaisa sa Diyos na Siya ay kumikilos sa loob natin. Pinagtibay ito ng Apostol nang sinabi niya: *'Ang mga sandata ng ating pakikidigma ay hindi karne, kundi makapangyarihan sa Diyos upang gibain ang mga kuta, binabagsak ang mga pangangatwiran at bawat matinding bagay na itinataas laban sa kaalaman ng Diyos'* (2 Cor. 10:4). Anuman ang ating gawin upang mapagtagumpayan ang ating mga kaisipan, ito ay magiging walang bisa hangga't ang Diyos Mismo, sa pamamagitan ng Kanyang pagkakaisa sa atin, ang hindi kikilos sa pamamagitan nito. Doon, ang ating mahihinang paraan ay magiging malakas at lubos na mananaig—wawasakin nila ang mga kuta ng kaaway at pababagsakin at papalayasin ang lahat ng uri ng kaisipan. At matutupad sa atin ang salitang propetiko: *'Sabihin ng mahina, "Ako'y malakas", 'at maging matapang ang mapagkumbaba'* (Joel 3:10–11)—at ang sinasabi ni San Pablo tungkol sa kanyang sarili: *'Sapagkat kung ako'y mahina, saka ako'y malakas'* (2 Cor. 12:10). Sapagkat noon *'ang kapangyarihan ng Diyos'* ay magiging ganap *'sa ating kahinaan'* (– 9). Kaya't tayo, na may buong pagnanasa ng ating mga puso, magsikap para sa pagkakaisa sa Panginoon, hanggang sa ang siyang pinagpala Naranasan ni David: *'Ang kaluluwa ko'y kumakapit sa Iyo; ang kanang kamay Mo ang sumusuporta sa akin'* (Awit 62:9), – at bawat isa sa atin, kasama niya, ay magsisimulang umawit: *'Mabuti sa akin ang kumapit sa Diyos'* (Awit 72:28). Siyempre, nangangailangan ito ng patuloy na pagsisikap at pagod; ngunit kung wala ito, walang tagumpay sa anumang pagsisikap. Lalo pa, hindi ito maaaring asahan sa isang napakahalagang bagay. Walang birtud ang nakarating sa kaperpeksiyunan nang hindi nagsusumikap – at walang sinuman ang makakamit ang katahimikan ng isip nang hindi lubos na nagsusumikap ang puso. Ang mga salita ng Panginoon ay direktang naaangkop dito: *'Ang kaharian ng Diyos ay nasasakop sa pamamagitan ng puwersa, at ang mga nagsusumikap ang kumukuha nito'* (Matt. 11:12). Upang ang ating espiritu ay *'maabot ang sukat ng buong tangkad ni Cristo'* (Efe. 4:13) – at maging *'isang espiritu sa Panginoon'* (1 Cor. 6:17) – dapat itong manatiling mapagbantay nang may matinding sigasig at pagsusumikap nang walang patid na kasigasigan. Kapag nakamit na ito, maaari na itong makiisa sa Apostol sa taimtim na pagbigkas: *'Kaya kong gawin ang lahat ng bagay sa pamamagitan ng Siya na nagpapalakas sa akin'* (Fil. 4:13). (– Isang paraprases mula sa The Collects, Aklat 7, Mga Kabanata 5 at 6).

10. Bakit kailangang laging nakatuon ang ating buong pansin sa iisang bagay—ya pin, ang mabilis na pagbabalik ng ating mga iniisip sa pag-alala sa Diyos mula sa kanilang paglayo at pag-ikot? Tulad ng isang taong nagnanais na itayo nang tama ang isang dome at dalhin ang arko nito sa tuktok, na patuloy na sinusundan ang isang bilog sa paligid ng estruktura gamit ang lubid mula sa gitna, upang matiyak na pantay ang kurbada

nito sa kabuuan; ganyan din naman, ang sinumang susubok ng ganoong gawain nang walang tulong nito, kahit pa mayroon silang dakilang kasanayan, ay hindi matitiyak na mapananatili ang tamang bilog, ni matutukoy nila sa isang sulyap kung gaano sila kalayo sa ito nang hindi gumagamit ng nabanggit na gabay sa pagiging tama: ganyan din ang ating espiritu: kung, matapos itatag sa ating sarili ang mapagmahal na pag-alala sa Diyos bilang isang uri ng hindi matitinag na sentro, hindi tayo pagkatapos ay, sumusulong mula rito at, kasama nito, sinusuri ang lahat ng mga gawa at pagsisikap nito sa bawat sandali; ginagamit ito bilang pagsubok upang tukuyin ang kalidad ng mga iniisip at mga gawain, upang tanggapin ang ilan at tanggihan ang iba; at ginagamit ito, bilang isang tapat na kompas, upang magbigay ng direksyon sa lahat ng ginagawa; kung gayon, sa anumang paraan ay hindi niya itatayo, gaya ng nararapat, ang espirituwal na gusaling si Pablo ang arkitekto (1 Cor. 3:10), ni hindi rin niya ipagkakaloob dito ang ganda ng bahay na iyon na, na nagnanais maghanda para sa Panginoon sa kanyang puso, ay ipinahayag ng pinagpalang si David: *'O Panginoon, iniibig ko ang karilagan ng iyong bahay at ang lugar na tinitirahan ng iyong kaluwalhatian'* (Awit 25:8), kundi walang katuturan magtayo sa kanyang puso ng isang bahay na pangit, hindi karapat-dapat sa Banal na Espiritu at laging nasa bingit ng pagbagsak, na hindi nakalaan na makatanggap ng kaluwalhatian mula sa Kanya na kanyang hinihintay, kundi upang ituring na hindi karapat-dapat na tanggapin ang bisita (i.e. ang Banal na Espiritu), kundi upang mapahamak na mabagsak sa ilalim ng mga guho ng sariling istruktura (– Mga Pagsasalita 24:6).

11. Pangunahing sa pamamagitan ng ating mga iniisip kumikilos sa atin ang mga puwersang madilim, at siyempre mas madali para sa atin na labanan sila kung hindi tayo patuloy at napapaligiran ng napakaraming kaaway na nagnanais sa atin ng kasamaan – ngunit hindi kailangang matakot dito. Ang mga kaaway na ito ay talagang patuloy na naninirang-puri sa atin, ngunit nagtatanim at nag-aaghat lamang sila ng kasamaan sa loob natin; hindi nila tayo pinipilit na gawin ito. Kung ipinagkaloob sa kanila ang kapangyarihan hindi lamang na maghasik ng masasamang kaisipan kundi pati na rin na pilitin tayong lumapit sa kanila, kung gayon, anumang makasalanang pagnanasa na nais nilang paalabin sa ating mga puso, hindi magkakaroon ng sinumang makakaiwas sa pagkasala dahil dito. Ngunit nakikita natin na kung paanong pinahihintulutan silang mag-udyok sa atin, ganoon din naman tayo'y binigyan ng lakas na labanan ang mga ganoong pag-udyok, at ng kalayaan na sumuko rito. Ano nga ba ang dapat katakutan? – Gayunpaman, kung ang sinuman ay natatakot sa kanilang karahasan at pag-atake, sa taong iyon naman, kami ay nag-aalok ng proteksyon at tulong ng Diyos, na mas makapangyarihan kaysa sa kanila, gaya ng sinasabi: *'Ang nasa inyo ay higit na dakila kaysa sa nasa mundo'* (1 Juan 4:4), – Nang kaninong pamamagitan ay nagwawagi para sa atin nang may di-mapanalingang higit na kapangyarihan kaysa sa kapangyarihang ginagamit ng kampo ng kaaway laban sa atin. Sapagkat ang Diyos ay hindi lamang nagbibigay-inspirasyon sa mabubuting gawa, kundi pinoprotektahan din ang mga ito at tinatapos; upang kung minsan, nang hindi natin namamalayan o nalalaman, Hinahatak Niya tayo patungo sa kaligtasan. Kaya't napagpasyahan na walang sinuman ang maaaring linlangin ng diyablo maliban sa mga kusang-loob na pumapayag sa kanya. Tulad ng malinaw na ipinahayag ni Ecclesiastes sa mga salitang ito: *'Sapagkat hindi agad nahuhusgahan ang gumagawa ng masama; kaya't ang puso ng mga anak ng tao ay nakahilig sa paggawa ng masama'* (Ecles. 8:11). Kaya't malinaw na ang bawat isa ay nagkakasala dahil, kapag sinalanta sila ng masasamang kaisipan, hindi nila agad itong itinaboy sa pamamagitan ng pagtutol dito. Sapagkat nasasaad: *'Labanan ninyo ang diyablo, at tatakas siya sa inyo'* (Santiago 4:7). (– Mga Pagsasalita 7, 8).

12. Maaaring magtaka ang ilan kung paano nakikipag-ugnayan ang mga masamang espiritong ito sa kaluluwa—kung paano sila nakikipag-usap dito nang hindi napapansin, nagpapasok dito ng anumang kanilang nais, nakikita ang mga iniisip at kilos nito, at ginagamit ito sa ikasasama nito. – Ngunit walang kakaiba rito. Maaaring makipag-ugnayan ang isang espiritu sa isa pa at impluwensyahan ito nang lihim, na nagmumungkahi ng mga bagay na kanais-nais para rito. Sapagkat sa pagitan nila, gaya ng sa pagitan ng mga tao, may isang tiyak na pagkakatulad at kamag-anak ayon sa kalikasan. Ngunit ang kanilang pagpasok sa isa't isa at pag-angkin sa isa't isa ay lubos na imposible. Ito ay tunay na maiaakda lamang sa Banal (– Op. 7, 9, 10).

13. Ang nasabi sa itaas ay hindi sa anumang paraan sumasalungat sa nangyayari sa mga sinasapian ng demonyo, kapag, sinasapian ng maruruming espiritu, ay nagsasalita at gumagawa sila ng mga bagay na ayaw nilang gawin, at napipilitan silang magbigkas ng mga salitang hindi nila nauunawaan. Alam ng lahat na hindi pareho ang epekto ng mga espiritu sa lahat sa ganitong mga pagkakataon. Ang iba ay lubos na nasasakop ng mga ito kaya hindi nila namamalayan ang kanilang ginagawa o sinasabi, samantalang ang iba naman ay may kamalayan at naaalala pa ito pagkatapos. Pareho itong nangyayari sa pamamagitan ng impluwensya ng isang maruming espiritu – ngunit hindi sa paraang pumapasok ito sa mismong substansiya ng kaluluwa, na

nagsasanib dito, at, na tila nakasuot nito, ay nagsasalita ng mga salita sa pamamagitan ng mga labi ng taong tinatamaan. Hindi nila ito kayang gawin. Ang nangyayari ay ang maruming espiritu, sa pamamagitan ng paninirahan sa mga bahaging ginagalawan ng kaluluwa at pagbibigay ng hindi matiis na pasanin sa mga ito, ay tinatabunan ang makatwirang kakayahan ng kaluluwa ng nakakatakot na kadiliman at pinipigilan ang kanilang kilos (sa pamamagitan ng ganitong pagpigil sa mga organong ito). Tulad ng nakikita natin, nangyayari ito paminsan-minsan bilang resulta ng alak, gayundin mula sa lagnat, matinding lamig, at iba pang karamdaman na nagmumula sa panlabas na sanhi. Baka sakaling magtagumpay ang diyablo sa kanyang laman, baka maisip nitong ipataw ang kaparehong kapahamakan kay banal na Job, ipinagbawal siya ng Panginoon sa pamamagitan ng isang espesyal na utos, na nagsasabing: *'Narito, ibinibigay ko siya sa iyong mga kamay; ngunit ingatan mo ang kanyang buhay'* (Job 2:6), ibig sabihin, huwag mo siyang gawing baliw sa pamamagitan ng pag guluhin ang sentro ng kaluluwa, paglusob sa kanyang katwiran, at pag sirang-sira sa kakayahan ng pag unawa, na kung saan siya (Job) ay dapat lumaban sa iyo (– Sob. 7:12).

14. Gayunpaman, bagaman ang espiritu ay ganap na nagsasanib sa magaspang at matigas na materyang ito—ito ay ang laman—na maaaring napaka-maginhawa; hindi nito ipinahihiwatig na maaari rin itong magsanib sa kaluluwa, na espiritu rin, sa paraang ginagawa itong, tulad ng katawan, isang sisidlan ng kanyang pag-iral. Ito ay posible lamang para sa nag-iisang Trinidad, na hindi lamang sumasaklaw sa bawat makatwirang nilalang kundi sumusuri rin dito. Ang nag-iisang Diyos ay lubos na naroroon sa lahat ng lugar at sa lahat ng bagay, kaya nakikita Niya ang lahat ng ating mga iniisip, lahat ng ating panloob na kilos, at lahat ng mga lihim ng ating mga kaluluwa. *'Walang nilalang na nakatago sa Kaniya; kundi ang lahat ng bagay ay hubad at bukas sa harap ng Kaniyang mga mata'* (Heb. 4:13), – at *'Sinusubok Niya ang mga puso at mga isipan sa katuwiran'* (Awit 7:10). (– Kolekta 7:13).

15. Ngunit paano nalalaman ng mga maruruming espiritu ang ating mga iniisip? – Hindi nila ito direktang binabasa sa kaluluwa, kundi natutukoy nila ito mula sa pagpapakita nito sa panlabas na mga palatandaan na nakikita at naririnig, ibig sabihin, mula sa ating mga salita at kilos. Ngunit hindi nila sa anumang paraan malulusot ang mga iniisip na hindi pa lumalabas mula sa loob ng kaluluwa. Kahit kung paano at kung tinatanggap ang mismong mga kaisipang itinatanim nila, hindi nila ito nalalaman mula sa kaluluwa mismo, o mula sa pinakamalalim na paggalaw na lihim na nagaganap sa loob nito bilang resulta, kundi mula sa mga pagpapakita nito sa labas ng kaluluwa. Kaya, halimbawa, kung, matapos itanim ang kaisipang makapagpakabusog, nakita nilang ang isang monghe ay nagsimulang tumingin sa bintana at sa araw, o magtanong kung anong oras na, hinuhinuha nila mula rito na isang makapagpakabusog na pagnanasa ang itinanim sa kaniya. At hindi nakapagtataka na nakikilala ito at ang mga katulad na bagay ng mga kapangyarihang panghimpapawid, kapag nakikita natin na kahit ang mga taong matalino ay kayang matukoy ang panloob na kalagayan ng isang tao mula sa kanilang mga mata, mukha, at iba pang panlabas na palatandaan. Tiyak na ang mga nilalang na, tulad ng mga espiritu, ay walang dudang mas pino at mas matalas ang pandama kaysa sa mga tao, ay mas tumpak pang matutukoy ito (– Collected Works 7, 15).

16. Dapat maunawaan na hindi lahat ng demonyo ang nag-uudyok ng bawat pagnanasa sa tao, kundi ang ilang espiritu ay itinalaga sa bawat partikular na pagnanasa; sapagkat ang ilan sa kanila ay nagagalak sa maruruming at kahiya-hiyang pagnanasa, ang iba ay mahilig sa pamumuska, ang iba sa galit at poot, ang iba ay nasisiyahan sa kalungkutan, at ang iba naman sa kayabangan at kapalaluan – at ang bawat isa ay nagtatanim sa mga puso ng tao ng pagnanasa na siya mismo ang partikular na ikinagagalak; ngunit hindi nila sabay-sabay pinupukaw ang kanilang mga pagnanasa, kundi isa-isa, depende sa hinihingi ng oras, lugar, at pagiging handa ng tinutukso (– Collect. 7, 17).

17. Dapat ding maunawaan na hindi silang lahat ay pantay-pantay ang kasamaan o kapangyarihan. Ang mga pinakamahirang espiritu ang unang sumasalakay sa mga baguhan at sa mga mahihina; at kapag sila ay napagtagumpayan na, saka ipinapadala ang mga pinakamalakas – at sa ganitong paraan, ang sundalo ni Cristo ay unti-unting kailangang tiisin ang patuloy na lumalalang pagsubok, alinsunod sa kanyang sariling pag-unlad at sa paglago ng kanyang espirituwal na lakas. At wala sa mga Santo ang sa anumang paraan ay nakapagtagal sa kasamaan ng napakaraming kaaway, o nanatiling matatag laban sa kanilang mga paninirang-puri at mabagsik na poot, kung hindi dahil sa katotohanang, sa ating pakikibaka, si Cristo—ang pinakamabuting Tagapamagitan at Tulong—ay palaging kasama natin, na hindi pinantay ang lakas ng mga nakikipaglaban, hindi itinaboy o pinigilan ang magulong pagsalakay ng mga kaaway, at *'hindi pinayagang matukso kami nang higit sa aming kayang tiisin'* (1 Cor. 10:13). (– Koleksyon 7, 20).

18. Na ang mga demonyo ay walang kapangyarihang saktan ang bawat tao ay malinaw na ipinapakita ng halimbawa ng mapalad na Job, na hindi nangahas ang kaaway na tuksuhin lampas sa pinahihintulutan ng kalooban ng Diyos; pinatutunayan din ito ng pag-amin ng masasamang espiritu na nakatala sa mga salaysay ng Ebanghelyo: *'Kung papalayasin mo kami, padalhan mo kami sa kawan ng mga baboy'* (Matt. 8:31). Lalo pang dahilan, samakatuwid, upang paniwalaan na hindi nila magagawa, sa kanilang sariling kapagnanasa, na pumasok sa sinumang taong nilikha sa wangis ng Diyos, sapagkat nang wala ang pahintulot ng Diyos ay wala silang kapangyarihang pumasok kahit sa mga maruruming hayop na pipi. Sa katunayan, kung nabigyan sila ng kapangyarihang tuksuhin at pahirapan ang sinumang tao ayon sa kanilang kalooban, walang sinuman—hindi lamang ang mga batang monghe, kundi pati na ang mga taong may ganap na birtud—ang makapamumuhay sa disyerto, na napapaligiran ng napakaraming masamang kaaway (– Collects 7:22).

19. Kilala rin na ang mga maruruming espiritu ay hindi pumapasok sa katawan ng kanilang sinasapian maliban kung una nilang nasakop ang kanilang isipan at kaisipan. Matapos silang unang hubaran ng takot sa Diyos, ng pag-alala sa Diyos, at ng espiritwal na pagtuturo, matapang nilang sinasalakay ang mga ito na parang walang depensa at pinagkaitang tulong at proteksyon ng Diyos, at dahil dito ay madaling napagtatagumpayan; at sa huli ay ginagawang tahanan nila ang loob nila, na parang isang nasasakupang ipinagkaloob sa kanila. – Totoo rin naman, gayunpaman, na ang mga pinakamahapis at labis na pinahihirapan nila ay yaong mga, bagaman hindi nila sinasakupan sa katawan, ay lubos nilang sinasakupan sa kaluluwa – yaong mga nahulog sa kanilang mga pagnanasa at kahinaan; sapagkat, ayon sa mga salita ng Apostol, *'ang sinumang napagtagumpayan ng isang espiritu, ay alipin ng espiritong iyon'* (2 Pedro 2:19), (– Koleksyon 7, 24, 25).

20. Sinasaksihan ng Kasulatan na dalawang anghel ang laging naroroon sa bawat isa sa atin – isa na mabuti at isa na masama. Tungkol sa mga mabubuti, sinasabi ng Tagapagligtas: *'Ingat na huwag ninyong hamakin ang isa man sa maliliit na ito; sapagkat sinasabi ko sa inyo na ang kanilang mga anghel sa langit ay palaging nakikita ang mukha ng aking Ama na nasa langit'* (Matt. 18:10), – at ang Banal David: *'Ang anghel ng Panginoon ay nagkakampo sa paligid ng mga natatakot sa kaniya, at ililigtas sila'* (Awit 33:8); karagdagang patunay ng kanilang pag-iral ay matatagpuan sa Aklat ng Mga Gawa, kung saan sinasabi tungkol kay Pedro: *'May anghel siya'* (– 12:15). Parehong anghel ang tinalakay nang masinsinan sa aklat na **Ang Pastol**. – Kung isasaalang-alang din natin ang siyang naghanap ng daan upang makalapit sa Banal na si Job, malinaw nating mauunawaan na siya ang palaging naninirang-puri sa kaniya, ngunit hindi siya kailanman napapailang magkasala; kaya naman hiniling niya sa Panginoon ang kapangyarihan laban sa kaniya – na inaamin na hanggang noon ay hindi siya natalo dahil sa kabutihan ni Job, kundi dahil sa pamamagitan ng paghahain ng Panginoon, na palaging pinoprotektahan siya ng Kaniyang pangangalaga. At sinasabi rin tungkol kay Hudás: *'Patayuin ang diyablo sa kanang kamay niya'* (Awit 108:6). (– Kolekta 8, 17).

7. Ang pakikibaka laban sa lahat ng uri ng paghihirap na nagmumula sa kamalasan at mga sakuna

1. Sa Palestina, sa mga disyerto sa pagitan ng Jerusalem at ng Dagat-dagatan, biglang umatake ang mga barbaro sa mga monghe – at binugbog ang napakarami sa kanila. Paano nga ba pinayagan ng Diyos na magawa ang ganoong kasamaan laban sa Kanyang mga lingkod? – Karaniwang nagpapabagabag sa isipan ng mga taong, dahil sa kaunting pananampalataya at kaalaman, ay iniisip na ang mga birtud at gawa ng mga Santo ay ginagantimpalaan sa maikling panahon ng buhay na ito – ang pansamantalang buhay. Ngunit tayo, na *'hindi inilalagay ang ating pag-asa sa buhay na ito lamang kay Cristo'*, upang, ayon sa Apostol, *'hindi tayo maging pinakadakilang kahabag-habag sa lahat ng tao'* (1 Cor. 15:19), ay hindi dapat maligaw ng ganitong mga opinyon; baka, dahil sa kamangmangan sa tunay na kalikasan ng mga ganitong pangyayari, tayo ay, sa pagbasa ng , sakupin ng matinding takot at kalituhan sa mga pagsubok na ating pinagdadaanan, at sa gayon ay maligaw mula sa landas ng katuwiran (Awit 72:2), – o, upang ilahad ito sa mas nakakabahalang paraan, huwag ipagpalagay sa Diyos ang kawalan ng katarungan at pagwawalang-bahala sa mga usaping pantao, sa batayan na, gaya ng sinasabi, Hindi Niya inililigtas ang mga banal at matuwid mula sa tukso, ni ginagantimpalaan Niya ang mabuti ng kabutihan at ang masama ng kasamaan sa buhay na ito – at sa gayon ay hindi tayo magiging karapat-dapat sa kapahamakan kasama ng mga pinagbabanta ng Propeta Zofanias sa ngalan ng Panginoon, na nagsasabi: *'Maghihiganti ako sa mga nagsasabi sa kanilang puso: "Hindi gagawin ng Panginoon ang mabuti, ni gagawin Niya ang masama"'* (Zef. 1:12), ni hindi rin sila magdurusa ng kaparehong kapalaran gaya ng sa mga taong, sa pamamagitan ng ganitong mga reklamo, ay nagmumura laban sa Diyos: *'Ang bawat gumagawa ng kasamaan ay mabuti sa paningin ng Panginoon, at siya'y nalulugod sa*

kanila; at nasaan na ang Diyos ng katuwiran?' (Mal. 2:17)? Idagdag pa rito ang blasphemya na inilarawan ng Propeta makalipas lamang nito: 'Naglingkod ba kami sa Diyos nang walang kabuluhan, at higit pa rito, pinanatili ba namin ang Kaniyang mga utos, at naglakad kami sa panalangin sa harap ng mukha ng Panginoong Makapangyarihan? At ngayon ay pinagpapala natin ang mga dayuhan, samantalang ang lahat ng nagsasagawa ng kawalang-katarungan ay umuunlad: hinamon nila ang Diyos at gayon pa man ay naililigtas sila' (Mal. 3:14–15). – Kaya, upang maiwasan natin ang kamangmangan na siyang ugat at sanhi ng pinakakarumaldumal na ilusyon na ito, kailangan muna nating tiyakin nang lubos kung ano ang tunay na mabuti at kung ano ang masama. Kung mananatili tayo sa tunay na kahulugan ng mga Kasulatan at hindi sa maling opinyon ng karamihan hinggil sa bagay na ito, hindi tayo maliligaw kailanman ng mga ilusyon ng mga hindi maniniwala.

2. Ang lahat ng umiiral at nagaganap sa mundo ay may tatlong uri, ito ay: mabuti, masama, at ang gitnang daan. Dapat nating tuklasin kung ano nga ba talaga ang mabuti, ang masama, at ang gitnang daan, upang ang ating pananampalataya, na pinangangalagaan ng wastong kaalaman, ay manatiling matatag sa lahat ng tukso. Sa mga usaping pantao, wala dapat ituring na tunay na kabutihan maliban sa isang espiritwal na birtud, na sa pamamagitan ng tapat na pananampalatayang nag-aakay sa atin sa Diyos, ay nagtutulak sa atin na walang humpay na kumapit sa hindi nagbabagong kabutihang ito. Sa kabilang banda, wala dapat ituring na kasamaan maliban sa kasalanan, na sa pamamagitan ng paghihiwalay sa atin mula sa mabuting Diyos, ay nagbubuklod sa atin sa masamang diyablo. Ang nasa gitna ay yaong maaaring maiugnay sa alinmang panig, depende sa karakter at disposisyon ng taong nakakaranas nito, gaya ng: kayamanan, kapangyarihan, karangalan, lakas ng katawan, kalusugan, kagandahan, ang buhay mismo o kamatayan, kahirapan, kahinaan ng laman, paninirang-puri at iba pang katulad na bagay, na, depende sa kalikasan at disposisyon ng taong gumagamit nito, ay maaaring magsilbi para sa kabutihan o para sa kasamaan. Sapagkat maging ang kayamanan ay madalas na magagamit para sa kabutihan, ayon sa Apostol, na *'nag-uutos sa mga mayayaman sa kasalukuyang panahon na maging mayayaman sa mabubuting gawa, maging bukas-palad at handang magbahagi, nagtitipon para sa kanilang sarili ng isang mabuting pundasyon para sa hinaharap, upang matanggap nila ang buhay na walang hanggan'* (1 Tim. 6: 17–19): gayunpaman, nagiging masama ito kapag itinatipon lamang upang itago at itapon sa lupa, gaya ng ginagawa ng mga kuripot, o upang gastusin sa karangyaan at mga kaluguran sa halip na para sa kapakinabangan ng mga nangangailangan. Bukod pa rito, ang katotohanang ang kapangyarihan at karangalan, ang lakas ng katawan at kalusugan ay mga paraan tungo sa isang layunin, at angkop sa magkabilang panig, ay madaling nagpapatunay na marami sa mga banal sa Lumang Tipan, na nagmamay-ari ng lahat ng bagay na ito, ay lubos na kaaya-aya sa Diyos; samantalang, sa kabaligtaran, ang mga hindi wastong ginamit ang mga biyayang ito, na ginamit ang mga ito sa paglilingkod sa kanilang masasamang hilig, ay di-makatarungang pinarusahan o pinatay, gaya ng madalas na isinasalaysay ng mga Aklat ng mga Hari. Gayundin, tungkol sa iba pang mga bagay na katamtaman ang kalikasan, unawain ninyo na hindi ito ang tunay na kabutihan, na nakapaloob lamang sa mga birtud, kundi ito ay isang bagay na nasa pagitan; sapagkat habang kapaki-pakinabang at nakabubuti ang mga ito sa mga matuwid—na ginagamit ang mga ito sa matuwid at kailangang-kailangang gawa, na nagbibigay-daan sa kanila upang mag-ipon ng mga bunga ng kabutihan bilang kayamanan para sa buhay na walang hanggan—sa kabaligtaran, hindi naman kapaki-pakinabang o nakabubuti ang mga ito sa mga maling paggamit sa mga ito, kundi inilalayo lamang sila sa kasalanan at kamatayan.

3. Itatakda natin sa isipan ang pagkakaibang ito sa pagitan ng mga bagay at ng mga gawa, at alamin na walang tunay na kabutihan maliban sa birtud na nagmumula sa takot at pag-ibig sa Diyos, at na walang tunay na kasamaan maliban sa kasalanan at paghihiwalay sa Diyos, ngayon ay suriin natin nang buong pansin, kung kailanman ay nagdulot ang Diyos, sa Kanyang sarili o sa pamamagitan ng iba, ng ganoong kasamaan sa alinman sa Kanyang mga santo? Walang dudang hindi ka makakakita ng ganoong pangyayari kahit saan. Sapagkat hindi kailanman nangyari na ang iba ay makapagdala sa sinuman sa kasalanan kapag ang taong iyon ay hindi nanaisin ang gayong kasamaan at lumalaban dito; at kung sakaling may naudyok sa kasalanan, siya lamang ay yaong ang sarili niyang nagbunga ng kasalanang iyon sa kanyang sarili, dahil sa kakulangan ng pagkamulat ng puso at bulok na kalooban. Kaya, nang subukan ng diyablo na itulak ang matuwid na si Job sa kasamaan—sa kasalanan—ginamit niya ang lahat ng tuso ng kanyang malisya laban sa kanya—kinuha ang lahat ng kanyang kayamanan, pinatay ang kanyang mga anak, at pinuno ng mga sugat na nagdulot ng hindi matiis na sakit si Job mula ulo hanggang paa—ngunit hindi niya siya nadungisan ng kasalanan sa anumang

paraan; sapagkat *'sa lahat ng mga pagsubok na ito'* ay nanatiling matatag si Job at *'hindi niya inakusahan ng kamangmangan ang Diyos'* (Job 1:22)—hindi siya nagkasala ng blasphemya.

4. Ngunit paano nga, kung gayon, na ang Diyos Mismo ay nagsasabi tungkol sa Kanyang Sarili: *'Ako ang... Lumikha ng kapayapaan at Tagapaglikha ng kapahamakan'* (Isaias 45:7), at ang Propeta ay nagpapatotoo tungkol sa Kanya: *'May kapahamakan ba sa isang lungsod na hindi dinala ng Panginoon?'* (Amos 3:6)? – Sa Banal na Kasulatan, ang salitang *'kasamaan'* ay kung minsan tumutukoy sa mga hindi kanais-nais na pangyayari, hindi dahil sa likas na kasamaan ng mga ito, kundi dahil itinuturing itong masama ng mga nakararanas nito para sa kanilang ikabubuti. Sapagkat ang Salita ng Diyos, kapag nagsasalita sa mga tao, ay kailangang gumamit ng mga salitang pantao at may damdaming pantao. Kaya naman, ang nakaliligtas na operasyon ng paghiwa at pag-cauterise, na kapaki-pakinabang na isinasagawa ng isang doktor sa mga nagdurusa mula sa mapanganib na ulser, ay itinuturing na masama ng mga kailangang tiisin ito; gayundin, ang espolones sa kabayo at ang pagtutuwid para sa makasalanang ay hindi nagdudulot ng kagalakan; at ang lahat ng mahigpit na disiplina ay tila mapait sa mga sumasailalim sa pagtuturo, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Walang disiplina ang kaaya-aya sa oras na iyon, kundi masakit; ngunit pagkatapos ay nagbubunga ito ng payapang bunga ng katuwiran sa mga pinagsanay nito'* – at muli: *'Dinidisciplina ng Panginoon ang mga iniibig Niya, at pinapalo Niya ang bawat anak na tinatanggap Niya. Sapagkat anong anak ang hindi dinidisciplina ng kanyang ama?'* (Heb. 12:6, 7, 11)? – Kaya, ang salitang *'kasamaan'* ay kung minsan ginagamit upang tukuyin ang mga hindi kanais-nais na pangyayari, gaya ng sa sumusunod na pahayag: *'At naghinay-hinay ang Diyos tungkol sa kasamaan na sinabi Niyang gagawin Niya sa kanila, at hindi Niya ito ginawa'* (Jonah 3:10). At muli: *'Sapagkat Ikaw, O Panginoon, ay mapagbiyaya at mahabagin, mabagal magpasyang magparusa at sagana sa malasakit, at Ikaw ay nagpapakumbaba sa kasamaan na balak Mong ipataw sa sangkatauhan'* (Jonah 4:2), ibig sabihin, sa matinding paghihirap at kapahamakan na napilitan Kang ipataw sa atin dahil sa ating mga kasalanan. Alam kung gaano kapakinabang ang mga ito para sa ilan, isang Propeta naman, hindi dahil sa pagkamuhì sa kanila kundi dahil sa pagnanais para sa kanilang kaligtasan, ay nanalangin nang ganito: *'Magdala ka ng kasamaan sa kanila, O Panginoon; magdala ka ng kasamaan sa mga mayabang sa lupa'* (Isaias 26:15). At ang Panginoon Mismo ay nagsasabi: *'Narito, magdadala ako ng kasamaan sa inyo'* (Jer. 11:11), ibig sabihin, mga kalungkutan at kapahamakan, na sa pamamagitan nito, matapos kayong maparusahan nang makapagligtas sa kasalukuyan, ay mapipilitan kayong lumingon at magmadaling lumapit sa Akin, na inyong nakalimutan sa mga araw ng inyong kaligayahan. Bakit hindi natin sila matanggap bilang isang likas na kasamaan, kung nagsisilbi sila sa kabutihan ng marami at ginagabayan sila sa pagkamit ng walang hanggang kagalakan? Kaya nga—balikan natin ang ating pinag-uusapan—ang lahat ng karaniwang itinuturing na kasamaan, maging ipinataw man sa atin ng mga kaaway o bumabagabag sa atin sa ibang paraan, ay hindi dapat ituring na kasamaan, kundi bilang isang bagay na nasa pagitan. At hindi na ito ang ituturing ng siyang nagdulot nito sa isang pag-aalab ng damdamin, kundi ang nararamdaman ng siyang nagtitiis nito. Bakit nga, kung ang isang banal na tao ay pinapatay, hindi dapat isipin na isang kasamaan ang ginawa sa kaniya, kundi isang bagay na nasa pagitan? Sapagkat habang para sa makasalanang ito ay kasamaan, para sa matuwid naman ito ay pinagmumulan ng aliw at kaligtasan mula sa mga kasamaan. *'Sapagkat ang kamatayan ng matuwid ay kapahingahan; ang kaniyang daan ay nakatago'* (Job 3:23). Ang matuwid ay hindi nagkakaroon ng kawalan dahil sa ganitong kamatayan – sapagkat walang bago o hindi pa naganap na dumating sa kanya, – kundi ang bagay na tiyak na mangyayari sa kanya ayon sa natural na pangangailangan, tinanggap niya ito sa pamamagitan ng malisya ng kaaway, na hindi walang benepisyo para sa buhay na walang hanggan; at ang utang ng kamatayang pantao, na nararapat niyang bayaran ayon sa hindi maiiwasang batas ng ating kasalukuyang pag-iral, binayaran niya ito sa pamamagitan ng masaganang bunga ng pagdurusa bilang pananda ng dakilang gantimpalang naghihintay sa kanya.

5. Gayunpaman, hindi nito pinapawalang-sala ang mga salarin. Ang masamang lumalabag sa batas ay hindi makaliligtas sa parusa dahil lamang sa hindi nagdulot ng malaking pinsala ang kanyang masamang gawa sa matuwid. Sapagkat ang pagtitiis ay isang birtud ng matuwid, at hindi ang siyang nagdulot ng kamatayan o pagdurusa, kundi ang siyang matiisin na nagtitiis sa mga ito, ang karapat-dapat sa gantimpala. Sapagkat kung paanong ang una ay makatarungang magdurusa ng parusa dahil sa kanyang malupit na kalupitan, gayon din naman ang huli, bagaman hindi siya nakararanas ng anumang makabuluhang pinsala, ay gagantimpalaan; sapagkat sa pamamagitan ng pagtitiis nang may pasensya sa mga pagsubok at pagdurusa sa lakas ng kanyang espiritu, pinaliko niya ang lahat ng ipinataw sa kanya nang may masamang hangarin tungo sa kanyang ikabubuti, para sa pagdami ng kanyang kaligayahan sa buhay na darating.

6. Kaya, ang pagtitiis ni Job ay hindi nagbunga ng mabuting gantimpala para sa diyablo, na siyang nagpadakila sa kanya sa pamamagitan ng kanyang mga tukso, kundi para kay Job mismo, na matapang na tiniis ang mga ito; at hindi rin mabibigyan si Hudan ng kaligtasan mula sa walang hanggang paghihirap sa batayan na ang kanyang pagtataksil ay naglingkod upang iligtas ang sangkatauhan. Sapagkat hindi dapat tingnan ang bunga ng isang gawa, kundi ang disposisyon ng siyang gumagawa nito. Bakit nga ba, dapat nating matatag na panindigan ang matibay na paniniwala na walang masamang maaaring idulot ng iba sa sinuman, maliban kung ang taong iyon mismo ang nag-aanyaya nito sa sarili sa pamamagitan ng kahinaan ng kanyang puso at katamaran, gayong pinagtibay pa nga ng banal na Apostol ang parehong prinsipyo sa isang taludtod lamang: *'Alam natin na ang lahat ng bagay ay nagtutulungan para sa kabutihan ng mga umiibig sa Diyos'* (Roma 8:28). Sapagkat sa pagsasabing, *'ang lahat ng bagay ay nagtutulungan para sa kabutihan'*, sinaklaw Niya ang lahat nang sabay, hindi lamang yaong itinuturing na kaligayahan, kundi pati na rin yaong itinuturing na kapighatian; gaya ng sinasabi ng parehong Apostol tungkol sa kaniyang sarili sa ibang lugar, na siya ay dumaan sa pareho: *'ang mga sandata ng katuwiran sa kanan at sa kaliwa—ibig sabihin, kaluwalhatian at kahihayan, paninirang-puri at papuri: tila mandaraya, ngunit tapat; tila malungkot, ngunit laging nagagalak; tila dukha, ngunit nagpapayaman sa marami'*, at iba pa (2 Cor. 6:7–10). Kaya, ang lahat—maging yaong itinuturing na kaligayahan at inuugnay ng Apostol sa kanang kamay, na inilalarawan sa mga salitang: *'karangalan at papuri'*, o yaong itinuturing na kapighatian at ipinahayag Niya sa mga salitang: *'kahihayan at pang-aabuso'*, na tumutukoy sa kaliwang bahagi – ang lahat ng ito ay nagiging, sa kamay ng isang perpektong tao, *'mga sandata ng katuwiran'*: kung siya ay matiisin na tinatanggap ang (mabibigat) na suntok na ipinapataw sa kanya nang may kababaang-loob, sa gayon ay nakikipaglaban, ibig sabihin, ginagamit bilang sandata, ang mismong mga bagay na ginagamit sa pag-atake sa kanya, at, armado nito na parang pana, espada at pinakamatibay na kalasag laban sa mga nagpapataw nito sa kanya, perpektong ipinapakita niya ang kanyang pagtitiis at tapang, ipinagdiriwang ang pinakadakilang tagumpay ng kanyang katatagan gamit ang mismong mga palaso ng kaaway na tumatama at nagpapabagsak sa kanya hanggang kamatayan; at kung, sa ganitong paraan, hindi siya napapataas ng loob ng magandang kapalaran ni napapahina ng loob ng kapahamakan, kundi naglalakad sa tuwid at kaharian na landas, mula sa ganoong mapayapang kalagayan ng puso, hindi siya itinutulak na parang patungo sa kanan ng presensya ng kagalakan, ni hinahampas na parang patungo sa kaliwa ng pagsalakay ng kapahamakan at pagbaha ng kalungkutan. – *'Ang kapayapaan ay sumasa kanila na umiibig sa Kautusan Mo, O Panginoon, at wala silang pasikut-sikot,'* ang patotoo ni San David (Awit 118:165); ngunit tungkol sa mga taong nagbabago sa bawat pag-ikot ng kapalaran, ayon sa kanilang kalikasan at pagkakaiba-iba, sinasabi: *'Ang hangal, na gaya ng buwan, ay nagbabago'* (Sirak 27:11). Gayundin, tungkol sa mga perpektong tao at sa mga pantas ay sinasabi: *'Sapagkat sa mga umiibig sa Diyos, ang lahat ng bagay ay nagtutulungan para sa kabutihan'*; samantalang tungkol sa mahihina at sa mga hangal ay ipinapahayag: *'Ang lahat ng bagay ay salungat sa hangal'* (Kaw. 14:7), sapagkat hindi niya ginagamit ang kaligayahan para sa kanyang sariling kabutihan at hindi rin siya natutuwid ng kapighatian. Ang parehong moral na lakas ang kailangan upang matapang na pasanin ang mga paghihirap gaya ng kailangan upang mapanatili ang wastong katamtaman sa kagalakan; at walang duda na ang sinumang natitisod dahil sa alinman sa mga kalagayang ito ay hindi sapat na matatag upang labanan ang alinman sa mga ito. Gayunpaman, mas nakasasama sa tao ang kaligayahan kaysa sa kapighatian. Sapagkat ang huli ay kung minsan, laban sa kalooban ng isang tao, ay nagpipigil at nagpapakumbaba sa kaniya, at sa pamamagitan ng paghahatid sa kaniya sa makabubuting pagsisisi, ay alinman sa naghahanda sa kaniya na magkasala nang kaunti, o pinipilit siyang magbago nang lubusan; samantalang ang una, sa pamamagitan ng nakapipinsalang bagaman kaaya-ayang papuri, ay nagpapalobo sa kaluluwa at ginuguyod sa mapanglaw na kapahamakan ang mga yaong, dahil sa tagumpay ng kapalaran, ay inilalagay ang kanilang sarili sa kaligtasan.

7. Ang ganitong mga perpektong tao ay alegorikong tinatawag na *'ambidextrous'* sa Banal na Kasulatan, gaya ni Ehud, na nakatala sa Aklat ng mga Hukom, na ginagamit ang parehong kamay na para bang kanang kamay niya (3:15). Maaari rin nating makamtan ang ganitong kabanalan kung ituturo natin sa tamang direksyon—sa pamamagitan ng mabuti at matuwid na paggamit—ang kaligayahan—na itinuturing na *'kanang kamay'*—at ang kapighatian—na tinatawag na *'kaliwang kamay'*, upang ang anumang dumating sa atin ay maging, ayon sa mga salita ng Apostol, *'mga sandata ng katuwiran'* para sa atin. Sa ating panloob na sarili, natutukoy natin ang dalawang panig at, masasabi pa nga, dalawang kamay. At walang santo ang maaaring hindi magkaroon ng parehong tinatawag nating *'kanang'* kamay at ng tinatawag nating *'kaliwang'* kamay; ngunit ang kasakdalan ng kanyang birtud ay nakikilala sa katotohanang ginagawang kanang kamay ang

pareho, gamit nang mabuti ang mga ito. Upang mas maging malinaw kung ano ang pinag-uusapan natin, sinasabi ko: ang isang banal na tao ay nagkakaroon ng kanang-kamay kapag ipinamalas niya ang espirituwal na pag-unlad – kapag, nagliliyab sa Espiritu, siya ay namamayani nang lubos sa lahat ng kanyang mga pagnanasa at hangarin; kapag, malaya sa bawat diabolikong pag-atake, pinuputol niya at pinaghiwalay ang mga laman-na-pagnanasa nang walang anumang pagod o paghihirap; kapag, umakyat nang mataas sa itaas ng lupa, at itinuturing ang lahat ng naroroon at makamunduhan bilang panandaliang usok at hungkag na anino, at hinahamak ito bilang bagay na nakatakadang mawala anumang sandali; kapag, sa pag-aakyat ng kanyang isip, hindi lamang siya masidhing nananabik sa hinaharap kundi nakikita rin ito nang pinakamalinaw; kapag siya ay pinakabisaang pinapakain ng mga espirituwal na pagninilay; kapag malinaw niyang nasisilayan, na parang sa pamamagitan ng isang pintong binuksan para sa kanya, nasisilayan niya ang makalangit na mga hiwaga; kapag siya'y nananalangin sa Panginoon nang may kalinisan at sigasig; kapag, nasilab ng apoy ng Espiritu, siya'y lubos na hinahatak ng buong pagnanasa ng kaniyang kaluluwa patungo sa hindi nakikita at sa walang hanggan na para bang hindi na siya nasa laman; taglay din niya ang kalagayang ito, – kapag nilulunod siya ng unos ng tukso, kapag sinilab ng pag-apaw ng malibog na pagnanasa tungo sa laman, kapag ginaganyak sa mabagsik na galit ng apoy ng nakakainis na agitasyon, kapag itinutulak sa kayabangan o pagmamataas ng pagpapalabis sa sarili, kapag pinipiga ng *'kalungkutan na nagdudulot ng kamatayan'* (2 Cor. 7:10), kapag siya ay lubos na nawalan ng pag-asa sa mga pag-atake ng mapanlinlang na pagkasindak, at kapag, sa pag-alis ng lahat ng espirituwal na sigla, siya ay nanamanhid sa kawalang-interes at isang hindi maipaliwanag na kalungkutan, kaya hindi lamang ang mabubuting kaisipan—na nagpapasiklab ng panloob na sigla—ang umaalis sa kanya, kundi pati na rin ang mga salmo, panalangin, at ang pagbabasa at ang pag-iisa sa selda ay nagiging lubhang nakakapagod para sa kanya, at ang lahat ng kasangkapan ng kabutihan ay sinasabatan ng isang hindi matiis na pagkasuklam at pag-aatubili – ang lahat ng ito, kapag ang isang monghe ay nagdurusa sa ganitong paraan, ay nagpapahiwatig na ang kaliwang panig ay dumadagsa sa kanya. Kaya, ang sinumang, kaugnay ng sa kanan, gaya ng ating nasabi, ay hindi napupuno ng kayabangan na nagmumula rito, ni, kaugnay naman ng sa kaliwa, habang matapang na nakikipaglaban, ay hindi nawawalan ng pag-asa; gagamitin niya ang parehong kamay na parang kanang kamay niya, at nang magwagi siya sa parehong pagsusumikap, tatanggap siya ng palma ng tagumpay mula sa parehong kaliwa at kanang kalagayan. Ang ganoong palad, gaya ng nababasa natin, ay nakamit ng pinagpalang si Job, na kinoronaan dahil sa kanyang mga gawa sa kanang kamay nang, bilang isang mayamang ama at marangal na may pitong anak na lalaki, ay naghandog siya ng mga hain sa Panginoon araw-araw para sa kanilang paglilinis, na nanaisin na gawin ito hindi para sa kanyang sarili, kundi upang maging kaaya-aya at katanggap-tanggap sa Diyos; nang ang kanyang pintuan ay bukas para sa lahat ng dumarating; nang siya ay sandigan ng mga pilay at gabay ng mga bulag; nang ang mga balikat ng mga may kapansanan ay pinainit ng mga balahibo ng kanyang mga tupa; nang siya ay naging ama ng mga ulila at asawa ng mga biyuda; nang kahit sa kanyang puso ay hindi siya natuwa sa pagbagsak ng kanyang kaaway. Ang Job na iyon, na kumilos nang may matatag na determinasyon, ay nagtagumpay sa mga kapahamakan nang may di-matatawarang mataas na tapang: nang, sa isang iglap, nawala ang kanyang pitong anak na lalaki, hindi siya, bilang isang ama, sinakop ng mapait na dalamhati, kundi, bilang isang lingkod ng Diyos, ay nakatagpo ng kapayapaan sa kalooban ng kanyang Maylalang; nang, mula sa pagiging mayaman ay naging pinakamahirap, mula sa kasaganaan ay naging hubad, mula sa malusog na tao tungo sa ketongin, mula sa isang marangal at kagalang-galang na tao tungo sa isang hinamak at kinamumuhian, napanatili niyang buo ang tapang ng kanyang espiritu; at nang sa wakas, matapos mawala ang lahat ng kanyang pag-aari at kayamanan, siya ay naging maninirahan sa tambakan ng dumi, at para bang ang isang tagapahirap ng kanyang sariling katawan—ang pinakamalupit sa lahat—ay kinukuskos ang nanayong nana gamit ang pira-pirasong palayok at isinasaksak nang malalim ang kanyang mga daliri sa mga sugat na bumabalot sa bawat bahagi ng kanyang katawan, hinuhugot ang mga ulad mula sa loob. Sa kabila ng lahat ng ito, hindi siya sa kahit kaunting paraan bumagsak sa pamumuska laban sa Diyos, ni nagreklamo man laban sa kanyang Tagapaglikha sa anumang paraan; sa katunayan, ano? – nang walang bahagyang takot sa ganoong pasanin ng pinakamabigat na tukso, hinila at itinapon pa nga niya ang mismong kasuotang bumabalot sa kanyang katawan—ang tanging bagay na sana'y nailigtas mula sa pagnanakaw ng diyablo—at sa gayon ay idinagdag niya ang kanyang kusang pagkahubad sa yaong ipinataw sa kanya ng pinakamarahas na mananakaw na ito. Ganoon din, ang buhok ng kanyang ulo—ang tanging bahagi ng kanyang dating mga palatandaan ng kaluwalhatian na nananatiling hindi nasagasa—ay pinutol niya at itinapon sa kanyang pahirap; at, nang matapos niyang putulin ang iilan na iniwan sa kanya ng kanyang mabagsik na kaaway, ipinahayag niya ang kanyang kagalakan sa tagumpay laban dito

sa pamamagitan ng isang makalangit na tinig: *"Kung tinanggap natin ang mabubuting bagay mula sa kamay ng Panginoon, hindi rin ba natin dapat tiisin ang kasamaan? Hubad akong lumabas mula sa sinapupunan ng aking ina, at hubad din akong babalik doon: ang Panginoon ang nagbigay, at ang Panginoon ang kumuha; ayon sa kaburyan ng Panginoon, ganoon ang nangyari: pagpalain ang pangalan ng Panginoon"* (Job 2:10; 1:21). – Matwiran ding tawaging 'ambidextrous' si Jose, sapagkat sa panahon ng kasaganaan ay minahal siya ng kaniyang ama, magalang sa kaniyang mga kapatid, at kaaya-aya sa Diyos; sa panahon ng paghihirap naman, siya ay dalisay, matapat sa kanyang panginoon, napakabait habang nakakulong, hindi naghihimagsik sa mga kasamaan na ginawa sa kanya, mapagkawanggawa sa kanyang mga kaaway, pati na sa mga may inggit, at maging sa kanyang mga nais pumatay sa kanya; sa kanyang mga kapatid, hindi lamang siya malambing na mabuti kundi lubos ding mapagbigay. Ang mga ito at ang iba pa na katulad nila ay wastong tinatawag na 'ambidextrous'; sapagkat ginagamit nila ang parehong kamay na parang kanang kamay nila, at, sa pagdaan sa mga pagsubok na binanggit ng Apostol, maaari nilang sabihin, tulad Niya: *'ang mga sandata ng katuwiran, sa kanang kamay at sa kaliwa, sa karangalan at sa pang-iinsulto, sa pangangailangan at sa papuri'* at iba pa. – Maging ambidextroso rin tayo, upang hindi tayo matangay ng kasaganaan o kakapusan ng mga panandaliang biyaya; ni ang una ay huwad tayo sa mga ligaya ng mapaminsalang maluwag na pamumuhay, ni ang huli ay itulak tayo sa pag-aalinlangan at pagrereklamo, ngunit kapag, sa alinmang kalagayan, pantay ang pasasalamat natin sa Diyos, pantay din ang kapakinabangan natin mula sa kaligayahan at kapighatian; kapag tayo ay tulad ng tunay na taong magkabilang-kamay, ang Guro ng mga Hentil, na nagpatotoo tungkol sa kaniyang sarili: *'Nauwi na akong maging kontento sa anumang kalagayan na aking nararanasan. Alam kong magpakumbaba, at alam kong magkaroon ng kasaganaan; sa anumang kalagayan, natutunan ko ang lihim ng pagiging kontento, sa kapunuan man o sa gutom, sa kasaganaan man o sa kakulangan. Kaya kong gawin ang lahat ng bagay sa pamamagitan Niya na nagpapalakas sa akin'* (Fil. 4:11–13).

8. Ang tukso, gaya ng nasabi na, ay may dalawang uri – sa pamamagitan ng kaligayahan at sa pamamagitan ng kapighatian; ang dahilan kung bakit tinutukso ang mga tao, gayunpaman, ay tatlong uri: kadalasan ay para sa pagsubok, paminsan-minsan para sa pagtutuwid, at hindi bihira bilang parusa sa mga kasalanan. Kaya, gaya ng nababasa natin, tiniis ng pinagpalang si Abraham at ng maraming mga santo ang dimabilang na paghihirap, gaya ni Job, alang-alang sa pagsubok; at dahil din sa kanya, sumailalim ang mga Judio sa mga pagsubok sa ilang, gaya ng sinasabi ni Moises sa Deuteronomio: *'At alalahanin mo ang buong paglalakbay na pinagdaanan ng Panginoon mong Diyos sa iyo sa loob ng apatnapung taon sa ilang, upang subukan ka at pahirapan ka, upang malaman Niya kung ano ang nasa puso mo, kung tutupad ka ba sa Kanyang mga utos o hindi'* (Deut. 8:2), – at gaya ng nabanggit sa Awit: *'Sinubok ko kayo sa mga tubig ng Meribah'* (Awit 80:8). At ang pagsubok kay Job sa lahat ng kanyang tiniis ay dahil mismo rito ay direktang pinatotohanan ng Diyos Mismo, na nagsabi: *'Akala mo ba nilikha kita para sa ibang layunin, maliban sa ikaw ay mapatunayang matuwid?'* (Job 40:3). Nangyayari ito para sa pagtutuwid kapag ang Panginoon, sa Kanyang pagpapakumbaba sa Kanyang mga matuwid dahil sa ilang maliliit at walang kabuluhang kasalanan, o dahil sa kanilang kayabangan sa kanilang sariling katuwiran, ay inilalagay sila sa iba't ibang pagsubok, upang, matapos Niyang linisin sila sa kasalukuyan mula sa bawat karumihan ng kaisipan at sunugin ang bawat karumal-dumal na nakikita Niyang nakatago sa kaibuturan ng kanilang pagkatao, karumihan (Isa. 1:25), upang maiharap sila sa hinaharap na pagsubok na kasing-dalis ng ginto, na walang anumang mananatiling nasa kanilang kalooban na, matapos masubok ng apoy ng paghuhukom, ay kaniyang makikitang kailangang linisin sa pamamagitan ng maparusang pagsunog. Sa ganitong kahulugan sinasabi: *'Marami ang pagdurusa ng mga matuwid'* (Awit 33:20); at saka: *'Anak ko, huwag mong hamakin ang pagdidisiplina ng Panginoon, at huwag kang mawalan ng pag-asa kapag pinapagalitan ka Niya. Sapagkat dinidisciplina ng Panginoon ang sinumang minamahal Niya, at pinapahirapan Niya ang bawat anak na tinatanggap Niya. Kung tinitiiis mo ang pagdidisiplina, tinatrato ka ng Diyos bilang mga anak; sapagkat anong anak ang hindi dinidisciplina ng Ama? Ngunit kung kayo'y walang disiplina—na pinagkalooban naman sa lahat—kayo'y mga mangangalunya, at hindi mga anak'* (Heb. 12:5–9); at sa Aklat ng Pahayag: *"Ang mga iniibig ko, pinapagsalitaan ko at pdiscipline "* (– 3:19). Sa mga taong ito, sa ilalim ng larawan ng Jerusalem, ang Propeta Jeremias ay nagsasalita sa ngalan ng Diyos: *'Ilalagay ko ang wakas sa lahat ng mga bansa'* (wawasakin ko sila), *'kung saan ko kayo ikinalat; ngunit hindi ko kayo lubusang wawasakin, kundi didisciplinahin ko kayo sa paghatol'* (Jer. 30:11). Para sa ganitong nakapagliligtas na pagtutuwid ay nananalangin si San David, na nagsasabi: *'Subukan mo ako, O Panginoon, at subukin mo ako; siyasatin mo ang aking puso at ang aking isipan'* (Awit 25:2). Gayundin, ang Propeta Jeremias, nang maunawaan ang nakapagliligtas na katangian ng ganitong pagsubok, ay sumigaw: *'Paluin mo*

kami, O Panginoon, ngunit ayon sa kahatulan, at huwag sa iyong pagkagalit' (Jer. 10:24). Gayundin si Isaias: *'Papupurihan kita, O Panginoon, sapagkat nagalit ka sa akin, at inalis mo ang iyong galit, at kaawaan mo ako'* (Isa. 12:1). Pinapadala rin ang mga hampas ng tukso dahil sa mga kasalanan. Kaya't nagbabanta ang Panginoon na magpadala ng ganitong mga hampas sa bayan ng Israel, na sinasabi: *'Ipapadala ko sa inyo ang mga ngipin ng mga hayop, kasama ang poot ng mga nilalang na gumagapang sa lupa'* (Deut. 32:24); at sa mga Awit ay sinasabi tungkol sa kanila: *'Marami ang sugat ng makasalanan'* (Awit 31:10); gayundin sa Ebanghelyo: *'Maayos ka na noon; huwag ka nang magkasala pa, baka may mas mabigat pang dumating sa iyo'* (Juan 5:14). Mayroon ding ikaapat na dahilan kung bakit ang ilang paghihirap ay ipinapadala sa ilang tao, gaya ng ating nalalaman mula sa Kasulatan—ito ay upang sa pamamagitan nila ay maipahayag ang kaluwalhatian at mga gawa ng Diyos. Kaya naman, sa Ebanghelyo ay sinasabi tungkol sa lalaking ipinanganak na bulag: *'Ni ang taong ito ni ang kanyang mga magulang ay hindi nagkasala, kundi ito'y nangyari upang ang mga gawa ng Diyos ay mahayag sa kaniya'* (Juan 9:3), at tungkol sa karamdaman ni Lazaro: *'Ang karamdaman na ito ay hindi magwawakas sa kamatayan, kundi para sa kaluwalhatian ng Diyos, upang ang Anak ng Diyos ay maluwalhati sa pamamagitan nito'* (Juan 11:4). Mayroon ding iba pang anyo ng gantimpala ng Diyos, na dumadapo sa ilang indibidwal na nalampasan ang pinakamataas na antas ng kasamaan, at dito, ayon sa ating nababasa, hinatulan sina Dathan, Abiram at Korah, at higit sa lahat ang mga tinutukoy ng Apostol: *'Dahil dito, iniwan sila ng Diyos sa isang bulok na pag-iisip, upang gawin ang hindi nararapat'* (Roma 1:26, 28)—na dapat ituring na pinakamatindi sa lahat ng parusa. Sila ang tinutukoy ng Salmistang: *'Hindi sila kabilang sa mga paghihirap ng tao, ni nakikibahagi man sa mga pagdurusa ng sangkatauhan'* (Awit 72:5); sapagkat hindi sila karapat-dapat na iligtas sa pamamagitan ng pakikialam ng Panginoon o makatanggap ng paggaling sa pamamagitan ng pansamantalang parusa, gaya ng *"mga taong naligaw at inialay ang kanilang sarili sa kalaswaan, na gumagawa ng bawat uri ng karumihan"* (Efe. 4:19), – at dahil sa paghihigpit ng kanilang puso na nagmula sa matagal nilang pananatili sa walang tigil na kasalanan, nalalampasan nila ang lahat ng sukatan ng paglilinis at paghihiganti sa napakaikling panahon ng buhay sa panahong ito. Sinasaway ng Salita ng Diyos ang mga taong ganito sa pamamagitan ni Propeta Amos: *'Sinira ninyo, gaya ng pagkasira ng Sodoma at Gomora; at kayo ay naging parang uling na nahila mula sa apoy, subalit hindi kayo bumalik sa Akin,' sabi ng Panginoon.* (Amos 4:11), at sa pamamagitan ng Propeta Jeremias: *'Pinahamak at winasak Ko ang aking bayan, subalit hindi sila bumaling mula sa kanilang mga daan'* (Jer. 15:7), – at sa iba pa: *"Pinukaw mo sila, ngunit hindi sila nagdalamhati; pinisak mo sila, ngunit hindi sila tumanggap ng disiplina; pinatigas ninyo ang inyong mga mukha na parang bato, at hindi kayo bumabalik"* (– 5:3). Kaya, sa wakas, ang Panginoon, na parang pinakamahusay na Manggagamot, nang maubos na Niya ang lahat ng lunas na makapagliligtas at nang makita Niya na wala nang ibang paraan ng kaligtasan na maaaring ilapat sa kanilang mga sugat, ay, wari, napagtagumpayan ng kabagsikan ng kanilang mga kasamaan at, sapagkat napilitan Siyang umatras mula sa Kanyang mahabaging parusa sa kanila, ay ipinapahayag sa kanila, na sinasabi: *'Aalisin ko sa inyo ang aking pagseselos, at magpapahinga ako; at hindi ko na ito aalamin'* (Ezek. 16:42). Samantala, tungkol sa iba, na ang puso ay hindi pa natitigas sa paulit-ulit na pagkasala, na hindi pa karapat-dapat sa ganoong malupit at nakapipinsalang parusa, ngunit kayang tanggapin ang isang korektibong parusa para sa kanilang kaligtasan, ay sinasabi: *'Didisiplina ko sila sa pamamagitan ng pagpapakinggan sa kanila ang kanilang kapighatian'* (Gigisingin ko ang kanilang kamalayan sa pamamagitan ng pagpapakinggan sa kanila ang kapighatiang nagbabanta sa kanila) (Oseas 7:12).

9. Paano makakamit at mapapanatili ang pasensya at kapanatagan ng loob? – Ang tunay na pasensya at kapanatagan ng loob ay hindi makakamit o mapapanatili nang wala ang kababaang-loob ng puso. Kapag ang pasensya ay nagmumula sa bukal na ito, hindi na kailangang magtago sa isang selda o maghanap ng kanlungan sa disyerto upang takasan ang dalamhating dulot ng pagsubok. Kapag matibay nang nakaugat sa kailaliman ng kaluluwa sa birtud ng kababaang-loob—ang ina at tagapangalaga nito—hindi na nito kailangan ang panlabas na tulong. Sapagkat kung tayo ay nababahala dahil sa isang walang batayang paratang, malinaw na ang mga saligan ng kababaang-loob ay hindi matibay na naitatag sa ating kalooban, at ang ating panloob na estruktura ay sumasailalim sa isang nakasisirang pag-uga sa kahit kaunting hampas ng bagyo. Ang pagtitiis ay hindi kapuri-puri at karapat-dapat sa paghanga kapag napapanatili ang panloob na kapanatagan, na hindi natitinag ng kahit alin sa mga pana ng kaaway; ngunit ito ay marilag at maluwalhati kapag nanatiling matatag habang umiigting ang unos ng mga tukso laban dito. At habang lalo itong lumilitaw na napipisak at natitinag, lalo pa itong nagiging matatag; at habang tila lalo itong napapahina, lalo pa itong pinapino. Sapagkat kilalang-kilala na ang pagtitiis ay nagmula sa pagtitiyaga sa pagdurusa, at dahil dito, walang sinumang matatawag na

matiisin maliban sa yaong nagtitiis sa lahat ng ipinapataw sa kaniya nang walang pagkabagabag. At dahil nga sa kadahilanang ito, tama ang pagpuri ni Solomon sa kaniya: *'Mas mabuti ang taong matiisin kaysa sa taong makapangyarihan, at ang nagpipigil sa kaniyang galit kaysa sa nag-aagaw ng batong yelo'* (Kaw. 16:32). Dagdag pa rito: *'Ang taong matiisin ay may malaking pagkaunawa, ngunit ang taong mahina ang loob ay lubos na hangal'* (Kawikaan 14:29). Kaya, kapag ang isang tao, matapos makaranas ng paninirang-puri, ay sinunog ng apoy ng galit, ang insultong ipinataw sa kanya ay hindi dapat ituring na sanhi ng ganitong kasalanan sa kanyang bahagi, kundi bilang isang dahilan lamang upang ibunyag ang karamdaman (ng galit) na nakatago sa loob niya, ayon sa kahulugan ng parabula ng Tagapagligtas tungkol sa dalawang bahay—isa na itinayo sa bato at ang isa naman sa buhangin—na kapwa sinalanta ng pantay na lakas ng rumaragasang tubig at bagyong hangin, ngunit may magkaibang kinalabasan; sapagkat sa pagkakataong ito, ang bahay na itinayo sa matibay na bato ay hindi nagkaroon ng anumang pinsala mula sa napakalakas na pagsalakay, samantalang ang isa na itinayo sa lumulubog na buhangin ay agad na nasira – at nasira, malinaw na hindi dahil tinamaan ito ng mga alon na rumaragasa patungo rito, kundi dahil ito ay hangal na itinayo sa buhangin. Gayundin, ang isang banal na tao ay naiiba sa isang makasalanan hindi dahil siya ay tinutukso ng mga tukso hindi mas mabigat kaysa sa hinarap ng makasalanan, kundi dahil hindi siya natatalo kahit pa sa malalaking tukso, samantalang ang makasalanan ay bumabagsak kahit sa maliliit na tukso. At saka, gaya ng nasabi na, hindi kapuri-puri ang tapang ng sinumang matuwid kung siya ay nagwagi nang hindi tinukso; sa katunayan, wala nang puwang ang tagumpay kung walang pag-atake mula sa kaaway. Sapagkat *'Mapalad ang taong tapat sa pagsubok; sapagkat makatapos siya ng pagsubok, tatanggap siya ng korona ng buhay, na ipinangako ng Diyos sa mga umiibig sa Kanya'* (Santiago 1:12). At ayon sa Apostol Pablo, *ang 'kapangyarihan ng Diyos' ay hindi nasa kapayapaan at kaginhawaan, kundi 'nalilito sa kahinaan'* (2 Cor. 12:9). Sapagkat ganito ang sinabi ng Panginoon kay Jeremias: *'Narito, ngayong araw ay ginawa kitang parang isang matibay na lunsod, isang haligi ng bakal at isang pader na tanso laban sa lahat ng mga hari ng Juda, sa kanilang mga prinsipe, sa kanilang mga pari at sa mga tao ng lupain; makikipagdigma sila laban sa iyo, ngunit hindi sila magwawagi, sapagkat ako'y sumasa'yo'* (Jer. 1:18–19). (– Kolekta 18:13).

10. Nais kong iharap sa inyo ang hindi bababa sa dalawang halimbawa ng ganitong pagtitiis – ang isa ay ipinakita ng isang debotong babae na, sa pagnanais na perpektuhin ang kanyang sarili sa birtud ng pagtitiis, ay hindi lamang hindi iniwasan ang mga pagsubok kundi hinahanap pa nga ang mga sanhi ng paghihirap; at gaano man siya insultohin, hindi siya natitinag sa ilalim ng mga pagsubok. Ang babaeng ito ay nanirahan sa Alexandria; siya ay mula sa maharlikang angkan, at sa bahay na iniwan sa kanya ng kanyang mga magulang, siya ay masigasig na naglingkod sa Diyos. Sa isang pagkakataon, nang siya ay lumapit sa yumaong Arsobispo Athanasius, hiniling niya na ipagkatiwala sa kanya ang pangangalaga at suporta sa isang biyuda mula sa mga nabubuhay sa pamamagitan ng kawanggawa ng Simbahan. 'Bigyan ninyo ako,' wika niya, 'ng isa sa mga kapatid na babae na maaari kong aliwin.' Pinuri ng Punong Pari ang mabuting hangarin ng babae at ang kanyang sigasig sa mga gawaing kawanggawa, at inutusan niyang pumili ng isang biyuda mula sa kanila na hihigit sa iba sa moral na integridad, dignidad at kagandahang-asal, upang ang pagnanais na magpakita ng ganoong kabutihang-loob ay hindi mapawi ng kakulangan ng karapat-dapat ng makikinabang dito, at upang ang nagpapakita nito, kung masaktan ang damdamin dahil sa kasamaan ng huli, ay hindi masaktan ang kanyang pananampalataya. Kaya, nang tanggapin niya ang napiling babae, dinala niya ito sa kanyang tahanan at sinimulan siyang paglingkuran sa lahat ng paraan. Ngunit nang makita niya ang kahinhinan at kabaitan nito, at matanggap ang parangal mula rito sa bawat sandali bilang pasasalamat sa kanyang gawang kawanggawa, bumalik siya makalipas ang ilang araw sa nasabing Punong Pari at nagsabi: 'Hiningi ko na utusan ninyo na mabigyan ako ng isang tao na maaari kong aliwin, at paglingkuran nang buong pagsunod.' Sa simula, hindi niya naintindihan ang dahilan ng ganoong kahilingan o kung ano ang hinahangad ng babaeng ito; at, sa pag-iisip na ang kanyang pakiusap ay napabayaan dahil sa kapabayaan ng tagapangasiwa sa mga biyuda, tinanong niya—hindi nang hindi may kaunting pagkabahala sa loob—ang mga dahilan ng ganoong pagkaantala. Sinabihan siya na ang pinakamabait sa lahat ng mga biyuda ay ipinadala na sa kanya. Nang maunawaan niya kung ano ang hinahanap ng matalinong asawa, inutusan niya na ibigay sa kanya ang pinaka-pasaway sa lahat ng mga biyuda, isang babae na hihigit sa lahat sa pagkapoot, pagkasuplada, karahasan, dami ng salita, at pagiging padalos-dalos. Nang makahanap at madala sa kaniya ang ganoong babae, dinala niya ito sa kaniyang tahanan at, na may parehong o higit pang sigasig, sinimulan niyang paglingkuran ang ikalawa gaya ng paglingkuran niya ang una; ngunit bilang pasasalamat sa mga serbisyong iyon, insulto, paninirang-puri, pang-aabuso at mga pag-aalipusta lamang ang natanggap niya mula sa kanya, samantalang ang isa naman ay

nagreklamo nang may matinding panunumpa na hindi niya hiniling sa Arsobispo na pagkalooban siya ng kapayapaan ng isip, kundi para sa paghihirap, at inilipat siya mula sa isang mapayapang buhay patungo sa mas mabigat, sa halip na mula sa mabigat patungo sa mapayapa. Ang tapang ng babaeng ito sa pagbibigay ng ganitong mga insulto ay kung minsan ay umabot sa puntong hindi na niya mapigil ang kanyang mga kamay, samantalang pinalakas naman ng ginoong tinutukoy ang kanyang mapagkumbabang paglilingkod bilang tugon, natutong supilin ang kanyang galit hindi sa pamamagitan ng pagtutol, kundi sa pamamagitan ng mas mapagkumbabang pagsunubon sa kanya, at pinakalma ang kanyang galit sa pamamagitan ng mabuting kababaang-loob. Sa ganitong paraan, nang magkaroon na siya ng ganap na katatagan sa pasensya sa pamamagitan ng mga pagsubok na iyon at makamit na niya ang kasakdalan sa kanais-nais na birtud na ito, pumunta siya sa nabanggit na Santo upang pasalamat siya kapwa sa kanyang matalinong pagpili at sa kanyang kapaki-pakinabang na pagtuturo, dahil sa katotohanang sa wakas, ayon sa kanyang buong hangarin, hinirang niya para sa kanya ang isang ganap na karapat-dapat na guro, na sa pamamagitan ng walang tigil na panunukso nito ay pinatibay siya araw-araw sa pagtitiis, hanggang sa marating niya ang tuktok ng birtud na ito. Sa wakas, Panginoon, ipinagkaloob Mo sa akin, para sa aking kaaliwan, ang mismong taong aking hiniling; at ang unang guro, sa pamamagitan ng kanyang magalang na pag-uugali sa akin, ay nagbigay-aliw at nagpakalma sa akin nang higit kaysa sa ginawa ko sa kanya. – Sapat na ang sabihin ang ganito tungkol sa babaeng kasarian, upang ang pag-alala sa ganitong bagay ay hindi lamang magpabuti, kundi magpahiya rin sa atin; sapagkat maliban kung ikukulong natin ang ating sarili sa isang selda, hindi natin mapapanatili ang ating pagtitiis (– Collect. 18. 14).

11. Ngayon, pag-aralan natin ang isa pang halimbawa ng pagtitiis ni Abba Paphnutius, na nanirahan nang lubos na pag-iisa sa tanyag na Disyertong Skete, kung saan siya ay ngayon nagsisilbing presbiter. Kahit noong siya'y isang batang monghe pa lamang, sumilay siya sa kabanalang puspos ng biyaya, kaya namangha ang mga dakilang tao noon sa kanyang pag-unlad; at sa kabila ng pagiging pinakabatang sa kanila, itinuring siya nilang kapantay ng mga nakatatanda at pinasyang isama sa kanilang kapulungan. Nang malaman ito, ang inggit na minsang nag-udyok sa puso ng kanyang mga kapatid laban kay Jose ay muling sumiklab, dala ang nakalalasong apoy nito, sa isa sa mga kapatid sa Skete laban sa kanya; malisyosong hinanap ng taong ito na sirain ang kanyang dangal sa pamamagitan ng anumang mantsa ng kahihiyan. Para rito, nang maghintay hanggang pumunta si Paphnutius sa simbahan noong Linggo, palihim siyang pumasok sa selda nito at, nang itago ang kanyang aklat sa gitna ng mga hinabing gawa—na karaniwang hinahabi roon mula sa mga sanga ng palma—pumunta rin siya sa simbahan, na tuwang-tuwa sa kanyang katusuhan; at sa pagtatapos ng pagsisilbi tuwing Linggo, sa harap ng lahat ng mga kapatid, nagsampa siya ng reklamo kay San Isidoro, na noon ay isang presbiteryo, na may isang aklat na ninakaw mula sa kanyang selda. Ang reklamong ito ay lubos na naguluhan sa lahat, lalo na sa presbiteryo, kaya hindi nila alam kung ano ang iisipin o gagawin, sapagkat nabigla sila sa ganitong bagong at hindi pa naririnig na krimen sa lugar na iyon. Pagkatapos, hiniling ng tagapag-akusa na, habang pinananatili ang lahat ng mga kapatid sa simbahan, ay magpadala ng ilang pinili mula sa kanila upang siyasatin ang lahat ng mga selda. Nang ang tatlong nakatatanda na hinirang ng presbiter para sa tungkuling ito, matapos saliksikin ang lahat ng ibang selda, ay dumating sa selda ni Paphnutius, natagpuan nila ang isang aklat na nakatago sa gitna ng mga dahon ng palma, gaya ng pagtatago rito ng mapanirang-puri; at nang ito'y kanilang kunin, agad nilang dinala sa simbahan at inilatag sa harap ng lahat. Si Paphnutius, bagaman sa kanyang budhi ay tiyak na walang sala sa anumang bahagi ng kasalananang ito, ay gayunpaman, na parang may sala ng pagnanakaw, sumailalim sa hatol ng mga nakatatanda, inihayag ang kanyang paghahandang pasanin ang anumang ipataw bilang kabayaran at humiling na mabigyan siya ng lugar para sa kanyang pagsisipi. Hindi siya nagsalita para ipagtanggol ang sarili; dahil sa mahinhin na hiya, natakot siyang baka lalo pang mapahamak sa pagsisinungaling kung susubukan niyang hugasan ang mantsa ng pagnanakaw sa pamamagitan ng salita, gayong walang ibang pinaghihinalaan kundi ang natuklasan. Nang matapos na ang paglilitis at naisulat na ang hatol, umalis siya sa Simbahan, hindi nadismaya, kundi inialay ang sarili sa paghuhukom ng Diyos Mismo, at nagsimulang magsisi, pinalakas ang kanyang panalangin na may saganang luha, pinatatlo ang kanyang pag-aayuno, at, sa sukdulang kababaang-loob ng espiritu, nagpakumbaba sa harap ng iba. Nang halos dalawang linggo na niyang pinailalim ang sarili sa bawat uri ng pagpapahirap sa laman at diwa, at pagkatapos, nang maaga sa isang Sabado o Linggo ng umaga, ay dumating sa simbahan—hindi upang tumanggap ng Banal na Komunyon, kundi upang magpatiripa sa pintuan nito at mapagkumbabang humingi ng kapatawaran;—nang magparinig ang Diyos, na saksi at nakakaalam ng lahat ng lihim, at hindi matiis na makita siyang patuloy na pinahihirapan ang sarili at pinamumungahan ng iba, at

pinilit ang diyablo na ibunyag kung ano ang ginawa ng tagapaglikha ng kasamaan, ng mandarambong na hindi tapat sa ari-arian ng iba, ng mapanlinlang na tagapanira ng dangal ng kapwa, nang walang sinumang nakasaksi. Sapagkat, nang siya ay sakupin ng pinakamarahas na demonyo, siya mismo ang nagbunyag ng lahat ng mga palihim ng kanyang lihim na pakana; at sa gayon, ang siyang naging tagapagpasimula ng krimen at ng mga pakana ay siya ring naging mapanlinlang na tagabunyag nito. Pagkatapos noon, pinahirapan ng maruming espiritung ito ang kapus-palad na kapatid nang matindi at sa mahabang panahon, kaya hindi lamang nabigong iligtas siya ng mga panalangin ng iba pang mga Santo na naroroon—na taglay ang banal na kaloob ng kapangyarihan laban sa mga demonyo—kundi pati na ang natatanging biyaya ni Isidoro na Presbiter ay nabigong palayasin ang pinakamalupit na tagapahirap na ito, bagaman, sa kagandahang-loob ng Panginoon, ipinagkaloob sa kaniya ang ganoong kapangyarihan laban sa mga ito na ang mga sinapupunan ay hindi na nga dinala sa pintuan niya nang sila'y magaling na. Ito ay dahil inireserba ni Kristo na Panginoon ang kaluwalhatiang ito para kay Paphnutius, upang ang nagkasala ay magaling lamang sa pamamagitan ng panalangin ng mismong taong pinlano niyang siraan, at makatanggap ng kapatawaran sa kanyang kasalanan at kaligtasan mula sa kanyang kasalukuyang parusa, habang ipinapahayag ang pangalan ng Kanya na inasahan niyang lilimawan ang kaluwalhatian, na parang isang masamang kaaway (– Kolekta. 18:15).

12. Dalawang dahilan ang nagtulak sa akin na ikwento ang kuwentong ito: una, upang sa pamamagitan ng pagninilay sa hindi matitinag na katatagan ng taong ito, lalo pa nating maipakita ang kapanatagan at pasensya, lalo na kapag tayo ay inaatake ng mga paninirang-puri ng kaaway; pangalawa, upang makuha natin mula rito ang matibay na katiyakan na hindi tayo ligtas mula sa unos ng mga tukso at sa mga pag-atake ng diyablo kung ilalagay natin ang buong depensa ng ating pagtitiis at ang lahat ng ating pag-asa rito at hindi sa lakas ng ating panloob na pagkatao, ngunit sa loob ng kulungan, o sa pag-iisa sa disyerto, o sa pakikipag-isa sa mga Santo, o sa katunayan sa anumang bagay na nasa labas natin. Sapagkat kung ang Panginoon, na nagsabi sa Ebanghelyo: *'Ang Kaharian ng Diyos ay nasa loob ninyo'* (Lucas 17:21), hindi pinatitibay ang aming espiritu sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Kanyang paghahabi, magliliyong kami—maging sa pagtagumpay sa mga paninirang-puri ng kaaway sa himpapawid sa tulong ng mga kasama namin, o sa pag-iwas sa mga ito sa pamamagitan ng pisikal na distansya (ibig sabihin, sa pamamagitan ng pag-urong sa disyerto), o sa pagpigil sa kanila sa pamamagitan ng pagsasara sa aming sarili sa likod ng mga pader at bubong (ibig sabihin, sa pamamagitan ng pagsasarado sa sarili sa isang selda). Sapagkat taglay ni San Pafnutio ang lahat ng mga bagay na ito, at gayon pa man ay nakahanap ang tagatukso ng paraan upang atakihin siya – at ni ang tanggulan ng mga pader, ni ang pag-iisa ng disyerto, ni ang paghahain ng panalangin ng napakaraming mga Santo sa komunidad na iyon ay hindi nakapagtaboy sa pinakamasamang espiritung ito mula sa kanya. Ngunit dahil inilagay ng banal na lingkod ng Diyos na ito ang pag-asa ng kanyang puso hindi sa anumang panlabas na bagay, kundi sa Hukom ng lahat ng lihim Mismo, hindi siya sa anumang paraan matitinag ng mga panlilinlang ng ganitong pag-atake. Ganoon din naman, hindi ba't ang taong pinukaw ng inggit upang gumawa ng gayong krimen ay nakinabang din sa mga biyaya ng disyerto, sa proteksyon ng isang liblib na tirahan, at sa pakikipag-sama sa banal na Isidoro, ang Abba at Presbyter, at sa iba pang mga Santo? Ngunit nang matagpuan siya ng bagyong ibinunga ng diyablo na nakasalig sa buhangin, hindi lamang nito binigyan ng mabigat na palo ang kaniyang tinitirhan (ang kaniyang panloob na pagkatao), kundi tuluyan pa ngang winasak ito. Kaya't itigil na natin ang paghahanap ng mga saligan ng ating hindi matitinag na panloob na kapayapaan sa labas ng ating sarili, at ang pag-aasang ang kahinaan ng ating sariling pagtitiis ay matutulungan ng pagtitiis ng iba. Sapagkat kung paanong *'ang Kaharian ng Diyos ay nasa loob natin'*, gayon din naman *'ang mga kaaway ng tao ay ang mga nasa sariling kaniyang sambahayan'* (Mateo 10:36). At walang sinumang lumalaban sa akin nang higit kaysa sa sarili kong damdamin, na siyang pinakamalalapit na kasapi ng aking sambahayan. Maging mapagmatyag tayo sa ating sarili, upang hindi tayo masugatan ng mga kaaway sa ating sambahayan. Sapagkat kapag ang mga nasa loob ng ating sariling tahanan ay hindi bumabangon laban sa atin, naninirahan ang Kaharian ng Diyos sa loob natin sa walang-alalang kapayapaan ng isip. At kung maingat nating susuriin ang mga sanhi ng nangyayari sa loob natin, matutuklasan natin na hindi ako maaaring masaktan ng sinumang tao, kahit pa ang may pinakamasamang hangarin, maliban kung ako mismo ang bumangon laban sa aking sarili dahil sa kawalang-kapayapaan ng aking sariling puso. Sapagkat kung ako'y masaktan man, ang sanhi ay hindi mula sa pag-atake sa labas, kundi sa aking sariling kawalang-pasensya. Gaya ng matigas na pagkain na kapaki-pakinabang sa malusog ngunit nakasasama sa maysakit. Hindi nito masisaktan ang tumatanggap nito, maliban kung ang kanyang kahinaan ang nagbibigay rito ng kapangyarihang makasakit (– Kolekta 18, 16).

8. Tungkol sa Banal na Grasya at Malayang Kalooban

1. Dapat tayong maging matibay ang loob na kumbinsido na hindi natin kailanman maaabot ang kaperpektoan sa pamamagitan ng sarili nating pagsusumikap at mga gawa, kahit pa isabuhay natin ang bawat birtud nang buong sigasig. Ang sariling pagsisikap ng tao lamang ay hindi maaaring magkaroon ng ganoong halaga at kapangyarihan upang itaas tayo sa tuktok ng kabanalan at kaligayahan, maliban kung ang Panginoon Mismo ang tutulong sa atin at gagabay sa ating mga puso patungo sa kabutihan para sa atin. Kaya naman, sa bawat sandali ay dapat nating sumigaw sa Diyos kasama si David: *'Itatag Mo ang aking mga hakbang sa Iyong mga daan, upang hindi madulas ang aking mga paa'* (Awit 16:5),—upang ang hindi nakikitang pinuno ng espiritu ng tao ay ituon ang ating kalooban sa kabutihan, sapagkat mas nakahilig ito sa kasamaan, maging dahil sa kamangmangan sa mabuti o dahil sa panlilinlang ng mga pagnanasa. Ito ay malinaw na ipinahayag ng Propeta sa isang taludtod ng isang salmo: *'Naging gaya ako ng tupa na naligaw; subalit tinanggap ako ng Panginoon'* (Awit 117:13). Ang unang kalahati ng taludtod ay nagpapahiwatig ng kawalang-tatag ng ating kalooban; at ang ikalawa – ang tulong mula sa Panginoon na laging handa para sa atin, na sa tuwing tayo ay nagsisimulang manghina, ay iniunat ang Kanyang mga kamay sa atin, sumusuporta at nagpapalakas sa atin, baka sakaling tayo, sa pamamagitan lamang ng ating sariling kalooban, ay mahulog sa ganap na pagbagsak. – Kaya, walang matuwid na tao ang may sapat na lakas sa kanilang sarili upang makamtan ang katuwiran; sila'y walang patid na nanghihina at handang bumagsak anumang sandali. Samakatuwid, pinananatili sila ng awa ng Panginoon sa pamamagitan ng Kanyang kamay, baka, matapos mahulog dahil sa kahinaan ng kanilang kalooban, sila'y tuluyang mapahamak sa kanilang pagbagsak (Mga Pagsasalita 3:12). At sino ang magiging lubhang mayabang at bulag upang isipin na hindi nila kailangan ang patuloy na tulong ng Diyos, gayong ang Panginoon Mismo ay malinaw na nagtuturo sa Ebanghelyo: *'Tulad ng isang sanga na hindi makapamunga nang mag-isa maliban kung mananatili ito sa ubasan, gayon din naman kayo maliban kung mananatili kayo sa Akin: kung hiwalay sa Akin ay wala kayong magagawa'* (Juan 15:4–5)? Gaano nga kalapastanganan, at tunay ngang walang katwiran, na ang anumang mabuting gawa ay ituring na bunga ng sariling pagsisikap kaysa sa biyaya at tulong ng Diyos, gayong ang mga salita ng Panginoon ay nagpapatotoo na kung wala ang Kanyang tulong ay walang sinuman ang makapamumunga ng espirituwal na bunga (– Kolekta 3, 16)?

2. Naniniwala kami na kung paanong ang simula ng mabuting pag-uugali ay itinatanim sa loob natin sa pamamagitan ng isang espesyal na inspirasyon mula sa Diyos, gayundin naman ang pagsasagawa ng mga birtud ay ipinagkakaloob Niya; ang bahagi natin ay ang simpleng pagsunod, nang may higit o kumulang na paghahanda, sa inspirasyon ng Diyos at tanggapin ang Kanyang tulong. Karapat-dapat tayo sa gantimpala, o sa makatarungang parusa, depende sa kung tayo ay pabaya, o kung nagsusumikap tayo nang may taimtim na pagsunod na umayon sa mga kautusan at probidensiya ng Diyos, na ipinagkakaloob sa atin sa pamamagitan ng Kanyang mapagpalang biyaya. Malinaw itong ipinakita sa pagpapagaling sa mga bulag sa Jerico. Ang pagdaan ng Panginoon sa kanila ay isang gawa ng banal na probidensya at awa. Ngunit ang kanilang pagsigaw, *'Maawa ka sa amin, Panginoon, Anak ni David'* (Matt. 20:31), ay dahil sa kanilang pananampalataya at pag-asa; ang aktwal na pagbawi ng kanilang paningin, gayunpaman, ay muli dahil sa awa ng Diyos (– Kolekta 3, 19).

3. Ang isang magsasaka, kahit na nagsusumikap siyang alagaan ang lupa, ay hindi makapaghihintay ng masaganang ani maliban kung mahuhulog ang napapanahong ulan sa hinimok na lupa at kanais-nais ang panahon. Kaya, kung paanong hindi nagkakaloob ng ani ang Diyos sa mga tamad na magsasaka na hindi nagsisikap na asikasuhin ang kanilang lupain, gayundin naman, ang patuloy na pagsusumikap ay hindi magdudulot ng kapakinabangan sa mga masisipag maliban kung papaboran sila ng awa ng Diyos. Gayundin, sa usapin ng pamumuhay ayon sa Diyos, kinakailangan ang ating sariling pagsusumikap, ngunit kung hindi tayo papalain ng biyaya ng Diyos, wala tayong magagawaan. Ipinagtapat mo nga, na ang Diyos ang pangunahing pinagmumulan hindi lamang ng mabubuting gawa kundi pati na rin ng mabubuting kaisipan: Hinihikayat Niya tayo ng Kaniyang Banal na Loob, at binibigyan Niya tayo ng lakas at ng tamang pagkakataon upang tuparin ang ating matuwid na hinahangad; *'sapagkat ang bawat mabuting kaloob at bawat sakdal na kaloob ay mula sa itaas, bumababa mula sa Ama ng mga ilaw'* (Santiago 1:17). (– Koleksyon 13, 3).

4. Ang kalooban ng Diyos ay palaging ang taong nilalang Niya ay hindi mapahamak, kundi mabuhay magpakailanman. Kung ang Diyos ay makakita ng kahit isang kislap ng hilig tungo sa kabutihan sa ating mga puso, sa Kanyang awa ay hindi Niya papayagang mapawi ito; kundi, na nagnanais na ang lahat ay maligtas at makamtan ang kaalaman ng katotohanan, ginagawa Niya ang lahat ng Nang makakaya upang matiyak na ito

ay mabago at maging isang apoy. Ang biyaya ng Diyos ay malapit sa lahat; tinatawag Niya ang bawat isa, walang sinuman ang hindi kasama, tungo sa kaligtasan at sa kaalaman ng katotohanan, sapagkat sinasabi Niya: *'Magsilapit sa Akin, kayong lahat na nagpupagal at nabibigatan, at bibigyan Ko kayo ng kapahingahan'* (Mateo 11:28). (– Mga Pagsasalita 13, 7).

5. Hindi maisip ng isip ng tao kung paano rin nauugnay ang kaligtasang ito sa ating malayang kalooban, sapagkat nasusulat: *'Kung kayo'y may kalooban at makikinig sa akin, kakain kayo ng pinakamabuting bagay ng lupain'* (Isa. 1:19), at gayon pa man ito ay gawa *'ni ang nagnanais, ni ang tumatakbo, kundi ang Dios na nagpapakita ng awa'* (Roma 9:16) – kung paanong gagantimpalaan ng Dios ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa, at gayon pa man Siya Mismo ay *'kapwa ang nagnanais at ang gumagawa para sa Kanyang mabuting-loob'* (Fil. 2:13)—na siyang dahilan kung bakit tayo inutusan na *'lumikha sa inyong sarili ng bagong puso at bagong espiritu'* (Ezek. 18:31), samantalang sinasabi rin naman: *'Bibigyan ko kayo ng bagong puso at maglalagay ako ng bagong espiritu sa loob ninyo'* (Ezek. 11:19). Hindi magiging mahirap lutasin ang mga pag-aalinlangan na ito kung aalalahanin natin na parehong kasangkot ang biyaya ng Diyos at ang ating malayang kalooban sa gawain ng ating kaligtasan, at bagaman minsan ay nais ng isang tao ang kabutihan, palagi niyang kailangan ang tulong ng Diyos upang matupad ang mga pagnanasaing ito; tulad ng hindi sapat para sa isang maysakit na hangad lamang na gumaling; sa halip, ang Tagapagbigay ng buhay—ang Diyos—ang dapat magkaloob ng lakas upang maibalik ang kalusugan. Upang lubos na makumbinsi na kahit ang mabubuting hangarin na nagmumula sa likas na kakayahan na ipinagkaloob ng maawain na Maylalang ay matutupad lamang sa tulong ng Diyos, sapat nang balikan ang mga salita ng Apostol: *'Sapagkat may nasa ako sa paggawa ng mabuti, ngunit hindi ko maisagawa'* (Roma 7:18). (– Kolekta 13, 9).

6. Marami ang nagtatanong: kailan kumikilos ang biyaya sa loob natin—kapag ang isang mabuting hangarin ay nagpakita sa atin, o nagpapakita ba ang isang mabuting hangarin sa atin kapag binisita tayo ng biyaya ng Diyos? Kinukumpirma ng karanasan ang pareho: sina Saul at Mateo na maningil ng buwis ay hindi hinangad ang mga bagay na ito sa kanilang sariling kalooban, kundi hinangad ang mga ito bilang tugon sa isang panawagan; sina Zacchaeo at ang tulisan sa krus ay nauna sa gawa ng biyaya sa pamamagitan ng kanilang sariling pagnanais. Kaya't dapat itong maunawaan: kapag nakita ng Diyos na nais nating lumigon sa kabutihan, ginagabayan at pinatitibay Niya ang ating paghahanda; ngunit kung hindi natin ninanais ang kabutihan, o nanlamig tayo rito, binibigyan Niya tayo ng mga nakapagliligtas na pahiwatig, kung saan nabubuo o nababago ang mabuting disposisyon (– Kolekta 13, 11).

7. Hindi dapat isipin na ang likas na katangian ng tao ay kayang gumawa ng kasamaan nang mag-isa. Itinanim ng Maylalang sa ating mga kaluluwa ang mga binhi ng lahat ng birtud, ngunit upang mamulaklak ang mga ito, kailangan ang banal na impluwensya; gayunpaman, palagiang pinananatili ng tao ang malayang kalooban upang tanggapin o tanggihan ang mga biyayang impluwensyang ito. Kung ang kaayusan ng ating kaligtasan ay hindi nakasalalay sa atin, hindi sana sinabi ng Apostol: *'Isabuhay ninyo ang inyong sariling kaligtasan nang may takot at panginginig'*; ngunit kung nakasalalay lamang sa atin ang lahat, hindi sana niya idinagdag: *'Sapagkat Diyos ang gumagawa sa inyo, upang magkaroon kayo ng kalooban at kumilos ayon sa Kanyang mabuting kalooban'* (Fil. 2. 12–13). Ang biyaya ng Diyos ay nauna sa atin, sapagkat sinasabi ng Propeta: *'Ang awa Niya ay mangunguna sa akin'* (Awit 58:11), at sumusunod sa ating kalooban, kaya't sinasabi: *'At sa umaga ay mangunguna sa Iyo ang aking panalangin'* (Awit 87:14). (– Kolekta 13, 12).

8. Ang biyaya ng Diyos ay laging ginagabayan ang ating kalooban tungo sa kabutihan, subalit sa paraang nangangailangan o umaasa ng katumbas na pagsisikap mula sa atin. Upang hindi nito ipagkaloob ang mga kaloob nito sa mga pabaya, hinahanap nito ang mga pagkakataon upang gisingin tayo mula sa ating malamig na pagwawalang-bahala; upang ang bukas-palad na pagbibigay ng mga kaloob nito ay hindi magmukhang walang katwiran, ipinagkakaloob nito ang mga ito bilang tugon sa ating hangarin at pagsisikap. Gayunpaman, ang biyaya ay palaging ibinibigay bilang isang kaloob, sapagkat ginagantimpalaan nito ang ating kaunting pagsisikap nang walang hanggang kabaitan. Samakatuwid, gaano man kadakila ang pagsisikap ng tao, hindi nito maaaring gawing isang kaloob ang biyaya na hindi malayang ibinibigay. Ang Apostol sa mga Hentil, bagaman sinabi niyang siya ay *'nagpagal nang higit pa kaysa sa lahat ng mga Apostol'*; dagdag pa rin niya na ang mga pagsisikap na ito ay hindi sa kanya, kundi sa *'biyaya ng Diyos na sumasa kaniya'* (1 Cor. 15:10). Kaya, sa mga salitang *'nagpagal ako'*, ipinapahayag niya ang mga pagsisikap ng kaniyang sariling kalooban; sa pamamagitan ng mga salitang *'hindi ako, kundi ang biyaya ng Diyos'* – ang banal na tulong; at

sa pariralang '*kasama ako*' – ipinapakita niya na ang biyaya ay tumulong sa kanya, hindi habang siya ay tamad at pabaya, kundi habang siya ay nagsusumikap (– Sob., 13, 13).

9. Inaayos ng Diyos ang ating kaligtasan sa iba't ibang paraan na hindi masukal: sa mga nagnanais at naghahanap ng kaligtasan, pinatitibay Niya ang pagnanasang iyon; sa mga kulang nito, ginigising Niya ito; tinutulungan Niya ang katuparan ng ating mga pagnanasang makaligtas – at nagtatanim ng mga banal na pagnanasa, o pinagtatibay ang mga ito. Ito ang dahilan kung bakit, sa ating mga panalangin, tinatawag natin Siya na ating Tagapagtanggol, Tagapagligtas, at Tumulong. Tulad ng pinakamabuting Ama at isang mahabaging Manggagamot, Siya ang nagpapatupad ng lahat ng bagay sa ating lahat: sa ilan, Siya ang nagpapasimula ng simula ng kaligtasan at nagpapasiklab ng sigasig para sa Kanya; sa iba ay tinatapos Niya ang mga gawa at dinadala sa kaganapan ang mga birtud; pinipigilan Niya ang ilan sa nalalapit na pagbagsak, habang iniaalok naman sa iba ang mga pagkakataon at kanais-nais na kalagayan para sa kaligtasan; tinutulungan Niya ang mga handa at nagsusumikap, habang hinihila naman ang iba—na ayaw at lumalaban—patungo sa isang kanais-nais na disposisyon: sa lahat ng dako ay ginagawa Niya ang lahat ng bagay – nagpupukaw, tumutulong at nagpapatibay – subalit nang hindi sinasagka ang kalayaang Siya Mismo ang nagkaloob (– Sob., 13, 18).

9. Tungkol sa Panalangin

1. Dapat itakda ng isang tao bilang pangunahing layunin at tuktok ng kaganapan ang walang patid na panalangin, na nakabatay sa pagpapakalma ng kaluluwa at kadalisan ng puso, na para sa pagkamit nito ay tinitii natin ang pagod ng katawan at pinananatili ang pagsisi ng puso. Ang ugnayan ng lahat ng mga gawaing ito at ng panalangin ay hindi mapaghihiwalay at magkatuwang. Sapagkat kung paanong ang pagsasabuhay ng mga birtud na ito ay humahantong sa kaperpeksyon sa panalangin, gayundin naman—maliban kung ang panalangin ang magkukumpleto at magbibigay-korona sa lahat ng ito—hindi sila maaaring manatiling matatag at matibay. Tulad ng kung wala ang mga ito, ang walang patid, dalisay, at hindi matitinag na panalangin na ating pinag-uusapan ay hindi maaaring makamtan o dalhin sa kasakdalan; gayundin naman, ang mga birtud na ito, na sa pag-aayos ng buhay ayon sa Diyos ay nauuna rito, ay hindi maaaring maipakita nang ganap nang wala ang walang patid na panalangin. Kaya, hindi tayo maaaring dumiretso sa talakayan tungkol sa kapangyarihan ng panalangin, na siyang korona ng gusali ng lahat ng birtud, maliban kung una nating matukoy at masuri, ayon sa nararapat na pagkakasunod-sunod, ang lahat ng dapat tanggalin o ihanda upang ito ay makamtan – o maliban kung, alinsunod sa kahulugan ng parabula sa Ebanghelyo (Lucas 14: 28–30), ay hindi muna natin binalangkas at tinipon ang lahat ng kinakailangan para sa pagtatayo ng pinakamataas na espirital na haligi na ito; na, gayunpaman, kahit na ito ay inihanda, ay hindi gaganapin ang layunin nito nang nararapat, ni hindi rin nito papayagan na ang mga huling tuktok ng kabanalan ay maayos na mailagay dito, maliban kung una, matapos alisin ang lahat ng karumihan ng mga bisyo at itapon ang mga labi at patay na basura ng mga pagnanasa, ay mailatag ang isang pinakamatibay na pundasyon ng pagiging simple at kababaang-loob sa buhay at matatag na lupa ng ating puso, na parang sa batong-panilungan ng Ebanghelyo (Lucas 6: 48), ang pinakamatibay na saligan ng pagiging payak at kababaang-loob ay naitatag, kung saan maaaring itayo ang haligi na ito sa pamamagitan ng pagtatayo ng mga espirital na birtud, na nakatayo nang hindi natitinag at itinaas ang ulo nito hanggang sa tuktok ng langit, na nagtitiwala sa sariling lakas. Ngunit kapag naitatag na ito sa ganoong pundasyon, hayaang bumuhos ang matinding pag-ulan ng mga pagnanasa; hayaang salakayin ito ng rumaragasang ilog ng pag-uusig na parang mga toro na sumasalpok; hayaang magbunsol laban dito ang mabagsik na bagyo ng mga masamang espiritu—hindi lamang ito masisira, kundi hindi rin nito mararamdaman ang kanilang pagsalakay.

2. Kaya, upang ang panalangin ay maialay nang may nararapat na sigasig at kalinisan, ang mga sumusunod ay dapat sundin sa lahat ng paraan: una, ang lahat ng pag-aalala sa mga bagay na pang-mundo ay dapat lubusang putulin; pangalawa – hindi lamang dapat iwasan ang anumang pagka-abala sa isang partikular na bagay o kalagayan, kundi pati na ang mismong alaala ng mga bagay na iyon ay hindi dapat pahintulutan; gayundin, ang pagkagambala, walang-kwentang usapan, pagbababasa-basa, at panlilibang ay dapat itigil, at higit sa lahat, ang kaguluhan na dulot ng galit o dalamhati ay dapat ganap na supilin, samantalang ang mapaminsalang paggising ng laman at ang pagnanasa sa kayamanan ay dapat bunutin. Kapag ang mga ito at ang katulad na mga kasamaan—yaong nakikita ng mata ng tao—ay lubusang pinalayas at tinanggal, at kapag nakumpleto na ang paunang paglilinis ng kabuuan, na nagwawakas sa kadalisan at kawalang-sala, dapat muna, higit sa lahat, maglatag ng matibay na pundasyon ng malalim na kababaang-loob, na sapat ang lakas

upang suportahan ang isang haligi na umaabot hanggang sa mismong kalangitan; pagkatapos, sa pundasyong ito, dapat itatag ang gusali ng mga espirituwal na birtud, at dapat pigilan ang espiritu sa anumang paglipad at pabagu-bagong paglayo, upang sa ganitong paraan ay unti-unting makapagsimulang umakyat ang espirituwal na pagmamaisid patungo sa pagninilay-nilay sa Diyos. Sapagkat ang anumang tinanggap ng ating kaluluwa bago ang oras ng panalangin ay hindi maiiwasang sumagi sa isip sa oras ng panalangin, na dinadala roon ng kamay ng alaala. Kaya, anuman ang kalagayang nais nating pagdalhin sa panalangin, dapat nating ihanda ang ating sarili na nasa kalagayang iyon bago pa man ang oras ng panalangin; at anuman ang ayaw nating makita na pumapasok sa ating isipan habang nananalangin tayo, pagmadalian nating paalisin ito nang maaga mula sa kaibuturan ng ating puso, upang matupad natin ang utos ng Apostol: *'Manalangin kayong walang patid'* (1 Tes. 5:17).

3. Ang ating isipan ay maihahalintulad nang wasto sa isang napakagaan na balahibo, o isang hibla ng bulbul, na, kung hindi nababasa ng anumang panlabas na likido, ay karaniwang dinadala pataas sa matataas na lugar ng pinakamalabong hininga ng hangin, dahil sa pagiging magaan nito; ngunit kapag nabigatan ng anumang kahalumigmigan, sa halip na umakyat sa hangin, ito'y bumabagsak sa lupa at dumidikit sa mundo dahil sa bigat ng kahalumigmigan na nasipsip nito. Ganito rin ang ating isipan: kung hindi ito nabibigatan ng mga pagnanasa at mga alalahanin sa buhay na sumasalakay dito, at hindi rin nadudumihan ng halumigmig ng mapaminsalang kahalayan; kung gayon, dahil magaan ito sa pamamagitan ng likas nitong kadalisayan, sa pinakamalabong hininga ng espirituwal na pagninilay, ito'y lumilipad pataas, at iniwan ang mababa at makamunduhan, at dinadala sa makalangit at sa hindi nakikita. Iyan nga ang dahilan kung bakit tayo pinapayuhan ng mga utos ng Panginoon: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili, baka mabigatan ang inyong mga puso ng sobrang pagkain, pagkalasing, at mga alalahanin ng buhay na ito'* (Lucas 21:34). Kaya, kung nais nating ang ating mga panalangin ay tumagos hindi lamang sa langit kundi lampas pa sa mga kalangitan, magsikap tayong itaas ang ating mga isipan sa kanilang likas na gaan, linisin ang mga ito mula sa lahat ng makamundong bisyo at sa bawat bakas ng makalupang pagnanasa, upang, na hindi na mabigatan ng anumang dayuhang pasanin, ang ating panalangin ay maglipad nang magaan patungo sa Diyos.

4. Pansinin ninyo ang mga sanhi na itinuro ng Panginoon na nagpapabigat sa ating isipan. Hindi Niya tinuro ang pakikiapid, pagchichaos, pagpatay, pamumuska o pagnanakaw—na ang lahat ay kinikilala bilang mga mortal na kasalanan na karapat-dapat sa kaparusahan—kundi ang kasakiman sa pagkain, kalasingan, at ang mga pagkabahala at alalahanin ng mundong ito—na hindi lamang hindi iniwasan ng sinuman sa mundong ito at hindi itinuturing na kahiya-hiya, kundi, nakakahiya ngang sabihin, pati na ang ilan sa mga tumalikod na sa mundo ay nagpapalipas-oras sa parehong mga kaluguran, na hindi nila nakikita rito ang anumang kapahamakan o kasawian para sa kanilang sarili. Gayunpaman, ang tatlong kasamaan na ito, na nagpapabigat sa kaluluwa, naghihiwalay rito sa Diyos at pinipiga ito pababa sa lupa, ay madaling iwasan kung mauunawaan ayon sa nakasulat sa batas, lalo na para sa atin, na lubos na nakahiwalay sa anumang pakikipag-ugnayan sa mundo at walang anumang pagkakataon na masangkot sa mga nakikitang alalahanin, kalasingan, at kasakiman sa pagkain. Ngunit may isa pang uri ng espirituwal na kasakiman at kalasingan, na mas mahirap iwasan, at may isa pang uri ng pagkabahala sa mundo at kalungkutan ng panahong ito, na bumabalot din sa atin, kahit pagkatapos ng ating ganap na pagtalikod sa lahat ng pag-aari sa mundo, habang tayo ay nagsasakripisyo sa alak at sa lahat ng uri ng kasakiman, at habang naninirahan tayo sa disyertong pag-iisa. Ang ibig kong sabihin ay ang mga pagnanasa ng laman, mga pagkakaugnay, at mga pagnanasa; maliban kung lilinis natin ang ating sarili mula rito, kahit na walang pagkalasing sa alak o kasaganaan ng pagkain, ang ating mga puso ay mabibigatan ng isang pagkalasing at kasakiman na mas nakapipinsala pa. At tanging yaong ang isipan, na nakalaya mula sa gapos ng lahat ng pagnanasa, ay nakatagpo ng malalim na kapayapaan, at ang puso ay matibay na nakakapit sa Diyos bilang sukdulang kabutihan sa lahat ng pagnanasa nito, ang ganap na makatutupad sa utos ng mga Apostol: *'Manalangin nang walang patid'*.

5. Naniniwala ako na imposible na masaklaw ang lahat ng anyo ng panalangin nang walang malalim na pagsisipi ng puso, kadalisayan ng kaluluwa, at kaliwanagan mula sa Banal na Espiritu. Kasingdami ng anyo ng panalangin ang mga iba't ibang kalagayan at disposisyon na maaaring lumitaw sa loob ng isang kaluluwa, o sa katunayan, sa loob ng lahat ng kaluluwa. Habang ang isip ay umuunlad sa kadalisayan at, depende sa kalikasan ng kalagayang pinadadala rito—maging ito man ay sa pamamagitan ng pagkakataon o dahil sa sariling panloob na paggana—ito'y bumabangon na muling nabago, at sa bawat sandaling iyon ay nagbabago ito; at samakatuwid, malinaw na walang sinuman ang maaaring laging maghandog ng iisang uri ng panalangin. Iba ang pagdarasal ng bawat tao kapag sila'y maligaya, iba kapag pabigat sa kalungkutan o kapahamakan; iba

kapag umuunlad sa espiritwal na paglalakbay; iba kapag pinahihirapan ng napakaraming pag-atake ng kaaway; iba kapag hinahangad ang kapatawaran ng mga kasalanan; iba kapag nananalangin para sa pagdami ng biyaya, o para sa pagkamit ng isang birtud, o para sa pagpatay ng isang pagnanasa; iba kapag tinamaan ng takot sa pag-iisip ng Gehenna at ng Huling Paghuhukom; sa ibang pagkakataon, kapag nasusunog siya ng pag-asa at pagnanasa para sa mga biyayang darating; sa ibang pagkakataon, kapag siya ay nasa pangangailangan at panganib; sa ibang pagkakataon, kapag tinatamasa niya ang kaligtasan at kapayapaan; sa ibang pagkakataon, kapag siya ay pinaliwanagan ng mga rebelasyon ng makalangit na mga hiwaga; sa ibang pagkakataon, kapag siya ay nalulungkot dahil sa kakulangan ng kanyang pag-unlad sa birtud at sa pagka-tuyo ng kanyang mga pagmamahal.

6. Ayon sa kanilang paksa, inihihiwalay ng Apostol ang apat na uri ng panalangin, na sinasabi: *'Hinihikayat ko nga, una sa lahat, na ang mga petisyon, panalangin, paghahain at pasasalamat ay ihain'* (1 Tim. 2:1). – *'Panalangin'* – δεησις – ay pamanhikayat o pakiusap tungkol sa mga kasalanan, kapag ang isang tao, na nasa kalagayan ng pagsisipi sa mga kasalanang nagawa niya, maging sa kasalukuyan o nakaraan, ay humihingi ng kapatawaran para sa mga ito; – *'pamanhikayat'* – προσευχή – ay nagaganap kapag, habang nananalangin, nag-aalok o nangangako tayo ng isang bagay sa Diyos (sinasabing: 'Gagawin ko ito at iyon, O Panginoon, kung ipagkakaloob Mo lamang ang Kawaalan Mo'); *'panalangin para sa iba'* – εντεξις – ay nagaganap kapag, sa sigla ng espiritu, tayo ay nananalangin para sa iba, para sa mga minamahal natin, o para sa kapayapaan ng buong mundo; *'pagsasalamat'* – ευχαριστία – ay nagaganap kapag ang isip ay nag-aalay ng pasasalamat (at papuri) sa Diyos, na nagbabalik-tanaw sa Kanyang mga nakaraang biyaya, o nakikita ang Kanyang mga kasalukuyang biyaya, o nahuhulaan ang mga biyayang inihanda ng Diyos sa hinaharap para sa mga umiibig sa Kanya.

7. Kasunod ng apat na uri ng panalangin ay ang isang pinakamataas na antas ng panalangin, na binubuo ng pagninilay sa nag-iisang Diyos at ng masidhing pag-ibig para sa Kanya, at kung saan ang ating isipan, na niyayakap at pinupuspos ng pag-ibig na ito, ay nakikipag-usap sa Diyos sa pinakamalapit na paraan at may tapat na puso. Ang Panalangin ng Panginoon—*'Ama namin'* at iba pa (Mateo 6:9–13)—ay nagbibigay sa atin ng inspirasyon na taimtim na hanapin ang kalagayang ito. Sinasabi natin: *'Ama namin!'* at sa pamamagitan nito, sa pag-amin na ang Diyos—ang Tagapamahala ng sansinukob—ay Ama natin, iniaalay din natin ang ating pag-amin na tayo'y nailigtas mula sa kalagayan ng pagkaalipin at inampon ng Diyos bilang Kanyang mga anak. – At sa pamamagitan ng pagdagdag pagkatapos: *'Na nasa langit'*, ipinapahayag natin ang ating kahandaang talikuran nang may sukdulang pagkasuklam ang pagkakaugnay sa kasalukuyang buhay na ito sa lupa, na panandalian at nagpapalayo sa atin sa ating Ama; at, sa kabaligtaran, magsikap nang may pinakamalaking pagnanasa tungo sa kaharian na iyon, kung saan naninirahan ang ating Ama, at huwag pahintulutan ang ating sarili sa anumang bagay na, sa pamamagitan ng pagiging karumal-dumal sa kagalang-galang na pag-aampon na ito, ay magkakait sa atin, bilang mga anak na hindi lehitimo, ng mana ng ating Ama at ilalagay tayo sa buong kabagsikan ng matuwid na paghuhukom ng Diyos. Matapos makamit ang napakataas na ranggo bilang mga anak ng Diyos, dapat tayong magliyang sa ganoong pagmamahal na gaya ng pagmamahal ng isang anak para sa Diyos na hindi na natin hinahanap ang ating sariling kapakanan, kundi hinahangad ng buong puso ang Kanyang kaluwalhatian – ang kaluwalhatian ng ating Ama – na sinasabi sa Kanya: *'Banalin ang Ngalan Mo'*, na nagpapatotoo na ang buong hangarin at kagalakan natin ay nasa kaluwalhatian ng ating Ama – upang ang pinakamaluwalhating Ngalan ng ating Ama ay maluwalhati, igalang nang may paggalang at pagsamba. Ang ikalawang kahilingan ng pinadalisay na isipan ay ang kahilingan, *'Dumating ang Kaharian Mo'* ng Kaniyang Ama—ito ay, ang Kaharian kung saan namamahalang si Cristo sa piling ng mga banal, kapag, matapos Niyang hubarin ang diyablo ng kapangyarihan nito sa atin at itaboy ang mga pagnanasa mula sa ating mga puso, nagsisimula ang Diyos na mamahala sa loob natin sa pamamagitan ng bango ng mga birtud—o ang Kaharian na ipinangako sa takdang panahon sa lahat ng mga perpekto at sa mga anak ng Diyos, kapag sinabi ni Cristo sa kanila: *'Halina, kayong mga pinagpala ng aking Ama; tanggapin ninyo ang inyong pamana, ang Kaharian na inihanda para sa inyo mula pa sa pagkakatatag ng mundo'* (Matt. 25:34). Ang ikatlong petisyon, na angkop sa mga anak: *'Mapasa-gaua ang iyong kalooban sa lupa gaya ng sa langit'* – na ang ibig sabihin: sana ang mga tao ay maging tulad ng mga anghel – at kung paanong tinutupad nila ang kalooban ng Diyos sa langit, gayon din, ang lahat ng naninirahan sa lupa ay huwag ang kanilang sariling kalooban ang gawin, kundi ang Kalooban Niya; nangangahulugan din ito: nawa'y ang lahat sa ating buhay ay ayon sa Kalooban Mo; iniaalay namin sa Iyo ang aming kapalaran, na naniniwala na Inaayos Mo ang lahat – kapwa kaligayahan at kapighatian – para sa aming ikabubuti, at mas inaalala Mo ang aming kaligtasan kaysa

sa amin mismo. Higit pa rito: *'Ibigay Mo sa amin ngayon ang aming pang-araw-araw na tinapay.'* *'Araw-araw'* – yaong higit sa lahat ng pag-iral – ang pinakamataas sa lahat ng umiiral – (na tanging ang *'tinapay na bumaba mula sa langit'*). Kapag sinabi ang *'ngayong araw'*, ipinapakita nito na ang pagkuha nito noong nakaraan ay hindi sapat maliban kung ibinibigay din ito sa atin ngayon, upang kumbinsihin tayo sa pang-araw-araw na pangangailangan nito sa lahat ng oras na ialay ang panalangin na ito, sapagkat walang araw na hindi kinakailangan na palakasin ang puso ng ating panloob na tao sa pamamagitan ng pagtanggap at pagkuha ng tinapay na ito. *'At ipatawad mo sa amin ang aming mga utang, gaya ng pagpapatawad namin sa mga may utang sa amin.'* Nangangako sa atin ang mapagkawangawang Panginoon ng kapatawaran ng ating mga kasalanan, sa kondisyon na tayo mismo ang magsilbing halimbawa ng pagpapatawad sa ating mga kapatid: *'ipatawad mo sa amin, gaya ng pagpapatawad namin'*. Malinaw na, sa pag-asa ng panalangin na ito, tanging yaong mga mismong nagpatawad sa kanilang mga nangutang ang maaaring buong tapang na humiling ng kapatawaran. Ngunit ang sinumang hindi buong pusong nagpapatawad sa kapatid na nagkasala laban sa kanya ay, sa pamamagitan ng panalangin na ito, ay hindi awa ang hihilingin kundi ang paghatol. Sapagkat kung mapakinggan ang panalangin niya, kung gayon, ayon sa kanyang halimbawa, ano pa ang maaaring sumunod kundi walang-awang galit at ang hindi maiiwasang hatol ng parusa? *'Ang walang-awang paghuhukom ay ipapakita sa sinumang hindi nagpakita ng awa'* (Santiago 2:13). *'At huwag Mo kami dalhin sa tukso'*. Naalala ang mga salita ng Apostol Santiago: *'Mapalad ang taong tiniis ang tukso'* (Santiago 1:12); – dapat nating unawain ang mga salitang ito ng panalangin hindi bilang: *'huwag mo kaming hayaang matukso kailanman'*, – kundi bilang: *'huwag mo kaming hayaang matalo ng tukso'*. Natukso si Job, ngunit hindi siya dinala sa tukso; sapagkat, sa tulong ng Diyos, *'hindi niya iniuugnay sa Diyos ang kamangmangan'* (Job 1:22), at hindi rin niya dinalumhom ang kanyang mga labi sa mapang-insultong pagungol, na siyang nais ng tagatukso na itulak siya. Si Abraham ay tinukso, si Jose ay tinukso, ngunit wala sa kanila ang dinala sa tukso; sapagkat wala sa kanila ang sumunod sa kalooban ng tagausig. *'Ngunit ilitas mo kami sa masama'* – ibig sabihin, huwag mong hayaang tuksuhin kami ng diyablo nang higit sa aming makakaya, kundi *'bigyan mo kami, kasabay ng tukso, ng daan ng pagtakas, upang aming matiis ito'* (1 Corinto 10:13).

8. Bagaman ang iminungkahing panalangin, na binigkas mismo ng Panginoon, ay sumasaklaw sa ganap na kaganapan ng panalangin; gayunpaman, ginagabayan ng Panginoon ang Kanyang mga tapat na tagasunod pa nang higit pa – sa isang tiyak na mas mataas na kalagayan, gaya ng nabanggit na natin sa itaas – sa masidhing panalangin na iilan lamang ang tunay na nakakaalam o nakaranas, at, masasabi ko pa nga, di-mailahad, na, nalalampasan ang lahat ng pang-unawang pantao, ay hindi ipinahihiwatig ng tunog ng tinig, ng kilos ng dila, o ng pagbigkas ng anumang salita; at na ang isipan, na pinaliwanagan ng pagbuhos ng banal na liwanag na iyon, ay hindi ipinapahayag sa pamamagitan ng mahinang pananalitang pantao, kundi, nang makabawi na ito sa sarili, ay kusang-loob na bumubuhos mula rito, na para bang mula sa isang napakayamang bukal, , at sa paraang hindi mailarawan ay dumadaloy nang tuwiran sa Panginoon, na sa ganoong pinakamaikling sandali ay inihahayag ang isang bagay na, nang magkamalay, ay hindi na kayang sabihin sa salita o bakasin sa kaisipan.

9. Ang ganitong uri ng pag-iisip na mapagdasal ay biyaya mula sa Diyos; karaniwan, gayunpaman, ang isang pag-uugaling mapagdasal na puno ng biyaya ay nailalarawan ng pakiramdam ng lambing, na ang presensya nito ay nag-uudyok sa isip tungo sa dalisay at masigasig na panalangin. Ang lambing na ito ay lumilitaw sa iba't ibang pagkakataon, gaya ng ipinakita ng karanasan. Minsan, habang inaawit ang mga salmo, ang mga salita ng isang partikular na taludtod ang nagbigay ng pagkakataon para sa masidhing panalangin; sa ibang pagkakataon naman, ang malamyos na tinig ng isang kapatid ang nagpukaw sa mga kaluluwa ng mga namamangha tungo sa matinding pagsusumamo. Alam din natin na minsan ang malinaw at marangal na pag-awit ay nagbubunsod ng matinding sigla sa mga naroroon; at madalas ding ang panawagan ng isang taong may birtud at espirituwal na pag-uugali ay nag-uudyok sa mga nakaluhod ng pagnanais para sa masaganang pagdaloy ng mga panalangin. Nangyayari rin na kami ay lubos na naantig sa pamamagitan ng kamatayan ng isang kapatid o ng isang mahal sa buhay. Gayundin, ang pag-alala sa aming sariling katamaran at katamle ay kung minsan ay nagpapasiklab sa loob namin ng isang nakaliligtas na espirituwal na sigla. At sa katotohanan, ang mga pagkakataon na ang biyaya ng Diyos ay nagigising sa aming mga kaluluwa mula sa kawalang-pakiramdam at katamle ay di-mabilang.

10. Tulad ng kung paanong ang lambing ay sumisibol sa iba't ibang kalagayan, gayon din naman ay ipinapahayag nito ang sarili sa iba't ibang paraan: kung minsan ay inihahayag nito ang sarili bilang isang di-mailarawang espirituwal na kagalakan; kung minsan ay itinatapon nito ang lahat ng kapangyarihan at kilos ng

kaluluwa sa malalim na katahimikan; kung minsan ay nagbubunsod ito ng luha nang mas sagana o hindi gaanong sagana. Ang luha, o isang tiyak na malungkot na disposisyon, ang mas karaniwang pagpapahayag nito. Ang mga luhaing ito ay maaaring magmula sa puso na tinusok ng kamalayan sa sariling mga kasalanan, o mula sa pagninilay sa walang hanggang mga biyaya at pagnanais para sa walang hanggang kaluwalhatian, o mula sa pagkaunawa sa dakilang biyaya ng Diyos sa sarili, na sinasamahan ng pakiramdam ng sariling kawalan ng karapat-dapat at kakulangan, o mula sa pakiramdam ng ating mapanglaw na paglalakbay sa mundong ito.

11. Ano ang tanda na dininig ang isang panalangin? – Kapag, habang nananalangin, hindi tayo nababahala ng anumang pag-aalinlangan, at wala nang nakakapawi sa ating pag-asa sa ating kahilingan sa pamamagitan ng pag-aalinlangan; kung, sa mismong pagdaloy ng ating panalangin, nararamdaman nating natanggap na natin ang ating hiningi, kung gayon, huwag nating pag-alinlangan na ang ating mga panalangin ay tunay na dininig. Sapagkat ang nananalangin ay ituturing na karapat-dapat pakinggan at tanggapin ang hinihiling niya hangga't naniniwala siya na tinitingnan siya ng Diyos at may kakayahang ipagkaloob ang kanyang kahilingan. Sapagkat ang salita ng ating Panginoon ay hindi nagbabago: '*Anumang hingin ninyo sa panalangin, maniwala kayong natanggap na ninyo, at ito'y magiging sa inyo*' (Marcos 11:24). Tungkol dito, itinuturo ng Salita ng Diyos ang maraming dahilan na nag-aambag sa pagiging sagot ng isang panalangin. Kaya, dinirinig ang panalangin kapag dalawa ang nagkakaisa sa panalangin (Matt. 18:19), – o kapag ang isang tao ay nananalangin nang may pananampalataya, kahit kasing liit ng buto ng mustasa ang pananampalatayang iyon (Matt. 17:20), – o kapag ang isang tao ay nananalangin nang buong pagtitiyaga (Lucas 11:8), – o kapag sinasabayan ng panalangin ang pagbibigay ng limos (Sirak 29:15), – at iba pang mga gawa ng awa (Awit 58:6–9). Makita ninyo kung ilang paraan ang mayroon upang makamit ang biyaya na mapakinggan ang panalangin; kaya't huwag sumuko ang sinuman sa paghahanap ng mga biyaya ng kaligtasan para sa kanilang sarili. Sapagkat ipagpalagay ninyong kulang kayo sa maraming bagay na nagpapakidding sa panalangin; ngunit tiyak na maaari kayong maging matiyaga sa panalangin, na abot-kamay ng sinumang nagnanais nito. Dahil dito lamang, ipinangako ng Panginoon na ibibigay ang anumang hihilingin. Kaya, nang walang pag-aalinlangan sa kawalan ng pananampalataya, manatili tayong matatag sa panalangin, at matatanggap natin ang ating hinihiling. Ganito ang ipinangako ng Panginoon: '*Humiling kayo, at kayo'y bibigyan; maghanap kayo, at kayo'y makakakita; kumatok kayo, at kayo'y bubuksan*' (Lucas 11:9–10). Ngunit ang bawat nagdarasal ay dapat malaman na tiyak na hindi siya pakikidding kung mag-aalinlangan siya na siya ay pakikidding.

12. Higit sa lahat, kaugnay ng panalangin, dapat nating tuparin ang utos ng Ebanghelyo na manalangin sa ating makalangit na Ama, pagkatapos tayong pumasok sa ating panloob na silid at isara ang pinto. Dapat itong gawin nang literal, ngunit lalo pa nga sa espirituwal na paraan. Nananalangin tayo sa loob ng ating panloob na silid kapag, matapos nating ganap na ilihis ang ating mga puso mula sa lahat ng iniisip at alalahanin, iniaalay natin ang ating mga panalangin sa Panginoon sa isang tiyak na lihim na paraan at nang buong tapang. Nananalangin tayo nang nakasara ang pinto kapag, nakapikit ang ating mga labi, nananalangin tayo nang tahimik sa Kaniya na hindi sinusubok ang ating mga salita kundi ang ating mga puso. Nananalangin tayo sa isang lihim na lugar kapag, gamit lamang ang ating puso at isang mapagmatyag na isip, iniaalay natin ang ating mga petisyon sa Diyos lamang, upang kahit ang pinakamasamang kapangyarihan ay hindi matukoy kung ano ang ating ipinagdarasal. Bakit kinakailangang manalangin sa taimtim na katahimikan? Hindi lamang upang hindi maabala ang ating mga kapwa mananamba sa kanilang panalangin o maistorbo ang kanilang debosyonal na damdamin sa pamamagitan ng ating mga bulong o pag-ungol, kundi upang ang layunin ng ating panalangin ay maitago kahit sa ating mga kaaway na naninirang-puri sa atin, lalo na habang tayo ay nananalangin.

13. Makakamtan ng ating panalangin ang tunay nitong kasakdalan kapag natupad sa atin ang ipinanalangin ng Panginoon sa Kaniyang Ama: na '*ang pag-ibig na minahal Mo Ako ay sumakanila*' (Juan 17:26); at higit pa: '*tulad ng pagiging Ninyo, Ama, sa Akin, at Ako sa Kayo, maging sila rin na isa sa Atin*' (ibid., v. 21). Magiging ganito kapag ang lahat ng ating pag-ibig, lahat ng ating pagnanasa, lahat ng ating sigasig, lahat ng ating pagsusumikap, lahat ng ating mga kaisipan, lahat ng nakikita natin, lahat ng pinaguusapan natin, at lahat ng inaasahan natin, ay Diyos – at kapag ang pagkakaisang umiiral sa pagitan ng Ama at ng Anak, at sa pagitan ng Anak at ng Ama, ay bumuhos sa ating mga puso at isipan – upang kung paanong iniibig Niya tayo nang may tapat na kadalisan at hindi mapaghihiwalay na pag-ibig, gayon din tayo ay mapag-isa sa Kanya sa pamamagitan ng isang dalisay at hindi mapaghihiwalay na pag-ibig. Ang sinumang makamit ito ay pumapasok sa isang kalagayan kung saan ang walang patid na panalangin ay hindi

mapipigilang liliyab sa kanyang puso; kung gayon, ang bawat kilos ng kanyang buhay, at bawat hilig ng kanyang puso, ay magiging isang nag-iisang, tuloy-tuloy na panalangin, isang paunang tikim at pangako ng buhay na pinagpala magpakailanman.

14. Upang maabot ang pinakamataas na kaperpeksiyunan sa panalangin, dapat manahan sa walang patid na pag-alala sa Diyos – na ang isang maikli at madalas na inuulit na panalangin ay nagsisilbing paraan para rito (Conversations, 9, 36). Natuklasan ng ating mga Ama na ang sinumang nagsusumikap para sa patuloy na pag-alala sa Diyos ay dapat magkaroon ng gawi na walang patid na pag-uulit ng sumusunod na panalangin: *'Diyos ko, pakinggan ang aking daing; Panginoon, magmadali kang tumulong sa akin'* (Awit 69:2). – Ang taludtod na ito ay pinili mula sa buong Kasulatan nang may mabuting dahilan: ipinapahayag nito ang lahat ng saloobin na kinakailangan sa panalangin at tinutugunan ang lahat ng pangangailangan ng nananalangin. Naglalaman ito ng mapagkumbabang pag-amin ng sariling kawalan ng magawa, isang pag-amin na ang Diyos ang nag-iisang Tagapagsa-loob, na laging handang tumulong – pananampalataya at pag-asa na tutulungan Niya ang nagsasalita ng panalangin ito at ililigtas Siya mula sa bawat kapighatian. Ang sinumang walang patid na tumatawag sa Diyos gamit ang mga salitang ito ay matalinong nakakaramdam at nauunawaan sa kanilang puso na ang Diyos ay naroroon kasama nila, at lumalapit sa Kanya na parang sa isang Ama na pusong puno ng pagmamahal ng isang anak – at sa gayon ay hinihila sa kanilang sarili ang proteksyon, kanlungan, at pagtatanggol ng Diyos. At sa ganitong paraan, ang maikling panalangin ito ay nagiging isang matibay na pader laban sa mga pag-atake ng mga demonyo – isang tagapawi ng kaguluhan ng mga iniisip, isang tagapagtanggol laban sa masasamang hangarin, isang tagapigil ng mga pabigla-biglang pagnanasa, at isang tagapaglinang ng lahat ng mabubuting hilig sa puso. Iniutos din sa atin ng mga Ama: kung inaalala ka ng kasakiman sa pagkain sa iba't ibang anyo nito, sumigaw ka: *'O Diyos, pakinggan Mo ang aking daing para sa tulong; O Panginoon, magmadali Kang tumulong sa akin'*; – o kung nararamdaman mong kailangan mo ng mas mahigpit na pag-aayuno upang supilin ang laman, at wala kang pag-asa na mapagtagumpayan ang iyong sarili, ipanalangin: *'O Diyos, pakinggan ang aking daing para sa tulong'*, at iba pa. Kung pinahihirapan ka ng espiritu ng pagkasindak, at sinisilawan ka ng kalungkutan, na humahadlang sa iyo sa bawat wastong gawain, sabihin: *'O Diyos, pakinggan ang aking daing para sa tulong'*; – o kung ang isang tiyak na espirituwal na kagalakan ay bumibisita sa iyong kaluluwa, at nais mong panatilihin at palalimin ito, sabihin ang parehong mga salita: *'O Diyos, pakinggan Mo ang aking daing para sa tulong'*. Kung umuusbong ang pangangailangan ng laman sa mapanlinlang nitong tamis – at natatakot kang baka masilab ng apoy na ito ang mabangong bulaklak ng pagkabiya – sumigaw ka: *'O Diyos, pakinggan Mo ang aking daing para sa tulong'* at iba pa; o kung ang kapanatagan at kalma ay pumasok sa iyong mga miyembro, at nais mong magpatuloy ang mabuting kalagayang ito, o manatili sa iyo magpakailanman, ulitin nang may mas matinding sigasig: *'O Diyos, pakinggan Mo ang aking daing para sa tulong'* at iba pa. Kaya, sa bawat espirituwal na pangangailangan, ulitin ang panalangin na ito; at ito ay magiging kaligtasan para sa iyo mula sa lahat ng kasamaan, at pananggalang para sa lahat ng kabutihan sa iyong kalooban. Kaya, palaging paulit-ulitin ito sa iyong puso; sa bawat gawain at paglilingkod, sa daan at sa hapag-kainan, kapag matutulog ka at paggising mo, huwag mong itigil ang pagbigkas ng munting taludtod na ito at ang pagkatuto mula rito, hanggang sa, sa pamamagitan ng patuloy na pagsasanay dito, masanay ka nang bigkasin ito kahit sa iyong pagtulog.

15. Ang bunga nito ay, una sa lahat, na itatabi mo ang lahat ng kayamanan ng sarili mong mga iniisip, at, sa pamamagitan ng paghawak nang matatag sa pagkakaisa ng taludtod na ito, mas lalo kang masasanay na pag-isahin ang iyong isipan sa pag-iisip sa nag-iisang Tagapagbigay-sa-tulong, na nakikita Siya bilang laging naroroon sa iyong piling, nakakakita ng lahat at sumasaklaw sa lahat. Mula roon, sa pag-akyat mo tungo sa pinakamalinaw na pakikipag-isa sa Diyos, sisimulang mapuno ka ng lalong dakilang mga hiwaga, lulubog sa Diyos, mananatili sa Kanya lamang, at sa Kanya lamang makakakita ng kasiyahan. Sa gayon, sa wakas, makakamtan mo ang dalisay na panalangin na nabanggit sa itaas, na hindi na nagpapapasok ng anumang imahe sa iyong isipan, ni hindi naipapahayag ng anumang tunog ng tinig o ng pagbigkas ng anumang salita, kundi sumasabog mula sa puso nang may hindi mapigil na lakas, isang di-mailarawan na nakakabighaning, nag-aalab na pagnanasa ng isip para sa Diyos, at ibinubuhos sa harap Niya sa pamamagitan ng di-mailarawang mga buntong-hininga at mga daing.

10. Tungkol sa gabay sa buhay espirituwal – isang talumpati na may payo mula sa pinakamay karanasan

1. Noong isang beses, nagtipon ang mga nakatatanda sa paligid ni San Antonio de Padua at, mula gabi hanggang umaga, tinalakay ang iba't ibang usaping espirituwal – at partikular kung aling birtud, higit sa lahat, ang makapagtataglay sa atin mula sa pagkahulog sa mga bitag ng panlilinlang ni Satanang direktang gagabay sa atin sa landas ng kaperpeksiyunan. Iba't ibang opinyon ang inilahad: ang ilan ay nagmungkahi ng pag-aayuno at pananalangin; ang iba naman, ng kawalan ng pagmamay-ari at paghamak sa lahat ng bagay; ang iba, ng ascesis o pag-urong sa disyerto; at ang iba pa, ng pag-ibig sa kapwa. Nang makapagsalita na ang lahat, nagsimula nang magsalita si Blaheng Antonio. 'Ang lahat ng inyong sinabi ay makapagliligtas at kinakailangan para sa mga naghahanap sa Diyos at nagnanais na lumapit sa Kanya. Ngunit ang mga karanasan ng pagbagsak ng mga nangibabaw sa mga birtud na ito ay hindi tayo pinapayagang unahin ang alinman sa mga ito. Sapagkat kahit ang mga namukod-tangi sa mahigpit na pag-aayuno at pagbabantay, at ang mga nanirahan nang walang tigil sa pag-iisa sa disyerto, at ang mga umabot sa sukdulan na antas ng kawalan ng pagmamay-ari sa mga bagay-bagay sa mundo, at ang mga bukas-palad na tagapagkawanggawa—lahat sila ay nahulog sa bitag ng kaaway at bumagsak. At ang dahilan nito, sa aking paniniwala, ay wala nang iba kundi kakulangan sa pag-iingat. Sapagkat tinuturuan ng pag-iingat ang isang tao na lumakad sa maharlikang daan, iniwasan ang mapanganib na mga sukdulan: tungkol sa pag-aayuno, halimbawa, hindi nito pinapayagan ang labis na pagpapahirap sa katawan o ang pagbibigay-luho rito. Sa Ebanghelyo, tinatawag itong mata at sulo ng kaluluwa: *'Ang sulo ng katawan,'* sabi ng Panginoon, *'ay ang mata: kung ang mata mo nga'y malinis, ang buong katawan mo'y magiging maliwanag; datapuwa't kung masama ang mata mo, ang buong katawan mo'y magiging madilim'* (Mateo 6:22–23). Tulad ng liwanag na nagliliwanag sa lahat at ng mata na nakakakita ng lahat, gayundin naman ito, sa pamamagitan ng pagsusuri at pagsusuri sa lahat ng kaisipan at gawa ng isang tao, ay nagpapalinaw at nagtatakda kung ano ang nararapat gawin, at kung ano at mula sa ano ang nararapat iwasan. Ngunit kapag ang isang tao ay kulang sa ganoong paghuhusga, ang kanyang mga gawa at iniisip, na hindi masusing sinusuri, ay dumadaloy ayon sa kanilang nais; at dito, nagagawa ng kaaway na ipalit ang tila mabuti para sa tunay na kabutihan, at, gamit ito upang itago ang isang hukay o patibong, itinaon sila rito at winasak."

2. Pinatutunayan ng di-mabilang na halimbawa ang desisyon ni San Antonio. Balikan natin ang nakalulungkot na pagbagsak ng matandang Iron. Ibinuhos niya ang sarili sa napakahigpit na pag-aayuno at malalim na pag-iisa, at upang hindi ito masira sa anumang paraan, sa paghihikayat ng kaaway, tumigil siya sa pagdalo sa karaniwang pagtitipon ng mga eremita tuwing Sabado at Linggo, kung saan, sa pamamagitan ng magkatuwang na talakayan, naliwanagan ang iba't ibang landas at sangang-daan ng buhay asketiko. Naligaw siya rito, na tila mabuting payo ng kaaway, at napasuko sa kanya sa isang mas malaking ilusyon – inakala niyang anghel siya nang lumitaw sa ganoong anyo, at pumayag, sa kanyang salita, na itapon ang sarili sa isang tuyong balon – siya ay nabasag ang loob at namatay sa ikatlong araw. – Narito ang isa pang halimbawa: dalawang magkapatid, na nagpasya na maglakbay sa pinakamalalim na disyerto, ay nangakong hindi tatanggap ng pagkain maliban sa ibibigay ng Panginoon Mismo. Nang, habang naliligaw sa disyerto, ay labis silang napagod kaya hindi na sila makagalaw, inatake sila ng mga Maziks – isang ligaw at malupit na tao; ngunit nang makita sila sa ganoong kalunos-lunos na kalagayan, naawa sila at inalok sila ng tinapay. Nagkamalay ang isa sa kanila at pumayag na tanggapin ang tinapay, kahit na ito ay mula sa mga tao, at itinuring itong ipinadala ng Panginoon; muling nabawi niya ang kanyang lakas at nakaligtas. Ang isa naman, gayunpaman, ay matigas ang ulo sa kanyang desisyon – at namatay sa gutom. Narito ang isa pang halimbawa: isang mahigpit na asketiko at eremita ang nagkunsiderang karapat-dapat sa pakikipag-isa sa makalangit na kapangyarihan – at agad itong sinamantala ng kaaway; nagsimulang lumitaw sa kaniya bilang isang anghel, nagbibigay ng mga rebelasyon tungkol sa mga gawa at iniisip ng tao, at nagpapailaw sa silid nang walang sulo. Sa ganitong paraan na nakuha ang kanyang buong tiwala, inutusan siya ng kaaway na ihain ang kanyang anak sa Diyos, ayon sa ginawa ni Abraham. At tiyak na naganap sana ito kung hindi napagtanto ng anak, nang makita ang hindi pangkaraniwang paghahanda, na kailangan niyang tumakas. – Higit pa rito: sa Mesopotamia, pinangunahan ng kaaway ang isang istriktong nag-aayuno at eremita tungo sa walang-pag-aalang pananampalataya sa mga panaginip, na ipinakita sa kaniya sa isang pangitain ang dalawang bayan: ang bayang Kristiyano, kasama ang mga Apostol at mga Martir, na nasa kadiliman, kahihiyan, dalamhati at pag-iyak; at ang bayang Hudyo, kasama si Moises, ang mga Patriyarka at ang mga Propeta, na may maningning na karilagan, kaluwalhatian at kagalakan – at pinaniwala siya na magtapat sa Hudaismo at sumailalim sa pagtuli.

– Sapat na ang mga halimbawang ito upang kumbinsihin tayo na ang kakulangan sa paghuhusga ay isang bukas na pinto tungo sa pagbagsak at kapahamakan.

3. Ang Kapanatagan ay isang biyaya mula sa Diyos, na gayunpaman ay dapat paunlarin at linangin. Paano? Sa pamamagitan ng pagtitiwala ng lahat sa paghuhusga ng mga pinaka-may karanasang mga Ama. Ito ang pinakamatalinong paaralan ng katalinuhan, kung saan kahit yaong walang partikular na hilig dito ay natutong mag-isip nang mabuti tungkol sa kung ano ang nararapat. Ganito nalulutas ang tanong: kung paano nakukamtan ang katalinuhan. Ang tunay na paghuhusga ay nakukamtan sa pamamagitan ng tunay na kababaang-loob, na ang unang patunay ay ang ipabatid sa mga Ama hindi lamang ang ating mga ginagawa, kundi pati ang ating mga iniisip; hindi magtiwala sa sarili nating kaisipan sa anumang bagay, kundi sumunod sa mga tagubilin ng mga nakatatanda sa lahat ng bagay, at ituring na mabuti o masama lamang ang kanilang kinikilala bilang ganoon. Ang ganitong pag-uugali ay tumutulong sa isang tao na manatiling ligtas sa tamang landas at pinoprotektahan siya mula sa lahat ng patibong ng diyablo. Imposible para sa isang taong iniaayos ang kanyang buhay hindi ayon sa sarili niyang paghuhusga kundi ayon sa payo ng mga nagtagumpay na mabiktima ng tukso ng demonyo. Kaya naman, ang pagsuko ng sariling mga iniisip sa paghuhusga ng mga Ama ay pumapalit sa sariling paghuhusga at tinuturuan ito. Kinamumuhian ng kaaway ang liwanag; kaya naman ang pagbubunyang ng masasamang kaisipan, sa sandaling mailantad ang mga ito, ay nagpapalayas at sumisira sa mga ito. Tulad ng isang ahas na hinihila mula sa madilim na hukay patungo sa liwanag, sinusubukang tumakas at magtago: gayundin ang masasamang kaisipan, kapag nailantad sa pamamagitan ng bukas na pag-amin at pag-amin, ay sinusubukang tumakas mula sa isang tao. Kinukumpirma ito ng napakaraming halimbawa at karanasan.

4. Ikinukwento ni Abba Serapion ang tungkol sa kanyang sarili: noong baguhan pa ako, palihim akong kumukuha ng isang piraso ng tuyong tinapay mula kay Abba at kinakain ko ito. Ginawa ko ito nang napakatagal, at ang kahinaan ay naging napakalakas sa akin kaya hindi ko ito mapagtagumpayan. Kinondena ako ng aking konsensya; ngunit nahiya akong ikuwento ito kay Abba. – Ngunit sa pamamagitan ng probidensya ng mapagkawanggawang Diyos, may ilang mga kapatid na dumalaw sa nakatatanda, at sinimulan nilang ibunyang sa kanya ang kanilang mga iniisip at humingi ng kanyang pahintulot tungkol dito. Sumagot ang matanda sa kanila ayon sa nararapat, at sa pag-uusap ay napag-usapan ang pagtitimpi sa pagkain. Pagkatapos ay idinagdag niya: 'Walang bagay na kasing-nakasasama sa mga monghe, at walang bagay na kasing-nakalulugod sa mga demonyo, gaya ng pagtatago ng iniisip sa kanilang mga espirital na ama.' Malalim ang idinulot sa akin ng mga salitang iyon; tila ipinahayag ng Diyos sa matanda ang aking mga kasalanan, at dahil sa matinding pagsisisi, nagsimulang akong umiyak – saka ko inalis mula sa aking dibdib ang isang piraso ng tinapay na kadalasan kong ninanakaw, at, sa pagbagsak ko sa lupa, nakiusap ako sa kanya na patawarin ang aking mga nakaraang paglabag at ipagdasal na mapangalagaan ako mula sa mga ganitong bagay sa hinaharap. Pagkatapos ay sinabi ng matanda: 'Pinalaya ka ng iyong kumpisal mula sa iyong pagkaalipin; sa pamamagitan ng pagsisiwalat ng iyong mga kasalanan, pinabagsak mo ang diyablo na umuusig sa iyo habang nanahimik ka. Hanggang ngayon ay hinayaan mong sakupin ka niya, hindi mo siya kinontra o inilalantad; ngunit ngayon na pinalayas siya mula sa iyong puso at nailantad, wala na siyang magiging lugar sa loob mo.' Hindi pa man natatapos magsalita ang matanda nang tila may nagliliyab na sulo na lumabas mula sa kailaliman ng aking pagkatao at pinuno ang buong selda ng mabahong amoy, kaya inakala ng mga naroroon na may nasusunog na asupre. Idinagdag ng nakatatanda: 'Narito, malinaw na pinagtibay ng Panginoon ang katotohanan ng aking mga salita at ang iyong kaligtasan.' Sa gayon, sa pamamagitan ng akto ng pagsisisi, ang pagnanasa sa kasakiman sa pagkain ay nawala sa akin, at mula noon ay hindi na man lang pumasok sa isip ko ang dating pagnanasa.

5. Ano ang nakikita natin kay Samuel? – Siya, na inialay sa Diyos mula pagkabata at binigyan ng pakikipag-usap sa Kanya, ay hindi nagtitiwala sa sarili niyang mga iniisip, kundi, nang tawagin siya ng Diyos nang makatidwa, ay nagmadali sa matandang si Elias, at mula sa kaniya ay tumanggap ng pagtuturo kung paano dapat sumagot sa Diyos. Kaya ang Diyos Mismo, kahit sa kaso ng isang taong itinuring Niyang karapat-dapat makipag-usap sa Kanya, pinili Niyang gabayan siya sa pamamagitan ng pagtuturo ng nakatatanda, upang sa gayon ay ituro siya sa kababaang-loob. – Hindi ba natin nakikita ang kapareho kay San Pablo? Ang Panginoon Mismo ang tumawag sa kanya; ngunit agad Niya siyang pinadala kay Ananias, upang doon niya matutunan ang daan ng katotohanan. – At si San Pablo mismo, matapos ang ilang pagtatangka sa pangangaral ng Ebanghelyo, ay pumunta sa Jerusalem upang patotohanan ang kanyang mensahe, *'baka ako'y tumakbo nang walang kabuluhan'* (Gal. 2:2), – kahit na malinaw siyang sinamahan ng biyaya ng Banal na Espiritu.

Kaya't malinaw na ang Panginoon ay hindi nagpapahayag ng landas tungo sa kaperpeksiyunan sa sinuman maliban sa mga ginagabayan patungo rito ng mga espirituwal na Ama, gaya ng sinasabi Niya sa pamamagitan ng Propeta: *'Itanong mo sa iyong ama, at sasabihin niya sa iyo; sa iyong mga nakatatanda, at sasabihin nila sa iyo'* (Deut. 32:7).

11. Tungkol sa mga antas ng kaperpeksiyunan sa buhay espirituwal, ayon sa mga motibasyon para rito

1. Tatlong motibo ang nagtutulak sa mga tao na supilin ang kanilang mga pagnanasa, namely: ang takot sa mga parusa ng Gehenna sa hinaharap, o ang takot sa kabagsikan ng mga batas sa kasalukuyan; ang pag-asa at pagnanais na makamtan ang Kaharian ng Langit; at, sa wakas, ang pag-ibig sa birtud o kabutihang-loob. Ang takot na iyon na nagiging sanhi upang kamuhian ang karumihan ng kasamaan ay binanggit sa Kawikaan: *'Kinamumuhian ng takot sa Panginoon ang kasamaan'* (8:13). Na ang pag-asa rin ay humihadlang sa isang tao na madala ng mga pagnanasa ay nakasaad nang ganito: *'Ang lahat ng umaasa sa kaniya ay hindi mapapahiya'* (Awit 33:23). Tungkol naman sa pag-ibig, sinasabi na hindi ito natatakot kahit sa pagkahulog sa kasalanan: *'Ang pag-ibig ay hindi kailanman nabibigo'* (1 Cor. 13:8). Kaya naman, binuod ng Apostol ang buong usapin ng kaligtasan sa pagkamit ng tatlong birtud na ito, na nagsasabing: *'At ngayon, ang tatlo'y nanatili: ang pananampalataya, ang pag-asa at ang pag-ibig'* (1 Cor. 13:13). Ang pananampalataya, sa pamamagitan ng pagtatanim ng takot sa darating na paghuhukom at mga kaparusahan, ay nag-aalis sa atin ng hilig sa karumihan ng mga pagnanasa; ang pag-asa, sa pamamagitan ng pag-aalis ng ating isipan sa kasalukuyan sa pamamagitan ng pag-asam ng gantimpalang langit, ay nagtutulak sa atin na hamakin ang lahat ng laman na ligaya; ang pag-ibig, sa pamamagitan ng apoy nito na nagpapasiklab sa ating kalooban ng pagmamahal kay Cristo at ng pag-unlad sa mga espirituwal na birtud, ay nagtutulak sa atin na talikuran nang may sukdulang pagkamuhin ang lahat ng sumasalungat dito. Bagaman ang tatlong birtud na ito ay magkakasabay na nagdadala sa atin sa iisang layunin, ibig sabihin, hinihikayat tayo nilang magpigil sa lahat ng ipinagbabawal; gayunpaman ay malaki ang pagkakaiba nila sa isa't isa sa antas ng kanilang kadakilaan. Ang unang dalawa ay katangian ng mga taong, habang nagsusumikap na umunlad, ay hindi pa lubos na minamahal ang mga ito nang buong puso; ang ikatlo naman ay eksklusibong pag-aari ng Diyos, at ng mga taong naibalik sa kanilang sarili ang larawan at kawangis ng Diyos. Sapagkat ang Diyos lamang ang lumilikha ng lahat ng mabuti, hindi dahil sa takot o pagnanais ng gantimpala, kundi dahil sa dalisay na pag-ibig. *"Ginawa ng Panginoon ang lahat ng bagay para sa kaniyang sariling layunin,"* sabi ni Solomon (Kaw. 16:4), ibig sabihin, mula sa kaniyang kabutihan ay ipinagkakaloob Niya ang bawat uri ng biyaya sa mga karapat-dapat at hindi karapat-dapat; sapagkat hindi Siya nalulungkot sa mga pagsalangsang ni napupukaw sa kawalang-katarungan ng mga tao, na Siyang walang hanggang perpektong kabutihan at, sa kaniyang likas na pagka-Diyos, ay hindi nagbabago.

2. Samakatuwid, ang sinumang nagsusumikap na maging perpekto ay dapat unti-unting umakyat mula sa unang baitang ng takot—na wastong tinatawag na 'takot na alipin'—patungo sa landas ng pag-asa. Dito, ang isang tao ay hindi na inihahambing sa isang alipin, kundi sa isang inuupahang lingkod; sapagkat kumikilos siya sa pag-asam ng gantimpala sa hinaharap. Bagaman, sa pagiging kampante sa kapatawaran ng kanyang mga kasalanan, hindi na niya kinatatakutan ang parusa para rito, at, sa pagkaalam sa mabubuting gawa sa kanyang sarili, umaasa siyang makatanggap ng mabuting gantimpala para rito; gayunpaman, hindi pa niya nararating ang katayuan na angkop sa isang anak, na, sa buong kumpiyansa sa lubos na mapagbigay na biyaya ng kanyang Ama para sa kanya, ay walang pag-aalinlangan na itinuturing na pag-aari niya ang lahat ng pag-aari ng Ama.

3. Dapat nating pabilisin ang ating pag-unlad upang, sa pamamagitan ng *'pag-ibig na hindi kailanman nagkukulang'*, makapang-akyat sa ikatlong hanay ng mga anak na itinuturing na pag-aari nila ang lahat ng kay Ama, at maituring tayong karapat-dapat na isuot ang wangis at kawangis ng Ama sa langit at, sa pagsunod sa halimbawa ng Kanyang tunay na Anak, sumigaw: *'Ang lahat ng pag-aari ng Ama ay akin'* (Juan 16:15): na siyang pinatutunayan din ni Pablo na pinagpala tungkol sa atin, na nagsasabi: *'Ang lahat ng kayo—maging si Pablo, o si Apolos, o si Cefas, o ang mundo, o ang buhay, o ang kamatayan, o ang kasalukuyan, o ang hinaharap—lahat ng kayo'* (1 Cor. 3:21–22). Ang utos ng Tagapagligtas ay tinatawag din tayo sa ganitong pagkamakadiyos: *'Kaya't maging ganap kayo,'* wika Niya, *'tulad ng pagiging ganap ng inyong makalangit na Ama'* (Matt. 5:48). Para sa mga nasa kalagayan pa ng alipin at upahang lingkod, ang hilig tungo sa kabutihan ay kung minsan naaantala, lalo na kapag ang kaluluwa, dahil sa paglamig ng damdamin o sa pagkalilihis ng

isip sa mga makamundong ligaya at kagalakan, ay hindi na natitinag ng takot sa Gehenna o ng pagnanasa sa mga biyayang darating. Kaya, makakamtan natin ang tunay na kaperpektoan sa pamamagitan ng pagmamahal sa Diyos na hindi dahil sa ibang dahilan kundi sa mismong pagnanasa ng pagmamahal sa Kanya; sapagkat Siya rin, unang minahal tayo na hindi dahil sa ibang dahilan kundi para sa ating kaligtasan. Para sa layuning ito, dapat tayong magsikap nang may matinding sigasig na umakyat mula sa takot tungo sa pag-asa, at mula sa pag-asa tungo sa antas ng pag-ibig sa Diyos—o pag-ibig sa mga birtud mismo—nang may ganap na alab ng kaluluwa, upang, nang yakapin ang ganitong debosyon sa kabutihan, tayo ay manatili rito nang matatag hangga't pinapayagan ng likas na katangian ng tao.

4. Malaki ang pinagkaiba ng isang taong pinapatay ang apoy ng mga pagnanasa sa kanyang sarili dahil sa takot sa Gehenna o sa pag-asa ng gantimpalang darating, at ng isang taong, hinihimok ng pakiramdam ng banal na pag-ibig, ay lumalayo nang may pagkasuklam sa kasamaan at karumihan mismo, at pinapangalagaan sa kanyang puso ang birtud ng kadalisan dahil sa pag-ibig at debosyon sa kadalisan, at ginagawa ang lahat ng bagay, nang walang takot sa pagdurusa, ngunit dahil sa pag-ibig sa kabutihan, at hindi naghihintay sa gantimpalang ipinangako sa hinaharap, kundi nasisiyahan sa kusang-loob na pag-eejoy ng kasalukuyang kabutihan. Sa ganitong kalagayan, ang isang tao, kahit na wala siyang sinumang saksi sa kanyang mga gawa, ay hindi papayagang madala sa kasalanan, ni hindi rin niya marurumihan ang kanyang sarili nang lihim sa kanyang mga iniisip sa pamamagitan ng makasalananang pagbibigay-lugod; sapagkat, sa pag-aalaga sa kanilang puso ng tunay na pag-ibig sa kabutihan, hindi lamang nila tinatanggi ang anumang salungat dito, kundi lumalayo rin sila rito nang may pagkasuklam. Ngunit ang sinumang napipigil na madala ng pang-akit ng mga pagnanasa dahil sa takot ay, sa pag-alis ng hadlang na dulot ng takot, muling babalik sa kanyang minamahal, at dahil dito, hindi siya palaging mananatiling matatag sa kanyang kabutihan, ni hindi rin niya kailanman matatagpuan ang kapayapaan mula sa alitan ng mga pagnanasa; sapagkat hindi niya kailanman maaabot ang matibay at hindi matitinag na panloob na kapayapaan na nagmumula sa pagtatatag ng kadalisan. Kung saan walang pahinga mula sa labanan, hindi maiiwasan ang pagkakaroon ng sugat paminsan-minsan. Sapagkat gaano man siya kasanay sa sining ng pakikidigma, gaano man siya kabayan sa pakikipaglaban, at kahit na madalas niyang saktan nang malubha ang kanyang mga kaaway, imposibleng hindi siya matamaan paminsan-minsan ng tabak ng kaaway. Sa kabaligtaran, ang sinumang nakapigil sa bawat pag-alsa ng mga pagnanasa, ay nag-eejoy na ng matatag na kapayapaan, at inialay na ang sarili sa mismong birtud; ang taong iyon ay patuloy na mapananatili ang kalagayang ito ng mabuting pag-uugali, na siyang lubos na bumabalot sa kanya at lubos na kanyang pinagsusumikapang mapanatili, sapagkat tiyak sa kanya na walang mas mapaminsala pa kaysa sa pagkawala ng kadalisan. Ang paggalang sa mga naroroon ay hindi nagdaragdag sa kanyang integridad, gayundin, hindi ito kahit kaunti man nababawasan ng pag-iisa; kundi, palagi at saanman ay dala niya ang hukom hindi lamang ng kanyang mga gawa kundi pati na rin ng kanyang mga iniisip—ang kanyang budhi—kaya't higit sa lahat ay nagsusumikap siyang paluguran Siya na, ayon sa kanyang paniniwala, ay hindi maaaring takasan, lokohin, o itago.

5. Sinumang, umaasa sa tulong ng Diyos kaysa sa kanilang sariling masigasig na pagsusumikap, ay itinuring na karapat-dapat na maabot ang antas na ito ng kaperpeksiyunan, ay lilipat mula sa kalagayan ng pagkaalipin, kung saan ang takot ang nagtutulak na puwersa, at mula sa kalagayan ng isang upahang manggagawa, kung saan ang nagtutulak ay hindi ang panloob na kabutihan ng taong kumikilos kundi ang pag-asam ng gantimpala, tungo sa kalagayan ng pagiging anak, kung saan walang puwang ang takot o ang pagnanasang makatanggap ng gantimpala, kundi kung saan ang *'pag-ibig na hindi kailanman nabibigo'* ay kumikilos nang walang tigil. Ang sinumang, sa pamamagitan ng ganitong pag-ibig, ay maibabalik sa kanyang sarili ang larawan at kawangis ng Diyos, ay magagalak sa kabutihan dahil lamang sa hilig ng kanyang puso tungo sa kabutihan mismo; at nang magkamit siya ng pagtitiis at kabanalan, na sa isang paraan ay katulad ng sa Diyos, hindi na siya magagalit sa alinmang kasamaan ng mga makasalanan, kundi bagkus, nagpapakita ng pakikiramay at habag sa kanilang mga kahinaan, ipinagdarasal ang kanilang kapatawaran, na nag-uugnay na siya mismo ay dati nang natalo ng katulad na mga pagnanasa hanggang sa iligtas siya ng awa ng Panginoon, at hindi sa pamamagitan ng sarili niyang pagsisikap na nakawala siya sa mga gapos ng makamundong pamumuhay, kundi sa biyaya ng Diyos na siyang nagpalaya sa kanya; – upang maunawaan niya na hindi galit kundi habag ang nararapat ipakita sa mga makasalanan, habang ang kanyang puso ay payapa sa Diyos: *'Inyari Mo ang aking mga tanikala': 'Sa Iyo ay maghahain ako ng sakripisyo ng papuri'* (Awit 115:7), – at higit pa: *'Kung hindi ako tinulungan ng Panginoon, ang aking kaluluwa ay malapit nang bumaba sa libingan'* (Awit 93:17); at upang, habang nasa ganitong mapagkumbabang pag-iisip, matupad niya ang sumusunod na utos ng

kaganapang ebanghelyiko: ' *Ibigin ninyo ang inyong mga kaaway, gawan ninyo ng mabuti ang mga nananamang sa inyo, at ipanalangin ninyo a ang mga umuusig at nagpapalayas sa inyo* ' (Matt. 5:44); at sa ganitong paraan ay itinuring siyang karapat-dapat na tanggapin ang gantimpala na kaakibat ng utos na ito, na sa pamamagitan nito ay hindi lamang tayo ginagawang magdala ng larawan at kawangis ng Diyos, kundi tinatawag din tayong mga anak ng Diyos: *'upang maging,'* wika roon, *'mga anak ng inyong Ama na nasa langit: sapagkat pinasisikat Niya ang Kanyang araw sa masasama at sa mabubuti, at ipinapabagsak Niya ang ulan sa matuwid at sa di-matuwid'* (v. 45). Nang mapagtanto niyang nakamit niya ang ganitong pag-ibig, sinasabi ni San Juan: *'Magkaroon tayo ng kapanatagan sa Araw ng Paghuhukom, sapagkat kung ano Siya, tayo rin ay ganoon sa sanlibutang ito'* (1 Juan 4:17). Para sa tao, na sa kanyang likas na pagkabuo ay mahina at marupok, paano pa nga ba siya magiging 'tulad Niya', kung hindi sa pamamagitan ng pagpapalaganap ng mabuting pag-ibig ng kanyang puso, na ginagaya ang Diyos, sa mabuti at sa masama, sa matuwid at sa di-matuwid? – Upang makagawa siya ng mabuti mula sa debosyon sa kabutihan mismo, na nagpapahayag sa kanyang sarili bilang tunay na inampon na anak ng Diyos, na tungkol sa kanya ay ipinahayag ng parehong pinagpalang Apostol: *'Ang sinumang ipinanganak ng Diyos ay hindi nagkakasala; kundi ang ipinanganak ng Diyos ay nag-iingat sa kanyang sarili, at hindi siya nahahawakan ng masama'* (1 Juan 3:9), at muli: *'Alam natin na ang bawat ipinanganak ng Diyos ay hindi nagkakasala; subalit ang ipinanganak ng Diyos ay nag-iingat sa kaniyang sarili, at hindi siya nahahawakan ng masama'* (1 Juan 5:18). – (Gayunpaman, dapat itong maunawaan na hindi tumutukoy sa bawat uri ng kasalanan, kundi sa mga mortal na kasalanan lamang. – Sa katotohanan, imposibleng hindi mahulog ang kahit ang pinakabanal na kaluluwa sa mga maliliit na paglabag na nagagawa sa salita, sa kaisipan, sa pagnanasa, dahil sa kamangmangan, dahil sa pagkalimot, dahil sa labis na pagmamalabis, o dahil sa isang hindi inaasahang pangyayari – na, bagaman iba sa kasalanang tinatawag na kasalanan tungo sa kamatayan, gayunpaman ay hindi maaaring walang kaunting sala at kapintasan). Kaya, gaya ng ating nasabi, ang sinumang magkaroon ng pag-ibig sa kabutihan at maging tagapayo ng Diyos, na nakasuot ng awa at pagtitiis ng Panginoon (Col. 3:12), ay mananalangin kahit para sa kanilang mga tagapang-usig, na sumisigaw gaya ng kanilang Panginoon: *'Ama, ipatawad mo sila, sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa'* (Lucas 23:34). Isang malinaw na tanda ng kaluluwang hindi pa napapalinis mula sa masasamang hilig ay kapag hindi nakararamdam ng habag sa mga paglabag ng iba, kundi mahigpit na humahatol sa kanila.

12. Sa pagtatapos ng mga gawain ng pagsisisi

1. Ang ganap na pagsisisi ay nakapaloob sa hindi na muling paggawa ng mga kasalanang pinagsisihan natin at ng inaakusa sa atin ng ating budhi; ang patunay na nabayaran na natin ang mga ito at napatawad na tayo ay ang pagtanggap sa ating puso ng kahit kaunting pakikiramay para sa mga ito. Dapat malaman ng bawat isa na hindi pa siya napapalaya mula sa kanyang mga dating kasalanan, hangga't, habang isinasagawa ang mga pagsisikap at paghihikbi na kinakailangan upang mabayaran ang mga ito, lumilipad sa harap ng kanyang isipan ang mga larawan ng makasalanang gawa—maging yaong kanyang sariling nagawa o mga katulad nito; at dahil dito, hindi na lang dahil sa pag-akit ng mga hindi angkop na bagay, kundi pati na sa simpleng paggunita lamang sa mga ito, nabubuwag ang panloob na kapayapaan ng kaluluwa. Kaya, ang siyang masigasig na nagsusumikap tungo sa ganitong kaganapan ay sa ganoong pagkakataon lamang dapat ipalagay na siya ay napatawad na sa kanyang mga kasalanan, at pinatawad sa lahat ng kanyang nagawa noon, kapag naramdaman niyang ang kanyang puso ay hindi na kahit man lang ginagalaw ng kanilang mga tukso, at hindi lamang sa pamamagitan ng imahinasyon. Sapagkat ang hukom ng pagsisisi at kapatawaran ay nakaupo sa ating budhi; bago pa man ang Araw ng Paghuhukom, habang tayo ay naninirahan pa sa laman na ito, ipinagkakaloob niya sa atin ang pagtatanggal ng ating kasalanan at ipinapahayag ang pagiging ganap ng pagtubos sa pamamagitan ng pagpapahayag ng kapatawaran. At upang mas malinaw na maipahayag ang ating sinasabi, sinasabi ko: dapat nating lubos na paniwalaan na ang lahat ng karumihan ng ating mga nakaraang kasalanan ay pinatawad na kapag ang parehong mga makamundong pagnanasa at mga pighati ay naalis na mula sa ating mga puso.

2. *Tanong:* Ngunit mula saan nga ba maaaring mag-ugat sa ating kalooban ang banal at makapagliligtas na pagsisisi at kababaang-loob, na inilalarawan mula sa pananaw ng nagsisisi: *'Akong-amin ang aking kasamaan at hindi ko itinago ang aking kasalanan; Ihahayag ko sa Panginoon ang aking kasamaan'*, upang ang sumunod ay tunay at makatarungang mailapat sa atin: *'at ipinatawad Mo ang kasamaan ng puso ko'* (Awit 31:5)? O paano, sa pagyuko natin sa panalangin, mapupukaw ba natin sa ating sarili ang ganitong luha ng pagsisisi na magiging sapat na makapangyarihan upang magkamit tayo ng kapatawaran ng kasalanan, gaya

ng ginawa ni San David: *'Hinuhugasan ko ang aking higaan tuwing gabi; sa aking mga luha ay binabasa ko ang aking kama'* (Awit 6:7), kung ipagbabawal natin sa ating mga puso ang bawat alaala ng ating mga kasalanan, na sa kabaligtaran, ay inuutusan tayong panindigan ng Salita ng Panginoon Mismo: *'Ako, oo ako nga, ang siyang magbura ng iyong mga paglabag at ng iyong mga kasalanan; at hindi ko na sila aalalahanin: ngunit ikaw ay dapat mag-alala'* (Isa. 43:25)? Bakit hindi lamang habang nagtatahi, kundi pati na rin habang nananalangin, sinadya kong balikan sa isip ang alaala ng aking mga nakaraang kasalanan, upang, sa pamamagitan ng mas epektibong paghahanda sa tunay na kababaang-loob at pagsisisi ng puso, magkaroon ako ng lakas-loob na sabihin kasama ang Propeta: *'Tingnan Mo ang aking kababaang-loob at ang aking paghihirap, at ipatawad Mo ang lahat ng aking mga kasalanan'* (Awit 24:18).

3. Sagot: Ang nasabi ay tumutukoy sa sukdulan ng pagsisisi at sa tanda na nasisiyahan na ang budhi at katarungan. Tungkol naman sa pag-alala sa mga kasalanan, ito ay tiyak na napakakapaki-pakinabang at kinakailangan; ngunit para lamang sa mga nagsisimula pa lamang sa paggawa ng pagsisisi—upang, habang hinahampas ang kanilang dibdib, ay walang patid nilang maiyak: *'Sapagkat kilala ko ang aking kasamaan, at ang aking kasalanan ay laging nasa harap ko'* (Awit 50:5), – at pati na rin: *'Sapagkat ipahahayag ko ang aking kasamaan at aalagaan ko ang aking kasalanan'* (Awit 37:19). Kaya, kapag nagsasagawa tayo ng pagsisisi, at ang alaala ng mga nakaraang makasalanang gawa ay patuloy na sumasakit sa atin, kinakailangang patayin ng pag-ulan ng luha na nagmumula sa kamalayan ng ating kasalanan ang apoy ng nag-aalab na budhi. Ngunit kapag, sa pamamagitan ng gawa ng malalim na kababaang-loob ng puso at pagsisisi ng espiritu, sa pamamagitan ng walang pagod na pagsisisi at paghihirap, ang alaala ng mga kasalanang ito ay napapatahimik at ang tusok ng budhi ay naalis mula sa kailaliman ng kaluluwa sa pamamagitan ng biyaya ng mapagkawangawang Diyos, doon ay magiging malinaw na naabot na niya ang wakas ng pagtubos, karapat-dapat na tinanggap ang ganap na kapatawaran, at nalinis mula sa karumihan ng lahat ng kanyang mga kasalanan. Gayunpaman, ang ganitong pagkalimot ay nakakamtan lamang sa pamamagitan ng pagtubos sa mga nakaraang kasalanan at mga pagnanasa, at ng ganap at lubusang paglilinis ng puso; at wala sa mga yaong, dahil sa kapabayaang o kayabangan, ay pinababayaang ang paglilinis ng kanilang mga pagnanasa ang makakamit ito nang walang kababaang-loob; kundi yaon lamang na, sa pamamagitan ng mapait na pag-iyak at walang patid na mga buntong-hininga, ay naglilinis sa lahat ng karumihan ng nakaraang karumal-dumal na gawa, at na, sa pamamagitan ng kanyang mga pagsisikap, ay makapagsigaw sa Diyos nang buong lakas ng kanyang kaluluwa: *'Ipinagtapat ko ang aking kasamaan, at hindi ko itinago ang aking kasalanan'* (Awit 31:5), – at: *'Ang aking mga luha ang naging tinapay ko araw at gabi'* (Awit 41:4), – upang, bilang bunga, makarinig sila nang makatarungan mula sa sariling mga labi ng Panginoon: *'Pinalayas ko ang iyong kasamaan na parang ulap, at ang iyong kasalanan na parang dapithapon'* (Isa. 44:22).

4. Sinabi mo kanina na sinadya mong balikan sa isip ang mga alaala ng nakaraang kasalanan. Hindi ito dapat gawin; kahit na sumingit ang ganoong alaala laban sa kalooban ng isang tao, dapat itong itaboy kaagad, sapagkat iniistorbo nito ang isip mula sa dalisay na pagninilay, lalo na sa isang namumuhay nang mag-isa, na nagbubungkal sa kanya sa karumihan ng mundong ito at sinasakal siya ng baho ng mga pagnanasa. Sapagkat kapag muling binubuhay mo ang alaala ng iyong nagawa noon, dahil sa kamangmangan o kahalayan, sa ilalim ng impluwensiya ng prinsipe ng mundong ito, mula sa panahong iyon, – Aaminin ko sa iyo na walang ligaya mula sa mga bagay na iyon ang sumusulod sa iyo habang pinananatili mo ang ganoong mga iniisip – pagkatapos, walang duda, ang simpleng mental na pakikipag-ugnay sa dating katiwalian ay maglalagay ng karumaldumal na amoy sa hangin ng isip at papalayasin ang espirituwal na bango, o ang tamis ng halimuyak ng mga birtud. Sapagkat kapag ang alaala ng mga nakaraang mainit na gawa ay nag-udyok sa mga pandama, dapat itong iwasan gaya ng pagtakas ng isang marangal at disenteng lalaki sa isang walang hiya at bastos na babae na, sa harap ng lahat, lumalapit sa kanya na may yakap o salita. Sapagkat kung hindi niya agad iniwasan ang kanyang haplos at pinapayagan ang kahit sandaling pagkaantala sa isang hindi angkop na pag-uusap sa kanya, kahit pa tanggihan niya ang pagsang-ayon sa kahiya-hiyang ligaya, hindi niya matatakas ang paghatol ng lahat ng dumaraan, bilang isang taong nagpahintulot ng isang bagay na kahiya-hiya at kapintasan. Ganoon din naman, kung tayo'y madala sa ganoong mga kaisipan ng isang nakakahawang alaala, hindi tayo dapat manatili rito kahit sandali, kundi agad na talikuran ang pag-iisip tungkol dito—upang kapag ang mga Anghel, na dumaraan, ay nakita tayong nabubuhol sa ganoong maruruming at kahiya-hiyang kaisipan, hindi sila mapigil na sabihin tungkol sa atin: *'Nawa'y sumaiyo ang pagpapala ng Panginoon; pinagpala ka namin sa pangalan ng Panginoon'* (Awit 128:8). Ngunit madalas na nangyayari na ang isang walang karanasan, habang nasa diwa ng pagsisisi ay binabalik-balik ang kanyang sariling mga pagkukulang o ang sa iba, ay hindi

namamalayang tinatamaan ng pinakamanipis na palaso ng kahalayan at nagpapasuko rito – at sa gayon, ang sinimulan sa anyo ng kabanalan ay nagtatapos sa isang kahiya-hiya at mapaminsalang kinalabasan para sa kaniya. *"Sapagkat may daan na tila matuwid sa paningin ng tao, ngunit ang wakas nito'y patungo sa mga pintuan ng impiyerno"* (Kawikaan 16:25).

Ang Kagalang-galang na Isichius, Pari ng Jerusalem

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Ang Kagalang-galang na Isichius, isang tubong Jerusalem, ay noong kanyang kabataan ay isang mag-aaral at alagad ni San Gregorio ng Theologian. Pagkatapos ng pagkamatay ng kanyang dakilang guro, namuhay siya nang asketiko sa isa sa mga disyertong Palestino, kung saan ipinagpatuloy niya ang pag-aaral ng diwa ng Kristiyanismo—minsan sa pamamagitan ng mga aklat, minsan sa pamamagitan ng pasalitang talakayan kasama ang kanyang mga kapanahunan, ang mga asketiko ng Palestina, at minsan sa pamamagitan ng kanyang sariling karanasan sa buhay at pananaliksik. Noong taong 412, inordinahan ng Arsobispo ng Jerusalem ang maalam na asetikong ito bilang presbiter, at mula noon, sa pagsasama ng tungkulin ng presbiter at tagapangaral, siya ay naging bahagi ng kasaysayan ng Simbahan bilang isa sa mga pinakakilalang guro nito. 'Ang dakilang Euthymius,' ayon sa isinulat ng kanyang disipulo na si Cyril of Scythopolis (sa Buhay ni San Euthymius), lubos na napatatag ang loob sa katotohanang si San Juvenal, Patriarka ng Jerusalem, nang dumating siya sa kanyang monasteryo noong 429 para sa pagkakonsagra ng simbahan, ay dinala ang maalam na si Isichius, isang presbiter at guro ng Simbahan." Si Theophanes, sa kanyang kronograpo, ay inilagay ang kanyang kamatayan sa ika-26 na taon ng paghahari ni Theodosius na Bata, na katumbas ng 432–433. Sa kalendaryo ni Emperador Basil, nakalista ang kanyang paggunita sa ika-28 ng Marso. Dito, tulad ng sa buong Silangan, siya ay ginugunita ngayon kasama ng lahat ng mga banal na ama sa Sabado ng Keso. Sa kanon ni San Teodoro ang Studite para sa araw na ito, sa ikasiyam na taludtod, siya ay inilagay sa hanay ng mga dakilang guro: Basil na Dakila, Gregorio ang Teologo, Juan Chrysostom, Atanasio na Dakila, ang dalawang Cirilo—ng Jerusalem at ng Alexandria—San Epifanio, Gregorio ng Nyssa – at tinukoy bilang 'isa pang teologo', siyempre pagkatapos ni Gregorio ang Teologo. Dahil sa kaniyang mga akademikong akda, ang Kagalang-galang na Isichius ay isang karapat-dapat na alagad ni San Gregorio ang Teologo. Ang Menologion ni Emperador Basil, na kinikilala si San Isichius bilang isang mangangaral at tagapagpaliwanag ng Banal na Kasulatan, ay nagsasaad: 'Ipinaliwanag at binigyang-linaw niya ang buong Banal na Kasulatan nang may kalinawan at iniharap ito para sa kabutihang panlahat; kaya't siya ay naging pinakakilala at kahanga-hanga sa lahat.' Mula sa kanyang maraming gawa, sinundan ang halimbawa ng Griyegong 'Dobrotolubie', isinama namin sa koleksiyong ito ang isang sermon na inihandog kay Theodulus, na nahahati sa 203 kabanata, bilang pinaka-kapaki-pakinabang para sa mga nagnanais magsagawa ng pagkaseriwoso, pagiging mapagmatyag, at pagbabantay ng puso. Pinagpala Si Photius, sa kanyang Philokalia, sa ika-198 na babasahin, ay inilalarawan ang talumpating ito bilang 'mas angkop kaysa sa anumang ibang akda para sa mga namumuhay nang asketiko alang-alang sa mana ng Kaharian ng Langit. Ipinahayag ito, ayon sa kaniya, nang malinaw at sa bawat aspeto ayon sa hinihingi para sa mga taong hindi nagsasagawa ng malalim na pag-aaral, kundi iniaalay ang lahat ng kanilang paggawa at pag-aalaga sa mga gawain ng isang aktibong buhay.' [Sa salin, ang tekstong Griyego ng Theotokos ay dinagdagan sa ilang bahagi mula sa **Patrologia Graeca** ni Migne, vol. 93].

Para kay Teodulo: isang talumpating nakapagliligtas at makapagliligtas hinggil sa pagkamit ng katamtaman at panalangin⁶⁸

1. Ang pagkamitay ay isang espirituwal na sining na, kung isasabuhay nang matagal at may patuloy na sigasig, sa tulong ng Diyos, ay lubusang nagliligtas sa isang tao mula sa mga mapanuksong kaisipan, salita, at masasamang gawa; Ibinibigay nito sa mga nagsasabuhay nito sa ganitong paraan ang tunay na kaalaman

⁶⁸ Bagaman sa Griyegong **Dobrotolyubie**, na inihanda ng Kagalang-galang na Nicodemus ng Svyatogor, pati na rin sa Slavonic na salin ng Kagalang-galang na Paissius (Velichkovsky), ang may-akda ng mga kabanata ay pinangalanang 'Pari Hesychius', Si San Teofan na Nakatago, habang inihahanda ang Rusyang **Dobrotolubie**, ay nagkamaling iniugnay ang mga ito sa ibang manunulat – si San Hesychius ng Jerusalem. Sa katotohanan, ang gawa ay pag-aari ng abbot Hesychius ng Sinai.

tungkol sa hindi-maunawaan na Diyos, hangga't maaari para sa atin, at ang malalim na pagkaunawa sa mga nakatagong banal na hiwaga; at ito ang pinagmulan ng bawat utos ng Lumang Tipan at ng Bagong Tipan at tagapagkaloob ng bawat biyaya ng darating na panahon. – Ito, sa katunayan, ay ang mismong kalinisan ng puso, na, dahil sa kadakilaan nito at sa mga dakilang katangian nito—o, upang mas maging tapat, dahil sa ating kapabayaan at kapabayaang-loob—ay ngayon ay lubhang bihira sa mga monghe; ngunit pinagpapala ito ni Cristo, na sinasabi: *'Mapalad ang malilinis sa puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mateo 5:8). Dahil dito, nakukuha ito sa pamamagitan ng mataas na halaga. Ang pagkamit ng pagkamainam, kung ito'y mananatili nang tuloy-tuloy sa isang tao, ay nagiging gabay niya tungo sa isang matuwid at nakalulugod sa Diyos na pamumuhay. Ito rin ay isang hagdan patungo sa pagmumuni-muni; tinuturuan tayo nito kung paano wastong pamahalaan ang mga kilos ng tatlong bahagi ng kaluluwa (ito ay, ang talino, ang pagnanasa, at ang kalooban) at panatilihing matatag ang ating mga pandama – at sa may-ari nito ay araw-araw nitong pinapabago ang apat na pangunahing birtud (ito ay, karunungan, tapang, katamtaman, at katarungan).

2. Ang dakilang Tagapagbigay-batas na si Moises, at lalo pa ang Banal na Espiritu, na nagpapakita kung gaano kasakdal, dalisay, malawak, at kagalang-galang ang birtud na ito, at nagtuturo sa atin kung paano natin ito dapat simulan at isabuhay, ay nagsabi: *'Mag-ingat ka sa iyong sarili, baka may lihim na salita ng kalapastanganan sa iyong puso'* (Deut. 15:9), tinatawag na 'lihim na salita' ang anumang kaisipang-isip tungkol sa isang makasalanang bagay na kasuklam-suklam sa Diyos: na tinatawag din ng mga Banal na Ama na isang suhestiyon na ipinapasok sa puso ng diyablo, na sa sandaling lumitaw sa isip ay agad na sinusundan ng ating mga kaisipan, na masigasig na nakikipagtalo rito.

3. Ang pagkaseryoso ay ang daan tungo sa bawat birtud at sa mga utos ng Diyos; tinatawag din itong katahimikan ng puso, at ito ay kapareho ng pangangalaga sa isip, na pinananatili sa ganap na kalayaan mula sa malikot na pag-iisip.

4. Tulad ng isang ipinanganak na bulag na hindi makita ang liwanag ng araw, gayon din ang isang hindi namumuhay nang may pagkamit ay nabibigo na maaninag ang ningning ng biyayang sagana na dumadaloy mula sa itaas; at hindi rin maliligtas ang taong iyon mula sa makasalanang gawa, salita, at kaisipan na kasuklamsuklam sa Diyos. Sa kanilang huling paglalakbay, hindi makatakas ang mga taong ito sa mga prinsipeng ng Tartarus (na naghihintay sa kanila).

5. Ang pansin ay ang walang-patid na katahimikan ng puso, na malaya sa bawat kaisipan, na dito, sa pamamagitan ni Cristo Jesus, ang Anak ng Diyos at ang Diyos Mismo, at humihinga lamang sa Kanya, palagi, walang tigil at magpakailanman; tinatawag Siya, ' '; matapang na nakikipaglaban kasama Niya laban sa Kanyang mga kaaway; at inihahayag sa Kanya ang kanyang mga paglabag, na may kapangyarihang magpatawad ng mga kasalanan. Ang ganitong kaluluwa, sa pamamagitan ng panawagang ito, ay madalas na niyayakap si Cristo, ang Siyang nakakaalam ng mga lihim ng puso, habang nagsusumikap sa lahat ng paraan na itago ang kanyang katamisan at ang kanyang panloob na pakikibaka sa lahat ng tao, baka sakaling mabigyan ng mapanlinlang na kaaway ng madaling pasukan ang kasamaan dito at wasakin ang kanyang pinakamabubuting gawa.

6. Ang pagkamakaisa ng isip ay ang matibay na pagtatatag ng kaisipan at ang pagtitira nito sa pintuan ng puso; upang makita nito kung paano lumalapit ang mga dayuhang kaisipan—ang mga magnanakaw na ito—at marinig kung ano ang sinasabi at ginagawa ng mga tagapahamak na ito, at kung anong mga larawan ang iginuguhit at itinatatag ng mga demonyo, na sinasadyang ilihis ang isip sa pamamagitan ng mga ito upang linlangin ito. Kung tayo ay handang tiisin ang ganoong proseso nang may sipag, ito ay, kung ating ninanais, lubusang magpapakita at magpapaliwanag nang malinaw, sa pamamagitan ng karanasan, ng sining ng espirituwal na pakikipaglaban at magbibigay sa atin ng praktikal na karanasan dito.

7. Ang isang malalim na takot—sa isang banda, sa pagtalikod ng Diyos, at sa kabilang banda, sa pinahihintulutang pagsubok ng mga panlabas na tukso—ay karaniwang nagbubunsod ng madalas na pagbabantay sa isipan ng isang taong nagsusumikap na hadlangan ang pinagmumulan ng masasamang kaisipan at gawa. Para nga sa layuning ito nagaganap ang mga pagsubok, at nagpapadala ang Diyos ng mga hindi inaasahang tukso, upang itama ang ating mga buhay, lalo na kapag natikman na ng isang tao ang tamis ng kapahingahan mula sa kabutihang ito (pagbabantay at pagkamulat) – at naging kampante na. – Mula sa madalas na pagbabantay na ito nabubuo ang isang ugali; mula rito – isang tiyak na likas na pagpapatuloy ng pagkamayap; at mula rito, ayon sa mismong kalikasan nito, unti-unting sumusulpot ang bisyon ng pakikibaka, na sinusundan ng walang patid na panalangin kay Hesus, ang matamis na katahimikan ng isip na malaya sa mga pantasya, at isang kamangha-manghang kalagayan na nagmumula sa pagkakaisa kay Hesus.

8. Ang isip na matatag, na nananawagan kay Kristo laban sa kanyang mga kaaway at naghahanap ng kanlungan sa Kanya, ay parang isang hayop na, napapaligiran ng pulutong ng mga aso, matapang na nakatayo laban sa kanila, na nagtatago sa loob ng isang uri ng kulungan. Mula sa malayo, sa pag-iisip ay binubuo ang mga imahinaryong anyo ng mga hindi nakikitang kaaway, ito ay walang patid na nananalangin kay Hesus, ang Tagapagpayapa, laban sa kanila, at sa gayon ay nananatiling hindi matatablan ng mga ito.

9. Kung nalalaman mo, at ipinagkaloob sa iyo na *'lumitaw sa harap ng Panginoon bukas'*—hindi lamang upang makita, kundi upang makakita rin (Awit 5:4)—sapagkat nauunawaan mo ang aking sinasabi. Kung hindi, manatiling mapagmatyag, at matatanggap mo ito.

10. Ang sangkap ng mga dagat ay karaklan ng tubig; at ang sangkap at saligan ng pagkamitawag-isip ay ang pagkabantay at malalim na katahimikan ng kaluluwa, pati na rin ang kalaliman ng mga kahanga-hanga at di-mailarawang pagninilay, at ng makatuwirang kababaang-loob, katarungan at pag-ibig—ay (sa kanyang sarili) ang sukdulang pagkamit ng pagka-alisto at panalangin kay Hesukristo, nang walang pag-iisip, na may mga buntong-hininga, walang patid, mabigat, subalit nang walang panghihina ng loob o pagkapagod (Lucas 18:1).

11. *'Hindi lahat ng nagsasabi sa Akin, "Panginoon, Panginoon," ay makakapasok,'* sabi ng Panginoon, *'sa kaharian ng langit, kundi ang gumagawa ng kalooban ng Aking Ama'* (Matt. 7:21). At ang kalooban ng Ama Niya ay ito: *'Kayo na umiibig sa Panginoon, kamuhian ninyo ang kasamaan'* (Awit 96:10). Kaya, kapag nananalangin tayo kay Jesucristo, kamuhian natin ang masasamang kaisipan – at natutupad ang kalooban ng Diyos.

12. Ang ating Panginoon at Diyos, nang siya'y maging tao, ay naglatag ng isang huwaran ng bawat birtud bilang halimbawa sa sangkatauhan at bilang panawagan upang bumangon mula sa sinaunang pagbagsak, na malinaw na naglalarawan ng kaniyang buong birtwes na buhay sa laman. Sa gitna ng maraming iba pang mabubuting halimbawa na ipinakita Niya, pagkatapos ng Kanyang binyag ay pumasok Siya sa ilang, kung saan, habang nag-aayuno, ay nakipagbaka Siya sa espirituwal na pakikibaka laban sa diyablo, na lumapit sa Kanya na para bang isang karaniwang tao lamang; at sa pamamagitan ng tagumpay laban sa kaniya—ibig sabihin, kababaang-loob, pag-aayuno, panalangin at pagkaseryoso sa sarili, na kaniyang isinagawa bagaman hindi niya ito kailangan, bilang Diyos at Diyos ng mga diyos—tinuruan Niya kami, ang Kaniyang mga hindi karapat-dapat na lingkod, kung paano isagawa ang pakikibaka laban sa mga espiritong masama nang nararapat.

13. Tungkol sa iba't ibang paraan (teknika) ng pagpipigil sa sarili na, sa aking pananaw, ay unti-unting makapagpapalinis sa isipan mula sa mga mapanuksong kaisipan—hindi ako mag-aatubiling ipaliwanag ang mga ito sa iyo sa tuwiran at payak na pananalita. Sapagkat hindi ko itinuturing na matalino, kahit sa talumpating ito—tulad ng karaniwang nangyayari sa mga salaysay ng panlabas na digmaan—na pagtakpan ang kapaki-pakinabang, lalo na para sa mga payak na tao, sa pamamagitan ng saganang *salita... 'Ngunit ikaw, anak kong si Timoteo,'* sasabihin ko sa iyo sa mga salita ng Apostol, *'magbigay ka ng buong pansin' sa iyong 'babasa'* (1 Tim. 4:13).

14. May isang paraan (teknika) ng pagkamakaisa: ang walang patid na pagbabantay sa sariling pantasya, o sa sariling imahinasyon; sapagkat kung walang pantasya, hindi makabuo si Satanas ng mga kaisipan at iharap ang mga ito sa isip upang linlangin ito.

15. Isa pa: panatilihing tahimik nang malalim ang puso sa lahat ng oras, payapa sa harap ng bawat kaisipan, at manalangin.

16. Isa pa: – tawagin nang walang tigil sa pagpapakumbaba ang Panginoong Jesucristo para humingi ng tulong.

17. Isa pang paraan ay ang patuloy na pag-alala sa kamatayan sa kaluluwa.

18. Ang lahat ng mga gawi na ito, minamahal ko, ay parang mga tagapagbantay ng tarangkahan, na pumipigil sa pagpasok ng masasamang kaisipan; tungkol naman sa kaisipan na dapat tumingin lamang sa langit (palaging pinupuno ang isip ng pagninilay sa mga bagay na makalangit), at hindi binibigyang-halaga ang lupa (at ang lahat ng makalupa)—na isa ring mabisa na paraan ng espirituwal na pagkamulat, katulad ng iba—ilalahad ko ito nang mas detalyado sa ibang lugar, sa tulong ng Diyos, na nagkakaloob ng salita.

19. Kung puputulin natin ang mga sanhi ng mga pagnanasa (ang mga nag-uudyok rito) at magsasagawa lamang ng makalangit na gawain sa maikling panahon, sa halip na manatili magpakailanman sa ganitong pamumuhay, samantalang ito mismo ang ating ginagawa; madali tayong babalik sa laman na pagnanasa, na

walang ibang napala mula sa (mabuting pagsisikap) na iyon maliban sa lubos na pagdilim ng isip at ang pinakamalalim na pagbagsak sa materyal na mundo.

20. Ang nagsusumikap sa loob ay dapat, sa bawat sandali, isabuhay ang sumusunod na apat na bagay: kababaang-loob, sukdulang pagbabantay, pagtutol sa mga kaisipan, at panalangin. Kabanalan – upang habang nakikipaglaban siya sa kanyang mga kalaban – ang mga mayabang na demonyo – palagi niyang magkaroon ng tulong ni Cristo sa kanyang puso: sapagkat kinamumuhian ng Panginoon ang mayabang. Pagbabantay – upang palagi niyang mapanatiling malaya ang kanyang puso mula sa anumang kaisipan, kahit na tila mabuti ito. Paglalaban – upang, sa sandaling malaman niya kung sino ang dumating, agad niyang labanan ang masama nang may galit, gaya ng sinasabi: *'Sinagot ko ya ang mga nang-iinsulto sa aking salita'* (Awit 118:42) – *'Hindi ba't susunod ang aking kaluluwa sa Diyos?'* (Awit 61:2)? Panalangin—upang, pagkatapos ng pagtutol, siya ay agad na sumigaw kay Cristo mula sa kaibuturan ng kanyang puso nang isang hindi mailahad na buntong-hininga. At saka makikita ng mismong asketiko kung paano ang kanyang kaaway, sa pamamagitan ng pangalan ni Jesus, ay sinasamba, kung paano siya ikinakalat na parang alikabok ng hangin at itinaboy, o kung paano siya naglalaho na parang usok kasama ng kanyang mga ilusyon.

21. Ang sinumang walang panalangin na nilinis mula sa mga kaisipan ay walang sandata para sa labanan—ang panalangin, sinasabi ko, na patuloy na gumagawa sa pinakamalalim na sulok ng kaluluwa, upang sa pamamagitan ng pagtawag sa Panginoong Jesucristo ay mapalo at mapaso (sa hindi nakikitang paraan) ang kaaway na lihim na nakikipagdigma.

22. Dapat mong tingnan sa loob nang may matalim at matinding titig ng isip, upang makilala ang mga pumapasok; at kapag nakilala na, dapat mo agad na durugin ang ulo ng ahas sa pamamagitan ng pagtutol, habang sabay na sumisigaw kay Cristo nang may buntong-hininga. At doon mo mararanasan ang hindi nakikitang banal na paghahain. Makikita mo rin nang malinaw ang katuwiran ng puso (kung kumikilos ito nang matuwid, o kung ano ang bumubuo sa matuwid na kilos ng puso).

23. Tulad ng isang taong may hawak ng salamin sa kanyang kamay at tumitingin dito, na nakatayo sa gitna ng iba, nakikita niya ang kanyang sariling mukha kung ano ito, at nakikita niya ang iba na tumitingin sa iisang salamin na iyon: gayon din, ang isang taong tumitingin sa kanyang sariling puso nang buong pansin ay nakikita ang kanyang sariling kalagayan sa loob nito, at nakikita ang malulungkot na mukha ng mga Etiope ng isipan.

24. Hindi kayang talunin ng isip ang maling akala ng demonyo sa sariling lakas lamang: huwag kailanman itong mangahas na gawin. Sapagkat ang ating mga kaaway, na mapanlikha, ay nagkunwaring talo habang nagbabalak na pabagsakin ang mandirigma mula sa ibang panig – sa pamamagitan ng kayabangan; ngunit kapag naibanggit ang pangalan ni Jesus, hindi sila magtitiis ng kahit saglit na pagkaantala upang magbalak laban sa iyo.

25. Mag-ingat na huwag masyadong magmataas sa sarili (o bumuo ng sarili mong paraan ng pakikipaglaban), gaya ng ginawa ng sinaunang Israel: kung hindi, ihahatid ka rin sa kamay ng iyong mga kaaway sa isip. Sapagkat ang bayang iyon, matapos mailigtas mula sa mga Ehipsiyo ng Diyos ng lahat, ay gumawa para sa kanilang sarili ng isang katulong—isang ginintuang guya.

26. Ang tinutukoy sa 'nilagong diyus-diyosan' ay ang ating mahina na isipan, na habang nananawagan kay Hesukristo laban sa mga espiritu ng kasamaan, ay madaling nagpapalayas sa kanila at, sa pamamagitan ng mabisang sining, pinatitakas ang hindi nakikitang makapangyarihang puwersa ng kaaway; ngunit sa sandaling maglakas-loob itong umasa sa sarili lamang nang padalus-dalos, ito'y bumabagsak at nabubuwag, na parang tinatawag na mabilis na pakpak na nilalang. Ito ang ipinagtapat ng siyang nagtitiwala sa Panginoon: *"Ang Panginoon,"* wika niya, *'ang aking katulong at tagapagtanggol; sa Kaniya ang aking puso ay nagtitiwala, at Siya ang tutulong sa akin, at ang aking laman ay mamumukadkad'* (Awit 27:7); at *'sino,'* bukod sa Panginoon, *'ang maninindigan para sa akin laban sa mga mapanloko? O sino ang tatayo para sa akin laban sa mga gumagawa ng kasamaan'* (Awit 93:16) – walang bilang na mga kaisipan? Ngunit ang nagtitiwala sa sarili kaysa sa Diyos ay babagsak sa kakila-kilabot na pagbagsak. Ang mga kawan ng mga kalapati, matapos umakyat nang mataas, ay umiikot at bumabagsak pababa. Kung hindi nila magawang bumaling sa tamang oras, bumabagsak sila sa lupa at nabubuwal hanggang sa mamatay.

27. Hayaan itong, minamahal ko – kung nais mong isagawa ang pakikibaka ayon sa nararapat – magsilbing huwarang gabay sa anyo at paraan ng katahimikan ng puso: ang munting nilalang, ang gagamba. Dinadakma at pinapatay nito ang maliliit na langaw, at ikaw, kung tulad nito (na nakaupo sa lungga nitong may sapot), pinananatili mong tahimik nang may pagsisikap sa iyong kaluluwa, ay huwag kang tumigil sa

pagpatumba sa mga sanggol ng Babilonia sa lahat ng oras – na dahil dito, ang Banal na Espiritu, sa pamamagitan ni David, ay tatawagin kang mapalad (Awit 136:9).

28. Kung paanong hindi maaaring makita ang Dagat Pula sa kalawakan sa gitna ng mga bituin, at kung paanong hindi maaaring maglakad ang tao sa lupa nang hindi humihinga ng hangin ng mundong ito: gayon din ay hindi posible para sa atin na linisin ang ating mga puso mula sa mga mapanlabas na kaisipan at paalisin mula rito ang ating mga kaaway sa isip, nang hindi madalas na binibigkas ang pangalan ni Jesucristo.

29. Kung, sa pamamagitan ng mapagkumbabang pagninilay, ang pag-alala sa kamatayan, pagpipigil sa sarili, paglaban sa masasamang kaisipan, at pagtawag sa pangalan ni Jesucristo, ay palagi mong pinananatili sa iyong puso, at gamit ang mga kasangkapang ito ay matino mong tinatahak araw-araw ang landas ng pag-iisip—na makitid, ngunit nagbibigay-ligaya at matamis; kung gayon ay makapasok ka sa banal na pagmumuni-muni ng mga santo, at maliwanagan ka sa kaalaman ng malalalim na hiwaga mula kay Cristo, *'na sa kaniya'y nakatago ang lahat ng kayamanan ng karunungan at kaalaman'* (Col. 2:3) at *'na sa kaniya'y nananahan ang buong kaganapan ng pagka-Diyos sa katawan'* (v. 9). Sapagkat kay Hesus ay mararamdaman mong ang Banal na Espiritu ay bumaba sa iyong kaluluwa; na liwanagan Niya, ang isip ng tao ay *'nakikita ang kaluwalhatian ng Diyos nang harapan'* (2 Cor. 3:18). *'Walang sinuman,'* sabi ng Apostol, *'ang makapagsabi ng "Panginoong Jesus" maliban sa pamamagitan ng Espiritu Santo'* (1 Cor. 12:3), Siya na lihim na nagpapatibay sa mga naghahanap sa Kanya (sa katotohanan sa loob Niya).

30. Ang mga umiibig sa pagtuturo ay dapat ding malaman ito: na ang masasamang demonyo, na naiinggit sa atin dahil sa dakilang benepisyong nagmumula sa espirituwal na pakikibaka, sa karunungan nakukuha rito, at sa pag-akyat tungo sa Diyos, ay madalas na itinatago sa atin ang pakikibakang ito ng isip at pinapatahimik ito, (habang nilalayon din) na, kapag tayo (na nakalimot sa panganib ng kanilang mga pag-atake) ay nagpabaya, bigla nilang maagaw ang ating isipan (sa mga pantasya), at muling gawing pabaya at walang pakialam tayo sa ating mga puso. Sapagkat sila'y laging nakatuon sa isang layunin at isang pagsisikap: pigilan nang lubusan ang ating mga puso na ituon ang pansin sa kanilang sarili, sapagkat alam nila kung anong kayamananang natitipon sa kaluluwa dahil dito. – Ngunit sa mismong sandaling iyon (sa pagkatahimik ng labanan) ay ilubog natin ang ating sarili sa espirituwal na pagninilay, na aalalahanin ang ating Panginoong Jesucristo – at muling sasakupin ng labanan ang ating isipan. Gawin natin ang lahat, wika nga, ayon sa payo ng Panginoon Mismo at nang may labis na kababaang-loob.

31. Habang naninirahan sa komunidad, dapat nating kusang-loob at buong puso na isantabi ang bawat personal na hangarin sa harap ng abbot, at sa gayon, sa tulong ng Diyos, maging, wari, mga sumuko sa sarili at walang sariling kalooban. Sa bagay na ito, dapat nating gawin ang ating buong makakaya upang hindi tayo mapukaw ng iritabilidad at upang pigilan ang mga hindi makatwiran at hindi likas na pagsabog ng galit, sapagkat kung hindi, sa oras ng espirituwal na pakikibaka, matutuklasan nating kulang tayo sa tapang. Sapagkat ang ating kalooban, kung hindi natin ito kusang pigilan, ay karaniwang nagagalit laban sa mga sumusubok pigilan ito sa pamamagitan ng puwersa (nang walang pahintulot natin); at dahil dito, ang galit na nabubuo, na sumisigaw nang may sama ng loob, ay sinisira ang pag-unawa sa labanan (ang kasanayan sa pagsasagawa nito), na halos hindi matamo nang may matinding hirap. Karaniwang nakasisira ang galit. Kung ito ay itinutok laban sa mga kaisipang demonyo, wawasakin at sisirain nito ang mga iyon; ngunit kung ito ay sumiklab laban sa mga tao, sinisira nito sa ating kalooban ang mabubuting kaisipan na mayroon tayo para sa kanila. Kaya naman, malinaw na ang galit ay sumisira sa lahat ng uri ng kaisipan, mabuti man o, gaya ng maaaring mangyari, maging matuwid pa nga. Ibinigay ito sa atin ng Diyos, tulad ng isang kalasag at pana, at nananatili itong ganoon kung hindi ito lumilihis sa layunin nito. Ngunit kung magsimula itong kumilos na salungat sa layuning iyon, nagiging tagawasak ito. Nakita ko na kahit ang isang aso, na kung minsan ay matapang na sumasalakay sa mga lobo, ay maaaring magpuksa ng mga tupa.

32. Kaya't dapat tayong tumakas sa kapalastugan (walang pakundangang kalayaan sa pakikitungo sa iba) na parang sa lason ng ahas na asp, at iwasan ang madalas na pakikipag-usap na parang sa mga ahas at sa supling ng ahas na viper; sapagkat maaari silang mabilis na magdulot ng ganap na pagkalimot sa panloob na pakikibaka, at ibaba ang kaluluwa mula sa nakapagpapalakas na kataasan na dulot ng kadalisan ng puso. Ang ganitong pagkalimot, na karapat-dapat sa sumpa, ay lumalaban sa pansin na parang tubig na lumalaban sa apoy, at ito ay isang patuloy at nakakatakot na kalaban. Mula sa pagkalimot, nahuhulog tayo sa katamaran; mula sa katamaran, napupunta tayo sa kapabayaan (sa mga tuntunin ng buhay espirituwal) at sa pagkasindak – at sa mga hindi mapigil na pagnanasa; at sa ganitong paraan, bumabalik tayo muli, na parang aso sa sarili nitong suka (2 Pedro 2:22). Kaya't takasan natin ang kalayaan sa kasalanan na parang nakamamatay na lason;

at pagalingin natin ang masamang karamdaman ng pagkalimot sa pamamagitan ng pinakamahigpit na pagbabantay ng isip at ng walang tigil na pagtawag sa ating Panginoong Jesucristo: sapagkat kung wala Siya ay *'wala tayong magagawa'* (Juan 15:5).

33. Hindi kaugalian, at sa katunayan ay hindi rin posible, na maging kaibigan ang ahas at itago ito sa kaibuturan ng sarili; gayundin, hindi posible na alagaan nang labis ang katawan, mahalin ito at pasiyahin—maliban sa pagbibigay ng mahigpit na kinakailangan—habang sabay na nagsusumikap para sa makalangit na birtud. Sapagkat ang una (ang ahas), ayon sa kanyang likas na katangian, ay hindi maaaring pigilan ang pagsugat sa kanino mang tumanggap sa kanya, samantalang ang huli (ang katawan)—ay nagdudumi sa kanino mang nagpapaligaya rito sa pamamagitan ng mga paggalaw ng malingaw na ligaya. Kapag ang katawan ay nagkasala sa anumang paraan, dapat itong latigan nang walang awa hanggang sa dumugo, na parang isang tumakas na alipin na lasing sa alak, upang malaman nito na may panginoon (ang isip) sa itaas nito, na handang parusahan ito, at upang hindi nito hanapin ang makalamang pagkalasing na parang alak sa isang karinderya, baka ang alipin ng gabi—ang may-kamatayang alabok na ito—ay hindi makilala ang sariling panginoon (ang kaluluwa), na walang kamatayan. Huwag mong pagkatiwalaan ang iyong laman hanggang sa mismong wakas ng iyong mga araw. Ang mga pagnanasa ng laman, sabi ng Apostol, *"ay laban sa Diyos; sapagkat hindi sila sumasailalim sa batas ng Diyos"* (Roma 8:7), – at: *"sapagkat ang laman ay nakikipagdigma sa Espiritu"* (Galacia 5:17), – at muli: *"Ang mga nasa laman ay hindi makahulugod sa Diyos. Ngunit kayo ay hindi nasa laman, kundi nasa Espiritu"* (Roma 8:8–9).

34. Ang tungkulin ng *'katinuan'* ay patuloy na ituon ang ating pabigla-biglang kalikasan patungo sa mga pakikibaka ng panloob na labanan at sa pagpipigil sa sarili; ang tungkulin ng *'kabihasa'n'* ay ituon ang ating mga kakayahang pangkaisipan patungo sa mahigpit at walang patid na pagkamalay at patungo sa espiritwal na pagninilay; ang tungkulin ng *'katarungan'* ay ituon ang ating kapangyarihang magpasya tungo sa kabutihan at sa Diyos; ang tungkulin ng *'lakas ng loob'* ay pamahalaan at pigilan ang limang pandama, upang hindi nila dungisan ang ating panloob na sarili o ang ating puso, ni ang ating panlabas na sarili o ang ating katawan.

35. *'Ang karilagan Niya ay nasa Israel'* – sa isip na nasisilayan ang kagandahan ng sariling kaluwalhatian ng Diyos hangga't maaari, *'at ang kapangyarihan Niya ay nasa mga ulap'* (Awit 67:35)—sa mga kaluluwang nakakasilay sa liwanag, na sa umaga ay itinatakda ang kanilang pagtingin sa Kanya na nakaupo sa kanan ng Ama, Na, sa pagbibigay-liwanag sa kanila gaya ng pagsikat ng araw ng kaniyang mga sinag sa malilinis na ulap, ay inihahayag sila bilang pinakamamahal.

36. *'Ang nagkakasala ay sumisira sa kabutihan ng marami,'* sabi ng Banal na Kasulatan (Ekl. 9:18); at ang isipan, sa pamamagitan ng pagkasala, ay sinisira ang yaong nakasulat sa naunang kabanata—ang mga makalangit na inumin at pagkain.

37. Hindi tayo mas malakas kaysa kay Samson, hindi mas matalino kaysa kay Solomon, hindi mas maingat kaysa sa pinagpalang si David, at hindi rin natin iniibig ang Diyos nang higit kaysa sa pangunahing apostol na si Pedro. Kaya't huwag nating ilagay ang ating pag-asa sa ating sarili; sapagkat sinasabi ng Kasulatan na ang nagtitiwala sa kanyang sarili ay mababagsak sa isang kakila-kilabot na pagbagsak.

38. Matutuhan natin ang kababaang-loob mula kay Cristo, ang kahinhinan mula kay David, at mula kay Pedro kung paano tayo magluluksa sa ating mga paminsan-minsang pagkabagsak, ngunit huwag mawalan ng pag-asa gaya nina Samson, Judas, at ng pinakamarunong na si Solomon.

39. *"Ang diyablo, na parang leong nag-aangal, ay gumagala, naghahanap ng kaninuman na kanin"* (1 Pedro 5:8). Huwag nating itigil kailanman ang pagiging mapagbantay ng puso, pagkamit ng katamtaman, paghuhusga (ng mga kaisipan) at panalangin kay Cristo Jesus, ating Diyos. Sapagkat hindi ka makakakita ng mas mabuting tulong sa buong buhay mo kaysa sa nagmumula kay Jesus: sapagkat Siya lamang, bilang Diyos, ang nakakaalam ng mga patibong, mga tusong paraan at panlilinlang ng mga demonyo.

40. Kaya't ang kaluluwa ay dapat magtiwala nang buong tapang kay Cristo at tumawag sa Kanya; huwag nitong katakutan ang mga kaaway nito: sapagkat hindi ito nakikipaglaban nang mag-isa, kundi kasama ang Kagalang-galang na Hari na si Jesucristo, ang Maylalang ng lahat ng mayroon, di-katawan at katawan, nakikita at hindi nakikita.

41. Kung paanong kapag mas maraming ulan ang bumabagsak sa lupa, lalo pa itong lumalambot; gayon din naman ang banal na pangalan ni Cristo, na ipinapahayag natin nang walang pag-aalinlangan, kapag mas madalas natin Siyang tinatawag, lalo pa nitong nilalambot ang lupa ng ating mga puso, pinupuno ito ng kagalakan at tuwa.

42. Mabuti rin para sa mga walang karanasan na malaman na tayo, na mabigat at nakayuko sa lupa sa katawan at isip, ay kayang talunin ang ating mga kaaway—yaong mga walang katawan at hindi nakikita, masama at mapanlinlang sa kanilang kasamaan, mabilis at magaang— na pinatigas sa pakikibaka mula pa noong panahon ni Adan hanggang ngayon, ay wala tayong ibang paraan upang talunin sila maliban sa pamamagitan ng patuloy na pagbabantay ng isip at ang pagtawag kay Hesukristo, ang ating Diyos at Maylalang. Para sa mga hindi pa bihasa, ang panalangin ni Jesucristo ay maaaring magsilbing inspirasyon at gabay sa pagsubok at pagkilala sa kabutihan; subalit para sa mga bihasa, ang pinakamahusay na guro sa kabutihan ay ang gawa, ang pagsubok sa pamamagitan ng mga gawa, at ang pagtikim ng kabutihan.

43. Tulad ng isang maliit at inosenteng bata, na nakakakita ng iba na gumagawa ng isang uri ng gawaing kahanga-hanga, ay nalulugod dito at, sa kanyang kawalang-malay, ay sinusunod ang tagapaghatid ng kababalaghan na ito: gayon din naman ang ating kaluluwa, na payak at mabuti—sapagkat ganito siya nilikha ng kanyang mabuting Panginoon— – nagagalak sa malikot na suhestiyon ng diyablo at, nalilingo dahil dito, tumatakbo sa kaniya, ang mapanlinlang, na para bang sa isang mabuting tao, na parang kalapati sa isang naglalagay ng bitag para sa kaniyang mga sisiw, at sa ganitong paraan ay hinahalo ang kaniyang mga iniisip sa malikot na suhestiyon ng diyablo. Kung ang imaheng ito ay ng isang magandang babae, o anumang bagay na lubos na ipinagbabawal ng mga utos ni Cristo, nag-iisip siya ng paraan upang maisakatuparan ang hinimok ng kagandahang lumitaw sa kanyang harapan; at pagkatapos, nang makapagpasya na siya sa kaisipang iyon, isinasagawa niya sa pamamagitan ng kanyang katawan ang kalapastanganan na inisip niya sa kanyang isipan, at nagdadala ng hatol sa kanyang sarili.

44. Ganito ang tuso ng Masama, at sa ganitong mga pana niya nahuhuli ang bawat biktima. Kaya naman, hindi ligtas, bago pa man magkamit ng malaking karanasan ang isip sa espirituwal na pakikibaka, na payagan ang ganitong mga kaisipan na pumasok sa ating mga puso – lalo na sa simula, kapag ang ating kaluluwa ay nakikiramay pa rin sa mga tukso ng demonyo, nalulugod pa rito, at kusang sumusunod sa mga yapak nito; ngunit sa sandaling makilala ang mga ito, dapat agad na putulin, sa mismong sandaling matuklasan at mag-ugat. Ngunit kapag ang isip, matagal nang nakibahagi sa kahanga-hangang pagsusumikap na ito, ay natutunan na ang gawang ito, matutukoy nito ang lahat sa loob nito at magkakaroon ng kasanayan sa pagsasagawa ng ganitong labanan, upang matiyak nitong makilala ang mga kaisipan at, gaya ng sinasabi ng Propeta, magawang ' ' mahuli ang *'maliit na mga zorro'* nang madali (Kanta ng mga Awit 2:15): kung kailan maaaring mahusay na payagan silang pumasok, labanan sila sa tulong ni Cristo, ilantad sila at palayasin sila.

45. Tulad ng imposibleng sabay na dumaan ang apoy at tubig sa iisang daluyan, gayon din imposibleng makapasok ang kasalanan sa puso maliban kung unang kumatok ito sa pintuan ng puso sa pamamagitan ng mapanlinlang na suhestiyon ng masama.

46. Ang una ay ang suhestiyon; ang pangalawa ay ang pagsasamut, kapag ang ating mga iniisip at ang mga iniisip ng masasamang demonyo ay nagsasamut; ang pangatlo ay ang sabwatan, kapag ang mga iniisip ng magkabilang uri ay nagsasabwatan para sa kasamaan at nagpapasya sa kanilang sarili kung paano ito isasagawa; ang pang-apat naman ay ang gawaing pangkamao o kasalanan. Kaya, kung ang isip, na nananatiling matino, ay nagbibigay-pansin sa sarili at, sa pamamagitan ng pagwawasto at panawagan sa Panginoong Hesus, ay itinataboy ang suhestiyon sa mismong sandali ng paglitaw nito, hindi nangyayari ang alinman sa karaniwang sumusunod dito. Sapagkat ang masama, bilang isang di-katawang espiritu, ay maaari lamang mandaya sa mga kaluluwa sa pamamagitan ng mga pantasya at kaisipan. (Tungkol sa mga gawaing ito) si David ay nagsalita tungkol sa tukso: *'Sa umaga ay pinuputol ko ang lahat ng masama sa lupa'* (Awit 100:8); samantalang ang dakilang Moises ay nagsalita tungkol sa pakikisama: *'Huwag kang makikisama sa kanila'* (Ex. 23:32).

47. Nakikipaglaban ang isip sa isang hindi nakikitang labanan laban sa isip—ang demonyong isip laban sa sarili nating isip. Kaya, sa bawat sandali, dapat tayong sumigaw kay Cristo mula sa kailaliman ng ating kaluluwa, upang Itaboy Niya ang demonyong isip at, bilang Pag-ibig sa Sangkatauhan, ipagkaloob sa atin ang samsam ng tagumpay.

48. Ang larawan ng panloob na katahimikan ay maging para sa iyo na parang may hawak kang salamin sa iyong mga kamay at nakatingin nang mabuti rito; at saka (ibig sabihin, kapag sinimulan mong tularan siya) makikita mo kung paanong ang masama at ang mabuti ay nakasulat sa iyong puso.

49. Ingatan mong huwag kailanman mag-alaga ng anumang kaisipan sa iyong puso, maging ito man ay hindi kaaya-aya o tila mabuti, upang sa ganitong paraan ay madali mong makilala ang mga dayuhan, ibig sabihin, ang mga panganay na anak ng Ehipto (na ang ibig sabihin ay ang mga pagnanasa).

50. Kay ganda, kay kaaya-aya, kay liwanag, kay tamis, lubos na kapaki-pakinabang, malinaw ang paningin (masigla) at kay ganda ng birtud ng pagkasoberanya! Ginagabayan Mo, Kristo na aming Diyos, at masigasig na isinasabuhay ng isip ng tao sa lubos na kababaang-loob! Sapagkat inuunat nito ang mga sanga nito hanggang sa dagat at sa kalaliman ng pagninilay, at ang mga usbong nito hanggang sa mga ilog ng matatamis na banal na hiwaga (Awit 79: 12), pinapalusog (dinidilig, pinapresko) nito ang isip, na matagal nang sinunog ng kasamaan mula sa tamis ng mapanlinlang na kaisipang demonyo at ng magulong pangangatwiran ng laman, na siyang kinaroroonan ng kamatayan.

51. Ang pagkamahinhin ay parang hagdan ni Jacob, na ang tuktok ay tinatahanan ng Diyos, at nilalakaran ng mga Anghel. Hinahati nito ang bawat kasamaan sa ating kalooban, pinuputol ang palahaw, paninirang-puri, maling akusasyon at ang buong talaan ng mga pagnanasa ng laman, na hindi nito pinapayagan kahit isang sandali ang pagkawalay ng sariling tamis.

52. Ito, mga kapatid, ang ating susundan nang buong puso. Ngunit, sa isang isip na dalisay kay Cristo Jesus, na lumilipad sa Kanyang mga bisyon, panatilihin din natin sa ating paningin ang ating mga paglabag at ang ating dating pamumuhay, upang, sa pamamagitan ng pagkadurog at pagpapakumbaba dahil sa alaala ng ating mga kasalanan, magkaroon tayo ng walang patid na tulong ni Jesucristo, ating Diyos, sa espirituwal na pakikibaka. Sapagkat sa sandaling, dahil sa kapalaluan, kayabangan o pagmamahal sa sarili, tayo ay mawalan ng tulong ni Jesus, tayo rin ay nawawalan ng kalinisan ng puso, na sa pamamagitan nito ay ipinahahayag ng Diyos ang Kaniyang sarili sa tao; sapagkat, gaya ng ipinangako (Mateo 5:8), ang una ang sanhi ng huli (ang kalinisan ng puso na humahantong sa pagmamasid sa Diyos).

53. Ang isang isip na hindi pinababayaan ang kaniyang panloob na paggana, kasabay ng iba pang mga biyaya na nagmumula sa patuloy na pagpipigil sa sarili at pag-iingat sa sarili, ay nakararating din sa kalagayan kung saan ang limang pandama ng katawan ay hindi nagiging kasabwat sa makasalanang tukso na nagmumula sa labas. Dahil lubos niyang pinagtutuunan ang kanyang birtud—pagkamatipid—at palagiang nagnanais na magsaya sa mabubuting kaisipan, hindi niya pinapayagang linlangin siya ng limang pandama sa pamamagitan ng pagpasok sa kanyang isipan ng kanilang materyal at hungkag na mga kaisipan; kundi, dahil alam niya kung anong mga panlilinlang ang nagmumula rito, pinipigil niya ang mga ito mula sa loob sa pamamagitan ng matinding pagsisikap.

54. Manatiling mapagmatyag sa isip, at hindi ka malulupig ng mga tukso. Ngunit kung lilipas ka rito, tiisin mo ang anumang dumating sa iyo.

55. Kung paanong ang mapait na wormwood ay nakabubuti sa nawalan ng gana sa pagkain at may pagkasuklam sa pagkain, gayon din naman ay nakabubuti sa masasama na magtiis ng kapighatian.

56. Kung ayaw mong magdusa ng kasamaan, huwag mo ring gawin ang kasamaan, sapagkat ang una ay hindi maiiwasang sumunod sa huli. Ang inihasik ng tao, iyan din ang aanihin niya. Kaya, kapag tayo, na kusang naghasik ng kasamaan, ay nag-aani ng (kalungkutan) laban sa ating kalooban, nararapat tayong humanga sa katarungan ng Diyos dito.

57. Nabubulag ang isip ng tatlong pagnanasa: ang pagmamahal sa pera, ang kayabangan, at ang pagmamahal sa kaluguran.

58. Ang kaalaman at pananampalataya, na mga kasama ng ating kalikasan, ay pinatamlay ng wala nang iba kundi ang mga pagnanasa na ito.

59. Ang poot at galit, alitan at pagpatay, at ang kabuuang talaan ng iba pang mga pagnanasa ay naging malalim na nakaugat sa mga tao sa pamamagitan nila.

60. Ang hindi nakakakilala sa katotohanan ay hindi tunay na makapaniwala; sapagkat ang kaalaman ay likas na nauuna sa pananampalataya. Ang sinasabi sa Kasulatan ay hindi sinasabi upang malaman lamang natin, kundi upang isabuhay din natin.

61. Ngunit, simulan na natin itong isabuhay. Sa ganitong paraan, sa unti-unting pag-usad, matutuklasan natin na ang pag-asa sa Diyos, matibay na pananampalataya, panloob na kaalaman, kaligtasan mula sa mga tukso, mga biyayang kaloob, taos-pusong pag-amin, at masaganang luha ay ipinagkakaloob sa mga mananampalataya sa pamamagitan ng panalangin; at hindi lamang ito, kundi pati na rin ang pagtitiis sa gitna ng pagsubok, taos-pusong pagkapatawad sa kapwa, pagkaunawa sa espirituwal na batas, pagkamit ng katuwiran ng Diyos, inspirasyon ng Banal na Espiritu, pagbibigay ng mga espirituwal na kayamanan, at lahat ng ipinangako ng Diyos sa mga mananampalataya dito at sa darating na panahon. Sa madaling salita, imposible para sa kaluluwa na mabuhay sa wangis ng Diyos sa anumang ibang paraan kundi sa pamamagitan ng biyaya

ng Diyos at ng pananampalataya ng isang taong naninirahan sa puso, sa malalim na kababaang-loob at sa taimtim na panalangin.

62. Tunay ngang nakatanggap tayo ng dakilang biyaya mula sa karanasan—na dapat walang patid na manawag sa Panginoong Jesus laban sa mga kaaway ng isip, kung nais linisin ng isang tao ang kanyang puso. At tingnan kung paano tumutugma ang sinabi ko mula sa karanasan sa mga patotoo ng Kasulatan: *'Maghanda ka,'* wika nito, *'na tawagin ang Panginoon mong Diyos, O Israel'* (Amos 4:12). Sinasabi rin ng Apostol: *'Manalangin kayo nang walang patid'* (1 Tesalonica 5:17). At ipinahayag sa atin ng Panginoon: *'Kung wala ako sa inyo, wala kayong magagawa. Ang nananatili sa akin, at ako sa kaniya, ay magbubunga ng saganang bunga. Ngunit ang sinumang hindi nananatili sa akin ay itinatapon na parang sanga at natutuyo'* (Juan 15:5–6). Ang panalangin ay isang dakilang biyaya, na pinagsasama ang lahat ng biyaya sa sarili nito, sapagkat nililinis nito ang puso, kung saan nakikita ng mga mananampalataya ang Diyos.

63. Dahil ang kayamanan ng kababaang-loob ay dakila at kaaya-aya sa Diyos, at may kapangyarihang puksain ang lahat ng kasamaan sa ating kalooban at ang lahat ng bagay na kasuklam-suklam sa Kanya, hindi ito madaling makamtan. Maaaring matagpuan mo sa ibang tao ang ilang partikular na gawa ng maraming birtud, ngunit kapag hinanap mo ang bango ng kababaang-loob sa kaniya, bihira mo itong makita. Kaya naman, kailangan ng malaking sipag at pagsisikap upang makamtan ang kayamanang ito. Tinatawag din ng Kasulatan ang diyablo na 'marumi' dahil, mula pa sa simula, itinakwil niya ang mahalagang kayamanang ito ng kababaang-loob at minahal ang kapalaluan. Dahil lamang dito, siya ay tinatawag na 'maruming espiritu' sa buong Kasulatan. Sapagkat anong pisikal na karumihan ang maaaring gawin ng isang nilalang na lubusang di-materyal, di-katawan, at walang bahagi, na maaari siyang tawaging marumi dahil dito? Malinaw na dahil sa kayabangan siya'y tinatawag na marumi, at mula sa pagiging isang dalisay at maliwanag na anghel, siya'y naging marahas. *'Ang bawat mayabang na tao ay marumi sa paningin ng Diyos'* (Kaw. 16:5). Ang unang kasalanan, ayon sa Kasulatan, ay ang *'pagmamataas'* (Sirak 10:15). Nang sabihin ni Paraon, *'Hindi ko kilala ang iyong Diyos, at hindi ko rin papayagang umalis ang Israel'* (Exod. 5:2), nagsalita siya bilang isang mayabang.

64. Maraming gawa ng isip ang makapagbibigay sa atin ng pinagpalang kaloob ng kababaang-loob, basta't hindi natin pababayaan ang ating kaligtasan; halimbawa: ang paggunita sa mga kasalanan—sa salita, gawa, at kaisipan—at marami pang ibang bagay, kapag pinagmunimuni, ay nakatutulong sa kababaang-loob. Nagdudulot din ito ng tunay na kababaang-loob kapag palagiang pinagmamasdan ng isang tao ang mga birtud ng kanyang kapwa at pinupuri ang iba pa nilang likas na karapat-dapat, habang inihahambing ang sarili sa kanila. Sa ganitong malinaw na pagtingin sa kanyang sariling kahirapan at kung gaano siya kalayo sa kaperpektohan ng iba, natural lamang na ituring ng isang tao ang kanyang sarili na alikabok at abo, at hindi man lang bilang isang tao, kundi bilang isang aso lamang, sapagkat nahuhuli siya sa lahat ng makatwirang nilalang sa lupa sa bawat aspekto at mas payat at kahabag-habag kaysa sa lahat ng ito.

65. Ang bibig ni Cristo, ang haligi ng Simbahan, ang ating dakilang Ama na si Basilio, ay nagsabi: *'Isang dakilang katulong upang maiwasan ang kasalanan at hindi muling mahulog sa parehong kasalanan kinabukasan ay ito: sa pagtatapos ng araw, ilagay natin ang ating sarili at ang lahat ng atin sa paghuhukom ng ating budhi, upang makita natin kung saan tayo nagkamali at kung saan tayo kumilos nang tama. Ito ang ginawa ni Job, kapwa sa kanyang sarili at sa kanyang mga anak.'* Ang ganoong araw-araw na pagsusuri ay nagbibigay-liwanag sa nangyayari sa atin oras-oras (o tinuturuan tayo nitong suriin ang bawat oras, upang makita natin kung paano tayo dapat kumilos sa bawat oras).

66. Sinabi ng isa pang man,⁶⁹, na isa rin sa mga pantas sa mga bagay na pang-Diyos: *'Ang simula ng bunga ay ang bulaklak; at ang simula ng isang aktibong buhay ay ang pagpipigil sa sarili.'* Kaya't magsagawa tayo ng pagpipigil sa sarili, at higit pa rito, nang may sukat at timbang, gaya ng itinuturo ng mga Ama, at gugugulin natin ang buong labindalawang oras na araw sa pagpipigil sa ating isipan. Sa pamamagitan ng paggawa sa ganitong paraan, sa tulong ng Diyos at sa pamamagitan ng tiyak na pagpipigil sa sarili, magagawa nating patayin at bawasan ang kasamaan sa loob natin. Sapagkat sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili nakakamtan ang isang birtwosong buhay, na para rito'y ipagkakaloob ang Kaharian ng Langit.

67. Ang daan tungo sa kaalaman ay kawalan ng pagnanasa at kababaang-loob, na kung wala nito'y walang sinuman ang makakakita sa Panginoon.

⁶⁹ San Nilo ng Sinai.

68. Ang sinumang palaging naninirahan sa kanyang kalooban, na laging ibinabalik doon ang kanyang mga iniisip, ay nagsasanay ng pagpipigil sa sarili; at hindi lamang iyon, kundi pinagmumuni-muni rin niya, pinag-iisipan ang mga bagay na banal, at nananalangin. At ito nga ang tinutukoy ng Apostol: *'Magsipaglakad kayo ayon sa Espiritu, at hindi ninyo tutuparin ang nasa ng laman'* (Gal. 5:16).

69. Ang hindi marunong lumakad sa espirituwal na landas ay hindi pinapansin ang mga mapanuksong kaisipan (ibig sabihin, hindi niya sila itinataboy sa kanyang sarili), ngunit patuloy na abala lamang sa katawan: alinman sa paglubog sa kasaganaan sa pagkain at paluwagan, o sa pagiging nababahala, nagagalit, at mapait, na siyang nagpapalabo ng isipan; o, sa pamamagitan ng pagsasagawa ng labis na pagtitimpi, ginugulo niya ang puso.

70. Ang siyang tumalikod sa makamundong buhay—ibig sabihin, sa kanyang asawa, mga ari-arian at iba pa—ay ginawang monghe lamang ang panlabas na tao, ngunit hindi ang panloob na tao. Ngunit ang sinumang tumalikod sa mga mapanlabas na kaisipan tungkol sa lahat ng ito ay ginawang monghe rin ang panloob na tao—na siyang isipan. At ang ganitong tao ay tunay na monghe. Madali lamang gawing monghe ang panlabas na tao, kung ninanais, ngunit hindi maliit na pagsisikap ang gawing monghe ang panloob na tao.

71. Sino, sa hanay na ito, ang lubos nang napalaya mula sa mga mapanlabas na kaisipan at patuloy na pinagkalooban ng dalisay at di-materyal na panalangin – na siyang natatanging katangian ng panloob na tao?

72. Maraming pagnanasa ang nakatago sa ating mga kaluluwa; ngunit nagpapahayag lamang ang mga ito kapag ang kanilang mga sanhi (mga bagay, mga pagkakataon) ay lumitaw sa ating paningin.

73. Huwag mong itutok nang lubos ang sarili sa pisikal na pagsasanay; kundi, matapos mong magtakda ng isang kayang gawain para sa katawan, itutok mo ang buong isip sa panloob na sarili: *'Ang pisikal na pagsasanay ay may kaunting kabuluhan, ngunit ang kabanalan ay kapaki-pakinabang sa lahat ng paraan'* (1 Tim. 4:8).

74. Kapag natutulog ang mga pagnanasa—sapagkat naalis ang kanilang mga sanhi (mga bagay, mga pagkakataon), o dahil tuso silang umatras ang mga demonyo—sumusulpot ang kapalaluan.

75. Ang kababaang-loob at ang asetikong pagpapawalang-kalooban (mga asetikong paghihirap sa katawan) ay nagpapalaya sa tao mula sa bawat kasalanan—ang una sa pamamagitan ng pagputol sa mga pagnanasa ng kaluluwa, at ang huli sa pamamagitan ng mga pagnanasa ng katawan. Kaya't sinasabi ng Panginoon: *'Mapalad ang malilinis sa puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mat. 5:8) – makikita nila ang Diyos Mismo at ang mga kayamanang nasa Kanya, kapag nililinis nila ang kanilang sarili sa pamamagitan ng pag-ibig at pagpipigil sa sarili – at lalong lalo na habang pinapalalim nila ang kanilang paglilinis.

76. Ang pananaw (obseratoryo, tore ng bantay) kung saan pinagmamasdan ang bawat birtud ay ang pagpapanatili ng isip, gaya ng sa sinaunang panahon tinukoy ng bantay ni David ang pagtuli ng puso (2 Sam. 18:24).

77. Gaya ng kung paanong tayo'y napapahamak sa pagmamasid sa mga bagay na nakasasama sa pandama, gayon din naman sa pag-iisip.

78. Tulad ng taong sumisira sa puso ng halaman na nagiging sanhi upang malanta ang buong halaman, gayundin dapat mong maunawaan na ito ay nalalapat sa puso ng tao. Dapat maging mapagbantay sa bawat sandali, sapagkat ang mga mandaragit ay hindi kailanman natutulog.

79. Ang Panginoon, na nagnanais na ipakita na ang bawat utos ay may bisa at ang pagiging anak ay biyayang kinita para sa sangkatauhan sa pamamagitan ng Kanyang sariling dugo, ay nagsabi: *'Kapag nagawa ninyo ang lahat ng iniutos sa inyo, sabihin ninyo, "Kami ay mga hindi karapat-dapat na alipin; sapagkat ginawa namin ang nararapat naming gawin"'* (Lucas 17:10). Kaya, ang Kaharian ng Langit ay hindi gantimpala para sa mga gawa, kundi isang biyayang kaloob mula sa Panginoon, na inihanda para sa Kanyang mga tapat na lingkod. Ang isang lingkod ay hindi humihiling ng kalayaan bilang gantimpala; kundi (kung natanggap niya ito) ay nagpapasalamat na parang may utang, at (kung hindi niya ito natanggap) ay hinihintay ito bilang isang pabor.

80. Si Cristo, ayon sa Kasulatan, ay namatay para sa ating mga kasalanan at nagkakaloob ng kalayaan sa mga lingkod na mabuti ang paggawa para sa Kanya; sapagkat sinasabi Niya: *'Magaling! Mabuti at tapat na lingkod! Tapat ka sa kaunti; ilalagay kita sa marami. Pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon'* (Mat. 25:21). Ngunit ang isang tapat na alipin ay hindi yaong umaasa lamang sa kaalaman (tungkol sa tungkulin ng alipin), kundi yaong nagpapakita ng katapatan sa pamamagitan ng pagsunod kay Cristo, na nagbigay ng utos.

81. Ang siyang nagpapalagalang sa kanyang panginoon ay ginagawa ang iniutos sa kanya; ngunit kung siya ay makasala sa anumang paraan, o sumuway, tinitiiis niya ang dumarating sa kanya bilang

makatarungang bunga. Maging mausisa at masigasig (sa likas na paraan, sa pagtupad sa mga utos): sapagkat ang kaalaman lamang ang nagpapalalo sa tao.

82. Ang mga tukso na dumarating sa atin nang hindi inaasahan ay nagtuturo sa atin, sa pamamagitan ng banal na probidensya, na maging masigasig.

83. Ang isang bituin ay nakikilala sa liwanag na bumabalot dito; ngunit ang tatak ng mga deboto at may takot sa Diyos ay kahirapan at kababaang-loob, sapagkat wala nang ibang layunin bilang natatanging at palatandaang tanda ng mga alagad ni Cristo kundi mapagkumbabang karunungan at mahinahong pag-uugali. Ipinapahayag ito nang malawakan ng apat na Ebanghelyo. Ang sinumang hindi namumuhay sa ganitong paraan—ibig sabihin, nang walang kababaang-loob—ay pinagkakaitan ng bahagi sa Kanya na nagpakababa hanggang sa krus at kamatayan, at siyang aktibong Tagapagbigay-utos ng Ebanghelyo ng mga banal na kautusan, na ipinakita sa atin ang mga kautusang may bisa sa atin (sa pamamagitan ng Kanyang mga gawa at buhay, na inilalarawan sa mga Ebanghelyo).

84. *'Lahat kayo na nauuhaw, lumapit sa tubig,'* sabi ng Propeta (Isaiah 55:1); kayo na nauuhaw sa Diyos, maglakad sa kadalisan ng isip at puso. Gayunpaman, ang sinumang lumilipad nang mataas ay dapat ding ibaling ang kanyang tingin sa lupa ng kanyang kahirapan. Walang mas mataas kaysa sa mapagkumbaba. Kung saan walang liwanag, madilim at malungkot ang lahat; gayundin, kapag walang kababaang-loob, ang lahat ng ating mga pagsisikap ayon sa Diyos ay walang kabuluhan at walang bunga.

85. *'Ang wakas ng usapin, pakinggan ninyo ang lahat ng ito: katakutan ninyo ang Diyos at tuparin ninyo ang Kaniyang mga utos'* (Ekl. 12:13), sa kaisipan at sa gawa. Kung pipilitin mong isunod ang mga ito sa iyong pag-iisip, bihira mo nang kakailanganin pang magsikap nang pisikal para sa mga ito. Sabi ni David: *'Ninais kong gawin ang kalooban Mo, at ang batas Mo ay nasa puso ko'* (Awit 39:9).

86. Kung ang isang tao ay hindi hinuhubog ang kalooban ng Diyos at ang Kanyang batas sa kanyang puso, ibig sabihin, sa kaibuturan ng kanyang pagkatao, hindi rin niya magagawa nang may kapanatagan na tuparin ang mga ito sa panlabas. Ang sinumang hindi matino ang pag-iisip at walang pakialam ay, para bang, sinasabi sa Diyos: *'Ayaw kong makita ang iyong mga daan'* (Job 21:14) – tiyak na dahil sa kakulangan ng banal na kaliwanagan, na ang tumatanggap nito ay hindi lamang itinatago ang batas sa kanyang puso sa pamamagitan ng kumbiksyon, kundi may sapat ding lakas upang mabuhay ayon sa kalooban ng Diyos.

87. Tulad ng asin na nagpapasarap sa tinapay at sa lahat ng uri ng pagkain, nagpapanatili ng karne laban sa pagkabulok at nag-iingat nito nang matagal; gayundin, dapat mong maunawaan ang matalinong pagpapanatili ng espirituwal na tamis at ang kamangha-manghang mga gawain ng puso. Sapagkat ito ay banal na nagpapatamis sa panloob at panlabas na tao, tinataboy ang baho ng masasamang kaisipan, at pinananatili tayong matatag sa kabutihan.

88. Mula sa pagkakabit-loob ay sumisibol ang maraming kaisipan, at mula rito, ang masasamang gawa ng laman. Ang sinumang agad na pinapatay ang una kasama si Hesus ay iiwas din sa huli. At siya ay yayaman sa matamis na banal na kaalaman, kung saan niya makikita ang Diyos na laging naroroon saanman; at, sa paghawak ng salamin ng isip sa harap Niya, siya ay liliwanagan Niya, na parang malinaw na salamin na itinatag sa araw. Pagkatapos, sa wakas, ang isip, nang maabot ang sukdulan ng kanyang mga pagnanasa, ay magpapahinga mula sa lahat ng iba pang pagninilay sa sarili.

89. Sapagkat ang bawat kaisipan ay pumapasok sa puso sa pamamagitan ng imahinasyon ng isang bagay na pandama (at ang pandama ay humahadlang sa intelektuwal), ang Banal na liwanag ng Pagkadiyos ay nagsisimulang lumiwanag sa isip lamang kapag ito ay nabakante sa lahat ng bagay at lubos na walang anyo (na walang inilalagay na imahe o anyo). Sapagkat ang liwanag na iyon ay nagpapahayag ng sarili sa isang isip na dalisay na, basta ito ay walang laman ng anumang iniisip.

90. Habang mas masigasig mong binabantayan ang iyong isipan, mas taimtim kang mananalangin kay Hesus; at muli, habang mas pabaya kang nagbabantay sa iyong isipan, mas lalo kang malalayo kay Hesus. At kung paanong ang nauna ay labis na nagpapaliwanag sa kapaligiran ng isip, gayon naman ang huli—ang pagtalikod sa pagkamit ng katinuan at sa matamis na panawagan ni Hesus—ay karaniwang lubos na nagpapatilim dito. Natural lamang na maging ganito ang usaping ito, gaya ng ating sinabi – at hindi ito maaaring iba. Matututuhan mo ito sa karanasan kapag isinagawa mo ito. Sapagkat ang birtud, at lalo na ang ganitong nagbibigay-liwanag at matamis na pagsasanay, ay karaniwang natututuhan lamang sa pamamagitan ng karanasan.

91. Ang walang patid na pagtawag kay Hesus, na may isang mainit na pagnanasa, puno ng katamisan at kagalakan, ay nagdudulot ng isang kalagayan kung saan ang hangin ng puso, sa pamamagitan ng lubos na

pagka-matulungin, ay napupuno ng isang masayang katahimikan. Bukod dito, ang may pananagutan sa ganap na paglilinis ng puso ay si Jesucristo, ang Anak ng Diyos at ang Diyos Mismo, ang pinagmulan at Maylalang ng lahat ng mabuti. Sapagkat Siya Mismo ang nagsasabi: *'Ako ang Panginoong Diyos, na lumilikha ng mundo'* (Isaiah 45:7).

92. Ang kaluluwa, na pinagpala at pinaliwanag ni Hesus, ay tumutugon sa Mabubuting Tagapagkaloob sa pamamagitan ng isang tuwa at pag-ibig sa pamamagitan ng pag-amin, pagpapasalamat, at masayang pagtawag sa Kaniya na nagpakalma rito: sapagkat sa loob nito, sa mata ng isip, nakikita nito kung paanong Kaniya pinapawi ang mga ilusyon ng masasamang espiritu.

93. *'At ang aking matalas na paningin,'* sabi ni David, *'ay titingin sa aking mga "imahinasyong" kaaway, at ang aking tainga ay makaririnig sa mga bumabangon laban sa akin nang may panlilinlang'* (Awit 91:12–13). At aking nasilayan ang *'kaparusahan sa mga makasalanang'* na isinasagawa sa akin ng Diyos (Awit 90:8). Ngunit kapag walang mga pantasya sa puso, ang isip ay nakatayo sa kanyang likas na kaayusan, handang igalaw sa bawat matamis na pagninilay, espirituwal man o mapagmahal sa Diyos.

94. Kaya, gaya ng sinabi ko na, ang pagkamitig at ang Panalangin kay Hesus ay magkatuwang na umaasa sa isa't isa – ang sukdulang pagkaalerto ay bahagi ng walang patid na panalangin, samantalang ang panalangin naman ay bahagi ng sukdulang pagkamitig at pagkaalerto ng isip.

95. Ang mabuting guro para sa katawan at kaluluwa ay ang hindi malilimutang pag-alala sa kamatayan, at ang pagsasanay na itabi ang lahat ng nasa pagitan (ibig sabihin, sa pagitan ng kasalukuyang sandali at ng oras ng kamatayan), na laging inilalagay ito sa harap ng mata—at ang mismong higaan ng kamatayan na ating hihigaan sa paghihiwalay sa katawan, at iba pa.

96. Mga kapatid, ang nagnanais na manatiling walang galos sa lahat ng oras ay hindi dapat magpatalo sa antok. Ngunit hindi maiiwasan ang isa sa dalawang bagay – alinman ay mahulog at mapahamak, matapos matanggal ang mga birtud, o manatiling gising na may sandatang isipan: sapagkat ang kaaway naman ay laging handa kasama ang kaniyang hukbo, na nakapantay.

97. Isang tiyak na banal na kalagayan ang isinisilang sa ating isipan sa pamamagitan ng walang patid na pag-alala at pagtawag sa ating Panginoong Jesucristo, basta't hindi natin pababayaan ang patuloy na panalangin sa Kanya sa ating isipan, ang walang patid na pagbabantay, at ang tungkulin ng isang tagapagbantay (ito ay, payagan ang sarili nating mga tauhan at itaboy ang mga dayuhan); ngunit sa katotohanan, tayo ay laging magsusagawa ng iisang akto ng pagtawag kay Jesucristo na ating Panginoon, na nananaghoy sa Kanya nang may masigasig na puso, upang ipagkaloob Niya sa atin na matikman ang Kanyang Banal na Ngalan (upang ito'y mag-ugat sa ating mga puso). Sapagkat ang madalas na pag-uulit ang siyang nagbubunga ng ugali, maging sa pag-uugaling mabuti o masama; at ang ugali ay naghahari nang lubusan, na parang kalikasan. Kapag naabot na ang ganitong kalagayan, ang isip mismo ang naghahanap ng mga kalaban, na parang asong-gubat na naghahanap ng kuneho sa mga palumpong; ngunit ang aso ay naghahangad na lamunin, samantalang ang isip ay naghahangad na talunin at itaboy.

98. Kaya, sa tuwing dumarami sa ating kalooban ang masasamang kaisipan, isingit natin sa gitna nila ang pagtawag sa ating Panginoong Jesucristo; at agad nating makikita na nagsisimula silang magkawatak-watak na parang usok sa hangin – gaya ng itinuro sa atin ng karanasan. Pagkatapos nito, kapag naiwan nang mag-isa ang isip (malaya sa mga nakakaabala nitong kaisipan), ipagpatuloy natin ang ating walang patid na pagbabantay at panalangin. Ganito ang dapat nating gawin sa tuwing haharap tayo sa ganitong tukso.

99. Kung paanong hindi maaaring makipagdigma nang hubad, o tumawid sa malawak na dagat habang nakasuot, o mabuhay nang hindi humihinga: gayundin naman, kung walang kababaang-loob at walang patid na panalangin sa Cristo, ay hindi matututuhan ang espirituwal at lihim na pakikipaglaban, at hindi ito mahuhusay na susundan at mapapatahimik.

100. Ang dakilang David, na pinaka-may karanasan sa mga ganitong bagay, ay nagsabi sa Panginoon: *'Sa pamamagitan Mo'y ipagtatanggol ko ang aking sikanan'* (Awit 58:10) – (ibig sabihin, sa pamamagitan ng paghingi ng tulong sa Iyo). Gayundin, ang pangangalaga sa pamamahala ng puso at ng katahimikan ng isip, na siyang pinagmumulan ng lahat ng birtud, ay nagagawa sa atin sa pamamagitan ng tulong ng Panginoon, na nagbigay sa atin ng Kanyang mga utos, at na, kapag tayo ay walang patid na tumatawag sa Kanya, ay pinalalayas sa atin ang nakasasamang pagkalimot na, higit sa anumang bagay, ay sumisira sa katahimikan ng puso, na gaya ng tubig na pumapatay sa apoy. Kaya, O monghe, huwag kang magpatalo sa antok na nagmumula sa katamaran, na siyang humahantong sa iyong sariling kamatayan; kundi sa pangalan ni Jesus,

itaboy mo ang iyong mga kaaway, at sana ang pinakamayuming pangalang ito, ayon sa sinabi ng isang pantas, ay dumikit sa iyong hininga: at doon mo matutuklasan ang benepisyong katahimikan.

101. Kapag tayo, na hindi karapat-dapat, ay itinuring na karapat-dapat na makibahagi, nang may takot at pangininginig, sa Banal at pinakadalisa na mga Misteryo ni Cristo na ating Diyos at Hari, doon natin pinakamalinaw na ipapakita ang pagkaseryoso, isang mapagbantay na isip at mahigpit na pagtuon, upang ang banal na apoy na ito—ang ibig sabihin, ang Katawan ng ating Panginoong Jesucristo, ay sumunog sa ating mga kasalanan at karumihan—maliliit man o malalaki. Sapagkat, sa pagpasok Nito sa atin, agad Niyang pinalalayas ang masasamang espiritu ng kasamaan mula sa ating mga puso at pinapatawad Niya ang ating mga nakaraang kasalanan; at ang ating isipan ay naiwan nang malaya mula sa walang-patid na pag-aalboroto ng masasamang kaisipan. Kung pagkatapos nito, habang nakatayo tayo sa pintuan ng ating puso, maingat nating babantayan ang ating isipan, kung gayon, kapag muling itinuring tayong karapat-dapat na makibahagi sa Banal na mga Misteryo, ang Banal na Katawan ay lalong magpapaliwanag sa ating isipan at gagawing makinang na parang bituin.

102. Karaniwang pinapatay ng kalimutan ang pagbabantay ng isip, gaya ng pinapatay ng tubig ang apoy. Ngunit ang walang patid na panalangin ni Hesus, kasabay ng matatag na pagbabantay, sa huli ay tuluyang inaalis ito sa puso. Ang panalangin ay nangangailangan ng pagbabantay, gaya ng isang maliit na lampara na nangangailangan ng liwanag ng kandila (o marahil, tulad ng lampara sa tahimik na simoy ng hangin, upang masindi ito na parang kandila).

103. Dapat mag-ingat nang lubos sa pag-ingatan ang mahalaga; at sa katotohanan, ang tanging mahalaga sa atin ay yaong nagliligtas sa atin mula sa lahat ng kasamaan, kapwa sa laman at sa isip. Ito ang pangangalaga ng isip sa pamamagitan ng pagtawag kay Jesucristo—ito ay, ang laging pagsilip sa kailaliman ng puso at ang walang patid na katahimikan sa pag-iisip—kabilang na, masasabi ko pa nga, ang pag-iwas sa mga kaisipang tila matuwid—at ang pagsikap na maging walang laman sa anumang kaisipan, baka may mga magnanakaw na nagtatago sa ilalim nito. Ngunit, bagaman nagdurusa tayo habang matiyagang naninirahan sa puso, ang ginhawa ay laging malapit.

104. Ang pusong palaging binabantayan, na hindi pinapayagang tanggapin ang mga bisyon, imahe, at pantasya ng mga madilim at mapanlinlang na espiritu, ay karaniwang nagbubunga ng mga kaisipang parang liwanag. Sapagkat kung paanong ang uling ay nagbubunga ng apoy, lalo pa nga ang Diyos, na nananahan sa ating mga puso sa pamamagitan ng banal na binyag, kung Siya ay makakita ng hangin ng ating mga puso na dalisay mula sa mga hangin ng kasamaan at pinangangalagaan ng pagbabantay ng isip, ay sisindihan ang ating kapangyarihan ng pag-iisip para sa pagninilay, na parang apoy sa kandilang waks.

105. Dapat nating panatilihin umiikot sa loob ng ating puso ang pangalan ni Jesucristo, gaya ng kidlat na kumikislap sa kalangitan bago bumuhos ang ulan. Ang mga may sapat na espiritwal na karanas sa panloob na pakikibaka ay lubos na nakakaalam nito. Isasagawa natin ang labanan sa isip sa sumusunod na pagkakasunod-sunod: ang unang gawain ay pag-iingat; pagkatapos, kapag napansin nating lumapit na ang isang kaaway na kaisipan, ihahagis natin dito, nang may galit, ang mga salitang sumpa mula sa puso; pangatlo, ipagdarasal natin laban dito, na itutuon ang ating mga puso sa pagtawag kay Jesucristo, upang ang demonyong multo na ito ay agad na mawala; kung hindi, maaaring sundan ng isip ang landas ng pantasya na ito, na parang batang nalinlang ng isang bihasang salamangkero.

106. Pagpursigihin natin, sumigaw na parang si David: 'Panginoong Jesucristo!' – Maging man tahimik ang ating mga lalamunan (maubos man ang boses); ngunit sana'y huwag kailanman tumigil ang ating matalas na mga mata sa pagtingin pataas nang may pag-asa '*sa Panginoon nating Diyos*' (Awit 68:4).

107. Laging isinasaalang-alang ang parabula ng di-matuwirang hukom, na ikinuwento ng Panginoon upang ituro sa atin na dapat tayong manalangin nang palagi at huwag mawalan ng pag-asa, (at kumikilos ayon dito), – makakatanggap tayo ng kapakinabangan at ng katarungan.

108. Kung paanong hindi maaaring hindi lumawig ang mga mata ng sinumang tumititig sa araw, gayundin naman, hindi maaaring hindi sumilay ang sinumang patuloy na sumisiyasat sa hangin ng puso.

109. Kung paanong hindi posible na mabuhay sa kasalukuyang buhay na ito nang walang pagkain at inumin, gayundin naman, kung wala ang pagpapanatili ng isip at kalinisan ng puso—na siyang tinatawag na pagkamakaisa—hindi posible para sa kaluluwa na makamtan ang anumang espiritwal at kaaya-aya sa Diyos, o mapalaya mula sa kasalanan pangkaisipan, kahit na pigilan pa ng isang tao ang kanyang sarili na magkasala sa gawa dahil sa takot sa parusa.

110. Gayunpaman, kahit ang mga yaong, sa pamamagitan ng isang tiyak na pagpipigil sa sarili, ay pinipigilan ang kanilang sarili na magkasala sa gawa ay pinagpala sa harap ng Diyos, ng mga Anghel at ng mga tao: sapagkat '*ang mga nagpipigil sa kanilang sarili*' ay '*sila ang mga sumusugod papasok sa kaharian ng langit*' (Mateo 11:12).

111. Narito ang kahanga-hanga tungkol sa mga bunga ng katahimikan para sa isip: na ang mga kasalanan, na sa simula ay tumutuktok lamang sa isip bilang mga kaisipan—upang, kung tatanggapin ng isip, ay maaaring maging mabibigat, makalamang na kasalanan sa bandang huli—ay lahat pinuputol sa pag-iisip sa loob ng ating panloob na tao sa pamamagitan ng birtud ng pagkamitimpalak, na hindi pinapayagan silang pumasok at magpakita sa pamamagitan ng masamang gawa, sa pamamagitan ng patnubay at pagšreda ng ating Panginoong Jesucristo.

112. Ang Lumang Tipan ay isang modelo ng panlabas, pandama at pang-katawang mga gawa, samantalang ang Banal na Ebanghelyo, na siyang Bagong Tipan, ay isang modelo ng pagka-matulungin o kadalisan ng puso. At gaya ng hindi nagdala sa kaganapan ang Lumang Tipan, gayundin hindi nito nasiyahan o pinagtibay ang taong panloob sa gawaing magpalugud sa Diyos: '*Sapagkat,*' sabi ng Apostol, '*walang naisakatuparan ang kautusan*' (Heb. 7:19), kundi hinadlangan lamang ang malalaking kasalanan (ang pagputol sa masamang kaisipan at pagnanasa mula sa puso upang mapanatili ang kalinisan ng puso, na isang utos ng Ebanghelyo na mas mataas kaysa, halimbawa, sa pagbabawal na dukutin ang mata o ngipin ng kapwa): gayon din dapat maunawaan ang katuwirang panlupa at mga gawang pagtitimpi ng laman—nagsasalita ako tungkol sa pag-aayuno, pag-iwas sa pagkain, pagtulog sa hubad na lupa, pagtatayo, pagbabantay, at iba pa—na karaniwang isinasagawa para sa ikabubuti ng katawan at nagsisilbing pakalmahin ang mapanisang bahagi ng katawan mula sa makasalang pagnanasa. Lahat ng ito ay mabuti, siyempre, gaya ng sinasabi tungkol sa Lumang Tipan (na mabuti ang Kautusan); sapagkat nagsisilbi itong magturo sa ating panlabas na tao at upang protektahan tayo mula sa mga gawaing pahiwatig. Ngunit ang mga gawaing ascetic na ito ay hindi mga tagapangalaga laban sa mga kasalanan ng isipan, at hindi rin nila ito pinipigilan; ibig sabihin, hindi sila sapat na makapangyarihan upang iligtas tayo mula sa inggit, galit, at iba pa.

113. Ngunit ang kalinisan ng puso—ito ay ang pagbabantay at pangangalaga ng isip, na siyang layunin ng Bagong Tipan, kung susundin natin ito nang nararapat—pinuputol ang lahat ng pagnanasa at bawat kasamaan mula sa puso, inuugat nito ito, at sa halip ay itinatanim dito ang kagalakan, pag-asa, pagsisisi, pag-iyak, luha, pagkakilala sa sarili at kaalaman sa sariling mga kasalanan, pag-alala sa kamatayan, tunay na kababaang-loob, walang-hanggang pag-ibig para sa Diyos at sa kapwa, at banal na pag-aaruga sa puso.

114. Tulad ng imposibleng ang taong naglalakad sa lupa ay hindi dumaan sa hangin, gayundin imposibleng ang puso ng tao ay hindi tuluy-tuloy na binabatikos ng mga demonyo, o hindi mapasailalim sa kanilang mga nakatagong impluwensya, kahit pa isinasagawa ng isang tao ang pinakamahigpit na pag-aascetismo sa katawan.

115. Kung nais mo hindi lamang magkunwaring monghe sa harap ng Panginoon—mabuti, mapagkumbaba, at laging nagkakaisa sa Diyos—kundi tunay na maging ganoon; kung gayon, magsikap ka nang buong lakas na isabuhay ang birtud ng pagka-matulungin, na nakatuon sa pagbabantay at pagpapanatili ng isip at sa pagtatatag ng matamis na katahimikan ng puso at isang mapalad na kalagayan ng kaluluwa, na malaya sa mga pantasya: isang gawain na hindi mo matatagpuan sa marami.

116. Ang birtud ng pagiging maingat ay tinatawag na karunungan pangkaisipan. – At isabuhay ito nang may lubos na pagkamitimpalak at mainit na sigasig, sa pamamagitan ng Panalangin kay Hesus, nang may kababaang-loob at pagtitiis, sa katahimikan ng parehong pandama at isipan, sa katamtaman sa pagkain at inumin, at sa pagtalikod sa lahat ng makasalanan; isabuhay ito nang may husay sa daan ng isipan nang may paghuhusga, at, sa tulong ng Diyos, ibubunyag nito sa iyo—ang hindi mo inasahan; bibigyan ka nito ng kaalaman, liliwanagin ka, gagawing karunungan, at tuturuan ka ng mga bagay na dati'y hindi mo man lang maisip, noong naglalakad ka sa kadiliman ng mga pagnanasa at madilim na gawa, na nalubog sa kailaliman ng pagkalimot at kalituan ng isipan.

117. Tulad ng pagbubunga ng mga lambak ng saganang trigo, gayon din naman ito'y magbubunga ng saganang kabutihan sa iyong puso – o mas mabuti pa, ipagkakaloob ito sa iyo ng ating Panginoong Jesucristo Mismo, na kung Siya'y wala, wala tayong magagawa. At sa simula, matatagpuan mo ito bilang isang hagdan; pagkatapos ay bilang isang aklat na babasahin mo; at sa wakas, habang lalo kang umuunlad, matatagpuan mo ito bilang isang lungsod, ang makalangit na Jerusalem, at tunay mong masisilayan ng iyong isipan ang Cristo

ng Israel, ang Hari ng mga Kapangyarihan, kasama ang Kanyang Kapwa-Walang-Hanggang Ama at ang Banal na Espiritu, na karapat-dapat sa pagsamba.

118. Ang mga demonyo ay palaging ginagabayan tayo tungo sa kasalanan sa pamamagitan ng mapanlinlang na mga pantasya. Sa gayon, sa pamamagitan ng mga pantasya ng kayamanan at kasakiman, ginanyak nila ang masamang Hudas na ipagkanulo ang Panginoon at Diyos ng lahat. Sa pamamagitan ng mga huwad na panaginip ng ginhawang pang-katawan—na sa kanyang sarili ay walang kabuluhan—at ng karangalan, kayamanan at kaluwalhatian, hinatak siya nila sa pagpatay sa Diyos, at pagkatapos ay pinilit siyang magpakamatay sa pamamagitan ng pagsakal, na nagdulot sa kanya ng walang hanggang kamatayan—ang kabaligtaran mismo ng kanilang ipinakita sa kanya sa kanyang mga panaginip o sa kanilang sariling mga pakana, at sa gayon ay ginanti siya ng mga taksil.

119. Masdan nga, kung paanong inililigaw tayo ng mga kaaway ng ating kaligtasan tungo sa kapahamakan sa pamamagitan ng mga huwad na panaginip at hungkag na pangako. At si Satanas mismo ay bumagsak mula sa makalangit na kataasan sa parehong paraan, na parang kidlat, nang managinip na maging katumbas ng Diyos. Kaya naman, kalaunan ay pinalayo niya si Adan sa Diyos sa pamamagitan ng pagtanim sa kaniya ng pangarap ng isang partikular na katangiang pang-Diyos (kaalamang-lahat); at sa parehong paraan, ang mapanlinlang at taksil na kaaway na ito ay karaniwang niloloko ang lahat ng nagkakasala.

120. Napupuno ng kapaitan ng lason ng masasamang kaisipan ang ating mga puso kapag, dahil sa pagkalingad at pagkalimot, tayo ay nawala nang matagal sa pagmumuni-muni at panalangin kay Hesus. Ngunit kapag, dahil sa pag-ibig sa Banal, na may matibay na sigasig, masigasig nating sinimulan isabuhay ang inilarawan sa itaas (ibig sabihin, ang pagmumuni-muni at panalangin) sa ating panloob na santuwaryo (sa ating panloob na pagawaan, sa puso), muling napupuno ito ng tamis sa pakiramdam ng kagalakan sa isang tiyak na Banal na tuwa. Doon natin matatag na pinapasyahan na laging lumakad sa katahimikan ng puso, hindi dahil sa ibang dahilan, kundi dahil sa kaaya-ayang tamis at ginhawang nararamdaman ng ating kaluluwa bilang bunga nito.

121. Ang agham ng mga agham at sining ng mga sining ay ang kakayahang harapin ang masasamang kaisipan. Ang pinakamabisang lunas at sining laban sa mga ito ay ang magbantay, sa tulong ng Panginoon, sa paglitaw ng kanilang mga palatandaan, at panatilihing dalisay ang ating mga iniisip, gaya ng pagbabantay natin sa ating mga pisikal na mata, na masigasig na pinagmamasdan ang anumang maaaring aksidenteng makasakit sa kanila at nagsusumikap sa lahat ng paraan na hindi papasukin kahit isang munting butil ng alikabok.

122. Tulad ng hindi nagmumula ang apoy sa niyebe, ni ang tubig ay manganganak ng apoy, ni ang palumpong ng tinik ay magbubunga ng igos: gayon din, ang puso ng bawat tao ay hindi maliligtas sa mga maling-isip, salita, at gawa ng demonyo maliban kung lilinisin nila ang kanilang kalooban, pagsasamahin ang pagkamit ng pag-iingat sa sarili sa Panalangin kay Hesus, magkakaroon ng kababaang-loob at panloob na katahimikan, at magsikap nang may buong sigasig ng isang biyenan, na nagmamadaling lumusong sa unahan. Ang kaluluwang hindi nakikinig sa sarili ay hindi maiiwasang maging baog sa mabubuti at perpektong kaisipan, na parang baog na mulo; sapagkat dito rin ay walang pagkaunawa sa espiritwal na karunungan. Tunay nga, ang pagtawag sa pangalan ni Hesus at ang paglayo sa mga mapanlabas na kaisipan ay isang matamis na gawain na nagdudulot ng kapayapaan sa kaluluwa.

123. Kapag ang kaluluwa ay pumasok sa isang masamang kasunduan sa katawan, magkakasama silang nagtatayo ng isang lungsod ng kawalan at isang haligi ng kayabangan, at nagbubunga ng mga maruruming kaisipan na maninirahan dito. Ngunit ang Panginoon, sa pamamagitan ng takot sa Gehenna, ay sinisira ang kanilang pagkakaisa at pinaghiwalay sila, pinipilit ang ginang, ang kaluluwa, na kumilos nang matalino at magsalita ng mga salitang dayuhan at salungat sa katawan (ang alipin). Mula sa takot na ito nagmumula ang paghahati sa pagitan nila: *'Sapagkat ang isip na nakatuon sa laman ay kaaway ng Diyos; sapagkat hindi ito sumasailalim sa batas ng Diyos'* (Roma 8:7).

124. Dapat nating timbangin ang ating mga pang-araw-araw na gawa oras-oras, na binibigyan ang mga ito ng masusing pag-iisip, at sa gabi ay dapat nating pagaanin ang kanilang pasanin sa pamamagitan ng pagsisisi, ayon sa abot ng ating makakaya, kung nais nating, sa tulong ni Cristo, mapagtagumpayan ang kasamaan sa loob natin. Dapat din nating suriin kung ginagawa ba natin ang lahat ng ating mga gawaing pandama at nakikita ayon sa Diyos, sa harapan ng Diyos, at para lamang sa Diyos, upang hindi tayo mapanakawan sa prosesong ito ng anumang masasamang damdamin dahil sa kamangmangan.

125. Kung, sa tulong ng Diyos, ay may napapala tayo araw-araw sa pamamagitan ng ating pagpipigil sa sarili, hindi tayo dapat makihalubilo nang pabaya sa iba, baka tayo mapahamak ng anumang mapang-akit na usapan; kundi dapat nating hamakin ang lahat ng bagay na walang kabuluhan, alang-alang sa birtud na ito (pagkamatimpi), na siyang pinakamamahal at pinakamayaman.

126. Dapat nating ituro nang wasto ang tatlong kapangyarihan ng kaluluwa, alinsunod sa kanilang kalikasan at kaayon ng layunin ng kanilang Maylalang—ang Diyos. Ibig sabihin: ang kapangyarihang nagagalit ay dapat ituro laban sa ating panlabas na sarili at laban sa ahas—si Satan. *'Magalit kayo,'* wika nga, *'at huwag magkasala'* (Awit 4:5). Ibig sabihin nito, magalit sa kasalanan, ibig sabihin, sa ating sarili at sa diyablo, upang hindi magkasala laban sa Diyos. Dapat nating itoon ang kapangyarihan ng pagnanasa tungo sa Diyos at sa kabutihan, habang ginagawang panginoon ang isip sa pareho, upang sa pamamagitan ng karunungan at pag-iingat ay maayos, maturuan, maparusahan, at mapamahalaan ang mga ito, gaya ng isang hari na namamahala sa kanyang mga nasasakupan. At saka ang isipan sa ating kalooban, na mula sa Diyos, ang mamamahala sa mga ito (ibig sabihin, kapag ito ang naghahari sa mga ito sa halip na sumuko rito). Bagaman maaaring maghimagsik ang mga pagnanasa laban sa isipan, hindi tayo titigil sa pag-utos na ang isipan ang dapat maghari sa mga ito. Sapagkat sinasabi ng kapatid ng Panginoon: *'Kung ang sinuman ay hindi nagkakasala sa pananalita, siya ay isang ganap na tao, na kayang pigilan ang buong katawan'* (Santiago 3:2). Tunay nga, ang bawat paglabag at kasalanan ay nagagawa ng tatlong kapangyarihang ito, at ang bawat birtud at katuwiran ay natutupad ng iisang tatlong kapangyarihang ito.

127. Ang isip ay nagiging malabo at tigang kapag ang isang monghe ay nakikipag-usap sa iba tungkol sa mga bagay sa mundo, o pinagmumuni-muni ang mga ito sa kanyang sariling kaisipan, o kapag ang kanyang katawan at isip ay walang kabuluhang abala sa anumang makamundo, o kapag siya ay karaniwang nagpapalipas-oras sa kawalang-kabuluhan (at pagiging padalos-dalos). Sapagkat sa ganoong pagkakataon, kaagad pagkatapos, nawawala ang kanyang sigla, (kababaang-loob, tapang sa harap ng Diyos at kaalaman (nakakalimutan niya ang Diyos at ang mga daan Niya): kaya't sa lawak na pinapansin natin ng ating isip, sa ganoong lawak tayo ay pinapaliwanagan, at sa lawak na hindi natin pinapansin, tayo ay nabubulag.

128. Ang sinumang nagsusumikap araw-araw para sa kapayapaan at katahimikan ng isip, at taimtim na hinahanap ito, ay madaling hamakin ang lahat ng bagay na makamundo, upang hindi maging walang kabuluhan ang kanyang pagsisikap. Ngunit kung linlangin niya ang kanyang budhi sa pamamagitan ng anumang maling pangangatwiran (na walang masama sa pagiging abala sa anumang bagay ng mga pandama), mahuhulog siya sa mapait na pagtulog ng kalimot, na idinadalangin ni David na *'hindi siya matulog'* (Awit 12:4 – *'baka matulog ako ng pagtulog ng kamatayan'*). Ang Apostol, *'higit pa rito,'* ay nagsasabi: *'Sinumang nakakaalam ng mabuting dapat gawin at hindi ito ginawa, nagkakasala'* (Santiago 4:17).

129. Ang isip ay bumabalik mula sa katamaran sa kaniyang nararapat na kalagayan at pagkamakaisa kung, sa sandaling mapagtanto natin ang ating paglamig, tayo ay pinapailawan ng sigasig at, sa mainit na kasipagan, ay ibinabalik ang karaniwang gawain ng isip (pagkamakaisa at panalangin).

130. Ang asnong gilingan ay hindi makausad habang tinatapakan ang gulong na nakatali rito (nagtatapak man, nananatili ito sa parehong lugar hangga't hindi humihinto ang gulong): at ang isip ay hindi uusad tungo sa kaperpeksiyunan sa pamamagitan ng aktibong birtud (ibig sabihin, tungo sa pagkaseriwong humahantong sa kaperpeksiyunan) maliban kung dadalhin nito ang panloob nito (sa pamamagitan ng pagpapatigil sa pag-ikot ng mga iniisip doon). Sapagkat ang ganoong isip ay palaging bulag sa panloob nitong mga mata, hindi makita ang kabutihan at ang maningning na Hesus.

131. Ang mabuti at malakas na kabayo ay tumatakbo nang masigla kapag naisakay na ang kanyang sakay: gayon din ang isip ay magagalak sa liwanag ng Panginoon kapag ito ay *'lumalapit sa Kaniya sa umaga'* na malaya sa lahat ng iniisip (Isa. 5:4). Sa pag-udyok ng sarili tungo sa sigla, ito ay uusad *'mula sa lakas'* ng aktibong karunungan ng isip patungo sa kahanga-hangang *'kapangyarihan'* ng pagninilay at ng di-mailarawang mga hiwaga at birtud; at kapag sa wakas ay naramdaman niya sa kanyang puso ang sukdulang kalaliman ng mga dakilang banal na kaisipan, doon *'lilitaw sa kanya ang Diyos ng mga diyos,'* hangga't kaya ng kanyang puso (Awit 83:8). Dahil dito, ang isip ay may pagmamahal na pinupuri ang Diyos, ang Nakikita at ang Makakita ng lahat, na dahil sa mismong kadahilanang ito ay inililigtas ang intelektwal na pagmamasid na taimtim na nakatuon sa Kanya.

132. Ang katahimikan ng puso, na matalinong pinananatili, ay makikita ang matataas na kalaliman; at ang tainga ng isip na tumahimik ay makaririnig ng mga kahanga-hangang bagay.

133. Ang isang manlalakbay, na lumisan sa isang mahaba, magaspang at mabigat na paglalakbay, at natatakot na baka maligaw siya sa pagbabalik, ay naglalagay ng mga palatandaan sa kahabaan ng daan, na parang mga karatula, na tutulong sa kanya na makauwi nang ligtas: at hayaan ang taong naglalakad sa landas ng pagkamit ng katinuan na magtayo (bilang mga palatandaan) ng mga salita (na narinig mula sa mga Ama), na natatakot din para sa kanyang sarili (na baka maligaw o bumalik).

134. Ngunit para sa manlalakbay, ang pagbabalik sa lugar kung saan siya nagsimula ay isang dahilan ng kagalakan; samantalang para sa taong may matatag na pag-iisip, ang pagbabalik ay pagkawasak ng makatwirang kaluluwa at isang tanda ng pagtalikod sa mga gawa, salita, at kaisipang kaaya-aya sa Diyos. At sa panahon ng nakamamatay na pagtulog ng kaluluwa, magkakaroon siya ng mga kaisipan na, tulad ng mga tinik, ay magigising sa kanya (mula sa kanyang pagtulog), na magpapaalala sa kanya ng malalim na kadiliman at katamaran na kanyang pinagbagsakan dahil sa kanyang sariling kapabayaan.

135. Nang tayo'y mahulog sa kalungkutan, kawalan ng pag-asa at paghihikayat (– sa matinding kawalan ng pag-asa na tila walang pagtakas), dapat nating gawin sa ating sarili ang ginawa ni David – *ibuhos* ang ating mga puso at *ang ating panalangin* sa harap ng Diyos, at *ipahayag ang ating kalungkutan* ayon sa kung ano ito sa Panginoon (Awit 141:3). Sapagkat ipinagtapat natin sa Diyos ang ating mga sarili, na may sapat na kapangyarihan at karunungan upang ayusin ang lahat ng bagay na may kinalaman sa atin, at gawing magaan (madaling pasanin at madaling malampasan) ang ating paghihirap, kung ito man ay para sa ating kabutihan, at iligtas tayo mula sa mapaminsala at nakasisirang kalungkutan.

136. Ang galit sa kapwa, na hindi ayon sa likas na katangian; ang dalamhati na hindi ayon sa Diyos; at ang kawalan ng pag-asa—lahat ay pantay na sumisira sa mabubuti at makatuwirang kaisipan; ngunit ang Panginoon, sa pamamagitan ng ating pag-amin, ay inalis ang mga ito at nagbibigay ng kagalakan.

137. Ang mga kaisipang pumasok sa ating puso laban sa ating kalooban at nanatili roon ay karaniwang natataboy ng Panalangin kay Hesus, na isinasagawa nang may pagkamitwiran mula sa kalaliman ng pagninilay ng puso.

138. Makakakita tayo ng ginhawa at kagalakan sa ating kalungkutan sa gitna ng karamihan ng mga hindi nasambit na kaisipan kapag taos-puso at patas nating sinisisi ang ating sarili – o kapag inilalapit natin ang lahat sa Panginoon, na parang sa isang tao (na bahagi natin). Sa anumang paraan, sa pamamagitan ng dalawang pamamaraang ito, makakamtan natin ang kapayapaan mula sa lahat ng nagpapabigat sa atin.

139. Kinikilala ng mga Ama si Moises, ang tagapagbigay ng batas, bilang isang larawan ng isip—yaong nakakita sa Diyos sa nagliliyab na palumpong, na pinarangalan nang personal, at hinirang ng Diyos ng mga diyos bilang isang diyos para kay Paraon; pagkatapos ay pinatamaan niya ang Ehipto ng mga salot, pinamunuan ang Israel palabas nito, at ibinigay ang Batas. Lahat ng ito, kapag inalam sa simbolikong paraan, sa espiritwal na kahulugan, ay naglalarawan ng mga gawain at benepisyo ng isip.

140. Si Aaron, kapatid ng tagapagbigay-batas, ay nagsisilbing larawan ng panlabas na tao. Kaya, habang inaalay natin ang mga paratang laban sa kanya (ang panlabas na tao) nang may galit, magsalita rin tayo sa kanya, gaya ng ginawa ni Moises kay Aaron nang siya ay nagkasala: 'Sa anong karapatan pinagtanggol ka ng Israel (ang isipan, na nakakakita sa Diyos), na nagmadali kang gawing taksil siya sa Panginoon, ang buhay na Diyos, ang Makapangyarihan (sa pamamagitan ng sarili mong mga iniisip ay inilihis mo siya mula sa matapat na pagninilay sa Diyos) (Ex. 32:21)?

141. Sa gitna ng maraming iba pang magagandang halimbawa, ang Panginoon, nang magpasimula Siyang buhayin si Lazaro mula sa mga patay (sa pamamagitan ng pagsasabing, '*Lumabas ka, binata*'), ipinakita rin na dapat nating pigilan ang kaluluwa sa pamamagitan ng mahigpit na pagbabawal kapag ito, na parang isang babae, ay nagpapasasa sa maluwa na damdamin at, sa pangkalahatan, nagsusumikap na magtatag sa loob nito ng isang mahigpit (sa sarili) na saloobin na—ang ibig kong sabihin ay pagsisi sa sarili—ay may kakayahang iligtas ang kaluluwa mula sa pagbibigay-lugod sa sarili, kayabangan, at kapalaluan.

142. Tulad ng hindi malalampasan ang kailaliman ng dagat nang walang malaking barko, gayon din ay hindi malalayong maalis ang masasamang kaisipan ng masama nang hindi tinatawag ang pangalan ni Jesucristo.

143. Karaniwang hinahadlangan ng pagsaway ang karagdagang pag-usad ng mga ganitong kaisipan, samantalang ang pagtawag sa pangalan ni Jesucristo ay nagpapalayas sa kanila mula sa puso. Sa sandaling sumulpot ang isang kaisipan sa kaluluwa dahil sa pagkilala sa isang bagay na nakararamdam—tulad ng isang taong nagkasala sa atin, o kagandahang pambabae, o pilak at ginto—o kapag ang lahat ng ito ay dumaraan sa ating isipan nang sunud-sunod; agad na nabubunyag na ang mga espiritung nagdala sa ating puso sa ganoong

pagninilay-nilay ay: poot, kahalayan at pag-ibig sa salapi. Kung ang ating isipan ay bihasa, sanay, at may kasanayan sa pagbabantay sa sarili laban sa mga ilusyon at sa pagtingin, nang kasinglinaw ng maliwanag na araw, sa mga nakatutuksong pantasya at mga panlilinlang ng masasama, kung gayon, sa pamamagitan ng pagtutol, pagsaway, at panalangin kay Jesucristo, madali nitong napapawi ang nag-aapoy na mga palaso ng diyablo, upang hindi mahila ng mapusok na pantasya ang ating mga iniisip, at upang hindi magkaugnay ang mga kaisipang ito sa multo ng tukso, o makipag-usap nang magiliw dito at magpakasasa sa walang kabuluhang pagninilay, o makisama rito – na sinundan, nang may tiyak na kawalan ng pag-iwas, na gaya ng pagsunod ng gabi sa araw, ng masasamang gawa.

144. Ngunit kung ang ating isipan ay walang karanasan sa sining ng maingat na pagkamulat, agad itong masigasig na kumapit sa anumang pangitain na lumitaw sa harap nito, anuman ito, at nagsisimulang makipag-usap dito, tumatanggap ng mga walang katuturang tanong at nagbibigay ng kasing walang katuturang mga sagot. Pagkatapos, ang ating mga iniisip ay nahahalo sa mga pantasya ng demonyo, na dahil dito ay lalo pang lumalaganap at dumarami, upang magmukhang mas kaaya-aya, maganda, at kaakit-akit sa isip na niloloko at nahuhuli. Ang ating isipan ay nakararanas noon ng katulad ng mangyayari kung, sa isang kapatagan kung saan nag-iigig ng damo ang mga malalambing na tupa, ay lilitaw ang isang aso; at ang mga tupa, sa sandaling lumitaw ito, ay madalas na tatakbo papalapit dito, na parang sa kanilang ina, na walang anumang kapakinabangan sa paglapit dito, kundi nakukuha lamang ang karumihan at baho nito. Sa eksaktong parehong paraan, ang ating mga kaisipan, dahil sa kawalan ng karanasan, ay nagmamadaling lumapit sa lahat ng mga pantasyang demonyo sa isipan at, gaya ng sinabi ko, ay nahahalo rito, kaya't maaaring isipin na ang dalawa ay nagpapayo sa isa't isa, – upang bumuo ng isang plano na maisakatuparan, sa pamamagitan ng katawan, ang tila napakaganyak at matamis para sa kanila sa ilalim ng impluwensya ng demonyong panlilinlang. Kaya naman, ang pagbagsak ng kaluluwa ay sa huli ay nagaganap sa loob; pagkatapos noon, na parang dahil sa isang pangangailangan, ang hinog na doon sa puso ay lilitaw sa labas.

145. Ang ating isipan ay isang bagay na magaang at mabait, madaling magpakasasa sa pantasya at hindi mapigilang hilig sa makasalanang kaisipan, maliban kung taglay nito sa sarili ang isang kaisipan na, bilang pinuno sa paghahari sa mga pagnanasa, ay patuloy na magpipigil at magtutugil dito.

146. Ang pagninilay at kaalaman ay karaniwang mga gabay at tagapag-udyok ng isang mahigpit na pamumuhay, sapagkat ang puso, na nabighani sa mga ito, ay napupuspos ng paghamak sa mga luho sa lupa at sa bawat makamundong kagalakan ng buhay bilang mga bagay na walang kabuluhan.

147. Sa kabaligtaran, ang isang buhay ng pagbabantay, na namumuhay kay Cristo Jesus, ay nagiging ama ng pagninilay at paghuhusga at pinagmumulan ng mga banal na hangarin at ng pinakamatatalinong kaisipan, na pinag-isa sa kanyang asawa—ang kababaang-loob—tulad ng sinasabi ng Banal na Propeta Isaias: *'Ang mga naghihintay sa Panginoon ay magpapabago ng kanilang lakas; sila'y lilipad na parang mga pakpak ng agila'* (Isa. 40:31).

148. Sa tingin ng mga tao, masyadong mahigpit at mabigat na patahimikin ang kaluluwa mula sa bawat kaisipan. At sa katunayan, ito ay mahirap at masakit: sapagkat hindi lamang para sa mga hindi pa nakakaalam sa mga hiwaga ng espirituwal na pakikibaka ito ay masakit na kahirap na ikulong at panatilihin ang di-katawan sa loob ng katawang-balat, kundi pati na rin para sa mga nasubok na sa panloob, di-katawang pakikibaka. Ngunit ang sinumang, sa pamamagitan ng walang patid na panalangin, ay nagpapanatili sa Panginoong Hesus sa kanilang puso ay, ayon sa Propeta, *'hindi manghihina sa pagsunod sa Kaniya, ni magnasa sa buhay ng tao'* (Jer. 17:16), dahil sa ganda, kagalakan at tamis ni Jesus; ni hindi rin siya mahihiya sa kanyang mga kaaway—ang mga maruruming demonyo na gumagala sa kanyang paligid—kundi *'sisigaw laban sa kanila sa mga pintuan'* ng puso (Awit 126:5), at pauuwiin sila kasama ni Jesus.

149. Ang kaluluwa, nang lumipad pagkatapos ng kamatayan sa himpapawid patungo sa mga pintuan ng langit, ay hindi mahihiya sa kanyang mga kaaway doon, na kasama si Cristo; ngunit kahit noon, gaya ng ngayon, ay matapang itong sisigaw sa kanila *'sa mga pintuan'*. Huwag lamang itong tumigil, hanggang sa kahuli-hulihan, sa paghagulgol araw at gabi sa Panginoong Jesucristo, ang Anak ng Dios; at Siya ay magdudulot ng mabilis na katarungan nito, ayon sa Kaniyang di-nagkakamaling banal na pangako, na Kaniyang sinabi sa parabula ng di-matuwirang hukom: *'Sinasabi ko sa inyo, mabilis Niyang ipagkakaloob ang katarungan'* (Lucas 18:8)—kapwa sa buhay na ito at pagkatapos niyang lisanin ang kaniyang katawan.

150. Habang naglalayag ka sa dagat ng isipan, magtiwala ka kay Hesus; sapagkat Siya mismo ay nasa loob mo – sa iyong puso – na misteryosong tumatawag sa iyo: *'Huwag kang matakot, O Jacob, O munting anak ng Israel; ako ang iyong Diyos; hahawakan ko ang iyong kanang kamay'* (Isa. 41:13–14). *'Kung ang*

Diyos ay pabor sa atin,' anong kalaban ang '*laban sa atin*' (Roma 8:31)? Ang Diyos ay pabor sa atin, Siya na nagpala sa mga malinis ang puso at nag-utos na ang Pinakamamahal na Hesus, ang Nag-iisang Purong Isa, ay manirahan nang banal sa malilinis na puso at manatili sa mga ito. Huwag nating, sa mga salita ng banal na Pablo, tigilan ang pagsanay sa ating isipan sa kabanalan (1 Tim. 4:7).

151. Magagalak siya, gaya ng sinasabi ni David, sa kasaganaan ng kapayapaan (Awit 36: 11), ang sinumang hindi nagpapakita ng pagkiling sa sinumang tao, na hindi humahatol ng kasamaan sa kanilang puso; ibig sabihin, ang sinumang hindi tumatanggap ng mga imahe ng mapanlinlang na espiritu at, sa pamamagitan ng mga imaheng ito, ay hindi bumubuo ng kasalanan, kundi, sa mahigpit na paghatol at pagbigay ng mahigpit na hatol sa loob ng lupa ng kanilang puso, ay ibinibigay sa kasalanan ang nararapat dito. Ang mga dakila at pantas na Ama, sa ilan sa kanilang mga sinulat, ay tinutukoy ang mga demonyo bilang 'mga tao' dahil sa kanilang katwiran. Ganoon din sa Ebanghelyo ay sinasabi ng Panginoon: '*ang kaaway ng tao ang gumawa nito*' (Matt. 13:28), ibig sabihin, nagtanim siya ng mga damo sa gitna ng trigo (na ang ibig sabihin ay ang diyablo; sapagkat pagkatapos ay sinabi Niya: '*ang naghasik ay ang diyablo*'). Dahil hindi natin agad nilalabanan ang mga salbaheng ito, tayo ay napagtatagumpayan ng ating mga iniisip.

152. Kung, nang magsimula nang manirahan sa pagbabantay ng isip, pagsasamahin natin ang pagkamitid sa kababaang-loob at isasabay ang panalangin sa pagtutol, maglalakad tayo nang maayos sa landas ng isip, na parang may sulo ng liwanag, na nagdadala ng pinapuring at banal na pangalan ni Jesucristo, — kapwa tinatangay at nililinis tayo mula sa kasalanan, at pinalamutian at inayos ang bahay ng ating puso. Ngunit kung inilalagay natin ang ating pag-asa sa sarili lamang nating pagkamit o pagkaalerto, agad na, nang salakayin tayo ng ating mga kaaway, tayo'y mahuhulog, sapagkat tayo'y hinagupot. At saka ang mga pinakamapanlinlang at masamang kalaban na ito ay magsisimulang talunin tayo sa lahat ng paraan, habang tayo ay lalo pang malalabit sa masasamang pagnanasa, na parang sa lambat — o tayo ay sasailalim sa ganap na pagpatay sa kanilang mga kamay, sapagkat wala sa ating sarili ang nagwawangis na tabak — ang pangalan ni Jesucristo. Sapagkat ang banal na tabak na ito lamang, kapag patuloy na ginagamit sa isang pusong nilinis mula sa lahat ng imahe, ang may kakayahang itaboy sila, putulin sila, sunugin sila at lubusang ubusin sila, na parang apoy na sumisilab sa dayami.

153. Ang tungkulin ng walang-patid na pagbabantay, na kapaki-pakinabang at mabunga para sa kaluluwa, ay ang agad na kilalanin ang mga malikhaing kaisipang sumusulpot sa isipan. Ang tungkulin ng pagsaway ay ang ilantad at pahiyain ang kaisipang sumusubok pumasok sa himpapawid ng ating isipan sa pamamagitan ng paglalarawan ng isang bagay na pandama. Ang agad na pumapatay at nagpapalayas sa bawat pakana ng mga kalaban, bawat salita, bawat panaginip, bawat diyus-diyosan at bawat haligi ng kasamaan, ay ang pagtawag sa Panginoon. At tayo mismo ang nakakakita sa ating mga isipan ng kanilang ganap na pagkatalo sa pamamagitan ni Hesus, ang ating dakilang Diyos, at ng Kanyang paghihiganti para sa ating mga mapagkumbaba, mahihirap at walang silbi.

154. Marami ang hindi nakakaunawa na ang ating mga iniisip ay hindi iba kundi mga imahinaryong larawan lamang ng mga bagay na nararamdaman at makamundo. Ngunit kapag nanatiling matino ang ating pag-iisip sa panalangin nang kaunti, pinapalaya ng panalangin ang ating isipan mula sa bawat materyal na imahe ng masasamang kaisipan at pinahihintulutan itong matukoy ang mga salita ng kalaban (marahil tumutukoy ito sa kalikasan ng mga kaisipan sa pangkalahatan—kung ano ang mga ito—o sa mga plano at pakana ng mga kaaway habang itinanim nila ang mga kaisipang ito), at maranasan ang benepisyong panalangin at pagkamalay. '*Ngunit sa iyong mga mata ay nakikita mo, at ang kabayaran ng mga makasalanan*'—sa pag-iisip, ikaw mismo ang '*makakakita*' at mauunawaan (Awit 90:8), gaya ng sinasabi ng pinagpalang salmista na si David.

155. Tayo, kung maaari, ay palagiang gunitain ang kamatayan: sapagkat mula sa gunitang ito'y sumisibol sa ating kalooban ang pagtatakwil sa lahat ng pag-aalala at kahangalan, ang pangangalaga ng isip at walang patid na panalangin, ang paglayo sa katawan at pagkamuhi sa kasalanan; at, sa totoo lang, halos lahat ng birtud, na buhay at aktibo, ay nagmumula rito. Kaya, kung maaari, sanayin natin ito nang walang patid, gaya ng ating paghinga.

156. Ang puso, nang lubos nang makalayo sa mga panaginip, ay magsisimulang magbunga ng mga banal at mysteryosong kaisipan, na naglalaro rito gaya ng paglalaro ng mga isda at pagtalon ng mga dolphin sa payapang dagat. Isang banayad na simoy ng hangin ang nagpapagalaw sa dagat, at ang kalaliman ng puso ay ginigising ng Banal na Espiritu. '*At sapagkat kayo'y mga anak,*' sabi ng Apostol, '*pinadala ng Diyos ang Espiritu ng Kanyang Anak sa inyong mga puso, na sumisigaw, "Abba, Ama!"*' (Gal. 4:6)!

157. Ang bawat monghe ay mag-aalinlangan at manghihina ang loob na simulan ang espirituwal na pagsasanay bago pa man magpakatino ang kanyang isip—maging dahil hindi pa niya nakikilala ang kagandahan nito, o dahil, nang makilala na niya ito, siya ay walang lakas ng loob na itaguyod ito dahil sa kakulangan ng sigasig. Ngunit ang pag-aatubiling ito ay walang dudang mawawala sa sandaling sisimulan niya ang pagsasanay sa pagbabantay ng isip, na kilala bilang karunungan pangkaisipan, o ang aktibong karunungan ng isip. Sapagkat doon niya matatagpuan ang Daan, na nagsabi: *'Ako ang Daan, at ang Muling Pagkabuhay, at ang Buhay'* (Juan 14:6).

158. Muli siyang mang-aalinlangan, sa pagtanaw sa bangin ng mga kaisipan at sa pulutong ng mga sanggol na Babilonyo; ngunit inaalas din ni Cristo ang alinlangan na ito, kung patuloy nating itinatag ang ating mga isipan sa Kanya at itinakwil ang mga sanggol na Babilonyo, pinupukpok sila sa batong ito (Awit 136:9), – na tinutupad, gaya ng nasasaad, ang Kaniyang kalooban laban sa kanila (ang Kaniyang pagngangalit laban sa kanila). Sapagkat, gaya ng sinasabi ng Marunong, *'Ingatan mong huwag lumabas ang mapanlinlang na salita'* (Eclesiastes 8:5). At ang Panginoon ay nagsasabi: *'Kung hindi kayo mananatili sa Akin, wala kayong magagawang anuman'* (Juan 15:5).

159. Siya ay tunay na monghe na nagsasagawa ng pagtitimpi, at siya ay tunay na asketa na monghe sa puso (na sa puso ay wala nang iba kundi ang Diyos).

160. Ang buhay ng tao ay umaabot pasulong sa pamamagitan ng pagsunod-sunod ng mga taon, buwan, linggo, araw at gabi, oras at minuto. Kasabay nila, nararapat din nating ituloy pasulong (patungo sa kaperpeksiyunan) ang ating mga mabubuting gawa hanggang sa mismong wakas—ito ay, pagtitimpi, panalangin, at kabaitan ng puso, habang pinananatili ang walang patid na katahimikan.

161. Ang oras ng kamatayan ay, sa wakas, darating din sa atin – darating ito, at walang makakatakas; at – oh, sana nga'y ang prinsipeng mundong ito, pagdating niya noon, ay makita ang ating mga paglabag na napakaliit at walang kabuluhan upang hindi niya tayo makatarungang mahatulan! – Kung hindi, tayo'y iiyak noon, bagaman wala nang pakinabang. Sapagkat, gaya ng sabi ng Panginoon, *'ang alipin na nakakaalam ng kalooban ng kanyang panginoon at hindi ito ginagawa ay bubugbugin nang maraming palo'* (Lucas 12:47).

162. Kawaawa ang mga nagbaluktot ng kanilang puso! At ano ang kanilang gagawin pagdating ng Panginoon (Sirak 2:14)? – Kaya nga, mga kapatid, mas masigasig nating pagsumikapan ang gawain ng puso.

163. Ang mga payak at walang-emosyonal na kaisipan ay sinusundan ng mga mapag-apayong kaisipan, gaya ng ating natutunan mula sa mahabang karanasan at pagmamaside; at ang mga nauna ay nagsisilbing pasukan para sa mga huli, ang walang-emosyonal para sa mapag-apayong.

164. Tunay nga, ang tao ay dapat hatiin ang sarili sa dalawa sa pamamagitan ng kanyang sariling kalooban; dapat niyang punitin ang sarili sa pamamagitan ng pinakamatalinong kaisipan; tunay nga, nararapat siyang maging isang hindi mapipayaping kaaway sa kanyang sarili. Anuman ang saloobin ng isang tao sa isang taong labis na naghamak at nagkasala sa kaniya, ganoon din—o mas masahol pa—ang dapat nating ipakita sa ating sarili, kung nais nating tuparin ang pinakadakila at pinakamahalagang utos, ang pinagpalang kababaang-loob—ang tinirahan ni Cristo, ang nagkatawang buhay ng Diyos. Kaya, sinasabi ng Apostol: *'Sino ang magliligtas sa akin mula sa katawan na ito ng kamatayan?'* (Roma 7:24)? *'Sapagkat ang laman ay sumasalungat sa batas ng Diyos'* (Roma 8:7). Ipinapakita pa nga, na ang pagpapailalim ng katawan sa kalooban ng Diyos ay isa sa mga tungkuling nararapat nating gampanan, nang sabihin niya: *'Sapagkat kung huhusgahan natin ang ating sarili, hindi tayo huhusgahan. Ngunit kapag tayo'y huhusgahan, tayo'y didisiplinahin ng Panginoon'* (1 Cor. 11:31–32).

165. Ang simula ng pagbubunga ay ang bulaklak; at ang simula ng matatag na pag-iisip ay ang pagpipigil sa pagkain at inumin, ang pagtanggap at pagputol sa lahat ng kaisipan, at ang katahimikan ng puso.

166. Kapag, sa pagkakakilala natin kay Cristo Jesus, ay nagsimula tayong manirahan sa isang matatag na kalagayan ng pagkamulat, saka unang lumilitaw sa ating isipan—waring isang sulo na hawak ng kamay ng isipan at gumagabay sa atin sa mga landas ng kaisipan; pagkatapos, waring ang buwan sa buong karangyaan nito, na umiikot sa kalangitan ng puso; at sa wakas, na parang araw, – si Hesus, na kumikislap sa katuwiran na parang araw, ibig sabihin, inihahayag Niya ang Kanyang sarili at ang Kanyang mga ilaw na nagbibigay-liwanag sa lahat sa pagmumuni-muni.

167. Ito ang misteryosong inihahayag Niya sa isipan na, nang may walang patid na sigasig, ay sumusunod sa Kanyang utos, na nagsasabing: *'Tuliin ninyo ang inyong puso'* (Deut. 10:16). – Oo, gaya ng nasabi na, ang masusing pagsusuri sa sarili ang nagtuturo sa tao ng mga kahanga-hangang katotohanang ito. Hindi nagpapakita ng pagkiling ang Pagkadiyos. Bakit sinasabi ng Panginoon: *'Dinggin ninyo ako at unawain;*

sapagkat ang sinumang mayroon, makakatanggap pa ng karagdagan, at magkakaroon siya ng kasaganaan; ngunit ang sinumang walang, aalisin pa nga ang mayroon siya' (Matt. 13: 12–13); at muli: *'Lahat ng bagay ay nagsasama-sama para sa kabutihan ng mga umiibig sa Diyos'* (Roma 8:28). Hindi ba't lalo pang pinapabilis ng mga birtud na ito (pagkamatipid at panalangin) ang kanilang pag-usad patungo rito?

168. Hindi makakagalaw ang barko kung walang tubig; gayundin, hindi magtatagumpay ang pagpapanatili ng isip kahit kaunti kung wala ang pagtitimpi, na sinamahan ng kababaang-loob at panalangin kay Hesukristo.

169. Ang pundasyon ng isang bahay ay mga bato; ngunit para sa birtud na ito (ang pangangalaga ng isip), ang pundasyon at ang bubong ay ang banal at sinasambang pangalan ng ating Panginoong Jesucristo. Ang isang hangal na timonero ay mabilis at madaling malulubog sa bagyo kung pababayaang niya ang tripulante, ihahagis ang mga sagwan at papalayuon ang layag sa dagat, at matutulog siya; ngunit mas mabilis pang malunod ang kaluluwa sa mga demonyo kung, sa pagsisimula ng mga pagsubok, hindi ito mananatiling matino ang isip at hindi tatawag sa pangalan ni Jesucristo.

170. Ipinapasa namin sa pamamagitan ng Kasulatan ang aming nalalaman, at nagpapatotoo kami sa mga handang makinig, tungkol sa aming nakita habang naglalakbay sa landas, kung handa kayong tanggapin ang sinasabi sa inyo. Sapagkat ang Panginoon Mismo ang nagsabi: *'Kung ang sinuman ay hindi nananatili sa Akin, siya ay itinatapon na parang sanga at nalalanta; at tinitipon nila ang mga ito at itinatapon sa apoy, at nasusunog. Ngunit ang nananatili sa Akin, at Ako sa kanya, siya ang magbubunga ng maraming bunga'* (Juan 15:5–6). Tulad ng imposibleng sumikat ang araw nang walang liwanag, gayundin imposibleng malinis ang puso mula sa karumihan ng mapaminsalang kaisipan nang walang panalangin sa pangalan ni Jesus. Kung totoo ito, gaya ng nakikita ko (mula sa karanasan), tawagin natin ang Pangalang ito sa tuwing humihinga tayo. Sapagkat liwanag ito, samantalang kadiliman naman ang mga iyon (mga maruruming kaisipan); at Siya (si Jesus, na ating tinatawag) ay Diyos at Panginoon, samantalang ang mga iyon ay mga alipin ng demonyo.

171. Narapat at wasto na ang pangangalaga sa isip ay tawaging tagapagpagdala ng liwanag, tagapagpagdala ng kidlat, tagapagpalabas ng liwanag, at tagapagpagdala ng apoy. Sapagkat, sa katotohanan, ito ay higit pa sa pinakadakilang mga birtud ng katawan, gaano man karami ang taglay ng isang tao. Ito mismo ang dahilan kung bakit ang birtud na ito ay narapat tawaging may pinakamarangyang mga pangalan, alang-alang sa maningning na mga liwanag na nagmumula rito. Ang mga umibig dito ay nababago, sa pamamagitan ng kapangyarihan ni Jesucristo, mula sa pagiging bulok sa moralidad, marumi, ignorante, hangal, at di-matuwid na mga makasalanang tungo sa pagiging matuwid, mabuti, dalisay, banal, at matatalinong tao; at hindi lamang iyon, kundi nagsisimula rin silang magnilay-nilay sa mga misteryo at makibahagi sa teolohikal na pagninilay. Nang sila'y maging mga kontemplatibo, sila'y nadala sa pinakadalisa at walang-hanggang Liwanag; hinipo nila Siya sa di-mailarawang mga haplos; sila'y namumuhay at kumikilos kasama Niya, sapagkat *'natikman nila na mabuti ang Panginoon'*; kaya't sa mga unang anghel na ito ay malinaw na natutupad ang mga salita ng banal na David: *'Ngunit ang matuwid ay magpapahayag ng Iyong pangalan, at ang matapat ay maninirahan sa Iyong harapan'* (Awit 139:14). At sa katunayan, sila lamang ang tunay na tumatawag sa Diyos, nagpapahayag ng kanilang pananampalataya sa Kanya, at palaging nagagalak sa pakikipag-usap sa Kanya, na iniibig Siya.

172. Kawaawa ang panloob na tao dahil sa panlabas; sapagkat ang panloob na tao ay labis na nagdurusa dahil sa mga panlabas na pandama. Ngunit kapag nakaranas siya ng anumang paghihirap, dapat niyang gamitin ang latigo laban sa mga panlabas na pandamang ito. Ang siyang gumawa ng kinakailangan ayon sa letra ay nauunawaan na ang kinakailangan ayon sa diwa.

173. Kung ang ating panloob na tao ay nananatiling matino, ayon sa mga Ama, sapat na siyang malakas upang mapanatili rin ang panlabas na tao. Ayon sa kanilang sariling mga salita, magkasama tayong nagkakasala, tayo at ang masasamang demonyo: ipinapakita lamang nila ang mga kasalanan sa isip sa kanilang mga iniisip o sa mga gawa-gawang pangitain ayon sa kanilang gusto, samantalang tayo ay nagkakasala kapwa sa loob sa pamamagitan ng ating mga iniisip at sa labas sa pamamagitan ng ating mga gawa. Ang mga demonyo, na walang matitibay na katawan, ay naghahanda ng pagdurusa para sa kanilang sarili at sa atin lamang sa pamamagitan ng mga kaisipan, pakana, at panlililang. Ngunit kung hindi pinagkaitan ng matibay na katawan ang mga pinakabulok na nilalang na ito, magkakasala rin sila nang walang tigil sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, na laging may masamang kalooban sa kanilang sarili, na handang gumawa ng kasamaan.

174. Ngunit ang taos-pusong panalangin sa Panginoon ay nagwawasak sa kanila at ginagawang alikabok ang kanilang mga tukso. Sapagkat si Jesus, ang Diyos at ang Anak ng Diyos, na ating walang patid at walang katamaran na tinatawag, ay hindi kailanman pinapayagan silang magsimulang maghasik ng kasalanan sa atin – ang tinatawag na 'tukso' – ni pinapayagan Niya na kahit anong imahe man ay maipakita sa isip sa salamin ng kaisipan, ni anumang salita man ang masambit sa puso. Ngunit kung walang imahe ang makapapasok sa puso, kung gayon, gaya ng sinabi natin, ito ay magiging walang laman pati ng mga kaisipan; sapagkat karaniwang nakikipag-usap nang lihim ang mga demonyo sa kaluluwa sa pamamagitan ng mga kaisipan at tinuturuan ito ng kasamaan.

175. Sa gayon, sa pamamagitan ng walang patid na panalangin, nililinis ang hangin ng ating isipan mula sa mga madilim na ulap at hangin ng masasamang espiritu. Kaya, kapag dalisay ang hangin ng puso, walang makasasagabal sa banal na liwanag ni Hesus na sumisikat sa loob nito, basta hindi tayo mamalaki sa pamamagitan ng kayabangan, pagmamataas, at mapagmalaking pagpapalaki sa sarili, hindi tayo manigil sa hindi maabot, at hindi tayo dahil dito matanggalan ng tulong ni Hesus; sapagkat kinamumuhian ni Cristo ang lahat ng gayong bagay, bilang ganap na huwaran ng kababaang-loob.

176. Kaya't kumapit tayo sa panalangin at pagpapakumbaba—ang dalawang sandatang ito, na kasama ang pagkamitimbang, na gaya ng nagliliyab na tabak, ang nagpapasandata sa mga mandirigmang espirituwal laban sa mga demonyo. Kung mamumuhay tayo sa ganitong paraan, magkakaroon tayo araw-araw at bawat oras ng isang misteryosong masayang piging sa ating mga puso.

177. May walong pangunahing makasalanang kaisipan, na sumasaklaw sa buong saklaw ng ganitong mga kaisipan, at kung saan nagmumula ang lahat ng ito. Lapitan nilang lahat ang mga pintuan ng puso at, nang makita itong walang bantay ng isip, papasok sila nang paisa-isa, bawat isa sa takdang panahon nito. Kapag ang alinman sa walong kaisipang ito ay umakyat sa puso at pumasok dito, dala nito ang isang buong pulutong ng maruruming kaisipan at, nang sa gayon ay nabulabog ang isip at puso, ginigising nito ang katawan at hinihila ito patungo sa paggawa ng mga kahiya-hiyang gawa.

178. Ngunit ang sinumang magbabantay laban sa ulo ng ahas (ang pandagat) at, sa galit na pagsaway, pipili ng mga salitang puno ng poot, tatama sa mukha ng kaaway na parang kamao, doon niya wawakasan ang alitan. Sapagkat, sa pagputol sa ulo, iniwasan niya kapwa ang masasamang kaisipan at ang pinakamasamang gawa. Pagkatapos nito, nananatiling payapa ang kanyang isipan: sapagkat tinatanggap ng Diyos ang kanyang pagbabantay sa kanyang mga iniisip at, bilang kapalit, ipinagkakaloob sa kanya ang kaalaman kung paano mapagtagumpayan ang kanyang mga kaaway at kung paano linisin ang puso mula sa mga iniisip na nagdudumi sa taong panloob, na tungkol dito ay sinasabi ng Panginoong Jesus: *'Sapagkat mula sa puso lumalabas ang masasamang kaisipan, pakikiapid, sekswal na imoralidad... Ito ang nagpapakadumi sa isang tao'* (Matt. 15:19–20).

179. Sa ganitong paraan, maaaring maging kawangis ng Panginoon ang kaluluwa sa kabutihan, kagandahan, at katuwiran nito, gaya ng paglalang ng Diyos dito noong una upang maging mabuti at matuwid, gaya ng sinasabi ng dakilang lingkod ng Diyos na si Antonio: 'Kapag ang isip sa kaluluwa ay nasa kalagayan nitong likas ayon sa likas na katangian, kung gayon ang buong kaluluwa ay kabutihan'. Muli rin niyang sinabi: 'Ang pagiging matuwid ng kaluluwa ay kapareho ng pagkakaroon nito ng isip sa likas nitong kalagayan, gaya ng paglalang nito.' At sa kaunting bahagi pa ay muli niyang sinabi: 'Linisin natin ang isip; sapagkat naniniwala ako na, kapag ito'y lubusang napadalis at nakabalik sa likas nitong kalagayan, maaari itong maging matalas at makakita lampas sa mga demonyo, na nasa loob nito ang Panginoon na nagkakaloob ng pahayag.' Ito ang sinabi ng kagalang-galang na si Anthony, ayon sa pagkukwento ng dakilang Athanasius sa Buhay ni Anthony.

180. Bawat kaisipan ay naglilikhag sa isipan ng larawan ng isang bagay na nararamdaman: sapagkat ang Asiryo (ang kaaway), na siya mismo ay isang espirituwal na puwersa, ay maaari lamang tayong linlangin sa pamamagitan ng paggamit ng isang bagay na pamilyar sa atin, isang bagay na nararamdaman.

181. Kung paanong imposible para sa atin bilang tao na habulin ang mga ibon sa himpapawid, o lumipad na gaya nila, sapagkat hindi ito naaayon sa ating kalikasan; gayundin, imposible para sa atin na alisin ang mga di-katawang-laman na kaisipang demonyo at malayang ituon ang mapagbantay na mata ng isip tungo sa Diyos, nang walang matino at walang patid na panalangin. Kung wala ka nito, nasa lupa ka at hahabulin mo ang mga bagay na lupa.

182. Kung tunay mong nais na mahiya ang iyong mga iniisip, dapat kang manahimik at panatilihing matino ang iyong puso nang walang pagsisikap; hayaang kumapit ang Panalangin kay Hesus sa iyong hininga – at sa loob ng ilang araw ay makikita mo ito sa praktis.

183. Tulad ng hindi dapat magsulat ng mga titik sa hangin, kundi ukitin ang mga ito gamit ang pahilis sa isang matibay na ibabaw upang magtagal ang mga ito: gayon din, dapat nating pagsamahin ang Panalangin kay Hesus sa ating pinagpagurang pagkamit ng pagkamalay, upang ang magandang birtud ng pagkamit ng pagkamalay, kasama Siya, ay manatiling buo sa loob natin, at sa pamamagitan Niya ay mapanatili sa atin magpakailanman bilang isang hindi matitinag na bahagi ng ating pagkatao.

184. Ibigay mo ang iyong mga gawain sa Panginoon, gaya ng nasabi, at makakamtan mo ang biyaya, upang ang mga salita ng Propeta ay hindi magamit sa atin pati na rin sa inyo: *'Malapit ka, O Panginoon, sa kanilang mga labi, ngunit malayo sa kanilang mga puso'* (Jer. 12:2). Walang ibang tunay na makakapagpatahimik sa iyong puso mula sa mga pagnanasa nito, maliban kay Hesukristo Mismo, na pinag-isa sa Kanyang Sarili ang magkasalungat (ang Pagkadiyos at ang pagiging Tao).

185. Pareho ang panloob na pag-uusap sa sarili at ang panlabas na pag-uusap at walang kabuluhang kwentuhan na naglalagay ng anino sa kaluluwa. Kaya, ang mga nagsusumikap na alisin ang lahat ng nakasasama sa kanilang isipan ay dapat, nang walang awa, itaboy ang parehong mga tagahanga ng walang-kwentang usapan—mga kaisipan man o tao—para sa isang napak , at kaloob ng Diyos na dahilan, ito nga: – upang ang isipan, sa pagkalabo, ay hindi humina sa pagiging matino: sapagkat kapag nalulunod sa kalimutan (na nagmumula sa ganitong mga usapan), nawawala ang ating katinuan (na para bang wala na tayong isipan).

186. Ang sinumang nagpapanatili ng kadalisan ng puso nang buong pagsisikap ay magkakaroon bilang kanyang gabay sa bagay na ito ang Tagapagbigay-utos nito, si Cristo, na hiwagaang ihahayag ang Kanyang kalooban sa kanya. *'Dirinig ko kung ano ang sasabihin ng Panginoong Dios tungkol sa akin'* (Awit 84:9), sabi ni David, na tumutukoy rito. Ipinapakita ang panloob na diyalogo ng isip tungkol sa labanan ng mga kaisipan at ang mapamagitan na proteksyon ng Diyos dito, sinabi niya: *'At sasabihin ng tao: "Kung may gantimpala man para sa matuwid"'* (Awit 57:12)? At pagkatapos, sa paglalarawan ng desisyong naabot matapos ang maingat na pagsusuri mula sa magkabilang panig, sinasabi niya: *'Sapagkat ang Diyos ang hukom nila'* – ng masasamang demonyo *'sa lupa'* sa loob ng ating mga puso (ibid.). At sa ibang lugar ay sinasabi niya: *'Lalapit ang tao, at lalalim ang puso, at papurihan ang Diyos';* at saka *'ang kanilang mga sugat'* ay bibilangin bilang *'mga palaso ng mga sanggol'* (Awit 63:7–8).

187. Maging palagi tayong kumilos bilang *yaong 'tinuruan ng karunungan ng puso'* (Awit 89:12), na walang patid na humihinga kay Hesukristo, ang kapangyarihan ng Ama at ang Karunungan ng Diyos. Ngunit, kung sakaling tayo'y mabigo at makaligtaan ang matalinong landas na ito, sa sumunod na umaga ay muling tatalian natin ang balakang ng ating isipan at sisimulan ang ating gawain nang may higit na determinasyon, na alam nating walang magiging dahilan para sa atin, na *'tinawag upang gumawa ng mabuti'*, kung hindi natin ito gagawin.

188. Gaya ng kung paanong, kapag ang nakasasamang pagkain na kakainin lang ay nagdulot ng masakit na hirap sa katawan, ang taong nakatikim nito, sa sandaling maramdaman ang kapahamakan, ay nagmamadaling ilabas ito, at sa gayon ay hindi napapahamak: gayon din naman ang isip, kapag, matapos lunukin ang masasamang kaisipang pumasok dito at naramdaman ang kanilang kapaitang sumisira sa kaluluwa, agad na itinataboy ang mga ito sa pamamagitan ng Panalangin kay Hesus, na binibigkas mula sa kaibuturan ng puso, at itinaapon ang mga ito nang malayo sa sarili, kaya't nakakaiwas sa anumang kapahamakan mula rito, gaya ng kung paanong, sa biyaya ng Diyos, ang pagtuturo ng iba at ang sariling karanasan ay nagbigay-daan sa mga may matatag na pag-iisip upang maunawaan ang bagay na ito.

189. Pagsamahin ang pagkamakaisa sa iyong hininga at sa pangalan ni Hesus, o ang pag-iisip sa kamatayan at kababaang-loob; sapagkat pareho silang nagdulot ng malaking kapakinabangan.

190. Sinabi ng Panginoon: *'Magsanay kayo sa akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso'* (Matt. 11:29).

191. Sinabi rin ng Panginoon: *'Sapagkat ang sinumang magpapakumbaba na gaya ng batang ito ang siyang pinakadakila sa kaharian ng langit'* (Matt. 18:4); *'Ngunit ang sinumang magpapasikat ay ipagpapakumbaba'* (Lucas 18:14). – *'Magsanay kayo sa Akin,'* wika Niya. At nakikita ba ninyo kung ano ang dapat nating matutunan? Kababaang-loob. Ang Kanyang utos ay buhay na walang hanggan; at ang utos na ito ay kababaang-loob. Samakatuwid, ang sinumang hindi mapagkumbaba ay lumihis mula sa buhay, at tiyak na makikita niya ang kabaligtaran nito.

192. Kung ang bawat birtud ay nagagawa ng kaluluwa at ng katawan, at kung ang kaluluwa at ang katawan—na sa pamamagitan nila, gaya ng sinabi ko, natutupad ang bawat birtud—ay nilikha ng Diyos; hindi ba't kumikilos tayo nang may sukdulang kamangmangan kapag ipinagmamalaki at pinagmamalaki natin ang

mga pampaganda ng kaluluwa at katawan na hindi naman sa atin? At hindi ba't lalo pa itong totoo dahil, sa pag-asa sa kapalaluan na parang bulihis, tayo'y sumasalungat sa Diyos, na ang kadakilaan ay walang hanggan, at sa gayon ay inilalagay sa ating mga ulo ang Kaniyang pinakamatinding pagkagalit dahil sa ating sukdulang pagsuway at kamangmangan; sapagkat '*ang Panginoon ay lumalaban sa mga mayabang*' (Santiago 4:6). Sa halip na tularan ang Panginoon sa kababaang-loob, sa pamamagitan ng ating walang-saysay at mayabang na palusot ay nakikipag-isa tayo sa matinding kaaway ng Panginoon, ang mayabang na diyablo. Kaya nga sinasabi ng Apostol: '*Ano ang mayroon ka na hindi mo tinanggap?*' (1 Corinto 4:7)? Nilikha mo ba ang sarili mo? Kung gayon, kung tinanggap mo mula sa Diyos ang katawan at kaluluwa—kung saan, sa loob nito, at sa pamamagitan nito umiiral ang bawat birtud—kung gayon, '*ano ang ipinagmamalaki mo, samantalang hindi mo ito natanggap*' (ibid.)? Sapagkat ipinagkaloob ng Panginoon sa iyo ang lahat ng ito.

193. Ang paglilinis ng puso, na dito'y naroroon ang kapakumbabaan at ang bawat biyayang nagmumula sa itaas, ay hindi iba kundi ang pagtiyak na hindi kailanman papayagang makapasok sa kaluluwa ang mga mapaminsalang kaisipan.

194. Ang pagbabantay sa isip, na isinasagawa sa tulong ng Diyos at para sa kapakinabangan ng Nag-iisang Diyos, kapag naitatag na sa kaluluwa, ay nagkakaloob sa isip ng karunungan upang magsagawa ng mga gawa ayon sa Diyos. Nagkakaloob din ito sa tumatanggap nito ng hindi maliit na kakayahan upang ayusin ang parehong panlabas na gawa at salita ayon sa Diyos, na may walang kapintasang paghuhusga.

195. Ang natatanging palamuti ng punong pari sa Lumang Tipan (ang dalisay na gintong palawit-salo, na may nakasulat na mga salitang: 'Banal sa Panginoon', Ex. 28:36) ay isang pahiwatig ng kadalisan ng puso, na nag-uudyok sa atin na bigyang-pansin ang salaming-dibdib ng ating sariling puso, upang masilayan kung ito ay naging itim dahil sa kasalanan, upang (kung ito nga ang kalagayan) tayo ay magmadaling linisin ito sa pamamagitan ng luha, pagsisisi at panalangin. Ang ating isipan ay bagay na magaan (panandalian), at mahirap itong pigilan sa mga makasalanang kaisipan; gayunpaman, masasabi na sinusundan nito ang parehong masama at mabuting pagninilay-nilay nang pantay na kadali.

196. Tunay na mapalad ang siyang matatag na nagpokus ng kaniyang isipan sa Panalangin kay Hesus, na walang patid na nananawag sa Kaniya sa kaniyang puso, na gaya ng pagdikit ng hangin sa ating mga katawan, o ng apoy sa kandila. Ang araw, habang dumaraan sa ibabaw ng lupa, ay nagdudulot ng liwanag ng araw; at ang banal at karapat-dapat sambahin na pangalan ng Panginoong Hesus, na walang patid na nagniningning sa isipan, ay nagbubunga ng di-mabilang na karamihan ng mga kaisipang parang araw.

197. Kapag nagkawag ang mga ulap, nagiging malinaw ang hangin; at kapag naalis ang mga mapanlabas na kathang-isip ng Araw ng Katuwiran, si Jesucristo, karaniwang isinisilang sa puso ang mga kaisipang kahalintulad ng liwanag at mga bituin, sapagkat pinasilaw ni Jesus ang hangin ng puso. Sapagkat sinasabi ng Pantas: '*Ang mga umaasa sa Panginoon ay makakaunawa ng katotohanan, at ang mga tapat ay mananatili sa Kanyang pag-ibig*' (Karunungan 3:9).

198. Sinabi ng isa sa mga Santo: 'Kung maglalaman ka ng sama ng loob, ilaan mo ito sa mga demonyo; at kung makikipag-alit ka, makipag-alit ka sa laman sa lahat ng panahon. Ang laman ay isang taksil na kaibigan, at kapag nasisiyahan ito, ito ang nakikipaglaban nang pinakamatindi.' At muli: 'Makipag-alit ka sa laman at makipagdigma ka laban sa tiyan.'

199. Sa mga naunang kabanata, na sumasaklaw sa unang at ikalawang daan, inilarawan namin ang mga pagsusumikap ng banal na katahimikan ng isip, na iniharap hindi lamang ang bunga ng aming sariling pananaliksik, kundi pati na rin ang itinuturo sa amin ng banal na mga salita ng mga banal na Ama tungkol sa kadalisan ng isip. Ngayon, matapos magsalita pa nang kaunti upang ipakita ang benepisyo ng pagbabantay sa isip, tatapusin na namin ang aming talumpati.

200. Halina nga, sumunod sa akin upang makamtan ang pinagpalang pangangalaga ng isip, sino ka man, na sa espiritu ay naghahangad na '*masilayan ang mga araw ng kabutihan*' (Awit 33:12) – at ituturo ko sa inyo, tungkol sa Panginoon, ang nakikitang mga gawain at tinitirhang-dako ng mga di-katawang kapangyarihan. Ang mga Anghel ay hindi kailanman napapagod sa pag-awit ng papuri sa Maylalang; ni ang isip, na nakikipagsabayan sa kanila sa kadalisan, ay hindi kailanman mabubusog. At kung paanong ang mga di-katawan (mga anghel sa langit) ay hindi nag-aalala tungkol sa pagkain, gayundin naman ang mga katawan ngunit di-katawan (mga tao—yaong may matatag na pag-iisip sa lupa) ay hindi nag-aalala tungkol dito, kapag sila'y umakyat sa langit ng katahimikan ng isip.

201. Kung paanong ang makalangit na mga kapangyarihan ay hindi nag-aalala tungkol sa kayamanan at mga pag-aari, gayundin naman ang mga naglinis ng mata ng kaluluwa at nakamit ang ugali ng birtud

(pagkamatipid) ay hindi nag-aalala tungkol sa kasamaan ng masasamang espiritu. At kung paanong ang mga iyon ay nakikilala sa kayamanan ng tagumpay sa kaperpektoan sa Diyos, gayundin naman ang mga ito ay nakikilala sa kanilang pagnanasa at pag-ibig sa Diyos, sa kanilang pagsisikap at pag-akyat tungo sa Banal. At sila, na may di-mapawiang pagnanasang matikman ang Banal na pag-ibig na nagdudulot ng pagkalunod sa ligaya, na naglalayag sa kanilang pag-akyat (ang bundok ng espirituwal na kaganapan), ay hindi titigil hangga't hindi nila nararating ang pagkakatulad sa mga Serapim, – at hindi rin sila titigil sa pagkamapamulatan ng isip at sa masigasig na pag-akyat hanggang sa sila'y maging mga Anghel kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

202. Walang lason na mas nakamamatay kaysa sa lason ng asp at basilisk; at walang kasamaan na higit pa sa kasamaan ng pagmamahal sa sarili. Ang mga supling ng pagmamahal sa sarili—ang mga lumilipad na ahas na ito—ay ang mga sumusunod: pagpupuri sa sarili sa puso, pagbibigay-lugod sa sarili, kasakiman sa pagkain, pakikipangkangkansiyon, kayabangan, inggit, at ang tuktok ng lahat ng kasamaan, ang kapalaluan, na nagpapabagsak hindi lamang sa mga tao kundi pati na rin sa mga Anghel mula sa langit at tinatakpan sila ng kadiliman sa halip na liwanag.

203. Naisulat ko ito sa iyo, Theodulus, aking kapangalan sa katahimikan (ibig sabihin, Hesychius), bagaman sa katotohanan ay hindi ako isang taong tahimik. Marahil ay hindi ko naisulat ang lahat ng may kinalaman sa ating paksa, ngunit sa lahat ng paraan, ang ipinagkaloob ng Diyos, sa Ama, sa Anak at sa Espiritu Santo, na pinupuri at pinaparangalan ng lahat ng makatwirang nilalang: mga anghel at tao, at ng bawat nilikha na nilikha ng di-mailarawang Trinidad, ang Nag-iisang Diyos, na ang maluwalhating kaharian ay sana'y maging karapat-dapat din tayong tanggapin, sa pamamagitan ng mga panalangin ng Pinakabanal na Ina ng Diyos at ng ating mga Kagalang-galang na Ama. Sa Kanya, ang hindi mauunawaan na Diyos, ang walang hanggang kaluwalhatian. Amen.

Ang Kagalang-galang Nilus ng Sinai

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Ang Kagalang-galang Nilus ay nagmula sa isang mayaman at marangal na pamilya at malamang na siya ay tagapakinig at alagad ni San Krisostomo kahit noong nangangaral pa ang huli sa Antioquia. Ang kanyang marangal na kapanganakan at mga personal na birtud ang nagtataas sa kanya sa ranggo ng prefekto ng kabisera. Ngunit ang mga hangarin ng kanyang espiritu ay salungat sa mga tungkulin at pamumuhay sa kabiserang lungsod. Kaya naman, sa pakikipagkasundo sa kanyang asawa—na mayroon na silang dalawang anak—iniwan niya ang mundo upang maghanap ng kaligtasan sa pag-iisa, na sumusunod sa yapak ng kanyang biyenan. Kasama ang kanyang anak na si Theodulus, nanirahan siya sa Bundok Sinai; habang ang kanyang asawa at anak na babae ay naghanap ng kanlungan sa isa sa mga kombento sa Ehipto. Sa Disyertong Sinai, namuhay si Nilus na Karapat-dapat sa pagkilala sa matinding pagtitimpi: gamit ang kanilang sariling mga kamay, hinukay nilang mag-ama ang isang kuweba para sa kanilang sarili, at habang naninirahan doon, hindi sila kumain ng tinapay, kundi ng mga ligaw at mapait na halaman. Ngunit ginugol nila ang lahat ng kanilang oras sa panalangin, pag-aaral ng Kasulatan, pagninilay sa Diyos, at paggawa. Bagaman tinalikuran niya ang mundo, hindi tumigil si Nilus na Kagalang-galang sa pakikisalamuha sa mga tao. Mula sa lahat ng sulok— at mga tao ng bawat uri ang lumapit sa kanya para sa kanilang mga pangangailangang espirituwal, at walang sinumang naiwan na walang kinakailangang gabay at pagtuturo. Kahit ang hari ay sumulat sa kanya, humihiling ng mga panalangin, at sumulat naman siya sa hari, pinagsabihan siya dahil sa kanyang kawalan ng katarungan kay San Krisostomo. Ang iba pang mga sinulat ng Kagalang-galang na Ama ay pangunahing tungkol sa moralidad at pag-aascetismo. Mula sa lahat ng kanyang isinulat, malinaw kung gaano kalawak at kalalim ang kanyang kaalaman, at kung gaano siya kasipag sa pagsusumikap na ito. Isang partikular na pagsubok ang dumating sa kanya upang subukin ang kanyang pagmamahal sa Diyos. Ang mga mabangis na barbaro mula sa Arabia ay sumalakay sa Bundok Sinai at sa mga karatig-rehiyon, ninakaw ang lahat, pumatay ng marami, at nagpahuli ng iba. Kabilang sa mga nahuli si Theodulus, ang anak ng Kagalang-galang Nilus. Ang malas na ito ay nagpabigat nang husto sa kagalang-galang – at hindi siya nakatagpo ng kapayapaan, lalo na nang, sa ikalawa o ikatlong araw matapos ang pangkalahatang sakuna, may balitang dumating sa kanya na balak ng mga mabangis na mandaragit na ialay ang kanyang anak bilang sakripisyo sa bituin ng umaga – si Venus – bagaman hindi nakumpirma kung naisakatuparan nga ang planong ito. Ngunit hindi pinayagan ng Diyos na magtagal ang paghihirap ng puso ng kanyang ama. Hindi nagtagal ay nalaman niya na hindi natuloy

ang sakripisyo at naipagbili ang mga bihag sa mga Kristiyanong lupain. Nahanap siya kalaunan sa lungsod ng Elusa, na ang obispo ay bumili sa kanya mula sa mga barbaro kasama ng iba pa, at siya ay inihahanda na para sa paglilingkod sa Simbahan, isang tungkuling hinihikayat din sa kanyang ama na pumunta upang sunduin siya. Pinigilan sila ng kanilang pagmamahal sa buhay monghe na pumayag dito; at nang maordinahan sila bilang mga pari ng obispo, pinagpala niya silang umalis patungo sa kanilang minamahal na Bundok Sinai, kung saan sila nanirahan hanggang sa katapusan ng kanilang mga araw. Yumao si San Nilus noong taong 390; nanirahan siya sa Disyertong Sinai nang 60 taon at namatay bandang taong 450. Ang kaniyang mga pista ay sa Nobyembre 12 at Enero 13. Sa panahon ng paghahari ni Justin ang Mas Bata, ang kaniyang mga banal na labi ay inilipat sa Constantinople at inilagay sa Simbahan ng mga Banal na Apostol. Mula sa mga sinulat ni San Nilus, ang 'Talumpati tungkol sa Panalangin' at ang 'Talumpating Asketiko' ay isinama sa Griyegong **Dobrotolubie**, at mula doon sa bersyong Slavonic. Isinama rin namin ang *'Talumpati tungkol sa Panalangin'* sa aming sariling **Dobrotolubie**; samantalang, sa halip na sanaysay na asketiko, mas pinipili naming isama ang sanaysay na *'Tungkol sa Walong Espiritu ng Panlilinlang'*, at *'dalawang koleksyon ng maiikling kasabihan'* at mga tagubilin, na ang isa ay may pamagat na: *'Mga Kabanata o Mga Pamanhikayat'*, at ang isa naman: *'Mga Kaisipang Nag-aalis sa Tao sa Mabubulok at Nagkakatali sa Di-mabubulok'*. – Ngunit dahil napakaraming napakakapaki-pakinabang na payo at tagubilin tungkol sa panalangin at ang pakikipaglaban sa mga pagnanasa ang inilatag ng Kagalang-galang na Ama sa kaniyang iba pang mga sinulat, kung saan sagana rin ang mga nakapagpapabuting kaisipan—kapwa tungkol sa pangkalahatang moral na pag-uugali at, partikular na, sa isang buhay na hiwalay sa lahat ng bagay: kaya, nang isipin naming hindi makatarungan nakaitan ang aming mga mambabasa na mapagmahal sa Kabutihan ng mga kayamanang ito, nagpasya kaming kunin ang mga ito mula sa nabanggit na mga sinulat ng Reverendo Ama, inilalagay ang mga nauukol sa panalangin sa ilalim ng pamagat na panalangin, ang mga nauukol sa pakikibaka laban sa mga pagnanasa sa ilalim ng bawat isa sa walong pagnanasa, at ang mga nauukol sa pangkalahatang pagpapalakas ng loob, – sa ilalim ng 'kolekta ng mga kasabihan'. Sa ganito ay sinusunod namin ang halimbawa ng mga sinauna. Sapagkat sa **Patrologia Graeca** ni Migne, vol. 79, kung saan nakapaloob ang lahat ng mga sinulat ni San Nilus, pagkatapos ng *'mga kaisipang nag-aalis ng pansin sa panandalian at nagkakatali sa hindi nabubulok'* – mga pahina. 1249–50 – may isang tala na nagsasaad na sa manuskritong pinag-imprenta ng mga kaisipang ito, may kasunod pang labing-apat na kaisipan, na hinango nang bahagya mula sa sanaysay hinggil sa *'di-pagkamakasariili'* at bahagya naman mula sa sanaysay hinggil sa *'pagiging mas mabuti'* ng pamumuhay nang mag-isa kaysa sa pamumuhay sa lungsod. Ang mga hiniram na ito ay hindi pa naililimbag; ngunit hindi nawawalan ng kabuluhan ang halimbawa dahil dito. Ipapakita namin ang mga sipi ng mga hiniram na ito sa dulo ng mga artikulo, na tinutukoy ang tomo at bilang ng pahina – ayon sa edisyon ng mga gawa ng Reverendo sa salin na Ruso. Ang mga artikulong walang sipi ay nasa parehong pahina gaya ng nakasaad sa itaas.

Mga Pagtuturo sa Pag-aascetiko ng Kagalang-galang Nilus ng Sinai

1. Isang Salita Tungkol sa Panalangin

Panimula

Sa tamang panahon ay ginising mo ako, habang ako'y nahihiga sa nagliliyab na lagnat ng maruruming pagnanasa, sa pamamagitan ng paghipo ng iyong Dios-minamahal na sulatin, at pinagaan mo ang aking isipan, na pinahirapan ng pinakakahiya-hiyang karamdaman, sa pamamagitan ng pagsunod sa halimbawa ng dakilang Guro at Tagapagturo. At hindi ito nakakagulat. Palagi nang nasa iyong kapalaran ang paghahangad sa marilag at kahanga-hanga, gaya ng sa pinagpalang si Jacob. Sapagkat, matapos magpagal para kay Rachel at tanggapin si Leah, hinahanap mo ang iyong minamahal, gaya niya na tinupad ang pitong taong pagsisilbi para sa kanya (Gen. 29:20–28). At hindi ko itinanggi na, matapos magpagal buong gabi, wala akong nahuli; ngunit nang ihagis ko ang mga lambat ayon sa iyong salita, nakahuli ako ng napakaraming isda—hindi, sa palagay ko, malalaki, kundi isang daan at limampu't tatlo (Juan 21:11). At ipinapadala ko ang mga ito sa iyo sa isang basket ng pag-ibig; at sa paggawa nito ay tinutupad ko ang iyong utos, sa pamamagitan ng pagbuo ng katugmang bilang ng mga kabanata (tungkol sa panalangin). Namamangha ako sa iyo at labis na nagagalak sa iyong kahanga-hangang pinili, na hinangad mo (hindi ang iba pa) kundi ang mga kabanata tungkol sa

panalangin; at higit pa rito, hindi mo lamang hinangad na maisulat ang mga ito sa papel, kundi na itanim sa isipan sa pamamagitan ng pag-ibig at kabaitan. Sapagkat '*ang lahat ng bagay ay isa, at ang isa ay salungat sa isa*', ayon sa salita ng pantas na si Sirach (42:25), huwag mo lamang tanggapin ang mga ito ayon sa letra, kundi unawain mo sa diwa. Huwag kang magreklamo sa kakaunti ng mga kabanata, gaya ng isang nakakaalam '*kung paano maging kontento at kung paano magkaroon ng kakulangan*' (Fil. 4:12). Sa katunayan, huwag kang magreklamo, na nag-uugnay na hindi itinakwil ng Panginoon ang dalawang mita ng balo, kundi tinanggap Niya ito nang may mas malaking pabor kaysa sa mayayamang handog ng marami. Ngunit higit sa lahat, habang pinananatili ang mabuting kalooban at pag-ibig sa inyong tapat na mga kapatid, ipanalangin ang mga may kapansanan, upang sila'y muling magkamit ng kalusugan at, dala ang kanilang mga higaan, ay magsimulang lumakad, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo. Amen.

153 Kabanata sa Panalangin

1. Kung nais ng sinuman na maghanda ng mabangong insenso, ayon sa batas, dapat nilang haluin nang pantay-pantay ang '*dalisay na insenso, kasya, onycha at stacte*' (Ex. 30:34). Ito ang kwarteto ng mga birtud na⁷⁰. Kapag ang lahat ng ito ay naroroon sa kaluluwa sa ganap na kasakdalan at pantay na lakas, hindi na matataksilan ang isip (sa pamamagitan ng pagtataksil, siyempre, ng isang panloob na taksil).

2. Ang kaluluwa, nang malinis na sa pamamagitan ng kasaganaan ng mga birtud,⁷¹ ay inilalagay ang isip sa kalagayan ng hindi matitinag, na ginagawang may kakayahang tanggapin ang disposisyong kinakailangan (sa panalangin).

3. Ang panalangin ay isang pag-uusap sa pagitan ng isip at ng Diyos. Anong kalagayan ng isip, kung gayon, ang kailangan upang makapunta, nang hindi lumilingon (o sa isang gilid o sa kabila), sa kanyang Panginoon at makipag-usap sa Kanya nang walang anumang tagapamagitan⁷²?

4. Kung si Moises, na nagbalak lumapit sa nagliliyab na palumpung sa lupa, ay pinagbawalan na gawin iyon hanggang sa kanyang alisin ang kanyang mga sandalyas sa kanyang mga paa (Exod. 3. 5), paano mo nga hindi itatabi ang bawat mapusok na kaisipan kapag nais mong makita Siya na higit sa lahat ng damdamin at kaisipan, at makipag-usap sa Kanya?

5. Higit sa lahat, ipagdasal mong makapaghagulgol, upang sa pamamagitan ng pag-iyak ay malambutan mo ang kalupitan (Griyego: 'pagkalupit') sa iyong kaluluwa at, nang ikumpisal mo sa Panginoon ang iyong '*kasamaan*' (Awit 31:5), ay matanggap mo mula sa Kanya ang kapatawaran ng iyong mga kasalanan.

6. Gamitin ang luha bilang paraan upang makamit ang bawat kahilingan; sapagkat ang Panginoon ay lubos na nagagalak sa iyo kapag nananalangin ka nang may luha.

7. Kapag, sa iyong panalangin, ay dumadaloy ang iyong luha, huwag sa anumang paraan manghamak sa sarili, na para bang ikaw ay higit sa iba. Ito ay dahil ang iyong panalangin ay tinulungan mula sa itaas, upang, matapos mong taimtim na ikumpisal ang iyong mga kasalanan, ay mapayapain mo ang Panginoon sa pamamagitan ng iyong mga luha.

8. Kaya naman, huwag gawing isang pagnanasa ang paraan para labanan ang pagnanasa, baka lalo mong pasiklabin ang Nagkaloob sa iyo ng biyayang ito (i.e. ang luha). Marami, habang umiiyak dahil sa kanilang mga kasalanan, ang nakalimot sa layunin ng kanilang mga luha at, dahil sa pagkahumaling, ay naligaw (mula sa tamang landas, o nawalan ng bait).

9. Manindigan kang matatag sa pagtitiis at manalangin nang taimtim, itabi mo ang mga istorbo ng mga alalahanin sa sanlibutan at ang lahat ng uri ng kaisipan; sapagkat ginugulo at binabahala ka nila, na nagsisikap na sirain ang iyong debosyon sa panalangin.

10. Kapag nakita ng mga demonyo na ang isang tao ay may sigasig at alab ng puso na manalangin nang nararapat, sila (habang nananalangin) ay nagpapasok sa kaniya ng mga kaisipan tungkol sa isang bagay, na para bang kinakailangan (at umatras), ngunit makalipas ang sandali ay ginigising nila muli ang alaala nito, hinihimok ang isip na pag-isipan ito (kung ito ay isang tanong, lutasin ito; kung isang bagay, makamtan ito); at siya, na hindi matagpuan ang kanyang hinahanap, ay nagiging balisa at nalulungkot. Pagkatapos, kapag siya'y tumindig upang manalangin (ang masigasig na debotong ito ng panalangin), pinaaalalahanan siya nila

⁷⁰ Pagkakatataman, katatagan, karunungan, katarungan.

⁷¹ Sa *Dobrotolyubie*, pareho sa Griyego at Slavonic na bersyon ang nakasulat: 'ang pagtupad sa mga utos'.

⁷² Ang bersyong Slavonic: 'ang pagiging nasa gitna ng wala' – ay maaaring mas mabuti.

tungkol sa kanyang iniisip at hinahanap, kaya ang kanyang isipan, na muling ginigising upang maghanap ng kaalaman (tungkol sa hindi pa nalulutas), ay ginagawang walang bunga ang kanyang panalangin.

11. Pagsikapan mong gawing bingi at pipi ang iyong isipan habang nananalangin; at saka ka makapanalangin nang nararapat.

12. Kapag ikaw ay tinukso, o pinukaw ng pagtutol ng iba—kaya't ikaw ay nagagalit sa tumutol sa iyo, o baka'y nakapagsalita ka pa ng hindi angkop na salita; kung gayon, alalahanin mo ang iyong panalangin at ang paghatol na nagaganap sa panahon nito (sa iyong budhi sa harap ng Diyos) – at agad na mapapatahimik ang magulong kaguluhan sa iyong kalooban.

13. Anumang gawin mong paghihiganti laban sa kapatid na nagkamali sa iyo, lahat ng iyon ay magiging sagabal sa iyo (magpapabahala sa iyo) habang nananalangin.

14. Ang panalangin ay isang sanga (ng puno) ng kababaang-loob at kawalan ng galit.

15. Ang panalangin ay isang pagpapahayag (pagpapakita) ng kagalakan at pasasalamat.

16. Ang panalangin ay lunas para sa kalungkutan at kawalan ng pag-asa.

17. *'Pumunta ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga dukha'* (Mateo 19:21), at, pasanin mo ang iyong krus, itanggi mo ang iyong sarili (– 16:24), upang makapanalangin ka nang walang alalahanin.

18. Kung nais mong maghandog ng panalangin ng papuri, itanggi mo ang sarili habang nananalangin at, habang tinitii ang sukdulang kapaitan, magtiyaga ka alang-alang sa panalangin.

19. Anumang pagsubok ang iyong kailangang tiisin, magtiyaga ka; saka mo aanihin ang bunga nito sa pagdarasal.

20. Kung nais mong manalangin nang nararapat, huwag mong hayaang malungkot ang iyong kaluluwa (o mag-imbak ng kapaitan sa iyong puso); kung hindi, magiging walang kabuluhan ang iyong mga pagsisikap (o ang iyong pagsisikap sa panalangin).

21. *'Twan mo ang handog mo doon,'* sabi ng Panginoon, *'sa harap ng dambana, at pumunta ka muna upang makipag-ayus sa iyong kapatid'* (Mateo 5:24) – at pagkatapos, kapag ikaw ay bumalik, mananalangin ka nang walang alikabok; sapagkat ang masamang loob ay naglalagay ng anino sa isipan ng nananalangin at binabalot ang kanyang mga panalangin sa kadiliman.

22. Ang mga nagtatago ng kalungkutan (paghihinagpis) at masamang loob sa kanilang sarili, at nananalangin habang nasa ganitong kalagayan, ay parang mga kumukuha ng tubig at ibinubuhos ito sa isang butas-butas na banga.

23. Kung ikaw ay matiisin, palagi kang mananalangin nang may kagalakan.

24. Kapag nanalangin ka nang nararapat, maaaring may mga bagay na pumasok sa iyong isip na magmumukhang makatarunganang magalit sa iyong kapuwa. (Mag-ingat). – Walang matuwid na galit sa kapuwa. At, kung hahanapin mo, matatagpuan mong maaaring maayos ang mga bagay nang hindi gumagamit ng galit. Kaya, gawin mo ang iyong makakaya na huwag magpadala sa galit.

25. Mag-ingat ka, kapag sinisikap mong pagalingin ang iba, na huwag kang manatiling hindi nagagaling, at huwag mong hayaan na maantala ang iyong panalangin.

26. Sa pamamagitan ng pagpapakita ng awa sa iba at hindi pagngalit sa kanila, makakatagpo ka ng awa para sa iyong sarili, mapatutunayan mong matalino ka sa iyong paghusga sa sarili, at mabibilang ka sa hanay ng mga taong tunay na nananalangin.

27. Sa pamamagitan ng pagpapatibay sa iyong sarili laban sa galit, hindi ka kailanman magdurusa sa pag-usbong ng pagnanasa; sapagkat pinapakain nito ang galit, at nakakaabala ito sa mata ng isip at sinisira ang disposisyon para sa panalangin.

28. Kapag nananalangin, huwag mong limitahan ang sarili sa mga panlabas na kilos at postura lamang, kundi itaas mo ang iyong isip sa diwa ng panalangin nang may lubos na paggalang.

29. Minsan, sa sandaling magsimula kang manalangin, agad kang mananalangin nang mabuti; at minsan, kahit pagkatapos ng maraming pagsisikap, hindi mo makakamtan ang nais na layunin; (at pinapayagan kang mangyari ito upang) mas taimtim mong hanapin (ang panalangin) at, nang matanggap mo ito, magkaroon ka ng panalangin na ganap na matatag, ligtas na hindi makaw.

30. Kapag lumalapit sa atin ang Anghel, agad na lumalayo ang lahat ng mga nag-iistorbo sa atin (mga demonyo): ang isip ay napupuno ng malaking kagalakan at nananalangin nang matatag. At kung minsan, sa gitna ng pagsalakay ng karaniwang pakikibaka, ang isip ay nakikipaglaban at napipigilang umangat (sa banal na pag-iisip at espirituwal na kapanayaman). Ito ay dahil dati na itong nadumihan ng iba't ibang pagnanasa

(nahatak ito ng mga ito at natikman na ang mga ito). Gayunpaman, kung mas taimtim nitong hahanapin, makakakita ito, at kung hindi ito manghihina sa pagsisikap, mabubuksan ito rito.

31. Huwag mong ipanalangin, 'Ayon sa iyong mga nasa'; sapagkat hindi ito laging kaayon ng kalooban ng Diyos. Sa halip, ipanalangin mo ayon sa itinuro sa iyo, na sasabihin: *'Sucihin ang iyong kalooban sa akin'* (Mateo 6:10). At sa bawat bagay, hingin Mo Siya sa ganitong paraan: sapagkat Siya ay laging nagnanais ng mabuti at kapaki-pakinabang para sa iyong kaluluwa, samantalang hindi mo ito laging hinahanap.

32. Maraming beses, habang nananalangin, hiningi ko ang sa tingin ko ay mabuti, at pinilit ko ang aking kahilingan, hangal na pinipilit ang kalooban ng Diyos, sa halip na ipagkatiwala sa Kanya ang mas mainam na pag-aayos ng alam Niyang makabubuti para sa akin. Ngunit nang matanggap ko ang hiningi ko, sa huli ay napapahamak ako, dahil hindi ko hiningi na maging ayon sa kalooban ng Diyos; sapagkat hindi lumabas ang bagay na iyon ayon sa akala ko.

33. Ano ang mabuti maliban sa Diyos? Ipinagkakatiwala natin sa Kaniya ang lahat ng ating mga pangangailangan, at tayo ay magiging mabuti; sapagkat ang Tagapagbigay ng mabubuting kaloob ay tiyak na mabuti Siya mismo.

34. Huwag kang malungkot kung hindi mo agad matatanggap mula sa Diyos ang iyong hinihiling. Nais Niya kang bigyan ng mas dakilang biyaya sa pamamagitan ng pagpapahintulot sa iyo na manatili sa harap Niya sa panalangin nang may pagtitiis sa mas mahabang panahon. Sapagkat ano pa ang maaaring higit kaysa makipag-usap sa Diyos at yakapin ka ng pakikipag-isa sa Kanya?

35. Ang panalangin nang walang alinlangan ang pinakamataas na gawa ng isip.

36. Ang panalangin ay pag-akyat ng isip tungo sa Diyos.

37. Kung ikaw ay nananabik sa tunay na panalangin, talikuran mo ang lahat, upang mo namang mapamana ang lahat ng bagay.

38. Manalangin ka, una sa lahat, upang malinis ka sa iyong mga hilig; ikalawa, upang mailigtas ka mula sa kamangmangan at pagkalingwanan; at ikatlo, upang mailigtas ka mula sa bawat tukso at apostasiya.

39. Sa iyong panalangin, hanapin mo lamang ang katuwiran at ang kaharian, ibig sabihin, ang kabutihan at kaalaman – at ang lahat ng iba pa ay *'ibibigay sa iyo'* (Mateo 6:33).

40. Makatarunganang manalangin hindi lamang para sa sariling paglilinis, kundi pati na rin para sa paglilinis ng bawat tao, bilang pagnakikipag-alig sa kaayusan ng mga anghel.

41. Pagnilayan mo kung tunay ka bang nakatayo sa harap ng Diyos sa iyong panalangin, o kung napagtatalo ka ng pagnanasa sa papuri ng tao at nagsusumikap na makamit ito, na tinatago ang (di-malusog na pagnanasang ito sa pamamagitan ng isang kapanipaniwalang pagpapanggap) sa pamamagitan ng pagpapahaba ng iyong panalangin.

42. **Magsipamanipaman** kayo'y manalangin, kasama man ang mga kapatid o mag-isa, magsikap kayong hindi lamang tuparin ang kaugalian, kundi manalangin nang may damdamin.

43. Katangian ng panalangin (ng ganitong uri—na ipinapanalangin nang may damdamin) ang malalim na paglubog sa paggalang, na may lambing at masaklap na puso, habang inihahayag ang sariling mga kasalanan sa pamamagitan ng tahimik na mga buntong-hininga.

44. Kung ang iyong isip ay nalilihis habang nananalangin, hindi ka nananalangin bilang isang monghe, kundi nananatiling isang karaniwang tao, na nagpapaganda lamang sa panlabas na tabernakulo.

45. Kapag nananalangin ka, bantayan mong mabuti ang iyong alaala, upang hindi nito ipilit sa iyo ang sarili nitong mga iniisip; kundi sa lahat ng paraan, itaas mo ang iyong sarili sa isang mapagmalay na presensya sa harap ng Diyos (na may kamalayan kung sino ang iyong kakaharapin at para sa anong layunin ka naroroon). Sapagkat sa panahon ng panalangin, karaniwang labis na naaabala ang isip ng alaala (naaalaala nito ang mga bagay, tao, at pangyayari, at sa gayon ay nalilihis ang pansin ng isip mula sa panalangin).

46. Sa panahon ng panalangin, inaalala ng iyong isipan ang mga nakaraang pangyayari, o ang mga bagong pag-aalala, o ang isang taong nagkasala sa iyo.

47. Ang demonyo ay labis na selos sa isang taong nananalangin at gumagamit ng sari-saring daya upang hadlangan ang kanyang layunin; kaya't walang tigil siyang nag-aaghat, sa pamamagitan ng alaala, ng mga kaisipan tungkol sa iba't ibang bagay, at sa pamamagitan ng laman ay ginigising ang lahat ng mga pagnanasa, upang hadlangan sa anumang paraan ang magandang daloy ng panalangin (i.e. ang pagsisikap sa panalangin) at ang pag-akyat sa Diyos (ang pagtaas ng pansin).

48. Kapag ang lubos na mapanlinlang na demonyo, matapos gumamit ng maraming daya, ay nabigong hadlangan ang panalangin ng taimtim (ang taong mapagdasal); hindi nito gaanong binabawasan (ang kanyang

mga pag-atake), kundi sa halip, pagkatapos makatapos ang tao sa kanyang panalangin, hihigantiin niya ito. Sapagkat sa pamamagitan ng pagpapasiklab sa kanya ng galit, sinisira niya ang magandang kalagayan ng pag-iisip na nakakamit sa pamamagitan ng panalangin, o sa pamamagitan ng pag-udyok ng isang walang-salitang kagalakan (ang pagnanasang tikman ang makamundong ligaya), pinagtatawanan niya ang pag-iisip.

49. Matapos kang manalangin nang nararapat, asahan mo ang hindi inaasahan – at manindigan kang matatag, binabantayan ang iyong bunga. Ito ang inatasang gawin mo mula pa sa simula – iyon ay, ang '*mag-alaga at magbantay*' (Gen. 2:15). Bakit, matapos mong gampanan ang iyong tungkulin (matapos kang manalangin nang nararapat), iiwan mong walang bantay ang iyong pinagpaguran? Kung hindi, wala kang anumang pakikinabangan sa iyong panalangin.

50. Ang lahat ng pakikibaka sa pagitan natin at ng mga maruruming espiritu ay isinasagawa dahil lamang sa espirituwal na panalangin, sapagkat ito ay lubos na salungat at hindi nila matiis, samantalang para sa atin ay nakapagliligtas at kapaki-pakinabang.

51. Bakit hinahangad ng mga demonyo, sa pamamagitan ng kanilang impluwensya, na pukawin sa atin ang kasakiman sa pagkain, pakikipagbalakan, kasakiman sa kayamanan, galit, poot, at iba pang mga pagnanasa? Upang ang isip, na pinatamlay nila, ay hindi makapanalangin nang nararapat; sapagkat ang mga pagnanasa ng ating hindi makatwirang kalikasan, kapag nagsimulang kumilos (nang mailunsad), ay hindi pinapayagan ang isip na kumilos nang makatwiran.

52. Isinasabuhay natin ang mga birtud dahil hinihingi ito ng kalikasan; sumasailalim tayo sa kalikasan alang-alang sa Salita na lumikha rito – (ang Panginoon). Ang Salitang ito, gayunpaman, ay karaniwang nagpapakita sa atin (malinaw na naitatatak sa ating kamalayan) habang tayo ay nasa kalagayan ng panalangin.

53. Ang kalagayan ng pagdarasal ay isang walang-pagsusumamang disposisyon na, sa pamamagitan ng sukdulang pag-ibig, itinataas ang matalino at espirituwal na isip sa mga kahanga-hangang taas.

54. Ang nagnanais na manalangin nang tunay ay hindi lamang dapat magtagumpay sa galit at kahalayan, kundi dapat ding maging malaya mula sa bawat mapanlabas na kaisipan.

55. Ang sinumang umiibig sa Diyos ay laging nakikipag-usap sa Kanya na parang sa isang Ama, na lumalayo sa bawat mapanlabas na kaisipan.

56. Hindi lahat na nakamit na ang kawalan ng damdamin ay tunay nang nananalangin; sapagkat maaaring abala pa rin ang ganoong tao sa payak na mga kaisipan (tungkol sa mga bagay, nang walang anumang pag-uga ng damdamin) at maaliw ng kanilang mga kuwento (marahil sa mga larawan ng mga ito at ng iba't ibang kombinasyon nito) – at sa gayon ay malayo sa Diyos. (Walang matinding damdamin, ngunit ang isip ay nananaginip sa araw).

57. Ngunit kahit na hindi man magtagal ang isip sa mga simpleng kaisipan tungkol sa mga bagay, hindi pa rin ito nangangahulugang naabot na nito ang kalagayan ng panalangin: sapagkat maaari itong abala sa (pilosopikal na) pagninilay-nilay tungkol sa mga bagay na ito at sa pagsisiyasat sa kanilang mga ugnayang sanhi. Bagaman mga abstraksyon ang lahat ng ito, sapagkat mga haka-haka tungkol sa mga bagay, iniwan nila ang kanilang mga imahe sa isipan – at inilalayo ito sa Diyos. (Hindi gumagalaw ang mga damdamin, ngunit ang isipan ay nagpapilosopiya sa halip na manalangin: ang kalagayan ng mga iskolar).

58. Kahit na umangat ang isip sa mga haka-haka tungkol sa materyal na kalikasan, hindi ibig sabihin na nasilayan na nito ang mismong presensya ng Diyos: sapagkat maaaring abala ito sa kaalaman tungkol sa mga intelektwal na nilalang (ng mundong anghel), at mapuno nito (mapuno ng iba't ibang kaisipan at ideya tungkol sa kanila).

59. Kung nais mong manalangin nang wasto, kailangan mo ang Diyos, na nagkakaloob ng panalangin sa nananalangin. Tawagin Siya sa panalangin, na sasabihin: '*Banal ang Ngalan Mo, darating ang Kaharian Mo*' (Mateo 6:9–10), ibig sabihin, ang Banal na Espiritu at ang Iyong Nag-iisang Anak. Sapagkat ito ang itinuro mismo ng Panginoon, na nagsabing ang Ama ay '*dapat pagsamba-n sa espiritu at katotohanan*' (Juan 4:24).

60. Ang nananalangin sa espiritu at katotohanan ay hindi kumukuha ng kanyang mga kaisipan para sa pagluluwalhati sa Maylalang mula sa mga nilikha, kundi kumukuha lamang mula sa Kanya ng pagmumunimuning kailangan upang purihin Siya.

61. Kung ikaw ay isang teologo, mananalangin ka nang tunay; at kung tunay kang mananalangin, ikaw ay isang teologo.

62. Kapag ang iyong isipan, na nasusunog sa pagnanasa sa Diyos, ay unti-unting, wari, nagkakalas sa laman at lumalayo sa lahat ng kaisipang nagmumula sa pandama o alaala, samantalang kasabay nito'y napupuno ng paggalang at kagalakan; doon mo dapat isipin na ito'y lumalapit na sa sukduhan ng panalangin.

63. Ang Banal na Espiritu, na nagpapakumbaba sa ating kahinaan, ay dumarating sa atin kahit na hindi pa tayo dalisay; at kung matagpuan Niya lamang na ang ating isipan ay taimtim na nananalangin sa Kanya, Siya ay bumababa rito at pinapawi ang buong pulutong ng mga kaisipan at imahen na nakapaligid dito (na nagiging sanhi ng kanilang paglaho), at sa gayon ay inihahanda ito sa pagnanasa para sa espiritwal na panalangin.

64. Ang ibang mga espiritu—mabuti man o masama—ay nagpapapasok ng mga kaisipan, ideya, at imahinasyon sa isip sa pamamagitan ng pag-aakasyon sa katawan; ngunit ang Panginoon ay kumikilos sa kabaligtaran: sa pamamagitan ng pagbibigay-inspirasyon sa mismong isip, itinatanim Niya rito ang kaalaman sa anumang nagpapaligaya sa Kanya—at sa pamamagitan ng isip ay pinapawi Niya ang pagsuway ng katawan.

65. Ang sinumang, habang minamahal ang tunay na panalangin, ay nagagalit o may sama ng loob ay karapat-dapat sa bawat pagsisaway: sapagkat siya ay parang isang nagnanais makita nang malinaw, ngunit sabay na tinatakpan ang kanyang mga mata ng alikabok.

66. Kung nais mong manalangin nang nararapat, huwag kang gumawa ng anumang salungat (mapanganib) sa panalangin, upang ang Diyos, sa paglapit Niya, ay bumaba sa iyo.

67. Kapag nananalangin ka, huwag mong bigyan ng anumang anyo ang Diyos, ni hayaang mabago ang iyong isip sa anumang imahe (o isipin ito sa anumang anyo, o mayroong anumang imahe na maimprenta sa iyong isip); kundi lumapit ka sa hindi materyal gamit ang hindi materyal – at ikaw ay magkakaisa rito.

68. Mag-ingat sa mga bitag ng kaaway: sapagkat maaaring mangyari na, habang nananalangin ka nang may kalinisan at kapanatagan, biglang lilitaw sa iyo ang isang kakaiba at dayuhang imahe. Gawa ito ng mga kaaway, na nilayong iligaw ka sa pamamagitan ng pagpasok sa iyong isipan ng kaisipang mayabang na ang Banal ay nagpakita sa iyo rito – at higit pa rito, upang isipin mong, tulad ng biglaang paglitaw na ito, ang Banal ay may dami rin (nasa isang lugar, may sukat, at binubuo ng mga bahagi), samantalang ang Banal ay wala ni dami ni anyo.

69. Kapag hindi nagawang igalaw ng masamang demonyo ang alaala, kumikilos ito sa dugo at mga likidong panbuhay, upang sa pamamagitan nila ay makalikha sa isipan ng imahinasyon ng isang banyagang bagay at punuin ito ng mga imahe; at ang isip, na nasanay nang manirahan sa ganitong mga kaisipan, ay madaling madala ng mga ito; at, sa pag-aakalang umaakyat ito sa isang di-materyal at di-nakikitang kaharian ng kaalaman, ay naloloko, inakala ang usok na liwanag.

70. Bantayan mo ang iyong sarili, ingatan ang iyong isip laban sa mga ligaw na pag-iisip habang nananalangin at magsikap na manatili sa isang mapayapang pag-iisip—upang '*Siya na maawain sa mga ignorante*' (Heb. 5:2) ay lumapit sa iyo at ipagkaloob sa iyo ang maluwalhating kaloob ng panalangin.

71. Imposibleng makapanalangin ka nang may kadalisan habang nalalabit sa mga bagay-bagay sa mundo at nababahala ng walang katapusang pag-aalala: sapagkat ang panalangin ay ang pagtatabi ng (lahat ng di-kaugnay na) kaisipan.

72. Ang taong nakagapos ay hindi makatakas—ganyan din, ang isip na alipin ng anumang pagnanasa ay hindi makita ang lugar ng espiritwal na panalangin; higit pa rito, hinahampas at pinapadpad ito ng mga mapanasang kaisipan, at wala itong matibay na paninindigan.

73. Kapag sa wakas ay nagsimulang manalangin nang puro at walang hilig ang isip, doon inaatake ito ng mga demonyo, hindi na mula sa kaliwa kundi mula sa kanan: inihaharap nila ang isang pangitain na tila kaluwalhatian ng Diyos, o isang simbolikong larawan na kaaya-aya sa mga pandama, upang sa isip ay tila ganap na nitong naabot ang layunin ng panalangin. Tulad ng sinabi ng isang taong bihasa sa bagay na ito (Evagrius), nagmumula ito sa kasakitan ng kayabangan, mula sa isang demonyong paghipo sa isang bahagi ng utak, at mula sa isang kaguluhan (o pamamaga) sa mga nerbiyos doon.

74. Naniniwala ako na ang demonyo, sa pamamagitan ng paghipo sa nasabing bahagi ayon sa kanyang gusto, ay binabago ang liwanag na nakapalibot sa isipan; mula rito, ang kayabangan ay nag-uudyok ng isang kaisipan na pilit na ipinapataw ng isipan sa sarili nang magaan ang loob ang banal at diwa-sang kaalaman. Dahil hindi siya nababahala ng maruruming pagnanasa ng laman, kundi nakatayo nang dalisay sa panalangin, hindi sumasagi sa kaniya na maaaring may masamang impluwensiya na gumagana rito, – at siya ay napapaniwala na ito nga ay isang banal na nagpakita, samantalang nagmula ito sa isang demonyo na, gamit ang sukduhan katusuhan, binabago ang liwanag na kaugnay ng isipan sa pamamagitan ng utak, gaya ng ating

nasabi na, at hinuhubog ang mismong isipan (binibigyan ito ng sariling anyo, o pinapaisip dito ang ganito o ganoon).

75. Ang anghel ng Diyos, sa sandaling siya'y lumitaw, ay sa isang salita'y nagwawakas sa gawain ng kaaway sa loob natin at hinihikayat ang liwanag ng isip na kumilos nang walang panlilinlang.

76. Ang sinasabi sa Pahayag tungkol sa Anghel, na siya ay nagdadala ng insenso '*upang ihain kasama ng mga panalangin ng mga banal*' (Pahayag 8:3), ay naniniwala ako na tumutukoy sa biyayang ito, na kumikilos sa pamamagitan ng Anghel at nagkakaloob ng kakayahang manalangin nang tunay; upang ang isipan ay sa wakas manirahan sa panalangin nang walang kalituhan ng kaisipan, nang walang panghihina ng loob o kawalan ng pag-asa.

77. Ang mga banga ng insenso ay, gaya ng sinasabi roon, '*ang mga panalangin ng mga banal*', na inihandog ng '*dalawampu't apat na matatanda*' (Pahayag 5:8). Sa pamamagitan ng banga dapat maunawaan ang pakikipag-isa sa Diyos, o ang perpektong, espiritwal na pag-ibig sa Kanya, kung saan iniaalay ang panalangin sa espiritu at sa katotohanan.

78. Kapag napagtanto mo na sa iyong panalangin ay hindi mo nararamdaman ang pangangailangang umiyak dahil sa iyong mga kasalanan, pag-isipan mo kung gaano ka layo ang naligaw mula sa Diyos, bagaman ikaw ay nakatali na manatili sa Kanya magpakailanman – at maglalabas ka ng pinakamainit na luha.

79. Tunay nga, ganito ito: nang makilala mo ang iyong sariling kahalagahan (ang iyong kahirapan at kababaan), iiyak ka nang may tamis, hihikayat sa iyong sarili na parang si Isaias – bilang isang '*marumi at may maruming labi*' at namumuhay sa gitna ng ganoong mga tao, ibig sabihin, mga kalaban (ng Diyos – maruruming puwersa o kaisipan), nangahas kang tumayo sa harap ng Panginoon ng mga Hukbo (Isa. 6:5).

80. Kung manalangin ka nang tapat, makakatanggap ka ng lubos na katiyakan sa maraming bagay, at titipunin ka ng mga Anghel, gaya ng ginawa nila kay Daniel, at liliwanagan ka sa kaalaman ng mga dahilan kung bakit nagaganap ang mga bagay.

81. Alamin na ang mga Anghel ay naghihikayat sa atin na manalangin at nakatayo kasama natin dito, na nagagalak at nananalangin nang sama-sama para sa atin. Kaya, kung tayo ay pabaya at nag-iingat ng masasamang kaisipan, lubos nating pinupukaw ang kanilang galit; sapagkat habang sila ay nagsusumikap nang husto para sa atin, ayaw nating manalangin sa Diyos para sa ating sarili, ngunit, sa pagpapabaya sa ating paglilingkod sa Diyos at sa pagtalikod sa kanilang Diyos at Panginoon, nakikipag-usap tayo sa mga maruruming demonyo (sa ating mga kaisipan).

82. Manalangin nang payapa at taimtim; umawit nang may katwiran at masigla – at magiging parang sisiw ng agila kang lilipad sa kataas-taasan.

83. Ang pag-awit ng mga salmo ay nagpapalubog sa mga pagnanasa sa pagtulog at sinisupil ang mga udyok ng labis na pagnanasa ng laman; samantalang ang panalangin ay inaayos ang isip sa intelektwal na gawain na angkop dito.

84. Ang panalangin ay isang gawain na angkop sa dangal ng isip, o mas mabuti pa, ang tunay nitong gamit.

85. Ang pag-awit ng mga salmo ay isang pagpapahayag ng maraming karunungan; at ang panalangin ay paunang hakbang tungo sa espiritwal na kaalaman.

86. Ang pagninilay ay isang napakabuting pagsisikap; tinutulungan nito ang panalangin sa pamamagitan ng pag-udyok sa isip na gamitin ang kaniyang kakayahang intelektwal upang pagnilayan ang banal na kaalaman.

87. Kung hindi mo pa natatanggap ang kaloob ng panalangin o ng pag-awit ng mga salmo, manalangin kang walang pagod at matatanggap mo ito.

88. '*At sinabi sa kanila ng Panginoon ang isang parabula na dapat laging manalangin at huwag panghinaan ng loob*' (Lucas 18:1). Kaya, huwag kayong malungkot o panghinaan ng loob dahil hindi ninyo pa ito natatanggap; sapagkat matatanggap ninyo ito sa takdang panahon. Idinagdag ng Panginoon ang ito sa parabula: '*Kung hindi ako natatakot sa Diyos at hindi ako nahihiya sa harap ng mga tao, subalit dahil sa paulit-ulit na pakiusap ng balong ito , ipaghihiganti ko siya*' (– 5). Ganoon din, '*Agad na maghihiganti ang Diyos para sa mga taong sumisigaw sa Kanya araw at gabi*' (– 7). Magalak ka nga, sa pamamagitan ng pananatili sa panalangin nang may masigasig na pagtitiis.

89. Huwag mong hangarin na ang mga bagay na may kinalaman sa iyo ay maging ayon sa iniisip mong pinakamainam, kundi ayon sa ikalulugod ng Diyos; at ikaw ay magiging payapa at mapagpasalamat sa iyong panalangin.

90. Kahit na tila kasama ka na ng Diyos, mag-ingat ka sa demonyo ng kahalayan; sapagkat siya ay lubos na mapanlinlang at mapanuksong, at nagsusumikap sa lahat ng paraan upang malampasan ang determinasyon ng iyong matinong pag-iisip at ilihis ito mula sa Diyos, kahit na ito ay nakatayo sa harap ng Diyos nang may paggalang at takot.

91. Kung sabik kang manalangin, ihanda mo ang iyong sarili sa mga tukso ng demonyo at matiisin nang may pasensya ang kanilang mga pagsubok; sapagkat gaya ng mga mababangis na hayop, aatakin ka nila at hahatiin ang buong katawan mo.

92. Maging handa, tulad ng isang bihasang mandirigma – huwag kang mang-alangan, kahit na bigla kang makakita ng isang multo; huwag kang matulala, kahit na may tabak na itinutok sa iyo, o may sulo na itinapat sa iyong mukha; huwag kang mawalan ng loob (huwag kang matakot), kahit na may kakila-kilabot at mapanlinlang na multo na lumitaw sa iyong harapan; ngunit manindigan kang matatag, ipahayag ang tunay na pananampalataya, at matapang mong tingnan ang iyong mga kaaway.

93. Ang sinumang magtitiis sa dalamhati ay ituturing na karapat-dapat sa kagalakan; at ang sinumang magtitiis sa paghihirap ay hindi maaagaw sa kaniya ang bahagi sa ligaya.

94. Mag-ingat ka na huwag kang linlangin ng mga mapanlinlang na demonyo sa pamamagitan ng anumang pangitain. (Kung mangyari man ito,) habang nananatiling kalmado, lumuhod ka at manalangin sa Diyos na, kung ito ay nagmula sa Kanya (para sa iyong ikapagtatayo), Siya mismo ang magbigay-liwanag sa iyo; at kung hindi, na agad Niya itaboy ang manlilinlang mula sa iyo. At magpakatatag ka; sapagkat ang mga asong ito ay hindi tatagal kapag lumapit ka sa Diyos nang may taos-pusong panalangin, kundi, sa isang iglap na tama, na hindi nakikita at hindi namamalayan ng kapangyarihan ng Diyos, tatakas sila nang malayo sa iyo.

95. Dapat mo ring malaman ang sumusunod na daya ng mga demonyo. Minsan, hinahati nila ang kanilang sarili sa mga grupo. Ang ilan ay lumalapit upang tuksuhin ka. At kapag humingi ka ng tulong, pumapasok ang iba sa anyo ng mga anghel at pinalalayas ang mga nauna, upang malinlang ka sa pag-iisip na sila ay tunay na anghel, at mahulog sa pagmamataas na karapat-dapat ka sa ganoong bagay.

96. Pagsikapan mong maging kasing mapagkumbaba at kasing matapang hangga't maaari – at ang mapanganib na pag-atake ng mga demonyo ay hindi makahipo sa iyong kaluluwa, ni hindi rin lalapit ang kanilang latigo sa iyong katawan. *'Iuutos Niya (ang Panginoon) ang Kaniyang anghel tungkol sa iyo upang ingatan ka'* (Awit 90:10–11); at hindi nila makikita na pipigilan nila ang bawat masamang gawa laban sa iyo.

97. Bagaman ang sinumang nagsusumikap na panatilihin dalisay ang kanyang panalangin ay makaririnig ng ingay, hiyawan, daing, at sumpa ng mga demonyo, hindi siya maliligaw sa kanyang pag-iisip o susuko sa kanila, kundi sasabihin niya sa Diyos: *'Hindi ako matatakot sa kasamaan, sapagkat Nasa piling ko Ka'* (Awit 22:4), at iba pa.

98. Sa panahon ng mga tukso, magsagawa ng walang patid, maikli ngunit matinding panalangin.

99. Kung babalaan ka ng mga demonyo na bigla silang lilitaw sa hangin upang ikagulat ka at agawin ang iyong katinuan, huwag mong katakutan sila at huwag mong pansinin ang mga banta. Nagsisikap lamang silang takutin ka, sinusubok kung itinuturing mo pa silang may kabuluhan, o kung lubos mo na silang hinamak.

100. Kung ikaw ay nakatayo sa harap ng Diyos na Makapangyarihan, ang Maylalang at Tagapaglaan, sa panalangin, bakit ka naman nakatayo sa harap Niya nang ganoon kalokohan na, sa pagtatabi mo sa takot mo sa Kanya—na hindi natitinag—ay natatakot ka pa sa mga langaw at lamok? O hindi mo ba naririnig ang sinasabi ng Propeta: *'Matatakot ka sa Panginoon na iyong Diyos'* (Deut. 10:20), at muli: *'Lahat ay natatakot sa Kaniya at nanginginig sa pagtingin sa Kaniyang kapangyarihan'* – at iba pa (2 Cron. 36, ang panalangin ni Manases).

101. Kung paanong ang tinapay ay pagkain para sa katawan, at ang birtud para sa kaluluwa, gayon din ang espirital na panalangin ay pagkain para sa isip.

102. Manalangin sa banal na lugar ng panalangin hindi tulad ng isang Pariseo, kundi tulad ng maningil ng buwis, upang ikaw naman ay mapawalang-sala ng Panginoon.

103. Pagsikapan mong huwag manalangin laban sa sinuman sa iyong panalangin, baka masira mo ang iyong itinayo, at maging karumal-dumal ang iyong panalangin (sa paningin ng Diyos).

104. Hayaan mong turuan ka ng nanghihiram ng *'sampung talento'* na, maliban kung ipatawad mo ang nanghihiram sa iyo, hindi ka rin ipatawad; sapagkat nasusulat: *'Ibinigay siya sa tagapahirap'* (Mateo 18:34).

105. Isantabi mo ang pangangailangan ng iyong katawan habang nakatayo ka sa panalangin (sa harap ng Diyos), baka ang kagat ng pulgas, lamok, o langaw ay makawala sa iyo ng pinakadakilang biyaya na ipinagkakaloob ng panalangin.

106. Nabalitaan namin na nang isang Santo ay tumayo upang manalangin, mariing tinutulan siya ng Masamang Ayon na nang itinaas niya ang kanyang mga kamay, ang Masamang Ayon, na nagbago ng anyo bilang isang leon, ay itinaas ang kanyang mga harapang paa at, nang ilubog ang kanyang mga kuko sa mga tagiliran ng asetikong iyon, ay hindi tumigil hangga't hindi ibinaba ng Santo ang kanyang mga kamay. Ngunit hindi niya ito ibinaba hangga't hindi niya natatapos ang kanyang karaniwang panalangin.

107. Ganoon din, gaya ng ating nalalaman, si Juan na Maliit—o mas tama, ang pinakadakilang monghe—na nanatiling nasa patuloy na espirituwal na pakikipag-isa sa Diyos habang isang demonyo sa anyo ng isang dragon ay nakapulupot sa kaniya, nginangatngat ang kaniyang laman at binuga ito sa kaniyang mukha.

108. Tiyak na nabasa mo na ang mga buhay ng mga monghe ng Tavenisi, kung saan sinasabing habang si Abba Theodore ay nakikipag-usap sa mga kapatid, dalawang ahas na makamandag ang gumapang patungo sa kanyang mga paa; gayunpaman, nang walang kahit kaunting pagkabagabag, itinikdo niya ang kanyang mga paa na parang bumubuo ng isang arko, hinayaan ang mga ahas na dumaan sa ilalim nito, at ipinagpatuloy ang kanyang talumpati hanggang sa wakas; at saka lamang niya ipinakita ang mga ito sa mga kapatid, matapos niyang ikwento ang pangyayari.

109. Nabasa rin namin ang tungkol sa isa pang espirituwal na kapatid na, habang nananalangin, ay may gumapang na echidna at dumampi sa kanyang paa; subalit hindi niya ibinaba ang kanyang mga kamay hanggang sa makumpleto niya ang kanyang karaniwang panalangin. At ang taong ito, na minahal ang Diyos nang higit pa sa kanyang sarili, ay hindi nagkaroon ng anumang pinsala.

110. Itutok mo ang iyong mga mata sa hindi nakakaabala habang nananalangin, at, matapos mong ihiwalay ang sarili mula sa laman at kaluluwa, mamuhay ka ayon sa isip.

111. Sa isang banal na tao naman, isang matatag na manalangin na namuhay nang tahimik sa ilang, lumitaw ang mga demonyo at sa loob ng dalawang linggo ay pinaglaruan siya na parang bola, itinatapon sa himpapawid at sinasalo sa isang banig; gayunpaman, hindi nila kahit man lang mailihis ang kanyang isipan mula sa kanyang masigasig na panalangin.

112. Sa isa pang mongheng mapagmahal sa Diyos, habang nag-aalay siya ng panalangin sa isip habang naglalakad sa disyerto, lumitaw ang dalawang anghel at naglakad sa kanyang tabi, pinananatili siya sa kanilang gitna. Ngunit hindi niya sila pinansin kahit saglit, baka siya'y mawalan ng pinakamainam, sapagkat naalala niya ang mga salita ng Apostol, na nagsasabi: *'Ni ang mga anghel, ni ang mga pamunuan, ni ang mga kapangyarihan ay hindi tayo mapaghihiwalay sa pag-ibig ng Cristo'* (Roma 8:38–39).

113. Sa pamamagitan ng panalangin, ang isang monghe ay nagiging parang anghel, na nananasabik na *'makita ang mukha ng Ama na nasa langit'* (Matt. 18:10).

114. Sa anumang paraan, huwag mong hangarin o subukang makita ang anumang mukha o imahe habang nananalangin ka.

115. Huwag mong hangarin na makita ang mga Anghel, o ang mga Kapangyarihan, o si Cristo gamit ang iyong pisikal na pandama, baka mawalan ka ng bait sa pag-aakala na ang lobo ay pastol at pagsamba sa mga kaaway – ang mga demonyo.

116. Ang simula ng ilusyon ng isip ay kayabangan; dahil dito, sinisikap ng isip na ilarawan ang Pagkadiyos sa anumang anyo o imahe.

117. Uulitin ko ang sinabi ko sa mga baguhan: mapalad ang isip na, habang nananalangin, ay nananatiling ganap na tahimik.

118. Mapalad ang isip na, sa pagdarasal nang walang alalahanin, ay tumatanggap ng patuloy na lumalaking pagnanasa sa Diyos.

119. Mapalad ang isip na, habang nananalangin, ay hiwalay sa mga materyal na bagay at malaya sa kasakiman.

120. Mapalad ang isip na, habang nananalangin, ay nagpapanatili ng ganap na kawalang-pakialam sa lahat ng bagay.

121. Mapalad ang monghe na iginagalang ang bawat tao na parang diyos pagkatapos ng Diyos.

122. Mapalad ang monghe na itinuturing ang kaligtasan at kasaganaan ng lahat bilang kaniya.

123. Mapalad ang monghe na itinuturing ang sarili bilang basurahan ng lahat.

124. Ang monghe ay yaong, habang inilalayo ang sarili sa lahat, ay nananatiling nagkakaisa sa lahat.

125. Ang monghe ay yaong itinuturing ang sarili niyang kasama ng lahat at nakikita ang sarili sa bawat isa.

- 126.** Ang siyang palaging iniaalay ang kanyang pinakaunang kaisipan sa Diyos ay siyang nananalangin.
- 127.** Iwasan ang lahat ng kabulaanan at lahat ng panunumpa, bilang isang monghe na taimtim na nagnanais manalangin; kung hindi, magpapanggap ka ng hindi sa iyo nang walang kabuluhan.
- 128.** Kung nais mong manalangin sa Espiritu, huwag kang kumuha ng anumang mula sa laman – at hindi sasakop sa iyong harapan ang ulap ng kadiliman habang nananalangin ka.
- 129.** Ipinagkakatiwala mo sa Diyos ang iyong mga pangangailangang pisikal – at magiging malinaw na ipinagkakatiwala mo rin sa Kanya ang iyong mga pangangailangang espirituwal.
- 130.** Kung ikaw ay itinuring na karapat-dapat na tumanggap ng mga pangako, maghahari ka. Kung hindi naman, hindi ba't dapat mong tiisin nang may kagalakan ang iyong kasalukuyang kahirapan?
- 131.** Huwag mong talikuran ang kahirapan at ang mga kalungkutan ng buhay – ito ang mga kasangkapan (pakpak) ng magaan na panalangin.
- 132.** Hayaan mong ang mga birtud sa katawan ay maging panatilyo ng mga espirituwal para sa iyo, ang mga espirituwal na birtud ay panatilyo ng espirituwal, at ang mga ito ay panatilyo ng kaalamang hindi materyal at esensyal.
- 133.** Kung, habang nananalangin ka laban sa isang partikular na kaisipan, mapansin mong mabilis at madali itong humupa, suriin mo ang sanhi nito, baka mahulog ka sa patibong at, sa pamamagitan ng panlilinlang, maging taksil sa iyong sarili.
- 134.** Nangyayari minsan na ang mga demonyo, matapos itanim sa iyong isipan ang ilang kaisipan, sila mismo ang nag-uudyok sa iyo na ipanalangin laban dito at labanan ang mga ito – at agad na tumatakas; kaya't maaari kang mahulog sa ilusyon, iniisip na sinimulan mo na talunin ang iyong mga kaisipan at takutin ang mga demonyo.
- 135.** Kapag nananalangin ka laban sa anumang pagnanasa o anumang demonyo na nagpapahirap sa iyo, alalahanin mo ang mga salita ng Salmist: *'Aabutin ko ang aking mga kaaway at susundan ko sila; hindi ako babalik hanggang sa sila'y mapawi: papatayin ko sila, at hindi sila makatatayo; mahuhulog sila sa aking mga paa'*, at iba pa (Awit 17, 38–39). Ngunit sabihin mo ito sa tamang panahon, na pinapapanig mo ang iyong sarili laban sa iyong mga kalaban sa pamamagitan ng kababaang-loob.
- 136.** Huwag mong isipin na makakamtan ang birtud nang hindi muna nakipaglaban para rito hanggang sa pagdurugo. Ayon sa Banal na Apostol, dapat tayong makipaglaban sa kasalanan hanggang kamatayan, upang manatiling walang kapintasan (Heb. 12:4).
- 137.** Nangyayari minsan na, matapos mong gawan ng kabutihan ang isang tao, ay nagkakaproblema ka naman mula sa iba (dahil sa mga pakana ng kaaway), kaya kapag hinarap ka ng paninirang-puri, nakasasabi o nakagagawa ka ng hindi angkop, at sa ganitong paraan ay nasasayang ang kabutihang naipon mo. Iyan ang layunin ng mga mapanlinlang na demonyo. Kaya't dapat mong bantayan nang may karunungan ang iyong sarili.
- 138.** Kapag ikaw ay inatake ng mga demonyo, mag-ingat ka nang lubos upang hindi ka mapasailalim sa kanilang pagkaalipin.
- 139.** Sa gabi, ang masasamang demonyo mismo ang naghahangad na guluhin ang espirituwal na guro; samantalang sa araw naman ay ginagawa nila ito sa pamamagitan ng mga tao, na pinapaligiran siya ng mga hindi kanais-nais na pangyayari, paninirang-puri, at mga kapahamakan na kanilang sanhi.
- 140.** Huwag mong tanggihan ang pagtitiis sa mga magaspang at magulong taong ito. Hayaan mong bugbugin ka at tapakan sa ilalim ng kanilang mga paa, iunat ka at haplusin; sapagkat sa pamamagitan nito, lalo pang nagniningning ang iyong kasuotan.
- 141.** Hangga't hindi mo lubos na tinanggihan ang iyong mga pagnanasa at ang iyong isip ay sumusupil pa rin sa kabutihan at katotohanan, hindi mo matatagpuan sa iyong puso ang mabangong insenso (ibig sabihin, dalisay at masidhing panalangin).
- 142.** Nais mo bang manalangin (tulad ng nararapat)? Sa pamamagitan ng pagtalikod sa mundong ito, gawing panirahan mo ang langit—hindi lamang sa salita, kundi sa pamamagitan ng mga gawaing anghel at ng pinakadiyos na pagkaunawa.
- 143.** Kung, sa oras ng kagipitan lamang (nasa harap ng matinding tukso, nanganganib na matumba), mo naaalala ang Hukom—kung gaano Siya kakilabot at hindi nagpapalubag—kanita hindi mo pa natututong *'maglingkod sa Panginoon nang may takot at magsaya sa harap Niya nang may panginginig'* (Awit 2:11).

Alamin na sa mga panahon ng espirituwal na kagalakan at kaaliwan, lalong angkop na paglingkuran Siya nang may takot at paggalang.

144. Matalino ang taong, bago makamit ang ganap na pagsisisi, ay hindi tumitigil sa pag-alala sa kanyang mga kasalanan nang may pagdadalamhati, at sa makatarungang parusa para rito sa walang hanggang apoy.

145. Ang sinumang nananatili sa kasalanan at nag-uudyok ng galit ng Diyos—at walang hiya na nangahas na maghangad ng kaalaman sa mga bagay na banal at ng panalangin na espirituwal—ay dapat tanggapin ang pagbabawal ng mga Apostol na hindi ligtas para sa kanya na manalangin nang walang takip sa ulo. Ang ganoong kaluluwa, gamit ang mga salita ng Apostol, *'dapat ay may anghel na nakatayo sa ibabaw ng kanyang ulo'* para sa kapakanan ng mga naroroon (1 Cor. 11:10), na nakasuot ng kahinhinan at ng pagpapakumbaba na angkop sa isang mapagkumbabang tao.

146. Kung paanong walang kapakinabangan para sa isang may depekto sa paningin na titigan nang matagal at masinsinan ang araw, sa pinakamaliwanag na liwanag ng tanghali, gayundin naman ay walang kapakinabangan para sa isang mapusok at maruming isipan na isipin ang isang nakakatakot at labis-kalikasan na panalangin sa espiritu at sa katotohanan; sa kabaligtaran, ang Pagkadiyos ay magbubunsod ng pagkamuhi laban sa kaniya.

147. Kung Siya na walang kakulangan at hindi nagpapakita ng pagkiling ay hindi tinatanggap ang isang taong lumalapit sa altar na may handog hangga't hindi siya nakikipagkasundo sa kanyang kapuwa na may sama ng loob sa kanya (Matt. 5:23), isipin mo kung anong pagpipigil sa sarili at anong katalinuhan ang kailangan upang maghandog ng insenso na kaaya-aya sa Diyos sa altar ng isip.

148. Huwag kang maging mahilig sa salita, ni mahilig sa kaluwalhatian; sapagkat malinaw na *'hindi sa likod'*, kundi sa iyong mukha *'nagsasagawa ng masama' ang masasama* (Awit 128:3). At ikaw ay magiging katawa-tawa sa kanila habang nananalangin, na hinihila at niloloko nila tungo sa malabong pag-iisip.

149. Ang pag-iingat na naghahangad ng panalangin ay makakakita ng panalangin. Walang mas mabuti na sumusunod sa pag-iingat kundi ang panalangin, at ang panalangin ang dapat pagsumikapan ng bawat isa na linangin.

150. Gaya ng pagiging higit ng paningin sa lahat ng iba pang pandama, gayon din ang pagka-diyos ng panalangin kaysa sa lahat ng birtud.

151. Ang merito ng panalangin ay hindi lamang nakasalalay sa dami, kundi pati na rin sa kalidad. Ipinapakita ito ng *'mga taong pumasok sa templo upang manalangin'* (Lucas 18:10), at ng mga sumusunod na salita: *'Ngunit kapag kayo'y nananalangin, huwag magsalita nang paulit-ulit'*, at iba pa (Mateo 6:7).

152. Hangga't nakatuon ka lamang sa postura ng katawan na angkop sa panalangin, at ang iyong isip ay nasa panlabas na ganda ng tabernakulo (tungkol sa iba pang panlabas na aspeto ng panalangin... tingnan ang Kabanata 44), alamin mong hindi mo pa nasisisilayan ang lugar ng panalangin, at ang pinagpalang daan patungo rito ay malayo pa sa iyo.

153. Kapag, habang nakatayo ka sa panalangin, ikaw ay itinaas sa itaas ng lahat ng iba pang kagalakan, noon (malaman mong) tunay mo nang natagpuan ang panalangin.⁷³

154. Ang panalangin at pagbabasa ay kahanga-hanga; tinatapos nila ang walang kabuluhang paglayas ng isipan, pinipigilan ang isip na naglilibot sa hindi nararapat, at kapaki-pakinabang itong pinananatili sa pagtutok sa kahanga-hangang paghahangad na ito nang hindi pinapayagang maantala kahit man lang kaunti (1, 16).

155. Inihahanda tayo ng panalangin na makipag-usap sa Diyos at, sa pamamagitan ng matagalang pagsasanay rito, inilalapit tayo sa Kanya; sa Kanya na tinatanggap kahit ang pinakamababang tao sa Kanyang pag-ibig at hindi nahihya sa magiliw na pakikipaglapit sa kanila, hangga't ang pag-ibig na naninirahan sa kanilang kalooban ang nagbibigay sa kanila ng katapangan (1, 17).

156. Hinihiwalay ng panalangin ang isip sa lahat ng kaisipang makamundo, itinaas ito sa Diyos Mismo, na nasa itaas ng lahat ng bagay, upang makipag-usap tayo sa Kanya at matapang na humiling sa Kanya ng anumang nais natin; at sa ganitong paraan ay nagbibigay-daan sa isang tao na mamuhay nang marangal, bilang isang taong nakipag-isa na sa Diyos at agad na muling naghahanda para sa pakikipag-isang iyon (1:19).

157. Itinuturo sa atin ni Pablo na *'magtiyaga sa panalangin'* (Roma 12:12), kung saan ay pinapalago natin sa ating sarili ang ugali ng panalangin sa pamamagitan ng patuloy na pagsasanay (Col. 4:2; Efeso 6:18).

⁷³ Mula rito ay may karagdagang mula sa iba pang mga sinulat ni San Nilus – *'tungkol sa panalangin'*.

Iniutos din Niya sa atin na *'manalangin sa bawat lugar'* (1 Tim. 2:8), upang walang taong pabaya ang makapagtatwiran na siya'y nakatira nang malayo sa isang lugar ng pagsamba. Ang anumang lugar ay angkop para sa panalangin. Tinatanggap ng Diyos ang mga taong tumatawag sa Kanya nang may malinis na puso at matuwid na gawa, at, sa pagtingin sa kanilang pag-uugali, dinirinig ang kanilang mga pamanhikahik, kahit na ang lugar kung saan sila tumatawag sa Kanya, sa ating palagay, ay walang pinagkaiba sa anumang iba pa (1:20).

158. Minsan, sa panahon ng pagbabantay, dapat basahin nang mabilis ang mga salmo, samantalang sa ibang pagkakataon ay mas dapat bigyang-prayoridad ang pagkanta ng mga ito. Dapat nating baguhin ang ating pamamaraan, bilang pagtutol sa mga pakana ng ating mga kaaway, na kung minsan ay nagbubunsod ng pagnanais na magmadali sa pagbabasa ng teksto dahil ang kaluluwa ay nahahaplos ng kawalan ng pag-asa, at sa ibang pagkakataon ay naghihikayat sa atin ng maringal at malamyos na pag-awit (1, 234).

159. Kapag sumalakay sa iyong puso ang kaisipan ng kaaway, huwag mong hingin ang ganito o ganoon sa pamamagitan ng panalangin, kundi patalimin mo ang tabak ng luha laban sa kaaway. Sa pamamagitan ng pagharap sa kaaway na may ganitong makapangyarihang baluti, mas mabilis nating mapipilitan siyang umatras mula sa atin.

160. Magalak ka sa pagsasagawa ng gawaing-kamay: ngunit lalo pa sa mapagdasal na pag-alala; sapagkat ang una ay hindi palaging namumunga, samantalang ang huli ay walang patid na nagbubunga ng bunga ng pagsisikap nito. Huwag mong putulin ang iyong panalangin hanggang sa lubos mong matupad ang iyong tungkulin sa pagdarasal, at huwag mong pansinin ang kaisipang oras na para magsimula sa gawain; gayundin, kapag ikaw ay nasa gawain, huwag kang masyadong malulong sa iyong ginagawa, baka sa iyong pagmamadali ay guluhin mo ang iyong puso at gawing hindi angkop para sa panalangin.

161. Ang isip na nagnakawan ng kaisipan tungkol sa Diyos at lumayo sa pag-alala sa Kanya ay nagkakasala nang walang pakundangan kahit sa pamamagitan ng panlabas na pandama: sapagkat ang tainga at ang dila ay hindi na makapagsilbing tagapangalaga ng ganitong isip, dahil ang pangako sa asetikong paggawa ng pagpipigil sa sarili ay nawala na sa loob nito (1, 244).

162. Nangyayari na nagsusumikap tayong magsagawa ng dalisay na panalangin ngunit hindi natin ito magawa; ngunit nangyayari rin na hindi natin pinipilit ang ating sarili, subalit nananatili ang kaluluwa sa dalisay na panalangin. Ang una ay nagmumula sa ating kahinaan, samantalang ang huli ay nagmumula sa biyaya mula sa itaas, na sa pamamagitan nito ay nananawagan sa atin na hanapin ang kadalisan ng kaluluwa, at tinuturuan tayo sa pamamagitan ng pareho na huwag ipagpalagay na tayo ang may merito kung tayo ay nananalangin nang dalisay, kundi kilalanin ito bilang kaloob ng Tagapagbigay. *'Sapagkat hindi natin alam kung paano tayo dapat manalangin'* (Roma 8:26). Kapag nagsusumikap tayong gawing dalisay ang ating panalangin at hindi natin magawa, kundi nababalot tayo ng ulap; noon, habang umaagos ang luha sa ating mga pisngi, ipagpanghiwaga natin sa Diyos na mawala ang gabi ng pagsubok at sumikat ang liwanag sa ating kaluluwa (1, 264).

163. Nakakabagabag ang pag-alala sa mga laman-na-laman na pagnanasa; sapagkat hindi lamang nito tayo pinipigilang makipag-usap sa Diyos, kundi dinudumihan pa nito ang isipan—na tila nagdadasal—ng mga pantasya ng maruruming larawan. Mabuti na manatili nang walang tigil sa panalangin at sanayin ang isip sa pakikipag-usap sa Diyos. Ngunit ganito ba ang nangyayari sa atin? – Madalas, nalilihis tayo mula sa mga salita ng panalangin at sinusundan ang mga kaisipang nagpapalayo sa atin, hindi naman natin ito tinatanggihan o pinapabayaan—na dapat sana'y palatandaan ng pagtutol ng kalooban sa mga nagmumungkahi ng hindi angkop. Bagaman sa panlabas ay tila tayo'y nananalangin – sapagkat sa pagyuko ng mga tuhod ay mukha tayong nananalangin sa paningin ng mga nakamasid – sa ating isipan ay iniisip natin ang isang kaaya-ayang bagay, nakikipag-usap nang magiliw sa mga kaibigan, nagsasalita nang masama tungkol sa ating mga kaaway nang may galit, naghahanda ng salu-salo para sa mga bisita, nagtatayo ng mga bahay para sa mga kamag-anak, nagtatanim ng mga puno, paglalakbay, pakikipagkalakalan, sapilitang nahihila sa banal na ministeryo, maingat na pamamahala sa mga usapin ng mga simbahan na ipinagkatiwala sa amin, at pag-iisip-isipin ang karamihan rito sa aming isipan, pagsang-ayon sa anumang iminumungkahi ng aming mga iniisip, ayon sa kung paano hinihimok ng aming mga pagnanasa ang aming mga puso patungo rito (– 2, 129–130).

164. Nangangailangan ang panalangin na linisin ng isip ang sarili mula sa bawat kaisipan at huwag papasukin sa sarili ang anumang hindi kaugnay ng panalangin, kahit pa ito ay marangal; kundi, bilang isang taong pinukaw ng Diyos, na nakahiwalay sa lahat ng bagay, ay maisagawa ang pakikipag-usap sa Kaniya nang mag-isa (2, 131).

165. Ang sinumang naghahati ng kanilang oras sa pagitan ng pisikal na paggawa at panalangin ay tinatalian ang katawan sa pamamagitan ng trabaho at pinapailalim ang magulong kahilingan nito sa kontrol; at ang kaluluwa, na kasabay na nagsusumikap ng katawan, ay sa huli'y nananabik sa kapahingahan, ay dahil dito'y nahihilig sa panalangin bilang isang mas madaling gawain, at dito'y inihahatid nang may sigasig at lakas. Sapagkat nakakakita siya ng ginhawa sa pagbabago ng gawain at sa paglipat mula sa isa patungo sa iba, samantalang siya ay napapagod kapag masyadong matagal na nasa iisang gawain; napapagod siya sa pag-uulit-ulit, ngunit nagagalak sa sari-saring gawain; Para sa kanya, sa pagtatabi ng isang gawain, para niyang inaalis ang lahat ng pagod, kaya't sinasalubong niya ang susunod na gawain na tila may bagong sigla, na para bang kakapagsimula pa lamang siyang magpagal⁷⁴ – (2, 231. 232).

166. Ang sinumang hindi mahilig magtrabaho ay pinapalakas ang kanilang mga pagnanasa sa pamamagitan ng kawalan ng ginagawa at binibigyan ng malayang laya ang kanilang mga hangarin na lumihis patungo sa mga bagay na kaakit-akit sa kanila – isang katotohanang pinakamalinaw na nakikita sa panahon ng panalangin; sapagkat ang buong pansin ng isip ay lubusang nasasakup ng anumang pumupuno sa puso, at wala nang ibang ginagawa kundi ang mag-isip-isip sa mga pagnanasa ng damdaming napukaw, sa halip na makipag-usap sa Diyos at humiling sa Kanya ng mga bagay na makabubuti sa sarili. Dahil dito, masigasig na kinondena ni San Pablo ang katamaran at, sa pamamagitan ng kanyang apostolikong awtoridad, inuutusan ang lahat na magtrabaho (2 Tes. 3:6–12). Ang trabaho ay isang angkla para sa isipan at nagbibigay dito ng ligtas na direksyon. Maglapit man ang mga bagyo mula sa lahat ng panig, at magbanta man ang mga hampas ng hangin ng pagkalunod; matatag na nakatayo ang pag-iisip, hawak ng gawain na parang angkla; naaantig man ito ng mga umuusbong na kaisipan, ngunit hindi ito nadadala sa panganib, sapagkat ang mga gapos na humahawak dito ay mas malakas kaysa sa mga hangin na nagtutulak dito (2, 232, 234).

167. Ang mga tumatangging magtrabaho sa dahilan na dapat manalangin nang walang tigil ay, sa katotohanan, hindi naman talaga nananalangin. Sa pag-iisip na ang katamaran ay magpapalaya sa kaluluwa mula sa mga alalahanin, kanilang binubungkal ito sa isang laberinto ng mga hindi matatakas na kaisipan at sa gayon ay ginagawang hindi na ito kayang manalangin. Ang katawang abala sa gawain ay nagpipigil sa isip; ang isip, gaya ng mga mata, ay dapat magmasid sa ginagawa at tumulong sa katawan upang matiyak ang kawastuhan sa kilos, samantalang ang katawang nagpapahinga ay binibigyan ang isip ng malayang maglakbay; sapagkat sa panahon ng pahinga ay nagigising ang mga pagnanasa, at sa bawat malikot na alaala ay dinadala nila ang isip at sinasakup ito bilang isang bihang (2, 234. 5).

168. May isang sukdulang panalangin ng mga perpekto—isang uri ng pag-aakyat ng isip, ang ganap nitong paglayo sa mga pandama, nang sa pamamagitan ng mga hindi nabibigkas na buntong-hininga ng espiritu, ito'y lumalapit sa Diyos, Na nakakakita sa saloobin ng puso, na inilalantad na parang nakasulat na aklat, at ipinapahayag ang Kaniyang kalooban sa mga larawang walang salita. Kaya nga si Pablo ay dinala hanggang sa ikatlong langit at hindi niya alam '*kung nasa katawan siya o wala sa katawan*' (2 Cor. 12:2) (2, 235).

169. Pagkatapos (sa ibaba) ng una, may ikalawang anyo ng panalangin, kapag may binibigkas na mga salita, at sinasabayan ito ng isip nang may debosyon, na nakatatalastas kung Kanino nakatuon ang pamanhik.

170. Ang panalangin, gayunpaman, na naaantala ng (mababang) iniisip at nahahalo sa mga alalahanin sa katawan, ay malayo sa kalagayang nararapat sa isang nananalangin. Ang ganoong tao ay hindi man lang marinig ang sarili niya, ang kanyang mga iniisip ay naglilibot-libot, at hindi niya maalala kung anong mga salita ang kanyang binibigkas. Ngunit kung ang nananalangin ay ganito, pakikinggan kaya ng Banal na pandinig ang *kanyang panalangin*, samantalang siya mismo ay hindi ito pinapansin dahil sa pagkawala sa sarili? Ayon sa mga salitang: '*Dinggin Mo ang aking panalangin; pakinggan Mo ang aking daing*' (Awit 16:1), at '*Maging bukas ang Inyong mga tainga sa tinig ng aking daing*' (Awit 129:2), ang buong isip nila ay maingat na nakatuon doon, at hindi naglayas, gaya ng karaniwang nangyayari sa mga hindi nakokontrol na kaisipan ng mga pabaya (2, 236).

2. Tungkol sa walong masamang espiritu

⁷⁴ Ang kabanatang ito at ang susunod ay nakatuon laban sa mga Euchites.

1. Tungkol sa kasakiman sa pagkain

1. Ang simula ng pagbubunga ay ang pamumulaklak, at ang simula ng isang aktibong buhay ay ang pagpipigil sa sarili.

2. Ang sinumang nagpipigil sa kanyang gana ay nagpapababa ng kanyang mga pagnanasa, samantalang ang sinumang napagtatalo ng kasakiman sa pagkain ay nagpapadami ng kanyang mga maluhong pagnanasa.

3. Ang pinagmulan ng mga dila ay si Amalik, at ang pinagmulan ng mga pagnanasa ay ang kasakiman sa pagkain.

4. Ang panggatong ng apoy ay kahoy, at ang pagkain para sa tiyan ay sustansya.

5. Ang kasaganaan ng panggatong ay nag-aalab ng malaking apoy, samantalang ang kasaganaan ng pagkain ay nagpapasidhi ng pagnanasa.

6. Namamatay ang apoy kapag nauubos ang panggatong, samantalang ang kakulangan sa pagkain ay nagpapawi sa pagnanasa.

7. Ang pagnanasa sa pagkain ang nag-ugat ng pagsuway, samantalang ang matamis nitong lasa ang nagpaalis sa atin sa Paraiso.

8. Ang masarap na pagkain ay nagpapaligaya sa lalamunan, ngunit pinapakabusog din nito ang palaging lumalaking uod ng pagnanasa.

9. Ang bakanteng tiyan ay naghahanda sa isang tao para sa pagbabantay sa panalangin, samantalang ang busog na tiyan ay nagdudulot ng malalim na tulog.

10. Ang pag-iingat at pagninilay ay dumarating sa pamamagitan ng pag-aayuno, samantalang ang isang buhay na sagana at kontento ay naglulubog sa isipan sa malalim na pagtulog.

11. Ang panalangin ng nag-aayuno ay parang sisiw ng agila na lumilipad pataas, samantalang ang panalangin ng nagpakasawa ay bumabagsak sa lupa, binigatan ng kabusugan.

12. Ang isipan ng nag-aayuno ay isang maliwanag na bituin sa malinaw na kalangitan, samantalang ang isipan ng nagpakasawa ay kasing-dilim ng kalangitan sa isang gabing walang buwan.

13. Itinatago ng hamog ang sinag ng araw, samantalang ang makapal na singaw ng kinain ay bumabalot sa isip.

14. Ang salaming may mantsa ay hindi makapagpakita ng malinaw na anyo ng repleksyon; at ang kapangyarihan ng isip, na nababalutan ng kasakiman sa pagkain, ay hindi makatanggap ng kaalaman ng Diyos.

15. Ang lupang matagal na hindi nahasikan ay nagbubunga ng mga tinik; at ang isip ng isang palasera ay nagbubunga ng mga kahiya-hiyang kaisipan.

16. Tulad ng hindi makakita ng bango sa dumi, gayon din sa isang palasawa ay walang bango ng pagninilay.

17. Ang mata ng isang mahilig sa pagkain ay naghahanap ng mga piging, samantalang ang mata ng isang may pagtitimpi ay naghahanap ng mga pagtitipon ng mga pantas.

18. Ang kaluluwa ng isang mapagpakasawa ay binibilang ang mga araw ng paggunita sa mga martir, samantalang ang kaluluwa ng may pagpipigil ay ginagaya ang kanilang pamumuhay.

19. Ang duwag na mandirigma ay nanginginig sa tunog ng trumpeta na nag-aanyaya ng digmaan, samantalang ang palasang ay nanginginig sa anunsyo ng pagsisimula ng pag-aayuno.

20. Ang isang masebeng monghe ay alipin ng kanyang tiyan, at sa ilalim ng latigo nito ay binabayaran niya ang kanyang pang-araw-araw na buwis.

21. Ang nagmamadaling manlalakbay ay agad na nakarating sa lungsod, at ang asetikong monghe ay nakamtan ang kapayapaan ng isip.

22. Ang mabagal na manlalakbay (na nabigong makarating sa anumang tinitirhang lugar) ay natutulog sa labas; at ang masebeng monghe ay hindi kailanman makarating sa tahanan ng kawalan ng pagnanasa.

23. Ang pagsunog ng insenso ay nagpapabango sa hangin – at ang panalangin ng may pagpipigil sa sarili ay matamis na halimuyak sa Diyos.

24. Kung susuku ka sa pagnanasa na punuin ang iyong tiyan, wala nang makakasapat upang mapawi ang iyong kasakiman sa pagkain; sapagkat ang kasakiman ay isang apoy na sumisilab at laging nananawagan pa.

25. Ang sapat na sukat (ng anumang ibinubuhos sa sisidlan) ay napupuno ang sisidlan, ngunit ang tiyan, kahit puno na, ay hindi sasabing, 'Sapat na.'

26. Ang pagtaas ng mga kamay ay nagpapatakas sa mga Amalekita, at ang mga gawang nakatuon sa langit ay nagwawagi sa mga makamundong pagnanasa.

27. Wasakin sa iyong sarili ang lahat ng nag-uudyok ng pagnanasa, at lubusang ipamatay ang iyong mga laman-linawan.

28. Tulad ng isang napatay na kaaway na hindi nagdudulot ng takot sa iyo, gayon din ang isang pinatay na katawan ay hindi mag-aalala sa iyong kaluluwa.

29. Tulad ng isang patay na katawan na hindi nakararamdam ng sakit mula sa apoy, gayon din ang isang taong may dalisay na budhi ay hindi nakararamdam ng kasiyahan mula sa patay na pagnanasa.

30. Kung pinatay mo ang isang Ehipsiyo, ilibing mo siya sa buhangin – ibig sabihin, kung tinalo mo ang malibog na pagnanasa, huwag mong pakainin ang katawan (o panatilihin itong sa tuyong diyeta); sapagkat kung paanong ang nakatago sa lupa ay sumisibol kapag binuhusan ng tubig, gayundin naman ang malibog na pagnanasa na nakatago sa katawan ay namumulaklak kapag ito'y nasisiyahan.

31. Ang apoy na humupa ay muling sumisiklab nang maliwanag kapag may idinagdag na sariwang tuyong sanga; at ang malibog na pagnanasa, kapag napawi, ay muling nabubuhay sa pamamagitan ng pagbibigay-kasiyahan sa tiyan ng pagkain.

32. Huwag mong kaawaan ang katawan kapag nagsimulang itong magreklamo ng pagod, at huwag mo rin itong payagang magsawa sa pagkain na ikinalulugod nito; sapagkat kung mabawi nito ang lakas, itataguyod nito laban sa iyo ang isang digmaang hindi mapipigil, hanggang sa makuha nito ang iyong kaluluwa at ihahatid ka sa pagkaalipin ng pagnanasa sa pakikipagtalik.

33. Ang katawang pinapakain nang katamtaman ay parang mahusay na sinanay na kabayo na hindi kailanman tatanggalin ang kanyang sakay. Tulad ng kabayo na napipigil ng tali sa bibig, sumusuko at sumusunod sa kamay ng nagpupulikat, gayon din naman ang katawan, na tinamnan ng matipid na pagkain at pagbabantay, ay hindi nakakaligtas sa hawak ng kaisipang nakalukluk dito, at hindi rin ito umiingay, gaya ng ginagawa nito kapag pinapatakbo ng isang mapusok na pagnanasa.

* * *

34. Ang labis na pagkain ay nagpapalusog sa isipan, at pinupuno ng panaginip ang tulog ng lasing (1. 248).

35. Ang ligaya ng pagbibigay-luho ay namamatay sa sandaling lumusot ang pagkain sa lalamunan, ngunit sa kabaong na ito ay nabubuhay ang pagnanasa.

36. Ang pagal sa pag-aararo ng sariling lupain ay nagtatapos sa kapahingahan; ngunit ang iba't ibang uri ng ligaya ay nagtatapos sa pagkasunog (maging laman dito, o parusang doon).

37. Ang sinumang, sa pamamagitan ng kanyang mga pagsusumikap, ay nagpapalanta sa sigla ng laman, ay araw-araw sa laman na nag-iisip ng kanyang sariling kamatayan (sapagkat ang pagod ng laman ay pinipilit siyang walang humpay na mag-isip ng kamatayan) (1. 249).

38. Hayaan ang katinuan ng puso na ayusin ang paggawa ng pagpipigil sa sarili ayon sa kalagayan ng katawan, upang kapag humina ang katawan, siya mismo ay hindi magdusa.

39. Nawa'y magkuntento ang laman sa limitadong kasiyahan ng mga likas nitong pangangailangan.

40. Ang iyong pag-aascetismo sa katawan ay dapat nakatuon sa mga layuning moral, upang matutuhan mong magdalamhati sa iyong puso (dahil sa mga kasalanan) at maglunos sa iyong kaluluwa.

41. Ang ina ng makamundong pagnanasa ay kasakiman sa pagkain: sapagkat nagbubunga ito ng makamundong pagnanasa at ng maraming iba pang damdamin. Mula rito, gaya ng mula sa isang ugat, sumisibol ang iba pang mga pagnanasa; at sa lalong madaling panahon, nang maging mga puno na kapantay ng nagbunga sa kanila, kumakalat ang mga sanga nito tungo sa mga kasamaan na umaabot hanggang sa langit. Kaya naman, ang kasakiman, galit, at kalungkutan ay mga supling at paglago ng kasakiman sa pagkain. Una sa lahat, ang mahilig sa pagkain ay nangangailangan ng pera upang matugunan ang kanyang palaging nag-aalab na pagnanasa, bagaman hindi ito kailanman nasisiyahan; pagkatapos, dapat siyang magalit sa mga humahadlang sa kanya sa pagkuha ng pera; at kapag ang galit ay napatunayang walang magawa, tiyak na sumusunod ang kalungkutan (2, 73).

42. Ang kasakiman sa pagkain ay pinakamalapit na kamag-anak sa pagnanasa. At ang kalikasan mismo, na nagnanais ipakita ang pagkakaugnay ng mga pagnanasa na ito, ay inilagay ang mga ari sa ilalim ng tiyan, na nagpapahiwatig sa pamamagitan ng paglapit na ito ng kanilang malapit na ugnayan. Sapagkat kapag humina ang damdaming ito (luho), nanghihina ito dahil sa pagkaubos ng nasa itaas—ang tiyan; at kapag

tumindi at kumilos ito, mula rito kumukuha ng lakas. Ngunit ang kasakiman sa pagkain ay hindi lamang nagpapalusog at nagpapatibay sa pagnanasa na ito; winawasak nito ang lahat ng kabutihan sa isang tao. Sa sandaling magtagumpay ito, ang pagpipigil sa sarili, pagkamakatarungan, tapang, pagtitiis, at lahat ng iba pang birtud ay karaniwang nauwi sa wala (2, 76).

43. Napakahusay na manatili sa hangganan ng sariling pangangailangan at magsikap nang buong lakas na huwag itong lampasan. Kung ang pagnanasa ay humihila sa sinuman kahit kaunti patungo sa mga kaluguran ng buhay na ito, walang salitang sapat na makapigil sa kanilang pag-usad (sa gawiang iyon). Sapagkat walang hangganan ang nasa lampas sa pangangailangan ng isang tao; ngunit ang hindi mapawiing pag-aalala at walang katapusang, walang pigil na pagkabalising-loob ay nagpapadami nang walang sukat sa paggawa (na kinakailangan upang matugunan ang mga ito), at pinapakabusog ang kahalayan, gaya ng apoy na pinapalakas ng idinagdag na panggatong (2, 88).

2. Tungkol sa pakikipagtalik sa labas ng kasal

1. Ang pagpipigil ay nagbubunga ng kabanalan; subalit ang kasakiman sa pagkain ay ina ng malikot na pagnanasa.

2. Pinapakain ng langis ang apoy ng sulo; ngunit ang pakikipag-ugnayan sa mga babae ay nag-aapoy sa pagnanasa.

3. Tulad ng isang barkong walang karga na hinahampas ng alon papunta't pabalik, gayundin ang isang di-napipigil na isip ay nahahampas ng mga ligaw na kaisipan.

4. Ang kahalayan ay inaangkin ang pagbibigay-lugod sa sarili bilang pag-aari nito, sumasali sa hanay ng mga kalaban ng isipan, at nakikipaglaban laban dito hanggang sa wakas, kasabay ng mga kaaway nito.

5. Ang siyang umiibig sa katahimikan ay mahirap sugatan ng mga palaso ng kaaway na ito; ngunit ang siyang nakihalubilob sa karamihan ay tumatanggap ng walang patid na sugat mula rito.

6. Ang titig ng isang babae ay isang nakalalasang palaso; tinatablan nito ang kaluluwa at pinupuno ng lason; at habang lalo itong nabubulok, lalong lumalaki ang pinsalang idudulot nito.

7. Ang siyang nag-iingat sa kaniyang sarili laban sa mga pana na ito ay hindi dumadalo sa masisikip na pagtitipon, at hindi rin siya naglilibot nang walang patutunguhan sa mga pista. Sapagkat mas mabuting manatili nang tahimik sa bahay at magbigay ng pansin sa panalangin kaysa, sa paghahangad na parangalan ang mga pista, ay maging madaling biktima ng sariling mga kaaway.

8. Iwasan ang pakikisama sa mga babae kung nais mong manatiling dalisay, at huwag mo kailanman silang payagang magsalita sa iyo nang walang hiya; sapagkat sa simula ay tunay nilang taglay, o pinipilitan, ang mahiyain na modestiya, ngunit kalaunan ay nagiging matapang sila at magagawa na ang anumang bagay. – At ito ay nagiging bitag para sa iyo na patungo sa kamatayan, isang masusing hinabing lambat na hinihila ka sa kapahamakan. Huwag mong hayaang linlangin ka nila sa kanilang mahinhin na salita; sapagkat nakatago rin sa kanila ang masamang lason ng isang hayop (isang hayop mula sa kalalalaman).

9. Mas mabuting lumapit sa nag-aalab na apoy kaysa sa isang dalaga habang ikaw ay bata pa: sapagkat, sa pagdama mo sa sakit ng apoy habang lumalapit ka, agad kang lulundag palayo; ngunit, mailoloko ka ng mga salita ng babae, at hindi ka agad aalis.

10. Ang damo sa gilid ng tubig ay nalalanta, at ang pagnanasa sa kalaswaan ay sumisibol sa pakikipag-sama sa mga babae.

11. Ang sinumang pinapabusog ang tiyan at nangakong magiging dalisay ay parang sinasabing mapipigil ng dayami ang apoy. Kung paanong hindi mapipigil ng dayami ang lakas ng sumisiklab na apoy, gayundin hindi mapipigil ng kasiyahan ang nag-aalab na pagnanasa sa kalaswaan.

12. Ang haligi ay nakasalig sa kanyang pundasyon – at ang malibog na pagnanasa ay nakasalig sa kasiyahan.

13. Ang barkong binabayo ng alon ay nagmamadaling makarating sa daungan, samantalang ang isang dalisay na kaluluwa ay naghahanap ng ilang. Ang barko ay tumatakas mula sa mapanganib na alon ng dagat, samantalang ang kaluluwa ay tumatakas mula sa mukha ng mga babae na nagdudulot ng kapahamakan.

14. Ang pagtingin sa isang babaeng maganda ang kasuotan ay mas nakasisira kaysa sa mga alon. Maaari ka pang lumangoy palabas ng mga alon dahil sa pagmamahal sa buhay; ngunit ang pagtingin sa isang babae, na kaakit-akit, ay nagiging dahilan upang balewalain mo pati na ang buhay mismo.

15. Ang isang palumpong sa disyerto ay ligtas sa mga apoy – at ang isang taong may dalisay na budhi, na malayo sa mga babae, ay ligtas sa pag-alab ng pagnanasa sa laman: sapagkat kung paanong ang alaala ng

apoy ay hindi nagsusunog sa isipan, gayundin ang pagnanasa ay walang kapangyarihan kapag wala itong pangkatong.

16. Kung magpapakita ka ng awa sa iyong kalaban, magkakaroon ka ng kaaway; at kung papalampasin mo ang damdaming ito, itataas nito ang sarili laban sa iyo.

17. Ang pagtingin sa isang babae ay nag-uudyok ng malaswang pagnanasa sa mga walang pagpipigil sa sarili, ngunit nagtutulak sa mga dalisay na purihin ang Diyos.

18. Kung nanatiling kalmado ang malisyang pagnanasa sa iyong pakikitungo sa mga babae, huwag mong pagkatiwalaan ang kawalang-pagnanasa na ipinangako nito. Sapagkat kahit ang aso, na napapaligiran ng maraming tao, ay kumikibo ang buntot, ngunit sa sandaling umalis ito sa gitna ng tao, agad nitong ipinapakita ang likas nitong pagkasuklam.

19. Kapag ang alaala ng isang babae ay hindi na nagdudulot ng pagnanasa, doon mo matitiyak na nakapasok ka na sa kaharian ng kabanalan. Ngunit kapag ang imahen niya na iyong binubuo ay humawak sa iyong kaluluwa, kanita'y alamin mong malayo ka pa rin sa birtud na ito. Gayunpaman, kahit sa unang kaso, huwag mong pagtagalin ang ganitong mga iniisip, at huwag makipag-usap sa iyong isipan sa imahen ng isang babae nang masyadong matagal; sapagkat ang pagnanasa na ito ay gustong-gusto bumalik, at ang panganib na dulot nito ay laging naroroon.

20. Tulad ng kung paanong ang katamtamang paglalagus ay nagpapadalisay ng pilak, samantalang ang labis na paglalagus ay nagiging sanhi ng pagkawala nito; gayundin naman, sinisira ng ugali ng kabanalan ang matagal na larawan ng isang babae sa isipan.

21. Huwag mong masyadong pag-isipan ang imaheng pumasok sa iyong isipan, baka pasiklabin nito sa iyo ang apoy ng kahalayan at sindihan ang palikpikan ng iyong kaluluwa.

22. Tulad ng isang kislap na matagal na iniwan sa dayami ay nagbubunga ng apoy, gayon din naman ang matagal na pag-alala sa isang babae ay nag-uudyok ng pagnanasa.

* * *

23. Kung mapagtatagumpay mo ang laman na naghahangad laban sa espiritu sa pamamagitan ng mga gawaing pagtitimpi, makakatanggap ka sa kabila ng panahong ito ng kaluwalhatian na ipinangako sa Mga Banal na Salita, bilang tagumpay sa labanan laban sa yaong, sa loob ng iyong katawan, *'nag-aaway laban sa batas ng iyong isipan'*, at ginagawang alipin ka sa *'batas ng kasalanan na nasa iyong mga miyembro'* (Roma 7:23) (1, 230).

24. Unawain mong ang ilang anyo ng pakikipagpahamak ay pinagsasama—ang pakikipagpahamak sa katawan at ang pakikipagpahamak sa espiritu. Kapag ang isang malalaswang kaisipan ay nagsanib sa iyong espiritu, ang iyong kaluluwa ay nagkakaisa sa mapanuksong bakas na nasa loob nito (1, 247–8).

25. Ang demonyo ay kumukuha ng anyo ng isang babae upang akitin ang kaluluwa sa pagsasama sa kaniya. Isang di-katawang demonyo ang kumukuha ng anyo ng isang babae upang ilihis ang kaluluwa sa pakikipagpakasasa sa pamamagitan ng mga malalaswang kaisipan. Kaya naman, huwag kang madala ng isang guni-guni na walang katotohanan, baka gumawa ka ng kaparehong kasalanan sa laman. Ang lahat ng hindi tinatangihan ang panloob na pakikiapid sa pamamagitan ng krus ay nalilinlang ng espiritu ng pakikipagpakasasa.

26. Parusanan mo ang iyong mga kaisipan sa pamamagitan ng kaunting pagkain, upang hindi nila maisip ang pakikipagpahamak, kundi ang gutom.

27. Pagsamahin mo ang iyong mga luha sa panalangin at pagbabantay, upang matulungan ka sa tunay na labanan na ito.

28. Sa panahon ng pakikipaglaban sa kahalayan, tanggiin ang mga paanyaya sa piging.

29. Ang demonyo ng kalaswaan ay mabilis na inaatake ang masigasig na asetikong mandirigma, biglaang binabaha siya ng mga pana ng mapusok na pagnanasa, sapagkat hindi niya matagal matiis ang nag-aapong init ng maningning na apoy na nagmumula sa mga pagsisikap ng asetikong mandirigma; at sa isang taong, na nahina sa higpit ng pagpipigil sa sarili dahil sa nakakaakit na tamis ng kahalayan, unti-unting sumusulod ang demonyo upang makipag-usap sa kanyang puso, upang, naapuyan ng masasamang pagnanasa, ay isuko nito ang sarili sa pakikipag-usap sa mga ito, mabighani rito, at tuluyang isantabi ang pagkamuhi nito sa kasalananang ito (1, 252–3).

30. Pinakamapanganib sa lahat kapag ang puso ay nalubog sa ugali ng maluluhong ligaya, at nangangailangan ng malaking pagsisikap upang putulin sa ugat ang damong ito (mapusok).

31. Huwag mong sanayin ang iyong isipan na makipag-usap sa mga ligaya ng kahalayan, sapagkat sa gitna ng karamihan ng mga mapusok na kaisipan at kilos, isang apoy ang nagliliyab (Awit 105:18). Sa pamamagitan ng pagpapasiklab sa iyo, papaniwalaan ka nila na mahirap pigilin ang apoy ng laman, na hindi mo na kayang labanan ang iyong likas na hilig – at na kahit magkasala ka ngayon dahil sa pangangailangan, magsisisi ka bukas ayon sa utos. Sapagkat ang batas (Kristiyano) ay maawain – madali nitong pinapatawad ang mga kasalanan ng mga nagsisisi. Kasabay nito, ihaharap nila bilang halimbawa kung paanong ang iba, matapos magsagawa ng pagpipigil sa sarili, ay nahulog sa kasalanan at nagsisi muli, na nagbibigay-paniwala sa kanilang mapanlinlang na payo; upang sa pamamagitan ng pagpapahina ng determinasyong lumaban sa pamamagitan ng pag-asang madaling pagbabalik sa pamamagitan ng pagsisisi, gawing kulungan ng pakikipagtalik ang templo ng kabanalan (1, 253–4).

32. Masdan, O taong may pagpipigil, huwag kang mailigaw ng mga hindi kilalang pag-asa sa ilalim ng pagkunwaring pagsisisi. Sapagkat marami, nang sila'y mahulog, ay agad na dinampot ng kamatayan, samantalang ang iba ay hindi na nakabangon (mula sa kanilang pagbagsak), sapagkat nakatali sila ng kanilang ugali sa maluluhong kaluguran, na parang isang batas. Paano mo malalaman, O tao, kung mabubuhay ka pa o magsisi, na maglalaan ka ng hangganan sa mga taon ng iyong buhay? – Sa pagkahulog mo rito, pinagbibigyan mo ang laman, samantalang dapat mong itutok ang iyong sarili sa pag-alala sa kamatayan, upang sa iyong puso ay mas malinaw mong maisip ang kakila-kilabot na paghuhukom, at sa gayon ay mapawi ang mga pakana ng iyong nag-aalab na laman.

33. Itinakda ng Maylalang ang iisang likas na paraan ng pamumuhay para sa atin at sa mga hayop; *'Tbinibigay ko sa iyo,'* sabi ng Diyos sa tao, *'ang bawat halaman sa parang; ito ang magiging pagkain para sa iyo at para sa mga hayop'* (Gen. 1:29–30). Kaya, dahil tinanggap natin ang parehong pagkain gaya ng mga nilalang na walang pananalita, at pinaluha-luha ito sa pamamagitan ng ating sariling pagkamalikhain, hindi ba't makatarungan na ituring tayong hindi kasing rasyonal kaysa sa mga nilalang na walang pananalita, kung ang mga hayop ay nananatili sa hangganan ng kalikasan, hindi lumalabag sa kautusan ng Diyos, samantalang tayo—ang mga taong nilalang na may katwiran—ay lubos nang lumihis mula sa sinaunang batas? Sapagkat anong mga masasarap na pagkain ang mayroon ang mga hayop na walang pananalita? Anong mga panadero at kusinero, na may libong sining, ang naghahanda ng mga masarap na pagkain para sa kanilang payat na mga tiyan? Hindi ba't minamahal nila ang sinaunang pagtitipid: kumakain ng damo, nasisiyahan sa anumang dumating sa kanila, at umiinom ng tubig—at minsan pa nga ay bihira? Kaya naman bihira silang magpakasasa sa laman, hindi pinapainit ang kanilang pagnanasa sa anumang pagkaing nakakataba, at hindi palaging pinaghihiwalay ang kasarian ng lalaki at babae. Sapagkat ang pagnanasaing ito ay ipinagkakaloob sa kanila sa isang panahon ng taon, nang ang likas na batas, bilang paraan ng pagpapatuloy ng lahi, ay nag-utos na sila'y magpares upang magkaanak na katulad nila; sa ibang panahon naman, iniwasan nila ang isa't isa nang labis na lubos nilang nakakalimutan ang pagnanasaing ito. Ngunit sa mga tao, ang marangyang salu-salo ay naghasik ng isang hindi mapawiang pagnanasa sa labis na pag-iibig, nagpapasiklab ng mabagsik na pagnanasa at hindi kailanman pinapayagang humupa ang pagnanasa (2, 90).

3. Tungkol sa Pag-ibig sa Pera

1. Ang kasakiman ang ugat ng lahat ng kasamaan; tulad ng malalanta na sanga, pinapakain nito ang lahat ng iba pang pagnanasa at pinipigilan nitong malanta ang mga sumibol mula rito.

2. Ang sinumang nagnanais na puksain ang mga pagnanasa ay dapat munang bunutin ang pinagmumulan nito; ngunit hangga't nanatili ang kasakiman sa pera, wala kang makukuhang benepisyo sa pagputol ng mga sanga; sapagkat kahit maputol ang mga ito, muling tutubo agad.

3. Ang isang mongheng gahaman sa kayamanan ay parang barkong sobra ang karga, madaling malubog sa mga alon na itinaas ng bagyo.

4. Ang mongheng malaya sa kasakiman ay magaang manlalakbay, nakakahanap ng kanlungan saan man siya magpunta.

5. Ang mongheng hindi gahaman ay isang agila na lumilipad nang mataas, na lumalapag lamang kapag kinakailangan para kumain.

6. Ang ganitong tao ay higit sa lahat ng tukso, hinahamak ang lahat ng makamundo, at, lumilipad nang mataas, lumalayo sa lahat ng makamundong bagay at nananahan sa makalangit; sapagkat magaang ang kanyang mga pakpak, hindi pabigat ng mga alalahanin.

7. Kapag dumating ang kalungkutan, iniwan niya ang lugar nang walang pagdadalamhati; kapag dumating ang kamatayan, umaalis siya rito nang kontento, sapagkat hindi niya tinalaan ang kaniyang kaluluwa ng anumang ugnayang makamunduhan.

8. Ngunit ang taong masakim ay nabubulabog ng mga alalahanin, at nakadena na parang aso; kung mapipilitan siyang kumilos, dala niya ang malungkot na alaala ng kanyang mga pag-aari, na parang mabigat at walang silbing pasanin.

9. Kapag dumating ang kamatayan, iniwan niya ang kasalukuyan nang may pagsisisi; isinusuko niya ang kaniyang kaluluwa, subalit ang kaniyang mga mata ay hindi kailanman umaalis sa kaniyang mga pag-aari – at siya ay hinihila nang sapilitan, na parang tumakas na alipin; siya ay pinaghiwalay sa kaniyang katawan, ngunit hindi sa kaniyang mga pag-aari, sapagkat ang kaniyang pagnanasa ay humahadlang sa kaniya nang mas matindi kaysa sa mga humihila sa kaniya.

10. Ang dagat ay hindi napupuno, kahit na tinatanggap nito ang maraming ilog, at ang kasakiman ng taong gahaman ay hindi nasisiyahan sa kayamanan naipon na niya; kapag naidoble na niya ito, ninanais niyang idoble muli ang nadobling halaga; at hindi siya tumitigil sa pagdoble nito hanggang sa wakasan ng kamatayan ang walang-kwentang paggawa.

11. Ang isang maingat na monghe ay iniisip lamang ang pangangailangan ng katawan – at pinupuno ang kaniyang bakanteng tiyan ng tinapay at tubig lamang.

12. Hindi siya aamo sa mayayaman upang mapasaya ang kanyang tiyan, ni ipapailalim ang kanyang malayang isip sa maraming panginoon; sapagkat ang kanyang mga kamay lamang ang sapat upang paglingkuran ang katawan, at matugunan ang likas nitong pangangailangan.

13. Ang mongheng hindi makasarili ay isang mailap na mandirigma at mabilis na mananakbo, na agad na nakakamit ang *'karangalan ng mas mataas na pagtawag'* (Fil. 3:14).

14. Ang mongheng mahilig sa pag-iipon ay nagagalak sa kaniyang maraming naipon, samantalang ang hindi mahilig sa pag-iipon ay nagagalak sa mga korona ng tagumpay.

15. Ang mongheng sabik sa pakinabang ay nagsusumikap nang husto, samantalang ang mongheng hindi maka-mundano ay ginugugol ang kanyang oras sa panalangin at pagbabasa.

16. Ang mongheng mahilig sa pera ay pinupuno ang kanyang mga kaban ng pilak, samantalang ang hindi gahaman ay nagtitipon ng kayamanan sa langit.

17. Sumpa sa sinumang gumagawa ng diyus-diyosan at inilalagay ito *'nang lihim'* (Deut. 27:15). Ngunit ganoon din sa sinumang nagtataglay ng pagnanasa sa pag-ibig sa pera. Ang nauna ay sumasamba sa isang huwad na diyos na walang kabuluhan, samantalang ang huli ay lihim na itinatago sa kanyang puso ang pangarap ng kayamanan, na para bang isang diyus-diyosan.

* * *

18. Ang hindi sakim ay namumuhay nang walang alalahanin, samantalang para sa mga sakim, ang paghahangad ng kayamanan ay isang patuloy na paghihirap (1, 237).

19. Mabibihag mo ang karamihan ng mga iniisip kapag hindi mo inilalagay ang iyong puso sa mga pag-aalala para sa materyal na bagay. Bitbitin mo ang iyong krus nang walang alinlangan kapag tinalikuran mo ang pagnanais na magmay-ari ng ari-arian.

20. Ang pag-iisip ng materyal na pakinabang ay naghuhula ng katandaan at karamdaman para sa iyo, kaya't hahatiin mo ang iyong pag-asa sa Diyos kasama ang iyong pag-asa sa mga pag-aari.

21. Ang sinumang pinili ang buhay na mapagkawanggawa sa pagtalikod sa mundo ay dapat balutan ng pananampalataya, patatagin ng pag-ibig, at itatag ng pag-asa. Ang pananampalataya ay hindi pag-iwan sa wala, kundi isang hindi matitinag na katiyakan ng pagmamay-ari ng pinakamakakumpleto, na may matiisin na pag-asa at buhay na pag-ibig.

22. Kapag tinalikuran mo na ang lahat ng bagay, huwag pansinin ang mga madilim na kaisipan na manunumbat sa iyo dahil sa iyong kahirapan, na ihaharap sa iyo ang iyong kasalukuyang kalagayan—kakulangan sa lahat ng bagay, kawalan at kahihiyan—upang, sa pamamagitan ng ganitong masamang hangarin, mailapit ka nila sa pagsisi sa ganoong kagalang-galang na birtud. Ngunit kung pagmumuni-muniin mo ang karunungan ng ganitong pagtitimpi, malalaman mo agad na para sa mismong mga bagay na iyong pinagsisisi, isang korona ang lalala para sa iyo.

23. Itabi natin ang mga bagay sa mundo at ituon ang ating pansin sa mga pagpapala ng espiritu. Hanggang kailan tayo mananatiling abala sa mga larong pambata, nang hindi man lang tinatanggap ang

matatag na pag-iisip ng isang lalaki? Sa pagkabata, ang mga dice, bola, at iba pa ay nagsisilbing libangan – at hilig ng mga bata ang mga ganitong bagay hanggang sa sila'y lumaki. Ngunit kapag ang isang lalaki ay umabot na sa hustong gulang, itinatabi niya ang lahat ng ito at buong pusong iniaalay ang sarili sa mga bagay na mahalaga. Gayunpaman, nanatili tayong lahat sa pagkabata, namamangha sa angkop sa pagkabata at ayaw magmalasakit sa mas mabuti—yaong bagay na angkop sa mga lalaki. Tulad ng kahihiyan na makita ang isang ganap na lalaki na nakaupo sa tambak ng abo at gumuguhit ng mga larong pambata sa alikabok; gayundin naman ang kahihiyan, o higit pang kahihiyan, na makita ang mga nakatuon sa kasiyahan ng walang hanggang biyaya na naliligo sa alikabok ng mga bagay na lupa, at sa pamamagitan ng hindi pagkakaugnay ng ganoong mga kilos ay nagdadala ng kahihiyan sa dangal ng kanilang panata. Ang dahilan nito, tila, ay hindi natin maisip ang anumang mas mahalaga kaysa sa nakikita; hindi natin namamalayan ang kawalang-halaga ng mga biyaya sa kasalukuyan at ang pagiging mas mataas ng mga biyaya sa hinaharap; at, nabulag ng kislap ng itinuturing na karangalan dito, kumakapit tayo rito nang buong pagnanasa (2, 81).

24. Magsimula tayo, samakatuwid, na talikuran ang mga biyaya ng kasalukuyan; huwag nating pansinin ang ari-arian at pera, at ang lahat ng bagay na humihila sa atin at lumulunod sa ating mga iniisip. Parang nasa bagyo, ihagis natin ang kargada upang ang timonero—ang isip—at ang mga pasahero—ang ating mga iniisip—ay mailigtas. Kung ang mga naglalayag sa dagat sa gitna ng bagyo ay hindi pinapansin ang kanilang kargamento at, sa kanilang sariling mga kamay, itinaapon pa nga ang mga mahahalagang pag-aari sa dagat, inuuna ang buhay kaysa sa mga ari-arian, bakit nga hindi natin, alang-alang sa isang mas mabuting buhay, balewalain ang mga bagay na hinihila ang kaluluwa sa bangin? Bakit hindi kasing-tibay ng takot nila sa dagat ang takot natin sa Diyos? Sila, dahil sa pagmamahal sa panandaliang buhay na ito, ay hindi gaanong pinahahalagahan ang pagkawala ng kanilang dinadala; ngunit tayo, bagaman inaangkin nating hinahangad ang buhay na walang hanggan, ay hindi man lang pinapabayaang ang mga maliliit na bagay, kundi pinipiling mapahamak na may pasanin na walang halaga kaysa maligtas sa pamamagitan ng pagtalikod dito. – Kaya naman, ipinamamanhid ko sa inyo, itakwil natin ang lahat. Ang mga mandirigma sa paligsahan ay hindi pumapasok na nakasuot; hinihingi ng tuntunin ng paligsahan na makipaglaban silang hubad sa arena. Sa init man o sa lamig, ganoon sila pumapasok, iniwan ang kanilang mga damit sa labas ng arena. Kung ang sinuman sa kanila ay tumangging maghubad, dapat din siyang tumangging makipaglaban. Ngunit tayo, na nangakong magsikap, hindi lamang hindi natin tinatanggal ang ating mga kasuotan (mga pag-aari), kundi, bitbit ang libong pasanin sa ating mga balikat, tayo'y pumapasok sa labanan, at sa gayon ay binibigyan natin ang ating mga kalaban ng bawat pagkakataon upang dakpin tayo (2, 82–83).

25. Paano makikipaglaban ang isang tao laban sa mga espiritu ng kasamaan kung, dahil dito, maginhawang bumabagsak sa kanya ang mga suntok mula sa lahat ng panig? Paano makikipaglaban ang isang tao sa espiritu ng kasakiman kapag binuhusan siya ng pera? Paano makakatakas ang isang tao sa mga demonyo, na walang anumang alalahanin, samantalang pabigat sa kanya ang libong pag-aalala? Sinasabi ng Banal na Kasulatan: *'Ang hubad ay tatakas sa araw na iyon'* (Amos 2:16). Hubad ang taong hindi nakasuot ng di-mabilang na punit-punit ng mga alalahanin sa mundo – hubad ang taong ang masalimuot na pag-iisip tungkol sa pera at mga pag-aari ay hindi humahadlang sa kanyang bilis: sapagkat mahirap, at sa katunayan ay imposible, para sa masasama na mahuli ang hubad na tao (2, 83, 84).

26. Dapat lumaban nang hubad, at hindi lamang hubad, kundi pinahiran din ng langis. Ang pagiging hubad ay nagsisiguro na wala nang mahahawakan ang kalaban, samantalang ang pagiging pinahiran ng langis, kahit mahawakan, ay nagpapahintulot na makalusot sa kamay ng humahawak. Ito ang dahilan kung bakit sinusubukan ng mga kalaban na pagbuhusan ng lupa ang isa't isa, upang sa pamamagitan ng paggawa sa kinis ng langis na magaspang sa alikabok, gawing madali nilang mahawakan ang kalaban kapag nahawakan na nila ito. Ngunit ang katumbas ng alikabok doon ay ang mga makamundong bagay sa ating pakikibaka, at ang katumbas ng langis doon ay ang kalayaan mula sa mga alalahanin dito (2, 85).

27. Ang pagiging malaya sa mga alalahanin ay katangian ng perpektong kaluluwa, samantalang ang pagkabigat sa mga pag-aalala ay katangian ng kaluluwang hindi maka-Diyos. Sinasabi tungkol sa perpektong kaluluwa na ito ay *'tulad ng liryo sa gitna ng mga tinik'* (Kanta ng mga Kanta 2:2), at ito ay nangangahulugang isang kaluluwa na, sa gitna ng mga taong abala sa maraming bagay, ay namumuhay nang walang alalahanin. Sa Ebanghelyo rin, ang liryo ay sumasagisag sa isang kaluluwang malaya sa mga alalahanin; sapagkat nasusulat: *'Hindi ito nagsusumikap ni gumigiling'*, gayon pa man ay nakasuot ito ng kaluwalhatian na higit pa kay Solomon (Matt. 6:28). Tungkol naman sa mga may maraming pag-aalala para sa katawan, sinasabi: *'Ang buong buhay ng masama ay ginugol sa pagkabahala'* (Job 15:20). At sa katunayan, masama na palawigin ang

pag-aalala sa mga bagay na pang-katawan sa buong buhay ng isang tao – at huwag magpakita ng anumang pag-aalala para sa hinaharap (2:86).

28. Ang pangangailangan ang dapat maging sukatan ng pag-aari. Ang lumalampas sa sukatan na ito ay labis, na humahadlang kaysa tumutulong. Tulad ng kasuotang angkop sa katawan na nagsisilbing pangangailangan at pampaganda, gayon din naman ang kasuotang maluwag sa lahat ng gilid, na nakasasagabal sa mga binti at hinihila sa lupa, ay nagiging, bukod sa pangit, isang hadlang sa lahat ng gawain: gayon din naman ang kayamanang lumalampas sa pangangailangan ng katawan ay nagiging hadlang sa kabutihan at napapailalim sa matinding pagbatikos mula sa mga may kakayahang siyasatin ang kalikasan ng mga bagay (2, 87).

29. Sa di-pagkamakasarili sa pag-aari, hindi namin tinutukoy ang hindi kusang paghihirap, na kapag dumating dahil sa pangangailangan, ay sumisira sa espiritu at, dahil hindi ito kusang-loob, ay itinuturing na hindi matiis; kundi ang kusang-loob na determinasyon na maging kontento sa kaunti, na nakamit sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili sa pag-iisip, ngunit ito ay nangangailangan ng pagsisikap, at ito ay nagpapatuloy hanggang sa ang pagsasanay, nang maging isang nakagawiang gawi, ay gawing matiis ang bagay na matagal nang tila mahirap at hindi matiis. Hindi lamang ang pisikal na kagandahan ang nakahihikayat, kundi ang karangyaan ng kayamanan ay nagpapakaw ng pagnanasa nang hindi rin hihina – at sa parehong kaso, kailangan ang isang matapang na kaluluwa upang hindi matalo sa kanilang pang-akit.

30. Tunay nga, ang mga nagwawagi sa larangang ito ay dapat tawaging dakila at matapang, habang ang mga kaisipan ay naglalaban at nagtatalo, gamit ang mga mapang-hikayat na argumento na parang mga pisikal na kilos, na nagsusumikap patunayan na dapat ay sumang-ayon ang isang tao sa opinyon ng nakararami, at kilalanin ang tila mabuti bilang tunay na mabuti, huwag tanggihan ang itinuturing ng nakararami na karapat-dapat sa paggalang, huwag lumihis sa kanilang landas, at huwag mapunta sa kamay ng kanilang mga kaaway. Ang mga asketang ito ay tunay na karapat-dapat sa papuri, sapagkat hindi sila umatras sa kanilang mga kalaban, hindi sila naligaw sa kanilang landas, at hindi sila nahulog sa kamay ng kanilang mga kaaway. Matibay na nakatayo sa saligan ng matalinong paghuhusga, hindi sila nagpatinag sa alindog ng mga kayamanang lupa; pinili nila ang payak na pamumuhay kaysa sa kaguluhan, at sa pamamagitan ng katamtaman sa kanilang mga pangangailangan ay nakamtan nila ang kapanatagan (2, 99–101).

31. Ang mga sinaunang Santo ay dinala ang kanilang sigasig sa hindi pag-aari sa sukdulang antas na namuhay sila nang walang tahanan at silungan, kumakain ng anumang pagkain na ibinibigay ng kalikasan, at naghahanap ng matutulugan kahit saan at sa anumang paraan. Wala silang bubong sa kanilang ulo, ni higaan, ni mesa; balat ng tupa ang nagsilbing kanilang pananamit. Masigasig silang sumunod sa payo ng Panginoon: *'Tingnan ninyo ang mga ibon sa himpapawid... pag-isipan ninyo ang mga liryo sa parang...'* (Matt. 6:26–28). Taos-puso nilang pinaniniwalaan na ang mga kinakailangan para sa pangangailangan ng katawan ay kusang darating kapag nakalugod ang isang tao sa Diyos, ang Tagapagbigay ng mga bagay na ito, at ang pangunahing pag-aalala niya ay ang makamtan ang Kaharian ng Langit (2, 102–3).

32. Ngunit paano maihahambing ang ating sariling buhay, na napapaligiran ng lubos na kasiyahan sa lahat ng paraan, sa buhay ng mga pinagpalang kaluluwang iyon—na hindi nababahala sa mga iniisip tungkol sa katawan o sa mga bagay na pangkatawan, kundi sa isang dalisay na pagnanasa para sa Banal, na walang humpay na humihila sa kanila pataas sa pinakamataas, na naghihikayat sa kanila na kalimutan ang itinuturing na marangya sa lupa? Wala silang pag-aari sa lupa maliban sa katawan, na matibay na nakatali sa lupa ng kalikasan; gayunpaman, kahit iyon ay nais sana nilang dalhin sa lugar kung saan naninirahan ang kanilang isipan, na nagmumuni-muni sa mga biyayang makalangit. At hindi sana sila nahihawalay sa ganyang kagalakan doon, kung hindi sila ibinalik ng kalikasan sa pagtupad sa mga pangangailangan ng katawan, sapagkat pinilit sila ng paggalang sa Kaniya na nagbigkis sa kaluluwa sa katawan upang alagaan din ang katawan, kahit na kinikilala nila na ang paglayo rito ay lubos na kapaki-pakinabang (2, 104).

33. Ang pangangailangang pang-katawan ay mabilis na dumadaloy at naglalaho; noong nakaraan ay wala itong pakialam sa kasalukuyan, at sa kasalukuyan ay wala rin itong pakialam sa hinaharap; pinapawi lamang nito ang kasalukuyan. Ngunit ang paggawa ng kabutihan ay isang binhi na nagbubunga ng hindi mauubos na bunga; – at kahit habang isinasagawa pa lamang ito, pinapasaya nito ang budhi sa pananabik sa kagalakan, at sa paglipat mula sa buhay na ito, napatutunayan itong marangal at nakapagbibigay ng walang hanggang kagalakan (2, 105).

34. Dahil ang landas patungo sa kaharian ay puno ng napakaraming kahirapan, na makitid at napapaligiran sa lahat ng panig ng mga bangin, ano ang silbi ng pagpapabayat sa sarili ng mga buntong pera

at iba pang pag-aari, at pagtatangka na tahakin ang landas na ito sa paraang ginagawang imposible ang pag-usad? Ang pag-aalala sa mga materyal na bagay, na nakakaabala at matinding humihila pababa, ay lalo pang nagpapataas ng posibilidad ng pagbagsak, lalo na sa mga pagkakataong ang takbo ng mga pangyayari ay nangangailangan ng matalas at matinong pag-iingat. At kahit pa may ganoong pag-iingat, bihirang magpatuloy ang paglalakbay nang walang pagkabuwisit, dahil sa mga kahirapan sa makipot na landas sa gitna ng mabilis na agos; ngunit para sa mga nagpabigat sa kanilang sarili ng hindi kailangang bigat ng mga pag-aari sa mundo, ito ay hindi maiiwasan. Sa katunayan, ang mismong akto ng pagkamit ng kayamanan ay isang pagbagsak na (2, 111).

35. Tatlo ang ating saloobin sa mga materyal na pag-aari: ang hindi pagkahilig sa pag-iipon—sa pinakamataas at gitnang anyo nito—at ang isang buhay na naging materyalista at labis na pagkahilig sa pag-iipon. Ganito ang kanilang pinagmulan. Sa Paraiso, ito ang inutos sa unang tao: *'Tipunin mo ang damo ng parang'* (Gen. 1:29). Ang dangal ng Kanya na nag-utos nito ay ginagarantiyahan ang ganap na pagiging angkop ng ganoong pagkain para sa buhay na itinakda para sa tao. Maaari rin nating idagdag bilang paliwanag sa pagiging angkop na ito na ito ay higit na nakapagpapanatili, sa mga nilikha sa wangis ng Diyos, ng nais na pinong pag-uugali, kaysa sa anumang iba pa, upang ang kapangyarihan ng pag-iisip ay palaging manatiling walang pasanin at ang kalinawan ng isip ay hindi malabnaw. Nang sa ganitong paraan ay masustento ang mga pangangailangan ng katawan nang kusa, hindi nanatiling walang ginagawa ang isip, na may buong panahong malaya sa mga gawaing pisikal, kundi ito ay walang patid na hinango patungo sa espiritwal na pagninilay, na nagpuno rito ng walang-hanggang kagalakan. Ang Diyos Mismo ang naglinang ng disposisyong ito sa loob niya, na araw-araw na lumalapit sa kanya ayon sa Kanyang mabuting kalooban para makipag-usap. – Ganito ang karaniwang buhay na angkop sa tao! – Ang mismong kalikasan nito ay hindi maaaring baguhin o alisin; ngunit posible ang ibang paraan ng nakikitang pamumuhay – na naging kinakailangan dahil sa sumunod na Pagbagsak. Para sa siyang lumabag sa utos at pinalayas mula sa Paraiso, nagtatag ang Diyos ng ibang paraan ng pamumuhay, alinsunod sa kanyang nagkasalang kalagayan, na inutusan siyang—na hindi wastong nagamit ang kanyang kapahingahan—kumita ng pagkain sa pamamagitan ng trabaho at paggawa; dahil hindi niya kayang manatiling palagi sa paglilingkod sa Diyos at makipag-isa sa Kanya nang may malayang oras at hindi nangangailangan ng pisikal na paggawa (sa Paraiso). Para sa pagkain, binigyan siya ng tinapay na kinita sa pawis ng kanyang noo, at para sa pananamit, mga tunikang balat – dito'y itinakda ang hangganan sa kasakiman at kayabangan. Ang orihinal na hindi kasakiman ng Paraiso ay napalitan ng ganoong payapang pag-angkin, na, bukod pa sa pagod na kasama rito, ay hindi nakasalalay lamang sa kanya, kundi higit sa lahat sa pagpapala ng Diyos. Sa praktika, nagbunga ito ng tatlong paraan ng pamumuhay: ang iba ay kuntento sa payak na pag-angkin, nagsusumikap sa pawis ng kanilang noo habang inilalagay ang kanilang pag-asa sa Diyos; ang iba naman, na mas lalo pang lumalim ang pag-asa sa Diyos, ay tuluyang isinuko ang lahat ng pag-angkin (upang maibalik ang para-paraisong hindi pag-angkin) at pinakain ng Diyos; ang ikatlong grupo, na lubusang nagbabad sa lahat ng uri ng paggawa, ay inilatag ang kanilang pag-asa sa pagkuha ng kinakailangan dito, habang inilagay naman ang seguridad ng kanilang buhay sa pag-iipon ng kayamanan. Nakalimutan ang Diyos: ang pag-ibig sa kayamanan ang naging diyos nila. Ito ang tatlong nabanggit na uri ng ating saloobin sa mga pag-aari (2, 116–123 – pinaikli).

36. Ang ikalawang uri na inilahad dito ay kumakatawan sa pag-uugali (pangunahing) angkop sa isang makatwirang nilalang, ito ay: gugulin ang oras sa paglilingkod sa Diyos, at tanggapin ang nararapat mula sa kaban ng Kalooban ng Diyos; ilagay ang pag-asa sa probidensiya ng Diyos at ituring ang lupa bilang isang kaloob; maglilingkod nang tapat sa Maylalang, at tugunan ang pangangailangan ng nilikha sa pamamagitan ng kusang-loob na handog; maging dayuhan dito, at ituring na tunay na tahanan ang inihanda sa langit. Itinalaga ng Maylalang ang buhay na ito mula pa sa simula – at lahat ng mga Santo ay namuhay ng ganitong paraan, na sumusunod sa Kanya (mga halimbawa: Elias, Eliseo, ang mga anak ng mga propeta, Juan na Tagapagbinyag, ang mga Apostol) (2, 124–129).

37. Ganito ang *'pinakamataas'* na anyo ng hindi pagmamay-ari na isinabuhay ng mga Santo. Gayunpaman, ang *'kalagitnaan'* na anyo ng hindi pagmamay-ari, na sumusunod dito, ay lubos ding kapaki-pakinabang, sapagkat ito ay angkop sa panahon at sa pangangailangan. Bagaman hindi ito maaaring makipagsabayan sa pagiging pangunahing anyo ni magmayabang na katumbas ng mas mataas na pamumuhay, walang dudang hawak nito ang ikalawang ranggo ng karangalan. Ang mga unang Santo (na may ganap na paglayo sa mga bagay sa lupa) ay namuhay para lamang sa kaluluwa at para sa Diyos na lumikha nito, na hindi binigyan ng kahalagahan ang katawan; gayunpaman, kahit hindi nila ito inaalagaan, nagkaroon sila ng

lahat ng kanilang kailangan—hindi itinatago nang maaga sa mga bodega, kundi tinatanggap sa takdang panahon mula sa mabuting kalooban ng Diyos, na parang mula sa isang kayamanan. Ang mga Santong sumunod sa kanila (na may katamtamang paglayo sa mga bagay na pangmundo), habang inaalagaan ang kinakailangang ginhawa ng katawan at tinitiyak na ang ating likas na katangiang hayop—kung pababayaang ay hindi mapapahamak laban sa kalooban Niya na nag-isa rito sa atin—ay ginamit ang kanilang mga kamay sa paggawa sa lawak lamang na lubos na kinakailangan upang paglingkuran ang katawan; ngunit ginugol nila ang malaking bahagi ng kanilang oras sa pag-aalaga sa kaluluwa, sa pamamagitan ng panalangin, pagninilay-nilay sa Diyos at angkop na mga gawain, na may layuning mangibabaw sa mabubuting gawa (2, 137).

38. Ang mga huli, nang maging lubos na laman, ay buong-buong inialay ang kanilang sarili sa paglilingkod sa isang idolo sa lupa, na hindi lamang hinahangad ang sapat para sa kanilang pisikal na pag-iral, kundi pati na rin ang magpapatunay na sila ay hindi rin mababawasan ang karangyaan, upang, kahit pa sa ganitong paraan, sila'y mapansin ng publiko. Sa ganitong paraan, malinaw nilang inilantad sa publiko ang kanilang kamangmangan at kahihiyan, itinuring nilang pinagmumulan ng papuri ang dapat sanang ikahiya, at inakala nilang makakatawag-pansin at makakamit ang paghanga—na karapat-dapat lamang sa kanila ang paghamak at pang-uuyam. Sapagkat kung paanong ang pag-uugaling angkop sa katayuan ng isang tao ay nagbibigay ng matibay na batayan para sa pag-apruba, gayundin naman ang pag-uugaling hindi angkop sa katayuan ng isang tao—kahit hindi ito masama sa ibang aspekto—ay lubhang kaaway-kawastong kapurihan kung hindi ito angkop sa pagkakataon (2, 138).

39. Kanino nga ba mas malapit ang mga '*nasa gitna*' sa mga karatig nila sa magkabilang panig? – Tiyak na sa mga mas malapit sila sa kanilang pag-uugali, at sa kanila nilang ipinapahayag ang pagkakaugnay sa pamamagitan ng pagsisikap na maging katulad sa pamumuhay. Sapagkat sila ay nasa gitnang antas sa pagitan ng dalawang pangkat, hindi na sila pantay na nakahilig sa alinman sa kanila; at bagaman nahuhuli sila sa mga nauna sa kanila, direktang sinusundan nila ang mga ito, tinatahak ang kanilang mga yapak nang may siglang kabataan, at kasing layo sila sa mga sumusunod sa kanila gaya ng unti-unting paglayo ng mga tumatakbo sa mga naglalakad nang pantay-pantay, o sa mga nakatigil. Tungkol naman sa una at sa huli—wala silang pagkakatulad. Anong pakikipag-isa ang mayroon sa pagitan ng mga may maraming kayamanang makamundo at ng mga hindi makamundo ()? Anong pagkakasundo ang mayroon sa pagitan ng mga marunong sa laman at ng mga marunong sa Espiritu? Ano ang pagkakatulad ng mga nalulong sa makamundong gawain at ng mga naglilingkod sa Diyos nang walang alalahanin? Ang iba, na sumusunod sa mga Apostol, ay iniwan ang lahat ng kanilang nakamtan; ang iba naman ay nakakamit ang hindi nila pag-aari. Ang iba ay nananahimik, tahimik na iniaalay ang kanilang sarili sa espirituwal na pag-unlad; ang iba naman ay nakikipaglaban sa lahat ng uri ng pakikibaka, lumalaban para sa pera at mga ari-arian. Ang ilan ay nakikipaglaban sa mga espiritu ng kasamaan para sa mga biyayang makalangit; ang iba naman, para sa mga biyayang makalupa, ay sumasalakay sa kapwa nila. Sa ilan, sinasabi ni Pablo: '*upang kayo'y maningning na parang mga ilaw sa sanlibutan*' (Fil. 2:15), na sumisilay, siyempre, sa kaluwalhatian ng buhay at nagiging, sa mga nakakakita sa kanila, isang halimbawa ng malusog na pagtutulisan; samantalang sa iba naman ay sinasabi: '*Napapintas ang aking pangalan sa pamamagitan ninyo*' (Roma 2:24), ibig sabihin, sa pamamagitan ninyong kumikilos nang salungat sa inyong pagtawag at may panlabas na anyo na sumasalungat sa inyong mga gawa (2:139–40).

40. Anong salita, nga ba, ang hindi hinamak ng isang nag-aangking tinalikuran na ang buhay sa mundo, ngunit sa katotohanan ay nakatuon sa mga ligaya nito? Sino ang mayabang na nagsabing hinamak ang mundo, ngunit lubos na nakatuon sa mga bagay-bagay sa mundo? Sino ang nangakong hindi magbibigay-pansin sa mga bagay sa lupa, ngunit pinatutunayan ng kanyang mga gawa ang kabulaanan ng pangakong iyon? Inaangkin ba niyang iniwan na niya ang kahangalan, ngunit hindi niya ito mapakawalan? – Lumabas ka mula sa Ehipto – ano pa nga ba ang kaugnayan mo sa katamaran? Naglalakbay ka sa ilang, nagmamadali patungo sa Lupang Pangako; bakit ka pa nga ba nagpapaliban, abala sa walang-kwentang paggawa, at nagiging tamad na manlalakbay sa mahabang paglalakbay na ito? Kailangan ba ng landas na nasa iyong harapan ang ganoong pag-iingat na naglilibot ka sa mga sangang-daan, na nanganganib na hindi mo maabot ang iyong kapahingahan? Ipinahawak mo na ang iyong kamay sa hawakan ng araro; bakit ka pa lumilingon, na ginagawang hindi ka karapat-dapat para sa Kaharian ng Langit? Iniwan mo na ang sigla ng Pentekostes; bakit ka pa lumilingon, na nananabik na makita kung ano ang nangyayari roon? Tinanggap mo na ba ang iyong krus? – kung gayon, sundan mo si Cristo, na iniwan ang lahat, sapagkat si Cristo, na iyong pinag-isa, ay nagnanais na mahalín higit sa lahat (2, 141–2).

41. Kaunti lamang ang kailangan ng katawan para maging komportable – tiyakin mong maaliw ito; sapagkat ikaw ay nakatali sa katawan sa isang panahon, upang maging kaalyado mo ito sa pagsasabuhay ng birtud at upang hindi mapigilan ang pag-unlad ng kaluluwa. Ngunit ang taong abala sa mga baka, araw-araw na binibilang ang kanyang kawan ng mga tupa, at walang tigil na inaalaan ang kanyang mga ubasan, taniman ng prutas, at mga hardin, na kahit ang haba ng isang araw ay hindi sapat para sa mga gawaing ito—kailan at saan niya makakahanap ng oras upang alalahanin ang Diyos? Kailan niya makakahanap ng oras upang kantahin ang mga Salmo? Kailan siya mananalangin? Anong oras ang maaari niyang ilaan sa banal na pagninilay? At kahit pa makahanap siya ng pagkakataon paminsan-minsan sa gitna ng kanyang napakaraming tungkulin, paano niya ihahandog sa Panginoon ang dalangin na dalisay kung ang kanyang isipan ay hindi hiwalay sa mga bagay na labis na kumakain sa kanya? Paano niya mababantayan ang galaw ng kanyang mga pagnanasa, upang matukoy ang pinagkaiba ng kahapon at ngayon sa usapin ng pagbabago—patungo sa mabuti o sa masama? Paano niya malaladlad ang magulong sapot ng mga iniisip, na patuloy na nagpapalitan sa napakaraming paraan at ginagawang mahirap ang mismong pagmamasid? O hindi mo ba napapansin kung paanong pinipiga ka ng iyong mga pang-araw-araw na gawain sa araw, at ng iyong pag-aalala tungkol dito sa gabi, na ginagawang panahon ng pahinga ang isang panahon ng paghihirap? Sapagkat ang alaala—sa pamamagitan ng pagbabalik-tanaw kung sino ang lumabag sa hangganan, sino ang sumira sa mga taniman, sino ang pumutol sa mga daluyan ng tubig para sa irigasyon, sino ang naglason sa pastulan, sino ang gumagawa o nakagawa ng iba pang paglabag, at kung paano bawat isa ay nagpupumilit at nagtatalo— ay itinutulak ang masungit na kalikasan ng kaluluwa sa matinding pagkabaliw, inaudyukan ito sa paghihiganti, hindi nag-iiwan ng oras para sa pagtulog o pahinga, at lalo na para sa panalangin, na nangangailangan ng lubos na katahimikan at mahabang panahon ng walang ginagawa, na bahagyang nagbibigay ng paglaya mula sa lahat ng mga alalahanin (2, 142–144).

4. *Tungkol sa galit*

1. Ang galit ay isang nagwawalang damdamin; madali nitong pinupukaw kahit ang mga pantas sa matinding pagkainis, ginagawang mabagsik ang kaluluwa, at pinipilit ang isang tao na lumayo sa (magiliw na) pag-uusap.

2. Hindi yuyugyugin ng malakas na hangin ang isang haligi, at hindi rin aalisin ng iritasyon ang kaluluwang malaya sa galit.

3. Ang tubig ay ginugulo ng puwersa ng hangin, at ang taong mainit ang ulo ay ginugulo ng mga pagbabaya na iniisip.

4. Ang isang galit na monghe ay parang ligaw na baboy sa ilang; nakakakita siya ng tao at nagngangalit.

5. Ang lumalapot na hamog ay bumabalot sa hangin, at ang pagbaha ng inis ay nagpapahamak sa isip ng mainit ang ulo.

6. Ang dumaraang ulap ay sumasakop sa araw, at ang iniipong sama ng loob ay sumasakop sa isipan.

7. Ang isang leon sa kulungan ay walang tigil na pinag-ugoy ang mga kandado ng pinto, samantalang ang mainit na monghe sa kanyang selda ay paulit-ulit na pinag-iisipan ang mga mapang-alit na kaisipan.

8. Ang kalmadong dagat ay kaaya-ayang tanawin, ngunit hindi ito mas kaaya-aya kaysa sa payapang kalagayan ng isip.

9. Naglalaro ang mga dolphin sa kalmadong dagat, at sumisibol ang mga banal na kaisipan sa payapang kalagayan ng isip.

10. Ang isang mongheng matiisin ay parang tahimik na bukal, nagbibigay ng masarap na inumin sa lahat; ngunit ang isip ng taong nagagalit ay laging alon-alon at hindi nagbibigay ng tubig sa nauuhaw; at kahit magbigay man, ito ay malabo at hindi angkop inumin.

11. Ang mga mata ng madaling magalit ay malabo at namumula, na nagpapakita ng kaguluhan ng puso; ngunit ang mukha ng matiisin ay payapa, ang kanilang mga mata ay mabait at nakatingin nang tuwid sa unahan.

12. Ang kababaang-loob ng tao ay naaalala ng Diyos (Awit 131:1), at ang kaluluwang malaya sa galit ay nagiging templo ng Banal na Espiritu.

13. Yuyuko ang Cristo ang Kanyang ulo sa diwang matiisin, at ang payapang isipan ay nagiging tahanan ng Banal na Tatluhan.

14. Ang mga zorro ay naninirahan sa isang mapaghiganting kaluluwa, at ang mga mababangis na hayop ay naglilimbag sa isang nag-aalalang puso.

15. Ang taong may integridad ay iniwasan ang kahiya-hiyang kanlungan, at iniwasan ng Diyos ang mapaghiganting puso.

16. Ang bumabagsak na bato ay nag-aalon ng tubig, at ang magaspang na salita ay nag-aalon ng puso ng tao.

17. Itakwil mo ang mga mapang-alit na kaisipan mula sa iyong kaluluwa at huwag mong hayaang mag-ugat ang irita sa iyong puso – at hindi ka maaabala habang nananalangin.

18. Tulad ng usok mula sa nag-aalab na dayami na nagpapahirap sa mga mata, gayon din ang mapanaghimalang isip na nagpapahirap sa isip habang nananalangin.

19. Ang mga kaisipan ng nagagalit ay gaya ng itlog ng ahas; nilalamon nila ang pusong nagluwal sa kanila.

20. Ang panalangin ng mainit ang ulo ay kasuklam-suklam na usok; ang pag-awit ng salmo ng nagagalit ay hindi kaaya-ayang tunog.

21. Ang handog ng mapaghiganti ay isang sakripisyong kinakain ng uod; huwag siyang papalapit sa mga altar ng paglilinis.

22. Ang taong mainit ang ulo ay nakakakita ng magulong panaginip, at ang taong nagagalit ay nangangarap ng pag-atake ng mga mababangis na hayop.

23. Ang taong matiisin ay nakikita sa isang pangitain ang pagtitipon ng mga banal na anghel, at ang taong hindi nagkikimkim ay nagsasagawa ng espiritwal na pakikipag-usap, tinatanggap ang paglalahad ng mga hiwaga sa gabi.

* * *

24. Kapag nakita ng mga demonyo na hindi tayo nasilab ng matinding init ng insulto, sila'y sumasalakay nang tahimik, na naglalayong pukawin ang namamahalang prinsipyo sa ating kalooban (ang isip), upang tayo'y maghimagsik nang wala sila roon laban sa mga taong ating pinanatiliang payapa nang sila'y harapan natin (1, 229).

25. Kapag ang isang pagtatalo o alitan sa kapatid dahil sa anumang ikinabahala ay nagtapos nang payapa, ituring mong ikaw ang may sala, upang sa katahimikan ng iyong puso ay hindi ka makaranas ng labanan ng mga kaisipan, na ang ilan dito, sa pamamagitan ng pagbibigay-diin sa kakulangan ng kabuluhan ng insulto, ay sisihin ka dahil hindi mo man lang pinansin ito, samantalang ang iba naman, sa pamamagitan ng pagbibigay-diin sa kahalagahan nito, ay magtutanim ng pagsisisi na hindi mo ito binigyan ng katumbas na insulto.

26. Kapag ang matinding irita ay labis na nagpapalungkot sa alinmang kapatid sa komunidad, nagsisimulang purihin ng gayong mga kaisipan ang mga namumuhay nang hiwalay, upang, gaya ng kanilang pag-agaw sa mga kapatid ng mabuting-loob na pagtitiis, maalis din sila sa landas ng pag-ibig.

27. Ang sinumang tinataboy ang galit sa pamamagitan ng mabait na pagtitiis, at ang dalamhati sa pamamagitan ng pag-ibig, ay tinataboy ang dalawang masamang hayop na mapagpagalit sa pamamagitan ng dalawang birtud.

28. Ang sinumang, nakaluhod, ay nakikiusap sa nagdulot ng dalamhati na itigil ang kanyang galit, ay agad na napapawi ang sama ng loob ng pareho.

29. Ang sinumang nagkakasundo sa mga nagagalit ay napagtatagumpayan ang mismong diwa ng galit.

30. Ang siyang nagtitiis sa taong nagagalit alang-alang sa kapayapaan ay tunay na anak ng kapayapaan (1, 230).

31. Sanayin mong maging mahinahon at handang makipaglaban: mahinahon sa mga tao, ngunit handang makipaglaban sa ating kaaway; sapagkat naroroon ang likas na paggamit ng galit, ibig sabihin ay ang pagtutol sa (matuang) ahas nang may pagkamuhi (1, 235).

32. Ganito ang kaamuan ng mga mapagkumbaba: maging bukas-palad sa kapatid dahil sa pag-ibig, at makipagdigma laban sa (nagagalit na) kaisipang nakatuon laban sa kanya.

33. Dapat ding maging handa sa pakikipaglaban ang taong mapayapa, na hindi ipinapamana ang kayumian sa masasamang kaisipan, at hindi rin ipinapamana ang laban sa kanyang kapwa ayon sa kalikasan.

34. Huwag gawing hindi likas ang likas na paggamit ng galit; ibig sabihin, huwag kang magalit sa iyong kapatid na gaya ng ahas, at huwag makisalamuha sa masasamang kaisipan, na nakikipag-ugnayan sa ahas na ito (1, 236).

35. Ang taong mapagkumbaba, kahit na nagpapasensya sa isang nakasakit, ay hindi iniwan ang pag-ibig, kundi para rito '*sinasakop ang lahat ng bagay, pinaniniwalaan ang lahat ng bagay, inaasahan ang lahat ng bagay, tinitii ang lahat ng bagay*' (1 Cor. 13:4, 7).

36. Kung ang gawain ng pag-ibig ay magpakita ng pagtitiis, ang makipagdigma sa kapatid nang may galit ay hindi gawain ng pag-ibig.

37. Ang galit ay nagbubunsod ng dalamhati at poot, ngunit ang pag-ibig ay pinalalayas ang lahat ng ito.

38. Kung may matibay kang saligan sa pag-ibig, bigyan mo ito ng higit na pansin kaysa sa mga bagay na nakakasakit sa iyo.

39. Ang sinumang nakamtan ang birtud ng pag-ibig ay napapailalim ang mga pagnanasa na katangian ng masasama.

40. Ang sinumang nagtataglay ng tatlong birtud mula sa Banal na Trinidad—pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig—ay magiging isang kuta na may tatlong pader, pinatibay, na parang may mga palakad-palakad, ng mga tore ng birtud.

41. Ang sinumang nasaktan ng paninirang-puri ng iba, ngunit hindi itinuturing na ang demonyo ang pinagmulan nito, ay lalo lamang hinihikayat ang kaaway na maghanda ng mga palaso laban sa kanya – sapagkat ang kanyang kaluluwa ay bumabagsak, na nasugatan ng ganoong paninirang-puri (1, 251).

42. Kapag tinitii ang pinakamalubhang paninirang-puri o isang mabigat na pagsalang-sala, huwag magtanim ng sama ng loob, kundi pagpalain sila (1, 252).

43. Ang siyang may sama ng loob sa mga demonyo ay hindi nagkikimkim ng sama ng loob sa mga tao; ngunit ang siyang may sama ng loob sa kanyang kapatid ay payapa sa mga demonyo.

44. Ang galit at poot ay apoy sa puso, samantalang ang kaluluwa ng mga hindi nagkikimkim ay dinidilig ng espirituwal na hamog.

45. Tulad ng nag-aalab na uling na naglalabas ng mga kislap, gayon din ang mga kaluluwang hindi nagpapatawad ay sumusuka ng masasamang kaisipan.

46. Tulad ng kagat ng alakdan na nagdudulot ng pinakamatinding kirot, gayon din ang isang mapanaghimalang kaluluwa ay nagtataglay ng pinakamasamang lason.

47. Nang ininsulto si David, wala siyang sinabi bilang tugon, kundi pinigilan pa nga niya ang paghihiganti ni Abishai (2 Sam. 16:10). At ikaw, kapag ininsulto, hindi mo lamang dapat suklian ang insulto ng insulto, kundi pigilan mo rin ang mga nagnanais maghiganti para sa iyo (1, 228).

48. Tiisin nang may pagtitiis ang panlalait, at isara sa pamamagitan ng iyong mga labi ang pinto ng galit: dito nakasalalay ang iyong tagumpay.

49. Huwag kang sumagot sa mga nagbabanta sa iyo, upang sa pamamagitan ng iyong katahimikan ay mapahupa mo ang mga bibig na nagbubuga ng apoy.

50. Sa pagpigil sa iyong sariling dila, idudulot mo ang pinakamatinding sakit sa iyong mga tagapagbanta at tagapanlait.

51. Sa pamamagitan ng pananahimik, hindi ka masisilab ng panliligalig; kundi ang nanlalait sa iyo ay malubhang masasaktan sa iyong katahimikan, sa pagtingin niya kung gaano ka kabait sa pagtitiis sa kanyang kawalang-galang.

5. Tungkol sa Kalungkutan

1. Ang isang malungkot na monghe ay hindi nakakakilala ng espirituwal na kagalakan; ang kalungkutan, gayunpaman, ay pagkasindak ng kaluluwa at nagmumula sa mga mapang-alit na kaisipan; sapagkat ang galit ay nagnanais ng paghihiganti; ang kabiguan na maghiganti ay nagbubunga ng kalungkutan.

2. Ang kalungkutan ay bibig ng leon, at madali nitong nilalamon ang mga malungkutin.

3. Ang kalungkutan ay isang uod sa puso – at nilalamon nito ang ina na nagluwal nito.

4. Ang isang ina ay nagdurusa habang nanganganak sa kanyang anak, ngunit kapag siya ay nakapanganak na, siya ay napapalaya mula sa kanyang pagdurusa; ngunit ang kalungkutan ay nagdudulot ng matinding sakit kahit sa oras ng panganganak, at pagkatapos manganak ay hindi rin nito siya tinitigilan sa pagdurusa.

5. Ang isang malungkot na monghe ay hindi nakakaalam ng espirituwal na kagalakan, gaya ng isang naghihirap sa matinding lagnat na hindi nakakatikim ng pulot.

6. Ang isang malungkot na monghe ay hindi makapokus sa pagninilay, at hindi rin siya makapag-alay ng dalangin na dalisay; sapagkat ang kalungkutan ay hadlang sa lahat ng kabutihan.

7. Ang gapos sa mga paa ay humahadlang sa mabilis na pag-usad, samantalang ang kalungkutan ay hadlang sa pagninilay.

8. Ang nahuli ng mga barbaro ay nakagapos sa kadena, samantalang ang bihag ng mga pagnanasa ay nakagapos sa kalungkutan.

9. Walang kapangyarihan ang kalungkutan kapag walang ibang damdamin, gaya ng hindi nakakagapos ang posas kung walang gagapusin.

10. Ang taong nakagapos sa kalungkutan ay napagtatagumpayan ng mga pagnanasa, at dinadala ang kanyang mga gapos bilang tanda ng kanyang pagkatalo; sapagkat ang kalungkutan ay bunga ng hindi natupad na pagnanasa sa sarili, at ang ganitong pagnanasa ay kaugnay ng bawat pagnanasa.

11. Ang siyang nagwagi sa kanyang mga pagnanasa ay nagwagi rin sa kanyang mga damdamin; at ang siyang nagwagi sa kanyang mga damdamin ay hindi matatalo ng kalungkutan.

12. Ang mga matimpi ay hindi nagdadalamhati sa hindi pagkakaroon ng pagkain; ang mga dalisay, sa hindi pag-uurong sa kahiya-hiyang kalaswaan; ang mga hindi mainit ang ulo, sa hindi pagkakabawi; ang mga mapagkumbaba, sa pagkawala ng karangalan ng tao; ang mga hindi makasarili, sa pagkabigo. Ganap nilang pinatay ang lahat ng ganitong pagnanasa sa kanilang sarili – kaya't hindi sila nalulungkot; sapagkat ang mga walang-pagnanasa ay hindi tinatagos ng kalungkutan, gaya ng hindi pagtutusok ng palaso sa sinumang nakasuot ng baluti.

13. Ang kalasag ay nagbibigay ng kaligtasan sa mandirigma, ang pader sa lungsod; ngunit ang kawalan ng pagnanasa ay nagbibigay sa monghe ng mas dakilang kaligtasan kaysa sa alinman sa dalawa. Sapagkat ang kalasag ay madalas butasin ng mabilis na lumipad na palaso, at ang pader ay lusubin ng maraming mandirigma, samantalang ang kawalan ng pagnanasa ay hindi napagtatagumpayan ng dalamhati.

14. Ang siyang nagwagi sa kaniyang mga damdamin ay nagwagi rin sa dalamhati; ngunit ang siyang tinalo ng tamis ng damdamin ay hindi makatakas sa mga gapos nito.

15. Ang taong madalas malungkot, ngunit inaangkin niyang walang damdamin, ay parang maysakit na nagpapanggap na malusog; sapagkat kung paanong ang maysakit ay nakikilala sa kulay ng kanyang mukha, gayon din naman ang kalungkutan ay nagbubunyag sa taong puno ng damdamin.

16. Ang umiibig sa mundo ay maraming kalungkutan, ngunit ang naghamak sa lahat ng nasa mundo ay laging maligaya.

17. Ang masakim, kapag nagkaroon ng pagkalugi, ay labis na nagdadalamhati, samantalang ang tumalikod sa kayamanan ay walang alalahanin.

18. Ang naghahangad ng kaluwalhatian ay nalulungkot kapag siya ay napahiya, samantalang tinatanggap naman ito ng mapagkumbaba bilang kasama.

19. Ang pugong panghuhulma ay naglilinis ng hindi hinusay na pilak; at ang pagdadalamhati para sa Diyos ay naglilinis ng pusong nalubog sa kasalanan.

20. Ang madalas na pagtunaw ay nagpapababa ng dami ng tingga, gaya ng pagpapahina ng isip ng dalamhating makamundo.

21. Ang kadiliman ay nagpapahina sa sigla ng mga mata, at ang kalungkutan ay nagpapabagal sa kakayahan ng isip na magmuni-muni.

22. Hindi tumatagos ang sinag ng araw sa kailaliman ng tubig, at gayundin hindi binibigyang-liwanag ng maliwanag na pagninilay ng isip ang pusong nagdadalamhati.

23. Lahat ng tao ay nagagalak sa pagsikat ng araw, subalit kahit ito ay hindi nagbibigay ng aliw sa isang kaluluwang malungkot.

24. Pinipigilan ng kayumanggi ang pandama ng panlasa, at kinukuha ng dalamhati ang damdamin ng kaluluwa.

25. Ang mga nagwawalang-bahala sa mga ligaya ng mundo ay hindi maaabala ng malulungkot na kaisipan.

* * *

26. Kapag pinag-isa mo sa iyong sarili ang Trinidad na nasa loob mo (ibig sabihin, espiritu, kaluluwa, at katawan) sa pamamagitan ng tali ng kapayapaan, kung gayon, sa pagsasama-sama mo sa iyong sarili

alinsunod sa utos ng Banal na Trinidad, maririnig mo: *'Mapalad ang mga tagapagkaloob ng kapayapaan, sapagkat sila'y tatawaging mga anak ng Diyos'* (Mateo 5:9) (1, 230).

27. Dakila ang tali ng kapayapaan, sapagkat kasama nito ang kagalakan, na nagpapaliwanag sa mata ng isip para sa pagninilay sa pinakamataas na mga kabutihan.

28. Kung makamtan natin ang kagalakan ng paggawa ng kapayapaan sa mga mahihirap na kalagayan, madali nating mapagtataboy, nang may pasasalamat, ang mga kalungkutang dumarating sa atin at mapipigilan ang nag-uumungal na demonyo ng kalungkutan na pumasok sa atin; sapagkat, sa paghahangad nitong lamunin ang kaluluwa, pinakamalupit nitong inaatake ito sa panahon ng pagdadalamhati, na naghahanda ng daan para sa espiritu ng pag-aalinlangan, upang magkakasamang maghulma sila ng mas malalim na anino sa kaluluwa at wasakin ang mga pagsisikap nito.

29. Ang kagalakan ng kapayapaan ang maging batas natin, na nakasulat sa ating mga puso: isang kagalakang nagpapalayas sa kalungkutan, nagpapawi sa galit, tumutulak sa poot, sumisira sa paghihiganti, naglalayas sa kawalan ng pag-asa, at nagbabagong-anyo sa dalamhati tungo sa kagalakan (1, 231).

30. Nakatago sa payapang katahimikan, ang ligayang ito ay isang dagat ng mga birtud, na, tulad ng krus, nilulunod ang mga sumasalungat na hukbo ng diyablo.

31. Unawain ninyo rin na may isang kagalakan na salungat dito—isang mapanlinlang—at, sa pagkabighani sa anino nito, huwag ninyong pagkamalian ang isa sa isa pa; sapagkat ginagaya pa nga ng mga demonyo ang mga espirituwal na kaloob, upang, sa pamamagitan ng panlilinlang sa isip sa pamamagitan ng isang ilusyon, itulak nila ito sa pagkabaliw. Ang espirituwal na kagalakan ay sumibol nang walang anumang panlabas na sanhi, at ang pinakamataas nitong pinagmumulan ay ang pagdadalamhati para sa Diyos.

32. Ang pagdadalamhati para sa Diyos ay nagpapabago sa kaluluwa sa pamamagitan ng luha, nagbubunsod ng maingat na pag-aalala sa nalalapit na kamatayan at paghuhukom, at unti-unti nitong itinaturo sa tao na salubugin ang mga ito nang may pagnanasa (1, 232).

33. Ang hindi natupad na mga pagnanasa ay nagbubunga ng kalungkutan; samantalang ang mga panalangin at pasasalamat ay nagpapalanta rito.

34. Ang isang namamagitan na kalungkutan ay kumikilos sa pagitan ng mga nagagalit. Kung ang unang magkamalay ay nalampasan ang kanyang damdamin at iniaabot ang kamay ng paghingi ng tawad sa iba, aalisin niya ang mapait na kalungkutan.

35. Ang kalungkutan ay isang karamdaman ng kaluluwa at katawan; dinadakip nito ang kaluluwa, habang pinapalaot nito ang laman, iniwan itong mag-isa.

36. Ang kalungkutan ay nagmumula sa hindi kanais-nais (mga kapahamakan, pagdadalamhati, paghihirap); mula sa kalungkutan naman ay nagmumula ang malungkot na pag-uugali (tulad ng kasabihan: 'wala siya sa mood'); at mula sa dalawa ay sumisibol ang walang katuturang pagtatalo (pamumungong sa lahat ng bagay).

37. Kung nais mong malampasan ang kalungkutan at malungkot na kalagayan ng pag-iisip, yakapin mo ang mapagkawangawang pag-ibig at isuot mo ang banayad na kagalakan.

38. Magpakita ng lalong pasasalamat sa panahon ng pagdadalamhati: sapagkat sa pamamagitan nito ay mas malinaw na nararamdaman ang biyaya ng paghahain ng panalangin. Sa gayon, sa pamamagitan ng paglayo ng pagdadalamhati sa mga pagsubok na dumarating sa iyo sa pamamagitan ng pasasalamat, hindi mo papalabo ang maningning na ganda ng matapang na kapanatagan ng loob.

6. Tungkol sa kawalan ng pag-asa

1. Ang kawalan ng pag-asa ay kapaguran ng kaluluwa; at ang kaluluwang nasa kalagayan ng kapaguran, na kulang sa nararapat sa kanyang kalikasan, ay hindi makapanatiling matatag at makalaban sa mga tukso.

2. Tulad ng pagkain sa malusog na katawan, gayon din ang tukso sa matapang na kaluluwa.

3. Ang hangin sa hilaga ay nagpapalusog sa mga lumalaking halaman, at ang mga tukso ay nagpapalakas sa pagtitiis ng kaluluwa.

4. Ang ulap na walang tubig ay dinadala ng hangin, at ang isip na kulang sa pasensya ay dinadala ng diwa ng kawalan ng pag-asa.

5. Ang hamog sa tagsibol ay tumutulong sa paglago ng mga pananim sa bukid, samantalang ang salita ng Diyos ay nagpapasigla sa kalagayan ng kaluluwa.

6. Ang espiritu ng pag-aalinlangan ay nagtataboy sa monghe mula sa kanyang tirahan; ngunit ang may pagtitiis ay naninirahan sa katahimikan.

7. Ang taong malungkot ay ginagamit ang pagdalaw sa maysakit bilang dahilan para lumabas, ngunit sa katotohanan ay may sarili siyang layunin sa paggawa nito.

8. Ang mongheng nawawalan ng pag-asa ay sabik na maglingkod at itinuturing ang katuparan ng kanyang sariling pagnanasa rito bilang isang utos.

9. Ang banayad na simoy ng hangin ay yumuyuko sa mahinang halaman, at ang pagnanais na maglakbay ay madaling nagdadala sa malungkot.

10. Ang matatag na puno ay hindi yumuyuko sa lakas ng hangin, at ang kawalan ng pag-asa ay hindi nagpapahirap sa mga kaluluwang matibay ang paninindigan.

11. Ang isang naglalakbay na monghe ay parang tuyong sanga sa disyerto; nanatili siya sa kanyang selda nang sandali, at pagkatapos ay ayaw man, muling bumiyahe patungo sa ibang lugar.

12. Ang halamang inililipat-lipat ay hindi namumunga, at ang naglalakbay na monghe ay hindi nagbubunga ng bunga ng kabutihan.

13. Ang maysakit ay hindi nasisiyahan sa isang kainan lamang, gayundin ang isang mongheng malungkot ay hindi nasisiyahan sa isang gawain lamang.

14. Ang taong maluho sa laman ay hindi nasisiyahan sa iisang asawa, at ang mongheng malungkot ay hindi nasisiyahan sa iisang selda.

15. Ang mga mata ng malungkot ay nakatitig sa pinto, at ang kanyang isipan ay nasa mga bisita; umuungol ang pinto, at tumatalon siya; may naririnig na tinig, at sumisilip siya sa bintana, at hindi aalis doon hanggang sa siya ay mapagod.

16. Ang taong walang gana, habang nagbabasa ng libro, ay madalas umuungol at nakakatulog; pinapahilamos niya ang kanyang mukha, nag-uunat, itinaas ang kanyang mga braso, at, iniibas ang tingin mula sa libro, nakatitig nang matalim sa pader; pagbabalik sa libro, nagbabasa siya nang kaunti, habang tinutukoy ang mga pahina, mausisa na makita ang katapusan ng isang salita, binibilang ang mga pahina, kinakalkula ang bilang ng buong pahina, pinupuna ang sulat-kamay at ang palamuti – at sa wakas, tinitiklop ang libro, inilalagay ito sa ilalim ng kanyang ulo at nanihimbing sa hindi gaanong malalim na tulog, dahil ang gutom ay nagsisimula nang guluhin ang kanyang kaluluwa at pinipilit siyang mag-alaga rin sa sarili.

17. Ang isang mongheng nawalan ng pag-asa ay tamad pagdating sa panalangin, at hindi kailanman binibigkas ang kanyang mga panalangin.

18. Tulad ng isang maysakit na hindi makapagdala ng mabigat na pasanin, gayon din ang mga malungkot na hindi makapagsagawa ng gawain ng Diyos nang masigasig; sapagkat ang pisikal na lakas ng una ay nagulo, samantalang ang espirituwal na lakas ng huli ay bumigay.

19. Ang pagtitiis ang lunas sa kawalan ng pag-asa, gayundin ang pagtupad sa tungkulin (sa kabila ng kakulangan ng sigla) nang may buong disiplina sa sarili, dahil sa takot sa Diyos.

20. Sa bawat gawain, magtakda ka ng hangganan, at huwag mo itong talikuran hanggang sa ito'y iyong matapos; gayundin, manalangin ka nang may katwiran at taimtim – at ang diwa ng pagkasuklam ay tatakas mula sa iyo.

* * *

21. Hayaan mong ang matapang na pagtitiis ang gumabay sa iyo sa lahat ng iyong mga gawain; sapagkat ang pagkasuklam ay tumatalaban sa iyo, na nakasuot ng buong masamang hangarin, at, habang binabantayan ang iyong mga gawain, sinusubok ang lahat ng ito – at kung matagpuan nitong ang alinman sa mga ito ay hindi pinatibay ng pagtitiis, ginagawang hindi matiis ang bigat nito (1, 233).

22. Kapag, sa panahon ng Banal na Serbisyo, sinakop ka ng espiritu ng pagkasuklam, bumulong ito sa kaluluwa na ang pag-awit ng mga salmo ay isang pasanin, inilalagay ang katamaran bilang kalaban ng iyong sigasig – at ang ' ' ay hinihikayat kang padalian ang pag-awit ng mga salmo upang pahingahin ang laman, sapagkat ito ay, wari, napakapagod sa isang kadahilanan.

23. Kapag tayo ay nasa gabi ng pagbabantay, huwag tayong umupo sa panahon ng serbisyo dahil sa kawalan ng pag-asa; sapagkat darating ang mga demonyo, at kapag nakalap na nila ang dayami ng mga kaisipan, agad nilang itanim ang mga ito sa puso.

24. Pagkagising bago ang serbisyo, punuin natin ang ating mga puso ng mga maliwanag na kaisipan, upang, sa pagtutok natin sa mga ito, ay makatayo tayo sa pag-awit ng mga salmo nang may masiglang espiritu (1, 234).

25. Kung paanong ang ating panlabas na sarili ay nagsusumikap gamit ang mga kamay upang hindi maging pabigat sa iba, gayon din, ang ating panloob na sarili ay dapat magsikap (sa sarili nitong gawain) upang hindi pahintulutan ang isip na mabigatan ng mga iniisip; sapagkat ang mga iniisip ay ipinapataw ang sarili nilang pagod sa kaluluwa kapag sinakop nila ito habang ito ay walang ginagawa sa mga kaisipang ayon sa Diyos (1, 235).

26. Linangin ang paggawa ng kamay dahil sa pagmamahal sa kapwa, at ang disiplina ng isip dahil sa pagmamahal sa karunungan, upang ang una ay magsilbing paraan ng pagsuporta sa mga dayuhan at upang mapagtagumpayan o tuluyang mataboy ang katamaran, samantalang ang huli ay magiging gabay sa pagninilay at sa ganap na paglilinis ng isip mula sa mga iniisip.

27. Huwag tayong maglibot-libot mula sa isang lugar patungo sa iba, kundi magpagal nang tahimik sa ating mga gawain: sapagkat mula sa katamaran (at katamaran) nakakakuha ang mga kaisipan ng kapangyarihan sa atin (1, 238).

28. Kapag pinipilit tayo ng mga kaisipan na pumunta sa lugar na dati nilang pinadama sa atin na mahalin; saka pinipilit nilang ikalungkot natin ito, upang gawing pabagu-bago at walang bunga tayo sa lahat ng bagay.

29. Ang pagpapalit ng lugar ay dapat gawin para sa mas espiritwal na pamumuhay, kaysa sa mas mapayapang pamumuhay (1, 239).

30. Ang pagtitiis, mabuting loob at pag-ibig ay nagbubunga ng gantimpala kahit sa panahon ng kalungkutan; samantalang ang kawalan ng pag-asa, katamaran at pagmamahal sa sarili ay nakakakita ng kagalakan sa isang maginhawang buhay.

7. *Tungkol sa kayabangan*

1. Ang kayabangan ay isang di-makatwirang pagnanasa at madaling humahalo sa bawat gawa ng kabutihan.

2. Ang guhit na iginuhit sa tubig ay natutunaw (at nagiging hindi nakikita); gayon din ang paggawa ng kabutihan sa isang mayabang na kaluluwa.

3. Isang puting kamay, nakatago sa dibdib, – at ang isang lihim na gawa ay mas nagniningning kaysa sa liwanag.

4. Ang baging ay bumabalot sa puno, at kapag naabot na nito ang tuktok, pinapatuyo nito ang ugat; at ang kayabangan ay inilalagay ang sarili sa mga birtud at kumakapit dito hanggang sa maagaw nito ang lahat ng kahalagahan nito.

5. Ang isang bungkos ng ubas na nahulog sa lupa, o nakahiga sa lupa, ay madaling mabulok; gayundin, nasisira ang kabutihan kapag kumapit ito sa kayabangan.

6. Isang mapagkunwari monghe – isang manggagawa na walang sahod – ay nagsusumikap ngunit hindi tumatanggap ng gantimpala.

7. Ang butas-butas na sako ay hindi makapagtago ng nilalaman nito, at sinisira ng kayabangan ang gantimpala ng mga birtud.

8. Ang pagpipigil sa sarili ng mayabang ay parang usok mula sa pugon; pareho silang naglalaho sa hangin.

9. Hinahawi ng hangin ang bakas ng paa ng tao, at pinapawalang-saysay ng kayabangan ang limos.

10. Kahit gaano mo pa itapon nang malayo ang bato, hindi nito maaabot ang langit – gayundin, hindi aakyat sa langit ang panalangin ng mapanumbalik.

11. Ang kayabangan ay isang nakatagong bato; kung tatamaan mo ito, mawawala ang kargada mo.

12. Itinatago ng isang maingat na tao ang kayamanan niya, samantalang itinatago ng isang birtwosong monghe ang bunga ng kanyang kabutihan.

13. Ang kayabangan ay nag-uudyok na manalangin sa mga bubong; ngunit ang lumalaban sa kayabangan ay nananalangin sa kanyang sariling selda.

14. Ang isang pabaya ay hayagang ipinapahayag ang kanyang kayamanan at ginigising ang masamang loob ng marami laban sa kanya; ngunit ikaw, na naglalakbay sa daanang may mga tulisan, ay itinatago mo

ang iyong pag-aari hanggang sa makarating ka sa lungsod ng kapayapaan at doon mo sisimulan itong gamitin nang ligtas.

15. Ang birtud ng mayabang ay isang sakripisyo na iniaalay sa kawalan ng pag-asa, na hindi dapat ihain sa dambana ng Diyos (Lev. 22:22).

16. Pinahihina ng kawalan ng pag-asa ang lakas ng kaluluwa, samantalang pinapalusog ng kayabangan ng maysakit ang kaniyang kalusugan, at ginagawang mas malakas ang matanda kaysa sa binata, basta't maraming saksi sa ginagawa: noon ay nagiging magaan ang pag-aayuno, pagbabantay at panalangin; sapagkat ang papuri ng marami ay nag-uudyok ng sigasig.

17. Huwag mong pabayaang ang iyong mga pagsisikap alang-alang sa kaluwalhatian ng tao, ni ipagpalit ang kaluwalhatian sa hinaharap sa papuring walang kabuluhan; sapagkat ang kaluwalhatian ng tao ay nagiging alikabok at ang kanyang dangal ay naglalaho sa lupa, samantalang ang kaluwalhatian ng kabutihan ay mananatili magpakailanman.

* * *

18. Ang tunay na kabutihan ay hindi naghahangad ng papuri ng tao ni nagagalak sa karangalan – na ina ng mga kasamaan (1, 226).

19. Ang simula ng karangalan ay ang pagnanais na magustuhan ng mga tao, at ang wakas nito ay kapalaluan.

20. Ang naghahangad ng karangalan ay itinataas ang sarili at, dahil dito, hindi niya matiis ang kahihiyan.

21. Hayaan mong maging karangalan sa iyo ang pagsusumikap sa kabutihan, at ang hinahangad na papuri ay maging kahihiyan (1, 227).

22. Huwag maghanap ng kaluwalhatian mula sa laman – kayo na nagpasiyang talikuran ang mga pagnanasa ng laman – kundi hanapin ang mas mabuti, at ito ang magiging inyong kaluwalhatian.

23. Ang nagnanais na parangalan ay naiinggit sa mga hihigit sa kanya sa kaluwalhatian, at dinadagdagan pa ang inggit ng pagkamuhì.

24. Pinatatalo ng matinding pagnanasa sa karangalan, hindi niya matiis na may mas unahin kaysa sa kanya, ngunit inaangkin niya ang pangunguna para sa sarili, baka siya'y lumitaw na mas mababa kaysa kanino man.

25. Hindi niya matiis na parangalan ang mga nangunguna sa kanya kahit wala siya – at karaniwan niyang itinuturing na walang kabuluhan ang kaluwalhatian ng kanilang mga gawa.

26. Para sa naghahangad ng kaluwalhatian, ang pamumuna ang pinakamasakit na sugat – at hindi niya maiwasang magtanim ng poot sa kaniyang pumupuna sa kaniya.

27. Ang naghahangad ng kaluwalhatian ay alipin ng isang malupit na ginang, at ipinagbibili sa maraming tirano—pagmamataas, inggit, selos at lahat ng uri ng mga espiritu; ngunit ang sinumang nagpapasuko sa espiritu ng ambisyon sa pamamagitan ng kababaang-loob ay nagpapalayo ng isang buong hukbo ng mga demonyo.

28. Ang sinumang, sa pamamagitan ng kababaang-loob, ay ginawang lingkod ng lahat, ay nagiging katulad Niya na nagpakababa at kumuha ng anyo ng lingkod (Fil. 2:7).

29. Kung susukatin mo ang iyong sarili sa maliit na panukat, hindi mo susukatin ang iyong sarili laban sa iba.

30. Ang sinumang nagpapahayag ng kahinaan ng kanyang kaluluwa sa pamamagitan ng luha ay hindi magmamalaki sa sariling pagsisikap (1, 228).

31. Madalas inilalagay ng mga demonyo ang mga mapagkumbaba sa kahihiyan at pang-aabuso, upang, sa hindi nila matiis ang hindi nararapat na paghamak, ay iwanan nila ang kanilang pagiging mapagkumbaba; ngunit ang sinumang, sa pagiging mapagkumbaba, ay matapang na nagtitiis ng kahihiyan ay dahil dito'y itinaas pa nga sa mas matataas na tuktok ng karunungan.

32. Puksain mo sa iyong isipan ang kaisipan ng papuri ng tao, upang mapuksa mo ang makasariling kaisipan ng kayabangan bago pa man ito umusbong.

33. Kapag, sa pamamagitan ng pakikipaglaban sa mga sanhi ng iyong mga pagnanasa, nalampasan mo ang mga ito, huwag mong hayaang itaguyod ka ng isang mapanlinlang na kaisipan, baka, sa paniniwala rito, mahulog ka sa ilusyon; sa halip, sikapin mong makita ang mga kakulangan sa iyong pinaghirapan, upang ang iyong tagumpay ay hindi masira ng mga panloob na kaaway (1, 230).

- 34.** Ang iba naman, nang purihin dahil sa kanilang tagumpay, ay naging kampante sa paglipas ng panahon; dahil dito, ang papuri ay naglaho at ang kanilang pagsisikap ay nauwi sa wala.
- 35.** Ang iba naman, na pinatigas ng kayabangan sa kanilang sariling mga gawa, ay nagsimulang isipin na sila ay dakila; samantala, ang kanilang budhi ay lalong tumigas, lumala ang karamdaman ng kayabangan, at ang kanilang mga iniisip, sa paglayo ng tingin ng kaluluwa sa mga sugat nito, ay ninakaw ang lahat ng kanilang pagsisikap sa ilalim ng tabing ng papuri (1240).
- 36.** Kapag nag-alay ka ng taos-pusong pagsisisi para sa iyong mga kasalanan, pinupuri ng mga demonyo ang iyong mga gawa ng pagsisisi habang pinabababa ang iyong mga kasalanan; at madalas nilang itinatago ang mga ito sa kalimutan, o pinapaniwala ka na ito'y pinatawad na, upang sa pamamagitan ng pagpapahina ng iyong mga pagsisikap, hindi mo na ituring na kinakailangan pang magmalungkot nang matindi sa iyong mga pagkukulang.
- 37.** Ang pinakamatalas na sandata ng sinaunang ahas ay ang kayabangan, na sumisira sa bunga ng lahat ng ating pagsisikap. Ngunit ang sinumang maghanda nang maaga ng isang kontra-hakbang ng lihim na mabubuting gawa ay malapit nang putulin ang ulo ng diyablo mismo (1, 241).
- 38.** Itago ang bango ng iyong mga gawaing pag-a-ascetismo sa selyo ng katahimikan, baka, kapag nailantad ng iyong dila, ay masamsam ito ng kaluwalhatian.
- 39.** Manahimik ang iyong dila habang masigasig kang nagsusumikap sa buhay ng pag-a-ascetic (ibig sabihin, hayaan mong ang iyong mga gawa ang magsalita sa halip na ang iyong dila); sapagkat sa ganoong paraan, kahit na ikaw ay nananahimik, magkakaroon ka ng iyong mga gawa bilang mga mapagkakatiwalaang saksi ng iyong buhay—ang iyong mga kapwa ascetic. Ang siyang may mga konkretong gawa na nagpapatotoo para sa kanya ay hindi na kailangang magpatotoo tungkol sa kanyang sarili gamit ang kanyang sariling dila.
- 40.** Ang iba, na nagtanggap sa pasanin ng paggawa, ay nagsusumikap na itago ang kanilang katamaran sa pamamagitan ng mga gawa ng nakaraan, na inihaharap—na hindi tiyak at hindi kapanipaniwala—bilang malinaw na saksi ang mga gawang hindi na naroroon.
- 41.** Kung paanong tinatago mo ang iyong mga kasalanan sa mga tao, gayon din dapat mong itago sa kanila ang iyong mga pagsisikap. Nahiihiya kang ihayag ang iyong mga kahiya-hiyang gawa, baka ikaw ay mapatawan ng pang-iinsulto at kahihiyan – na sa katunayan ay makabubuti sa iyong kaluluwa. Mag-ingat ka sa pagpapakita ng iyong mga pagsisikap, baka ang kasalanan ng pagmamahal sa sarili ay magdulot ng kapahamakan sa iyong kaluluwa. Kung ibinubunyag mo ang iyong mga kahihiyan sa Diyos lamang, huwag mong ibunyag sa mga tao ang iyong pakikipaglaban laban sa mga ito, baka ituring nila itong pinakamataas na korona ng tagumpay.
- 42.** Ang ilan, nang sila'y naging bantog sa masamang pag-uugali sa gitna ng mga tao, ay nagpapasyang mamuhay nang marangal, hindi upang itubos ang kanilang makasalanang pagkukulang sa pamamagitan ng mga pagsubok ng pagtitimpi, kundi upang patahimikin ang mga mapang-uyam na tsismis tungkol sa kanila. Ngunit kung ang sinuman ay gumagawa ng mga gawa ng kabanalan para lamang sa reputasyon, hindi niya pinaglilingkuran ang Diyos kundi ang mga tao (1. 245. 6).
- 43.** Ang mga natatangi sa buhay ng pag-aayuno dahil sa kaputla ng kanilang mukha ay dapat lumayo sa papuri ng tao bago pa ito dumating—ibig sabihin, kapag, bago ka pa man makasalamuha ng mga tao, itinatanim na ng kaaway sa iyong isipan ang kaisipan ng pag-ibig sa papuri (1. 249).
- 44.** Kapag matagal ka nang nag-aayuno mula sa alak, langis at iba pang labis na pagkonsumo, sisimulang magmungkahi sa iyo ang mga kaisipan ng papuri, na kinakalkula ang panahon, na dapat mong pahupain ang iyong mga pagsisikap alang-alang sa katawan. Sa masasamang tagapagbalangkas na ito, sabihin mo sa halip ang anumang makasasagka sa kanilang balak. Kaya, ang isa sa mga kapatid, na pinuri ng kanyang panloob na kaisipan dahil sa kanyang mga pagsisikap sa pakikipaglaban sa mga demonyo, ay nagsalita ng mga salita ng Awit: *'Ang mga nagpahiya sa akin, na nagsasabing, "Mabuti, mabuti," ay bumalik sila'* (Awit 69:4).
- 45.** Huwag mong pagandahin ang iyong sarili ng magagarang kasuotan, baka mas malinaw kang makasuot ng demonyo ng kayabangan; sapagkat hindi ang ganda ng kasuotan ang nagpapahiwatig na nakasuot ka ng mga kasuotan ng birtud, kundi ang mga pagsisikap sa pag-aayuno, na parang gintong palamuti, ang nagpapatotoo sa ganda ng kasuotan ng iyong kaluluwa (1, 256).
- 46.** Ang sinumang nakaranas ng parehong aktibong buhay at kontemplatibong buhay, at nagtuturo sa mga walang karanasan sa sining ng pagkilala sa mga kaisipan, ay dapat mag-ingat na huwag pumasok ang

anumang pagmamapuri tungkol sa ganoong kaalaman, o anumang pagnanais na ipagmaragul ito alang-alang sa kaluwalhatian.

47. Ang sinumang nagsusumikap nang walang-awang sa kanyang sarili sa pagsasagawa ng mga gawaing pisikal ay hindi dapat ubusin ang kanyang sarili para sa papuri, ni hayaang itaguyod siya ng kaluwalhatian. Kung hindi, ang mga demonyo, sa pamamagitan ng pagpapalobo ng kanyang kaluluwa sa mga gawaing ito at kaluwalhatian at sa pagtulak sa kanya na lalo pang palakasin ang kanyang walang-awang sa sarili, ay aakitin siyang gumawa ng mas dakilang mga gawa, upang lalo pa niyang itaguyod ang kanyang sarili. Para sa layuning ito, nakikipag-usap sila sa kaniya sa kanyang isipan: 'Tulad ng kung sino man na nagsikap nang hindi inaalay-alay ang sarili at dahil dito ay nakamit niya ang napakalaking reputasyon, na hanggang ngayon ay pinag-uusapan pa siya ng mga tao kahit na siya ay patay na; kaya't ikaw naman ay dapat umakyat sa pinakamataas na antas ng pag-a-asceticism, upang magkamit ka ng kaluwalhatian para sa iyong sarili at upang ang iyong pangalan ay maging dakila at pag-usapan nang may malaking papuri kahit pagkatapos ng iyong kamatayan (1, 268).

48. Sa kanilang mga panaginip, itinaas nila ang iba sa upuan ng guro at inilalarawan siyang para bang siya ay nagsasalita—at para bang binibigyan siya ng publiko ng prayoridad kaysa sa lahat ng yaong, sa pamamagitan ng kanilang mga gawaing pagtitimpi, ay naging bantog at may malawak na kaalaman. Sa ganitong paraan, ginigising nila sa kaniya hindi lamang ang diwa ng paghahamon, kundi pati na rin ang inggit sa lahat ng mga naging bantog dahil sa kanilang mga gawaing pagtitimpi at malawak na kaalaman, at ang kanilang napakalawak na kaalaman ay nakakamangha (1, 269).

49. Nangyayari minsan na pinapatulog nila ang mga pagnanasa ng laman at hinahatak palabas ang maruruming kaisipan, na may mapanlinlang na layunin na akala ng isang asketiko, sa pamamagitan ng higpit ng kanyang pamumuhay, ay lubos niyang napagtagumpayan ang diwa ng kahalayan, na ang kanyang puso ay napadalisay at lumapit sa kabanalan ng mga santo – at siya ay umakyat sa mismong tuktok ng kabanalan. Madalas nilang pilitin ang ganoong tao na magmayabang sa sarili tungkol sa kaniyang mga nagawa: 'Ginawa ko ito at iyon; nagsumikap ako sa ganitong paraan at napagod ako'—ngunit hindi nila pinapayagan siyang idagdag: *'Hindi ako, kundi ang biyayang nasa akin'*. Hindi rin nila pinapayagan siyang kilalanin ang Diyos bilang kanyang tagapagsaup sa mismong mga bagay na pinipilit nilang ipagmayabang, upang, matapos niyang tuparin ang lahat sa kanyang mga pagsisikap sa pamamagitan ng sarili niyang gawa, ay maangkin niya ang lahat ng papuri para sa sarili – at sa pamamagitan ng pagkabigong ito na magbigay ng luwalhati sa Diyos, siya ay lumulubog sa kalaliman ng kalapastanganan, na hangal na itinataas ang sarili bilang sapat sa sarili.

50. Kapag ang mga ganitong kaisipang naghahangad ng luwalhati ay naririnig sa puso at hindi ito lumalaban, ang monghe (at lalo na ang eremita) ay hindi na malayo sa kaisipang pagkasira; kung gayon, ang isip ay nanganganib na malubog sa kalituhan, alinman sa pamamagitan ng mga panaginip na demonyo na tinatanggap bilang totoo, o sa pamamagitan ng mga pagpapakita sa oras ng pagbabantay, o sa pamamagitan ng paglitaw ng mga demonyo sa ilang maliwanag na anyo. Sapagkat si Satanas mismo, upang tayo'y linlangin, ay kung minsan ay nagpapanggap bilang anghel ng liwanag; na nangangako na, kung yuyuko ka sa kaniya, ibibigay niya sa iyo ang ang ganoon at ganoong biyaya, o itataas ka sa langit, na parang isang bagong Elias, sa isang karwaheng apoy. At nangyari na ang mga tumanggap nito bilang totoo ay naligaw mula sa katotohanan at nahulog sa pagkabaliw. Upang maiwasan ito, alalahanin ang dahilan kung bakit isinasagawa nang may pag-ibig ang mga pagsisikap sa pag-aayuno, ingatan mong mabuti ang iyong puso, baka, habang nakatuon ka sa mga panlabas na gawa, ay mailigaw kang palihim sa loob ng walang-katuturang pagpapalalo sa sarili (1, 270).

51. Sa mga nagsasagawa ng mabubuting gawa, nagpapayo ang Panginoon: *'Kapag nananalangin ka, pumasok ka sa iyong panloob na silid, at makatapos mong isara ang pinto, manalangin ka sa iyong Ama na nasa lihim'* (Matt. 6:6), at higit pa: *'Kapag nagbibigay ka ng limos, huwag kang magpatunog ng trumpeta sa harap mo'* (– 2), iniuutos sa atin na iwasan ang paggawa ng mabuting gawa para ipagmalaki, na para bang isang nakasasamang gawain. At ang Propeta, na nagsasabing *'ang siyang nagtitipon ng kanyang gantimpala ay tinitipon niya ito sa isang butas-butas na bag'* (Hagay 1:6), ay nagpapakita na ang bawat pagsusumikap (ng espirital na pagsisikap at mabubuting gawa) ay sinisira ng bulok na motibo ng kayabangan – na parang sa pamamagitan ng isang butas-butas na supot, na dumaraan sa isang pusong hindi binabantayan ng mapagkumbabang karunungan. Ang puso ng mapagkumbabang karunungan ay tunay na isang kayamanan at isang matibay na tanggulan sa lahat ng panig, *'kung saan hindi sinisira ng salagubang o kalawang, at hindi pinapasukan o ninanakaw ng mga magnanakaw'* (Mateo 6:20). Ang tinutukoy na 'ulam' ay ang kayabangan

na sumibol sa loob, na winawasak ang anumang kabutihan sa tao; at ang 'mga magnanakaw' naman ay ang papuri mula sa labas, na sa pamamagitan ng pagpukaw ng hangal na pagmamalaki, ay nagmamadaling nakawan ang mga espirital na kayamanang natipon sa pamamagitan ng matagal na pagsisikap sa mabubuting gawa. Sapagkat kung paanong nilalamon ng uod ang sangkap na pinagmulan nito, at ninanakaw ng mga magnanakaw, sa pamamagitan ng paghuhukay sa pader, ang pinagpaguran na naipon (mga materyal na pag-aari): gayundin naman, ang isang kaisipan, na pinukaw ng mabubuting gawa tungo sa kapalaluan, ay sinisira ang halaga ng mismong mga gawaing iyon; at ang papuri ng tao, sa pamamagitan ng paghina ng loob ng mahihinang isipan, (sumusugod) at hindi nag-iiwan ng anumang mabuti roon—ang mga bagay na dinala mula sa labas sa wastong paraan (sa pamamagitan ng mga pintuan), at saka itinaipon nila sa pamamagitan ng mga tainga. Ngunit huwag hayaan ninuman na maghari sa kanila ang pagnanasa na ito nang husto, na dahil sa matamis na salita ng kayabangan, tuluyang mawalan sila ng lahat ng kanilang pinagpaguran; ngunit manatili ang lahat na matino at mapagbantay, upang wasakin ang mga mapanyira habang sila'y nagmumungkahi pa lamang, bago pa sila makasakit, at saktan sila sa mismong sandali ng kanilang pagmumungkahi, bago sumikat ang araw – at ang kaisipan ay maging gawa (2, 106–7).

8. *Tungkol sa Kayabangan*

1. Ang kapalaluan ay isang bukol (pamamaga) ng kaluluwa, na puno ng bulok na dugo; kung lulubha, sasabog ito at magdudulot ng malaking gulo.

2. Ang kislap ng kidlat ay nagpapahiwatig ng kulog, gaya ng pagbabalita ng kapalaluan sa pagdating ng kayabangan.

3. Itinataas ng kapalaluan ang mayabang sa matataas na tuktok, at mula roon ay ihahagis sila sa bangin.

4. Ang kapalaluan ay nagpapahirap sa mga lumihis mula sa Diyos at iniaakda ang kanilang mabubuting gawa sa sariling lakas.

5. Tulad ng taong tumapak sa sapot ng gagamba na bumabagsak at nadadala ng agos, gayon din ang sinumang umaasa sa sariling lakas ay bumabagsak.

6. Ang saganang bunga ang yumuyuko sa mga sanga ng puno hanggang sa lupa, at ang karamihan ng mga birtud ang nagpapakumbaba sa karunungan ng tao.

7. Ang bulok na bunga ay walang silbi sa magsasaka, at ang kabutihan ng mayabang ay walang silbi sa Diyos.

8. Ang sandigan ang sumusuporta sa sangang mabigat sa bunga, at ang takot sa Diyos ang nagpapatibay sa isang taong may mabuting budhi.

9. Tulad ng pagbasag ng sanga sa bigat ng bunga, gayon din binabagsak ng kapalaluan ang taong may mabuting kaluluwa.

10. Huwag mong isuko ang iyong kaluluwa sa kapalaluan, at hindi ka makakakita ng kakila-kilabot na mga pangitain; sapagkat ang kaluluwa ng mayabang ay pinababayaan ng Diyos at nagiging pinagmumulan ng kagalakan para sa mga demonyo.

11. Sa gabi, inilalarawan ng mayabang ang napakaraming hayop na sumasalakay, at sa araw ay nababahala siya sa mga nakakatakot na kaisipan; kapag natutulog, madalas siyang nagugising nang bigla, at kapag gising, natatakot pa siya sa anino ng isang ibon.

12. Ang paghuni ng isang dahon ay pinupuno ng takot ang mayabang na tao, at ang bulong ng tubig ay tumatama sa kanyang kaluluwa.

13. Kaya, ang taong kakalaban sa Diyos at tinanggihan ang Kanyang tulong ay natatakot na ngayon sa mga walang kabuluhang multo.

14. Ang kapalaluan ang nagtapon sa arkanghel mula sa langit at nagdulot ng kanyang pagbagsak sa lupa na parang kidlat. Ngunit ang kababaang-loob ng tao ang nag-aangat sa kanya patungo sa langit at naghahanda sa kanya upang magalak kasama ng mga anghel.

15. Bakit ka lumilipad nang napakataas, O tao, at umaakyat sa ibabaw ng mga ulap, gayong ikaw ay alabok at abo lamang?

16. Pagnilayan mo ang iyong kalikasan: ikaw ay lupa at abo, at sa lalong madaling panahon ay matutunaw ka sa alikabok; ngayon ay ikaw ay hinahangaan, ngunit sa makalipas ang sandali ay magiging uod ka. Bakit mo itinututok ang iyong puso sa isang katawan na malapit nang mabulok?

17. Dakila ang tao kapag tinutulungan siya ng Diyos; ngunit sa sandaling siya'y pabayaang ng Diyos, doon niya natatanto ang kahinaan ng kanyang kalikasan.

18. Wala kang taglay na mabuti na hindi mo tinanggap mula sa Diyos. Bakit ka nga, samakatuwid, nagmamayabang sa pag-aangkin ng pag-aari ng iba na parang ito'y sa iyo? Bakit ka nagmamayabang sa biyaya ng Diyos na parang ito'y sariling tagumpay mo?

19. Kilalanin ang Nagbigay at huwag maging masyadong mayabang; ikaw ay nilikha ng Diyos; huwag kang lumayo sa iyong Lumikha.

20. Tinutulungan ka ng Diyos; huwag mong itanggi ang iyong Mabuting Tagapagkaloob; umakyat ka sa tuktok ng mabuting buhay, ngunit ang Diyos ang gumabay sa iyo; namahusay ka sa kabutihan, ngunit ang Diyos ang kumilos sa loob mo; kilalanin Siya na nagtaas sa iyo, upang manatili kang matatag sa tuktok.

21. Kilalanin ang kapwa mong tao bilang kapwa may parehong diwa sa iyo, at huwag mong itanggi ang inyong pagkakaugnay dahil sa kayabangan.

22. Siya ay napapababa, samantalang ikaw ay pinapadakila; gayunpaman, iisang Maylalang ang humubog sa inyong dalawa.

23. Huwag mong hamakin ang mapagkumbaba; siya ay mas matatag kaysa sa iyo, naglalakad sa lupa, at hindi madaling matumba; ngunit ang mayabang, kung siya ay mahulog, ay mababali.

24. Ang mayabang na monghe ay isang punong walang ugat na hindi makasucul sa lakas ng hangin; ngunit ang payak na karunungan ay isang matibay na lungsod, na kung saan ay naninirahan ang tao nang ligtas.

25. Isang tangkay ng damo ang itinaas nang mataas ng bugso ng hangin, samantalang ang mga mayabang ay itinaas ng ilusyon ng kamangmangan.

26. Ang pumutok na bula ay nagiging wala – at ang alaala ng mayabang ay mapapawi.

27. Ang mga salita ng mapagkumbaba ay parang balsamo na nagpapakalma sa kaluluwa, samantalang ang mga salita ng mayabang ay puno ng pagmamayabang.

28. Ang panalangin ng mapagkumbaba ay nakakagalaw sa Diyos, ngunit ang pakiusap ng mayabang ay nakakasakit sa Kanya.

29. Ang kababaang-loob ay korona ng tahanan, at pinananatiling ligtas ang mga pumapasok dito.

30. Kapag umakyat ka sa tuktok ng kabutihan, kailangan mo ng matibay na proteksyon: sapagkat ang taong nakatayo sa lupa ay bumabagsak, agad na bumabangon, ngunit ang bumabagsak mula sa katas ay nanganganib na mamatay.

31. Ang isang mahalagang bato ay nababagayan ng gintong hulma, at ang kababaang-loob ng tao ay sumisikat sa maraming birtud.

* * *

32. Huwag mong kalimutan ang iyong pagbagsak, kahit pa nagsisisi ka; subalit alalahanin mo ang iyong kasalanan nang may pag-iyak, alang-alang sa iyong pagpapakumbaba, upang, sa pamamagitan ng pagpapakumbaba mo, ang iyong kapalaluan ay maputol ayon sa nararapat (1, 240).

33. Huwag mong tingnan ang mga nahulog nang may mayabang na pag-iisip na nagpapalaki sa iyo, na para kang hukom, kundi bigyang-pansin ang iyong sarili nang may matinong pag-iisip – bilang tagasuri at tagapagtasang ng iyong sariling mga gawa (1, 245).

34. Kapag nahulog ka, bumuntong-hininga; at kapag sumulong ka, huwag kang maging mayabang. Huwag mong ipagmayabang na ikaw ay walang kapintasan, baka isuot ka ng kahihiyan sa halip na karangalan.

35. Isa sa mga pinaka-maagap na tagapagsalita, nang usapan ang paksa ng pagpapakumbaba, ay nagsalaysay ng makapanunod: 'Isang lubos na maagap na ama ang tinampal sa pisngi ng isang taong sinapihan, na nasa gitna ng matinding pag-atake ng pagkabaliw; at ang ama, nang lumigon agad, ay iniaalok ang kabilang pisngi, handang tanggapin ang hampas. Nang magkaroon ng pagkabigla ang demonyo sa kahinhinan na parang kidlat, sumigaw ito at agad na umalis sa nilikha ng Diyos' (1, 259–60).

36. Tulad ng mga taong bumababa sa kailaliman ng lupa at kumukuha ng ginto mula roon, gayon din naman ang mga bumababa sa gintong-katulad na kababaang-loob ay kumukuha ng mga birtud mula rito (1, 266).

37. Inautusan tayo ni San Pablo, '*kalimutan ang mga bagay na nasa likuran, magsikap tungo sa mga bagay na nasa unahan*' (Fil. 3:13). Ang mga taong may ganitong pag-uugali ay hindi gaanong pinapaluwalhati ng kanilang mga nagawa kundi mas pinapababa ng kanilang kakulangan kung ihahambing sa hinihingi, na inaalala nilang tapusin ang mga hindi pa natatapos at hindi inililingon ang pansin sa mga natapos na; sapagkat ang nagawa na ay madalas magpalobo sa mga pabaya hanggang sa maging pabaya nang lubos, samantalang

ang kailangang gawin pa ay nagpapakumbaba sa isip dahil sa kawalang-katiyakan kung ito'y matatapos, at nagdudulot ng kalungkutan bago pa man ito magawa. Kaya naman, ang Panginoon, sa pag-iingat sa mga umakyat sa tuktok ng kabutihan laban sa tukso ng kayabangan, ay nagsabi: *'Kapag nagawa ninyo ang lahat ng iniutos sa inyo, sabihin ninyo, "Kami ay mga aliping walang kabuluhan; ginawa lamang namin ang nararapat naming gawin"'* (Lucas 17:10). Bagaman hindi Niya tayo pinipigilang magalak na natupad na ang ating tungkulin, hindi Niya tayo pinapayagang magmalaki. Sapagkat sinasabi Niya na nabayaran ang isang utang, hindi isang kusang-loob na kaloob ang inialay (2, 112–13).

38. Pinupuno ng kapalaluan ang isip hanggang sa antas ng kayabangan, tinuturuan ang isang tao na hamakin ang bawat tao at tingnan nang may paghamak ang kapwa bilang isang bagay na walang kabuluhan; itinutulak nito ang isang tao sa kabaliwan sa pamamagitan ng mga mararangyang pag-iisip, hinihikayat itong managinip na maging katumbas ng Diyos, hindi kinikilala ang Pagsasaayos at pag-aalaga ng Diyos na Ganap na Mabuti, at ipinagpapalagay na, bilang gantimpala sa kanyang mga gawa, natatanggap ng tao ang lahat ng biyayang tinatamasa niya bilang nararapat na gantimpala sa kanyang mga gawa; tinatanggihan nitong kilalanin ang tulong ng Diyos sa kanyang mga ginagawa at sa kanyang mga tagumpay; itinuturing nitong sapat ang sarili para sa bawat mabuting gawa; sa kayabangan nito, inakala nitong may lakas para sa lahat ng bagay, samantalang lubos itong walang kapangyarihan. Siya ay isang bula ng tubig na pinalaki ng mayabang na pagtingin sa sarili, na kung kahit isang hininga lamang ang dumampi rito, ay nagiging wala (2, 184).

3. Mga Kabanatang Pampaghimok

1. Magkaroon ng takot sa Diyos at pag-ibig sa Diyos, at pakitunguhan ang lahat ayon sa malinaw na utos ng iyong budhi.

2. Maniwala na ang Diyos Mismo ay nasa iyong harapan sa lahat ng gawaing ginagawa mo araw-araw.

3. Iwasan ang papuri, ngunit mahiya ka at isapuso ang mga panunukso.

4. Magalak ka kapag nagsasagawa ka ng kabutihan, ngunit huwag kang magmayabang, baka masalpok ka sa banggaan sa daungan.

5. Habang mas nagtatagumpay ka sa pagsunod sa Batas, lalo mong dapat kilalanin na malayo ka pa sa kaperpektohan.

6. Isipin muna ang kinalabasan ng bawat gagawin bago mo ito simulan.

7. Araw at gabi, pag-isipan mo ang iyong huling araw, at hindi ka gagapusin ng pagmamahal sa buhay na ito sa lupa.

8. Huwag makisalamuha sa mga taong, gaya ng nakikita mo, ay hinahamak ng mga mabubuti.

9. Kung kumilos ka, nagsalita o nagmumuni-muni, sikapin mong huwag saktan ang sinuman.

10. Huwag kang magalak sa mga bulaklak ng buhay; mga sampaga lamang ng damo ang mga ito; sa sandaling mahawakan mo sila, sila'y kumukupas.

11. Magpasalamat sa panahon ng kalungkutan, at ang pasanin ng iyong mga kasalanan ay mapagaan.

12. Maging matatag sa pagsubok; sapagkat inilantad nila ang marami, pati na ang mga dakila, na kulang sa katatagan o pagpipigil sa sarili.

13. Huwag mong batikusin ang mahabang pagtitiis ng Diyos; sapagkat ito ay isang pangkalahatang lunas.

14. Kamuhian ang kaguluhan ng buhay (ng tao), ngunit huwag sisihin ang Diyos dito.

15. Maging maingat tayo sa ating sarili, – upang hindi natin husgahan ang iba; sapagkat marami sa ating sarili ang ating ikinahahusga sa iba.

16. Palaging magkaroon ng taimtim na salmo sa inyong mga labi; sapagkat ang simpleng pagbigkas ng pangalan ng Diyos ay nagpapalayo sa mga demonyo.

17. Ihandog natin ang ating panalangin nang may pagkamitwiran, baka humiling tayo sa Diyos ng mga bagay na ikinamumungkahi Niya.

18. Laging alalahanin ang Diyos – at ang iyong isip ay magiging parang langit.

19. Pagsikapan mong kontrolin ang iyong mga mata; sapagkat kung hindi mo ito babantayan, lilipat-lipat ang mga ito.

20. Ingatan mo ang iyong dila; sapagkat madalas nitong ibubunyag ang mga bagay na mas mabuting huwag nang sabihin.

21. Pagyamanin mo ang iyong isipan sa pamamagitan ng pagtuturo ng Batas; sapagkat ang patuloy na pagtuturo rito ay nag-aalis ng masasamang kaisipan.

22. Itago mo ang iyong mga kabutihan, ngunit magsikap kang magkaroon ng maraming saksi sa iyong pamumuhay.
23. Kamuhian mo ang mga ligaya ng laman; sapagkat dinudumihan nila ang katawan at kaluluwa.
24. Bigyan mo lamang ang laman ng kinakailangan, at hindi ang hinahangad nito dahil sa kahalayan.
25. Huwag kang magsaya sa mga ligaya ng buhay; sapagkat ito'y nagbubuklod sa tao sa kasalukuyang buhay, at kapwa silang dalawa ay nagdudulot ng poot laban sa Diyos.
26. Lumayo ka sa mga kagalakan ng buhay na ito; sapagkat nagiging sanhi ang mga ito upang madulas at mahulog ang mga naglalakbay sa daan ng buhay.
27. Kung mayroon kang kayamanan, gastusin mo ito; kung wala ka nito, huwag mo itong ipon.
28. Ituring ang pag-aayuno bilang sandata, ang panalangin bilang pader, at ang luha bilang paliguan.
29. Anumang kasalanan ang nagawa mo, alalahanin mo ang lahat ng ito nang may pagluluksa; sapagkat nagdudulot ito ng patuloy na pagsisisi sa kaluluwa.
30. Aliwin ang mga dukha; sapagkat sila ang nagpapababa ng Hukom sa atin.
31. Maging bahagi ka sa pangangailangan ng mga banal; sapagkat sa pamamagitan nila ay may pakikipag-isa sa Diyos.
32. Pumasok ka sa Simbahan na parang papasok ka sa langit, at habang nasa loob nito, huwag mong banggitin o isipin ang anumang bagay na makamundo.
33. Ituring na sapat na ang mayroon para sa pangangailangan ng buhay; ngunit iwan ang pag-aalala sa mga bagay na ito sa Diyos.
34. Pagsikapan mong pahinain ang laman sa pamamagitan ng mabubuting gawa, ngunit mag-ingat kang huwag itong tuluyang gumuho (sa bigat ng mga ito).
35. Uminom ng alak nang kaunti hangga't maaari; habang mas hinigpitan ang pag-inom nito, mas nakabubuti ito sa mga umiinom.
36. Pigilin ang iyong galit; sapagkat kapag lumabis na ito, nagiging ama ng kabaliwan.
37. Sa panahon ng karamdaman, unahin ang panalangin kaysa sa mga doktor at gamot.
38. Igalang ang lahat ng pari, ngunit hanapin ang mabubuti.
39. Mahalin ang mga bahay ng Diyos, ngunit gawing bahagi mo rin ang iyong sarili sa bahay ng Diyos.
40. Madalas kang dumalo sa simbahan; sapagkat inililigtas tayo nito mula sa mga panlabas na bagyo at kapighatian.
41. Ang lahat ng nasa lupa ay pansamantala; huwag magmalungkot, kung gayon, kung aalisin sa iyo ang mga bagay na ito.
42. Kapag sinubukan ka ng pagnanasa, labanan mo ito sa pamamagitan ng hiya na baka may makakita sa iyo at ng pagkasuklam ng Diyos.
43. Ingatan mo ang iyong mga tenga at mga mata; sapagkat sa pamamagitan nila pumapasok ang lahat ng mga palaso ng kaaway.
44. Kapag nananalangin ka, itaas mo ang iyong mga kaisipan sa Diyos; at kung sakaling lumihis ang mga ito at bumaba sa lupa, itaas mo muli sa Kanya.
45. Ang isip ay hindi kailanman tumitigil sa paglikha ng mga kaisipan; ngunit itaboy ang masasama at alagaan ang mabubuti.
46. Magalak sa kababaang-loob; sapagkat dakila ang katas na idudulot nito, at hindi ito maaaring bumagsak.
47. Pagsikapan mong supilin ang mga pagnanasa ng laman hangga't kinakailangan; at kung ikaw ay mapagod, pahingahin mo ang iyong katawan, hindi para sa ligaya, kundi para sa iyong kalusugan.
48. Palayasin ang masasamang kaisipan sa pamamagitan ng mabubuting kaisipan kasama ang iba.
49. Pagmumuni-muniin ang karilagan ng mga biyayang langit, at hindi ka maaakit sa lupa o sa mga makamundong ligaya.
50. Maniwala na ang masasamang kaisipan ay pagtatanim ng diyablo; sa gayon ay titigil ang mga ito, at mahihiya ang nagtanim.
51. Ingatan mo ang sarili mo higit sa lahat laban sa pakikinig; sapagkat ginagawang magulo at pabaya ang kaluluwa, at ang pabaya na kaluluwa ay madaling magtanggag ng tali ng batas.
52. Ang kaluluwa ay dapat hatiin sa pagitan ng gawain at panalangin (ibig sabihin, minsan ay nakatuon sa gawain, minsan ay sa panalangin); doon ay kakaunti ang daan na matatagpuan ng diyablo upang makapasok sa atin.

- 53.** Kapag inilagay mo ang iyong kamay sa gawain, hayaang umawit ang iyong dila habang ang iyong isip ay nananalangin; sapagkat hinihiling ng Diyos na palagi Niya tayong alalahanin.
- 54.** Pagpalain mo sa pamamagitan ng panalangin ang bawat gawain na iyong isinasagawa, at lalo na yaong sa mga ito'y napapansin mong nanghihina ang iyong pag-iisip.
- 55.** Kung nais mong maging banal ang gawain ng iyong mga kamay at hindi pang-mundo, ibahagi mo ang iyong kinikita sa mga nangangailangan.
- 56.** Magalak sa pagdalaw ng mga santo, sapagkat sa pamamagitan nila ay nahahayag ang Diyos.
- 57.** Kilalanin ang tunay na banal sa pamamagitan ng kanilang mga gawa; sapagkat ang bawat puno ay nakikilala sa bunga nito.
- 58.** Palaging magsikap na matuto ng isang bagay kapag nakikita mo ang mga santo; pagmasdan ang kanilang titig at ang kanilang kilos, sapagkat kapwa ito ay lubos na kapaki-pakinabang.
- 59.** Pagsikapan sa iyong puso na panatilihin ang malumanay na espiritu, at sa iyong katawan, ang kadalisayan; sapagkat ang dalawa ay ginagawang templo ka ng Diyos.
- 60.** Ingatan mo ang iyong templo, bilang templo ng Siyang lumikha sa iyo at siyang huhusga sa iyo, at siyang nag-uutos sa lahat ng bagay upang ikaw—ang Kanyang larawan—ay maging dalisay.
- 61.** Ang pakikipag-usap sa mga taong makamundo ay nag-aalis ng isipan ng tao sa Diyos; kaya't hindi lamang dapat kang pigilin sa pakikipagsalita sa kanila, kundi dapat mo ring pigilan ang iba na nakikipagsalita sa kanila.
- 62.** Kapag ikaw ay ininsulto, isipin mo kung may ginawa kang karapat-dapat sa pag-iinsulto; kung wala, ituring mo ang insultong iyon na parang usok na mabilis naglalaho.
- 63.** Kung walang pusong nagsisisi, imposibleng malaya ka sa mga pagnanasa; at ang puso ay nadadala sa pagsisisi sa pamamagitan ng tatlong pag-aayuno: sa pagtulog, sa pagkain, at sa pahinga ng katawan.
- 64.** Kung ikaw ay nilabag sa anumang paraan, lumapit sa pagtitiis – at ang kapahamakan ay babagsak sa mga nagkamali sa iyo.
- 65.** Kapag nakakita ka ng kayamanan, o kaluwalhatian, o kapangyarihan sa mundo, pag-isipan mo ang kanilang pagiging panandalian – at iiwas ka sa patibong.
- 66.** Tiisin ang mga pagdadalamhati; sapagkat dito, gaya ng mga rosas sa gitna ng mga tinik, isinisilang at hinuhubog ang mga birtud.
- 67.** Walang dapat ituring na kasinghalaga ng kabutihan, sapagkat ito ay larawan ng Diyos; kaya't hindi ito nagbabago, gaya Niya.
- 68.** Magluksa ka para sa makasalanang umuunlad; sapagkat nakabitin sa kaniya ang tabak ng Matuwirang Hukom.
- 69.** Ituring ang katamaran bilang ugat ng lahat ng kasamaan; sapagkat ninanakaw nito ang mabubuting bagay na taglay mo at pinipigilan kang magkaroon ng mga wala ka pa.
- 70.** Kapag ang gumagawa ng kasamaan ay hindi nahihiya sa kanyang mga gawa, lumalala ang pagdurusa – at ang pagbagsak ay humahantong sa kawalan ng pag-asa.
- 71.** Sa tuwing ikaw ay nawawalan ng pag-asa, pag-isipan mo ang mga biyayang nakalaan para sa mga tapat – at ang espirituwal na bunga (kagalakan) ay malapit nang dumating sa iyo.
- 72.** Ang mga tapat ay dapat maging mapagkumbaba sa lahat; sapagkat ang maging mapagkumbaba lamang sa ilan ay nangangahulugang mayroong huwad na kababaang-loob.
- 73.** Walang dapat mong unahin sa pagmamahal sa kapwa, maliban na lamang kung dahil dito ay napapabayaang ang pagmamahal sa Diyos.
- 74.** Huwag kang magkaroon ng labis na pagmamahal sa sinuman o magpakita ng pagkiling na salungat sa batas ng Diyos; sapagkat ang sinumang mas inuuna ang iba kaysa sa Diyos ay ginagawang parang hindi kasing karapat-dapat ang Diyos kaysa sa taong iyon.
- 75.** Huwag mong ipagtanggol ang masasama, sapagkat sa paggawa nito ay hinihikayat mo sila sa kanilang kasamaan at nadudumihan ka sa pakikisama sa kanilang mga gawa.
- 76.** Pagsabihan mo ang makasalanang, ngunit huwag mong hatulan ang nahulog; sapagkat ang huli ay gawain ng isang mapanyirang-puri, samantalang ang una ay ng isang nagnanais na itama.
- 77.** Pagsikapan mong palaging pakinggan at pag-usapan ang mga gawa ng mga santo; sapagkat ito ay nag-uudyok sa kaluluwa sa mabuting pagnanasa na tularan sila.
- 78.** Kung ang puso ay isang tahanang simbahan para sa bawat isa sa atin, doon din natin dapat gampanan ang ating mga paglilingkod sa simbahan.

79. Kung may pagdiriwang sa Simbahan, dumalo ka; ngunit kung wala, (pagkatapos umawit) basahin mo ang Ebanghelyo ng mga Apostol – at ituloy mo ang iyong mga gawain.
80. Sukatin ang kaluwalhatian ng mga birtud sa pamamagitan ng mga santo; sapagkat ang kanilang kaluwalhatian ay nananatiling walang kamatayan kahit pagkatapos ng kamatayan.
81. Magsisimulang kamuhian mo ang kasamaan kapag napagtanto mong ito ang kumikislap na tabak ng diyablo laban sa atin.
82. Kung pinapayuhan mo ang isang nahulog, palambutin mo ang iyong mga salita ng habag; malalambot ang kanyang mga tainga at maliwanag ang kanyang puso.
83. Kapag nakikipag-usap sa mga santo, magtanong tungkol sa mga espirital na bagay; ngunit kapag hindi kasama ang mga santo, huwag magsalita tungkol sa mga iyon.
84. Laging magmadali sa paggawa ng mabubuting gawa, baka sa pagbalewala rito ay umalis ka rito bilang isang kalahating perpekto lamang.
85. *'Tumakbo kayo sa paraang makamtan ninyo ang gantimpala'* (1 Cor. 9:24), ibig sabihin, nang hindi humihinto; sapagkat dapat nating itaguyod ang kabutihan hanggang sa lisanin natin ang tanghalan ng buhay.
86. Huwag maging pabaya sa pagsunod sa mga utos; sapagkat ang mga ganoong tao ay nagsusumikap nang walang kabuluhan.
87. Sanayin ang pagtitiis kahit bago mo pa ito kailanganin; upang, kapag dumating na ang pangangailangan, matagpuan mo nang handa ang buong baluti nito.
88. Labanan ang masasamang kaisipan at kausapin ang mga ito ayon sa utos ng Batas (ibig sabihin, gamit ang Salita ng Diyos laban sa mga ito).
89. Sa lubos na kasipagan, ilayo ang iyong mga mata sa buhay na ito, sapagkat ang masamang usok na umaakyat mula rito ay nag-aalboroto sa kaluluwa.
90. Kung may masamang gawi na kumapit sa iyo, tanggalin mo ito nang paunti-unti – at nang hindi ka gaanong magpupursigi, matatanggal mo ang tinik na ito mula sa iyong kaluluwa.
91. Mahalin nang tapat ang dalisay na Diyos; at ituring ang lahat ng bagay na mababa sa Kanya, na siyang higit sa lahat.
92. Kung nais mong maging templo ng Diyos, ialay sa Diyos ang walang patid na panalangin bilang isang tuloy-tuloy na handog.
93. Huwag mong gawing tagapayo ang taong pabaya sa kanyang pamumuhay; sapagkat, dahil mahal niya ang masama, hindi niya maipapayo ang mabuti kung hindi niya ito minamahal.
94. Pag-iwasan mo ang lahat ng bagay na nabubulok, at lumahok ka sa mistikal na hapunan araw-araw; sapagkat sa ganitong paraan ay nagiging atin ang Katawan ni Cristo.
95. Kapag ikaw ay dinisiplina ng Diyos sa anumang paraan, huwag kang magreklamo; sapagkat siya'y nagdidisiplina bilang isang Ama, at karapat-dapat siyang pasalamat bilang isang Mabuting Tagapagkaloob.
96. Kapag ikaw ay dinaraya, magalak ka; sapagkat kung ito ay hindi makatarungan, malaki ang iyong gantimpala para rito, at kung ito ay makatarungan, sa pamamagitan ng iyong pagiging dalisay dito, makakaiwas ka sa latigo ng parusa.
97. Ituring ang mga kalungkutan at kagalakan ng buhay na parang anino at gulong, sapagkat sila'y panandalian, gaya ng anino, at umiikot, gaya ng gulong.
98. Pagsikapan mong umunlad sa Diyos; sapagkat ang sinumang nagdaragdag ng kaunti sa kaunti ay sa maikling panahon ay makatitipon ng mabuting kayamanang hinahanap ng lahat.
99. Kung nais mong maiwasan ang masakit na paghihirap, huwag kailanman manirang-puri sa sinuman; sapagkat ang Diyos ay tunay na nalulungkot dahil dito.
100. Kung nais mong ilayo ang bawat salot ng parusa sa iyong tahanan, huwag manlait ng kapwa tao—ang iyong kasama sa paglikha; sapagkat ang Maylalang, na siyang lumikha sa kaniya, ay makatuwirang nalulungkot dahil dito.
101. Kung nais mong lumampas sa lahat ng kasalanan, huwag kang manghimasok sa mga gawain ng iba; sapagkat marami sa iyong sarili ang kapareho ng mga bagay na iyong inaalipusta sa iba.
102. Iwasan ang kapalaluan, O tao, kahit na ikaw ay mayaman, baka gawing kaaway mo ang Diyos.
103. Mahalin mo ang kababaang-loob, kahit na ikaw ay dakila, upang ikaw ay itas sa Araw ng Paghuhukom.
104. Huwag mangutya sa iba, at hindi mo kailanman kailangang tiisin ang pangungutya sa buong buhay mo.

105. Kapag nasa simbahan ka, huwag hayaang maglakbay ang iyong isipan; sapagkat ang mga nakatayo sa harap ng Hari ay hindi tumatawa ni nagpapadistract.

106. Itatak mo nang matibay sa iyong alaala ang mga salitang ito – at magdudulot ito sa iyo ng karangalan sa buong buhay mo.

107. Pagsikapan mong mamuhay nang may kabanalan, upang magkaroon ka ng lakas ng loob na itama ang mga nagkakasala.

108. Pigilin ang iyong kapalaluan; huwag mong husgahan ang sinuman – baka ikaw ang maparusahan bilang mayabang.

109. Huwag mong gawing biro ang pagbagsak ng iba, baka gawing biro ka ng mga taong ayaw mong mang-uyam sa iyo.

110. Pagsikapan mong sundin ang mga paalalang ito, at magbibigay ito sa iyo ng korona ng kaluwalhatian.

111. Maging tagapagganap ng mga utos na ito, at gagawin ka nilang kagalang-galang sa paningin ng mga tao at kaaya-aya sa Diyos; sapagkat dito'y nalulugod ang Diyos, at ang tunay na paglilingkod sa Kanya ay ginagantimpalaan ng mga ganitong tagumpay.

112. Pagsikapan mong palaging manguna sa mabubuting gawa.⁷⁵

113. Hindi rin pinupuri ang isang mandirigma hangga't hindi muna siya sinanay sa pamamagitan ng matagal na pagsasanay at nasubok sa pagod at pakikipaglaban, na napatunayan sa karanasan na kaya niyang magtagumpay laban sa kanyang mga kaaway.

114. Lalo pa nga, sa harap ng tunay na makalangit na Hari, walang sinumang itinuturing na karapat-dapat makatanggap ng makalangit na mga kaloob ng Banal na Espiritu maliban kung una nilang pinagsanayan ang kanilang sarili sa pag-aaral ng mga banal na utos, at sa ganitong paraan ay hinahawakan ang makalangit na sandata ng biyaya mismo at pumasok sa pakikibaka laban sa mga espiritu ng kasamaan.

115. Hanggang sa tagumpay ng isang tao sa espirituwal na pagsusumikap, hanggang doon siya umaakyat sa tuktok ng mga hiwaga ng Espiritu at sa mga nakatagong kayamanan ng karunungan.

116. At sa lawak na pinagyayaman ang isang tao ng biyaya, sa ganoong lawak din siya nagtatagumpay, sa tulong ng Panginoon, sa pagkilala sa mga balak ng kasamaan. Sa Kanya ang kaluwalhatian at kapangyarihan magpakailanman! Amen. (Sa Griyegong Patriyarkal na edisyon, ang mga unang kabanata ng mga kabanatang panghimok na ito ay ang mga sumusunod – at pagkatapos nito ay susunod ang: 'ikatakot ang Diyos...' at iba pa.)

117. Ang simula ng kaligtasan ay ang paghatol sa sarili.

118. Mas mabuting maghagis ng bato nang pabigla-bigla kaysa magsalita ng isang salita.

119. Tratuhan mo ang bawat tao ayon sa nais mong tratuhin ka nila.

120. Ipakita ang katotohanan sa pamamagitan ng iyong mga gawa kaysa sa iyong mga salita.

121. Hindi ang siyang nagpapakita ng awa sa marami ang banal, kundi ang hindi nakakasakit sa sinuman.

122. Mas mabuting matulog sa lupa sa gitna ng mga dahon, na may malinis na konsensya, kaysa matulog nang walang konsensya sa higaan ng ginto.

123. Ang kaibigang nagpapalusog sa kaluluwa ay tunay na kaibigan.

124. Purihin ang Diyos sa salita, sambahin Siya sa pamamagitan ng iyong mga gawa, at igalang Siya sa isip at puso.

125. Ang isang pari ay nabubuo sa pamamagitan ng karunungan, mabuting pamumuhay, at kadakilaan ng damdamin.

126. Ang pinakamasamang magawa ng isang tao ay ang magpakumbaba sa harap ng lahat ng kahihyan.

127. Pag-aralan ang kabutihan sa pamamagitan ng salita, at ipangaral ito sa pamamagitan ng gawa.

128. Huwag mong ituring na maganda lamang ang kabutihan sa sarili nito, kundi taglayin mo ito ayon sa nararapat.

129. Igagalang ang batas, at sa pamamagitan ng batas ka mabubuhay.

130. Ang manlalakbay ay yaong dayuhan sa lahat ng bagay sa mundo.

131. Huwag purihin ang mayaman, ngunit huwag mo rin silang hamunin.

⁷⁵ Dito nagtatapos ang mga kabanatang panghihikayat sa Griyegong bersyong Patriyarkal. Nagdaragdag ang pagsasalin ng Akademya ng Moscow ng mga sumusunod na kabanata mula sa manuskritong ginamit nito.

132. Ang alak ay nagpapalakas ng katawan, ngunit ang Salita ng Diyos ay nagpapalakas ng kaluluwa.
133. Kumain ng pagkaing masustansiya, hindi matamis.
134. Kung susubukan mong pasayahin ang karamihan, magiging katulad ka ng karamihan.
135. Higit sa lahat, supilin mo ang iyong laman.
136. Ang masipag na tao ay yaong walang bakanteng oras.
137. Ang pagmumura laban sa Diyos ay isang kasalanang hindi mapapatawad.
138. Malaking kapahamakan ang nagmumula sa mga tainga at dila.

4. Ang mga kaisipang nag-aalis sa tao mula sa panandalian at nagkabit sa kanila sa hindi nabubulok

1. Ang landas tungo sa kabutihan ay pagtakas mula sa mundo – isang mabuti at maikling landas.
2. Ang siyang nagnanais ng hindi nabubulok ay dapat ituring na walang-halaga ang lahat ng nabubulok.
3. Kung hinahangad mo ang tunay na buhay, laging asahan ang kamatayan ng tao.
4. Matutong kamuhian ang kasalukuyang buhay, sapagkat nakikita mo kung gaano kaguluh-guluh ang pag-ikot ng gulong nito.
5. Huwag mangarap ng mga biyayang panandalian ang kasiyahan at nawawala ang pag-aari.
6. Tumanawin ng pagtawa ang mga umuunlad sa lahat ng bagay, at magpakita ng awa sa mga naghihirap sa lahat ng bagay; sapagkat ang una ay humahantong sa gantimpala, samantalang ang huli ay humahantong sa karunungan.
7. Pagsikapan ang pagtitiis na, gaya ng ating nalalaman, ipinamalas ng mga martir; sapagkat tayo rin ay tinawag sa pagkamartir ng budhi (upang manindigan nang matatag sa mga hinihingi ng budhi).
8. Unahin ang kaluluwa sa lahat ng bagay, at ang landas ng kabutihan ay mamamahay nang walang kahirap-hirap; sapagkat ang lahat ng bagay ay mortal, ngunit ang kaluluwa ay imortal, at ang imortal ay dapat unahin kaysa sa mortal.
9. Maging handa sa mga pagsubok, at makakakuha ka ng malaking pakinabang mula rito.
10. Huwag kang humiling sa Diyos ng kaaya-aya, kundi ng kapaki-pakinabang lamang; sapagkat gaano ka man manghingi ng una, hindi ito ibibigay ng Diyos; at kahit pa makamtan mo ito, agad itong mawawala.
11. Huwag hamakin ang kahirapan; sapagkat ginagawang hindi matitinag ng anumang bagay ang mandirigma sa larangan ng Batas.
12. Huwag kang mabighani sa kayamanan; sapagkat ang mga alalahanin na dulot nito ay madalas na humihiwalay sa tao sa Diyos laban sa kanyang kalooban.
13. Malapit na ang wakas; ihanda mo ang sarili, o tamad, para sa mga latigo.
14. Hindi na malayo ang anihan; kaya't linisin natin ang bukid ng kaluluwa mula sa mga tinik nito.
15. Wala nang nakatago sa Hukom; at walang silbi ang ating pagsisikap na itago ang ating sarili habang tayo'y nagkakasala.
16. Magpakahiya ka nang higit sa harap ng mga Anghel—na marami sa kanila ang nasa piling natin—kaysa sa harap ng mga tao, at lumayo ka sa bawat kahiya-hiyang gawa.
17. Pagnilayan mong mabuti ang timbangan ng Hukom – at itataboy mo sa iyong buhay ang lahat ng hindi makatiis sa tunay nitong bigat (sa timbangang iyon – o napatunayang peke dahil sa halong banyagang sangkap, gaya ng, halimbawa, isang gintong barya na hindi umaabot sa karaniwang timbang dahil sa halong ibang elemento).
18. Ituring mong pagkalugi sa iyong sarili ang katamaran at kawalan ng gawa, at magmadali kang gawin ang anumang hinihingi sa atin.
19. Palaging pagmunimunian ang pagiging panandalian ng buhay na ito, at wala rito ang makaaabala sa iyo.
20. Huwag mong hayaan na ikatuwa ka ng mga panandaliang ligaya sa lupa; sapagkat ito ay pain na humihila at humuhuli sa kaluluwa na parang isda.
21. Manindigan nang matatag laban sa tukso, na ipinapakita ang kinakailangang tapang.
22. Huwag hamakin ang dukhang umiiyak, baka hamakin din ang luha ng iyong panalangin.
23. Ang karunungan ang pinakamahusay na pag-aari ng isang tao; subalit, dahil ito'y natatangi, nanaisin nitong manirahan lamang sa kaniya na nakamtan ito.

24. Ang kabutihan ay balabal ng Diyos; buuin mo ito, at iyong babalutan Siya na bumabalot sa lahat ng nilikha.
25. Ang mga bagay sa lupa ay ninanakaw ng mga magnanakaw; hanapin mo ang mga bagay sa langit, na hindi abot ng mga daliri ng magnanakaw (hindi maaabot ng mga daliring ito).
26. Dapat talikuran ang mga ligaya; sapagkat hinihila ka nito sa mga gawa na, kapag nagkamalay ka na, nagbubunga ng mga paghihinagpis.
27. Dapat kamuhian ang mga pagnanasa ng laman sa lahat ng paraan, sapagkat sinisira nila ang katawan at dinudumihan ang kaluluwa.
28. Kahit ang mga biyayang lupa ay hindi nakakamtan nang walang pagsisikap; bakit nga ba tayo lumalayo sa mga biyayang langit dahil sa pagsisikap?
29. Nais mo bang magsagawa ng kabutihan nang hindi nararamdaman ang pagod? Tandaan mong pansamantala lamang ang pagod na ito, samantalang ang gantimpala rito ay walang hanggan.
30. Ang lahat ng naghahangad sa walang-kwentang ligaya ay dapat magmuni-muni sa kakapusan ng ligayang hatid nito at sa haba ng parusang kasunod nito.
31. Ituring mong panandalian ang lahat ng bagay – sapagkat tanging ang kabutihan ang hindi nabubulok.
32. Iwasan ang lahat ng bagay na nagpapababa ng tao sa antas ng hayop – at gawin ang isang bagay na magpapadakila sa iyo tungo sa kabanalan.
33. Pagsikapan ang kabutihan; sapagkat sa pamamagitan ng karunungan ay ipinapakita nito si Adan bilang isang diyos.
34. Napipigilan mo ba ang iyong gana sa pagkain? Kung gayon, pigilin mo rin ang iyong dila, baka maging alipin ka sa isa at isang walang silbing malaya sa iba.
35. Mahalin mo ang Diyos, at huwag kang mas maka-ugnay sa iyong sariling bayan kaysa sa Kanya, baka, ayon sa Kanyang Salita, ikaw ay mapawalang-sala sa Kanya, kahit na hindi mo ito ninanais.
36. Tiisin nang may pasensya ang mga pagdadalamhati; sapagkat dito nakasalalay ang korona para sa mga nakikipaglaban sa mabuting laban.
37. Mapalad ang nagtiis ng kasamaan, ngunit kaawa-awa ang gumagawa nito; sapagkat ang nagtiis nito ay tagapagmana ni Cristo, ngunit ang gumagawa nito ay kapwa tagapagmana ng diyablo.
38. Ang tinapay ng pag-aayuno ay mabuti; sapagkat hindi ito naglalaman ng lebadura ng pagkamakasarily.
39. Banal ang dambana ng panalangin; sapagkat hinihila nito ang Pinakabanal na Lugar na malapit sa atin.
40. Huwag mong ituring ang katarungan bilang pag-aari ng kabutihan, sapagkat kung wala ito, nadudumihan ang bawat gawa.
41. Kung maghahasik ka sa gitna ng mga mahihirap, sa sarili mo ka naghahasik; sapagkat ang sa iba ay mas mapait kaysa sa damo.
42. Ang taong maawain ay bulag kung siya ay hindi makatarungan; sapagkat sinasaka niya ang isang bukid na hindi niya maaaring anihin.
43. Laging asahan ang kamatayan, ngunit huwag itong katakutan (o ilagay ang sarili sa kalagayang hindi mo ito kinatatakutan); sapagkat ang dalawa ay tunay na palatandaan ng karunungan.
44. Isuot ang anyo ng kabutihan, hindi upang linlangin, kundi upang makinabang ang mga nakakakita sa iyo.
45. Dapat magsalita nang mabuti kahit sa mga hindi gumagawa ng mabuti, upang sa hiya sa kanilang sariling mga salita, magsimula silang gumawa ng mabuti.
46. Kung tunay mong ninanais ang langit, ang lupa ay wala sa'yo; sapagkat hinahadlangan ka nito sa pag-angat patungo rito.
47. Huwag maghangad ng kayamanan dahil sa pagmamahal sa yaman; sapagkat inutos ng Diyos na ang mga matuwid ay magbigay ng limos '*mula sa kanilang mayroon*' (Lucas 11:41; – mula sa kanilang pag-aari).
48. Kung ang isang baso ng malamig na tubig ay nagpapawalang-sala sa mapagkawanggawa, anong gantimpala ang naghihintay sa siyang nagbibigay ng lahat sa mga mahihirap?
49. Ang kadalisayan at habag ang mga ina ng mga birtud; kaya, kung wala ang pareho, hindi maaaring paglingkuran si Cristo (o makipaglaban para kay Cristo).

50. Huwag balewalain ang habag; sapagkat dito'y dinala ng Mabuting Panginoon mula sa langit.
51. Huwag balewalain ang kadalisan; sapagkat sa pamamagitan nito ang Pinakabanal na Birhen, nang siya'y maging sisidlan ng Pagkakatawang-tao, ay ipinagkaloob sa sangkatauhan ang Diyos na nagkakatawang-tao para sa ating kapakanan.
52. Huwag mong sabihin: 'Maghihiganti ako sa aking kaaway'; sapagkat mayroon tayong matuwid na Hukom (at Maningil) sa langit.
53. Huwag mong hangarin ang mabuhay sa luho, maging mayaman, o magiging kagalang-galang; sapagkat ang mga ito ay panandaliang bagay ng buhay na ito, at hindi tayo nilikha upang mapahamak.
54. Huwag kang umiyak para sa mga patay—ito ang karaniwang daan; at mapalad ang siyang makarating sa wakas nito (na walang kapintasan).
55. Iyakan ang makasalanang, hindi ang mahirap; sapagkat ang una ay naghahanda ng korona para sa kaniyang sarili, samantalang ang huli ay naghahanda ng pagdurusa.
56. Tumuloy sa paikot-ikot na gulong ng buhay; ngunit mag-ingat sa bangin na pinahuhulog nito ang mga nakakatulog dito.
57. Marami kang pakikipag-usap sa Diyos, at kaunti sa mga tao; ngunit sa pamamagitan ng pag-aaral ng Batas, itatama mo ang pareho.
58. Ang paliguan na kapaki-pakinabang sa kaluluwa ay ang luha sa pagdarasal; ngunit pagkatapos ng panalangin, alalahanin mo kung bakit ka umiyak.
59. Huwag mong papurihan ang mga makapangyarihan sa mundong ito; sapagkat '*ang makapangyarihan ay mahigpit na parurusahan*' (Kawikaan 6:6); kaya't magkakaroon sila ng Hukom na pinakamahigpit laban sa kanila.
60. Tadhana ng tao (ibig sabihin, ang nahulog na tao) ang magpagal (sa kanyang katawan, kusang-loob at walang gantimpala); ngunit sa pamamagitan ng pagsusumikap sa Batas, nakakamit natin ang ating gantimpala.
61. Ang mga inapo ni Eba ay dapat magdusa; ngunit kapag tinitiiis natin ang ating mga pagdurusa nang may pasasalamat, ang sumpa ay nagiging biyaya para sa atin.
62. Hayaan mong maging gabay na liwanag sa iyong mga gawain ang iyong budhi; sapagkat ipinapakita nito kung alin ang mabuti at alin ang masama.
63. Hukumin natin ang ating sarili, at ang Hukom ay mapapawi ang galit; sapagkat Siya, na mabuti, ay nagagalak kapag nakikita Niya ang makasalanang na inihahagis ang kanyang pasanin.
64. Kung nagawa natin ang anumang marumi, banlawan natin ito sa pamamagitan ng pagsisisi; sapagkat dapat nating iharap na malinis ang larawan ng Diyos sa ating sarili.
65. Pagalingin muna natin ang mga sugat ng kaluluwa bago pa ito tuluyang lumantad, upang sa pamamagitan ng ganitong pagpapagaling ay maiwasan natin ang mga latigo ng parusa.
66. Kung gaano kahirap para sa taong nakagapos ang lumakad, gayon din naman ang taong nabubuhol sa mga bagay-bagay sa mundo ay hindi makalakad nang malinis sa landas ng kabutihan.
67. Dapat nating kamuhian ang kasalanan; sapagkat sa paggawa nito, kahit pa may sinuman na mahulog dito, mas madali siyang makatakas sa mga bitag nito.
68. Ang sinumang hindi napopoot sa kasalanan, kahit hindi siya nagkakasala, ay binibilang na makasalanang.
69. Magluksa ka para sa kapwa mong nagkakasala, upang maluksa mo rin ang iyong sarili; sapagkat tayong lahat ay may sala.
70. Paalalahanan ang kaibigang naligaw tungkol sa Hukom – at sa gayon ay mapapawi mo ang sarili mong sugat na makasalanang; sapagkat ang ganoong payo ay isang pangkalahatang lunas.
71. Kapag nagbabalak kang magsabi o gumawa ng anumang bagay, isaisip mo ang sagot na malapit nang hihingin sa iyo; at pipigilin mo ang sarili mo dahil sa takot.
72. Katakutan mo ang parusa sa kasalanan, at ang mga tanikala na bumibigkis sa iyo sa pag-iisip ng kahihiyang idudulot nito; sapagkat ang pasanin ng pareho ay walang sukat.
73. Ang kagandahan at ang karamihan ng mga biyayang darating ay walang hanggan, samantalang ang mga kasalukuyan ay parang anino, usok, o bula sa tubig.
74. Huwag maghasik ng kasamaan, sapagkat malapit na ang aanihin – at naghihintay ang apoy sa naghasik ng mga tinik.

75. Ang mga hipokrito, ang mga makasarili, at ang mga naghahanap ng ligaya ang mga rosas ng mundong ito; ngunit maghintay ka sandali at makikita mo (sa halip na mga rosas) ang dinurog na damo.

76. Bawat masamang gawa ay nagbibigay sa diyablo ng sandata laban sa atin; ngunit siya, na armado nito, ay malupit na kumikilos sa mga nagbigay ng sandata sa kanya.

77. Nais mo bang pahinain ang iyong kaaway? Putulin ang kasalanan, at saka mo siya maaaring pangutyaan na parang inalisan ng balahibo na langgam.

78. Kawaawa ang masasama; sapagkat kapag ang lahat ay naliwanagan, siya ay nababalot sa kadiliman.

79. Kawaawa ang mapang-insulto; sapagkat itatali ang dila niya sa harap ng Hukom, at hindi siya makapagsalita kahit isang salita para ipagtanggol ang sarili.

80. Kawaawa ang taong walang batas; sapagkat haharap siya sa mahigpit na Hukom at sa Matuwid na Tagapagbigay-batas.

81. Kawaawa ang mga sakim! Tatakas ang kayamanan sa kaniya, at tatanggapin siya ng apoy.

82. Kawaawa ang tamad! Iiyak niya ang oras na nasayang niya.

83. Kawaawa ang mayabang! Kapag nahiga siya sa kanyang kabaong, malalaman niya kung sino siya.

84. Kawaawa ang mangingiyak na nagdungis sa kasuotang pangkasal! Itatapon siya nang may kahihiyan mula sa bulwagan ng kasal ng Hari.

85. Kawaawa ang mapag-away at ang lasing na kasama niya! Ituturing silang mga mamamatay-tao at parurusahan na parang mga mangingikil.

86. Kawaawa ang mga nagpapalipas-oras sa sariling ligaya sa maikling panahong ito! Pinapataba nila ang kanilang sarili na parang guyang inihahanda para sa pagkatay.

87. Mapalad ang lumalakad sa makitid na daan; sapagkat makakapasok siya sa langit na may korona.

88. Mapalad ang siyang nagtatapakan sa mga ligaya; sapagkat nanginginig ang mga demonyo sa kanyang harapan.

89. Mapalad ang taong malinis ang puso at tapat sa kabutihan; sapagkat huhusgahan niya ang mundo, at hindi siya huhusgahan kasama ng mundo.

90. Mapalad ang taong walang patid sa panalangin, pagbabasa, at mabubuting gawa; ang ganoong tao ay hindi matutulog sa kamatayan.

91. Mapalad ang siyang namumuhay nang marangal at nagtataglay ng mapagkumbabang karunungan; sapagkat ginagaya niya si Cristo at uupo kasama niya.

92. Mapalad ang siyang hindi kailanman lumalayo ang Batas sa kanyang mga labi; sapagkat hindi kailanman lumalayo ang Diyos sa kaniyang tahanan.

93. Mapalad ang siyang gumagawa ng mabuti sa marami; sapagkat sa paghuhukom ay makakakita siya ng maraming tagapagtanggol.

94. Mapalad ang taong ang kabutihan ay hindi kunwari; sapagkat ang pala ng Hukom ay tiyak na ikakalat ang lahat.

95. Mapalad ang taong pinapaganda ang kanyang mga gawa bago sumapit ang apoy na susubok sa lahat ng bagay.

96. Mapalad ang siyang nagmamadali tungo sa buhay na darating; sapagkat ang kasalukuyang buhay ay naglalabas ng mabahong amoy ng pagkabulok at hinahatak patungo sa kamatayan.

97. Mapalad ang siyang nagkakawanggawa ng kasamaan na naipon niya at tumatayo nang malinis sa harap ng malinis na Hukom.

98. Ngunit ang diwa ng usapin ay ito: O kaluluwa, huwag kang maging pabaya! Sapagkat sa makalipas ang sandali, ikaw ay tatayo sa harap ng timbangan ng kakila-kilabot na hukuman ni Cristo, ang ating Diyos.

5. Mga kaisipan at himig na katulad ng mga nauna, hinango mula sa iba pang mga sinulat ni San Nilus

1. Ang tapang ng birtud ay kapuri-puri sa panahon ng kapayapaan, ngunit ang kaniyang katapangan ay lalong kapuri-puri sa panahon ng kaguluhan.

2. Ang birtud ay nagpapakita ng sarili hindi lamang sa kanyang mga gawa, kundi pati na rin sa mga pagsubok na sumasalungat dito.

3. Ang taong walang hilig ay yaong nagwagi matapos tiisin ang pagdurusa sa maraming laban; ngunit ang nagsasabing nakamit niya ang birtud nang hindi dumaan sa laban ay may hilig pa rin.

4. Ang isang pusong hindi nakakakilala ng pakikibaka ay pinagkakaitan ng pagkakataong ipamalas ang kabutihan; sapagkat ang kabutihan ay nagkakaroon ng pangalan mula sa matatapang na gawaing isinagawa sa labanan.

5. Matatag nating hiwain ang ligaya na nagmumula sa mga kaisipan, at ituon ang lahat ng ating galit laban sa mga ito, baka sa pagtanggap natin sa mga kaisipang ito nang may ligaya ay tayo'y maging malugod pa nga sa kanilang mga paksa.

6. Sa isang taong hindi tahimik, ang kaluluwa ay nakikipaglaban sa mga impresyong pandama, samantalang ang tagahanga ng katahimikan, na binabantayan ang kanyang mga pandama, ay nakikipaglaban sa kanyang mga iniisip.

7. Ang mga tumanggap ng lakas para sa mga gawaing pagtitimpi sa pamamagitan ng biyaya ay dapat mag-ingat laban sa kaisipang likas sa kanila ang lakas na ito. Ang Pinagmulan ng lahat ng kabutihan sa atin ay Siya na nagbigay ng Salita tungkol sa mga utos, gaya ng pinagmulan ng lahat ng kasamaan ay ang mapanlinlang na tagapag-udyok ng mga ilusyon. Kaya, anumang kabutihan ang iyong gawin, magpasalamat ka sa Pinagmulan ng kabutihan; ngunit anumang kasamaan ang bumabagabag sa iyo sa pamamagitan ng mga pahiwatig nito, ituring mo itong nagmula sa tagapagpasimula ng lahat ng kasamaan.

8. Tungkol sa wakas ng bawat paghihirap (hirap, kalungkutan)—magpasalamat sa Diyos, ang Tagapagbigay ng lahat ng mabubuting bagay, upang ang kasamaan ng kaaway ay mapahiya sa pamamagitan ng taos-pusong pasasalamat. Ang sinumang nagkakatipon ng pasasalamat sa kanyang gawain ay magkakaroon ng di-nabubulok na kayamanan ng puso, sapagkat nakapagtayo siya ng dobleng pader na may mga tore laban sa kasalanan.

9. Kapuri-puri ang taong pinagsama ang aktibong pamumuhay at ang mapagnilay-nilay na pamumuhay, upang ang bukid ng kaluluwa, na dinidilig ng parehong bukal, ay makapamunga ng mas saganang mga birtud. Sapagkat ang pagninilay ay naghihikayat sa isip na pagnilayan ang mga pinakamaperpektong bagay, samantalang ang gawa ay pinapatay ang *'mga miyembro na nasa lupa: pakikipagalaw, karumihan, pagnanasa, masamang hangarin'* (Col. 3:5). Kaya, ang sinumang nagbalabal sa buong baluti ng gawa at pagninilay ay handa nang harapin ang tuso ng mga demonyo.

10. Ang mga demonyo ay nakikipagdigma laban sa kaluluwa sa pamamagitan ng mga kaisipan, ngunit ang pagtitiis—na mas mabisa laban sa kanila—ay sumasalungat sa kanila; at kapag nakita nila ang makapangyarihang pinuno ng labanan na ito, pumapasok sila sa labanan nang may pangamba.

11. Kung nais mong matagumpay na makipagdigma sa hukbo ng mga demonyo, ingatan mo ang mga pintuan ng iyong kaluluwa (ang iyong mga pandama) sa pamamagitan ng tahimik na pag-iisa, at pakinggan ang mga salita ng mga ama, upang, sa ganitong paraan na natutuhan mong mas malinaw na makilala ang mga tinik ng mga kaisipan, mapasunog mo ang mga ito sa pamamagitan ng galit at pagtanggì.

12. Sa pakikinig sa payo ng mga ama, huwag kumilos bilang hukom ng kanilang mga gawa, kundi bilang isang taong nauunawa at pinag-aaralan ang kanilang mga sinasabi.

13. Kaugalian ng mga kaaway na ilihis ang pansin ng nagtatanong sa mga gawa ng tagapayo, upang, sa pamamagitan ng pagtatakda sa iyo bilang isang mahigpit at mapanghusgang hukom sa kanya, maagaw nila sa iyo ang kanyang kapaki-pakinabang na payo.

14. Kapag may nag-alok ng payo sa iyo, huwag mo itong tanggihan, kahit na ikaw ay maalam.

15. Ang sinumang bingi sa utos ng ama ay hindi rin pinapansin ang utos ng batas.

16. Huwag mong pag-usapan ang mga nagawa ng iyong mga ninuno para lamang sa iyong sariling kasiyahan, kundi igigiit mo sa iyong sarili na ikaw ang maging pinaka-masigasig sa pagtuparin ng mga ito.

17. Ang taong masigasig na nagsisikap tuklasin kung aling kaisipan ang sumasalungat sa aling gawa ay magiging bihasa sa pakikibaka laban sa panlilinlang ng kaaway.

18. Alamin na sa halip ng espirituwal na pagsisikap na kulang sa lahat ng iyong espirituwal na gawain, isang kaisipan ang palihim na pumasok na nang-angkin nito at karaniwang sumasalungat dito.

19. Tandaan na bantayan ang iyong puso nang may katinuan habang nagsasagawa ng mga gawaing pagtitimpi, baka ang kapabayaang sa pag-aalaga sa mas mabubuting bagay, sa pagtakaw nito, ay ipasa ito sa pagkabihag ng mga kaisipan. Ang pagpapabaya sa pagkakakulong na ito ay nakikipagsabwatan sa kasamaan (ang kaaway), upang sa sandaling nakawin nito ang isipan, ito (ang kasamaan – ang kaaway) ay makapasok nang mas mabilis at samsamin ito ayon sa gusto nito.

20. Kapag ang isang tao ay nasisiyahan sa pakikinig habang ang iba ay naninirang-puri sa iba, kapwa silang nagsisilbing kasangkapan ng dalawang espiritu na nagtutulungan: sapagkat ang malisyosong pakikinig

ay nag-uudyok ng malisyosong pananalita, at ang malisyosong pananalita ay nag-uudyok ng malisyosong pakikinig; at kapwa sila, na nagwawasak sa puso, ay nasisiyahan sa isa't isa.

21. Isara mo ang iyong mga tainga sa paninirang-puri, baka magkasala ka sa dalawang paraan: sa pamamagitan ng pagpapasanay sa sarili sa isang mapaminsalang hilig, at sa hindi pagpigil sa iba sa paninirang-puri.

22. Ang nagagalak sa pang-uuyam ay nagnanakaw ng kaluluwa ng mga pinakamabuti sa kanyang mga kabale, gaya ng isang tulisan, at sinisira ang mga mahihina ang loob sa pamamagitan ng paninirang-puri.

23. Ang lumalayo sa dila ng nang-iinsulto sa kapwa ay papalayasin ang paninirang-puri sa sarili.

24. Ang sinumang masayang nakikinig sa maninirang-puri ay sumisipsip ng lason ng halimaw (mula sa kalaliman) sa pamamagitan ng kanyang mga tenga.

25. Huwag hayaang matikman ng iyong tainga ang mapait na lason na ito, baka ihain mo rin ang kaparehong lason sa iba.

26. Huwag mong palabunin ang iyong pandinig sa walang kwentang tsismis, baka, sa pagbebenta mo sa iyong sarili sa hilig na ito, maging alipin ka ng maraming hilig; sapagkat kapag nakahanap na ng puwang sa iyong loob ang isang hilig, dadalhin nito ang iba pang mga hilig sa parehong pugad (o kulungan); at ang isang mahusay na isipan ay nagiging alipin ng maraming pagnanasa kapag, sa pakikipagsabwatan sa kahit isang pagnanasa, tuluyan nitong itinakwil ang mga pagsisikap ng pag-aawat.

27. Anumang nasa iyo na karapat-dapat sa inggit, itago mo ito higit sa lahat sa mga mapanibugnot.

28. Kapag ang kaibigan mo, na itinuturing ang mabuting reputasyon ng iyong mga gawa bilang kahihiyan sa kanyang sarili, ay tinusok ng inggit at naisip pang sirain ito sa pamamagitan ng isang paratang, mag-ingat kang hindi rin matusok, sa pamamagitan ng pagpayag na pumasok sa iyong kaluluwa ang mapait na lason ng pagkabigo. Ang layunin ni Satanas ay pasiglahin ang apoy ng kanyang sariling inggit habang sinisilab ka ng kalungkutan.

29. Ngunit mas mabuti pang magpakumbaba tayo at parangalan ang mga taong iyon *nang higit pa* (Roma 12:10), na nagsusumikap kahit sa pamamagitan ng pagkain na pakalmahin ang kanilang mga diwa na napait ng inggit.

30. May isang tao na sinubukang hikayatin ang isang matandang monghe na may pasyente na lisanin ang disyerto dahil sa kanyang katandaan. Ngunit sinabi ng matanda sa kanya: 'Huwag mo na akong pilitin na gawin ito; sapagkat bilang isang makasalanan, hindi pa natatapos ang aking pagkabuwisit.'

31. Nang hilingin ko sa kaniya na bigyan ako ng isang salita ng pagtuturo, sumagot siya: 'Hangad mo muna sa lahat ng paraan, nang buong sigasig, na itanim sa iyong puso ang takot sa Diyos – at doon mo palaging matatagpuan sa iyong sarili ang salitang kailangan upang turuan ang tao ng karunungan.'

32. Ang nasabing matanda, nang tanungin tungkol sa pagkamit ng takot sa Diyos, ay nagsabi nito: 'Ang sinumang maingat na nagpapanatili ng pag-alala sa kamatayan sa kanyang isipan ay dahil dito nadadala sa takot sa paghuhukom.'

33. Dahil sa takot, hayaan mong ang Banal na Kasulatan ang iyong pang-araw-araw na kasama; sa pamamagitan ng pakikipag-usap dito, mapalayas mo ang pagsalakay ng mga dayuhang kaisipan.

34. Ang sinumang, sa pamamagitan ng pagtuturo ng Banal na Kasulatan, ay nagtitipon ng kayamanang espiritwal na kaalaman sa kanyang puso, ay madaling matataboy ang mga ganitong kaisipan mula rito.

35. Sa mga pagbabasa tuwing gabi sa pagbabanté, habang nakikinig sa Banal na Kasulatan, huwag nating patamain ang ating pandinig sa tulog, ni hayaang bihagin ng mga kaisipan ang ating mga kaluluwa; kundi tusukin natin ang ating mga puso ng tusok ng Kasulatan, upang, sa pagkabigkis ng pagsisisi, mapuno tayo ng sigasig para sa kaligtasan at mapawi ang sumasalungat na katamaran.

36. Ang sinumang nagliliyab sa pag-ibig sa Diyos, sa pamamagitan ng pag-alala sa kaharian ng langit, ay inaalís sa kanyang isipan ang lahat ng pagnanasang magustuhan ng mga tao.

37. Huwag mong ipagkatiwala ang saksi ng iyong mga gawa—ang iyong budhi—sa isang kaisipang minamaliit ang pagbagsak at pinupuri ito sa mapanlinlang na salita.

38. Hindi mo mapapatay ang mga pagnanasa ng katawan maliban kung ilalapat mo sa iyong laman ang lunas ng mga gawaing pagtitimpi na nagpapasuko sa mga pagnanasa nito. Ni hindi mo rin mapapatay ang mga pagnanasa ng kaluluwa maliban kung una mong pupunuin ang iyong puso ng mga bunga ng pag-ibig.

39. Ang mga pagnanasa ng katawan ay nag-uugat sa likas na pangangailangan ng laman – at kinakailangan ang pagpipigil upang labanan ang mga ito; samantalang ang mga pagnanasa ng kaluluwa ay nagmumula sa pangangailangan ng kaluluwa – at kinakailangan ang panalangin upang labanan ang mga ito.

40. Ang pag-ibig ang kasaganaan ng kawalan ng pagnanasa—ang pag-ugis ng mga pagnanasa: nagdudulot ito ng pagtitiis, pinapawi ang nag-aalab na galit, nagtatanim ng kababaang-loob, at pinapailalim ang kayabangan.

41. Ang pag-ibig, sa sarili nito, ay wala nang iba kundi ang Diyos; sapagkat ang Diyos ay pag-ibig.

42. Magsuot ka ng takot sa Diyos kaysa takot sa walang hanggang pagdurusa – upang ang takot sa apoy ng Gehenna ay magpabukal sa iyong kalooban ng di-mapapatay na sigasig (para sa gawain ng pagpapalugud sa Diyos), at upang mas madali mong makamtan ang karunungan laban sa kasamaan ng iyong mga kaisipan; sapagkat ang takot ang simula ng karunungan.

43. Ang siyang, sa pamamagitan ng karanasan, nagpapaliwanag sa mga panlilinlang ng isip ay hindi mauunawaan ng lahat, kundi ng mga bihasa na rin; sapagkat ang daan tungo sa kaalamang ito ay, para sa lahat, karanasan lamang.

44. Ang paaralan ng karanasang kaalaman ay isang aktibong buhay; sa pamamagitan ng pagyakap dito nang buong sigasig, nakikilala natin ang ating sarili, natutong kilalanin ang ating mga iniisip, at nakikilala ang Diyos.

45. Hayaan mong ang iyong mga gawa ang maging lakas na nagpapakalma sa iyong mga kaisipan; sapagkat ang aktibong karunungan ay mas matalino kaysa sa karunungan natutunan o mabulalas lamang, gaya ng pagiging lubhang mas mabigat nito; sa pagkilos, kumikislap ang mga salita na parang kidlat, ngunit kapag walang gawa, hindi nagniningning ang mga salita sa kapangyarihan ng mga gawa.

46. Ang mga kaisipan, sa pagtusok sa mata ng kaluluwa, ay nagpapabulag sa atin, kaya't maging ang pinakamabuting mga utos ay nagagamit sa pinakamasamang paraan.

47. Nagngalit ang mga demonyo laban sa mga (brother) na namumukod-tangi sa kanilang pagsunod sa kanilang abbot, at nagkikiskis sila ng kanilang mga ngipin sa kanila, dahil pinagsama nila ang pagsunod at ang walang-alalang pagtalikod sa mundo.

48. Para sa mga masunurin sa kanilang ama, ang mga demonyo, sa paghahanap ng lahat ng uri ng dahilan, ay naghahanda ng paghihirap para sa kanya; at kung sumiklab ang galit sa ganitong sitwasyon, pinupukaw nila ang sama ng loob laban sa kanya, at pagkatapos, unti-unti, ay itinatanim ang pang-aapi at poot laban sa kanya, sa rason na siya ay parusahan nang hindi makatarungan at nagpapabor; ginagawa ito ng mga demonyo upang, matapos nilang yugyugin ang kaluluwa sa iba't ibang paraan, maagaw nila ito mula sa yakap ng ama.

49. Minsan pinupuri ng mga demonyo sa isipan ang mga gawaing pagtitimpi, at minsan naman ay pinabababa ang mga ito bilang walang silbi, upang maghasik ng kayabangan sa ilan at maghasik ng pag-aalinlangan sa iba. Pinupuri nila ang mga pagsisikap ng mga hindi nila mailulubog sa katamaran, upang ilihim sa kayabangan; at sa mga tumatangging magpatalo sa kayabangan, igigiit nila na walang silbi ang kanilang mga pagsisikap, upang, sa pamamagitan nito, mailubog sila sa katamaran at mailihim sa kawalan ng pag-asa.

50. Kapag pinupuri ng ating mga kaisipan ang ating mga gawaing pagtitimpi, kanita, itakwil natin ang mga ito nang may paghamak at pagpapakumbaba ang ating kaluluwa; at kapag nilalait nila ang mga gawaing ito bilang walang saysay, kanita, buong lakas nating itaguyod ang awa ni Cristo.

51. Sa kung gaano ninyo pinapahirapan ang inyong katawan, sa gayon ding sukat ay suriin ninyo ang inyong budhi. Kilalanin ninyo ang inyong sarili, at tuklasin ang lihim na pagnanakaw ng inyong mga kaisipan, upang, sa hindi pagiging sensitibo sa kanilang lihim na pagnanakaw, ay hindi tayo maligaw sa akala na ang mga birtud ay napupungos lamang sa pamamagitan ng paghihirap sa buhay.

52. Tulad ng ginto na hindi nagamit, kapag inilagay sa pugon ng paghuhurno, ay nagiging mas dalisay; gayon din naman ang isang baguhang monghe, na pinadalisay ang kanyang pagkatao sa loob ng monasteryo, ay nagiging liwanag sa pamamagitan ng mga pagsubok ng pagtitiis. Sa pamamagitan ng mga tagubilin ng kanyang mga kapatid, natututo siya ng pagsunod, at sa pamamagitan ng mga parusang ipinapataw ng kanyang tagapagsaway (ang abbot o nakatatanda), inihahanda siya upang maging matatag ang kanyang pagtitiis. At kung malugod niyang tinatanggap ang mga insulto at nag-ibig sa pagpapakumbaba sa gitna ng paghamak, kung gayon, nang siya'y umangat sa mga pagnanasa na salungat dito, magsisimulang lalo siyang lumiwanag sa mga birtud, alinsunod sa lakas na ipinagkaloob sa kanya ng biyaya.

53. Makakahanap ng kapahingahan ang isip kapag, matapos putulin ang mga sanhi ng mga pagnanasa, ito'y pumasok sa pagmumuni-muni; ngunit hangga't hindi napuputol ang mga pagnanasa, nakararanas ito ng parehong pagod at panganib, na naglalakad nang hindi matatag upang makipaglaban sa mga kaaway nito.

54. Lubos na pinupuri ng mga nakatatanda ang buhay ng isang monghe kapag ito ay sinimulan sa tamang panahon – ibig sabihin, kapag sinimulan ito matapos perpektuhin ang mga birtud habang naninirahan sa komunidad. At hayaang subukan muna ng ganoong tao ang sarili upang makita kung kaya nilang mabuhay nang matagumpay sa pag-iisa; at kung matuklasan nilang hindi nila ito kayang gawin dahil sa kakulangan ng lakas, bumalik sila sa pamumuhay na pangkomunidad, baka, sa kakulangan ng lakas na labanan ang mga panlilinlang ng kanilang mga kaisipan, mawalan sila ng katinuan.

55. Kung paanong ang isang naglulukso na biyuda ay nakakakita ng aliw sa kanyang mga anak na lalaki, gayon din naman ang aliw ng isang nalagpak na kaluluwa ay matatagpuan sa mga gawaing pagtitimpi, na nagpapalayas sa mga kaisipang kawalan ng pag-asa, nagpapalalim sa tapat na pagsisisi, ipinapahayag ang awa ni Cristo, at tumutubos sa mga nagawang kasalanan.

56. Tulad ng isang batang aso na sumusubok agawin ang tinapay mula sa isang sanggol, gayon din ang isang mapanlinlang na kaisipan na naghahangad sakupin ang isipan mula sa puso. Kaya't huwag tayong maging bulag, tulad ng mga sanggol, sa mga panlilinlang ng mga puwersang sumasalungat, baka isuko natin ang ating mga kaluluwa sa kanilang pagnanakaw.

57. Kung paanong ang kumikislap na pulutong ng mga bituin ay nagpapaliwanag sa langit, gayon din ang katotohanan ng mga banal na salita, na parang lamparang dinala sa loob, ay nagbibigay-liwanag sa isang tao. Kaya't tayo'y magdala ng iisang larawan ng katotohanan, sapagkat *'Ang Panginoon ay nagpapatirahero sa mga taong magkakaisa sa iisang bahay'* (Awit 67:7).

58. Kung paanong ngumingiti ang araw sa buong lupa sa pamamagitan ng maningning nitong mga sinag, gayon din naman binabati ng pag-ibig ang bawat kaluluwa sa pamamagitan ng maningning na mga gawa. Kung matamo natin ito, mapapatay natin ang ating mga pagnanasa at liliwanag tayo hanggang sa kalangitan. Matutupad mo ang anumang gawain sa sandaling maabot mo ang banal na pag-ibig; ngunit kapag ito ay wala, walang tagumpay sa anumang bagay – doon nag-uugong ang galit, nagiging magaspang ang asal, at ang kayabangan ay nahahalo sa mga pagsisikap na isinasagawa sa ngalan ng karunungan.

59. Una, dapat munang makipaglaban ang isang tao sa kanyang mga pagnanasa at, sa pamamagitan ng mahigpit na pagpipigil sa sarili, itatak sa kanyang alaala ang mga nangyari sa paglaban; at pagkatapos, gamit ang sariling karanasan, ituro sa iba ang mga tuntunin ng pakikibaka at gawing mas madali para sa kanila ang tagumpay sa pamamagitan ng maagang pagpapaliwanag sa mga pamamaraan ng pakikipaglaban. Ang iba ay napagtagumpayan ang kanilang mga pagnanasa, marahil sa pamamagitan ng mahabang panahon ng mahigpit na pamumuhay, subalit hindi nila alam ang daan patungo sa tagumpay, sapagkat, gaya ng sa isang labanan sa gabi, hindi nila sinundan ang buong takbo ng pangyayari, at hindi natukoy ng kanilang isipan ang masamang balak ng kaaway.

60. Sinumang nakatikim ng katahimikan at nagsimulang magsanay ng pagninilay kahit kaunti ay hindi sasang-ayon na itali ang kanilang isip sa mga alalahanin ng katawan at, matapos itong ilihis mula sa espiritwal na kaalaman, ituon ito sa mga bagay sa lupa, samantalang kadalasan ay lumilipad ito sa mga kahungkayan.

61. Kapag napawi na ang mga pagnanasa, hindi na ginugulo ng mga kaaway mula sa kahit anong panig, at hindi na kailangang gumamit ng sandata para ipagtanggol; doon ka maaaring magpatuloy sa paglinang ng kaluluwa ng iba. Ngunit habang nangingibabaw pa ang mga pagnanasa, at nagpapatuloy ang pakikibaka laban sa mga panlilinlang ng laman, hindi dapat itabi ng tao ang kaniyang mga sandata; sa halip, dapat niyang panatilihin laging nakahanda ang mga ito, baka gawing pagkakataon ng mga mapanlinlang na kaaway ang ating kapayapaan upang atakihin tayo at hulihin nang walang pagdurugo.

62. Ibinigay ni San Moises sa Israel, nang pumasok sila sa Lupang Pangako at tinalo ang mga taong naninirahan doon, ang aral na ito: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili, baka matukso kayong sumunod sa kanila pagkatapos silang matalo'* (Deut. 12:30). – Ang aral na ito ay pinakanaaangkop sa mga taong, matapos putulin ang kanilang mga pagnanasa, ay hindi binibigyang-pansin ang kanilang sariling puso. Sapagkat sa ganitong mga pagkakataon, nagsisimulang sumibol sa kanilang loob ang mga larawan ng mga bagay na matagal nang nakalipas, na parang mga usbong; at ang sinumang magpapahintulot sa mga ito ng kalayaan na madalas na mahulog sa isang mapang-dominaong pag-iisip, nang hindi ipinagbabawal ang kanilang pagpasok doon, ay muling magbubukas sa kanilang sarili ng isang kanlungan para sa mga pagnanasa, matapos silang matalo, at sa gayon ay gagawing hindi ligtas ang buhay mula sa alitan. Sapagkat ang mga pagnanasa, kahit na napawi na at, gaya ng mga baka, nasanay nang kumain ng dayami, ay madaling muling maging ligaw at bumagsak sa kalupitang hayop dahil sa kapabayaang nagpawi.

63. *'Sumpain ang sinumang naglalagay ng diyus-diyosan sa lihim na lugar'* (Deut. 27:15). Hindi pareho ang magtago ng isang bagay sa ilalim ng lupa magpakailanman at ang ilagay ito sa isang lihim na lugar. Ang bagay na itinago sa ilalim ng lupa at hindi na matantiya ng mga pandama ay, sa paglipas ng panahon, nabubura sa alaala; ngunit ang bagay na inilagay sa isang lihim na lugar, kahit na nakatago sa mga dayuhan, ay madalas na nakikita ng siyang naglagay nito roon at sa gayon ay muling binubuhay ang alaala nito. Bawat kahiya-hiyang kaisipan na nabuo sa isipan at hindi itinakwil, kundi lihim na pinananatili, ay parang diyus-diyosan na inilagay sa isang lihim na lugar. Ang sinumang gumagawa nito ay napapailalim sa parusang itinakda ng batas; sapagkat ang pagtatago ng isang kahiya-hiyang kaisipan ay kapareho ng pagsamba sa diyus-diyosan.

64. Hindi dapat hayaang makapasok sa puso ang mga imaheng sumisira sa isip; sapagkat kung ang puso ay malubog sa kadiliman ng maruruming kaisipan, doon ito, wari, sapilitan at laban sa kanyang kalooban, ay hinihila patungo sa isang mapusok na gawa.

65. Naitala ng Banal na Espiritu ang mga buhay ng mga santo upang ang bawat sumusunod sa anumang paraan ng pamumuhay ay matulak tungo sa katotohanan sa pamamagitan ng mga halimbawang ito.

66. Ang mga kamakailan lamang na napalaya mula sa kaguluhan ng mundo ay dapat payuhan na manatili sa katahimikan (sa loob ng mga pader ng monasteryo o ng kanilang tahanan), at huwag muling buksan ang mga sugat ng puso sa pamamagitan ng mga impresyong pandama sa pamamagitan ng madalas na paglabas, ni magpakilala ng mga bagong diyus-diyosan kasabay ng mga lumang makasalan. Ang katahimikan na ito ay mahirap para sa mga kamakailan lamang ay tumalikod sa mundo; sapagkat ginigising ng alaala ang lahat ng karumihan na naipon dito, na hindi nagkaroon ng pagkakataon na gawin ito dati dahil sa dami ng mga gawain na magkasunod na dumating nang walang tigil. Ngunit ganito lamang sa simula; sa paglipas ng panahon, gayunpaman, ang katahimikan, na armado ng pasensya, ay lubusang magpapalaya sa isipan mula sa kaguluhan ng maruruming iniisip.

67. Ang isip ng isang kakalayo pa lamang sa kasalanan ay parang katawan na nagsisimulang bumalik ang lakas matapos ang matagal na karamdaman; dahil hindi pa ito lubos na gumagaling, kahit ang isang maliit na pampukaw ng damdamin ay maaaring magdulot ng pagbabalik ng karamdaman. Mahina pa ang lakas nito; na siyang dahilan kung bakit dapat mag-ingat ang isang tao upang hindi bumalik ang pagnanasa, kung bibigyan ito ng sinuman ng dahilan upang sumiklab sa pamamagitan ng pagpapadala sa sarili sa pulutong ng mga tao. Ang mga asketiko na lumakas at naghinog na ay maaaring matapang na lumabas dito upang makipaglaban; ngunit ang mga hindi pa kayang makipaglaban ay dapat, sa katahimikan at habang nanatili sa bahay, maghanap para sa kanilang sarili ng isang ligtas na kanlungan.

68. Kapag may tunay na katahimikan sa loob, at hindi lamang humuhupa ang mga mapusok na pag-uga, kundi pati na ang mga alaala nito ay naglalaho; noon ang kaluluwa, na payapang naninirahan sa sarili, ay nagkakaroon ng kakayahang makilala ang mga imaheng dating naitala rito at nakatago sa loob, makipaglaban sa bawat isa sa mga ito at punitin ang mga ito mula sa puso. Ngunit kapag sunud-sunod na dumarating ang mga imahe, hindi posible na burahin ang mga naunang impresyon; sapagkat ang isip ay abala sa mga bagong imahe, na sa pamamagitan ng kanilang walang tigil na pang-aakit, pinapadilim ang pananaw ng kaluluwa. Tulad ng mga taong nagnanais na matuyo ang ilalim ng ilog ay walang makakamit sa paghuhukay ng tubig sa mismong lugar na sa tingin nila ay naroroon ang kanilang hinahanap; sapagkat ang bakanteng puwang ay agad napupuno ng dumadaloy na tubig; at kapag hinarangan ang daloy ng tubig mula sa itaas, madaling lumantad ang ilalim nito, habang kusang natutulo ang natitirang tubig, na iniwan ang lupaing tuyo para sa inaasam na pagsisiyasat: kaya madaling maalis ang mga nakaukit na imahe ng mga pagnanasa kapag ang mga pandama ay hindi na nagbibigay ng anumang panlabas na stimuli; ngunit kapag, tulad ng isang sapa, nagbibigay sila ng mga bago at palaging bagong impresyon, kung gayon hindi lamang ito mahirap kundi lubos na imposible na ganap na linisin ang kaluluwa mula sa mga imahe at pagnanasa.

69. Nag-utos ang Propeta: *'Lipulin ninyo ang binhi ng Babilonia'* (Jer. 50:16). Para sa atin, ito ay isang payo: puksain ang mga imaheng ito habang nasa sinapupunan pa lamang ng mga pandama, upang, kapag bumagsak sa lupa ng puso, ay hindi sila tumubo, at, na dinilig ng ulan ng madalas na pakikipag-usap sa kanila, ay hindi magbunga ng kasamaan. Gayunpaman, pinupuri pa nga ng isa pang Propeta ang mga hindi naghihintay na lumaki ang mga pagnanasa, kundi winawasak ang mga ito habang tila sanggol na sumisipsip sa dibdib, na nagsasabing: *'Mapalad ang siyang hahawak at babangga sa bato ang inyong mga sanggol'* (Awit 136:9). Ang mga salita ni Job ay nagpapahayag ng katulad na kahulugan: *'Ang mga hulmigas ay nagkamatay dahil wala silang pagkain'* (4:11). Malinaw na si Job na dakila, na nagnanais na ilarawan ang mapanlinlang

na kalikasan ng pagnanasa, ay bumuo ng isang komplikadong pangalan para rito: '*ant-lion*', pinagsasama ang pangalan ng pinakamakapangyarihang leon at ang pinaka-walang halaga sa lahat ng nilalang, ang hulmigas; sapagkat ang pagsalakay ng mga pagnanasa ay nagsisimula sa banayad na mga kaisipan, na palihim na pumapasok na parang mga langgam, ngunit kalaunan ay lumalaki at hindi gaanong mapanganib sa mga napapailalim sa gayong pagsalakay kaysa sa pag-atake ng isang leon. Bakit nga ba kailangang talunin ng isang asketa ang kanyang mga pagnanasa habang maliit pa ang mga ito na parang langgam, gamit ang kawalang-halaga nito bilang pain? Sapagkat kung magtagumpay silang makamit ang lakas ng isang leon, nagiging hindi matatalo at nagdudulot ng malaking paghihirap. Narito, hindi kailanman dapat bigyan sila ng sustansiya; sapagkat ang kanilang pagkain, gaya ng paulit-ulit nang nasabi, ay binubuo ng mga imahe ng mga pagnanasa na pumapasok sa pamamagitan ng mga pandama, na nagpapalulusog sa mga pagnanasa, at bawat isa ay nagpapalakas sa sarili nitong diyus-diyosan laban sa kaluluwa.

70. At sa templo, inayos ng Tagapagbigay-batas ang '*mga bintanang may rehas*' (Ezek. 41:16) – na nagpapahiwatig na ang mga nagpapasyang panatilihing malinis ang kanilang puso, na parang isang templo, tulad ng kung paanong tinitiyak ng mga bintanang may rehas doon na walang maruming bagay ang makapasok, dapat nilang protektahan ang kanilang mga pandama sa pamamagitan ng takot sa darating na paghuhukom, na parang rehas na sasagka sa pagpasok ng mga bagong lumilitaw at sumusulpot na maruming imahen.

71. Sinumang, habang nakikipaglaban sa nakakainis (mapusok) na mga tanawin, ay nagagawang—sa pamamagitan ng takot sa darating na parusa—ilagay ang sarili sa matinding paghihirap na parang taong hinahampas ng alon sa dagat; ang taong iyon ay madaling mapagtatagumpayan ang mga umaatake sa kaniya, nang hindi nararamdaman ang mga hampas na ipinapataw, upang kanilang masabi: '*Pinukpukan nila ako, ngunit hindi ako nasugatan; ininsulto nila ako, ngunit hindi ko pinansin*' (Kaw. 23:35), ibig sabihin, pinukpukan nila ako, akala nila ininsulto nila ako, ngunit hindi ko man lang naramdaman ang mga hampas, sapagkat '*ang mga pana nila ay parang sugat ng mga sanggol*' (Awit 63:8); ni hindi ko pinansin ang kanilang mga pang-iinsulto, ni nagbigay man ako ng kahit kaunting palatandaan na alam kong nariyan sila.

72. Walang pakinabang ang pagtanggap sa mga bagay-bagay sa mundo para sa mga hindi nananatiling matatag sa kanilang determinasyon, kundi ay muling nadadala at sumusuko sa kanilang mga iniisip, at madalas na bumabalik sa kanilang pinabayaan, na siyang nagpapakita ng kanilang pagkahumaling dito, na gaya ng asawa ni Lot, na nang lumingon ay naging haliging asin, bilang babala sa mga taong tulad nila. Ang madalas na pagkahilig sa mga bagay na ating iniwasan ay walang dudang magbabalik sa atin mula sa isang mabuting gawi na hindi pa tumitibay; at sa pamamagitan ng pagpapahina ng ating determinasyong sumulong, hihila nila tayo nang buo pabalik sa kanila at pipilitin tayong bumalik sa ating dating masamang gawi. Sa gayon, lalo pang magiging matatag ang lumang masamang gawi at halos hindi na papayagan ang pagbabalik sa sinimulang mabuting asal. Sapagkat ang gawi ay nagbubunga ng pagsasanay, at ang pagsasanay ay nagiging ikalawang kalikasan; subalit mahirap baguhin at alisin ang sariling kalikasan. Isipin ang kaluluwang sumusunod sa kanyang mga nakasanayan, kung paanong nakaupo ito sa kanyang mga diyus-diyosan, na para bang nakapako rito: '*Hindi ako makabangon sa iyong harapan*,' wika niya, '*sapagkat ako ay babae ayon sa aking kalikasan*' (, Genesis 31:35). At ang kaluluwa, na matagal nang nakatagpo ng kapahingahan sa mga bagay ng buhay na ito, ay nauupo rito na parang mga diyus-diyosan at lubos na nakatali rito kaya hindi nito kayang at ayaw nitong makipaghiwalay rito.

73. Ang mga santo ng Diyos ay tumakas mula sa mga lungsod, sapagkat alam nilang ang pakikisama sa mga bulok na tao ay mas nakapipinsala kaysa sa isang nakakahawang sakit. Si Elias, matapos iwan ang Juda, ay nanirahan sa Bundok Carmel, isang ilang na bundok na punô ng mga mababangis na hayop. Sinundan ng kanyang disipulo na si Eliseo ang halimbawa ng gurong ito sa kanyang pagmamahal sa ilang. At si Juan ay nanirahan sa ilang ng Jordan, kumakain ng mga tipaklong at ligaw na pulot, upang ipakita kung gaano kadali matugunan ang mga pangangailangan ng buhay sa katawan. Marahil si Moises, gayundin, ay nagbigay ng paunang larawan ng katulad na bagay nang ibigay niya sa mga Israelita ang batas na mangalap ng mana para sa isang araw lamang; ito ay nagsilbing aral na ang pag-aalala para sa pisikal na pagkain ay dapat limitado sa isang araw. Sa katunayan, ang lahat ng mga santo, '*na hindi karapat-dapat sa kanila ang mundo*', nang iwan nila ang tinitirhang mundo, ay '*naglayas sa mga ilang*' (Heb. 11:37–38), tumatakas mula sa tila kasamaan ng sangkatauhan, upang ang lakas ng kanilang mga hangarin ay hindi, na parang rumaragasang baha, dalhin sila sa pangkalahatang agos ng makamundong buhay, na mapaminsala.

74. Nilikha tayo sa wangis ng Diyos upang mapanatili natin ang Kaniyang mga katangian sa ating sarili, at sa pamamagitan ng pamumuhay na maayos at halimbawa, maipakita natin nang malinaw ang kawangisang Diyos sa mga tumitingin sa atin. 'Ako,' wika ng Diyos, *'ay mapagbigay at maawain, mabagal magpasyang magparusa at sagana sa tapat na pag-ibig'* (Awit 102:8; Joel 2:13), at pinananatili ko ang katarungan. Ito ang mga katangian ng mukha ng Diyos. Sa pamamagitan nito ay nakikilala ang kaluluwang nakibahagi sa kawangisang Diyos at naging kamag-anak ng Pagkadiyos. Hinihimok ng pag-ibig sa Diyos na magsikap para sa kaganapan ng banal na kaperpektohan, at nakatali sa mga hibla ng katawan na nakakabit dito, tinatanggap nito ang paggawa nang paulit-ulit sa paghahangad ng sariling paglilinis, hanggang sa magtagumpay itong makamit ang siyang nagpapabukod-tangi sa banal na kalikasan—kabutihang-loob, pagtitiis, pagkamapagkawanggawa, at pag-ibig sa sangkatauhan. At saka siya ay nagiging *'kaunti lamang ang kayang kaluwagan kaysa sa mga anghel'* (Awit 8:6).⁷⁶

75. Ang sinumang lumalayo sa kaguluhan ng mundo, hindi nagpapadala sa mga kahangalan ng buhay, at iniwasan ang pakikisama sa mga taong padalos-dalos at walang pananagutan, ginugugol ang karamihan ng kanilang oras sa bahay sa tahimik na panalangin at pag-aaral ng Salita ng Diyos; at sa mga bihirang pagkakataon na lumalabas sila ng bahay, ay nakikitang marangal, mapagkumbaba, hindi mainit ang ulo, mahabagin at mapagkapatid; Sino ang hindi tatawag sa ganoong tao na tunay na masigasig na lingkod ng Diyos, tunay na larawan at kawangis ng Diyos, na pinailaw ng banal na sinag ng kabutihan ng Diyos, at malinaw na nagpapakita ng kanyang pagkawangis sa Diyos sa pamamagitan ng mga birtud na kasing-akit ng pinakamagandang bulaklak?

76. Ito ang mga katangiang naglalarawan sa Diyos – at sa isang taong masigasig na maging katulad Niya: kabaitan, kawalan ng malisya, kawalan ng galit, kawalan ng inggit, pagkamapagkawanggawa, habag, pagpapatawad, pagmamahal sa kabutihan, kagandahang-loob, paggalang, malasakit sa kapakanan ng iba, pagkakaibigan, pagiging matulungin, kawalan ng pagmamahal sa sarili, – sa madaling salita, lahat ng bagay na nagpapakita ng saganang kabutihan ng Diyos, Siya na *'nagpapasikat ng Kanyang araw sa masasama at sa mabubuti, at nagpapabuhos ng ulan sa mga matuwid at sa mga hindi matuwid'* (Mateo 5:45). Sa pamamagitan ng mga katangiang ito nakikilala ang isang nagsusumikap na maging tagapagaya ng Diyos.

77. Ang tagubiling ito lamang ay sapat na upang ituro sa mga deboto kung paano mamuhay nang walang kapintasan; ngunit, dahil alam niya kung gaano kahirap para sa ilan na maituro rito, si San Pablo, sa pamamagitan ng maraming panawagan, ay maingat na nagsusumikap na ilihis ang ating isipan mula sa mga makamundong kahangalan, pinupukaw ang ating sigasig sa iba't ibang salita ng papuri. Sa isang punto sinasabi niya: *'Kayo ang templo ng Diyos'* (1 Cor. 3:16); sa isa pa: *'Maglakad kayo bilang mga anak ng liwanag'* (Eph. 5:8); sa isa pa: *'Mabuhay kayo nang marangal ayon sa ebanghelyo ni Cristo'* (Phil. 1:27); at muli: *'Ang inyong mga katawan ay ang nobya ni Cristo'* (1 Cor. 6:15); sa isang bahagi tinawag niya tayong *'banal at walang kapintasan'* (Eph. 1:4), at sa iba naman – *'walang kapintasan at dalisay, mga anak ng Diyos na walang kapintasan'* (Phil. 2:15). Pinag-uusapan niya ang lahat ng ito na para bang nasa atin na ito, kahit na hindi pa naman—upang, sa takot na ang ganitong papuri ay maging panunuya at pang-aalipusta kung hindi tayo magpapatunay na ganoon, ay magsikap tayo nang buong sigasig na maging at manatiling ganoon. Bakit hindi lamang nagpapalipas ang Banal na Apostol sa mga papuring ito, kundi naglalatatag din ng iba't ibang paraan at sanggunian kung paano tayo *'makarating sa sukatan ng buong tangkad ni Cristo'* (Efe. 4:13)?

78. Una sa lahat, hinihiling niya na tayo ay mamatay at ipako sa krus para sa mundo, upang hindi natin kahit man lang maramdaman ang mga kaluguran o ang mga kalungkutan ng mundong ito. *'Namatay ka,'* wika niya, *'at ang buhay mo ay nakatago kay Cristo sa Dios'* (Col. 3:3), na nais ipakita kung paano nabubuhay ang mga pinag-isa kay Cristo—*'naghahanap ng mga bagay na nasa itaas'* at *'nag-iisip ng mga bagay na nasa itaas'*—na namatay *'sa mga elemento ng sanlibutan'* at hindi na nabubuhay ayon sa mga ito. Sinasabi rin niya: *'Thandog ninyo ang inyong mga katawan sa Diyos bilang mga muling nabuhay mula sa mga patay'* (Roma 6:13), na nanaisin, sa isang banda, na tayo'y mamatay sa mismong nagpapagalaw sa mga pagnanasa ng laman, na sumasalungat sa ng espiritu; at sa kabilang banda, iniuutos sa atin na mabuhay sa pamamagitan ng Kanya, sa pamamagitan ng Kanyang kapangyarihan, upang maisagawa ang mga gawa ng kabanalan na ikalulugod ng Diyos. Iyan ang dahilan kung bakit tinatawag Niya *ang mga nagpapatay sa mga miyembro na nasa lupa* (Roma 12:1; Col. 3:5) at yaong naglalakad *'sa pagkabago-bago ng buhay'* (Rom. 6:4), na, matapos patayin ang kanilang mga pagnanasa sa laman, ay hindi hinihimok sa kasamaan, ni nananatiling tamad sa paggawa ng

⁷⁶ Mula sa liham sa diakonesa ng Ancyra – Migne, vol. 2, p. 97.

mabuti; sapagkat, bilang buhay na handog, hindi nila nawala ang lakas na gawin ito, kundi, tulad ng isang masigla at batang halaman, ginagamit nila ito laban sa matagal nang mapanlinlang na pakana ng laman, hindi na sila naliligaw ng mga hangal na pagnanasa, sapagkat lubos na silang lumipat mula sa buhay sa laman tungo sa buhay na espiritwal, at hindi sila nabubuhay ayon sa laman kundi ayon sa Espiritu.

79. Sa mga, habang nakasuot pa sa laman, ay hindi na nababahala sa magulong kahilingan nito, sinasabi ng Apostol: *'Hindi kayo nasa laman, kundi nasa Espiritu'* (Roma 8:9). Sapagkat hindi na namamayani ang kasalanan sa kanilang katawang patungo sa kamatayan, ni pinilit man sila nito na sumunod sa kanilang sariling mga pagnanasa, na sumasalungat sa batas ng isip at karaniwang ginagawang alipin sila sa isang batas na umiiral sa kanilang mga miyembro; kundi namamayani ang batas ng Espiritu ng buhay kay Cristo Jesus, na nagdadala sa kanila sa ganap na pagsunod sa mga utos ni Cristo. Sa kaayusang ito, hindi lamang sila nagagalak sa pinakamabuti para sa taong panloob, kundi pinapabanal pa nila siya, na handang maghiganti sa katawan sa bawat dating pagsuway na dati'y pinayagang magpasaya rito, sa pamamagitan ng mga pagsisikap na salungat dito, alang-alang sa kabutihan. – Tungkol sa kung ano ang 'parusang' ito at kung paano ito isinasagawa, ang Apostol ay nagtuturo ng ganito: *'Sapagkat kung paanong inialay ninyo ang mga miyembro ng inyong katawan bilang alipin sa karumihan at sa pagsuway, na humahantong sa pagsuway, gayon din naman, ialay ninyo ngayon ang mga miyembro ng inyong katawan bilang alipin sa katuwiran, na humahantong sa kabanalan'* (Roma 6:19). Yaong mga napipilit ng ugali na gawing mabuti ang isang masamang gawi ay alam kung gaano kabigat ang paggawa. Malaki ang paggawa, ngunit ang mga hindi nagpapabaya sa sarili ay nagtatagumpay dito sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos. Pagkatapos ng maraming kabiguan at maraming pagtatangka na magpatuloy, sa wakas ay nagagawa nilang tuluyang talikuran ang masasamang hilig na kanilang pinagkaalipan, at ibaling ang kanilang buong pagkatao mula sa mas masama patungo sa mas mabuti—upang magamit nila ang lahat ng kanilang mga miyembro laban sa mga mapaminsalang pagnanasa, na binabago ang mga ito mula sa mga kasangkapan ng kawalang-katarungan tungo sa mga kasangkapan ng katuwiran.

80. Bigyang-pansin nang mabuti ang mga kilos ng isip, obserbahan kung paano nito binubuo ang mga alaala ng mga bagay, tinatanggap ang mga larawan ng mga ito nang may kinikilingan o wala. Marami ang nagpapasuko sa kanilang mga pagnanasa nang higit sa kanilang mga iniisip kaysa sa kanilang mga gawa, tahimik na pumapayag dito at nalulugod sa mga ito. Sa kalooban, sila'y bumagsak na, kahit walang nakikitang kapintasan na sumusunod sa kanila. At nangyayari na ang ilan ay sa panlabas ay tila ganap na walang kapintasan – subalit sila lamang ang nakakaalam ng karumal-dumal na nakatago sa loob, at namumula dahil ang hindi nakikita ay kabaligtaran ng nakikita; ang katotohanan ay sumasalungat sa kanilang kagalang-galang na panlabas na anyo at nagdudulot sa kanilang budhi ng makatwirang hiya. Paano nga ba naiiba ang taong ganito sa isang kabaong, kung ang kanyang kaluluwa ay tinitirhan ng mga hindi nararapat na iniisip at puno ng mga kahiya-hiyang damdamin? Hindi pa ba siya mas masahol pa kaysa sa isang kabaong? Ang mga kabaong ay hindi nagtatagal ang baho, habang may natitirang kahalumigmigan sa katawan, ngunit sa sandaling maubos ang mga likido ng katawan, humihinto ang baho; ang puso naman, na puno ng kahiya-hiyang mga iniisip, ay palaging nagdudulot ng pagkasuklam, na mas mabaho pa kaysa sa nabubulok na katawan – at tanging sa sarili nitong kahihiyan lamang ito nakakakuha ng ligaya.

81. Tulad ng kasiyahan at kalungkutan na sumusunod sa pagnanasa (ang una ay sumusunod sa katuparan nito, ang huli ay sa hindi pagtupad nito), at ang pagnanasa ay ginigising ng pandama (isang impresyon mula sa panlabas na bagay, o mga iniisip tungkol dito); gayon din, ang sinumang hindi pinapayagang umusbong ang huli (ang impresyon, ang kaisipan) ay hindi nag-iiwan ng puwang para sa una (pagnanasa at kasiyahan o kalungkutan): tulad ng isang taong dinudurog ang ulo ng ahas na naipit sa pintuan, iiwan niya sa labas ng pinto ang natitirang bahagi ng katawan na sumusunod sa ulo, na tiyak na malayang nakalusot sa pintuan kung ang ulo, nang itulak nito ang sarili pasulong, ay nakakita ng malinaw na daanan. Ganito ang batas ng kamalayan sa sarili o pagkamulat.

82. Kung ang sinuman ay nagnanais ng masama, matupad man o hindi ang kanyang pagnanasa, kapwa magkapareho ang pinsalang idudulot nito sa kanya – ibig sabihin, kagalakan sa una at kalungkutan sa ikalawa. Sapagkat ang lungkot na ito ay hindi *'lungkot ayon sa Diyos'*, na, ayon sa mga salita ni San Pablo, *'nagdudulot ng pagsisisi na humahantong sa kaligtasan'* (2 Cor. 7:10); at ang kagalakang ito ay hindi kagalakan sa Panginoon, na nararanasan ng mga nagagalak nang may malinis na budhi (Fil. 4:4). Ang kagalakang ito ay isang uri ng panlilinlang ng kaluluwa, na itinanim ng isang demonyo, sapagkat hindi ito nakasalalay sa pag-eeenjoy ng tunay na kabutihan, kundi sa pagkahumaling sa ilusyon nito.

83. Ito ang mga natatanging katangian ng paraan kung paanong ginagabayan ng birtud ang isip na nakatuon dito patungo sa posibleng tagumpay. Ang tagumpay ay ipinapakita na hindi masyadong malayo, baka magmukhang sinisikap ng birtud na takutin sa pamamagitan ng labis na kalayuan; gayunpaman, hindi ito nananatiling nakatigil, upang maabot ito ng mga naghahangad nito; at ito ay upang hindi sila tumigil sa kanilang sigasig hanggang sa kamatayan, kundi palakasin ang kanilang kasipagan sa buong buhay nila, at palawakin ito sa lahat ng bagay.

84. Kahit na ang buong buhay ay hindi sapat upang linangin ang kabutihan, at ang mga nagsusumikap para rito ay nangangailangan ng malaking pagpipigil sa sarili dahil sa kanilang mga laman-katawang pagnanasa; kung gayon, sa gitna ng kagulatan at pagbabago-bago ng ating mga iniisip, paano natin matagumpay na matatapos ang ganoong kahabaan at mabigat na paglalakbay, at mapagtatanggol ang ating sarili laban sa mga panlilinlang ng ating mga kalaban—na marami at hindi nakikita, at ginagamit ang ating mga pagnanasa at damdamin bilang sandata laban sa atin, at sa gayon ay pinapabagsak tayo gamit ang mismong mga bagay na ipinagkaloob sa atin ng kabutihan ng Diyos bilang depensa laban sa kanila? Kaya't dapat tayong maging mapagmatyag at huwag maligaw dahil sa ginagamit ng ating mga kalaban laban sa atin. Malinaw na ang anumang hindi nakatutulong sa ating tagumpay sa ating pagsusumikap ay nagsisilbi sa interes ng ating mga kalaban.

85. Anong mga kaisipan ang dapat gabayan ng mga nagnanais na ituwid ang kanilang pag-iisip? – Makinig nang mabuti. – Sinabi ni David sa isang talata: '*Ang utos sa aking puso ang aking pagkaunawa*' (Awit 48:4); sa ibang bahagi: '*Palagi akong mag-aaral mula sa Iyong mga tuntunin*' (Awit 118:16); at muli: '*Mula sa lahat ng Iyong mga gawa ay mag-aaral ako, at pagmumuni-muniin ko ang Iyong mga gawa*' (76:13). – Gawin ito, – at ang inyong laging nagugulong isipan ay hindi magkakaroon ng oras na maglayas sa mga bagay na hindi karapat-dapat, kundi patuloy na magiging abala sa yaong, kapag pinag-aralan, ay nagdudulot ng kagalakan at malaking kapakinabangan, na nagpapaligaya sa mga pandama sa pamamagitan ng paningin at sa kaluluwa sa pamamagitan ng pagninilay.

6. Isang Pamanawagan sa mga Monghe

1. Ang labis na pagkain ay nagpapawalang-bisa sa pag-aayuno, samantalang ang pagpipigil sa sarili kasabay ng panalangin ay nagtataboy sa mga maling pagnanasa.

2. Ang pag-ibig sa pera – ang ina ng idolatriya – ay sumasakal sa kasiyahan, samantalang ang pag-aalala sa pangangailangan ng katawan ay nagwawakas sa pag-asa sa Diyos.

3. Ang palipat-lipat na isip ay humahadlang sa pagbabasa ng Salita ng Diyos at sa panalangin na may pagbabantay.

4. Ang isang pagsabog ng galit ay sumasupil sa masayang kalooban at sa pag-awit ng mga salmo.

5. Ang kawalan ng pag-asa ay natataboy ng pagtitiis at luha, samantalang ang kalungkutan sa sanlibutan ay natatahimik ng pagkamuhi sa makalupang ligaya.

6. Ang pagkamapagpatuloy ay pinapalago ng kababaang-loob at pagkamuhi sa pagmamataas at sa pagkakaroon ng kalamangan sa iba. Ang kapalaluan, gayunpaman—ang sinaunang kasamaan, isang karumdumal sa harap ng Panginoon, ang pinaglalabanan ng Diyos—ay napapailalim lamang sa walang-hanggang kababaang-loob, na nagpahayag: '*Ako ay alabok at abo*' (Gen. 18:27), at muli: '*Kung hindi bibilhin ng Panginoon ang bahay, nag-iingat nang walang kabuluhan ang mga nagtatayo nito; nagbabantay nang walang kabuluhan ang mga nagbabantay rito*' (Awit 126:1).

7. Tulad ng imposibleng malinawan ang malabong tubig kung hindi ito pahihinto, gayundin imposibleng malaman ng isang monghe ang kanyang panloob na kaayusan nang walang katahimikan.

8. Kung paanong hindi maaaring koronahan ang isang mandirigma ng korona ng tagumpay nang hindi nakipaglaban, gayundin ay hindi maaaring maging isang Kristiyano nang walang mga gawa ng debosyon.

9. Tulad ng hindi pantay na timbangan kapag pabigat ang isa sa mabigat na karga, gayundin ay hindi matutupad ang utos ng Diyos kapag nangingibabaw ang makalupang pag-iisip.

10. Tulad ng imposibleng magpakadalubhasa sa isang sining nang hindi ito masigasig na pinapraktis, gayundin imposibleng makamit ang panalangin nang hindi lumalapit sa Diyos nang may matuwid na puso.

11. Ang sinumang hindi nakamit ang dalisay na panalangin ay walang sandata para sa pakikipaglaban.

12. Ang lumalakad nang nakasuot ng magagarang damit, ngunit walang mga birtud ng Diyos, ay tinitirhan ng mga demonyo.

13. Tulad ng isang hari na hindi maninirahan sa bahay ng isang dukha, gayon din ay hindi maninirahan si Cristo sa isang kaluluwang nadungisan ng kasalanan.
14. Tulad ng isang pinabayaan na bukid na pinapakinabangan sa pamamagitan ng masigasig na paggawa, gayundin ang isang kaluluwang nagwala sa kasalanan ay napapawi kung ito ay magsimulang mabuhay ayon sa batas ng Diyos.
15. Tulad ng isang bato na nakalubog nang malalim sa dagat ay hindi maaabot ng mga alon, gayundin naman ang taong namahusay sa mga birtud—at tila naliligo sa mga ito—ay hindi yuyugyugin ng diyablo.
16. Tulad ng isang bihasang manggagamot na agad na nakabubuo ng lunas para sa kasalukuyang karamdaman, gayon din ang kaalaman sa Diyos, na itinatago (sa isip at puso), ay nagtuturo sa may-ari nito kung paano mag-ingat (laban sa pagbagsak) at magsikap para sa pinakamabuti.
17. Tulad ng isang sapa na humuhukay ng sarili nitong landas, gayon din naman ang kasalanan, kapag niyakap na, ay kusang-loob na nag-aakay sa kaniyang may-ari tungo sa kapahamakan.
18. Tulad ng usa na nahuli sa bitag na walang madaling paraan upang makatakas, gayundin ang sinumang nagtataglay ng mga pagnanasa, habang nalulunod sa sariling mundo, ay hindi makatakas sa kasalanan; sapagkat ang mga pagnanasa, na mapanlikha at kaakit-akit, ay mga gapos na mahirap putulin.
19. Tulad ng baging na hindi namumunga ng mabuti ay pinuputol upang hindi magsayang ng puwang, gayundin ang sinumang hindi namumunga ng bunga ng Espiritu Santo ay mapuputol mula sa Panginoon.
20. Kung paanong hindi maaaring manatiling walang pinsala ang taong tinamaan ng palaso, gayundin naman ay hindi maaaring hindi masugatan ng masamang kaisipan ang mongheng nag-alaga nito.
21. Tulad ng isang taong nawalan ng tamang landas na naglilibot sa banyagang lupain nang hindi alam kung saan patutungo, gayundin ang isang taong hindi naniniwala sa nagkakabagay na Trinidad ay naglilibot.
22. Tulad ng isang tao, bagaman nahahati sa maraming bahagi, ay iisa sa kakanyahan, gayundin ang Banal na Trinidad, bagaman nahahati sa mga pangalan at mga Persona, ay iisa sa kakanyahan. Hindi mo matatalos ang kakanyahan ng Diyos, kahit pa lumipad ka patungo sa Kanya. Ang Diyos ay hindi matatalos, sapagkat Siya ang ating Maylalang.
23. Tulad ng isang sisidlang nilalalanghoy na hindi nakakakilala sa kalikasan ng siyang gumagawa rito, gayundin ay hindi rin maaaring makilala ng tao ang kalikasan ng Diyos.
24. Huwag ninyong kuwestiyunin ang Trinidad, kundi maniwala at sumamba kayo, sapagkat ang sinumang nagtatanong ay hindi nananampalataya.
25. Magkamit kayo ng karunungan, hindi ng pilak; magdamit nawa kayo ng maningning na kasuotan ni Cristo na ating Panginoon kaysa ng anumang pinong lino, sapagkat ang mga pag-aaring iyon ay walang silbi sa araw ng kamatayan.
26. Kung paanong sinisilab ng apoy ang mga tinik, ganoon din, ang bawat makasalanan ay sisilabin ng walang hanggang apoy, subalit hindi mamamatay; sapagkat siya ay pahihirapan magpakailanman.
27. Walang dakila sa ating pagiging matuwid; sapagkat sa ganoong kalagayan ay magiging gaya na lamang tayo ng pagkalikha sa atin ng Diyos noong una, lubos na mabuti.
28. Ang hindi nabubuhay ayon sa kanyang likas na pagkatao ay hindi sumusunod sa mga utos ng Diyos.
29. Ang buong karunungan ay nasa pagkatakot sa Panginoon: ngunit ang anumang kaalaman na hindi nagtuturo ng kautusan ng Panginoon ay kabobuan at kawalang-saysay.
30. Ang pananampalataya at binyag, kung walang matuwid na gawa, ay hindi makapagliligtas sa isang tao mula sa walang hanggang apoy. Kung ikaw ay nakisanib kay Cristo, panatilihin mo ang Kanyang mga utos; at kung naniniwala ka sa hinaharap, magsikap kang makamit ang walang hanggang kaluwalhatian at katakutan ang nagliliyab na tabak. Ngunit kung hindi mo pinananatili ang mga utos ng Diyos, huwag mong sabihing ikaw ay mananampalataya.
31. Ang bawat nilalang ay sumusunod sa kalooban ng Diyos; ang tao lamang ang nangahas na sumuway sa Kanya, *'na sa pamamagitan Niya ginawa ang lahat ng bagay'*.
32. Wala tayong maibibigay na kapakinabangan sa Diyos sa pamamagitan ng pagpapanatiling malinis sa ating sarili; sa halip, nakakamtan natin para sa ating sarili ang buhay na walang hanggan at ang pag-eejoy sa di-mailarawan na walang hanggang mga biyaya.
33. Huwag mong sabihin: 'Hindi ko matutupad ang utos ng Diyos dahil sa hadlang ng aking ama, o ng aking ina, o ng aking asawa, o ng aking mga anak, o ng sinuman pa'; sapagkat hindi ka nila ililigtas mula sa darating na kapootan, o mula sa uod na hindi kailanman namamatay. Ang sinumang humahadlang sa iyo sa

paghahanap sa Diyos at sa kabutihan ay maging karumal-dumal at kinamumuhian mo; sa ganoong tao, *'huwag ka man lang makisama'*.

Santa Efren na taga-Sirya

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Si San Efren ay ipinanganak sa unang bahagi ng ika-apat na siglo sa paligid ng Nisibis, o sa mismong bayan, sa mga magulang na may payak na kabuhayan. – Pinalaki siya ng kanyang mga magulang sa takot ng Diyos; ngunit ang kanyang kabataan ay nagdala sa kanya sa ilang moral na pagkakamali; na kalaunan ay nagsimulang magdilim sa kanyang pananampalataya sa Banal na Prowiden-siya, at napaniwala siyang ang lahat ng nangyayari sa ating buhay ay nagkakataon lamang. Inayos ng Banal na Prowiden-siya ang kanyang kaisipan sa pamamagitan ng isang labis na nakakaantig na aral. Inakusahan siyang nagnakaw ng tupa at ikinulong. Kasabay nito, may isa pang lalaki na nakasama niyang nakakulong – at doon nila natagpuan ang ikatlo. Lahat sila ay maling nahatulan sa pagkakataong ito. Matapos magpalipas ng pitong araw sa pagkakakulong na ito, narinig ni San Efren sa isang panaginip ang isang tinig na nagsasabing, bagaman hindi siya ang may kasalanan sa kasong ito, naghihirap siya para sa kanyang mga nakaraang kasalanan; gayundin, ang kanyang mga kasama sa bilanguan ay naghihirap para sa kanilang sariling mga nakaraang kasalanan. Pagkagising, ikinuwento niya ang panaginip sa dalawa pa, at ang tatlo, nang magnilay-nilay sa kanilang nakaraan, ay napagtanto na talagang nagkasala na rin sila noon ng katulad na mga kasalanan – at nakalaya nang walang kaparusahan. Pinalaya ng hukom si San Epifanio, gaya ng muling ipinahayag sa kanya sa isang panaginip. Ang takbong ito ng mga pangyayari, na nag-ugat sa puso ni San Epifanio ng ganap na pananampalataya sa Mata ng Banal na Paggabay na nagbabantay sa atin, ay labis na nakaantig sa kanya kaya't agad siyang umalis sa mundo at nagtungo sa mga kalapit na bundok upang sumali sa mga eremita, kung saan siya naging alagad ni San Santiago, na kalaunan ay naging dakilang Santo ng Nyssa. Sa ilalim ng kanyang gabay, isinagawa ni San Efren ang mga gawa ng kabanalan, pinag-aralan ang Salita ng Diyos, at, sa impluwensya ng pareho, sumailalim siya sa ganap na pagbabago sa kanyang pagkatao. Sa halip na mainitin ang ulo at punong-puno ng pag-aalindangan na binata, si San Efren ay naging isang mapagkumbaba at nagsisising eremita, na nagdadalamhati sa kanyang mga kasalanan araw at gabi at lubos na nakatuon sa mga paraan ng Banal na Paggabay. Si San Santiago, na nakakaalam sa dakilang merito ng kanyang disipulo, at nang siya ay maging obispo na, ay ginamit ang kanyang kakayahan sa pamamahala ng Simbahan, at ipinagkatiwala sa kanya ang pangangaral ng Salita ng Diyos, ang pagtuturo sa mga bata sa paaralan; dinala niya siya sa Unang Ekumenikal na Konsilyo sa Nicaea, at pagbalik ay ginawa siyang katuwang sa kanyang mga desisyon at panalangin para sa pagliligtas ng lungsod mula sa pagsalakay ni Shapur na Persiano (337). Pagkatapos ng pagkamatay ni San Santiago (338), nagpasya si San Efren na bisitahin ang tinubuan ng kanyang ina, ang lungsod ng Amida, na matatagpuan din sa Mesopotamia, at nanatili roon kasama siya nang ilang panahon. Mula roon, naakit siya sa Edessa ng pagnanais na pag-ibayuhin ang mga banal na relikyang doon: sapagkat doon itinago ang sagot ni Kristo na Tagapagligtas kay Abgar; mula roon naging kilala ang Larawan ni Kristo na Hindi Gawa ng Kamay; Naroroon ang mga relikyang ni Apostol Tadeo, na naghayag ng pananampalataya sa hari, sa lungsod, at sa buong lupain; at umunlad ang pamumuhay monghe sa paligid ng lungsod. Pagkarating niya sa lungsod na ito, nanatili si San Efren doon. Dahil wala siyang ikabubuhay, nagtrabaho siya bilang manggagawa para sa may-ari ng isang paliguan. Hindi bagay sa kanyang pagkatao o layunin ang trabahong ito; ngunit naghintay siya ng gabay mula sa itaas, na hindi naglaon ay dumating. Ginugol niya ang oras na hindi ginagamit sa panalangin o sa kanyang mga inatasang gawain sa pakikipag-usap sa mga pagano. Sa isa sa mga ganitong pag-uusap, narinig siya ng isang matanda mula sa disyerto na, batay sa mataas na antas ng mga talakayang ito, tama niyang napagpasyahan na hindi sa tamang lugar si San Efren. Kaya, nang maghintay hanggang matapos ang pag-uusap, kinausap siya nito at nang malaman ang kanyang mga aspirasyong asketiko, iminungkahi na sumali siya sa isa sa mga kalapit na monasteryo, na agad namang sinang-ayunan ni San Efren. Nang siya ay umatras sa mga bundok, natagpuan niya roon ang lahat ng hinanap ng kanyang kaluluwa. Maraming dakilang asketiko roon, na ang buong buhay ay inilaan sa panalangin, pag-awit ng mga salmo, at pagpupuri sa Diyos; wala silang ibang kanlungan kundi mga kuweba; at hindi rin sila kumakain ng karaniwang pagkain, kundi namumuhay lamang sa mga halaman. Nang makita ang lahat ng ito, buong pusong inangkin ni San Efren ang paraang ito ng pamumuhay para sa kanyang sarili,

at idinagdag niya sa kanyang mga gawaing pag-aagapay at panalangin ang walang pagod na pag-aaral ng Salita ng Diyos. Hindi nagtagal, nakaramdam ang kanyang kaluluwa ng pagkakaugnay sa mga tagahanga ng disyerto; ngunit siya ay naging partikular na matalik na kaibigan ng asetikong si Julian, na kapareho niya ng mapagpakumbabang espiritu at kapwa mahilig sa pag-aaral ng Banal na Kasulatan. Sa walang humpay niyang paglalaan ng sarili sa pag-aaral ng Salita ng Diyos, kumuha si San Efren mula rito ng lambing at karunungan. Ngunit ang kayamanan ng kanyang kaalaman ay nanatiling nakatago sa karamihan, dahil sa kanyang kababaang-loob, at marahil dahil ito ay bunga pa rin ng kanyang sariling pagsisikap sa pag-iisip kaysa isang espesyal na kaloob sa pagtuturo—isang kaloob na hindi naghahangad na manatiling nakatago kundi hinihiling na ang mga aral nito ay malugod na ipamahagi sa lahat. Hindi naglaon ay ipinagkaloob ang biyayang ito, gaya ng inihayag sa parehong maingat na nakatatanda na naghatid kay San Efren palabas ng lungsod, sa isang pangitain ng isang maningning na Anghel na inilalagay ang isang misteryosong aklat sa bibig ni San Efren. Mula noon, ang kanyang kaluluwa, na pinababad sa buhay na tubig ng kaalaman tungkol sa Diyos at sa mga bagay na pang-Diyos, ay nagsimulang magbubo ng hindi mapipigil na agos ng taos-pusong mga paalala. Pinainit ng buhay na pakiramdam ng debosyon at nagmula sa kasaganaan ng isang pusong pinabanal ng biyaya ng Diyos, ang kanyang mga salita ay puno ng espiritwal na pahid. Ang pinakakumbinsing mga panawagan, ang nakakaantig na pagpupuna sa sarili at mga pagpuna sa iba, ang matatalinong tuntunin at mga payo, ay kamangha-manghang sumibol mula sa kanyang mga labi; at madalas, sa isang biglaan at hindi inaasahang pagsabog, ang kanyang mga marangal na kaisipan ay lumilipad patungo sa Diyos, upang ipahayag ang kaluwalhatian ng Kanyang walang-hanggang pag-ibig o upang humingi sa Kanya ng kapatawaran ng mga kasalanan. Mga halimbawa at kasabihan mula sa Bibliya, mga karanasan sa buhay ng isang asketa, mga parabula at paghahambing na hango sa mundo ng kalikasan—lahat ay handa at kusang lumilitaw sa kanyang payak at walang-pabonggang mga pag-uusap. Ngunit hindi lamang mga aral na moral, espiritwal, at asketiko ang naging paksa ng kanyang mga sinulat. Naglaan din siya ng malaking pagsisikap sa interpretasyon ng Banal na Kasulatan, at higit pa rito sa pagpapaliwanag ng doktrina, lalo na sa mga puntong nagkamali ang mga erehe noon at sa kasalukuyan. Ang buong buhay niya ay inialay sa ganitong mga gawain – at malapit nang magwakas nang maramdaman niya ang pagnanais na makita ang mga asetikong Ehipsiyo at bisitahin ang dakilang Arkipastor ng Kapadokya, si Basil na Dakila. Kasama ang isang disipulo na marunong magsalitang Griyego, narating niya ang Dagat Mediterraneo at sumakay sa isang barko. Ang panalangin at tiwala sa Diyos ang nagligtas sa kanya at sa kanyang mga kasamang naglalakbay mula sa pagkalunod. Malugod siyang tinanggap ng Bundok Nitria bilang isang pinahahalagahang bisita at dinalhan siya ng kaaliwan nang makilala niya ang dakilang Paissius, na kasama niya sa loob ng anim na araw sa pag-uusap, pati na rin sina John Kolov at iba pang mga nakatatanda. Bukod sa Nitria, bumisita rin siya sa ibang mga lugar na tinitirhan ng mga asketiko, at sa lahat ng lugar ay nag-iwan siya ng mainit na alaala bilang isang taong pinaliwanagan ng Diyos; siya mismo ay nagdala mula roon ng mga aral na nakapagtuturo tungkol sa buhay at mga tuntunin ng mga asketikong Ehipsiyo, kapwa ng mga sumakabilang-buhay na at ng mga nabubuhay pa. Sa kanyang paglalakbay pabalik mula sa Ehipto, nagpasya si San Efren na bisitahin ang Caesarea sa Cappadocia upang makita si San Basil na Dakila. Naganap ang kanilang unang pagkikita sa simbahan. Pumasok si San Efren sa simbahan habang nagbibigay si San Basil na Dakila ng sermon sa kongregasyon, at kumbinsido siya sa lubos na pagiging puspos ng biyaya ng huli. Si San Basilio ang Dakila rin ay naipabatid ng Banal na Espiritu tungkol kay San Efren, at inimbitahan siyang makiisa sa kanya sa santuwaryo. Pagkatapos ng maikling pagpapalitan ng bati doon, nagpatuloy ang pag-uusap sa bahay, na tumalakay sa iba't ibang paksa. Ninais ng Banal na Ama ng Caesarea na italaga si San Efren sa tungkulin ng Presbyter; ngunit ang mapagkumbabang monghe mula sa Edessa ay sa anumang paraan ay hindi pumayag na tanggapin ang tungkuling ito, at tanging bilang diakono lamang siya naipagkalooban ni San Basil, habang itinalaga naman niya ang sariling alagad bilang Presbyter. Pagkatapos noon, pinadala ni San Basil ang dalawa sa kanyang mga disipulo sa Edessa na may paanyaya kay San Efrem na tanggapin ang katungkulan bilang obispo; ngunit nagkunwaring baliw si San Efrem at tinanggihan ang karangalang ito, sa pagpapakumbabang pag-iisip na siya ay hindi karapat-dapat dito. Sa kanyang pagbabalik sa kanyang hermitage sa Edessa, nais ni San Efren na gugulin ang natitirang bahagi ng kanyang buhay sa pag-iisa. Ngunit muling tinawag siya ng Banal na Providensya sa paglilingkod sa kanyang mga kapwa. Noong panahong iyon, naghihirap ang mga naninirahan sa bayan dahil sa taggutom. Sa pamamagitan ng kanyang makapangyarihang mga salita, napaniwala ni San Efren ang mga mayayaman na maibsan ang pagdurusa ng mga mahihirap, at siya mismo ang nag-alaga sa pamamahala ng kanilang mga donasyon. Ito ang kanyang huling gawaing paglilingkod sa Simbahan. Nang

bumalik siya mula sa bayan patungo sa mga bundok, agad siyang nagkasakit, at matapos isulat ang kanyang huling habilin, siya ay payapang pumanaw noong 372 o 373. Pumanaw siya sa bisig ng kanyang mga alagad at ng mga tao ng Edessa na nagmamahal sa kanya; sa harap ng malaking pagtitipon ng mga tao, ng mga klero at mga eremita, inihiga ang kanyang katawan; ngunit makalipas ang ilang panahon, inilipat ang kanyang hindi nabubulok na labi sa simbahan.

* * *

Ang koleksiyong Griyego na **Dobrotolyubie** ay walang anumang akda ni San Efren. Itinuturing naming isang kawalan ng katarungan na ipagkait sa aming koleksyon ang kayamanan ng kanyang mga aral. Kaya naman, nagpasya kaming piliin ang mga pinaka-nakapagbibigay-aral sa kanyang mga akda sa ilalim ng mga sumusunod na pamagat:

1. Isang Pamanhikayat sa Pagpapakumbaba at Pagsisikap para sa Kaligtasan.
2. Mga aral tungkol sa pagsisipi.
3. Isang pangkalahatang balangkas ng buhay ng mga taong inialay ang kanilang sarili sa pagpapalugod sa Diyos at sa pagsasakatuparan ng kanilang sariling kaligtasan.
4. Tungkol sa mga birtud at pagnanasa.
5. Tungkol sa pakikipaglaban sa walong pangunahing damdamin.
6. Pangkalahatang aral tungkol sa buhay na asketiko.
7. Idinadagdag sa lahat ng ito, bilang buod ng lahat ng mga aral, ang ika-50 na kasabihan: payo sa mga asketa, kasama ang katulad na payo mula sa ika-55 na kasabihan. (Ang mga sipi ay kinuha mula sa edisyon ng Mga Sinulat ni San Efren, sa serye ng Mga Gawa ng mga Banal na Ama. Ang mga sipi mula sa bawat seksyon ay nakalista pagkatapos ng talaan ng nilalaman nito).

Mga Turo ni San Efren para sa mga Asketiko

1. Isang Panawagan sa Pagpapakumbaba at Pagsusumikap para sa Kaligtasan

1. Halina, mga minamahal, simulan nating mamili habang may natitira pang araw ng pamimili. Halina, hanapan natin ng makakamtan ang buhay na walang hanggan; bilhin natin ang kaligtasan ng ating mga kaluluwa. Talnan natin ang kahanga-hangang kaisipang ito; hangarin natin ang Kaharian at ang paraiso.

2. Pagsikapan ninyo sa *'ika-labing-isang oras'* na ito; magmadali kayo, baka kayo'y maiiwan sa labas ng nakasarang pintuan. Malapit na ang gabi, at ang Nagbibigay ng Gantimpala ay darating na may dakilang kaluwalhatian upang gantimpalaan ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa. Magsisi tayo, mga kapatid, habang may panahon pa.

3. Pakinggan ninyo ang sinasabi ng Panginoon: *'May kagalakan sa langit dahil sa isang makasalanang nagsisipi'* (Lucas 15:10). Bakit ka nagpapasasa sa kapabayaang, makasalanang? Bakit ka lumulubog sa pag-aalinlangan? Kung may kagalakan sa langit kapag nagsisi ka, ano pa ang iyong ikatatokot? Nagagalak ang mga anghel, ngunit ikaw ay nagpapabaya? Ipinangangaral ng Arkanghel ang pagsisipi – ngunit ikaw ay natatokot? Ang hindi nahahating, sinasambang Trinidad ay tumatawag sa iyo, ngunit ikaw ay bumubuntong-hininga!

4. Maghilak pa tayo nang kaunti rito, upang hindi tayo maghilak doon, na magdurusa magpakailanman. Ang pagdating ni Cristo ay biglaan, na parang kakila-kilabot na kidlat. Sa oras na iyon, ang bawat isa ay tatanggap ayon sa kanilang mga gawa; ang bawat isa ay aanihin ang kanilang itinanim. Tayong lahat ay lilitaw sa harap ng luklukan ng paghuhukom ni Cristo na walang makatutago – at bawat isa ay magbibigay ng pananagutan sa Hukom para sa kanyang sarili. Sa oras na iyon, wala nang makakatulong sa iba. Bawat isa ay tatayo nang may takot at pangingingin, hinihintay ang hatol ng Diyos.

5. Bakit natin pinapabayaang ang Banal na Kasulatan at ang mga Salita ni Cristo? Pakinggan ninyo ang sinasabi ng Panginoon: *'Ang salitang aking sinalita ang hahatol sa inyo sa huling araw'* (Juan 12:48). Ano ang Salitang ito? Ang Kanyang Banal na Ebanghelyo at ang iba pang Banal na Kasulatan ng mga Banal na Propeta at mga Apostol. Huwag nating pabayaang, samakatuwid, ang nakasulat. *'Sapagkat ang langit at ang lupa ay lilipas, ngunit ang mga salita ni Cristo ay hindi kailanman lilipas'* (Mateo 24:35).

6. Magsimula na nga, mga minamahal, itapon natin ang ating sarili sa dagat ng mga biyaya ng Diyos, bago dumating ang nakakatakot na araw na iyon. Ang Diyos Mismo ang tumatawag sa atin: *'Lumapit kayo sa*

Akin, kayong lahat... at bibigyan ko kayo ng kapahingahan' (Matt. 11:28). Inaanyayahan Niya ang lahat; sapagkat Nais Niya na ang lahat ay maligtas. Huwag mag-atubili ang sinuman; sapagkat sinasabi Niya, *'Hindi ko kailanman itataboy ang sinumang lumalapit sa Akin'* (Juan 6:37). – At sino ang lumalapit sa Kanya? Siya ang nakikinig sa Kanyang Salita at sumusunod sa Kanyang mga utos. Kaya't makinig tayo at sumunod sa Kanya: sapagkat *'kakila-kilabot ang mahulog sa mga kamay ng buhay na Dios'* (Hebreo 10:31).

7. Magbalik-loob ka, O makasalanang, na nakatingin nang buong tapang sa walang-hanggang pag-ibig ni Cristo para sa sangkatauhan, na nagsabi: *'Hindi ako naparito upang tawagin ang mga matuwid, kundi ang mga makasalanang sa pagsisisi'* (Mateo 9:13). Magbalik-loob habang may panahon pa, baka mahiya ka sa kakila-kilabot na paghuhukom, kung saan libu-libong anghel at mga santo ang manginginginig sa takot—bubuksan ang mga aklat ng mga gawa, at ang nakatago ay mabubunyag—ang Hukom ay makapangyarihan, ang paghuhukom ay walang awa—ang mga gawa ay ilalantad sa harap ng Kaniyang mga mata—at ang ilog ng apoy. Pagnilayan mo ang lahat ng ito, at magmadali kang iligtas ang iyong sarili.

8. Ano pa ang hinihintay mo? Ano ang nasa isip mo? May ibang sasagot para sa iyo? Hindi mo ba alam na bawat tao ay magbibigay-panagot sa Diyos para sa kanilang sarili – bawat isa ay aanihin ang kanilang itinanim – bawat isa ay magdadala ng kanilang sariling pasanin? Iwagayway mo ang pasanin ng mga kasalanang habang may panahon pa.

9. Isang beses at para sa lahat, itinakwil mo si Satanas at ang lahat ng kanyang mga gawa, at sa harap ng maraming saksi ay pumasok ka sa isang tipan kay Kristo. Alalahanin mo ito at huwag mo itong kalimutan. Sapagkat alamin mong sa mismong sandaling iyon ay itinatala ng mga Anghel ang iyong mga salita—ang iyong mga panata at ang iyong pagtanggì—at iniingatan nila ang mga ito sa langit hanggang sa kakila-kilabot na Araw ng Paghuhukom. Sa Araw ng Paghuhukom, ihaharap nila ang manuskrito mo at ang mga salita ng iyong bibig sa harap ng kakila-kilabot na luklukan ng paghuhukom. At doon ay maririnig mo: *'Huhusgahan kita ayon sa sarili mong mga salita, ikaw na masamang alipin'* (Lucas 19:22). Kaya't maawa ka sa iyong sarili, at iligtas mo ang iyong kaluluwa.

10. Tingnan ang iba: kung paanong nagsusumikap sila, kung paanong nagsisikap silang maligtas, kung gaano karaming pagsisikap ang inilalagay nila sa bawat mabuting gawa, kung paanong iniwasan nila ang lahat ng masama, kung paanong napag-ibig nila ang makitid at masikip na daan—nag-aayuno sila, nagbabantay, tinitii ang pagdurusa at umiiyak, – ang kanilang mga labi ay laging umaawit at pumupuri sa Nobyo, ang kanilang mga mata ay laging nakatitig sa Kanyang kagandahan, at ang kanilang mga kaluluwa ay nagagalak.

11. Pagnilayan at tingnan: narito, ang Nobyo ay malapit nang dumating. – Siya ay darating upang koronahan ang mga nagsikap nang matuwid at mga umibig sa makitid at masikip na daan; Siya ay darating upang magpakita ng awa sa mga maawain, – upang pagpapalain ang mga dukha at upang busugin ang mga nagutom at nauuhaw para sa Kanya; *'Siya ay darating upang ilantad ang mga bagay na tinago sa kadiliman at upang ihayag ang mga payo ng puso'* (1 Cor. 4:5), – at *'upang gumanti sa bawat isa ayon sa kanyang mga gawa'* (Rom. 2:6).

12. Sa wakas, isang biglaang sigaw ang uugong: *'Narito, ang Nobyo!'* (Mat. 25:6). Narito ang matagal nang inaabangang kagalakan, ang papuri ng mga matuwid, ang Araw ng Katuwiran! Narito *'ang Nobyo—lumabas upang salubungin Siya!'*

13. Pagkatapos, ang mga ang kanilang sulo ay nagniningning at nakasuot ng puti ay lalabas upang salubungin Siya nang may kagalakan at tapang, nagagalak at umaasa na hindi mamatay ang kanilang mga sulo. Ngunit ano ang mangyayari sa inyo? Nang mapagtanto mong nanghihina ang sulo mo, sa matinding takot at kalungkutan, haharap ka sa mga una nang may pakiusap—na bigyan ka ng kaunting langis—at maririnig mo: *'Pumunta ka sa mga nagbebenta at bumili ka'* (Matt. 25:9).

14. Pupunta ka, ngunit wala kang makikitang mapamilihan; sapagkat ang pagbili ng buhay ay tapos na. Nang oras na iyon, sa sukdulang paghihirap, sa pag-iyak at pagluluksa, sasabihin mo sa iyong sarili: *'Pupunta ako at kakatok sa pintuan ng awa ni Cristo. Marahil bubuksan ako ng mapagkawangawang Panginoon?'*—Pumunta ka at kumatok; ngunit sumagot sa iyo ang Nobyo mula sa loob: *"Amen, sinasabi ko sa iyo: Hindi ko kayo kilala"* (– 12). Lumayo kayo sa Akin, kayong nagsasagawa ng kawalang-katarungan. Wala kayong ipinakitang awa, at hindi rin kayo pagpapakitaan ng awa. Pinagbigyan mo ang laman at pinadungisan mo ang iyong mga kasuotan ng karumihan; paano ka nga gustong pumasok dito at dungisan ang Aking Kaharian? Tinupad mo ang kalooban ng diyablo, samantalang tinanggihan mo ang Akin; wala kang bahagi sa Akin. *'Umalis ka sa Akin sa walang hanggang apoy'* (Mateo 25:41).

15. Pagkarinig nito, tatayo ka roon nang nahiiya. – Kasabay nito, aabot sa iyong mga tenga ang tinig ng kagalakan at tuwa; kikilalanin mo ang tinig ng bawat isa sa iyong mga kaibigan, at doon ka'y bumulalas nang mapait, na sasabihin: 'Kawawa ako, ang aba! Anong kaluwalhatian ang aking pinagkait, at sa anong pakikipag-isa ako'y pinalayas dahil sa aking masasama at marok na mga gawa!' – Ngunit tunay na makatarungan ang paghatol ng Diyos; tunay na makatarungan ang pagdurusa ko sa kawalang-palad na ito. Namuhay sila nang may pagpipigil sa sarili, samantalang hinanap ko ang bawat uri ng kaluguran; – umawit sila ng mga salmo, samantalang ako'y umawit ng mga kahiya-hiyang kanta; nanalangin sila, samantalang ako'y nagpapalipas-oras nang walang ginagawa o lumalabas upang maglibang; nagluksa sila, samantalang ako'y tumatawa. – Dahil dito, sila'y nagagalak ngayon, samantalang ako'y nagdadalamhati; sila'y masaya, samantalang ako'y umiiyak; sila'y maghahari kay Kristo magpakailanman, samantalang ako'y ihahagis sa walang hanggang apoy kasama ang Antikristo. Kawaawa ako, kakaluluhan!

16. Sasabihin mo ang mga ito at ang katulad pa noon, habang pinahihirapan ka, at hindi ka makakakuha ng anumang pakinabang mula rito; sapagkat walang pakinabang doon, ni sa pagsisisi. – Kaya nga, sa wakas, ingatan natin ang kaligtasan ng kaluluwa: sapagkat ito ang *'isang bagay na kailangan'* (Lucas 10:41).

17. Ang katawan ay nangangailangan din ng pangangalaga, ngunit hindi gaanong; samantalang ang kaluluwa ay dapat walang patid ang pag-aalaga; sapagkat ang kaluluwa ay higit sa lahat. Binubuo ka ng kaluluwa at katawan; kaya't bigyan mo ang kaluluwa ng espiritwal na pagkain, at ang katawan ng pisikal na pagkain. Huwag mong hayaang mamatay ang kaluluwa, kundi pakainin mo ito ng Salita ng Diyos, mga salmo, himno at espiritwal na awit, ang pagbasa ng mga Banal na Kasulatan na nakapagliligtas ng kaluluwa, pag-aayuno, pagbabantay, panalangin, luha, pag-asa at mga pag-iisip tungkol sa mga biyayang darating. Lahat ng mga bagay na ito at ang mga katulad pa ay pagkain at buhay para sa kaluluwa.

18. Sa buong Kasulatan, ang mga naglalakad sa makipot na daan lamang ang pinagpapala, samantalang ang mga pumili ng malapad at maluwanag na daan ay saanman hinulaang makaranas ng kapahamakan. Kaya't talikuran natin ang malapad na daan na patungo sa kapahamakan, at piliin ang makipot, upang matapos ang kaunting paggawa dito, ay maghari tayo magpakailanman. Magpagal tayo, na laging nakatuon ang ating paningin sa Siyang darating upang humatol sa mga buhay at mga patay, at walang patid na isinaalang-alang ang buhay na walang hanggan, ang walang hanggang kaharian, ang paggalak kasama ng mga Anghel, at ang pamumuknsang kasama ni Cristo.

19. Huwag kayong magpakasasa sa mga ligaya ng buhay na ito. Palaging magkaroon ng salmo sa inyong mga labi; sapagkat ang pagbigkas ng pangalan ng Diyos ay nagpapalayas sa mga demonyo. Kahit na inilalagay ninyo ang inyong kamay sa gawain, hayaang magsalmo ang inyong dila, at manalangin ang inyong isip. Ang Panginoon Mismo ang naghihikayat sa bawat isa rito na ihanda ang kanilang sarili para sa buhay na darating. Kaya gawin natin iyon; at kung tayo'y magkasala dahil sa isang pagkukulang, pagalingin natin ito ng luha habang may panahon pang magtubos. Maikli ang panahon ng pagsisisi; ngunit ang Kaharian ng Langit ay walang katapusan.

20. Pinupuri natin ang mga Santo at hinahangad ang kanilang mga korona, subalit ayaw nating tularan ang kanilang mga gawa. O inyong akala bang ipinagkaloob sa kanila ang kanilang mga korona bilang isang kaloob, nang walang pagod o dalamhati? Nais mo bang marinig kung anong uri ng kapahingahan ang natagpuan ng mga Santo sa buhay na ito? *'Sila'y pinagbugbog... sila'y lumabas na nakagapos... sila'y pinagkaitan, pinahirapan, pinagmaliit...'* at iba pa (Hebreo 11:35–38). Nais mo bang maghari kasama nila magpakailanman? – Kung gayon, tularan mo ang kanilang mga yapak.

21. Ang ating mga ninuno, na parang mga liwanag, ay nagpaliwanag sa buong daigdig, nang mamuhay sila rito sa gitna ng mga tinik at mga suksuk, sa gitna ng mga erehe at mga taong walang Diyos, na parang mga mamahaling bato at mga mahalagang perlas. Dahil sa kanilang marangal at dalisay na pamumuhay, maging ang kanilang mga kaaway pa nga ay naging tagapag-aya nila. At sino ang hindi naglihi sa pagsisisi nang makita ang kanilang kababaang-loob? Dito sila nagpagal, at doon sila nagagalak; sapagkat ang Diyos ay naluwalhati sa kanila, at ang mga tao ay napagtibay sa pamamagitan nila.

22. Ang takbo ng ating sariling buhay, gayunpaman, ay iniwan ang tuwid na mga daan at dumadaloy sa mabilis at magaspang na lupain. Wala tayong nakikitang sinumang, alang-alang sa Diyos, ay lubos na iniwan ang kanyang mga pag-aari, o lubos na itinakwil ang mundo para sa buhay na walang hanggan. Walang sinumang mapayapa, mapagkumbaba, o tahimik. Walang humihinto sa panlalait, walang matiisin sa paninirang-puri; kundi ang lahat ay madaling magalit, mahilig makipagtalo, lahat ay tamad at mainit ang ulo,

at nagmamalasakit sa magagarang kasuotan; lahat ay mayabang at mahilig sa kaluwalhatian, lahat ay makasarili.

23. Naririnig natin na ang Diyos Mismo—ang Salita—ay ipinako sa krus at pinatay para sa ating mga kasalanan, subalit tayo'y tumatawa at nagpapadala sa mga distraksyon. Ang araw, na hindi matiis ang insulto sa Panginoon, ay ginawang kadiliman ang kaniyang liwanag; subalit tayo'y tumatangging lumabas mula sa kadiliman ng ating kasalanan. Ang tabing ng Templo, na walang kasalanang nagawa, ay napunit nang kusa; subalit ayaw nating mapunit ang ating mga puso sa pagsisisi sa ating mga kasalanan. Kaya nga, magpakumbaba tayo sa wakas, mga kapatid, upang mapayapa natin ang Diyos sa ating mga kasalanan.

24. Kinatatakutan ko na baka bigla tayong salubungin ng araw na iyon, at kapag natagpuan nating hubad, dukha, at hindi karapat-dapat ang ating sarili, ay itatapon tayo. Sapagkat ang mismong bagay na ito ang nangyari sa mga nabubuhay noong kapanahunan ni Noah: *'nagkakainan, umiinom, nag-aasawa at ipinapakasal, bumibili at nagbebenta, hanggang sa dumating ang baha at pinuksa silang lahat'* (Lucas 17:27–28).

25. Ang sinumang nagnanais na maligtas ay dapat maging masigasig para sa kaligtasan, at ang sinumang nagnanais na makapasok sa Kaharian ay hindi dapat maging pabaya. Ang sinumang nagnanais na makatakas sa apoy ng Gehenna ay dapat magsikap nang matuwid; ang sinumang ayaw itapon sa uod na hindi kailanman natutulog ay dapat maging matino. Ang sinumang nagnanais na pumasok sa bulwagan ng kasal at magalak, maghanda siya ng lamparang masiglang nagliliyab at langis sa sisidlan. Ang sinumang inaasahang imbitado sa kasalang iyon, magsuot siya ng maringal na kasuotan.

26. Ang lungsod ng Hari ay puno ng kagalakan at tuwa, puno ng liwanag at ligaya, at sa mga nananahan dito, kasama ng buhay na walang hanggan, ipinagkakaloob nito ang bawat uri ng aliw. Ang sinumang nagnanais manahan sa parehong lungsod kasama ang Hari, magmadali siya sa kanyang paglalakbay; sapagkat ang araw ay papalubog na, at walang sinuman ang nakakaalam kung ano ang naghihintay sa daan. Tulad ng isang manlalakbay, kahit na alam niyang mahaba ang daan, ay nahihimbing hanggang sa gabi, at pagkatapos, paggising niya, ay nakikita niyang papalubha na ang araw; at sa pag-alis pa lamang niya, bigla na lang may ulap, granizo, kulog, kidlat at kapahamakan mula sa lahat ng panig, at hindi na niya maabot ang kanyang matutuluyan sa gabi o makabalik sa dati niyang kinaroroonan: ganyan din ang mangyayari sa atin kung tayo'y matitisod sa ating panahon ng pagsisisi. Tayo ay *'dayuhan at pansamantalang naninirahan'* (Awit 38:13). Kaya't magsikap tayong makapasok sa ating lungsod at sa ating sariling bayan sa tamang panahon.

27. Tayo, mga kapatid, ay mga mangangalakal na espirital, na naghahanap ng walang-halagang perlas, na siyang Cristo na ating Tagapagligtas—ang kayamanang hindi maaaring nakawin. Huwag tayong maging tamad, samakatuwid, sa pagsisikap na makamtan ang perlas na ito. Mapalad—tatlong beses na mapalad ang siyang nagsikap na makamtan ito; ngunit lubos na kahabag-habag at dukha ang siyang napagod—kapwa sa pagkamit sa ating karaniwang Maylalang mismo, at sa pagiging kamit Niya.

28. Hindi ba ninyo alam na tayo ang mga sanga ng tunay na Ubasan, na siyang Panginoon? Ingat nga kayo, baka may isa sa atin na maging baog. Ang Ama ng Katotohanan, sa pag-aalaga Niya sa Kaniyang ubasan, ay may pagmamahal na inaalagaan ang mga namumunga, upang lalo pa silang mamunga; ngunit ang mga hindi namumunga, tinatabas Niya at itinaon sa labas ng ubasan upang masunog sa apoy. Mag-ingat nga kayo, baka, sa pagkatuklas na kayo'y walang bunga, kayo'y putulin at ihagis sa apoy.

29. Tayo rin ay mabuting binhi na itinanim ng Maylalang ng langit at lupa, ang Panginoon ng Tahanan—si Cristo. Narito, dumating na ang panaon ng anihan, at ang mga karit ay nasa kamay na ng mga maninik: hinihintay na lamang nila ang hudyat ng Panginoon. Mag-ingat nga tayo, baka tayo'y maging mga damo, itatali sa mga bungkos at ihahagis sa apoy upang masunog magpakailanman (Matt. 13:30).

30. Hindi mo ba alam na tinawag tayo ng Hari ng mga hari sa isang piging sa kaniyang palasyo? Bakit nga ba tayo nagpapabaya at hindi nagsusumikap na magkaroon ng maningning na kasuotan, at mga sulong na nagniningning, at langis sa ating mga sisidlan? Paano ninyo hindi napapansin na walang sinumang pumapasok doon nang hubad? At kung may magpumilit na pumasok nang walang kasuotang pangkasal, hindi ba ninyo alam kung ano ang mangyayari sa kaniya? Sa utos ng Hari, gagapusin ang kanyang mga kamay at paa, at ihahagis siya sa panlabas na kadiliman, kung saan may *'paghagulgol at pagngasngas ng mga ngipin'* (Matt. 22:13). Natatakot ako na baka itaboy tayo ng mga pagnanasa ng laman palabas ng bulwagan ng kasal, kahit na nakasuot lamang tayo ng panlabas na pampaganda.

31. Sino ang Ama na ganoon ka-maawain? Sino ang Ama na ganoon ka-mapagkawanggawa? Sino ang Ama na umiibig nang kasing-tindi ng ating Panginoon, na nagpapakita ng pag-ibig sa atin, Kanyang mga

lingkod? Siya ang nagbibigay para sa lahat, nagtitipon ng lahat nang sagana, nagpapagaling sa mga sugat ng ating kaluluwa, at matiisin, kahit na tayo'y iniwan Niya, na nagnanais na ang lahat ay maging tagapagmana ng Kaniyang Kaharian; pinapatawad Niya ang mga kasalanan ng makasalanan, ginigising ang kanyang sigasig, at agad na pinapansin ang mga mahihina, baka sila'y mawalan ng pag-asa. Kayang pilitin tayo ng Kanyang kapangyarihan na gumawa ng mabuti, ngunit hindi Niya ito ninanais, baka maagaw ang Kanyang papuri sa ating malayang kalooban. Mauubos nga ba tayo ng sigla sa pagsisikap na mapasaya Siya, gayong sobra ang pagmamahal at habag Niya sa atin? Tinubos Niya at pinasilay ang mga mata ng ating pag-iisip; ipinagkaloob Niya sa atin ang kaalaman tungkol sa Kanya, at dinama Niya sa atin ang Kanyang katamisan, upang hanapin Siya natin ng buong puso. Mapalad ang siyang nakatikim ng Kanyang pag-ibig; sa pamamagitan nito, inihanda niya ang kanyang sarili upang tikman ito nang walang patid.

32. Sino ang hindi mamahalin sa ganoong Panginoon? Sino ang hindi mag-aamin at sasamba sa Kanyang kabutihan? Ano ngang dahilan ang ating ihaharap sa Araw ng Paghuhukom kung tayo ay lilingo? O ano ang ating sasabihin sa Kanya? Na hindi tayo nakarinig, o hindi natin alam, o hindi tayo tinuruan? Ngunit ang Kanyang mensahe ay umabot sa buong mundo. Mayroon pa bang dapat sana'y ginawa Siya para sa atin na hindi Niya ginawa? Hindi ba Siya bumaba para sa atin mula sa walang-hanggang kataas-taasan, mula sa pinagpalang dibdib ng Ama? Hindi ba Siya, bagaman hindi nakikita, ay nagpakita para sa ikabubuti natin? Hindi ba Siya, ang walang-kamatayang Apoy, ay nagkatawang-tao para sa ikabubuti natin? Hindi ba Siya, bagaman walang-kamatay, ay namatay para sa atin, upang tayo ay mabigyan ng buhay? Hindi ba Siya inilibing, upang tayo ay mabuhay na kasama Niya? Iniligtas Niya tayo mula sa kaaway, tinalo Niya ito at binigyan Niya tayo ng lakas na labanan ito. Kailan natin Siya tinawag at hindi Niya tayo pinakinggan? Kailan tayo kumatok sa pinto at hindi Niya ito binuksan para sa atin? At kung nagka-antala man Siya, ito ay upang dagdagan lamang ang ating gantimpala. Kung isasaalang-alang ang lahat ng ito, sino ang mananatiling pabaya at walang pakialam, at sa gayon ay magkasala laban sa ganoong Panginoon?

33. Pagnilayan mo ito, kapatid! Ang mga kapatid na kahapon ay kasama pa natin, nakikipag-usap sa atin, ay wala na ngayon; tinawag na sila ng kanilang Panginoon at Panginoon natin, upang iharap ng bawat isa ang kaniyang pananagutan. Tingnan ninyo kung ano ang kahulugan ng '*kahapon*' at ng '*ngayon*': gaya ng paglipas ng '*kahapon*', na parang bulaklak ng umaga; ganoon din ang paglipas ng '*ngayon*', na parang anino ng gabi. Suriin mo nga, ang iyong napundar: kaaya-aya ba ito sa Diyos? Ang ating mga araw ay tumatakas na parang biro. Mapalad ang siyang araw-araw ay nag-aani ng malaking pakinabang mula sa kanyang napundar at tinitipon ito para sa buhay na walang hanggan. Ngunit ikaw, minamahal, bakit ka pabaya? Bakit ka tamad? Bakit ka nalulugod sa kawalan ng pag-asa (katamaran) na parang ito'y alak?

34. Isipin ang dalawang manlalakbay, na parehong pauwi, na nang magkita sa daan nang magtagal ang gabi, ay sabay na tumigil sa isang karwahe na kanilang narating, at naghiwalay nang sumikat ang araw; bawat isa sa kanila ay alam kung ano ang naghihintay sa kanya sa bahay—kayamanan o kahirapan, kapayapaan o kalungkutan. Ganoon din sa atin sa buhay na ito; sapagkat ang buhay na ito ay parang isang karinderya, na mula rito, kapag tayo'y umalis na patungo sa ating sariling tahanan, tayo'y nagkakahiwalay, na alam natin kung ano ang naghihintay sa unahan. Sapagkat hindi lihim sa sinuman kung ano ang kanilang ipinadala na sa langit: halimbawa, isang panalangin na sinabayan ng luha, o madalas na pagbabantay, o pag-awit ng mga salmo nang may pusong nagpapakumbaba, o pagpipigil sa sarili na sinamahan ng kababaang-loob, o pagtalikod sa mga bagay na lupa, o tapat na pag-ibig at debosyon kay Cristo. Kung inialay mo ang mga bagay na ito, magalak ka; sapagkat papunta ka na sa kapahingahan.

35. Binigyan ka ng panahon para sa pagsisipi, ngunit hindi mo ito pinapansin. Sasabihin mo ba sa kamatayan: 'Sandali, magsisipi muna ako'? Magpakatwiran ka, minamahal, magpakatwiran ka. Kapag ang huling oras ay dumating na sa iyo na parang lambat, doon ka pa lamang sisigaw nang may takot: 'Naku! Ang aking mga araw ay nawala sa kawalang-pakialam. Nasayang ko ang aking oras sa walang-kwentang pag-iisip!' Ngunit ano ang silbi ng pag-iisip nang ganito sa oras ng kamatayan, kung hindi ka na pinapayagang manatili sa mundong ito? Ngayon, sa halip, pagnilayan mong mabuti ang mga salitang ito sa iyong isipan, at ayusin mo ang iyong buhay ayon sa kanilang kapangyarihan.

36. Sino ang hindi magluluksa, sino ang hindi magdadalamhati, sino ang hindi mapupuno ng matinding takot sa katotohanang ang Panginoon ng sansinukob, sa Kanyang sarili at sa pamamagitan ng Kanyang mga lingkod—ang mga Propeta at ang mga Apostol—ay nangangaral at nanawagan, subalit wala namang nakikinig sa Kanya? '*Handa na ang salu-salo,*' ang sigaw Niya, '*Napatay ang aking nobya*' (Matt. 22:4). Ang Nobyo ay nakaupo sa bulwagan ng kasal na may kaluwalhatian at karilagan, at masaya niyang tinatanggap ang mga

dumarating; bukas ang pinto, ipinapakita ng mga lingkod ang kanilang sigasig. 'Habang bukas pa ang pinto, magmadali kayong pumasok; kung hindi, mananatili kayo sa labas, at wala nang magbubukas sa inyo.' – Ngunit walang sinumang nakakaintindi; walang sinumang nagsusumikap; ang katamaran at ang mga alalahanin ng sanlibangang ito ay nagpigil sa ating mga isipan na parang kadena. Kinopya natin nang tama ang Banal na Kasulatan, at binabasa natin ito nang tama, ngunit ayaw nating tuparin ito nang tama; sapagkat hindi tayo handang tuparin ang mga iniutos nito.

37. Tulad ng sa kalagitnaan ng gabi, kapag ang sangkatauhan ay malalim ang tulog, kung minsan ay biglang may malakas na ingay mula sa langit, at kakila-kilabot na kulog, at nakakatakot na kidlat na sinasabayan ng lindol, at ang mga natutulog ay biglang kinakabahan nang labis; gayon din sa oras na iyon, na parang pinakamabilis na kidlat, biglang ikinatatakot ang buong lupa; mag-uugong nang nakakatakot ang trumpeta mula sa langit, gigisingin ang mga natutulog at bubuhayin mula sa kanilang pagtulog ang mga patay mula pa noong unang panahon: ang mga langit na ito at *'ang mga kapangyarihan sa langit ay manginginig'* (Matt. 24:29), at ang buong lupa, na parang tubig ng dagat, ay manginginig sa harap ng Kanyang kaluwalhatian; sapagkat isang kakila-kilabot na apoy ang uunang lalakad sa harap ng Kanyang mukha, na naglilinis sa lupa mula sa mga kasamaan na nagdudumi rito; Buksan ng impyerno ang mga walang hanggang tarangkahan nito, mawawala ang kamatayan, at ang nabulok na alikabok ng sangkatauhan, sa pagdinig ng tunog ng trumpeta, ay muling mabubuhay. Nang magkagayo'y magagalak ang mga matuwid at magsasaya ang mga deboto; ang mga perpektong asketiko ay makakatanggap ng kaaliwan dahil sa pagod ng kanilang pakikibaka; Ang mga Martir, mga Apostol at mga Propeta ay koronahan. Mapalad ang siyang, sa oras na iyon, ay matuturing na karapat-dapat *'na maihahatid sa mga ulap nang may kaluwalhatian'* upang salubungin ang walang-kamatayang Nobyo (1 Tes. 4:17). Kung paanong ibinunyi ng bawat isa ang kanyang mga pakpak dito, gayon din siya'y lilipad sa kataas-taasan doon; kung paanong nilinis ng bawat isa ang kanyang isipan dito, gayon din niya'y masisilayan ang Kanyang kaluwalhatian doon; at kung gaano siya naging mapagmahal sa Kanya, gayon din siya'y mapupuno ng Kanyang pag-ibig doon.

38. Naalala ko ang sandaling iyon at naninig ako; naisip ko ang kakila-kilabot na paghuhukom na iyon at napuno ako ng matinding takot; Naalala ko ang kagalakan ng paraiso at, nang bumangon ako, inialay ko ang sarili sa pag-iyak at umiyak hanggang sa wala na akong lakas na magpatuloy; sapagkat ginugol ko ang aking mga araw sa katamaran at pagkalili, at inilagak ko ang aking mga taon sa maruruming kaisipan – at hindi ko namalayan kung paano ito lumipad, ni naramdaman ko kung paano ito lumipas; ang aking mga araw ay nauubos, samantalang ang aking mga kasamaan ay dumarami. Naku! Ano ang aking gagawin sa oras na iyon, kapag pinalilibutan ako ng aking mga kakilala—yaong mga, sa pagkitang ako'y nasa ganitong anyo ng kabanalan, ay nagpapalalo sa akin, samantalang sa aking kalooban ay puno ako ng kasamaan at karumihan, at nakalimot sa Panginoon na sumusubok sa puso at isipan. – May tunay na kahihyan doon, at sawa sa kanya na mahihiya roon. – Sa pamamagitan ng Iyong mga biyaya, ipinamamanhid ko sa Iyo, O Tagapagmahal ng sangkatauhan at Mabuti, huwag Mo akong ilagay sa kaliwang gilid kasama ng mga kambing na nagpapalungkot sa Iyo, huwag Mo akong sabihan: *'Hindi kita kilala'*, kundi sa Kanyang kabutihan ipagkaloob Ninyo sa akin ang walang patid na luha; ipagkaloob Ninyo sa puso ko ang pagsisisi at kababaang-loob, at linisin Ninyo ito, upang maging isang templo ng Kanyang biyaya.

39. Nananalangin ako para sa inyong pagkakaisa ng pag-iisip, aking mga minamahal na kapatid; magsikap kayong akayutin ang Diyos habang may panahon pa; uma-iyak sa Harap Niya araw at gabi sa inyong mga panalangin at pag-awit ng mga salmo, upang ilitas Niya tayo mula sa walang katapusang pag-iyak, at mula sa pagngasngas ng ngipin, at mula sa apoy ng Gehenna, at mula sa uod na hindi kailanman namamatay, at upang punuin Niya tayo ng kagalakan sa Kaniyang Kaharian, sa buhay na walang hanggan, na kung saan ang pagdadalamhati, sakit at paghihikbi—kung saan laging may kagalakan, tuwa, at ligaya, at isang piging na puno ng mga espirital na masasarap na pagkain, na inihanda ng Diyos para sa mga umiibig sa Kanya. Mapalad ang siyang itinuring na karapat-dapat dito; at kaawa-awa ang siyang pinagkaitan nito.

40. *'Nagsalita ang mayaman, at nanahimik ang lahat, at ang kaniyang mga salita'y umakyat hanggang sa mga ulap'* (Sir. 13:28). Gayunpaman, ang Diyos ay nagsasalita sa atin sa Banal na Kasulatan, samantalang tayo'y tumatangging manahimik at makinig; sa halip, habang ang isa ay nagsasalita, ang isa nama'y nahihimbing, at ang iniisip ng isa pa'y nasa ibang lugar. Ngunit ano ang sinasabi ng Kasulatan? *'Ang lumalayo ng kaniyang tenga sa batas ng Kataas-taasan ay dinungisan ang kaniyang panalangin'* (Awit 28:9).

41. Pagsikapan mo ang buhay na walang hanggan na tinawag ka, sa harap ng maraming saksi, nang ginawa mo ang iyong mabuting pagpapahayag: *'Sapagkat sa di-nagtagal, sa di-nagtagal, at Siya na parating darating ay darating at hindi magpapaliban'* (Heb. 10:37).

42. Katakutan mo ang Panginoon nang buong lakas mo, at huwag mong tularan ang mga gawa ng masasama; sapagkat ang apoy nila ay hindi mapapatay, at ang uod nila ay hindi mamamatay (Marcos 9:44).

43. Huwag mong pagkatiwalaan ang Masama, na nagpapasok sa iyo ng mapanlinlang na mga kaisipan, na nagsasabing: 'Bata ka pa; marami ka pang taon na mabubuhay; kaya magsaya ka ngayon at huwag magmalungkot ang iyong kaluluwa—sa iyong katandaan mo pa magsisisi'. — Talaga bang ganoon ka kamangmang, kapatid, na hindi mo namamalayan na lilinlangin ka ng Masama rito? Kung hindi ka magsisi sa iyong kabataan at sa kasibayayan ng iyong lakas, nang kayang tiisin ang bawat paghihirap at gumawa ng mga gawa ng kabayanihan, hindi ka ba, pag tumanda ka na, gagamitin ang kahinaan ng katandaan bilang dahilan? — At kung ikaw ay kukunin mula rito habang bata ka pa, ano ang gagawin mo noon? Kaya, talikuran ang daan ng kaaway at pakinggan ang tinig ng tunay na Panginoon, na nagsabi: *'Kaya't magbantay kayo at manalangin, sapagkat hindi ninyo alam kung kailan ang araw o ang oras'* (Mateo 25:13).

44. Darating ito, darating, at hindi na magtatagal ang takot na oras na iyon, na kung kailan tayo ay susubukin, ay wala na tayong magiging dahilan. Sapagkat ano ang ating masusagot sa Panginoon? Ano pa ang hindi Niya nagawa para sa atin na maaari pa Niyang gawin? — Hindi ba't nakita natin ang Diyos—ang Verbo—na nagpakababa sa Kanyang sarili sa anyo ng isang alipin, upang tayo naman ay maging mapagkumbaba? Hindi ba't nakita natin ang Kanyang di-maunawaanang Mukha na tinalian ng turo, upang tayo rin, kapag ininsulto, ay hindi mapait ang loob? O hindi ba't nakita natin kung paanong ang Kanyang banal na likod ay pinahirapan ng latigo, upang tayo rin ay mapayapang pasanin ang pabigat ng pagsunod? O hindi ba't nakita natin kung paanong ang Kanyang Mukha ay pinukpukan, upang tayo, kapag pinarurusahan, ay hindi magalit nang husto? O hindi ba natin Siya narinig na nagsabi: *'Magsanay kayo sa akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso'* (Matt. 11:29), upang tayo rin ay maging banayad at mapagkumbaba, at huwag magselos sa isa't isa, ni magngalit sa isa't isa, ni maglupig sa isa't isa? Ano, kung gayon, ang ating ihahabol na palusot sa Kanya?

45. Alam kong nagpakita ng awa ang Diyos sa marami na nagsisi; ngunit karamihan sa kanila ay nagkasala dahil sa kamangmangan. Alam kong pinatawad ng Diyos ang marami; ngunit nagkaroon sila ng maraming tagapamagitan sa Kanya para sa kanila. — Binabasa ko ang nakasulat tungkol kina Korah at Dathan, at nanginginig ako sa takot nang makita kung paano sila pinarusahan ng Diyos alang-alang kay Moises. Pinagmumuni-muni ko ang nakasulat tungkol kay Miriam, ang kanyang kapatid, kung paanong natabunan siya ng ketong dahil sa isang salitang sinabi kay Moises — at nanlalamig ako. Kung ang ganoong parusa ay bumagsak sa isang banal na tao, anong paghihirap pa kaya ang magmumula sa walang hanggang Diyos? Si Cain, na pumatay sa kanyang kapatid, ay pinatawan ng napakatagal na parusa; ano nga ba ang mangyayari sa mga nakasala sa Diyos? Malubha ang paghuhukom noong panahon ng Baha, at natatakot akong baka maranasan ko rin ang kaparehong kapalaran ng mga nasawi noon. Nagalit ang Diyos sa pagtatayo ng tore, na hindi natapos; ano nga ba ang gagawin Niya sa aking pagbagsak? Nagpakumbaba na ako, ngunit hindi ko alam kung napawi ko ang galit ng Diyos. Nananawagan din ako sa mga Santo; ngunit marahil ay hindi tatanggapin ang kanilang mga panalangin; sapagkat naririnig ko si Ezekiel na nagsasabing *'ni si Noah, ni si Job, ni si Daniel'* ay hindi magtatagumpay sa kanilang hihilingin (Ezek. 14:18).

46. Siya na bumaba mula sa sinapupunan ng Ama at naging daan ng kaligtasan para sa atin, ang Panginoon, sa pamamagitan ng Kaniyang banal na tinig, ay naghihikayat sa atin sa pagsisisi, na sinasabi: *'Hindi ako naparito upang tawagin ang mga matuwid, kundi ang mga makasalanan sa pagsisisi'* (Matt. 9:13). — Kung ako ang magsasabi nito, baka hindi ninyo ako pakinggan. Ngunit kung ang Panginoon Mismo ang nagsasabi nito, bakit ninyo ito pinababayaan, nang hindi inaalagaan ang sarili ninyong buhay? Kung kinikilala ninyo sa inyong sarili na may sugat ng mga kaisipan at gawa sa kaibuturan ninyo, bakit ninyo pinababayaan ang inyong mga nakatagong sugat? Natatakot ba kayo sa manggagamot?! Ngunit Siya ay puno ng kabutihan at awa. Dumating Siya para sa iyo mula sa sinapupunan ng Ama. Nagkatawang-tao Siya para sa iyo, upang lumapit ka sa Kanya nang walang takot; nagiging tao Siya para sa iyo, upang pagalingin ang iyong malulubhang sugat. — At Siya Mismo ang tumatawag sa iyo sa Kanyang sarili nang may malaking pag-ibig at buong kabutihan.

47. Bukas ang pinto ng pagsisisi; gawin mo ang makakaya mo, makasalanan, na makapasok habang ito'y bukas pa. Hindi ka hihintayin nito kung, pagdating ng oras ng pagsara nito, matagpuan kang nag-aatubili.

Bakit mo kinamuhian ang sariling buhay mo, kaawa-awang tao? – Ano ang higit pa sa kaluluwa mo, O tao? Gayon pa man, ikaw, makasalan, ay pinabayaan mo ito. Hindi mo alam, minamahal, sa anong oras uutusan ng Makalangit na Manggagamot na isara ang pintuan ng Kanyang paggaling. Lumapit ka, pinamamanahan kita, at magsikap kang pagalingin. Nais Niya na pasayahin ang makalangit na hukbo sa pamamagitan ng iyong pagsisisi. Naabot na ng araw ang oras ng paglubog, at nananatili lamang ito para sa iyong kapakanan, upang makarating ka sa santuwaryo.

48. Hanggang kailan mo titiisin ang iyong maruming kaaway, na walang-hiya nitong tinutupad ang kanyang kalooban? Nais niyang ihagis ka sa apoy. Iyan ang layunin ng kanyang mga pagsisikap! Ito ang regalo niya sa mga umiibig sa kanya! Palagi siyang nakikipagdigma sa lahat ng tao, tinatamaan sila ng masasama at maruruming pagnanasa; at siya, na marumi mismo, ay itinatulak pabalik sa kawalan ng pag-asa ang mga sumuko sa kanya, pinapatigas ang kanilang mga puso, at pinatutuyo ang kanilang mga luha, upang ang makasalan ay hindi makarating sa pagsisisi. Lumayo ka sa kanya sa lahat ng paraan, O tao, mag-imbak ka ng poot at pagkamuhi sa mga bagay na mahal niya.

49. Magsimula tayo; manalangin tayo habang may panahon pa. Dito, habang tayo ay nasa buhay na ito, maaari nating palaging pakayamin ang Diyos. Hindi mahirap para sa atin na makamit ang kapatawaran habang may panahon pa para kumatok sa pinto ng Kanyang awa. Magluksa tayo habang may panahon pa para tanggapin ang ating mga luha, upang, pagdating natin sa darating na panahon, hindi tayo umiyak nang walang kabuluhan; sapagkat doon, walang kabuluhan ang mga luha.

50. Bakit natin pinababayaan ang ating kaligtasan? Bakit ayaw nating magpagaling habang may panahon pa? Dahil sa iilang luha na inihuhulog sa panahong ito at dahil sa pagsisisi, pinapatawad ng Diyos ang lahat ng kasalanan. Umiyak ka nang kaunti rito, baka roon ka umiyak magpakailanman sa ganap na kadiliman. Magpakita ng pagsisisi rito, baka mahagis ka roon sa apoy na hindi mapapatay.

51. Maraming mga santo at matuwid ang lumihis mula sa mundong ito at sa mga paraan nito sa kanilang sariling kusang-loob, at dahil sa matibay na pag-asa sa mga utos ng Diyos, kumbinsidong magtatamasa sila ng mga biyaya ng Diyos sa paraiso ng kaligayahan. Nang sila'y umiibig kay Cristo, inuna nila Siya kaysa sa lahat ng panandalian; kaya't araw-araw ay nagagalak sila sa Diyos, naliwanagan sa pamamagitan ni Cristo, at walang patid na nagagalak sa Banal na Espiritu. Nagagalak ang Banal na Tatlo sa kanila, nagagalak ang mga Anghel at Arkanghel sa kanila, at nagagalak ang paraiso ng kagalakan sa kanila.

52. Ang iba naman ay naipit sa mga panandaliang bagay at naging halos parang mga nilalang na walang isip. – Ano ang ginagawa mo, O tao, na namumuhay nang ganoong makasalanang buhay? Nilikha ka ng Diyos na may katwiran: gayon pa man, ginagawa mong parang nilalang na walang pananalita. Magkamalay ka man lang nang kaunti, at ayusin mo ang sarili mo. – Para sa iyo, ang Kataas-taasang Diyos ay bumaba mula sa langit upang itaas ka mula sa lupa patungo sa langit. Inanyayahan ka sa kasal ng himalang-langit na Nobyo: bakit ka nga ba padalos-dalos? Bakit ka nag-aatubili? Sabihin mo sa akin, paano ka papasok sa kasal nang walang kasuotang angkop para sa salu-salo? At kung makapasok ka nang wala ito, agad mong maririnig: *'Kaibigan, paano ka nakapasok dito nang walang kasuotang pangkasal?'* (Mateo 22:12). Itali mo siya at ihagis sa nag-aapoy na hurno. Hindi mo ba ito kinatatakutan, o nanginginig sa pag-iisip na malapit na ang panahon na lilitaw ang Nobyo sa Kanyang kaluwalhatian? – Hindi mo ba alam na ang lahat ay handa na, at ang makalangit na trumpeta ay naghihintay na lamang ng hudyat? – At ano ang gagawin mo sa oras na iyon, kung hindi ka maghahanda para rito ayon sa nararapat?

53. Sa oras ng kamatayan, naghihintay ang isang malaking takot sa lahat ng makasalan. Ang oras ng paghihiwalay ay nagdudulot ng kagalakan sa lahat ng mga Santo, lahat ng mga matuwid, at lahat ng mga asketa; ngunit ang mismong oras na iyon ay nagbubulid sa mga pabaya at mahina sa dalamhati, na nagpapaalala sa kanila ng kanilang katamaran at kapabayaan sa kanilang nakaraang buhay. Pagkatapos ay pinahihirapan ng pagsisisi ang puso ng isang taong dati'y hindi nagpakita ng pagmamalasakit sa kanyang kaligtasan. Ang kirot ng pagsisising ito ay nalalampasan pa ang mismong takot sa kamatayan at paghihiwalay. – Sa kabaligtaran, ang mga Matuwid, ang mga Santo at ang mga Asketiko ay nagagalak sa oras ng kamatayan at paghihiwalay, na nasisilayan sa kanilang mga mata ang dakilang pagsisikap ng kanilang pag-aascetismo: ang kanilang mga pagbabantay, panalangin, pag-aayuno, luha, paghiga sa hubad na lupa, at kayong; ang kanilang mga kaluluwa ay nagagalak, sapagkat pagkatapos ng paghihiwalay mula sa katawan ay inaabangan nila ang pagpasok sa kapahingahan. Ngunit ang pagharap sa kamatayan ay kakila-kilabot para sa mga makasalan at sa mga taong mahina na hindi nagmamalasakit sa kadalisan ng buhay sa mundong ito na walang kuenta. At ang oras ng paghihiwalay ay pinagmumulan ng malaking kalungkutan para sa

makasalanang tao; hindi siya pinapayagang magsalita man lang upang ipagtanggol ang sarili; ang utos tungkol sa oras na iyon ay ibinibigay nang may katigasan.

54. Ang oras ng paghihiwalay ay hindi nagpapalungkot sa taong napalaya mula sa lahat ng makamundong bagay; ngunit pinapaluksa nito ang mga maluhò; pinapaluksa nito ang makasalanang; pinapaluksa nito ang tamad, na masyadong tamad na gawin ang nagpapaligaya sa Diyos; pinapaluksa nito ang mga sakim, na nagbigkis sa kanilang kaluluwa ng mga alalahanin sa mundo; Pinahihirapan nito ang mayamang tao, sapagkat hindi niya namamalayan na pinaghiwalay siya nito sa kanyang kayamanan; pinahihirapan nito ang umiibig sa mundo, sapagkat pinaghiwalay siya nito sa mundo. Lahat ng ganitong tao ay nagdadalamhati sa oras ng kamatayan, sapagkat nakatali sila sa mga alalahanin sa mundo. Ngunit ano ang mayroon para sa isang kaluluwang malaya sa mundo at hindi nakatali sa mga alalahanin nito na paghingahan o ikalungkot? Hinangad niya ang kalayaan, pinagsikapan ito, at nakamtan – at nanatili siyang ganito, matapang na naglalakad sa daan ng Diyos, at kusang-loob na gumagawa ng ikalulugod Niya. – At ikaw rin, kung kumapit ka sa Diyos nang buong kaluluwa, hindi mo kailanman katatakutan ang oras ng kamatayan; bagkus, ang kamatayan at paghihiwalay sa katawan ay magiging isang kagalakan para sa iyo.

55. Biyayaan tayo ng Mabuting Diyos ng kaliwanagan ng kaalaman; subalit araw-araw natin itong tinatanggihan. Kung tutuparin natin ang kalooban ng Diyos, tayo ay pagpapalain sa oras ng paghuhukom, kasama ang lahat ng tumupad sa Kanyang kalooban. Ngunit, sapagkat hindi natin ito tinupad, wala tayong magiging katwiran doon; sapagkat tayong lahat ay nagkakasala habang taglay ang kaalaman. Nararanasan nating lahat ang Pagsasaloo ng Diyos at ang lahat ng mga biyayang ipinagkaloob sa atin ng mapagbigay na Diyos. Ang Kanyang biyaya ay madalas na bumibisita sa ating mga puso sa lahat ng oras, at kung makakita itong kapayapaan, ito'y pumapasok at naninirahan nang permanente sa kaluluwa; ngunit kung hindi nito matagpuan ang isang dalisay na puso, agad itong umurong. Ngunit ang Kanyang kabutihang-loob ay muling nagtutulak dito na bumaba at bisitahin tayo na mga makasalanang, sapagkat tayo'y pabagu-bago sa ating pinili, ngunit hindi sa ating kalikasan. Tayo'y laging mailap ang isip at mahina, mapanibug at mapanlinlang; madalas nating pinamumungahan ang isa't isa, nagtatago ng mapanlinlang na mga kaisipan, at laging nalubog, na parang sa kakila-kilabot na putik, sa ating sariling mga kaisipan. At kapag dumalaw sa atin ang biyaya, nasasalubong nito sa ating mga puso ang baho ng maruruming kaisipan, at agad itong lumalayo, sapagkat hindi nito matagpuan ang daan upang manirahan at manatili sa loob natin ayon sa kanyang nais. Gayunpaman, sa pamamagitan ng maliwanag nitong katamisan, nag-iiwan ito ng bakas sa puso, upang maramdaman ng isang tao na bumisita sa kanya ang biyaya ngunit walang nahanap na daan papasok; at sa gayon, sa tuwa sa liwanag ng biyaya, maaari niya itong hanapin. Subalit, ang biyaya mismo ay hindi maaaring tuluyang umatras mula sa atin; sapagkat, hinihimok ng sarili nitong awa, napipilitan itong magpakita ng awa sa lahat. Nakikita mo ba ang Pagsasakdal ng Diyos? Nakikita mo ba ang awa ni Cristo? Nakikita mo ba kung paanong ang Banal na Diyos ay palaging umiibig sa atin at nagnanais na tayo'y maligtas? Mapalad ang taong palaging nagsusumikap na ihanda ang isang malinis na puso para sa biyaya, upang, kapag ito'y dumating, matagpuan nito ang bango ng mga birtud at ang kabanalan ng kaluluwa, at manahan sa loob niya magpakailanman.

56. Mapalad ang mga nahulog sa bitag ng kaaway, ngunit nagawang makawala sa kanyang mga gapos at nagtago, na tumakas mula sa kanya na parang isdang nakatakas mula sa lambat. Ang isang isda, habang nasa tubig, kung mahuli at makabasag sa lambat at magtago sa kailaliman, ay maliligtas; ngunit kapag hinila na sa pampang, hindi na nito maililigtas ang sarili. Gayundin, habang tayo ay nasa buhay na ito pa, may kapangyarihan tayo mula sa Diyos na putulin ang mga gapos ng kalooban ng kaaway na nakatali sa atin, na itakwil ang pasanin ng ating mga kasalanan sa pamamagitan ng pagsisisi, at mailigtas sa makalangit na kaharian. Ngunit kung sakupin tayo ng kakila-kilabot na kautusang iyon, at umalis ang kaluluwa, at ang katawan ay ipagkatiwala sa lupa, hindi na natin matutulungan ang ating sarili, gaya ng isang isdang inalis sa tubig at nakakulong sa sisidlan, na hindi na makatulong sa sarili.

57. Huwag nating hintayin na dumating ang kamatayan, baka tayo'y maiiwan sa kahihiyan sa Pagkabuhay Muling ng mga Patay; kung kailan ang mga Banal ay magbabalabal sa maningning na kasuotan na inihanda nila para sa kanilang sarili sa pamamagitan ng mabubuting gawa. Kung sa ganoong kalagayan ay hindi lamang tayo matatagpuang hubad ng maningning na kaluwalhatian, kundi pati na'y nangitim at napuno ng mabahong amoy, anong hiya ang sasapit sa atin? – Kaya't magsikap tayong iwasan ang ganoong panganib sa pamamagitan ng pagpasok sa landas ng pagsisisi at paglilinis sa ating sarili mula sa ating mga pagnanasa.

58. Ang kasalanan ay kadiliman, at ang kabutihan ay liwanag. Ang kasalanan, kapag minahal at isinasagawa, ay nagpapaitim sa mga gumagawa nito; ngunit ang kabutihan, kapag isinasagawa, ay nagpapasilaw sa mga nangunguna rito.

59. Magbunga tayo na kaaya-aya sa Diyos bago dumating ang kakila-kilabot na utos na kumuha ng kaluluwa mula sa ating katawan. Kawaawa naman sa kanino mang nagkasala sa ating Panginoong Diyos at hindi nagsisi! Hahanapin niya ang panahong nasayang dahil sa kapabayaan – at hindi niya ito matatagpuan. Kaya't maghilak tayo sa harap ng Panginoon nating Diyos, upang matagpuan natin ang Kanyang awa. Habang may panahon pa tayo, ingatan natin ang ating sarili at hanapin ang pagpapala ng Panginoon. Hindi pera ang ating pinagkakaabalahan; kahit mawala ito, maaari pa ring makakuha ng iba bilang kapalit. Ang kaluluwa natin ang nanganganib; kung tayo ay lilikunin ito, hindi na natin kailanman mababawi pa (Mateo 16:26–27).

60. Ang ating mga araw ay lumilipas, at ang wakas ay papalapit na. Maghagulgol tayo sa harap ng Panginoon nating Diyos, bago tayo ikulong sa ganap na kadiliman. Pagkatapos, kahit na maraming luha, hindi na natin mababawi ang mga araw na ito kung gugugulin natin ang mga ito sa katamaran at hindi natin gagamitin para sa ating sariling kaligtasan. *'Narito, ngayon ang katanggap-tanggap na panahon; narito, ngayon ang araw ng kaligtasan'* (2 Corinto 6:2). Mapalad ang mga nananatiling matino ang pag-iisip, sapagkat sila'y paputungan ng kagalakan. *"Mapalad ang mga umiiyak ngayon, sapagkat sila'y aliwin"* (Mat. 5:4), kasama ng mga pinili ng Diyos. Mapalad ang mga naglilingkod sa Panginoon, sapagkat naghihintay sa kanila ang kaligayahan sa langit.

61. Hindi rin tayo gagawing matuwid sa pamamagitan ng mga gawa ng iba, at hindi rin magugusisa ang iba dahil sa ating mga gawa. Kapag tayo ay dinala sa harap ng Hukom, hubad at lantad, upang magbigay-linaw sa ginawa natin, noon ay walang sinuman ang magugusisa para sa iba: *'sapagkat ang bawat isa ay magbubuhay ng sarili niyang pasanin'* (Gal. 6:5).

62. Kung may mag-uulat sa isang pinuno tungkol sa isang taong nagkasala, maaaring makaiwas pa rin sa parusa ang inakusahan sa pamamagitan ng pagtakas sa ibang lugar; ngunit mula sa harapan ng Diyos, saan tayo tatakas, ayon sa mga salita Niya na nagsabi: *'Saan ako pupunta mula sa Iyong Espiritu, at saan ako tatakas mula sa Iyong harapan? Kung tumaas ako sa langit, Nariyan Ka; kung bumaba ako sa impiyerno, Nariyan Ka; kung lumipad ako at tumira sa pinakamalayong dagat, pati roon ang Kaming kamay ay gagabay sa akin, at ang Kaming kanang kamay ay mahigpit na hahawak sa akin'* (Awit 138:7–10).

63. Lakarin natin ang makitid at masikip na landas, na pinapangalagaan ang pagsisisi, upang ang pag-alala sa kamatayan ay manatili sa ating kalooban, at tayo'y mailigtas sa hatol. Sapagkat nasusulat: *'Kawaawa kayo na nagsasaya ngayon, sapagkat kayo'y magluluksa at magdadalamhati'* (Lucas 6:25). *'Mapalad ang mga umiiyak ngayon, sapagkat sila'y aaliwin'* (Mat. 5:4). Silipin natin ang libingan, at makikita natin ang mga hiwaga ng ating kalikasan—isang buntong ng mga buto na magkakapatong, mga bungo na walang laman, at iba pang mga buto. Habang tinitingnan natin ang mga ito, makikita natin ang ating sarili sa mga ito. Nasaan na ang ganda ng dating kulay natin, nasaan na ang namumulang ningning ng ating mga pisngi? Sa pagmumuni-muni tungkol dito, talikuran natin ang mga makamundong pagnanasa, baka tayo'y mahiya sa Pagkabuhay Muli.

64. Asahan mo ang iyong pag-alis araw-araw, at ihanda mo ang iyong sarili para sa paglalakbay na ito: sapagkat sa mismong oras na hindi mo inaasahan, darating ang kakila-kilabot na utos; at sa aba ang mga hindi handa! Ang kalungkutan ng puso ay isang kamangha-manghang bagay; pinapagaling nito ang kaluluwa ng tao.

65. Tulad ng imposibleng manatili magpakailanman sa barko ang mga marino, o hindi umalis sa isang pansiyunan ang isang manlalakbay, gayundin ay imposibleng manatili tayo magpakailanman sa buhay na ito. Tayo ay mga peregrino at dayuhan. Kaya nga, habang tinitingnan natin ito sa mata ng isip, ihanda natin ang ating sarili para sa ating pag-alis mula sa buhay na ito.

66. Kung ikaw ay naging manggagawa, huwag magmalungkot sa paglapit ng isang pinagpalang paglipat sa susunod na buhay. Ang bumabalik sa bahay na may kayamanan ay hindi kailanman nalulungkot.

67. Malaya ang nilikha ng Diyos ang tao; kaya't para sa kaniya ay inilaan ang mga parangal at parusa: ang mga parangal at korona para sa mga nagsusumikap nang mabuti, at ang mga parusa at pagdurusa para sa mga kriminal at pabaya. May *'kasalanang humahantong sa kamatayan'* (1 Juan 5:16); at ang kamatayan ay idinudulot sa sarili ng mga patuloy sa kasalanan at hindi lumalayo sa mga ipinagbabawal na gawain upang mamuhay nang mas mabuti.

68. Malaki ang takot sa oras ng kamatayan, kapag ang kaluluwa ay nahihiwalay sa katawan; sapagkat sa sandaling ito ng paghihiwalay, ang mga gawa ng kaluluwa—mabuti man o masama, ang mga ginawa niya araw at gabi—ay magtatayo sa kanyang harapan. Nanginginig habang tinitingnan niya ang kanyang mga gawa, sinasabi niya sa kanila: 'Umalis kayo—pabayaang ninyo ako.' Ngunit ang kanyang mga gawa, sa iisang tinig, ay sumagot sa kanya: 'Ipinanariwa mo kami; sasamahan ka namin sa Diyos para sa paghuhukom.'

69. Walang nakakaalam ng araw o oras ng paghihiwalay. Habang naglalakad tayo nang walang alalahanin at nagagalak sa lupa, biglang dumarating ang isang kakila-kilabot na utos—na kunin ang ating kaluluwa mula sa ating katawan. At ang makasalanang ay nagsisimula sa paglalakbay na iyon, sa isang araw at oras na hindi niya inaasahan, kapag ang kanyang kaluluwa ay puno ng kasalanan at walang magagawa.

70. Huwag mong isipin, kapatid, na mabubuhay ka pa ng maraming taon sa lupa – at huwag kang maging kampante, sa pagbibigay-lugod sa makasalanang kaisipan at gawa. Bigla na lang darating ang utos ng Panginoon at huhuliin ang makasalanang sa oras na wala na siyang panahon para magsisi at makatanggap ng kapatawaran. – At ano ang sasabihin mo, kapatid, sa kamatayan sa oras ng paghihiwalay?!

71. Palaging hintayin ang kamatayan, ang paghihiwalay, at ang iyong pagharap sa hukuman ng Panginoon. At bilang isang matalinong katiwala ng iyong kaligtasan, laging ihanda ang iyong sulo – at suriin ito bawat oras, na may luha at panalangin

72. Malapit nang matapos ang araw; nauubos na ang ating panahon; gayon pa man, tayo, sa ating kawalan ng pananampalataya, iniisip na umaga pa rin. Malapit na ang panaon ng anihan; nagwawakas na ang panahong ito; hawak nang nakahanda ng mga anghel ang kanilang mga karit at hinihintay ang hudyat. Matakot tayo, mga minamahal! Ika-labing-isang oras na ng araw, ngunit mahaba pa rin ang paglalakbay. Pagsikapan nating matagpuan sa daan. Magbantay tayo; yugyugin natin ang ating katamaran.

73. Sabihin sa iyong sarili: 'Tingnan mo, ang ating mga kapatid ay nagtatrabaho, samantalang ikaw at ako ay ginugugol ang ating oras sa katamaran; sila, habang nakikinig sa mga Banal na Kasulatan, ay pinapalusog na parang tuyong lupa ng ulan, samantalang tayo, kahit na nasa loob ng kumbento, ay pinapalayas ang ating mga iniisip saanman; sila ay may malinaw na pag-iisip, samantalang tayo ay pabaya; nananatili silang gising sa panalangin, samantalang tayo ay nakatali sa pagtulog at katamaran; natanggap na nila ang kanilang korona, samantalang tayo ay nanatili sa ating katamaran; kaaya-aya sila sa Panginoon, samantalang tayo ay kaaya-aya sa sanlibutan. Bakit nga ba hindi tayo magkamalay, upang tayo rin ay makatanggap ng ating gantimpala?

74. Ang mga araw, taon at buwang ito ay lumilipas na parang panaginip at parang anino ng dapithapon, at malapit nang dumating ang kakila-kilabot at dakilang pagparito ni Cristo. – At tunay na kakila-kilabot ang araw na iyon para sa mga makasalanang tumangging gawin ang kalooban ng Diyos at maligtas. – Ilayo natin nga, sa wakas, ang lahat ng pag-aalala sa mga bagay na lupa – at magsimulang maghanda upang salubugin ang araw na iyon.

75. Lahat ng bagay ay naglalaho, lahat ng bagay ay nawawala, at wala nang magagamit sa atin sa takdang oras na iyon maliban sa mga mabuting gawa na ating ginawa rito. Dala-dala ng bawat isa sa atin ang ating mga gawa at salita sa harap ng trono ng Matuwid na Hukom. Manginginginig ang ating mga puso at maninindig ang ating buong pagkatao kapag inilatag nang lantad ang ating mga gawa at masusing sinuri ang ating mga iniisip at salita. Sino ang hindi manginginginig, sino ang hindi magluluksa, sino ang hindi magpapaluwa ng luha, kapag doon ay nabunyag ang lahat ng ginawa ng bawat isa sa atin nang lihim at sa kadiliman?

76. Upang ipaliwanag ito, inihaharap ko sa inyo ang halimbawa ng mga punong namumunga, na sa kanilang panahon, ay namumunga kasabay ng kanilang mga dahon. Ang mga puno ay hindi kumukuha ng kanilang karilagan mula sa panlabas na pinagkukunan, kundi mula sa kanilang sarili; bawat isa ay namumunga ayon sa kanyang uri. Gayundin, sa takot na araw na iyon, lahat ng katawan ng tao ay magbubunyag mula sa kanilang sarili ng lahat ng nagawa, mabuti man o masama; at bawat isa ay maghahain sa harap ng trono ng nakakatakot na Hukom ng kanilang mga gawa, na parang mabuti at kaaya-ayang bunga, at ng kanilang mga salita, na parang mga dahon. Idadala ng mga santo ang bunga ng mabubuting gawa – maganda at mahalaga; idadala ng mga martir ang kanilang kapuri-puring pagtitiis sa harap ng mga paghihirap at pag-uusig; idadala naman ng mga asketa ang bunga ng kanilang pagsisikap sa pagpipigil sa sarili, pagbantay at panalangin. Ngunit ang makasalanang, walang-diyos, at maruming tao, na may hiya, pag-iyak, at pagluluksa, ay magdadala roon ng bunga ng karumihan at kawalan ng katuwiran – pagkain para sa uod na walang tigil ang pag-atake at sa apoy na hindi mapapatay.

77. Bakit nga, tayo'y napabaya? O hindi ba natin nalalaman kung ano ang naghihintay sa atin? Kung nalalaman natin ito, bakit tayo hindi umiyak araw at gabi, na nananalangin sa Diyos na ipagkaloob sa atin ang pagsisisi, upang tayo'y mailigtas sa kahiyaang iyon at sa walang hanggang kadiliman? Doon ay manahimik ang ating makasalanang labi; doon ay manginginig ang buong nilikha, at manginginig pa nga ang hanay ng mga Banal na Anghel sa kaluwalhatian at kakila-kilabot ng pagdating ng Panginoon. Ano ang ating sasabihin sa Kanya sa araw na iyon, kung gugugulin natin ang ating buong panahon sa kapabayaan? – Dito Siya ay mapagpasensya, hinahatak ang lahat sa Kanya at mahabaging tinatanggap sila sa Kanyang Kaharian. Ngunit doon ay hihingin Niya ang pananagutan, at huhusgahan Niya nang walang awa ang mga nagnasang sumunod sa Kanya ngunit nagpabaya.

78. Narito ang mga bagay na naghihintay sa atin: sa isang banda, ang Kaharian at buhay, kapahingahan at kagalakan; sa kabilang banda, walang hanggang pagdurusa sa ganap na kadiliman. – Lumakad ka saan mo man nais; malaya kang gawin ang iyong gusto. – Kaya, kung ikaw ay pabaya, hindi ka nagpapakita ng pagsisisi, hindi mo hinahangad na mailigtas, hindi ka naglalakad sa tuwid na landas ng Diyos, at hindi mo hinahangad na tuparin ang Kanyang mga utos, kung gayon ay winawasak mo ang iyong sarili, itinaapon mo ang iyong sarili sa labas ng makalangit na palasyo. – Hindi pinatawad ng Banal na Diyos ang Kanyang nag-iisang Anak para sa iyong kapakanan; gayon pa man, ikaw, kaawa-awang tao, ay hindi man lang nagpapakita ng awa sa iyong sarili. – Magkamalay ka na sa wakas, at magising ka mula sa iyong makasalanang pagtulog!

79. Umakyat ka sa isang mataas na lugar, at makikita mo na ang lahat ng nasa ibaba ay walang kabuluhan; ngunit kung bababa ka mula sa kataasang iyon, mamamangha ka kahit sa isang maliit na puting bahay.

80. Pagtuunan natin ng pansin ang ating kaligtasan; pagtuunan natin ng pansin ang oras ng kamatayan. Naku, kayang-kaya ang takot ng oras ng kamatayan, kapag ang kaluluwa ay nahihawalay sa katawan! – Nang hindi ama ang sasamahan ang anak, ni ina ang anak na babae, ni asawa ang asawa, ni kapatid ang kapatid, kundi ang gawa ng bawat isa lamang – ang mabuti o ang masama nilang ginawa. Kaya't ipadala natin ang ating mabubuting gawa sa unahan, upang kapag tayo mismo ang dumating doon, ay tanggapin tayo ng mga ito sa kanilang lungsod.

81. Kung nais mong magmana ng Kaharian, hanapin mo ang pabor ng Hari habang nandito ka pa. Hanggang sa antas na pinaparangal mo Siya rito, sa ganoong antas din Siya ka itataas; gaano ka man Siya paglingkuran dito, ganoon din Siya ka paparangalan doon. Sapagkat nasusulat: *'Itataas ko ang mga nagpaparangal sa Akin, ngunit ang mga naghamak sa Akin ay mapapahiya'* (1 Sam. 2:30). Parangalan Siya, kung gayon, ng buong kaluluwa mo, upang Siya ay magpasyang ipagkaloob sa iyo ang karangalan ng mga Banal. – Maaari mong itanong: 'Paano ko, kung gayon, mapapanalo ang Kanyang pabor?' – Ihandog mo sa Kanya ang ginto at pilak sa pamamagitan ng pagtulong sa mga nangangailangan, kung mayroon ka man. Ngunit kung wala ka man sa mga ito, ialay Mo sa Kaniya ang ibang mga handog – pananampalataya, pag-ibig, pagpipigil sa sarili, pagtitiis, kabutihang-loob, kababaang-loob; huwag manghusga; bantayan mo ang iyong mga mata, upang hindi makakita ng kawalang-kuwenta; bantayan mo ang iyong mga kamay, upang hindi gumawa ng kawalang-katarungan; ilihis mo ang iyong mga paa mula sa masamang landas; aliwin ang mga malulugmok sa loob, magpakita ng habag sa mga may kapansanan, maghandog ng baso ng malamig na tubig sa nauhaw, magbigay ng isang subo ng tinapay sa nagugutom; anuman ang nasa iyo, at anuman ang ipinagkaloob Niya sa iyo, ihandog mo iyan sa Kanya; sapagkat hindi nga itinakwil ni Cristo ang dalawang lepta ng balo.

82. Mas madalas nating pag-isipan ang mga paghihirap na naghihintay sa makasalanang pamumuhay. – Ano ang mas maliit kaysa sa lamok? Ngunit hindi pa nga natin matiis ang kagat nito. Paano pa kaya doon, kasama ang nakalalasong, walang patid na uod? – Kapag gabi na, sinasabi ng mga tao: 'Sindiin ang sulo, sapagkat madilim'; at tinataboy ng sulo ang kadiliman. Ano nga kaya ang gagawin natin doon sa harap ng napakalalim at walang-tigil na kadiliman? – Dito, kapag sinunog ng sinag ng araw ang isang tao, nagtatago sila sa lilim. Ano nga kaya ang gagawin natin sa apoy na Gehenna na hindi mapapatay?

83. Gumising ka at huwag mong balewalain ang apoy na hindi kailanman napapawi. At kung balewalain mo man ito, subukan mo muna ang sarili mo rito upang makita kung kaya mong tiisin ang kalupitan ng nagpapahirap na apoy. Sindihan ang isang sulo at itapat ang dulo ng iyong daliri rito. Kung kaya mong tiisin ang sakit na ito, marahil ay matutulungan mo rin ang iyong sarili doon. Ngunit kung, habang ang buong katawan mo ay nasa labas ng apoy, hindi mo matiis ang sakit ng isang maliit na bahagi lamang, ano ang

gagawin mo kapag ang buong katawan mo, kasama ang iyong kaluluwa, ay ihahagis sa nag-aapoy na Gehenna?

84. Tayo ay mga dayuhan at pansamantalang naninirahan sa buhay na ito; gayunpaman, hindi natin alam kung kailan tayo aalisin mula rito. Marami, nang magising sa umaga, ay hindi nabuhay hanggang sa gabi; ang iba naman, nang matulog sa gabi, ay hindi naabutan ang umaga: '*Ang tao ay parang hinga; ang kanyang mga araw ay lumilipas na parang anino*' (Awit 143:4). At sino ang nakakaalam kung hindi pa nga ba dumating ang oras ng ating pag-alis? – Kaya't huwag tayong maging pabaya sa ating kaligtasan.

85. Mapalad ang taong sa oras ng kamatayan ay napatunayang isang banal na handog na kaaya-aya sa Panginoon; mapalad ang taong buong kagalakan ay naghihiwalay sa kanyang katawan at sa buhay na walang kabuluhan na ito. Ang mga anghel sa langit, sa pagmasid sa kanya, ay pupuri sa kanya bilang isang lingkod na katulad nila, na bihasa sa Panginoon.

86. '*Mahalaga sa paningin ng Panginoon ang kamatayan ng kaniyang mga banal*' (Awit 115:6); ngunit '*mapait ang kamatayan ng masasama*' (Awit 33:22)—darating ang araw, tiyak na darating, at hindi tayo lilampasan nito, ang araw na iiwan ng tao ang lahat ng bagay at lahat ng tao, at lalakad nang mag-isa, pinabayaan ng lahat, hubad at walang magawa, na walang tagapamagitan o kasama, hindi handa at walang magtatanggol, kung sakupin siya ng araw na iyon habang siya ay tamad, '*sa isang araw na hindi niya alam, at sa isang oras na hindi niya inaasahan*' (Matt. 24:50), – habang siya ay nagpapalipas-oras, nagtitipon ng kayamanan, namumuhay nang marangya, at nalilibang sa maling pagnanasa. – Bigla na lang darating ang oras na iyon – at magwawakas na ang lahat. Isang mahabang, napakasakit na gabi – at aalis ang tao, na parang nasasakdal, saan man siya dalhin ng mga kumukuha sa kanya. Nang oras na iyon, O tao, kakailanganin mo ang maraming tagapagsaad, maraming panalangin sa oras ng paghihiwalay ng kaluluwa. Malaki ang matitinding takot, panginginig, at kaguluhan sa pagdaan patungo sa kabila. Ito ang ating oras – isang kakila-kilabot na oras, ngunit hindi maiiwasan. Ito ang wakas na pareho para sa lahat – at kakila-kilabot para sa lahat; isang mahirap na landas, subalit kailangang tahakin ng lahat; isang makitid at masikip na daan, subalit tatahakin din natin lahat; ito ay isang mapait at kakila-kilabot na tasa, subalit iinumina din natin lahat hanggang sa patak. Ang nararanasan ng kaluluwa noon ay puno ng takot at pangamba, subalit wala sa atin ang nakakaalam nito, maliban sa iilan na nauna sa atin roon, maliban sa iilan na nararanasan na ito para sa kanilang sarili.

87. Hindi mo ba nakikita ang mga namamatay, at kung gaano kakilabot ang sandaling iyon? Anong kaguluhan ang nararanasan nila, kung paano sila bumabuntong-hininga, kung paano nila iniwas-iwas ang kanilang mga mata rito't roon? Kung paano nila paminsan-minsan ikinakaskas ang kanilang mga ngipin? Pagkatapos ay nakikita nila ang hindi pa nila nakita, at naririnig ang hindi pa nila narinig, at tinitii ang hindi pa nila natiis; naghahanap sila ng tagapagligtas, at wala namang makapagliligtas sa kanila.

88. Isa sa mga naghihirap ang nagsasabi: 'Paalam, mga kapatid, paalam. Naglalakbay ako sa isang mahabang paglalakbay – isang paglalakbay na hindi ko pa kailanman dinaraan, patungo sa isang bayang bago sa akin, na wala pang sinumang nakabalik mula rito, patungo sa isang madilim na lupain kung saan hindi ko alam kung ano ang naghihintay sa akin. Kaya't aalis na ako – at hindi na ako kailanman babalik sa inyo. Masyadong maikli ang oras na ito para sa akin, sapagkat umaalis akong hindi handa; madilim ang gabing ito para sa akin, sapagkat ako'y puputulin na parang punong hindi mamumunga; mabigat ang paglalakbay na nasa unahan ko, sapagkat wala akong mabuting gabay. – Ngayon nakikita ko kung paanong niloko ko ang sarili ko, sa pagsasabing: 'Bata pa ako; mag-eeenjoy muna ako sa buhay, saka ako magsisisi; mapagbigay ang Diyos at tiyak na papatawarin ako.' Sa ganitong pangangatwiran araw-araw, nasayang ko ang buhay ko. Nagturo sa akin, ngunit hindi ako nakinig; binigyan ako ng payo, ngunit tinawanan ko ito; pinakinggan ko ang mga Kasulatan, ngunit tinapos ko ang aking buhay na para bang hindi ko kailanman ito narinig; narinig ko ang tungkol sa paghuhukom, ngunit ininsulto ko ito; narinig ko ang tungkol sa kamatayan, ngunit namuhay ako na para bang ako'y walang kamatayan. At ngayon ay inalis na ako nang lubos na hindi handa – at wala akong katulong; nahuli nang hindi handa, hindi nagsisi – at walang sinumang makapagliligtas sa akin; hinaharap ko ang hatol – at walang sinumang makapagliligtas sa akin. – Ilang ulit kong pinasyang magsisi, ngunit lalo pa akong nagkasala? Ilang ulit akong kumapit sa Diyos, ngunit muling lumayo sa Kanya? Ilang ulit na Niya akong pinagkalooban ng awa, ngunit ako'y muling nagpapasakit sa Kanya? – At ngayon ay aalis ako sa ganap na kawalan ng pag-asa. – "Naku, mga kapatid, humagulgol kayo at umiyak para sa akin!!" – Ganito nagsasalita sa atin minsan ang malapit nang umalis – at bigla na lang siyang hindi makapagsalita, nagbabago ang kanyang mga mata, pumipilit ang kanyang tinig at natatahimik ang kanyang mga labi.

89. Kapag papalapit na ang huling oras, ang mga anghel—ang mga maninipa ng kaluluwa—ay sinusugo upang kunin ang kaluluwang papauwi at iharap ito sa luklukan ng paghuhukom ng Diyos. Sa paglapit nila, ang dukha—kahit pa siya ay hari, pinuno, o tagapangasiwa ng mundo—ay nababalot sa lubos na kalituhan, na para bang lindol; nanginginig ang buong katawan, na parang bulalakaw na inuugoy ng hangin; kumikibo-kibo siya na parang munting ibon sa kamay ng mangangaso; lubos siyang naparalisa at namangha, nakamasid sa mga kakila-kilabot na kapangyarihan, nakamasid sa mga tanawing bago sa kanya at napakalawak, nakamasid sa mga nakakatakot at mahigpit na mukha, nakamasid sa isang kaayusan ng mga bagay na hindi pa niya kailanman nakita noon. – Lahat ng ito ay nakikita sa sandaling iyon ng isang taong inaalis sa piling natin, at hindi na niya tayo pinapansin. Nag-aalay na lamang siya ng mga panalangin sa kanyang sarili, hangga't kaya ng kanyang lakas. Mula sa kanyang kilos, napag-alaman naming nakikita niya ang mas mataas na kapangyarihan, at, nag-uudyok sa isa't isa, sinasabi namin: 'Manahimik at huwag ninyong guluhin pa ang nakahiga roon, baka siya'y malito. Sa halip, manalangin tayo na ang kanyang kaluluwa'y makaalis nang payapa, at makatagpo siya ng isang mapagpalang Hukom.'

90. Pumanaw na siya; wala na siya; naubos na ang kanyang buhay, at ngayon ay nakahiga nang walang galaw, walang hininga at tahimik. – Ano nga ba ang tao? – Isang panaginip at isang anino. – Ang mga anghel – ang mga anihin – nang kanilang kunin ang kaluluwa, umaakyat sa himpapawid, kung saan nakatayo ang mga prinsipalidad at kapangyarihan, at ang mga pinuno ng mga puwersang sumasalungat. Sila ang ating masasamang tagausig – dito, ang mga tagatukso at tagatala ng ating masasamang gawa; doon, ang mga tagapahirap. Sinasalubong nila ang kaluluwang umaakyat sa daan, sinusuri ito at binibilang ang mga kasalanan nito ayon sa kanilang talaan – ang mga kasalanan ng kabataan at katandaan, kusang-loob at hindi kusang-loob, nagawa sa gawa, salita, at iniisip. Naku, anong takot, anong pangamba para sa kaluluwang kawawang iyon! Anong hindi mailarawang paghihirap ang dinaranas nito noon sa kamay ng di-mabilang na pulutong ng mga kaaway na nakapalibot dito sa kadiliman, naninirang-puri upang pigilan itong umakyat sa langit, pumasok sa kaharian ng buhay, at makuha ang lugar nito sa piling ng mga buhay.

91. Kaya naman, kinuha ng mga Anghel ang kaluluwa at ginagabayan ito sa isang landas na tanging sila lamang ang nakakaalam. – Samantala, tayo, matapos ihanda ang katawan, dinadala natin ito sa sementeryo – at dito natin nararanasan ang isang bagong at kakila-kilabot na hiwaga. Ang mababa at ang makapangyarihan, mga hari at karaniwang tao, mga panginoon at alipin – lahat ay naging iisang alikabok, iisang lupa, iisang abo, iisang baho, iisang pagkabulok: ang Etiope ay katulad ng minsang guwapo; ang binata ay katulad ng matanda; ang paralisado ay katulad ng malakas sa katawan; lahat ay naging, ayon sa itinakda sa simula, alabok at abo (Gen. 3:19). – At wala nang maiaangat. – Isang tunay na dakila at kakila-kilabot na hiwaga ang nasa ating harapan! Nakikita natin na nabura roon ang bawat kapanahunan, nagbago ang bawat ganda ng katawan, nawala ang bawat ganda ng mukha, kumupas ang bawat kaakit-akit na titig, natabingan ang bawat mapananalitang bibig, nabulok ang bawat hibla ng buhok – nagtapos na ang lahat. Nagsasalita tayo – at walang nakikinig – umiiyak tayo – at walang nagpapansin sa atin.

92. Sana'y maitanong natin sa mga nakahiga roon: 'Saan kayo napunta, aming mga kapatid? Saan kayo naninirahan?' Nasaan ang inyong tinitirhan? Magbigay kayo ng tanda, magsalita kayo sa amin gaya ng dati. At makapagturo sana kung sasagutin kami nila: 'Kami na lumisan sa inyo, na nabubuhay pa sa lupa—ibig sabihin, ang kaluluwa ng bawat isa sa amin—ay nasa isang lugar na angkop sa bawat kaluluwa ayon sa halaga nito. At ang alabok na ito na nakahiga sa harap mo, ang mga abo na ito na nakikita mo, ang mabahong amoy na ito, ang mga nabubulok na buto – ito ang mga katawan ng mga binata at dalagang minsan mong pinangarap. Ang mga abong ito ang mismong laman na hinawakan mo sa iyong , at hinalikan nang hindi mapawi. Ang mga nakalantad na ngipin, ang mismong mga labi na binuhusan mo ng di-mabilang na halik araw at gabi. Ang nanay at ang kasuklam-suklam na basa – ang mismong laman na sa yakap nito ay inialay mo ang sarili sa kasalanan. Kaya, tingnan at tiyakin na, kapag niyayakap mo ang iyong mga kabataang minamahal sa iyong mga higaan, yakap mo ay alikabok at putik. Alamin ninyo na kapag hinalikan ninyo ang kanilang mga galamay, hinahalikan ninyo ang baho at nana. Tandaan ninyo na kapag nagliliyab kayo sa pag-ibig para sa kanila, ang tinatamnan ng inyong pagnanasa ay mga uod, abo, at baho. Huwag kayong magpadala sa ilusyon, mga hangal na binata at dalaga! Huwag kayong mailigaw ng panandaliang ganda ng kabataan; sapagkat kami, ang nabubulok na bangkay na nakahiga sa harap ng inyong mga mata, ay minsan, noong aming kapanahunan—tulad ninyo ngayon—ay kaakit-akit ang anyo, marilag, pinahiran ng pabangô, minamahal, nasisiyahan sa buhay at namumuhay sa kasaganaan; at ngayon, gaya ng nakikita ninyo, ang lahat ng ito ay naging isang anino, alikabok, abo at mabahong amoy. Huwag ninyong linlangin ang inyong sarili pa; kundi

matuto kayo sa amin, na nauna sa inyo at ngayon ay nakahiga sa libingan, at mag-ingat kayo, at maging tiyak – na may paghuhukom, may walang hanggang pagdurusa, may napakalalim na kadiliman at isang walang pag-asang Gehenna, may walang tigil na uod, walang tigil na pag-iyak, walang tigil na pagngalit ngipin, at hindi magagamot na kalungkutan".

93. Ito ang itinuturo sa atin ng ating mga kapatid na nauna sa atin roon—hindi lamang sa salita, kundi sa kanilang mga gawa. Kaya nga, gisingin natin ang ating sarili mula sa ating pagtulog. Tigilan na natin ang panlilinlang sa ating sarili sa pamamagitan ng mga hungkag na pag-asa. Huwag na nating hayaan ang mapanlinlang na kaaway na gawing biro tayo. Nawa'y hindi tayo maligaw ng mga mapanambayong kaisipan na nangangako ng mahabang buhay. Marami, sa kabila ng paggawa ng maraming plano, ay hindi man lang nabuhay hanggang umaga, kundi biglang dinampot ng kamatayan, gaya ng ibon ng lawin, o gaya ng tupa ng lobo. Ang iba, na mahimbing na natulog nang gabi, ay hindi na nagising; ang iba naman, habang nakaupo sa hapag-kainan, ay humihingal ng huli; at ang iba pa ay biglang namatay habang naglalakad o nag-eejoy; ang iba pa, namatay sa paliguan, doon din natagpuan ang kanilang pagliliguan para sa libing; ang iba naman ay biglang binawi ng kamatayan habang nasa kanilang kasal, sa mismong silid-pangkasal – at ang kanilang kasuotang pangkasal ang naging kasuotang panglibing, at ang mga tumutugtog ng musika sa kasal ay napalitan ng mga nagluluksa, at ang mga sumasayaw ay ng mga naghihinagpis. 'Alam natin ang lahat ng ito,' at gayon pa man ay hindi tayo tumitigil sa panlilinlang sa ating sarili. Kaya nga't hindi tayo makakakuha ng awa mula sa Diyos; sapagkat hindi dahil sa kamangmangan, kundi kusang-loob, na iniaalay natin ang ating sarili sa panlilinlang. 'Kaya't ipinamamanman ko sa inyo,'—huwag kayong maging tagapakinig lamang, kundi maging tagagawa rin ng katuruang iniharap sa inyo.

94. Anong takot at anong paghihirap ang ating haharapin sa oras ng ating pag-alis sa buhay na ito, kapag ang kaluluwa ay nahihawalay sa katawan?! Isang kakila-kilabot at dakilang hiwaga ang nagaganap noon! Lumalapit sa kaluluwa ang mabubuting anghel at ang karamihan ng hukbong langit, gayundin ang lahat ng sumasalungat na puwersa at ang prinsipeng ng kadiliman; parehong nais ng magkabilang panig na hilahin ang kaluluwa sa kani-kanilang kaharian. Sa sandaling ito, kung ang kaluluwa ay nakamtan rito ang mabubuting katangian, namuhay nang marangal, at naging birtudoso; pagdating ng araw ng kanyang pagpanaw, ang mga birtud na ito ay tinatanggap ng mabubuting anghel, na pumapalibot dito at hindi pinapayagang mahawakan ito ng anumang puwersang sumasalungat; ngunit, sa kagalakan at tuwa, tinatanggap ito ng mga banal na anghel at dinadala ito kay Cristo, ang Panginoon at Hari ng Kaluwalhatian, at sinasamba Siya kasama nito at ng lahat ng makalangit na kapangyarihan. At sa wakas, ang kaluluwa ay inihahatid sa isang lugar ng kapahingahan, sa di-mailahad na kagalakan, sa walang hanggang liwanag, kung saan walang dalamhati, walang paghihikbi, walang luha, o pag-aalala, kundi kung saan mayroong buhay na walang kamatayan at walang hanggang kagalakan sa kaharian ng langit kasama ang lahat ng iba pang nagpakalugud sa Diyos. – Ngunit kung ang kaluluwa ay namuhay nang kahiya-hiya sa mundong ito, nagpakasasa sa mga pagnanasa na hindi karapat-dapat at nabihag ng mga laman-hilaw na ligaya at ng kayabangan ng mundong ito, kung gayon sa araw ng pag-alis nito mula sa buhay na ito, ang mga pagnanasa at ligaya na nakamit nito sa buhay na ito ay nagiging masasamang demonyo; kinukubkob nila ang kaluluwang kawawa at hindi pinapayagan ang mga Anghel ng Diyos na lumapit dito, ngunit, kasama ng mga puwersang tumututol, ang mga prinsipeng ng kadiliman, dinadakil nila siya—na kahabag-habag, umiiyak, malungkot at nagdadalamhati—at dinadala siya sa madilim, malungkot at masungit na mga lugar, kung saan ang lahat ng makasalanang ay pinananatili hanggang sa Araw ng Paghuhukom at walang hanggang pagdurusa, na kung saan ay ihahagis ang diyablo at ang kanyang mga anghel.

95. Kaya, habang may panahon pa, mag-ingat tayo na linisin ang ating sarili mula sa ating mga pagnanasa sa pamamagitan ng pagsisisi, at sa pamamagitan ng mga gawa ng pagpapakaitim at mabubuting gawa, itanim natin sa ating mga puso ang mga birtud bilang kapalit, na sa ating pagpanaw ay manghahain para sa atin, at kasama ng mga Anghel ng Diyos ay tatayo sa harap ng ating Panginoon at Guro, at hihikayatin Niya ang Kanyang biyaya sa atin.

2. Mga Aral sa Pagpapakumbaba

1. Kawaawa ako! Nakakahiya ang kalagayan ko! Ang aking kalooban ay hindi tulad ng aking panlabas na anyo! Tunay nga, taglay ko lamang ang anyo ng kabanalan, ngunit hindi ang kapangyarihan nito. Anong mukha ang ihaharap ko sa Panginoong Diyos, na nakakaalam ng mga lihim ng aking puso? Dahil pananagutan ko ang napakaraming masamang gawa, kahit nakatayo ako sa panalangin, natatakot akong baka may apoy na

bumaba mula sa langit at lamonin ako. – Ngunit hindi ako nawawalan ng pag-asa, sapagkat umaasa ako sa awa ng Diyos.

2. Naging matigas ang puso ko, nabulok ang aking katuwiran, at nabulag ang aking isipan. Tulad ng aso, bumabalik ako sa *'aking sariling suka'* (2 Pedro 2:22). Wala akong taos-pusong pagsisisi, walang luha sa panalangin, kahit na ako'y bumubuntong-hininga at tumatama sa aking dibdib—ang tinitirhan ng mga pagnanasa.

3. Doon, ihahayag ang parehong ginawa sa lihim at ang ginawa nang lantaran. Anong hiya ang babalot sa aking kaluluwa kapag ang mga taong nagsasabing ako'y walang kapintasan ay makita akong isang taong hinatulan! Iniwan ko ang espirituwal at sumuko ako sa aking mga pagnanasa. Ayaw akong matuto, ngunit masaya akong magturo; ayaw akong sumunod, ngunit gustong-gusto kong pasakopin ang iba; ayaw kong magpagal, ngunit sabik akong magpabayat sa iba; ayaw kong parangalan ang iba, ngunit hinahangad kong parangalan; hindi ko matiis ang panunisi, ngunit gustong-gusto kong manisi; ayaw akong mapahiya, ngunit gustong-gusto kong pahiyain ang iba. – May sapat akong karunungan para magbigay ng payo, ngunit hindi sapat para sundin ito ng aking sarili; sinasabi ko ang dapat gawin, ngunit ginagawa ko ang hindi dapat sabihin.

4. Huwag mong sabihin, 'Ngayon ay magkakasala ako, at bukas ay magsisisi ako.' Ngunit magsisisi tayo ngayon; sapagkat hindi natin alam kung mabubuhay pa tayo hanggang bukas.

5. Nagkasala ba tayo? Magsisi tayo, sapagkat tinatanggap ng Panginoon ang pagsisisi ng mga taong tunay na nagsisisi.

6. Kung ang isang kapatid ay nagkasala, masayang-masaya tayong sawayin siya; ngunit kung tayo mismo ang nagkasala, hindi natin tinatanggap nang mabuti ang pagsaway.

7. *'Huwag kang makipagtalos sa katotohanan, at huwag kang mahiya sa iyong kaparusahan. Huwag kang mahiyang aminin ang iyong mga kasalanan'* (Sirak 4:29–30). *'Huwag mong sabihin: "Nakasala ako, at ano ang mangyayari sa akin?" Sapagkat ang Panginoon ay matiisin. Huwag mong ipagpaliban ang pagbabalik-loob sa Panginoon, at huwag mo itong ipagpabukas-bukas'* (Sirak 5:4, 8). *'Tandaan mo na hindi magtatagal ang kanyang paghihiganti'* (Sirak 7:18).

8. *"Sino ang magbibigay ng tubig sa aking ulo, at bukal ng luha sa aking mga mata, upang ako'y makatangis para sa aking mga kasalanan araw at gabi?"* (Jer. 9:1)? Sa tawa sinabi ko (Ekl. 2:2): 'Lumayo ka sa akin'; at sa luha: 'Halika sa akin'; sapagkat ang kasalanan ko ay napakalaki sa harap ng Panginoon, at ang mga paglabag ko ay hindi mabilang.

9. Alam mo ba na may tatlong magkakaibang uri ng luha ng tao? May luha para sa mga nakikitang bagay – at ito ay mapait at walang kabuluhan. May luha ng pagsisisi, kapag ang kaluluwa ay nananabik sa walang hanggang biyaya, at ang mga ito ay napakatamis at kapaki-pakinabang. At may luha ng pagkabigo na may *'paghagulbol at pagngasgas ng mga ngipin'* (Mateo 8:12) – at ang mga luhaing ito ay mapait at walang silbi, sapagkat lubos silang walang kabuluhan kapag wala nang oras para sa pagsisisi.

10. Sa panlabas ay mapagkumbaba tayo, ngunit sa ating pagkatao ay malupit at hindi makatao; sa panlabas ay deboto tayo, ngunit sa ating pagkatao ay mga mamamatay-tao; sa panlabas ay puno tayo ng pag-ibig, ngunit sa ating pagkatao ay mga kaaway; sa panlabas ay palakaibigan tayo, ngunit sa ating pagkatao ay mga mapoot; sa panlabas ay mga asketa, ngunit sa pagkatao ay salot sa mga asketa; sa panlabas ay nag-aayuno, ngunit sa pagkatao ay mga tulisan sa dagat; sa panlabas ay dalisay, ngunit sa puso ay mga mangingikil; sa panlabas ay tahimik, ngunit sa puso ay mga palaboy; sa panlabas ay mapagkumbaba, ngunit sa pagkatao ay mayabang; sa panlabas, tagapayo, ngunit sa pagkatao, manlililang; sa panlabas, may mabuting puso, ngunit sa pagkatao, mapanganib. – Bakit nga ba ganito? Sapagkat hindi natin inilalagay ang takot ng Diyos sa ating paningin, at hindi natin kilala ang mga utos ng Panginoon, o kung kilala man natin ang mga ito, binabaluktot natin ang kahulugan upang umayon sa ating sarili.

11. At kahit ngayon (pagkatapos ng maraming taon ng pagpapabuti sa sarili), marami pa ring maruruming kaisipan sa loob ko – inggit, malisya, pagbibigay-lugod sa sarili, kasakiman sa pagkain, mainit ang ulo, kayabangan, at kahalayan. Wala akong kwenta sa aking sarili, ngunit iniisip kong may kwenta ako; binibilang ako sa hanay ng masasama, ngunit hinahangad kong magkaroon ng reputasyon ng kabanalan; namumuhay ako sa kasalanan, ngunit nais kong ituring na matuwid. Ako mismo ay isang sinungaling, ngunit naiinis ako sa mga sinungaling; dinudumihan ko ang aking sarili sa pamamagitan ng aking mga iniisip, ngunit humahatol ako sa mga malalaswa; Kinokondena ko ang mga magnanakaw, ngunit inaapi ko ang mahihirap; nagpapakita akong malinis, samantalang ako'y lubos na marumi; sa Simbahan ay hinahangad ko ang pangunahing puwesto, samantalang hindi ako karapat-dapat kahit sa huli; hinahangad ko ang karangalan para

sa aking sarili, samantalang dapat ay ako ang magdusa ng kahihiyan; sa harap ng mga babae ay nais kong magmukhang kaakit-akit, sa harap ng mayayaman – maka-Diyos. Kung ako'y ininsulto, naghihiganti ako; kapag pinagsabihan, ipinapakita ko ang aking pagkainis; kapag hindi ako napupuri, nagagalit ako; hinahamak ko ang mga may awtoridad, ngunit nagpapanggap ako sa kanilang harapan; tinatanggihan kong parangalan ang karapat-dapat, ngunit ako mismo na hindi karapat-dapat ay humihiling ng parangal para sa sarili. Hindi ko ilalarawan ang mga iniisip na pumupuno sa akin araw-araw, ang aking pagka-abalang sa kayabangan, ang aking pagpapabaya sa panalangin, o ang aking hilig sa tsismis. Ngunit ilalarawan ko ang aking pagdalaw sa simbahan ayon sa nakagawiang rutina, at ang sinadyang pagpapaliban na kasama rito, ang mga pinagkunwaring pagkikita, ang mapagkunwaring pag-uusap sa mga banal na babae, ang aking kasakiman sa pagtanggap ng mga regalo, at ang papuri na nakatuon sa pagkamit ng mas marami. Ganito ang aking buhay, ganito ang aking mga kakulangan!

12. Marahil may magsasabi, 'Talaga bang napakahalagang bagay ang mga iniisip?!' Sa ito'y sasabihin ko: napakahalaga nga, at narito ang patunay mula sa Kasulatan. Naghandog si Job ng mga hain para sa kanyang mga anak, na sinasabing, 'Marahil ay nag-isip sila ng masama sa kanilang puso' (1:5). Kung ang mga kaisipan ay hindi pananagutan, bakit pa siya kailangang maghandog ng kahit isang baka para sa mga kasalanan ng kanyang mga kaisipan? – Ang masasama ang loob ay hinatulan sa kapulungan ni Korah; at dahil nag-iingat sila ng masasamang kaisipan, sila ay nasunog. At ang Panginoong Tagapagligtas, sa Kanyang pagpapakumbaba, tinawag Niya ang pakikiapid na 'pakikiapid', ang pagnanasa sa asawa na 'ang mismong akto mismo', ang galit na 'pagpatay', at itinuturing Niya ang poot na katumbas ng pagpatay. Pinapatotohanan din ni Banal na Pablo ang ating pananagutan sa ating mga iniisip nang sinabi niyang ihahayag ng Panginoon *ang 'mga payo ng puso'* sa paghuhukom at ilalantad *ang 'mga nakatagong bagay ng kadiliman'* (1 Cor. 4:5). – Kaya, huwag mong sabihin na walang kahulugan ang mga iniisip, kapag ang pagsang-ayon dito ay kinikilala bilang mismong gawa.

13. Hindi lamang ang ating mga iniisip ang dapat nating isaalang-alang, kundi ang pasya ng kalooban na ituring ang mga iniisip na iyon na kaaya-aya at sumuko rito. Ang magsasaka ay nagtatanim ng buto sa lupa, ngunit hindi lahat ay tinatanggap nito; gayundin naman ang isip ay nagtatanim sa kalooban, ngunit hindi lahat ay inaprubahan at tinatanggap nito. Mula sa butong tinatanggap ng lupa, naghihintay ang magsasaka ng ani; at para sa mga inaprubahan at tinanggap ng kalooban, hinihingan ng Diyos ng pananagutan.

14. Tinawag ng Apostol ang mga kumikilos nang natural na 'espiritwal', at ang mga kumikilos nang hindi natural na 'makamunduhan'; samantalang ang mga espiritwal ay yaong nagiging espiritu kahit ang kalikasan. Alam ng Diyos ang kalikasan, ang kalooban, at ang mga kapangyarihan ng bawat tao; Itinatanim Niya ang Kanyang Salita sa kanilang kalooban, at hinihiling Niya ang mga gawa ayon sa kanilang kakayahan; Siya ay sumusulong nang higit sa karaniwan sa kaluluwa at espiritu, sa kalikasan at sa kalooban (nang hindi pinipilit ang huli). Kung ang isang tao ay kontento sa kung ano ang likas, hindi ito ipinamumungkahi ng Diyos laban sa kaniya; sapagkat itinakda Niya ang sukatan ng kalikasan at naglatag ng batas para rito. Ngunit kung ang kalooban ay napagtatagumpayan ng kalikasan, pananagutin Niya sila para sa hindi pagkakabusog at sa paglabag sa batas ng Diyos.

15. Kinamumuhian ko ang kasalanan, ngunit nananatili ako sa pagnanasa; tinatanggihan ko ang kawalang- batas, ngunit sumusuko ako sa luho laban sa aking kalooban. Pinag-alipin ko ang aking kalikasan sa kasalanan, at ang kasalanan, na bumili ng aking malayang kalooban, ay nagpataw ng pangangailangan sa akin. Ang mga pagnanasa ay bumabaha sa akin na parang ilog; sapagkat pinagsama ko ang aking isip sa laman, at hindi na maaaring paghiwalayin. Nagmamadali akong baguhin ang aking kalooban, ngunit tinututulan ako ng aking dating kalagayan. Nagmamadali akong palayain ang aking kaluluwa, ngunit pinabibigat ako ng napakaraming utang.

16. Ang Diyablo, ang masamang usurerong iyon, ay hindi ako pinapaalalahanan tungkol sa pagbabayad; maluwag siyang nagpapautang, ngunit ayaw niyang tanggapin ang anumang pambayad. Hangad niya lamang na gawing alipin ako, at hindi siya nagtatalo tungkol sa utang; nagpapautang siya upang yumaman tayo sa mga pagnanasa, at hindi niya hinihingan bayaran ang kanyang ipinahiram. Nais kong bayaran siya, ngunit dinaragdagan niya ang dating utang. Kapag pinipilit ko siyang kunin ito, binibigyan niya ako ng iba pa, upang magmukhang binabayaran ko siya mula sa sarili niyang utang. Pinapahirapan niya ako ng mga bagong utang, sapagkat pinalilitan niya ang aking mga dating pagnanasa ng iba na hindi pa umiiral hanggang ngayon. Mukhang nabayaran na ang mga dati; subalit hinihila niya ako sa mga bagong obligasyon ng pagnanasa at ipinapakilala sa akin ang mga bagong sitwasyon. Pinipilit niya akong manahimik tungkol sa

aking mga pagnanasa at huwag itong ikumpisal, at hinihikayat akong habulin ang mga bagong pagnanasa, na para bang hindi ito makasasama. Nasasanay ako sa mga pagnanasa na hindi ko pa naranasan dati, at dahil dito, nakakalimutan ko ang aking mga dating pagnanasa. Nakikipagtipan ako sa mga bagong dumating, at muling napapasok ako sa utang. Tinutugunan ko sila na para bang mga kaibigan, at ang mga nagpahiram sa akin ng pera ay muling nagiging aking mga panginoon. Nais kong palayain ang aking sarili, at ginagawa nila akong isang alipin na mabibili. Nagmamadali akong putulin ang kanilang mga tanikala, at itinatali ko ang aking sarili sa iba pa; at habang nagsusumikap akong makawala sa pakikipaglaban sa ilalim ng mga bandila ng mga pagnanasa, dahil sa kanilang tagumpay at mga kaloob, natagpuan ko ang aking sarili na tagapangasiwa nila.

17. O, layuan ko ang pagkaalipin na ito sa ahas! Layuan ko ang pamumuno ng mga pagnanasa! Layuan ko ang malalim na makalalang kasalanang ito. Nagbigay ito ng panata upang bilhin ang aking isipan para sa sarili nito; pinuri nito ang laman, upang isuko ko ang aking kaluluwa sa paglilingkod nito. Nauna na itong kumilos sa aking kabataan, upang hindi maunawaan ng aking pag-iisip ang nangyayari; tinalaan nito sa sarili ang aking hindi pa hinog na paghuhusga, at sa pamamagitan nito, na parang tansong tanikala, mahigpit nitong hinahawakan ang aking limitadong pag-iisip; at kung nais nitong tumakas, hindi nito ito pinakakawalan, pinananatiling nakatali. Ang kasalanan ay bumabalot sa pag-iisip at siniselyo ang pintuan ng kaalaman. Ang pagnanasa ay laging nagbabantay sa isip, baka sa pamamagitan ng pagtawag sa Diyos ay mapigilan ang pagbebenta ng laman. Nangangako ito na ang pagbibigay-lugod sa laman ay hindi mali kahit man lang kaunti, at walang parusang ipapataw para sa ganoong walang kabuluhan. Binabanggit nito bilang halimbawa ang napakaraming magulong kaisipan, at tinitiyak sa akin na imposible silang masuri; tinutukoy nito ang kanilang kasalimuotan (kakapusan sa kahalagahan), at tinitiyak sa akin na lahat ng ganitong bagay ay malilimutan na lamang. Ganito ako hinahadlangan at tinatali ng kaaway, at nahuhuli ako sa pamamagitan ng panlilinlang at papuri.

18. Sinabi ni Pablo tungkol sa makasalanan na siya ay '*mula sa laman*' (Roma 7:14). Ang kasalanan ay isinasagawa ng mga kusang-loob na gumagawa nito; ngunit sa pagitan ng kalikasan at kasalanan, ang mga nakasanayan ang nagsisilbing tagapamagitan; at ang mga pagnanasa ay isang bagay na ipinagkakaloob ng kasalanan at tinatanggap ng kalikasan; ang paggamit nito ay humahantong sa pagpapailalim ng kaluluwa, sa kalituhan ng isip, at sa pagkaalipin. Sapagkat ang kasalanan, na naninirahan sa laman, ay namamahalang-huli sa isip at sinasakop ang kaluluwa, pinapailalim ito sa pamamagitan ng laman. Ginagamit ng kasalanan ang laman bilang tagapangasiwa; sa pamamagitan nito, pinapahirapan din nito ang mismong kaluluwa, at nagiging, gaya ng sinasabi, tagapangasiwa nito; sapagkat nagbibigay ito ng mga gawain at humihingi ng pananagutan sa kanilang pagtupad. Kung kinakailangang pahirapan ito, pinapasan nito ang mga ito sa pamamagitan ng laman. Sapagkat, wari, ginawa nitong sariling tanikala ang laman, at hinahawakan ang kaluluwa rito na parang tupa na papatayin; at gaya ng lumilipad na ibon, tinalian niya ito ng tanikalang ito ng , at dito, na parang isang makapangyarihang higante gamit ang espada, pinutol ang mga braso at binti nito. Hindi ako makatakas o matulungan ang sarili ko, sapagkat patay ako habang buhay pa; nakikita ko ng aking mga mata, ngunit bulag ako; naging aso ako sa halip na tao, at bagaman may pag-iisip ako, kumikilos ako na parang nilalang na walang pananalita.

19. Ngunit pagnanasa kong mapalaya mula sa kahirapang ito at mapusok na kalagayan, kung tutulungan ako ng Panginoon. Kung pakikitunguhan Niya ako ayon sa kasaganaan ng Kanyang awa, ililigtas Niya ako mula sa kasalanan; at kung ibubuhos Niya ang Kanyang kabutihan sa akin, maliligtas ako. Tiyak kong posible ito sa Kanya – at hindi ako nawawalan ng pag-asa sa aking kaligtasan. Alam kong malalampasan ng karakalan ng Kanyang mga biyaya ang karakalan ng aking mga kasalanan. Alam kong nang Siya ay dumating, nagpakita Siya ng awa sa lahat, at sa binyag ay ipinagkaloob Niya ang kapatawaran ng mga kasalanan. Ipinagtapat ko ito, sapagkat ako ay nakinabang sa biyayang ito. Kailangan kong pagalingin para sa mga kasalanang nagawa ko pagkatapos ng aking binyag; ngunit para sa Siyang nagbuhay ng mga patay, hindi imposible na pagalingin din ako sa bagay na ito. Bingi ako, ngunit pinagaling Niya ang lalaking ipinanganak na bulag. Itinakwil ako na parang ketongin, ngunit kung Niya'y kalooban, kayang-kaya Niya akong linisin. Nalulunod ako sa kasalanan, ngunit ang Kanyang kabutihan sa akin ay hindi matatalo ng mga ito. Nagkaloob Siya ng awa kay Zacchaeus bilang karapat-dapat; magkakaloob Siya ng awa sa akin bilang hindi karapat-dapat.

20. Kahit ang walang-kabuluhang salita ay napapailalim sa paghatol. At ano ang isang walang-kabuluhang salita? Isang pangako ng pananampalataya na hindi natutupad sa gawa. Ang isang tao ay nananampalataya at nagpapahayag kay Cristo, ngunit nananatiling walang ginagawa, nabibigo na gawin ang

iniutos ni Cristo. Sa isa pang pagkakataon, nagiging walang kabuluhan ang isang salita, lalo na kapag inamin ng isang tao ang kanyang mga kasalanan ngunit hindi binago ang kanyang mga gawi; kapag sinasabi nilang nagsisisi sila, ngunit nagkakasala muli. At ang pang-iinsulto sa iba ay isang walang kabuluhang salita; sapagkat inuulit nito ang hindi ginawa at ang hindi nakita.

21. Halika, makasalanan, sa Mabuting Panginoon, at pagalingin nang walang hirap. Ibulalas ang pasanin ng iyong mga kasalanan, maghandog ng panalangin, at hugasan ang iyong mga bulok na sugat ng luha. Sapagkat ang banal na Panginoon ito ay nagpapagaling ng mga sugat sa pamamagitan ng luha at mga buntong-hininga. Kaya't lumapit ka, dala ang iyong mga luha—ito ang pinakamabisang gamot. Sapagkat kalooban ng Makalangit na Manggagamot na ang bawat tao'y magpagaling sa sarili at maligtas sa pamamagitan ng sariling luha. Ang lunas na ito ay hindi pangmatagalan, subalit epektibo; hindi nito basta tinatakpan ang sugat nang walang katapusan, kundi pinapagaling ka agad. Ang Huwag ay naghihintay lamang na makita ang iyong mga luha; lumapit ka, huwag kang matakot. Ipakita Mo sa Kanya ang sugat, dala mo ang lunas—luha at mga buntong-hininga.

22. Sino ang hindi mamamangha, sino ang hindi matitigilan, sino ang hindi magpupuri sa dakilang awa ng Iyong kabutihan, O Manunubos ng aming mga kaluluwa, nang sa Iyong kababaang-loob ay tanggapin Mo ang luha bilang kabayaran para sa Iyong paggaling! O kapangyarihan ng luha! Napakalayo na ng inabot mo! Sa malaking tapang, pumapasok ka sa mismong langit nang walang sagabal. O kapangyarihan ng luha! Ang mga anghel at lahat ng kapangyarihan sa langit ay walang patid na nagagalak sa iyong katapangan. O kapangyarihan ng luha! Kung iyong ninanais, maaari kang masayang tumayo sa harap ng Banal at kagalang-galang na trono ng Pinakadakilang Panginoon. O kapangyarihan ng luha! Sa isang kisap-mata, lumilipad ka patungo sa langit, at tinatanggap mo mula sa Diyos ang iyong hinihiling; sapagkat Siya ay lumalabas upang salubungin ka, at kusang-loob na nagkakaloob ng kapatawaran.

23. Paano Kita pakikipamanhikain, O Tagapagligtas ko, kung ang aking mga labi ay puno ng paninirang-puri? Paano Ko awitain ang Iyong mga papuri kung ang aking budhi ay marumi? Paano Kita tatawagin kung nabigo akong panatilihin ang Iyong mga utos? – Ngunit Ikaw Mismo, O Pinakamabuti, huwag Mo akong hamakin, isang kaawa-awang nilalang; huwag Mo akong itakwil, isang maruming nilalang; huwag Mo akong pabayaan, isang taong walang pag-asa. Sapagkat malaking kagalakan ng aking kaaway na makita akong nawalan ng pag-asa sa aking sarili; ang tanging tuwa niya ay makita akong, dahil sa aking kawalan ng pag-asa, ay naging bihag niya: ngunit Ikaw Mismo, sa pamamagitan ng Iyong awa, pabulaanan ang kanyang pag-asa, agawin Mo ako mula sa kanyang mga panga, ilitas Mo ako mula sa kanyang mga mapanlinlang na pakana, at mula sa lahat ng bitag na inilatang niya laban sa akin! – At sa lahat na ang budhi ay nababahala dahil sa kanilang masasamang gawa, ipinamamanman ko sa inyo: huwag kayong mawalan ng pag-asa sa inyong sarili; huwag ninyong ikagalak ang inyong kalaban. Ngunit lumapit kayo sa Diyos nang walang hiya, umiyak sa Harapan Niya, at huwag mawalan ng pag-asa sa inyong sarili. Sapagkat ang ating Panginoon ay lubos na nagagalak sa mga nagsisisi at hinihintay Niya ang ating pagbabago. Siya Mismo ang tumatawag sa lahat: *'Magsilapit kayo sa akin, kayong lahat na nagpapagal at nabibigatan, at kayo'y papahingahin ko'* (Mateo 11:28). Kaya, huwag mawalan ng pag-asa ang sinuman sa sarili, kahit na nagkasala pa siya. Ang Panginoon ay mahigpit lamang sa mga tumatanggi sa Kanya at hindi nagsisisi.

24. Mapalad ang siyang sa karunungan ay piniling magluksa, at siyang may pusong pinagsabihan ay nagbubuhos ng luha sa lupa sa harap ng Panginoon na parang mahalagang perlas.

25. Mapalad ang kaniyang kaluluwa na naging parang bagong tanim na puno, at na laging, na parang tubig mula sa kanal, nagpapaluwa para sa Diyos.

26. Mapalad ang siyang nagtatanim ng mabubuting tanim—ibig sabihin, mga birtud—sa kanyang kaluluwa, at didiligin ang kanyang itinanim sa kanyang sarili, na nananalangin nang may luha upang ang kanyang mga itinanim ay maging kaaya-aya at mabunga sa Panginoon.

27. Nais kong ipakita sa inyo ang kapangyarihan ng luha. Sa pamamagitan ng kanyang taimtim na panalangin na may luha, tinanggap ni Hannah ang Propeta Samuel, kasama ang kagalakan, kalungkutan, at papuri sa Diyos sa kanyang puso. Ang makasalang babae sa bahay ni Simon, na umiiyak at hinuhugasan ang banal na mga paa ng Panginoon ng kanyang mga luha, ay tumanggap ng kapatawaran ng kanyang mga kasalanan mula sa Kaniya. Ang pagiging malambing (taos-pusong pag-iyak sa harap ng Diyos) ay lunas ng kaluluwa. Itinanim nito ang nag-iisang Anak sa ating kalooban kapag tayo ay naghahangad sa Kaniya, at hinihikayat ang Banal na Espiritu na pumasok sa kaluluwa. Walang kagalakang mas matamis sa lupa kaysa sa nagmumula sa pagsisisi. May sinuman sa inyo na liwanagan ng kagalakang ito ng luha para sa Diyos? Kung

may sinuman sa inyo, na naranasan ito at ikinatuwa, ay lumipad nang mataas sa itaas ng lupa habang nananalangin, sa sandaling iyon kayo ay lubos na nasa labas ng inyong katawan, nasa labas ng buong kapanahong ito – at hindi na nasa lupa. – Ang banal at dalisay na luha para sa Diyos ay palaging naglilinis sa kaluluwa mula sa mga kasalanan at nagpapabanal nito mula sa mga karumihan. Ang mga luha para sa Diyos ay anumang oras nagbibigay ng katapangan sa harap ng Diyos; ang mga maruruming kaisipan ay hindi kailanman makalalapit sa isang kaluluwang patuloy na ginagalaw ng pagkamahabagin para sa Diyos. Ang lambing ay isang kayamanang hindi maaaring magnakaw; ang ibig kong sabihin sa lambing ay yaong tumatagal hindi lamang ng isang araw, kundi walang tigil, araw at gabi, at hanggang sa katapusan ng buhay ng isang tao. Ang lambing ay isang dalisay na bukal na didilig sa mabubungang taniman ng kaluluwa (ibig sabihin, ang mga birtud).

28. Bago gumawa ng kasamaan ang sinuman, labis na pinabababa ng kaaway ang kasamaan nito sa kanilang paningin; partikular na pinabababa niya ang pagnanasa sa makamundong ligaya, na para bang ang pagbibigay-kasiyahan rito ay katulad ng pagbubuhos ng isang mangkok ng malamig na tubig sa sahig. Ganito pinabababa ng masama ang kasalanan sa paningin ng isang tao bago ito magawa; ngunit kapag nagawa na ang kasalanan, lalo pang pinalalaki ng masama ang kasamaan nang husto sa paningin ng siyang nahulog dito. Sa paggawa nito, pinupukaw niya ang mga alon ng paghihikayat sa loob nila; at madalas niyang ginagamit laban sa kanila ang mga parabula, na nagtatanim ng mga kaisipang gaya ng: 'Ano'ng ginawa mo, manggagawang nagpagal nang walang kabuluhan? At ano ang kahawig ng ginawa mo? Ganito ang pagkakatulad nito: may isang tao na nagtanim ng mga ubasan, inalagaan at pinangalagaan ang mga ito hanggang sa mamunga; at nang mapitas na ang mga ubas, pinuno niya ng alak ang mga banga; ngunit bigla, bumangon siya, kumuha ng palakol at binasag ang mga banga; nabuhos ang alak at nawala; ganito ang pagkakatulad ng ginawa mo." Ito ang itinatanim ng masama sa isang tao, na may layuning itulak siya sa kailaliman ng kawalan ng pag-asa.

29. Kaya, naunawaan mo na nang maaga ang mga pakana ng kaaway, tumakas ka sa kasalanan. Ngunit kung sakaling mahulog ka sa kasalanan, huwag mong ipagpatuloy; bumangon ka at lumapit sa Panginoon mong Diyos nang buong puso, upang ang kaluluwa mo'y maligtas. Sabihin sa masamang kaisipan: 'Bagaman nabasag ko ang mga bariles at nasira ang alak, nananatiling buo ang aking ubasan, at ang Panginoon ay matiisin, sagana sa awa, maawain at matuwid. At umaasa ako na, sa tulong ng Kanyang biyaya, muling aalagaan ko at aanihin ang aking mga ubas, at pupunuin ko ang aking mga bariles gaya ng dati. Sapagkat sa pamamagitan ni Propeta Isaias sinasabi Niya: *'Bagaman maging kasing-scarlet ng kulay ang inyong mga kasalanan, gagawin Ko silang kasing-puti ng niyebe; bagaman maging kasing-crimson ng kulay ang mga ito, gagawin Ko silang kasing-puti ng lana'* (Awit 1:18).

30. Sa isang tao, may suhestiyon at sabi ang isang kaisipan: 'Bata ka pa; magsisisi ka sa iyong katandaan.' Ngunit sa isang taong nasa katandaan na, may suhestiyon ang isang kaisipan: 'Matanda ka na – paano mo matiis ang mga paghihirap ng pagsisisi? Kailangan mo ng pahinga.'

31. Huwag mawalan ng pag-asa sa iyong sarili, at huwag mong sabihin, 'Hindi na ako maliligtas'. Sa kabaligtaran, lubos ka pang kayang maligtas. Mahalin mo ang takot sa Diyos nang buong kaluluwa mo; at pagagalingin nito ang iyong mga sugat at gagawing hindi matatablan ka mula ngayon. Hangga't minamahal ng iyong kaluluwa ang takot sa Panginoon, hindi ka mahuhulog sa mga bitag ng diyablo, kundi magiging parang agila na lumilipad nang mataas. – Ngunit kung, pagkatapos nito, pinabayaan mo ang takot sa Diyos, at ang iyong kaluluwa ay nagiging mayabang, kung gayon, sa pagbagsak nito mula sa kataas-taasan, nagiging laruan ito ng mga espiritu ng ilalim ng lupa. At sila, sa pagtakip ng kanilang mga mata rito, ay hinihila ito sa mga pagnanasa ng kalaswaan, na parang baka na nakagapos sa araro.

32. Kung tamaan ka ng pana ng mapanlinlang na kaaway, huwag kang mawalan ng pag-asa kahit man lang kaunti; sa halip, kahit pa ilang ulit kang mapabagsak, huwag kang manatiling talo, kundi bumangon ka agad at labanan ang kaaway: sapagkat ang Tagapagsaad ay laging handang iunat ang Kanyang kanang kamay sa iyo, at itatayo ka mula sa iyong pagbagsak. Sa sandaling iunat mo ang iyong kanang kamay sa Kanya, gayon din naman ay iaabot Niya ang Kanyang kanang kamay sa iyo upang itaguyod ka. Ang masamang kaaway, gayunpaman, ay ginagawa ang lahat ng kanyang makakaya upang itulak ka sa pag-aalinlangan sa sandaling ka ay mahulog. Huwag mo siyang paniwalaan; ngunit kahit na mahulog ka pa ng pitong beses sa isang araw, magsikap kang bumangon muli at pakalmahin ang Diyos sa pamamagitan ng pagsisisi.

33. Bagaman tayo'y nahulog dahil sa sarili nating kahinaan, magsikap tayong pagalingin ang ating sarili sa pamamagitan ng pagsisisi. Bagaman, bilang mga tao, tayo'y napapailalim sa ating mga pagnanasa, huwag tayong mawalan ng pag-asa sa ating sarili hanggang sa wakas; sa halip, sa pakikinig sa Diyos,

pakinggan natin Siya na nagsasabi: *'Magsisi kayo, sapagkat malapit na ang Kaharian ng Langit'* (Mateo 4:17). Hindi Niya inireseta ang pagsisisi para sa ilang kasalanan lamang, habang iniwan ang iba; sa halip, ang Manggagamot ng ating mga kaluluwa ay nagbigay sa atin ng lunas na ito para sa bawat kasalananang karamdaman.

34. Ang pagsisisi ay isang bukid na pinagtataniman sa lahat ng panahon. Ito ay isang punong nagbubunga ng masaganang bunga, na nagbubunga ng maluwalhating bunga para sa Diyos sa lahat ng paraan. Ito ang puno ng buhay, na nagbuhay muli sa mga pinatay ng kasalanan. Ito ay nasa pakikipag-isa sa Pagkadiyos, at ikinagagalak ito ng Diyos bilang kapangyarihan ng Kanyang paglikha; sapagkat ang mga winasak ng kasalanan, muling nililikha nito para sa kaluwalhatian ng Diyos. Ito ay espiritwal na interes; sapagkat inaani nito ang hindi nito itanim, at kinukuha ang hindi nito ibinigay.

35. Ang mga gumagawa ng mabuti ay, sa pamamagitan ng pagsisisi, nagpabunga sa bukid ng Diyos; sa pamamagitan nito ay pinagyaman nila ang Simbahan; sa pamamagitan nito ay pinuno nila ang mga kamalig ng Diyos. Sa pamamagitan nito, ang lupa ay naging langit, sapagkat napuno ito ng mga Santo—ang mga anghel na ito sa lupa. Purihin ang mabubuting alipin na, sa pamamagitan ng pagsisisi, pinarami nang maraming ulit ang itanim.

36. Nakita ng Diyos na ang sangkatauhan ay maguguluhan ng kaaway, at itinakda Niya ang pagsisisi bilang panlaban sa kanyang pagbagsak. Hinuhikayat ng kaaway ang isang tao na magkasala, samantalang ang pagsisisi ay handang tumanggap sa makasalanan. Ginaganyaya ng kaaway ang isang tao na gumawa ng kasamaan, samantalang ang pagsisisi ay nagpapayo na bumalik sa mabuti. Ang una ay humahantong sa kawalan ng pag-asa, samantalang ang huli ay nangangako ng pag-asa ng kaligtasan. Pinipigilan ng kasalanan ang budhi, samantalang ang pagsisisi ay nagsisilbing tungkod upang gisingin ito. *'Itinataas ng Panginoon ang mga nahulog'* (Awit 145:7); at nagagawa Niya ito sa pamamagitan ng pagsisisi.

37. Sa pagsisisi, ang Batas ay nagsisilbing ilaw; sapagkat sa pamamagitan nito, muling nakakasalamuha ng Diyos ang mga nagkasala. Ang taong walang batas ay nababalot sa kadiliman at hindi nakikita ang kabutihan ng Diyos; sapagkat pinuno ng paghihimagsik ang kanyang kaluluwa. Ngunit ang pagsisisi, na parang mabuting manggagamot, ay inaalís ang kadiliman sa kaluluwa at ang lahat ng nagpapabigat rito, at inilalantad dito ang liwanag ng kabutihan ng Diyos. Pinipigilan ng Diyablo ang mga walang Diyos na magkamalay sa pamamagitan ng pagpapakita ng pagsisisi bilang isang mabigat na gawain. Ngunit ang pagsisisi, nang makita ang kanyang katusuhan, ay lumalapit nang may lambing at sinasabi: 'Isipin mo lamang ang Diyos – at ako ang magtatrabaho para sa iyo. Isipin mo ang Kanyang awa sa iyong isipan – at ako'y mamamagitan para sa iyo nang may mga buntong-hininga. Humagulgol kayo nang bahagya, mga makasalanan, sa pagsisisi—at gagawin ko kayong mga lingkod ng Diyos. At sinabi ni Propeta Isaias: *'Kapag kayo'y bumalik at humagulgol, saka kayo'y maliligtas'* (Isa. 30:15). 'Narito, dinadala ko sa inyo ang patotoong ito; kailangan ninyo lamang magsisi.' Kung ang makasalanan ay bumuntong-hininga, sa buntong-hiningang iyon ay matatanggal ang pasanin ng kasalanan na inilagay sa kaniya ng ahas. Kanita, ang ulap ng kamangmangan ay mawawala sa kaniyang isipan – ang mata ng kaluluwa ay magiging malinaw, at ang pagsisisi ay magsisimulang gabayan ang kaluluwa patungo sa kaligtasan.

38. Kapag ang isang nagpapakumbabang makasalanan ay masdan ang kabutihan ng Diyos, hindi lamang siya huhikbi, kundi magpapaluha rin nang may labis na kalungkutan. Sapagkat ang kaluluwa, matapos ang matagal na paghihiwalay sa Diyos, sa pagkitang Siya ay Ama, ay naantig na magluksa. Dahil sa wakas ay nasilayan na nito ang Kaniyang Manlilikha, ito'y umiiyak at hinahatak ang Diyos patungo sa sarili, sapagkat minamahal nito ang pabor ng Ama; at sa ganitong paraan ay nalilinis ito sa lahat ng dinala sa kaniya ng ahas. O hindi mo ba narinig ang sinabi ni David: *'Bawat gabi ay hinuhugasan ko ang aking higaan'* (Awit 6:7)? Ngunit una siyang bumuntong-hininga, at saka siya nagsimulang umiyak. At ganoon nga sa kalikasan: una ang hangin, saka ang ulan; una ang kulog, saka nabubuo ang mga patak ng ulan mula sa mga ulap.

39. Si David, nang siya'y humagulgol, binasa ang kaniyang higaan ng luha, sapagkat nadumihan ito ng pakikiapid. Hinugasan niya ang kanyang higaan ng luha, na nadumihan niya sa pamamagitan ng isang labag sa batas na pagsasama. Sinabi niya: *'Napakapagal ako sa aking pagbuntong-hininga'* (Awit 6:7); at ang pagal ng pagbuntong-hininga ay bunga ng isang may sakit na puso, na nagbubunga rin ng maraming luha. Sa ganitong paraan, dumarami ang luha mula sa mga pagbuntong-hininga na nauna rito.

40. Ang budhi ay may likas na hilig patungo sa Diyos (tumatalaga ito sa Diyos at sa lahat ng mula sa Kanya), at tinatanggi ang anumang panlilinlang na nakalusot. Madalas na walang hiya na sumusulpot ang kasalanan, ngunit ang budhi, sa pagsasamantala sa mga pangyayari sa sandaling iyon, ay nanaig. Kung

sinumang tao ay sakup ng takot habang nasa kadiliman, ipinapakita nito na ito ay dahil sa kasalanan: sapagkat sinasabi ng Kasulatan, *'Ang masasama ay tumatakas kahit walang humahabol sa kanila'* (Kaw. 28:1). O kung, nasa barko, ang isang tao ay nalilito dahil sa magulong alon ng dagat, pinaaalalahanan siya ng budhi sa kanyang kasamaan. O sa panahon ng lindol, ipinapaalala nito ang mga gawa ng kawalang-kaayusan. O kapag ang isang tao ay naglalakbay, ipinapaalala nito ang kanyang mga pagnanasa at gawa. Sa wakas, kung ang makasalanan ay hindi nagsisisi, hinahatulan siya nito kapag siya ay nahulog sa kahinaan at karamdaman ng katawan – at, dahil sa pagmamahal sa buhay, siya ay nangako sa Diyos na wakasan ang kasalanan sa kanyang sarili. Dahil natatakot sa kamatayan at sa pagkawala ng mga biyaya ng buhay na walang hanggan, siya, na pinahihirapan ng kanyang budhi, ay lumiliko sa pagsisisi – ang tagapamagitan na ito sa pagitan ng Diyos at ng tao.

41. Ang binatang binanggit sa Ebanghelyo, nang matanggap niya ang mana mula sa kanyang ama, ay umalis patungo sa isang malayong lupain at nasayang niya ito sa mga patutot; ang naging bunga nito ay naranasan niya ang matinding kahirapan sa lahat ng paraan. Nang siya'y magsimulang maghirap sa bigat ng kanyang mga pagsubok, ang pagsisisi—sa pamamagitan ng pagpapabatid sa kanya ng pagkawala ng dati niyang masayang buhay kasama ang kanyang ama—ay muling nagpukaw sa kanyang pagnanais na bumalik dito, at ang pag-asa na mapawi ang poot ng kanyang ama sa pamamagitan ng kanyang pagsisisi. At siya'y sumigaw: *'Babangon ako at papunta sa aking ama, at sasabihin ko sa kaniya: Ama, nagkasala ako laban sa langit at sa iyong harapan'* (Lucas 15:18). Nang sumugod ang kaaway sa binatang nagpatalo sa tukso, at gawin sa kaniya ang gusto nito, nanatiling payapa ang pagsisisi, matapos patahimikin ang kaniyang budhi at naghihintay ng tamang panahon bago kumilos. Ngunit nang dumating sa kaniya ang panahon ng kagipitan, ang pagsisisi, na parang ina, ay ibinuklat ang dibdib, niyakap siya, at hinablot siya mula sa mga kamay ng kanyang madrasta—ang laman—upang ibalik siya sa kanyang ina—ang kabanalan.

42. Sumigaw ang binata: *'Ama, nagkasala ako sa langit at sa harap mo.'* Kinilala ng nagkasalang anak ang kanyang ama, na nagdadalamhati na ang siyang nilinlang sa kanya ay isang madrasta at isang salarin. Nakita niya ang pagtataksil, nakita niya a ng panlilinlang, at tumakas siya patungo sa pagsisisi na parang isang ina. Matagal siyang kumain ng mga tinik at nagtiis ng gutom; ngunit ang pagsisisi, na parang isang maawain na ina, nang tanggapin ang binata, ay muling pinakain siya ng gatas, iniaalok ang kanyang dibdib – pinakain niya siya ng gatas, sapagkat sinipsip ng kasalanan ang kanyang lakas sa isang buhay na puno ng hiya. Kung hindi dahil sa gatas na ito, hindi siya magiging ganap na gumaling. Ngunit ang mga hindi makabangon ay pinaangat ng pagsisisi, pinakain ng gatas. Pinagaling nito ang lubos na mahihina at inilagay sila sa mga bisig ng kanilang ama.

43. Nakikita mo ba kung paanong sa simula ay hindi tila mabagsik ang pagsisisi sa mga makasalanan, kundi mapagpatawad at banayad! Hindi ito nag-utos ng pag-aayuno, ni humingi ng pag-iwas sa pagkain o pagbabantay, kundi inimbitahan silang magsimula sa pag-amin: *'Nakasala ako'*. Nagsisimula ito sa pinakasimpleng hakbang, dahil alam nito na ang budhi ang magkukumpleto sa iba pa. Ang budhi ang tagapangalaga ng pagsisisi; inaalagaan nito ang kaluluwa at nagmamadaling linisin ito. Alam nito ang pagsunod ng kaluluwa – at ginagabayan ito, gaya ng ginagawa ng isang mangangabayo. Nais nitong tanggapin ang pagsisisi; hinahangad nitong mag-ugat ito sa mga makasalanan, at, tulad ng araw, tumagos sa isipan at liwanagin ito. Sa gayon, banayad nitong ginagabayan sila tungo sa Diyos at, sa maikling panahon, ginagawang kaniya sila.

44. Hindi tayo dapat, mga kapatid, mawalan ng pag-asa sa kaligtasan habang mayroon tayong ganitong ina na gaya ng pagsisisi. Hindi tayo dapat mawalan ng pag-asa sa kaligtasan kapag ginaginhawa tayo ng ganitong ina. Dinala nito ang mga nahuli ng mabagsik na kaaway sa paraiso, patungo sa Diyos; tiyak bang aayaw ito sa atin? Nagpakita ito ng awa sa mga nasa labas ng Simbahan; hindi kaya't magpapakita rin ito ng awa sa atin? Walang sinuman ang magpapahintulot sa iba na malayang sayangin ang kanyang pinagpaguran. Paano nga'y ibibigay ng Diyos Ama ang pagmamay-ari sa atin—na Niya namang nakuha sa pamamagitan ng dugo ng Kanyang Anak—sa kaaway? – Tayo ang Kanyang kawan, at Siya ang ating Pastol. Ipinagkaloob Niya ang pagsisisi bilang tubig na nagpapalinis, upang kung tayo'y magkasala sa anumang paraan, tayo'y malinis nito. Mayroon tayong *'paliligo'* hindi lamang *para sa 'muling pagsilang'* kundi pati na rin para sa *'pagbabago'*. Kung tayo'y magkasala sa anumang paraan, sa pagligo natin sa pagsisisi, tayo'y nagiging dalisay.

45. Ang pagsisisi ay dambana ng Diyos, sapagkat dito'y naghahain ng kanilang handog-patawad sa Diyos ang mga nagkakasala. Ang mga nasa ilalim ng Kautusan, nang magkasala, ay inatasan na maghandog ng materyal na sakripisyo, at para rito'y pumunta sa Jerusalem; subalit ang iba ay napigilan na gawin ito dahil

sa kuripot, ang iba dahil sa kahirapan, at ang iba naman dahil sa katamaran. Sa bagong biyaya, ang lahat ng ito ay natutupad sa pamamagitan lamang ng pagsisisi, na nag-aalay ng sakripisyo sa budhi. Hindi nito kailangan ang kambing, kundi ang pag-amin. Wala ka bang turtledove, salarin? Humagulgol ka—at ituturing ito ng Diyos na higit pa sa isang turtledove. Wala ka bang kalapati? Iamin mo ang iyong mga kasalanan sa Diyos—at ito ang magiging iyong handog na sinusunog. Wala ka bang kahit anong ibon? Maghinagpis ka—at ito ay ituturing na sakripisyo para sa iyo. Kung manalangin ka, tatanggapin ng Diyos ang iyong panalangin kapalit ng isang guya. Kung magpapatiripa ka nang taos-puso, ang iyong sigasig ay ituturing na mas mataas kaysa sa isang baka na inihain bilang sakripisyo. Bakit ka pa maghahain ng insenso? Ang pagsisisi ang maglilinis sa iyo nang hindi na kailangang sunugin ang usok.

46. Ang pagsisisi ay kainan din ng Diyos, sapagkat dito Niya natitikman ang kaligtasan ng tao. At sinasabi ng Tagapagligtas: *'Ang pagkain Ko ay ang paggawa ng kalooban ng Ama Ko na nasa langit'* (Juan 4:34). Kaya, ang pagsisisi ay ang kahanga-hangang tinapay ng Diyos; dito, nilalasap ng Diyos ang pag-amin ng budhi; sa pagsisisi, iniinom Niya ang mga luha ng pagkaligalig; dito, ikinagagalak Niya ang mabangong halimuyak—ang taos-pusong damdamin ng mga buntong-hininga; sapagkat para sa Diyos, ang mga ito ay isang mabangong insenso. Narito—ang sari-saring handog ng Diyos: pag-iingat, pag-aayuno, pananatili nang gising, masigasig na panalangin, pagsunod na may kababaang-loob; sapagkat ang mga ito ay mas kaaya-aya sa Diyos kaysa sa maraming handog.

47. Ang pagsisisi ay isang piging para sa Diyos; sapagkat sinasabi ng Ebanghelyo na ang Diyos ay nagagalak nang higit *'sa isang makasalanang nagsisi kaysa sa siyamnapu't siyam na taong matuwid'* (Lucas 15:7). Ang pagsisisi, sa pamamagitan ng pagdaraos ng isang handaan para sa Diyos, ay inaanyayahan ang mismong langit sa piging. Nagagalak ang mga anghel kapag inanyayahan sila ng pagsisisi sa salo-salo. Naghahanda ang lahat ng hukbo ng langit, na pinupukaw sa kagalakan ng pagsisisi.

48. Iniaalay ng pagsisisi ang mga makasalanan bilang handog, subalit binubuhay din sila nito; pinapatay sila nito, subalit binubuhay din sila mula sa mga patay. Paano ito nangyayari? Pakinggan: kinukuha nito ang mga makasalanan at ginagawang matuwid sila. Kahapon sila ay patay, ngunit ngayon sila ay buhay para sa Diyos sa pamamagitan ng pagsisisi; kahapon sila ay dayuhan, ngunit ngayon sila ay pag-aari ng Diyos; kahapon sila ay walang batas, ngunit ngayon sila ay banal. Ang pagsisisi ay isang dakilang pugon na kumukuha ng tanso at binabago ito tungo sa ginto; kinukuha nito ang tingga at nagbubunga ng pilak. Kung nakita mo kung paanong ang salamin ay nagkakaroon ng kulay ng hyasinto, o esmeralda, o safiro, kung gayon ay hindi ka mag-aalinlangan sa ganitong mga pagbabagong idinudulot ng kapangyarihan ng pagsisisi. Ang pagsisisi, ayon sa mabuting kalooban ng Diyos, ay pinag-iisa ang nagsisisi sa biyaya ng Banal na Espiritu, at ginagawang ganap na anak ng Diyos ang isang tao.

49. Inutusan ng Batas na ang mga banal na bagay ay gawin nang buo sa ginto. Hindi pinayagan ng Tagapagbigay-Batas ang anumang kawalan sa mga mahahalagang bagay na ito, upang malaman natin na ang mga santo ng Diyos ay taglay ang ganap na kabanalan sa kanilang sarili. Makinig kayo, kayong nagsisisi! Lumapit kayo sa Diyos nang buong puso, at gagantimpalaan Niya kayo sa pamamagitan ng lubos na pagpipino sa inyo. Hinanap ninyo ang pagpipino sa apoy ng pagsisisi; tiyakin ninyong walang mananatiling hindi napino. Ito ang ibig kong sabihin. Sabihin nating nagsisisi ka sa pakikipagtalik sa labas ng kasal. Ingatan mong itakwil ang lahat ng uri ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, sapagkat, lahat ng uri ng kalaswaan ay nagmumula rito. At hindi lang iyon, kundi itakwil mo rin ang lahat ng humahantong sa karumihan sa pamamagitan nito: pagtawa, biro, malaswang pananalita, kasakiman sa pagkain – ito ang mga daan patungo sa pakikipagtalik sa labas ng kasal.

50. Itakwil nang lubusan ang lahat ng makasalanan. Nang magkasala ang bayan, inutusan ng Propeta Moises na ipako sa krus ang ahas, ibig sabihin, nawasak ang mga kasalanan – at ginawa niyang hindi lukob ang ahas, kundi hinulma at solidu. Bakit ito? Upang ipakita sa inyo na dapat ninyong lubusang talikuran ang lahat ng *'daya'*. Ginawa Niya ang ahas na puro tanso, sapagkat ang ugat ng lahat ng kasamaan ay ang *'pag-ibig sa salapi'*. Hinulma Niya ito mula sa pugon upang mapawi ninyo sa inyong sarili ang *'apoy'* na kumakalat sa inyo, na humahantong sa pagkabulok ng isip. Ibinitin niya ang ahas sa puno upang, sa pamamagitan ng pagsisisi, mailagay mo sa krus ang tatlong bisyong ito sa iyong sarili, sapagkat ito'y nagdudulot ng kamatayan ng kaluluwa.

51. Ang aking salita ay para sa iyo, O nagpapakumbaba; huwag magkaroon ng kawalan sa iyong kalooban; maging matatag sa iyong determinasyon na labanan ang kasalanan at manindigan sa kabutihan, na parang bato. *'Patatagin mo ang iyong puso,'* gaya ng sinasabi ng Propeta, *'upang hindi ito manginig'* (Awit

111:5, 8). Dapat kang maghandog ng matatag na pagsisisi, tulad ni Pedro, sapagkat malubha ang iyong kasalanan. Hindi tinatanggap ng Diyos ang pagsisising hindi sinasamahan ng matibay na gawa. Marami ang nag-aangkop sa lakad ng mga hari, ngunit hindi sila pinaparangalan bilang mga hari dahil dito. Ganoon din, ang mga nagsisisi, kung hindi sila maghandog ng matatag na pagsisisi, ay magmumukha lamang na nagsisisi, na walang lakas na ipinagkakaloob ng pagsisisi. Ang mga nagpapakitang-gilas lamang sa pagsisisi ay hindi isang kasalanan lamang ang nagagawa, kundi marami, dahil ginagabayan nila ang iba na maghandog lamang ng panlabas na pagsisisi. Ang mga taong ganito ay hindi lamang hindi pinapatawad, kundi may karagdagang kasalanan pang nadaragdag sa kanilang talaan.

52. Kaya, kayo na nagkasala, maghandog ng taos-pusong pagsisisi upang kayo'y makatanggap ng kapatawaran. Sinabi ni San Pablo na ang sinumang nagtatayo sa pundasyong '*kahoy, dayami at tuyong damo*' ay hindi makakatanggap ng gantimpala; at sinabi niya ito hindi lamang tungkol sa doktrina, kundi pati na rin sa pagsisisi. Ang sinumang hindi nag-aalok ng taos-pusong pagsisisi ay parang mga buluhang o kahoy na lutang sa tubig. Ang sinumang hindi lumalapit sa pagsisisi nang may katapatan ay parang kahoy; at ang ganoong tao ay hindi lamang tatanggihan, kundi susunugin din, gaya ng sinasabi, ng apoy. Bakit? Dahil inakala nilang mapagbibiruan nila ang Diyos.

53. Magsisi tayo, gaya ng ginawa ng mga taga-Nineve, upang tayo rin ay makamit ang kaligtasan. Tunay silang nagsisi, at tunay na naligtas; gaya ng kanilang pagkakasala, gayon din ang kanilang pagsisisi – at sila'y tinanggap. Hindi sila nagbalik-loob nang bahagya lamang, sapagkat ang mga hari at ang mga karaniwang tao ay sabay na umiyak. Hindi lamang ang ilan sa kanila ang nagbago, sapagkat ang mga pinuno at alipin ay sabay na umiyak. Hindi rin sila nagpakita ng pagsisisi nang saglit lamang – sa loob ng tatlong buong araw, ang mga lalaki at babae, mga sanggol at matatanda, ay hindi tumigil sa kanilang pag-amin. Tinanggap nila ang hatol, at na parang naghahanda para sa kamatayan, sila'y nagluksa nang taimtim para sa isa't isa. 'Ang tinutukoy kong Nineveh ay isang tao, at sa karamihan ng kaniyang mga naninirahan ay inilalarawan ko ang mga bahagi ng kaluluwa at ang mga gawain ng isip. Kung paanong sabay-sabay silang nagsimulang magsisi, gayon din dapat tayong magsisi, buong lakas at bilang isang buo.'

54. Sa Kautusan, inutusan ng Diyos na hindi lamang wasakin ang mga diyus-diyosan, mga altar, at mga lugar ng pagsamba, kundi pati na rin na itapon sa labas ng kampamento ang abo ng mga nasunog na bato at puno, sapagkat marumi ito. At kayo na nagsisisi, tandaan ninyo na tungkulin ninyong lipulin ang bawat bakas ng kasalanan sa loob ninyo. Kung mananatili sa loob ninyo ang abo ng kasalanan, maaakit sa inyo ang mga maruruming hayop at mga reptilya. Ngunit kung itataboy ninyo ang mga ito mula sa inyong sarili, hindi kayo istorbohin ni ng mga langaw ng kasalanan o ng mga lamok. Linisin ninyong lubusan ang inyong isipan mula sa mga 'bangkay ng kasalanan' – at ang baho pa nga nito ay mawawala sa inyo. Ang mga 'bangkay ng kasalanan' na ito ay mga maalab na alaala. Kung manatili ang mga ito sa loob ninyo, lilabo nila ang inyong pag-iisip, at paikutin nila ang inyong mga iniisip, na parang makapal na hamog na babagsak sa inyong mga espiritwal na mata.

55. Piga ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng pagsisisi, baka mawalan kayo ng biyaya ng kapatawaran, na para bang ito ang tunay ninyong kulay. Ang pagpiga ay ang ganap na pagtataboy sa anumang kasuklam-suklam. Sapagkat sa ganitong paraan, ang kulay (ng kapatawaran) na ipinagkaloob sa atin, matapos mapalambot sa ating mga kaluluwa, ay hindi kailanman lalaho. Ugasan ninyong lubusan ang inyong sarili ng luha, gaya ng pagligo ng mga tinter sa lana; ibukod ninyo ang inyong sarili sa pagpapakumbaba; pigilan ninyo ang inyong sarili sa lahat ng bagay; sapagkat sa ganitong paglilinis ninyo sa inyong sarili, kayo'y lalapit sa Diyos na handang tumanggap ng biyaya.

56. Ang ilan sa mga nagsisisi ay bumabalik sa kasalanan muli, sapagkat hindi nila namamalayan ang ahas na nakatago sa kanilang kalooban; at kahit na namamalayan nila ito, hindi nila ito tuluyang pinalayas sa kanilang sarili, kundi hinayaan ang bakas ng itsura nito na manatili sa loob; at hindi nagtagal, na para bang ipinaglihi sa sinapupunan, ay ibinabalik nito ang buong larawan ng kasamaan nito. Kapag nakita mo ang isang nagpapakumbaba na muling nagkasala, unawain mong hindi nagbago ang kanyang isipan; sapagkat iniwan niya sa kanyang sarili ang lahat ng makasalanang hilig. Ang tanda, gayunpaman, ng isang nag-aalay ng tunay na pagsisisi ay isang buhay ng disiplina at pagtitimpi, ang pagtalikod sa kayabangan at pagmamataas, at mga mata at isip na nakatuon sa hinahangad na Jesucristo, na may pagnanais, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, na maging isang bagong tao.

57. Ingatan mo ang sarili mo laban sa anumang salungat sa kabutihan. Kung nag-aayuno ka ngunit tumatawa nang walang katuturan, madali kang matitisod. Kung umiiyak ka sa panalangin ngunit kumikilos

ka nang makalupa kapag kasama ang iba, malapit ka nang mahulog sa bitag. Kung, habang namumuhay kang may kabanalan, ay nagpapabaya ka, hindi magtatagal ay mahuhulog ka. Ang pagsisisi ay dapat magmula sa puso. Ang taong nagsisisi ay dapat manatiling pareho, ibig sabihin, palaging maging kung ano ang unang layunin nila. Kung may kulang man sa anumang paraan, ito ay palatandaan na hindi ganap ang pagsisisi. Kung sila ay nagbabago, ipinapakita nito na hindi naitatag sa kanilang puso ang matibay na pundasyon para sa isang buhay ayon sa Diyos. Ang ganoong tao ay nagsisisi na parang batang tinuturuan, at umiiyak dahil kailangan, gaya ng sinomang pinahirapan, kaysa kusang-loob. Ang mga batas ng mundo ay inaayos ang pag-uugali sa pamamagitan ng takot, ngunit hindi binabago ang disposisyon ng puso. – Gayundin, ang ilan ay nagsisisi na may nakatagong motibo, marahil isa na halos hindi nila namamalayan – upang paminsan-minsan ay magpakasasa sa kasalanan.

58. Sinabi ng isa sa mga Propeta: *'Sa kapulungan ng Panginoon, huwag magkaroon ng paninirang-puri na may "luha"'* (Mikas 2:5–6). Sa pamamagitan nito, hindi tinatanggi ng Propeta ang pagsisisi, ni hindi rin niya tinatawag na paninirang-puri ang pag-amin ng mapagkumbabang puso sa harap ng Panginoon; bagkus, sinasabi niya na kung ang luha ay ibinubuhos nang mapagkunwari at may masamang layunin, ang ganitong pagsisisi ay hindi matatag. At sinasabi rin niya: *'Tumagos ninyo ang inyong puso, huwag ang inyong mga damit'* (Joel 2:13). Sapagkat hindi niya nais na ipagmayabang natin ang ating pagsisisi, kundi tunay na magsisi. At sinasabi ni David: *'Sa aking mga luha ay binabasa ko ang aking higaan'* (Awit 6:7). Hindi ako magpapaluha sa simbahan, na nagpapanggap lamang sa harap ng mga tao at naghahanap ng luwalhati upang ituring nila akong matuwid, kundi sa aking higaan ay huhugasan ko ang aking higaan ng luha gabi-gabi, upang ako'y maging kaayon ni Cristo, na nagsasabi: *'Kapag sinara mo ang iyong pinto at nanalangin, ang iyong Ama, na nakakakita sa lihim, ang magbibigay sa iyo ng gantimpala, at ipagtatanggol ka Niya nang hayag'* (Mateo 6:6).

59. Marami ang nakikipagkalakalan sa kumpisal, madalas ipinapakita ang kanilang sarili na mas mabuti kaysa sa tunay nilang kalagayan, at sa gayon ay tinatago ang kanilang tunay na pagkatao. Ang iba naman ay ginagawang negosyo ang pagsisisi, gamit ito upang magkamit ng kaluwalhatian para sa kanilang sarili. May iba pa na ginagawang dahilan ang pagsisisi para sa kayabangan, at sa halip na tumanggap ng kapatawaran, ay kumukuha ng bagong utang. Hindi ka pa napapalaya mula sa iyong dating utang – at gayon pa man ay pumapasok ka sa bago? Pumunta ka upang bayaran ang iyong utang – at gayon pa man ay binibigkitan mo ang iyong sarili ng bagong obligasyon? Nagsusumikap ka bang palayain ang sarili mula sa utang, ngunit naghahanda ka naman ng bagong uri ng pagkaalipin para sa iyong sarili? – Ito ang ibig sabihin ng mga salitang: *'Ang kanyang panalangin ay ituring na kasalanan'* (Awit 108:7). At paano maiiwasan ng ganoong tao na bumalik sa kasalanan? Paano nila maiiwasan na muling matalo ng kanilang mga pagnanasa? Pababayaan ba siya ng ahas na mabuhay nang payapa? Titigil na ba ang mga gumagapang na nilalang sa pag-istorbo sa kanya? – Naku! Ang sinabi ni Cristo ay mangyayari sa ganitong tao: *'pito pang ibang espiritu na mas masama kaysa sa una'* ang maninirahan sa kanya (Lucas 11:26).

3. Isang pangkalahatang balangkas ng buhay ng mga taong inialay ang kanilang sarili sa pagpapalugud sa Panginoon

Isang pinaikling sipi mula sa Kabanata 110. Bagaman ang teksto ay nakatuon sa mga monastiko, ito ay pangkalahatan ding naaangkop sa lahat.

1. Lahat ng nag-alay ng kanilang sarili sa Diyos at palaging nagsusumikap na *'ihandog ang kanilang mga katawan bilang isang buhay na hain, banal at kaaya-aya sa Diyos'* (Roma 12: 1), ay nararapat, alinsunod sa mga banal na pangako ng Ebanghelyo at ng iba pang bahagi ng Banal na Kasulatan, na maniwala na sa pamamagitan ng paglalaan ng kanilang sarili sa bawat mabuting gawa at bawat pagsasanay sa birtud, maaari silang, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo at ng kapangyarihan ng Diyos, makamit ang ganap na kaligtasan at paglilinis mula sa mga pagnanasa ng kasamaan na sumisibol sa kaluluwa at katawan. Ang hindi posible para sa atin ay posible para sa Diyos, na siyang nagbigay ng pangakong ito. Higit pa rito, ang makasalanang mga pagnanasa ay pumasok sa kaluluwa at katawan bilang bunga ng paglabag ng unang tao.

2. Tayo, ang mga mananampalataya, ay tumanggap, sa pamamagitan ng Banal na Binyag, ng pangako ng biyaya, na parang isang talento, upang ito'y dumami nang maraming ulit at sa gayon ay mapalaki ang ipinangakong mana. Ang banal at nagpapalubag-loob na Espiritu, na ibinigay sa mga Apostol at ipinasa sa pamamagitan nila sa nag-iisang tunay na Simbahan ng Diyos, ay nananahan mula sa sandali ng binyag sa

bawat taong lumalapit sa binyag nang may dalisay na pananampalataya – at ang bawat tao ay tumatanggap ng '*talento*' na ito para sa pagpaparami, pagpapaunlad, at paglago, gaya ng nakasaad sa Ebanghelyo.

3. Tulad ng isang batang ipinanganak sa mundong ito na hindi nananatili magpakailanman sa pagkabata, kundi lumalaki araw-araw, ayon sa batas ng kalikasan, hanggang sa marating niya ang ganap na pagiging matanda: gayon din, ang ipinanganak mula sa itaas sa pamamagitan ng tubig at ng Espiritu ay hindi dapat manatili sa espirituwal na pagkabata, kundi, sa pamamagitan ng patuloy na pagsunod sa pagtitimpi, paggawa at malaking pagtitiis, ay pinipilit, sa pamamagitan ng pakikibaka laban sa espirituwal na kalaban, na umunlad at lumago tungo sa kabuuang espirituwal na pagkahinog – o '*sa sukat ng tangkad ng kabuuan ni Cristo*', gaya ng itinuturo ng Apostol (Efe. 4:13).

4. Ngunit sa pisikal na kapanganakan, ang sanggol, ayon sa kailangang batas ng kalikasan, ay nararating ang pagiging ganap na tao: sapagkat itinakda ng Providensiya ng Diyos na ang pisikal na pag-abot sa ganap na pag-unlad ay hindi dapat makamtan ayon sa sariling kalooban, kundi ayon sa kaayusan ng kalikasan; samantalang sa espirituwal na pagsilang mula sa itaas, nagtatag ang Diyos ng ibang kaayusan—ito ay, sa usapin ng espirituwal na paglago, ipinagkatiwala Niya sa malayang kalooban ng tao ang paggawa, ang pagsisikap, at ang masigasig na paglalakbay (patungo sa layuning ito), na isinasagawa nang may matatag na pagtitiis. Pagsikapan ninyo, sabi ng Panginoon, '*na makapasok sa makipot na pasukan*' (Lucas 13:24); at muli: magsikap kayo, sapagkat '*ang mga naghahanap ng Kaharian ng Langit nang buong lakas ay sasakop nito*' (Mateo 11:12); at muli: '*sa pamamagitan ng iyong pagtitiis ay ililigtas mo ang iyong kaluluwa*' (Lucas 21:19). Ganito inayos ng biyaya ng Diyos ang mga bagay, upang ang bawat tao, ayon sa kanilang sariling disposisyon at kalooban, ay makamit ang espirituwal na paglago sa pamamagitan ng pagsusumikap at pagsisikap.

5. Hanggang sa ang isang tao ay maglaan ng sarili sa pisikal at espirituwal na pagsisikap, at magalak sa mabubuting gawa, sa gayon ding antas ay tinatanggap niya ang pakikilahok ng Banal na Espiritu sa espirituwal na paglago sa pamamagitan ng pagbabago ng pag-iisip, – tinatanggap (ang lakas para sa) kaligtasan sa pamamagitan lamang ng biyaya, habang sa pamamagitan ng pananampalataya, pag-ibig, at mga pagsisikap ng malayang kalooban ay umaakyat sa kasaganaan at katuparan, upang, kapwa sa biyaya at katuwiran, sila ay maging mga tagapagmana ng buhay na walang hanggan. Hindi ganap na sa kapangyarihan at biyaya ng Diyos, nang walang sariling pakikipagtulungan at pagsisikap ng tao, ang pag-unlad ng isang tao; gayundin naman, hindi ganap na sa sariling lakas at kapangyarihan, nang walang pakikipagtulungan at tulong ng Espiritu, na nagagawa nating maabot ang perpektong kalooban ng Diyos at ang ganap na sukatan ng kadalisan. Sapagkat '*maliban na lamang kung ang Panginoon ang magtayo ng bahay at magbantay sa lunsod, nagbabantay nang walang kabuluhan ang tagapagtayo at nagsusumikap nang walang kabuluhan ang manggagawa*' (Awit 126:1).

6. Ano ang perpektong kalooban ng Diyos, na hinihikayat at pinanghihikayat ng Apostol sa bawat isa na kamtan (Roma 12:2)? – Ang paglilinis at pagpapabanal ng puso sa pamamagitan ng paninirahan ng Espiritu ng Diyos, na walang dudang nagaganap sa kaluluwang, na may pananampalataya at pag-ibig, ay lubusang nagpapasakop sa sarili sa Diyos. Sinabi ng Panginoon: '*Mapalad ang malilinis sa puso, sapagkat makikita nila ang Diyos*' (Matt. 5:7); sa mga nagnanais na makamtan ang ganoong pagpapala, hinihiling Niya ang ganap na paglilinis mula sa kasalanan, ibig sabihin, isang matatag na pagliligtas mula sa mga pagnanasa ng kasamaan at ang ganap na pagtatatag sa loob ng sarili ng pinakamataas na birtud. Itinuturo rin ito ng Propeta nang, sa panalangin, sinabi niya: '*Lalangin sa akin, O Diyos, ang isang malinis na puso, at pakibayuhin sa akin ang matuwid na diwa*' (Awit 50:12); at muli, nang tanungin niya: '*Sino ang aakyat sa bundok ng Panginoon, o sino ang tatayo sa kaniyang banal na dako?*', sinagot niya: '*Ang sinumang walang kasamaan sa kanyang mga kamay at malinis sa puso*' (Awit 23:3–4). Sa pamamagitan nito ipinakita ng Espiritu na dapat nating lubusang putulin, sa pamamagitan ng ating sariling pagsisikap, ang kasalanan na nagawa sa gawa, salita, at isip, na magsikap para sa ganap na kalinisan ng espiritu, at umaasang makamtan ito sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu. Kaya naman, inilalarawan ng Apostol kung ano ang dapat maging kalagayan ng mga kaluluwa ng mga nagsisihiwalay sa makamundong kasal at mga ugnayang pangsapin-sapin at nagnanais manatiling birhen, at sinasabi niya: '*Ang hindi ikinasal ay nag-aalala sa mga bagay ng Panginoon, kung paano siya makalulugod sa Panginoon, upang siya'y maging banal*'—hindi lamang '*sa katawan*' kundi pati na rin '*sa espiritu*' (1 Cor. 7:34). Sa gayon ay itinuturo niya na ang kaluluwa, ang nobya ni Cristo, na nagnanais na mapisanib sa dalisay na makalangit na Hari, ay dapat na maging malaya mula sa aktibong at kaisipang kasalanan—ibig sabihin, mula sa kapwa hayagang kasalanan at lihim na mga pagnanasa—tulad ng sinasabi

ni San Juan na Teologo: *'Ang bawat may ganoong pag-asa sa Kaniya ay naglilinis ng kaniyang sarili, gaya ng pagiging malinis Niya'* (1 Juan 3:3).

7. Ang kaluluwang lumayo sa pakikisama sa mundo at nagnanais na manatili sa pagkakaisa at pakikipag-isa sa di-maggugol na Nobyo ay dapat na maging malinis hindi lamang sa mga halatang kasalanan—tulad ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, pagnanakaw, kasakiman sa pagkain, paninirang-puri, walang-kwentang usapan, malakas na pagsigaw, pagtawa at kasakiman— ngunit lalong dapat nitong panatilihin ang sarili mula sa pinakamalalakas na pagnanasa ng kaluluwa at lihim na mga kasalanan, ibig sabihin, mula sa kahalayan, kayabangan, pagnanasang magustuhan ng mga tao, pagkukunwari, pagmamahal sa kapangyarihan, pamumulaklak, malisya, poot, kawalang-paniwala, inggit, kayabangan, selos, pagbibigay-lugod sa sarili, pagmamahal sa sarili, pagpapalabis, at iba pang katulad na hindi nakikitang *'pagnanasa ng kawalan ng katuwiran'* (Roma 1:26). Tinuturing ng Kasulatan ang mga nakatagong kasalanan ng kaluluwa na katulad ng mga kasalananang nahahayag sa gawa; sapagkat mga supling sila ng iisang ugat. Kaya't pinapagalitan ng Propeta ang ilang tao: *'Sa inyong mga puso ay nagsasagawa kayo ng karumal-dumal'* (Awit 57:3). At nananalangin siya para sa kanyang sarili: *'Linisin mo ako mula sa aking lihim na mga kasalanan'* (Awit 18:13). Kaya, kung paanong pinagsisikapan nating protektahan ang panlabas na tao—ito ay ang katawan, bilang templo ng Diyos—mula sa hayagang kasalanan, gayundin naman ay dapat nating ilapat ang parehong pagsisikap at pag-iingat upang ingatan ang panloob na tao—ito ay ang kaluluwa—mula sa bawat masamang kaisipan, gaya ng nasasaad: *'Ingatan mong mabuti ang iyong puso; sapagkat dito'y umaagos ang bukal ng buhay'* (Kawikaan 4:23).

8. Magtatagumpay tayo sa paglilinis na ito ng puso kung palagi nating tinututulan at sinasalungat ang masasamang kaisipan—tulad ng kayabangan, poot, pagmamayabang, panunuyo, kahalayan, pagseselos, pagkamakasariili at iba pa— sa pamamagitan ng masusing pagsusuri sa ating sarili, at pagbabantay sa ating isipan laban sa anumang pakikipag-alyansa o pagkakasundo sa mga lihim na hilig ng kaluluwa; at, sa kabaligtaran, sa pamamagitan ng paglalaan ng ating buong lakas sa bawat mabuting pagsisikap, paggawa, at gawaing kahanga-hanga, upang mailagay ang mga hadlang sa daraanan ng ating kaaway. Sapagkat kung kikilos tayo sa ganitong paraan, ang Panginoon, sa pagkitang ang ating pagsisikap ay espirituwal, sa Kanyang pag-ibig sa sangkatauhan at sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Kanyang sariling Espiritu, ay tiyak na magdudulot sa atin ng dakilang paggaling mula sa mga lihim na pagnanasa, at hihigantiin ang ating mga kaaway sa isipan.

9. Mula kay San Pablo, matututuhan natin kung anong espirituwal na katas ang dapat nating hangarin. Sinasabi niya: ang buong layunin natin ay *'na maipakita natin ang bawat tao na ganap kay Cristo'* (Col. 1: 28). At tungkol sa kung ano ang bumubuo sa kaganapang ito, itinuro niya ito sa kanyang mapagdasal na pagpapala sa mga taga-Efeso, na nagsasabing: *'Nawa'y pagkalooban kayo ng Diyos – "ng kapangyarihan sa pamamagitan ng Kanyang Espiritu sa taong panloob; na manahan si Cristo sa inyong mga puso sa pamamagitan ng pananampalataya; na maging nakaugat at nakapundar sa pag-ibig, upang kayo ay..."* atbp. (Efe. 3:16–18). Ang korona ng lahat ng ito ay ang pag-ibig; mas binigyang-diin pa niya ito sa isa pang liham, kung saan, habang inililista ang iba't ibang kaloob ng Diyos at ang paghahain ng tao, idinagdag niya sa bawat isa na ang lahat ng ito at ng kaparehong mga bagay ay wala kung walang pag-ibig. Pagkatapos ay inilalarawan niya ang pag-ibig bilang tagasira at tagapuksa ng lahat ng mga pagnanasa (1 Cor. 13:1–8). Ito ang sukduhan ng kaganapan. Kabilang dito na ang mga itinuring na karapat-dapat sa mga kaloob na binanggit ni San Pablo, ngunit hindi pa naililigtas (mula sa mga pagnanasa) sa pamamagitan ng kapangyarihan ng pinakamakamulang at pinakaepektibong espirituwal na pag-ibig, ay nasa panganib pa rin, nasa pakikibaka at nasa takot, kahit na taglay na nila ang mga espirituwal na kaloob.

10. Ipinakita ito ng Apostol para sa mga nagnanais na tapat na sumulong tungo sa Kristiyanong kaperpeksiyunan, upang walang sinumang binigyan ng anumang kaloob ang mag-isip na nakamit na nila ang kaperpeksiyunan, kahit na hindi pa ganap na gumagana ang biyaya, at upang, sa pamamagitan ng panlilinlang sa kanilang sarili na naniniwalang wala na silang anumang pangangailangan, at, nasisiyahan sa mga mababang kaloob lamang, ay maaaring hindi maabot ang tunay na layunin ng kaganapan. Sa pagtatakda ng layuning ito ng kaganapan, itinuturo ng Apostol na ang bawat isa, na kinikilala ang kanilang sarili bilang dukha sa harap ng ganoong kayamanan ng pag-ibig, ay dapat walang humpay at walang pagod na magsikap sa mabubuting gawa at tumakbo sa espirituwal na karera hanggang sa maabot nila ang layunin, gaya ng sinasabi: *'Tumakbo kayo sa paraang makapanalo kayo'* (1 Cor. 9:24).

11. Pinahaba ko ang paliwanag hinggil sa layunin ng buhay na pag-aasa-sahim (ascetic life) upang sa mga nagnanais yakapin ito, maitatag ko ang matibay na pagkaunawa kung ano ang ating pag-asa at kung anong landas ang nasa ating harapan; at upang ang bawat lalaki at babae na inialay ang kanilang sarili sa Diyos, na ginagabayan ng pagkaunawang ito at palaging isinaalang-alang kung saan tayo tinawag at anong pamantayan ang ating kailangang abutin, sa pamamagitan ng lahat ng paraan, ng buong lakas nila, at nang may sukdulang pag-iingat, ay palagiang masigasig na itaguyod ang kanilang sarili at ang lahat ng kanilang pag-aari sa mundong ito para sa mabubuting gawa, nang hindi, gayunpaman, nahuhulog sa pagmamataas na tayo ay may kabuluhan, kundi sa halip ay kinikilala na tayo ay tunay na wala pa ring kabuluhan kung ihahambing sa kadakilaan ng perpektong sukatan ng ating pagtawag at sa hindi matatawarang kayamanan ng pag-ibig ni Cristo. *'Maging tayo nga, samakatuwid, na may pagtitiis na tumakbo sa karerang nakalaan sa atin, na nakatingin kay Jesus, ang may-akda at tagapagsakdal ng ating pananampalataya'* (Heb. 12:1), – *'na nakakalimot sa mga bagay na nasa likod at nagsusumikap na maabot ang mga bagay na nasa unahan'* (Fil. 3:14).

12. Paano nga ba, mga kapatid, tayo dapat mabuhay at kumilos sa isa't isa? Sa pamamagitan ng anong mga paggawa, paghihirap at pagsasanay ang makakamtan ng mga tagapagmahál ng katotohánan ang layuning nabanggit sa itaas? Ang sinumang nagsusumikap para sa layuning ito, matapos umurong mula sa mundo at sa mga pangsansinukob na ligaya, ay maglaan ng kanyang kaluluwa sa kapatiran. Ganito ang utos ng Tagapagligtas nang, matapos Niyang ilista ang mga dapat talikuran ng sinumang nagnanais sumunod sa Kanyang mga yapak, ay idinagdag Niya: *'kahit ang sariling kaluluwa'* (Lucas 14:26). Sapagkat ano ang ibig sabihin ng pagsuko sa sariling kaluluwa, o pagtalikod dito? – Ang lubusang pag-alay ng sarili sa kapatiran nang walang kondisyon, ang hindi pagsasakatuparan ng sariling kalooban, at ang matatag na pag-aari ng wala nang iba sa ilalim ng sariling kontrol maliban sa mga kasuotang suot, upang, na walang anumang pag-aalala, ay masunod lamang nang may kagalakan ang iniuutos. Ang siyang tumalikod sa kanyang sariling kaluluwa ay dapat igalang ang lahat ng kanyang mga kapatid, at lalo na ang mga Abad, bilang mga panginoon at mga guro; at sa buong *'katinuan'* ay dapat niyang paglingkuran sila, *'hindi gumagawa upang makalugod lamang sa mga tao, kundi bilang mga alipin ni Cristo'* (Efe. 6:6). Ipinagkatiwala ang sarili sa Panginoon, lakad niya ang makipot at masikip na landas (ng pagsunod), at kusang-loob siyang sumailalim sa mabuting pangkalas ni Cristo, na naniniwalang walang pag-aalinlangan na inihahanda nito para sa kanya ang dakilang kaligtasan.

13. Ang mga kapatid ay dapat mabuhay sa pagitan nila sa kabanalan, kalinisan, pagkakaisa, kapayapaan at taos-pusong katapatan. Huwag magtaas ang sinuman sa sarili kaysa sa iba, o isipin ang sarili niyang mas mabuti o mas mataas kaysa kanino man; sa halip, ang bawat isa, bilang isang alagad ni Cristo, ay dapat kilalanin ang sarili bilang pinakamababa sa lahat ng tao; upang, sa pamamagitan ng pag-ibig, pagkamapayak, kawalan ng pag-aagawan at kayabangan, at pagkakasundo sa isa't isa sa takot ng Diyos, ang tali ng kapayapaan sa loob ng kapatiran ay mapanatili, na parang isang katawan at isang espiritu kay Cristo Jesus.

14. Sa pagpasya na sundin ang mga tuntuning ito, una sa lahat, gawin ng bawat isa ang kanilang buong makakaya na mag-alaga sa kanilang puso ng banal na pag-ibig at takot sa Diyos; palagi nilang hingin ang mga ito sa Diyos, at sa pamamagitan ng madalas—o mas tama pa, walang patid—na pag-alala sa Panginoon at sa makalangit na pag-ibig, magsikap sila sa lahat ng paraan na palaguin ang mga ito sa kanilang sarili araw-araw, sa tulong ng biyaya.

15. Tungkol naman sa pag-ibig sa kapuwa (pagkatapos nito), madali na nating magagawang magtagumpay. Ilagay muna ang una sa unang lugar; saka ang pangalawa, na kasunod ng una, ay aayusin sa takdang panahon. Ngunit kung balewalain ng sinuman ang unang dakilang utos—ang pag-ibig sa Diyos, na sa tulong ng Diyos ay nabubuo sa loob natin mula sa panloob na disposisyon, mabuting budhi, at matitibay na kaisipan tungkol sa Diyos, – at nagpasya na tugunin ang ikalawa, na katulad nito, magresulta lamang ito sa panlabas na paglilingkod sa kanyang mga kapatid, at hindi niya kailanman magagawang tuparin ang paglilingkod na ito nang dalisay at matatag; sapagkat ang mga panlilinlang ng kasamaan, na makikita nitong ang isipan ng tao ay malayo sa pag-alala sa Diyos, sa pagmamahal at pagnanasa sa Kanya, ay magtutulak sa kanyang kaluluwa na magreklamo at magtanim ng sama ng loob tungkol sa paglilingkod sa kanyang mga kapatid, na inilalarawan itong mahirap at pabayat, o kaya'y papalambungin ang kanyang kayabangan at pipilitin siyang mangarap na siya ay marangal at dakila, na iloloko siya sa pamamagitan ng pag-iisip sa kanyang maraming gawa para sa kapakinabangan ng lahat. Kapag ang isang tao ay malayo sa pag-alala sa Diyos at sa takot sa Diyos, hindi maiiwasan na maghanap siya ng kaluwalhatian at maghangad ng papuri mula

sa mga pinaglilingkuran niya. Ngunit kapag ang isipan at kalagayan ng puso ng isang tao ay patuloy na napupuno ng mga kaisipan tungkol sa Diyos at ng pagnanasa sa Kanya, kung gayon, alinsunod sa pag-ibig ng Diyos, ang isang tao—na gumagawa ng lahat ng bagay para sa kaluwalhatian ng Diyos at pinagyayaman ang sarili sa pamamagitan ng dalisay at nakalulugod sa Diyos na mga gawa ng pag-ibig para sa kanyang mga kapatid—ay nakakamit ang ganap na tagumpay sa kanyang pagsisikap, na koronahan ng walang hanggang gantimpala mula sa Diyos.

16. Ang bawat gawa ng kabutihan na ating isinasagawa ay dapat gawin para sa kaluwalhatian ng Diyos, at hindi para sa ating sariling kaluwalhatian. Ang ating pagsunod sa mga utos ay banal at dalisay lamang kapag ito ay isinasagawa nang may pag-alala sa Panginoon, may takot sa Diyos, at dahil sa pag-ibig sa Diyos. Sa ganitong saloobin, ang kaaway—na palaging naghahanap ng paraan upang dungisan ang pagtupad sa mga utos—ay napapalayong-layo sa atin, at ang lahat ng iniutos sa mga ito ay nagiging madali at tuwiran para sa atin na tuparin; sapagkat ang pag-ibig ng Diyos sa ating kalooban ang nagpapagaan sa mga utos at nag-aalis ng bawat kahirapan sa pagsasakatuparan ng mga ito. Ang kaaway ay nagsusumikap sa lahat ng paraan upang ilihis ang ating isipan mula sa pag-alala sa Diyos, mula sa takot at pag-ibig sa Panginoon, sa pamamagitan ng iba't ibang makamundong tukso, upang siya ay, sa pamamagitan ng ilang kapanipaniwalang dahilan, ilihis ang ating mga puso mula sa tunay na kabutihan—ito ay, mula sa pag-ibig sa Diyos—patungo sa mga kathang-isip na kabutihan. At anumang kabutihang ginagawa ng isang tao, pinagsusumikapang siraan at dungisan ito ng masama, sa pamamagitan ng paghahalo sa pagtupad sa utos ng kanyang mga binhi ng kayabangan, pag-aalinlangan, pagrereklamo, o anumang katulad nito, upang ang ginawang kabutihan ay hindi maging tunay na kabutihan – na nagaganap lamang kapag ito ay ginawa nang may pagpapakumbaba at taos-puso para sa kapakanan ng Diyos. Kaya't ang bawat isa ay nangangailangan ng malaking kaalaman at paghuhusga, upang makilala ng isip ang mga panlilinlang at pakana ng kaaway at alisin ang lahat ng makasalanang sa kanilang mga gawa. Sapagkat kahit ang mabuting gawa ay maaaring magawa nang pabaya o may kapabayaang, o may maruming hangarin, na sa ganoong pagkakataon ay magiging hindi kaaya-aya sa Diyos; o maaari itong gawin ayon sa kalooban ng Diyos, nang maingat, matalino, alang-alang sa Diyos – upang maging kaaya-aya sa Diyos.

17. Ang mga lubos na nag-alay ng kanilang sarili sa Diyos ay dapat, ayon sa kanilang buong makakaya, tuparin ang lahat ng mga utos, sapagkat malinaw sa lahat na iisa lamang ang layunin ng kabanalan, – ito ay, na sa pamamagitan ng pananampalataya at sigasig para sa lahat ng mga birtud ay maituring tayong karapat-dapat sa katuparan ng Banal na Espiritu, at makamtan ang ganap na kaligtasan mula sa mga pagnanasa, iyon ay, ang paglilinis ng puso na nagagawa sa mga kaluluwa ng mga mananampalataya at maka-Diyos sa pamamagitan ng Espiritung nagpapabanal. Samakatuwid, ipagkaloob ng bawat isa ang kanyang sarili sa kabutihan ayon sa lawak ng kanyang pag-ibig sa Diyos. – At sa huli, kung ang sinuman ay nagnanais na manalangin nang walang tigil, manatili siya sa panalangin nang palagi. (Tumutukoy ito, siyempre, sa mga mongheng eremita.)

18. Kaya, kung ang sinumang miyembro ng kapatiran ay nagnanais magsagawa ng asetikong pagsasanay sa panalangin dahil sa pag-ibig sa makalangit na mga biyaya, dapat siyang payagan na gawin ito – at siya ay pinakakarapat-dapat sa papuri sa harap ng mga tao at sa harap ng Diyos. Hayaan ng mga kapatid, nang buong pagkakaisa at buong kagalakan, na manatili sa panalangin ang nasabing tao, upang sila mismo ay makatanggap ng gantimpala mula sa Diyos sa pagbibigay ng pahintulot na ito sa kanilang kapatid at sa kanilang mabuting pagtulong sa kaniya; basta't ang siyang nagsasagawa nito ay ginagabayan ng hindi mapigilang pagnanasa na manatili sa nag-iisang Panginoon – at sa kanyang gawa ay nananatiling matatag sa pagsusumikap na ito tungo sa Panginoon, na nilalabanan ang lahat ng di-kailangang kaisipan, upang sa ganitong paraan ay maganap na makita araw-araw ang bunga ng kanyang pagsisikap para sa ikatitibay ng lahat. Ang sinumang may pag-ibig sa Panginoon, kahit na hindi pa niya nararamdaman ang tumatagos at nag-aalab na pag-ibig ng Diyos sa panahon ng panalangin, ngunit kung pinipilit niya ang kanyang sarili, nagsusumikap at itinutulak ang kanyang kalooban sa paggawaing ito, buong-pusong isinasuko ang kanyang sarili sa makalangit na pag-ibig, na nagsusumikap na makamit ang tunay na espiritwal na panalangin; hayaan siya ng ibang mga kapatid na manatili sa panalangin nang may kagalakan, o mas mabuti pa, tulungan siya nilang gaya ng mga katulong, na kinikilala ang pag-unlad ng kanilang kapatid tungo sa kaperpeksiyunan bilang kanilang sariling tagumpay; huwag siyang guluhin nito sa pamamagitan ng pagseselos o inggit; huwag hadlangan ang simula ng magandang masigasig na pagsusumikap na ito; at huwag hadlangan ang kanyang mabuting pagsisikap tungo sa Diyos. At ang Diyos, na nakakakita sa sigla ng kanilang magkatuwang na pag-

ibig, ay ipagkakaloob ang mga kahilingan ng lahat, at gagantimpalaan ang bawat isa para sa kanilang katuwiran at mabuting kalooban sa isa't isa.

19. Ang sinumang pumasok sa hanay ng mga nananalangin, na kinuha ang pinakadakilang gawain, ay dapat ding gampanan ang pinakamalawak na pagsisikap; sapagkat maraming balakid sa walang patid na pananatili sa panalangin: ang pagtulog, ang pagkasindak, ang pagod ng katawan, ang paglayas ng isip, ang kawalan ng pasensya, at ang katamaran; at, bukod pa sa lahat ng ito, ang paghihimagsik ng masasamang espiritu, na nakikipagdigma laban sa kaluluwa—na sa kanyang likas na katangian ay walang humpay na naghahanap sa Diyos—lumalaban dito at humahadlang sa anumang paraan upang ito'y lumapit sa Diyos. Kaya, dapat manatiling gising at mulat ang isip sa lahat ng nagaganap sa loob, sa pakikibaka, pagtitiis, at pag-iyak, na nagsusumikap nang buong lakas upang pigilan ang anumang makasasama sa panalangin.

20. Kung ang ating panalangin ay hindi pinalamutian ng kababaang-loob, pag-ibig, pagiging simple at kabaitan, ang ganoong panalangin ay hindi magkakaroon ng anumang kapakinabangan para sa atin; o mas mabuti pa, ito ay magiging isang huwad na panalangin lamang. Gayunpaman, hindi lamang sa panalangin ito umiiral, kundi sa bawat espirituwal na pagsisikap sa pangkalahatan – maging ito man ay pagkamakatarungan, pag-aayuno, pagbabantay, pag-awit ng mga salmo, ministryo, o anumang ibang gawain na isinasagawa para sa kapakanan ng birtud. Kung, habang isinasagawa natin ang mga ito, hindi natin matagpuan sa ating sarili ang mga bunga ng pag-ibig, kapayapaan, kagalakan, kabaitan, pagpapakumbaba, kasimplehan, katapatan, pagtitiis, kawalan ng inggit at iba pa, kung gayon ay walang silbi ang lahat ng ganoong pagsusumikap at gawa. Sapagkat para sa mga bungang ito nga isinasagawa ang mga ito; kaya naman, kapag ang mga bungang ito ay hindi matagpuan sa ating kalooban, ang lahat ng ating mga gawa at lahat ng ating mga kabayanihan ay walang kabuluhan. Ang mga kulang sa mga bungang ito ay, sa Araw ng Paghuhukom, makikita ang kanilang sarili sa iisang kategorya kasama ang mga hangal na birhen.

21. Ang mga hindi pa lubos na makapaglaan ng kanilang sarili sa gawaing panalangin ay dapat, nang may pananampalataya at takot sa Diyos, ihanda ang kanilang sarili para sa paglilingkod sa mga kapatid, o para sa pagtupad ng kanilang mga tungkulin; at nang kanilang tanggapin ang gawaing ito, isagawa ito bilang mga tumutupad sa utos ng Panginoon at gumagawa ng isang espirituwal na gawain; bigyang-pansin ito na parang gawain ng Diyos, at maglingkod nang may kagalakan bilang mga alipin ng Panginoon, at huwag sa anumang paraan pahintulutan ang kasamaan ng kaaway na marumihan ang inyong mabuting gawain sa pamamagitan ng paghahanap ng papuri ng mga tao, o sa pamamagitan ng pagrereklamo, o kayabangan, o katamaran, o kapabayaan; ngunit, sa kabaligtaran, magsikap sa lahat ng paraan na gawing banal ang inyong mahusay na pagsunod nang may paggalang at pag-ibig sa Diyos, upang maging kaaya-aya sa Kaniyang paningin.

22. Kaya, yamang ang lahat ng mga kapatid na naglalakad sa iisang paraan ng pamumuhay ay mayroon sa kanilang harapan na iisang layunin na nabanggit sa itaas, magsikap ang bawat isa ayon sa kanyang lakas, at magtiwala siya sa Diyos na, sa pamamagitan ng nararapat na pagsisikap at pagsasabuhay ng birtud, ay mararating niya ang ganap na sukat ng pagiging anak na Kristiyano. Ang pagiging payak, katapatan, pagmamahalan, kagalakan at kababaang-loob sa lahat ng bagay ay dapat palaging manatiling matatag sa loob ng kapatiran, bilang isang saligan, baka sa pamamagitan ng pagiging mayabang, o paghamak sa isa't isa, o pagbibigay-daan sa pagrereklamo, gawing walang kabuluhan ang ating pagsisikap. At ang sinumang walang patid sa panalangin ay huwag ipagmayabang ang sarili kaysa sa kanino mang hindi pa kayang magdasal nang ganoon ka-patid, upang umunlad ang kanyang gawain sa harap ng Diyos at ng mga tao. At ang siyang naglaan ng kanyang sarili sa ministryo, o sa pagtupad ng ibang tungkulin, ay huwag magreklamo dahil sa masamang hangarin, o manirang-puri sa mga nagpupursigi sa panalangin at pag-aayuno, upang siya rin ay makamtan ang biyaya ng Diyos, at ang kanyang gawain ay maging kaaya-aya sa Diyos. – Bilang mga miyembro ng isa't isa, tungkulin nating aliwin ang isa't isa. Tulad ng mga miyembro ng katawan, na pinamamahalaan ng isang kaluluwa, ay naglilingkod sa isa't isa nang walang inggit, gayundin naman tayo, bilang mga miyembro ng isa't isa, na pinamamahalaan ng isang Espiritu at pinapakain ng isang buhay na Salita ng katotohanan, ay dapat kumilos sa pamamagitan ng pagtutulungan at aliw sa isa't isa sa pamamagitan ng pag-ibig at pagiging payak, kabaitan at kagalakan. – Kapag napapanatili ang ganitong diwa ng pagkakasundo sa pagiging payak, ang kasaganaan ng mga taong inilalaan ang kanilang sarili sa panalangin ay sasagot sa kakulangan ng mga tumutupad sa kanilang tungkulin sa bagay na ito, at kabaligtaran, ang kasaganaan ng mga gumaganap ng kanilang tungkulin ay sasagot sa kakulangan ng mga nanatili sa panalangin, '*upang magkaroon ng pagkakapantay-pantay*', gaya ng sinasabi ng Apostol (2 Cor. 8:14). Kung sana'y naitatag ang pagkamapayak, pag-ibig, kababaang-loob at kawalan ng inggit sa pagitan ng mga kapatid. Kung gayon, sa lawak na ang bawat

isa ay nananampalataya, umiibig at nagsusumikap, na umuunlad araw-araw sa parehong sukat, siya ay ituturing na karapat-dapat sa kaharian. Ito nga ang tunay na buhay ng mga anghel! Ito ang mismong ibig sabihin ng: *'Sucdulín ang kabaynan mo sa lupa gaya ng sa langit'*, kapag nagsanib-pwersa tayo sa isa't isa sa diwang malaya sa inggit, na may kasimplehan, pag-ibig, kapayapaan at kagalakan, itinuturing ang tagumpay ng kapwa bilang ating sariling pakinabang, at gayundin ay kinikilala ang kanilang mga kahinaan, kakulangan at kalungkutan bilang ating sariling pagkalugi, gaya ng nasasaad: *'huwag magmasid sa sariling kapakanan, kundi sa kapakanan ng iba'* (Fil. 2:4). Sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng pagpapakita ng habag sa isa't isa—lalo na ng malalakas para sa mahihina, at ng matatag para sa mga marurupok—matutupad natin ang batas ni Cristo, gaya ng inutos ni San Pablo (Gal. 6:2).

4. Tungkol sa mga birtud at mga hilig

1. Kailangang malaman na, dahil ang tao ay may dalawang kalikasan—ibig sabihin, binubuo ng katawan at kaluluwa—mayroon din siyang dalawang uri ng pandama. Mayroong limang pandama ng isip at limang pandama ng katawan. Ang mga pandama ng isip ay tinatawag ng mga pantas na ' ' (ang mga kapangyarihan ng kaluluwa), at ang mga ito ay ang mga sumusunod: ang talino, rason, pagkaunawa, imahinasyon at sensasyon; samantalang ang mga pandama ng katawan ay: paningin, pang-amoy, pandinig, panlasa at pandama. Mula rito ay nagmumula ang dalawang uri ng birtud at dalawang uri ng kasamaan. At napakahalaga para sa bawat tao na malinaw na malaman kung ano ang mga birtud ng kaluluwa at kung ano ang mga birtud ng katawan, pati na rin kung ano ang mga hilig ng kaluluwa at kung ano ang mga hilig ng katawan.

Mga Birtud ng Kaluluwa

2. Tungkol sa mga birtud ng kaluluwa, ipinananatili namin na mayroong, sa kakanyahan, apat na pangunahing birtud, ang mga sumusunod: tapang, katwiran, katamtaman at katarungan. Mula rito, nagmumula ang mga sumusunod na birtud ng kaluluwa: pananampalataya, pag-asa, pag-ibig, panalangin, kababaang-loob, kahinahunan, kagandahang-loob, pagtitiis, kabaitan, pagpipigil, kaalaman tungkol sa Diyos, katatagan ng loob, kasimplehan, hindi pagkaantig, katapatan, katotohanan, kalayaan, pag-iwas sa paghatol, sa kayabangan, sa pagpapalalo, sa kapalaluan, sa inggit, sa panlilinlang at sa pag-ibig sa pera, awa, habag, kabutihang-loob, paggalang, pagluluksa, pagnanasa sa mga darating na walang-hanggang biyaya, pagnanasa sa Kaharian ng Diyos, at pagnanasa sa pagiging mga anak ng Diyos.

Mga Birtud na Pangkatawan

3. Tungkol naman sa mga birtud na pisikal—na mas wasto ring sabihin na, sa pamamagitan ng patnubay ng Diyos, ay nagiging mga kasangkapan ng kabutihan, at, kung malaya sa lahat ng pagpapanggap at pagnanasang magustuhan ng mga tao, ay nagdudulot sa isang tao ng kahusayan sa kababaang-loob at kawalan ng pagnanasa—ang mga ito ay ang mga sumusunod: pag-iwas sa pagnanasa, pag-aayuno, gutom, uhaw, pagbabantay, pagtayo buong gabi, pagluhod, patuloy na pag-iwas sa pagpunta sa paliguan, pagkontento sa isang tunika lamang, pagkain ng tuyong pagkain lamang, pagkain nang huli at kaunti lamang, pag-inom ng tubig lamang, paghiga sa hubad na lupa, kahirapan, walang kasakiman, pagpayat, pagpapabaya sa pananamit, pagiging bukas-palad, pag-iisa, katahimikan, pagkakulong sa sariling selda, pagtitipid, kasiyahan sa kaunti, pagtitimpi sa pananalita, paggawa ng kamay, lahat ng uri ng pagpapahirap sa sarili at bawat gawaing pisikal. Ang lahat ng ito, habang malusog ang katawan at nababahala sa mga makamundong pagnanasa, ay lubos na kinakailangan at kapaki-pakinabang; ngunit kapag ito ay mahina at, sa tulong ng Diyos, nalampasan na ang mga pagnanasa nito, hindi na ito gaanong kinakailangan; sapagkat ang lahat ay natutupad sa pamamagitan ng banal na kababaang-loob at pasasalamat.

Mga Pagnanasa ng Kaluluwa

4. Ang mga pagnanasa ng kaluluwa ay: pagkalimot, katamaran at kamangmangan. Ang mata ng kaluluwa—ibig sabihin, ang isip—kapag nababalot ng tatlong damdaming ito, ay napapasailalim sa pamumuno ng iba pang mga damdamin, gaya ng: kawalang-diyos, kawalan ng pananampalataya—ibig sabihin, bawat uri ng erehiya, pamumuska, iritabilidad, galit, pagkabigo, mainit ang ulo, pagkamuhi sa tao, sama ng loob, paninirang-puri, paghatol, labis na kalungkutan, takot, katakutan, alitan, selos, inggit, kayabangan, pagmamataas, pagkukunwari, kasinungalingan, kawalan ng pananampalataya, kawalang-ingat,

kawalang-pagsusuri, kakulangan sa pananaw, kasakiman, katamaran, pagiging mapilit, pagkiling, pagkahumaling sa mga bagay na pangmundo, kawalan ng pag-asa, duwag, kawalang-pagkilala sa utang na loob, pagrereklamo, pagmamayabang, pagkamapagmataas, mainit ang ulo, kayabangan, pagmamahal sa kapangyarihan, pagsisikap magustuhan ng iba, katusuhan, kawalang-hiya, kawalang-pakiramdam, panunukso, pagiging lihim, pang-uuyam, kapanalangan, pagpapasuko sa kasalanan dahil sa pagnanasa, walang tigil na pag-iisip sa mga kasalanan, pabago-bagong isipan, pagmamahal sa sarili – ang ina ng lahat ng kasamaan, pag-ibig sa pera – ang ugat ng lahat ng kasamaan at pagnanasa, kasamaan at katusuhan.

Mga pagnanasa ng laman

5. Ang mga makamundong pagnanasa ay: kasakiman sa pagkain, labis na pag-iimbot, karangyaan, pagkalasing, lihim na pagkain, iba't ibang uri ng senswalidad, pakikipagtalik sa labas ng kasal, pakikiapid, debauchery, karumihan, inkesto, pangahalay sa bata, bestyalidad, masasamang pagnanasa at lahat ng uri ng hindi likas at kahiya-hiyang pagnanasa, pagnanakaw, sakrilihiyo, holdap, pagpatay dahil sa inggit o sa isang pagsabog ng hindi makatwirang galit, lahat ng anyo ng laman-na-pagsusuko, ang pagbibigay-kasiyahan sa mga pagnanasa ng laman—lalo na habang malusog ang katawan—salamangka, paghuhula, salamangka, pagsasabi ng kapalaran, dandismo, pagiging padalos-dalos, katamaran, pagkahilig sa magarbong kasuotan, pagpahid-pahid ng mukha, kahiya-hiyang kalaswaan, pagsusugal, labis na pagkahilig sa mga makamundong ligaya, isang buhay na inialay sa laman, na nagpapabobo ng isip, ginagawang makalupa at parang hayop, at hindi sa anumang paraan nagpapahintulot sa isang tao na itaas ang kanyang paningin tungo sa Diyos at sa mga gawa ng kabutihan. Ang ugat ng lahat ng kasamaan, at, ayon sa sabi ng iba, ang pangunahing sanhi, ay ang pag-ibig sa ligaya, ang pag-ibig sa kaluwalhatian at ang pag-ibig sa pera, na dito nagmumula ang lahat ng kasamaan.

6. Gayunpaman, ang isang tao ay hindi nagkakasala kailanman maliban kung, gaya ng sinasabi ng pantas na asketa na si Mark, ang mga makapangyarihang higante—ang pagkalimot, katamaran, at kamangmangan—ay unang napagtagumpayan siya at nangibabaw. Ang mga ito naman ay nagmumula sa isang buhay ng pangkatawang kasiyahan at kaghinaan, at sa pagkahumaling sa luho at libangan ng tao. At ang ugat ng sanhi, at ang pinaka-hindi angkop na ina ng lahat ng ito, ay ang pagmamahal sa sarili, ibig sabihin, isang hindi makatwirang pagka-angkla at masidhing debosyon sa katawan, isang nagkakalat at malilingong isipan, kasabay ng masungit at bastos na pananalita, lahat ng uri ng kalayaan sa pananalita at pagtawa, na nagdudulot ng maraming kasamaan at maraming pagbagsak.

7. Higit pa rito, dapat malaman na ang pag-ibig sa kaluwalhatian, kapag naging isang pagnanasa, ay lubhang iba-iba at may maraming anyo; at na may maraming ligaya na nanlilinlang sa kaluluwa kapag hindi ito mapagmatyag sa harap ng Diyos, ni niyakap ng takot ng Diyos at pag-ibig ni Cristo, habang abala sa pagsasagawa ng mga birtud. Sapagkat mula sa lahat ng panig ay lumilitaw ang libu-libong kasiyahan na humihila sa mga mata ng kaluluwa patungo sa kanila: pisikal na kagandahan, pera, karangyaan, katanyagan, katamaran, galit, pagmamay-ari, pagmamahal sa kapangyarihan, at kasakiman; Sa ating ilusyon, inihaharap sa atin ang mga kasiyahang ito; maliwanag at kaakit-akit ang kanilang anyo, sapat upang hilahin sa sarili ang mga nabighani sa gayong mga bagay, at sa mga hindi nagtataglay sa kanilang sarili ng matibay na pag-ibig sa kabutihan, kundi nahihirapan dito. Bawat pagkahumaling sa bagay na lupa, bawat hilig sa anumang materyal, gaano man ito kaliit, ay nagdudulot ng kasiyahan at kaaya-ayang pakiramdam sa taong naaakit dito—bagaman ito ay hindi matalino at sa huli ay nakasasama—at lubos nitong inaalipin ang makapagnasang kapangyarihan ng kaluluwa, kaya ang taong nabihag ng pagnanasa, kapag pinagkait sa kaniya ang kaniyang minamahal, ay nabubulid sa iritabilidad, kalungkutan, galit at sama ng loob. At kung, bukod sa pagkaugnay na ito, kumapit pa ang kahit kaunting nakasanayan sa isang tao, aba! nagiging sanhi ito upang ang nahuhumaling sa isang hindi makatwirang pagkaugnay ay lubusang sumuko rito, dahil sa kasiyahang nakatago rito.

8. Ang kasiyahan ng kahalayan, gaya ng nabanggit sa itaas, ay marami, at nakakakuha ng kasiyahan hindi lamang sa pakikipagtalik sa labas ng kasal at iba pang laman-na-laman na ligaya, kundi pati na rin sa iba pang mga pagnanasa. At ang pagkabiya ay hindi lamang naglalaman ng pag-iwas sa pakikipagtalik sa labas ng kasal at mga laman-na-laman na ligaya, kundi pati na rin ng pagiging malaya sa iba pang mga pagnanasa. Kaya naman, ang mga sakim, mahilig sa pera, at gahaman ay hindi tapat sa sarili. Kung paanong ang isa ay nabibighani sa pisikal na kagandahan, gayon naman ang isa ay nabibighani sa pera. At ang huli ay mas hindi pa tapat sa sarili; sapagkat wala siya sa parehong pwersa ng unang nabanggit, na siyang magtutulak sa kanya ayon sa mismong pangangailangan ng kalikasan. Sapagkat, sa patas na paghusga, ang sakay na

pinakamainam na matawag na walang kasanayan ay hindi yaong hindi makapigil sa isang matigas at masiglang kabayo, kundi yaong hindi makapamahala sa isang mabait at masunuring kabayo. At malinaw mula sa lahat ng ito na ang pagnanasa sa pera ay mas malaki kaysa sa iba at hindi ito likas; at ang mga pagnanasa rito ay hindi nasa ating kalikasan, kundi nasa isang baluktot na kalooban; na kaya ang sinumang napapailalim dito ay gumagawa ng isang hindi mapatawad na kasalanan. Dapat nating lubos na maunawaan na ang pag-ibig sa kaluguran ay hindi limitado sa pakikipagtalik at mga laman-damdaming ligaya lamang, kundi naroroon din sa lahat ng ating minamahal ayon sa kalooban ng kaluluwa at sa pamamagitan ng pagkiling.

9. Upang mas lubos na maunawaan ang mga pagnanasa, itinuring naming kinakailangan na idagdag ang mga sumusunod. Ang kaluluwa ay nahahati sa tatlong bahagi: ang makatuwiran, ang magagalit, at ang naghahangad. At ang mga kasalanan ng makatuwirang kakayahan ay ang mga sumusunod: kawalan ng pananampalataya, erehiya, kawalang-ingat, pamumuska, kawalang-pagsusuri, kawalang-pasasalamat, at pagsang-ayon sa mga kasalanang nagmumula sa naghahangad na kakayahan ng kaluluwa. Ang mga lunas para sa paggaling at paghilom ng mga kasalanang ito ay: hindi matitinag na pananampalataya sa Diyos, tunay at hindi mapag-aalinlanganang mga doktrina, patuloy na pag-aaral ng mga salita ng Espiritu, dalisay na panalangin, at walang patid na pasasalamat sa Diyos. Ang mga kasalanan ng pwersang nagagalit ay ang mga sumusunod: kalupitan, poot, kawalan ng habag, paghihiganti, inggit, pagpatay at patuloy na pag-iisip ng mga katulad nito. Ang mga lunas para sa mga kasalanang ito ay: kawanggawa, pag-ibig, kababaang-loob, pagmamahalan ng magkakapatid, habag, pagtitiis, at kabutihang-loob. Ang mga kasalanan ng makalupitang kapangyarihan ay ang mga sumusunod: pagkasawa sa pagkain, labis na pag-iimbong sa pagkain, pagkalasing, pakikipagtalik sa labas ng kasal, pakikiapid, karumihan, debauchery, kasakiman, at ang pagnanasa sa hungkag na kaluwalhatian, ginto, kayamanan at laman-laman na ligaya. Ang pag-aayuno, pagtitimpi, pagtanggap sa sarili, hindi pagkasakim, paggastos ng pera para sa mga mahihirap, pagsusumikap para sa mga pagpapala sa hinaharap, pagnanais sa Kaharian ng Diyos, at pagnanasa na maging mga anak ng Diyos ang nagsisilbing lunas at paggaling sa mga kasalanang ito.

10. Ngayon ay tatalakayin ko ang mga mapusok na kaisipan na siyang sanggunian ng bawat kasalanan. May walong kasamaan sa kabuuan: kasakiman sa pagkain, pakikipagtalik sa labas ng kasal, kasakiman sa kayamanan, galit, kalungkutan, kawalan ng pag-asa, kayabangan, at kapalaluan. Kung ang lahat ng mga kaisipang ito ay magpapabahala sa atin o hindi ay wala sa ating kapangyarihan; ngunit kung mananatili o hindi mananatili ang mga ito sa atin, at kung mag-uudyok ng mga pagnanasa o hindi, ay nasa ating kapangyarihan. Ngunit may pagkakaiba sa pagitan ng *tukso*, *pakikipag-ugnay*, *pagnanasa*, *pakikipaglaban*, *pagsang-ayon*—na humihila sa isang tao patungo sa gawa at kahawig nito—*sariling inisyatiba*, at *pagkakakulong*. Ang *tukso* ay isang simpleng mungkahi ng kaaway, halimbawa: 'Gawin mo ang ganito at ganoon', gaya ng sinabi ng kaaway kay Cristo na ating Diyos: '*Sabihin mo, "Maging tinapay nawa ang mga batong ito"*' (Matt. 4:3). At ito, gaya ng nabanggit, ay hindi nasa ating kapangyarihan. Ang *pakikipag-ugnayan*, sa kabilang banda, ay ang pagtanggap sa isang kaisipang iminungkahi ng kaaway, at, wari, ang pakikipag-ugnayan at pakikipag-usap dito nang may kasiyahan, na nagaganap ayon sa ating sariling malayang kalooban. Ang *hilig* ay ang nakasanayang nabubuo bilang resulta ng pakikipag-ugnayan sa kaisipang iminungkahi ng kaaway, at, wari, ang patuloy na pagmumuni-muni at panaginip-gising tungkol dito. Ang *pakikibaka* ay ang magkabilang pagtutol sa pagitan ng kaisipan at ng isip, na naglalayong alisin ang pagnanasa sa kaisipan o sumuko sa isang mapagnasang kaisipan, gaya ng sinasabi ng Apostol: '*Ang laman ay nagnanasa laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman; at ang mga ito'y magkasalungat*' (Gal. 5:17). Ang *pagkabihag* ay ang sapilitan at hindi kusang pang-aakit ng puso, na pinamumunuan ng pagkiling at matagal nang nakasanayan. Ang *pagsang-ayon* ay ang pagpapahayag sa kaisipan ng pagsang-ayon sa pagnanasa; at ang '*sariling-gawa*' ay ang mismong akto ng pagsuko sa isang pagnanasaing kaisipan.

11. Ang sinumang, sa pamamagitan ng kanilang pagtutol at katatagan mula pa sa simula, ay itinaboy ang una—ito ay, ang paunang pang-akit—mula sa kanilang sarili, ay sabay na tinatapos ang lahat ng iba pa. Ang kasakiman sa pagkain ay napapawi sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili; ang pakikipagtalik sa labas ng kasal ay sa pamamagitan ng banal na pag-ibig at pagnanasa sa hinaharap; ang kasakiman sa yaman ay sa pamamagitan ng habag sa mga mahihirap; ang galit ay sa pamamagitan ng kabaitan at pag-ibig sa lahat; ang kalungkutan sa mundo ay sa pamamagitan ng espirituwal na kagalakan; ang kawalan ng pag-asa ay sa pamamagitan ng pagtitiis, katatagan at pasasalamat sa Diyos; kayabangan – sa pamamagitan ng lihim na pagsasagawa ng mga birtud at patuloy na panalangin na may mapagpakumbabang puso; kapalaluan – sa pamamagitan ng hindi paghatol o paghamak sa sinuman, gaya ng mayabang na Pariseo, kundi sa pamamagitan

ng pagtingin sa sarili bilang pinakamababa sa lahat. Sa ganitong paraan, ang isip, na napalaya mula sa lahat ng nabanggit na mga pagnanasa at umakyat sa Diyos, nagsisimula nang mabuhay nang banal kahit dito pa lamang, matapos matanggap ang pangako ng Banal na Espiritu; at sa pag-alis nito sa mundong ito, nang walang pagnanasa at may tunay na kaalaman, inilalagay sa liwanag ng Banal at Diyos na Trinidad, kasama ang mga Banal na Anghel, na nagniningning magpakailanman.

12. Ang kaluluwa, gaya ng nabanggit na, ay binubuo ng tatlong bahagi; sapagkat may tatlong kapangyarihan sa loob nito: ang pag-iisip, ang nagagalit, at ang naghahangad. Kung may pag-ibig at kabutihang-loob sa nagagalit, at kadalisayan at kabanalan sa naghahangad, kung gayon ay dalisay ang pag-iisip. Ngunit kung may pagkamuhit sa tao sa mga damdamin, at pagkahilig sa kalaswaan sa mga pagnanasa, madilim ang isip. Kapag nasasakupan nito ang mga damdamin, malusog, dalisay, at maliwanag ang isip; espiritwal nitong pinagmamasdan ang ugnayan ng mga nilikha ng Diyos at itinataas sa Banal at Pinagpalang Trinidad. Gayundin, ang pagkasusungit ay naaayon sa kalikasan kapag minamahal ng isang tao ang lahat, hindi nagrereklamo sa sinuman, at walang sama ng loob. At ang pagnanasa ay tunay na naaayon sa kalikasan kapag, sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, kababaang-loob, at kawalang-kasakiman, pinapatay nito ang mga pagnanasa—ito ay, ang laman na ligaya, ang pagnanasa sa pakinabang, at sa panandaliang kaluwalhatian; sapagkat ang pagnanasa ay may tatlong hilig: alinman sa mga laman, sa hungkag na kaluwalhatian, o sa taksong kayamanan – at dahil sa hilig na ito, na salungat sa katwiran, pinapabayaang ng tao ang Diyos at ang Kanyang mga utos, nakakalimutan ang sariling kadakilaan, nagiging mapait sa kapwa, pinapadilim ang pag-iisip at pumipigil sa pag-angat ng paningin tungo sa katotohanan. Ngunit ang sinumang nakamit ang pinakamataas na uri ng pag-iisip, kahit dito pa lamang, gaya ng nabanggit sa itaas, ay nakakatikim ng Kaharian ng Langit, nagsisimulang mamuhay ng isang banal na buhay, na naghihintay sa kaligayahan na inihanda para sa mga umiibig sa Diyos, na sana'y maging karapat-dapat din tayo, na mga hindi karapat-dapat, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo.

13. Mahalaga na maunawaan na ang ganap na kaperpeksiyunan ng anumang birtud ay hindi maaaring makamitan ng isang taong, sa buong buhay niya, ay hindi nagsusumikap nang walang pagod na pagsisikap upang makamit ito sa pamamagitan ng aktibo at masigasig na paggawa. Ito ay nalalapat sa paglimos, sa panalangin, sa pag-ibig, o sa alinman sa mga pangunahing birtud—tapang, katwiran, kabanalan at katarungan. – Habang walang humpay na nagsisikap na isabuhay ang mga birtud na ito, dapat mag-ingat na huwag pahinain, lalo na sirain, ang kanilang halaga at kabuluhan sa pamamagitan ng pagpapahintulot sa masasamang motibo na sumabay sa mga ito, gaya ng pagnanais na mapasaya ang iba, hungkag na kaluwalhatian, at iba pa. At higit sa lahat, dapat laging isabuhay ang mga birtud nang may katinuan – na siyang nangunguna sa lahat ng birtud, na para bang isang reyna, at ang birtud ng mga birtud.

14. Mahalaga rin para sa lahat ng nagnanais na mangibabaw sa kabutihan at nagsusumikap na iwasan ang kasalanan na maunawaan na, kung paanong ang kaluluwa ay walang kapantay na higit sa katawan, gayon din naman ang mga birtud ng kaluluwa—lalo na yaong pinangalanan ayon sa Diyos at yaong ginagaya Siya—ay higit sa mga birtud ng katawan; tulad ng kung paanong ang mga bisyong pangkaluluwa ay mas mabigat at mas mapaminsala kaysa sa mga bisyong pangkatawan, kapwa sa kanilang mga epekto at sa mga parusang kaakibat nito, bagaman hindi ko alam kung bakit hindi ito nauunawaan ng marami. Ang pagkalasing, pakikipagpahamak, pagnanakaw at mga bisyong katulad nito—na tila kinamumuhian naman ng marami—ay kanilang iniwasan, kinatatakutan at nilalayo; ngunit pinapabayaang nila nang walang pakialam ang mga bisyong mas malubha, yaong nasa kaluluwa – inggit, poot, kayabangan, panlilinlang, at ang ugat ng lahat ng kasamaan – ang pag-ibig sa salapi, at mga bisyong katulad nito.

5. Tungkol sa pakikibaka laban sa walong pangunahing damdamin, sa pangkalahatan

1. Alamin na may walong kaisipan na pinagmumulan ng lahat ng kasamaan: kasakiman sa pagkain, pakikipagbalakan, pag-ibig sa salapi, galit, hindi napapanahong pagdadalamhati, pagkasindak, kayabangan, at kapalaluan. Ito ang nakikipagdigma laban sa bawat tao.

2. Tungkol sa iyo, kung nais mong malupig ang '*kasakiman sa pagkain*', mahalin mo ang pagpipigil sa sarili, magkaroon ka ng takot sa Diyos – at malalampasan mo ito.

3. Kung nais mong mapagtagumpayan ang '*pakikipagpakasasa*', mahalin mo ang pagbabantay at pagtitimpi, laging isipin ang kamatayan, at huwag kailanman makipag-usap sa isang babae – at magwawagi ka.

4. Kung nais mong mapagtagumpayan ang '*kasakiman*', mahalin mo ang pagiging payak at pagtitipid.

5. Kung nais mong malampasan ang '*galit*', alagaan ang kababaang-loob at malawak na pag-iisip, at tandaan kung gaano karaming kasamaan ang ginawa ng mga Hudyo sa ating Panginoong Jesucristo; subalit Siya, bilang isang Diyos na nagmamahal sa sangkatauhan, ay hindi nagalit sa kanila, kundi sa halip ay nanalangin para sa kanila, na nagsasabing: '*Ama, ipatawad Mo sa kanila*' ang kasalanang ito: '*sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa*' (Lucas 23:34).

6. Kung nais mong malampasan ang hindi napapanahong '*kalungkutan*', huwag kailanman magmalungkot sa anumang pansamantala; ngunit kung ikaw ay nasaktan ng isang salita, o nabahala, o hindi nirerespeto, huwag magmalungkot, bagkus, magalak. Magmalungkot ka lamang kapag nagkasala ka; ngunit kahit noon, magpakita ka ng katamtaman, baka mahulog ka sa pag-aalinlangan at mapahamak.

7. Kung nais mong malampasan ang *kawalan ng pag-asa*, mag-aral kang gumawa ng anumang uri ng gawang-kamay, kahit sandali lamang, o magbasa, o manalangin nang madalas.

8. Kung nais mong malampasan ang '*kawalang-hiya*', huwag mong mahalin ang papuri, karangalan, magagarang damit, ang puwesto ng karangalan, o ang paboritong pagtrato; sa halip, mahalin mong batikusin at pahiyahin ka, at makatanggap ng mga maling paratang laban sa iyo: at sisihin mo ang iyong sarili na mas makasalanang ka pa kaysa sa sinumang makasalanang.

9. Kung nais mong malupig ang '*pagmamalaki*', ano man ang iyong gawin, huwag mong sabihin na ito ay nagawa sa pamamagitan ng iyong sariling pagsisikap o sariling lakas; kundi, mag-ayuno ka man, nagbabantay ka man, kahit natutulog ka sa hubad na lupa, kumakanta ng mga salmo, o nagsasagawa ng maraming pagyuko, sabihin mong ito ay nagagawa sa pamamagitan ng tulong at proteksyon ng Diyos, at hindi sa pamamagitan ng sariling lakas o sariling pagsisikap.

1. Tungkol sa pakikibaka laban sa kasakiman sa pagkain

1. Hindi dapat magnasa ng karne ang isang monghe, o uminom ng alak hanggang sa malasing: kung hindi, manhid ang iyong isipan, at hindi matatapos ang iyong mga pang-mundong pag-aalala.

2. Ang mga palatandaan ng mabuting pamumuhay sa isang batang monghe ay ang mapagkumbaba at maingat na pag-iwas sa alak at sa labis na pakikipag-usap. Ang sinumang umiibig sa mga bagay na ito ay hindi magtitiis hanggang wakas sa mabuting pamumuhay.

3. Huwag mong pilitin ang iyong kapatid na uminom ng alak hanggang sa malasing, kahit na matagal na niya itong iniinom; sapagkat ang isang barko ay matagal buuin, ngunit sa isang iglap ay masisira ng isang hampas lamang.

4. Ang sinumang nagnanais ng laman-tayong kaluwagan ay nagdadala ng maraming kapahamakan sa sarili; ngunit ang mga matiisin ay maliligtas.

5. Mas mabuti pang kumain sa Panginoon at magpasalamat sa Panginoon kaysa magpigil sa pagkain at husgahan ang mga kumakain at nagpasalamat sa Panginoon.

6. Umupo ka ba sa isang salo-salo? Kainin mo ang iyong tinapay, ngunit huwag mong hatulan ang iyong kapuwa, baka sa pamamagitan ng iyong paghatol ay maging ikaw ang siyang sumisira sa iyong kapatid.

7. Maging matatag sa pananampalataya, at kainin mo ang anumang inilagay sa iyong harapan para sa Panginoon. Kung may inilagay sa iyong harapan na ayaw mong kainin, huwag mo itong itaboy mula sa hapag-kainan kapag may iba pang nagnanais kumain at magpasalamat sa Panginoon.

8. Umupo ka ba para kumain? Kumain ka bilang isang tao, at huwag kang lumingon-lingon na parang hangal.

9. Sinabi ng isang kapatid: 'Hindi dahil sa anumang uri ng pagkasuklam na ayaw kong kumain ng karne: sapagkat "*bawat nilalang ng Diyos ay mabuti, at wala dapat itakwil*" (1 Tim. 4:4); kundi dahil nasusulat: "*Walang pakinabang sa hangal ang tamis*" (Awit 19:10), hindi matalino para sa isang monghe na kumain ng laman ng mga hayop.'

10. Kapag iniaalok ang mga tira-tira, huwag mong pagmulan ng ilong; sapagkat inutusan ng Panginoon ang Kanyang mga alagad na tipunin ang mga natirang piraso, '*upang walang masayang*' (Juan 6:12).

11. Kahihyan sa tao ang malasing sa alak; sa aking pagkakita sa marami, wala akong nasumpungang katulad ng isang lasing.

12. Ang pagpipigil sa sarili ay nakakapagod sa laman, samantalang ang kasakiman sa pagkain ay nagpapahina ng isip.

13. Pighatiin mo ang iyong sarili, O monghe, at supilin ang iyong laman, baka ikaw ay mataboy.

14. Paghirapan mo ang iyong laman, at magbubunga ka para sa Diyos.

15. Nais mo ba, O monghe, na makatagpo ng kapayapaan sa piling ng mga kapatid? Maging kontento ka sa pagkain ng komunidad ng mga kapatid; *'at magkakaroon ng kagalingan'* para sa iyong katawan, at *'pagbawi sa iyong mga buto'* (Kaw. 3:8), at ang iyong kaluluwa ay hindi masasaktan. *'Ngunit kung itutuon mo ang iyong mga mata sa mga tasa at baso, pagkatapos ay makakaranas ka ng sakit, na parang nakagat ng ahas'* (Kaw. 23:31).

16. Ang isang leon, na naghahabol ng biktima para sa kanyang tiyan, ay nagiging bihag; at ang isang palabirong, inilalagay niya ang kanyang sarili sa ilalim para sa ligaya ng kanyang tiyan.

17. Ang kasaganaan ng pagkain ay nagpapalabo ng isip, ngunit ang wastong pagpipigil sa sarili ay naglilinis nito.

18. Ang taong lasing at mainit ang ulo ay nag-uudyok ng sama ng loob sa kanyang mga kapatid, at ang kahihyan ay laging sumasa kaniya.

19. Ang taong umiinom sa gabi ay gumagawa at nagsasabi ng hindi niya dapat gawin at sabihin, at sa umaga ay nagsisisi siya; ngunit kung makakainom siya muli, uulitin niya ang dati.

20. Huwag kang uminom ng alak hanggang sa malasing ka, kahit pa hikayatin ka ng mga kasama mong kaibigan: sapagkat kung mangibabaw sa iyo ang alak, ang mga naghikayat sa iyo ang mauunang maligaw dahil sa iyo.

21. Ang palabiro ay nagsusumikap at naghihirap-hirap kung paano mapupuno ang kanyang tiyan ng pagkain, at kapag nakakain na siya, nagdurusa siya habang naghigop; ngunit ang pagpipigil sa sarili ay nagdudulot ng kalusugan at pagkamayap.

22. Ang isang masakim na monghe ay nababahala sa maraming bagay, ngunit ang isang matimpi na monghe ay parang usa sa parang.

23. Huwag mag-alala sa iyong tiyan, monghe, at makakamtan mo ang kapayapaan.

24. Hindi sapat ang lahat ng kahoy sa gubat para patayin ang apoy; ganoon kasabik ang laman, gaano mo man ito pakainin.

25. Ang lasing na pastol ay hindi aalagaan ang mga tupa na ipinagkatiwala sa kanya, at ang antok na pastol ay siya mismo ang magiging biktima ng mga mabangis na hayop. Sapagkat *'tumutubo ang mga tinik sa mga kamay ng lasing'* (Kaw. 26:9), samantalang ang kaluluwa ng may pagpipigil ay kumakapit sa Diyos.

26. Ang pagtitimpi ay birtud ng pagtitiis.

27. Huwag kang uminom ng alak hanggang sa malasing ka para mapasaya ang iba; sapagkat magdudulot ito sa iyo ng malaking kahihyan kapag nalaman nilang lasing ka.

28. Nakatikim ka na ng tinapay at busog ka na! Bigyan mo ng kaluwalhatian ang Diyos na nagpatibay sa iyo. At kung nais mong pakainin ang iyong katawan nang kaunti, bigyan mo ng kaluwalhatian ang Diyos na nagpalakas sa iyo, at huwag mong sabihin sa harap ng lahat: *'Hindi ako nakakain ng ganoon-ganito kalaking bahagi ng tinapay'*. – Ano ang pakinabang mo rito? – Hindi mo ba hinihukay-hukay ang mga kumakain at nagpapasalamat?

29. Ang isang masigasig na kumain ay tinatawag ang pag-aayuno na panahon ng kalungkutan, samantalang ang may pagpipigil ay hindi mukhang malungkot kahit nag-aayuno.

30. Ang labis na pag-aayuno, sa aking palagay, ay hindi kapuri-puri; gayundin, hindi rin kapaki-pakinabang ang pagpapabaya sa wastong pag-aayuno. Tulad ng matagal na paglihis sa itinakdang pagkain na nagdudulot ng katamaran at kakulangan ng lakas para sa paglilingkod, gayundin naman ang labis na pagkain ay nagdudulot ng paghatol. Sinasabi: *'Kawa-kawa kayo na mga busog ngayon, sapagkat magugutom kayo'* (Lucas 6:25). Higit pa rito, ang taong walang pagpipigil, dahil sa kakulangan ng katamtaman, ay nahuhulog sa mga laman-damdaming pagnanasa. Kaya't dapat pamunuan ang katawan sa makadiyos at wastong paraan.

31. Pagkatapos makapahinga (sa pagkain), huwag maglibot sa mga selda, kundi manatili sa katahimikan sa sarili mong selda; sapagkat napakarami ang naligaw dahil sa alak. Kaya naman, pagkatapos makapahinga, ang pagiging nasa selda ng iba ay nagbibigay-kahulugan ng kapabayaang at kalaswaan. Sa ganitong mga pagtitipon, ang mga kaluluwa ay nahuhulog sa kasalanan, lalo na kapag ang awtoridad ng abbot ay hindi ipinatutupad. Sapagkat ang sinumang hindi nagnanais na pigilan ang kanyang isip sa pamamagitan ng takot sa Diyos ay nangangailangan ng takot sa tao upang pigilan siya sa mga walang kabuluhang gawain, gaya ng isang alipin na nananatiling dalisay sa ilalim ng mahigpit na pamamahala ng kanyang panginoon.

32. Kumain ng payak at kinakailangang pagkain, baka manhid ang iyong isip dahil sa *'pagpapalusog, pagkalasing at mga kabalisan ng buhay na ito'* (Lucas 21:34). Sapagkat ang mga pinamumugaran ng ganitong mga pagnanasa ay hindi itinuturing na pakikipagtalik sa labas ng kasal ang pakikipagtalik sa labas ng kasal,

ni pakikiapid ang pakikiapid, at hindi sila lumilayo sa lahat ng ginagawa ng mga pagano, na hindi nakakakilala sa Diyos; kundi ginagawa nila ang lahat ng ito nang walang takot, na walang pinagkaiba sa mga baboy na naglilibot sa putik; hindi nila naaalala ang Kautusan, ni ang mga Propeta, ni ang Panginoon Mismo, na nagkatawang-tao upang lipulin ang kawalang-katarungan ng kasalanan. Kaya naman, huwag kang maging adik sa karne at alak, baka ang iyong isip ay hindi na makatanggap ng mga espirital na kaloob.

33. Huwag magpakasasa sa paliligo, pag-inom, o labis na pagkain ng karne, baka mahulog ka sa hindi malalampasang panganib sa pamamagitan ng pagkasala sa anumang mahalagang bagay.

34. Huwag pakinggan ang payo ng mga taong palahawig sa sariling pagnanasa – yaong ginawang alipin ang kanilang sarili sa kanilang mga gana at lamanlikang pagnanasa.

35. Ang labis na pagkain at pag-inom ay kaaya-aya lamang sa sandaling iyon; kinabukasan, iniwan nila ang isipan ng pagkabahala at katamaran.

36. Ang isang monghe ay hindi magtatagal sa isang lugar, at hindi rin makakamtan ang kapayapaan ng isip, maliban kung una niyang aibigin ang katahimikan at pagpipigil sa sarili. Sapagkat ang katahimikan ay nagtuturo ng kapanatagan at patuloy na panalangin, samantalang ang pagpipigil sa sarili ay nagpapanatili ng isip na hindi nalilihis. Sa huli, ang mga nakamit ito ay maaaring maghangad ng isang mapayapang kalagayan ng puso.

37. Huwag kang padaya sa kasiyahan ng tiyan, *'ni huwag kang malasing sa alak, na may kalaswaan'* (Efe. 5:18). Wala kang ibang pakikinabangan kundi ang tuparin ang kalooban ng Diyos.

38. Alamin na sa tuwing pinapayagan ng sinuman ang laman—sa kanyang sariling kapahamakan—pinaparami niya ang mga pagnanasa sa kanyang sarili, at sa huli ang kaluluwa, na nabibigatan ng masamang gawi ng katawan, ay nagiging baog. Kaya sinasabi ng Tagapagligtas: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili, baka mabigatan ang inyong mga puso ng sobrang pagkain, pagkalasing at mga pagkabahala ng buhay na ito'* (Lucas 21:34). Iyan ang dahilan kung bakit sinasabi ng Apostol: *'Pinapahirap ko ang aking katawan at pinapailalim ito sa disiplina, baka, habang nangangaral ako sa iba, ako mismo ay hindi maging karapat-dapat'* (1 Corinto 9:27). – Kung, gayunpaman, pipilitin ng sinuman ang kanyang sarili sa gawain ng Panginoon, sa ganoong paraan ay nagiging malakas ang kanyang katawan, at ang kanyang kaluluwa ay nagiging liwanag. Tulad ng isang mandirigma na patuloy na naglalaan ng oras sa pisikal na ehersisyo upang sanayin ang kanyang katawan para sa sining ng pakikipaglaban, gayundin naman ay dapat magsagawa ang isang ascetic ng kabanalan ng bawat mabuting gawa, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Sanayin mo ang iyong sarili sa kabanalan'* (1 Tim. 4:7–8).

2. Tungkol sa pakikipaglaban sa kahalayan

1. Ang taong maluhu sa laman, kapag nakakasalamuha ng mga babae, ay nagiging masigla at naaakit sa kanilang kagandahan; ang kanilang pisikal na alindog ay nagpapabaliw sa kanya, ang ganda ng kanilang mga mukha ay nagpapaligaya sa kanya, ang karikitan ng kanilang mga pangangatawan ay humahanga sa kanya, at sa pakikipag-usap sa mga babae ay natutunaw siya sa ligaya; kapag naaalala niya ang nakita niya, nangangarap siya nang may kahalayan, malinaw na inilalarawan sa kanyang isipan ang mga mukha ng mga babae, ang kanilang mga mapag-init na ekspresyon, ang kanilang mga nakakaakit na ngiti, ang kislap ng kanilang mga mata, ang karikitan ng kanilang kasuotan, ang kanilang mga papuri, at ang pagdami ng kanilang mga labi. Nakakasawa sa kanya ang pakikipag-sama sa mga lalaki; ngunit kapag nakakakita siya ng mga babae, sumisigla ang kanyang mukha, at nagmamadali siyang dito't doon upang ialay ang kanyang serbisyo; doon niya natatagpuan ang tinig upang kumanta, ang kakayahang magbitiw ng isang matalinong biro, ang kakayahang tumawa, at ang pagiging kaaya-aya at kaaliw.

2. Huwag mong hayaang maglayas-layas ang iyong mga mata, at huwag mong titigan nang matalim ang kagandahan ng iba, baka ibagsak ka ng iyong kaaway sa pamamagitan ng iyong sariling mga mata.

3. Ang palipat-lipat na tingin ay ikapahamak ng isang monghe. Ang palipat-lipat na tingin ay nagdudulot ng maraming kalungkutan sa sinumang sumusunod dito. Kung hindi mo pipigilin ang iyong mga mata sa pagpalipat-lipat, hindi ka maglalakad sa tuwid na landas ng kabanalan.

4. Kung iniibig mo ang pagpipigil sa sarili, mapapailalim mo ang demonyo ng kahalayan.

5. Ang sinumang nagpapalusog sa laman ng kanyang katawan ay nagpapalusog sa masasamang pagnanasa, at ang mga kahiya-hiyang kaisipan ay hindi titigil sa loob niya.

6. Ang sinumang nagpipigil sa kanyang mga mata ay makakakita ng liwanag; ngunit ang sinumang nagpapaligoy-ligoy ng kanyang tingin ay magpapasan ng pasanin sa kanyang sarili. Sapagkat nasusulat: '*Ang pagtakas ng kahalayan ay sumisira sa isip na hindi masama*' (Kawikaan 4:12).

7. Kung, dala ng pagnanasa, hayaan mong tumingin ang iyong mga mata sa kahalayan, pigilin mo agad ang iyong mga mata, baka mahulog ka sa kahihyan ng laman.

8. Kapag ang laman ay nag-aalab, huwag mong hipuin ang iyong katawan, baka mas mag-alab pa ito.

9. Mag-ingat ka sa iyong sarili, monghe; mag-ingat ka kapag nakakasalamuha ka ng mga babae.

10. Kung paanong tumakas ka sa ahas na kumakagat sa katawan, ganoon din, at higit pa, tumakas ka sa babaeng sumisira sa kaluluwa.

11. Ang sinumang nagmumuni-muni sa ganda ng isang babae ay nagtatanim sa kanyang kaluluwa ng pagnanasa para sa kanyang ganda; at ang sinumang naglilibot sa pintuan ng kanyang bahay ay parang naglalakad sa yelo; sapagkat malapit ang tukso.

12. Ang dalawang nagbabatikan ay parang monghe na kasama ang isang babae. Ngunit ang taong may pag-iingat ay makakalikom ng pakinabang, samantalang siya mismo ay hindi malulupig.

13. Huwag mong itutok ang iyong tenga sa mga kahiya-hiyang salita, baka madumiha ang iyong isip. '*Sapagkat kung paanong ang usok sa mga mata*' (Kaw. 25:20), gayon din ang kahiya-hiyang salita ay nakasasama sa kaluluwa.

14. Kung ang espiritu ng pakikipagalaw ay nag-aalala sa iyo, sawayin mo ito, na sasabihin: 'Lipulin ka ng Panginoon, ikaw na puno ng masangsang na amoy, ikaw na demonyo ng karumihan.' Sapagkat kilala natin ang nagsabi: '*Ang pag-iisip na nakatuon sa laman ay laban sa Diyos*' (Roma 8:7).

15. Ang bawat nagmamahal sa kalinisan at kabanalan ay nagiging templo ng Diyos.

16. Kung sinuman ang *sumira sa templo ng Diyos, sisirain siya ng Diyos*' (1 Cor. 3:17), sabi ng Banal na Kasulatan. Labanan ang demonyo ng pakikipagtalik na parang aso; huwag sa anumang paraan pumayag na madala ka ng ganoong mga kaisipan; sapagkat mula sa isang kislap ay maraming uling ang sumisibol, at mula sa isang masamang kaisipan ay dumarami ang masasamang pagnanasa. Pagsikapan mong pawiin ang alaala ng mga ito nang higit pa kaysa sa amoy ng putik.

17. Tulad ng kung paanong ang mabangong samyo ay nagpapaligaya sa pandama ng amoy, gayon din naman ang Espiritu Santo ay nagagalak sa kadalisan at nananahan sa loob ng isang tao.

18. Tulad ng baboy na nasisiyahan sa paglilibot sa putik, gayon din naman ay nasisiyahan ang mga demonyo sa pakikipagtalik at karumihan.

19. Sa kadalisan naninirahan ang dakilang liwanag, kagalakan, kapayapaan at pagtitiis; ngunit sa pakikipagtalik sa labas ng kasal naninirahan ang kalungkutan, kawalan ng pag-asa, hindi mapawiang pagtulog at makapal na kadiliman.

20. O monghe, mahalina mo ang kalinisan sa pag-ibig ni Cristo; angkop ito sa iyong buhay na gaya ng pangkaukulan ng karpintero ang kanyang pahilis.

21. Isang monghe, habang tinatablan ng kahalayan, ay pinagalitan ang diyablo, na nagsasabi: 'Pumasok ka sa kadiliman, Satanas! Hindi mo ba alam na, bagaman ako'y hindi karapat-dapat, gayon pa man ay bitbit ko ang mga miyembro ni Cristo?' At agad na tumigil ang pagnanasa (na parang may nagpatay ng sulo); kaya namangha siya rito sa kanyang sarili at pinuri ang Panginoon.

22. Bakit mo ikinagagalak ang magdamit nang walang pakundangan? Pakinggan mo ang sinasabi ng Apostol: '*Tumakas ka sa mga pagnanasa ng kabataan*' (2 Tim. 2:22). Hindi mo ba alam kung anong kaaway ang iyong kinakalaban? Hindi mo ba alam kung gaano kaseryoso na maging bitag sa ibang kaluluwa? Paano mo hindi maisip kung anong pagkabulok at pagkabulok ang naghihintay sa mga gumagawa ng ganoong mga bagay? Nais kong linawin sa inyo na kung ang panlabas na tao ay maganda ang pananamit, ngunit ang tinitirhan ng kaluluwa ay marumi, hindi magtatagal ay mapapahamak ang kanyang ganda. Ngunit kung magkakaroon ka ng panloob na ganda, mula sa gandang ito, at mula sa liwanag na ito, may sisinag din sa panlabas na tao, at ang ganitong ganda ay walang hanggan!

23. Ang nagpapaganda ng kanyang kasuotan at pinapabusog ang kanyang tiyan ay makakaranas ng maraming pang-iinsulto; ngunit ang taong may matinong pag-iisip ay nakakatakot sa kanyang mga kaaway.

24. Kung, habang nagtatrabaho, ginugulo ka ng espiritu ng kahalayan, huwag kang maging tamad na itaas ang iyong mga kamay sa panalangin, at ang panalangin ng pananampalataya ay tatayo para sa iyo.

25. Pigilan ang pagnanasa sa iyong sarili bago ka nito mapigilan, sapagkat dinadala nito sa kalaliman ng impyerno ang mga nagpapasakop dito.

- 26.** Mahalin mo ang kapayapaan at kabanalan (kalinisan), upang ikaw ay maituring na karapat-dapat na makita ang mukha ng Panginoong Diyos.
- 27.** Pag-iwan mo, kapatid, ang pagbibiro, baka maging walang hiya ka; sapagkat ang kawalang-hiya ang ina ng kalaswaan.
- 28.** Huwag kang pumasok sa silid ng mga lasing, baka biglang masira mo ang kayamanan ng iyong kabanalan.
- 29.** Kapag sumiklab ang pagnanasa sa iyong katawan, isipin mo ang apoy na hindi mapapatay at ang walang hanggang uod, at ang pagkasunog ng iyong mga miyembro ay agad na mapapatay; kung hindi, kapag ikaw ay naging maluwig, ikaw ay matatalo at magsisisi, at ang apoy ng dalamhating dulot ng pagsisisi ay lilamon sa iyo, at masasanay kang magkasala, kahit na ikaw ay nagsisisi. Sa simula, sikapin mong maging mahigpit sa bawat pag-uga ng pagnanasa na ito, upang hindi ka matalo nito – at hindi ka masasanay na palaging matalo rito sa pakikibaka. Sapagkat ang ugali ay pangalawang kalikasan. Ang ugali ng pagbibigay-lugod sa sarili ay hindi kailanman magpapahintulot sa iyo na magkaroon ng disiplina sa sarili. Palagi itong lumilikha at sumisira, nagkakasala at nagsisisi. Kung masasanay kang magpabaya kapag ikaw ay inaatake, ang nakasulat sa manuskrito mo magpakailanman ay: *'pagpapakumbaba'*. Ang sinumang sanay na nagbibigay ng tagumpay sa kanilang mga pagnanasa ay palaging kinokondena ng kanilang budhi; siya ay malungkot sa lahat ng oras, at kahit na magkunwari siyang masigla sa harap ng iba, sa kalooban ay siya ay malumbay dahil sa hatol ng kanyang budhi. Sapagkat ang karaniwang kapalaran ng kahalayan ay magdala ng napakasakit na kalungkutan sa mga nagpapalipas-oras dito. Kaya nga, magpakabigkis ka ng buong kaluluwa mo, at panatilihin mong palagi ang Diyos sa iyong kalooban.
- 30.** Ingatan mo ang iyong sarili, at magsikap ka hanggang sa kamatayan na panatilihing dalisay ang iyong sarili, upang salubungin mo ang iyong walang-kamatayang Nobyo nang buong tapang at kagalakan. Pahalagahan mo ang pagkabirhen; at ito ang magdadala sa iyo sa makalangit na palasyo. Iyan ang dahilan kung bakit sinabi ng Apostol: *'Ipinagkasaloob ko kayo sa isang lalaki, isang dalagang dalisay, upang iharap ko kayo kay Cristo'* (2 Cor. 11:2).
- 31.** Ingatan mo ang iyong katawan laban sa kasalanan, baka mahiga ka sa harap ng Maylalang; sapagkat inialay na natin ang ating sarili bilang handog sa Panginoon, at wala na tayong kapangyarihan sa ating sariling katawan, ni hindi rin natin maaaring bawiin ang handog nang kusang-loob. Kung ang sinuman, na nagbigay ng panata sa Diyos, ay nag-alay ng handog sa Panginoon, at ang pari, nang tanggapin ang handog, ay inilagay ito sa templo, kung gayon kahit na ang nag-alay ng handog na ito ay magsisi pagkatapos, wala na siyang kapangyarihang bawiin ang handog nang ito'y maialay na sa Panginoon; at kung susubukan niyang nakawin ito nang lihim, hindi siya maliligtas sa paratang na kinuha niya ang sariling ari-arian, kundi magtitiis ng parusa bilang isang taong gumawa ng kalapastanganan. Sa parehong paraan, ang mga naglaan ng kanilang kaluluwa sa Diyos ay wala nang kapangyarihan sa kanilang sariling katawan.
- 32.** Mag-ingat sa masamang payo. Sapagkat madalas na ang mga lumihis sa kabutihan ay nagsusumikap na iligaw ang iba, upang hindi lamang sila ang maglubog sa maling pamumuhay. Nagsasalita sila nang may papuri, na naglalayong ilihis ang mga sumusunod sa kanila mula sa kabanalan at itulak sila sa kasalanan. Dahil sila mismo ay nahulog, hindi lamang nila tinatanggi ang bumangon muli, kundi sinadya rin nilang inilalagay ang iba sa tukso—patungo sa pagbagsak at pagkabulok. At ginagamit sila ng diyablo na pain sa kawit. *'Ang kanilang mga lalamunan ay bukas na libingan'*, inialay sa *'mga pagnanasa ng karumihan'* (Roma 3:13; Roma 1:26). Mag-ingat kayo sa kanila, baka mapaso kayo ng kanilang malalalambing na salita.
- 33.** Mapalad ang mga nagpapanatili ng kabanalan (kalinisan) sa pagpapakumbaba! – Ngunit huwag umasa ang sinuman na makamtan ang kapayapaan (sa bagay na ito) habang sumusuko sa mga pakiusap ng kaaway: sapagkat ang tagapahirap na ito ay maghahari sa kanila sa pamamagitan ng malalaswang kaisipan at kaluguran, kahit na hindi sila gumagawa ng kahiya-hiyang mga gawa. Sa ganitong kalagayan, dahil hindi sila nakakilala ng asawa, ipinupukaw ng kaaway sa kanila ang kaisipang ipag-angkin ang pagkabirhen para sa kanilang sarili, samantalang ang buong katawan nila ay napupuno ng karumihan ng kahalayan. Kaya't pinapayabut ng kaaway na ipagmayabang nila na sila'y malaya sa kasalanan, samantalang pinupuno niya sila ng *'bukol ng apdo at bukol ng kapaitan'* (Deut. 32:32),
- 34.** Hindi na kailangang sabihin na hindi dapat magpakalulong sa alak o makipag-ugnayan sa mga babae; sapagkat malinaw na nakikita ng bawat isa kung gaano ito kalayo sa kabutihan. At hindi lamang mula sa bagay na ito dapat tayong mag-ingat sa mga pakana ng mga demonyo, kundi dapat din nating iwasan ang mga pambabaeng usapan kasama ang mga lalaki, na maaaring mag-udyok ng maling pagnanasa at magdala

sa kaluluwa sa kapahamakan. – Iiwasan natin ang pakikipagtagpo sa mga babae hindi dahil itinuturing natin silang mapanlinlang, kundi dahil, sa pamamagitan ng pakikipagtagpo at pakikipag-usap sa kanila, madaling tayo mapahamak ng kaaway at madala sa paglabag sa mga utos ng Diyos. Ngunit tayo ay dapat magbantay sa lahat ng panig laban sa mga pakana ng mapanlinlang na mga espiritu, at ilagay ang ating pag-asa sa buong baluti at kapangyarihan ng Banal na Espiritu. Sinumang nagsasara ng isang pinto laban sa kaaway ngunit nagbubukas ng dalawa pa para sa kanya, at inakala niyang ligtas siya, ay niloloko lamang ang sarili. Hindi; dapat protektahan ng tao ang sarili mula sa lahat ng panig, at huwag magbigay ng dahilan sa mga naghahanap ng dahilan.

35. Huwag maging pabaya sa birtud ng kabanalan, kundi magsikap ka nang buong lakas na panatilihin ang kabanalan (kalinisan) sa iyong sarili, sapagkat ito ang dahilan kung bakit iniwan mo ang mundo. Panatilihin mo ang iyong pagkabirhen, upang ang Banal na Espiritu ay manirahan sa iyong loob. Huwag pansinin ang mga kahiya-hiyang pagnanasa o magaan na pag-aakbay; panatilihin mong malinis ang iyong sarili, at kung ang isang makasalanang apoy ay magsimulang magliyak sa loob mo, patayin mo ito sa pamamagitan ng luha at panalangin sa Panginoon, na nagmamahal sa mga naghahangad ng kabanalan at naglilingkod sa Kanya rito. – Isang mahalagang kayamanan ang pagkamakatarungan sa isang matuwid na isipan. Kung iingatan mo ito, luluwalhati ka ng Panginoon, at magtatagumpay ka sa lahat ng bagay.

36. Kung sumiklab ang makamundong pag-aalinlangan sa iyong kalooban, huwag kang matakot at huwag kang mawalan ng pag-asa. Sa paggawa mo nito, lalo mong papalakas ang loob ng kaaway laban sa iyong sarili, at magsisimula siyang maghasik ng mga nakatutuksong kaisipan sa iyong isipan, na nagsasabing: 'Hindi mapapatay ang apoy sa iyong kalooban maliban kung bibigyan mo ng kasiyahan ang iyong pagnanasa.' Ngunit *'magtiyaga kang maghintay sa Panginoon'*; ibuhos mo ang iyong panalangin na may luha sa harap ng Kanyang kabutihan, at *'didirigmarin'* ka Niya, at *'iaangat ka'* mula sa *'kalimyan ng mga pagnanasa'*, ibig sabihin, mula sa maruruming kaisipan, at mula sa *'kalabuan ng putik'*, ibig sabihin, mga kahiya-hiyang pantasya, at *'itapat mo'* ang iyong mga *paa'* sa *'bato'* ng kabanalan (kalisangan) (Awit 39:1–3), at makikita mo ang tulong na dumating sa iyo mula sa Kaniya. Maging matiisin ka nga; huwag mong paburen ang iyong mga kaisipan na humina, huwag kang manghinang habang pinapalooban mo ang tubig sa bangka: sapagkat malapit na ang daungan ng buhay. *'Habang nagsasalita ka pa, sasabihin Niya: "Narito ako"'* (Isa. 58:9). Ngunit hinihintay Niya na makita ang iyong gawa, upang makita kung tunay kang handang makipaglaban sa kasalanan hanggang sa kamatayan. Kaya huwag kang mawalan ng loob; hindi ka iiwan ng Diyos. Pinagmamasdan Niya ang iyong pakikibaka; pinagmamasdan din ito ng mga mukha ng mga Banal na Anghel at ng pulutong ng mga demonyo. Handa ang mga Anghel na bigyan ng korona ang nagwagi; ang mga demonyo naman, upang balutan ng hiya ang mga natalô. Kaya't maging mapagbantay ka. Huwag mong ikalungkot ang sa iyo (ang mga Anghel), at huwag mong ikagalak ang sa dayuhan (ang mga demonyo).

37. Wala nang nakatago sa mga mata ng Diyos. Huwag mong hayaang linlangin ka ng kaaway sa pagsasabing, *'Hindi Niya makikita.'* Nakatayo ka sa harapan ng Diyos. Huwag mong balewalain ito. Sapagkat nasusulat: *'Ang langit ang aking trono, at ang lupa ang aking tuntungan'* (Mga Gawa 7:49).

38. Hindi kapahamakan na sinasakop tayo ng mga pagnanasa at kailangan nating makipaglaban sa mga ito; kundi ito ay isang sakuna kung, sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod sa sarili, tayo ay matatalo ng ating mga kalaban. Kaya't labanan mo ang pagnanasa na nagliliyak sa iyong kalooban, upang maiwasan mo a ang apoy na hindi kailanman napapawi. Sapagkat kung madaig ka ng isang pagnanasa nang isang beses, hindi ito aatras, kundi lalo ka pang sasakinin. Magbantay ka nga, baka mawalan ka ng kaluwalhatian ng mukha ng Diyos.

39. Iwasan natin ang pagkalasing; iwasan natin, hangga't maaari, ang pakikisama sa mga babae: sapagkat ang salita ng babae ay parang *'bitag'* sa puso (Kaw. 7:21), at ang sinumang makinig dito ay nahihila sa kahiya-hiyang pagsasama.

40. Ingat na huwag kang madaya ng panandaliang ligaya, baka mawalan ka ng buhay na walang hanggan. Tawag ka bilang isang mangangalakal; manatiling ganap na mapagbantay, baka mawalan ka ng iyong mga perlas, baka ninakaw ng kaaway ang iyong kayamanan at malubog ang iyong barko kasama ang kargamento nito, at baka makauwi kang walang dala. Ang kaaway, na nakakaalam kung anong kaluwalhatian ang nakakamit sa harap ng Diyos ng mga nagpapanatiling malinis ang kanilang sarili mula sa karumihan ng laman, ay nakikipaglaban nang mabigat laban sa kanila gamit ang mga kaisipan, na naglalayong mahuli sila sa pamamagitan ng mga kaisipang ito upang, dala ng mga ito, hindi sila makamit ang kaluwalhatian sa hinaharap. At kung makatagpo siya ng kaluluwang tumatangi sa maruruming kaisipan, hindi niya ito madalas

inaatake, subalit hindi rin siya lubusang umatras rito. Sa halip, pumupunta siya sa lugar na, sa sandaling magbigay siya ng bahagyang tulak, agad na nabubuksan para sa kanya ang pinto; at dinudumihan niya ang katawan at kaluluwa ng pinakamaruming pagnanasa sa isang taong hindi siya lumalaban; sa wakas, na para siyang mabuting tagapayo, itinatanim niya sa kaniya ang kaisipan: 'Mas mabuti para sa iyo na lumabas sa mundo at kumuha ng kapareha kaysa wasakin ang iyong laman sa ganitong paraan.' Ngunit ang mga taong may matinong pag-iisip ay hindi nilalapitan ng ganitong mga bagay. Kaya, mag-ingat ka sa iyong sarili, baka dumapo sa iyo ang ganitong mga bagay.

41. Tandaan mo ang ipinangako mo sa Diyos at panatilihin mo ang iyong kabanalan (kalinisan), upang makamit mo ang biyaya ng Panginoon. Pakinggan ang mga salita: *'Tumakas ka sa pakikipagtalik sa labas ng kasal'* (1 Cor. 6:18). – Nais mo bang malaman kung gaano kalubhang kasalanan ang pakikipagtalik sa labas ng kasal? Narito: ang mga hindi napatay ng mga ahas sa ilang ay napabagsak ng pakikipagpakasasa sa lupain ng Midian. Gayunpaman, kung ikaw ay nahulog sa kasalanan, huwag kang manatili sa iyong pagkahulog, at huwag mong balewalain ang mahabang pagtitiis at awa ng Diyos. *'Alalahanin mong hindi magtatagal ang pagdating ng kamatayan'* (Sirak 14:12). Alalahanin mong hindi ka makatakas sa mga kamay ng Diyos. Kaya, huwag kang maging pabaya, kundi magsisi ka, umiyak, at maglunos dahil naligaw ka; sapagkat kahit kalimutan pa natin ang ating pagkahulog, ang Diyos na lumalang sa atin ay nakakaalam ng mga gawa ng bawat tao.

42. Huwag kang maging pabaya, kundi tumindig kang matatag laban sa kaaway, at harangan mo ang bitak na karaniwang pinapasukan ng kaaway upang wasakin ka, upang, sa hindi niya makita ang madaling daan papasok, ay umalis siyang walang dala. At ang pagharang sa bitak ay nangangahulugang pangalagaan ang mga pandama na pinapasukan ng mabuti at masama sa kaluluwa—ito ay ang paningin, pandinig, pang-amoy, pandama, at panlasa—at huwag hayaang maglayas ang isipan sa hindi nararapat. Isipin ang mga higante na nanira sa lupa sa pamamagitan ng kanilang pamumuno, at kung paano sila winasak ng Panginoon sa lupa sa isang iglap sa pamamagitan ng Baha; at ang kanilang lakas ay walang naipamana sa kanila. Isipin ang lupain ng Sodoma at Gomora, kung paanong ito'y nasira dahil sa mga kasalanan ng mga naninirahan dito; at ni ang kanilang karangyaan ni ang kanilang kapalaluan ay hindi nakatulong sa kanila. Kaya't ingatan natin ang ating sariling kaligtasan, baka biglaang dumating din sa atin ang kamatayan, at baka tayo'y umalis dito na may mabigat na hatol.

43. Sabihin mo sa nagpapasok sa iyo ng masasama at maruruming pagnanasa: 'O kaaway ng katotohanan! Kailangan ko pa bang ikahiya ang aking sarili upang matupad mo ang iyong nasa? Pumunta ka sa mga katulad mo na tiwaling tao. Hiningi mo ang kawan ng mga baboy! Lumunod ka kasama nila. Ako naman, hindi na ako magiging alipin ng aking sariling mga pagnanasa. Sawa na ako sa nakaraan; mula ngayon ay itutuon ko ang sarili ko sa katotohanan, at mamamanhik ako sa aking Diyos na iligtas Niya ako nang lubusan mula sa iyong mga daan. Binigyan Niya ako ng Banal na Espiritu, at pinahamak ko Siya; binigyan Niya ako ng dalisay na kaluluwa at katawan, at dinungisan ko ang mga ito.' Ganito ang sabihin, minamahal ko, sa siyang nagtatanim ng gayong mga pagnanasa sa iyo.

44. Sinabi ng isa sa mga Santo: 'Ang pakikipagtalik sa labas ng kasal ay parang aso; kung pahihimasin mo ito, hindi ka nito iiwan, ngunit kung papalayasin mo ito, tatakas ito.' Ingatan mo ang iyong sarili, at huwag mong pabayaang ang iyong buhay. Ingatan mo na, dahil sa kaunting ligaya, hindi mo masira ang bunga ng iyong mga pagsisikap – na, dahil sa karumihan, hindi mo mapawala ang gantimpala ng iyong mga gawa – na, dahil sa karumihan, hindi mo masira ang gantimpala para sa katahimikan, para sa pagbabantay, para sa pag-aayuno, at para sa iba pang mga birtud; huwag kang maging tulad ng taong inilalagay ang kinita niyang sahod sa isang bulsang butas-butas. – Ingatan mo ang iyong sarili sa pamamagitan ng takot sa Panginoon.

45. Kung nakikipag-usap ka sa isang babaeng may maningning na kagandahan, ingatan mo ang iyong mga mata baka guluhin ng kahalayan ang iyong isipan; sapagkat magsisimula kang magsalita nang mahaba, ang iyong mga salita'y puno ng mainit na pagnanasa; at malalaman mong habang pinaguusapan mo ang kabanalan sa dulo ng iyong mga labi, sa iyong puso ay sumusuko ka sa kahalayan at lubos na nabubuhay rito. Kaya, kapag nangyari sa iyo ang ganitong pakikipagtagpo, mas mabuting putulin na ang usapan at manahimik. Sapagkat sinasabi ng Kasulatan: *'Hinihikayat niya siya sa kaniyang maraming salita'* (Kaw. 7:21). Ang madalas na pag-uusap na ganito ay nagdudulot ng malaking pinsala sa kaluluwa.

46. Ang isang mangangalunya ay hindi maaaring umibig sa isang taong kinamumuhian ang kanyang pagnanasa, ngunit *'ang tao ay kumapit sa kapwa niya'*.

47. Maghanap ng mga paraan upang mapagtagumpayan ang iyong pagnanasa; sapagkat ito ay nakasalalay sa iyong sariling pagsisikap.
48. Ang kanlungan mula sa senswalidad ay, una sa lahat, ang madalas na pagdarasal nang may malinaw na isipan, at pagkatapos ay hayaang ang isipan at dalisay na kaisipan ang mamuno, sa pagpipigil sa pagsasalita ng malalaswang salita na hindi angkop sa isang mapaggalang na pag-uugali ng espiritu, sa katiyakan na ang Panginoon ang walang-kamaliang Hukom. Ang pagkamalay at ang pag-asang may paghuhukom ang wawasakin ang mga panloob na pag-uga at patutuyuin ang lumalaking pagnanasa; at sa ganitong kaluluwa ay magkakaroon ng katahimikan (magsusupil ang mga mapanuksong pagnanasa).
49. Kung ikaw ay malinis sa katawan, huwag ipagmayabang ang iyong pagpipigil sa sarili, kundi sa pagpapakumbaba ay manalangin ka sa Panginoon na Siya ang maging iyong Tagapangalaga hanggang sa katapusan. Sapagkat hindi bihira na ang biglaang pagsalakay ng mga hayop na may apat na paa sa isang ubasan ay biglang sumira sa bunga dahil sa kapabayaan ng tagapagbantay.
50. Kapag matutulog ka, huwag maglatag ng higit na higaan kaysa sa kailangan; sapagkat ang ginhawa ay likas na nagpapasiklab sa iyong katawan at labis na nagpapalakas sa baga ng kahalayan.
51. Mapalad ang siyang nagbabantay sa kanyang katawan bilang isang santuwaryo para sa Tagapagligtas, at hindi pinahiya ang kanyang kaluluwa ng mga karumaldumal na gawa, kundi nanatiling kaaya-aya sa Panginoon. Mapalad ang siyang nagkamuhi sa maruruming at kahiya-hiyang gawa, at inialay ang kanyang sarili bilang isang buhay na handog na kaaya-aya sa Panginoon.
52. Mapalad ang siyang, sa pamamagitan ng kanyang mga gawa, ay napagalaw ang tagapahirap (ang diyablo—ang tirano ng mga kaluluwa), at hindi napagtagumpayan ng takot sa mga apoy ng pagnanasa; sapagkat ang kanyang kaluluwa ay didiligin ng hamog ng Banal na Espiritu.
53. Kung matapang kang nakikipaglaban sa mga naghahangad na nakawin ang bunga ng iyong pagsisikap (mga walang-kwentang kaisipan); mag-ingat ka na baka may sinuman, sa pamamagitan ng ilang tusong paraan, ay palihim na umakyat mula sa ibaba at ihulog ka (isang malibog na kaisipan). Ngunit panatilihin mong maayos ang iyong mga iniisip (maging mapagbantay), baka hindi mo makilala ang kanais-nais na hangin, at panatilihin mong handa ang iyong kagamitan, upang mailigtas mo ang barko sa pamamagitan ng paggabay nito sa daungan ng buhay.
54. Sino ang nagtatanim ng puno ng igos sa kanyang hardin, ngunit hindi binabantayan ang bunga nito? Lalo pa nga, dapat nating bantayan ang kadalisayan at pagkamakintab. – O sino, na nakagat ng ahas, ang hindi nag-iingat na lumapit sa lungga nito? Kung, matapos siyang kagatin, inilagay niya ang kanyang kamay sa lungga nito at muling nakagat; sino ang dapat sisihin sa kanyang kamatayan? Ang nakalalasong hayop ba, o ang taong nabigo na protektahan ang sarili? – Unawain mong mabuti ang sinabi.
55. Nakasasama para sa isang monghe ang makisalamuha sa isang babae. At huwag kang lumapit sa isang birhen, kung may naiwan pang pagnanasa ng laman sa iyong kalooban. Ang isang monghe na gumugugol ng oras sa pag-inom ng alak kasama ang mga babae ay walang pinagkaiba sa isang taong itinapon ang sarili sa apoy. Tumakas ka sa pakikipagtagpo sa kanila, gaya ng pagtakas ng usa sa bitag.
56. Ingatan ang kalinisan ng iyong katawan. Kung pinananatili mo ito dahil sa pag-ibig kay Cristo, madali mong makakamtan ang kabanalan sa bawat birtud. Ang Banal na Espiritu na naninirahan sa iyong kalooban ay magagalak sa iyo, sapagkat pinupuno mo ang iyong templo ng Diyos ng bango ng kalinisan at matuwid na kalooban – at papatibayin ka sa bawat mabuting gawa. At upang magtagumpay sa kabutihan at banal na kadalisayan, mayroon kang tatlong katulong: pagpipigil sa tiyan at dila, at pagpigil sa mata. Dapat sundin ang lahat ng tatlo. Halimbawa, kung pinananatili mo ang unang dalawa ngunit nabibigo kang pigilan ang paglayas ng iyong mga mata, hindi mo makakamtan ang pangmatagalang kadalisayan. Tulad ng isang sirang tubo ng tubig na hindi makapagtago ng tubig, gayon din ang isang naglilibot na mata ay hindi makapagtago ng isang malinis na isipan. *'Huwag mong titigan ang ganda ng mga dayuhan'* (Sir. 9:8) – at nawa'y nakatutok ang iyong isipan sa takot ng Diyos (Isa. 118:120).
57. Hindi dapat maligo nang may labis na pag-iingat ang isang monghe. Kung paanong ang mga naghahanap ng ligaya sa ganda ng katawan at kasuotan ay hinahanap ang sariling kaluguran, gayon naman ang isang asketikong deboto ay tumatalakay laban sa kanyang mga kalaban sa pamamagitan ng paggawa ng kabaligtaran.
58. Ang pakikibaka sa pagitan ng kabanalan (kalisangan) at karumihan ay hindi maliit na bagay. Yaong tumutulong sa atin sa karumihan ay nagpapasok ng kaisipang ito: 'Walang nakakakita sa iyo; ano'ng kinatatakutan mo?' Ngunit yaong tumutulong sa atin sa kabanalan ay tumututol sa kanila: 'Nakikita ka ng

Diyos – at ang Kanyang mga anghel ay kasama mo; paano mo masasabi, "Sino ang nakakakita sa iyo?" Nagpapatuloy ang tagatukso: 'Nasa saan sila? 'Walang nakikitang sinuman dito.' Sa sinabi nito, pinutol siya ng mga sumusuporta sa kabanalan: 'Hindi mo ba nakikita?! – Nagsalita ka ng katotohanan: sapagkat nasusulat: *"Pinarumi ng kanilang kasamaan ang kanilang mga mata"* (Kawikaan 2:21). *"Hindi ba't ang Maylalang ng mata ay tumitingin sa atin?"* (Awit 93:9)? Saan ka makatatago sa Diyos (Salmo 138:1–12)?" – Ito ang dapat mong itanim sa puso – at hindi na maghahari sa iyo ang kasalanan, ni sasakupin ka ng kalungkutan ng kasalanan, kundi darating sa iyo ang kagalakan at kapayapaan sa Banal na Espiritu.

59. Ingatan mo ang kalinisan ng iyong katawan sa Panginoon na parang mahalagang perlas; huwag mong ipagmarangya ang iyong kasuotan; ibaba mo ang iyong tingin, at itapat mo ang iyong kaluluwa sa itaas; huwag kang maging masyadong malapit sa isang binata, at kahit ang pakikipag-usap sa isang babae ay hindi kailangang gawin; huwag mong pahabain ang usapan sa isang binata, at huwag makisama sa mga lasing at biro-biro, kundi manatili nang buo sa takot ng Diyos, na nag-uugnay sa utos ng Apostol: *'Huwag kayong maglasing sa alak, sapagkat dito ay may kalaswaan'* (Efe. 5:18).

60. Nangyayari minsan na ipinupukaw ng masama ang ganitong nakatutuksong kaisipan: 'Isang malibog na kaisipan ang nag-aalala sa iyo sa bawat sandali; gaano mo pa ito dapat tiisin at pagtiisan? Pawiin mo ang laman, upang hindi ka magkaroon ng alitan; magsisisi ka naman pagkatapos – hindi ito malaking bagay.' Sagutin mo siya nang may malinaw na pag-iisip: 'Ngunit sino ang makapagsasabi sa akin na, kung papayagan ko ang laman ko, makakahanap ako ng panahon para magsisi, at hindi ako madadala kasama ng mga gumagawa ng kalapastanganan? Sapagkat *"ang buhay natin sa lupa ay parang tolda lamang"* (Job 8:9). Kung mangyari iyon, hindi ba magiging kapareho na lamang para sa akin ang magkasala kaysa kumuha ng espada at patayin ang sarili ko? – At paano mo masasabi na ito ay isang walang kabuluhanang bagay? Sapagkat nakikita ko kung gaano katataas ang paggalang sa mga hindi nagpatalo sa tukso na ito, at kung gaano karuming-rumi ang mga nagbigay-loob dito. Pinupuri si Jose mula henerasyon hanggang henerasyon, sa langit at sa lupa, samantalang ang babaeng Ehipsiyo ay pinagtatawanan; ang dalisay na si Susana ay pinupuri, samantalang ang mga matandang may masamang pagnanasa ay nag-iwan ng masamang pangalan para sa lahat ng henerasyon. – Paano mo pa masasabi: 'Tuparin mo lang ito nang isang beses at magkakaroon ka na ng kapayapaan?' 'Hindi mo ba alam, oh diyablo, na ang isang hayop, kapag nasanay na sa pagiging mandaragit, ay mas madaling nagpapasasa sa hilig na ito? At gayon pa man, nais mong kumbinsihin ako na kung sasagutin ko ang aking kamunduhan, hindi na ito mag-aalala sa akin. Huwag sana ito pahintulutan ng Panginoon, ikaw na mapanlinlang, na gaya ng leon ay naghahangad na lamunin ang aking kaluluwa. Mapait ang iyong tamis; ang iyong mungkahi ay kalaliman ng kasamaan; ang iyong mga pangako ay puno ng kamatayan at kapahamakan. Itinanim mo sa akin ang isang kasalanan na mag-aalis sa akin ng biyaya ng Panginoon at magkakasala laban sa Banal na Espiritu. *'Na kanino,'* ako ay *'tinatakan sa araw ng aking pagtubos'* (Efe. 4:30); ngunit sinasabi mong walang kabuluhan ito. Tinutukso mo akong *'gawing mga miyembro ng isang patutot ang mga miyembro ni Cristo'* (1 Cor. 6:15), upang sa isang sandali lamang ay mawala sa akin ang aking walang-kamatayang kayamanan at mapawalang-bisa ang kabanalan na kung wala'y walang nakakakita sa Panginoon. At ito, sa tingin mo, ay walang kahulugan? Tinutukso mo ako na pasiklabin ang poot ng Panginoon, upang sa takot na araw na iyon, sa harap ng kakila-kilabot na hukuman, marinig ko mula sa Kaniya, ang matuwid na Hukom: 'Masamang alipin, mas inuuna ang laman kaysa sa pag-ibig sa Diyos, dinumihan mo ang lupa ng iyong karumihan at ng iyong mga kasalanan.' At hindi ba ito mahalaga? – Hindi mo ba mismo naranasan ang kabagsikan at hindi nagbabagong hatol ng kakila-kilabot na paghuhukom ng matuwid na Diyos, Na *'hindi aawain ang mga anghel na nagkasala kasama mo, kundi inilagay sila sa bilangguan sa kadiliman, upang iharap sila sa paghuhukom ng dakilang araw at bantayan ng mga naghihirap'*? At gayon pa man sinasabi mo: 'Walang kabuluhan ito'? – Ikaw ay kasinungalingan, panlilinlang at kapahamakan. Sa pamamagitan ng kasinungalingan at panunukso, pinapabulag mo ang mga mata ng isip at nahihikayat mo ang iba na mas piliin ang panandaliang ligayang ito kaysa sa buhay na walang hanggan. Ngunit kami, na nagbigay ng aming sarili sa Panginoon, ay hindi ka kinatatakutan. Ang Panginoon ang aming lakas; ang Panginoon ang aming kanlungan; ang Panginoon ang aming tagapagsa-loob at tagapagtanggol."

61. Ang demonyo ng pakikipagtalik ay napapawalang-saysay hindi lamang sa pamamagitan ng pag-iwas sa pagkain, kundi pati na rin sa pagpipigil sa mga mata, *'upang hindi ako makakita ng kawalang-saysay'* (Awit 118:37). Sa isang tingin na walang tiyak na patutunguhan, naroroon na ang pakikipagtaksil sa pag-aasawa, na pinatotohanan ng Panginoon: *'Sinumang tumingin sa isang babae nang may malisyang hangarin ay nakipagtaksil na sa kaniya sa kaniyang puso'* (Mateo 5:28). Ang ganitong pakikiapid ay napupukso sa isang

taong ibinababa ang kanyang mga mata at itinataling ang kanyang kaluluwa sa Panginoon; at ang sinumang napagtagumpayan ang kanyang tiyan ay napagtagumpayan din ang kanyang paningin. Ang palahawak na mata ay isang kakila-kilabot na taksil sa ating piling.

62. Ang alitang pinupukaw ng naglilibot na mata ay nagpapasiklab sa kaluluwa ng kahalayan, naroroon man o wala ang tinitingnan. Itinuturing pa nga nito ang tinitingnan sa puso kahit sa pagtulog; sapagkat ang mga demonyo ay naglalagay ng isang nakatutuksong larawan sa isipan at sinasakop ang isipan, binibigyang-bago ang larawan ng nakatutuksong bagay na dating nakita ng mga mata ng isang tao. Dahil dito nga, nanalangin ang Propeta: *'Ilingid Mo ang aking mga mata, upang hindi ko makita ang kawalan.'*

63. Kapag ang isang demonyo ay nagsimulang iguhit sa loob mo ang isang nakatutukso, at ipininta sa iyong isipan ang kagandahan ng isang babaeng hindi mo pa nakita; itanim sa iyong sarili ang takot sa Diyos, at alalahanin ang mga natutulog sa kasalanan – pagnilayan ang araw ng iyong pagpanaw, kung kailan ang iyong kaluluwa ay hihiwalay sa iyong katawan – isipin ang kakila-kilabot at nakakatakot na tinig na maririnig ng mga pinabayaang katotohanan at nabigong sumunod sa mga utos ni Cristo: *'Umalis kayo sa Akin, mga sumpa, at pumunta sa walang hanggang apoy na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel'* (Mateo 25:41) – isipin din ang uod na hindi kailanman namamatay at ang walang katapusang paghihirap. Pagmunimunian ito at panatilihin sa isip – at ang pagnanasa sa kasiyahan ay mawawala sa iyong mga kaisipan, na parang natutunaw na waks sa harap ng apoy; sapagkat ang mga demonyo at ang mga panandaliang sandali ay hindi makapanlaban sa takot ng Diyos.

64. Ang sinumang hindi lumalaban sa kahalayan, kundi pinapayagang maglibot nang malaya ang kanyang mga mata, ay tiyak na isinuko na ang kanyang isip sa mga pagnanasa; at kung hindi dahil sa hiya ng tao, marahil ay nadumihan na niya ang kanyang katawan nang higit pa sa isang beses. Sapagkat kung hindi siya magpipigil at hindi palaging inilalagay ang takot sa Diyos sa kanyang paningin, hindi magtatagal ay madudumihan na rin niya ang kanyang katawan. Sapagkat ang demonyong ito, na nagtuturo sa mga mata na maligaw, ay sinusundan ng isa pang demonyo, na siya namang nagkakasala sa laman. Kung makita ng ikalawa na nagtagumpay ang una sa pagligaw sa kaluluwa at pagiging pabaya nito, agad nitong hinihikayat na gumawa rin ng makalupang kasalanan. Sa taong natatalo ng kanyang sariling mga mata, sinisimulan niyang magmungkahi ng ganito: *'Nakasala ka na sa iyong intensiyon at nakipagtaksil ka na sa iyong puso; nilabag mo na ang utos, at ang kasalanan ng paglabag sa utos ay naitala na sa iyo. Kaya, tuparin mo na ngayon ang iyong pagnanasa. Sapagkat ang paggawa at ang pagnanasa ay iisa at pareho lamang. "Magsaya ka na lang sa iyong pagnanasa."* – Ngunit huwag mong paniwalaan ang kanyang mga kaisipan, ayon sa sinasabi ng Apostol: *"Hindi natin nauunawaan ang kanyang mga kaisipan"* (2 Cor. 2:11). Sapagkat dito niya hinahangad na mahuli ang iyong kaluluwa. – Sa demonyong ito, na nagpapayo sa iyo na gumawa ng isang labag sa batas na kasalanan, dapat mong sabihin: *'Bagaman ako'y nahulog sa aking mga mata at nakipagtaksil sa aking puso, gayon pa man binabasag ko ang aking taksil na puso sa mga buntong-hininga ng pagsisisi, at hinuhugasan ko ang aking nahulog na mga mata ng luha. Sapagkat 'ang pusong nabasag at nagpapakumbaba, O Diyos, hindi mo wawastasan'* (Salmo 50:19).

65. Kung kailangan mong pumunta sa isang baryo, huwag mong aliwin ang sarili sa pakikipag-usap sa mga babae, baka madala ang iyong kaluluwa na parang ibong nilunok ang ahas. Lalo ka pang maging mapagmatyag noon; sapagkat hindi ka na malayo sa pagbagsak. Kung magbantay ka sa iyong sarili, parang nasa ligtas na daungan ka. Labanan ang tukso nang may paggalang at takot sa Diyos. Ang kahalayan ang ina ng pakikipagtalik sa labas ng kasal. Kung makita ng mga babae na binabalewala mo sila at pinaguusapan ang mga walang kabuluhang bagay, huhikayatin ka nila sa mas masamang gawain at dadalhin ka sa iyong kapahamakan. – Ngunit mag-ingat ka rin, baka ang iba, sa pamamagitan ng pagpapanggap ng pagsisisi at paggalang, ay pahinain ang iyong determinasyon sa kanilang mga salita. Sinabi ng isa sa mga Santo: nagsasalita sila nang ganito, upang hilahin ka patungo sa pagnanasa.

66. Kung mapansin mong mayroong kaisipang hinihila ka patungo sa pakikipagtagpo sa isang binata o isang magandang babae, alamin mong papalapit ka na sa mga patibong ng kaaway. Kung, kahit pa pagkatapos kang babalaan (na huwag gawin iyon), hindi mo iniwan ang iyong intensyon, malaman mong nahuhuli ka na, at hindi magiging madali para sa iyo na mapagtagumpayan ang makamundong pagnanasa. Maaaring sabihin mo, *'Wala akong nararamdamang masama rito.'* Ngunit posible bang lumakad sa nag-aalab na uling nang hindi nasusunog ang iyong mga paa?

67. Kung nais mong maging dalisay, magpakita ng pagpipigil sa sarili at itigil ang mga mapaminsalang pagkikita. Hangga't lumalapit ang isang tao sa nagdudulot ng tukso, hindi posible na manatiling malaya ang

kanyang puso mula sa mga nag-aalalang iniisip at pag-alab ng masasamang pagnanasa; sapagkat ang pagtanaw sa mukha at ang tunog ng pananalita ay nagpapasiklab ng kanyang pagnanasa. Tulad ng isang espongha, kapag itinapat sa isang bagay na basa, ay lumalambot at sumisipsip ng tubig, gayundin ang isang taong hindi matatag ang pag-iisip: kung sila'y lumalapit o makipag-usap nang matagal sa mga taong nagsasalita nang laman, sinisipsip nila ang kapahamakan; kaya, sa pagkalasing nito, siya ay napapababo nang hindi naman niya kasalanan, at dahil puno na siya ng nakasasama, hindi niya tinatanggap ang espiritwal na salita.

68. Ang sinumang nagnanais na baguhin ang kanyang sarili at maging matatag sa kabanalan ay dapat humawak nang mahigpit sa mga dalisay na kaisipan, pagudpudin ang laman sa pamamagitan ng mabubuting gawa, at, sa pamamagitan ng walang patid na pag-alala sa Diyos, linisin ang kanyang isipan sa lahat ng masama at kahiya-hiyang bagay. Sa pamamagitan nito, napupuno ng biyaya ang ating isipan; at ang biyaya ng Diyos, na nananahan sa isipan at namumuno rito, ay sinasara ang daan patungo rito para sa mga mapanlinlang na kaaway kapag sinubukan nilang pumasok.

69. Kapag nakakita ka ng isang maingat na babae na kumikinang sa ganda, na may maliwanag na titig, namumulang pisngi, at isang tiyak na artipisyal na ekspresyon sa kanyang mukha – at ginugulo niya ang iyong isipan at pinatitindi ang iyong mga pagnanasa – isipin mong ang nakakabighani sa iyo ay lupa, at ang nag-aapoy sa iyo ay abo; – at titigil ang iyong kaluluwa sa pag-alab. Ituon mo ang iyong isipan sa balat ng kanyang mukha, at makikita mo ang ganap na kawalan ng halaga ng kanyang ganda; sapagkat makikita mo lamang ang mga buto, litid, at mabahong amoy. Isipin mo rin na siya'y tumatanda, nagbabago, namamatay, at ang lahat ng kulay na ito ay naglalahô. Isipin mo kung ano ang nakakabighani sa iyo, at mahiya ka – at, nang ikaw ay mahiya, magpakita ka ng pagsisisi.

70. Mapalad ang taong nagsusumikap na akayain ang Diyos at pinananatiling malinis ang kanyang katawan, upang siya'y maging banal na templo ni Kristo na Hari. Naging templo ka na ba, o tao, sa iyong sariling malayang kalooban? Mag-ingat ka sa iyong sarili araw at gabi, baka madungisan ang iyong templo. Kung panatilihin mo itong malinis at karapat-dapat sa paglilingkod sa iyong Panginoon, maninirahan ang Espiritu ng Diyos sa loob mo at lalo ka pang lalawin.

71. Magsuot ka ng pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig, at tumindig kang matatag bilang isang matibay na bantay, na nagbabantay sa templo ng Diyos laban sa lahat ng maruruming kaisipan. Laging maging mapagbantay, patuloy na nagmamasid at nagbabantay laban sa mga salarin ng diyablo; sapagkat sa sandaling makakita ang mga salaring ito ng taong pabaya at mailap, agad nilang sinasamsam ang karumihan sa kahabag-habag niyang pisikal na templo, upang hindi na ito maging karapat-dapat sa Panginoon. Kaya't maging mapagbantay ka, baka ikaw mismo ang magbukas sa mga tulisan ng Masama—ang mga hindi malinis na kaisipan at masasamang pagnanasa.

72. Ang ugat ng kahalayan ay walang hiya. Kung putulin mo ito araw-araw, lanta ito bawat oras. Bunutin nang lubusan ang ugat ng kahalayan mula sa iyong puso, upang hindi ito malanta o muling tumubo oras-oras. Kung putulin mo ito ng isang libong beses, lilitaw ito nang dalawang beses na mas marami – hanggang sa tuluyan mo na itong nabunot.

73. Magbantay ka sa iyong sarili, baka sa halip na sa Banal at Pinakadalisay na Panginoon, hayaan mong makapasok sa iyong templo ang karumaldumal na kaaway, at baka madungisan ang iyong templo sa pamamagitan ng kawalang-hiya ng kaaway na ito, ang mapoot sa kabutihan. Walang hiya at matigas ang ulo sa kanyang layunin; kahit pa paalisin mo siya nang paulit-ulit sa pamamagitan ng pagwawasto, walang hiyang nagsusumikap siyang makapasok. Kung papasukin mo siya sa iyong templo, aalis ang Diyos sa iyo. At ang iyong templo ay mapupuno ng bawat uri ng karumihan, baho at kadiliman.

3. Tungkol sa pakikibaka laban sa pag-ibig sa pera

1. Huwag maghanap ng pakinabang na nakasasama sa kaluluwa; sapagkat ano pa ang mas mahalaga kaysa sa kaluluwa?

2. Mas mabuti ang isang mahirap na monghe na nananahimik sa pagpapakumbaba kaysa sa isang mayamang monghe na puno ng kapalaluan at kayabangan.

3. Ang sinumang umiibig sa ginto ay hindi magiging matuwid; ngunit ang sinumang umiibig sa Panginoon ay pagpapalain. Ang sinumang naglalagay ng pag-asa sa ginto ay mababagsak; ngunit ang sinumang naglalagay ng pag-asa sa Panginoon ay maliligtas.

4. Kung iibigin mo ang pag-ibig sa pera, aalis ka sa mundong ito na walang dala; ngunit kung iibigin mo ang hindi pagkasakim, hindi ka matatagpuan ng kakulangan sa mga kayamanang langitnô.

5. Kung iniibig mo ang kahirapan, matataboy mo ang demonyo ng pakikipagtalik.

6. Ang sinumang nagtatago ng ginto sa kanyang selda ay nagtitipon sa kanyang sarili ng mga pagnanasa ng kayabangan at pagsuway. Ngunit ang sinumang nagtitipon ng mga panalangin at limos sa kanyang kayamanan ay yumayaman sa Diyos. Ang iba ay nagtitipon ng pera para sa kanilang sarili, ngunit ikaw, monghe, ay nagtitipon ng mga panalangin at limos para sa iyong sarili.

7. Hanapin lamang natin ang sapat para sa ating pangangailangan; sapagkat ang labis ay nakagugulo lamang at walang kapakinabangan.

8. Ang mongheng naghahanap ng mana mula sa kanyang mga magulang sa lupa ay nahuhulog sa tukso, ngunit ang naghahanap sa Panginoon ay maliligtas.

9. Huwag mong sabihin, 'Ano ang kakanin ko pag tumanda ako?' Sapagkat hindi tayo pinapayagang mag-alala kahit sa darating na araw, ngunit ikaw ay nag-aalala na tungkol sa katandaan. *'Hahanapin muna natin ang kaharian ng Diyos at ang kaniyang katuwiran, at idaragdag sa atin ang lahat ng ito'* (Matt. 6:33). Ngunit kung hindi natin ito hinahanap nang higit sa lahat, malinaw na hindi natin ito pinahahalagahan. Kaya nga, *'Ibigay mo sa Panginoon ang iyong pasanin, at Siya ang magpapatibay sa iyo'* (Awit 54:23).

10. Ang isang mongheng masakim ay parang punong palma na baog, samantalang ang hindi masakim ay parang pinutol-putol na punong palma na tumataas.

11. Ang mongheng nakatali sa mga materyal na bagay ay parang lawin na lumilipad na may tali sa mga paa; saan man ito lumapag, agad itong masasabit. Ngunit ang hindi nakatali sa mga materyal na bagay ay parang manlalakbay, laging handang maglakbay.

12. Ang ginto ay hindi nagbibigay ng pagtititiis, ngunit ang pananampalataya ay inilalagay ang mga nakamtan nito sa matibay na saligan.

13. Bakit hindi natin itakwil ang bawat walang-silbing pag-aalala at palayain ang ating sarili mula sa pasanin ng mga bagay sa lupa? Hindi mo ba alam na makitid ang pasukan at masakit ang daan, at hindi makapasok dito ang mga sakim? Mahal ng Diyos ang mga hindi sakim, na kusang-loob na nagtiis ng kakulangan at kalungkutan alang-alang kay Kristo, sa kanilang paggawa, sa kanilang pagbabantay, at sa maraming pagdurusa.

14. Huwag mong iunat ang iyong kamay upang kumuha, kundi iunat mo ito upang magbigay (Sirak 4:35).

15. Ang pagnanasa sa kasakiman ang pinakamalubha, sapagkat ito ang *'ugat ng lahat ng kasamaan'* (1 Tim. 6:10). Nais mo bang malaman kung paano napupuksa ang pagnanasang ito? – Sa pamamagitan ng paglalagay ng pag-asa sa Diyos nang buong puso at buong kaluluwa.

16. Sa ibang kapatid, inihihimok ng masama ang labis na kasigasigan sa paggawa ng kamay. Mula rito nagmumula ang pagnanasa sa pag-ibig sa salapi. Pagkatapos, ang kaluluwa, na nasugatan ng pag-ibig sa salapi—ang ugat ng lahat ng kasamaan—ay hinihikayat ang monghe na maupo at simulan ang kanyang gawain nang mas maaga kaysa sa karaniwan sa umaga at itigil ito nang mas huli kaysa sa nararapat sa gabi; upang, kung maaari, hindi na siya mag-isip tungkol sa panalangin o sa Banal na Misa, at, dahil sa pag-ibig sa salapi, ay puro trabaho na lamang ang kanyang iniisip. Kapag tumunog na ang kampana para sa paglilingkod, huli siyang dumarating kumpara sa iba, at naghahanap ng dahilan para umalis nang mas maaga kaysa sa iba. – Alamin mo ito, at mag-ingat ka, baka ikaw, na naakit sa ganap na ipinagbabawal, ay mawalan ng iyong katungkulan. – Sapagkat hindi doon humihinto ang kaaway. Ngunit, nang makahanap ng daan, nagagawa niyang iligaw ang iba, na nagsasabing: 'Nagsusumikap ka nang nagsusumikap, ngunit halos wala kang napupunta; magtungo ka at mag-aral ng mas kumikitang hanapbuhay.' – Nang hindi nauunawaan ang bagay, may isang kapatid na sumusunod sa payong ito at lumalabas sa mundo; at nananatili roon magpakailanman. Mag-ingat nga kayo.

17. Ang kabanalan ay hindi lamang nakapaloob sa pag-iwas sa pakikipagtalik at sa laman, kundi pati na rin sa pagiging malaya sa iba pang mga pagnanasa. Ang mga sakim, mahilig sa pera, at gahaman ay hindi dalisay. Tulad ng pagkahumaling ng isang tao sa pisikal na kagandahan, ganoon din ang pagkahumaling ng iba sa pera; at, ang huli ay, sa mas malaking antas, hindi dalisay; sapagkat wala siya sa parehong pagnanasa ng una, na siyang magtutulak sa kanya ayon sa mismong hinihingi ng kalikasan. Ang pagnanasa sa pera ay hindi likas, at ang mga pwersang nagtutulak dito ay hindi nakapaloob sa ating kalikasan, kundi sa isang baluktot na kalooban; kaya't ang sinumang kusang-loob na susuko rito ay gumagawa ng isang hindi mapapatawad na kasalanan.

4. *Tungkol sa pakikibaka laban sa galit*

1. Ang taong nag-aalis sa kanyang sarili ng diwa ng galit at inis ay malayo sa alitan at paghihimagsik; siya ay laging kalmado sa espiritu, masigla ang mukha, at malusog ang isip – at siya ang tinitirhan ng Banal na Espiritu.

2. Ang taong mapayapa, kahit siya ay napagkamalian, ay nagagalak; kahit siya ay napinsala, ay nagpapasalamat; pinapayapa ang mga nagagalit sa pamamagitan ng pag-ibig; kapag sinaktan, hindi nawawala ang kanyang kapanatagan; kapag kinukwestiyon, nananatiling kalmado; – kapag napapailalim sa awtoridad, siya ay nagagalak; hindi siya tinatablan ng kayabangan ng iba; nagagalak siya sa pagpapakumbaba; hindi siya nagmamayabang sa kanyang mga kabutihan; siya ay payapa sa lahat; siya ay masunurin sa kanyang mga nakatataas; handa siya sa anumang gawain; malaya siya sa panlilinlang; hindi niya kilala ang inggit.

3. Ang taong walang inggit ay hindi naghahanap ng karangalan; siya ay nakikisaya sa mga nagsasaya, tinutulungan ang mga umuunlad, masayang tinitingnan ang mga naglalakad sa landas ng kabutihan, pinupuri ang mga namumuhay nang ayon sa nararapat, at, sa pangkalahatan, dahil malaya siya sa inggit at pagtataniman, siya ay nagagalak sa bawat tagumpay at bawat magigiting na gawa ng iba.

4. Ang taong tinatablan ng inggit at pagseselos ay kaawa-awa; sapagkat siya ay kasabwat ng diyablo, na sa pamamagitan ng *'inggit'* niya *'pumasok ang kamatayan sa mundo'* (Kawikaan 2:24). Ang puso niya ay laging pagod sa kalungkutan, ang katawan niya ay nauupos sa kulay-kapusyaw, at ang kanyang lakas ay nauubos. Ang inggit at pagseselos ay isang kakila-kilabot na lason: mula rito sumisibol ang paninirang-puri, poot, at pagpatay.

5. Ang sinumang hindi nasaktan ang kanyang dila sa pamamagitan ng paninirang-puri ay nanatiling malinis ang puso at budhi. Ang sinumang hindi natalo ng diwa ng paninirang-puri ay tunay na nakilala na sila mismo ay taong laman, at iniwasan nilang maging mapaghiganti. Ang sinumang hindi nakikisalamuha sa mga mapanyira ay maninirahan kasama ng mga Anghel. Ang sinumang hindi naglason sa kanyang mga tainga at dila sa pamamagitan ng paninira ay napupuno ng nakapagpapagaling na kapangyarihan ng pag-ibig. Ang sinumang hindi nagdudumi sa kanyang mga labi sa pamamagitan ng paninira ay may mga labi na nagbubunga ng mga bunga ng Banal na Espiritu.

6. Ang sinumang naninirang-puri sa iba ay hinahatulan ang sarili. Sa paninirang-puri ay may malisyosong pagsisinungaling, poot, at tsismis; at siya ay wastong kinikilala bilang isang patayan ng kapatid.

7. Ang poot o inggit na nakabalatkayo sa kabanalan ay mapait na tubig sa gintong sisidlan. Ilagay ang puno ng buhay sa loob nito, at magiging matamis ito. Sa pamamagitan ng krus ng ating Tagapagligtas, ang lahat ng paninirang-puri ng mapanlinlang na kaaway ay pinawalang-bisa.

8. Ang pag-ibig ay nagpapaliwanag sa mga mata ng isipan; ngunit ang sinumang umiibig sa alitan at pagtatalo ay parang taong madalas isinusubsob ang kanyang kamay sa pugad ng ahas.

9. Kung pinapalaganap mo sa iyong puso ang damdamin ng sama ng loob, magiging tirahan ka ng poot at kamangmangan, pati na rin ng kalungkutan – at magbabago ang itsura ng iyong mukha. Sapagkat nasusulat: *'Ang daan ng mapaghiganti ay patungo sa kamatayan'* (Kaw. 12:28).

10. Ang sinumang nagtatago ng sama ng loob sa puso ay parang nagpapalaki ng ahas sa kanyang dibdib.

11. Ang mainit ang ulo ay nag-aalab sa mga kaluluwa ng kanyang mga kapatid, ngunit ang matiisin sa pag-ibig ay natatakot sa Diyos.

12. Ang hangin sa hilaga ay nag-aalon sa dagat, at ang mainit na ulo ay nag-aalon sa isipan ng tao; ngunit ang pagkamapagbigay ay nag-aalis ng pagkasusungit, at kung wala nang pagkasusungit, humihupa ang galit.

13. Ang isang walang pisi na kabayo ay ibinibigay ang kanyang sakay sa kamay ng masasama, at ang mainit ang ulo ay nahuhulog sa kapahamakan.

14. O monghe, huwag kang makinig sa inggit; huwag kang magbalak laban sa iyong kapatid, ni magbigay sa kanya ng pang-iinsultong pangalan. Habang sinisikap mong paalisin siya sa kanyang kinalalagyan sa kahihyan, mag-ingat ka na huwag mong maranasan ang mismong bagay na iyong binabalak laban sa iba. *'Ang humuhukay ng hukay para sa kaniyang kapuwa ay mahuhulog doon'* (Ekl. 10:8). Pakinggan ang nasusulat: *'Ang masasama ay mahuhulog sa kanilang sariling patibong'* (Awit 140:10).

15. Huwag mong gawing dahilan: *'Ang kapatid na ito ay nagpapahamak sa komunidad.'* Ngunit huwag kang gumawa ng masama sa iba, at huwag kang makisama sa mga gumagawa ng masama; sapagkat ang Diyos ay *'sumusubok ng puso at isip'* (Awit 7:10).

16. Ang sinumang nakatagpo ng daan ng pagtitiis at kabaitan ay nakatagpo ng daan ng buhay.
17. Ang naiinggit sa tagumpay ng kapatid ay pinutol ang sarili mula sa buhay na walang hanggan, ngunit ang tumutulong sa kanyang kapatid ay magiging kasama niya sa buhay na walang hanggan. Sapagkat kung sa paghuhukom ay parurusahan ang mga gumagawa ng masama at ang mga kasabwat nila, hindi kaya lalong gagantimpalaan ng Panginoon ang tumutulong sa pagtupad ng Kanyang kalooban?
18. Mas mabuting supilin ang irita sa pamamagitan ng ngiti kaysa magalit nang walang kontrol.
19. Ang usok ay nagpapaalis sa mga bubuyog, ngunit ang sama ng loob ay nag-aalis ng kaalaman sa puso.
20. Manalangin sa Panginoon, at magluksa ng luha sa harap ng Kanyang kabutihan: kanita'y hindi uusbong sa iyong kaluluwa ang sama ng loob, at ang iyong panalangin ay magiging '*na parang insenso*' sa Kanyang harap (Awit 140:2).
21. Ang sinumang nagnanais na mabuhay nang payapa saan man siya naroroon ay hindi dapat hanapin ang sariling kapayapaan, kundi ang kapayapaan ng iba sa Panginoon, at makakakita rin sila ng kapayapaan para sa kanilang sarili. Ngunit ang mga mapag-away at masungit ay hindi kailanman makakakita ng kapayapaan.
22. Kung magkaroon ng pagtatalo sa pagitan ng magkapatid, ang unang magsisisi ay tatanggap ng korona ng tagumpay; ngunit ang isa pa ay kokoronahan din, basta hindi niya tanggihan ang pagsisisi kundi kusang-loob na gawin ang kinakailangan para sa kapayapaan.
23. Ang pagiging mainit ang ulo ng isang tao ay bitag para sa kaniya; ngunit ang sinumang napagtagumpayan ang kaniyang pagiging mainit ang ulo ay nakaiwas sa bitag na ito.
24. Nananahan ang Panginoon sa pagkakaisa ng mga kapatid, samantalang ikinagagalak ng masama ang kanilang pag-aaway.
25. Ang sinumang nananahimik kapag inaakusahan ng pagkakasala ay may sama ng loob sa puso; ngunit ang sinumang ipagtatanggol ang sarili (o magpapahayag ng kasalanan) nang may kababaang-loob at kapayapaan ay walang sama ng loob.
26. Ang isang mainit ang ulo at maingay na tao ay madaling manumpa, samantalang ang tahimik ay matalino.
27. Ano ang iritabilidad? Ito ay isang walang hiya at padalus-dalos na pagnanasa, na sinusundan ng pagsisisi; ngunit ang kalungkutan ay sumisira sa puso ng taong nahulog dito.
28. Ang sinumang umiibig sa paghihimagsik ay biglang sasakupin ng kapahamakan, pagkakabaha-bahagi, at hindi matutumbasang pagkasira; sapagkat nagagalak siya sa lahat ng kasuklam-suklam sa Panginoon; ngunit ang sinumang umiibig sa kapayapaan ay magmamana ng kapayapaan; at ang pagpapakumbaba ng isang tao ay pumipigil sa pagka-irita.
29. Ang iritabilidad at paghihiganti ay parang lason ng mga ahas; sapagkat binabaluktot nila ang mukha, ginugulo ang isip, pinahihina ang mga litid, at tinatangalan ang tao ng lakas na gampanan ang kanyang gawain; ngunit ang kahinahunan at pag-ibig ay sumusugpo sa lahat ng ito.
30. Paano naaalis ang poot? Sa pamamagitan ng pagtatago sa kaluluwa ng takot sa Diyos at pag-alala sa araw ng kamatayan. '*Alalahanin mo ang wakas, at tigilan mo ang pagtatalo*' (Sirak 28:6). Alalahanin mo ang kamatayan, at huwag kang maging mayabang; sapagkat sa makalipas ang sandali ay ihihiga ka sa libingan; at anong kapakinabangan ang idudulot sa iyo ng iyong masasamang gawa?
31. Maging tagapagtatag ng kapayapaan, upang ikaw ay maituring na karapat-dapat sa titulong 'anak ng Diyos'.
32. Ang kahoy ang nagpapalakas ng apoy; ang kapalaluan naman ang nagpapalakas ng galit.
33. Nais mo bang pigilan ang iyong galit? Yakapin mo ang kababaang-loob, at lumakad ka sa daan ng mga mahinahon at mapagkumbaba.
34. Kung ang magkapatid ay nasa matinding paghihirap sa isa't isa, mapalad ang tagapagpayapa; ngunit ang sinumang mag-uudyok sa kanila upang mag-away ay hindi makakatakas sa parusa.
35. Sa isang taong mahinahon at mapagkumbaba nananahan ang diwa ng karunungan; ngunit minamahal ng Panginoon ang mga naglalakad sa karunungan.
36. Ang isang mapayapa at tahimik na monghe ay magmamana ng buhay na walang hanggan.
37. Ang mahinahon na monghe ay isang tagapangalaga na nagbabantay sa mga pagnanasa.
38. Patawarin mo ang kapatid mo kung nagkasala siya laban sa iyo, at ipapatawad ng Panginoon ang iyong mga paglabag.

39. Magmadali kang lumapit sa kapatid na nagkasala sa iyo, at magsisi sa kanyang harapan nang may malinis na puso, ayon sa mga salita Niya na nag-utos na ang mga kasalanan ng kapatid ay ipatawad hindi lamang *'pitong beses, kundi pitumpung beses na pitong beses'* (Mateo 18:22).

40. Tanggapin mo, kapatid, ang pagsisisi ng iyong kapatid na nagmula sa isang sugo ng Diyos, baka hindi mo igalang ang Siyang nagpadala sa kaniya at pukawin ang Kaniyang poot laban sa iyong sarili.

41. Huwag mong atakihin ang iyong kapatid sa araw ng kanyang pagdadalamhati, at huwag mong dagdagan ang kanyang kalungkutan.

42. Huwag kang magtanim ng sama ng loob sa iyong kapatid; sapagkat nasusulat: *'Ang daan ng mga nagtatanim ng sama ng loob ay patungo sa kamatayan'* (Kaw. 12:28).

43. Hindi mo ba matiis ang mga panlalait? Manahimik ka, at makakamtan mo ang kapayapaan.

44. Ingatan mo ang iyong sarili, baka masalanta ka ng mainit na ulo, iritabilidad, at mapaghiganting diwa – sapagkat ito'y magtutulak sa iyo na mamuhay nang may pagkabahala at kaguluhan. Ngunit alagaan mo ang kababaang-loob, kagalangan, kabaitan, at lahat ng bagay na angkop sa mga Kristiyano, upang mamuhay ka nang payapa at tahimik.

45. Huwag mag-imbak ng poot sa iyong puso laban sa sinuman, at huwag suklian ang kasamaan ng kasamaan; sa halip, alagaan ang pag-ibig, na inilagay ng Banal na Kasulatan sa itaas ng bawat birtud; sapagkat inihalintulad ito sa Maylalang Mismo, na nagsasabing: *'Ang Diyos ay pag-ibig'* (1 Juan 4:8).

46. Hindi pababayaang Panginoon ang isang taong nahulog, ngunit walang poot o inggit sa kanyang puso, sa ganitong kalagayan; kundi iaabot Niya ang kaniyang kamay upang siya'y maitaas – sapagkat hindi niya itinakwil ang pag-ibig. Sa kabilang banda, ang isang taong tila matatag ngunit puno ng kayabangan at may kinikimkim na poot sa loob ay hindi ligtas; sapagkat ang kadiliman ng poot ay bumulag sa kanyang mga mata, at hindi niya nakikita kung saan siya patutungo.

47. Huwag mong sikapin na maging mainit ang ulo, baka mabultuhan ka nang walang dahilan, at pasanin mo ang iyong sarili sa alab ng galit.

48. Ang magalak at magsaya sa tagumpay ng kapwa ay tanda ng kaperpektohan; samantalang ang malungkot at hindi masiyahan kapag pinupuri ang iba ay senyales ng masamang pag-uugali at malisyosong disposisyon.

49. Imposibleng gawing ganap ang birtud kung hindi ito nalulusaw sa pag-ibig (1 Cor. 13:2). Kung walang pag-ibig, maliligaw tayo nang malayo mula sa tuwid na landas na patungo sa mga pintuan ng langit. Kaya't magluksa tayo ng luha, upang tayo'y mapalaya mula sa gapos ng poot, inggit, kayabangan at bawat maruming gawa ng demonyo. Demonyo ang nag-uudyok ng pagkamuhi sa kabutihan ng mga umuunlad. Ang poot ay nakaugat sa mga demonyo; ang kanilang pinakamalaking hangarin ay ang lubos na pagkawasak ng lahat. Ang mga santo naman, na sumusunod sa halimbawa ng Panginoon, *'ay nananabik na ang lahat ng tao ay maligtas at makarating sa pagkakilala ng katotohanan'* (1 Tim. 2:4); sapagkat, pinuno ng pag-ibig, inibig nila ang kanilang kapwa gaya ng kanilang sarili.

50. Maging matiisin ka, upang maging matatag ka sa pagiging maingat. Ang pagiging matiisin ay isang kamangha-manghang biyaya; tinataboy nito ang pagiging mainit ang ulo, galit, at paghamak, at dinadala ang kaluluwa sa isang mapayapang kalagayan.

51. Kapag may naninirang-puri sa iyo, huwag kang magngalit; kundi agad, nang may kababaang-loob at ngiti sa iyong mukha, gawing kapayapaan ang inis. Tandaan mo, gayunpaman, na ang ngiti kapag ikaw ay naiinis ay nagpapalala ng galit sa kabila. Kaya, pakalmahin mo muna ang iyong puso, saka ka magsalita nang may ngiti. Ang apoy ay hindi pinapawi ng apoy. At ikaw naman, sa pamamagitan ng pag-ibig at kabaitan, ay dapat pakalmahin ang galit ng taong naiinis. Kung ang isang kapatid ay hindi magbabalik-loob dahil dito, sisikaping gamitin ang iba pang paraan—ng bawat uri—upang pagalingin siya, upang sa huli ay hindi siya padalos-dalos sa kanyang inis, at hindi gawing hindi kaaya-aya sa Diyos ang lahat ng ating mga sakripisyo (Matt. 5, 23–24). Tularan natin ang Panginoon nating Tagapagligtas, *'na nang siya'y ininsulto, ay hindi naman sumagot ng insulto'* (1 Pedro 2:23), at si David, na bilang tugon sa paninirang-puri ni Simei, ay nagsabi: *'Hayaan siyang manumpa, sapagkat inutusan siya ng Panginoon na manumpa kay David... huwag hamakin ng Panginoon ang aking kababaang-loob'* (2 Sam. 16:10, 12).

52. Huwag lumubog ang araw habang tayo'y nagagalit pa, kundi patawarin natin ang lahat ng may utang sa atin, at palakasin natin ang pag-ibig, sapagkat natatabunan nito ang karamihan ng mga kasalanan. Sinumang nagtataglay ng poot sa kapatid, at nag-iisip na maghandog ng anumang bagay sa Diyos, ay ituturing

na parang nag-aalay ng aso bilang hain, o ang bayad sa isang patutot. Sinumang nagtataglay ng poot sa kapatid – at inakala niyang minamahal niya si Cristo – ay isang sinungaling at niloloko ang sarili.

53. Kung may sama ka ng loob sa iyong kapatid, o ang iyong kapatid sa iyo, makipagkasundo ka. Kung hindi mo ito gagawin, ang anumang iaalay mo sa Diyos ay hindi tatanggapin (Marcos 11:25; Mat. 5:23–24). Ngunit kung tuparin mo ang utos na ito ng Panginoon, manalangin ka sa Kaniya nang buong tapang, na nagsasabing: 'Patawarin Mo ako sa aking mga utang, Panginoon, gaya ng pagpapatawad ko sa aking kapatid, sapagkat tinupad ko ang Iyong utos!' At sasagot ang Pag-ibig sa sangkatauhan: 'Kung pinatawad mo, patawarin ko rin; kung pinagpatawad mo, ipagpapatawad ko rin ang iyong mga utang.'

5. Tungkol sa pakikibaka laban sa kalungkutan

1. Ang siyang matiisin kapag siya ay inuusig o nilalapastangan ay parang nagkulong ng leon sa isang kulungan; ngunit ang gumanti sa paninirang-puri at kawalang-katarungan ay parang taong sumusuntok sa sarili (gamit ang sandata).

2. Huwag tayong mawalan ng pag-asa; sapagkat hindi tayo mananatili sa buhay na ito magpakailanman.

3. Huwag mong hayaang pumasok ang kalungkutan sa iyong puso; *'sapagkat ang kalungkutan sa mundong ito ay nagdudulot ng kamatayan, ngunit ang kalungkutan ayon sa Diyos ay nagbibigay sa iyo ng buhay na walang hanggan'* (2 Corinto 7:10).

4. Ang isang monghe na handang magtiis nang matapang sa anumang mangyari ay makakaranas lamang ng kaunting kalungkutan.

5. Huwag mong hayaang pumasok ang kalungkutan sa iyong puso, kundi magpakaligaya ka sa Panginoon.

6. Kung ikaw ay inakusahan ng maling paratang, at pagkatapos ay napatunayan ang kalinisan ng iyong budhi, huwag kang maging mayabang, kundi paglingkuran mo nang mapagkumbaba ang Panginoon na nagligtas sa iyo mula sa paratang ng tao, baka ka mahulog sa isang kakila-kilabot na pagbagsak.

7. Ang mapanlinlang na kaluluwa, kapag pinapurihan, ay nagiging mayabang, at kapag ininsulto, ay nagagalit nang husto; ngunit ang mabuting kaluluwa ay hindi nagagalak sa papuri ni nagagalit sa insulto.

8. Walang hangganan ang pagtitiis, basta ito ay binabad sa pag-ibig.

9. Tiisin mo ang Panginoon sa araw ng kalungkutan, upang kaniyang maipagtanggol ka sa araw ng kapootan.

10. Huwag mong gawing biro ang naghihirap, ni magsaya sa pagtingin sa naliligaw, baka magalit ang Panginoon sa iyo, at ikaw ay pabaya na walang proteksyon sa araw ng kalungkutan.

11. Huwag mong isipin na ikaw lamang ang nagdurusa nang higit kaysa sa iba. Kung paanong hindi maiiwasan ng isang taong nabubuhay sa lupa ang hangin, gayundin naman ay hindi maiiwasan ng isang tao na nabubuhay sa mundong ito ang matukso ng mga kalungkutan at karamdaman. Ang mga abala sa mga bagay na lupa ay nagdurusa ng mga kalungkutan sa lupa; samantalang ang mga nagsusumikap para sa mga bagay na espirituwal ay nagdurusa dahil sa mga dahilan na espirituwal. Ngunit ang mga huli ay pagpapalain; sapagkat ang kanilang bunga ay sagana sa Panginoon.

12. Kung tayo ay mga bihag ng Diyos na Tagapagligtas, hindi tayo mahihiya na pasanin ang mga gapos ng pagdadalamhati, kundi titiisin natin ito nang may kagalakan, na hinihintay ang Kanyang pagdating mula sa langit, kung kailan iaakda Niya tayo sa hanay ng mga santo; sapagkat ang mga nakibahagi sa Kanyang paghihirap ay makikibahagi rin sa Kanyang aliw (2 Cor. 1:7).

13. May dalawang uri ng kalungkutan na bumabagabag sa bawat tao sa ilalim ng araw: kalungkutan para sa Diyos at kalungkutan sa sanlibutan; at hindi posible na magdaan sa buhay na ito nang wala ang alinman sa dalawa—alinsunod man ay ang kalungkutan para sa Diyos o ang kalungkutan sa sanlibutan. – Ang kalungkutan sa mundo ay mabigat at walang gantimpala; ngunit ang kalungkutan para sa Diyos ay nagdudulot ng kaaliwan, at lalo pa tayong pinapasaya ng pangako ng buhay na walang hanggan. Kapag ikaw ay sumasailalim sa una, magmadali mong gawing ikalawa – at matataboy mo ang nakakagimbal na kalungkutan mula sa iyong puso.

14. Kung, habang ginagawa mo ang gawain ng Diyos nang may kababaang-loob at paggalang, ang kaaway, na may layuning hadlangan kang mamuhay nang matuwid, ay magtalaga ng mga taong pabaya laban sa iyo, huwag kang matakot, huwag kang mawalan ng loob, at huwag kang lumihis sa tuwid na landas. *'Maghintay ka sa Panginoon'* (Awit 26:14), O pinili ng Diyos, upang ang mga ngayon ay nanunuya sa iyo ay

manghanga sa iyong maluwalhating kaligtasan, gaya ng nakasulat: *'Ang matuwid, pagdating ng kamatayan, ay magpapahinga sa kapayapaan'* (Kawikaan ni Solomon 4:7).

15. Kung paanong sinusubok ng apoy sa pugon ang ginto at pilak, gayon din sinusubok ang mga kaluluwa ng mga mortal sa paghihirap, na ang Panginoon ang kanilang katulong.

16. Huwag nating katakutan ang mga pagsubok, kundi magsikap tayo nang buong tapang para sa karangalan ng mas mataas na pagtawag kay Cristo. Sapagkat pinuputungan ng Panginoon ang lahat ng umiibig sa Kanya.

17. Ang sinumang nagnanais maging monghe ngunit hindi matiis ang mga insulto, kahihyan, at pagkalugi ay hindi kailanman magiging monghe.

18. Tiisin nang may kababaang-loob ang mga insulto at paninirang-puri, ituring ang 'masamang' pangalan bilang 'mabuti', at ang pinaka-hindi karapat-dapat na pangalan bilang isang kaaya-aya. – At dapat laging tandaan na *'ang lingkod ng Panginoon ay hindi dapat pakikipagtalo kundi maging banayad sa lahat'* (2 Tim. 2:24).

19. Kung sakaling magkasakit ka, huwag kang gumamit ng walang silbing lunas o humingi ng proteksyon sa tao; sa halip, magpakatatag ka at maghintay sa awa ng Diyos, upang gabayan Niya tayo sa lahat ng bagay; sapagkat may mga pagkakataon na kailangang mapabalik-loob din ang laman. Sa lahat ng bagay, pasayahin natin ang Panginoon, *"sapagkat inaalagaan Niya tayo"* (1 Pedro 5:7). Kapag may sakit ang isang tao, lalo pang naghahanap ang kanyang kaluluwa sa Panginoon. Bakit mabuti ang pagtutuwid, kung ang tinutuwid ay nagpapasalamat? Tiyak na sasabihin ng ganoong tao: *'Kung tinatanggap natin ang mabubuting bagay mula sa Panginoon, hindi ba't dapat din nating tiisin ang masasama? Purihin ang pangalan ng Panginoon magpakailanman'* (Job 2:10; 1:21).

20. Hindi dapat mawalan ng pag-asa sa panahon ng pagsubok, kundi manatiling mapagmatyag sa panalangin at mabubuting gawa – ginagaya ang mga naglalayag sa dagat na, kapag bumangon ang bagyo, masusing binabantayan ang lahat, nananatiling gising at nananawagan sa Diyos para sa tulong. Hindi pinamumulat-mata ng Panginoon ang mga tumatawag sa Kanya nang tapat. Kaya, kapag tayo'y nabibigatan ng kalungkutan, magtago rin tayo sa Panginoon, gaya ng nasusulat: *'O Panginoon, sa aming kapighatian ay naaalala ka namin'* (Isaiah 26:16). Ang dagat ay hindi laging kalmado; at hindi maiiwasan ang paglalayag sa buhay na ito nang walang tukso. Ngunit kung mahigpit nating kakapitan ang ating pananampalataya sa Panginoon na parang timon, gagabayan tayo nito patungo sa daungan ng buhay; – at doon, matapos nating isuko ang ating mga gawain, tayo ay mabibihisan ng buhay at kawalan ng pagkabulok.

21. Kung dumating sa atin ang kalungkutan, asahan natin ang pagdating ng kagalakan. Gawin nating halimbawa ang mga naglalayag sa dagat. Kapag tumitindi ang hangin at sumiklab ang mabagsik na bagyo, nilalabanan nila ang mga alon, habang hinihintay ang tahimik na panahon; at kapag naging payapa na ang dagat, hinihintay naman nila ang susunod na bagyo; kaya't laging sila'y mapagmatyag, baka biglang dumating ang malakas na hangin na makahuli sa kanila nang hindi handa at mabaliktad sila sa dagat. Ganoon din ang dapat nating gawin. Kapag tayo ay dinalaw ng kalungkutan at paghihirap, maghanap tayo ng ginhawa at tulong sa Diyos, upang kung magpatuloy ang kalungkutan, ang kaisipan na wala na tayong pag-asa sa kaligtasan ay hindi magdulot ng ating kamatayan. At sa parehong paraan, kapag tayo ay masaya, asahan natin ang kalungkutan, upang sa gitna ng ating kagalakan ay hindi natin makalimutan ang ating mga luha.

22. Maging matatag sa mga tukso at paghihirap, at labanan ang pagnanasa na nagpapasiklab sa iyo, upang ikaw naman, na parang ladrilyong hindi pa napapaso, ay hindi masira ng patak-patak ng ulan, at upang hindi ka matuklasang kulang sa katatagan na akala mong taglay mo.

23. Nang magpasya kang paluguran ang Diyos, magpakita ka ng pagtitiis. Tingnan mo ang mga salinlahi ng nakaraan, at makikita mo na ang lahat ng mga Santo ay nakamtan ang mga pangako sa pamamagitan ng patuloy at matiisin na pagtitiyaga. Kaya't himukin natin ang ating sarili araw-araw, upang tayo rin ay magmana ng Kaharian ng Langit kasama nila. – Dahil sa ating kawalan ng pananampalataya, ang pagtitiis ay lumalayo sa atin. Ituon mo ang iyong puso sa Panginoon, at magpakalakas ka, bilang isang tapat na mananampalataya, baka mawalan ka ng iyong panloob na lakas dahil sa labis na kalungkutan. Isipin mo ang mga nagtiis ng paghihirap sa exilio, sa mga minahan at sa mapait na pagkaalipin – at sumuko ka sa mga pagsubok na dumarating sa iyo alang-alang sa Panginoon.

24. Kung ikaw ay magdusa ng kapighatian, ang pagtiis dito ay hindi pa ang pinakamalaking kasamaan; ngunit ang manatili sa kapighatian ay parehong mabigat at mapanganib. Kung, habang wala ka, may nagsalita ng masama tungkol sa iyo, at may dumating na nagsabi sa iyo na ang isang kapatid ay nagsalita ng masama

tungkol sa iyo, kung gayon, bilang isang matalinong tao, tuklasin mo kung kanino ito nagmula, at huwag kang magalit sa iyong kapatid. At sabihin mo ito sa taong nagpaalam sa iyo: 'Bagaman ininsulto niya ako, kapatid ko siya, at ako mismo ang karapat-dapat sa insulto; higit pa rito, hindi niya ito ginawa nang kusang-loob, kundi inayos ito ng kaaway upang maghasik ng alitan sa pagitan natin. Nawa'y hadlangan ng Panginoon ang mga pakana ng masama, nawa'y magkaroon Siya ng habag sa kapatid ko, at huwag Niya kami pabaya.' – Kung muling mapanlait ka sa harap niya, huwag kang magdamdam, at huwag mong hayaang mag-alboroto ang iyong isipan. – Ngunit kapag nangyari na tayo ay napinsala dahil sa ating pagkakasala, huwag tayong maging matigas ang puso, kundi itama natin ang ating sariling kamalian.

25. Kung ang siyang nagpapalubag-loob sa mga nalulungkot ay isang taong espiritwal, siya ay pumaparito sa kanila hindi upang magdulot ng kapahamakan, kundi para sa malaking kapakinabangan. Ngunit ang sinumang may karnal na pag-iisip ay hindi magdudulot ng anumang kapakinabangan; sa katunayan, sa pagdating niya upang aliwin ang mga nalulungkot, lalo pa niyang ikagugulatan ang mga ito.

26. Nakakarinig ka ng hindi kaaya-ayang salita – at nalulungkot ka. Ngunit kung sa katuwiran ka pinagsabihan ng isang salita, magalak ka na pinagsabihan ka para sa iyong ikabubuti, at magsikap kang itama ang iyong mga pagkukulang. Pinagsabihan ka ba nang hindi makatarungan? Lalong lalaki ang iyong gantimpala kung titiisin mo ito nang may kapanatagan ng loob. At ang mga Apostol, na parang mga salarin, ay pinagbayo sa gitna ng lungsod; subalit hindi sila nagalit, ni nagdamdam man, kundi nagalak, '*sapagkat itinuring silang karapat-dapat na magdusa ng kahihyan para sa Kanyang pangalan*' (Mga Gawa 5:41). Magalak ka rin, na itinuring kang karapat-dapat na magdusa ng kahihyan para sa Kanyang pangalan.

27. Marahil ay may taong pabaya na magsasabi: 'Nakakalungkot na nangyari ito sa akin matapos ang napakaraming paghihirap.'—Ikinalulungkot mo ba ito, alipin ng Panginoon? Hindi kaya mas mabuti para sa iyo na kilalanin mula rito na, pagkatapos ng napakaraming taon ng pagsisikap, ang iyong mga pagnanasa ay nananatiling hindi napagtagumpayan, at, nang kilalanin mo na ito, ay simulan mo mula sa sandaling ito mismo na pagtagumpayan ang mga ito? '*Sapagkat kung ang sinuman ay nag-iisip na siya ay isang bagay, gayong hindi naman siya, ay linoloko niya ang kaniyang sarili*' (Gal. 6:3). Ang husay ng isang timonero ay nalalantad sa panahon ng bagyo. Ang sinumang mayabang na nagsasabing, 'Matagal na akong namumuhay bilang monghe,' subalit walang patunay ng ganitong pamumuhay, ay bitbit ang mga kasangkapan ng isang sining na hindi pa niya natututuhan. – Isang maliit na pagsubok ang dumating sa iyo, at agad kang lumihis sa pamumuhay mong monastiko, na para bang tuluyan mong tinalikuran ang buhay mong monastiko. Sa isang sandali, sinira mo ang pagsisikap ng napakaraming taon. – Hindi, kapatid, huwag mong likuran ang iyong mga kaaway; kundi tumindig kang matatag, lumaban, at tatakas ang iyong mga kaaway sa iyo. Isuot ang baluti ng pananampalataya, isuot ang '*helmet ng kaligtasan*', hawakan ang '*espada*' ng Espiritu Santo, '*na siyang salita ng Diyos*' (Efe. 6:17), – at makipaglaban, upang ang Espiritu Santo na nananahan sa iyong loob ay magalak sa iyong katapangan.

28. Kung hindi mo matiis ang maliit na tukso, paano mo matiis ang malaki? Kung hindi mo matalo ang binata, paano mo matatalo ang lalaking nasa hustong gulang? Kung hindi mo matiis ang isang salita, paano mo matiis ang isang hampas? Kung hindi mo matiis ang isang sampal o hampas, paano mo susuotin ang krus? Kung hindi mo pasanin ang krus, paano ka magmamana ng kaluwalhatian sa langit kasama ng mga nagsasabi: '*Dahil sa iyo, pinapatay kami buong araw; itinuturing kami na parang tupa para sa katayan*' (Awit 43:23)? Nakalimutan ba natin, kapatid, kung ano ang tinitii ng ating iisang Panginoon para sa ating ikabubuti? Ininsulto Siya, pinarumdaman; sinabi nila sa Kanya, '*May demonyo ka*' – at hindi Siya nagalit; tinawag Siyang mandaraya, pinakialam Siya, pinalo Siya, tinurong Siya sa krus; Natikman Niya ang suka na hinaluan ng apdo, at tinusok sa tagiliran Niya ng isang sibat. Tinitii Niya ang lahat ng ito para sa ating kaligtasan. At tayo—kawawa tayo, mga salbahis!—ay ayaw pang magtiis ng kahit isang insulto, o kahit isang salita, para sa Kanya, Siya na nagdusa nang lubos para sa atin.

29. Ang sinumang nagnanais na akitin ang Diyos at maging tagapagmana ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya, upang siya ay matawag na anak ng Diyos, na ipinanganak ng Banal na Espiritu, ay dapat, una sa lahat, na suot ang kabaitan at pagtitiis, matapang na tiisin ang mga kalungkutan, kapahamakan, at paghihirap na dumarating sa kaniya, – maging ito man ay mga karamdaman at paghihirap ng katawan, o mga insulto at kawalang-katarungan mula sa mga tao, o iba't ibang hindi nakikitang kalungkutan na dinadala ng masasamang espiritu sa kaluluwa na may layuning itulak ito sa kapabayaang, katamaraan at kawalan ng pasensya, at sa gayon ay pigilan itong makapasok sa buhay. Ngunit ang lahat ng ito ay nagaganap ayon sa mapag-ibig na plano ng Diyos, na nagpapahintulot na ang bawat kaluluwa ay subukin ng iba't ibang

kalungkutan, upang ang mga umiibig sa Diyos nang buong puso ay mailantad sa pamamagitan ng kanilang matapang na pagtitiis sa lahat ng bagay nang hindi nawawalan ng pag-asa sa Diyos, kundi may patuloy na pag-asam—sa pamamagitan ng biyaya, pananampalataya, at pagtitiis—ng pagliligtas, – at upang, sa ganitong paraan ng pagtiis sa bawat pagsubok, sila ay maging karapat-dapat sa Kaharian ng Langit.

30. Anumang kaluluwa na hindi nagkakaroon ng tapang at hindi matiisin nang may katatagan ang bawat tukso at bawat dalamhati, kundi sa halip ay nagiging nababahala, nawawalan ng pag-asa, nagagalit, nababagabag, at pinababayaan ang pakikibaka, o nawawalan pa nga ng pag-asa; bilang isang nawalan ng pag-asa sa pagliligtas; sapagkat nabigo itong panatilihin sa sarili ang pag-asang iyon na, sa di-matitinag na pananampalataya, ay naghihintay sa awa ng Diyos, tiyak na hindi ito nagiging karapat-dapat sa buhay; sapagkat hindi nito sinundan ang lahat ng mga Santo, ni naglakad sa mga yapak ng Panginoon. Tingnan at pansinin kung paano, mula pa noong unang panahon, ang mga Ama, Patriyarka, Propeta, Apostol at Martir, matapos nilang tahakin ang landas na ito ng tukso at kalungkutan, ay nagawang akayamanin ang Diyos sa pamamagitan nito, at itinuring na karapat-dapat sa malalaking gantimpala.

31. Hindi pinapayagan ng Diyos ang isang kaluluwang nagtitiwala sa Kanya at matiisin na matukso nang husto hanggang sa punto ng paghihimagsik, iyon ay, mahulog sa mga tukso at kalungkutan na hindi nito kayang pasanin (1 Cor. 10:13). Hindi rin tinutukso ng Masamang Isa ang kaluluwa o pinapahirapan ito ng dalamhati nang higit sa nais niya, kundi ayon lamang sa ipinahihintulot ng Diyos. Basta't tiisin ng kaluluwa nang buong tapang ang lahat ng bagay, manatiling matibay sa pag-asa sa pamamagitan ng pananampalataya, at maghintay ng tulong at aliw mula sa Diyos; at hindi kailanman ito mapababayaan. Sa kabaligtaran, habang mas nagsusumikap ang kaluluwa, lumalapit sa Diyos nang may pananampalataya at pag-asa, at walang pag-aalinlangan na naghihintay ng tulong at kaligtasan mula sa Kaniya, mas mabilis na inililigtas siya ng Panginoon mula sa bawat kalungkutan na humahadlang sa kaniya. Sapagkat nalalaman Niya kung gaano katindi ang pagsubok at tukso na dapat pagdaanan ng kaluluwa—at iyon lamang ang Kaniyang pinapayagan. Kung ang isang palayokero, matapos gawin ang mga sisidlan, ay hindi niya sila inilalagay sa pugon upang, kapag nailuto na, ay tumigas, hindi sila magiging angkop sa paggamit ng tao. Ngunit kahit na inilalagay niya ang mga ito sa pugon, alam niya kung gaano katagal ang dapat nilang manatili sa apoy hanggang sa sila ay maging handa, at hindi niya sila iniwan nang mas matagal kaysa sa kinakailangan, baka sila'y mabitak dahil sa sobrang pagkaluto; ni hindi rin niya sila agad na inilalabas, baka sila'y manatiling hindi tapos at hindi magamit. Ngayon, kung ang mga tao ay nagpapakita ng ganoong paghuhusga at kaalaman sa mga bagay na panandalian, gaano pa nga kaya ang kaalaman ng Diyos sa mga pangangailangan ng kaluluwa sa mga pagsubok at tukso, para sa mga nagnanais na akayain Siya at sabik na makamtan ang buhay na walang hanggan.

32. Tulad ng lino na hindi angkop gawing pinong sinulid maliban kung ito ay binubugbog nang maraming beses, subalit habang mas binubugbog ito, mas nagiging dalisay at angkop para sa paghahabi: ganyan din naman ang isang kaluluwang mapagmahal sa Diyos, kapag sumasailalim sa maraming tukso at pagsubok, at matapang na nananagumpay sa mga pagdadalamhati, ay nagiging mas dalisay at mas karapat-dapat sa espirituwal na pagsisikap, at sa huli ay itinuturing na karapat-dapat na magmana ng Kaharian ng Langit. – Ang mga kalungkutan at tukso ay nagpapabuti at nagpapatibay sa kaluluwa, kung ito ay magtitiis nang matapang, kusang-loob, at may tiwala sa Diyos sa lahat ng dumarating dito, na hinihintay ang pagliligtas ng Panginoon at ang Kanyang awa nang may pananampalatayang hindi natitinag.

33. Ang mga kaluluwang sumasailalim sa pagsubok ng pagdurusa, at pinahihirapan sa iba't ibang paraan ng masasamang espiritu—maging lihim man, sa pamamagitan ng panloob na pasanin ng kalungkutan o masasamang kaisipan, o lantaran, sa pamamagitan ng pagdurusa ng katawan—kung matapang nilang titiisin, mapanatili ang kanilang pag-asa, at hihintayin ang kanilang gantimpala mula sa Panginoon; ituturing silang karapat-dapat sa mga korona ng katuwiran, at sa Araw ng Paghuhukom ay magkakaroon ng parehong katapangan sa harap ng Diyos gaya ng mga martir. Sapagkat ang pagdurusang tinitiiis sa mga pagsubok ay pareho lamang, maging ito man ay dinanas ng ilan sa krus o ng iba sa kamay ng masasamang espiritu na kumikilos sa kanila.

34. Kung hindi kayang ilihis ng kaaway ang sinuman sa kasamaan o pabagsakin siya sa pamamagitan ng kanyang mga iniisip, ipinapataw niya ang mga kalungkutan sa taong iyon upang paguluhin ang kanyang isipan, at saka niya itanim ang kanyang nais sa loob niya. At kung kahit dito ay hindi niya sila mailapit sa kasamaan, ibinibigay niya sa kanila ang lahat ng kaginhawahan sa buhay; itinaas niya sila at inilalapit sa isang malaking ilusyon, na mas mapanganib at mas masama kaysa sa lahat ng mga pagnanasa, sapagkat ginagawang

mayabang ang isang tao, hinihila sila sa bangin ng senswalidad, at pinalalayas ang pag-alala sa Diyos, sa kanilang sariling kahinaan, at sa oras ng kamatayan. Tinutukoy niya ang mga hilig ng isang tao at ginagamit ang mga ito laban sa kaniya, upang salungatin ang mga ito sa pamamagitan ng bawat uri ng kawalang-katarungan.

35. Ang lahat ng bagay ay nagmumula sa Diyos—mabuti man o malungkot; ngunit ang ilan ay mula sa Kanyang mabuting kalooban, ang iba ay mula sa Kanyang maingat na plano, at ang iba pa ay sa pamamagitan ng Kanyang pahintulot. Sa pamamagitan ng Kanyang mabuting kalooban, kapag tayo ay namumuhay nang may birtud; sapagkat ikinagagalak ng Diyos na ang mga namumuhay nang may birtud ay koronahan ng mga korona ng pagtitiis; para sa kapakinabangan ng disiplina, kapag, matapos tayong mahulog sa kasalanan, tayo ay pinapaway; at sa pahintulot ng Diyos, kapag, kahit na tayo ay napaway na, hindi pa rin tayo nagsisisi. – Muli, para sa kapakinabangan ng disiplina, pinapaway tayo ng Diyos na nagkakasala, upang hindi tayo mahatulan kasama ng sanlibutan, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Tayo ay pinapaway ng Panginoon, upang hindi tayo mahatulan kasama ng sanlibutan'* (1 Cor. 11:32). – Ang ibig sabihin nito ay: *'Walang masamang nangyari sa lungsod na hindi ipinahintulot ng Panginoon'* (Amos 3:6); gaya ng taggutom, salot, sakit, pagkatalo at digmaan; sapagkat ang lahat ng ito ay naglilingkod upang linisin tayo mula sa ating mga kasalanan. – Ang Diyos, gayunpaman, ay nagpapahintulot at ay ganap na iniwan ang mga yaong ayaw mabuhay nang walang kasalanan, o yaong, kahit na napapayuhan, ay hindi nagsisisi kundi nagpapatuloy sa kasalanan. *'Pagkatapos ay inilalagay sila ng Diyos sa isang tiwaling pag-iisip'*, ibig sabihin, pinapahintulutan Niya ang kanilang kalayaan *'na gawin ang hindi angkop'* (Roma 1:28).

6. Tungkol sa pakikipaglaban sa kawalan ng pag-asa

1. Ang isang reklamador ay hindi angkop sa anumang gawain at kulang sa hilig na gawin ito. Tamad siya at palaging may handang dahilan para iwasan ang kanyang mga tungkulin. At inaakay niya ang iba sa kasamaan, na nagsasabing: 'Ano'ng silbi nito? Ano'ng silbi niyan? Wala nang silbi ang alinman dito.'

2. Ang tamad na tao, kapag tinawag na umawit ng mga salmo, ay naiinis; kapag ginising para sa pagbabantay, naghahanap siya ng dahilan na masakit ang tiyan at masakit ang ulo. Kung siya ay pinapayuhan, sasabihin niya, 'Turuan mo muna ang sarili mo'; kung tinuturuan naman, sisigaw siya, 'Alam ko na iyan'.

3. Hindi tama para sa isang taong may kakayahang magtrabaho na kumain ng tinapay ng iba habang nagpapalipas-oras, samantalang sinasabi ng Apostol: *'Iniwas ko ang aking sarili sa pangangailangan, at patuloy kong gagawin ito'* (2 Cor. 11:9).

4. Ang isang mongheng nagrereklamo ay nagdudulot ng malaking pinsala sa sarili; ngunit ang sinumang matiisin sa lahat ng bagay nang may tapang ay magmamana ng kagalakan.

5. Kung sumapit sa iyo ang diwa ng pagkasindak, huwag mong lisanin ang iyong tahanan, kundi labanan mo ang diwang ito sa pamamagitan ng pagtitiis. Huwag mong payagang makumbinsi ka ng kaisipang nagtutulak sa iyo na lumipat-lipat. Sapagkat kung susuku ka sa kaisipang ito, hindi ka kailanman magkakaroon ng pagtitiis.

6. Ngunit hayaan mong sabihin ng monghe: 'Dito ay may alitan at kahirapan, samantalang doon (sa isang lugar) ay may payapang at walang-alalang buhay' (na iniisip ang lumipat doon). Sapagkat alam mo ba kung sino ang nakikipagdigma sa atin? Hindi ba ang ating kaaway, ang diyablo? At siya ay *'naglilibot sa buong lupa'* (Job 2:2). Sapagkat, kahit saan ka man magpunta, nasa ilalim ka pa rin ng kalangitan; kaya naman, maaabot ka ng demonyo kahit saan ka man naroroon. Bakit nga ba mas mabuti, samantalang nananatili ka sa kinaroroonan mo, na *'labanan ang demonyo, at tatakas siya mula sa inyo'*; at kabaligtaran, *'lumapit sa Diyos, at lalapit siya sa inyo'* (Santiago 4:7, 8)?

7. Ang tamad na monghe ay gumagawa ng maraming dahilan at sinasabi: 'Ngayon ay nananahan ako rito, at bukas ay pupunta ako sa ibang lugar; bakit ako magpapagal?'

8. Ang tamad na monghe ay naghahanap ng maraming dahilan para sa sarili – at ang natutulog ay mahuhulog sa kapahamakan.

9. Ang patuloy na lumilipat mula sa isang selda patungo sa iba ay nagkakaroon ng hungkag na kaisipan; ngunit ang nananatili sa isang lugar ay mas payapa.

10. Ang naglalakbay na monghe ay hindi ligtas sa kapahamakan maliban kung siya ay nananatiling matino; ngunit ang nananatili sa kinaroroonan niya ay mas madaling makakita ng kapayapaan.

11. Ang katamaran ay maaaring magmukhang kaaya-aya sa iyo, ngunit ang wakas nito ay mapait; maaaring manghinang ka habang nagtatrabaho, ngunit magagalak ka pagkatapos.

12. Ang tamad at makasarili (nanghihinayang sa sarili) monghe, sa sandaling makita ang gagawin, ay nagtatago, ngunit sa hapunan ay inilalagay ang sarili sa unahan.
13. Ang pag-alala sa kamatayan at parusa ay isang tabak laban sa demonyo ng kawalan ng pag-asa.
14. Sa lahat ng mabibigat na pasanin, ang kawalan ng pag-asa ang pinakamabigat, lalo na kung sinamahan ng kawalan ng pananampalataya; sapagkat ang mga bunga nito ay puno ng nakamamatay na lason.
15. Ikaw, monghe, ay iniwan mo ang iyong selda at naglilibot sa mundo. Hindi ka ba natatakot sa *'kawalang-kaayusan at alitan sa lungsod'* (Awit 54:10)?
16. Sino ang mas tamad kaysa sa uhaw na taong nakaupo sa tabi ng bukal ngunit hindi iniunat ang kanyang mga kamay upang kumuha ng tubig at maibsan ang kanyang uhaw? – At sino ang mas pabaya kaysa sa taong may-ari ng aklat ngunit hindi binabasa ito?
17. Pag-ibigyan ng pansin ang pagtuturo sa mga nais matutong magbasa, upang habang binabasa nila ang mga kahanga-hangang gawa ng Diyos, mapuri nila ang Kanyang kamangha-manghang Pangalan; at ang Diyos ang magiging gantimpala mo.
18. Ang monghe na nawawalan ng pag-asa ay natatalo ng katamaran; at kapag siya ay matiisin, natatalo siya ng kapalaluan; ngunit ang tunay na umiibig sa Panginoon ay tinatanggi ang pareho.
19. Ang tamad na monghe ay makakaranas ng maraming pagkalugi, samantalang ang isang mapagmatyag ay hindi pababayaan ang kahit isang oras.
20. Huwag mong hiligang lumipat-lipat ng lugar; sa halip, sa pamamagitan ng pagtitiis, makinabang ka sa mga paghihirap na nararanasan mo sa lugar na iyong tinitirhan. Sabihin mo sa akin, pagkatapos nating dalawa ay maglakbay sa buong mundo, hindi ba't isang selda ang naghihintay sa atin, kung nais nating maligtas? At kung kulang tayo sa pasensya na manatili sa isang sama-samang tirahan, at hindi tayo makakita ng kapanatagan sa pag-iisa, saan nga ba natin sa huli makakamtan ang kanlungan? Para na ring sinasabi: 'Hindi ko matiis ang init ng araw, at hindi ko rin matiis ang lilim.' Natatakot ako na, sa huli, ang kuwebang iyon din ang magsisilbing kanlungan natin.
21. Maging matatag tayo sa puso; sapagkat ang kahinaan ng puso ay salungat sa kabutihan. Huwag tayong mawalan ng loob kung tayo'y masakmal ng kaunting pagkadismaya, kundi pilitin natin ang ating sarili, na parang isang mabuting manlalakbay. Kapag ang isang manlalakbay ay napagod sa daan, hindi niya iniwan ang kanyang layunin na ipagpatuloy ang paglalakbay, kundi pinapagaan niya ang kanyang loob sa mga salitang: 'Hindi na ito kalayuan; mararating mo na ang iyong tutuluyan at makakapagpahinga ka na.' – At ang Panginoon, nang makita kung paano natin pinipilit ang ating sarili, ay magbibigay sa atin ng lakas at papagaanin ang ating mga kahirapan.
22. Para matustusan ang ating sarili, magtrabaho tayo, na may tiwala sa Diyos. Huwag magreklamo sa paggawa; marami, sa hindi paggawa, ay nabigatan ng kanilang katamaran. Matutong magtrabaho, upang hindi mo kailangang matutong mamanghingi ng limos. Huwag maging pabaya sa iyong gawain. *'Malapit ang Panginoon'* (Fil. 4:6).
23. Huwag tayong mawalan ng pag-asa habang nakaupo sa ating mga selda, na paalalahanan ang ating sarili na ang mga Banal na Martir, matapos ang matinding pagdurusa, ay nakagapos sa mga kadena ng bakal. Kaya naman, huwag nating iwasan ang mga kakulangan sa selda, o magnasa sa trabaho, na nag-uugnay na maraming mga Santo ang ipinadala sa minahan para sa Panginoon. Kung nabuhay tayo noong mga panahong iyon, talagang babaguin ba natin ang ating pamumuhay dahil sa mga paghihirap? Talagang isusuko ba natin ang ating pananampalataya dahil sa napakahirap na kalagayan?
24. Manatili kang matatag sa lugar na tinitirhan mo, at labanan ang katamaran. Sapagkat hindi sa pamamagitan ng pagpapalit ng lugar o ng distansya, kundi sa pamamagitan lamang ng pagiging mapagmatyag ng isip na mapapailalim mo ang mga pagnanasa. Kailangan natin ng *'pasyensya'* upang, *'matapos gawin ang kalooban ng Diyos, ay matanggap natin ang mga pangako'* (Heb. 10:36). Ang sumusuko sa kawalan ng pag-asa ay kasing layo ng isang maysakit sa kalusugan. Ang kabutihan ay nakikilala hindi sa kawalan ng pag-asa, kundi sa pagtitiis. Ang pagtitiis naman ay nababago at napapalakas kapag ang isip ay abala sa pagninilay-nilay at banal na pagtuturo. Sa ganitong paraan, ang isip ay nagkakaroon ng lakas, gaya ng katawan na nagkakaroon nito mula sa masustansiyang pagkain. Ngunit kung ang isip ay lilihis mula sa biyayang ito at mula sa dangal na ito, tunay nga itong magiging mahirap at mahina. Kaya nga, pagkatapos mong itakwil ang iyong pagkahumaling sa mga materyal na bagay, sanayin mo ang iyong isip sa banal na paghahangad na ito. At hindi mo na kailangang ilipat-lipat ang iyong katawan, o pagodin ito sa mga paglalakbay na walang banal na layunin. Sapagkat *'ang Kaharian ng Diyos ay nasa ating kalooban'* (Lucas 17:21).

25. Kapag napansin mong nakakasawa sa iyo ang pagbabasa ng Banal na Kasulatan at ayaw mong makinig sa espirituwal na pagtuturo, doon mo alamin na ang iyong kaluluwa ay nagkasakit nang malubha. Sapagkat ito ang simula ng kasamaan, na siyang nagbunga ng kamatayan sa mga nagdurusa.

26. Mapalad ang siyang, oras-oras, nagpapalago ng magagandang at mabubuting kaisipan sa kanyang sarili – at sa pamamagitan ng pag-asa ay napagtagumpayan ang masamang pagnanasa ng pagsuway, na siyang kinakalaban ng mga asketiko ng Panginoon.

27. Mapalad ang siyang, sa gawain ng Panginoon, ay naging parang matapang na mandirigma, na nagigising sa mga tamad at nagpapalakas-loob sa mga mahihina-loob sa daan ng Panginoon.

28. Mapalad ang taong hindi pinabagsak ng pagnanasa ng pag-aalinlangan bilang kulang sa tapang; kundi nakamtan niya ang ganap na pagtitiis, na dahil dito'y tumanggap ang lahat ng mga Banal ng kanilang mga korona.

29. Kapag ginugulo ka ng espiritu ng panghihina ng loob, huwag kang madala ng mga kaisipan nito; kundi manatili ka sa mismong kinalalagyan na itinakda ng Diyos sa iyo, at magnilay-nilay ka sa iyong sarili sa pag-ibig na mayroon ka sa Diyos nang unang dumating ka sa mga pintuan ng monasteryo. Panatilihin natin ang parehong pag-ibig hanggang sa katapusan, na magtitiis para sa Panginoon na parang isang mandirigma na, sa pamamagitan ng pagtitiis, ay napagtagumpayan ang sumusugod sa kanya. Sapagkat *'ang magtitiis hanggang wakas ay maliligtas'* (Mateo 10:22).

30. Bago ang buong-gabi na pagbabantay, isang kaisipan ang pumasok sa isip ng isang kapatid: 'Magpahinga ka ngayon, at huwag kang bumangon para sa pagbabantay.' Ngunit sumagot siya sa kaisipang iyon: 'Sino ang nakakaalam? Marahil ay hindi ka babangon bukas; kaya, dapat kang bumangon ngayon.' At habang siya ay nagtatrabaho rin, isang kaisipan ang pumasok sa kaniyang isipan: 'Magpahinga ka ngayon, at magtrabaho ka bukas.' Ngunit muling sumagot siya: 'Hindi, magtatrabaho ako ngayon, at ang Panginoon na ang bahala sa bukas.'

31. Kung sinasakitan ka ng pagkalungkot, huwag kang mawalan ng pag-asa, kundi manalangin ka sa Panginoon na ipagkaloob Niya sa iyo ang pagtitiis. Pagkatapos ng iyong panalangin, umupo ka, tipunin mo ang iyong mga iniisip, at aliwin mo ang iyong kaluluwa sa pamamagitan ng mga salita ng Salmist: *'Bakit ka malungkot, O kaluluwa ko? Bakit mo ako pinapahirapan? Ilagay mo ang iyong pag-asa sa Diyos, sapagkat siya pa ang aking ipagtatapat na siyang Tagapagligtas ng aking mukha at aking Diyos'* (Awit 41:6). Sabihin mo rin: 'Bakit ka lubhang malungkot, aking kaluluwa? Pagkatapos ng lahat, hindi tayo maaaring manirahan sa mundong ito magpakailanman. Pakinggan mo kung ano ang sinasabi ng Salmist: *"Ako'y dayuhan at panandaliang manlalakbay sa lupa, gaya ng lahat ng aking mga ninuno"* (Awit 38:13). Kami rin ay mamamatay kasama mo, kung kailan ikalulugod ng Diyos. Ang buhay ng mga matuwid ay nagsisimula pagkatapos ng kanilang kamatayan. Kaya naman ang Propeta, na nananabik sa buhay na darating, ay nagsabi: *'Tulad ng usa na nananabik sa mga sapa ng tubig, gayon ang kaluluwa ko ay nananabik sa Iyo, O Dios; kailan ako darating at makikita ang mukha Mo?'* (Awit 41:2–3). Tinuring ng mga santo ang kasalukuyang buhay na ito bilang isang bilanguan. Kaya nga, isa sa kanila ang masayang sumigaw: *'Ngayon, Panginoon, papayagan mo nang lumisan ang iyong lingkod sa kapayapaan'* (Lucas 2:29); samantalang ang isa naman ay nagpahayag na siya'y nananabik *'na paluwagan at makapiling si Cristo'* (Filipos 1:23).

32. Pagdating ng umaga, bumabangon ang kapatid, at pagkatapos manalangin, sinisimulan niya ang kanyang gawain. Pagkatapos, ang kaaway ng kabutihan, ang demonyo, ay nagpapasok sa kanyang isipan ng kaisipang panghihina ng loob.

33. Kung, nang dumating sa kanya ang kawalan ng pag-asa, ipinagpapatuloy ng kapatid ang pagtatrabaho at pagsisikap, kaniya ngang itinatuboy sa sarili ang kawalan ng pag-asa sa tulong ng biyaya. Ngunit kung, nang dumating sa kanya ang kawalan ng pag-asa, hindi ito sinasalaban ng kapatid nang may pagtitiis, siya ay napagtagumpayan nito at nagiging bihag nito. Ibinibigay niya ang lubos na laya sa kanyang mga iniisip, at sinisimulang sabihin sa sarili: 'Ngayon ay parang hindi ako maganda ang pakiramdam at hindi ako nasa ayos. Magpahinga ako ngayon, at sa umaga ay gagawin ko ang gawain ng dalawang araw.' Sa gayon, sa unang araw na ito, wala siyang nagagawa, na umaasang mabawi ang kapabayaang sa umaga. Ngunit kinabukasan, ang demonyong kinamumuhian ang kabutihan ay nagbubuhos sa kaniya ng mas malalim pang kawalan ng pag-asa kaysa kahapon. Pagkatapos, dahil na rin sa pag-aalipin ng kaniyang mga iniisip, bumabangon ang kapatid at iniwan ang kaniyang gawain – at hindi niya ito ginagawa nang buo, o kung gagawin man ay kalahating-puso, hindi bilang isang wastong tungkulin. – O kaya'y inuudyok siya ng kaaway na lumabas ng kanyang selda at magpalipas-lipat.

34. Anuman ang iyong ginagawa, kung magdala sa iyo ng kawalan ng pag-asa ang kaaway habang ikaw ay nagtatrabaho, upang labanan ito ituro mo ang isang katulad na gawain (dagdag mo: 'Nakikita mo ba kung paano sila nagsusumikap para sa pansamantala? Bakit nga, kung gayon, ay ayaw kang magpagal para sa ikabubuti ng walang hanggan?'). At anuman ang iyong gawain, hayaang magpatotoo ang iyong budhi na ang iyong ginagawa ay ayon sa kalooban ng Diyos – at ikaw ay maliligtas (mula sa kawalan ng pag-asa).

7. Tungkol sa pakikipaglaban sa kayabangan

1. Unawain mo, monghe, ang sinasabi ko: huwag magkaroon sa atin—ikaw at ako—ng paggalang sa panlabas, ngunit kapabayaang at maling asal sa loob ng selda; baka tayo'y maging parang '*pinuting sepulkro*' (Mateo 23:27). Sapagkat sa bawat lugar ay iisa at pareho ang Diyos, nawa'y magkaroon Siya ng kaluwalhatian magpakailanman! Amen.

2. Ang mongheng mayabang sa sarili niyang lakas ay siyang una sa mga hangal; ikinakahiya at pinagmumulan ng pang-aalipusta para sa isang monghe ang pagmamayabang sa sarili niyang kapangyarihan: '*Ang magmamayabang ay sa Panginoon magmayabang*' (1 Cor. 1:31).

3. Nais mo bang magkamit ng mabuting reputasyon? '*Isagawa mo ang iyong mga gawain nang may kababaang-loob*' (Sirak 3:17).

4. Hindi pa birtud ang matanggap ng kahihyan at hindi ito maramdaman; ngunit birtud ang maramdaman ito at tiisin ito alang-alang sa kabanalan. Sapagkat nasusulat: '*Ang tamad ay hindi nahihya*' (Kaw. 20:4).

5. Ang pag-ibig sa kaluwalhatian ay isang sakit ng kaluluwa, isang masamang pagnanasa.

6. Nakasulat: '*Purihin ka ng matuwid, hindi ng sarili mong bibig; ng dayuhan, hindi ng sarili mong labi*' (Kawikaan 27:2). At muli: '*Ang pilak at ginto ay pagsubok sa pagkatao*': at ang tao '*ay tinutukso ng mga labi ng mga nagpupuri sa kanya*' (ibid. 21).

7. Ibigay ang karangalan sa lahat alang sa Panginoon, nang hindi naghahanap ng karangalan para sa iyong sarili, at makakamtan mo ang pabor ng Panginoon.

8. Huwag kang padaya sa sinumang taong-palakaibigan na naghahangad na paluguran ang marami, ngunit hindi ang Panginoon.

9. Sa lihim, aking minamahal, panatilihin mo ang mga utos ng Panginoon, at gagantimpalaan ka ng Panginoon sa hayag.

10. Kung makita mong may tao sa lupa na nakamtan ang dakilang karangalan, huwag kang magtaka rito; kundi magtaka ka sa kaniya na piniling kamuhian ang luwalhating lupaing ito.

11. Mag-ingat ka na sa pagnanais ng labis na karangalan para sa iyong sarili, ay huwag mong dalhan ng kahihyan ang iyong sarili; sapagkat ang tunay na karangalan ng isang tao ay nasa paggawa ng lahat ayon sa kalooban ng Diyos, samantalang ang malaking kahihyan ay nasa paglabag sa mga utos.

12. Huwag mong pilitin ang iyong sarili na magpakita ng husay sa bawat bagay, baka mahulog ka sa kayabangan, na siyang nagbubunsod ng pag-ibig sa kaluwalhatian, galit, at dalamhati. Higit sa lahat, sikapin mong maging payak at matiisin sa lahat ng bagay.

13. Huwag kang magmayabang, at ipagmalaki ang mabulang pananalita, kundi ipahayag mo ang katuruang nagmula sa karanasan ng mga payak at di-maalam na tao, upang maging alagad ka ng mga Apostol ni Cristo; sapagkat ipinagbabawal ang pagmamayabang sa panlabas na karunungan, lalo na sa mga Kristiyano. '*Ang magmamayabang ay sa Panginoon magmayabang*' (2 Cor. 10:17).

14. Ang mga nagsasabuhay ng kabutihan upang mapasaya lamang ang mga tao ay naglatag ng pundasyon ng kanilang kaligtasan hindi sa bato kundi sa buhangin; kaya naman, sa sandaling bumagsak ang ulan, umapaw ang mga ilog at umihip ang mga hangin (tukso), sila ay nabubuwal dahil sa kanilang sariling mga kaisipan. Kung hindi sila bumabagsak kundi namumuhay ayon sa nararapat, sila'y napupuno ng labis na kayabangan; at kapag sila'y bumagsak, iniaalay nila ang kanilang sarili sa walang-saysay na pag-aalinlangan.

15. '*Huwag mang-angkin ang sinuman sa kaniyang sarili*' (2 Cor. 10:18). Ngunit una, suriin mo muna ang sarili mong mga gawa: tunay ka bang namuhay nang karapat-dapat sa papuring ibinibigay mo sa sarili mo? Napagtagumpayan mo ba ang kahalayan, niyakap ang kahirapan, kinamuhian ang paninirang-puri, itinakwil ang pag-ibig sa kayabangan, kinamuhian ang laman na pagnanasa, kinamuhian mo ba ang laman, tunay ka bang hindi nakasakit sa sinuman, nalupig mo ba ang iyong mga pagnanasa, tunay ba na hindi ka nagalit nang ikaw ay insultohan, at nang marinig mo ang papuri sa iyong sarili, hindi ka ba namalaki, minahal mo ba ang Panginoon ng buong lakas mo at ang iyong kapwa na parang iyong sarili? – Kung, gayon pa man,

hindi natin ito nasunod, bakit nga tayo magmamayabang tungkol sa ating sarili? – Dapat tayong maghagulgol dahil dito sa harap n g awa ng Panginoon, upang pagalingin Niya tayo mula sa paghihigpit ng ating mga puso at palakasin Niya tayo upang mamuhay nang marangal sa Kanya.

16. Hindi tayo dapat gumawa ng anuman upang magpakitang-gilas sa harap ng mga tao, kundi sa lahat ng bagay ay dapat tayong kumilos mula sa malinis na puso; sapagkat nalalaman ng Diyos ang nakatago at lihim, at mula sa Kaniya lamang tayo umaasa na matatanggap ang ating gantimpala.

17. Ang isang taong mayabang, kahit na kakaunti ang kanyang ari-arian, kahit pa tawagin niya ang sarili niyang Hari, ay hindi pa rin magiging Hari: gayundin, ang isang monghe na kumakain nang lihim, habang sa pangkalahatang kainan ay ipokritang nagpapanggap na nag-aayuno at isang taong malinis sa katawan, ay hindi pa rin isang taong nagsusumikap sa pagtitimpi. Naglalatag siya ng saput ng panlilinlang – at hindi naglalakad sa matuwid na landas ng mga Santo, kundi sa landas ng mga naghahangad na mapasaya ang mga tao.

8. Tungkol sa pakikibaka laban sa kayabangan

1. Ang taong mayabang ay hindi matiis na matalo – at kapag nakatagpo siya ng mas mahusay, siya ay naiinggit o nakikipagkumpitensya. Magkasabay ang paghahamon at inggit, at sa sinumang may isa sa mga damdaming ito, pareho silang naroroon.

2. Ang sinumang nagtataglay ng mga pagnanasaing ito ay pinahihirapan ng tagumpay ng iba; ngunit ang malaya rito ay hindi nalulungkot dahil dito. Ang ganitong tao ay hindi nababahala kapag ipinagkaloob ang karangalan sa iba; ni hindi rin siya nag-aalala kapag ang iba ay pinupuri, sapagkat inuuna niya ang lahat at mas inuuna niya ang iba kaysa sa kanyang sarili.

3. Kung walang kababaang-loob, ang bawat tagumpay, bawat gawa ng pagpipigil sa sarili, bawat gawa ng pagsunod, bawat gawa ng hindi pagkasakim, at bawat gawa ng pagkatuto ay walang saysay.

4. Ang maruming espiritu ng kayabangan ay mapanlikha at maraming mukha, at ginagamit ang lahat ng paraan upang magtagumpay laban sa bawat isa: nahuhuli nito ang matalino sa pamamagitan ng karunungan, ang malakas sa pamamagitan ng lakas, ang mayaman sa pamamagitan ng kayamanan, ang maganda sa pamamagitan ng kagandahan, at ang alagad ng sining sa pamamagitan ng sining.

5. Hindi rin nito pinapalampas ang tuksuhin ang mga namumuhay nang espiritwal sa parehong paraan, inilalagay ang mga bitag nito—para sa siyang tumalikod sa mundo, sa kanyang pagtangga; para sa mga dalisay, sa kanilang pagkadalisay; para sa tahimik, sa kanilang katahimikan; para sa hindi-makasarili, sa kanilang kawalang-kasakiman; para sa mga taimtim sa panalangin, sa kanilang panalangin. Sa lahat ng ito, nagsusumikap itong maghasik ng mga damo.

6. Bilang lunas laban sa kapalaluan, basahin nang mas madalas ang mga sumusunod at iba pang katulad na talata mula sa Kasulatan na tumututol dito: *'Kapag nagawa ninyo ang lahat ng iniutos sa inyo, sabihin ninyo, "Kami ay mga aliping hindi karapat-dapat"'* (Lucas 17:10). *'Kung ang sinuman ay nag-iisip na siya ay isang bagay samantalang siya ay wala, siya ay linoloko ang kaniyang sarili'* (Gal. 6:3). *'Ang anumang hinahangaan ng mga tao ay karumaldumal sa paningin ng Panginoon'* (Lucas 16:15). *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso, at makakakita kayo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa,'* sabi ng Panginoon (Mateo 11:29). *"Sa aming pagpapakumbaba ay naalala kami ng Panginoon; iniligtas Niya kami mula sa aming mga kaaway"* (Awit 135:23). *"Pinakumbaba ko ang aking sarili, at iniligtas Niya ako"* (Awit 114:5). *"Ang bawat mayabang ay karumaldumal sa Panginoon"* (Kaw. 16:5).

7. Kung malusog ka, huwag kang maging mayabang, kundi mag-ingat ka.

8. Ang nagpapasikat sa sarili ay nagdadala ng kahihiyan sa sarili; ngunit ang naglilingkod sa kapwa nang may kababaang-loob ay papurihan.

9. Pababain mo ang kaisipan ng kapalaluan bago ka nito pababain. Pabagsakin mo ang kaisipan ng kayabangan bago ka nito pabagsakin. Pawiin mo ang pagnanasa bago ka nito pawiin.

10. Huwag mong hatulan ang iyong kapatid dahil sa kanyang kawalang-konsekvente, baka ikaw mismo ay mahulog sa kaparehong kahinaan.

11. Ang baguhan na walang pagpapakumbaba ay walang sandatang magagamit upang lumaban; at ang ganoong tao ay matatalo nang malubha.

12. Ituring ng monghe ang sarili bilang pinakamababa sa lahat – at magkakaroon siya ng pag-asa. Sapagkat *'ang nagpapakumbaba ay itataas, ngunit ang nagpapataas sa sarili ay ipapababa'* (Lucas 18:14).

13. Ang masasamang paratang laban sa isang monghe ay kayabangan, kawalang-galang, katigasan ng puso, kawalang-hiya, kapabayaan, mainit ang ulo, at kamangmangan.
14. Kung iniibig mo ang kapalaluan, ikaw ay magiging sa mga demonyo; kung iniibig mo ang kababaang-loob, ikaw ay magiging sa Panginoong Kristo.
15. Ang mayabang na tao ay magtitiis ng maraming kalungkutan, ngunit ang mapagkumbabang-loob ay laging magagalak sa Panginoon.
16. Ang kayabangan ay laging naghahanap ng karangalan; ngunit ang kababaang-loob ay hindi pinapataas sa kaluwalhatian, ni nababahala sa kahihyan; sapagkat hinihintay nito ang gantimpala mula sa Panginoon.
17. Pinapabulag ng kapalaluan ang mga mata ng pantas, samantalang ang pagpapakumbaba ay nagbibigay-liwanag sa kanila sa pamamagitan ng pag-ibig; sapagkat *itinuturo* ng Panginoon *sa mga mapagkumbaba ang Kanyang daan* (Awit 24:9).
18. Mapanganib para sa tao na magtiwala sa sarili, ngunit ang magtiwala sa Panginoon ay maliligtas.
19. Ang nagpapaganda ng kanyang kasuotan ay magmamataas; at ang mayabang na monghe ay parang agila na hindi pa tumutubo ang mga pakpak.
20. Ang monghe na may mapagkumbabang karunungan ay isang ilaw at mabilis na naglalakad at (sapagkat) isang matalas na mamamaril.
21. Tulad ng bakal na nagpapadalisay at nagpapasuko sa lahat ng bagay, gayon din naman ang banal na pagpapakumbaba ay sumisira sa mga pakana ng kaaway.
22. Tulad ng sibat para sa mangangaso at sandata para sa mandirigma, gayon din ang kababaang-loob para sa monghe.
23. Mapanganib ang kapalaluan sa tao, sa anumang anyo man ito magsuot. Huwag mong mahalin ang kapalaluan; sapagkat walang kapakinabangan dito. Ang bawat kahinaan ay nagagamot sa pamamagitan ng pag-aalaga, ngunit ang karamdaman ng kayabangan ay isang kasamaan na mahirap lunasan; sapagkat tinatanggihan nito ang gamot na magpapagaling at gumagawa para sa sarili nito ng nakamamatay na lason. Nawa'y hindi ito matagpuan sa mga lingkod ni Cristo.
24. Nais mo bang maging dakila? – Maging pinakamababa sa lahat (Marcos 9:35).
25. Kung ang isang kapatid ay umaalis sa monasteryo, huwag mo siyang hamakin sa iyong isipan, ni hayaang siya'y mawalan ng karangalan sa iyong paningin: *'Huwag mong hamakin ang araw ng iyong kapanganakan'* (Kaw. 3:28).
26. Pakinggan ang sinasabi ng: *'Mag-ingat kayo na manatiling matatag, upang hindi kayo mahulog'* (1 Cor. 10:12), at gayon din: *'Huwag kang magpuri sa iyong sarili, kundi hayaan mong ang Diyos ang magpuri sa iyo'* (2 Cor. 10:18). Sapagkat marami ang nag-akala sa kanilang sarili na sila'y nangibabaw at may hawak ng kapangyarihan; ngunit ang pinakamasama ay lalo pang lumala, samantalang ang mga desperado ay tumanggap ng biyaya; sapagkat ang Diyos *'ay sumasalungat sa mayabang, ngunit nagbibigay ng biyaya sa mapagkumbaba'* (Santiago 4:6).
27. Kung makakita ka ng taong masuway, mayabang at *'matalino sa sariling paningin'*, ang ugat niya ay kalahating patay na; sapagkat hindi niya tinatanggap sa kanyang sarili ang sustansiyang ipinagkakaloob ng takot sa Diyos. Ngunit kung makakita ka ng taong tahimik at mapagkumbaba, alamin mong malusog ang kanyang ugat; sapagkat pinapalusog siya ng takot sa Diyos.
28. Dakila ang tagumpay at dakila ang kaluwalhatian ng kababaang-loob, at walang pagbagsak dito. Ang tanda ng kababaang-loob ay ang pagtugon sa pangangailangan ng iyong kapatid nang magkabilang kamay, gaya ng pagtanggap mo ng tulong.
29. Ang taong mayabang at mapaghimagsik ay makakaranas ng mapait na mga araw; ngunit ang mapagkumbaba at matiisin ay palaging magagalak sa Panginoon.
30. Isang dakilang bagay ang makakita ng taong mapagkumbaba at matiisin; ang kanilang kabutihan ay walang hangganan.
31. Ang sinumang magpapasikat sa sarili kaysa sa kanyang kapatid ay pinagtatawanan ng mga demonyo.
32. Ang ulan ay nagpapasibol ng mga damo, at ang pakikisama sa mga taong makasarili ay nagbubunga ng kapalaluan. Ngunit ang mga natatakot sa Panginoon ay hindi nagpapataas sa kanilang sarili.
33. Kung ikaw ay binigyan ng kaloob, huwag maging mayabang; sapagkat wala kang kahit isang kaperpektoan *na hindi mo tinanggap* mula sa Diyos (1 Cor. 4:7); at kung hindi ka lalakad ayon sa Kanyang

mga utos at kalooban, Kukuha Niya ang Kanyang kaloob mula sa iyo at ibibigay ito sa mas karapat-dapat: at magiging parang taong kinuhaan ng panulat na kakalubog pa sa tinta.

34. Gaano man kataas ang pagmamataas ng tao sa kanyang puso, siya'y naglalakad pa rin sa lupaing kinuhaan niya at babalikan; subalit ang Panginoon ang nagpapasigla sa mapagkumbaba.

35. Ang kapalaluan ay nagpapabagsak, samantalang ang kababaang-loob ay tumatanggap ng gantimpala ng tagumpay.

36. Kahit pa mapatunayan mong kasing-dalisay ka ng ginto sa harap ng iyong mga kapatid, ituring mo pa rin ang iyong sarili na sisidlan na hindi angkop sa paggamit, at iiwasan mo ang kapalaluan, na kasuklam-suklam sa Diyos at sa mga tao.

37. Kung makita mong nagkakasala ang isang kapatid, at nakasalamuha mo siya kinabukasan, huwag mo siyang hamakin, na itinuturing siyang makasalan sa iyong isipan: sapagkat hindi mo alam kung, marahil, pagkatapos mong iwan siya, gumawa siya ng mabuti kasunod ng kanyang pagbagsak, at pinayapá ang Panginoon sa pamamagitan ng mga buntong-hininga at mapait na luha.

38. Dapat nating pigilan ang paghatol sa iba; kundi ang bawat isa sa atin ay dapat magpakumbaba, na nagsasalita tungkol sa ating sarili sa mga salita ng Salmo: *'Ang aking mga kasamaan ay umabot sa aking ulo; bumigat sa akin na parang mabigat na pasanin'* (Salmo 37:5).

39. Huwag mong ipagkaloob, O Panginoon, Tagapamahala ng lahat, na magkaroon ako ng pusong lumalaban sa pagsunubali at sa payo ng ama; ilayo mo sa akin ang mga mapagmataas na kaisipan; sapagkat Ikaw, O Panginoon, ay nagbawal sa mga mayabang (Awit 118:21).

40. Huwag lamang bumaba ang aking paningin, kundi huwag ding umangat ang aking puso sa ibabaw ng iba.

41. Kung dalawang baguhan ang nakatira kasama ang isang nakatatanda, sino sa kanila ang higit sa harap ng Panginoon? Siya na nagpakumbaba sa kanyang kapatid sa takot ng Diyos. Sapagkat Siya na nagsabi, *'Ang sinumang magpakumbaba ay itataas'* (Lucas 18:14), ay nagsalita ng katotohanan.

42. Ang sinumang nagnanais na igalaw ang isang bato ay dapat maglagay ng palakol hindi mula sa itaas, kundi mula sa ilalim – at madali lamang itong mapapaikot. – Ito ang huwaran ng kababaang-loob!

43. Kinamumuhian ng Diyos at ng tao ang kapalaluan, ngunit itinaas ng Panginoon ang mga umiibig sa kababaang-loob.

44. Hindi ang dangal, karangalan o kadakilaan ang nagbubukas ng daan patungo sa Kaharian ng Langit, kundi ang kababaang-loob, pagsunod, pag-ibig, pagtitiis at kabaitan—ang mga ito ang nagliligtas sa isang tao. Hindi mo ba narinig na ang diyablo ay itinaas mula sa langit dahil sa kanyang kapalaluan? Hindi mo ba narinig kung gaano kalaking kaluwalhatian ang ikinain niya dahil sa pagtutol sa Diyos?

45. Ang mapagkumbabang tao ay hindi nagmamayabang o nagmamalaki, kundi naglilingkod sa Panginoon dahil sa paggalang sa Kanya. Ang mapagkumbabang tao ay hindi ipinipilit ang sariling kalooban na salungat sa katotohanan, kundi sumusunod sa katotohanan. Ang mapagkumbabang tao ay hindi naiinggit sa tagumpay ng kapwa, at hindi rin siya nagagalak sa kapahamakan ng iba; sa halip, siya ay nakikisaya sa mga nagagalak at umiiyak kasama ang mga umiiyak. Hindi siya natitinag ng kakulangan at kahirapan, at hindi rin siya nagiging mayabang sa kasaganaan at kaluwalhatian, kundi nananatili siyang matatag sa iisang birtud. Pinapahalagahan ng taong mapagkumbaba hindi lamang ang mga nakatatasa sa kaniya, kundi pati na rin ang mga nasa ilalim niya. Hindi siya nagiging iritable, hindi niya sinisiraan ang sinuman, at hindi siya nakikipagtalos sa sinuman. Ang mapagkumbabang tao ay hindi matigas ang ulo o tamad, kahit pa tawagin siyang magtrabaho sa hatinggabi; sapagkat inialay niya ang sarili sa pagsunod sa mga utos ng Panginoon. Hindi kilala ng mapagkumbabang tao ang sama ng loob o panlilinlang, kundi pinaglilingkuran niya ang Panginoon nang may katapatan, at namumuhay nang payapa sa lahat. Ang mapagkumbabang tao, kapag pinagsabihan, ay hindi nagrereklamo, at kapag sinermunan, ay hindi nawawalan ng pasensya; sapagkat siya ay alagad Niya na nagtitiis ng krus para sa atin. Kinamumuhian ng mapagkumbabang tao ang pagmamahal sa sarili, at dahil dito ay hindi niya hinahangad ang pagiging nangunguna, kundi itinuturing ang sarili sa mundong ito na parang pansamantalang pasahero sa barko.

46. Kahit pa nga pinag-aralan mo ang buong Banal na Kasulatan, mag-ingat ka na, salungat sa Kasulatan, ang ganitong kaisipan ay huwag kang pagmayabangin; sapagkat ang buong Kasulatan, na hinango sa Diyos, ay nagtuturo sa atin ng kababaang-loob. At ang sinumang nag-iisip o kumikilos na salungat sa kanyang natutunan ay nagpakita na siya ay isang salarin.

47. Kung ang diwa ng kayabangan, o ng sariling kalooban, o ng kayamanan ay nag-aalala sa iyo, huwag kang madala nito, kundi manindigan kang matatag laban sa mga hukbo ng masamang at mapanlinlang na diwa. Isipin mo sa iyong isipan ang mga sinaunang gusali, mga sirang estatwa, mga haligi na kinakain ng kalawang – at pagnilayan mo ito sa iyong sarili, at isipin mo kung nasaan na ngayon ang mga may-ari at tagapagtayo ng lahat ng ito; at magsikap kang akitin ang Panginoon, upang ikaw ay maituring na karapat-dapat sa Kaharian ng Langit: *'sapagkat ang lahat ng laman ay parang damo, at ang buong kaluwalhatian ng tao ay parang bulaklak ng damo'* (1 Pedro 1:24). Ano ang mas mataas at mas kaluwalhatian kaysa sa dangal at kaluwalhatian ng hari? Ngunit ang mga hari man ay naglalaho, gayundin ang kanilang kaluwalhatian. Ngunit ang mga itinuring na karapat-dapat sa Kaharian ng Langit ay hindi makakaranas ng gayong mga bagay, naninirahan sa kapayapaan at kagalakan sa langit kasama ng mga anghel, malaya sa karamdaman, kalungkutan at paghihikbi, sa kagalakan at tuwa, na nagpupuri, nagluluwalhati at nagpaparangal sa Hari ng Langit at Panginoon ng buong lupa.

48. Kung ikaw ang unang dumarating sa Banal na Serbisyo at nananatili roon hanggang sa wakas, huwag mong hayaan na maging mapagmataas ka dahil dito; sapagkat ang kapalaluan ay parang lungga kung saan naninirahan ang isang ahas at pinapatay ang sinumang lumalapit.

49. Huwag nating itas ang ating sarili, kundi magpakumbaba tayo. At anong lakas ang mayroon tayo para itas ang ating sarili, kung kahit ang pinakaliit na paghihirap ay nagpapaluhod sa atin? Kaya't mahalín natin ang kababaang-loob, baka tayo'y talikuran ng Panginoon.

50. Sa bawat lugar at sa bawat gawa, suma-iyong nawa ang kababaang-loob. Sapagkat kung paanong nangangailangan ng damit ang katawan, mainit man o malamig ang panahon, gayon din naman ang kaluluwa na laging kailangang balutan ang sarili ng kababaang-loob. Mas mabuting lumakad nang hubad at walang sapin kaysa matanggalan ng kababaang-loob; sapagkat tinatakpan ng Panginoon ang mga umiibig rito.

51. Panatilihin ang mapagkumbabang pag-iisip, baka, matapos umakyat sa matataas na lugar, ay bumagsak ka sa isang kakila-kilabot na pagkahulog.

52. Ang simula ng kababaang-loob ay pagsunod. Hayaan ang kababaang-loob na maging saligan at kasuotan ng iyong tugon; hayaan ang iyong pananalita na maging payak at biyaya sa pag-ibig ng Diyos. Ang kapalaluan ay matigas ang ulo, masuway, mapaghimagsik, at ginagabayan ng sarili nitong mga kaisipan. Ngunit ang kababaang-loob ay masunurin, mapayapa, at mahinhin, na nirerespeto ang kapwa mababa at dakila.

53. Nang piliin mo para sa iyong sarili ang isang buhay ng kabanalan, mag-ingat ka baka ang masama, sa pamamagitan ng pagkunwaring kabanalan, ay magtanim sa iyong isipan ng dayuhang kaisipan—ang kayabangan at kapalaluan—na magiging dahilan upang ayaw mo nang magpagal kasama ng iyong mga kapatid. Magpagal ka gaya ng ginagawa ng ibang mga kapatid, at ingatan mo ang iyong kabanalan.

54. Kung ang isang kaisipang mayabang ay nag-aalala sa iyo, sabihin sa kaisipang nakikipaglaban sa iyo: 'Umalis ka sa akin, masamang kaisipan. Ano ang nagawa ko, at sa anong birtud ako namahusay, upang itanim mo sa akin ang ganitong mga kaisipan? Ang mga santo ay *'pinagbatuhan, pinaglagari sa dalawa, sinubok, pinatay sa pamamagitan ng tabak'* (Heb. 11:37). Ang Panginoon Mismo, ang Tagapamahala ng lahat, ay *'tiniis'* ang krus para sa ikabubuti natin, na hindi pinansin ang kahihyan (– 12:2). Ngunit ako, na ginugol ang buong buhay ko sa kasalanan, anong pakakabatan ang ibibigay ko sa Araw ng Paghuhukom?' – At sa pamamagitan nito ay papalayasin mo ang kayabangan mula sa iyong sarili.

55. Sinabi ng isang kapatid: 'Hiningi ko sa Panginoon ang diwa ng kababaang-loob, upang kapag inutusan ako ng kapatid ko na gumawa ng isang bagay, masasabi ko sa aking sarili: "Ito ang iyong panginoon; sumunod ka sa kanya"; at kung i utusin ako ng ibang kapatid, masasabi ko muli: "Ito ang kapatid ng iyong panginoon". At kung ang isang bata ang mag-utos sa akin, sasabihin ko: "Tumalima ka sa anak ng iyong panginoon." – At sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng pagtanggì sa mga dayuhang kaisipan, at sa tulong ng biyaya, ginampanan niya ang kanyang mga gawain nang may payapang isipan.

56. Ang kawalan ng takot ay nagbubunga ng kapalaluan; at ang kapalaluan ang ina ng pagsuway. Ang kababaang-loob at kahinhinan ay nagbubuklod sa mga taglay nito sa takot ng Diyos, na parang haligi na matibay na nakatayo sa templo ng Diyos.

57. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa demonyo ng kayabangan, baka mahulog ka sa diwa ng pagmamataas at pagsuway at magdulot ka ng kapahamakan sa iyong sarili. Walang kahihyan sa manatiling masunurin sa Panginoon at paggawa ng mabuti gamit ang iyong sariling mga kamay. Ang maliliit na pugong ito—at ang pagdurusang tinitii mo para sa Panginoon—ay magdadala sa iyo ng buhay na walang hanggan.

Isipin mong ipagpalit ng isang tao ang isang drachma sa libu-libong talento ng ginto; ganoon ang kabuuan ng lahat ng kalungkutan ng buhay monghe kapag inihambing sa darating na pagdurusa na naghihintay sa mga gumagawa ng masama. Kaunti ang iniwan mo, ngunit marami ang ibinibigay sa iyo. – Kaya nga, talikuran mo ang kayabangan, at ang Panginoon ang magiging bahagi mo.

58. Ang mga natatanging katangian at katangian ng isang taong may tunay na kababaang-loob ay ang mga sumusunod: ituring ang sarili na mas makasalanan kaysa sa lahat ng makasalanan, na walang ginawang mabuti sa harap ng Diyos; sisihin ang sarili sa lahat ng oras, sa bawat lugar at sa bawat gawa; huwag manisi sa sinuman at huwag maghanap ng sinumang tao sa lupa na mas makasalanan o mas pabaya kaysa sa sarili, kundi palaging purihin at luwalhatiin ang lahat; huwag kailanman husgahan, hamakin o siraan ang sinuman; manahimik sa lahat ng oras, at huwag magsalita nang hindi tinatanong o sa mga kaso ng matinding pangangailangan; at kapag tinanong, o kapag may layunin, o kapag pinilit ng matinding pangangailangan na magsalita at sumagot, magsalita nang mahinahon, kalmado, at tipid, na parang pinipilitan at may hiya; huwag magmalabis sa anumang bagay, ni makipagtalo sa sinuman tungkol sa pananampalataya o anumang iba pa; ngunit kung may nagsalita nang mabuti, sabihin sa kanya: 'Oo', at kung nang masama, sagutin: 'Ayon sa iyong nais'; maging masunurin at kamuhian ang sariling kalooban bilang isang mapaminsalang bagay; panatilihin nakayuko ang paningin sa lupa sa lahat ng oras; panatilihin sa isipan ang sariling kamatayan; huwag kailanman makisali sa walang-kwentang usapan, huwag kailanman magsalita nang padalos-dalos, huwag kailanman magsinungaling, huwag kailanman sumalungat sa mga nakatatasa; tanggapin nang may kagalakan ang mga insulto, kahihiyan, at pagkalugi; kamuhian ang katamaran at mahalin ang paggawa; huwag magdulot ng dalamhati sa sinuman, ni saktan ang budhi ng sinuman. Ang mga ito ang mga palatandaan ng tunay na kababaang-loob; at mapalad ang siyang nagtataglay nito; sapagkat dito siya nagsisimulang maging tirahan at templo ng Diyos, at ang Diyos ay nananahan sa loob niya – at siya ay nagiging tagapagmana ng Kaharian.

59. Walang kababaang-loob sa isang makasalanan na itinuturing ang sarili bilang makasalanan: kundi ang kababaang-loob ay nakapaloob dito—na bagaman may kamalayan sa maraming dakila at mahahalagang bagay sa loob ng sarili, hindi iniisip ang anumang dakila tungkol sa sarili. Mapagkumbaba siya na gaya ni Pablo; gayunpaman sinasabi niya tungkol sa kanyang sarili: *'Wala akong nakikitang anumang kabutihan sa aking sarili'* (1 Cor. 4:4), o: *'Si Cristo Jesus ay naparito sa mundo upang iligtas ang mga makasalanan, na ako ang nangunguna sa kanila'* (1 Tim. 1:15). Kaya nga, ang pagiging itinaas dahil sa sariling karapat-dapat habang pinapababa ang sarili sa isipan—ito ang tunay na kababaang-loob!

6. Pangkalahatang Aral sa Asketikong Buhay

1. May pagpipigil sa dila – hindi masyadong nagsasalita, hindi nagsasalitang walang kabuluhan, hindi naninirang-puri; hindi sinasaktan ang iba sa pamamagitan ng salita, hindi nanunumpa, hindi nakikilahok sa walang kabuluhang usapan, hindi nangungutya, hindi nagts-tsismis, hindi nagbubunyag ng mga lihim, hindi nanghihimasok sa mga bagay na hindi natin dapat pakialaman.

2. May pagpipigil sa pandinig – kontrolin ang pandinig at huwag maimpluwensyahan ng walang kabuluhang tsismis.

3. May pagpipigil sa paningin – pigilin ang titig at huwag ituon ang mga mata sa mga bagay na makasalanan ang kaaya-aya o hindi angkop.

4. May pagpipigil sa galit – pigilin ang iyong galit at huwag biglang sumabog.

5. May pagpipigil sa sarili kaugnay ng kaluwalhatian: huwag hangarin o hanapin ang papuri at karangalan, huwag magmayabang, huwag maging hambog, at huwag mag-imbak ng labis na pagmamalaki sa sarili.

6. May pagpipigil sa sarili sa pag-iisip – upang supilin ang mga iniisip sa pamamagitan ng takot sa Diyos, huwag masunod ang mga nakakaakit at nakapupukaw na kaisipan, at huwag maghanap ng kasiyahan sa mga ito.

7. May pagpipigil sa pagkain: huwag hangarin o hanapin ang masagana, matamis, o mamahaling pagkain; huwag kumain sa hindi regular na oras; huwag magpakasawa sa pagkain; huwag magpakasakim dahil sa kalidad ng pagkain; at huwag mag-iiba-iba ng gustong putahe.

8. May katamtaman sa pag-inom: huwag uminom hindi lamang ng alak kundi pati na rin ng tubig nang walang sukat; huwag hanapin ang kasiyahan sa pag-inom ng masasarap na inihandang timpla; huwag maghanap ng iba't ibang inumin; huwag uminom ng alak nang walang kabuluhan; at huwag dumalo sa mga piging.

9. May pag-iwas sa makasalanang pagnanasa – huwag magpadala sa biglaang pag-igting ng pagnanasa, huwag sumuko sa mga kahiya-hiyang kaisipan, huwag tuparin ang mga pagnanasa ng laman, kundi pigilin ang sariling mga pagnanasa sa pamamagitan ng takot sa Diyos.

10. Iniwan sa atin ng mga banal na Ama ang isang kahanga-hangang tuntunin para sa mga gawa ng pagsisisi at asetikong paggawa, na nagsasabing: 'Huwag kang mag-ayuno ngayon lamang, habang naghahanda ng piging para sa bukas; huwag kang uminom ng tubig lamang ngayon, habang naghahanap ng alak para sa bukas; huwag kang magsuot ng damit-buwelo ngayon lamang, habang nakasuot ng marangyang tela bukas; huwag kang maging mapayapa at mapagkumbaba ngayon lamang, ngunit mayabang at mapagmataas bukas; huwag kang maging tahimik at masunurin ngayon lamang, ngunit pasaway at matigas ang ulo bukas; huwag mong ibuhos ang sarili sa pag-iyak at pagluluksa ngayon lamang, kundi sa pagtawa at kawalang-pakialam bukas; huwag kang matulog sa hubad na lupa ngayon lamang, kundi magpahinga sa malambot na higaan bukas. Ngunit manatili sa isang tuntunin, aking minamahal, na sa pamamagitan nito'y malulugod ka sa Diyos at magiging kapaki-pakinabang sa iyong sarili at sa iyong kapwa.

11. Sa loob ng apatnapu o limampung taon, hindi binago ng mga Banal na Ama ang kanilang tuntunin—ito ay ang kanilang magandang at walang kapintasang pagpipigil sa sarili, na isinagawa sa mga bagay na may kinalaman sa pagkain, pananalita, pagtulog sa hubad na lupa, kababaang-loob, kababaang-loob, pananampalataya at pag-ibig, kawalang-kasakiman, at walang-tigil na panalangin na may luha at pagsisisi – at sa ganitong paraan ay pinadalisay nila ang kanilang sarili. Kaya't nanahan ang Diyos sa kanilang kalooban at naluwalhati sa kanila.

12. Kung ang sinuman ay hindi naglilinis sa kanilang sarili mula sa bawat masamang gawa, mula sa maruruming kaisipan, mula sa tiwaling pagnanasa, mula sa galit, iritabilidad, inggit, kayabangan, pagmamataas, poot, paninirang-puri, paghatol, walang kabuluhang usapan – sa madaling salita, – mula sa lahat ng kasuklam-suklam sa Diyos, at kung, pagkatapos lumihis mula sa mga bagay na ito, hindi nila iniwas ang kanilang sarili rito; hindi manirahan ang Diyos sa kanilang kalooban. Kaya nga, maglinis tayo sa ating sarili, mga minamahal, upang manirahan ang Diyos sa ating kalooban – at tayo'y maging karapat-dapat sa Kaniyang mga pangako.

13. Nais mo bang malaman kung ano ang nasa iyong puso? – Makinig ka nang mabuti! – Ang pagmamahal sa papuri ay tanda na tayo ay mayabang; ang kasiyahan sa masasarap na pagkain ay nagpapakita na tayo ay mga palabirong; ang kapabayaan ay nagpapakita na tayo ay tamad; ang kasakiman ay nagpapakita na hindi natin iniibig si Cristo; ang inggit ay ipinapahayag na walang pag-ibig sa loob natin; ang ligayang nararamdaman natin sa pagpaparusa sa iba ay nangangahulugang tayo ay puno ng poot. Sa ganitong paraan, ang hindi nakikitang kaluluwa ay nagiging nakikita sa pamamagitan ng mga gawa ng katawan, na nagpapahayag kung ito ay mabuti o masama.

14. Ngunit ang dila ang nagsisilbing pinaka-di mapigil na mangangaral ng iniibig at kinakapitan ng puso; ang mga lihim ng ating puso ay nahahayag sa pamamagitan ng ating mga labi. Kapag bukas at hindi binabantayan ang ating mga labi, ang ating mga salita ay dumadaloy nang walang pagpili, na inilalantad ang lahat ng nasa puso. Kaya, kung nais mong malaman ang mga kaisipan ng puso, bigyang-pansin ang mga labi; mula rito malalaman mo kung ano ang pinahahalagahan at pinagsusumikapang makamtan ng puso—mabuhay man sa lupa o sa langit, espirituwal o laman, ligaya o pagpipigil sa sarili, kasakiman o kasiyahan, kababaang-loob o kayabangan, pag-ibig o poot. Mula sa kayamanan ng puso, nag-aalok ang mga labi ng pagkain sa mga lumalapit, at ipinapahayag ng pinagtutuunan ng pansin ng dila kung ano ang minamahal ng puso – si Cristo, o isang bagay ng mundong ito.

15. Ang kaluluwa natin ay mabuti sa kalikasan, ngunit nagiging masama sa pamamagitan ng sariling malayang kalooban. Ang mga pagnanasa ay hindi likas; itinatanim at pinapalago ang mga ito ng masamang kalooban – at ginagawang kasing-tibay ng mismong kalikasan ang mga ito ng ugali. Ang kalikasan ay pagkaalipin; ang nakagawiang gawi ang kalooban. Ang kalooban, na malaya, ay parang isang magsasaka na nagtatanim sa ating kalikasan ng masama at mabuting gawi ayon sa kanyang nais. Ang kalikasan ay ang gabun na ating pinapagyyaman; ang kalooban ang magsasaka; at ang Banal na Kasulatan ang mga tagapayo at guro na nagtuturo sa ating magsasaka kung aling masamang gawi ang dapat niyang bunutin at alin sa mabubuting birtud ang dapat niyang paunlarin.

16. Gaano man siya ka-matino at masigasig, kung wala ang pagtuturo ng Banal na Kasulatan, hindi siya malakas ni marunong. Ang mga tuntunin ng Banal na Kasulatan ay nagbibigay sa kanya ng pagkaunawa at lakas, at mula sa kanilang sariling mga sanga, ng mabubuting birtud na itanim sa puno ng kalikasan—

iyamang: pananampalataya, pag-asa, pag-ibig, kaalaman, kasipagan at iba pa. Ngunit kung ang ating magsasaka, sa kanyang kayabangan, ay magpasiyang talikuran ang kanyang guro at tagapayo, ibig sabihin, ang Banal na Kasulatan, nagsisimula siyang kumilos nang maling-gawa, at inilalagay sa kalikasan ang mga bagay na dayuhan dito; na ang ibig kong sabihin ay: kawalang-paniwala, kamangmangan, poot, inggit, kapalaluan, kayabangan, pag-ibig sa kaluwalhatian, kasakiman sa pagkain, alitan, pagtatalo at marami pang iba pang katulad nito; sapagkat, sa pagtalikod niya sa Mamatnugot ng Batas, siya rin ay tinatalikuran Niya. Ngunit kung, sa pagsisisi, hinatulan niya ang kanyang sarili at, sa pagbagsak sa mga paa ng Mamatnugot ng Batas, sinasabi: 'Nagkasala ako sa pagtalikod sa Iyo'; kung gayon ang Tagapagbigay- batas, sa Kanyang katangi-tanging pag-ibig sa sangkatauhan, ay agad siyang tinatanggap, binibigyan ng pagkaunawa at ng lakas na muling linangin ang bukid ng kanyang kalikasan, upang alisin ang masasamang ugali rito at magtanim ng mabubuting birtud sa halip. Bukod pa rito, binibigyan Niya siya ng mga korona para rito at binubuhusan Niya siya ng papuri.

17. Bakit nga, kung gayon, ay tinalikuran mo ang mundo, kung patuloy mong hinahanap ang mga ligaya nito, hinahanap ang damit sa halip na hubad, at alak sa halip ng uhaw? – Tinawag ka sa pakikipaglaban, subalit nais mong lumaban sa kaaway nang walang armas; sa halip na magbantay, ikaw ay nalulunod sa pagtulog; sa halip na magluksa at maghinagpis, iniaalay mo ang sarili sa pagtawa; sa halip na pag-ibig, nagtatago ka ng poot sa iyong kapatid. Tinawag ka sa pagsunod, subalit ikaw ay naghihimagsik. Tinatawag kayo sa mana ng Kaharian ng Diyos, subalit inilalagay ninyo ang inyong isip sa mga bagay na lupa, na nagpapakita ng kayabangan at pagmamataas sa halip na kababaang-loob at kahinhinan.

18. Mga mangangalakal tayo sa espirituwal, mga kapatid, at katulad ng mga mangangalakal sa mundo. Kinukuwenta ng isang mangangalakal ang kanyang kita at pagkalugi araw-araw; at kung siya ay nalugi, ginagawa niya ang lahat ng kanyang makakaya upang mabawi ito. Gayundin naman, mga minamahal, araw-araw, sa gabi at sa umaga, maingat na suriin kung gaano na kalayo ang inyong pag-usad sa inyong pakikipagkalakalan. – At '*sa gabi*', pagpasok sa santuwaryo ng iyong puso, suriin mo at tanungin ang iyong sarili: 'Nagpagalit ba ako sa Diyos sa anumang paraan? Nagsalita ba ako ng walang kabuluhang salita? Nagpabaya ba ako? Nalungkot ba ang kapatid ko? May hinatulan ba ako? Habang ang aking mga labi ay umaawit ng mga salmo, hindi ba naglayag ang aking isip sa mga bagay na makamundo? May umusbong bang makamundong pagnanasa sa loob ko, at hindi ko ba ito pinagbigyan nang may kasiyahan? Hindi ko ba hinayaan na mangibabaw sa akin ang mga alalahanin sa lupa?' Kung nakaranas ka man ng pagkalugi sa alinman sa mga nabanggit na bagay, magsikap kang mabawi ang nawala; humagulgol ka at umiyak, baka mahulog ka muli sa parehong patibong. At '*sa umaga*', suriin mo muli ang iyong sarili at tanungin: 'Paano ang takbo ng gabing ito? May naipon ba ako sa aking pagsisikap? Gising ba ang aking isipan kasabay ng aking katawan? Dumaloy ba ang luha mula sa aking mga mata? Hindi ba ako nabigatan ng antok habang nakaluhod sa panalangin? May masasamang iniisip ba na pumasok sa isip ko, at hindi ko ba ito pinaglibangan nang may kasiyahan?' Kung napagtagumpayan ka ng alinman sa mga ito, magsikap kang pagalingin ang sarili; magtalaga ng bantay sa iyong puso, baka masapit ka ng kaparehong kapahamakan muli. – Kung magiging ganoon ka pagmatyag, mapapanatili mong buo ang iyong kayamanan; at sa ganitong paraan ay mapaluluguran mo ang iyong Panginoon at makikinabang ka rin.

19. Ingatan mo ang iyong sarili, baka masapi ka sa katamaran; sapagkat ang paglaganap ng katamaran ang simula ng kapahamakan. Tularan mo ang bubuyog, at pagnilayan mo ang kahanga-hangang hiwaga nito, kung paanong kinukuha nito ang ikabubuhay mula sa mga bulaklak na nakakalat sa buong lupa. Pagnilayan ng iyong isip ang maliliit na nilalang na ito. Kahit pa tipunin ang lahat ng pantas sa lupa at lahat ng pilosopo sa sansinukob, hindi nila matutumbasan ang karunungan nito. At ang bawat taong may pag-iisip, sa pagmamasid sa pagsusumikap nito, ay niluluwalhati ang Diyos na Maylalang, at namamangha na ang ganoong karaming karunungan ay nagmula sa isang napakaliit na nilalang. Gayundin, minamahal ko, maging tulad ng bubuyog, at mangalap para sa iyong sarili mula sa mga Banal na Kasulatan ng isang mayaman at dimabubuwing kayamanan, at ipadala ito sa langit.

20. Ang isang monghe ay parang mandirigmang papasok sa labanan, na tinatabingan ang kanyang katawan sa lahat ng panig ng buong baluti, nananatiling mapagbantay hanggang magtagumpay, at nag-iingat baka biglang umatake sa kanya ang kaaway, at baka siya, kung hindi mag-iingat, ay mahuli. Gayundin, kung ang isang monghe, sa pamamagitan ng pagpapabaya sa sarili, ay maging tamad, madaling masakop siya ng kaaway; sapagkat inilalagay ng kaaway sa kaniya ang maruruming kaisipan, na tinatanggap niya nang may kagalakan—ang ibig kong sabihin ay mga kaisipan ng kapalaluan at kayabangan, pati na rin ng inggit at

paghatol, pagkahilig sa pagkain at hindi mapawiang pagtulog, at higit pa rito, hinihimok siya sa pagwawalang-pag-asa. Ngunit kung ang isang monghe ay nananatiling gising, humihingi siya ng tulong mula sa biyaya ng Diyos, tinuturuan siya ng Diyos kung paano Siya mapasaya, at siya ay nagiging kaaya-aya sa Diyos at tagapuri ng Diyos. Tulad ng isang taong tumitingin sa salamin na siya ang tumitingin at tinitingnan, gayon din naman, kapag ang biyaya ay nagpahinga sa isang tao at nanahan sa kaniya, pinupuri nito ang taong iyon at pinupuri rin naman ng taong iyon.

21. Kung wala ang tulong ng biyaya, hindi makabuo ang puso ng sapat na lakas sa sarili nito ni mapupuno ng pagsisisi upang maayos na magtapat sa harap ng Panginoon; sa kabaligtaran, ang tao ay dukha at kulang sa mga birtud, at ang mga maruruming at marok na kaisipan ay tumitimo sa kanyang kalooban, *'na parang uwak ng gabi sa isang guho'* (Awit 101:7). Kaya, tungkulin ng tao na manawagan ng biyaya, upang kapag ito'y dumating, liwanagan nito siya—tungkulin ng tao, matapos niyang linisin ang sarili, na hanapin na ang biyaya ay manirahan sa loob niya at tulungan siya; at sa biyaya ay magtatagumpay siya sa bawat birtud, at, na liwanagan nito, ay magagawa niyang maunawaan ang sari-sari at karilagan ng mga biyaya ng darating na panahon. Ang biyaya ay nagiging isang pader at kuta para sa kanya, at pinoprotektahan siya mula sa panahong ito para sa buhay ng darating na panahon.

22. Pagsikapan mong kamtan ang ganap na birtud, na pinalamutian ng lahat ng kinaluluguran ng Diyos (ito ang pag-ibig). Tinatawag itong nag-iisang birtud at sumasaklaw sa lahat ng kagandahan at pagkakaiba-iba ng mga birtud. Tulad ng isang korona, kung kulang ito ng isang hiyas o isang perlas, ay hindi makapagniningning sa ulo ng pinuno, gayundin naman ang isang nag-iisang birtud, kung kulang ito, ay hindi mabubuo nang wala ang ganda ng iba't ibang birtud. Ito ay lubos na katulad ng isang korona. Tulad ng huli, kung kulang ito ng kahit isang hiyas na o kahit isang perlas, ay hindi makapagmaliwanag sa maharlikang ulo, gayundin naman ang nag-iisang birtud na ito, kung kulang ito ng kahit isang aspeto ng kagandahang matatagpuan sa iba pang mga birtud, ay hindi maaaring tawaging perpektong birtud.

23. Katulad din ito ng masasarap na pagkain, na inihahanda gamit ang sari-saring pambihirang pampalasa, ngunit hindi kung walang asin. Tulad ng mga masasarap na pagkaing ito, kung kulang sa asin, ay hindi angkop sa pagkain at hindi masarap, gayundin naman ang birtud na ito, na pinalamutian ng lahat ng kagandahan ng iba't ibang birtud, ay lubos na hindi kaakit-akit kung ito ay walang pag-ibig sa Kristo at sa kapwa.

24. Katulad din ito ng isang perpektong at magandang alpabeto, na ang mga titik ay pinong ginawa at pinalamutian, ngunit nagiging lubos na walang silbi kung kahit isang titik lamang ang matanggal dito. Gayundin, ang birtud na ito, kung matanggalan ng kahit alinman sa iba pang mga birtud, ay nagiging ganap na walang silbi.

25. At ito rin ay parang isang dakilang agila na lumilipad nang mataas, na nang makapansin ng pagkaing naipit sa lambat, ay sumasabog pababa rito nang buong lakas; ngunit, sa pagmamadali nitong kunin ang biktima, ay nagkakagapos ang mga kuko nito, at dahil sa munting bagay na ito, ang buong lakas nito ay nabibigkis: at bagaman, sa panlabas, ang buong katawan nito ay tila malaya at nasa labas ng lambat, ngunit ang buong lakas nito ay nakagapos ng mga lambat. Sa parehong paraan, ang birtud na ito, kung mabibigkis ng anumang makamundong bagay, ay napipigil, humihina at nasisira, at hindi na makalipad patungo sa kataas-taasan; sapagkat nakatali ito sa lupa.

26. Tulad ng isang tao na lumusong sa kailaliman upang maghanap ng isang mahalaga at napakagandang perlas, at nang matagpuan ito, lumitaw at nagmadaling pumunta sa pampang na may malaking kayamanan. Gayundin, hubarin mo ang sarili sa lahat ng karumihan ng buhay na ito, isuot mo ang birtud na ito, at, na nakasuot nito, manatiling mapagbantay araw at gabi, baka hubarin ka nito. Walang kapahamakan ang makapipigil sa kaluluwang nagtataglay nito—hindi ang gutom, hindi ang hubad, hindi ang kawalan ng pag-asa, hindi ang sakit, hindi ang kahirapan, hindi ang pag-uusig, o anumang ibang tukso ng demonyo. Kung mananatili itong mapagbantay, lalo pa itong lumalago dahil dito at pinuputungan ng korona, patuloy na umuunlad sa Diyos at nagiging liwanag. Kahit ang kamatayan mismo ay walang magawa rito; sa halip, sa pag-alis nito sa katawan, tinatanggap ito ng mga Anghel nang may kagalakan sa langit, at inihahatid sa Ama ng mga liwanag.

27. Ang Ama at ang Anak, kasama ang Banal na Espiritu, ay nagagalak sa kaniya. Nagagalak ang Ama sa kaniya sapagkat minahal niya Siya at hindi nagmamahal sa sinuman maliban sa Kaniya. Nagagalak ang Kaniyang nag-iisang Anak sa kaniya sapagkat hinangad niya Siya at hindi naghanap sa sinuman maliban sa Kaniya. Ang Banal na Espiritu ay nagagalak sa kaniya sapagkat siya ay naging isang Banal na Templo para

sa Kaniya, at Kaniya ngang tinahanan sa loob niya. Nagagalak ang langit at ang mga hukbo ng langit sa kaniya, at sa iisang tinig ay nagsasamba sila at pinupuri ang Ama, ang Anak, at ang Banal na Espiritu, sapagkat siya ay pinalamutian ng anghel na birtud sa buong ganda ng katuwiran. Nagagalak ang Paraiso sa kaniya, sapagkat tinanggap niya ito bilang kaniyang mana. Kaluwalhatian at karangyaan sa nag-iisang mabuti at mapagkawangawang Diyos, na sa Kaniyang kabutihan ay ipinagkakaloob sa atin ang Kaniyang Kaharian.

28. Maging mapagmatyag tayo at magpursige sa panahong ito na maikli. Malapit na ang gabi. Dumarating ang Tagapagbigay-gantimpala sa kaluwalhatian upang gantimpalaan ang bawat isa ayon sa kanyang mga gawa. Ingat kayo na ang sinuman sa inyo, nang dahil sa tagumpay, ay maging kampante at sa gayon ay mawalan ng walang-hanggang gantimpala ng Tagapagligtas. Ang isang monghe ay parang tanimang bukid na, nang umusbong mula sa masaganang ulan at hamog, ay namumunga ng kagalakan; at kapag dumating na ang panaun ng pag-aani, labis ang pag-aalala ng magsasaka na baka wasakin ng granizo at mga mababangis na hayop ang bukid. Kapag natanggap ng magsasaka ang kanyang gantimpala sa pag-aani, at naipagtago na ang mga inaning bunga sa kamalig, siya ay nagagalak at nagpapasalamat sa Diyos. Gayundin, habang nasa katawang ito, ang monghe ay dapat magmalasakit sa buhay na walang hanggan, magpagal sa pagtitimpi hanggang sa huling araw, baka sa pamamagitan ng kapabayaan ay gawing walang bunga ang buong takbo ng kanyang buhay. At kapag, matapos tuparin ang kanyang gawain, tulad ng magsasaka, dinala niya ang bunga ng kanyang pagsisikap sa langit, nagdudulot siya ng kagalakan at tuwa sa mga Anghel.

29. Isipin na may isang tao na nakatayo sa harap ng Hari at nakikipag-usap sa Kaniya, nang marinig niya ang tawag ng isang kapwa lingkod, ay iniwan ang kahanga-hanga at maringal na pakikipag-usap sa Hari at nakipag-usap sa lingkod; ganoon din ang taong nakikipag-usap habang inaawit ang mga salmo. Mag-ingat tayo, mga minamahal, kung Sino ang ating hinaharap. Tulad ng mga Anghel, na nakatayo sa Kanyang harapan nang may labis na paggalang, ay umaawit ng mga himno sa Maylalang, gayon din naman tayo ay dapat nakatayo nang may pagkamangha habang inaawit ang mga salmo. Huwag mangyari na habang naroroon ang ating mga katawan, ang ating mga isipan ay nasa ibang lugar.

30. Tatlong uri ng pag-uugali ang nagpaparami ng kasamaan, at ang ika-apat ay hindi itinuturing na mabuti: kapag ang mga bata ay sumusuway; kapag ang mga nakatatanda ay naiinggit sa tagumpay ng kanilang mga nakabababa; kapag ang mga deboto ay naliligaw sa mga hindi angkop na gawain; at kapag ang abbot, dahil sa kanyang sariling kamangmangan, ay nananamantala at nagpapabigat sa mga kapatid.

31. May tatlong uri ng gawa na nagpaparami ng kabutihan, at isang ikaapat na uri ay kaaya-aya sa Panginoon at sa mga tao: kapag ang mga kapatid ay magkakaisa sa kababaang-loob at katotohanan; kapag ang isang kapatid ay nagtuturo sa iba sa takot ng Panginoon; kapag ang mga nakababata ay sumasailalim sa mga nakatatanda na parang sa kanilang mga panginoon; at kapag ang abbot ay minamahal ang kanyang mga kapatid na parang kanyang sarili, at tunay na inaalagaan ang kaligtasan ng kanilang mga kaluluwa.

32. Kung makita mo ang isang taong nakikipagpalitan ng isang bagay, sabihin sa iyong sarili: 'Ang taong ito, na nagnanasa sa pansamantala, ay nagtitiis nang husto upang makalikom ng mga panandaliang kayamanan. "Tunay nga, o kaluluwa ko, hindi ka ba mawawalan ng pag-asa tungkol sa walang hanggan?" – Kung makakita ka ng mga taong nag-aaway sa isa't isa, sabihin sa iyong sarili: "Ang mga taong ito ay nagsusumikap nang husto at nag-aaway tungkol sa isang bagay na walang anumang pakinabang. Tunay nga, kaluluwa ko, na taglay mo ang maraming kaloob, ay hindi ka magkukulang na lumingon, gaya ng nararapat, sa Diyos, upang mapatawad ang iyong utang?" – Kapag nakita mo ang mga taong nagtatayo ng bahay na gawa sa putik, sabihin sa iyong sarili: "Ang mga taong ito, na nagtatayo ng bahay na gawa sa putik, ay inilalagay ang kanilang pagsisikap upang matapos ang gawain. Tunay nga, o kaluluwa ko, hindi mo ba pababayaan ang mga walang hanggang tahanan?" Ngunit upang hindi mapahaba ang aking mga salita sa pamamagitan ng pag-uusap tungkol sa isang bagay at pagkatapos ay sa iba pa, sasabihin ko ito: anuman ang ating makita sa buhay, palitan natin ang mga makamundong pag-iisip at pangkaraniwang pangangatwiran ng mga espirital, at sa biyayang tumutulong sa atin, tiyak na tayo'y magkakaroon ng kapakinabangan.

33. Ano ang isang monghe? Ang isang monghe ay tulad ng isang taong, habang nahuhulog mula sa matinding taas, ay nakatagpo ng isang lubid na nakasabit nang mataas sa itaas ng lupa, hinawakan ito, kumapit nang mahigpit, at walang tigil na nananawagan sa Panginoon para sa tulong, na alam niyang kung siya ay hihina at pakakawalan ang lubid ng kanyang parehong mga kamay, siya ay mahuhulog at mamamatay.

34. Dahil ayaw nating tiisin ang kaunting kalungkutan para sa Panginoon, hindi natin namamalayan na nahuhulog tayo sa maraming mabibigat na kalungkutan. Dahil ayaw nating isuko ang sarili nating kalooban para sa Panginoon, nagdudulot tayo ng espirital na pinsala sa ating sarili. Dahil hindi natin matiis na maging

nasa posisyon ng pagsunubaybay at kahihiyan para sa ikabubuti ng Panginoon, pinagkakaitan natin ang ating sarili ng kaaliwan ng mga matuwid. Dahil hindi natin pinapansin ang mga paalalang ibinibigay sa atin para sa ikabubuti ng Panginoon, ginagawang laruan tayo ng mga demonyo. Dahil hindi natin tinatanggap ang pagtutuwid ng tungkod, may kulungan na naghihintay sa atin, na kung saan ay walang magluluksa.

35. Ang Manlilinlang—ang kaaway—ay itinanim ang kanyang mga lason sa bawat isa sa atin sa iba't ibang paraan, at sa pamamagitan ng kanyang mga daya ay napapasalpok niya ang bawat isa sa atin. May isa na nag-ayuno, ngunit isinusuko ang sarili sa pagseselos at inggit. Ang iba naman ay umiwas sa mga kahiya-hiyang pagnanasa, ngunit nakatali sa kayabangan. Ang isa pa ay namahusay sa pananalangin, ngunit nabibitag sa mga patibong ng paghatol. May umiwas sa paghatol, ngunit puno ng kawalang-sunod at paghihimagsik. Ang isa naman ay nag-aayuno sa pagkain, ngunit nalunod sa kapalaluan at kayabangan. Ang isa naman ay walang pagod sa panalangin, ngunit hinahayaan ang pagkairita at galit na magtagumpay sa kanya. Ang isa pa ay nagtagumpay sa isang maliit na bagay at pinamumunuan na ang mga mas pabaya kaysa sa kanya. Bawat isa, sa isang paraan o iba pa, ay nakatali sa kasalanan – at wala sa kanila ang nakakabaluan ito.

36. Ang pakikibaka natin ay hindi laban sa mga nakikitang tao, na sa pamamagitan ng pagiging maingat ay maililigtas natin ang ating sarili. Ang mga nakikipagdigma sa atin ay hindi nakikita. Kaya't malaki ang panganib para sa mga pabaya, ngunit malaki rin ang gantimpala para sa mga nagwawagi. – Lalaban natin sila nang may husay at tatalunin. – Kung ang kaaway, – magbigay ako ng halimbawa, – ay uudyok sa atin sa kasakiman sa pagkain, sasagupain natin siya sa pamamagitan ng pag-aayuno; kung gigisingin niya sa atin ang pagnanasa sa isang babae, sa pamamagitan ng pagtitiis ay malalampasan natin ang pakiramdam, at agad na tatakas ang kaaway sa atin; kung uudyukan niya tayo sa galit, sasagarin natin siya ng kapayapaan; kung itutulak niya tayo sa irita, lumingon tayo sa kahinahunan; kung sisindihan niya sa atin ang poot, kumapit tayo sa pag-ibig; kung huhikayatin niya tayong maghanap ng karangalan, ipakita natin ang kababaang-loob; kung huhikayatin niya tayong maghanap ng kaluwalhatian, yakapin natin ang ating sariling kababaan; kung dadalhin niya tayo sa mga panaginip tungo sa mga tuktok, ilagay natin sa ating harapan ang kababaang-loob ng Panginoon. – Kung tututulan natin ang kaaway sa ganitong paraan, hindi siya makakatagal laban sa atin at tatakas siya, at ang biyaya ay babalik sa atin.

37. Mag-ingat ka sa iyong sarili, O tagahanga ng pag-aascetismo, baka lumipas ang iyong mga araw sa pagkalili. Huwag mag-imbak ng mapanlinlang na kaisipan sa iyong sarili, baka manghina ang iyong lakas sa pakikipaglaban sa iyong kaaway. Palaging panatilihin sa iyong isipan ang pinakamamahal na Panginoon, upang ang landas ng iyong pagsisikap sa pag-aascetismo ay magtagumpay. Pagmadalian mo ang mga pakikibaka ng iyong pagsisikap sa pag-aascetismo; sapagkat bigla na lang darating ang araw na ang mga nagsusumikap ay papurihan, at ang mga tamad ay magsisisi. Magkamit ng kabutihan habang may panahon pa; magkamit ng paggalang para sa iyong mga mata, katotohanan para sa iyong mga tainga, mga salita ng buhay para sa iyong dila, pagdalaw sa mga may sakit para sa iyong mga paa, ang wangis ng iyong Panginoon para sa iyong puso, at tagumpay sa kabanalan para sa iyong mga miyembro, upang ikaw ay maituring na karapat-dapat sa mas dakilang karangalan sa harap ng mga Anghel at ng mga tao. Pinaparangalan ang isang patay na puno kung ito'y may larawan ng isang mortal na hari; gaano pa nga kaya, sa panahong ito at sa darating na panahon, ang isang kaluluwang may Diyos sa loob nito ay higit na pahahalagahan.

38. Halina, mga kaibigan, lumapit tayo sa Panginoon, upang ipagkaloob Niya sa atin ang kaliwanagan ng kaluluwa upang matuklasan ang mga panlilinlang ng kaaway—ang ating kalaban, na kinamumuhian ang lahat ng maganda. Sapagkat inilalagay niya sa ating landas ang mga bitag, tukso, kapahamakan, ang mga alikabok ng kapanahong ito, laman-na-laman na ligaya, pag-asa ng mahabang buhay sa mundong ito, takot sa ating mga paghihirap, katamaran sa panalangin, pagtulog at laman-na-laman na pagiging kampante habang inaawit natin ang mga salmo. Ngunit gaano man siya kasipag, tayo nama'y ganoon kaloko; at habang mas marami siyang binubuuang masamang balak, mas lalo nating pinapabayaang ang ating tungkulin, kahit na alam nating bilang ang ating mga araw – at darating ang Panginoon ng kaluwalhatian.

39. Nangako tayo na magbunga ng bunga ng buhay. Ngunit para sa ating bunga, walang luha upang dalhin ito sa kapanahunan; walang pagsisisi upang magbunga ito sa pamamagitan ng hininga ng luha; walang kababaang-loob upang protektahan ito mula sa matinding init; walang paglayo sa mga bagay na panlipunan, baka may anumang salungat na makapagpabigat dito; walang pag-ibig sa Diyos—ang matibay na ugat na sumusuporta sa bunga; walang pag-iingat sa mga bagay sa lupa; walang pagbabantay, walang alerto at matinong pag-iisip na pinatitibay ng panalangin. Sa halip na mga magagandang at mabubuting birtud na ito, taglay natin ang kanilang mga kabaligtaran: may matinding galit at pagkairita, na nagiging dahilan upang ang

nabasag na bunga ay hindi na magamit sa anumang bagay; may kasakiman, na nagpapabigat dito; may matinding pagkadismaya. Papayagan kaya ng lahat ng mga kabagsikang ito na ito'y lumambot nang nararapat, upang maging karapat-dapat sa Panginoon nito?

40. Upang, sa pamamagitan ng pagmamasid sa paraan ng pamumuhay ng bawat tao, ay ma-gayakan natin ang kanilang pag-uugali—ibig sabihin, kung paano ang bawat isa, na armado ng sigasig, ay nagmamadali tungo sa *'karangalan ng mas mataas na pagtawag'* (Fil. 3:14)—kailangang masusing obserbahan natin sa isang tao ang isang perpektong at hindi matitinag na pananampalataya, sa isa pa, pag-asa sa Diyos; sa isa pa naman, dalawang uri ng pag-ibig para sa Panginoon at sa kapwa; at sa isa pa naman, kung paanong, sa takot ng Diyos, siya ay nagbabantay, iniingatan ang sarili laban sa bawat masamang gawa, namumuhay nang hindi kapintasan at hindi bukas sa batikos, kundi, sa kabaligtaran, pinupuri ng lahat dahil sa kadalisayan at kawalang-sala ng kanyang pag-uugali.

41. Masdan kung paanong ang iba, na inatake ng kaaway sa pamamagitan ng iba't ibang pagnanasa, ay nagtatago sa panalangin sa Diyos at, kumapit sa Kanya nang may pag-ibig at pagsisisi, ay tumatanggap ng tulong ng biyaya at naililigtas mula sa mga hindi angkop at maruruming kaisipan, – umiiyak nang taimtim, na may luha at mga buntong-hininga, nagsisisi sa kanyang mga ginawa, nagluluksa sa kanyang mga kasalanan nang may pagdadalamhati, ikinikumpisal ang mga ito sa Diyos sa pamamagitan ng panalangin at pagbabantay, tinitii ang paghihirap sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagpipigil sa sarili, at pagdadalamhati, at nagsusumikap na iligtas ang kanyang sarili gamit ang mga sandatang ito. Kaya't magsikap kang makipaglaban hanggang kamatayan, tulad ng isang tunay na mandirigma, – tandaan mong ang pag-aagapay sa sarili ay hindi biro, at ang kaligtasan ay nakakamtan lamang sa pamamagitan ng lubos na kasipagan.

42. Sundin ang halimbawa ng mga nagpapakita ng ganap na pagtalikod sa mundo – at madali kang aakyat sa tuktok ng kabutihan. Kapag nakita mo sa isang tao ang ganap na paglayo sa mga kayamanang panlipunan – kung paanong, iniwan ang lahat, pinagsisikapan nilang palayain ang kanilang isipan mula sa lahat ng pag-aalala, upang maialay nila ang kanilang sarili sa panalangin nang walang sagabal, at upang walang kaisipan o pag-aalala ang makasagabal sa kanilang panalangin – sikapin mong gayahin sila nang buong lakas. Ang sinumang nananalangin sa Diyos nang may malinis na puso, nang may pag-ibig at luha, ay sumasalamin sa Diyos Mismo sa kanyang isipan, na parang sa isang salamin. At ang walang-halagang biyayang ito ay nakakamtan sa pamamagitan ng kahirapan, kawalan, at isang buhay na puno ng bawat uri ng paghihirap. *'Saplala ang pasukan at masikip ang daan na patungo sa buhay'* (Mateo 7:14).

43. Tularan ang mga Santo sa inyong pamumuhay – ang ilan sa paggalang at takot sa Diyos, ang ilan sa kababaang-loob, ang ilan sa pagpapakumbaba at pagsisi sa sarili, ang ilan sa katahimikan, ang ilan sa kahinahunan, ang ilan sa matiisin na pagtitiis, ang ilan sa pagsunod at kapayapaan, ang ilan sa pagkakaibigan at pagkakaisa ng isip, ang ilan sa pagkamitid at pag-iingat, ang ilan sa kaaya-ayang pag-uugali, pagkakaibigan at pagpipigil sa sarili, ang ilan sa pagpapatawad ng mga pagkakasala, lakas ng loob at kabayanihan, ilan sa pamamagitan ng mga gawa ng katapangan at pagsunod, ilan sa pamamagitan ng paggawa ng kamay at paglilingkod sa kanilang mga kapatid, ilan sa pamamagitan ng sigasig at alab ng espiritu, ilan sa ganap na paglayo sa mundo at sa araw-araw na pagpanaw na parang nakapako sa krus, ilan sa pamamagitan ng katatagan ng espiritu at pag-ibig sa katotohanan, ilan sa pamamagitan ng kalinisan at pagkabirhen. Tingnan din – sa iba ang kabaitan at pagiging handang tumulong, sa iba ang pagiging banayad ng ugali at kabutihan, sa iba ang habag at awa, sa iba ang pagiging patas at katarungan, sa iba ang pagiging payak at kahinhinan, sa iba ang kasiyahan sa kaunti at katamtaman, na ang katangian ay kasimplehan at pagiging tuwiran, na ang katangian ay walang patid na panalangin, pag-awit ng mga salmo at agos ng luha – sa madaling salita, hanapin ang mga katangian ng isang buhay na kaaya-aya sa Diyos sa bawat isa – at tularan ang mga ito.

44. Pagsikapan nating ituan ang ating paningin sa mga bagay na nasa itaas, isipin ang mga bagay na nasa itaas, laging alalahanin ang mga bagay na nasa itaas, maging ganap na nakatali sa mga bagay na nasa itaas, at makipag-ugnayan nang tuloy-tuloy sa mga bagay na nasa itaas – at sa anumang paraan ay huwag itungo ang ating paningin sa mga bagay na nasa ibaba, kung saan may mga kaluguran, kung saan may mga pagnanasa ng mapanlinlang at sumisirang-buhay na mundong ito. Palaging mabuti na titigan ang mga bagay na makalangit sa mata ng puso, na mag-ingat nang lubos na walang anumang dapat pumasok sa mata ng pusong ito—maging masamang kaisipan o anumang bagay na ikinamumungkahi ng Diyos—at magdulot ng ulap sa isipan.

45. Dapat tayong manalangin nang walang patid na iligtas tayo ng Panginoon sa mga panlilinlang ng diyablo. Sapagkat ang mga kaisipang ito ay hindi lamang bumabagsak sa atin kapag tayo ay nag-iisa sa ating

selda, kundi tumitindi pa nga kahit tayo ay nagtitipon sa bahay ng Panginoon; na nagiging sanhi upang masdan pa natin ang katawan ng mga tao nang may maruming tingin; at iniaakay tayo ng ahas sa mismong akto ng kahihiyan sa pamamagitan ng mga malikot na kaisipan. Naghahasik siya ng halo-halong kaisipan upang ang kapatid ay maligaw ang isip at hindi na magawang, nang may dalisay na pag-iisip, pakinggan ang pinakabanal na mga hiwaga ng ating Tagapagligtas—ang Diyos. – Gayunpaman, sa pamamagitan ng pagbabantay sa mga mata at pagpapanatiling gising ng isip, nalalampasan ito ng taong dalisay sa tulong n g biyaya ng Diyos. Samakatuwid, dapat bantayan ng tao ang kanyang puso at kanyang mga pandama nang may sukdulang pag-iingat; sapagkat sa buhay na ito ay nakikipaglaban tayo sa isang dakilang digmaan; at mabagsik ang ating kaaway.

46. Hindi dapat sumuko sa pakikibaka. Ang sinumang payapa sa kanilang mga pagnanasa—paano nila makikipagdigma laban sa mga ito kung ipinagbili na nila ang kanilang sarili bilang alipin sa makasalanang ligaya at kusang nagbabayad ng buwis sa tagapahirap? Sapagkat kung saan may pagkapoot, doon may labanan; kung saan may labanan, doon may pakikipagbaka; kung saan may pakikipagbaka, doon may mga korona. Kung ang sinuman ay nagnanais na mapalaya mula sa mapait na pagkaalipin, makipaglaban siya sa diyablo. Matapos magtagumpay sa labanang ito, ipinagkaloob sa mga Santo ang mga biyayang makalangit.

47. Sinumang nagnanais na palayain mula sa pang-iinsulto ng kaaway at alisin ang kanilang sarili sa mapait niyang pagkaalipin ay dapat lumaban sa kalooban ng tiranong ito at makipagdigma laban sa kanya dahil sa pag-ibig sa Maylalang. Sapagkat ipapakita nila ang katapangan ng kanilang pakikibaka kapag, hindi lamang sa kanilang mga labi kundi sa kaisipan ng kanilang mga puso, sinabi nila sa kaniya: 'Hindi namin pakikinggan ang tinig mo, oh diyablo, at hindi na rin namin paglilingkuran pa ang iyong mga pagnanasa.' Ngunit sa panahon ng pakikibaka, dapat magtaas ng panalangin sa Diyos; upang mapahiya Niya ang mga lingkod Niya na naghahangad ng kasamaan. Pagkatapos, hayaang pasindihin ng nag-aalab na tagapahirap na ito ang hurno ng pagnanasa nang makapito; ang mga umaasa sa Panginoon ay malapit nang makita ang hurno na ito na nagiging hamog – at ang tagapahirap, na minsang nagdulot ng takot, ay manginginig sa harap nila.

48. Sinabi ng isa sa mga Santo: 'Isipin ang mabuti, upang hindi maisip ang masama; sapagkat hindi matiis ng isip na maging tamad'. – Ibigay natin nga ang ating isipan sa pag-aaral ng Salita ng Diyos, sa panalangin, at sa mabubuting gawa. Sapagkat ang pag-iisip sa mga walang-kwentang bagay ay nagbubunga ng walang-kwentang gawa; samantalang ang pag-iisip sa mabubuting bagay ay nagbubunga ng mabuting bunga.

49. Kahit na hindi ka umiyak ng nakikitang luha, dapat may pagsisisi ng puso; sapagkat may pagkakaiba pa nga sa mga luha. – Ngunit mapalad ang siyang, sa kanyang kaluluwa na parang salamin, nakikita ang Panginoon, at, kasabay ng kanyang mga luha, nag-aalay ng papuri sa Kanya sa harap ng Kanyang kabutihan; sapagkat pakikinggan ang kanyang panalangin.

50. Kung nais mong maging piniling sisidlan, magtagumpay ka sa pagsunod sa iyong espirituwal na gabay sa Panginoon at sa pagpapakumbaba. Ang mga buhay ng mga Santo ay naging maningning, sapagkat sila ay pinaluwalhati sa pamamagitan ng pagsunod. Si Josue, sa pamamagitan ng kanyang perpektong pagsunod kay Moises, ay itinuring na karapat-dapat sa kaloob na maging kahalili niya. Si Samuel, habang nagpapasakop kay propeta Elias, ay binigyan ng pribilehiyo na marinig ang tinig ng Diyos. Si Eliseo, sa pamamagitan ng kanyang pagsunod, ay tumanggap ng espesyal na biyaya mula sa kanyang guro. Ang Diyos Mismo—ang Salita—nang Siya'y nagkatawang-tao, ay namuhay nang may kababaang-loob at pagsunod, gaya ng sinasabi ng Ebanghelista: '*at siya'y sumasailalim sa kanila*' (Lucas 2:51). Sinabi rin ng Apostol: '*Pinababa Niya ang Kaniyang sarili, naging masunurin hanggang sa kamatayan, kamatayan pa nga sa krus*' (Fil. 2:8). Nagsimula ka na nang mabuting determinasyon; manindigan ka nga nang matatag, upang itas ka ng Panginoon kasama ng mga banayad at mapagkumbaba sa Kaharian ng Langit.

51. Isang kapatid, habang nanatili sa pagsunod sa kanyang mga espirituwal na Ama, ay lumapit sa isa pang kapatid at nagsabi: 'Nais kong iwan ang aking mga espirituwal na Ama at magsanay ng katahimikan nang mag-isa.' Sumagot ang isa: 'May isang tao na may anak na lalaki, na ipinagkatiwala niya sa isang guro upang turuan siya ng kanyang hanapbuhay. Hindi pinansin ng bata ang kanyang gawain. At makalipas ang ilang araw, lumapit ang batang ito sa kanyang ama at nagsabi: 'Ama, alisin ninyo ako sa aking guro; mas mabuti kong matutunan ang kalakal na ito nang mag-isa.' Ngunit sinabi ng kanyang ama sa kanya: 'Kung, habang nag-aaral ka sa iba, wala kang natutunan sa ilalim ng kanilang gabay, paano ka magtatagumpay sa anumang bagay nang mag-isa?' Kitang-kita kong hindi mo naintindihan nang mabuti ang iyong hanapbuhay, at natatakot ako na ang aking mga pagsisikap para sa iyo ay naging walang kabuluhan. Kaya nga, simulan mong gawin

nang maayos ang iyong trabaho at sanayin ito sa ilalim ng gabay ng guro, upang, kapag naging bihasa ka na sa hanapbuhay na ito, ay makapanghanap-buhay ka rito sa hinaharap." – Kaya naman tayo rin, kapatid, ay huwag magsikap na alisin ang pabigat ng pagsunod sa Panginoon, baka man tayo manatiling walang kasanayan sa gawain ng pagpapalugud sa Diyos, at maging walang magawa kapag tayo'y nahulog sa tukso.

52. Kapag, sa pagtamo natin ng tagumpay sa ating mga pagnanasa, napuksa na natin sa ating sarili ang bawat makamundong hilig, kanita ang biyaya ng Banal na Espiritu, na nakatagpo ng kapahingahan sa ating kalooban, ay magbibigay-liwanag sa ating mga puso, na parang isang handang sulo, na puno ng langis at may mitsa. Ngunit kung tayo ay nananalili pa rin sa ating mga pagnanasa at naliligo rito, tayo ay parang lamparang walang langis at waks – at tayo ay nakaupo sa kadiliman. Kaya't mag-ingat tayo na ihanda ang ating sarili upang tanggapin ang liwanag ng isip; hanapin natin ang buhay na espiritwal, upang ang ating isip, sa pagpasakop sa pamamahala ng Banal na Espiritu, at ang ating katawan, sa pagiging kalahok ng Espiritu, ay mapabanal sa ating kalooban.

53. *Isang parabula.* Dalawang lalaki ang naglakbay patungo sa isang bayan na tatlumpung estadiyum ang layo. Nang makalakbay na sila ng dalawa o tatlong estadiyum, nakarating sila sa isang malingap na gubat sa gilid ng daan, na may dumadaloy na mga sapa ng tubig, at maraming kaaya-ayang lugar. Nang pumasok ang mga manlalakbay sa lugar na ito, ang isa sa kanila, na nagnanais na makita ang bayan sa lalong madaling panahon, ay nagmadali sa pagdaan dito, samantalang ang isa naman ay tumigil upang maglibot at naiwan. Matapos maglibot, nais din niyang pumunta sa lungsod, ngunit dahil natakot sa init, nanatili siya sa lilim ng mga puno. Ngunit habang siya ay nananatili at nasisiyahan sa kaaya-ayang lugar, isang hayop ang lumabas mula sa gubat, dinakip siya at hinila papunta sa lungga nito. Samantala, ang isa pang lalaki, na hindi nahikayat ng lugar na ito, ay nakarating nang ligtas sa lungsod. – Ang parabula ay nangangahulugang ganito: ang dalawang lalaki ay yaong mga nagsimula sa landas ng kabanalan at nagsimulang magpagal dito. Ang kaakit-akit na lugar sa daan ay ang mundo kasama ang mga tukso nito. Ang lumipas ay sumasagisag sa mga taong, hindi nagpapansin sa anumang bagay, ay nagmamadali '*upang makamit ang karangalan ng mas mataas na pagtawag kay Cristo*' (Fil. 3:14). At ang nabighani sa kaakit-akit na tanawin ay sumasagisag sa mga taong, nakalimot sa kanilang layunin, ay inilipat ang kanilang isipan mula sa hindi nakikita patungo sa nakikita. Ang init ay ang paghihirap para sa kabutihan. Ang katotohanang ang taong iyon, nang manatili sa isang lugar, ay naging biktima ng isang mabangis na hayop, ay nagpapahiwatig na kapag ang sinuman ay nagtuon ng kanyang isipan sa mga makamundong pagnanasa, ang kasalanan ay sumibol mula sa pagnanasang iyon at, nang makapit ito sa tao, ay nilamon siya na parang mabangis na hayop—gaya ng nakasulat: '*Ang pagnanasa, kapag nagbuntis, ay nanganak ng kasalanan; at ang kasalanan, kapag lumaki na, ay nanganak ng kamatayan*' (Santiago 1:15). Kaya't tumakas tayo sa mga pagnanasang makamundo, baka tayo'y muling maging alipin ng kasalanan.

54. Iwasan ang walang kabuluhang usapan, baka mahulog ka sa kahiya-hiyang pag-iisip. Kung paanong ang mabubuting salita ay nakabubuti sa kaluluwa, ganoon din naman, dinudumihan ito ng masasamang salita, gaya ng sinasabi ng Apostol: '*Ang masamang pakikisama ay sumisira sa mabuting ugali*' (1 Cor. 15:33).

55. Kapag nakakita ka ng mga taong pabaya na matagal nang namumuhay sa monastikong buhay, dapat kang mag-ingat nang husto, baka sa paggaya mo sa kanila ay sundan mo rin ang parehong landas; at baka naman, nang ikaw ay naging mapag-ayuno, ay maging mayabang ka sa kanila, na ang ibig sabihin ay hinahayaan mong maghari ang kapalaluan sa iyo. Pakinggan ang sinasabi ng: '*Ingatan mo ang iyong sarili*', at ingatan mong mabuti ang iyong kaluluwa.

56. Huwag mong ipahayag ang iyong mga iniisip sa sinumang tao, kundi sa mga alam mong espiritwal. Sapagkat maraming patibong ang diyablo. Walang dapat mong itago sa mga espiritwal, baka makahanap ng puwang ang kaaway at manirahan sa loob mo. Ngunit huwag kang makipagpayo sa mga makamundo.

57. Dapat iwasan ang walang kabuluhang usapan at huwag makisalamuha sa mga walang pakialam sa takot sa Diyos; sapagkat wala silang sinasabi na kapaki-pakinabang, wala silang ginagawa para sa Panginoon, at hindi sila nagsasalita tungkol sa kabutihan, kabanalan, o kadalisayan. Ang kanilang mga salita ay isang nakamamatay na patibong; ang kanilang payo ay ang kalaliman ng impiyerno; ang kanilang pakikisama ay pagkawasak ng kaluluwa.

58. Ingatan mong huwag mawalan ng tapang sa harap ng Diyos dahil sa karangalan o kaluwalhatian ng tao, o dahil sa pagkain, inumin, o pananamit; sapagkat ang lahat ng ito ay nasasailalim sa pagkabulok, samantalang ang mga gawa ng bawat tao, mabuti man o masama, ay nakatala. '*Ituon ninyo ang inyong isip sa*

mga bagay na nasa itaas, hindi sa mga bagay na nasa lupa' (Col. 3:2), upang matanggap ninyo ang pangako ng makalangit na Ama.

59. Ang mga sundalo ng makalupang Hari ay nagbubuhos ng dugo upang akitin ang kanilang Hari; ngunit hindi ninyo kailangang magbuhos ng dugo—huwag lamang kayong matalo ng kasalanan, baka magbunga ito ng kamatayan (Roma 7:5). Magbantay ka, kapatid, magbantay ka, at magtiyaga sa iyong mga gawain. Hindi di-makatarungan ang Diyos at hindi Niya kalilimutan ang iyong pagsisikap. Ngunit kahit sa paghihirap na iyong tinitiiis habang nakaupo sa iyong selda, sisinag sa iyo ang liwanag ng katotohanan. *'Labanin mo ang mabuting laban ng pananampalataya'* (1 Tim. 6:12), upang, sa pagtagumpay mo sa kaaway, ay makapagsamba ka sa Hari ng Kaluwalhatian nang walang kahihiyan. Sapagkat ang Panginoon ay hindi lamang nagpapatong sa mga namatay sa pamamagitan ng tabak at sa mga nagdusa sa kamay ng kanilang mga tagapahirap, kundi pati na rin sa mga napatunayang bihasa sa pagtitimpi at sa pag-ibig. Kung paanong tiniis ng mga una ang panlalait alang sa Panginoon, gayundin naman tiniis ng mga huli ang isang buhay na puno ng kalungkutan at pagtitimpi alang sa Panginoon.

60. Mag-ingat ka sa iyong sarili, at huwag magkaroon ng *'masamang kaisipan sa iyong puso'*. Huwag kang sumuko sa masasamang kaisipan. Ganito rin ang pagdurusa ng isang tao noong unang panahon nang magtago siya ng isang bagay mula sa kaniyang panunumpa sa kaniyang palumpong (Josue 7:1–26); at ganoon din ang pagdurusa ni Gehazi, alipin ng Propeta Eliseo. Hindi lamang sila nagtago sa Diyos, kundi pati na rin sa mga tao. Ginawa nila ang kanilang kasalanan nang lihim; subalit tinanggap nila ang kanilang kaparusahan nang hayag. Ang isa ay pinatay sa publiko sa pamamagitan ng bato, samantalang ang isa naman ay tinamaan ng ketus (2 Mga Hari 5:27). Sapagkat hindi sinasabi nang walang kabuluhan: *'Ang Diyos ay hindi pinagkakatuwaan; sapagkat kung ano ang itinanim ng tao, iyan din ang kanyang aanihin'* (Galacia 6:7).

61. Sa pamamagitan ng ano tayo napagtatagumpayan ng kaaway? Sa pamamagitan ng ano dumarami sa atin ang ating mga pagnanasa? – Hindi ba sa pamamagitan ng ating sariling pagsuway? – Kapag tayo'y tinuturuan, hindi tayo nakikinig; kapag tayo'y pinapagalitan upang itama ang ating mga pagkakamali, nagkukunwari tayong bingi. Nagtatago tayo sa mga tao, ngunit pinababayaan ang Diyos. Ang kakila-kilabot na ahas ay nagtatanim sa atin ng *'karunungan'* upang talunin sa salita ang mga nagnanais na itama ang ating mga kamalian; at sa gayon ay dumarami ang kasalanan sa ating kalooban, na walang sinumang makalalaban dito.

62. Ang simula ng espirituwal na pagkabulok sa isang monghe ay ang pagtawa at malikot na pag-uugali. Kapag nakita mo ito sa iyong sarili, O monghe, alamin mong nalubog ka na sa kailaliman ng kasamaan. Huwag kang tumigil sa pagdarasal sa Diyos upang iligtas ka Niya mula sa kamatayang ito. Ang pagtawa at malikot na pag-uugali ay nagpapalubog hindi lamang sa mga batang monghe kundi pati na rin sa matatanda sa kahiya-hiyang pagnanasa. Sinabi ng isa sa mga Santo tungkol sa malikot na pag-uugali: *'Ang malikot na pag-uugali ay parang matinding hangin; sinisira nito ang mga bunga ng monghe.'* Ngayon, pakinggan mo naman ang tungkol sa pagtawa: inaalís ng pagtawa sa isang tao ang biyayang ipinangako sa mga umiiyak (Matt. 5:4), sinisira ang panloob na kapayapaan, nasasaktan ang Banal na Espiritu, nakasasama sa kaluluwa, at nagkakasala sa katawan. Pinapalayas ng pagtawa ang kabutihan; hindi nito naaalala ang kamatayan, ni iniisip man ang paghihirap.

63. Ang simula ng pag-iyak ay ang pagkakakilala sa sarili. Ngunit ang ating pag-iyak ay hindi dapat para sa tao, kundi para sa Diyos, na nakakaalam ng mga lihim ng puso, upang tayo'y makatanggap ng pagpapala mula sa Kanya. Kaya, maging masigla tayo sa panlabas, nagagalak sa mga kaloob ng Panginoon at sa Banal na Espiritu; ngunit tayo'y magluksa at maghinagpis sa ating mga puso, na nananalangin sa Diyos na patawarin tayo sa lahat ng ating mga kasalanan at iligtas tayo mula rito magpakailanman hanggang sa katapusan ng ating mga araw. Ang pagluksa ay nagpapatatag at nagpoprotekta; ang pagluksa ay nililinis ang kaluluwa ng luha at ginagawang dalisay ito. Ang pag-iyak ay nagbunga ng kabanalan, pinuputol ang mga pagnanasa, at pinatitibay ang mga birtud. Ang pag-iyak ay nagpapaligaya sa Diyos at nagdudulot ng aliw mula sa mga Anghel.

64. Iukol mo ang iyong sarili sa mga espirituwal na bagay, upang ang pag-alala sa Diyos ay mapangalagaan sa loob mo; ngunit kamuhian mo ang walang-kwentang usapan; sapagkat hindi maaaring magkasundo ang baho at ang bango.

65. Ang eremita ay naililigtas mula sa tatlong uri ng alitan—mula sa nakikita, naririnig, at pagsasalita. At ang masigasig na monghe sa komunidad ay gayundin naililigtas mula sa tatlong uri ng alitan—mula sa

pagbili, pagbebenta, at pag-atake ng mga tulisan. Ngunit kahit nasaan man ang isang tao, dapat niyang bantayan ang sarili at panatilihin malinis ang kanyang budhi.

66. Huwag mong sabihin: 'Pumasok ako sa monasteryo, at bitbit ko ang wangis ng isang anghel.' Hindi ang panlabas na anyo lamang ang nakalulugod sa mga tao, kundi ang Diyos Mismo; ang pinakamahalaga ay ang bunga ng mabubuting gawa. – Kaya, tumindig kang matatag na parang punong namumunga, binabantayan ang bunga ng iyong mga birtud, baka pasukin ka ng uod ng *'kabalang'* at ngatngatin ang bunga ng kababaang-loob sa iyong kalooban; baka anihin ng *'kawalang-kuntento'* ang anino sa iyong kabanalan; baka nakawin ng *'galit'* ang iyong kahinahunan; ang pagkasuklam ay hindi nauubos ang iyong kabaitan, ang pagtatalo ay hindi nakagugulo sa iyong kapayapaan, ang poot ay hindi pumipigil sa pagkakaibigan, ang paghihimagsik ay hindi nagpaputol sa pagmamahalan, ang sama ng loob ay hindi nagwawasak sa ugnayan ng pagkakaisa, ang *'pagkalapastangan sa pagkain'* ay hindi humahadlang sa pag-aayuno, ang kasakiman ay hindi sumisira sa pagpipigil sa sarili, *"kapabayaan"* ay hindi hadlang sa iyong sipag, ang tulog ay hindi nanaig sa iyong pagbabantay, *"sawang-loob"* ay hindi bumigat sa iyong sigla, ang katamaran ay hindi hadlang sa iyong paglilingkod, ang pagrereklamo ay hindi nabawasan ang iyong pagsunod, *"pagsuway"* ay hindi sinara ang daan patungo sa pagsunod, ang walang kabuluhang usapan ay hindi nanaig sa pag-awit ng mga salmo, Hindi nanaig ang paglalaro sa pagpupuri, hindi tinalo ng pagtawa ang pag-iyak, hindi nadungisan ng *'pakikipagtaksil sa asawa'* ang pagkabiya, at hindi pinili ang pag-ibig sa pera kaysa sa hindi pagkasakim. Ingat na huwag ninyong higit na mahalin ang inyong mga magulang kaysa kay Cristo, o mas maghanap ng kagalakan sa mundo kaysa sa Kaharian; baka ang hilig sa tsismis ay mag-udyok sa inyong dila; baka ang inggit sa sinuman ay magpahirap sa inyo; na ang panlilinlang ay huwag dungisan ang kadalisan ng iyong puso, na ang pagpapanggap ay huwag ka agawan ng ligaya ng tunay na mga biyaya, na ang pagnanakaw ay huwag ka ilayo sa Kaharian, na ang kabulaanan ay huwag ka harangan sa paraiso, na ang pagnanais na magustuhan ng mga tao ay huwag sirain ang iyong katapangan, na ang pag-ibig sa mga luho ay huwag ka agawan ng pag-ibig sa Diyos, na ang kahalayan ay huwag patayin ang pagsisisi ng iyong puso.

67. Hanggang sa antas na pinipigilan at sinasakop ng isang tao ang kanyang kalooban, hanggang sa ganoong antas siya'y umuunlad patungo sa tagumpay. At habang mas matigas ang ulo ng isang tao sa pagkapit sa kanyang kalooban, mas malaki ang pinsalang idudulot niya sa kanyang sarili. Kaya, huwag mong hangarin na maging alipin ng iyong sariling kalooban, kundi maging masunurin sa kalooban ng Diyos.

68. Kapag iniwan mo ang iyong selda upang gampanan ang iyong mga tungkulin, o makipag-usap sa iba, bantayan mo ang iyong mga mata, habang pinupukaw mo ang iyong puso ng mga banal na kaisipan, at sinasabi sa iyong sarili: 'Hindi ka pintor, at hindi ka rin lumabas upang matutong kopyahin ang mga larawan ng tao.' Mag-ingat ka sa iyong sarili. Kung ang iyong pansin ay nasa mga pandama, paano mo, na may malinaw na isip na parang salamin, mapagninilayan ang makalangit, makahanap ng kagalakan at magalak sa pag-alala sa Diyos?

69. Tigilan ang pag-usisa sa mga kasalanan ng iba, baka kusang masira ang iyong mga banal na kaisipan dahil dito.

70. Sanayin ang katahimikan; ililigtas ka nito mula sa maraming kasamaan. Palaging gunitain ang kalagayan ng mga makasalanan, na may takot na baka malapit ka nang maibilang sa kanila.

71. Huwag tayong maging makasarili; sapagkat mula sa makasariling pag-iisip, na parang mga sanga, sumisibol ang lahat ng mga pagnanasa. Ang makasariling pag-iisip, gayunpaman, ay napapawi ng pag-ibig, na humihikayat sa lahat tungo sa pagkakaisa ng isipan at nagbubuklod sa kanila bilang isa. Ang pag-ibig ay isang dakila at mahalagang kayamanan. Kaya nga, magsikap kang huwag lumayo sa pag-ibig.

72. Habang inaalagaan natin ang ating sariling kaligtasan, iharap natin sa kapwa sa ating sarili ang isang huwaran ng birtud sa pananampalataya, sa pag-ibig, sa pagtitiis, sa kadalisan, sa pagsunod, sa kababaang-loob, at sa takot sa Diyos, na hindi nadadala ng masasamang pagnanasa, kundi nagsusumikap sa mga gawaing espirital.

73. Upang tanggapin ang mga utos ng Diyos, magkaroon ng pagiging payak ng isang kalapati; at upang itaboy ang mga panlilinlang ng kaaway, magkaroon ng katusuhan ng isang ahas.

74. Matalinong lumayo sa masasamang kasama, upang ang iyong kalooban ay makapahinga nang payapa.

75. Huwag makisama sa mga aktor, baka masira ang iyong pag-iisip; sapagkat ang kanilang mga salita ay lubhang mapanganib. Pinipilit nila ang matatanda na kumilos na parang kabataan, at hinihikayat ang mga bata sa mga gawang labag sa batas.

76. Kapag umiiyak ang isang tao, hindi siya makakasalang; at walang sinumang taos-pusong nagsisisi ang nagbabalak ng kasamaan. Ang taos-pusong pagsisisi ay nagdudulot ng luha, at ang luha ay humahantong sa pagbawas ng kasamaan sa pamamagitan ng pag-iwas sa masasamang gawa.

77. Kung ikaw ay bata, sanayin mong manahimik at magpagal. Ang pagsusumikap ay magpapagaan sa iyong pasanin, at ang katahimikan ay magpapanatili sa liwanag ng iyong kaluluwa na hindi mapapatay, at hindi nito papayagang mapurol ito ng anumang pagnanasa.

78. Hindi ang buhok o ang kasuotan ang nagpapalupa sa isang tao, kundi ang masamang pag-uugali at ang hilig sa makamundong at maruruming pagnanasa, na siyang nagpapababa sa kaluluwa.

79. Hindi ang tonsura o ang kasuotan ang gumagawa sa isang tao bilang monghe, kundi ang makalangit na hangarin at banal na pamumuhay, na dito'y nahahayag ang kaganapan ng buhay.

80. Huwag mong itas ang sarili bago dumating ang tukso; sapagkat kapag dumating na ang tukso, madalas nitong pinapahiya ang mga nagpapakita ng katatagan. Kaya't dapat kang manatiling mapagmatyag, at sa gayon ay mapangalagaan ang isip laban sa pagbagsak.

81. Gawin mo at isipin mo ang lahat ng bagay sa paraang magpapalugud sa Diyos; sapagkat kung wala kang layuning ito, mawawalan ng kabuluhan ang lahat ng iyong gawa.

82. Maging naninirahan ka sa isang pamayanan o namumuhay nang tahimik, na nakahiwalay sa lahat, huwag mong pabayaan ang iyong hinahanap, yaon ay isang malinis na puso at isang pusong nagpapakumbaba. Ang sinumang nakamtan ang mga ito ay hindi papahiyain ng Diyos; ngunit ang pagpapabaya rito ay isang malaking panganib.

83. Didilig mo ang iyong kaluluwa ng banal na tubig (ang Salita ng Diyos at ang mga sakramento), upang ito'y umunlad at magbunga ng katuwiran. Dapat nating pagsikapan ang nakabubuti sa kaluluwa gaya ng pagtakbo ng mga hayop patungo sa luntiang pastulan.

84. Kapag malusog ang kaluluwa, may lakas din ang katawan para sa mabubuting gawa; ngunit kung naliligaw ang kaluluwa sa masasamang kaisipan, hindi maiiwasang masira rin ang katawan dahil sa kasalanan.

85. Araw-araw ay naglalagay ang Masama ng mga nakatagong patibong para sa ating kaluluwa, upang, kapag nahikayat na niya ito, mailagay niya ito sa walang hanggang pagdurusa. Ang mga patibong na ito ay puno ng tamis, upang linlangin at akitin ang mga kaluluwang hindi nagbabantay sa kanilang sarili. Huwag kang magalak, kapatid, sa mortal na tamis na ito, na hinahatak ng mga mapanlinlang na kaisipan. Ang isang kaisipan ay isang manlilinlang; kung makapasok ito sa kaluluwa, pinapaligaya nito ito sa pamamagitan ng makasalanang kaisipan, upang sa huli ay mapatay ito ng kasalanan. At nagiging bitag ito para sa kaluluwa. Ngunit magpakalinaw ka at magmadali kang putulin ang bitag na ito, paalisin ang kaisipang iyon mula sa iyong kaluluwa sa pamamagitan ng panalangin, luha, pag-aayuno at pagbabantay. – Sa lahat ng iba pang bagay, maging mapagmatyag, at huwag manatili sa isang mapanuksong kaisipan kahit saglit. Laging lumapit sa Diyos sa pamamagitan ng panalangin, pag-aayuno, at luha, upang malaya ka sa lahat ng patibong, tukso, at pagnanasa.

86. Maging tayo'y mga mapagbantay na mandirigma; tinalan natin ang masama sa labanan araw-araw. Pag-aralan natin ang mga tuntunin ng labanang ito: hindi ito nakikita, at ang tuntunin nito ay hubarin natin ang ating sarili sa lahat ng makamundong bagay. Kung hihintayin natin ang kamatayan, na inilalagay ito sa ating paningin araw-araw, hindi tayo magkakasala. Kung tatanggalin mo sa iyong sarili ang lahat ng makamundong bagay, hindi ka matatalo sa labanan. Sapagkat hinihila tayo pababa ng mga makamundong bagay, at pinapaliyab ng mga pagnanasa ang mga mata ng puso; kaya naman nagwawagi sa atin ang Masama sa ating pakikipaglaban laban sa kaniya.

87. Huwag kang magpangatwiran, monghe, sa pagsasabing: 'Malaki ang mga paghihirap ng pag-aascetismo, ngunit ako'y mahina at marupok, at hindi ko ito kayang isabuhay.' – Kung maglalakbay ka patungo sa isang malayong bansa o lupain, hindi mo kayang tahakin ang buong paglalakbay sa isang sandali; ngunit sa paglalakbay araw-araw mula sa isang pahingahan patungo sa susunod, sa paglipas ng panahon, mararating mo ang lupain na nasa isip mo. Ganoon din ang dapat sabihin tungkol sa Kaharian ng Langit at sa paraiso ng kagalakan. Nararating ito ng lahat sa pamamagitan ng pagsusumikap sa buong buhay – sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagtitimpi, pagbabantay, at pagmamahal. Pagtitimpi, luha, panalangin, pagbabantay, at pagmamahal – ito ang mga pahingahan na patungo sa langit. Tiisin mo ang mga ito nang may pasensya – at may kagalakan. Pagkatapos ng bawat paghinto, lalo pang lalakas ang mga hakbang ng iyong kaluluwa – at hindi ka magkakaroon ng anumang kahirapan sa iyong landas patungo sa langit.

88. Nagagawa ng kaaway na itanim sa isang taong pumasok sa buhay monghe nang hindi gaanong pinag-isipan ang diwa ng kalayaan. At sa isang naging monghe dahil sa paggalang, itinatanim niya ang mga hangaring lampas sa kanyang makakaya. Ngunit ang tunay na may takot sa Diyos ay hindi naliligaw ng alinman sa dalawang kaisipang ito. Ang takot sa Diyos ang nagpapaliwanag sa kanyang puso upang lumakad sa tuwid na landas.

89. Isang kapatid, matapos manumpa sa buhay monghe, ay nakipaglaban sa isipang lisanin ang komunidad. – At iniharap sa kaniya ng kaniyang mga iniisip ang halimbawang ito: 'Tingnan mo ang luntiang ito sa hardin; kung hindi aalisin ng mag-aasikaso ng mga tanim na ito ang mga halaman at ililipat sa ibang lugar, hindi ito lalago.' Ngunit sumagot ang Kapatid na si sa mga kaisipang ito nang ganito: 'Tunay nga bang bubunutin ng hardinero ang lahat ng itanim sa mga taniman na ito? Hindi ba niya iiwan sa taniman ang kayang pakainin nito? – Higit pa rito, ang nabunot ay hindi kasing-ligtas ng nananatili sa lugar. Kaya naman, dapat maging kabilang ka rin sa mga hindi nabubunot.' – At sa ganitong paraan, sa tulong ng biyaya, nalampasan niya ang kaisipang iyon.

90. Ang isang monghe ay dapat maging maingat, upang makilala kung ano ang binabalak ng kalaban laban sa kanya – at hayaang dumaan ang ilang bagay na may halakhak, ang iba naman na may kababaang-loob, at ang iba pa ay tutulan sa pamamagitan ng isang piniling salita.

91. Hangga't ang kaluluwa ay nananabik sa mga bagay na lupa, ang iba't ibang pagnanasa ng mundong ito at ang mga walang-kwentang ligaya na inihaharap sa kaluluwa sa pamamagitan ng mga iniisip ay sumisipsip sa kaniyang lakas; at dahil dito, ang naninirahan sa selda ay nahuhulog sa katamaran. Ngunit kapag ang isang tao ay ganap na isinuko ang mundo, napoot dito at sa mga tuksong hatid nito, at buong puso at buong kaluluwa niyang isinuko ang sarili bilang alipin ng Panginoon, hindi magkakaroon ng kapangyarihan sa kanya ang katamaran, at dahil dito, magiging malaya siyang gampanan ang kanyang gawain. Haharapin niya lamang ang pakikibaka laban sa kaisipang walang kabuluhan; ngunit kahit ang kaisipang ito ay itataboy ng lingkod ng Panginoon, na isinasaalang-alang ang kanyang sariling kahinaan at ang katotohanang ang anumang biyayang taglay niya ay biyaya mula sa Panginoon, alinsunod sa kasabihang: '*Ang mayroon ka, tinanggap mo*' (1 Cor. 4:7)? Haharapin din niya ang pakikibaka sa kahinaan ng laman; gayunpaman, hindi matatalo ang alipin ng Panginoon ng takot dahil dito, ni hindi rin niya hihingiwin ang kanyang sarili mula sa pag-ibig ng Diyos, ayon sa mga salita ng sinabi: '*Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos?*' (Roma 8:35–39)? Sapagkat sa likod ng lahat ng pagnanasa ay nakatago ang diwa ng pakikipagtalik; subalit iwasan ang mga kahiya-hiyang salita, at iiwasan mo ang mga maruruming kaisipan.

92. Ang mga matatalinong nakatatanda ay balsamo para sa mga kapatid, na nagpapahid at nagpapalakas sa kaluluwa.

93. Kung tinalikuran mo na ang mundo, magtuon ka sa iyong gawain, upang makamtan mo ang perlas na iyong hinahanap. Sapagkat may ilan na, matapos talikuran ang mundo, ay umatras mula sa buhay sa mundo—ang iba ay iniwan ang serbisyo militar, ang iba naman ay sinayang ang kanilang kayamanan—ngunit sa huli, dahil sa kanilang sariling kalooban, sila'y nabigo; sapagkat walang mas mapaminsala kaysa pamumuno ng sariling kalooban kaysa mabuhay ayon sa kalooban ng Diyos. Nagkunwari silang iniwan ang lahat ng makamundong bagay sa pangunahing pintuan, ngunit bumalik sa mundo sa pamamagitan ng isang lihim na pintuan.

94. Ito ang halimuyak ng karunungan sa isang tao: sa bawat pangyayari ay siya'y nagmumulat sa sarili, at habang nagmumulat sa sarili, ay hindi niya hinahatulan ang iba na nahulog sa kaparehong pagkakamali.

95. Ang taong ang puso ay nababalot ng bagyong iniuugat ng kaisipan at napapailalim sa mga pagnanasa ay hindi nakararamdam ng hiya sa harap ng tao at hindi rin natatakot sa Diyos. Kung siya ay isang pinuno, gumagawa siya ng kasamaan nang walang takot. Kung siya naman ay mahina at dukha, gayon din ay kumikilos siya nang masama nang walang hiya, na nagpapasuko sa kabastusan ng kanyang kalikasan.

96. Para sa mga mandirigma, maikli ang labanan, ngunit para sa mga masigasig sa kaligtasan, nagpapatuloy ito hanggang sa kanilang pag-alis patungo sa Panginoon. Kaya't dapat gampanan ang gawain nang buong sigasig, pag-iingat, at pagtitiis. Kung nagpasya kang pumatay ng leon, gawin mo ito nang buong tapang, baka durugin nito ang iyong mga buto na parang palayok ng palayokero. Kung ihahagis ka sa dagat, huwag kang mawalan ng pag-asa hanggang makarating ka sa tuyong lupa, baka lumubog ka sa kailaliman na parang bato. Kung lalahok ka sa isang paligsahan, maging matatag ka, baka magalak ang kalaban mo sa pagdaig sa iyo, at baka makatanggap ka ng kabaligtaran ng korona.

97. Ang sinumang nagnanais maging monghe ay dapat handa sa matatag na pagtitiis, baka pagpasok niya sa buhay monghe ay sabihin niya: 'Hindi ko alam na mangyayari ito sa akin.' Ipinapaalam ito sa iyo. Ayusin mo nga ang iyong mga iniisip, at magsuot ka ng sandata ng pagtitiis—upang, nang sabihin mo sa iyong paggupit ng buhok: 'Titiisin ko ang lahat,' ay hindi mo matagpuan ang iyong sarili kinabukasan na nilalabag ang panataing ito, sa salita at sa gawa. Ang mga anghel ng Diyos ay nakatayo at nakikinig sa lahat ng lumalabas sa iyong mga labi. Ingatan mong huwag magsinungaling; sapagkat ang Panginoon *'ay lipulin ang lahat ng nagsasalita ng kabulaanan'* (Awit 5:7).

98. Maraming tukso ang bumabalot sa mga nagpasiyang maglingkod sa Panginoon. Ngunit ang sinumang lubusang nagpapasakop sa gabay ng Diyos at nananatili sa kalooban Niya ay nalalampasan ang lahat ng ito. Hinihiling lamang sa atin ng Diyos ang tiyaga, at Siya mismo ang nagbibigay sa atin ng lakas at tagumpay: *'Siya ay kalasag sa mga naglilimbag sa Kanya'* (Awit 17:31).

99. Huwag mong tingnan ang pabaya; kundi bantayan mo ang iyong sarili, at panatilihin mong nakatuon sa Diyos ang iyong mga mata, na sumusunod sa halimbawa ng sinulat: *'Palagi kong inilalagay ang Panginoon sa aking harapan; sapagkat nasa aking kanan Siya, hindi ako matitinag'* (Awit 15:8).

100. Huwag nating husgahan ang sinuman; sapagkat hindi natin alam kung paano sila kumikilos sa kanilang selda, o kung paano sila nagsusumikap sa harap ng Diyos; huwag nating husgahan kung makita natin silang tumatawa o nakikipag-usap; sapagkat hindi natin alam kung ano ang kanilang kalagayan ng pag-iisip sa kanilang selda. Ang bawat isa sa atin ay dapat maging maingat sa kanyang sarili; sapagkat ang bawat isa sa atin ay magbibigay ng pananagutan sa Diyos para sa kanyang sarili.

101. Nais mo bang maiwasan ang matalo ng tukso? Putulin mo ang bawat bakas ng iyong sariling kalooban. Kung ang isang bagay ay tila mabuti sa iyo, ngunit ang abbot, sa Panginoon, ay hindi ito itinuturing na mabuti, sumuko ka sa kanya sa Panginoon. Ang makipagtalo o sundin ang sariling hangarin ay isang palatandaan na ng pagtalikod. Pakinggan ng bawat isa ang sinasabi sa Salmo: *'Paglingkuran ninyo ang Panginoon nang may takot, at magsaya kayo sa harap Niya nang may pangininginig. Tanggapin ninyo ang pagtutuwid, baka magalit ang Panginoon, at kayo'y mapahamak sa daan ng mga matuwid'* (Awit 2:11–12).

102. Huwag tayong kumilos nang ganoon: na sa ngayon ay nagsasanay tayo ng pagpipigil sa sarili at kababan ng loob, samantalang bukas ay nagpapadala tayo sa pagkasobra at kayabangan; ngayon – katahimikan, pagbabantay, kababaang-loob, samantalang bukas – libangan, hindi mapawiang tulog, pagsuway at iba pa; ngayong araw ay itinatakwil natin ang mundo, itinatakwil ang lahat ng makamundong bagay, itinatakwil ang ating sariling bayan, mga kaibigan at mga magulang, inilalagay ang ating pag-asa sa Panginoon, samantalang bukas ay pinapangarap nating makita ang ating sariling bayan, ang ating mga kamag-anak at ang ating mana – isang pagnanasa na nagbubulid sa atin sa napakaraming kasamaan. Tandaan natin na ang asawa ni Lot, nang lumigon, ay naging haligi ng asin. At nagtuturo ang Panginoon: *'Walang sinumang naglalagay ng kamay sa araro at lumilingon ang angkop sa Kaharian ng Diyos'* (Lucas 9:62).

103. Laging tandaan ang araw na iyon nang, naisuko mo na ang lahat ng bagay sa mundo, iniwan mo ang mundo alang-alang sa Panginoon, nang ikaw ay sinindiha ng takot sa Diyos at ang iyong espiritu ay nagliliyab para sa Panginoon. Panindigan mong mabuti ang ganitong pag-iisip hanggang sa wakas; sapagkat *'ang magtitiyaga hanggang wakas ay maliligtas'* (Mateo 10:22).

104. Huwag mong ibaba ang iyong bantay laban sa mga kaisipang dumarating sa iyo; sapagkat ito ang simula ng pakikibaka. Kumuha ka ng aral mula sa isang pinag-ipunan ng tubig-ulan. Pagkatapos ng maikling pag-ulan, kapag ang biyaya ng ulan ay kakapagtipon pa lamang sa lawa, malabo ang tubig, ngunit habang lumilipas ang panahon, lalo itong nagiging malinaw. – Maging matiisin; magiging kalmado rin ang iyong mga iniisip – at magbibigay ito sa iyo ng kapayapaan.

105. Pakinggan ang parabula tungkol sa masasamang kaisipan. Kapag ang ubas ay pinitas mula sa baging, inilagay sa pisaan ng alak, piniga upang makuha ang alak, at ibinuhos sa mga sisidlan, ang alak sa simula ay kumukulo na parang pinapainit ng pinakamapanglaw na apoy, kaya't kahit ang pinakamagagandang sisidlan, na hindi makatiis sa puwersa nito, ay kung minsan ay pumuputok dahil sa tindi. Ganito rin ang nangyayari sa mga kaisipan ng tao, kapag lumalayo ang mga ito mula sa walang-kabuluhang panahong ito at sa mga alalahanin nito patungo sa kaharian ng langit. Ang mga demonyo, na hindi matiis ang sigasig ng isang tao, ay nililito ang kanyang isipan sa iba't ibang paraan, na may layuning haluin dito ang *'kalabuan ng katiwalian'* (Abba 2:15); at kung makakita sila ng sisidlan na may kapintasan—ibig sabihin, isang walang-paniwala at nag-aalinlangan na kaluluwa—bubuwagin nila ito. Ang mga demonyo, na parang mga mababangis na lobo, ay naglilibot sa mga selda ng mga monghe, naghahanap ng pintong naiwan na bukas para sa kanila,

upang, kapag nakapasok na sila, ay mapanira nila ang kaluluwang nasasakupan nila. Ngunit kung makita nilang nakasara ang pinto, at ang kaluluwa ay matatag sa pananampalataya, ay umaalis sila nang malungkot.

106. Sa lahat ng iyong gawain, panatilihin ang kababaang-loob, na siyang ina ng pagsunod. – Iwasan ang pag-aalinlangan, at isuot ang pananampalataya sa lahat ng bagay, upang ang Panginoon, sa pagtingin sa sigasig ng iyong kaluluwa, ay palakasin ka sa iyong mga gawa. – Pagsikapan mong kamuhian nang lubos ang katamaran, ang pagseselos, at ang bawat uri ng kasamaan at inggit, sapagkat iniwan mo na ang lahat dahil sa Panginoon. Alamin mong kung ang mga ganitong kaisipan ay magpapahina sa iyo sa simula, magdudulot ito sa iyo ng matinding paghihirap at kapahamakan sa huli.

107. Tulad ng hindi mo pinapayagang mag-ipon ang dumi sa iyong bakuran, gayundin, huwag mong hayaang maghari sa iyong sarili ang mga makamundong pagnanasa.

108. Sa malapad na daan, naroroon ang mga sumusunod: kasamaan, pagiging magaan ang loob, kasakiman sa pagkain, pagkalasing, pagiging marangya, kalaswaan, alitan, pagiging mainit ang ulo, kayabangan, pagiging pabagu-bago at iba pa; at kasunod nito ay: kawalan ng pananampalataya, pagsuway, paghihimagsik, at ang pinakamasamang sa lahat ng kasamaan, ang kawalan ng pag-asa. – At sa makitid na daan, matatagpuan ang: katahimikan, pagpipigil sa sarili, kabanalan, pag-ibig, pagtitiis, kagalakan, kapayapaan, kababaang-loob at iba pa. At kasunod nito ay ang buhay na walang hanggan.

109. Ingatan mo lalo na ang iyong sarili laban sa malikot na pag-uugali, baka ikaw ay mapasailalim sa pagkaalipin ng walang tigil na pananalita at kawalang-hiya, baka ikaw ay maging pinagmumulan ng kagalakan ng mga demonyo, at sa huli ay mawalan ka ng pakikipag-isa sa iyong mga kapatid. Hindi mga ligaw na asno ang siyang sumisira sa butil kundi ang malikot na pag-uugali ang sumisira sa pagsisikap ng mga monghe.

110. Isipin natin ang mga nakatayo sa harap ng makalupang Hari at naglilingkod sa kanyang mortal na trono; nang may anong pag-iingat at takot sila nakatayo sa harap ng kanilang Hari? Hindi ba dapat tayo, lalo na bilang mga mananampalataya, ay lumapit sa harap ng Makalangit na Hari nang may takot at pangininginig at buong paggalang? Kaya, hindi ko itinuturing na tama na titigan nang walang hiya ang banal na mga misteryo ng Katawan at Dugo ng ating Panginoon at Tagapagligtas na si Jesucristo. At hayaan nating kumbinsihin tayo ng Banal na Kasulatan tungkol dito, na nagsasabing: *'Nanginig si Moises at hindi nangahas na tumingin'* (sa nasusunog na palumpung) (Mga Gawa 7:32).

111. Sa aking pagtingin, may tatlong uri ng katamaran na nagpapahirap sa isang tao sa gabi. *Ang 'una'* ay dumadapo sa isang kapatid dahil sa gawa ng masama kapag nagsimulang umawit ng mga salmo ang kapatid. Ngunit kung walang katamaran sa kapatid, wala itong anumang kapangyarihan; mas lalo pa itong nagpapahirap sa kanya, gayunpaman, kung ang tiyan ng kapatid ay mabigat sa pagkain at na inumin. *"Ang ikalawa"* ay sumasapit sa isang kapatid sa panahon ng Banal na Serbisyo, dahil sa kanyang sariling kapabayaan, kapag hindi niya sinisikap na manatili hanggang sa katapusan ng serbisyo, na sa gitna ng serbisyo ay nais umalis sa mga umaawit ng mga salmo at matulog. *"Ang ikatlo"* ay nararanasan dahil sa pangangailangan ng kalikasan sa pagtatapos ng regular na serbisyo. – Kaya't huwag kang maging pabaya. Hindi mo ba narinig kung paanong si Propeta Samuel, bagaman paulit-ulit na tinawag, ay hindi kailanman nabigong bumangon, kahit siya'y binata pa lamang? Kapag ikaw ay nakatayo sa Banal na Serbisyo, kasama ng mga kapatid o mag-isa, upang luwalhatiin ang ating Tagapagligtas na si Jesucristo, at ang unang pag-uga ng antok ay magambala sa iyo: sa pagkapansin mo rito, labanan mo ito, baka sa pamamagitan ng iyong sariling katamaran ay mawalan ka ng bunga ng iyong paglilingkod sa Diyos; kundi magtiyaga ka nang matatag, kahit na ipikit ng antok ang iyong mga mata nang isang beses o dalawa; huwag mong iwan ang iyong kinatatayuan – at makakamit mo ang malaking kapakinabangan. Ang pagkaadik sa hindi mapawi na pagtulog ay katulad ng hilig sa kasakiman sa pagkain. Kung ang isang tao ay sanay kumain nang marami, hinihingi ng kalikasan ang marami; ngunit kung ang isang tao ay sanay sa pagpipigil sa sarili, hindi hinihingi ng kalikasan ang labis na pagsunod sa hilig. Gawing halimbawa ang mga mangingisda: ginugugol nila ang buong gabi nang gising, nang hindi pinababayaan ang kanilang gawain. Ngunit kung ang alinman sa kanila, na mabigat sa pagtulog at nagpapasagasa sa kapabayaan, ay makatulog; pag gising niya mula sa kanyang pagtulog, makikita niyang wala silang nahuli. At magsisimula siyang sisihin ang sarili dahil sa kanyang kapabayaan. Ganoon din ang mangyayari sa iyo kung susuku ka sa antok at pagtulog, gaya ng sinasabi ng Propeta: *'Nauhog sila sa kanilang pagtulog, at wala silang nasumpungang anuman'* (Awit 75:6).

112. Tulad ng isang barko sa dagat, kung magkaroon ito ng maliit na butas at hindi agad ayusin, ay malulunod sa mga alon sa kabila ng laki nito, gayundin ang kaluluwang pinayagan ang mga panlilinlang ng kaaway na makahawak dito, maliban kung ito ay babalik sa kanyang Nilikha. Kaya, kapatid ko, kailangan

natin ng pagkaseryoso at malaking kababaang-loob. Ang lahat ng masama ay nawawalan ng kapangyarihan sa pamamagitan ng pagtalaga ng puso sa Diyos.

113. Nangyayari minsan na may isang tao na kumukuha ng sisidlan upang kumuha ng tubig, ngunit, nang hindi ito napupuno ng tubig, ay natutumba at nababasag ito. Ganoon din ang nangyayari sa isang taong, pagpasok sa isang monasteryo upang makamit ang Kristiyanong kaperpeksyon, ay tinatanggi ang biyaya ng Diyos at muling bumabalik sa buhay sa mundo.

114. Ang pananampalataya ang ina ng lahat ng kabutihan, at sa pamamagitan nito ay nararating ng tao ang katuparan ng mga pangako ng ating Panginoon at Tagapagligtas na si Jesucristo, gaya ng nakasulat: *'Kung walang pananampalataya, imposible ang magustuhan ng Diyos'* (Heb. 11:6). – Ngunit ang pinakabungaang pakinabang ng diyablo ay ang kawalan ng pananampalataya, na siyang ina ng bawat masamang gawa. Mula rito sumisibol ang pag-aalinlangan, na siyang kaguluhan. *'Ang taong may pag-aalinlangan,'* ayon sa sinasabi, *'ay hindi matatag sa lahat ng kanyang mga lakad'* (Santiago 1:8).

115. Nais mo bang iwasan ang mga tukso at paninirang-puri? Magtalaga ng tarangkahan sa iyong mga labi hinggil sa Panginoon, *'at ilihis mo ang iyong mga mata, upang hindi sila tumingin sa walang kabuluhan'* (Awit 118:37) – at iiwasan mo ang pareho: ang paninirang-puri sa pamamagitan ng katahimikan, at ang mga tukso sa pamamagitan ng pagbabantay sa iyong mga mata. Kung hindi natin ito mapagtagumpayan sa ating sarili, saan man tayo magpunta, dadalhin natin ang ating mga kaaway sa loob natin. Tagumpayin mo sila, at magkakaroon ka ng kapayapaan, saan ka man manirahan.

116. Ang panalangin at pag-aayuno ay napakabuti, ngunit pinatitibay ng paglimos ang mga ito; sapagkat nasusulat: *'Mabait ang nais ko, hindi handog'* (Oseas 6:6). At pinagpapala ng Tagapagligtas ang mga maawain: *'Mapalad ang mga maawain, sapagkat makakatanggap din sila ng awa'*. At ano ang sinasabi ng Anghel kay Cornelio: *'Ang iyong mga panalangin at ang iyong mga limos ay umakyat bilang alaala sa harap ng Diyos'* (Mga Gawa 10:4) – hindi lamang ang iyong mga panalangin, kundi pati na rin ang iyong mga limos.

117. Huwag mong pabayaang ang paglilingkod sa Simbahan sa dahilan ng ibang gawain. Kung paanong pinapalago ng ulan ang buto, ganoon din pinatitibay ng paglilingkod sa Simbahan ang mga kaluluwa sa birtud.

118. Huwag magpakita ng ganoong asal na ngayon ay nananatili kang tahimik at deboto sa gawain ng Diyos, ngunit kinabukasan ay lilipat-lipat ka mula selda sa selda, o, mas masahol pa, mula baryo sa baryo. Ngunit manatili sa katahimikan sa lahat ng oras, tandaan na sa lawak ng iyong pananatili sa katahimikan, ganoon din ang paglilinis ng iyong mga kaisipan – at sa lawak ng iyong paglayo sa katahimikan, ganoon din ang pagiging magaspang ng iyong isipan.

119. Ang takot sa Diyos ay isang matibay na haligi laban sa kaaway. Huwag mong gibain ang haliging ito, at hindi ka mahuhuli. Mamatigas ka sa Pag-ibig ng Tao, na sumisigaw kasama ng Propeta sa Kanyang kabutihan: *'Sa Iyo, O Panginoon, inilagay ko ang aking tiwala; huwag mo akong pabayaang kailanman; iligtas mo ako at iligtas mo ako sa pamamagitan ng Iyong katuwiran'* (Awit 30:1–6). Pagkatapos ay sasabihin sa iyo ng Panginoon: *'Manasa-sama ako sa iyo; hindi kita pababayaang o tatakwilan. Maging matibay ka at magpakalakas ka ng loob'* (Josue 1:5–6).

120. Maging bukas-palad tayo, at pasanin ang pasanin ng isa't isa, na nagsusumikap na itaguyod ang mga nahulog at ang mga bihag ng kaaway. Anong mandirigma, na makakita na ang kanyang kasama ay nahulog bilang bihag ng kaaway, ang hindi papasok sa labanan at lalaban laban sa kanila upang iligtas ang kanyang kasama mula sa kamay ng mga bumihag sa kanya? At kapag hindi niya siya nailigtas, saka siya umiiyak at nalulungkot, naaalala ang kanyang kaibigan. Hindi kaya dapat mas lalo pa nating ialay ang ating buhay para sa isa't isa? Sapagkat ang ating Panginoon at Tagapagligtas na si Jesucristo ay nagsabi: *'Walang sinumang may higit na pag-ibig kaysa kaniyang ibigay ang kaniyang buhay para sa kaniyang mga kaibigan'* (Juan 15:13).

121. Ang taong ginugugol ang kanyang mga araw sa katamaran ay niloloko ang sarili, hindi man lang iniisip ang mga biyayang inihanda ng Panginoon para sa mga matuwid, o ang parusang nakalaan para sa mga makasalanang, habang nagpapalipas-oras sa ligaya nang walang anumang takot. Sa ganoong tao, ginigising ng masama ang sari-saring makamundong pagnanasa; gayunpaman, hindi niya ito namamalayan, na parang hindi napapansin ng mga tarangkahan ang mga taong pumapasok at lumalabas dito; sapagkat ang pagnanasa, nang mag-ugat na sa kanyang isipan, ay nagdilim sa kanyang mga mata.

122. Tumakas sa malikot na pag-uugali at kagalawan; pigilan ang kasakiman sa pagkain sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, ang kasakiman sa kayamanan sa pamamagitan ng hindi pag-iimbot, ang mabulang-bibig sa pamamagitan ng katahimikan, ang kawalang-katiwasayan sa pamamagitan ng pananatili

sa selda, ang katamaran sa pamamagitan ng pag-alala sa mga biyayang darating, at ang pagsuway sa pamamagitan ng kababaang-loob; Higit sa lahat, iwasan ang malikot na pag-uugali, na sa aking pananaw ay ugat ng lahat ng kasamaan. Kung hindi mo ito pipigilin, gagawin ka nitong walang hiya. Ngunit kung pipigilin mo ito, pagpapalain ka; sapagkat nasusulat: *'Mapalad ang taong natatakot sa lahat ng bagay dahil sa paggalang'* (Kaw. 28:14).

123. Mag-ingat ka sa iyong sarili, baka masayang ang iyong oras sa katamaran at pagkalili. Naghasik ka ng ubasan para sa iyong sarili; palibutan mo ito ng bakod. Nagtayo ka ng isang hardin para sa iyong sarili; bantayan mo ang bunga nito, upang sa huli ay magalak ka rito; at huwag mong papasukin ang iyong mga baboy sa lupang pinagpagalan mo, baka wasakin nila ito. Anong silbi ng magtayo ng isang araw at sumira ng dalawa? Sa ganitong paraan ng paggawa, kailan pa nga ba matatapos ang gawain?

124. Ang sari-saring tukso ng kasalanan ay ikinakalat sa buong sangkatauhan, kaya't ang isang tao ay patuloy na nakikipaglaban sa kanyang isipan. Ngunit ang iba ay nakikipaglaban, samantalang ang iba naman ay nagpapasuko sa tukso at nahuhulog; at sila'y nahuhulog—ang isa sa isang bagay, ang iba naman sa iba pa, ayon sa ugali ng bawat tao. Hindi ito nangyayari nang walang pakikilahok ng kaaway, subalit isinaalang-alang pa nga niya ang ating mga hilig. At kapag nais niyang gaposan ang isang tao ng makasalanang pagnanasa, ginagapos niya sila ng mga bagay na nagbibigay-ligaya sa kanila, upang sa pag-eejoy nila sa kanilang mga gapos, hindi na nila kailanman naisin na palayain ang kanilang sarili. Mapanlinlang ang siyang nagbubuklod sa atin, at lubos niyang alam kung ano at paano babuklodin ang bawat tao; alam niya na kung babuklodin niya ang isang tao ng sapilitang gapos, agad itong wawasakin ng isip at malapit nang tumakas. Kaya naman, binubuklod niya ang bawat tao gamit ang nagbibigay sa kanila ng kasiyahan at ginhawa. Iyan ang dahilan kung bakit, habang tayo ay nakagapos, hindi tayo nagdadalamhati kundi nagagalak dito – at habang tayo ay nahuhuli, ipinagmamalaki pa natin ito; ipinagmamalaki natin ito dahil ang isang taong nakatali, halimbawa, sa inggit—basta hindi siya nakatali sa pakikiapid—ay iniisip na siya ay walang anumang tali, at ang taong nakatali sa kayabangan—basta hindi siya nakatali sa hayagang kawalang-katarungan—ay iniisip na malaya siya mula sa mababang mga gapos. Wala sa mga nakatali ang nakakaalam ng kanilang mga gapos, at hindi rin nila nakikita ang mga patibong na inilatag para sa kanila. Lahat sila'y naghihirap dahil sa kamangmangan ng mga lasing. Ang taong nakagapos, gaya ng isang lasing, ay hindi alam na siya'y nakagapos. Sa kanilang pagkalasing ay nakakalimutan nila ang kanilang mga gapos, at sa kanilang pagkalunod sa ligaya ay hindi nila nakikita ang mga patibong sa kanilang paligid.

125. Tandaan na ang halong makasalanang pagnanasa ay sumisira at nagwawasak sa lahat ng mabuti: ang katotohanan ay nawawasak kapag ito ay hinaluan ng mababangis na katusuhan; nadudumihan ang kadalisan kapag hinawakan ito ng kahalayan; nasisira ang pananampalataya kapag pinapansin nito ang mga hula; nasisira ang pag-ibig kung nagtatago ito ng kapalaluan; napapahiya ang pag-aayuno kung nagpapahuli ito sa paghatol. Mag-ingat ka nga sa iyong sarili at huwag mong payagang makapasok ang mga samut na sumisira sa kabutihan.

126. Dapat mong bantayan ang bawat bahagi ng iyong katawan laban sa kapahamakan sa angkop na paraan. Kung ang iyong katawan ay malaya sa pakikipagtalik, ingatan mo ang iyong mga labi na huwag hatulan ang iba. Ang bibig ay hindi makapanggawa ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, ngunit maaari itong magsinungaling at manirang-puri. Kung ang isa sa iyong mga miyembro ay walang sala, samantalang ang isa naman ay may kasalanan, sa pamamagitan ng paghatol sa isang miyembrong iyon, ikaw ay mapapahamak nang buo. Huwag mong ituring na biro ang paghatol. Mula sa halimbawa ng mga nahuhulog sa bitag ng mga mangangaso, matuto kayong huwag balewalain kahit ang pinakamaliit na bagay. Nangyayari na ang isang ibon ay nahuhuli sa lambat dahil sa isang maliit na kuko, at ang lakas ng kaniyang mga pakpak ay napipigil at natatalo ng dulo ng isang walang-kwentang kuko; at bagaman ang ibon ay nasa labas na ng lambat, nahuhuli pa rin ito nang buo.

127. Iwasan natin ang masasamang kaisipan; sapagkat huhusgahan ang mga kaisipan na kapantay ng mga gawa. Magsadya tayo sa mabubuting kaisipan, na tinatanggap ang kanilang gantimpala mula sa Tagasuri ng mga puso na kapantay ng mga gawa. Ang intensyon ay isang gawa na; sapagkat dito, gaya ng sa lahat ng nagbubunga ng mga bagay, nakapaloob ang saligan ng ating kalayaan.

128. Ang mapagkawanggawang Panginoon ay nagbigay sa atin ng mga sandata laban sa lahat ng pag-atake ng kaaway. Huwag lamang maging tamad sa paggamit nito, at hindi ka sasaktan. Kung ihahagis ng kaaway ang kanyang nag-aapoy na mga pana sa atin, mayroon tayong hindi matatagpong kalasag – ang panalangin; kung susubukan niya tayong bitagin sa pamamagitan ng kabulaanan, lumapit tayo sa katotohanan,

at maliligtas tayo; kung susubukan ka niyang saktan ng pagkamuhi sa tao, salubungin mo siya sa pamamagitan ng kapangyarihan ng pagmamahal sa kapwa; kung siya'y magsalakay sa iyo ng kayabangan, labanan mo siya ng kababaang-loob; kung siya'y mag-udyok ng laman-nawang pagnanasa, mabilis mong isuot ang baluti ng kabanalan; kung siya'y umatake sa atin ng kasakiman, gawin nating pakpak ang pag-aayuno. – Kaya, kung paanong ang ating mga kaaway ay may mga palaso, gayon din naman ang ating k ang kahinaan ay may mga palaso. Ang pagkatalo sa labanan ay hindi nagmumula sa kakulangan ng sandata, kundi sa kapabayaang at pag-aatubili na gamitin ang mga ito.

129. Ano ang silbi kung taglay ng isang tao ang lahat, ngunit kulang sa pag-ibig na nagliligtas? Kung maghahanda ang isang tao ng isang marangyang salu-salo upang imbitahan ang Hari at ang mga prinsipe, at ihahanda nang magarbong-magarbo ang lahat upang walang mawala, ngunit walang asin: maaari bang matikman ang ganoong salu-salo? Tiyak na hindi. Ganoon din dito. Kung ang isang tao ay nagpanatili ng kanyang pagkabirhen, nag-ayuno, nagbanté, nanalangin, nagbigay ng kanlungan sa mahihirap, naghandog ng mga regalo, unang bunga o ani, nagtayo ng mga simbahan, o gumawa pa ng iba—nang walang pag-ibig, wala itong saysay sa harap ng Diyos (1 Cor. 13:1–4).

130. Pag-ingatan nating kamtan ang walang hanggang biyayang ipinangako sa atin; magsikap tayo rito habang maliwanag pa, habang hindi pa nagsasara ang pamilihan; gumawa tayo ng mga kaibigan para sa buhay na darating mula sa mga mahihirap at mga dukha. Bumili tayo ng langis mula sa kanila at ipadala ito nang mauna sa atin; sapagkat dito, ang langis para sa mga lampara ng buhay sa hinaharap ay ibinebenta ng mga biyuda, mga ulila, mga may karamdaman, mga may kapansanan, mga pilay, mga bulag at ng lahat ng mga dukha na nakaupo sa mga pintuan ng simbahan.

131. Kapag ikaw ay nakatayo sa harap ng Diyos sa panalangin, mag-ingat ka na ang iyong maringal na instrumento, na siyang ginagamit mo sa pag-awit para sa Diyos—ang iyong mga kaisipan—ay hindi masamsam ng iyong mga kaaway. Paano o ano ang iyong ihahain sa Diyos kapag ang iyong instrumento ay nakuha na sa iyo—ang iyong mga kaisipan ay bihag na? Ang paglilingkod sa Diyos ay nangangailangan na ang iyong mga kaisipan, ang buong lakas at kapangyarihan ng iyong kaluluwa, at ang iyong buong pag-iisip ay hindi maabala at nakatuon sa Diyos. Huwag mong haluin ang tanso o tingga sa iyong ginto—ibig sabihin, huwag mong haluin ang maraming maruruming kaisipan sa iyong kaluluwa. Tulad ng isang dalagang ipinangako sa isang lalaki, na kung siya ay mailigaw ng iba, ay nagiging karumaldumal sa kanyang paningin: gayon din naman ang kaluluwa, na nadadala ng maruruming kaisipan at sumusuko rito, ay isang karumaldumal sa kanyang makalangit na Nobyo, si Cristo. – Dapat niyang iwasan ang lahat ng pakikisalamuha sa ganitong mga iniisip sa anumang paraan at huwag magpakasawa sa pagsunod rito, upang ang Panginoon, sa pagtingin sa kanyang pag-ibig para sa Kanya, ay magustuhan siya, at, sa pagdating Niya, ay lipulin ang kanyang mga kaaway na naghahangad na ilihis ang kanyang mga iniisip mula sa Kanya. Sapagkat sa sandaling makita ng Panginoon na ang kaluluwa ay taimtim na nagsusumikap na mapisan sa sarili nito, walang humpay na naghahanap sa Panginoon, naghihintay sa Kanya sa gabi, at sumisigaw sa Kanya sa araw; hindi Siya magtatagal na ipaghiganti ito, at lilinis Niya ito mula sa anumang bisyong nananatili pa sa loob nito, at ihaharap Niya ito sa Sarili Niya bilang isang nobyang walang kapintasan.

132. Buksan mo ang iyong puso; magpasya kang hangarin ang Diyos sa lahat ng araw ng iyong buhay. Ang hangarin ang Diyos ay walang hanggang kagalakan at kaliwanagan, at walang hanggang tuwa. Kung palagi mo Siyang hinahangad, Siya ay maninirahan sa loob mo. – Siya ay naninirahan sa mga kaluluwa ng mga nanginginigalang sa Kanya – at tinutupad ang kalooban ng mga umiibig sa Kanya.

133. Nais mo bang maging isang banal at walang dungis na templo ng Diyos? Laging panatilihin ang Larawan ng Diyos sa iyong puso. Sa pamamagitan ng Larawan ng Diyos, hindi ko ibig sabihin ay isang larawang-pintura, kundi ang Larawang iyon na ipinipinta sa kaluluwa sa pamamagitan ng mabubuting gawa, pag-aayuno, pagbabantay, pag-unlad sa kabutihan, pagpipigil sa sarili at mga panalangin; at ang mga kulay para sa makalangit, makapangyarihang Larawang ito ay mga dalisay na kaisipan, ang pagtalikod sa lahat ng makamundong bagay, at isang buhay na laging dalisay.

134. Sa buhay sa mundo man o sa buhay na mapag-asceta, walang sinumang tumatanggap ng korona nang walang pakikibaka; sapagkat kung walang pakikibaka, walang sinuman ang makakamit ng dikumukupas na korona at ng buhay na walang hanggan. Sapagkat ang buhay na ito ay laging parang larangan ng digmaan. Nais mo bang maging perpekto sa pakikibaka? Laging isuot mo ang mga birtud, na parang mga sandata sa pakikibaka. Nagsuot ka na ba ng birtud? Pagsikapan mong huwag itong tanggihan.

135. Pagsikapan mong tularan ang buhay at birtud ng mga banal na ama. Sundan ang landas ng kanilang buhay at magsikap gaya ng kanilang ginawa, – magsikap ka sa iyong isip, magsikap ka sa iyong espiritu, magsikap ka sa iyong katawan; maging masunurin ka sa iyong pananamit, maging masunurin ka sa iyong pagkain, maging masunurin ka sa iyong pananalita, maging masunurin ka sa iyong pagtingin, maging masunurin ka sa iyong mga iniisip – upang ikaw ay maging perpekto sa lahat ng bagay.

136. Mag-ingat ka sa iyong sarili, upang hindi ka matuksuhin habang nananalangin. Kapag ikaw ay nakatayo sa harap ng Diyos sa panalangin, humarap ka sa Kanya nang may takot at pangininginig. Putulin mo sa iyong puso ang lahat ng iniisip at pag-aalala tungkol sa mga bagay sa lupa. Sa oras ng panalangin, maging ganap kang isang anghel na makalangit, at magsikap kang tiyakin na ang iyong panalangin ay banal, dalisay, at walang kapintasan, upang, sa pagtingin sa pag-akyat nito sa itaas, ang mga pintuan ng langit ay agad na mabuksan para rito; upang, sa pagtingin rito (na umakyat na), ang mga Anghel at Arkanghel ay batiin ito nang may kagalakan at dalhin ito sa harap ng banal at dakilang trono ng Pinakadakilang Panginoon. Kaya, sa oras ng panalangin, laging lumuhod ka sa harap ng Diyos, gaya ng mga Kerubin at Serapin.

137. Hindi karaniwan ang iyong laban; sa kabaligtaran, lahat ng mga Anghel at ang kanilang Panginoon ay nanonood sa labanan na iyong isinasagawa laban sa kaaway. – Kaya, kapag ikaw ay nagwagi laban sa kaaway, pupurihin ka ng Diyos at ng mga anghel; at ang mga anghel, na nagagalak, ay luluwalhatiin ang Diyos na nagkaloob sa iyo ng lakas upang mapagtagumpayan ang masama. Dahil dito, lalo pang lumalala ang labanan, upang ikaw ay maging bihasa sa pananampalataya, ang Diyos ay maluwalhati, at ang mga tao ay makasunod sa iyong halimbawa.

138. Huwag kang masiraan ng loob dahil sa pagod, kundi panatilihin mong buhay ang iyong pag-asa. Sapagkat kung saan may kabayanihan, doon may gantimpala; kung saan may labanan, doon may karangalan; kung saan may pakikipagbaka, doon may korona. Tandaan mo ito, at patatagin mo ang iyong sarili sa pamamagitan ng mga aral ng pagtitiis. Patuloy mong himukin ang iyong sarili, na sumigaw kasama ng mga Santo: *'Magpakalakas ka, at palakasin mo ang iyong puso; maghintay ka sa Panginoon'* (Awit 26:14).

139. Ihanda ang iyong mga gawain para sa iyong pag-alis; ayusin ang lahat sa iyong bukid; at ang bukid na ito ay ang buhay na ito: kumuha ng matibay na kalasag—ang Bagong Tipan; palibutan ang iyong mga pag-aari ng mga tinik (gumawa ng bakod na gawa sa matitinik na halaman)—sa pamamagitan ng pag-aayuno, panalangin at pagtuturo. Kung mayroon kang ganoong bakod, hindi makakapasok ang mabangis na hayop—ang diyablo. Alagaan mo ang iyong kaluluwa na parang isang magandang ubasan—at gaya ng mga nagbabantay ng ubasan na pumapalakpak at sumisigaw nang malakas, at sa ingay na iyon ay napipigil ang mga mananakaw: ganyan din naman—itaas mo ang iyong tinig, sumigaw ka sa pag-awit ng mga salmo, at matataboy mo ang mapanlinlang na hayop—ang zorro, ibig sabihin, ang diyablo. Magbantay ka nang palagi sa kaaway, kung sakaling ang iyong pagnanasa ay lumihis patungo sa mga hindi karapat-dapat na gawain. At kung magsimula siyang maghagis ng maruruming kaisipan sa iyong kaluluwa, na parang mula sa pambato, itaas mo ang kalasag ng pananampalataya, at isuot mo ang helmet ng pag-asa. Hawakan mo *ang 'espada ng Espiritu, na siyang salita ng Diyos'* (Efe. 6:17). At, nang sa gayon ay makapagsuot ka na ng sandata laban sa kaaway, magtiyaga ka, at huwag maging pabaya sa pakikipaglaban; sa halip, maging matino sa lahat ng bagay, na sinasabing: 'Nalalaman namin ang kanyang mga balak!'

140. Kapag may masamang kaisipan na sumibol sa iyong kalooban, kalabitin mo ang iyong espada—ibig sabihin, gisingin mo ang takot sa Diyos sa iyong puso—at mapuputol mo ang buong kapangyarihan ng kaaway. At sa halip na trumpeta ng militar, gamitin ang mga Kasulatan. Kung paanong tinitipon ng tunog ng trumpeta ang mga mandirigma, gayundin naman ang mga Kasulatan, sa pamamagitan ng pagtawag nito sa atin, ay tinitipon ang mabubuting kaisipan; at, sa pamamagitan ng takot sa Diyos, iniaayos ang mga ito at binubuo bilang isang hukbo upang labanan ang kaaway: sapagkat ang ating mga kaisipan, na parang mga mandirigma, ay nakikipaglaban laban sa mga kaaway ng Hari. At higit pa rito, kung paanong ang trumpeta, sa pamamagitan ng tunog nito, sa gitna ng mainit na labanan at ng mga kabataang mandirigma, ay nagpapasigla ng paghahanda na harapin ang kaaway, gayundin naman ang mga Kasulatan ay nagpapasigla ng iyong sigasig para sa kabutihan at nagpapalakas sa iyo para sa pakikibaka laban sa iyong mga pagnanasa.

141. Hangga't kaya ng iyong lakas, pilitin mo ang iyong sarili, sa tuwing maaari, na magbasa ng Kasulatan, upang mapisan nito ang iyong mga kaisipan, na ikinakalat ng kaaway sa pamamagitan ng kanyang masamang pakana, na nagtatanim ng mapanlinlang na kaisipan sa iyong loob, habang siya ay alinman sa madalas na nagdudulot sa iyo ng kalungkutan o nagkakaloob sa iyo ng maraming tagumpay at mga kaluwagan

sa sanlibutan. Ginagawa niya ito dahil sa kanyang sariling masamang hangarin, na may layuning ilihis ang tao mula sa Diyos.

142. Maging matatag sa pag-iisip, at palaging magsikap na masigasig na maglaan ng iyong sarili sa pagbabasa, upang matutuhan mo kung paano iwasan ang mga patibong ng kaaway at makamtan ang buhay na walang hanggan.

143. Ang pagbabasa ng Banal na Kasulatan ay nagpapatahimik sa naglalakbay-lakbay na isipan at nagkakaloob ng kaalaman tungkol sa Diyos. Sapagkat nasusulat: *'Manahimik kayo, at kilalanin ninyo na ako ang Diyos'* (Awit 45:11). Naririnig mo na ang kaalaman tungkol sa Diyos ay nakakamit ng mga taong, na may malinis na puso, ay nagsasanay sa pagbabasa ng Banal na Kasulatan. Kaya, huwag kang maging pabaya, kundi isabuhay mo ang pagbabasang ito – at ang panalangin – upang ang iyong isipan ay maging liwanag, at upang ikaw ay maging *'perpekto at ganap, na walang kulang'* (Santiago 1:4).

144. May ilan na ipinagmamalaki ang pakikipag-usap sa mga maharlika, prinsipe, at hari; ngunit dapat mong ipagmalaki na sa Banal na Kasulatan ay nakikipag-usap ka sa Banal na Espiritu; sapagkat sa pamamagitan nito nagsasalita ang Banal na Espiritu.

145. Pagsikapan mong basahin ang Banal na Kasulatan at manatiling palaging nasa panalangin. Sapagkat sa tuwing nakikipag-usap ka sa Diyos sa pamamagitan nito, ang iyong katawan at kaluluwa ay pinapabanal. Dahil dito, pagsikapan mong isabuhay ito nang mas madalas.

146. Kung hindi ka marunong magbasa, huwag kang lumayo sa mga lugar kung saan maaari kang makinig at makinabang; sapagkat nakasulat: *'Kung makakita ka ng taong may pagkaunawa, hanapin mo siya, at hayaan mong matahak ng iyong paa ang bakas ng kanyang pintuan'* (Sirak 6:36). Nakabubuti ito hindi lamang sa mga hindi marunong magbasa, kundi pati na rin sa mga marunong; sapagkat marami ang nagbabasa nang hindi nila alam kung ano ang kanilang binabasa.

147. Ingatan mo na, kapag nais mong magbasa, huwag kang guluhin ng kaaway sa pamamagitan ng pagpasok ng kawalan ng pag-asa o pagkagambala, o sa pagsasabing: 'Gawin mo muna ang ganito't ganoong gawain, sapagkat hindi ito malaki; at pagkatapos, nang may payapang isip, babasa ka'. Sa pamamagitan ng mungkahing ito, ginigising din niya ang partikular na sigasig para sa paggawa ng kamay, upang maaliw ka mula sa pagbabasa nang pinakamabilis. Ginagawa niya ito kapag nakita niyang masigasig na nagbabasa ang isang kapatid at nakikinabang dito, na nagsusumikap na aliwin siya mula sa gawaing ito at hadlangan siya gamit ang mga ito at iba pang mga dahilan. Huwag mo siyang paniwalaan; kundi maging parang uhaw na usa na nananabik na makarating sa mga bukal ng tubig—ito ay, sa Banal na Kasulatan—upang uminom mula rito at mapawi ang iyong uhaw, na sinusunog ka ng mga pagnanasa.

148. Kapag pinagkalooban ka ng Panginoon na makabasa at maunawaan ang isang salita mula sa mga Kasulatan, mag-ingat ka na huwag itong basta-bastang lumipas (na walang kabuluhan); kundi pagnilayan mo ito sa iyong isip, ukitin mo ito sa iyong puso, at panatilihin mo itong hindi mabubura sa iyong alaala. Sapagkat nasusulat: *'Pag-aaralan ko ang Iyong mga tuntunin'* (Awit 118:16); at muli: *'Itinago ko ang Iyong mga salita sa aking puso'* (– 11).

149. Kapag nagbabasa ka, magbasa nang may sigla at sipag; pag-isipang mabuti ang bawat salita, at huwag basta-bastang magbaliktad ng pahina, kundi kung kinakailangan, huwag kang maging tamad na basahin nang dalawang beses, tatlong beses, o ilang ulit ang isang taludtod, upang maunawaan mo ang kahulugan nito.

150. 150 Kapag nauupo ka upang magbasa o makinig sa isang nagbabasa, manalangin muna sa Diyos, sabihin: 'Panginoong Jesucristo! Buksan Mo ang mga tainga at mata ng aking puso, upang marinig ko ang Iyong mga Salita at tuparin ang Iyong kalooban. *'Buksan Mo ang aking mga mata, at maiintindihan ko ang mga kababalaghan ng Iyong kautusan'* (Awit 118:18). Nananampalataya ako, O aking Diyos, na liwanagan Mo ang aking puso." – Laging manalangin sa Diyos sa ganitong paraan, upang liwanagan Niya ang iyong isip at ipahayag sa iyo ang kapangyarihan ng Kanyang mga Salita. Marami, na umaasa sa kanilang sariling pagkaunawa, ay nahulog sa pagkakamali, at *'nang sabihin nilang pantas sila, sila'y naging mga hangal'* (Roma 1:22).

151. Magsanay kang maging tahimik na parang matibay na pader; sapagkat itataas ka ng katahimikan sa itaas ng mga pagnanasa. Makikipaglaban ka mula sa itaas, samantalang sila'y nakikipaglaban mula sa ibaba. Ngunit, kamtan mo ang katahimikan sa takot ng Diyos, at wala sa mga palaso ng kaaway ang makasasakit sa iyo. Ang katahimikan, kasabay ng takot ng Diyos, ay isang nag-aalab na karwahe na nag-aangat sa langit sa mga nakamtan ito.

152. Ang katahimikan ay ang ina ng pagsisisi, ang salamin ng mga kasalanan, isang bukal ng walang patid na luha, isang paaralan para sa pagmamasid sa sariling mga iniisip at sa kanilang pangangatwiran, ang saligan ng pag-aayuno, isang hadlang laban sa kasakiman sa pagkain, isang larangan ng pagsasanay sa panalangin at pagbabasa, ang kapayapaan ng pag-iisip, isang matatag na kanlungan mula sa mga pagkabahala, isang mabuti at magaan na pamatol na nagpapalubag-loob at sumusuporta sa mga nagdadala nito, ang ina ng paggalang, isang bilanguan para sa mga pagnanasa, isang tali para sa mga mata, dila at mga tainga, ang alak ng kawalang-kasakiman, ang mabungang bukid ni Cristo, na nagbubunga ng mabuting bunga.

153. Kamtan mo para sa iyong sarili ang mabuting bahaging ito, na pinili ni Maria, na, sa pag-upo sa mga paa ng Panginoon at sa pagdikit lamang sa Kaniya, ay naging huwaran ng katahimikan. Dahil dito, pinuri siya ng Panginoon, na nagsabi: *'Pinili ni Maria ang mabuting bahagi, na hindi aalisin sa kaniya'* (Lucas 10:42). Tingnan kung ano ang katahimikan! Ang Panginoon Mismo ang pumupuri sa mga nakamtan ito. Kamtan ninyo ang katahimikan, at magagalak kayo sa *'Panginoon'* (Awit 36:4), na nakaupo sa Kanyang mga paa at nakakapit sa Kanya lamang, upang masabi mo nang buong tapang: *'Ang kaluluwa ko'y nakakapit sa Iyo; ang Iyong kanang kamay ang bumubuti sa akin'* (Awit 62:9).

154. Ang mga karamdaman ay hindi biglang nagiging hindi na magagamot, kundi dahil sa pagpapabaya, lumalala at nagiging hindi matatawarang pinsala. At ang mga pagnanasa sa kaluluwa ay nagmumula sa maliit na sanhi, ngunit kung hindi ito tuluyang wawalisin, nagdudulot ito ng hindi matatawarang kaguluhan sa kaluluwa. Nakikita mo ba kung paanong ang berdeng mantso sa tanso ay lalo pang lumalalim? – Unawain mo, samakatuwid, kung ano ang ginagawa ng isang hilig sa kaluluwa kapag hindi ito pinansin. Kung hindi mo aalisin ang kalawang, hindi mo maaalis ang mantso; kung hindi mo mapipigil ang kalikasan ng laman, hindi ka magtatagumpay na paalisin ang hilig sa iyong sarili. Ang kalawang ay mahigpit na kumakapit sa tanso: gayundin, ang pagnanasa ay nag-uugat sa ating kalikasan. Ang sinumang maglilinis ng tanso bago pa man ito kalawangin ay hindi na mag-aalala pa tungkol dito; ang sinumang magbibihis sa kaluluwa ng kabutihan ay ligtas at hindi matatamo sa kanya kahit ang nakatagong kasamaan. Kapag pinakintab, nagkakaroon ng kintab ang tanso, gaya ng tao sa kanyang kasuotan; at kung ang tanso ay pinakintab habang hindi pa ito nasisira ng kalawang, magtatagal itong magagamit nang mabuti; kung hindi, ang kintab na nakukuha nito ay mapanlinlang; ang ganitong sisidlan ay marurupok at agad na nasisira, gaya ng gawa sa sirang tanso. At ang kaluluwa, kung ito'y nasira na at saka bumaling sa kabutihan, ay nagiging alanganin, at mula sa pag-aalangan ay bumabalik sa kasamaan.

155. Tulad ng kung paanong nagiging laman ang kaluluwa sa pamamagitan ng pagkakaisa nito sa mamasa-masang katawan, gayon din naman ay nagiging espirituwal ang katawan kapag ang kaluluwa, sa pagkakaisa sa binhi ng Diyos, ay nananatiling hindi nabubulok. At pinagkakaiba ni San Pablo ang mga espirituwal at mga makalupang tao. Alam niya na ang makalupa ay may kaluluwa rin, at ang espirituwal ay may katawan rin; ngunit dahil sa pag-ungos ng mas dakila sa isang tao, ang pangalan ng nangingibabaw na aspekto ay inilalapat sa buong tao. Kung nangingibabaw ang laman sa kaluluwa ng isang tao, makalupa siya; ngunit kung nangingibabaw ang kaluluwa, espirituwal siya. Sa ibang bahagi, na nagpapahayag ng parehong kahulugan, sinasabi niya: *'Ang laman ay sumasalungat sa Espiritu, at ang Espiritu naman ay sumasalungat sa laman; sapagkat magkasalungat ang mga ito, upang hindi ninyo magawa ang inyong kabutihang-loob'* (Gal. 5:17). Sinasabi ng Ebanghelyo na ang Kaharian ng Langit ay para sa mga taong masigasig na naghahanap nito (Matt. 11:12). Ang espiritu ay nagsusumikap na itaas ang kalikasan tungo sa pagka-Diyos; sapagkat ang kalikasan, sa pamamagitan ng laman, ay naaakit sa makalupang bagay. Ang pakikibakang ito ng espiritu laban sa kalikasan ay isang labanan, at nagaganap ito sa dalawang paraan: sa mga bagong nagbalik-loob, upang hindi sila mahulog sa pagkakaisa sa laman; at sa mga perpekto na, upang maging espirituwal pa nga ang katawan mismo.

156. Kung ang diwa ng tao ay ang walang-kamatayang kaluluwa, kung gayon ay walang kawalang-katarungan sa bahagi ng Diyos sa pag-akay sa tao tungo sa di-nabubulok na kalagayan; hindi Siya nagpipilit sa masalimuot na kalikasan ng tao, kundi hinihikayat lamang, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Espiritu, ang laman—na nasira ng kasalanan—na kusang-loob na maakit tungo sa di-nabubulok na kalagayan, na parang alipin. Tulad ng tanso na nagkakaroon ng anyo ng apoy sa nag-aalab na hurno, gayon din ay nagiging espirituwal ang katawan kapag ito ay hinahalo sa hindi nabubulok. Ang parehong tanso, kapag inililing sa lupa, ay sinisira ng kalawang at nagiging alikabok; gayon din ang laman na naliligo sa mga pagnanasa.

157. Paano tinitingnan ng mga Santo ang laman? – Ang kalikasan ng laman ay nananabik sa pahinga, subalit lalong pinagsisikapan nilang supilin ito at pasakitan. Ang ating kalikasan (nasira, makamunduhan) ay

nasisiyahan sa kaluwalhatian, samantalang sila, kahit pinamumungahan, ay nakakakita ng ginhawa at itinatago ang kanilang mga gawa. Ang kalikasan ng laman ay nananabik sa lasa ng pagkain; ngunit sinisipsip nila ito sa pamamagitan ng pag-aayuno at pinapagod sa pamamagitan ng mga gawaing pag-aasceta. Ang kalikasan ay may hilig sa buhay may-asawa; ngunit pinipigilan nila ito sa pamamagitan ng pagtitimpi at tinatanggal ang lahat ng sanhi ng maling pagnanasa. Hinahabol ng kalikasan ang mga kaginhawahan ng buhay; ngunit ang mga Santo, kapag niloko, tinitiiis nila; kapag ninakawan, tinatanggap nila ito nang may tapang. Sa pangkalahatan, itinatakwil nila nang lubusan ang makamundong pamumuhay, alinsunod sa Salita ng Panginoon: *'Dalhin mo ang iyong krus at sumunod ka sa Akin'* (Matt. 16:24). Itinuturo rin ito ng Apostol, na nagsasabing: *'Patayin ninyo ang mga miyembro ninyo na nasa lupa'* (Col. 3:5). Hindi Niya hinahatulan ang nilikha ng Diyos na masira; sa halip, nais Niya na buhayin ang laman sa pamamagitan ng pagpapamatay sa hindi likas na nasa dito sa pamamagitan ng pagsisikap ng espiritu. Hindi Siya nagsabi: *'Patayin ninyo ang mga miyembro ng katawan'*, kundi *'ang mga miyembrong nasa lupa'*. Ano nga ba ang mga ito? – Panggagahasa, karumihan, masamang pagnanasa, kasakiman, at ang lahat ng katulad nito. Ang taong laman, na napahiya at nabulok dahil sa kasalanan, ay nagagalak sa lahat ng gayong bagay. Ang kasalanan ay nanlulupig sa kalikasan. At kaya naman ang kalikasan, sa halip na magkaroon ng kasiyahan, ay nagpapasuko sa sarili sa kasakiman; sa halip na pakalmahin ang uhaw sa inumin – sa pagkalasing; sa halip na kasal – sa pakikipagpakasasa; sa halip na katotohanan – sa kabulaanan; sa halip na pag-ibig – sa pagkamuhi. Laban sa likas na kaayusan ang lahat ng ito, at itinuturo sa atin ng Apostol na patayin ang mga ito sa pamamagitan ng pagpigil sa ating nasirang kalikasan upang, sa pagiging nasasakupan ng espiritu, ay hindi nito lalampasan ang hangganan nito. At nang sinabi ng Tagapagligtas na mas mabuti pa para sa isang asketa na pumasok sa Kaharian na *'pilay'* o *'mahirap'* (Matt. 18:8), iniutos Niya na huwag putulin ang mga miyembrong Niyaang nilikha, kundi huwag gawing kasangkapan ng kasalanan.

158. Ang sinumang nagnanais magsikap alang-alang kay Cristo ay dapat magkaroon ng ganitong baluti na magbibigay-daan sa kaniya upang labanan ang diyablo at akitin ang ating Tagapagligtas, ito ay:

159. Sa halip na alitan, yakapin, gaya ng buto ng mustasa, ang pananampalataya sa magkakasubstansiya at hindi mapaghihiwalay na Trinidad. Kung paanong ang buto ng mustasa ay ganap na bilog at, wari, kusang gumagalaw, gayon din, ang iyong pananampalataya ay dapat na kusang gumagalaw. Ang kilos ng pananampalataya ay birtud. Ang iba ay may pananampalataya ngunit walang gawa; hindi ito tunay na pananampalataya, sapagkat ito ay patay – gaya ng sinasabi: *'Ang pananampalataya na walang gawa ay patay'* (Santiago 2:20). Ang sinumang may pananampalataya at gumagawa ng mga gawa ng pananampalataya ay may pananampalataya na parang mustasang kusang gumagalaw. Kamtan ito, at maging matatag at walang kapintasan sa pananampalataya, na nagliliyab sa pagnanais na tuparin ang mga utos ng ating Tagapagligtas, upang marinig mo rin mula sa Kaniya: *'Magaling! Mabuti at tapat na alipin! Pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon'* (Mateo 25:23). Tinawag siya ng Panginoon na *'mabuti'* dahil sa kaniyang mga gawa, at *'matapat'* dahil sa kaniyang pananampalataya.

160. Sa halip na helmet, yakapin ang pag-asa ng mga darating na biyaya, *'na hindi pa nakita ng mata, ni narinig ng tainga, ni pumasok sa puso ng tao, at na pinananabikang masilayan ng mga anghel'* (1 Pedro 1:12; 1 Corinto 2:9). Ang pag-asang ito ay nagbibigay sa iyo ng matibay na kaaliwan sa mga kapighatian at kalungkutan, at ang pag-alala rito ay magpapasaya sa iyo. Pinansin ito ng mga pinagpalang martir ni Cristo; sa gitna ng matitinding paghihirap, sa gitna ng kakila-kilabot at sari-saring pagpapahirap, sa gitna ng nag-aalab na apoy, iningatan nila sa kanilang paningin ang minimithing pag-asang ito, at dahil dito, kusang-loob at may pasasalamat nilang tiniis ang lahat ng bagay, upang matamo lamang nila ang kanilang inaasahan. Panatilihin mong palagi sa iyong paningin ang pag-asang ito, upang ang pagnanasa sa iyong inaasam ay hindi ka hayaang mag-isip ng anumang panandalian, at higit pa rito, mag-udyok sa iyong kalooban ng paghahanda para sa bawat mabuting gawa.

161. Sa halip na sinturon, bigkisan mo ang iyong sarili ng ganap na pag-ibig sa Diyos at sa iyong kapwa: titiyakin ng pag-ibig na magpapatuloy ka nang walang sagabal. Ang taong nakabigkis ay dumaraan sa lahat nang maginhawa at walang hadlang; lalo pa, ang taong nakabigkis ng pag-ibig ay maginhawang nakakapunta kahit saan. Sapagkat ang *'pag-ibig'*, gaya ng sinasabi, *'nananampat sa lahat, nananampalataya sa lahat, umaasa sa lahat, nagtitiis sa lahat'* (1 Cor. 13:7); pinuno nito, sinabi ni San Pablo: *'Sino ang mahina, at hindi ako mahina? Sino ang naliligaw, at hindi ba ako nag-aalab? Sino ang nahihilo, at hindi ba ako nawawalan ng ulirat?'* (2 Cor. 11:29)? Masdan ang habag at lakas ng pag-ibig!

162. Sa halip na sapatos, isuot ang kababaang-loob: gaya ng pagkatapakan ng sapatos sa ilalim ng paa, gayon din ang taong nagtamo ng kababaang-loob ay kumikilos sa paraang kapag siya ay tinatapakan ng lahat, itinuturing niya ito bilang naaayon sa likas na kaayusan ng mga bagay. At ikaw, kapatid, magtamo ka ng kababaang-loob. Hindi ito pisikal na sapatos, kundi espirituwal: protektahan ka nito, *'baka matisod ang iyong paa sa bato'* (Awit 90:12). Ang mapalad na si David, nang magkaroon siya ng kababaang-loob, ay nagsabi: *'Uod ako, at hindi tao'* (Awit 21:7). Tingnan mo kung paano minamahal ng Diyos ang kababaang-loob, kung gaano Siya kalapit sa mga nakamtan ito, at kung paano Siya palaging tumitingin sa kanila nang may pabor. Sapagkat nasusulat: *'Naninirahan Siya sa kaitaasan, ngunit tumitingin nang may pabor sa mga mapagkumbaba'* (Awit 112:5–6), at muli: *'Ang mga mata Niya ay nakatuon sa mga nangangailangan'* (Awit 9:29). Kapag naririnig mo ang tungkol sa mahihirap, huwag mong isipin ang mga walang yaman sa sanlibutan; sapagkat maraming hari ang nagpakalugud sa Diyos, at maraming mahihirap ang nasira. Ngunit tinatawag Niya na mahihirap ang mga dukha sa espiritu, gaya ng sinasabi: *'Mapalad ang mga dukha sa espiritu, sapagkat kanila ang kaharian ng langit'* (Matt. 5: 3).

163. Sa halip na kalasag, protektahan mo ang iyong sarili sa pamamagitan ng banal na krus, itatak mo ito sa iyong mga galamay at sa iyong puso. At huwag mo lamang gawin ang tanda ng krus gamit ang iyong kamay, kundi markahan mo rin sa iyong isipan, ang bawat gawain mong ginagawa: ang iyong pagdating at pag-alis, ang iyong pag-upo at pagbangon, at ang iyong higaan – at anumang paglilingkod ang iyong gampanan, una sa lahat, para sa pagpapala, markahan mo ang iyong sarili ng krus sa pangalan ng Ama, ng Anak at ng Espiritu Santo. Ito ay isang napakalakas na sandata – at walang sinuman ang makakapinsala sa iyo kung ikaw ay protektado ng sandatang ito. Kung ang sinumang may dalang tatak ng Hari ng lupa ay hindi maaaring saktan ninuman, gaano pa kaya't walang makakatalo sa atin kapag dinadala natin sa ating sarili ang ganoong tatak ng dakilang Hari ng langit. Gamitin ang sandatang ito nang madalas, kapatid; sapagkat matibay itong sumasalag sa mga palaso ng kaaway. Huwag mong kalilimutan na protektahan ang iyong sarili sa pamamagitan ng tanda ng krus; at mababali mo ang mga bitag na inihanda ng diyablo para sa iyo; sapagkat nasusulat: *'Sa daang ito, habang ako'y naglalakad, inilatag nila ang bitag para sa akin'* (Awit 141:4). Laging markahan mo ang iyong sarili ng tanda ng krus; at hindi mahihipo ng kasamaan ang iyong espiritu.

164. Sa halip na pana, iunat mo ang iyong mga kamay sa panalangin, gaya ng nakasulat: *'Ginawa Mo ang aking mga bisig na parang pana na tanso'* (Awit 17:35). Sapagkat sa katotohanan, ang 'pana na tanso' laban sa mga kaaway ay ang mga kamay na nakaladlad sa panalangin na iniaalay nang buong kamalayan; ito ang palaso, na mahusay na pinakawalan ng siyang naghila ng pana. Kung papayagan mong maglayas ang iyong mga iniisip, magiging parang taong may hawak ng pana sa kanyang mga kamay ngunit hindi alam kung paano itutok ang palaso sa kanyang kaaway, at tinatapon ito sa langit. Matatakot ba ng putok na ito ang iyong kaaway kung hawak mo ang pana sa iyong mga kamay at tinatapon ang palaso hindi sa kanya kundi sa kahit saan? – Hindi man lang. Kapag ang isang tao ay nanalangin nang may pag-iisip, hindi pinapayagan ang kanyang mga iniisip na maglayas, at nauunawaan kung sino siya, Sino ang kanyang kinakapanig, at Sino ang kanyang kinakausap, doon ang panalangin ay lumalapit sa Diyos, at ang kaaway ay labis na nagdurusa, na parang tinamaan ng palaso sa puso. Pagkatapos, sa biyaya ng Diyos, ang kaluluwa ay lalong umuunlad, samantalang ang kaaway ay tumatakas na parang alikabok sa harap ng hangin, na itinutulak ng Anghel ng Diyos. Ito ang dahilan kung bakit ang mga nananalangin nang may pagka-matalinong-diyos at buong tapang na pinipilit na supilin ang kanilang sariling mga kaisipan ay nagdudulot ng pagdurusa sa kaaway.

165. Manalangin nang buong kamalayan (alam kung kanino at para saan ka nananalangin). At kung, habang nananalangin, may anumang bagay—maging sa pamamagitan ng iyong mga mata o sa anumang ibang dahilan, ay nakakaabala sa iyong isipan, alamin mong ito ay gawa ng kaaway, at huwag magmadali sa pagtatapos ng iyong panalangin; kundi, matapos mong sawayin ang iyong sarili, muling tipunin ang iyong isipan, at pagkatapos ay manalangin nang buong kamalayan, upang malaman mo kung ano ang hinihiling mo sa Diyos at para sa anong layunin mo Siya hinihilingan, at upang hindi ka magsalita nang walang kabuluhan o maging paligoy-ligoy. – At gawa ito ni Satanas na ihagis ang isang kaisipan na parang palaso na tinatapon nang pabigla-bigla, at hindi niya pinapayagan ang isang tao na manatiling nakatuon sa kaniyang pinagkakaabalahan. Sapagkat nalalaman niya na kung ipagpapatuloy ng isang tao ang kaniyang panalangin, diringgin siya ng Kaniyang lumalang sa kaniya, kahit pa siya ay makasalanang hindi mabilang. Iyan ang dahilan kung bakit inililigaw siya ng kaaway sa mga pabago-bagong pag-iisip, upang lumipad ang kanyang mga iniisip na parang palaso na tinira sa himpapawid. At nangyayari na habang nakaladlad ang kanyang mga kamay sa panalangin, ang kanyang dila ay nagsasalita ng isang bagay, samantalang ang kanyang isipan ay

iniisip at ini-imagine ang iba – na ikinatuwa ng kaaway. Kaya, kapatid ko, laging humingi sa Diyos ng kung ano ang lubos na kinakailangan at kung ano ang iyong espesyal na pangangailangan, at alinsunod sa diwa ng pangangailangang ito. Isaalang-alang ang dalawang bulag na lalaki sa Jerico. Sumigaw sila sa Panginoon: *'Maawa ka sa amin, Anak ni David'*. At nang tanungin sila ng Panginoon, *'Ano ang gusto ninyong gawin ko para sa inyo?'* – sila, sa kanilang paghihirap at sa pag-agda ng kanilang mga puso, ay humiling, *'na mabuksan ang kanilang mga mata'* (Mateo 20:30). Hindi nila sinabi: 'Ibigay mo sa amin ito o iyon'; sapagkat hindi ba't marami ang kanilang pangangailangan? Ngunit hiniling nila ang isang bagay na pinakamadalian nilang kailangan. – Pagnilayan ang babaeng Cananeo – ano ang kanyang hiyaw kay Panginoon? – *'Maawa ka sa akin, Panginoon! Ang anak kong babae ay labis na pinahihirapan ng demonyo'* (Matt. 15:22). Wala siyang ibang sinabi kundi ang hinaing ng kanyang puso. Ganoon din, hindi ba't ipinahayag ng lahat ng lumapit sa Kaniya ang mga hinaing ng kanilang sariling puso? Kung ang isang maysakit ay lumalapit sa doktor, hindi ba't ipinapakita niya kung ano ang kanyang karamdaman? At ikaw, kapatid ko, iharap mo sa Diyos ang hinaing ng iyong kaluluwa. – Masdan Siya nga, sa pamamagitan ng mata ng iyong isip at sa kapangyarihan ng pananampalataya, upang, gaya ng nasusulat, makita mo *'Siya na nakaupo sa trono, mataas at hinangaan'* (Isaiah 6:1), at ang pulutong ng mga anghel at arkanghel na nakatayo sa harap Niya; at, sa pagyukod sa harap ng Kanyang kabutihan, ibuhos mo ang iyong panalangin sa harap Niya. Una, ipagtapat mo muna ang iyong mga kasalanan, at saka mo ihayag sa Kaniya ang iyong mga salita, o ang iyong pagdadalamhati, upang magkaroon Siya ng habag sa iyo sa pamamagitan ng Kaniyang kabutihan, at ibuhos ang Kaniyang mga biyaya sa iyo: O kaluluwa! *'Dahil sa iyong malaking pananampalataya, gawin sa iyo ang ayon sa iyong nais'* (Mateo 15:28).

166. Ang mga ang espirituwal na mga mata ay naliwanagan at laging bukas ay lubos na nakakaalam na hindi sa pamamagitan ng kanilang sariling lakas, kundi sa pamamagitan ng di-matatagpong kapangyarihan ng Diyos, sila ay naililigtas mula sa mga tukso ng masama. Ang kalayaang mayroon ang isang tao ay nakasalalay lamang sa determinasyon—o kakulangan nito—na labanan ang diyablo; gayunpaman, kahit na kaya niyang lumaban, hindi niya lubusang napipigilan ang kanyang mga pagnanasa. Kung ang likas na katangian ng tao, kahit na wala ang buong baluti ng Espiritu Santo, ay kayang labanan ang mga panlilinlang ni Satanas, hindi sana inutusan tayo ng Panginoon na ipanalangin: *'Huwag Mo kami dalhin sa tukso, kundi iligtas Mo kami sa masama'*. Kaya, ang sinumang nagnanais na mailigtas mula sa nag-aapoy na mga pana ng masama, upang makamtan ang kawalan ng pagnanasa, at maging tagapagmana ng banal na kaluwalhatian, hayaan siyang, na may di-mapawiang pagnanasa, buong puso at buong lakas, palaging humingi ng tulong mula sa itaas, upang sa pamamagitan nito ay mapagtagumpayan niya ang mga pagnanasa, at sa pamamagitan ng ganoong marangal na tagumpay ay maabot ang kaharian ng kadalisan, *'na doon ay walang sinuman maliban sa Kaniya ang makakakita sa Panginoon'*.

167. Pagsikapan mong maging isang walang kapintasang anak ng Diyos, at makapasok sa pahingahang *'pinuntahan na ni Cristo para sa atin'* (Heb. 6:20); pagsumikapan mong maisulat sa makalangit na Simbahan kasama ng mga panganay; pagsumikapan mong umakyat sa makalangit na Jerusalem, kung saan naroroon ang paraiso ng katamisan. – Ngunit alamin mong hindi ka ituturing na karapat-dapat sa mga kahanga-hangang biyayang ito maliban kung magluksa ka araw at gabi na parang sapa, gaya ng sinasabi ng Santo: *'Hinuhugasan ko ang aking higaan tuwing gabi; binabasa ko ng aking luha ang aking kama'* (Awit 67:7). Hindi mo ba alam na *'ang mga naghahasik sa luha ay mag-aani sa kagalakan'* (Awit 125:5)? Kaya't sinasabi ng Propeta: *'Huwag mong itago ang aking mga luha'* (Awit 38:13); at muli: *'Ini harap ko sa Iyo ang aking mga luha, ayon sa Iyong pangako'* (Awit 55:9); at muli: *'Ang aking mga luha ang naging tinapay ko araw at gabi'* (Awit 41:4); *'at hinaluan ko ang aking inumin ng pag-iyak'* (Awit 101:10). Ang mga luha na inihuhulog nang may kamalayan, na may labis na kalungkutan, sa gitna ng dalisay na sigla ng pinakamalalim na pagkatao ng puso, ay pagkain ng kaluluwa, ang banal na tinapay na nagpapaluso sa mga kaluluwa para sa buhay na walang hanggan.

168. Gaya ng pagkakaroon ng makikitang langit na ito, na tinatawag na kalangitan, gayon din sa itaas nito ay mayroon pang ibang langit, na maningning sa liwanag at hindi nakikita ng pisikal na mata, kung saan nananahan ang mga hukbo ng mga anghel. Mayroon doong tabernakulo na hindi gawa ng kamay, kung saan isinasagawa ng mga banal na anghel ang kanilang paglilingkod. Ang lahat ng ito ay banal, di-mailarawan, maningning, at hindi nauukol sa panahong ito, kundi sa ibang mundo, kung saan walang gabi, ni masasamang espiritu, ni alitan. Ngunit dahil hindi lahat, sino man sila, ay pinapayagang makita ang makalangit gamit ang panloob na mata; kaya, na parang isang belo, itinayo ang makalangit na tabernakulo, upang mula roon hindi nila basta-basta masilayan ang lahat, kundi yaong mga dalisay ang puso at banal ang isipan—ang kanilang

mga kabale-balayan at kasamang mandirigma. At kapag ang belo ay maialis, doon ihahayag sa mga matuwid kung ano ang naghihintay sa kanila.

169. Ang panalangin na iniaalay nang mahaba, na may malungkot na kaluluwa at nakatuong isipan, ay umaakyat sa langit. Tulad ng tubig, habang dumadaloy sa patag na lupa at may malawak na espasyo, ay hindi umaakyat sa kataas, ngunit kapag ang mga tubo, na humaharag sa daloy nito sa ibaba, ay nagpipigil dito, saka, sa pagkaipit, ito ay bumibilis pataas na mas mabilis kaysa sa anumang palaso: ganyan din ang isip ng tao na kumakalat at nagkakalat habang ito ay may malaking kalayaan; ngunit kapag pinigilan ito ng pagkasira at paghihirap ng puso, doon, sa magandang pagkadilig, ito ay lumilipad sa dalamhati at nagpapadala ng dalisay at masidhing panalangin sa Diyos. Pinapatunayan ng Propeta na lalo ngang dinarama ang mga panalangin na iniaalay nang may kalungkutan, nang sabihin niya: *'Nang ako'y nasa kagipitan, sumigaw ako sa kaniya, at dininig niya ako'* (Awit 119:1). Kaya naman, gisingin natin ang ating budhi at pukawin ang pagdadalamhati sa ating mga kaluluwa sa pamamagitan ng paggunita sa ating mga kasalanan, upang ang ating mga panalangin ay maging karapat-dapat pakinggan—matino, mapagbantay, at may kakayahang umabot sa langit sa kanilang mga daing. Walang mas mabisang nag-aalis sa katambaran at katamlayan kaysa sa masakit na pagsisisi at kalungkutan, na nagpapatutok sa isip sa iisang punto at nagbabalik nito sa sarili. Ang sinumang nagdadalamhati at nananalangin sa ganitong paraan ay, pagkatapos ng panalangin, magkakaroon ng kakayahang magtamasa ng dakilang aliw sa kanyang kaluluwa. Tulad ng pagtitipon ng mga ulap na una'y nagpapalabo sa himpapawid, ngunit kapag bumuhos ang ulan mula rito at unti-unting nawala ang singaw na naipon sa loob nila, muling nagiging malinaw at maliwanag ang himpapawid: ganyan din ang kalungkutan ng kaluluwa, habang nakakulong sa loob, ay nagpapadilim sa ating mga iniisip; ngunit kapag naubos na ito sa luha sa pamamagitan ng mga salita ng panalangin at lumabas sa liwanag, magdadala ito ng malaking kaliwanagan sa kaluluwa, at magbaba sa isip ng nananalangin, na parang sinag ng liwanag, ang kaisipan ng tulong ng Diyos.

170. Nais mo bang manalangin nang walang sagabal? – Tiyakin mong ang iyong panalangin ay nagmumula sa kailaliman ng iyong kaluluwa. Tulad ng mga punong malalim ang ugat, kahit pa sapuin ng hangin nang libong beses, ay hindi nababali at hindi matutupok, sapagkat ang kanilang mga ugat ay matibay na nakabaon sa kalaliman ng lupa, gayon din naman ang mga panalangin na iniaalay mula sa kailaliman ng kaluluwa, na matibay ang pagkabaon, ay umaabot pataas, at walang istorbo ng kaisipan ang makapaglilihis sa kanila. Nagbibigay ang Propeta ng halimbawa nito, na nagsalita tungkol sa kaniyang sarili: *'Mula sa kalalalman ay nananaghoy ako sa Iyo, O Panginoon'* (Awit 129:1).

171. Sinuri ko ang sandatahan ng mga nagwagi, upang maunawaan kung aling sandata ang nagdudulot ng tiyak na tagumpay sa mga gumagamit nito. 'Maraming sandata ang sumalubong sa aking paningin doon,' at sa bawat isa rito ay maaaring makamit ang isang malunod na tagumpay. Una sa lahat, nakita ko ang dalisay na pag-aayuno—ang tabak na hindi kailanman nawawalan ng talim. Pagkatapos ay nakita ko ang pagkamakatarungan, kadalisayan at kabanalan—ang busog na mula rito'y tumatagos sa puso ng masasama ang matutulis na pana. Nakita ko rin ang kahirapan, na hinahamak ang pilak at lahat ng makamundong pag-aari – ang baluti na pumipigil sa mapanlinlang na mga palaso ng diyablo na tumama sa puso. Napansin ko roon a ang pag-ibig – ang taming ito; at ang kapayapaan – ang matibay na sibat na ito, na ikinakabahala ni Satanas at siya'y tumatakas. Nakita ko ang pagbabantay – ang baluti na ito; ang panalangin – ang mga plaka na ito; at ang katuwiran – ang magaan na karwaheng pandigma na ito. – Ngunit nang suriin ko ang lahat ng sandatang ito at pagnilayan kung alin sa mga ito ang pinakamalakas, nasilayan ko ang kuta ng kababaang-loob at natuklasan kong wala nang mas malakas pa rito; sapagkat walang sandata ng kaaway ang makabubutas rito, at ang Masama ay walang magawa upang salakayin ito. Kaya, kung nais mong magtagumpay sa labanan na iyong pinaglalaman, maghanap ka ng kanlungan sa likod ng kuta ng kababaang-loob; magsilong ka roon at huwag mong iwan ang tanggulang ito – at hindi ka bihag ng mandaragit; huwag kang lubos na umasa sa iyong ibang sandata, baka mapatumba ka ng Masama.

7. Payo sa mga Asketiko

1. Ang simula ng pagtalikod sa mundo ng isang monghe ay ang takot sa Diyos; sapagkat ang mongheng hindi natatakot sa Diyos ay matatagpuan sa labas ng mga pintuan ng Kaharian ng Diyos. Ang simula ng mabuting buhay para sa isang monghe ay ang kaalaman sa Diyos; sapagkat ang kamangmangan tungkol sa Diyos ay nagpapadilim sa kaluluwa ng monghe.

2. Ang mabuting mana ng isang monghe ay kabanalan at kabanalan; ngunit ang mongheng walang mga ito ay pinagkakaitan ng mana ng mga ninuno.
3. Ang pagsisikap ng isang monghe sa pag-aascetismo ay ang pag-aaral ng mga Kasulatan at pagtupad sa mga utos ng Diyos; ang isang monghe na hindi gumagawa nito ay hindi isang asceta.
4. Ang pagkain ng monghe ay ang paggawa ng kalooban ng Diyos; ang pagkain na pangkatawan, gayunpaman, ay hindi magdadala sa monghe sa harap ni Cristo, kundi '*pumasok sa tiyan at lumabas sa kubeta*' (Matt. 15:17).
5. Hayaan ang paa ng monghe, na gumagalaw nang may dignidad, na tumahak sa mga hakbang ng Simbahan; ngunit huwag itong maglibot mula bahay-bahay nang walang ayos.
6. Hayaan ang monghe na humingi ng payo sa matalino; huwag hayaang mag-ugat sa kanyang puso ang payo ng mga hangal.
7. Ang mongheng nagbabantay sa pamamagitan ng mga salmo, himno, at mga espirituwal na awit ay nagpapalayas sa mga pagninilay-nilay sa gabi; ngunit ang mongheng, namamapuri sa kanyang mga mabubuting gawa, ay natutulog, naghahabi ng saput ng gagamba.
8. Ang isang matapang na monghe ay iniwasan ang mga bitag ng diyablo sa pamamagitan ng krus ni Cristo.
9. Ang mongheng matatag at nakayuko sa lupa ay kumikilos nang para sa diyablo sa lahat ng bagay (sa pamamagitan ng pagsuway sa mga utos, sa pamamagitan ng katusuhan at pagbibigay-lugod sa sarili).
10. Dapat laging abala sa mabubuting gawa ang pag-iisip ng isang monghe. Ang disiplina ng isang monghe ay binubuo ng mga kaisipang may birtud. Ang nagbabantay ng isang monghe ay napapailalim ang mga maruruming kaisipan.
11. Ang paglinang ng isang monghe ay isang mabuting kaluluwa, na nagbubunga ayon sa Ebanghelyo. Ang mongheng nagpapalago nito ang unang nakatikim ng bunga nito.
12. Ang walang-kamatayang lakas sa loob ng isang monghe ay ang hindi pagkasakim, na nagbubuhat ng krus; ngunit ang pag-ibig sa pera ay mapaminsala para sa kanila, sapagkat hinaharang nito sila sa Kaharian ng Langit.
13. Ang mabuting kaloob para sa isang monghe ay kabanalan, na, kasama si Elias sa kanyang karwahe, itinaas siya nito sa langit. Ang kapangyarihan ng kabanalan ay nasa pagpipigil sa pagkain; ngunit ang mongheng nagpapalugud sa inumin ay dinudumihan ang kanyang laman.
14. Ang luha na lumalabas mula sa mga mata ay punong-kahoy ng buhay, na patuloy na tumataas sa kabanalan. Ang mongheng makakamit ito ay mag-aani ng mabuting bunga.
15. Ang mongheng ipinapahayag ang kanyang kaloob sa lahat ay nagdudulot ng pagkasuklam – at maririnig niya mula sa Panginoon: '*Tanggap mo na ang iyong gantimpala*' (Matt. 6:2). Ngunit ang nahihyang magsalita tungkol dito ay tatanggap ng kanyang gantimpala mula sa Panginoon, na nakakaalam ng mga ginagawa sa lihim.
16. Kapag nagbibigay ka ng '*sa Diyos ang sa Diyos*', huwag kang magmayabang, monghe; kundi, sa pagdarasal sa Panginoon, sabihin mo: 'Ipinag-aalay ko sa Iyo, O Panginoon, ang sa Iyo, at mula sa Iyo lamang ako humihingi ng kaligtasan ng aking kaluluwa.'
17. Dinirinig ng Panginoon ang monghe na nagdarasal sa gabi nang may dalisay na puso; sa araw, ginagawâ Niya siyang kasing-liwanag ng mismong araw, at araw-araw ay lalo Siyang nagpapaliwanag sa kaniya.
18. Ang Panginoon ay hindi nananahan sa kapalaluan ng isang monghe, kundi sa kanyang kababaang-loob nananahan ang Banal na Espiritu.
19. Huwag kailanman marumihan ang tunika ng monghe (hindi ang hinabi, kundi ang espirituwal); ang ganoong monghe ay papasok sa palasyo kasama ang Nobyo sa hatinggabi.
20. Monghe, maghanda ka ng langis upang salubungin ang Nobyo; sapagkat kung wala kang maibubuhos sa lampara upang masalang-sala ang apoy, mananatili ka sa labas ng palasyo kasama ng mga hangal na birhen.
21. Ang buhay ng monghe, bilang pagnakikigaya sa mga anghel, ay dapat maging pagsunog ng mga kasalanan; ito ay dapat ang walang patid na bunga ng isang taong nagsisisi.
22. Hayaan ang buhay ng monghe ay magdala ng tatak ng pagpapahirap sa laman sa lahat ng kanyang mga galamay; ang buhay ni Juan na Tagapanguna ay isang huwaran para sa kanya.

23. Mawala nawa ang unos ng mga demonyo sa mga monghe; at maghari nawa ang anghel na katahimikan sa kanilang gitna. Kapag bumangon ang unos ng mga demonyo, O monghe, pigilan mo ang iyong pagkasusungit; sapagkat ang buhay ng monghe ay dapat laging nakasuot ng kababaang-loob at pagtitiis.

24. Ang mongheng nagliliyab sa espiritu (ng sigasig para sa Diyos) ay nagpapalayas ng mga demonyo; ngunit ang mongheng ginagabayan ng (mapagmataas na) paghahangos, na nakikipagkumpitensya sa kanyang kapatid, ay hinahatak ang diyablo sa kanyang sarili.

25. Huwag mong hayaang lumubog ang araw habang may sama ka ng loob, at huwag mong hayaang istorbohin ng magulong sigaw mula sa iyong naiinis na lalamunan ang iyong mga kapatid.

26. Huwag kang tumalikod sa pakikinig sa mga himno, sapagkat ito ang awit ng mga anghel; ngunit takasan mo ang ingay ng mga palabas na demonyo, sapagkat ito ay isang ilusyon ng demonyo.

27. Nawa'y ang krus ni Cristo ay laging nasa iyong noo, at ang takot sa Diyos sa iyong puso.

28. Ang katahimikan, kasabay ng malinis na puso, ay pinapahiran ng langis ng Banal na Espiritu ang monghe.

29. Ang mabuting saloobin ay nagpapalago ng pagmamahalan ng magkakapatid at nagpapalayas ng alitan.

30. Ang siyang nakikisanib sa Panginoon ay hindi susuko sa diyablo, baka siya'y mapahiya sa silid-kasalan.

31. Ang hindi matitinag na kalasag ng monghe ay ang awit ng mga anghel sa kanyang mga labi; ang kamatayan naman para sa kanya ay isang tulog, na higit pang kaaya-aya kaysa sa kanilang awit.

32. Ang kayamanan ng isang monghe ay kusang-loob na kahirapan; ang mongheng nakasuot nito ay banal. Mag-ipon ka para sa iyong sarili ng kayamanan sa langit; sapagkat ang mga panahon ng kagalakan ay walang hanggan.

33. Ang iyong isip ay laging abala sa Banal na Kasulatan. Ang iyong pinto ay hindi nakasusi ng bakal na kandado, kundi nakasara ng batong pang-ukit (ang pangalan ng Panginoong Hesus, na ipinapahayag nang may pagkamayap).

34. Ang mukha ng monghe ay nagiging kamangha-mangha sa panalangin, at ang bakas ng espirituwal na kagalakang naranasan niya ay nagdudulot ng kagalakan sa buong kawan ng mga monghe.

35. Ang mongheng hindi nagpapasasa sa kanyang gana sa pagkain at hindi mahilig sa alak ay nagiging parang anghel.

36. Ang birhenidad na nagniningning sa kaluluwa ng isang monghe ay di-mailarawan ang ganda; subalit ang kanyang mukha ay nagiging lubhang kasuklam-suklam kapag ang birhenidad na iyon ay nadungisan.

37. Ang pinakamasama para sa isang monghe ay ang mahulog sa kasalanan; nilalamon nito ang lahat ng mabuti sa loob niya, gaya ng paglamon ng apoy sa dayami.

38. Ang mongheng tumalikod sa mundo ay nagiging kasama ni Cristo; ngunit ang nalalabit sa mga bagay ng mundo ay hindi kaaya-aya sa Kumander—si Cristo.

39. Ang mongheng hindi gahaman sa pera ang tunay na mangangaral ng Kaharian ng Langit, samantalang ang may kasakiman ay taong nasawi nang kaawa-awa.

40. Ang pagkasuci, na sinamahan ng walang-kapintasang pagkabirhen, ay palamuti ng isang batang monghe.

41. Ang pagsunod ay isang kayamanan para sa isang monghe: ang sinumang magkamit nito ay didinigin ng Panginoon.

42. Nawa'y magsalita ang monghe ng mga salitang mabuti, at sa kanyang mga labi ay sabihin niya ang Salita ng Kataas-taasan.

43. Dapat kusang tiisin ng monghe ang gutom, upang mapakumbaba ang katawang lupa at maparangal ang kaluluwang makalangit.

44. Nawa'y magsalita ang monghe ng mga salita ng katotohanan, at nawa'y mataboy ang kabulaanan sa kanyang mga labi.

45. Kapag nakarinig ka ng magaspang na salita, huwag kang magalit, kundi maging mapagkumbaba; sapagkat sa pagiging tagapagtatag ng kapayapaan, matatanggap mo ang tiyak na gantimpala ng kapayapaan, at tatawagin kang anak ng Kataas-taasan.

46. Kinatatakutan ng mga ligaw na asno ang leon; gayundin dapat matakot ang monghe sa mga malibog na kaisipan.

47. Ang mongheng nagpapahintulot sa sarili na kumain sa labas ng pag-aayuno ay parang sinisira ang pundasyon ng haligi (kung saan siya nananahan).
48. Tulad ng buhawi na nag-aangat ng alikabok sa kapatagan, gayon din ang isang mayabang na monghe na nag-aagaw ng matinding pagnanasa sa loob ng monasteryo.
49. Ang isang anghel sa lupa ay isang mabuting monghe, na hindi nasasaktan ng mga palaso ng laman.
50. Huwag kang magpadala sa kapalaluan, baka ka matumba nang malaglag. Tularan mo ang kababaang-loob ni Pablo, upang maging kapwa mo siyang tagapagmana.
51. Gawing huwaran mo ang kababaang-loob ni Moises, upang baguhin ng Diyos ang iyong pusong bato at gawing lawa ng tubig, at ikaw, na naranasan mo ang mga biyaya nito, ay magpahayag nang may papuri: *'Pinamunuan ako ng Panginoon sa mga tubig ng kapahingahan'* (Awit 22:2).
52. Kilalanin kung gaano kamangha-mangha ang kababaang-loob, at piliin mo ito para sa iyong sarili; sapagkat itinaas nito ang isang tao patungo sa langit. Isang mabuting gantimpala ang iniaalok sa iyo dahil sa kababaang-loob—ang Kaharian ng Langit: huwag kang mawalan ng pag-asa dahil dito.
53. Ang isang batang monghe, na humahamak sa kayabangan, ay dapat maging matatag sa kabanalan. Ang isang monghe na pinapalakas ng kabanalan ay isang punla na pinabanal ng Diyos.
54. Ang pag-aayuno ay isang tali para sa monghe; sinumang magtanggap ng tali na ito ay nagiging *'ligaw na kabayo'* (Jer. 5:8). Ang batang monghe na hindi pinipigilan ang kanyang tiyan ay hindi makakaiwas sa makarelmong kasalanan.
55. Araw at gabi, ang mapagbantay na monghe ay nananatiling masigasig sa panalangin; hinahampas niya ang sarili niyang puso, nagbubuhos ng luha at inihuhulog sa sarili ang langis na pahid mula sa langit.
56. Ang puno ng buhay sa lupa ay ang mongheng hindi alipin ng mga pagnanasa at yumakap sa buhay-anghel.
57. Ang pinakamatalas na tabak laban sa diyablo ay isang salmo sa labi ng monghe.
58. Ang tuyong puno ni Eliseo ay kumuhâ ng bakal mula sa kalaliman; gayundin naman ang katawan ng monghe, nang matuyo, ay kumukuha ng kaluluwa mula sa kalaliman (ng mga pagnanasa). Pinatutuyo ng pag-aayuno ng monghe ang mga daloy ng pagnanasa sa laman. Para sa monghe, ang hangganan ng pag-aayuno ay kamatayan; at sana'y huwag itong lisanin siya bago ang kanyang pagpanaw.
59. Ang tabak laban sa mga pagnanasa ay ang pagbantay ng monghe sa panalangin. Walang takdang hangganan ang panalangin ng monghe; kaya't papurihan niya ang Panginoon sa lahat ng oras.
60. Hindi rin madaling mapagtagumpayan ng isang monghe ang kanyang mga pagnanasa kung hindi niya mapigil ang kanyang dila sa araw ng galit. Ang isang mongheng nagagalit ay pinapatay ang kanyang sariling kaluluwa at sinasaktan ang kanyang kapwa ng matutulis na palaso.
61. Maghanda ka bago dumating ang tukso; makakatulong ito upang mapatunayan mong bihasa ka sa harap ng tukso.
62. Huwag mag-ipon ng kayamanan, ni magpakasasa sa laman: ang makitid at masikip na daan ay nangangailangan na itabi mo ang lahat ng bagay na walang silbi rito. Sundin ang halimbawa ni Pablo, *'itinuturing ang lahat ng bagay na pagkalugi, upang aking makamtan si Cristo'* (Fil. 3:8). Ang kayamanan at ang pagbibigay-lugod sa laman ay hindi papasok sa mga tarangkahan ng langit. Kaya't mahalín mo ang hindi pagkasakim at pagpipigil sa sarili; at hindi ka iiwan sa labas ng mga tarangkahang iyon.
63. Ang nag-aalab na apoy sa loob ng isang monghe ay pagnanasa sa laman, na sinindihan ng kalasingan. Si Cristo ay isang bukal na walang tigil ang daloy; sa pamamagitan ng pag-inom mula sa Kanya, patayin ang mabahong apoy na iyon.
64. Huwag kang magsalita ng masamang salita; kung hindi, magiging taniman ng ubas na nagbubunga ng mga tinik. Gumamit ng pinakamasarap na salita kapag kinakausap mo ang iyong kapwa, tularan ang putakti, na laging nagdadala ng pulot na malaya sa kapaitan.
65. Ang magaan na monghe ay hinahampas ng bagyo ng mga kaisipan; ngunit ang siyang may panibugos sa sarili ay pinatitibay ng mga salita ng Ebanghelyo. Ang pabaya na monghe naman ay nabubugbog ng kaniyang mga kaisipan, gaya ng trigo na nabubugbog ng mga tinik.
66. Huwag mag-imbak ng anumang mabagsik na salita laban sa iyong kapatid sa iyong puso, upang magawa mong ipahayag sa panalangin: *'Ipatawad mo kami... gaya ng pagpapatawad namin'* (Matt. 6:12).
67. Ang korona ng papuri para sa isang monghe ay kapayapaan at kabanalan; ang sinumang makamtan ang mga ito ay *'makakakita sa Panginoon'* (Heb. 12:14).

68. Ang karunungan ng isang monghe ay hindi nakasalalay sa pag-alam kung anong mga gawain ang dapat niyang gampanan, kundi sa matalinong paggawa ng mga ito. Ang ganoong monghe ay hindi nagtuturo sa pamamagitan ng salita, kundi nagbibigay-aral sa pamamagitan ng gawa.

69. Ang isang matalinong monghe, habang nakikipaglaban sa pulutong ng mga demonyo, ay hindi tinatamaan ng kanilang mga palaso; pinatitibay ng Krus ni Cristo, dinudurog niya ang ulo ng ahas.

70. Ang pinakamahalagang kayamanan ng isang monghe ay ang kalinisan, na pinaliwanagan ng liwanag ng pag-ibig. Ang sinumang nakamtan at napanatili ito ay walang dudang makakapasok sa silid-pangkasal.

71. Pagsikapan ang mga utos ng Kataas-taasan, at panatilihin ang mga tuntunin ng mga Ama; at magiging tagapagmana ka ng Kaharian ng Langit.

72. Ang mongheng pabaya at mayabang ay mahuhulog sa tukso at sa bitag ng diyablo; ngunit ang mapagkumbaba ay matatagpuan ng kapayapaan at ng korona ng kabanalan.

73. Ang mongheng kumakain nang labis ay mahuhulog sa mga ilusyon at sa mga pantasya sa gabi; ngunit sa nag-aayuno, ang kanyang higaan ay hindi nadudumihan, at ang kanyang pagtulog ay hindi naaabala.

74. Ang mongheng natatakot sa Diyos ay hindi magpapahintulot ng anumang makasasama, sapagkat pinoprotektahan ng Panginoon ang ganitong tao, at sa araw ng kanyang kamatayan ay magkakaroon siya ng hain para sa kapatawaran.

75. Ang kababaang-loob ng isang monghe ay hindi nakikilala sa mga dakilang gawa, kundi sinusubok sa mga tukso. Ang pagtitiis ng isang monghe sa paghihirap, na tapat na isinasagawa, ay nagbibigay sa kanya ng isang pag-asang walang hiya. At dapat niyang panindigan ito hanggang sa kanyang huling hininga, sapagkat *'ang magtiyaga hanggang wakas ay maliligtas'* (Mateo 10:22). Maging matiisin ka, monghe; sapagkat panandalian ang panahon ng pagdurusa, ngunit walang katapusan ang mga kapanahunan ng kaligayahan.

76. Nawa'y walang tigil ang awit ng monghe; sapagkat ang mga Serapim ay walang patid na nag-aawit ng papuri. Nawa'y may espirituwal na awit sa iyong mga labi, O monghe, upang magaan ang pasanin ng mga tukso na sumusubok sa iyo.

77. Ang masunuring monghe ay tatayo sa harap ng Krus nang may pinagpalang katapangan; sapagkat nasa Krus ang Panginoon, na nagpakasunurin hanggang kamatayan—kamatayan pa nga ng Krus.

78. Nawa'y ang tinig ng monghe, sa mapagdasal na kababaang-loob, ay taos-pusong umakyat sa Diyos mula sa mga labi na nananatiling tahimik.

79. Ang tunay na liwanag sa lupa ay isang monghe na hindi nanirang-puri gamit ang kanyang dila. Ang sinumang ganito, at hindi nadungisan ang kanyang katawan ng mga kasalanan, ay kaibigan ni Cristo.

80. Kung ang takot sa Diyos ay sumakop sa isang monghe, siya ay parang haliging hindi matitinag. Ang mongheng hindi nagtamo ng takot sa Diyos ay madaling mabihag ng kanyang mga kaaway.

81. Ang mongheng walang pag-aari ay isang dalisay na liwanag sa lupa; sapagkat *ang pag-ibig sa pera, na ugat ng lahat ng kasamaan* (1 Timoteo 6:10), ay hindi nagbubunga ng mabuti.

82. Mas mabuti para sa isang monghe na kumain ng karne at uminom ng alak kaysa lamunin ang laman ng kanyang mga kapatid sa pamamagitan ng paninirang-puri.

83. Ang ginto ay sinusubok sa nag-aalab na hurno, at ang monghe ay nakikilala sa gitna ng karamihan ng mga monastiko.

84. Ang mga kamay ng isang monghe ay dapat masiglang itinaas sa Diyos upang talunin ang kaaway, na ginagaya si Moises, na sa pamamagitan ng pagtaas ng kanyang mga kamay sa anyo ng krus, tinalo si Amalek.

85. Ang saganang biyaya ay sumasa-sang-ayong sa mongheng ipinapako sa krus at namamatay araw-araw; nagagalak ang mga Anghel sa kaniya, tinatanggap siya sa Kaharian ng Langit.

86. Ang pag-aayuno ay tali para sa mga pagnanasa, at ang pagpapahirap sa sarili dahil sa mga pagnanasa ay panalangin na sinamahan ng pagbibigay ng limos.

87. Ang mongheng nakataas sa makamundong pagnanasa ay mas maputi pa sa niyebe; na naghahangad kay Kristo lamang, makikita niya kung paanong koronan siya ni Kristo sa araw ng biyaya.

88. Ang mongheng bumubulong ay magpapalayas ng maraming monghe at magkakalat ng kanyang mga kaibigan. Pinalayas ng ahas si Eba mula sa Paraiso sa pamamagitan ng kanyang pagbulong; at ang mongheng bumubulong ay katulad niya, sapagkat winawasak niya ang kaluluwa ng kanyang kapwa at hindi niya naliligtas ang sarili niya.

89. Ang sinumang kumakanta nang may karunungan sa kanyang puso ay maririnig ng Diyos. Hayaan ang kaluluwa ng monghe na tumitig sa Diyos nang walang patnubay na mata; sapagkat nararapat para rito, na tinalikuran ang mundo at nagsanib-puwersa sa Kristo, na balewalain ang lahat ng makamundong bagay.

90. Ang kaluluwa ng monghe, na mabango sa Espiritu, ay pinapabanal ang kanyang pandama ng amoy laban sa ahas, upang hindi niya maamoy ang karumihan ng kahalayan. – Gayundin, ang sinumang may takot sa Diyos sa kanyang puso ay hindi matatablan ng karumihan ng senswalidad.

91. Pagsikapan mong maging tapat at taos-puso, at huwag mag-imbak ng isang bagay sa puso habang sinasabi ang iba sa labi; sapagkat ito ay panlilinlang.

92. Maging tapat at huwag magsinungaling, sapagkat ang kasinungalingan ay mula sa diyablo.

93. Huwag mong suklian ang kasamaan ng kasamaan; ngunit kung may sinumang nagkamali sa iyo, ipatawad mo siya, upang ipatawad ka rin naman ng Diyos.

94. Kung pinahihirapan ka ng mapaghiganting espiritu, manalangin ka nang taos-puso para sa kapatid na iyon, at ang mapaghiganting diwa ay aalis sa iyo.

95. Ingatan mong huwag mag-alaga ng pagnanasa sa inggit sa iyong sarili, baka lamunin ka ng diyablo habang buhay ka pa; sa halip, magpunta ka sa kumpisal at manalangin sa Diyos na iligtas ka mula sa ganoong panganib.

96. Kung makakita ka ng isang taong nagkakasala, huwag mong ilantad ang kanyang kasalanan, huwag mo siyang hatulan, at huwag kang magtanim ng poot sa kanya, baka mahulog ka rin sa kaparehong kasalanan; sa halip, sabihin mo: 'Mas masama pa ako kaysa sa kanya; at kahit nagkasala siya ngayon, magkakasala ako bukas.'

97. Alamin mo rin na kinatatakutan ng mga demonyo ang katahimikan, pag-aayuno, pananalangin sa gabi, pag-iwas sa masasarap na pagkain, kababaang-loob, panalangin, luha at iba pang aske-tikal na birtud.

98. Kung nais mong pagkalooban ka ng Diyos ng luha, pagsisisi, at kawalan ng pagnanasa, palagi mong paalalahanan ang iyong sarili sa kamatayan at sa iyong sariling libingan.

99. Kung mailigaw ka ng diyablo at mahulog sa kasalanan, maliit man o malaki, huwag mawalan ng pag-asa o hatulan ang iyong sarili ng kapahamakan, kundi lumapit sa kumpisal at pagsisisi, at hindi ka iiwan ng Diyos.

100. Huwag kang maghanap ng ligaya sa pagpasok sa mga bayan; sapagkat kung hindi mo nakikita ang makasalanan, mananatiling malinis ka.

101. Huwag uminom ng alak hanggang sa malasing ka; kung hindi, ang puso mo ay tuluyang hahabulin ang mga luho.

102. Huwag kang kumain nang dalawang beses sa isang araw, baka maging magaspang ang iyong katawan at lalo pang lumakas ang iyong mga pagnanasa.

103. Huwag kang matulog nang labis, kundi patuloy na hanapin ang tulong ng Diyos, *'upang makatakas ka na parang ibon mula sa bitag'* (Kaw. 6:5).

104. Huwag kang magsalita nang labis, baka mahulog ka sa kasinungalingan.

105. Huwag kang mag-ipon ng higit pa sa iyong pangangailangan, at mamuhay ka ayon sa iyong kakayahan.

106. Manahimik, at ituloy mo ang iyong mga gawain.

107. Kontrolin mo ang iyong dila at ang iyong tiyan nang buong lakas.

108. Maging mapagkumbaba sa karunungan; kumilos na parang ikaw ay ignorante at walang pinag-aralan.

109. Maging mabait sa lahat ng tao.

110. Maraming kapahamakan ang dulot ng sobrang pakikipag-usap at pagtawa; ang maingat na tao ay nagpupursige sa katahimikan.

111. Laging itanaw sa iyong isip ang kamatayan, at hindi ka kailanman matitisod sa tukso.

112. Sa gabi at sa umaga, suriin mo ang iyong sarili upang makita kung paano mo ginugol ang iyong oras; ngunit hindi ito magagawa nang walang pagsisikap (patuloy na pag-iingat sa sarili at pagbabantay sa iyong puso).

113. Katakutan mo ang Diyos, na parang ikaw ay kailangang magbigay-lucid sa Kanya sa lahat ng iyong mga gawa.

114. Tatanungin mo ang iyong sarili araw-araw: anong pagnanasa ang nalampasan mo?

115. Ang sinumang naniniwala na magkakaroon ng paghuhukom ay hindi humuhusga sa iba, kundi lalo pang binabantayan at pinoprotektahan ang sarili, kahit pa sa pinakamaliit at pinaka-walang-halagang kasamaan.

116. Ang sinumang naniniwala na ang kanyang katawan ay muling mabubuhay mula sa mga patay ay nag-iingat na linisin ito mula sa karumihan.

117. Naitatag mo na ang iyong sarili sa takot sa Diyos, panatilihin at tuparin mo ang lahat ng dapat mong gawin – at huwag mong balewalain ang mga pahayag ng iyong budhi; kundi maging mapagmatyag ka rito, upang maging tagapangalaga rin ito sa iyo, at agad kang ituro kung saan ka bumabagsak, na hindi ka kailanman iniwan, ni hinahayaan kang mahulog sa mga kamay ng iyong mga kaaway.

118. Alamin mo na kapag ang isip ng isang monghe ay nagsimulang lumihis mula sa kanyang sariling kalooban at lumapit sa Diyos, unang sumasalakay sa kanya ang kawalan ng pag-asa. Ang mga sumusunod ay nagsisilbing lunas sa ganitong kawalan ng pag-asa: panalangin at walang patid na pagninilay sa Diyos; ang pagninilay na ito ay pinatatag ng pagpipigil sa sarili, at ang pagpipigil sa sarili ay pinangangalagaan ng pisikal na paggawa. Ganito ang makipot na pasukan na '*nagpapasok sa buhay*' (Mateo 7:14).

119. Kung tunay mong minahal ang Panginoon at nagsusumikap na makamtan ang darating na Kaharian, at nangako kang magpagal dahil sa iyong mga kasalanan, kaniya'y alalahanin ang paghuhukom at ang walang hanggang pagdurusa, at takutan ang iyong pag-alis sa mundong ito.

120. Huwag kang magkaroon ng pagmamahal sa pera, ni sa mga ari-arian, ni sa iyong mga magulang, ni sa luwalhating makamundo, ni sa mga kaibigan, ni sa mga kamag-anak, ni sa mga kapatid, ni sa anumang bagay na makamundo. Huwag mag-alala o mag-isip tungkol sa mga bagay na ito; kundi pagkatapos mong putulin ang lahat ng ugnayan, itabi ang lahat ng pag-aalala, at mapoot sa mga ito—kahit pa hubarin ng iyong laman ang lahat ng ito—sumunod ka kay Cristo nang may malayang at masigasig na puso, na laging nakatingin sa langit at naghihintay ng tulong mula roon. Sapagkat ang kamatayan ay biglaan, at ang paghuhukom ay malapit. At sa aba ng mga hindi handa!

Santa Juan Climaco

Isang maikling salaysay tungkol sa kanya

Hindi kilala ang mga magulang ni San Juan, ang kanyang lugar ng kapanganakan, at ang mga pangyayaring humantong sa kanyang pagpasok sa Monasteryo ng Bundok Sinai. Malinaw mula sa kanyang mga sinulat na nagkaroon siya ng mabuting edukasyon; ngunit ang kanyang pagnanais na manirahan kasama ang Diyos ang nagtulak sa kanya na iwan ang mundo at ang kayang kaluwalhatian at magtungo sa Monasteryo ng Sinai, na noo'y kilala sa karunungan ng mga ama nito. Pumasok siya sa monasteryo sa gulang na 16 at inilagay ang sarili sa ilalim ng pagtuturo at gabay ng nakatatandang si Martirios, na apat na taon ang lumipas, nang siya ay 20, ay nagbinyag sa kanya bilang monghe. Ang kanyang pagsunod sa nakatatanda ay napakalaki kaya't tila wala siyang sariling kalooban; ngunit sa kanyang mga kapwa monghe ay kumilos siya nang payak at mapagkumbaba, na hindi nagpapakita ng pagmamataas sa sinuman. Matapos manirahan kasama ang kanyang nakatatanda nang 19 na taon, pumanaw ito, at pagkatapos ng kanyang kamatayan, nanirahan siyang mag-isa, na pinili para sa layuning ito ang isang liblib na lugar, na tinatawag na Fola, na matatagpuan limang stadia mula sa monasteryo. Dito siya nanirahan nang 40 taon. Ang kanyang buhay sa pag-iisa ay naging payapa, na minarkahan ng mahigpit na pag-a-ascetismo, na gayunpaman ay alam niyang itago, nang hindi nagpapakita ng anumang kapansin-pansing paraan. Tuwing Sabado at Linggo, pumupunta siya sa monasteryo upang dumalo sa Banal na Liturhiya sa simbahan, tumanggap ng Banal na Misteryo ni Cristo, at pagkatapos ay nakikipag-usap sa mga Banal na Ama at sinusuri ang kanyang sariling kalagayan ng pag-iisip sa liwanag ng kanilang gabay. Sa mga pagtitipong iyon, madalas magsalita si San Juan, at siyempre, hindi maiiwasan na mas may bigat ang kanyang mga salita kaysa sa iba. Ikinalulugod ito ng mga mapagkumbaba; ngunit ang ilan na hindi gaanong mapagmasid ay nagsimulang hinalain ang pantas na tagapagsalita ng kayabangan, at hindi nila maitago ang ganitong hinala. Pagkatapos, upang hindi maligaw ang mahihina, ipinataw ni San Juan sa sarili ang ganap na katahimikan, na mahigpit niyang sinunod sa loob ng isang buong taon; at inalis lamang niya ito matapos ang taos-pusong pakiusap ng mismong mga taong nag-udyok sa kanya upang isagawa ang ganoong pagsubok sa pagtitiyaga. Pagkatapos ng apatnapung taon ng pamumuhay sa katahimikan, hinirang si San Juan, sa pamamagitan ng pagkakaisang hangarin ng lahat ng mga kapatid, bilang abbot ng Monasteryo

ng Bundok Sinai. Ngunit matapos pamunuan ang espirituwal na kawan na ito sa loob ng apat na taon, muling bumalik siya sa kanyang pag-iisa, hindi matagal bago ang kanyang kamatayan, na naganap sa ika-80 taon ng kanyang buhay, noong taong 563. Sa kahilingan ng abbot ng Raif, na kapangalan niya, isinulat ni San Juan ang **Ang Agdasan ng Banal na Pag-akyat**, kung saan, sa 30 baitang, inilalarawan niya ang mga yugto ng pag-akyat tungo sa espirituwal na kaganapan. Idinugtong din niya sa **Ang Hagdan ng Banal na Pag-akyat** ang isang 'Salita para sa Pastol', kung saan inilatag niya ang mga tungkulin ng isang espirituwal na pastor. Mula sa 30 salita ng **Ang Hagdan ng Banal na Pag-akyat**, inihaharap namin ang isang seleksyon sa ilalim ng mga sumusunod na pamagat:

1. Pangkalahatang Prinsipyo ng Asetisismo
2. Tungkol sa Pagpapakumbaba
3. Tungkol sa mga birtud at mga pagnanasa, at sa pakikipaglaban laban sa mga huli sa pangkalahatan
4. Tungkol sa pakikipaglaban sa walong pangunahing damdamin: (b) kahalayan; (c) galit; (e) kawalan ng pag-asa; (h) kayabangan
5. Tungkol sa kawalan ng pagnanasa

Ang Mga Turong Asketiko ni San Juan Climacus

1. Pangkalahatang Prinsipyo ng Asketisismo

1. Ang Diyos ay buhay at kaligtasan para sa lahat ng may malayang kalooban.

2. Ang siyang naghandog ng kanyang sarili sa Diyos, habang nakasuot ng materyal at mortal na katawan, ay ginagaya ang buhay at kalagayan ng mga walang katawan: – siya ay sumusunod lamang sa mga salita at utos ng Diyos, sa lahat ng oras, sa lahat ng lugar at sa lahat ng gawa, – palaging pinipigil ang kanilang mga pandama at nagsasagawa ng pagtangga sa sarili at pagpupuna sa sarili, – palaging pinagninilayan ang kamatayan, nagdadalamhati at naghihirap sa kanilang kaluluwa, – lumalayo sa mga materyal na kayamanan na pinupuri ng mundo, upang makamit ang mga biyayang makalangit.

3. Ang lahat ng taimtim na tumalikod sa buhay sa mundo ay, walang duda, ginawa ito alinman para sa Kaharian na darating, o dahil sa karakhan ng kanilang mga kasalanan, o dahil sa pag-ibig sa Diyos. Kung, gayunpaman, wala sila sa mga layuning ito, kung gayon ang kanilang pagtalikod sa mundo ay hindi matalino. Gayunpaman, hinihintay ng ating mabuting Guro na makita kung ano ang magiging kinalabasan ng kanilang landas.

4. Kapag nais nating lisanin ang Ehipto at tumakas mula kay Paraon, kailangan din natin ng isang Moises—ibig sabihin, isang tagapamagitan sa harap ng Diyos at sa pamamagitan ng Diyos—na, nakatayo sa gitna ng ating mga gawa at pag-uugali, ay iaangat ang kanyang mga kamay sa Diyos para sa atin, upang, sa kanyang patnubay, ay makatawid tayo sa dagat ng mga kasalanan at mapagtagumpayan ang Amalek ng mga pagnanasa.

5. Sapagkat ang lahat ng sumusubok umakyat sa langit habang nasa laman pa, ang sariling disiplina (pagpipigil sa sarili) at walang tigil na pag-iwas sa sarili (boluntaryong paghihirap) ay tunay na kinakailangan – lalo na sa mismong simula ng pagtalikod, hanggang ang ating ugaling mapagkasiya sa sarili ay mapalaya at ang ating matigas na puso ay mapainit ng pag-ibig sa Diyos. Sapagkat ang paghihirap—tunay na paghihirap—at ang dakila at nakatagong pagdurusa ay hindi maiiwasan sa pagsisikap na ito, hanggang ang ating isipan, ang mabagsik at palaisa-sa-ligaya na aso, ay maging dalisay at mapagmahal. – Ngunit, kayo na masigasig at mahina! – magalak tayo. Iamin natin ang ating kahinaan kay Kristo na Panginoon, ihain ito sa Kanya nang may matatag na pananampalataya, na parang may matibay na kamay, – at tiyak na matatanggap natin ang Kanyang tulong, – higit pa sa ating karapat-dapat, basta't palagi tayong magpapakumbaba hanggang sa kailaliman ng kababaang-loob.

6. Ang mga nag-aakda ng pagsisikap na ito ay dapat talikuran ang lahat, hamakin ang lahat, tawanan ang lahat, at itabi ang lahat, upang makapagtayo ng matibay na pundasyon. Ang sumusunod na pundasyong may tatlong haligi ay mabuti: kawalan ng masamang loob, pag-aayuno, at pagkamakintab.

7. Ang matibay na simula (pasya) ay walang dudang makabubuti sa atin, kahit na tayo'y humina pagkatapos; sapagkat ang isang kaluluwang minsang matapang, kung humina, ay nasusugatan ng alaala ng dati nitong sigla, na parang matalim na sandata. May ilan na sa ganitong paraan ay maraming ulit nang bumangon mula sa pagiging pabaya.

8. Kapag ang kaluluwa, na traydor na nagtaksil sa sarili, ay sinira ang pinagpalang at pinakahihintay na sigasig, dapat itong masigasig na suriin kung bakit ito nawala; at ituon ang lahat ng pagsisikap at lahat ng sigasig nito sa mismong dahilan iyon; sapagkat ang dating sigasig ay hindi maibabalik maliban sa pamamagitan ng mismong pintuan kung saan ito umalis.

9. Sa mismong simula ng ating pagtalikod, walang dudang isinasagawa natin ang kabutihan nang may kahirapan, sapilitan at may kalungkutan; ngunit habang tayo'y umuunlad, hindi na natin nararamdaman ang kalungkutan sa mga ito, o bahagya na lamang; at kapag ang ating makalupang pangangatwiran ay napagtagumpayan at nahuli ng apoy ng sigasig, doon isinasagawa natin ang mga ito nang may buong kagalakan, pagnanasa, at banal na sigla.

10. Tinanong ako ng mga karaniwang tao: 'Paano namin, na nakatira kasama ang aming mga asawa at nalilibot ng mga alalahanin sa mundo, maaabot ang pinakaperpektong buhay Kristiyano?' – Sumagot ako sa kanila: 'Gawin ninyo ang lahat ng kabutihang kaya ninyong gawin; huwag ninyong hatulan ang sinuman, huwag kayong magnakaw, huwag kayong magsinungaling sa sinuman, huwag kayong magmayabang sa harap ng sinuman, huwag kayong magtanim ng poot sa sinuman, huwag ninyong pabayaang pagtitipon sa simbahan, magkawanggawa kayo sa mga nangangailangan, huwag ninyong iligaw ang sinuman, huwag ninyong lalapastanganin ang dangal ng iba, at manatiling tapat sa inyong mga asawa. – Kung gagawin ninyo ang mga bagay na ito, hindi kayo malalayo sa Kaharian ng Langit.

11. Simulan natin ang marangal na gawaing ito nang may kagalakan at tapang. Huwag nating katakutan ang ating mga kaaway; sapagkat bagaman hindi sila nakikita, tinititigan nila ang mukha ng ating kaluluwa – at kapag napansin nilang nagbago ito dahil sa takot, lalo silang nagpapakasigla laban sa atin, sapagkat natakot tayo. Kaya't buong tapang nating sandatan ang ating sarili laban sa kanila; sapagkat walang makakatalo sa isang matapang na mandirigma.

12. Ang mga tunay na nagnanais na maglingkod kay Kristo ay dapat, una sa lahat, mag-ingat na pumili para sa kanilang sarili—sa tulong ng kanilang mga espirituwal na ama at sa kanilang sariling paghuhusga—ng angkop na mga lugar at paraan ng pamumuhay, mga landas at anyo ng pagtuturo; sapagkat ang pamumuhay nang sama-sama ay hindi kapaki-pakinabang sa lahat, at hindi rin lahat ay angkop sa katahimikan. Dapat isaalang-alang ng bawat tao kung aling landas ang naaayon sa kanilang sariling mga katangian.

13. Ang buong buhay monghe ay binubuo ng tatlong pangunahing anyo ng organisasyon at paraan ng pag-aascetismo: alinman sa pag-iisa at pag-ihermita; o sa katahimikan kasama ang isa, o sa pinakamarami, dalawang kasama; o, sa wakas, sa matiyagang paninirahan sa isang pamumuhay na pangkomunidad.

14. Sinumang tunay na umibig sa Panginoon, sinumang tunay na nagnasa at naghahanap sa darating na Kaharian, sinumang may tunay na pagdadalamhati para sa kanilang mga kasalanan, sinumang tunay na itinatag sa kanilang sarili ang alaala ng paghuhukom at ng walang hanggang pagdurusa, sinumang tunay na natatakot sa wakas ng buhay na ito, ay hindi na magmamahal ng anumang panandalian; hindi na rin siya mag-aalala o magpapasasa sa mga pag-aari at pakikamtan, gayundin sa kaluwalhatian at karangalan ng mundong ito, o sa anumang makamundo; ngunit, naitakwil na ang lahat ng ganitong mga pag-aalala, at higit pa ay napuspos na ng pagkamuhì sa kanyang sariling katawan, susundan niya si Cristo, hubad at malaya sa mga pag-aalala at katamaran, na walang patid na nakatingin sa langit at naghihintay ng tulong mula roon, alinsunod sa mga salita ng Santo na nagsabi: *'Ang kaluluwa ko'y nakakapit sa Iyo'* (Awit 62:9), at sa mga salita ng isa pang laging-tandaan: *'Hindi ako nangapagal sa pagsunod sa Iyo, ni hinangad ko man ang araw ng kapahingahan ng tao, O Panginoon'* (Jer. 17:16).

15. Nakakahiya para sa atin na, matapos tayong iwan ang lahat, ay muling nababahala sa parehong mga bagay. Ito mismo ang ibig sabihin ng pagbabalik-loob at hindi mapadala sa Kaharian ng Diyos.

16. Pakinggan ninyo kung ano ang sinabi ng Panginoon sa binatang halos natupad na ang lahat ng mga utos: 'Isang bagay pa ang kulang sa iyo: ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo ang kinita sa mga mahihirap, at maging pulubi ka upang makatanggap ka ng limos mula sa iba' (Lucas 18:22, Mateo 19:21).

17. Maging mapagmatyag tayo na, habang inakala nating naglalakad tayo sa makipot na daan, ay hindi pala tayo lumilihis patungo sa malapad at maluwang na daan. Narito ang tunay na paglalarawan ng makipot na landas: pagpapahirap sa laman, pagbabantay buong gabi, katamtamang pag-inom ng tubig, kakulangan sa tinapay, ang nagpapalinis na inumin ng paghamak, mga panunukso, pang-aasar, panlalait, pagpapasakop ng sariling kalooban, pagtitiis sa mga pag-atake, hindi pagrereklamo sa harap ng paghamak, pag-aakma ng mabibigat na paghihirap – upang magtiis nang matapang kapag napagkamalian, hindi magagalit kapag

inintriga, hindi magalit kapag hinatulan, at maging mapagkumbaba kapag pinahiya. Mapalad ang mga naglalakad sa mga daan ng landas na ipinakita rito, sapagkat *'kanila ang Kaharian ng Langit'* (Mateo 5:3–12).

18. Ang sinumang nag-iisip na wala silang pagkakaugnay sa anumang bagay, ngunit nagdadalamhati sa kanilang puso kapag ito'y naagaw, ay niloloko ang kanilang sarili.

19. Ang kanlungang ito (pag-abandona sa mundo) ang sanhi ng kaligtasan at kapahamakan; ito ay alam ng mga tumatawid sa dagat ng isipan. Ngunit nakalulungkot na tanawin kapag ang mga nailigtas mula sa kalaliman ay nalunod sa mismong kanlungan.

20. Pagkatapos lumayo sa mundo, huwag mo na itong hawakan; sapagkat ang mga pagnanasa ay mabilis na bumabalik.

21. Tumakas sa mga pook na nagbibigay sa iyo ng pagkakataong mahulog na parang latigo; sapagkat kapag hindi natin nakikita ang ipinagbabawal na bunga, hindi natin ito ninanais nang labis.

22. Pagsikapan nating tularan si Lot, at hindi ang kanyang asawa; sapagkat ang kaluluwa, kapag bumalik sa lugar na pinanggalingan nito, ay magiging parang asin na nawalan ng bisa, at hindi na kikilos. Tumakas ka mula sa Ehipto at huwag nang bumalik; sapagkat ang mga pusong bumabalik doon ay hindi nakakita ng Jerusalem – ibig sabihin, ang lupain ng kawalan ng pagnanasa.

23. Ang siyang may kakayahan at may kagustuhang tulungan kang alisin ang pasanin ng iyong mga kasalanan ang maging iyong ama; ang pagsisisi, na makakapaghugas sa iyo mula sa karumihan, ang maging iyong ina; ang iyong kapatid ang maging katuwang at katunggali sa paghahangad ng mga bagay na langitnang; gawing hindi matatawarang kasama ang pag-alala sa kamatayan; Hayaan mong ang mga hikbi ng iyong puso ang maging iyong minamahal na mga anak; hayaan mong ang iyong katawan ang maging iyong lingkod, at gawing kaibigan ang mga makalangit na kapangyarihan, sapagkat sa oras ng pag-alis ng iyong kaluluwa ay magiging kapakinabangan nila sa iyo kung sila ay iyong mga kaibigan. *'Ang mga ito'* ang *'lahi na naghahanap sa Panginoon'* (Awit 23:6).

24. Sa pag-urong mula sa mundo, dapat tayong pumili ng mga lugar na titirhan na walang pagkakataon para sa ginhawa at kayabangan – at mapagkumbaba; kung hindi, kumikilos tayo dahil sa pagnanasa.

25. Kung paanong hindi posible na tumingin sa kalangitan gamit ang isang mata at sa lupa naman gamit ang kabila, gayundin naman ay hindi posible para sa sinumang hindi, sa kaisipan at sa gawa, naghiwalay ng lahat ng ugnayan sa mundo na makaiwas sa pagdurusa ng mga espiritwal na kapahamakan.

26. Ang mabuti at maayos na pagkatao ay nakakamit sa pamamagitan ng maraming pagsusumikap at pagsisikap; ngunit ang nakamit sa mahabang panahon ay maaaring mawala sa isang iglap: *'Sapagkat ang masamang pakikisama ay sumisira sa mabubuting ugali'* (1 Cor. 15:33).

2. Tungkol sa Pagpapakumbaba

1. Ang pagsisisi ay isang pagbabago ng binyag. Ang pagsisisi ay ang paglilinis ng budhi. Ang pagsisisi ay isang tipan sa Diyos upang itama ang sariling buhay. Ang pagsisisi ay pakikipagkasundo sa Panginoon sa pamamagitan ng paggawa ng mabubuting gawa, na kabaligtaran ng dating mga kasalanan. Ang pagsisisi ay isang diwa ng paghatol sa sarili, at pag-aalaga sa sarili, na malaya sa mga panlabas na alalahanin. Ang pagsisisi ay anak na babae ng pag-asa at pagtanggì sa kawalan ng pag-asa.

2. Para sa atin na nahulog sa hukay ng kawalang-katarungan, imposible tayong mailigtas mula rito maliban kung tayo ay lulubog sa kalaliman ng kababaang-loob.

3. Nariyan ang mapagpakumbabang pagsisisi ng mga nagsisisi; nariyan ang kirot ng budhi na nararanasan ng mga patuloy na bumabagsak sa kanilang kasalanan; at nariyan ang mapalad na kayamanan ng pagkamapagkumbaba na dumarating sa mga perpekto sa pamamagitan ng gawa ng Diyos. Ang tanda ng ikalawa (na uri ng pagkamapagkumbaba) ay ang ganap na pagtitiis sa kahihiyan. – Madalas na pinamumunuan nang malupit ng mga lumang gawi kahit yaong mga umiiyak dahil dito. At huwag kayong magtaka rito. Ang mga sanhi at paraan ng ating pagbagsak ay malabo at lubos na hindi mauunawaan ng kaluluwa: may nagmumula sa kapabayaang, may nagmumula sa pagpapabaya sa espirituwal na disiplina, at may nagmumula sa pagtalikod ng Diyos. Gayunpaman, may nagsabi sa akin na sa mga pagbagsak na dumarating sa atin dahil sa ating mga usaping pambahay, pinagkakalooban tayo ng mabilis na pagbangon mula rito; sapagkat ang Siyang nagbibigay sa atin nito ay hindi pinapayagan ang demonyo ng kalungkutan na hawakan tayo nang matagal.

4. Kapag sariwa at hilaw pa ang sugat, madali itong gumaling; ngunit ang mga matagal nang sugat, yaong pinabayaan at hinayaan nang mabulok, ay hindi madaling gumaling, at nangangailangan ng maraming

paggawa, paghiwa, pagbabalot, at pagsunog upang gumaling. Maraming sugat ang nagiging hindi na magagamot habang lumilipas ang panahon, ngunit '*sa Diyos ay posible ang lahat ng bagay*' (Mateo 19:26).

5. Bago ang Pagbagsak, inilalarawan ng mga demonyo ang Diyos sa atin bilang mapagmahal sa sangkatauhan, ngunit pagkatapos ng Pagbagsak bilang lubhang mabagsik at hindi malalapitan.

6. Huwag pansinin ang kaaway na, pagkatapos ng Pagbagsak, ay bumubulong sa iyo tungkol sa kawalang-halaga ng kasalanan, na nagsasabing: 'Basta't hindi mo lang gagawin ito o iyon, hindi ito malaking bagay.' Madalas kahit maliliit na handog ay nakapawi sa matinding galit ng Hukom (at kabaliktaran).

7. Ang sinumang tunay na naghahanap ng katiyakan ng kapatawaran ng kanilang mga kasalanan ay itinuturing na nawala ang bawat araw na hindi sila umiyak, kahit na nakagawa sila ng mabuti sa araw na iyon.

8. Huwag magpabaya sa kanyang sigasig para rito ang sinumang nararapat na umiyak dahil sa kanyang mga kasalanan, na niloloko ang sarili ng ganitong pag-asa: na sa katapusan ng aking buhay (sa oras ng kamatayan) ay makakatanggap ako ng salita ng kapatawaran. Ang hindi alam ay hindi maaaring ituring na tiyak. '*Palayain mo ako,*' sa katiyakang ito, '*upang makapahinga ako, bago ako umalis*' mula rito nang walang katiyakang ito (Awit 38:14). '*Nasa kinaroroonan ng Espiritu ng Panginoon, doon ay nalalagay ang mga tanikala*' (2 Cor. 3:17); kung saan may di-matatawarang kababaang-loob, doon ay nalalagay ang mga tanikala. Ngunit ang mga kulang sa dalawang bagay na ito ay huwag mandaya sa kanilang sarili: sila ay nakatali.

9. Ang mga nabubuhay sa mundo ang tanging dayuhan sa mga pahayag na ito. Ngunit ang ilan sa kanila, na naglalakad sa landas ng kawanggawa, ay malalaman sa oras ng kanilang pagpanaw kung gaano ito kapaki-pakinabang para sa kanila.

10. Ang siyang umiiyak para sa sarili ay hindi makakakilala sa pag-iyak, o sa pagbagsak, o sa pang-aaway ng iba. – Ang isang aso na nasugatan ng isang mabangis na hayop ay lalo pang nagagalit dito, nagagalit nang walang humpay dahil sa sakit ng sugat.

11. Pagnilayan natin kung ang ating budhi ay tumigil nang manaway sa atin dahil ito ay, wari, napigilan ng kasamaan, at hindi dahil naging dalisay na ito. Ang tanda ng kapatawaran sa isang pagkabigo ay ang patuloy na pag-amin na may utang.

12. Mag-ingat tayong lahat, lalo na tayo na mga nahulog, baka makapasok sa ating mga puso ang mapaminsalang aral ng walang-diyos na si Origen. Ang maruming doktrinang iyon ay higit na binigyang-diin ang pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan, na lubos na ikinasiya ng mga naghahangad ng laman.

13. Sa mismong simula ng ating espirituwal na pakikibaka, ipagtapat natin ang ating mga kasalanan sa ating mabuting hukom (espirituwal na ama), nang lihim; ngunit kung utusan niya, sa harap ng lahat. Sapagkat kapag inilantad ang mga sugat, hindi ito lumalala, kundi nagagaling.

14. Sa panahon ng kumpisal, maging—kapwa sa panlabas na anyo at sa panloob na pakiramdam at kaisipan—tulad ng isang nahatulang kriminal, na nakayuko ang mukha sa lupa; at kung maaari, basain mo ng iyong mga luha ang mga paa ng iyong espirituwal na ama, na para bang mga paa nga mismo ni Cristo.

15. Karaniwang tinutukso tayo ng mga demonyo na huwag man lang ikumpisal ang ating mga kasalanan sa ating espirituwal na ama, o ikumpisal ang mga ito habang inililipat ang sisi sa iba.

16. Huwag kang padaya sa espiritu ng kayabangan, kundi ipagtapat mo ang iyong mga kasalanan sa iyong espirituwal na ama nang walang itinatago; sapagkat kung walang pagsisi sa sarili, hindi posible na mapalaya mula sa walang hanggang kahihiyan. Ihayag mo sa doktor ang iyong sugat at huwag kang mahiya na sabihin sa kanya: 'Ama, ito ang aking ulser, ang aking sugat; hindi ito nangyari dahil sa sinumang iba, kundi dahil sa aking sariling katamaran: walang dapat sisihin dito—ni tao, ni espiritu, ni katawan, ni anumang iba pa—kundi ang aking sariling kapabayaan'.

17. Hiniling ni Juan na Tagapagbinyag ang kumpisal mula sa mga lumalapit sa kanya bago ang binyag, hindi dahil siya mismo ang nangangailangan nito, kundi upang hanapin ang kaligtasan ng mga lumalapit.

18. Walang mas kasuklam-suklam sa mga nagsisisi kaysa sa kaguluhang dulot ng iritabilidad, sapagkat ang pagsisisi ay nangangailangan ng lubos na kababaang-loob, samantalang ang iritabilidad ay tanda ng labis na kapalaluan.

19. Ang sinag ng araw na pumapasok sa isang bahay sa pamamagitan ng isang bitak ay nagliliwanag sa lahat ng nasa loob nito, kaya't maging ang pinong alikabok na lumulutang sa hangin ay nagiging nakikita: sa parehong paraan, kapag ang takot ng Panginoon ay pumasok sa puso, inilalantad nito ang lahat ng kasalanan nito.

20. Kung paanong tinatanggal ng tubig ang mga titik, gayundin ay kayang linisin ng luha ang mga kasalanan.

21. Gaya ng kung paanong dahil sa kakulangan ng tubig ay nabubura ang mga titik sa ibang paraan, gayundin naman ang mga kaluluwang walang luha ay naglilinis at tumutubos para sa kanilang mga kasalanan sa pamamagitan ng pagdadalamhati, mga buntong-hininga, at malaking pagluluksa.

22. Kung paanong mabilis gumaling ang bagong sugat, gayon naman, sa kabaligtaran, ang matagal nang sugat sa espiritu ay mahirap pagalingin, bagaman maaari itong maghilom.

23. Kung paanong kahiya-hiya para sa isang naglibing sa kanyang ama na dumalo sa kasal agad pagbalik mula sa libing, gayundin naman ay hindi angkop para sa mga umiiyak sa kanilang mga kasalanan na maghanap ng kapayapaan, karangalan o kaluwalhatian mula sa mga tao sa kasalukuyang panahon.

24. Kung paanong ang mga tirahan ng mga mamamayang sumusunod sa batas ay naiiba sa mga tirahan ng mga kriminal na nahatulan, gayundin, ang pamumuhay ng mga nagluluksa sa kanilang mga kasalanan ay dapat ganap na naiiba sa pamumuhay ng mga inosente.

25. Ang pagiging sensitibo ng kaluluwa ay likas nitong katangian; ngunit pinapamanhid ng kasalanan ang pagiging sensitibong ito. Ang budhi ay nagdudulot ng paghinto ng kasamaan o ng pagbawas nito. Ang konsensya naman ay bunga ng tinig ng Anghel na Tagapagbantay, na ipinagkaloob sa atin sa binyag. Ito ang dahilan kung bakit napapansin natin na ang mga hindi naliwanagan sa pamamagitan ng binyag ay hindi gaanong pinahihirapan sa kanilang kaluluwa dahil sa kanilang masasamang gawa gaya ng mga tapat na mananampalataya, bagaman hindi lubos na malinaw ang dahilan.

26. Ang sinumang nagnanais na palayain mula sa pasanin ng kanilang mga kasalanan ay gayahin ang mga nakaupo sa tabi ng mga libingan sa labas ng lungsod, at huwag silang tumigil sa pag-agos ng mainit at masidhing luha, at huwag siyang tumigil sa tahimik na pag-agak-agak ng kanyang puso, hanggang sa makita rin niya si Jesus na dumarating at nag-aalis ng bato ng katigasan mula sa kanyang puso, at, tulad ni Lazaro, pinalalaya ang ating isipan mula sa mga gapos ng kasalanan, at inuutusan ang kanyang mga lingkod—ang mga Anghel: *'Kalagan ninyo siya'* mula sa kanyang mga pagnanasa *'at pabulan ninyo siya'* (Juan 11:44), patungo sa kaligayahan ng kawalan ng pagnanasa.

3. Tungkol sa mga birtud at mga hilig – at sa pakikipaglaban laban sa huli – sa pangkalahatan

1. Ang paghihiwalay ay ang tunay na pag-unawa sa kalooban ng Diyos sa lahat ng oras, sa bawat lugar at sa bawat bagay; matatagpuan lamang ito sa mga taong malinis ang puso.

2. Ang sinumang nakatagumpay sa unang tatlo sa mga pangunahing pagnanasa (kawalang-hiya, pag-ibig sa salapi, kasakiman sa pagkain) ay natagumpay na rin sa huling lima (pakikipagtalik sa labas ng kasal, galit, kalungkutan, pag-aalinlangan, kayabangan); ngunit ang sinumang pabaya sa pagtalo sa una ay hindi magwawagi sa alinman sa mga ito.

3. Lahat ng pag-atake ng demonyo ay nagmumula sa tatlong pangunahing sanhi: mula sa ating sariling kapabayaan, mula sa kayabangan, o mula sa inggit ng diyablo.

4. Tayo, sa lahat ng kalagayan, ay ituin ang ating budhi (na pinaliwanagan ng pananampalataya at ng mga utos ng Panginoon) ayon sa kalooban ng Diyos; at nang matukoy kung saan nanggagaling ang mga hangin, iturok natin ang ating mga layag ayon sa kanyang patnubay.

5. Sa lahat ng mga gawaing ginagawa natin upang mapasaya ang Diyos, naghuhukay ang mga demonyo ng tatlong hukay para sa atin: una, nagsusumikap silang hadlangan ang ating mabuting gawa; pangalawa, kapag natalo sila sa unang pagtatangka na ito, sinisikap nilang tiyakin na ang nagawa ay hindi ayon sa kalooban ng Diyos; at kapag nabigo rin sila sa planong ito ng , saka, nang palihim na lumalapit sa ating kaluluwa, pinupuri nila tayo na para bang namumuhay tayo sa paraang kaaya-aya sa Diyos. – Ang unang tukso ay nilalabanan sa pamamagitan ng sigasig (para sa kaligtasan) at pag-iingat sa kamatayan; ang pangalawa sa pamamagitan ng pagsunod at kababaang-loob; at ang pangatlo sa pamamagitan ng patuloy na pagsaway sa sarili. *'Narito ang pagsusumikap na nasa arapan natin, hanggang sa pumasok ang apoy ng Diyos sa ating santuwaryo'* (Awit 78:16). – Nanghihina na ang ating kalooban sa karahasan ng masamang gawi; *'sapagkat ang ating Diyos ay isang naglalaking apoy'* (Heb. 12:29) na sumisira sa bawat pag-udyok at paggalaw ng kahalayan, bawat masamang gawi, bawat paghihigpit at pagdidilim, panloob man o panlabas, nakikita man o pangkaisipan.

6. Kapag nalupig ng mga demonyo ang kaluluwa at pinatamnan ang liwanag ng isip, hindi na magkakaroon sa atin, ang mga kaawa-awa, ng anumang matinong pag-iingat, anumang pag-iisip, anumang kaalaman, o anumang hiya; sa halip nito ay magkakaroon ng: katigasan ng puso, kawalang-pakiramdam, kakulangan sa paghuhusga, at pagkabuta.

7. *Ang paghustay* ng kaluluwa ay nagaganap kapag itinuturing nating mabuti ang walang kabutihan – ito ay isang hindi namamalay na pagkawala ng kayamanan, isang hindi kilalang pagkabihag ng kaluluwa. *Ang 'pagpatay'* sa kaluluwa ay ang pagpatay sa makatwirang pag-iisip, sa pamamagitan ng pagbagsak sa masasamang gawa (ang pagpigil sa takot sa Diyos, budhi, at espiritwal na pakiramdam sa pamamagitan ng makamundong kasalanan). *Ang 'pagkasira'* ng kaluluwa ay ang pagbagsak sa kawalan ng pag-asa kasunod ng paggawa ng kasamaan.

8. Magpakatampang ang mga naging alipin ng kanilang mga pagnanasa at nagsisi na! Sapagkat kahit na nahulog sila sa bawat hukay, naabutan ng bitag, at nagdusa sa bawat karamdaman; sa kanilang paggaling ay magiging tanglaw at tagapaghilom para sa lahat, mga sulo at gabay, na inihahayag ang kalikasan at anyo ng bawat karamdaman, at sa pamamagitan ng kanilang sariling karanasan ay inililigtas ang mga nasa bingit ng pagbagsak.

9. Ang pinakamahusay na 'alfabeto' *'para sa lahat'* (mga baguhan) ay ang mga sumusunod: pagsunod, pag-aayuno, sakó, abo, luha, pagtatapat, katahimikan, kababaang-loob, pagbabantay, tapang, lamig, paggawa, pagdurusa para sa pananampalataya, kahihiyan, pagsisisi, kapatawaran, pagmamahalan ng magkakapatid, kababaang-loob, payak at walang-pag-aalinlangan na pananampalataya, kawalang-interes sa mundo, dalisay na pagkamuhi sa mga magulang, pagiging patas, pagiging payak na walang masamang balak, kusang-loob na pagtanggap sa sarili.

10. Ang kalagayan at mga katangian ng mga *'umunlad'* ay: kawalan ng kayabangan, kawalan ng galit, mabuting pag-asa, katahimikan, paghuhusga, matibay na pag-alala sa paghuhukom, awa, pagkamapagpatuloy, katamtamang pagtuturo, walang patid na panalangin, at kawalan ng pag-ibig sa pera.

11. Ang hangganan, kalagayan at batas ng mga kaluluwang *'perpekto sa kabanalan'* ay ang mga sumusunod: isang pusong hindi matatalo, perpektong pag-ibig, isang bukal ng kababaang-loob, ang pagbuhos ng isip, ang paggising ni Cristo, ang walang-tigil na liwanag at panalangin, isang kasaganaan ng kaliwanagan ng Diyos, isang pagnanasa sa kamatayan, isang pagkamuhi sa buhay, isang paglayo sa katawan, isang mapagdasal na tagapamagitan para sa mundo, na para bang pinipilit ang Diyos na magpakita ng awa, isang katuwang ng mga Anghel, isang kalaliman ng pagkaunawa, isang tinutuluyan ng mga sakramento, isang kinalalagyan ng di-mailarawang mga rebelasyon, isang tagapagligtas ng sangkatauhan, isang diyos laban sa mga demonyo, isang guro ng mga pagnanasa, isang panginoon ng katawan, isang pinuno ng kalikasan, isang dayuhan sa kasalanan, isang tinutuluyan ng kawalan ng pagnanasa, isang tagapagaya ng Panginoon sa pamamagitan ng tulong ng Panginoon.

12. Dapat nating walang humpay na alagaan at hanapin ang espiritwal na kahulugan; sapagkat kapag ito'y lumitaw, doon titigil ang panlabas na mga pandama sa kanilang mapanlinlang na impluwensya sa kaluluwa; at sa pagkaalam nito, sinabi ng isa sa mga pantas: *'at matatagpuan mo ang kahulugan ng Diyos'* (Kaw. 2:5, 3).

13. Ang buhay monghe, sa mga gawa, salita, iniisip at kilos, ay dapat mabuhay ayon sa hinihikayat ng puso. Kung hindi ito ang kaso, hindi ito magiging monghe, lalo na't anghel.

14. Ang ilan ay, gaya ng sinasabi, likas na may hilig sa pagpipigil sa sarili, o katahimikan, o kalinisan, o kahinhinan, o kababan ng loob, o lambing; ngunit ang iba ay may likas na ugali na halos kabaligtaran ng mga nabanggit na birtud, gayunpaman pinipilit nilang isabuhay ang mga ito; at bagaman paminsan-minsan silang matatalo, hinahangaan ko pa rin sila nang higit kaysa sa mga nauna, sapagkat sila ang mga nagtatagumpay laban sa kanilang sariling kalikasan.

15. Ang mga monghe ay liwanag ng mga anghel, at sila mismo ay liwanag para sa lahat ng tao; kaya't magsikap silang maging mabuting halimbawa sa lahat ng bagay, *'na hindi nagbibigay ng kapintasan sa sinuman sa anumang bagay'* (2 Cor. 6:3), hindi sa gawa ni sa salita.

16. Sa tulong ng Banal na Trinidad, armahan natin ang ating sarili laban sa tatlong pangunahing pagnanasa gamit ang tatlong birtud. Kung hindi, magdudulot tayo sa ating sarili ng di-mabilang na kapighatian.

17. Kung ang Diyos ay tatalab sa ating kalooban sa pamamagitan ng ating mga gawa, mangalat ang Kanyang mga kaaway; at kung tayo ay lalapit sa Kanya sa pamamagitan ng pagmumuni-muni, *kanila ngang 'naghahating' sa Kanya* at sa atin ay *'tatakas sa Kanyang harapan'* at sa atin.

18. Ngunit higit sa lahat, sa pamamagitan ng paggawa at hindi lamang ng salita, sikapin nating matutuhan ang kaalaman ng mga banal na katotohanan; sapagkat hindi salita kundi mga gawa ang dapat nating ipakita sa panahon ng paglikas.

19. Ang mga nakarinig na may nakatagong kayamanan sa isang kilalang lugar ay hinahanap ito, at nang mahirapan itong mahanap, maingat nilang iniingatan ang kanilang natagpuan; ngunit ang mga yumaman nang walang pagsisikap ay karaniwang magwaldas.

20. Anong mga kasalanan ang nagmumula sa walong pangunahing mapusok na kaisipan, at alin sa tatlong pangunahing damdamin ang pinagmulan ng bawat isa sa limang iba pa? – Ang ina ng pakikipagtalik ay kasakiman sa pagkain; ang ina ng kawalan ng pag-asa ay kayabangan; ang kalungkutan at galit ay nagmumula sa lahat ng tatlong pangunahing damdamin; at ang ina ng kayabangan ay kayabangan. – Tungkol sa kung aling mga kasalanan ang nagmumula sa walong pangunahing damdamin, ito ang sasabihin ko: sa mga damdaming walang pagpigil ay walang katwiran o kaayusan, kundi kaguluhan at gulo lamang.

21. Ang hindi tamang pagtawa, halimbawa, ay kung minsan nagmumula sa demonyo ng kahalayan; kung minsan mula sa kayabangan, kapag ang isang tao ay walang hiya na pinupuri ang sarili sa kanyang isipan; at kung minsan ang pagtawa ay nagmumula sa pagkasawa.

22. Ang labis na pagtulog ay minsan nagmumula sa kasiyahan; minsan sa pag-aayuno, kapag ang mga nag-aayuno ay nasasabik; minsan sa kawalan ng pag-asa, at minsan ay dahil lamang sa likas na ugali ng isang tao.

23. Ang palahawig na pananalita ay minsan nagmumula sa pagkasawa, at minsan naman sa kayabangan.

24. Ang pamumuska ay, sa kakanyahan, bunga ng kapalaluan; ngunit hindi rin bihira na ito'y magmula sa paghatol sa kapuwa sa mismong bagay na iyon, o mula sa mapanlait na inggit ng mga demonyo.

25. Ang paghihigpit ng puso ay kung minsan nagmumula sa kasiyahan, kung minsan sa kawalang-pakiramdam; at kung minsan sa pagkakabit sa isang bagay. At ang pagkakabit naman, ay kung minsan nagmumula sa pakikipagtalik sa labas ng kasal, kung minsan sa pag-ibig sa pera, kung minsan sa kasakiman sa pagkain, kung minsan sa kayabangan – at sa maraming iba pang mga sanhi.

26. Ang panlilinlang ay nagmumula sa kayabangan at sa galit.

27. Ang pagpapanggap ay nagmumula sa sariling kasiyahan at sariling kalooban.

28. Ang mga birtud na sumasalungat dito, gayunpaman, ay ipinanganak mula sa kanilang kabaligtaran. Ngunit dahil kulang ako sa oras upang talakayin ang bawat isa nang paisa-isa, sasabihin ko nang pangkalahatan na ang pagdaig sa lahat ng nabanggit na damdamin ay kababaang-loob—at ang sinumang nakamtan ang birtud na ito ay nagwagi sa lahat ng damdamin.

29. Ang takot na nararamdaman natin sa ating mga nakatataas ay magsilbing halimbawa sa atin ng takot sa Diyos; at ang pag-ibig sa pisikal na kagandahan ay magsilbing modelo sa atin ng pag-ibig sa Diyos: sapagkat walang pumipigil sa atin na kumuha ng mga halimbawa para sa ating mga birtud kahit mula sa mga gawaing salungat dito.

30. Ang Diyos ay hindi nahahayag sa pamamagitan ng pagsusumikap lamang, kundi sa pagsusumikap na sinamahan ng pagkamapayak at kababaang-loob. Bagaman '*ang kapangyarihan ng Diyos ay nagiging ganap sa kahinaan*' (2 Cor. 12:9), tatanggihan ng Panginoon ang manggagawang kulang sa kababaang-loob.

31. Ang karamdaman ay kung minsan ipinapadala upang linisin tayo mula sa ating mga kasalanan; at kung minsan upang supilin ang ating kayabangan.

32. Ang ating mabuting at Saganang-mabuting Guro at Panginoon, nang makita Niya na ang isang tao ay tamad sa kanyang mga espirituwal na pagsisikap, ay pinapababa ang kanyang laman sa pamamagitan ng karamdaman, bilang isang hindi gaanong mabigat na pagsisikap; at kung minsan ay nililinis Niya rito ang kaluluwa mula sa masasamang kaisipan at pagnanasa.

33. Ang lahat ng dumarating sa atin, nakikita man o hindi, ay tinatanggap sa isa sa tatlong paraan: alinman sa mabuting saloobin, o sa mapusok na saloobin, o sa saloobing nasa pagitan. Nakita ko ang tatlong magkapatid na nakaranas ng pagkalugi: ang isa ay nagalit, ang isa nama'y nanatiling kalmado, samantalang ang ikatlo ay tinanggap ito nang may malaking kagalakan.

34. Nakita ko ang mga magsasaka na nagtanim ng parehong buto sa lupa; subalit bawat isa sa kanila ay may kanya-kanyang partikular na layunin: ang isa ay upang mabayaran ang kanyang mga utang, ang isa naman ay upang yumaman, at ang ikatlo ay upang parangalan ang kanyang Panginoon ng mga handog; habang ang iba naman ay may layuning makatanggap ng papuri para sa kanilang mabubuting gawa mula sa mga dumaraan sa landas ng buhay na ito, o upang guluhin ang kanilang masidhing kaaway, o upang maiwasan ang pang-iinsulto ng mga tao dahil sa katamaran. – Ito ang mga pangalan ng binhing itinanim ng mga magsasakang

ito: pag-aayuno, pananalangin, paglimos, iba't ibang gawaing paglilingkod, at iba pa. Hayaan ang mga kapatid na maingat na suriin ang kanilang sariling mga hangarin sa liwanag ng Panginoon.

35. Tulad ng kapag kumukuha tayo ng tubig mula sa bukal, kung minsan ay hindi sinasadyang nakukuha rin natin ang isang palaka kasama ng tubig; gayundin naman, habang isinasagawa natin ang mga birtud, madalas nating natutupad ang mga pagnanasa na lihim na nakalalaan sa mga ito. Kaya nga – ang kasakiman sa pagkain ay nakalalaan sa pagkamapagpatuloy; sa pag-ibig – pakikipagtalik sa labas ng kasal; sa katwiran – labis na higit (rigor); sa karunungan – katusuhan; sa kahinhinan – pagdududa, pagkaantala, katamaran, pamimintas, pagkamakasarili at pagsuway; sa katahimikan – pang-aapi sa pagtuturo; sa kagalakan – pagmamataas; kasama ang pag-asa – katamaran; kasama ang pag-ibig muli – paghatol; kasama ang katahimikan – kawalan ng pag-asa at katamaran; kasama ang kadalisan – kapaitan; kasama ang kababaang-loob – kapalaluan (na walang sukat); at kasunod ng lahat ng ito, bilang isang karaniwang lunas—o mas tama, isang lason—dumarating ang kayabangan.

36. Huwag tayong malungkot kapag, matapos tayong manalangin sa Panginoon para sa isang bagay, ay hindi tayo pinakinggan nang matagal. Ang Panginoon Mismo ay nagnanais na ang lahat ng tao ay maging walang-sapungat sa isang iglap (ngunit Siya ay nahahadlangan nang malaki ng ating sariling kalooban).

37. Ang lahat ng humihingi ng isang bagay sa Diyos at hindi tumatanggap nito ay walang dudang nabibigo na matanggap ito dahil sa isa sa mga sumusunod na dahilan: alin man dahil humihiling sila bago pa ang tamang panahon; o dahil humihiling sila nang higit sa kanilang sukat at dahil sa kayabangan; o dahil, kung natanggap nila ang kanilang hiningi, ay magiging mayabang sila o mahuhulog sa katamaran.

38. Nangyayari na sa ilang tao—hindi lamang sa mga tapat kundi pati sa mga hindi tapat—ay nawawala ang lahat ng mga pagnanasa, at naiwan na lamang ang isa na, bilang unang kasamaan, ay nag-iisang pumapalit sa lahat ng iba pa, at napakasama na kaya nitong itapon ang isang tao mula sa langit mismo (ito ang kapalaluan).

39. Ang diwa ng mga pagnanasa ay nauubos, nilalamon at inugat mula sa kaluluwa ng Banal na apoy.⁷⁷

40. Minsan ay kusang-loob na umatras ang mga demonyo, upang patulugin tayo sa isang maling pakiramdam ng seguridad. Ngunit bigla nilang inaatake ang kawawang kaluluwa, nilusuban ito, at iniaakma ito sa kasamaan nang husto na sa huli ay siya nang naninirang-puri sa sarili at nakikipagdigma laban sa sarili.

41. Alam ko rin ang isa pang uri ng pag-urong ng mga halimaw na ito – na nagaganap kapag ang kaluluwa ay lubos nang nakaugat sa makasalanang gawi. Nakikita natin ang halimbawa nito sa mga sanggol na, dahil sa matagal nang nakasanayan, ay sumisipsip ng kanilang mga hinlalaki nang hindi na sila pinapayagang sumuso sa dibdib ng kanilang ina.

42. Alam ko rin ang ikalimang anyo ng kawalan ng pagnanasa, na nagmumula sa kaluluwa mula sa labis na pagiging payak at kapuri-puring kabaitan. Sa mga taong ganito, ipinapadala ang tulong mula sa Diyos, *'na nagliligtas sa matuwid sa puso'* (Awit 7:11), at hindi nila namamalayan na inililigtas Niya sila mula sa kanilang mga pagnanasa. Gaya ng mga sanggol, kapag tinatanggal ang kanilang mga damit, ay hindi nila namamalayan ang kanilang sariling hubad.

43. Ang kasalanan at pagnanasa, sa likas na katotohanan, ay hindi bahagi ng likas na katangian ng tao. Ang Diyos ay hindi lumikha ng mga pagnanasa. Gayunpaman, ipinagkaloob Niya sa ating kalikasan ang maraming birtud, kabilang ang mga sumusunod: kawanggawa—sapagkat kahit ang mga pagano ay maawain; pag-ibig—sapagkat kahit ang mga hayop na walang salita ay madalas na umiyak kapag nawala ang isa't isa; pananampalataya – sapagkat nalilikha natin ito sa ating sarili; pag-asa – sapagkat kung tayo man ay nagbibigay o tumatanggap, nagtatanim o naglalayag, ginagawa natin ito sa pag-asang magkamit ng kayamanan. Ngayon, kung—tulad ng napatunayan na—ang pag-ibig at kabutihan ay likas na nakapaloob sa ating kalikasan, at ang pag-ibig ang katuparan ng batas, malinaw na hindi dayuhan sa ating kalikasan ang mga birtud. At mahiya nawa ang mga nag-e-eksusisa sa kanilang kabiguan na magsagawa ng birtud dahil sa kanilang sariling kahinaan.

44. Ngunit tungkol sa kalinisan, katamtaman, kababaang-loob, panalangin, pagbabantay, pag-aayuno at patuloy na pagsisisi, ang mga birtud na ito ay higit sa kalikasan. Ang ilan sa mga ito ay itinuro sa atin ng mga tao sa pamamagitan ng kanilang halimbawa; ang mga anghel ay nagsilbing huwaran para sa iba; at para sa iba pa, ang Tagapagturo at Tagapagbigay ay ang Diyos na Verbo Mismo.

⁷⁷ Sa pagsasaling Optina, lumalabas ang sumusunod na dagdag: 'at habang naaalis ang materyal at napapalinis ang kaluluwa, umatras din ang mga pagnanasa, maliban kung ang tao mismo ang muling hihila rito sa pamamagitan ng materyalistikong pamumuhay at katamaran'.

45. Nangyayari minsan na, habang tayo ay nananalangin, may lumitaw na gawa ng kawanggawa na hindi maaaring ipagpaliban. Sa ganitong pagkakataon, dapat unahin ang gawa ng pag-ibig. Sapagkat ang pag-ibig ay higit kaysa sa panalangin, dahil ang panalangin ay isang partikular na birtud, samantalang ang pag-ibig ay sumasaklaw sa lahat ng mga birtud.

46. Hindi bihira na ang Diyos, ayon sa hatol ng Kanyang Providensya, ay nag-iiwan ng ilang napakaliit na damdamin sa mga taong espirituwal, upang sa pagmamasid sa mga banayad, halos walang-kasalanang kahinaan na ito, sila'y lubos na mapintas sa kanilang sarili, at sa gayon ay makamtan ang di-mamatay na kayamanan ng kababaang-loob.

47. Ang sinumang hindi namuhay nang may pagsunod mula sa simula ay hindi makakamit ang kababaang-loob, sapagkat ang sinumang nagturo sa sarili ng isang kasanayan ay may hilig na magmalaki.

48. Nililimitahan ng mga Ama ang aktibong buhay sa dalawang pangunahing birtud: pag-aayuno at pagsunod. At nararapat nga; sapagkat ang una ay tagapukso ng senswalidad, samantalang pinagtitiyag ng huli ang pagkawasak na ito sa pamamagitan ng kababaang-loob. At ang pag-iyak ay may dalawang epekto, sapagkat sa isang banda ay winawasak nito ang kasalanan, at sa kabilang banda ay ipinapanganak nito ang kababaang-loob.

49. Katangian ng mga deboto ang magbigay sa bawat humihingi; ang magbigay kahit sa mga hindi humihingi ay gawa ng pinakadeboto; at ang hindi paghingi pabalik ng kinuha mula sa kumuha, lalo na kung kaya niyang ibalik, ay ukol lamang sa mga walang damdamin.

50. Tungkol sa lahat ng mga pagnanasa at birtud, palagi nating suriin kung nasaan tayo – sa simula, sa gitna, o sa wakas.

51. Lahat ng pag-atake ng mga demonyo laban sa atin ay nagmumula sa tatlong sanhi: pagbibigay-lugod sa sarili, kayabangan, at inggit ng mga demonyo.

52. Iba ang manalangin laban sa gayong mga kaisipan; iba ang lumaban sa mga ito; at iba pa ang huwag pansinin ang mga ito at lampasan ang mga ito (o magkaroon ng kapangyarihan sa mga ito). Ang nasa gitna sa mga ito (ibig sabihin, ang may kakayahang salungatin ang mga ito) ay madalas na gumagamit ng unang paraan, dahil sa kakulangan ng kanyang paghahanda; ngunit ang una ay hindi pa kayang itaboy ang kanyang mga kaaway sa ikalawang paraan; samantalang ang ikatlo ay sa huli ay nangungutya sa kanyang mga kaaway.

53. Tulad ng kung paanong ang mga taong may matalas na pang-amoy ay nakakadama ng mga bango, kahit na lihim itong dinadala ng isang tao sa kanyang sarili: gayon din naman, kinikilala ng isang dalisay na kaluluwa sa iba ang parehong bango na natanggap nito mula sa Diyos – at ang baho na lubos nitong pinagtagumpayan, kahit na hindi ito napapansin ng iba.

54. Bagaman hindi lahat ay maaaring maging walang-sidhi, gayon pa man lahat ay maaaring maligtas.

55. Huwag mong hayaan na magtagumpay sa iyo ang mga dayuhang iyon na hinihikayat kang kuwestiyunin ang hindi mailarawan na mga paraan ng Providensiya at ang probidensiya ng Diyos sa sangkatauhan – at lihim na nagmumungkahi na ang Panginoon ay nagpapabor sa ilan kaysa sa iba. Sila ang mga supling ng kayabangan – at kinikilala nila ang kanilang sarili bilang ganoon.

56. May nagsabi na ang ilang demonyo ay tutol sa iba; ngunit natuklasan ko na lahat sila ay naghahangad ng ating kapahamakan.

57. Bawat espirituwal na pagsisikap, maging nakikita man o pangkaisipan, ay nauna ng sariling malayang kalooban at ng pinakatapat na hangarin, na sa tulong ng Diyos ay natutupad. Sapagkat kung ang una (malayang kalooban at hangarin) ay hindi nauuna, hindi susunod ang huli (tulong ng Diyos).

58. 'May panahon para sa lahat sa silong ng langit,' sabi ni Ecclesiastes. Kaya't huwag tayong padaya sa mayabang na sigasig, na nagtutulak sa atin na hanapin bago ang takdang panahon ang darating sa tamang oras. Huwag nating hanapin, sa panahon ng pagtatanim, ang nauukol sa aanihin; sapagkat may panahon para itanim ang ating mga gawa, at may panahon para anihin ang di-mailarawang mga kaloob ng biyaya. Kung hindi, kahit pa sa takdang panahon, hindi natin matatanggap ang angkop at nararapat para sa panahong iyon.

59. Ang ilan, sa pamamagitan ng hindi masusuri na mga pamamaraan ng Providence ng Diyos, ay tumanggap ng mga kaloob ng biyaya bago pa man ang kanilang pagsisikap; ang iba naman, sa mismong gitna ng kanilang pagsisikap; ang iba pa, pagkatapos ng kanilang pagsisikap; at ang ilan, maging sa oras ng kamatayan. Ito ay isang pagsubok upang makita kung alin sa kanila ang mas mapagkumbaba kaysa sa iba.

60. May pag-aalinlangan na nagmumula sa karamihan ng mga kasalanan at sa pasanin ng budhi; at may pag-aalinlangan na nagmumula sa kapalaluan at kayabangan, kapag ang mga nahulog sa kasalanan ay

iniisip na hindi sila karapat-dapat (na patawarin) sa pagbagsak. – Ang una ay nagagamot sa pamamagitan ng pag-iwas sa kasalanan at mabuting pag-asa; ang huli naman ay sa pamamagitan ng kababaang-loob at hindi paghatol sa sinuman.

61. Sa lahat ng iyong mga gawain at kilos, panlabas man o panloob, suriin kung ito ay tunay na isinagawa at tinutupad upang mapasaya ang Diyos. Ang tanda na ang ating mga gawa ay kaaya-aya sa Diyos ay, para sa mga nagsisimula, ang pag-unlad sa kababaang-loob; para sa mga nasa gitnang antas, ang pagwawakas ng panloob na alitan; at para sa mga perpekto, ang pagdami at kasaganaan ng Banal na Liwanag.

62. Kapag nalilinis ang himpapawid sa mga ulap, sumisikat ang araw sa buong karangyaan nito; gayon din ang kaluluwa, na pinagkalooban ng kapatawaran ng mga kasalanan at pinalaya mula sa mga mapanuksong ugali (at mga kaisipan), ay walang dudang nasisilayan ang Banal na Liwanag.

63. Ang iba ay nakakakita ng pinakamalaking kagalakan sa mga himala at iba pang nakikitang espirituwal na biyaya, na hindi namamalayan na mayroong mas dakilang mga biyaya na nakatago at dahil dito ay ligtas na hindi mahulog sa kasalanan.

64. Ang taong ganap nang napalaya mula sa mga pagnanasa ay nakakakita ng kaluluwa ng kapwa—hindi ang tunay nitong diwa, kundi ang kaayusan, damdamin, at mga hilig nito; samantalang ang taong patuloy pang umuunlad ay hinuhusgahan ang kaluluwa batay sa mga kilos ng katawan.

65. Ang mga mahina sa espiritu ay dapat kilalanin ang pagdalaw ng Panginoon at ang Kanyang awa sa kanila sa pamamagitan ng mga karamdaman sa katawan, kapahamakan, at panlabas na tukso; ang mga perpekto naman ay nakikilala ang pagdalaw ng Diyos sa pamamagitan ng presensya ng Banal na Espiritu sa kanilang kalooban at sa pamamagitan ng pagdami ng kanilang mga kaloob.

66. Sa hanay ng masasamang espiritu, may isang demonyo—isang tagapanguna—na sa oras na tayo'y magising, ay dumarating upang tuksuhin tayo at dinudumihan ang ating pinakaunang mga iniisip. Iukol ang simula ng iyong araw sa Panginoon; sapagkat kanino mo man unang ibigay ang iyong sarili, sa kaniya rin ito mapupunta. Minsan ay sinabi sa akin ng isang napakahusay na manggagamot ang mga sumusunod na salita, na karapat-dapat pansinin: 'Mula pa sa simula ng umaga, alam ko na ang buong takbo ng aking araw'.

67. Sa mga tukso na dumarating sa atin, nagsusumikap ang mga demonyo na mapapansalita o mapagawa tayo ng isang bagay na hindi matalino; at kapag hindi nila tayo mapagtagumpayan, palihim silang lumalapit at tinatanim sa atin ang isang mayabang na pakiramdam ng pasasalamat sa Diyos.

68. Ang mga naghanap ng karunungan sa mga bagay na makalangit ay umaakyat sa langit pagkatapos ng kamatayan, samantalang ang mga kumakapit sa mga bagay na makamundo ay bumababa sa impierno; sapagkat walang ikatlong, gitnang lugar para sa mga kaluluwang hiwalay sa kanilang mga katawan.

69. Tulad ng usa na nauuhaw na nananabik sa tubig, gayon din, ang mga monghe ay dapat magsikap na maunawaan ang mabuting kalooban ng Diyos; at hindi lamang ang kalooban na ito, kundi pati na rin kapag ang ating sariling kalooban ay nahahalo rito, at kapag isang sumasalungat na puwersa ang kumikilos. Dapat din nilang isaalang-alang kung aling mga gawa ang dapat isagawa kaagad at nang walang pag-aatubili, at alin ang dapat gawin nang hindi nagmamadali at may pag-iingat.

70. Ang lahat ng nagnanais na malaman ang kalooban ng Panginoon ay dapat munang patayin ang kanilang sariling kalooban sa kanilang sarili; at, matapos manalangin sa Diyos nang may pananampalataya at taos-pusong katapatan, dapat nilang kumonsulta sa kanilang mga ama at kapatid nang may mapagkumbabang puso at nang walang anumang pag-aalinlangan sa kanilang isipan; at dapat nilang tanggapin ang kanilang payo na parang nagmula ito sa bibig ng Diyos, kahit na salungat ito sa kanilang sariling paghuhusga. – Ang mga sumusunod sa tuntuning ito nang walang pag-aalinlangan ay napupuno ng malaking kababaang-loob. – At hindi pinapayagan ng Diyos na sila'y maligaw.

71. Ang iba ay natuklasan ang kalooban ng Diyos sa ganitong paraan: inihiwalay nila ang kanilang mga pag-iisip mula sa anumang hilig tungo sa isa't ibang pagnanasa ng kaluluwa—ito ay, kapwa tungo sa yaong nagtutulak sa isang tao na kumilos at sa yaong sumasalungat dito; at, matapos alisin ang sariling kalooban ng kanilang isipan, iniharap nila ito sa Panginoon sa pamamagitan ng masidhing panalangin sa loob ng itinakdang bilang ng mga araw; at sa ganitong paraan ay nakamtan nila ang kaalaman tungkol sa Kaniyang kalooban—maging dahil sa isip sa loob ng kanilang isipan ang naghayag nito sa kanila, o dahil ang isa sa mga kaisipang iyon ay tuluyang nawala sa kanilang kaluluwa.

72. Ang iba, sa paghatol sa mga kalungkutan at kahirapan na naranasan ng kanilang pagsisikap, ay nagpasiya na ito ay alinsunod sa Banal na Loob. Ang iba naman, sa kabaligtaran, nang maramdaman ang hindi

inaasahang tulong na kanilang natanggap sa kanilang pagsisikap, ay naramdaman na ito ay kaaya-aya sa Diyos, na nagsasabi sa kanilang sarili: 'Tinutulungan lamang ng Diyos ang mga pumipili ng mabuti.'

73. Ang sinumang nakamtan ang Diyos sa kanilang sarili sa pamamagitan ng banal na kaliwanagan ay agad na nabibigyan-alam ng banal na kalooban ng Diyos, kapwa sa mga bagay na nangangailangan ng agarang pagkilos at sa mga maaaring ipagpaliban, sa huling paraan (i.e. sa pamamagitan ng banal na probidensya).

74. Ang Diyos ay matuwid, at hindi Niya isasara ang mga pintuan ng Kanyang awa sa mga taong kumatok nang may kababaang-loob.

75. Sa lahat ng kalagayan, dapat nating suriin ang ating mga hangarin: sapagkat tinitingnan ng Panginoon ang mga ito sa lahat ng ating mga gawa. Anumang bagay na malaya sa pagkiling at sa lahat ng karumihan, at ginawa lamang para sa kapakanan ng Diyos at hindi para sa ibang dahilan, ay mabibilang sa ating kapurihan, kahit na hindi ito ganap na mabuti.

76. May mga matatapang na kaluluwa na, dahil sa matinding pag-ibig sa Diyos at kababaang-loob ng puso, ay sumusubok ng mga gawaing lampas sa kanilang kakayahan; ngunit mayroon ding mga mayabang na puso na sumusubok sa parehong mga gawain (sa paghihikayat ng ating mga kaaway). Sapagkat madalas sinasadyang ginaganyat tayo ng ating mga kaaway na gumawa ng mga bagay na lampas sa ating kakayahan, upang kapag tayo'y nabigo, tayo'y malugmok sa kawalan ng pag-asa at talikuran pati na ang mga gawaing akma sa ating lakas – at sa gayon ay maging katawa-tawa sa ating mga kaaway.

77. Nakita ko ang mga mahina sa kaluluwa at katawan na, dahil sa kanilang maraming kasalanan, ay nagsikap gumawa ng mga bagay na lampas sa kanilang kakayahan, ngunit hindi nila ito matiis. Sinabi ko sa kanila na ang Diyos ay hindi hinuhusgahan ang pagsisisi ayon sa sukat ng pagsisikap ng isang tao, kundi ayon sa sukat ng kanyang kababaang-loob (na sinamahan ng pag-iyak, pagsisisi, at pagtalikod sa kasalanan).

78. Minsan ang pagpapalaki ang sanhi ng matinding kasamaan, at minsan naman ay ang masamang pakikisama; ngunit madalas ay sapat na ang pagkabulok ng sariling kaluluwa upang magdulot ng sarili nitong kapahamakan. Ang sinumang nakaligtas sa unang dalawang kasamaan ay marahil makakaligtas din sa ikatlo; ngunit ang sinumang pinamumugaran ng ikatlo ay hindi angkop sa kahit anong lugar. Walang lugar na mas ligtas kaysa sa langit; gayunpaman, kahit doon ay may ilan na nasawi dahil sa kanilang bulok na kalooban.

79. Sa mga maruruming espiritu, may ilan na mas mapanlinlang kaysa sa iba. Hindi sila nasisiyahan na tayo lamang ang kanilang itulak sa kasalanan, kundi hinihikayat din nila tayong gawing kasabwat ang iba sa kasamaan, upang ipataw sa atin ang pinakamatinding paghihirap. – Nakita ko ang isang lalaki na ipinasa ang kanyang makasalang gawi sa iba; kalaunan, nang magkamalay siya, nagsimulang magsisi at lumayo sa kasalanan; ngunit dahil hindi tumigil sa pagkasala ang taong kanyang tinuruan, ang kanyang pagsisisi ay, sa katotohanan, hindi tunay.

80. Ang pakikinig sa mga salaysay ng mga gawa at birtud ng mga espirituwal na ama ay nag-uudyok sa isip at kaluluwa sa sigasig; at ang pakikinig sa kanilang mga aral ay isang ilaw sa kadiliman, isang pagbabalik ng naliligaw sa tamang landas, at kaliwanagan para sa mga bulag.

81. Ang sinumang nagnanais maghandog sa Panginoon ng isang dalisay na katawan at malinis na puso ay dapat magpanatili ng buhay na may pagpipigil sa sarili at pagtitimpi, sapagkat kung wala ang dalawang birtud na ito, ang lahat ng ating pagsisikap ay magiging walang kabuluhan.

82. Sa hanay ng mga birtud, may mga anak na babae, at may mga ina ng mga birtud. Ang matalinong tao ay higit sa lahat nagsusumikap na makamtan ang mga ina. Ang Diyos Mismo, sa pamamagitan ng Kanyang sariling gawa, ay nagtuturo sa mga ina, samantalang maraming guro ang nagtuturo sa mga anak na babae.

83. Mag-ingat tayo na huwag punan ang kakulangan sa kasiyahan (sa pagkain) sa pamamagitan ng labis na pagtulog, at gayon din naman ang kabaligtaran; sapagkat ang paggawa ng ganito ay hindi matalino.

84. Kabilang din sa mga maruruming espiritu ang mga nagbibigay ng interpretasyon sa Banal na Kasulatan para sa atin sa simula ng ating buhay espirituwal. Karaniwan, ginagawa nila ito sa puso ng mga mayabang, at lalo pa sa mga sinanay sa sekular na agham, upang sa pamamagitan ng unti-unting panlilinlang, tuluyang itulak sila sa erehe at pamumuska. Makikilala natin ang 'teolohiyang' demonyo na ito—o mas tama, 'pakikipaglaban sa Diyos'—sa pamamagitan ng kalituhan at ng magulong, walang-pigil na kagalakan na sumisibol sa kaluluwa sa panahon ng mga ganitong interpretasyon.

85. Hindi tayo kailanman titigil sa pag-unlad sa birtud at pag-ibig, sa panahong ito man o sa darating na panahon, na laging tumatanggap ng bagong liwanag ng pagkaunawa sa pamamagitan ng liwanag (pagpapaliwanag mula sa itaas). At ang mga anghel, ang mga makatuwirang nilalang na ito, ay hindi rin

nananatiling walang pag-unlad, kundi laging tumatanggap ng kaluwalhatian sa ibabaw ng kaluwalhatian, at pagkaunawa sa ibabaw ng pagkaunawa.

86. Huwag maging mahigpit na hukom sa mga nagtuturo ng dakilang birtud sa salita ngunit tamad sa mabubuting gawa; sapagkat ang kakulangan sa gawa ay madalas na nababawi ng kapakinabangan ng ganoong pagtuturo. Hindi tayong lahat ay nakamit ang lahat sa pantay-pantay na sukat: ang iba ay mas nangingibabaw sa salita kaysa sa gawa, samantalang sa iba naman, kabaligtaran, mas malakas ang gawa kaysa sa salita.

87. Hindi ang Diyos ang lumikha ng kasamaan; kaya naman, nagkakamali ang mga nagsasabing likas sa kaluluwa ang ilang pagnanasa, sapagkat hindi nila napagtatanto na tayo mismo ang nagbago sa ating likas na disposisyon at ginawang mga pagnanasa para sa kasamaan. Ayon sa kalikasan, halimbawa, taglay natin ang binhi para sa pag-aanak, subalit ginagamit natin ito para sa walang-batas na pagnanasa; ayon sa kalikasan, mayroon din tayong galit sa ating kalooban, na nakatuon laban sa sinaunang ahas, subalit ginagamit natin ito laban sa ating kapwa; tayo'y binigyan ng sigasig upang maging masigasig sa mga birtud, subalit naging masigasig tayo sa mga kasamaan... at iba pa.

88. Ang kaluluwang hindi tamad ay hinihikayat ang mga demonyo na makipaglaban sa sarili nito; at habang dumarami ang mga labanan, ganoon din ang mga korona. Ang hindi nasusugatan ng kanyang mga kalaban ay hindi makakatanggap ng kahit anong korona; ngunit ang hindi nawawalan ng loob sa harap ng mga pag-atake na dumarating sa kanya ay pupurihin ng mga Anghel bilang isang matapang na mandirigma.

89. Palaging suriin ang mga pagpapakita ng mga pabigla-biglang pagnanasa sa loob mo; at makikita mong maraming pagnanasa sa loob mo na, habang tinatablan ng mga karamdaman sa espiritu, ay hindi natin makilala—maging dahil sa ating kahinaan o dahil sa isang lubos na nakaugat na makasalanang gawi.

90. Madalas na inililihis tayo ng mga demonyo mula sa pinakamadali at pinakakapaki-pakinabang na gawain, at hinihikayat tayong gawin ang pinakamahirap.

91. Ang isang komunidad na organisado ayon sa kalooban ng Diyos ay isang espirituwal na labahan, na naglilinis ng bawat mantsa, bawat kabastusan at bawat kasamaan ng kaluluwa. Ang hermitage naman ay maaaring tawaging isang pagawaan ng tina para sa mga unang naglinis sa kanilang sarili mula sa kahalayan, poot at iritabilidad, at saka lamang sila umatras sa katahimikan.

92. Ang mga demonyo ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, galit, kasakiman sa pagkain, kawalan ng pag-asa at antok ay wala sa kapangyarihang magpalobo ng ating isipan (bagkus ay pinapababa pa nila ito); samantalang ang mga demonyo ng kasakiman, pagmamahal sa kapangyarihan, palusong at marami pang iba ay karaniwang dinaragdagan ang kasamaan ng kayabangan sa mismong kasalanan; at ang demonyo ng paghatol ay katulad nila sa aspetong ito.

93. Kung ang isang monghe, matapos bumisita sa mga layko o tanggapin sila sa kaniyang sariling bahay, ay tinamaan ng pana ng kalungkutan isang oras o isang araw matapos silang makalayo, sa halip na magalak sa kaniyang pagliligtas mula sa bitag na humadlang sa kaniyang pag-usad, ay nagiging laruan siya ng mga pagnanasa ng kayabangan o kahalayan.

94. Dapat nating isipin nang may matinding pag-iingat kung kailan at sa anong mga pagkakataon tayo dapat manindigan laban sa mga bagay na pinagmumulan ng ating mga pagnanasa at labanan ang mga ito, at kung kailan dapat tayong umatras; sapagkat kung minsan, dahil sa kahinaan, mas mabuting pumili ng pagtakas, baka tayo'y mamatay sa espirituwal.

95. Tulad ng hangin, sa maaliwalas na panahon, na ginugulo lamang ang ibabaw ng dagat, samantalang sa ibang pagkakataon ay ginugulo nito ang kailaliman, gayon din dapat nating tapusin tungkol sa mga hangin ng kadiliman; sapagkat sa mga nasasakupan ng pagnanasa, ginugulo nila ang mismong damdamin ng puso, samantalang sa mga nagwagi laban sa mga ito, ginugulo lamang nila ang ibabaw ng isip; kaya naman, mas mabilis nilang maibabalik sa kanilang sarili ang kanilang karaniwang kapanatagan, na nanatiling hindi nagalaw.

96. Ang pag-aawat ay ina ng kalusugan; at ang ina ng pag-aawat ay ang pag-iisip sa kamatayan at ang matatag na pag-alala sa apdo na hinaluan ng suka na natikman ng ating Panginoon, Guro, at Diyos.

97. Ang katahimikan ang sanhi at katulong ng kabanalan; ang pag-aayuno ay pumapatay sa mga pagnanasa ng laman; at ang pagsisisi ng puso ang kaaway ng masasama at malalaswang kaisipan.

98. Tulad ng ahas na hindi makalalaglag ng matandang balat maliban kung dadaan ito sa makitid na siwang, gayon din naman ay hindi natin matataboy ang ating dating masamang gawi, ang kasamaan ng kaluluwa, at ang balabal ng makalupang tao, maliban kung lalakad tayo sa makitid at masikip na landas ng pag-aayuno at pagtanggì sa sarili.

99. Tulad ng mga itlog na pinapainit sa ilalim ng pakpak ay nabubuhay, gayon din naman ang mga kaisipang itinago sa espirituwal na ama ay nagiging mga gawa.

100. Tulad ng mga mahuhusay na kabayo na kapag sabay na tumatakbo ay nagtutulak sa isa't isa, gayon din naman sa pamumuhay na sama-sama ng mga mabubuting magkakapatid, ang isa ay nagtutulak sa iba para sa banal na sigasig.

101. Tulad ng pagtatakip ng mga ulap sa araw, gayon din ang masasamang kaisipan ay nagdidilim at sumisira sa isip.

102. Tulad ng mahihirap, sa pagtingin sa kayamanan ng hari, ay lalo pang napagtatanto ang kanilang kahirapan, gayon din naman ang kaluluwa, sa pagbasa ng mga salaysay tungkol sa dakilang birtud ng mga Banal na Ama, ay kusang lalo pang nagpapakumbaba sa pag-iisip.

103. Kung paanong ang nagdadala ng pabangô ay naglalabas ng mabangong samyo kahit laban sa kanyang kalooban, gayundin naman ang may-ari ng Espiritu ng Panginoon ay nakikilala sa pamamagitan ng kanyang mga salita at ng kanyang kababaang-loob.

104. Tulad ng mga magnanakaw na hindi basta-basta papasok sa lugar na nakikita nilang nakalantad ang mga sandata ng hari, gayon din ang mga magnanakaw ng isip ay nag-aatubiling magnakaw mula sa isang taong pinag-isa ang panalangin sa kanyang puso at itinatag ito roon.

105. Tulad ng barko na may bihasang timonero, sa biyaya ng Diyos, ligtas na nakakapasok sa daungan, gayundin ang kaluluwa, na may mabuting pastol, ay komportableng umaakyat sa langit, kahit na minsan ay nagkasala ito ng maraming kasalanan.

106. Tulad ng taong walang gabay na madaling maligaw sa kanyang landas, gaano man siya kabihasa, gayundin ang taong nag-iisa sa landas ng monastisismo ay madaling mapahamak, kahit pa alam niya ang buong karunungan ng sanlibutang ito.

107. Ang sinumang mahina ang katawan at nakagawa ng maraming mabibigat na kasalanan ay dapat maglakad sa landas ng kababaang-loob at ng mga birtud na kaugnay nito; sapagkat hindi siya makakakita ng ibang kaligtasan.

108. Ang pagkilala sa sariling kasalanan ay humahantong sa pagtalikod dito; at ang pagtalikod dito ang simula ng pagsisipi. Ang simula ng pagsisipi ay simula ng kaligtasan, samantalang ang simula ng pagsisikap para sa kaligtasan ay mabuting pasya (upang mapasaya ang Diyos). Ang mabuting pasyang ito ay nagbubunga ng mabubuting gawa, at ang simula ng mabubuting gawa ay kabutihan. Ang simula ng mga birtud ay ang kanilang diwa, at ang diwa ng birtud ay kilos. Ang paglikha ng birtud ay katatagan (sa pag-iisip at sigasig para rito), samantalang ang bunga at resulta ng patuloy na pag-iisip (at sigasig) ay nakagawi. Ang bunga ng ugali ay ang paglilinis ng kaluluwa sa pamamagitan ng kabutihan; at ang paglilinis na ito ng kaluluwa ang ina ng takot. Ang takot ang nagbubunga ng pagsunod sa mga utos, sa langit man o sa lupa; at ang pagsunod sa mga utos ay isang tanda ng pag-ibig. Ang simula ng pag-ibig ay ang kayamanan ng kababaang-loob; ang kayamanan ng kababaang-loob ay ang kaganapan ng pag-ibig; at sumunod ang perpektong paninirahan ng Diyos sa mga naging malinis ang puso sa pamamagitan ng kawalan ng pagnanasa; *'sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mateo 5:8).

4. Tungkol sa pakikipaglaban sa walong pangunahing damdamin

1. Ang pakikibaka laban sa kasakiman sa pagkain

1. Kamangha-mangha kung ang sinuman, bago bumaba sa libingan, ay mapalaya mula sa mga pag-atake ng tiyan.

2. Sa pagnanasa sa pag-ubos ng pagkain, ang tiyan, kahit napuno na, ay sumisigaw: 'Nanghihina ako!' at kapag napuno at lumalaki dahil sa labis, sumisigaw ito: 'Namatay na ako sa gutom.' Ang pagnanasang ito, kapag may masasarap na pagkain sa paningin, ay nagtutulak sa isang tao na ubusin ang lahat nang sabay-sabay.

3. Ang madalas humaplos sa leon ay nakasese nito; ngunit ang nagpapalugud sa katawan ay lalo lamang nagpapalala ng kayang kabangisan.

4. Ang alipin ng tiyan ay naghahanap ng mga masasarap na pagkain upang parangalan ang piging; ngunit ang lingkod ng Diyos ay iniisip kung anong mga kaloob ang maaari niyang gamitin para sa kanyang sariling ikalago.

5. Kapag may bisita, nagpapakitang-gilas sa pag-aasikaso ang palabirong, na hinihikayat ng kanyang hindi mapawi-pawiang gana; at inisip niya na ang pagkakataong magbigay-ginhawa sa bisita ay, para sa kanyang rin, isang pahintulot na gawin ang kanyang gusto. Ginagamit niya ang pagdalaw bilang dahilan para uminom ng alak; at sa pagtatakip ng kanyang birtud, siya ay naging alipin ng kanyang pagnanasa.

6. Madalas na nagkakasalungat ang kayabangan at kasakiman sa pagkain: at ang dalawang pagnanasa na ito ay nag-aaway sa isa't isa para sa mahirap na monghe, gaya ng isang biniling alipin. Pinipilit ng kasakiman sa pagkain ang isang tao na magpakasawa, samantalang hinihikayat naman ng kayabangan na ipakita ang kaniyang kabutihan; ngunit iniwasan ng isang matalinong tao ang dalawang bangin na ito; at alam niya kung paano gamitin ang isang kanais-nais na sandali upang labanan ang isang pagnanasa gamit ang isa pa.

7. Kung ang laman ay umaatake pa rin, dapat itong supilin sa pamamagitan ng pag-aayuno, sa lahat ng oras at sa lahat ng lugar. Kapag ito ay humupa na (na, sa totoo lang, hindi ko inaasahang makita bago ako mamatay), saka natin maaaring itago sa iba ang ating pag-aayuno.

8. Kung pinapayagan ka ng iyong espirituwal na ama, bilang isang binata, na uminom ng alak sa mga piging, pagmasdan mo kung anong klaseng tao siya: kung siya ay taimtim sa Diyos, maaari kang uminom nang kaunti; ngunit kung hindi siya lubos na maingat, mas mabuti para sa iyo na huwag pansinin ang kanyang pagpapala at magpatuloy sa pag-aayuno, lalo na habang ikaw ay nakikipaglaban pa sa apoy ng laman.

9. Sa pagsasanay sa tiyan, magpatuloy tayo nang may maingat na pag-iingat: una, ilayo natin ang pagkain na nagpapalaki ng katawan, pagkatapos ay ang nagpapagana ng gana, at saka ang matamis at nakalulubos. Bigyan mo ang iyong tiyan ng pagkaing katamtaman at madaling matunaw, upang sa katamtamang kabusugan ay matanggal mo ang kasakiman nito, at sa mabilis na pagtunaw ng pagkain, matanggal mo ang pagnanasa na parang isang latigo.

10. Para sa mga hindi pa nahuhulog sa kasalanan, ang espesyal na pag-aayuno ay kinakailangan lamang kapag gumising ang pagnanasa; ngunit para sa mga nahulog na, kinakailangan ito hanggang sa kamatayan; hanggang sa kanilang wakas, huwag nilang bigyan ng ginhawa ang kanilang mga katawan at labanan ang mga ito nang walang kompromiso. Ang mga una ay kailangang panatilihin lamang ang wastong kaayusan ng isip; samantalang ang mga huli ay dapat ding pakalmahin ang Diyos sa pamamagitan ng pagluluksa at paghina ng kaluluwa (mula sa gutom at uhaw).

11. Pagsupilin natin ang tiyan sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa apoy na darating. Sa pag-uurong sa tiyan, ang iba (dahil sa pagnanasang dulot ng kahalayan) ay sa huli ay pinutol ang sarili nilang mga ari – at namatay nang dalawang beses. Tingnan nang mabuti at makikita mong ang labis na pagbibigay-lugod sa sarili ang nag-iisang sanhi ng mga pagkalunod (sa dagat ng kahalayan) na dumarating sa atin.

12. Ang isipan ng nag-aayuno ay nananalangin nang may pag-iingat, samantalang ang isipan ng walang pagpipigil ay napupuno ng maruruming pantasya. Ang kabusugan ng tiyan ay nagpapatuyo sa bukal ng luha, samantalang ang tiyang pinatuyo ng pag-aayuno ay nagbubunga ng luha.

13. Ang sinumang naglilingkod sa kanyang tiyan, habang sabay na nagsusumikap na talunin ang diwa ng pakikipagbalakan, ay parang nagpapatay ng apoy gamit ang langis.

14. Kapag napipigil ang tiyan, napapababa ang puso; ngunit kapag napupuspos ito ng pagkain, tumataas ang pag-iisip ng puso.

15. Pigilin ang iyong tiyan sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, at sa gayon ay mapapatahimik mo ang iyong bibig; sapagkat ang dila ay kumukuha ng lakas mula sa kasaganaan ng pagkain.

16. Ang sinumang pinapabusog ang tiyan ay pinapalaki ang bituka; ngunit sa taong pinagugutom ito sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, unti-unti itong kumikipot; at kapag kumipot na, hindi na ito nanghihingi o tumatanggap ng maraming pagkain.

17. Alamin na madalas na uupo ang diyablo sa tiyan at hindi nito pinapayagang masiyahan ang tao, kahit pa ubusin niya ang lahat ng pagkain ng Ehipto at inumin ang lahat ng tubig ng Ilog Nile.

18. Kung ipinangako mo sa Cristo na lalakad ka sa makitid at masikip na daan, pigilin mo ang iyong tiyan. Ang *'malapad na daan'* ng kasakiman sa pagkain ay malawak, *'na patungo sa kapahamakan'* sa pamamagitan ng kalaswaan, *'at marami ang naglalakad dito'*; ngunit ang *'makipot na pasukan at masikip na daan'* ng pagpipigil sa sarili, *'na patungo sa buhay'* ng kadalisayan, *'at iilan ang pumapasok dito'* (Mateo 7:14).

19. Habang nakaupo ka sa hapag-kainan na puno ng pagkain, isipin mo ang kamatayan at paghuhukom sa harap ng iyong isipan; sapagkat sa ganitong paraan maaari mong pigilan, kahit sa kaunting bahagi, ang pagnanasa sa kasakiman sa pagkain. Kapag umiinom ka, laging alalahanin ang suka at apdo ng iyong

Panginoon; at sa ganitong paraan, mananatili ka sa hangganan ng pagpipigil sa sarili, o kung hindi man, sa pagkahimas mo, mapapababa mo ang iyong mga iniisip.

20. Ang kasakiman sa pagkain ang sanhi ng lahat ng pagbagsak at paglabag sa mga panata sa mga komunidad ng monghe. Kung tatalunin mo ang maling-minamahal na ito, tutulungan ka ng bawat lugar sa pagkamit ng kawalang-sagasa; ngunit kung siya ang mangingibabaw sa iyo, magdurusa ka saan man hanggang sa libingan.

21. Ang buhay na pag-alala sa kamatayan ay pumipigil sa labis na pagkain; at kapag napigilan ang labis na pagkain sa pamamagitan ng kababaang-loob, ang iba pang mga pagnanasa ay napuputol din nang sabay.

22. Noong ako'y bata pa, dumating ako sa isang bayan o nayon – at doon, habang ako'y kumakain, biglang sumalakay sa akin ang mga pagnanasa sa kasakiman sa pagkain at kayabangan; ngunit, dahil natatakot ako sa mga kahihinatnan ng kasakiman sa pagkain, inisip kong mas mabuti pang matalo ako ng kayabangan. Sa mga layko, ang ugat ng lahat ng kasamaan ay ang pag-ibig sa pera, samantalang sa mga monghe ay ang kasakiman sa pagkain.

23. Nakakita ako ng mga matatapang na lalaki na, dahil sa pangangailangan, nang bigyan ng kaunting pahinga sa pagkain ang kanilang mga tiyan, ay pagkatapos ay pinagod ang katawang ito sa pamamagitan ng pagtayo buong magdamag; at sa gayon ay itinuro nila rito na lumayo sa kasaganaan nang may kagalakan.

24. Imposibleng maging ganap na malaya mula sa kasakiman sa pagkain at kayabangan sa mismong simula ng buhay monghe. Ngunit hindi natin dapat labanan ang kayabangan sa pamamagitan ng pagpapalugud sa tiyan.

25. Tulad ng isang kriminal na nahatulan at patungo sa bitayan ay hindi nagsasalita tungkol sa mga pampublikong palabas, gayundin naman ang taong tunay na nagluluksa sa kanyang mga kasalanan ay hindi pinapalusutan ang kanyang tiyan.

26. Kung paanong ang maraming dumi ng hayop ay nagbubunga ng maraming uod, gayon din naman ang kasaganaan ng pagkain ay nagdudulot ng maraming pagkabigo, masasamang kaisipan at (nakakahiyang) panaginip.

27. Kung ang sukdulan ng kasakiman sa pagkain ay ang pilitin ang sarili na kumain kahit ayaw na, gayon din naman ang sukdulan ng pagtitimpi ay ang pigilan ang sarili kapag naghahangad ito, kahit na wala namang mali sa sandaling iyon.

28. Tulad ng hindi makalipad nang mataas ang matabang ibon, gayon din ay imposible para sa sinumang nagpapasasa sa laman na umakyat sa langit.

29. Tulad ng tuyong putik na walang silbi sa mga baboy, gayon din ang laman, na nalanta sa pagtitimpi, ay hindi na nakakasiya sa mga demonyo.

30. (*Ang Pagpapahayag ng Sobrang Pagkain*). Paano ninyo balak na alisin ako, gayong nakatali ako sa inyong mismong kalikasan? – Ang aking pintuan ay ang pangangailangan para sa pagkain, samantalang ginagawang hindi mapawi ng ugali ang aking gana – na, kasama ang katamaran ng kaluluwa at ang pagkalimot sa kamatayan, ay nagsisilbing saligan para sa inyong pagnanasa sa akin. – Ang panganay kong anak ay pakikipagtalik sa labas ng kasal; ang ikalawang supling pagkatapos niya ay katigasan ng puso; at ang ikatlo ay antok. Isang dagat ng masasamang kaisipan, mga alon ng karumihan, at ang kalaliman ng hindi masabi ang karinyos—ang mga ito rin ay nagmumula sa akin. Ang aking mga anak na babae ay: katamaran, palahaw, kawalang-galang, pang-uuyam, pamumuska, tsismis, kalupitan, pagsuway, kawalang-pakiramdam, pagkakakulong ng isipan, pagmamapuri, mayabang at baliw na tiwala sa sarili, pag-ibig sa sanlibutan, na sinusundan ng maruming panalangin, mga nag-aalab na kaisipan at madalas ay hindi inaasahang kapahamakan; at kasunod ng lahat ng ito ay dumarating ang kawalan ng pag-asa – ang pinakamalupit sa lahat ng damdamin. – Ang alaala ng aking mga kasalanan ay tumitindig laban sa akin, ngunit hindi nagwawagi. Ang kaisipan ng kamatayan ay isang mabagsik na kaaway sa akin, ngunit wala sa mga tao ang makapupuksa sa akin nang lubusan. Ang sinumang tumanggap sa Tagapagaliw ay naghihikayat sa Kanya sa pamamagitan ng panalangin para sa akin, at Siya, nang mapakiusapan, ay hindi pinapayagan akong kumilos nang may pagnanasa sa loob niya. Ngunit ang mga hindi pa nakatikim sa Kanya ay sa lahat ng paraan ay naghahanap ng ligaya sa aking tamis.

2. Ang Pakikibaka Laban sa Paglalasing

1. Ang kabusugan ng tiyan ay ina ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, samantalang ang pagpapahirap sa tiyan ay pinagmumulan ng kalinisan.

2. Kapag tayo ay busog na, ang espiritu ng kasakiman sa pagkain ay umaalis, at ipinapadala sa atin ang espiritu ng pakikipagtalik, na sinasabihan ito tungkol sa kalagayan natin, at sinasabing: 'Pumunta ka at akitin mo si ganito; busog na ang kanyang tiyan, kaya't hindi ka magkakaroon ng maraming kahirapan'. Ang espiritong ito, pagdating nito, ay ngumingiti at, matapos itali ang aming mga kamay at paa sa tulog, ay ginagawa ang anumang nais nito sa amin, dinudumihan ang kaluluwa ng mga pantasya at ang katawan ng mga maluluhong pagbuhos.

3. Huwag isipin ng sinumang sinanay sa pagpapanatili ng kadalisan na mula sa kanilang sarili ang pagkamit nito, sapagkat imposibleng gawain ng sinuman na malampasan ang kanyang sariling kalikasan; at kung nalalampasan ang kalikasan, doon kinikilala ang pagdating Niya na higit sa kalikasan; sapagkat, nang walang anumang kontradiksyon, ang mas mababa ay binubura ng mas mataas.

4. Nagsisimula ang kadalisan kapag ang mga iniisip ay hindi nahahaluan ng malilibang imahinasyon, at ang paglabas ng tamod ay nagaganap paminsan-minsan sa pagtulog nang walang pantasya; ang kalagitnaan ng kadalisan ay kapag ang likas na paglabas ay nagmumula lamang sa kasiyahan sa pagkain, at malaya ito sa pantasya at paglabas ng tamod; habang ang wakas ng kadalisan ay ang pagpapahirap sa katawan, na naunaan ng pagpapahirap sa maruruming kaisipan.

5. Ang siyang nagtataboy sa asong malibog sa pamamagitan ng panalangin ay parang lumalaban sa isang leon; ang siyang napapailalim dito sa pamamagitan ng pagtutol ay parang siyang nagtaboy sa kanyang kaaway at hinahabol siya; ngunit ang siyang lubos nang nakalaya mula sa mismong pagkaugnay, na minsan at para sa lahat ay ginawang imposible na makapasok pa ito sa kanya, bagaman naninirahan pa siya sa laman, ay bumangon na mula sa libingan.

6. Kung ang tanda ng kalinisan ay ang hindi maramdaman ang anumang pagnanasa kahit sa panaginip, tiyak na ang sukdulang antas ng pagnanasa ay ang magkaroon ng emisyon sa paggising dahil lamang sa mga iniisip at alaala.

7. Ang siyang nakikipagdigma laban sa kaaway na ito sa pamamagitan ng pisikal na paggawa at pawis ay parang siyang nagtali sa kanyang kaaway ng lubid; ang siyang nakikipagdigma sa kanyang kaaway sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili at pagbabantay ay parang siyang nagbigkis sa kanyang kaaway ng mga posas na bakal; at ang siyang nagpapasasa sa sarili laban dito ng kababaang-loob, pagtitiis, at pagsakripisyo ay parang siyang pumatay sa kanyang kalaban at itinago ito sa buhangin.

8. May ilan na tinatalian ang tagapagsakit na ito sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, ang iba naman sa pamamagitan ng kababaang-loob, at ang iba pa sa pamamagitan ng panloob na inspirasyon ng Diyos. Ang una ay parang madaling-araw, ang pangalawa ay parang kabilugan ng buwan, at ang pangatlo ay parang maningning na araw; ngunit ang lahat ng ito ay naninirahan sa langit.

9. Ang zorro ay nagpapanggap na natutulog, at ang demonyo ay nagpapanggap na malinis; ang una upang linlangin ang isang ibon, ang huli upang wasakin ang isang kaluluwa. Huwag mong pagkatiwalaan ang maluwang na katawang ito para sa buong buhay mo; ni huwag kang umasa rito hanggang sa tayo'y makatayo sa harap ni Cristo.

10. Sa mga bagong pagano, ang pagkahulog sa makalupang kasalanan ay karaniwang nagmumula sa kasaganaan ng pagkain; sa mga nasa gitnang antas, nagmumula ito sa kayabangan, at sa parehong dahilan tulad ng sa mga bagong pagano; ngunit sa mga papalapit sa kaperpeksiyunan, nagmumula ito lamang sa paghatol ng kanilang kapwa.

11. May ilan na pumupuri sa mga eunuko sa kapanganakan, na sila'y nailigtas sa mga paghihirap ng laman; subalit pinupuri ko ang mga taong araw-araw na nagpapakabalam, at sa pamamagitan ng kanilang mga kaisipan—na parang kutsilyo—ay nasanay nang magputol sa kanilang sarili.

12. Huwag ninyong isipin na mapapatsik ang demonyo ng kahalayan sa pamamagitan ng pagtutol at pagtatalo; may matibay siyang paninindigan sa kanyang panig, sapagkat nakikipagdigma siya laban sa atin gamit ang ating sariling kalikasan.

13. Ang sinumang umaasa na makipaglaban sa kanyang sariling laman, o mapagtagumpayan ito sa pamamagitan ng sariling lakas, ay nagsusumikap nang walang kabuluhan. Sapagkat maliban na lamang kung wawasakin ng Panginoon ang bahay ng laman at itatayo ang bahay ng kaluluwa, ang sinumang nagtatangkang

magtagumpay dito sa pamamagitan ng sariling pagsisikap ay nagbabantay at nag-aayuno nang walang kabuluhan.

14. Iharap sa Panginoon ang kahinaan ng iyong kalikasan, kilalanin ang iyong lubos na kawalan ng magawa sa lahat ng bagay, at matatanggap mo ang biyaya ng kabanalan nang hindi mo man namamalayan.

15. Ang mga nahulog at bumagsak sa hukay ng kahalayan ay malayo ang pagitan sa mga umaakyat at bumababa sa hagdan (na nakita ni Santiago); at upang maipagpatuloy nila ang pag-akyat na iyon, kailangan nila ng maraming pagsisikap at sukdulang pagbabawi.

16. May pakikipagtalik kahit hindi kilala ang asawa – na, sapagkat hindi ito likas, nagdudulot ng mas matinding paghihirap. Ito ay isang uri ng kamatayan at kapahamakan na palagi nating dala sa ating kalooban, at lalo na sa ating kabataan. Ngunit hindi ko nangahas na isulat ang tungkol sa pagkawasak na ito, sapagkat ang aking kamay ay pinipigilan ng mga salitang: *'Nakakahiya ngang banggitin o sabihin ang mga bagay na ginagawa sa lihim'* (Efe. 5:12).

17. Ang hindi makataong kaaway, ang tagapag-udyok ng pakikipagpahamak, ay inilalarawan ang Diyos bilang mapagkawanggawa, na nagpapahiwatig na Siya ay nagpapakita ng malaking pagtitiis sa pagnanasa na ito, na para bang ito ay likas. Ngunit obserbahan mong mabuti ang mapanlinlang na ito, at matutuklasan mong, sa sandaling nagawa na ang kasalanang ito, inilalarawan na niya ang Diyos sa ibang liwanag—bilang lubos na makatarungan at hindi mapagpatawad. Ihahayag niya ang unang mungkahi upang tayo'y mahatak sa kasalanan, at ang ikalawa naman upang tayo'y itulak sa paghihikayat.

18. Kapag, matapos tayong magkasala, tayo ay pinahihirapan ng paghihirap-loob at kawalan ng pag-asa, hindi natin karaniwang nakagawiang magpadala sa karagdang pagbagsak; ngunit kapag humupa na ang mga damdaming ito, muling nagsisimulang magsalita sa atin ang masamang kaaway tungkol sa pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan.

19. Ang Panginoon, na hindi nabubulok at walang katawan, ay nagagalak sa kalinisan at pagiging hindi nabubulok ng ating katawan; ang mga demonyo naman ay wala nang ikinagagalak nang higit kaysa sa maruming pakikipagtalik, at wala silang ibang pagnanasa na higit pa rito, na nagdudumi sa katawan.

20. Ang pinagmumulan ng tamis (ng mga bungang nagbibigay-aliw) ay ang lupa at ang hamog; at ang pinagmumulan ng kadalisan ay ang katahimikan na sinamahan ng pagsunod. Ang kalinisan ng katawan, na nakakamit sa pamamagitan lamang ng katahimikan habang lumalapit sa mundo, ay madalas na hindi nananatiling matatag; ngunit ang nakakamit sa pamamagitan ng pagsunod ay karapat-dapat sa papuri ng lahat at hindi matitinag.

21. Ang sinumang sumusubok na supilin ang tunggalian na ito sa pamamagitan lamang ng pag-iwas ay parang taong nagsusumikap lumangoy palabas mula sa kailaliman ng dagat gamit ang isang kamay lamang. Pagsamahin ang pag-iwas at kababaang-loob; sapagkat ang una, kung wala ang huli, ay walang silbi.

22. Anumang pagnanasa ang iyong matagpuang namamayani sa iyong sarili, labanan mo lalo na iyon, at higit sa lahat ang iyong likas na panloob na kaaway. Sapagkat kung hindi mo at hindi ko mapagtatagumpayan ang pagnanasa na ito, ang tagumpay laban sa iba ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa atin; ngunit matapos nating patumbahin ang Ehipsiyong ito, tayo rin ay tiyak na makikita ang Diyos sa palumpong ng kababaang-loob.

23. Nang ako'y nasa tukso, naramdaman ko ang kagalakan, luha, at kaaliwan, at sa aking kamangmangan inakala kong ito ay isang espiritwal na bunga, ngunit ito pala ay panlilinlang ng kaaway.

24. Huwag kang padaya, binata! Nakakita ako ng ilan na nanalangin para sa kanilang minamahal, na bagaman pinukaw sila ng malisyang pagnanasa, inakala pa rin nilang tinutupad nila ang tungkulin ng banal na pag-ibig.

25. Kapag tayo'y nahihiga upang matulog, doon tayo dapat maging pinakabantay; sapagkat noon ang isip, na hiwalay sa katawan, ay nakikipagbuno sa mga demonyo; at kung hindi pa nito lubos na pinutol ang lahat ng pakikiramay sa tamis ng laman, madali itong nagiging isang taksil.

26. Nawa'y makatulog ang pag-alala sa kamatayan at bumangon kasama mo, kasama ang panalangin ni Hesus; sapagkat walang makapaghahain sa iyo ng ganoong makapangyarihang paghahain habang natutulog ka maliban sa mga gawaing ito.

27. Ang pagbuga ng tamud sa pagtulog ay kung minsan nangyayari dahil sa sobrang pagkain, at karaniwan dahil sa labis na pagsunod sa laman; kung minsan dahil sa kayabangan, kapag matagal tayong nanatiling malaya rito at tayo'y nagiging mayabang; kung minsan dahil hinuhusgahan natin ang ating kapwa; at kung minsan naman ay dahil lamang sa inggit ng mga demonyo. Pinapayagan ng Diyos na mangyari ito sa

ilan, upang sa pamamagitan ng kapighatiang ito ay maituro Niya sa taong walang kasalanan ang kababaang-loob.

28. Huwag mong hayaang manatili sa iyong isipan sa araw ang mga panaginip na iyong naranasan; sapagkat layunin mismo ng mga demonyo na dungisan tayo habang tayo ay gising sa pamamagitan ng mga panaginip na iyon.

29. Sa gitna ng unos ng tukso ng laman, ang mga sumusunod ay lubos na nakatutulong sa atin: isang barong gawa sa buhok, abono, pananalangin buong gabi, gutom, matinding uhaw—na napapawi ng ilang patak lamang—pananatili sa mga sementeryo, at higit sa lahat, kababaang-loob ng puso; at kung maaari, isang espirituwal na ama, o isang masigasig na kapatid, na mabilis tumulong at may karunungan-asal; sapagkat itinuturing kong isang himala na ang sinuman ay mag-isa makapagliligtas ng kaniyang barko mula sa bangin na ito.

30. Isang lalaki, nang makita ang isang babaeng labis na kagandahan, ay pinuri ang Maylalang sa pamamagitan niya. Sa pagtanaw sa kaniya, nagliyab sa kaniya ang pag-ibig sa Diyos, at isang bukal ng luha ang sumibol mula sa kaniyang mga mata. At kahanga-hanga ang makita kung paanong ang magiging kapahamakan para sa iba ay naging, para sa kaniya, isang korona (ng tagumpay) na lampas sa karaniwang kaayusan. Kung ang ganoong tao ay palaging nakikiramdam at kumikilos sa ganitong paraan sa magkatulad na mga kalagayan, kaniya nang narating ang hindi nabubulok na kalagayan bago pa man ang pangkalahatang muling pagkabuhay.

31. Dapat tayong gabayan ng iisang prinsipyo kaugnay ng mga himno at awit. Ang mga umiibig sa Diyos ay karaniwang natutulak ng parehong makamundo at makalangit na mga awit tungo sa banal na kagalakan, pag-ibig sa Diyos, at luha, samantalang ang mga umiibig sa makalamang na ligaya ay natutulak naman sa kabaligtaran.

32. May ilan na nagsasabing pagkatapos matikman ang makarokong kasalanan ay hindi na maaaring tawaging dalisay; ngunit ako, na tinutuligsa ang kanilang pananaw, ay nagsasabing posible at angkop para sa sinumang nagnanais na baguhin ang isang ligaw na olibo tungo sa mabuti sa pamamagitan ng pagtatanim ng punla. Kung ang mga susi ng Kaharian ay ipinagkatiwala sa isang taong malinis sa laman, kaniya ngang may katwiran ang opinyon ng mga nabanggit. Ngunit hayaang mahiya sila sa isang taong, bagaman may biyenang, ay naging malinis at nagdadala ng mga susi ng Kaharian.

33. Ang ahas ng laman na pagnanasa ay may maraming anyo: sa mga hindi pa natikman ang kayamanan nito, hinihikayat nitong tikman ito nang isang beses lamang at pagkatapos ay huminto; ngunit sa mga natikman na ito, ang mapanlinlang na ahas na ito ay nag-uudyok sa kanila na tikman ito muli. Marami sa mga una, dahil hindi nila alam ang kasamaan na ito, ay nananatiling malaya sa alitan; samantalang ang mga huli, na naranasan na ang kasuklam-suklam na ito, ay nagdurusa sa alitan at panunukso. Gayunpaman, madalas ding nangyayari ang kabaligtaran.

34. Kapag tayo'y bumangon mula sa pagtulog na nasa mabuti at mapayapang pag-iisip, ito'y nagagawa sa pamamagitan ng nakatagong impluwensya ng mga Banal na Anghel, lalo na kung tayo'y nakatulog nang may panalangin at pagkasober. Ngunit nangyayari rin na tayo'y bumangon na malungkot at nababahala, sapagkat tayo'y napapailalim dito dahil sa masasamang panaginip.

35. Hindi nakapagtataka na ang di-materyal ay nakikipaglaban sa di-materyal; ngunit isang himala—at tunay na kahanga-hanga—na ang isang nakasuot ng materya ay napapatakas ang mga di-materyal na kaaway, habang nakikipaglaban sa mismong materyang ito ng kanyang sarili, na mapagkagalit at mapanloko.

36. Naniniwala ang mga maalam na Ama na ang isang bagay ay isang *'atributo'*, ang isa ay isang *'kombinasyon'*, ang isa ay isang *'pagkakatuugma'*, ang isa ay isang *'pagkabihag'*, ang isa ay isang *'pakikibaka'*, at ang isa pa ay ang tinatawag na *'emosyon'* ng kaluluwa. Tinutukoy nila ang *'apposition'* bilang isang simpleng salita (isip), o isang imahe ng isang bagay, na muling lumilitaw sa isip at dinadala sa puso; ang *'conjunction'* ay isang diyologo sa imaheng lumitaw, maging ito man ay may damdamin o walang emosyon; ang *'assimilation'* ay ang hilig ng kaluluwa patungo sa nakikita, na sinasamahan ng kagalakan; ang *'captivation'* ay ang marahas at hindi kusang pang-aakit ng puso ng nakikita, o ang ganap nitong pagsasanib dito, na nagkakagulat sa ating matatag na pagkatao; Ang *'pakikibaka'* ay ang terminong ginagamit para sa matinding pagtutol laban sa kalaban, na nagtatapos sa tagumpay o pagkatalo – ayon sa kalooban; samantalang ang *'pagnanasa'* ay tumutukoy sa malibog na disposisyong iyon na, nang mag-ugat na sa kaluluwa, ay pagkatapos, sa pamamagitan ng matagal na nakagawiang gawi, ay nabago tungo sa tila likas na katangian ng kaluluwa, kaya't ang kaluluwa ay kusang-loob at sa sarili nitong kagustuhan na nagsusumikap para sa kasiyahan nito. Sa

lahat ng ito, ang una ay walang kasalanan; ang ikalawa ay hindi lubos na ganoon; ang ikatlo ay maaaring may kasalanan o walang kasalanan, depende sa disposisyon ng taong nakikipaglaban. Ang pakikibakang ito ay maaaring humantong sa gantimpala o sa pagdurusa. Ang pagkakakulong ay napapailalim sa paghatol sa ilang pagkakataon kapag ito ay nangyayari habang nananalangin, at sa iba naman kapag ito ay nangyayari sa ibang oras – sa ilang pagkakataon habang iniisip ang mga bagay na hindi mahalaga, at sa iba naman habang iniisip ang masasamang bagay. Tungkol naman sa *pagnanasa*, ito ay walang dudang kinokondena sa bawat pagkakataon, at, maliban kung mapapalinis sa pamamagitan ng katumbas na gawa ng pagsisisi, ay napapailalim sa walang hanggang pagdurusa. Ngunit ang sinumang tinatrato ang una—ito ay, ang paunang pagnanasa—nang may paglayo (itinakwil ito nang hindi pinagtatagal), ay pinuputol nang tuluyan ang lahat ng sumusunod.

37. Napansin din ng mga pinaka-maalam at matatalinong Ama ang isa pang kaisipan, na mas pino kaysa sa lahat ng nabanggit sa itaas. Tinatawag itong 'kislap ng kaisipan' – na, walang tiyak na oras, walang salita o larawan, na kasing bilis ng palaso, nagbubunsod ng pagnanasa sa sinumang tinutukso. Walang mas mabilis sa katawan, walang mas bilis o mas agarang sa isip, kaysa sa paraan ng pag-iisip na ito—sa pamamagitan ng isang banayad na paalala lamang—hindi nakatali sa oras, hindi nasasambit, at sa ilan ay hindi pa nga kilala—na biglang nararamdaman sa kaluluwa, nang walang paunang pakikipagkonsulta o pagsang-ayon nito. – Sino man, sa pamamagitan ng luha, ay nakapagtamo (upang maunawaan, upang mahawakan) ang ganoong kaselan ng kaisipang ito, ay maaari ring ipaliwanag sa atin kung paano nangyayari na ang kaluluwa, mula sa isang sulyap, o sa haplos ng kamay, o sa tunog ng awit, ay maliligaw nang may matinding pagnanasa (nadudumihan at nasisira ng kahalayan) nang hindi man lang ito naisip o hinangad.

38. Minsan ang kahalayan, kapag umusbong na sa kaluluwa, ay lumilipat sa katawan, samantalang sa ibang pagkakataon naman ay lumilipat mula sa katawan patungo sa kaluluwa. Karaniwang nangyayari ang huli sa mga namumuhay sa mundo, samantalang ang una ay sa mga namumuhay nang monastiko, dahil sa kakulangan ng sangkap (o materyal) ng kahalayan sa kanilang kalooban.

39. Kapag, matapos ang mahabang pakikipaglaban sa diyablo—ang kaalyado ng ating mortal na laman—sa wakas ay napalayas natin siya sa ating mga puso gamit ang mga bato ng pag-aayuno at mga espada ng pagpapakumbaba, saka ang sumpaing nilalang na ito, na parang uod na gumagapang sa loob ng ating katawan, ay nagsusumikap na dungisan tayo sa pamamagitan ng isang partikular na kilabot, na nagpapakaw ng hindi tamang oras at hindi maipaliwanag na mga galaw.

40. Ang demonyong ito ay mas masusi ang pagmamasid kaysa sa alinman sa iba para sa sandaling tayo ay pisikal na hindi na makapanalangin laban sa kanya. At doon na nga gumagawa ang maruming ito ng partikular na pagtatangka na atakihin tayo.

41. Para sa mga hindi pa nakakamit ang tunay na panalangin mula sa puso, nakakatulong ang pagsusumikap sa panalangin ng katawan (sa pakikibaka laban sa malulupit na pagnanasa) – na ang ibig kong sabihin ay – ang pagtaas ng mga kamay, ang paghampas ng dibdib, ang banayad na pag-angat ng mga mata sa langit, ang mga buntong-hininga na sinasabayan ng mga daing, at madalas na pagluhod; – bagaman madalas hindi nila ito magawa dahil naroroon ang iba. – Sa ganitong mga pagkakataon lalo silang sinusubukang salakayin ng mga demonyo; at, dahil wala pa silang sapat na lakas na labanan sila sa pamamagitan ng matatag na pag-iisip at ng hindi nakikitang kapangyarihan ng panalangin, minsan ay napipilitan silang sumuko sa mga umaatake sa kanila. Gayunpaman, sa ganitong pagkakataon, umurong ka, kung maaari, nang mabilis hangga't maaari mula sa mga tao, magtago ka sa isang lugar na hindi ka makikita ng ilan sandali – at doon, itaas mo ang iyong mga mata nang may kalungkutan, sa espiritu kung maaari, at kung hindi, kahit na pisikal lamang – at ikalat mo ang iyong mga bisig na hugis krus, upang sa ganitong paraan ay mahiya at mapagtagumpayan ang kathang-isip na Amalek, – sumigaw sa Kaniya na may kapangyarihang magligtas, hindi sa pamamagitan ng mga salitang inimbento kundi sa pamamagitan ng mapagkumbabang pananalita, unang-una't higit sa lahat: *'Maawa ka sa akin, sapagkat ako'y mahina'* (Awit 6:3). Pagkatapos, sa pamamagitan ng karanasan, malalaman mo ang kapangyarihan ng Kataas-taasan, at sa pamamagitan ng di-nakikitang tulong ay papalayasin mo ang mga di-nakikita. Kapag nasanay ka nang makipagdigma sa ganitong paraan, malapit mo nang mataboy ang iyong mga kaaway gamit lamang ang iyong kaluluwa: sapagkat ang ikalawang biyaya ay ibinibigay ng Diyos sa mga nagsasabuhay ng una bilang gantimpala.

42. Inumin nang masigasig, na parang tubig ng buhay, ang paghamak ng bawat taong nagnanais na ibigay sa iyo ang lunas na ito, na naglilinis sa iyo mula sa mga maluhong pagnanasa; sapagkat noon ay lilitaw ang malalim na kadalisan sa iyong kaluluwa, at hindi kakulanganin ng liwanag ng Diyos ang iyong puso.

43. Huwag kailanman tumigil sa pag-iisip at pagbabalik-tanaw sa bangin ng madilim na apoy, ang mga walang-awang lingkod, ang walang-awang at hindi mapagpatawad na Hukom, ang walang katapusang kalaliman ng mga apoy ng impierno, at ang makipot na mga daan patungo sa ilalim ng lupa, ang kakila-kilabot na mga bangin, at iba pang mga bagay na katulad nito; upang, sa pamamagitan ng takot na nagmumula sa mga pag-alalang ito, maalís mo sa iyong sarili ang pakiramdam ng kahalayan, makipag-isa ka sa dinasisirang kalinisan, at tanggapin sa iyong kaluluwa ang ningning ng di-katawang liwanag, na mas maliwanag kaysa sa lahat ng iba pang apoy.

44. May isang demonyo na, sa sandaling humiga tayo sa ating higaan, lumalapit sa atin at binobomba tayo ng mga mapanlinlang at maruruming kaisipan: upang, dahil sa katamaran na ipagtanggol ang sarili sa pamamagitan ng panalangin, at dahil sa nakatulog na may maruruming kaisipan, tayo ay pagkatapos ay malunod sa maruruming panaginip.

45. Ang hindi nakita ng mata ay hindi lubos na hinahangad ng lalamunan na tikman kapag narinig lamang; gayundin naman, ang mga malilinis sa katawan ay nakakakuha ng malaking ginhawa sa pakikipaglaban sa pakikipagtalik sa labas ng kasal dahil sa kanilang hindi kaalaman sa mga ligaya nito.

46. Tulad ng sinumang nakikipaglaban sa leon at inilalayo ang mata rito ay agad na nasisira, gayon din naman ang sinumang nakikipaglaban sa kanyang sariling laman—kung bibigyan niya ito ng kapahingahan.

47. Para sa mga nakikipaglaban sa pagnanasa ng laman, ang katahimikan ay kung minsan ay angkop – ngunit sa pahintulot lamang ng isang tagapayo na lubos silang nakakakilala.

48. Nalaman ko na ang demonyo ng panghihina ng loob ay nauna sa demonyo ng pakikipagbalakan at inihahanda ang daan para rito; sa pamamagitan ng lubusang pagpapahinga sa katawan at paglubog nito sa pagtulog, pinapahintulutan nito ang demonyo ng pakikipagbalakan na gumawa ng karumihan sa natutulog, gaya ng sa gising na buhay.

49. Tulad ng isang kahoy na hari na ikinamumuhi ang isang taong nakatayo sa kanyang harapan habang sabay na iniwas ang mukha sa kanya at nakikipag-usap sa kanyang mga kaaway, gayundin naman ay ikinamumuhi ng Panginoon ang isang taong nakatayo sa Kanyang harapan sa panalangin habang nagtatago ng maruruming kaisipan.

50. Kapag ang asong ito (ang demonyo ng kahalayan) ay lumapit sa iyo, paalisin mo siya sa pamamagitan ng espiritwal na sandata ng panalangin; at gaano man siya kawalang-hiya at magpumilit, huwag kang sumuko sa kaniya.

51. (*Pag-amin ng marusing na pagnanasa*). Tumatanya ang kaluluwa: 'Sabihin mo sa akin, aking asawa – ang aking sariling kalikasan (sapagkat wala akong ibang nais kausapin tungkol sa mga bagay na ukol sa iyo) – sabihin mo sa akin, paano ako mananatiling hindi masaktan dahil sa iyo? Paano ko malalampasan ang paghihirap na idinudulot mo?' Siya, na sumasagot sa kanyang kaluluwa, ay nagsabi: "Hindi kita sasabihan ng hindi mo alam; ngunit sasabihin ko sa iyo ang ating parehong nauunawaan. Nasa loob ko ang aking ama – pagmamahal sa sarili (pagpapalugod sa sarili at pagkaawa sa sarili). Mula sa malayo, bawat anyo ng pagbibigay-lugod sa sarili at ginhawa ay naghahanda sa aking pag-igting; mula sa ginhawang ito at sa mga gawaing kaakibat nito, isang malibog na apoy ang sumisindi sa loob ko. At pagkatapos, nang magbuntis ako, ipinapanganak ko ang mga kasalanan; at ang mga ito, nang sila'y ipinanganak, ay nagdudulot naman ng kamatayan ng kaluluwa sa pamamagitan ng paghihikayat. – Kung kilala mo ang aking kahinaan at ang sa iyo – na kapwa halata at malalim – gagapusin mo ang aking mga kamay. Kung pipigilin mo ang aking lalamunan, gagapusin mo ang aking mga paa, upang hindi na ako makagalaw pa. Kung sasamahan mo ng pagsunod ang iyong sarili, mapuputol mo ang iyong ugnayan sa akin. At kung magkakaroon ka ng kababaang-loob, huhugutin mo ang aking ulo.

3. Ang Pakikibaka Laban sa Pag-ibig sa Pera

1. Ang pag-ibig sa salapi ay anak ng kawalan ng pananampalataya. Ginagamit nito ang mga posibleng kahinaan, ang paglapit ng katandaan, at ang biglaang pagdating ng taggutom na dulot ng tagtuyot bilang mga dahilan para sa sarili nito.

2. Ang umiibig sa pera ay isang mapang-uyam at kusang lumalabag sa Ebanghelyo. (Ang diwa ng Ebanghelyo ay pag-ibig.) Ngunit ang sinumang may pag-ibig ay hindi mag-iipon ng pera. Ang sinumang nagsisikap na magkaroon ng pareho (pag-ibig at pera) ay niloloko ang kanilang sarili.

3. Ang sinumang naglululksa para sa sarili ay isinasakripisyo (hindi lamang ang kanyang mga pag-aari, kundi pati) ang kanyang sariling katawan; at kung hinihingi ng panahon, hindi rin niya ito ipagkakait.

4. Huwag mong sabihin na kailangan mong mangalap ng limos para sa mga mahihirap (upang, sa pagtulong sa kanila, ay makamtan mo ang Kaharian), sapagkat ang Kaharian ay mabibili kahit sa halagang dalawang lepta.

5. Nagkita ang mahilig maglakbay at ang mahilig sa pera; at tinawag ng huli ang una na pabaya.

6. Ang sinumang napagtagumpayan ang pagnanasa (sa pera) ay napawi ang lahat ng pag-aalala; ngunit ang sinumang nakatali rito (ay laging pinahihirapan ng pag-aalala) at hindi kailanman makapagdadasal nang may dalisay na puso.

7. Ang pag-ibig sa pera ay nagsisimula sa pagpapanggap na nagbibigay ng limos, ngunit nagtatapos sa pagkamuhi sa mga mahihirap. At siya (ang mahilig sa pera), habang nagtitipon, ay maawain; ngunit sa sandaling nakatipon na siya ng sapat, ay ikinakapit niya nang mahigpit ang kanyang mga kamao.

8. Nakita ko ang mga pulubi sa gitna ng kayamanan na, habang namumuhay bilang mahihirap sa espiritu, ay naging mayayaman sa espiritu at nakalimot sa kanilang dating kahirapan.

9. Ang taong hindi mahilig sa pag-iipon ay itinakwil ang lahat ng pag-aalala (para sa mga bagay na makamundo), hindi nag-aalala tungkol sa buhay at sa mga gawain nito, at naglalakad sa kanyang landas nang walang sagabal. Siya ang panginoon ng mundo, sapagkat inilagak niya ang lahat ng kanyang kalungkutan sa Diyos. Hindi niya sasabihin sa isang tao ang kanyang pangangailangan, kundi tinatanggap niya ang anumang dumating bilang nagmula sa kamay ng Panginoon.

10. Ang taong hindi makasarili ay hindi nakakabit sa anumang bagay, at hindi niya iniisip ang kanyang mga pag-aari na parang hindi ito umiiral; sapagkat tinalikuran na niya ang lahat ng bagay nang magpasya siyang maging isang eremita. Ang sinumang nagdadalamhati sa anumang bagay ay hindi pa isang taong hindi makasarili.

11. Ang taong hindi makasarili ay nananalangin nang may dalisay na puso, samantalang ang taong makasarili, sa panahon ng panalangin, ay napupuno ng mga materyal na imahen, at para bang siya ay nananalangin sa mga ito.

12. Ang mga namumuhay sa pagsunod ay malaya sa pag-ibig sa pera; sapagkat nang isuko pa nga nila ang kanilang sariling katawan, ano pa nga ba ang maaari nilang pag-aari bilang sa kanila?

13. Ang nakatikim ng langit ay itinuturing na walang-halaga ang mga bagay sa lupa; ngunit ang hindi nakatikim ng una ay nasisiyahan sa pagkamit ng huli.

14. O mga monghe! Huwag tayong maging hindi kasing tapat kaysa sa mga ibon, na hindi nagtatanim ni nag-iipon.

15. Dakila ang siyang may takot sa Diyos na nagpabaya sa lahat ng pag-aari; ngunit ang siyang kusang-loob na nagpabaya rito ay banal. Ang una ay tatanggap ng daan-daang beses, maging sa pag-aari o sa mga kaloob, samantalang ang huli ay magmamana ng buhay na walang hanggan.

16. Ang dagat ay hindi kailanman nawawalan ng alon, gayundin ang mahilig sa pilak ay hindi nawawalan ng galit at dalamhati.

17. Ang hindi matitinag na pananampalataya ay nagwawakas sa lahat ng pagkabahala, samantalang ang pag-aalala sa kamatayan ay nagtuturo sa isang tao na talikuran pati ang sariling katawan.

18. Wala ni bakas ng kasakiman kay Job; kaya naman, kahit nawala ang lahat, nanatili siyang kalmado.

19. Ang *'ugat ng lahat ng kasamaan'* ay tinatawag na *'pag-ibig sa salapi'* (1 Tim. 6:10); sapagkat nagbubunga ito ng poot, pagnanakaw, inggit, pagkakabahagi, pagtatalo, alitan, kasamaan, kalupitan at pagpatay.

20. Ang pananampalataya at ang pamumuhay bilang peregrino ay kamatayan ng pag-ibig sa pera; ngunit ang awa at pag-ibig ay hindi nagpapatawad kahit sa sariling katawan.

21. Tulad ng mga may gapos sa paa na hindi makalakad nang kumportable, gayon din ang mga nagtitipon ng pera ay hindi makapunta sa langit.

22. Kung ang sukdulang antas ng kasakiman ay kapag ang isang tao ay hindi maaaring tumigil sa pag-iipon ng kayamanan, o hindi kailanman nasisiyahan dito; kung gayon ang sukdulan ng hindi pagkasakim ay nakasalalay sa hindi pagtitipid kahit sa sariling katawan.

23. Itabi natin ang ating mga pag-aalala; sapagkat nakasama tayo sa hanay ng mga walang pag-aalala. Wala tayong maibibigay na dahilan para sa ating sarili kung hindi natin ito tutuparin. Alalahanin natin ang isang bagay: sa mga tumanggap sa Panginoon sa pamamagitan ng muling pagbabago ng Banal na Pagbibinyag, ipinagkaloob Niya ang *'karapatang maging mga anak ng Diyos'* (Juan 1:12); kaya't sinasabi sa kanila: *'Manahimik kayo, at kilalanin ninyo na ako ang Diyos'* (Awit 45:11).

24. Isang malaking kahihyan para sa atin na iniwan ang lahat, na tinawag—hindi ng tao kundi ng Panginoon—na magmalasakit sa anumang bagay na hindi makapakinabang sa atin sa oras ng ating matinding pangangailangan, ibig sabihin, sa oras ng pag-alis ng kaluluwa. Ito ang ibig sabihin, gaya ng sinabi ng Panginoon, na bumalik-loob at hindi tanggapin sa Kaharian ng Langit.

25. Ang demonyo ng kasakiman ay nakikipagdigma sa mga taong hindi maka-mundano; at kapag hindi niya sila mapagtagumpayan, inihaharap niya sa kanila ang mga pulubi at, sa pamamagitan ng pagkunwaring may awa, hinihikayat silang lumihis mula sa di-materyal pabalik sa materyal.

26. Kung paanong ang mga nagpapalit ng ginto sa luad ay nagkakaroon ng malaking pagkalugi, gayundin naman ang mga, alang-alang sa materyal na pakinabang, ay ipinangangasiwa at ipinamamalita ang kanilang mga espiritwal na tagumpay, ay wala nang ibang nakakamtan kundi pagkalugi.

4. Ang Pakikibaka Laban sa Galit

1. Ang *galit* ay ang pagbabalik-tanaw sa nakatagong poot, ibig sabihin, sama ng loob. '*Galit*' ay ang pagnanais na saktan ang taong nagdulot ng sama ng loob. Ang '*irritability*' (mainit ang ulo) ay isang sandaling pagsabog ng puso. Ang '*kalungkutan*' ay isang hindi kanais-nais (nakakainis) na damdamin na naninirahan sa kaluluwa. Ang '*poot*' ay ang pagkabulok ng mabuting disposisyon at ang karumihan ng kaluluwa.

2. Ang ilan, na madaling mairita at magalit, ay hindi ito pinapansin at hindi inaalala ang paghilom sa damdaming ito, na hindi iniisip ang sinabi ng Pantas: '*Ang pagnanasa sa poot ang kanyang pagbagsak*' (Sirak 1:22).

3. Ang galit, na parang mabilis na pag-ikot ng gilingan ng tubig, ay kayang durugin at wasakin sa isang iglap ang trigo at bunga ng kaluluwa—higit pa sa kayang gawin ng anumang bagay sa buong araw. Kaya, dapat mong bantayan nang mabuti ang iyong sarili. Tulad ng apoy na pinatutuloy ng malakas na hangin, sinisilab at sinisira nito ang bukid ng kaluluwa nang mas mabilis kaysa sa isang nag-aalab na apoy.

4. Ang pagiging patas ay isang hindi mapawi na pagnanais sa kahihyan, gaya ng sa mayabang ay may labis na pagnanais sa papuri. Ang pagiging patas ay isang tagumpay laban sa sariling kalikasan, na nakakamit sa pamamagitan ng pagsusumikap at pawis, habang nananatiling hindi natitinag sa mga insulto.

5. Ang kahinahunan ay isang hindi matitinag na katangian ng kaluluwa, na nananatiling pareho sa harap ng insulto at papuri.

6. Ang simula ng kawalan ng galit ay ang katahimikan ng mga labi kapag ang puso ay nababahala; ang gitna ay ang katahimikan ng kaisipan kapag ang kaluluwa ay bahagyang naguluhan; at ang wakas ay ang hindi matitinag na katahimikan sa harap ng mga hangin ng karumihan.

7. Tulad ng tubig na walang tigil na ibinubuhos sa apoy, na lubos na pinapatay nito, gayundin naman, ang luha ng tunay na paghagulgol ay karaniwang pinapatay ang bawat apoy ng galit at poot.

8. Tulad ng paglipas ng kadiliman sa paglitaw ng liwanag, gayon din ay nawawala ang bawat paghihirap at galit sa bango ng kababaang-loob.

9. Walang bagay na kasing-hindi angkop para sa mga nagsisisi kaysa sa mainit na galit; sapagkat ang pagbabalik-loob sa Diyos ay nangangailangan ng lubos na pagpapakumbaba; at ang pagiging mainit ang ulo ay tanda ng mataas na pagtingin sa sarili.

10. Kung ang sukduhan ng kahinhinan ay nakasalalay sa pananatili nang payapa at mapagmahal sa puso sa isang mainit ang ulo na tao kahit na naroroon siya; kung gayon, walang dudang ang sukduhan ng pagiging mainit ang ulo ay nakasalalay sa isang tao, habang mag-isa sa sarili, na nagsasagawa ng mabagsik na labanan at pakikipaglaban laban sa nakasakit sa kaniya, na ipinapahayag ito sa pamamagitan ng mga salita at kilos.

11. Kung ang Banal na Espiritu ay ang kapayapaan ng kaluluwa, at ang galit ay ang kaguluhan ng puso, kung gayon ay walang ibang hadlang sa Kanyang manirahan sa ating kalooban na kasing laki ng masungit na galit.

12. Ang katahimikan ng labi ang unang sandata laban sa galit; ngunit posible, sa ilalim ng tabing ng katahimikan, na mag-imbak ng sama ng loob. At mas masama ito; mas mabuting sabihin ang nasa isip, kahit pa sa galit. Ang iba, kapag nagagalit, ay tumatangging kumain – na lalo lamang nagpapalala sa damdaming ito; samantalang ang iba naman ay kumakain nang marami – at ito ay nagpapabagsak sa kanila sa matinding galit; gayunpaman, ang katamtamang aliw ay madalas nang nakatulong upang patahimikin ang ganoong poot. Kaya, ang pakikipaglaban sa damdaming ito ay nangangailangan ng lubhang pag-iingat. At tinutulungan ito ng kalikasan mismo, gaya ng pagtu-tulong nito sa ahas ng laman.

13. Minsan, matagumpay na naiaalis ng banayad na pag-awit ang irita; sa ibang pagkakataon naman, kapag labis at hindi naaangkop, hinihikayat nito ang pagnanasa. Dapat samantalain ang lunas na ito, at matalinong tukuyin ang sukat at ang tamang oras nito.

14. Mas kapaki-pakinabang para sa mga mainit ang ulo na mabuhay sa isang komunidad, samantalang mas mabuti para sa mga mahilig sa laman na mamuhay nang tahimik, bilang lunas laban sa pakikipagtalik sa labas ng kasal at maruming karumihan. Tungkol naman sa mga tinatablan ng alinman sa mga karamdaman na ito, dapat nilang ilagay ang kanilang sarili sa mga kamay ng kanilang espirituwal na ama, upang paminsan-minsan ay panatilihin niya silang tahimik, at sa ibang panahon ay ipagawa sa kanila ang mga gawain ng komunal na pagsunod.

15. Isang malaking pinsala ang guluhin ang mata ng puso sa pamamagitan ng pagkapoot, gaya ng sinasabi ng: *'Ang mata ko ay nababahala dahil sa galit'* (Awit 6:8); ngunit mas malaking pinsala pa ang ipahayag sa salita ang panloob na kaguluhan ng galit; ang hayaan na makilahok din ang mga kamay rito ay ganap na salungat at dayuhan sa buhay monghe—ang angheliko at banal na buhay.

16. Silipin natin nang mabuti, at makikita natin na marami sa mga mainit ang ulo ay masigasig na nagbabantay, nag-aayuno, at nananahimik – at hindi sila pinipigilan ng kaaway rito; sapagkat alam niya kung paano, kahit sa gitna ng mga gawa ng pagsisisi at pag-iyak, ihanda ang panggatong para sa sustansya at muling pag-alab ng pagnanasa na ito.

17. Ang simula ng pinagpalang kahinahunan ay ang matiisin nang may pasensya ang mga insulto, sa kabila ng kapaitan at kirot ng kaluluwa; ang gitnang antas ay panatilihing malaya ang puso sa dalamhati at pag-aalala habang tinitii ang mga ito; at ang kaganapan, kung ito'y maabot, ay ang ituring ang mga ito bilang pinagmumulan ng papuri para sa sarili.

18. May kaibahan sa pagitan ng kawalan ng galit sa mga baguhan, na nagmumula sa pag-iyak dahil sa pagsisisi, at ng katatagan laban sa galit na matatagpuan sa mga perpekto. Sa una, pinipigilan ng luha ang galit, na parang isang brida, samantalang sa huli, pinapatay ang ahas na ito ng tabak ng kawalang-pagkama.

19. Nakita ko ang tatlong monghe na magkakasamang nakaranas ng kahihiyan. Ang isa sa kanila ay naramdaman ang insulto ngunit nanahimik; ang isa naman ay natuwa para sa sarili ngunit nalungkot para sa siyang naghamak sa kanya; ang ikatlo naman, inukit sa isip ang pinsalang ginawa ng kanyang kapwa, ay nagpaluksa ng masidhing luha para sa kanya. Dito natin nakikita ang mga nagsasabuhay ng takot, ng gantimpala, at ng pag-ibig.

20. Ang pagkapoot ay ang sukdulang pagpapahayag ng galit: ang pagtatago sa alaala ng mga kasalanan (na ginawa sa atin ng kapwa), ang paglayo sa landas ng pagpapatawad (tulad ng iniutos ng Diyos: 'Patawarin mo, at ikaw ay papatawarin'), – ang pagkawasak ng lahat ng dating birtud, isang lason na pumapatay sa kaluluwa, isang uod na kumakagat sa puso, isang kahihiyan sa pagdarasal (paano masasabi ng isang tao: 'Patawarin mo kami, gaya ng pagpapatawad namin?'), isang pako na itinuturok sa kaluluwa, walang tigil na kasalanan, walang humpay na kalupigan, kasamaan na nagaganap bawat sandali.

21. Ang siyang nagpigil sa kanyang galit ay naputol sa simula pa lamang ang mga binhi ng sama ng loob; sapagkat ang pagiging ama ay nagmumula lamang sa isang buhay na ama.

22. Ang nakamtan ng pag-ibig ay naging dayuhan sa pagkapoot; ngunit ang naglalaman ng pagkapoot ay pinararami sa kanyang sarili ang mga paghihirap na walang kapahingahan.

23. Kung mag-iimbak ka ng sama ng loob, mag-iimbak ka nito laban sa mga demonyo; at kung mag-iimbak ka ng poot, mag-iimbak ka nito laban sa sarili mong katawan sa lahat ng oras. Ang laman ay isang pasaway at taksil na kaibigan; kapag pinababayaan, nagdudulot ito ng mas malaking pinsala.

24. Ang mapaghiganting puso ay isang baluktot na tagapagpaliwanag ng Kasulatan, na binabaluktot ang mga salita ng Espiritu upang umangkop sa sarili nito. Ngunit sana'y mapahiya ito sa pamamagitan ng panalangin na ibinigay sa atin ng Panginoong Hesus, na hindi natin maaaring sambitin habang may taglay na mapaghiganting puso.

25. Kung, pagkatapos mong magsikap laban sa sarili mo, hindi mo pa rin matanggal ang tinik na ito sa iyong puso, lumapit ka at magpakumbaba sa pamamagitan ng pagsisisi sa harap ng taong kinamumuhian mo, kahit sa salita lamang; at, dahil sa hiya sa iyong matagal nang pagpapanggap sa kanya, yayakapin mo siya sa iyong pag-ibig, habang ang iyong budhi ay sumusugat sa iyo na parang apoy.

26. Huwag mong isipin na wala ka nang suliraning ito kapag nanalangin ka para sa nakasakit sa iyo, o nagbigay ka ng regalo sa kaniya, o inimbitahan mo siya sa isang kainan; kundi kapag, sa pagdinig mong

nagkaroon siya ng kapahamakan, maging ito man ay pangkaisipan o pangangatawan, naramdaman mong masaktan at umiyak ka para sa kaniya na parang para sa iyong sarili.

27. Ang pag-alala sa mga paghihirap ng Panginoong Hesus ay nagpapagaling sa isang mapaghiganting puso – isang pusong labis na nahiya sa Kanyang kawalan ng malisya.

28. May ilan na inilalagay ang kanilang sarili sa paghihirap at pawis upang makamit ang kapatawaran, ngunit ang nagpapatawad ay nauuna sa kanila. Sapagkat totoo ang kasabihan: *'Kung mabilis kang magpatawad, ikaw naman ay pagpapatawaran nang sagana'* (Lucas 6:37).

29. Ang hindi paglilimot sa sama ng loob ay tanda ng tunay na pagsisisi; ngunit ang sinumang, habang inaalala ang mga pagkakamali, ay nag-iisip na nagaganap ang pagsisisi, ay katulad ng isang lalaki na, sa kanyang pagtulog, ay inilalarawan sa sarili na tumatakbo.

30. Nakita ko ang mga taong may sama ng loob na, habang pinapayuhan ang iba na huwag ding maglugar ng sama ng loob, ay nahiya sa sarili nilang mga salita at lumayo sa damdaming ito.

31. Ang panirang-puri ay nagmumula sa poot at sama ng loob – isang banayad na paghihirap, isang nakatagong alimangong sumisipsip ng dugo ng pag-ibig.

32. May ilan na tinatago ang panirang-puri bilang pagmamahal, bilang hangaring itama. Ngunit kung mahal mo ang iyong kapwa, huwag siyang siraan ng puri, kundi ipanalangin mo siya. Ang ganitong pag-uugali lamang ang kaaya-aya sa Panginoon.

33. Ang sinumang nagnanais na alisin sa sarili ang diwa ng paghatol ay hindi dapat itutok ang kanilang pagsisisi sa nahuhulog, kundi sa tukso ng diyablo. Sapagkat walang sinumang nagnanais na magkasala laban sa Diyos, bagaman malaya ang bawat isa mula sa sapilitan (ibig sabihin, kusang-loob silang nagkakasala).

34. Isa sa pinakamaikling daan tungo sa kapatawaran ng mga kasalanan ay ang huwag husgahan ang sinuman; sapagkat nasusulat: *'Huwag kayong humatol, at hindi kayo hahatulan'* (Lucas 6:37).

35. Kung paanong ang apoy ay salungat sa tubig, gayon din ay hindi angkop para sa isang nagsisisi na humusga sa iba. Kahit na makita mo ang isang taong nagkakasala sa mismong sandaling umaalis ang kanyang kaluluwa sa kanyang katawan, huwag mo siyang hatulan, sapagkat ang paghuhukom ng Diyos ay nakatago sa mga tao. May ilan na kitang-kitang nahulog sa malaking kasalanan, samantalang sa lihim ay gumawa pa nga ng mas mabubuting gawa; at ang mga mahilig magtsismis ay naligaw, nakikita ang usok ngunit hindi matanaw ang araw sa likod nito.

36. Ipinapakita ng karanasan na anuman ang mga kasalanan, maging ng katawan o ng kaluluwa, na ginagamit natin upang hatulan ang ating kapuwa, ay ating mapapasok din.

37. Ang mga mabilis at mabagsik sa paghatol sa mga kasalanan ng kapwa ay nagagalit dahil sa damdaming ito, sapagkat kulang sila sa ganap at patuloy na pag-alala at pagdadalamhati sa kanilang sariling mga kasalanan. Sapagkat kung ang sinuman, na hindi nabibigla ng belo ng pagmamahal sa sarili, ay tapat na titingin sa kanyang sariling masasamang gawa, hindi na niya aalamin pa ang ibang bagay kundi ito, na may wastong pag-iisip na kahit isang buong buhay ay hindi magiging sapat upang magmalungkot para sa kanyang sarili, kahit pa mabuhay siya ng isang daang taon, at kahit pa makita niya ang buong Ilog Jordan na umaagos mula sa kanyang sariling mga mata.

38. Ang mga demonyo, ang mga mamamatay-tao ng mga kaluluwa, ay giniganyak tayo na magkasala o, kung hindi tayo magkasala, na hatulan ang mga nagkakasala, upang sa pamamagitan nito ay madungisan nila tayo—at pati na rin ang mga hindi nagkakasala.

39. Alamin na, sa diwa ng pagkamuhi, ang pagkuha ng ligaya sa pagpuna sa mga aral, gawa, at birtud ng kapwa ay tanda ng isang mapaghiganti at mapanibugaw na tao.

40. Nakakita ako ng mga taong lihim na gumagawa ng mabibigat na kasalanan, na nananatiling hindi nalalantad, subalit, kumbinsido sa kanilang sariling kadalisayan, ay walang-awang inaatake ang mga nahulog sa kasalanan—kahit pa ito ay maliliit—na lumabas sa liwanag.

41. Ang paghatol ay walang-hiya na pag-angkin sa kapangyarihan ng Diyos; at ang paghatol sa kaparusahan ay pagkawasak ng sariling kaluluwa.

42. Tulad ng pagmamataas, kahit walang ibang damdamin, ay makapipinsala sa isang tao, gayundin ang paghatol sa sarili nitong anyo ay lubos na makapipinsala sa atin. Kaya nga hinatulan ang Pariseong iyon dahil dito.

43. Nagkita ang taong mapagpataw at ang hipokrito; at sa kanilang pag-uusap ay hindi matagpuan kahit isang salita ng katotohanan. Kung titignan mo ang puso ng una, makikita mo ang poot; at kung susuriin mo ang kaluluwa ng huli, makikita mo ang panlilinlang.

44. Kung paanong ginugulo ng mga hangin ang kalaliman, gayon din naman ang galit, higit sa anumang ibang damdamin, ang nag-aagít sa isip.

45. (*Ang Pagtapat ng Damdaming Itong*). Sabihin mo sa amin, O baliw at kahiya-hiyang damdamin, ano ang pangalan ng ama na nagluwal sa iyo, at ano ang pangalan ng ina na malisyosong nagdalang-tao sa iyo; pati na rin, ano ang mga pangalan ng iyong maruruming mga anak na lalaki at babae; at hindi lamang ito, kundi sino rin ang nakikipaglaban sa iyo, at sino ang pumapatay sa iyo? – "Marami akong ina, at higit sa isa ang ama. Ang aking mga ina ay: kayabangan, kasakiman, kasakiman sa pagkain, at kung minsan ay pakikipagbalakan; samantalang ang aking pangunahing ama ay kapalaluan. Ang aking mga anak na babae ay: poot, pagkamuhi, pagka-kaaway, at pagpapawalang-sala sa sarili. Ang aking mga karibal ay ang mga birtud na kabaligtaran ng aking mga anak na babae – pagtitiis at kabaitan; samantalang ang aking tagapanyira ay ang pagpapakumbaba.

5. Ang Pakikibaka Laban sa Kalungkutan

1. Ang siyang napupusoy sa mundo ay nakatakas sa pagdadalamhati. Ngunit kung ang sinuman ay nakakabit sa anumang nakikita, hindi pa siya naliligtas mula rito; sapagkat paano nga ba hindi malulungkot ang isang tao sa pagkaagaw sa kanya ng isang minamahal na bagay? Bagaman dapat tayong magpakita ng pagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay, dapat tayong maging pinaka-maingat at mapagbantay sa bagay na ito higit sa lahat.

2. Kapag sinubok tayo ng abbot sa pamamagitan ng kapaki-pakinabang na pagpapakumbaba sa pamamagitan ng mga saway at pag-aalipusta, alalahanin natin ang kakila-kilabot na mga salita ng Pangkalahatang Hukom; at ang walang-pakundangang kalungkutan at pagdadalamhati na itinanim sa atin ay tiyak nating puputulin nang may kababaang-loob at pagtitiis, na parang tabak na may dalawang talim.

3. Kung tayo'y nahulog, una sa lahat ay magsandata tayo laban sa diwa ng kalungkutan; sapagkat ito, na lumilitaw sa ating panalangin at nagpapaalala sa atin ng ating dating katapangan sa harap ng Diyos, ay naglalayong ilihis tayo mula sa panalangin.

4. Ang pagmamahal sa mga mababa ang kalagayan ang lunas sa pagka-irita; samantalang ang pag-awit ng mga salmo, awa, at kawalan ng kasakiman ang mga pumapatay sa kalungkutan.

5. Tulad ng sobra-sobrang panggatong na sumasakal at pumapatay sa apoy, at nagbubunga ng maraming usok, gayundin naman ang labis na kalungkutan ay ginagawang tila ma-usok at madilim ang kaluluwa, at pinatutuyo ang agos ng mga luha.

6. Ang makitid na landas ay minamarkahan ng kahihiyan, panunisi, pang-uuyam, pang-aabuso at ang pasanin ng mga pagsubok. At ito ay humahantong sa kaligtasan kung ikaw—kapag ikaw ay napahamak—ay nagtitiis nang may katatagan; kapag ikaw ay inintriga—ay hindi nagagalit; kapag ikaw ay pinarumihan—ay hindi nag-iinit ang ulo; at kapag ikaw ay hinatulan—ay sumusuko nang may kababaang-loob. Mapalad ang mga naglalakad sa daan ng landas na ito, sapagkat sa kanila ang Kaharian ng Langit (Mateo 5:3–12).

7. Ang kusang pagtiis sa lahat ng kalungkutan ang tunay at nakapagliliigtas na landas ng pagsisisi.

8. Ang ituring ang sarili na karapat-dapat hindi lamang sa mga nakikitang at hindi nakikitang kalungkutan na tiniis na, kundi pati na rin sa mas matitindi pa, ay tanda ng aktibong pagsisisi.

9. Tulad ng tubig na kapag napipigilan ay umaakyat, gayon din ang kaluluwa, na pinipiga ng kapighatian, ay umaakyat sa pamamagitan ng pagsisisi patungo sa Diyos at naliligtas.

10. Isang tiyak na si Abba Kir ay inaapi araw-araw sa monasteryo; at halos araw-araw ay itinataboy siya ng mga lingkod mula sa pagkain, kaya madalas siyang naiwan na walang pagkain. Tinanong ko siya (si San Juan Climacus) kung paano niya ito tinitingnan. Sumagot siya: 'Maniniwala ka sa akin, Ama, sinusubok ako ng mga ama ko na ito upang makita kung tunay akong monghe. At dahil hindi nila ito ginagawa nang seryoso, ako, na nakakaalam ng kanilang intensiyon, ay matiisin ko ito nang may kagalakan at hindi ako nalulungkot.' – Nang siya ay nasa kuman ng kamatayan, makalipas ang dalawang taon, sinabi niya: 'Pinapasalamatan ko kayo, mga kapatid; sapagkat dahil tinukso ninyo ako para sa aking sariling kaligtasan, ako ay naging malaya mula sa mga tukso ng demonyo sa loob ng labing-pitong taon.'

11. Ang isang lalaki, si Macedon, isang nakatatanda, ay makatarungang hinatulan bilang parusa na manatili palagi sa piling ng mga baguhan; ngunit nang matapos ang itinakdang panahon, siya mismo ang nagmakaawa na payagan siyang manatili sa ilalim ng nakahihiyang penitensiyang ito, na para bang siya ay nagkasala ng malubha. – Sa huli, inamin niya kay San Juan Climacus: "Hindi pa ako nakaranas ng ganitong

ginhawa sa bawat panloob na pakikibaka, at hindi ko pa dati naramdaman sa loob ko ang tamis ng Banal na liwanag gaya ng nararamdaman ko ngayon."

12. Kapag tayo'y tinusok ng mga panunisi, alalahanin natin ang ating mga kasalanan, hanggang ang Panginoon, na makita ang ating pangangailangan at ang perwisyong ipinapataw natin sa ating sarili, ay magpasyang burahin ang ating mga kasalanan – at baguhin ang mga kalungkutang kumakagat sa ating puso tungo sa kagalakan, gaya ng sinasabi ng Salmist: *'Sa dami ng aking kapighatian sa puso, pinasaya ng Iyong mga aliw ang aking kaluluwa'* (Awit 93:19).

13. Mapalad ang siyang araw-araw na pinapagalitan at pinapahiya alang-alang sa Diyos, at pinipilit ang sarili na magtiis; siya'y magagalak kasama ng mga martir at magwawagayway kasama ng mga Anghel. – Ang sinumang tumatanggi sa matuwid o di-matuwid na pagsaway ay tumatanggi sa kanyang sariling kaligtasan, ngunit ang sinumang tumatanggap nito, masaya man o hindi, ay malapit nang makatanggap ng kapatawaran ng kanyang mga kasalanan.

14. Anak ko! Kung unang isusuko mo ang iyong sarili sa pagtitiis ng mga insulto, kaunti na lamang ang iyong pagsisikap upang makamtan ang pinagpalang kapayapaan ng isip.

15. Kung paanong ang maliit na apoy ay nagpapalambot ng malaking bahagi ng waks, gayon din naman ang kaunting kahihyan ay madalas na biglaang nagpapalambot sa puso, pinapakalma ito, at tinatanggal ang lahat ng kabagsikan nito, ang lahat ng katigasan at kapaitan.

16. Ang mga pagkaabala, pagmamaliit at lahat ng ganitong pangyayari sa kaluluwa ng isang baguhan ay inihahalintulad sa kapaitan ng wormwood, samantalang ang papuri, karangalan at pag-apruba ay inihahalintulad sa pulot. Ngunit ang wormwood ay naglilinis ng lahat ng karumihan sa loob, samantalang ang pulot ay karaniwang nagpapalala ng kapaitan.

6. Ang pakikibaka laban sa espiritu ng kawalan ng pag-asa

1. Ang kawalan ng pag-asa ay pagpapaluyloy ng kaluluwa, pagpapabaya sa mga espirituwal na pagsisikap, at pagtalikod sa sariling panata; ang kagalakan ng mga karaniwang tao, isang maninirang-puri sa Diyos, na para bang Siya ay walang-awang at hindi makatao; sa pag-awit ng mga salmo ito ay hindi tugma, sa panalangin ay mahina, ngunit sa pisikal na paglilingkod ay kasing-tibay ng bakal, masigasig sa manwal na paggawa, at mabilis at kusang-loob sa pagsunod.

2. Ang taong namumuhay sa masunuring pagsunubali ay hindi nakakakilala ng kawalan ng pag-asa; at sa pamamagitan ng makalupang pagnanasa ay umuunlad siya sa espirituwal.

3. Ang pamumuhay sa komunidad ay kaaway ng kawalang-pag-asa, ngunit para sa tahimik na asketiko ay ito ay isang palaging kasama; hindi ito aalis sa kanya bago ang kamatayan, ni titigil sa pakikipaglaban laban sa kanya hanggang sa kanyang pagpanaw. Sa pagtingin sa selda ng eremita, ito ay ngumingiti, at sa paglapit, ito ay naninirahan malapit sa kanya.

4. Ang doktor ay bumibisita sa maysakit sa umaga, samantalang ang kawalan ng pag-asa ay bumibisita sa mga asketa bandang tanghali.

5. Ang kawalan ng pag-asa ay nag-uudyok ng pagkamapagpatuloy, at inuudyok nang paulit-ulit ang pagbibigay ng limos mula sa sariling gawa; masigasig nitong hinihikayat ang pagdalaw sa mga maysakit, na binabanggit ang mga salitang: *'Nasa sakit ako at dinalaw ninyo ako'* (Mateo 25:36); patuloy nitong hinihikayat: 'Pumunta ka sa mga nagdadalamhati at sa mga malulugmok sa loob' – at, dahil ito mismo ay malulugmok sa loob, pinapayuhan tayo na aliwin ang mga malulugmok sa loob.

6. Sa mga nagsimula nang manalangin, pinaaalalahanan nito sila ng mga kinakailangang gawain, at binubuo nito ang bawat posibleng paraan upang maaliw tayo mula sa panalangin sa pamamagitan ng isang pagpapala o iba pa, gaya ng isang tahimik na brida.

7. Ang bawat isa sa iba pang mga kasamaan ay napagtatagumpayan ng isang birtud; ngunit ang pag-aalinlangan, para sa monghe, ay kamatayang sumasaklaw sa lahat. Sa lahat ng walong pinuno ng kasamaan, ang espiritu ng pag-aalinlangan ang pinakamalungkot.

8. Kapag walang pag-awit ng mga salmo, hindi sumisibol ang kawalan ng pag-asa; at sa pagtatapos ng tuntunin (kung kailan sumasapit ang antok), nagiging masigla ang mga mata.

9. Sa mga pagsalakay ng kawalan ng pag-asa, nabubunyang ang mga tukso ng laman; at wala nang nagbibigay ng kasingdaming korona sa (matulungin) monghe gaya ng kawalan ng pag-asa.

10. Ang siyang umiiyak para sa sarili ay hindi nakararanas ng kawalan ng pag-asa.

11. Ang mongheng mahilig sa pera ay hindi nakararanas ng kawalan ng pag-asa: sa bawat sandali ay inaalala niya ang mga salita ng Apostol: *'Ang tamad ay huwag kumain'* (2 Tes. 3:10), at ang isa pa: *'Ang mga kamay na ito ang naglingkod sa akin at sa mga kasama ko'* (Mga Gawa 20:34).

12. Ang kawalan ng pag-asa ay kung minsan nagmumula sa pagbibigay-lugod sa mga pagnanasa ng laman, at kung minsan naman sa kakulangan ng paggalang sa harap ng Diyos.

13. Ang masigasig na panalangin ang panlaban sa kawalan ng pag-asa; samantalang ang pag-alala sa Huling Paghuhukom ay nagbubunsod ng sigasig (upang kumilos ayon sa kalooban ng Diyos).

14. Ang mabuting pag-asa ang tabak na ginagamit ng monghe upang talunin at patayin ang kawalan ng pag-asa.

15. (*Pag-amin ng kawalan ng pag-asa*). Sabihin mo sa amin, O tamad at maluwag na pagnanasa, sino ang nagbigay-daan sa iyong pagsilang sa kasamaan? Ano ang iyong mga supling? Sino ang nakikipagdigma laban sa iyo? At sino ang iyong mamamatay? – (*Sagot*). – Marami akong ina: kung minsan, ang kawalang-pakiramdam ng kaluluwa; kung minsan, ang pagkalimot sa mga biyayang langit; at kung minsan, ang labis na pagod. Ang aking mga supling, na nakatira sa akin, ay: ang pagpapalit-palit ng tirahan; ang pagbalewala sa mga utos ng espirituwal na ama; ang pagkalimot sa Huling Paghuhukom; at, kung minsan, ang pagtalikod sa panata ng pagka-monje. Ang aking mga kalaban na nagbubuklod sa akin ay ang mga umaawit ng mga salmo habang nagtatahi. Ang aking kaaway ay ang kaisipan ng kamatayan; gayunpaman, ang panalangin, na may matibay na pag-asa na makamtan ang walang hanggang biyaya, ang pumapatay sa akin.

7. Ang Pakikibaka Laban sa Kapanambangan

1. Ang kayabangan ay pag-aaksaya ng paggawa, pag-aaksaya ng pawis, ang magnanakaw ng kayamanan ng kaluluwa, isang hulmigas sa giikanan ng buhay na, bagaman maliit, ay laging handang magnakaw ng bunga ng ating mga pagsisikap at ng gantimpala ng ating mga gawa.

2. Nakakapit ang kayabangan sa lahat ng bagay: Nagmamalaki ako kapag nag-aayuno ako, ngunit kapag pinutol ko ang aking pag-aayuno upang itago sa iba ang aking pagpipigil sa sarili, nagmamalaki ako muli, iniisip kong matalino ako; napapailalim ako sa kayabangan kapag nakasuot ako ng magagarang damit; ngunit kahit na nakasuot ako ng kupas na damit, nagmamalaki pa rin ako; kapag nagsasalita ako, napapailalim ako sa kayabangan; kapag nanahimik ako, muling napapailalim ako rito. Kahit pa paano mo itapon ang tridenteng ito, ang dulo nito ay laging nakaturo pataas.

3. Ang taong mayabang ay isang idolatra. Akala niya'y pinaparangalan niya ang Diyos, ngunit sa katotohanan ay hindi niya pinaluluguran ang Diyos kundi ang mga tao.

4. Ang sinumang mahilig magpasikat ay mayabang. Ang pag-aayuno ng mayabang ay walang gantimpala, at ang kanilang panalangin ay walang bunga; sapagkat ginagawa nila ang pareho para sa papuri ng tao.

5. Ang isang mapagkunwaring asketiko ay nagdudulot ng dobleng pinsala sa kanyang sarili, sapagkat napapagod niya ang kanyang katawan ngunit walang gantimpala na natatanggap.

6. Madalas itinatago ng Panginoon sa ating mga mata ang mga birtud na ating nakamtan; ngunit ang taong pumupuri sa atin—o mas tama, ang nagpapalobong sa atin—ay binubuksan ang ating mga mata sa pamamagitan ng kanilang papuri, at sa sandaling mabuksan ang mga ito, ang kayamanan ng birtud ay naglalahi (na para bang nilamon mula sa ating paningin).

7. Ang mambabatikos ay alipin ng mga demonyo, tagapagpasimula ng kayabangan, tagawasak ng habag, tagasira ng mga birtud, at siyang nag-aakay sa tao palayo sa tunay na landas. *'Ang mga nagpapala sa iyo ay mambabatikos sa iyo, at kanilang pinapaslitsak ang iyong mga paa,'* sabi ng Propeta (Isaiah 3:12).

8. Nakakita ako ng mga taong umiiyak na, nang purihin, ay nagngalit sa papuri, at, gaya ng karaniwang nangyayari sa kalakalan, pinalitan ang isang damdamin ng isa pa.

9. Kapag may kapitbahay, o kahit kaibigan, na pumupuna sa iyo, maging wala ka man o naroroon ka, magpakita ka ng pag-ibig – purihin mo siya.

10. Isang dakilang bagay na tanggihan mula sa puso ang papuri ng tao, ngunit mas dakila pa na lumayo sa papuri ng demonyo.

11. Hindi ang nagpapababa sa sarili ang nagpapakita ng kababaang-loob (sapagkat sino ang makapagtitiis ng pang-aabuso mula sa sarili?); kundi ang taong, kapag pinagalitan ng iba, ay hindi binabawasan ang pagmamahal niya sa taong iyon.

12. Kapag nakita ng demonyo ng kayabangan na ang asketiko ay nakamit, kahit kaunti, ang kapanatagan ng puso, agad niyang hinihikayat siyang lumabas sa mundo, na nagsasabing: 'Pumunta ka at iligtas ang mga kaluluwang nalilipod.'

13. Ang kayabangan ay hinihikayat ang mga pabaya, sa harap ng mga dayuhan, na magbihis ng pagpapakumbaba, at sa kanilang kilos, mukha, at tinig, ay magpakita ng kabanalan; sa oras ng pagkain ay pinipilit silang mag-ayuno nang halata; sa pag-awit ng mga salmo, ginagawang masigasig ang mga tamad at ginagawang malagu ang tinig ng mga walang tono.

14. Ginagawang mayabang ng kayabangan ang mga pinalad, at nagtatanim ng diwa ng sama ng loob sa mga hinamak.

15. Ang kayabangan ay madaling kumapit sa likas na kaloob, at sa pamamagitan nito ay madalas nitong dinadala ang kapahamakan sa mga kahabag-habag nitong alipin.

16. Noong isang beses, nakita ko kung paano pinalayas ng demonyo ng kayabangan ang kapatid nito, ang demonyo ng poot. Nagalit ang isang kapatid sa isa pa; ngunit nang dumating ang mga karaniwang tao, bigla siyang tumahimik, sapagkat ipinagbili niya muli ang sarili sa kayabangan; dahil hindi niya kayang paglingkuran nang sabay ang dalawang panginoong ito.

17. Ang sinumang naging alipin ng kayabangan ay namumuhay nang doble: ang isa ay sa panlabas, at ang isa pa ay sa kaharian ng mga kaisipan at damdamin; ang isa ay sa lihim, at ang isa ay sa publiko.

18. Ang sinumang nakatikim ng kaluwalhatian sa langit ay natural na hinahamak ang lahat ng kaluwalhatian sa lupa; at magugulat ako kung ang sinuman, na hindi nakatikim ng una, ay lubos na hahamakin ang huli.

19. Nakita ko kung paano ang ilan ay nagsimula ng kanilang espirituwal na pagsusumikap dahil sa kayabangan; ngunit kalaunan, nang mabago ang kanilang layunin sa pagsusumikap, kanilang pinutungan ang isang kapintasan-pintas na simula ng isang kapuri-puring wakas.

20. Ang sinumang mayabang sa likas na kaloob, gaya ng talas ng isip, mabilis na pagkaunawa, husay sa pagbabasa at pagbigkas, matalas na pag-iisip, at iba pang katulad na kakayahan na dumarating sa atin nang walang pagsisikap, ay hindi kailanman makakamit ang higit pa sa likas na biyaya; sapagkat *'ang hindi tapat sa kaunti ay hindi rin tapat sa marami'* dahil sa kanyang kapalaluan (Lucas 16:10).

21. Ang sinumang humihingi ng mga biyaya sa Diyos bilang kapalit ng kanyang pagsisikap ay nakatayo sa isang mapanganib na pundasyon; ngunit ang sinumang, sa kabaligtaran, ay itinuturing ang kanyang sarili na laging may utang sa Diyos, ay biglang makakamtan niya ang makalangit na kayamanan na higit pa sa kanyang pinakamataas na inaasahan.

22. Huwag pakinggan ang tagapukaw na ito kapag tinuturuan ka niyang ipahayag ang iyong mga kabutihan para sa kapakinabangan ng mga nakakaranig; *'sapagkat anong pakinabang sa tao kung siya'y makamtan ang buong sanlibutan, ngunit mapahamak ang kaniyang kaluluwa?'* (Mateo 16:26). Walang nagdudulot ng kasing-halaga sa kapwa gaya ng mapagkumbaba at taos-pusong pag-uugali at katugmang pananalita. Sa ganitong paraan, hihikayatin din natin ang iba na huwag maging mayabang; at ano pa nga ba ang mas kapaki-pakinabang kaysa rito?

23. Ang papuri ay nagpapalago at nagpapalobo sa kaluluwa; ngunit kapag ang kaluluwa ay napalago, sinasakop ito ng kapalaluan, itinaas nito sa kalangitan at itinatapon sa kalalalaman.

24. Ang masamang kayabangan ay nagtuturo sa atin na magkunwari ng isang birtud na wala sa atin, na nagdudulot upang tayo ay mailigaw ng mga salita ng Tagapagligtas: *'Sumiklab nawa ang inyong liwanag sa harap ng mga tao, upang makita nila ang inyong mabubuting gawa'* (Matt. 5:16).

25. Huwag mong itago ang iyong hiya sa pamamagitan ng pag-iisip na hindi ka magbibigay ng dahilan ng pagkasala sa iyong kapwa; bagaman hindi palaging kapaki-pakinabang na gamitin ang lunas na ito, kundi nakadepende ito sa partikular na kalikasan ng mga kasalanan.

26. Kapag sinimulan tayong purihin ng ating mga humahanga—o mas tama, ng ating mga mapanumbat—madali nating alalahanin ang ating maraming kasalanan (at ang paghuhukom ng Diyos, na hindi tulad ng sa tao), at makikita natin na hindi tayo karapat-dapat sa sinasabi o ginagawa nila para sa ating karangalan.

27. Ang mga taong payak ang puso ay hindi gaanong naapektuhan ng samyong ito; sapagkat ang kayabangan ay pagkasira ng pagiging payak at ng isang buhay na puno ng pagpapanggap.

28. Madalas na ang isang uod, kapag lumaki na, ay tumutubo ang pakpak at lumilipad sa matataas na lugar; gayon din naman ang kayabangan, kapag lumakas na, ay nagbubunga ng kapalaluan, ang pinagmulan at kasukdulan ng lahat ng kasamaan.

29. Ang simula ng pagwawakas sa kayabangan ay nasa pagbabantay sa sariling labi at pagtanggap sa kahihyan; ang gitnang yugto ay ang pagputol sa lahat ng kaisipang pagkakaugnay sa kayabangan; at ang wakas (kung mayroon ngang wakas sa baging ito) ay ang paggawa, nang walang kahihyan sa harap ng iba, ng mga bagay na nagdudulot ng kahihyan.

30. Itago mo ang iyong karangalan, at huwag ipagmayabang ang iyong mataas na pinagmulan, baka magkaiba ang iyong salita at ang iyong gawa.

31. Nakita ko ang isang di-masanay na alagad na, sa harap ng ilang tao, ay nagmayabang tungkol sa mga birtud ng kanyang guro; at, sa pag-aakalang makakamit niya ang kaluwalhatian para sa sarili mula sa mais ng iba, ay sa halip ay nagdulot siya ng kahihyan sa sarili nang sabihin ng lahat sa kanya: 'Paano nangyari na ang mabuting puno ay nakapamunga ng isang tuyong sanga?'

32. Ang kayabangan ay mahilig magpakitang-gilas sa trono ng palahawakan; ngunit ang katahimikan ng mga labi ang siyang nagtatapos sa kayabangan.

33. Ang mga nagpapasuko sa demonyo ng kayabangan ay napapailalim sa biglaang pag-igting ng pagnanasa kapag, matapos pansamantalang makalaya sa mga malaswang kaisipan, ay nagsimulang magmalaki sa sarili. Ang mga pagnanasa sa laman na sumisibol dahil dito ay nagpapakita sa kanila ng pagkamapanghamak na nakatago sa kailaliman ng kanilang puso, at nagtuturo sa kanila na huwag iugnay sa kanilang sariling sipag at pagsisikap ang kadalisan ng puso na paminsan-minsan ay nagaganap, ayon sa utos ng Apostol: '*Ang mayroon ka, tinanggap mo*' (1 Cor. 4:7), maging direkta man mula sa Diyos, o sa pamamagitan ng tulong ng iba at ng kanilang mga panalangin.

34. Ang katahimikan at kapanatagan ang kaaway ng kayabangan; ngunit kung ikaw ay nabubuhay sa isang pamayanan, tiisin mo ang mga insulto.

35. Kung ang sukdulang kayabangan ay kapag ang isang tao, na walang nakikitang sinuman upang purihin siya, ay kumikilos nang may kayabangan nang lihim, kung gayon ang tanda ng ganap na kababaang-loob ay ang hindi pagtagumpay ng mga maling-isip kahit na nasa harapan ng iba.

8. Ang Pakikibaka Laban sa Kayabangan

1. Ang kayabangan ay pagtangga sa Diyos, paghamak sa tao, ina ng paghatol, supling ng papuri, pagtangga sa tulong ng Diyos, sanhi ng pagbagsak, pinagmumulan ng galit, mapait na tagapahirap sa gawa ng iba, hindi makataong hukom, kalaban ng Diyos, ugat ng kalapastanganan.

2. Ang simula ng kapalaluan ay ang pagtanim ng ugat ng kayabangan; ang '*kalagitnaan*' nitong yugto ay ang paghamak sa kapuwa, ang walang-hiyaang pagmamalaki sa sariling mga gawa, ang pagpupuri sa sarili sa puso, at ang pagkamuhi sa pagsaway; samantalang ang '*wakas*' nito ay ang pagtangga sa tulong ng Diyos, ang mayabang na pag-asa sa sariling mga pagsisikap, at ang demonyong ugali.

3. Nakakita ako ng mga taong nagpapasalamat sa Diyos sa kanilang mga labi, samantalang nagmamayabang sa kanilang mga kaisipan. Isang malinaw na halimbawa nito ay ang Pariseo, nang sinabi niya: '*Diyos ko, pinasasalamatang Kita*' (Lucas 18:11).

4. Nangyari ang Pagbagsak, doon na nakatanim ang kapalaluan, sapagkat ang kapalaluan ang paunang senyales ng Pagbagsak.

5. Ang isang mongheng mayabang ay mariing tututol; ngunit ang isang mapagkumbabang monghe ay hindi lamang hindi tutol, kundi hindi rin niya itataas ang kanyang mga mata.

6. Ang sipres ay hindi yumuyuko ni humihiga sa lupa; gayundin, ang mayabang na monghe ay hindi maaaring magkaroon ng mapagkumbabang pagsunod.

7. Kung '*sumasalungat ang Diyos sa mayabang*' (Santiago 4:6), sino nga kaya ang mahahabag sa kanila? – At kung '*ang bawat mayabang ay kasuklam-suklam sa Panginoon*' (Awit 16:5), sino nga kaya ang makapagpapalinis sa kaniya?

8. Ang tumatanggi sa saway ay nagpapahayag ng hilig sa kapalaluan; ngunit ang tumatanggap nito ay pinalaya ang sarili mula sa mga gapos ng kapalaluan.

9. Minsan ay pinayuhan ng isang matalinong nakatatanda ang isang mayabang na kapatid; ngunit ang huli, na bulag ang kanyang kaluluwa, ay nagsabi: 'Patawarin mo ako, Ama, hindi ako mayabang.' Pagkatapos

ay sumagot ang matalinong nakatatanda: 'Paano mo, anak ko, mapatutunayan nang mas malinaw na ikaw ay mayabang kaysa sa pagsasabing wala kang kayabangan?'

10. Para sa mga taong may mapagmataas na ugali, ang pinakakapaki-pakinabang ay ang pagsunod, ang mamuhay nang pinaka-mapagkumbaba at hinamak, at ang magbasa ng mga salaysay tungkol sa mapaminsalang bunga ng kayabangan at sa mga labis sa kalikasan na lunas para rito.

11. Nakakahiya ang pagmamayabang sa palamuti ng iba, at sukdulan ng kamangmangan ang pagmamalaki sa mga biyaya ng Diyos. Magmayabang ka lamang sa mga birtud na taglay mo bago ka ipinanganak; samantalang ang mga iyong pinagsanay mula nang ipinanganak ka, ipinagkaloob ng Diyos sa iyo, gaya ng Kanyang pagbibigay sa iyo ng mismong buhay mo. – Kung nakapagtamo ka ng anumang birtud nang hindi tumutulong ang iyong isipan, sa kanila ka na lang magmalaki, sapagkat ang mismong isipan ay ipinagkaloob sa iyo ng Diyos. – At kung nakagawa ka ng anumang kabayanihan nang hindi ginamit ang iyong katawan, bunga lamang iyon ng iyong sariling pagsisikap; sapagkat ang katawan ay hindi naman sa iyo – nilikha ito ng Diyos.

12. Huwag kang umasa sa sarili mong kabutihan hanggang hindi mo pa naririnig ang pangwakas na hatol ng Hukom tungkol sa iyo; sapagkat sa Ebanghelyo nakikita natin na kahit ang isa na'y nakaupo na sa piging ng kasal ay tinalian ng mga kamay at paa at itinaon sa panlabas na kadiliman (Matt. 22:13).

13. Huwag nating tumigil sa pagsusuri sa ating sarili at paghahambing ng ating buhay sa buhay ng mga Banal na Ama at mga dakilang tao na nauna sa atin; at ating makikita na hindi pa tayo nakagawa ng kahit isang hakbang upang tularan ang mga yapak ng mga dakilang taong ito – sa katunayan, hindi pa natin natutupad ang ating mga panata nang nararapat, kundi naninirahan pa rin tayo sa mga paraan ng mundo.

14. Ang isang monghe ay isang kalaliman ng kababaang-loob na kanyang pinaglundagan, at doon niya nalunod ang bawat masamang espiritu.

15. Mula sa kayabangan nagmumula ang pagkalimot sa mga kasalanan; ngunit ang pag-alala rito ay tagapamagitan ng kababaang-loob.

16. Ang kayabangan ay kahirapan ng kaluluwa, na inilalarawan ang sarili bilang mayaman at, habang nasa kadiliman, iniisip na taglay nito ang liwanag.

17. Ang mga mayabang ay parang mansanas: bulok sa loob ngunit kumikislap sa ganda sa labas.

18. Ang mga mayabang ay hindi nangangailangan ng diyablo, ang tagatukso; ginawa nila ang kanilang sarili bilang kanilang sariling diyablo at kalaban.

19. Ang mga mapanirang salita ay isinisilang sa mayabang na puso, samantalang ang mga banal na pangitain ay isinisilang sa mapagkumbabang kaluluwa.

20. Hindi ko alam kung paano nangyayari na napakarami sa mga mayabang, na hindi nakakaalam sa kanilang sarili, ang nag-iisip na nakamit na nila ang kawalan ng pagnanasa, at pagkatapos lamang umalis sa mundong ito nila napagtatanto ang kanilang kahirapan.

21. Ang napapailalim sa kayabangan ay lubos na nangangailangan ng pambihirang tulong ng Diyos para sa kaligtasan; sapagkat ang mga makataong paraan ng kaligtasan ay walang silbi sa kanya.

22. Ang mga blasphemous na kaisipan ay nagmumula sa kapalaluan, samantalang hinahadlangan ng kapalaluan ang isang tao na ipagtapat ang mga ito sa isang espirituwal na ama. Ito ang dahilan kung bakit madalas na ang paghihirap na ito ay nagpapahulog sa ilan sa kawalan ng pag-asa, na winawasak ang lahat ng kanilang pag-asa, na parang uod na kumakain sa puno.

23. Walang mga kaisipan na (dahil sa kayabangan) ay napakahirap aminin gaya ng mga blasphemous na kaisipan; kaya't madalas itong nananatili sa loob ng maraming tao hanggang sa katandaan. Ngunit walang nagpapalakas sa mga demonyo at masasamang kaisipan laban sa atin nang higit pa kaysa sa katotohanang hindi natin ito inamin, kundi itinago sa ating mga puso – na siyang nagpapaluso sa mga ito.

24. Walang sinuman ang dapat mag-isip na sila ay nagkasala ng mapanlait na mga kaisipan; sapagkat ang Panginoon ang nakakaalam ng puso at nalalaman Niya na ang mga salitang iyon at kaisipang iyon ay hindi sa atin, kundi sa ating mga kaaway.

25. Matutuhan nating kamuhian ang diwa ng pamumuska, at, nang hindi man lang pinapansin ang mga kaisipang itinatanim nito, sabihin dito: *'Lumayo ka sa akin, Satanas; Sinasamba ko ang Panginoon na aking Diyos, at Siya lamang ang aking paglilingkuran; ngunit sana'y ang iyong 'sakit' at ang iyong mga salita'y 'bumalik sa iyong sariling ulo', at sana'y ang iyong pamumuska'y bumagsak sa iyong 'ulo', sa panahong ito at sa darating na panahon (Awit 7:17).*

26. Ang sinumang minamaliit ang kaaway na ito ay napalalayang mula sa kanyang pagdurusa; ngunit ang sinumang nagbabalak na labanan siya sa anumang ibang paraan ay matatalo niya. Ang sinumang naghahangad na supilin ang mga espiritu sa pamamagitan ng salita ay parang sinumang sumusubok na pigilan ang hangin.

27. Kapag nagsimulang umusbong sa ating kalooban ang banal na kababaang-loob, doon natin sisimulang hamakin ang lahat ng papuri at kaluwalhatian ng tao. At kapag ito'y ganap nang hinog, hindi lamang natin ituturing na walang-halaga ang ating mabubuting gawa, kundi ituturing pa natin itong karumaldumal, na iniisip na araw-araw nating dinaragdagan ang pasanin ng ating mga kasalanan sa pamamagitan ng pag-aaksaya ng mga birtud na hindi natin namamalayan.

28. Ang masigasig na pagsisipi at pag-iyak, na nilinis mula sa lahat ng karumihan, ay nagtatayo ng isang templo ng kababaang-loob sa puso at ginugubab ang kubong kayabangan na itinayo sa buhangin.

29. Ang mga palatandaan ng pagkawala ng kapalaluan at pagtatatag ng kababaang-loob ay: ang masayang pagtanggap ng mga insulto at kahihiyan, ang pagpapawi ng galit, at ang kawalan ng tiwala sa sariling mga birtud.

30. Ang wakas ng lahat ng pagnanasa ay kayabangan at kapalaluan para sa sinumang hindi nagbabantay sa sarili. Ngunit ang tagapukso nito—ang kababaang-loob—ay pinananatiling ligtas ang mayroon nito mula sa bawat nakamamatay na lason (ng mga pagnanasa).

31. Ang isang mapagkumbabang monghe ay hindi nanghihimasok sa mga bagay na lampas sa kanyang pagkaunawa; ngunit ang mga mayabang ay nagsisikap na tuklasin kahit ang kalaliman ng mga kautusan ng Panginoon.

32. Lumapit ang mga demonyo sa isa sa mga pinakamatatalinong kapatid at pinuri siya. Ngunit sinabi ng mapagkumbaba at matalinong taong ito sa kanila: 'Kung titigil kayong purihin ako sa aking puso, makokonsulta ko mula sa inyong pag-alis na ako ay dakila; ngunit kung hindi kayo titigil sa pagpuri sa akin, nakikita ko ang aking karumihan sa inyong papuri; sapagkat *"ang bawat mayabang na tao ay karumaldumal sa Panginoon"* (Awit 16:5). 'Kaya, alinman sa umalis kayo, upang ituring ko ang aking sarili na isang dakilang tao; o purihin ninyo ako—at makakamit ko ang dakilang kababaang-loob sa pamamagitan ninyo.' Lubos silang natamaan ng dobleng talim ng katuwirang ito kaya't agad silang naglaho.

33. Iba ang pagiging mayabang, iba ang hindi pagiging mayabang, at iba pa ang pagiging mapagkumbaba. Ang isang tao ay naghuhusga buong araw; ang isa naman ay wala siyang hinuhusgahan, ngunit hindi rin niya kinokondena ang sarili; samantalang ang ikatlo, bagaman walang kapintasan, ay palaging kinokondena ang sarili.

34. Kapag tumatakbo mag-isa ang kabayo, sa tingin nito ay mabilis itong tumatakbo; ngunit kapag tumatakbo ito kasama ng iba, doon nito napagtatanto kung gaano ito kabagal. (Ihambing mo ang iyong sarili sa pinakamahusay, at iiwas ka sa kayabangan).

35. Lihim na itanim ng mga maruruming demonyo ang papuri sa puso ng isang masigasig na asketiko. Ngunit siya, na ginabayan ng banal na inspirasyon, ay nagawang malampasan ang katusuhan ng mga espiritu sa pamamagitan ng isang banal na pakana: isinulat niya sa pader ng kanyang selda ang mga pangalan ng pinakamataas na birtud, gaya ng ganap na pag-ibig, anghel na kababaang-loob, dalisay na panalangin, hindi matitinag na kadalisayan, at iba pa na katulad nito. Sa tuwing nagsisimula nang purihin siya ng kanyang mga iniisip, sinasabi niya sa mga ito: 'Tayo'y magpunta at sumailalim sa pagsubok' – at, lumalapit sa pader, binabasa niya ang mga pangalang nakasulat doon – at dinaragdag: 'Kahit pa nagkaroon ka na ng lahat ng mga birtud na ito, alamin mong malayo ka pa rin sa Diyos'.

36. Kung nais mong magkaroon ng di-matitinag na pagmamahal sa panalangin, una mong sanayin ang iyong puso na huwag tingnan ang mga kasalanan ng iba; ngunit ang pauna rito ay ang pagkamuhi sa kayabangan.

37. Kung nais nating maunawaan ang ating sarili, huwag nating itigil ang pagsusuri at masusing pagsisiyasat sa ating sarili; at kung, sa tunay na damdamin ng kaluluwa, itinatag natin na ang bawat kapwa natin ay mas mahusay kaysa sa atin, kung gayon ang awa ng Diyos ay hindi malayo sa atin.

38. Marami ang nagsasabing makasalanan sila, at marahil ay tunay nga nilang iniisip ang kanilang sarili sa ganitong paraan; ngunit ang puso ay natutukso ng paghamak (mula sa kamay ng iba).

39. Sinumang nagsasabing nararamdaman nila ang bango ng kababaang-loob – kahit na tinatanggap nila ang papuri, at halos hindi gumalaw ang kanilang puso – huwag silang malinlang, sapagkat sila ay naliligaw.

40. *'Hindi sa amin, O Panginoon, hindi sa amin, kundi sa Kanyang pangalan ipagkaloob ang kaluwalhatian,'* wika ng isang tao sa kalaliman ng kanyang kaluluwa (Awit 113:9); sapagkat alam niya na ang likas na katangian ng tao, na napakahina, ay hindi makatanggap ng papuri nang hindi napapahamak. *'Ang papuri ko ay mula sa Iyo sa dakilang Simbahan'* (Awit 21:26) – sa darating na panahon; ngunit bago iyon, hindi ko ito matatanggap nang ligtas.

41. Kalikasan ng puno ng limon na, habang ito'y tigang, ang mga sanga nito'y tumataas; ngunit kapag ito'y yumuko, mas malamang na mamunga. – Ang sinumang nakatamo ng kaalaman ay nauunawaan ito.

42. Kung ang kapalaluan ng ilan sa mga anghel ay ginawang demonyo sila, walang dudang ang kababaang-loob ay makapagpapabalik sa mga demonyo bilang anghel. Kaya't ang mga nahulog, magpakatampang, at magtiwala sa Diyos.

43. Wala nang nakakapagpapababa sa kaluluwa nang higit pa kaysa sa pamumuhay sa kahirapan at pagkabuhay sa limos.

44. Sinumang, sa pag-uusap, ay matigas ang ulo sa pagtatanggol sa sarili niyang opinyon, kahit na ito ay makatarungan, dapat niyang malaman na siya ay tinatablan ng isang demonyong karamdaman (kabalangitan); at, kung ganoon siya kumilos sa pakikipag-usap sa kanyang kapantay, maaari siyang sawayin ng kanyang nakatatanda at sa gayon ay gumaling; ngunit kung ganoon ang kanyang pagtrato sa mga mas dakila at mas matalino kaysa sa kanya, hindi na magagamot ng mga tao ang karamdaman na ito.

45. Minsan tinanong ko ang isa sa mga pinakamahuhusay na nakatatanda kung paano nauugnay ang pagsunod sa kababaang-loob. Sumagot siya: ang isang maingat na baguhan, kahit pa muling buhayin niya ang mga patay at matanggap ang biyaya ng luha; at mailigtas sa alitan, palagi niyang iniisip na ito ay nagagawa sa pamamagitan ng panalangin ng kanyang espirituwal na ama – at nananatili siyang dayuhan at malayo sa hungkag na pagmamapuri; at sa katunayan, paano nga ba siya makakapagmayabang sa isang bagay na, gaya ng kanyang sariling pag-unawa, ay nakamit sa pamamagitan ng tulong ng iba, at hindi sa kanyang sariling pagsisikap?

46. Habang naninirahan sa komunidad, bantayan mo ang iyong sarili, at sa anumang paraan ay huwag mong sikaping magpakitang mas matuwid kaysa sa ibang mga kapatid; kung hindi, makagawa ka ng dalawang kasamaan: masasaktan mo ang mga kapatid sa pamamagitan ng iyong huwad at peke na sigasig, at magkakaroon ka ng dahilan para sa kapalaluan.

47. Maging masigasig ka, ngunit sa iyong puso lamang, at huwag mo itong ipakita sa iyong panlabas na kilos—hindi sa iyong anyo, ni sa anumang salita, ni sa anumang banayad na senyales; sa lahat ng bagay ay maging katulad ng iyong mga kapatid, upang maiwasan ang kayabangan.

48. Ang huwad na habag ay nagbubunga ng kapalaluan, samantalang ang tunay na habag ay nagdudulot ng aliw.

49. Ang nagmamalaki sa sariling luha at hinahatulan sa isip ang mga hindi umiiyak ay parang humiling ng sandata sa hari laban sa kaaway, ngunit siya mismo ang papatayin sa mga ito.

50. Kung ang sinuman ay nakakabatid na siya ay madaling matalo ng kapalaluan at masungit na ugali, katusuhan at pagpapanggap—at nanaisin niyang gamitin laban sa mga kaaway na ito ang dobleng-talim na espada ng kababaang-loob at mabuting kalooban—padaliin niyang pumasok, wari, sa labahan ng kaligtasan, ang pagtitipon ng mga kapatid, – at tunay nga, ang pinakamatindi sa mga ito, kapag nais niyang lubusang alisin ang kanyang masasamang ugali; upang doon, na yuyugyugin ng mga saway, pang-iinsulto, at kaguluhan ng mga kapatid, at napapahamak nila sa isip, at kung minsan ay pisikal pang pinahihirapan, tinatapkan at sinisipa, ay malinis na niya ang balabal ng kanyang kaluluwa – mula sa dumi na nananahan dito.

51. Napansin ko na ang kapalaluan ay maaaring maging sanhi ng pagpapakumbaba. Sapagkat ang bunga ng kapalaluan ay pagbagsak sa kasalanan; at ang pagbagsak na ito sa kasalanan ay madalas, para sa mga nagnanais na mailigtas, maging sanhi ng pagpapakumbaba.

52. Ang mayabang na kaluluwa ay alipin ng takot; umaasa sa sarili, natatakot ito sa pinakamahinang tunog ng mga nilikha at maging sa mga anino.

53. Ang mga walang-dangal ay maaaring itama ng mga tao, ang mga mapanlinlang ay ng mga Anghel, ngunit ang mga mayabang ay pinapagaling ng Diyos Mismo.

54. Ang nakikitang kapalaluan ay nagagamot ng mga kalungkotang pangyayari; ngunit ang hindi nakikitang kapalaluan ay pinakadunong na nagagamot ng Hindi Nakikita.

55. Bantayan nang walang patid ng mata ng kaluluwa ang kayabangan; sapagkat sa lahat ng mga panlilinlang, wala nang mas mapanira kaysa sa damdaming ito.

56. Kung ang tanda ng kapahamakan—ibig sabihin, ng kayabangan—ay kapag itinaas ng isang tao ang sarili kahit sa maliliit at walang kabuluhang bagay; kung gayon, ang nakaliligtas na tanda ng kababaang-loob ay ang panatilihin ang mapagkumbabang pag-iisip kahit sa malalaking gawain at reporma.

57. Nang mahuli ko ang baliw na mangkukulam na ito sa aking puso, na dinala roon sa balik at kanyang ina—pagmamataas; at itinali ko silang dalawa sa gapos ng pagsunod, at pinalo ko sila ng latigo ng pagpapakumbaba, pinilit ko silang sabihin sa akin kung paano sila nakapasok sa aking kaluluwa. Sa wakas, sa ilalim ng mga palo, sinabi nila: 'Wala kaming simula o kapanganakan, sapagkat kami mismo ang mga pinuno at ina ng lahat ng mga pagnanasa. Isa sa aming mga kaaway ay may malaking poot laban sa amin — ang pagsisisi ng puso na isinilang ng pagsunod. Ngunit ang mapasailalim sa sinuman—hindi namin ito matiis; kaya naman, bagaman kami ay mga pinuno pati na sa langit, umurong kami mula roon. Sa madaling salita: kami ang mga ina ng lahat ng sumasalungat sa kababaang-loob; at anumang sumusuporta rito ay sumasalungat sa amin. Gayunpaman, kung lilitaw kami sa ganoong kapangyarihan kahit sa langit, saan ka tatakas sa aming harapan? Madalas naming sinusundan ang pagtitiyaga sa pagtanggap ng insulto, ang pagsasanay sa pagsunod at pagtitiis, ang pagpapatawad sa mga kasalanan, at ang paglilingkod sa kapwa. Ang aming mga supling ang ikapahamak ng mga taong may diwa: galit, paninirang-puri, pagkabigo, pagkairita, pagsigaw, pamumuska, pagkukunwari, poot, selos, tsismis, pagkamakasari, at kawalang-sunod. May isang bagay na wala kaming lakas na labanan – bagaman labis ninyo kaming natatalo, sasabihin namin ito sa inyo: 'Kung taos-puso kang manghugsa sa iyong sarili sa harap ng Panginoon, hahamakin mo kami na parang sapot ng gagamba.' 'Nakikita ninyo,' sabi ng kapalaluan, 'na ang kabayong sinasakyan ko ay kahambog; ngunit ang banal na kababaang-loob at pagsisi sa sarili ay hahalakin ang kabayo at ang nakasake nito, at matamis na kakanta ng kantikang panalo: *'Kumanta tayo sa Panginoon, sapagkat Siya'y marilag na itinaas: Itinapon Niya ang kabayo at ang nakasake nito sa dagat'* (Ex. 15:1), ibig sabihin, sa kalaliman ng kababaang-loob.'

5. Tungkol sa kawalan ng damdamin

1. Ang karilagan ng kalangitan ay nasa mga bituin, samantalang ang pampaganda ng kawalan ng hilig ay nasa mga birtud.

2. Tinawag na walang-pagnanasa, at siya nga ay ganoon, ang taong ginawang hindi matitinag sa pagnanasa ang kanyang laman, itinaas ang kanyang isip sa itaas ng lahat ng nilikha, pinailalim ang lahat ng kanyang pandama sa kanyang isip, at iniharap ang kanyang kaluluwa sa harap ng mukha ng Panginoon, na laging umaabot sa Kanya, higit pa sa kanyang sariling lakas.

3. May ilan ding nagsasabi na ang kawalan ng hilig ay ang pagkabuhay na mag-uli ng kaluluwa bago ang pagkabuhay na mag-uli ng katawan, samantalang ang iba naman ay nagsasabing ito ay ang ganap na kaalaman sa Diyos (pagkakaisa sa Diyos)—na ikalawa lamang sa mga anghel.

4. Ang ganap at walang katapusang kaganapan ng mga taong ganap sa Panginoon, ayon sa sinabi sa akin ng isang taong nakatikim nito, ay sa huli ay nagpapabanal sa isip at nagkakalas nito sa lahat ng materyal na bagay, upang, sa pagdating sa makalangit na kanlungang ito, ginugugol ang malaking bahagi ng buhay nito sa laman sa isang ekstasis na bisyon ng makalangit.

5. Mayroong hindi nagpapadala sa damdamin, at mayroon namang pinaka-hindi nagpapadala sa damdamin sa lahat ng hindi nagpapadala sa damdamin. Sapagkat ang isa ay labis na kinamumuhian ang kasamaan, samantalang ang isa naman ay hindi nasisiyahang pinagyayaman ng mga birtud.

6. Ang kalinisan (pagkadalaga) ay tinatawag ding kawalan ng hilig. At nararapat nga; sapagkat ito ay paunang tikim ng pangkalahatang muling pagkabuhay at ng di-nabubulok na kalikasan ng mga nabubulok na bagay.

7. Kung ang tanda ng ganap na pagkaalipin sa mga pagnanasa ay nasa pagiging handa ng isang tao na tumalima sa halos lahat ng mga kaisipang lihim na itanim ng mga demonyo, kung gayon itinuturing kong mga tanda ng banal na kawalang-pagnanasa ang kakayahang sabihin, nang hindi nagsisinungaling, kasama si David: *'Hindi ko nakilala ang masasamang lumalayo sa Akin'* (Awit 100:4), at hindi alam kung paano siya dumating, o bakit siya dumating, o paano siya umalis; ako ay naging manhid sa lahat ng ganoong bagay, na lubos na nagkakaisa sa Diyos, at umaasa na manatili sa ganitong kalagayan magpakailanman.

8. Ang sinumang nabilang na karapat-dapat na nasa kalagayang ito, habang narito pa, nakabalot sa mortal na laman, ay nagiging templo ng buhay na Diyos, na siyang gumagabay at nagtuturo sa kanya sa lahat ng kanyang mga salita, gawa, at kaisipan; at, sa pamamagitan ng panloob na kaliwanagan na ito, natutuklasan niya ang kalooban ng Panginoon, na para bang nakakarinig ng isang tinig, at, na higit sa lahat ng aral ng tao,

ay nagsasabi: '*Kailan ako darating at lilitaw sa harap ng mukha ng Diyos?*' (Awit 41:3)? Sapagkat hindi ko na matiis ang kirot ng pagnanasa sa langit, kundi hinahanap ko ang walang-kamatayang kagandahang ipinagkaloob Mo sa akin bago ako bumagsak sa kasamaan.

9. Ang taong walang pagnanasa—ano pa ang masasabi?—'*ay hindi na nabubuhay para sa sarili, kundi si Cristo ang nabubuhay sa kaniya*' (Gal. 2:20), gaya ng sinabi ng kaniyang '*nakipaglaban ng mabuting laban, tinapos ang karera, at pinanatili ang pananampalataya*' (2 Tim. 4:7).

10. Tulad ng isang korona ng hari na hindi gawa sa iisang bato, gayon din ay hindi makakamtan ang kawalan ng pagnanasa kung pababayaan natin kahit isang birtud.

11. Ang kababaang-loob ay nagmumula sa pagsunod, at mula sa kababaang-loob ay nagmumula ang kawalan ng pagnanasa, na siyang katuparan ng kababaang-loob. Ang simula ng kababaang-loob ay ang pagsunod; at ang kawalan ng pagnanasa, na anak na babae ng kababaang-loob, ay pinapabanal ang kanyang ina.

12. May ilan na napapagod ang kanilang katawan sa paghahangad ng kawalan ng pagnanasa at ng kayamanan ng mga kaloob, mga himala, at ng kapangyarihan ng paghuhusga; ngunit ang mga kaluluwang ito ay hindi namamalayan na hindi pagsusumikap, kundi higit sa lahat ay ang kababaang-loob, ang ina ng mga biyayang ito.

13. Ang sinumang nag-asawa sa birtud ng kababaang-loob ay mapayapa, malumanay, madaling maantig sa habag, maawain, at higit sa lahat ay mapayapa, masaya, masunurin, walang-alalahanin, mapagbantay, hindi tamad, at—ano pa nga ba ang masasabi? – walang-pagnanasa, sapagkat '*sa ating kababaang-loob ay naalala tayo ng Panginoon, at iniligtas Niya tayo mula sa ating mga kaaway*' (Awit 135:23–24), – mula sa ating mga pagnanasa at karumihan.

14. Marami ang mabilis na nakatanggap ng kapatawaran ng mga kasalanan, – ngunit wala pang sinumang mabilis na nakamit ang kawalan ng pagnanasa; sapagkat ang makamit ito ay nangangailangan ng mahabang panahon, maraming paggawa ng pag-ibig, at tulong ng Diyos.

Ang Banal na Kagalang-galang na mga Ama Barsanuphius at Juan

Isang maikling salaysay tungkol sa kanila

Kinuha mula sa **The Lives of the Saints** na inipon ni Nicodemus the Hagiorite: Si San Varsanufius ay orihinal na taga-Ehpto. Mula pagkabata, puno siya ng matinding pagnanais na mamuhay nang asketiko. Isang beses, habang dumaraan sa isang karerahan, pumasok siya rito at nang makita kung paano nagsusumikap ang lahat na malampasan ang isa't isa, sinabi niya sa sarili: '*Nakikita mo ba kung gaano kasigasig ang mga naghahangad ng panandaliang korona?*' '*Hindi ba't dapat tayong magsikap nang higit pa—tayo, ang mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit?*' At iniwan niya ang tanawing iyon, na ang kanyang espiritu ay lalo pang nag-alab kaysa dati para sa buhay ng pag-aasceta. Hindi alam kung siya ay nasa anumang monasteryo sa Ehpto. Ipinapahiwatig ng tradisyon k na siya ay isang monghe sa mismong Palestina. Pagkatapos niyang pumunta sa Jerusalem upang sambahin ang mga banal na lugar, nanatili siya roon at sa simula ay nanirahan sa ilalim ng gabay ng matandang si Marcellus, bago lumipat sa monasteryo ni Abba Serid malapit sa Gaza. Doon, sa paghahangad ng pinakamataas na ascesis, nagtayo siya ng isang maliit na selda para sa sarili sa labas ng monasteryo at, sa pagsasarili rito, namnamin ang pinakamayuming katahimikan. Sa simula ng panahong ito ng katahimikan, tatlong tinapay lamang ang dinadala sa kanya mula sa monasteryo bawat linggo. Ngunit nang ibuhos niya ang sarili sa pag-iyak at humugot ng matinding tamis mula sa kanyang mga luha, madalas siyang nasisiyahan na sa isang tinapay lamang dahil sa pakiramdam ng di-mailarawang tamis na ito, at sa maraming pagkakataon ay nakakalimutan pa niyang kainin iyon. Kaya paminsan-minsan ay kumakain siya nang dalawang beses sa isang linggo, at kung minsan ay isang beses; sapagkat madalas siyang naakit sa espirituwal na pagkain, na ang tamis ay nagpapatayo sa kanya sa pagkalimot sa pisikal na pagkain. Habang lumipas ang panahon, sa pagligo sa sarili sa walang tigil na luha, lubos na nilinis ng pinagpala ang kanyang puso mula sa mga pagnanasa ng espiritu at katawan, kaya't tumaas siya sa itaas ng mga pana ng kaaway, at nakamtan niya ang kapayapaan ng isip—na siyang sisidlan ng mga kaloob ng Banal na Espiritu— at naabot niya na sa kanya'y natulog, o mas mabuti pa'y namatay, ang bawat mapanuksong hilig at kuro-kuro; kaya tinawag niyang libingan ang kanyang selda. Mula sa mismong sandaling nilinis niya ang kanyang puso mula

sa mga pagnanasa at itinuring na karapat-dapat maging templo at tinitirhan ng Banal na Espiritu, bilang bunga ng ganitong kadalisan, pinagyaman siya ng marangal, tunay, at perpektong kababaang-loob, na kung saan itinuring niya ang kanyang sarili na alikabok at abo – sa gawa, hindi lamang sa salita – at palagi niyang sinasabi sa kanyang sarili: 'Sino ako? at sino ang nagtuturing sa akin na anuman?' Sa pamamagitan ng ganitong pagpapakumbaba, siya ay nabilang na karapat-dapat sa pinakadakila sa lahat ng birtud—ang paghuhusga, na ipinagkaloob ng Diyos sa monghe bilang tagapangasiwa. Sa pamamagitan ng paghuhusga, ipinagkaloob kay dakilang Barsanuphius ang kaloob ng pananaw, na kung saan, ayon sa paliwanag ni San Pedro ng Damascus, ay nauunawaan ang mga kaisipan at nakatagong diwa ng mga nababanatag at mauunawang nilalang. Sa pamamagitan ng pananaw na ito, itinuring siyang karapat-dapat na matanggap ang kaloob ng malinaw na pangitain at propesiya—na makita ang mga pangyayaring malayo na parang malapit lang, at ang hinaharap na parang kasalukuyan (Resp. 31. 812). Sa biyaya ng Diyos, natukoy rin niya ang mga panloob na disposisyon ng mga tao, at sinagot ang mga nagtatanong sa kanya, hindi ayon sa kanilang mga salita, kundi ayon sa direksyon ng kanilang isipan at mga kaisipan. At sa pamamagitan ng walang patid na paghahangad sa Diyos sa kanyang puso, alinsunod sa mga salita ng banal na David, at sa pagdaragdag ng kababaang-loob sa kababaang-loob, katahimikan sa katahimikan, at pag-ibig sa pag-ibig, sa wakas ay itinuring siyang karapat-dapat na makamtan ang pinakamataas na kaloob—ekstasi sa Diyos, kung saan siya ay itinaas hanggang sa ikapitong langit, hindi sa mapangarap na pakpak ng kaisipan, kundi sa di-mailarawang kapangyarihan ng Espiritu; at doon ay tumanggap siya ng pagpapala at nasilayan ang di-mailarawang mga pagpapala at hiwaga ng Kaharian ng Diyos, na hindi niya alam kung siya ay nasa katawan o nasa labas ng katawan, gaya ng ginawa ng dakilang Pablo (2 Cor. 12:3). At pagkatapos ay ipinagkaloob sa kaniya ang saganang biyaya ng paggawa ng mga himala, upang kaniyang magawa ang magbangon ng mga patay sa pangalan ng Panginoong Jesucristo, magpalayas ng mga demonyo, magpagaling ng mga hindi nagagamot na sakit, magsagawa ng iba pang makapangyarihang gawa at mga himala, at, tulad ni Elias, isara at buksan ang langit. Ang dakilang Barsanuphius, na bantog sa hanay ng mga Ama, ay itinuring na karapat-dapat na tumanggap ng ganoong kadakilang mga kaloob at makamtan ang ganoong katataas na antas ng kabanalan. Gayunpaman, nakamtan niya ang mga dakilang kaloob na ito sa gitna ng mga pagsubok na ang marami ay hindi lamang hindi matiis sa katotohanan, kundi hindi man lamang maiintindihan sa pamamagitan ng simpleng pakikinig. Gayundin, ang pinagpalang lalaking ito ay pinahirapan ng mabibigat na karamdaman, ngunit tiniis niya ang mga ito nang may ganoong katapangan na, habang maysakit, hindi siya kailanman nahiga sa kama para sa kanyang sariling ginhawa, at hindi rin siya tumigil sa kanyang pisikal na gawain. Ang santong ito ay nabuhay noong ika-6 na siglo, sa panahon ng paghahari ni Emperador Justinian, at sa loob ng limampung taon o higit pa, walang sinumang nakakita sa kanya. Minsan lamang siyang nagpakita sa ilang mga kapatid at hinugasan ang kanilang mga paa, upang alisin ang anumang pagdududa tungkol sa kanyang pag-iral. At malapit na ang kanyang kamatayan, iniwan niya ang katahimikang minahal niya para sa ikabubuti ng Simbahan, nang sinimulan ni Justinian na usigin ang mga Affortodocets, na dati niyang pinrotektahan, dahil hindi nila tinanggap ang kanyang mga aral. Ang Patriarka ng Jerusalem, Sa panahong ito ng pangangailangan, napaniwala ng Patriarka ang dakilang Abba na ito na pumunta sa Emperador upang ipakipamanhikayat na gawing awa ang kanyang galit. Matagumpay ang misyon. Napaniwala sa kapangyarihan ng mga salita ng Abba, itinigil ng Emperador ang planong pag-uusig sa mga itinuturing niyang suwail sa kanya, at ibinalik ang kanyang pabor sa Simbahan ng Jerusalem, na nagpadala ng mga handog sa pamamagitan ni Barsanuphius. Ang dakilang Abba ay pumanaw noong 563. Ang iba, nang hindi tinutukoy ang taon, ay karaniwang nagsasabi: bago ang taong 600. Ang isa pang nakatatanda, ang Kagalang-galang na Juan, ay namuhay nang tahimik tulad ni Barsanuphius, at pinagkalooban ng kaparehong mga kaloob ng Espiritu gaya niya, lalo na at higit sa lahat ang mga kaloob ng malinaw na pangitain at propesiya, kaya siya tinawag na isang propeta. Hindi alam kung saan talaga nagmula si Kagalang-galang Juan, o kung paano siya napunta sa monasteryong ito. Nanirahan siya sa unang selda ni dakilang Barsanuphius, samantalang si Barsanuphius naman ay nag-ayos ng ibang selda para sa sarili malapit sa parehong monasteryo – at nanirahan siya roon nang tahimik sa loob ng 18 taon hanggang sa kanyang kamatayan. Walang sinuman ang nakakita sa kaniya na ngumiti, nahiya, o tumanggap ng mga Banal na Misteryo nang walang luha, ayon sa patotoo ng abbot ng nasabing monasteryo tungkol sa kaniya. Sa biyaya ng Providensiya, si Kagalang-galang Juan, matapos hulaan ang maraming iba pang bagay na nangyari nang eksakto ayon sa kanyang hula, ay hinulaan din ang kanyang sariling kamatayan, na sinasabing: 'Mamamatay ako sa mga selda ni Abba Serid. Kung nabuhay nang mas matagal si Abba Serid, at kung nabuhay pa ako ng limang taon, ngunit dahil itinago ito sa akin ng Diyos at kinuha siya, hindi na rin ako mabubuhay nang mas

matagal." Ngunit dahil si Abba Elian, na noon ay bata pa, nang siya ay gupitan at itinalaga bilang abbot ng monasteryo, ay hindi pamilyar sa mga patakaran ng monastiko at sa pamamahala sa mga kapatid, ay nakiusap sa pinagpalang Si Juan: 'Bigyan mo ako ng dalawang linggo lamang, upang makapagtanong ako sa iyo tungkol sa monasteryo at sa pamamahala nito,' ang nakatatanda, na naawa sa kaniya at naantig ng Banal na Espiritu na naninirahan sa kaniya, ay nagsabi: 'Siyanga, mananatili ako sa iyo ng dalawang linggo pa.' At tinanong siya ni Abba Elian tungkol sa lahat ng bagay na may kinalaman sa pamamahala ng pamayanang monastiko. Sa pagtatapos ng dalawang linggo, tinawag ng kagalang-galang ang buong pamayanang monastiko at, matapos batiin ang bawat isa nang paisa-isa, pinauli sila sa kanilang mga selda; at pagkatapos, nang payapa, inialay niya ang kanyang espiritu sa mga kamay ng Diyos. Matapos ang pagkamatay ng Kagalang-galang Juan, tuluyang nanahimik si San Varsanufius at hindi na sumagot pa sa sinuman, gaya ng sinasabi ni Abba Doroteo sa pambungad ng kanyang ikalawang talumpati; siya, nang manahimik na si Varsanufius, ay iniwan ang monasteryong iyon at nagtatag ng sarili niyang hiwalay na komunidad.

* * *

Ang mga banal na ama na ito, na minahal ang kanilang kapwa nang buong puso, ay hindi lamang nagbigay ng mga pagpapala sa espirituwal sa kanila noong sila ay nabubuhay pa, kundi nagpapatuloy pa rin na gawin ito kahit na sila ay patay na, sa pag-iwan nila sa atin ng aklat na ito na nagliligtas ng kaluluwa ng kanilang mga banal na sagot bilang isang pamana ng isang ama sa kanyang mga anak, upang sa pamamagitan ng masigasig na pagbabasa nito, tayo ay makakuha ng malaking espirituwal na benepisyo mula rito. Ang aklat na ito ay naglalaman ng 850 na sagot sa iba't ibang tanong na iniharap ng malawak na hanay ng mga tao: mga obispo, pari, monghe, layko, matatanda, kabataan, mga may kapansanan at mga malulusog. Ang ilan sa mga sagot na ito ay isinulat ng tinatawag na 'ibang Nakatatandang Juan', samantalang ang iba – sa katunayan, ang karamihan sa mga ito – ay ibinigay ng dakilang Nakatatandang Barsanuphius mismo, na hindi niya ito isinulat nang personal kundi sa pamamagitan ni Abba Serid. Ang sumusunod na pangyayari ay partikular na kahanga-hanga. Nang magsimulang magbigay ng kanyang mga sagot ang dakilang Barsanuphius, tinawag niya si Abba Serid, inisa-isa ang kanyang tugon sa kaniya, at inutusan siyang isulat ito (ang tugon ay para kay Juan, isang monghe ng Monasteryo ng Myrosav). Si Abba Serid, na hindi inaasahang makatatalino sa isip niya ang lahat ng salitang sinabi ng Santo sa kanya, ay nagtaka kung paano niya maisusulat ang napakaraming salita, at inakala na utusan siya ng Matanda na kumuha ng tinta at papel upang habang nakikinig ay maisulat niya ang lahat nang salita-salita. Si San Varsanufius, sa biyaya ng paghuhusga na ipinagkaloob sa kaniya, ay nasilayan ang lihim na kaisipan ni Serid; nagliwanag ang kaniyang mukha na parang apoy, at sinabi niya kay Serid: 'Magsulat ka, at huwag kang matakot; kahit pa sabihin ko sa iyo na isulat ang di-mabilang na mga salita, alamin mong hindi papayagan ng Banal na Espiritu na magsulat ka ng kahit isang salita na higit o kulang sa sinasabi, kahit pa nais mo man, kundi gagabayan Niya ang iyong kamay upang isulat nang tapat ang lahat, sa wastong pagkakasunod-sunod.' Ganito ang aklat na ito! Punong-puno ng kamangha-manghang pangangatwiran, lulutasin nito ang pinakamahihihirap na tanong – ito ay isang guro ng pagtitiis, isang tagapawi ng pagungol, isang tabak na pumuputol sa sariling kalooban, isang palakol na pumapatay sa pagnanasang magustuhan ng mga tao, isang gabay sa tunay at ganap na kababaang-loob, na nagtuturo sa atin na ituring ang ating sarili na walang-kuwentang, isang tagapahayag ng pagsisisi, isang ina ng luha, at isang tagapamagitan para sa kaligtasan ng mga kaluluwa at kaganapan kay Kristo na Panginoon.

Mga Tuntunin sa Asetisismo

(Piliin nang sunod-sunod ang lahat ng talata na may kaugnayan sa mga pagsisikap na asketiko at sa pakikipaglaban sa mga pagnanasa)

1. Itakda ang iyong isipan sa pagpapasalamat sa Diyos sa lahat ng bagay, na pinapansin ang mga salita ng Apostol: *'Magpasalamat sa lahat ng kalagayan'* (1 Tes. 5:18). Kung ikaw man ay nasa kalungkutan, o sa pangangailangan, o sa paghihirap, o sa karamdaman at pagod na pagod ang katawan – magpasalamat ka sa Diyos sa lahat ng dumarating sa iyo, sapagkat *'kailangang tayo'y dumaan sa maraming paghihirap upang makapasok sa kaharian ng Diyos'* (Mga Gawa 14:22). Kaya, huwag mag-alangan ang iyong kaluluwa, o manghina ang iyong puso sa anumang bagay; kundi alalahanin mo ang mga salita ng Apostol: *'Sapagkat ang aming panlabas na pagkatao ay unti-unting nasisira, ngunit ang aming panloob na pagkatao ay araw-araw na pinapabago'* (2 Cor. 4:16). Kung hindi mo titiisin ang pagdurusa, hindi ka maaaring umakyat sa krus at makibahagi sa mga bunga nitong nagliligtas.

2. Habang ang isang barko ay nasa dagat, ito ay nahaharap sa mga panganib at sa pagkasira dulot ng mga hangin. Ngunit kapag nakarating ito sa isang tahimik at payapang daungan, hindi na ito natatakot sa mga panganib, sakuna, o sa pagkasira dulot ng mga hangin, kundi nananatiling ligtas. Gayundin, habang ikaw ay nasa piling ng mga tao, asahan mo ang mga kalungkutan, panganib, at ang pag-uga ng mga hangin ng isipan. Ngunit kapag narating mo na ang daungan ng kapanatagan na inihanda para sa iyo, doon ay hindi ka na matatakot.

3. Huwag kang mawalan ng loob sa mga kalungkutan at paghihirap ng katawan na iyong tinitii habang nagsisilbi para sa kabutihang panlahat; sapagkat ito rin ay nangangahulugang *'ibuhos ang sariling buhay para sa mga kapatid'* (1 Juan 3:16), at umaasa ako na ang gantimpala para sa pagsisikap na ito ay magiging dakila. Tulad ng paghirang ng Panginoon kay Jose upang suportahan ang kanyang mga kapatid sa panahon ng taggutom (Awit 32:19) sa Ehipto, gayon din ay hinirang Niya kayo upang maglingkod sa komunidad. Ako naman, inuulit ko sa inyo ang mga salita ng Apostol: *'Ikaw naman, anak ko, magpakalakas ka sa biyaya ng Banal na Espiritu'* (2 Timoteo 2:1).

4. Ang isa ay nakakamtan ang Kaniyang kapahingahan sa pamamagitan ng mga pagsisikap sa Panginoon, samantalang ang iba naman ay nakakamtan ito sa pamamagitan ng kababaang-loob. Ikaw naman, dapat panatilihin mo ang disposisyong makamtan mo ito sa pamamagitan ng pareho, kapag tumigil na ang galit sa iyong kalooban, bilang bunga ng pagpigil sa iritabilidad ng iyong puso; at doon ay matutupad sa iyo ang salita ng Kasulatan: *'Tingnan mo ang aking kababaang-loob at ang aking paghihirap, at ipatawad mo ang lahat ng aking mga kasalanan'* (Awit 24:18). Nawa'y ingatan ng Panginoon ang iyong kaluluwa, ang iyong katawan, at ang iyong espiritu mula sa lahat ng kasamaan, mula sa bawat kapighatian na ipinapataw ng diyablo, at mula sa bawat kathang-isip na nag-uudyok ng paghihimagsik sa iyong mga kaisipan.

5. Higit sa lahat, ingatan mo ang iyong sarili laban sa espiritu ng pagkasindak, na siyang nagbubunsod ng lahat ng kasamaan at iba't ibang tukso. Bakit nga ba'y humihina at napapagod ang iyong puso dahil sa pagdadalamhating ipinapataw sa iyo ng kawan ni Cristo? Pakinggan mong mabuti ang aking sasabihin sa iyo: ang pagtitiis ay ang ina ng lahat ng mabubuting bagay. Tumingin kay Moises, na pinili 'na *magdusa kasama ang bayan ng Diyos kaysa sa magsaya sa panandaliang ligaya ng kasalanan'* (Heb. 11:25).

6. Mag-ingat ka baka nakawan ka at lasonan ka ng mga mapanlinlang na ahas sa kanilang lason (galit). Nakamamatay ito. Walang sinuman ang makagagawa ng mabuti sa pamamagitan ng kasamaan, sapagkat ang isa ay siya ring matatalo ng kasamaan. Sa kabaligtaran, ang *'kasamaan'* ay napagtatagumpayan ng *'kabutihan'* (Roma 12:21). Nakatayo ka *'sa arena'*; kaya't kailangan mong makipaglaban sa mga mababangis na hayop, gaya ng ginawa ng Apostol sa Efeso (1 Cor. 15:32), na nagmayabang sa kanyang tagumpay laban sa mga hayop. Nahagis ka sa bagyo sa dagat; kaya't kailangan mong tiisin ang maraming panganib at labanan ang mga nag-uumarangkang alon. Matapos mong tinalo ang mga ito sa tulong ng Diyos, makakapasok ka sa isang mapayapang daungan kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

7. Pinahihirapan ka ng mga kaisipang nagtutulak sa iyo na guluhin ang iba at guluhin ka rin naman ng iba. Ngunit alamin mo, kapatid ko, na kung ang sinuman ay magkasala sa kapwa, sa pamamagitan man ng gawa o ng salita, siya mismo ay makakasakit din sa daang ulit. Kaya't magtiyaga ka sa lahat ng bagay, at mag-ingat kang huwag ipagpilitan ang iyong sariling kalooban sa anumang bagay. Suriin mong mabuti ang iyong mga iniisip, baka mahawahan nila ang iyong puso ng nakamamatay na lason (galit), at linlangin ka upang ipagkamali ang lamok bilang kamelyo at ang batong munting-bato bilang bangin, at sa gayon ay maging ka na gaya ng taong may troso sa kanyang sariling mata, na tumitingin sa dayami sa mata ng iba.

8. Tinatawag mong makasalanan ang sarili mo, subalit sa katotohanan ay ipinapakita mong hindi mo naman nararamdaman na isa ka nga. Ang taong kumikilala sa sarili bilang makasalanan at sanhi ng maraming kasamaan ay hindi sumasalungat sa sinuman, hindi nakikipagtalos sa sinuman, at hindi nagagalit sa sinuman, kundi itinuturing ang bawat isa na mas mabuti at mas matalino kaysa sa kaniya. Kung makasalanan ka, bakit mo pinapagalitan at inaakusahan ang iyong kapuwa, na para bang ang kalungkutan ay dahil sa kaniya? – Tila hindi pa natin naabot ang punto na ituring ang ating sarili bilang makasalanan. – Tingnan mo, kapatid, kung paanong dinungisan natin ang ating sarili: nagsasalita tayo gamit ang ating mga labi, ngunit ang ating mga gawa ay nagpapakita ng kabaligtaran. – Bakit, kapag nakikipaglaban tayo sa ating mga iniisip, hindi natin mahanap ang lakas na itakwil ang mga ito? Dahil unang nagpapasuko tayo sa paghatol sa ating kapwa, at sa pamamagitan nito ay humihina ang ating espirituwal na lakas, at inaakusahan natin ang ating kapatid samantalang tayo mismo ang may sala. – Ihagis mo ang bawat kaisipan sa Panginoon, na nagsasabing:

'Nalalaman ng Diyos ang mabuti' – at makakamtan mo ang kapayapaan – at unti-unti mong matatamo ang lakas na magtiis.

9. Ang sinumang hindi makatiis sa pang-iinsulto ay hindi makakakita ng kaluwalhatian; at kung hindi nila lilinis ang kanilang sarili mula sa kapaitan, hindi nila matitikman ang katamisan. Pumasok ka sa gitna ng iyong mga kapatid at ng iba't ibang pagsubok, upang ikaw ay mapino at masubok: at ang ginto ay sinusubok ng apoy. Huwag kang magtakda ng anumang tuntunin para sa iyong sarili, sapagkat sa paggawa nito ay ilalantad mo ang iyong sarili sa alitan at pagkabahala; kundi sa takot ng Diyos, tuklasin mo kung ano ang angkop sa takdang panahon, at huwag kang gumawa ng anuman dahil lamang sa masidhing pagnanasa; hangga't maaari, lumayo ka sa galit, huwag mong husgahan ang sinuman, at higit mong mahalín ang mga nag-uudyok sa iyo. Kung titingnan mong mabuti, matutuklasan mong sila ang siyang nagdadala sa atin sa tagumpay.

10. Magtiyaga ka sa mga paghihirap, na parang isang taong nakamtan ang pangako ng Panginoon, na nagsasabing: '*Sa sanlibutan ay magkakaroon kayo ng paghihirap, ngunit magpakalakas kayo ng loob, sapagkat ako'y nanaig sa sanlibutan*' (Juan 16:33); upang makamtan mo ang di-matitinag na pag-ibig, na nagdadala sa mga nakamtan nito sa mga palasyong kaharian at ginagawang mga kapatid ni Cristo.

11. Pagsamutsamutin ang gatas, at makakakuha ka ng mantikilya; ngunit kung pipihitin mo ang utong gamit ang iyong kamay, dadaloy ang dugo (Kawikaan 30:33). Kung nais ng sinuman na yumuko ang isang puno o baging na parang singsing, dapat itong yumuko nang dahan-dahan, at hindi ito mababali; ngunit kung bigla at malakas itong yumuko, agad na mababali ang puno. (Tumutukoy ito sa mahigpit na mga hakbang ng mga abbot – at sa labis na pagsisikap sa pag-a-ascetic ng mga monghe).

12. Napapagod ka ba sa mga pagsubok, na parang taong laman? O hindi mo ba narinig na naghihintay sa iyo ang mga pagsubok? At hindi mo ba alam na '*marami ang pagsubok ng mga matuwid*' (Awit 33:20)—at sinusubok sila rito, na parang ginto sa pugon? Kaya, kung matuwid tayo, kusang-loob nating harapin ang pagsubok ng mga pagdadalamhati; ngunit kung makasalanang tayo, tiisin natin ang mga ito ayon sa nararapat sa atin. – Alalahanin natin ang lahat ng mga santo, mula pa sa simula ng mundo, – at gunitain natin kung gaano sila katatag habang gumagawa ng mabuti, nagsasalita ng mabuti, at nananatiling matatag sa katotohanan. Kinamuhian at pinagmaliwanan sila ng mga tao hanggang sa mismong wakas ng kanilang mga buhay – at, ayon sa mga salita ng Tagapagligtas, '*nanalangin para sa kanilang mga kaaway at sa mga nangguyod sa kanila*' (Matt. 5:44). Naibenta ka rin ba sa pagkaalipin, tulad ng birheng si Jose? Tinitiiis mo ba, tulad ni Moises, ang pagkapoot mula pagkabata hanggang katandaan? Pinag-uusig ka ba, tulad ni David na pinag-uusig ni Saul? O, tulad ni Jonas, itinaon ka ba sa dagat? Bakit nga ba humihina ang iyong isipan? Huwag kang matakot o manghina ng loob, na parang walang tapang, baka hindi ka makamtan ng mga pangako ng Diyos. Huwag kang matakot, na parang walang pananampalataya, kundi palakasin mo ang iyong mga panghihina ng loob na kaisipan. Mahalin mo ang paghihirap sa lahat ng bagay, upang maging isang bihasang anak ng mga banal.

13. Walang sinumang nagnanais na makarating sa lungsod ang nagpapabaya; walang sinumang nagnanais na magtrabaho at nakakakita ng pagsikat ng araw ang nagpapadala sa katamaran; walang sinumang nagnanais na patabaing ang kanyang bukid ang nagpapabaya rito. Ngunit ang nagnanais na makarating sa lungsod ay nagmamadali upang makarating doon bago sumapit ang dapithapon; ang nagnanais na tapusin ang kanyang gawain, sa pagtingin sa pagsikat ng araw, ay masiglang nagmamadali sa kanyang paggawa, na natatakot maantala ng anumang bagay; at ang nagnanais na patabaing ang kanyang bukid ay nagsusumikap na gawin ito bago ito tuluyang hindi magamit para sa anumang bagay. – '*Ang may tenga para makinig, makinig siya!*'

14. Nais mo bang mapalaya sa mga kalungkutan at hindi mabigatan ng mga ito? – Asahan ang mas matitindi pa, – at makakahanap ka ng kapayapaan. Alalahanin si Job at ang iba pang mga santo, at ang mga kalungkutang kanilang tiniis; kamtan ang kanilang pagtitiis, – at ang iyong espiritu ay makakatanggap ng aliw. Maging matapang ka, magpakalakas ka, at manalangin.

15. Umiyak, maghagulgol; huwag mong hangarin na ituring kang espesyal, at huwag mong ikumpara ang iyong sarili sa iba sa anumang paraan. Lumayo ka sa mundo, pasanin ang iyong krus, itakwil ang mga bagay na lupa, yugyugin ang alikabok mula sa iyong mga paa, '*huwag kang mag-alala tungkol sa kahihiyan*' (Heb. 12:2), huwag mong pag-alabin ang pugon kasama ng mga Caldeo, baka masunog ka kasama nila sa galit ng Diyos. Ituring mong mas mahigit sa iyo ang bawat tao – maghagulgol para sa iyong mga patay –

putulin mo ang sarili mong troso – itayo mong muli ang iyong nasirang bahay – sumigaw: *'Maawa ka sa akin, Anak ni David... upang makita ko'* (Lucas 18:38, 41).

16. Habang may panahon pa tayo, magtuon tayo sa ating sarili at matutong manahimik. At kung nais mong makipag-ayus sa lahat ng bagay, maging patay ka sa bawat tao, at makakamtan mo ang kapayapaan. Sinasabi ko ito tungkol sa mga kaisipan, tungkol sa lahat ng gawa, sa pakikitungo natin sa mga tao, at sa ating mga pag-aalala.

17. Nagsulat ka: 'Manalangin ka para sa aking mga kasalanan.' At sinasabi ko rin sa iyo: 'Manalangin ka para sa aking mga kasalanan.' Sapagkat nasusulat: *'Gawin ninyo sa kanila ang nais ninyong gawin nila sa inyo'* (Lucas 6:31). Bagaman ako ay hamak at ang pinakamababa sa lahat ng tao, ginagawa ko pa rin ito ayon sa aking makakaya, alinsunod sa utos na: *'Manalangin kayo para sa isa't isa, upang kayo'y magkaroon ng kagalingan'* (Santiago 5:16).

18. Kung hindi mo kayang mangatuwiran tungkol sa pananampalataya, huwag kang mangatuwiran. Ang taong matatag sa pananampalataya, kung makipagsalita at makipagtalo sa mga erehe o hindi maniniwala, ay hindi kailanman mapapahiya; sapagkat nasa kaniya si Hesus, ang Prinsipe ng kapayapaan at kapanatagan. At ang ganitong tao, matapos ang isang mapayapang pagtatalo, ay maaaring mahalinang mamuno sa maraming erehe at hindi maniniwala tungo sa kaalaman tungkol sa ating Tagapagligtas na si Hesuskristo. Tungkol sa iyo, dahil lampas sa iyong kakayahan ang pagtalakay sa ibang mga bagay, manatili kang matatag sa kaharian na daan, ibig sabihin, sa pananampalataya ng mga Banal na Ama (at para sa atin ngayon – ang pananampalatayang pinagtibay ng pitong Ekumenikal na Konsilyo), na kung saan ka nabinyagan: ito ay sumasaklaw sa lahat nang may katumpakan para sa mga ganap na nakauunawa. Mas alagaan mo ang iyong sarili, pagmumuni-muni sa iyong mga kasalanan at kung paano ka haharapin ng Diyos.

19. Kapag narinig mo ang papuri na nakatuon sa iyo, alalahanin mo ang mga salita ng Kasulatan: *'Tau ko, ang mga nagpapala sa iyo ay nanlililang sa iyo, at sila'y nagpapaligaw sa iyo'* (Isaiah 3:12). Ang ganoong papuri ay pumipigil sa atin na makita ang kasamaan ng ating mga gawa: tila napapahamak nito kahit yaong mga nakamit na ang isang antas ng espirituwal na pag-unlad, at inilalayo mula sa pananampalataya sa Diyos, na nagsasabi: *'Paano kayo mananampalataya, samantalang tinatanggap ninyo ang kaluwalhatian mula sa isa't isa?'* (Juan 5:44)? Ang siyang yumayakap sa kababaang-loob ng Apostol ay mas pipiliin pa ang *'maging hangal, upang siya'y maging pantas'* sa huli (1 Corinto 3:18). Samantala, ang siyang nagpapakita ng sarili bilang pantas, kaysa espirituwal, ay tanong ko kung makakatakas siya sa hatol na nakalaan para sa kayabangan.

20. (Tungkol sa tanong ng takot sa gabi). Natatakot ang mga mamamayan sa pagsalakay ng kaaway hangga't wala silang tulong mula sa hari. Ngunit kapag nakatanggap sila ng balita na isang kumander ang pumasok sa kanilang lungsod, hindi na sila nababahala, dahil alam nilang inaalagaan sila ng kanilang mga pinuno. Kahit marinig nila ang paglapit ng kaaway, dahil may tagapagtanggol sila, hindi na sila natatakot. Ganoon din naman, kung naniniwala tayo sa Diyos, hindi tayo natatakot sa mga demonyo; sapagkat ipinapadala sa atin ng Diyos ang Kanyang tulong.

21. Ang mga oras at himno ay bahagi ng tradisyon ng Simbahan, at matatag nang itinatag upang dalhin ang lahat ng tao sa pagkakaisa (sa panalangin), pati na rin upang palaganapin ang pagkakaisa sa mga namumuhay nang sama-sama. Gayunpaman, ang mga skete ay hindi binibigkas ang mga oras o himno, kundi nagsasagawa ng mga gawaing-kamay, pagbabasa, at pagninilay sa pag-iisa, at pagkatapos ng ilang sandali ay tumatalindig para sa panalangin. Kapag nakatayo ka sa panalangin, dapat kang manalangin para sa kaligtasan mula sa makalumang sarili, o bigkasin ang *'Ama Namin'*, o pareho, at pagkatapos ay umupo ka upang gawin ang iyong mga gawaing-kamay. Tungkol naman sa kung gaano katagal dapat ipagpatuloy ang panalangin habang nakatayo, ganito ang sasabihin ko: kung *'manalangin kayo nang walang patid'* ayon sa mga salita ng Apostol (1 Tes. 5:17), hindi na kailangang magtakda ng tagal.

22. Tungkol naman sa pagtulog sa gabi, manalangin ka ng dalawang oras sa gabi, mula sa paglubog ng araw; at pagkatapos mong tapusin ang Doxolohiya, matulog ka ng anim na oras, pagkatapos ay bumangon para sa pagbabantay at manatiling gising sa natitirang apat na oras. Gawin mo rin ito sa tag-init; ngunit paikliin mo ang Doxolohiya at magbasa ng mas kaunting mga salmo, alinsunod sa pagkamaikli ng mga gabi.

23. Tinuruan tayo ng Panginoon kung paano makamtan ang kababaang-loob, na sinasabi: *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso, at doon kayo'y makatatagpo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Mateo 11:29). Kung nais mo ring makamtan ang ganap na kapayapaan, kilalanin ang tiniis ng Panginoon, at tiisin mo rin ito, at isantabi ang iyong sariling kalooban sa

lahat ng bagay. Ang Tagapagligtas Mismo ang nagsabi: *'Pumanaog ako mula sa langit, hindi upang gawin ang aking sariling kalooban, kundi ang kalooban ng Ama na nagpadala sa akin'* (Juan 6:38). Ang ganap na kababaang-loob, gayunpaman, ay nakapaloob sa pagtiis ng mga panunukso, insulto at lahat ng iba pa na tiniis ng ating Guro, si Cristo Jesus. Nagsisilbi rin itong tanda na ang isang tao ay nakamit na ang ganap na panalangin – ito ay, na hindi na siya nababahala, kahit pa siya ay insultohin ng buong mundo.

24. Ang pasukan sa perpektong panalangin ay kapag ang isang tao ay napalaya mula sa pagkagambala ng kanyang mga iniisip at nakikita na ang kanyang isipan, na pinaliwanagan ng Panginoon, ay napupuno ng kagalakan. Ang taong nananalangin nang perpekto ay yaong nagpapahirap sa sarili sa mundo at sa mga aliw nito; at kapag masigasig na ginagawa ng isang tao ang kanyang gawain para sa Diyos, hindi ito pagkalili, kundi kasigasigan na kaaya-aya sa Diyos.

25. Tungkol sa katamtaman sa pagkain at inumin, itinuturo ng mga Ama na dapat kumain at uminom nang kaunti kaysa sa karaniwan, ibig sabihin, nang hindi lubusang pinupuno ang tiyan. At ang bawat tao ay dapat magtakda para sa sarili ng angkop na sukat, sa parehong lutong pagkain at alak. Gayunpaman, ang katamtaman ay hindi limitado sa pagkain at inumin lamang, kundi umaabot din sa pakikipag-usap, pagtulog, pananamit, at sa lahat ng pandama; sa lahat ng bagay na ito ay dapat may sukatan ng katamtaman.

26. Paano matutukoy ang sukat ng pagkain at inumin upang ito ay bahagyang mas kaunti kaysa sa tamang dami? – Mula sa kabuuang dami ng pagkain, ibig sabihin, tinapay at iba pang pagkain, maglaan ng bahagyang kulang sa isang onsa; at para naman sa alak at tubig, maglaan ng mas kaunti sa kalahating tasa ng bawat isa. Kung maingat ka sa iyong sarili at madali mong kayang uminom nang isang beses lamang, mabuti iyon; ngunit kung hindi mo magawa, uminom ka nang dalawang beses, ngunit sa bawat pag-inom ay mas kaunti kaysa sa tamang sukat. At sa panahon ng kalituhan at panloob na kaguluhan, dapat bawasan nang kaunti ang karaniwang dami ng pagkain at inumin, ibig sabihin, dagdagan ng isa pang onsa ang pagkain, at dagdagan ng isa pang tasa ang lahat ng inumin – upang mabawasan ang kabuuang dami ng pagkain ng dalawang onsa at ang kabuuang dami ng inumin ng isang tasa.

27. At paano matutukoy ng isang tao ang tamang sukat, o paano malalaman kung gaano karami ang kailangan niyang kainin at inumin? – Sa pamamagitan ng pagmamasid sa sarili sa loob ng ilang araw kaugnay ng lahat ng pagkain, ibig sabihin, tinapay, iba pang pagkain at gulay, matututo ang isang tao mula sa karanasan kung gaano karaming pagkain at inumin ang kailangan ng kanilang katawan (upang mabusog nang hindi nahihirapan). Mula sa sukat na ito, maglaan sila ng isang onsa ng pagkain at kalahating tasa ng inumin. At sa panahon ng digmaan, maglaan pa sila ng isang onsa at kalahating tasa pa.

28. Ano ang pagtitimpi 'ayon sa sariling lakas'? Ang pagtitimpi 'ayon sa sariling lakas' ay nangangahulugang kumain at uminom, gaya ng nasabi—ibig sabihin, ubusin ito nang bahagyang mas kaunti kaysa sa nararapat—at ganoon din sa pagtulog. Ngunit kung ang sinuman, dahil sa paggawa at pagod, ay kumain o uminom nang bahagyang higit pa rito, hindi ito ituturing na paglabag sa tuntunin: 'ayon sa sariling lakas'. – Maaaring itanong mo: ano ang dapat maging sukatan ng pagtulog? – Inaatas ng mga Ama ng Simbahan ang kalahating gabi para rito. Tungkol naman sa pagkain, tumigil ka sa pagkain kapag gusto mo pang kumain nang kaunti – at sa ganitong paraan, palagi mong kakanin ito nang katamtaman.

29. Ano ang ibig sabihin ng kumain nang padalos-dalos, at ano ang ibig sabihin ng kumain dahil sa likas na pangangailangan? – Ang kumain nang padalos-dalos ay ang pagnanais na kumain hindi dahil sa pangangailangan ng katawan, kundi upang mapawi ang gana ng tiyan (at ng lalamunan). Ngunit kung nakikita mong mas gusto ng iyong katawan ang ibang uri ng pagkain, hindi dahil sa tamis nito kundi dahil sa pagiging magaan nito, hindi ito itinuturing na padalos-dalos na pagkain. Ang iba, ayon sa kanilang kalikasan, ay nananabik sa matatamis na pagkain, ang iba naman sa maalat, at ang iba pa sa maasim: – at hindi ito pabigla-biglang pagnanasa. – Ngunit ang magkaroon ng partikular na hilig sa isang partikular na pagkain at pagnasain ito nang may labis na pagnanasa – iyon ay pabigla-biglang pagnanasa – ang alipores ng kasakiman sa pagkain. – Kung nais mong malaman kung pinamumugaran ka ng pagnanasa sa sobrang pagkain, ganito mo malalaman: kung ang pagkain ay may kapangyarihan sa iyong mga iniisip (kaya hindi mo ito mapigilan), isa kang palaboy sa pagkain. Ngunit kung wala namang ganoong kapangyarihan, at malaya kang kumakain ng lahat ng uri ng pagkain ayon sa pangangailangan ng katawan, hindi ka palaboy sa pagkain. May isa pang palatandaan ng kasakiman sa pagkain – ang kumain bago oras ng pagkain; hindi ito dapat gawin, maliban kung may wastong dahilan.

30. Kung ang pagnanasa (para sa kasakiman sa pagkain) ay hindi ako napagtatalo bago pa man, kundi sumisibol lamang kapag malapit na akong kumain, ano ang dapat kong gawin noon – dapat ko bang iwan ang

pagkain, o hindi? – Kapag ikaw ay kumakain kasama ang iba, huwag mo itong tanggihan: kundi, sa pagtawag sa pangalan ng Diyos, itaboy ang labis na pagnanasa at kumain nang katamtaman; paalalahanan mo ang iyong sarili na ang pagkaing ito ay malapit nang mabulok at magbaho. Gayunpaman, kapag ikaw ay mag-isa at nagugutom, kumain ka ng tinapay at anumang ibang pagkain na iyong makita, hangga't hindi mo ito kinamumuhian.

31. Dapat bang kumonsulta ang isang tao sa mga nakatatanda tungkol sa bawat kaisipang sumasagi sa kanyang puso? – Hindi dapat kumonsulta sa kanila tungkol sa bawat kaisipang sumasagi sa kanyang puso, kundi tungkol lamang sa mga naninirahan sa loob ng isang tao at pinahihirapan siya. Katulad ito ng isang tao na, kahit na maraming tao ang nakakaabala sa kanya, hindi niya pinapansin ang mga abalang ito at hindi niya sila iniintindi. Ngunit kung may isang tao na bumangon at umatake sa kanya, saka niya iniuulat ang bagay na iyon sa mga awtoridad.

32. Dapat bang labanan ang kaisipang nakikipaglaban sa atin? – Huwag lumaban; sapagkat hinahangad ito ng mga kaaway ng pagnanasa, at (sa paglaban mo) ay hindi sila titigil sa pag-atake; kundi manalangin ka sa Panginoon laban sa kanila, ihayag mo sa Kanya ang iyong kahinaan, at maaaring hindi lamang Niya sila palayasin, kundi lubos ding lipulin.

33. Ang mga bisyon sa gabi at mga karumihan ay nangyayari, minsan dahil sa kayabangan, minsan dahil sa kasiyahan, at minsan naman sa pamamagitan ng inggit ng diyablo. Tungkol naman sa huli, dapat sabihin na kapag, sa ating panig, ang kapalaluan at labis na pagbibigay-lugod sa sarili ay hindi tumutulong sa kaaway, hindi niya ito madalas na maulit. Tulad ng isang tagapagtayo, kung hindi niya makita ang kinakailangang materyales, nagpapagal siya nang walang kabuluhan; gayon din ang diyablo.

34. Nais kong pigilan ang aking gana at bawasan ang dami ng pagkaing kinakain ko, ngunit hindi ko magawa. Kahit na mabawasan ko ito paminsan-minsan, paglipas ng maikling sandali ay bumabalik ako sa dati kong sukat; ganoon din sa pag-inom. Bakit nga ba? – Walang sinumang malaya rito, maliban sa mga nakamtan na ang katamtaman, gaya ng sinabi ng isang tao: *'Nakakalimutan kong kumain ng tinapay ko; dahil sa ingay ng aking mga buntong-hininga, ang aking mga buto ay kumakapit sa aking laman'* (Awit 101:5–6). Ang ganoong tao ay agad na nakakabawas sa pagkain at inumin; sapagkat ang luha ang nagsisilbing tinapay niya – at sa wakas ay nararating niya ang punto na pinapakain siya ng Banal na Espiritu. Maniniwala ka sa akin, kapatid, kilala ko ang isang taong may ganoong kalibre; minsan isang beses o dalawang beses sa isang linggo, at madalas pa, naaakit siya sa espirituwal na pagkain, at dahil sa tamis nito nakakalimutan niya ang pisikal na pagkain; ngunit kapag dumating na ang oras para kumain ng tinapay, siya ay, wari, busog na at ayaw nang kumain nito, at, habang kumakain, pinapagalitan niya ang sarili, na sasabing: 'Bakit hindi ako palaging nasa ganitong kalagayan?' At ninanais niyang umunlad pa nang higit.

35. Paano makakamtan ang ganitong kalagayan? – Kapag ang lahat ng kaisipan ng isang tao ay nagiging iisang kabuuan sa Diyos; kanina'y susunod din ang laman na ito sa mga kaisipan ng Diyos – at lilitaw sa puso ang kagalakan ng Espiritu, na nagpapakain sa kaluluwa at nagpapalusog sa katawan, at nagpapalakas sa pareho. Ang ganoong tao ay hindi na humihina o nawawalan ng pag-asa; sapagkat mula sa sandaling iyon, si Jesus ang kumikilos bilang kanilang Tagapagtanggol, at inilalapit sila sa pasukan ng lugar na *'kung saan tumatakas ang bawat karamdaman, kalungkutan, at paghihikbi'* (Isa. 51: 11)—at ang salita ng Kasulatan ay natutupad sa kaniya: *'Sapagkat kung nasaan ang kayaman mo, doon din ang puso mo'* (Matt. 6: 21). Ang kababaang-loob ang siyang nagdadala sa isang tao sa ganitong kalagayan.

36. Paano matutukoy ang pagitan ng likas na pisikal na kahinaan (dahil sa pag-aayuno) at yaong dulot ng demonyo, at gaano karaming pagkain ang dapat kainin? – Tungkol sa kahinaan, sasabihin ko ito: kung ang katawan, habang kumakain ng pang-araw-araw na pagkain (sa karaniwang antas ng pagpipigil sa sarili), ay humihina, ito ay dahil sa mga demonyo; kung hindi (kapag labis ang antas ng pagpipigil sa sarili), ito ay likas na kahinaan. Ang karaniwang antas ng pagpipigil sa sarili ay ang bumangon mula sa hapag-kainan nang bahagyang hindi pa rin lubos na busog, gaya ng inatas ng mga nakatatanda para sa mga baguhan. – Kapag ang isang tao ay naitatag na rito, at sa mas mataas na antas ng pagpipigil sa sarili, at sanay na sa gawi, hindi na niya mapagtataksilan kung gaano karami ang nararapat niyang kainin.

37. 'Ipagdasal mo ako; labis ang aking kalungkutan.' – Ang mga tunay na namamatay sa mundo sa pamamagitan ng pagtitiis at pagdadalamhati ay nakararating sa sukatan ng pagkahinog. O minamahal na kapatid! – Tinitii ng Panginoon ang krus – hindi ka ba dapat magsaya rin sa iyong mga kalungkutan, na ang pagtitiis rito ay nagbubukas ng daan patungo sa Kaharian ng Langit? Isang mabuting tanda ang iyong pagkalungkot. Hindi mo ba alam na dumarami ang mga kalungkutan at tukso kapag inihahanda ng Panginoon

ang Kanyang biyaya para sa isang tao? At sa pangkalahatan, huwag maghanap ng kapahingahan ng katawan maliban kung ipinadala ito sa iyo ng Panginoon, sapagkat kasuklam-suklam sa Panginoon ang kapahingahan ng katawan. At sinabi ng Panginoon: *'Sa sanlibutan ay magkakaroon kayo ng kasakitan'* (Juan 16:33).

38. Anong pang-araw-araw na pagkain ang dapat maglaan ng isang tao para sa sarili? – Kung maglalaan ka ng pang-araw-araw na pagkain para sa sarili mo sa iyong selda, magdudulot ito sa iyo ng pag-aalala at alitan. Maging kontento ka sa anumang ipadalá ng Diyos. *'Ang lumalakad nang matuwid ay lumalakad nang may pag-asa'* (Kawikaan 10:9).

39. Kapag binabasa ang mga Salmo, dapat bang bigkasin ang *'Amanako'* pagkatapos ng bawat Salmo? – Sapat na bigkasin ang *'Amanako'* nang isang beses.

40. Sundin ang landas na dinalanan din namin, na sumusunod sa yapak ng ating mga Ama. Hindi ko naaalala na nang matagpuan namin ang ganap na kapayapaan ay sinamantala namin ito; kundi nagsikap kami sa lahat ng paraan na makahalo ng kaunting paghihirap at kalungkutan mula sa lahat ng panig, na natatakot sa Kaniya na nagsabi: *'Tinanggap mo ang iyong mabubuting bagay sa iyong buhay'* (Lucas 16:25), at isinasaalang-alang na *'kailangang tayo'y dumaan sa maraming kapighatian upang makapasok sa kaharian ng Diyos'* (Mga Gawa 14:22). Ganito ang aming ginawa kahit na maraming ari-arian ang napunta sa aming mga kamay, at ang Diyos ang nakakaalam kung gaano kami kahirap namuhay, alang-alang sa Kaniya na nagpakahirap para sa amin. – Hindi mabuti na maghanap ng kapanatagan ng isip sa lahat ng bagay. Ang sinumang naghahangad nito ay nabubuhay para sa sarili at hindi para sa Diyos; sapagkat hindi niya mapapailalim ang kanyang sariling kalooban.

41. Nais ng Panginoon na ituring mong mas mahigit sa iyong sarili ang bawat tao. Sundin mo ang iyong espirituwal na ama sa lahat ng bagay, at gawin mo ang anumang sabihin niya sa iyo, maging ito man ay tungkol sa pagkain, inumin, o anumang iba pang bagay. Kung ikaw ay inintriga, magsaya ka; ito ay napakabuti para sa iyo. Kung ikaw ay ininsulto, tiisin mo; *'sapagkat ang sinumang magtiis hanggang wakas ay maliligtas'* (Mateo 10:22). Magpasalamat ka sa Diyos sa lahat ng bagay; sapagkat ang pasasalamat ay nananalangin sa Diyos para sa ating mga kahinaan. Sa lahat ng bagay at sa lahat ng oras, husgahan mo ang iyong sarili bilang isang makasalan at naliligaw – at hindi ka huhusgahan ng Diyos; maging mapagkumbaba sa lahat ng bagay at makakatanggap ka ng biyaya.

42. Sa lahat ng kalagayan, lumapit tayo sa pagpapakumbaba; sapagkat ang mapagkumbaba ay nakahiga sa lupa, at ang nakahiga sa lupa—saan siya pa mahuhulog? Ngunit ang nasa itaas ay madaling mahulog. Kung tayo'y nagsisi at napatuwid, hindi ito mula sa ating sarili, kundi biyaya ng Diyos; sapagkat *'Ang Panginoon ay nagpapabangon sa mga nahuhulog at nagbibigay-liwanag sa mga bulag'* (Awit 145:8).

43. Ang karamdaman ay paalala ng Diyos sa atin, at nagsisilbi upang magdala sa atin ng kasaganaan, kung tayo ay magpapasalamat sa Diyos. Hindi ba si Job ay isang tapat na kaibigan ng Diyos? Gayon pa man, ano ang hindi niya tiniis, habang nagpapasalamat at nagpapala sa Diyos? – At ang kanyang pagtitiis ay sa huli ay nagdala sa kanya sa walang kapantay na kaluwalhatian. Maging matiisin ka sandali (sa iyong karamdaman), *'at makikita mo ang kaluwalhatian ng Diyos'* (Juan 11:40). – At kung hindi ka makapag-ayuno (habang may sakit), huwag kang malungkot; hindi hinihiling ng Diyos sa sinuman ang gawaing higit sa kanilang makakaya. Bukod dito, ano nga ba ang pag-aayuno kundi isang disiplina ng katawan, na nilayong supilin ang malusog na katawan at gawing walang kapangyarihan laban sa mga pagnanasa, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Kapag ako'y mahina, saka ako'y malakas'* (2 Cor. 12:10). Ang karamdaman ay isang mas mabigat na parusa kaysa rito, at ito ay itinuturing na kapalit ng pag-aayuno – sa katunayan, mas higit pa itong pinahahalagahan kaysa sa pag-aayuno. Ang sinumang magtitiis nito nang may pagtitiis, na nagpapasalamat sa Diyos, ay tumatanggap sa pamamagitan ng pagtitiis na iyon ng bunga ng kanilang kaligtasan. Sa halip na pahinain ang lakas ng katawan sa pamamagitan ng pag-aayuno, ito ay pinahina na ng karamdaman. Magpasalamat ka nga sa Diyos na hindi ka pinahirapan ng paggawa ng pag-aayuno. Kahit pa kumain ka ng sampung beses sa isang araw, huwag kang mag-alala; hindi ka parurusahan dahil dito, sapagkat hindi mo ito ginagawa para sa sariling luho.

44. Dahil sa inggit (sa mga bunga ng pananampalataya), ipinupukaw ng mga demonyo ang kawalan ng pananampalataya sa atin; at kung tatanggapin natin ito, magiging alipin at kasabwat tayo nila.

45. (*Araw-araw na pagsasanay*). Dapat mong sanayin ang kaunting pag-awit ng mga Salmo, at ang kaunting malakas na panalangin (mula sa memorya); kailangan mo rin ng oras upang suriin at bantayan ang iyong mga iniisip. Tungkol naman sa pag-awit ng mga salmo at pagbigkas ng mga panalangin nang buo, huwag mong ipataw sa iyong sarili ang mahigpit na limitasyon, kundi gawin mo ang kaya mong gawin ayon sa pagpapalakas ng Panginoon sa iyo; at huwag mo ring pabayaan ang pagbabasa at tahimik na panalangin.

Kaunti rito, kaunti roon, at sa ganitong paraan ay gugugulin mo ang iyong araw sa pagpapalugod sa Diyos. Ang ating mga perpektong ama ay walang nakapirming tuntunin, kundi sa buong araw ay tinutupad nila ang kanilang tuntunin: nagsasanay silang magkantang mga salmo nang sandali, nagsasabi ng mga panalangin mula sa memorya nang sandali, sinusuri ang kanilang mga iniisip nang sandali, at, kahit kaunti lamang, inaalagaan ang kanilang pagkain – at lahat ng ito ay ginagawa nila nang may takot sa Diyos. Sapagkat nasusulat: *'Anumang inyong gawin, gawin ninyo ang lahat para sa kaluwalhatian ng Diyos'* (1 Cor. 10:31).

46. Huwag mong hayaang guluhin ka ng kaaway sa iyong paghihirap. May nangyayari ba kailanman ang tukso o paghihirap sa sinuman nang walang pahintulot ng Diyos? Hindi. Pinahihintulutan ito ng Diyos para sa kapakinabangan ng ating mga kaluluwa, samantalang ipinapakita naman sa atin ng diyablo ang mga bagay sa ibang paraan, gaya ng ginawa niya noon nang pinalayas niya ang ating mga unang magulang mula sa Paraiso. – Ngunit hindi natin ito pinagninilayan, at, nakakalimot na ang Diyos ay nagpapadala sa atin ng pagsubok upang linisin tayo mula sa lahat ng karumihan, tayo ay nagiging balisa at nawawalan ng pag-asa. – Kung nais mong maligtas, huwag magtiwala sa sarili mong mga iniisip; sapagkat ang mga demonyo ay nagtatanim ng masamang binhi sa loob mo at inilalagay ang isa bilang kapalit ng iba. Huwag mong akusahan ang sinuman ng anumang bagay, kundi sa lahat ng bagay ay magsikap kang pasayahin ang iyong kapwa. At huwag kang mag-imbak ng masasamang iniisip tungkol sa sinuman; sapagkat sa paggawa nito ay nagiging masama ka rin, dahil ang masasama ay nag-iisip ng masama, at ang mabubuti ay nag-iisip ng mabuti. Kapag dumating sa iyo ang kaisipan: 'Tungkol sa akin ang pinag-uusapan nila' – alamin mong ang kaaway ang bumubulong sa iyo. Huwag kailanman mag-alala ng ganoong mga pagdududa. Tiisin mo ang lahat, na may kagalakan at tuwa; sapagkat dakila ang gantimpala ng pagtitiis. At huwag mong paniwalaan ang mga demonyo; sapagkat ang ipinapakita nila sa iyo ay hindi totoo: nais lamang nilang malito ka sa anumang paraan.

47. ('Isa pang insulto'). Namamangha ako sa iyong kawalang-malay, kapatid. Akala mo ba talagang tumitigil ang diyablo sa tuksuhin ang sinuman? – Bukod pa rito, masisisi mo ba ang mga sinapupunan, na bumabagsak sa lupa at nag-foam ang bibig? – Sa parehong paraan, hindi mo masisisi ang mga pinupukaw ng diyablo upang salungatin at insultuhin tayo. Hindi sila ang dapat sisihin, kundi ang pagnanasa at ang nag-uudyok nito. Pinag-iisipan ka ng kaaway – at hindi mo tinitingnan ang sarili mong mga kasalanan, kundi matalim mong nakikita ang mga kasalanan ng iyong kapuwa; paulit-ulit mong binibigyang-diin ang mga paglabag ng iyong kapatid, habang nakakalimutan mo ang sarili mong . – At sino ka ba naman para tingnan ang mga kasalanan ng iba? – Alalahanin si Lazaro – gaano katagal siyang nagtiis, salamat sa Diyos?

48. 'Nahuhulog ako sa mga pantasya (mga kahiya-hiyang pantasya habang natutulog).' – Pinapayagan tayo ng Diyos na mahulog sa mga pantasya at iba pang pagnanasa upang makilala natin ang ating sariling kahinaan, at ilagay ang ating tiwala at pag-asa hindi sa ating sarili, kundi sa Kanya lamang. – Ngunit huwag ninyong isipin na sumusuko tayo sa mga pantasya at iba pang pagnanasa ayon sa kalooban ng Diyos; sa halip, pinapayagan ng Diyos na mangyari ito sa atin dahil sa ating sariling kapabayaang, at dahil sa Kanyang pag-ibig sa sangkatauhan, ginagamit Niya ang kasamaan (na sumisibol sa loob natin) upang itungo tayo sa pagpapakumbaba para sa ating kaligtasan. Alamin mo, kung gayon, kung sino ka, at magpakumbaba ka hindi lamang sa harap ng Diyos kundi pati na rin sa harap ng mga tao, at ipagkatiwala mo sa Kaniya ang lahat ng iyong mga alalahanin, sa Kaniya na may kakayahang gumawa nang higit na labis kaysa sa ating hinihiling o naisip.

49. 'Napakapagal ako sa mga tukso'. – Huwag kang mawalan ng pag-asa, kapatid; hindi ka pinabayaan ng Diyos at hindi ka rin niya pababayaan. Alamin mong ang hatol na ipinahayag ng Panginoon sa ating karaniwang ama na si Adan: *'Sa pawis ng iyong mukha kakain ka ng iyong tinapay'* (Gen. 3:19), ay hindi mababago. Tulad ng ginto na pinapino sa pugon, nagiging dalisay at karapat-dapat para sa korona ng hari, gayundin naman ang tao, na pinapino ng mga paghihirap—kung titiisin niya ang mga ito nang may pasasalamat—ay nagiging anak ng kaharian. Maniwala ka nga, na ang lahat ng dumarating sa iyo ay para sa iyong kabutihan, upang ikaw naman ay magkaroon ng katapangan sa harap ng Diyos.

50. (*Para sa maysakit na nawalan ng pag-asa*). Pagnilayan ang mga paghihirap ng ating Tagapagligtas—na para bang ikaw din ay naghihirap kasama Niya sa mga insulto, mga sugat, mga pang-iinsulto, ang pang-aabusong binatukan Siya ng laway, ang pang-iinsultong dulot ng malagkit na balabal, ang kahihiyan ng korona ng mga tinik, ang suka na hinaluan ng apug, ang sakit ng pagtibok ng mga pako, ang pagtusok ng sibat, ang pagdaloy ng tubig at dugo – at kumuha ka ng kaaliwan mula rito para sa iyong sariling mga paghihirap. Hindi hahayaan ng Panginoon na maging walang kabuluhan ang iyong pagsisikap. Pinayagan Niya kang magtiis ng kaunting karamdaman upang hindi ka maging dayuhan sa mga Santo kapag nakita mo

silang sa oras na iyon na nagbunga ng kanilang matiisin na pagdurusa at ng kanilang kaluwalhatian, kundi maging kapwa-lahok kasama nila at ni Jesus, na magkakaroon ng katapangan sa harap Niya kasama ng mga Santo. Huwag kang malungkot; hindi ka nakalimutan ng Diyos, kundi inaalagaan ka Niya na parang tunay Niyang anak, at hindi bilang isang '*mangangalunya*'.

51. Nawa'y ipagkaloob sa ating lahat ang tulong ng ating dakilang kapatid; ang ibig kong sabihin, ang ating Panginoong Jesucristo, na nagkaloob ng biyaya na gawin tayong Kanyang mga kapatid (Heb. 2:11). At tayo'y ganoon na nga, at pinagpapala tayo ng mga Anghel. – O, sino nga ba ang ating kapatid! Ang Makapangyarihan, upang palakasin tayo; – Ang Matibay, upang ipamahagi sa atin ang mga samsam; – Ang Kumander, upang pabagsakin ang ating mga kaaway na sumasalakay sa atin sa labanan; – Ang Tagapagpagaling, upang pagalingin ang ating panloob na sarili, kasama ang ating panlabas na sarili, na inilalagay ang huli sa ilalim ng una; – Tagapagtustos, upang pakainin tayo ng espirituwal na pagkain, – Ang Buhay, upang suportahan tayo, – Ang Maawain, upang maawa sa atin, – Ang Mapagbigay, upang ipakita sa atin ang biyaya, – Ang Hari, upang gawin tayong mga hari rin, – Diyos, upang gawin tayong mga diyos rin. – Kaya, na nalalaman ninyo na ang lahat ng bagay ay nasa Kanya, manalangin kayo sa Kanya – at tutuparin Niya ang pagnanasa ng inyong puso, basta't hindi ninyo Siya hinahadlangan.

52. Nawa'y tuparin ng Panginoong Hesus, na nagsabi, '*Humiling kayo, at kayo'y tatanggap*' (Juan 16:24), ang lahat ng inyong mga kahilingan. Handaan mo lamang ang iyong bahay, matapos mong linisin ito nang lubusan, upang tanggapin ang mga kaloob ng Diyos. Nananatili lamang silang napreserba sa isang malinis na bahay – at doon lamang sila naglalabas ng kanilang bango, kung saan walang karumihan. Ang sinumang tumatanggap sa kanila ay nagiging dayuhan sa lumang tao, ipinako sa krus sa mundo, gaya ng mundo sa kanya, at namumuhay magpakailanman sa Panginoon. Hindi alintana kung gaano kabagsik ang pag-uga ng mga alon ng kaaway, hindi nila masisira ang kanyang barko; at mula sa sandaling iyon, siya ay nagiging takot sa kanyang mga kaaway—sapagkat nakikita nila ang banal na selyo sa kaniya—at habang siya ay lalong nagiging kaaway nila, siya rin ay lalong nagiging isang taos-puso at mapagmahal na kaibigan sa Dakilang Hari.

53. Huwag mong hayaan na guluhin ka ng mga pagkabahala na dulot ng demonyong pagnanasa at pantasya. Maniwala ka na, bagaman ginugulo at tinutukso tayo ng mga demonyo, hindi sila magtatagumpay na gumawa ng anumang bagay, kundi lalo pa nilang palalain ang ating birtud, basta't mananatili tayong mapagbantay sa ating sarili upang mapanatili ang kaunting pagtitiis. Huwag nating pahinain ang ating pagsisikap, baka mawalan tayo ng mga pangakong ibinigay sa atin ng ating mapagkawanggawa at maawain na Diyos. Nasa Kanya ang pagpapagkaloob, at tungkulin nating ingatan ito. At huwag kang magtaka na, matapos ang banal na mga pangako at hindi nababawiang mga biyaya ng Diyos, muling itinataas ng mga demonyo ang kanilang kahiya-hiyang mga pagnanasa laban sa iyo, na umaasang nakawin ang iyong walang-hanggang kayamanan, ngunit alalahanin kung gaano sila kasuwail nang, matapos magpatotoo ang Diyos Mismo kay banal na Job, inangat nila ang ganoong mga tukso at paghihirap laban sa kaniya upang pabagsakin ang halamang-bakod ng pagtitiis; gayon pa man, hindi nila siya napagtagumpayan, at hindi rin nila naipako ang mga kayamanan ng kaniyang maningning na pananampalataya at pasasalamat. Ang ginto ay nililinis sa pamamagitan ng apoy, gayundin ang matuwid sa pamamagitan ng maraming pagsubok. Pinayagan ng Diyos na kahit pagkatapos ng Kanyang espesyal na patotoo tungkol sa matuwid, ang Kanyang lingkod ay matukso, para sa higit na karangalan at kaluwalhatian ng Panginoon at sa ganap na pagkatalo ng Kanyang mga kaaway. Kaya huwag mawalan ng loob. Ang mga selyo ng mga pangako ay nananatiling buo; '*ngunit maghintay ka sa Panginoon*' (Awit 26:14); '*ngunit ang sinumang magtitiis hanggang wakas ay maliligtas*' (Mateo 24:13), tungkol kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

54. (*Mga Sagot*). – Ang kaguluhan sa iyong isipan ay nagmumula sa iyong pabagu-bagong puso. – Hindi mo kailangang lubusang iwasan ang alak, kundi inumin ito nang may katamtaman. – Ang pagtulog nang nakalukluk ay sa huli'y humahantong sa pagpapakumbaba. – Sa pangkalahatan, lubusang isuko ang iyong sarili sa Diyos, nang may paggalang sa Kanya.

55. Mag-ingat ka sa iyong sarili; nais ka ng mga demonyo na akitin sa mga bagay na kaunti ang pakinabang, gaya ng: pagtulog nang nakaupo, o hindi paggamit ng unan – na katulad ng '*menta, komino at anyos*' – at itinatanim nila sa isip ang ideya ng '*paglalako sa mas mahahalagang bagay ng batas*' (Matt. 23:23), ibig sabihin, supilin ang galit, supilin ang iritabilidad, at magkamit ng pagsunod sa lahat ng bagay. Itatanim nila ang mga bagay na ito sa iyong kalooban upang pagodin ang iyong katawan, na magdulot sa iyo ng karamdaman, at sa gayon ay mapilitan kang maghanap ng malambot na higaan at iba't ibang pagkain; subalit,

magpakuntento ka sa isang ulunan at doon ka manatili na may takot sa Diyos. Ilagay mo sa iyong palayok ang pinaghalong espirituwal na lunas, gaya ng: kababaang-loob, pagsunod, pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig; sapagkat ang sinumang nagtataglay nito ay naghahanda ng piging para kay Cristo, ang Hari ng Langit.

56. 'Nadala ako ng isang blasphemous na kaisipan.' – Matagal na mula nang ang blasphemous na demonyo, na winawasak ang mga kaluluwang tumatanggap sa kanya, ay lumaban sa iyo. Hinigpitan ka niya ng pangkola (ang kadena sa leeg – ang mga pagnanasa), upang patayin ka. Oh, sana'y huwag pahintulutan ng Diyos na maisakatuparan niya ang kanyang kalooban sa iyo (2 Tim. 2:26). – Ngunit huwag mawalan ng pag-asa. Ang Diyos, na tumatanggap ng iyong pagsisisi, ay naroroon sa iyong harapan. Gising mula sa ilusyon ng pagkakabilanggo – at higit sa lahat, pigilin ang iyong galit at iritabilidad, na nalalaman mong ito ay naghahatid sa isang tao sa mapaminsalang pamumuska laban sa Diyos; Sa halip, kamtan ang kababaang-loob, na sumusunog sa mga demonyo; ang pagsunod, na nagbubukas ng daan para pumasok ang Anak ng Diyos sa isang tao; ang pananampalataya, na nagliligtas sa tao; ang pag-asa na hindi nagpapahiya sa sinuman; at ang pag-ibig, na pumipigil sa isang tao na lumayo sa Diyos. Hindi mo pinagsikapan na linangin ang mga birtud na ito; sa halip, pinili mo ang kabaligtaran nito—galit, iritabilidad at ganap na kapahamakan—ang pamumusok na nabanggit sa itaas. Ngunit magsikap kang itama ang iyong mga gawâ, sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa kabutihan ng Diyos at pag-iisip kung gaano karaming biyaya ang ipinagkaloob ng Panginoon. – Ipinaaalam na ang nakaraan, ngunit itama mo na ang iyong mga gawain mula ngayon. – Sa loob ng 40 araw, magpakita ka ng pagsisisi sa Diyos, gumawa ka ng tatlong pagyuko araw-araw at sabihin: 'Patawarin Mo ako, na nagmura laban sa Iyo, aking Diyos!' at ipagtapat Mo Siya gamit ang iyong mga labi na nagmura, tatlong beses sa isang araw, sabihin: 'Kaluwalhatian sa Iyo, aking Diyos, at pinupuri Ka magpakailanman – Amen!' – At huwag mong pasukin muli ang parehong kasalanan, baka may mas masamang mangyari sa iyo. Dahil sa katigasan ng iyong puso, nagalit ka, at mula sa galit ay lumayo ka sa Banal na Komunion: lubos na nahulog ka sa bitag, at nahulog ka rin sa hukay ng pamumuska. – At kung hindi dahil sa humahabag na kamay ng mapagkawanggawang Diyos at sa mga panalangin ng mga Santo, ang kaluluwa mo ay bumagsak sa kapahamakan ng kawalan ng pag-asa. Narito, sa pamamagitan ko, ang pinakamababa sa lahat, ang Diyos ay nagsasalita sa iyo: nagkasala ka – huwag ka nang muling magkasala. Manalangin ka rin para sa iyong mga nakaraang kasalanan. Ang Diyos ay mapagkawanggawa at, kung ninanais natin (na itama ang ating mga landas), pinapatawad Niya ang ating mga kasalanan.

57. (Nagdadalamhati ako para kay Abba dahil inuuna niya ang iba.) kapatid! Tinutukso mo ang iyong sarili. Hindi mo ba alam na *'ang bawat tao ay natutukso kapag siya ay nahihila at nahihikayat ng kanyang sariling pagnanasa'* (Santiago 1:14)? – Huwag kang makinig sa sinuman maliban sa iyong sarili, at huwag kang manghimasok sa mga gawain ng iba, sapagkat ito ay walang kapakinabangan sa iyo sa anumang paraan. – At tingnan mo kung paano ginulo ni Satanas ang iyong puso sa pamamagitan ng isang napakaliit na bagay. – Bumangon ka nga, na sinusuportahan ng kamay ng Diyos, – at huwag magtiwala sa sarili mong mga iniisip, na ginagamit ng mga demonyo upang ipakita sa iyo ang mga bagay ayon sa kanilang gusto.

58. (Kapag inaalok ka ng pagkakataong gumawa ng isang bagay na nagpapahiwatig ng karangalan). Ingatan mong huwag magpakasasa sa pagiging pinarangalan sa anumang bagay, at magpakita ng pagsunod na nagpapalayas sa paghihimagsik, na kinamumuhian ng Diyos at ng mga umiibig sa Kanya. Kumapit ka sa pagsunod, na nag-aangat sa tao patungo sa langit at ginagawang katulad ng Anak ng Diyos ang mga nakakamtan nito.

59. (Paano magsimulang magsisi?) Kung nais mong magsimulang magsisi, isipin mo ang ginawa ng babaeng nagkasala: *'sa kanyang mga luha hinugasan niya ang mga paa ng Panginoon'* (Lucas 7:38). Ang pag-iyak ay naghuhugas ng mga kasalanan ng bawat isa. Ngunit nakakamit ng isang tao ang pag-iyak sa pamamagitan ng pagsisikap, sa pamamagitan ng masigasig na pag-aaral ng Kasulatan, pagtitiis, pagninilay-nilay sa kakila-kilabot na paghuhukom at walang hanggang kahihiyan, at sa pamamagitan ng pagtanggì sa sarili, gaya ng sinabi ng Panginoon: *'Ang sinumang nagnanais sumunod sa Akin ay dapat tanggihan ang sarili, pasanin ang kanyang krus, at sumunod sa Akin'* (Mateo 16:24) Ang pagtanggì sa sarili at pag-aakay sa sariling krus ay nangangahulugang: isantabi ang sariling kalooban sa lahat ng bagay at ituring ang sarili na walang halaga.

60. (Dahil sa aking pisikal na kahinaan, hindi ako makapagsikap gaya ng ginawa ng mga Ama). Kung ikaw ay mahina at hindi makapagpasan ng mabigat, gawin mo ang iyong makakaya, na kumain at uminom nang kaunti kaysa sa iyong kailangan; sapagkat tinanggap ng Diyos ang dalawang mita ng balo at ikinatuwa

Niya ito nang higit kaysa sa lahat ng iba pa. – Sanayin mong huwag ipagwalang-bahala ang iba, – at maliligtas ka.

61. May mga kaisipang sumisibol sa akin na nagsasabing: 'Pumunta ka sa banyagang lupain, at doon ka maliligtas.' – Mula ito sa kaaway, na iniaalok ito sa iyo sa ilalim ng maskarang katotohanan, upang, matapos kang tukuhin, gawin kang paksa ng tukso para sa marami, upang magdala ka rin ng hatol para sa kanila. – Ngunit nasasailalim ka rito dahil sa iyong katamaran at kayabangan. Dinadagdagan ng mga demonyo ang iyong katamaran at kayabangan ng kanilang sariling mga panlilinlang, upang wasakin ang iyong kaluluwa. Ingatan mo nga ang iyong sarili, at labanan ang mga kaisipang ito, itaboy ang kapabayaan at kayabangan; huwag kang gumawa ng anuman ayon sa iyong sariling kalooban, at huwag tanggapin ang mga kaisipan at pagpapawalang-sala sa sarili na sumusulpot sa iyong loob: kung hindi, makakaranas ka ng matinding pagbagsak. Magkaroon ka ng katatagan, at aalisin nito sa iyo ang kalayaan na kumilos ayon sa iyong gusto sa iyong kapwa, ang sanhi ng lahat ng kasamaan sa tao; itabi mo ang lahat ng pag-aalala, at magiging malaya kang maglingkod sa Diyos; maging parang patay ka sa bawat tao, at magiging dayuhan ka; ituring mo ang iyong sarili na walang-halaga, at hindi mag-aalala ang iyong isipan; huwag mong isipin na nagawa mo na ang anumang mabuti – at ang gantimpala mo ay mapapanatili nang buo para sa iyo. Higit pa rito, tandaan mong hindi ka mananatili nang matagal sa katawan, at magsikap kang gumawa ng mga bagay na sa araw na iyon ay maaari mong sabihin nang buong tapang: *'Naghandang ako sa aking sarili at hindi ako nahiya'* (Awit 118:60). kapatid! Hindi maaaring mabuhay nang walang pagsisikap, at walang sinumang pinaputungan ng korona nang walang pakikibaka. Pilitin mong magsikap para sa iyong kaligtasan – at tutulungan ka ng Diyos, *'na nagnanais na ang lahat ng tao ay maligtas at makarating sa kaalaman ng katotohanan'* (1 Tim. 2:4).

62. Hindi lahat ng naninirahan sa isang monasteryo ay monghe, kundi ang monghe ay yaong isinasabuhay ang buhay monghe. Sinabi ng Panginoon: *'Hindi ang balang sinasabi sa Akin, "Panginoon, Panginoon," ang makapasok sa kaharian ng langit, kundi ang gumagawa ng kalooban ng Aking Ama na nasa langit'* (Matt. 7:21). kapatid! Bakit mo hinahayaan ang kaaway na gawing biro ka at ilantad ka sa panganib na mahulog? – tanong mo – gayong hindi ka naman nagsusumikap na isakatuparan ang sinabi sa iyo. Muli kang nagtatanong at, dahil sa kayabangan at pagnanais na mapasaya ang iba, ipinapasa mo ito sa kanila – at sa gayon ay pinipigilan mo ang iyong sarili na umunlad sa lalong madaling panahon. Ibinigay sa atin ang oras upang, nang makilala natin ang ating mga hilig, magpagal tayo sa paggaling nito, na umiiyak at naghihinagpis. Kung, habang nasa iyong selda, nalilihis ang iyong mga iniisip, sisihin mo ang iyong sarili rito, at ipagtapat mo ang iyong kahinaan sa Diyos.

63. Ang sinumang nagnanais maging monghe ay hindi dapat magkaroon ng sariling kagustuhan sa anumang bagay. Si Kristo na Panginoon, sa pagtuturo Niya nito sa atin, ay nagsabi: *'Sapagkat hindi ako naparito sa mundo upang gawin ang sarili kong kalooban'* (Juan 6:38). Ngunit kung gagawin mo ang isang bagay habang tinatanggihan mo naman ang iba, ipapakita mo rito na mas matalino ka kaysa sa siyang nag-uutos sa iyo, at kapareho ito ng paghamak sa iyo ng mga demonyo. Kaya, dapat kang sumunod sa lahat ng bagay, kahit na sa tingin mo ay hindi walang-kasalanan ang inuutos na gawain. Ang Abba na nag-utos nito sa iyo ang magpapasan ng iyong kasalanan, at siya ang mananagot para sa iyo. Kung ang gawain ay lubhang hindi maginhawa o mapanganib para sa iyo, o lampas sa iyong makakaya, ipaliwanag ito sa Abba, at gawin mo ang kanyang nakikitang nararapat.

64. (Kapag nakikipag-usap ako, nadadala ako at nawawala sa sarili; pagkatapos, nahiiya ako at nalulungkot.) Upang maiwasan ng mahihina na mahulog dito, at sa pag-ibig sa kaluwalhatian, dapat nilang iwasan ang paliguy-ligoy sa anumang paraan at wakasan ang pag-uusap, magbigay ng anumang dahilan at umatras mula sa mga nakikipag-usap. – Kapag ang usapan ay kapaki-pakinabang at hindi nakahahadlang sa mas mahalagang gawain, manatili ka habang sila'y nagsasalita; ngunit kung ang usapan ay walang pakinabang, sabihin mo: 'Patawarin ninyo ako, mahina ako,' at paalam ka na.

65. Paano dapat kumilos ang isang tao kapag nakikipagtagpo sa iba? Kapag nakikipagtagpo sa sinuman, magbati ka na lamang; pagkatapos ay sabihin: 'Ipagdasal ninyo ako, pupunta ako upang asikasuhin ang ilang bagay,' at umalis ka. At kapag tinanong ka tungkol sa isang bagay, at alam mo ang sagot, sabihin mo ito at magpatuloy ka; ngunit kung hindi mo alam, sabihin: 'Hindi ko alam,' at magpatuloy ka.

66. Nais kong wakasan ang mga pagtitipon: dapat ko ba itong gawin kaagad, o unti-unti? – Kung wakasan mo ang mga ito nang sabay-sabay, makakamtan mo ang kapayapaan; kung hindi, magiging sanhi ka ng malaking paghihirap para sa iyong sarili at sa iba.

67. (Isang pasyente ang nagtatanong kung dapat ba niyang basahin ang mga aklat medikal.) Basahin mo ang mga ito, ngunit habang binabasa mo o habang nagtatanong ka sa sinuman tungkol sa mga paggamot, huwag mong kalimutan na kung wala ang Diyos, walang sinuman ang gumagaling. Ang sinumang maglalaan ng sarili sa sining ng medisina ay dapat maglaan ng sarili sa pangalan ng Diyos, at tutulungan siya ng Diyos. Hindi pinipigilan ng sining ng medisina ang isang tao na maging deboto; subalit isabuhay ito bilang isang propesyon, para sa kapakanan ng mga kapatid. Anumang iyong gawin, gawin mo ito nang may takot sa Diyos, at mapapanatili ka ng mga panalangin ng mga Santo.

68. 'Abala ako buong araw – at ito ang pumipigil sa akin na alalahanin ang Diyos.' – Nangyayari minsan na marami ang naririnig ng isang tao tungkol sa isang tiyak na bayan, ngunit nang siya ay makapasok dito, hindi niya namamalayan na ito pala ang mismong bayan na narinig niya. Ganun din, kapatid, ginugugol mo ang buong araw sa pag-alala sa Diyos at hindi mo namamalayan. Ang magkaroon ng isang utos at magsikap na tuparin ito bilang sariling utos ng Diyos—dito nakapaloob ang parehong pagsunod at pag-alala sa Diyos.

69. Kailangan natin ng pagkain araw-araw, ngunit hindi natin ito dapat kainin nang may labis na panlasa. Kapag tayo ay kumakain nito, nagpapasalamat sa Diyos na nagbigay nito, at hinahatulan ang ating sarili bilang mga hindi karapat-dapat, saka tinitiyak ng Diyos na magiging sangkap ito ng ating pagpapabanal at pagpapala. Gayundin, kung kailangan mo ng isang bagay at magtagumpay kang makuha ito, magpasalamat ka sa Diyos na tumutulong sa iyo, at sabihin mong hindi ka karapat-dapat; at ilalayo ng Diyos sa iyo ang lahat ng pagkahumaling dito.

70. Mahal ng bawat tao ang kanyang kapwa ayon sa kanyang makakaya; ngunit ang sukatan ng ganap na pag-ibig ay ang pagmamahal sa kapwa gaya ng pagmamahal sa sarili, alang-alang sa pag-ibig na mayroon sa Diyos. – Ang mga kabataan ay madaling matukso na magkasala dahil sa kanilang hangal na pag-ibig sa isa't isa at dahil nagsasama-sama sila para sa mga pribadong pag-uusap. – Ang sukatan ng kanilang pag-ibig sa isa't isa ay dapat ganito: huwag manirang-puri sa isa't isa, huwag magkamuhi-muhi sa isa't isa, huwag hamakin ang isa't isa, huwag maghanap ng sariling kapakanan lamang, huwag magmahalan sa isa't isa dahil sa pisikal na kagandahan o para sa anumang pisikal na layunin, at huwag magsama-sama nang walang matinding pangangailangan, baka mahulog sila sa kapalastangan, na sumisira sa lahat ng bunga ng buhay monghe at ginagawang parang tuyong puno.

71. 'Nais kong maligtas, ngunit hindi ko alam ang daan tungo sa kaligtasan.' – kapatid! Ipinakita sa atin ng Diyos, sa pamamagitan ng Banal na Kasulatan at ng mga Ama, ang daan tungo sa kaligtasan, na sinasabi: *'Itanong mo sa iyong ama, at sasabihin niya sa iyo; sa iyong mga nakatatanda, at sasabihin nila sa iyo'* (Deut. 32:7). – Kaya, kung hindi mo nais maligaw sa usapin ng kaligtasan, huwag kang gumawa ng anuman nang hindi muna kumukonsulta sa iyong mga espiritwal na ama, at hindi ka maliligaw sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, *'na nagnanais na ang lahat ng tao ay maligtas at makamtan ang kaalaman sa katotohanan'* (1 Tim. 2:4).

72. 'Sinasabi sa akin ng isang kaisipan na kung pupunta ako sa isang lugar at manirahan nang mag-isa, makamantan ko ang ganap na katahimikan.' – Ang ating Panginoong Jesucristo, bago ang krus, ay nagtiis ng maraming kapighatian at pang-iinsulto, at pagkatapos nito ay inakyat Niya ang krus. Sa parehong paraan, walang sinuman ang makakamit ng perpektong at mabungang katahimikan at ang kapahingahan ng banal at perpektong buhay maliban kung una muna silang magdusa kasama ni Cristo (sa pamumuhay kasama ng kanilang mga kapatid) at tiisin ang lahat ng Kanyang paghihirap, na gunitain ang mga salita ng Apostol: *'Kung tayo'y naghihirap kasama Niya, tayo'y magluluwalhati rin kasama Niya'* (Roma 8:17). Huwag mong linlangin ang iyong sarili; walang ibang daan patungo sa kaligtasan kundi ito.

73. (Sa maysakit). Ang karamdaman na ito ay dumating sa iyo upang hindi ka umalis patungo sa Diyos nang hindi nagbunga. Kung titiisin mo ito at magpapasalamat ka sa Diyos, ito ay ibibilang sa iyong kapurihan bilang kapalit ng mga gawaing pag-a-ascetic, sapagkat hindi ka pa matagal sa buhay mong monghe.

74. Hindi dapat pumunta ang sinuman kahit saan nang walang utos; sapagkat ang ating ginagawa ayon sa sarili nating kalooban ay hindi kaaya-aya sa Diyos. Ngunit kapag ikaw ay pumunta sa pamamagitan ng utos, sa mismong gawa ng pagtupad sa utos ng siyang nagpadala sa iyo ay naroroon ang panalangin at ang pagpapalugod sa Diyos, na nagsabi: *'Pumanaog ako mula sa langit, hindi upang gawin ang aking sariling kalooban, kundi ang kalooban ng Ama na nagpadala sa akin'* (Juan 6:38).

75. (Sobra na para sa akin ang pagsunod. Dapat ba akong humingi ng tulong?) kapatid! Ang sinumang nagnanais lumapit kay Hesus at maglakad sa landas ng kaligtasan ay dapat maghanda sa mga pagsubok at

kalungkutan sa bawat sandali. Sinasabi ng Kasulatan: '*Anak ko, kung magpasimula kang maglingkod sa Panginoon, ihanda mo ang iyong kaluluwa para sa pagsubok*' (Sirak 2:1). At sinabi ng Panginoon: '*Ang sinumang nagnanais sumunod sa Akin ay dapat tanggihan ang sarili, pasanin ang kanyang krus araw-araw, at sumunod sa Akin*' (Mateo 16:24). Kaya, ang sinumang nagnanais maging alagad Niya ay dapat manatiling masunurin hanggang sa kamatayan. Mas kapaki-pakinabang para sa iyo na mag-isa ka at magpagal nang kaunti kaysa mag-anyaya ng iba. Ang kalayaan sa iyong buhay espirituwal ay hindi gaanong napapagtibay kapag ang isang kapatid ay basta tumutulong lamang sa iyo, kundi kapag siya ay palaging kasama mo.

76. (Kanino dapat magtanong ang isang tao tungkol sa kanyang mga iniisip, at tama bang, matapos magtanong sa isang tao, ay itanong pa sa iba ang parehong tanong?) – Dapat magtanong ang isang tao sa yaong kanyang pinagkakatiwalaan, na alam niyang kayang pasanin ang kanyang mga iniisip, at sa yaong kanyang pinaniniwalaan na parang sa Diyos; ngunit ang pagtatanong sa iba tungkol sa parehong iniisip ay isang akto ng kawalang-paniwala at pag-aalinlangan. Kung naniniwala ka na ang Diyos ay nagsasalita sa pamamagitan ng Kanyang Santo, bakit pa kailangan ng pagsubok dito, o bakit pa susubukin ang Diyos sa pamamagitan ng pagtatanong sa iba tungkol sa iisang bagay?

77. 'Ilang beses dapat manalangin ang isang tao bago makatanggap ng patnubay ang isang kaisipan tungkol sa isang bagay?' – Kapag hindi mo maaaring itanong sa iyong nakatatanda, dapat kang manalangin nang tatlong beses tungkol sa bawat bagay; at pagkatapos noon, pansinin kung saan humihilig ang iyong puso, kahit na kasingnipis ng hibla ng buhok – at kumilos nang naaayon; sapagkat ang patnubay ay nakikita at nilililaw sa puso sa lahat ng paraan.

78. 'Paano dapat manalangin nang tatlong beses – sa magkaibang oras, o magkasunod? Minsan hindi maaaring ipagpaliban.' – Kung may oras ka, ipanalangin mo nang tatlong beses sa loob ng tatlong araw; ngunit kung may agarang pangangailangan, gaya ng sa Pasyon ng Tagapagligtas, kunin mo namang halimbawa na Siya ay umurong nang tatlong beses upang manalangin, at habang nananalangin nang tatlong beses, sinabi Niya ang iisang mga salita (Matt. 26:44).

79. (Tungkol sa gabay). Kapag ang isang barko ay binabayo ng mga alon, kung may timonero ito, siya, sa pamamagitan ng karunungan ibinigay sa kanya ng Diyos, ay inililigtas ang barko, at ang mga nakasakay rito ay nagagalak na makita itong ligtas. Higit sa lahat, ang isang maysakit ay labis na nalulubos sa pag-alala sa isang doktor, at lalo pa sa kanyang galing; at ang isang biyahero na nanganganib sa mga tulisan ay napapalakas-loob ng tinig ng mga guwardiya, at lalo pa ng kanilang presensya. Kung gayon nga, hindi ba't ang tugon ng ama, ' ', ay dapat magdulot ng mas malaking kagalakan sa lahat ng makakarinig, lalo na't sinasamahan ito ng taos-pusong panalangin sa Diyos, na nagsabi: '*Manalangin kayo para sa isa't isa, upang kayo'y gumaling*' (Santiago 5:16)?

80. Ang siyang nagkikumpisal ng kaniyang mga kasalanan ay nahahayag na matuwid dahil dito, ayon sa mga salita ng Kasulatan: '*Thayag mo muna ang iyong mga kasamaan, upang ikaw ay maging matuwid*' (Isa. 43:26), at muli: '*Sinabi ko, "Thahayag ko sa Panginoon ang aking mga paglabag," at Tinalo Mo ang kasamaan ng aking puso*' (Awit 31:5). Maging mapagbantay tayo mula ngayon, sapagkat pinatawad na tayo ng Diyos sa ating mga nakaraang kasalanan.

81. Kung ang sinuman, habang nag-aayuno, ay nagdaragdag ng anumang sarili niyang kagustuhan dito, o nag-aayuno upang maghanap ng luwalhati sa tao at pakinabang mula rito, ang kanilang pag-aayuno ay karumaldumal sa Diyos. Ganoon din sa lahat ng bagay. Ang anumang mabuting gawa na hindi lubos na ginawa dahil sa pag-ibig sa Diyos, kundi may halong sariling kalooban, ay marumi at hindi kaaya-aya sa Diyos. Maaari rin itong maunawaan mula sa Banal na Batas, na nagsasaad: '*Huwag kang maghasik ng binhing halo sa iyong bukid, ni gumawa para sa iyong sarili ng kasuotang pinaghalong lana at lino*' (Deut. 22:9–11; Lev. 19:19).

82. Sa pag-uukol ng mga Awit sa isip, huwag maging mayabang, baka mapuno mo ang hangin ng mga salitang walang kabuluhan, at ito ay maging sanhi ng iyong kapahamakan. Ang Salita ng Diyos ang binhi ng kabutihan; kung ito ay maging baog sa loob mo, ikaw ay huhusgahan kasama ng taong inilibing ang pilak na ibinigay sa kanya upang paramihin sa lupa.

83. Anong mga salita ang maaari nating gamitin upang pasalamat Siya na unang lumikha sa atin, pagkatapos ay nagkaloob sa atin ng tulong laban sa kaaway – at, higit sa lahat, naglaan ng lugar para sa ating pagsisisi, at ng Kanyang sariling Katawan at Dugo para sa kapatawaran ng mga kasalanan at sa pagpapalakas ng ating mga puso? – Hindi natin kailanman mabibigyan Siya ng pasasalamat na karapat-dapat sa Kanya; gayunpaman, ialay natin sa Kanya ang pasasalamat na kaya nating ibigay, sa pamamagitan ng ating mga labi

at sa ating mga puso – lalo na sa pamamagitan ng pagtitiis sa lahat ng bagay para sa Kanya hanggang sa kamatayan – at Siya, sa Kanyang pag-ibig sa sangkatauhan, ay ituturing ang lahat ng ito na parang dalawang lepta ng bala sa Ebanghelyo.

84. Kapag may isang gawa na kaaya-aya sa Diyos na nagpakita sa iyo, at may salungat na kaisipan na lumalaban dito, mula sa mismong katotohanang ito ay malinaw na ang gawa ay tunay na kaaya-aya sa Diyos. – Ngunit maghandog ng panalangin, – at tingnan: kung, habang nananalangin ka, ang iyong puso ay pinatitibay sa kabutihan at ang kabutihang ito ay lumalago kaysa lumiliit, kung gayon, manatili man o hindi ang salungat na kaisipang nagpapabagabag sa iyo, alamin mong ang bagay na iyon ay mula sa Diyos; sapagkat ang mabuti ay palaging nakararanas ng matinding pagtutol dahil sa inggit ng diyablo, ngunit napagtatagumpayan ito (ang mabuti) sa pamamagitan ng panalangin. Ngunit kung ang tila mabuti ay itinanim ng diyablo, at mayroon ding pagtutol na nagmumula sa kanya; sa pamamagitan ng panalangin, ang tila mabuti ay nababawasan, pati na rin ang tila pagtutol. Sa ganitong pagkakataon, malinaw na tinututulan ng kaaway ang kaisipang itinanim niya upang linlangin tayo at tanggapin ito bilang mabuti.

85. Kapag may kaisipang pumupuri sa iyo, at hindi mo maiiwasan ang kapahamakan na idudulot nito, subukang tawagin ang pangalan ng Diyos, at sabihin sa iyong kaisipan: '*Sinasabi ng Kasulatan: "Mga tao ko, ang mga pumupuri sa inyo ay niloloko kayo at pinapahamak kayo"*' (Isaias 3:12). Gawin mo rin ang kapareho kapag pinupuri ka ng iba – habang tandaan mong ang mga tumatanggap ng papuri ng tao ay walang nakukuhang pakinabang, gaya ng sinasabi ng Panginoon Mismo: '*Paano kayo maniniwala sa Akin, samantalang tinatanggap ninyo ang kaluwalhatian mula sa mga tao?*' (Juan 5:44)? – Sa pangkalahatan, dapat tandaan at panindigan ng tao na dapat *siyang 'magmayabang sa Panginoon'* (2 Cor. 10:17); sapagkat kahit mayroon tayong anumang mula sa Diyos, lahat ay dahil sa tulong ng Diyos. Bakit nga, ang Apostol, na nakamtan na ang ganoong kadakilaan, ay hindi nagmayabang tungkol sa kaniyang sarili, kundi sumigaw, na nagsasabing: '*Sa biyaya ng Diyos ako ang ako*' (1 Cor. 15:10)?

86. Kapag, sa panahon ng pag-awit ng mga salmo, panalangin, o pagbasa, sumulpot ang isang masamang kaisipan; balewalain ito, at mas ituon ang pansin sa pag-awit ng mga salmo, panalangin o pagbabasa, upang makakuha ka ng lakas mula sa mga salitang iyong binibigkas; kung ito'y magpapatuloy, sikapin mong tawagin ang pangalan ng Diyos, at tutulungan ka ng Diyos at pipigilan ang mga pakana ng mga kaaway.

87. 'Paano makakamit ang pagsisisi sa panalangin, pagbabasa, at pag-awit ng mga salmo?' – Ang pagsisisi sa panalangin ay nagmumula sa pag-alala sa sariling mga kasalanan. Ang nananalangin ay dapat alalahanin ang sarili niyang mga gawa, at kung paano hinuhusgahan ang mga gumagawa ng ganoong mga bagay, at ang kakila-kilabot na tinig na iyon: '*Lumayo kayo sa Akin, mga sumpa, sa apoy na walang hanggan*' (Mateo 25:41). – Tungkol naman sa pagbabasa at pag-awit ng mga salmo, ang debosyon ay sumisibol kapag nakatuon ang isip sa mga salitang binibigkas at tinatanggap ng kaluluwa ang kapangyarihang nakapaloob dito. Kung, sa kabila nito, ay nananatili pa rin ang kawalang-interes sa iyong kalooban, huwag kang mawalan ng pag-asa, kundi magpatuloy kang magpagal nang may pagtitiis; sapagkat ang Diyos ay mapagkawanggawa, bukas-palad, at matiisin, at tinatanggap Niya ang ating mga pagsisikap. Laging tandaan ang mga salita ng Salmist: '*Naghintay ako nang may pagtitiis sa Panginoon, at dininig Niya ako*' (Awit 39:1). Mula rito, magtiwala kang ang awa ng Diyos ay malapit nang dumating sa iyo.

88. Kung, habang umaawit ng mga salmo o kapag kasama mo ang iba, ay tinawag mo ang Diyos, huwag mong isipin na hindi mo Siya tinatawag kung hindi mo binibigkas nang malakas ang mga salita; kundi tandaan mong Siya ang Nakakakilala ng mga puso at tumitingin sa puso – at tawagin mo Siya sa iyong puso. Ganito ang sinasabi sa Kasulatan: '*Isara mo ang iyong pinto at manalangin sa iyong Ama sa lihim*' (Matt. 6:6). – Kahit na hindi mo binibigkas ang pangalan ng Diyos sa iyong puso, kundi naaalala mo lamang ang Diyos, mas katulad pa ito ng pagtawag sa Kanya – at sapat na ito upang tulungan ka.

89. Ang tunay na paghagulgol, kasabay ng pagsisisi, ay tumutubos sa mga nakaraang kasalanan at nag-aalis ng mga karumihan; at sa pamamagitan ng pangalan ng Diyos ay patuloy nitong pinoprotektahan ang taong nakamtan ito, pinapalayas ang tawa at pagkagambala, at pinananatili ang walang patid na pagluluksa; ito ay isang kalasag na sumasalag sa lahat ng nagliliyab na palaso ng diyablo (Efe. 6:16); ang sinumang nagmamay-ari nito ay nananatiling lubusang hindi nasasaktan ng alitan, maging sa piling ng mga tao o kahit na sa kumpanya ng mga patutot.

90. Ang hindi ganap na pag-iyak ay pababa-baba, ayon sa kung paano ang pag-iisip (sigasig) para sa kaligtasan ay paminsan-minsan sumisiklab at humuhupa. Ngunit kapag ang siglang iyon ay naging tuloy-

tuloy, naroroon ang dakila at tuloy-tuloy na pagsisisi, at sinundan ito ng tunay na pag-iyak, na dapat sikapin ng isang tao na makamtan sa pamamagitan ng pagpipilit sa sarili na gawin ito.

91. Ang kababaang-loob ay nakapaloob sa pagputol ng sariling kalooban sa lahat ng bagay, at sa hindi pagmamalasakit sa kahit ano. Ang pagputol sa ugat ng mga pagnanasa (kahalayan, kasakiman sa pagkain, kasakiman) ay nangangahulugang isakripisyo ang sariling kalooban, pahiritin ang sarili hangga't maaari, at pilitin ang mga pandama na manatili sa kanilang nararapat na hangganan sa halip na abusuhin ang mga ito; sa pamamagitan nito, napuputol ang ugat hindi lamang ng mga ito, kundi pati na rin ng iba pang mga pagnanasa.

92. Ang pagsuko ng lahat sa kalooban ng Diyos ay nagpoprotekta sa isang tao mula sa paghihirap, anuman ang mangyari. Gayunpaman, maaaring magkaroon pa rin ng kalituhan at pigilan ang isang tao na tanggapin nang may pasasalamat at kagalakan ang nangyari. Sa ganitong kaso, dapat ipaglaban ng isang tao laban sa kalituhang ito sa pamamagitan ng muling pagpapalakas ng debosyon sa kalooban ng Diyos, muling pagpapatibay ng paniniwala na ang lahat ng bagay ay nagmumula sa Diyos, at na ang lahat ng nagmumula sa Diyos ay mabuti para sa atin. – Walang mabuti ang nagagawa sa pamamagitan lamang ng sariling pagsisikap, kundi sa pamamagitan ng kapangyarihan at kalooban ng Diyos. Gayunpaman, hinihiling din ng Diyos sa atin ang pagsisikap alinsunod sa Kanyang kalooban, at hindi yaong nakabatay sa anumang katusuhan o panlilinlang na nagmumula sa masama.

93. Mas mabuti at mas kahanga-hanga ang katahimikan kaysa sa anumang talumpating nakapagpapatibay ng diwa. Pinahalagahan at pinagyayaman ito ng ating mga ninuno, at sa pamamagitan nito ay naluwalhati sila. Ngunit dahil tayo, dahil sa ating kahinaan, ay hindi pa nakakamit ang paglakad sa daan ng mga perpekto, magsalita tayo tungkol sa kung ano ang naglilingkod para sa pagpapalago – at magsalita, na kumukuha ng mga salita ng mga Ama, sa halip na maglakas-loob sa isang paliwanag ng mga Kasulatan; sapagkat ang gawaing ito ay nagdudulot ng hindi maliit na panganib sa mga hindi sanay. Ang Kasulatan ay pinaguusapan sa espiritwal na paraan, at ang taong laman ay hindi makaintindi ng espiritwal. Mas mabuting lumingon tayo sa mga salita ng mga Ama sa ating talumpati, at hanapin ang kapakinabangang nakapaloob dito. Ngunit gamitin natin ito nang may katamtaman, na tandaan ang mga salita ng sinabing: *'Sa karakalan ng salita, hindi nalalayo ang kasalanan'* (Kaw. 10:19). At upang hindi tayo mahulog sa kayabangan at mapagmataas na pag-iisip, tandaan natin na kung hindi natin isinasabuhay ang ating sinasabi, tayo mismo ang magpapatotoo sa ating sariling kapahamakan.

94. Kung kinikilala na mas kapaki-pakinabang ang katahimikan kaysa sa mabuting pakikipag-usap, gaano pa nga kaya ito kapaki-pakinabang sa mga usapang pangkaraniwan (tulad ng mga lungsod, nayon, kalakalan, kapayapaan at digmaan, at iba pa). Ngunit kapag hindi tayo makapanahimik at nahihila sa usapan tungkol sa mga ganitong paksa, huwag sana nating pahabain ang usapan, baka mahulog tayo sa alinman sa mga bitag ng kaaway dahil sa sobrang dami ng salita.

95. Kung ikaw ay kasama ng mga taong nag-uusap tungkol sa makamundo o espirituwal na mga bagay, payagan mong magsalita ka ng hindi nakasasama, ngunit magsalita nang may pag-iingat, upang hindi ka purihin ng iyong mga kasama dahil sa iyong katahimikan. Ngunit kahit na kumilos ka nang ganito—ibig sabihin, magsalita nang kaunti—mag-ingat kang huwag silang husgahan dahil sa kanilang mahabang pagsasalita.

96. Kapag nagbabalak kang gumawa ng isang bagay, at nakaramdam ka ng pagkabahala sa iyong isipan, at nagpapatuloy ang pagkabahalang ito kahit pagkatapos mong banggitin ang pangalan ng Diyos, kahit na kasingnipis ng isang hibla ng buhok; doon mo dapat kilalanin na ang gawaing nais mong gawin ay iminungkahi sa iyo ng Masama, at huwag mo itong isakatuparan; sapagkat walang gawaing isinagawa nang may pagkabahala ang kaaya-aya sa Diyos. – Ngunit kapag nilalabanan ng isang tao ang pag-aalinlangan na ito (kapag may umusbong na kaisipang sumasalungat dito), hindi dapat agad ituring na nakasasama ang bagay na iyon, kundi suriin kung mabuti ito o hindi – at kung hindi ito mabuti, talikuran ito; subalit kung mabuti naman, isakatuparan ito, at huwag pansinin ang pag-aalinlangan.

97. Kung, nang sinimulan mo ang isang pag-uusap, napagtanto mong makasalanan ito, itigil mo ito sa pamamagitan ng pagsasabing: 'Hindi, huwag na nating pag-usapan ito'; o, matapos sandaling huminto, sabihin: 'Nakakalimutan ko na ang pinag-uusapan ko' – at ituro ang pag-uusap sa ibang paksa na walang kasalanan.

98. Ano ang pagpapawalang-sala sa sarili? Ito ay kapag itinanggi ng isang tao ang kasalanan, gaya ng nakikita natin sa kaso nina Adan, Eba, Cain at iba pa, na nagkasala ngunit, sa pagnanais na ipagtanggol ang kanilang sarili, itinanggi ang kanilang kasalanan.

99. Bawat kaisipan at bawat gawa, gaya ng nasabi na, ay dapat suriin upang malaman kung mabuti ito o hindi, at dapat gawin ang mabuti habang tinatanggihan ang hindi mabuti. Gayunpaman, upang ang mabuti ay hindi samahan ng kalituhan, dapat suriin ng isang tao ang namamayani niyang kaisipan sa likod nito—ang layunin kung bakit niya ginagawa ang anumang bagay—at kapag tinanong mo ito dahil sa takot sa Diyos, hindi ka papayagan ng Diyos na magkamali. – Ngunit sa anumang kaso, huwag kalimutang banggitin ang pangalan ng Diyos.

100. (Para sa isang taong sinaktan ng kapatid at nais nang makipaghiwalay sa kanya). Huwag kang magpadala sa provokasyon, baka magpadalus-dalos ka, lalo na sa isang taong ang pag-iisip ay nababalot ng inggit na diyablo. Ang ilang maysakit, habang nasa kalagayan ng pagkalito sa isip dahil sa matinding lagnat, ay pinahihirapan ang mga taong malusog at naglilingkod sa kanila, nang hindi nila namamalayan, dahil lubos na nakontrol na sila ng karamdaman. Ganoon din ang natutukso, kahit na winawasak niya ang kanyang sariling kaluluwa, ay hindi niya ito namamalayan; sapagkat siya ay nabubulag ng pagnanasa ng kanyang paghihirap, sa pamamagitan ng mga gawain ng kalaban, na palagi at sa lahat ng paraan ay binabaluktot ang lahat ng bagay sa kanyang harapan, upang itapon siya sa hukay ng kapahamakan. Hindi siya karapat-dapat sa galit o paghihiganti, kundi sa awa at pagtitiis. Sa pamamagitan ng mga ito, pinapayagan tayo ng Diyos na matukso – at pinapayagan Niya ito nang may pag-iingat, upang tayo ay lumitaw sa Kanyang harapan bilang mga nasubok na. Kaya nga, maging mapagparaya tayo sa ating kapwa sa kanyang pakikibaka, pisikal man o mental, sapagkat nasusulat: *'Magpasan kayo ng pasanin ng isa't isa, at sa ganyang paraan ay tutuparin ninyo ang batas ni Cristo'* (Galacia 6:2). – Huwag kang matuksuhang iwan ang iyong kinalalagyan at paghiwalayin ang sarili mo sa iyong kapatid; sapagkat hindi ito ayon sa kalooban ng Diyos, kundi katuparan ng kalooban ng diyablo, at kung magpasya kang gawin ito, hindi titigil ang kaaway, kundi lalo pang gagawing mas masama. Mas mabuting ipanalangin mo ang iyong kapatid nang buong puso, at mahalin mo siya kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

101. (Sa isang kapatid na nababahala dahil sa takot). Kapatid! Dapat mong luwalhatiin ang Diyos sa katotohanang tinutupad Niya sa iyo ang salita ng Kasulatan na nagsasabing: *'Tapat ang Diyos; hindi Niya kayo papabaya na matukso nang higit sa inyong makakaya'* (1 Cor. 10:13). Ayon sa iyong lakas, pinapayagan Niya kang sanayin sa espirituwal na pakikibaka; ngunit sinusubok Niya ang mga dakilang tao ng malalaking pagsubok ayon sa kanilang lakas, at nagagalak sila rito; sapagkat ang tukso ay humahantong sa tagumpay. Kung saan may mabuting makamtan, doon din may pakikibaka. Kaya, huwag mong katakutan ang mga pagsubok, kundi magalak ka pa nga rito, sapagkat ito'y naghahatid sa tagumpay. Hamunin mo ang pagsubok na ito. Tinutulungan ka ng Diyos at pinoprotektahan ka Niya.

102. Pagsikapan mong linangin ang kababaang-loob at kahinahunan; sa anumang kalagayan, huwag pilitin na gawin ang mga bagay ayon sa iyong nais, sapagkat nagdudulot ito ng galit; huwag humatol o hamakin ang sinuman, sapagkat nagpapapagod ito sa puso at nagpapabulag sa isip, at mula rito nagmumula ang kawalang-interes at paghihigpit ng puso. Manatiling gising at magsaliksik sa batas ng Diyos, sapagkat dito napapainit ang puso ng langitnang apoy, gaya ng nasusulat: *'At sa aking katuruan ay sisindi ang apoy'* (Awit 38:4). Ingatan mo ang iyong mga labi sa walang-kwentang usapan at hungkag na batì, at huwag mong hayaang masanay ang iyong puso sa masasamang salita. Magpakumbaba ka sa harap ng Diyos, na sasabing: *'Diyos ko, maawa ka sa akin na makasalan'* (Lucas 18:13); at siya'y magkakaloob ng awa sa iyo, papanatiliin ka, at poprotektahan ka laban sa lahat ng kasamaan, upang makalipat ka mula sa kadiliman tungo sa tunay na liwanag, mula sa ilusyon tungo sa katotohanan, mula sa kamatayan tungo sa buhay kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

103. Bigyan ang katawan ng sapat na (pagkain) na kailangan nito; at hindi ka mapapahamak, kahit na kumain ka ng tatlong beses sa isang araw. Kung ang isang tao ay kumakain lamang nang isang beses sa isang araw, ngunit pabaya, ano ang pakinabang nito sa kanya? – Ang kasakiman sa pagkain ay sinusundan ng tukso sa pakikipagtalik – at pagkatapos ay pinapahirapan ng kaaway ang katawan ng pagtulog, upang dinumihan ito.

104. Huwag kang magtaka kung paminsan-minsan ay nakararamdam ka ng matinding kahinaan habang naglilingkod (sa pamumuno) at habang gumagawa ng pisikal na gawain. Ganito ang kalikasan ng landas na ito: minsan ang pakiramdam ng isang tao ay ganito, at minsan naman ay ganoon, na parang ang isang manlalakbay ay minsan ay naglalakad sa patag na daan, minsan ay nakakatagpo ng mabilis na agos at mga bundok, at pagkatapos ay muling lumalabas sa patag na lupa. Huwag mong pag-isipan nang matagal ang iyong kahinaan; kundi magpatuloy ka at gampanan mo ang iyong tungkulin.

105. (Para sa isang maysakit na napipilitang kumain na salungat sa mga tuntunin). Hindi hinuhusgahan ng Diyos ang sinumang kumakain hindi para sa kasiyahan, kundi dahil sa kahinaan ng katawan. Ang ilang pagkain ay ipinagbabawal sa atin upang protektahan tayo mula sa kasakiman at mga pagnanasa ng katawan; ngunit kung may kahinaan, ang mga pagbabawal na ito ay hindi na ipinatutupad; sapagkat kung may kahinaan, may panawagan sa Diyos.

106. (Sa isang maysakit na, sa kanyang pagkapagod, ay humiling ng mga panalangin). Aking malungkot at nagrereklamong kapatid! Bakit ka nalulungkot? Bakit ka sumisigaw? Bakit ka humihingi ng tulong mula sa malayo, gayong si Jesus ay nakatayo sa iyong tabi at nanaisin Niya na tawagin mo Siya para sa tulong! – Sumigaw ka sa Kanya: '*Guro!*' at sasagutin ka Niya. Hapusin mo ang laylayan ng Kanyang kasuotan, at lulunasan ka Niya hindi lamang sa isang paghihirap na ito, kundi pati na sa lahat ng iyong pagdurusa. Kung ang iyong isipan ay nasa dapat nitong kinaroroonan; kung sana ang iyong isipan ay nasa nararapat na kinalalagyan; **107.** *Hamakin ang katawan na kakainin ng mga uod*; hindi ito makakatulong sa iyo sa anumang paraan kapag ito ay ibinigay sa pagkabulok. Sinasabi ng *Apostol*: '*Huwag ninyong pakasiyahin ang mga pagnanasa ng laman*' (Roma. 13:14).

107. Hamakin ang katawan, na kakainin ng mga uod; hindi ito makakatulong sa iyo sa anumang paraan kapag ito'y ibinigay sa pagkabulok. Sinasabi ng *Apostol*: '*Huwag ninyong pakasiyahin ang mga pagnanasa ng laman*' (Roma 13:14).

108. (Ang maysakit: 'Dapat ko bang pahintulutan ang katawan sa kanyang kahinaan?') Binigyan tayo ng Diyos ng katuwiran upang tayo ay gabayan sa tamang landas sa pamamagitan ng mga Banal na Kasulatan. Sinasabi ng *Apostol*: '*Subukin ninyo ang lahat ng bagay; paghawakan ninyo ang mabuti*' (1 Tes. 5:20). Dapat lamang mag-ingat na huwag kumain o gumawa ng anumang bagay dahil sa pagnanasa; ngunit ang anumang ginagawa dahil sa kahinaan o pangangailangan ay hindi itinuturing na kasalanan o pagbibigay-lugod. Kapag malusog ang katawan, ang pagnanasa sa pahinga ay dahil sa sariling hilig nito; ngunit kapag pinapakain natin ang katawan dahil sa pangangailangan, tutulungan tayo nito sa pagtupad ng ating mga tungkulin. Kung inaalagaan natin ang mga hayop na nagsisilbi sa ating mga pangangailangan, lalong dapat nating alagaan ang katawan bilang kasangkapan ng kaluluwa. Kapag ang isang kasangkapan ay tumaas, nahahadlangan nito ang panday, kahit na mabilis ang kanyang isip at may kaalaman. Ang *Apostol*, nang mapansin ang karamdaman at mahina ang sikmura ni San Timoteo, ay inutusan siyang uminom ng alak (1 Tim. 5:23), bagaman inutusan din niya siyang '*magtiis ng kahirapan*' (magtiis sa kakulangan) habang isinasagawa ang '*gawa ng isang ebanghelista*' (2 Tim. 4:5). At sa lahat ng bagay, ang tao ay dapat gabayan ng katuwiran – at hindi siya madaling maligaw.

109. 'Lalong tumitindi ang mga laban sa akin.' – kapatid! Ang panahon ng pakikipaglaban ay panahon ng pagkilos; huwag kang humina, kumilos ka. Ipaglaban mo ito; at kapag lalo itong tumindi, palakas mo rin ang iyong sarili, na sumigaw: 'Panginoong Jesucristo!' Nakikita Mo ang aking kahinaan at ang aking kalungkutan; tulungan Mo ako, '*at iligtas Mo ako sa mga nag-uusig sa akin, sapagkat lumapit ako sa Iyo*' (Awit 141:7; 142:9); at ipagdasal na matanggap mo ang lakas na maglingkod sa Diyos nang may malinis na puso.

110. Binigyan ng Diyos ang tao ng dalawang biyaya na siyang magliligtas at magpapalaya sa kanila mula sa lahat ng pagnanasa ng makaluma: kababaang-loob at pagsunod; gayon pa man, hindi tayo nagsusumikap para sa mga ito, ni nais nating manatili rito o gabayan tayo ng mga ito. – Itakwil ang lahat ng paglihis, yumuko ang iyong leeg sa kababaang-loob at pagsunod, at makakatanggap ka ng biyaya. Kung isasagawa mo nang may kababaang-loob at pagsunod ang iyong naririnig mula sa mga Ama, ibibigay sa iyo ng Panginoon ang Kanyang mapagpalang tulong, hindi lamang sa gawain na iyong ginagawa, kundi titiyakin din Niya na magiging matagumpay ang lahat ng iyong mga pakikipagsapalaran, sapagkat Niya'y pinangangalagaan ang daan ng mga natatakot sa Kanya at pinoprotektahan ang kanilang paglalakbay. Bakit ka nagagalit? Bakit ka nakikipagtalo? Tutulungan ka ng awa ng Diyos kung ikaw ay mananatili nang palagi sa pagtitiis ng Diyos. Tigilan ang pagiging mapag-iinit, mainit ang ulo, at mapanibugnot. Mamatay ka sa bawat tao. Tanungin mo ang iyong sarili: 'Sino ako?' – '*Alikabok at abo*' (Gen. 18:27) '*at isang aso*' (Matt. 15:27). Huwag mong husgahan ang iba sa pamamagitan ng pagmaliit o pagtuya sa kanila. Pilitin mong huwag sabihin: 'Ano ito? Bakit ganoon?' (Sirak 39:22). 'Bakit hindi ako kasing-halaga ng taong ito o ng taong iyon?' Ngunit magsikap kang mabuti sa iyong maliit na gawain, nang may takot sa Diyos, at makakatanggap ka ng hindi maliit na gantimpala para rito.

111. Kapag sumapit ang antok dahil sa kawalan ng pag-asa at humahadlang sa gawain, dapat kang bumangon at manalangin at huwag tumigil sa pagdarasal – at aalisin ng Panginoon ang antok sa pamamagitan ng panalangin.

112. (Sa isang nagnanais na maging huli—upang siya ay matanggap sa monasteryo).—Hindi mo dapat hangarin ang huling lugar.—Nasa iyong Abba iyon; ang tungkulin mo ay ihanda ang sarili para sa pagsunod.

113. Kung ang isang tao ay hindi nagsusumikap nang siya mismo, ayon sa kanyang buong makakaya, at hindi pinagsasama ang sarili niyang paggawa sa mga panalangin ng mga Santo, hindi siya makakakuha ng anumang kapakinabangan mula sa mga panalangin ng mga Santo para sa kanya. Kapag nag-aayuno at nananalangin sila para sa kanya, samantalang siya ay nagpapalipas-oras sa mga makamundong ligaya at kumikilos nang magulo, anong kapakinabangan ang idudulot ng kanilang mga panalangin para sa kanya? Sapagkat dito'y natutupad ang nasusulat sa Kasulatan: *'May nagtatayo, may sumisira; ang tanging umuunlad ay ang paggawa'* (Sir. 34:23)? At sinasabi ng Apostol: *'Ang panalangin ng isang matuwid ay makapangyarihan at mabisa'* (Santiago 5:16), ibig sabihin, kapag ang isang banal at matuwid na tao ay nananalangin para sa isang makasalanan, ang makasalanan naman ay dapat tumulong sa mga panalangin ng mga santo sa pamamagitan ng pagsisisi.

114. Kapag may humiling sa iba ng isang bagay, at ang huli ay wala nito, hindi siya paparusahan dahil hindi niya ibinigay ang hiningi. At ang Apostol na si Pedro, nang may pilay na humiling sa kanya ng limos, ay sinabi: *'Wala akong pilak o ginto'* (Mga Gawa 3:6), at hindi siya nangutang ng pera para ibigay sa kaniya. Gayundin, kung ang sinuman ay mayroon lamang ng mahigpit na kailangan para sa kaniya, hindi niya dapat gastusin kahit iyon para sa limos, baka sa huli, kapag siya mismo ay nangangailangan na, ay magdalamhati, dahil hindi na niya matiis ang kahirapan. At kapag inistorbo siya ng isang pulubi, at sinabi niyang, *'Patawarin mo ako, wala akong maibibigay sa iyo,'* hindi ito magiging kasinungalingan; sapagkat ang mayroon lamang ng mahigpit na kailangan para sa sarili ay wala nang maibibigay sa iba. Sabihin niya sa pulubi, *'Patawarin mo ako, wala akong iba kundi ang mahigpit na kailangan ko para sa sarili ko.'* Alalahanin ang limang birhen na, nang hingin ng iba na bigyan sila ng langis para sa kanilang mga sulo, ay sumagot: *'Hindi sasapat para sa amin at para sa inyo'* (Matt. 25:9). At ang Apostol na si Pablo, sa kanyang sulat sa mga taga-Corinto, ay nagsabi: *'Ang inyong kasaganaan ang maging kakulangan nila'* (2 Cor. 8:14), at: *'Upang, habang ang iba ay may kagalakan, kayo ay magdalamhati'* (2 Cor. 8:13).

115. Kapag nais mong magbigay ng limos, ngunit may isang kaisipan na nagpapalito sa iyo kung dapat ka bang magbigay; pagkatapos ay suriin mo ang iyong mga kaisipan, at kung matuklasan mong hinihimok ka ng kuripot, magbigay ka, at kahit kaunti pa kaysa sa akala mong dapat mong ibigay.

116. 'Paano makikibahagi sa kagalakan ang taong wala namang maibibigay?' – Hindi ipinangako ang kagalakan sa mga nagbibigay lamang ng limos. – *'Mapalad ang mga dukha sa espiritu', 'mapalad ang mga nagdadalamhati',* at iba pa (Mateo 5:3 at sumunod). Kaya, kung hindi ka makapagbigay ng limos, maging dukha sa espiritu, upang magmana ka ng Kaharian ng Langit kasama ng mga banal. Umiyak para sa iyong mga kasalanan sa mundong ito, upang makatagpo ka ng aliw kasama ng mga nagluluksa. Magkaroon ka ng kababaang-loob, upang mapamana mo ang lupa. Maging malinis ka sa puso, upang masilayan mo ang Diyos sa Kanyang kaluwalhatian. Tiisin mo ang panunuya, pag-uusig, at maling paratang para sa ikalulugod ng Panginoon, upang magalak ka sa tuwa ng pagtanggap ng dakilang gantimpala sa langit.

117. Kung ang batas ng Panginoon ay nag-uutos ng isang bagay, samantalang ang batas ng mundong ito ay nag-uutos ng kabaligtaran: ano ang dapat gawin? – Ang batas ng Diyos ang may prayoridad; sapagkat ito ay nagsasalita tungkol sa kaligtasan ng kaluluwa, samantalang ang makamundong batas, na makarama, ay nakatuon sa makarama.

118. Tinanong mo ako ng iyong pag-ibig tungkol sa katotohanang paminsan-minsan ay natatagpuan mong nakatitig nang may matinding pagnanasa sa nakaharap sa iyo – at nabibighani ang iyong kaluluwa. Malinaw na tumutukoy ito sa mga tukso ng diyablo. Sa mga ganitong pagkakataon, dapat mong alalahanin ang pagkabulok at baho ng ating kalikasan, at kung paano tayo mababago kapag tayo'y nakahiga na sa ating mga libingan. Isipin mo rin sa iyong isipan ang darating na kakila-kilabot na paghuhukom ng Diyos, at kung ano ang magiging kapalaran ng mga kumikilos nang ganito, at kung paano mo matiis ang napakalaking hiya kapag ang ating mga gawa ay inilantad sa harap ng mga Anghel at Arkanghel, sa harap ng lahat ng tao at sa harap ng matuwid na Hukom, at kung paano manahimik ang mga bibig ng mga gumagawa ng mga gawang ito. Takutin natin Siya na nagsabi: *'Huwag ninyong linlangin ang inyong sarili: ni ang mga pakikipagtalik sa labas ng kasal, ni ang mga mangingiyak, ni ang mga malalalambing na parang babae, ni ang mga homosekswal*

ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos' (1 Corinto 6:9–10), at: '*Sinumang tumingin sa isang babae nang may malisyang hangarin*' at iba pa. (Matt. 5:28). Dapat mong tandaan ito, at huwag makihalubilo sa mga taong nararamdaman mo ang tunggalian na ito; gayunpaman, huwag mong ipaalam sa kanila kung bakit ka lumalayo sa kanila, baka mabigyan mo sila ng dahilan para sa iba't ibang hinala. – At sa sandaling kailangan mong makipag-usap sa kanila, tawagin mo ang banal na pangalan ng Diyos para humingi ng tulong, na nagsasabing: Panginoong Hesus! Takpan mo ako, at tulungan mo ako sa aking kahinaan.' At huwag kang matakot; Siya ang babasag sa pana ng iyong mga kaaway, sapagkat sa Kanyang pangalan ay nawawalan ng kapangyarihan ang kasamaan. Magsalita ka nang kaunti kaysa sa marami, at huwag mong hayaang malayang makinig ang iyong mga tainga o mag-isip ang iyong isipan; kundi kumilos ka nang may dignidad at walang kalituhan, upang walang sinuman ang mapansin kung ano ang nangyayari. Kung sa pamamagitan nito ay magkamit ka ng lakas, huwag kang maging kampante sa iyong mga kaaway, sapagkat sila ay walang hiya, at kahit pa matalo sila nang isang libong beses, muling lalaban sila. Ngunit ang Dios na Mananaig ay tumutulong sa kababaang-palad ng tao, na dahil sa kaniya, ay pinili Niya, ayon sa Kanyang sariling kalooban, na magkatawang-tao.

119. 'Paano naaabala ang isip sa malalaswang pag-iisip?' – Ang pagka-abala o pagkawala ng pokus (at pagkakakulong) ng isip ay hindi lamang nangyayari kaugnay ng malalaswang pagnanasa, kundi pati na rin sa iba pang pagkakataon. Ang isip ay napapailalim dito dahil sa pagkawawala ng pokus – at kapag nangyari ito, dapat tawagin ng isang tao ang kanyang sarili, na nagsasabing: 'Panginoon, patawarin Mo ako, alang-alang sa Iyong Banal na Pangalan; dahil sa aking sariling kapabayaan ay napailalim ako rito. Iligtas Mo ako mula sa pagkawawala ng pokus at mula sa bawat patibong ng kaaway.' – At hayaang ito ang palatandaan na makikilala ninyo ang ganitong pagkalili: kung ang isang tao ay nakikipag-usap sa iba, at ang kanyang isip ay naglilibot-libot, nangyayari na habang pinag-uusapan nila ang isang bagay, ang kanilang mga iniisip ay napupunta sa iba. Ito mismo ang tinatawag na pagkalili. – Sa parehong paraan, ang malilibog na kaisipan ay nagpapaligaw sa atin. Nangyayari na habang nakikipag-usap ang isang tao sa iba, kung magtagumpay ang kaaway na ilihis ang isip mula sa banal na pagkamalay, kung gayon, bilang resulta ng pagkaligaw, sumusulpot ang malilibog na pagnanasa sa isip. – At ito rin ay isang uri ng pagkalili, sapagkat hindi ito nagmula sa paginilay o gunita, kundi nadala ang tao rito dahil sa kapabayaan. – Nang magkamalay, dapat ay ayusin ng taong ito ang sarili, gaya ng nasabi na, at maghanap ng kanlungan sa awa ng Diyos; mapagbigay ang Panginoon at tatanggapin Niya siya na parang anak na ligaw. Ngunit kapag sumulpot ang ganitong pakikipaglaban sa isipan kahit walang panlulumangoy, dapat manatiling matino ang pag-iisip, huwag magpakasawa sa mga ganitong kaisipan, huwag manatili rito, kundi agad na lumapit sa Panginoong Diyos.

120. Pinakamabuting iwasan ang lahat ng pakikipag-usap sa mga babae. Kung pinipilit ng pangangailangan na makipag-ugnayan sa kanila, magpakipag-ugnayan tayo sa pamamagitan ng iba. Kung hindi rin ito posible, pagdating sa pakikipag-ugnayan sa kanila, dapat tayong kumilos na parang lumalapit sa apoy. Tulad ng pag-iingat ng isang tao upang hindi masunog sa apoy, ganoon din natin dapat pakitunguhan ang mga babae na parang lumalapit sa apoy – at sa gayon ay matatag nating itatag ang ating sarili sa takot ng Diyos sa lahat ng paraan. Huwag tayong tumingin sa mga babae, anuman ang kalagayan. Huwag nating hayaang magpalipas-lipas ang ating mga mata, ni manatili nang matagal sa pakikipag-usap sa kanila; sapagkat mula rito sumisibol ang apoy ng kahalayan; kundi sikapin nating lumayo agad sa kanila, na nananalangin sa Diyos na iligtas Niya tayo sa mahirap na sandaling ito mula sa bitag ng diyablo na inilagay sa ating harapan, at palagi nating alalahanin ang Diyos – at ang Kanyang dakilang kapangyarihan ang sasaklaw sa ating kahinaan kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

121. 'Makatwiran bang iwan ko ang aking asawa upang pumasok sa isang monasteryo?' – Hindi mo siya dapat iwan nang kusang-loob, sapagkat lalabag ka sa utos ng Apostol, na nagsasabi: '*Kung ikaw ay nakatali sa isang asawa, huwag maghanap ng kapahintulutan*' (1 Cor. 7:27). Kung siya (matapos mong iwan siya) ay magkasala at mamuhay nang maluho, ang kasalananang ito ay mapupunta sa iyo; maliban na lang kung iiwan mo siya sa pamamagitan ng pagkakasundo ninyo, matapos ninyong magkonsulta, at para sa kanyang ikabubuti. – Ngunit iwan mo ang bagay na ito sa Diyos; at kung paano ito ang angkop sa Kanyang pag-ibig para sa sangkatauhan, ganoon Siya kikilos.

122. Hindi dapat malungkot ang tao sa mga bagay ng mundong ito, kundi sa kasalanan lamang. Gayundin, ang '*magalak kasama ang mga nagagalak*' ay nangangahulugang makibahagi sa kagalakan ng mga nangunguna sa birtud ayon sa Diyos at magalak sa pag-asa ng mga darating na biyaya; at ang '*umaabot kasama ang mga umaabot*' ay nangangahulugang makiramay sa mga makasalanan sa kanilang pagsisisi para sa kanilang mga kasalanan.

123. (Tungkol sa *'Mapalad ang mga tagapagtatag ng kapayapaan'*). Mas mabuting maghatid ng kapayapaan sa sariling puso: ito ay angkop para sa lahat – at mapalad ang sinumang gumagawa nito. Ngunit hindi angkop para sa lahat na pagkaisahin ang mga nagkakasagupa, kundi para lamang sa mga kayang gawin ito nang walang anumang kapahamakan sa kanilang sarili. Ang mga mahina, gayunpaman, ay dapat magsaya sa kapayapaan ng lahat, ngunit hindi dapat gawing tagapamagitan para sa pagkakasundo ng bawat tao, maliban lamang sa mga kanilang minamahal sa Panginoon; at kahit ganoon, kapag hindi ito makasasama sa kanilang sariling kaluluwa.

124. 'May isang tao na nanlalait sa akin: ano ang dapat kong gawin?' – Gawaan mo siya ng kabutihan.

125. 'Kapag may isang ama na lumalapit sa akin, wala akong angkop na maiaalok sa kanya – at nalulungkot ako.' – Ang ganoong kaisipan ay nagmumula sa diyablo. Sapat na ialay sa kanila ang mayroon ka, gaya ng nasasaad: *'Maging kontento kayo sa inyong mayroon'* (Heb. 13:5), – at ipapaalam ng Diyos sa kanila ang iyong sigasig. Kapag ikaw naman ay napunta sa isang lugar, huwag mong asahang makakahanap ka roon ng kapayapaan – at hindi ka madidismaya; ngunit kung, sa pag-asang makakahanap nito, ay hindi ka makakahanap, maninirang-puri ka sa taong tumanggap sa iyo: subalit ang paninirang-puri ay kamatayan ng kaluluwa. – Magpasalamat sa lahat ng bagay: sapagkat dito nakapaloob ang espiritwal at nakapagpapalusog-kaluluwang sustansya at kapayapaan.

126. Ang sinumang humihingi ng payo sa mga ama ay ginagaya si Cristo, na *'nagpakumbaba sa Kanyang sarili, at kumuha ng anyo ng lingkod'* (Fil. 2:7–8). Ang taong nabubuhay nang walang payo ay kaaway ng kanyang sarili, sapagkat sinasabi ng Kasulatan: *'Gawin mo ang lahat nang may payo'* (Sir. 32:21). Mas kapaki-pakinabang na magtanong nang may kababaang-loob kaysa sumunod sa sariling kalooban; sapagkat ang Panginoon Mismo ang naglalagay sa bibig ng tinatanong kung ano ang sasabihin, alang-alang sa kababaang-loob at katuwiran ng puso ng nagtatanong.

127. Huwag kailanman makipagtalo tungkol sa pananampalataya: Hindi ito hinihingi sa iyo ng Diyos, kundi ang maniwala ka nang matuwid, ayon sa tinanggap mo mula sa Banal na Simbahan sa binyag, at ang panatilihin mo ang Kanyang mga utos. Panatilihin mo ito, at maliligtas ka. Gayunpaman, kung ikaw ay tanungin, sabihin mo: 'Patawarin ninyo ako, mga banal na ama, lampas ito sa aking kaya.'

128. Huwag mong usisain ang anumang hindi hinihingi sa iyo ng Diyos, kundi maging kontento ka, gaya ng sinabi ko sa itaas, sa pagpapahayag ng tunay na pananampalataya, at huwag maging mausisa sa anumang lampas pa rito.

129. Kapag kasama mo ang mga karaniwang tao at nagsimula silang mag-usap ng walang kabuluhan, kung wala kang partikular na kailangan, umalis ka; ngunit kapag may kailangan, ituo mo ang iyong isip sa iyong sariling panalangin, nang hindi sila hinuhusgahan, kundi kinikilala ang iyong sariling kahinaan. – Gayunpaman, kung mabuti ang kanilang loob sa iyo at alam mong handa silang makinig sa Salita ng Diyos, subukang gawing kapaki-pakinabang ang walang-saysay na usapang ito – sa pamamagitan ng pagkukuwento sa kanila ng isang bagay mula sa buhay ng mga Santo.

130. Kapag may kilala kang naniniwala sa erehe, hikayatin mo siyang kilalanin ang tunay na pananampalataya, ngunit huwag kang makipagtalo sa kanya, at huwag mong pakinggan ang kanyang mga kuro-kuro, baka mahawa ka sa kanyang lason. Kung nais niyang marinig ang katotohanan ng pananampalataya, ituro mo siya sa mga Banal na Ama, na makakatulong sa kanya sa Cristo. Sa ganitong paraan matutulungan mo siya ayon sa kalooban ng Diyos nang hindi mo sinasaktan ang iyong sarili. Ngunit kung, pagkatapos ng unang at ikalawang paalala, hindi niya binabago ang kanyang mga gawi, kung gayon, ayon sa mga salita ng Apostol, *'iwasan mo siya'* (Tito 3:10).

131. 'Sinasabi sa akin ng aking konsiyensya na huwag masyadong umalis ng bahay, subalit may ilang pagtitipon-pang-simbahan sa loob ng isang linggo: dapat ko ba silang daluhan, o mas mabuti bang manatili sa bahay at magdasal?' – Kung alam mong kapag lumalabas ka ng bahay, ang mga taong nakakasalamuha mo ay nakakasama sa iyo, mas mabuti para sa iyo na huwag madalas lumabas, kahit para sa mga paglilingkod sa simbahan, kundi paminsan-minsan lamang; sapagkat ang katahimikan ay nagliligtas sa isang tao mula sa maraming kasamaan.

132. "Kung, gayunpaman, kailangan kong umalis ng bahay, alinman para sa sarili kong pangangailangan o para sa kapakanan ng aking mga magulang, hindi kaya't mabigat sa aking konsensya na hindi pumunta sa simbahan (sa ganoong pagkakataon)?" – Kung kailangan mong umalis ng bahay dahil sa pangangailangan, o sa utos ng mga ama, sikapin mong gawin ang iyong mga gawain nang may takot sa Diyos, at huwag mag-alala na hindi ka makadalo sa serbisyo sa simbahan; n g bumalik ka sa iyong tahanan, at doon

pag-isipan ang iyong mga kasalanan. Ngunit kung lalabas ka ng bahay dahil sa katamaran o pagkalili, mas mabuting pumunta ka sa serbisyo sa simbahan at huwag hayaang maglakbay ang iyong isipan, kundi ito sa iyong sarili.

133. "Mabuti bang pumunta sa simbahan sa gabi (para sa pagbabanté), o magbanté sa bahay ayon sa makakaya?" – Mabuti ang magbanté sa bahay, sapagkat may mga pag-uusap sa simbahan.

134. "May isang kaisipan na lumalapit sa akin tungkol sa kakulangan ng mga paraan na kailangan ko, na nagsasabing hindi ko matutustusan ang aking sambahayan – at mula rito ay sinasakop ako ng kalungkutan." – Ito ay kalungkutan sa lahat ng uri. Kung mayroon tayong pag-asa sa Diyos, Siya Mismo ang gagabay sa atin ayon sa Kaniyang kalooban. Kaya, *"Ibigay mo sa Panginoon ang iyong kabalisan"* (Awit 54:23), at Siya ay may sapat na kapangyarihan upang mabigyan ka at ang iyong sambahayan ng lahat ng kinakailangan, nang walang kalungkutan o pagdadalamhati. Sabihin mo sa Kanya: *"Mangyari ang iyong kalooban"*, at hindi ka Niya pababayaang sa kalungkutan o pagdadalamhati.

135. 'Kapag gumawa ako ng isang di-makatarungang bagay at pagkatapos ay tinutubos ko ito, ang isip ko ay nagiging mayabang, na para bang may mabuti akong nagawa; ano ang dapat kong sabihin dito?' – Sabihin sa kanya: nang wala ang Diyos wala tayong magagawang mabuti, gaya ng Kanyang sinabi: *'Nang wala Ako, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5). At sinasabi ng Apostol: *'Ano ang mayroon ka na hindi mo tinanggap? Ngunit kung tinanggap mo ito, bakit ka mayabang na parang hindi mo ito natanggap?'* (1 Cor. 4:7). Kaya, kung hindi tayo dapat magmalaki kahit sa paggawa ng mabuti, lalo na nga sa pag-iwas sa kasamaan. Isang malaking kamangmangan ang magmalaki sa katotohanang hindi tayo nagkakasala.

136. 'Ang bawat pagkain ay may likas na tamis: hindi ba ito nakasasama sa kumakain nito?' – Ang Panginoong Diyos ay nagkaloob ng tamis sa bawat uri ng pagkain, at walang masama rito para sa tumatanggap nito nang may pasasalamat. Gayunpaman, dapat laging mag-ingat laban sa pagkahumaling: sapagkat ito ay nakasasama sa kaluluwa.

137. 'Hindi ba hindi wasto na gawin ang anumang bagay sa paraang maging maayos at malinis ang kinalabasan, halimbawa, kapag ako'y nagtatayo ng gusali, o gumagawa ng iba pa?' – Hindi masama na gumawa ng isang bagay nang maayos at maganda, alang-alang sa layunin nito, ngunit nang walang pagkahumaling, sapagkat ang Panginoon ay nagagalak sa lahat ng dalisay. Ngunit kung mapansin mo ang pagkahilig sa isang bagay sa iyong sarili, alalahanin mo ang wakas nito—kung paanong ito'y napapailalim sa pagkabulok—at ikaw ay magiging kalmado; sapagkat walang isang bagay na nananatili nang permanente sa iisang anyo, kundi ang lahat ng bagay ay panandalian at pabago-bago.

Ang Kagalang-galang na Abba Doroteo

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Namayagpag si Abba Dorotheus sa pagtatapos ng ika-anim at sa simula ng ika-pitong siglo. Ginugol niya ang kanyang unang kabataan sa masigasig na pag-aaral ng mga sekular na agham. Nang matapos ang kanyang pag-aaral, nanirahan siya nang ilang panahon sa kanyang tinubuang-bayan, na hindi kalayuan sa monasteryo ni Abba Serid, marahil sa Ashkelon o Gaza. May sapat siyang pinansiyal na kakayahan. Hindi nagtagal, nakilala niya ang mga dakilang nakatatandang sina Barsanuphius at Juan, na ang mga aral nila ang nag-udyok sa kanya na iwan ang lahat at magpanumpa ng mga monastikong pangako sa monasteryo ni Abba Serid, kung saan sila naninirahan. Sa ilalim ng kanilang gabay ay natanggap niya ang kanyang pagsasanay bilang monghe, bagaman pangunahin sa ilalim ng gabay ni matandang Juan, habang kasabay nito ay ginagampanan ang mga tungkuling ipinagkatiwala sa kanya ng abbot ng monasteryo, na unang nagtiwala sa kanya sa pangangasiwa ng bahay-pangbisita at pagkatapos ay ng infirmario. Sa huling panahong ito ng kanyang paglilingkod, siya ang naging mentor ni San Dositeo. Pagkatapos ng pagkamatay nina Abba Serida at ng Matandang San Juan, nang ang kanilang karaniwang tagapayo, ang dakilang Barsanuphius, ay tuluyang umatras sa kanyang selda, iniwan ni Reverend Dorotheus ang komunidad ni Abba Serida at naging abbot ng ibang monasteryo. Ang kanyang mga aral, na ibinigay sa kanyang mga disipulo, ay malamang na nagmula sa panahong ito. Ang mga aral na ito, na may dalawampu't isa, kasama ang ilang liham, ang bumubuo sa lahat ng naiwan sa atin bilang pamana mula sa mga sinulat ng Ama na ito, na ang liwanag ng kanyang pagtuturo ay kumalat hindi lamang sa mga komunidad ng monghe kundi pati na rin sa malawak na hanay ng mga

Kristiyano. Ang petsa ng kanyang pagkamatay ay pinaniniwalaang mga taong 620. Ang araw ng kanyang kapistahan ay ika-5 ng Hunyo.

Mga Tagubilin para sa mga Asketiko

(Hinango nang sunud-sunod)

1. Sa Kanyang kabutihan, binigyan tayo ng Diyos ng mga utos na naglilinis sa atin, upang, kung ating ninanais, sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos na ito, ay malinis tayo hindi lamang sa mga kasalanan kundi pati na rin sa mga pagnanasa mismo. Sapagkat ang mga pagnanasa ay isang bagay, at ang mga kasalanan ay iba. Ang mga pagnanasa ay: galit, kayabangan, pagnanasa sa kaluguran, poot, masamang hangarin, at iba pa. Ang mga kasalanan naman ay ang mismong mga gawa ng pagnanasa, kapag isinagawa ng isang tao ang mga ito; ibig sabihin, isinasagawa ng isang tao ang mga gawaing pinupukaw ng kanyang mga pagnanasa sa pamamagitan ng kanyang katawan; sapagkat maaaring magkaroon ng pagnanasa nang hindi ito isinasagawa.

2. Ang (lumang) Batas ay nilayong turuan tayo na huwag gawin ang hindi natin nais na maranasan; kaya pinigilan tayo nito sa paggawa ng masama. Ngunit ngayon (sa Bagong Tipan), kailangan nating alisin ang mismong hilig na nagtutulak sa atin na gumawa ng masama – ang poot mismo, ang kahalayan mismo, ang pag-ibig sa kaluwalhatian mismo, at iba pang katulad na hilig.

3. Pakinggan ninyo ang sinasabi ng Panginoon: *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso, at kayo'y makatatagpo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Mateo 11:29). Dito ay inihayag Niya ang ugat at sanhi ng lahat ng kasamaan at ang lunas para dito – ang sanhi ng lahat ng mabuti; Ipinakita Niya nang eksakto na ang pagmamataas ang nagpababa sa atin, at ang awa ay hindi maaaring makamtan maliban sa pamamagitan ng kabaligtaran nito, ang pagpapakumbaba. – Bakit tayo napailalim sa lahat ng mga lungkot na ito? Hindi ba dahil sa kayabangan? Ang tao ay nilikha sa gitna ng sari-saring kagalakan at nasa Paraiso. Ngunit inutusan siyang huwag gawin ang isang bagay, at gayon pa man ginawa niya ito. Nakikita mo ba ang kayabangan? Nakikita mo ba ang pagsuway (ang anak na babae ng kapalaluan)? – Nang magkagayo'y sinabi ng Diyos: ang tao ay hindi kayang mag-enjoy ng kahit isang kagalakan; kung hindi siya makaranas ng kapighatian, lalong lalayo pa siya at tuluyang mapapahamak; kung hindi niya alam kung ano ang kalungkutan at paghihirap, hindi rin niya malalaman kung ano ang kagalakan at kapayapaan; – at pinalayas Niya siya sa Paraiso. – Doon siya iniwan sa kanyang sariling pagmamahal sa sarili at sa kanyang sariling kalooban, upang sirain ang kanyang mga buto, at sa pamamagitan nito ay matutuhan niyang sumunod hindi sa kanyang sarili kundi sa mga utos ng Diyos, at upang ang mismong pagdurusa ng pagsuway ay turuan siya ng kagalakan ng pagsunod, gaya ng sinasabi ng Propeta: *'Ang iyong apostasya ang magtuturo sa iyo ng aral'* (Jer. 2:19). – Ngayon naman, ang kabutihan ng Diyos ay nanawagan: *'Magsilapit kayo sa Akin, kayong lahat na nagpupursigi at nabibigatan, at kayo'y magkakaroon ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Matt. 11:28). Para bang sinasabi: nagpagal ka at nagdusa, at naranasan mo ang masamang bunga ng pagsuway; halika na nga, at bumalik ka; buhayin ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng kababaang-loob, sa halip na kayabangan na ikinamatay ninyo. *'Matuto kayo sa akin, sapagkat ako'y mapagkumbaba at mababa ang loob sa puso, at makatatagpo kayo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Mateo 11:29).

4. Sinabi ni Abba Mark: kung walang pagsisisi ng puso, imposible na mapalaya mula sa kasamaan at magkamit ng birtud. Sa pamamagitan ng pagsisisi ng puso, ang isang tao ay nagiging masunurin sa mga utos, napapalaya mula sa kasamaan, nagkakamit ng mga birtud – at saka umaakyat sa kanyang kapahingahan.

5. Ang ilang taong mapagmahal sa Diyos, matapos pigilan ang mga gawa ng pagnanasa sa pamamagitan ng banal na binyag, ay ninais na talunin ang mga pagnanasa mismo at maging walang pagnanasa; kabilang dito sina San Antonio, San Pachomiyo, at iba pang mga Ama na tagapagdala ng Diyos. Nagpasya silang *'linisin ang kanilang sarili mula sa bawat karumihan ng laman at espiritu'* (2 Cor. 7:1). Ngunit nang malaman nilang hindi ito madaling makamtan habang namumuhay sa mundo, bumuo sila ng sarili nilang natatanging paraan ng pamumuhay, isang natatanging paraan ng pamumuhay, ibig sabihin, isang buhay ng pag-iisa na hiwalay sa mundo, at nagsimulang tumakas mula sa mundo at manirahan sa mga disyerto, nagsusumikap sa pag-aayuno at pananalangin, natutulog sa hubad na lupa, at tiniis ang lahat ng uri ng kakulangan, sapagkat tuluyan nilang isinuko ang kanilang sariling bayan at ang kanilang mga kamag-anak, pati na ang kanilang mga lupain at pag-aari.

6. Hindi lamang nila tinupad ang mga utos, kundi naghandog din sila ng mga regalo sa Diyos. Ang mga utos ay ibinigay sa lahat ng Kristiyano, at bawat Kristiyano ay may obligasyong tuparin ang mga ito. Ito

ay katumbas ng buwis na nararapat bayaran sa hari sa mundo. Ngunit tulad ng may mga dakila at marangal na tao sa mundo na hindi lamang nagbabayad ng buwis sa hari kundi nagdadala rin ng mga handog sa kaniya – na dahil dito ay binibigyan sila ng espesyal na parangal, gantimpala, at pagkilala: ganyan din naman ang mga Ama ng Simbahan na hindi lamang nagbigay-pugay sa Diyos sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos, kundi naghandog din sa Kanya ng mga kaloob – pagkabirhen at kawalan ng pag-aari, na hindi mga utos kundi mga gawa ng malayang kalooban: sapagkat tungkol sa una ay sinasabi: '*Ang sinumang makapagtanggap nito, tanggapin niya*' (Mateo 19:12), at tungkol naman sa huli: '*Kung nais mong maging ganap... ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga dukha*' (Matt. 19:21).

7. Tinakwil nila ang mundo para sa kanilang sarili, at saka sinimulan nilang ipako ang kanilang sarili sa mundo, na ginagaya ang Apostol, na nagsasabi: '*Napakrusipiko sa akin ang mundo, at ako sa mundo*' (Gal. 6:15). Sapagkat kapag ang isang tao ay tumalikod sa mundo at naging monghe—iniwan ang kanyang mga magulang, ang kanyang mga ari-arian, at lahat ng bagay at alalahanin sa mundo—kaniya namang ipinapako ang mundo para sa kanyang sarili. At kapag, matapos niyang palayain ang sarili mula sa mga panlabas na bagay, ay nakikipaglaban siya laban sa mismong mga kasiyahan, o laban sa mismong pagnanasa sa mga bagay, at laban sa sarili niyang mga hangarin, at pinapatay ang mismong mga pagnanasa, kaniya ngang ipinapako ang sarili sa mundo – at maaari niyang sabihin nang buong tapang kasama ng Apostol: '*Napakabitin sa akin ang sanlibutan, at ako naman sa sanlibutan*'.

8. Ang ating mga Ama, nang ipinako nila ang mundo sa kanilang sarili, ay ipinako rin nila ang kanilang sarili sa mundo, at inialay ang kanilang sarili sa mga pagsusumikap na pagtitimpi. Tungkol sa atin naman, bagaman tila ipinako na natin ang mundo sa ating sarili sa pamamagitan ng pag-alis sa mundo at pagpasok sa monasteryo; gayunpaman ay ayaw nating ipako ang ating sarili sa mundo, sapagkat mahal pa rin natin ang mga kaluguran nito, may pagmamalaki pa rin tayo rito, nakikiramay tayo sa kaluwalhatian nito, at nananatili sa ating sarili ang pagkahilig sa pagkain, pananamit at iba pang mga kabalbalan. Gayunpaman, hindi tayo dapat kumilos nang ganito; kung paanong tinalikuran natin ang mundo at ang mga pag-aari nito, gayundin natin dapat talikuran ang ating pagkahumaling sa mga bagay na iyon.

9. Iniwan na natin ang mundo; iwan din natin ang ating pagkahumaling dito. Sapagkat ang pagkahumaling ay muling nagbubuklod sa atin sa mundo at nagkakaisa sa atin dito, kahit pa ito ay tungkol sa mga bagay na walang kabuluhan, karaniwan, at walang halaga. Ngunit kung nais nating lubos na mabago at mapalaya mula sa mga pagkakaugnay, matutuhan nating putulin ang ating mga pagnanasa—gaano man kaliit ang mga bagay na may kaugnayan dito. Sapagkat walang ibang nagdudulot ng kasing-halagang benepisyo sa tao kundi ang pagpigil sa sariling kalooban; at sa katunayan, mas umuunlad ang isang tao dahil dito kaysa sa anumang ibang birtud. Samantala, ang ganitong pagpigil sa sariling kalooban at mga pagnanasa ay maaaring maganap sandali-sandali. Halimbawa, naglalakad ang isang tao; may naiisip siya: 'Tumingin ka rito at roon,' ngunit pinipigilan niya ang kanyang pagnanais at hindi tumitingin. Nakasalubong niya ang mga taong nag-uusap; may naiisip siya: 'Magbitiw ka ng isang o dalawang salita sa kanila,' ngunit pinipigilan niya ang pagnanais na iyon at wala siyang sinasabi. Papalapit siya sa kusina; may naiisip siya: 'Pumasok ka at itanong kung ano ang niluluto ng kusinero,' ngunit pinipigilan niya ang pagnanais na iyon at hindi siya pumapasok, at iba pa. – Sa pamamagitan ng pagpigil sa kanyang mga pagnanasa sa ganitong paraan, nasasanay siyang pigilin ang mga ito at, nagsisimula sa maliliit na bagay, nararating niya ang punto na pinipigilan niya ang mga ito nang walang kahirap-hirap at kalmado kahit sa malalaking bagay; at sa huli, nawawalan na siya ng sariling kalooban, at ano man ang mangyari, nananatiling kalmado siya. Kaya, sa pamamagitan ng pagpigil sa sariling kalooban, nakakamit ang pagiging patas, at mula sa pagiging patas, sa tulong ng Diyos, umaabot sa ganap na kawalan ng pagnanasa.

10. Sinabi ng isa sa mga nakatatanda: 'Sa lahat ng bagay, kailangan natin ang kababaang-loob.' Bakit niya ito sinabi? – Bakit hindi niya sinabi na, higit sa lahat, kailangan natin ang pagpipigil sa sarili? Sapagkat sinasabi ng Apostol: '*Ang bawat lumalahok sa paligsahan ay nagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay*' (1 Cor. 9:25). O bakit hindi niya sinabi na, higit sa lahat, kailangan natin ang takot sa Diyos? Sapagkat nasusulat sa Kasulatan: '*Ang takot sa Panginoon ang simula ng karunungan*' (Awit 1:7). Bakit naman hindi niya sinabi na, higit sa lahat, kailangan natin ang paglimos, o ang pananampalataya? Sapagkat nasusulat: '*Ang mga kasalanan ay nalilinis sa pamamagitan ng limus at pananampalataya*' (Kaw. 15:27), at muli: '*Kung walang pananampalataya, imposible ang magustuhan ng Diyos*' (Heb. 11:6). Bakit nga, pagkatapos ilagay sa isang gilid ang lahat ng mga bagay na ito na lubhang kinakailangan, ay binibigyang-diin lamang niya ang kababaang-loob? Ipinapakita sa atin ng Matanda rito na ang takot sa Diyos, ang paglimos, ang

pananampalataya, ang pagpipigil sa sarili, o anumang iba pang birtud ay hindi maaaring maging ganap nang wala ang kababaang-loob. Sapagkat sa pamamagitan ng kababaang-loob nababasa ang lahat ng pana ng kaaway at ng kalaban. Lahat ng mga santo ay naglakad sa landas nito at sa pamamagitan ng pagsusumikap nito. *'Tingnan mo ang aking kababaang-loob at ang aking paghihirap, at ipatawad mo ang lahat ng aking mga kasalanan,'* ang daing ng Salmist; at muli: *'Nagpakababa ako, at iniligtas ako ng Panginoon'* (Awit 24:18; 114:6).

11. Sinabi rin ng matandang iyon: ang kababaang-loob ay hindi nagagalit sa sinuman, at hindi rin nito pinupukaw ang galit ng sinuman. Ang kababaang-loob ay humihikayat ng biyaya ng Diyos sa kaluluwa; at kapag dumating na ang biyaya ng Diyos, inililigtas nito ang kaluluwa mula sa dalawang mabigat na pagnanasa na ito. Sapagkat ano pa ang mas mabigat kaysa magalit sa kapwa at pukawin ang kanyang galit? – Ngunit sinasabi ko ba na inililigtas tayo ng kababaang-loob mula sa dalawang pagnanasa lamang na ito? Inililigtas nito ang kaluluwa mula sa bawat pagnanasa at bawat tukso.

12. Nang makita ni San Antonio ang lahat ng patibong ng diyablo na nakalatag sa kanyang harapan, ay humagulgol siya at nagtanong sa Diyos, 'Sino nga ba ang makakatakas sa mga ito?' Sumagot ang Diyos sa kanya, 'Ang kababaang-loob ang nakakatakas sa mga ito,' at, na mas kamangha-mangha pa, ay idinagdag, 'Hindi pa nga nila siya nahihimas.' Nakikita mo ba ang kapangyarihan ng birtud na ito? Tunay nga, walang mas malakas kaysa sa kababaang-loob; wala itong natatalo. Kung may malungkot na nangyari sa mapagkumbaba, agad niyang hinahatulan ang sarili, na kinikilala na karapat-dapat siya rito – at hindi niya sisihin ang sinuman, ni ibibintang ang sisi sa iba. Sa ganitong paraan, tinitis niya ang nangyari nang walang pagkabagabag, walang lungkot, na may ganap na kapanatagan; at dahil dito, hindi siya nagagalit sa sinuman, ni pinupukaw ang galit ng iba.

13. May dalawang uri ng kababaang-loob, gaya ng may dalawang uri ng kapalaluan. 'Ang *unang* uri ng *kapalaluan*' ay kapag sinisisi ng isang tao ang kapatid, hinahatulan siya at pinapawalang-bahala siya na parang walang halaga, habang itinuturing ang sarili na mas mataas kaysa sa kanya. Kung ang ganoong tao ay hindi agad magbabalik-loob at magsikap na itama ang kanyang mga gawain, unti-unti siyang mapapasok sa *'ikalawang uri ng kapalaluan'*, na ito ay kapalaluan laban sa Diyos Mismo at inaaangkin ang sariling mga gawa at birtud para sa sarili sa halip na sa Diyos, na para bang nagawa niya ang mga ito sa pamamagitan ng sariling pagsisikap, sa pamamagitan ng sariling kaalaman at isip, at hindi sa tulong ng Diyos. Mula rito, makikita natin kung ano ang bumubuo sa dalawang uri ng kababaang-loob. Ang *'unang'* kababaang-loob ay ang ituring ang kapatid na mas matalino at sa lahat ng paraan ay mas mahigit sa sarili – o ituring ang sarili na mas mababa kaysa sa lahat ng iba. Ang *'ikadwang'* kababaang-loob naman ay ang itaguyod ang sariling mga gawa sa Diyos. At ito ang ganap na kababaang-loob ng mga Santo.

14. Ang ganap na kababaang-loob ay nagmumula sa pagtupad sa mga utos. Kapag maraming bunga sa mga puno, ang bunga mismo ang nagpapababa sa mga sanga at nagpapalubog sa mga ito; samantalang ang sangang walang bunga ay umaabot pataas at tumutuwid. May ilang puno naman (tulad ng puno ng limon) na hindi namumunga habang ang mga sanga nito ay tumataas; ngunit kung kukuha ka ng bato, itatali mo ito sa isang sanga at itutok mo pababa, mamumunga ito. Ganoon din, kapag pinapababa ng kaluluwa ang sarili, namumunga ito, at habang mas maraming bunga ang ibinibigay nito, mas lalo pa itong nagpapakumbaba. Dahil dito, habang papalapit ang mga Santo sa Diyos, lalo nilang nakikita ang kanilang sarili bilang makasalanan. Ganyan si Abraham, nang makita niya ang Panginoon, tinawag niya ang kanyang sarili na *'alabok at abo'* (Gen. 18:27); Si Isaias, nang masdan niya ang Diyos sa Kanyang marilag na kadakilaan, ay sumigaw: *'Sa aba ko! Nabuwal ako; sapagkat ako'y taong may karumihan'* (Isaias 6:5).

15. Walang sinuman ang makapagsalita kung ano ang kababaang-loob, o kung paano ito isinisilang sa kaluluwa, maliban kung natutunan nila ito sa pamamagitan ng karanasan. Walang sinuman ang makakakilala nito sa pamamagitan lamang ng mga salita. Noong isang pagkakataon, pinag-uusapan ni Abba Zosima ang tungkol sa kababaang-loob (na habang mas banal ang isang tao, mas mapagkumbaba siya), at isang sofista na naroroon ang nagtanong sa kanya: 'Hindi mo ba alam na taglay mo ang mga birtud? Pagkatapos ng lahat, nakikita mong tinutupad mo ang mga utos: kaya paano mo nga, habang ginagawa mo iyon, itinuturing mong makasalanan ang sarili mo?' Hindi nakahanap ng sagot ang nakatatanda na ibigay sa kanya, kundi sinabi lamang: 'Hindi ko alam kung ano ang sasabihin sa iyo, ngunit itinuturing ko ang aking sarili na isang makasalanan.' At nang ipagpatuloy ng sofista ang pag-usisa sa kanya sa tanong na: 'Paano?' – sinabi lamang ito ng nakatatanda sa kanya: 'Hindi ko alam kung paano; ngunit tunay kong itinuturing ang aking sarili na ganoon. Huwag mo akong guluhin.' At nang si Abba Agathon ay malapit nang pumanaw, at sinabi sa kanya

ng mga kapatid, "Natatakot ka rin ba, Ama?", sumagot siya: "Ginawa kong pilitin ang aking sarili na tuparin ang mga utos hangga't aking makakaya, ngunit tao lamang ako, at paano ko malalaman kung ang aking mga gawa ay kaaya-aya sa Diyos? Sapagkat ang paghatol ng Diyos ay isang bagay, at ang paghatol ng tao ay iba."

16. Tungkol sa kung ano ang nagdadala ng kababaang-loob, sinabi ng isa sa mga nakatatanda ang ganito: 'Ang daan patungo sa kababaang-loob ay sa pamamagitan ng matalinong paggawa ng katawan, at sa pagtingin sa sarili bilang mas mababa kaysa sa lahat, at sa walang tigil na pagdarasal sa Diyos.' – Ang pisikal na paggawa ay humahantong sa pagpapakumbaba ng kaluluwa, sapagkat nakikiramay ang kaluluwa sa katawan at nakikibahagi sa lahat ng nangyayari rito. Kung paanong pinapakumbaba ng pisikal na paggawa ang katawan, gayon din ay napakakumbaba ang kaluluwa kasama nito. Ang pagtingin sa sarili bilang mas mababa kaysa sa lahat ng iba ay isang natatanging katangian ng kababaang-loob, at ang pagsasanay at pag-eheersisyo sa sarili rito ay likas na nagpapatanim ng kababaang-loob at nagwawasak sa kapalaluan na tinawag nating una. Sapagkat paano nga ba makakapagmalaki ang sinuman sa harap ng iba, o mapapintas at mapapahiya ang sinuman, na itinuturing ang sarili bilang mas mababa kaysa sa lahat ng iba? – Gayundin, ang walang patid na panalangin ay malinaw na sumasalungat sa kayabangan – ang ikalawang uri. Sapagkat maliwanag na siya ay nagpapakumbaba sa sarili, na nakakaalam na hindi siya makapagsasagawa ng anumang birtud nang wala ang tulong ng Diyos, at hindi tumitigil sa pagdarasal sa Diyos upang ipagkaloob Niya ang Kanyang biyaya sa kanya. Bakit nga ba ang taong nagdarasal nang walang tigil, kahit pa siya'y ituring na karapat-dapat na makamit ang anumang bagay, ay hindi maaaring maging mayabang, kung alam niya kung bakit niya ito nagawa? Sapagkat hindi niya ito maiaatang sa sarili niyang lakas, kundi iniaalay ang lahat ng kanyang tagumpay sa Diyos, palaging nagpapasalamat sa Kanya at palaging nananawagan sa Kanya, na nanginginig sa takot na baka matanggal sa kanya ang ganoong tulong. Kaya naman, nananalangin siya nang may kababaang-loob at napapababa ang kanyang loob dahil sa panalangin; at habang siya ay patuloy na umuunlad sa kabutihan, lalo siyang napapababa ang loob; at habang napapababa ang kanyang loob, tumatanggap siya ng tulong at lalo pang lumalago sa kababaang-loob.

17. Nang likhain ng Diyos ang tao, itinanim Niya sa kaniya ang isang bagay na banal—isang kaisipang katulad ng kislap, na may taglay na liwanag at init—isang kaisipang nagbibigay-liwanag sa isip at ipinapakita rito kung ano ang mabuti at kung ano ang masama. Tinatawag itong budhi—at ito ang likas na batas. Sa pamamagitan ng pagsunod sa batas na ito – ang budhi – ang mga Patriyarka at ang lahat ng mga Santo, kahit bago pa man ang nakasulat na batas, ay nagkamit ng pabor ng Diyos. Ngunit nang, sa pamamagitan ng Pagbagsak, supilin at tapakan ng mga tao ang kanilang budhi, doon naging kinakailangan ang nakasulat na batas, ang mga Banal na Propeta, at ang mismong pagdating ng ating Panginoong Jesucristo – upang ihayag at maibalik ito, upang ang kislap na naipit ay muling masindi sa pamamagitan ng pagsunod sa Kaniyang mga Banal na Utos.

18. Nasa kapangyarihan natin ngayon na muling supilin ito, o hayaang lumiwanag ito sa ating kalooban at magbigay-liwanag sa atin, kung tayo ay magsusunod. Kapag sinasabi sa atin ng ating budhi na gumawa ng isang bagay, at hindi natin ito pinapansin – at kapag muling nagsalita ito sa atin, at hindi tayo kumikilos, kundi patuloy lamang itong dinudumihan; noon ay pinapatahimik na natin ito – at hindi na ito malinaw na makapagsalita sa atin dahil sa pabayat na nakabigat dito, kundi, na parang lamparang sumisilay mula sa likod ng budhi, sinisimulan na nitong ipakita sa atin ang mga bagay na lalong madilim at madilim. Tulad ng sa tubig na nalabuan ng maraming putik, walang sinuman ang makakakilala sa sariling mukha, gayundin naman, dahil sa kasalanan, nabibigo tayong maunawaan kung ano ang sinasabi sa atin ng ating budhi – kaya't para sa atin ay tila wala tayong budhi.

19. Ang budhi ay tinatawag na kalaban dahil palagi itong tumututol sa ating masamang kalooban at nagpapaalala sa atin ng dapat nating gawin ngunit hindi natin ginagawa; at kung gagawin natin ang hindi dapat gawin, hinahatulan tayo nito. Iyan ang dahilan kung bakit tinawag ito ng Panginoon na kalaban, at inuutusan tayo: *'Makipagkasundo ka sa iyong kalaban habang kasama mo pa siya sa daan'* (Matt. 5:25), ibig sabihin, sa mundong ito, ayon kay San Basil na Dakila.

20. Maging ingatan natin nga ang ating budhi habang tayo ay nasa sanlibitang ito; huwag nating hayaang hatulan tayo nito ng anumang kasalanan; huwag nating tapakan ito sa anumang bagay, kahit pa ito ay ang pinakamaliit na usapin. Maging mapagmatyag tayo na mula sa pagpapabaya sa maliliit na bagay na ito, na sa totoo lang ay hindi mahalaga, ay napupunta tayo sa pagpapabaya pati na sa mga dakila. Kung ang sinuman ay magsimulang magsabi: 'Ano'ng problema kung kakainin ko ang munting bagay na ito? Ano'ng problema kung titingin ako rito o roon?', mula rito: 'Ano ang problema rito, ano ang problema roon' –

nahuhulog siya sa isang masamang gawi at nagsisimulang balewalain ang mga dakila at mahalaga at tapakan ang kanyang budhi; at sa gayon, sa paghihigpit sa kasamaan, mapanganib na mahulog siya sa ganap na kawalan ng pakiramdam.

21. Dapat panatilihin ng tao ang kanyang budhi sa ugnayan sa Diyos, sa kapwa, at sa mga bagay. – Sa ugnayan sa Diyos, pinananatili ng tao ang kanyang budhi sa pamamagitan ng hindi pagpapabaya sa Kanyang mga utos; at kahit sa mga kth s na hindi nakikita ng iba, at hindi hinihingi sa atin, ay pinananatili ng tao ang kanyang budhi sa Diyos nang lihim. – Ang pagpapanatiling malinis ng budhi sa pakikitungo sa kapwa ay nangangailangan na sa anumang paraan ay huwag gumawa ng anumang bagay na, gaya ng ating nalalaman, ay nakakasakit o nakatuksu sa kapwa, maging ito man ay sa pamamagitan ng gawa, salita, anyo o tingin. – Ang pagpapanatiling malinis ng konsensya kaugnay ng mga materyal na bagay ay nangangahulugang hindi pagmamalupitan ang anumang bagay, hindi pinapayagang masira ito, at hindi ito itinatapon nang walang kabuluhan. – Sa lahat ng mga aspetong ito, dapat panatilihin ng tao ang kanyang budhi na dalisay at walang mantsa, upang hindi mahulog sa kapahamakan na binabalaan tayo ng Panginoon Mismo (Matt. 5:26).

22. Sabi ni San Juan: *'Ang ganap na pag-ibig ay nagpapalayas ng takot'* (1 Juan 4:18). Ngunit paano nga ba sinasabi ng banal na Propeta David: *'Katakutan ninyo ang Panginoon, lahat kayong mga santo Niya'* (Awit 33:10)? Ipinapakita nito na may dalawang uri ng takot: ang isa ay panimula, at ang isa ay perpekto – ang isa ay katangian ng mga nagsisimula, at ang isa ay katangian ng mga perpektong santo na nakamtan na ang sukatan ng perpektong pag-ibig. Ang sinumang tumutupad sa kalooban ng Diyos dahil sa takot sa parusa ay baguhan pa; ngunit ang sinumang tumutupad sa kalooban ng Diyos dahil sa pag-ibig sa Diyos—upang mapasaya ang Diyos—ay ginagabayan ng pag-ibig na ito tungo sa perpektong takot, kung saan, matapos matikman ang tamis ng pakikipag-isa sa Diyos, natatakot siyang lumayo, natatakot siyang mawala ito. At ang ganitong perpektong takot, na ipinanganak ng pag-ibig, ang siyang nagpapalayas sa paunang takot.

23. Imposibleng maabot ang perpektong takot maliban kung una munang makamtan ang orihinal na takot. Sinasabi ng Matalinong Sirak: *'Ang takot sa Diyos ang simula at ang wakas'* (Sirak 1:15, 18). Ang 'simula' ay tumutukoy sa paunang takot, na sinusundan ng perpektong takot ng mga Santo. Ang paunang takot ay katangian ng isang espirituwal na kalagayan. Pinoprotektahan nito ang kaluluwa mula sa anumang pagbagsak; sapagkat nasusulat: *'Sa pamamagitan ng takot sa Panginoon, lumalayo ang bawat tao sa kasamaan'* (Kaw. 15:27). Ngunit ang sinumang lumalayo sa kasamaan dahil sa takot sa parusa, gaya ng alipin na natatakot sa kanyang panginoon, ay unti-unting nagsisimulang gumawa ng mabuti nang kusang-loob – sa simula, gaya ng isang upahang manggagawa, na umaasang makatanggap ng gantimpala para sa kanyang mabubuting gawa. Ngunit kung magpapatuloy siya sa ganitong paraan—umiwas sa kasamaan dahil sa takot, na parang alipin, at gumagawa ng mabuti sa pag-asang makatanggap ng gantimpala, na parang upahang manggagawa; kung gayon, sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos ay nananatili siya sa kabutihan at nakikisanib sa Diyos nang naaayon dito, sa huli ay natutong magustuhan ang kabutihan, nauunawaan ang tunay na kahulugan ng mabuti – at hindi na niya nais pang mapaghiwalay dito. Pagkatapos ay nararating niya ang dangal ng isang anak, at minamahal niya ang kabutihan alang-alang sa kabutihan mismo – at bagaman natatakot siya, ito ay dahil mahal niya. Ito ang dakila at perpektong takot.

24. Ang paunti-unting prosesong ito ay inilarawan din ng Banal na Propeta David sa mga sumusunod na salita: *'Lumayo ka sa kasamaan at gumawa ka ng kabutihan; hanapin mo ang kapayapaan at itaguyod mo ito'* (Awit 33:15). *'Lumayo ka,'* wika niya, mula sa *'kasamaan,'* ibig sabihin, iwasan ang lahat ng kasamaan sa pangkalahatan; lumayo ka sa bawat gawaing nagdadala sa kasalanan. Ngunit matapos sabihin ito, hindi siya tumigil doon, kundi idinagdag: *'at gumawa ng mabuti'*. Sapagkat may mga taong hindi gumagawa ng masama, ngunit hindi rin gumagawa ng mabuti; at, halimbawa, hindi nila pinapahamak ang iba, ngunit hindi rin nagpapakita ng awa, o hindi sila nagmumuhi, ngunit hindi rin sila umiibig. Matapos sabihin ito, lohikal niyang ipinagpatuloy: *'Hanapin ang kapayapaan at habulin ito.'* Hindi niya basta sinabing *'hanapin,'* kundi *'masigasig na magsikap para dito, upang inyong makamtan'*. – Magbigay ng mabusising pansin sa mga salitang ito, at pansinin ang kaunting detalye na napansin ng Santo. – Kapag ang sinuman ay binigyan ng biyaya na talikuran ang kasamaan, at pagkatapos, sa tulong ng Diyos, masigasig na gumagawa ng mabuti, agad na titindi ang pag-atake ng kaaway laban sa kanya – at siya ay nagsusumikap, nagpapagal at nababahala, kung minsan natatakot na bumalik sa kasamaan na parang alipin, sa ibang pagkakataon naman ay umaasa ng gantimpala para sa kanyang mabubuting gawa na parang upahang manggagawa. Ngunit habang tinitii ang mga pag-atake ng kaaway, nakikipaglaban at lumalaban dito; hinimok ng mga pagnanasa, bagaman gumagawa siya ng mabuti, ginagawa niya ito nang may labis na kalungkutan at pagod. Ngunit kapag tumanggap siya ng tulong mula sa

Diyos at nagkamit ng kaunting kasanayan sa paggawa ng mabuti, doon niya nakikita ang kapayapaan, doon niya nararamdaman ang kapayapaan, doon niya nauunawaan kung ano ang kahulugan ng malungkot na pakikibaka, at kung ano ang kagalakan at ligaya ng kapayapaan. – At saka lamang siya nagsisimulang hanapin ang kapayapaan, na magsikap nang taimtim para dito, upang ito'y maabot, lubos na makamtan, at itatag sa kanyang sarili. Ang siyang nakaabot sa sukatan na ito ay sa wakas natitikman ang pagpapala ng mga tagapagpapaya (Mateo 5:9). – At mula rito, sino ang makakapag-udyok sa ganitong kaluluwa na gumawa ng mabuti para sa anumang dahilan maliban sa kasiyahan sa mismong kabutihang iyon? Dito niya lubos na nakikilala ang ganap na takot.

25. Sinabi ng mga Ama na nakakamit ng isang tao ang takot sa Diyos kung palagi niyang iniisip ang kamatayan at ang mga paghihirap sa kabilang buhay – kung tuwing gabi ay sinusuri nila ang kanilang sarili upang makita kung paano nila ginugol ang araw, at tuwing umaga upang makita kung paano lumipas ang gabi – kung hindi sila mayabang, at sa wakas, kung nananatili sila sa malapit na pakikipag-isa sa isang taong may takot sa Diyos. Sapagkat sinasabi na may isang kapatid na nagtanong sa isang nakatatanda: 'Ano ang dapat kong gawin, Ama, upang matakot sa Diyos?' Sumagot sa kanya ang nakatatanda: 'Pumunta ka at manirahan kasama ang isang taong natatakot sa Diyos – at sa pamamagitan ng kanyang takot sa Diyos, tuturuan ka rin niyang matakot sa Diyos.' – Itinaboy natin ang takot sa Diyos sa ating sarili sa pamamagitan ng paggawa ng kabaligtaran ng nasabi: wala tayong alala ng kamatayan o alala ng paghihirap; hindi natin pinapansin ang ating sarili at hindi sinisiyasat kung paano natin ginugugol ang ating oras; ngunit nabubuhay tayo nang pabaya at nakikisama sa mga taong walang takot sa Diyos – at nagiging mayabang tayo. At ang huling puntong ito ang pinakamasama sa lahat: ito ay ganap na kapahamakan; sapagkat walang bagay na kasing- na nag-aalis ng takot sa Diyos sa kaluluwa gaya ng kapalaluan. Minsan ay tinanong si Abba Agathon tungkol dito, at sinabi niya: 'Ang kapalaluan ay parang isang malakas, mapaitim na hangin, na kapag umihip, lahat ay tumatakas, at sinisira ang bawat bunga sa mga puno.' – Iligtas nawa tayo ng Diyos mula sa lubos na nakasisirang damdamin na ito – ang kapalaluan.

26. Ang pagmamataas ay may maraming anyo: maaaring maging mayabang sa salita, kilos, at tingin. Dahil sa pagmamataas, ang ilan ay nahuhulog sa walang kabuluhang usapan, nagsasalita tungkol sa mga bagay-bagay sa mundo, kumikilos nang katawa-tawa, at naghihikeyat sa iba ng malaswang pagtawa. Ang bastos na pag-uugali ay kapag hinawakan ng isang tao ang iba nang walang kailangang dahilan, iniunat ang kamay sa taong nagkakatawa, itinutulak ang iba, sinasamsam ang bagay mula sa kanilang mga kamay, o nakatitig nang walang hiya sa isang tao: lahat ng ito ay gawa ng bastos na pag-uugali; lahat ng ito ay nagmumula sa kawalan ng takot sa Diyos sa kaluluwa – at mula rito, unti-unting bumabagsak ang isang tao sa lubos na kapabaya. – Kaya naman ang Diyos, nang ibigay Niya ang mga utos ng Batas, ay nagsabi: '*Maging mapagkumbaba ang mga anak ng Israel*' (Lev. 15:31); sapagkat kung walang paggalang at mahinhin na modestiya (hiya), ang isang tao ay hindi nirerespeto ang Diyos Mismo ni tinutupad ang kahit isang utos. Sapagkat walang mas mapaminsala kaysa sa katapangan—na siyang dahilan kung bakit ito ang ina ng lahat ng mga pagnanasa, na nagpapalayas sa paggalang, nag-aalis ng takot sa Diyos sa kaluluwa, at nagbubunsod ng kapabaya.

27. Si Abba Juan, isang alagad ni Abba Barsanuphius, ay may ugaliing inuulit ang sumusunod na apat na kasabihan—minsan isa, minsan iba—sa tuwing nagpapaalam sa mga kapatid na bumibisita sa kanya: 'Sa pamamagitan ng malinis na budhi sa kapuwa, isinisilang ang kababaang-loob; – hindi kailanman dapat unahin ang sariling kalooban kaysa sa kalooban ng kapatid; – tumakas sa lahat ng bagay na pantao at maliligtas ka; – *'Magpasan kayo sa mga pasanin ng iba, at sa ganoong paraan ay tutuparin ninyo ang batas ni Cristo*' (Gal. 6:2)". – Sa bawat pagkakataon, sinisimulan niya ang mga salawikaing ito ng mga salitang gaya ng: 'Minsan ay sinabi ko, kapatid, – nawa'y panatilihin ng Diyos ang pag-ibig, – sinabi ng mga ama', – at pagkatapos nito ay dinaragdagan niya ng isa sa sarili niyang kasabihan.

28. Anumang gawain ang iyong harapin, kahit pa ito ay lubhang mahalaga at nangangailangan ng matinding pag-iingat, ayaw kong gawin mo ito nang may pag-aalinlangan o kalituhan; kundi maging tiyak ka na ang bawat gawain na iyong isinasagawa—malaki man o maliit—ay isang-walo ng layuning hinahangad, at upang mapanatili ang iyong kapanatagan, kahit pa mangangahulugan ito ng hindi mo pagkakatapos ng gawain, ay pitong-walo. Kaya, kung ikaw ay gagawa ng isang gawain at nais mo itong tuparin nang buong-buo, magsikap ka hindi lamang na isakatuparan ang mismong gawain—na, gaya ng sinabi ko, ay isang-walo ng nais na resulta—kundi pati na rin, kasabay nito, na mapanatili ang iyong sariling kapakanan nang hindi nasasaktan—na bumubuo ng pitong-walo. Ngunit kung, upang matupad ang tungkulin ng iyong serbisyo,

kinakailangan kang magpadala sa damdamin at makasakit sa iyong sarili o sa iba habang nakikipagtaló, hindi mo dapat isakripisyo ang pitong-walo upang mapanatili ang isang-walo.

29. Ang pantas na Solomon ay nagsabi sa Kawikaan: '*Ang mga walang patnubay ay bumabagsak na parang mga dahon; ngunit ang kaligtasan ay nasa karamihan ng mga tagapayo*' (Kaw. 11:14). Nakikita mo ba kung ano ang itinuturo sa atin ng Banal na Kasulatan? Hinimok tayo nito na huwag umasa sa ating sarili, huwag isipin na tayo ay nakakaalam ng lahat, huwag maniwala na kaya nating pamahalaan ang ating sarili, sapagkat nangangailangan tayo ng tulong; kailangan natin ang mga nagtuturo sa atin ayon sa Diyos. Walang mas kalunus-lunusan o mas malapit sa kapahamakan kaysa sa mga walang gabay sa daan ng Diyos. Sapagkat ano ang ibig sabihin ng kasabihang: '*Ang mga walang gabay ay nalalagas na parang mga dahon*'? – Ang isang dahon ay laging berde, masigla, at maganda sa simula, ngunit unti-unti itong kumukupas, nalalagas, at sa huli ay natatapakan. Ganoon din ang isang tao, kapag iniwan sa sariling kagustuhan, ay sa simula laging masigasig sa pag-aayuno, pananalangin, katahimikan, pagsunod, at iba pang mga birtud; ngunit unti-unti itong humuhupa, at, dahil walang sinuman ang magtuturo sa kanya, susuporta sa kanya, o muling magpapasiklab ng sigasig na ito sa kanyang kalooban, siya ay hindi namamalay na nalalanta, bumabagsak, at sa huli ay nagiging masunuring alipin ng kanyang mga kaaway, na pagkatapos ay ginagawa sa kanya ang kanilang nais.

30. Tungkol sa mga nagpapahayag ng kanilang mga saloobin at gawa at gumagawa ng lahat pagkatapos kumonsulta, sinasabi ng Pantas: '*Ang kaligtasan ay nasa payo ng marami*'. Hindi sinabi niya, '*Sa payo ng marami*'—na ang ibig sabihin ay dapat kumonsulta sa lahat—kundi na dapat kumonsulta sa lahat ng bagay—syempre sa mga taong ating pinagkakatiwalaan, at hindi sa paraang magsasabi ng isang bagay habang itinatago ang isa pa, kundi ilantad ang lahat at humingi ng payo sa lahat ng usapin; sapagkat para sa ganoong tao ay may tunay na kaligtasan '*sa payo ng marami*'.

31. Kapag hindi natin inilalantad ang ating mga iniisip at intensyon at hindi tayo humihingi ng payo sa mga may karanasan, kumakapit tayo sa sarili nating kalooban at sinusunod ang sarili nating mga pagbibigay-katwiran (ibig sabihin, ang sa tingin natin ay matuwid). At saka, bagaman tila gumagawa tayo ng mabuting gawa, naglalagay tayo ng patibong sa sarili at nasasawi nang hindi natin namamalayan. Sapagkat paano natin aintindihin ang kalooban ng Diyos, o lubusang isuko ang ating sarili rito, kung nagtitiwala tayo sa ating sarili at kumakapit sa ating sariling kalooban? – Kaya nga sinabi ni Abba Pimen na '*ang ating kalooban ay isang pader na tanso sa pagitan ng tao at ng Diyos*'.

32. Para sa mga nagtitiwala sa kanilang sariling talino at sumusuko sa kanilang sariling kalooban, inilalagay ng kaaway ang bitag ayon sa kanyang gusto. Ngunit wala siyang access sa mga gumagawa ng lahat ayon sa kanyang payo. Kaya naman kinamumuhian niya ang parehong pagtatanong at pagtuturo tungkol sa kanya; kinamumuhian niya ang mismong tinig, ang mismong tunog ng mga ganitong salita. At sasabihin ko pa ba kung bakit? – Dahil alam niya na ang kanyang masamang balak ay agad na mabubunyag sa sandaling magsimulang magtanong ang mga tao at magsalita tungkol sa kung ano ang kapaki-pakinabang. At wala siyang ibang kinatatakutan kundi ang makilala, sapagkat kapag nangyari iyon, hindi na siya makakapagbalak ayon sa kanyang gusto. Kapag may humingi at nakatanggap ng payo mula sa isang may karanasan: '*Gawin mo ito, ngunit huwag mong gawin iyon*', o: '*Hindi pa ngayon ang tamang panahon para dito*', at sa ibang pagkakataon: '*Ngayon na ang tamang panahon*'; kung gayon ay hindi makahanap ang diyablo ng paraan upang saktan siya o pabagsakin siya, dahil palagi siyang kumukuha ng payo at pinoprotektahan ang sarili sa lahat ng panig – at sa gayon ay natutupad sa kaniya ang kasabihan: '*Ang kaligtasan ay nasa masusing pagpapayo*'.

33. Mahal ng kaaway ang mga umaasa sa sarili nilang pag-iisip; sapagkat tinutulungan siya nito at hinahabi ang sarili nilang bitag. Wala akong ibang alam na sanhi ng pagbagsak ng isang monghe maliban sa pagtitiwala niya sa sarili niyang puso. May ilan na nagsasabing bumabagsak ang isang tao dahil dito o doon; ngunit wala akong ibang nakikitang sanhi ng pagbagsak kundi kapag sinunod ng isang tao ang kanyang sariling kalooban. Kung makakita ka ng isang bumagsak, alamin mong sinunod niya ang kanyang sariling kalooban. Wala nang mas mapanganib, wala nang mas nakapipinsala pa kaysa rito.

34. Palagi kong sinasabi sa inyo na sa pamamagitan ng maliliit na pagbibigay-loob tayo napapariwara sa mga mabibigat na kasalanan. Ano pa ang mas mabigat kaysa sa paghatol sa kapwa? Ano ang labis na kinamumuhian ng Diyos, at ano ang iniwasan Niya nang may matinding pagkasuklam? Gayunpaman, ang isang tao ay nahuhulog sa napakalaking kasamaan mula sa tila walang kabuluhan – mula sa pagpapahintulot sa sarili na masaktan kahit sa pinakaliit na bagay sa kapwa. Sapagkat kapag pinayagan ito, nagsisimula ang isip na balewalain ang sarili nitong mga kasalanan at pansinin ang mga kasalanan ng kapwa. At mula rito (mula sa ugali ng paggawa nito) nagmumula ang tsismis, panunumbat, paninirang-puri – at sa huli –

mapaminsalang paghatol. Ngunit wala nang nakakapoot sa Diyos nang husto, wala nang lubos na naghubad sa tao (ng biyaya) at nagdudulot ng kapahamakan gaya ng panunumbat, paninirang-puri, at paghatol sa kapwa.

35. Iba ang magsabi ng masama tungkol sa isang tao, at iba naman ang hatulan o hamakin siya. Ang magsabi ng masama tungkol sa isang tao ay nangangahulugang sabihin tungkol sa kaniya: 'Si ganito ay nagsinungaling, o nangalunya, o nagalit, o gumawa ng iba pang kasamaan.' Ito ay isang taong nanirang-puri sa isang kapatid, ibig sabihin, masidhing pinag-usapan ang kanyang kasalanan. Ngunit ang maghatol ay nangangahulugang sabihin: 'Si ganito ay isang sinungaling, isang salbahis, o mainit ang ulo.' Ito ay isang taong hinatulan ang mismong disposisyon ng kaluluwa ng kanyang kapatid, hinusgahan ang buong buhay niya sa pamamagitan ng pagsasabing siya ay ganoon, at hinatulan siya bilang ganoon: at ito ay isang mabigat na paglabag.

36. Ang Pariseo, habang nananalangin at nagpapasalamat sa Diyos para sa kaniyang mga birtud, ay hindi nagsinungaling kundi nagsalita ng katotohanan, at hindi siya hinatulan dahil dito: sapagkat nararapat tayong magpasalamat sa Diyos kapag tayo ay nagawang gumawa ng anumang kabutihan, dahil Siya ang tumulong at sumuporta sa atin rito. Hindi siya hinatulan dahil dito; ni sa pagsabi, '*Hindi ako tulad ng ibang tao*'. Ngunit nang lumingon siya sa maniningil ng buwis at sinabi, '*o tulad ng maniningil ng buwis na ito*'; doon siya nahatulan (dahil hinatulan niya ang iba). Sapagkat hinatulan niya ang mismong tao, ang mismong kalagayan ng kanyang kaluluwa, ang buong buhay niya. Kaya't ang tagapagsingil ng buwis ang lumabas na napatunayang matuwid, at hindi ang iba pang tao (Lucas 18:11).

37. Sa Diyos lamang nakalaan ang magpahayag ng katuwiran o magparusa, sapagkat Niya lamang alam ang kalikasan ng bawat kaluluwa, pati na ang kanilang lakas, mga hangarin at mga kaloob, ang kanilang pangangatawan at kakayahan – at alinsunod dito, matuwid Niyang hinahatulan o pinapahayag ang katuwiran ng bawat tao. Sapagkat sino ang tunay na makakaalam ng lahat ng ito, maliban sa Siyang lumikha ng lahat ng bagay at siyang maalam-sa-lahat?

38. Minsan hindi lang natin hinahatulan kundi pinapahiya rin ang kapwa natin; sapagkat may kaibahan ang paghatol at ang pagpapahiya. Nangyayari ang pagpapahiya kapag ang isang tao ay hindi lang hinahatulan kundi minamaliit pa ang iba—kinamumuhian sila at iniawasan na parang karumaldumal: mas masahol ito kaysa sa paghatol at mas nakapipinsala.

39. Ang mga nagnanais na maligtas ay hindi pinapansin ang mga kapintasan ng kanilang kapwa, kundi palagi nilang tinitingnan ang sa kanila at umuunlad. Ganyan ang isang tao na, nang makita niyang nagkasala ang kanyang kapatid, ay bumuntong-hininga at nagsabi: 'Kawawa ako! Kung paanong siya ay nagkasala ngayon, ganoon din ako'y magkakasala bukas.' Nakikita mo ba ang matalinong pag-uugali ng kaluluwa? Paano niya agad na nahanap ang paraan upang hindi husgahan ang kanyang kapatid? Sapagkat sa pagsasabing, 'Ganoon din ang gagawin ko bukas,' itinanim niya sa kanyang sarili ang pakiramdam ng takot at pag-aalala na baka siya rin ay makasala rin sa lalong madaling panahon – at sa gayon ay naiiwasan niyang husgahan ang kanyang kapwa. Bukod pa rito, hindi siya nasiyahan rito, kundi inihagis niya ang sarili sa mga paa nito, na nagsasabing: 'At magsisisi rin ang taong ito sa kanyang kasalanan, ngunit ako ay hindi magsisisi gaya ng nararapat; hindi ako makakarating sa pagsisisi; magiging walang kapangyarihan akong magsisi.' Nakikita mo ba ang kaliwanagan ng banal na kaluluwa?

40. Nangyayari minsan na ang lason ng paghatol, nang mapuno na sa ating kaluluwa, ay naghahangad na maibuhos sa iba. Kaya naman, kapag nakasalamuha tayo ng isang kapatid na payapa sa lahat, nagmamadali tayong ikwento sa kanya: 'Ganito at ganoon ang nangyari' – at tayo ay nagdudulot ng kapahamakan sa kanya sa pamamagitan ng pagtanim sa kanyang puso ng kasalanang paghatol. Hindi natin kinatatakutan ang mga salitang: '*Kahabag-habag sa sinumang nagpapaligaw sa kaniyang kaibigan sa pamamagitan ng malabong kasamaan*' (Habakkuk 2:15); gayon pa man ay isinasagawa natin ang gawain ng mga demonyo at hindi natin ito pinapansin. Sapagkat kaninong gawain ang maglibog at magdulot ng pinsala, kung hindi ang gawain ng mga demonyo? At dahil dito, nagiging kasabwat tayo ng mga demonyo, na siyang nagwawasak sa ating sarili at sa ating kapuwa. Bakit nga ba? Sapagkat walang pag-ibig sa ating kalooban. Sapagkat '*ang pag-ibig ay nagtatago ng karamihan ng mga kasalanan*' (1 Pedro 4:8).

41. Hindi hinahatulan ng mga santo ang makasalanan, ni lumalayo man sa kaniya, kundi naaawa sila sa kaniya, nalulungkot para sa kaniya, pinapayuhan siya, pinapaghinawa, pinapagamot na parang maysakit na biyaya, at ginagawa ang lahat upang iligtas siya. – Ano ang ginawa ni San Ammon nang dumating ang mga kapatid at sabik na nagsabi sa kanya: 'Pumunta ka at tingnan, Ama, may babae ba sa selda ng isang kapatid?' Anong awa ang ipinakita niya? Nang malaman niyang itinago ng kapatid ang isang babae sa ilalim ng isang

bangsa, pumunta siya at naupo rito, at inutusan silang siyasatin ang buong selda. Nang wala silang makita, sinabi niya sa kanila: 'Nawa'y patawarin kayo ng Diyos.' Sa ganitong paraan, nahiya sila at napagkalooban ng malaking kabutihan, na itinuro sa kanila na huwag basta-basta maniwala sa mga paratang laban sa kanilang kapuwa; at itinama niya ang kapatid na iyon, hindi lamang sa pamamagitan ng banal na pagtatakip sa kaniya, kundi pati na rin sa pamamagitan ng pagtuturo sa kaniya nang dumating ang tamang panahon. Sapagkat nang paalisin na niya ang lahat, hinawakan niya ito sa kamay at sinabi, 'Isipin mo ang iyong kaluluwa, kapatid!' – Agad na napuno ng hiya ang kapatid na ito, nagpakita ng pagsisisi, at itinigil ang kanyang kasalanan. Sa ganitong paraan, ang pagmamahal at habag ng nakatatanda para sa sangkatauhan ay nagkaroon ng napakabuting epekto sa kanyang kaluluwa.

42. Isipin ang isang bilog, na ang gitna ay nasa kalagitnaan, at may mga sinag na lumalabas mula sa gitna. Habang mas lumalayo ang mga sinag mula sa gitna, mas sila nagkakalayo sa isa't isa; kabaligtaran, habang mas lumalapit sila sa gitna, mas sila nagkakalapit sa isa't isa. Ngayon, isipin na ang bilog na ito ay ang mundo, ang mismong sentro ng bilog ay ang Diyos, at ang mga tuwid na linya (mga sinag) na umaabot mula sa sentro patungo sa labas, o mula sa labas patungo sa sentro, ay ang mga landas ng buhay ng tao. At dito ay naaangkop ang parehong prinsipyo. Sa lawak na ang mga Santo ay pumapasok sa bilog patungo sa gitna nito, na nagnanais na lumapit sa Diyos, sa ganoong lawak, habang sila'y pumapasok, sila'y lumalapit sa Diyos at sa isa't isa; at higit pa rito, sa paraang kung gaano sila kalapit sa Diyos, ganoon din sila kalapit sa isa't isa, at sa lawak na sila'y lumalapit sa isa't isa, sa ganoong lawak sila'y lumalapit sa Diyos. – Unawain ang parehong prinsipyo kaugnay ng distansya. Kapag lumalayo sila sa Diyos at tumatalikod patungo sa panlabas, malinaw na sa lawak na lumalayo sila sa sentro at pinapalayo ang kanilang sarili sa Diyos, sa parehong lawak ay pinapalayo rin nila ang kanilang sarili sa isa't isa – at sa lawak na pinapalayo nila ang kanilang sarili sa isa't isa, sa ganoong lawak ay pinapalayo rin nila ang kanilang sarili sa Diyos. Ganito ang kalikasan ng pag-ibig: ngunit sa lawak na nananatili tayo sa labas at hindi iniibig ang Diyos, sa ganoong lawak ay malayo rin ang bawat isa sa atin sa ating kapwa. Ngunit kung iniibig natin ang Diyos, sa lawak na lumalapit tayo sa Diyos sa pamamagitan ng ating pag-ibig sa Kanya, sa ganoong lawak ay nagkakaisa tayo sa pag-ibig sa ating mga kapwa; at sa lawak na nagkakaisa tayo sa ating mga kapwa, sa ganoong lawak ay nagkakaisa rin tayo sa Diyos.

43. Bakit nga ba minsan, kapag may nakarinig ng nakasasakit na salita, hindi nila ito pinapansin at tinatanggap nang walang pag-aalala, na para bang hindi nila ito narinig, samantalang sa ibang pagkakataon, sa sandaling marinig nila ito, agad silang nababahala? Bakit ito nangyayari? Ang dahilan kung bakit hindi sila nababahala ay ito: **una**, nangyayari na ang isang tao, pagkatapos ng panalangin o mabuting espirituwal na pagsasanay, ay nasa mabuting kalagayan ng pag-iisip, kaya't nagpapatawad siya sa kanyang kapatid at hindi nababahala sa mga salita nito; nangyayari **rin** na ang ilan ay may labis na pagmamahal sa isang tao, kaya tinitii sila ang lahat ng ipinapataw sa kanila ng taong iyon nang walang pagkabagabag; nangyayari **rin** na nilalait ng ilan ang taong nagtatangkang manlait sa kanila, at hindi binibigyang-halaga ang kanyang mga panlalait. – Ngunit ang mga tao ay nababahala sa kabaligtaran nito – alinman dahil hindi sila nasa mabuting pag-iisip, o dahil may sama ng loob sila sa taong nang-insulto sa kanila – at dahil sa iba pang mga kadahilanan. – Ngunit ang pangunahing sanhi ng lahat ng ganoong problema ay hindi natin pinupuna ang ating sarili.

44. Sinabi ni Abba Pimen: 'Kahit saan magpunta ang isang taong nagsasaway sa sarili, at anumang kapahamakan, disgusto o iba pang kalungkutan ang dumating sa kanya, itinuturing na niya ang sarili na karapat-dapat sa lahat ng hindi kanais-nais at hindi siya nag-aalala. Mayroon pa bang mas walang-pakialam kaysa sa ganitong kalagayan?'...

45. Maaaring may magsabi: 'Kung may kapatid na nakasakit sa akin, at ako, nang masuri ko ang sarili ko, ay napag-alaman kong wala akong binigay na dahilan para rito, paano ko sisihin ang sarili ko?' – Sa katotohanan, kung sinuman ang susuriin ang sarili nang may takot sa Diyos, matutuklasan nila na sa bawat paraan ay nagbigay sila ng dahilan para dito, maging sa pamamagitan ng gawa, salita, o anyo; at kung hindi man nila nabigyan ng anumang dahilan sa kasalukuyan, tiyak na nakasakit sila sa kanya sa ibang pagkakataon, sa bagay na ito man o sa iba pa, o marahil ay nakasakit siya ng damdamin ng isang kapatid at nararapat sanang magdusa siya dahil dito – o madalas dahil sa ibang kasalanan. Kaya sinasabi ko na kung sinuman ang susuri sa kanyang sarili nang may takot sa Diyos at masusing susuriin ang kanyang konsiyensya, tiyak na makikita niyang siya ay may sala at sisihin ang kanyang sarili.

46. Nangyayari na ang isang tao, na nakaupo sa tahimik na pag-iisa, ay nanatiling payapa. Ngunit dumarating ang isang kapatid, at sa pag-uusap ay nagsasabi ng isang hindi kaaya-ayang bagay, at siya ay agad na nalilito – at pagkatapos ay nagsasabi: 'Kung sana ay hindi siya dumating sa akin at ginulo ako, hindi sana

ako nagkasala.' – Kay katawa-tawang pangangatwiran! Ipinukaw ba ng taong nagsalita sa kanya ang pagnanasa na iyon sa kanyang kalooban? Inilantad lamang niya ang nasa kalooban na; – at ngayon ay hindi siya dapat magmalungkot para sa kapatid niya, kundi magsisi sa kanyang pagnanasa, at sisihin ang sarili. Ang taong gaya niya ay parang bulok na tinapay, na maganda ang itsura sa labas ngunit amag sa loob; at kapag sinimot ito ng sinuman, nabubunyag ang pagkabulok nito – o parang malinis na sisidlan na puno ng mabahong amoy sa loob, at kapag binuksan ito ng sinuman, agad na naaamoy ang baho nito. Ganoon din ang lalaking ito; sa tingin niya ay payapa siya, hindi niya namamalayan na nasa loob niya ang pagnanasa; isang salita lamang ang sinabi ng kapatid niya at nabunyag ang bulok na nakatago sa kanyang kalooban. Kaya, kung nais niyang mapatawad, magsisi siya at sisihin ang sarili. Sa ganitong landas lamang siya magkakaroon ng kadalisayan at magtatagumpay. Dapat din niyang pasalamatan ang kapatid na iyon sa pagbibigay ng ganoong pabor sa kanya.

47. Habang nagkakasala ang kaluluwa, napapagod ito; sapagkat ang kasalanan ay nagpapahina at nagpapagod sa sinumang nagpapasakop dito; at dahil dito, ang lahat ng dumarating sa kanya ay nagpapabigat sa kanya. Ngunit kung umuunlad ang tao sa kabutihan, habang siya ay umuunlad, ang dati niyang pasanin ay nagiging magaan para sa kanya.

48. Sa anumang kaso, dapat nating tingnan ang pagdurusa. Kung may gumawa man sa atin ng kabutihan o tayo'y nagdusa sa kamay ng iba, dapat natin itong ituring na isang pagsubok, at magpasalamat sa Diyos sa lahat ng dumarating sa atin, laging pinapagalitan ang ating sarili at sinasabing kung may mabuting nangyayari sa atin, ito ay dahil sa mapagkalingang probidensya ng Diyos sa atin, at kung may masamang nangyayari, ito ay dahil sa ating mga kasalanan.

49. Kahabag-habag tayo, na nagkakasala araw-araw at sumusuko sa ating mga pagnanasa! Tinakwil natin ang matuwid na landas na ipinakita sa atin ng ating mga ninuno—ang landas ng pagsisi sa sarili—at tinatahak natin ang baluktot na landas ng pagsisi sa kapwa. At ang bawat isa sa atin ay nagsusumikap, sa bawat bagay, na ilipat ang sisi sa ating kapatid at ipataw sa kanya ang buong pasanin; ang bawat isa ay tamad at hindi tumutupad kahit sa isang utos, gayong hinihingi naman na tuparin ng ating kapwa ang lahat ng mga utos.

50. Saan na ang matandang iyon na, nang tanungin, 'Ano ang pinakamahalagang bagay na natuklasan mo sa landas na ito, Ama?', ay sumagot, 'Ang pagsaway sa sarili sa lahat ng bagay?' – Ganoon din ay sinabi ni Abba Pimen nang may buntong-hininga, 'Lahat ng birtud ay pumasok sa bahay na ito, ngunit kung wala ang isang birtud, mahirap para sa isang tao na manindigan nang matatag.' 'Anong birtud iyon?' tanong nila sa kanya. Sumagot siya: 'Na ang tao ay dapat manawayin ang sarili.' At sinabi ni San Antonio: 'Isang dakilang gawa ang akuin ang pananagutan sa sariling mga kasalanan sa harap ng Diyos – at asahan ang tukso hanggang sa huling hininga.' At saanman natin matatagpuan na ang ating mga ama ay nakatagpo ng kapayapaan dahil, sa pag-iwan ng lahat sa Diyos—kahit ang pinakamaliit na bagay—laging kanilang sinunod ang tuntuning ito: sisihin ang kanilang sarili sa lahat ng bagay.

51. Sinabi ng mga Ama na hindi nararapat para sa mga monghe na magalit, o manlait sa sinuman, at higit pa rito: 'Ang siyang napagtagumpayan ang pagka-irita ay napagtagumpayan ang mga demonyo, ngunit ang siyang napagtagumpayan ng damdaming ito ay ganap na dayuhan sa buhay monghe,' at iba pa. – Ano, nga ba, ang masasabi natin tungkol sa ating sarili, kung hindi lamang tayo nagpapadala sa irita at galit, kundi naglalaman din tayo ng sama ng loob? – Ano ang ating gagawin kundi maglunos sa ganoong kaawa-awa at hindi makataong kalagayan (ng ating mga kaluluwa)? – Ngunit, mag-ingat tayo sa ating sarili, mga kapatid, at magsikap, sa tulong ng Diyos, na alisin sa ating sarili ang kapaitan ng makapinsalang damdaming ito.

52. Madalas na nagkakaroon ng hindi pagkakasundo at sama ng loob sa pagitan ng mga kapatid, ngunit karaniwan silang nagmamadaling ayusin ang mga pagtatalo at magkaroon ng kapayapaan. Ngunit nangyayari rin na ang ilan, kahit na nakipagkasundo na, ay patuloy na nagtataglay ng sama ng loob sa isang kapatid at may masasamang iniisip laban sa kaniya. Ito ang poot – at nangangailangan ito ng lubusang pag-iingat baka masadsad dito ang isang tao at mapahamak. Ang siyang nakipagkasundo agad pagkaraan ng pagngalit ay naghilom sa kanyang galit, ngunit hindi pa niya nilalaban ang poot – kaya't patuloy siyang nag-iimbak ng sama ng loob sa kanyang kapatid. Sapagkat may pagkakaiba ang pagkapoot, galit, iritabilidad, at pagkalito. Upang mas maunawaan mo ito, magbibigay ako ng isang halimbawa. Ang sinumang nagpapasiklab ng apoy ay unang kumukuha ng maliit na бага: ito ang salita ng kapatid na nakasakit. Kung iyong dalhin ang salitang ito, pinatay mo na ang бага. Ngunit kung iisipin mo: 'Bakit niya iyon sinabi? Kung hindi niya ako gustong insultohin, hindi niya iyon sasabihin – kaya iinsultohin ko rin siya – tiyak.' – Nangyari na idinagdag mo ang mga sanga, o katulad nito, gaya ng ginagawa ng nagpapalobo ng apoy, at nakalikha ng usok, na siyang

agitasyon. Ang kalituhan ay ang mismong pag-uga at pag-alboroto ng mga iniisip na nagpapagalaw at nagpapairita sa puso. At ang irita ay isang mapaghiganting pag-aalsa laban sa siyang nagdulot ng kalungkutan, na nagiging bastos na paghamak, gaya ng sinabi ni Blesadong Abba Mark: 'Ang masamang loob, na pinapalakas ng mga iniisip, ay nagpapairita sa puso; ngunit pinapatay ito ng panalangin.' Kung inalam mo sa puso ang munting pahayag ng isang kapatid, napawi mo sana ang munting baga bago pa man sumiklab ang kaguluhan. – Gayunpaman, kahit iyon, kung iyong ninanais, madali mong mapapawi habang ito'y bago pa lamang, sa pamamagitan ng katahimikan, panalangin, o isang pagyuko mula sa puso. – Ngunit kung ipagpapatuloy mong 'manisid'—ibig sabihin, ang magpagalit at mag-inis sa iyong puso sa pamamagitan ng mga kaisipang gaya ng: 'Bakit siya... ganoon din ako'—kanita'y sisiklab ang iyong puso at lilitaw ang lagnat ng pagka-irita. – Kung nais mo, maaari mo rin itong patayin bago pa man humawak ang galit. Ngunit kung patuloy mong inaantig at ina-irita ang sarili, magiging parang taong nagdaragdag ng gasolina sa apoy, na nagbubunga ng nag-aalab na apoy – at ito ang galit. At ang galit, kapag naging matagal, ay nagiging poot, na hindi malalayo sa isang tao maliban kung ibubuhos niya ang sariling dugo (sa pamamagitan ng pawis at pagpipigil sa sarili).

53. Narinig mo na ngayon kung ano ang paunang kalituhan, kung ano ang iritabilidad, kung ano ang galit, at kung ano ang poot. Nakikita mo ba kung paano isang salita lamang ang maaaring magdulot ng ganoong kasamaan? Sapagkat kung una mong pinagalitan ang iyong sarili, matiisin nang may pasensya ang mga salita ng iyong kapatid, at hindi naghangad na maghiganti sa kanya, ni hindi sumagot sa isang salita ng dalawa o limang salita, ni hindi suklian ang kasamaan ng kasamaan; noon ay nailigtas ka sana mula sa lahat ng mga kasamaan na ito. Kaya sinasabi ko sa inyo: laging putulin ang inyong mga pagnanasa habang bata pa lamang, bago pa ito mag-ugat, mag-ugat nang malalim sa inyo, at magsimulang magpabigat sa inyo; sapagkat kung hindi, magdurusa kayo nang malaki dahil dito. Iba ang magbunot ng isang maliliit na damo, at iba naman ang magbunot ng isang malaking puno.

54. Maaaring suklian ang kasamaan ng kasamaan hindi lamang sa pamamagitan ng gawa, kundi pati na rin ng salita at ng anyo. Iniisip ng ilan na hindi nga nila sinasuklian ang kasamaan ng kasamaan, ngunit lumalabas na ginagawa nila ito sa pamamagitan ng salita, o ng anyo, o ng kilos, o ng sulyap; sapagkat sa lahat ng bagay na ito ay maaaring masaktan ang kapatid – at ito rin ay pagsukli ng kasamaan sa kasamaan. Ang isa naman, gayunpaman, ay hindi nagsusumikap na maghiganti sa pagkakamaling ginawa sa kanya—hindi sa pamamagitan ng gawa, salita, anyo, o kilos—ngunit nagtatago ng sama ng loob sa kanyang kapatid sa puso at nagdadalamhati para sa kanya. Ang isa pa naman, bagaman walang sama ng loob sa kanyang kapatid, kung malalaman niyang may nang-insulto sa kapatid niya sa anumang paraan, o siya ay pinagalitan o pina-humiliate – at magagalak pa siya rito – siya rin ay matatagpuang nagbabalos ng masama sa masama sa kanyang puso. Ang isa pa ay walang masamang loob sa kanyang puso, at hindi rin siya nagagalak kapag naririnig niyang nahihiya ang taong nang-insulto sa kanya; sa katunayan, nalulungkot pa nga siya kapag napapahiya ang taong iyon; gayunpaman, hindi rin siya nagagalak sa tagumpay ng iba – halimbawa, kapag nakikita niyang pinupuri at pinapaboran ang taong iyon, nalulungkot siya; at ito rin ay isang anyo ng sama ng loob, bagaman ito ang pinakamagaan.

55. Iba naman ang uri na, kung sakaling may makasakit sa kanya, at sila'y nagkakasundo at nagkakabati, ay nabubuhay nang payapa kasama ang taong iyon at walang masamang loob sa kanya sa puso; ngunit kapag, makalipas ang ilang panahon, muli siyang nasaktan ng taong iyon sa pamamagitan ng isang bagay na nakakainis, sinisimulan niyang balikan ang naunang pangyayari at nag-aalala hindi lamang sa pangalawang pagkakasala kundi pati na rin sa una. – Ito ay parang isang taong may sugat at nilagyan ng plaster; bagaman naghilom na ang sugat at natakpan na ito ng balat, nananatiling maselan ang bahaging iyon; at kung may maghahagis ng bato sa kanya, ang bahaging iyon ang mas malubhang masisaktan kaysa sa ibang bahagi ng katawan at agad itong magdurugo. Ganito rin ang nangyayari sa taong iyon: siya ay may sugat, at naglagay siya ng plaster – ibig sabihin, yumuko siya at pinagaling ang sugat, iyon ay ang kanyang galit, sa pamamagitan ng pagkakasundo; sinimulan din niyang patatagin ang kanyang sarili laban sa sama ng loob, na nagsusumikap na huwag mag-imbak ng kahit isang masamang iniisip sa kanyang puso. Ibig sabihin nito ay gumagaling na ang sugat; ngunit hindi pa ito tuluyang gumaling – may natitirang bakas ng sama ng loob, na madaling magbukas muli ng sugat kung makatanggap ang tao ng kahit kaunting tama.

56. Dapat sikapin ng isang tao na tuluyang alisin ang nanay sa loob, upang ang apektadong bahagi ay ganap na gumaling, at upang walang manlaking kapansanan at hindi na matukoy na may sugat noon doon. Paano nga ba ito makakamtan? – Sa pamamagitan ng taos-pusong pagdarasal para sa nakasakit, at

pagsasabing: 'O Diyos, tulungan Mo ang kapatid ko at ako dahil sa kanyang mga panalangin!' – Sa pamamagitan ng pagdarasal sa ganitong paraan para sa kapatid, ipinapakita ang habag at pag-ibig; at sa pamamagitan ng paghingi ng tulong para sa sarili, alang-alang sa kanyang mga panalangin, nagpapakumbaba ang isang tao. At kung saan may habag, pag-ibig, at kababaang-loob, may puwang pa ba para sa irita, o paghihiganti, o anumang ibang pagnanasa? – At sinabi ni Abba Zosima: 'Kahit pa gamitin ng diyablo ang lahat ng tuso ng kanyang kasamaan, kasama ang lahat ng kanyang mga demonyo, ang lahat ng kanyang mga pakana ay mawawalang-bisa at mabubuwag dahil sa kababaang-loob alinsunod sa utos ni Cristo.' At sinabi ng isang matanda: 'Ang nananalangin para sa kanyang kaaway ay hindi maghihiganti.'

57. Isabuhay ang payo ng matatanda, at doon mo tunay na mauunawaan ang kanilang sinasabi; kung hindi mo ito isasabuhay, hindi mo kailanman matututuhan ang sining ng pagtitimpi sa pamamagitan lamang ng salita. Anong uri ng tao, na nagnanais matutuhan ang isang sining, ang magiging bihasa rito sa pamamagitan lamang ng salita? Hindi; una siyang nagtatrabaho at nagkakamali, nagtatrabaho at sinisira ang kanyang likha; at sa gayon, unti-unti, sa pamamagitan ng pagsusumikap at pagtitiis, natutunan niya ang gawang-kamay, sa tulong ng Diyos, na tumitingin sa kanyang pagsusumikap at kanyang kalooban. Ngunit nais nating matutunan ang sining ng mga sining sa pamamagitan lamang ng salita, nang hindi nagsisimula sa paggawa. Posible kaya ito?! – Kaya't mag-ingat tayo sa ating sarili at magsikap nang masigasig habang may panahon pa tayo.

58. Dapat tayong maging mapagmatyag sa lahat ng paraan, baka tayo ay mapanloko ng mga kasinungalingan, sapagkat ang sinungaling ay hindi nasa pagkakaisa sa Diyos. Dayuhan sa Diyos ang mga kasinungalingan. Sinasabi ng Kasulatan na '*ang mga kasinungalingan ay mula sa diyablo*', na siya ay '*isinungaling at ama ng mga kasinungalingan*' (Juan 8:44). Narito, ang diyablo ay tinatawag na ama ng mga kasinungalingan, samantalang ang Diyos ay katotohanan; sapagkat Siya Mismo ang nagsabi: '*Ako ang daan, ang katotohanan at ang buhay*' (Juan 14:6). Tingnan kung kanino tayo naghihiwalay at kanino tayo nagsasama sa pamamagitan ng kabulaanan! – Kaya, kung tunay nating nais na maligtas, dapat nating mahalin ang katotohanan nang buong lakas at buong sigasig, at ingatan ang ating sarili laban sa bawat kabulaanan, baka ihiwalay tayo nito sa katotohanan at sa buhay.

59. May tatlong magkakaibang uri ng kabulaanan: ang isa ay nasa kaisipan, ang isa ay nasa salita, at ang isa pa ay nasa buong pamumuhay. – Nagsisinungaling sa isipan ang isang taong itinuturing na katotohanan ang sarili niyang palagay, ibig sabihin, walang batayang hinala tungkol sa kanyang kapwa; halimbawa, kapag nakita niyang may kinakausap ang kanyang kapatid, gumagawa siya ng sarili niyang haka-haka: 'May sinasabi siya tungkol sa akin' – at iba pa. – Ang ganitong tao ay nagsisinungaling sa isipan; sapagkat wala silang sinasabi na totoo, kundi ayon lamang sa kanilang sariling opinyon, at mula rito ay nagmumula ang paninirang-puri, tsismis, pagkamuhi at paghatol. – Sa madaling salita, ang isang tao ay nagsisinungaling kapag, halimbawa, ay tamad bumangon para sa pagbabantay, ay hindi nagsasabi: 'Patawarin mo ako, tamad akong bumangon'; kundi sinasabi: 'May lagnat ako, hindi ako maganda ang pakiramdam', at nag-iimbento ng dose-dosenang mga huwad na salita – upang hindi kailangang yumuko o magpakumbaba. Gayundin, kung may nais siya, hindi niya sasabihin nang tuwiran, 'Nais ko ito', kundi ibabaluktot niya ang kanyang mga salita, binabanggit minsan ang karamdaman, minsan ang pangangailangan – at nagsisinungaling hanggang matupad ang kanyang nasa. Sa huli, hindi na nananampalataya ang mga tao sa ganoong tao, kahit pa nagsasabi siya ng totoo. – Ang taong nagsisinungaling sa buong buhay niya ay yaong, bilang isang patutot, nagpapanggap na birhen; o, bilang isang sakim, ipinapakita ang sarili bilang mapagkawanggawa; o, bilang isang mayabang, isinusuot ang anyo ng kababaang-loob.

60. Alagaan natin ang ating sarili. Sino ang magkakaloob sa atin ng panahong ito kung tayo ay mag-aaksaya nito nang walang kabuluhan? Tunay nga, darating ang panahon na mamimiss natin ang mga araw na ito at hindi na natin sila matatagpuan. Palagi niyang sinasabi sa sarili ni Abba Arsenius: 'Arsenius, bakit mo iniwan ang mundo?'

61. Kung magsikap tayo nang kaunti, hindi tayo gaanong malulungkot o makakaranas ng kahirapan. Sapagkat kung ang sinuman ay pinipilit ang sarili na magsagawa ng pag-aasceta, sa pamamagitan ng patuloy na pagsisikap, unti-unti siyang umuunlad at pagkatapos ay nagagawa na niyang isabuhay ang birtud nang madali; sapagkat ang Diyos, na nakikita Niya na pinipilit niya ang sarili, ay nagkakaloob sa kanya ng tulong. Kaya't pilitin natin ang ating sarili; sapagkat bagaman hindi pa natin nararating ang kaganapan, kung nagsusumikap tayo, makakatanggap tayo ng tulong sa pamamagitan ng ating pagsusumikap, at sa tulong na ito ay makakamit natin ang bawat uri ng birtud. Iyan ang dahilan kung bakit sinabi ng isa sa mga Ama: 'Ibigay

mo ang iyong dugo at tanggapin mo ang Espiritu', ibig sabihin, magsikap ka, at makakamit mo ang ugali ng birtud.

62. Tulad ng isang nagnanais matutong magtala na hindi na sumasangkot sa ibang kalakalan, gayon din naman ang mga nagnanais matutong sa espirituwal na sining ay hindi dapat mag-alala sa iba pa, kundi dapat pag-aralan araw at gabi kung paano ito makamitan. Gayunpaman, dapat may sukat sa lahat ng bagay. Sinabi ng isa sa mga nakatatanda: 'Maglakad sa kaharian na daan at bilangin ang mga yugto (versts).' Sapagkat ang mga birtud ay ang gitna sa pagitan ng labis at kulang. Kaya't nasusulat sa Kasulatan: 'Huwag kang liliko sa kanan o sa kaliwa, kundi lakad ka sa daang pinarangalan' (Deut. 5:32; 17:11).

63. Ang kasamaan sa sarili nito ay wala, sapagkat hindi ito isang nilalang ng anumang uri at walang komposisyon. Ngunit ang kaluluwa, nang maligaw mula sa kabutihan, ay nagiging mapaggusto at nanganak ng kasalanan, at pagkatapos ay nanghihina, na hindi nakakakita ng likas na kapahingahan dito. Mayroon bang uod sa loob ng isang puno ayon sa likas nitong katangian? Ngunit kapag may kaunting pagkabulok, mula rito'y isisilang ang uod – at ang uod na ito mismo ang sumisira sa puno. Ganoon din, ang kaluluwa mismo ang lumilikha ng kasamaan – at muling nagdurusa dahil sa kasamaan na iyon, gaya ng sinabi ni Gregorio ang Teologo: 'Ang apoy ay produkto ng materya; at nilalamon nito ang materya, gaya ng paglamon ng kasamaan sa masasama.'

64. Nakikita rin natin ang kaparehong bagay sa pisikal na karamdaman: kapag ang isang tao ay namumuhay nang magulo at hindi inaalagaan ang kanyang kalusugan, nagkakaroon ng labis o kakulangan ng isang bagay sa katawan, at mula rito ay nagkakasakit ang tao; gayunpaman, bago ito, walang karamdaman, at hindi ito kailanman naging anumang bagay; at muli, kapag naghilom na ang katawan, tuluyang nawawala ang karamdaman. Sa eksaktong parehong paraan, ang kasamaan ay isang karamdaman ng kaluluwa, na pinagkait sa kalusugang karapat-dapat at likas dito, na siyang kabutihan.

65. May tatlong kalagayan ng isang tao: alinman ay kumikilos ayon sa kanilang pagnanasa, nilalabanan ito, o inaalís ito nang tuluyan. Nagsusucob sa kanyang pagnanasa ang siyang sumusunod dito at nagpapasasa rito. Tinututulan naman ito ng hindi kumikilos ayon dito at hindi ito pinuputol, kundi maingat na iniwasan ang pagnanasa, gaya ng sinasabi, habang itinatago pa rin ito sa kanyang kalooban. At winawasak ang pagnanasa ng siyang nagsusumikap at kumikilos laban dito.

66. Ang sinumang kumikilos ayon sa kanyang pagnanasa ay parang taong, matapos matamaan ng mga palaso ng kanyang kaaway, ay kinukuha ang mga ito at itinutusok sa kanyang sariling puso gamit ang kanyang sariling mga kamay. Ang sinumang lumalaban sa kanyang pagnanasa ay parang taong binuhusan ng mga palaso ng kanyang kaaway ngunit nakasuot ng baluti, at dahil dito ay hindi nasasaktan. At ang siyang nagwawasak sa pagnanasa ay parang isang taong, habang binabaha ng mga palaso ng kanyang kaaway, pinuputol ang mga ito o ibinabalik sa puso ng kaaway, gaya ng sinasabi sa Awit: *'Tuloy na pasukin ng kanilang mga sandata ang kanilang sariling puso, at basagin ang kanilang mga busog.'*

67. Isang kapatid ang nagkaroon ng lagnat sa loob ng pitong araw, at ngayon ay apatnapung araw na ang lumipas, subalit wala pa rin siyang lakas sa kanyang sarili. 'Ang mapagkumbabang taong ito ay nagkasakit nang pitong araw' – ngunit ilang araw na ang lumipas mula noon, at hindi pa rin siya gumagaling? Ganoon din sa kaluluwa: maaaring magkasala lamang nang kaunti, ngunit gaano katagal ang gugugulin sa pagdurugo ng sariling dugo bago ito maitama?

68. Nakikita natin ang ating mga kapatid na inaalís sa ating piling, ngunit hindi natin pinapansin ang ating sarili, kahit na alam nating tayo rin ay unti-unting papalapit sa kamatayan. Kaya't magmalasakit tayo sa ating sarili, at habang may panahon pa, huwag natin itong sayangin sa wala. Paano natin malilimutan ang mga salita ng matandang iyon na nagsabing kung ang sinuman ay mawalan ng ginto o pilak na , maaari siyang makahanap ng iba bilang kapalit; ngunit kung tayo ay mawalan ng oras sa pamamagitan ng pamumuhay nang tamad at kampante, hindi na natin mahahanap ang kapalit ng nawala. Sa katotohanan, hahanapin pa natin ang kahit isang oras ng panahong ito at hindi natin ito makikita.

69. Isang dakilang nakatatanda ang naglalakad kasama ang kanyang mga alagad sa isang lugar na may iba't ibang punong sipres, malaki at maliit. Sinabi ng nakatatanda sa isa sa kanyang mga alagad: 'Bunutin mo ang sipres na ito.' Maliit ang sipres, at agad itong nabunot ng kapatid gamit ang isang kamay. Itinuro ng nakatatanda ang isa pa, na mas malaki kaysa sa una, at sinabi: 'Bunutin mo rin ito.' Yumanig ito ng kapatid gamit ang magkabilang kamay at hinugot ito. Itinuro ng nakatatanda ang isa pa, na mas malaki pa. Hinugot din niya iyon, ngunit nang may labis na kahirapan. Pagkatapos, itinuro ng nakatatanda ang isa pa, na mas malaki pa. Sa pinakamalaking pagsisikap, unang yumanig nang malakas ang kapatid, nagpagal at

pinagpawisan, at sa wakas ay nahugot din niya ito. Sa wakas, ipinakita ng nakatatanda sa kanya ang isang sipres na mas malaki pa. Ngunit ang kapatid, kahit na pinagpag at pinagpawisan sa paghila rito, ay hindi ito naialis. Nang makita ng nakatatanda na hindi niya magagawa nang mag-isa, sinabi niya sa isa pang kapatid na tulungan siya. At sa hirap pa nga, naialis din nilang dalawa ito. – Nanghuli, sinabi ng nakatatanda sa kanyang mga alagad: 'Ganito ang mga pagnanasa; habang maliit pa ang mga ito, madali nating mapupukso kung nais natin; ngunit kung pakikitunguhan natin ang mga ito na parang maliit pa rin, lumalakas ang mga ito, at habang mas lumalakas ang mga ito, mas malaki ang pagsisikap na hinihingi nila sa atin; at kapag nag-ugat na nang malalim sa ating kalooban, hindi na natin sila matatanggal sa sarili kahit gaano pa tayo nagsumikap, maliban kung makatatanggap tayo ng tulong mula sa ilang mga Santo na tumutulong sa atin sa pamamagitan ng Diyos.'

70. Sinasabi ng Propeta sa anak na babae ng Babilonia: *'Mapalad ang siyang hahawak at babasagin ang iyong mga maliliit sa bato'* (Awit 136:9). – Ang anak na babae ng Babilonia ay simbolo ng lahat ng makasalanang at sumasalungat sa Diyos. Ang kanyang mga supling ay mga mapanuksong kaisipan at gawa. Mapalad ang taong hindi nag-iimbak ng masasamang kaisipang sumusulpot sa kanyang loob, at hindi nagbibigay ng puwang upang lumago ang mga ito sa kanya at maisakatuparan ang kasamaan; kundi habang maliliit pa ang mga ito, at bago pa man tumubo at mag-alsa laban sa kanya, nagsusumikap siya sa lahat ng paraan na durugin ang mga ito sa bato ng hindi matitinag na determinasyon, at wasakin ang mga ito sa pangalan ng Panginoong Jesucristo.

71. Ipinakita sa atin ng mga Ama kung paano dapat unti-unting linisin ng isang tao ang kanyang sarili: tuwing gabi ay dapat nilang suriin ang kanilang sarili kung paano nila ginugol ang araw, at muli sa umaga, kung paano nila ginugol ang gabi, at magsisi sa Diyos para sa anumang kasalanang nagawa nila. Tungkol sa atin naman, dahil tayo'y labis na makasalanang, tunay na kinakailangan—dahil sa ating pagkalimot—na kahit lumipas na ang anim na oras, dapat nating suriin ang ating sarili upang makita kung paano natin ginamit ang ating oras at sa anong paraan tayo nagkasala.

72. Ang sinumang susuri sa sarili sa ganitong paraan ay makakakita na ang kasamaan ay unti-unting nababawasan – at kung nakagawa sila ng siyam na paglabag, magagawa nila ang walo; – at sa ganitong paraan, sa unti-unting pag-usad sa tulong ng Diyos, hindi nila papayagang mag-ugat sa kanilang kalooban ang mga pagnanasa. Isang malaking kapahamakan ang mahulog sa ugali ng anumang pagnanasa.

73. Hindi ang taong minsan lang nagalit ang tinatawag nang mapagngalit, gayundin hindi ang taong minsan lang nakipagtalik ang tinatawag nang isang mangingina, at hindi rin ang taong minsan lang nagpakita ng awa ang tinatawag nang maawain; ngunit sa parehong birtud at kasamaan, sa pamamagitan ng madalas na pagsasanay rito, nakakakuha ang kaluluwa ng isang nakasanayan, at pagkatapos ay ang nakasanayang ito ay alinman sa pinahihirapan o pinapayapá ito. Ang birtud ay nagdudulot ng kapayapaan: sapagkat habang mas marami tayong mabubuting gawain, mas lumalakas ang ating ugali sa birtud, at sa pamamagitan nito ay nababalik natin ang ating likas na disposisyon at bumabalik sa ating orihinal na kalagayan ng kagalingan. Ngunit ang kasamaan ay pinahihirapan tayo: sapagkat sa pamamagitan nito ay nakakakuha tayo ng isang ugali na dayuhan at kaaway ng ating kalikasan, at na sumisira rito.

74. Kung ang isang agila ay ganap na malaya mula sa lambat ngunit masabit lamang ang isang kuko nito rito, sapat na ang munting detalyeng iyon upang pahinain ang buong lakas nito – at maaaring dakpin ito ng mangangaso anumang oras na gusto niya. Ganito rin sa kaluluwa: kung papayagan nitong maging ugali kahit isang pagnanasa, maaaring pabagsakin ito ng kaaway kailanman niya gusto, sapagkat dahil sa pagnanasang iyon ay nasa kamay na siya nito. Kaya huwag mong hayaang maging ugali ang anumang pagnanasa, kundi magsikap ka at manalangin sa Diyos araw at gabi upang hindi ka mahulog sa tukso. Ngunit kung tayo ay matatalo, gaya ng mga tao, at mahuhulog sa kasalanang, sikapin nating bumangon agad, magsisi rito, umiyak sa harap ng kabutihan ng Diyos, at manatiling mapagbantay at matatag. At ang Diyos, sa pagkitang ang ating mabuting kalooban, ang ating kababaang-loob at ang ating pagsisisi, ay iaabot Niya sa atin ang kaniyang nakatutulong na kamay at magpapakita sa atin ng awa.

75. Dapat nating dalhin sa Diyos ang lahat ng nangyayari at sabihin: walang nangyayari nang wala ang kalooban ng Diyos; alam ng Diyos na mabuti at kapaki-pakinabang ang ganito o ganoon, at iyan ang dahilan kung bakit ito nangyayari. Sa lahat ng nilikha ng Diyos, walang hindi mabuti, kundi *'napakabuti nito'* (Gen. 1:31). Kaya, walang dapat magmalungkot sa anumang dumarating sa kanila, kundi, sa pagtitiwala nito sa Diyos, ay dapat makamtan ang kapayapaan. May ilang tao na labis na nabibigatan ng mga kalungkutan dumarating sa kanila kaya't isinasakwil nila ang mismong buhay at itinuturing ang kamatayan na matamis, basta't matanggal lamang sa kanilang mga kalungkutan: ngunit nagmumula ito sa duwag at matinding

kamangmangan. Hindi nila alam ang kakila-kilabot na pagsubok na naghihintay sa atin kapag ang kaluluwa ay humiwalay sa katawan.

76. Isang masigasig na kapatid ang nagtanong sa isang nakatatanda: 'Bakit hinahangad ng aking kaluluwa ang kamatayan?' Sumagot ang nakatatanda: 'Dahil ayaw mong tiisin ang mga kalungkutang iyong kinahaharap, hindi mo namamalayan na ang mga kalungkutang darating ay mas mabigat kaysa sa mga narito.' – At isang kapatid pa rin ang nagtanong sa nakatatanda: 'Bakit ako nagiging pabaya habang nasa selda ko?' At sinabi niya sa kaniya: 'Dahil hindi mo pa kilala ang kapahingahan na naghihintay sa iyo o ang darating na pagdurusa. Sapagkat kung tunay mo lamang itong nalalaman, kahit na ang selda mo ay puno ng mga uod, na nakatayo ka sa mga ito hanggang leeg, titiisin mo ito nang hindi nagpapabaya'. Ngunit tayo, habang natutulog, ay nanaisin nating maligtas, at dahil dito ay naghihirap tayo sa kalungkutan; samantalang dapat tayong magpasalamat sa Diyos at ituring ang ating sarili na pinagpala na tayo'y itinuring na karapat-dapat na magdusa nang kaunti rito, upang doon ay makatagpo tayo ng hindi maliit na kapayapaan.

77. Sinabi ni Evagrius: 'Ang sinumang nagpapasuko sa mga pagnanasa at nananalangin sa Diyos na mamatay nang agad-agad ay parang isang maysakit na nananadya sa isang karpintero na putulin agad ang kanyang kama (kung saan siya ay nakakakuha pa rin ng kaunting ginhawa sa kanyang pagdurusa). Sapagkat habang nasa katawang ito, nakakakuha ang kaluluwa ng ginhawa mula sa kaniyang mga pagnanasa at ng kaunting aliw: dito ang isang tao ay kumakain, umiinom, natutulog, nakikipag-usap, at nakisalamuha sa kaniyang mga kaibigan. Ngunit kapag iniwan ng kaluluwa ang katawan, naiwan itong mag-isa kasama ang kaniyang mga pagnanasa, at dahil dito ay palagi itong pinahihirapan ng mga ito; napapabagsak nito, sinusunog ng apoy ng mga ito – at sobrang pinahihirapan ng mga ito na hindi na nito maaalala ang Diyos. Ang pag-alala sa Diyos ay maaaring magbigay-aliw sa kaluluwa, gaya ng nasusulat sa Awit: *'Naalala ko ang Diyos at natuwa ako'* (Awit 76:4); ngunit hinahadlangan ito ng mga pagnanasa nito.

78. Mula sa mga pagdurusa dito sa lupa, maaari kang magkaroon ng kaunting pag-unawa kung ano ang kalagayan ng paghihirap doon. Halimbawa, kapag ang isang tao ay may lagnat, ano ang sumusunog sa kaniya? Anong uri ng apoy ang nagdudulot ng pagkasunog na ito? Gayundin naman, ang kaluluwang puno ng pagnanasa ay palaging pinahihirapan doon ng sarili nitong masasamang gawi, na nagdadala ng mapait na alaala at nakapipighating impresyon ng mga pagnanasa na walang tigil na sumusunog at nagpapaliliyab dito.

79. Sino, bukod pa rito, ang makakapagbalik-tanaw nang hindi nanghihilakbot sa mga kakila-kilabot na lugar ng paghihirap—ang apoy, ang kadiliman, ang walang-awang mga lingkod ng mga tagapagpahirap, at iba pang paghihirap na binanggit sa Kasulatan: ang pakikipamuhay kasama ang mga demonyo, na para lamang sa kanila inihanda ang apoy ng lugar na iyon (Mateo 25:41)? – At gaano kasindak at nakamamatay ang hiya ng mismong hatol? Sabi ni San Krisostomo: "Kahit na walang dumadaloy na ilog ng apoy at walang nakatatatag na anghel na naroroon, ngunit ang lahat ng tao ay tinawag sa paghuhukom, at—ang ilan, na tumatanggap ng papuri, ay pinadakila, samantalang ang iba ay pinalayas nang may kahihiyan, upang hindi nila masilayan ang kaluwalhatian ng Diyos; hindi kaya mas kakila-kilabot ang parusa ng hiya at kapahamakang iyon, at ang kalungkutan ng pagkaagaw sa ganoong mga biyaya, kaysa sa anumang Gehenna?"

80. Magsikap tayo nga sa paglilinis ng ating sarili, upang mailigtas tayo sa ganitong kapahamakan. Kailangang magsikap: at magpagal tayo, upang makatagpo tayo ng awa. Kapag ang may-ari ng isang bukid ay pinabayaan ito, hindi ba't tutubo nang ligaw ang mga damo? – At hindi ba't lalong mapupuno ito ng mga tinik at mga suksuk habang lalo niyang pinapabayaan? At kapag nais niyang linisin ang kanyang bukid mula sa lahat ng damong pinayagang tumubo habang siya ay nagpabaya, hindi ba lalong mamumula ang kanyang mga kamay habang mas matagal niyang pinababayaan ito? – Sapagkat hindi niya dapat basta gupitin ang mga damo, kundi bunutin ang mga ito nang buo kasama ang ugat; kung hindi, muling tutubo ang lahat, gaano man niya ito gupitin. Ganito rin ang nangyayari sa ating kaluluwa. Kapag tayo ay pabaya rito, ito ay tinutubuan ng sari-saring masamang damo ng mga pagnanasa; ngunit kapag, sa paghinga natin ng malalim, sinimulan nating linisin ito, hindi maiiwasan ang masakit na paggawa: sapagkat hindi lamang tayo dapat tumigil sa mga gawaing puno ng pagnanasa, kundi puun-putulin ang mismong mga nakasanayang ito. Ngunit walang mas masama pa kaysa sa isang nakasanayang pagnanasa. 'Hindi maliit na gawa,' sabi ni San Basil na Dakila, 'ang mapagtagumpayan ang isang masamang gawi, sapagkat ang gawi, nang mag-ugat sa mahabang panahon, ay madalas na nagkakaroon ng lakas ng kalikasan.'

81. Hindi lamang dapat putulin ang mga pagnanasa, kundi pati na rin ang kanilang mga sanhi; pagkatapos ay dapat tamang patabunan ang lupa ng ating pagkatao ng pagsisisi at luha – at saka lamang

magsimulang itanim ang mabuting binhi, ibig sabihin, ang mabubuting gawa. Sapagkat gaya ng sa isang bukid—kung, matapos itong linisin at pataba-in, walang mabuting binhi ang itinanim dito, sumibol ang mga damo at, nang makita nilang maluwag at malambot ang lupa mula sa paglilinis, mas lalo itong tumatagos sa lupa: ganyan din ang isang tao: kung, pagkatapos magbalik-loob sa kanilang mga dating gawa at baguhin ang kanilang pagkatao, hindi sila nagsusumikap na kamtin ang mga birtud, kung gayon ay matutupad ang sinasabi sa Ebanghelyo tungkol sa pagbabalik ng isang maruming espiritu sa dati nitong tinitirhan, ngayon ay nilinis at pinagsipilyo, sinamahan pa ng pitong ibang espiritu – kaya't ang taong iyon ay nagiging mas masahol pa kaysa dati (Matt. 12:44).

82. Ang bawat nagnanais na maligtas ay hindi lamang dapat tumigil sa paggawa ng masama, kundi may tungkulin ding gumawa ng mabuti, gaya ng sinasabi sa Awit: *'Lumayo ka sa masama at gumawa ka ng mabuti'* (Awit 33). Halimbawa, kung ang isang tao ay mainit ang ulo, hindi lamang siya dapat tumigil sa pagngagalit, kundi dapat ding magkaroon ng kababaang-loob; kung ang sinuman ay mayabang, hindi lamang dapat siyang pigilan ang kayabangan, kundi maging mapagkumbaba rin. Sapagkat ang bawat hilig ay may katumbas na birtud na sumasalungat dito: kayabangan – kababaang-loob, kuripot – pagmamahalan, pakikipagtalik sa labas ng kasal – pagkamakatarungan, duwag – pagtitiis, galit – kahinahunan, poot – pag-ibig.

83. Kung paanong minsan ay itinakwil natin ang mga birtud at pinalitan ang mga ito ng mga pagnanasa, gayon din naman ngayon ay dapat nating sikaping hindi lamang itakwil ang mga pagnanasa, kundi itatag din ang mga birtud sa ating sarili bilang kapalit. Sadyang taglay natin sa ating sarili ang mga birtud na ibinigay sa atin ng Diyos. Sapagkat ang Diyos, sa mismong akto ng paglikha sa tao, ay itinanim sa kanya ang lahat ng mga birtud, gaya ng sinabi Niya: *"Gawin natin ang tao sa ating larawan, ayon sa ating kawangis"* (Gen. 1:26). Sinabi: *"sa ating larawan"* – sapagkat nilikha ng Diyos ang kaluluwa upang maging walang kamatayan at malaya; at ang *"ayon sa ating kawangis"* ay tumutukoy sa birtud – na para bang: *"Maging banal kayo, sapagkat ako'y banal"* (1 Pedro 1:16). Dahil dito, likas sa ating kalikasan ang mga birtud; ngunit ang mga pagnanasa ay hindi bahagi ng ating kalikasan, kundi napapasok lamang dito – ibig sabihin, kapag ang kaluluwa ay nagpapasasa sa sariling ligaya, nalilihis ito mula sa birtud at nagtatago ng mga pagnanasa sa loob nito.

84. Nagsalita nang mabuti si Abba Pimen nang sabihin niyang ang pag-unlad ng isang monghe ay nahahayag sa mga tukso: sapagkat ang isang monghe na tunay na *'nagpasimula na maglingkod sa Panginoon'* ay dapat *'ihanda ang kaniyang kaluluwa para sa tukso'* (Sir. 2:1)—upang hindi siya matigilan o maligalig sa anumang dumating sa kanya, na naniniwala na walang nangyayari nang wala ang Probisyon ng Diyos. At ang anumang bahagi ng probidensiya ng Diyos ay ganap na mabuti at nakabubuti sa kaluluwa; sapagkat ang lahat ng ginagawa ng Diyos ay ginagawa Niya para sa ating kapakinabangan, na may pag-ibig at awa sa atin. At dapat tayong, gaya ng sinabi ng Apostol, *'magpasalamat sa lahat ng bagay'* (Efe. 5:20; 1 Tes. 5:18) para sa Kanyang kabutihan, at huwag kailanman malungkot o mawalan ng pag-asa sa mga nangyayari sa atin, kundi tanggapin ang lahat ng dumarating sa atin nang walang pagkabahala, nang may kababaang-loob at pag-asa sa Diyos, na nananampalatayang ang lahat ng ginagawa ng Diyos sa atin ay mula sa Kanyang kabutihan, dahil iniibig Niya tayo at para sa ating ikabubuti.

85. Kung ang sinuman ay may kaibigan at tiyak na minamahal siya nito, kung gayon kahit na magdusa siya sa kaniyang mga kamay—kahit na isang mabigat na bagay—iniisip niya na ginawa iyon ng kaniyang kaibigan dahil sa pag-ibig, at hindi kailanman maniniwala na nilayon siyang saktan ng kaniyang kaibigan: lalo pa nga natin dapat isipin ang Diyos, na lumikha sa atin at nagdala sa atin mula sa kawalan tungo sa pag-iral, na nagkatawang-tao para sa ikapangliligtas natin at namatay para sa atin, na ginagawa Niya ang lahat sa atin dahil sa Kanyang kabutihan at dahil sa pag-ibig Niya sa atin. Maaaring isipin ng isang tao ang isang kaibigan: ginagawa niya ang lahat dahil sa pag-ibig at habag para sa akin (at laging handang kumilos sa ganitong paraan); ngunit kulang siya sa karunungan upang laging ayusin ang lahat ng tungkol sa akin para sa pinakamabuti; kaya nangyayari na, nang hindi sinasadya, nagdudulot siya ng kapahamakan sa akin. Ngunit hindi natin ito masasabi tungkol sa Diyos; sapagkat Siya ang bukal ng karunungan, alam Niya ang lahat ng kapaki-pakinabang sa atin, at ayon dito ay inaayos Niya ang lahat ng tungkol sa atin, pati na ang pinakamaliit na bagay. Maaaring sabihin din tungkol sa isang kaibigan na, bagaman mahal niya tayo at inaalagaan, at may sapat na pag-iisip upang pamahalaan ang mga bagay na may kinalaman sa atin, wala siyang kapangyarihang tulungan tayo sa mga bagay na sa tingin niya ay makabubuti sa atin. Ngunit hindi ito masasabi sa Diyos; sapagkat ang lahat ng bagay ay posible para sa Kanya, at walang bagay na imposible para sa Kanya. Dahil

dito, dapat nating tanggapin nang may pasasalamat ang lahat ng nangyayari sa atin, na nagmumula sa Diyos, ang ating Mabuting Tagapagkaloob at mapagpalang Panginoon, kahit pa ito ay nakalulungkot.

86. Kung ang sinuman ay magtitiis sa pagsubok nang may pasensya at kababaang-loob, ito ay lilipas nang hindi siya sinasaktan; ngunit kung siya ay mawawalan ng pag-asa, malilito, at sisihin ang iba, siya ay nagpapabigat lamang sa sarili at walang pakinabang na makukuha, kundi siya pa ang napapahamak; samantalang ang mga pagsubok ay nagdudulot ng malaking kapakinabangan sa mga nagtitiis dito nang hindi nalilito.

87. Hindi tayo dapat mahiya, kahit na nagdudulot sa atin ng kahihiyan ang pagnanasa. Bakit ka, O mapusok, magugulat, at bakit ka mahihiya kapag inaalala ka ng pagnanasa? Ikaw mismo ang nag-alaga rito sa iyong kalooban; kusang-loob mo itong pinagtataguan sa iyong sarili – at gayon pa man ay nababahala ka? Tinanggap mo ang mga pangako nito, at gayon pa man ay itatanong mo: "Bakit ako nito binabahala?" Mas mabuting magtiis, magsikap, at manalangin sa Diyos na tulongan ka; sapagkat imposibleng ang sinumang nagbigay-loob sa mga pagnanasa ay maging malaya mula sa nakababahalang pag-atake nito. Ang kanilang mga sisidlan, ayon kay Abba Sisoës, ay nasa loob mo; bigyan mo sila ng nararapat, at aalis sila sa iyo. Dahil inibig na natin sila at pinukaw, hindi posible na hindi tayo mabihag ng mga mapusok na kaisipan na pumipilit sa atin, kahit laban sa ating kalooban, na tugunan ang ating mga pagnanasa; sapagkat kusang-loob nating isinuko ang ating sarili sa kanilang mga kamay.

88. Ang sinumang inatake ng mga mapusok na kaisipan bago niya tuparin ang kanyang pagnanasa ay nasa sarili pa niyang lungsod; siya ay malaya, at ang Diyos ang kanyang katulong. Sapagkat sa sandaling siya ay magpakumbaba sa harap ng Diyos sa bagay na ito at magpunyagi nang kaunti, darating ang tulong ng Diyos upang iligtas siya mula sa pag-atake ng pagnanasa. Ngunit kung ang sinuman ay tumangging makipaglaban at, sa pagbibigay sa sarili, ay sumuko sa laman, ang tulong ng Diyos ay lumalayo sa kanya, at hinihila siya ng pagnanasa tungo sa mga gawaing puno ng pagnanasa; at magreresulta ito sa kanyang hindi sinasadyang paglilingkod sa mismong pagnanasang iyon.

89. Sinasabi na nang ang isang alagad ng isang dakilang matanda ay nababalot ng laman-anong paghihirap, at nang makita ito ng matanda, sinabi niya sa kanya: 'Kung nais mo, ipagdarasal kita sa Diyos upang maalís Niya ang paghihirap na ito para sa iyo,' sumagot ang alagad: 'Bagaman ito ay mabigat at nakapapagod para sa akin, Ama, nakikita ko sa aking sarili ang bunga ng aking pagsusumikap; kaya naman, ipagdasal mo sa Diyos na pagkalooban Niya ako ng pasensya.' Sumagot ang nakatatanda sa kanya: 'Ngayon ay nalalaman ko na ikaw ay umuunlad at nalalampasan mo ako.' Ganito ang mga taong tunay na nagnanais ng kaligtasan! At ito ang kahulugan ng pagdadala ng pabigat ng tukso nang may kababaang-loob!

90. Nang ipadala ng Diyos si Moises upang pamunuan ang mga Israelita palabas ng Ehipto at mula sa pagkaalipin kay Paraon, lalo pang pinahirapan sila ni Paraon sa pamamagitan ng mas mabigat na pasanin sa paggawa. Ganoon din ang diyablo, kapag nakita niyang naawa ang Diyos sa isang kaluluwa at handa nang magpakita ng awa at alisin ang pasanin ng mga pagnanasa nito, lalo pa niyang pinapahirapan ito ng mga pagnanasa at mas mabagsik na lumalaban dito. Ngunit ang mga Ama, sa pagkaalam nito, pinatitibay ang isang tao sa pamamagitan ng kanilang pagtuturo at hindi nila pinapayagang sumuko sa takot. *'Maging matatag kayo ng loob, at palakasin ninyo ang inyong puso, kayong lahat na umaasa sa Panginoon'* (Awit 30:25).

91. Ang takot sa Diyos ang nagtutulak sa kaluluwa na tuparin ang mga utos, at sa pamamagitan ng mga utos ay natitayo ang bahay ng kaluluwa. Kaya't katakutan natin ang Diyos at magtayo ng mga bahay para sa ating sarili, upang magkaroon tayo ng silungan sa taglamig, sa panahon ng ulan, kidlat at kulog, sapagkat ang walang bahay ay nagdurusa ng malaking kapighatian sa taglamig.

92. Ang paraan ng pagtatayo ng bahay ng kaluluwa ay matututuhan mula sa pagtatayo ng isang pisikal na bahay. Ang nagtatayo ng bahay ay nagtatayo ng mga pader sa apat na panig, at hindi siya nag-aalala sa iisang pader lamang; kung hindi, masasayang ang kanyang mga gastos at paggawa nang walang kabuluhan. Gayundin, ang isang taong nagnanais magtayo ng espirituwal na tahanan ay hindi dapat pabayaang anumang aspeto ng kanyang gusali, kundi dapat itayo ito nang pantay at magkakaugnay. Ito ang ibig sabihin ni Abba Juan nang sinabi niya: 'Nais kong magkaroon ang isang tao ng kaunti sa bawat birtud araw-araw' – at hindi tulad ng ginagawa ng iba, na kumakapit sa iisang birtud at nananatili rito, isinasagawa lamang ang iyan at hindi pinapansin ang iba.

93. Ang bahay ng kaluluwa ay itinayo nang pantay at maayos sa lahat ng panig sa sumusunod na paraan. – Una, dapat ilagay ang pundasyon, na siyang pananampalataya: sapagkat *'kung walang pananampalataya ay hindi maaaring magbigay-kasiyahan sa Diyos'* (Heb. 11:6). At saka, sa pundasyong ito,

dapat pantay na itayo ang gusali – ibig sabihin: kung may pagkakataon para sa pagsunod, dapat ilagay ang batong pagsunod; kung makasagupa ng dalamhati mula sa kapatid, dapat ilagay ang batong pagtitiis; kung may pagkakataon para sa pagpipigil sa sarili, dapat ilagay ang batong pagpipigil sa sarili. Kaya, para sa bawat birtud na nagkakaroon ng pagkakataon, dapat maglatag ng isang bato sa gusali, at sa ganitong paraan ay itayo ito mula sa lahat ng panig, na naglalagay sa gusali ngayon ng batong habag, ngayon ng batong pagpapasakop sa sariling kalooban, ngayon ng batong kababan ng loob, at iba pa. Ngunit sa lahat ng ito, dapat mag-ingat na linangin ang pasensya at tapang: sapagkat sila ang mga pangunahing batong panulukan; sa pamamagitan nila'y pinagsasama-sama ang gusali at pinagdugtong ang dingding sa dingding, upang hindi ito magtagilid o maghiwalay. Kung walang pasensya at tapang, walang sinuman ang makapagsasagawa ng anumang birtud. Kaya't sinasabi: *'Sa pamamagitan ng inyong pagtitiis ay ililigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa'* (Lucas 21:19).

94. Ang nagtatayo ng bahay ay naglalagay ng apog sa bawat bato; sapagkat kung maglalagay siya ng bato sa ibabaw ng bato nang walang apog, mahuhulog ang mga bato at guguho ang bahay. Ang apog (sa pagtatayo ng kaluluwa) ay kababaang-loob, sapagkat ito'y hinango mula sa lupa at nasa ilalim ng mga paa ng bawat isa. At ang anumang birtud na isinasagawa nang walang kababaang-loob ay hindi tunay na birtud. Nakasaad din ito sa Mga Salita ng Ama: *'Kung paanong hindi maaaring maitayo ang isang barko nang walang pako, gayundin ay hindi maaaring maligtas ang isang tao nang walang kababaang-loob'*. – Ang isang karaniwang bahay ay may bubong. Ang bubong ng espirituwal na bahay ay pag-ibig, na siyang bumubuo sa kasakdalan ng mga birtud, gaya ng bubong ng isang bahay na siyang pinakamataas na bahagi nito. – May isang parapet na nakapalibot sa bubong upang, ayon sa sinasabi ng Batas (Deut. 22:8), hindi mahulog ang mga bata mula sa bubong. Ang parapet sa bahay ng kaluluwa ay pagkamitwiran, pagiging mapagmatyag at panalangin; at ang mga bata ay ang mga kaisipang sumusulpot sa kaluluwa, na pinipigil ng pagkamitwiran at panalangin.

95. Ngunit sa gawaing ito ng pagtatayo, kailangan pa ng isang bagay, ito ay ang maging bihasa ang tagapagtayo. Sapagkat kung hindi siya bihasa, maaaring itayo niya nang baluktot ang pader, at balang araw ay guguho ang bahay. Ang bihasa ay yaong nagsasabuhay ng mga birtud nang may karunungan; sapagkat may ilan na nagsisikap sa paggawa ng kabutihan, ngunit dahil isinasagawa nila ito nang walang karunungan, sinisira nila ito sa kanilang sarili, o palagiang nasisira ang kanilang gawain; at sa ganitong paraan ay hindi nila natatapos ang pagtatayo, kundi nagtatayo at sumisira lamang.

96. Narito ang isang halimbawa sa gitna ng marami. Kung ang sinuman ay nag-aayuno dahil sa kayabangan o iniisip na nagsasagawa sila ng isang natatanging birtud, ang ganoong tao ay nag-aayuno nang hindi matalino, at dahil dito ay nagsisimula silang mangutya sa kanilang kapatid, na itinuturing ang kanilang sarili na isang dakilang bagay; at lumalabas na hindi lamang niya, sa paglalagay ng isang bato, natanggal ang dalawa, kundi nanganganib pa niyang gibain ang buong pader dahil sa kanyang paghatol sa kapwa. Ngunit ang sinumang nag-aayuno nang may karunungan ay hindi iniisip na siya ay gumagawa ng isang natatanging birtud, ni hindi rin niya hinahangad na purihin bilang isang nag-aayuno; kundi naniniwala na sa pamamagitan ng pag-aayuno ay makakamtan niya ang pagkasanto, at sa pamamagitan nito ay makakamtan niya ang kababaang-loob, gaya ng sinasabi ng mga Ama: *'Ang landas patungo sa kababaang-loob ay nasa matalinong pagsusumikap ng katawan'*, at iba pa. Ang ganoong tao ay napatunayang isang bihasang tagapagtayo, na kayang itayo nang matibay ang kaniyang bahay.

97. Huwag kang padaya sa mga kaisipang ang kabutihan ay lampas sa iyong lakas at hindi mo makakamtan; kundi, sa pamamagitan ng pananampalataya, maglakas-loob kang magsimula, ipakita sa Diyos ang iyong mabuting kalooban at kasipagan – at makikita mo ang tulong na ibibigay Niya sa iyo upang isabuhay ang kabutihan. – Isipin ang dalawang hagdan: ang isa ay patungo sa langit, at ang isa naman ay pababa sa impyerno; ikaw naman ay nakatayo sa lupa sa pagitan ng dalawang hagdan. Huwag mong isipin o sabihin: *'Paano ako lilipad mula sa lupa at biglang mapunta sa tuktok ng langit, iyon ay, sa dulo ng hagdan?'* Mag-ingat ka lamang na huwag madulas pababa sa pamamagitan ng paggawa ng masama; tungkol naman sa pag-akyat, magsikap kang umakyat nang paunti-unti, at gawin ang anumang kabutihang iyong masumpungan. Bawat gawa ay magiging isang hakbang pataas. Sa gayon, sa pag-akyat mo na may tulong ng Diyos mula sa isang baitang patungo sa susunod, sa wakas ay mararating mo ang tuktok ng hagdan.

98. Kung hahanapin natin, makakakita tayo; at kung hihingi tayo, tatanggap tayo; sapagkat sinasabi ng Ebanghelyo: *'Manalangin kayo, at kayo'y bibigyan; maghanap kayo, at kayo'y makakakita; kumatok kayo, at kayo'y pagbubuksan'* (Mateo 7:7). Sinabi, *'Manalangin'*, upang tayo'y humingi ng tulong sa Diyos sa

pamamagitan ng panalangin; at ang *'Maghanap'* ay nangangahulugang, nang makita natin kung paano dumarating ang kabutihan at kung ano ang nagdudulot nito, ayon dito ay dapat nating ilaan ang sarili nating pagsisikap upang makamitan ito. Ang *'Kumatok'* ay nangangahulugang tuparin ang mga utos; sapagkat ang sinumang kumatok ay gumagamit ng kanyang mga kamay, at ang mga kamay ay sumasagisag sa gawa. Kaya, hindi lamang tayo dapat humiling, kundi maghanap at kumilos din, na nagsusumikap, gaya ng sinasabi ng Apostol, *'na maging handa sa bawat mabuting gawa'* (2 Cor. 9:8; 2 Tim. 3:17) – ibig sabihin, lubos na nakahanda upang isakatuparan ang kalooban ng Diyos nang may karunungan, ayon sa Kanyang nais at sa Kanyang ikalulugod.

99. Inutusan tayo ng Apostol na *'subukin kung ano ang kalooban ng Diyos—ang mabuti at kaaya-aya at ganap'* (Roma 12:2)—upang makilos tayo alinsunod dito. – Ano, kung gayon, ang mabuting kalooban ng Diyos? – Ito ay ang magmahalan sa isa't isa, magpakita ng habag, magsagawa ng kawanggawa at iba pa; ito ang *'mabuting kalooban ng Diyos'*. At ano naman ang *'nakalulugod na kalooban ng Diyos'*? Hindi lahat ng gumagawa ng mabuti ay gumagawa nito sa paraang nakalulugod sa Diyos. Halimbawa, may isang tao na nakakakita ng isang mahirap ngunit magandang ulila; nahuhulog ang loob niya sa kaniya dahil sa kaniyang ganda – at tinatanggap niya ito at pinalalaki, bilang isang mahirap na ulila at, kasabay nito, bilang isang magandang dalaga. Ito ang kalooban ng Diyos at ito ay *'mabuti'*, ngunit *'hindi kaaya-aya'*; samantalang ang *'kaaya-aya'* ay kapag ang isang tao ay gumagawa ng gawa ng awa, hindi dahil sa anumang motibong pantao, kundi alang-alang sa Diyos, na nag-utos nito, alang-alang sa kabutihan mismo, mula sa dalisay na habag: ito ang kaaya-aya sa Diyos. – Sa wakas, ang *'perpektong'* kalooban ng Diyos ay kapag ang isang tao ay gumagawa ng gawa ng awa, hindi nang may kuripot, hindi nang may katamaran, hindi nang may paghamak, kundi sa buong lakas at buong kalooban, na ipinapakita ang awa na parang siya mismo ang tumatanggap nito, at nagbibigay ng kabutihan na parang siya mismo ang tumatanggap ng kabutihan: doon natutupad ang perpektong kalooban ng Diyos. – Ganito natutupad ng isang tao ang kalooban ng Diyos, na mabuti, kaaya-aya, at perpekto.

100. May dalawang uri ng kasakiman sa pagkain: ang una ay kapag ang isang tao ay naghahanap ng masarap na pagkain at hindi palaging nagnanais na kumain nang marami, kundi nais lamang ng masarap; ang ikalawa ay kapag ang isang tao ay napapailalim sa kasakiman sa pagkain – at hindi nila hinahangad ang masasarap na pagkain, ni hindi nila iniintindi ang lasa nito, kundi nais lamang kumain nang kumain, nang hindi pinapansin kung ano ang pagkain, at ang tanging pakay ay mapuno ang kanilang tiyan. Ang una ay tinatawag na *'kasakiman ng lalamunan'*, at ang ikalawa ay *'kasakiman ng tiyan'*. – Ang sinumang nagnanais mag-ayuno para sa paglilinis ng kanilang mga kasalanan ay dapat iwasan ang parehong anyo ng kasakiman sa pagkain; sapagkat hindi nito tinutugunan ang pangangailangan ng katawan kundi ang mga pagnanasa nito, at kung sinuman ay magpapasasa rito, ito ay itinuturing na kasalanan laban sa kanila.

101. Gayunpaman, habang nag-aayuno, hindi lamang natin dapat sundin ang patakaran tungkol sa pagkain na nabanggit sa itaas, kundi dapat din tayong umiwas sa bawat iba pang kasalanan, upang, kung paanong nag-aayuno tayo sa ating tiyan, mag-ayuno rin tayo sa ating dila, sa pamamagitan ng pag-iwas sa paninirang-puri, sa kasinungalingan, sa walang kabuluhan usapan, sa paghamak sa ating mga kapatid, sa galit, at sa bawat iba pang kasalananang nagagawa sa pamamagitan ng dila. Dapat din nating mag-ayuno sa ating mga mata, ibig sabihin, huwag tumingin sa mga walang-kwentang bagay, huwag hayaang magawa ng gusto ang ating mga mata, at huwag tumingin sa sinuman nang walang hiya o walang takot. Gayundin, dapat nating ilayo ang ating mga kamay at mga paa sa bawat masamang gawa.

102. Anong layunin ang dapat nating taglayin kapag tayo'y naglilibit sa isa't isa? – Una, dapat tayong maglibit sa isa't isa dahil sa pag-ibig; ikalawa, upang marinig ang Salita ng Diyos, sapagkat ang Salita ng Diyos ay mas mainam na nauunawaan sa gitna ng maraming kapatid: kapag ang isa ay hindi nakakaalam ng isang bagay, ang iba naman ay nakakaalam, at ang una, sa pamamagitan ng pagtatanong sa iba, ay natututo rin nito; sa wakas, upang maunawaan ang kalagayan at kondisyon ng ating sariling kaluluwa – at kumuha ng mga halimbawa ng pag-uugali mula sa iba, gaya ng ginawa ni San Antonio, na natutong maging mapayapa mula sa isa, mapagkumbaba mula sa iba, tahimik mula sa isa pa, at sa paraang ito ay tinitipon sa ating sarili ang mga birtud ng bawat taong ating binibisita.

103. Sa pagmamasid sa iba, dapat higit sa lahat iwasan ang hinala, na siyang pinagmumulan ng mapaminsalang paghuhusga. Marami na akong karanasan na nagpapatunay sa katotohanang ang bawat tao ay huhusgan ang iba ayon sa kanilang sariling ugali. Magbigay ako ng isang halimbawa. Sabihin nating may isang tao na nakatayo sa isang lugar sa gabi, at tatlong tao ang dumaraan sa kanya. Pagkakita sa kanya, iniisip

ng isa sa kanila: 'Naghihintay siya ng isang taong ' para makipagtalik sa labas ng kasal'; ng isa pa: 'Tiyak na tulisan siya'; ng ikatlo: 'Nakipagkasundo siya sa isang tao mula sa pinakamalapit na bahay na sabay silang pupunta sa isang lugar para manalangin' – at hinihintay ang taong iyon. Kaya tatlong tao ang nakakita sa iisang lalaki, sa iisang lugar, ngunit hindi sila nagkaroon ng iisang opinyon tungkol sa kanya; ang isa ay nag-isip ng isang bagay, ang isa naman ng iba, at ang ikatlo ng iba pa – at malinaw na bawat isa ay ayon sa kani-kanilang kaisipan. Tulad ng kung paanong ang katawan ng isang taong malungkutin at payat ay binabago ang bawat pagkaing kinakain nito at ginagawang mababang-kalidad na likido, kahit na masustansiya ang pagkain, gayundin naman ang kaluluwang may masamang disposisyon ay nakakakuha ng kapahamakan mula sa bawat bagay, kahit na mabuti ang mga bagay na nakakasalamuha nito. Ngunit ang may mabuting disposisyon ay parang may matibay na pangangatawan, na kahit kumain ng makasasama, nagiging kapaki-pakinabang na katas ito. Gayundin, kung tayo ay may mabuting disposisyon at nasa mabuting kalagayan ng pag-iisip, makakakuha tayo ng kapakinabangan mula sa bawat bagay, kahit na ang bagay na iyon ay hindi sa kanyang sarili kapaki-pakinabang.

104. Narinig ko ang tungkol sa isang kapatid na, sa tuwing bibisita siya sa kapwa monghe at nakikitang hindi nalinis o inayos ang selda nito, ay sasabihin sa sarili: 'Mapalad ang kapatid na ito, na itinabi na ang lahat ng pag-aalala sa mga bagay sa lupa at lubos na itinatok ang kanyang isipan sa langit, kaya nga hindi na siya nagkaroon ng oras kahit para ayusin ang kanyang selda.' Ganoon din, kung bibisita siya sa iba at makita niyang maayos, walis, at malinis ang selda nito, muling sasabihin niya sa sarili: 'Kung paanong malinis ang kaluluwa ng kapatid na ito, gayon din ay malinis ang kanyang selda, at ang kalagayan ng kanyang selda ay katugma ng kalagayan ng kanyang kaluluwa.' At hindi niya kailanman tinawag ang sinuman na pabaya o mayabang, kundi, sa pamamagitan ng kanyang sariling mabuting pag-uugali, nakikita niya ang lahat bilang mabuti, at nakakakuha siya ng kapakinabangan mula sa bawat isa. Nawa'y ipagkaloob sa atin ng Mabuting Diyos ang parehong mabuting pag-uugali, upang tayo rin ay makakuha ng kapakinabangan mula sa bawat isa at hindi kailanman mapansin ang mga kapintasan ng ating kapwa.

105. *'Mga Tagubilin para sa mga Nagsasanay sa Buhay Monghe'*. Kung namumuhay ka nang may pagsunod, huwag kailanman magtiwala sa sarili mong puso, sapagkat nabulag ito ng matagal nang mga pagnanasa. Huwag sundin ang sarili mong paghuhusga sa anumang bagay, at huwag magpasya para sa sarili nang hindi muna humihingi ng gabay at payo. Huwag mong isipin o ipalagay na mas mabuti o mas matuwid ka kaysa sa iyong gabay, at huwag mong suriin nang mabuti ang kanyang mga gawa. Sa paggawa nito, susunod ka at lalakad nang payapa at ligtas sa daan ng ating mga Ama. Pilitin mong gawin ang lahat ng bagay at supilin ang iyong sariling kalooban; at sa biyaya ni Cristo, sa pamamagitan ng pagtuturo, masasanay kang supilin ang iyong kalooban, at pagkatapos ay gagawin mo ito nang walang pagpipilitan o kalungkutan, upang ang lahat ng bagay ay maganap ayon sa iyong nais. Huwag mong hangarin na mangyari ang lahat ayon sa iyong kagustuhan; kundi hangarin mong maging ayon sa kung ano ang mangyayari, at sa ganitong paraan ay magkakaroon ka ng kapayapaan sa lahat. At maniwala ka na ang lahat ng nangyayari sa atin, pati na ang pinakamaliit na detalye, ay nangyayari ayon sa Pagsasaalang-alang ng Diyos, at kung gayon ay titiisin mo ang lahat ng dumating sa iyo nang walang pagkabagabag. Maniniwala kang ang mga panlalait at pagpuna ay mga lunas na nagpapagaling sa kapalaluan ng iyong kaluluwa, at ipanalangin mo ang mga pumupuna sa iyo na parang tunay na manggagamot ng iyong kaluluwa, na tiyak na ang sinumang nagmumuhi sa panlalait ay nagmumuhi rin sa kababaang-loob, at ang sinumang umiwas sa mga nagpapasakit sa kanya ay tumatakas mula sa kabanalan. Huwag mong hanapin ang mga kapintasan ng iyong kapwa, at huwag mong pansinin ang mga pag-aalinlangan tungkol sa kaniya na itinatanim sa iyo ng kaaway; ngunit kung sumulpot man ang mga ganitong kaisipan sa iyong isipan, dahil sa ating sariling kahinaan, sikaping gawing mabuti ang mga ito. Magpasalamat sa lahat ng bagay, at alagaan ang kabutihan at banal na pag-ibig. Higit sa lahat, ingatan nating lahat ang ating budhi sa lahat ng bagay—sa Diyos, sa kapwa, at sa mga materyal na bagay; at bago tayo magsalita o gumawa ng anumang bagay, suriin natin kung ito ay alinsunod sa kalooban ng Diyos; at pagkatapos, nang tayo'y nakapamanalangin, gawin o sabihin natin ito, na mapagpakumbabang iniaamin ang ating kahinaan sa harap ng Diyos at humihingi ng Kanyang tulong.

106. Kung nais mong ang banal na mga kaisipan ng pananampalataya ay magkaroon ng kanilang nakapapawi na impluwensya sa tamang oras, upang supilin ang mga hindi matuwid na pagnanasa, kaisipan, at damdamin, kaniyang isabuhay mo ang mga ito nang palagi, at madalas mong pag-isipan – at naniniwala ako sa Diyos na makakamtan mo ang kapayapaan. Gayundin, paghaluin ang panalangin at ang pagtuturo.

Pagsikapan mong magaling dito, upang kapag dumating sa iyo ang pisikal o espirituwal na kalungkutan, titiisin mo ito nang walang pagdadalamhati, walang kabigatan, at may pagtitiis.

107. Kapag may nagsabi sa iyo na gumawa ka ng isang bagay na hindi mo ginawa, huwag kang magtaka o maligalig dahil dito, kundi agad kang yumuko nang may pagpapakumbaba sa taong nagsabi nito sa iyo, at sabihin: 'Patawarin mo ako, at ipanalangin mo ako' – at pagkatapos ay manahimik ka, gaya ng sinabi ng mga Ama. At kapag tinanong ka niya, 'Totoo ba ito o hindi?', noon, matapos kang yumuko nang may kababaang-loob, sabihin mo ang katotohanan kung paano ito nangyari; at matapos mong magsalita, yumuko ka muli nang may kababaang-loob at sabihin: 'Patawarin mo ako at ipanalangin mo ako'.

108. Kung, sa pakikipagtagpo o pakikisalamuha sa mga kapatid, hindi mo mapapanatili ang matatag na pag-iisip, kung gayon, sa pinakamababa, subukang huwag maligaw ng anumang bagay, huwag husgahan ang sinuman, huwag manlait sa sinuman, o suriin nang mabuti ang mga salita, gawa, o kilos ng kapatid – sapagkat ito'y hindi magdudulot ng kapakinabangan sa iyo; sa halip, subukang kumuha ng aral para sa iyong sarili mula sa lahat ng bagay.

109. Alamin na ang sinumang nababahala sa anumang kaisipan, o nagdadalamhati rito, at hindi ito ikinukumpisal, ay pinatitibay ang kaisipang iyon laban sa kanilang sarili; ibig sabihin, binibigyan nila ang kaisipang iyon ng kapangyarihang makipaglaban sa kanila at pahiritin pa sila. Ngunit kung, ipinagtapat niya ito at sinimulan niyang labanan at tutulan ang kanyang kaisipan, at gawin ang kabaligtaran nito, ang pagnanasa ay hihina at hindi magkakaroon ng lakas na makipaglaban sa kanya o magdulot sa kanya ng kalungkutan. At pagkatapos, unti-unti, sa pamamagitan ng pagsisikap at pagtanggap ng tulong mula sa Diyos, malalampasan niya ang mismong pagnanasa.

110. Sinabi ni Abba Pimen na ang pagkatakot sa Diyos, ang pagdarasal sa Diyos, at ang paggawa ng mabuti sa kapwa ang tatlong pangunahing birtud. – Inuna niya ang takot sa Diyos dahil nauuna ang takot sa Diyos sa lahat ng birtud, sapagkat *'ang takot sa Panginoon ang simula ng karunungan'* (Awit 110:10), at *'ang takot sa Diyos ang nag-aalis sa tao ng masamang gawa'* (Kaw. 15:27). Pagkatapos ay tinalakay niya ang pagdarasal sa Diyos dahil ang tao, sa kanyang sariling kagustuhan, ay hindi makagawa ng anumang mabuti o makamit ang mga birtud, kundi sa lahat ng bagay ay kailangan niya ang tulong ng Diyos kasabay ng kanyang sariling pagsisikap, na hinihimok ng takot sa Diyos. At pinag-usapan niya sa huli ang paggawa ng mabuti sa kapwa dahil ito ay isang gawa ng pag-ibig, na siyang tuktok ng Kristiyanong kaperpeksiyunan (Roma 13:10).

111. Kapag ang kaluluwa ay manhid, kapaki-pakinabang na basahin nang madalas ang Banal na Kasulatan at ang mga salitang nakapagpapatibay ng mga Banal na Ama, at magnilay-nilay sa kakila-kilabot na paghuhukom ng Diyos, sa paghihiwalay ng kaluluwa sa katawan, at sa kakila-kilabot na madilim na puwersa na naghihintay dito—na kasama nitong gumawa ng masama sa panandaliang at mapaminsalang buhay na ito.

Santa Isaac na taga-Sirya

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Si San Isaac ay tubong Nineveh. Wala nang nalalaman tungkol sa kanyang mga magulang. Sa kasagsagan ng kanyang kabataan, nang lisanin niya ang mundo at ang lahat ng makamundong bagay, pumasok siya sa Monasteryo ni San Mateo kasama ang kanyang kapatid, at doon ay sinimulan niya ang pamumuhay na monastiko. Matapos niyang perpektuhin ang sarili sa ascesis sa monasteryo na ito at magkaroon ng sapat na pag-unlad sa birtud, siya ay sinapihan ng pagnanais para sa katahimikan. Kaya, nang lumayo siya nang malayo mula sa monasteryo, nanirahan siya sa isang selda ng eremita at sinimulan ang isang buhay na ganap na pag-iisa, na walang pakikipag-ugnayan sa sinuman at nakatuon lamang sa kanyang sarili at sa Diyos. Ang sariling kapatid niya, nang pamunuan na ang pamamahala ng nasabing monasteryo, ay mariing pinakiusapan at hinikayat siyang lisanin ang disyerto at bumalik sa dati niyang tirahan; ngunit napakatibay ng kanyang pagkahumaling sa disyerto kaya hindi siya pumayag na lisanin ito kahit sandali lamang. Ngunit ang hindi nagawa ng mga pakiusap ng kanyang kapatid ay natupad sa pamamagitan ng banal na kapahayagan. Si San Isaac, nang suwayin ang sariling kapatid, ay sumailalim sa Ama, na tinawag siya mula sa itaas upang pamunuan ang Simbahan ng Nineveh. Kaya't iniwan niya ang disyerto – at siya ay inordinahan bilang Obispo ng dakilang lungsod ng Nineveh. Sapagkat nararapat na ang suling na ito ay hindi maitago sa pag-iisa ng disyerto, kundi mailagay sa kandelabro ng Pastoral na Tungkulin, at ipalaganap ang maningning na sinag ng

makinang na birtud nang malawakan. Ngunit hindi ito nagtagal: katut-sindi pa lamang ng liwanag na ito nang ito'y muling natago. Iniwan ng Santo ang katedral dahil sa sumusunod na dahilan. Dalawang lalaki ang lumapit sa kanya sa tirahan ng obispo—isang nagpapautang at isang may utang—ang una'y humihiling ng agarang pagbabayad ng utang mula sa huli, samantalang ang huli, na kinikilala ang kanyang utang, ay humiling sa una na bigyan siya ng maikling palugit. Ngunit sumagot ang nagpapautang: 'Kung hindi niya agad babayaran ang utang sa akin, dadalhin ko siya sa hukom kaagad.' Sinabi sa kanya ni San Isaac: 'Kung, ayon sa utos ng Ebanghelyo, hindi ka man lang dapat manghingi ng bayad mula sa isang kumuha ng pag-aari mo, lalong dapat kang magpakita ng kabutihang-loob sa isang nangakong babayaran ka agad ng utang.' Ngunit sumagot ang malupit na lalaki: 'Bayaan muna ang utos ng Ebanghelyo.' – At hindi na siya nakinig pa. Nangyari nga, sinabi ng Banal ng Diyos sa sarili: 'Kung hindi nila sinusunod ang mga utos ng Ebanghelyo ng Panginoon, ano pa ang maiiwan kong gawin dito?' – Nang makita pa nga kung paanong labis na naabala ang katahimikan at kapanatagan na nakasanayan niya sa disyerto dahil sa hindi maiiwasang mga pangangailangan ng pamamahala, nagpasya siyang iwan ang trono at bumalik sa kanyang minamahal na hermitaheng disyerto. Nanatili siya roon hanggang sa kanyang kamatayan, ang mga kabihasan na nagawa ni San Isaac sa kanyang pakikipaglaban sa mga demonyo at sa laman, kung gaano siya kahusay sa mga birtud na kinakailangan ng aktibong pamumuhay at ng kontemplatibong pamumuhay, ang espiritwal na kaperpeksyong kanyang naabot, at kung paano, kahit sa buhay na ito, ay pinagkalooban ng ganoong mga biyaya – labis na itong pag-usapan: madali itong malalaman mula sa kanyang mga sinulat. Malawak ang naisulat ni San Isaac, at ang lahat ng kanyang isinulat ay hango sa karanasan. Una niyang aktibong dinanas ang lahat ng kanyang kalaunang isinulat, at sa pamamagitan ng kanyang sariling aktibong halimbawa ay tinuruan niya ang mga nasa kanyang pangangalaga. Kaya, kahit na nasa disyerto, patuloy siyang nagbuhos ng hindi mauubos na daloy ng dalisay at nagbibigay-buhay na tubig, na ginamit niya upang sagana niyang palamigin ang mga kaluluwa ng kanyang mga kapatid. Ang mga sinulat ni San Isaac ay naipamana sa atin sa wikang Syriac at Arabic; mula rito, halos kalahati ay naisalin sa Griyego – at mula sa Griyego patungong Ruso, bilang isa sa 91 na akda ng mga Banal na Ama. Si San Isaac ay lumipat sa kanyang makalangit na tahanan sa katapusan ng ika-6 na siglo. Ang kanyang pista, ayon sa kalendaryo ni Arsobispo Sergius, ay ika-28 ng Enero.

Mga Pagtuturo sa Pag-a-ascetic

(Hinango sa maiikling mga artikulo)

1. Ang takot sa Diyos ang simula ng kabutihan; ito ang bunga ng pananampalataya at itinatanim sa puso kapag ang isipan ay napalaya mula sa mga pang-mundong abala, upang mapisan ng tao ang kanyang mga ligaw na kaisipan sa pagninilay-nilay tungkol sa darating na muling pagkabuhay.

2. Upang maitatag ang saligan ng birtud, pinakamabuti para sa isang tao na manlayo sa mga bagay na makamundo at sumunod sa batas na nagbibigay-liwanag sa matuwid at banal na mga landas, gaya ng ipinahiwatig ng Banal na Espiritu sa pamamagitan ng Salmist (Awit 22:3; 118:35).

3. Ang simula ng landas ng buhay ay ang patuloy na pag-aaral ng Salita ng Diyos sa pamamagitan ng isip at ang pamumuhay ng kabanalan. Ang pagpapalusog sa sarili sa isa ay nakatutulong upang perpektihin ang isa pa. Kung pinapalusog mo ang sarili sa pamamagitan ng pag-aaral ng Salita ng Diyos, nakatutulong ito sa iyong tagumpay sa kahirapan; at ang tagumpay sa hindi pagkasakim ay nagbibigay sa iyo ng kalayaan upang magtagumpay sa pag-aaral ng Salita ng Diyos. Ang pagpapaunlad sa pareho, naman, ay nakakatulong sa mabilis na pagtatayo ng buong estruktura ng mga birtud.

4. Kung hindi aatras sa mundo, walang sinuman ang makalalapit sa Diyos. Sa pagbanggit ng 'pag-atras', hindi ko ibig sabihin ay pisikal na paglilipat, kundi paglayo sa mga bagay na pangmundo. Ang birtud ng pag-atras sa mundo ay ang hindi pagpapahintulot na ang isipan ay abala sa mga bagay na pangmundo.

5. Kapag sagana ang biyaya sa isang tao, ang takot sa kamatayan ay nagiging walang kabuluhan para sa kanila sa landas patungo sa katuwirang kanilang pinapangarap (o sa harap ng mga hadlang sa landas na iyon) – at nakakakita sila ng maraming dahilan sa kanilang kaluluwa kung bakit, alang-alang sa takot sa Diyos, sila ay handang tiisin ang mga paghihirap bilang isang inaasahang bagay; kung gayon, ang lahat ng hindi kaaya-aya sa katawan at maaaring magdulot nito ng pagdurusa ay walang kabuluhan sa kanyang paningin kumpara sa kanyang inaasahan sa hinaharap. Ngunit kapag lumalala ang kakulangan ng biyaya ng isang tao, ang nangyayari sa kaniya at sa loob niya ay kabaligtaran ng nasabi na: nangingibabaw ang kaalaman, na nagmumula sa pagsisiyasat (na nakabatay lamang sa mga bagay na nahahawakan), kaysa sa pananampalataya; hindi naroroon ang pagtitiwala sa Diyos sa bawat bagay; at naiintindihan nang iba ang Pagsasaloo ng Diyos

tungkol sa tao. Ang ganoong tao ay patuloy na napapailalim sa mga takot, sa pamamagitan ng mga panlilinlang ng mga nag-aabang upang *'barilin siya sa kadiliman'* gamit ang kanilang mga pana (Awit 10:2).

6. Ang pag-aalinlangan sa puso ay nagdudulot ng takot sa kaluluwa; ngunit ang pananampalataya ay maaaring gawing matatag ang kalooban, kahit na ang mga galamay ay naputol. Hangga't nangingibabaw sa iyo ang pag-ibig sa laman, hindi ka maaaring maging matapang at walang takot sa harap ng maraming pagsubok na nakapaligid sa minamahal mo.

7. Ang taong malinis sa pag-iisip ay hindi yaong sa kanya, sa gitna ng pakikibaka, pagod at pagsisikap, ay humihinto ang mga kahiya-hiyang kaisipan, kundi yaong sa pamamagitan ng katapatan ng kanyang puso ay pinananatiling malinis ang pananaw ng kanyang isipan, at hindi pinapayagang lumihis patungo sa mga hindi angkop na kaisipan. – At habang ang integridad ng kanyang budhi ay nagpapatotoo sa kanyang katapatan (sa batas ng kadalisan) sa pamamagitan ng titig ng kanyang mga mata, ang kanyang kahinhinan ay nakasabit na parang belo sa pinakamalalim na silid ng kanyang mga iniisip, at ang kanyang kadalisan, na parang isang dalagang malinis, ay napapanatili sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo.

8. Upang mapawi ang likas na hilig ng kaluluwa tungo sa karumihan, walang mas nakatutulong kaysa isubsob ang sarili sa pagmamahal sa pag-aaral ng Banal na Kasulatan at sa pag-unawa sa kalaliman ng mga kaisipan nito. Kapag ang mga kaisipan ay naliligo sa kagalakan ng pag-unawa sa karunungan nakatago sa mga salita; kung gayon, sa lawak na nakakakuha ang isang tao ng kaliwanagan mula rito, sa ganoong lawak ay iniwan niya ang mundo at nakakalimutan ang lahat ng nasa mundo. – Ngunit kahit na ang isip ay lumulutang lamang sa ibabaw ng dagat ng Banal na Kasulatan, at hindi makapagdigo sa kailaliman ng kahulugan nito; kahit ang mismong katotohanang ito—na siya ay abala sa masigasig na pagsisikap na maunawaan ang Kasulatan—ay sapat na para itali niya nang matibay ang kanyang mga iniisip sa iisang kaisipan ng kung ano ang kapuri-puri, at pigilan ang mga ito na lumihis patungo sa materyal at sa laman.

9. Sa lahat ng iyong masumpungan sa Kasulatan, hanapin ang layunin ng mga salita, upang iyong maabot ang kailaliman ng kaisipan ng mga Santo at lubos na maunawaan ang mga ito nang may higit na katumpakan. Ang mga ginagabayan ng banal na biyaya tungo sa kaliwanagan sa kanilang buhay ay palaging nakararamdam, wari ba, ng isang matalinong sinag na dumaraan sa mga taludtod ng teksto, na nagpapakilala sa isip sa pagitan ng mga payak na salita at ng mga salitang binibigkas sa kaluluwa nang may malalim na kahulugan.

10. Kung ang isang tao ay nagbabasa ng mga talatang mayaman sa kahulugan nang hindi pinag-aaralan nang malalim, mananatiling dukha ang kanyang puso (hindi nakatikim ng anumang lasa), at ang banal na kapangyarihan sa kanyang kalooban ay nanghihina—ang kapangyarihang iyon na, sa pamamagitan ng kamangha-manghang pagkaunawa ng kaluluwa, nagkakaloob sa puso ng pinakamayuming ligaya.

11. Ang bawat bagay ay likas na humihila patungo sa katulad nito. At ang kaluluwa, na taglay sa sarili ang bahagi ng espiritu, kapag narinig nito ang isang kasabihan na may taglay na nakatagong makapangyarihang espirituwal na puwersa, ay matinding nahihila sa kahulugan ng kasabihang iyon. Hindi lahat ng tao ay naaantig na magtaka sa pamamagitan ng mga salitang espirituwal na naglalaman ng dakila at nakatagong kapangyarihang espirituwal. Ang isang talumpati tungkol sa birtud ay nangangailangan ng isang pusong hindi nababahala sa mga bagay sa lupa; ngunit sa isang taong ang isipan ay nabibigatan ng pag-aalala sa mga panandaliang bagay, ang birtud ay hindi nag-uudyok ng pag-iisip na mahalín ito o hangarin itong taglayin.

12. Ang paglayo sa materyal na mundo ng buong pagkatao ang nauna sa pagkakaisa sa Diyos, bagaman hindi bihira, ayon sa kaayusan ng biyaya, na sa ilan ay ang huli ang nauna sa una. Ang kaayusan ng buhay monghe ay naiiba sa kaayusang karaniwan sa lahat ng tao. – Ikaw, gayunpaman, ay dapat sumunod sa karaniwang kaayusan. Kung ang biyaya ang nauuna sa iyo, gawa iyon ng biyaya mismo; at kung hindi, sundan mo ang landas ng lahat ng tao at ikaw naman ay aakyat sa tuktok ng espirituwal na haligi.

13. Ang hindi mapawiang pagnanasa ng kaluluwa sa paghahangad ng kabutihan ay ginagawang pakinabang ang isang bahagi ng mga nakikitang (senswal) na pagnanasa ng katawan na nakikipag-isa rito. Ang katamtaman ang nagpapaganda sa lahat ng bagay. Kung walang katamtaman, maging ang itinuturing na maganda ay nagiging mapaminsala.

14. Nais mo bang makipag-isa sa Diyos sa pamamagitan ng iyong isipan? – Magbigay ng limos. Walang ibang landas tungo sa espirituwal na pag-ibig, na nag-iimprenta ng hindi nakikitang larawan (ng Diyos) sa loob ng sarili, maliban kung una sa lahat ay magsimulang maging mapagbigay sa parehong sukatan ng pagiging perpekto ng ating Ama sa langit, gaya ng sinabi ng Panginoon (Lucas 6:36).

15. Tulad ng isang alagad na nagpipinta ng tubig sa pader na hindi mailalayo ang kanyang uhaw sa tubig na iyon, gayon din ang isang salita na walang kasamang gawa. Ang sinumang nagsasalita tungkol sa isang birtud na kanyang isinagawa ay naipapasa ito sa kanyang tagapakinig na parang isang taong nagbibigay ng pera sa iba na kinita niya sa sariling pagsusumikap. At ang sinumang nagtatanim ng katuruan mula sa sarili niyang kaban sa mga taingang nakikinig sa kaniya ay nagsasalita nang buong tapang, sinasabi sa kaniyang mga espirital na anak, gaya ng sinabi ng matandang Jacob kay Jose na tapat: *'Ibinibigay ko sa iyo'* ang isang bahagi *'na higit sa iyong mga kapatid, na kinuha ko'* mula sa mga Amorita *'sa pamamagitan ng aking espada at aking busog'* (Gen. 48:22).

16. May isang taong magandang nagsabi na ang takot sa kamatayan ay nagpapakalungkot sa isang taong kinokondena ng kanyang sariling konsensya; ngunit ang may mabuting konsensya sa kanyang kalooban ay hinahangad ang kamatayan nang kasing-tindi ng kanyang paghahangad sa buhay.

17. Kung may anumang bagay na lubos na nakaukit sa iyong kaluluwa, ituring mo itong kayamanan hindi lamang para sa buhay na ito, kundi maniwala ka na sasamahan ka nito sa buhay na darating. At kung ito ay isang mabuting bagay, magalak ka at magpasalamat sa Diyos sa iyong puso; ngunit kung ito ay isang masamang bagay, magmalungkot ka at bumuntong-hininga, at magsikap kang palayain ang iyong sarili mula rito habang nasa katawan ka pa.

18. Laging isaisip ang pinakamalalim na kalungkutan ng mga nagdurusa at mapait ang loob, upang ikaw mismo ay makapagbigay ng nararapat na pasasalamat para sa maliliit at walang kabuluhang kalungkutan na dumarating sa iyo, at upang iyong tiisin ang mga ito nang may kagalakan.

19. Sa panahon ng kawalan ng interes at katamaran, balikan sa iyong puso ang mga araw ng iyong dating sipag, kung paanong inasikaso mo ang lahat, pati ang pinakamaliit na detalye; ang mga gawaing natamo mo, at kung gaano ka kasigasig na nilabanan ang mga sumisikap na hadlangan ang iyong pag-unlad. Sa pamamagitan ng ganitong paggunita, gigising muli ang iyong kaluluwa, na parang mula sa malalim na pagtulog; muling mabibihisan ito ng apoy ng sigasig, na parang nabuhay na mag-uli, at sa pamamagitan ng masidhing pakikipaglaban sa diyablo at kasalanan, babalik ito sa dati nitong kalagayan.

20. Ang gawain ng Krus ay dalawang uri: ang isa ay ang pagtitiis ng mga paghihirap sa katawan (mga pisikal na kakulangan, na hindi maiiwasan sa pakikipaglaban sa mga pagnanasa), at tinatawag na 'aktibong gawain' mismo; samantalang ang isa naman ay ang banayad na kilos ng isip, ang banal na pagmumuni-muni, at ang pananatili sa panalangin, atbp., at tinatawag na 'pagmumuni-muni'. Ang una ay naglilinis sa mapanlabas na bahagi ng kaluluwa, samantalang ang huli ay nagbibigay-liwanag sa makatwirang bahagi ng kaluluwa. Ang sinumang tao na, bago pa man lubusang masanay sa unang bahagi, ay lumipat sa ikalawang bahaging ito, na hinatak ng kayang tamis—hindi pa binabanggit ang sariling katamaran—ay magdudulot ng poot dahil unang nabigo siyang 'patayin ang mga bahagi ng katawan na nasa lupa' (Col. 3:5)—ibig sabihin, sa pagkabigong pagalingin ang kahinaan ng kaniyang mga kaisipan sa pamamagitan ng matiyagang pagsasanay sa pagdadala ng krus—nangahas siyang managinip sa kaniyang isipan ng kaluwalhatian ng krus. Ito mismo ang ibig sabihin ng mga sinaunang Santo nang sinabi nila na kung ang isip ay magsisikap umakyat sa krus bago pa man gumaling sa kahinaan ang mga pandama at makamtan ang kapanatagan, sasapit dito ang galit ng Diyos. Sapagkat ang sinumang may isip na nadumihan ng kahiya-hiyang pagnanasa, at mabilis na tinutupad ang mga pagnanasa ng kanyang isip sa pamamagitan ng malikot na kaisipan, ang kanyang mga labi ay tinatakan ng pagbabawal dahil hindi muna nilinis ang kanyang isip sa pamamagitan ng paghihirap, ni pinigil ang kanyang laman na pagnanasa, ngunit, umaasa sa narinig ng tainga at sa nakasulat na tinta, siya ay nagmadaling sumulong, upang lumakad sa isang landas na puno ng kadiliman, habang bulag sa katawan.

21. Isipin na ang kabutihan ay ang katawan, ang pagninilay ang kaluluwa, at ang kanilang pagsasama ay isang ganap na tao, pinag-isa ng espiritu mula sa dalawang bahagi: ang pandama at ang makatuwiran. At kung paanong hindi posible para sa kaluluwa na makapasok sa isang kalagayan kung saan maipapahayag nito ang pag-iral nito nang wala ang pagbuo ng katawan kasama ang mga galamay nito, gayundin ay hindi posible para sa kaluluwa na makamit ang pagninilay nang wala ang pagsasabuhay ng kabutihan.

22. Nang marinig mong dapat kang umatras mula sa mundo, iwan ang mundo, at linisin ang sarili mula sa lahat ng nasa mundo, kailangan mo munang unawain at kilalanin—hindi sa pamamagitan ng karaniwang kaisipan, kundi sa pamamagitan ng purong pangrason—kung ano mismo ang ibig sabihin ng salitang '*mundo*', at kung anong mga pagkakaiba ang bumubuo sa pangalang ito; at magagawa mong matukoy, kaugnay ng iyong sariling kaluluwa, kung gaano ito kalayo sa mundo, at kung anong mga elemento ng mundo ang halo rito. – Ang '*mundo*' ay isang pangkalahatang termino na sumasaklaw sa tinatawag na mga pagnanasa. Kapag

nais nating ituring ang mga pagnanasa bilang isang buo, tinatawag natin itong 'mundo'; ngunit kapag nais nating pag-ibahin ang mga ito ayon sa kanilang indibidwal na pangalan, tinatawag natin itong 'mga pagnanasa'.

23. Kapag naunawaan mo kung ano ang mundo, sa pamamagitan ng pagkilala sa lahat ng tinutukoy nito, mauunawaan mo rin kung paano ka nakatali sa mundo at sa anong paraan ka nakapaghiwalay dito. Sa mas maikling salita: ang mundo ay isang makamundong buhay at ang pakana ng laman. Sa katunayan, sa pag-urong ng isang tao mula rito, nalalaman na siya ay lumisan na sa mundo.

24. Ang takot para sa katawan ay napakalakas sa mga tao kaya't madalas silang hindi na makagawa ng anumang kapuri-puri o marangal. Ngunit kapag nangingibabaw ang takot para sa kaluluwa kaysa sa takot para sa katawan, ang takot sa katawan ay nasisilab ng espirituwal na takot, gaya ng pagkalusaw ng waks sa alab ng nag-aalab na apoy.

25. Ang kaluluwa ay sa kanyang kalikasan ay walang hilig. Ang mga hilig ay mga bagay na ipinapatong dito – at ang kaluluwa mismo ang may kasalanan sa mga ito. – Kung ang kalikasan ng kaluluwa ay minsang maliwanag at dalisay, dahil sa pagtanggap nito ng Banal na liwanag, at ganoon din ay muling nagiging ganoon kapag ito ay bumalik sa orihinal nitong kalagayan; kung gayon ay walang dudang totoo na ang kaluluwa ay nasa labas ng sarili nitong kalikasan sa sandaling ito ay pumasok sa isang mapagkalingang kalagayan, gaya ng ipinananatili ng mga disipulo ng Simbahan.

26. Ang likas na kalagayan ng kaluluwa ay ang kaalaman sa mga nilikha ng Diyos—kapwa ang mga nakararamdam at ang mga mauunawaan. Ang kalagayan nitong higit sa kalikasan ay ang paggalaw (o kilos at kalagayan) ng pagmumuni-muni sa naunang pagka-Diyos. Ang hindi likas nitong kalagayan, gayunpaman, ay ang paggalaw ng kaluluwa, o ang disposisyon at paraan ng pamumuhay nito, na matatagpuan sa mga taong puno ng pagnanasa na alipin ng kanilang mga damdamin. Kaya't malinaw na ang mga pagnanasa ng kaluluwa ay hindi, sa kanilang likas na katangian, mula sa kaluluwa.

27. Kung nais mong malaman ang mga hiwaga ng kalikasan ng tao at hindi mo pa nararating ang antas na matukoy ang mga ito sa pamamagitan ng espiritu, matutukoy mo ang mga ito sa pamamagitan ng mga salita, paraan ng pamumuhay, at mga disposisyon ng bawat tao. Ang sinumang dalisay ang kaluluwa at walang kapintasan sa pag-uugali ay laging nagsasalita ng mga salita ng Espiritu nang may kabanalan, at, ayon sa sukatan ng kanyang pagkaunawa, ay nagpapaligoy-ligoy tungkol sa Banal at tungkol sa nasa kanyang kalooban. Ngunit para sa mga ang puso ay puno ng mga pagnanasa, ang kanilang mga dila ay ginagalaw ng mismong mga pagnanasang iyon. Kung sila ay magsalita tungkol sa mga espirituwal na bagay, magrason sila sa ilalim ng impluwensya ng pagnanasa. Nakikilala ng mga pantas ang ganitong tao sa unang pagkikita, at naaamoy ng mga dalisay ang baho ng kanilang kasamaan.

28. Ang mga tungkulin ng isang monghe ay ang mga sumusunod: kalayaan mula sa laman, pisikal na paggawa habang nananalangin, at walang patid na pag-alala sa Diyos sa puso.

29. Ang panalangin ay isang bagay, at ang pagninilay sa panalangin ay iba pa, bagaman ang panalangin at pagninilay ay nagmula sa isa't isa. Ang panalangin ay pagtatanim; ang pagninilay ay ang pag-aani, na dito'y napupuno ang mananaani ng pagkamangha sa di-mailarawang tanawin kung paanong mula sa maliliit at hubad na butong itinanim niya, biglang tumubo sa kanyang harapan ang napakagandang mga uhay ng mais.

30. Sinimulan ng Tagapagligtas ang gawain ng pagliligtas sa atin sa pamamagitan ng pag-aayuno. Gayundin, ang lahat ng sumusunod sa yapak ng Tagapagligtas sa saligan na ito ay nagtatatag ng simula ng kanilang pagsisikap, sapagkat ang pag-aayuno ay sandatang inihanda ng Diyos. – At sino, kung pagmumuni-munian ito, ang hindi mabibighani sa katotohanan nito? – Kung ang Mambabatas Mismo ay nag-aayuno, paano nga ba maaaring hindi mag-ayuno ang sinumang nakatali sa batas? Kaya naman, bago ang pag-aayuno, ang sangkatauhan ay hindi nakakilala ng tagumpay, at ang diyablo ay hindi kailanman natalo sa pamamagitan ng ating kalikasan; ngunit sa pamamagitan ng sandatang ito ay tunay siyang napagtagumpayan. At ang ating Panginoon ang pinuno at panganay ng tagumpay na ito, upang mailagay Niya ang unang koronang panalo sa ulo ng ating kalikasan. At sa sandaling makita ng diyablo ang sandatang ito sa sinumang tao, ang kalaban at tagapahirap na ito ay agad na napupuspos ng takot, na nagbabalik-tanaw at naaalala ang kanyang pagkatalo sa ilang sa pamamagitan ng Tagapagligtas – at ang kanyang kapangyarihan ay agad na napapawi, at ang mismong pagtingin sa sandatang ibinigay sa atin ng ating Punong Kumander ay sumusunog sa kanya. – Ang nakasuot ng baluti ng pag-aayuno ay laging puno ng sigla. – Ang sinumang nananatili rito ay may matatag na pag-iisip, handang harapin at itaboy ang lahat ng mabagsik na pagnanasa.

31. Ang mga gawa at pagsisikap ang nagdadala ng kawalan ng pagnanasa sa kaluluwa, pinapatay ang '*mga miyembro na nasa lupa*', at nagbibigay ng kapahingahan sa mga kaisipan, kapag tayo ay nakikibahagi sa

katahimikan, kapag ang kaguluhan sa kaluluwa, na dulot ng mga impresyon mula sa panlabas na pandama, ay tumitigil. Kung hindi, imposibleng magtagumpay dito. Sapagkat kung araw-araw na didiligin ang isang puno, kailanman ba'y malalanta ang ugat nito? Kailanman ba'y mauubos ang tubig sa sisidlang araw-araw na dinaragdagan? – Kapag ang isang tao ay nakamtan ang katahimikan, doon madaling matutukoy ng kaluluwa ang mga pagnanasa, at ang taong nasa loob, na hinikayat sa espirituwal na pagsisikap, ay nalalampasan ang mga ito, at araw-araw ay itinaas ang kaluluwa patungo sa kadalisan.

32. Kailan masasabi na ang isang tao ay nakamit na ang kadalisan? – Kapag nakikita ng isang tao ang lahat ng tao bilang mabuti, at wala sa kanila ang tila marumi o nadumihan sa kanyang paningin, doon siya ay tunay na malinis ang puso.

33. Ano ang nararapat gawin ng isang asketa na namumuhay nang tahimik sa kanyang selda? – Kailangan pa bang sabihan kung paano dapat kumilos ang isang taong maingat at matino kapag mag-isa siya? – Anong ibang gawain ang mayroon ang isang monghe sa kanyang selda maliban sa pag-iyak? At anong ibang gawain ang mas mabuti kaysa rito? Ang mismong pag-iral ng monghe at ang kanyang pag-iisa, na inihahalintulad sa pagiging nasa libingan, malayo sa kagalakan ng tao, ay nagtuturo sa kanya na ang kanyang gawain ay ang pag-iyak. At ang lahat ng mga Santo ay umalis sa buhay na ito nang umiiyak. – Mula rito, manalangin tayo sa Panginoon na ipagkaloob sa atin ang pag-aaglahi. Sapagkat kung matatanggap natin ang biyayang ito, ang pinakamabuti at pinakamahuhusay sa lahat ng mga kaloob, sa pamamagitan nito ay makakamtan natin ang kabanalan; at sa sandaling makamtan natin ito, hindi na ito maaagaw sa atin hanggang sa mismong wakas ng ating buhay sa mundong ito.

34. Mapalad ang malilinis ang puso, sapagkat walang sandaling hindi sila nagagalak sa tamis ng luha—kung saan palagi nilang nasisilayan ang Panginoon. Habang may luha pa sa kanilang mga mata, ipinagkakaloob sa kanila ang isang panyaya ng Kanyang mga pahayag sa tuktok ng kanilang panalangin, at wala silang panalangin na walang luha. Ito mismo ang ibig sabihin ng Panginoon nang sinabi Niya: *'Mapalad ang mga nagdadalamhati, sapagkat sila'y aaliwin'* (Mateo 5:4). Sapagkat kapag ang isang monghe, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng luha, ay nagkaroon ng biyaya na malampasan ang kaharian ng mga pagnanasa at makapasok sa kapatagan ng espirituwal na kadalisan, doon niya matatagpuan ang aliw na ibinibigay ng Diyos sa mga nagdadalamhati para sa kanilang kadalisan. Ang pag-iyak at pagtagas ng luha ay kaloob ng mga walang-pagnanasa. At kung ang luha ng isang taong umiiyak at nagdadalamhati ay, sa isang sandali, hindi lamang nakagagabay sa kanya tungo sa kawalan ng pagnanasa, kundi lubos ding naglilinis at nagpapalaya sa kanyang isipan mula sa alaala ng mga pagnanasa, ano pa nga kaya ang masasabi sa mga taong, nang buong kamalayan, ay isinasagawa ang gawaing ito araw at gabi?

35. Sinabi ng isa sa mga Santo na ang katawan ay nagiging kaibigan ng kasalanan kapag natatakot ito sa tukso, baka lumabis at mawalan ng buhay. Kaya't pinipilit ito ng Banal na Espiritu na mamatay (na nagbibigay-inspirasyon sa asketiko na isuko ang sarili sa kamatayan). Sapagkat alam Niya na kung hindi ito mamatay, hindi nito mapagtatagumpayan ang kasalanan. Kung ninuman ay nagnanais na manahan ang Panginoon sa kaniya, pinipilit niya ang kaniyang katawan na maglingkod sa Panginoon, na magsikap sa mga utos ng Espiritu ayon sa inilatag ng Apostol, at na ingatan ang kaniyang kaluluwa laban sa mga gawa ng laman na inilarawan ng Apostol (Gal. 5:19). Ngunit ang katawan, na nasanay sa kasalanan, ay nakakahanap ng kapahingahan sa mga gawa ng laman, at ang Espiritu ng Diyos ay hindi nakakahanap ng kapahingahan sa mga bunga nito. Sapagkat kapag ang katawan ay napagod sa pag-aayuno at pagpapakumbaba, noon ang kaluluwa ay pinatitibay ng panalangin.

36. Kapag ang katawan ay labis na pinahihirapan ng kalungkutan ng katahimikan, tinitii ang kakulangan at kahirapan, at nasa bingit ng pagkawala ng buhay, karaniwan itong nakikipagmakaawa sa iyo, na nagsasabing: 'Bigyan mo ako ng kaunting kalayaan upang mabuhay nang marangal; ngayo'y nasa tamang landas na ako, sapagkat nasubok na ako ng sari-saring paghihirap'. At sa sandaling, dahil sa habag, maaliw mo ito mula sa mga kalungkutan at mabigyan mo ng kaunting pahinga, unti-unti itong magsisimulang magbulong sa iyo nang may papuri (at napakalakas ng papuri nito): 'Maaari tayong mabuhay nang maayos kahit sa mundo, ayon sa parehong mga tuntunin na ginagabayan sa atin ngayon; sapagkat nasubok na tayo sa maraming paraan. Tuksoin mo lang ako, at kung hindi ako ayon sa gusto mo, maaari tayong bumalik. Hindi tatakas sa atin ang disyerto.' – Huwag mo itong paniwalaan, kahit pa taimtim itong mamamánhik at magbigay ng maraming pangako. Hindi nito tutuparin ang sinasabi nito. Kapag sinunod mo ang hiling nito, ihuhulog ka nito sa malalaking kapahamakan, na hindi mo na makakayang bumangon at makatakas.

37. Kapag, matapos mong harapin ang mga tukso, ikaw ay nalulumbay at napapagod na rito, sabihin mo sa iyong sarili: 'Muli kang nananabik sa isang marumi at kahiya-hiyang buhay.' – At kung sasabihin sa iyo ng iyong katawan: 'Malaking kasalanan ang magpakamatay,' sagutin mo: 'Pinapatay ko ang sarili ko dahil hindi ako maaaring mabuhay sa karumihan. Mamamatay ako rito upang hindi masaksihan ang tunay na kamatayan ng aking kaluluwa—kamatayan sa Diyos. Mas mabuti pang mamatay ako rito alang-alang sa kadalisan kaysa mabuhay ng isang kahabag-habag na buhay sa mundo. Malaya kong pinili ang kamatayang ito para sa aking mga kasalanan. Tinatapos ko na ang aking sariling buhay dahil nagkasala ako sa Panginoon; hindi ko na muling susubukin ang Kanyang poot. Ano ang silbi ng buhay na malayo sa Diyos? Titiisin ko ang mga pagsubok na ito upang hindi ako maputol sa pag-asa ng langit. Ano ang pakialam ng Diyos sa aking buhay sa mundong ito, kung namumuhay ako nang masama rito at sinisilayan ang Kanyang poot?"

38. Nakasasama sa isang monghe na makita ang mundo at ang mga bagay na pang-mundo. At napakalaking pagbabago ang nagaganap sa isipan ng isang taong, matapos ang mahabang panahon ng pananahimik sa kanyang sarili, ay biglang bumabalik sa alon ng mundo, na nakakakita at nakakaranig ng mga bagay na hindi niya nakasanayan! – Huwag tayong padaya sa mga nagsasabing walang masama sa atin sa pandinig at paningin ng ilang bagay, na nananatiling pareho ang ating mga iniisip maging sa pag-iisa o sa mundo, na hindi naaabala ang ating kahinhinan sa loob man o labas ng selda, at walang masamang pagbabago ang dumarating dito, at kapag nakakasalamuha tayo ng mga tao at mga bagay, hindi tayo nakararanas ng kaguluhan ng mga pagnanasa. Tanging yaong may matibay na diwa ang makapagsasabi nito—yaong kahit masugatan ay hindi nararamdaman ang kanilang mga sugat. Ngunit hindi pa natin nararating ang ganoong katatagan; may daladala pa rin tayo ng mga sugat na nangangayayat na pupuno ng uod kung, kahit isang araw lamang, ay pababayaan, at mananatiling walang bendahe, walang plaster, at walang gapos.

39. Ang kaluluwa, nang magtiwala na sa Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya at maranasan nang paulit-ulit ang Kanyang tulong, ay hindi na iniintindi ang sarili nitong kapakanan, kundi nakatali sa pagkamangha at katahimikan, at hindi na makabalik sa dati nitong mga gawi at maisagawa ang mga ito, baka mawalan ito ng probidensya ng Diyos, na lihim na nagbabantay sa kaluluwa nang walang tigil, nag-aalaga rito, at patuloy na pinangangalagaan ito – at hindi ito mawawalan nito sapagkat, sa ganoong pagkakataon, matutuklasan nitong mayabang itong nangangarap na kaya nitong magbigay ng sapat para sa sarili sa pamamagitan ng kapangyarihan ng sariling pag-unawa.

40. Ang mga nasa kanino sumisikat ang liwanag ng pananampalataya ay hindi na nagpapahamak sa kanilang sarili sa pamamagitan ng muling paghingi sa Diyos sa kanilang mga panalangin: 'Ibigay Mo ito sa amin', o: 'Alisin Mo iyon sa amin' – ni hindi na rin nila iniintindi ang kanilang sarili; sapagkat sa espirituwal na mga mata ng pananampalataya nakikita nila sa bawat sandali ang Pagsasakdal ng Ama, na siyang naglilimbag sa kanila ng tunay na Ama; Siya na, sa Kanyang sukdulang pag-ibig, ay nalalampasan ang lahat ng makalupang pag-ibig ng isang ama, at na, higit sa lahat, ay may kakayahan at kapangyarihang tumulong sa atin nang sagana, nang higit pa kaysa sa ating hinihiling, iniisip o maiisip.

41. Ang sinumang itinuring na karapat-dapat matikman ang tamis ng pananampalataya, at bumalik sa makamundong kaalaman, ay parang isang taong nakakita ng isang mahalagang perlas at ipinagpalit ito sa isang baryang tanso; at higit pa rito, parang isang taong iniwan ang ganap na kalayaan at bumalik sa kalagayan ng kahirapan, na puno ng takot at pagkaalipin.

42. May tatlong paraan ng pag-iisip kung paanong umaakyat at bumababa ang kaalaman. Ang mga ito ay: ang katawan, ang kaluluwa, at ang espiritu. Ang kaalaman ay isang biyaya mula sa Diyos sa mga makatwirang nilalang, ipinagkaloob sa kanila sa simula ng kanilang paglikha; at sa kanyang likas na katangian ay ito'y payak at hindi mapaghati, tulad ng liwanag ng araw, ngunit ayon sa kanyang paggana ay sumasailalim ito sa mga pagbabago at paghahati. – Pakinggan ang kaayusan ng pagganang ito.

43. '*Ang unang antas ng kaalaman*'. Kapag ang kaalaman ay sumusunod sa makamundong pagnanasa, pinagbubuklod nito ang mga sumusunod na anyo sa isa: kayamanan, kayabangan, pampaganda, ginhawa ng katawan, ang paghahangad ng karunungan pananalita—na angkop sa pamamahala sa mundong ito at nagbubunsod ng inobasyon sa mga imbensyon, sining, at agham—at lahat ng iba pang bagay na pinuputungan ang katawan sa mundong nakikita. – At sa pamamagitan ng mga natatanging katangiang ito, ang paraang pag-iisip na ito ay sumasalungat sa pananampalataya. – Tinatawag itong purong kaalaman; sapagkat tinatanggal nito ang lahat ng banal na probidensiya, at, dahil sa paghahari ng katawan, nagtatanim sa isipan ng isang hindi makatwirang kawalan ng magawa at itinatutok ang lahat ng pag-aalala nito nang buong-buo sa mundong ito lamang. Ganito inilalarawan ng pilosopiyang ito ang sarili nito: na para bang isang kapangyarihang

pangkaisipan na lihim na namamahala sa tao, isang banal na probidensiya na nagbabantay at lubusang nag-aalaga sa kanya. Kaya naman, hindi nito iniuugnay ang pamamahala ng mundo sa Banal na Probisyon; sa halip, ang lahat ng mabuti sa tao, ang kanyang pagliligtas mula sa mga nakasasama sa kanya, at ang kanyang likas na pananggalang laban sa mga kahirapan at sa maraming kapighatian na lihim at hayagang sumasabay sa ating kalikasan, ay tila bunga ng kanyang sariling karunungan at ng kanyang sariling mga pamamaraan. Ganito ang konsepto ng kaalamang mapanlinlang sa sarili. Inilalarawan nito na ang lahat ay nangyayari ayon sa sarili nitong plano; at dito ay sang-ayon ito sa mga nagsasabing walang pamamahala sa mundong ito. Gayunpaman, hindi ito maaaring umiiral nang walang patuloy na pag-aalala at takot para sa katawan; at dahil dito, napagtatagumpayan ito ng duwag, kalungkutan, kawalan ng pag-asa, takot sa mga demonyo, takot sa mga tao, mga tsismis tungkol sa mga tulisan, mga ulat ng kamatayan, pagkabahala sa pagkakasakit, pag-aalala sa panahon ng kakapusan at kakulangan sa mga pangangailangan, takot sa kamatayan, takot sa pagdurusa at sa mababangis na hayop, at lahat ng uri ng iba pang katulad na bagay – na ginagawang kahawig ng dagat ang isipan kung saan, oras-oras, araw at gabi, ang mga alon ay umaalon at bumabagsak sa mga lumalangoy. Dahil ang ganitong pamumuhay ay hindi kayang ipagkatiwala ang sarili sa Diyos sa pag-asa ng pananampalataya sa Kanya, ito ay patuloy na abala sa mga pakana at pag-iisip ng mga paraan tungkol sa lahat ng bagay na may kinalaman sa sarili. Ngunit kapag ang mga pamamaraang inihanda nito sa anumang pagkakataon ay napatunayang hindi epektibo – habang nabibigo itong makilala ang misteryosong probidensiya na gumagawa rito – ay nag-aaway ito sa mga humahadlang at sumasalungat dito. Sa ganitong paraan, ang puno ng kaalaman sa mabuti at masama ay itinanim sa loob ng kaisipang ito, na nagwawasak sa pag-ibig. – Nangingibabaw rito ang kapalaluan at kayabangan. – Nagmamayabang ito, ngunit naglalakad sa kadiliman, – at pinahahalagahan ang mga pag-aari nito kung ikukumpara sa mga nasa lupa, na hindi namamalayan na mayroon pang mas mabuti kaysa sa kaniya.

44. *'Ang ikalawang antas ng kaalaman'.* Kapag ang isang tao, na iniwan ang unang antas, ay abala sa mga espirituwal na kaisipan at hangarin; pagkatapos, sa liwanag ng kalikasan ng kaluluwa, isinasagawa nila ang mga sumusunod na mahuhusay na gawa: pag-aayuno, panalangin, paglimos, pagbabasa ng Banal na Kasulatan, isang birtwosong buhay, ang pakikipaglaban sa mga pagnanasa, at iba pa. Sa lahat ng mabubuting gawa, lahat ng marangal na katangiang natuklasan sa kaluluwa, at ang mga kahanga-hangang paraan na ginagamit sa paglilingkod sa loob ng korte ni Cristo—sa ikalawang yugtong ito ng patnubay, sa pamamagitan ng kanyang kapangyarihan—ay isinasagawa ng Banal na Espiritu. At ito ang nagpapakita sa puso ng mga landas na nagdadala sa atin sa pananampalataya, na tinitipon sa loob nito ang patnubay tungo sa tunay na buhay. Pagkatapos ng pagsisisi, isinasagawa ang mga gawain ng kabutihan at pag-a-asetismo upang linisin ang puso sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu. Ngunit kahit dito, ang landas ay nananatiling laman at mabigat. Ipinapakita lamang nito ang daan na nag-uugnay at gumagabay sa atin tungo sa pananampalataya. Mayroon pang mas mataas na antas ng patnubay. At kung may sinumang magtagumpay, matatagpuan nila ang pagkakataon, sa tulong ni Cristo, na itaas sa antas na iyon, kapag inilatag nila ang pundasyon ng kanilang pag-uugali sa tahimik na pag-iisa mula sa mga tao, sa pagbabasa ng mga Kasulatan, sa panalangin, at sa iba pang mabubuting gawa na kung saan natutupad ang lahat ng nauukol sa ikalawang uri ng patnubay. At sa pamamagitan ng mga ito nagaganap ang lahat ng maganda; ito ang tinatawag na pamamahala ng mga gawain; sapagkat sa pamamagitan ng mga gawaing pandama, gamit ang mga pandama ng katawan, isinasagawa ng isang tao ang kanyang gawain sa panlabas na antas.

45. *Ang ikatlong antas ng pamamahala ay ang antas ng kaganapan.* Pakinggan ngayon kung paano ang isang tao ay napapakinis, nakakamit ang espirituwal, at sa kanilang pamumuhay, nagiging katulad ng mga hindi nakikitang kapangyarihan, na isinasagawa ang kanilang paglilingkod hindi sa pamamagitan ng mga gawaing likha ng mga pandama, kundi sa pamamagitan ng pangangalaga ng isip. Kapag ang pagkaunawang ito ay tumaas nang higit sa makamundo at higit sa pag-aalala sa mga bagay na lupa, at nagsimulang tuklasin ang mga iniisip nito tungkol sa bagay na nakatago sa panloob na paningin, at ang titig nito ay nakatuon pataas at ginagabayan ng pananampalataya sa pag-aalala para sa darating na panahon, at sa pagnanasa sa mga ipinangako sa atin, at sa paghahanap ng mga nakatagong hiwaga; kung gayon, ang pananampalataya mismo ang sumisipsip sa kaalamang ito, binabago ito, at binibigyan ng bagong buhay, upang ito'y maging ganap na espiritu. Doon, maaari itong lumipad sa pakpak tungo sa kaharian ng di-katawang-lahi, mahawakan ang kalaliman ng dagat na di-nahahawakan, inilalarawan sa isip ang banal at kamangha-manghang pamamalakad sa kalikasan ng mga nilalang na may katwiran at pandama, at hanapin ang mga espirituwal na hiwaga na mauunawaan ng isang payak at banayad na isip. Pagkatapos, nagigising ang panloob na mga pandama sa

espiritwal na gawain sa paraang mangingibabaw sa buhay na iyon ng kawalang-kamatayan at hindi-nabubulok; sapagkat kahit sa kasalukuyang buhay na ito, na parang lihim, tinatanggap ang espiritwal na muling pagkabuhay, bilang tunay na patotoo sa pangkalahatang muling pagkabuhay.

46. Narito ang tatlong antas ng kaalaman. – Mula sa sandaling sinimulan ng isang tao na pag-ibahin ang masama sa mabuti, at hanggang sa siya ay lisanin ang mundong ito, ang kaalaman ng kanyang kaluluwa ay nananatili sa loob ng tatlong antas na ito. At ang kasaganaan ng lahat ng kawalang-katarungan at kasamaan, at ang kasaganaan ng katuwiran, at ang kakayahang sukatin ang kalaliman ng lahat ng hiwaga ng espiritu, ay nagagawa sa pamamagitan ng isang anyo ng kaalaman sa loob ng tatlong yugtong ito; at dito nakapaloob ang bawat kilos ng isip, maging ito man ay umaakyat o bumababa, sa mabuti, sa masama, o sa gitna ng mabuti at masama. Ang mga antas na ito rin ang tinatawag ng mga Ama: ang natural, ang hindi natural, at ang supernatural. At ito ang tatlong direksyon kung saan itinataas at ibinababa ang pag-alala ng makatuwirang kaluluwa, kapag, gaya ng nasabi na, alinman sa nagsasabuhay ng katotohanan alinsunod sa kalikasan, o, sa paglampas sa kalikasan, ay nabibighani sa pag-alala nito sa pagninilay-nilay sa Diyos na lampas sa kalikasan, o lumalabas upang pakainin ang mga baboy, matapos sayangin ang kayamanan ng sariling paghuhusga habang nagtatrabaho kasama ang isang kawan ng mga demonyo.

47. Ang unang baitang ng kaalaman ay nagpapalamig sa kaluluwa para sa mga paghihirap ng paglalakbay patungo sa Diyos. Ang ikalawa ay nagpapainit sa kaluluwa para sa mabilis na pag-usad patungo sa nasa baitang ng pananampalataya. Ang ikatlo naman ay pahinga mula sa paggawa, kung saan ang isip, sa isang nag-iisang pagsasabik, ay nagagalak sa mga hiwaga ng hinaharap. Ngunit dahil hindi pa lubusang nalalampasan ng ating kalikasan ang kalagayan ng espirituwal na kamatayan at ang pasanin ng laman, hangga't nabubuhay ang tao sa laman, nananatili sila sa isang pansamantalang kalagayan sa pagitan ng dalawa. Tulad ng isang dukhang pulubi, nagsisimulang maglingkod ang kanilang kaluluwa sa ikalawang, gitnang baitang ng kabutihan; sa ibang panahon, tulad ng sa mga tumanggap ng espiritu ng pagiging anak, sa hiwaga ng kalayaan, nagagalak ito sa espirituwal na biyaya, ayon sa karapat-dapat ng Nagkaloob nito; at muling bumabalik naman ito sa kababaang-loob ng mga gawa nito, na isinasagawa sa tulong ng katawan. Sapagkat sa isang hindi perpektong kapanahunan ay walang perpektong kalayaan.

48. Ang gawain sa ikalawang antas ay binubuo ng kilos at ang patuloy nitong pagsasabuhay; samantalang ang gawain sa ikatlong antas ay ang gawain ng pananampalataya, na hindi nagmumula sa mga gawa, kundi natutupad sa pamamagitan ng mga espiritwal na larawan sa isip, sa isang ganap na espiritwal na kilos; at ito ay lumalampas sa mga pandama. – Sa pamamagitan ng pananampalataya, gayunpaman, hindi natin tinutukoy ang pinaniniwalaan ng isang tao tungkol sa pagkakaiba sa pagitan ng mga Banal na Hipostasis na karapat-dapat sambahin, at ang kamangha-manghang ekonomiya ng Pagkakatawang-tao sa pamamagitan ng pag-aangkin ng ating kalikasan – bagaman ang pananampalatayang ito ay lubhang mataas; – kundi ang pananampalatayang sumisikat sa kaluluwa mula sa liwanag ng biyaya, na nagpapalakas sa puso sa pamamagitan ng matalinong patotoo, upang hindi ito manginig sa katiyakan ng pag-asa, na malayo sa anumang pag-aalinlangan. At ang pananampalatayang ito ay nahahayag hindi sa pamamagitan ng pagpapatalas ng pandinig, kundi sa pamamagitan ng mga espiritwal na mata na nakakasilip sa mga hiwagang nakatago sa loob ng kaluluwa, ang hindi nakikitang banal na kayamanan, na nakatago sa paningin ng mga anak ng laman, at inihahayag ng Espiritu sa mga nakikibahagi sa hapag ni Cristo, sa pamamagitan ng pagtuturo ng batas ni Cristo, gaya ng sinabi ng Panginoon: 'Kung tutuparin ninyo ang mga utos ko, aariin ko kayo ng Tagapagaliw, ang Espiritu ng katotohanan, *na hindi matatanggap ng sanlibutan, at siyang magtuturo sa inyo ng buong katotohanan*' (Juan 14:17, 26).

49. *Mayroon pang isa pang pagkakaiba sa pagitan ng mga uri ng kaalaman.* Ang kaalamang tumatalakay sa nakikita, o tumatanggap sa pamamagitan ng mga pandama ng ipinapahayag mula sa nakikita, ay tinatawag na natural. Ang kaalamang tumatalakay naman sa kapangyarihan ng isip at, sa sarili nito, sa mga kalikasan ng mga di-katawang nilalang, ay tinatawag na espiritwal; sapagkat ang persepsyon ay tinatanggap ng espiritu, hindi ng mga pandama. At dahil sa dalawang pinagkukunan na ito (ang persepsyon ng nakikita at espirituwal na mga bagay), parehong uri ng kaalaman ang pumapasok sa kaluluwa mula sa labas. Ngunit ang kaalamang ipinagkakaloob ng banal na kapangyarihan ay tinatawag na labis sa kalikasan; at ito ay higit pang hindi mauunawaan at mas mataas kaysa sa kaalaman. At tinatanggap ng kaluluwa ang pagninilay sa kaalamang ito hindi mula sa isang materyal na substansiya sa labas nito, gaya ng sa unang dalawang anyo ng kaalaman; kundi sa loob nito mismo, sa paraang hindi materyal, tahimik, mabilis at lampas sa inaasahan, ito ay nahahayag at nagiging maliwanag mula sa kaibuturan ng pagkatao nito; sapagkat, gaya ng sinabi ni Cristo, '*Ang Kaharian*

ng Langit ay nasa loob ninyo' (Lucas 17:21)—hindi nito pinapalago ang pag-asa sa pamamagitan ng isang pahiwatig, ni hindi rin ito dumarating '*sa pamamagitan ng pagsunod*', kundi sa loob ng larawang nakaukit sa pinakamalalim na pag-iisip, inihahayag nito ang sarili nang kusang-loob, nang walang anumang pag-iisip na ibinibigay dito. Ang unang uri ng kaalaman ay bunga ng walang patid na pagsasagawa at masigasig na pag-aaral; ang pangalawa ay bunga ng mabuting pamumuhay at matibay na pananampalataya; at ang pangatlo ay ipinagkakaloob bilang bahagi ng pananampalataya lamang, kung saan ang kaalaman ay itinabi at ang mga gawa ay nagwawakas.

50. Huwag mong pagdudahan ang kapangyarihan ng mga panalangin sa ating mga tekstong liturhikal, kahit na, sa panahon ng mga panalangin o ng mga pagbasa sa bawat oras, hindi ito sinasabayan ng matinding damdamin at walang patid na pagsisisi.

51. Tanggapin bilang kinakailangan ang anumang salitang nagmumula sa karanasan, kahit hindi bihasa ang nagsasalita; sapagkat bagaman mas malaki ang kayamanan ng hari kaysa sa sinuman sa lupa, hindi niya pinapawalang-bahala ang pagtanggap ng isang tinapay mula sa isang pulubi bilang karagdagan; at mula sa maliliit na sapa ay napupuno ang mga ilog at nagiging malaki ang daloy nito.

52. Ang pag-alala sa mabuti at ang pag-alala sa masama, na parang itinuturo ng isang daliri, ay itinuturo sa atin ang kahihiyan ng ating mga iniisip o ang kadakilaan ng ating buhay, at ang bawat isa, ayon sa kanyang kalikasan, ay nagpapalakas sa loob natin ng mga kaisipan at pagnanasa na matuwid o masama. Abala tayo rito sa lihim na sulok ng ating isipan; subalit sa pagka-abalang ito ng isipan, inilalarawan ang daloy ng ating buhay, at dito natin maaaring makita ang ating sarili.

53. May pag-ibig na parang maliit na lamparang pinapagana ng langis, na namamatay kapag naubos ang langis – o parang sapa na pinapakain ng ulan na humihinto ang daloy kapag humupa ang tubig-ulan na nagpapabusog dito. Ngunit may pag-ibig na parang bukal na sumisirit mula sa lupa, na hindi kailanman nauubos. Ang una ay pag-ibig na pantao; ang ikalawa ay banal, na may Diyos bilang pinagmulan.

54. Nais mo bang magsaya sa pagbigkas ng mga salmo sa iyong paglilingkod, at maunawaan ang kahulugan ng mga salita ng Espiritu na iyong binibigkas? – Lubos na isantabi ang bilang ng mga taludtod, huwag pansinin ang sukat ng mga ito, at talikuran ang karaniwang palamaraing pananalita; sa halip, isubsob ang iyong isip sa pag-aaral ng mga salita ng Espiritu, hanggang ang iyong kaluluwa ay matagpuan ang mataas na kaalaman, at dahil dito ay maudyukan sa pagpupuri, o sa makabuluhang pagdadalamhati. – Sa mapanaliling paglapit (sa simpleng pagbigkas lamang ng itinakda), walang kapayapaan para sa isip; at karaniwang tinatangay ng kalituhan ang panlasa ng isip para sa kahulugan at pagkaunawa at pinakakalat ang mga iniisip. Karapat-dapat tawaging karwahe ng diyablo ang kalituhan, sapagkat si Satanas ay may ugali, na parang isang karerista, na umupo sa isipan, dala ang isang hukbo ng mga pagnanasa, pumasok kasama ang mga ito sa kahabag-habag na kaluluwa, at itulak ito sa kalituhan.

55. Huwag makipagtalo sa mga kaisipang itanim sa iyo ng kaaway, kundi putulin ang iyong pakikipag-usap sa kanila sa pamamagitan ng pagdarasal sa Diyos. Hindi natin palaging may lakas na labanan ang mga ganitong salungat na kaisipan upang mapigilan ang mga ito; sa halip, sa mga ganitong pagkakataon, madalas tayong makatamo ng sugat mula sa mga ito na matagal bago gumaling. Sa kabila ng lahat ng iyong karunungan at lahat ng iyong pag-iingat, magtatagumpay ang mga kaaway na pabagsakin ka. Ngunit kahit na mapagtagumpayan mo sila, ang karumihan ng mga kaisipang iyon ay marurumihan ang iyong isipan, at ang baho ng kanilang masangsang na amoy ay mananatili sa iyong mga butas ng ilong nang matagal. Sa pamamagitan ng paggamit ng unang paraan, gayunpaman, malalaya ka sa lahat ng ito at sa takot; sapagkat walang ibang makakatulong kundi ang Diyos.

56. Kapag, habang naninirahan ka sa katahimikan ng iyong selda, ay lumihis ka sa gawaing-kamay, huwag mong gamitin ang utos ng iyong ama bilang dahilan para sa iyong pagkahilig sa pera. Upang maiwasan ang pagkalungkot, gawin mong maliit ang iyong gawain na hindi nakakaabala sa isip; ngunit huwag mong kalimutan na ang panalangin, sa nararapat nitong pagkakasunod-sunod, ay higit sa lahat.

57. Maging tiyak na ang iyong Tagapangalaga ay laging kasama mo – at kayo, kasama ng lahat ng iba pang nilikha, ay nasa ilalim ng iisang Panginoon, na sa isang galaw lamang ay pinapagalo ang lahat ng bagay at iniaayos ang lahat ng bagay. Maging matatag ka nga, at magalak ka. Ni ang mga demonyo, ni ang mga mabangis na hayop, ni ang masasamang tao ay hindi makakamit ang kanilang kalooban na saktan o sirain ka, maliban kung pahihintulutan ito ng kalooban ng Tagapangasiwa, at bibigyan ito ng puwang sa isang tiyak na sukat. Kaya, sabihin mo sa iyong kaluluwa: 'May Tagapangalaga ako na nagpoprotekta sa akin; at walang nilalang ang maaaring lumapit sa akin maliban kung may utos mula sa itaas. Ngunit kung kalooban ng aking

Panginoon na magtagumpay ang masasama sa nilikha, tinatanggap ko ito nang walang pagdadalamhati, sapagkat hindi ko ninanais na ang kalooban ng aking Panginoon ay manatiling hindi natutupad.' Sa ganitong paraan, sa gitna ng iyong mga pagsubok, mapupuno ka ng kagalakan, sapagkat nakilala at lubos na nauunawaan mong ang kalooban ng Kataas-taasan ang namamahala at gumagabay sa iyo. Kaya, patatagin mo ang iyong puso sa pag-asa sa Panginoon.

58. Ang pag-iingat sa dila ay hindi lamang nagpapalipad sa isip patungo sa Diyos, kundi lihim ding nagbibigay ng malaking lakas sa mga hayagang gawaing isinasagawa ng katawan, na nagpapahintulot sa kanilang katuparan; at gayundin, nagbibigay ito ng kaliwanagan sa mga lihim na gawa, gaya ng sinasabi ng mga Ama, sapagkat ang pag-iingat sa labi ay nagpapalipad sa budhi patungo sa Diyos, kung ang isang tao ay nananahimik nang may buong kamalayan.

59. Bawat kaisipang mabuti ay sinusundan ng '*sigasig*', na ang alab ay inihahalintulad sa nag-aalab na uling; at karaniwan nitong binabantayan ang kaisipang ito, pinipigilan ang anumang pagtutol, hadlang o balakid na lumapit dito. Ito ay isang birtud na kung wala ito ay walang mabuting maaaring mabuo. Isang tao, na nakasuot kay Cristo, ang tinawag sa sigasig na ito na aso at tagapangalaga ng batas ng Diyos. Ang kapangyarihang ito ng sigasig ay ginigising, pinatitibay, at pinapailaw sa dalawang paraan, para sa proteksyon ng tahanan (ang kaluluwa) – at gayundin, ito ay nauupaw, nahihimbing, at nagiging tamad sa dalawang paraan. Nabubuhay at nasisindihan ito (una) kapag ang isang tinatawag na '*takot*' ay pumasok sa isipan ng isang tao, na nagiging sanhi upang matakot sila para sa kabutihang kanilang nakamtan, o balak pang makamtan, baka ito ay magnakaw o masira. Kapag nabuhay ang takot na ito, ang sigasig ay nagliliyab araw at gabi na parang nag-aalab na pugon – at, tulad ng isang kerub, palagiang binabantayan ang kanyang paligid at masigasig na pinoprotektahan ang kanyang kabutihan laban sa lahat ng tukso ng kaaway, mula sa labas man o sa loob. May isa pang paraan kung paano nasisindihan ang sigasig na ito: kapag ang pagnanais para sa kabutihan ay lubos na lumalago sa kaluluwa. At sa lawak ng paglago ng pagnanais na ito sa kaluluwa, ganoon din ang pagkasindi ng sigasig para sa kabutihan. Ang unang dahilan ng pagpalamig nito ay kapag ang mismong pagnanais para sa kabutihan ay humina o tumigil sa kaluluwa; at ang ikalawang sanhi ay kapag pumasok sa kaluluwa ang ilang kaisipan ng pagmamataas at katapangan at nag-ugat doon—at nagsisimulang umasa, mag-isip, at kumapit ang tao sa ideya na wala siyang dahilan upang matakot sa kapahamakan mula sa anumang kapangyarihan; kaya't itinatabi niya ang sandata ng pagbabantay, at ang bahay ay naiwan nang walang bantay; ang asong bantay ay nakakatulog at iniwan ang kanyang pagbabantay nang matagal. Nangyayari ang dalawang ito dahil isang napakatalinong kaisipan ng kayabangan ang pumasok sa kaluluwa at nag-ugat doon; o dahil ang isang tao ay naging mas abala sa pag-aalala sa mga panandaliang bagay, o sa madalas at kaakit-akit na pakikipag-ugnayan sa mundo. O maaaring nagmula ito sa sinapupunan, ang ina ng lahat ng kasamaan. Sa tuwing ang isang asketa ay nakikipag-ugnayan sa mundo, agad na napapagod ang kanyang kaluluwa. Ganito rin ang nangyayari kapag nakisalamuha siya sa maraming tao na, dahil sa kayabangan, ay hindi maiiwasang durugin ang kanyang kaluluwa. Ang isipan ng isang asketa na nakikipag-ugnayan sa mundo ay maiihalintulad sa isang timonero na payapang naglalayag sa dagat, ngunit biglang mapadpad sa gitna ng mga nakalubog na bato at masalpok ang kanyang barko.

60. Ang pagpili ng mabuti ay tungkulin ng nagnanais nito; ngunit ang maisakatuparan ang pagpiling iyon ay gawain ng Diyos. Para dito, kailangan ng tao ang tulong ng Diyos. Kaya't tiyakin natin na tuwing may mabuting pagnanasa na sumibol sa ating kalooban, ito ay sinundan ng madalas na panalangin, na humihiling hindi lamang ng Kanyang tulong, kundi pati na rin ng gabay kung ang pagnanasang ito ay kaaya-aya sa kalooban ng Diyos o hindi. Sapagkat hindi bawat mabuting pagnanasa ay nagmumula sa Diyos, kundi yaon lamang na kapaki-pakinabang.

61. Minsan ang isang tao ay nananasa sa mabuti, subalit hindi siya tinutulungan ng Diyos; sapagkat kung minsan ang ganitong pagnanasa ay nagmumula sa demonyo, hindi para sa ating kapakinabangan kundi para sa ating kapahamakan – alinman dahil ang minimithing gawain ay lampas sa ating kakayahan, sapagkat hindi pa natin naaabot ang angkop na paraan ng pamumuhay para dito, – o dahil ito ay banyaga sa paraang pamumuhay na ating pinili, – o dahil hindi pa dumarating ang panahon upang maisakatuparan ito, o upang simulan nating isakatuparan ito, – o dahil wala tayong sapat na kaalaman o pisikal na lakas para is ito, – o dahil hindi pabor sa atin ang kalagayan ng panahon hinggil dito. Samantala, nagsusumikap nang husto ang Diyablo na gawing kapanipaniwala ang ganoong bagay, upang sa pamamagitan ng paghikayat sa atin na isagawa ito, ay magulo ang ating kapanatagan ng isip o makasakit sa ating katawan. Kaya naman, kahit ang mabubuting hangarin ay dapat na pag-isipang mabuti. Ngunit mas mabuting gawin ang lahat nang may payo.

62. Ang birtud ay ina ng pagdadalamhati; mula sa pagdadalamhati nagmumula ang kababaang-loob; at ang biyaya ay ipinagkakaloob sa kababaang-loob. At ang gantimpalang sumusunod ay hindi na para sa birtud mismo, ni para sa pagsisikap na isinagawa para rito, kundi para sa kababaang-loob na nagmumula rito. Kung, gayunpaman, mawala ang kababaang-loob na iyon, magiging walang kabuluhan ang mga nauna.

63. Hindi lamang ang pagsunod sa mga utos ang hinihingi ng Panginoon, kundi ang pagbabago ng kaluluwa, na para rito Niya itinatag ang mga utos. – Ang katawan ay kumikilos nang pareho sa mabubuting gawa at sa masasamang gawa; ang isip naman ay alinman sa matuwid o nagkakasala, depende sa kanyang disposisyon.

64. Ang biyaya na walang pagsubok ay kapahamakan para sa mga tumatanggap nito. Kung gumawa ka ng mabuti sa harap ng Diyos, at Siya ay nagbigay sa iyo ng biyaya, ipagpakumbinsi Mo Siya na ipagkaloob sa iyo ang kakayahang maging mapagkumbaba, gaya ng nararapat sa iyo, o magtalaga ng tagapagbantay sa biyaya, o kunin ito mula sa iyo, baka ito ay maging sanhi ng iyong kapahamakan. Sapagkat hindi kapaki-pakinabang sa lahat na magkaroon ng kayamanan.

65. Ang mga birtud ay sinasamahan ng mga kalungkutan. Ang sinumang umiwas sa kalungkutan ay walang dudang nagkakalayo rin sa birtud. Kung ninanais mo ang birtud, ilagay mo ang iyong sarili sa bawat uri ng kalungkutan. Sapagkat ang kalungkutan ang nagbubunga ng kababaang-loob. Hangga't hindi natin nararating ang tunay na kaalaman, lalapit tayo sa kababaang-loob sa pamamagitan ng mga pagsubok. Sapagkat ang sinumang naninirahan sa kanyang birtud nang walang kalungkutan ay may malawak na bukas na pinto ng kapalaluan.

66. Kapag ang isang tao ay naninirahan sa kayabangan, ang Anghel na Tagapangalaga, na malapit sa kanya at nag-uudyok sa kanya ng malasakit sa katuwiran, ay umaalis sa kanya. Ngunit kapag nilalapastangan ng isang tao ang Anghel na ito, at umalis ito sa kanya, lumalapit sa kanya ang isang dayuhan (ang espiritu ng kadiliman) – at mula noon ay wala na siyang pakialam sa katuwiran.

67. Madalas pinapayagan ng Diyos na matukso ang mga matuwid sa iba't ibang bagay—pinapayagan Niya na sumulpot ang mga tukso laban sa kanila mula sa lahat ng panig, pinahihirapan Niya ang kanilang mga katawan, gaya ng ginawa Niya kay Job, inihahagis Niya sila sa kahirapan, pinapawalang-bahala sila ng mga tao, at sinisira Niya ang kanilang mga pag-aari; gayunpaman, walang masamang bagay na dumadapo sa kanilang mga kaluluwa. – At hindi posible, kapag tayo ay naglalakad sa landas ng katuwiran, na hindi tayo makaranas ng kalungkutan, na hindi mapagod ang katawan dahil sa karamdaman at pagod – at gayon pa man ay manatiling matatag, basta't mahilig tayong mabuhay nang may kabanalan. – Kapag ang isang tao ay naglalakad sa mga daan ng Diyos, at may ganitong bagay na dumating sa kanya; kung gayon ay hindi nararapat na lumihis siya sa kanyang landas, kundi dapat niyang tanggapin ito nang may kagalakan, nang walang reklamo, at magpasalamat sa Diyos sa pagpapadala sa kanya ng biyayang ito, at sa pagkakabigyang-karapat-dapat, alang-alang sa Diyos, na matukso at maging katuwang sa pagdurusa ng mga Propeta, mga Apostol at ng iba pang mga Santo, na nagtiis ng mga kalungkutan alang-alang sa landas na ito. Kung ang mga tukso ay magmula sa mga tao, sa mga demonyo, o sa laman, maging ito man ay dahilan para magpasalamat siya. Sapagkat hindi posible para sa Diyos na magbigay ng anumang biyaya sa isang taong nagnanais na manatili sa Kanya maliban sa pamamagitan ng pagpapadala sa kanya ng mga pagsubok para sa katotohanan; gaya ng imposibleng maging karapat-dapat ang isang tao sa kadakilang ito—ibig sabihin, ang pumasok sa mga pagsubok at magalak—nang wala ang biyaya ni Cristo. Napakahalaga ng bagay na ito kaya tahasang tinawag ito ni San Pablo na isang biyaya kapag ang isang tao ay itinuring na karapat-dapat na magdusa para sa pag-asa sa Diyos, nang sabihin niya sa mga taga-Filipos: *'Sapagkat ipinagkaloob sa inyo ng Diyos na hindi lamang maniwala sa Kanya, kundi pati na rin magdusa para sa Kanya'* (Fil. 1:29). Gayundin, isinulat ni San Pedro sa kanyang liham: *'Kung magdusa kayo para sa katuwiran, kayo ay pinagpala'* (1 Pedro 3:14) – sapagkat nakibahagi kayo sa mga paghihirap ni Cristo. Hindi mo dapat, habang namumuhay ka sa kasaganaan, magalak, o sa panahon ng kalungkutan, magmalayo, o ituring ang mga pagsubok na iyon bilang banyaga sa daan ng Diyos. Sapagkat ang Kanyang landas ay inilatag mula pa noong unang panahon at mula henerasyon hanggang henerasyon sa pamamagitan ng krus at kamatayan. At saan nanggagaling ang ganitong kaisipan (na lakaran nang walang sigla ang daan ng Diyos)? – Mula rito, mapagtanto mong nasa labas ka ng daan ng Diyos at nalilihis ka; hindi mo nais sundan ang yapak ng mga Banal, o balak mong magdisenyo para sa iyong sarili ng ibang, espesyal na landas, at lakaran ito nang walang pagdurusa. Ang daan ng Diyos ay ang araw-araw na krus. Walang sinumang umakyat sa langit habang namumuhay nang walang pakialam. – Tungkol naman sa daan ng kawalang-pakialam, alam natin kung saan ito nagtatapos.

68. Ang mga tunay na matuwid ay palaging pinagninilayan sa kanilang sarili na sila ay hindi karapat-dapat sa Diyos – at ang mismong katotohanang sila ay tunay na matuwid ay maliwanag mula sa katotohanang kinikilala nila ang kanilang sarili bilang kaawa-awa at hindi karapat-dapat sa pag-aaruga ng Diyos, at inihahayag ito nang lihim at hayag, at pinapagkalooban sila ng Banal na Espiritu upang magawa ito, upang manatili sila sa paghihirap at pagsubok habang sila ay nasa buhay na ito. Ang Diyos, gayunpaman, ay naglaan ng isang panahon ng kapahingahan para sa kanila sa darating na panahon. At ang mga tinatahanan ng Panginoon ay hindi, dahil dito mismo, nananasa na magpahinga o mapalaya sa dalamhati, bagaman paminsan-minsan ay mysteryosong binibigyan sila ng espirituwal na aliw.

69. Ganito ang kalooban ng Espiritu, na ang Kanyang mga minamahal ay manatili sa paghihirap. Hindi ang Espiritu ng Diyos ang nananahan sa mga namumuhay nang payapa. Ganito naiiba ang mga anak ng Diyos sa iba: namumuhay sila sa pagdurusa, samantalang ang mundo ay nagmamalaki sa luho at kapayapaan. Hindi ninasa ng Diyos na magpahinga ang Kanyang mga minamahal habang sila ay nasa laman, kundi hinangad Niya na, habang nasa mundo, manatili sila sa kalungkutan, sa paghihirap, sa pagod na paggawa, sa kahirapan, sa hubad na kalagayan, sa kakulangan, sa pagkamapagkumbaba, sa mga panlalait, sa isang pagod na katawan, at sa malulungkot na kaisipan, upang matupad sa kanila ang mga salitang binigkas: *'Sa sanlibutan ay magkakaroon kayo ng kasakitan'* (Juan 16:33). Alam ng Panginoon na ang mga namumuhay sa kapayapaan ay hindi maaaring manatili sa Kanyang pag-ibig, kaya't hindi Niya ipinagkakaloob sa kanila ang kapayapaan at kagalakan.

70. Sa pamamagitan ng pag-ibig na ipinakita ng mga Santo sa Diyos, sa pagdurusa para sa Kanyang Pangalan, nakakamit ng kanilang mga puso ang *'lakas-loob'* na tumanaw sa Diyos nang walang takip ang mukha, at humiling sa Kanya nang may pag-asa. – Dakila ang kapangyarihan ng matapang na panalangin. Kaya pinapayagan ng Diyos ang Kanyang mga Santo na matukso ng bawat uri ng kalungkutan, upang maranasan nila ang Kanyang tulong at mapagtanto kung gaano Siya sila inaalagaan. Sa pamamagitan ng mga pagsubok na ito ay nakakamit nila ang karunungan, at mula sa karanasan ay nahuhugot nila ang kaalaman sa lahat ng bagay, upang hindi sila mapagtawanan ng mga demonyo. Kung sanayin lamang sila ng Diyos sa isang mabuting bagay, kakulangan sila sa pagtuturo sa ibang larangan, at magiging bulag sila sa panahon ng kaguluhan.

71. Kung ang isang tao ay hindi muna sinusubok ng kapighatian, hindi niya pinahahalagahan ang mabuti, kaya kapag nakatagpo siya ng mabuti sa gitna ng masama, magagamit niya ito nang may pag-unawa, na para bang kaniya mismo ito. Kay sarap ng kaalamang nakuha nang direkta mula sa karanasan at pagsasanay, at ang lakas na ipinagkakaloob nito sa mga nakamit ito sa kanilang sarili sa pamamagitan ng matagal na karanasan – kinikilala ito ng mga nakaranas ng tulong ng kaalamang ito, pati na rin ng kahinaan ng likas na disposisyon at ng tulong ng Banal na kapangyarihan, at naniwala rito. Sapagkat nalalaman nila ito lamang kapag ang Diyos, na sa simula ay hindi nagbigay ng Kanyang kapangyarihan upang tulungan sila, ay nagpapatanto sa kanila ng kahinaan ng likas na katangian ng tao, ang kasakitan ng mga tukso, ang katusuhan ng kaaway, at ang kalikasan ng pakikibakang kanilang kinahaharap, kung paano sila pinagkalooban ng kalikasan, at kung paano sila pinrotektahan ng banal na kapangyarihan, kung gaano na kalayo ang narating nila, kung gaano sila itinaas ng kapangyarihan ng Diyos, at kung gaano sila kahina sa pakikipaglaban sa bawat pagnanasa kapag inalis sa kanila ang banal na kapangyarihang ito—upang mula sa lahat ng ito ay magkaroon sila ng kababaang-loob, lumapit sa Diyos, magsimulang maghintay ng Kanyang tulong, at manatili sa panalangin. At saan nga ba nila ito makakamtan, kung hindi nila naranasan ang maraming kasamaan, na napasok nila sa pamamagitan ng pahintulot ng Diyos, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Upang hindi ako mapataas dahil sa mga pambihirang rebelasyon, isang tinik sa laman ang ibinigay sa akin, isang sugo ni Satanas'* (2 Cor. 12:7)? Ngunit sa mga tukso, sa paulit-ulit na karanasan ng tulong ng Diyos, nakakamit din ng tao ang matibay na pananampalataya; mula rito ay nagiging matapang siya at nakakamit ang kapanatagan sa gitna ng mga tukso.

72. Ang tukso ay kapaki-pakinabang sa bawat tao. Ang mga esketiko ay tinutukso upang makapagdagdag sila sa kanilang espirituwal na kayamanan; ang mga kampante, upang mapangalagaan nila ang kanilang sarili laban sa kapahamakan; ang mga nalubog sa pagtulog, upang ihanda nila ang kanilang sarili para sa paggising; ang mga nakatayo nang malayo, upang lumapit sila sa Diyos; ang mga pag-aari ng Diyos, upang sila'y magalak nang buong tapang. – Ang bawat hindi sanay na anak na tumatanggap ng kayamanan mula sa bahay ng kanyang Ama ay hindi para sa kanyang sariling kapakinabangan. Kaya't una munang tinutukso at pinahihirapan ng Diyos, at saka ipinagkakaloob ang Kanyang biyaya.

73. Habang ang tao ay nasa kalagayan ng kawalang-pakialam, kinatatakutan niya ang oras ng kamatayan; ngunit kapag lumalapit siya sa Diyos, kinatatakutan niya ang darating na paghuhukom; subalit kapag lubos na siyang pumasok sa harapan ng Diyos, doon ay nasusunog ng pag-ibig ang dalawang takot na iyon. – Bakit nga ba? – Dahil habang nanatili ang tao sa saklaw ng laman at namumuhay nang laman, siya ay nangininginig sa takot sa kamatayan. Ngunit kapag siya ay nasa espiritwal na pagkaunawa at namumuhay nang marangal, ang kanyang isipan ay abala sa bawat sandali sa pag-alala sa darating na paghuhukom; sapagkat, bilang matuwid sa kanyang kalikasan, siya ay gumagalaw sa espiritwal na kaharian, nakatuon sa kanyang pagkaunawa at pamumuhay, at handa nang lumapit sa Diyos. Ngunit kapag nakamtan niya ang kaalamang iyon ng katotohanan, sa pamamagitan ng paggising sa kaniya ng kaalaman sa mga hiwaga ng Diyos at ng pagpapalakas ng kaniyang pag-asa para sa hinaharap, kaniyang matupok ng pag-ibig ang taong laman—na gaya ng hayop ay natatakot sa pagpatay—at ang taong may katuwiran, na natatakot sa paghuhukom ng Diyos; at nang maging anak na siya, pinalamutian siya ng pag-ibig, sa halip na disiplinahin ng nakakatakot na tungkod, na nagsasabing: *'Ako at ang sambahayan ng aking ama ay maglilingkod sa Panginoon'* (Josue 24:15).

74. Mapalad ang taong ang mga iniisip ay laging nakatuon sa Diyos, at naninirahan sa pakikipag-usap sa Kanya nang mag-isa sa kaalaman ng kanyang puso. Ang kagalakan sa Diyos ay mas malakas kaysa sa buhay na ito sa lupa; at ang siyang nakatagpo nito ay hindi lamang hindi magbibigay-pansin sa pagdurusa, kundi hindi rin titingin sa kanyang sariling buhay. Mas matamis ang pag-ibig kaysa sa buhay, at ang pagkaunawa sa Diyos, na pinagmumulan ng pag-ibig, ay lalo pang matamis kaysa sa pulot at pulot-pukyutan. Sapagkat para sa pag-ibig, hindi ito kalungkutan na tanggapin ang isang mabigat na kamatayan alang-alang sa mga minamahal. Ang pag-ibig ay bunga ng kaalaman; at ang kaalaman ay bunga ng espirituwal na kalusugan, samantalang ang espirituwal na kalusugan ay isang lakas na isinilang mula sa matiyagang pagtitiis.

75. Ang buhay na walang hanggan ay aliw sa Diyos; at ang sinumang nakatagpo ng aliw sa Diyos ay itinuturing na labis ang aliw sa mundo. Kung sino man ang tumanggap ng karunungan mula sa Espiritu, kikilalanin niya ito mula sa mismong karunungan, na sa kalaliman ng kanyang pagkatao at sa kanyang mga damdamin, ay nagtuturo sa kanya ng mapagkumbabang pag-uugali. Kung sino man ang nakamtan ang kababaang-loob, kikilalanin niya ito sa katotohanang kinamumuhian niyang mapasaya ang mundo sa pamamagitan ng pakikisama rito o sa pamamagitan ng kanyang mga salita; at ang kaluwalhatian ng mundong ito ay kasuklam-suklam sa kanyang mga mata.

76. Ang mga pagnanasa (sa kilos) ay mga hilig na, kapag pinukaw ng mga bagay ng mundong ito, ay humihikayat sa isang tao, sa ilalim ng pag-aangking kinakailangan, na tugunan ang mga pangangailangan ng buhay; at ang mga hilig na ito ay hindi tumitigil hangga't umiiral ang mundong ito. Ngunit ang isang taong pinagkalooban ng Banal na biyaya, na nakatikim at nakaranas ng mas mataas pa rito, ay hindi pinapayagan ang mga hilig na ito na pumasok sa kanyang puso; sapagkat sa kanilang lugar ay nangibabaw sa kaniya ang ibang, mas mabuting pagnanasa – at ang mga pagnanasang ito mismo o ang kanilang mga bunga ay hindi lumalapit sa kaniyang puso, kundi nananatili sa labas, hindi aktibo – hindi dahil wala nang matinding pagnanasa, kundi dahil ang pusong tatanggap sa mga ito ay patay na sa mga ito at nabubuhay sa pamamagitan ng iba; hindi dahil nakatagpo ng kapayapaan ang tao sa pamamagitan ng paggamit ng kanyang isip at mabubuting gawa, kundi dahil wala nang makagambala sa kanyang isipan, sapagkat napawi na ang kanyang kamalayan sa tuwa ng natagpuan niyang ibang ikinagagalak.

77. Kung ating panatilihin ang batas ng pagkamitwiran at ang pagsasanay ng katamtaman sa ilalim ng kontrol, ang pakikibaka laban sa mga mapusok na hilig ay hindi man lang sasapit sa isipan. Pinipigilan silang pumasok sa puso hindi sa pamamagitan ng pakikibaka, kundi sa pamamagitan ng pagsisidhi ng kamalayan at pagkaunawa—na siyang pinupuno sa kaluluwa—at sa pamamagitan ng pagnanasa sa mga kamanghamanghang pagninilay na matatagpuan sa loob ng kaluluwa. Habang buhay ang tao, kailangan niya ng pagkasobriyente, pagbabantay, at pagiging mapagmatyag upang ingatan ang kaniyang kayamanan. Ngunit kung iiwanan niya ang hangganang itinakda para sa kanya (pag-aayuno), siya ay hihina at malulupig. Hindi dapat magpagal hanggang makita ang bunga; kundi dapat magsikap hanggang sa dulo. Sapagkat hindi bihira na ang hinog na bunga ay biglang tamaan ng granizo.

78. Kung masasanay tayo sa mabuting pagninilay (turong nasa puso), mahihiya tayo sa ating mga pagnanasa sa sandaling makaharap natin ang mga ito. Ngunit mahihiya rin tayo na lumapit sa ating mga pagnanasa dahil sa kasalanan ng mga ito.

79. Kapag, dahil sa pag-ibig sa Diyos, nais mong gumawa ng isang gawa, itakda ang kamatayan bilang hangganan ng pagnanasa mong ito; at sa ganitong paraan ay tunay kang mabibilang na karapat-dapat umakyat sa ranggo ng pagkamartir sa pakikibaka laban sa bawat pagnanasa, at hindi ka masasaktan sa anumang iyong makasumpungan sa loob ng hangganang iyon, basta't magtiyaga ka hanggang sa wakas at hindi ka hihina. Ang mga kaisipan ng mahinang isipan ay nagpapahina rin sa kapangyarihan ng pagtitiis; ngunit ang matatag na isipan ay nagkakaloob sa mga sumusunod dito ng lakas na hindi taglay ng kalikasan.

80. Ang buhay sa mundong ito ay parang mga titik na nakasulat sa mga tableta; at sinumang nagnanais ay maaaring magdagdag dito o magbawas, at baguhin ang mga titik. Ngunit ang buhay sa hinaharap ay parang mga manuskrito na nakasulat sa mga blangkong rolyo, selyado ng selyong kaharian, na hindi maaaring dagdagan o bawasan. Kaya, habang tayo ay nasa gitna ng pagbabago, mag-ingat tayo sa ating sarili; at habang may kapangyarihan pa tayo sa manuskrito ng ating sariling buhay—na isinusulat natin ng ating sariling mga kamay—sisikapin nating pagyamanin ito sa pamamagitan ng isang birtwosong buhay, at burahin ang mga kakulangan ng ating dating pamumuhay. Sapagkat habang tayo ay nasa mundong ito, hindi inilalagay ng Diyos ang Kaniyang selyo sa mabuti man o sa masama hanggang sa mismong oras ng ating pag-alis sa buhay na ito.

81. Ang panalangin ay nangangailangan ng pagsasanay, upang ang isip ay maging bihasa sa pamamagitan ng matagalang pagsasagawa nito. Ang panalangin ay nauna ng pag-iisa (pag-iisa, ang pag-urong ng mga iniisip mula sa lahat ng hindi kaugnay). Kinakailangan ang pag-iisa para sa panalangin, at ang panalangin ay kinakailangan upang matamo natin ang pag-ibig sa Diyos; sapagkat sa pamamagitan ng panalangin natin natatagpuan ang mga dahilan upang mahalin ang Diyos.

82. Dapat nating malaman na ang bawat pribadong pag-uusap sa Diyos, bawat pagmamalasakit ng isang mabuting isip para sa Diyos, bawat pagninilay sa mga espiritwal na bagay ay itinatag ng panalangin, tinatawag sa pangalang panalangin, at pinagsasama sa ilalim ng pangalang ito sa iisa, – mauunawaan mo man ito bilang iba't ibang pagbasa, o ang tinig ng mga labi sa pagpupuri sa Diyos, o isang malalim na pagdadalamhati para sa Panginoon, o mga pagyuko ng katawan, o ang pag-awit ng mga salmo, o ang lahat ng iba pa na bumubuo sa buong ritwal ng tunay na panalangin, na dito'y isinisilang ang pag-ibig ng Diyos; sapagkat ang pag-ibig ay nagmumula sa panalangin, at ang panalangin ay nagmumula sa pamamalagi sa pag-iisa; kailangan natin ang pag-iisa upang mas malaya tayong makipag-usap sa Diyos.

83. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa kayabangan sa panahon ng positibong pagbabago sa iyong loob. Maingat mong ihayag sa Panginoon sa panalangin ang iyong kahinaan at ang iyong kamangmangan tungkol sa mga kasalimuotan ng kayabangan na ito, upang hindi ka pabayaan o akitin sa anumang kahiya-hiyang bagay; sapagkat ang kapalaluan ay sinusundan ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, at ang kayabangan ay ng panlilinlang.

84. Kapag inilagay mo ang lahat ng iba pang pagtitimpi sa isang platito ng timbangan at ang katahimikan sa kabila, matutuklasan mong mas mabigat ang katahimikan. Marami ang payo ng mga tao; ngunit kapag lumalapit ang isang tao sa katahimikan, hindi na niya kakailanganin ang payo, at ang kanyang mga dating gawa ay magiging walang kabuluhan, at siya mismo ay matutuklasang nalampasan ang mga gawaing iyon; sapagkat lumapit siya sa kaganapan.

85. Nauuna sa lahat ang paglalaan ng limos. Ang ating awa ay maging salamin, upang makita natin sa ating sarili ang kawangisang iyon at ang tunay na larawang nasa kalikasan at diwa ng Diyos. Ang isang malupit at walang-awang puso ay hindi kailanman malilinis. Ang isang mapagkawanggawang tao ay tagapagpagaling ng kaniyang sariling kaluluwa; sapagkat, wari, sa pamamagitan ng isang malakas na hangin mula sa loob, tinataboy nila ang kadiliman ng mga pagnanasa. Ito, ayon sa salita ng buhay ng Ebanghelyo, ay isang mabuting utang na ipinapahiram natin sa Diyos.

86. Kapag lumalapit ka sa iyong higaan, sabihin mo rito: 'Ngayong gabi, marahil, ikaw ang magiging kabaong ko, O higaan; at hindi ko alam kung, sa halip na pansamantalang tulog, ang walang hanggang tulog ang darating sa akin ngayong gabi.' Kaya, habang mayroon ka pang mga paa, magsimula kang gumawa ng mabubuting gawa, bago ka mapigilan ng mga gapos na hindi maaaring pakawalan. Habang mayroon ka pang mga daliri, ipako mo ang iyong sarili sa krus sa pamamagitan ng panalangin, bago dumating ang kamatayan. Habang mayroon ka pang mga mata, punuin mo ang mga ito ng luha, bago pa man ito matabunan ng alikabok. Tulad ng isang rosas na nalalanta sa paghipo pa lamang ng hangin, gayon din naman, kung ang isa sa mga sangkap na bumubuo sa iyong pagkatao ay titigil sa loob mo, mamamatay ka. Isapuso mo, O tao, na malapit na ang iyong pag-alis, at sabihin mong paulit-ulit sa iyong sarili: 'Narito, ang sugo na dumating para sa akin

ay nasa pintuan na. Bakit nga ba ako nakaupo rito?" Ang aking pagpanaw ay walang hanggan; walang pagbabalik.

87. Ang sinumang mahilig makipag-usap kay Cristo ay mahilig sa pag-iisa. Ngunit ang sinumang mahilig manatili sa piling ng marami ay kaibigan ng sanlibutang ito. Kung iniibig mo ang pagsisisi, ibigin mo rin ang katahimikan. Sapagkat kung walang katahimikan, ang pagsisisi ay hindi makakarating sa kaganapan. Kung mahal mo ang katahimikan—ang ina ng pagsisisi—yakapin mo nang may kagalakan ang kaunting kirot sa katawan, ang mga pamanugang at panlalait na ibubuhos sa iyo dahil sa iyong katahimikan. Ang debosyon sa katahimikan ay isang patuloy na paghihintay sa kamatayan. Ang sinumang papasok sa katahimikan nang walang ganitong pag-iisip ay hindi makatitiis sa hindi maiiwasang kaakibat ng paraang pamumuhay na ito.

88. Mahalin natin ang katahimikan hanggang sa mamatay ang mundo sa ating mga puso. Laging alalahanin natin ang kamatayan, at sa kaisipang ito, lumapit tayo sa Diyos nang buong puso – at ang mga ligaya ng mundo ay magiging karapat-dapat sa ating paghamak.

89. Sinabi ng isa sa mga nanahimik: "Nagsasanay ako ng katahimikan upang maging kagalakan sa akin ang mga taludtod habang nagbabasa at nananalangin. At kapag, dahil sa ligaya ng pagkaunawa sa mga ito, nanahimik ang aking dila; doon, na parang nasa isang panaginip, pumapasok ako sa isang kalagayan kung saan tumitigil ang aking mga pandama at kaisipan. At pagkatapos, habang nagpapatuloy ang katahimikan, humihupa ang kaguluhan ng mga alaala sa aking puso, at walang patid na dumadaloy sa akin ang mga alon ng kagalakan sa pamamagitan ng mga panloob na pag-iisip, na biglaang dumarating, lampas sa lahat ng inaasahan, upang pasayahin ang aking puso."

90. Sinabi ng iba: "Pinuputol ng katahimikan ang mga palusot at dahilan para sa mga bagong kaisipan, at sa loob ng sarili nitong mga pader ay nagiging bulok at nalalanta ang alaala ng ating dating pinagtutuunan ng pansin. At kapag nabubulok na ang mga lumang kaisipan, bumabalik ang isip sa wastong kaayusan sa pamamagitan ng pagwawasto sa mga ito."

91. May isa pa na nagsabi: "Pumili ka para sa iyong sarili ng isang gawi na nagdudulot ng kagalakan – walang patid na pagbabantay sa gabi, na sa panahon nito ay tinanggal ng lahat ng mga Ama ang makalupang pagkatao at ipinagkaloob sa kanila ang pagbabago ng pag-iisip. Sa mga sandaling ito nararanasan ng kaluluwa ang buhay na walang kamatayan, at sa pamamagitan ng karanasang ito ay tinatanggal nito ang mga kasuotan ng kadiliman at tinatanggap ang Banal na Espiritu sa sarili."

92. At higit pa: "Imposibleng ilagay ang mga (panlabas) na pandama sa awtoridad ng kaluluwa nang walang katahimikan at paglayo sa mga tao; sapagkat ang makatuwirang kaluluwa, na likas na nagkakaisa at magkakaugnay sa mga pandamang ito—at sa sarili nitong mga pandama—ay, sa ilalim ng impluwensya nila, hindi namamalay na nadadala ng mga iniisip, maliban kung ang isang tao ay nananatiling mapagmatyag sa lihim na panalangin."

93. Kung paanong ang tenga ng pagkamakintab ay sumisibol mula sa butil ng pawis ng pag-aayuno, gayon din naman ang malisyang pagnanasa ay sumisibol mula sa pagkakabusog, at ang karumihan mula sa labis na pagbibigay-lugod sa sarili. Kapag ang tiyan ay nagugutom at mapagkumbaba, hindi makalusot sa kaluluwa ang mga kahiya-hiyang kaisipan.

94. Kung paanong ang iyong kagandahan, ang iyong kabanalan, ay napapaliwanag sa pamamagitan ng paghiga sa hubad na lupa, sa pamamagitan ng paghihirap ng gutom na kumukuha ng tulog, sa pamamagitan ng pagdurusa ng laman na, kapag nagsasakripisyo ng pagkain, ay nagiging parang malalim na bangin sa pagitan ng mga tadyang at ng tiyan! Bawat subo ng pagkain na ipinapasok natin sa katawan at bawat pahinga ng laman ay nagbubunga sa ating loob ng mga kahiya-hiyang imahinasyon at karumal-dumal na pantasya; at habang lumilitaw ang mga ito, hinihikayat tayo nila sa isang lihim na hilig tungo sa mga kahiya-hiyang gawain. Ngunit ang kawalan sa tiyan at sa ating mga iniisip ay ginagawang isang disyerto ang ating isipan, na hindi ginugulo ng mga kaisipan, at tahimik mula sa lahat ng mapaghimagsik na kaisipan.

95. *Ilang kailangang tagubilin para sa nagsasabuhay ng katahimikan:* Kung, sa iba't ibang paglilingkod, matagpuan mo ang iyong sarili, hangga't maaari, na malaya sa paglayas ng isip, at biglang maputol ang taludtod sa iyong dila, at ang mga gapos ng katahimikan ay mailagay sa iyong kaluluwa, nang hindi mo kusang-loob, at ito ay kasunod ng matagal na panahon ng katahimikan; kung gayon, alamin mong ikaw ay umuunlad sa iyong katahimikan, at nagsimulang mag-ugat sa iyong kalooban ang kahinahunan. Sapagkat ang simpleng katahimikan ay tunay na karapat-dapat sa paghatol. Kung mapansin mo sa iyong kaluluwa na sa bawat kaisipang sumusulpot dito, sa bawat gunita, at sa mga sandali ng pagninilay na nagaganap sa iyong katahimikan, napupuno ng luha ang iyong mga mata, at kusang dumadaloy ang luha sa

iyong mga pisngi; kung gayon, alamin mong isang bitak ang nagsisimulang magbukas sa iyong harapan, sa kapahamakan ng mga kalaban. Kung mapapansin mo sa iyong sarili na, paminsan-minsan, ang iyong mga iniisip—nang walang anumang naunang intensyon na gawin ito, at lampas sa karaniwang kaayusan ng mga bagay—ay lumulubog nang malalim sa iyong kalooban, at nananatili sa ganitong kalagayan nang mga isang oras, o gaano man katagal, at pagkatapos ay mapapansin mong namamayani ang kapayapaan sa iyong mga iniisip—at nangyayari ito sa iyo nang paulit-ulit; kung gayon, alamin mong nagsimula nang magdilim ang ulap sa iyong tinitirhan. Ngunit kung, sa pagsisimula mo ng gawaing ito, hindi mo matagpuan ang kapayapaan mula sa mga pagnanasa na nagpapahirap sa iyo, huwag kang magtaka. Tulad ng mga kalaliman ng mundo, kapag pinagkaitang sinag ng araw, ay nananatiling madilim nang matagal, gayon din naman ang amoy ng mga gamot at ang bango ng mira, na kumakalat sa hangin, ay nananatili nang hindi maglalaon bago ito magkalat at maglaho; lalo pang tumitindi ang mga pagnanasa, na parang mga asong sanay dumila ng dugo sa tindahan ng karne, na tumatayo at umuungol kapag hindi nila nakukuha ang karaniwang pagkain, hanggang sa masira ang kapangyarihan ng kanilang dating nakasanayan. Ngunit kapag nagpatuloy ka, makikita mo ang mga sumusunod na malinaw na palatandaan sa iyong kaluluwa: mabibigyan ka ng lakas sa lahat ng bagay sa pamamagitan ng pag-asa at yayamanin ka ng panalangin; – hindi kailanman mawawalan ng kakulangan sa iyong isipan ang anumang nagsisilbi sa iyong kabutihan sa tuwing makakasalamuha ka ng mga tao at mararamdaman mo ang kahinaan ng likas na katangian ng tao (ang bawat ganitong pagkakataon ay magbabantay sa iyo laban sa kayabangan); – ang mga kapintasan ng iyong kapwa ay hindi na magiging karapat-dapat pansinin sa iyong paningin; – maghahangad kang lisanin ang katawang ito nang may parehong pagnanasa na manahan sa darating na panahon; – tungkol sa bawat mapait na pagsubok na sasapit sa iyo, lantad man o lihim, matutuklasan mong ang lahat ng ito ay dumating nang may katarungan at ayon sa hatol ng Diyos, at magpapasalamat ka sa Diyos dahil dito.

96. Ang mga pagnanasa ay nauudyok alinman sa pamamagitan ng ilang mga imahe, o sa pamamagitan ng isang damdamin na walang imahe, at sa pamamagitan ng alaala—sa simula ay walang matinding paggalaw o iniisip—na kalaunan ay nagdudulot ng iritasyon.

97. Ang patuloy na pagbabantay na sinasamahan ng pagbabasa, na sinusundan ng madalas na pagyuko, ay tiyak na nagdudulot, sa pamamagitan ng masigasig na pagsasanay, ng isang mapayapang kalagayan ng isip. At ang sinumang nakamit ito ay nakamit ito nang eksakto sa pamamagitan ng mga pamamaraang ito. Ang mga nagnanais na makamit ito muli ay dapat manatiling tahimik, habang sabay na isinasagawa ang mga nabanggit; ngunit una sa lahat, hindi nila dapat hayaan na ang kanilang mga iniisip ay kumapit sa anumang bagay maliban sa kanilang sariling kaluluwa; dapat nilang isabuhay ang panloob na pagninilay, at sa pagninilay sa kanilang mga gawa, dapat nilang isagawa nang eksakto ang mga gawaing nagbibigay sa atin ng isang partikular na pakiramdam na malapit sa atin, isang pakiramdam na nagpapatibay sa atin sa mabuting pag-iisip.

98. Sa bawat makatwirang kalikasan ay may di-mabilang na pagbabago, at nagaganap ang mga pagbabago sa bawat tao sa bawat sandali. Maiintindihan ito ng isang taong may pagka-matalinong paghuhusga sa pamamagitan ng pagsubok sa sarili; kung mananatili silang kalmado at babantayan ang kanilang sarili sa kanilang isipan, madali nilang matutuklasan kung anong mga pagbabago ang dinaranas ng kanilang mga iniisip sa anumang oras, kung paano sila biglang lumilipat mula sa isang mapayapang kalagayan tungo sa kalituhan, at kung bakit. Nagsulat si San Macarius tungkol dito sa kanyang mga tagubilin sa mga kapatid, na pinapayuhan silang huwag mawalan ng pag-asa kapag nagkaroon ng pagbabagong hindi maganda; sapagkat kahit ang mga nakatayo sa hagdan ng kabanalan, kapag lumamig ang hangin, ay palaging nakararanas ng pagbagsak mula sa mas mabuting kalagayan tungo sa mas masamang kalagayan, kahit na walang kapabayaang pagbibigay-lugod sa sarili sa kanilang panig; Sa kabaligtaran, kahit na isinasagawa nila ang kanilang disiplina, ang ganitong pagbagsak ay dumadapo sa kanila, salungat sa hangarin ng kanilang sariling kalooban. Pinagtibay din ito ni San Marcos, na nagsasabing: 'May pagbabago sa bawat tao, gaya ng sa hangin.' '*Sa bawat tao,*' ibig sabihin, hindi lamang sa mga pinakamababa at pinakamasama, kundi pati na rin sa mga pinaka-perpekto. Tulad ng sa kalikasan na sinusundan agad ng init ang lamig – at gayundin, hindi nagtagal ay sinundan ng malinaw na panahon ang granizo – ganoon din sa ating espirituwal na disiplina: minsan ay may pagsubok, minsan ay may tulong ng biyaya; minsan ang kaluluwa ay nasa kaguluhan at bumabangon ang mabagsik na mga alon laban dito – at muli, nagkakaroon ng pagbabago, sapagkat bumibisita ang biyaya at pinupuno ang puso ng tao ng kagalakan at kapayapaan mula sa Diyos, ng mga dalisay at mapayapang kaisipan.

99. Kaya, kapag ikaw ay nasa kaguluhan, huwag mawalan ng pag-asa; at kapag ikaw ay napupuno ng kapayapaan, huwag maging mayabang. Sa halip, masusing suriin sa iyong sarili ang mga maruruming kaisipan at ang mga hindi angkop na imahen na tumubo sa iyong isipan sa panahon ng kaguluhan, sa oras ng kalituhan at kagulatan ng mga kaisipan; – pagnilayan mo rin kung gaano kabilis kang naligaw ng iyong mga pagnanasa, at nakipag-usap ka rito habang ang iyong isip ay nababalot ng ulap ; at alamin mong ang lahat ng ito ay ipinagkaloob sa atin ng Providence ng Diyos para sa ating kababaang-loob, sapagkat Siya ang nag-aasikaso at nag-aayos ng kapakinabangan para sa bawat isa sa atin.

100. Ang kababaang-loob, kahit walang gawaing kabutihan, ay nagpapatawad sa maraming kasalanan; ngunit kung walang kababaang-loob, maging ang mga gawaing kabutihan ay walang silbi, at sa katunayan ay nagdudulot pa nga ng malaking pinsala sa atin. Tulad ng asin sa lahat ng pagkain, gayon din ang kababaang-loob sa bawat birtud. Upang makamtan ito, dapat tayong patuloy na magpakumbaba sa ating mga pag-iisip at magkaroon ng matalinong pagdadalamhati. At kung makamtan natin ito, gagawin tayo nitong mga anak ng Diyos.

101. Ipinakita sa atin ng ating Panginoon ang sandigan para sa ating kahinaan sa panalangin, nang sabihin Niya: 'Magising kayo, *"maging mapagbantay at manalangin, upang hindi kayo mahulog sa tukso"*' (Matt. 26:41). Manalangin at huwag maging tamad, kundi sa lahat ng oras *'maging mapagbantay at manalangin'* (Col. 4:2–3). *'Humiling, at kayo'y bibigyan; maghanap, at kayo'y makakakita'; 'tumuktok, at kayo'y pagbubuksan. Sapagkat ang bawat humihingi ay tumatanggap, at ang naghahanap ay makakakita, at sa tumutuktok ay mabubuksan ang pinto'* (Matt. 7:7–8). Lalo Niyang binigyang-diin ang Kanyang salitang ito at hinihikayat tayo sa mas malaking kasipagan sa pamamagitan ng parabula ng isang kaibigang lumapit sa kanyang kaibigan sa hatinggabi at humiling ng tinapay. Sabi ng Panginoon: *'Amen, sinasabi ko sa inyo, kahit na hindi niya siya bigyan dahil kaibigan niya siya, ngunit dahil sa kanyang pagtitiyaga ay babangon siya atbibigay sa kanya ang anumang kailangan niya'* (Lucas 11:8). At kayo, manalangin, at huwag maging pabaya. Kayong-kayong di-mailarawan na paghihikayat sa katapangan!

102. Alam ng Panginoon na bago Siya dumating sa katapusan ng ating buhay, hindi Niya aalisin sa atin ang posibilidad na maligaw; na ang pagbabagong ito ay malapit nang dumating—ang paglipat mula sa kabutihan tungo sa kasamaan; na ang tao at ang kanyang kalikasan ay may kakayahang yakapin ang kabaligtaran; kaya't inutusan Niya tayong maging mapagbantay at magsikap sa walang patid na panalangin. At inutusan Niya tayo na manalangin hindi lamang upang protektahan ang ating sarili mula sa halatang pagbabago; kundi pati na rin dahil sa tuso at hindi matagpusing katangian ng mga bagay na ating patuloy na nararanasan, at na hindi maisip ng ating isipan sa mga kalagayang madalas nating nararanasan nang hindi natin pinipili. Sapagkat, bagaman ang ating mga pag-iisip ay matibay at nakapirmi sa mabuti, ang Kanyang Pamatnugot ay paulit-ulit pa ring iniwan tayo sa bingit ng tukso at itinapon tayo rito, gaya ng sinabi ng banal na si Pablo: *'Isang tinik sa laman ang ibinigay sa akin'* (2 Cor. 12:7–9).

103. Ang mundong ito ay isang paligsahan at isang arena para sa mga paligsahan. Panahon ito ng pakikibaka. At sa panahon ng pakikibaka, at sa panahon ng paligsahan, walang batas; ibig sabihin, hindi naglalagay ang Hari ng hangganan sa Kanyang mga mandirigma hanggang sa matapos ang paligsahan, at ang bawat tao ay dinadala sa mga pintuan ng Hari ng mga Hari at sinusubok doon upang makita kung sila ay nagtagumpay sa paligsahan o nabasag ang kanilang mga likod. Narito, iisa lamang ang batas: manatiling mapagbantay at manindigan nang matatag. – Kaya't huwag tayong maging pabaya sa panalangin, o masyadong tamad na humingi ng tulong sa Panginoon, na kung wala Siya ay wala tayong magagawang kaaya-aya sa Kaniya. – Laging tandaan natin nang may katatagan na habang tayo ay nasa mundong ito at naninirahan sa laman, kahit na umakyat pa tayo sa kalangitan, hindi tayo maaaring manatiling walang ginagawa at walang pagsisikap, o maging walang pakialam.

104. Ang kasakdalan sa pagsusumikap na ito ay nasa sumusunod: sa pagsisisi, kadalisan at pagpapabuti ng sarili. (Ang taong nagsisisi ay pumapasok sa pakikibaka laban sa mga pagnanasa – at nakikipaglaban hanggang malinis ang puso mula rito; ang paglilinis ng puso ang wakas ng pakikibaka, at ang pasukan sa kaharian ng kasakdalan).

105. May isang tanong: 'Ano ang pagsisisi?' At ang tugon niya: 'Ang pagtalikod sa dating mga gawi at pagdadalamhati sa mga ito'; at pati na rin: 'isang pusong nagpapakumbaba at mapagpakumbaba'.

106. Tinanong din siya: 'Paano makakamit ng isang tao ang kababaang-loob?' At sinabi niya: 'Sa pamamagitan ng walang-patid na pag-alala sa sariling mga kasalanan at sa paglapit ng kamatayan, sa pamamagitan ng pagsusuot ng payak na damit – sa pamamagitan ng laging pagpili ng pinakamababang upuan,

at sa bawat pagkakataon ay kusang-loob na pagsasagawa ng pinakamababang at nakapagpapababang gawain – sa pamamagitan ng hindi pagsuway, – sa pamamagitan ng pananahimik, – sa hindi pag-eejoy sa pagdalo sa mga pagtitipon, sa pagnanais na manatiling hindi kilala at hindi mahalal sa anumang tungkulin, – sa hindi pag-iingat ng anumang pag-aari na lubos na para sa sarili, – sa pagkamuhi sa pakikipag-usap sa maraming tao, – huwag maghangad ng kapakinabangan, at higit pa rito, sa isipan, huwag nang husgahan o paratanganan ang sinuman, gaano man kaliit ang dahilan, at huwag maging maselan; huwag maging taong laging nakikialam sa iba at palaging inaalamutan ng lahat, kundi mag-isa sa pag-iisa sa pag-asikaso ng sariling gawain, at huwag pasanin sa sarili ang anumang bagay sa mundo maliban sa sarili. Sa madaling salita: isang buhay na puno ng paglalakbay, kahirapan, at pag-iisa – ito ang nagbubunsod ng kababaang-loob at naglilinis ng puso."

107. Ang tanda ng mga nakamit ang kaganapan ay ito: kung sila ay ipapahamak ng sampung beses sa isang araw upang masunog alang sa pag-ibig sa kanilang kapwa, hindi sila masisiyahan rito, gaya ng ipinakita ni Moises (Ex. 32:32), at ni San Pablo (Rom. 9:3), at ng iba pang mga Apostol. – Ibinigay ng Diyos ang Kaniyang Anak sa kamatayan sa krus dahil sa pagmamahal sa Kaniyang mga nilikha. At kung Siya ay mayroon pang mas mahalaga, ibibigay rin Niya iyon sa atin, upang sa pamamagitan nito ay mapanalunan Niya para sa Kaniya ang ating lahi. – Sa pagsunod sa halimbawang ito, ang lahat ng mga Santo, na nagsusumikap para sa kaperpeksiyunan, ay nagsisikap na maging katulad ng Diyos sa pamamagitan ng kaperpeksiyunan ng pagmamahal sa kapwa.

108. Walang sinuman ang makarating sa tuktok ng pag-ibig na ito maliban kung nararamdaman nila ito nang malalim sa lihim ng kanilang pag-asa. Ang mga umiibig sa mundong ito ay hindi makakamit ang pag-ibig para sa kanilang kapwa tao. Kapag ang sinuman ay nakamit ang pag-ibig, siya ay nabibihisan ng Diyos Mismo kasama ng pag-ibig na iyon. At ang sinumang nakamtan ang Diyos ay hindi lamang dapat tumangging tanggapin ang anumang iba pa kasabay Niya, kundi dapat ding hubarin ang sarili niyang katawan. Sapagkat kung ang sinuman, dahil sa pag-ibig sa mundo, ay bumabalot sa sarili sa mundong ito at sa buhay na ito, hindi siya mababalutan ng Diyos hangga't hindi niya ito iniwan. Sapagkat ang Diyos Mismo ang nagpatotoo rito, na sinasabi: *'Kung ang sinuman' ay hindi talikuran ito, at 'hindi kinamumuhian ang kaniyang sariling kaluluwa, hindi siya maaaring maging alagad Ko'* (Lucas 14:26). Hindi lamang ito dapat talikuran, kundi dapat ding kamuhian.

109. Bakit napakamatamis ng pag-asa, at bakit nagiging magaan ang lahat ng gawain sa kanyang presensya? – Sapagkat sa oras na iyon ay nagigising sa mga kaluluwa ng mga Santo ang isang likas na pagnanasa (para sa kaghinaan), habang pinapayagan sila ng pag-asa na mainom ito sa monasteryo mula sa kanilang sariling tasa, at pinupuno sila ng kagalakan. Kaya't hindi na nila nararamdaman ang pagod, kundi nagiging manhid sila sa pagod at kalungkutan; at sa buong paglalakbay nila ay pakiramdam nila ay naglalakad sila sa hangin, sa halip na maglakad gamit ang mga paa ng tao; sapagkat ang kahirapan ng landas ay hindi nila nakikita; walang burol o sapa sa kanilang harapan, at ang mga magaspang na lugar sa daan ay nagiging patag para sa kanila (Isa. 40:4). Nakatuon ang kanilang pansin sa dibdib ng kanilang Ama—at ang pag-asa mismo, na parang daliri, ay itinuturo sa kanila sa bawat sandali ang malayo at hindi nakikita, subalit nakikita ng lihim na mata ng pananampalataya; at ang pagnanasa para sa malayong layuning ito, na parang apoy, ay pinapailaw ang bawat bahagi ng kanilang kaluluwa. Doon nakatuon ang buong hangarin ng kanilang mga kaisipan, at doon sila patuloy na nagmamadaling makarating. – Sa ganitong paraan, pinapailaw sila ng pag-asa na parang apoy, at hindi nila maaaring pahintulutan ang kanilang sarili na magpahinga sa mabilis at walang tigil na agos na ito, na tinatahak nang may kagalakan.

110. Ang paglayo sa makamundong pagnanasa ay hindi lamang nangangahulugang hindi maramdaman ang mga pagnanasa, kundi pati na rin ang hindi pagpapayag na mag-ugat ang mga ito sa loob ng sarili. Bunga ng maraming uri at sari-saring birtud, kapwa hayag at nakatago, na nakamtan ng mga Santo, napagtagumpayan na sa kanila ang mga pagnanasa, at hindi na ito madaling bumangon laban sa kanilang kaluluwa; hindi na rin kailangang maging palaging mapagbantay ang kanilang isipan sa paghuhusga nito; sapagkat ito ay palaging napupuno ng mga kaisipang, nang buong kamalayan, ay ginigising sa isipan sa pamamagitan ng pagninilay at talakayan hinggil sa pinakamahuhusay na mga birtud. At sa sandaling magsimulang kumilos ang mga pagnanasa, ang isip ay biglang nahuhumaling, wari, sa isang tiyak na kaliwanagan na tumagos dito; at ang mga pagnanasa, ayon kay Beato Marcos, ay nananatili sa loob nila, wari, na walang magawa.

111. Ang isip, sa biyaya ng Diyos, habang gumagawa ng mabubuting gawa at lumalapit sa kaalaman, ay bihirang mapansin ang bumubuo sa mababang at di-matalinong bahagi ng kaluluwa. Sapagkat itinataas ng

kaalaman ang isip sa mga kahanga-hangang tuktok at inilalayo ito sa lahat ng nasa mundo. At dahil sa kadalisan ng mga Santo, at sa kasalimuutan, kakayahang umangkop, at talas ng kanilang isipan, pati na rin dahil sa kanilang mga pagsisikap sa pag-a-ascetismo, ang kanilang mga isipan ay napapalinis at nagiging liwanag, sa pamamagitan ng pagpapahirap sa kanilang laman. At, bilang bunga ng kanilang pagsasanay sa katahimikan at ng kanilang matagal na pananatili rito, ang bawat panloob na pagninilay ay madali at mabilis na ipinagkakaloob sa kanila, at ang kanilang pinagninilayan ay nagpupuno sa kanila ng paghanga. Kasabay nito, karaniwang napupuno sila ng mga pagninilay, at hindi kailanman nauubusan ang kanilang isipan ng mga bagay na dapat unawain, ni hindi rin sila nawawalan ng siyang nagbubunga ng bunga ng Espiritu sa kanilang kalooban. Sa pamamagitan ng matagal na pagsasanay, nabubura ang mga alaala na nagpapasiklab ng mga pagnanasa sa kanilang puso, at humihina ang kapangyarihan ng pamumuno ng diyablo. Sapagkat kapag ang kaluluwa ay hindi nakikisabwatan sa mga pagnanasa sa pamamagitan ng paglalaan ng pansin dito, at dahil patuloy itong abala sa ibang mga bagay, hindi na kayang hawakan ng kapangyarihan ng mga pagnanasa ang kanyang espirituwal na pagka-sensitibo.

112. Kung paanong itinaas ng kapalaluan ang kaluluwa at binibigyan ito ng kalayaan na lumipad sa mga ulap ng sarili nitong mga iniisip at umikot sa gitna ng lahat ng nilikha, gayon naman tinitipon ng kababaang-loob ang kaluluwa sa isang iisang punto sa pamamagitan ng katahimikan – at ito ay nakasentro sa sarili nito. Tulad ng kaluluwa, sa loob ng katawan, ay nakatago sa paningin at sa pakikipag-ugnayan sa lahat ng tao, gayundin naman ang tunay na mapagkumbabang tao ay hindi lamang walang pagnanais na makita o makilala ng iba, kundi nasa kanyang kalooban pa nga na lumubog mula sa kanyang sarili patungo sa kanyang sarili, na maging wala, na para bang hindi siya umiiral, na para bang hindi pa siya nilikha. – At habang ang ganoong tao ay nanatiling nakatago, nakatago sa sarili at hiwalay sa mundo, siya ay lubos na naninirahan sa kanyang Panginoon.

113. Ang mapagkumbaba ay hindi kailanman humihinto upang tingnan ang mga pagtitipon, karamihan ng tao, kaguluhan, ingay o pagdiriwang; hindi niya pinapansin ang mga salita, pag-uusap, sigaw o ang panghihimasok ng mga pandama; ang kanyang hangarin ay hindi ang magkaroon ng maraming bagay o ang palaging maging abala, kundi ang maging malaya sa lahat ng oras, malaya sa mga alalahanin, upang ang kanyang mga iniisip ay hindi lumampas sa kanyang sarili. Sapagkat tiyak sa kaniya na kung siya'y masasangkot sa maraming bagay, hindi niya magagawang manatiling malaya mula sa kalituhan ng pag-iisip; sapagkat sa maraming gawain ay maraming alalahanin at napakaraming masalimuot na pag-iisip; at dahil dito'y nabubuksan ang pinto sa mga pagnanasa, natataboy ang katahimikan ng pag-iisip, at nasasara ang pinto sa kapayapaan. Kaya, ang taong mapagkumbaba ang pag-iisip ay iniingatan ang sarili laban sa lahat ng labis; at sa pamamagitan nito ay nananatili siyang palaging payapa, kalmado, mapayapa, mapagkumbaba, at marangal.

114. Ang mapagkumbaba at pantas na tao ay hindi kailanman nailalarawan ng pagmamadali, pagmamadali-madali, kalituhan, o pabigla-bigla at magaang na pag-iisip, kundi nananatiling payapa sa lahat ng oras. Walang makakapagpamangha, makakapagpahilo o makakapagpatakot sa kanya; sapagkat hindi siya nawawalan ng kapanatagan sa kalungkutan, ni natitinag, at hindi rin siya namamangha o nadadala sa tuwa. Ngunit ang buong kagalakan at ligaya niya ay nasa anumang nagpapaligaya sa kanyang Panginoon.

115. Ang taong mapagkumbaba ay hindi nangahas na manalangin sa Diyos o humiling ng anumang bagay, ni hindi rin nila alam kung ano ang ipapanalangin; kundi nananatili lamang silang tahimik sa lahat ng kanilang mga pandama, na naghihintay lamang sa awa at sa kalooban na darating sa kanila mula sa harapan ng Pinakamahal na Kamahalan, – kapag yumuyuko siya nang lubos, at ang panloob na pananaw ng kanyang puso ay itinaas sa mga pintuan ng Pinakabanal na Dako, kung saan Siya nananahan sa kadiliman, sa Harapan Niya na ang mga mata ng mga Serapim ay nakapikit, – at naglalakas-loob lamang na magsalita at manalangin nang ganito: 'Ayon sa Kalooban Mo, O Panginoon, gayon nawa ang mangyari sa akin'.

116. Lumakad sa harap ng Diyos nang may pagkamapayak, hindi sa katusuhan ng isip. Ang pagkamapayak ay sinusundan ng pananampalataya; ngunit ang kasalimuotan at katusuhan ay sinusundan ng pagmamataas; at ang pagmamataas naman ay humahantong sa pagkakalayo sa Diyos.

117. Kapag ikaw ay nakatayo sa harap ng Diyos sa panalangin, maging sa iyong mga pag-iisip na parang isang paslit na walang salita. Huwag kang magsalita sa harap ng Diyos mula sa anumang kaalaman, kundi lumapit ka sa Kanya nang may pag-iisip na pambata, at lumakad ka sa harap Niya, upang ikaw ay maituring na karapat-dapat sa maingat na pag-aaruga ng isang ama para sa kanyang sanggol. Sinasabi: '*Pinangangalagaan ng Panginoon ang maliliit*' (Awit 114:5) – hindi lamang yaong maliliit sa katawan, kundi

pati na rin yaong pantas sa sanlibutan, na, matapos isantabi ang kanilang karunungan, ay sa kanilang sariling kalooban ay ginawang parang maliliit na bata ang kanilang sarili, at nagsimulang matuto mula sa yaong Kalinawan na nasa lahat ng dako na hindi maaaring makamtan sa pamamagitan ng mga pagsisikap ng (ng mga aklat). Hilingin mo sa Diyos na ipagkaloob Niya sa iyo na maabot ang sukatan ng pananampalatayang ito. Manalangin ka para rito nang walang katamaran, hanapin mo ito nang may sigasig, at ipagpakumbaba mo ito nang may matinding pamanhikahik hanggang sa matanggap mo ito. Ibibigay ito sa iyo kung una, sa pamamagitan ng pananampalataya, pipilitin mong ihagis ang iyong mga pag-aalala sa Diyos at papalitan ang iyong sariling pag-aalala ng Kanyang probidensya. At kapag nakita ng Diyos sa iyo ang determinasyong ito—na sa isang dalisay na puso ay inialay mo ang iyong sarili sa Diyos Mismo kaysa sa iyong sarili, at pinilit mong ilagay ang iyong pag-asa sa Diyos kaysa sa iyong sariling kaluluwa—kung gayon ay maninirahan sa iyong loob ang di-mailahad na kapangyarihang iyon, at madaramdam mong lubos na walang dudang may kapangyarihan sa iyong piling – ang mismong kapangyarihang iyon na, nang maramdaman ng marami sa kanilang sarili, ay naglakad sila sa apoy nang walang takot, at naglakad sa ibabaw ng tubig nang hindi nanginginig ang kanilang pag-iisip sa takot na baka malunod sila.

118. Hindi ba't sa bawat aspekto, ang kaalamang espirituwal na ito ay maaaring ipagkamali bilang kaalaman sa kaluluwa? – Hindi lamang imposible na ipagkamali ang kaalamang espirituwal na ito bilang kaalaman sa kaluluwa, kundi wala ring posibilidad na ito'y mapansin sa pamamagitan ng mga pandama ng sinumang masigasig na nagsasanay sa kaalaman ng kaluluwa. At kung ang sinuman sa kanila ay nagnanais na lumapit sa ibang kaalamang espirituwal na ito, hangga't hindi nila isinasakripisyo ang kaalamang pangkaisipan na ito—kasama ang lahat ng mga banayad nitong liko-liko at masalimuot nitong pamamaraan—at hangga't hindi sila kumukuha ng pag-iisip na parang bata, hindi sila makakalapit kahit kaunti sa kaalamang espirituwal. Sa kabaligtaran, ang mga gawi at konsepto ng pangkaisipang gabay ay nananatiling malaking hadlang sa kanila hangga't hindi nila ito unti-unting winawasak. Ang gabay na espirituwal na ito ay payak at hindi sumisilay sa mga kaisipang pangkaisipan. Hanggang hindi napalalayâ ang isip mula sa maraming kaisipan at makamtan ang iisang kasimplehan ng kadalisayan, hindi nito matatanggap ang espirituwal na patnubay.

119. Kung minsan mo nang ipinagkatiwala ang iyong sarili sa Panginoon, na lubos na sapat upang protektahan ka at bantayan ka, huwag mo nang muling alalahanin ang mga bagay na iyon, kundi sabihin mo sa iyong kaluluwa: 'Sa lahat ng bagay, Siya na minsan kong ipinagkatiwala ang aking kaluluwa ay sapat na para sa akin. Hindi ako narito; alam Niya iyon.' – Kanita'y tunay mong makikita ang mga kababalaghan ng Diyos – makikita mo kung paanong ang Diyos ay laging malapit upang iligtas ang mga natatakot sa Kanya, at kung paanong ang Kanyang Paggabay ay nakapalibot sa iyo, bagaman hindi nakikita. Ngunit dahil ang Tagapangalaga na mananahan sa iyo ay hindi nakikita ng pisikal na mata, hindi mo Siya dapat pagdudahan na parang wala Siya; sapagkat madalas Niya namang ipinapakita ang Sarili Niya kahit sa pisikal na mata, upang kaaliw ka.

120. Sa sandaling itakwil ng isang tao ang lahat ng nakikitang tulong at pag-asa sa tao, at sumunod sa Diyos nang may pananampalataya at malinis na puso, agad na susunod sa kanya ang biyaya at ihahayag sa kanya ang kapangyarihan nito sa pamamagitan ng iba't ibang anyo ng tulong. Una, ipinahahayag nito ang sarili sa mga nakikitang bagay na ito, at iniaalok sa kanya ang tulong sa pamamagitan ng Kanyang probidensiya sa kanya, upang sa pamamagitan nito ay lalo niyang maramdaman ang kapangyarihan ng Probidensiya ng Diyos na gumagawa sa kanya. Sa pagkilala niya sa tulong na ito sa hayag na anyo, tinitiyak din sa kanya ang tulong sa lihim; sa pagdaan nito, inilalantad ng biyaya sa kanya ang masalimuot na sapot ng mga mahihirap na kaisipan at intensiyon, kung saan madali niyang matutukoy ang kahulugan, pagkakaugnay, at pang-akit nito, at kung paano ito nagmumula sa isa't isa – at sumisira sa kaluluwa. Kasabay nito, inilalantad ng biyaya sa kanyang paningin ang lahat ng kasamaan ng mga demonyo na nakapaloob sa isang selyadong lalagyan, at itinuturo sa kanya, na para bang itinuturo ng daliri, kung ano ang sana'y kanyang dinanas kung hindi niya ito nakilala. Pagkatapos ay sumasagi sa kanyang isip na dapat niyang hingin sa kanyang Maylalang ang lahat ng bagay, maliliit man o malalaki, sa pamamagitan ng panalangin.

121. Kapag pinatitibay ng biyaya ng Diyos ang kanyang determinasyong magtiwala sa Diyos sa lahat ng bagay na ito, unti-unti niyang hinaharap ang mga tukso. At pinapayagan ng biyaya na may mga tukso na ipadala sa kanya, na naaayon sa kanyang kakayahan, upang kanyang matiis ang bigat nito. At sa mga tukso na ito, ang tulong ay malinaw na lumalapit sa kanya, upang siya ay manatiling matatag habang siya ay unti-unting tinuturuan at nakakamit ang karunungan, at, sa pagtiwala sa Diyos, ay hinahamak ang kanyang mga kaaway. Sapagkat hindi posible para sa isang tao na maging matalino sa mga espirituwal na pakikibaka,

makilala ang kanyang Tagapaglaan, maramdaman ang kanyang Diyos, at maging matatag sa pananampalataya sa Kanya, maliban sa pamamagitan ng lakas na nakukuha sa pagtiis ng mga pagsubok.

122. Sa sandaling maramdaman ng Biyaya na nagsisimulang sumibol sa isipan ng isang tao ang bahid ng pag-aalinlangan, at nagsimula na siyang magmalaki, agad nitong pinapahintulutan ang mga tukso na lumakas at tumindi laban sa kanya, hanggang sa makilala niya ang kanyang sariling kahinaan at muling kumapit sa Diyos nang may kababaang-loob.

123. Huwag kang magtaka na kapag sinimulan mong isabuhay ang birtud, bumuhos sa iyo mula sa lahat ng panig ang matitinding kalungkutan; sapagkat ang isang birtud ay hindi itinuturing na ganoon kung ang pagsasabuhay nito ay hindi sinasamahan ng paghihirap. Kaya sinabi ni San Juan (Colov o ang Propeta): 'Karaniwang hinaharap ng mga birtud ang mga paghihirap; karapat-dapat itong batikusin kapag ito ay nakakabit sa kaluwagan'. At sinasabi ni Bl. Marcos: 'Bawat ganap na birtud ay tinatawag na krus kapag tinutupad nito ang utos ng Espiritu'. Ito ang apostolikong pagtuturo na '*lahat ng nagnanais mabuhay*' sa takot ng Panginoon at '*sa Cristo Jesus ay pag-uusig'in*' (2 Tim. 3:12). Ngunit ang Panginoon ay nagsasabi: '*Ang sinumang mawawalan ng kanyang buhay dahil sa Akin ay makakakita nito*' (Matt. 16:25). Dahil dito, iniaalok Niya sa iyo ang krus sa mismong simula, upang unang itaguyod mo ang iyong sarili sa krus, at saka mo ipadala ang iyong kaluluwa upang sumunod sa Kanya.

124. Walang kasing-lakas ng kawalan ng pag-asa. Hindi ito natatalo, maging sa kanan man o sa kaliwa. Kapag ang isang tao, sa kanyang mga pag-iisip, ay ninakaw ang lahat ng pag-asa sa kanyang buhay, wala nang mas walang hiya pa kaysa sa kanya. Walang sinuman sa kanyang mga kaaway ang makakatapat sa kanya, at walang kalungkutan na sa pagbanggit pa lamang ay magpapahina sa kanyang determinasyon; sapagkat ang anumang kalungkutan na dumating sa kanya ay mas magaang kaysa kamatayan, at itinungo niya ang kanyang ulo upang tanggapin ang kamatayan sa kanyang sarili.

125. Ang pag-asa ng kapayapaan ay sa lahat ng panahon nagiging sanhi upang makalimutan ng mga tao ang dakila, mabuti, at birtud. Bago pa man ang ating panahon at hanggang sa araw na ito, hindi dahil sa iba pa kundi dahil mismo rito, ang mga tao ay napapagod; at hindi lamang sila nabibigo na makamit ang tagumpay, kundi nawawala pa sa kanila ang pinakamabuti. Kaya, sa madaling sabi, kung pinababayaang ng isang tao ang Kaharian ng Langit, tiyak na dahil sa pag-asa ng kaunting ginhawa dito sa lupa. Sino ang hindi nakakaalam na lumalapit ang mga ibon sa bitag, na iniisip ang pahinga?

126. Kapag ang isip ay masigasig para sa kabutihan, hindi susuko ang panlabas na pandama sa anumang kahirapan. Kapag ang puso ay masigasig sa espiritu, hindi malulungkot ang katawan sa mga kalungkutan, hindi matatakot, ni hindi aatras sa pangamba; sapagkat noon, ang isip, na parang diyamante, sa pamamagitan ng katatagan nito ay lumalaban sa lahat ng tukso sa loob nito. Kaya't maging masigasig tayo – at tatakas sa atin ang katamaran, na siyang nagbubunga ng katamaran. Ang sigasig ay nagbubunga ng tapang at binibigyan ang kaluluwa ng matagumpay na lakas. Anong kapangyarihan ng mga demonyo ang makakatagal dito kapag itinutok ng kaluluwa ang likas nitong sigasig laban sa kanila?

127. Ang ating mga sinaunang ninuno, na nakaaalam na ang ating isipan ay hindi laging kayang manatiling matatag at magbantay, at sa ibang panahon ay hindi man lang matukoy kung ano ang nakasasama rito, nagsuot sila ng paglayo sa mga bagay na pangmundo na parang sandata, at umatras sa disyerto, kung saan walang mga gawaing pangmundo na nagpapasiklab ng mga pagnanasa, upang hindi magkaroon ng sanhi ng inis, pagnanasa, o sama ng loob. Laban sa lahat ng ito at iba pa, pinatibay at pinagtanggol nila ang kanilang sarili na parang isang hindi matutumbang haligi.

128. Kapag ang isang tao ay namumuhay nang malayo sa pag-aari, ang kaisipan ng pag-alis sa buhay na ito ay palaging pumapasok sa isip – at siya ay palaging nag-iingat upang maghanda para rito, – iniawasan niya ang lahat ng pahinga; ang kaisipan ng pagtalikod sa mundo ay malinaw na gumuguhit sa kanyang isipan; pinatatag niya ang kanyang puso upang harapin ang panganib nang walang takot; hindi siya natatakot sa kamatayan, sapagkat nakatuon ang kanyang paningin dito sa bawat sandali; tinatanggap niya ang mga kalungkutan, kung darating man, nang may kagalakan at tuwa, dahil alam niyang nagdadala ang mga ito ng korona. Ngunit kung mangyari na makamtan niya ang anumang panandalian, sa mismong sandaling iyon ay nagsisimulang kumilos sa kanyang kaluluwa ang pag-ibig sa katawan; sumisibol ang mga kaisipan ng laman, kasama ang mga paraan upang makamit ang lahat ng nagsisilbi sa layuning iyon; mula sa puntong ito, ang katatagan ng puso na taglay niya nang siya ay hiwalay sa mga bagay sa mundo at higit pa rito, ay nagsisimulang kumawala sa kanya, at ang kanyang kaluluwa ay sinasalakay ng mga kaisipang nagbubunsod ng takot para sa kanyang buhay; sa gayon, ang kanyang matibay na pag-asa sa Diyos ay umaalis sa kanya.

129. *Iba't ibang Kasabihan.* – Kung paanong hindi maaaring huminga ang taong nakalubog ang ulo sa tubig ng malinis na hangin, gayon din naman ay hindi maaaring huminga ang taong inilubog ang kanyang mga iniisip sa mga alalahanin sa lupa ng mga pakiramdam ng bagong mundong iyon. Tulad ng kung paanong ang nakamamatay na baho ay nagugulo ang kalusugan ng katawan, gayon din naman ang isang malaswang tanawin ay nagugulo ang kapayapaan ng isip. Tulad ng kung paanong ang salamin ay hindi mananatiling buo kapag nabangga sa isang malapit na bato, gayon din naman ang isang Santo, kapag siya ay nanatili nang matagal sa piling at nakikipag-usap sa isang babae, ay hindi mapapanatili ang kanyang kadalisan at hindi maiiwasang madungisan. Tulad ng mga punong natutuklap dahil sa malakas at tuloy-tuloy na agos ng tubig, gayundin naman ang pag-ibig sa mundo ay natutuklap mula sa puso dahil sa baha ng mga tukso na nakatuon sa katawan. Tulad ng kung paanong nililinis ng mapait na gamot ang karumihan ng hindi malusog na likido mula sa katawan, gayon din, pinapalinis ng tindi ng kalungkutan ang puso mula sa masasamang pagnanasa. Tulad ng imposibleng manatiling walang pinsala ang sinumang nagpapatawad sa kanyang kaaway sa digmaan, gayon din imposibleng mailigtas ng isang ascetic ang kanyang kaluluwa mula sa pagkawasak kung papatawarin niya ang kanyang katawan. Tulad ng isang dalagang binata, na natakot nang makakita ng isang kakila-kilabot na bagay, ay tumatakbo sa kanyang mga magulang, kumakapit sa kanilang mga damit at sumisigaw ng tulong, gayon din naman ang kaluluwa, sa lawak na ito'y nababahala at nabibigo sa takot sa mga tukso, ay nagmamadaling kumapit sa Diyos, tinatawag Siya sa walang patid na panalangin. At habang patuloy na sumasalakay sa kanya ang mga tukso nang sunud-sunod, lalo niyang pinipilit ang kanyang panalangin; ngunit sa sandaling siya'y mailigtas, iniaalay niya ang sarili sa walang kabuluhang pagninilay-nilay. Tulad ng isang nagdadala ng mahalagang regalo sa Hari na ginagantimpalaan Niya ng isang mapagpalang sulyap, gayundin naman ang dakilang Hari ng mga panahon, ang Diyos, pinapatawad ang bawat sukat ng kasalanan ng taong ang panalangin ay sinamahan ng luha, at ginagantimpalaan siya ng isang paborableng sulyap. Tulad ng isang taong may dalang mahalagang perlas, naglalakad sa isang daanang madalas daanan ng mga tulisan, ay laging natatakot na siya'y atakihin at magnakawan; gayundin naman, ang nagdadala ng perlas ng kabanalan at naglalakad sa mundo—ang landas na ito na puno ng mga kaaway—ay hindi maaaring maging malaya sa takot sa mga tulisan hanggang sa marating niya ang tahanan ng libingan, ibig sabihin, ang lupain ng kapahingahan. Tulad ng isang taong umiinom ng alak sa araw ng pagluluksa, na kapag nabuwal na ay nakakalimot sa lahat ng kalungkutan hinggil sa kanyang mabigat na kalagayan, gayundin naman ang taong nabuwal sa pag-ibig ng Diyos, sa mundong ito—ito ay, sa bahay ng paghihikbi—nakakalimot sa lahat ng kanyang pagsusumikap at kalungkutan, at dahil sa kanyang pagkabuwal ay nagiging manhid sa lahat ng makasalanang pagnanasa, ang kanyang puso ay pinatitibay ng pag-asa sa Diyos, ang kanyang kaluluwa ay magaang na parang ibong may balahibo, ang kanyang isipan ay itinaas mula sa lupa sa bawat sandali; ang kanyang mga iniisip ay lumilipad nang mas mataas kaysa sa lahat ng bagay na pantao, at siya ay nagagalak sa kawalang-kamatayan kasama ang Kataas-taasan.

130. Ang kababaang-loob ang kasuotan ng Pagkadiyos. Ang Salitang nagkatawang-tao ay binalot Niya ang Kaniyang sarili rito, at sa pamamagitan nito ay nagsalita Siya sa atin sa ating laman, tinatakpan ang kadakilaan ng Kaniyang pagkamaharlika at ang Kaniyang kaluwalhatian sa kababaang-loob na ito, baka masilaw ang nilikha sa pagtitig sa Kaniya. Hindi sana makatingin ang nilikha sa Kaniya kung hindi Siya kumuha ng bahagi nito, at sa gayon ay nakipag-usap dito. Kaya, ang sinumang magsuot ng balabal na ito ng kababaang-loob ay nagsusuot kay Kristo Mismo; sapagkat sa kawangisang kung saan si Kristo ay nakita ng Kanyang nilikha at namuhay sa kanilang gitna, gayon din ay nais niyang balutan ang kanyang panloob na tao.

131. Ang kababaang-loob ay isang tiyak na misteryosong kapangyarihan na, sa pagtatapos ng kanilang buong paglalakbay sa buhay, ay tinatanggap ng mga perpektong Santo. Ang kapangyarihang ito ay ipinagkakaloob ng kapangyarihan ng biyaya sa wala nang iba kundi sa mga perpekto sa birtud, sapagkat ang birtud na ito ay sumasaklaw sa lahat ng bagay.

132. Hindi lahat ng mapagkumbaba, tahimik, o banayad ay nakamit na ang antas ng kabanalan. Hindi rin natin siya tatawaging 'mapagkumbaba sa karunungan' na, habang inaalala ang kanyang mga kasalanan at nagdadalamhati dahil dito, ay nagpapakita ng pagpapakumbaba; bagaman kapuri-puri ito, sapagkat wala pa siya sa tunay na pagpapakumbaba, kundi mahusay niyang hinahatak ito patungo sa kanyang sarili – hinahangad niya lamang ang pagpapakumbaba, ngunit wala pa ito sa kanyang pag-aari. Ang tunay na mapagkumbaba ay hindi nangangailangan ng pagbuo ng mga dahilan para sa kabanalan sa pamamagitan ng sariling pangangatwiran, kundi ipinamamalas ang kabanalan sa lahat ng bagay nang walang pagsisikap o pagpipilit sa sarili.

133. Kung may magtatanong kung paano makamtan ang kababaang-loob, sasabihin natin sa kaniya: *'Sapat na para sa isang alagad na maging gaya ng kaniyang guro, at isang lingkod na gaya ng kaniyang panginoon (Matt. 10:25). Tingnan kung paano Siya na nag-utos ng kababaang-loob at nagkakaloob ng biyayang ito ay nagpakita mismo nito – tularan Siya, at makakamtan mo ito.*

134. Dapat nating iwasan sa anumang paraan ang anumang nagpapasiklab ng masamang damdamin sa ating kalooban; partikular, dapat nating ugisain sa ating sarili ang mga sanhi ng mga damdaming ito at ang anumang nagpapagalaw rito, kahit gaano pa ito kaliit; at kapag, sa kabila nito, sumiklab pa rin ang mga damdamin, dapat natin itong labanan at pakilaban. Para sa dalawang layuning ito, ang pinakamainam na gawin ay itutok ang sarili sa kaibuturan ng pagkatao, at manirahan doon nang mag-isa, na walang patid na inaalagaan ang ubasan ng puso. Kapag ang ating isipan ay naninirahan doon nang mag-isa at nakahiwalay, hindi na ang isipan ang nakikipagdigma laban sa mga pagnanasa, kundi ang biyaya.

135. Ang layunin ng pagdating ng Tagapagligtas, nang ibigay Niya sa atin ang Kanyang mga utos na nagbibigay-buhay bilang mga panlinis na lunas para sa ating mapusok na kalagayan, ay upang linisin ang kaluluwa mula sa, ang kasiraang dulot ng unang pagsuway, at maibalik ito sa orihinal nitong kalagayan. Kung paanong ang mga lunas ay para sa may sakit na katawan, gayon din ang mga utos para sa mapusok na kaluluwa. At malinaw na ang mga utos ay itinakda laban sa mga pagnanasa, para sa paggaling ng makasalanang kaluluwa.

136. Dumating sa atin ang kasamaan dahil sa paglabag sa mga utos. Mula rito, kitang-kita na muling naibabalik ang kalusugan sa pamamagitan ng pagsunod sa mga ito. At kung hindi natin tutuparin ang mga utos—maliban kung una nating tatahakin ang landas na patungo sa kadalisan ng kaluluwa—hindi natin dapat hangarin o asahan ang paglilinis ng kaluluwa. At huwag mong sabihin na ang Diyos, kahit hindi natin tinutupad ang mga utos, ay makapagkakaloob sa atin ng paglilinis ng kaluluwa sa pamamagitan ng Kanyang biyaya. Ito ang mga hatol ng Panginoon, at hindi tayo inuutusan ng Simbahan na humiling ng ganoong bagay. Ang mga Hudyo, sa kanilang pagbabalik mula Babilonia patungong Jerusalem, ay naglakbay sa natural na paraan; ngunit si Ezekiel ay dumating sa Jerusalem sa pamamagitan ng labis sa karaniwan at, sa pamamagitan ng banal na pahayag, ay naging saksi sa hinaharap na muling pagbabago. May katulad na nangyayari sa usapin ng kadalisan ng kaluluwa. May ilan na nakakamit ang kalinisan ng kaluluwa sa pamamagitan ng karaniwang landas, sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos sa isang buhay na puno ng paghihirap, kapalit ng kanilang sariling dugo; samantalang ang iba naman ay binibigyan nito bilang isang kaloob ng biyaya. At kapansin-pansin na hindi tayo pinapayagang manalangin para sa kalinisang ipinagkakaloob sa atin ng biyaya, habang sabay na tinatanggi ang isang buhay na inilaan sa pagsunod sa mga utos. Sapagkat sa mayamang lalaking nagtanong sa Panginoon, *'Ano ang dapat kong gawin upang magmana ng buhay na walang hanggan?'*, malinaw na sinabi ng Panginoon: *'Ingatan mo ang mga utos'* (Lucas 10:25). Ngunit nang igiit ng mayamang lalaki ang karagdagang gabay, sinabi Niya: *'Kung nais mong maging perpekto, pumunta ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga mahihirap, at pasanin mo ang iyong krus at sumunod ka sa Akin'* (Mateo 19:21). At ang ibig sabihin nito: mamatay ka sa lahat ng iyong pag-aari, pagkatapos ay mabubuhay ka sa Akin; lumisan ka sa lumang mundong puno ng mga pagnanasa, at pagkatapos ay pasukin mo ang bagong mundong Espirituwal. Sapagkat ang Panginoon, nang sabihin Niya, *'Buhatin mo ang iyong krus'* (Matt. 16:24), ay sa gayon ay itinuro Niya sa tao na mamatay sa lahat ng bagay sa mundo. At nang siya ay pumatay sa loob niya sa makalupang tao, o sa mga pagnanasa, saka Niya sinabi sa kaniya, *'Sumunod ka sa Akin'*. Imposible para sa makalupang tao na lumakad sa daan ni Cristo.

137. Ang Banal na Basilio ang Dakila, at ang mga banal na Gregorio, na mga tagapagmahal ng ilang at nagpupuri sa katahimikan, Hindi sila naging tahimik dahil nabigo silang isabuhay ang mga utos, kundi namuhay muna sa mundo, tinutupad ang mga utos na nararapat sa mga namumuhay sa lipunan, at saka nakamtan nila ang kalinisan ng kaluluwa at itinuring na karapat-dapat sa espirituwal na pagninilay. At pagkatapos nito ay nagmadali silang hanapin ang katahimikan ng disyerto; at mula noon ay nanahan sila sa kanilang panloob na tao; kaya naman naging kontemplatibo sila at nanatili sa espirituwal na pagninilay hanggang sa sila ay tawagin ng biyaya upang maging mga pastol ng Simbahan ni Cristo.

138. Pinapatahimik ng disyerto ang mga pagnanasa. Ngunit isang bagay ang kinakailangan sa isang tao para dito—patahimikin ang kanyang mga pagnanasa, at sa katunayan ay bunutin ang mga ito, ibig sabihin, pagtagalin ang mga ito kapag patuloy silang sumasalungat sa atin. Ang mga pagnanasang napapatahimik ay muling nabubuhay sa sandaling may sanhi para mag-ugat ang mga ito. Kaya't hangarin natin ang ilang hindi lamang dahil pinapatahimik nito ang mga pagnanasa, kundi mag-asa tayo na, sa gitna ng kawalan ng mga

pampalasa ng pandama at sa pagkakahiwalay sa lahat ng iba, ay makatagpo tayo ng karunungan doon, at ang panloob, espirital na tao kay Cristo ay muling mabago sa loob natin; upang sa lahat ng oras ay maging mapagbantay tayo sa ating sarili, at upang ang ating isipan ay maging mulat, na pinoprotektahan ang sarili sa bawat sandali, at upang ang alaala ng kanyang pag-asa ay hindi nakawin mula rito.

139. Ang ating Panginoon, upang tayo ay maging katulad ng kadakilaan ng ating Ama sa Langit, ay nag-utos ng awa para sa atin; gayon pa man, mas pinipili ng mga monghe ang katahimikan kaysa awa. Paano ito mapag-iisa? Iniutos ng Panginoon ang awa upang maging katulad tayo ng ating Ama sa Langit, sapagkat hinihila nito ang mga maawain na mas malapit sa Diyos. At tayo, bilang mga monghe, pinapahalagahan ang katahimikan, hindi upang ipawalang-bahala ang awa, kundi upang magsikap hangga't maaari na lumayo sa walang-saysay na pag-aalala at kawalang-kapayapaan; – hindi namin nilalayon na pabayaang aming tungkulin (sa aming kapwa), kundi pinahalagahan namin ang katahimikan upang (mas tiyak, tuparin ang isa pang mas mataas na tungkulin) manatili kami sa pagninilay sa Diyos, na sa pamamagitan nito ay pinakamainam naming maibabalik ang aming kadalisayan at mapalalapit sa Diyos. Ngunit, kung sa anumang pagkakataon ay tunay kaming kailanganin ng aming mga kapatid, hindi namin ito dapat pabayaang. Kaya't, palagi nating himukin ang ating sarili na maging mapagkawanggawa sa puso sa lahat ng oras para sa bawat makatuwirang nilalang. Sapagkat ito ang hinihikayat sa atin ng aral ng Panginoon, at dito—hindi sa anumang bagay na walang kabuluhan—nakasalalay ang katangi-tanging halaga ng aming katahimikan. At hindi lamang natin dapat panatilihin ang panloob na habag na ito, kundi, kapag hinihingi ng pagkakataon, ay hindi dapat ipagwalang-bahala ang hayagang pagpapakita ng ating pag-ibig.

140. Ang Tagapagbigay ng Buhay ay pinagsama-sama ang kabuuan ng mga utos sa dalawang utos na sumasaklaw sa lahat ng iba pa: pag-ibig sa Diyos, at katulad na pag-ibig sa larawan ng Diyos. Ang una ay tumutupad sa layunin ng espirital na pagninilay; ang ikalawa naman, sa pagninilay at pagkilos. Sapagkat ang kalikasan ng Diyos ay payak, hindi nakikita, at sa kanyang mismong kalikasan ay hindi nangangailangan ng anumang bagay; at ang isip, sa kanyang sariling pagninilay, ay likas na hindi nangangailangan ng anumang bagay kaugnay ng Diyos; sa gawaing pangkaisipan, ang kanyang gawain ay payak at nagpapahayag ng sarili sa isang bahagi lamang ng isip, alinsunod sa pagkapayak ng Diwa na karapat-dapat sambahin, na higit sa pandama ng laman. At ang ikalawang utos, na siyang pag-ibig sa kapwa, ayon sa dalawang uri ng kalikasan, ay nangangailangan na hangarin nating tuparin sa laman, sa parehong paraan, ang ating natutupad nang hindi nakikita sa ating kamalayan. Sapagkat ang gawa ay palaging nauna kaysa sa pagmumuni-muni, hindi posible para sa sinuman na umakyat sa kaharian ng mas mataas na kalagayang ito maliban kung kanilang tuparin muna ang mas mababa sa pamamagitan ng kanilang mga gawa. At hindi rin maaaring igiit ng sinuman, kaugnay ng pagmamahal sa kapwa, na sila ay nangingibabaw rito sa kanilang kaluluwa, kung pinababayaan nila ang bahaging isinasagawa sa laman, ayon sa kanilang buong makakaya at alinsunod sa panahon at lugar. Sapagkat sa pamamagitan lamang ng pagtupad na ito nagiging tiyak na umiiral ang ganap na pagmamahal sa loob ng isang tao. At kapag tayo ay, sa abot ng ating makakaya, tapat at matuwid dito, kung gayon ang kaluluwa ay binibigyan ng lakas, sa payak at walang kapantay na mga kaisipan, upang maabot ang dakilang saklaw ng matayog at banal na pagninilay. Ngunit kung saan hindi posible na isabuhay ang pag-ibig sa kapwa sa pamamagitan ng mga gawang nakikita sa laman, doon ang ating pag-ibig sa kapwa, na isinasabuhay lamang ng kaluluwa, ay sapat na sa harap ng Diyos.

141. Ang nagnanais na mahalin ang Diyos higit sa lahat ay dapat mag-ingat na panatilihin ang kalinisan ng kanyang kaluluwa; at ang kalinisan ng kaluluwa ay nakakamtan sa pamamagitan ng pagtagumpay at pag-alis ng mga pagnanasa. Ang mga pagnanasa ay isang pintuan na nakasara sa harap ng kadalisayan. Maliban kung bubuksan ng isang tao ang nakasarang pintuan na ito, hindi siya makapasok sa walang mantsa at dalisay na kaharian ng puso. At kung wala ito, hindi maaaring magkaroon ang kaluluwa ng katapangan sa oras ng panalangin; sapagkat ang katapangan na ito ay bunga ng kadalisayan at ng mga pagsisikap na inilaan upang makamitan ito. Ganito ang pagkakasunod-sunod ng lahat ng ito: ang pagtitiis, kasama ang pagpipigil sa sarili, ay nakikipaglaban sa mga pagnanasa alang sa kadalisayan; kung mapagtagumpayan ng kaluluwa ang mga pagnanasa, nakakamit nito ang kadalisayan; at ang tunay na kadalisayan ang nagbibigay-daan sa isip upang magkaroon ng katapangan sa oras ng panalangin.

142. Maging mapigil tayo sa paghingi sa Diyos ng anumang marangal; ngunit higit sa lahat, magkaroon tayo ng pagtitiis para sa anumang dumating sa atin – at, nang may lubos na kababaang-loob at pagsisisi hinggil sa nasa loob natin at sa ating mga iniisip, hingin natin ang kapatawaran ng ating mga kasalanan at ang kapayapaan ng isip. Isinulat ng isa sa mga Ama: 'Ang sinumang hindi itinuturing ang sarili niyang

makasalan, hindi tinatanggap ng Panginoon ang kanyang panalangin.' Nasusulat na '*ang Kaharian ng Diyos ay hindi dumarating sa pamamagitan ng pagmamaisid*' (ibig sabihin, sa kapansin-pansing paraan) – (Lucas 17:20). Sa bahagi natin, sisikapin nating ayusin ang ating mga puso sa pamamagitan ng pagsisi at isang buhay na kaaya-aya sa Diyos; darating nang kusa ang Kaharian ng Panginoon kung ang lugar sa ating mga puso ay dalisay at hindi nadungisan. Tungkol naman sa hinahanap natin '*na may pagmamapuri*'—ibig sabihin, ang mga dakilang kaloob ng Diyos—ito ay hindi inaprubahan ng Simbahan ng Diyos; at ang mga tumanggap ng ganitong mga bagay ay nagdulot sa kanilang sarili ng kapalaluan at pagbagsak. At ito ay hindi tanda na minamahal ng isang tao ang Diyos, kundi isang karamdaman ng kaluluwa. At paano natin hahangad ang mga dakilang kaloob ng Diyos, kung si Pablo ay ipinagmamalaki ang kanyang mga paghihirap at itinuturing ang pakikibahagi sa paghihirap ni Cristo bilang isang dakilang kaloob mula sa Diyos?

143. Hangga't ang kaluluwa ay pinahihirapan ng mga pagnanasa, hindi nito nakikita ang espirituwal sa pamamagitan ng mga pandama, ni hindi rin nito alam kung paano ito pagnasaan; sa halip, pagnanasa lamang nito ito sa pamamagitan ng naririnig nito at sa pamamagitan ng mga Kasulatan. Ang panloob na lakas ng kaluluwa ay nagagaling mula sa mga karamdaman na ito sa pamamagitan ng lihim na pagtupad sa mga utos, sa pamamagitan ng pakikibahagi sa paghihirap ni Cristo. Sa simula, ang ating kalikasan, sa pamamagitan ng Pagkakatawang-tao ni Cristo, ay muling nabago at naisaalang-alang sa paghihirap at kamatayan ni Cristo; at pagkatapos, kasunod ng pagbabagong ito sa pamamagitan ng pagdurugo, ito ay naging banal at nagkaroon ng kakayahang tanggapin ang mga bagong at perpektong utos. Ngunit ngayon, hindi na ganoon: kundi ang panloob na paggana at ang mga bagong, espirituwal na utos, na tinutupad ng kaluluwa dahil sa paggalang sa Diyos, ang nagpapabago at nagpapabanal sa kaluluwa, at lihim na nagpapagaling sa lahat ng miyembro nito. Ngunit ngayon, hindi ganoon ang nangyayari: ang panloob na paggana at ang mga bagong espirituwal na utos, na tinutupad ng kaluluwa dahil sa takot sa Diyos, ay nagpapabago at nagpapabanal sa kaluluwa, at lihim na pinapagaling ang lahat ng miyembro nito. Sapagkat malinaw sa lahat kung aling pagnanasa ang tahimik na pinapagaling ng bawat utos sa loob ng kaluluwa, at ang bisa nito ay ramdam ng parehong tagapagpagaling at ng pinagpagaling, gaya ng nangyari sa babaeng nagdurugo.

144. Ang paggaling ng mapusok na bahagi ng kaluluwa ay maaari ring maganap sa pamamagitan ng biyaya, gaya ng nangyari sa mga banal na Apostol. Ngunit ito ay usapin ng espesyal na paghirang ng Diyos; karaniwan, gayunpaman, nakakamit ng kaluluwa ang kalusugan sa pamamagitan ng wastong daan. Ibig sabihin: ang sinumang nagtagumpay sa mga pagnanasa sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos at sa mabibigat na gawain ng isang tunay na buhay ay nakamit ang espirituwal na kalusugan sa wasto—ang karaniwang—paraan; at nang pakainin ng gatas lampas sa materyalidad ng mundong ito, ay pinutol sa kanyang sarili ang kanyang dating kalikasan at muling ipinanganak, gaya noong pasimula, sa espirituwal na kaharian, at sa pamamagitan ng biyaya, nang makamitan ang pagkaunawa sa taong panloob, ay nagiging nakikita sa kaharian ng espiritu, at tinanggap sa kanyang sarili ang bagong, payak na mundo.

145. Kapag nabago ang isip at naging banal ang puso, ang lahat ng kaisipang sumusulpot dito ay gumagalaw alinsunod sa kalikasan ng mundong pinapasukan nito. Una, sumisibol sa loob nito ang pag-ibig sa Diyos, at pagnanasa nitong makipag-isa sa mga Anghel at sa paghahayag ng mga hiwaga ng espirituwal na kaalaman; ang isipan nito ay pinapalinis ng espirituwal na kaalaman tungkol sa mga nilikha, at sumisikat sa loob nito ang pagninilay sa mga hiwaga ng Banal na Trinidad, pati na rin ang mga hiwaga ng banal na kaayusan na itinatag para sa ikabubuti natin; at pagkatapos ay lubos itong pumapasok sa pagkakaisa sa kaalaman ng pag-asa para sa hinaharap.

146. Kung ang kaluluwa, habang nakakulong sa saklaw ng mga pagnanasa, ay tunay na nakakaintindi ng espirituwal, hindi na nito kailangang magtanong o maghanap ng kaalaman tungkol sa mga hiwaga ng espirituwal na mundo. Ngunit malinaw na ang pagkatuto at kaalaman, habang naroroon ang mga pagnanasa, ay walang pakinabang, at hindi sapat upang buksan ang pintuan na nakasara sa harap ng kadalisan. Ngunit kapag ang mga pagnanasa ay naalis sa kaluluwa, ang isip ay nagliliwanag at inilalagay sa dalisay na kaharian ng kalikasan, at hindi na nangangailangan ng mga tanong; sapagkat malinaw nitong nakikita ang mga biyayang nasa kanilang nararapat na kinalalagyan. Sapagkat gaya ng hindi nakikilala ng mga panlabas na pandama ang kalikasan at mga bagay na kanilang nakakasagupa dahil sa pagkatuto, kundi likas na nakikilala ng bawat pandama ang bagay na tinatagpo nito: gayon din naman, isipin ang espirituwal na pagninilay. Sapagkat ang isip, na tumatagos sa mga nakatagong hiwaga ng espiritu, kung ito ay nasa likas nitong kalusugan, ay ganap na ipinagmamamalas ang kaluwalhatian ni Cristo, at hindi nagtatanong o natututo, kundi nagagalak sa mga

hiwaga ng bagong mundo, lampas sa kalayaan ng kalooban, ayon sa alab ng pananampalataya at pag-asa kay Cristo.

147. Kung hangad mong maging tirahan ng mga hiwaga ng bagong mundo ang iyong puso, pagyamanin mo muna ang iyong sarili sa pamamagitan ng mga gawaing panlipol sa katawan: pag-aayuno, pagbabantay, pagsamba, pag-aascetismo, pagtitiis, pagpipigil sa mga kaisipan, at iba pa. Ibhuhos ang iyong isip sa pagbabasa ng mga Kasulatan at malalim na pagninilay-nilay sa mga ito; isulat sa harap ng iyong mga mata ang mga utos; at sa pamamagitan ng walang tigil na makalangit na pakikipag-usap at malalim na pagninilay sa mga salita ng panalangin, alisin sa iyong puso ang bawat larawan at bawat kawangisang nabuo noon sa iyong loob. Sanayin mong palaging saliksikin ang mga hiwaga ng sambahayan ng Tagapagligtas; itigil mo na ang paghahanap para sa iyong sarili ng kaalaman at pagninilay na, sa kanilang tamang lugar at oras, ay hihigit sa berbal na paglalarawan, at ipagpatuloy ang pagsasabuhay ng mga utos at magsikap sa paghahangad ng kabanalan, at hilingin sa Panginoon na ipagkaloob sa iyo ang isang buhay na may karunungan. Ang simula, gitna, at wakas ng buhay na ito ay ang mga sumusunod: ang pagputol sa lahat ng bagay sa pamamagitan ng pagkakaisa kay Kristo. Gayunpaman, kung ikaw ay nananabik sa pagninilay-nilay ng mga misteryo, alagaan mo ang mga utos sa iyong sarili sa pamamagitan ng gawa, at hindi lamang sa pamamagitan ng pagnanais na malaman ang mga ito. Ang espirituwal na pagninilay-nilay ay gumagana sa loob natin sa larangan ng kabanalan.

148. Ang pagmumuni-muni sa hanay ng mga anak ng hiwaga ng pananampalataya ay kaakibat ng pananampalataya, at kumakain sa pastulan ng Kasulatan. Ang mga salitang lampas sa abot ng kaalaman ay nagiging mauunawaan sa atin sa pamamagitan ng pananampalataya, at nakikilala natin ang mga ito sa pamamagitan ng pagmumuni-muni, na nagaganap sa pamamagitan ng paglilinis. Para sa mga espirituwal na hiwaga, na lampas sa pagkaunawa at hindi nakikita ng mga pandama ng katawan o ng makatuwirang kapangyarihan ng isip, ipinagkaloob sa atin ng Diyos ang pananampalataya, na dito lamang natin nalalaman na umiiral ang mga hiwagang ito. At mula sa pananampalatayang ito ay isinisilang sa atin ang pag-asa tungkol sa mga ito (ito ay, ang pag-asang maunawaan ang mga ito). Sa pamamagitan ng pananampalataya ay ipinapahayag natin na ang Diyos ang Panginoon, ang Tagapamahala, ang Maylalang, at ang Tagapag-ayos ng lahat ng bagay. Kaya naman, sa paghimok ng ating budhi, nagpasya tayo na dapat nating panatilihin ang Kaniyang mga utos, at unawain na ang mga lumang utos ay tinutupad sa pamamagitan ng takot, samantalang ang mga utos ni Cristo na nagbibigay-buhay ay tinutupad sa pamamagitan ng pag-ibig, gaya ng sinasabi ng Panginoon: *'Kung mamahalin ninyo Ako, panatilihin ninyo ang Aking mga utos. 'At hihingi ako sa Ama, at bibigyan Niya kayo ng ibang Tagapagtaguyod'* (Juan 14:15–16). Sa pagdating ng Tagapagtaguyod, ang ibig Niyang sabihin ay ang pagbibigay ng pahayag ng mga espirituwal na hiwaga; kaya naman, sa pagtanggap ng Espiritu na tinanggap ng mga Apostol, naroroon ang kaganapan ng espirituwal na kaalaman. At nangako ang Panginoon, matapos ipanalangin sa Kaniyang Ama, na ibibigay sa kanila ang Tagapagtaguyod, upang habang tinutupad nila ang Kaniyang mga utos at nililinis ang kanilang sarili, manatili Siya sa kanila magpakailanman. Nakikita mo ba na sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos, nagiging karapat-dapat ang isip sa biyaya ng mistikal na pagninilay at sa mga pahayag ng espirituwal na kaalaman?

149. Ang pagsunod sa mga utos ay nagpapahayag ng ganoong kapangyarihan kapag ito ay ginawa mula sa pag-ibig sa Kanya na nagkaloob nito, at hindi dahil sa takot. Kaya, ang wastong pasukan patungo sa pagmumuni-muni ay ang pag-ibig. Sa lahat ng pag-akyat ng mga rebelasyon ng kaalaman at mistikal na pagninilay, ang Banal na pag-ibig ang gumagabay pataas at pababa sa mga nakaabot nito. Kaya, dapat munang makamtan ang pag-ibig; at pagkatapos noon, natural na darating sa atin ang espirituwal na pagninilay. At unawain ang karunungan ng pinagpalang si Pablo, kung paanong itinabi niya ang lahat ng kaloob na ipinagkaloob ng biyaya at hinanap ang pinakamahalaga sa lahat—yaong pinagmumulan at pinananatili ng mga kaloob, ito nga ay ang pag-ibig (1 Cor. kabanata 13). Ito ang kinaroroonan ng mga pahayag; at sa kinaroroonang ito, kusang-loob na nagpapahayag sa atin ang pagninilay. Tulad ng sa natural na paghinog ng kaluluwa, tinatanggap nito ang palaging bagong kaalaman tungkol sa umiiral sa mundo, at natututuhan ito nang higit pa araw-araw; gayundin naman, sa espirituwal na kaharian, tinatanggap ng isang tao ang espirituwal na pagninilay at pakiramdam ng Pagkadiyos, at natututuhan ito nang hanggang sa ang isip ay huminog sa isang buhay na may katuwiran. Ngunit kapag pumasok siya sa saklaw ng pag-ibig, doon niya pinagmamasdan ang espirituwal sa tamang lugar nito.

150. Hangga't nagsusumikap ang isang tao na ipababa sa kaniya ang espirituwal, hindi ito nagpapasakop. At kung maglakas-loob siyang mangarap, at itataas ang kaniyang paningin sa espirituwal, at susubukang abutin ito ng kaniyang pag-unawa bago pa dumating ang tamang panahon, agad na nagiging

malabo ang kaniyang pananaw, at sa halip na katotohanan, mga guni-guni at mga imahe ang kaniyang nakikita. Sa sandaling maunawaan mo ito ng iyong matalinong pag-iisip, hindi mo na hahanapin ang pagmumuni-muni sa hindi tamang pagkakataon. Ngunit kung sa tingin mo ay nakakaranas ka na ng pagninilay kahit ngayon (bago pa man pasukin ang kaharian ng kadalisan at pag-ibig), ang pagninilay na iyon ay anino lamang ng isang guni-guni, at hindi tunay na pagninilay; sapagkat ang lahat ng nabubuo sa isip ay may kahawig at imaheng parang panaginip, samantalang mayroon ding tunay na pagninilay. At sa natural na kaayusan, kung minsan nakikita ang tunay, at kung minsan ang kabaligtaran nito; nakikita ng mata ang anino sa halip na ang realidad, nakikita ang tubig kung saan wala naman, nakikita ang mga gusaling nakalutang sa hangin, samantalang nakatayo naman sa lupa. Isipin ang parehong penomenon sa kaharian ng isip gaya ng sa pisikal na kaharian.

151. Kung ang pananaw ng isip ay hindi napapalinis sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos at sa mga gawa ng isang buhay na katahimikan, kung hindi nito nararating ang kasaganaan ng liwanag ng pag-ibig, at kung hindi ito umuunlad kasabay ng paglipas ng panahon sa pagbabagong-bago ni Cristo, hindi ito maaaring maging tunay na tagamasid ng banal na pagmumuni-muni. Gayunpaman, ang mga espiritwal na kawangisang hinahangad ng isip na buuin para sa sarili nito ay tinatawag na ilusyon, hindi katotohanan. At ang katotohanang nakikita ng isip ang isang bagay sa halip na iba ay nagmumula sa katotohanang hindi pa ito napapalinis. Ganito rin ang nangyari sa mga panlabas na pilosopo, na itinuring na espiritwal ang tungkol sa bagay na hindi nila natanggap ang tunay na katuruan mula sa Diyos – at, sa kanilang labis na pagmamataas, ay walang tigil na nagsalita tungkol dito; hinati nila ang nag-iisang Diyos sa politeismo, nagsalita at nagkasundo sa pagitan nila sa pangungutya ng kanilang mga kaisipan, at tinawag itong ilusyon ng kanilang mga baliw na kaisipan na 'pagmumuni-muni sa mga kalikasan'.

152. Ang tunay na pagninilay sa mga likas na nakikita at hindi nakikita, at sa Banal na Trinidad mismo, ay ipinagkakaloob sa pamamagitan ng Pahayag ni Cristo. Itinuro ito ni Cristo sa sangkatauhan at ipinakita Niya ito sa kanila nang, sa pamamagitan ng Kanyang Hypostasis, una Niyang isinagawa ang pagbabago ng kalikasan ng tao, ibinalik at ipinagkaloob dito ang orihinal nitong kalayaan, at Siya Mismo ang naglatag ng daan para sa atin upang umakyat sa Katotohanan sa pamamagitan ng Kanyang mga utos na nagbibigay-buhay. At ang ating kalikasan ay nagkakaroon ng kakayahang maging tagamasid ng tunay, at hindi kathang-isip, na pagninilay, kapag ang isang tao, sa pamamagitan ng pagtitiis sa pagdurusa, paggawa, at kalungkutan, ay tinanggal ang lumang taong puno ng pagnanasa, gaya ng isang bagong silang na sanggol na tinatanggal ang mga kasuotang suot nito nang ito'y ipinanganak mula sa sinapupunan ng ina. Pagkatapos, ang isip, nang muling ipinanganak sa espiritu, ay nagkakaroon ng kakayahang tanggapin ang pagmumuni-muni ng tunay nitong tinubuan.

153. At ang pagmumuni-muning ito ay nagsisilbing pagkain para sa isip hanggang sa maabot nito ang isang kalagayan kung saan maaari itong makatanggap ng mas mataas na pagmumuni-muni kaysa sa una; sapagkat ang isang pagmumuni-muni ay humahantong sa isa pa, hanggang sa ang isip ay mapadala sa saklaw ng ganap na pag-ibig. Ang pag-ibig ang tahanan ng mga espiritwal, at ito ay tumatagos sa kadalisan ng kaluluwa. Kapag ang isip ay pumasok sa saklaw ng pag-ibig, doon ay gumagawa ang biyaya; tinatanggap ng isip ang espiritwal na pagninilay at nagiging tagamasid ng mga nakatago.

154. Tulad ng nasabi ko na, ang kaloob ng mga rebelasyon ng intelektwal na pagninilay ay ipinagkakaloob sa dalawang paraan. Minsan ito ay ipinagkakaloob ng biyaya para sa masigasig na pananampalataya; at minsan naman para sa pagsunod sa mga utos at para sa kadalisan. Sa pamamagitan ng biyaya, gaya ng nangyari sa mga pinagpalang Apostol, na nilinis ang kanilang isipan hindi sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos kundi sa pamamagitan ng masidhing pananampalataya; sapagkat naniwala sila kay Cristo nang may pagkamapayak at, walang dudang may pusong nagliliyab, sinunod Siya. At nang makumpleto na ni Cristo ang Kaniyang pinakamahal na gawa ng pagtatatag ng Simbahan, ipinadala Niya sa kanila ang Espiritu, ang Tagapagaliw, na naglinis at nagperpekto ng kanilang mga isipan, at epektibong pinatay sa kanilang kalooban ang lumang taong mapag-apido, at epektibong binuhay sa kanilang kalooban ang bagong taong espirituwal. – Sa ganitong paraan, ang pinagpalang si Pablo ay misteryosong nabago, at mula noon ay tinanggap niya ang pagninilay sa mga misteryo ng rebelasyon. Hindi nakatala kung ano ang lantaran na sinabi ni Jesus sa kaniya, ngunit nakasulat na sinabi ni Ananias sa kaniya: *'Kapatid na Saulo, ang ating Panginoong Jesucristo, na nagpakita sa iyo sa daan, ay nagsugo sa akin sa iyo, upang mabuksan ang iyong mga mata at mapuno ka ng Espiritu Santo'* (Mga Gawa 9:17). – At nang mabinyagan siya, siya ay napuno ng Espiritu Santo; at nasilayan niya ang mga nakatagong hiwaga ng mga pahayag, gaya ng nangyari rin sa mga banal na

Apostol, na sinabihan ng Panginoong Hesus: *'Marami pa akong sasabihin sa inyo, ngunit hindi ninyo ito matiis ngayon; subalit pagdating ng Espiritu Santo, siya ang gagabay sa inyo tungo sa buong katotohanan, at sasabihin niya sa inyo ang mga bagay na darating'* (Juan 16:12–13).

155. At ito nga ang sandali nang ang pinagpalang si Pablo ay tumanggap ng Banal na Espiritu at muling nabago Niya, nang siya ay maituring na karapat-dapat sa mga hiwaga ng rebelasyon; sinimulan niyang pagnilayan sa pamamagitan ng espiritu ng rebelasyon, at ikinatuwa ang pagninilay na ito; narinig niya ang mga salitang hindi mailahad, nasilayan ang pagmumuni-muni ng pinakamataas na kalikasan, namangha sa mga bisyon ng makalangit na kapangyarihan, at nagalak sa espirituwal. At huwag maging gaya ng inaangkin ng mga heretiko (Euktitai) sa kanilang kamangmangan, na siya ay nakamit ang pag-akyat na ito sa kanyang sariling kalooban! Hindi kailanman makarating doon ang isip. Sa kabaligtaran, si Pablo ay dinala sa espiritu ng rebelasyon, gaya ng kanyang isinulat sa kanyang Liham sa mga taga-Corinto (2 Cor. 12:2, 4), salungat sa mga taong ito na hungkag, na inihalintulad ang kanilang sarili sa mga Banal na Apostol at tinawag ang mga pangarap ng kanilang isipan na 'espirituwal na pagninilay'.

156. Tungkol sa mga taong puno ng mga hilig at nagsasaliksik sa mga batas ng may katawan at walang katawan, at dahil dito ay hindi naiiba sa mga maysakit na nagtuturo ng mga tuntunin para mapanatili ang kalusugan, isinulat ng isa sa mga Santo: *'Mapalad ang...'* Si Pablo, nang malaman niya ang tungkol sa mga disipulo na pinabayaan ang mga utos at hindi tinalo ang kanilang mga pagnanasa, subalit nananabik sa kaligayahan ng pagmumuni-muni sa mga hiwaga—isang kaligayahan na posible lamang sa pamamagitan ng paglilinis mula sa mga pagnanasa—ay sinabi sa kanila: *'Una, hubarin ninyo ang lumang tao ng mga pagnanasa, at saka magsikap na isuot ang bagong tao, na pinabago ng kaalaman sa mga hiwaga ayon sa kawangis ng Maylalang; at huwag ninyong pagnasa ang aking kaligayahan o ang sa ibang mga Apostol, na sa katunayan ay perpekto sa pamamagitan ng biyaya; sapagkat "Ang Diyos ay nagpapakita ng awa sa kanino man ang Kanyang nais, at pinapatigas ang kanino man ang Kanyang nais"* (Roma 9:18). Sapagkat sino ang makalalaban sa Kaniyang mukha, o makakatanggi sa Kaniyang kalooban? – Minsan ay malayang nagkakaloob ang Diyos; sa ibang pagkakataon ay hinihiling Niya ang mga gawa at paglilinis, at saka lamang Niya ipinapadala ang kaloob; at minsan naman, kahit pagkatapos ng mga gawa at paglilinis, hindi Niya ito ipinagkakaloob dito, kundi inilalaan Niya upang ipagkaloob ang panyaya sa Kaniyang sariling panahon."

157. Nakikita natin na kumikilos Siya sa ganitong paraan kahit sa isang biyayang mas mababa kaysa rito—ito ay ang kapatawaran ng mga kasalanan. Sapagkat malayang ipinagkakaloob Niya ang binyag, na hindi humihingi ng anuman maliban sa pananampalataya; samantalang, sa kaso ng pagsisisi para sa mga kasalanan pagkatapos ng binyag, hindi Siya agad nagpapatawad, kundi hinihingi Niya ang pagsisikap, pagdadalamhati, kalungkutan, pagsisisi, luha, at matagal na pag-iyak – at saka lamang Siya nagpapatawad. Patawad Niya agad ang tulisan sa isang pag-amin na binigkas sa krus, at ipinangako sa kanya ang kaharian; ngunit mula sa babaeng makasalanan ay hiniling din Niya ang pananampalataya at luha.

158. Ang kaluluwang umiibig sa Diyos ay nakakahanap ng kapahingahan sa Diyos at sa Kanya lamang. Una, putulin mo ang bawat panlabas na tali sa iyong sarili, at saka ka magiging handa na makipag-isa sa Diyos sa iyong puso; sapagkat ang pagkakaisa sa Diyos ay nauna ng paglayo sa materyal na mundo. Ang tinapay ay ibinibigay sa isang sanggol upang kainin lamang pagkatapos itong pakainin ng gatas: at ang isang taong nagnanais umunlad sa Banal ay dapat munang maghiwalay sa mundo, gaya ng paghihiwalay ng isang sanggol sa yakap at dibdib ng kanyang ina. Ang pisikal na paggawa ang nauna bago ang espirituwal na paggawa, gaya ng alikabok na nauna bago ang kaluluwang hininga ni Adan. Ang sinumang hindi nakamit ang pisikal na paggawa ay hindi rin makakamit ang espirituwal na paggawa; sapagkat ang huli ay nagmumula sa una, gaya ng butil ng trigo na sumisibol mula sa hubad na butil. At ang sinumang kulang sa espirituwal na paggawa ay pinagkakaitan din ng mga espirituwal na biyaya.

159. Kung paanong ang paghahasik na may luha ay sinusundan ng pag-aani na may kagalakan, gayundin naman ang pagdurusa para sa Diyos ay susundan ng kagalakan. Ang tinapay na kinita sa pawis ay tila matamis sa magsasaka; gayundin naman ang mga gawa ng katuwiran ay matamis sa pusong tumanggap ng katuruan ni Cristo. Tiisin mo nang may kusang-loob na diwa ang kaparuraan at kababaang-loob, upang magkaroon ka ng katapangan sa harap ng Diyos. Ang taong may karunungan na nagtitiis sa bawat mabagsik na salita, na wala namang nagawang masama sa taong nagsalita nito—kahit pa inilalagay niya ang korona ng tinik sa sarili niyang ulo—ay pinagpala pa rin, sapagkat siya ay kinoronahan ng isang di-mamatay na korona, kahit na hindi niya ito namamalayan.

160. Ang sinumang may pag-unawa na iniwasan ang hungkag na kaluwalhatian ay naramdaman na sa kanyang kaluluwa ang darating na panahon. Ang sinumang naghahanap ng kapayapaan sa kasalukuyang buhay ay nakatuon na ang isipan sa darating na panahon. Ngunit ang sinumang nakatali sa pag-ibig sa pakinabang ay alipin ng kanyang mga pagnanasa. Huwag mong isipin na ang pagkamit ng ginto at pilak lamang ang kasakiman; ito ay ang pagkamit ng anumang bagay—na kung saan nakakabit ang iyong kalooban. Huwag mong purihin ang isang taong nagdurusa sa mga kapansanan sa katawan, ngunit sabay na pinababayaan ang kanyang mga pandama—ang ibig kong sabihin ay ang tainga, ang maluwang at walang pigil na bibig, at ang paligoy-ligoy na mga mata.

161. Alamin na ang pagpapatawad sa mga kasalanan ng mga may utang ay isang gawa ng katuwiran. Pagkatapos ay makikita mo ang kapanatagan at kalinawan sa buong isip mo. Kung ang mga mahabagin ay hindi nalalampasan ang kanilang sariling katuwiran, hindi sila tunay na mahabagin – ibig sabihin, ang tunay na mahabagin ay hindi lamang nagbibigay ng limos sa kapwa mula sa kanilang sariling kayamanan, kundi masigla ring tinitii ang kawalan ng katarungan mula sa iba at pinapakita sa kanila ang awa. Ang siyang iniaalay ang kanyang buhay para sa kanyang kapatid ay mapagkawanggawa, hindi yaong nagpapakita lamang ng awa sa kanyang kapatid sa pamamagitan ng pagbibigay ng limos. At siya ay mapagkawanggawa kung, siya'y pinagsabihan ng kanyang kapatid, ay hindi naglakas-loob na sumagot at ikalungkot ang puso nito.

162. Mahalin ang pagsasagawa ng pagbabantay, upang makatagpo ka ng kaaliwan sa mga malalapit sa iyong kaluluwa. Iukol mo ang sarili sa tahimik na pagbabasa, upang ang iyong isipan ay palaging maitaas sa mga kababalaghan ng Diyos. Mahalin ang kahirapan nang may pagtitiis, upang ang iyong isipan ay mapagsama-sama at malaya sa alikabok. Kamuhian ang marangyang pamumuhay, upang ang iyong mga saloobin ay manatiling hindi naaabala. Pumigil sa maraming bagay, at alagaan lamang ang iyong kaluluwa, upang mailigtas mo ito mula sa pagkawasak ng panloob na kapayapaan.

163. Mahalin ang pagkamakintab, upang hindi ka mahiya sa harap ng Diyos sa iyong panalangin. Magkaroon ng kadalisan sa iyong mga gawa, upang ang iyong kaluluwa ay maliwanagan sa panalangin, at ang pag-alala sa kamatayan ay magpasigla ng kagalakan sa iyong isipan. Huwag kang maging tamad sa iyong gawain, baka mahiya ka kapag nakatayo ka sa gitna ng iyong mga kaibigan. Huwag mong gapusin ang iyong kalayaan sa pamamagitan ng pinagmumulan ng kasiyahan, baka maging alipin ka ng mga alipin. Sa iyong pananamit, piliin ang payak na kasuotan, upang mapababa ang mga kaisipang sumusulpot sa iyong isipan, ibig sabihin, ang kayabangan ng puso. Ang sinumang umiibig sa karangyaan ay hindi makakamit ang kalayaan ng pag-iisip; sapagkat ang puso ay hinuhubog sa loob ayon sa anyo ng mga panlabas na bagay.

164. Ang kababaang-loob ay sinusundan ng pagpipigil sa sarili at katamtaman sa lahat ng bagay. Ang kababaang-loob, sa pamamagitan ng patuloy na pagpipigil sa sarili, ay nakakamit ang pagninilay at pinalamutian ang kaluluwa ng kabanalan; samantalang ang kayabangan, sa pamamagitan ng walang tigil na kaguluhan at kalituhan ng sariling mga iniisip, ay nagtitipon ng maruruming kayamanan mula sa lahat ng nakakasalamuha nito at dinudumihan ang puso. Tinitingnan nito ang kalikasan ng mga bagay nang may maruming mata at pinupuno ang isipan ng mga kahiya-hiyang imahinasyon, samantalang ang kababaang-loob ay espiritwal na pinatitibay ang sarili sa pamamagitan ng pagninilay at hinihikayat ang mga nakamtan nito na magpuri sa Diyos.

165. Mas mabuti para sa iyo na palayain ang iyong sarili mula sa gapos ng kasalanan kaysa palayain ang mga alipin mula sa pagkaalipin. Mas mabuti para sa iyo na maging payapa sa iyong sariling kaluluwa na kaayon ng tatlong sangkap sa iyong loob—ang katawan, kaluluwa, at espiritu—kaysa pakapayapain ang mga may magkakaibang pag-iisip sa pamamagitan ng iyong pagtuturo. Sabi ni Gregorio: 'Mabuti ang pag-aaral ng teolohiya para sa Diyos, ngunit mas mabuti para sa isang tao na gawing dalisay ang kanyang sarili para sa Diyos.' Mas kapaki-pakinabang para sa iyo na tiyakin na ang napinsala sa iyong kaluluwa dahil sa mga pagnanasa ay maibabalik sa pamamagitan ng pagtutok ng iyong mga iniisip sa Banal, kaysa buhayin ang mga patay.

166. Sa buong buhay mo, saan ka man magpunta, ituring mong dayuhan ang iyong sarili, upang matanggal mo ang kapahamakan na dulot ng kakulangan sa pagpipigil sa sarili sa iyong pag-uugali. Laging magpala ka sa pamamagitan ng iyong mga labi, at hindi ka mapapintas, sapagkat ang paninira ay nagbubunga ng paninira, samantalang ang pagpapala ay nagbubunga ng pagpapala. Sa bawat bagay, ituring mong kulang ka, upang matuto ka – at sa buong buhay mo ay mapatutunayan mong ikaw ay matalino. Huwag mong sabihin sa iba ang hindi mo naranasan, baka ikaw ay mahiya sa iyong sarili, at baka mabunyang ang iyong mga kasinungalingan kapag sinuri ang iyong buhay.

167. Mag-ingat sa pagbabasa ng mga heretikal na katuruan, sapagkat ito ang pinakamalamang na magpupukaw ng diwa ng pamumuska sa loob mo. Basahin nang madalas, at nang hindi kailanman napapagod, ang mga akda ng mga guro tungkol sa Pagsasaloo ng Diyos, sapagkat ginagabayan nila ang isip upang matukoy ang kaayusan sa mga nilikha at gawa ng Diyos; pinatitibay nila ito sa pamamagitan ng kanilang sariling karunungan; sa pamamagitan ng kanilang talas, inihahanda nila ito upang magkaroon ng mga maliwanag na kaisipan; at tinitiyak nila na ito'y sumusulong nang may kadalisan patungo sa pag-unawa sa mga nilikha ng Diyos. Basahin ang Ebanghelyo, na ipinamana ng Diyos para sa kaalaman ng buong sansinukob, upang malubog ang iyong isipan sa mga kababalaghan ng Diyos. Hayaan mong maganap ang iyong pagbabasa sa katahimikan na hindi naaabala ng anumang bagay, at maging malaya sa labis na pag-aalala para sa katawan at sa kaguluhan ng pang-araw-araw na buhay, upang maranasan mo sa iyong kaluluwa, sa pamamagitan ng matamis na pagninilay, ang pinakamayuming lasa, na hihigit sa lahat ng pakiramdam, at upang maranasan ito ng iyong kaluluwa sa pamamagitan ng pananatili rito.

168. Linisin mo ang iyong kaluluwa; itakwil mo ang lahat ng pag-aalala para sa mga bagay na nasa labas ng iyong kalikasan; balutan mo ng tabing ng kabanalan at kababaang-loob ang iyong mga iniisip at kilos; at sa pamamagitan nito matutuklasan mo ang nasa iyong kalikasan, sapagkat sa mapagkumbaba ay ibinibigay ang pahayag ng mga hiwaga.

169. Kung balak mong italaga ang iyong kaluluwa sa gawain ng panalangin, na naglilinis ng isip, at sa pagbabanté sa gabi upang magkaroon ng malinaw na isip, humiwalay ka sa paningin ng mundo, tumigil ka sa pakikipagtagpo sa mga tao, at huwag kang tumanggap sa iyong silid, ayon sa kaugalian, mga kaibigan, kahit pa sa rason ng pakinabang, maliban sa mga kapwa mo na may iisang isip at iisang espiritu; mag-ingat sa istorbo ng panloob na pag-uusap, at kapag pinutol mo na ang panlabas na pakikipag-usap, pagsamahin mo ang iyong paglimos sa iyong panalangin, at makikita ng iyong kaluluwa ang liwanag ng katotohanan. Sapagkat sa lawak na hindi na nababahala ang puso sa mga panlabas na bagay, sa gayon ding lawak ay maaaring makamtan ng isip, sa pamamagitan ng pagkaunawa sa mga banal na kaisipan at gawa, ang pagkaunawa at pagkamangha. Sapagkat ang kaluluwa ay mabilis na pumapalit ng isang pag-uusap sa iba pa, kung tayo ay mag-iingat na magpakita ng kaunting sipag.

170. Upang palitan ang isang uri ng pag-iisip ng isa pa (ang walang kabuluhan ng kaligtasan ng kaluluwa), itaguyod mo ang pagbabasa ng Kasulatan at ng mga buhay ng mga Santo. At kapag sinimulan mo na ang iyong panalangin at ang iyong araw-araw na tuntunin, sa halip na magmuni-muni sa mga nakita at narinig mo sa mundo, mapapansin mong nagmumuni-muni ka sa mga Banal na Kasulatan na nabasa mo; at sa pamamagitan ng pagmumuni-muning ito, mawawala sa iyong isipan ang mga bagay na makamundo; at sa ganitong paraan ay napapalinis ang isip. At ito ang ibig sabihin ng nasusulat: na ang pagbabasa ay tumutulong sa kaluluwa kapag ito ay lumalapit sa panalangin; at gayundin: ang kaluluwa ay nagigiliw sa kaniyang pagbabasa sa pamamagitan ng panalangin. At ang pagbabasa naman, sa halip na mga panlabas na abala, ay nagbibigay ng sustansiya para sa iba't ibang uri ng panalangin; at samakatuwid, sa pamamagitan ng pagbabasa, ang kaluluwa ay nagigiliw, upang ito ay makapanalangin palagi nang walang katamaran o abala.

171. Kasing-tila ng isang patutot na nagtuturo tungkol sa pagkamakatarungan para sa mga maluhó at mahilig sa masasarap na pagkain ang pag-aaral ng mga espirituwal na bagay. Ang katawang labis na may sakit ay hindi makatitiis ng masaganang pagkain; at ang isip na abala sa mga bagay sa lupa ay hindi makalalapit sa pag-aaral ng Banal. Hindi nasusunog ang apoy sa basang kahoy; gayundin, hindi nagliliyab ang banal na sigasig sa pusong umiibig sa payapang pamumuhay. Tulad ng taong hindi nakakita ng araw nang personal at hindi mailalarawan ang liwanag nito sa iba batay lamang sa narinig—ni hindi nga niya ito nararamdaman—ganyan din ang taong hindi natikman ng kanyang kaluluwa ang tamis ng mga espirituwal na bagay.

172. Kung mayroon kang maipagkaloob na higit pa sa iyong pang-araw-araw na pangangailangan, ibigay mo ito sa mga mahihirap, at lumapit ka nang buong tapang upang ialay ang iyong mga panalangin; ibig sabihin, makipag-usap ka sa Diyos na parang isang anak sa kanyang Ama. Walang makakapalapit sa puso sa Diyos nang higit kaysa sa paglimos; at walang nagdudulot ng ganoong kapanatagan sa kaluluwa kundi ang kusang-loob na kahirapan. Kapag nagbibigay ka, magbigay nang bukas-palad, na may banayad na ekspresyon sa iyong mukha, at magbigay pa nang higit kaysa sa hinihiling. Huwag mong subukang pag-ibahin ang karapat-dapat sa hindi karapat-dapat; ituring mong pantay ang lahat ng tao sa iyong paningin pagdating sa paggawa ng mabuti. Sapagkat sa ganitong paraan, maaari mo ring akitin ang hindi karapat-dapat sa kabutihan, dahil ang kaluluwa ay mabilis na naaakit, sa pamamagitan ng katawan, sa takot ng Diyos.

173. Linisin mo ang iyong selda sa mga labis-labis, sapagkat ito ay magtuturo sa iyo ng pagpipigil sa sarili, kahit na hindi mo ito ninanais. Ang pagtitipid sa lahat ng bagay ay nagtuturo sa isang tao ng pagpipigil sa sarili. Ang mga nagwagi sa panlabas na labanan—na ang ibig kong sabihin ay ang labanan na isinasagawa ng mga pandama laban sa kaluluwa: pandinig, paningin at iba pa—ay hindi rin dapat matakot sa panloob na labanan. Kapag sinara ng isang tao ang mga pintuan ng lungsod—ibig sabihin, ang mga pandama—nangyayari ang pakikipaglaban sa loob, at hindi niya kinatatakutan ang mga nagbabalak ng kasamaan sa labas ng lungsod. Mapalad ang siyang, sa pagkaalam nito, ay hindi nagpapasasa sa sarili sa napakaraming gawain, kundi inilaan ang lahat ng kanyang pisikal na kilos sa paggawa ng panalangin.

174. Habang ang Diyos ay lihim na nagpapagalaw sa iyong puso tungo sa pagsisisi, yumuko at lumuhod nang walang tigil. Huwag mong hayaang maaliw ang iyong puso sa anumang iba pa kung, sa sandaling iyon, sisimulan ka ng mga demonyo na hikayatin na asikasuhin ang ibang bagay; at pagkatapos ay panoorin at paghangaan mo kung ano ang mangyayari rito para sa iyo. Walang ibang bagay sa mga pakikibaka ng pag-aascetismo ang kasinghalaga o kasinghirap, o nagdudulot ng ganoong inggit sa mga demonyo, gaya ng kapag ang isang tao ay nagpapakumbaba sa harap ng Krus ni Cristo, na nananalangin araw at gabi, na para bang nakagapos ang kanyang mga kamay sa likod. Kung hindi mo nais na lumamig ang iyong sigasig, o mapagod sa luha, itaguyod mo ito; at mapalad ka kung tutalagaan mo ang sinabi sa iyo araw at gabi, at wala ka nang hahanapin pa. Kung hindi ka magsikap, hindi mo ito makakamtan; at kung hindi ka kakatok nang buong sigla sa pinto at mananatiling nagbabantay sa harap nito nang walang tigil, hindi ka maririnig.

175. Hanggang ang panlabas na tao ay mamatay sa lahat ng bagay sa mundo—hindi lamang sa kasalanan, kundi sa bawat gawa—at gayundin ang panloob na tao sa masasamang kaisipan, at hanggang ang likas na kilos ng katawan ay mapigil nang lubos na walang masamang tamis ang mabubuhay sa puso, hanggang noon ay hindi mabubuhay sa tao ang tamis ng Espiritu ng Diyos; ang kanyang mga miyembro ay hindi makakamtan ang kabanalan sa buhay na ito, at ang mga banal na kaisipan ay hindi papasok sa kanyang kaluluwa, mananatiling hindi napapansin at hindi nakikita. – At hangga't hindi inilalayo ng isang tao sa kanyang puso ang lahat ng pag-aalala sa mga bagay sa lupa—maliban sa mga kinakailangang pangangailangan ng laman—at iniwan ang pag-aalaga sa mga bagay na ito sa Diyos; hanggang noon, hindi gigising ang espirituwal na ligaya sa loob niya.

176. Ang sinumang matibay na pinananatili sa isip, nang may katiyakan at damdamin, ang pagkakapantay-pantay na pinaghihirangan ng iisang layunin ng lahat, ay hindi na nangangailangan ng ibang Guro upang talikuran ang makamundong buhay. Ang sinumang hindi kusang-loob na lumalayo sa mga sanhi ng pagnanasa ay hindi namamalay na nahihila tungo sa kasalanan. Ang mga sanhi ng kasalanan ay ang mga sumusunod: alak, kababaihan, kayamanan, at mabuting kalusugan; hindi, gayunpaman, dahil likas na kasalanan ang mga ito, kundi dahil ang likas na katangian ng tao ay madaling nahihila ng mga ito tungo sa makasalanang pagnanasa, at dahil dito, dapat maging maingat ang isang tao laban dito. Kinamumuhian ng tao ang kahirapan, ngunit sa Diyos, ang mayabang na kaluluwa at ang matayog na isipan ay lalong kasuklam-suklam. Ang kayamanan ay iginagalang ng tao; ngunit sa Diyos, ang mapagkumbabang kaluluwa ang kagalang-galang.

177. Kung nais mong magsimulang gumawa ng mabuti, ihanda mo muna ang iyong sarili para sa mga tukso na susubok sa iyo. Sapagkat kaugalian ng kaaway—kapag nakita niyang may sinimulang mabuting buhay na may masidhing pananampalataya—na salubungin sila ng iba't ibang kakila-kilabot na tukso, upang dahil sa takot ay lumamig ang kanilang mabuting determinasyon at hindi na magkaroon ng sigla na lumapit sa mga gawang kaaya-aya sa Diyos. Kaya, maghanda kang matapang na harapin ang mga tukso na sumasalakay sa birtud, at saka ka pa lamang magsimulang isabuhay ang mga ito.

178. Ang mga utos ng Diyos ay higit pa sa lahat ng kayamanan sa mundo. Ang sinumang nakamtan ang mga ito ay matatagpuan ang Diyos sa kanilang sarili. Ang sinumang laging nasa pangangalaga ng Diyos ay natagpuan ang Diyos bilang kanilang tagapangalaga. Ang sinumang nananabik na tuparin ang kalooban ng Diyos ay magkakaroon ng mga anghel sa langit bilang kanilang mga gabay. Ang sinumang natatakot sa kasalanan ay matatapos ang nakakatakot na paglalakbay nang walang sagabal, at sa kadiliman ay makakakita ng liwanag sa kanilang harapan at sa kanilang kalooban. Inginangangalagaan ng Panginoon ang mga yapak ng mga natatakot sa kasalanan, at kapag sumulpot ang tukso, nauna ang awa ng Diyos sa kanila. Ang sinumang itinuturing na maliit ang kanyang mga paglabag ay bumabagsak sa kalagayang mas masahol kaysa dati at naghihirap ng pitong ulit na parusa.

179. Maghasik ng kawanggawa nang may pagpapakumbaba, at mag-aani ka ng awa sa paghuhukom. Anumang kabutihan ang iyong nasira, ibalik mo ito sa pamamagitan nito. Sinira mo ang pagkabiaya; hindi tatanggap ang Diyos ng iyong limos habang nanatili ka sa pakikipagtalik; sapagkat Nais Niya ang kabanalan ng iyong katawan. At ang bawat karamdaman ay nalulunasan ng sariling partikular na lunas. Napagtagumpayan ka ng inggit; bakit ka nga nagsusumikap na labanan ang pagtulog (sa halip na ang inggit)?

180. Habang maliit pa ang isang paglabag at hindi pa ito natutupad, ugisain mo ito bago pa ito magpalawak ng mga sanga at magbunga. Huwag kang magpabaya habang maliit pa sa tingin mo ang kamalian; sapagkat sa huli ay matatagpuan mo rito ang isang walang-awang panginoon at tatakas ka mula sa kaniya na parang alipin, isang bilanggo. Ngunit ang sinumang lumalaban sa isang pagnanasa sa simula ay agad na magkakaroon ng kapangyarihan dito.

181. Ang sinumang makatanggap ng insulto nang may kagalakan, kahit na may kapangyarihan siyang ipaglaban ang sarili, ay tumanggap ng kaaliwan mula sa Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya sa Kanya. At ang sinumang matiisin ang mga paratang laban sa kanya nang may mapagkumbabang karunungan ay nakamit ang kaperpeksiyunan, at namamangha sa kanya ang mga Banal na Anghel. Sapagkat walang ibang birtud na kasing-taas at kasinghirap gawin.

182. Huwag mong ipagkatiwala sa sarili mong matatag ka hangga't hindi ka pa natutukso – at nalaman mong hindi ka nagbago. Huwag kang umasa sa sariling lakas, baka payagan kang bumagsak dahil sa kahinaan; at doon, sa pamamagitan ng iyong pagbagsak, mo lamang malalaman ang iyong kahinaan. Huwag mong pagkatiwalaan ang iyong kaalaman, baka pumasok ang kaaway at mahuli ka ng kanyang katusuhan. Huwag kang magmayabang sa iyong pananalita tungkol sa iyong mga gawa, baka ikaw ay mapahiya. Sa anumang ipinagmamayabang ng tao, pinapayagan siya ng Diyos na mabago, upang siya ay mapababa at matutuhan ang pagpapakumbaba.

183. Itataas mo ang iyong mga mata sa Diyos nang walang tigil; sapagkat ang Proteksyon at Pag-iingat ng Diyos ay sumasaklaw sa lahat ng tao, gayon pa man Siya ay hindi nakikita, at ipinahahayag lamang ang Sarili Niya sa mga naglinis sa kanilang sarili mula sa kasalanan at palaging iniisip ang Diyos, at Siya lamang. Ang Pag-iingat ng Diyos ay pinakamalinaw na nahahayag sa kanila kapag, alang-alang sa Diyos, sila ay pinapasok sa tukso. Sapagkat doon nila nakikita ang Banal na Paggabay ng Diyos, na para bang nakikita Siya ng kanilang pisikal na mga mata, ayon sa sukatan at sanhi ng pagsubok na dumarating sa bawat isa sa kanila, upang pukawin ang tapang ng mga asketang ito, gaya ng nangyari kina Jacob, Josue, ang tatlong kabataang lalaki, Pedro at ang iba pang mga Santo, na sa kanila ay nagpakita ang Providensiya sa anyong tao, na naghihikayat at nagpapalakas sa kanila sa kabanalan.

184. Kailangan pa bang magsalita tungkol sa mga asketa, na mga dayuhan sa mundo, at tungkol sa mga eremita? Ginawa nilang lungsod ang ilang, na ginagawang tirahan at paninirahan ng mga Anghel. Palaging dumarating sa kanila ang mga anghel dahil sa katuwiran ng kanilang pamumuhay, at bilang mga mandirigma ng nag-iisang Panginoon, paminsan-minsan ay nakikipaglaban silang magkasama. Sa lahat ng araw ng kanilang buhay ay minahal nila ang ilang, at dahil sa pag-ibig sa Diyos ay ginawa nilang tahanan ang mga bundok, kuweba at bangin ng lupa. Dahil iniwan nila ang mga bagay sa lupa upang mahalin ang makalangit, at naging tagapayo ng mga anghel, ang pinakamaluwalhating mga anghel, sa katuwiran, ay hindi nila itinago ang kanilang presensya sa kanila, kundi tinupad ang bawat hangarin nila at ipinagkaloob sa kanila ang bawat uri ng tulong sa lahat ng bagay.

185. Ang sinumang lubusang nag-alay ng sarili sa Diyos ay namumuhay nang payapa ang isip. Kung walang paglayo ng loob, hindi malalaya ang kaluluwa sa kaguluhan ng mga iniisip – at maliban kung mapatahimik ang mga pandama, hindi mararanasan ang kapayapaan ng isip. Kung hindi haharapin ang mga tukso, walang sinuman ang magkakaroon ng espiritwal na karunungan. Kung walang masigasig na pagbabasa, hindi matutukoy ang mga pinong bahagi ng kaisipan. Kung walang katahimikan ng kaisipan, hindi makatutok ang isip sa pinakamalalim na mga hiwaga. Nang walang pag-asa sa pananampalataya, hindi matapang na haharapin ng kaluluwa ang mga tukso. Nang hindi mararanasan ang hayag na proteksyon ng Diyos, hindi makapaghihintay ang puso sa Diyos. Kung hindi lubos na makikibahagi ang kaluluwa, nang may buong pag-unawa, sa mga paghihirap ni Cristo, hindi ito magkakaroon ng pakikipag-isa kay Cristo.

186. Ang sinumang nagpapakita ng awa sa isang pulubi ay may Diyos bilang kanyang tagapangalaga, at ang sinumang naghihirap alang-alang sa Diyos ay makakakita ng hindi mauubos na kayamanan. Wala nang kulang sa Diyos, ngunit nagagalak Siya kapag nakikita Niya na pinapahalagahan ng isang tao ang Kanyang larawan at iginagalang ito alang-alang sa Kanya. Kapag may humiling sa iyo ng iyong pag-aari, huwag mong

sabihin sa iyong puso: 'Itatabi ko ito para sa sarili ko, upang magkaroon ako ng kapahingahan dito, at ang Diyos ay magbibigay ng pangangailangan ng taong ito mula sa ibang lugar.' Ang mga ganitong kaisipan ay angkop sa mga taong hindi matuwid na hindi nakakakilala sa Diyos. Ang isang matuwid at mabuting tao ay hindi ibibigay ang kanyang karangalan sa iba, ni hindi rin niya hahayaan na masayang ang panahon ng biyaya sa katamaran. Ang isang mahirap at nangangailangan ay pinapastolan ng Diyos, sapagkat hindi niya pinababayaan ang sinuman; ngunit ikaw, sa pagpapalayas mo sa mahihirap, ay tumalikod sa karangalang ibinigay sa iyo ng Diyos at inalis mo ang Kanyang biyaya sa iyong sarili. Kaya, kapag nagbigay ka, magalak ka at sabihin: 'Kaluwalhatian sa Iyo, O Diyos, sa pagbibigay-daan sa akin na makahanap ng taong maaliw.' Ngunit kung wala kang maibibigay, magalak ka nang higit pa at, magpasalamat sa Diyos, sabihin: 'Pinasasalamatan Kita, aking Diyos, na ipinagkaloob Mo sa akin ang biyaya at karangalang ito—na magkaroon ng kakapusan alang-alang sa Kanyang ngalan—at pinahintulutan Mo akong matikman ang mga paghihirap na inilagay sa landas ng Kanyang mga utos, sa karamdaman at kahirapan, gaya ng natikman ng Kanyang mga Santo na naglakad sa landas na ito.'

187. Ang ating kalikasan ay naging madaling matukso; maraming tukso sa mundong ito; ang kasamaan ay hindi malayo sa iyo; sumisibol ito sa iyong kalooban at nakalatag sa iyong mga paa. Tulad ng pagiging magkakalapit ng mga panahon sa ating paningin, gayon din ang pagiging magkakalapit ng mga tukso sa tao; at inayos ito ng Diyos nang may matinding karunungan para sa iyong kapakinabangan, upang palagi kang kumatok sa Kanyang pinto, upang ang takot sa pagdurusa ay magtanim ng pag-alala sa Kanya sa iyong isipan, upang lumapit ka sa Kanya sa pamamagitan ng panalangin at ang iyong puso ay mapabanal sa pamamagitan ng walang patid na pag-alala sa Kanya. Hindi ka nilikha ng Diyos na hindi tinatablan ng kalungkutan, baka, sa pagnanais mong maging diyos, ay mana mo ang kaparehong kapalaran ng siyang orihinal na isang kerubin ngunit sa huli, dahil sa kayabangan, ay naging Satanas; ni hindi ka Niya nilikha na hindi nagbabago at hindi gumagalaw, baka maging katulad ka ng kalikasan ng mga walang-buhay na nilalang.

188. Patuluyang linisin ang iyong sarili sa harap ng Diyos, at panatilihin Siya sa iyong puso, baka sa matagal mong hindi pag-alala sa Kanya, mawalan ka ng tapang sa pagharap sa Kanya. Sapagkat ang katapangan sa harap ng Diyos ay bunga ng madalas na pakikipag-isa sa Kanya at ng taimtim na panalangin. Ang pakikipag-isa sa mga tao ay nagaganap sa pamamagitan ng katawan, samantalang ang pakikipag-isa sa Diyos ay nagaganap sa pamamagitan ng pag-alala ng kaluluwa sa Kanya, sa pamamagitan ng pagtuon sa Kanya sa panalangin, at sa pamamagitan ng ganap na pagsuko ng sarili sa Kanya. Sa pamamagitan ng matagalang pag-alala sa Diyos, ang kaluluwa ay paminsan-minsan napupuno ng pagkamangha at pagkabighani. *"Magalak ang puso ng mga naghahanap sa Panginoon. Hanapin ninyo ang Panginoon,"* O mga hinatulan, *"at magkaroon kayo ng katiyakan"* sa pag-asa; *"hanapin ninyo ang Kanyang mukha"* sa pamamagitan ng pagsisisi (Awit 104:3, 4) – at kayo'y maging banal sa kabanalan ng Kanyang mukha at malinis mula sa inyong mga kasalanan.

189. Kapag ang tukso ay dumapo sa mga taong hindi matuwid, wala siyang pag-asa na manawag sa Diyos o mag-asang makatanggap ng kaligtasan mula sa Kanya; sapagkat sa mga araw ng kaniyang kapayapaan ay lumihis siya sa kalooban ng Diyos. Bago ka dalawin ng dalamhati, manalangin ka sa Diyos; at sa panahon ng kagipitan ay matatagpuan mo Siya – at pakikinggan ka Niya. Inhanda ang arka ni Noah sa kapanahunan ng kapayapaan; ang mga troso nito ay pinutol sa loob ng mahigit isang daang taon, at sa panahon ng galit ay nasawi ang mga hindi matuwid, samantalang ito ay naging kanlungan para sa mga matuwid.

190. Sa mga taong patay na ang kapayapaan sa kanilang kalooban, tinitii nila nang may kagalakan ang mga insulto; ngunit sa mga taong buhay ang kapayapaan, hindi nila matiis ang mga insulto, kundi, dahil sa kayabangan, nagagalit sila, at sa pamamagitan ng hindi matalinong pag-uugali ay nahuhulog sa kalituhan o napapailalim sa kalungkutan. Sinumang nagnanais na mangibabaw sa mga birtud ng pagtitiis sa harap ng insulto at kabaitan ay dapat lumayo sa kanyang mga kamag-anak at maging isang naglalakbay; sapagkat hindi posible na mangibabaw sa birtud na ito sa sariling bayan. Tanda ng dakila at malakas ang pagtiis ng ganitong pagdurusa sa piling ng kanilang sariling kamag-anak – at ito'y posible lamang sa mga taong namatay na sa mundong ito; sapagkat hindi na nila inaasahan ang anumang aliw sa kasalukuyang panahon.

191. Kung paanong malapit ang biyaya sa kababaang-loob, gayon din naman ay malapit ang masakit na pagsubok sa kapalaluan. Ang mga mata ng Panginoon ay nakatuon sa mga mapagkumbaba, upang pasayahin sila; ngunit ang mukha ng Panginoon ay laban sa mga mayabang, upang pababain sila. Maging tulad ng madaling hindi mapansin sa iyong kadakilaan, kaysa sa mayabang sa iyong kababaan. Ang naghahanap ng karangalan, tinatakas ng karangalan; ngunit ang lumalayo sa karangalan, hinahabol ng

karangalan. Ang nagugutom at nauuhaw alang-alang sa Diyos, bubusugin ng Diyos sa Kanyang mga biyaya. Ang nagtitiis ng kahubaran alang-alang sa Diyos, bibihisan Niya ng kasuotang walang bulok at kaluwalhatian. Ang sinumang naghihirap para sa Diyos ay nalulugod sa Kanyang tunay na kayamanan. Aminin mong makasalan ka sa buong buhay mo, upang ikaw ay maging matuwid sa buong buhay mo. Makisama ka sa mga mapagkumbaba, at matututuhan mo ang kanilang mga gawi. Gawing kaugalian mong maging mabait at magalang sa lahat.

192. Para sa kapakinabangan ng kaluluwa, pinahintulutan ng Diyos na ito ay mapasailalim sa mga pagnanasa; subalit hindi Niya itinuring na kapaki-pakinabang na itaas ito sa mga pagnanasa bago ang ikalawang buhay. – At ang pagiging mapasailalim ng kaluluwa sa mga pagnanasa ay kapaki-pakinabang para sa pagtusok ng budhi; ngunit ang manatili sa mga pagnanasa ay kapalaluan at kawalang-hiya. Tulad ng kung paanong ang kasakiman sa pagkain ay nagdudulot ng kaguluhan sa pag-iisip, gayundin naman ang labis na pagsasalita at magaan na usapan ay humahantong sa kawalang-saysay at sa paglayo ng isip mula sa wastong kaayusan nito. Ang pag-aalala sa mga bagay sa mundo ay nagbubulabog sa kaluluwa, at ang pagkabahala dahil dito ay nagpapalito sa isip at tinatangalan ito ng kapanatagan. Nararapat sa isang monghe na inialay ang sarili sa makalangit na mga paghahangad na manatiling malaya sa lahat ng oras mula sa bawat pang-mundong pag-aalala, upang, sa pag-urong sa kanyang sarili, ay wala siyang masumpungang anuman na nauukol sa kasalukuyang panahon. Matapos siyang palayain mula sa lahat ng gayong bagay, maaari na siyang mag-aral ng Batas ng Panginoon araw at gabi nang walang sagabal.

193. Ang pisikal na paggawa nang walang kalinisan ng isip ay parang baog na sinapupunan at malalanta na dibdib; sapagkat hindi ito makalalapit sa kaalaman ng Diyos. Pinapagod nila ang katawan ngunit hindi inaalala ang ugisain ang mga pagnanasa ng isipan; kaya't wala silang aanihin. Kung paanong ang nagtatanim sa mga tinik ay wala nang aanihin, gayon din naman ang sinumang sumisira sa sarili sa pamamagitan ng poot at kasakiman ay wala nang magagawa, kundi ay naghihikbi sa kanyang higaan dahil sa hindi pagkatulog na dulot ng mga pagkabahalang bumabagabag sa kanya.

194. Kung ang kaluluwa ay naliwanagan ng pag-alala sa Diyos at ng walang-tigil na pagbabantay araw at gabi, itinatag ng Panginoon doon (sa loob) isang ulap upang protektahan ito, na nagbibigay lilim sa araw at nagliliwanag sa gabi nito ng nag-aapoy na liwanag; sa kadiliman nito, sumisikat ang liwanag.

195. Tulad ng pagdidilim ng ulap sa liwanag ng buwan, gayon din ang singaw mula sa busog na tiyan ay nagpapalayas sa Karunungan ng Diyos mula sa kaluluwa. Tulad ng apoy na nagliliyab sa tuyong kahoy, gayon din ang katawan kapag puno ang tiyan. Tulad ng isang nasusunog na sangkap, kapag inilapat sa isa pa, ay nagpapalakas ng nag-aalab na apoy, gayundin naman, ang sari-saring pagnanasa ng katawan ay nagpapalakas sa malilibog na pag-uga sa loob ng katawan. Ang banal na kaalaman ay hindi nananahan sa isang katawang inilalagay sa makalupang ligaya; at ang sinumang umiibig sa kanyang katawan ay hindi makakamtan ang biyaya ng Diyos. Tulad ng sa mga kirot ng panganganak na ipinapanganak ang isang anak na nagdudulot ng kagalakan sa ina, gayundin naman, kapag ang lalamunan ay nagdurusa, ang bunga ng kaalaman sa mga hiwaga ng Diyos ay ipinapanganak sa kaluluwa. Kung paanong inaalagaan ng isang ama ang kanyang mga anak, gayundin naman inaalagaan ni Cristo ang katawang nagdurusa para sa Kanya – at ito ay laging malapit sa Kanyang mga labi.

196. Ang peregrino ay yaong ang mga iniisip ay tumaas na lampas sa lahat ng bagay sa mundo. Ang monghe ay yaong naninirahan nang hiwalay sa mundo, at palaging nananalangin sa Diyos na ipagkaloob sa kanya ang mga pagpapala sa hinaharap. Ang kayamanan ng isang monghe ay ang aliw na matatagpuan sa pag-iyak, at ang kagalakan ng pananampalataya na sumisikat sa kailaliman ng isip. Ang isang birhen ay hindi lamang yaong hindi pinadungisan ang kanyang katawan ng laman, kundi nahihiya pa nga sa kahit kaunting pagbanggit nito. Kung minamahal mo ang kabanalan, itaas mo ang mga kahiya-hiyang kaisipan sa pamamagitan ng pagbabasa at patuloy na panalangin; at magkakaroon ka ng sandata laban sa likas na hilig tungo sa mga bagay na iyon; at kung wala ito, imposibleng makita ang kalinisan sa kaluluwa.

197. Kung tunay kang maawain, kapag kinuha sa iyo ang nararapat sa iyo, huwag magmalungkot sa iyong kalooban, ni magsalita man tungkol sa pagkawala sa iba. Hayaan mong lunukin ng iyong awa ang pinsalang ginawa sa iyo ng mga nagkamali sa iyo, gaya ng pait ng alak na nilulunok ng maraming tubig. Ipakita ang kasaganaan ng iyong awa sa pamamagitan ng mabubuting gawa na ipinagkakaloob mo sa mga nagkasala sa iyo, gaya ng ginawa ng pinagpalang si Eliseo sa kanyang mga kaaway na nagbalak na hulihin siya (2 Mga Hari 6:13–23).

198. Ang taong tunay na mapagkumbaba at matalino, kapag inakusahan nang hindi makatarungan, ay hindi nagagalit, ni hindi rin siya nagsasalita para ipagtanggol ang sarili sa akusasyong iyon. Sa halip, tinatanggap niya ang paninirang-puri bilang katotohanan, at hindi niya pinipilit ang iba na maniwala na siya ay inagrabyado, kundi humihingi siya ng kapatawaran. Ang iba naman ay kusang-loob na inako ang pagkakakilanlang imoral, kahit na hindi naman sila ganoon; habang ang iba ay tiniis na tawagin silang mga mangingikil, kahit na malayo sila sa paggawa nito, at nagpatotoo sa luha na dinadala nila ang bunga ng isang kasalanang hindi naman nila ginawa, at umiyak habang humihingi ng kapatawaran sa mga nanakit sa kanila para sa isang paglabag na hindi naman nila ginawa, samantalang ang kanilang mga kaluluwa ay pinarangalan ng bawat kadalisan at kawalang-sala. Ang iba pa naman, upang hindi sila purihin dahil sa huwarang tuntunin ng buhay na kanilang sinunod nang lihim, ay nagpakita bilang mga banal na hangal, na natunaw ng Banal na asin; nanatili silang hindi matitinag sa kanilang katahimikan, kaya naman, sa tuktok ng kanilang kaperpektohan, ang mga Banal na Anghel ang nagsilbing mga tagapahayag ng kanilang mga birtud.

199. Ang Tagapagligtas, sa pagsasalita tungkol sa maraming tahanan sa Ama, ay tumukoy sa magkakaibang antas ng talino sa mga naninirahan sa kaharian na iyon—ibig sabihin, ang mga pagkakaiba-iba sa mga espirtual na kaloob, na tinatamasa nila ayon sa antas ng kanilang talino. Sapagkat ang pagbanggit Niya sa maraming tahanan ay hindi ayon sa pagkakaiba-iba ng mga lugar, kundi ayon sa antas ng kanilang mga kaloob. Tulad ng bawat tao na nasisiyahan sa nakikitang araw ayon sa kalinisan at kakayahang tumanggap ng kanilang paningin, at tulad ng pagkakaiba-iba ng liwanag mula sa isang sulo sa isang bahay, kahit na ang liwanag ay hindi nahahati sa maraming hiwalay na liwanag, ganyan naman sa darating na panahon, ang lahat ng mga matuwid ay naninirahan nang hindi nahahati sa isang lupain, subalit ang bawat isa ay pinapaliwanagan ayon sa kanya-kanyang sukat ng isang Espirituwal na Araw, at ayon sa kanyang sariling merito ay humihugot sa kanyang sarili ng kagalakan at tuwa, na para bang mula sa isang himpapawid, mula sa isang lugar, isang trono, isang tanawin at isang larawan. – At walang sinumang nakakakita sa sukat ng biyaya ng iba, maging ito man ay mas mataas o mas mababa, upang kung makita nila ang mas mataas na biyaya ng isang kaibigan at ang kanilang sariling kakulangan, hindi ito magiging sanhi ng dalamhati at pagdadalamhati para sa kanila. Doon, ang bawat isa, ayon sa biyayang ipinagkaloob sa kanila, ay nagagalak sa kanilang sariling sukat. Ngunit sa labas ng lahat ng ito, may isang tanawin at isang kaharian – at bukod sa dalawang antas na ito, na ang ibig kong sabihin ay ang isa'y makalangit at ang isa'y makalupa, sa pagitan nila ay may pagkakaiba-iba sa sari-saring gantimpala.

200. Kapag nais ng diyablo na dungisan ang isipan ng isang tao ng marusing na kaisipan, una niyang sinusubok ang kanilang pagtitiis sa pamamagitan ng pagmamahal nila sa kayabangan, at ang pagsisimula ng kaisipang ito ay hindi agad lumilitaw bilang isang pagnanasa. Ganito ang karaniwang ginagawa niya sa mga nagbabantay sa kanilang isipan, at sa kanila ay hindi agad maipasok ang anumang malaswang kaisipan. Ngunit kapag nahila na niya ang isang tao palabas ng kanilang tanggulan at nagsimula silang mag-isip nang paulit-ulit sa kanilang unang kaisipan at lumihis mula sa kanilang tanggulan, saka niya hinaharap sila ng isang bagay na nagpapaalala ng pakikipagtalik, at inililigaw ang isipan patungo sa mga malaswang bagay. Ang isipan ay unang nalilito sa biglaang pagdating ng mga kaisipang ito – at pagkatapos ay nakikipagkasundo rito – at mula sa kaisipan ay nagiging gawa. Ngunit kung ang isipan ay umatras at pinipigilan ang unang pag-uga ng ganitong mga kaisipan, kung gayon, sa tulong ng Diyos, madali nitong mapagtatagumpayan ang pagnanasa.

201. Mas mabuting pigilan ang mga pagnanasa sa pamamagitan ng pag-alala sa mga birtud kaysa sa pagtutol sa mga ito, sapagkat kapag lumabas ang mga pagnanasa sa kanilang nararapat na saklaw at tumindig upang makipaglaban, iniimprenta nila ang kanilang mga imahe at kawangis sa isipan. Ang labanan na ito ay nagkakaroon ng malaking kapangyarihan sa isipan, labis na nakakaabala at nagdudulot ng kalituhan sa mga iniisip. Ngunit kung susunod ang isang tao sa unang tuntuning nabanggit natin, hindi man lang bakas ng mga pagnanasa ang mananatiling nasa isipan kapag naitaboy na ang mga ito.

202. Hangga't hindi natatanggap ng isang tao ang Tagapagaliw, kailangan niya ang mga Banal na Kasulatan upang ang alaala ng mabuti ay maimprenta sa kanyang mga pag-iisip, at upang sa pamamagitan ng patuloy na pagbabasa, ang kanyang hilig tungo sa kabutihan ay muling mabago sa loob niya, at ang kanyang kaluluwa ay maprotektahan mula sa mga kasalimuot ng makasalanang daan: sapagkat hindi pa niya nakamtan ang kapangyarihan ng Espiritu, na nagpapalayas ng ilusyon at humuhuli ng mga kaisipang kapaki-pakinabang sa kaluluwa. Kapag ang kapangyarihan ng Espiritu ay bumaba sa kapangyarihan ng kaluluwa na gumagana sa loob ng isang tao, kung gayon, sa halip na batas ng mga Kasulatan, ang mga utos ng Espiritu ay tumatagos sa puso; at doon siya ay lihim na tinuturuan ng Espiritu at hindi na nangangailangan ng tulong ng materyal na

nakararamdam; sapagkat hangga't ang puso ay natututo mula sa materyal, ang ilusyon at pagkalimot ay agad na sumusunod sa pagtuturo; ngunit kapag ang pagtuturo ay ipinagkaloob ng Espiritu, ang pag-alala ay nananatiling buo.

203. Ang sisiw ay yaong isipan na, sa pamamagitan ng pagsisisi, ay kamakailan lamang lumabas mula sa gapos ng mga pagnanasa, at na, sa panahon ng panalangin, ay nagsusumikap na umangat sa makamundo, ngunit hindi makaya; sa kabaligtaran, gumagapang pa rin ito sa lupa, na kulang sa lakas upang lumipad. Gayunpaman, sa pamamagitan ng pagbabasa, mabubuting gawa, takot sa Diyos, at pagmamalasakit sa maraming birtud, tinitipon nito ang mga iniisip sa pagkakaisa; sapagkat hindi nito kayang malaman ang iba pa rito. At pinanatiling walang mantsa nito ang isip sa maikling panahon; ngunit pagkatapos ay bumabalik ang mga alaala, at ginugulo at dinudumihan nila ang puso; sapagkat hindi pa nararanasan ng tao ang payapang himig ng kalayaan na kung saan, pagkatapos lamang ng mahabang panahon, sa pamamagitan ng pagkalimot sa mga bagay na lupa, niya iniaakay ang kaniyang isipan; sapagkat nakamtan niya lamang ang mga pakpak na panlupa—ibig sabihin, mga birtud na isinasagawa sa panlabas—ngunit hindi pa niya nakikita ang mga birtud na pangkontemplasyon, ni hindi pa itinuring na karapat-dapat na maranasan ang mga ito; at ang mga ito ang mga pakpak ng isip na siyang ginagamit ng tao upang lumapit sa makalangit at lumayo sa makalupa.

204. Hangga't ang isang tao ay sumasamba sa Panginoon gamit ang anumang bagay na pandama, ang mga imahe ng bagay na pandama ay nananatiling nakaukit sa kanyang mga iniisip, at iniisip niya ang Banal sa anyong katawan. Ngunit kapag nakamit niya ang panloob na persepsyon, kung gayon, ayon sa persepsyon na iyon, ang kanyang isipan ay paminsan-minsan na tataas sa itaas ng mga imahe ng mga bagay.

205. Kapag ang kaluluwa mo ay malapit nang lumabas mula sa kadiliman, ito ang magiging tanda para sa iyo: ang puso mo ay sumisiklab sa loob mo at nagliliyab na parang apoy araw at gabi; at tinitingnan mo ang buong mundo bilang alikabok at abo; hindi mo na ninanais ang pagkain, dahil sa tamis ng mga bagong mapapait na kaisipan na walang patid na gumugulo sa iyong kaluluwa. Bigla kang bibigyan ng bukal ng luha, na parang sapa na dumadaloy nang kusa, na humahalo sa lahat ng iyong ginagawa—ito ay habang nagbabasa ka, nananalangin at nagmumuni-muni, kapag ikaw ay kumakain at umiinom, at sa lahat ng iyong mga gawain. At kapag nakita mo ito sa iyong kaluluwa, magpakatapatang ka, sapagkat tinawid mo na ang dagat; at maging masigasig ka sa iyong mga gawain, at magbantay ka nang mabuti, upang ang biyaya ay dumami sa iyo araw-araw. Hangga't hindi mo ito matatagpuan sa iyong sarili, hindi mo pa natatapos ang iyong paglalakbay, ni hindi ka pa rin nakapasok sa bundok ng Diyos. Ngunit kung, kahit na matapos mong matagpuan at matanggap ang biyaya ng mga luha, ito'y humupa, at ang iyong sigla ay lumamig nang walang anumang pagbabago sa iba pa—ibig sabihin, nang walang kapansanan sa katawan—kung gayon, sa aba mo! Ano ang nasira mo sa pamamagitan ng pagkahulog sa pagmamataas, kawalang-interes, o katamaran?! – Ngunit tungkol sa sumusunod sa luha, isusulat namin iyon mamaya.

206. Kung wala kang gagawin, huwag kang magsalita tungkol sa mga birtud. Mas mahalaga sa Diyos kaysa sa anumang panalangin o sakripisyo ang mga kalungkutan para sa Kanya at dahil sa Kanya; at mas mabango kaysa sa anumang insenso ang amoy ng kanilang pawis. Ituring ang anumang birtud na nakamit nang walang pisikal na pagsusumikap bilang maagang bunga ng sinapupunan na walang buhay. Ang mga handog ng mga matuwid ay ang luha ng kanilang mga mata, at ang sakripisyong kaaya-aya sa Diyos ay ang kanilang mga buntong-hininga sa kanilang mga pagbabantay. Ang mga matuwid at ang mga pinahihirapan ng pasanin ng katawan ay mananalangin sa Panginoon; sa karamdaman ay iaakyat nila ang kanilang mga pamanhikang sa Diyos; at sa sigaw ng kanilang tinig ay darating ang Banal na mga Hukbo upang tulungan sila at aliwin sa pamamagitan ng pag-asa; sapagkat ang mga Banal na Anghel, dahil sa kanilang pagiging malapit sa mga banal na tao, ay nakikibahagi sa kanilang mga paghihirap at kalungkutan.

207. Pinapainit ng alak ang katawan, ngunit pinapainit ng Salita ng Diyos ang isipan. Ang mga nasusunog ng sigasig ay hinuhubog ng mga kaisipan tungkol sa kanilang inaasahan at itinututok ang kanilang isipan sa darating na panahon. Ang mga nabubulag ng alak ay hindi nakakakita ng mga hadlang sa kanilang harapan: gayundin, ang mga nabubulag ng pag-asa ay hindi nakakakilala ng dalamhati o ng anumang bagay sa mundong ito. Mapalad ang mga , na, dahil sa dagat ng mga dalamhati at alang-alang sa pag-ibig sa Diyos, ay nagbigkis ng kanilang mga balakang ng pagkamapayak at walang pag-aalinlangan na pag-iisip, at hindi lumilingon. Ang mga naglalakbay sa mabigat na landas na ito nang may pag-asa ay hindi bumabalik, ni humihinto upang pag-isipan ang kalikasan nito. Ngunit kapag nalampasan na nila ang dagat, saka, sa pagmasid sa paghihirap ng daan, ay nagpapasalamat sila sa Diyos sa pagliligtas sa kanila mula sa mga kipot, mabilis na agos, at ganoong kabagsikan ng daan – kahit na hindi nila ito namamalayan noon. Ang pag-asa, na naglalayag,

ay sumusulong nang may unang sigla, hindi alintana ang katawan, at hindi pinag-iisipan kung ang pagsisikap na ginawa nito ay magbubunga o hindi. Kapag nais mong simulan ang isang gawain para sa Diyos, una, gawin mong matatag ang iyong kalooban, na parang isang taong hindi na mabubuhay sa mundong ito, na parang isang taong handa nang mamatay at nawalan na ng pag-asa sa buhay na ito, na parang isang taong dumating na ang oras ng pagpanaw. Simulan ang bawat mabuting gawa nang buong tapang, at huwag gawin ang mga gawaing ito nang may pag-aalinlangan; huwag mag-alangan ang iyong puso sa pag-asa sa Diyos, baka maging walang bunga ang iyong pagsisikap at maging pabigat ang iyong gawain.

208. Ang mga gawa ng mga namumuhay ayon sa Diyos ay ganito: Ang isa ay ginugugol ang buong araw sa pagtuktok ng kanyang ulo sa lupa, at ginagawa niya ito sa halip na gampanan ang mga banal na paglilingkod, ibig sabihin, ang mga oras. Ang isa pa ay pinagsasama ang sunud-sunod na mga panalangin sa patuloy at matagal na pagluhod. At ang isa pa ay pinalalitan ang paglilingkod sa Diyos para sa kanyang sarili ng napakaraming luha at nasisiyahan na rito. Ang isa pa ay nagsusumikap na tuklasin ang kahulugan ng binabasa, at pinagsasama ito sa isang partikular na tuntunin. Ang isa naman ay pinahihirapan ang kanyang kaluluwa sa pamamagitan ng gutom, kaya hindi niya maisagawa ang mga banal na paglilingkod. Ang isa naman, habang nakalubog sa masidhing pagninilay sa mga Awit, ay ginagawang walang patid ang kanyang paglilingkod. Ang isa naman ay ginugugol ang kanyang oras sa pagbabasa, at napapainit ang kanyang puso. Ang isa pa ay naliligaw sa pagninilay, na tinatanggap ang banal na kahulugan sa Banal na Kasulatan. Ang isa naman, namangha sa mga kababalaghang tumatama sa kaniya sa mga taludtod, ay napipigil sa kaniyang karaniwang pagbabasa at nalulupig ng katahimikan. Ang isa naman, matapos matikman ang lahat ng ito at busugin, ay bumalik at naging walang kilos. Ang isa naman, matapos matikman nang kaunti at naging mayabang, ay nahulog sa pagkakamali. Ang isa ay napigilan sa pagsunod sa kanyang tuntunin dahil sa malubhang karamdaman at kapansanan; ang iba naman ay dahil sa paghahari ng isang nakagawiang gawi, o isang pagnanasa, o sariling-loob, o kayabangan, o kasakiman, o hilig sa pag-iipon ng materyal na pag-aari. Ang isa pa ay natitisod ngunit bumangon muli, at hindi lumingon pabalik hanggang sa makamit niya ang mahalagang perlas.

209. Ang simula ng lahat ng bagay ay isang mabuting hangarin sa harap ng Diyos (ang determinasyong akayain ang Diyos). Kasunod nito, pagkatapos umiwas sa mga bagay sa mundo, ay: pag-aayuno, pagbabasa, pagbabantay buong gabi at matiningning na pagbabantay – bawat isa ayon sa kanilang lakas – at maraming pagyuko, na kapaki-pakinabang gawin sa araw, at hindi rin bihira sa gabi. Ang pinakamababa ay gumawa ng tatlumpung pagyuko – pagkatapos ay yumuko sa Banal na Krus at doon tapusin. Ngunit mayroon ding iba na, ayon sa kanilang lakas, ay dinaragdagan ang bilang na ito ng mga pagyuko. Samantala, ang iba naman ay gumugugol ng tatlong oras sa isang dasal, na may malinaw na isipan, at yumuyuko nang nakaharap sa lupa nang walang sapilitan o malabong pag-iisip (ang ibig sabihin, ang ilan ay madalas magdasal ngunit sandali lamang; samantalang ang iba naman ay isang beses lang nagdarasal, ngunit sa mahabang panahon).

210. Ang ating kalaban, ang diyablo, ay may matagal nang nakagawiang mapanlinlang na pagbabagobago sa kanyang pakikipaglaban sa mga nagsisimula sa pagsisikap na ito. Gumagamit siya ng iba't ibang sandata laban sa kanila, at iniangkop ang mga ito sa intensiyon ng bawat isa, kaya't binabago niya ang kanyang paraan ng pakikipaglaban. *Ang unang taktika ng laban ng kaaway.* – Ang mga tamad sa kanilang sariling pasiya at mahina ang pag-iisip, sinasalakay niya nang mabagsik mula pa sa simula, inilalagay ang makapangyarihang tukso laban sa kanila, upang sa unang pagtatangka ay sumiklab ang takot sa kanila, at ang kanilang landas ay magmukhang malupit at hindi matatawid – at sinasabi nila: 'Kung ang simula ng landas ay napakahirap at masalimuot, sino ang makapagtitiis hanggang sa wakas, sa kabila ng maraming pagsubok na naghihintay pa?' At hindi sila nilalabanan ng diyablo nang matagal – kundi agad silang pinatitakas. Ito ay dahil pumasok sila sa pagsisikap ng Panginoon nang may pag-aalinlangan at kawalang-interes. Ngunit inuutusan tayo ng Diyos na simulan ang pagsisikap na ito nang may paghahandang mamatay para sa Kanya, at ipinangako Niya na koronahan ang tapat na manggagawa ng karangalan ng pagkamartir. Dahil hindi nila pinasyang isuko ang kanilang buhay sa simula pa lamang, napatunayan nilang napakahina. Kaya naman, hindi na sila matatag sa anumang labanan, sapagkat makasarili sila at, higit sa lahat, inaalagaan nila ang kanilang sariling katawan. At hinahampas sila ng kaaway na parang unos, sapagkat hindi niya nakikita sa kanila ang karaniwang espiritwal na lakas na makikita sa mga Santo. Sa sariling kalooban ng tao siyang nagsusumikap tungo sa Diyos, at ang Diyos naman ay nakikipagtulungan, tumutulong, at ipinahahayag sa kanya ang Kanyang probidensiya ukol sa kanya. At hindi maaaring lapitan ng demonyo ang isang tao, o dalhin sa kaniya ang mga tukso, maliban kung ang tao ay susuko rito, o papayagan ito ng Diyos.

211. *Ang ikalawang paraan.* – Samantala, ang mga taong nakikita ng diyablo na matapang, na hindi pinapansin ang kamatayan at isinasagawa ang kanilang tungkulin nang may matinding sigasig; hindi agad hinaharap ng diyablo ang mga taong ito, ni hinahamon sila sa labanan sa kanilang unang pag-atake, dahil alam niyang ang masigasig na mandirigma ay hindi madaling matalo. Kaya, habang nakikita niya sila sa ganitong kalagayan, hindi niya man lang sila natatapangang galawin hangga't hindi niya nakikitang , na kumalma na ang kanilang sigasig, at na ang mga sandatang inihanda nila sa kanilang isipan ay naisantabi dahil sa kanilang pagtalikod sa mga banal na salita at mga alaala na tumutulong at sumusuporta sa kanila. Sa sandaling magsimula silang lumihis mula sa kanilang orihinal na layunin, at kusang-loob na bumuo ng mga paraan upang sila'y mapagtagumpayan, sa pamamagitan ng papuri ng kanilang sariling katuwiran, na unti-unting sumisira sa kanila mula sa loob, at kusang-loob nilang sinisimulan hukayin para sa kanilang mga kaluluwa ang isang hukay ng pagkawasak sa pamamagitan ng paglayo ng kanilang mga iniisip na nagmumula sa katamaran—kung saan namamayani ang lamig sa kanilang isipan at puso—doon siya sumasabug sa kanila nang walang awa. Ngunit pinigilan pa ng diyablo ang pag-atake sa kanila, sapagkat isang kapangyarihan ang bumabalot sa mga taong, na may matinding sigasig, ay nagsusumikap tungo sa Diyos, inilalagay ang kanilang pag-asa sa Kanya at naniniwala sa Kanya. Dahil dito, pinipigil ng Diyos ang karahasan ng kasamaan ng diyablo, at hindi ito lumalapit sa kanila. Napipigil ang kaaway kapag nakita niya ang Tagapangalaga na laging nagbabantay sa kanila. Hangga't hindi nila itinakwil ang mga paraan ng tulong—ang mga panalangin at ang mga gawain ng pagpapakumbaba—hindi kailanman umaalis sa kanila ang Tagapamagitan at Tagatulong.

212. *Alalahanin mo, samakatuwid, habang sinusundan mo ang mga yapak ng Diyos, sa bawat yugto ng iyong pagsisikap, ang simula at ang unang siglang iyong naramdaman nang una kang maglakbay sa landas na ito, at ang mga masidhing kaisipang iyon nang una kang umalis sa iyong tahanan at sumali sa hanay ng hukbo.* Subukin mo ang iyong sarili araw-araw, upang ang sigla ng iyong kaluluwa ay hindi lumamig sa alinmang tungkuling iyong ginagampanan, ni sa siglang nagliyak sa iyong kalooban sa simula ng iyong pagsisikap. At walang patid na itaas ang iyong tinig sa gitna ng kampong militar, hikayatin at himukin ang mga anak ng bayang ito sa kabayanihan, habang ipinapakita sa panig ng kaaway na ikaw ay nananatiling matino ang pag-iisip. Kasabay nito, manalangin ka sa Diyos nang may tiwala, umiyak sa harap ng Kanyang kabutihan, magluksa at magsikap hanggang sa magpadala Siya sa iyo ng isang Tagapagsaup. At saka hindi ka na matatalo.

213. *Ang ikatlong taktika ng digmaan ng kaaway.* – Kapag nakita ng kaaway ang lakas na tinatanggap ng isang tao mula sa Diyos sa pamamagitan ng kanyang sigasig at tapat na pagtawag sa Kanya, nagsusumikap siya na humanap ng paraan upang mataboy ang Anghel na tumutulong sa kanya, – ibig sabihin, sinisikap niyang pukawin sa loob niya ang mga kaisipang mayabang, upang maisip niya sa sarili na ang lahat ng kanyang lakas ay nakasalalay sa kanyang sariling kapangyarihan, at siya mismo, sa pamamagitan ng kanyang sariling lakas, ang nagpoprotekta sa kanyang sarili mula sa kanyang kalaban at sa kanyang mamamatay. Ang sinumang maniwala sa mga ganitong kaisipan na itanim ng kaaway ay mawawalan ng tulong ng Diyos – at mahuhulog sila sa kamay ng kaaway. Ngunit ang sinumang hindi susuko sa mga suhestiyong ito, kundi mananatiling matatag sa pag-alala sa Kanya na tumutulong sa kanila, at hindi kailanman titigil sa pagtutok ng mata ng kanilang puso sa langit; laban sa ganitong tao ay nag-iisip ang kaaway ng mga bagong paraan ng pakikidigma.

214. *Ang ikaapat na taktika ng digmaan ng kaaway* ay ang pagsisimula nitong supilin ang isang tao sa pamamagitan ng kanyang mga likas na pangangailangan (lalo na ang pangangailangan sa asawa at sa mga paraan ng pamumuhay). (Tungkol sa asawa.) Bagaman hindi niya mapipilit ang isang tao na gumawa ng ganoong bagay, dahil protektado ang tao ng katahimikan at ang kanyang tirahan ay malayo sa mga pagkakataon at sanhi ng kasalanan, nagsusumikap pa rin siya na ipaunawa sa isipan ng mga asketa na ito ay isang guni-guni, at nagsusumikap na itanim sa kanila ang mga huwad na panaginip sa ilalim ng tabing ng katotohanan. Bukod pa rito, upang hangarin nila ang kanilang pinangarap, ginigising niya ang kanilang mga pagnanasa at hinihimok silang magpakasawa sa mga kahiya-hiyang kaisipan, pumayag rito, at gawing kasalanan ang kanilang sarili. Sapagkat nalalaman ng kaaway na para sa isang asketa, ang tagumpay at pagdaig sa kaniya ay nagmumula sa kaniyang sariling mga iniisip at nagaganap sa isang saglit na sandali – sa sandaling ang isang kaisipan ay kumilos mula sa kaniyang kinalalagyan at bumaba mula sa kaniyang katayuan patungo sa lupa, at sa pamamagitan ng kaniyang kalooban ay ipinakita ang pagsang-ayon kahit isang sandali, – gaya ng nangyari sa marami nang sila'y nananaginip tungkol sa ganda ng isang babae. Ngunit kung sila'y isang o dalawang hakbang na lamang ang layo sa mundo, madalas na gumagamit ang kaaway ng totoong pagdadala

ng mga babae sa kanila. Sa ganitong paraan at sa iba pa, paminsan-minsan ay nagkakaroon ng kalamangan ang kaaway laban sa mga pabaya at sa mga taong hindi matatag ang puso. Ngunit ang iba ay napatunayang mas matatag kaysa sa mga tukso na ito at, sa tulong ng biyaya ng Diyos, tinalo ang kaaway at ang kaniyang mga ilusyon. (Tungkol sa ikalawang tukso). Madalas ding pinapapanaginip ng kaaway sa kanila ang ginto, mahahalagang bagay, at iba pang kayamanan; at kung minsan ay tunay nga niyang ipinapakita sa kanila ang mga ito, sa pag-asang marahil ay magtagumpay siyang pigilan ang isa sa kanila sa kanyang pag-usad sa pamamagitan ng mga ganitong pangitain, at mahuli sila sa isa sa kanyang mga patibong at lambat. Pinapayagan ito upang masubok kung, kapag inalis ang mga bagay na ito sa kanilang buhay na nakahiwalay, sa gitna ng kanilang kakulangan at kahirapan, tunay nga silang mapagmahal sa Diyos; at kung, kapag hinarap sa mga bagay na ito, nagsusumikap sila, mula sa pag-ibig sa Diyos, balewalain ang mga ito, at, habang tinutukso ng mga ito, hindi hayaang magtagumpay ang mga ito, na itinuturing ang mga ito na walang halaga kumpara sa pag-ibig ng Diyos. Ang mga tunay na asketiko ay hindi sumusuko, at sa pagsubok ay natatagpuang napapalinis sila, na parang ginto sa pugon; samantalang ang mga pabaya at mahina ay natatalo kahit ng pinakamaliit na paghihirap sa panahon ng kakulangan at bumabalik-likod, na isinasakripisyo ang kanilang pagsisikap sa asketisismo.

215. Sa sandaling maunawaan ng sinuman ang kanilang sariling kahinaan at tunay na maramdaman ito, agad nilang gigisingin ang kanilang kaluluwa mula sa katamaran at sasagarin ito nang may pag-iingat. Ngunit walang makararamdam ng kanilang sariling kahinaan maliban n , kahit na isang maliit na tukso—maging pisikal man o espiritwal—ang dumating sa kanila, at sila'y nailigtas mula rito. Sapagkat doon ay malinaw niyang makikita ang kawalan ng kabuluhan ng kanyang sariling mga pagsisikap at paraan – makikita niya na ang kanyang pag-iingat, pagpipigil sa sarili, at mga pananggalang para sa kanyang kaluluwa, na inasaang magbibigay ng kaligtasan, ay walang naging silbi, at ang kaligtasan ay dumating nang hiwalay sa lahat ng ito. Mula rito, nakakamit niya ang katiyakan na siya ay wala, at ang tulong lamang ng Diyos ang nagliligtas. Ang sinumang nakakaunawa na siya ay nangangailangan ng tulong ng Diyos ay nag-aalay ng maraming panalangin. At habang pinararami nila ang mga panalangin, ganoon din lumalambot ang kanilang puso. Sapagkat ang sinumang nananalangin at humihingi ay hindi maaaring hindi mapagpakumbaba. *'Ang pusong nabasag at nagpapakumbaba, O Diyos, hindi mo wawastasin'* (Awit 50:19). Sa sandaling mapagpakumbaba ang isang tao, agad na napapalibutan siya ng awa ng Diyos. At doon nararamdaman ng puso ang banal na tulong at natatagpuan sa loob nito ang isang tiyak na lakas ng tiwala (sa Diyos). At kapag nararamdaman ng isang tao na tunay na sumusuporta sa kaniya ang tulong ng Diyos, tunay na napupuno ng pananampalataya ang kaniyang puso. Mula rito, nauunawaan niya na ang panalangin ay isang kanlungan para sa mga naghahanap ng tulong, isang bukal ng kaligtasan, isang kayamanan ng pag-asa, isang daungan na nagliligtas sa kaguluhan, isang sandigan para sa mahihina, isang silungan sa panahon ng tukso, isang kalasag ng pagliligtas sa pakikipaglaban, isang matalim na palaso laban sa mga kaaway – at nahahayag sa kanya na ang kabuuan ng karamihan ng mga espiritwal na biyaya ay nagiging abot-kamay niya sa pamamagitan ng panalangin. Mula rito, nagsisimula siyang magsaya sa panalangin ng pananampalataya; hindi na siya nananalangin nang may pagod at pagal, kundi nang may taos-pusong kagalakan at pagkamangha, na walang patid na nag-aalay ng pasasalamat, habang lumuluhod nang paulit-ulit.

216. Pinapagana ng matinding pagnanais sa tulong ng Diyos, ang isang tao ay lumalapit sa Diyos habang nananatili sa panalangin. Ngunit sa lawak na siya ay lumalapit sa Diyos sa pamamagitan ng kanyang sariling hangarin, gayon din naman ang Diyos ay lumalapit sa kanya na may dalang Kanyang mga kaloob, at hindi Niya ipinagkakait ang biyaya sa kanya dahil sa kanyang labis na kababaang-loob. Minsan, gayunpaman, pinipigilan ng mapagbigay na Diyos ang mga kaloob ng biyaya mula sa kaniya, upang magsilbing pampasigla ito para lumapit siya sa Diyos, at upang, dahil sa kaniyang sariling pangangailangan, manatili siyang palaging nasa harap ng Diyos, na handang ipagkaloob ang mga makabubuti para sa kaniya. Ipinagkakaloob ng Diyos ang ilang kahilingan nang mabilis—ya ngang mga hindi maaaring magligtas sa sinuman kung wala ito—habang pinababatang ipagkaloob ang iba. Sa ilang pagkakataon, itinaboy Niya at inalis ang nagpapasong kapangyarihan ng kaaway mula sa kaniya, samantalang sa iba naman ay pinapayagan Niya siyang mahulog sa tukso, upang ang pagsubok na ito ay magsilbing dahilan para siya'y lumapit sa Diyos – at upang matutuhan niyang maging bihasa sa tukso, at, sa pagtitig sa patunay ng kaniyang sariling kahinaan, ay lalong mapagtibay sa pagpapakumbaba. Sapagkat ang matuwid na tao na hindi nakilala ang kanyang sariling kahinaan, ang kanyang mga gawa ay parang nasa talim ng labaha – at hindi siya malayo sa pagbagsak at sa mapaminsalang leon ng kayabangan. Ang hindi nakakakilala sa kanyang sariling kahinaan ay kulang sa kababaang-loob; at

ang kulang dito ay hindi pa nakarating sa kaganapan; at ang sinumang hindi ito nakamtan ay palaging nabubuhay sa takot; sapagkat ang kanyang lungsod ay hindi itinayo sa mga haligi ng bakal at mga pintuan ng tanso, ibig sabihin, sa kababaang-loob. Kung walang kababaang-loob, ang gawa ng isang tao (ang hinahangad) ay hindi maaaring gawing ganap, at ang tatak ng Espiritu ay hindi pa naitatak sa makulid ng kanyang kalayaan – hanggang noon ay nananatili siyang alipin, at ang kanyang gawa ay hindi malaya mula sa takot.

217. Kaya naman, iniwan ng Panginoon ang Kaniyang mga banal na may mga dahilan para sa pagpapakumbaba at pusong nagpapakumbaba sa masidhing panalangin, upang ang mga umiibig sa Kaniya ay lumapit sa Kaniya sa pamamagitan ng pagpapakumbaba. At madalas Niya silang pinatatakot sa pamamagitan ng mga pagnanasa ng kanilang kalikasan at mga hilig ng kahiya-hiya at maruruming kaisipan; madalas sa pamamagitan ng mga pang-iinsulto, panunuya at pang-aasar mula sa mga tao; paminsan-minsan sa pamamagitan ng mga sakit at karamdaman sa katawan; sa ibang pagkakataon, sa pamamagitan ng kahirapan at kakulangan sa mga pangunahing pangangailangan, o sa pamamagitan ng paghihirap ng matinding takot, pagtalikod, bukas na pag-atake ng diyablo, at iba't ibang kakila-kilabot na pangyayari. At ang lahat ng ito ay upang magkaroon sila ng mga dahilan para sa pagpapakumbaba at upang hindi sila mahulog sa antok ng katamaran.

218. Kapag nangyari na ang iyong kaluluwa ay napuno ng kadiliman sa loob, at gaya ng kung paanong ang sinag ng araw ay natatakpan sa lupa ng ulap, ang iyong kaluluwa ay pinagkakaitan ng espirituwal na aliw sa loob ng isang panahon, at ang liwanag ng biyaya sa loob ay nanghihina, dahil sa ulap ng mga pagnanasa na sumasakop sa iyong kaluluwa, at dahil ang kapangyarihang nagbibigay-ligaya sa loob mo ay bahagyang nababawasan, at isang hindi pangkaraniwang kalungkutan ang naghulma ng anino sa iyong isipan; huwag kang maligalig sa kaisipang ito, kundi magtiyaga ka – basahin mo ang mga akda ng mga guro, pilitin mong manalangin – at hintayin ang tulong. Darating ito nang hindi mo man namamalayan. Sapagkat kung paanong ang lupa ay nabubunyang sinag ng araw mula sa kadiliman ng hangin na bumabalot dito, gayon din ang panalangin ay kayang magtaboy at magwasak sa mga ulap ng pagnanasa sa loob ng kaluluwa, at magbigay-liwanag sa isip ng liwanag ng kagalakan at aliw.

219. Hangga't hindi ka pa nararating sa kaharian ng luha, ang iyong panloob na pagkatao ay nagsisilbi pa rin sa mundo – ibig sabihin, namumuhay ka pa rin nang makalupa, at isinasagawa mo pa rin ang gawain ng Diyos sa pamamagitan ng iyong panlabas na pagkatao, samantalang ang iyong panloob na pagkatao ay nananatiling tigang; sapagkat ang bunga nito ay nagsisimula sa luha. Kapag narating mo na ang kaharian ng luha, doon mo malalaman na ang iyong isipan ay nakalabas na mula sa kulungan ng mundong ito, nakatapak na sa landas ng bagong panahon, at nagsimulang huminga ng bango ng isang kamangha-manghang bagong hangin. Nagsisimulang dumaloy ang luha dahil ang kapanganakan ng espirituwal na sanggol ay malapit nang maganap. Ang Grasya, ang Ina ng lahat, ay sabik sa isang misteryosong paraan na iluwal ang Banal na Larawan sa liwanag ng darating na panahon. Ngunit ang ganitong uri ng pag-iyak ay hindi kapareho ng sa mga nangyayari paminsan-minsan sa mga nagsasanay ng katahimikan (minsan sa pagmumuni-muni, minsan habang nagbabasa, minsan sa panalangin). Hindi ko tinutukoy ang ganitong uri ng *pag-iyak*, kundi yaong nagaganap nang *walang tigil, araw at gabi*. Ang mga mata ng isang nakamit ang kalagayang ito ay parang bukal ng tubig sa loob ng dalawang taon o higit pa, at saka tumitigil ang kanyang mga iniisip. At sa pagkatigil ng mga kaisipan, sa lawak na pinapayagan ng kalikasan, pumapasok ang tao sa '*pahingahing iyon*' na sinalita ni San Pablo (Heb. 4:3). At sa pamamagitan ng mapayapang pahingahing ito, nagsisimulang *pagnilayan* ng isip ang mga misteryo. Pagkatapos ay sinisimulan ng Banal na Espiritu na ihayag sa kaniya ang mga bagay na makalangit – at ang *Diyos ay nananahan sa kaniya*, at pinapabanat sa kaniya ang bunga ng Espiritu. Ngunit makinig pa: kapag pumasok ka sa saklaw ng pagpapakalma ng mga kaisipan, isang pagbaha ng luha ang aalisin sa iyo – at darating sa iyo ang mga luha sa tamang sukat, at sa tamang panahon.

220. May tatlong yugto ng pag-unlad ang isang tao: ang yugto ng mga baguhan, ang gitnang yugto, at ang yugto ng mga ganap na perpekto. Ang mga nasa *unang yugto*, bagaman nakahilig ang kanilang pag-iisip sa kabutihan, ay napapailalim pa rin sa pabago-bagong emosyon. Ang *ikalawang yugto* ay isang gitnang kalagayan sa pagitan ng emosyonal na estado at walang-emosyon na estado, kung saan pantay na lumilitaw ang mabubuting at masasamang kaisipan sa loob ng isang tao, at patuloy silang naglalabas ng liwanag at kadiliman. Bukod pa rito, kung siya ay tumigil—kahit sandali lamang—sa madalas na pagbasa ng mga Banal na Kasulatan at sa pagbuo ng mga banal na larawan sa kanyang isipan, habang nag-iingat sa mga panlabas na bagay—na dito nagmumula ang panloob na pangangalaga—kung gayon ay naaakit ang tao sa mga pagnanasa. Ngunit kung pinagyayaman niya ang kanyang sigasig para sa espirituwal sa paraang inilarawan, – sa

pamamagitan ng paghahanap, pagsisikap, pagpapalago ng mabubuting kaisipan sa pamamagitan ng pagbabasa ng mga Kasulatan at pagpigil sa mga ito na lumihis tungo sa saklaw ng laman, mapagmahal na pagbabantay sa kanyang kaluluwa, at pagdikit sa Diyos nang may pagtitiis sa walang pagod na panalangin – kung gayon, sa wakas ay bubuksan ng Diyos ang Kanyang pinto para sa kanya, lalo na dahil sa kanyang kababaang-loob; sapagkat ang paghahayag ng mga hiwaga ay dumarating sa mapagkumbabang-loob (at ito ang *ikatlong kaayusan*).

221. Ang pag-asa sa Diyos ay nauna ng paggawa para sa Diyos at ng pawis na ibinubuhos sa iyong gawain. Kung naniniwala ka sa Diyos, maayos ang iyong ginagawa. Ngunit ang pananampalataya ay nangangailangan ng gawa, at ang pag-asa sa Diyos ay nahahayag sa paghihirap para sa kabutihan. Naniniwala ka ba na ang Diyos ay nagmamalasakit sa Kanyang mga nilikha at makapangyarihan sa lahat? Kung gayon, hayaan mong samahan ng angkop na gawa ang iyong pananampalataya; at doon ka diringgin ng Diyos. Huwag mong subukang pigilin ang hangin sa iyong kamay, ibig sabihin, ang pananampalataya na walang gawa. Hindi bihira na ang isang tao, na hindi namamalayan, ay maglakad sa isang landas na may mabangis na hayop, o mga mamamatay-tao, o katulad nito; at kaya naman ang mapag-ingat na pangangalaga ng Diyos ay nagliligtas sa kanya mula sa kapahamakan, o pinabagal ang paglalakbay ng manlalakbay sa anumang paraan hanggang sa lumipat ang mabangis na hayop, o pinapaling siya mula sa landas sa pamamagitan ng isang pangyayari. Minsan may masamang ahas na nakahiga sa daan nang hindi nakikita; ngunit ang Diyos, na hindi Nais na ilantad ang isang tao sa tukso, ay pinapahihiwatig bigla ang ahas – gumagalaw ito mula sa kinaroroonan at gumagapang sa unahan ng manlalakbay, na sa pagkitang iyon ay nag-iingat at naliligtas. Madalas nangyayari na bumabagsak ang isang bahay, pader, o bato habang may nakaupo roon, at ang Diyos, sa Kanyang pagmamahal sa sangkatauhan, ay nag-uutos sa isang Anghel na pigilin ang bumabagsak na bagay hanggang sa makalayo o matawag na ang mga nakaupo roon; at sa sandaling makalayo na sila, agad Niyang pinapabagsak ang bagay. Ang lahat ng ito at ang mga katulad pa ay gawain ng pangkalahatan at unibersal na Pangkalinga ng Diyos; ngunit ang mga matuwid ay mayroong espesyal at tuloy-tuloy na pangkalinga sa kanila. Inutusan ng Diyos ang ibang tao na pamahalaan nang matalino ang kanilang mga gawain, at, sa ilalim ng probidensiya ng Diyos, gamitin ang kanilang sariling karunungan; ngunit ang matuwid na tao, sa halip na karunungan, ay nagtamo ng pananampalataya, na dahil dito ay wala siyang kinatatakutan, kundi *'lumalakad nang buong kumpiyansa na parang leon'* (Awit 28:1). At kung paanong ang kanyang walang patid na pag-aalaga ay iniaalay sa Diyos, gayon din ang sinasabi ng Diyos tungkol sa kanya: *'Nasa piling niya ako sa kanyang kapighatian; ililigtas ko siya at parangalan; bibigyan ko siya ng haba ng buhay at ipakikita ko sa kanya ang aking kaligtasan'* (Awit 90:15–16). Ang taong pabaya at tamad sa kanyang gawain ay hindi maaaring magkaroon ng ganoong pag-asa. Ngunit ang sinumang nananatili sa Diyos sa lahat ng bagay, lumalapit sa Kanya sa pamamagitan ng kabutihan ng kanyang mga gawa, at walang patid na itinututok ang mga mata ng kanyang puso sa Kanyang biyaya; ang ganoong tao ay maaaring sabihin tungkol sa kanyang sarili ang sinabi ng banal na David: *'Namanglaw ang aking mga mata, sapagkat inilagak ko ang aking pag-asa sa aking Diyos'* (Awit 68:4).

222. Kapag hinahangad nating tumakas mula sa mundo, walang naghihiwalay sa atin dito nang lubos, nagpapamatay sa ating mga pagnanasa sa loob natin, at nagbibigay-buhay sa atin para sa espiritwal na buhay gaya ng pag-iyak at taos-pusong, may rason na pagdadalamhati. Ngunit gayundin, wala nang ibang nagpapasabwatan sa atin sa mundo, o nagpapalayo sa atin nang ganoon sa kayamanan ng Karunungan at sa kaalaman ng mga hiwaga ng Diyos, gaya ng pagiging padalos-dalos at, sa ating kalayaan sa paggawa, ang paglayo ng ating mga kaisipan. – At ito ang gawa ng pasaway na demonyo. Kaya't nananalangin ako sa inyo nang may pag-ibig na mag-ingat sa kasamaan ng kaaway, baka sa pamamagitan ng walang kabuluhang usapan ay palamigin niya ang sigla ng pag-ibig ninyo kay Cristo sa inyong kaluluwa—Siya na, para sa inyo, ay tikman ang apdo sa krus—at baka ang kaaway, sa halip na sa matamis na pagsasanay at katapangan sa harap ng Diyos, huwag punuin ang iyong kaluluwa ng maraming panaginip habang gising ka, ni, habang natutulog ka, bitagin ito ng mga walang katuturang pangitain, na ang baho ay hindi matiis ng mga Anghel. Pilitin mong gayahin ang kababaang-loob ni Cristo, upang ang apoy na sinindihan Niya sa iyong kalooban ay mas lalo pang magliyak—na siyang sumusupil sa lahat ng kilos ng mundo, mga kilos na pumapatay sa bagong tao at nagdudumi sa mga bakuran ng Banal at Makapangyarihang Panginoon. Sapagkat nangangahas akong sabihin, kasama si San Pablo, na tayo ang Templo ng Diyos (1 Cor. 3:16). Kaya, gaya ng pagiging dalisay ng Diyos Mismo, dalisayin natin ang Kaniyang templo, upang Siya ay magnasang manirahan dito. At dahil Siya Mismo ay Banal, gawin nating banal ang Kaniyang templo; palamutian natin ito ng bawat mabuti at marangal na

gawa, at pahimurin ito ng bango ng kapayapaan ng kalooban ng Diyos, sa pamamagitan ng dalisay at taos-pusong panalangin. Nang magkagayo'y ang ulap ng Kaniyang kaluwalhatian ay lililim sa kaluluwa, at ang liwanag ng Kaniyang kadakilaan ay liliwanag sa loob ng puso.

223. Ang taong abala sa maraming alalahanin ay hindi maaaring manahimik; sapagkat ang dami ng mga gawain ay nagkakalat sa kanyang katahimikan at pagiging tahimik, kahit na hindi niya ito ninanais. Ang isang monghe ay dapat ilagay ang sarili sa harap ng Diyos at laging itaas ang kanyang paningin sa Diyos, kung tunay niyang nais bantayan ang kanyang isipan, itaboy ang mga dayuhang pwersa na sumusulod dito, at, sa katahimikan ng kanyang mga iniisip, tuklasin kung ano ang pumapasok at kung ano ang lumalabas. Huwag maghanap ng liwanag sa iyong kaluluwa, ni katahimikan at katahimik, habang ang iyong mga pandama ay walang pagpigil, maliban kung ikaw ay malaya sa mga alalahanin. Nang walang walang-tigil na panalangin, imposibleng lumapit sa Diyos. Higit pa rito, pagkatapos ng pagsusumikap sa panalangin, ang pagdagdag ng mga bagong alalahanin sa isipan ay nagdudulot ng pagkalat ng mga kaisipan. Ang luha, ang pagtampal sa dibdib habang nananalangin, at ang masidhing sigasig na magpatuloy sa pagdarasal ay nagpapagising sa puso ng alab ng tamis ng luha, at ang puso ay lumilipad tungo sa Diyos na may kapuri-puring pag-aakyat, na sumisigaw: *'Nanansa ang kaluluwa ko sa Iyo, O Dios, ang malakas at buhay na Dios: kailan ako darating at makikita ang mukha Mo?'* (Awit 41:3). – Ang sinumang nakatikim ng alak na ito at pagkatapos ay pinagkaitang muli ay lubos na nakakaalam ng kalunus-lunus na kalagayan na likod niya, at kung ano ang naagaw sa kaniya dahil sa kaniyang katamaran.

224. Napakasama ng mga pakikipagtagpo sa mga tao at ng pakikipag-usap sa kanila para sa mga namumuhay nang tahimik! – Gaya ng malakas na granizo, na biglang bumabagsak sa bunga ng mga puno, ay nagpapahina at sumisira sa mga ito, gayon din naman, ang pakikipag-usap sa mga tao, kahit sandali lamang, ay nagpapahina sa mga bulaklak ng birtud na kakasisibol pa lamang at masaganang nagkorona sa tangkay ng kaluluwa, na itinanim sa tabi ng mga agos ng tubig ng pagsisisi (Awit 1:3). Tulad ng matinding hamog na nagyelo, na sumasaklo sa mga halamang kakalabas pa lamang mula sa lupa, ay sinisilab ito, gayundin naman ang pakikipagtagpo sa mga tao ay sinisilab ang ugat ng isip, na nagsimulang magbunga ng butil ng birtud. Tulad ng isang marangal at kagalang-galang na tao, kapag siya ay nalasing, nakakalimutan niya ang kanyang karangalan at inilalagay ang kanyang sarili sa tuksuhan dahil sa mga kakaibang kaisipang dulot ng alak, gayundin ang kabanalan ng kaluluwa ay naguguluhan sa pagtingin sa mga tao at pakikipag-usap sa kanila: – nakakalimutan ng isang tao ang kanyang pag-iingat; nabubura sa kanyang mga iniisip ang determinasyon ng kanyang kalooban, at natutumba ang pundasyon para sa isang kapuri-puring pamumuhay.

225. Huwag mong isipin, O tao, na sa buong buhay mong monastiko ay mayroon pang mas mahalagang gawain kaysa sa bantay sa gabi. Sa pamamagitan nito, kung ang asketiko ay hindi maabala ng mga bagay na pang-katawan o ng pag-aalala sa mga panandaliang bagay, ang kanyang isipan ay, sa maikling panahon, lilipad na parang may pakpak at aakyat sa kagalakan ng Diyos. Kung ang isang monghe ay naninirahan sa pagkamulat ng isip nang may katinuan, makikita mo siya na para bang hindi siya mula sa laman. Imposible na ang mga ginugol ang buong buhay nila sa hangaring ito ay pabayaan ng Diyos nang walang anumang biyaya para sa kanilang pagkaseryoso, ang pagiging mulat ng kanilang mga puso, at ang bantay na pag-ikot ng kanilang mga iniisip patungo sa Kanya. Ang kaluluwang nagsusumikap na manatiling mapagbantay ay magkakaroon ng mga mata ng mga Kerubin, upang walang tigil nitong maitaas ang paningin at mapagnilayan ang makalangit na tanawin.

226. Ang pinili ang banal na paggawaing ito ay dapat mag-ingat sa araw laban sa gulo ng pakikisama sa kapwa at sa pag-aalala sa mga bagay na pangmundo; kung hindi, titiisin niya ang hirap ng pag-iwas sa pagtulog ngunit hindi makakamit ang bunga nito; sapagkat sa ganoong kalagayan, hindi magiging maayos ang pakikilahok ng isip sa pag-awit ng mga salmo at panalangin. Ngunit kapag ang isang tao, sa halip na malulong sa mga alalahanin sa mundo sa araw, ay iniaalay ang sarili sa pagbabasa ng mga Banal na Kasulatan—na nagpapalakas ng isip, lalo nang nagpapalusog sa panalangin, at tumutulong sa pagbabantay na malapit na kaugnay ng panalangin—doon sa pagbabasang ito ay matatagpuan ang gabay sa tamang landas, matatagpuan ang siyang binhi ng lahat ng nagpapalusog na panalangin na pagninilay, na pumipigil sa mga kaisipan na maglayas at walang patid na nagtatanim ng paggunita sa Diyos sa kaluluwa.

227. Ang patuloy na katahimikan, kasabay ng pagbabasa, katamtamang pagkain at pagbabantay, ay agad na nagpapakaw sa isip upang magtaka, basta't walang dahilan para sirain ang katahimikan. Ang mga kaisipang sumusulpot sa mga taong nananahimik, nang kusang-loob at walang sinadyang pagsisikap, ay

ginagawang parang font ng binyag ang parehong mata, na may luha na dumadaloy mula rito at ang kasaganaan nito ay dumadaloy sa mga pisngi.

228. Hangga't hindi tunay na kinamumuhian ng isang tao mula sa puso ang mga sanhi ng kasalanan, hindi siya malalaya sa kasiyahanang dulot ng kapangyarihan ng kasalanan. Ito ang pinakamasakit na pakikibaka (laban sa ligaya sa kasalanan), na hindi bumibigay kahit hanggang sa pagdurugo. Dito nasusubok ang kalayaan ng isang tao sa pagkakaisa (at pagiging eksklusibo) ng kanyang pag-ibig sa kabutihan. Sa pakikibakang ito nakapaloob ang kapangyarihan ng kasalanan, na karaniwang ginagamit ng kaaway upang ilubog sa kalituhan ang mga kaluluwa ng mga dalisay, pinipilit silang maranasan ang hindi nila kailanman tinanggap sa kanilang sarili. At ito ang panahon ng isang hindi nakikitang pakikibaka, na nagiging lubhang mabigat kapag ang labanan na ito, sa pamamagitan ng ugaliing nakagawian, ay nagkakaroon ng malaking kapangyarihan sa mga nagbigay na ng kanilang sarili sa pagkatalo sa pamamagitan ng pagsunod sa kanilang sariling mga kaisipan.

229. Mag-ingat sa katamaran; sapagkat dito nakapaloob ang tiyak na kamatayan – at kung wala ito, imposibleng mahulog tayo sa kamay ng mga naghahangad na gawing alipin tayo. Sa araw na iyon, huhusgahan tayo ng Diyos hindi dahil sa ating mga salmo, ni dahil sa ating pagpapabaya sa panalangin, kundi dahil sa katotohanang sa pamamagitan ng pagpapabaya na ito ay pinapapasok natin ang mga demonyo. At kapag, matapos makahanap ng lugar para sa kanilang sarili, ay pumasok sila at isinara ang mga pinto ng ating mga mata, doon nila ipapataw sa atin, sa pinakamatinding paraan, ang siyang naglalantad sa atin sa hatol ng Diyos at sa pinakamalubhang parusa. Ang pagsunod rito (ang paglilingkod ng pag-awit ng mga salmo at panalangin) sa loob ng selda ay itinatag ng mga pantas, alinsunod sa diwa ng kapahayagan, para sa proteksyon ng ating buhay; subalit itinuturing ng mga hindi pantas na hindi gaanong mahalaga ang pagpapabaya rito. Dahil hindi isinasaalang-alang ng mga huli ang perwisyong dulot nito, ang simula at kalagitnaan ng kanilang landas ay nakikilala sa pamamagitan ng kamangmangang kalayaan, na siyang ina ng mga pagnanasa.

230. Hindi natin masisiguro na wala tayong mga sanhi ng mga pagnanasa; kaya't natutukso tayo kahit laban sa ating kalooban. Hindi natin hinahangad ang mga kasalanan para sa ating sarili—ngunit nangyayari na tinatanggap natin nang may kasiyahan ang mga sanhi na humahantong sa atin dito; at pagkatapos ay ang mga sanhing ito ang nagiging dahilan ng mga bunga ng kasalanan. Ang sinumang umiibig sa mga pagkakataon para sa mga pagnanasa ay hindi namamalayan naging alipin nito. Ang sinumang napopoot sa kanyang mga kasalanan ay titigil sa pagkasala; at ang sinumang magkumpisal nito ay makakatanggap ng kapatawaran. Gayunpaman, imposible para sa isang tao na talikuran ang isang makasalanang gawi maliban kung una niyang paunlarin ang pagkamuhi sa kasalanan, at imposible ring makatanggap ng kapatawaran bago ikumpisal ang sariling mga paglabag.

231. Hangga't may taglay ang isang tao sa kanyang kalooban ng lason ng kagalakan sa kanyang mga kasalanan, ang anumang kanyang gawin ay tila tama sa kanyang paningin. At sa sandaling lumihis ang kalikasan sa wastong kaayusan nito, wala nang pinagkaiba kung ito'y lasing sa alak o sa kahalayan: sapagkat pareho silang nag-aalis sa isang tao mula sa kanyang kasalukuyang kalagayan – at pareho silang nagdudulot ng iisang pag-uga sa katawan; bagaman magkaiba ang paraan, pareho ang kinalabasan.

232. Kung nag-iisa ka sa iyong selda at hindi mo pa nararating ang kapangyarihan ng tunay na pagninilay, palaging abalihin mo ang sarili sa pagbabasa ng mga troparia at kathisma, pagninilayan ang kamatayan at mag-asa sa hinaharap. Lahat ng ito ay nagpapatutok sa isip sa isang punto at pumipigil dito na maglakbay hanggang dumating ang tunay na pagninilay; sapagkat ang kapangyarihan ng espiritu ay mas makapangyarihan kaysa sa mga pagnanasa. Tungkol naman sa pag-asa sa hinaharap, panatilihin mong abala ang sarili sa pag-alala sa Diyos; magsikap kang lubos na maunawaan ang kahulugan ng mga troparia, at mag-ingat ka sa lahat ng panlabas na bagay na nag-uudyok sa iyo ng mga pagnanasa; at kasabay nito, maging maingat ka kahit sa maliliit na bagay na ginagawa mo sa iyong selda. Suriin mo ang iyong mga iniisip, at manalangin ka upang magkaroon ka ng paghuhusga sa lahat ng iyong mga gawain: mula rito ay magsisimulang dumaloy sa iyo ang kagalakan; at doon mo matatagpuan ang mga kalungkutan na mas matamis pa kaysa sa pulot.

233. Walang sinuman ang makapagtatagumpay sa mga pagnanasa maliban sa pamamagitan ng nakikita at nahahawakang mga birtud; at walang sinuman ang makapagtatagumpay sa paglayas ng isip maliban sa pamamagitan ng pag-aaral ng espiritwal na kaalaman. Ang ating isip ay pabagu-bago, at maliban kung ito ay mapigilan ng anumang uri ng pagninilay, hindi ito tumitigil sa paglayas. At kung walang kaperpektoan sa mga birtud na nabanggit sa itaas, imposible na maabot ang kalagayang ito ng pangangalaga; sapagkat kung hindi mapagtagumpayan ng isang tao ang kanyang mga kaaway, hindi magkakaroon ng kapayapaan. Ang mga

pagnanasa ay nagsisilbing hadlang sa mga nakatagong birtud ng kaluluwa; at kung hindi muna ito mapagtagumpayan ng mga panlabas na birtud, mananatiling nakatago sa likod nito ang mga panloob na birtud.

234. Ang pag-ibig sa Diyos ay likas na masidhi, at kapag ito ay bumaha nang walang sukat sa isang tao, pinupuno nito ang kaluluwang iyon ng matinding kagalakan. Sa isang nakaranas ng pag-ibig na ito, kitangkita ang pambihirang pagbabago: ang kanyang mukha ay nagliliwanag at puno ng kagalakan, at ang kanyang katawan ay napapainit; ang takot at hiya ay umaalis sa kanya; itinuturing niyang kagalakan ang isang kakilakilabot na kamatayan; ang pagninilay ng kanyang isipan ay hindi nagpapahintulot ng anumang pagkaantala sa kanyang mga pag-iisip tungkol sa langit; hindi niya nararamdaman ang mga kilusang dulot ng panlabas na bagay, sapagkat kahit na may ginagawa siya, hindi niya ito lubos na namamalayan – dahil ang kanyang isipan ay lumilipad sa pagninilay, at ang kanyang mga pag-iisip ay tila laging nakikipag-usap sa isang tao. Ang mga Apostol at mga martir ay minsang napuno ng ganitong espirituwal na ekstasi. Ang iba ay naglakbay sa buong mundo, nagpagal at tinitii ang mga panunuya, samantalang ang iba naman, sa harap ng matinding pagdurusa, ay hindi nawalan ng pag-asa, kundi matapang nilang tinitii ang mga ito. – Ang iba naman ay naglakbay sa mga disyerto, bundok at kuweba – at sa kanilang kawalan ng kaayusan, sila ang pinaka-maayos; itinuturing silang hangal, subalit sila ang pinakamatalino sa lahat.

235. Ang pag-aasctismo ang ina ng kabanalan; mula rito nagmumula ang unang karanasan ng mga misteryo ni Cristo – na tinatawag na unang baitang ng espirituwal na kaalaman. Ang maruming kaluluwa ay hindi pumapasok sa dalisay na kaharian, ni nakikipag-ugnayan sa mga espiritu ng mga Santo. Pahimayin ang birtud ng iyong kabanalan sa pamamagitan ng luha, pag-aayuno, at tahimik na pag-iisa. Mas mabuti ang kaunting kalungkutan para sa Diyos kaysa sa isang dakilang gawa na walang kalungkutan. Ang ginagawa nang walang pagsisikap—iyon ang daan ng mga taong makamundo na nagpapamigay ng limos sa panlabas, samantalang, ay hindi nakakamit ang anumang bagay sa kanilang kalooban. Ngunit magsikap ka sa iyong sarili, at magdusa para kay Cristo, upang ikaw ay maituring na karapat-dapat na makibahagi sa kaluwalhatian ni Cristo. Ang isip ay hindi paparangalan kasama ni Jesus maliban kung ang katawan ay nagdurusa para kay Cristo.

236. May dalawang paraan upang umakyat sa krus: ang isa ay ang pagpapako sa krus ng katawan, at ang isa naman ay ang pag-akyat sa pagninilay; ang una ay bunga ng kalayaan mula sa mga pagnanasa, samantalang ang huli ay bunga ng bisa ng mga gawa ng espiritu. Hindi mapapailalim ang isip maliban kung ang katawan ay sumusuko rito. Ang kaharian ng isip ay ang pagpapapako sa krus ng katawan: at hindi susuko ang isip sa Diyos maliban kung ang kalayaan ay mapailalim sa rason. Ang sinumang magpapasakop sa Diyos ay malapit nang mapasailalim sa kanya ang lahat ng bagay.

237. Ang saligan ng lahat ng kabutihan, ang pagbabalik ng kaluluwa mula sa pagkaalipin sa kaaway, ang landas na patungo sa liwanag at buhay—lahat ng ito ay nakapaloob sa sumusunod na dalawang gawi: ang pagtitipon sa sarili sa pagkakaisa at ang pag-aayuno sa lahat ng oras; ibig sabihin, ang matalino at maingat na pagtatakda ng tuntunin na magsagawa ng pag-iwas sa pagkain, manatili sa isang lugar nang hindi lumalabas, at ang patuloy na pagmumuni-muni sa Diyos. Kaya naman ang pagpapasakop sa mga pandama, ang pagkamalay ng isip, ang pagpigil sa mabagsik na pagnanasa na bumabangon sa katawan, ang maliwanag na paggalaw ng kaisipan, ang kasipagan sa mabubuting gawa, ang luha at ang pag-alala sa pagkamortal, ang dalisay na pagkabiyak, na malayo sa bawat pantasya at nakatutukso na kaisipan; sa madaling salita, kaya nga ang kalayaan ng tunay na tao, espirituwal na kagalakan at pagkabuhay na mag-uli kasama ni Cristo sa Kaharian. Kaya't ang sinumang hindi pinapansin ang dalawang daan na ito, dapat niyang malaman na hindi lamang niya sinasaktan ang sarili sa lahat ng nabanggit sa itaas, kundi yuyugyugin din niya ang mismong pundasyon ng lahat ng birtud – at babagsak sa sumusunod na dalawang kasamaan, na kabaligtaran ng mga nauna: ang laman-tuirang pag-aaksaya at ang walang-hiyaing kasakiman sa pagkain. Ito ang mismong simula ng salungat sa mga nasabi – at nagbubukas ito ng daan sa kaluluwa para sa lahat ng mga pagnanasa.

238. Ang kaaway, na nakakaalam ng mga panahon ng ating likas na pangangailangan, na nagtutulak sa kalikasan na magpakasawa—alam niyang mula sa paglilibot ng mga mata at sa kasiyahan ng tiyan, ang isipan ay nabubulabog, nagsusumikap, sa mismong mga panahong iyon, na pasiglahin tayo upang palakihin ang ating likas na pangangailangan at maghasik sa atin ng mga imahe ng mapanlinlang na kaisipan, upang ang mga pagnanasa, sa isang pinalubhang pakikibaka, ay magtagumpay laban sa kalikasan, at ang tao ay malubog sa kasalanan. Kaya, kung paanong nagbabantay ang kaaway sa mga panahong ito, ganoon din naman tayo, lalo na sa mga panahong ito mismo, ay dapat maging maingat, at huwag hayaang padalus-dalos nating tuparin ang kalooban ng mga mungkahing kaisipang ito, ni isuko ang tagumpay sa kasakiman, at higit sa lahat,

huwag tayong gumalaw mula sa ating kinalalagyan ng katahimikan o pumunta sa lugar na maginhawa para sa atin, baka mabigyan natin ng dahilan ang ating sarili na tuluyang lisanin ang disyerto.

239. Ang kaaway ay nakatayo sa harap ng ating mga mata araw at gabi, nagmamasid, naghihintay at bantay sa anumang bukas na pinto na maaari niyang pagpasukan sa ating mga pandama. At kapag pinabayaan natin ang kahit isang bagay, doon pinapaputok ng mapanlinlang at walang-hiya na asong ito ang kanyang mga palaso sa atin. Minsan ang kalikasan mismo ang nagsisimulang magnasa ng kapayapaan, kalayaan, tawa, pagangat ng mga kaisipan, at katamaran – at nagiging pinagmumulan ng mga pagnanasa at bangin ng paghihimagsik; at minsan naman ay itinatanim ng kalaban ang mga bagay na ito sa kaluluwa. Mag-ingat kang huwag magpadala sa maliliit na bagay, baka mauwi ka sa pagpapadala sa mas malalaking bagay at makaranas ng malalaking pagbagsak. At ang isang maliit na kapabayaan, ayon sa sinabi ng iba, ay madalas humahantong sa malalaking panganib. Ang manatiling matino ang pag-iisip kahit sa maliliit at hindi mahalagang bagay—iyan ang karunungan.

240. Huwag kang mawalan ng loob kapag ang usapin ay tungkol sa pagtatanggol ng iyong buhay, at huwag kang maging tamad na ipagtanggol ito hanggang kamatayan; sapagkat ang duwag ay tanda ng kawalan ng pag-asa, at ang kapabayaan ang ugat ng pareho. Ang isang duwag na tao ay nagpapakita na siya ay naghihirap sa dalawang karamdaman, ang pagmamahal sa buhay at kakulangan sa pananampalataya. Ang pagmamahal sa buhay ay tanda ng kawalan ng pananampalataya. Ngunit ang sinumang hindi pinapansin ito ay nagpapatunay na siya ay nananampalataya sa Diyos nang buong kaluluwa at inaasam ang hinaharap. Ang tapang ng puso at pagwawalang-bahala sa panganib ay nagmumula sa isa sa dalawang sanhi: malaking pananampalataya sa Diyos, o katigasan ng puso. Ang katigasan ng puso ay sinusundan ng kapalaluan, samantalang ang pananampalataya ay sinusundan ng kababaang-loob ng puso.

241. Hindi makakamit ng isang tao ang pag-asa sa Diyos maliban kung una niyang tinupad, ayon sa kanyang buong makakaya, ang Kanyang kalooban. Sapagkat ang pag-asa sa Diyos at ang lakas ng loob ay nagmumula sa patotoo ng budhi, at sa pamamagitan lamang ng tunay na patotoo ng ating isipan tayo nagkakaroon ng pag-asa sa Diyos. Ang patotoo ng isip ay nakasalalay sa katotohanang ang budhi ng isang tao ay hindi man lang hinahatulan siya dahil sa pagpapabaya sa anumang tungkulin niya, ayon sa kanyang buong makakaya. Kung hindi tayo hinahatulan ng ating puso, *'may tiwala tayo sa harap ng Diyos'* (1 Juan 3:21). Kaya, ang katapangan ay bunga ng pag-unlad sa kabutihan at malinaw na budhi.

242. Ang patuloy na katahimikan ng isang tao at ang pag-iingat sa katahimikan ay nagmumula sa sumusunod na tatlong dahilan: alinman para sa kaluwalhatian ng tao, o dahil sa masidhing sigasig para sa kabutihan, o dahil ang tao ay may taglay sa kanyang kalooban ng isang banal na pakikipag-usap, at ang kanyang isipan ay naaakit dito. Ang birtud ay hindi nakasalalay sa pagganap ng maraming magkakaibang gawaing pisikal, kundi sa pinakamatalinong pag-asa ng puso; sapagkat ang wastong layunin ang nagbubuklod nito sa Diyos. Ang isip, kahit walang gawaing pisikal, ay makagagawa ng mabuti; ngunit ang katawan, kung walang karunungan ng puso, kahit pa gumawa ito ng isang bagay, ay hindi makakakuha ng anumang benepisyo mula rito. Gayunpaman, kapag ang isang tao ng Diyos ay nakakahanap ng pagkakataon na gumawa ng mabuting gawa, hindi siya papalampas na patunayan ang kanyang pag-ibig sa Diyos sa pamamagitan ng pagsusumikap ng kanyang mga gawa.

243. Sa pakikibaka laban sa paggising ng laman sa laman, ituring mong makapangyarihang sandata ang pag-iwas sa pagtingin sa mga babae; sapagkat hindi kayang gawin ng kaaway sa atin ang kaya ng kalikasan sa pamamagitan ng sariling kapangyarihan. Huwag mong isipin na nakakalimutan ng kalikasan ang ipinagkaloob ng Diyos dito para sa pagpaparami at sa pagsubok ng mga nakikibahagi rito. Ngunit ang paglayo sa mga bagay na pinagnanasa ay nagpapamatay sa kahalayan sa mga miyembro, nagiging sanhi upang makalimutan ito, at tuluyang nagwawakas rito. Ang mga bagay, kapag hindi nakikita, ay nagdudulot ng bahagya at halos hindi mapansing kilig; ngunit ang mga bagay, kapag nakikita, ay nagpapasiklab ng mga pagnanasa sa pamamagitan ng kanilang pagiging malapit, pinapalakas ang mga ito gaya ng langis na nagpapalakas sa apoy ng sulo – at muling binubuhay ang pagnanasa na dati nang humupa at napawi. Ang likas na kilos, nang walang idinagdag na anumang panlabas, ay hindi makakasira sa kadalisan ng kalooban o makakasagabal sa kabanalan; sapagkat hindi binigyan ng Diyos ang kalikasan ng kapangyarihang malampasan ang hilig ng mabuting kalooban patungo sa Kanya. Ngunit kung paminsan-minsan ay pinapayagan nating madala tayo ng mga pandama, at nagpapalugod-lugod sa labis na pagkain at pag-inom, o sa pakikipag-sama sa mga babae, sa pagtitig sa kanila at pakikipag-usap tungkol sa kanila—na nag-aapoy at mabilis na nagkakalat ng apoy ng kahalayan sa buong katawan; kung gayon, sa pamamagitan nito ay binabago natin ang likas na

banayad na paggalaw sa loob ng katawan tungo sa isang mabagsik at hindi mapigilan – sa pamamagitan ng mga dagdag na ito sa kalikasan, na hinihimok ng mga pagnanasa ng ating sariling kalooban. Anumang nilikha ng Diyos, nilikha Niya nang maganda at may sukat. At hangga't ang sukat ng pagkakasundo sa kalikasan ay maayos na napapanatili sa loob natin, hindi tayo mapipilit ng mga likas na paggalaw na lumihis sa landas: kundi mga magkakasundong paggalaw lamang ang gigising sa katawan, na nagpapahiwatig lamang na may likas na pagnanasa sa loob natin, nang hindi naman nagdudulot ng mga pag-uga at kaguluhan na sapat ang lakas upang hadlangan ang kabanalan.

244. Minsan ay may kilabot sa mga galamay, na pinapayagan ng Diyos dahil sa ating kayabangan. Alam natin sa pakikibakang ito na, kapag matagal na tayong nagbantay sa ating sarili at nagsumikap nang masigasig, at itinuring pa nga natin na tayo'y nagtagumpay nang kaunti, pinapayagan tayong magtiis nito upang matutuhan natin ang kababaang-loob. Ang iba pang pagsubok ay nagmumula sa ating katamaran at labis na pagbibigay-lugod sa laman, sa pamamagitan ng pagtalikod sa lahat ng masakit at mabigat sa kaayusan ng ating buhay—lalo na mula sa patuloy na pananatili sa selda at sa pagod ng pisikal na paggawa. Ang kasakitan, kahirapan, at mga paghihigpit ng buhay ay pumipigil at pumapatay sa laman; samantalang ang kaginhawahan, komportableng pamumuhay, at kapahingahan ng laman ay nagpapalaya, nagpapalusog, at nagbuhay muli rito. Ang Diyos at ang Kanyang mga anghel ay nagagalak kapag tayo ay nasa pangangailangan, samantalang ang diyablo at ang kanyang mga alipores ay nagagalak kapag tayo ay komportable. Ang kalungkutan at paghihigpit ay nagpapalawak at nagpapadali sa pagtupad ng mga utos; samantalang ang kaginawan ay nagbubukas ng daan sa mga pagnanasa, at sa gayon ay humahadlang at sumasupil sa pagtupad ng mga utos. Sa isang katawang sumasailalim sa paghihirap, hindi makalipad ang isipan sa mapanganib na pantasya. Kapag masayang tinitii ng isang tao ang pagod at lungkot, madali niyang mapipigil ang kanyang isipan, sapagkat ginagawang hindi aktibo ito ng paggawa. Kapag ang isang tao, sa pag-alala sa kanyang mga nakaraang kasalanan, ay pinaparusahan ang kanyang sarili, tinitingnan siya ng Diyos nang may pabor. Nagagalak ang Diyos na dahil sa paglayo niya sa Kanyang landas, siya mismo ang nagpataw ng parusa sa sarili—na nagsisilbing tanda ng pagsisisi. At habang mas pinipigilan niya ang kanyang kaluluwa, lalo pang dumarami ang pabor ng Diyos sa kanya. Ngunit ang anumang kagalakan na hindi nagmumula sa kabutihan ay agad nagbubunsod ng maling pagnanasa sa taong nakararanas nito.

245. Ang mga birtud ay magkasunod-sunod upang ang landas ng birtud ay hindi maging mabigat o nakapapagod, upang ang isang tao ay makausad sa mga ito sa takdang panahon at makahanap ng ginhawa sa paggawa nito, at upang, sa ganitong paraan, maging ang mga paghihirap na tiniis para sa birtud ay maaaring maging kaaya-aya, bilang isang mabuting bagay. Kaya, walang sinuman ang makakamit ng tunay na paglayo sa makamundong bagay maliban kung inihanda nila ang kanilang sarili na tiisin ang mga tukso nang may kagalakan. At walang sinuman ang makakatagal sa mga tukso maliban kung kumbinsido sila na, bilang kapalit ng mga pagdadalamhating kanilang inihanda, makakatanggap sila ng isang bagay na higit pa sa ginhawa ng katawan. Sinumang nagkakait sa sarili ng materyal na bagay ngunit hindi inalis ang realidad ng mga pandama – na ang ibig kong sabihin ay ang paningin at pandinig – ay nagdudulot sa sarili ng dobleng kalungkutan, at lalo pang magdurusa at malulungkot. Sapagkat kung ang mga mental na imahen ng mga bagay, nang wala ang mismong mga bagay, ay nagdudulot ng masakit na pakiramdam sa isang tao – ano pa kaya ang masasabi natin kapag ang mismong mga bagay ay naroroon at malapit? – Sa ganitong kaso, mula sa mga pakiramdam na dulot ng mga bagay na ito, ang isang tao ay nagdurusa gaya ng dati habang isinasagawa ang gawa; sapagkat ang alaala ng kanyang nakasanayan sa mga ito ay hindi kailanman umaalis sa kanyang isipan. Kahanga-hanga nga ang buhay ng isang eremita sa aspetong ito! Sa buhay na ito, mga kaisipan na lamang ang nananatili bilang tukso; gayunpaman, malaki at makapangyarihan din ang naitutulong nito sa pagpigil sa mga kaisipang ito.

246. Huwag kang kumonsulta sa isang taong hindi kapareho ng iyong pamumuhay, kahit pa siya ay lubos na pantas. Mas ipagkatiwala mo ang iyong mga iniisip sa isang taong walang pormal na edukasyon ngunit may praktikal na karanasan sa bagay na iyon kaysa sa isang bihasang pilosopo na nagpapaligoy-ligoy batay sa kanyang pananaliksik nang hindi ito nasubukan sa aktwal na gawain. Ang pagkuha ng karanasan ay hindi lamang ang paglapit sa ilang bagay at pagmamasid sa mga ito nang hindi nakakakuha ng anumang kaalaman tungkol sa mga ito, kundi, sa pamamagitan ng matagal na pakikipag-ugnayan sa mga ito, malinaw na mapagtanto ang kanilang mga benepisyo at pinsala sa pamamagitan ng personal na karanasan. Hindi bihira na ang isang bagay ay mukhang nakasasama sa panlabas, ngunit patunayan na puno ng kapakinabangan sa kalooban; at kabaliktaran, hindi rin bihira na ang isang bagay ay mukhang kapaki-pakinabang, ngunit puno ng panganib sa loob. Kaya, hanapin mo ang payo ng isang taong, matapos subukan ang lahat para sa kanyang

sarili, ay may kakayahang matiisin na talakayin ang mga bagay na kailangang isaalang-alang sa iyong sariling mga usapin – at maaasahang ituro kung ano ang tunay na kapaki-pakinabang sa iyo.

247. Kapag nakatagpo ka ng walang-pagbabagong kapayapaan sa iyong landas, mag-ingat ka; sapagkat malayo ka sa tuwid na daan na tinatahak ng pagod na mga paa ng mga Santo. Habang nasa daan ka pa patungo sa lungsod ng Kaharian, maging tanda sa iyo ang mga sumusunod na papalapit ka na sa lungsod ng Diyos: makakatagpo ka ng makapangyarihang tukso; – at habang papalapit ka at lalo kang sumusulong, lalo pang dadami ang tukso sa iyong harapan. Kaya, sa sandaling maramdaman mo ang pinakamalaki at pinakamalakas na tukso sa iyong kaluluwa sa iyong paglalakad; Alamin mong sa sandaling iyon ay lihim nang umakyat ang iyong kaluluwa sa isang bagong, mas mataas na antas, at pinarami ang biyaya para rito sa kalagayang kinaroroonan nito; sapagkat ayon sa kadakilaan ng biyaya, inihahatid ng Diyos ang kaluluwa sa pagsubok ng mga tukso sa eksaktong kapantay na antas. Kung mahina ang kaluluwa at kulang sa sapat na lakas para sa malalaking tukso, at dahil dito ay humihiling na huwag siyang ipailalim dito, at tinugunan ng Diyos ang kanyang kahilingan; kung gayon, tiyakin mong na sa lawak na kulang ang kaluluwa sa sapat na lakas para sa malalaking pagsubok, sa gayon ding lawak ay kulang din ito sa kakayahan para sa malalaking biyaya; at kung paanong ipinagkakait sa kanya ang pagdanas ng malalaking pagsubok, gayon din naman ay ipinagkakait sa kanya ang malalaking biyaya. Sapagkat hindi nagkakaloob ang Diyos ng dakilang biyaya nang walang dakilang tukso; ang mga biyaya ay itinakda ng Diyos alinsunod sa sukat ng mga tukso, ayon sa Kanyang karunungan, na hindi masukat ng Kanyang mga nilikha.

248. Ang mga tukso na nararanasan sa pagsisimula ng isang birtwes na buhay at *'habang ito'y umuunlad'* ay iba sa mga pinapayagan upang *'pababain ang kayabangan'* ng puso. Ang mga tukso na dumarating sa kaluluwa mula sa espirituwal na tungkod *'para sa pag-unlad'* at paglago nito, at sa pamamagitan ng mga ito ay natuturuan, nasusubok, at ginagabayan ito sa pakikibaka, ay ang mga sumusunod: katamaran, pagkabigat ng katawan, kahinaan ng mga galamay, kawalan ng pag-asa, kalituhan ng pag-iisip, pagdududa na nagmumula sa labis na pagkapagod, pansamantalang pagkawala ng pag-asa, pagdidilim ng isipan, kakulangan ng tulong ng tao, kakapusan sa pangangailangan ng katawan, at iba pa. Ang mga pagsubok na ito ay nagbubunsod sa kaluluwa ng pakiramdam ng pag-iisa at kawalan ng depensa, pagdidilim ng puso at kababaang-loob. Ang Pagsasakdal, gayunpaman, ay sinusukat ang mga pagsubok na ito ayon sa lakas at pangangailangan ng mga taong nagkakatiis. Sa loob nito ay magkakasamang umiiral ang ginhawa at pagkatalo, liwanag at kadiliman, alitan at tulong; sa madaling salita, pagkakakulong at kalawakan. At ito ay nagsisilbing tanda na ang isang tao ay umuunlad sa tulong ng Diyos.

249. Ang mga tukso na, sa pahintulot ng Diyos, dumarating sa mga taong *'nagpapasikat'* sa harap ng kabutihan ng Diyos at sumasakit sa Diyos sa kanilang *'pagmamataas'* ay ang mga sumusunod: ang pag-alis ng kapangyarihan ng karunungan na taglay ng tao; isang hindi mapakaling pakiramdam sa loob ng sarili ng mga paligoy-ligoy na iniisip, na pinapayagan sa kanila upang mapababa ang kanilang kayabangan; mainit ang ulo; pagnanais na maging ayon sa gusto niya ang lahat ng bagay; pagtatalo tungkol sa mga salita; pagsaway sa iba; isang pusong nanghamak sa lahat; ganap na pagkalito ng isip; pagmamatapang laban sa pangalan ng Diyos; mga hangal at nakakatawang kaisipan, na para bang hindi pinapansin ng mga tao, at ang kanilang karangalan ay nababawasan nang lubos; at, lihim man o hayagan, sa iba't ibang paraan, sila ay pinapahiya at inaabuso ng mga demonyo; sa wakas, ang pagnanais na makipag-isa at makisama sa mundo, ang walang tigil na pakikipag-usap at pakikilahok sa walang kwentang usapan, ang palaging paghahanap ng balita at maging ng mga huwad na hula, at ang pangako ng higit pa sa kaya ng sariling lakas. At ito ang diwa ng mga espirituwal na tukso. Kabilang sa mga tukso sa katawan ang: masakit, kumplikado, pangmatagalan at mahirap lunasang mga pag-atake; patuloy na pakikipagtagpo sa masasama at walang Diyos na mga tao; pagkahulog sa kamay ng mga nang-aabuso; hindi inaasahang pagkabuwisit at mapanganib na pagbagsak; at mapaminsalang kapahamakan para sa kanilang sarili at sa kanilang mga pamilya. Ang lahat ng ating inilatag dito ay kabilang sa kategorya ng mga tukso ng kayabangan. Nagsisimula ito sa isang tao kapag nagsimulang magpakabait sa sariling paningin. At dinaranas nila ang lahat ng mga kapahamakan na ito habang pinapapasok nila sa kanilang isipan ang ganitong mga kaisipang mayabang: habang mas marami kang taglay, mas lalo kang sinisilayan ng kayabangan.

250. May isa pang uri ng tukso – ang duwag na nagmumula sa kakulangan sa pagtitiis. Bawat pagsubok at bawat kalungkutan, kung haharapin nang walang pasensya, ay humahantong sa matinding pagdurusa; sapagkat ang pasensya ng isang tao ay pumipigil sa mga kapahamakan, samantalang ang panghihina ng loob ang ugat ng pagdurusa. Ang pasensya ang ina ng aliw – at isang tiyak na lakas, na karaniwang nagmumula sa

isang bukas-palad na puso. Mahirap para sa isang tao na makahanap ng ganitong na lakas sa kanilang mga kalungkutan nang walang banal na kaloob, na nakukuha sa pamamagitan ng walang patid na panalangin at pag-iyak. Kapag pinapayagan ng Diyos na sumailalim ang isang tao sa malalaking kalungkutan, pinapabayaang Niya silang mahulog sa mga bisig ng panghihina ng loob. At nagbubunga ito ng napakalakas na puwersa ng pagkasindak, kung saan nararamdaman niyang nadudurog ang kanyang kaluluwa – at ito ay isang patikim ng Gehenna; sapagkat mula rito sumisibol ang libu-libong tukso: kalituhan, irita, pamumuska, mga reklamo laban sa tadhana, maling kaisipan, paglilipat-lipat mula sa isang lugar patungo sa iba, at iba pa. Ang sanhi ng lahat ng ito ay ang iyong sariling kapabayaang. Ikaw mismo ang hindi nagmalasakit na maghanap ng lunas para dito. Ngunit isang lunas lamang ang panlunas sa lahat ng ito: ang kababaang-loob ng puso. Kung wala ito, walang sinuman ang makapagtataboy sa hadlang ng mga kasamaan na ito. Habang lumalago ang kababaang-loob, lumalago rin ang pagtitiis sa kapighatian; habang lumalago ang pagtitiis, nagiging magaan ang pasanin ng mga kalungkutan, at natatanggap ang aliw; habang lumalago ang aliw, lumalago rin ang pag-ibig sa Diyos; at habang lumalago ang pag-ibig, lumalago rin ang kagalakan ng Banal na Espiritu. Hindi tinatanggal ng Diyos ang mga tukso sa Kanyang mga lingkod, ngunit binibigyan Niya sila ng pagtitiis sa mga tukso, dahil sa kanilang pananampalataya at pagsunod sa Kanyang kalooban.

251. Ang isang buhay na ayon sa Diyos sa laman ay binubuo ng mga gawaing pisikal – mga pagsisikap ng katawan upang linisin ang katawan mula sa mga pagnanasa sa pamamagitan ng mabubuting gawa. Ang isang buhay na ayon sa isip ay usapin ng puso, na itinataguyod nang walang tigil sa maingat na pag-iisip tungkol sa Huling Paghuhukom, pati na rin sa patuloy na panalangin ng puso, pagninilay sa Probidensiya at pag-aaruga ng Diyos, sa pribado man o pangkalahatan, tulad ng nakikita sa buong mundo, at pag-iingat sa sarili laban sa mga nakatagong hilig, upang walang makitang mapagkilos na hilig sa panloob at espiritwal na kaharian.

252. Ang pagsisisi ay ibinibigay sa mga tao bilang biyaya sa ibabaw ng biyaya pagkatapos ng binyag; sapagkat ang pagsisisi ay isang ikalawang pagsilang mula sa Diyos. Ang pagsisisi ang pintuan ng awa; sa pamamagitan ng pintuan na ito tayo ay pumapasok sa awa ng Diyos, at bukod sa pasukan na ito ay hindi maaaring makatagpo ng awa. Ang pagsisisi ay ang ikalawang biyaya, at ipinapanganak ito ng pananampalataya at takot; ang takot, gayunpaman, ay ang baston ng ama na namamahala sa atin hanggang sa maabot natin ang espiritwal na paraiso ng mga biyaya: pagkatapos noon ay umaalis ito sa atin. Ang paraiso ay ang pag-ibig ng Diyos, na kung saan naroroon ang kasiyahan ng lahat ng kaligayahan. Ang puno ng buhay ay ang pag-ibig ng Diyos, na pinagbagsakan ni Adan; at mula noon ay hindi na siya nakakilala ng kagalakan; kundi nagpagal at nagsikap sa lupain ng mga tinik. Ang mga pinagkait ng pag-ibig ng Diyos, kung maglakad sila sa katuwiran, ay kumakain ng tinapay na mula sa pawis ng kanilang paggawa, na itinakda para sa unang tao matapos ang kanyang pagbagsak. Ang siyang namumuhay sa pag-ibig ay nagbubunga ng buhay mula sa Diyos, at kahit sa mundong ito ay hinihinga niya ang hangin ng muling pagkabuhay. Ang pag-ibig ang kaharian; tungkol dito ay misteryosong ipinangako ng Panginoon sa mga Apostol na matitikman nila ito sa Kanyang kaharian. Sapagkat nasusulat: *'Kakain ka at iinumín sa aking lamisa sa aking kaharian'* (Lucas 22:30)—anong iba pa ang ibig sabihin nito kundi pag-ibig?—Narito, *'ang alak na nagpapasaya sa puso ng tao'* (Awit 103:15). Mapalad ang siyang umiinom ng alak na ito!

253. Gaya ng imposibleng tumawid sa malawak na dagat nang walang barko o bangka, gayon din ay walang sinumang makakamtan ang pag-ibig nang walang takot. Matatawid lamang natin ang mabahong dagat sa pagitan natin at ng paraiso ng isipan sa pamamagitan ng bangkang panghinagpis, na pinapatakbo ng mga manggagayod ng takot. Ngunit kung ang mga pader ng takot ay hindi magmanioobra ng barko ng pagsisisi, na ating sinasakyan sa pagtawid sa dagat ng mundong ito patungo sa Diyos, tayo ay lulubog sa maruming dagat na ito. Ang pagsisisi ang barko, ang takot ang timonero nito, at ang pag-ibig ang Banal na daungan. Hinahatid tayo ng takot sa barko ng pagsisisi, dinadala tayo sa pagtawid sa mabahong dagat ng buhay, at ginagabayan tayo patungo sa Banal na daungan, na siyang pag-ibig. Lahat ng pagod at mabigat ang pasanin ay dumarating sa daang-dagat na ito—sa pamamagitan ng pagsisisi. At kapag narating natin ang pag-ibig, narating na natin ang Diyos, at natapos na ang ating paglalakbay, at narating na natin ang pulo ng mundong darating, kung saan nananahan ang Ama, ang Anak, at ang Banal na Espiritu.

254. May kaalamang nauna sa pananampalataya, at may kaalamang nagmumula sa pananampalataya. Ang kaalamang nauna sa pananampalataya ay likas na kaalaman, samantalang ang nagmumula sa pananampalataya ay espiritwal na kaalaman. Ang likas na kaalaman ay naghihiwalay sa mabuti at masama, at tinatawag itong likas na paghuhusga, na sa pamamagitan nito ay likas nating nakikilala, nang hindi natututo,

ang mabuti at masama. Itinanim ng Diyos ang paghuhusgang ito sa makatuwirang kalikasan; samantalang sa tulong ng pagkatuto ay napapalakas at napayayaman ito. Walang sinumang tao na wala nito. Ito ang kapangyarihan ng likas na kaalaman sa loob ng makatuwirang kaluluwa, isang kapangyarihang walang patid na gumagana rito. Ang karangalan ng makatuwirang kalikasan ay nasa paghihiwalay ng mabuti sa masama, at wasto na inihalintulad ng Propeta ang mga nawalan nito sa mga hayop na walang katwiran (Awit 48:13).

255. Ang likas na pang-unawa, na nauuna sa pananampalataya, ay ang daan patungo sa pananampalataya at sa Diyos. Sapagkat itinanim ito ng Diyos sa ating kalikasan, ito mismo ang nagpapatunay sa atin na nararapat tayong maniwala sa Diyos, na siyang lumikha ng lahat ng bagay. Ang pananampalatayang ito ay nagbubunsod ng takot sa ating kalooban; at ang takot na ito ay nagtutulak sa atin sa pagsisisi at mabubuting gawa; sapagkat sa pamamagitan ng mabubuting gawa ay binibigyan ang tao ng espirituwal na kaalaman, o pakiramdam ng mga hiwaga, na siyang nagbubunsod ng pananampalataya ng tunay na pagninilay. Ang espirituwal na pananaw ay hindi nagmumula sa pananampalataya lamang; kundi ang pananampalataya ang nagbubunsod ng takot sa Diyos, at sa pamamagitan ng takot na ito sa Diyos, kapag sinimulan nating kumilos alinsunod dito, ang espirituwal na pananaw ay isinisilang mula sa kilos ng takot na ito, gaya ng sinabi ni San Krisostomo: 'Kapag ang sinuman ay nagkaroon ng kalooban na naaayon sa takot ng Diyos at ng wastong paraan ng pag-iisip ayon sa takot ng Diyos, makakamtan niya agad ang rebelasyon ng mga nakatagong bagay.' Sa pamamagitan ng 'rebelasyon ng mga nakatagong bagay' ay ang espirituwal na pananaw.

256. Ngunit hindi ang takot sa Diyos ang nagbubunsod ng panloob na pagkaunawang ito; sa halip, ang pagkaunawang ito ay ipinagkakaloob bilang isang biyaya para sa pagsasabuhay ng takot sa Diyos. Ang pagsasabuhay ng takot sa Diyos ay pagsisisi; at ang pagsisisi, kapag natapos na ang buong proseso nito, ay nagdadala sa lugar kung saan ipinagkakaloob ang panloob na pagkaunawa. Ang espirituwal na pananaw ay isang pagkilala sa nakatago. At kapag nakilala ng isang tao ang hindi nakikitang katotohanang ito, isinisilang sa loob ng pagkilalang iyon ang ibang uri ng pananampalataya—isa na hindi salungat sa unang pananampalataya, kundi nagpapatibay rito. Tinatawag itong kontemplatibong pananampalataya. Hanggang noon ay may pandinig; ngayon ay may pagninilay, at ang pagninilay ay mas tiyak kaysa sa pandinig.

257. Lahat ng ito ay nagmumula sa likas na kaalamang iyon na nagkikilala sa pagitan ng mabuti at masama. Ito ang mabuting binhi ng birtud. Ang pagsunod sa likas na kaalamang ito sa loob ng isang tao ay sinasamahan ng – patuloy na pagtusok ng budhi, – walang patid na pag-alala sa kamatayan at isang tiyak na nagpapahirap na pag-aalala na nagpapatuloy hanggang sa mismong wakas ng kanilang buhay, – at pagkatapos nito, pagdadalamhati, kawalan ng pag-asa, takot sa Diyos, likas na kahinhinan, – pagdadalamhati para sa mga nakaraang kasalanan, masigasig na pagsisikap, pag-alala sa karaniwang landas, pagmamalasakit sa paghahanda para rito, – maluha-luhang pamanhikang sa Diyos para sa maayos na pagdaan sa mga pintuang ito, na kailangang pagdaanan ng bawat nilikha, – paghamak sa mundo at matinding pakikipaglaban para sa birtud. Lahat ng ito ay nakakamtan sa pamamagitan ng likas na kaalaman – at sukat ihambing ng bawat isa ang kanilang mga gawa rito. Kapag naging maliwanag na nakamit na ito ng isang tao, nangangahulugan ito na sinusunod niya ang likas na landas; at kapag nalampasan nila ito at pumasok sa pag-ibig, tumaas sila lampas sa likas na kaayusan – at para sa kanila, nagwawakas na ang pakikibaka, takot, paghihirap at pagkapagod sa lahat ng bagay. Ganito ang mga bunga ng likas na kaalaman. – At natatagpuan natin ito sa ating sarili kapag hindi natin pinadudumihan ang pagkaunawang ito ng ating makasariling kagustuhan. – At nananatili tayo sa yugtong ito hanggang sa maabot natin ang pag-ibig, na siyang nagpapalaya sa atin mula sa lahat ng ito. Hayaan ang bawat isa, batay sa lahat ng ating nasabi, na suriin at subukan ang kanilang sarili upang makita kung saan naroroon ang kanilang landas: kung nasa hindi likas, o sa likas, o sa labis sa likas.

258. Ang mabuting kaisipan ay tumatagos sa puso sa pamamagitan lamang ng Banal na biyaya; ang masamang kaisipan ay lumalapit sa tao para lamang sa tukso at pagsubok. Ang taong nakilala na ang sukdukan ng kanyang kahinaan ay nakamtan na ang kasakdalan ng kababaang-loob. Ang mga kaloob ng Diyos ay humihila sa puso, ginigising ito sa walang patid na pasasalamat. Ang Panginoon ay mapagpasensya sa lahat ng kahinaan ng tao, ngunit hindi Niya tinatanggap ang taong laging nagrereklamo, at hindi rin Niya sila iniwan nang walang pagwawasto. Ang kababaang-loob ang nauuna sa biyaya; at ang kayabangan ang nauuna sa parusa. Pinapayagan ang mga mayabang na mahulog sa blasphemia; ang mga mayabang sa kanilang aktibong birtud ay pinapayagang mahulog sa pakikipagtalik sa labas ng kasal; at ang mga mayabang sa kanilang karunungan ay pinapayagang mahulog sa madilim na patibong ng kamangmangan.

259. Ang sinumang, habang nag-uugnay sa Diyos, ay nirerespeto ang bawat tao, ay sa pamamagitan ng lihim na probidensya ng Diyos, ay nakatatanggap ng tulong mula sa bawat tao. Ang sinumang ipagtanggol

ang inaapi ay may Diyos bilang kanyang tagapagtanggol; ang sinumang iaabot ang kanyang kamay upang tulungan ang kanyang kapuwa ay tatanggap ng lakas ng Diyos upang matulungan ang kanyang sarili. Ang sinumang paratanganan ang kanyang kapatid sa kanyang bisyo ay may Diyos na tagaparatang sa kanya. Ang sinumang nagwawasto sa kanyang kapatid nang lihim ay nagpapagaling sa kanyang sariling kapintasan; ngunit ang sinumang nag-aakusa ng iba sa harap ng isang pulutong ay nagpapalala sa sakit ng kanyang sariling mga sugat. Ang kaibigang nagwawasto nang lihim ay isang matalinong manggagamot, ngunit ang nagpapagaling sa harap ng marami ay isang manlalait.

260. Ang Diyos ay nagtuturo nang may pag-ibig, at hindi naghihiganti (Diyos nawa'y malayo)! Nais Niya lamang pagalingin ang Kanyang sariling larawan, at hindi nag-iimbak ng galit. Ang sinumang gumagawa ng mabuti para sa gantimpala ay malapit nang magbago. Gaano man paghusayin ng isang tao ang sarili sa buhay na ito sa kanilang pagsisikap tungo sa Diyos, lahat ay nananatiling likod Niya; sa darating na panahon, gayunpaman, inilalantad ng Diyos ang Kanyang mukha sa kanila – bagaman hindi eksakto kung ano Siya. Gaano man kalalim ang pagpasok ng mga matuwid dito sa pagmumuni-muni sa Diyos, isang larawan lamang ang kanilang nasilayan na parang sa salamin, samantalang doon ay nasilayan nila ang pagpapahayag ng katotohanan.

261. Ang apoy na kumapit sa tuyong kahoy ay mahirap patayin: at kung ang init ng Diyos ay sumapit sa puso ng isang tumalikod sa mundo, ang ningas nito ay hindi napapatay – at mas masidhi itong umuusok kaysa sa apoy. Kapag pumasok ang kapangyarihan ng kasalanan sa mga galamay, nakakalimutan ng isip ang lahat ng pagpipigil: at ang pag-alala sa Diyos, kapag humawak ito sa pastulan ng kaluluwa, winawasak mula sa puso ang lahat ng alaala ng nakikitang mundo. Ang pakiramdam ng darating na panahon sa mundong ito ay parang isang maliit na isla sa dagat; at ang lumalapit dito ay hindi na hinahampas ng mga alon ng mga bisyon ng panahong ito. Ang isang monghe, habang nakikita pa niya ang pangangailangang magpatuloy sa paggawa sa buhay na ito, ay nalulungkot sa pag-iisip na hiwalayan ang katawan; ngunit kapag naramdaman niya sa kanyang kaluluwa na nagamit niya nang husto ang kanyang panahon at natanggap ang kanyang pangako, siya ay naghahangad sa darating na panahon. Habang ang isang mangangalakal ay nasa dagat, kinakabahan siya nang lubos, baka tumaas ang mga alon laban sa kanya at malunod ang pag-asa ng kanyang pakikipagsapalaran; at habang ang isang monghe ay nasa mundo, kinakabahan siya sa kanyang buhay, baka magbunga ng bagyo sa loob niya at masira ang kanyang gawain—na pinagpagalan niya mula pagkabata hanggang sa katandaan.

262. Ang isang marino, habang naglalayag sa dagat, ay tumititig sa mga bituin at pinapatnubayan ng mga ito ang kanyang barko hanggang sa makarating siya sa pantalan; at ang isang monghe ay tumititig sa panalangin, sapagkat ito ang nagwawasto sa kanya at ginagabayan ang kanyang paglalakbay patungo sa pantalan na tinutukoy ng kanyang buhay sa bawat sandaling panalangin. Isang manlalangoy, na hubad sa damit, ay sumisid sa dagat upang maghanap ng perlas; at isang monghe, na iniwan ang lahat ng makamundong bagay, ay namumuhay upang hanapin sa loob ng kanyang sarili ang perlas—si Hesukristo—at kapag nahanap na niya Siya, hindi na siya naghahanap ng iba pa na hiwalay sa Kanya.

263. Nakasasama sa isang dalaga na nasa mga pampublikong pagtitipon at sa gitna ng maraming tao, at sa isang monghe na ang isip ay nakikipag-usap sa marami. Ang isang ibon, kahit saan man ito naroroon, ay nagsusumikap na sa pugad nito lumaki ang mga sisiw nito; at ang isang maingat na monghe ay nagmamadali sa kanyang lugar upang iluwal sa kanyang sarili ang bunga ng buhay. Ang mga ulap ay sumasakop sa araw; at ang labis na pakikipag-usap ay nagpapadilim sa kaluluwang nagsimulang liwanagan ng mapagdasal na pagninilay. Sinasabing ang sinumang makarinig sa matamis na tinig ng isang ibong tinatawag na sirena ay lubos na nahuhumaling, kaya't sa pagsunod dito sa disyerto ay nakakalimot sila sa kanilang sariling buhay dahil sa tamis ng awit nito, at bumabagsak at namamatay. Ganito rin ang nangyayari sa kaluluwa. Kapag bumaba rito ang makalangit na katamisan, at hinihimok ito ng malamyos na tunog ng mga salita ng Diyos na malalim na nakaukit sa isip, lubos itong naaakit sa Kanyang pagsunod, kaya nakakalimutan nito ang buhay ng katawan; at ang katawan ay nahuhubaran ng mga pagnanasa, samantalang ang kaluluwa ay itinaas mula sa buhay na ito tungo sa Diyos.

264. Ang isang puno, maliban kung unang ihuhulog muna ang mga lumang dahon nito, ay hindi magbubunga ng mga bagong sanga; at ang isang monghe, hangga't hindi niya itinaboy mula sa kanyang puso ang alaala ng kanyang mga dating gawa, ay hindi magbubunga ng bagong bunga at mga sanga kay Kristo Hesus. Sa kabibi na bumubuo sa perlas, sinasabing nagkakaroon ng isang uri ng kislap mula sa kidlat, at kumukuha ito ng sustansya mula sa hangin; hanggang noon, nananatili itong karaniwang laman lamang: at

ang puso ng monghe, hanggang sa makatanggap ito ng makalangit na sustansya sa pamamagitan ng isip, karaniwan lamang ang kanyang gawain, at hindi niya tinatahanan sa loob ng kanyang sariling kabibi ang bunga ng aliw. Ang asong dinidilaan ang sariling butas ng ilong ay iniinom ang sariling dugo, at, dahil sa tamis ng sariling dugo, ay hindi nararamdaman ang pinsalang ginagawa nito sa sarili; at ang mongheng madaling magpakasasa sa kayabangan ay iniinom ang sariling buhay, at, dahil sa tamis na nararamdaman sa isang sandali, ay hindi napapansin ang pinsalang ginagawa niya sa sarili.

265. Huwag lapitan ang mga salita ng mga sakramento na nakapaloob sa Banal na Kasulatan nang walang panalangin at nang hindi humihingi ng tulong sa Diyos, kundi sabihin: 'Ibigay Mo sa akin, O Panginoon, ang pagkaunawa sa kapangyarihang nakapaloob dito'. Ituring ang panalangin bilang susi sa tunay na kahulugan ng mga sinasabi sa Banal na Kasulatan. Kapag nais mong lumapit sa Diyos nang buong puso, patunayan muna ang iyong pag-ibig sa Kanya sa pamamagitan ng pisikal na paggawa. Dito nakapaloob ang simula ng buhay – at inilagay ito ng Panginoon bilang saligan ng kaperpeksiyunan. Ituring ang katamaran bilang simula ng pagdidilim ng kaluluwa; at kung paanong ang isang dilim ay nagdudulot ng isa pa, gayundin ang mga pagtitipon para sa pag-uusap. Kung ang kapaki-pakinabang na pananalita, kapag hindi napigilan, ay nagdudulot ng pagdidilim, lalo pa nga ang walang kabuluhang usapan. Ang kaluluwa ay nagiging walang kabuluhan dahil sa napakaraming mahahabang pag-uusap.

266. Ang katamtaman at mga nakapirming tuntunin sa pamumuhay ay nagbibigay-liwanag sa isip at pumipigil sa kalituhan. Ang kalituhan ng isip na nagmumula sa kaguluhan (mula sa kakulangan ng nakapirming tuntunin) ay nagdudulot ng kadiliman sa kaluluwa, at ang kadilimang ito naman ay nagbubunsod ng higit pang kalituhan. Ang kapayapaan (ng isip) ay bunga ng maayos na kaayusan, at mula sa kapayapaan ay isinisilang ang liwanag; at mula sa liwanag at kapayapaan, sumisikat sa isip ang dalisay na hangin.

267. Ang makasariling kaluluwa ay pinagkakaitan ng karunungan, samantalang ang maawain na kaluluwa ay gagawing pantas ng Espiritu. Ang susi sa pag-access ng puso sa mga banal na kaloob ay ibinibigay sa pamamagitan ng pagmamahal sa kapwa, at habang napapalaya ang puso mula sa mga gapos ng laman, ang pinto ng kaalaman ay bukas din sa harap nito. Kay ganda at kapuri-puri ang pagmamahal sa kapwa, basta't ang pag-aalaga na kaakibat nito ay hindi tayo inililihis mula sa pagmamahal sa Diyos!

268. Kay sarap ng pakikipag-usap sa ating mga kapatid sa espirituwal, basta't mapanatili natin ang ating pakikipag-isa sa Diyos habang ginagawa ito! Mabuti ring ingatan ang ating mga pag-uusap sa ating mga kapatid sa espirituwalidad, basta't may katamtaman dito, ibig sabihin, basta't sa ilalim ng dahilan na ito ay hindi natin nawawala ang ating panloob na gawain at pamamaraan ng pamumuhay, at ang ating walang patid na pakikipag-usap sa Diyos. Ang huli ay naaabala sa mismong simula ng una; sapagkat hindi sapat ang isip upang magpatuloy sa dalawang pag-uusap nang sabay. Ang labis na pakikipag-usap sa mga kapatid sa espirituwal ay maaari ring makasama; at pagdating naman sa mga taong makamundo, nakasasama na nga ang tingnan sila mula sa malayo; sa katunayan, kahit hindi pa sila nakikita, ang tunog lamang ng kanilang mga tinig ay sapat nang makagambala sa kapayapaan ng puso.

269. Tulad ng kalikasan ng kaluluwa na mas mataas kaysa sa katawan, gayon din naman ang espirituwal na katawan ay mas mataas kaysa sa pisikal. Ngunit tulad ng paglikha ng katawan na nauna pa sa paghinga ng buhay dito, gayon din naman ang mga gawaing pisikal ay nauna kaysa sa mga espirituwal. At hindi ang isang marangal na buhay na pinananatili nang walang kapaltas-paltas ang bumubuo ng dakilang lakas. Isang patak, na patuloy na bumabagsak, ay nakakapanghapak kahit sa pinakamatigas na bato. Kapag papalapit na ang panahon para bumangon ang taong espirituwal sa iyong kalooban, gumigising ang kagalakan sa iyong kaluluwa, at ang iyong mga iniisip ay napapabilot ng tamis na naninirahan sa iyong puso. Ngunit habang muling nagsusumikap ang mundo na bumangon sa loob mo, dumarami ang paglipad-lipad ng iyong mga iniisip. Ang tinutukoy kong 'mundo' ay ang mga pagnanasa na nagmumula sa paglipad-lipad ng isipan. Kapag ipinanganak ang mga ito at umabot sa kapanahunan, nagiging kasalanan at pinapatay ang tao. Tulad ng mga bata na hindi ipinapanganak nang walang ina, gayon din ang mga pagnanasa na hindi isinisilang nang walang paglipad ng isipan, at ang paggawa ng kasalanan ay hindi nangyayari nang walang dayalogo sa mga pagnanasa.

270. Kung lumalago ang pagtitiis sa ating mga kaluluwa, tanda ito na lihim nating natanggap ang biyaya ng pagaliw. Kapag ang kaluluwa ay nabighani sa kagalakan ng kanyang pag-asa at sa kagalakan ng Diyos, hindi nakararamdam ng dalamhati ang katawan, kahit na ito ay mahina. Nangyayari noon na kayang pasanin ang dobleng pasanin nang hindi humihina. Ganito ang nangyayari kapag ang kaluluwa ay pumasok sa espirituwal na kagalakang iyon. Kung mapipigil mo ang iyong dila, ipagkakaloob sa iyo ng Diyos ang

biyaya ng taos-pusong lambing, upang makita mo ang iyong sariling kaluluwa sa loob nito, at sa gayon ay makapasok sa espirituwal na kagalakan. Hanggang sa antas na ang isang tao ay nagsimula sa isang espirituwal na pagsisikap para sa Diyos, hanggang sa ganoong antas ay tumatanggap ang kanyang puso ng katapangan sa kanyang panalangin; at hanggang sa antas na ang isang tao ay naaabala ng maraming bagay, hanggang sa ganoong antas ay pinagkakaitan siya ng tulong ng Diyos.

271. *Ang unang kaisipan* na, sa pamamagitan ng pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan, pumapasok sa isang tao at ginagabayan ang kaluluwa tungo sa buhay, '*ay*' ang kaisipang nag-uugat sa '*puso hinggil sa kapalaran ng kalikasan na ito*'. Ang kaisipang ito ay likas na sinasabayan ng pagwawalang-bahala sa mundo; at ito ang nagmamarka ng simula sa isang tao ng bawat mabuting impulso na nag-uudyok sa kaniya tungo sa buhay. Ang mismong banal na kapangyarihang ito, na sumasabay sa isang tao, ang naglalalatag ng pundasyon kapag nais nitong ihayag ang buhay sa loob niya. – At kung hindi patayin ng isang tao sa kanyang sarili ang kaisipang ito na ating tinalakay dahil sa mga alalahanin sa mundo at walang kabuluhang usapan, kundi alagaan ito sa katahimikan, pagmumunyagan, at itatalaga ang sarili rito; dadalhin nito sila sa isang malalim na pagninilay na hindi mailarawan ng sinuman sa salita. Kinamumuhian ni Satanas ang kaisipang ito, at sinasalakay niya ito nang buong lakas upang tuluyang pawiin ito sa tao. At kung maaari lamang, ibibigay niya rito ang kaharian ng buong mundo, upang burahin ang ganitong kaisipan mula sa isipan ng tao sa pamamagitan ng paglilipat ng pansin. Sapagkat alam ng mapanlinlang na kung naninirahan ang kaisipang ito sa isang tao, hindi na nakatitig ang isipan nito sa mundong ito ng ilusyon, at hindi na makalalapit sa kanya ang kanyang mga panlilinlang.

272. Sinusundan ito ng *isa pang hakbang*, kapag ang isang tao ay namumuhay nang mabuti at lumalapit sa karanasan ng pagninilay at pagsasabuhay nito, kapag mula sa itaas ay tinatanggap niya ang '*biyaya upang matikman ang tamis ng espirituwal na kaalaman*'. Ang simula ng prosesong ito ay binubuo ng mga sumusunod: una, tinitiyak sa isang tao ang probidensiya ng Diyos para sa sangkatauhan, siya ay pinapaliwanagan ng pag-ibig niya sa Maylalang, at kasabay nito ay namamangha siya sa kaayusan ng mga makatwirang nilalang at sa dakilang pag-aalaga ng Diyos sa kanila. Mula rito, nagsisimula sa loob niya ang katamisan ng Diyos at ang pag-alab ng pag-ibig sa Diyos, na sumisiklab sa kanyang puso at sumisilab sa mga pagnanasa ng kaluluwa at katawan. Ang pag-ibig na ito, na sinasamahan ng matinding kasipagan at malinaw na budhi, ay biglang sumisiklab – at ang isang tao ay nabubulagan nito, na parang alak, at ang kanyang puso ay bihag na ng Diyos. Sa lawak ng pagsikap ng isang tao para sa isang birtwosong buhay, para sa pagpipigil sa sarili, at para sa paggugol ng oras sa pagbabasa at panalangin, sa ganoong lawak ay itinatatag at pinatitibay ang kapangyarihang ito sa loob niya.

273. Huwag tayong mawalan ng pag-asa kapag tayo ay nasa kalagayan ng kadiliman. Tinutukoy ko ang partikular na kadilimang iyon na kung saan, paminsan-minsan, ang kaluluwa ay naghihirap, na parang nasa gitna ng mga alon; at kung ang isang tao ay nagbabasa ng Kasulatan o nagsasagawa ng isang serbisyo, sa anumang gawain na kanilang ginagawa, kadiliman ang sumusunod sa kadiliman. Tinatalikuran ng taong ganoon ang gawain, at madalas hindi na nga siya pinapayagang lumapit dito. Ang sandaling ito ay puno ng kawalan ng pag-asa at takot; ang pag-asa sa Diyos at ang kaaliwan ng pananampalataya sa Kanya ay tuluyang itinakwil ng kaluluwa – at ang buong kaluluwa ay lubos na napupuno ng pag-aalinlangan at takot. Ngunit hindi iniwan ng Diyos ang kaluluwa sa ganitong kalagayan nang matagal; sa halip, agad Niyang nagbibigay ng daan palabas (1 Cor. 10:13). At ituturo ko ito sa iyo at magbibigay ng ilang payo: kung wala kang lakas na pigilan ang sarili at bumabagsak ka nang pasulong sa panalangin; pagkatapos ay takpan mo ang iyong ulo ng balabal at matulog hanggang sa lumipas ang oras ng kadiliman na ito para sa iyo, ngunit huwag mong iwan ang iyong selda. Ang mga nagnanais mamuhay nang kontemplatibo, at naghahanap ng kaaliwan ng pananampalataya sa kanilang paglalakbay, ay pinakamadaling matukso rito. Kaya naman, ang oras na ito ay pinakaminamabigat at pinakapinapagod sila sa pamamagitan ng pag-aalinlangan ng isip; at madalas itong sinundan ng pamumuska, samantalang sa ibang pagkakataon ay binabayo ang isang tao ng pag-aalinlangan tungkol sa Pagkabuhay na Muli, at iba pang mga bagay na hindi natin dapat banggitin. Ang mga nakatutok sa pisikal na paggawa ay ganap na malaya sa mga tukso na ito. Sila ay tinatablan ng ibang uri ng kawalan ng pag-asa, na kilala ng lahat, na iba ang kalikasan kumpara sa mga ito at katulad na tukso. Mapalad ang taong nakatitiis nito nang hindi lumalabas sa pintuan. Gayunpaman, ang pakikibakang ito ay hindi nagtatapos sa isang oras lamang; ni ang biyaya ay biglang bumabalik at tumitimo sa kaluluwa, kundi unti-unti. At ang isa ay pumapalit sa isa pa: kung minsan ay tukso, at kung minsan ay aliw.

274. Ang taong sinisilihan ng labis na selos ay hindi kailanman nakakamtan ang kapanatagan ng isip; at ang sinumang dayu sa kapanatagan na iyon ay dayu rin sa kagalakan. Kung ang kapanatagan ng isip ay tinatawag na ganap na kalusugan, at ang labis na selos ay salungat sa kapanatagan na iyon, kung gayon ay sinumang nagtataglay ng masamang selos ay naghihirap na mula sa isang malubhang karamdaman. Ang isang puso na puno ng kalungkutan dahil sa kahinaan at kawalan ng kapangyarihan sa mga bagay na pisikal ay pumapalit sa lahat ng mga bagay na ito. Ang mga bagay na pisikal na walang kalungkutan ng isip ay parang katawan na walang kaluluwa. Ang taong malungkot sa puso at malayang pinapayagan ang kanyang mga pagnanasa ay parang taong naghihirap sa katawan, na bukas ang bibig sa anumang pagkaing makasasama sa kanya, o parang may nag-iisang anak na lalaki – na unti-unti niyang pinapatay sa sariling mga kamay.

275. Ang pagkasucial at pakikipag-usap sa isang babae ay parang isang leon at isang tupa sa iisang bahay. Ang mga gawa na walang awa sa harap ng Diyos ay parang isang taong pinapatay ang anak niya sa harap ng kanyang ama. Tulad ng isang dakot ng buhangin na itinapon sa dagat na walang kabuluhan, gayon din ang mga kasalanan ng lahat ng laman kung ihahambing sa Pamatnubay at awa ng Diyos. At tulad ng isang bukal na sagana sa tubig na hindi nahaharag ng isang dakot ng alikabok, gayon din ang awa ng Maylalang ay hindi napapawi ng mga kasamaan ng Kanyang mga nilikha. Ang pagiging mapaghiganti at ang pagdarasal ay parang pagtatanim sa dagat at pag-aasang mag-aani. Kung paanong ang apoy ay hindi mapipigil sa pag-akyat, gayon din ang mga panalangin ng mga mahabagin ay umaakyat sa langit. Kung paanong ang tubig ay dumadaloy pababa sa dalisdis, gayon din ang kapangyarihan ng pagkapoot kapag pumasok ito sa ating mga puso.

276. May kababaang-loob na nagmumula sa takot sa Diyos, may kababaang-loob na nagmumula sa pag-ibig sa Diyos, at may kababaang-loob na nagmumula sa kagalakan. Ang taong mapagkumbaba dahil sa takot sa Diyos ay sinasamahan sa lahat ng oras ng kahinhinan sa lahat ng kanyang mga galamay, kaayusan ng mga pandama, at isang pusong nagpapakumbaba. Ang pagtitipon ng mga mapagkumbaba ay minamahal ng Diyos, na parang isang kongregasyon ng mga Serapim. Ang isang malinis na katawan ay mas mahalaga sa harap ng Diyos kaysa sa isang dalisay na hain. Ang dalawang birtud na ito—kababaang-loob at kalinisan—ay naghahanda sa kaluluwa ng isang pangakong pakikipag-siyá para sa Banal na Trinidad.

277. Bantayan mo ang iyong panloob na sarili, ngunit hindi tulad ng pagbabantay mo sa iyong paningin; sapagkat ang panloob na alitan ay, walang duda, mas madaling lutasin kaysa sa panlabas na alitan. Huwag mong paniwalaan, kapatid, na ang mga panloob na kaisipan ay mapipigil nang hindi inilalagay ang katawan sa mabuti at maayos na kalagayan. Mas katakutan mo ang mga nakagawi kaysa sa mga kaaway. Ang sinumang nagpapalago ng isang nakagawi sa kanyang sarili ay parang taong nagpapakain sa apoy. Kung hihilingin ng isang nakagawi ang isang bagay nang minsan, at hindi ito matugunan, makikita mong mahina ito sa susunod. Ngunit kung susunod ka sa kagustuhan nito nang minsan, makikita mong susugurin ka nito nang may mas matinding puwersa sa ikalawang pagkakataon.

278. Huwag kang makipagkaibigan sa sinumang mahilig tumawa at mahilig magpakitang-gilas sa iba; kung hindi, ituturo nila sa iyo ang ugali ng paglilibang. Kapag may nagsimulang manlait sa kanyang kapatid sa iyong harapan, iwasan mong tumingin sa kanila. Sa paggawa mo nito, ipapakita mong ikaw ay maingat kapwa sa harap ng Diyos at sa kanilang harapan. Kapag nagbigay ka sa nangangailangan, nauna ang masiglang mukha mo bago pa ang iyong kaloob, at aliwin ang kanyang kalungkutan sa pamamagitan ng magiliw na salita. Kapag ginawa mo ito, ang iyong kabutihan ay magiging mas mahalaga sa kanyang isipan kaysa sa kaloob na hihigit pa sa kanyang pangangailangan. Sa lahat ng iyong gawain, unahin mo ang pagpipigil sa sarili at malinis na budhi; sapagkat kung wala ito, ang bawat gawa ay walang kabuluhan sa harap ng Diyos.

279. Pahintulutan mong guluhin ka nila, ngunit huwag mong guluhin sila bilang ganti; pahintulutan mong ipako ka nila sa krus, ngunit huwag mong ipako sila sa krus bilang ganti; pahintulutan mong saktan ka nila, ngunit huwag mong saktan sila bilang ganti; pahintulutan mong siraan ka nila ng puri, ngunit huwag mong siraan sila ng puri bilang ganti. Ang paghahabol sa hukuman ay hindi daan ng buhay Kristiyano; wala itong kahit anong bakas sa pagtuturo ni Cristo. Magalak ka kasama ng mga nagagalak, at umiyak ka kasama ng mga umiiyak; sapagkat ito ay tanda ng kabanalan. Maki-dalamhati ka sa mga nagdadalamhati; magluksa ka para sa mga makasalanan; magalak ka kasama ng mga nagsisisi. Maging magiliw ka sa lahat ng tao, ngunit manatili kang mag-isa sa iyong pag-iisip.

280. Huwag mong hatulan o bastusin ang sinuman, kahit pa ang mga namumuhay sa pinakamalubhang kalagayan. Ikalat ang iyong balabal sa ibabaw ng nahulog at takpan siya. Alamin na ito ang dahilan kung bakit hindi natin dapat iwan ang pasukan ng ating selda, upang manatili tayong walang kaalaman sa masasamang

gawa ng mga tao; at saka, sa kamangmangan ng ating isipan, makikita natin ang lahat ng tao bilang banal at mabuti. Kung hindi ka makapagpagal sa iyong katawan, magdalamhati ka man lang sa iyong isipan. Kung hindi ka makapag-ayuno ng dalawang araw, mag-ayuno ka man lang hanggang gabi; ngunit kung hindi ka man lang makapag-ayuno hanggang gabi, mag-ingat ka sa kasakiman sa pagkain. Kung hindi ka tagapagpalubag-loob, huwag ka man lang maging tagapag-udyok ng alitan. Kung hindi mo mapapatahimik ang siyang nang-uusig sa iyong kaibigan, sa pinakamaliit, mag-ingat kang makipag-usap sa kaniya.

281. Alamin na kung ang apoy ay lumalabas mula sa iyo at nasusunog ang iba, pananagutin ka ng Diyos para sa mga kaluluwang nasunog ng iyong apoy. At kung hindi mo sinindihan ang apoy, ngunit sumang-ayon ka sa gumawa nito at nagalak ka rito, mabibilang ka sa kanyang mga kasabwat sa paghuhukom. Sa lahat ng landas na tinatahak ng tao sa mundong ito, hindi sila makakahanap ng kapayapaan hangga't hindi sila lumiliko sa pag-asa sa Diyos. Hindi makakahanap ng pahinga ang puso mula sa pagod at pagsubok hangga't hindi pumapasok ang pag-asa rito, pinapayapa ito, at pinupuno ng kagalakan. Tungkol dito ang sinabi ng kagalang-galang na mga labi: *'Magsilapit sa Akin, kayong lahat na nagpupursigi at mabigat ang pasanin, at bibigyan ko kayo ng kapahingahan'* (Mateo 11:28). Ang liwanag ng isip ay nagbubunga ng pananampalataya; ang pananampalataya ay nagbubunga ng aliw ng pag-asa; at ang pag-asa naman, ay nagpapalakas sa puso.

282. Tinitii ng Anak ng Diyos ang krus; kaya't tayo, na mga makasalan, ay buong tapang na inilalagay ang ating tiwala sa pagsisisi. Ang mga kalungkutan ng isip ay sapat na upang palitan ang lahat ng pagpapagal ng katawan. Ani San Gregorio: 'Templong ng biyaya ang siyang nagkakaisa sa Diyos – at laging abala sa pag-iisip ng Kanyang paghuhukom'. Sinabi ni Bleseng Basilio: 'Ang walang patid na panalangin ay nagbubunga sa kaluluwa ng malinaw na pag-iisip tungkol sa Diyos; at kapag itinatag natin sa ating sarili ang pag-alala sa Diyos, ang Diyos Mismo ang nananahan sa loob natin.' Sa ganitong paraan, tayo ay nagiging templo ng Diyos. Ang pusong nagpapakumbaba ay nagsisilbing paghahanda para sa kapahingahan sa Diyos.

283. Ang nakukuha natin sa ating mga sandali ng katamaran ang siyang nagpapahiya sa atin sa ating panalangin. Ang pagka-matimpi ay mas nakakatulong sa isang tao kaysa sa paggawa; samantalang ang pagkalili (ang paglayas ng isip) ay mas nakasasama sa kanya kaysa sa (pisikal) na pahinga. Ang alitan sa tahanan ay nagmumula sa pahinga at nagpapabagabag sa isang tao, gayunpaman, nasa kanya ang kapangyarihang wakasan ito. Sapagkat sa sandaling talikuran ng isang tao ang pahinga at bumalik sa kanyang gawain, ang mga pagtatalo ay nawawala sa kanya at lumalayo. Ngunit ang dulot ng kakulangan sa pagpipigil sa sarili ay hindi kapareho ng dulot ng pahinga. Habang ang isang tao ay nananatili sa saklaw ng kanyang sariling kalayaan sa panahon ng pahinga, maaari siyang bumalik at pamahalaan ang kanyang sarili ayon sa kanyang mga itinakdang tuntunin; sapagkat siya ay nasa saklaw pa rin ng kanyang sariling kalayaan. Ngunit sa pagbibigay ng pahintulot sa sarili (para sa mga kaaya-ayang kaisipan), lumalabas siya sa saklaw ng kanyang kalayaan. Kung hindi lubusang iniwan ng isang tao ang pagmamasid sa sarili, hindi siya mapipilit nang sapilitan at hindi kusang-loob na sumuko sa mga bagay na hindi nagbibigay sa kanya ng kapayapaan.

284. O tao, huwag mong bigyan ng kalayaan ang alinman sa iyong mga pandama, baka abutin ka ng puntong hindi mo na maibabalik ang iyong kalayaan. Ang katamaran ay nakasasama lamang sa mga kabataan, samantalang ang pagbibigay-loob sa sariling pagnanasa ay nakasasama sa parehong matatanda at sa mga hinubog na tao. Ang mga nahuhulog sa masasamang kaisipan dahil sa katamaran ay maaaring bumalik sa sariling pagsusuri at muling itatag ang kanilang marangal na pamumuhay. Ngunit ang mga, sa kanilang sigasig sa pagkilos, ay napabayaan ang sariling pagsusuri, ay bihag na inihahatid mula sa kanilang marangal na pamumuhay patungo sa isang buhay ng kalaswaan.

285. Hindi lamang tayo dapat malungkot kapag tayo ay tinutukso na gumawa ng isang bagay, kundi lalo na kapag tayo ay tumitigas sa mismong bagay na iyon; sapagkat ang tukso ay madalas dumapo kahit sa mga perpektong tao, samantalang ang pagtigas dito ay isang ganap na pagdidilim ng kaluluwa. Ang pagdadalamhating nararamdaman natin sa ating mga tukso ay binibilang sa atin ng biyaya bilang kapalit ng mga matutuwid na gawa. Sinumang, sa pag-asang magtubos, sadyang muling nagpapasuko sa tukso, ay nandaraya sa Diyos; hinuhuli siya ng kamatayan nang hindi niya namamalayan, at hindi niya nararating ang panahong inaasahan niyang gagawa ng mga gawaing mabuti.

286. Ang sinumang nagbigay ng malayang kontrol sa kanilang mga pandama ay nagbigay din ng malayang kontrol sa kanilang puso: sapagkat ang kilos ng puso ang nagsisilbing tali para sa mga panlabas na pandama. Kung sinuman ay lumalahok sa pagsusumikap na ito nang may paghuhusga, ito ay nagiging maliwanag mula sa sumusunod na tatlong katangian: ito ay, hindi siya nabibigkis ng mga pangkatawang kasiyahan, hindi siya nagpapalugud sa kasaganaan sa pagkain, at hindi niya pinapayagan ang kanyang sarili

na maging mainit ang ulo. Kung naroroon ang tatlong ito, walang tunay na panloob na kaayusan, kahit na ang panlabas na anyo ay walang kapintasan. Ang maingat na pagwawalang-bahala sa katawan ay nagbubunga ng paglayo sa lahat ng bagay, pagwawalang-bahala sa kapayapaan, at kawalang-pakialam sa pagmamahal ng kapwa. Kung ang sinuman ay kusang-loob at may kagalakan na tumatanggap ng pagkalugi alang-alang sa Diyos, malinis ang kanilang kalooban. Ang sinumang hindi tumitingin nang may kasiyahan sa mga nagbibigay-pugay sa kanya, at hindi nagagalit sa mga hindi nagbibigay-pugay sa kanya, ay naging patay na sa mundo sa buhay na ito.

287. Huwag mag-alipusta sa isang makasalanang; sapagkat tayo'y lahat ay mananagot. Kung ikaw ay tutol sa kaniya alang sa Diyos, kaniya kang umiyak. At bakit mo siya papootan? Kamuhian mo ang kaniyang kasalanang, at ipanalangin mo siya, upang ikaw ay maging katulad ni Cristo, na hindi nagalit sa mga makasalanang, kundi nanalangin para sa kanila. Maging mangangaral ka ng kabutihan ng Diyos; sapagkat ang Diyos ang naghahari sa iyo, kahit na hindi ka karapat-dapat; sapagkat marami kang utang sa Kanya, gayon pa man ay hindi halata sa iyo ang Kanyang parusa, at sa maliliit na gawa na iyong nagawa, ginagantimpalaan ka Niya ng malalaking bagay.

288. Katakutan mo ang Diyos dahil sa pag-ibig sa Kanya, at hindi dahil sa nakakatakot na pangalang iniuugnay sa Kanya. Mahalin mo Siya gaya ng nararapat mong pagmamahal sa Kanya—hindi para sa ibibigay Niya sa iyo sa hinaharap, kundi para sa mga natanggap na natin sa kasalukuyan, at para sa mundong ito na nilikha Niya para sa atin. Sino ang nakahikayat sa Kanya noong pasimula na tayo'y likhain? Sino ang naghahain ng dalangin para sa atin kapag hindi natin Siya naaalala? Nang tayo'y wala pang pag-iral, sino ang nagbigay-buhay sa ating katawang ito? Saan nag-ugat sa lupa ang kaisipan ng kaalaman? Anong walang-hanggang kabutihan ang nagbabalik sa ating makasalanang kalikasan sa bagong buhay! Halina, kayo na may matibay na paghatol, at manghanga. Sino, na may matalino at kamangha-manghang pag-iisip, ang makapupuri nang may paghanga sa awa ng ating Maylalang ayon sa nararapat?

289. Hanggang sa ang isang tao ay hindi pinapansin ang mundong ito at masigasig sa takot sa Diyos, hanggang doon din naman ay lumalapit ang Paggabay ng Diyos sa kanya – at sa lihim ay nararamdaman ng tao ang tulong ng Paggabay, at siya ay binibigyan ng dalisay na kaisipan upang ito ay maunawaan. Kung kusang-loob na isakripisyo ng sinuman ang mga kayamanang makamundo, sa sukatan ng kanyang pagkasakripisyo, doon din siya sinasamahan ng awa ng Diyos at pinatatag ng pagmamahal ng Diyos sa sangkatauhan. Samantala, ang mga kaluluwang hindi sapat ang lakas upang makamantan ang tunay na buhay sa pamamagitan ng kusang-loob na , at pagsuko sa lahat ng bagay, ay ginagabayan Niya patungo sa kabutihan sa pamamagitan ng di-kusang pagdurusa, gaya ng nakikita natin sa kaso ng mahirap na si Lazaro. Malapit ang Diyos sa masaklap na puso ng siyang nananawag sa Kanya sa gitna ng paghihirap. Kahit na paminsan-minsan ay ipinapataw Niya sa atin ang mga kakulangan sa katawan at iba pang pagsubok, ang Panginoon ay nagpapakita ng malaking pag-ibig sa kaluluwa ng naghihirap, ayon sa tindi ng kanilang pagdurusa.

290. Kapag ang pagnanasa sa pag-ibig ni Kristo ay hindi nangingibabaw sa iyo nang lubos na, dahil sa kagalakan kay Kristo, ay nananatili kang walang pakiramdam sa lahat ng iyong pagdurusa, kanita'y alamin mong ang mundo ay mas naninirahan sa loob mo kaysa kay Kristo. Kapag ang karamdaman, kahirapan, labis na pagkapagod, o takot para sa kalusugan ng katawan ay nakakaabala sa iyong mga pag-iisip nang husto na itinatalikod ka nito sa kagalakan ng iyong pag-asa at sa iyong pagsisikap na magpalugod sa Panginoon; kanita, alamin mong ang katawan ang nabubuhay sa loob mo, at hindi si Cristo. Sa madaling sabi: ang nangingibabaw sa lahat ng nasa loob mo ay siyang namumuhay sa loob mo. Kung wala kang kulang sa iyong mga pangangailangan, malusog ang iyong katawan, at wala kang kinatatakutan na masama—at gayon pa man ay sinasabi mong kaya mong lumakad nang dalisay patungo kay Cristo—alamin mong ikaw ay maysakit sa isip at hindi nakatikim ng kaluwalhatian ng Diyos.

291. Baka sabihin ninyo na hindi pa nagkaroon ng taong ang isipan ay lubusang tumaas sa itaas ng kahinaan habang ang katawan ay dinudurog ng mga tukso at kalungkutan, at sa kanino ang kalungkutan ng isipan ay nalupig ng pag-ibig sa Cristo, – Bibilinan ko kayo ng mga martir, at tingnan kung paano tinalo ng kanilang pagtitiis, na pinatibay ng kapangyarihan ng pag-ibig ni Cristo, ang matinding kalungkutan at karamdaman sa katawan. Hindi rin sila lamang ang nagpakita ng ganitong katatagan; may mga pilosopo, mga pagano na hindi nakakakilala sa tunay na Diyos, na nagpakita ng kahanga-hangang lakas ng loob. Isa sa kanila ay nagpatibay ng tuntunin na manahimik – at hindi yumuko sa determinasyong ito, sa kabila ng malinaw na panganib ng kamatayan. Ang iba ay ganap na pinigilan ang kanilang likas na pagnanasa; ang ilan ay matiisin ang paninirang-puri nang may kagaan; ang iba naman ay tiniis ang malulupit na karamdaman nang walang

pagdadalamhati; at ang iba pa ay ipinamalas ang kanilang pagtitiis sa mga pagdadalamhati at malalaking kapahamakan. Kung tiniis nila ito para sa hungkag na kaluwalhatian at pag-asa, hindi kaya dapat tayong mga monghe, na tinawag sa pakikipag-isa sa Diyos, ay magtiis nang higit pa?

Tomo III

Panimula

Narito ang ikatlong tomo ng Ruso na edisyon ng **Dobrotolubie**. Halos lahat ng mga artikulong nakapaloob dito ay hinango mula sa Griyegong **Dobrotolubie**. Ang tanging mga karagdagan ay ang isang pag-uusap kay Abba Zosima, na nagbigay ng gabay kay Santa Maria ng Ehipto, at isang asetikong talumpati mula sa mga sinulat ni San Maximus ang Tagapagkumpisal. Lahat ng ito ay susunod sa ganitong pagkakasunod-sunod:

1. Isang monastikong traktado sa isang daang kabanata ni San Diadochus, Obispo ng Photiki, na sinisimulan ng sampung kahulugan ng pinakamataas na antas ng mga pangunahing birtud.

2. Ang Kagalang-galang na Juan ng Carpafos – isang daang kabanata – na nakapagpapalubag-loob at nakapagpapasigla.

3. Ang mga Talumpati ni Abba Zosima.

4. San Maksimo ang Kumpesor – a) Isang traktado tungkol sa ascesis, sa anyo ng mga tanong at sagot. b) Apat na raang kabanata – tungkol sa pag-ibig. c) Mga kabanatang spekulatibo at praktikal, pinili mula sa kanyang pitong daang kabanata.

5. Ang Kagalang-galang na Phalassius: apat na raang kabanata – tungkol sa pag-ibig, pag-aayuno at buhay na espiritwal.

6. San Teodoro, Obispo ng Edesa – 100 kabanatang nakapagpapatibay ng diwa.

7. Ni isang tiyak na Theodore – isang nakapagpapabuti at mapagnilay-nilay na talumpati.

8. Isang napakabuting salaysay tungkol kay Abba Philemon.

9. Ang Kagalang-galang na Theognostus – tungkol sa aktibong buhay at kontemplatibong buhay, 75 kabanata.

10. Ang Kagalang-galang na Philotheus ng Sinai: 40 kabanata tungkol sa pagkasober.

11. Ni Nakatatandang Elias – Ang Hardin ng mga Bulaklak. *Tala ng patnugot para sa bersyong HTML* (2005) Ang pangunahing teksto ng ikalawa hanggang ikalimang tomo ng **Dobrotolyubie** ay inedit upang umayon sa makabagong pagbabaybay at pagbigkas ng Ruso. Ang mga sipi mula sa Banal na Kasulatan ay hindi binago. Kung kinakailangan, maaaring linawin ang kahulugan nito sa pamamagitan ng sanggunian sa makabagong edisyong Ruso ng Lumang Tipan at Bagong Tipan. Ang pagkakaiba sa pagbabaybay ng mga salitang 'mip' (lipunan, paminsan-minsan – ang nilikhang sansinukob sa kabuuan), 'мир' (kapayapaan, kaayusan, pagkakasundo, harmonya) at 'μνπο' (isang mabangong timpla para sa banal na pahid) ay hindi rin binago.

Pinagpalang Diadochus, Obispo ng Photiki sa Illyrian Epirus

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Walang nalalaman tungkol sa pinagmulan at maagang buhay ni San Diadochus bago ang kanyang pagka-obispo. Gayunpaman, noong panahon ng kanyang pagka-obispo, siya ay kilala sa kanyang banal na pamumuhay at sa kanyang matalinong mga aral. Si Victor, Obispo ng Utica sa Aprika, sa paunang salita ng kanyang **Kasaysayan ng mga Pagsusupil ng mga Vandal** (Migne, **Patrol. Lat. vol. 58**), na isinulat niya mga bandang 490, na tinatawag siyang kanyang disipulo, ay pinararangalan siya ng titulong ito at idinagdag na 'Ang pinagpalang Diadochus na ito ay karapat-dapat purihin sa lahat ng uri ng papuri, sapagkat nag-iwan siya ng napakaraming akda hinggil sa ortodoksong doktrina at sa buhay Kristiyanano.' – Mula rito, dapat ipagpalagay

na namayagpag siya sa ikalawang kalahati ng ika-5 siglo, at malamang na namatay hindi matagal bago ito magtapos, gaya ng mahihinuha mula sa katotohanang lumalabas din ang kanyang pirma sa epistola ng mga Obispo ng Epirus kay Emperador Leo (457–473). Wala nang ibang detalye tungkol sa kanyang buhay ang kilala. Sa kanyang mga sinulat, ang mga sumusunod ang kilala hanggang ngayon: (a) dalawang talumpati – ang isa ay tungkol sa Pag-akyat ng Panginoon, na naglalahad ng ortodoksong doktrina ng Pagpapakatawang ng Salita ng Diyos, at ang isa naman ay laban sa mga Ariano; (b) 100 kabanata tungkol sa buhay asketiko, na may 10 pambungad na tuntunin hinggil sa sukdulan ng kaperpeksiyunan sa mga pangunahing birtud. Binanggit ni Sofronius, Patriarka ng Herusalem, ang mga sipi mula sa mga akdang ito sa kanyang paikot na liham laban sa mga Monophysite (Bibliograpiya ni Photius – blg. 231); binanggit din siya ni San Maksimus na Tagapag-amin nang higit sa isang pagkakataon. Tungkol sa kaniyang mga kabanata hinggil sa ascesis, na isinama namin sa aming koleksyon, ganito ang puna ni Blaheng Photius: "Ang gawaing ito (i.e. ang 100 kabanata) ay lubos na kapaki-pakinabang sa mga nakatuon sa asetikong pagsasanay, at para sa mga, sa pamamagitan ng matagal na pagsasanay, ay nakamit ang kasanayan sa mga gawaing humahantong sa kaperpeksiyunan, wala itong ipinapakitang malabo; sapagkat sa ganitong kaso, ang kaalamang nakuha sa karanasan ay madaling sumusunod sa likod ng pagtuturong inilahad sa teksto." Ang mga tagapag-ayos ng Griyegong edisyon ng **Dobrotolubie**, sa pambungad ng akdang ito, ay nagsasaad: 'na ang ating Banal na Ama na si Diadochus ay isang taong matalino sa gawa at liwanag sa pagninilay; ito ay malalaman ng sinumang nagnanais matuto mula sa akdang ito, na napanaig sa atin nang buo at na kaniyang pinagkasama nang napakaganda, na kumukuha ng espiritwal na karunungan mula sa kaniyang matagal nang karanasan at mula sa banal na mga hangarin ng kaniyang puso. Hinati niya ito sa isang daang kabanata, at masinsin niyang inihahayag sa mga ito ang pinakamalalalim na hiwaga ng pinahahalagahang birtud na ito, pinagyayaman ang mga ito ng madalas na sipi mula sa Banal na Kasulatan at ng mga pagninilay ng isang isip na pinaliwanagan ng pananampalataya. Masasabi na sa akdang ito ay iniwan niya para sa lahat ng sumunod sa kanya—ang mga asketa at ang mga Ama na nagdadala ng Diyos—isang huwarang pagtuturo tungkol sa banal na katamtaman, kasama ang lahat ng mga birtud. Sapagkat makikita mong napakarami sa kanila ang lumalapit sa mga kabanatang ito bilang pinaka-maasahang gabay sa katotohanan, at kinukuha nang salitang-salita mula rito sa kanilang mga sinulat tungkol sa pagtitimpi. Ginawa ito, kasunod ng Konseho na ginanap noong panahon ng paghahari ni Andronikos Palaiologos, nina Gregorio at Simeon ng Tesalonica, Gregorio ng Sinai, Kanyang Kabanalan Callistus, at marami pang iba, na siyang nagpapatotoo sa walang kapintasang kalikasan ng kanyang pagtuturo. Pinaparangalan ng Banal na Simbahan ang alaala ni San Diadochus, kasama ang lahat ng mga Santo na nagliwanag sa pamamagitan ng kanilang mga gawaing pag-aasketiko, sa Sabado ng Keso. Sa seremonya sa araw na ito, sa ikalawang ode, inaawit ang sumusunod: 'Kinakanta ko si Diadochus, kasama sina Eustathius at Juvenal, ang pinakamarangal na mga Ama.'

Ang paliwanag ni Blg. Diadochus tungkol sa pinakahuling hangganan o tuktok ng kaperpeksiyunan sa mga pangunahing birtud

1. Ang hangganan, o tuktok, ng kaperpeksiyunan sa pananampalataya ay ang walang-emosyonal na paglubog ng isip sa Diyos.
2. Ang hangganan ng pag-asa ay ang pag-ikot ng isip patungo sa mga biyayang matatanggap.
3. Ang hangganan ng pagtitiis ay ang matatag na pagtitiyaga sa pagtitiis, itinuturing ang hindi nakikita na parang nakikita ng mga mata ng isip.
4. Ang hangganan ng hindi pagkasakim ay ang pagnanais na huwag magmay-ari, gaya ng pagnanais ng iba na magmay-ari.
5. Ang sukdulan ng pagkaunawa ay ang hindi pagkamalay sa sarili habang nasa ekstasi (o ganap na debosyon) sa Diyos.
6. Ang hangganan ng kababaang-loob ay ang matatag na pagkalimot sa sariling mabubuting gawa.
7. Ang hangganan ng hindi pag-iirita ay ang matinding pagnanais na huwag magalit.
8. Ang hangganan ng kadalisayan ay isang pakiramdam na patuloy na nakakabit sa Diyos.
9. Ang hangganan ng pag-ibig ay ang paramihin ang mabuting saloobin sa mga nanlalait at nang-iinsulto sa iyo.
10. Ang sukdulan ng perpektong pagbabago sa matamis na pagtikim sa Diyos ay ituring ang kalungkutan ng kamatayan bilang kagalakan.

Isang Espiritual na Traktado, hinati sa isang daang kabanata ng aktibong pagsasanay, puno ng espirituwal na kaalaman at paghuhusga

1. *Tungkol sa tatlong birtud na, gaya ng mga pinuno, ay dapat manguna sa espirituwal na pagninilay ng isip.*⁷⁸

Hayaan ang pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig—at higit sa lahat ang pag-ibig—ang manguna sa espirituwal na pagninilay, mga kapatid; sapagkat ang dalawa (pananampalataya at pag-asa) ay nagtuturo lamang sa atin na hamakin ang mga nakikitang kayamanan, samantalang ang pag-ibig ay nagkakaisa ng mismong kaluluwa sa Diyos sa pamamagitan ng birtud, na sumasaklaw sa Hindi Nakikita sa pamamagitan ng espirituwal na pakiramdam.

2. *Kailan at paano nagiging mabuti ang isang tao.*

Sapagkat sa kanyang kalikasan, iisa lamang ang Diyos na mabuti. Ngunit ang isang tao ay nagiging mabuti rin sa pamamagitan ng masigasig na pagsisikap na linangin ang mabuting pag-uugali, na nababago mula sa hindi likas sa kaniya tungo sa kawangis ng Siyang likas na mabuti, kapag ang kaluluwa, sa pamamagitan ng masigasig na paghahangad sa kabutihan, ay lubos na nagkakaisa sa Diyos ayon sa kanyang pagnanasa at aktibong paghahangad nang buong lakas; sapagkat nasusulat: *'Maging mabuti at mahabagin kayo, gaya ng inyong Ama sa langit na mabuti'* (Lucas 6:36; Mateo 5:48).

3. *Kailan at paano nagsisimula ang kasalanan.*

Walang kasamaan sa kalikasan, at walang taong masama ayon sa kalikasan: sapagkat ang Diyos ay hindi lumikha ng anumang masama. Ngunit kapag ang isang tao, sa pamamagitan ng mga pagnanasa ng puso, ay ipinapasok ang larawan ng kasamaan sa kanyang sarili, doon, bagaman hindi ito umiiral sa kalikasan, ay nagsisimula itong umiral sa anyo na hinahangad ng taong gumagawa nito. Ito ang dahilan kung bakit, habang patuloy at masigasig na inaalala ang Diyos, hindi dapat pansinin ang paulit-ulit na pagtulak tungo sa kasamaan; sapagkat ang kabutihang nasa kalikasan ay mas makapangyarihan kaysa sa kasamaan na pumapasok sa kalikasan mula sa labas sa pamamagitan ng ugali – dahil ang una ay umiiral, samantalang ang huli ay hindi, maliban kung ito ay isinasagawa.

4. *Kailan at paano natin nararating ang pagiging wangis ng Diyos?*

Tayo'y lahat mga taong nilikha sa wangis ng Diyos; ngunit ang pagiging kawangis ng Diyos ay pribilehiyo lamang ng mga yaong, dahil sa labis na pag-ibig, ay isinuko ang kanilang kalayaan sa Diyos. Sapagkat kapag hindi tayo mga panginoon ng ating sarili, kapag itinanggi natin ang ating sarili, doon tayo nagiging katulad Niya na, sa pamamagitan ng Kanyang pag-ibig, ay nagpabagay sa atin sa Sarili Niya; – isang kalagayang hindi maaabot ninuman maliban kung hikayatin nila ang kanilang kaluluwa na huwag magpadala sa mga taksong dulot ng isang buhay na puno ng sariling kasiyahan at pagbibigay-lugod sa sarili.

5. *Paano matiyak na ang kalooban ay laging handa para sa kabutihan lamang.*

Ang pagpipigil sa sarili ay ang malayang kalooban ng makatuwirang kaluluwa, na masigasig na nagsusumikap tungo sa anumang nais nito. Magkakaroon tayo ng ganitong malayang kalooban na handang gumawa ng mabuti lamang kung palagi nating winawasak ang bawat masamang kaisipan sa pamamagitan ng mabubuting kaisipan.

6. *Ano ang liwanag ng tunay na pananaw,*

at kung ano ang nagpapahintulot sa isip na gamitin ang liwanag na ito.

Ang liwanag ng tunay na kaalaman ay ang kakayahang matukoy nang walang palya ang mabuti at masama. At saka (ibig sabihin, kapag umiiral ang ganoong paghuhusga at ang mismong buhay ay inayos ayon dito) ang matuwid na landas, na itinataas ang isip patungo sa araw ng katotohanan, ang Diyos, ay naghahatid dito sa walang-hanggang kaliwanagan ng pag-iisip – gaya ng isang taong, nang may katapangan (pananampalataya at pag-asa), ay sa wakas ay nakamit ang isang pag-ibig. Ang matuwid ay dapat mabawi mula sa mga kamay ng mga nang-aalipusta at nang-aapi rito, nang may masigasig na diwa na hindi nagagalit; sapagkat ang masigasig na diwa para sa kabanalan ay hindi nagwawagi sa pamamagitan ng (galit na) poot, kundi sa pamamagitan ng (mapagmahal na) pagsaway at panghihikayat.

7. *Tungkol sa kung ano ang idudulot ng espirituwal na salita – at kung paano*

kung paanong ang paggalaw ng pag-ibig ay ginagawang madali at sagana ang talakayan tungkol sa Diyos.

⁷⁸ Ang mga pamagat na ito ay hindi lumalabas sa tekstong Griyego. Inimbento ang mga ito ng tagasalin sa Latin. Naniniwala kami na malaking tulong ang mga ito sa pag-unawa at pag-uulit ng mga matalinong aral ni San Diadochus, kaya hiniram namin ang mga ito mula sa kaniya (Patrologia Graeca, Migne, vol. 65).

Ang espiritwal na salita ay nagbibigay ng kasiya-siyang kumbiksyon sa isip; sapagkat ito (ang salita) ay nagmumula sa Diyos sa pamamagitan ng gawa ng pag-ibig. Bakit nga ba ang ating isip ay gumagalaw nang walang kahirap-hirap at walang pasanin sa gitna ng mga alon ng teolohikal na pagninilay, nang hindi nakararanas ng mabigat at nakalulungkot na kakulangan ng mga liwanag na kaisipan? Sa kalagayang ito, malayang lumilipad ito sa malalawak na pagninilay-nilay, hangga't saan man nanaig ang kilos ng pag-ibig. Tunay ngang mabuti – kapag pinag-uusapan ang Diyos – na laging maghintay, nang may pananampalataya, sa kaliwanagan ng isip na dulot ng pag-ibig; sapagkat walang mas kaaba-aba pa kaysa sa isip kapag, na walang Diyos, ay nagsisikap itong magpilosopiya tungkol sa Diyos.

8. *Kailan nararapat simulan ang pag-uusap tungkol sa mga bagay na banal.*

Tulad ng hindi dapat magmalasakit sa mga espiritwal na pagninilay ang taong hindi liwanag sa espiritu, gayundin naman ay hindi dapat makisangkot sa mga talakayan tungkol dito ang taong sagana sa liwanag ng biyaya ng Banal na Espiritu: sapagkat sa unang kaso, ang kakulangan ng mga liwanag na kaisipan ay bumabalot sa isip sa kadiliman ng kamangmangan, samantalang sa huli, ang kasaganaan nito ay pumipigil sa pagsasalita, sapagkat sa mga panahong iyon ang kaluluwa, na naglilibang sa pag-ibig ng Diyos, ay nagnanais na namnamin ang kaluwalhatian ng Panginoon sa katahimikan; Kaya, nararapat na makibahagi sa banal na pakikipag-usap (pag-uusap tungkol sa Diyos) kapag napansin ang katamtamang antas ng espiritwal na paggising; sapagkat ang ganitong balanse ay nagbibigay sa kaluluwa ng isang tiyak na larawan ng mga maringal na salita (na tumpak at malinaw na naglalarawan ng mga hindi nakikitang espiritwal na realidad), habang kasabay nito ang pinakahihintay na espiritwal na kaliwanagan ay nagpapalusog sa pananampalataya ng nagsasalita, upang ang guro ang unang makatikim ng bunga ng kaalaman, na nagmumula sa pag-ibig. *'Karapat-dapat na matanggap muna ng manggagawa ang kaniyang bahagi sa ani'* (2 Tim. 2:6).

9. *Tungkol sa kaloob ng kaalaman at kaloob ng karunungan,*

kung paano nagbibigay-liwanag ang bawat isa sa kanila, at kung paano ito nakakamtan.

Ang Banal na Espiritu ang pinagmumulan ng karunungan at kaalaman, gaya ng sa lahat ng banal na kaloob; gayunpaman, ang bawat isa sa mga kaloob na ito, tulad ng iba pa, ay may sariling natatanging paraan ng pagkilos (enerhiya). Ito ang dahilan kung bakit nagpapatotoo ang Apostol na sa isa ay ibinigay ang karunungan, at sa iba naman ay ang pahayag (1 Cor. 12:8). Pinagbubuklod ng bisyon ang kaluluwa sa Diyos sa isang karanasang (nahahawakang) paraan, ngunit hindi nito hinihikayat ang kaluluwa na magsalita tungkol dito o sa iba pang mga espiritwal na bagay; kaya naman ang ilan na namumuhay nang kontemplatibo, bagaman liwanag ang kanilang pagkaunawa, ay hindi sumusubok na magsalita tungkol sa mga banal na bagay. Ang karunungan naman, kung ito'y ipinagkakaloob sa sinuman kasabay ng kaalaman sa takot ng Diyos (na bihira), ay may pag-ibig na inihahayag ang pinakamalalalim na epekto (enerhiya) ng bisyon; sapagkat ang bisyon ay karaniwang nagbibigay-liwanag sa pamamagitan ng panloob na epekto, samantalang ang karunungan ay sa pamamagitan ng salita. Nakakamit ang mga ito sa ganitong paraan: ang kaalaman ay nagmumula sa panalangin at malalim na katahimikan sa gitna ng ganap na kawalan ng alalahanin; samantalang ang karunungan ay nakakamit sa pamamagitan ng mapagkumbabang pag-aaral ng mga salita ng Espiritu, at higit sa lahat sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos na mapagkaloob.

10. *Kapag ang kaluluwa ay nag-aalala, dapat manahimik;*

at kapag ito'y kumalma na, saka dapat makipag-usap, habang pinipigilan ang isip nang may kababaang-loob.

Kapag ang kaluluwa ay ginugulo ng galit laban sa mga pagnanasa, dapat maunawaan na ito ang panahon ng pananahimik, sapagkat ito ang oras ng pakikipaglaban. Ngunit kapag nakita mong humupa na ang kaguluhang ito, maging sa pamamagitan ng panalangin o paglimos, doon ka na sumuko sa pagnanasa ng pag-ibig na magsalita ng mga banal na salita, habang pinipigil ang mga pakpak ng isip sa pamamagitan ng mga gapos ng kababaang-loob; sapagkat kung ang sinuman ay hindi lubos na nagpapakumbaba sa pamamagitan ng pagpapababa sa sarili, hindi nila maaaring wastong salitanin ang kadakilaan ng Diyos.

11. *Ang espiritwal na salita ay hindi humahantong sa kayabangan,*

samantalang ang salita ng karunungan makamundo ay nagdudulot nito.

Bakit nga ba? Ang espiritwal na salita ay nagpapanatili sa kaluluwa na malaya sa kayabangan; sapagkat, sa pamamagitan ng pagpuno sa bawat bahagi nito ng pakiramdam ng kayamanan ng espiritwal na liwanag, tinitiyak nito na ang kaluluwa ay hindi nangangailangan ng anumang karangalan ng tao. Iyan ang dahilan kung bakit pinananatili rin nito ang isipan na malaya sa mga walang-kabuluhang iniisip sa lahat ng oras, at lubusang binabad ito sa pag-ibig ng Diyos. Ang salita ng karunungan makamundo, gayunpaman, ay

laging nag-aanyaya sa isang tao tungo sa pag-ibig sa kaluwalhatian; sapagkat hindi nito kayang pahintulutan ang isang tao na maranasan, sa pamamagitan ng kanyang mga pandama, ang kabutihang nagmumula rito (na sasapat sa puso) at, sa halip, nagkakaloob sa mga tagasunod nito ng pag-ibig sa papuri ng tao, na ito mismo ay imbensyon ng mga taong mayabang. Hindi natin mapapalampas ang katangiang ito ng espirituwal na Salita ng Diyos kung gugugulin natin ang mga sandaling hindi natin kailangang magsalita sa mainit na paggunita sa Diyos, sa walang-alalang katahimikan.

12. *Tungkol sa pag-ibig sa sarili at pag-ibig sa Diyos –*

at kung ano ang katangian ng mapagmahal sa sarili at ng mapagmahal sa Diyos.

Ang siyang umiibig sa sarili ay hindi maaaring umibig sa Diyos; ngunit ang hindi umiibig sa sarili dahil sa umapaw na kasaganaan ng pag-ibig ng Diyos, siya lamang ang tunay na umiibig sa Diyos. Ang ganitong tao ay hindi kailanman hinahanap ang sariling kaluwalhatian, kundi palagi lamang hinahanap ang kaluwalhatian ng Diyos. Sapagkat kung paanong ang taong mapagmahal sa sarili ay likas na naghahanap ng sariling kaluwalhatian, gayon din naman ang taong mapagmahal sa Diyos ay likas na naghahanap at umiibig sa kaluwalhatian ng kanyang Tagapaglikha. Katangian ng isang kaluluwang mapagmahal sa Diyos, na puno ng espiritu ng Diyos, na sa pagtupad ng lahat ng mga utos na kanyang ginagawa, ay hinahanap ang nag-iisang kaluwalhatian ng Diyos, samantalang para sa kanyang sarili, ay nagagalak sa kababaang-loob. Sapagkat ang kaluwalhatian ay nararapat sa Diyos, dahil sa Kanyang kadakilaan, samantalang ang kababaang-loob ay nararapat sa tao, upang sa pamamagitan nito ay maging isa tayo sa Diyos: sapagkat kung nais din nating gawin ito, kung gayon, sa pagsunod sa halimbawa ni San Juan na Tagapagtustos, na nagagalak sa kaluwalhatian ng Panginoon, ay walang patid nating sasabihin: '*Siya ang dapat lumago, ngunit tayo ang dapat lumiliit*' (Juan 3:30).

13. *Kailan at bakit ito nangyayari*

na ang isang tao ay maaaring magmukhang hindi niya minamahal ang Diyos,

na para bang hindi nila ninanais, samantalang sa katotohanan ay minamahal nila Siya nang lubos.

Nakita ko ang isang tao na palaging malungkot at umiiyak dahil hindi niya minahal ang Diyos nang kasingdami ng kanyang ninanais, samantalang sa katotohanan ay minahal niya Siya nang labis na palagi niyang tinataglay sa kanyang kaluluwa ang masidhing pagnanais na ang Diyos lamang ang magluwalhati sa kanya, habang siya mismo ay itinuturing na walang-halaga. Hindi namamalayan ng ganitong tao kung ano siya talaga, at hindi rin siya nakatatagpo ng ligaya sa mga papuring ibinabato sa kanya. Sapagkat, sa kanyang matinding pagnanais sa kababaang-loob, hindi niya nauunawaan ang kanyang sariling kahalagahan; ngunit, sa paglilingkod niya sa Diyos ayon sa utos ng batas sa mga pari, siya, sa pamamagitan ng isang matinding hilig tungo sa pag-ibig ng Diyos, ay pinapawi ang alaala ng kanyang sariling kahalagahan, itinatago, sa kailaliman ng kanyang pag-ibig sa Diyos, ang papuring nararapat sa kanya sa diwa ng pagpapakumbaba, upang sa kanyang mga iniisip ay palagi siyang lumilitaw sa kanyang sarili bilang isang mababang lingkod, na para bang ang dangal na inaasahan sa kanya ay lubos na dayuhan sa kanya, dahil sa matinding pagnanasa sa pagpapakumbaba. Sa ganitong paraan, nararapat din nating iwasan ang lahat ng karangalan at kaluwalhatian alang-alang sa walang-hanggang kayamanan ng pag-ibig para sa Panginoon, na labis na umibig sa atin.

14. *Tungkol sa siyang umiibig sa Diyos sa kaibuturan ng kanyang puso,*

at kung paano, sa pamamagitan ng ganap na pagsuko sa pagmamahal sa sarili,

nagkakaroon ng isang nakahihiblang pag-ibig sa Diyos.

Ang sinumang umiibig sa Diyos nang taimtim sa kaibuturan ng kanyang puso ay nakikilala Niya. Sapagkat sa lawak ng pagtanggap ng pag-ibig sa Diyos sa kaibuturan ng puso, doon din naman siya nananatili sa pag-ibig ng Diyos. Bakit ang ganoong tao ay hindi kailanman tumitigil, na may matinding sigasig, sa pagnanais ng kaliwanagan ng isip, at nagsusumikap para rito nang may matinding tindi na kung minsan ay nararamdaman niya ang sukdulang pagod ng lakas ng kanyang mga buto, na para bang hindi na niya namamalayan ang kanyang sarili, kundi lubos na nababago at nalulubog sa pag-ibig sa Diyos? Ang ganitong tao ay, sa buhay na ito, parehong naroroon at wala; sapagkat habang naglalakbay pa sa kanyang katawan, sa pamamagitan ng paggalaw ng kanyang kaluluwa, sa kapangyarihan ng pag-ibig, siya ay walang patid na lumalapit sa Diyos – at kamangha-mangha siyang tinatanggap Niya. Sapagkat, nagliliyab nang walang tigil sa kanyang puso ang di-nauubos na apoy ng pag-ibig, siya ay hindi maiiwasang manatiling taos-pusong nakakabit sa Diyos, matapos niyang ganap na talikuran ang pagmamahal sa sarili sa pamamagitan ng kapangyarihan ng pag-ibig na ito para sa Diyos. '*Sapagkat,*' wika niya, '*kung kami'y nawawala sa sarili, ito'y para sa Diyos; at kung kami'y may malinaw na pag-iisip, ito'y para sa inyo*' (2 Corinto 5:13).

15. *Kapag sinimulan ng isang tao na mahalín ang kanyang kapuwa,*
at bakít ang makamundong pag-ibig ay agad nang naglalaho,
samantalang ang espirítwal na pag-ibig ay hindi kailanman nanghihina.

Kapag sinimulan ng isang tao na maramdaman ang malalim na pag-ibig para sa Diyos, noon, sa espirítwal na kahulugan, sinisimulan din niyang mahalín ang kaniyang kapuwa, at kapag sinimulan na, hindi na siya tumitigil: ganito ang pag-ibig na tinutukoy ng lahat ng Banal na Kasulatan. Ang makalupang pag-ibig, na hindi nakatali sa espirítwal na kahulugan, ay madaling naglalaho sa sandaling magkaroon man lang ng pinakamalating pagkakataon. Ang pag-ibig na espirítwal, gayunpaman, ay hindi ganoon: kahit na magdusa ng ilang pagdadalamhati ang isang kaluluwang mapagmahal sa Diyos, na nasa ilalim ng impluwensya ng Diyos, hindi napuputol ang tali ng pag-ibig: sapagkat, nang magpainit sa init ng pag-ibig sa Diyos, agad itong bumabalik sa mabuting kalagayan at, nang may malaking kagalakan, niyayakap ang pag-ibig sa kapwa, kahit pa nakatanggap ng malaking pagsalang mula sa kanila, o nakaranas ng malaking pinsala; sapagkat noon ay ang kapaitan ng alitan ay ganap na nilulunod ng tamis ng Diyos.

16. *Tungkol sa pag-ibig sa Diyos sa puso,*
kung paano ito nakakamit; pati na rin sa perpektong pag-ibig,
na malaya sa nagpapalínis na takot sa Diyos, at ng isa pang uri ng pag-ibig
na hindi ganap, na sinamahan ng nakapagpapalínis na takot.

Walang sinuman ang maaaring magmahál sa Diyós nang buong pusó kung hindi muna pagniningningin ang takót sa Diyós sa kanílang pusó; sapagkát ang kaladwá ay nakakamtan lámang ang aktiwong pagmamahál kayâ matapos itong malínis at lumambót sa ilálim ng impluwénsiya ng takót sa Diyós. Ngunit, walâ ring sinuman ang makakamtan ang takót sa Diyós—kasámá ang bungang kanítang ibiníbí—malíyáng hindi sila malaya sa lahat ng alálang pángmúndó; sapagkat tanging kapag ang isip ay nasa ganap na katahimikan at kalayaan sa pag-aalala pa lamang nagsisimulang magkaroon ng nakapagliligtas na epekto ang takot sa Diyos dito, nililinis ito sa pamamagitan ng makapangyarihang pakiramdam ng takot na iyon mula sa lahat ng kabastusang makamundo, upang itaas ito sa ganitong paraan sa ganap na pag-ibig para sa Diyos na ganap na mabuti. Kaya, ang takot ay katangian ng mga matuwid na nililinis pa, na may katamtamang sukat ng pag-ibig, samantalang ang ganap na pag-ibig ay katangian ng mga nalilinis na, na walang takot, sapagkat '*ang ganap na pag-ibig ay nagpapalayas ng takot*' (1 Juan 4:18). Ang dalawa ay matatagpuan lamang sa mga matuwid, na sa pamamagitan ng gawain ng Banal na Espiritu, ay sumusulong sa kabutihan. Ito ang dahilan kung bakít sinasabi ng Kasulatan sa isang lugar: '*Sambahin ninyo ang Diyos, kayong lahat na banal sa Kaniya*' (Awit 33:10), at sa isa pa: '*Mahalín ninyo ang Panginoon, kayong lahat na tapat sa Kaniya*' (Awit 30:24), '' – na nagpapalínaw sa atin na ang takot sa Diyos ay katangian lamang ng mga matuwid na pinapalínis pa, na taglay, gaya ng sinasabi, ang katamtamang sukat ng pag-ibig, samantalang ang ganap na pag-ibig ay katangian ng mga matuwid na nalilinis na; at sa kanila ay wala nang anumang takot, kundi nanatili na lamang ang walang patid na sigasig at pagdikit ng kaluluwa sa Diyos, sa pamamagitan ng gawa ng Banal na Espiritu, gaya ng sinasabi ng Propeta: '*Ang kaluluwa ko'y nakadikit sa Iyo; sa iyong kanang kamay ako'y tátangkilikin*' (Awit 62:9).

17. *Paano ang maysakit na kaluluwa ay nagsisimulang gumaling sa pamamagitan ng kapangyarihan ng takot sa Diyos,*

at kung paano, nang paisa-isa, ito'y nadadala sa ganap na kalusugan sa pamamagitan ng pag-ibig.

Tulad ng mga sugat sa katawan, kung hindi malilinis at mahahanda nang nararapat, ay hindi tumutugon sa mga gamot na inilalapat ng mga doktor; ngunit kapag nalinisan na, tumutugon ang mga ito sa mga gamot at sa gayon ay nakakamit ang ganap na paggaling: ganyan din naman ang kaluluwa, hangga't nananatili itong pabaya at natatakpan ng ketong ng pagkasenswal, ay hindi maramdaman ang takot sa Diyos, kahit pa palagi ipaliwanag sa kanya ang kakila-kilabot at hindi maiiwasang paghuhukom ng Diyos; ngunit kapag sinimulan nitong linisin ang sarili sa pamamagitan ng ganap na pag-iingat sa sarili, doon nito nararamdaman, bilang isang uri ng gamot na nagbibigay-buhay, ang takot sa Diyos, na sumusupil dito na parang sa isang apoy sa pamamagitan ng epekto ng mga saway; at sa ganitong paraan, sa paunti-unting paglilinis, sa wakas ay nakakamit nito ang ganap na kadalisan. Kasabay nito, habang lumalago ang pag-ibig sa kaniya, ganoon din nababawasan ang takot, hanggang sa maabot niya ang ganap na pag-ibig, na kung saan, ayon sa sinasabi, ay walang takot, kundi ganap na kawalan ng pagnanasa, na dulot ng kaluwalhatian ng Diyos. Nawa'y ang takot sa Diyos, una sa lahat, at sa huli ay ang pag-ibig—ang katuparan ng batas ng kaperpektoan kay Cristo—ay maging bukal sa atin ng walang patid na papuri.

18. *Ang kaluluwang nabubuhol sa mga alalahanin sa mundo ay hindi maaaring magmahal sa Diyos o husgahan nang tama ang sariling kalagayan.*

Ang kaluluwang hindi nagpalaya sa sarili mula sa mga alalahanin sa mundo ay hindi totoo ang pagmamahal sa Diyos, at hindi rin nito kamuhian ang diyablo ayon sa nararapat. Ang pag-aalala para sa buhay na ito sa lupa ay bumabagabag dito na parang mabigat na balabal, at ang isip nito ay hindi makapagtatag sa loob nito ng hukuman ng paghatol hinggil dito, upang marinig sa loob nito ang walang-kamaliang hatol ng hukuman (ng budhi). Ito ang dahilan kung bakit ang paglayo sa mundo ay kinakailangan sa lahat ng paraan.

19. *Ang katangian ng isang dalisay na kaluluwa.*

Ang isang dalisay na kaluluwa ay nakikilala sa mga salitang malaya sa inggit, sigasig na walang masamang hangarin, at walang patid na pagmamalasakit para sa kaluwalhatian ng Panginoon. Pagkatapos (kapag dalisay ang kaluluwa), tapat na iniaayos ng isip ang kaniyang timbangan (tulad ng pag-aayos ng mga platito ng timbangan), at nananatiling matino sa paghatol nito sa lahat ng bagay, na parang nasa pinakadalisay at hindi masisirang hukman.

20. *Kinakailangang pagsamahin ang mga gawa sa pananampalataya, at ang pananampalataya sa mga gawa.*

Ang pananampalataya na walang gawa, at ang gawa na walang pananampalataya, ay kapwa hindi katanggap-tanggap. Ang isang mananampalataya, upang patunayan ang kanyang pananampalataya, ay dapat maghandog ng mga gawa sa Panginoon. At hindi rin sana nabilang na katuwiran ang pananampalataya ng ating ama na si Abraham kung hindi niya ipinaghandog bilang isang sakripisyo sa Diyos ang bunga nito—ang kanyang anak.

21. *Ano ang pananampalataya na walang gawa, at ano ang pananampalatayang kumikilos sa pag-ibig?*

Ang siyang umiibig sa Diyos ay nananampalataya nang tapat at isinasagawa ang mga gawa ng pananampalataya sa makadiyos na paraan. Ngunit ang taong naniniwala lamang, nang hindi nananatili sa pag-ibig at sa mismong pananampalatayang tila taglay niya, ay hindi ito tunay na taglay. Naniniwala siya nang may magaan na pag-iisip, na kulang sa kanyang sarili ang mabisang (at nagbubuklod) panukat ng kaluwalhatian ng pag-ibig. *Ang 'pananampalatayang gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig'* (Gal. 5:6) lamang ang dakilang tuktok ng mga birtud.

22. *Hindi dapat masusing siyasatin ng tao ang kalaliman ng pananampalataya.*

Ang sinumang sumusubok sa kalaliman ng pananampalataya ay nahahampas ng mga alon ng kaisipan; ngunit ang nagmumuni-muni rito nang may payak na puso ay nakararanas ng matamis na panloob na katahimikan. Ang kalaliman ng pananampalataya, bilang tubig ng pagkalimot, ay hindi matiis na silipin o suriin ng mausisang kaisipan. Samakatuwid, maglayag tayo sa tubig na ito nang may payak na pag-iisip, upang sa ganitong paraan ay marating natin ang daungan ng kalooban ng Diyos.

23. *Kapag ang kaluluwa ay hindi makaya, sa pamamagitan ng damdamin ng puso o ng panlasa maamoy ang bango ng mga biyayang makalangit, kahit pa man labis ang pagnanasa nito rito.*

Walang sinuman ang maaaring magmahal o maniwala nang tapat kung hindi nila hinuhusgahan ang kanilang sarili. Sapagkat kapag ang ating budhi ay nababahala ng sariling mga pagsisisi, hindi pinapayagang maramdaman ng isipan ang bango ng sukdulang mga biyaya, kundi agad itong hinahati ng pag-aalinlangan: Dahil sa mga naunang karanasan sa pananampalataya, hinahangad nito ang mga ito nang may mainit na pagnanasa, subalit hindi na nito sila mapapansing may pagmamahal sa damdamin ng puso, dahil, gaya ng sinabi ko, sa madalas na kirot ng isang sumusumbong na budhi. Gayunpaman, kung lilinis natin ang ating sarili sa pamamagitan ng pinakamainit na panalangin at pagiging mapagmatyag, muling makakamtan natin ang pinakahinahangad na biyayang ito, na may mas lalong pagpapahalaga na ipinagkaloob ng Diyos.

24. *Tungkol sa dalawang kahulugan, ang pisikal at ang espiritwal, at kung paano dapat upang gisingin ang espiritwal na pandama sa kagalakan ng mga bagay na makalangit.*

Tulad ng kusang-loob na hinihila tayo ng ating mga pandama sa katawan patungo sa mga biyayang nakikita natin, gayundin naman karaniwang ginagabayan tayo ng ating intelektwal—o espirituwal—na pandama patungo sa mga hindi nakikitang biyaya kapag natitikman nito ang banal na kabutihan. Ang lahat ay nananabik sa kapwa nito: ang kaluluwa, bilang di-katawan, ay nananabik sa mga biyayang makalangit, samantalang ang katawan, bilang likas sa lupa, ay nananabik sa mga ligayang makamunduhan. Kaya, tiyak nating mararanasan ang di-materyal sa pamamagitan ng karanasan kung, sa pamamagitan ng pagsisikap, ay pinapakinis natin ang ating magaspang na katawan.

25. *Ang kakayahang maramdaman ng kaluluwa, sa paggana nito, ay isa sa kalagayan ng kawalang-sala; sa pamamagitan ng Pagbagsak ay nahati ito, at ang biyaya ng Banal na Espiritu ay muling nagbabalik nito sa kasimplehan ng pagkakaisa.*

Na ang likas na kakayahan ay isa ay itinuturo sa atin ng mismong kilos ng banal na kaalaman (ang isip na pinaliwanagan ng biyaya). Sa pamamagitan ng pagsuway ni Adan, nahati ito sa dalawang anyo; ngunit sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, muling naging isa at payak. Gayunpaman, walang sinuman ang makakaramdam nito sa kanilang sarili, maliban sa mga kusang-loob na isinasakripisyo ang mga biyaya ng buhay na ito bilang paghahanda sa mga darating na biyaya, at sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili ay pinatutuyo ang bawat pagnanasa ng mga pandama ng katawan. Sapagkat sa ganitong mga tao lamang ang isip, na lubos na malaya sa pagkabahala at maayos at masiglang ginagampanan ang kaniyang tungkulin, ay natitikman ang banal na kabutihan sa di-mailarawang paraan sa pamamagitan ng mga pandama; at kasabay nito, habang ito'y sumusulong, ipinapamahagi nito ang kaniyang mga kagalakan sa katawan, na ipinapahayag ang kaniyang tuwa sa pamamagitan ng pag-amin gamit ang walang-hanggang salita ng pag-ibig, na nagsasabing: *'Ang puso ko'y nagtitiwala sa Kaniya, at tutulungan Niya ako; ang aking katawan ay mamamulaklak, at ipagtapat ko ang aking debosyon sa Kaniya'* (Awit 27:7). Ang ganitong kagalakan, na nangyayari sa pagkakataong ito sa kaluluwa at katawan, ay isang mapagkumbabang paalala ng buhay na walang hanggan at hindi nasisira.

26. *Dapat panatilihing kalmado ang isipan,*

upang matukoy nang tama kung ang mga kaisipan ay nagmumula sa Diyos o sa diyablo.

Ang mga nagsusumikap para sa espirituwal na paglago ay dapat palaging panatilihing nakokontrol ang kanilang mga iniisip, upang ang isip ay matukoy nang tama ang mga kaisipang sumasalakay dito; at, matapos itong matukoy, itago ang mabubuti at mga ipinadala ng Diyos sa kayamanan ng alaala, habang itinatayo ang mga nakasasama at demonyo mula sa mga sulok ng kaluluwa. At ang dagat, kapag ito'y kalmado, ay nakikita ng mga mangingisda hanggang sa kaibuturan nito, kaya't halos wala sa mga nabubuhay na nilalang na gumagalaw doon ang natatago sa kanila; ngunit kapag ito'y ginulo ng mga hangin, itinatago nito sa loob ng hindi matataglusang kadiliman ang mga bagay na, noong kaaya-ayang katahimikan, ay bukas-palad nitong ipinakita; kung kaya't nagiging walang silbi ang sining ng mga nag-iisip ng mga patibong sa pangingisda. Ganoon din ang nangyayari sa pag-iisip na nagmumuni-muni, lalo na kapag ang kailaliman ng kaluluwa ay ginugulo ng di-makatarungang galit.

27. *Bakit iilan lamang ang lubos na nakakaintindi sa kanilang sariling mga kamalian, at kung ano ang kinakailangan upang makamit ito.*

Iilan lamang ang lubos na nakakaalam ng lahat ng kanilang mga kamalian, at ang kanilang isipan ay hindi kailanman lumalayo sa pag-alala sa Diyos. Tulad ng ating pisikal na mga mata: kapag malusog, nakikita nito nang malinaw ang lahat, pati ang pinakamaliit na lamok at langaw na lumilipad sa hangin; ngunit kapag nababalutan ng alikabok o singaw, nakikita pa rin nito, bagaman malabo, ang malalaking bagay na palaging nasa harap nito, samantalang hindi nito lubos na nakikita ang maliliit dahil sa pandama nito: ganyan din ang kaluluwa, kapag sa pamamagitan ng pagninilay ay naalis nito ang kadiliman na dumarating sa pamamagitan ng pagiging makalupa, itinuturing nito kahit ang maliliit na pagkukulang bilang napakalaki, nagdaragdag ng luha sa luha nang may malaking pasasalamat, nagdadalamhati dahil dito – gaya ng sinasabi: *'Thahayag ng mga matuwid ang Kanyang pangalan'* (Awit 139:14); ngunit kapag napagtagumpayan ito ng makalupang pag-iisip, kahit pa ito'y pumatay o gumawa ng ibang kaparusan, kakaunti ang pagsisisi nito; ang iba pang mga pagkukulang naman, hindi man lang nito namamalayan, at madalas ay itinuturing pa nga itong mga birtud, at hindi nahihiyang ipagtanggol ang mga ito nang buong sigasig, kawawang kaluluwa.

28. *Paano nililinis ng Banal na Espiritu ang kaluluwa, at kung ano ang dapat nating gawin upang makamit ito.*

Gawa lamang ng Banal na Espiritu ang paglilinis ng isip. Sapagkat kung hindi dumating ang Mas Makapangyarihan, at hulihin at gaposang ang mandaragit (Lucas 11:22), ang ninakaw niya ay hindi mababawi. Kaya't nararapat na pakalmahin natin ang Banal na Espiritu sa ating kalooban sa pamamagitan ng bawat birtud, at higit sa lahat sa pamamagitan ng kapayapaan ng isip, upang magkaroon tayo sa ating kalooban ng sulo ng katuwiran na laging nagniningning; sapagkat kapag Siya ay walang patid na nagniningning sa pinakamalalim na sulok ng kaluluwa, hindi lamang nagiging hayag sa isip ang kahit ang pinakamaliit at madilim na suhestiyon ng mga demonyo, kundi nawawalan din ang mga ito ng kapangyarihan at nagiging hindi matatag, sa pagkatanghal sa pamamagitan ng Banal at maluwalhating Liwanag na iyon. Ito ang dahilan kung bakit sinasabi

ng Apostol: *'Huwag ninyong patayin ang Espiritu'* (1 Tes. 5:19), ibig sabihin, huwag *ninyong 'saktan'* (Efe. 4:30) ang biyaya ng Banal na Espiritu sa pamamagitan ng masasamang gawa o kaisipan, baka mawalan tayo ng di-matatalo na sulo ng E. Sapagkat hindi ang palaging naroroon at nagbibigay-buhay na Espiritu ang napapawi sa ganitong paraan, kundi ang Kanyang nalulungkot o, mas mabuti pang sabihin, ang Kanyang napalalayong presensya ang nagpapatigas sa ating isipan at nagpapalayo rito mula sa liwanag ng kaalaman.

29. *Tungkol sa pagkakaisa ng pagka-sensitibo ng kaluluwa bago ang kasalanan*

at ang paghahati nito dahil sa kasalanan – at sa katotohanan
kapag ang isang di-makatwirang pagnanasa ay nagkakaisa
at naayon sa makatuwiran.

Mayroon, gaya ng sinabi ko, isang likas na kakayahan lamang sa kaluluwa [sapagkat ang limang kilalang pandama ng katawan ay ibang usapin; nagsisilbi ang mga ito sa pangangailangan ng katawan, gaya ng itinuturo sa atin ng lubos na banal at mapagkawangawang Espiritu ng Diyos]; ngunit ngayon, sa mga pagpapakita ng kilos ng kaluluwa, nahahati ito sa dalawa, dahil sa hilig tungo sa kasamaan na nakakabit sa isip sa pamamagitan ng pagsuway. Minsan, hinahatak ito ng mapusok na bahagi ng kaluluwa—kung saan tayo'y nagkakaroon ng matamis na ligaya sa mga biyaya ng buhay na ito; sa ibang pagkakataon, nasisiyahan ito sa makatuwiran at intelektwal nitong kilos—dahil ang ating isipan, kapag nagsasadhwa tayo ng pagpipigil sa sarili, ay sabik na sabik na masilayan ang mga langitnang kagandahan. Kung, samakatuwid, masanay tayong hamakin ang mga kayamanan ng mundong ito, sa huli ay magagawa nating iayon ang mga makamundong pagnanasa ng kaluluwa sa kaniyang makatwirang disposisyon, sa pamamagitan ng pakikipag-isa ng Banal na Espiritu, na nananahan sa ating kalooban. Sapagkat kung hindi epektibong liwanagan ng Kanyang Pagkadiyos ang pinakamalalalim na sulok ng ating mga puso, hindi natin matitikman ang mga biyayang langitnang nang buong diwa, ibig sabihin, nang buong pag-uugali ng kaluluwa.

30. *Kailan at paano pinag-iiba ng paghuhusga ng isip ang tunay na mga aliw mula sa mga huwad.*

Ang kakayahan ng isip ay ang paghuhusga nito, na tumpak na nakikilala ang mga espiritwal na bagay. Tulad ng ating pandama ng panlasa sa katawan, kapag nasa maayos na kalagayan, ay hindi nagkakamaling nakikilala ang mabuti mula sa masama, na hinahangad ang kaaya-aya (habang iniwasan ang hindi kaaya-aya): gayon din naman ang ating isipan, kapag nagsimulang gumana sa mabuting kalagayan at may ganap na paglayo sa mga panandaliang bagay, ay maaaring masaganang maranasan ang banal na aliw at hindi matitinag kahit man lang kaunti ng anumang sumasalungat dito. Sapagkat kung paanong ang katawan, sa pamamagitan ng pagtikim sa mga lupaing ligaya, ay nakakamit ang hindi mapagkamaling karanasan sa ganitong pakiramdam; gayon din naman ang isip, kapag tumaas ito mula sa laman na pagmumuni-muni, ay makatikim at makakilala sa aliw ng Banal na Espiritu nang walang kamalian, gaya ng sinasabi: *'Tikman at lawen ninyo na mabuti ang Panginoon'* (Awit 33:9), at, sa pamamagitan ng di-malilimutang alaala ng karanasang ito sa pamamagitan ng gawa ng pag-ibig, ay matukoy nang walang kamalian ang pinakamainam, ayon sa mga salita ng Banal na Apostol: *'At ito ang ipinagdarasal ko, na ang inyong pag-ibig ay lalo pang sumagana sa kaalaman at sa buong paghuhusga, upang masubukan ninyo ang pinakamainam'* (Fil. 1:9).

31. *Tungkol sa huwad na aliw ni Satanas, na itinatanim niya habang ang isang tao ay nagpapahinga sa pagtulog,*

at kung paano ito tinataboy ng isip sa pamamagitan ng mainit na pagtawag sa pangalan ni Hesus
at itinataboy ang mismong Satanas.

Kapag sinimulan ng isip na maramdaman ang biyayong aliw ng Banal na Espiritu, saka inihahalo rin ni Satanas ang sarili niyang aliw sa kaluluwa sa pamamagitan ng tila matamis na pakiramdam, sa katahimikan ng gabi, sa sandali ng pinakamalabong uri ng pagtulog (o pagkahimbing). Kung, sa panahong iyon, matagpuan ng isip na hawak nito ang banal na pangalan ng Panginoong Hesus sa pinakamainit na pag-alala, at gamitin ang pinakabanal at kagalang-galang na pangalang ito bilang tiyak na sandata laban sa panlilinlang, agad na umatras ang mapanlinlang na mandaraya, ngunit bilang kapalit ay sa huli ay inilulunsad nito ang pag-atake laban sa kaluluwa gamit ang sarili nitong mukha (at hindi lamang sa pamamagitan ng mga iniisip). Sa gayon, sa pamamagitan ng wastong pagkilala sa mapanlinlang na tukso ng masama, ang isip ay lalong nagtatagumpay sa pagkilala sa mga espiritwal na bagay.

32. *Tungkol sa kaaliwan ng kaluluwa, kung gising man*

o sa kapahingahan ng pagtulog, at kung paanong si Satanas
sinusubukang linlangin ang kaluluwa ng huwad na aliw habang natutulog ang isang tao.

Ang tunay na aliw ay nagaganap alinman habang gising ang katawan, o habang ito'y unti-unting nahihimbing, kapag ang isang tao, sa mainit na pag-alala sa Diyos, ay, wari, hinahatak nang malapit sa Kanya sa pamamagitan ng pag-ibig; habang ang mapanlinlang, kaakit-akit na aliw, gaya ng sinabi ko, ay laging nagaganap sa sandaling ang isang asketiko ay nahuhulog sa isang banayad na uri ng antok o pagkalipawan, habang ang kanyang pag-alala sa Diyos ay katamtaman lamang. Ang nagmumula sa Diyos ay malinaw na hinihila ang mga kaluluwa ng mga asketikong may kabanalan tungo sa pag-ibig ng Diyos sa pamamagitan ng makapangyarihang pagbuhos ng damdamin ng kaluluwa; samantalang karaniwang binabalot ng huli ang kaluluwa ng isang hangin ng mapanlinlang na alindog at, habang natutulog ang katawan, sinusubukang nakawin ang pakiramdam sa pamamagitan ng lasa ng isang bagay na kaaya-aya, kahit na ang isip ay nananatiling, sa isang tiyak na antas, matino sa pag-alala nito sa Diyos. – Kaya, kung, gaya ng sinabi ko, ang isip sa ganoong panahon ay nananatiling matino ang pag-iisip sa Panginoong Hesus, agad nitong pinapalayas ang mapanlinlang na hinga ng kaaway, na tila kaaya-aya, at masayang lumalaban dito, na may handa, sa pamamagitan ng biyaya, ang mga sandata laban dito sa pinakadakilang karanasang espiritwal.

33. *Paano naiiba ang kagalakan sa Banal na Espiritu sa huwad na kagalakan ng diyablo,* at kapag sinimulan ng diyablo ang panlilinlang gamit ang huwad na aliw.

Kung ang kaluluwa, sa isang matatag at di-nag-aalinlangan na paggalaw, ay nasusunog sa pag-ibig ng Diyos, na hinihila pati ang katawan mismo sa kalaliman ng di-mailarawang pag-ibig na ito—maging ito man ay gising, o, gaya ng sinabi ko, habang ang asketa, na hinihimok ng banal na biyaya, ay nasa pagtulog, habang ang kaluluwa ay wala nang ibang naiisip kundi ang iisang bagay na pinupukaw nito; – kanita'y dapat malaman na ito ang gawa ng Banal na Espiritu. Dahil lubos siyang napupuno ng kaaya-ayang pakiramdam na nagmumula sa di-mailarawang banal na tamis, hindi na siya makaisip ng iba pa sa sandaling iyon, kundi nararamdaman lamang niyang napupuno siya ng walang-hanggang kagalakan. Ngunit kung, habang nasa ganitong kalagayan ng pagkabigla, ang isip ay makaramdam ng isang pag-aalinlangan, isang mapag-duda o maruming kaisipan, at kung, sa pagkakataong ito, kaniyang ipagpatawag ang Banal na Ngalan ng Panginoon upang itaboy ang kasamaan, at hindi lamang dahil sa pag-ibig sa Diyos; – kaniya ngang dapat maunawaan na ang aliw na ito ay nagmumula sa manlilinlang, at isang anino lamang ng kagalakan. Ang ganitong kagalakan ay itinatanim mula sa labas, at hindi ito nagpapakita bilang likas na katangian o patuloy na disposisyon ng kaluluwa; malinaw na dito'y hinahangad ng kaaway na iligaw ang kaluluwa. Nang makita niyang nagsisimula nang magpakita ang isip ng tunay na paghihiwalay sa sariling mga damdamin, lumalapit siya upang aliwin ang kaluluwa sa pamamagitan ng kaniyang tiyak na mga aliw, na tila mabuti, sa pag-asang, habang nalilihis ang isip sa pamamagitan ng mapanlinlang at walang-lasang tamis na ito, hindi nito makikilala ang kaniyang pagkakabit sa manlilinlang. Sa pamamagitan ng mga palatandaang ito, maaari nating matukoy ang '*Espiritu ng katotohanan at ang espiritu ng panlilinlang*' (1 Juan 4:6). – Gayunpaman, imposible para sa sinuman na matikman ang banal na kabutihan sa pamamagitan ng mga pandama, o maramdaman nang lubos ang paghihirap ng diyablo; maliban kung matitiyak ng isang tao sa kanyang sarili na ang biyaya ay nanahan sa kailaliman ng kanyang isipan, samantalang ang masasamang espiritu ay walang ibang pugad kundi sa paligid ng mga miyembro ng puso. Ang mga demonyo, gayunpaman, ay wala namang hangaring malaman ito ng mga tao sa anumang paraan, baka sakaling ang isip, na nakatitiyak nito, ay magarmas laban sa kanila sa pamamagitan ng walang patid na pag-alala sa Diyos.

34. *Tungkol sa dalawang uri ng pag-ibig – likas at espiritwal (puno ng biyaya)* at ang pagkakaiba sa pagitan nila.

May likas na pag-ibig sa kaluluwa, at may pag-ibig na ibinubuhos ng Banal na Espiritu rito. Ang una, kung ating nais, ay gumagalaw nang naaayon sa ating sariling kalooban; kaya't madaling nakokolekta ito ng masasamang espiritu sa sandaling tumigil tayo sa matatag na pagpapanatili ng ating kalooban. Ngunit ang pag-ibig na ito ay nagpapabaga sa kaluluwa ng pag-ibig sa Diyos na ang lahat ng bahagi ng kaluluwa ay kumakapit sa di-mailarawang tamis ng banal na pag-ibig sa walang-hanggang kasimplehan ng pag-uugali; sapagkat noon, ang isip, wari, na napupuno ng espiritwal (puno ng biyaya) na enerhiya, ay nagbubuhos ng masaganang agos ng pag-ibig at kagalakan.

35. *Tungkol sa biyaya ng Diyos, kung paanong ito lamang ang nagpapakalma sa nag-aalborong galaw ng kaluluwa.*

Tulad ng magulong dagat, kapag pinahiran ng langis ng pahid, karaniwang humuhupa, sapagkat ang kayamanan ng langis ay napagtatagumpayan ang puwersa ng umaalon na bagyo: gayon din ang ating kaluluwa, na pinahiran ng biyaya ng Banal na Espiritu, ay napupuno ng matamis na katahimikan; sapagkat,

gaya ng sinasabi ng Propeta: *'Ngunit ang aking kaluluwa, magpahinga ka sa harap ng Diyos'* (Awit 61:6) – kung gayon, sa kagalakan nito, napapawi ang bawat pag-uga sa loob nito, sumusuko sa biyaya ng Espiritu na bumabalot dito, at sa kapanatagan na dulot nito. Kaya, anuman ang mga kaguluhang subukang idulot ng mga demonyo sa kaluluwa sa panahong iyon, nananatiling payapa ito sa sarili at puno ng kagalakan. Ngunit walang sinuman ang makakarating sa ganitong kalagayan, o mananatili rito, maliban kung walang patid nilang pinapawi at pinakalma ang kanilang kaluluwa sa pamamagitan ng takot sa Diyos; sapagkat ang takot sa Panginoon ay nagkakaloob sa mga nagsusumikap ng isang uri ng kadalisan at kawalang-sala. *'Ang takot sa Panginoon ay dalisay,'* sabi ng Propeta, *'na maglalasap man hanggang sa kawalang-hanggan'* (Awit 18:10).

36. *Paano at kailan maaaring maramdaman ng kaluluwa ang kaluwalhatian ng Diyos;*

at sa panlilinlang ng diyablo, na kung minsan ay nagpapakita ng liwanag,

o isang bagay na kahawig ng liwanag.

Huwag isipin ng sinuman, sa pagdinig ng tungkol sa persepsyon ng isip, na ang kaluwalhatian ng Diyos ay nagpapakita sa kanya sa pamamagitan ng mga pandama. Sinasabi natin na kapag ang kaluluwa ay dalisay, nakararamdam ito ng banal na aliw sa pamamagitan ng isang di-mailarawang panlasa, ngunit hindi sa paraang may anumang mula sa hindi nakikita ang nahahayag sa kaniya sa pamamagitan ng mga pandama; *'sapagkat sa ngayon ay nanlalakad tayo sa pamamagitan ng pananampalataya, hindi sa pamamagitan ng paningin'*, gaya ng sinasabi ng mapalad na Pablo (2 Cor. 5:7). Kaya, kung ang sinuman sa mga nagsusumikap sa buhay na espirituwal ay makakita ng liwanag, o ilang nagliliyab na pangitain, o makarinig ng tinig, sa anumang kalagayan ay huwag nilang ituring na katotohanan ang ganitong pagpapakita. Sapagkat ito ay malinaw na panlilinlang ng kaaway – at marami sa mga pinagkalamangan nito ay, dahil sa kamangmangan, naligaw mula sa tunay na landas. Ngunit tayo, alam natin na habang naninirahan tayo bilang mga dayuhan sa mortal na katawang ito, tayo ay hiwalay sa Diyos (2 Cor. 5:6)—ibig sabihin, hindi natin makita Siya o ang Kanyang mga kahanga-hangang bagay sa langit.

37. *Tungkol sa mga panaginip na ipinapadala ng Diyos at sa mga hinimok ng diyablo, at sa pagkakaiba ng mga ito.*

Ang mga panaginip na dumarating sa kaluluwa sa pamamagitan ng pag-ibig ng Diyos ay walang palyang palatandaan ng espirituwal na kalusugan. Hindi sila lumilipat mula sa isang imahe patungo sa iba; hindi sila nagdudulot ng takot, ni nagpapatawa o biglaang kalungkutan, kundi lumalapit sa kaluluwa nang may sukdulang banayad at pinupuno ito ng espirituwal na kagalakan; kaya naman ang kaluluwa, kahit na nagising na ang katawan, ay hinahangad nang buong-buo ang kagalakang naranasan nito sa panaginip. Sa mga demonyong pangitain, kabaligtaran ang lahat ng ito – hindi sila nananatili sa iisang anyo, at hindi rin nila ipinapakita nang matagal ang kanilang anyo sa isip na payapa; sapagkat hindi sila matitinag nang matagal sa hindi nila pinili, kundi sa kanilang sariling panlilinlang lamang nila ito hinango. Kasabay nito, sila'y nagsasalita nang mahaba at nangangako ng mga dakilang bagay, habang lalo pa nilang pinatatakot tayo sa pamamagitan ng mga pagbabanta, madalas na nagpapakita bilang mga mandirigma; paminsan-minsan ay inaawit nila ang papuri sa kaluluwa sa pamamagitan ng malakas na sigaw. Kapag malinaw ang isip, mabilis nitong nakikilala ang mga ito, at—minsan sa pamamagitan ng pagsisikap ng isip ay ginigising nito ang katawan, samantalang sa ibang pagkakataon ay mas pinipili nitong manatili sa parehong kalagayan, na nagagalak na nakilala nito ang kanilang panlilinlang at, kahit sa loob ng panaginip, ay nabunyag sila, na siyang nag-uudyok sa kanila ng matinding galit laban sa kanilang sarili. – Ngunit nangyayari rin na kahit ang mabubuting panaginip ay nagdudulot sa kaluluwa hindi ng kagalakan, kundi ng isang matamis na kalungkutan, at ng isang luha na hindi nagdudulot ng sakit. Nangyayari ito sa mga taong nakamit na ang lubos na kababaang-loob.

38. *Tungkol sa birtud ng hindi paniniwala sa anumang panaginip.*

Ipinaliwanag na namin kung paano kilalanin ang mabuti at masamang panaginip, batay sa aming narinig mula sa mga nakatatandang may karanasan. Ngunit, lalo pa nating panindigan ang tuntuning iyon—bilang isang dakilang birtud—na hindi tayo dapat maniwala sa anumang panaginip. Sapagkat ang mga panaginip ay, sa karamihan, hindi iba kundi mga diyus-diyosan ng isip, larong-isip, o, gaya ng aking nabanggit na, pang-uuyam at libangan ng diyablo sa ating kapahamakan. Kung, habang sumusunod sa tuntuning ito, paminsan-minsan ay hindi natin matanggap ang isang panaginip na ipinadala sa atin ng Diyos, hindi tayo papagalitan ng mapagmahal na Panginoong Hesus dahil dito, sapagkat alam Niya na naglakas-loob tayong gawin ito dahil sa takot sa mga panlilinlang ng diyablo. Sapagkat bagaman ang nasabing paraan ng paghuhusga sa mga panaginip ay matibay, nangyayari pa rin na ang kaluluwa, na naging manhid dahil sa ilang

pag-uga na dulot ng kaaway at nadungisan nang hindi sinasadya – isang kalagayang sa aking paniniwala ay walang sinumang ligtas – ay nawawala sa landas ng matibay na paghuhusga at itinuturing ang masasamang panaginip na mabuti.

39. *Isang halimbawa na nagpapatunay na hindi pinapanagot ng Diyos ang sinuman dahil hindi pinaniniwalaan ang mga panaginip na ipinadala Niya.*

Magsilbing patunay sa sinabi ang sumusunod na pangyayari: isang panginoon, na nagbalik sa bahay matapos ang matagal na pagkawala, ay tumayo sa tarangkahan sa gabi at tinawag ang kanyang lingkod upang buksan ito; ang alipin, na hindi tiyak kung ito nga ang kanyang amo, ay mariing tumangging papasukin siya, sapagkat natakot siyang, dahil naakit ng pagkakatulad ng boses, ay baka mapasok niya ang isang salbahis at sa gayon ay maging taksil sa pag-aari na ipinagkatiwala sa kanya ng kanyang amo; at nang sumapit ang araw, hindi lamang hindi nagalit ang amo dito, kundi sa halip ay pinapurihan pa siya nang labis, dahil naunawaan niyang nagkamali ang lingkod sa pag-aakala na panlilinlang ang sariling tinig, na ayaw mawala ang kahit bahagi ng kayamanang ipinagkatiwala sa kaniya ng amo.

40. *Tungkol sa persepsyon ng kaluluwa sa espirituwal na liwanag sa loob nito, tungkol sa mga liwanag ng kaaway*

at kung paano matiyak na, habang nabubuhay sa mundo, nananatiling dayuhan sa mundo.

Walang duda na kapag ang banal na liwanag ay nagsimulang kumilos nang konkretong paraan sa ating isipan, ito ay lubos na nagliliwanag, kaya't ito mismo ay sagana nang nakakakita sa liwanag na naninirahan dito. Palagi itong nangyayari sa sandaling ang kaluluwa ay makamit ang matibay na paghahari sa mga pagnanasa. Ngunit nangyayari na may lumitaw na kahalintulad na ilusyon sa isip, na nagmumula sa masamang hangarin ng kaaway, kung minsan bilang liwanag, kung minsan bilang apoy; gaya ng itinuturo ng banal na si Pablo, na nagsasabing kahit si '*Satanas*' ay kung minsan '*nagpapanggap bilang anghel ng liwanag*' (2 Cor. 11:14). Kaya, hindi dapat pasukin ng sinuman ang buhay ng pag-aasctetiko na may ganoong pag-asa (ibig sabihin, ang pag-asang makita ang liwanag sa loob ng sarili), baka matagpuan ni Satanang ang kaluluwa na handa na para sa tuksuhan at iligaw nga ito. Ngunit isang bagay ang dapat tandaan kaugnay nito, ito ay ang makamtan ang pag-ibig sa Diyos sa bawat pandama at sa buong katiyakan ng puso – na siyang pag-ibig sa Diyos nang buong kaluluwa, buong puso, at buong pag-iisip (Lucas 10:27). Ang sinumang ginagalaw ng biyaya ng Diyos sa ganitong paraan, habang namumuhay sa mundo, ay nananatiling dayuhan sa mundo.

41. *Tungkol sa pagsunod—na ito ang pinakadakilang birtud,*

ito ang pintuan patungo sa pag-ibig at ang tagapanguna ng lahat ng mga birtud.

Ang pagsunod, gaya ng kilala, ang nangunguna sa mga paunang (para sa nagsisimula) birtud; sapagkat pinuputol nito ang kayabangan at nagbubunga ng kababaang-loob sa ating kalooban. Kaya naman ito ang nagsisilbing pasukan sa pag-ibig kay Cristo—ang Diyos—para sa mga tinatanggap ito nang buong kusang-loob. Nang pabayaang niya ito, si Adan ay bumagsak sa kailaliman ng impierno. Ngunit ang Panginoon, sa pagmamahal Niya rito, upang maisakatuparan ang ating kaligtasan, ay nagpasakop sa Kaniyang Ama hanggang sa krus at kamatayan (Fil. 2:8), – at ito'y ginawa kahit na Siya'y hindi sa anumang paraan na mas mababa k sa Kanyang kadakilaan – upang, sa pamamagitan ng Kanyang pagsunod, matubos ang kasalanan ng pagsuway ng tao at akayin ang mga namumuhay nang may pagsunod sa isang pinagpalang at walang hanggang buhay. Kaya, ang mga lumalaban sa kayabangan ng diyablo ay dapat, una sa lahat, magsikap para sa birtud na ito; at ito, na nangunguna, ay hindi magkakamaling ipapakita sa kanila ang lahat ng mga daan ng birtud.

42. *Tungkol sa katotohanang ang pagpipigil sa sarili ay dapat isabuhay sa lahat ng bagay,*

upang ang mga birtud ay makamtan hindi lamang sa pamamagitan ng katawan,

kundi pati na rin ang mga nagpapalinis sa panloob na tao.

Ang pagtitimpi ay isang mahalagang bahagi ng lahat ng birtud; kaya naman ang '*nagsasanay*' ay dapat '*magpipigil*' sa lahat ng bagay (1 Cor. 9:25). Tulad ng kung kailan ang pinakamaliit na bahagi ng katawan ng tao ay tinatanggal, ang buong anyo ng tao ay nagiging sira, gaano man kaliit ang bahaging nawawala: gayon din, kapag ang isang tao ay pinababayaang ang kahit isang birtud, sinisira nila ang buong karilagan ng pagpipigil sa sarili, kahit hindi nila namamalayan. Bakit nga, hindi lamang natin dapat isabuhay ang mga birtud na mahirap para sa katawan, kundi pati na rin ang mga may kapangyarihang linisin ang ating panloob na pagkatao? Sapagkat anong silbi ng pagpapanatiling dalisay sa katawan, kung ang kaluluwa ay nakikipagalaw sa demonyo ng pagsuway? O paano nga naman makakakoroona ang isang taong nagbabantay sa sarili laban sa kasakiman sa pagkain at bawat ibang pagnanasa ng laman, subalit pinapabayaang ang kayabangan at pagmamapuri sa sarili, na hindi matiis kahit ang pinakamalabong insulto; samantalang

nalalaman na ang liwanag ng katuwiran ang magbabalansi sa timbangan (ng gantimpala) sa pamamagitan lamang ng mga makatarungang gawa ng mga nagsagawa nito nang may diwa ng pagpapakumbaba?

43. *Tungkol sa mga benepisyo at paraan ng pagsasagawa ng pagtitimpi sa pagkain.*

Ang mga nagsusumikap sa buhay espirituwal ay dapat kamuhian ang lahat ng hindi nasabing pagnanasa nang labis na ang pagkamuhì rito ay maging ikalawang kalikasan nila. Tungkol naman sa pag-iwas sa pagkain, dapat itong isagawa sa paraang hindi kailanman hahantong sa pagtingin sa anumang pagkain bilang karumaldumal. Ito ay isang gawa ng demonyo at katulad ng pagsusumpa. Sapagkat hindi tayo umiwas sa ilang pagkain dahil sa likas nilang kasamaan – malayo iyan sa atin! – kundi upang, sa pamamagitan ng pag-iwas dito, mapawi natin nang katamtaman ang nag-aalab na pagnanasa ng laman; at upang ang pagkaing natitira mula sa ating kinakain ay magamit sa pagtugon sa pang-araw-araw na pangangailangan ng mga mahihirap – na isang tanda ng taos-pusong pag-ibig.

44. *Paano gawing madali ang pagsuko sa mga ligaya ng pagkain at iba pang mga kasiyahan.*

Ang pagkain at pag-inom ng lahat ng iniaalok, na may pasasalamat sa Diyos, ay hindi sa anumang paraan sumasalungat sa batas ng bisyon; sapagkat ang lahat ng nilikha ng Diyos ay '*sobrang mabuti*' (Gen. 1:31). Ngunit ang kusang-loob na pag-iwas sa sobrang pagkain at sa pagkain ng matatamis ay lubos na maingat at matalino. – Gayunpaman, hindi natin kusang-loob na matatalikuran ang mga ligayang inilalagay sa ating harapan maliban kung, sa pamamagitan ng aktwal na pagsasanay at karanasan, matikman natin ang banal na tamis gamit ang lahat ng ating pandama.

45. *Tungkol sa pagtanggap sa labis na pag-aayuno,*

upang manatiling malakas ang katawan para sa mga espirituwal na pagsisikap.

Tulad ng kapag nabibigatan ng labis na pagkain, ginagawang medyo pabaya at tamad ng ating katawan ang isipan, gayundin naman, kapag napagod sa labis na pag-aayuno, ginagawang malungkot at ayaw mag-isip ang bahaging pagninilay ng kaluluwa. Nararapat, samakatuwid, na ayusin ang pisikal na diyeta ayon sa kalagayan ng lakas at sigla ng katawan: kapag malusog ito, pigilin ito nang sapat lamang, at kapag mahina, bahagyang luwagan ang mga paghihigpit. Ang isang taong nakatuon sa mga gawaing espirituwal ay hindi dapat hayaang maging maluwag ang katawan, kundi dapat manatiling kasing-tibay ng kinakailangan para sa gawain, upang ang kaluluwa ay maayos na mapalaya kahit sa pamamagitan ng pisikal na paggawa.

46. *Tungkol sa pagpapaluwag ng karaniwang mahigpit na pag-aayuno*

sa pagdating ng mga kapatid o iba pang naglalakbay.

Kapag, sa pagdating ng sinumang mga kapatid o sinumang naglalakbay, ang kayabangan, na sinasamantala ang pagkakataong ito, ay kumikilos at, sa pamamagitan ng pagmamalaki, ay nagsisimulang himukin tayo na huwag labagin ang ating tuntunin tungkol sa pagkain; noon ay lalong kinakailangan na bahagyang luwagan ang karaniwang sukat ng pagkain. Sapagkat sa ganitong paraan ay mapalayas natin ang diyablo mula sa atin, habang siya'y nagdadalamhati sa kabiguan ng kanyang tukso, at matalino nating matutupad ang batas ng pag-ibig, habang pinananatili nating lihim ang hiwaga ng ating pag-aayuno sa pamamagitan ng pagluwag na ito.

47. *Tungkol sa pag-aayuno at iba pang birtud na pisikal –*

na sila lamang, nang walang mabuting saloobin ng puso,

ay walang halaga sa harap ng Diyos.

Ang pag-aayuno, bagaman ito ay isang paraan ng paghahanda sa mga nagnanais ng kabanalan, ay may halaga, ngunit hindi sa harap ng Diyos. Samakatuwid, ang mga nagsasabuhay ng kabanalan ay hindi dapat ipagmaragul ito, kundi dapat umasa na makamtan ang kanilang layunin sa pamamagitan ng pananampalataya sa Diyos lamang. At ang mga maestro ng anumang sining, sa kasakdalan ng kanilang k , ay hindi pinatutunayan ang kanilang kahusayan sa pamamagitan ng kalidad ng kanilang mga kagamitan, kundi sa matiyagang pagtatapos ng isang likha; at ito lamang ang nagsisilbing palatandaan kung gaano sila kagaling sa kanilang sining.

48. *Tungkol sa mga benepisyo ng katamtaman sa pag-inom para sa espirituwal na kasaganaan ng kaluluwa.*

Tulad ng lupa na dinidilig nang katamtaman ay nagbubunga ng masaganang ani mula sa dalisay na binhing itinanim dito, samantalang ang lupa na binabaha ng labis na ulan ay nagbubunga lamang ng mga tinik at mga matinik na halaman: ganyan din ang lupa ng puso, kapag umiinom tayo ng alak nang katamtaman, ay nagbubunga ng malilinis na likas nitong buto, at ang mga itinanim dito ng Banal na Espiritu ay nagbubunga

ng mabuting bunga at namumunga; ngunit kapag binaha natin ito ng labis na pag-inom, nagbubunga lamang ito ng mga tinik at mga matinik na halaman sa lahat ng iniisip nito.

49. *Tungkol sa labis na pag-inom at kung paano ito nagbubunga ng mga kahiya-hiyang pagnanasa.*

Kapag ang ating isipan ay nalulutang sa alon ng kalasingan, hindi lamang ito masigasig na tumititig sa mga imaheng ipinapakita sa kaniya ng mga demonyo sa panaginip, kundi bumubuo rin ng ilang magagandang mukha sa sarili nito, at nasisiyahan sa laman sa mga pantasyang ito na para bang mga buhay na nilalang. Sapagkat kapag ang mga mapanuksuhang bahagi ng katawan ay napainit ng init ng alak, isang uri ng sapilitan ang dumadagsa sa isipan upang likhain sa sarili nito, na may maluhong kasiyahan, ang mga anino ng pagnanasa. Kaya't nararapat, habang nagpipigil tayo sa sarili, na iwasan ang kapahamakan na dulot ng labis na pag-inom. Nang magkagayo'y ang isip, na hindi natatamasa ang tamis na nagtutulak dito upang ilarawan ang kasalanan, ay nananatiling ganap na malaya sa malingguni at, higit pa rito, malaya sa makamundong ligaya.

50. *Tungkol sa pag-iwas sa pag-inom ng mga inuming nagpapasigla ng gana, at yaong artipisyal na inihanda.*

Ang mga nagnanais na supilin ang umuusbong na pagnanasa ng katawan ay hindi dapat humawak ng mga inuming artipisyal na inihanda, na tinatawag ng mga mapanlinlang sa likod ng mga imbentong ito na 'pampagana' dahil karaniwan nilang binubuksan ang daan para sa maraming putahe na pumasok sa tiyan. Sapagkat hindi lamang nakasasama sa katawang nagsusumikap sa pag-aayuno ang kanilang kalikasan, kundi ang mismong walang-katuturang pagsasama-sama ng mga sangkap na bumubuo sa kanila ay labis na nakakasakit sa budhing may takot sa Diyos. Sapagkat ano ba ang kulang sa alak ayon sa kalikasan, upang kailangan pang pakinisin ang tindi nito sa pamamagitan ng pagdagdag ng iba't ibang pampatamis?

51. *Ano ang nais turuan ng Panginoon sa pamamagitan ng pagtanggap ng suka sa Krus mula sa isang espongha na nakakabit sa isang tubo?*

Ang ating Panginoon, at tagapagturo ng banal na (asketikong) buhay na ito, si Jesucristo, ay binigyan ng suka na inumin sa Kanyang paghihirap ng mga sumusunod sa mga utos ng diyablo, upang iwan sa atin, sa palagay ko, ang isang malinaw na halimbawa ng saloobin na dapat nating taglayin sa pagsasagawa ng ating mga banal na pakikibaka. Sa pamamagitan nito ay tila sinasabi Niya: ang mga nakikipaglaban sa kasalanan ay hindi dapat kumain o uminom ng matatamis; kundi dapat nilang matiisin nang may pasensya ang kapaitan ng pakikibaka. Maaari ring ihambing ang isopo at ang espongha, upang sa pamamagitan ng pareho ay mas ganap nating mailarawan ang larawan ng ating paglilinis. Ang una, bilang isang matigas na bagay, ay sumasagisag sa kalikasan ng ating mga pakikibaka, samantalang ang huli, na ginagamit sa paglilinis, ay nagpapaalala sa atin ng ganap na kasakdalan ng paglilinis.

52. *Ang espirituwal ay hindi dapat pumunta sa paliguan; at kung bakit.*

Walang sinuman ang magturing na makasalanan o hindi matalino ang pagpunta sa paliguan; ngunit ang pag-iwas dito alang-alang sa pagpipigil sa sarili, tinatawag kong isang gawa na parehong matapang at pinakamalinis. Sapagkat sa ganoong pagkakataon, hindi nasisiyahan ang ating katawan sa masayang pagligo, ni nabubuhay sa kaluluwa ang alaala ng kahiya-hiyang hubad ni Adan, upang gaya niya, maghanap tayo ng mga dahon na sasaklaw sa ikalawang kahihiyan ng pagkahubad. Lalo itong kinakailangan para sa atin, na kamakailan lamang ay pinalaya mula sa mapaminsalang katiwalian ng buhay na ito, at dapat magsikap sa lahat ng paraan upang manatili sa hindi mapaghihiwalay na pagkakaisa sa kagandahan ng kabanalan sa pamamagitan ng walang-bahid na kalinisan ng ating mga katawan.

53. *Bakit, sa mga monasteryo, dapat tawagin ang isang doktor upang magamot ang isang karamdaman;*

at kung ano ang dapat gawin ng mga namumuhay nang hiwalay sa disyerto sa ganitong mga pagkakataon.

Walang pumipigil sa sinuman na tumawag ng doktor kapag may sakit. Nabatid ng Diyos na kakailanganin ang sining ng pagpapagaling at ikinatuwa Niya na ito ay unti-unting paunlarin batay sa karanasan ng tao; para sa layuning ito, inihanda na Niya ang mga gamot sa Kanyang mga nilikha. Gayunpaman, hindi dapat ilagay ang pag-asa sa paggaling sa mga ito, kundi sa ating tunay na Tagapaghilom at Tagapagligtas, si Jesucristo. Sinasabi ko ito, gayunpaman, sa mga namumuhay nang mapagkawanggawa sa mga monasteryo o sa mga bayan, sapagkat, batay sa mga pangyayaring dumarating sa kanila, hindi nila palaging mapananatili ang walang patid na pagsasabuhay ng pananampalataya habang napapaligiran ng pag-ibig, – o sa katunayan, upang hindi sila mahulog sa kayabangan at tukso ng diyablo, na kung saan ang ilan sa

kanila ay hayagang ipinapahayag sa harap ng marami na hindi nila kailangan ng mga doktor. Ngunit kung ang sinuman ay namumuhay bilang isang eremita sa mga liblib na lugar kasama ang dalawa o tatlong kapwa may kaparehong pananampalataya, kung gayon, anuman ang karamdaman na kanyang nararanasan, ipagkatiwala niya ang kanyang sarili sa nag-iisang Panginoon, ang tagapaghilom ng lahat ng ating mga karamdaman at kapansanan. Sa pamamagitan ng Panginoon, kahit sa mismong disyerto, nakakakita siya ng saganang aliw sa kanyang mga karamdaman; higit pa rito, kung paanong ang kanyang gawa ng pananampalataya ay hindi kailanman mauubos, gayon din naman ay wala siyang pagkakataong ipagmayabang ang kanyang birtud ng pagtitiis, sapagkat siya ay protektado ng banayad na tabing ng disyerto. Dahil dito, dinadala ng Panginoon ang mga nagkakaisa sa Kanyang bahay (Awit 67:7).

54. *Ano ang bumubuo sa kawalan ng tapang sa karamdaman, at ano ang bumubuo sa katatagan ng loob.*

Kapag tayo ay labis na nababahala dahil sa mga karamdaman na sumasapit sa atin, dapat nating maunawaan na ang hubad na kaluluwa ay nananatiling alipin ng pag-ibig sa katawan. Sapagkat kung paanong hinahangad nito ang mga materyal na kasiyahan at ayaw talikuran ang mga kaluwagan ng buhay na ito, gayundin itinuturing nitong malaking pasanin na hindi makapag-enjoy, dahil sa karamdaman, sa mga bagay na kaaya-aya sa laman. – Ngunit kung tinatanggap nito nang may pasasalamat ang mga kalungkutan dulot ng karamdaman, ito ay tanda na hindi ito malayo sa hangganan ng kawalang-hilig. Bakit nga, kung gayon, inaabangan nito nang may kagalakan ang mismong kamatayan, bilang daan tungo sa tunay na buhay?

55. *Ang hinihingi ay na ang kaluluwa ay hindi magpakasasa sa mga biyaya ng mundong ito, kundi sa halip ay magnasa na palayain mula sa katawan?*

Hindi magnanasa ang kaluluwa na palayain mula sa katawan maliban kung ito ay lubos nang hindi na nagmamalasakit sa mundong ito (– ibig sabihin, sa lahat ng bagay na makamundo at pangkamunduhan). – Lahat ng pandama ng katawan ay sumasalungat sa pananampalataya, sapagkat hinahangad ng mga pandama na tamasahin lamang ang kasalukuyan – ang narito at ngayo – samantalang ang pananampalataya ay nangangako ng kasaganaan ng mga biyayang darating. Bakit hindi dapat isipin ng nagsusumikap ang mga punong malago at malilim, ang mga umaagos na bukal, ang mga parang na puno ng bulaklak, ang mga maringal na bahay, o ang mga kaaya-ayang pag-uusap kasama ang mga mahal sa buhay – katulad ng hindi dapat pag-alala sa marangyang handog, kung kailanman siya ay pinarangalan ng mga ito. Ngunit dapat niyang gamitin nang may pasasalamat ang mga kinakailangan, habang itinuturing ang buhay na ito bilang isang uri ng paglalakbay-pang-diyos, na dayuhan sa lahat ng laman-na-kaginhawaan. Sapagkat sa pamamagitan lamang ng pagpigil sa ating mga iniisip sa ganitong paraan natin sila lubusang mailalap sa landas na patungo sa buhay na walang hanggan.

56. *Tulad ng walang-pigil na pagsunod sa mga pagnanasa ng katawan nagpapahina ng pag-alala sa Diyos at sa Kanyang mga utos, at kung paano iwasan ang kasamaan na ito.*

Si Eba ang unang nagsabi sa atin na ang paningin, panlasa, at ang iba pang pandama ay nagpapawi sa alaala ng puso kapag tayo ay nagpapasasa rito nang walang pagpipigil. Hangga't hindi pa siya tumitig nang may kahalayan sa ipinagbabawal na puno, maingat niyang naaalala ang utos ng Diyos: dahil dito, tila napapangalagaan ng mga pakpak ng pag-ibig ng Diyos, hindi niya namamalayan kahit ang sariling hubad. Ngunit nang siya'y tumitig sa punong iyon nang may malisyang pagnanasa, hinipo ito nang labis na pagnanasa, at sa wakas ay tikman ang bunga nito nang hindi mapigil na pagnanasa; Agad siyang nagkaroon ng hilig sa laman at sa walang pigil na pagbibigay-lugod sa sarili, at dahil nakipag-isa siya sa pagnanasa na ito habang siya ay hubad, inialay niya ang lahat ng kanyang pagnanasa sa paghahangad ng kasalukuyang ligaya, na sa gayon ay, sa pamamagitan ng nakikitang alindog ng bunga, nag-ambag sa kanyang sariling pagbagsak at sa pagbagsak ni Adan; na dahil dito ay naging mahirap para sa isip ng tao na alalahanin ang Diyos o ang Kaniyang mga utos. Tayo naman, na laging iniisip ang Diyos habang tinitingnan natin ang kailaliman ng ating sariling puso, ay gagabayan ang pusong ito—na madaling matukso ng mga pang-akit ng buhay, gaya ng paggabay ng bulag sa pamamagitan ng kanilang mga mata—dahil tunay na likas sa tunay na espirituwal na karunungan na panatilihin sa ating kalooban ang hangarin, na hindi basta panlabas, na makita '*ang maganda tingnan*'. Ito ang itinuturo sa atin ng pinaka-may karanasang si Job, na nagsasabi: '*Kahit na ang puso ko'y sumunod sa landas ng aking mga mata*' (Job 31:7). Ang ganitong pag-uugali ay tiyak na tanda ng sukdulang pagpipigil sa sarili.

57. *Paano nga ba ang taong lumalakad sa Espiritu ay hindi nakakaalam ng makalamang na pagnanasa,*

at ang diyablo ay nag-aaksaya ng kanyang paglilinis?

Palaging naninirahan sa kanyang sariling puso, malayo siya sa lahat ng kaakit-akit na bagay ng buhay na ito; at, sa paglalakad sa Espiritu, hindi siya maaaring dalhin upang makilala ang mga laman na pagnanasa. Dahil sa ganitong paraan, tinatahak ng ganoong tao ang kanyang paglalakbay na protektado ng mga birtud, na ang mga birtud na ito mismo ay parang mga tagapagbantay ng kanyang lungsod ng kadalisan; ang lahat ng mga pakana ng mga demonyo laban sa kanya ay nananatiling walang bunga, kahit na paminsan-minsan ay tumatama pa nga ang mga palaso ng pagnanasa na ito, na karaniwan sa lahat, hanggang sa mismong mga bintana ng kalikasan.

58. *Tungkol sa kawalan ng pag-asa, na paminsan-minsan ay sumasailalim sa isang tao matapos mataboy ang mga karning pagnanasa –*

ano ito at kung paano ito maalis.

Kapag tumigil ang kaluluwa sa pagnanasa sa mga magagandang bagay ng mundong ito, karaniwang sumusulod dito ang isang espiritu ng pagkasindak, na hindi nito pinapayagang magpagal nang kusang-loob sa paglilingkod sa Salita, at hindi rin nito iniwan sa loob nito ang matibay na pagnanasa para sa mga darating na biyaya, ngunit inilalarawan din ang kasalukuyang buhay na ganap na walang kabuluhan, na kulang sa karapat-dapat na gawa ng kabutihan, at pinapaliit ang mismong kaalaman sa , tinatrato ito na parang ipinagkaloob sa marami, o na parang walang ipinapakitang anumang espesyal sa atin. Maiiwasan natin ang malabong at nakakapahingang damdaming ito kung ilalagay natin ang ating mga iniisip sa napakasikip na hangganan, na itatago sa isipan ang alaala ng Diyos lamang; sapagkat sa ganitong paraan lamang maaaring itaboy ng espiritu, nang umakyat na sa kaniyang nararapat na sigla, ang walang katuturang panghihina na ito.

59. *Gaano kalaki ang tulong sa espirituwal na pagsusumikap mula sa walang patid*

mainit na pag-alala sa pangalan ni Hesus sa kailaliman ng puso.

Kapag hinarangan natin ang lahat ng daan ng pagtakas nito sa pamamagitan ng pag-alala sa Diyos, kailangang bigyan ang ating isipan ng isang gawain na nakatali rito, upang mapawi ang walang-tigil nitong pagkabalisan-loob. Kailangan lamang itong bigyan ng banal na Pangalan ng Panginoong Hesus, na siyang nag-iisang lubusang nagpapawi sa kasigasigan nito sa pag-abot sa itinakdang layunin. Ngunit dapat kilalanin na, gaya ng sinasabi ng Apostol, '*walang sinuman ang makapagsabi ng "Panginoong Jesus" maliban sa pamamagitan ng Banal na Espiritu*' (1 Cor. 12:3). Sa ating panig, kinakailangan na ang nasabing parirala ('Panginoong Jesucristo', atbp.) ay palaging binibigkas sa kaibuturan ng isipan ng isang tao na nakatuon sa paghinay, sa paraang hindi nalilihis sa anumang di-kaugnay na pantasya. Ang mga taong patuloy na hinahawakan ang banal at maluwalhating Pangalang ito sa kanilang isipan, sa kailaliman ng kanilang puso, ay maaaring masilayan ang liwanag ng kanilang sariling isipan (linaw ng pag-iisip, o isang malinaw na kamalayan sa lahat ng panloob na kilos). At higit pa rito: ang kahanga-hangang Pangalang ito, kapag pinananatili sa isipan nang may matinding pag-iingat, ay lubos na nasusunog ang bawat karumihan na lumilitaw sa kaluluwa. '*Sapagkat ang ating Diyos ay isang naglalagablab na apoy*' na nilalamon ang lahat ng kasamaan, gaya ng sinasabi ng Apostol (Heb. 12:29). Mula rito, sa wakas, iniaakay ng Panginoon ang kaluluwa sa isang dakilang pag-ibig para sa Kanyang kaluwalhatian; sapagkat ang pinakakaluwalhatian at pinakanais na Pangalan, sa pamamagitan ng paghila sa isip patungo sa isang mainit na puso sa pamamagitan ng paggunita rito, ay itinatanim sa atin ang ugali ng walang hadlang na pagmamahal sa Kanyang kabutihan; sapagkat wala nang naiwan na makasagabal rito. At ito ang mahalagang perlas na nakukamtan ng mga nag-abandona ng lahat ng kanilang pag-aari nang kagalakang hindi mailahad sa pagkatagpo nito.

60. *Tungkol sa dalawang uri ng kagalakan – ang paunang at ang ganap,*

at ng mga luha na nasa pagitan nila.

Mayroong kagalakan na siyang simula, at isa pa na siyang kasumpungan: ang nauna ay hindi malaya sa makasariling mga pangarap, samantalang ang huli ay pinatitibay ng kababaang-loob; sa pagitan nila ay may banal na pagdadalamhati at walang-sakit na pag-iyak. '*Sapagkat sa kasaganaan ng karunungan ay may kasaganaan ng pang-unawa, at ang masusing pag-iisip ay makakakita ng pagdadalamhati*' (Eclesiastes 1:18). Dahil dito, dapat munang tawagin ang kaluluwa sa mga gawaing kabayanihan sa pamamagitan ng kagalakang nagmumula sa simula; pagkatapos ay ilagay ito sa saway at pagsubok ng katotohanan ng Banal na Espiritu, tungkol sa mga kasalanang nagawa na noon at tungkol sa mga hilig na nabubuo pa sa pagkalimot sa sarili. '*Sapagkat sa paghatol Mo sa kaniyang kasamaan, O Panginoon, pinarusahan Mo ang tao, at ginawa Mong malanta ang kaniyang kaluluwa na parang saput ng lambat*' (Awit 38:12). Upang, matapos subukan ng

paghatol ng Diyos ang kaniyang kaluluwa na parang sa pugon, matanggap niya ang bunga ng payak na kagalakan sa mainit na paggunita sa Diyos.

61. *Tungkol sa pagkalimot sa Diyos at sa pagpapanumbalik ng pag-alala sa Kanya*, ang mga sanhi ng una, at ang mga paraan para sa huli, at sa pinakamataas nitong pagpapakita.

Kapag ang kaluluwa ay ginugulo ng galit, o pinabibigat ng kasakiman sa pagkain, o nababalot ng malubhang kalungkutan, hindi na mapapanatili ng isip ang pag-alala sa Diyos, kahit pa mapilitan man itong gawin. Sapagkat, kapag lubos na nabulag ng tindi ng mga pagnanasa na ito, ito ay tuluyang dayuhan sa sariling pagdaramdam; kaya't ang pagnanasa ay wala nang mapagtataakang bakas, upang sa pamamagitan nito ay magdala ang isip ng isang hindi malilimutang at hindi nagbabagong larawan ng paghinatay sa Diyos, sapagkat sa mga panahong iyon ay nanghihina ang alaala dahil sa tindi ng mga pagnanasa. – Ngunit kapag ito ay malaya sa ganitong mga istorbo, kung minsan ay ninanakaw ng kalimutan ang pag-iisip sa minamahal na Panginoon sa isang sandali, ang isip, nang mabawi ang kaniyang lakas at sigla, ay agad na hinuhuli ang pinakahihintay at makaliligtas na paghahangad na iyon nang may sigasig; sapagkat noon ang biyaya mismo ay nakikipaghihinala sa kaluluwa at sumisigaw: 'Panginoong Jesucristo!' gaya ng isang ina na, habang tinuturuan ang kanyang anak, ay paulit-ulit na binibigkas ang Pangalang 'Ama' kasama siya, hanggang sa naabot niya ang punto na, sa halip na anumang ibang salita na kayang bigkasin ng bata, ay malinaw niyang nabibigkas ang 'Ama', kahit pa sa kanyang pagtulog. Kaya, sinasabi ng Apostol: '*Ang Espiritu mismo ang namamagitan para sa atin sa ating kahinaan; sapagkat hindi natin alam kung paano tayo dapat manalangin, ngunit ang Espiritu mismo ang namamagitan para sa atin sa pamamagitan ng mga daing na hindi mailahad sa salita*' (Roma 8:26). Sapagkat, yamang tayo'y mga sanggol pa sa kaperpektohan ng birtud na ito ng panalangin, tiyak na kailangan natin ang Kanyang tulong; upang, kapag ang Kanyang di-mailarawang katamisan ay niyayakap at pinatatamis ang lahat ng ating mga kaisipan, tayo'y maudyok ng ating buong pagkatao na alalahanin ang Diyos at ang ating Ama at mahalin Siya. Sapagkat, gaya ng sinasabi ng di-pangkaraniwang Pablo, '*sumisigaw tayo sa Kanya: "Abba, Ama"*' (Roma 8:15), kapag tayo ay hinihimok Niya na tawagin ang Diyos na Ama.

62. *Tungkol sa galit – kailan at paano ito maaaring pahintulutan.*

Ang galit, higit sa anumang ibang damdamin, ay karaniwang nagugulo ang kaluluwa at itinaapon ito sa kalituhan; gayunpaman, may mga pagkakataon na napakabuti nito para rito. Kaya, kapag tayo ay walang-hiyaang nagagalit sa mga walang-diyos, o sa mga walang-hiya sa ibang paraan, upang sila ay maligtas, o kahit man lang ay mahiya, doon ay dinadala natin sa kaluluwa ang kaparehong kapakinabangan ng kabanalan; sapagkat sa ganoong pagkakataon ay sa lahat ng paraan ay isinusulong natin ang mga layunin ng katuwiran at kabutihan ng Diyos. Gayundin, kapag sumulpot ang mga malisyang pagnanasa sa kaluluwa, sa pamamagitan ng mas matinding pagngalit sa kasalananang ito, madalas nating gisingin ang kaluluwa at bigyan ito ng matatag na lakas ng loob upang labanan ito. At walang duda na, habang tayo ay nasa matinding paghihirap ng diwa, maaari nating, sa pamamagitan ng masungit na pagsaway sa mismong diwang nagdudulot ng paghihirap, umakyat sa pamamagitan ng karunungan nang higit pa sa mga kakila-kilabot na ipinagmamalaki ng kamatayan na mapipilit tayo: sapagkat, upang ipakita ito sa atin, ang Panginoon, sa pagbuhay muli kay Lazaro, unang pinagalitan ang impiyerno sa Kanyang diwa at pinatibay ang Kanyang sarili, at saka lamang, nang may diwang hindi natitinag—tulad ng Kanyang palaging ginagawa sa lahat ng Kanyang mga gawa—ibinalik ang kaluluwa ni Lazaro sa kanyang katawan. Kaya, sa palagay ko, ang banal na galit ay ibinigay ng Diyos, na lumikha sa atin, sa ating kalikasan bilang isang kasangkapan ng katuwiran; at kung ginamit ito ni Eba laban sa ahas, hindi siya naging biktima ng mapaminsalang epekto ng pagnanasa na iyon. Kaya naniniwala ako na ang sinumang gumagamit ng dalisay na galit dahil sa sigasig sa kabanalan ay magiging mas paborable sa timbangan ng makatarungang gantimpala kaysa sa isang taong, dahil sa katamaran ng isip, ay hindi kailanman nagagalit; sapagkat sa huli, ang pinuno ng mga kaisipan at damdamin ng tao ay nananatiling hindi nasanay, habang ang isa naman, na nakasakay sa mga kabayong may kapurihan, ay nananatili sa labanan, at tumatakbo sa gitna ng kawan ng mga demonyo, walang humpay na sinasanay ang karwaheng may apat na kabayo ng pagpipigil sa sarili sa takot ng Diyos—na tinawag ng Banal na Kasulatan na '*karwahe ng Israel*', gaya ng makikita natin sa salaysay ng pag-akyat sa langit ng banal na si Elias (2 Mga Hari 2:12). Tinuruan ng Diyos ang mga unang Hudyo ng apat na birtud sa maraming iba't ibang paraan; kaya't ang ganoong alagad ng karunungan (tapang, katarungan at pagpipigil sa sarili) ay dinala sa langit, na tila ang mismong mga birtud na ito ang kanyang mga kabayo, nang ang kanyang espiritu ay dinala ng isang buhawi ng apoy.

63. *Hindi angkop para sa isang taong ganap sa buhay-espirtwal na makisangkot sa mga pagtatalo sa batas.*

Ang siyang pinagkalooban ng banal na kaalaman at natikman ang katamisan ng Diyos ay hindi dapat kailanman magsampa ng kaso (kapag may nagsampa ng reklamo laban sa kanya), ni siya mismo ang magsimulang magsampa ng kaso laban sa sinuman, kahit pa may mangagaw ng mismong kasuotan sa kanyang likod; sapagkat ang katarungan ng mga awtoridad ng panahong ito ay mababa sa katarungan ng Diyos – o mas tama, wala itong kwenta kung ihahambing sa katarungan ng Diyos; at ano ang pinagkaiba ng mga anak ng Diyos at ng mga tao ng panahong ito, kung hindi ang katarungan ng huli ay hindi maihahambing sa katarungan ng una; kaya ang una ay tinatawag na katarungang pantao, at ang huli, ang katarungan ng Diyos. Ganito rin ang ating Panginoon '*nang siya ay ininsulto, hindi siya nagbawi ng insulto; nang siya ay nagdusa, hindi siya nagbanta*' (1 Pedro 2:23); sa halip, hindi lamang niya tinitiiis nang tahimik ang paghubad ng kaniyang mga kasuotan, kundi—na hindi masukat ang kadakilaan—nanalangin siya sa Ama para sa kaligtasan ng mga kumilos nang masama laban sa kaniya. Ang mga tao sa mundong ito, gayunpaman, ay hindi titigil sa paglilitis hangga't hindi nila natatanggap, na may tubo, ang kanilang hinahanap mula sa kanilang kalaban, lalo na kapag naghahanap sila ng tubo sa isang pautang: kaya't ang kanilang 'katarungan' ay madalas na nagiging simula ng malaking kawalan ng katarungan.

64. *Mas mabuti, na ipagkatiwala ang hindi gaanong mabigat na kawalan ng katarungan sa paghuhukom ng Diyos,*

Mas mabuting bigyang-pansin ang panalangin at ang pag-ingatan ng puso kaysa pumunta sa hukuman.

Narinig ko ang ilang taong deboto na nagsasabing hindi dapat payagan ang sinuman na samantalahin ang ating mga pag-aari na para sa ating ikabubuhay at para sa tulong sa mga mahihirap; baka sa pamamagitan ng pagpapabaya sa ganoong kasamaan ay maging kasabwat tayo sa kasalanan ng mga nanlalamang sa atin, lalo na kung ito ay mula sa mga Kristiyano, – Ngunit ang kumilos sa ganitong paraan ay wala nang iba kundi ang pagnanais na iligtas ang ating mga pag-aari nang higit pa kaysa sa ating sarili. Sapagkat kung, sa pagpapabaya sa panalangin at sa pagsusuri ng aking sariling puso, ay maghahanap ako ng katarungan laban sa mga nagkamali sa akin at magpapasasa sa mga hukuman, malilinao na ang hinahanap ko ay mas mahalaga sa akin kaysa sa aking sariling kaligtasan, hindi pa nga binabanggit ang mismong utos ng kaligtasan. At paano ako magiging tagasunod ng utos ng Ebanghelyo na nagtuturo sa akin: '*Huwag mong labanan ang kumukuha ng sa iyo*' (Lucas 6:30), maliban na lang, ayon sa mga salita ng Apostol, *kung 'nagagalak ako sa paglapastangan sa aking mga pag-aari'* (Hebreo 10:34), samantalang hindi nga pinapawalang-sala ng utos na ito ang makasariling tao mula sa kasalanan ng pagkasakim—yaong sa pamamagitan ng hatol ng hukuman ay naibawi ang hindi makatarungang kinuha sa kanya? Ang panandalian (pansamantala, o ang mga hukuman na itinatag ng mga mortal upang humatol sa mga panandaliang usapin) ay hindi maaaring balewalain ang walang-hanggang Hatol ng Diyos; at ang may sala ay dapat sumunod sa mga batas na pinamamahalaan sa kanyang kaso, at sa pamamagitan ng mga ito ay nararapat niyang ipagtanggol ang kanyang sarili. Tunay ngang mabuti na tiisin ang karahasan mula sa mga nagnanais na gawaran tayo ng masama, at ipanalangin sila, upang dahil sa kanilang pagsisisi—at hindi dahil sa pagbabalik nila sa atin ng kanilang ninakaw—ay mapatawad ang kanilang kasalanan ng pangingikil. Sapagkat hinihingi ng katuwiran ng Diyos na tanggapin natin ang mandarambong mismo—at hindi ang ari-ariang kinuwang sapilitan niya—bilang malaya sa kasalanan sa pamamagitan ng pagsisisi.

65. *Ibenta mo ang lahat ng iyong pag-aari at ibigay mo ito sa mga mahihirap; ang kababaang-loob, higit sa lahat, ang naghihikayat sa isang tao na gawin ito.*

Pinakaangkop at higit sa lahat, pinakakapaki-pakinabang sa kaluluwa na, nang makilala ang tunay na landas ng kabanalan, ay agad na ipagbili ng isang tao ang lahat ng kanyang pag-aari at ipamahagi ang kikitain sa mga mahihirap, alinsunod sa utos ng Panginoon, at huwag hayaan ang sarili, sa ilalim ng pag-aangking nais palaging makapagsunod sa utos (na tumulong sa mahihirap), na balewalain ang utos na ito ng kaligtasan (na ibigay ang lahat nang sabay-sabay). Mula rito, makakamit natin, una sa lahat, ang isang mas mapayapa at walang-alalang kapanatagan; at mula rito naman, isang kahirapan na hindi maaaring siraan—isang uri ng kahirapan na mas mataas ang antas—at na hindi nagbibigay sa iba ng dahilan para sa hindi makatarungang paratang laban sa atin, kapag wala na tayong maiiwan na maaaring magpasiklab sa apoy ng kasakiman sa puso ng mga sakim. Pagkatapos, higit sa anumang iba pang birtud, ang kababaang-loob ang magpapainit sa atin at, sa ating pinakamalalim na pagkatao, magdadala ng kapayapaan sa atin, na para bang tayo ay hubad; tulad ng isang ina na, sa pagyakap sa kanyang anak, ay pinapaliwanag at pinapainit ito sa kanyang bisig kapag, sa

kanyang pagiging batang-bata at pagkamapangmaliit, ay hinubad nito ang kanyang kasuotan at itinapon nang malayo sa sarili, na natagpuan, sa kanyang lubos na kawalang-kasalanan, na ang pagkahubad ay mas kaaya-aya sa sarili kaysa sa makulay na ganda ng kanyang kasuotan. Sapagkat nasusulat: *'Inginatan ng Panginoon ang maliliit: pinaaba niya ako at iniligtas ako'* (Awit 114:5).

66. *Ang pagbibigay ng lahat ay daan sa kababaang-loob.*

Huhusgahan tayo ng Panginoon ayon sa ating paglalaan, *'ayon sa kung ano ang mayroon, at hindi ayon sa kung ano ang wala'* (1 Cor. 8:12). Kaya, kung ako, sa takot ng Diyos at may taos-pusong kabutihan, na tumutupad sa utos ng Panginoon, ay ibibigay sa maikling panahon ang lahat ng sa halip ay ipinamamahagi ko sa loob ng maraming taon, para saan ako sisihin kapag wala na akong matitira? – Ngunit may sasabihin: (kung ibibigay natin ang lahat), saan nga ba makakakuha ng limos ang mga mahihirap, na ngayo'y nabubuhay sa pamamagitan ng ating payak na limos? – Para sa ganoong tao, narito ang angkop na aral: huwag mangahas na magplano ng anumang kapintas-pintas sa paningin ng Diyos, upang itago lamang ang iyong sariling pagmamahal sa sarili. Hindi kailanman mauubos ang mga paraan ng Diyos upang maalagaan ang Kanyang nilikha, gaya ng ginawa Niya mula pa noong una. At bago pa man naantig ang isang tao o iba pa na magbigay ng limos, nabigo na ba ang mga mahihirap na magkaroon ng pagkain o damit? Kaya't magtiwala ka, na mas mabuti pa nga, sa oras na makilala ng isang tao ang katotohanan, na ipamigay ang lahat nang bukas-palad sa paglilingkod sa mga mahihirap, itakwil ang hangal na pakana at kapalaluan na dulot ng pagnanasa sa kayamanan, at kamuhian ang sariling mga pagnanasa—na ang ibig sabihin ay kamuhian ang sariling kaluluwa—upang pagkatapos, na wala nang ibang dahilan para magalak sa pagpupuri sa sarili dahil sa patuloy na pamamahagi ng ating kayamanan, mapagpakumbaba tayo, na para bang walang mabubuting nagagawa tayo. Sapagkat habang tayo'y sagana sa kayamanan, labis ang ating tuwa sa pamamahagi nito tuwing tayo'y nagnanais, na parang masayang tinutupad ang isang banal na utos; ngunit kapag naibigay na natin ang lahat, napupuno tayo ng pakiramdam ng pagpapakumbaba at pagsisisi, na para bang wala tayong nagawang matuwid. Kaya naman, ang kaluluwa, sa lubos na pagpapakumbaba, ay lumilingon sa loob, upang ang hindi na natin makamtan sa pamamagitan ng pang-araw-araw na paglimos ay maituring na karapat-dapat nating matanggap sa pamamagitan ng masigasig na panalangin, pagtitiis, at mapagkumbabang karunungan; sapagkat nasusulat: *'Ang mga dukha at nangangailangan ay pupuri sa Kanyang pangalan, O Panginoon'* (Awit 73:21). Bukod pa rito, ang kaloob ng teolohikal na talumpati ay hindi ipinagkakaloob ng Diyos sa sinuman maliban sa mga unang naghandâ sa kanilang sarili na talikuran ang lahat ng kanilang pag-aari alang sa kaluwalhatian ng Ebanghelyo ng Diyos, upang sa kabanalan na ikalulugod ng Diyos, maipahayag nila ang kayamanan ng Kaharian ng Diyos. Ito ang ipinahihiwatig ng mga salitang: *'Inihaanda Mo ang Kabanalan Mo para sa mga dukha, O Diyos'*, at sa karagdagang: *'Magbibigay ang Panginoon ng sikanan sa siyang nagpapahayag ng Ebanghelyo nang buong kapangyarihan'* (Awit 77:11, 12).

67. *Tungkol sa kaloob ng teolohikal na pagninilay – kung ilan at anong uri ng mga biyaya ang nagmumula rito.*

Ang lahat ng mga kaloob ng ating Diyos ay lubos na mabuti at pinagmumulan ng bawat biyaya; gayunpaman, wala sa mga ito ang nagpapasiklab at naghihiakyat sa puso na mahalín ang Kanyang kabutihan nang kasing-tindi gaya ng pag-aaral ng teolohiya. Sapagkat, bilang pinakapunong bunga ng kabutihan ng Diyos, ipinagkakaloob nito sa kaluluwa ang pinakapunong mga kaloob: una, inihahanda tayo nito na masayang hamakin ang lahat ng kaaya-ayang aliw ng buhay na ito, sapagkat dito ay mayroon tayo, bilang kapalit ng mga panandaliang aliw, ang di-mailarawang kayamanan ng mga salita ng Diyos; at saka nito binibigyang-liwanag ang ating isipan sa pamamagitan ng isang uri ng nag-aalab na pagbabago at sa gayon ay ginagawang kasamang-mana nito ang mga espiritung naglilingkod. Paghandâ na natin ang ating sarili nang marapat, minamahal, luminingon tayo sa birtud na ito, na kagalang-galang, makakita ng lahat, naghiwalay sa lahat ng makamundong pag-aalala, nagpapalusog sa isip ng mga salita ng Diyos sa liwanag ng isang hindi mailarawang sala, at—sa madaling sabi—sa pamamagitan ng mga Banal na Propeta, inihahanda nito ang berbal—ibig sabihin, ang makatwirang—kaluluwa para sa hindi nahahating pakikipag-isa sa Diyos na Salita. At sa mga kaluluwa ng tao—O kamangha-manghang himala!—matapos ayusin ang mga himno na nagsasalita tungkol sa Diyos, ang banal na tagapamagitan na ito ay malakas na umaawit tungkol sa kadakilaan ng Diyos.

68. *Bakit ang ating isipan*

hindi kasing masigasig sa panalangin gaya ng sa teolohikal na pagmumuni-muni:
at kung gaano kahalaga ang panalangin para sa tagumpay sa ganoong pagninilay.

Ang ating isipan ay, sa karamihan, hindi gaanong hilig sa panalangin, dahil ito ay napipilitan at nililimitahan ng birtud ng panalangin; samantalang mas madali itong naaakit sa teolohikal na pagmumuni-muni, dahil sa lawak at kawalang-hangganan ng banal na pagmumuni-muni. Kaya, upang hindi ito bigyan ng malayang maglayas sa ating isipan, at hindi rin padanakitin ang hilig nitong magbigay ng walang hanggang pagsasabog sa malalawak na pantasya, itutok natin ang ating sarili nang higit sa panalangin, pagsalmo at pagbasa ng Kasulatan, habang hindi pinapabayaan ang mga interpretasyon ng mga pantas, na ang mga salita ay puno ng tunay na kaalaman sa pananampalataya. Sa paggawa ng ganito, hindi lamang natin siya mapipigilan na haluin ang sarili niyang mga pahayag sa mga salita ng biyaya, ni papayagan siyang, dala ng kayabangan, maaliw sa malalayong paglilibot ng isip sa ilalim ng impluwensya ng sariling kasiyahan at palahaw; kundi matututuhan din nating panatilihin malaya siya sa mga pangarap sa araw habang nagmumuni-muni at gawing halos lahat ng kanyang mga iniisip ay puno ng luha. Sa paghahanap ng kapahingahan sa kanyang sarili sa mga sandali ng katahimikan, at higit sa lahat sa paglubog sa tamis ng panalangin, hindi lamang siya nagiging malaya mula sa mga nabanggit na mapusok na pag-uga ng damdamin, kundi pati na rin, na muling nabago, siya ay madali at walang pagsisikap na nakakakuha ng lakas upang manatili sa banal na pagninilay, habang sabay na nangingibabaw sa matalinong paghuhusga (praktikal na karunungan) nang may labis na kababaang-loob. Dapat tandaan, gayunpaman, na ang panalangin ay mas mataas kaysa sa anumang lawak ng pagninilay; ito mismo ay katangian lamang ng mga taong puno ng banal na biyaya sa bawat pakiramdam at persepsyon.

69. *Ang biyaya ay sa simula ay kumikilos nang pinaka-tunay sa kaluluwa,*
at pagkatapos ay humihina ang epekto nito at lubos pang natatago.

Gaano kapakinabang ito para sa kaluluwa. Sa simula, karaniwang pinapaliwanagan ng biyaya ang kaluluwa ng kaniyang liwanag, na sinasamahan ng matinding pakiramdam nito; ngunit kapag sumulong na ang pag-unlad sa espiritwal na buhay Kristiyanong, kung gayon, kadalasan nang hindi namamalaman ng kaluluwang mapagmahal sa Diyos, isinasagawa nito ang kaniyang mga hiwaga sa loob nito: upang pagkatapos (kapag napayapa na ang kaluluwa) ay gabayan tayo nito, nang may kagalakan, sa landas ng banal na pagninilay, na para bang kakatawag pa lamang sa atin mula sa kamangmangan tungo sa kaalaman; samantalang sa gitna ng ating mga pakikibaka (upang payapain ang kaluluwa mula sa mga pagnanasa nito), mapigil nito ang ating mga kaisipan na maging hungkag. Nararapat na tayo'y malubog sa nararapat na sukat ng kalungkutan, na para bang tayo'y pinabayaan ng biyaya, upang lalong mapababa ang ating sarili at matutong sumailalim sa mga pasiya ng Panginoon tungkol sa atin; at pagkatapos, sa takdang panahon, ay pumasok sa kagalakan, na hinihikayat ng pinagpalang pag-asa: sapagkat kung paanong ang walang-hanggang kalungkutan ay nagdadala sa kaluluwa sa pag-aalinlangan at kawalan ng pag-asa, gayundin naman ang labis na kagalakan ay naghahatid dito sa kayabangan at pagpapalalo. Sinasabi ko ito sa mga sanggol pa sa buhay at pag-unawa. Sa pagitan ng kaliwanagan ng biyaya at pagtalikod ay may tukso; at sa pagitan ng kalungkutan at kagalakan ay may pag-asa. Sapagkat nasusulat: *'Naghintay ako nang may pagtitiis sa Panginoon, at dininig Niya ako'* (Awit 39:2), – at muli: *'Sa karaklan ng aking kapighatian, pinaligaya ng iyong mga aliw ang aking kaluluwa'* (Awit 93:19).

70. *Kung gaano kasama sa kaluluwa ang mabulang pananalita, at kung gaano kapakinabang ang katahimikan.*

Tulad ng mga pinto sa paliguan, kapag madalas binubuksan, mabilis na pinapalabas ang init sa loob palabas, gayundin ang kaluluwa, kapag maraming tao ang nagsasalita—kahit mabuti pa ang kanilang sinasabi—pinapalabas nito ang alaala nito (ang kamalayang nakatayo sa kaayusan ng mga espiritwal na bagay) sa pamamagitan ng pintuan ng pananalita. Dahil dito, sa huli ay nawawalan ang isip ng pinakadalisay nitong mga kaisipan, at, hinahatak ng magulong pagbaha ng mga kaisipan, ay nagsasalita nang magulo sa mga naroroon. Sa ganitong kalagayan, hindi na nito taglay ang Banal na Espiritu, na nag-iingat sa ating mga kaisipan mula sa walang kabuluhang pagninilay-nilay: sapagkat ang Espiritung ito, na mabuti at malaya sa lahat ng kaguluhan at walang kabuluhang pagninilay-nilay, ay iniwasan ang paligoy-ligoy na pananalita. – Ang katahimikan naman ay kapaki-pakinabang, sapagkat ito ang ina ng matalinong pag-iisip.

71. *Paano dapat pamahalaan ng isang Diyos-mahilig na kaluluwa ang pakiramdam ng katotohanan.*

Ang mismong Salita ng Kaalaman ay nagtuturo sa atin na, sa simula, ang isang kaluluwang mapagmahal sa Diyos (na nagsimula sa landas ng pagpapalugud sa Diyos) ay binabayo ng napakaraming pagnanasa, lalo na ng galit at poot. Nasa ilalim ito hindi dahil sa gawa ng masasamang espiritu kundi dahil sa mismong takbo ng pag-usad nito sa buhay na espiritwal. Hangga't pinamumunuan ang kaluluwa ng

makalupang pangangatwiran, nananatili itong walang pakialam sa katotohanan, kahit na nakikita nitong tinatapakan ito ng iba; sapagkat, dahil lubos itong abala sa sarili nitong mga pagnanasa, wala itong pakialam sa katotohanan ng Diyos. Ngunit kapag nagsimula na itong umangat sa mga hilig at pagnanasa nito, noon—sa pamamagitan ng paglayo sa mga bagay na makamundo at sa pamamagitan ng pag-ibig sa Diyos—hindi na nito matiis na makita, kahit sa panaginip, ang katotohanan ng Diyos na pinababayaan, kundi nagagalit at nag-aalab ang loob sa mga salarin hanggang sa makita nitong ang mga mismong lumalabag sa katotohanan ay ipinagtatangol ang kanyang dangal, sa pamamagitan ng kilos ng isang banal na pag-iisip (na nakarating sa takot sa Diyos at nagsisi). Kaya naman, likas niyang kinamumuhian ang mga walang katarungan, samantalang labis niyang minamahal ang mga matuwid; sapagkat ang mata ng kaluluwa ay hindi nadadaya (nahihikayat sa maling pananaw) kapag ang taping nito—ang katawan—ay pinapino ng sukdulang pagpipigil sa sarili. Gayunpaman, mas mabuti pang magdalamat sa kawalang-pakialam ng mga taong masasama kaysa kamuhian sila: sapagkat bagaman karapat-dapat silang kamuhian, hindi inuutusan ng salita ng katotohanan ang isang kaluluwang mapagmahal sa Diyos na mag-alab sa poot, dahil kapag may poot sa kaluluwa, ang tunay na kaalaman ay nagiging hindi aktibo.

72. *Ang isip teolohikal at ang isip ng iskolar.*

Ang isip ng isang teologo, na pinatamis at pinadalisay sa kaluluwa ng mismong mga salita ng Diyos, ay nakakamit ang sapat na lawak ng kawalang-pagnanasa. Sapagkat '*ang mga salita ng Panginoon*', gaya ng sinasabi, '*ay malilinis na salita, pilak na pinadalisay, pinurip sa lupa*' (Awit 11:7). At ang isip ng iskolar, na itinatag sa pamamagitan ng pagsubok ng biyaya, ay tumataas sa itaas ng mga pagnanasa. Ang teologo rin ay nakikibahagi sa karanasan ng iskolar kung pinagyayaman niya sa kanyang sarili ang pinaka-mapagkumbabang disposisyon; at ang iskolar, sa isang antas, ay nakikibahagi sa kontemplatibong birtud kung ang makatwirang bahagi ng kanyang kaluluwa ay malaya sa pagkakamali. Sapagkat hindi naman lahat ay nakakamtan nang buong-buo ang dalawang biyayang ito; kaya ang bawat may taglay ng isa sa kanila, sa pagkamangha kung paanong nalalampasan siya ng isa pa, ay lalo pang nagiging mapagkumbaba sa pamamagitan ng masigasig na paghahangad sa matuwid na pamumuhay. Ito ang dahilan kung bakit sinasabi ng Apostol: '*Sa isa ay ipinagkaloob sa pamamagitan ng Espiritu ang mensahe ng karunungan, sa iba naman ang mensahe ng kaalaman tungkol sa iisang Espiritu*' (1 Cor. 12:8).

73. *Tungkol sa panalangin na may boses at panalangin na iniaalay sa puso.*

Kapag ang kaluluwa ay sagana sa kanyang likas na bunga, ito ay nag-aawit ng mga salmo nang may malakas na tinig at may hilig na manalangin higit sa lahat sa pamamagitan ng tinig. Ngunit kapag ito ay ginagalaw ng Banal na Espiritu, ito ay umaawit at nananalangin nang may buong kagalakan at tamis sa katahimikan ng puso. Ang unang kalagayan ay sinusundan ng isang malabong kagalakan (na nagmumula sa sariling kasiyahan); ang ikalawa naman ay ng isang espirituwal na luha, at pagkatapos ay ng isang tiyak na kagalakan na mas angkop sa katahimikan: sapagkat ang alaala, habang pinipigilan ang tinig, ay nananatiling mainit, at hinihikayat ang puso na magbunga ng ilang mga kaisipang nagdudulot ng luha at pagninilay-nilay. Sa ganito, tunay na makikita ang mga binhi ng panalangin, itanim nang may luha ngunit may kagalakan sa lupa ng puso, sa matibay na pag-asa ng masaganang ani (Awit 125:5). Gayunpaman, kapag tayo ay nabibigatan ng matinding kalungkutan, kailangan nating kantahin nang medyo mas malakas ang ating mga salmo, pinipigilan ang mga daing ng kaluluwa sa pamamagitan ng kagalakan ng pag-asa, hanggang sa ang mabigat na ulap ng kalungkutan ay mawala sa simoy ng himig ng salmo.

74. *Tungkol sa likas at grasya-puno na pag-ibig sa Diyos.*

Kapag nakilala ng kaluluwa ang sarili nito, sumisiklab mula sa loob nito ang isang tiyak na init at banal na paggalang: sapagkat, hindi nababahala ng mga alalahanin ng buhay na ito, sumasalamin ito ng isang tiyak na pag-ibig (para sa Diyos) mula sa loob nito patungo sa mundo, hinahanap ang Diyos, ang pinagmumulan ng kapayapaan, sa nararapat na sukat; ngunit ang pag-alalang ito (sa Diyos na hinahanap) ay agad na naglalaho, alinman dahil sa mga impresyong pandama na nagpapalabo sa pag-alalang ito, o dahil ang kalikasan, sa kaniyang kahirapan, ay agad na nauubos ang kaniyang sariling kabutihan. Ito ang dahilan kung bakit ang mga Griyegong pilosopo, bagaman sinikap nilang makamtan ito sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, ay hindi ito narating nang nararapat; sapagkat ang kanilang mga isipan ay hindi pinamunuan ng walang hanggang at ganap na katotohanang karunungan. Ang pagmamahal na may init na kaloob ng Diyos sa puso ng Banal na Espiritu, gayunpaman, ay, una sa lahat, ganap na mapayapa at walang patid; higit pa rito, tinatawag nito ang bawat bahagi ng kaluluwa na mahalin ang Diyos at hindi ito sumasabog mula sa puso, kundi kusang-loob nitong pinupuno ang buong tao ng isang walang hanggang pag-ibig at kagalakan. Ito ang dapat pagsikapan ng

mga nakakakilala rito na makamtan. Sapagkat ang likas na pag-ibig ay tanda na ang kalikasan ay hindi umuunlad sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili; gayunpaman, hindi nito kayang itaas ang isip sa kawalan ng damdamin, gaya ng ginagawa ng espirituwal (puno ng biyaya) na pag-ibig.

75. *Tungkol sa liwanag na dala ng impluwensya ng biyaya sa kaluluwa*, –
at sa pagdidilim nito sa ilalim ng impluwensya ng mga madilim na puwersa.

Tulad ng hangin sa paligid natin, kapag humahampas ang hangin mula sa hilaga, ay napapalinis dahil sa isang tiyak na pinong katangian at sa nakapapreskong epekto ng hangin na ito; ngunit kapag humihilo ang hangin sa timog, nagiging wari, makapal ito dahil sa isang partikular na kabigatan na dulot ng hangin na ito, na kumukuha mula sa sariling rehiyon at nagkakalat ng isang uri ng tuyong hamog sa buong sansinukob: gayundin ang kaluluwa, kapag natanggap nito ang impluwensya ng hininga ng tunay at Banal na Espiritu, ay lubos na nagiging malaya mula sa demonyong kadiliman; ngunit kapag ito ay malakas na hinampas ng espiritu ng panlilinlang, ito ay lubos na natatakpan ng mga ulap ng kasalanan. Kaya naman, dapat nating laging ituon ang ating buong pagsisikap sa nagpapalinis at nagbibigay-buhay na hininga ng Banal na Espiritu, iyon ay, sa espiritu na nakita ng Propeta Ezekiel sa isang pangitain na nagmumula sa Hilaga (– 1:4): upang ang kontemplatibong bahagi ng ating kaluluwa, higit sa lahat, ay manatiling dalisay, at tayo ay maituring na karapat-dapat na pumasok sa mga banal na pangitain nang walang kapintasan, na nasisilayan sa himpapawid ng liwanag ang nasa liwanag. Ito ang liwanag ng tunay na kaalaman.

76. *Kung paanong gumagana ang Espiritu ng Katotohanan at ang espiritu ng panlilinlang sa kaluluwa bago at pagkatapos ng binyag*.

May ilan na bumuo ng kuro-kurong ang biyaya at kasalanan—ibig sabihin, ang Espiritu ng Katotohanan at ang espiritu ng panlilinlang—ay magkasamang nakatago sa isipan ng mga binabinyagan: sapagkat, ayon sa kanila, ang isa ay tinatawag ang isipan tungo sa kabutihan, samantalang ang isa naman ay tinatawag ito sa kabaligtaran. Ako, gayunpaman, ay nauunawaan mula sa banal na Kasulatan at mula sa sariling karanasan ng isip na, bago ang binyag, ang biyaya ay ginagabayan ang kaluluwa patungo sa kabutihan mula sa labas, samantalang si Satanas ay nakapagtago sa kaibuturan nito, na naghahangad na harangan ang isip mula sa lahat ng matutuwid na landas; mula sa mismong sandaling tayo'y muling ipinanganak sa binyag, ang diyablo ay nasa labas, at ang biyaya ay nasa loob. Ito ang dahilan kung bakit natatagpuan natin na kung paanong ang ilusyon ay minsang naghari sa kaluluwa—ganyan naman, pagkatapos ng binyag, ang katotohanan ang naghahari rito. Pagkatapos nito, patuloy na kumikilos si Satanas sa kaluluwa, gaya ng dati, at madalas ay mas mabagsik pa kaysa dati, ngunit hindi bilang isang sabay na umiiral sa biyaya—huwag sana!—kundi, wari, ay nanliliyab sa harap ng isip sa pamamagitan ng kahinaan ng katawan, sa pamamagitan ng pang-akit ng mga ligayang walang salita. Nangyayari ito sa pahintulot ng Diyos, upang ang tao ay makamtan ang kagalakan ng kabutihan sa pamamagitan lamang ng pagdaan sa bagyo, apoy, at tukso. Sapagkat nasusulat: *'Dumaan kami sa apoy at sa tubig, at dinala mo kami sa isang lugar ng kapahingahan'* (Awit 65:12).

77. *Ang paraan ng pagganap ng biyaya ng Diyos sa kaluluwa*.

Ang biyaya, gaya ng nasabi ko na, mula pa sa sandaling matanggap natin ang binyag, ay nagsisimulang manirahan nang lihim sa kaibuturan ng isip (espiritu), tinatago ang presensya nito kahit sa mismong persepsyon ng isip. Ngunit kapag sinimulan ng isang tao na mahalin ang Diyos nang buong kalooban (puso) ng kanyang pagkatao, doon nagsasalita ang biyaya sa kaluluwa sa pamamagitan ng mga pandama ng isip gamit ang isang di-mailarawang salita, na nagkakaloob dito ng bahagi ng Kanyang mga biyaya. Kaya naman, ang sinumang nagnanais na manatili sa tuklas na ito sa kanilang sarili magpakailanman ay naghahangad, nang may malaking kagalakan, na talikuran ang lahat ng kasalukuyang biyaya, upang lubos na makamtan ang bukid na doon nila natagpuan ang nakatagong kayamanan ng buhay (Matt. 12:44). Sapagkat kapag tinalikuran ng isang tao ang lahat ng kayamanang makamundo, matatagpuan niya sa loob ng kanyang sarili ang lugar kung saan nakatago ang biyaya ng Diyos. Pagkatapos, habang umuunlad ang kaluluwa, inihahayag ng banal na kaloob (ng biyaya) ang kabutihang-loob nito sa isipan; ngunit sa parehong panahon pinapayagan ng Panginoon ang mga demonyo na guluhin pa ang kaluluwa, upang ituro rito na matalinong pagkilalanin ang mabuti at masama, at upang maging mas mapagkumbaba; sapagkat kapag ito ay sumasailalim sa ganitong mga tukso, ito ay napapabagsak ng matinding hiya sa kahihiyan ng mga kaisipan ng mga demonyo.

78. *Sa pamamagitan ng binyag, ibinubuhos ang Espiritu Santo sa puso, samantalang pinalalayas ang masamang espiritu*;

ngunit hindi nito tinatapos ang mga tukso na magkasala.

Ginawa tayo sa wangis ng Diyos, sa pamamagitan ng makatuwiran (espiritwal) na kilos ng kaluluwa; habang ang katawan ay, wari, tinitirhan nito. Ngunit dahil, sa pamamagitan ng pagsuway ni Adan, hindi lamang nadungisan ang mga natatanging katangian ng kaluluwa, kundi ang ating katawan ay napasailalim din sa pagkabulok: ang Lubos na Banal na Diyos na Verbo ay nagkatawang-tao at, bilang Diyos, sa pamamagitan ng Kanyang sariling binyag, ipinagkaloob sa atin ang tubig ng kaligtasan para sa muling pagsilang: sapagkat tayo'y muling ipinapanganak sa pamamagitan ng tubig sa pamamagitan ng gawa ng Banal at Nagbibigay-buhay na Espiritu, na siyang dahilan upang tayo'y agad na malinis sa kaluluwa at katawan, basta't lumalapit tayo sa Diyos nang buong puso. Sa sandaling ito, nananahan ang Banal na Espiritu sa loob natin, samantalang ang kasalanan (o ang ama ng kasalanan) ay pinalalayas Niya, sapagkat imposible, dahil sa pagkakaisa at kasimplehan—ang katangiang katangian ng kaluluwa—na sabay na manirahan ang dalawang nilalang na ito sa loob nito, gaya ng iniisip ng ilan. Bukod pa rito, kapag ang biyayang banal, sa pamamagitan ng Banal na Pagbibinyag, ay nagsanib sa walang-hanggang pag-ibig sa mga katangian ng larawan ng Diyos bilang panata ng pagkakapareho, saan nga ba magkakaroon ng puwang para sa masama – sapagkat walang pakikisama ang liwanag at ang kadiliman? (2 Cor. 6:14). Kaya, habang naglalakbay tayo sa landas ng mga banal na pagsisikap, naniniwala tayo na *sa pamamagitan ng 'ligo ng muling pagsilang'* (1 Tim. 3:5) ang kasuklam-suklam na ahas ay pinalalayas mula sa kailaliman ng isipan; gayunpaman, hindi tayo nagugulat na, kahit pagkatapos ng Binyag, patuloy pa rin nating nararanasan ang masasamang kaisipan kasabay ng mga mabubuti. Sapagkat ang paliligo ng pagpapabanal, habang tinatanggal ang dumi ng kasalanan, ay hindi winawasak ang dalawang uri ng ating mga pagnanasa, ni hindi rin nito pinipigilan ang mga demonyo na makipagdigma sa atin at magsalita ng mga mapanlinlang na salita sa atin; upang ang anumang ating mapapanatili habang nasa likas na kalagayang iyon, ay mapangalagaan natin sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos, matapos nating yakapin ang mga sandata ng katuwiran.

79. *Ang biyaya ay gumagawa sa pamamagitan ng mga kakayahan ng isip, samantalang si Satanas ay gumagawa sa pamamagitan ng mga makamundong pandama at pagnanasa.*

Si Satanas, gaya ng nasabi ko na, ay pinalalayas mula sa kaluluwa sa pamamagitan ng banal na binyag; gayunpaman, dahil sa mga kadahilanang nabanggit sa itaas, pinapayagan siyang kumilos dito sa pamamagitan ng katawan. Ang biyaya ng Diyos ay itinatanim sa kaibuturan ng kaluluwa, ibig sabihin, sa isipan. Sapagkat, gaya ng sinasabi, *'ang buong kaluwalhatian ng anak na babae ng hari ay nasa loob,'* na hindi nakikita ng mga demonyo (Awit 44:14). Ito ang dahilan kung bakit, kapag malugod nating naaalala ang Diyos, nararamdaman natin na ang banal na pag-ibig ay tila umaapaw na parang batis mula sa kaibuturan ng ating puso; samantalang ang masasamang espiritu ay sumasalakay sa mga pandama ng katawan at nananahan doon, kumikilos nang madali, sa pamamagitan ng laman na kanilang ginagamit, sa mga kaluluwang nasa pagkabata pa lamang. Kaya, ayon sa banal na Apostol, ang ating isipan ay laging kaayon ng batas ng Espiritu; samantalang ang mga pandama ng laman ay madaling naaakit sa mga pagnanasa ng laman (Roma 7:18). Kaya naman, sa mga taong masigasig na nangunguna sa kaalaman, ang biyaya, sa pamamagitan ng mga kakayahan ng isip at ng mismong katawan, ay pinupuno sila ng di-mailarawang kagalakan; ngunit kapag tinatahak natin nang pabaya at walang pakundangan ang landas ng kabanalan, ang mga demonyo, sa pagkatagpo sa atin sa ganitong kalagayan, ay ginagawang alipin ang ating kaluluwa sa pamamagitan ng mga pandama ng katawan, at marahas itong hinihila patungo sa hindi nito ninanais—sila ay mga mamamatay-tao.

80. *Laban sa mga nagsasabing magkasamang naninirahan ang biyaya at kasalanan sa puso ng mga nabinyagan.*

Ang mga nagsasabing dalawang prinsipyo, ang espiritu ng biyaya at ang espiritu ng kasalanan, ay magkasamang umiiral sa puso ng mga mananampalataya, ay binabanggit ang mga salita ng Ebanghelistang: *'Ang liwanag ay nagniningning sa kadiliman, at hindi ito tinalo ng kadiliman'* (Juan 1:5), at nagpapasya na ang banal na liwanag ay hindi nadudumihan sa pakikipagtagpo sa masama, kahit pa lumapit ang banal na liwanag sa kadiliman ng demonyo. Ngunit ang talatang ito ng Ebanghelyo ay sumasalungat din sa ganitong mga tao, na nagpapakita na ang kanilang pangangatwiran ay salungat sa Banal na Kasulatan. Sapagkat kung paanong ang Diyos—ang Salita, ang tunay na liwanag—sa Kanyang pagkaloob na magpakita sa Kanyang mga nilikha sa Kanyang laman, ay nagpaliwanag sa ating kalooban ng liwanag ng Kanyang banal na kaalaman sa pamamagitan ng Kanyang walang hanggang pag-ibig sa sangkatauhan, gayon din ay hindi naunawaan ng karunungan ng mundo, ibig sabihin, ay hindi kinilala ang payo ng Diyos, sapagkat *'ang pag-iisip na nakatuon sa laman ay laban sa Diyos'* (Roma 8:7): dahil dito, ginamit ng Teologo ang mismong salitang ito; at matapos magdagdag ng ilang salita pa, sinabi ng kahanga-hangang taong ito: *'sapagkat ang tunay na liwanag, na*

nagbibigay-liwanag sa bawat tao na pumapasok sa mundo' – sa halip na: 'nag-aakay at nagbibigay-buhay'. 'Sapagkat siya'y nasa mundo, at sa pamamagitan niya nilikha ang mundo, subalit hindi siya nakilala ng mundo. Dumating siya sa kaniyang sariling bayan, at hindi siya tinanggap ng kaniyang sariling bayan. Ngunit sa lahat ng tumanggap sa kaniya, binigyan niya ng karapatang maging mga anak ng Diyos, sa mga naniwala sa kaniyang Ngalan' (Juan 1:9–12). At ang pinakamatalinong si Pablo, sa pagpapaliwanag ng mismong katagang ito: 'hindi nila Siya tinanggap' (hindi nila Siya nakilala), ay nagsabi: 'Hindi na nga sinasabi kong nahawakan ko na, o na ako'y ganap na; kundi nagsusumikap akong abutin ito, na kay Cristo Jesus naman ay nahawakan ako' (Fil. 3:12). Kaya, ang Ebanghelista ay hindi nagsasalita tungkol kay Satanas, na hindi niya nakilala ang tunay na liwanag – sapagkat mula pa sa simula ay dayuhan siya rito – kundi sa pamamagitan ng mga salitang ito ay wasto niyang pinapagalitan ang mga taong, habang nakakarinig ng mga kapangyarihan at himala ng Diyos, ay ayaw lumapit sa liwanag ng Kanyang kaalaman, sapagkat ang kanilang mga puso ay naparamdam.

81. *May dalawang uri ng masasamang espiritu: ang pinakamalabno, na nakikipagdigma laban sa kaluluwa,*

at ang pinakamagaspang, na mas kumikilos sa katawan.

Itinuturo sa atin ng Salita ng Kaalaman na may dalawang uri ng masasamang espiritu: ang ilan ay mas pino, ang iba naman ay lubhang materyal. Ang pinakamarurupok ay nakikipagdigma laban sa kaluluwa, samantalang ang pinakamagaspang ay karaniwang humuhuli sa laman sa pamamagitan ng ilang kahiya-hiyang, makalupang pagnanasa; kaya naman ang mga espiritong umaatake sa kaluluwa at ang mga umaatake sa katawan ay laging magkasalungat, kahit na pareho silang masigasig na magdulot ng pinsala sa tao. Kapag hindi naninirahan ang biyaya sa isang tao, ang masasamang espiritu, na parang mga ahas, ay naninirahan sa kailaliman ng puso, na pumipigil sa kaluluwa na lumingon sa pagnanais ng kabutihan. Ngunit kapag ang biyaya ay lihim na naninirahan sa isipan, dumaraan sila, na parang madilim na ulap, sa mga bahagi ng puso, at nagiging makasalanang pagnanasa at iba't ibang mapanlinlang na pantasya, upang sa pamamagitan ng pag-alihw sa isipan sa mga pantasyang ito, mailihis nila ito mula sa pakikipag-isa sa biyaya. Kaya, kapag tayo ay ginaganyak ng mga espiritong umaatake sa kaluluwa upang pukawin ang mga pagnanasa sa loob, lalo na ang kayabangan at pagmamataas—ang ina ng lahat ng kasamaan—dapat nating, sa pamamagitan ng paggunita sa pagkabulok ng ating sariling katawan, pahiyahin ang kayabangan na ito ng pagpapalaki sa sarili na nagmumula sa pag-ibig sa kaluwalhatian. Dapat nating gawin ang pareho kapag inihahanda ng mga demonyo, na nakikipagdigma laban sa katawan, ang ating mga puso upang mapuno ng kahiya-hiyang mga pagnanasa: sapagkat ang mismong pag-alala na ito, kasabay ng pag-alala sa Diyos, ay matatag na hahadlang sa lahat ng tukso ng masasamang espiritu. Ngunit, kung bilang tugon sa ganitong pag-alala, sinimulan ng mga demonyo ng kaluluwa na itanim sa ating isipan ang kaisipan ng walang-hanggang kababaan ng likas na katangian ng tao, na para bang walang dangal, dahil sa pagkabulok ng laman (sapagkat ito ang karaniwang ginagawa nila kapag sinimulan silang guluhin ng ganitong mga kaisipan), – alalahanin natin ang karangalan at kaluwalhatian ng Kaharian ng Langit, nang hindi nakakalimot na isaalang-alang ang kabagsikan ng walang kinikilingang paghuhukom ng Diyos; upang sa gayon ay mapigilan natin ang ganoong maluwag na pag-asa, at sa gayon ay maipagkaloob ang katatagan at lakas sa ating mga puso—na madaling matukso ng mabilis at madaling pagnanasa—upang manindigan nang matatag laban dito.

82. *Ang diyablo ay hindi maaaring manirahan sa puso ng mga nasa biyaya;*

ngunit siya ay nakikipagdigma laban sa kanila sa pamamagitan ng katawan.

Itinuturo sa atin ng Panginoon sa Kaniyang Banal na Ebanghelyo na kapag bumalik si Satanas at makita niyang malinis at walang laman ang kaniyang bahay—ibig sabihin, ang pusong tigang—dadalhin niya ang pitong ibang espiritu na mas masama kaysa sa kaniya, papasok siya rito at titira doon, at gagawing mas masahol ang huling kalagayan ng tao kaysa sa una (Lucas 11: 25). Mula rito, dapat maunawaan na hangga't naninirahan ang Banal na Espiritu sa loob natin, hindi makapasok si Satanas sa kailaliman ng kaluluwa at manirahan doon. Ngunit itinuturo rin ng banal na si Pablo ang parehong pagkaunawa sa pananaw na ito – nang makita niya ang tunay na kalikasan ng bagay na ito sa pamamagitan ng asetikong (pangkaranasang) kaalaman (ibig sabihin, kung ano talaga ito), sinasabi niya: 'Sapagkat ikinagagalak ko ang kautusan ng Diyos ayon sa taong nasa aking kalooban; ngunit nasusumpungan ko ang ibang kautusan sa aking mga miyembro, na nakikipaglaban sa kautusan ng aking isip, at binibihag ako nito sa kautusan ng kasalanan na nasa aking mga miyembro' (Roma 7:22–23). Tungkol naman sa mga nagtagumpay na mabuhay ayon sa Espiritu, ipinagpapatuloy niya: 'Kaya nga, ngayon ay wala nang kaparusahan para sa mga nasa kay Cristo Jesus, na

hindi naglalakad ayon sa laman kundi ayon sa Espiritu. Sapagkat ang batas ng Espiritu ng buhay kay Cristo Jesus ay nagpalaya sa akin mula sa batas ng kasalanan at kamatayan" (Roma 8:1–2). At sa isa pang talata, upang ipakita na ang diyablo ay nakikipagdigma mula sa katawan laban sa kaluluwang naging bahagi ng Banal na Espiritu, sinasabi niya: *"Kaya't magtindig kayo, na tinali ang inyong mga balakang ng katotohanan, at suot ang baluti ng katuwiran, at pinakawit sa inyong mga paa ang paghahanda ng ebanghelyo ng kapayapaan; sa lahat ng ito, kamtan ninyo ang kalasag ng pananampalataya, na sa pamamagitan nito'y mapapawi ninyo ang lahat ng nagliliyab na palaso ng masama; at kunin ninyo ang helmet ng kaligtasan, at ang espirituwal na tabak, na siyang salita ng Diyos"* (Efe. 6:14–17). Ngunit ang pagkabihag ay isang bagay, at ang pakikibaka ay iba; sapagkat ang una ay nangangahulugang pwersahang pagsakop sa kapangyarihan ng iba, samantalang ang huli ay nagpapahiwatig ng pantay at salungat na pakikipaglaban. Ito ang dahilan kung bakit sinasabi ng Apostol na inaatake ng diyablo ang mga kaluluwang nagdadala kay Kristo na Panginoon sa kanilang sarili gamit ang naglalagablab na palaso. Sapagkat karaniwan itong mangyayari: ang sinumang hindi makahawak sa kanyang kalaban gamit ang kanyang mga kamay ay gumagamit ng palaso laban sa kanya, upang saktan ang kaaway na kanyang kinakalaban mula sa malayo sa pamamagitan ng paglipad ng mga palaso; at gayon si Satanas, dahil hindi na niya, gaya ng dati, maaaring manirahan sa isipan ng mga nagsusumikap, dahil sa presensya ng biyaya sa kanilang kalooban; kaya, naninirahan sa katawan, sinasabug niya ang malibog na kahalumigmigan, na naghahangad na linok ng kaluluwa sa pamamagitan ng pang-akit nito. Ito ang dahilan kung bakit kailangang patuyuin ang katawan, upang ang isip, na naaakit ng maluhong kahalumigmigan, ay hindi masilo sa mga patibong ng senswalidad at mahulog. Mula sa mismong mga salita ng Apostol, madaling makita na ang isipan ng mga nagsusumikap ay nasa ilalim ng impluwensya ng banal na liwanag, kaya't ito ay nasasailalim sa batas ng Diyos at nagagalak dito; samantalang ang laman, dahil sa mismong hilig nito sa kasamaan, ay nasasailalim sa masasamang espiritu, kaya't ito ay naaakit na sumunod sa kanilang masasamang pahiwatig. Mula rito, malinaw na ang isip ay hindi isang karaniwang tinitirhan nina Diyos at ng diyablo: kung hindi, gaya ng paglilingkod ko sa batas ng Diyos sa pamamagitan ng aking isip, at sa aking laman sa batas ng kasalanan, kung ang aking isipan ay hindi, sa buong kalayaan nito, lumalaban sa mga demonyo, kusang sumusuko sa mapagpalang impluwensya ng biyaya rito, samantalang ang katawan ay inaakit ng kaaya-ayang halimuyak ng mga ligayang walang salita, dahil, gaya ng sinabi ko, pinapayagan kong manirahan ang masasamang espiritu sa loob nito? Sinasabi ng Apostol: *'Sapagkat nalalaman ko na sa akin—ito ay sa aking laman—ay walang mabuting naninirahan'* (Roma 7:18). Kaya, sa mga yaong, sa pamamagitan ng kanilang pakikibaka, ay lumalaban sa kasalanan (sapagkat hindi tungkol sa kaniyang sarili ang sinasabi ng Apostol dito), ang mga demonyo ay nakikipagdigma laban sa isipan, samantalang ang laman, sa pamamagitan ng mga nakapapawi at kaaya-ayang pagnanasa, ay naghahangad na magpahinga at akitin sila sa kahalayan; sapagkat, ayon sa matuwid na paghatol, pinapayagan silang magtago sa kailaliman ng katawan kahit ng mga taong masigasig na lumalaban sa kasalanan, dahil ang kalooban ng kaisipang pantao ay laging napapailalim sa tukso. Ngunit kung ang sinuman ay may kakayahang mamatay, kahit sa buhay na ito, sa pamamagitan ng mga gawaing pagtitimpi, siya ay sa wakas nagiging ganap na tinitirhan ng Banal na Espiritu; sapagkat ang taong iyon ay bumangon na bago pa ang kamatayan – gaya ng sa makapala na si Pablo mismo, at gaya ng mga naging at mga kasalukuyang nagsusumikap laban sa kasalanan nang may ganap na debosyon.

83. *Gaya ng mga kaisipang itinanim ni Satanas na itinuturing na nagmumula sa puso.*

Ang puso mismo ang pinagmumulan ng mabubuting kaisipan at masasamang kaisipan; gayunpaman, hindi nito nililikha ang masasamang kaisipan ayon sa sarili nitong kalikasan, kundi pinananatilihan ang ilan sa mga ito dahil ang alaala ng kasamaan ay naging nakagawiang gawi sa loob nito dahil sa mga nakaraang tukso, samantalang ang karamihan sa mga ito—at tunay ngang ang pinakamasama—ay nagmumula sa kasamaan ng mga demonyo. Ngunit tayo ay tumitingin sa lahat ng ito bilang nagmumula, wari, sa puso; kaya't inisip ng ilan na magkasamang naninirahan sa ating isipan ang biyaya at kasalanan, na binanggit bilang patunay ang mga salita ng Panginoon: *'Sapagkat ang lumalabas sa bibig ay nagmumula sa puso, at ito ang nagdudumi sa isang tao. Sapagkat mula sa puso lumalabas ang masasamang kaisipan, pagpatay, pangangalunya, pakikipagtalik sa labas ng kasal at iba pa'* (Matt. 15:18, 20). Ngunit hindi nila namamalayan na ang ating isipan, sa pamamagitan ng paggana ng isang napakatalinong kakayahan, ay nagiging lalagyan ng mga masamang kaisipang itinanim dito ng masasamang espiritu; sapagkat, sa pamamagitan ng paggana ng laman, ang katawan—na hilig sa pagbibigay-lugod sa sarili—ay hinahatak ang kaluluwa rito, kahit na hindi natin alam kung paano, dahil sa pagkakaisa nito rito; sapagkat ang laman ay labis na umiibig sa alindog ng pagnanasa ng laman. Dahil dito, ang mga kaisipang itinanim sa kaluluwa ng mga demonyo ay tila

nagmumula sa puso, at ginagawang sarili natin ang mga ito kapag nais nating magpakasawa sa mga ito: ito ang pinapagalitan ng Panginoon, gaya ng inihahayag ng banal na Salita mismo, at Siya ang nagsalita ng mga salitang nabanggit sa itaas. Sapagkat kapag ang sinuman ay nagagalak sa mga kaisipang itinanim sa kaniya ng mapanlinlang na Satanas, at ang alaala ng mga ito ay, wari, nakatatak sa kaniyang puso, hindi ba't malinaw na siya mismo ang nagmumula ng mga kaisipang ito mula sa kaniyang sarili?

84. *Isang halimbawa mula sa Kasulatan na nagpapaliwanag na ang biyaya at ang diyablo*
ay hindi maaaring manirahan nang magkasama sa puso.

Sinasabi ng Panginoon sa Ebanghelyo na ang isang malakas na tao ay hindi matataboy sa sariling bahay maliban kung siya'y gaposan ng isang lalong malakas na tao, samantalain ang lahat ng kanyang pag-aari, at itapon siya (Matt. 12:29). Paano nga ba, pagkatapos ng ganoong kahihiyan, makakapasok muli ang taong pinalayas at manirahan doon kasabay ng tunay na may-ari ng bahay, na nagpapahinga sa sariling tahanan ayon sa kanyang gusto? At anong hari, matapos talunin ang isang tirano na nagrebelde laban sa kanya, ang maghahangad na makalibot ito sa kanyang mga silid-kaharian kasabay niya? Hindi ba mas pipiliin niyang patayin agad siya, o, kapag nakagapos na, ipasa siya sa kanyang mga sundalo para sa pinakamatagal na pagpapahirap at pinakamalagim na kamatayan?

85. *Patunay ng pareho mula sa mga karanasan ng buhay espirituwal,*
o kung paano gumagana ang biyaya at kasalanan sa isang umuunlad.

Kung ang sinuman, sa batayan na iniisip natin ang mabuti at ang masama, ay magwawakas na ang Banal na Espiritu at ang diyablo ay magkasamang naninirahan sa isipan, ipaalam sa ganoong tao na nangyayari ito sa atin dahil hindi pa natin natikman o nakita '*kung gaano kabuti ang Panginoon*' (Awit 33:9). Sapagkat sa simula, gaya ng aking nabanggit na, tinatago ng biyaya ang sarili nitong presensya sa mga binabinyagan, na hinihintay ang malayang kalooban ng kaluluwa; ngunit kapag ang isang tao ay lubos na lumingon sa Diyos, doon inihahayag ng biyaya ang sarili nitong presensya sa puso sa pamamagitan ng isang hindi mailarawang pakiramdam; at muling hinihintay ang tugon ng kaluluwa, habang pinapayagan sa panahong iyon ang mga palaso ng mga demonyo na maabot ang pinakamalalalim na bahagi ng damdamin nito, upang ito'y maghanap sa Diyos nang may pinakamainit na kagustuhan at pinaka-mapagkumbabang pag-uugali. Kung, bilang bunga nito, ang isang tao ay sa wakas ay nagsimulang, nang may matatag na determinasyon, na magsulong sa pagsunod sa mga utos at walang humpay na tumawag sa Panginoong Hesus; kung gayon ang apoy ng banal na biyaya ay umaabot sa panlabas na pandama ng puso, na kitang-kitang sinisilab ang mga tinik ng lupaing mortal; kung saan ang mga payo at suhestiyon ng diyablo ay humihinto nang malayo sa lugar na iyon (kung saan ang puso ay nasa biyaya), at bahagya lamang na hinahaplos ang mapanlabas na bahagi ng kaluluwa. Ngunit kapag ang isang tao, sa pamamagitan ng mga pagsisikap sa pagtitimpi, ay nabihisan ng bawat birtud, at lalo na ng ganap na paglayo sa mga pag-aari sa mundo, kung gayon ang biyaya ay nagliliwanag sa kanyang buong pagkatao ng isang malalim at di-mailarawang pakiramdam, na nagpupukaw sa kanyang kalooban ng pinakamainit na pag-ibig para sa Diyos; kung gayon, napapawi ang mga pana ng mga demonyo bago pa man ito tumama sa mga panlabas na pandama, sapagkat ang hininga ng Banal na Espiritu ay pinupuno ang puso ng malalim na kapayapaan, habang ang mga nag-aapoy na pana ng mga demonyo ay napapawi habang lumilipad pa lamang sa hangin. Gayunpaman, kahit ang isang taong nakaabot na sa antas na ito ay kung minsan pinapayagan ng Diyos na mapasailalim sa masamang impluwensya ng mga demonyo, na nag-iiwan sa kanyang isipan na hindi naliwanagan sa mga panahong iyon, upang ang ating malayang kalooban ay hindi lubusang mapigilan ng mga tanikala ng biyaya—hindi lamang dahil ang kasalanan ay dapat mapagtagumpayan sa pamamagitan ng mga pagsisikap sa pag-aayuno at pagtitimpi, kundi dahil ang tao ay dapat magpatuloy na umuunlad sa espirituwal na karanasan: sapagkat ang itinuturing na perpekto sa natututo ay hindi perpekto kung ihahambing sa kayamanan ng pagtuturo ng Diyos sa Kanyang pag-ibig na masigasig para sa pag-unlad, kahit na ang isang tao, na nagsusumikap sa pag-unlad na ito, ay umakyat sa mismong tuktok ng hagdanang ipinakita kay Jacob.

86. *Ang pahintulot ng Diyos ay para sa pagtuturo, at ang pagtanggap ng Diyos ay para sa parusa.*

Ang Panginoon mismo ang nagsabi, '*Nahulog si Satanas mula sa langit*' (Lucas 10:18), upang hindi niya masilayan ang maluwalhating tinitirhan ng mga Banal na Anghel: paano nga ba niya, na hindi karapat-dapat makipag-isa sa mabubuting lingkod ng Diyos, maaaring ibahagi ang isip ng tao bilang tirahan kasama ang Diyos? Kahit sabihin pang ito ay nagaganap sa pamamagitan ng banal na pahintulot, hindi ito bumubuo ng anumang tiyak na patunay. Ang pahintulot para sa edukasyon ay hindi sa anumang paraan nag-aalis sa kaluluwa ng banal na liwanag; ang nangyayari sa ganitong mga kaso ay ang biyaya, gaya ng sinabi ko na, ay

nagtatago ng presensya nito sa isipan, upang, sa paghihikayat ng kapaitan ng diyablo, ang kaluluwa, na may buong takot at malaking kababaang-loob, ay humingi ng tulong sa Diyos, habang nararanasan sa loob nito ang masamang impluwensya ng kaaway. Tulad ng isang ina, na ang anak ay masama ang asal dahil ayaw sumunod sa mga patakaran ng pagpapasuso, ay pansamantalang binibitiwan ang anak sa kanyang yakap, upang ang bata, natatakot sa mga pangit na estranghero o ilang mababangis na hayop na nakapaligid sa kanya, ay sa matinding takot at luha ay muling maakit pabalik sa kanyang yakap. Ngunit sa pamamagitan ng pagtanggig ng Diyos, ang paminsan-minsang pahintulot na ibinibigay ay inihahatid ang kaluluwa—na ayaw magkaroon ng Diyos sa loob nito—sa mga kamay ng mga demonyo, na parang nakagapos. Ngunit hindi tayo mga batang itinatapon; bagkus, ayon sa ating paniniwala, tayo ang tunay na supling ng biyaya ng Diyos, na pinapalusog nito sa pamamagitan ng mga pambihirang pahintulot at madalas na pagaliw, upang sa ilalim ng impluwensiya ng ganoong kabutihang-loob sa atin, tayo'y lumago *hanggang sa 'sukat ng tangkad ng kaganapan ni Cristo'* (Efe. 4:13).

87. *Tungkol sa mga epekto sa kaluluwa ng mapag-aralang pagpapabaya ng Diyos*

at sa Kanyang maparusang pagtalikod;

at kung paano dapat kumilos ang isang tao sa harap ng pareho.

Ang mapagpayag na kilos ng Diyos para sa pagtuturo ay unang tumatama sa kaluluwa ng matinding kalungkutan, pakiramdam ng kahihyan, at isang antas ng pag-aalinlangan, upang supilin ang kayabangan nito at ang pagnanais na humanga sa iba, at upang dalhin ito sa nararapat na kababaang-loob. Ngunit kaagad pagkatapos, itanim nito sa puso ang isang malambing na takot sa Diyos at isang may luhaang pag-amin, at isang malaking pagnanasa para sa pinakabiyayang katahimikan. Samantalang ang pagtalikod na nagmumula sa paglayo ng Diyos ay iniwan ang kaluluwa sa sariling kagagawan, at napupuno ito ng kawalan ng pag-asa at kawalan ng pananampalataya, kayabangan at galit. Kaya't tungkulin natin, na nakikilala ang parehong pagbibigay-lugod na ito at ang pagtalikurang ito, na lumapit sa Diyos sa angkop na panahon alinsunod sa kalikasan ng bawat isa: sa una, dapat nating ialay sa Kanya ang pasasalamat at mga panata, habang maawain Niyang dinidisciplina ang pagsuway ng ating pagkatao sa pamamagitan ng pag-aalis ng kaaliwan sa atin, upang matutuhan Niya tayong turuan, bilang isang ama, na matibay na pag-ibahin ang mabuti at masama; at dito, ang patuloy na pag-amin ng mga kasalanan, walang tigil na luha at mas malaking pag-iisa, upang, sa pamamagitan ng masigasig na pagsisikap na ito, maipagpangado at maantig natin ang Diyos na muling tingnan ang ating mga puso gaya ng dati. Dapat maunawaan, gayunpaman, na kapag, sa pamamagitan ng mapagpayag na probidensya ng Diyos, nakikipaglaban nang harapan ang kaluluwa kay Satanas, ang biyaya, bagaman itinatago nito ang sarili, ay tumutulong sa kaluluwa sa pamamagitan ng hindi nakikitang tulong, upang ipakita sa mga kaaway nito na ang tagumpay laban sa kanila ay gawa lamang ng kaluluwa,

88. *Isang halimbawa ang nagpapaliwanag*

bakit ang kaluluwa ay nagkakaroon ng mabubuting at masamang kaisipan sa presensya ng biyaya.

At sinumang itinuring na karapat-dapat na magnilay sa espirituwal. Tulad ng, kapag ang isang tao ay nakatayo sa isang bukas na lugar tuwing taglamig, nakaharap sa silangan sa simula ng araw, ang harapang bahagi ng kanyang katawan ay pinapainit ng araw, habang ang likod ay nananatiling hindi naaabot ng init nito, dahil ang araw ay hindi tuwirang nasa ibabaw sa sandaling iyon: ganyan din ang nangyayari sa mga nasa simula pa lamang ng kanilang espirituwal na paglalakbay; ibig sabihin, ang kanilang mga puso ay paminsan-minsan ay bahagyang pinapainit ng banal na biyaya, kaya naman nagsisimulang magbunga ang kanilang isipan ng bunga ng espirituwal na pagninilay; ngunit ang panlabas na bahagi ng kanilang puso ay nananatiling abala sa makalupang pag-iisip, sapagkat hindi pa lahat ng bahagi ng puso ay nasisilawan ng banal na liwanag ng biyaya sa pinakamalalim nitong sulok – (na ang iba, sa hindi pag-unawa rito, ay inakala na nangangahulugang may dalawang magkasalungat na puwersa sa loob ng isipan ng mga nagsusumikap sa espirituwal). Ito ang dahilan kung bakit nangyayari na pinagmamasdan ng kaluluwa ang mabuti at ang masama sa parehong sandali, gaya ng isang tao na nararamdaman ang lamig at init sa parehong sandali sa halimbawang nabanggit sa itaas. Sapagkat mula nang ang ating isipan ay mapasama sa dalawang uri ng kaalaman, nagkaroon ito ng isang uri ng sapilitan, kahit laban sa kalooban nito, na isipin ang parehong kasamaan at kabutihan sa iisang sandali, lalo na sa mga nakakamit ang pinong pangangatwiran. Sapagkat gaano man kasigasig ang pagsisikap na laging mag-isip ng mabubuting bagay, agad na sumasagi sa isip ang kasamaan, dahil ang alaala ng tao, mula pa nang paglabag ni Adan, ay sa paraang hindi maipaliwanag na nahati sa dalawang uri ng kaisipan. Ngunit kung sisimulan nating tuparin ang mga utos ng Diyos nang may masidhing sigasig, ang biyaya, na nagliliwanag sa lahat ng ating pandama ng malalim na pakiramdam ng Kanyang presensya, ay susunugin ang lahat ng ating

makasalanang alaala; habang pinatatamis ang ating mga puso ng kapayapaan ng walang patid na pag-ibig, ito ay mag-aakda sa atin na mag-isip ng mga espirital na bagay kaysa sa mga makamundong bagay. Madalas itong mangyari sa mga papalapit sa kaperpeksiyunan, na laging nag-iingat ng alaala ng Panginoon sa kanilang mga puso.

89. *Sa pamamagitan ng binyag, ibinabalik ng biyaya ang larawan ng Diyos,*

at saka ipinipinta ang kawangis ng Diyos

kasama ang pagsisikap ng tao na magkamit ng mga birtud,

na ang pag-ibig ang pinakamataas na tanda ng pagka-Diyos.

Ang Banal na Grasya ay nagkakaloob sa atin ng dalawang biyaya sa pamamagitan ng binyag na nagbibigay-muli sa atin, na ang isa ay lubos na nalalampasan ang isa pa. Ngunit ang isa ay ipinagkakaloob nito kaagad; ibig sabihin, sa mismong tubig ay binabago at pinapaliwanag nito ang lahat ng katangian ng kaluluwa na bumubuo sa wangis ng Diyos, hinuhugasan ang bawat mantsa ng kasalanan; samantalang ang isa pa ay hinihintay nitong maisakatuparan sa atin kasama natin: ito ang bumubuo sa kawangisang-Diyos. – Kaya, kapag ang isip ay nagsimulang, nang may malalim na pakiramdam, makibahagi sa mga biyaya ng Lubos na Banal na Espiritu, doon natin dapat maunawaan na ang biyaya ay nagsisimulang, wari, iguhit sa mga katangian ng larawan ng Diyos ang mga katangian ng pagka-Diyos. Sapagkat gaya ng mga pintor na unang guhitan ang larawan ng isang tao gamit ang iisang kulay, at saka, unti-unti, patong-patong ang kulay, ginagawang napakabuhay ng larawan ng taong kanilang pinipinta na para bang kahawig nito pati ang bawat hibla ng buhok: ganyan din, ang banal na biyaya ng Diyos ay unang nagbabalik, sa pamamagitan ng binyag, ng mga katangian ng larawan ng Diyos sa tao, na ibinabalik siya sa kalagayan kung saan siya nilikha; at kapag nakita nitong hinahangad natin, ng buong kalooban, ang kagandahan ng kawangisang Diyos, at nakatayo nang hubad at walang takot sa kanyang pagawaan, kung magkaroon ng bunga ang isang birtud kasunod ng isa pa sa kaluluwa, at ang mukha nito ay itinaas mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian, ipinagkakaloob nito rito ang mga katangian ng kawangisang Diyos: kung paanong ang mga katangian ng kawangisang Diyos ay naipapahayag sa atin, samantalang ang kaganapan ng kawangisang iyon ay nakikilala natin sa pamamagitan ng kaliwanagan ng biyaya. Ang isip, na umuunlad sa isang tiyak na sukat at sa di-mailarawang pagkakasundo, ay nakakaramdam ng lahat ng birtud sa pamamagitan ng mga pandama; ngunit walang sinuman ang makakamit ng espirital na pag-ibig maliban kung sila ay maliwanagan ng Banal na Espiritu, sa isang konkretong paraan at sa buong kaganapan nito. Sapagkat kung ang isip ay hindi tumatanggap mula sa banal na liwanag ng perpektong kawangis ng Diyos, kung gayon, kahit pa taglayin nito ang lahat ng iba pang birtud, nananatili itong hindi nakikilahok sa perpektong pag-ibig; sapagkat kapag ang isang tao ay naging ganap na kawangis ng birtud ng Diyos (ang tinutukoy ko ay ang kawangis ng Diyos na nasa abot-kaya ng isang tao) saka rin niya taglay ang kawangis ng banal na pag-ibig. Tulad ng kapag may gumuguhit ng portrait ng isang tao, ang pinakagandang kulay at pinakamahalagang katangian—kapag inilapat sa mukha ng pinta—ay ginagawang, pati na ang ngiti, ganap na kahawig ng taong pinaparangalan: ganyan din, kapag ipininta ng banal na biyaya ang kawangis ng Diyos sa isang tao, ang maningning na katangian ng pag-ibig, kapag naipahid na, ay nagpapahayag na ang mga katangian ng larawan ng Diyos ay lubusang itinaas sa kaluwalhatian ng pagka-Diyos. At walang birtud ang makapagkaloob ng kawalan ng pagnanasa (pagpapalinis at kalayaan mula sa mga pagnanasa) sa kaluluwa maliban sa pag-ibig lamang: sapagkat '*ang katuparan ng batas ay pag-ibig*' (Roma 13:10); kaya't bagaman ang ating panloob na tao ay araw-araw na pinapabago sa pamamagitan ng karanasan ng pag-ibig, nakakamit niya ang ganap na pagkahinog kasabay lamang ng ganap na kaperpeksyon ng pag-ibig.

90. *Sa simula, binibigyan ang isang tao ng ganap na tikim ng mga aliw ng biyaya,*

at pagkatapos ay natatago; ang una upang panatilihin ang sigasig

para sa mga espirital na pagsisikap, at ang ikalawa naman upang mapakumbaba ang nagsusumikap.

Ang ganap na pagpapahayag ng biyaya sa pag-ibig... at kung paano ito nangyayari. Sa mismong simula ng paglalakbay ng isang tao sa espirituwal na buhay, kung taimtim niyang minamahal ang birtud ng Diyos, ipinagkakaloob ng Banal na Espiritu sa kaluluwa ang isang ganap at tiyak na tikim ng kayumian ng Diyos, upang malaman ng isip nang may katiyakan at kalinawan kung gaano kalaki ang bunga ng mga pagsisikap na puno ng pag-ibig sa Diyos; ngunit pagkatapos ay tinatago ang kayamanan ng biyayang ito na nagbibigay-buhay nang matagal, upang kahit na tayo ay nangingibabaw sa lahat ng birtud, maituring natin ang ating sarili na wala, dahil hindi natin nakikita sa ating sarili na ang banal na pag-ibig ay naging isang tuloy-tuloy na disposisyon. Sapagkat madalas na ang demonyo ng kawalang-pag-ibig ay sumasalakay sa mga

kaluluwa ng nagsusumikap sa buhay na espiritwal nang may labis na puwersa na nagkikimkim sila ng poot kahit sa mga umiibig sa kanila, at kahit habang binabati at hinihimas nila ang mga ito, ay ipinagpapatuloy pa rin nila ang nakasisirang gawaing ito ng poot. Dahil dito, ang kaluluwa ay nagdadalamhati at labis na nagdurusa, sapagkat habang bitbit nito sa alaala ang espiritwal na pag-ibig (na may kamalayan sa tungkulin ng pag-ibig), hindi nito ito mararanasan sa damdamin, na sa tingin ng kaluluwa ay dahil sa kakulangan ng kaniyang pinakamaperpektong pagsisikap. Ito ang dahilan kung bakit kailangang pilitin muna natin ang ating sarili sa pamamagitan ng lakas ng loob na magsagawa ng mga gawa ng pag-ibig, upang sa ganitong paraan ay matikman natin ito nang buong pakiramdam at may tiyak na kasiyahan; ngunit sa kaperpektohan, wala sa mga naninirahan sa laman na ito ang makakamit nito, maliban sa mga Santong nakarating sa pagkamartir at perpektong pag-amin—sapagkat ang sinumang makarating dito ay ganap na nababago at kahit sa pagkain ay lumalapit nang may pag-aatubili; sapagkat sa isang pinapakain ng banal na pag-ibig, anong pagnanasa pa para sa mga kayamanan ng mundong ito ang maaaring manatili? Dahil dito, ang pinakamarunong na si Pablo, na dakilang katiwala ng kaalaman, habang ipinapahayag sa atin ang mga hinaharap na aliw ng mga matuwid, na nagsasalita mula sa kanyang sariling karanasan sa katotohanang ito, ay nagsabi: *'Ang kaharian ng langit ay hindi usapin ng pagkain at pag-inom, kundi ng katuwiran, kapayapaan at kagalakan sa Banal na Espiritu'* (Roma 14:17), na siyang bunga ng ganap na pag-ibig. Kaya, ang mga umuunlad sa buhay na espiritwal ay madalas na nakikibahagi sa gawa ng pag-ibig dito; gayunpaman, walang sinuman ang makakamit ito nang ganap maliban kung ang *'mortal na katawan'* ay unang *'nasunog'* (2 Corinto 5:4).

91. *Tungkol sa gawa ng biyayang-puno ng pag-ibig para sa Diyos.*

Sinabi sa akin ng isang taong umiibig sa Diyos nang walang-hanggang pag-ibig: nang hinangad kong maranasan nang lubos ang pag-ibig ng Diyos, ipinagkaloob ito sa akin ng mabuting Panginoon nang may buong pakiramdam at kasiyahan; at naramdaman ko ang epekto nito nang napakalakas na ang aking kaluluwa ay nagnasa, na may di-mailarawang kagalakan at sigasig, na lisanin ang aking katawan at lumapit sa Panginoon, at lubos na kalimutan ang takbo ng pansamantalang buhay na ito. At sinumang nakaranas ng kapangyarihan ng ganitong pag-ibig, kahit pa nakaranas sila ng libong kawalang-katarungan at kakulangan sa kamay ng iba, ay hindi nag-iimbak ng galit laban sa kanila, kundi nananatiling espiritwal na nakakabit sa taong nang-iinsulto at nanlalait sa kanila; ngunit nasusunog siya ng sigasig laban lamang sa mga umaatake sa mahihirap, o *'nagsasalita ng kasinungalingan tungkol sa Diyos'*, gaya ng sinasabi ng Kasulatan (Awit 73:6), o sa madaling salita, sa mga namumuhay nang masama. Sapagkat ang siyang umiibig sa Diyos nang higit kaysa sa kaniyang sarili, o hindi man umiibig sa kaniyang sarili kundi sa Diyos lamang, ay hindi na ipinagtatanggol ang kaniyang sariling karangalan, kundi hinihiling lamang na ang katotohanan ay parangalan ng Kaniya na nagparangal sa kaniya ng walang hanggang kaluwalhatian. At hinangad niya ito hindi sa pamamagitan ng isang panandaliang pagnanasa, kundi taglay niya ang ganitong pag-uugali bilang isang hindi nagbabagong katangian, dahil sa kanyang ganap na karanasan ng pag-ibig sa Diyos. Higit pa rito, dapat maunawaan na ang taong pinukaw ng Diyos sa ganitong pag-ibig ay itinaas pa kaysa sa pananampalataya mismo sa mismong akto ng pag-ibig sa kanyang kalooban, gaya ng kanyang paghawak na sa Kabanal-banalan sa pananampalataya sa loob ng damdamin ng kanyang puso nang may ganap na pag-ibig. Malinaw itong itinuturo sa atin ni San Pablo nang sinabi niya: *'At ngayon, tatlo ang nananatili: pananampalataya, pag-asa at pag-ibig; ngunit ang pinakadakila sa mga ito ay ang pag-ibig'* (1 Cor. 13:13). Sapagkat ang sinumang, gaya ng sinabi ko, humahawak sa Diyos sa kasaganaan ng pag-ibig, ay sa sandaling iyon ay higit pa sa kanyang pananampalataya, dahil siya ay lubusang nalubog sa pag-ibig.

92. *Kung gaano ito kahalaga para sa tagumpay sa pag-aaral ng teolohiya upang maibalik ang kapayapaan na nasira sa iba.*

Ang mga gawain ng banal na kaalaman, sa kanilang likas na katangian, ay nagdudulot sa atin ng hindi maliit na kalungkutan kapag, dahil sa pagkakasakit sa damdamin ng iba, ginawang kaaway natin sila. Dahil dito, hindi ito tumitigil sa pagtusok sa ating konsensya hanggang sa, sa pamamagitan ng mga paliwanag at paghingi ng tawad, magtagumpay tayong maibalik ang dating mabuting loob ng nasaktan tungo sa atin. Lalong tumitindi ang ganitong paghihirap kapag may taong mula sa mundong ito ang nasasaktan sa atin, kahit pa hindi naman ito makatarungan. Mabigat itong pasanin sa atin at labis tayong nababahala, sapagkat sa lahat ng paraan ay naging tayo sanhi ng kanilang pagkabigla at pagkakasala. Bunga nito, nagiging hindi na kayang magmuni-muni ang ating isipan tungkol sa teolohiya; sapagkat ang kaalaman, na sa kanyang pinakapuso ay ganap na pag-ibig, ay hindi pinapayagan ang ating mga kaisipan na lumawak tungo sa paglikha ng banal na pagninilay, maliban kung una nating yakapin muli nang may pag-ibig ang taong hindi makatarungang

nagagalit sa atin. Kung sakaling hindi Niya ito nais, o lumayo Siya sa gitna natin, nararapat sa atin, na tinanggap ang larawan ng Kanyang mukha sa ating mabuting kalooban sa pamamagitan ng walang hadlang na pagbubuhos ng kaluluwa, na tuparin ang batas ng pag-ibig sa kalaliman ng ating mga puso. Sapagkat ang mga nagnanais magkaroon ng kaalaman tungkol sa Diyos ay dapat ding isipin sa kanilang isipan ang mga mukha ng mga taong hindi makatarungang nagagalit sa kanila sa pamamagitan ng isang kaisipang walang galit. Kapag nangyari ito, hindi lamang gagalaw nang walang kamalian ang isip sa larangan ng teolohiya, kundi tataas din ito nang buong tapang sa gawa ng pag-ibig, na parang umaakyat mula sa ikalawang baitang patungo sa una.

93. *Ang landas ng kabutihan ay sa simula mahirap at mapait,*
ngunit sa huli ay nagiging madali at kaaya-aya.

Ang landas ng birtud ay tila mabagsik at nakakatakot sa mga kakapagsimula pa lamang magmahal sa kabanalan, hindi dahil ganoon nga ito sa sarili nito, kundi dahil ang likas na katangian ng tao, mula pa sa sandaling lumabas sa sinapupunan ng ina, ay nasanay sa pamumuhay na lubos na nagpapasasa sa mga kaluguran; ngunit para sa mga nakarating na sa kalagitnaan nito, ito ay lilitaw na ganap na mabuti at masaya: sapagkat kapag ang ating masasamang hilig ay napigilan ng mabubuting gawi, ang alaala pa nga ng mga walang-saysay na kaluguran ay naglalaho rin; bilang resulta, ang kaluluwa ay naglalakad na ngayon nang lubos na kagalakan sa lahat ng landas ng kabutihan. Kaya naman, ang Panginoon, na gumagabay sa atin sa daan ng kaligtasan, ay nagsasabi na makitid ang pasukan at masikip ang daan na patungo sa buhay, at iilan ang makakakita rito (Matt. 7:14); ngunit sa mga taong masigasig na nagsisikap na simulan ang pagsunod sa Kanyang mga banal na utos, sinasabi Niya: '*Ang aking pangkalas ay magaan at ang aking pasanin ay magaang*' (Matt. 11:30). Kaya't tungkulin natin, sa simula ng ating pagsisikap, na tuparin ang banal na mga utos ng Diyos nang may kalooban na medyo sapilitan, upang ang mabuting Panginoon, sa pagkitang ang ating mabuting hangarin at ang ating pagsisikap, ay pagkalooban tayo ng pagsunod at kusang-loob na diwa, upang tayo'y masayang sumailalim sa Kanyang maluwalathing kalooban: *sapagkat 'ang kalooban ay hinuhubog ng Panginoon'* (Kaw. 8:35). Pagkatapos noon, sisimulan natin, nang may malaking kagalakan, ang walang patid na paggawa ng mabuti; at doon natin tunay na mararamdaman na '*ang Diyos ang gumagawa sa atin upang magkaroon tayo ng kalooban at kumilos para sa Kanyang mabuting-loob*' (Fil. 2:13).

94. *Ang mga panlabas at panloob na tukso ay nagbibigay-daan sa mga nagsusumikap*
kaya mag-ukit ng banal na kagandahan sa kanilang sarili.

Tulad ng hindi pinainit at hindi natunaw na waks ay hindi maayos na makapagdala ng hulma ng selyong inilagay rito, gayundin ang isang tao, maliban kung masubok sa mga paghihirap at mga karamdaman, ay hindi makapagdala ng selyo ng birtud ng Diyos. Kaya't sinasabi ng Panginoon sa banal na Pablo: '*Sapat na sa iyo ang aking biyaya; sapagkat ang aking kapangyarihan ay nagiging ganap sa kahinaan*' (2 Cor. 12:9). Ang Apostol mismo ay nagmamalaki nang ganito, na nagsasabi: '*Kaya't lalo pa nga akong magmamalaki sa aking mga kahinaan, upang ang kapangyarihan ni Cristo ay manatili sa akin*' (ibid.). Ganoon din, nasusulat sa Kawikaan: '*Dinidisciplina ng Panginoon ang mga iniibig Niya; pinapalo Niya ang bawat anak na tinatanggap Niya*' (Kawikaan 3:12). Tinutukoy ng Apostol ang 'mga kahinaan' bilang ang paghihimagsik ng mga kaaway ng Krus, na madalas na sumapit sa kanya at sa lahat ng mga Santo noong panahong iyon, upang hindi sila mapataas, gaya ng sinasabi niya, dahil sa kasaganaan ng mga pahayag (2 Cor. 12:7); kundi upang manatili, sa pamamagitan ng kababaang-loob, sa larawan ng kaperpektoan, na may paggalang na pinangangalagaan ang banal na kaloob sa pamamagitan ng madalas na pagpapahiya. Tinutukoy naman natin bilang 'kahinaan' ang masasamang kaisipan at mga paghihirap ng katawan. Sapagkat noong mga araw na iyon, ang mga katawan ng mga santo na nakipaglaban sa kasalanan, habang pinapailalim sa nakamamatay na mga sugat at iba't ibang pagsubok, ay lubos na nakataas sa mga pagnanasa na pumasok sa kalikasan ng tao dahil sa kasalanan; ngunit ngayon, habang dumarami ang kapayapaan ng mga simbahan sa Panginoon, kinakailangang subukin ang mga katawan ng mga asketiko ng kabanalan sa pamamagitan ng madalas na paghihirap, at ang kanilang mga kaluluwa sa pamamagitan ng masasamang kaisipan. Ito ay lalong nauukol sa mga nasa kanilang piling na ang kaalaman ay makapangyarihan, na sinasamahan ng bawat kaisipan at katiyakan, upang hindi sila maging biktima ng kayabangan at kapalaluan, at upang, alang-alang sa lubos na kababaang-loob, matanggap, gaya ng aking sinabi, ang tatak ng banal na kagandahan sa kanilang mga puso, ayon sa mga salita ng Banal na Propeta: '*Siya nawa'y sumikat sa amin ang liwanag ng iyong mukha, O Panginoon*' (Awit 4:7). Karapat-dapat nga, samakatuwid, na tiisin nang may pasasalamat ang ganoong payo mula sa Panginoon tungkol sa atin; at kung gayon, ang ating mga karamdaman at ang ating pakikipaglaban sa

mga kaisipang demonyo ay mabibilang bilang ikalawang pagkamartir. Sapagkat ang siyang sa mga araw na iyon ay nagsalita sa pamamagitan ng mga bibig ng mga walang-batas na pinuno sa mga banal na martir, na nagsasabing, 'Itakwil mo si Cristo at mahalin ang kaluwalhatian ng panahong ito', ay ganoon din ang pagsasalita ngayon sa mga lingkod ng Diyos; iya na noon ay pinarusahan ang mga katawan ng mga matuwid at malubhang ininsulto ang mga kagalang-galang na guro sa pamamagitan ng mga nagsilbi sa kanyang demonyong mga pakana—siya mismo ngayon ay nagpapataw ng iba't ibang pagdurusa sa mga nagpapahayag ng kabanalan, na sinasamahan ng malaking panunuya at kahihiyan, lalo na kapag, para sa kaluwalhatian ng Panginoon, tinutulungan nila ang mga dukhang inaapi nang buong lakas. Dahil dito, dapat nating, nang buong sigasig at pagtitiis, linangin sa ating sarili ang ganitong patotoo ng budhi sa harap ng Diyos: *'Nagtiis ako, at dininig ako ng Panginoon'* (Awit 39:2).

95. *Tungkol sa dalawang uri ng kababaang-loob: ang kababaang-loob ng karaniwang tao at ang kababaang-loob ng mga perpekto.*

Ang kababaang-loob ay hindi madaling makamtan: habang mas mataas ito, mas malaki ang pagsisikap na kinakailangan upang makamit ito. Nakakamtan ito ng mga nakikibahagi sa banal na kaalaman sa dalawang paraan: kapag ang isang asketiko ay nasa gitna ng espirituwal na pag-unlad, pinananatili niya ang pinakamapagkumbabang pagtingin sa kanyang sarili, maging dahil sa kahinaan ng katawan, o dahil sa pagsubok mula sa mga tutol sa masigasig na nananabik sa matuwid na pamumuhay, o dahil sa masasamang kaisipan; ngunit kapag ang isip ay ganap na nagkakaalerto at maliwanag nang malinaw ng banal na biyaya, doon nagsisimulang taglayin ng kaluluwa ang kababaang-loob na para bang likas dito. Sapagkat, sa pagkaingatan at pagkapuno nito ng banal na biyaya sa pamamagitan ng kabutihan ng Diyos, hindi na ito maaaring magmalaki o mamaga sa pag-ibig sa kaluwalhatian, kahit pa tuparin nito nang walang tigil ang mga utos ng Diyos; sa halip, itinuturing nito ang sarili bilang ang pinakamababa sa lahat, sa kamalayan ng pakikipag-isa nito sa banal na kabutihan, (ibig sabihin, na siya ay ganito dahil sa awa ng Diyos). Ang pagkamapayak na iyon ay karaniwang sinasamahan ng pagdadalamhati at kawalan ng pag-asa, samantalang ang huli ay isang kagalakang hinaluan ng matalinong kahinhinan; ang una, gaya ng sinabi ko, ay dumarating sa mga nasa gitna ng kanilang espirituwal na pakikibaka, samantalang ang huli ay ipinagkakaloob sa mga malapit nang makamit ang kaperpeksiyunan. Dahil dito, hindi kataka-taka na ang ilan ay matablan ng tagumpay sa mundo, samantalang ang taong ito, kahit na ialok sa kanya ang lahat ng kaharian sa mundo, ay nananatiling matatag; at hindi lamang niya kinatatakutan ang pinakakilabot na palaso ng kasalanan, kundi hindi niya ito nararamdaman man lang; sapagkat, bilang ganap na espirituwal, wala na siyang pakiramdam ng panlabas na kaluwalhatian. Gayunpaman, nararating lamang ng isang asketa ang huling yugtong ito matapos niyang pagdaanan nang buong-buo ang unang yugto: sapagkat hindi ipagkakaloob sa atin ng biyaya ang ikalawang biyaya maliban kung unang palambutin muna nito ang ating kalooban sa pamamagitan ng mga pagsubok, sa pamamagitan ng pagpapahintulot sa pag-usbong ng mga pagnanasa para sa layuning pang-turong-aral sa unang yugto.

96. *Tungkol sa pag-iingat laban sa mga hungkag at masamang kaisipan at salita.*

Ang mga umiibig sa mga kaluguran ng mundong ito ay lumilipat mula sa mga kaisipan tungo sa mga paglabag. Nadadala ng pabaya at labis na sigasig, inihahayag nila halos lahat ng kanilang mapusok na balak sa pamamagitan ng kahalayan, alinman sa mga hindi angkop na salita o sa mga gawang labag sa batas. At ang mga nagpasiyang mamuhay nang asketiko ay masigasig na lumilipat mula sa ganitong pagbagsak tungo sa masasamang kaisipan, o sa masama at mapaminsalang pananalita (matapos lumihis mula sa masasamang gawa, ngunit nananatili pa rin sa saklaw ng hindi malusog na kaisipan at pananalita). At ang mga demonyo, kapag nakita nila ang ganitong mga tao—maging sila man ay nagpapalipas-oras sa tsismis at paninirang-puri, o nakikipag-usap nang walang kabuluhan at hindi angkop, o tumatawa nang hindi nararapat, o nagagalit nang labis, o nagnanasa sa hungkag at walang-kwentang kaluwalhatian—agad silang sinasalakay nang maramihan. Ginagamit nila ang kayabangan bilang dahilan para sa kanilang kasamaan, at tinatalon ito na parang isang madilim na pasukan upang samsamin ang kanilang mga kaluluwa. Kaya't nararapat para sa mga naglalaan ng kanilang sarili sa paghahangad ng kabutihan na huwag magnasa ng kaluwalhatian, huwag maghanap ng pakikisama ng marami, huwag madalas lumabas at maglakad-lakad, huwag manlait ng sinuman—kahit karapat-dapat pa ang taong iyon sa panlait—huwag magsalita nang mahaba, kahit na isang mabuting bagay lamang ang kanilang masabi; sapagkat ang mabulang pananalita ay lubos na nagkakalat ng isip at hindi lamang ginagawang hindi kaya nitong magsikap sa espirituwal, kundi inihahatid pa ito sa mga kamay ng demonyo ng kawalan ng pag-asa, na unti-unti itong pinahihina, saka ipinapasa sa demonyo ng walang hanggang

kalungkutan, at sa huli ay sa demonyo ng poot. Kaya't dapat laging sanayin ang isip na tuparin ang mga banal na utos at malalim na gunitain ang kaluwalhatian ng Panginoon. Sapagkat, ayon sa Kasulatan, ang siyang nag-iingat sa mga utos '*ay hindi maliligaw ng mapanlinlang na salita*' (Ekl. 8:5), ibig sabihin, hindi siya dadalhin sa mga hindi angkop na kaisipan o salita.

97. *Patuloy na pag-alala sa Panginoon at walang patid na panalangin*

kasama ang pagbabantay ng isip – ang nag-iisang paraan upang linisin ang puso.

Kapag tinatanggap ng puso ang mga pag-atake ng demonyo na may kasamang matinding nasusunog na sakit, na para bang ang tinutukso ay nararamdaman mismo ang mga palaso, ito ay tanda na ang kaluluwa ay nagsimulang kamuhian nang taimtim ang mga pagnanasa. At ito ang simula ng kanyang paglilinis. Sapagkat kung hindi ito nakararanas ng matinding sakit dahil sa kawalang-hiya ng kasalanan, hindi rin ito magiging karapat-dapat sa pagkatapos na magalak nang sagana sa kabutihang-loob ng katuwiran. Pagkatapos nito, ang sinumang nagnanais na linisin ang kanilang puso ay dapat patuloy na painitin ito sa pamamagitan ng paggunita sa Panginoong Hesus, at gawing ito lamang ang paksa ng kanilang pagninilay at ng kanilang walang-tigil na espiritwal na paggawa. Sapagkat ang mga nagnanais na alisin ang kanilang kasamaan ay hindi dapat kumilos nang gayon na nanalangin sa ilang pagkakataon at hindi naman sa iba, kundi dapat laging isabuhay ang panalangin nang may mapanliking isipan, kahit pa naninirahan sila nang malayo sa mga lugar ng pagsamba. Sapagkat kung paanong ang sinumang naglalayong linisin ang ginto, kung iiwanan niya ang pugon nang walang apoy kahit sandali lamang, ay nagiging sanhi upang muling tumigas ang pinapalinis na ore: gayon din naman, ang taong kung minsan ay nag-uugnay sa Diyos at kung minsan ay hindi, ay tila nakakamit ang biyaya sa pamamagitan ng panalangin, ngunit nawawala naman ito sa paghinto niya rito. Ngunit katangian ng isang taong umiibig sa kabutihan na sunugin ang pagkamakalaman ng puso sa pamamagitan ng patuloy na pag-alala sa Diyos, upang habang unti-unting natutunaw ang kasamaan sa apoy ng mabuting pag-alala, ang kaluluwa ay, sa buong kaluwalhatian, lubusang bumangon sa likas nitong ningning.

98. *Ano ang diwa ng kawalang-pagnanasa, o kalinisan ng puso? Ang kawalang-pagnanasa ay hindi nangangahulugang hindi tayo inatake ng mga demonyo, sapagkat kung ganoon, ayon sa Apostol, kailangan nating 'umaalis sa sanlibutan'* (1 Cor. 5:10); kundi, na kapag inaatake tayo nila, nanatiling hindi natatablan ang ating diwa; tulad ng mga mandirigmang nakasuot ng baluti na nahaharap sa mga palaso ng kanilang mga kaaway, naririnig ang tunog ng lumilipad na mga palaso, at nakikita pa nga ang mismong mga palasong tinutok sa kanila, subalit nananatiling hindi nasasaktan dahil sa tibay ng kanilang kasuotang pandigma. Ngunit habang protektado sila ng bakal, hindi sila nasasaktan sa labanan; tayo naman, sa pamamagitan ng paggawa ng mabuti—matapos isuot ang buong baluti ng banal na liwanag at ang helmet ng kaligtasan—ay sisipain ang madilim na hanay ng mga demonyo: sapagkat ang kadalisan ay nakakamit hindi lamang sa pamamagitan ng pagtigil sa paggawa ng masama, kundi sa pamamagitan ng lubusang pagsunog sa kasamaan sa ating kalooban sa pamamagitan ng isang ganap na sigasig para sa kabutihan.

99. *Tungkol sa dalawang demonyo na naglaban sa pinakamatagal na pakikipaglaban – ang demonyo ng labis na sigasig at lamaning pagnanasa.*

At kung paano labanan ang mga ito. Kapag ang isang tao ng Diyos ay halos napagtagumpayan na ang lahat ng kanyang mga hilig sa loob niya, dalawang demonyo pa ang nananatiling nakikipagdigma laban sa kanya: ang isa ay pinahihirapan ang kaluluwa, ginigising ito, sa pamamagitan ng kanyang labis na pagmamahal sa Diyos, sa labis na sigasig, upang hindi niya hayaan ang sinumang iba pa na mas mapasaya ang Diyos kaysa sa kanya; samantalang ang isa naman ay pinahihirapan ang katawan, ginigising ito sa pamamagitan ng isang uri ng nag-aalab na pagnanasa tungo sa laman. Nangyayari ito sa katawan, una, dahil likas sa ating kalikasan ang ganitong malibog na kasiyahan, na itanim dito para sa pagpaparami ng lahi, kaya napakahirap itong mapagtagumpayan; at pangalawa, sa pahintulot ng Diyos. Sapagkat kapag nakita ng Panginoon na ang isa sa mga asketiko ay masyadong tumataas sa paglinang ng mga birtud, paminsan-minsan ay pinapayagan Niya siyang guluhin ng masamang demonyong ito, upang ituring niya ang sarili bilang pinakamasama sa lahat ng mga taong nabubuhay. Ang ganitong pag-atake ng pagnanasa ay kung minsan nangyayari pagkatapos gumanap ng mabubuting gawa, at kung minsan bago pa man, upang ang paggalaw ng pagnanasa—maging ito man ay nauuna o kasunod ng mga gawa—ay magdulot sa kaluluwa na makita ang sarili bilang lubos na hindi karapat-dapat sa sariling paningin, gaano man kadakila ang mga nagawa nito. – Ngunit laban sa una (ang demonyong nag-uudyok ng labis na sigasig) ay lalabanan natin sa pamamagitan ng pagpapalago ng ating kababaang-loob at pag-ibig, at laban sa ikalawa (ang demonyo ng laman) – sa

pamamagitan ng pag-aayuno, pagtitiis, at malalim na paggunita sa kamatayan, upang sa pamamagitan nito, sa pakiramdam natin sa ating sarili ang walang tigil na gawain ng Banal na Espiritu, tayo ay maging, sa Panginoon, nangingibabaw pa sa mga pagnanasa na ito.

100. *Kailangan nating ipagtapat sa Diyos ang lahat ng ating hindi kusang-loob at hindi kilalang mga kasalanan:*

kung hindi, ang oras ng kamatayan ay magiging mabigat na pasanin.

Tayong mga naging bahagi ng banal na kaalaman ay tiyak na kailangang magbigay ng pananagutan kahit sa mga hindi sinasadyang paglayo ng isip, gaya ng sinasabi ni Job: *'Iyong tinakda ang aking landas; kung ako'y nagkasala nang hindi ko namamalayan'* (Job 14:17) – at nararapat nga. Sapagkat kung ang sinuman ay laging abala sa pag-alala sa Diyos at hindi pinababayaan ang Kaniyang mga banal na utos, hindi siya babagsak sa alinman sa hindi sinasadyang o kusang kasalanan. Dapat nga tayong agad maghandog ng taos-pusong pagsisisi sa Panginoon kahit para sa ating mga hindi sinasadyang pagkukulang, bilang karagdagan sa pagtupad ng ating karaniwang tuntunin sa panalangin. Dahil imposibleng hindi mahulog ang tao sa mga kahinaan ng tao, (at kaya't nararapat na laging ikumpisal ang mga ito sa Panginoon), hanggang sa ang budhi, sa luha ng pag-ibig, ay masiguro sa kanilang kapatawaran: sapagkat, ayon kay San Juan: *'Kung ipagtapat natin ang ating mga kasalanan, siya ay tapat at makatarungan upang ipatawad sa atin ang ating mga kasalanan at linisin tayo sa lahat ng kasamaan'* (1 Juan 1:9). Kaya't dapat nating palaging pakinggan ang damdamin ng taos-pusong pagsisisi (at alagaan ang damdaming ito), baka sa anumang paraan ay linlangin ng ating konsiyensya ang sarili sa pag-iisip na ito ay sapat nang nagpakita ng pagsisisi at nakipagtapat na sa Diyos. Sapagkat ang paghatol ng Diyos ay mas mahigpit kaysa sa ating budhi, kahit na ang isang tao ay lubos na kumbinsidong wala siyang nagawang mali, gaya ng itinuturo sa atin ng ating pinakamarunong na si Pablo, na nagsasabing: *'Ngunit hindi ko ipinagmamalaki ang aking sarili; sapagkat wala akong kaalaman sa aking sarili, ngunit hindi ako nahahayag na matuwid dahil dito: ang Panginoon ang humahatol sa akin'* (1 Cor. 4:3–4). Ngunit kung hindi natin wastong ikinukumpisal kahit ang mga (hindi kusang-loob at hindi kilalang) kasalanang ito, sa oras ng ating pagpanaw ay makakaramdam tayo sa ating sarili ng isang malabong takot. Ngunit tayo na umiibig sa Panginoon ay nararapat na magnasa at manalangin na sa panahong iyon ay malaya tayo sa anumang takot: sapagkat ang sinumang natatakot sa panahong iyon ay hindi malayang makalilipas sa mga prinsipeng ng impiyerno, dahil itinuturing nila ang katakutan ng kaluluwa bilang tanda ng pakikipagsabwatan nito sa kanilang kasamaan, gaya ng nasa kanila mismo. Ngunit ang kaluluwa, na nagagalak sa pag-ibig ng Diyos, sa oras ng paghihiwalay nito sa katawan, ay lumilipad kasama ng mga Anghel ng kapayapaan sa ibabaw ng lahat ng madilim na hukbo; sapagkat ang ganitong kaluluwa ay, wari, may pakpak ng espiritwal na pag-ibig, na sa pag-ibig na ito ay may ganap at walang kapintasang katuparan ng batas. Kaya naman ang mga umaalis sa buhay na ito nang may ganoong katapangan ay sasamahan ng lahat ng mga Santo sa Ikalawang Pagparito ng Panginoon. Ngunit ang mga yaong sa oras ng kamatayan ay kahit kaunti pang natatalo ng takot, ay mananatili sa gitna ng karamihan ng lahat ng iba pang tao, na parang mga nakatayo sa paghuhukom, upang, matapos masubok ng apoy ng paghuhukom, ay tanggapin ang gantimpala na nararapat sa kanila ayon sa kanilang mga gawa mula sa ating mapagpalang Diyos at Hari, si Jesucristo. Sapagkat Siya ang Diyos ng katuwiran, at ipinagkakaloob Niya sa ating mga umiibig sa Kanya ang kayamanan ng Kanyang Kaharian, magpakailanman. Amen.

Ang interpretasyon ni San Maximus, bilang tugon sa ilang mga katanungan, sa mga sumusunod na salita mula sa kasalukuyang ika-sandaang kabanata: 'na, matapos masubok ng apoy ng paghuhukom...' at iba pa. 'Yaong mga nakamtan ang ganap na pag-ibig sa Diyos at, sa pamamagitan ng birtud, ay ginawang magaan ang mga pakpak ng kanilang kaluluwa upang lumipad, ay, ayon sa Apostol, dinadala sa mga ulap at hindi dumarating sa paghuhukom; ngunit ang mga hindi nakamit ang ganitong kaperpektohan, at habang gumagawa ng mabubuting gawa, ay hindi malaya sa kasalanan – ang mga ito ay dumarating sa hukuman ng paghuhukom, at doon, sa pamamagitan ng pagsusuri sa kanilang mabubuti at masasamang gawa, ay, wari, sinusubok ng apoy; kung ang timbangan ng kanilang mabubuting gawa ang mangibabaw, sila ay napalalampas sa parusa'.

Ang ating Kagalang-galang na Ama na si Juan ng Karpathos

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Walang alam tungkol sa ating Banal na Ama na si Juan ng Karpathos—kung sino siya, saang panahon siya namayagpag, kung saan niya pinamuhay ang kanyang asetikong pamumuhay, o anumang iba pa tungkol sa kanya. Ang tanging tala tungkol sa kanya ay nagmula kay Banal na si Photius, sa ika-201 na pagbasa: 'Nabasa ko ang isang aklat na kung saan, kasunod ng sampung kahulugan ng mga pangunahing birtud at ng isang daang kabanata ni Diadochus, Obispo ng Photica sa Epirus, at ilang mga sinulat ng Kagalang-galang Nilus, ay mayroon ding isang traktado ni Juan ng Karpathos, na pinamagatang: 'Isang Salita ng Pagpapalubag-loob sa mga monghe na lumapit sa kaniya mula sa India para sa aliw'. At ang traktadong ito ay binubuo rin ng isang daang kabanata.' – Batay sa paghahambing na ito kay San Juan kina Diadochus at Nilus, maaaring mabuo ang konklusyon na itinuturing siyang kapanahunan nila at namuhay noong ikalimang siglo. Ang Karpathos ay isang malaking isla sa pagitan ng Rhodes at Crete. Si San Juan ay alinman sa tubong-dito o nanirahan doon bilang isang monghe. – Sa mga salitang ito, maingat na itinatanim ng Banal na Ama sa kanyang mga mambabasa ang tapang na pasanin ang kanilang mga kalungkutan at tiisin ang mga pagsubok na kanilang kinahaharap.

Sa mga monghe sa India na sumulat sa kanya, isang daang kabanata ng paghihikayat

Nang inihaharap ang mga bulaklak ng tagsibol sa mga makalupang hari, ang ilan sa mga humiling ay hindi lamang hindi kailanman tinanggihan, kundi paminsan-minsan ay binigyan pa nga ng mga espesyal na kaloob. Gayundin, sa inyong kahilingan, habang inihahandog ko sa inyo—na nananahan sa langit—ang isang daang salita ng karunungan na nangolekta mula sa iba, sana'y ako'y malugod na tanggapin at ituring na karapat-dapat sa kaloob ng inyong mga panalangin.

1. Sapagkat ang Hari ng lahat ng bagay ay walang hanggan, at ang Kaniyang kaharian ay walang pasimula o wakas, nararapat lamang na ang mga nag-alay ng kanilang sarili upang paglingkuran Siya at magsagawa ng mga birtud—na kaaya-aya sa Kaniya—ay magpakita ng sukdulang kasipagan. Sapagkat ang mga karangalan ng buhay na ito, gaano man ang kanilang kislap, ay nagwawakas kasabay ng buhay na ito; samantalang ang mga ipinagkakaloob ng Diyos sa mga karapat-dapat ay tumatagal magpakailanman, sapagkat ito'y ipinagkakaloob kasabay ng kawalang-kamatayan.

2. Pinagpala si David, na umaawit ng himno sa Diyos para sa buong nilikha, matapos banggitin ang mga Anghel at ang lahat ng hukbong langit, bumaba pa nga hanggang sa lupa, at hindi ipinagwalang-bahala ang mga hayop, ang mga kawan, ang mga ibon, o ang mga gumagapang, na parang pinaparangalan ang ganitong himno para sa kanila bilang pagsamba sa Kaniya na lumikha sa kanila, at na para bang nais na ang bawat nilalang ay magkaroon ng kaniyang nararapat na bahagi rito. Paano nga ba maaaring hayaan ng isang monghe, na inihalalintulad sa gintong safiro, na humina sa pag-awit ng mga salmo o maging tamad dito?

3. Gaya ng pagyakap ng apoy sa palumpong ngunit hindi ito sinunog, gayundin naman ang init ng katawan ay hindi nagpapahirap o nagdudumi sa laman o isipan ng mga tumanggap ng biyaya ng kawalang-paggusto, kahit pa magdalá sila ng napakabigat at mainit na katawan: '*sapagkat ang tinig ng Panginoon ay pumuputol sa apoy*' (Awit 28, 7) ng kalikasan, at ang kalooban ng Diyos at ang Kanyang salita ay naghihiwalay sa kung ano ang pinag-isa ng kalikasan.

4. Ang buwan, na kung minsan ay lumalaki, kung minsan ay lumiliit, ay sumasagisag sa kalagayan ng isang tao na kung minsan ay gumagawa ng mabuti, kung minsan ay nagkakasala, at pagkatapos, sa pamamagitan ng pagsisisi, ay bumabalik sa landas ng kabutihan. Hindi nawawala ang isip ng makasalanan—tulad ng iniisip ng ilan sa inyo—gaya ng hindi ang katawan ng buwan ang lumiliit, kundi ang liwanag nito. Kaya, sa pamamagitan ng pagsisisi, nababawi ng isang tao ang kislap na karapat-dapat sa kaniya, gaya ng buwan na, matapos lumubha, ay muling nababalutan ng karaniwang liwanag nito. '*Ang sinumang sumampalataya kay Cristo, kahit mamatay pa, ay mabubuhay*' (Juan 11:25). '*At malalaman ninyo na ako ang Panginoon: sinalita ko, at tutuparin ko*' (Ezek. 37:14).

5. Kapag ang isang pulutong ng mga kaaway na kathang-isip ay bumangon laban sa iyo sa iyong isipan, at ikaw, sa pag-uurong sa kanila, ay napagtagumpayan, alamin mong ikaw ay, sa isang sandali, nahihawalay sa banal na biyaya; at samakatuwid, sa pamamagitan n , ikaw ay makatarungang hinatulan at ipinagkaloob sa mga kamay ng iyong sariling pagbagsak. Pagsikapan mo nga, na ang biyaya ay hindi kailanman, kahit sandali, ay iwan ka dahil sa iyong kapabayaan. Kapag, matapos mong malampasan ang tukso, nagawa mong tumaas at malagpasan ang pader ng mga mapusok na kaisipan at ang masasamang suhestiyon ng kasamaan ng kaaway na sunud-sunod na dumarating, huwag kang maging walang pasasalamat sa hindi pagkilala na ito ay biyayang

ipinagkaloob sa iyo mula sa itaas; kundi aminin, na nagsasalita kasama ng Apostol: *'Hindi ako, kundi ang biyaya ng Diyos na sumasaakin'* (1 Cor. 15:10), na siyang nagbigay ng tagumpay na ito sa akin, nagtaas sa akin sa ibabaw ng mga maruruming kaisipang tumindig laban sa akin, at *'nagligtas sa akin mula sa taong masama'*, ibig sabihin, mula sa diyablo at mula sa makalupang tao (Awit 17:49). Sapagkat, itinaas nang mataas sa pamamagitan ng mga pakpak ng Espiritu, at parang nahiwalay sa katawan, nagawa kong lumipad nang mas mataas kaysa sa mga demonyong humahabol sa akin—na karaniwang binibitag ang isip ng tao sa lambat ng laman—matapos ipagdasal ang kaligtasan mula rito, sumigaw ako: *'Siya na nagpaahon sa akin mula sa lupain ng Ehipto'*, ibig sabihin, mula sa mundong sumisira ng kaluluwa, na, nakipaglaban para sa akin gamit ang lihim na kamay na ito, pinabagsak si Amalek at nagbigay sa akin ng pag-asa na wawasakin din ng Panginoon ang ibang mga bansa ng mga hindi kaaya-ayang pagnanasa sa harap natin (Ex. 17:14–16). Ito ang ipagkakaloob ng ating Diyos: karunungan at lakas; sapagkat ang iba ay tumanggap ng karunungan, ngunit hindi ng lakas ng Espiritu upang talunin ang kanilang mga kaaway. Itataas Niya ang iyong ulo sa ibabaw ng iyong mga kaaway, at bibigyan ka Niya ng *'mga pakpak na gaya ng kalapati'*, at *lilipad ka at magpapahinga kasama ng Diyos* (Awit 54:7). Gagawing kasing tibay ng tanso ang iyong mga kalamnan ng Panginoon, na magpapakita sa iyong pagiging matatag, mabilis, at malakas sa pagtindig laban sa iyong kalaban, at ibabagsak sa ilalim ng iyong mga paa ang lahat ng mag-aangat laban sa iyo (Awit 17:35–40). Magpasalamat nga, sa gayon, sa Panginoon sa pag-ingatan ng iyong kabanalan, sapagkat hindi ka Niya ipinagkaloob sa mga pagnanasa ng iyong laman at dugo, ni sa maruruming at sumisirang mga espiritu na kumikilos sa pamamagitan nila, kundi pinrotektahan ka Niya ng Kanyang kanang kamay na parang pader. Magpatayo ng altar para sa Kaniya, gaya ng ginawa ni Moises matapos matakot ang mga Amalekita (Ex. 17:15), at magkanta sa Kaniya: *'Dahil dito, ipagtapat ko sa Iyo at pupurihin ka, O Panginoon, at kakanta ako ng Iyong pangalan, na itataas ang Iyong kapangyarihan'* (Awit 17:50), sapagkat iniligtas Mo ang buhay ko mula sa pagkabulok at hinila Mo ako palabas ng mga bitag at patibong ng isang kasamaan na laging naroroon, maraming anyo at mapanlinlang.

6. Ang masasamang demonyo ay nag-aapoy ng maruruming pagnanasa sa ating kalooban, pinapabago, pinapalakas, at pinararami ang mga ito; samantalang ang pagninilay sa banal na salita, lalo na kapag sinamahan ng pagdaloy ng luha, ay pinapatay at winawasak ang mga ito, kahit na malalim ang kanilang ugat, at unti-unti nitong ginagawang parang hindi man lang umiral ang mapaminsalang makasalanang gawa, kapwa ng kaluluwa at ng katawan: basta't hindi tayo nanghihina sa panalangin at pag-asa, kundi nananatiling matatag at walang patid sa ating debosyon sa Panginoon.

7. Bakit nag-aalay si Cristo ng papuri sa pamamagitan ng mga bibig ng mga tapat na gaya ng mga inosenteng sanggol? Tunay nga, upang sa pamamagitan ng pag-awit ng mga salmo, mapuwersa Niya ang kaaway at ang manghihiganti na namamighati nang walang sukat – ang kaaway ng mga birtud, ang masamang manghihiganti, ang diyablo. Sapagkat nasusulat, *'Sa karakalan ng Kanyang kaluwalhatian ay winasak Niya ang Kanyang mga kalaban'* (Ex. 15:7) at ang mga kaaway na nakikipagdigma laban sa atin.

8. Ang bawat isa ay aanihin ang bunga ng sariling landas – kalahati sa buhay na ito, at ang kalahati sa buhay na darating.

9. Ang isang monghe ay dapat palaging magpanatilih ng pinakamahigpit na pag-aawit, huwag mailigaw ng mga pagnanasa, at mag-alaga ng malalim na katahimikan.

10. Ang mga demonyo, na kaaway ng ating mga kaluluwa, ay hinihikayat ang ilang tao na magbigay sa atin ng kaunting papuri, at pagkatapos ay tinutukso tayo na magsaya rito. Kung, dahil sa pagiging kampante dulot ng kayabangan, tayo ay magpapasuko sa kahambog, hindi na kailangang magsikap pa ng ating mga kaaway upang lubos tayong bihagin.

11. Mas mabuting tanggapin ang isang taong nanlalait sa iyo kaysa sa isang taong pumupuri sa iyo, sapagkat, ayon sa Kasulatan, ang huli ay hindi naiiba sa isang taong sumusumpa (Kaw. 27:14).

12. Kapag masigasig mong sinimulan ang pag-aayuno, ngunit dahil sa kahinaan ay natitisod ka rito, noon, na may pusong mapagpakumbaba, lumapit ka nang may pasasalamat sa Tagapagkaloob at Hukom ng lahat. Kung palagi mong ihaharap ang iyong sarili nang ganito sa kapakumbabaan sa harap ng Panginoon, hindi ka kailanman magmamataas sa harap ng sinumang tao.

13. Ang kaaway, na nakakaalam na ang panalangin ang ating pinakamapagtagumpay na sandata—at isang nakapipinsala para sa kanya—at nagsusumikap sa lahat ng paraan na ilihis tayo rito, ay kung minsan ay nagtatanim sa atin ng pagnanais na makisangkot sa mga sulatang Heleniko na ating pinaglayuan. Ngunit huwag nating pansinin ang kanyang mga pahiwatig; baka tayo lumihis mula sa mga batas at kaayusan ng ating

espirituwal na pagsasanay, at makapulot ng mga tinik at damo sa halip na mga igos at bungkos ng ubas. *'Sapagkat ang karunungan ng sanlibutang ito ay kamangmangan sa Dios'* (1 Corinto 3:19).

14. *'Ipinapaabot ko sa inyo ang mabuting balita ng malaking kagalakan, 'sabi ng Anghel, 'na magiging para sa lahat ng tao'* (Lucas 2:10), at hindi para sa iilang grupo lamang. At muli: *'Magsumamo ang buong lupa sa harap mo at magkanta para sa iyo'* (Awit 65:4), at hindi lamang bahagi ng lupa. Ang pag-awit, gayunpaman, ay katangian hindi ng mga taong nag-aaglahim na humihingi ng isang bagay, kundi ng mga taong nagagalak sa pagtanggap ng kanilang hinahangad. Kung gayon, huwag tayong mawalan ng pag-asa, kundi sa kagalakan, mamuhay tayo, at kumuha mula sa mga salitang ito ng himok para sa ganitong kagalakan at kasiyahan. Gayunpaman, pag-ibayubayin natin ang kagalakang ito sa takot ng Diyos, gaya ng sinasabi sa ibang lugar: *'Magalak kayo sa Panginoon nang may pangininginig'* (Awit 2:11). Ganoon din naman ang mga babaeng kasama ni Maria, tumakas sila mula sa libingan nang may takot at malaking kagalakan (Mat. 28:8). Marahil tayo rin balang araw, na may takot at kagalakan, ay tatakas mula sa libingan sa ating isipan. At kahanga-hanga sana kung magagawa natin ito nang walang takot; sapagkat walang taong walang kasalanan, maging si Moises o ang Apostol Pedro. Ngunit sa mga taong gaya nila, ang banal na pag-ibig, nang magtagumpay, ay nagpapalayas sa takot sa oras ng pagpanaw.

15. Mayroon kang patotoo sa Kasulatan na ang taong may matinding damdamin, nang magtapat ng pananampalataya nang buong puso at buong kababaang-loob, ay tumatanggap ng biyaya ng kawalang-damdamin. Ngayon ay sinasabi ng Panginoon sa *'matalinong' tulisan, 'Araw na ito'y sasa-Puso ako'* (Lucas 23:43); at sa babaing may daloy ng dugo: *'Ang iyong pananampalataya ang nagligtas sa iyo; umalis kang payapa'*—ang kaligayahan ng kawalan ng pagnanasa (Marcos 5:34). Mayroon ding maraming iba pang magkatulad na talata, gaya ng: *'Ayon sa iyong pananampalataya, gawin sa iyo ang iyong nais'* (Mateo 9:29).

16. Kapag, habang istrikto tayo sa ating mga pagnanasa, mas mabagsik tayong inatake ng mga demonyo sa pamamagitan ng mga kahiya-hiyang kaisipan; noon, higit sa lahat, palakas natin ang ating pananampalataya sa Panginoon, at itatag natin sa ating sarili ang pinakamatibay na pag-asa sa mga ipinangakong walang hanggang biyaya, na ang ating mga kaaway, dahil sa inggit, ay nagsusumikap na agawin sa atin at layuning layuin tayo rito. Sapagkat kung hindi lubos na dakila ang mga biyayang ito, hindi sana nasasabik ng ganoong inggit ang mga demonyo laban sa atin, ni hindi rin nila tayo madalas na sinasalanta ng masasamang kaisipan, na umaasang matutupad nila ang kanilang karumaldumal, at iniisip na itulak tayo sa paghihimala sa pamamagitan ng paulit-ulit at hindi matiis na pagdurusa.

17. May ilan na nagsasabing ang tunay na kaalaman ay nasa gawa (batay sa katotohanang nakilala). Kaya nga, lalong magsikap kayong ipakita ang kapwa pananampalataya at kaalaman sa pamamagitan ng inyong mga gawa; sapagkat ang nagmamalaki sa kaalaman lamang ay makakarinig ng sinabing: *'Sinasabi nilang kilala nila ang Diyos, ngunit pinabulaanan Siya ng kanilang mga gawa'* (Tito 1:16).

18. Karaniwan, sa panahon ng mga pista at banal na pagtitipon, at lalo na kapag may balak na makibahagi sa mistikal na kainan, nagsusumikap ang mga demonyo na dungisan ang asketiko sa pamamagitan ng mga kahiya-hiyang pantasya at paglabas ng semilya. Ngunit kahit dito ay nabibigo silang durugin o pahinain ang isang sanay magtiis ng lahat nang may pasensya at tapang. At huwag mong hayaan ang mga yumuyuko sa isang kurba (tulad ng mga ahas), habang nagpapanggap na tuwid, na magmayabang laban sa atin.

19. Dahil sa katatagan at sigasig, naghihiganti ang mga kaaway, pinahihirapan ang kaluluwa ng iba't ibang hindi masabi na tukso; ngunit magpakalakas ka! Mula sa mga dakila at di-mabilang na kalungkutan na ito, hinahabi ang isang korona para sa iyo. Bukod pa rito, *'sa kahinaan nagiging ganap ang kapangyarihan ni Cristo'* (2 Cor. 12:9), at sa pinakamalungkot na mga kalagayan ay karaniwang namumukadkad ang biyaya ng Espiritu, gaya ng tinitiyak sa atin ng salita ng propesiya: *'Sapagkat, 'wika nito, 'sa kadiliman ay sumisikat ang liwanag para sa mga matuwid'* (Awit 111:4); *basta't siyempre, "magkaroon kayo ng tapang at matatag na paghawak sa pag-asa na ipinagmamalaki natin hanggang sa wakas"* (Heb. 3:6).

20. Walang bagay na nakakasagabal sa karaniwang mabuting disposisyon gaya ng pagtawa, biro, at walang kabuluhan usapan. Ngunit wala nang ibang nakapagpapabago ng isang pagod na kaluluwa at naghahanda nito para sa paglapit sa Diyos gaya ng takot sa Diyos, maingat na pagmamasid, patuloy na pagtuturo sa mga salita ng Diyos, pagtatangkilik ng panalangin, at pagsasagawa ng mabiyayong pagbabantay.

21. Karapat-dapat at kapaki-pakinabang sa kaluluwa na tiisin nang matatag ang bawat kalungkutan, maging ito man ay dulot ng mga tao o ng mga demonyo, na nalalaman nating nararapat sa atin ang bawat

paghihirap at, higit pa rito, hindi tayo nagsisisi sa iba kundi sa ating sarili. Ang sinumang nagsisisi sa iba para sa kanyang sariling kapahamakan ay nalilihis sa wasto at tamang paghuhusga.

22. Nangyayari minsan na ang isang tao, bagaman masigasig, ay nalilihis sa tamang landas, lumalampas sa kanyang nararapat na katungkulan dahil sa dumaraming tukso na, ayon sa Kasulatan, '*sinisira ang buong karunungan at buong kasanayan niya*' (Awit 106:27). Ito ay pinapayagan '*upang huwag tayong magtiwala sa ating sarili*' (2 Cor. 1:9), '*at upang huwag magmayabang ang Israel, na sasabing, "Ang sariling kamay ko ang nagligtas sa akin"*' (Judg. 7:2). Ngunit magpakalakas ka, sapagkat muling ibabalik ka sa iyong dating maluwalhating kalagayan, nang sa pamamagitan ng utos ng Diyos, ang masama—na siyang nag-uudyok sa iyo na makita at marinig ang lahat nang may pagnanasa at nagtutulak sa iyo na magkasala—ay itataboy at papalayasin mula sa iyo; sapagkat tinatabunan niya ang isip na parang makapal na ulap, at pinapairamdang sa laman ang hindi mailarawang kabigatan at pasanin; at ang likas na kaisipan, na sa sarili nito ay payak at walang panlilinlang, na parang bagong silang na sanggol, ginagawang masalimuot at lubos na bihasa sa bawat kasalanan, na nilalason at binabaluktot sa pamamagitan ng pag-iikot nito paminsan-minsan dito, paminsan-minsan doon.

23. Ang tao ay isang dakilang nilalang, na lumalago sa loob at pinaparangalan dahil sa kanyang mga birtud. At gayon pa man, ang dakilang nilalang na ito ay natatakot sa kasalanan na parang elepanteng natatakot sa daga, '*baka, habang nangangaral ako sa iba, ako mismo ay hindi maging karapat-dapat*' (1 Cor. 9:27).

24. Hindi lamang sa katapusan ng mundo *magsalita ang diyablo ng mga salita laban sa Kataas-taasan*, gaya ng sinasabi ni Daniel (7:25); kundi nangyayari na ngayon na, sa pamamagitan ng ating mga iniisip, nagpapalabas siya ng mabibigat na pamumuska laban sa langit mismo, at hindi pinapahalagahan ang Kataas-taasan Mismo, ang Kanyang nilikha, at ang Banal na mga Misteryo ni Cristo. Tayo naman, na nakatayo nang matatag sa bato ng kaalaman, ay hindi dapat matakot dito o mamangha sa kapalaluan ng masamang ito, kundi, sa pamamagitan ng pananampalataya at masidhing panalangin, at sa tulong ng Kataas-taasan, ay dapat matapang na tumugon sa kaaway.

25. Sa pamamagitan ng mga pagbabanta at panlalait, matapang na inatake ng kaaway ang kaluluwang kakalabas pa lamang sa katawan, na nagpapakita bilang isang mapait at kakila-kilabot na tagausig ng mga pagkukulang nito. Ngunit makikita rin kung paanong ang isang kaluluwang mapagmahal sa Diyos at tapat, bagaman maraming ulit nang nasugatan ng mga kasalanan, ay hindi natatakot sa kanyang mga pag-atake at pagbabanta, kundi'y naninindigan nang matatag sa Panginoon, napupuno ng kagalakan, at pinagyayaman ng lakas ng loob, na nakikita ang mga hukbong langit na sumasama sa kaniya at ang liwanag ng pananampalataya na sumasaklob sa kaniya na parang pader; at sa malaking tapang ay sumisigaw siya laban sa masamang diyablo: '*Ano'ng pakialam mo sa amin, O dayuhan sa Diyos? Ano'ng pakialam mo sa amin, O pinabagsak mula sa langit at alipin ng masama? Walang kapangyarihan ka sa amin; si Cristo, ang Anak ng Diyos, ang may kapangyarihan sa amin at sa lahat ng bagay; sa Kaniya tayo nagkasala, at sa Kaniya tayo magbibigay-panagot, na ang ating panagot ay ang Kaniyang awa sa atin at ang ating kaligtasan sa Kaniya sa pamamagitan ng Kaniyang kagalang-galang na Krus. Tungkol sa iyo, lumayo ka nang malayo sa amin, ikaw na sumpa. Wala kang pakialam sa amin, o sa mga alipin ni Cristo. – Sa ganoong matapang na mga salita, ang demonyo, na pumipilas sa kaluluwa, ay tuluyang mababali ang gulugod, na sumisigaw, walang magawa upang labanan ang pangalan ni Cristo; samantalang ang kaluluwa, na mas dakila kaysa kaniya at lumilipad sa itaas ng kaaway, ay huhuliin siya na parang isang tinatawag na mabilis na pakpak na uwak. – Pagkatapos nito, sa kagalakan, ito ay dinadala ng mga banal na Anghel sa lugar na itinakda para dito ayon sa kalagayan nito.*

26. Na kahit ang isang maliit na tukso, na kung minsan ay pinapayagan ng kalooban ng Diyos, ay maaaring maging hadlang sa pag-usad ng masigasig—patunayan ito sa inyo ni Echeinis, ang pinakamaliit sa mga isda: sa isang haplos lamang, pinapatigil nito ang isang barkong puno ng sari-saring kalakal at pinipigilan itong umusad; alalahanin din ang sinasabi tungkol sa kaniyang sarili: '*Ako, si Pablo—ako na minsan o makalawang nagbadyang pumunta sa inyo, ngunit hinadlangan ako ni Satanas*' (1 Tes. 2:18). Ngunit huwag hayaang magdulot ito sa inyo ng kalituhan, kundi labanan ito nang may pagtitiis, at makakatanggap kayo ng biyaya.

27. Kapag ang isang mayaman sa mga birtud, dahil sa katamaran, ay lumihis sa tama, noon ang mga anak ng masamang silangan, mula sa Amalek—o, bilang alternatibo, Midian (Mga Hukom, kabanata 6)—ay bumabangon laban sa kanya, – isang puwersang inilalaan sa pakikipagtalik – kasama ang kanilang mga kamelyo, ibig sabihin, walang bilang na masidhing alaala, at dinudumihan nila ang lahat ng bunga ng lupa, ibig sabihin, ang bunga ng pinakamabubuting gawa at kaugalian; bilang resulta, ang Israel ay sa huli ay

napapababa sa kahirapan, nahuhulog sa kawalan ng pag-asa at napipilitang sumigaw sa Panginoon. Pagkatapos ay ipinadala sa kaniya mula sa itaas ang isang mabuting kaisipan, isang taong ginagaya si Gideon sa kaniyang malaking pananampalataya at kababaang-loob [sapagkat sinabi niya: *'Ang libo ko ang pinakamaliit sa Manase'* (Mga Hukom 6:15)]; at siya'y lumaban sa napakaraming manlulupig na may tatlong daang mahihinang lalaki, at, sa tulong ng biyaya, marilag niyang itinaas ang tropeo ng tagumpay laban sa kaniyang mga kaaway.

28. Hindi mo maaaring *'tahakin ang ahas at ang basilisk, at tapakan ang leon at ang serpiyente'* (Awit 90:13) maliban kung, matapos kang manalangin nang matagal sa Diyos, ay tanggapin mo ang mga Anghel bilang iyong mga kasamang nakikipaglaban, upang kanilang buhatin ka sa kanilang mga bisig at itaas ka sa itaas ng lahat ng makamundong karunungan.

29. Kapag ang sinuman sa mga nagsusumikap nang buong sigasig ay mapagtagumpayan, huwag silang mawalan ng loob o humina ang kanilang determinasyon, kundi, sa pagkuha ng lakas mula sa mga salita ni Isaias, tumindig sila nang matatag at magpakalakas-loob, na inaawit ang himnong ito: *'Sumuko kayo, O mga makapangyarihan!'*—O mga mapanlinlang na demonyo! *'Sapagkat kahit bumangon kayo muli, matatalo kayo uli; at anumang payo ang inyong bumuo, wawasakin ito ng Panginoon, sapagkat ang Diyos ay nasa amin'* (Isa. 8:9–10) – ang Diyos, na nagpapabangon sa mga nahulog at nagiging sanhi upang ang ating mga kaaway ay magkawatak-watak sa dalamhati at pagkabigo sa sandaling tayo'y magsisisi.

30. Imposible para sa isang pinagsasanay sa pamamagitan ng mga pagsubok na iwasan ang kalungkutan; ngunit pagkatapos nito, ang mga taong iyon ay itinuturing na karapat-dapat sa malaking kagalakan, at sa matatamis na luha at banal na mga kaisipan, dahil pinagyaman nila ang kalungkutan at pagsisisi sa kanilang mga puso.

31. Kung ni Isaac, na nagnasa rito, ni si Esau, na hinangad ang pinag-ibig na pagpapala, ay hindi nakatanggap ng kanilang inaasahan (Roma 9:16)—sapagkat ang Diyos ay nagpakita ng awa, nagbibigay ng mga pagpapala at pinapahiran ng Espiritu hindi ang pinili natin, kundi ang siyang itinakda Niya Mismo, bago pa man itatag ang mundo, upang maglingkod sa Kanya—kung gayon, hindi tayo kailanman malulungkot o magkakaroon ng inggit kapag nakita natin ang sinumang kapatid, ang mapagkumbaba at ang pinakamababa, na nangingibabaw sa kabutihan. Tiyak na narinig ninyo rin kung ano ang sinasabi ng Panginoon sa parabula: *'Maglaan kayo ng puwang para sa taong ito'* (Lucas 14:9)—upang ang nasa itaas ninyo ay makuha ang kanyang lugar dito. Kaya't lalo pa nating paghangaan ang Hukom na ito, na sa marunong at di-mailarawang paraan ay ipinag-utos na ang pinakamaliit at ang huli ang mauuna at manguna, samantalang tayo ay dapat na maging huli, kahit na tayo ay hihigit sa kaniya sa gawa at sa taon. Anumang sukatan ang ibinigay ng Panginoon sa bawat tao, magpakuntento tayo rito. *'Kung tayo'y nabubuhay sa pamamagitan ng Espiritu, tayo rin ay lumakad ayon sa Espiritu,'* gaya ng nakasulat (Gal. 5:25).

32. Sa anumang pagkakataon ay huwag kang pumayag kapag sinabi sa iyo ng isang sumasailalim sa iyong kapangyarihan: *'Bigyan mo ako ng kapangyarihan pansamantala, alang-alang sa kabutihan, upang subukan ang ganito o ganoong gawain, at isakatuparan ito sa ganito at ganoong paraan.'* Sapagkat ang sinumang nagsasalita nang ganito ay malinaw na nais isakatuparan ang sarili niyang kalooban, habang itinakwil ang mga tipan ng pinakamainam na pagsunod.

33. Tulad ng makikita ninyo, ang mga pagnanasa ng laman at ng kaluluwa ay, sa takdang panahon at sa pamamagitan ng probidensya ng Diyos, mawawala, gaano man karami ang mga ito; ngunit ang awa ni Cristo ay hindi kailanman titigil. Sapagkat *'ang awa ng Panginoon ay mula sa panahong ito at hanggang sa darating na panahon sa mga natatakot sa Kaniya'* (Awit 102:17).

34. Mapupuno ng ginto ang mga kaban ng hari; at mapupuno ng kaalaman ang isipan ng mga tunay na monghe.

35. Nangyayari minsan na ang isang guro ay napapahamak at nasasailalim sa mga tukso dahil sa mga taong nakatanggap ng espiritwal na pakinabang mula sa kaniya. Sapagkat, gaya ng nasasabi, *'kami ay walang dangal'*—na walang dangal bilang mga alipin ng laman—*'at mahina; ngunit kayo ay may dangal at malakas kay Cristo'* (1 Cor. 4:10).

36. Ang pinagmulan at saligan ng katiwalian sa pamamagitan ng laman ay isang mapusok na kaisipan. Ngunit ang siyang nagkamalay matapos ang pagbagsak ay pinalalayas ito mula sa kanyang kaluluwa sa pamamagitan ng pagsisisi. Sapagkat nasusulat: *'Mas mabuti sana kung kayo'y umiyak, upang ang masama at hindi angkop na kaisipang nag-udyok sa inyo na gawin ito ay matanggal sa gitna ninyo'* (1 Cor. 5:2). Kaya naman, ang pag-iyak ay sumasalungat sa diwa ng kasamaan.

37. Sino ang magpapahayag sa napipighati ng kahihiyan at kawalan ng kapangyarihan na magsagawa ng kabutihan na makikita niya si Jesus, hindi lamang sa hinaharap, kundi pati na rito, sa dakilang kapangyarihan at kaluwalhatian ng darating na panahon, sa pamamagitan ng kawalang-pagnanasa? Kaya, tulad ni Sara, ang kanyang kaluluwa—na luma na sa pagka-baog at, ayon sa pangako, sa wakas ay nagkaanak ng isang anak ng katuwiran—ay magsasabi: 'Pinagtawanan ako ng Diyos', ibig sabihin, ipinagkaloob Niya sa akin ang malaking kagalakan, matapos ang napakaraming taon ng kalungkutan na dulot ng aking maraming pagnanasa; o, ayon sa isa pang salin: 'Pinabata na naman ako ng Diyos' – *'ang aking kabataan ay muling nabago na parang agila'* (Awit 102:5). Sapagkat dati'y tumanda ako sa mga kasalanan at kahiya-hiyang pagnanasa, ako'y muling ipinanganak ngayon, at naging bata at malambot, samantalang dati'y pinatigas ako ng laman; at ngayon ay itinuturing ko nang magaan ang mga bagay sa sanlibutan, sapagkat niyakap ko ang pagiging payak at kawalang-pakialam na angkop sa aking kalikasan, matapos maibalik sa kalusugan ang aking pag-iisip sa pamamagitan ng saganang awa ng Diyos, at ang aking laman ay naging, gaya ng kay Naaman na taga-Sirya, na parang laman ng mga sanggol, sa pamamagitan ng aking binyag sa Ilog ng Kaalaman; Ngunit ngayon ay iisa na ang aking isipan, sapagkat nailigtas ako, sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, mula sa katusuhan ng ahas at mula sa hukbo ng masasamang kaisipan, na lubos ang kasanayan sa kasamaan at malalim ang ugat sa materyal na mundo (na nalubog sa senswalidad).

38. Isipin mong ang Panginoon Mismo ay magsasabi sa iyo: 'Sa iisang sandali, kinuha Ko mula sa iyo ang ganito't ganoong biyaya, na nagbigay sa iyo ng kapanatagan ng isip at kapahingahan; at sa kanilang lugar ay binigyan Kita ng ibang biyaya, ang ganito't ganoon, na katumbas ng halaga nila. Ngunit ikaw, iniisip ang mga bagay na inalis at hindi pinapansin ang mga ipinagkaloob bilang kapalit, ay humahagulgol, nagkakasakit at nasusugatan ng dalamhati; ngunit pinapasaya mo Ako sa pamamagitan ng pagtanggap ng dalamhati mula sa Akin (2 Cor. 2:2), sapagkat nagdudulot Ako ng dalamhati para sa iyong kapakinabangan, upang iligtas ka at hindi upang liwalain ka, na inaalaan ang siyang itinuturing Kong anak.'

39. Ipataw mo sa iyong sarili ang utos na huwag kumain ng isda, at tingnan mo kung paanong magsisimulang itulak ka ng kaaway nang walang humpay patungo sa pagnanasa sa isda, at kung paanong ikaw mismo ay magsisimulang magmadaling matikman ang hindi mo man lamang dapat hangarin, upang maranasan mo, wari, ang nangyari kay Adan; sapagkat siya rin, nang marinig na, 'Huwag kang kumain sa punong ito,' ay inilaan ang buong puso niya sa iisang ipinagbabawal na iyon ayon sa lahat ng pagnanasa niya.

40. Inililigtas ng Diyos ang ilan sa pamamagitan ng karunungan, at ang iba naman sa pamamagitan ng pagiging payak at banayad; sapagkat dapat mong malaman na hindi tatanggihan ng Diyos ang mga banayad.

41. Ang mga mas masigasig na naglalaan ng kanilang sarili sa panalangin ay sumasailalim sa mas kakila-kilabot at mabagsik na tukso.

42. Kung itinakda kang makamtan ang kawalang-pagnanasa, huwag kang magpadala sa katamaran, kundi magsikap ka nang buong lakas upang makamtan ito. Sapagkat *'nag-aagah tayo habang nasa toldang ito, na sabik na isyuot ang ating makalangit na tahanan; upang ang mortal ay lunukin ng buhay'* (2 Cor. 5: 2:4), hindi lamang sa pisikal na paraan sa katapusan ng mundo, kundi pati na rin sa espirituwal habang narito pa tayo, bilang isang pangako. Sapagkat *'nalunok sa tagumpay ang kamatayan'* (1 Cor. 15:54). At lahat ng mga Ehipsiyo na sumusunod at nanlalait sa atin ay malulunod sa mga alon ng kapangyarihang ipinadala sa atin mula sa langit.

43. Kung nakalimutan mo ang sinasabi ng: *'Ingatan ko na, habang nangangaral ako sa iba, ako mismo ay huwag maging hindi karapat-dapat'* (1 Cor. 9:27), at: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili, baka kayo'y matumba'* (1 Cor. 10:12), – at pati na rin: *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili'* (isang salita para sa mga klero), *'baka kayo rin ay matukso'* (Gal. 6:1), – kung nakalimutan mo ang paglayo ni Solomon sa tamang landas at ang kaniyang mga paglabag, matapos ang ganoong dakilang biyaya; – kung ipinagwalang-bahala mo ang hindi inaasahang pagtangga ni Pedro: kaniya mong itapat ang iyong tiwala sa sarili mong pag-iisip, ipagmalaki ang iyong pamumuhay, ipagmayabang ang haba ng iyong dakilang pag-a-ascetismo, at magpakasasa sa kayabangan. – Ngunit, O kapatid, – sa anumang paraan ay huwag kang maging tamad (na nakahiga nang nakatalikod), ni sumuko sa kapabayaang, – kundi magtakot ka, habang may hininga pa sa iyong mga butong-ilong, kahit na narating mo na ang gulang ni Moises, at manalangin, na sasabihin: *'O Panginoon, huwag Mo akong itakwil sa katandaan ko; pag nanghina ang aking lakas, huwag Mo akong pabayaang, O Dios, na aking Tagapagligtas! Sa Iyo ang aking awit'* (Awit 70:9, 6).

44. Sinasabi sa iyo ng Panginoon, gaya ng sinabi Niya kay Mateo: 'Sumunod ka sa Akin' (Matt. 9:9). – Kung ngayon, habang taimtim mong sinusundan ang matagal mong pinakahihintay na Panginoon sa landas

ng buhay, natitisod ka ng iyong paa sa batong pagnanasa at biglang nahuhulog sa kasalanan, o, sa pagharap sa putik na lupa, madalas at hindi sinasadya kang madulas at mahulog; kung gayon, gaano man karaming beses ka mahulog at magdulot ng matinding kirot sa iyong katawan, ganoon din karaming beses kang babangon at, na may dating sigla, tatakbo sa mga yapak ng iyong Panginoon, hanggang sa maabot Mo Siya. Kaya, *'sa banal na pagmumuni-muni ay humarap ako sa Iyo, upang masdan ang Iyong makapangyarihang kaligtasan at ang Iyong kaluwalhatian; at sa Iyong pangalan ay itataas ko ang aking mga kamay, at ako'y mapupuno ng kagalakan at tuwa, at ang aking mga labi ay magkakanta ng kanta para sa Iyo'* (Awit 62:3–6). Isang dakilang karangalan para sa akin na matanggap ang pangalang 'Kristiyano', gaya ng sinasabi sa akin ng Panginoon sa pamamagitan ng bibig ni Isaias: *'Isang dakilang karangalan para sa iyo na matawag na lingkod ko'* (Isa. 49:6).

45. Saan sinasabi na *'ibibigay ng Ama ang mabubuting bagay sa mga humihingi sa Kanya'* (Matt. 7:11), at saan sinasabi na *'ibibigay Niya ang Espiritu Santo sa mga humihingi sa Kanya'* (Luke 11:13): Ang mga salitang ito ay nagtuturo sa atin na ang mga taimtim na lingkod ng Diyos ay itinuturing na karapat-dapat hindi lamang sa kapatawaran ng mga kasalanan kundi pati na rin sa mga biyayang langitnong kaloob, na pinatitibay sa kanilang paghingi sa pamamagitan ng kaisipang ipinangako ng Panginoon ang mga ganitong biyaya hindi sa mga matuwid kundi sa mga makasalanan. Kaya, manalangin nang walang patid at may matatag na determinasyon, kahit na hindi kayo perpekto sa isang birtwusong buhay, ay mahina at hindi karapat-dapat sa anumang bagay – at makakatanggap kayo ng dakilang mga bagay.

46. Pagnilayan ng hindi mananampalataya o ng may mababang pananampalataya kung paanong lumilipad ang hulmigas, at kung paanong ang isang uod ay nagiging ibon, at kung paanong maraming iba pang kamangha-manghang pangyayari ang nagaganap sa mga nilalang; upang, sa ganitong paraan, matanggal nila ang kahinaan ng kawalang-paniwala at pag-aalinlangan, at sa wakas ay makalipad at, tulad ng isang puno, magbunga ng kagalang-galang na kaalaman. Sapagkat *'Ako,'* wika ng Panginoon, *'ang nagbibigay-buhay sa tuyong puno at muling nagpapabuhay sa mga tuyong buto'* (Ezek. 17:24; 37:4 at 9).

47. Huwag nating aksayahin ang ating sarili sa pag-aalala dahil sa mga pangangailangang pang-katawan; kundi magtiwala tayo sa Diyos nang buong kaluluwa, gaya ng sinabi ng isang mabuting tao: *'Magtiwala ka sa Panginoon, at magtiwala rin Siya sa iyo'* – at gaya ng isinulat ng pinagpalang Apostol na si Pedro: *'Maging may pagpipigil sa sarili kayo at maging mapagbantay sa inyong mga panalangin'* (1 Pedro 4:7)—ihagis ninyo sa Diyos ang lahat ng inyong pagkabahala, sapagkat Siya ay nagmamalasakit sa inyo (1 Pedro 5:7). Kung nag-aalinlangan ka pa rin at hindi ka nananampalataya na inaalagaan Niya ka, na magbibigay Siya para sa iyo, tingnan mo ang gagamba at isipin kung gaano ka-iba ang tao sa gagamba—isang gagamba, sinasabi ko, na wala nang mas mahina o mas walang kapangyarihan pa. Ngunit wala itong kayamanan, hindi naglalakbay nang malayo, hindi nagsasampa ng kaso o nagagalit, at wala itong mga bodega; ginugugol nito ang buhay sa ganap na kababaang-loob, kabanalan at ganap na katahimikan; hindi ito nag-iinteres sa mga gawain ng iba, ngunit tinutuloy ang kanyang sariling gawain, tahimik at payapang inaalagaan ang kanyang sariling mga usapin; sa gayon, nang hindi nagsasalita, sinasabi niya sa mga mahilig sa katamaran na ang hindi gustong magpagal ay hindi dapat kumain; at siya ay napakatahimik na nalalampasan pa niya si Pythagoras mismo, na hinahangaan ng mga Griyego higit sa lahat ng pilosopo dahil sa kanyang kakayahan sa pagpipigil sa sarili sa pagsasalita; Hindi nakikipag-usap si Pythagoras sa lahat, ngunit paminsan-minsan ay nakikipag-usap nang lihim sa kanyang mga kaibigan; paminsan-minsan din ay kinakausap niya ang mga baka at agila, na nagsasalita ng mga salitang nakakatawa at walang kahulugan; hindi siya umiinom ng alak at tubig lamang ang iniinom niya. Hinigitan ng gagamba ang pagpipigil sa pagsasalita ni Pythagoras sa pamamagitan ng ganap nitong katahimikan; at hinigitan nito ang kanyang pag-iwas sa alak sa pamamagitan ng pag-iwas kahit sa pag-inom ng tubig. Sa ganoong tahimik na kalagayan naninirahan ang marupok at mapagkumbabang gagamba, na ayaw lumabas sa labasan at maglibot dito't doon, o magpakasasa sa labis na paggawa at pagod; at Siya na nananahan sa kaitaasan, na tumitingin sa mga mapagkumbaba (at walang mas mapagkumbaba pa kaysa sa isang gagamba), na iniuunat ang Kanyang probidensiya pati na sa kaniya, ay nagpapadala sa kaniya ng maliliit na huli araw-araw, malapit sa kaniyang tirahan, na nagiging bitag ang maliliit na insekto sa kaniyang saput para sa kaniyang pagkain.

48. Marahil ay sasabihin ng isang taong alipin ng kasakiman sa pagkain: *'Marami akong kinakain, at dahil malaki ang nagagastos ko, hindi ko maiwasang masangkot sa maraming pang-mundong alalahanin at pakikipag-ugnayan.'* Ngunit dapat ding tingnan ng ganoong tao ang mga dakilang balyena na nagngangain sa Karagatang Atlantiko, at makita kung gaano sila kasagana pinapakain ng Diyos at hindi kailanman

nakararanas ng gutom, kahit na ang bawat isa sa mga halimaw na ito ay kumakain ng mas maraming isda kaysa sa kayang ubusin ng pinakamaraming tao na lungsod sa loob ng isang araw. *'Lahat ay naghihintay sa Iyo; ibigay Mo sa kanila ang kanilang pagkain sa takdang panahon,'* ang awit ng Banal na Propeta (Awit 107:27). Kumain man nang marami o kaunti, tinutustusan ng Diyos ang pareho. Sa pagdinig nito, ikaw naman, na may pusong malawak at walang hangganan, ipagkatiwala mo ang buong pagkatao mo sa Diyos at sa pananampalataya, itabi mo ang bawat pang-mundong pag-aalala at ang labis na pagkabahala, at huwag kang maging walang pananampalataya, kundi tapat.

49. Kung tunay nating nais ang magpasaya sa Diyos at lubos na mahalin Niya tayo nang may kaligayahan, iharap natin sa Diyos ang ating isip na hubad, na walang dalang anumang mula sa mundong ito—ni kasanayan, ni kaalaman, ni mapanlinlang na pangangatwiran—kahit pa nga ating napag-aralan ang buong karunungan ng mundo. Sapagkat ang Diyos ay lumalayo sa mga lumalapit sa Kanya na may mayabang na disposisyon, na pinapalusog ng pagkamapanghamak at kayabangan. Ang ilang tagapagsalaysay ay tama nang inilarawan ang mayabang na pagpapalabis sa sarili bilang pagbibigay-lugod sa sarili at pagpapalaki sa sarili.

50. Paano natin mapagtatagumpayan ang kasalanang nakaugat sa ating kalooban? Kinakailangan ang sariling disiplina (o ang akto ng pagpipilit ng kalooban sa mga pagnanasa). Sapagkat nasusulat: *'Ang tao'y nagsusumikap sa kaniyang sariling paggawa, at itinataboy'* (marahas na itinataboy) *'ang kaniyang sariling kapahamakan'* (Prov. 16:26), na palaging nagsusumikap na ituon ang isipan at puso sa kabanalan. Hindi ipinagbabawal ng mga batas na puksain ang karahasan sa pamamagitan ng karahasan (ibig sabihin, ang karahasan ng kasalanang pamamagitan ng karahasan ng mabubuting hangarin). Kapag inilalapat natin ang sariling disiplina sa isang mabuting hangarin (ibig sabihin, kapag pinipilit natin ang ating sarili na isabuhay ang isang mabuting hangarin), hinihintay natin ang kapangyarihang darating sa atin mula sa itaas, na nananatili sa Jerusalem (Lucas 24:49), ibig sabihin, habang nanatili sa walang patid na panalangin at iba pang mga birtud, hanggang sa dumating sa atin ang makapangyarihang puwersang ito—isang puwersang hindi kumikilos na parang ating mahihinang pagsisikap, kundi isa na hindi mailahad ng mga labi ng katawan, na may kapangyarihang nagwawagi at nagtatamo sa makasalanang kalikasan at sa kasamaan ng mga demonyo, nagwawagi sa hilig ng ating mga kaluluwa patungo sa kasamaan, at nagwawagi sa lahat ng hindi angkop na pagnanasa ng katawan. *'May ingay,'* wika niya, *'mula sa langit, na parang isang malakas na hangin'* (Gawa 3:2), upang sapilitang palayasin sa atin ang kasamaan na patuloy na humihila sa atin tungo sa mali.

51. *'Ang kaaway ay nag-aabang sa kanyang bitag, na parang leon sa kanyang lungga'* (Awit 9:30), tinatago sa atin ang mga patibong at lambat ng mga marurusing at di-mapanampalatayang kaisipan; ngunit tayo rin, kung hindi tayo makakatulog, ay makalalagay ng mga patibong, lambat, at ambush na mas dakila at mas mapanganib para sa kanya. Sapagkat ang panalangin at mga salmo, pagbabantay at kababaang-loob, paglilingkod sa kapwa at awa, pasasalamat at pakikinig sa mga banal na salita—ang mga ito ay isang patibong para sa kaaway; at isang bitag, at isang hukay, at mga latigo, at mga pagkakabit, at isang pagkalunod.

52. Nang siya'y tumanda nang lubos, ang banal na David, na nagpapasalamat sa Diyos na pumili sa kaniya, ay nagsabi sa wakas ng kaniyang pag-amin sa mga biyaya ng Diyos: *'Ngayon ay nagkaroon ang lingkod Mo ng lakas ng loob na ipanalangin sa Iyo ang panalangin na ito.'* Sinabi ito upang maunawaan natin na kinakailangan ng isang dakilang pagsisikap, at maraming oras ang dapat ilaan sa panalangin, upang maabot ang simula ng isang payapang kalagayan ng puso—ang iba pang, tiyak na *'langit ng puso'*—kung saan naninirahan si Cristo, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'O hindi ba ninyo alam na ang Jesucristo ay nasa inyo?'* (2 Cor. 13:5)?

53. Kung si Cristo *'ay naging para sa atin karunungan mula sa Diyos, at katuwiran at kabanalan at pagtubos'* (1 Cor. 1:30), kung gayon ay malinaw na Siya rin ang ating kapahingahan. Sapagkat sinasabi Niya: *'Magsilapit sa Akin, kayong lahat na nagpapagal at nabibigatan, at bibigyan Ko kayo ng kapahingahan'* (Matt. 11:28). Kaya't angkop na sabihin na Siya ay naging Sabado para sa sangkatauhan, ibig sabihin, kapahingahan. Sapagkat ang sangkatauhan ay makakahanap lamang ng kapahingahan sa pamamagitan ni Cristo lamang.

54. Kung paanong may tasa ng pagbagsak at tasa ng galit, gayundin naman ay may tasa ng kahinaan, na tinatanggap ng Panginoon mula sa atin, at ibinibigay sa mga kamay ng ating mga kaaway sa tamang panahon, upang hindi tayo kundi ang mga demonyo ang humihina at bumabagsak.

55. Kung paanong sa mga panlabas na gawain ay may mga tagapagtuwa ng pera, mga maninila, mga tagahuli ng ibon, mga sundalo at mga tagapagtayo, gayundin naman, sa mga usapin ng puso, ay may mga sugalero, mga nagpapakalasun, mga pirata, mga mangangaso, mga mangangalunya, mga mamamatay-tao at

iba pa; ang mga ito ay dapat itaboy kaagad sa pamamagitan ng banal na pagtutol at panalangin, lalo na ang mga mangingiyak, baka kanilang dungisan ang banal na lugar at gawing karumal-dumal ang tao ng Diyos.

56. Ipinagkakaloob ng Panginoon ang kaligtasan hindi lamang sa pamamagitan ng mga salita, gaya ng nangyari sa tulisan na sumigaw sa Kanya mula sa Krus, kundi pati na rin sa pamamagitan ng mga kaisipan. Kaya naman, ang babaeng nagdurusa sa pagdurugo ay nakilala sa kanyang sarili (ibig sabihin, siya ay nag-isip nang may pananampalataya): *'Kung mahawakan ko man lamang ang laylayan ng kaniyang balabal, maliligtas ako'* (Mateo 9:21); at ang lingkod ni Abraham ay *'nanalita sa Diyos sa kaniyang puso'* tungkol kay Rebeka (Genesis 24:15).

57. Ang kasalanang nagawa ay halos kaagad itulak ang nagpapakumbaba tungo sa Diyos, sa sandaling malaman niya ang baho, ang pasanin, at ang pagkabaliw ng kasalanan. Ngunit ang mga ayaw magbalik-loob ay hindi nito itinutulak patungo sa Diyos; sa halip, hinahawakan sila nito nang mahigpit at tinatali ng hindi maputol na mga gapos, na pinapalakas nang husto ang kanilang mga mapanirang pagnanasa.

58. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa mga anting-anting ni Jezebel (2 Mga Hari 9:22), na ang pinakamalupit ay ang mga kaisipan ng kapalaluan at hungkag na kaluwalhatian. Gayunpaman, maaari mo silang alisin sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, kung pagpapapayak at pagpapahirap mo ang iyong kaluluwa, at magpapakumbaba ka sa harap ng Panginoon, mananalangin sa Kanya na tulungan ka at ipinagkakumpisal na ang kaligtasang hinahanap mo ay isang biyayang galing sa langit. Iyan ang dahilan kung bakit sinasabi: *'Walang sinumang makatanggap ng anumang bagay maliban kung ito ay ibinigay sa kaniya mula sa langit'* (Juan 3:27).

59. Nangyayari minsan na, sa pagtitipon ng mga kapatid, may sumisiksik na walang-kwentang kaisipan na nagtutulak sa iyo na magsalita ng hindi nararapat; ngunit ang mga kaisipang anghel ay nagbibigay-inspirasyon sa iyo na itaboy ang maingay at hindi-angkop na kaisipang ito. – Kaya, kung hindi mo ito itaboy sa pamamagitan ng birtwusyong katahimikan, kundi hayaang lumabas ito, na napuno ng kapalaluan; kung gayon ay kailangan mong tiisin ang masamang bunga nito – na makatarungang ipagkakanulo sa mas malaking kasalanan, o sa ilang panlabas na kapahamakan, o sa mabibigat na suliranin mula sa mga kapatid, o sa paghihirap sa darating na panahon: sapagkat kahit para sa walang kabuluhan at hungkag na mga salita, , na binibigkas ng di-nasasanay na dila, ay kailangan nating panagutin; kaya nga dapat nating bantayan nang mabuti ang ating dila.

60. Ang mga natutukso ng mga pagnanasa ng laman, galit, kayabangan at iba pang mga pagnanasa ay inilalarawan bilang nasusunog ng araw sa araw at ng buwan sa gabi (Awit 120:6). Magdasal ka nga, upang ang banal na ulap na nagbibigay-hamog ay manalili sa iyo, upang makatakas ka sa matinding init ng kaaway.

61. Huwag mo kailanman pahintulutan ang mapangahas na paglapit sa iyo ng mga mahilig sa kalasingan at alipin ng magarbang salu-salo, o ng mga sabik magsalita ng walang-hiya na mga salita, kahit pa sila'y pinaputi na ng buhok, at kahit pa sila'y namuhay bilang monghe nang matagal; baka sakaling ang kanilang kasamaan ay dumapo rin sa iyo, at ikaw ay mabilang sa mga maruruming at hindi tuli sa puso.

62. Una, ipinagkatiwala ang mga susi kay Pedro, at pagkatapos ay pinayagan siyang mapailalim sa pagtanggap kay Kristo na Panginoon, upang sa pamamagitan ng ganoong pagbagsak ay mapababa ang kanyang kayabangan. Ganoon din, kung, matapos matanggap ang susi ng pagkaunawa, ikaw ay mabihag ng iba't ibang tukso, huwag kang magtaka rito; kundi luwalhatiin mo ang nag-iisang napakatalinong Panginoon, na sa pamamagitan ng mga pagbagsak na gaya nito ay pinipigil ang kayabangan na sumusunod sa likod ng banal na kaalaman: sapagkat ang mga tukso ay isang tali, ayon sa probidensiya ng Diyos, na kayang pigilan ang kayabangan ng tao.

63. Kung madalas na inaalís ng Panginoon ang ating mga biyaya, gaya ng kayamanan ni Job; sapagkat ang Panginoon ang nagbigay nito, at ang Panginoon ang kumuwang nito (Job 1:21): tiyak na ang kasamaan na dinala sa atin ng Walang Hanggan ay aalisin din sa ating mga kamay; sapagkat, ayon sa sinasabi ng pantas, *'Ang mabuti at ang masama ay nagmumula sa Panginoon'* (Sirak 11:14). At ang Siyang nagdadala ng kasamaan sa atin ay Siya ring nagkakaloob sa atin ng walang hanggang kagalakan na may walang hanggang kaluwalhatian. 'Tulad ng pagbabantay ko sa inyo,' sabi ng Panginoon, 'upang lipulin kayo at dalhan kayo ng kasamaan, gayon din ay muling itatayo ko kayo at hindi na kayo lipulin; itanim ko kayo at hindi na kayo bubunutin.' Patahimikin ang tanyag na kasabihan na nagsasabing: 'Kapag nagkamali na, hindi na ito maaayos pa.' Sapagkat ang Siyang nagpalala ng ating mga kalagayan ay tiyak na, muli, sa hindi inaasahang paraan, ay kayang dalhin ang mga ito sa pinakamaliwanag na kalagayan.

64. Ang siyang lumalaban sa mga demonyo nang may higit na lakas at higit na pagnanais para sa tagumpay—maging sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, o panalangin, o anumang iba pang birtud—ay siya ring makatanggap ng pinakamalalalim na sugat mula sa kanila, hanggang sa siya'y mahulog sa kawalan ng pag-asa, na nag-aalinlangan kung ang sumpa ng espirituwal na kamatayan ay nasa kaniyang kaluluwa, at mapipilitan siyang sumigaw: *'Sino ang magliligtas sa akin mula sa katawan na ito ng kamatayan?'* (Roma 8:24); sapagkat pinipilit ako ng kaaway, laban sa aking kalooban, na sumunod sa kanyang mga batas.

65. Hindi lamang nakasulat, gaya ng sinabi ng iba sa isa't isa: *'Tumindig ka, tayo'y pumunta sa mga taong namumuhay sa pag-asa at naninirahan sa kapayapaan'* (Hukom 18:9–10); at muli: *'Halina, umakyat tayo sa Juda, at makipagsalita sa kanila'* gamit ang mapanlinlang na mga salita, *'lililihis natin sila mula sa'* katotohanan (Isa. 7:5–6). Kaya naman, ang masasamang demonyo ay karaniwang pinapatalas ang mga espada ng tukso laban sa mga pinili ang buhay ng katahimikan, at inatake nang may higit na galit ang mga mas deboto at may takot sa Diyos, inilaligaw sila sa kasalanan sa pamamagitan mismo ng mga gawa ng kabanalan, sa pamamagitan ng hindi masabi-sabi na paninirang-puri; upang, sa ganitong paraan man lang, sila'y maligaw mula sa pananampalataya kay Cristo, mula sa panalangin at espirituwal na kaaliwan, at sa gayon ay mapagtagumpayan. Ngunit kami, O Panginoon, na nagsasalita kasama si David (Awit 79:19), ay hindi lilihis sa Inyo hanggang sa ipakita Mo sa amin ang habag, at ang mga sumisira sa amin ay lumisan sa amin; hindi kami lilihis sa Inyo hanggang sa utusan Mo ang mga nagtutukso sa amin na lumisan sa amin, at kami ay muling mabubuhay sa pamamagitan ng pagtitiis at matatag na kawalang-sindak. Sapagkat ang tukso ay bahagi ng buhay ng tao, at madalas, sa itinakdang panahon, ang Siyang naglalagay sa atin sa ating landas ay nagpapahintulot na tayo'y matumba sa mga paa ng mga dayuhan; ngunit ang likas sa isang dakila at matapang na kaluluwa ay hindi sumuko sa pag-asa sa harap ng mga mapanglaw na kapahamakan.

66. Kung ang diyablo ay napakalakas na kaya niyang, kahit na hindi ito ninanais ng isang tao, ipailalim siya sa kanyang kalooban at hilahin siya sa kanyang panig, dahil sa kanyang paglayo mula sa kanyang tunay, likas na kaayusan; gaano pa nga ba kalakas, kung gayon, ang Anghel na, sa takdang oras, matapos makatanggap ng utos mula sa Diyos, ay kayang baguhin ang buong disposisyon ng isang tao para sa ikabubuti? At kung ang nagyeyelong hilaga ay napakalakas na nababago ang pinakamalambot na kalikasan ng tubig tungo sa tigas ng bato, ano pa nga ba ang hindi kayang gawin ng pinakamainit na timog? Kung ang hangin, kapag labis na nagyeyelo, ay sinasakop ang lahat at pinupuno ang bawat bagay ng lamig nito—sapagkat *'sino ang makatatayo sa harap ng hamog na nagyelo?'* (Awit 147:6)—Paano nga ba hindi matutunaw ng init ang lahat ng bagay ayon sa sarili nitong kalikasan? Sapagkat sino ang makakatindig sa harap ng alab ng init? Kaya't maniwala tayo na kahit ang malamig, itim na uling ng ating isipan ay, sa kalaunan, magiging mainit at maningning sa pamamagitan ng pagdami ng banal na apoy.

67. Kahit sa kasalukuyang panahon, sa pamamagitan ng tunay na patotoo at mga tanda na nagpapakita sa ating panloob na Jose, may isang kalagayan ng kawalang-hilig kung saan ang ating isipan, na lumabas mula sa Ehipto, ay napalalaya mula sa mga mapanuksong pagnanasa at mula sa nakatagong, pinakakahiya-hiyang pagkaalipin, at nakaririnig ng isang wikang hindi nito kilala, hindi ang wika ng mga demonyo, na marumi at sumisira sa matuwid na pag-iisip, kundi ang banal na wika ng mga Anghel, na nagbabagong-anyo sa isip mula sa makalupang tungo sa di-makalupang – isang wika na nagbibigay-liwanag sa kaluluwang tumatanggap nito.

68. May narinig ako tungkol sa ilang mga kapatid na labis na naghihirap sa katawan at hindi makapag-ayuno, na lumapit sa akin na may tanong: paano namin, nang hindi nag-aayuno, mapapalayas ang diyablo at ang mga pagnanasa? Sa ganitong tao ay dapat sagutin na hindi lamang sa pamamagitan ng pag-iwas sa pagkain, kundi pati na rin sa pamamagitan ng isang daing sa Diyos mula sa puso upang mapuksa at mataboy ang masasamang hilig at ang mga nag-uudyok nito. Sapagkat nasusulat: *'Sumigaw sila sa Panginoon sa kanilang kagipitan, at iniligtas Niya sila sa kanilang mga kapighatian'* (Awit 106:6); at nasusulat din: *'Mula sa kalalalaman ng impiyerno ako'y sumigaw, at dininig Mo ang tinig ko: "Palakas in Mo ang buhay ko mula sa libingan"'* (Jonás 2:3, 7). Sapagkat *'hangga'*, wika niya, *'mawala ang kasamaan—ito ay, ang pasanin ng kasalanan—sisigaw ako sa Diyos sa itaas'* (Awit 56:23), upang, sa pagbibigay sa akin ng pinakadakilang biyaya, ay kaniyang puksain ang mismong ugat ng kasalanan sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan, at pawiin ang mga diyus-diyosan ng mapanuksong isipan, at ipahayag sa mga malaya sa idolatriya ang ating mga kahinaan, na puno ng mga diyus-diyosan. Kaya, kung hindi mo pa natanggap ang kaloob ng pagpipigil sa sarili, alamin mong ang Panginoon, alang-alang sa iyong panalangin at pag-asa, ay nagnanais na pakinggan ka kapag tinawag mo Siya. Ngayon na nalalaman mo na ang hatol ng Panginoon tungkol sa iyo, huwag kang malungkot dahil hindi mo kayang gampanan ang dakilang pag-aayuno, kundi magsikap kang palayasin ang

kaaway sa pamamagitan ng panalangin at mabait na pagtitiis. Kung ang mga kaisipan ng kahinaan at paghihirap ay magpapalayas sa iyo mula sa lungsod ng pag-aayuno, tumakas ka sa iba (Mateo 10:23), ibig sabihin, sa lungsod ng panalangin at pasasalamat.

69. Sinabi ni Paraon sa kanyang panalangin: 'Ilayo sa akin ng Diyos ang kamatayang ito' – at siya'y pinakinggan; gayundin naman, ang mga demonyo na nakiusap sa Panginoon na huwag silang utusan na pumasok sa bangin ay tinugunan ang kanilang hiling. Hindi kaya mas lalo pang pakikingingan ang isang Kristiyano na nananalangin para sa kaligtasan mula sa espirituwal na kamatayan?

70. May panahon na ang isang tao ay pinapaliwanag at pinapaliwanag ng biyayang banal; ngunit kapag kumukupas ang biyayang iyon, nahuhulog siya sa kaguluhan ng isip at mga hindi angkop na pagnanasa, at siya ay nagrereklamo tungkol dito, o sumusuko sa walang silbing pagkadismaya, sa halip na magpursige nang buong lakas sa pamamagitan ng panalangin upang maibalik sa kanyang sarili ang nakaliligtas na kalagayan ng pag-iisip; ay parang isang mahirap na tao na, matapos makatanggap ng limos mula sa palasyo ng Hari, ay nagagalit dahil hindi siya dinala sa loob upang umupo sa hapag-kainan ng Hari.

71. *"Mapalad ang mga hindi nakakita ngunit naniwala"* (Juan 20:29), gayundin ay pinagpala ang mga yaong, sa pamamagitan ng mapagpakumbabang gawa ng biyaya, ay hindi nakakakita ng kaaliwan sa kanilang sarili kundi, sa kabaligtaran, hinaharap ang sunud-sunod na kalungkutan at malalim na kadiliman, ay hindi nawawalan ng pag-asa, kundi, pinatitibay ng pananampalataya, ay matapang na nagtitiis, sa katiyakan na nakikita nila ang hindi nakikita.

72. Ang kababaang-loob, na ipinagkakaloob ng biyaya ng Diyos sa takdang panahon, matapos ang maraming pakikibaka, labanan, at luha, na ipinagkakaloob mula sa itaas sa mga naghahanap nito, ay walang kapantay na tibay at kadakilaan kaysa sa kababaang-loob na matatagpuan sa mga naligaw mula sa birtud. Ang mga itinuturing na karapat-dapat dito ay tunay na mga taong perpekto.

73. Nang iwan ng diyablo ang Panginoon, *'dumating ang mga anghel at naglingkod sa Kaniya'* (Matt. 4:11). At kung paanong hindi nasusulat na naroroon ang mga anghel sa panahon ng tukso sa Panginoon, ganoon din, kapag tayo ay tinutukso anumang oras, hindi lumalayo ang mga anghel; pagkatapos umalis ng mga tumutukso, sila ay lumalapit sa atin at naglilingkod sa atin, na nagkakaloob ng banal na kaisipan, lakas, kaliwanagan, pagsisisi, aliw, pagtitiis, kagalakan, at lahat ng nagliligtas, nagpapalakas, at nagbabalik ng kaluluwang nagsumikap sa pakikibaka. Sinabi kay Natanael: *'Mula ngayon, makikita mong umaakyat at bumababa ang mga anghel sa Anak ng Tao'* (Juan 1:51), ibig sabihin, mula ngayon ay ibubuhos nang sagana ang paglilingkod at tulong ng mga anghel sa sangkatauhan.

74. Alalahanin ang Punong Pari, na sa kanang kamay tumayo ang diyablo upang salungatin siya (Zacarias 3:1)—ito ay ang bawat matuwid na kaisipan, salita, at gawa—baka manghanga ka kapag nangyari ang katulad.

75. Dapat malaman ng isang monghe kung ano ang kahinaan, gaya ng sa mga salita: *'Maawa ka sa akin, O Panginoon, sapagkat ako'y mahina'* (Awit 6:3), at kung ano ang pagtalikod sa Diyos – ito ang pagdurusa ng diyablo at ng kanyang mga anghel.

76. Tulad ng bakal na pinatatag laban sa pagpasok ng apoy, gayon din ang madalas na panalangin ay ginagawang pinakamakapangyarihan ang isip sa pakikipaglaban sa kaaway; kaya nga nagsusumikap ang mga demonyo nang buong lakas na pahinain tayo sa pamamagitan ng katamaran sa ating matiisin na pagtitiyaga sa panalangin, sapagkat alam nilang ito ay kaaway nila at sandata ng isip sa pakikipaglaban.

77. Pinuri ni David ang sigasig ng mga sumama sa kanya mula sa Ziklag laban sa mga dayuhan, kahit na sila ay napagod at nanatili sa tabi ng sapa ng Bosor.⁷⁹ Bakit, nang siya'y bumalik na nagwagi mula sa labanan laban sa mga barbaro, at narinig ang ilan na nagsasabing hindi dapat bigyan ng bahagi ng samsam ang mga nanatili sa tabi ng sapa dahil sa pagod – at nang makita niyang sila'y nahiya at wala nang masabi – ipinagtanggol sila ng mapagkawanggawang si David, na nagsasabi: inilagay sila sa tabi ng mga ari-arian upang bantayan ito, at inilaan niya para sa kanila ang bahagi na katumbas ng ibinigay niya sa mga mandirigmang lumaban nang buong tapang at kagalakan (1 Sam. 30:21). Isaalang-alang ngayon ito: kung, sa anumang kapatid na sa simula ay nagpakita ng masidhing sigasig [para sa mga gawi ng pag-aayuno, pagbabantay at iba pa] at pagkatapos ay medyo nagpabaya rito, ipagpalagay natin na ang kanyang panloob na birtud (ang kanyang mabubuting disposisyon) – pananampalataya, pagsisisi, kababaang-loob, pag-aagla, pagtitiis, pag-asa,

⁷⁹ Ang buong pangkat na lumisan mula sa Sekelag ay may bilang na 600 na lalaki. 200 sa kanila, nang marating ang sapa ng Vazorova, ay wala nang lakas para magpatuloy pa. Iniwan sila ni David doon upang bantayan ang mga suplay at nagpatuloy siya kasama ang 400. – Ang kanilang sigasig, siyempre, ay kitang-kita mula sa paraan ng kanilang paglalakbay.

kagandahang-loob at iba pa; kung gayon ang taong ito, na kumakapit sa mga ito at matiisin na nananatili sa mga ito habang hinihintay si Cristo Jesus na Panginoon, bagaman mahina sa panlabas na gawa, ay tatanggap, gaya ng nararapat, ng isang tiyak na walang hanggang kaloob.

78. Ang mga lubos na nag-alay ng kanilang sarili sa Diyos, sa gawa at sa pagmumuni-muni, ay tinatawag na mga Levita at mga pari; habang ang 'baka Levitiko' (Bilang, kabanata 3) ay yaong mga, bagaman walang lakas na matatag na maglakad sa landas ng kabutihan, ay gayunpaman ay nagagalak sa kabutihan, walang humpay na hinahangad ito at nagsusumikap para dito ayon sa kanilang makakaya, kahit na hindi sila palaging nagtatagumpay dito, dahil sa kasamaan na nagnanakaw ng kanilang lakas. Ngunit sa takdang panahon, sila rin—sana—ay makakatanggap ng kaloob ng kawalang-pagnanasa, sa pamamagitan lamang ng pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan. Sapagkat nasusulat: *'Narinig Mo ang nasa ng mahihirap, O Panginoon'* (Awit 9:38).

79. Madalas nating napapansin at nakikita ang mga palo na ipinapataw sa atin ng kaaway, nang hayag at lihim; ngunit ang mga paghihirap at pag-uusig na dinaranas niya sa ating mga kamay—maging tayo man ay nangingibabaw sa kabutihan, o nagsisisi sa ating mga kasalanan, o nagtitiis ng mga insulto, o matiisin ang mga kapighatian nang may kapayapaan, o nagpupursigi sa panalangin, o gumagawa ng iba pang mga gawa ng kabanalan—na siyang nagkakawatak-watak sa kanya, nagpapahirap sa kanya, umiiyak at nabibiyak ang puso—lahat ng ito, sa probidensya ng Diyos, ay hindi natin nakikita, baka tayo'y maging mayabang. *'Sapagkat makatarungan sa Diyos,'* gaya ng sinasabi ng Apostol, *'na suklian ng kapighatian ang mga nagpapahirap sa inyo'* (1 Tes. 1:6).

80. Kung ang isang tuod, matagal nang nakatayo sa lupa o sa bato, ay tumutubo ang mga usbong mula sa halumigmig ng tubig, na para bang bagong tanim, posible rin para sa atin, kapag tayo ay nabuhay muli sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Banal na Espiritu, na ipamalas ang di-nabubulok na kalikasan na likas sa atin, at magbunga, gaya ng isang bagong tanim na puno, kahit na tayo ay nahulog sa lumang tao.

81. Sa kaluluwang nawawalan ng pag-asa dahil sa dami ng tukso at karamihan ng kasalanan, at nagsasabing, 'Nawala na ang pag-asa; tayo'y tuluyan nang mapapahamak', ano ang sinasabi ng Diyos, na hindi nawawalan ng pag-asa sa ating kaligtasan? *'Mabubuhay ka, at makikita mo na ako ang Panginoon'* (Ezek. 37:6). Sa kaluluwang nalilito kung paano at sa pamamagitan ng kapangyarihan ng anong mga birtud ito ay maaaring muling ipanganak kay Cristo, sinasabi: *'Ang Espiritu Santo ay darating sa iyo'* (Lucas 1:35). Kung saan naroroon ang Banal na Espiritu, huwag hanapin ang mga batas ng kalikasan o ang karaniwang pagkakasunod-sunod ng mga sanhi at bunga. Sapagkat ang makapangyarihan at sinasambang Banal na Espiritu ay, sa pamamagitan ng Kanyang kapangyarihan, gagawin sa iyo ang hindi posible ayon sa kalikasan, upang manghang ka. Bukod pa rito, ibubunyag Niya ngayon ang iyong isipan—na dating nasakop—bilang isang tagumpay. Sapagkat ang Tagapagtaguyod, na bumababa sa atin mula sa kaitaasan, ay higit sa lahat ng bagay; at itataas ka Niya sa itaas ng lahat ng likas na pagnanasa at mga pagnanasa ng demonyo.

82. Pagsikapan mong panatilihing buo at walang kapinsalaan ang ningning ng iyong marangal na isipan. Kung magsisimula kang tumingin sa lahat ng bagay nang may pagnanasa, nangangahulugan ito na pinadilim ka ng Panginoon, naglagay ng belo sa iyong mukha – at *'ang liwanag ng iyong mga mata ay hindi sumasa-iyong'* (Awit 37:11). Gayunpaman, kahit taglay mo pa ito, huwag kang manghinang o mawalan ng loob, kundi manalangin ka kasama ni San David: *'Ipadala Mo sa akin ang Iyong liwanag at ang Iyong katotohanan, na siyang magliligtas sa akin; at ang liwanag ng aking mukha at ang aking Diyos'* (Awit 42:3, 5); *'Ipadala Mo ang Espiritu Mo, at sila'y malilikha, at Mo'y papabaguin ang mukha ng lupa'* (Awit 103:30).

83. Mapalad ang siyang walang sawang nagpapakabusog sa mga panalangin at salmo rito, araw at gabi, at pinatitibay ang sarili sa maringal na pagbasa ng Kasulatan; sapagkat ang ganitong pakikipag-isa ay magdudulot sa kaluluwa ng walang hanggang kagalakan sa darating na panahon.

84. Pagsikapan mong huwag matumba sa buong lakas mo; sapagkat hindi bagay sa isang matatag na mandirigma na matumba; ngunit kung sakaling matumba ka, bumangon ka agad, at muling tumindig nang matatag sa mabuting pakikibaka. Kahit pa mangyari sa iyo ang una nang sampung beses, dahil sa pag-urong ng biyaya, hayaang mangyari rin sa iyo ang huli—ibig sabihin, ang iyong pagbangon—nang sampung beses din. At gayon din ang mangyayari hanggang sa katapusan ng iyong buhay. Sapagkat nasusulat: *'Kung ang matuwid ay mabuwal nang makapito, siya'y babangon nang makapito'* (Kaw. 24:16). Hangga't matibay kang humawak sa sandata ng banal na eskemang (ang determinasyong maglingkod sa Diyos), na may luha at pagmamakaawa sa Diyos, hangga't iyon ay mabibilang ka sa mga matatag, kahit na madalas kang bumagsak. Hangga't mananatili ka kasama ng mga monghe, gaya ng isang matapang na mandirigma, makatatanggap ka

ng sugat mula sa harapan – na siyang ikapupuri mo, sapagkat kahit nasugatan ka, hindi ka sumuko, hindi ka bumigay, at hindi ka umatras. Ngunit kung tatalikod ka sa mga monghe, tatanggap ka ng mga sugat mula sa likuran, tulad ng isang taksil at duwag na naliligaw at iniwan ang hanay.

85. Mas masama ang pag-aalinlangan kaysa kasalanan. Si Hudas na taksil ay duwag at walang kasanayan sa pakikipaglaban; kaya siya bumagsak sa pag-aalinlangan; at ang kaaway, na sumugod sa kanya, ay naglagay ng bitag sa kanyang leeg. Si Pedro, gayunpaman—ang bato ng katatagan—matapos makaranas ng isang kakila-kilabot na pagbagsak, tulad ng isang bihasa sa pakikidigma, ay hindi nawalan ng loob o nanghinang sa gitna ng kanyang sukdulang kalungkutan, kundi tumalon upang tumayo, at nagpaluwa ng pinakamatinding luha mula sa isang pusong wasak at mapagkumbaba; at i , ang ating kalaban, nang makita ito, na para bang tinamaan sa mukha ng pinakamatinding apoy, agad na umatras at tumakas nang malayo, na may malalakas na sigaw.

86. Laban sa tatlong pagnanasa na ito, ang isang monghe ay dapat makipaglaban nang walang humpay hanggang sa wakas: laban sa kasakiman sa pagkain, laban sa kayabangan, at laban sa pag-ibig sa pera, na idolatriya.

87. Isang hari ng Israel ang nagwagi laban sa mga troglodyta at iba pang mga barbaro na kaalyado nila sa pamamagitan ng mga salmo, himno, at mga espirital na awit, na inawit kasabay ng mga instrumento ni David at gamit ang kanyang mga salita (2 Cronica 12:3; 20:22). Nasa iyo rin ang mga barbarong troglodytang ito, ang mga demonyong ito, na nananalasa sa iyong mga pandama at galamay, na pinahihirapan ang iyong laman ng kahalayan, at na nag-uudyok sa iyo na tumingin, makinig, at mangamoy nang may pagnanasa, na magsalitang malaswa, na magkaroon ng mga matang puno ng pakikipagbalakan, at na malito sa loob at labas, ayon sa paraang Babilonya. Ingatan ninyo, kung gayon, na lubos na lipulin ang mga troglodytang ito na gumagawa ng masama sa loob ninyo, sa pamamagitan ng malaking pananampalataya, at sa pamamagitan ng mga salmo, himno, at mga espirital na awit.

88. Kung paanong ninanais ng Panginoon na ang tao ay maligtas sa pamamagitan ng kapwa tao, gayon din nagsusumikap ang diyablo na masira ang tao sa pamamagitan ng kapwa tao. Kaya't hindi dapat makisalamuha sa isang mapanghamak, masamang loob, o palautos na tao, baka mapunta ka sa impyerno kasama niya. Sapagkat kahit ang mga lumalapit sa mga matuwid ay bihira lamang makamit ang kaligtasan. Ngunit kung ang sinuman ay makisalamuha sa isang mapanlinlang na tao nang walang takot, makakaranas siya ng pagkalipol, na parang salot o ketosis. At sino ang maaawa sa isang taong, na may masayang mukha, lumalapit sa isang dragon? Tumakas nga kayo sa mga hindi marunong pigilan ang kanilang dila, sa mga naghahasik ng alitan, at sa mga walang kapayapaan sa loob man o sa labas.

89. Ang sinumang nagnanais na matawag na pantas at may pag-iisip, at kaibigan ng Diyos, pagsumikapan niyang iharap ang kaniyang kaluluwa sa Panginoon gaya ng pagtanggap niya nito mula sa Kaniya: dalisay, walang kapintasan, at ganap na walang kapintasang moral. Dahil dito, siya ay koronahan sa langit at pagpapalain ng mga Anghel.

90. Isang mabait na salita noon ang nagpatunay na malinis at banal sa dating tiwaling tulisan at dinala siya sa paraiso. At isang masamang salita naman ang pumigil kay Moises na makapasok sa Lupang Pangako. Kaya't huwag nating ituring na maliit na suliranin ang maluwag na dila; sapagkat ang mga mapanyira at ang mga mapanlait ay isinasara ang Kaharian ng Langit laban sa kanilang sarili. – Bagaman ang isang tao sa mundo ay maaaring magkaroon pa rin ng ilang tagumpay dito, doon ay wala siyang magiging tagumpay, '*ngunit ang masasama ay mahuhuli sa kanilang sariling pagkawasak*' (Awit 139:12). Tama ang sinabi ng isang pantas na mas mabuting mahulog mula sa katas-taasan sa lupa kaysa mahulog dahil sa dila. Dapat samakatuwid nating pakinggan si San Santiago, na sumulat: '*Ang bawat tao'y maging mabilis sa pakikinig at mabagal sa pagsasalita*' (Santiago 1:19).

91. Baka tayo'y maaliw at mawalan ng pokus, mailigaw ng kayabangan, mabuting pakinggan natin ang Propeta, na nagsasabi: '*Halina, bayan ko, pumasok sa inyong santuwaryo*' – sa santuwaryo ng inyong puso, na nakatago mula sa bawat impresyong pandama, sa walang-hubog na tahanang iyon, na pinapaliwanagan ng kawalan ng pagnanasa at ng anino ng banal na biyaya – '*isara ninyo ang inyong mga pinto*' laban sa lahat ng nakikita, '*maghanap ng kanlungan, gaano man ito kaliit*' – sapagkat ang buong buhay ng tao ay maliit lamang – at pagkatapos nito ay dinaragdag niya: '*hanggang sa lumipas ang poot ng Panginoon*' (Isa. 26:20), gaya ng sinabi ng iba: '*hanggang sa lumipas ang kalapastanganan*' (Awit 56:2). Sapagkat ang kalapastanganan, at dahil dito ang mga demonyo, mga pagnanasa at mga kasalanan, ay ang poot ng Diyos, gaya ng sinasabi ni Isaias sa Diyos: '*Narito, ikaw ay nagalit, at tayo ay nagkasala*' (64:5). Iniiwasan

ng tao ang poot na ito sa pamamagitan ng patuloy na pakikinig sa kanilang puso sa panalangin at masigasig na pagsisikap na manatili sa loob, sa kanilang panloob, hindi matatablan na santuwaryo. Sapagkat, gaya ng sinasabi ng isang tao, 'Hugutin mo ang karunungan sa iyong pinakamalalim na pagkatao' (tingnan Kaw. 8:12; Sirak 45:31; 51:18); sapagkat *'ang buong kaluwalhatian ng anak na babae ng hari ay nasa loob'* (Awit 44:14), sabi ng iba, na nagdaragdag: *'ito ang tungkuling inilagay sa akin, hanggang sa makapasok ako sa santuwaryo ng Diyos'* (Awit 72:17), *'at ang bundok ng aking mana'* (Awit 67:17), *'sa tinitirhang inihanda'* (Awit 32:14), na Ginawa Mo, O Panginoon, *'sa santuwaryo na inihanda ng mga kamay Mo'* (Awit 77:54).

92. Ang siyang tunay na nagnanais na talikuran ang sanlibutan ay sumunod sa halimbawa ng banal na Propeta Eliseo, na wala sa kaniyang mga pag-aari ang kaniyang dinala, na hinihimok ng kaniyang dakilang pag-ibig sa Diyos, na nagniningas sa kaniyang kalooban na parang apoy. Ipamigay niya ang lahat ng kanyang pag-aari sa mga nangangailangan, at nang sa gayon ay pasanin ang Krus ng Panginoon, kusang-loob siyang magtungo sa isang boluntaryong kamatayan – ang pasukan sa walang hanggang kaharian.

93. Kapag naramdaman mong ang Amorita ay nagkakaroon ng lakas sa loob mo, na parang punong oak, manalangin kang taimtim sa Panginoon na pasilawan Niya ang bunga nito mula sa itaas—ito ay ang kasalanang nagawa—at ang mga ugat nito mula sa ibaba—ito ay ang maruruming kaisipan. At sana'y paalisin ng Panginoon ang Amorita sa iyong harapan!

94. Huwag kang magtaka kapag nakita mo ang mga nang-aalipusta sa ating katahimikan, sapagkat sila mismo ay hindi makapanahimik; mas mabuting pigilan ang kanilang masamang impluwensya sa pamamagitan ng pag-awit, ngunit nang walang masamang hangarin, pinatitibay sa inyong sarili ang inyong mas malaking pagsunod sa Diyos, at sumisigaw sa awit: *'Ngunit ang aking kaluluwa, sumunod ka sa Diyos'* (Awit 61:6); *'Sapagkat sa halip na mahalín ako, inakusahan nila ako, ngunit ako'y nanalangin'* (Awit 108:4), para sa paggaling ng aking sarili at ng kanila.

95. Maliban kung may malakas na hangin na humampas sa dagat, hindi magkakaroon ng alon; at maliban kung atakihin tayo ng demonyo, hindi gagalaw ang kaluluwa o ang katawan dahil sa mga pagnanasa.

96. Kung palagi kang pinapainit ng panalangin at ng banal na biyaya, kung gayon, ayon sa Banal na Kasulatan, nakasuot ka ng baluti ng liwanag. Ang iyong kasuotan ay mainit, samantalang ang iyong mga kaaway ay nakasuot, wari, ng dobleng kasuotan—ng hiya at panginginig dahil sa lamig.

97. Tandaan ang iyong mga kasalanan, at huwag maging tamad sa pagtama sa iyong dibdib, upang sa pamamagitan ng mga bugos na iyon ay mabasag at lumambot ang iyong pinatigas na puso, gaya ng pagbasag ng mga panday sa lupaing may halong metal; at makakakita ka ng ugat ng ginto sa loob nito, at magagalak ka sa nakatagong kayamanan.

98. **Nawa'y** ang apoy ng pagnanasa sa pinakamataas na biyaya at ng banal na pagninilay sa mga salita ng Espiritu ay magliyab nang walang tigil sa dambana ng iyong kaluluwa.

99. Kung palagi mong sisikaping *isuot ang kahandaan na ipangaral ang ebanghelyo ng kapayapaan* (Efe. 6:15), tiyak na maaayos mo ang iyong sariling bahay at ang bahay ng iyong kapwa. Ngunit kung mawalan ka ng loob (kapag hinarap sa pagsubok), huhusgahan ka nang hindi mo namamalayan, at ayon sa batas, *'mamamana ka ng pangalan ng sinumang tinanggalan ng sapatos'* (Deut. 25:9–10).

100. Kung, ayon kay Juan, ang Diyos ay pag-ibig, ang sinumang umiibig ay nananahan sa Diyos at ang Diyos sa kaniya. Samakatuwid, ang sinumang nagmamuhi sa kaniyang kapwa, na sumisira sa tali ng pag-ibig, ay malinaw na tumanggap ng pagkamuhi sa halip na pag-ibig. Ang siyang nagmumuhi sa kapwa tao, na kapareho niyang may parehong kalikasan, ay malayo sa Diyos, *'sapagkat ang Diyos ay pag-ibig, at ang nananatili sa pag-ibig ay nananatili sa Diyos, at ang Diyos ay nananatili sa kaniya'* (1 Juan 4:16). Sa Kaniya ang luwalhati at kapangyarihan magpakailanman. Amen.

Bendito Abba Zosima (Palestinian)

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Isang sinaunang tagasaling Latin ng mga pag-uusap ni San Zosima ang naglagay ng panimula na ganito: 'Pinahahalagahan ko ang mga pag-uusap na ito at binibigyan ko ng malaking halaga, dahil sa tunay na kalikasan ng mga pagsusumikap sa pag-a-ascetic na malinaw na inilatag dito, dahil sa saganang espirituwal na pahid na nasa mga ito, at dahil sa pinakamayuming bango ng kabanalan na kanilang pinapaluwal. Hindi ko

pa kailanman masigasig na naitipa ang anumang bagay, ni isinalin ang anumang may ganoong kagalakan sa aking puso. Ito ang nagtulak sa akin na alamin kung sino ang may-akda nito at saang kapanahunan siya namayagpag, sapagkat wala pang tiyak na kaalaman tungkol dito. "Hindi marami sa mga Pagsasabi ang nakaligtas. Malinaw na naitala ang mga ito ng isang debotong tagapakinig, na tinanggap ang mga ito mula sa labi ng isang nakatatandang lalaki na may matinding debosyon, na sa kanyang maraming taon ng buhay monghe, ay dinalan sa lahat ng antas ng Kristiyanong kaganapan at, sa biyaya ng Diyos, ay umakyat sa mismong tuktok ng kabanalan na abot ng mortal na tao. Ang may-akda ng mga pag-uusap ay tinutukoy bilang ang pinagpalang Abba Zosima. Tungkol naman sa tagatala, binanggit lamang na isa siya sa mga palagiang nakikinig sa kaniya, at marahil ay kapatid sa monasteryo kung saan nanirahan si Abba Zosima, sa tabing-Ilog Jordan. 'Ngunit sino nga ba ang pinagpalang Abba Zosima na ito? Matapos ang mahaba at maingat na pagsisiyasat hinggil sa usaping ito, narito ang aking huling paniniwala: na ang may-akda ng ating mga pag-uusap ay walang iba kundi ang bantog na si Zosima, na pinili mula sa itaas upang marinig ang buhay ni Santa Maria ng Ehipto, ang nagsisi, mula sa kanyang sariling mga labi, at upang magbigay ng gabay at ilibing ang kagalang-galang na inang ito." Sinusuportahan niya ang pananaw na ito sa pamamagitan ng pagtukoy na ang ilang mga pangyayari sa buhay ni Abba Zosima, na siyang nagbigay ng mga aral na ito, ay katulad ng sa buhay ni Abba Zosima na nakakita kay Santa Maria ng Ehipto at ikinuwento ang kanyang kuwento.

1. Ayon sa salaysay ng buhay ni Santa Maria ng Ehipto, si Abba Zosima, nang pumasok siya sa isang monasteryo sa murang edad, ay nanirahan doon nang 53 taon; pagkatapos, dahil sa isang espesyal na inspirasyon mula sa itaas, lumipat siya sa isa sa mga monasteryo sa pampang ng Ilog Jordan; at habang papalabas siya ng monasteryong iyon, doon niya nakita si Santa Maria. At sa mismong mga pag-uusap na ito, binanggit na si Abba Zosima, na siyang nagsalita nito, ay dati nang nanirahan sa isang monasteryo sa Tiro (kabanata 24); pagkatapos, ipinapakita sa mga pag-uusap na ito na siya ay dumaan sa Naples (sa Samaria, kabanata 14); at sa wakas sa monasteryo ni San Gerasimus (kabanata 2). Ang huling mga sanggunian ay malinaw na nagpapaliwanag sa mga nauna.

2. Sa salaysay tungkol kay Santa Maria, sinasabi tungkol kay Abba Zosima na siya ay mayaman sa karanasang espirituwal at dahil dito, marami ang naghahanap ng kanyang payo—hindi lamang mula sa kanyang sariling monasteryo, kundi pati na rin mula sa iba, malapit man o malayo (talata 2 – sa Griyego). Malinaw na hindi siya mahilig magsulat, kundi nagsasalita lamang. Hindi rin niya isinulat ang salaysay ni Santa Maria, kundi ipinasa ito nang pasalita, gaya ng pagkakapreserba nito sa mga kapatid hanggang sa ito ay isinulat ni San Sophronius . Na ang may-akda ng mga mismong tagubilin ito ay may kaparehong disposisyon ay pinatutunayan ng mismong paraan ng pagkakabalangkas nito: siya ay tinanong, at siya ay nagsalita. Ang kanyang ika-dalawampu't siyam na pakikipag-usap ay naganap sa monasteryo ni San Gerasimus. Makatwiran ipagpalagay na ang lahat ng iba pa ay narinig din doon at naitala ng isa sa kanyang mga pinakamalalapit na alagad.

3. Si Abba Zosima, ang may-akda ng mga aral na ito, na mahilig magbanggit ng mga kasabihan ng mga Ama, ay binanggit ang lahat ng mga pinakamaagang matatanda, at ginawa ito sa paraang sariwa pa ang alaala nila noon. Ito ay nagpapahiwatig ng pagtatapos ng ika-apat at pagsisimula ng ikalimang siglo. Pinaniniwalaan na si Maria ng Ehipto ay pumanaw noong mga taong 430. Lumipat si Abba Zosima sa isang monasteryo sa pampang ng Ilog Jordan, marahil sa gulang na pitumpung taon. Nanirahan siya sa monasteryong ito nang halos tatlung taon; sapagkat siya ay pumanaw sa gulang na isang daang taon. Para sa isang taong nabuhay sa unang kalahati ng ikalimang siglo, sariwa pa sa kanyang alaala ang mga kasabihan ng mga nakatatanda ng ikaapat na siglo. Ang mga ganitong palatandaan, na dapat tanggapin sa pagtukoy sa may-akda ng mga pag-uusap, ay tumutukoy din sa panahon ng kanilang pinagmulan at sa paraan ng kanilang pagkakabuo. Nagsalita si Abba; isang disipulo, na masigasig sa espirituwal na pagpapatatag, ang nagtala. Ganito nagsisimula ang lahat ng pag-uusap: 'Nagsalita, o sinabi, o ikinuwento ni Abba Zosima'. Walang duda na kung gaano karaming pag-uusap ang naganap, ganoon din karami ang naitala. Ang mga pag-uusap na ito ay tila isang sipi na nakita at binasa ni Juan Moschus, ang nagsama-sama ng Spiritual Meadow (Limonarium). Ang pista ni Zosima na Kagalang-galang ay sa ika-4 ng Abril. Sa Patrology, na inedit ni Migne, kasama ang mga pag-uusap na ito sa bolyum 78. Lumalabas din ang mga ito sa manuskritong Paterikon mula sa monasteryo ni San Savvas ang Palestino, kung saan inilalagay ang mga ito sa dulo ng unang kabanata bilang isang apendiks. Sa manuskrito, lumalabas ang mga pag-uusap nang walang anumang paghahati. Sa naka-imprentang edisyon, may 14 na seksyon; gayunpaman, ang ilan sa mga seksyong ito ay naglalaman ng higit sa isang pag-uusap. Sa pagsasalin, itinuring na mas angkop na gawing hiwalay na tala ang bawat piraso ng

tagubilin at bawat salaysay. Lalo pang naging kinakailangan ito dahil hindi lahat ng pag-uusap ay kasama sa naka-imprentang edisyon, at ang ilan sa mga kasama ay hindi ganap na nakapaloob. Nagbunga ito ng 31 seksyon.

Ang mga Pagsasalita ng Banal na Abba Zosima

1. Nang makagawa ng tanda ng krus sa kanyang mga labi, nagsimulang magsalita ang Banal na Zosima nang ganito: Ang Diyos na Verbo, nang siya'y magkatawang-tao, ay nagkaloob ng dakilang biyaya sa mga naniwala at may pananampalataya sa Kanya. Posible pa rin sa ating panahon na maniwala at simulan itong gawin mula ngayon, kung ating ninanais. Sapagkat kung ang ating kalooban ay ganito ang hangad at ang biyaya ay gumagawa sa loob natin, sinumang nagnanais ay maaaring ituring ang buong mundo na walang kabuluhan. Pagkatapos ay kumuha siya ng anumang nakita niya—isang dayami, tila, o isang tusok ng kahoy, o iba pang maliit na bagay—at idinagdag: 'Sino, dahil dito, ang mag-aaway o magtatalo, magkikimkim ng sama ng loob o malulunod sa dalamhati, maliban na lamang sa isang tunay na nawalan ng bait? Hindi kaya ituring ng isang tao ng Diyos, na umuunlad at sumusulong sa buhay ayon sa kalooban ng Diyos, ang buong mundo na hindi hihigit sa dayami na ito, kahit na tunay niyang pag-aari ang lahat ng bagay? Sapagkat, gaya ng lagi kong sinasabi, hindi nakasasama ang kakulangan, kundi ang pagkakaroon nang may pagkapit. Sino ang hindi nakakaalam na sa lahat ng ating mga pag-aari, wala nang mas mahalaga sa atin kaysa sa ating katawan? Kaya, kung, kapag hinihingi ng panahon, inuutusan tayong balewalain pa ang ating katawan, hindi ba't lalo pa nga para sa ating mga pag-aari bukod dito? Gayunpaman, hindi dapat ipamigay nang pabigla-bigla ang sariling kayamanan, gaya ng hindi dapat basta-bastang ihagis ang sarili sa kamatayan: sapagkat ang ganoong pag-uugali ay katangian lamang ng nawawala sa sarili; kundi dapat maghintay hanggang hinihingi na ito ng panahon, upang maging handa sa ganoong gawain. Kaugnay nito, naalala niya ang isang kapatid na may mga gulay, at sinabi: 'Hindi ba niya ito itinanim? Hindi ba niya ito pinaghirapan? Hindi ba niya ito inani? Hindi ba niya ito pinataba? Gayunpaman, hindi niya ito basta-basta inukol o itinapon; kundi iningatan niya ang mga ito na parang wala siyang iba pa.' Bakit nga, nang may isang nakatatanda na lumapit sa kaniya na may layuning subukan siya, at nagsimulang maghukay upang bunutin ang mga ito, hindi man lang siya nagpakita sa nakatatanda, kundi nagtago; at nang iisa na lamang ang natirang ugat, sinabi niya rito: 'Kung nais mo, Ama, pabayaan mo na lamang ang isa na ito, at gagawa tayo ng salu-salo rito.' Mula rito, napagtanto ng banal na matanda na siya ay tunay na lingkod ng Diyos, at hindi alipin ng mga gulay, at sinabi sa kanya: 'Ang Espiritu ng Diyos ay sumasa iyo, kapatid.' – Kung siya ay nakakabit sa mga gulay, ipinakita sana niya ito kaagad sa pamamagitan ng dalamhati at paghihirap; ngunit ipinakita niya na tinuring niya ang mga ito na para bang wala siyang mga ito. At napagpasyahan ni Abba Zosima: napapansin ng mga demonyo ang mga ganitong pagkakataon; at kapag nakita nilang ang isang tao ay walang pagnanasa sa mga materyal na bagay, at hindi nababahala sa pagkawala ng mga ito, dito nila hinuhubog na siya ay naglalakad sa lupa ngunit wala siyang taglay na karunungan makamundo.

2. Ang buong lakas ay nasa mga hangarin ng kalooban. Ang masigasig na kalooban ay kayang maghatid sa Diyos, sa loob ng isang oras, ng higit na kaluguran para sa Kanya kaysa sa mga pagsusumikap ng mahabang panahon na walang ganoong sigasig. Ang tamad at palusong na kalooban ay hindi aktibo.

3. Natatakot ang mga demonyo kapag nakikita nila na ang isang tao, habang pinapatawan ng insulto, kawalan ng dangal, pagkalugi at iba't ibang uri ng kapighatian, ay hindi nagdadalamhati dahil naranasan niya ito, kundi dahil, matapos itong maranasan, hindi niya ito tiniis nang may tapang: sapagkat hinuhango nila rito na sinimulan na niya ang tunay na landas at may matibay na hangarin na lumakad sa kaperpeksiyunan ayon sa mga utos ng Diyos. – Sa puntong ito, naalala ni Abba Zosima si San Pachomius at kung paano siya kumilos nang siya ay pinagalitan ng kanyang nakatatandang kapatid, na nagsasabing: 'Tigilan mo na ang iyong kayabangan sa pagpapalawak ng monasteryo.' Ginagawa ito ni San Pachomius alinsunod sa isang utos mula sa itaas. Nang marinig niya ito, bagaman nanindigan siya sa kanyang mabuting gawa, naramdaman niya ang pag-uga ng sama ng loob; gayunpaman, wala siyang sinabi laban sa kanyang kapatid noon. Nang dumating ang gabi at humupa na ang hindi kanais-nais na pag-uga sa kanyang puso, pumasok siya sa kanyang maliit na silid-panalangin at nagsimulang umiyak at manalangin, na nagsasabing: 'O Diyos! May tinatago pa rin akong makalupang pag-iisip; namumuhay pa rin ako ayon sa laman. Kawaawa ako! Dahil dito, *'kailangan akong mamatay,'* ayon sa Kasulatan (Roma 8:13). Pagkatapos ng mga pakikibakang iyon, pagkatapos ng ganoong paghahanda ng puso, muling nadadala ako ng galit, kahit pa para sa mabuting dahilan. Maawa ka sa akin, O Panginoon, baka lubos akong mapahamak! Sapagkat kung hindi Mo ako itatag nang lubos sa kabutihan, at

makahanap ng puwang sa akin ang kaaway, gaano man ito kaliit, magiging bihag niya ako: *'Sapagkat ang sinumang sumusunod sa buong batas ngunit sa isang punto ay lumalabag, ay nagkakasala sa lahat ng ito'* (Santiago 2:10). Ngunit naniniwala ako na kung Ikaw, sa Iyong dakilang kabaitan, ay tutulong sa akin, sa wakas ay matututo akong lumakad sa daan ng Iyong mga santo, na laging *'sumusulong patungo sa mga nasa unahan'* (Fil. 3:13), at mapapahiya ko ang kaaway gaya ng nararapat. 'Kung hindi, Panginoon, paano ko ituturo sa mga tatawagin Mo upang mamuhay kasama ko sa buhay na ito, kung hindi ko muna tatalunin ang aking sarili at ang kaaway?' Sa ganitong panalangin siya nanatili buong gabi, binibigkas ang mga salitang ito nang umiiyak hanggang sa madaling-araw; at mula sa pawis sa ilalim ng kanyang mga paa ay nabuo ang isang lawa-lawang tubig, sapagkat panahon ng anihan, at napakainit ng lugar. 'Namamangha ako rito,' wika ng banal na Zosima, 'sapagkat walang anghanga ang kanyang mga luha. Paano nga'y hindi ipagkakaloob ng Diyos sa ganoong masidhing hangarin ang lahat ng biyayang hinihiling sa Kanya, samantalang ito'y patay na sa lahat ng bagay maliban rito?'

4. Nagpatuloy si Abba Zosima sa pagsasabi: kapag ang sinuman, nang maalala niya ang isang taong nakasakit sa kanya, o nagdulot ng kapahamakan sa kanya, o nanlait at nagpanirang-puri sa kanya, o gumawa ng anumang kasamaan sa kanya, ay nagbabalak ng mga pakana laban sa kanya, siya ay nagdadala ng paninirang-puri sa sarili gaya ng ginagawa ng mga demonyo; at saka siya mismo ay sapat na upang magdala ng paninirang-puri sa kanyang sarili. At ano ang ibig kong sabihin sa 'nagbabalak ng mga pakana'? – Kung hindi niya siya naaalala bilang isang tagapagkaloob ng kabutihan at isang tagapagpagaling, kung gayon ay lubos niyang tinatrato nang hindi makatarungan ang kanyang kapwa. Sapagkat inilalantad niya ang mismong pagnanasa na iyong dinaranas, upang pagalingin ito; at dapat mo siyang alalahanin bilang isang tagapagpagaling na ipinadala sa iyo ni Cristo. Sa ngalan ni Cristo, dapat mong tiisin ang lahat, bilang pasasalamat sa Kanya sa ganoong biyaya. Ngunit kung hindi mo ito magagamit nang wasto at hindi ka lilihis mula sa iyong masamang pagnanasa, hindi ang Panginoong Diyos ang dapat sisihin dito. Ang mismong katotohanang ikaw ay nagdurusa ay isang tanda na may sakit ang iyong kaluluwa; kung hindi ka masama, hindi ka magdurusa. Kaya't dapat kang magpasalamat na, sa pamamagitan nito, ay napagtanto mo ang kalikasan ng iyong karamdaman, at dapat mong tanggapin nang may pag-ibig ang iyong tiniis mula rito bilang isang lunas na ipinadala mismo ng Panginoong Jesus. Ngunit kung, sa halip na magpasalamat, ay magdamdam ka, maghimagsik laban dito, magreklamo at magbalak laban dito; kung gayon, sa paggawa mo nito ay, wari, sinasabi mo sa Panginoong Jesus: 'Hindi ko nais na pagalingin Mo ako; hindi ko nais tanggapin ang mga lunas Mo; nais kong mabulok sa aking mga sugat, nais kong mapasailalim sa mga demonyo. Hindi ko kilala ang Panginoon; at sino Siya upang pakinggan ko ang tinig Niya (Ex. 5:2)? At ano, sa huli, ang gagawin ng Panginoon?' – Ang Panginoon, na maawain sa ating mga karamdaman, ay nagbigay sa atin ng mga utos para sa kanilang paggaling, gaya ng pagsusunog at mga pampurga. Sapagkat ang sinumang nagnanais at naghahangad na pagalingin ay dapat magtiis, nang tahimik—gaano man ito kasakit—anumang inireseta ng manggagamot. Sapagkat kahit ang isang taong may pisikal na karamdaman ay hindi nakakaramdam ng kasiyahan na tiisin ang paghiwa at pag-api, o uminom ng pampurga; ngunit, sa pagka-kumbinsido na imposibleng maligtas sa karamdaman nang wala ito, inilalagay niya ang kanyang sarili sa kamay ng doktor, na may tiwalang sa pamamagitan ng kaunting sakit na ito na nasa kanyang harapan ay maliligtas siya mula sa matinding panloob na karamdaman at matagal nang karamdaman. Ngunit ang 'nagpapaso' ni Hesukristo ay siyang nagdulot ng pinsala at kapahamakan.

5. Sinabi pa niya: 'Lipulin ninyo ang mga tukso at kaisipan, at hindi magkakaroon ng kahit isang santo.' Ang lumalayo sa nakapagliligtas na tukso ay lumalayo sa buhay na walang hanggan. Sinabi ng isa sa mga Santo: 'Sino ang nagkaloob ng mga korona sa mga banal na martir, kung hindi ang kanilang mga tagapahirap? Sino ang nagbigay kay San Esteban ng ganoong kaluwalhatian na bumabalot sa kanya, kung hindi yaong mga nagbato sa kanya hanggang sa kamatayan?' – idinagdag pa rito ang sinabi ng isa pang Santo, na nagsabi: 'Hindi ko sinisisi ang mga nanlalait sa akin; sa halip, tinatawag ko silang mga tagapagkaloob ng kabutihan sa akin at ginagalang ko sila bilang ganoon; ni hindi ko tinatanggi ang Manggagamot ng mga kaluluwa, na nagbibigay ng gamot ng kahihiyan sa aking hungkag na kaluluwa, baka balang araw ay sabihin Niya sa aking kaluluwa: *"Pinataas namin ang Babilonia, subalit hindi siya gumaling"* (Jer. 51:9); at muli: *"Ilang ulit ko sanang pinisan ang iyong mga anak, na parang inahin na tinitipon ang kanyang mga sisiw sa ilalim ng kanyang mga pakpak, ngunit ayaw ninyo! Narito, ang inyong bahay ay iniwan sa inyo na wasak"* (Lucas 13:34, 35).

6. Nagpatuloy siya sa pagsabi: Natakot si Evagrius na ang Panginoon, sa pagsaway sa kanya, ay maaaring sabihin sa kanya: 'Pinahirapan ka ng kayabangan, at ipinadala ko sa iyo ang lunas ng kahihyan, upang malinis ka rito; ngunit hindi ka naghilom.' – Kayanang kilalanin natin na walang sinuman ang nagsasalita ng tuwirang katotohanan tungkol sa atin maliban sa siyang sumasaway sa atin. Ang Panginoon, na sumusubok ng puso at isipan, ay nakakaalam na kahit pa purihin at papurihan tayo ng lahat ng tao, ang buong pagkatao natin ay karapat-dapat pa rin sa pagsaway at sa pang-iinsulto ng mga mapang-insultong salita. Kung sasabihin nila, 'Ginawa mo ito at iyon,' sasagot ako, 'Ngunit ano ang kabutihan sa lahat ng aking nagawa?' – Walang nagsisinungaling tungkol sa akin maliban sa mga pumupuri at nagpapalalo sa akin, at walang nagsasabi ng katotohanan tungkol sa akin maliban sa mga nagsasaway at nagpapakumbaba sa akin; at kahit sila ay hindi pa rin nasasabi ang buong katotohanan tungkol sa akin. Kung malalaman nila—hindi ang buong dagat ng aking masasamang gawa, kundi ang bahagi lamang nito—matutuknang sila sa baho at masangsang na amoy ng aking kaluluwa. Kung ang bawat galamay ng katawan ng tao ay magiging dila upang kaming batikusin, kumbinsido ako na kahit noon hindi pa rin nila lubos na maipapahayag ang aming kahihyan. Bawat tagasaway ay pumupuna lamang sa isang bahagi; hindi niya maaaring malaman ang kabuuan. Kung sinasabi ni Job, '*Ako'y napupuno ng kahihyan*' (Job 10:15), at ang isang bagay na puno na ay hindi na makapagsagana pa, ano pa ang masasabi natin, tayo na isang kalaliman ng kasamaan? Pinababa tayo ng diyablo sa pamamagitan ng bawat kasalanan – at nararapat tayong magpasalamat sa mga nagpapababa sa atin sa pamamagitan ng kahihyan: sapagkat ang mga nagpapasalamat sa kanilang kahihyan ay tumatama sa ulo ng diyablo. Sinabi ng mga Banal na Ama na kung ang kababaang-loob ay ibababa sa impyerno, itataas ito sa langit; at kabaligtaran, kung ang kapalaluan ay itataas sa langit, ibababa ito sa impyerno. Sino ang mag-uudyok sa isang mapagkumbaba na mag-alipusta sa iba, o manlait, o magparatang ng sisi sa iba? Sapagkat ano man ang pagdurusa ng mapagkumbabang tao, o ano man ang kanyang marinig, ginagamit niya ito bilang pagkakataon upang manlait at magpakumbaba. Sa puntong ito, naalala ni benditong Zosima kung paanong si Abba Moses, nang paalisin siya ng mga klero mula sa altar, na sinasabing, 'Umalis ka, Etiopel!', ay nagsimulang magpakumbaba, na nagsasabing, 'Tama ang ginawa nila sa iyo, itim na tao! Dahil hindi ka tao, huwag kang lumakad sa gitna ng mga tao. Tama ang ginawa nila.'

7. Sinabi rin niya: 'Ano pa ang mas mabuting paraan upang maisabuhay ang naririnig natin mula sa ating banal at aktibong gabay, si Abba Ammon, na nagsasabi: 'Pakinggan mong mabuti ang iyong sarili: bakit mo iniwan ang mundo, at bakit ka narito?' – at magsikap sa lahat ng paraan, kapag may nagdulot sa iyo ng anumang kalungkutan, na manahimik at huwag magsalita ng kahit isang salita hanggang sa kumalma ang iyong puso sa walang tigil na panalangin; at saka ka pa lamang humingi ng kapatawaran sa iyong kapatid. Sapagkat ang sinumang umiibig sa tunay at tuwid na landas, kapag nababahala sa anumang bagay, ay palaging mahigpit na pinapagalitan at sinisisi ang kanilang sarili, na nagsasabing: 'Bakit ka nag-aalab, aking kaluluwa, at bakit ka nagwawala na parang baliw? Sa mismong gawaing ito ay ipinapakita mong ikaw ay maysakit. Sapagkat kung hindi ka maysakit, hindi ka magdurusa.' Bakit nga, nang tumigil ka nang sawayin ang sarili, ay sinisaway mo pa ang iyong kapatid na siyang nagpakita sa iyo ng iyong karamdaman? Pagsikapan mong matutuhan ang mga utos ni Cristo na Panginoon sa pamamagitan ng gawa at katotohanan, Siya na '*nang siya ay ininsulto, ay hindi naman sumagot ng insulto*', at nang siya ay nagdurusa, ay hindi lumaban (1 Pedro 2:23). Pakinggan mo kung ano ang sinasabi Niya, at kung ano ang ipinapakita Niya sa pamamagitan ng Kanyang mga gawa: '*Ibinigay ko ang aking likod sa mga umuusig sa akin, at ang aking mga pisngi sa mga naghubad ng aking balbas; hindi ko inilihis ang aking mukha sa pagmumura*' (Isaias 50:6). Ngunit ikaw, kaluluwang kaawa-awa, dahil sa kaunting insulto at kawalang-galang, dahil sa kaunting paghamak at paglayo, paghatol at paninirang-puri, ay nananatili kang nag-iisip ng napakaraming masamang kaisipan, at sa gayon ay nagdadala ng paninirang-puri sa sarili mo, na gaya ng mga demonyo. Ano pa ang magagawa ng isang demonyo sa ganoong kaluluwa na hindi nito nagagawa sa sarili? Nakikita natin ang Krus ni Cristo, at araw-araw ay binabasa natin ang mga paghihirap na tiniis Niya para sa atin; gayon pa man, hindi natin matiis ang kahit isang insulto. Tunay nga, naligaw tayo mula sa tamang landas.

8. Sinabi rin Niya: kung ang sinuman ay mabuhay nang kasingtagal ni Metuselah, subalit hindi naglakad sa tuwid na landas na tinahak ng lahat ng mga Santo, – Ipinag-uusap ko ang daan ng pagmamapagkumbaba at di-makatarungang pagkalugi, at ang pagtitiis sa mga ito nang may katatagan – ang taong iyon ay hindi magtatagumpay sa pinakamaliit man o sa pinakamalaki, at hindi matatagpuan ang kayamanang nakatago sa mga utos, kundi aksaya lamang ang lahat ng taon ng kanyang buhay sa wala. Idinagdag niya: 'Nang ako'y kasama ng pinagpalang Dionysia, may isang kapatid na humiling sa kanya ng

isang biyaya, at binigyan niya ito ng kanyang makakaya. Ngunit dahil mas kaunti ang natanggap nito kaysa sa inaasahan, sinimulan niyang hamakin siya at magsalita ng mga walang katuturang salita laban sa kanya at sa akin.' Nang marinig ito, nagalit siya at nais niyang gumanti sa kanya sa anumang paraan. Nang mapagtanto ko ito, sinabi ko sa kanya: 'Ano ang ginagawa mo? Sa pamamagitan nito, inilalagay mo ang sarili mo sa pamimintas at tinatangalan mo ang iyong kaluluwa ng lahat ng birtud. At paano mo matitiis nang may karapat-dapat ang ganitong pagtrato, gayong tiniis ito ni Cristo para sa iyo? Alam ko, ginang, na winasak mo ang lahat ng iyong kayamanan na parang basura, ngunit kung hindi mo hahanapin ang kahinahunan, magiging katulad ka ng panday na tumatama sa isang piraso ng bakal ngunit nabibigo na hulmahin ang bagay na kailangan niya. Pakinggan mo ang sinasabi ni Ignacio na Tagapagdala ng Diyos: 'Hanapin mo ang kahinahunan, na siyang sumisira sa buong kapangyarihan ng prinsipe ng mundong ito.' Ang tanda na lubos nang iniwan ang mundo ay ang hindi pagkabahala sa anumang bagay. Nangyayari na ang isang tao, matapos hamakin ang maraming kayamanan, ay napapadikit sa karayom, at ang pagka-dikit na ito ay nagdudulot sa kanya ng kalituhan at pagkabahala. Pagkatapos, ang karayom ang pumapalit sa kanyang mga kayamanan. Ganito'y nagiging alipin ang isang tao sa karayom, o sa kapilya, o sa balabal, o sa aklat, at tumitigil sa pagiging lingkod ng Diyos. Tama ang sinabi ng isa sa mga pantas na, 'kung ilan ang pagnanasa sa kaluluwa, gano'n din karami ang mga panginoon.' At sinasabi ng Panginoon: 'Sapagkat kung nasaan ang iyong kayamanan, doon din naman ang iyong puso' (Mateo 6:21). At ang sinasabi ng kApostle : *'Sapagkat ang sinumang napagtagumpayan ng isang bagay ay alipin nito'* (2 Pedro 2:19). Nang marinig ko ito, tumingin siya sa akin nang may pagtataka at sinabi: 'Nawa'y matagpuan mo ang Diyos na iyong pinananabik.'

9. Sinabi rin ng pinagpala: ang kaluluwa ay nagnanais na mailigtas, ngunit, sa pagnanasa sa mga walang-kwentang kayamanan at sa pag-aalala tungkol dito, iniwasan nito ang mga pagsisikap na kailangan para sa kaligtasan. Bagaman sa katotohanan hindi ang mga utos ang mabigat, kundi ang ating masasamang pagnanasa. Ngunit nangyayari, gayunpaman, na paminsan-minsan, sa takot na malunod sa dagat o mahulog sa kamay ng mga tulisan, hinahamak natin ang lahat at kusang-loob na itinatabi ang ating mga pag-aari kapag nakita natin na malapit na ang kamatayan sa ating harapan; Ngunit kung, upang mabuhay pa nang kaunti sa lupa, hinamak natin ang lahat at itinuturing na biyaya ang iligtas ang ating sarili—maging mula sa mga tulisan o mula sa dagat—kahit nawala na ang lahat ng iba pa; at kung ang isang tao na hindi pa matagal ang nakalipas ay nagwawala sa pagkabaliw dahil sa isang maliit na bagay ay mabilis na itinaapon ang lahat ng kanyang pag-aari upang mapangalagaan lamang ang kanyang pansamantalang buhay, bakit hindi natin inilalapat ang parehong pangangatwiran sa buhay na walang hanggan? Bakit hindi kasing-tibay ang takot natin sa Diyos gaya ng takot natin sa dagat, gaya ng sinabi ng isa sa mga Santo?

10. Bilang pagpapatibay nito, ikinuwento ni Abba ang sumusunod na pangyayari, na narinig niya mula sa iba. Noong isang beses, sumakay sa barko ang isang mangangalakal ng hiyas kasama ang kanyang mga anak, dala ang napakaraming mamahaling bato at perlas, na inaasahan niyang maibebenta nang may tubo sa bansang kanyang patutunguhan. Sa probidensya ng Diyos, siya ay naging labis na mapagmahal sa isang batang lalaki na naglilingkod sa kanya sa barko; at pinagaan niya ang loob nito, gaya ng pagpapagaan ng loob sa kanya ng bata, at binigyan niya ito ng parehong pagkain na kanyang kinakain. Isang araw, narinig ng batang lalaki ang mga marino na nag-uusap-usap nang mahina; nang makinig siya nang mabuti, nalaman niyang pinagpasyahan nilang itapon ang mangangalakal sa dagat dahil sa kanyang mga mamahaling bato. Labis siyang nalungkot. Nang siya ay muling lumapit sa mangangalakal ng hiyas na may malungkot na mukha, ayon sa kanyang nakagawiang paglilingkod, tinanong siya ng mangangalakal: 'Bakit ka malungkot ngayon?' 'Wala,' ang sagot ng binata, na hindi nangahas na magsabi ng totoo. Muling tanong ng mangangalakal, 'May ikinababahala ka ba? Sabihin mo sa akin ang totoo—ano iyon?' Biglang humagulgol ang binata at sinabi sa kanya, 'Ganito ang balak ng mga marino laban sa iyo.' 'Ganoon ba?' tanong ng mangangalakal. 'Opo,' ang sagot ng binata, 'iyan ang napagkasunduan nila sa kanilang sarili.' Tinawag noon ng mangangalakal ang kanyang mga anak at sinabi: 'Anumang utus ko sa inyo, gawin ninyo nang walang pagtutol.' Pagkatapos, nang maikalat niya ang isang tela, sinabi niya sa kanila: 'Dalhin ninyo rito ang mga baul.' Dinala nila ang mga ito. At sinimulan niyang ilatag ang mga bato. Nang mailatag na niya ang lahat, sinabi niya: 'Ganito ang buhay!' 'Dahil sa mga bagay na ito, nanganganib akong ihagis sa dagat at, makalipas ang sandali, mamatay nang walang madala.' Pagkatapos ay inutusan niya ang kanyang mga anak: 'Ihagis ninyo ang lahat ng ito sa dagat'; at, sa kanyang salita, agad nilang inihagis ang lahat sa dagat. Namangha ang mga mandaragat, at nabigo ang kanilang masamang balak. Matapos ikwento ito, dagdag pa ng banal na Abba Zosima: 'Nakikita mo ba kung saan biglang bumaling ang kanyang isipan; kung paanong kaagad siyang naging pantas—sa salita at sa gawa?

At ito ay para lamang mapangalagaan ang panandaliang buhay na ito. At wasto ang kanyang ginawa, nang isipin niya na kung siya ay mamatay, anong silbi pa sa kanya ang mga batong ito?' Ngunit ayaw nating tiisin kahit ang pinakamaliit na pagkawala o kakulangan nang walang pakundangan alang-alang sa mga utos ni Cristo. Ngunit kung hindi natin maiwasang malungkot, nararapat lamang tayong malungkot para sa kapahamakan ng siyang nagdulot sa atin ng masama, at hindi para sa pagkawala ng ari-arian; sapagkat ang siyang kumilos nang hindi makatarungan ay itinakwil ang sarili mula sa kaharian: *'sapagkat ang mga hindi makatarungan ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos'* (1 Cor. 6:9); ngunit sa inyo, mga hindi matuwid, ipinagkaloob Niya ang buhay na walang hanggan, gaya ng sinasabi ng Panginoon sa mga tulad nito: 'Magsaya kayo at magalak, sapagkat malaki ang gantimpala ninyo sa langit' (Matt. 5:12). Ngunit tayo, na itinakwil ang ating pagdadalamhati sa pagkawasak ng isang miyembro ni Cristo, ay nauupo at naglilibang sa ating isipan sa mga bagay na panandalian at walang kabuluhan, nabubulok at walang halaga. Tunay nga, karapat-dapat tayo sa bawat parusa. Itinaas tayo ng Diyos sa ranggo ng mga miyembro ng katawan, na si Cristo na ating Diyos ang Ulo nito, gaya ng sinabi ng Apostol: *'Ang lahat ng mga miyembro ng katawan, kahit na marami, ay isang katawan'* (1 Cor. 12:12). At ang Ulo ng lahat ay si Cristo (Eph. 1:22). Kaya, kapag may kapatid na nagdulot sa iyo ng dalamhati, ito ay parang isang nagdurusang kamay o masakit na mata na nagpapahirap sa ibang miyembro. Sapagkat hindi natin pinuputol o itinatapon ang ating mga kamay, ni binubunot ang ating mga mata kapag nagdulot ang mga ito ng sakit, dahil itinuturing nating mas malaking kapahamakan sa ating sarili ang mawalan ng alinman sa mga miyembrong ito; Sa halip, iginagawa natin sa kanila ang tanda ng krus—ang pinakamahalagang tatak ni Cristo—at nananawagan sa mga Santo na ipanalangin sila, at iniaalay natin ang ating taimtim na panalangin sa Diyos para sa kanila, habang sabay na naghahanda ng mga pamahid at panakip sa mata, upang sa pamamagitan ng kanilang tulong ay magaling ang may sakit na bahagi. Kaya, kung paanong nananalangin ka para sa iyong mata o sa iyong kamay, upang gumaling ang mga ito at hindi ka na masaktan pa, gayon din naman, manalangin ka para sa iyong kapatid. Ngunit tayo, na nakakakita kung paanong ang mga miyembro ni Cristo ay nagdurusang ganoong espirituwal na pinsala, hindi lamang tayo hindi nagdadalamhati para sa kanila, kundi nananalangin pa nga tayo laban sa kanila. Tunay na ito ang katangian ng mga walang maawain na puso.

11. Sinabi rin ng Pinagpala: ang sinumang nagtamo ng kayamanan ng kabutihang-loob—pag-ibig at habag—ay unang nagdadala ng kagalakan at kapakinabangan sa kanyang sarili, at saka sa kanyang kapuwa; samantalang, sa kabaligtaran, ang kasamaan ay unang sumasakit at nagdudulot ng pinsala sa taong nagtataglay nito. Bagaman maaaring mukhang nagdudulot siya ng pinsala sa kanyang kapwa—maging sa ari-arian, o sa dangal, o maging sa mismong katawan—sa katotohanan ay pinagkakaitan niya ang kanyang sarili ng buhay na walang hanggan. Dito, idinagdag ni Abba ang kasabihan: 'Ang hindi nakasasama sa kaluluwa ay hindi rin nakasasama sa tao.'

12. Sinabi rin niya: 'May nagsabi sa akin: "Abba, napakaraming utos ang ipinag-utos sa atin, at naguguluhan ang isip kapag sinimulan mong isipin kung alin ang iyong tinutupad at alin ang hindi.'" Sumagot ako sa kaniya: 'Huwag mong ikabahala ito; subalit tandaan mo: kung hindi ka nakakabit sa mga materyal na bagay, madali mong maisasabuhay ang bawat birtud. Kung hindi ka makikipagtalo tungkol sa mga ito, hindi ka magtataglay ng sama ng loob, at kung gayon, anong kahirapan ang mararanasan mo sa pagdarasal para sa iyong mga kaaway? Katulad ba iyon ng paghuhukay sa lupa?'—Ngunit lakad sa landas ng pagtititi; tiisin nang may kapayapaan ang di-makatarungang pagkawala ng ari-arian; magpasalamat sa kahihyan—at magiging alagad ka ng mga Banal na Apostol, na nang sila'y bumalik mula sa hukuman matapos silang latigan, *'nagagalak na sila'y nabilang na karapat-dapat na magdusa ng kahihyan para sa pangalan ni Cristo'* (Mga Gawa 5:41). At sila, na puro at banal, ay tinanggap ang kahihyan alang-alang sa pangalan ni Cristo; tayo naman ay kailangang sumailalim sa kahihyan dahil sa ating sariling mga kasalanan. Nakakahiya tayo, kahit walang magpahiya sa atin—at tayo ay sumpa: *'sapagkat,'* sabi ng Propeta, *'ang mga lumilihis sa iyong mga utos ay sumpa'* (Awit 118:21). Hindi para sa lahat ang magdusa ng kahihyan alang-alang sa pangalan ni Cristo; hindi para sa lahat, kundi para lamang sa mga banal at mga dalisay, gaya ng aking nasabi; ang tungkulin naman ng mga taong tulad natin ay tanggapin ang kahihyan nang may pasasalamat, na inaamin na karapat-dapat tayong magdusa dahil sa ating masasamang gawa. Kahabag-habag ang kaluluwang iyon na, sa pagkaalam sa sarili nitong maruruming gawa at sa pagkitang karapat-dapat lamang ang dinaranas nito, ay nananatili roon na niloloko ang sariling konsensya at pinipilipit ang mga iniisip, na nagsasabing: 'Ganito ang sinabi niya sa akin, dinungisan niya ako at ininsulto ako'—sa gayon ay nagdadala ng paninirang-puri sa sarili at inuukol sa sarili ang kinalalagyan ng mga demonyo. Sapagkat ang nangyayari sa mga alagad ng sining ay

nangyayari rin sa kaluluwa. Gaya ng isang guro na, matapos ituro ang kanyang sining sa isang mag-aaral, ay iniwan na siyang mag-isa upang magsanay at hindi na kailangang palaging makatabi niya, kundi paminsan-minsan lamang tinitingnan kung siya ay naging tamad o nasira ang kanyang gawa: ganyan din ang mga demonyo, kung makakita sila ng kaluluwang masunurin at madaling tumatanggap ng masasamang kaisipan, inilalagay nila ito sa sining na satang ito, at hindi na nila itinuturing na kailangang manatili sa tabi nito, sapagkat kampante silang sapat na ang kaluluwa upang siraan ang sarili; paminsan-minsan lamang silang dumarating upang tingnan kung ito ay naligaw.

13. Sinabi rin ni Abba: 'Hindi kaya mas mabuting mahalín ang lahat, at hindi kaya mas kaaya-aya na mahalín ng lahat? At anong kaluwagan ang hindi iniaalok ng mga utos ni Cristo?' – Ngunit ang kalooban ay hindi nagsusumikap na tuparin ang mga ito; sapagkat kung ginawa nito, sa tulong ng biyaya ng Diyos, magiging madali ang lahat para rito, Isang bahagyang hilig ng ating kalooban tungo sa kabutihan ang humihikayat sa Diyos na tumulong sa atin, gaya ng madalas kong sinasabi, at gaya ng sinasabi ng banal na Anthony: sapagkat para sa kabutihan, ang kailangan lamang ay ang ating pagnanasa at karanasan; hindi natin kailangang maglakbay nang malayo upang maabot ang Kaharian ng Langit, ni tumawid ng mga dagat alang-alang sa kabutihan. – Anong kapayapaan ang nararanasan ng mahinahon at mapagkumbaba?! Tunay nga, *'ang mga mapagkumbaba ay magmamana ng lupa at magtatamasa ng saganang kapayapaan'* (Awit 36:11).

14. Ikinuwento rin ng pinagpala: minsan, naglalakad kami—ako, isang kapatid, at ilang karaniwang tao—sa daan patungong Naples (sa Samaria) at nakarating kami sa lugar kung saan naroon ang pasukan ng buwis. Ang mga layko, na alam kung ano ang hinihingi ng kaugalian doon, ay nagbayad ng buwis nang walang imik; ngunit ang kapatid na kasama ko ay nagsimulang magprotesta, na sinasabing: 'Paano ninyo nagagawang maningil ng bayad sa mga monghe?!' Nang marinig ito, sinabi ko sa kaniya, 'Ano'ng ginagawa mo, kapatid? Wala kang sinasabi kundi, "Bagaman ayaw ko, igalang mo ako bilang isang santo.'" Iba sana ang usapin kung, nang makita niya ang iyong mabuting loob at kababaang-loob, siya ay nahiya at nagsabing: 'Patawarin mo ako, hindi ko na ito tatanggapin.' At sa gayon, hindi ka kumilos bilang alagad ng banayad at mapagkumbabang Isa. Bayaran mo ang nararapat, at magpatuloy ka sa iyong lakad nang payapa."

15. Sa ibang pagkakataon, habang ako ay nasa banal na lungsod, isang tagahanga ni Cristo ang lumapit sa akin at nagsabi: 'Nagkaroon kami ng kaunting pagtatalo ng kapatid ko; at ayaw ng kapatid kong makipagkasundo sa akin. Pakiusap, mamamagitan ka at kausapin mo siya.' Masayang pumayag ako rito, at nang tawagin ko ang kapatid niya, kinausap ko siya at hinihikayat patungo sa pag-ibig at kapayapaan. Mukhang kumbinsido siya, ngunit sinabi niya sa akin: 'Hindi, hindi ako makikipagkasundo sa kanya, sapagkat nanumpa ako sa Krus na hindi ako gagawin.' Pagkatapos, nang nakangiti, sinabi ko sa kanya: 'Ibig sabihin ng iyong sumpa ay: "Sumusumpa ako sa Iyong banal na Krus na hindi ko tutuparin ang Iyong mga utos, kundi gagawin ko ang kalooban ng Iyong kaaway, ang diyablo.'" Alamin mo, kung gayon, na hindi lamang tayo obligadong tuparin ang ating salita na gumawa ng anumang masamang gawa, kundi dapat tayong magsisi at magsisi nang taimtim sa ating mga puso dahil nagpasya tayo sa ating sarili na kumilos sa ganitong paraan – gaya ng sinabi ni Basil na Tagapagdala ng Diyos; Kung si Herodes ay nagpakatino at hindi tinupad ang kaniyang panunumpa, hindi siya mahuhulog sa malaking kasalanan ng pagputol ng ulo ng Pangunahing Tagapahayag ng Cristo. Sa wakas, binanggit ko sa kaniya ang salaysay mula sa Banal na Ebanghelyo kung paano, nang nais ng Panginoon na hugasan ang mga paa ni San Pedro, ang huli, na may sigasig na katangian ng mga nanunumpa, ay nagsabi, *'Hindi mo huhugasan ang aking mga paa'* – at pagkatapos ay hindi lamang pumayag dito, kundi higit pa nga niyang hinangad ito (Juan, kabanata 13).

16. Muli siyang nagsalita: 'Tinanong ako kung paano dapat pigilan ang galit,' at sumagot ako: 'Ang unang hakbang sa pagpigil ng galit ay ang hindi magsalita habang ito ay umiigting pa.' Nakikita natin ang isang halimbawa nito kay Abba Moses, na nang ang mga ama, na nagnanais subukin siya, ay nag-usap-usap sa kapulungan: 'Bakit pumapasok ang Etiopiyong ito sa ating kapulungan?' – nang marinig ito, nanahimik siya; at nang, pagkatapos ng kapulungan, may ilang nagtanong sa kanya kung siya ay nabahala, sumagot siya: *'Nabahala ako at hindi ako nagsalita'* (Awit 76:5). Ngunit ganoon pa noong una. – Ngunit nang siya ay nag-mature na – at naordinahan bilang diakono – hindi na siya nanahimik lamang kundi hindi rin siya naabala. Ganito ang nangyari: ang Arsobispo, na nagnanais subukan siya, ay nagsabi sa mga klero: 'Kapag pumasok si Abba Moses sa santuwaryo, paalisin ninyo siya, at, kasunod niya, pakikilingan ninyo nang palihim ang kanyang sinasabi.' Nang pumasok siya sa santuwaryo, sinabi sa kanya ng mga klerigo: 'Lumabas ka, itim na Etiope.' At lumabas siya, na nagsasabi sa sarili: 'Mabuti ang ginawa nila sa iyo; dahil hindi ka isang tao, bakit ka papasok sa kapulungan ng mga tao?' (Ang Tunay na Kwento ni Abba Moses, kabanata 3, 4). Ngayon, hindi

lamang siya nanahimik sa harap ng pang-iinsulto, kundi hindi rin siya nahiya; at hindi lamang siya hindi nahiya, pinagalitan pa niya ang sarili. Ang mahiya at manahimik ay katangian ng mga hindi pa perpekto at ng mga baguhan; ngunit ang hindi mahiya ay tanda ng mga perpekto, gaya ng sinasabi ng Propeta: *'Naghanda ako at hindi ako nahiya'* (Awit 118:60). At ito ay isang dakilang birtud. – Ngunit kadalasan ay mas mababa pa tayo kaysa sa mga baguhan, kapag hindi natin sinisikap na talunin ang ating sarili at pilitin ang ating sarili na manahimik kapag sumiklab ang galit, sa ating matinding kapabayaang ay iniisip na ang birtud na ito ay mataas at lampas sa ating abot. Hindi natin nga ipinapakita ang anumang pagnanais na simulan ang paggawaing ito sa ating sarili, at sa gayon ay maakit ang biyaya ng Diyos upang tumulong sa atin; o, kung ipinapakita man natin ang ganitong pagnanais, ito ay mahina, alanganin, at hindi karapat-dapat na tumanggap ng anumang biyaya mula sa Diyos.

17. Sa ito ay dinagdag ng Banal: ang takbo ng ating buhay ay ganito: sinumang nag-aambag ng paggawa ng kanilang sariling kalooban sa gawain ay tumanggap mula sa biyaya ng kinakailangan para sa kanila. Tulad ng isang magsasaka, kahit maghasik lamang siya ng kaunti, kung pinagpapala ng Diyos ang kanyang pagsisikap, ay nag-aani ng masaganang ani, gaya ng nakasulat tungkol kay Isaac: *'Naghasik si Isaac sa lupain na iyon at nag-ani ng daang beses na barley noong tag-init na iyon; sapagkat pinagpala siya ng Panginoon'* (Gen. 26:12): kaya kung pagpapalain ng Panginoon ang pagsusumikap ng ating malayang kalooban, gagawin natin ang lahat ng bagay nang walang pagod, walang sapilitan at may kasiyahan – at makikinabang tayo sa lahat ng bagay. Ang panalangin na isinasagawa nang may disiplina sa sarili at pagtitiis ay nagbubunga ng panalangin na magaan, dalisay at matamis. At ang ginagawa nang may disiplina sa sarili ay gawain ng kalooban, samantalang ang ginagawa nang may kagalakan ay gawain ng biyaya. Hindi ba nakikita natin ang kapareho sa proseso ng pag-aaral ng sining? Ang sinumang nag-aaral ng isang sining ay dapat gawin ito nang may matibay na hangarin na matuto; sa simula ay pinaghihirapan niya ito, nabibigo siyang pag-ugnayin nang maayos ang isang bahagi sa iba, at madalas siyang nagkakamali. Ngunit hindi sila nawawalan ng pag-asa; sa halip, muling nagsisimula sila sa kanilang gawain, at kahit pa muling magulo ang kanilang pagkakagawa, hindi nila iniwan ang gawain, na sa gayon ay ipinapakita nila sa kanilang guro ang katatagan ng kanilang kalooban. Kung sila'y mawalan ng pag-asa at iwan ang kanilang paggawa, wala silang matututuhan; ngunit kung, sa kabila ng madalas na pagkakamali, hindi nila iniwan ang gawain, kundi matiyagang nagpapatuloy sa pagsusumikap, sa huli, sa tulong ng Diyos, magiging bihasa sila sa sining at magsisimulang gumawa ng sari-saring bagay nang paisa-isa, nang hindi mabigat, nang may kasiyahan, at may ganoong tagumpay na ang kikitain mula rito ay sapat para sa kanilang buong kabuhayan. Ganoon din naman, sa usapin ng buhay na espiritwal, ang sinumang nagpasiyang linangin ang mga birtud ay hindi dapat mag-isip na agad siyang magtatagumpay rito, sapagkat hindi iyon posible; kundi magpursigi siya, at bagaman sa simula ay maaaring hindi lubusang maginhawa ang kanyang pag-usad, huwag siyang bumalik sa kanyang sinimulan, kung hindi ay hindi siya magtatagumpay; kundi magpursigi siyang muli't muli, gaya ng ginagawa ng sinumang nagnanais matuto ng anumang sining. Kapag siya'y nagsumikap sa ganitong paraan nang may pagtitiis, nang hindi nawawalan ng pag-asa, titingin nang may pagpapala ang Diyos sa pagsisikap ng kanyang kalooban, at bibigyan siya ng lakas na gawin ang lahat ng bagay nang hindi pinipilit. At ito nga ang ibig sabihin ni Abba Moses nang sinabi niya: ang lakas para sa mga nagnanais magkaroon ng mga birtud ay hindi sa hindi panghihina ng loob kapag sila'y nahulog, kundi sa muling pagpapasigla ng kanilang sigasig at pagsusumikap tungo sa iisang layunin.

18. Sinabi rin niya: ang bawat birtud ay nangangailangan ng paggawa at panahon, at taos-pusong pagnanais para rito; higit sa lahat, nangangailangan ito ng tulong ng Diyos. Sapagkat kung hindi tutulungan ng Diyos ang ating kalooban, magiging walang kabuluhan ang ating paggawa, gaya ng paggawa ng isang magsasaka na nag-araro at nagtanim sa kanyang bukid na magiging walang kabuluhan kung hindi papatubuin ng Diyos ang kanyang binhi. Ang tulong ng Diyos, gayunpaman, ay nangangailangan ng ating mga panalangin at pagsusumamo; sapagkat sa pamamagitan lamang ng mga ito natin nahihikayat ang Diyos na ipagkaloob ang kaniyang tulong para sa atin. Kung ating pababayaang ang panalangin, paano tayo papalain ng Diyos sa ating pagsisikap? Gayundin, kahit na nananalangin tayo, ngunit tamad, palahawak, o agad napapagod sa panalangin, hindi tayo ituturing na karapat-dapat na tumanggap ng anumang bagay, gaya ng palagi kong sinasabi sa inyo: sapagkat tinitingnan ng Diyos ang ating kalooban at, batay rito, ipinagkakaloob Niya ang Kanyang mga biyaya. Hindi ba si Abba Moses ay minsang pinuno ng mga tulisan? Hindi ba't gumawa siya ng napakaraming krimen, kaya kinailangang magtago siya sa kanyang amo dahil sa kanyang kasamaan? Ngunit nang sinimulan niya ang kanyang tungkulin nang matapang at may matinding determinasyon, alam ng lahat

kung gaano kataas ang kanyang narating, kaya't siya'y naibilang sa mga pinili ng Diyos, ayon sa isinaysay ng manunulat ng kanyang buhay. Tungkol sa atin naman, bagaman sa simula ng ating pagtalikod sa makamundong bagay ay ipinapakita natin ang init ng sigasig, sa paglipas ng panahon, dahil sa ating sariling kapabayaang, nawawala ito sa atin, at napapansin tayo sa mga bagay na malamig, hungkag, at walang halaga, sa halip na pag-ibig sa Diyos at sa ating kapwa; at higit pa rito, kung nagagawa nating gumawa ng mabuti, inaaangkin natin ito para sa ating sarili, na parang tayo mismo ang gumawa nito sa pamamagitan ng sariling lakas, sa halip na ito ay tinanggap natin mula sa Diyos; samantalang ang katotohanan ay nagsasabi: *'Ang mayroon ka, tinanggap mo. Kung gayon, kung tinanggap mo ito, bakit ka mayabang na parang hindi mo ito tinanggap?'* (1 Cor. 4:7).

19. Sinabi rin Niya: hindi sana nagkaginhawa o nawalan ng kapangyarihan ang Panginoong Hesus na ipagkaloob sa atin ang parehong mga biyaya na ipinagkaloob Niya sa mga banal na patriyarka, kung Nakit Niya na ginagamit natin ang mga ipinagkaloob Niya sa atin para sa ating ikabubuti at para sa Kanyang kaluwalhatian. Ngunit dahil nakikita Niya na, sa pamamagitan ng sarili nating kaguluhan, ginagamit natin sa ating kapahamakan ang maliliit at iilang biyayang ibinigay na Niya sa atin; kaya, sa Kanyang pagkamapagkalinga sa sangkatauhan, hindi Niya ipinagkakatiwala sa atin ang mas dakila pa, baka tayo'y mapahamak sa huli. Kung nakita Niya na ginagamit natin sa ating ikabubuti ang kaunting ibinigay na sa atin; siyempre, hindi Siya magkukulang sa kapangyarihan na magbigay pa ng higit sa atin, gaya ng sinabi ko kanina. Ang Diyos, gaya ng lagi kong sinasabi, na mabuti, ay nagkaloob sa atin ng kalayaan at pagkakataon na makinabang sa lahat ng bagay; ngunit dahil sa ating pagkiling at pang-aabuso, sinasayang natin ang mga kaloob ng Diyos at pinagkakaitan natin ang ating sarili nito, kapag, sa pamamagitan ng ating sariling kasamaan at karok, iniikot natin ang mga biyayang ipinagkaloob na sa atin tungo sa ating sariling kapahamakan.

20. Ang Pinagpala ay madalas ding nagsabi: walang sinuman ang makapipinsala sa isang tapat na kaluluwa; subalit ang anumang pagdurusa na dinaranas nito ay mabibilang na biyaya. Ang manggagawa, kahit na mabigat ang pagod, ay patuloy na nagtatrabaho nang masigla sa katiyakan na matatanggap niya ang kanyang gantimpala pagkatapos ng kanyang paggawa; ngunit ang mga hindi tapat, na kulang sa pananampalataya, ay nagdurusa na parang nasa impierno dahil sa kanilang kawalan ng pananampalataya. Ang mga tapat, sa gitna ng lahat ng kanilang paghihirap, ay nananatiling tapat at buong tiwalang inaabangan ang kanilang gantimpala dahil sa kanilang pagtitiis, kaya't nakakakuha sila ng malaking aliw mula rito; ngunit ang mga walang pananampalataya, na walang kapanampalatayaan, anong aliw ang maaari nilang matanggap mula sa Panginoon? Naiupo siya at nagmumukmok sa kanyang mga iniisip, kahit sa harap ng pinakaliit na kalungkutan, at nag-aalboroto sa sarili: 'Sinabi niya iyon sa akin, ngunit ako rin ay may sasabihin sa kanya' – nag-iimbak siya ng sama ng loob at nagbabalak ng mga imposibleng bagay na wala siyang kapangyarihang isakatuparan. Sapagkat hindi lahat ng binabalak ng tao ay kanilang maisakatuparan. Hindi; kundi ya lamang ang pinahihintulutan ng Diyos na kanilang gawin – at ito rin ay tanging Siya lamang ang nakakaalam sa paglipas ng mga pangyayari. Madalas na may isang tao na nagbabalak ng masama sa kapwa; ngunit kung hindi ito pahihintulutan ng Diyos, nagiging walang kabuluhan ang kanyang mga pagsisikap, at ang malayang kalooban ng tao ay nasusubok lamang dito. Madalas na pinagplanuhan ng mga tao na gumawa ng masama sa mga banal na patriyarka! Ngunit dahil hindi ito pinayagan ng Diyos, walang sinuman ang makasakit sa kanila, gaya ng nakasulat: *'Hindi niya pinayagan ang sinuman na mamighati sa kanila, ni ang mga hari na magsalita laban sa kanila; huwag ninyong hipuin ang mga pinahiran ko ng langis, at huwag ninyong gawing traydor ang aking mga propeta'* (Awit 104, 14–15). Ngunit kapag nais ng Diyos na ipakita ang kasaganaan ng Kanyang kapangyarihan, ginagalaw Niya kahit ang mga puso ng pinakamabagsik upang magpakita ng awa, gaya ng nakasulat sa Aklat ni Daniel: *'At ipinagkaloob ng Diyos kay Daniel ang pabor at biyaya sa paningin ng pinuno ng mga eunuko'* (Dan. 1:9). Mapalad ang kaluluwang, sa pamamagitan ng pagnanasa nito sa Diyos, ay tunay na naghanda sa sarili upang tanggapin ang Kanyang mga kaloob; sapagkat hindi Niya pinababayaan ang ganitong kaluluwa sa anumang bagay, kundi pinoprotektahan Niya ito sa lahat ng bagay, pati na sa mga bagay na, dahil sa kamangmangan, ay hindi nito hinihiling sa Kanya. Nagsalita nang mabuti ang Pantas: *'Ang pantas ay tumatahan sa lilim ng Diyos'* (Awit 30:21). Ilang ulit na sinubukang patayin ni Saul ang pinagpalang si David? Ano ang hindi niya ginawa? Paano siya nabigo? Ngunit dahil pinagtanggol ng Panginoon si David, nabigo ang bawat isa sa mga pakana ni Saul; at hindi lamang iyon, kundi madalas siyang naipapasakop sa mga kamay ng Banal, na gayunpaman ay pinatawad siya, na walang mapait o mapaghiganting masamang loob laban sa kaniya.

21. Minsan tinanong si Abba: 'Paano maiiwasan ng isang tao ang magalit kapag siya ay pinapahiya at pinapintas ng iba?' Sumagot siya: 'Ang sinumang nagpapalubha sa sarili sa kanyang puso ay hindi naguguluhan ng anumang kahihiyan, gaya ng sinabi ni Abba Pimen: "Kung ikaw ay magpapakumbaba, magkakaroon ka ng kapayapaan."'

22. Sinabi rin ni Abba: 'Isang kapatid sa mga nanirahan kasama ko at tumanggap ng schema mula sa akin—na sinikap kong turuan ng bawat birtud, at kung minsan ay pinapatawad ko dahil sa kanyang kahinaan, sapagkat siya ay may maselang pangangatawan—ay nagsabi sa akin isang araw: "Abba ko! Mahal na mahal kita." Sumagot ako sa kaniya: 'Hindi ko pa nakasalamuha ang sinumang taong umiibig sa akin nang kasing-tindi ng pagmamahal ko sa kaniya. Ngayon sinasabi mong mahal mo ako – at pinaniniwalaan kita – ngunit kung may anumang hindi kaaya-aya na mangyari sa iyo mula sa akin, hindi ka mananatiling ganoon. Tungkol sa akin, gaano man karami ang pagdurusa kong idulot mo, mananatili akong pareho ang pagmamahal sa iyo, at walang makapipigil sa akin na mahalin ka. Hindi naglaon pagkatapos noon – at hindi ko alam kung ano ang sumapi sa kanya – sinimulan niyang sabihin sa akin ang maraming bagay, hanggang sa magsalita siya ng mga nakakahiyang salita; at narinig ko ang lahat. Nang mga panahong iyon sinabi ko sa sarili ko: siya ay isang tagapaghilom na nasa serbisyo ni Jesus, na ipinadala upang pagalingin a⁸⁰ ng aking mayabang na kaluluwa. Mula sa ganitong mga tao, maaaring mabawi ng isang taong maingat sa sarili ang nawala sa kanya dahil sa mga papuri ng iba. Siya ang tunay kong tagapagkaloob ng kabutihan. At palagi ko siyang naaalala bilang aking manggagamot at tagapagkaloob ng kabutihan. Sa mga nagsabi sa akin ng kanyang mga salita, sinabi ko: 'Nakilala niya lamang ang aking halatang mga kamalian, at kahit iyon ay hindi lahat, kundi isang bahagi lamang; samantalang ang aking mga nakatagong kakulangan ay di-mabilang.' Makaraan ng ilang sandali, nakasalamuha niya ako sa Caesarea (sa Palestina). Lumapit siya at, ayon sa kanyang nakagawiang gawi, niyakap at hinalikan niya ako, at ako rin naman siya, na para bang walang kailanman nangyari sa pagitan namin. Pagkatapos ng ganoong paninirang-puri, niyakap niya ako nang ganito nang magkita kami, walang duda dahil hindi ako nagpakita ng kahit kaunting pagdududa o pagdamdam, kahit na narinig ko na ang lahat. Ngunit siya mismo ang lumuhod sa paanan ko at, habang hinahawakan ang mga ito, ay nagsabi: 'Patawarin mo ako, ama ko, sa ngalan ng Panginoon, sa pagkasabi ng napakaraming masama tungkol sa iyo.' Tungkol sa akin naman, matapos siyang halikan nang may lambing, sinabi ko sa kanya: 'Naalala mo ba, anak, ang pag-ibig mo sa Diyos nang sabihin mong, "Mahal kita nang lubos," at sinagot ko na hindi pa ako nakatagpo ng lalaking minahal ako nang kasing-tindi ng pagmamahal ko sa kanya, at kung may masamang mangyari sa iyo, hindi ka mananatiling ganyan, habang ako, gaano man karaming pagdurusa ang titiisin ko sa iyong mga kamay, ay mananatiling pareho ang pagtingin ko sa iyo, at wala nang makapipigil sa akin na mahalin ka? – Maging tiyak sa iyong puso na walang sinabi mo ang nilihim sa akin; kundi saan man at kanino ko man narinig, narinig ko ang lahat, at hindi ko kailanman sinabing hindi ganoon, at walang sinumang nakapaniwala sa akin na magsabi ng masama; kundi sinabi ko rin: 'Totoo ang sinasabi niya, at nagsasalita siya dahil sa pag-ibig'; at, itinuturing kang akin, hindi kita kailanman nakalimutan sa aking mga panalangin; at upang mabigyan ka pa ng mas malaking patunay ng aking pag-ibig sa iyo, ibubunyag ko sa iyo na, nang ang aking mata ay seryosong magkasakit, naalala kita, inilagay ko ang tanda ng Banal na Krus dito at sinabi: 'Panginoong Hesukristo! Para sa Kanya, pagalingin Mo ako!' – At agad akong gumaling.

23. Madalas ding sinasabi ng banal na tao: 'Tayo bilang tao ay hindi alam kung paano tiyakin na tayo ay minamahal at iginagalang, ngunit nawala na sa atin ang ganitong pakiramdam. Kung ang sinuman ay magpakita ng kaunting pasensya sa kanyang kapatid kapag siya ay nagagalit o nalulungkot dahil sa kanya, siya ay agad na magpapakalma, at, nang makita kung paano siya pinagtiisan ng kapatid, ay iaalay ang kanyang buong kaluluwa para sa kanya.' Sa sinabi nito, minsan ay naalala ng Banal ang isang kapatid na nagsabi sa kaniya na may isang Abba siya na labis na mapagkumbaba, na iginagalang ng buong lupain bilang isang anghel ng Diyos dahil sa kaniyang dakilang birtud at sa mga himalang kaniyang ginawa. Isang araw, ang kapatid na ito, na pinukaw ng kaaway, ay lumapit sa kaniya at sinimulang siraan siya nang lubos sa harap ng lahat. Tumayo ang nakatatanda nang kalmado, nakatitig sa kanyang mga labi, at saka nagsabi: 'Ang biyaya ng Diyos ay nasa iyong mga labi, kapatid ko!' Ngunit ang kapatid, na lalo pang nagalit, ay sumigaw: 'Alam ko kung bakit mo sinasabi ito, ikaw na walang-saysay at palabung matanda—upang magpanggap kang mapagkumbaba.' Sa ito ay sumagot ang nakatatanda: 'Tunay nga, kapatid ko; makatarungan ang sinasabi mo.' – Pagkatapos nito, may isang nagtanong sa nakatatanda: 'Hindi ka ba nalilito, O nakatatanda ng Diyos?' 'Hindi,'

⁸⁰ Karaniwan sa Silangan ang paggamot sa mga karamdaman sa pamamagitan ng pag-cauterise.

ang sagot niya, 'ngunit naramdaman ko sa aking kaluluwa na ito ay, wari, natakpan ni Cristo.' – Dito ay nagdagdag ang pinagpala: 'Tunay nga, nararapat pasalamat na at parangalan ang mga taong gaya nito: ang mga mainit ang loob ay dapat ituring silang mga doktor na nagpapagaling sa mga sugat ng kanilang kaluluwa, samantalang ang mga walang pakiramdam naman ay dapat ituring silang mga tagapagkaloob na nagdadala sa kanila ng Kaharian ng Langit.'

24. Inilahad din ng pinagpala: 'Nang ako'y nasa monasteryo pa sa Tiro, bago ako umalis doon, isang matanda, na kilala sa kanyang mga birtud, ang dumating sa amin. Nang sinimulan naming basahin ang aklat ng mga kahanga-hangang kuwento at ang mga pantas na kasabihan ng mga banal na nakatatanda (sapagkat ang Pinagpala ay mahilig basahin ang mga ito at, wari, hinihinga niya ang mga ito at kumukuha ng aral sa bawat birtud) at narating namin ang kuwento ng nakatatandang iyon na, nang dumating sa kanya ang mga tulisan at sinabi nilang nagpasya silang kunin ang lahat ng nasa selda niya, tahimik niyang sagot: 'Kunin ninyo, mga anak ko, ang anumang nakikita ninyong karapat-dapat'; at nang nakuha na nila ang lahat at umalis, iniwan lamang ang isang sako, kinuha niya ito at hinabol sila, na sumigaw: 'Mga anak ko! 'Balik ninyo sa akin ang inyong nakalimutan sa aming selda'; at sila, na namangha sa kawalan ng masamang loob ng matanda, ay ibinalik ang lahat sa kanyang selda, habang nagsasabi sa isa't isa nang may pagsisisi: 'Tunay ngang taong may Diyos siya'; – nang mabasa namin ito, sinabi sa akin ng matanda: 'Alam mo, Abba ko, ang kuwentong ito ay malaking kapakinabangan sa akin.' Sinabi ko sa kanya: 'Paano nga ba, Ama?' Sumagot siya: 'Noong minsan, habang nananatili ako sa mga pook malapit sa Ilog Jordan, nang mabasa ko ito, namangha ako sa matanda at sinabi: "Panginoon, ipagkaloob Mo na makalakad din ako sa mga yapak ng mga yaong ang paraan ng pamumuhay (ang schema) ay pinalubos Mo sa akin na yakapin." Kaya't nanatili sa loob ko ang pagnanasang ito. At narito, makalipas ang dalawang araw, lumapit ang ilang tulisan at kumatok sa pinto. Agad kong nakilala na mga tulisan sila at sinabi sa sarili: 'Salamat sa Diyos! Ngayon na ang panahon para mamunga ang aking pagnanasa.' Pagkatapos, binuksan ko ang pinto, malugod silang tinanggap, at nang sindihan ko ang lampara, sinimulan kong ipakita sa kanila ang aking mga pag-aari, sabay sabi: 'Huwag kayong mag-alala; dahil naniniwala ako sa Panginoon, wala akong itatago sa inyo.' Tinanong nila ako: 'May ginto ka ba?' 'Mayroon ako,' ang sagot ko, 'narito ang tatlong barya,' at binuksan ko ang sisidlan sa kanilang harapan. Kinuha nila ito at umalis nang payapa. 'Tungkol sa akin,' sabi ng banal na tao nang may ngiti, 'tinatanong ko siya: "Bumalik ba sila sa iyo, gaya ng ginawa nila sa matandang iyon?" "Huwag po sana," ang agad niyang sagot; "hindi ko man lang naisip na maaari silang bumalik." – Dito ay dinagdag ng Banal: 'Ganito ang kasigasigan ng nakatatanda, at ito ang bunga ng kanyang pagiging handang tularan ang mga santo – na hindi lamang siya hindi nagmalungkot, kundi nagalak pa, na parang isang taong nagkalooban ng isang espesyal na biyaya.'

25. Tulad ng nabanggit ko kanina habang nakikipag-usap sa iyo, sinabi ng banal na tao na kung magpapakita tayo ng kaunting pasensya sa ating kapatid na nagagalit, maaangkin natin ang kanyang kaluluwa: kaya ngayon nais kong ikuwento sa iyo, kaugnay nito, ang narinig ko mula sa banal na Sergius, ang abbot ng Pedia. Sinabi niya sa akin: minsan ay naglalakbay kami kasama ang isang banal na matanda at naligaw kami. Hindi namin alam kung saan pupunta, napunta kami sa isang taniman at natapakan namin nang kaunti ang mga tanim. Nang makita ito, isang magsasaka na nagkataong nagtatrabaho doon noon ay nagsimulang sermunan kami nang mabagsik, sumisigaw nang may galit: 'Kayo mga monghe! Natatakot ba kayo sa Diyos? 'Kung may takot kayo sa Diyos sa inyong mga puso, hindi ninyo ito gagawin.' Agad na sinabi sa amin ng banal na nakatatanda: 'Sa ngalan ng Panginoon, huwag kayong sumagot.' Ngunit lumingon siya nang mahinahon sa magsasaka at sinabi: 'Totoo ang sinasabi mo, anak ko; kung may takot kami sa Diyos, hindi namin ito gagawin.' Muling nagsimulang bulyahin sila ng magsasaka nang may galit. Muling sinabi ng matanda sa kaniya: 'Sinasabi mo ang katotohanan, na kung kami ay mga monghe, hindi namin ito gagawin. Ngunit, alang-alang sa Panginoon, ipatawad ninyo kami; inaamin naming nagkasala kami sa inyo.' Lubos na naantig ang magsasaka kaya lumapit siya, nagpatiripa sa paanan ng matanda at sinabi: 'Ipatawad ninyo ako, alang-alang sa Panginoon, Ama, at isama ninyo ako.' 'At tunay ngang sinundan niya kami,' wika ng banal na Sergius, 'at nang makarating siya sa monasteryo, kinuha niya ang schema.' 'Ito,' dagdag ni Abba Zosima, 'ang nagawa ng kababaang-loob at kabutihang-loob ng banal na nakatatanda, sa tulong ng Diyos – isang kaluluwang nilikha ayon sa larawan ng Diyos, na mas kaibig-ibig sa Diyos kaysa sa kadiliman ng mga mundo kasama ang lahat ng kayamanan nito.'

26. Nagpatuloy si Abba Zosima sa pagsabi: minsan, nang ako ay kasama ng banal na si Sergius, sinabi niya sa akin: 'Magbasa ka ng isang bahagi mula sa Kasulatan para sa amin.' Nagsimula akong magbasa ng Kawikaan at, nang marating ko ang talata na nagsasabing: '*Sa karamihan ng mga puno, kumakalat ang apoy;*

ngunit kung walang magpapasiklab ng alitan, humihinto ang pagtatalo' (Kaw. 26:20), tinanong ko siya: 'Ano ang ibig sabihin ng salitang ito?' Sumagot siya: 'Kung paanong ang mga puno ang (materyal) na sanhi ng nag-aalab na apoy, at kung hindi sapat ang mga ito, agad na nanghihina ang apoy; gayon din naman, may mga sanhi para sa mga pagnanasa; at kung putulin ng isang tao ang mga sanhing ito, nananatiling hindi aktibo ang mga pagnanasa.' Ito ay: ang mga sanhi ng pakikipagalaw, ayon kay Abba Moses, ay: ang walang pigil na pagkain at pag-inom, ang pagtulog nang ayon sa kabusugan, ang walang kapupuntahan na pag-upo, ang paglilibang sa sarili, ang walang kwentang usapan, at ang hilig sa pagbihis nang magara. Kung putulin ng isang tao ang lahat ng ito, mawawalan ng lakas ang pagnanasa sa pakikipagalaw. Muli, ang mga sanhi ng galit, ayon din sa kanyang sinabi, ay: pagbibigay at pagtatanggap (pakikipagtransaksiyon na nakakaabala), paggawa ng ayon sa sariling gusto, pagmamahal sa pag-uutos, at pagpapalage ng sarili na matalino. Ang sinumang putulin ang mga ito ay matutuklasan na ang pasyon ng galit ay walang kapangyarihan sa kaniya. Ganoon din sa lahat ng mga pasyon. At ito ang ibig sabihin ni Abba Sisoes sa mga salitang sinabi niya nang tanungin siya ng isang kapatid: 'Bakit hindi lumalayo sa akin ang mga pasyon?' Sumagot siya: 'Dahil ang kanilang mga sisidlan—ibig sabihin, ang kanilang mga sanhi—ay nasa loob mo; ibigay mo ang kanilang panata, at lilisan sila.'

27. Sa ibang pagkakataon sinabi niya: 'Ang taong pabagu-bago ang loob, na hindi tumitigil ang pagsabog ng kanyang galit, ay yaong hindi nasisiyahan sa unang pang-uudyok, kundi sinisindiha sa kanyang sarili ang ikalawang pagsabog ng galit.' Ang sinumang, nang magalit, ay agad na bumabalik sa kanyang pag-iisip at, nang mapagtanto ang kanyang pagkakamali, ay humihingi ng kapatawaran sa kapatid na kanyang inisahan, ay hindi tinatawag na dobleng-galit; tumitigil ang karahasan sa loob niya; sapagkat sa sandaling siya, nang mapagtanto ang kanyang pagkakamali, ay makipagkasundo sa kanyang kapatid, wala nang lugar ang karahasan sa loob niya. Ngunit ang sinumang, nang magalit, ay hindi inamin ang kanyang pagkakamali, kundi lalo pang pinagyayaman ang kanyang galit, at hindi pinagsisiha na siya ay nagalit, kundi hindi niya nasabi ang higit pa kaysa sa kanyang nasabi sa kanyang galit – ang ganoong tao ay tinatawag na dobleng-galit; at ang alitan sa loob niya ay hindi humuhupa, sapagkat pagkatapos lumipas ang galit, sinasakop siya ng paghihiganti, poot, at masamang loob. – Nawa'y iligtas tayo ng Panginoong Jesucristo mula sa ganitong disposisyon, at pagkalooban tayo ng bahagi kasama ng mga mahinahon at mapagkumbaba.

28. Madalas din niyang sinasabi na ang lubhang pagkabantay at hindi maliit na karunungan ang kailangan upang labanan ang tuso ng diyablo; sapagkat nangyayari na paminsan-minsan ay pinupukaw niya ang pagkabahala at pagkadismaya sa wala, na nagmumungkahi pa nga ng tila makatwirang dahilan, upang magmukhang makatwiran ang magalit sa usaping iyon, at may matibay na dahilan para rito. Ngunit ano man ang kanyang maipayo, dapat malaman ng mga tunay na nagnanais lumakad sa daan ng mga banal na monghe na hindi dapat pahintulutan ang anumang irita, gaano man ito tila makatwiran, gaya ng sinasabi ni Macarius: 'Hindi dapat magalit ang mga monghe'; at higit pa rito: 'Hindi dapat magdulot ng dalamhati sa kapwa.' Ikinuwento rin niya sa amin ang sumusunod: ilang panahon na ang nakalipas, inutusan ko ang isang bihasang manunulat na kopyahin ang ilang aklat para sa akin. Nang matapos, nagpadala siya ng mensahe sa akin: 'Natapos ko na; kunin mo na ang mga ito at bayaran mo kung magkano man ang sa tingin mo ay nararapat.' May isang kapatid, nang marinig ito, ay pumunta sa manunulat sa ngalan ko at, pagkabayad sa napagkasunduang halaga, kinuha ang mga aklat. Samantala, hindi ko alam ang nangyari, kaya pinadala ko ang kapatid namin na may sulat at bayad upang kunin ang mga ito. Nang maunawaan ng manunulat na pinagtawanan siya ng kapatid na kumuha ng mga libro, labis siyang nagalit at sinabi: 'Tiyak na pupunta ako roon at papahirapan ko siya – dahil pinagtawanan niya ako at kinuha ang hindi naman sa kanya.' Tungkol sa akin naman, nang marinig ko ito, nagpadala ako ng mensahe sa kanya: 'Alam mo naman, kapatid, na kumuha tayo ng mga aklat upang matutuhan mula rito ang pag-ibig, kababaang-loob, at kabanalan; ngunit kung ang mismong layunin ng pagkakaroon ng mga aklat ay magdulot ng pagtatalo, ayoko na silang kunin, upang hindi ako makipagtalo: *'sapagkat hindi bagay sa alipin ng Diyos ang mag-away'* (2 Tim. 2:24). Sa gayon, sa pagtanggap ko sa mga aklat, tiniyak kong walang sinadya kong pagkasala sa kapatid na iyon.

29. Minsan, habang nakaupo kasama namin at pinag-uusapan ang mga bagay na may kinalaman sa kaligtasan ng kaluluwa, sinimulan ng pinagpala na isa na banggitin ang mga kasabihan ng mga banal na nakatatanda; at nang makarating siya sa kasabihan ni Abba Pimen na 'ang siyang kumokondena sa sarili ay nakakahanap ng kapayapaan kahit saan', at sa kasabihan naman ni Abba ng Bundok Nitria, bilang tugon sa tanong: 'Ano ang pinakamarami mong nakamit, Ama, sa daan na ito?' 'Ang parating sisihin at pagsabihan ang sarili,' ang tugon niya; kung saan idinagdag ng nagtatanong: 'At walang ibang daan kundi ito.' Nang alalahanin

ng Pinagpala ang mga salitang ito, sinabi niya: 'Anong kapangyarihan ang taglay ng mga salita ng mga santo! At sa katotohanan, anumang kanilang sinabi, sinabi nila mula sa karanasan at katotohanan, gaya ng patotoo ni Banal na Antonio.' Makapangyarihan ang kanilang mga salita dahil ito ay binigkas ng mga taong kumikilos, gaya ng iniuutos ng isa sa mga pantas sa lahat: 'Patunayan ng iyong buhay ang iyong mga salita.' Dahil dito, ikinuwento sa amin ni Abba ang sumusunod na pangyayari: nang hindi pa ako matagal sa Lavra ni Abba Gerasimus, isang araw ay nakaupo kami ng isang kapatid na mahal ko, nag-uusap tungkol sa mga bagay na may kinalaman sa kaligtasan ng kaluluwa. Naalala ko ang mga salita ni Abba Pimen na nabanggit sa itaas, at ang mga salita ng iba pang matanda mula sa Nitria, at sinabi sa akin ng kapatid: 'Natutunan ko ang katotohanan ng mga salitang ito sa pamamagitan ng karanasan, at natikman ko ang kapayapaang nagmumula sa pagsasabuhay nito.' Namuhay ako sa tapat na pagkakaibigan kasama ang isang diyakono ng Lavra na ito. Hindi ko alam kung bakit, ngunit nagsimulang magduda siya sa akin tungkol sa isang bagay; nagalit siya rito at nagsimulang titigan ako nang malungkot. Nang mapansin ko ang kalungkutan niya, pinakiusapan ko siyang ipaliwanag ang dahilan, at sinabi niya sa akin: 'Ginawa mo ang ganito at ganoon.' Hindi ko namamalayan na nagawa ko iyon, kaya sinimulan kong patunayan sa kanya ang aking kawalang-sala; ngunit sumagot siya: 'Patawarin mo ako, hindi ako kumbinsido.' Pagbalik ko sa silid-pahingahan ko, siniyasat ko ang aking puso kung nagawa ko na ba talaga iyon – at wala akong natagpuan. Nang pagkatapos ay itinaas niya ang kalis para ialay ito, sinumpa ko sa kanya na hindi ko maalala na nagawa ko iyon; ngunit kahit noon, hindi rin siya kumbinsido rito. Pagkatapos, nang makabawi ako, naalala ko ang mga salitang ito ng matatanda, at, lubos na kumbinsido sa katotohanan nito, itinutok ko ang aking pag-iisip sa loob at sinabi: 'Taos-puso akong minamahal ng diakono, at, dahil sa pagmamahal na ito, ibinunyag niya sa akin ang nasa puso niya para sa akin, upang mapigil ko ang aking sarili at hindi gawin ang ganoong bagay.' Gayunpaman, aking kaluluwang aba, gaya ng sinasabi mo, anong gawa ang hindi mo nagawa? Nagawa mo na ang libu-libong masamang gawa, at nakalimutan mo na ang mga ito. Nasaan na ang ginawa mo kahapon, o sampung araw na ang nakalipas? Naalala mo pa ba iyon? Kaya hindi mo ba nagawa rin ito, gaya ng ginawa mo noon – at nakalimutan mo na rin, gaya ng pagkakalimot mo sa mga nauna? Kaya, nagpasya ako sa aking puso na tunay ngang ginawa ko ito; ngunit gaya ng aking pagkakalimot sa mga nauna, gayundin ay nakalimot ako rito. At sinimulan kong magpasalamat sa Panginoon at sa diácono, sapagkat sa pamamagitan niya ay naituro sa akin ng Panginoon na kilalanin ang aking kasalanan at magsisi rito. Pagkatapos ay bumangon ako, at dala ang mga kaisipang ito ay lumapit ako sa aking kapatid upang magkumpisal sa harap ng diácono at pasalamat siya. Ngunit nang kakatuktok ko pa lamang sa pinto, siya na ang unang nagbukas nito at yumukod sa akin, na nagsasabing: 'Patawarin mo ako; naligaw ako ng mga demonyo kaya't pinaghinalaan kitang gumawa ng ganoong bagay; sapagkat tiniyak sa akin ng Diyos na hindi ka talaga nagkasala rito.' At hindi na niya ako pinayagang magpatuloy sa pagtiyak sa kanya, na sinasabing: 'Hindi na iyon kailangan.' Matapos itong ikwento, dagdag pa ng banal na Zosima: 'Ito ang nagawa ng taos-pusong kababaang-loob sa puso ng kapatid na umibig sa kaniya: hindi siya nagalit sa pag-uugali ng diácono, ni nagdamdam man laban sa kaniya—una, dahil sa pagkakaduda sa kaniya, pangalawa, sa hindi paniniwala sa kanyang katiwasayan – kundi inako pa nga niya ang isang kasalanang hindi naman niya ginawa, at hindi lang iyon, nagpasalamat pa siya sa diácono. Nakikita mo ba kung ano ang nagagawa ng birtud na ito? Saang kahanga-hangang tagumpay ba nito itinaas ang mga umiibig dito? Sapagkat kung ninanais ng kapatid na iyon, sana'y may libong dahilan siya upang maging demonyo dahil sa diakono. Ngunit dahil siya'y hinatak sa kabutihan, hindi lamang siya nagalit sa kaniya, kundi pinasalamat pa nga siya, sapagkat ang kabutihan ay humawak sa kaniyang puso. Kaya kung tayo rin ay unang nagtanim sa ating sarili ng mga binhi ng kahinahunan at kababaang-loob at inihanda ang ating mga puso para sa mga ito, wala sanang lugar ang kaaway kung saan niya itatanim ang kanyang masasamang binhi. Ngunit kapag natagpuan niya tayong walang mabubuting kaisipan, o mas masahol pa, naghihiikayat sa ating sarili na gumawa ng masama, sinasamantala niya ito bilang pagkakataon upang punuin tayo ng kanyang kasamaan. Ngunit sa pagmamahal sa kabutihan, kabaligtaran ang totoo: sapagkat ang Panginoon, nang makita Niya kung paanong ang kaluluwa ay nananabik na mailigtas at masigasig na pinapalago ang mabubuting binhi sa loob nito, pinupuno Niya ito ng Kanyang mga biyaya dahil sa mabuting kalooban ng kaluluwa.

30. Noong isang beses, ang banal na Abba, nang alalahanin niya ang isang nakatatanda na ninakawan ng kapatid na nakatira sa katabing bahay niya – at bagaman alam niya ito, hindi niya kailanman inireklamo ang kapatid na iyon, kundi mas pinagbutihan pa ang kanyang pagsisikap, na nagsasabing, 'Marahil ay nangangailangan ang kapatid' – ay namangha sa kabutihan ng mga santo, at ikinuwento ang sumusunod na pangyayari. Nang ako'y naninirahan sa Pediada, may isang abbot na nagsabi sa akin ng ganito: malapit sa

aming monasteryo ay may isang matandang monghe na naninirahan, at siya ay isang pinagpalang kaluluwa. Isang kapatid na nakatira sa katabing selda niya, isang araw habang wala ang matanda, ay dahil sa tuksong ibinato ng demonyo, binuksan ang selda nito, pumasok, at kinuha ang mga gamit at aklat para sa sarili. Nang bumalik, at nang buksan niya ang kanyang selda at makita na nawawala ang kanyang mga gamit, pumunta siya sa kapatid na iyon upang sabihan siya tungkol dito. Ngunit nang pumasok siya sa selda ng kapatid, nakita niya ang sarili niyang mga gamit na nakahiga sa gitna nito, sapagkat hindi pa nagkaroon ng pagkakataon ang kapatid na itago ang mga iyon. Gayunpaman, upang hindi mahiya o mapagalitan ang kapatid, nagkunwari siyang biglaang sinakitan ng tiyan at lumabas – kung saan siya nanatili nang ilang sandali, na para bang may inaasikasong pangangailangan, upang mabigyan ng oras ang kapatid na itago ang mga gamit. Pagbalik niya rito pagkatapos, nagsimula siyang magsalita tungkol sa ibang bagay; at hindi niya inilantad ang kapatid. Ilang araw ang lumipas, natagpuan ang mga gamit ng nakatatanda sa pag-iingat niya, at siya ay inaresto at inilagay sa ilalim ng bantay. Wala siyang alam tungkol dito; ngunit nang marinig niyang nakakulong ang kanyang kapatid, at hindi niya alam kung bakit, siya ay lumapit sa akin,' sabi ng abbot, 'dahil madalas siyang bumibisita sa amin,' at humiling: 'Gawin mo sana ang pabor ko, bigyan mo ako ng ilang itlog at ilang simpleng tinapay.' Sinabi ko sa kanya: 'Sigurado akong may kasama ka na ngayon?' 'Oo,' ang pakli ng matanda; at kinuha niya ang mga ito upang makapunta sa kulungan at aliwin ang kanyang kapatid. Pagsapit niya sa kulungan, agad na bumagsak ang kapatid sa kanyang mga paa at sinabi: 'Nasa kulungan ako dahil sa iyo, Abba, sapagkat ako ang nagnakaw ng iyong mga pag-aari; ngunit ang iyong aklat ay nasa kanino man, at ang iyong mga damit ay nasa kanino man.' Sinabi ng nakatatanda sa kaniya: 'Huwag mag-alala ang puso mo, anak ko, na hindi ako pumarito dahil doon; hindi ko nga alam na narito ka sa aking lugar; ngunit nang marinig kong narito ka, nalungkot ako, at ako'y naparito upang aliwin ka; heto, tingnan mo—itlog at sariwang tinapay. Ngayon, aalis na ako at gagawin ko ang lahat ng aking makakaya upang mailabas ka rito.' Pumunta siya at tinanong ang ilang opisyal na nakakakilala sa kanya dahil sa kanyang kabutihan; at inutusan nilang palayain ang kapatid mula sa bilangguan.

31. May ikinuwento rin tungkol sa matandang iyon na minsan ay pumunta siya sa palengke para bumili ng damit para sa sarili. Bumisita siya at nagbayad ng isang gintong barya. Kailangan pa niyang punuin ang kulang gamit ang ilang maliliit na barya. Kinuha niya ang mga damit at inilagay sa ilalim niya, at sinimulang ihulog ang maliliit na barya sa isang maliit na tabla. Bigla, may lumapit at sinubukang hilahin ang mga damit mula sa ilalim niya. Naramdaman ito ng matanda, at nang magkaroon siya ng awa sa lalaki, dahan-dahan siyang bumangon, na para bang nag-uunat habang hawak ang barya, hanggang sa nahila na ng lalaki ang mga damit at umalis; at hindi siya pinagalitan ng matanda. Pagkatapos nito, sinabi ng banal na Zosima: "Magkano ang halaga ng kanyang mga damit, o ng mga bagay na ninakaw mula sa kanya? Ngunit kay mahal ng kanyang malayang kalooban! Ipinakita niya na, habang pag-aari niya ang mga ito, siya ay parang wala siyang pag-aari." Nang ito'y kunin sa kaniya, nanatili siyang ganoon, hindi nagmalungkot o nagalit; sapagkat, gaya ng lagi kong sinasabi, hindi ang pag-aari ang nakasasama, kundi ang pag-aari nang may pagka-apid. Kahit pa nga ang buong mundo ang pag-aari ng matandang ito, siya'y magiging parang wala siyang pag-aari: sapagkat sa ginawa niya, ipinakita niyang siya'y malaya sa lahat ng bagay. Kaya't magsikap tayo, mga kapatid, na tularan ang mga halimbawa ng mga banal na ama at masigasig na isabuhay ang kanilang mga salita, upang, matapos magbunga ng mabuti rito, tayo'y maituring na karapat-dapat sa walang hanggang biyaya, kay Cristo Jesus na ating Panginoon, nawa'y sumakaniya ang kaluwalhatian at kapangyarihan kasama ng Ama at ng Banal na Espiritu, ngayon at magpakailanman, hanggang sa kawalang-hanggan. Amen.

San Maksimo ang Tagapagtapat

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Si San Maksimus ng Tsaregrad, na nagmula sa maharlikang angkan. Matapos makatanggap ng malawak na edukasyon—sa teolohiya, pilosopiya at bawat ibang paksang kinakailangan noon—dinala siya sa korte ni Emperador Heraclius at matagumpay na ginampanan ang tungkulin bilang punong kalihim na lubos na hinangaan. Nang sumiklab ang erehe ng Monothelite—kung saan bahagyang may sala ang emperador at ang patriyarka—at nagsimulang magkaroon ng kaguluhan sa palasyo, sa lungsod, at sa iba pang bahagi ng imperyo, itinuring ni San Maximus ito bilang isang pinagpalang pagkakataon upang matupad ang matagal na niyang hangarin na iwan ang mundo at pumasok sa isang monasteryo. Matapos siyang umatras sa kanyang

mga tungkulin, pumasok siya sa monasteryo sa Chrysopolis (641) at buong sigasig na inialay ang sarili sa mga gawi ng pag-a-ascetiko, alinsunod sa mahigpit na alituntunin ng monastiko, at nagbigay ng halimbawa sa lahat at sa bawat aspekto na karapat-dapat tularan. Kaya naman, nang kailanganin ang isang bagong abbot para sa monasteryo, siya ay pinili nang buong pagkakaisa ng lahat para sa tungkuling ito, na kanyang ginampanan nang may nararapat na kasipagan, nang hindi inuuna ang sarili o naghahangad na mapasaya ang mga tao. Samantala, patuloy na lumago at kumalat ang erehe ng Monothelite, na sinuportahan ng korte at ng patriyarka; at kasabay nito, tumaas din ang kaguluhan. Hindi na makapaghintay sa kaguluhan, iniwan ni San Maksimo ang monasteryo at naglakbay patungong Roma. Sa kanyang paglalakbay, pansamantala siyang tumigil sa Kartago, sa Aprika, kung saan, sa konseho na ginanap doon, tinalakay niya ang hindi matatanggap na doktrina ng Monothelismo sa katauhan ni Pyrrhus, ang Patriarka ng Constantinople, na naroroon ngunit naalis na sa tungkulin. Pagkatapos ay naglayag siya patungong Roma, kung saan hindi nagtagal ay lumahok siya sa isang konsilyo laban sa mga Monophysite na ipinatawag ni Papa San Martin, bilang tugon sa kautusan ng emperador na tanggapin at pirmahan ang Typikon—ito ang pahayag ng kredong inihanda niya, na isinama ang erehe na doktrinang Monophysite. Sa konsilyong ito, kinondena at in-anathematize ang Monophysitism, ang imperyal na typikon, at ang ' ' ng lahat ng tumanggap sa makapang-heresyosong doktrinang ito. Pagkatapos noon, ang kautusang konsilyo na ito ay ipinakalat nang malawakan, sa Kanluran at Silangan. Dahil dito, nagalit ang emperador at inutusan ang pag-aresto kay Papa San Martin at San Maximus, at ang kanilang paglilipat sa Constantinople. Pagkarating nila roon, si San Martin, matapos tiisin ang hindi masukat na pagpapahirap, ay ipinagbanlaw sa Chersonesos, kung saan siya pumanaw (655). Tungkol naman kay San Maximus, sinimulan nilang subukang hikayatin siyang sumama sa kanilang panig, na kanilang ginawa nang buong sigasig: una sa mga palasyo ng imperyal; pagkatapos ay sa isang bilangguan sa Constantinople; pagkatapos ay sa bayan ng Vizia sa Thrace, ang lugar ng unang pagkakakulong ng banal na martir; pagkatapos ay, nang siya ay tawagin mula roon, pabalik sa Constantinople, sa monasteryo ni San Theodore, kung saan siya ay pinigil – sa isang mas seryoso at nakakatakot na kapaligiran. Pinangunahan ng mga senador ang mga paglilitis, na paminsan-minsan ding dinadaluhan ng mga obispo. Ang layunin ay hikayatin si San Maximus na tanggapin ang kanilang doktrina, o kung hindi man ay pirmahan ang typikon, o kung tutuusin ay manahimik na lamang. Wala itong naging bunga. Nanalo ang katotohanan ng Ortodoksiya, ayon sa sinabi ni San Maximus, sa bawat pagkakataon, na pinilit ang kanyang mga kalaban na hindi lamang manahimik kundi magluhod din sa kanyang harapan. Sinubukan nilang yugyugin ang tapang ng tagapagtanggol ng katotohanang ito sa pamamagitan ng mga pangako, pagbabanta, at mga tagubilin kung paano ilihis ang katotohanan nang hindi napapansin ng iba; sa huli, sa huling pagpupulong, ginamit pa ang pananakit. Walang nakatulong; at si San Maximus ay ipinagpalayas sa isang pangalawang lugar ng pagkakakulong patungong Pervera sa pamamagitan ng Selimvri, sa kanlurang baybayin ng Dagat Marmara. Ngunit hindi tumigil ang mga kaaway ng katotohanan; at muling tinawag si San Maximus sa Constantinople para sa huling mga pamanata, na isinagawa nang may higit na pagpupumilit, subalit nabigo rin sa tatlong yugto: sa mga silid-empyeryal, sa bilangguan, at muli sa mga silid, kung saan ginawa ang huling pasya: upang ipagkait sa martir ang buhay, ngunit ilagay siya sa mga pagpapahirap na mas mabigat kaysa sa kamatayan mismo. At para dito, siya ay ipinasa sa prefekto ng lungsod. Ang parehong malupit na torturador na ito, nang mahawakan ang kagalang-galang, dinala siya sa praetorium, inutusan siyang hubarin nang hubo't hubad, at nang siya ay ihiga nang pahiga sa lupa, inutusan siyang latigan ng pinakamaputok na latigo. At binugbog nila nang lubhang malupit ang matanda ng Diyos, na hindi man lang may natirang bahagi ng kanyang katawan na hindi sugatan, at ang lupa sa ilalim niya ay nabahiran ng pulang dugo. – Pagkatapos, halos hindi na humihinga, siya ay itinapon sa isang dungeon. Kinabukasan ng umaga, dinala muli ang Santo sa praetorium, – at sumailalim sa isang mas mabagsik na parusa: inalis nila ang kanyang dila, na nagsalita ng salita ng Diyos at tumuligsa sa erehe, at pinutol ang kanyang kanang kamay gamit ang kutsilyo at palakol dahil sa pagsusulat ng mga aklat na pang-turong at paliwanag. Pagkatapos, nang hila-hilaan siya palabas ng praetorium, hubad at walang suot na pangsapatos, ipinagparada siya sa palengke upang pagtawanan, ipinakita sa mga tao ang kanyang pinutol na dila at kamay. Sa wakas, matapos ang mga hindi makataong paghihirap at pag-iinsulto, ipinadala ang Santo sa malayong exilyo sa Mingrelia; at doon siya ikinulong sa bilangguan ng Schemar, kung saan, matapos tiisin ang tatlong taong pagdurusa at lahat ng uri ng paghihirap, sumapit si San Maximus sa Panginoon, matapos siyang aliwin bago ang kanyang kamatayan ng isang propetikong pangitain. Nangyari ito noong taong 662. Ang pista ni San Maksimo ay ipinagdiriwang tuwing ika-21 ng Enero. Nag-iwan si San Maksimo ng maraming akda, na dogmatiko at polemikal, ngunit higit na moral at asketiko. Ang aklat na Griyego na *Tungkol sa Pag-ibig* ay naglalaman ng mga sumusunod

mula rito: apat na raang kabanata tungkol sa pag-ibig; pitong raang kabanata tungkol sa Pinakabanal na Trinidad at sa Pagkakatawang-tao ng Salita ng Diyos; at karagdagang mga kabanata tungkol sa mga birtud at mga hilig; pati na rin ang isang paliwanag sa Panalangin ng Panginoon. Isinama namin sa aming koleksyon ang lahat ng kabanata tungkol sa panalangin, ayon sa pagkakabuo nito; samantalang mula sa pitong daang kabanata ay pinili namin ang mga mas madaling maunawaan, at ang mga mas nakatuon sa moralidad at pag-iwas sa makamundong pagnanasa. Bilang kapalit ng mga hindi isinama rito, isinama namin, kasunod ng edisyon ni Migne, ang isang monastikong talumpati. Kaya naman, ang mga sumusunod na akda ni San Maximus ay inilahad:

1. Ang Diskurso sa Asetisismo, sa anyo ng mga tanong ng isang disipulo at mga sagot ng nakatatanda
2. Apat na raang kabanata tungkol sa pag-ibig (sa isang bagong salin)
3. Mga Puna-puna na Pilosopikal at Praktikal, pinili mula sa pitong daang kabanata ng Griyegong 'Tungkol sa Kabutihan'

1. Mga Salita ng Asetisismo, sa anyo ng mga tanong ng isang disipulo at mga sagot ng nakatatanda

1. May isang kapatid na nagtanong sa nakatatanda: 'Ipinamamanhid ako sa iyo, Ama, sabihin mo sa akin, ano ang layunin ng Pagkakatawang-tao ng Panginoon?' – Sumagot ang nakatatanda: 'Namamangha ako sa iyo, kapatid, na habang araw-araw mong naririnig ang Kredong Apostoliko, itatanong mo pa ito sa akin.' – 'Sabihin ko pa nga sa iyo, na ang layunin ng Pagkakatawang-tao ng Panginoon ay ang ating kaligtasan.' Sinabi ng kapatid: 'Ipaliwanag mo sa akin, Ama, kung paano?' – Sumagot ang nakatatanda: 'Sapagkat ang tao, na nilikha ng Diyos sa simula at inilagay sa Paraiso, ay lumabag sa utos at napailalim sa kasiraan at kamatayan; pagkatapos, sa kabila ng katotohanang sa pamamagitan ng sari-saring probidensya ng Diyos sa bawat paraan at anyo ay ginabayan siya tungo sa kabutihan, patuloy siyang umunlad lamang sa kasamaan, na itinulak sa paghihikayat ng maraming makamundong pagnanasa: Dahil dito, ang nag-iisang Anak ng Diyos, ang walang hanggang Salita, na nagmula sa Diyos Ama, ang bukal ng buhay at kawalang-kamatayan, ay nagpakita sa amin na naninirahan sa kadiliman at sa anino ng kamatayan (Isa. 9:2. Mat. 4:16), nang siya'y magkakatawang-tao sa pamamagitan ng Banal na Espiritu at ng Pinakabanal na Birhen – at ipinakita sa atin ang halimbawa ng isang banal na pamumuhay, nagbigay ng mga banal na utos na may pangakong kaharian ng langit sa mga susunod dito, at banta ng walang hanggang pagdurusa sa mga lalabag dito; at matapos tiisin ang mapagliligtas na Pasyon at muling nabuhay mula sa mga patay, ipinagkaloob Niya sa atin ang pag-asa ng Pagkabuhay na Muli at buhay na walang hanggan, sapagkat sa pamamagitan ng Kanyang pagsunod ay tinubos Niya ang kasalanan ng orihinal na kasalanan at, sa pamamagitan ng Kanyang kamatayan, winasak ang kapangyarihan ng kamatayan, upang *'kung paanong sa Adan ay namatay ang lahat, gayundin naman sa Kanya ay mabubuhay ang lahat'* (1 Cor. 15:22); at sa wakas, nang umakyat Siya sa langit at umupo sa kanan ng Ama, ipinadala Niya ang Banal na Espiritu bilang panalanging buhay – para sa kaliwanagan at kabanalan ng ating mga kaluluwa, at upang tulungan ang mga nagsusumikap para sa kaligtasan sa pagtupad ng Kanyang mga utos. Narito, sa madaling sabi, ang layunin ng Pagkakatawang-tao ng Panginoon!

2. Sinabi ng kapatid: 'Ama, nais kong marinig nang maikli kung aling mga utos ang dapat kong tuparin upang maligtas?' – Sumagot ang Nakatatanda: Ang Panginoon Mismo ang nagsabi sa mga Apostol pagkatapos ng Kanyang Pagkabuhay na Muli: *'Kaya't humayo kayo at gawing alagad ang lahat ng mga bansa, na binabinyagan sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Espiritu Santo, na tinuturuan silang tuparin ang lahat ng iniutos Ko sa inyo'* (Matt. 28:19–20). Kaya, ang lahat ng iniutos Niya ay dapat tuparin ng bawat taong nabinyagan sa pangalan ng Triyunidad na nagbibigay-buhay at nagmula sa Diyos. Ipinag-ugnay ng Panginoon nang hindi mapaghihiwalay ang pagtupad sa lahat ng mga utos sa tunay na pananampalataya, sapagkat alam Niya na kung mapaghiwalay ang isa sa isa pa, imposibleng maligtas ang isang tao. Iyan ang dahilan kung bakit si David, bagaman taglay niya ang tunay na pananampalataya (hindi siya nasiyahan rito nang mag-isa), ay nagsabi sa Diyos: *'Iniharap ko ang aking mukha sa lahat ng Iyong mga utos; kinamuhian ko ang bawat landas ng kasamaan'* (Awit 118:128). Laban sa bawat landas ng kawalang-katarungan, nagbigay ang Panginoon sa atin ng mga utos na kabaligtaran nito; at kung sinuman ang pababayaan ang alinman sa mga ito, siya ay napupunta sa kabaligtarang landas ng kawalang-katarungan.

3. Sinabi ng kapatid: 'Sino, Ama, ang makatutupad sa lahat ng mga utos – gayong napakarami nga sila?!' – Sumagot ang Nakatatanda: 'Yaong sumusunod sa Panginoon at sumusunod sa Kanya hakbang-hakbang.' Sabi ng kapatid: 'Ngunit sino ang makapagsunod sa Panginoon? Ang Panginoon ay Diyos, kahit na

Siya ay naging tao, samantalang ako ay isang makasalanang tao, alipin ng di-mabilang na pagnanasa. Paano ko nga ba masusunod ang Panginoon?' Sumagot ang nakatatanda: 'Sa mga alipin ng mundo at ng kayang mga kahangalan, wala sa kanila ang makaaalig sa Panginoon; ngunit ang mga makapagsasabing, *"Tinakwil naming lahat at sinundan Ka"* (Mateo 19:27), ay tumatanggap ng lakas upang aligin ang Panginoon at upang gabayan sila ng lahat ng Kanyang mga utos.' Tinanong ng kapatid: 'Anong lakas?' – Sumagot ang Nakatatanda: 'Pakinggan mo kung ano ang sinasabi Niya Mismo: *"Narito, binibigyan ko kayo ng kapangyarihan upang tumakay sa mga ahas at alacrán, at sa buong kapangyarihan ng kaaway; at sa anumang paraan ay hindi kayo mapapahamak"* (Lucas 10:19).'

4. Nang matanggap ang ganoong lakas at kapangyarihan, sinabi ni Apostol Pablo: *'Tularan ninyo ako, gaya ng pagtularan ninyo naman sa akin'* (Fil. 3:17). At muli: *'Kaya ngayon, wala nang kaparusahan para sa mga nasa kay Cristo Jesus, na hindi namumuhay ayon sa laman kundi ayon sa Espiritu'* (Roma 8:1). At muli: *'Ang mga kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at mga hilig nito'* (Gal. 5:24). Gayundin: *'Ako'y ipinako sa krus kasama ni Cristo, at hindi na ako ang nabubuhay, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin'* (Gal. 6:14).

5. Sa propetikong pagtalakay sa mismong kapangyarihan at tulong na ito, sinabi ni David: *'Ang tumatahan sa lilim ng Kataas-taasan ay magpapahinga sa lilim ng buhay na Diyos.'* Sinasabi niya sa Panginoon: *'Ikaw ang aking kalasag at aking kanlungan, aking Diyos, na aking pinagtitiwalaan'* (Awit 90:1–2). At sa kaunting bahagi pa: *"Tatalunin mo ang aspr at ang ahas; tatapakan mo ang leon at ang ahas... Tuutos Niya ang Kaniyang anghel ukol sa iyo upang ingatan ka sa lahat ng iyong mga daan"* (11–13). Ngunit ang mga nakakabit sa laman at umiibig sa kayabangan ng mundo, pakinggan ninyo ang kanilang naririnig mula sa Panginoon: *'Ang sinumang umiibig sa ama o ina nang higit kaysa sa Akin ay hindi karapat-dapat sa Akin'* (Mat. 10:37). At muli: *'Ang sinumang hindi nag-aakay ng kanyang krus at sumusunod sa akin ay hindi maaaring maging alagad ko'* (Lucas 14:27). Gayundin: *'Ang sinumang hindi isusuko ang lahat ng kanyang pag-aari ay hindi maaaring maging alagad ko'* (33). At kaya, ang sinumang nagnanais maging alagad Niya, upang patunayan ang kanyang sarili na karapat-dapat sa Kanya, at upang makatanggap ng lakas mula sa Kanya laban sa mga espiritu ng kasamaan, ay nagsusumikap na iwasan ang bawat gawi ng pagpapalugud sa laman at pinapalaya ang kanyang sarili mula sa bawat pagkakaugnay sa mga materyal na bagay; at sa ganitong paraan ay nakikipaglaban sa mga di-nakikitang kaaway alang sa mga utos ng Panginoon – gaya ng pagiging huwaran Niya mismo sa atin nito, kapwa nang siya ay tuksuhin sa ilang ng kanilang prinsiphe, at nang siya ay lumitaw sa mundo (sa kaniyang pampublikong ministeryo), ay tuksuhin ng mga kumilos sa ilalim ng impluwensya nito.

6. Sinabi ng kapatid: 'Ngunit, Ama, marami ang mga utos ng Panginoon; at sino ang makakapag-alala sa lahat ng ito, upang magsikap na tuparin ang lahat, lalo na ako, na isang taong may limitadong pagkaunawa? – Bakit ko pa nais makinig sa isang maikling salita (isang simpleng tuntunin), upang sa pamamagitan ng pagsunod dito, matamo ko ang aking kaligtasan?' Sumagot ang nakatatanda: 'Bagaman marami ang mga utos, kapatid; ngunit lahat ng ito ay nakapaloob sa isang salita, ito nga: *'Ibigin mo ang Pangino mong Dios... ng buong kalakasan mo, ng buong pag-iisip mo; at ang iyong kapuwa na parang iyong sarili'* (Lucas 10:27). Ang nagsusumikap na tuparin ang salitang ito ay natutupad ang lahat ng mga utos nang sabay. Ngunit ang sinumang hindi isuko, gaya ng nabanggit sa itaas, ang lahat ng pagkaugnay sa mga materyal na bagay, ay hindi tunay na makapagmahal sa Diyos o sa kanyang kapuwa. Imposible na maging makaugnay sa mga materyal na bagay at mahalin ang Diyos nang sabay. At ito ang ibig sabihin ng Panginoon nang sinabi Niya: *'Hindi ka maaaring maglingkod sa dalawang panginoon'* (Matt. 6:24). At: *'Hindi ninyo maaaring paglingkuran ang Diyos at ang Mamón'* (Lucas 16:13). Sapagkat sa lawak na ang isip ay kumakapit sa mga bagay ng mundong ito, sa ganoong lawak ay nagiging alipin nito at hinahamak ang utos ng Diyos, nilalabag ito nang walang takot.

7. Sinabi ng kapatid: 'Anong uri ng mga bagay ang ibig mong sabihin sa pagkaugnay na ito, Ama?' Sumagot ang nakatatanda: 'Sa pagkain, sa pera, sa mga pag-aari ng bawat uri, sa kaluwalhatian, sa mga kamag-anak, at iba pang katulad na mga bagay.' – Sinabi ng kapatid: 'Ngunit hindi ba nilikha ng Diyos ang lahat ng mga bagay na ito, Ama, at ibinigay sa mga tao para sa kanilang paggamit?' Paano Niya nga ba tayo maaaring ipagbawal na kahit hawakan ang mga bagay na ito ngayon!' Sumagot ang nakatatanda: 'Tunay nga, nilikha ng Diyos ang lahat ng ito at ibinigay sa mga tao para sa kanilang paggamit – at ang lahat ng nagmula sa Diyos ay mabuti (Gen. 1:31) (at ibinigay sa atin), upang sa pamamagitan ng mabuting paggamit nito, mapaluguran natin ang Diyos. Ngunit tayo, na mahina at nakatali sa lupa ang pag-iisip, ay pinili ang mga materyal na bagay kaysa sa utos ng pag-ibig, at dahil nakatali tayo rito, nag-aaway tayo sa iba. Dapat nating unahin ang pag-ibig

sa bawat tao kaysa sa lahat ng nakikita, at maging kaysa sa sariling katawan, sapagkat ang pag-ibig na ito ay nagsisilbing tanda ng ating pag-ibig sa Diyos, gaya ng ipinapakita ng Panginoon Mismo sa Ebanghelyo, na nagsasabing: *'Kung iniibig ninyo ako, tutuparin ninyo ang aking mga utos'* (Juan 14:15). Ano nga ba ang utos na ito, na ang pagsunod rito ay magpapatunay na iniibig natin Siya? Pakinggan ninyo kung ano ang sinasabi Niya muli: *'Ito ang utos ko, na magmahalan kayo sa isa't isa'* (Juan 15:12). Nakikita mo ba – ang magkakaibigang pag-ibig sa isa't isa ay bumubuo ng pag-ibig sa Diyos, na siyang katuparan ng bawat utos ng Diyos (Roma 13:10)? Kaya naman inuutusan tayo ng Panginoon na hindi lamang huwag maging makasarili sa mga bagay ng mundong ito, kundi isuko rin ang lahat ng ating pag-aari alang sa Kanya, para sa mga taos-pusong nagnanais maging mga alagad Niya.

8. Sinabi ng kapatid: 'Sinabi Mo, Ama, na ang pagmamahal sa bawat tao ay dapat unahin sa lahat ng nakikitang bagay at maging sa sariling katawan; ngunit paano ko mamahalin ang isang taong napopoot sa akin at lumalayo sa akin? Ang taong naiinggit sa akin, nagkakalat ng paninirang-puri, nagbabalak laban sa akin, at naghahangad na makasakit sa akin – paano ko mamahalin ang ganoong tao? – Kung susuriin ayon sa likas na katangian ng tao, Ama, sa tingin ko ay hindi ito posible; sapagkat ang damdamin ng lungkot ay likas na nagtutulak sa isang tao na lumayo sa siyang naging sanhi ng lungkot na iyon. – Sumagot ang Nakatatanda: 'Para sa mga reptilya at hayop, na pinamamahalaan ng likas na ugali, tunay na imposible na hindi maghiganti, ayon sa kanilang makakaya, para sa perwisyong ginawa sa kanila; ngunit para sa mga nilikha sa wangis ng Diyos, pinamamahalaan ng katuwiran, pinarangalan ng kaalaman tungkol sa Diyos, at nakatanggap ng batas mula sa Kanya, posible na hindi lumayo sa mga nakakasakit sa kanila at mahalin ang mga nagmamuhod sa kanila.' Ito ang dahilan kung bakit ang Panginoon, nang sinabi Niya: *'Ibigin ninyo ang inyong mga kaaway, gawan ninyo ng mabuti ang mga nang-iibig sa inyo'* at iba pa (Matt. 5:44), ay nag-uutos nito, siyempre, hindi bilang isang bagay na imposible, kundi bilang isang bagay na posible; kung hindi, hindi Niya sana inatasang parusahan ang mga lumalabag sa utos na ito. Na posible ang ganitong pag-ibig ay ipinakita sa pamamagitan ng gawa ng Panginoon Mismo at ng Kanyang mga alagad, na dahil sa pag-ibig sa kanilang kapwa, nagsikap hanggang sa kamatayan, at nanalangin nang taimtim para sa mga papatay sa kanila. Ngunit tayo, na nakakabit sa mga materyal na bagay at naghahangad ng kasiyahan, at mas inuuna ang mga ito kaysa sa mga utos; kaya't hindi natin kayang mahalin ang mga napopoot sa atin; at hindi lamang iyon, kundi madalas, dahil sa kanila, lumalayo pa tayo sa mga umiibig sa atin, na nagpapatunay na mas masahol pa tayo sa mga hayop at gumagapang na nilalang. Dahil dito, hindi tayo makasunod sa mga yapak ng Diyos sa ganitong paraan, hindi natin maaaring malaman ang Kanyang layunin, o kumuha ng lakas mula rito para sa ating sarili.

9. Sinabi ng kapatid: 'Narito, Ama, iniwan ko na ang lahat—ang aking pamilya, ang aking mga pag-aari, ang mga ligaya at kaluwalhatian ng mundo—kaya wala na akong naiwan kundi ang katawang ito; at gayon pa man, hindi ko mapagmahal ang kapatid na nagmamalupit sa akin at lumalayo sa akin, bagaman sinisikap kong huwag gumanti ng masama sa masama. Sabihin mo sa akin, ano ang dapat kong gawin upang mahalin ko nang taos-puso ang ganoong tao – at gayundin ang sinumang sa anumang paraan ay nang-iinsulto o naninirang-puri sa akin? – Sumagot ang Nakatatanda: 'Imposibleng mahalin ang isang nang-iinsulto sa iyo, kahit pa siya ay tumalikod na sa mundo at sa lahat ng nasa mundo, maliban kung tunay niyang nakikilala ang layunin ng Panginoon. Ngunit kapag ipinagkaloob ng Panginoon sa kanya na malaman ito, at siya ay naging masigasig na lumakad ayon sa patnubay nito, saka niya magagawang mahalin mula sa puso ang mga nagmamuhod at nang-iinsulto sa kanya, gaya ng pagmamahal ng mga Apostol, sapagkat kanilang nalalaman ito.

10. Sinabi ng kapatid: 'Ano ang layuning ito ng Panginoon? Ipaliwanag mo sa akin, Ama.' – Sumagot ang Nakatatanda: 'Kung nais mong malaman ang layunin ng Panginoon, makinig kang mabuti. Ang ating Panginoong Jesucristo, na sa Kanyang kalikasan ay Diyos at na, dahil sa pag-ibig sa sangkatauhan, ay nagkusa na maging tao, na ipinanganak ng isang babae, ay sumailalim sa Kautusan, ayon sa banal na Apostol, upang, sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos bilang isang tao, ay mawala ang sinaunang sumpa ni Adan. Na nalalaman na ang buong Kautusan at ang mga Propeta ay nakasalalay sa dalawang utos: – *'Ibigin mo ang Pangino mong Dios ng buong puso mo, at ang iyong kapuwa na parang iyong sarili'* – Nagpasya Siyang kumilos sa ganitong paraan mula simula hanggang wakas, upang Siya ay makasunod sa mga utos na ito nang ganap, subalit sa paraang pantao. Ngunit ang diyablo, na linoko ang tao sa simula at sa gayon ay nakamtan ang kapangyarihan sa kamatayan, ang diyablo, nang makita kung paanong nagpatotoo ang Ama sa Kanya sa Kanyang binyag, at kung paanong Siya, na tumanggap mula sa langit—bilang isang tao—ng Banal na Espiritu, na kapareho ng Kanyang kalikasan, ay lumabas sa ilang upang tuksuhin ng diyablo—itinutok nito ang buong

pag-atake laban sa Kanya, na umaasang pipiliin Niya ang mga kayamanan ng mundong ito kaysa sa pag-ibig sa Diyos. Alam din niya na may tatlong bagay na pinag-uugyan ng lahat ng pagnanasa at ligaya ng tao, ang pagkain, pera, at kaluwalhatian—na ginagamit niya upang palagiang itulak ang mga tao sa bangin ng pagkawasak—sinubukan niyang tukuhin pati ang Panginoon gamit ang tatlong ito; ngunit ang Panginoon, na nagpamalas na Siya ay higit sa lahat ng ito, ay mahigpit na nag-utos: 'Umalis ka sa akin, Satanas.'

11. Ito ang tunay na tanda ng pag-ibig sa Diyos (ibig sabihin, ang manindigan nang higit sa mga bagay na iyon), at si Satanas, sa hindi niya napaniwala ang Panginoong Jesucristo na lumabag dito dahil dito, Nabigo siyang gawing sirain Niya ang pangakong ibinigay Niya, kaya sinubukan ni Satanas sa lahat ng paraan, nang sinimulan na ng Panginoon ang Kanyang pampublikong ministeryo, na himukin Siyang lumabag sa utos na mahalín ang kapwa, sa pamamagitan ng mga walang-batas na Hudyo. Para sa layuning ito, habang itinuturo ng Panginoon ang mga daan ng buhay at ipinamalas sa pamamagitan ng Kanyang mga gawa ang isang huwaran ng pamumuhay na makalangit, ipinangaral ang pagkabuhay na mag-uli ng mga patay at nangako ng buhay na walang hanggan at ng Kaharian ng Langit sa mga mananampalataya, habang binabantaan ang mga hindi mananampalataya ng walang hanggang paghihirap, at upang patunayan ang katotohanan ng Kanyang mga salita ay gumawa ng mga kamangha-manghang makalangit na tanda, na nananawagan sa mga tao sa pananampalataya, – ginanyak niya ang mga Fariseo at eskriba na walang batas na maglabas ng iba't ibang paninirang-puri laban sa Kaniya, upang, sa pagkabigo Niyang labanan ang mga tukso gaya ng kanilang inaasahan, ay maudyukan Siya ng poot laban sa Kaniyang mga maninirang-puri – at siya, ang mapanikil, ay sa gayon ay nagawa ang kaniyang layunin sa pamamagitan ng paglalarawan sa Kaniya bilang isang lumalabag sa utos na mahalín ang kapwa.

12. Ngunit ang Panginoon, bilang Diyos, na nakakaalam ng kanyang mga balak, ay hindi nagkaroon ng poot laban sa mga Pariseong giniganyak Niya laban sa Kanya (sapagkat paano ito magiging posible, kung Siya ay kabutihan mismo?), kundi sa halip, sa pamamagitan ng Kanyang pag-ibig para sa kanila, ay pinasubo Niya ang tagapukaw mismo. Kaya, habang sila, na nasa ilalim ng mapaminsalang panunukso, ay maaaring itinakwil Siya, at kung tinanggap nila Siya, ito ay dahil, sa kanilang sariling kalooban, sa pamamagitan ng kapabayaang at kawalang-ingat, ay nagbigay sila sa mga mungkahi ng tagapukaw; subalit tinuruan sila ng Panginoon, pinagsabihan, sinaway, at iniyakan, habang hindi Siya tumitigil na gawaran sila ng bawat uri ng kabutihan; matiisin Niya ang paninirang-puri nang may kapayapaan at tiniis ang pagdurusa nang may pasensya – ipinapakita sa kanila ang bawat gawa ng pag-ibig. Sa ganitong pag-ibig para sa mga ginanyak laban sa Kanya, nagulat ang tagapukaw. Kahanga-hangang labanan! Sa halip na poot, nagpakita Siya ng pag-ibig, at sa pamamagitan ng Kanyang kabutihan ay tinalo Niya ang ama ng kasamaan. Matapos tiisin ang napakaraming kasamaan mula sa kanila—o, upang mas maging tumpak, para sa kanila—matapos magsikap hanggang sa kamatayan, ayon sa pananaw ng tao, para sa utos ng pag-ibig, at matapos makamit ang ganap na tagumpay laban sa diyablo, sa wakas ay tinanggap Niya, para sa ikabubuti natin, ang korona ng Pagkabuhay Muling Mag-isa; – at sa ganitong paraan ay pina-bagong-bago ng bagong Adan ang luma. – Ito ang kahulugan ng mga salitang sinabi ng banal na Apostol: '*Ang pagka-isip na ito ay sumakaninyo, na nasa kay Cristo Jesus naman*', at iba pa (Fil. 2:5).

13. Ganito ang layunin ng Panginoon: magpakasunurin sa Ama hanggang kamatayan, bilang isang tao para sa ikabubuti natin, sa pamamagitan ng pagsunod sa utos ng pag-ibig, habang pinapabagsak ang diyablo, na nagdusa sa kamay ng mga eskriba at Pariseo na kaniyang pinukaw. Sa ganitong paraan, sa di-tuwirang pagsang-ayon na siya ay matalo, nagwagi Siya sa kaniya na naghangad na talunin Siya, at inagaw ang mundo mula sa kaniyang tiraniya. '*Sapagkat si Cristo ay ipinako sa krus sa kahinaan*' (2 Cor. 13:4), ngunit sa pamamagitan ng kahinaanang ito ay pinatay Niya ang kamatayan at pinawalang-bisa ang siyang may hawak ng kapangyarihan ng kamatayan (Heb. 2:14). Ganoon din, naranasan ni Pablo mismo ang kahinaan sa kanyang sarili, at ipinagmayabang niya ang kanyang mga kahinaan, '*upang ang kapangyarihan ni Cristo ay manahan sa kanya*' (2 Cor. 12:9).

14. Matapos isaalang-alang ang kalikasan ng tagumpay na ito, sumulat si San Pablo sa mga taga-Efeso: '*Sapagkat ang pakikibaka natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad*', at iba pa (Efe. 6:12). At sa mga nakikipaglaban sa mga kaaway na hindi nakikita, inutusan niya silang isuot ang baluti ng katuwiran, ang helmet ng pag-asa, ang kalasag ng pananampalataya at ang espirituwal na tabak, '*upang mapatay nila ang lahat ng nagliliyab na palaso ng masama*' (– 11 – 14). Ipinapakita ang kalikasan ng pakikibakang ito sa praktika, sinabi niya: '*Sapagkat hindi ako tumatakbo nang walang layunin; hindi ako lumalaban na parang sumasuntok sa hangin; kundi pinipiga ko ang aking katawan*'

at pinapailalim ito, baka nga, matapos kong ipangaral sa iba, ako mismo ay hindi maging karapat-dapat' (1 Cor. 9: 26–27), at muli: 'Hanggang ngayon ay nagugutom at nauuhaw kami, kami'y nakasuot ng punit-punit at kami'y naghihirap' (1 Cor. 4:11), at higit pa: 'sa paghihirap at paggawa, sa maraming gabing walang tulog, sa taglamig at sa kahubaran' (2 Cor. 11:27).

15. Sa parehong pakikibaka, nakipagdigma siya sa mga demonyong nag-uudyok ng laman-na-laman na pagnanasa, at pinalayas sila sa pamamagitan ng pagkapagod ng kanyang sariling katawan. Ipinapakita niya sa atin, sa pamamagitan ng kanyang sariling halimbawa, ang daan tungo sa tagumpay laban sa mga demonyong nagbubunsod ng poot, at na para sa layuning iyon ay inilalagay ang mga pabaya laban sa mga maka-Diyos, upang, sa pamamagitan ng kanilang tuksu, ay mapoot sila sa kanila at sa gayon ay lumabag sa utos ng pag-ibig – sinabi niya: 'Nang kami'y pinamumungahan, kami'y nananalangin; nang kami'y pinag-uusig, kami'y nagtitiis; nang kami'y pinamamatnugutan, kami'y nanghihikayat: sapagkat kami'y naging basura ng sanlibutan, kinamumuhian ng lahat hanggang ngayo'n' (1 Cor. 4:12–13). Pinukaw ng mga demonyo ang mga tao na sawayin, siraan ng puri, at usigin ang Apostol upang pukawin sa kaniya ang poot laban sa mga nagsaway, nagsirang puri, at nangusig sa kaniya – na may layuning itulak siya sa paglabag sa utos ng pag-ibig. Ngunit ang Apostol, na hindi alam ang kanilang mga layunin, ay pinagpala ang mga pumupuna sa kanya, tiniis ang mga nagpapa-pahirap sa kanya, at nanalangin sa mga nanlalait sa kanya na talikuran ang mga demonyong nag-uudyok sa kanila na gawin iyon at lumapit sa mabuting Diyos; at sa ganitong paraan ay palagi niyang tinalo ang hukbo ng mga demonyo na nagtuturo ng kasamaan, tagumpay na tagumpay sa kabutihan, na sumusunod sa halimbawa ng Tagapagligtas. Sa ganitong paraan, siya at ang iba pang mga Apostol ay iniligtas ang buong mundo mula sa mga demonyo at inialay ito sa Diyos, na tinalo sa pamamagitan ng kanilang tagumpay ang mga akala nilang nagwagi. Kaya, kapatid, kung ikaw naman ay mananatili sa iisang layuning ito, magagawa mo ring mahalin ang mga nagmamuhod sa iyo; ngunit kung hindi, hindi mo magagawa; sapagkat kung hindi, ito ay imposible.

16. Sinabi ng kapatid: 'Tunay nga, Ama, ganoon nga, at hindi iba pa.' – At dahil dito mismo, ang Panginoon, na ininsulto, pinakialam sa pisngi at pinatawan ng iba pang pagdurusa sa kamay ng mga Hudyo, – tiniis Niya ang lahat – na may habag sa kanila, bilang mga taong, dahil sa kamangmangan, ay '' at naligaw, gaya ng sinabi Niya sa krus: 'Ama, ipatawad Mo sila, sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa' (Lucas 23:34), habang nagtatagumpay sa krus laban sa katusuhan at panlilinlang ng diyablo at ng kaniyang mga prinsipal; sapagkat hanggang sa kamatayan ay tiniis Niya ang pakikibaka laban sa kanila alang-alang sa utos ng pag-ibig, gaya ng iyong sinabi. Ipinagkaloob Niya sa atin ang tagumpay na ito laban sa kanila; at matapos Niyang wasakin ang kapangyarihan ng kamatayan, ipinagkaloob Niya ang Kanyang Pagkabuhay Muling Mag-isa bilang buhay sa buong mundo. Ngunit ipanalangin mo ako, Ama, upang lubos kong maunawaan ang layunin ng Panginoon at ng Kanyang mga Apostol, at pagkatapos ay manatiling matatag ang pag-iisip sa panahon ng tukso, na hindi mailigaw ng mga daya ng diyablo at ng kanyang mga demonyo.

17. Sumagot ang Nakatatanda: 'Kung palagi mong tatandaan ang mga salitang ito, makikilala mo (ang mga panlilinlang ng Masama).' Ngunit kapag napagtanto mo na kung paanong ikaw ay tinutukso, ganoon din naman ang iyong kapatid; pagkatapos ay patawarin mo ang iyong kapatid na tinutukso, at labanan mo ang diyablo na siyang nagtutukso sa iyo, na nagsusumikap maghasik ng poot sa iyong kapatid na tinutukso, nang hindi nagpapasuko sa kanyang mga panlilinlang. Ito ang mismong itinuturo ni Santiago, ang kapatid ng Diyos, nang sinabi niya sa kanyang liham: 'Sumuko kayo sa Diyos; labanan ninyo ang diyablo, at tatakas siya mula sa inyo' (4:7). Kaya, kung, gaya ng nasabi na, palagi mong pinananatili sa matino mong pag-iisip ang nasa itaas, magagawa mong maunawaan ang layunin ng Panginoon at ng Kaniyang mga Apostol, at mahalin ang mga tao, na nagpapakita ng habag sa kanila kapag sila'y nagkakamali, habang palagiang tinututulan ang mga mapanlinlang na demonyo sa pamamagitan ng pag-ibig. Ngunit kung ikaw at ako ay maluho, pabaya, at padalos-dalos, at isinusuko ang ating mga kaisipan sa makalupang ligaya, hindi natin lalabanan ang mga demonyo, kundi ang ating sarili at ang ating mga kapatid; at magugustuhan tayo ng mga demonyo sa pamamagitan ng pakikipaglaban natin sa mga tao para sa kanila.

18. Sinabi ng kapatid: 'Opo, Ama; sa pamamagitan ng aking sariling kapabayaan palagi na nakakahanap ng pagkakataon ang mga demonyo upang mag-alsa laban sa akin. Ngunit ipinamamanhid ko sa inyo, Ama, sabihin ninyo sa akin kung paano ko makakamtan ang pagkamapigil sa sarili.' Sumagot ang Matanda: 'Ang ganap na paglayo sa mga bagay na lupa at ang patuloy na pag-aaral ng Banal na Kasulatan ay nagdadala sa kaluluwa sa takot sa Diyos; at ang takot sa Diyos ang nagbubunga ng pagkamit ng katinuan.' At saka nagsisimulang makita ng kaluluwa kung paano nakikipagdigma sa kanya ang mga demonyo sa

pamamagitan ng mga kaisipan, at itaboy sila: gaya ng sinabi rin ni David: *'Nakatingin ang aking mata sa aking mga kaaway'* (Awit 53:9). Sa ganitong paglaban sa mga demonyo sa isipan, ang Punong Apostol na si Pedro, sa paghihikayat sa kanyang mga alagad, ay nagsabi: *'Maging matino at mapagbantay kayo, sapagkat ang inyong kalaban na si diyablo ay gumagala na parang leon na nag-aangal, na naghahanap ng kaninuman na malamon; labanan ninyo siya, na matatag sa pananampalataya'* (1 Pedro 5:8). At sinabi ng Panginoon: *'Magbantay kayo at manalangin, upang hindi kayo mahulog sa tukso'* (Mateo 26:41). Gayundin, sinasabi ng Kawikaan: *'Kung dumapo sa iyo ang espiritu ng pinuno, huwag mong talikuran ang iyong tungkulin'* (10:4). Ang tungkulin ng isipan ay kabutihan, kaalaman, at ang takot sa Diyos. Sa wakas, ang kahanga-hangang Apostol, na naglingkod nang may dakilang pagkamayap at tapang, ay nagsabi: *'Sapagkat bagaman namumuhay kami sa laman, hindi kami nakikipaglaban ayon sa laman; sapagkat ang mga sandata ng aming pakikipaglaban ay hindi karne, kundi makapangyarihan sa Diyos upang gibain ang mga kuta: ginigiba ang mga pangangatwiran at ang bawat matayog na bagay na itinatag laban sa kaalaman ng Diyos, at dinadala sa pagkabihag ang bawat kaisipan sa pagsunod kay Cristo, at handang parusahan ang bawat kawalang-sunod'* (2 Cor. 10:3–6). – Kaya kung tatalunin mo rin ang mga banal at, sa pamamagitan ng malaking pagsisikap, lilikasin mo ang sarili sa lahat ng bagay alang sa Diyos, magkakaroon ka ng matatag na pag-iisip.

19. Sinabi ng kapatid: 'Ano ang dapat gawin ng isang tao, Ama, upang makapiling ang Diyos nang walang tigil?' Sumagot ang nakatatanda: 'Imposible para sa isip na makapiling ang nag-iisang Diyos sa lahat ng oras maliban kung matamo nito ang tatlong birtud na ito: pag-ibig, pagpipigil sa sarili, at panalangin. Pinapawi ng pag-ibig ang galit, pinapatuyo ng pagpipigil sa sarili ang pagnanasa, at ang panalangin, sa pamamagitan ng pagpapalaya sa isip mula sa lahat ng kaisipan, ay inihaharap itong hubad sa harap ng Diyos Mismo. Ang tatlong birtud na ito ay sumasaklaw sa buong katotohanan; at kung wala ito, hindi maaaring manatili ang isip kasama ng nag-iisang Diyos.'

20. Sinabi ng kapatid: 'Pinapakiusap ko sa iyo, Ama, ituro mo sa akin kung paano pinapayapa ng pag-ibig ang galit?' Sumagot ang nakatatanda: 'Ang gawain ng pag-ibig ay mahal in ang kapwa at gawan siya ng mabuti, maging matiisin sa kanya at tiisin ang lahat ng kanyang ipinapataw, gaya ng madalas nang nasabi. Sa pagkakaroon ng ganitong mga katangian, natural na pinapayapa ng pag-ibig ang galit sa sinumang nakamtan ito.' Sinabi ng kapatid: 'Hindi ito maliliit na bagay; gayunpaman, mapalad ang siyang nakapagtamo nito. Ako, gayunpaman, ay tunay na malayo rito; gayunpaman, pinamamanahan kita, Ama, sabihin sa akin, ano ang ibig sabihin ng pagiging matiisin?'

21. Sumagot ang Nakatatanda: 'Ang manatiling matatag sa espiritu sa gitna ng kapighatian, magtitiis ng bawat kasamaan at hihintayin ang wakas ng pagsubok, nang hindi pinapayagan ang sarili na matalo ng galit, o magsalita ng salitang walang karunungan, o mag-iingat ng mga pagdududa, o mag-isip ng mga bagay na hindi angkop sa isang taong maka-Diyos, gaya ng sinasabi ng Kasulatan: 'Ang taong matiisin ay nagtitiis nang sandali, at pagkatapos ay magiging gantimpala niya ang kagalakan: *"sapagkat sandali niyang itinatago ang kaniyang mga salita at ang kaniyang isipan mula sa mga pag-amin ng mga tapat"* (Sirak 1:23–24).

22. Ganito ang mga katangian ng pagtitiis! – At hindi lamang ito, kundi pati ang pagtingin sa sarili bilang sanhi ng tukso ay isang katangian ng pagtitiis. At marahil nga ito ang totoo (na ang sanhi ay nasa ating kalooban). Sapagkat ang marami sa mga nangyayari sa atin ay para sa ating pagtuturo, o para sa kapatawaran ng mga nakaraang kasalanan, o upang itama ang kasalukuyang kapabayaan, o upang maiwasan ang mga pagbagsak sa hinaharap. Ang sinumang nag-iisip na ang tukso ay dumating sa kanya para sa alinman sa mga nabanggit na dahilan ay hindi magagalit habang pinapagalitan – lalo na kung sabay niyang nararamdaman ang kanyang sariling mga kasalanan; hindi n iya sisihin ang taong pinagmulan ng pagsubok: sapagkat sa pamamagitan man niya o ng iba, nakatakda rin naman siyang inumin ang tasa ng mga hatol ng Diyos; – kundi itutuon niya ang kaniyang isipan sa Diyos at magpapasalamat sa Kaniya na nagpahintulot ng pagsubok, sisihin lamang ang kaniyang sarili at kusang-loob na tatanggap ng pagtutuwid, gaya ng ginawa ni David kaugnay ni Shimei at ni Job kaugnay ng kaniyang asawa. Ngunit ang taong walang karunungan ay madalas humihingi ng awa sa Diyos; subalit kapag dumating na ang awa, hindi niya ito tinatanggap, sapagkat hindi ito dumating ayon sa kanyang nais, kundi ayon sa hatol ng Manggagamot ng kaluluwa na makabubuti. Kaya siya ay malata ang loob at walang kapayapaan—minsan nagagalit sa mga tao, minsan naman ay sumisigaw ng kalapastanganan laban sa Diyos; at sa ganitong paraan ay naipapakita niya ang kaniyang kawalang-pasasalamat at hindi siya nakatatanggap ng paggaling mula sa tungkod ng disiplina.

23. Sinabi ng kapatid: 'Maayos ninyong ipinaliwanag ito, Ama. Ngunit ipinamamanhid ko sa inyo, sabihin ninyo rin kung paano pinatutuyo ng pagpipigil sa sarili ang pagnanasa.' Sumagot ang Matanda:

'Itinuturo ng pagtitimpi ang pag-iwas sa lahat ng bagay na hindi tumutugon sa isang kinakailangang pangangailangan kundi nagdudulot lamang ng kasiyahan; hindi nito pinapayagan ang isang tao na hawakan ang anumang iba pa maliban sa kinakailangan para sa buhay; hindi nito pinapayagan ang isang tao na habulin ang kaaya-aya, kundi inuutusan itong hanapin lamang ang kapaki-pakinabang; at tinuturuan nito ang isang tao na sukatin ang pagkain at inumin ayon sa pangangailangan, upang maiwasan ang pag-ipon ng labis na kahalumigmigan sa katawan, at pinapanatili lamang ang buhay ng katawan, na malaya sa mga malalaswang pagnanasa. Ganito pinatutuyo ng pagtitimpi ang pagnanasa. – Sa kabaligtaran, ang kasiyahan at kasaganaan ng pagkain at inumin ay nagpapalala sa tiyan at nag-aapoy sa pinakamalakas na pagnanasa ng kahiya-hiyang pagnanasa, na hinihila ang tao, na parang isang hayop na walang katwiran, patungo sa bawal na pakikipagni. Pagkatapos ay nagiging walang hiya ang mga mata, ang mga kamay ay walang pagpigil, ang dila ay nagsasalita lamang ng mga bagay na kaaya-aya sa pandinig, at ang tainga ay kusang nakikinig lamang sa mga walang kuwentang usapan; pinababayaan ng isip ang Diyos, at ang kaluluwa ay hindi lamang nakikipagtalik sa isip kundi hinihila rin ang katawan sa isang hindi angkop na gawain.

24. Sinabi ng kapatid: 'Tunay nga, Ama. Ngunit hinihiling ko sa inyo na ituro rin ninyo sa akin ang tungkol sa panalangin, at kung paano nito pinaghihiwalay ang isip mula sa lahat ng kaisipan.' Sumagot ang nakatatanda: 'Ang ating mga kaisipan ay mga ideya tungkol sa mga bagay, na ang ilan ay pandama, samantalang ang iba ay intelektuwal. Kapag abala rito ang isip, pinananatili at sinasala nito ang mga kaisipan tungkol dito. Ang biyaya ng panalangin, gayunpaman, ay nagkakaisa sa isip sa Diyos, at—sa pamamagitan ng pagkakaisa nito sa Diyos—pinapalaya ito mula sa lahat ng kaisipan. Pagkatapos, ang isip, na nakikipag-usap sa Diyos sa kanyang pagkabukod, ay nagiging katulad ng Diyos. Nang maging ganito, hinihiling nito sa Diyos ang mga bagay na makadiyos, at hindi kailanman nabibigo sa kanyang petisyon (palagi nitong natatanggap ang hinihiling nito). Iyan ang dahilan kung bakit inuutusan tayo ng Apostol na *'manalangin nang walang patid'* (1 Tes. 5:17), upang sa pamamagitan ng mas madalas na pagsasama ng ating isipan sa Diyos, unti-unti nating maitabi ang ating pagkahumaling sa mga materyal na bagay.

25. Sinabi ng kapatid: 'Ngunit paano makapagdadasal nang walang tigil ang isip? Sapagkat kapag tayo'y kumakanta o nagbabasa, kapag tayo'y nakikipag-usap sa iba, o nagseserbisyo sa iba, likas nating pinapayagan ang ating isip na maglakbay sa maraming kaisipan at imahinasyon.' Sumagot ang nakatatanda: 'Ang Banal na Kasulatan ay hindi nag-uutos ng imposibleng bagay.' Ang mismong Apostol, sa pamamagitan niya nang masabi ang mga salitang ito, ay kumanta, nagbasa, at isinagawa ang mga tungkulin ng kaniyang (apostolikong) ministeryo – at gayon pa man ay nanalangin siyang walang patid. – Ang panalangin nang walang patid ay nangangahulugang panatilihing nakatuon ang isip sa Diyos nang may malaking paggalang at masidhing pagnanasa, kumapit sa pag-asa sa Kanya, at magtiwala sa Kanya sa lahat ng bagay – sa mga gawa at kalagayan. Sa ganitong pag-iisip, sinasabi ng Apostol: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos? Ang kapighatian o ang kaguluhan?'* – at iba pa (Roma 8:35). At makalipas ang ilang sandali: *'Nalaman ko na ni ang kamatayan ni ang buhay, ni ang mga anghel'* (38). At muli: *'Nalalagpasan kami ng paghihirap sa lahat ng paraan, ngunit hindi kami lubusang napapahamak; nalilito, ngunit hindi nawawalan ng pag-asa; pinag-uusig, ngunit hindi pinapawi; palagi naming dinadala sa katawan ang kamatayan ni Cristo, upang ang buhay naman ni Cristo ay mahayag din sa aming katawan'* (2 Cor. 4:8–10).

26. Nasa ganitong pag-iisip, ang Apostol ay nanalangin nang walang patid: sapagkat sa lahat ng kanyang mga gawain at pagsubok, gaya ng nasabi na, siya ay kumapit sa pag-asa ng Diyos. Sa katunayan, ang lahat ng mga santo ay palaging nagagalak sa kanilang mga paghihirap, sa pag-asang sa pamamagitan nito ay masasanay sila sa banal na pag-ibig. Kaya nga sinabi ng Apostol: *'Kaya't lubos akong magmamalaki sa aking mga kahinaan, upang manahan sa akin ang kapangyarihan ni Cristo'* (2 Cor. 12:9). At sa kaunting bahagi pa: *'Sapagkat kung ako'y mahina, saka ako'y malakas'* (v. 10). Ngunit kawawa tayo, mga kaluluwang dukha, sapagkat naligaw tayo mula sa landas ng mga Banal na Ama, at dahil dito ay wala tayong anumang espirituwal na pagsisikap.

27. Sinabi ng kapatid: 'Bakit, Ama, wala akong pagsisisi?' Sumagot ang Nakatatanda: 'Ito ay dahil hindi natin pareho, ikaw at ako, taglay ang takot ng Diyos sa ating mga mata. Ito ay dahil tayo ay naging kanlungan ng lahat ng uri ng kasamaan, at hinahamak natin ang kakila-kilabot na parusa ng Diyos bilang mga kathang-isip lamang.' Paano nga ba hindi magsisisi ang isang tao kapag naririnig, halimbawa, si Moises na nagsasalita sa ngalan ng Diyos tungkol sa mga makasalanang: *'Sapagkat isang apoy ang sisindihin ng aking galit', 'magsisindi ito hanggang sa pinakamalalim na bahagi ng impiyerno: sisilab nito ang lupa at ang mga taniman nito, at susunugin ang mga pundasyon ng mga bundok'* (Deut. 32:22–23). At muli: *'Tatalasin ko ang*

aking tabak na parang kidlat; ang aking kamay ang maghuhatol, at babayaran ko ang aking mga kaaway, at babayaran ko ang mga napopoot sa akin' (41). O gaya ng paghiyaw ni Isaías: 'Ang mga walang batas sa Siyon ay umatras; ang takot ang sasakupin ang masasama: ang lakas ng iyong diwa ay magiging walang kabuluhan; ikaw ay lalamunin ng apoy. Sino ang magsasabi sa iyo na nagniningas ang apoy? Sino ang magsasabi sa iyo ng tungkol sa lugar ng walang hanggang kapahingahan?' (Isa. 33:14). At muli: "Lalabas sila at makikita ang mga bangkay ng mga naghimagsik laban sa akin: sapagkat ang uod nila ay hindi mamamatay, ni ang apoy nila ay hindi mamatay; at magiging karumaldumal sila sa lahat ng laman ng tao" (Isa. 66:24). O gaya ng sinasabi ni Jeremias: 'Bigyan ninyo ng kaluwalhatian ang Panginoon ninyong Dios bago sumapit ang gabi, at bago ang inyong mga paa'y makatapak sa madilim na mga bundok; at habang naghihintay kayo ng liwanag, magiging lambong ng kamatayan, at kayo'y ihahagis sa kadiliman' (Jer. 13:16). At muli: "Pakinggan ninyo ito, kayong mga hangal at walang-kaisipan, na may mga mata ngunit hindi nakakakita, at may mga tainga ngunit hindi nakaririnig. Hindi ba kayo matatakot sa Akin, sabi ng Panginoon, o mahihiya sa harap Ko?" (Jer. 5:21–22). At muli: "Ang iyong pagtalikod ang magpapahirap sa iyo, at ang iyong kasamaan ang magpapatunay laban sa iyo; kilalanin at makita na masama at mapait para sa iyo na iwanin mo ako, sabi ng Panginoon... Itinanim kita bilang isang mabunga at tunay na ubasan; paano ka naging mapait na dayuhang ubasan?" (Jer. 2: 19–21)? At muli: 'Hindi ako nakaupo sa piling ng mga naglalaro, kundi ako'y natakot sa kapangyarihan ng iyong kamay; ako'y nag-isa, sapagkat ako'y napuno ng kapaitan' (Jer. 15:17). Sino rin ang hindi mangingilabut sa narinig kay Ezekiel: 'Dumating na ang iyong wakas; ibubuhos ko ang aking galit sa iyo, at hihiganti ako sa iyo ayon sa iyong mga gawi, at ibubuhos ko sa iyo ang lahat ng iyong karumal-dumal na gawain. "Hindi magpapatawad ang aking mata, ni magpapakita ako ng awa... at malalaman ninyo na ako ang Panginoon na sumusuntok" (Ezek. 7:3, 9). Sino ang hindi malalaglag sa takot sa pagdinig sa paglalarawan ni Daniel sa Araw ng Paghuhukom, na nagsasabing: 'Tumingin ako, at naroroon ang mga trono na inilagay sa kanilang kinalalagyan, at ang Matanda ng mga Araw ay umupo sa kaniyang trono; ang kaniyang kasuotan ay kasingputi ng niyebe, at ang buhok ng kaniyang ulo ay parang dalisay na lana; ang kaniyang trono ay nag-aalab na apoy, at ang mga gulong nito ay nagliliyab na apoy. May isang ilog ng apoy ang umaagos sa harap Niya: libu-libo ang naglilingkod sa Kanya, at di-mabilang ang nakatayo sa harap Niya: inilatag ang luklukan ng paghatol, at binuksan ang mga aklat' (Dan. 7:9–10), ibig sabihin, ang mga gawa ng bawat tao. At muli: 'Sa isang bisyon sa gabi, narito, sa mga ulap ng langit ay dumating ang isang parang anak ng tao, at siya ay dumating hanggang sa Kuma ng mga Araw at dinala sa harap Niya; at sa kaniya ay ipinagkaloob ang kapangyarihan at kaluwalhatian at isang kaharian, upang ang lahat ng mga tao, mga bansa at mga wika ay maglingkod sa kaniya: Ang paghahari Niya ay isang walang hanggang paghahari na hindi lilipas, at ang kaharian Niya ay hindi masisira. Naligalig ang aking diwa sa loob ko, ako, si Daniel, at ang mga pangitain ng aking isipan ay naguluhan ako" (Dan. 7:13–15).

28. Sino ang hindi manginginig sa pagdinig sa sinasabi ni David: 'Minsan lamang nagsalita ang Diyos; dalawang beses ko itong narinig: sapagkat nasa kapangyarihan ng Diyos, at sa Kanyang kaawaan, O Panginoon: sapagkat gagantimpalaan Mo ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa' (Awit 61:12,13)? – At muli, ano ang sinasabi ng Kawikaan: 'Ang wakas ng usapin: pakinggan mo ang lahat ng ito, katakutan mo ang Diyos, at tuparin mo ang Kanyang mga utos; sapagkat ito'y nararapat sa bawat tao: sapagkat hahatulan ng Diyos ang bawat nilalang para sa bawat kasalanan, maging mabuti man o masama' (Kaw. 12:13–14)?

29. Sino ang hindi manginginig sa takot sa pagdinig ng kaparehong salita mula sa Apostol, na nagsasabi: 'Sapagkat kailangan nating lahat na lumitaw sa harapan ng hukuman ni Cristo, upang ang bawat isa ay tumanggap ng nararapat sa kaniya ayon sa kaniyang mga ginawa sa katawan, mabuti man o masama?' (2 Cor. 5:10; Rom. 14:10). Sino nga, kung gayon, ang hindi magluluksa pagkatapos ng mga ito dahil sa ating kawalan ng pananampalataya at sa pagkabulag ng ating mga kaluluwa – na, sa pagdinig ng lahat ng ito, ay hindi tayo nagsisisi o nagbubuhos ng mapait na luha dahil sa ganoong kapabayaan at kapabayaang ito sa ating panig, na inulaan ni Jeremias nang siya'y makapahayag: 'Sumpain ang sinumang gumagawa ng gawain ng Panginoon nang pabaya' (Jer. 48:10); kung tayo'y nagmamalasakit sa kaligtasan ng ating mga kaluluwa, tayo'y manginginig sa salita ng Panginoon at magmamadali nang buong lakas na tuparin ang Kanyang mga utos, na siyang pinagmumulan ng ating kaligtasan. Ngunit tayo, sa kabila ng narinig mula sa Panginoon Mismo: 'Pumasok kayo sa makipag na pasukan na patungo sa buhay' (Matt. 7:13–14), ay pinili ang maluwang at malawak na daan na patungo sa kapahamakan. Sapagkat pagdating Niya upang humatol sa mga buhay at mga patay, maririnig natin mula sa Kaniya: 'Lumayo kayo sa Akin, mga sumpa, at pumunta sa walang hanggang apoy na inihanda para sa diyablo at sa kaniyang mga anghel' (Mat. 25:41).

30. At maririnig natin ito hindi lamang kapag gumagawa tayo ng masasamang gawa, kundi pati na rin kung pinababayaan nating gumawa ng mabuti at hindi natin iniibig ang ating kapwa. Kung, bukod pa rito, gumagawa rin tayo ng masasamang gawa, paano natin matiis ang araw na iyon sa ganoong kalagim-lagim na kalagayan ng kaluluwa? Dapat din nating maunawaan na ang *'Huwag kang mangalunya, Huwag kang magnakaw, Huwag kang pumatay'*—at iba pa—ay sinabi sa mga sinauna sa pamamagitan ni Moises (Matt. 5:28). Ang Panginoon, gayunpaman, na nakakaalam na para sa isang Kristiyano ay makamtan ang kaganapan sa buhay, hindi sapat ang simpleng pagsunod sa mga utos na ito, ay nagsabi: *'Totoo, sinasabi ko sa inyo, maliban kung ang inyong katuwiran ay lalampas sa katuwiran ng mga eskriba at mga Pariseo, hindi kayo papasok sa Kaharian ng Langit'*. Kaya naman, bago at pagkatapos ng mga salitang iyon, palagi Niyang hinihingi ang ganap na kabanalan ng kaluluwa—na dahil dito ay pinapabanal din ang katawan—at inutos ang taos-pusong pag-ibig sa lahat ng tao, sa pamamagitan ng kanino tayo maaaring magkamit ng pag-ibig sa Kanya Mismo. Itinakda Niya ang halimbawang ito para sa atin sa Kanyang sarili at sa Kanyang mga alagad, gaya ng madalas nang nasabi.

31. Anong palusot ang maaari nating ihain sa araw na iyon, na mayroon tayong ganitong halimbawa sa ating harapan, subalit nanatili tayo sa ganoong kapabayaan? Sa pagluluksa para sa atin, sinasabi ni Jeremias: *'Sino ang magbibigay ng tubig sa aking ulo, at bukal ng luha sa aking mga mata, upang ako'y makapaghagulgol araw at gabi'* para sa bayang ito (Jer. 9:1)—na tayo, na ginawang karapat-dapat sa ganoong biyaya, ay nananatiling napakabobo, o higit pa rito, ay napupuno ng bawat uri ng kasamaan. Naririnig ko rin si Moises na nagsasalita tungkol sa atin: *'Si Jacob ay kumain at nasiyahan; siya ay tumaba at lumusog; pagkatapos ay iniwan niya ang Diyos na lumikha sa kanya at tumalikod sa Diyos ng kanyang kaligtasan'* (Deut. 32:15). Si Micah naman ay umiiyak para sa atin, na nagsasabi: *'Naku, kaluluwa ko! Sapagkat ang mga matuwid ay nawala sa lupa, at walang sinuman sa mga tao ang gumagawa ng tama; bawat isa sa kanila ay nagtatago ng masamang loob laban sa kanyang kapuwa; inihahanda nila ang kanilang mga kamay para sa kasamaan'* (Micah 7:2–3). Gayundin, ang Salmistang nagsalita tungkol sa atin, na nanalangin: *'Iligtas mo ako, O Panginoon, sapagkat kakaunti na ang mga taong matuwid; sapagkat ang katapatan ay naglaho na sa gitna ng mga anak ng tao'* (Awit 11:2).

32. Nagdadalamhati sa ating kalagayan, ang Apostol ay nagsalita nang propetiko: *'Lahat sila'y lumihis; sabay silang nagkatiwali; walang gumagawa ng mabuti, kahit isa man. Ang kanilang mga lalamunan ay bukas na libingan; sa pamamagitan ng kanilang mga dila ay nagsagawa sila ng panlilinlang; ang lason ng mga ahas ay nasa ilalim ng kanilang mga labi; ang kanilang mga bibig ay puno ng sumpa at kapaitan. Ang kapahamakan at kasamaan ang nasa kanilang mga daan, at hindi nila kilala ang daan ng kapayapaan. Wala silang takot sa Diyos sa kanilang paningin'* (Roma 3:12–18). At muli, sa isang propetikong bisyon tungkol sa ating kasalukuyang masamang pamumuhay, isinulat niya kay Timoteo: *'Ito ang dapat mong maunawaan: sa mga huling araw ay magkakaroon ng mapanganib na mga panahon. Sapagkat ang mga tao ay magiging makasarili, mahilig sa pera, mayabang, hambog, mapang-insulto, masuway sa kanilang mga magulang, walang pasasalamat, walang kabanalan, walang pag-ibig, walang pagpapatawad, mapanyirang-puri, walang pagpipigil sa sarili, mabangis, walang pag-ibig, taksil, pabaya'*—at iba pa (2 Tim. 3:1–4). Sa aba natin, nga, sapagkat naabot na natin ang sukdulan ng kasamaan. Sapagkat sino sa atin ang walang sala sa mga nakalistang uri ng kasamaan? Hindi ba natupad sa atin ang hula na ito? Hindi ba tayong lahat ay palasang? Hindi ba tayong lahat ay mahilig sa kaluguran? Hindi ba tayong lahat ay labis na nakatali sa mga materyal na bagay? Hindi ba tayong lahat ay mainit ang ulo? Hindi ba tayong lahat ay mapaghiganti? Hindi ba tayong lahat ay mga traidor sa bawat kabutihan? Hindi ba tayong lahat ay mga mapanyira? Hindi ba tayong lahat ay mahilig magtsismis? Hindi ba tayong lahat ay walang galang? Hindi ba tayong lahat ay may sama ng loob sa ating mga kapatid? Hindi ba tayong lahat ay mayabang? Hindi ba tayong lahat ay hambog? Hindi ba tayong lahat ay mayabang? Hindi ba tayong lahat ay mapagmataas? Hindi ba tayong lahat ay mapagkunwari? Hindi ba tayong lahat ay mapagkunwari? Hindi ba tayong lahat ay mapanlinlang? Hindi ba tayong lahat ay mapanibugaw? Hindi ba tayong lahat ay masuway? Hindi ba tayong lahat ay tamad? Hindi ba tayong lahat ay mapanlinlang? Hindi ba tayong lahat ay pabaya? Hindi ba tayong lahat ay pabaya sa mga utos ng Tagapagligtas? Hindi ba tayong lahat ay napupuno ng bawat uri ng kasamaan? Hindi ba tayo naging mga idolatritang santuwaryo sa halip na maging mga templo ng Diyos? Sa halip na sa Espiritu Santo, naging kanlungan ba tayo ng masasamang espiritu? Hindi ba't pawang pagpapanggap lamang ang pagtawag natin sa Diyos na 'Ama'? Sa halip na maging mga anak ng Diyos, hindi ba't naging mga anak ng Gehenna tayo? Hindi ba't mas masahol pa tayo kaysa sa mga Hudyo, tayong ngayon ay nagdadala ng dakilang pangalan ni Cristo? At gayon pa man, walang sinumang nasasaktan

sa pagdinig ng ganitong katotohanan. Kahit yaong mga (Hudyos), bagaman suwail, ay nagsabi: *'Tisa ang Ama natin, ang Diyos'*; ngunit mula sa Tagapagligtas ay narinig nila: *'Kayo ay sa ama ninyong diyablo, at nais ninyong gawin ang mga pagnanasa ng inyong ama'* (Juan 8:41, 44).

33. Hindi ba't makatarunganang tayo rin, na lumabag sa Kaniyang mga utos, ay makarinig ng gayong mga bagay mula sa Kaniya? Narito, tinawag ng Apostol na 'mga anak ng Diyos' ang mga pinamumunuan ng Espiritu. *'Ang lahat ng pinamumunuan ng Espiritu ng Diyos,'* wika niya, *'ay mga anak ng Diyos'* (Roma 8:14). Paano nga ba natin maaaring tawagin ang ating sarili na mga anak ng Diyos kung tayo ay pinamumunuan ng makalupang pag-iisip? Ang mga pinamumunuan ng Espiritu, wika niya, ay malinaw na nakikilala sa pamamagitan ng mga bunga ng Espiritu. Ang espirituwal na bunga, sabi ng Apostol, ay pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kabaitan, kabutihan, katapatan, pagiging malumanay at pagpipigil sa sarili (Gal. 5:22). Taglay ba natin ang alinman sa mga ito? Hindi ba kabaligtaran nga? Kaya, hindi tayo dapat tawaging mga anak ng Diyos, kundi kabaligtaran. Ang ipinanganak sa isang tao ay katulad ng sa kaniya na nagbigay-buhay. Ngunit ang Panginoon ay nagsasabi: *'Ang ipinanganak ng Espiritu ay espiritu'* (Juan 3:6). Tayo naman ay naging laman na nananabik sa espiritu, at samakatuwid ang sumusunod na hatol ay nararapat sa atin: *'Ang Espiritu ko'y hindi magpupusok sa tao magpakailanman, sapagkat siya'y laman lamang'* (Gen. 6:3). Paano natin matawag ang ating mga sarili na mga Kristiyano kung wala tayong anumang kay Cristo sa loob natin?

34. Maaaring may magsabi: 'May pananampalataya ako kay Cristo; sapat na ba ang pananampalatayang ito sa Kanya lamang para sa aking kaligtasan?' Ngunit tinutulan ito ng Apostol Santiago, na nagsasabi: *'Naniniwala nga pati ang mga demonyo—at nanginginig'* (Santiago 2:19). At muli: *'Ang pananampalataya na walang gawa ay patay sa kaniyang sarili'* (17:26). – Tunay nga bang naniniwala tayo sa Kaniya?! Paano natin masasabing naniniwala tayo sa Kaniya tungkol sa hinaharap, kung hindi tayo naniniwala tungkol sa kasalukuyan at sa dito at ngayon? At hindi tayo naniniwala: sapagkat nakakabit tayo sa mga materyal na bagay, namumuhay tayo ayon sa laman, at nakikipagdigma tayo laban sa Espiritu. Ngunit ang mga tunay na nananampalataya kay Cristo at tinanggap Siya sa kanilang mga puso sa pamamagitan ng pagtupad sa Kanyang mga utos ay nagsasabi: *'Hindi na ako ang mabubuhay, kundi si Cristo ang mabubuhay sa akin. At ang buhay na aking ikinabubuhay ngayon sa laman, ikinabubuhay ko sa pamamagitan ng pananampalataya sa Anak ng Dios, na umibig sa akin at ibinigay ang Kaniyang sarili para sa akin'* (Gal. 2:20). Kaya naman, dahil naghihirap sila para sa Kanya alang-alang sa kaligtasan ng iba, bilang tapat na tagapagsunod sa Kanya at tunay na tagatupad ng Kanyang mga utos, sinabi nila: *'Nang kami'y ininsulto, kami'y nagpapala; nang kami'y inuusig, kami'y nagtitiis; nang kami'y pinapintas, kami'y nanghihikayat'* (1 Cor. 4:12). Sapagkat narinig nila ang Kanyang salita, na nag-utos: *'Ibigin ninyo ang inyong mga kaaway, gawan ninyo ng mabuti ang mga nang-iibig sa inyo, pagpalain ninyo ang mga sumusumpa sa inyo, at ipanalangin ninyo ang mga nang-aapi sa inyo'* (Matt. 5:44). Sa gayon, sa pamamagitan ng kanilang mga salita at gawa, ay nahayag si Cristo, na gumagawa sa kanilang kalooban. Tayo naman, sapagkat kumikilos tayo nang salungat sa lahat ng Kanyang mga utos, ay napupuno ng bawat uri ng karumihan. Kaya naman, sa halip na maging templo ng Diyos, tayo ay naging huklukan ng mga tulisan; sa halip na maging bahay-panalangin, huklukan ng mga salarin; sa halip na maging banal na lahi, isang makasalanang lahi; sa halip na maging bayan ng Diyos, isang bayan na puno ng kasalanan; sa halip na maging banal na binhi, isang masamang binhi; sa halip na maging mga anak ng Diyos, mga anak ng kawalang-katarungan; Sapagkat iniwan natin ang mga utos ng Panginoon, nagsisilbi tayo sa masasamang espiritu sa pamamagitan ng maruruming pagnanasa – at pinukaw natin sa galit ang Banal ng Israel.

35. Kaya naman ang dakilang Isaias, na nagluluksa para sa atin at kasabay nito'y nagnanais na tulungan tayo sa ating pagbagsak, ay sumigaw, na nagsasabing: *'Bakit ninyo pa rin sinasaktan ang inyong sarili sa pamamagitan ng paggawa ng kasamaan? Bawat ulo ay nagdurusa, at bawat puso ay malungkot: mula sa mga paa hanggang sa ulo, walang kalusugan dito: ni tigyawat, ni sugat, ni paso: may pandikit bang ilapat, ni pahid, ni bendahe?'* (1:5–6). Ano, kung gayon, ang sumusunod dito? *'Ang anak na babae ng Sion ay naiwan na parang palumpong sa ubasan, parang kamalig ng bunga sa hardin, parang lungsod na napapaligiran ng hukbo'* (-8). Ipinapakita sa atin ang pagkasirang ito ng ating kaluluwa, sinabi rin ng Apostol: *'At dahil hindi nila itinuring na mahalaga ang kilalanin ang Diyos sa kanilang pagkaunawa, iniwan sila ng Diyos sa isang bulok na pag-iisip, upang gumawa ng mga bagay na hindi angkop sa tao—pinuno ng bawat uri ng kawalan ng katarungan, kasamaan, panlilinlang, at kasakiman; puno ng sama ng loob, pagpatay, alitan, selos, paninirang-puri, at kasamaan; mapaniklaot, mapanyirang-puri, mapang-insulto sa Diyos, mapang-istorbo, mayabang, hambog, tagapaglikha ng kasamaan, masuway sa magulang, walang bait, walang awa: walang*

pag-ibig, hindi mapagkakatiwalaan, walang habag. Ngunit mayroon ding mga taong, nang maunawaan ang paghatol ng Diyos—na ang mga nagsasagawa ng gayong mga bagay ay karapat-dapat sa kamatayan—hindi lamang nila ito isinasagawa kundi pinapayagan pa ang mga gumagawa nito. 'Dahil dito, iniwan sila ng Diyos sa mga pagnanasa ng kahihyan, upang marumihan nila ang kanilang sariling katawan sa piling ng isa't isa' (Roma 1:28–32, 26, 24). At ano ang sumusunod dito? 'Ang poot ng Diyos,' wika nito, 'ay nahahayag mula sa langit laban sa buong kawalang-diyos at kawalan ng katuwiran ng mga tao' (v. 18).

36. Bilang tanda ng pagkasirang ito ng kaluluwa, sinabi ng Panginoon: *'Herusalém, Herusalém, ikaw na papatay sa mga propeta at babatuhin ang mga sinugo sa iyo, ilang ulit kong pinangarap na tipunin ang iyong mga anak na gaya ng inahin na tinitipon ang kanyang mga sisiw sa ilalim ng kanyang mga pakpak, ngunit ayaw ninyo!' Ang bahay ninyo ay iniwan na wasak" (Matt. 23:37–38).* Muling nakita ni Isaias ang katotohanan na tayo, bilang mga monghe, ay naglilingkod lamang sa pisikal na paraan, habang pinababayaan ang espirituwal na paglilingkod sa Diyos; gayunpaman, sa kabila nito, puno tayo ng ating sarili. Sinabi niya: *'Pakinggan ninyo ang salita ng Panginoon, kayong mga pinuno ng Sodom; makinig kayo sa batas ng Diyos, kayong mga tao ng Gomorrah. 'Anong silbi sa akin ang karamihan ng inyong mga hain?' sabi ng Panginoon. 'Sawa na ako sa mga handog na susunugin na mga tupa at sa taba ng mga kordero; at ayaw ko ng dugo ng mga toro at ng mga kambing. Sino ba ang humiling sa inyo ng mga bagay na ito, na inyong tatapakan ang aking bakuran? At kahit pa magdala kayo sa akin ng ikapito ng butil, ito'y walang silbi: Ang insenso ay karumaldumal para sa akin; hindi ko titiisin ang inyong mga bagong buwan, ang inyong mga Sabado, o ang inyong mga itinakdang kapistahan; kinamumuhian ng kaluluwa ko ang inyong mga pag-aayuno, ang inyong mga seryosong pagtitipon, at ang inyong mga kapistahan; naging pasanin kayo sa akin; hindi ko na matiis ang inyong mga kasalanan. Kapag iniunat ninyo ang inyong mga kamay sa akin, ililayo ko ang aking mga mata sa inyo; kahit pa paramiin ninyo ang inyong mga panalangin, hindi ako makikinig sa inyo.'* Bakit ganoon? *'Sapagkat,' wika niya, 'ang inyong mga kamay ay puno ng dugo' (Isaiah 1:10–15), yamang 'ang sinumang napopoot sa kaniyang kapatid ay isang mamamatay-tao' (1 Juan 3:15).* Samakatuwid, ang anumang pagsisikap sa pag-aayuno na walang pag-ibig ay hindi kaaya-aya sa Diyos.

37. At ang Diyos, na inilalantad ang ating pagkukunwari mula sa malayo, ay nagsasabi: *'Pinupuri nila ako sa kanilang mga labi, ngunit ang kanilang puso ay malayo sa akin; sa wala lamang nila ako pinupuri' – at iba pa (Isaias 29:13).* Tunay ngang ang sinabi ng ating Panginoon sa pagsaway sa mga Pariseo ay lubos na naaangkop sa atin, mga hipokrito ng ating panahon, na, bagaman pinagkalooban ng ganoong biyaya, ay naging mas masahol pa ang kanilang pagkatao kaysa noon. Hindi ba't itinatali rin natin ang mabibigat at hindi matiis na pasanin at inilalagay ang mga ito sa balikat ng mga tao, samantalang tayo mismo ay ayaw pang hilahin ang mga ito ng isang daliri (Lucas 11:46)? – Hindi ba ginagawa rin natin ang lahat ng ating mga gawa upang tayo'y mapansin ng iba (Mateo 6:5)? Hindi ba gusto rin nating umupo sa marangal na puwesto sa mga salu-salo at sa unahang hanay sa mga pagtitipon? Hindi ba gusto rin nating tawagin tayong 'Guro, Guro' ng mga tao – at hindi ba hinahabol pa nga natin hanggang sa kamatayan ang mga hindi nagbibigay sa atin ng ganoong karangalan? Hindi ba't kinuha rin natin ang susi ng kaalaman, subalit sa halip na gamitin ito upang buksan ang daan, isinasara natin ang Kaharian ng Langit sa mga tao—kaya't hindi tayo makapasok, at hindi rin natin pinapapasok ang iba? Hindi ba tayo rin ay bulag na mga pinuno, na sinasala ang lamok ngunit nilulon ang kamelyo? Hindi ba nililinis natin ang labas ng baso at pinggan, samantalang sa loob tayo ay puno ng pagnanakaw, kasakiman at kalaswaan? Hindi ba nag-a-ikapu tayo ng yerba buena, dill at komino, samantalang pinapabayaan ang katarungan at ang pag-ibig ng Diyos? Hindi ba tayo tulad ng mga selyadong libingan, na sa panlabas ay nagpapakita ng katuwiran sa mga tao, samantalang sa loob ay puno ng pagpapanggap, kawalang-batas at bawat uri ng karumihan? Hindi ba tayo nagtatayo ng mga libingan ng mga martir at pinalamutian ang mga reliquaryo ng mga Apostol, samantalang sa ating pag-uugali ay tulad tayo ng mga pumatay sa kanila (Matt. 23: 3–32)? Sino nga ba ang hindi magluluksa para sa atin sa ganitong kalagayan? Sino ang hindi maaawa sa ating pagkabihag? Sapagkat dahil dito, tayo, ang kagalang-galang na mga anak ng Diyos, ay itinuring na mga sisidlang luwad. Dahil dito, ang ating ginto ay naging madilim, at ang ating pinong pilak ay nagbago (Lamentations 4:1–2). Dahil dito, tayo, ang mga Nazareo ng Siyon, na mas nagniningning kaysa niyebe, ay naging parang mga Etiope; bagaman mas maputi pa tayo kaysa gatas, ay naging mas itim pa kaysa tinta. Dahil dito, ang ating mukha ay naging mas itim pa kaysa uling; ang ating kasamaan ay dumami pa kaysa sa mga kasamaan ng Sodom; Dahil dito, tayo, ang mga anak ng kaarawan at ng liwanag, ay naging mga anak ng gabi at ng kadiliman (1 Tes. 5:5). Dahil dito, tayo, ang mga anak ng kaharian, ay naging mga anak ng Gehenna. Dahil dito, tayo, ang mga anak ng Kataas-taasan, ay namamatay na gaya ng tao, at bumabagsak na

parang isa sa mga prinsipeng (Awit 80:7). Dahil dito, ipinagkaloob tayo sa mga kamay ng mga kaaway na walang batas—ya nga ang masasama at mabagsik na mga demonyong—at sa pinakamarok at mapanlinlang na pinuno sa lupa, ya nga ang kanilang prinsipeng na si Satanas; sapagkat nagkasala tayo at gumawa ng kawalang-batas, at nilabag ang mga utos ng Panginoon ating Diyos (Dan. 3, 29–32), na tinapakan ang Anak ng Diyos sa ilalim ng kanilang mga paa at itinuring na walang kabuluhan ang dugo ng tipan (Heb. 10:29). Ngunit, O Panginoon, *'huwag Mo kaming pabayaang magpakailanman, alang-alang sa Kanyang pangalan; huwag Mo sirain ang Kanyang tipan, at huwag Mo bawiin ang Kanyang awa sa amin'* (Dan. 3: 34–35), alang-alang sa Kanyang kabutihang-loob, aming Ama na nasa langit, alang-alang sa mabuting kalooban ng Kanyang nag-iisang Anak, at alang-alang sa awa ng Kanyang Banal na Espiritu. *"Huwag mong alalahanin ang aming mga dating kasamaan; sumapit nawa sa amin ang Iyong mga biyaya, O Panginoon, sapagkat kami ay labis na naghihirap. Tulungan Mo kami, O Diyos, aming Tagapagligtas, alang-alang sa kaluwalhatian ng Iyong pangalan; O Panginoon, iligtas Mo kami at linisin Mo kami sa aming mga kasalanan alang-alang sa Iyong pangalan"* (Awit 78, 8:9), naaalala ang aming pinagmulan, na kinuha ng Iyong nag-iisang Anak mula sa amin dahil sa pag-ibig Niya sa sangkatauhan at itinatago para sa amin sa langit, na nagkaloob sa amin ng matibay na pag-asa ng kaligtasan, baka kami'y mas lalo pang lumubha dahil sa kawalan ng pag-asa. Tulungan mo kami at iligtas mo kami, alang-alang sa Kanyang mahalagang dugo na ibinuhos Niya para sa buhay ng mundo; alang-alang sa Kanyang mga banal na Apostol at martir, na nagbuhos ng kanilang dugo para sa Kanyang pangalan; at alang-alang sa mga banal na Propeta, mga Ama at mga Patriyarka, na nagsikap na akayotin ang Iyong banal na pangalan. Huwag mong hamakin ang aming mga panalangin, O Panginoon, at huwag mo kaming pabayaang hanggang sa wakas. Sapagkat hindi kami nagtitiwala sa aming sariling katuwiran, kundi sa Iyong awa, na siyang nag-aalaga sa aming bayan. Nananalangin kami sa Iyo at hinihiling ang Iyong biyaya, na ang sakramentong inihanda para sa amin ng Iyong nag-iisang Anak para sa aming kaligtasan ay hindi maging sanhi ng aming kapahamakan; huwag Mo kami itakwil mula sa Iyong harapan. Huwag mong hamakin ang aming kakulangan, kundi maawa ka sa amin ayon sa iyong dakilang kaawaan; at sa karakalan ng iyong mga biyaya, linisin mo kami sa aming mga kasamaan, upang, nang makalapit kami sa harapan ng iyong kaluwalhatian nang walang hatol, ay maituring kaming karapat-dapat sa proteksyon ng iyong Nag-iisang Anak, at hindi matagpuang mapanlinlang at hindi nagsisising alipin ng aming mga kasalanan. O Makapangyarihang Panginoon, pakinggan Mo ang aming panalangin, sapagkat wala kaming ibang Diyos maliban sa Iyo; tinatawag namin ang Iyong pangalan. Ikaw ang gumagawa ng lahat ng bagay sa lahat, at sa Iyo kami humihingi ng lahat ng tulong. Tumingin ka mula sa langit, O Diyos, at tingnan mo kami mula sa tinitirhan ng Iyong banal na kaluwalhatian. *'Kung gayon, nasaan ang Iyong sigasig at ang Iyong lakas? Nasaang ang kasaganaan ng Iyong awa at ng Iyong mga biyaya, sapagkat pinagtiisan Mo kami? Sapagkat Ikaw ang aming Ama, yamang hindi kami ipinanganak ni Abraham, ni iniluwal kami ni Israel; kundi Ikaw, O Panginoon, ang aming Ama; iligtas Mo kami, sapagkat mula pa noong una ay sumakanamo ang Iyong banal na pangalan"* at ang Iyong nag-iisang Anak at ang Iyong Banal na Espiritu. *'Bakit, O Panginoon, ay iniligaw mo kami sa iyong daan, at pinatigas ang aming mga puso upang hindi ka naming matakutan?'* Ibalik mo, O Panginoon, ang iyong mga lingkod, alang-alang sa iyong banal na Simbahan at alang-alang sa lahat ng iyong mga banal noong unang panahon; *'upang kahit papaano ay mana namin ang iyong mga banal na bundok: tinapakan ng aming mga kaaway ang iyong santuwaryo. Nariyan tayo na gaya ng noong mga unang araw, nang hindi Mo tayo pinamumunuan, at hindi nababanggit ang Kanyang pangalan sa amin"* (Isaias 63:15–19).

38. *'Kung mabubuksan ang langit, mangingin ang mga bundok sa harap Mo at matutunaw, na parang waks na natutunaw sa harap ng apoy; at sisilab ng apoy ang iyong mga kaaway, at ang iyong pangalan ay matatakot ng mga sumasalungat sa Iyo. Kapag isasagawa Mo ang Iyong mga kaluwalhatian, mangingin ang mga bundok sa harap Mo. Mula pa noong unang panahon, hindi kami nakarinig, ni nakita man ng aming mga mata ang isang Diyos maliban sa Iyo, at ang mga gawa Mo na gagawin Mo para sa mga naghihintay sa Iyong awa. Sapagkat ang awa ay inilalaan para sa mga gumagawa ng katuwiran, at ang mga daan Mo ay aalalahanin: sapagkat nagalit Ka, at kami ay nagkasala.'* – Mas mabuting sabihin: kami ay nagkasala, at nagalit Ka. *'Dahil dito, tayo'y naligaw, at tayo'y naging parang maruruming tao, parang isang lugar ng karumihan; ang lahat ng ating katuwiran ay gaya nito: at tayo'y nalagas na parang mga dahon, dahil sa ating mga kasamaan: kaya't dinadala tayo ng hangin, at walang sinumang tumatawag sa Iyong pangalan, o nag-aalala na mahigpit kang kapitan: sapagkat Ikiniling Mo ang Iyong mukha sa amin, at Ibinigay Mo kami dahil sa aming mga kasamaan. At ngayon, O Panginoon, Kayo ang aming Ama; kami ang gawa ng Inyong mga kamay, kami ngang lahat. Huwag Kayo sanang magalit nang labis sa amin, at huwag ninyong alalahanin*

magpakailanman ang aming mga kasalanan; kundi tingnan Ninyo kami ngayon, sapagkat kami ngang lahat ay Inyong bayan. Ang lungsod ng Inyong santuwaryo ay naging wasak; ang Sion ay parang ilang; ang Jerusalem ay naging sumpa. Ang banal nating bahay, at ang kaluwalhatian na pinagpala ng ating mga ninuno, ay nasunog ng apoy, at ang lahat ng ating karilagan ay sabay na nagbagsak. At sa lahat ng mga bagay na ito, O Panginoon, ay tiniis Mo; nanahimik Ka at lubos Mo kaming pinababa" (Isaias 64:1–12).

39. Nangyari ito sa inyong sinaunang bayan bilang isang pahiwatig, ngunit ngayon ay tunay na nangyari sa amin. *'Naging kasabihan kami sa aming mga kapitbahay', ang mga demonyo, 'pinagtatawanan at pinagkakatuwaan ng mga nasa paligid namin' (Awit 78:4).* Ngunit tumingin ka mula sa langit at makita, at iligtas mo kami alang-alang sa banal mong pangalan. Ipagkaloob mo na maunawaan namin ang mga panlilinlang ng aming mga kalaban at iligtas mo kami mula sa kanilang mga pakana. Huwag mong ipagkait sa amin ang iyong tulong, sapagkat hindi kami sapat sa aming sarili upang mapagtagumpayan ang mga umaatake sa amin; ngunit ikaw ay makapangyarihan upang iligtas kami mula sa lahat ng aming mga kaaway. Iligtas Mo kami, O Panginoon, mula sa lahat ng kapighatian ng mundong ito, sa pamamagitan ng Kabanalan Mo, upang makatawid kami sa dagat ng buhay nang may malinis na budhi, at makaharap na malinis at walang kapintasan sa harap ng Kapanintunang Trono Mo, at maging karapat-dapat sa buhay na walang hanggan.

40. Nang marinig ang lahat ng ito at mapuno ng malalim na pagsisisi, sinabi ng kapatid sa matanda, na may luha sa kanyang mga mata: *'Sa aking nakikita, ama, wala nang pag-asa ng kaligtasan para sa akin. "Sapagkat ang aking mga kasalanan ay umabot na sa aking ulo" (Awit 37:5).* Sabihin mo sa akin, pakisabi, ano ang aking gagawin?" Sumagot ang matanda: *'Imposible para sa mga tao na iligtas ang kanilang sarili; ngunit sa Diyos lahat ng bagay ay posible, gaya ng sinabi ng Panginoon Mismo (Matt. 19: 26), at kaya "iharap natin ang ating sarili sa Kanya sa pamamagitan ng pag-amin... sumamba tayo at yumukod sa Kanya, at umiyak sa harap ng Panginoong lumikha sa atin: sapagkat Siya ang ating Diyos" (Ps. 94: 2:6), sapagkat naririnig natin ang Kanyang salita na sinabi sa pamamagitan ng Propeta Isaias: 'Kapag kayo'y babalik, kayo'y maliligtas' (Isa. 30:15).* At muli: *'Hindi ba makapagliligtas ang kamay ng Panginoon? O naging mabigat ba ang Kanyang tainga na hindi makarinig? Ngunit ang inyong mga kasalanan ang namagitna sa inyo at sa Diyos; dahil sa inyong mga kasalanan, Ipinalingon Niya ang Kanyang mukha mula sa inyo, upang hindi Siya magkawanggawa" (Isa. 59:1–2).* Bakit Niya sinasabi: *"Maghugas kayo, at magpakalinis; alisin ninyo ang kasamaan mula sa inyong mga kaluluwa sa aking paningin; tumigil kayo sa inyong kasamaan; matutong gumawa ng mabuti; hanapin ang katarungan; ipagtanggol ang inaapi; husgahan ang mga ulila; ipagtanggol ang mga biyuda; at 'magpakita kayo, at tayo'y magtatalastasan,' sabi ng Panginoon. 'Bagaman ang inyong mga kasalanan ay kasing-scarlet, magiging kasing-puti ng niyebe; bagaman kasing-pula ng crimson, magiging kasing-puti ng lana. 'At kung kayo'y magiging handa at masunurin, kakainin ninyo ang mabuting ani ng lupain; sapagkat ang bibig ng Panginoon ang nagsalita ng mga salitang ito' (Isa. 1:16–20); Nagsalita rin Siya sa pamamagitan ni Joel: "Bumalik kayo sa Akin nang buong puso, sa pamamagitan ng pag-aayuno, pag-aagda, at pagluluksa; busbusa ninyo ang inyong puso, at huwag ang inyong mga damit; at bumalik kayo sa Panginoon ninyong Dios, sapagkat Siya'y mapagbigay at mahabagin, mabagal sa pagkagalit, at sagana sa malasakit" (Joel 2, 12–13).* At kay Ezekiel ay inutusan Niya: *'Sabihin mo: O anak ng tao, magsalita ka sa bahay ng Israel, at sabihin mo: "Ang ating mga paglabag at ang ating mga kasamaan ay nasa ating ibabaw; tayo ay nasisira dahil dito; paano nga ba tayo mabubuhay? Sabihin sa kanila: 'Buhay ako,' sabi ng Panginoong Diyos, 'hindi ako natuwa sa kamatayan ng masama, kundi na ang masamang tao ay lumihis mula sa kanyang daan at mabuhay: bumalik kayo, bumalik kayo mula sa inyong masasamang daan; bakit kayo mamatay, O sambahayan ng Israel?"' (Ezek. 33:10–11).* Ang Ikatlong Aklat ng mga Hari, na nagpapakita ng kasaganaan ng kabutihan ng Diyos, ay nagsasabi nito: nang marinig ni Ahab—na nasa ubasan ni Naboth, na kinuha niya bilang mana sa pamamagitan ng pagpatay ni Jezebel kay Naboth—ang mga salita ni Elias, na nagsabi: *'Ganito ang sabi ng Panginoon: Dahil pinatay mo at sinakop mo, sa mismong lugar na pinanilawan ng mga aso ang kanyang dugo, doon din naman lilinisin ng mga aso ang iyong dugo... At kakainin siya ng mga aso ni Jezebel sa labasan ng Jezreel.' Nang marinig ni Ahab ang mga salitang ito, nagtago siya mula sa harap ng Panginoon; at umalis siyang nag-iiyak, at hinapak niya ang kanyang mga damit, at nakaputong ng magaspang na tela sa kanyang sarili, at nag-ayuno, at 'nakabalot sa magaspang na tela' araw at gabi. "At ang salita ng Panginoon ay dumating kay Elias, na nagsasabi: 'Nakita mo ba kung paanong nagpakumbaba si Ahab sa harap ko? – dahil dito, hindi ko ibubuhos ang kapahamakan sa kaniya sa kaniyang mga araw'" (1 Mga Hari 21:19, 23, 27, 29).* At ang Propeta David ay nagsabi: *'Inamin ko ang aking kasamaan at hindi ko itinago ang aking kasalanan. Sinabi ko, "Itahayag ko sa Panginoon ang aking kasamaan," at ipinatawad Mo*

ang kasamaan ng aking puso. Kaya't ang bawat taong matuwid ay mananalangin sa Iyo sa panahon ng pangangailangan' (Awit 31:5, 6). Sa Ebanghelyo, sinasabi ng Panginoon: 'Magsisi kayo, sapagkat malapit na ang kaharian ng langit' (Mat. 4:17). At nang tanungin Siya ni Pedro: 'Panginoon, ilang beses ko lamang ba dapat patawarin ang kapatid ko na nagkasala laban sa akin—hanggang sa makapito?' Bilang mabuti sa kanyang kalikasan at hindi masukat ang kabutihan, sumagot Siya sa kanya: 'Hindi ko sinasabi sa iyo, hanggang sa makapito, kundi hanggang sa makapito't pito' (Matt. 18:21–22). Ano ang makahahalintulad sa ganoong kabutihan? Kananong ihahalintulad ang ganoong pag-ibig sa sangkatauhan?

41. Dahil sa ganitong pagkakakilala natin sa takot ng Diyos, pati na rin sa Kanyang kabutihan at pag-ibig sa sangkatauhan, mula sa Lumang Tipan at Bagong Tipan, lumapit tayo sa Kanya nang buong puso. Bakit tayo mapapahamak, mga kapatid? Linisin natin ang ating makasalanang mga kamay, baguhin ang ating mga pusong pabagu-bago ang loob, magluksa, magsisi, at umiyak dahil sa ating mga kasalanan. Tigilan natin ang ating masasamang gawain; magtiwala tayo sa awa ng Panginoon, katakutan ang Kanyang parusa, at magpasya na tuparin ang Kanyang mga utos. Mahalin natin ang isa't isa nang buong puso; sabihin natin: 'Kayo ang aming mga kapatid' – at nawang ang pangalan ng Panginoon ay maluwalhati kahit pa ng mga nagmamalasakit at nanlalait sa atin. Pagpatawaran natin ang isa't isa kapag tayo'y natutukso ng isa't isa, sapagkat tayo'y pawang napapaligiran ng ating karaniwang kaaway. Labanan natin ang ating sariling masasamang kaisipan, at tawagin ang Diyos na maging kaalyado natin, at sa gayon ay palayasin mula sa ating kalooban ang masasama at maruruming espiritu. Pailulon natin ang laman sa espiritu, papatayin ito at ilalagay sa pagsunod sa pamamagitan ng lahat ng uri ng pagtitimpi. Linisin natin ang ating sarili mula sa bawat karumihan ng laman at ng espiritu. Hikayatin natin ang isa't isa sa pag-ibig at mabubuting gawa. Huwag tayong mangselos sa iba, o magalit sa mga nangingselos sa atin. Magpakita tayo ng habag sa isa't isa, at pagalingin ang bawat isa nang may kababaang-loob. Huwag nating husgahan o pagtuksoan ang isa't isa, sapagkat tayo ay mga miyembro ng katawan ng isa't isa. Itakwil natin ang kawalang-interes at kapabayaang, at magsikap tayo nang matapang laban sa masasamang espiritu. Nasa atin si Jesucristo na Matuwid bilang ating Tagapamagitan sa Ama; at Siya ang handog-patawad para sa ating mga kasalanan: kaya't manalangin tayo sa Kanya nang may malinis na puso, ng buong kaluluwa natin, at ipapatawad Niya ang ating mga kasalanan. 'Sapagkat malapit ang Panginoon sa lahat ng tumatawag sa Kanya sa katotohanan' (Awit 144:18). Bakit sinasabi: 'Thandog sa Panginoon ang sakripisyo ng papuri, at tuparin mo ang iyong mga pangako sa Kataas-taasan; tumawag ka sa Akin sa araw ng iyong kapighatian, at ikaw ay ililigtas, at papupurihan mo Ako' (Awit 49: 14:15). At ano naman ang sinasabi ni Isaias? 'Lubagin ang bawat palu-palu ng kasamaan, punitin ang mga gawa ng pang-aapi, palayain ang mga inaapi, at punitin ang bawat di-makatarungang kautusan. Ibigay mo ang iyong tinapay sa nagugutom, at dalhin mo ang dukha at mga walang matitirahan sa iyong bahay; kung makakita ka ng hubad, huwag mong balewalain, at huwag mong hamakin ang iyong sariling kamag-anak. Kanita'y sisikat ang iyong liwanag sa madaling-araw, at ang iyong kagalingan ay magliliwanag nang mabilis; ang iyong katuwiran ay uunahin ka, at ang kaluwalhatian ng Panginoon ang magiging iyong tagapagbantay sa likuran." At ano ang kasunod nito? – "Kanita'y mananawag ka, at sasagutin ka ng Diyos; habang nagsasalita ka pa, sasabihin niya: 'Narito ako.' Sapagkat ang liwanag mo ay sisikat sa kadiliman, at ang kadiliman mo ay magiging parang tanghali; at ang Diyos mo ay sasaiyo lagi: at ikaw ay mabubusog ayon sa pagnanasa ng iyong kaluluwa" (Isaias 58:6–10). Nakikita mo ba na kapag tinapos natin ang bawat gapos ng kawalan ng katarungan, at itinuon ang ating mga puso sa paggawa ng mabuti sa ating kapuwa nang buong kaluluwa, kaniya tayong mabibihisan ng liwanag ng kaalaman, malalaya mula sa mga pagnanasa ng kasamaan, mapupuno ng bawat birtud, maliwanagan ng liwanag ng kaluwalhatian ng Diyos, at maililigtas mula sa lahat ng kamangmangan; – at habang nananalangin tayo sa Cristo, tayo'y didinigin, at tayo'y magkakaroon ng Diyos na kasama natin palagi at mapupuno ng banal na mga pagnanasa.

42. Magmahalan tayo sa isa't isa, at tayo'y mamahalin ng Diyos. Maging matiisin tayo sa isa't isa, at Siya'y magiging matiisin sa ating mga kasalanan. Huwag nating suklian ang masama ng masama, at hindi rin Niya tayo susuklian ayon sa ating mga kasalanan. Matatagpuan natin ang kapatawaran ng ating mga kasalanan sa pagpatawad sa ating mga kapatid; sapagkat ang awa ng Diyos sa atin ay nakatago sa ating awa sa ating kapuwa. Kaya't sinabi ng Panginoon: 'Magpatawad, at kayo'y papatawarin' (Lucas 6:37). At: 'Sapagkat kung ipatawad ninyo sa mga tao ang kanilang mga paglabag, ipatawad din sa inyo ng inyong Ama sa langit' (Mateo 6:14). At muli: 'Mapalad ang mga maawain, sapagkat magkakaroon din sila ng awa' (Mateo 5:7). At: 'Sa panukat na ipanukat ninyo, ipapanukat din sa inyo' (Mateo 7:2). Kaya inihanda ng Panginoon para sa atin ang

daan ng kaligtasan, *'at ipinagkaloob sa atin ang karapatang maging mga anak ng Diyos'* (Juan 1:12). Pagkatapos nito, ang ating kaligtasan ay lubos nang nasa ating mga kamay.

43. Ibigay natin ang ating buong sarili sa Panginoon, upang lubos Niya tayong tanggapin, at sa pamamagitan Niya ay maging mga diyos. Sapagkat ito ang dahilan kung bakit Siya naging tao, na sa kanyang kalikasan ay Diyos at Panginoon. Sumuko tayo sa Kanya nang buong puso, at patuloy Niyang itataboy ang ating mga kaaway. *'Kung sana'y nakinig sa akin ang bayan ko,'* wika Niya, *'Israel, kung sana'y naglakad sila sa aking mga daan, kanila sanang nasupil ko ang kanilang mga kaaway; at kanila sanang inilagay ko ang aking kamay sa mga nang-api sa kanila'* (Awit 80:14–15). Ilagay natin ang lahat ng ating pag-asa sa Kanya lamang; ihagis natin sa Kanya ang lahat ng ating kalungkutan – at ililigtas Niya tayo mula sa bawat kapighatian at susuportahan Niya tayo sa buong buhay natin. Mahalin natin ang bawat tao nang buong puso; subalit huwag nating ilagay ang ating pag-asa sa sinumang tao. Sapagkat kapag pinoprotektahan tayo ng Panginoon, doon lamang tumutulong sa atin ang ating mga kaibigan at humihina sa ating harapan ang ating mga kaaway. Ngunit kapag pinababayaan tayo ng Panginoon, doon din tayo pinababayaan ng ating mga kaibigan (na iniwan tayong walang magawa), at nalalampasan tayo ng ating mga kaaway. Ngunit ang nagtitiwala sa sarili ay mabibigo sa isang kamangha-manghang pagbagsak, samantalang ang natatakot sa Panginoon ay itataas. Kaya nga sinabi ni David: *'Hindi ako nagtitiwala sa aking busog, ni hindi rin ako ililigtas ng aking tabak; sapagkat iniligtas Mo kami mula sa mga nang-uusig sa amin, at pinashame Mo ang mga napopoot sa amin'* (Awit 43:7–8).

44. Huwag nating hayaan ang mga kaisipang nagpapaliit sa ating mga kasalanan at mapanlinlang na nagsasabing ito'y pinatawad na. Upang babalaan tayo laban sa ganitong mga kaisipan, sinabi ng Panginoon: *'Mag-ingat kayo sa mga huwad na propeta na lumalapit sa inyo na nakasuot ng balahibo ng tupa, ngunit sa loob ay mababangis na lobo'* (Mateo 7:15). Hangga't ang ating isipan ay nababahala pa rin dahil sa kasalanan, alamin ninyo na hindi pa natin natatanggap ang kapatawaran nito; sapagkat tiyak na hindi pa tayo nakapamunga ng mga bunga na karapat-dapat sa pagsisisi. Ang bunga ng pagsisisi ay ang kawalan ng pagnanasa ng kaluluwa; at ang kawalan ng pagnanasa ay ang pagbura ng kasalanan. Hindi pa natin taglay ang ganap na kawalan ng pagnanasa kung paminsan-minsan ay ginugulo tayo ng mga pagnanasa at sa ibang panahon ay hindi. Kaya naman, hindi pa natin nakamtan ang ganap na kapatawaran ng mga kasalanan. Pinalaya tayo mula sa orihinal na kasalanan sa pamamagitan ng Banal na Binyag; mula sa mga kasalananag naglakas-loob nating gawin pagkatapos ng Binyag, mapapalaya lamang tayo sa pamamagitan ng pagsisisi.

45. Maging, magsisi tayo nang taos-puso, upang, pagkakalaya mula sa ating mga pagnanasa, ay makamtan natin ang kapatawaran ng mga kasalanan. Hamakin natin ang mga panandaliang kayamanan, baka sa pagtatalo sa iba hinggil dito, ay labagin natin ang utos ng pag-ibig at lumayo sa pag-ibig ng Diyos. Lumakad tayo ayon sa Espiritu at huwag tuparin ang mga pagnanasa ng laman (Gal. 5:16). Gisingin natin ang ating sarili at magpakatatag, at yugyugin ang katamaran; tularan natin ang mga banal na asketa ng Tagapagligtas, at gayahin ang kanilang mga gawa, kalimutan ang mga nakaraan at magsikap tungo sa hinaharap. Tularan natin ang kanilang walang pagod na sigasig, ang kanilang masidhing debosyon, ang kanilang katatagan sa pagpipigil sa sarili, ang kabanalan ng pagkabiyaya, ang katatagan ng pagtitiis, ang hindi matitinag na kapanatagan, ang katapatan ng habag, ang hindi matitinag na kahinahunan, ang init ng sigasig, ang tunay na pag-ibig, ang dakilang kababaang-loob, ang ganap na paglayo sa mga bagay na makamundo, ang tapang, ang kabutihang-loob, at ang banayad na pag-uugali. Huwag nating payagan ang ating hilig sa kaluguran; huwag nating hayaang maging maluwag ang ating mga pag-iisip; huwag nating dungisan ang ating budhi. Mabuhay tayo nang payapa sa lahat at sa kabanalan, na kung wala'y sinuman ang makakakita sa Panginoon (Heb. 12:14). Higit sa lahat, mga kapatid, tumakas tayo mula sa mundo at sa pinuno ng mundong ito. Itakwil natin ang laman at ang lahat ng makamundong bagay. Umakyat tayo sa langit at doon manirahan, na ginagaya ang banal na Apostol, upang maabot natin ang Prinsipe ng Buhay at makahigop mula sa bukal ng buhay. Bumuo tayo ng koro sa kasama ang mga Anghel at Arkanghel, at kantahin ang mga papuri ng ating Panginoong Jesucristo, nawa'y sumakanya ang kaluwalhatian at kapangyarihan kasama ang Ama at ang Banal na Espiritu, ngayon at magpakailanman hanggang sa kawalang-hanggan. Amen.

2. Apat na Raming Kabanata Tungkol sa Pag-ibig

Panimula kay Elpidio

Ipinapadala ko sa inyong karangalan, Ama Elpidios, isang traktado tungkol sa asetikong pamumuhay, at isang traktado tungkol sa pag-ibig na binubuo ng apat na raang kabanata—kapantay sa bilang ng apat na

Ebanghelyo—na maaaring hindi lubusang makatugon sa inyong mga inaasahan; gayunpaman, ito ang pinakamabuti naming nagawa. Gayunpaman, ipaalam ko sa inyong kabanalan na ang ito, gayundin, ay hindi bunga ng aking sariling pag-iisip. Ngunit matapos kong basahin ang mga sinulat ng mga Banal na Ama, at nang makalap ko mula sa kanila ang mga bagay na nag-aakay sa isip patungo sa aking paksa, at nang mapalitan ko ang marami sa kakaunti sa anyo ng mga kasabihan o kabanata, upang mas madali itong tandaan at balikan sa isip, – Ipinapadala ko ito sa Kagalang-galang ninyo, na hinihiling na basahin ninyo ito nang may mabuting hangarin, na naghahanap lamang ng kapakinabangan, at huwag pansinin ang kakulangan sa elokwensiya, at ipagdasal ang aking kakulangan, na walang anumang espirituwal na bunga. Hinihiling ko rin na huwag ninyong ituring na pasanin ang nakasulat (na para bang nagpapataw ako ng mabibigat na pasanin sa inyong konsensya); sapagkat tinutupad ko ang utos ng pagsunod. Sinasabi ko ito dahil marami sa atin ngayon ang nagpapabigat sa konsensya ng iba sa pamamagitan ng mga salitang nagtuturo, samantalang iilan lamang ang nagtuturo sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, o natututo mula rito. Pag-aralan ninyong mabuti ang bawat kabanata. Sapagkat hindi lahat ng bagay, sa palagay ko, ay madaling maunawaan ng bawat isa; kundi marami rito ang mangangailangan ng masusing pagsusuri mula sa marami, kahit na sa unang tingin ay napakasimple ang pagkakasabi. Maaaring maging kapaki-pakinabang sa kaluluwa ang mga bagay na inihahayag sa kanila. Ngunit tiyak na mangyayari ito, sa biyaya ng Diyos, kung ang sinuman ay babasa hindi nang may mapag-alinlanganang diwa, kundi nang may takot sa Diyos at pag-ibig. Tungkol naman sa sinumang babasa ng aklat na ito o ng alinman sa iba hindi para sa espirituwal na kapakinabangan, kundi upang maghanap ng mga pangungusap na pagsisisiwaan sa may-akda, upang ipagyabang na mas marunong sila kaysa sa kaniya, sa ganoong tao ay walang anumang kapaki-pakinabang ang mabubunyag kahit saan, kailanman, o sa anumang paraan.

Ang Unang Centuria tungkol sa Pag-ibig

1. Ang pag-ibig ay isang mabuting saloobin ng kaluluwa, na hindi nito inuuna ang anumang bagay sa sanlibutan kundi ang kaalaman tungkol sa Diyos. Ngunit imposibleng magkaroon ng ganoong mapagmahal na saloobin ang sinumang nakatali sa anumang bagay na makamundo.

2. Ang pag-ibig ay ipinapanganak mula sa kawalan ng pagnanasa; ang kawalan ng pagnanasa ay mula sa pagtitiwala sa Diyos; ang pagtitiwala ay mula sa pagtitiis at kabutihang-loob; ang mga ito ay mula sa pagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay; ang pagpipigil sa sarili ay mula sa takot sa Diyos; at ang takot sa Diyos ay mula sa pananampalataya sa Panginoon.

3. Ang siyang nananampalataya sa Panginoon ay natatakot sa mga parusa ng impiyerno. Ang siyang natatakot sa mga parusang ito ay umiwas sa mga pagnanasa. Ang siyang umiwas sa mga pagnanasa ay matiisin na nananagumpay sa mga pagsubok. Ang siyang nananagumpay sa mga pagsubok ay inilalagay ang kaniyang pag-asa sa Diyos. Ang pag-asa sa Diyos ay nagkakalas sa isip mula sa bawat makamundong pagkakaugnay. Ang isip na ganitong nakakalas ay magmamahal sa Diyos.

4. Ang umiibig sa Diyos ay mas pinipili ang kaalaman tungkol sa Diyos kaysa sa lahat ng nilikha Niya, at patuloy na nagsusumikap para rito nang may sigasig.

5. Kung ang lahat ng umiiral ay umiiral sa pamamagitan ng Diyos at para sa Diyos; at ang Diyos ay pinakamahusay na nakikilala sa pamamagitan ng mga bagay na nilikha Niya: kung gayon, ang taong lumalayo sa Diyos at inililibang ang sarili sa mga mababang bagay ay nagpapakita na mas pinipili niya kaysa sa Diyos ang mga bagay na nilikha Niya.

6. Ang isip na nakatali sa Diyos sa pamamagitan ng pag-ibig ay itinuturing ang lahat ng nakikitang bagay na walang kuenta, pati na ang sariling katawan na parang dayuhan sa kaniya.

7. Kung ang kaluluwa ay mas mabuti kaysa sa katawan, at ang Diyos, na lumikha nito, ay walang kapantay na kabutihan kaysa sa mundo: kung gayon, ang sinumang mas pinipili ang katawan kaysa sa kaluluwa, at ang mundong nilikha Niya kaysa sa Diyos, ay walang pinagkaiba sa mga idolatra.

8. Ang sinumang lumihis ang isip mula sa pag-ibig sa Diyos at sa manatili sa Kanyang harapan, at itinutok ito sa anumang makamunduhan, ay mas pinipili ang katawan kaysa sa kaluluwa, at sa Diyos na Maylalang, ang nilikha sa pamamagitan Niya.

9. Kung ang buhay ng isip ay kaliwanagan ng kaalaman, at ang liwanag na ito ay nagmumula sa pag-ibig sa Diyos, kung gayon ay wasto ang sinasabi na walang mas mataas kaysa sa banal na pag-ibig.

10. Kapag, hinatak ng pag-ibig, lumilipad ang isip patungo sa Diyos, hindi nito nakikita ang sarili nito o anumang bagay na umiiral. Nililiwanagan ng walang-hanggang Banal na liwanag, nagiging manhid ito sa lahat ng nilikha, gaya ng paningin ng mata sa mga bituin kapag maliwanag ang araw.

11. Lahat ng birtud ay tumutulong sa isip na mahalin ang Diyos, ngunit higit sa lahat, ang dalisay na panalangin. Sa pamamagitan nito, itinaas ang isip tungo sa Diyos, at nalalampasan nito ang lahat ng umiiral.

12. Kapag, sa pamamagitan ng pag-ibig, ang isip ay nabighani sa banal na kaalaman at, matapos malampasan ang lahat ng umiiral, ay nasilayan ang walang-hanggan ng pagka-banal: noon, na sumusunod sa halimbawa ng banal na Isaías, nang maunawaan ang sariling kababaang-palad sa pamamagitan ng pagkamangha, taos-puso niyang ipinapahayag ang mga salita ng Propeta na ito: *'Kahabag-habag ako! Sapagkat ako'y napahamak; sapagkat ako'y taong may marusing na labi, at naninirahan ako sa gitna ng bayang may marusing na labi; gayon pa man, sa aking sariling mga mata ay akit ko ang Hari, ang Panginoon ng mga hukbo'* (Isa. 6:5).

13. Ang umiibig sa Diyos ay hindi maaaring hindi mahalin ang bawat tao na parang sarili niya, kahit na hindi niya aprubahan ang mga pagnanasa ng mga hindi pa napapabanal. Kaya naman, kapag nakita niya ang kanilang pagbabalik-loob at pagbabago, nagagalak siya sa walang-hanggan at di-mailarawang kagalakan.

14. Ang isang maruming kaluluwa na puno ng pagnanasa ay napupuno ng mga saloobing makasarili at mapoot.

15. Ang sinumang nakararamdam sa kanyang puso ng kahit kaunting poot laban sa sinumang tao, para sa anumang paglabag, ay lubos na dayuhan sa pag-ibig ng Diyos. Sapagkat ang pag-ibig ng Diyos ay hindi sa anumang paraan nagtitiis ng poot laban sa isang tao.

16. 'Sinumang umiibig sa Akin,' sabi ng Panginoon, 'ay tutupad ng Aking mga utos' (Juan 14:15). 'At ito ang Aking utos: na kayo'y magmahalan sa isa't isa' (Juan 15:12). Kaya, ang hindi umiibig sa kanyang kapuwa ay hindi tumutupad sa mga utos; at ang hindi tumutupad sa mga utos ay hindi rin makapagmahal sa Panginoon.

17. Mapalad ang taong kayang mahalin ang lahat nang pantay-pantay.

18. Mapalad ang taong hindi nakakabit sa anumang mortal o pansamantalang bagay.

19. Mapalad ang isip na, lumalampas sa lahat ng nilikha, ay walang patid na nagagalak sa Banal na kagandahan.

20. Ang sinumang, sa pag-aalaga sa laman hanggang sa antas ng kahalayan, ay may sama ng loob sa kanyang kapuwa dahil sa anumang panandalian, ay naglilingkod sa nilikha kaysa sa Lumikha.

21. Ang nagbabantay sa kanyang katawan laban sa labis na pagnanasa at karamdaman ay may katuwang dito sa paglilingkod para sa mas malaking kabutihan.

22. Ang lumalayo sa lahat ng makamundong pagnanasa ay inilalagay ang sarili sa itaas ng lahat ng makamundong kalungkutan.

23. Ang umiibig sa Diyos ay tiyak na umiibig sa kapwa. At ang taong ganito ay hindi nagtitipon ng kanyang mga ari-arian, kundi pinamamahalaan ang mga ito nang may kabanalan, at nagbibigay sa bawat humihingi.

24. Ang nagsasagawa ng paglimos, na ginagaya ang Diyos, ay hindi nagpapakita ng pagkakaiba sa pagitan ng masasama at mabuti, sa pagitan ng matuwid at di-matuwid, sa mga bagay na may kinalaman sa pangangailangan ng katawan. Ngunit pantay-pantay niyang ipinamamahagi sa lahat, ayon sa kanilang pangangailangan; bagaman binibigyan niya ng prayoridad ang mga mabubuti kaysa sa masasama, dahil sa mabuting disposisyon ng kanilang kalooban.

25. Gaya ng Diyos, na sa Kanyang likas na mabuti at walang pasyon, bagaman pantay-pantay Niya silang minamahal bilang Kanyang mga nilikha, ginagawaran Niya ng kaluwalhatian ang mga mabuti bilang Kanyang kamag-anak sa pag-uugali, samantalang ipinapakita Niya ang habag sa masasama dahil sa Kanyang kabutihan, at sa pamamagitan ng pagpaparusa sa kanila sa buhay na ito, dinadala sila sa pagsisisi: ganyundin ang isang taong may matatag na pag-iisip at malaya sa pagnanasa ay pantay na umiibig sa lahat ng tao – ang mga mabuti ayon sa kalikasan at dahil sa kabutihan ng kanilang kalooban, at ang masasama, ayon sa kalikasan at dahil sa habag, na ipinapakita sa kanila ang awa bilang mga taong hangal at naglalakad sa kadiliman.

26. Ang disposisyon ng pag-ibig ay ipinapakita hindi lamang sa pamamahagi ng sariling kayamanan, kundi lalo na sa pagtuturo ng Salita ng Diyos at sa pisikal na paglilingkod.

27. Ang taong taos-pusong tumalikod sa mga bagay sa mundo at naglilingkod sa kapwa nang may pag-ibig na walang pagpapanggap ay mas mabilis na napapalaya mula sa bawat pagnanasa at nagiging bahagi ng banal na pag-ibig at banal na kaalaman.

28. Ang siyang nagkamit ng Banal na pag-ibig sa kanyang sarili, tulad ng Banal na Jeremias, '*ay hindi napapagod sa pagsunod sa Panginoon niyang Diyos*' (Jer. 17:16); kundi tiniis niya ang bawat paghihirap, insulto, at panunuya nang may katatagan, at walang anumang masamang loob laban sa sinuman.

29. Kapag ikaw ay ininsulto ng isang tao, o pinarumdaman sa anumang paraan: mag-ingat ka sa mga saloobing galit, baka dahil dito, sa paghiwalay sa iyo sa pag-ibig, ay dalhin ka nito sa kaharian ng poot.

30. Kapag ikaw ay nababahala dahil sa panunukso o kawalan ng karangalan, alamin mong nakatanggap ka ng malaking pakinabang mula rito, sapagkat sa pamamagitan ng kahihiyan na ito, ang kayabangan ay maingat na pinalayas mula sa iyo.

31. Tulad ng hindi pinapainit ng alaala ng apoy ang katawan, gayon din ang pananampalataya na walang pag-ibig ay hindi nagbubunga ng liwanag ng kaalaman sa kaluluwa.

32. Tulad ng paghihikayat ng liwanag ng araw sa malusog na mata patungo rito, gayundin ang kaalaman tungkol sa Diyos ay likas na humihikayat sa dalisay na isip patungo rito sa pamamagitan ng pag-ibig.

33. Ang dalisay na isip ay yaong lumabas mula sa kamangmangan at pinaliwanagan ng Banal na liwanag.

34. Ang isang dalisay na kaluluwa ay yaong napalaya mula sa mga pagnanasa at walang patid na pinapasaya ng banal na pag-ibig.

35. Ang pagnanasa ay karapat-dapat sa pagsaway, sapagkat ito ay isang hindi likas na paggalaw ng kaluluwa.

36. Ang kawalan ng pabigla-biglang damdamin ay isang mapayapang kalagayan ng kaluluwa, kung saan hindi ito madaling mailihis patungo sa kasamaan.

37. Ang sinumang, sa pamamagitan ng kanilang sariling sipag, ay nakamit ang mga bunga ng pag-ibig ay hindi lilingo rito, kahit pa magdusa sila ng isang libong kasamaan. Hayaan si Esteban, isang alagad ni Cristo, at ang mga katulad niya, at si Cristo Mismo—na nanalangin sa Ama para sa kaniyang mga mamamatay-tao at hiniling na patawarin sila, sapagkat kumikilos sila nang hindi nila nalalaman (Lucas 23:34)—ang magpatotoo rito.

38. Kung ang kalikasan ng pag-ibig ay ang pagiging matiisin at maawain (1 Cor. 13:4), maliwanag na ang taong mapag-init at masama ang loob ay dayuhan sa pag-ibig. Ngunit ang taong dayuhan sa pag-ibig ay dayuhan sa Diyos: sapagkat '*ang Diyos ay pag-ibig*' (1 Juan 4:8).

39. 'Huwag ninyong sabihin na kayo ang templo ng Diyos,' sabi ng banal na Jeremias (7:4). Huwag mong sabihin, 'Ang pananampalataya sa ating Panginoong Jesucristo lamang ang makapagliligtas sa akin.' Sapagkat ito ay imposible maliban kung magkakaroon ka rin ng pag-ibig para sa Kanya, na ipinapakita sa pamamagitan ng iyong mga gawa. Tungkol naman sa pananampalataya lamang: '*Naniniwala nga pati ang mga demonyo—at nangininginig*' (Santiago 2:19).

40. Ang mga gawa ng pag-ibig ay binubuo ng: masigasig na kabutihan sa kapwa, kagandahang-loob, pagtitiis, at matalinong paggamit ng mga materyal na bagay.

41. Ang siyang umiibig sa Diyos ay hindi nagpapalungkot sa sinuman, ni siya man ay nalulungkot ng sinuman dahil sa mga pansamantalang bagay; bagkus, siya ay nalulungkot at nalulungkot dahil lamang sa makapagligtas na pagdadalamhati, na siyang ikinadalamhati ng mapalad na Pablo at ikinadalamhati rin niya ang mga taga-Corinto (2 Cor. 2:4).

42. Ang siyang umiibig sa Diyos ay namumuhay nang parang anghel sa lupa, nag-aayuno at nagbabantay, umaawit at nananalangin, at palaging may mabuting iniisip tungkol sa bawat tao.

43. Kung ang bawat isa ay nagsusumikap na makamtan ang anumang kanilang ninanais, subalit ang Diyos ay di-matuwirang mas mabuti at mas kaaya-aya kaysa sa lahat ng mabubuting bagay at lahat ng ninanais—anong sigasig nga ba ang dapat nating ipakita upang makamtan Siya, na sa Kanyang kalikasan ay mabuti at kaaya-aya?

44. Huwag mong dungisan ang iyong laman sa pamamagitan ng kahiya-hiyang gawain; huwag mong dumiin ang iyong kaluluwa sa pamamagitan ng masamang kaisipan: at ang kapayapaan ng Diyos ay bababa sa iyo, na magdadala ng pag-ibig.

45. Pagsikapan mong pahinain ang iyong laman sa pamamagitan ng pag-aayuno at pananatili; at huwag kang maging tamad sa pagsasagawa ng pag-awit ng mga salmo at panalangin; at ang kabanalan ng pagkamakatarungan ay bababa sa iyo, na magdadala ng pag-ibig.

46. Ang siyang itinuring na karapat-dapat sa banal na kaalaman at nakamtan ang kaliwanagan nito sa pamamagitan ng pag-ibig ay hindi kailanman napupuno ng diwa ng kayabangan; ngunit ang siyang hindi itinuring na karapat-dapat dito ay napakadaling maligaw dahil dito. Gayunpaman, kung ang ganoong tao, sa lahat ng kanyang ginagawa, ay itinatakda ang kanyang mga mata sa Diyos, na ginagawa ang lahat ng bagay para sa Kanya, kung gayon, sa tulong ng Diyos, madali niyang maiiwasan ang pagsubok na ito.

47. Ang hindi pa nakakamit ng banal na kaalaman na hinihimok ng pag-ibig ay labis na nag-iisip tungkol sa kanyang mga gawa ayon sa Diyos; ngunit ang itinuring na karapat-dapat na tanggapin ang ganoong kaalaman mula sa puso ay inuulit ang mga salita ng Patriarka Abraham, na sinabi niya nang siya ay pinarangalan ng pagpapakita ng Diyos: *'Ako'y alabok at abo lamang'* (Gen. 18:27).

48. Ang siyang natatakot sa Panginoon ay may kababaang-loob bilang kaniyang palaging kasama, at sa pamamagitan ng mga paalala nito ay siya'y nababalik sa pag-ibig at pasasalamat sa Diyos. Sa pagbabalik-tanaw sa dati niyang pamumuhay na ayon sa diwa ng mundo, sa kaniyang iba't ibang paglabag, sa mga tukso na hinarap niya mula sa kaniyang kabataan, at kung paanong iniligtas siya ng Panginoon mula sa lahat ng ito at dinala siya mula sa isang buhay na puno ng pagnanasa tungo sa isang buhay na ayon sa Diyos, tinatanggap niya ang takot at pag-ibig; at walang patid, na may malalim na pagpapakumbaba, ay nagpapasalamat sa Diyos, ang tagapagkaloob at pinuno ng ating mga buhay.

49. Huwag mong dungisan ang iyong isipan sa pamamagitan ng pagtatago ng mga saloobin ng kahalayan at galit, baka, matapos kang lumihis mula sa dalisay na panalangin, ay mahulog ka sa diwa ng pagkasindak.

50. Nawawalan ng katapangan ang isip sa harap ng Diyos kapag nakikisalamuha ito sa masasama at maruruming kaisipan.

51. Ang taong walang karunungan, na pinamumugaran ng mga pagnanasa, kapag ginanahan ng galit, ay nagiging alboroto at nagmamadaling tumakas mula sa kanyang mga kapatid nang hindi muna pinag-iisipan; ngunit kapag sinilab ng pagnanasa, siya ay nagsisisi, bumabalik, at nakikipag-usap sa kanila. Ang taong maingat naman ay kumikilos nang iba sa dalawang pagkakataon. Kapag nagagalit, tinatapos niya ang mga sanhi ng kanyang pagkabagabag at pinapalaya ang sarili mula sa sama ng loob sa kanyang mga kapatid; kapag sinakop siya ng pagnanasa, pinipigilan niya ang mga hindi nasabi na pagnanasa at ang walang kabuluhang usapan.

52. Sa panahon ng tukso, huwag mong iwan ang iyong monasteryo; bagkus, tiisin mo nang may tapang ang kaguluhan ng mga kaisipan, lalo na yaong nagdudulot ng kalungkutan at kawalan ng pag-asa: sapagkat sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng matalinong pagsubok ng mga paghihirap, magkakaroon ka ng matibay na pag-asa sa Diyos. Ngunit kung iwan mo ito, mapatutunayan mong hindi ka bihasa, ni matapang, ni matatag.

53. Kung hindi mo nais na mataboy sa pag-ibig ng Diyos, huwag mong hayaang matulog ang iyong kapatid habang may sama ka ng loob sa kanya, at huwag ka ring matulog nang may sama ng loob sa kanya: *'ngunit pumunta ka at makipagkasundo muna sa iyong kapatid, at pagbalik mo'* (Matt. 5:24) na may malinis na budhi, ialay mo kay Cristo ang handog ng pag-ibig sa taimtim na panalangin.

54. Kung, ayon sa mga salita ng Banal na Apostol, ang sinumang nagtataglay ng lahat ng mga kaloob ng Espiritu ngunit walang pag-ibig ay walang nakukuhang kapakinabangan mula rito, gaano nga ba tayo dapat magsikap upang makamtan ito (1 Cor. 13:3)?

55. Kung ang pag-ibig ay *'hindi nakasasama sa matuwid'* (Roma 13:10), hindi kaya ang sinumang naiinggit sa kanyang kapatid, nalulungkot sa mabuting reputasyon nito, dinudumihan ang pangalan nito sa pamamagitan ng paninirang-puri, o malisyosong inuusig ito dahil sa masamang hangarin, ay nagiging kaaway ng pag-ibig at napapailalim sa walang hanggang kapahamakan?

56. Kung ang pag-ibig ang *'katuparan ng batas'* (Roma 13:10), hindi kaya ang siyang may sama ng loob sa kapatid niya, nagbabalak laban sa kanya, sumusumpa sa kanya, at nagagalak sa kanyang pagbagsak ay lumalabag sa batas, at hindi kaya karapat-dapat sa walang hanggang paghihirap?

57. Kung *'sinumang naninirang-puri sa kapatid o humahatol sa kapatid ay naninirang-puri sa batas at humahatol sa batas'* (Santiago 4:11); at dahil ang batas ni Cristo ay pag-ibig (Juan 13:34): hindi ba't ang maninirang-puri ay lumalayo sa pag-ibig ni Cristo, at hindi ba't ginagawang may sala ang sarili sa walang hanggang paghihirap?

58. Huwag mong pakinggan ang dila ng mapanyira, ni hayaang makinig ang iyong dila sa mga salita ng taong nagpapalipas-oras sa masasamang usapan, maging sa pagsasalita man o pakikinig sa mga salitang laban sa kapuwa: baka lumayo ka sa pag-ibig ng Diyos at mapag-alaman mong ikaw ay nalayo sa buhay na walang hanggan.

59. Huwag mong tanggapin ang mga paninisi laban sa iyong ama, ni hikayatin ang sinumang nagpapahiya sa kanya; baka ang Panginoon ay magalit sa iyong mga gawa at putulin ka mula sa lupain ng mga buhay.

60. Iwasan mong pakinggan ang mga salita ng mapag-usisa, baka makasala ka kasama niya ng dobleng kasalanan—kapwa sa pamamagitan ng pagsanay mo sa sarili sa mapaminsalang damdaming ito, at sa hindi mo pagpipigil sa kanya na manlait sa iyong kapuwa.

61. *'Ngunit sinasabi ko sa inyo,'* sabi ng Panginoon, *'mahalin ninyo ang inyong mga kaaway, gawan ninyo ng mabuti ang mga nanghuhusga sa inyo, at ipanalangin ninyo ang mga nag-uusig sa inyo'* (Mateo 5:44). Bakit Niya inutusan ito? – Upang palayain ka Niya mula sa poot, dalamhati, galit at sama ng loob, at upang matamo mo ang pinakadakilang kayamanan ng ganap na pag-ibig; na hindi maaaring taglayin ng sinumang hindi umiibig sa lahat ng tao nang pantay-pantay, na sumusunod sa halimbawa ng Diyos, na pantay-pantay na umiibig sa lahat ng tao, *'at na Siya'y nagnanais na ang lahat ng tao ay maligtas at makarating sa kaalaman ng katotohanan'* (1 Tim. 2:4).

62. *'Ngunit sinasabi ko sa inyo, huwag ninyong labanan ang masama; kundi ang sinumang sumampal sa inyo sa kanang pisngi, iharap ninyo sa kanya ang kabilang pisngi; at ang sinumang lihis sa inyo at kukuha ng inyong tunika, ipagkaloob ninyo sa kanya pati ang inyong balabal; at ang sinumang pipilit sa inyo na maglakad ng isang milya, maglakad kayo ng dalawa'* (Matt. 5, 39–41). Bakit? Upang kayo naman ay manatiling malaya sa galit, pagkabahala at dalamhati – at upang ang inyong kawalan ng masamang loob ay turuan siya, at kayo'y dalawa'y mailagay sa pangkalahatang pamatasan ng pag-ibig, sapagkat mabuti ang Panginoon.

63. Nag-iimbak tayo ng mga mainit na imahinasyon tungkol sa mga bagay na dati nating kinahuhumalingan. Kaya naman, ang siyang nagtatagumpay sa mga mainit na imahinasyon ay natural na hinahamak din ang mga bagay na iniisip. Sapagkat ang pakikipaglaban sa mga alaala ng mga bagay ay higit na mahirap kaysa sa pakikipaglaban sa mismong mga bagay, dahil mas madaling magkasala sa isip kaysa sa gawa.

64. Ang ilang damdamin ay pisikal, ang iba naman ay mental. Ang mga pisikal na damdamin ay hinihimok ng katawan, samantalang ang mga mental na damdamin ay hinihimok ng mga panlabas na bagay. Ngunit pareho silang pinipigil ng pag-ibig at pagpipigil sa sarili: ang una ay ng pag-ibig, ang huli ay ng pagpipigil sa sarili.

65. Ang ilang damdamin ay nauukol sa nagagalit na kakayahan ng kaluluwa, samantalang ang iba naman ay sa naghahangad nitong kakayahan. Pareho silang pinupukaw ng mga pandama; pinupukaw sila kapag ang kaluluwa ay walang pag-ibig at pagpipigil sa sarili.

66. Mas mahirap mapagtagumpayan ang mga pagnanasa ng masusupil na kakayahan ng kaluluwa kaysa sa mga pagnanasa ng kakayahang pagnanasa: kaya naman nagbigay ang Panginoon ng pinakamakapangyarihang lunas laban sa mga ito – ang utos ng pag-ibig.

67. Ang lahat ng iba pang damdamin ay nauukol lamang sa alinman sa masungit na bahagi ng kaluluwa, o sa bahaging naghahangad, o sa bahaging nag-iisip, gaya ng pagkalimot at kamangmangan; ngunit ang pagkapabagsak ng loob, na sumasaklaw sa lahat ng kapangyarihan ng kaluluwa, ay bigla, sa isang hininga lamang, pinapagana ang halos lahat ng damdamin, kaya ito ay mas mabigat kaysa sa lahat ng iba pang damdamin. Ang Panginoon, sa Kanyang kabutihan, nang maglaan ng lunas laban dito, ay nagsabi: *'Sa inyong pagtititiis ay ililigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa'* (Lucas 21:19).

68. Huwag kailanman suntukin ang sinumang kapatid, lalo na kung walang dahilan, baka hindi niya matiis ang dalamhati at siya'y lumayo; at hindi ka na makatakas sa parusa ng iyong budhi, na palagi kang papagdamutin sa panalangin at ilalayo ang iyong isip sa katapangang sa harap ng Diyos.

69. Huwag mong pakisabyan ang mga nagdadala sa iyo ng tukso ng pagdududa tungkol sa sinumang tao; sapagkat ang mga sa anumang paraan ay nagpapahintulot sa kanilang sarili na matukso ng mga pangyayari—sinasadya man o hindi—ay hindi nakakakilala sa *'daan ng kapayapaan'* (Roma 3:17), na sa pamamagitan ng pag-ibig ay iniaakay ang mga umiibig sa Diyos sa pagkakilala sa Kanya.

70. Hindi pa taglay ang ganap na pag-ibig ng sinumang kumikilos sa kapwa ayon sa kanilang mga disposisyon, na umiibig sa isa at nagagalit sa isa pa dahil sa iba't ibang dahilan, o kung minsan ay umiibig at kung minsan ay nagagalit sa iisang tao para sa iisang dahilan.

71. Ang ganap na pag-ibig ay hindi hinahati ang iisang kalikasan ng mga tao ayon sa kanilang magkakaibang disposisyon; ngunit, laging isinasaalang-alang ang kalikasang iyon, pantay na minamahal ang lahat ng tao: minamahal ang mabubuti bilang kaibigan at ang masasama bilang kaaway, ginagawa ang mabuti para sa kanila, matiisin, pinapatawad ang mga maling nagagawa nila, hindi sila ginagantihan ng masama, kundi naghihirap pa nga para sa kanila kapag kinakailangan ng pagkakataon, upang, kung maaari, maging kaibigan din sila; ngunit kahit imposibleng mangyari ito, hindi Niya binawi ang Kanyang biyaya sa kanila, at palagi Niyang ipinapakita ang mga bunga ng pag-ibig nang pantay-pantay sa lahat ng tao. Ganito rin ang ating Panginoon at Diyos, si Hesukristo, sa pagpapakita ng Kanyang pag-ibig sa atin, ay nagdusa para sa buong sangkatauhan, at pantay-pantay na ipinagkaloob sa lahat ang pag-asa ng muling pagkabuhay, bagaman, siyempre, ang bawat tao ang siyang bumubuo sa kanyang sarili upang maging karapat-dapat sa kaluwalhatian o sa mga paghihirap ng impyerno.

72. Ang sinumang hindi pinapansin ang kaluwalhatian at kahihiyan, kayamanan at kahirapan, ligaya at kalungkutan ay hindi pa nakakamit ang ganap na pag-ibig. Ang ganap na pag-ibig ay hindi lamang itinuturing na walang kabuluhan ang lahat ng ito, kundi pati na rin ang pansamantalang buhay na ito at ang kamatayan.

73. Pakinggan ninyo kung ano ang sinasabi ng mga nakamtan ang ganap na pag-ibig: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos? Ang kapighatian, o ang kaguluhan, o ang pag-uusig, o ang danup, o ang kahubaran, o ang panganib, o ang tabak? Gaya ng nakasulat: "Dahil sa iyo, pinapatay kami araw-araw; itinuturing kaming parang tupa na ilalagay sa katay."* Ngunit sa lahat ng ito ay higit pa tayong nagwawagi sa pamamagitan Niya na umibig sa atin. Sapagkat nalalaman ko na ni ang kamatayan ni ang buhay, ni ang mga anghel ni ang mga pamunuan, ni ang mga kapangyarihan, ni ang mga bagay na kasalukuyan ni ang mga bagay na darating, ni ang kataasan ni ang kalaliman, ni ang alinmang nilikhang bagay ay makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos na nasa kay Cristo Jesus na ating Panginoon' (Roma 8:35–39).

74. Makinig muli sa sinasabi nila tungkol sa pag-ibig sa kapwa: *'Sinasabi ko ang katotohanan kay Cristo—hindi ako nagsisinungaling, at ang aking budhi, sa pamamagitan ng Espiritu Santo, ang magpapatotoo rito—na may labis akong kalungkutan at walang patid na pagdadalamhati sa aking puso; sapagkat hinahangad kong ako mismo ay maputol sa pakikipag-isa kay Cristo alang-alang sa aking mga kapatid, ang aking mga kamag-anak ayon sa laman, na mga Israelita'*—at iba pa. (Roma 9:1–4). Si Moises at ang ibang mga santo ay nagsalita rin sa ganoong paraan.

75. Ang sinumang hindi nagbibigay-halaga sa ambisyon at pag-ibig sa luho, gayundin sa kasakiman sa pera na nagmumula at pinapalakas ng mga ito, ay hindi matatanggal ang mga sanhi ng mainit na pagkairita; at ang sinumang hindi ito matatanggal ay hindi makakamtan ang ganap na pag-ibig.

76. Ang kababaang-loob at pagpapahirap sa sarili (mga pisikal na paghihirap) ay nagpapalaya sa tao mula sa lahat ng kasalanan; sapagkat ang una ay pumipigil sa mga pagnanasa ng kaluluwa, samantalang ang huli naman ay pumipigil sa mga pagnanasa ng katawan. Ganito ang ginawa ng pinagpala na si David, na makikita sa kanyang sumusunod na panalangin sa Diyos: *'Tingnan Mo ang aking kababaang-loob at ang aking pagod, at ipatawad Mo ang lahat ng aking mga kasalanan'* (Awit 24:18).

77. Sa pamamagitan ng mga utos, ginagawang walang-sapungat ng Panginoon ang mga sumusunod rito; at sa pamamagitan ng mga banal na doktrina, ipinagkaloob Niya sa kanila ang liwanag ng kaalaman.

78. Lahat ng mga dogma ay nagsasalita tungkol sa Diyos, o sa mga nakikitang at hindi nakikitang nilikha, o sa probidensiya at paghuhukom na nahahayag sa mga ito.

79. Ang paglimos ay nagpapagaling sa iritable na bahagi ng kaluluwa; ang pag-aayuno ay pinatutuyo ang pagnanasa; ang panalangin ay naglilinis ng isip at inihahanda ito para sa pagninilay-nilay sa pag-iral. Sapagkat ang Panginoon ay nagbigay sa atin ng mga utos ayon sa kakayahan ng kaluluwa.

80. *'Magsanay kayo sa akin,'* sabi ng Panginoon, *'sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso'* (Matt. 11:29). Ang kababaang-loob ay nagpoprotekta sa mainit na isipan mula sa pagkabagabag, samantalang ang kumbabaan ay nagpapalaya sa isipan mula sa kapalaluan at kayabangan.

81. Ang takot sa Diyos ay may dalawang uri. Ang isa ay nagmumula sa banta ng parusa, na doon ay sunud-sunod na isinisilang sa ating kalooban ang pagpipigil sa sarili, pagtitiis, pag-asa sa Diyos, at kawalan

ng pagnanasa, na doon namumukadkad ang pag-ibig. Ang isa naman ay kaugnay mismo ng pag-ibig, na nagbubunga ng paggalang sa kaluluwa, baka ito, sa katapangan ng pag-ibig, ay mahulog sa paghamak sa Diyos.

82. Ang unang uri ng takot ay *'pinapalayas'* ng perpektong pag-ibig (1 Juan 4:18), na nagpawi rito mula sa kaluluwa, kaya hindi na ito natatakot sa pagdurusa; samantalang ang ikalawa, gaya ng nasabi na, ay laging kasama nito. Ang mga sumusunod na salita ng Kasulatan ay tumutukoy sa una: *'Sa pamamagitan ng takot sa Panginoon, lumalayo ang tao sa kasamaan'* (Kaw. 15:27); *'at: ang takot sa Panginoon ang simula ng karunungan'* (Kaw. 1:7); at sa ikalawa: *'Ang takot sa Panginoon ay dalisay, nagwawakas magpakailanman'* (Awit 18:10); *'at: hindi nagkukulang ang mga tumatakot sa Kanya'* (Awit 33:10).

83. *"Patayin ninyo nga ang inyong mga mantsang panglupa: pakikipag-ugnayang sekswal na labag sa batas, karumihan, pagnanasa, masamang hangarin at kasakiman, atbp."* (Colosas 3:5). Dito tinutukoy ng Apostol ang makalupang pag-iisip bilang 'ang lupa'; pakikipagtalik sa labas ng kasal, ang kasalanang nagawa; karumihan, ang pagsang-ayon dito; pagnanasa, isang mapanisang kaisipan; masamang pagnanasa, ang simpleng pagtanggap ng isang malibog na kaisipan; kasakiman, ang sangkap na nagbibigay-daan at nagpapanatili ng pagnanasa. Inutusan ng Banal na Apostol na ipamatay ang lahat ng ito, bilang mga sangkap ng makalamang na pag-iisip.

84. Una, ang alaala ay nagdadala ng isang simpleng kaisipan sa isipan; at kung manatili ito roon, pinapagana nito ang pagnanasa; kung hindi mo wawasakin ang pagnanasa, hinihikayat nito ang isipan patungo sa pagsang-ayon; at kapag nangyari ito, narating na ng isang tao ang punto ng kasalanan sa gawa. Iyan ang dahilan kung bakit ang pinakamatalinong Apostol, nang sumulat siya sa mga Kristiyanong nagbalik-loob mula sa pagano, ay una niyang inutusan silang tigilan ang pagkasala sa gawa, at pagkatapos, sa pagbabalik sa naunang kaayusan, ay abutin ang mismong sanhi nito. Ang sanhi na nagbubunsod at nagpupukaw muli sa mga pagnanasa, gaya ng nabanggit sa itaas, ay ang kasakiman, na sa aking palagay, dito ay tumutukoy sa kasakiman sa pagkain, bilang ina at tagapagpalaki ng pakikipagpakasawa. Sapagkat ang kasakiman sa pagkain ay isang kasamaan, hindi lamang kaugnay ng kayamanan kundi pati na rin ng pagkain; gaya ng pagtitimpi ay isang kabutihan, hindi lamang kaugnay ng pagkain kundi pati na rin ng kayamanan.

85. Tulad ng isang ibong nakatali ang paa, na nagsimulang umakyat, ay hinahatak pabalik sa lupa ng lubid: gayon din ang isip, na hindi pa nakakamtan ang kawalang-hilig, kahit na ito'y lumilipad patungo sa kaalaman ng mga bagay na makalangit, ay hinahatak pabalik sa lupa ng kaniyang mga hilig.

86. Kapag ang isip ay ganap nang napalaya mula sa mga pagnanasa, ito ay sumusulong nang walang sagabal patungo sa pagninilay-nilay sa pag-iral, na itinatutok ang landas nito sa kaalaman tungkol sa Banal na Trinidad.

87. Kapag dalisay ang isip, ginigising ito sa espiritwal na pagninilay-nilay sa mga bagay habang nakakamit nito ang mga kaisipan tungkol sa mga ito; ngunit kapag nagiging marumi ito dahil sa katamaran, naglilikha na lamang ito ng mga kaisipan tungkol sa ibang bagay, at kapag nakakaramdam ito ng anumang makatao, binabago nito iyon tungo sa mga kahiya-hiyang at masamang kaisipan.

88. Kung, habang nananalangin, walang makamundong kaisipan ang sumalakay sa iyong isipan, alamin mong hindi ka nasa labas ng saklaw ng kawalan ng pagnanasa.

89. Kapag nagsimulang maging malusog ang kaluluwa, magsisimula rin itong magkaroon ng dalisay at payapang mga panaginip.

90. Tulad ng pisikal na mata na naaakit sa ganda ng mga nakikitang bagay, gayon din ang dalisay na isip ay naaakit sa kaalaman ng hindi nakikita. Sa pamamagitan ng 'hindi nakikita' ibig kong sabihin ay yaong walang katawan.

91. Isang dakilang tagumpay ang hindi magkaroon ng pagkakaugnay sa mga bagay, ngunit higit pa rito ang maging walang hilig sa mga larawan nito: sapagkat sa pamamagitan ng ating mga iniisip na nakikipagdigma sa atin ang masasamang espiritu, isang digmaan na mas mabagsik kaysa sa digmaan na isinasagawa sa pamamagitan ng mga bagay mismo.

92. Ang siyang nangibabaw sa kabutihan at pinagyaman ng kaalaman, na nakikita ang mga bagay ayon sa tunay nilang kalikasan, ay palaging kumikilos at nagsasalita alinsunod sa matibay na katuwiran, at hindi kailanman lumilihis dito. Sapagkat dito natin hinuhusgahan kung ginagamit natin ang mga bagay nang may karunungan o walang karunungan, at kung tayo ay mabuti o masama.

93. Ang tanda ng ganap na kawalan ng damdamin ay kapag, kapwa sa paggising at sa pagtulog, ang mga larawan ng mga bagay ay laging sumusulpot sa puso sa kanilang pinakasimpleng anyo.

94. Sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos, ang isip ay napalalaya mula sa mga pagnanasa; sa pamamagitan ng espiritwal na pagninilay sa nakikita, napalalaya ito mula sa mga mapanisang pag-iisip tungkol sa mga bagay; sa pamamagitan ng kaalaman sa hindi nakikita, napalalaya ito mula sa pagninilay sa mga nakikitang bagay; at sa wakas, sa pamamagitan ng kaalaman sa Banal na Trinidad, napalalaya ito kahit mula sa mismong kaalaman sa mga hindi nakikitang bagay.

95. Tulad ng araw, na sumisikat at nagbibigay-liwanag sa mundo, ay inihahayag ang sarili nito at ang mga bagay na pinapaliwanagan nito: gayon din ang Araw ng Katuwiran, na sumisikat sa isang dalisay na isipan, ay inihahayag ang Sarili Nito at ang pagkaunawa sa lahat ng nagmula sa Kanya at lahat ng darating pa.

96. Nakikilala natin ang Diyos hindi sa pamamagitan ng Kanyang diwa, kundi sa pamamagitan ng karilagan ng Kanyang mga nilikha at ng Kanyang probidensiya sa mga ito. Sa mga ito, na parang sa isang salamin, nasililayan natin ang Kanyang walang-hanggang kabutihan, karunungan, at kapangyarihan.

97. Ang isang dalisay na isip ay naninirahan alinman sa mga payak na pag-iisip tungkol sa mga usaping pantao, o sa likas na pagninilay sa mga nakikita, o sa pagninilay sa hindi nakikita, o sa liwanag ng Banal na Tatluhan.

98. Kapag nakatuon sa pagninilay ng mga nakikitang bagay, sinusuri ng isip ang kanilang likas na katangian, ang kanilang kahulugan, o hinahanap ang mismong sanhi nito.

99. Kapag nakatuon sa pagninilay ng mga hindi nakikita, hinahangad nitong maunawaan ang kanilang likas na katangian, ang sanhi ng kanilang pag-iral, kung ano ang sumusunod dito, at kung ano ang probidensiya at paghuhukom ng Diyos tungkol sa kanila.

100. Ngunit kapag nasa Diyos ito, una itong naghahangad, sa matinding pag-ibig, na maunawaan ang Kanyang kalikasan; gayunpaman, nakakakita ito ng aliw sa kaalamang ito hindi mula sa kaalaman sa kung ano ang nasa loob Niya—sapagkat ito ay imposible at lampas sa kakayahan ng anumang likas na nilikha—kundi sa kaalaman sa kung ano ang nakapaligid Niya, gaya ng: ang kawalang-hanggan, ang pagiging walang-kaluwagan, ang hindi mailarawan, ang kabutihan, ang karunungan at ang makapangyarihang kapangyarihang nasa lahat ng bagay—ang —na may ganap na pangangalaga at ganap na paghatol. At sa Kanya lamang nauunawaan ng lahat na Siya ay walang-hanggan; at ang mismong kaalaman sa Kanyang hindi mauunawaan ay isang kaalamang nalalampas sa isip, gaya ng sinabi ng mga dakilang teologo— sina Gregory at Dionysius.

Ang Ikalawang Daang Tungkol sa Pag-ibig

1. Ang taong taos-pusong umiibig sa Diyos ay nananalangin nang walang anumang istorbo, gaya ng taong nananalangin nang walang anumang istorbo na taos-pusong umiibig sa Diyos. Ngunit ang taong nakatutok ang isipan sa anumang makamundo ay hindi makapanalangin nang walang istorbo. At kaya, ang taong nakatali ang isipan sa anumang makamundo ay hindi umiibig sa Diyos.

2. Ang isip na matagal na nag-iisip ng anumang makamundo ay hindi maiiwasang magkaroon ng pagnanasa rito—maging ito man ay kahalayan, pagluluksa, galit o sama ng loob—at, maliban kung hindi nito binibigyang-halaga ang bagay na iyon, hindi nito mapalalaya ang sarili mula sa pagnanasang iyon.

3. Ang mga pagnanasa, kapag humawak sa isip, ay nagbubuklod dito sa mga materyal na bagay; at, matapos itong ihiwalay sa Diyos, pinipilit itong manatili rito: sa kabaligtaran, ang pag-ibig ng Diyos, kapag nangibabaw rito, ay nagpapaluwag sa mga tanikala nito, na hinihikayat itong huwag itutok ang puso hindi lamang sa mga bagay na pandama, kundi pati na rin sa pansamantalang buhay mismo.

4. Ang layunin ng mga utos ay gawing payak ang pag-iisip tungkol sa mga bagay, samantalang ang layunin ng pagbabasa at pagninilay ay gawing di-materyal at walang anyo ang isip. Ang bunga nito ay panalangin nang walang alikabok.

5. Upang ang isip ay ganap na mapalaya mula sa mga pagnanasa, upang ito ay makapanalangin nang walang alinlangan, ang aktibong pamamaraan lamang ay hindi sapat maliban kung ito ay sinamahan ng iba't ibang espirituwal na pagninilay. Ang una ay nagpapalaya sa isip mula sa sobrang pagnanasa at poot; ang huli naman ay nagliligtas dito mula sa pagkalimot at kamangmangan, at sa ganitong paraan ay nagkakaroon ito ng kakayahang manalangin nang nararapat.

6. May dalawang pinakamataas na estado ng dalisay na panalangin. Ang isa ay nagaganap sa mga namumuhay nang aktibo, ang isa naman ay sa mga namumuhay nang kontemplatibo. Ang isa ay umuusbong sa kaluluwa mula sa takot sa Diyos at mabuting pag-asa; ang isa naman ay mula sa banal na pag-ibig at sukdulang kadalisayan. Ang tanda ng unang kalagayan ay kapag tinipon ng isang tao ang kanyang isip mula sa lahat ng makamundong pag-iisip, nag-aalay ng panalangin nang walang alinlangan o kalituhan, at para bang

ang Diyos Mismo ay nakatayo sa kanyang harapan, gaya ng tunay na nangyayari. Ang tanda ng ikalawa ay kapag, sa mismong akto ng panalangin, ang isip ay nabighani sa banal at walang-hanggang liwanag, at hindi nararamdaman ang sarili o anumang ibang umiiral, maliban sa Isa na, sa pamamagitan ng pag-ibig, nagdudulot ng ganitong kaliwanagan sa loob nito. Sa kalagayang ito, habang nagsusumikap na unawain ang mga salitang tungkol sa Diyos, siya ay tumatanggap ng dalisay at maliwanag na kaalaman tungkol sa Kanya.

7. Ang sinumang umiibig sa isang bagay ay nagnanais na yakapin ito sa lahat ng paraan; at tinatanggal niya ang lahat ng humahadlang sa kanya rito, baka siya ay mapagkait nito. Gayundin, ang umiibig sa Diyos ay nakatuon sa dalisay na panalangin, at itinaboy mula sa kanyang sarili ang bawat pagnanasa na humahadlang sa kanyang landas.

8. Ang sinumang tumatanggi sa pagmamahal sa sarili, ang ina ng lahat ng damdamin, ay, sa tulong ng Diyos, madaling itatabi ang lahat ng iba pang damdamin gaya ng galit, kalungkutan, sama ng loob, at iba pa. Ngunit ang sinumang pinamumugaran ng una, kahit ayaw man, ay maaapektuhan din ng huli. Ang pagmamahal sa sarili, gayunpaman, ay isang mapusok na pagmamahal sa katawan.

9. Ang mga tao ay nagmamahalan sa kapuri-puri o kapintasan na paraan para sa sumusunod na limang dahilan: alinman para sa kapakanan ng Diyos – gaya ng pagmamahal ng mga mabubuti sa lahat, at pati na rin ng mga hindi mabubuti sa mga mabubuti; o ayon sa kalikasan – gaya ng pagmamahal ng mga magulang sa kanilang mga anak, at kabaliktaran; o dahil sa kayabangan – gaya ng pagmamahal ng pinupuri sa kaniyang pumupuri; o dahil sa pansariling interes – gaya ng pagmamahal sa mayaman dahil sa kaniyang kayamanan; o dahil sa makamundong kasiyahan – gaya ng paggawa ng manggagawa para sa kaniyang tiyan, at ng nag-oorganisa ng mga piging para sa nasa ilalim ng tiyan. Ang una rito ay kapuri-puri, ang pangalawa ay magkatuwang, ang iba pa ay hinihimok ng pagnanasa.

10. Kung kinamumuhian mo ang ilan, samantalang hindi mo naman minamahal o kinamumuhian ang iba; kung minamahal mo ang ilan, ngunit katamtaman lamang, samantalang labis ang pagmamahal mo sa iba; kung gayon, mula sa hindi pagkakapantay-pantay na ito, kilalanin mong malayo ka pa sa ganap na pag-ibig, na nagtutulak sa isang tao na mahalin ang bawat tao nang pantay-pantay.

11. *'Lumayo ka sa kasamaan at gumawa ka ng kabutihan'* (Awit 36:27), ibig sabihin, labanan mo ang iyong mga kaaway upang supilin ang iyong mga pagnanasa; pagkatapos ay maging mapagbantay ka upang hindi sila dumami; at muling makipaglaban ka upang makamit ang mga birtud; at pagkatapos ay maging mapagbantay ka upang mapanatili ang mga ito. At ito nga ang *'gawin at ingatan'* (Gen. 2:15).

12. Sa pahintulot ng Diyos, ang mga nag-uudyok sa atin ay nag-aalab sa makahiligang bahagi ng kaluluwa, o ginugulo ang masusuklam na bahagi nito, o pinapadilim ang kakayahang mag-isip nito, o pinahihirapan ang katawan ng pagdurusa, o pinagkakaitan ito ng mga pangangailangang pangkatawan.

13. Ang mga demonyo ay alinman sa sila mismo ang nagtutukso sa atin, o giniganyak ang mga taong hindi natatakot sa Panginoon laban sa atin: sila mismo ang nagtutukso sa atin kapag tayo ay lumalayo sa mga tao, gaya ng pagtukso sa Panginoon sa ilang; tinutukso nila tayo sa pamamagitan ng mga tao kapag nakikisalamuha tayo sa kanila, gaya ng muling pagtukso sa Panginoon sa pamamagitan ng mga Pariseo. Ngunit sa pamamagitan ng pagtingin sa ating huwaran—ang Panginoon—mapagtataboy natin sila sa parehong pagkakataon.

14. Kapag ang isip ay nagsimulang umunlad sa pag-ibig sa Diyos, doon nagsisimulang tuksuhin ito ng espiritu ng kalapastanganan, na nagbubuhos dito ng mga kaisipang hindi maisip ng sinumang tao, kundi ng diyablo lamang, ang kanilang ama. At ginagawa niya ito dahil sa inggit sa tagapagmamahal ng Diyos, upang, matapos magkaroon ng ganitong mga kaisipan at mahulog sa paghihikayat, hindi na siya mangahas na lumipad patungo sa Diyos sa pamamagitan ng kanyang karaniwang panalangin. Ngunit wala itong nakukuhang nakatutulong sa kaniyang layunin; sa halip, lalo lamang tayong pinatitibay nito. Sapagkat habang tayo'y sinusubok at nakikipaglaban sa kaniya, lalo tayong nagiging bihasa at tapat sa ating pag-ibig sa Diyos. *'Pasukin nawa ng kanilang tabak ang kanilang sariling puso, at mabali nawa ang kanilang mga busog'* (Awit 36:15).

15. Ang isip, na tumatalaga sa nakikitang mundo, ay likas na nauunawaan ang mga bagay sa pamamagitan ng mga pandama. Hindi masama ang isip, ni ang likas na pagkaunawa sa mga bagay, ni ang mga bagay mismo, ni ang mga pandama: sapagkat ang mga ito ay lahat ng nilikha ng Diyos. Ano, kung gayon, ang masama rito? Malinaw na ito ay ang pagnanasa na kumakapit sa likas na pagkaunawa sa mga bagay. At maaaring wala itong lugar sa paggamit ng mga likas na konsepto tungkol sa mga bagay, basta't manatiling mapagbantay ang isip.

16. Ang pagnanasa ay isang hindi likas na kilos ng kaluluwa, na nagmumula sa walang katuturang pag-ibig, o sa pabayaang pagkamuhi sa isang bagay na makamundo, o para sa kapakinabangan ng isang bagay na makamundo: mula sa walang katuturang pag-ibig, maging ito man ay para sa pagkain, o sa mga babae, o sa kayamanan, o sa panandaliang kaluwalhatian, o sa anumang iba pang makamundong bagay, o para sa kapakinabangan ng mga bagay na iyon; – mula sa walang katuturang poot, kapag, gaya ng nabanggit sa itaas, kinamumuhian ng isang tao ang alinman sa mga nabanggit na bagay nang walang dahilan, o kinamumuhian ang isang tao dahil dito.

17. O kaya naman – ang kasamaan ay isang maling paghuhusga tungkol sa mga kilalang bagay, na sinasabayan ng hindi wastong paggamit nito. Kaya naman, kaugnay ng mga ganitong bagay, ang wastong paghuhusga tungkol sa pakikipagtalik ay nagtatalaga ng pag-aanak bilang layunin nito; ngunit ang sinumang, sa paggawa nito, ay iniisip lamang ang ligaya ng kamunduhan, ay nagkakamali sa paghuhusga, at itinuturing na mabuti ang masama. At ang ganoong tao, kapag nakikipagtalik sa kanyang asawa, ay inaabuso ito. Sa katulad na paraan, dapat magpagnilay-nilay ang isang tao tungkol sa pag-unawa at paggamit ng iba pang mga bagay.

18. Kapag ang mga demonyo, na napalingon ang iyong isipan mula sa kabanalan, ay binabayo ka ng mga malalaswang kaisipan, doon ay sumigaw ka sa Panginoon nang may luha: *'Dumating na sa akin ang mga nag-uusig sa akin; Panginoon, iligtas mo ako mula sa mga dumating sa akin'* (Awit 16:11; 31:7). At ikaw ay maliligtas.

19. Ang demonyo ng kahalayan ay isang mabigat na pasanin at matindi ang pagdudulot nito sa mga nakikipaglaban sa damdaming ito, lalo na kapag pinababayaan nila ang katamtaman sa pagkain, at kapag nakikipagtagpo at nakikipag-usap sila sa mga babae. Sa simula, hindi namamalayan nitong inaakit ang isipan sa pamamagitan ng pagnanasa sa malalaswang kasiyahan; pagkatapos, sa pamamagitan ng pasukan ng alaala, pumapasok ito sa tahimik na isipan, at kung paanong pinapapaliit nito ang katawan, gayundin naman ipinapakita nito ang iba't ibang kahiya-hiyang imahe sa isipan; at sa ganitong paraan hinihikayat nito ang isipan na sumang-ayon sa kasalanan. Kung ayaw mong magpatuloy ito sa iyong kalooban, magsagawa ka ng pag-aayuno, pagsisikap, pagbabantay, at birtwosong katahimikan na sinamahan ng masigasig na panalangin.

20. Ang mga walang humpay na naghahanap sa ating mga kaluluwa ay nagsusumikap, sa pamamagitan ng mga mapanuksong kaisipan, na itapon ang mga ito sa kasalanang pangkaisipan o tunay na kasalanan. Ngunit kapag sinalubong nila ang isang isip na tumatanggi sa kanila, doon sila *'mahihiya at mapapahiya'*; samantalang kapag natagpuan nila ang isang isip na nakatuon sa espirtual na pagninilay, sila'y babalik at *'mahihiya agad'* (Awit 34:4; 6:11).

21. Ang gawain ng *'diakono'* ay isinasagawa ng siyang nagpapahiran ng langis sa isipan para sa mga banal na gawain at nagpapaalis ng mga mapanuksong kaisipan mula rito; ang gawain ng *'presbiter'* ay isinasagawa ng siyang nagbibigay-liwanag sa isipan sa kaalaman ng kung ano ang mayroon, at sumisira sa huwad na kaalaman; ang gawain ng *'Obispo'* ay natutupad ng siyang kumukumpleto ng kanyang kaperpeksiyunan sa pamamagitan ng banal na pahid ng Banal na Tatlo, na karapat-dapat sa pagsamba.

22. Nahihina ang mga demonyo kapag, sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos, nababawasan ang ating mga pagnanasa; nalilipol sila kapag, dahil sa kawalan ng pagnanasa ng kaluluwa, tuluyan silang naglalaho rito, at hindi na nila matagpuan ang anumang pinanghawakan nila o ginamit nilang sandata laban dito. Ito ang ibig sabihin ng: *'Sila'y manghihina at mangapapahamak sa harap ng iyong mukha'* (Awit 9:4).

23. Ang ilan ay nagsusupil sa kanilang mga pagnanasa dahil sa takot sa tao, ang iba naman dahil sa kayabangan, at ang iba pa dahil sa sariling disiplina; samantalang ang iba ay napalalaya mula sa mga pagnanasa sa pamamagitan ng probidensiya ng Diyos.

24. Lahat ng mga salita ng Panginoon ay naglalaman ng sumusunod na apat na elemento: mga utos, mga doktrina, mga babala, at mga pangako; at dahil dito, tinitiiis natin ang bawat kabigatan ng buhay, gaya ng: pag-aayuno, mga pagbabantay, pagtulog sa hubad na lupa, mga kakulangan at paggawa sa pagsunod, mga panunuya, kawalan ng karangalan, paghihirap, kamatayan, at iba pa. *'Dahil sa mga salita ng Iyong mga labi,'* sabi ng Propeta, *'pinanatili ko ang mga daan ng kapighatian'* (Awit 16:4).

25. Ang gantimpala para sa pagpipigil sa sarili ay kawalan ng pagnanasa; para sa pananampalataya, kaalaman; ang kawalan ng pagnanasa ay nagbubunga ng katinuan, at ang kaalaman ay nagbubunga ng pag-ibig sa Diyos.

26. Ang isip, kapag pinamumunuan nito ang aktibong buhay sa wastong paraan, ay nangingibabaw sa karunungan; at kapag pinamumunuan nito ang kontemplatibong buhay sa wastong paraan, nangingibabaw ito

sa kaalaman. Ang una ay humahantong sa nagsasabuhay nito sa pagkilala sa kabutihan at kasamaan; ang huli naman ay nagpapasok sa kalahok nito sa kaalaman ng mga katangian ng mga di-katawang nilalang at mga katawang nilalang. Ang isip, gayunpaman, ay nagiging karapat-dapat sa kaloob ng teolohiya—ito ay, ng teolohiya—kapag, lumilipad sa mga pakpak ng pag-ibig lampas sa lahat ng nabanggit sa itaas at nakamit ang manatiling pamamalagi sa Diyos, pinagmamasdan nito ang Kanyang mga katangian sa espiritu, hangga't maaari para sa isip ng tao.

27. Kung nais mong magsagawa ng teolohikal na pagninilay, huwag hanapin ang nasa Diyos sa Kanyang Sarili; sapagkat ito ay hindi matatagpuan hindi lamang ng isip ng tao, kundi pati ng isip ng anumang ibang nilalang na umiiral pagkatapos ng Diyos. Ngunit pagnilayan, hangga't maaari, ang mga katangiang bumabalot sa Kanya, gaya ng: walang hanggang diwa, kawalang-hanggan, di-mailarawan, kabutihan, karunungan, at ang kapangyarihang lumilikha sa lahat ng bagay, may-ingat na pinamamahalaan ang lahat ng bagay, at humahatol sa lahat ng umiiral. Sapagkat sa piling ng mga tao, siya ay isang dakilang teologo na, kahit sa isang antas lamang, ay inihahayag ang mga katangiang ito ng Diyos.

28. Ang tao ay malakas kapag pinag-isa niya ang kaalaman at gawa: sapagkat sa pamamagitan nito ay pinatutuyo niya ang pagnanasa at pinipigil ang galit; at sa pamamagitan nito ay itinaas niya ang kaniyang isipan at naninirahan sa Diyos.

29. Nang sabihin ng Panginoon, '*Ako at ang Ama ay isa*', ipinahihiwatig Niya rito ang pagkakaisa ng kalikasan; ngunit nang muli Niyang sabihin, '*Ako ay nasa Ama, at ang Ama ay nasa Akin*', ipinamalas Niya ang hindi mapaghihiwalay ng mga Iposta. Kaya naman ang mga Trivites (yaong nananalig sa doktrina ng tatlong diyos), sa paghihiwalay nila sa Anak mula sa Ama, ay nahuhulog sa isang bangin sa magkabilang panig: o kaya, habang kinikilala nila na ang Anak ay kapwa-diyos ng Ama, ngunit hinihiwalay Siya mula sa Ama, napipilitan silang sabihin na Siya ay hindi ipinanganak mula sa Ama, at sa gayon ay nahuhulog sila sa erehe na kumikilala sa tatlong diyos at tatlong prinsipyo; o, habang kinikilala ang Anak na ipinanganak mula sa Ama ngunit inihihiwalay Siya sa Ama, kinakailangan nilang aminin na Siya ay hindi kapwa-sustansiya ng Ama, at sa gayon ay isina-ilalim ang Panginoon ng panahon sa panahon mismo. Kinakailangan, ayon sa pagtuturo ng dakilang Gregorio, na panatilihin ang isang Diyos at ipahayag ang tatlong Hipostasis, bawat isa ay may sariling natatanging kalikasan. Sapagkat, ayon sa kanyang pagtuturo, ang Trinidad ay nahahati, ngunit hindi mapaghihiwalay; at nagkakaisa, ngunit magkakaiba. Kay kamangha-manghang paghahati at pagkakaisa! Ngunit ano ang magiging kamangha-mangha kung ang Ama at ang Anak ay nagkakaisa at nahahati sa parehong paraan na ang isang tao ay nagkakaisa sa at nahiihiwalay mula sa iba, at wala nang iba pa?

30. Ang taong perpekto sa pag-ibig at nakaabot sa tuktok ng kawalang-hilig ay hindi nakakakilala ng pagkakaiba sa pagitan ng sa kaniya at sa iba, o sa pagitan ng kaniyang sarili at ng iba, o sa pagitan ng tapat at hindi tapat, o sa pagitan ng alipin at malaya, o kahit sa pagitan ng lalaki at babae. Ngunit nang siya'y umakyat sa itaas ng tiraniya ng mga hilig, at makita ang iisang kalikasang pantao, tinitingnan niya ang lahat nang pantay-pantay at pantay-pantay ang pagtrato niya sa lahat. Sa kaniya, walang Hudyo o Griyego, walang lalaki o babae, walang alipin o malaya, kundi si Cristo ang lahat at nasa lahat (Galacia 3:28).

31. Mula sa mga pagnanasa na nasa loob ng kaluluwa, kinukuha ng mga demonyo ang kanilang mga dahilan upang pukawin ang mga mapanisang kaisipan sa loob natin. Pagkatapos, sa pamamagitan ng pagbaha sa isipan nito, pinipilit nila itong sumang-ayon sa kasalanan; nang matalo nila ito rito, inilalabas nila ito sa kaisipang kasalanan; at kapag nagawa na ito, inilalabas nila ito, bilang bihag, sa mismong akto ng kasalanan. Pagkatapos nito, nang sa wakas ay wasakin na nila ang kaluluwa sa pamamagitan ng mga kaisipang ito, umaalis sila kasama nito. Tanging ang diyus-diyosan (ang larawang pangkaisipan) ng kasalanan ang nananatili sa isipan, na tinutukoy ng Panginoon: '*Kapag nakita ninyo ang kasuklam-suklam na sanhi ng lagim na nakatayo sa banal na lugar*' (Mat. 24:15). Unawain ng mambabasa na ang banal na lugar at ang templo ng Diyos ay ang isip ng tao, kung saan ang mga demonyo, matapos wasakin ang kaluluwa sa pamamagitan ng mga mapusok na kaisipan, ay nagtayo ng diyus-diyosan ng kasalanan. Sa palagay ko, walang sinumang nakabasa kay Josephus ang nag-aalinlangan na ang sinabi ng Panginoon ay tunay na nangyari sa kasaysayan. May ilan, gayunpaman, na nagsasabing mangyayari rin ang kapareho sa panahon ng Antikristo.

32. Tatlong prinsipyo ang nagtutulak sa atin tungo sa kabutihan: ang mga binhi (ng kabutihan sa loob natin) ayon sa kalikasan, ang mga banal na Kapangyarihan, at ang malayang kalooban. Ang mga binhi ng kalikasan – halimbawa, kapag tinatrato natin ang iba ayon sa nais nating tratuhin tayo; o kapag nakakita tayo ng taong nasa kagipitan at nangangailangan, at likas na ipinapakita natin ang awa. Ang mga Banal na Kapangyarihan – kapag, sa pakiramdam ng pagnanais na gumawa ng mabuti, natatagpuan natin (sa loob natin)

ang paborableng disposisyon at nagtatagumpay tayo. Sa wakas, naroroon ang mabuting kalooban, kapag, sa pagkilala sa mabuti at masama, pinipili natin ang mabuti.

33. Sa katulad na paraan, may tatlong prinsipyo na nagtutulak sa atin tungo sa kasamaan: mga pagnanasa, mga demonyo, at masamang kalooban. Mga pagnanasa, kapag sabik tayong makamit ang isang bagay nang padalos-dalos; halimbawa, pagkain sa maling oras at nang hindi naman kailangan, o isang asawa na walang layuning magkaanak at labag sa batas; gayundin kapag tayo'y nagagalit o nababahala sa isang taong hindi naman dapat, gaya ng sa kanino mang naghamak sa atin o nagdulot sa atin ng pinsala. Mga demonyo: kapag, habang tayo ay nasa kalagayan ng kahinaan, napansin nila ang isang kanais-nais na sandali, bigla nila tayong sinasakupin at, sa malaking puwersa, ginigising ang mga nabanggit na damdamin at ang mga katulad nito. Panghuli, ang masamang kalooban: kapag, alam natin kung ano ang mabuti, pinipili natin ang masama.

34. Ang gantimpala para sa mga gawaing kabutihan ay binubuo ng kawalan ng pagnanasa at kaalaman. Sapagkat ito ang mga paraan upang maabot natin ang Kaharian ng Langit, gaya ng paghahatid ng mga pagnanasa at kamangmangan sa walang hanggang pagdurusa. At samakatuwid, ang sinumang naghahangad sa mga ito para sa kaluwalhatian ng tao, sa halip na dahil mabuti ang mga ito sa kanilang sarili, ay nakaririnig mula sa Kasulatan: *'Nananalangin kayo at hindi kayo tumatanggap, sapagkat mali ang inyong hangarin'* (Santiago 4:3).

35. Sa mga gawa ng tao, marami ang mabuti sa kanilang sarili, ngunit maaaring maging masama dahil sa ilang kadahilanan. Halimbawa, ang pag-aayuno at pagbabantay, panalangin at pag-awit ng mga salmo, paglalaan ng limos at pagiging magiliw ay mabubuting gawa sa kanilang sarili; ngunit kapag ginawa dahil sa kayabangan, hindi na ito mabuti.

36. Sa lahat ng ating mga gawa, tinitingnan ng Diyos ang ating intensiyon: kung ginagawa natin ang mga ito para sa Kanya o para sa ibang dahilan.

37. Kapag narinig mo ang mga salita ng Kasulatan: *'Babayaran Niya ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa'* (Roma 2:6), tandaan mo na ang Diyos ay hindi nagbibigay ng gantimpala sa mabuti para sa mga gawa na walang wastong hangarin, kahit na tila mabuti ito; kundi para sa mga gawa na may wastong hangarin. Sapagkat ang paghuhukom ng Diyos ay hindi lamang tumitingin sa ginawa, kundi sa mga hangaring ginagawa ito.

38. Ang demonyo ng kayabangan ay gumagamit ng dalawang mapanlinlang na paraan: o kaya'y hinihikayat niya ang monghe na ituring na sa sarili niya ang kanyang mga mabubuting gawa sa halip na sa Diyos, ang Nagbibigay ng lahat ng kabutihan at Tumulong sa kabanalan; o, kapag tumanggi ang monghe, hinihikayat niya siyang hamakin ang kanyang mga kapatid na hindi gaanong perpekto. Ngunit hindi niya namamalayan na, kahit sa paggawa ng ganito, hinihikayat siya ng demonyo na tanggihan ang tulong ng Diyos. Sapagkat sa paghamak sa mga itinuturing niyang hindi kasing-buti gaya niya, ipinapakita niya na siya ay nagpakita ng natatanging kabutihan sa pamamagitan ng sariling lakas. Hindi ito posible, gaya ng sinabi ng Panginoon: *'Kung hindi kayo mananatili sa akin, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5). Sapagkat ang ating kahinaan ay ganoon na, kahit na ninanais natin ang mabuti, hindi natin ito maisasakatuparan nang wala ang Tagapagbigay ng lahat ng kabutihan.

39. Ang sinumang nakakilala sa kahinaan ng likas na katangian ng tao ay nakatamo ng karanasang kaalaman sa makapangyarihang tulong ng Diyos. At ang ganoong tao, na nakapagsagawa na ng ilang bagay sa pamamagitan ng tulong na ito at nagsusumikap pang gawin ang iba, ay hindi kailanman minamaliit ang sinumang kapwa tao. Sapagkat nalalaman niya na kung paanong ito ay nakatulong sa kanya at nagligtas sa kanya mula sa maraming pagnanasa at kapahamakan, gayundin naman ay may sapat itong kapangyarihan upang tulungan ang sinuman tuwing nais nito, at higit sa lahat ang mga nagsusumikap para sa Kanya; bagaman, sa ilang mga kadahilanan, hindi Niya agad pinapalaya ang lahat mula sa mga pagnanasa, kundi, bilang isang mabuti at mapagkalingang Manggagamot, pinagagaling Niya ang bawat lumalapit sa Kanya sa takdang panahon.

40. Kapag natutulog ang mga pagnanasa, sumisibol ang kapalaluan, alinman kapag natatago ang mga sanhi nito o kapag palihim na umatras ang mga demonyo.

41. Halos lahat ng kasalanan ay nagmumula sa ligaya ng pagbibigay-lugod sa sarili, at dahil dito ay napapawi sa pamamagitan ng pagdurusa at pagdadalamhati—boluntaryo man o hindi—sa pamamagitan ng pagsisisi, o sa pamamagitan ng anumang kapahamakan na maingat na idinulot ng Providence ng Diyos para sa ikabubuti natin. *'Sapagkat kung huhusgahan natin ang ating sarili,'* sabi ng Kasulatan, *'hindi tayo*

hinahatulan; ngunit kapag hinuhusgahan tayo ng Panginoon, dinidisciplina tayo upang hindi tayo masentensiyahan kasama ng sanlibutan' (1 Corinto 11:31–32).

42. Kung may hindi inaasahang tukso na dumating sa iyo, huwag mong sisihin ang taong pinagmulan nito, kundi hanapin mo ang dahilan kung bakit ito dumating; at doon mo makikita ang pagwawasto. Sapagkat sa pamamagitan man niya o ng iba, nakatakda kang tikman ang kapaitan mula sa tasa ng mga hatol ng Diyos.

43. Mas masama ka, mas hindi mo dapat iwasan ang pagdurusa, upang sa pamamagitan nito ay mapakumbaba ka at matanggal ang iyong kapalaluan.

44. Dumarating sa mga tao ang mga tukso; ang ilan ay nagdudulot ng kagalakan, ang iba naman ay kalungkutan, at ang iba pa ay pisikal na pagdurusa. Sapagkat ang Manggagamot ng mga kaluluwa, ayon sa Kaniyang sariling mga kautusan, ay nagbibigay ng lunas, na tumitingin sa sanhi ng mga pagnanasa na nasa loob ng kaluluwa.

45. Ang mga tukso ay ipinapadala sa ilan upang tumubos sa mga kasalanang nagawa na nila noon, sa iba naman upang itigil ang mga kasalanang kanilang ginagawa ngayon, at sa iba pa upang maiwasan ang mga kasalanang maaaring gawin nila sa hinaharap; bukod pa sa mga dumarating upang subukin ang isang tao, gaya ng nangyari kay Job.

46. Ang taong maingat, na nagmumuni-muni sa nakapagpapagaling na katangian ng mga kautusan ng Diyos, ay matiisin na tinatanggap ang mga kapighatiang dumarating sa kanya dahil dito, at walang ibang pinapahamak kundi ang kanyang sariling mga kasalanan; samantalang ang taong walang karunungan, kapag nagkasala at naparusahan dahil dito, ay itinuturing ang Diyos o ang mga tao bilang sanhi ng kanilang kapahamakan, na hindi nauunawaan ang karunungan ng probidensiya ng Diyos sa bagay na ito.

47. May mga paraan na humahadlang sa pag-usbong ng mga pagnanasa at pumipigil sa paglago nito; at mayroon namang nagpapabawas rito at humahantong sa pagkalipol nito. Kaya naman, ang pag-aayuno, paggawa, at pagbabantay ay pumipigil sa paglago ng pagnanasa; samantalang ang pag-iisa, pagninilay, panalangin, at pag-ibig sa Diyos ay nagpapabawas nito at humahantong sa paglaho nito. Ganoon din naman sa pagkapoot: ang pagkamapagkawanggawa, pagpapatawad at kababaang-loob ang humahadlang dito at pumipigil sa paglago nito; samantalang ang pag-ibig, kawanggawa, mabuting kalooban at pagmamahal sa kapwa ay nagpapabawas nito.

48. Ang kaninong isip ay walang patid na nakatuon sa Diyos, sa taong iyon ang pagnanasa ay lumalago tungo sa pagnanasa sa Diyos, at ang lahat ng iritabilidad ay nagiging banal na pag-ibig. Sapagkat sa pamamagitan ng matagal na pakikipag-isa sa banal na kaliwanagan, ang isip, nang maging ganap na maliwanag, ay pinipigilan at tinatalo ang naghahangad na bahagi nito sa loob nito, binabago ito tungo sa isang walang patid, gaya ng sinasabi, na pagnanasa sa Diyos at isang matatag na pag-ibig sa Kanya – inililipat ito nang buo mula sa makalupa tungo sa banal.

49. Hindi lahat na malaya sa inggit, galit, at sama ng loob sa mga nakasakit sa kanila ay may pagmamahal na para sa kanila: sapagkat maaari silang, nang hindi sila minamahal, pigilan ang gumanti ng masama sa masama, alinsunod sa utos; ngunit hindi ganoon kadalang suklian ang masama ng mabuti nang hindi pinipilit ang sarili; sapagkat ang hilig na gumawa ng mabuti kahit sa mga napopoot sa iyo ay katangian lamang ng ganap na espirital na pag-ibig.

50. Ang hindi umiibig sa iba ay hindi kinakailangang siya ay napopoot sa kaniya; gayundin, ang hindi napopoot ay hindi kinakailangang siya ay umiibig. Ngunit maaaring nasa gitna siya kaugnay sa kaniya, ibig sabihin, hindi umiibig at hindi rin napopoot. Sapagkat ang mapagmahal na disposisyon sa kaluluwa ay karaniwang nagmumula sa limang motibo na nakasaad sa Artikulo 9 ng ikalawang daang ito: isa'y kapuri-puri, isa'y pantay, at tatlo'y mapintas.

51. Kapag napansin mong ikinagagalak ng iyong isip ang mga materyal na bagay at nasisiyahan itong mag-isip tungkol dito, alamin mong mas inihahalin mo ang mga ito kaysa sa Diyos. *'Sapagkat kung nasaan ang iyong kayamanan, doon din ang iyong puso,'* sabi ng Panginoon (Mateo 6:21).

52. Ang isip na kumakapit sa Diyos, at nananatili sa Kanya sa pamamagitan ng panalangin at pag-ibig, ay nagiging matalino, mabuti, malakas, mapagkawanggawa, maawain, malawak ang pag-iisip, at, sa madaling salita, taglay sa sarili halos lahat ng banal na katangian. Ngunit ang isang lumalayo sa Kaniya at nabubuhol sa mga materyal na bagay, na inialay ang sarili sa makalupang ligaya, ay nagiging parang hayop o mabagsik, at dahil dito ay nakikipagdigma sa mga tao.

53. Tinatawag ng Kasulatan ang mga bagay na makamundo na 'ang mundo', at ang mga taong inililibang ang kanilang isipan sa mga ito ay mga taong makamundo, na sa kanila, sa kanilang higit na

kahihiyan, ay sinasabi: *'Huwag ninyong mahalin ang mundo, ni ang mga bagay na nasa mundo. Sapagkat ang lahat ng nasa mundo—ang pagnanasa ng laman, ang pagnanasa ng mga mata, at ang kapalaluan ng buhay—ay hindi mula sa Ama, kundi mula sa mundong ito'* (1 Juan 2:15–16).

54. Ang isang monghe ay yaong lumihis ang isip mula sa mga bagay na makamundo, at sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, pag-ibig, pag-awit ng mga salmo, at panalangin, ay walang patid na naninirahan sa Diyos.

55. Sa espiritwal na kahulugan, ang 'pastol' ay tinatawag na isang aktibong tao, sapagkat ang mga matuwid na gawa na isinasagawa sa espiritwal na buhay ay parang mga hayop na pinangangalagaan. Kaya sinasabi ni Santiago: *'Ang mga pastol ay inyong mga lingkod'*. Ang isang pastol ng tupa, sa kabilang banda, ay isang taong mapagnilay-nilay, sapagkat ang mga kaisipang pinangangalagaan ng isip sa mga bundok ng pagninilay ay may kahalagahan na gaya ng mga tupa. Kaya naman *'ang bawat pastol ng tupa ay karumaldumal sa mga Ehipsiyo'*, ibig sabihin, sa mga puwersang sumasalungat (Gen. 46:34).

56. Ang bulok na isipan, kapag ang katawan ay ginising ng mga pandama sa kanyang likas na mga pagnanasa at kasiyahan, ay sumusunod dito at nakikisabwatan sa kanilang mga pantasya at pagnanasa. Ngunit ang isang birtwes na isipan ay pinipigilan ang sarili at lumalayo sa mga mapusok na pantasya at pagnanasa, at higit pa rito, nagsusumikap itong pagbutihin ang kanyang pag-uugali.

57. Sa mga birtud, ang ilan ay pisikal, samantalang ang iba ay espiritwal. Ang mga pisikal ay: pag-aayuno, pagbabantay, pagtulog sa hubad na lupa, paglilingkod, paggawa ng kamay—upang hindi maging pasanin sa iba, o para sa kapakanan ng paglimos, at iba pa. At ang mga espiritwal na birtud ay: pag-ibig, kabutihang-loob, kahinahunan, pagpipigil sa sarili, panalangin at iba pa. Kaya naman, kung mangyari na, dahil sa ilang pangangailangan o pisikal na kondisyon—halimbawa, karamdaman o iba pang katulad na dahilan—hindi natin maisagawa ang mga birtud ng katawan na nakasaad sa itaas, tinatanggap natin ang mapagpalang kapatawaran ng Panginoon, sapagkat Nalaman Niya ang mga dahilan nito; ngunit kung tayo ay nabibigo na isabuhay ang mga espiritwal na birtud, wala tayong anumang maibibigay na dahilan, sapagkat hindi ito napapailalim sa ganitong mga hadlang.

58. Ang pag-ibig sa Diyos ay nagtutulak sa mananampalataya na hamakin ang lahat ng panandaliang ligaya, pati na ang lahat ng pagdurusa at kalungkutan ng katawan. Nawa'y magpatotoo rito ang lahat ng mga Santo, na labis ang pagdurusang tiniis para kay Kristo.

59. Mag-ingat sa ina ng lahat ng kasamaan, ang pagmamahal sa sarili, na isang hindi makatuwirang pagmamahal sa katawan. Sapagkat mula rito, sa tabing ng pagpapala, sumisibol ang unang tatlong pangunahing at sinaunang mapusok at mabagsik na kaisipan, ito ay: kasakiman sa pagkain, kasakiman sa kayamanan, at kayabangan, na kumukuha ng kanilang mga dahilan mula sa mga kinakailangang pangangailangan ng katawan; at mula rito sumisibol ang buong hukbo ng mga pagnanasa. Kaya naman, gaya ng nasabi na, dapat maging napakabigyang-pansin sa pag-ibig sa sarili at labanan ito nang may matinding pag-iingat. Sapagkat kapag ito ay napuksa, napupuksa rin ang lahat ng mga sanga nito.

60. Ang pagnanasa sa sariling katawan ay nagtutulak sa monghe na pakawalan ang katawan at palayain ito sa pagkain sa ilalim ng pag-aangking pinangangalagaan ang kalusugan at maingat na pinipigil ang katawan, upang, sa unti-unting pagsunod sa mga hinihingi nito, ay mahulog siya sa bangin ng karahasan ng laman; samantalang ang karaniwang tao, dahil nga karaniwang tao siya, ay nahihikayat na *'mag-alaga sa laman ayon sa kahalayan'* (Roma 13:14).

61. Ang pinakamataas na antas ng panalangin, ayon sa kanila, ay kapag, sa panahon ng panalangin, ang isip ay nasa labas ng laman at ng mundo, lubos na di-materyal at hindi nakikita. Ang sinumang nagpapanatili ng ganitong kalagayan nang walang patid ay tunay na nananalangin nang walang tigil.

62. Gaya ng katawan, kapag namamatay, ay ganap na nahihawalay sa lahat ng bagay sa mundo, gayon din ang isip, kapag namamatay sa gawa ng pinakamakaperpektong panalangin, ay napapawi sa lahat ng pag-iisip sa mundo. At kung hindi ito mamatay sa ganitong paraan, hindi ito maaaring makasama ng Diyos ni mabuhay kasama Niya.

63. Huwag mong hayaan na may manlinlang sa iyo, O mapagkumbabang monghe, sa pamamagitan ng kaisipang maliligtas ka sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod sa laman at kayabangan.

64. Kung paanong ang katawan ay nagkakasala sa pamamagitan ng kanyang mga gawa, at upang mapigil ang sarili ay mayroon itong mga birtud na pangkatawan upang manatiling dalisay: gayon din naman, ang isipan ay nagkakasala sa pamamagitan ng mga mapusok na kaisipan, at upang mapigil ang sarili ay

mayroon itong mga birtud na espiritwal upang, sa pagtingin sa mga bagay nang may kalinisan at walang kinikilingan, ay manatiling dalisay.

65. Tulad ng pagkasunod ng gabi sa araw at ng taglamig sa tag-init, gayundin naman ang pagkasunod ng kayabangan at pagnanasa sa kalungkutan at masakit na pagdurusa, sa kasalukuyang panahon man o sa darating na panahon.

66. Imposible para sa sinumang nagkasala na makatakas sa darating na paghuhukom nang hindi kusang-loob na sumasailalim sa masakit na paghihirap sa buhay na ito, o nang hindi nagdurusa sa hindi kusang-loob na kapahamakan.

67. Sinasabi na sa limang kadahilanan pinapayagan tayo ng Diyos na salakayin ng mga demonyo: ang unang dahilan ay upang, habang sinasalakay at lumalaban, matutuhan nating pag-ibahin ang kabutihan sa kasalanan; ang pangalawa ay upang, matapos makamit ang kabutihan sa pamamagitan ng pakikibaka at pagsisikap, mahigpit at hindi nagbabago natin itong panindigan; ikatlo, upang habang nangingibabaw sa kabutihan, hindi tayo maging mayabang, kundi matutong maging mapagkumbaba; ang ika-apat ay na, matapos maranasan sa pamamagitan ng ating mga gawa kung gaano kasama ang kasalanan, mapagpasyahan nating kamuhian ito nang ganap; sa wakas, ang ikalima at pinakamahalagang dahilan ay na, nang tayo ay maging walang-pagkiling, huwag nating kalimutan ang ating sariling kahinaan, o ang lakas Niya na tumulong sa atin.

68. Kung paanong ang isip ng nagugutom ay nananabik sa tinapay, at ang ng nauuhaw sa tubig, gayon din naman ang isip ng mahilig sa pagkain ay nananabik sa sari-saring masasarap na pagkain; ang ng malibog, sa mukha ng mga babae; ang ng mayabang, sa parangal ng tao; ang ng masakim, sa kita; ang mapaghiiganting isipan—ng paghihiganti laban sa mga nagmalupit sa kanya; ang maselos na isipan—ng pagbagsak ng kanyang kinakawayan. Ganoon din sa iba pang mga pagnanasa. Sapagkat ang isipang binabayo ng mga pagnanasa ay nag-iimbak ng mga mapagnasang kaisipan, kapwa habang gising ang katawan at habang natutulog.

69. Kapag tumindi ang pagnanasa, nangangarap ang isip ng mga bagay na nagbibigay ng kasiyahan; at kapag naiinis ito, nakakakita ng mga bagay na nagpapalaganap ng takot; pinatitindi ng mga maruruming espiritu ang mga pagnanasa, ginagamit ang ating kapabayaan bilang kakampi at hinihikayat ang mga ito; samantalang binabawasan naman ito ng mga banal na Anghel, hinihikayat tayong magsagawa ng kabutihan.

70. Ang madalas na paggising sa makasariling pagnanasa ng kaluluwa ay nagbubunsod sa kaluluwa ng hindi malalampasang ugali ng pagsunod sa mga kaaya-ayang gawain, samantalang ang madalas na pagsabog ng iritabilidad ay ginagawang duwag ang isip at tinatangalan ito ng tapang. Ang una ay nalulunasan sa pamamagitan ng matagal na pag-aayuno, pagbabantay at panalangin; ang huli naman ay sa pamamagitan ng kawanggawa, kabutihang-loob, pag-ibig at awa.

71. Ang masasamang espiritu ay nakikipagdigma sa atin alinman sa pamamagitan ng materyal na bagay o sa pamamagitan ng mga mapanlabas na kaisipan tungkol sa materyal na bagay: sa pamamagitan ng materyal na bagay laban sa mga nabihag nito, at sa pamamagitan ng kaisipan laban sa mga lumayo sa materyal na bagay.

72. Tulad ng mas madaling magkasala sa isip kaysa sa gawa, gayon din ay mas mabigat ang labanan sa pamamagitan ng mga iniisip kaysa sa pamamagitan ng mga materyal na bagay.

73. Ang mga bagay ay nasa labas ng isipan, samantalang ang mga kaisipan tungkol dito ay nasa loob nito. Kaya naman, nasa kapangyarihan ng isipan na gamitin ang mga ito para sa kabutihan o sa kasamaan. Sapagkat ang maling paggamit ng mga kaisipan ay sinusundan ng maling paggamit ng mga bagay.

74. Tatlong paraan ang pagtanggap ng isip sa mga mapusok na kaisipan: sa pamamagitan ng mga pandama, ng kalagayan ng katawan, at ng alaala. Sa pamamagitan ng mga pandama – kapag ang mga bagay na nakaaapekto rito, gaya ng mga bagay na ating kinahihiligan, ay nagpapakaw ng mapusok na kaisipan sa isip; sa pamamagitan ng kalagayan ng katawan – kapag, dahil sa kakulangan ng pagtitimpi sa pagkain, o impluwensya ng mga demonyo, o ilang karamdaman, ang nabagong kalagayan ng katawan ay nagtutulak dito tungo sa mga mapusok na pag-iisip, o tungo sa paghihimagsik laban sa Providensiya; sa pamamagitan ng pagbabalik-tanaw – kapag binibigyang-buhay ng alaala ang mga pag-iisip tungkol sa mga bagay na ating kinahihiligan at sa gayon ay nagpapakaw ng mga mapag-init na pag-iisip sa isipan.

75. Ang mga bagay na ibinigay sa atin ng Diyos para sa ating paggamit ay may ilan na nasa kaluluwa, ang iba naman ay nasa katawan, at ang iba pa ay nasa paligid ng katawan. Sa kaluluwa ay naroroon ang mga kakayahan nito; sa katawan naman ay ang mga pandama at iba pang mga miyembro; sa paligid ng katawan naman ay ang pagkain, mga pag-aari, pera at iba pa. Kung gagamitin natin nang mabuti o masama ang mga bagay na ito at ang mga pangyayaring nagmumula rito, ito ang nagpapakita kung tayo ay mabuti o masama.

76. Sa mga nabanggit na pangyayaring ito, ang ilan ay nauukol sa kaluluwa, ang ilan sa katawan, at ang iba pa sa mga bagay na nakapaligid sa katawan: sa kaluluwa—kaalaman at kamangmangan, pag-alala at pagkalimot, pag-ibig at pagkamuhi, takot at katapangan, kagalakan at kalungkutan, at iba pa; sa katawan: kasiyahan at pagod, pagiging sensitibo at pamamanhid, kalusugan at karamdaman, buhay at kamatayan, at iba pa; sa kapaligiran sa paligid ng katawan: kasaganaan at kapighatian, kayamanan at kahirapan, karangalan at kahihiyan, at iba pa. Sa mga ito, ang ilan ay itinuturing ng mga tao na mabuti, at ang iba naman ay masama; samantalang, sa kanilang sarili, wala sa mga bagay na ito ang masama, kundi nagiging masama o mabuti depende sa kung paano ito ginagamit.

77. Ang kaalaman ay sa kanyang likas na katangian ay mabuti, gaya ng kalusugan. Ngunit ang kabaligtaran nito ay nagdulot ng mas malaking kapakinabangan sa marami, sapagkat sa masasama, ang kaalaman ay hindi naglilingkod para sa kabutihan, kahit na, gaya ng nabanggit, ito ay sa kanyang likas na katangian ay mabuti. Gayundin, ang kalusugan, kayamanan, at kagalakan ay hindi nagsisilbi sa kanila para sa kabutihan, sapagkat hindi nila ginagamit ang mga ito para sa kanilang sariling kapakinabangan; para sa ganitong mga tao, ang kabaligtaran ang mas kapaki-pakinabang: at dahil dito, ang ito (ibig sabihin, ang kabaligtaran) ay hindi kasamaan sa mahigpit na kahulugan, kahit na mukhang masama.

78. Huwag mong abusuhin ang iyong mga iniisip, baka mapilitan ka ring abusuhin ang mga materyal na bagay: sapagkat kung hindi ka muna makasala sa pag-iisip, hindi ka kailanman makakasala sa gawa.

79. Ang *'imahe ng makalupa'* (Adan) ay binubuo ng mga pangunahing bisyo, gaya ng: kamangmangan, duwag, kawalan ng pagpipigil, at kasinungalingan. Ang *'imahe ng makalangit'* ay binubuo ng mga pangunahing birtud, gaya ng: katalinuhan, tapang, kabanalan, at katarungan. *'Ngunit kung paanong isinuot natin ang larawan ng sa lupa, isusuot din natin ang larawan ng sa langit'* (1 Corinto 15:49).

80. Kung nais mong matagpuan ang daan na patungo sa buhay, hanapin mo ito sa Daan na nagsabi: *'Ako ang daan at ang pinto, at ang katotohanan at ang buhay'* (Juan 14:6; 10:9); at doon mo ito matatagpuan. Ngunit maghanap kayong masigasig, sapagkat *'iilan ang mga nakakakita nito'* (Matt. 7:14); baka, naiwanan kayo ng iilan na ito, ay mapabilang kayo sa karamihan.

81. Ang kaluluwa ay nagsusumamo sa kasalanan dahil sa sumusunod na limang dahilan: alinman sa takot sa ibang tao, o takot sa paghuhukom, o para sa gantimpalang darating, o dahil sa pag-ibig sa Diyos, o, sa wakas, dahil sa kirot ng budhi.

82. May nagsasabi na hindi magkakaroon ng kasamaan sa mga nilikha kung hindi dahil sa isang panlabas na puwersa na humihila sa atin patungo rito. Ngunit ang puwersang ito ay wala nang iba kundi ang ating sariling kapabayaang sa likas na gawain ng isip. Sapagkat ang mga masigasig sa bagay na ito ay palaging gumagawa ng mabuti at hindi kailanman gumagawa ng masama. Kaya naman, kung ninanais mo rin ito, itakwil mo ang pagpapabaya na ito, at sa paggawa mo nito ay itatakwil mo rin ang kasamaan, na siyang maling paggamit ng mga kaisipan, na sinasamahan ng pang-aabuso at mga bagay na pang-mundo.

83. Ayon sa mismong kalikasan ng makatuwirang bahagi sa loob natin, nararapat itong mamuno sa di-makatuwirang bahagi sa loob natin, bilang pagsunod sa banal na salita. Sundin ang kaayusang ito sa lahat ng bagay—at hindi magkakaroon ng kasamaan sa mga nilikha, at wala ring matatagpuang humahantong dito.

84. Ang ilang kaisipan ay payak, samantalang ang iba ay masalimuot. Ang mga payak ay walang damdamin, samantalang ang mga masalimuot ay puno ng damdamin, na binubuo ng pagnanasa at kaisipan. Gayunpaman, makikita na marami sa mga payak na kaisipan ay sumusunod sa yapak ng mga masalimuot kapag nagsimula na itong magtungo sa pagkakasala sa kaisipan. Gamitin natin ang ginto bilang halimbawa. Isang mapag-apuhap na kaisipan tungkol sa ginto ang pumasok sa isip ng isang tao, at itinakda niya ang kanyang isip na magnakaw nito: kaya naman, sa kanyang isip, nagkasala na siya. Ang pag-iisip tungkol sa ginto ay sinundan ng mga pag-iisip tungkol sa pitaka, isang baul, isang bodega, at iba pa. Dito, ang pag-iisip tungkol sa ginto ay kumplikado, sapagkat ito ay pinagsama sa pagnanasa; samantalang ang mga pag-iisip tungkol sa pitaka, sa baul, at iba pa ay simple, sapagkat walang pagnanasa ang isipan para rito. Ganoon din sa bawat ibang iniisip: isang mayabang na iniisip, iniisip ang sariling asawa, at iba pa. Sapagkat hindi lahat ng iniisip na kasunod ng isang mapanuksong iniisip ay mapanukso rin, gaya ng ipinapakita sa halimbawa. Mula rito, matutukoy natin kung aling mga iniisip ang mapanukso at alin ang hindi.

85. May ilan na nagsasabi na ang mga demonyo, sa pamamagitan ng paghipo sa mga pribadong bahagi ng ating katawan habang tayo ay natutulog, ay nagpapakaw ng pagnanasa; pagkatapos, kapag napukaw na, ang pagnanasang ito, sa pamamagitan ng alaala, ay nagdadala ng imahe ng isang babae sa isipan. Ang iba naman, naniniwala na ang mga demonyo mismo ang lumalabas sa isipan sa anyo ng mga babae; pagkatapos,

sa pamamagitan ng paghipo sa mga pribadong bahagi ng katawan, ay nagpapukaw sila ng pagnanasa para sa mga babae; at nagaganap ang mga ganitong uri ng panaginip. May iba pa ring naniniwala na ang pagnanasa na namamayani sa papalapit na demonyo ay nagpapukaw ng kaparehong pagnanasa sa tao, at sa ganitong paraan ay nasusunog ang kaluluwa sa ganoong mga kaisipan at naglilikha ng mga imahe sa pamamagitan ng alaala. Gayundin, tungkol sa iba pang mga mapagnanasang panaginip, may nagsasabing ganito ang kanilang paglitaw, samantalang ang iba naman ay nagsasabing iba. Gayunpaman, sa alinman sa mga nabanggit na paraan ay hindi makapukaw ng anumang pagnanasa ang mga demonyo, hindi habang gising ang katawan ni habang natutulog, kung ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili ay likas sa kaluluwa.

86. Ang ilan sa mga utos ng Batas ay dapat sundin nang pisikal at espiritwal, samantalang ang iba naman ay espiritwal lamang. Halimbawa: *'Huwag kang mangalunya, huwag kang pumatay, huwag kang magnakaw'*, at iba pa ay dapat sundin nang pisikal at espiritwal; at espiritwal naman sa tatlong paraan. Sa kabilang banda, ang pagtutuli, ang pag-obserba sa Sabado, ang paghahain ng korderong handog, ang pagkain ng walang lebadulang tinapay na may mapait na halamang-gamot, at iba pa, ay dapat sundin lamang sa espiritwal.

87. May tatlong pangunahing moral na kalagayan sa mga monghe: ang una ay kapag hindi nagkakasala sa pamamagitan ng mga gawa; ang pangalawa ay kapag hindi pinapayagan ang mga mapanlabas na kaisipan na manatili sa kaluluwa; ang pangatlo ay kapag tinitingnan sa isipan, nang walang pagnanasa, ang mga larawan ng mga babae at ng mga nagdudulot ng kasalanan.

88. Malaya sa kasakiman ang siyang tumalikod sa lahat ng pag-aari at wala nang anuman sa lupa maliban sa kanyang katawan; sa katunayan, itinakwil na niya ang lahat ng pagkakaugnay pati na rito, at inialay na niya ang lahat ng pag-aalaga sa sarili sa Diyos at sa mga taong maka-Diyos.

89. Sa mga nakakamit ng kayamanan, ang ilan ay ginagawa ito nang walang labis na pagnanasa: kaya naman, kapag ito'y inalis sa kanila, hindi sila nagdadalamhati, gaya ng dati nilang masayang pagtanggap sa pagnanakaw ng kanilang mga ari-arian (Heb. 10:34). Ang iba naman ay kumukuha nito nang may pagnanasa: kaya kapag naharap sila sa posibilidad na mawalan ng kanilang mga ari-arian, sila'y nagdadalamhati, gaya ng mayamang lalaking nabanggit sa Ebanghelyo, na *'lumakad na malungkot'* (Matt. 19:22); at kung talagang mawawalan sila nito, sila'y lubos na nagdadalamhati. Sa gayon, ang pagkawala ng mga pag-aari ay nagpapahayag ng disposisyon ng malamig na tagapagtipon o ng masidhing tagapagtipon.

90. Inaatake ng mga demonyo ang mga deboto sa panalangin, itinatanim sa kanilang isipan ang mga simpleng kaisipan tungkol sa mga bagay na pandama, at sa gayon ay naaabala sila mula sa panalangin; inaatake nila ang mga deboto sa pag-aaral, pinananatili sa loob nila ang mga mapusok na kaisipan hangga't maaari; at inaatake nila ang mga nakatuon sa aktibong buhay, tinutukso silang magkasala sa pamamagitan ng kanilang mga gawa. – Ang mga sumpa ay nakikipaglaban sa lahat sa bawat paraan, upang ilihis ang mga tao mula sa Diyos.

91. Ang mga taong, sa probidensya ng Diyos, ay pinagsanay sa kabanalan sa buhay na ito ay sinusubok ng tatlong tukso: alinman sa pamamagitan ng pag-aalok ng mga kaaya-ayang bagay, gaya ng mabuting kalusugan, kagandahan, maraming anak, kayamanan, katanyagan, at iba pa; o sa pamamagitan ng dalamhati sa pagkawala ng mga anak, ari-arian, o katanyagan; o sa pamamagitan ng mga bagay na nagdudulot ng pagdurusa sa katawan, gaya ng karamdaman, paghihirap, at iba pa. Sa unang pangkat, sinasabi ng Panginoon: *'Ang sinumang hindi isusuko ang lahat ng kanyang pag-aari ay hindi maaaring maging alagad Ko'* (Lucas 14:33); sa ikalawa at ikatlong pangkat: *'Sa pamamagitan ng inyong pagtitiis ay ililigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa'* (Lucas 21:19).

92. Sinasabi na ang kalagayan ng katawan ay nagbabago, at sa pamamagitan nito ang isipan ay nabibigyan ng mga mapagagalaw o hindi mapagagalaw na kaisipan, sa pamamagitan ng sumusunod na apat na sanhi: ang mga anghel, ang mga demonyo, ang hangin, at ang pagkain. Ang mga anghel, ayon sa sinasabi, ay binabago ito sa pamamagitan ng kanilang mga salita; ang mga demonyo sa pamamagitan ng kanilang paghipo; ang hangin sa pamamagitan ng mga pagbabago nito; at ang pagkain sa pamamagitan ng kalikasan ng pagkain at inumin, at sa pamamagitan ng labis o kakulangan nito. Bukod pa rito, nagdudulot din ng pagbabago ang alaala, pandinig, at paningin, kapag unang naapektuhan ang kaluluwa ng mga malungkot o masayang pangyayari. Dahil naapektuhan nito, nagdudulot ang kaluluwa ng pagbabago sa kalagayan ng katawan; at ang nabagong kalagayan ng katawan, gaya ng nabanggit kanina, ay nag-uudyok ng katugmang mga kaisipan sa isipan.

93. Ang kamatayan ay, sa kakanyahan, paghihiwalay sa Diyos; ang turok ng kamatayan ay ang kasalanan, na nang tanggapin ito ni Adan sa kanyang sarili, nagdulot ng kanyang agarang pagpalayas mula sa puno ng buhay, mula sa Paraiso, at mula sa Diyos, na sinundan ng hindi maiiwasang pisikal na kamatayan. Ang buhay, gayunpaman, ay ang Siya na nagsabi: '*Ako ang buhay*' (Juan 14:6). Siya, nang siya'y mamatay, ay muling binuhay ang mga patay.

94. Kapag may naisusulat, isinusulat ito alinman para sa sariling alaala, o para sa kapakinabangan ng iba, o para sa pareho, o upang makasakit sa ilan, o para sa pagpapakitang-gilas, o dahil sa pangangailangan.

95. '*Ang lambak ng anino ng kamatayan*' (Awit 22:2) ay aktibong birtud; ang '*tahimik na tubig*' ay kaalaman sa paglikha.

96. '*Ang anino ng kamatayan*' ay ang buhay ng tao. At ang nasa piling ng Diyos, at kung kanino ang Diyos ay nasa piling, ay maaaring buong tapang na magsabi: '*Bagaman maglakad ako sa libis ng anino ng kamatayan, hindi ako matatakot sa anumang kasamaan, sapagkat sumasaakin Ka*' (Awit 22:4).

97. Ang dalisay na isip ay tumitingin sa mga bagay nang tama; ang dila na hinubog ng pagsasanay ay inihaharap ang nararamdaman nito na parang nasa harapan ng iba; at tinatanggap ito ng bukas na tainga: ngunit ang taong walang tatlo rito ay hinahatulan ang nagsasalita.

98. Nasa Diyos ang taong nakakakilala sa Banal na Trinidad, sa Kanyang paglikha at probidensiya; at pinananatiling walang pagnanasa ang mapanisang bahagi ng kaluluwa.

99. Sinasabi na ang '*baston*' ay sumasagisag sa paghuhukom ng Diyos, at ang '*sanga*', sa Kanyang Banal na Paggabay. Ang sinumang nakakilala nito ay maaaring magsabi: '*Ang baston Mo at ang sanga Mo, sila ang nagpapalubag sa akin*' (Awit 22:4).

100. Kapag ang isip ay nabubunyag mula sa mga pagnanasa at naliwanagan sa pamamagitan ng pagninilay sa kung ano ang mayroon, maaari itong manatili sa Diyos at manalangin nang nararapat.

Ang Ikatlong Daan sa Pag-ibig

1. Ang matalinong paggamit ng mga kaisipan at bagay ay nagbubunga ng kabanalan, pag-ibig at kaalaman; samantalang ang hindi matalinong paggamit ay nagbubunga ng kawalan ng pagpipigil sa sarili, poot at kamangmangan.

2. '*Naghanda Ka ng hapag sa harap ko*', at iba pa. Ang '*hapag*' dito ay nangangahulugang aktibong birtud: sapagkat inihanda ito ni Jesucristo laban sa mga sumasalungat sa atin; ang '*langis*' na nagpapahid sa isip ay naglalarawan ng pagninilay sa nilikha; ang '*sangkal*' ng Diyos ay naglalarawan ng kaalaman sa Diyos; ang Kanyang '*biyaya*' ay ang Kanyang Salita at ang Diyos Mismo: sapagkat sa pamamagitan ng Kanyang Pagkakatawang-tao ay hinahabol Niya tayo araw-araw, hanggang sa maabot Niya ang lahat ng mga ililigtas, gaya ng sa kaso ni Pablo. Ang '*bahay*' ay nangangahulugang kaharian na tinitirhan ng lahat ng mga santo; samantalang ang haba ng mga araw ay nangangahulugang buhay na walang hanggan (Awit 21:5–6).

3. Ang mga kasalanan ay dumadapo sa atin dahil sa hindi wastong paggamit ng mga kapangyarihan ng kaluluwa, ibig sabihin, ang kapangyarihan ng pagnanasa, pasyon, at rason. Ang hindi wastong paggamit ng kapangyarihan ng rason ay kamangmangan; ang hindi wastong paggamit ng mga kapangyarihan ng pasyon at pagnanasa ay poot at kawalan ng pagpipigil sa sarili. Ang wastong paggamit ng mga kapangyarihang ito, gayunpaman, ay kaalaman, katalinuhan, pag-ibig at kabanalan. At kung gayon, wala sa mga nilikha at pinatotnang ng Diyos ang masama.

4. Hindi pagkain ang masama, kundi ang kasakiman sa pagkain; hindi ang pagpapalaganap, kundi ang pakikipagalaw; hindi ang pera, kundi ang pag-ibig sa pera; hindi ang kaluwalhatian, kundi ang kayabangan: at kung gayon nga, walang masama sa umiiral maliban sa pang-aabuso, na nagmumula sa pagpapabaya ng isip sa paglinang ng kalikasan (ang mga kapangyarihan ng kaluluwa at ang wastong direksyon nito).

5. Ito, sabi ni Dionysius na Pinagpala, ang bumubuo sa kasamaan sa mga demonyo: pabaya na iritabilidad, baliw na pagnanasa, at padalus-dalos na imahinasyon. Ngunit ang kapabayaang, kabaliwan, at padalus-dalos sa mga makatwirang nilalang ay isang kawalan ng katwiran, isip, at pag-iingat; at ang ganitong kawalan ay nagmumula sa pagkakaroon, o pagmamay-ari, ng isang bagay. Kaya naman, may panahon na taglay nila ang rason, katwiran at matalinong pag-iingat. At kung gayon, ang mga demonyo ay hindi likas na masama; kundi sa pamamagitan ng pang-aabuso sa kanilang likas na kapangyarihan, sila ay naging masama.

6. Ang ilang damdamin ay nagbubunga ng kawalang-pigil, ang iba naman ay nagbubunga ng poot, at ang iba pa ay nagbubunga ng parehong kawalang-pigil at poot.

7. Ang kasakiman sa pagkain at ang pagmamahal sa masasarap na pagkain ay sanhi ng sekswal na imoralidad; ang pagmamahal sa pera at ang kayabangan ay sanhi ng pagkamuhi sa kapwa; ang kanilang ina, ang pagmamahal sa sarili, ay sanhi ng pareho.

8. Ang pagmamahal sa sarili ay isang masidhi at pabaya na pagmamahal sa katawan. Ang pagmamahal at pagpipigil sa sarili ang mga kabaligtaran nito. Maliwanag na ang sinumang may pagmamahal sa sarili ay mayroon ding lahat ng mga pagnanasa.

9. *'Walang sinuman,'* sabi ng Apostol, *'ang kailanman ay nagkamuhi sa kanyang sariling laman'* (Efe. 5:29): ngunit gayunpaman ay *'pinapatay ang laman'* at *'pinapailalim'* ito (1 Cor. 9:27), na binibigyan lamang ito ng *'pagkain at pananamit'* (1 Tim. 6:8); at ito lamang, sapagkat kinakailangan para sa buhay. Kaya't iniibig nila ito nang walang labis na damdamin, at, bilang lingkod ng Banal, *'pinapakain at pinapainit'* lamang ito, sa pamamagitan lamang ng mga bagay na pumupunan sa kakulangan nito.

10. Ang sinumang umiibig sa isang tao ay nagsusumikap sa lahat ng paraan upang mapasaya siya. At gayon din, ang sinumang umiibig sa Diyos ay likas na nagsusumikap na gawin ang nakalulugod sa Kaniya; ngunit ang umiibig sa laman ay ginagawa ang nagpapasaya rito.

11. Ang pag-ibig, kabanalan, pagninilay at panalangin ay kaaya-aya sa Diyos; samantalang ang kasakiman sa pagkain, kawalan ng pagpipigil at lahat ng humahantong dito ay kaaya-aya sa laman. Iyan ang dahilan kung bakit *'ang mga namumuhay ayon sa laman ay hindi makalulugod sa Diyos'* (Roma 8:8); *'ngunit ang mga kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at mga hangarin nito'* (Galacia 5:24).

12. Kapag ang isip ay nakahilig sa Diyos, tinatrato nito ang katawan bilang isang alipin at hindi nagbibigay ng higit pa sa kinakailangan para sa buhay; ngunit kapag ito ay nakahilig sa laman, nagiging alipin ito ng mga pagnanasa nito, at ang pag-aalaga nito sa katawan ay laging nagiging anyo ng kahalayan (Roma 13:14).

13. Kung nais mong alisin sa sarili ang masasamang kaisipan, pagalingin mo muna ang iyong mga pagnanasa: at saka mo sila madaling matataboy sa iyong isipan. Partikular, tungkol sa pagnanasa – mag-ayuno, magbantay, magpagal at mag-isa; tungkol sa galit at kalungkutan, huwag bigyan ng kahalagahan ang karangalan, pang-iinsulto o iba pang makamundong bagay; tungkol sa sama ng loob, ipagdasal ang taong nagkasala sa iyo – at maliligtas ka.

14. Huwag mong sukatin ang sarili sa pinakamahina sa mga tao, kundi palawakin mo ang iyong pananaw ayon sa utos ng pag-ibig. Sa pamamagitan ng pagsukat sa sarili sa iba, mahuhulog ka sa bangin ng kayabangan; ngunit sa pagpapalawak ng iyong pananaw ayon sa pag-ibig, maaabot mo ang tuktok ng kababaang-loob.

15. Kung tunay mong tinutupad ang utos na mahalín ang iyong kapuwa, bakit ka naglilínang ng pait at sama ng loob laban sa kaniya? Hindi ba't malinaw na mas pinipili mo ang panandaliang bagay kaysa pag-ibig, at sa pagtatanggol mo rito, ikaw ay nakikipagdigma laban sa iyong kapatid?

16. Ang ginto ay naging napaka-kaakit-akit sa mga tao hindi dahil sa pangangailangan kundi dahil dito, nasisiyahan ng marami ang kanilang pagnanasa sa ligaya.

17. May tatlong dahilan sa pag-ibig sa kayamanan: ang pag-ibig sa ligaya, kayabangan, at kawalang-paniwala; at ang kawalang-paniwala ay mas malakas kaysa sa dalawang una.

18. Ang hedonista ay umiibig sa pilak upang siya ay makapagpasasa sa tulong nito; ang mayabang, upang magkamit ng katanyagan; at ang hindi mananampalataya, upang itago at mag-ipon nito, na natatakot sa gutom, katandaan, karamdaman, o pagpapatapon, at nagtitiwala rito nang higit kaysa sa Diyos, ang Lumikha at Tagapagkaloob ng lahat ng nilalang, pati na ng pinakamaliit at pinaka-walang halagang hayop.

19. May apat na uri ng mga taong nagtitipon ng kayamanan: ang tatlong nabanggit sa itaas, at ang ika-apat, ang taong may malasakit sa pamilya; malinaw na tanging ang huli lamang ang nagtitipon nito nang wasto, upang ang kanyang kamay ay hindi kailanman mawalan ng laman pagdating sa pagbibigay ng kailangan para sa lahat.

20. Lahat ng mapanlabas na kaisipan ay alinman sa nagpapasigla sa makasariling bahagi ng kaluluwa, o nagpapaligalig sa masungit nitong bahagi, o pinapadilim ang bahagi nitong nag-iisip: kaya naman nangyayari na ang isip ay nagiging bulag sa espirital na pagninilay at sa pag-akyat sa panalangin. Ito ang dahilan kung bakit ang isang monghe, lalo na yaong nagsasanay ng katahimikan, ay nararapat na bigyang-pansin nang mabuti ang kanyang mga iniisip, at kilalanin at putulin ang mga sanhi nito. Dapat niyang kilalanin ang mga ito sa ganitong paraan: ang makasariling kapangyarihan ng kaluluwa ay ginigising ng mga mapusok

na alaala ng mga babae, at ang sanhi nito ay ang kawalan ng pagpipigil sa pagkain at inumin, at ang madalas na hindi matalinong pakikisama sa mga babae. Ang mga ito ay napuputol sa pamamagitan ng gutom, uhaw, pagbabantay at pag-iisa. – Ang pabagu-bagong kapangyarihan ay ginigising ng masidhing pag-alala sa mga taong nagdulot sa atin ng dalamhati; ang sanhi nito ay senswalidad, kayabangan, at pag-ibig sa luho, na dahil dito ang taong masidhi ang damdamin ay nalulungkot, alinman dahil hindi niya ito nakamtan o dahil hindi niya ito natanggap. Napuputol ito sa pamamagitan ng pagtingin sa mga bagay na ito bilang walang kabuluhan – sa pamamagitan ng paghamak at pagpapakumbaba sa mga ito dahil sa pag-ibig sa Diyos.

21. Kilala ng Diyos ang Sarili Niya at kilala Niya ang Kanyang mga nilikha, at kilala ng mga Banal na Kapangyarihan ang Diyos at kilala rin nila ang mga nilikha ng Diyos. Ngunit hindi kilala ng mga Banal na Kapangyarihan ang Diyos at ang Kanyang mga nilikha sa parehong paraan na kilala ng Diyos ang Sarili Niya at ang Kanyang mga nilikha.

22. Kilala ng Diyos ang Sarili Niya sa pamamagitan ng Kanyang banal na kalikasan, at ang Kanyang mga nilikha sa pamamagitan ng Kanyang karunungan, na sa pamamagitan nito at sa pamamagitan Niya ay nilikha Niya ang lahat ng bagay; samantalang ang mga Banal na Kapangyarihan ay nakakakilala sa Diyos, na umiiral sa labas ng lahat ng pakikilahok, sa pamamagitan ng pakikilahok (sa Kanyang kaalaman), at ang Kanyang mga nilikha sa pamamagitan ng persepsyon ng matalinong pagmumuni-muni na umiiral sa loob nila.

23. Ang mga nilikha ay nasa labas ng isip; gayunpaman, tinatanggap ng isip ang kanilang pagninilay sa loob nito. Ngunit hindi ganoon ang kaso sa Diyos, na walang hanggan, walang hanggaan at hindi mailarawan, na nagkaloob sa lahat ng umiiral mula sa Kanya ng pag-iral, kabutihan at walang hanggang pag-iral.

24. Ang makatuwiran at nag-iisip na kalikasan ay nakikibahagi sa Banal na Diyos—ibig sabihin, sa Kanyang kabutihan at karunungan—kapwa sa pamamagitan ng pag-iral mismo, sa pamamagitan ng kakayahan para sa kabutihan, at sa pamamagitan ng biyaya ng walang hanggang pag-iral. Sa pamamagitan ng biyayang ito, nakikilala nito ang Diyos; samantalang nakikilala naman nito ang Kanyang mga nilikha, gaya ng nabanggit sa itaas, sa pamamagitan ng persepsyon ng karunungan nag-uutos sa lahat na pinagmumunimunian sa kanila—isang karunungan banayad at hinuhubog sa isipan.

25. Ang Diyos, sa pamamagitan ng Kanyang sukdulang kabutihan, ay lumikha ng mga makatwiran at matatalinong nilalang at ipinagkaloob sa kanila ang apat na banal na katangian na sumusuporta, nagpoprotekta, at nagliligtas sa kanila: pag-iral, walang hanggang pag-iral, kabutihan, at karunungan. Sa mga ito, ipinagkaloob Niya ang unang dalawa sa pagkatao, at ang huling dalawa sa moral na kakayahan: sa pagkatao—pag-iral at walang hanggang pag-iral; at sa moral na kakayahan—kabutihan at karunungan—upang ang nilikha ay maging kasamang-bahagi ng kung ano Siya sa Kanyang diwa. Kaya't sinasabi na ang tao ay nilikha sa larawan at kawangis ng Diyos: nilikha sa larawan—bilang yaong umiiral—ng Umiral; bilang yaong palaging umiiral—ng Palaging-Umiiral—bagaman hindi walang simula, subalit walang hanggan; likha sa Kanyang kawangis, bilang ang mabuti ay mabuti, at bilang ang lubos na pantas ay lubos na pantas, kaya naman, sa pamamagitan ng biyaya, siya ay nagiging kung ano ang Diyos ay ayon sa kalikasan. Ang bawat makatwirang nilalang ay nilikha sa wangis ng Diyos, samantalang ang mabuti at ang pantas lamang ang nilikha sa Kanyang kawangis.

26. Ang lahat ng makatwiran at matalinong nilalang ay nahahati sa dalawa – iyon ay, sa anghel at sa likas na katangian ng tao; at ang buong kalikasan ng mga anghel ay sa turnu nahahati sa dalawang pangunahing moral na pagkakaisa at komunidad: ang banal at ang sumpa, ibig sabihin, ang mga Banal na Kapangyarihan at ang masasamang demonyo; at ang buong lahi ng tao ay nahahati sa dalawang pagkakaisa lamang: ang mga banal at ang mga hindi banal.

27. Ang Diyos, bilang sariling-pag-iral, sariling-kabutihan, sariling-karunungan, o, upang mas tumpak na sabihin, bilang Siyang umiiral sa itaas ng lahat ng mga bagay na ito, ay walang anumang bagay na salungat sa Kanya. Ngunit ang mga nilikha, bilang lahat ng may pag-iral lamang sa pamamagitan ng pakikilahok at biyaya—at ang mga makatwiran at matatalinong nilalang, higit pa rito, ay may kakayahan para sa kabutihan at karunungan—ay may mga kabaligtaran, ito ay: ang kawalan ng pag-iral na kabaligtaran ng pag-iral, at ang kasamaan at kamangmangan na kabaligtaran ng kakayahan para sa kabutihan at karunungan. Kung sila'y umiiral o hindi umiiral ay nasa kapangyarihan ng kanilang Tagapaglikha, samantalang ang kanilang pakikibahagi o hindi pakikibahagi sa Kanyang kabutihan at karunungan ay nasa kalooban ng mga makatwirang nilalang.

28. Ang mga Griyego, na naniniwala na ang kalikasan ng mga nilikha ay kasama na ng Diyos magpakailanman, at na ang kanilang mga katangian lamang ang kanilang natanggap mula sa Kanya, ay nagsasabing walang sumasalungat sa kanilang kalikasan, kundi ang kabaligtaran ay nasa kanilang mga katangian lamang. Ngunit iginiit namin na ang nag-iisang Banal na kalikasan, na walang hanggan, walang hangganan, at nagkakaloob ng kawalang-hanggan sa lahat ng iba pang kalikasan, ay walang katapat; samantalang ang kalikasan ng mga nilikha ay may katapat na kawalan ng pag-iral, at ang kanilang walang hanggang pag-iral o kawalan ng pag-iral ay nasa kapangyarihan ng Pag-iral Mismo. Ngunit dahil ang Kanyang mga kaloob ay hindi mababawi at hindi nagbabago, ang nilikha, kung ano man ito ngayon, ay mananatiling ganoon, na pinananatili ng Kanyang makapangyarihang kapangyarihan, kahit na taglay nito, gaya ng nasabi na, ang hindi pag-iral bilang kabaligtaran nito, na dinala mula sa hindi pag-iral tungo sa pag-iral at may taglay, sa Kanyang kalooban, ng kakayahang maging o hindi maging.

29. Kung paanong ang kasamaan ay kawalan ng kabutihan, at ang kamangmangan ay kawalan ng kaalaman: gayon din naman ang kawalan ng pag-iral ay kawalan ng pag-iral—hindi ng yaong hindi tunay na umiiral, sapagkat ito ay walang kasalungat;—kundi ng yaong umiiral sa pamamagitan ng pakikilahok sa Tunay na Umiral. Ang kawalan ng dalawa sa una ay nakasalalay sa kalooban ng nilalang; ngunit ang kawalan ng ikalawa ay nasa kalooban ng Maylalang, na sa Kanyang kabutihan, ay palaging nagnanais na ang mga nilalang ay magkaroon ng pag-iral, at na sila ay palaging pagpalain Niya.

30. Ang lahat ng nilikha ay alinman sa makatwiran at matatalinong nilalang na kayang maglaman ng magkasalungat sa kanilang sarili—ibig sabihin, kabutihan at kasamaan, kaalaman at kamangmangan—o iba't ibang katawan na binubuo ng magkasalungat, gaya ng lupa, hangin, apoy at tubig. Ang iba ay ganap na walang katawan at hindi materyal, bagaman ang ilan sa kanila ay kaugnay ng mga katawan; ang iba naman ay binubuo lamang ng materya at anyo.

31. Likas na hindi gumagalaw ang lahat ng katawan; ginagalaw sila ng kaluluwa, ang ilan ng makatuwirang kaluluwa, ang iba ng hindi makatuwirang kaluluwa, at ang iba pa ng walang pakiramdam na kaluluwa.

32. Sa mga kapangyarihan ng kaluluwa, ang isa ay nutrisyun at vegetatibo, ang isa naman ay imahinatibo at impulsibo, at ang isa pa, sa wakas, ay rasyonal at intelektwal. Nakikibahagi ang mga halaman sa una; ang pangalawa, kasama ang una, ay pinaghahatian ng mga hayop na walang salita; at ang pangatlo, kasama ang unang dalawa, ay pinaghahatian ng mga tao. Ang unang dalawang kapangyarihan ay nasisira, samantalang ang pangatlo ay itinuturing na hindi nasisira at walang kamatayan.

33. Ang mga banal na kapangyarihan, na magkakaloob ng kaliwanagan sa isa't isa, ay nagkakaloob din sa likas na katangian ng tao ng kapwa kabutihan at kaalaman na naninirahan sa kanila: kabutihan, ibig sabihin ay kabutihang gayang-Diyos, na sa pamamagitan nito ay nagkakaloob sila ng mga biyaya sa kanilang sarili at sa isa't isa, at sa mga nilalang na mas mababa kaysa sa kanila, ginagawang Diyos-tulad ang mga ito; – kaalaman, gaya ng sabi, tungkol sa isang sukdulang bagay hinggil sa Diyos; sapagkat, ayon sa Propeta, *Tkaw, O Panginoon, ay nasa kaitaasan sa ibabaw ng lahat magpakailanman'* (Awit 91:9); o tungkol sa isang pinakamalalim na bagay hinggil sa mga nilalang na may katawan, o tungkol sa isang pinakatumpak na bagay hinggil sa mga nilalang na walang katawan, o tungkol sa isang pinakamalinaw na bagay hinggil sa probidensiya, o tungkol sa isang pinakasiguro na bagay hinggil sa paghatol.

34. Ang karumihan ng isip ay nakapaloob, una, sa maling kaalaman; ikalawa, sa kamangmangan tungkol sa anumang pangkalahatan; sinasabi ko ito kaugnay ng isip ng tao, sapagkat hindi nararapat na ang isang anghel ay mangmang kahit sa anumang partikular; ikatlo, sa mga mapanlabas na kaisipan; ikaapat, sa pagsang-ayon sa kasalanan.

35. Ang karumihan ng kaluluwa ay nasa katotohanang hindi ito kumikilos ayon sa kanyang kalikasan; sapagkat nagbubunsod ito ng mga mapanlabas na kaisipan sa isipan. Kumikilos ang kaluluwa ayon sa kanyang kalikasan kapag ang mga mapanlabas nitong kakayahan—ang madaling mairita at ang naghahangad—ay nanatiling walang labis na damdamin habang naaapektuhan ng mga bagay at ng mga kaisipang nagmumula rito.

36. Ang karumihan ng katawan ay kasalanang nagagawa sa pamamagitan ng mga gawa.

37. Mahal niya ang katahimikan ang taong hindi pinapanig sa mga bagay sa mundo; mahal niya ang lahat ng tao ang taong hindi umiibig sa anumang bagay na pantao; at may kaalaman siya tungkol sa Diyos at sa Banal ang taong hindi naliligaw ninuman, hindi dahil sa kanilang mga kapintasan o dahil sa mga mapaghinalang kaisipang lumilitaw tungkol sa kanila.

- 38.** Isang dakilang bagay na huwag magkaroon ng pagkiling sa mga bagay, ngunit higit pa rito ang manatiling walang hilig kapag iniisip ang mga ito.
- 39.** Ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili ang nagpapanatili sa isip na walang hilig sa parehong mga bagay at mga kaisipan tungkol dito.
- 40.** Ang isip ng taong mapagmahal sa Diyos ay hindi nakahanda laban sa mga bagay o sa mga iniisip tungkol dito, kundi laban sa mga pagnanasa na kaugnay ng mga kaisipang ito. Ibig sabihin, hindi siya tumitindig laban sa isang babae, o sa isang taong nagmalupit sa kanya, o sa kanyang mga imahinasyon tungkol sa kanila: kundi laban sa mga pagnanasa na kaugnay ng mga imahinasyong ito.
- 41.** Ang buong pakikibaka ng monghe laban sa mga demonyo ay nakasalalay sa paghihiwalay ng mga pagnanasa sa mga kaisipan; sapagkat kung hindi, hindi niya magagawang tingnan ang mga bagay nang walang pagnanasa.
- 42.** Ang isang bagay ay isang bagay, ang isang kaisipan ay iba, at ang isang damdamin ay iba pa: ang isang bagay, halimbawa, ay asawa, ginto, at iba pa; ang isang kaisipan ay simpleng pag-alala sa alinman sa mga nabanggit; ang isang damdamin ay alinman sa pag-ibig na walang salita o walang-pakundangang poot tungo sa alinman sa mga bagay na iyon. – Ang pakikibaka ng isang monghe ay nasa ganitong damdamin.
- 43.** Ang isang mapusok na kaisipan ay kaisipang binubuo ng damdamin at kaisipan. Hatiin natin ang damdamin mula sa kaisipan, at mananatiling isang dalisay na kaisipan. Hinahati natin ang mga ito, kung ating nais, sa pamamagitan ng espiritwal na pag-ibig at pagpipigil sa sarili.
- 44.** Hinihiwalay ng mga birtud ang isip mula sa mga pagnanasa; hinihiwalay naman ng espiritwal na pagninilay ang isip mula sa mga karaniwang kaisipan; at inihaharap ng dalisay na panalangin ang isip sa Diyos Mismo.
- 45.** Ang mga birtud ay para sa kaalaman ng mga nilalang; ang kaalaman, para sa nakakaalam; ang nakakaalam, para sa hindi mailarawang paksa ng kaalaman; at ang Isa na naghahatid lampas sa kaalaman.
- 46.** Ang Diyos, na ganap sa Kanyang sarili, ay lumikha ng mga nilalang mula sa kawalan, hindi dahil kailangan Niya ng anumang bagay, kundi upang sila, ayon sa kanilang kakayahan, ay makibahagi sa Kanyang kagalakan at magalak dito; samantalang Siya Mismo ay nagalak sa Kanyang mga gawa, nang makita Nila silang nagagalak at lubos na nasisiyahan sa hindi mapupusang kasiyahan.
- 47.** Marami sa mundo ang dukha sa espiritu, ngunit hindi sa tunay na kahulugan; marami ang nagdadalamhati, ngunit dahil sa pagkawala ng kanilang mga ari-arian o pagkawala ng kanilang mga anak; marami ang mapagkumbaba, ngunit sa harap ng maruruming pagnanasa; marami ang nagugutom at nauuhaw, ngunit para sa maling pag-angkin ng ari-arian ng iba at sa pag-iipon ng kayamanan; marami ang maawain, ngunit para sa katawan at sa mga bagay na pangkatawan; at dalisay sa puso, ngunit dahil sa kayabangan; at tagapagpalaganap ng kapayapaan, ngunit inilalagay ang kanilang kaluluwa sa ilalim ng katawan: marami ang inuusig, ngunit dahil sa kanilang sariling kasamaan; marami ang pinamumungahan, ngunit dahil sa mga kahiya-hiyang kasalanan. Mapalad, gayunpaman, ay ang mga kumikilos at nagdurusa para kay Cristo at dahil kay Cristo. Bakit? *'Sapagkat kanila ang kaharian ng langit'*; at: *'Sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mateo 5:3, 8); at iba pa. Hindi sila pinagpala dahil kumikilos at nagdurusa sila sa ganitong paraan, sapagkat ginagawa rin ito ng mga nabanggit sa itaas; kundi dahil kumikilos at nagdurusa sila para sa kapakanan ni Cristo at tungkol kay Cristo.
- 48.** Sa lahat ng ating ginagawa, gaya ng paulit-ulit nang nasabi, tinitingnan ng Diyos ang intensiyon: kung para sa Kanya ba natin ito ginagawa o para sa ibang layunin. Kaya, kapag nais nating gumawa ng mabuti, ang layunin natin ay hindi ang magpabilib sa mga tao, kundi sa Diyos, upang sa pamamagitan ng laging nakatuon ang ating mga mata sa Kanya, magawa natin ang lahat para sa Kanya; kung hindi, magpupursigi tayo nang walang kabuluhan at mawawalan ng ating gantimpala.
- 49.** At sa panahon ng panalangin, alisin sa iyong isipan kahit ang mga simpleng kaisipan tungkol sa mga bagay ng tao at mga pagninilay sa lahat ng nilikha: baka, sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa mas mababang mga bagay, lumihis ka mula sa Kanya na walang kapantay ang kadakilaan kaysa sa lahat ng umiiral.
- 50.** Kung tunay nating minamahal ang Diyos, sa pamamagitan nga ng pag-ibig na ito ay mapalayas natin ang mga pagnanasa. Ang pagmamahal sa Kanya ay ang pagbibigay-prayoridad sa Kanya kaysa sa mundo, at sa kaluluwa kaysa sa laman – na may paghamak sa lahat ng bagay na pang-mundo, na may patuloy na debosyon sa Kanya – sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, pag-ibig, panalangin at pag-awit ng mga salmo, at iba pa.

51. Kung, habang matagal nating binibigyang-pansin ang Diyos, ay lubos nating inaalagaan ang mapanisiyang bahagi ng kaluluwa, hindi na tayo maliligaw mula sa tamang landas ng mga tukso ng ating mga kaisipan; kundi sa pamamagitan ng mas tumpak na pag-unawa sa kanilang mga sanhi at pagputol rito, tayo ay magiging maingat, upang ang salitang propetiko ay matupad sa atin: *'Titingnan ng aking mata ang aking mga kaaway, at maririnig ng aking tainga ang mga bumabangon laban sa akin nang may panlilinlang'* (Awit 91:12).

52. Kapag nakita mong ang iyong isipan ay lumalapit, sa banal at matuwid na paraan, sa mga bagay na pang-mundo, alamin mong ang iyong katawan ay nananatiling dalisay at walang kasalanan. Ngunit kapag nakita mong ang iyong isipan ay nakikibahagi sa kasalanan, at hindi mo ito pinipigilan, alamin mong ang iyong katawan ay hindi magtatagal bago rin mahulog rito.

53. Kung paanong ang mga bagay ay nagsisilbing mundo para sa katawan, gayon din naman ang mga kaisipan ay nagsisilbing mundo para sa isipan; at kung paanong ang katawan ay nakikipagtalik sa katawan ng isang babae, gayon din naman ang isipan ay nakikipagtalik sa mga kaisipan ng mga babae sa pamamagitan ng imahinasyon ng sarili nitong katawan: sapagkat sa isip ay tinititigan nito ang imahe ng sarili nitong katawan na nakikipagtalik sa imahe ng isang babae. Gayundin, sa kanyang mga iniisip, naghihiganti siya gamit ang imahe ng kanyang sariling katawan laban sa imahe ng taong nagmalupit sa kanya. Ganoon din sa iba pang mga kasalanan: sapagkat kung ano ang ginagawa ng katawan sa mundo ng mga bagay, ginagawa naman ng isip sa pag-iisip sa mundo ng mga kaisipan.

54. Hindi ba dapat tayong mangilabut, manginig, at mabaliw sa takot sa pag-iisip na, habang ang Diyos ang *'Ama ay hindi humuhusga sa sinuman, kundi ipinagkatiwala ang buong paghatol sa Anak'* (Juan 5:22); – habang ang Anak ay sumisigaw: *'Huwag kayong humatol, upang kayo'y hindi hinatulan'* (Matt. 7:1), *'Huwag kayong manghatol, upang kayo'y hindi hinatulan'* (Luke 6:37); at gayundin ang Apostol: *'Huwag kayong humatol bago ang takdang panahon, hanggang sa dumating ang Panginoon'* (1 Cor. 6:5); at muli: *'Sapagkat kapag hinuhusgahan mo ang iba, ikaw mismo ang hinahatulan'* (Roma 2:1); kung, sinasabi ko, ganito ang kalagayan; kinuha ba ng mga tao, nang tumigil na silang umiyak sa kanilang sariling mga kasalanan, ang paghatol mula sa mga kamay ng Anak, at sila mismo, na parang walang kasalanan, ang humuhusga at nagkukondena sa isa't isa? Nanganginig ang langit at nanginginig ang lupa; gayon pa man, sila, na walang pakiramdam, ay hindi nahihiya!

55. Sinumang sumisiyasat sa mga kasalanan ng iba, o humuhusga sa isang kapatid batay sa hinala: ang ganoong tao ay hindi pa nakalalakad ng unang hakbang tungo sa pagsisisi, ni sinikap man niyang kilalanin ang sarili niyang mga kasalanan—na sa katotohanan ay kasing-bigat ng tingga—at hindi niya alam kung bakit ang isang tao ay nagiging *'matigas ang puso, umiibig sa kahangalan at naghahanap ng kabulaanan'* (Awit 4:3); at kaya naman, na parang baliw na naglilibot sa kadiliman, itinabi niya ang sarili niyang mga kasalanan at pinagtutuunan ang mga kasalanan ng iba—totoo man o haka-haka—batay lamang sa hinala.

56. Ang pagmamahal sa sarili, gaya ng paulit-ulit nang nasabi, ay sanhi ng lahat ng mapusok na kaisipan; sapagkat mula rito nagmumula ang tatlong pangunahing kaisipan ng nais na bahagi ng kaluluwa: kasakiman sa pagkain, kasakiman sa yaman, at kayabangan. Pagkatapos, mula sa kasakiman sa pagkain ay nagmumula ang malibog na kaisipan; mula sa kasakiman ang makasariling kaisipan; mula sa kayabangan, ang mayabang na kaisipan; samantalang ang lahat ng iba pa ay nagmumula sa bawat isa sa tatlong ito, gaya ng: ang mapag-alit, malungkot, mapaghiganti, mapanghinang, mapanibugaw na mga kaisipan, at iba pa. Ang mga pagnanasa na ito ay nagbubuklod sa isip sa mga materyal na bagay at hinahatak ito pababa sa lupa, pinapabigat ito na parang pinakamabigat na bato, samantalang ayon sa kalikasan nito ay mas magaan at mas eterikal ito kaysa sa apoy.

57. Ang simula ng lahat ng mga pagnanasa ay pagmamahal sa sarili, at ang wakas ay kapalaluan. Ang pagmamahal sa sarili ay isang pabaya na pagmamahal sa katawan. Ang sinumang putulin ito ay napuputol ang lahat ng mga pagnanasa na nagmumula rito.

58. Tulad ng mga magulang sa lupa na may kinikilingan sa mga ipinanganak sa kanila, gayon din ang isip na likas na nakakabit sa sarili nitong mga iniisip; at tulad ng, sa pinakakinikiling na mga magulang, ang kanilang sariling mga anak ay tila pinaka-modesto at may mabuting asal sa lahat, kahit na sila ay maaaring, sa lahat ng paraan, pinakakarapat-dapat sa pang-iinsulto: ganyan din tinitingnan ng isang taong walang karunungan ang sarili niyang mga iniisip bilang pinakamakawatiran sa lahat, kahit na ito pa nga ang pinaka-absurdo sa lahat. Sa matatalinong tao naman, hindi ganoon ang kanilang sariling mga kaisipan: ngunit kahit na mayroon silang patunay na ito ay totoo at mabuti, lalo pa nilang pinagkakatiwalaan ang iba, at hinirang ang

ibang matatalinong tao bilang hukom ng kanilang mga kaisipan at pangangatwiran, baka sila'y tumakbo o tumakbo na nang walang kabuluhan (Gal. 2:2); at mula sa kanila sila tumatanggap ng kumpirmasyon.

59. Kapag nalampasan mo ang alinman sa pinakakahiya-hiyang pagnanasa—tulad ng sobrang pagkain, pakikipagtalik sa labas ng kasal, galit o kasakiman—agad na susubukin ka ng isang kaisipang may kayabangan; at kapag nalampasan mo iyon, sasakupin ka ng kaisipang may kapalaluan.

60. Ang lahat ng maruruming pagnanasa, habang nangingibabaw sa kaluluwa, ay nagtataboy sa kaisipan ng kayabangan; ngunit kapag nalupig na ang mga ito, binubuksan nila ang daan para makapasok ito.

61. Ang kayabangan ay nagbubunga ng kapalaluan; kung minsan ay natataboy ito, at kung minsan ay nananatili. Ngunit kapag nataboy ito, humahantong ito sa pagmamataas; at kapag nanatili, sa pagmamataas na may paghamak.

62. Ang kayabangan ay napupukso sa pamamagitan ng lihim na gawa, samantalang ang kapalaluan ay napagtatagumpayan sa pamamagitan ng pag-aakda sa Diyos ng mga gawaing masigasig na isinasagawa.

63. Ang sinumang pinagkalooban ng kaalaman tungkol sa Diyos, at tunay na natikman ang kayamanan nito, ay hinahamak ang lahat ng ligaya na nagmumula sa kapangyarihan ng pagnanasa.

64. Ang ginagabayan ng makamundong pagnanasa ay nagnanasa sa alinman sa pagkain, o sa kasiyahan ng mga pagnanasa ng katawan, o sa luwalhati ng tao, o sa kayamanan, o sa iba pang bagay na nagmumula rito; at kung ang isip ay hindi makakita ng mas mabuting bagay kaysa sa mga ito na pag-ukulan ng pagnanasa, hindi nito magagawa ang determinasyong hamakin ang mga ito sa natitirang bahagi ng buhay. Ngunit ang kaalaman tungkol sa Diyos at sa mga bagay na banal ay lubhang higit pa rito.

65. Ang mga nagwawalang-bahala sa mga kasiyahan ay ginagawa ito dahil sa takot, o sa pag-asa, o dahil kinikilala nila ang kanilang kawalang-halaga; o kaya naman ay dahil sa pag-ibig sa Diyos.

66. Ang kaalaman sa mga bagay na banal, nang walang pagkaugnay rito, ay hindi hinihikayat ang isip na ganap na hamakin ang mundong materyal, kundi katulad lamang ng isang payak na pag-iisip sa isang bagay na pandama. Kaya naman, makakakita tayo ng maraming tao na may dakilang kaalaman ngunit nalulugmok sa mga laman-hilig, na parang baboy sa putik (2 Pedro 2:22). Sapagkat, nang sila'y medyo napadalisa habang masigasig sa mabuti at nakamtan nila ang isang antas ng kaalaman tungkol dito, kalaunan ay naging tamad sila at naging katulad ni Saul, na, bagaman ipinagkalooban ng makaharing trono, ay nagsimulang mamuhay nang hindi karapat-dapat rito, kaya't siya'y pabagsak mula rito nang may kakila-kilabot na poot.

67. Kung paanong ang isang simpleng pag-iisip tungkol sa mga bagay na pantao ay nagiging sanhi upang hamakin ng isip ang Banal, gayundin naman ang simpleng kaalaman tungkol sa Banal ay hindi nito nahihikayat na ganap na hamakin ang pantao; sapagkat dito ang katotohanan ay naninirahan pa rin sa mga anino at haka-haka; at samakatuwid ay nangangailangan ng mapalad na debosyon ng banal na pag-ibig, na nagkakaisa sa isip sa mga espiritwal na pagninilay at humihikayat dito na piliin ang hindi materyal kaysa sa materyal, ang intelektwal at ang Banal kaysa sa pandama.

68. Hindi lahat ng nagpigil sa kanilang mga pagnanasa at nagpasimple ng kanilang pag-iisip ay dahil dito na itinutok ang mga ito sa Banal; maaaring hindi sila nakakabit sa makatao o sa banal, na nangyayari lamang sa mga aktibong tao na hindi pa binigyan ng kaalaman, at nag-iwas sa mga pagnanasa alinman sa takot sa paghihirap o sa pag-asa sa Kaharian ng Langit.

69. *'Nananampalataya tayo sa pamamagitan ng pananampalataya, hindi sa pamamagitan ng paningin'*, at ang ating kaalaman ay gaya pa rin ng sa salamin at sa mga palaisipan (2 Cor. 2:7). Kailangan natin samakatuwid na sanayin ito nang matagal, upang sa pamamagitan ng matagal na pagtuturo at pagsisikap dito, magkaroon tayo ng hindi matitinag na ugali ng walang patid na pagninilay.

70. Kung pansamantalang itinabi ang mga sanhi ng ating mga pagnanasa at nagsasagawa tayo ng espiritwal na pagninilay, ngunit hindi natin ito patuloy na inilalaan ang ating oras bilang ating nag-iisang gawain: madali tayong babalik sa makalupang mga pagnanasa, na walang ibang napala kundi kaalamang hinaluan ng pagmamataas, na ang wakas ay ang unti-unting pagkalabo ng mismong kaalamang iyon, at ang ganap na pagtalikod ng isip patungo sa mga materyal na bagay.

71. Ang damdamin ng pag-ibig, na kapupulutan ng kapintasan, ay nag-aagaw sa isip sa mga materyal na bagay; samantalang ang damdamin ng pag-ibig, na kapupulutan ng papuri, ay nagbubuklod dito sa Banal. Sapagkat ang isip, bilang tuntunin, ay humihilig sa mga bagay na pinagtutuunan nito ng pansin; at sa anumang pagkahilig nito, doon din nito itinutok ang pagnanasa at pag-ibig—maging ito man ay sa mga banal at di-materyal na bagay na angkop dito, o sa mga makamundong bagay at pagnanasa.

72. Nilikha ng Diyos ang parehong hindi nakikitang mundo at ang nakikitang mundo; at nilikha Niya rin ang kaluluwa at ang katawan. At kung napakaganda ng nakikitang mundo, gaano pa kaya ang hindi nakikitang mundo? Kung, higit pa rito, mas mabuti ang mundong hindi nakikita kaysa sa mundong ito, gaano pa nga ba kadakila ang Diyos na lumikha sa pareho? Kung ang Maylalang ng lahat ng mabubuting bagay ay mas mabuti kaysa sa pinakamahusay sa lahat ng nilikha, bakit nga ba iniwan ng isip ang pinakamabuti sa lahat at lumihis sa pinakamasama sa lahat—ito ay ang mga makamundong pagnanasa? Hindi ba't halata na nasanay na ito rito, sapagkat mula pa sa kapanganakan ay nakikitungo na rito, samantalang hindi pa nito lubos na nararanasan ang mas mabuti at mas mataas kaysa sa lahat? Kaya, kung sa pamamagitan ng matagal na pag-iwas sa mga makamundong ligaya at pagtuturo sa mga bagay na pang-Diyos ay unti-unti nating siya'y ilalayo sa ganoong ugali; kung gayon, habang unti-unti siyang umuunlad dito, siya'y maaakit sa pambanal at makikilala ang kanyang sariling halaga, at sa huli ay ililipat ang kanyang buong debosyon sa Diyos.

73. Ang taong walang emosyon sa pagtalakay sa kasalanan ng kapatid ay may dalawang dahilan: upang itama siya, o upang makinabang ang iba. Ngunit kung siya ay nagsasalita—maging sa mismong tao o sa iba—nang walang mga layuning ito, kung gayon ay nagsasalita siya upang hatulan o siraan ang kanyang kapatid; at ang ganoong tao ay hindi makaliligtas sa pagtalikod ng Diyos, kundi tiyak na mahuhulog sa alinman sa parehong kasalanan o sa iba pa, at, nang siya ay mailantad at mapagalitan ng iba, ay mahihiya.

74. Ang mga gumagawa ng parehong kasalanan ay hindi dapat husgahan sa parehong paraan, batay sa mismong ginawa, kundi sa iba't ibang paraan (sa paghusga ayon sa sanhi ng kasalanan): sapagkat isang bagay ang magkasala dahil sa nakasanayan, at iba namang magkasala dahil sa biglaang, hindi mapigilang pagnanasa. Sa huling kaso, hindi naisip ng tao ang kasalanan bago niya ito gawin, at wala rin siyang hilig dito pagkatapos; sa halip, labis siyang nalulungkot at pinahihirapan ng nangyari. Iba naman ang kalagayan ng mga nagkakasala dahil sa nakasanayan: sapagkat bago pa man ang kasalanan, hindi sila tumitigil sa pagkasala sa kanilang mga iniisip, at pagkatapos gawin ito ay nananatili sila sa parehong kalagayan ng pag-iisip.

75. Ang sinumang nagsasabuhay ng kabutihan dahil sa kayabangan ay naghahanap din ng kaalaman dahil sa kayabangan. Ngunit ang ganoong tao ay hindi na gumagawa o nagsasalita ng anuman para sa ikatutuwid, kundi hinahanap sa lahat ng bagay ang pagkuha ng kaluwalhatian mula sa mga nakakakita ng kanyang mga gawa o nakaririnig ng kanyang mga salita. Nalalantad ang pagnanasa na ito kapag, kung ang ilan sa mga taong iyon ay nagsimulang pumuna sa kanyang mga salita o gawa, siya ay labis na nalulungkot dahil dito—hindi dahil hindi sila napaghandaan, sapagkat hindi iyon ang kanyang layunin; kundi dahil nakakaramdam siya ng kahihayan o pagkamaliit dahil sa kanila.

76. Ang kasakiman ay nahahayag kapag ang isang tao ay palaging tumatanggap nang may kagalakan ngunit nagbibigay nang may kalungkutan. Ang ganitong tao ay hindi tunay na matipid (tingnan ang talata 19).

77. Ang isang taong nagdurusa ay tinitii ang paghihirap sa mga sumusunod na dahilan: – alinman sa pag-ibig sa Diyos, o sa pag-asang makatanggap ng gantimpala, o dahil sa takot sa paghihirap, o dahil sa takot sa paghatol ng tao, o dahil sa likas na pagtitiis, o para sa ikalulugod sa hinaharap, o dahil sa pansariling interes, o dahil sa kayabangan, o dahil sa pangangailangan.

78. Iba ang magtanggap ng mga iniisip, at iba naman ang mapalaya mula sa mga pagnanasa. Madalas na naaalis ang iniisip kapag ang mga bagay na pinagmumulan ng pagnanasa ay hindi nakikita; subalit ang mga pagnanasa ay nakatago sa kaluluwa, at lumilitaw kapag muling nakita ang mga bagay na iyon. Kaya't dapat bantayan ang isip sa harap ng mga bagay na iyon, at tuklasin kung sa alin ito nagkakaroon ng pagnanasa.

79. Ang tunay na kaibigan ay yaong, kapag ang isang kapuwa ay tinutukso, ay matiyagang nakatayo sa kanyang tabi—na walang kalituhan o pagkabahala—sa mga kalungkutan, paghihirap, kapahamakan, at sakuna na dumadapo sa kanya, na para bang ito ay kaniya rin.

80. Huwag mong hamakin ang iyong budhi, na laging nagbibigay sa iyo ng pinakamabuting payo; sapagkat iniaalok nito sa iyo ang banal at anghel na payo, pinalalaya ka mula sa lihim na karumihan ng puso, at, sa oras ng iyong pag-alis sa mundong ito, ipinagkakaloob sa iyo ang katapangan sa harap ng Diyos.

81. Kung nais mong maging matalino at kasabay nito ay mapagkumbaba, sa halip na maging alipin ng pagnanasa sa kayabangan, hanapin mo palagi sa mga bagay ang nakatago sa iyong pag-unawa; at, nang matuklasan mong maraming iba't ibang kaalaman ang hindi mo alam, mamamangha ka sa iyong sariling kamangmangan at papakumbabain mo ang iyong sariling karunungan. At sa pagkilala sa iyong sariling kababaan, makikilala mo ang maraming dakila at kamangha-manghang bagay. Ngunit ang pagmamayabang sa iyong sariling kaalaman ay pumipigil sa iyong pag-unlad sa pagkatuto.

82. Ang sinumang hindi lumalaban sa mga nakapagpapagaling na lunas ay taimtim na nagnanais ng kaligtasan; at ang mga lunas na ito ay kalungkutan at pagdadalamhati, na dulot ng iba't ibang kapahamakan. Ang sinumang lumalaban sa kapahamakan ay hindi alam kung anong kasunduan ang pinapasok dito sa lupa, ni kung anong pakinabang ang kanyang dadalhin pag-alis niya rito.

83. Ang kayabangan at ang pag-ibig sa pera ay magkasamang nagbubunga. Sapagkat ang iba ay yumayaman dahil sa kayabangan, samantalang ang iba naman, nang yumaman na, ay nagiging mayabang. Ngunit ganyan ang takbo ng mundo. Ang isang monghe, gayunpaman, ay lalong nagiging mayabang— kapag siya ay hindi makalupa; ngunit kapag siya ay nagmamay-ari ng pilak, itinatago niya ito, nahihiya na siya ay nagmamay-ari ng isang bagay na hindi angkop sa kanyang bokasyon.

84. Katangian ng kayabangan ng isang monghe ang pagmamalaki sa kabutihan at sa mga bunga nito; samantalang katangian naman ng kanyang kapalaluan ang pagmamalaki sa kanyang mga tagumpay, paghamak sa iba, at pag-aangkin ng mga ito sa sarili kaysa sa Diyos. Katangian ng kayabangan at kapalaluan ng isang layko ang pagmamayabang at pagmamalaki sa kagandahan, kayamanan, lakas, at matalinong paghuhusga, o karunungan pangkamunduhan.

85. Ang tagumpay ng mga layko ay pagbagsak ng mga monghe, samantalang ang tagumpay ng mga monghe ay pagbagsak ng mga layko. Ang tagumpay ng mga layko ay nakapaloob sa kayamanan, katanyagan, kapangyarihan, mga ligaya, mabuting kalusugan, pagkakaroon ng maraming anak, at mga katulad na bagay; sa paglubog sa mga ito, ang isang monghe ay napapahamak. Ang 'tagumpay' naman ng isang monghe ay ang hindi pagmamay-ari, pagiging hindi kilala, kawalan ng kapangyarihan, pagpipigil sa sarili, pagdurusa, kakulangan at iba pa; kapag hindi sinasadyang napapailalim dito, itinuturing ng isang taong mahilig sa mundo na ito ay isang malaking kapahamakan, at madalas ay halos malapit na siyang magbigisig sa kanyang leeg— at may ilan nga na ginawa ito.

86. Ang pagkain ay nilikha para sa dalawang dahilan: para sa nutrisyon at para sa paggaling. Kaya naman, ang mga kumakain nito nang may maling hangarin, at hindi wastong ginagamit ang biyayang ito mula sa Diyos para sa kanilang kapakinabangan, ay tinatawag na mga hedonista. At tungkol sa lahat ng bagay, ang hindi wastong paggamit nito ay kasalanan.

87. Ang kababaang-loob ay ipinapanganak mula sa dalisay na panalangin, na sinasamahan ng luha at pagdadalamhati. Sapagkat sa pamamagitan ng patuloy na paghingi ng tulong sa Diyos, pinipigilan nito ang isang tao na hangal na umasa sa sariling lakas at karunungan, at sa pagpapataas ng sarili higit sa iba – dalawang matinding karamdaman ng mayabang na damdamin.

88. Iba ang pakikipaglaban sa isang simpleng kaisipan, upang hindi ito mag-udyok ng damdamin, at iba naman ang pakikipaglaban sa isang kaisipang puno ng damdamin, upang hindi tayo sumang-ayon sa kasalanan. Parehong pumipigil ang dalawang anyo ng pakikipaglaban na ito sa pag-iwan ng mga kaisipan sa loob natin.

89. Ang kalungkutan ay hindi mapaghihiwalay sa paghihiganti. Kaya, kapag ang isip, na may dalamhati, ay nakita sa loob nito—tulad ng sa salamin—ang mukha ng kapatid na nakasakit dito, malinaw na may sama ito ng loob. '*Ang daan ng mapanaghiganti ay patungo sa kamatayan*' (Kaw. 12:28); '*sapagkat ang sinumang may sama ng loob ay walang batas*' (Kaw. 21:24).

90. Kung may sama ka ng loob sa isang tao, ipanalangin mo siya; at sa pamamagitan ng panalangin, sa paghihiwalay ng dalamhati mula sa alaala ng kasamaan na ginawa niya sa iyo, mapapatigil mo ang daloy ng poot; at sa pamamagitan ng pagiging magiliw at maawain, tuluyan mong matataboy ang poot mula sa iyong kaluluwa. Kapag may masamang loob sa iyo ang iba, maging mabait at mapagkumbaba sa kanila, at mamuhay nang payapa kasama nila, at ililigtas mo sila mula sa damdaming iyon.

91. Mahirap patahimikin ang dalamhati ng mga mapanibugaw. Sapagkat itinuturing nilang kapahamakan sa kanilang sarili ang kanilang nananabik sa iyo. At walang ibang paraan upang pakalmahin sila maliban sa pagtatago nito sa kanila. Ngunit kung ito ay kapaki-pakinabang sa marami, habang nagdudulot ng dalamhati sa kanila: aling aspeto ang dapat balewalain? Dapat piliin ang panig ng nakabubuti sa marami; gayunpaman, hangga't maaari, hindi rin dapat balewalain ang nangingimbota, ni hayaang magpadala sa panlilinlang ng damdamin. Ang tulong ay hindi dapat ibigay sa damdamin mismo kundi sa taong naghihirap dahil dito; sa mapagkumbabang karunungan, ituring siyang mas mataas kaysa sa iyo, at unahin siya sa lahat ng oras, sa bawat lugar, at sa bawat bagay. Mapipigil mo ang sarili mong inggit kung ikinagagalak mo ang kagalakan ng iniinggit mo at nakikiramay ka sa kanyang pagdadalamhati, sa gayon ay natutupad mo ang utos

ng Apostol: *'Magsaya kayo kasama ng mga nagagalak, at magluksa kayo kasama ng mga nagluluksa'* (Roma 12:15).

92. Ang ating isipan ay nakatayo sa pagitan ng dalawang nilalang, na ang bawat isa ay nagtatanim ng katangian nito: ang isa ay birtud, ang isa naman ay kasamaan; ibig sabihin, sa pagitan ng isang anghel at isang demonyo. Ngunit ang isipan ay may kapangyarihan at lakas na sundin o labanan ang alinmang pipiliin nito.

93. Ginagabayan tayo ng mga Banal na Kapangyarihan tungo sa kabutihan; at tinutulungan tayo ng likas na binhi ng kabutihan at ng mabuting kalooban; samantalang ang mga tukso ng mga demonyo ay pinapagana ng mga pagnanasa at ng masamang kalooban.

94. Ang isang dalisay na isip ay kung minsan ay tinuturuan ng Diyos Mismo, na bumababa rito; sa ibang pagkakataon, hinihikayat ito ng mga Banal na Kapangyarihan sa kabutihan, at sa iba pang pagkakataon, ng kalikasan ng mga bagay ayon sa pagmumuni-muni ng isip.

95. Ang isang isip na karapat-dapat sa kaalaman ay dapat panatilihin walang hilig ang kaniyang mga iniisip tungkol sa mga bagay, malaya sa kamalian ang kaniyang pagninilay, at payapa ang kaniyang pagdarasal. Ngunit hindi nito ito palaging mapapanatili, sapagkat natatakpan ito—na parang usok—ng mga pagsalakay ng laman, sa paghihikayat ng mga demonyo.

96. Hindi tayo nagagalit sa lahat ng bagay na nagdudulot sa atin ng dalamhati; sapagkat mas marami ang mga pagkakataong nagdudulot ng kalungkutan kaysa sa mga nagpapagalit. Halimbawa: may nabasag, may nawala, may namatay. Sa mga ganitong kaso, nagdadalamhati lamang tayo, samantalang sa iba ay parehong nagdadalamhati at nagagalit tayo, dahil hindi tayo nasa maingat na pag-iisip.

97. Ang isip, kapag tumatanggap ng mga kaisipan tungkol sa mga bagay, karaniwang nagbabago ang anyo nito nang bago ayon sa bawat kaisipan; ngunit kapag pinagmamasdan ang mga ito nang espiritwal, ito'y nababago sa iba't ibang paraan ayon sa bawat espiritwal na pagmumuni-muni. Ngunit kapag ito ay nasa Diyos, ito ay nagiging ganap na walang anyo at hindi nakikita. Sapagkat, sa pagmumuni-muni sa Isa na may iisang anyo, ito rin ay nagiging may iisang anyo at ganap na maningning.

98. Ang perpektong kaluluwa ay yaong ang buong lakas ng pagnanasa ay ganap na nakatuon sa Diyos.

99. Ang perpektong isip ay yaong, matapos makilala ang Hindi Malalaman sa pamamagitan ng tunay na pananampalataya, ay nasuri ang lahat ng Kanyang mga nilikha nang buo at tumanggap mula sa Diyos ng ganap na kaalaman tungkol sa Kanyang probidensiya at paghatol sa mga ito, hangga't ito ay abot ng mga tao.

100. Ang panahon ay nahahati sa tatlong bahagi: at ang pananampalataya ay umaabot sa lahat ng tatlong bahaging ito; ang pag-asa sa isa, at ang pag-ibig sa dalawa. Ang pananampalataya at pag-asa ay may hangganan; ngunit ang pag-ibig, na pinag-isa sa Walang Hanggan at patuloy na lumalago, ay tumatagal magpakailanman. At iyan ang dahilan kung bakit *'ang pag-ibig ang pinakadakila sa mga ito'* (1 Cor. 1:3, 13).

Ang Ika-Apat na Daang Talata Tungkol sa Pag-ibig

1. Una, napupuno ng pagkamangha ang isip kapag pinagmamasdan ang walang-hangganang ng Diyos sa lahat ng bagay—ang hindi masukal at lubos na hinahangad na kalaliman; ikalawa, namamangha ito sa kung paanong nilalang ng Diyos ang lahat ng umiiral mula sa wala. Ngunit gaya ng *'ang Kanyang kadakilaan ay walang hanggan'* (Awit 141:3), *'ganyan din ang Kanyang karunungan ay walang hangganan'* (Bar. 3:18).

2. Sapagkat paano siyang hindi mamamangha, na nakamasid sa hindi maaabot at kamangha-manghang bukal ng kabutihan? O paano siyang hindi mapupuno ng pagkamangha, na pinagmumuni-muni kung paano at mula saan nagmula ang likas na may salita at may rason, at ang apat na elemento na bumubuo sa mga katawan, nang walang anumang sangkap na nauna nang umiiral bago ang kanilang paglikha? Ano ang kapangyarihang ito na, nang igalaw ang sarili, nagbigay-buhay sa mga ito? Ngunit hindi ito tinatanggap ng mga anak ng mga Hellenes, sapagkat hindi nila kilala ang makapangyarihang kabutihan at ang kapangyarihang nagbibigay-buhay nito, at ang karunungan at katwiran na hihigit sa isip.

3. Ang Diyos, na nag-iral magpakailanman bilang Tagapaglikha, ay lumilikha—kailanman Niya ninanais—sa pamamagitan ng Kanyang Salita at Espiritu na kapwa-diyos, sa pamamagitan ng Kanyang walang-hanggang kabutihan. Huwag ninyong itanong: 'Paano nga ba, kung gayon, na ang Maylalang, na mabuti sa lahat ng panahon, ay ngayo'y saka lamang nagpakita?' Sapagkat sinasabi ko rin sa inyo na ang hindi masukat na karunungan ng walang-hanggang Pag-iral ay lampas sa pagkaunawa ng tao.

4. Ang Maylalang, na mula pa sa walang hanggan ay nagkaroon sa Kanyang sarili ng kaalaman sa lahat ng umiiral, ay ginamit ang kaalamang ito at ipinatupad ito tuwing Kanyang ninanais. Sapagkat hindi

narapat na mag-alinlangan kung ang makapangyarihang Diyos ay makapagpagawa ng anumang bagay tuwing Kanyang ninanais.

5. Alamin ang layunin kung bakit nilikha ng Diyos ang mga bagay; sapagkat ito'y maaaring malaman; ngunit huwag mong pilitin ang iyong sarili na unawain kung paano at bakit Niya ito ginawa noon di pa man: sapagkat ito'y lampas sa abot ng iyong pagkaunawa. Sapagkat sa mga bagay na banal, ang ilan ay mauunawaan ng tao, samantalang ang iba ay hindi. Ang haka-haka, kung hindi mapigilan, ay maaaring maghatid sa isang tao sa bangin, gaya ng sinabi ng isa sa mga Santo (Gregorio ang Teologo).

6. May ilan na nagsasabing ang mga nilikha ay kasabay nang umiiral ng Diyos magpakailanman; ngunit ito ay imposible. Sapagkat paano nga ba maaaring ang mga nilalang na may hangganan sa bawat aspekto ay kasabay nang umiiral magpakailanman kasama ang Walang Hanggan, at paano sila magiging nilikha kung sila ay kasabay na walang hanggan ng Maylalang? Ngunit ito ang argumento ng mga Griyego, na hindi itinuturing ang Diyos, ang Maylalang, bilang isang likas na pagkatao, kundi bilang isang hanay lamang ng mga katangian. Kami naman, na kinikilala ang Diyos bilang makapangyarihan sa lahat, ay iginiit na Siya ang Maylalang hindi lamang ng mga katangian, kundi pati na rin ng mga may kakayahang likas na pagkatao. Kung gayon, ang mga nilikha ay hindi kasabay na umiiral ng Diyos mula pa sa walang hanggan.

7. Ang Pagkadiyos at ang Banal ay nalalaman sa ilang aspekto, at hindi nalalaman sa iba. Nalalaman ang mga ito sa pamamagitan ng pagninilay sa nasa paligid Niya; hindi naman ang mga ito sa kung ano Siya sa Kanyang Sarili.

8. Sa payak at walang hanggang kalikasan ng Banal na Trinidad, huwag maghanap ng anumang hilig o kakayahan, baka gawin mong kumplikado Siya, tulad ng mga nilikha: sapagkat ito ay walang katuturan at hindi maaaring iugnay sa Diyos.

9. Simple, pare-pareho, walang katangian, mapayapa, hindi nagagambala, tahimik – isang nag-iisang kalikasan, walang hangganan, makapangyarihan sa lahat, at sumusuporta sa lahat. Gayunpaman, ang bawat nilalang ay binubuo ng diwa at mga aksidente at palaging nangangailangan ng Pangkalinga ng Diyos, sapagkat hindi ito malaya sa mga pagbabago-bago.

10. Bawat intelektwal at pandama na kalikasan, nang ito'y malikha, ay tumanggap mula sa Diyos ng kapangyarihan na tumanggap ng mga impresyon mula sa mga bagay; ang intelektwal ay tumanggap ng kapangyarihan na mag-isip, ang pandama naman ay ng kapangyarihan na makaramdam.

11. Ang Diyos ay nagbibigay lamang, samantalang ang nilikha ay tumatanggap at nagbibigay din: tumatanggap ito ng pag-iral at kabutihan, samantalang nagbibigay lamang ito ng kabutihan; gayunpaman, ang may katawang kalikasan ay gumagawa nito sa isang paraan, at ang walang katawang kalikasan sa iba pa.

12. Ang isang di-katawang nilalang ay nagpapalaganap ng kabutihan sa pamamagitan ng pagsasalita, pagkilos, at pagmumuni-muni; samantalang ang isang katawang nilalang ay nagagawa lamang ito sa pamamagitan ng pagmumuni-muni.

13. Ang walang hanggang pag-iral o kawalan ng pag-iral ng mga makatwiran at intelektwal na nilalang ay nakasalalay sa kalooban ng Maylalang, *na ginawang 'lubos na mabuti ang lahat ng bagay'*; ngunit kung sila ay umiiral bilang mabuti o masama ayon sa kanilang sariling pagpili ay nakasalalay sa kalooban ng mga nilalang na ito.

14. Ang kasamaan ay hindi nakikita sa kalikasan ng mga nilalang, kundi sa kanilang mga maling at hindi makatwirang kilos.

15. Gumagalaw nang matalino ang kaluluwa kapag ang kapangyarihan nitong maghangad ay pinapawi ng pagpipigil sa sarili, ang kapangyarihan nitong magdamdam ay masigasig sa pag-ibig habang lumalayo sa poot, at ang kapangyarihan nitong mag-isip ay naninirahan sa Diyos sa pamamagitan ng panalangin at espirituwal na pagninilay.

16. Ang siyang, sa panahon ng tukso, ay hindi nagpapakita ng kababaang-loob sa harap ng mga mapait na pagsubok, kundi pinuputol ang sarili mula sa pag-ibig para sa kanyang mga kapatid sa espiritu, ay hindi pa nagtataglay ng ganap na pag-ibig o malalim na pag-unawa sa Pagsusuyo ng Diyos.

17. Ang layunin ng Providensiya ng Diyos ay muling pagkaisahin ang mga pinaghiwalay ng kasamaan sa iba't ibang paraan, sa pamamagitan ng tunay na pananampalataya at espirituwal na pag-ibig. Ang Tagapagligtas ay nagdusa upang *'Maitipon sa isa ang mga ikinalat na anak ng Diyos'* (Juan 11:52). Samakatuwid, ang sinumang ayaw magpasan ng mabibigat na pagsubok, magtiis ng mga malulungkot na pangyayari, o magdusa sa pamamagitan ng masakit na karanasan, ay naglalakad sa labas ng pag-ibig ng Diyos at ng layunin ng Kanyang probidensiya.

18. *'Mapagpasensya at mabait ang pag-ibig'* (1 Cor. 13:4): hindi ba ang taong duwag, sa harap ng mga malulungkot na pangyayari, na nagtataglay ng sama ng loob sa mga nagdulot sa kanya ng dalamhati at pinutol ang sarili mula sa pag-ibig para sa kanila, ay nalilihis mula sa layunin ng Pagsusuyo ng Diyos?

19. Isaalang-alang ito: hindi ba nasa iyong sarili, at hindi sa iyong kapatid, ang kasamaan na naghihiwalay sa iyo mula sa iyong kapatid? At magmadali kang makipagkasundo sa kanya, baka mabali ka sa utos ng pag-ibig.

20. Huwag mong pabayaang ang utos ng pag-ibig; sapagkat sa pamamagitan nito ay magiging anak ka ng Diyos, ngunit sa paglabag dito, mapapatunayan mong anak ka ng Gehenna.

21. Nasisira ang pag-ibig sa pagitan ng magkaibigan: kung ikaw ay mapanibugnot, o ikaw ang pinagmumungahan; kung ikaw ang nagdulot o nakararanas ng pinsala; kung ikaw ay hindi nirerespeto o hindi nirerespeto; at sa wakas, kung ikaw ay nagtatago at nananatili sa mga kahina-hinalang iniisip tungkol sa iyong kapatid. Kaya, hindi ka ba nakararanas o nagdusa ng ganitong bagay, at iyan ba ang dahilan kung bakit ka lumalayo sa pag-ibig ng mga kaibigan?

22. Kung tinukso ka ng kapatid, at ang iyong paghihirap ay nagdulot ng poot sa iyo, huwag mong hayaang manalo ang poot, kundi lampasan mo ang poot sa pamamagitan ng pag-ibig. Mapagtatagumpayan mo ito sa ganitong paraan: sa pamamagitan ng taos-pusong pagdarasal sa Diyos para sa kanya, sa pagtanggap ng paumanhin ng iyong kapatid, o sa pagpapagaling sa sarili gamit ang kanyang paumanhin, sa pag-amin na ikaw ang sanhi ng tukso at sa pagpasya na maging matiisin hanggang sa humupa ang bagyo.

23. Ang matiisin ay ang naghihintay hanggang sa katapusan ng tukso at tumatanggap ng papuri para sa kanyang tinitii.

24. *'Ang taong matiisin ay may malawak na pagkaunawa'* (Kaw. 14:29); sapagkat tinitingnan niya ang lahat ng nangyayari bilang patungo sa huling layunin, at sa pag-asam nito ay tinitii ang lahat ng dalamhati. Ang *'wakas'*, ayon sa Apostol, ay ang *'buhay na walang hanggan'* (Roma 6:22). *'Ito ang buhay na walang hanggan, na makilala nila ang Iyo, ang nag-iisang tunay na Dios, at ang Iyong sinugo na si Jesucristo'* (Juan 17:3).

25. Huwag mong agad tanggiin ang pag-ibig na espirituwal; sapagkat wala nang ibang daan patungo sa kaligtasan na naiwan para sa sangkatauhan.

26. Huwag mong ituring na masama at marok ngayon ang taong kahapon mo pa hinangaan bilang isang espirituwal na kapatid at taong may birtud, dahil sa poot na sumibol sa iyong kalooban sa pamamagitan ng paghihikayat ng Masama; kundi sa pamamagitan ng mapagpasensyang pag-ibig, paggunitain mo ang kabutihan ng nakaraan at itaboy mo ang poot ngayong araw mula sa iyong kaluluwa.

27. Ang pinuri mo kahapon bilang mabuti at pinangahas mo bilang may birtud, huwag mong insultuhin ngayon bilang masama at marok, dahil ang pag-ibig mo ay naging poot, ginagamit ang paninirang-puri laban sa kapatid mo bilang dahilan para sa masamang poot na ito na tinatago mo sa iyong kalooban; ngunit ipagpatuloy mo pa rin ang pagbibigay sa kanya ng parehong papuri, kahit na ikaw ay nalulungkot pa, at babalik ka rin agad sa makapagligtas na pag-ibig.

28. Dahil sa sama ng loob na nakatago pa rin sa iyong kalooban laban sa iyong kapatid, huwag mong baguhin ang iyong karaniwang papuri sa kanya sa mga pag-uusap kasama ang iba pang mga kapatid sa pamamagitan ng palihim na pagsasamut ng mga batikos sa iyong mga salita; ngunit pag-usapan siya nang may taos-pusong papuri at taimtim na ipanalangin, gaya ng gagawin mo para sa iyong sarili – at maliligtas ka agad sa mapaminsalang pagkamuhin sa iyon.

29. Huwag mong sabihin, *'Hindi ko kinamumuhian ang kapatid ko,'* samantalang iniwasan mo ang alaala niya, kundi pakinggan mo ang sinasabi ni Moises: *'Huwag mong kamuhian ang iyong kapatid sa iyong puso; itulot mo ang iyong kapuwa, at huwag kang magtanim ng sama ng loob laban sa kaniya dahil sa kaniyang kasalanan'* (Levitico 19:17).

30. Kahit na, dahil sa ilang tukso, ay patuloy kang paninisi ng iyong kapatid, huwag kang lumihis sa mapagmahal na pag-uugali, at huwag mong hayaan ang parehong masamang espiritu na guluhin ang iyong mga iniisip. At hindi ka rin maliligtas mula rito kung, habang ikaw ay inaalipusta at pinamamataksikan, ay pagpapalain mo siya at hihilingin ang kanyang ikabubuti. Ganito ang daan ng karunungan kay Cristo, at ang sinumang lalakad sa daang ito ay magkakaisa sa Kanya.

31. Huwag mong ituring na may mabuting hangarin ang mga taong nagsasalita sa iyo ng mga salitang nagpapagalit o nagbubunsod ng sama ng loob sa iyong kapatid, kahit na tila nagsasabi sila ng katotohanan;

kundi lumayo ka sa mga taong iyon na parang nakamamatay na ahas, upang mapigilan mo ang kanilang paninirang-puri at malinis ang iyong kaluluwa sa kapaitan.

32. Huwag mong saktan ang iyong kapatid sa pamamagitan ng mga pahiwatig, baka siya naman ay gumanti sa iyo ng kapareho, at sa gayon ay paalisin ninyo ang diwa ng pag-ibig sa inyong dalawa; kundi sa mapagmahal na katapangan ay lumapit ka at siya'y sawayin (Mateo 18:15), upang matanggal ang mga sanhi ng dalamhati, at mailigtas ninyo ang inyong sarili at siya sa pagkabahala at pagkabigo.

33. Suriin mong mabuti ang iyong budhi upang malaman kung dahil sa iyong sariling pagkukulang kaya't hindi makipag-ayos sa iyo ang iyong kapatid, at huwag mong balewalain ang pagwawasto nito sa pamamagitan ng maling pangangatwiran – sapagkat nalalaman nito ang iyong pinakamalalim na iniisip at pagsasabihan ka nito sa oras ng iyong pagpanaw sa mundong ito, at sa panahon ng panalangin ay magiging pakikuwaldas ito sa iyo.

34. Sa panahon ng kapayapaan, huwag mong isipin nang paulit-ulit ang sinabi ng kapatid mo nang siya ay nagagalit, maging ito man ay isang hindi kaaya-ayang bagay na sinabi sa iyong harapan o tungkol sa iyo sa iba nang wala ka, at iyong narinig pagkatapos; baka sa pamamagitan ng pagtataglay ng masasamang saloobin, ikaw ay muling bumalik sa mapaminsalang pagkamuhi sa iyong kapatid.

35. Ang isang makatwirang kaluluwa na may sama ng loob sa kapwa ay hindi maaaring maging payapa sa Diyos, na nagbigay sa atin ng utos na ito: *'Sapagkat kung hindi ninyo ipatawad ang mga kasalanan ng iba, hindi rin naman ipatawad ng inyong Ama sa langit ang inyong mga kasalanan'* (Mateo 6:15). Kahit na hindi magnasa ng kapayapaan ang kapatid mo, panatilihing malaya ang sarili mo sa poot, manalangin kang taimtim para sa kanya, at huwag kang magsabi ng masama tungkol sa kanya sa sinuman.

36. Ang di-mailarawang kapayapaan ng mga banal na anghel ay nakasalalay sa dalawang pag-uugaling ito: pag-ibig sa Diyos at pag-ibig sa isa't isa; gayundin, ang kapayapaan ng lahat ng mga santo mula noong unang panahon. At dahil dito, ang ating Tagapagligtas ay napakabihasang nagsabi: *'Sa dalawang utos na ito nakasalalay ang buong Kautusan at ang mga Propeta'* (Mat. 22:40).

37. Huwag mong paliguy-ligoy sa sarili; sa gayon ay hindi mo mamumuhi ang iyong kapatid. Huwag mong mahalin ang sarili; sa gayon ay mamahalin mo ang Diyos.

38. Kung nais mong mabuhay kasama ng iyong mga kapatid sa espirituwal, isuko mo ang iyong sariling mga pagnanasa sa pintuan nila; sapagkat sa ibang paraan ay hindi ka makakapagkaroon ng kapayapaan sa Diyos o sa mga kasama mong nabubuhay.

39. Ang siyang nakamtan ng ganap na pag-ibig at inayos ang buong buhay ayon dito ay tinatawag ang Panginoong *'Jesus'* sa pamamagitan ng *Banal na Espiritu* (1 Cor. 12:3). Ang kabaligtaran nito naman ay nagbubunga ng kabaligtaran.

40. Ang pag-ibig sa Diyos ay laging nagsusumikap na buksan ang isipan sa pakikipag-usap tungkol sa Diyos at sa Banal; samantala, ang pag-ibig sa kapwa ay laging nagtutulak upang mag-isip nang mabuti tungkol sa kanya.

41. Katangian ng isang taong umiibig sa hungkag na kaluwalhatian, o nakatali sa anumang materyal, ang magdamdam sa mga tao dahil sa maliliit na bagay, o magtanim ng sama ng loob sa kanila, o magtago ng poot sa kanila, o maging alipin ng mga kahiya-hiyang kaisipan; ngunit ang lahat ng ito ay banyaga sa isang kaluluwang umiibig sa Diyos.

42. Kapag hindi ka nagsasalita o gumagawa ng anumang kahiya-hiyang bagay sa iyong mga iniisip, kapag hindi ka nagkikimkim ng sama ng loob sa mga nakasakit o nanirang-puri sa iyo, at kapag, sa panahon ng panalangin, ang iyong isipan ay patuloy na nakalayo sa mga materyal na bagay at mga imahe: alamin mong nakamit mo na ang isang antas ng kawalan ng pagnanasa at ganap na pag-ibig.

43. Hindi maliit na tagumpay ang palayain ang sarili mula sa kayabangan; napapalaya ang isang tao rito sa pamamagitan ng lihim na paglinang ng mga birtud at madalas na panalangin; at ang tanda ng kalayaang ito ay ang hindi pagtatagal ng sama ng loob sa kanino mang nagpanira sa iyo, o sa kanino mang kasalukuyang nagpapanira sa iyo.

44. Kung nais mong maging matuwid, bigyan mo ng angkop na bagay ang bawat bahagi ng iyong sarili, ibig sabihin, ang kaluluwa at ang katawan: para sa bahaging nag-iisip ng kaluluwa – pagbabasa, espirituwal na pagninilay at panalangin; para sa bahaging mainit ang ulo – espirituwal na pag-ibig, na kabaligtaran ng poot; sa bahaging naghahangad – pagkamakatarungan at pagpipigil sa sarili; at sa laman, pagkain at damit, na nag-iisa lamang ang kinakailangan.

45. Ang isip ay kumikilos ayon sa kanyang kalikasan; kapag napipigil nito ang mga pagnanasa, pinagninilayan nito ang kahulugan ng lahat ng umiiral at nananatili sa Diyos.

46. Kung paanong nakikita ang kalusugan at karamdaman sa katawan ng isang hayop, at ang liwanag at kadiliman sa karagatan: gayon din ang birtud at kasamaan sa kaluluwa, at ang kaalaman at kamangmangan sa isip.

47. Nakakamit ng isang Kristiyano ang karunungan sa pamamagitan ng tatlong landas na ito: ang mga utos, ang mga doktrina, at ang pananampalataya. Ang mga utos ay nagkakalas sa isip mula sa mga pagnanasa; ang mga doktrina ay nag-aakay nito sa kaalaman tungkol sa Pag-iral; at ang pananampalataya sa pagninilay-nilay ng Banal na Trinidad.

48. Ang ilang mga asketa ay itinataboy lamang ang mga mapanlabas na kaisipan, samantalang ang iba naman ay pinuputol ang mga pagnanasa mismo. Ang mga mapanlabas na kaisipan ay itinataboy sa pamamagitan ng pag-awit ng mga salmo, o sa pamamagitan ng panalangin, o sa pamamagitan ng pagninilay sa Diyos, o sa pamamagitan ng ibang angkop na gawain; ang mga pagnanasa naman ay pinuputol sa pamamagitan ng paghamak sa mga bagay na kinahihiligan.

49. Madali tayong maaliw sa mga babae, kayamanan, kaluwalhatian at iba pa. Maaaring makamit ang kawalang-pakialam at paghamak sa mga babae kung, matapos talikuran ang mundo, nagsusumikap ang isang tao, gaya ng narapat, na supilin ang laman sa pamamagitan ng pag-aayuno; tungo sa kayamanan, kung mapapaniwala ng isang tao ang kanyang isipan na maging kontento sa mayroon siya; tungo sa katanyagan, kung mapagmamahal ng isang tao ang lihim na paglinang ng mga birtud na iniaalay lamang sa Diyos. Ganoon din sa iba pang mga pagnanasa. Ang sinumang nagwawalang-bahala sa lahat ng bagay na ito ay hindi kailanman magkakaroon ng anumang poot.

50. Ang siyang tumalikod sa mga bagay sa mundo, gaya ng asawa, ari-arian, at iba pa, ay nagawang monghe ang panlabas na tao; ngunit hindi pa ang panloob na tao: samantalang ang siyang tumalikod sa mga mapanlabong kaisipan ay nagawang monghe rin ang panloob na tao—ito ay, ang isipan. Madali lamang gawing monghe ang panlabas na tao, kung siya nga ay nagnanais; ngunit hindi maliit na gawa ang gawing monghe ang panloob na tao.

51. Sino nga ba, sa hanay na ito, ang lubos nang napalaya mula sa mga mapanlabas na kaisipan at itinuring na karapat-dapat na makamtan ang dalisay at malayang panalangin—na siyang tunay na palatandaan ng panloob na monghe?

52. Maraming pagnanasa ang nakatago sa ating kaluluwa; subalit nalalantad ang mga ito kapag lumitaw ang kanilang mga pinagmumulan.

53. Maaaring ang ilan ay hindi nababahala ng mga pagnanasa kapag wala ang mga bagay na nag-uudyok nito, sapagkat nakamit na nila ang kaunting antas ng kawalan ng pagnanasa; ngunit sa sandaling lumitaw ang mga bagay na iyon, agad na nagsisimulang akitin ng mga pagnanasa ang isip.

54. Kapag wala ang bagay na pinagmumulan ng isang pagnanasa, huwag mong isipin na taglay mo na ang ganap na kawalan ng pagnanasa. Ngunit kapag lumitaw ang isang bagay na pinagmumulan ng pagnanasa, at hindi ka naapektuhan ni nito ni ng alaala nito: doon mo malalaman na nakapasok ka na sa kaharian ng kawalan ng pagnanasa; gayunpaman, kahit noon pa man, huwag maging kampante: sapagkat bagaman pinapawi ng matagal nang pagkamakatarungan ang mga pagnanasa, kung pababayaang mo ito, muling gigisingin ang mga ito.

55. Ang siyang umiibig kay Cristo ay walang dudang ginagaya Siya hangga't maaari. Si Cristo, sa Kanyang bahagi, ay hindi kailanman tumigil sa paggawa ng mabuti sa mga tao; nang Siya ay salubungin ng kawalang-pagtanggap at ininsulto, Siya ay matiisin; nang Siya ay bugbugin at patayin nila, tinitii Siya ang lahat, at hindi nagbigay ng masamang iniisip sa sinuman. Ang tatlong gawaing ito ang bumubuo sa mga gawa ng pag-ibig para sa kapwa; kung wala ito, ang sinumang nag-aangking mahal nila si Cristo, o na mana nila ang Kanyang Kaharian, ay niloloko ang kanilang sarili. Sapagkat sinabi ng Panginoon: *'Hindi ang bawat isa na nagsasabi sa Akin, "Panginoon, Panginoon," ay makakapasok sa Kaharian ng Langit, kundi ang mga gumagawa ng kalooban ng Aking Ama'* (Mateo 7:21). At muli: *'Kung iniibig ninyo Ako, tutuparin ninyo ang mga utos Ko'* (Juan 14:15, 21), at iba pa.

56. Ang buong layunin ng mga utos ng Tagapagligtas ay palayain ang isip mula sa kawalan ng pagpipigil at poot, at itaas ito sa pag-ibig sa Kanya at sa kapwa, na siyang pinagmumulan ng liwanag ng banal at aktibong kaalaman.

57. Dahil ipinagkaloob sa iyo ng Diyos ang isang tiyak na kaalaman, huwag mong pabayaang ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili: sapagkat sa pamamagitan ng paglilinis sa mapanlabas na bahagi ng kaluluwa, inihahanda nila para sa iyo ang isang patag na daan tungo sa kaalaman.

58. Ang daan tungo sa kaalaman ay kawalan ng pagnanasa at kababaang-loob; *'nang wala ang mga ito, walang makakakita sa Panginoon'* (Heb. 12:14).

59. Dahil *'ang kaalaman ay nagmamapuri, ngunit ang pag-ibig ay nagtatayo'* (1 Cor. 8:1), pag-isahin mo ang pag-ibig at ang kaalaman, at malaya ka sa kapalaluan; magiging ikaw ay isang espirituwal na katiwala, na nagtatayo sa iyong sarili at sa lahat ng lumalapit sa iyo.

60. Sapagkat ang pag-ibig ay nagpapatatag, hindi ito naninibugnot, ni hindi rin ito nalulungkot sa mga naninibugnot, ni ipinapahayag nito nang hayag ang karapat-dapat na ikinibig; hindi nito itinuturing na nakamit na nito ang kaganapan (Fil. 3:12), at sa mga bagay na hindi nito alam, hindi ito nahihiyang aminin ang sariling kamangmangan. Sa ganitong paraan, pinoprotektahan nito ang isipan mula sa kayabangan at palagi itong inihahanda upang umunlad sa kaalaman.

61. Karaniwan, sinasundan ang kaalaman ng pagmamataas at inggit, lalo na sa simula. Ang pagmamataas ay nagpapakita lamang sa loob; ngunit ang inggit ay nagpapakita sa loob at sa labas: sa loob (sa aking panig) para sa mga may kaalaman, at sa labas (patungo sa akin) mula sa mga walang kaalaman. Itinutulak ng pag-ibig ang tatlong bisyong ito: ang pagmamataas, sa pamamagitan ng *pagiging 'hindi mapagmataas'*; panloob na inggit, sapagkat *'hindi ito naiinggit'*; panlabas na inggit, sapagkat *'mapagpasensya at mabait'* ito (1 Cor. 13:4). – Kaya, ang may taglay ng kaalaman ay dapat ding magkaroon ng pag-ibig, upang mapangalagaan ang isipan at manatiling walang pinsala sa lahat ng bagay.

62. Ang sinumang binigyan ng kaloob na kaalaman ngunit may sama ng loob, masamang hangarin, o poot sa kapwa ay parang tumutusok sa sariling mga mata ng tinik at matulis na tinik. Kaya, ang kaalaman ay hindi maaaring wala ang pag-ibig.

63. Huwag mong lubusang pagtuunan ng pansin ang laman, kundi pagkatapos mong bigyan ito ng gawain ayon sa kaniyang lakas, itutok mo ang iyong buong isip sa panloob na buhay. Sapagkat *'ang pisikal na pagsasanay ay kaunti ang pakinabang, ngunit ang kabanalan ay kapaki-pakinabang sa lahat ng paraan'* (1 Tim. 4:8), at iba pa.

64. Ang siyang nakatira sa loob—at patuloy na nakatuon sa panloob na buhay—ay nagsasanay ng pagpipigil sa sarili, matiisin, maawain, at mapagkumbaba; at hindi lamang ito, kundi nagmumuni-muni rin, nag-aaral ng teolohiya, at nananalangin. Ito mismo ang ibig sabihin ng Apostol nang sabihin niya: *'Maglakad kayo ayon sa Espiritu'* (Gal. 5:16), at iba pa.

65. Ang hindi makalakad sa espirituwal na landas ay hindi pinapansin ang mga mapanisang kaisipan, kundi inilalaan ang buong pansin sa laman – at alinman sa dalawa: siya'y nagpapalipas-sawa sa sobrang pagkain, kalaswaan, pagkabigo, galit, at sama ng loob, na nagpapalabo ng kaniyang isipan; o siya'y sumasailalim sa labis na pag-aascetismo, na nagpapakalunod sa kaniyang mga kaisipan.

66. Hindi inaalis ng Kasulatan sa atin ang anumang ibinigay ng Diyos para sa ating paggamit, kundi pinipigilan nito ang kawalan ng pagpipigil at tinutuwid ang kapabayaang. Ibig sabihin, hindi nito ipinagbabawal ang pagkain, ang pagkakaroon ng anak, o ang magkaroon ng pera at gastusin ito nang matalino; ngunit ipinagbabawal nito ang pagkasawa, ang pakikiapid at ang mga katulad nito. Hindi nito ipinagbabawal na isipin natin ang mga bagay na iyon, sapagkat para dito nilikha ang isip; ngunit ipinagbabawal nito na isipin natin ang mga ito nang may pagnanasa.

67. Ang ilan sa mga bagay na ginagawa natin para sa Diyos ay ginagawa sa pagsunod sa isang utos, samantalang ang iba naman ay hindi ginagawa sa pagsunod sa isang utos, kundi, masasabi natin, bilang kusang-loob na handog. Sa pagsunod sa isang utos—kapag iniibig natin ang Diyos at ang kapwa, iniibig ang ating mga kaaway, hindi nangangalunya, hindi pumapatay, at iba pa: na kung ating lalabagin, tayo ay napapailalim sa hatol. Ang mga gawaing hindi nakabatay sa mga utos ay kinabibilangan ng pagpapanatili ng ating pagkabirhen, pamumuhay nang selibataryo, pagsuko sa lahat ng pag-aari, pamumuhay bilang eremita, at iba pa. Itinuturing na mga kaloob ang mga gawaing ito, upang kung sakaling mabigo tayong tuparin ang alinmang utos dahil sa kahinaan, mapakalma natin ang ating mapagpalang Panginoon sa pamamagitan ng mga kaloob na ito.

68. Ang siyang pinili ang buhay na walang asawa o pagkabirhen ay dapat na *nakabukol ang mga balakang at nagliliyab ang kaniyang sulo* (Lucas 12:35): *nakabukol ang kaniyang mga balakang sa*

pamamagitan ng pag-aayuno; at *nagliliyab ang kaniyang sulo* sa pamamagitan ng panalangin, pagninilay-nilay sa Diyos, at espirituwal na pag-ibig.

69. Iniisip ng ilan sa mga kapatid na hindi nila maaaring taglayin ang mga kaloob ng Espiritu Santo: sapagkat, dahil sa kanilang pagpapabaya sa mga utos, hindi nila napagtatanto na ang sinumang may tunay na pananampalataya kay Cristo ay taglay, sa pinaikling anyo, ang lahat ng mga kaloob ng Diyos. Ngunit dahil, sa ating katamaran, malayo tayo sa aktibong pag-ibig sa Kanya—na siyang magpapahayag sa atin ng mga banal na kayamanang nasa loob natin—tama lamang na ituring natin ang ating sarili na dayuhan sa mga kaloob ng Diyos.

70. Kung, ayon sa mga salita ng Banal na Apostol, naninirahan si Jesucristo sa ating mga puso '*sa pamamagitan ng pananampalataya*' (Efe. 3:17), '*at sa Kaniya ay nakatago ang lahat ng kayamanan ng karunungan*' at kaalaman (Colosas 2:3): kung gayon, ang lahat ng kayamanan ng karunungan at kaalaman ay matatagpuan sa ating mga puso. Ito ay nahahayag sa puso habang ang bawat tao ay pinapabanal sa pamamagitan ng mga utos.

71. '*Ito ang kayamanang nakatago sa isang bukid*' (Matt. 13:44) ng iyong puso, na hindi mo pa natatagpuan dahil sa iyong katamaran. Sapagkat kung natagpuan mo na ito, ibinebenta mo na sana ang lahat at binili mo ang bukid na iyon. Ngunit ikaw, na iniwan ang bukid na iyon, ay nagsusumikap sa paligid nito, kung saan ay wala nang iba kundi mga tinik at mga dawag.

72. Kaya sinasabi ng Tagapagligtas: '*Mapalad ang malilinis ang puso, sapagkat makikita nila ang Diyos*' (Matt. 5:8). Makikita nila Siya, at ang mga kayamanang nasa loob Niya, kapag nalinis na nila ang kanilang sarili sa pamamagitan ng pag-ibig at pagpipigil sa sarili, at lalo pa habang sila'y nagiging malinis.

73. Kaya naman sinasabi rin Niya: '*Ibenta ninyo ang inyong mga ari-arian at magkaloob kayo ng limos*' (Lucas 12:33), '*at ang lahat ng mga bagay na ito ay magiging malinis para sa inyo*' (Lucas 11:41), bilang mga hindi na nababahala sa mga bagay na nauukol sa katawan, kundi nagsusumikap na linisin ang kanilang isipan—na tinatawag ng Panginoon na '*puso*' (Mateo 15:19)—mula sa poot at kawalan ng pagpipigil sa sarili. Sapagkat ang lahat ng nagpapadumi sa isip ay pumipigil dito na makita si Cristo na nabubuhay sa loob nito sa pamamagitan ng biyaya ng banal na binyag.

74. Tinatawag ng Kasulatan na 'Daan' ang mga birtud; ngunit ang pag-ibig ang pinakadakila sa lahat ng mga birtud; kaya't sinabi ng Apostol: '*At ipakikita ko sa inyo ang isang daang lalong kagalang-galang*' (1 Corinto 12:31), bilang isang daan na nagtutulak sa isang tao na hamakin ang lahat ng materyal na bagay at huwag magbigay-pabor sa anumang panandalian kaysa sa walang hanggan.

75. Ang pag-ibig sa Diyos ay sumasalungat sa kahalayan; sapagkat hinihikayat nito ang isip na magpigil sa mga pagnanasa ng laman; samantalang ang pag-ibig sa kapwa ay sumasalungat sa galit, sapagkat pinipilit nito ang isang tao na hamakin ang kaluwalhatian at kayamanan. At ito ang dalawang barya na ibinigay ng Tagapagligtas sa may-ari ng hanap-hanapan (Lucas 10:35), upang alagaan ka niya. Ngunit huwag kang maging walang pasasalamat sa pamamagitan ng pagsapi sa mga tulisan, baka masugatan ka muli, at sa huli ay hindi ka lamang halos buhay, kundi patay na.

76. Linisin ang iyong isipan mula sa galit, sama ng loob, at mga kahiya-hiyang kaisipan; at doon mo makikilala si Cristo na nananahan sa iyong kalooban.

77. Sino ang nagbigay-liwanag sa iyo ng pananampalataya sa Banal, magkakasubstansiya at sinasambang Trinidad? O sino ang nagpabatid sa iyo ng nagkatawang plano ng Isa mula sa Banal na Trinidad? Sino ang nagturo sa iyo tungkol sa di-nakikita, tungkol sa pinagmulan at wakas ng nakikitang mundo, o tungkol sa muling pagkabuhay mula sa mga patay at buhay na walang hanggan, o tungkol sa kaluwalhatian ng Kaharian ng Langit at ng Huling Paghuhukom? Hindi ba ang biyaya ni Cristo na nananahan sa loob mo, na siyang panata ng Banal na Espiritu? Ano ang higit pa kaysa sa biyayang ito? O ano ang mas mabuti kaysa sa ganoong karunungan at kaalaman? Ano ang mas mataas kaysa sa ganoong mga pangako? Kung, kahit pagkatapos ng lahat ng ito, tayo ay nananatiling tamad at pabaya, at nabibigo tayong linisin ang ating sarili mula sa mga pagnanasa na bumubulag sa ating isipan at pumipigil sa atin na makita ang mga katotohanang ito nang mas malinaw kaysa sa araw mismo, kung gayon ay dapat nating sisihin ang ating sarili, at huwag itanggi na ang biyayang iyon ay naninirahan sa loob natin.

78. Ang Diyos, na nangako sa inyo ng walang hanggang mga biyaya at naglagay ng Banal na Espiritu bilang panigurado sa inyong puso, ay nag-utos sa inyo na ingatan ang inyong buhay, upang ang taong nasa loob, na napalaya mula sa mga pagnanasa, ay magsimulang matikman ang mga biyayang iyon kahit sa kasalukuyang buhay na ito.

79. Habang ikaw ay nagiging karapat-dapat sa mga dakilang banal na pagninilay, magpakita ng lubos na pag-iingat sa pagsasabuhay ng pag-ibig at pagpipigil sa sarili, upang sa pamamagitan ng pagpapanatiling walang alboroto sa mapag-apuhap na bahagi ng iyong kaluluwa, magkaroon ka ng walang patid na liwanag sa iyong kaluluwa.

80. Pigilan ang masungit na kalikasan ng kaluluwa sa pamamagitan ng pag-ibig; supilin ang malibog nitong kalikasan sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili; at itaas ang mapag-isip nitong kalikasan sa pamamagitan ng panalangin: at ang liwanag ng iyong isipan ay hindi kailanman manghihina sa loob mo.

81. Ang mga sanhi na sumisira sa pag-ibig ay ang mga sumusunod: kawalan ng galang, pinsalang ginawa, paninirang-puri laban sa pananampalataya o pamumuhay, pananakit, hampas, sugat at iba pa; at higit pa rito, kapag ito ay nangyari sa mismong tao o sa alinman sa kanilang mga kamag-anak o kaibigan. Sinumang tumitigil sa pagmamahal dahil sa alinman sa mga dahilan na ito ay hindi pa nauunawaan ang layunin ng mga utos ni Cristo.

82. Pagsikapan mong mahalin ang bawat tao hangga't makakaya mo. Ngunit kung hindi mo pa ito magawa, huwag kang magkamaling kamuhian ang sinuman. Ngunit hindi mo magagawa ni ito kung hindi mo hinamak ang lahat ng bagay sa lupa.

83. Kung may isang tao na nanirang-puri sa iyo: huwag mo siyang kamuhian, kundi kamuhian mo ang paninirang-puri, at ang demonyong nagtulak sa kanya rito. Sapagkat kung kamuhian mo ang nanirang-puri sa iyo, ay kamumuhian mo na ang tao at nilabag mo na ang utos; at ang ginawa niya sa salita, ay ginagawa mo naman sa gawa. Ngunit kung tinutupad mo ang utos, ipakita mo sa kaniya ang isang gawa ng pag-ibig, at tulungan mo siya sa anumang paraan na kaya mo, upang mailayo mo siya sa kasamaan.

84. Ayaw ni Cristo na mag-imbak ka ng poot o sama ng loob sa sinuman, ni galit o masamang hangarin sa sinuman, sa anumang anyo, at para sa anumang pansamantalang dahilan. Ito ang itinuturo ng apat na Ebanghelyo sa lahat.

85. Marami sa atin ang nagsasalita, ngunit iilan ang kumikilos. Gayunpaman, hindi dapat baluktutin ng sinuman ang salita ng Diyos upang umangkop sa kanilang kapabayaan; sa halip, dapat nilang aminin ang kanilang sariling kahinaan nang hindi tinatago ang katotohanan ng Diyos, baka, bukod sa paglabag sa mga utos, magkasala rin sila ng maling pagpapakahulugan sa salita ng Diyos.

86. Ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili ang nagpapalaya sa kaluluwa mula sa mga pagnanasa; samantalang ang pagbabasa at pagninilay sa Diyos ang nagliligtas sa isip mula sa kamangmangan; at ang pagtitindig sa panalangin ay inilalagay ang nananalangin sa harap ng Diyos Mismo.

87. Kapag nakita ng mga demonyo na hinahamak natin ang mga bagay sa mundong ito, ngunit ayaw nating kamuhian ang mga tao o lumayo sa pag-ibig dahil dito, nagsisimulang sila maghasik ng maling akusasyon laban sa atin, upang, sa hindi na natin matiis ang paghihirap, ay magsimula tayong kamuhian ang mga maninirang-puri.

88. Walang pasanin na mas mabigat para sa kaluluwa kaysa sa paninirang-puri; maging ito man ay laban sa pananampalataya o sa pag-uugali ng isang tao: at walang sinuman ang maaaring balewalain ito maliban sa isang taong, tulad ni Susana, tumitingin sa Diyos, ang nag-iisang Makapangyarihan at makapagligtas mula sa kapahamakan, gaya ng pagliligtas Niya sa kaniya at paghayag ng katotohanan sa mga tao nang walang alinlangan; gaya ng paghayag Niya nito tungkol sa kaniya, at nagpapalubag-loob sa kaluluwa sa pamamagitan ng pag-asa.

89. Ayon sa kung paano ka nananalangin para sa nananirang-puri, tiyak na ihahayag ng Diyos ang katotohanan tungkol sa iyo sa mga naligaw.

90. Sa kakanyahan, iisa lamang ang Diyos; subalit sa disposisyon ng kaluluwa, iisa lamang ang nagkukunwari sa Diyos: sapagkat ang kanyang pangunahing layunin ay pag-isahin ang masasama sa kabutihan sa kakanyahan, upang sila rin ay maging mabuti. Dahil dito, kapag siya ay ininsulto, siya ay nagpapala; kapag siya ay inuusig, siya ay nagtitiis; kapag siya ay inihuhusgahan nang masama, siya ay nagpapalubag-loob; kapag siya ay pinapatay, siya ay nananalangin para sa mga pumapatay sa kanya (1 Corinto 4:12–13). Ginagawa niya ang lahat ng ito upang hindi siya maligaw mula sa kanyang pangunahing layunin—ang pag-ibig.

91. Ang mga utos ng Panginoon ay nagtuturo sa atin na gamitin nang mapalad ang mga bagay na may katamtamang kalikasan. Ang mapalad na paggamit ng mga bagay na may katamtamang kalikasan ay naglilinis sa kalagayan ng kaluluwa; ang dalisay na kalagayan ng kaluluwa ay nagbubunga ng paghuhusga; at ang paghuhusga ay nagbubunga ng kawalan ng pagnanasa, na dito'y isinisilang ang ganap na pag-ibig.

92. Ang siyang, kapag tinutukso, ay hindi maaaring balewalain ang paglabag ng isang kaibigan—maging ito man ay tunay na nagawa o tila ganoon lamang—ay hindi pa nakakamit ang kawalan ng pagnanasa. Sapagkat ang mga pagnanasa na nakatago sa ganitong kaluluwa, kapag ginising, ay bumubulag sa isip at pumipigil sa isang tao na makita ang sinag ng katotohanan at pag-ibigin ang mabuti sa masama. Hindi kaya masasabi na ang ganoong tao ay hindi pa nakakamit ang ganap na pag-ibig, na nagpapalayas sa takot sa paghuhukom (1 Juan 4:18)?

93. *'Ang tunay na kaibigan ay hindi traydor'* (Sirak 6:15): itinuturing niya ang kapighatian ng kanyang kaibigan na parang sa kaniya at pinapasan ito kasama niya, na naghihirap hanggang kamatayan.

94. Maraming kaibigan, ngunit sa panahon ng kasaganaan lamang; sa panahon ng pagsubok, bihira kang makakita ng kahit isa.

95. Dapat mahalín ng tao ang bawat isa nang buong puso, ngunit ang pag-asa ay sa Diyos lamang dapat itaguyod, at Siya lamang ang paglingkuran nang buong lakas. Hangga't pinananatili Niya tayo, pabor sa atin ang lahat ng ating mga kaibigan, at wala sa ating mga kaaway ang makasasakit sa atin. Ngunit kapag pinababayaan Niya tayo, lumalayo sa atin ang lahat ng ating mga kaibigan, at nagkakaroon ng kalamangan sa atin ang lahat ng ating mga kaaway.

96. Mayroong apat na pangunahing uri ng pagtalikod ng Diyos: ang isa ay ang probidensyal na pagtalikod, gaya ng nangyari sa Panginoon Mismo, upang sa pamamagitan ng tila pagtalikod na ito ay mailigtas Niya ang mga pinabayaan; ang isa pa ay ang pagtalikod bilang isang pagsubok, gaya ng nangyari kina Job at Jose, upang ang isa ay maipakita bilang haligi ng tapang at ang isa naman bilang haligi ng kabanalan. Ang isa pa ay pag-abandona para sa espirituwal na pagpapatatag, gaya ng nangyari kay Apostol Pedro, upang sa pamamagitan ng kababaang-loob ay mapanatili sa kaniya ang saganang biyaya. Panghuli, may pag-abandona dahil sa pagtangga, gaya ng nangyari sa mga Hudyo, upang sa pamamagitan ng parusa ay sila'y magbalik-loob. Ang lahat ng anyo ng pag-abandona na ito ay nakapagliligtas at puno ng biyaya at pag-ibig ng Diyos para sa sangkatauhan.

97. Ang tunay na tagapangalaga ng mga utos at ang mga tunay na inilubog sa mga hiwaga ng kalooban ng Diyos ay hindi iniwan ang mga kaibigang tinutukso sa pamamagitan ng pahintulot ng Diyos; ngunit ang mga minamaliit ang mga utos at hindi inilubog sa mga hiwaga ng kalooban ng Diyos ay nagagalak kasama ang isang kaibigan kapag siya ay umuunlad; subalit kapag ang tinutukso ay nagdurusa, iniwan nila siya. Minsan ay nangyayari na kinakampiyan nila ang mga kalaban.

98. Ang mga kaibigan ni Cristo ay taos-pusong umiibig sa lahat, ngunit hindi sila minamahal ng lahat. Ang mga kaibigang makamundo naman, hindi nila minamahal ang lahat, at hindi rin sila minamahal ng lahat. Pinananatili ng mga kaibigan ni Cristo ang tali ng pag-ibig hanggang sa katapusan; samantalang ang mga kaibigang makamundo ay ginagawa lamang ito hangga't hindi sila nagkakasalungatan sa isa't isa dahil sa isang makamundong bagay.

99. *'Tapat ang kaibigan, at matibay ang pagkakaugnay'* (Sir. 6:14). Sapagkat kahit sa kasaganaan ng kaibigan, siya ay mabuting tagapayo at katuwang na magkasing-isip; at sa kapighatian, siya ang pinakatapat na tagapagtanggol at pinakamaawain na tagapagtanggol.

100. Marami ang nagsalita nang malawig tungkol sa pag-ibig, subalit matatagpuan mo lamang ito sa ilang alagad ni Cristo, kung hahanapin mo; sapagkat sila lamang ang may tunay na Pag-ibig bilang kanilang guro ng pag-ibig, na tungkol sa kaniya'y sinasabi: *'Kung taglay ko man ang kaloob ng propesiya at nauunawaan ko ang lahat ng hiwaga at lahat ng kaalaman, ngunit wala akong pag-ibig, ako'y wala'* (1 Cor. 13:2–3). Sapagkat ang sinumang nakamtan ang pag-ibig ay nakamtan ang Diyos Mismo; *'sapagkat ang Diyos ay pag-ibig'* (1 Juan 4:8): sa Kanya ang luwalhati magpakailanman. Amen.

3. Mga spekulatibo at praktikal na kabanata, na pinili mula sa pitong daang kabanata ng Griyegong *Dobrotolubie*

1. Isang Diyos lamang ang mayroon—walang simula, hindi mauunawaan, taglay ang ganap na kapangyarihan na mag-iral (gaya ng pagiging Niya), na lubos na hindi pinapayagan ang anumang kaisipan tungkol sa *'kailan'* o *'paano'* Siya umiiral, na hindi maaabot ng lahat at hindi malalaman ng anumang nilalang sa Kanyang kalikasan.

2. Ang lahat ng umiiral ay tinatawag na maisip at mailalarawan – ibig sabihin, may mga napatutunayang prinsipyo para sa kaalaman nito. Ang Diyos, gayunpaman, ay tinatawag na hindi maisip; subalit pinaniniwalaan, batay sa maisip at mailalarawan, na Siya ay umiiral.

3. Ang kaalaman tungkol sa mga nilikhang bagay ay may sariling mga patunay, sariling mga saligan na nakuha sa pamamagitan ng natural na paraan, na siyang likas na naglalarawan sa mga ito. Ang Diyos, gayunpaman, ay pinaniniwalaang umiiral batay lamang sa mga saligan na matatagpuan sa mga bagay na ito, na nagkakaloob sa mga deboto ng isang pag-amin at pananampalataya sa Kanyang pag-iral na mas tiyak kaysa sa anumang patunay. Ang pananampalataya ay tunay na kaalaman, na nagtataglay ng mga prinsipyong hindi mapapatunayan, at nagsisilbing kumpirmasyon ng mga bagay na hihigit sa isip at wika,

4. Ang Diyos ang simula, ang kalagitnaan, at ang wakas ng lahat ng umiiral: ang simula bilang Manlilikha, ang kalagitnaan bilang Tagapaglaan, at ang wakas bilang Tagapagtapos; sapagkat, gaya ng sinasabi ng Kasulatan, *'mula sa Kanya at sa pamamagitan Niya at patungo sa Kanya ang lahat ng bagay'* (Roma 11:36).

5. Walang kaluluwang mas kagalang-galang kaysa sa likas na makatwiran. Ang Diyos, na mabuti, ay lumilikha ng bawat kaluluwa sa Kanyang sariling wangis at binibigyan ito ng pagkatao bilang kusang-loob – (malaya). – Pagkatapos noon, bawat kaluluwa, ayon sa sarili nitong kalooban, ay pumipili ng karangalan o nagdudulot sa sarili ng kahihiyan, sa sariling kagustuhan, sa pamamagitan ng sariling mga gawa.

6. Ang Diyos, ayon sa nakasulat, ay ang araw ng katuwiran (Malakias 4:2), na pantay na sumisikat sa lahat sa pamamagitan ng mga sinag ng Kanyang kabutihan. Ang kaluluwa, gayunpaman, ayon sa kanyang kalikasan, ay karaniwang parang waks, gaya ng isang umiibig sa Diyos, o parang putik, gaya ng isang materyalista. Tulad ng putik, sa kanyang likas na katangian, ay natutuyo ng araw, samantalang ang waks ay likas na lumalambot dahil dito: gayon din naman ang bawat kaluluwang umiibig sa mga materyal na bagay at sa mundo, na tumatanggap mula sa Diyos ng mga nagbibigay-liwanag na inspirasyon at, ayon sa kanyang hilig, ay tinatanggi ang mga ito, ay tumitigas na parang putik at, tulad ni Paraon, ay nagdadala ng kapahamakan sa sarili; samantalang ang bawat kaluluwang mapagmahal sa Diyos, sa ganitong paraan, ay lumalambot na parang waks at, sa pagtanggap ng mga imprint ng mga larawan ng mga bagay na banal, ay nagiging tirahan ng Diyos sa espiritu.

7. Ang sinumang nagpaliwanag sa kanyang isipan ng banal na kaalaman, sinanay ang kanyang pananalita upang walang humpay na parangalan ang Maylalang sa pamamagitan ng banal na mga awit, at pinabanal ang kanyang mga pandama sa pamamagitan ng dalisay at walang kapintasang pagkaunawa—siya, alinsunod sa likas na kabutihan ng pag-iral, ay hinubog ang kanyang kapakanan sa larawan ng Diyos sa pamamagitan ng kusang-loob na disposisyon ng mabuting kalooban.

8. Ang sinumang pinipilit ang kanyang isip na magnilay-nilay sa nag-iisang Diyos at sa Kanyang mga kaganapan, na ginagawang tunay na tagapagsalaysay at tagapagpaliwanag ng mga kaganapang ito ang kanyang pananalita, at na sinanay ang kanyang mga pandama na masigasig na masdan ang nakikitang mundo at ang lahat ng naroroon, at ipahayag sa kaluluwa ang kadakilaan ng talinong nakatago rito—pinapanatili niyang walang mantsa ang kanyang kaluluwa.

9. Ang Diyos, nang tayo'y pinalaya mula sa mapait na pagkaalipin sa mga tirano—ang mga demonyo—ay ipinagkaloob sa atin ang mapagpalang pamatasan ng kabanalan: ang kababaang-loob, na siyang nagpapasuko sa buong kapangyarihan ng diyablo, habang pinapayabong ang bawat kabutihan sa mga tumatanggap ng pamatasan na ito, at napapanatili itong hindi makakaw.

10. Ang mananampalataya ay natatakot sa Diyos; ang natatakot sa Diyos ay nagpapakumbaba; ang nagpapakumbaba ay nagiging mapayapa, na ang likas na hilig ay hindi natitinag sa di-kalikasan na pagsabog ng galit at pagnanasa; ang mga mapayapa ay sumusunod sa mga utos; ang sumusunod sa mga utos ay napapabanal; ang pinaputi ay nagiging liwanag; ang nagiging liwanag ay itinuturing na karapat-dapat na makipagsiping sa Nobyo – ang Salita – sa baul ng mga hiwaga.

11. Tulad ng isang magsasaka, habang tinitignan ang isang lupang angkop sa pagtanim ng mga puno, ay kung minsan ay hindi inaasahang nakakakita ng kayamanan: ganyan din naman ang bawat asketiko, mapagkumbaba at tapat, at matatag sa espiritu, malaya mula sa mga palumpong ng makamundong pagnanasa, tulad ng pinakabiyayang Santiago, nang tanungin siya ng kanyang ama tungkol sa daan patungo sa tagumpay: *'Ano ito na mabilis mong nahanap, anak ko?'*, ay maaaring sumagot, na sasabihin: *'Ang ipinagkaloob sa akin ng Panginoon na iyong Diyos'* (Gen. 27:20). Sapagkat kapag ang Diyos, nang walang anumang pagsisikap mula sa atin, ay nagkaloob sa atin—na hindi naman ito inaasahan—ng malalalim na pagkaunawa sa Kanyang karunungan, inakala natin na bigla tayong nakatuklas ng isang espiritwal na kayamanan. Ang isang bihasa at may karanasang asketiko ay isang espiritwal na magsasaka na kinukuha ang nasasagap ng mga pandama sa mga nakikitang bagay—tulad ng isang ligaw na puno—at inililipat ito sa espiritwal na bukid, at sa gayon ay

natatagpuan ang isang kayamanan: ang biyayong-puno na pananaw sa pagpapahayag ng karunungan ng Diyos sa mga nilikhang bagay.

12. Ang sinumang naghahanap ng kaalaman para sa pagpapakitang-gilas, at hindi ito nakamtan, ay huwag manghimasok sa kapwa niya, ni huwag pahayag sa dalamhati; kundi dapat niyang simulan ang paunang paggawa para sa kaalaman, ayon sa itinakda—ang paggawa ng aktibong kabutihan. Sa masigasig na pagganap nito nang maaga sa pamamagitan ng katawan, ihahanda niya ang kaniyang kaluluwa upang tanggapin ang kaalaman.

13. Ang mga naghahanap ng kaalaman tungkol sa mga bagay nang may matuwid at debotong hangarin, nang hindi naglalayong magpasikat sa iba, ay makakatagpo ng pinakamaliwanag na pagkaunawa rito at makakahanap ng gabay tungo sa mas tunay na kaalaman tungkol sa kanilang sarili. Sa mga ganito, sinasabi ng Batas: pagpasok ninyo sa Lupang Pangako, mana ninyo ang '*mga dakila at mabubuting lungsod*' na hindi ninyo itinayo, '*mga bahay na puno ng bawat mabuting bagay*' na hindi ninyo itinayo, '*mga balon na hinukay*' na hindi ninyo hinukay, '*mga ubasan at olibohan*' na hindi ninyo itanim (Deut. 6: 10–11). Sapagkat ang taong hindi nabubuhay para sa sarili kundi para sa Diyos ay napupuno ng mga banal na kaloob, na hindi palaging halata dahil sa nakakatakot na pagsalakay ng mga pagnanasa.

14. Ang hipokrito, habang inakala niyang hindi siya natutuklasan, ay payapa at nanahimik, nasisiyahan sa kaluwalhatian nakukuha niya sa pagpapakita ng pagiging matuwid; ngunit kapag siya ay nabunyag, siya ay sumisirit ng matatalim na salita, iniisip na matatakpan ang sarili niyang hiya sa pamamagitan ng paninirang-puri sa iba. Sa ganoong tao, ang Salita ng Kasulatan—na inihahalintulad siya sa supling ng ahas, bilang isang masama—ay inuutusan siyang magbunga ng mga bunga na karapat-dapat sa pagsisisi; ibig sabihin, alinsunod sa anyong ipinapakita niya, baguhin ang lihim na disposisyon ng kanyang puso.

15. Ang nagpapanggap na kaibigan upang saktan ang kanyang kapuwa ay isang lobo, na tinatago ang kanyang kasamaan sa ilalim ng balatkayo ng tupa. Ang ganoong tao, sa paghaharap sa isang payak na pag-uugali, o anumang sinabi o ginawa nang may Kristiyanong katapatan, ay sinasamantala ito at nilalamon, at pagkatapos ay binabaha ng walang katapusang panlalait ang mga kanyang inaatake sa salita at kilos, '*na parang nagbabantay sa kalayaan ng mga kapatid na nasa Cristo*' (Gal. 2:4).

16. Ang nagpapanggap na tahimik na may masamang balak ay nagbabalak laban sa kanyang kapuwa; ngunit kung hindi siya magtagumpay rito, ibinabalik niya ito sa kanyang sariling pagnanasa, na nagdudulot ng paghihirap sa kanyang puso. Ngunit ang nananahimik para sa kabutihan ay nagpapalago ng pagkakaibigan, at umaalis na nagagalak, na parang isang tumanggap ng kaliwanagan na nagpahupa ng kadiliman.

17. Ang siyang, sa pagtitipon ng mga kapatid, ay padalus-dalos na humahadlang sa daloy ng usapan ay hindi nagtatago (ibig sabihin, inilalantad) na siya ay tinatablan ng pagmamahal sa kaluwalhatian; sapagkat nahuhumaling dito, nag-aalok siya ng maraming tuwiran at di-tuwirang kaisipan tungkol sa paksang pinag-uusapan, na nagnanais na guluhin ang daloy nito.

18. Ang pantas, sa pagtuturo at sa pagkatuto, ay nagnanais lamang matuto at magturo ng kapakipakinabang; ngunit ang nagpapanggap na pantas, sa pagtatanong man o sa pagsagot, ay nag-aalok lamang ng mga bagay na nagpapasigla sa kuryosidad.

19. Anumang biyaya ng grasya na natatanggap ng isang tao sa pamamagitan ng pabor ng Diyos, dapat niyang ipasa sa iba nang walang selos, alinsunod sa salita ng Panginoon: '*Libre kayong tumanggap; libre kayong magbigay*' (Matt. 10:8). Ang sinumang nagtatago ng kaloob sa ilalim ng lupa ay inuungisan ang nagbigay, na para bang siya ay malupit (Mateo 25:24), at itinatawkil ang kabutihan upang lamang maipagkaloob sa laman. Ngunit ang sinumang ipinagkakanulo ang katotohanan sa kanyang mga kaaway ay sa huli, matapos siyang hatulan at, bilang isang tagahanga ng kaluwalhatian, ay hindi matiis ang kahihiyan, ay sasapit sa kanyang kapahamakan.

20. Ang mga natatakot pa sa labanan laban sa kanilang mga pagnanasa at nanginginig sa takot sa pag-atake ng mga hindi nakikitang kaaway ay dapat manahimik; ibig sabihin, sa pakikipaglaban para sa kabutihan ay hindi dapat gumamit ng tunggalian, kundi lumingon sa panalangin, at ipagkatiwala sa Diyos ang pag-aalaga at proteksyon sa sarili: gaya ng nakasulat sa Aklat ng Exodo: '*Ang Panginoon ang lalaban para sa inyo; kayo'y manahimik na lamang*' (Ex. 14:14). Samantala, ang mga, nang matalo ang mga kaaway na humahabol sa kanila, ay naghahanap—sa diwa ng pasasalamat—upang matukoy kung aling landas ng kabutihan ang kanilang tatahakin, ay nararapat lamang na panatilihin bukas ang kanilang mga puso at makinig sa sinasabi ng Panginoon, gaya ng iniutos sa Israel: '*Pakinggan, O Israel*' (Deut. 6:4)! Ngunit para sa mga, na nilinis ang kanilang mga puso, ay labis na naghahangad ng banal na patnubay, nararapat na magpakita ng marangal na

katapangan, na dahil dito ay tinanong sila: *'Bakit ka sumisigaw sa Akin?'* (Exodo 14:15)? Kaya, para sa mga inutusan na manahimik dahil sa paggalang, nararapat lamang na maghanap ng kanlungan sa Diyos; samantalang para sa mga inutusan na makinig, nararapat na maging handang makinig at tuparin ang mga banal na utos; at para sa mga nakamtan ang espirituwal na pagkaunawa, nararapat na manalangin nang walang tigil, upang humiling ng pagtanggap ng mga kasamaan at magpahayag ng pasasalamat para sa mga biyayang natanggap.

21. Hindi kailanman maaabot ng kaluluwa ang kaalaman tungkol sa Diyos maliban kung ang Diyos Mismo, sa Kanyang mapagpalang pagpapakababa para rito, ay hahawakan ito at itataas sa Sarili Niya. Hindi rin kailanman makakataas nang ganoon kataas ang isip ng tao upang makatanggap ng ilang banal na kaliwanagan, kung hindi ito hihikayatin ng Diyos Mismo—ayon sa antas na kaya nitong ma-inspira—at liwanagan ito ng banal na ningning.

22. Ayon sa Ebanghelyo, tanging ang mananampalataya ang makapaglipat ng bundok (Matt. 17:19) ng kasalanan sa pamamagitan ng isang buhay na puspos ng aktibong kabutihan, na inaalis mula sa kanyang sarili ang dating pagkahilig sa mga bagay na pangkatawan, na panandalian at pabagu-bago. Ang sinumang naging alagad, na tumatanggap mula sa Salita ng mga pirasong tinapay—na sumasagisag sa espirituwal na gabay—ay pakakainin ng libu-libo gamit ang mga ito, na ipinapakita sa pamamagitan ng kanilang mga gawa ang kapangyarihang dumarami ng Salita (Matt. 15:32 et seq.). At ang sinumang nagawang maging Apostol ay nagpapagaling ng *'bawat kapansanan at bawat sakit, at nagpapalayas ng mga demonyo'* (Matt. 10:1): ang *'pagpapalayas ng mga demonyo'* ay nangangahulugang itinatayo niya ang mga gawa ng mga pagnanasa; *'nagpapagaling ng mga sakit'*, ibig sabihin, sa pamamagitan ng pag-asa ay ibinabalik niya ang banal na pag-uugali sa mga nawalan nito; pinapagaling niya ang mga karamdaman, ibig sabihin, ginigising at pinatitibay niya ang mga naging maluwag dahil sa katamaran sa pamamagitan ng salita tungkol sa paghuhukom. Ngunit ang siyang tumanggap ng *"kapangyarihang lumakad sa ibabaw ng ahas at alikabok"* (Lucas 10:19) ay winawasak ang simula at wakas ng kasalanan.

23. Ang isang apostol at isang alagad ay, siyempre, parehong mananampalataya; ngunit ang isang alagad ay hindi laging apostol, samantalang siya ay laging mananampalataya; gayunpaman, ang isang karaniwang mananampalataya ay hindi na alagad o apostol. Gayunpaman, posible, sa pamamagitan ng buhay at pagninilay, na ang ikatlo (ang mananampalataya) ay umakyat sa ranggo at dangal ng ikalawa (ang alagad), at para sa ikalawa na umakyat sa ranggo at dangal ng una (ang Apostol).

24. Ang anumang nagaganap sa panahon ayon sa panahong kaayusan ay humihinto sa pagdating sa kasakdalan, sapagkat doon nagtatapos ang likas nitong paglago. Ngunit ang anumang dinudulot ng biyaya ng Diyos sa pamamagitan ng kaayusan ng isang birtwisong buhay, kahit na marating na ang kasakdalan, ay muling itinutulak patungo sa paglago: sapagkat dito, ang wakas ng isang bagay ay nagsisilbing simula ng iba. Ang sinumang nagputol sa kanyang sarili sa mga tiwaling hilig na naninirahan sa kanya sa pamamagitan ng aktibong birtud ay, kasabay nito, nagsimula ng iba pang pinakadiyos na pagbabagong-anyo *'mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian'* (2 Cor. 3:18): sapagkat ang Diyos, na gumagawa sa loob niya, ay hindi kailanman tumitigil sa paggawa ng mabuti, gaya ng hindi Niya kailanman sinimulan ang paggawa nito; sapagkat kung paanong likas sa liwanag ang sumilay, gayundin naman likas sa Diyos ang gumawa ng mabuti. Bakit, ayon sa batas—na tumutukoy sa kalagayan ng mga panandaliang bagay na ipinanganak at namamatay—ang Sabado ay ginugunita sa pamamagitan ng paghinto sa paggawa; samantalang ayon sa Ebanghelyo—na tumutukoy sa kalagayan ng mga espirituwal at intelektwal na bagay—ito ay ipinagdiriwang sa pamamagitan ng paggawa ng mabubuting gawa, bagaman ang mga hindi nauunawaan na ang Sabado ay para sa tao, at hindi ang tao para sa Sabado—at na ang Anak ng Tao ay Panginoon pati na ng Sabado—ay natitisay rito (Marcos 2:27–28).

25. Upang makaranas ng espirituwal na kagalakan, hindi sapat para sa kaluluwa na supilin lamang ang mga pagnanasa maliban kung nakamtan din nito ang mga birtud sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos. *'Huwag kayong magalak,'* sabi ng Panginoon, *'dahil nasasailalim sa inyo ang mga demonyo'* – ibig sabihin, ang mga gawa ng mga pagnanasa – *'kundi magalak kayo, sapagkat nakasulat ang inyong mga pangalan sa langit'*; ibig sabihin, sa pamamagitan ng biyaya ng pagiging anak, alang-alang sa kabutihan, nailipat kayo sa talaan ng kawalan ng pagnanasa.

26. Hangga't hindi pa natin, sa pamamagitan ng isip, pinaghiwalay ang ating sarili mula sa ating likas na kalagayan at mula sa lahat ng umiiral maliban sa Diyos, hindi natin maaaring isipin na nakamit na natin ang isang hindi matitinag na ugali ng kabutihan. Sapagkat tanging kapag ang ganitong pag-uugali ay naitatag

sa loob natin sa pamamagitan ng pag-ibig, doon lamang natin makikilala ang kapangyarihan ng Banal na pangako; sapagkat ang ganap na hindi nagbabagong katangian ng mga karapat-dapat ay, gaya ng ating dapat paniwalaan, naitatag mismo doon kung saan dati nang itinanim ng isip ang kapangyarihang iyon sa pamamagitan ng pag-ibig nito. At ang sinumang hindi umatras mula sa kanyang sarili at mula sa lahat ng maaaring maisip, at hindi nagpanatilih sa isang katahimikan (ang pagpapakalma ng lahat ng kilos ng isip) na nalalampas sa lahat ng kaisipan, ay hindi kailanman makalalaya sa pagiging pabagu-bago.

27. Ang dakilang Moises, nang maitatag na niya ang kaniyang tabernakulo sa labas ng kampo – ibig sabihin, matatag na niyang naitatag ang kaniyang puso at isipan lampas sa lahat ng nakikita – ay nagsimulang sumamba sa Diyos; at nang pumasok siya sa kadiliman, ibig sabihin, sa hindi nakikita at di-materyal na saklaw ng kaalaman, nanahan siya roon, isinasagawa ang pinakabanal na mga misteryo (o inialay para sa layuning iyon) (Ex. 33:7; 20:21).

28. Sa Banal na Kasulatan, maaaring pag-ibahin ang laman at ang espiritu, na parang isang uri ng espirituwal na tao. At ang sinumang magsasabing ang letra ng Kasulatan ay ang laman, samantalang ang kahulugan nito ay ang espiritu o ang kaluluwa, ay hindi magkakamali laban sa katotohanan. Ngunit malinaw na matalino ang siyang, matapos itakwil ang laman bilang isang bagay na nabubulok, ay lubos na kumapit sa espiritu bilang yaong hindi nabubulok.

29. Ang siyang tumutupad sa Batas sa pamamagitan ng kanyang buhay at pag-uugali ay nagsusumpa sa ilang gawa ng mga pagnanasa, iniaalay sa Diyos bilang isang sakripisyo ang gawain ng mga pagnanasang walang salita. At ito ay sapat na para sa kanyang kaligtasan, alinsunod sa kanyang espirituwal na pagkabata.

30. Pinatnubayan ng salita ng propeta na tanggihan ang mga gawa ng pagnanasa, nagsusumikap din siyang ilayo ang anumang pakikiramay rito at anumang ugnayan dito na sumisibol sa kaluluwa, upang, habang ipinapakita niyang nagsusumikap siyang umiwas sa kasalanan sa pamamagitan ng mas mababang bahagi—ang laman—at ng mas mataas na bahagi—ang kaluluwa—hindi siya lihim na nagkakasala sa pamamagitan ng hindi mapigilang pagnanasa.

31. Matapos taos-pusong yakapin ang paraan ng pamumuhay ng Ebanghelyo, pinuputol niya sa kanyang sarili ang parehong simula at wakas ng kasalanan, at isinasabuhay ang bawat birtud sa gawa at sa isip, iniaalay sa Diyos ang isang sakripisyo ng papuri at pagsisisi, bilang isang napalaya mula sa aktibong pagsalakay ng mga pagnanasa, at malaya sa mental na pakikibaka laban sa mga ito, at nagtataglay lamang ng isang hindi mapawiang kagalakan, na nagpapakain sa kaluluwa ng pag-asa para sa mga darating na biyaya.

32. Ang pandama, o ang persepsyon ng mga impresyong pandama, ay kasama ng '*aktibong*' tao—yaong nagsusumikap na isabuhay ang mga birtud; samantalang ang kawalan ng pakiramdam, o ang kakulangan ng pagbabago-bago na dulot ng mga impresyong pandama, ay katangian ng '*kontemplatibong*' tao, na itinatutok ang kanyang isip sa Diyos, inihihawalay ito sa laman at sa mundo, Ang nagsusumikap na palayain ang kaluluwa mula sa likas na gapos ng simpatiya sa laman, sa pamamagitan ng '*aktibong*' paggawa sa mabuting landas, ay madalas na nakararamdam ng pagod at napapansin niyang humihina ang kanyang mabuting kalikasan; samantalang ang isa naman, matapos bunutin ang mga tinik ng simpatiyang ito sa pamamagitan ng pagsasanay at pananatili sa pagmumuni-muni, ay hindi na maaaring mabighani o mapigil ng anumang bagay, sapagkat nalinis na siya mula sa bagay na karaniwang ginagamit ng mga nagsisikap na maghari sa kaniya upang saktan at bihagin siya.

33. Kung paanong ang bunga ng pagsuway ay kasalanan, gayon din naman ang bunga ng pagsunod ay kabutihan; at kung paanong ang pagsuway ay sinusundan ng paglabag sa mga utos at pagbasag sa tipan sa Kaniya na nagbigay ng mga utos, gayon din naman ang pagsunod ay sinusundan ng pagtupad sa mga utos at ng pinakamalapit na pagsasama sa Kaniya na nag-utos. Sapagkat ang siyang nagpanatili ng utos sa pamamagitan ng pagsunod ay tinupad ang katotohanan at pinanatili nang hindi nabibiyak ang pagkakaisa ng pag-ibig sa Kaniyang nag-utos. Ngunit ang siyang lumabag sa utos sa pamamagitan ng pagsuway ay nagkasala at pinutol ang sarili mula sa pagkakaisa ng pag-ibig sa Kaniyang nag-utos.

34. Ang sinumang, pagkatapos ng pagkasira ng pagkakaisa dahil sa paglabag, ay naghahangad na muling makipag-isa, ay unang lumalayo sa mga pagnanasa, pagkatapos sa mga mapagnasang kaisipan, pagkatapos sa kalikasan at sa lahat ng likas (i.e. sa materyal na mundo), pagkatapos ay mula sa mga kaisipang konsepto at kaalaman tungkol dito (i.y. mula sa espirituwal na mundo), at sa wakas, matapos malampasan ang pagkakaiba-iba ng mga plano ng Providensiya (ang takbo ng mga pangyayari), sa hindi alam na paraan ay lumalapit sa Sarili Nito: kung saan, sa pagmamasid sa sariling hindi nagbabagong kalikasan, *siya ay 'nagagalak ng kagalakang hindi mailahad'* (1 Ped. 1:8), '*na gaya ng sa isang taong nakatagpo ng kapayapaan*

ng Diyos, na hihigit sa lahat ng pagkaunawa' (Fil. 4:7), at na, sa mga ginawang katulad Niya, ay walang patid na nagbabantay sa kanila upang hindi sila matumba.

35. Ang takot sa Gehenna ay nagtutulak sa mga ginagabayan sa daan na ito (ang mga baguhan) na iwasan ang kasalanan; ang pagnanais sa gantimpalang biyaya ay nagbibigay ng paghahanda sa mga umuunlad sa pagsasabuhay ng mga birtud; at ang hiwaga ng pag-ibig ay itinaas ang isip sa itaas ng lahat ng nilikha, na ginagawang bulag ito sa lahat ng bagay na sumusunod sa Diyos. Sapagkat ang Panginoon ay nagbibigay-liwanag lamang sa mga nabulag sa lahat ng sumusunod kay Diyos, at inihahayag sa kanila ang Pinakadiyos (Awit 145:8).

36. Sa Panginoon, na parang sa isang saligan ng pananampalataya, habang muling itinatayo ang matayog na gusali ng mga birtud, ilatag natin (sa saligang ito) ang *'ginto, pilak at mga mamahaling bato'*, ibig sabihin, dalisay at walang halong teolohiya, isang buhay na maliwanag at maluwalhati, mga banal na kaisipan, at mga pagmumuni-muning parang perlas; at hindi *'kahoy, dayami at tuyong dayami'* (1 Cor. 3:12), ibig sabihin, hindi pag-iidolo o pagkahilig sa makamundong bagay, hindi isang buhay na walang katinuan, hindi mga pagnanasa na walang katinuan, na kulang, tulad ng hinog na mga ubi ng mais, sa matalinong pagkaunawa.

37. Ang sinumang naglalaan ng sarili sa paghahangad ng karunungan ay panatilihin ang mga hakbang ng kanyang kaluluwa na matatag sa harap ng Panginoon, gaya ng sinabi ng Diyos kay Moises: *'Ngunit ikaw, tumayo ka rito sa akin'* (Ex. 33:2 ff.). Nararapat namang malaman na may pagkakaiba-iba kahit sa mga nakatayo sa harap ng Panginoon, kung babasahin nang mabuti ng mga pantas ang sumusunod: *'May ilan sa nakatayo rito na hindi matitikman ang kamatayan hanggang sa makita nilang dumarating ang kaharian ng Diyos na may kapangyarihan'* (Marcos 9:1). Sapagkat ang Panginoon ay hindi palaging nagpapakita sa kaluwalhatian sa lahat ng nakatayo sa harap Niya; kundi sa mga kakapapasimula pa lamang sa daan patungo sa Kanya (ang mga baguhan), lumalapit Siya sa anyo ng isang alipin, samantalang sa mga sapat nang malakas upang sumunod sa Kanya sa pag-akyat sa mataas na bundok ng Kanyang Pagbabagong-anyo, nagpapakita Siya sa anyo ng Diyos, na kung saan Siya bago pa man nagsimula ang mundo. Kaya't posible para sa iisang Panginoon na magpakita nang magkakaiba sa mga lumalapit sa Kanya—sa isa sa isang paraan, at sa iba naman sa ibang paraan—ang bisyon ay nag-iiba ayon sa pananampalataya ng bawat isa.

38. Ang sinasabi tungkol sa isang taong namumuhay nang aktibo ay pansamantala siyang naninirahan sa laman, bilang isang manlalakbay na ang layunin, sa pamamagitan ng pagsasabuhay ng mga birtud, ay putulin sa kanyang kaluluwa ang anumang pakikiramay sa laman at ihiwalay ang sarili sa mga materyal na ligaya. Tungkol naman sa mga namumuhay nang kontemplatibo, sinasabing naninirahan sila sa loob ng mismong birtud, na parang isang taong pinagmamasdan ang katotohanan sa mga salamin at, wari, sa mga bugtong. Sapagkat hindi pa nila nasilayan, wari bang harapan, ang tunay na anyo ng mga inaasahang biyaya kung ano talaga ang mga ito. At ang bawat santo, kaugnay ng mga biyayang darating, ay *'naglalakad na parang nasa panaginip'*, na sumisigaw: *'Ako'y dayuhan at panandaliang maninirahan, gaya ng lahat ng aking mga ninuno'* (Awit 38:7, 13).

39. Laging mabuti, matapos nating ihiwalay ang ating sarili sa lahat ng bagay, na hanapin ang Diyos, gaya ng iniutos sa atin (Awit 45:11; 104:4). Sapagkat bagaman, ayon sa mismong kalikasan ng kasalukuyang buhay na ito, habang hinahanap Siya ay hindi natin maabot ang kalaliman ng hiwaga ng Diyos, gayon pa man marahil, kung makamtan natin kahit kaunti lamang ng Kanyang kalaliman, masisilayan natin ang pinakabanal sa lahat ng banal, at ang pinakaespiritwal sa lahat ng espiritwal. Ito ay simbolikong ipinapakita rin ng Punong Pari nang mula sa Banal na Lugar (ang unang bahagi ng tabernakulo), na mas banal kaysa sa bakuran, ay siya'y pumapasok sa Pinakabanal na Lugar, na mas banal kaysa sa Banal na Lugar.

40. Kung ang Anak ng Diyos at ang Ama, ang Salita ng Diyos, ay naging Anak ng Tao at isang tao para sa mismong dahilan na ito—upang gawing mga diyos at mga anak ng Diyos ang mga tao—kung gayon, maniwala tayo na tayo ay mapupunta kung saan *'si Cristo Mismo, bilang ulo ng buong katawan'* (1 Cor. 1:18), na naging ating *'Paunang Pangunahing Tagapagbalita'* sa Ama sa laman. Sapagkat sa kapulungan ng mga diyos—ibig sabihin, ng mga nailigtas—ang Diyos ay tatayo sa gitna, na namimigay ng mga gantimpala (ayon sa karapat-dapat ng bawat isa) ng kaligayahang iyon, nang walang anumang puwang na paghihiwalay sa mga karapat-dapat sa isa't isa.

41. Ang sinumang patuloy na nagpapasasa sa mga pagnanasa ng laman ay namumuhay sa lupain ng mga Caldeo, bilang alipin at tagagawa ng mga diyus-diyosan. Ngunit kapag, sa paghinga ng kanyang isip, siya ay nakatamo ng kaunting pagkaunawa sa paraan ng pamumuhay na angkop sa kanyang kalikasan (at nagustuhan ito); pagkatapos, nang iwan niya ang lupain ng mga Kaldeo, siya ay napunta sa Haran sa

Mesopotamia (Gen. 11:28–31)—ito ay, sa isang kalagayang nasa pagitan ng kabutihan at kasalanan, na hindi pa nalilinis mula sa tuksong pandama. At kapag nalampasan na niya ang mga hangganan ng gitnang, makalupang pagkaunawa sa mabuti; doon siya papasok sa lupain ng kabutihan, ibig sabihin, isang kalagayang malaya sa lahat ng kasalanan at kamangmangan, na inihahayag at ipinapangako ng tunay na Diyos na ibigay, bilang gantimpala sa kabanalan, sa mga umiibig sa Kanya.

42. Ang siyang masigasig na makamtan ang karunungan sa diwa ng kabanalan, at siyang nakipaglaban sa mga pwersang hindi nakikita, ay manalangin na siya'y samahan ng likas na paghuhusga (ng mabuti at masama), na ang liwanag ay hindi lubos, at ng nagbibigay-liwanag na biyaya ng Espiritu; na ang una ay ginagabayan ang laman tungo sa aktibong kabutihan, samantalang ang huli ay nagpapaliwanag sa isip upang piliin, higit sa lahat, ang pakikipag-isa sa karunungan (Kawikaan ni Solomon 8:2), *'na sa pamamagitan nito'y winasak ang mga kuta ng kasamaan at bawat pagmamataas na sumasalungat sa isip ng Diyos'* (2 Corinto 10:4). Ipinapakita rin ito ni Josue, na nanalangin, *'Sumadsad ang araw sa Gibeon'* – ibig sabihin, na ang hindi nanghihinaing liwanag ng kaalaman ng Diyos ay mapangalagaan sa loob niya sa bundok ng pagmumuni-muning pangkaisipan – *'at ang buwan sa libis ng Ajalon'* – (Josue 10:12)—ito ay, na ang likas na pagkakaiba sa pagitan ng mabuti at masama, na nalalampasan ang makalupang kahinaan, ay manatiling hindi nagbabago kaugnay ng kabutihan.

43. Ang *'Gibeon'* ay ang mataas na pag-iisip; at ang *'gubat'* ay ang laman, na pinapababa ng kamatayan. Ang *'araw'* ay ang Salita, na nagbibigay-liwanag sa pag-iisip, nagkakaloob dito ng kapangyarihang magmuni-muni, at nagliligtas dito mula sa lahat ng kamangmangan; habang ang *'buwan'* ay ang natural na batas, na nag-uutos sa laman na sumuko nang ayon sa batas sa espiritu upang tanggapin ang pangkarga ng mga utos. Ang buwan ay itinuturing na simbolo ng kalikasan dahil sa pagbabago-bago nito. Gayunpaman, sa mga Santo, nananatiling hindi nagbabago ang kalikasan, dahil sa kanilang hindi nagbabagong gawi ng kabutihan.

44. Ang Panginoon ay hindi dapat hanapin sa labas ng mga naghahanap sa Kanya, kundi ang mga naghahanap sa Kanya ay dapat hanapin Siya sa kanilang sarili sa pamamagitan ng pananampalataya, na pinatutunayan ng kanilang mga gawa: *'Ang salita ay malapit sa iyo,'* sabi ng Apostol; *'sa iyong bibig at sa iyong puso—ito nga, ang salita ng pananampalataya'* (Roma 10:8); sapagkat ang paghahanap sa salita ng pananampalataya ay ang paghahanap kay Cristo Mismo.

45. Nang hindi naglilibot sa mga tuktok ng walang-hangganan ng Diyos, huwag tayong mawalan ng pag-asa sa pag-ibig ng Diyos para sa sangkatauhan, na para bang, dahil sa ganoong kataas, ay hindi na Niya tayo maaabot; at gayon din, habang binabalik-tanaw ang walang-sukat na kalaliman ng ating pagbagsak dahil sa kasalanan, huwag tayong mag-alinlangan sa posibilidad ng pagkabuhay-muli ng birtud na pinatay sa loob natin. Pareho itong posible para sa Diyos—ang bumaba at magbigay-liwanag sa ating isipan ng kaalaman, at muling magpanumbalik ng kabutihan sa ating kalooban, at itas tayo kasama Niya sa pamamagitan ng mga gawa ng katuwiran. *'Huwag mong sabihin sa iyong puso,'* sabi ng Apostol, *'"Sino ang mag-aakyat sa langit?"—ito ay, upang dalhin si Cristo pababa; o "Sino ang lulubog sa kalalalaman?"—ito ay, upang dalhin si Cristo mula sa mga patay'* (Roma 10:6–7).

46. Tulad ng mga hayop, ang mga nabubuhay para lamang sa kanilang mga pandama ay inaabuso ang nilikha ng Diyos upang bigyang-kasiyahan ang kanilang mga pagnanasa. Hindi pinapansin ang tuwirang salita ng karunungan—upang makilala at luwalhatiin ang Diyos sa pamamagitan ng Kanyang nilikha, at maunawaan kung saan tayo nanggaling, kung ano tayo, kung para saan tayo nilikha, at kung ano ang dapat nating pagsikapan sa pamamagitan ng nakikitang mundo—naglalakbay sila sa kadiliman sa buong buhay nila, at sa kanilang mga kamay ay walang nahahawakan kundi kamangmangan tungkol sa Diyos.

47. Ang mga nagbibigay-pansin lamang sa letra ng Banal na Kasulatan at, na nakatali sa batas sa pisikal na paglilingkod, iniaugnay ang dangal ng kaluluwa sa sakripisyo ng mga hayop na walang malay, ay inisip na mapaluluguran nila ang Diyos sa pamamagitan ng ganitong mga sakripisyo. Labis silang nababahala sa katawan at sa panlabas nitong mga paglilinis, subalit hindi nila pinapansin ang kagandahan ng kaluluwa, na nasira ng mga sugat ng mga pagnanasa, samantalang para sa kaluluwa nilikha ang buong karamihan ng mga nakikitang bagay at ipinahayag ang buong Kautusan at ang buong Salita ng Diyos.

48. Ang katotohanang ang Panginoon *'ay itinakda para sa pagkahulog at pagbangon ng marami sa Israel'* (Lucas 2:34), kung ang parehong aspekto ay titingnan nang positibo, ay mangangahulugang: para sa pagkahulog ng bawat mananampalataya sa mga pagnanasa at masasamang kaisipan, at para sa pagbangon ng mga birtud at bawat kaisipang mapagmahal sa Diyos.

49. *'Dahil sa takot sa mga Hudyo, sila'y nakaupo sa isang silid sa itaas na nakasara ang mga pinto'* (Juan 20:19) – ibig sabihin, dahil sa takot sa mga espiritu ng kasamaan, matapos nilang itatag nang matibay ang kanilang sarili sa kaharian ng mga rebelasyon, sa tuktok ng mga banal na pagninilay, matapos nilang isara ang kanilang mga pandama na parang mga pinto, – ay hindi tinatanggap ang Salita ng Diyos na dumarating nang hindi nila namamalayan; Siya na, sa paglitaw sa kanila hindi sa paraang pang-sensoryo, nagkakaloob sa inyo ng kawalang-pagnanasa sa pamamagitan ng kapayapaan, at sa pamamagitan ng hininga—pakikipag-isa sa Banal na Espiritu—nagbibigay ng kapangyarihan laban sa masasamang espiritu at inilalantad ang mga simbolo ng Kanyang mga sakramento.

50. *'Ang lupain ng mga Kaldeo'* ay isang buhay na puno ng pagnanasa, kung saan itinayo at sinasamba ang makasalanang mga diyus-diyosan. *'Ang Mesopotamia'* ay isang pamumuhay na lumilihis mula sa isang sukdulan patungo sa kabilang sukdulan. At *'ang Lupang Pangako'* ay isang kalagayan (ng espiritu) na puno ng bawat uri ng (espiritwal) na biyaya. Sinumang, tulad ng sinaunang Israel, ay hindi nagmamalasakit sa kalagayang ito ng kaghinawaan, ay bumabalik sa pagkaalipin ng mga pagnanasa at nawawalan ng kalayaang ipinagkaloob.

51. Dapat tandaan na wala sa mga Santo ang kusang-loob na pumunta sa Babilonia: sapagkat hindi angkop at hindi matalino para sa mga umiibig sa Diyos na piliin ang masama kaysa sa mabuti. Kung, gayunpaman, ang ilan sa kanila ay hindi kusang-loob na dinala roon kasama ng mga tao, ang ibig sabihin nito ay yaong mga hindi sa kanilang sariling kagustuhan kundi dahil sa mga natatanging pangyayari, alang-alang sa pagliligtas sa mga nangangailangan ng gabay, ay iniwan ang mataas na talumpati ng kaalaman at lumihis sa pagtuturo tungkol sa mga pagnanasa: Dahil sa kalagayang iyon, itinuring ng dakilang Apostol na mas kinakailangan na manatili sa laman—ito ay, ipagpatuloy ang pagtuturo ng moral na doktrina sa kanyang mga alagad—bagaman siya ay may buong pagnanasa na talikuran ang pagtuturo ng moralidad at makasama si Cristo sa pamamagitan ng sukdulang at payak na espiritwal na pagninilay (Fil. 1:29).

52. Tulad ng pinagpalang si David, na pinakalma si Saul sa pamamagitan ng pagtugtog ng arpa, na pinahirapan ng masamang espiritu (1 Sam. 16:23), gayon din ang bawat espirituwal na salita, na matamis sa mga kontemplatibong pananaw na bumabalot dito, ay pinakalma ang isip na tinatablan ng epilepsy, at pinalalaya ito mula sa masamang budhi na nagpapahirap dito.

53. *'Isang lalaking may maputing kutis at mabait na mga mata'*, tulad ng dakilang David (1 Sam. 16:12), ay yaong, sa pamamagitan ng ningning ng isang buhay na namuhay ayon sa Diyos, ay nagmamay-ari ng isang salita ng karunungan na kasingningning din. Sa ganitong mga tao, ang mabubuting gawa ay sinasamahan ng pagmumuni-muni; ang una ay nagniningning sa iba't ibang anyo ng birtud, samantalang ang huli ay nagniningning sa mga banal na kaisipan.

54. Ang taong nananalangin upang matanggap ang kanyang pang-araw-araw na tinapay ay tiyak na hindi ito natatanggap nang buo ayon sa kung ano ito sa sarili nito, kundi ayon sa kakayahan ng tumatangap na tanggapin ito. Sa lahat ng humihingi, ibinibigay Niya ang Kanyang sarili bilang Manlilimbag na Tinapay (Juan 6:35), bilang isang na umiibig sa sangkatauhan; gayunpaman, hindi pantay-pantay ang pagbibigay Niya, kundi mas marami sa mga gumawa ng dakilang gawa ng katuwiran, at mas kaunti sa mga kulang sa gayong mga gawa: sa bawat isa ayon sa kakayahan (o disposisyon) ng kanilang isipan na tanggapin ito.

55. Sa taong namumuhay nang aktibo, naroroon ang Panginoon sa pamamagitan ng mga birtud, samantalang wala Siya sa taong hindi nagpapahalaga sa birtud. Muli, sa taong kontemplatibo, naroroon Siya sa pamamagitan ng tunay na kaalaman sa mga bagay; sa sinumang kulang rito sa anumang antas, wala Siya.

56. Sa simula ng pagtuturo ng kabanalan sa mga tao, karaniwang ang mga bagay ay nagmumukhang para lamang sa katawan. At sa mga unang yugto ng paglapit sa kabanalan, mas nagsasalita tayo ayon sa letra kaysa ayon sa espiritu. Pagkatapos, habang unti-unting lumalapit sa espiritu, at pinapino ang makalupang kalikasan ng ating pananalita sa pamamagitan ng espiritwal na pagninilay, nararating natin ang dalisay na pamumuhay kay Cristo, hangga't maaari para sa mga tao; upang masabi natin, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Bagaman noon ay nakilala namin si Cristo ayon sa laman, ngayo'y hindi na namin Siya kilala pa nang ganoon'* (2 Corinto 5:16). Ito ay dahil sa simpleng (o dalisay) paglapit ng isip sa Salita nang walang anumang tabing, sapagkat nakausad na tayo mula sa makalamang na pagkaunawa sa Salita tungo sa pagmamasid sa *'Kanyang kaluwalhatian, bilang nag-iisang Anak ng Ama'* (Juan 1:14).

57. Ang sinumang nagsimulang mamuhay sa buhay kay Cristo ay nalampasan na ang katuwiran ng Kautusan at ang likas na katuwiran: gaya ng ipinaliwanag ng Banal na Apostol nang sinabi niya: *'Kay Cristo Jesus, ang pagtuli man o ang hindi pagtuli ay walang kabuluhan'* (Gal. 6:15)—sa madaling salita, ginagamit

ang salitang *'tuli'* upang tukuyin ang katuwiran sa ilalim ng Kautusan, at ang salitang *'hindi tuli'* upang ipahiwatig ang katulad na katuwiran ayon sa batas ng kalikasan.

58. Ang Salita ng Diyos ang daan (Juan 14: 6) para sa mga namumuhay nang aktibo, tumatakbo nang tapat at matatag sa landas ng kabutihan, hindi lumilihis sa kanan dahil sa kayabangan ni sa kaliwa dahil sa hilig sa mga pagnanasa – at itinutok ang kanilang mga hakbang ayon sa Diyos: na hindi natupad hanggang wakas ni Asa, Hari ng Juda (1 Mga Hari 15:23), ay nagkasakit, gaya ng sinasabi, sa kanyang katandaan sa kanyang mga paa, sapagkat siya ay naging mahina at masyadong malata upang ipagpatuloy ang daan ng buhay ayon sa Diyos.

59. *'Ako ang pintuan,'* wika ng Panginoon (Juan 10:9). Sapagkat inihahatid Niya ang mga matagumpay na nakatapos ng buong landas ng kabutihan, sa walang kapintasang takbo ng kanilang aktibong buhay, sa kaharian ng kaalaman at, gaya ng liwanag, inihahayag Niya sa kanila ang pinakamapuring kayamanan ng karunungan. Siya ay iisa at pareho: ang daan, ang pinto, ang susi, at ang kaharian—ang daan, bilang gabay; ang susi, bilang siyang nagbubukas ng pasukan sa mga banal na kayamanan para sa mga karapat-dapat; ang pinto, bilang siyang nagpapasok; ang kaharian, bilang yaong minamana, at na umiiral sa lahat sa pamamagitan ng pakikipag-isa.

60. Ang Panginoon ay tinatawag na *'liwanag, buhay, muling pagkabuhay, katotohanan: Liwanag'*, kapwa bilang tagapagbigay-liwanag sa mga kaluluwa, at bilang tagapagpalayas ng kadiliman ng kamangmangan, at bilang tagapagpaliwanag ng isip tungo sa pag-unawa ng mga bagay na lampas sa pagkaunawa, at bilang tagapaghayag ng mga hiwaga na naaabot lamang ng mga dalisay; *'buhay'*, bilang tagapagkaloob sa mga kaluluwang umibig sa Kanya ng paggalaw na angkop sa kanila sa kaharian ng mga bagay na banal; *'pagkabuhay na mag-uli'*, bilang Siya na nagigising sa isipan mula sa patay nitong pagkakabit sa materyal at naglilinis nito mula sa lahat ng kasamaan at kawalan ng buhay; *'katotohanan'*, bilang yaong nagkakaloob sa mga karapat-dapat ng matatag na pag-uugali tungo sa mabubuting gawa.

61. Hindi ang siyang basta-bastang nagbibigay-pugay sa Diyos nang may paggalang sa pamamagitan ng salita ang nagluluwalhati sa Diyos sa loob niya, kundi ang siyang, alang-alang sa Diyos at alang-alang sa mga utos, matiisin na nag-aanyayaw ng mga paghihirap at pagsisikap. Ang ganitong tao naman ay niluluwalhati ng Diyos ng kaluwalhatianang nasa Diyos, bilang gantimpala sa kabutihan, na taglay sa loob niya ang biyaya ng kawalang-pagnanasa sa pamamagitan ng pakikipag-isa. Sapagkat ang bawat nagpapaluwalhati sa Diyos sa kanilang sarili sa pamamagitan ng paghihirap na tinitii alang-alang sa kabutihan sa kanilang aktibong buhay ay siya namang pinapaparangal ng Diyos sa pamamagitan ng walang-damdaming liwanag ng banal na sinag sa isang kalagayan ng pagmumuni-muni. At ang Panginoon, habang papalapit Siya sa Kanyang kusang-loob na paghihirap, ay nagsabi: *'Ngayon ay napaparangal ang Anak ng Tao, at napaparangal ang Diyos sa Kanya. Kung ang Diyos ay pinupuri sa Kanya, pupurihin din ng Diyos ang Kanya sa Sarili Niya, at pupurihin Niya Siya kaagad'* (Juan 13:31–32). Mula rito ay malinaw na ang mga paghihirap para sa kapakanan ng kabutihan ay susundan ng mga banal na kaloob ng biyaya.

62. Hangga't ang kaluluwa ay naglalakbay mula sa lakas tungo sa lakas at mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian—ibig sabihin, sumusulong mula sa isang birtud tungo sa mas dakilang birtud, at umaakyat mula sa isang antas ng kaalaman tungo sa mas mataas—hindi ito tumitigil na maging manlalakbay, gaya ng sinasabi: *'Ang kaluluwa ko'y naligaw nang malayo'* (Awit 119:6). Sapagkat malaki ang layo, at kailangang dumaan ito sa maraming baitang ng kaalaman bago *'makapasok ka sa lugar ng kahanga-hangang paninirahan, sa mismong bahay ng Diyos, sa gitna ng tunog ng kagalakan at papuri, ng ingay ng masayang pulutong'* (Awit 41:5)—laging nagdaragdag ng tinig sa mga tinig, isang espiritwal na tinig sa mga espiritwal na tinig, habang sumusulong ang isang tao sa espiritwal na pagninilay, na nagagalak sa mga bagay na malinaw na natatalos—na may kagalakan at angkop na pasasalamat. Ang ganitong mga pagdiriwang ay ginagawa ng lahat ng tumanggap ng biyaya ng *'Espiritu, na sumisigaw sa kanilang mga puso: "Abba, Ama!"'* (Gal. 4:6).

63. Ang *'kamangha-manghang tinitirhan'* ay isang hindi nagbabagong-loob at hindi matitinag na disposisyon tungo sa mga birtud, na sa pamamagitan nito, ang Diyos na Salita, nang Siya'y dumating, ay pinalamutian ang kaluluwa ng sari-saring kagandahan ng mga birtud, bilang isang tabernakulo. Ang Tahanan ng Diyos ay kaalaman na binubuo ng maraming at magkakaibang pagninilay, na sa pamamagitan nito, nang bisitahin ng Diyos ang kaluluwa, pinupuno Niya ito ng saganang karunungan. *'Ang tinig ng kagalakan'* ay ang pagdiriwang ng kaluluwa sa pagmasid sa karamihan ng mga birtud. Ang pag-amin ay pasasalamat para sa maluwalhating kasiyahan o katuparan sa karunungan. Ang *'tunog'* ay ang walang patid, misteryosong doxolohiya na nagmumula sa pagsasanib ng pareho, ibig sabihin, kagalakan at pag-amin.

64. Matapang na nalampasan ang mga makamundong pagnanasa, at nagkamit ng sapat na tagumpay laban sa mga maruruming espiritu, at pinalayas ang kanilang mga kaisipan mula sa kaharian ng kanyang kaluluwa, manalangin siya upang pagkalooban siya ng pusong malinis at ng muling paglikha ng matuwid na diwa sa kaniya, ibig sabihin, upang sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos ay lubusang malinis siya sa masasamang kaisipan at mapuno ng mga banal na kaisipan.

65. Ang siyang naglinis ng kanyang puso ay hindi lamang natatalos ang kahulugan at kabuluhan ng mga bagay na pangalawa at umiiral pagkatapos ng Diyos, kundi, sa paglampas sa lahat ng ito, ay nasisilayan, wari, ang Diyos Mismo: dito nakapaloob ang sukdulan ng lahat ng kabutihan. Kapag dinalaw ng Diyos ang ganitong pusò, itinuturing Niya itong karapat-dapat, sa pamamagitan ng Espiritu, na isulat ang Kanyang mga salita rito, na parang sa mga tableta ni Moises, sa lawak na nahubog ito sa pamamagitan ng mabubuting gawa at pagninilay, alinsunod sa utos na misteryosong nag-uutos: *'Maging mabunga at magparami'* (Gen. 35:11).

66. Ang isip ni Cristo, na tinatanggap ng mga Santo – gaya ng nasasaad: *'Atin natin ang isip ni Cristo'* (1 Cor. 2:16), – ay hindi dumarating sa pamamagitan ng pag-aalis ng ating sariling kakayahang intelektwal, ni hindi rin ito pumapasok sa ating isipan (upang punan ang lugar nito) sa isang mahahalaga at personal na kahulugan; sa halip, pinapaliwanag nito ang kapangyarihan ng ating isipan ayon sa sarili nitong kalikasan at hinihikayat ang aktibidad nito sa pagkakaisa sa sarili. Sa aking pananaw, ang isipan ni Cristo ay taglay ng mga nagmumuni-muni sa lahat ng bagay sa Kanyang espiritu at ginagabayan sa pamamagitan ng lahat ng bagay upang isipin Siya.

67. Tinatawag tayong katawan ni Cristo, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Kayo ang katawan ni Cristo, at ang bawat isa ay mga miyembro nito'* (1 Cor. 12:27)—hindi dahil, habang tayo ay katawan Niya, ay pinagkakaitan tayo ng sarili nating katawan, ni dahil Siya ay personal na pumapasok sa atin o nahahati sa ating mga miyembro; kundi dahil, tulad ng laman ni Cristo, ang atin din ay pinalalaya mula sa makasalanang pagkabulok. Sapagkat kung paanong si Cristo ay walang kasalanan sa kanyang kalikasan, sa laman at sa kaluluwa, bilang isang tao; gayundin naman tayo, na naniniwala sa Kanya at nakaputera sa Kanya sa pamamagitan ng Espiritu, ay maaaring, sa pamamagitan ng ating sariling malayang kalooban, maging walang kasalanan sa Kanya.

68. Habang ang sinuman ay nananatili sa buhay na ito, gaano man sila perpekto, ayon sa kanilang kasalukuyang kalagayan, sa gawa at pagninilay, ay nagmamay-ari lamang nang bahagya ng kaalaman at ng propesiya at ng pangako ng Banal na Espiritu, ngunit hindi sa kanilang kaganapan—dahil kailangan pa nilang maabot ang perpektong kalagayan, na nagpapahayag ng katotohanan nang harapan sa mga karapat-dapat, kung paanong ito ay sa sarili nito: upang hindi lamang siya magkaroon ng bahagi ng kaganapan, kundi dalhin sa kanyang sarili ang mismong kaganapan sa pamamagitan ng pakikipag-isa. Sapagkat sinasabi ng Apostol na noon ay ang lahat (ibig sabihin, ang mga nailigtas) *'ay darating sa sukat ng ganap na pagkatao ni Cristo'* (Efe. 4:13); *'na sa kaniya'y nakatago ang lahat ng kayamanan ng karunungan at kaalaman'* (Col. 2:3); sa paghayag ng *'na ang mga bagay na ito'y bahagyang mawawala na'* (1 Cor. 13:10).

69. May ilan na nagtatanong: ano ang magiging kalagayan ng mga itinuring na karapat-dapat sa kaperpeksiyunan sa Kaharian ng Diyos? Magkakaroon ba roon ng pag-unlad at pagsulong (tungo sa lalong kadakilaan), o magkakaroon ba ng iisang, hindi nagbabagong kalagayan? Ano, kung gayon, ang mangyayari sa mga katawan at kaluluwa, at paano natin ito dapat isipin? Kung isasaalang-alang ito, masasabi ng isang tao na, tulad ng sa pisikal na buhay, ang pagkain ay may dalawang layunin—minsan ay nagsisilbi upang magpasigla ng paglago, minsan naman ay upang panatilihin ang mga pinapakain—ito ay, – hanggang sa maabot natin ang ganap na sukat ng paglaki ng katawan, pinapakain natin ang ating sarili para sa paglaki, ngunit kapag tumigil na ang katawan sa paglaki, pinapakain na ito hindi para sa paglaki kundi para sa pagpapanatili: gayundin, kaugnay ng kaluluwa, ang nutrisyon ay may dalawang kahulugan. Pinapakain ito ng mga birtud at pagninilay habang ito'y umuunlad, hanggang sa, matapos malampasan ang lahat ng umiiral, maabot nito ang ganap na sukatan ng katuparan ni Cristo: ngunit nang maabot na ito, tumitigil na itong umusad o lumago sa pamamagitan ng itinakdang paraan, at, pinapakain nang direkta ng di-mamatay na pagkain sa paraang higit sa pagkaunawa—at, marahil, dahil dito mismo, sa pamamagitan ng pinakamataas na anyo ng paglago—tumatanggap na lamang ito upang mapanatili ang pagiging perpekto na gaya ng sa Diyos na ipinagkaloob dito at upang maranasan ang walang-hanggang ligaya ng pagkaing iyon, sa pamamagitan ng pagtanggap ng kabutihang-loob na palaging sumusuporta rito sa parehong paraan, nagiging diyos ito sa pamamagitan ng pakikilahok sa Banal na biyaya, matapos nitong itigil ang lahat ng kilos ng isip at pandama, at mapahinto rin ang mga likas na kilos ng katawan—na nakasama nito sa sukdulang antas ng abot-kamay

nitong pagkadiyos; upang sa pamamagitan ng kaluluwa at katawan ay sumidhi ang nag-iisang Diyos, na nalalampasan ang kanilang mga likas na katangian sa pamamagitan ng saganang kaluwalhatian.

70. Ang ilan sa mga umiibig sa Diyos ay nagsisikap na tuklasin ang kalikasan ng pagkakaiba sa pagitan ng mga walang hanggang tinitirhan at ng mga ipinangakong mana—kung ang pagkakaibang ito ay matutukoy sa lugar, o sa dami at kalidad ng espirituwal na kaperpektoan ng bawat tao. Ang ilan ay naniniwala sa naunang pananaw, samantalang ang iba naman ay naniniwala sa huli. Ang sinumang nakatuklas na *'ang kaharian ng Diyos ay nasa loob ninyo'* (Lucas 17:21) at na *'sa bahay ng aking Ama ay maraming tahanan'* (Juan 14:2) ay sasang-ayon sa huling pananaw.

71. Ang Kaharian ng Diyos Ama, sa pamamagitan ng Kanyang makapangyarihang kapangyarihan, ay naroroon sa lahat ng mananampalataya; ngunit sa pamamagitan ng biyaya, naroroon ito sa mga lubos na tumalikod sa bawat hilig tungo sa likas na buhay—ng kaluluwa at ng katawan—at nakamtan ang espirituwal na buhay; upang kanilang masabi: *'Hindi na ako ang namumuhay, kundi si Cristo ang namumuhay sa akin'* (Gal. 2:20).

72. Ang siyang, sa pamamagitan ng mga gawa ng kabutihan, ay nagawang *'pumatay sa mga miyembro na nasa lupa'* (Col. 3:5) at, sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos ng Salita, ay napagtatagumpayan ang sanlibutang nasa kaniya, ay hindi magkakaroon ng anumang kalungkutan, sapagkat iniwan na niya ang sanlibutan at nagsimulang manirahan kay Cristo, ang tagapagwagi sa sanlibutang may pasyon at tagapagbigay ng bawat uri ng kapayapaan. Sapagkat ang hindi tumalikod sa kanyang pagkahumaling sa mga materyal na bagay ay tiyak na makakaranas ng kalungkutan, ang kanyang damdamin ay pabagu-bago kasabay ng mga pagbabago ng likas na pabagu-bago; ngunit ang sinumang nagsimulang manirahan kay Cristo ay hindi na nakakaramdam, sa anumang anyo man, ng anumang pagbabago sa mga materyal na bagay, ano man ang mga ito. Iyan ang dahilan kung bakit sinasabi ng Panginoon: *'Sinabi ko sa inyo ang mga bagay na ito, upang sa pamamagitan ko'y magkaroon kayo ng kapayapaan. Sa daigdig kayo'y naghihirap; datapuwat magalak kayo, sapagkat ako'y nanaig sa sanlibutan'* (Juan 16:33). Ibig sabihin, sa Akin, ang Salita, magkakaroon kayo ng kapayapaan, na nailigtas sa mga pag-urong-sulong at kaguluhan ng mga bagay sa lupa; samantalang sa mundo—ibig sabihin, sa inyong pagkahumaling sa mga materyal na bagay—magkakaroon kayo ng kalungkutan, dahil sa walang tigil na pagbabago mula sa isang kalagayan patungo sa iba pa sa loob nito. Pareho silang makakaranas ng kalungkutan: ang taong kumikilos nang may birtud, dahil sa pagod na kaakibat nito; at ang umiibig sa mundo, dahil sa mga pagkalugi at kakulangan sa materyal na bagay; ngunit para sa una, ito ay nakapagliligtas, samantalang para sa huli, ito ay mapaminsala at nakasisira. Para sa pareho, ang Panginoon ang pinagmumulan ng kapayapaan: para sa una, sapagkat pagkatapos ng mga paghihirap ng kabutihan ay ipinagkakaloob Niya sa kanya ang kapayapaan ng kawalan ng pagnanasa sa isang kalagayan ng pagninilay; at para sa huli, sapagkat sa pamamagitan ng pagsisisi ay inaalís Niya sa kanya ang kanyang nakasanayang pagdikit sa mga panandalian.

73. Dapat tayong maging hindi lamang tagapagtaguyod ng mga pagnanasa ng laman, kundi pati na rin tagawasak ng mga mapagpasyang kaisipan ng kaluluwa, na ginagaya ang Banal na nagsasabi: *'Sa umaga ay wawasakin ko ang lahat ng makasalanan sa lupa, upang putulin mula sa lungsod ng Panginoon ang lahat ng nagsasagawa ng kasamaan'* (Awit 100:8); ibig sabihin, mga pagnanasa ng katawan at mga ipinagbabawal na kaisipan ng kaluluwa.

74. Ang sinumang, sa pamamagitan ng banal at matuwid na patnubay, ay nagpapanatili ng landas ng kabutihan na hindi nadungisan ng paglayo sa kabaligtaran nito: ang taong iyon ay mauunawaan ang pagdalaw ng Diyos na dumarating sa kanya alang-alang sa kawalan ng pagnanasa, gaya ng ipinapangako sa atin ng parehong banal na Propeta, na nagsasabi: *'Aawit ako at mauunawaan, sa daan ng mga walang kapintasan, pagdating nila sa akin'* (Awit 100:2).

75. Ang sinumang ginagabayan sa landas ng kabanalan ay hindi dapat gabayan ng pagnanais lamang na tuparin ang mga utos, kundi dapat ding, sa pamamagitan ng pag-alala sa tindi ng paghatol ng banal na katarungan, ay madalas na mahikayat sa mga gawaing kabutihan; upang, kung paanong maaari niyang hangarin ang banal na bagay dahil sa pag-ibig, gayon din ay maaari siyang lumayo sa kasamaan dahil sa takot. Ito ang dahilan kung bakit sinasabi: *'Aawit ako ng iyong kaawaan at ng iyong paghatol, O Panginoon'* (Awit 100:1), na nagpapatunay na kung paanong ang isang tao, na pinatamis ng pag-ibig, ay nakikipag-usap nang may panalangin sa Diyos, gayundin naman, na pinatitibay ng takot, ay iniaalay ang isang awit sa Kanya.

76. May isang nag-iisang mabuting Pag-iral na nauna pa sa walang hanggan at nauna pa sa substansiya, ang Tatlong-iisang Pagkakaisa, ang Ama, ang Anak at ang Espiritu Santo, na magkakasama ay bumubuo sa

walang hanggan ng tatlong walang hanggan; tungkol sa Kanyang pag-iral—kung paano Siya, ano Siya at sa anong paraan Siya—lahat ng pagkaunawa ay lampas sa abot ng mga likhang isipan. Iniiwasan nito ang lahat ng pagkaunawa ng mga nag-iisip, hindi dahil sa anumang likas na pagiging nakatago nito, at ang kaalaman tungkol dito ay lubos na nalalampasan ang lahat ng kaalaman.

77. Isang Diyos ang Ama, ang Ama ng nag-iisang Anak, at ang Pinagmulan ng nag-iisang Espiritu Santo; isang hindi mahahating Pagkakaisa, at isang hindi mahahating Trinidad; ang walang-simulang Isip, ang nag-iisang Ama ng nag-iisang Salita, na sa kanyang diwa ay walang simula, at ang Pinagmulan ng nag-iisang buhay na laging umiiral, ibig sabihin, ang Espiritu Santo.

78. Isang Diyos, ang Walang-simula at Kapanahong Walang-hanggan, na walang bahagi at hindi mahahati; ang Isa ay sabay na ang Isa at ang Trinidad

79. Ipinanganak si Kristo na Diyos, at sa pamamagitan ng pagsuot ng laman na may makatwirang kaluluwa, ay naging tao—Siya na nagkaloob ng pag-iral sa lahat ng umiiral mula sa Pinagmumulan ng pag-iral, na ang Birhen, nang siya ay ipanganak nang labis sa kalikasan, ay hindi nawalan ng anumang palatandaan ng kanyang pagkabirhen. Sapagkat kung paanong Siya ay naging tao nang hindi binago ang Kanyang kalikasan o binago ang Kanyang mga kapangyarihan, gayundin naman ginagawa at pinananatili Niya bilang Birhen ang Kanyang Ina na nagluwal sa Kanya, na tumuturo sa isang himala sa loob ng isa pa at, sa pamamagitan ng bawat isa, tinatakpan ang isa pa. Ang Diyos Mismo, sa Kanyang Sarili at ayon sa Kanyang likas na pagka-Diyos—ang —ay palaging mysteryosong nakatago; at kung minsan ay ibinubunyag Niya ang Kanyang sarili mula sa Kanyang likas na pagiging nakatago, ginagawa Niya ito sa paraang sa mismong akto ng pagbubunyag ay lalo pa Niyang pinatatago ito. Sa ganitong paraan (at sa Kanyang pagkakatawang-tao bilang isang tao) ginawa Niya ang Birhen na isang nag-anak, sa paraang ang mismong akto ng panganganak ang bumuo sa hindi maputol na tali ng pagkabirhen.

80. Pagnilayan natin nang may pananampalataya ang hiwaga ng Banal na Pagkakatawang-tao, at simpleng luwalhatiin, nang hindi nagtatanong, Siya na nagkaloob ng Kanyang sarili para sa atin. Sapagkat sino, na umaasa sa kapangyarihan ng kanyang sariling pag-iisip, ang makapaliwanag kung paano naglilihi ang Salita ng Diyos? Paano nabubuo ang laman para sa Kanya nang walang binhi? Paano Siya ipinapanganak nang walang pagkabulok? Paano Siya naging Ina samantalang nanatiling Birhen kahit pagkatapos ng Kanyang panganganak? Paano Siya, na higit sa lahat ng kaperpeksiyunan, lumago sa gulang (Lucas 2:52)? Paano Siya, na malinis, nabinyagan? Paano Siya, na nagutom, pinakain ang mga nagugutom? Paano Siya, na pagod, nagkaloob ng lakas? Paano Siya, na nagdurusa, nagkaloob ng paggaling? Paano Siya, na namatay, nagbigay ng buhay? At—kung ilalagay ang huli bago ang una—paano naging tao ang Diyos, at—na mas hiwaga pa—paano ang Salita, sa Kanyang hipostasis, ay naroroon sa laman sa Kanyang diwa, samantalang sa Kanyang kalikasan ay nananatiling hipostatiko na nag-iisa sa Ama? Paano Siya kapwa Diyos ayon sa kalikasan at, likas na tao, nang hindi Siya tumalikod sa alinmang kalikasan—hindi sa banal na kalikasan na Siyang Diyos, ni sa ating kalikasang pantao na Siyang naging tao? – Lahat ng mga hiwagang ito ay napapaloob sa isang pananampalataya, na nagkikumpisal sa mga bagay kung ano ang mga ito, mga bagay na lampas sa salita at pang-unawa (Heb. 11:1).

81. Si Adan, nang suwayin ang utos, ay natutunan na ang kapanganakan ng ating kalikasan ay nagugat sa makalamang na kasiyahan. Ang Panginoon, sa paglayo nito sa kalikasan, ay hindi itinuring na angkop para sa Kanyang sarili na mabuo mula sa binhi. Ang babae, nang lumabag sa utos, ay ipinakita na ang kapanganakan ng ating kalikasan ay nagsisimula sa mga sakit ng panganganak. Ang Panginoon, nang alisin Niya ang mga ito sa kalikasan ng tao, ay hindi pinayagang masira ang ina pagkatapos manganak; upang alisin Niya sa kalikasan ng tao ang kusang-loob na kasiyahan at, dahil dito, ang hindi kusang-loob na pagdurusa, at maging tagapuksa ng yaong hindi Niya nilikha – at upang ituro na ang ibang buhay ay dapat mysteryosong magsimula sa espiritu, isang buhay na maaaring magsimula sa pagdurusa at karamdaman, ngunit nagtatapos sa lahat ng paraan sa banal na ligaya at walang hanggang kagalakan. Para sa layuning ito, Siya ay naging tao at ipinanganak bilang tao—Siya na lumikha ng tao—upang iligtas ang tao; at matapos pagalingin ang mga pagnanasa sa pamamagitan ng mga pagnanasa, Siya ay lilitaw bilang pumatay sa ating mga pagnanasa, na muling binubuhay ang ating mga espirituwal na disposisyon sa pamamagitan ng pag-ibig sa pamamagitan ng Kanyang sariling mga kakulangan sa laman.

82. Nakabubuti sa birtud na magpagal sa gitna ng masakit na pagsubok; sapagkat sa ganitong mga pagkakataon, ang gantimpala nito sa mga matiisin sa lahat ng bagay nang may kapanatagan ay ang kawalang-

hilig ng kaluluwa, na dito'y ang kaluluwa, na nagkakaisa sa Diyos sa pag-ibig, ay lumalayo sa hilig sa laman at sa sanlibutan. Ang pagal ng katawan ay ang pagtitibay ng kaluluwa.

83. Dahil tayo ay nadadala ng taksong dulot ng makamundong ligaya, mas pinili natin ang kamatayan kaysa sa tunay na buhay. Kaya't magpasalamat tayong tiisin ang pagod ng katawan na pumapatay sa ligayang ito, upang, kapag winasak ito ng kamatayan, kasama ang kamatayang nagmula rito, matanggap natin ang buhay na bumabalik sa atin—isang buhay na dati'y ipinagbili para sa ligaya, ngunit ngayo'y nabibili muli sa pamamagitan ng ilang paghihirap ng laman.

84. Kung, kapag malusog at busog ang katawan, karaniwang lumalakas ang kapangyarihan ng kasalanan; kung gayon, malinaw na kapag ito ay nagkukulang, dapat umusbong ang kapangyarihan ng kabutihan. Kaya't tiisin natin nang buong tapang ang pagal ng laman—ang tagapaglinis ng mga karumihan ng kaluluwa at ang sanhi ng ating hinaharap na kaluwalhatian. *'Sapagkat ang mga paghihirap ng kasalukuyang panahon ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatian ng ihahayag sa atin'* (Roma 8:18).

85. Tulad ng mga doktor na gumagamot sa katawan na hindi nag-iireseta ng iisang lunas para sa lahat; gayon din ang Diyos, sa pagpapagaling sa mga karamdaman ng kaluluwa, ay hindi gumagamit ng iisang paraan ng pagpapagaling na angkop para sa lahat; kundi sa pamamagitan ng pagbibigay ng angkop para sa bawat kaluluwa, nagdudulot Siya ng paggaling. Kaya't magpasalamat tayo sa Kanya habang pinapagaling tayo, kahit na ang dumarating sa atin ay kasakitan: sapagkat ang kinalabasan ay pinagpala.

86. Wala nang mas malinaw na nagpapakita ng kalagayan ng kaluluwa kaysa sa paghihimagsik ng pagod na laman: sapagkat kung ito'y susuko rito, ipinapakita nito na mas inihahagis nito ang laman kaysa sa Diyos; ngunit kung mananatiling hindi natitinag sa ganoong mga tukso, ipinapakita nito na mas pinapahalagahan nito ang birtud kaysa sa laman; na sa pamamagitan nito ay tatanggapin nito ang Diyos bilang maninirahan, na nagkusa na magdusa sa ating kalikasan para dito, at na, gaya ng sinabi Niya minsan sa Kanyang mga alagad, ay sumigaw: *'Magkaroon kayo ng lakas-loob; ako'y nanaig sa sanlibutan'* (Juan 16:33).

87. Kung ang lahat ng mga Santo ay nakibahagi sa mapagtuwirang pagkastigo, tayo rin, kasama nila, ay magpasalamat kapag tayo ay pinapatawan ng pagkastigo para sa ating pagtuturo, upang tayo ay maituring na karapat-dapat na makibahagi sa kanilang kaluwalhatian. *'Pinapagalitan ng Panginoon ang kaniyang sinumang iniibig, at tinatapik ang bawat anak na kaniyang tinatanggap'* (Kaw. 3:12; Heb. 12:6).

88. Si Adan, nang tanggapin niya ang tadyang (ang kanyang asawa, na kinuha mula sa kanyang tadyang), na naghandog sa kanya ng tamis, ay pinalayas ang sangkatauhan mula sa Paraiso. Ngunit ang Panginoon, na naghandang tadtarin ng sibat sa Kaniyang tagiliran, ay pinayagan ang tulisan na makapasok sa Paraiso. Kaya nga, , mahigpit nating pag-ibigin ang masakit na pagpapahirap sa laman at kamuhian ang mga ligaya nito: sapagkat ang una ay nagdadala sa Paraiso at ginagawang kasapi tayo sa mga biyaya nito; samantalang ang huli ay nagtataboy sa atin palabas nito at nagkakait sa atin ng mga biyaya nito.

89. Kung ang Diyos ay nagdurusa sa laman, sapagkat Siya ay naging tao; sino nga ang hindi magagalak kapag nagdurusa, na may Diyos bilang kapareha sa pagdurusang iyon? Sapagkat ang pagdurusa kasama Niya ay isang daan patungo sa kaharian. Totoo ang sinabi: *'Kung tayo'y naghihirap kasama Niya, tayo'y luluwalhati rin kasama Niya'* (Roma 8:17).

90. Kung talagang kinakailangang magdusa dahil sa pagnanasa sa ligaya na hinalo ng ating ninuno sa ating kalikasan, kung gayon, tiisin natin nang buong tapang ang mga pansamantalang paghihirap na ito, na pinapawi sa ating kalooban ang kirot ng pagnanasang iyon at nagliligtas sa atin mula sa walang hanggang pagdurusa na magmumula rito.

91. Ang wakas ng lahat ng mabubuting bagay ay pag-ibig, sapagkat ginagabayan, pinamumunuan, at hinihila nito ang lahat ng lumalakad dito patungo sa Diyos, ang sukdulang kabutihan at bukal ng lahat ng kabutihan, na nananatiling tapat, hindi kailanman nabibigo, at laging hindi nagbabago. Ang pananampalataya ang saligan kung saan sumusunod ang pag-asa at pag-ibig, sapagkat matibay nitong itinatag ang katotohanan. Ang pag-asa ang kuta—na may pag-ibig at pananampalataya sa magkabilang gilid nito—sapagkat ipinapakita nito sa pareho ang katapatan ng Pinanampalatayan at ang pagiging kaaya-aya ng Minamahal, at itinuturo ang paraan upang makamitan ito sa pamamagitan nito. Ang pag-ibig ang katuparan ng mga ito, na sumasaklaw sa lahat ng tunay na kanais-nais at nagkakaloob ng kapayapaan dito; sa halip na pananampalataya sa kung ano ang mayroon, at pag-asa para sa kung ano ang magiging, dinadala nito (at sa loob nito) ang pagmamay-ari ng mga ito bilang kasalukuyang katotohanan at ang pag-eejoy sa mga ito bilang likas.

92. May tatlong kasamaan, ang pinakamalaki at pinakamasama, at, sa madaling sabi, ang mga pinagmulan ng lahat ng kasamaan: kamangmangan, pagmamahal sa sarili, at poot, na likas na magkakaugnay at magpapalakas sa isa't isa. Sapagkat mula sa kamangmangan sa Diyos sumisibol ang pagmamahal sa sarili, at mula rito naman sumisibol ang poot sa kapwa tao. At walang sinuman ang tumututol na ang Masamang Isa ang lumilikha at nag-uudyok sa mga ito sa loob natin, na nagtuturo sa atin na abusuhin ang ating mga kakayahan—ang rason, pagnanasa, at enerhiya.

93. Dapat tayong, sa pamamagitan ng talino, umakyat tungo sa Diyos bilang kapalit ng kamangmangan, sa pamamagitan ng paghahangad ng kaalaman tungkol sa Kanya—sa pamamagitan ng pagnanasa, matapos itong linisin mula sa pagnanasa sa sarili, upang ituon ang lahat ng ating pagnanasa sa Diyos lamang – at sa pamamagitan ng enerhiya, nang ito'y pinalaya mula sa poot, magsikap na maabot ang nag-iisang Diyos at lumikha sa ating sarili ng banal at pinagpalang pag-ibig na siyang nagkakaisa sa atin sa Diyos at inihahayag ang minamahal ng Diyos bilang ang Diyos Mismo – isang pag-ibig na nagmumula sa mga ito (ibig sabihin, ang kaalaman sa Diyos at ang pagnanasa sa Diyos) at para sa kapakanan ng mga ito ay umiiral.

94. Kapag itinakwil natin ang pagmamahal sa sarili—na, gaya ng sinabi ko, ay siyang simula at ina ng lahat ng kasamaan—kasama nito, itatakwil din ang lahat ng nagmumula rito: sapagkat kapag nawala na ito, walang anumang anyo o bakas ng kasamaan ang maaaring manatili sa atin.

95. Dapat nating parangalan at mahalin ang ating sarili at ang isa't isa gaya ng unang ipinakita ni Cristo sa pamamagitan ng Kanyang halimbawa, nang Kanyang magpakasakit para sa atin.

96. Ang pagpapakita at patunay ng ganap na pag-ibig sa Diyos ay isang taos-puso at mabuting saloobin sa kapwa. Sapagkat *'kung ang sinuman ay nagsasabi, "Mahal ko ang Diyos," ngunit kinamumuhian ang kaniyang kapatid, siya ay sinungaling; sapagkat ang sinumang hindi umiibig sa kaniyang kapatid na kaniyang nakita ay hindi maaaring umibig sa Diyos na kaniyang hindi nakita,'* sabi ni Juan na Banal (1 Juan 4:20).

97. Masdan ang pinto na kung saan ang sinumang pumapasok ay pumapasok sa Pinakabanal na Lugar at itinuturing na karapat-dapat na masilayan ang di-mailarawang ganda ng Banal at Maharlikang Trinidad.

98. Imposible para sa atin na makipag-isa sa Diyos habang tayo ay naghihimagsik laban sa Kanya sa pamamagitan ng ating mga pagnanasa at kusang nagbibigay-pugay sa masamang tirano at tagawasak ng mga kaluluwa, ang diyablo, maliban kung una nating isagawa ang matatag na digmaan laban sa masamang ito. Hangga't kusang-loob nating inaalipin ang ating sarili sa mga pagnanasa ng kasamaan, nananatili tayong mga kaaway at kalaban ng Diyos, kahit na tinatawag natin ang ating sarili na mga mananampalataya. At hindi tayo makakakuha ng anumang kapakinabangan mula sa mundo, kapag ang ating kaluluwa, na bulok ang kalikasan, ay naghihimagsik laban sa kanyang Lumalang at tumatangging sumailalim sa Kanyang makaharing awtoridad; samantalang, sa parehong oras, ipinagbibili nito ang sarili sa napakaraming masamang panginoon na nagpapahulog dito sa kasalanan, at na may mapag-akit na pagtuturo rito na piliin, sa halip na ang landas ng kaligtasan, ang landas na patungo sa kapahamakan.

99. Lilikhain tayo ng Diyos upang tayo ay maging mga kalahok ng banal na kalikasan (2 Pedro 1:4), at mga kalahok ng Kanyang walang hanggang diwa, at maging katulad Niya (1 Juan 3:2) sa pamamagitan ng biyayang-puno ng pagdidiyos, na alang-alang dito ang lahat ng umiiral ay inuutusan at nananatili, at ang hindi pa umiiral ay dinadala sa pag-iral at nililikha.

100. Kung nais nating matawag at maging pag-aari ng Diyos, gampanan natin ang tungkulin na huwag ipagkanulo ang Salita sa ating mga pagnanasa, gaya ng ginawa ni Hudas, o itanggi Siya, gaya ng ginawa ni Pedro. Ang pagtanggì sa Salita, gayunpaman, ay ang pagtanggì na gumawa ng mabuti dahil sa takot, samantalang ang pagtataksil ay isang sinadyang kasalanan sa gawa at isang kusang-loob na paghihikayat patungo sa kasalanan.

101. Ang makasariling pag-ibig ng tao at makalupang pangangatwiran, matapos magdulot ng pagtatalo sa pagitan ng mga tao at magkamaling pagkaunawa sa batas, ay hinati ang nag-iisang kalikasan (ng mga magkakalikasang tao) sa maraming bahagi; at sa pamamagitan ng pagpapalaganap ng katigasan ng puso na laman ngayon, sa pamamagitan ng ganitong saloobin, ay itinulak nila ang kalikasan mismo laban sa sarili nito (ibig sabihin, ang mga tao laban sa isa't isa). Kaya't ang sinumang, sa pamamagitan ng matibay na paghuhusga at marangal na pagninilay, ay magtagumpay na malampasan ang ganitong disposisyon ng kalikasan, ay nagpapakita muna ng awa sa kanilang sarili at pagkatapos ay sa iba, sapagkat itinama nila ang kanilang puso ayon sa kalikasan; at, sa pamamagitan ng ganitong disposisyon, ay likas na lumalapit sa Diyos at ipinapakita sa kanilang sarili kung ano ang ibig sabihin ng malikha sa Kanyang wangis, at kung gaano

kamangha-mangha na ang Diyos, nang lalangin Niya ang ating kalikasan sa simula ayon sa Kanyang sariling wangis at malinaw na sumasalamin sa Kanyang kabutihan sa loob nito, ay hinubog ito sa bawat paraan upang maging katumbas ng sarili nito, hindi marahas, mapayapa, hindi magulong-gulo, masidhing nakapiring sa pag-ibig sa Diyos at sa sarili nito, – upang sa pamamagitan nito ay yakapin natin ang Diyos nang may pagnanasa (*bilang isang hinahangad na kabutihan*), at ang isa't isa nang may habag (*bilang mga nilalang na magkakapareho ng kalikasan*).

102. Ang Diyos na umiibig sa sangkatauhan ay naging tao upang hilahin ang kalikasan ng tao (ibig sabihin, ang lahat ng tao) sa Kanya, at upang pigilan itong mahulog sa kasamaan; na siyang naghahati rito laban sa sarili at naghihimagsik laban sa sarili, nang walang anumang pagpigil, dahil sa pabagu-bagong likas na pag-uugali nito sa iba.

103. Ipanikaw natin, ayon sa makakaya natin, ang mga ligaya ng buhay na ito at ang takot sa mga kalungkutan nito, at tiyak nating alisin ang bawat mapanlabas na kaisipan at bawat demonyong daya. Sapagkat dahil sa ligaya natin minamahal ang ating mga pagnanasa, at dahil sa kalungkutan ay iniawasan natin ang kabutihan.

104. Ang alindog at tamis ng kasalanan ay karaniwang naglalaho sa sandaling maisagawa ang paraan ng paggawa nito; na kaya naman ang isang tao, nang matuklasan sa pamamagitan ng karanasan mismo na ang bawat masayang kasiyahan ay palaging sinusundan ng masaklap na pagkadismaya, ay nagkaroon ng ganap na pagnanasa sa kasiyahan, at ganap na paglayo sa pagkadismaya at kalungkutan—hinihimas ang una nang buong lakas, habang nagsusumikap sa lahat ng paraan upang iwasan ang huli, naniniwala—bagaman, sa totoo lang, ay lubos na imposible – na paghiwalayin sila sa isa't isa sa ganitong paraan, at upang punuin ang kanyang masamang pagmamahal sa sarili ng puro kasiyahan lamang, na hindi tumatanggap ng anumang kalungkutan, na nakalimot, gaya ng karaniwan kapag nabulag ng pagnanasa, na ang makasalanang kasiyahan ay hindi kailanman nag-iisa sa kapaitan ng hindi pagkakuntento. Sapagkat ang kapaitan ng dalamhati ay likas na halo sa tamis ng kasalanan, bagaman nakakalimot dito ang mga nakikisali rito dahil nangingibabaw sa kanila ang matinding tamis: sapagkat ang anumang pag-aari ng isang tao ay laging nakakaagaw ng pansin nang lubos na natatakpan nito ang kanyang mga pandama sa darating pa. Sa ganitong paraan, habang hinahabol ang mga kasiyahan dahil sa pagmamahal sa sarili at, sa parehong dahilan, nagsusumikap sa lahat ng paraan na iwasan ang anumang kapaitan, nagbubunsod tayo sa ating sarili ng napakaraming nakasisirang damdamin.

105. Walang sinuman ang nakararanas ng ganoong pakiramdam ng ligaya at kapaitan gaya ng kapag, na pinalaya mula sa bawat makamundong hilig, sila ay nagkakaisa—o mas tama, kumakapit sa kanilang isipan—sa Diyos, na siyang tunay na pinakamamahal, pinakamahalaga, at pinakamataas na kabutihan.

106. Tulad ng walang sinumang makalilingkod sa Diyos nang dalisay maliban kung lubos nilang nilinis ang kanilang kaluluwa, gayundin ay hindi nila Siya mapaglilingkuran habang pinapayagan ang katawan para sa sarili nitong kapakinabangan. Sa pamamagitan ng pakikilahok sa nakasisirang paglilingkod sa katawan—at dahil, ayon sa kalikasan, ay tagahanga ng ligaya—ang tao ay patuloy na nakaranas ng parehong tamis at kapaitan sa kanyang kapangyarihan at mga gawa, na palaging tumitikim mula sa puno ng pagsuway, kung saan ang kaalaman sa mabuti at masama ay sabay na natutunaw, gaya ng tunay na nararanasan ng mga pandama.

107. Kung saan hindi namamayani ang rason, karaniwang namamayani ang kapangyarihan ng mga pandama, na hindi matatawaran ang pagkakaugnay sa kapangyarihan ng kasalanan; sa pamamagitan ng kasiyahan, hinihila nito ang kaluluwa patungo sa mga pagnanasa ng laman, na katulad nito sa kalikasan: bunga nito, nangako ito—na para bang likas nitong tungkulin—ng isang masidhing pag-aalaga na naghahanap ng kasiyahan para sa laman, inilalayo nito ang tao mula sa kanyang tunay na likas na buhay at itinutulak siyang maging, para sa kanyang sarili, ang arkitekto ng kasamaan, na walang sariling pag-iral.

108. Para sa makatuwirang kaluluwa, ang kasamaan ay ang pagpapabaya sa kaniyang likas na biyaya, na nagmumula sa masidhing pagkakaugnay sa laman at sa mundo; na sinisira ng isip, nang maging gabay na ito, alinsunod sa kaniyang kaalaman sa mga espiritwal na kaayusan, sa wastong pagbibigay-kahulugan sa pinagmulan at kalikasan ng mundo at ng laman, at itinutulak ang kaluluwa sa espiritwal na kaharian na pag-aari nito, kung saan hindi sumisingit ang batas ng kasalanan, na walang pakiramdam na maaaring magsilbing tulay upang dalhin ito sa isip (o sa makatuwirang espiritwal na kaharian); dahil ang dating ugnayan sa pagitan ng pandamdin na ito at ng kaluluwa ay nasira na at ang lahat ng mga tanawing pandama ay naiwan na, kaya ang isip, nang malagpasan na nito ang mga ito, ay hindi na talaga nakakaramdam pa rito, na naging dayuhan sa mga ito kapwa sa disposisyon at sa kalikasan.

109. Kung paanong ang katwiran, sa pamamagitan ng pagpigil sa mga pagnanasa sa ilalim ng kaniyang kontrol, ay ginagawang instrumento ng kabutihan ang mga pandama; gayundin naman ang mga pagnanasa, kapag hawak nila ang katwiran, ay itinatulak ang mga pandama patungo sa kasalanan. At dapat masusing pagmasdan at talakayin kung paano dapat panatilihin ng kaluluwa ang angkop at birtwisong landas ng kilos, gamit ang mismong mga paraan na dati nitong ginamit sa paggawa ng kasalanan upang lumikha at magtatag ng mga birtud.

110. Ipinakilala ng Banal na Ebanghelyo ang pagtanggì sa makamundong pamumuhay at ang pagyakap sa espirital na pamumuhay. Sinasabi ko ang tungkol sa mga taong palaging namamatay (1 Cor. 15:31) ayon sa laman—ito ay, ayon sa buhay ng tao sa laman sa mundong ito—ngunit nabubuhay lamang para sa Diyos sa pamamagitan ng Espiritu, gaya ng sinasabi ng Banal na Apostol: hindi na nila binubuhay ang kanilang sariling buhay, kundi si Cristo ang nabubuhay sa kanila (Gal. 2:20). Sa parehong paraan, ang mga nagdurusa ng malaking kalungkutan, paghihirap at pang-aapi sa mundong ito, at masayang tinititi ang pag-uusig at lahat ng uri ng pagsubok, ay itinuturing ding patay sa laman.

111. Bawat damdamin ay nagmumula at nabubuo mula sa pagsasama ng isang bagay na nakararamdam at isang pakiramdam, na sinasamahan ng paglihis ng mga likas na aktibong kapangyarihan—ibig sabihin, ang mga pandama, o ang mga pagnanasa, o ang isip—mula sa kanilang wastong likas na paraan ng paggana. Kung ngayon ang isip, matapos matuklasan ang layunin ng kumbinasyong ito ng tatlo—ito ay, ang nakararamdamang bagay, ang pakiramdam, at ang likas na aktibong puwersang kasangkot dito—ay magawang, sa pamamagitan ng kaniyang pangangatwiran, ibalik ang bawat isa rito sa kaniyang wastong likas na kaayusan, at pagnilayan ang bawat isa sa kaniyang sarili, ibig sabihin, ang nakararamdamang bagay nang walang kaugnayan sa pandama, ang pandama nang walang kaugnayan sa nakararamdamang bagay, at ang aktibong kapangyarihang kasangkot dito—halimbawa, ang pagnanasa, o anumang iba pang kaparehong kapangyarihan—nang walang masidhing damdamin tungo sa nakararamdamang bagay o sa pandama, at nang hindi pinapayagang pamunuan ng damdamin mismo ang kaniyang pagninilay—kung, sinasabi ko, magtagumpay ang isip na gawin ito; pagkatapos ay durogin nito at ikalat ito na parang guyang minsang ginawa ng mga sinaunang Israelita (Ex. 32:20), ang pinaghalong damdamin na ito, anuman ang anyo nito, at ikalat ito sa mga tubig ng kaalaman, ganap na winawasak kahit ang pinakasuyang kaisipan ng damdamin, sa pamamagitan ng pagbabalik sa mga bagay na nagdudulot nito sa kaayusang nararapat sa kanila ayon sa kalikasan.

112. Ang buhay na nadumihan ng maraming pagbagsak sa kasalanan na nagmumula sa laman ay '*isang nadumihang kasuotan*' (Judas 23). Sapagkat sa pamamagitan ng pamumuhay ng isang tao, na parang isang kasuotan, karaniwang naipapahayag ng bawat tao kung anong uri siya, matuwid man o masama: ang isa ay may malinis na kasuotan, ibig sabihin, isang birtwosong buhay, samantalang ang buhay ng iba ay lubos na nadumihan ng masasamang gawa. – O mas tama, ang '*mga kasuotang nadumihan ng laman*' ay tumutukoy sa panloob na disposisyon at kalagayan ng isip na nagbibigay sa kaluluwa ng kaniyang katangian, ayon sa kung ano ang nasa budhi (o sa harap ng budhi), dahil sa paggunita sa masasamang pagnanasa at gawaing nagmumula sa laman – at sa pagtingin sa mga kasuotang ito nang palagi sa sarili, napahamak ito (ang kaluluwa) ng baho ng mga pagnanasa. Sapagkat gaya ng mula sa espiritu, sa makatwirang pagsasama-sama ng mga birtud sa isa't isa, nabubuo sa loob ng kaluluwa ang mga di-mamatay na kasuotan—at, sa pagsuot nito rito, nagmumukha itong mabuti at marilag: gayon din naman, mula sa laman, sa pamamagitan ng pag-uugnay-ugnay ng iba't ibang hilig, dahil sa pagkakaugnay-ugnay nito sa isa't isa, isang tiyak na balabal ang nabubuo para rito—isang marumi at nadumihan, na nagpapakita ng kaluluwa kung ano ito, at nagpapatupad rito ng ibang larawan at kawangis sa halip na sa Banal.

113. Ang matibay at tiyak na saligan ng pag-asa para sa pagka-diyos ng likas na tao ay nasa Pagkakatawang-tao ng Diyos, na ginagawang diyos ang tao sa parehong lawak na ang Diyos Mismo ay naging tao. Sapagkat malinaw na ang Siyang naging tao nang walang kasalanan ay kayang gawing banal ang likas na katangian ng tao nang hindi ito binabago tungo sa Pagkadiyos, sa pamamagitan ng pagtaas nito sa Kanyang sarili sa parehong antas na Kanyang pinababa ang Kanyang sarili alang-alang sa tao. – Sa misteryosong paraan, itinuturo ito ng dakilang Apostol nang sabihin niyang '*sa mga darating na kapanahunan ay ihahayag sa atin ang walang-hanggang kayamanan ng biyaya ng Diyos*' (Efe. 2:7).

114. Ang kaluluwa, na natabunan ng kalawang ng karumihan ng mga makamundong ligaya, ay nililinis ng masakit na paghihirap, at ang bawat hilig tungo sa materyal ay tuluyang napapawi rito kapag, sa pamamagitan ng karanasan, ay nakilala nito ang kapahamakan ng pagmamahal sa mga bagay na iyon; dahil

dito, pinapayagan ng Diyos, alinsunod sa matuwid na paghatol, ang diyablo na pahirapan ang mga tao ng matinding kalungkutan.

115. Ang ligaya at kalungkutan, at ang pagnanasa at takot na sumusunod sa mga ito, ay hindi orihinal na nilikha kasabay ng likas na katangian ng tao: kung hindi, mabibilang ang mga ito sa mga katangiang bumubuo sa likas na katangiang iyon; ngunit, alinsunod sa katuruan ng dakilang Gregorio ng Nyssa, ipinakilala ang mga ito pagkatapos ng pagkawala ng kasakdalan na likas sa ating kalikasan, nang ito ay itanim sa pinaka-irasyonal na bahagi ng ating kalikasan; at sa pamamagitan nila, kaagad pagkatapos ng paglabag sa utos, ang ating pagkakatulad sa mga hayop na walang salita ay naging maliwanag at malinaw, sa halip na pinagpalang larawan ng Diyos. Sapagkat nararapat na, kasunod ng pagkalabo ng dangal ng katwiran, ang likas na katangian ng tao ay makatarungang magdusa ng parusa mula sa mismong bagay na naging dahilan ng pagkakaroon nito ng mga katangiang walang katwiran. Kaya naman, napakabihasa nang inayos ng Diyos ang mga bagay-bagay upang sa pamamagitan nito ay mapagtanto ng tao ang paghihigit ng katwiran.

116. Ang mga pagnanasa ay mabuti rin sa kamay ng mga masigasig para sa mabuti at nakapagliligtas na buhay, kapag, matalinong pinaghiwalay ang mga ito mula sa makamundo, ginagamit natin ang mga ito upang maabot ang makalangit; ibig sabihin: kapag binabago natin ang pagnanasa tungo sa isang masiglang pag-usbong ng espirituwal na pagnanasa para sa mga biyayang banal; ang pag-ibig sa kasiyahan – tungo sa nagbibigay-buhay na kagalakan na nagmumula sa pagkahumaling ng isip sa mga biyayang Banal; ang takot – tungo sa maingat na pag-aalala na baka tayo'y mapailalim sa hinaharap na paghihirap dahil sa ating mga paglabag; ang kalungkutan – tungo sa pagsisipi na nakatuon sa pagtutuwid ng kasalukuyang kasamaan; at, sa madaling salita, kapag ginagamit natin ang mga pagnanasa na ito upang sirain o pigilan ang kasalukuyan o inaasahang kasamaan, pati na rin upang makamit at mapanatili ang birtud at kaalaman, gaya ng mga pantas na manggagamot na sumisira o pumipigil sa pinsalang naroroon na sa katawan na dulot ng lason, o yaong malapit nang lumitaw sa katawan ng nakalalasong echidna.

117. Ang Batas ng Unang Tipan, sa pamamagitan ng aktibong karunungan, ay naglilinis ng ating kalikasan mula sa lahat ng karumihan; samantalang ang Batas ng Bagong Tipan, sa pamamagitan ng kontemplatibong gabay, ay itinataas ng isip mula sa katawang-luwas tungo sa espirituwal na mga bisyon ng mga bagay na katulad nito.

118. Ang Banal na Kasulatan ay tumutukoy sa mga nagsisimula pa lamang sa kanilang paglalakbay at nakatayo pa sa mga pasilyo ng Banal na hukuman ng mga birtud bilang *'mga natatakot'* (mga ginagabayan ng takot); samantalang ang mga nakamit na ng katumbas na kasanayan sa pag-unawa at pagsasabuhay ng mga birtud ay karaniwang tinatawag na *'mga sumusulong'*; at ang mga, sa pamamagitan ng espirituwal na pag-unawa, ay umakyat sa mismong tuktok ng tunay na kaalaman sa mga birtud, ay tinatawag na *'mga perpekto'*. Kaya, ang isang taong lumihis mula sa lumang siklo ng mga pagnanasa at, sa pag-udyok ng takot, ay isinuko ang kanyang buong pag-uugali sa banal na mga utos ay hindi pinagkakaitan ng alinman sa mga biyayang angkop sa mga baguhan, kahit na hindi pa niya nakamtan ang kasanayan sa mga birtud o naging bahagi ng karunungan *'pinag-uusapan sa piling ng mga perpekto'* (1 Cor. 2:6). Gayundin, ang sumusulong ay hindi pinagkakaitan ng alinman sa mga biyayang kaugnay ng kanyang yugto, kahit na hindi pa niya nararating ang parehong sukdulang kaalaman tungkol sa mga bagay na banal na katangian ng mga perpekto. Tungkol naman sa mga ganap, na misteryosong pinagkalooban na ng kontemplatibong teolohiya at nilinis na ang kanilang isipan mula sa lahat ng materyal na pantasya, sila ang mga taong isinapuso ang Banal na pag-ibig, na nagdadala ng ganap at walang kapintasang kawangis sa larawan ng Banal na kagandahan.

119. May dalawang uri ng takot: ang isa ay dalisay, at ang isa naman ay marumi. Ang takot na nagmumula sa mga kasalanan, na hinihimok ng pag-asam ng paghihirap, ay marumi; sapagkat ang sanhi nito ay nasa kasalananang alam ng isang tao na nagawa niya, at hindi ito magtatagal magpakailanman, dahil nawawala ito kasabay ng pagtanggap ng kasalanan sa pamamagitan ng pagsisipi. Ngunit ang takot na palaging naninirahan sa kaluluwa, kahit na wala ang masidhing pangamba sa mga kasalanan, ay dalisay at hindi kailanman mawawala; sapagkat sa isang paraan ay likas ito sa Diyos, bilang isang pagbibigay-pugay mula sa mga nilikha, na nagpapakita ng likas na paggalang ng lahat sa harap ng Kanyang kadakilaan, na hihigit sa bawat kaharian at kapangyarihan.

120. Ang Banal na Espiritu ay naroroon sa lahat ng tao sa pangkalahatan, bilang Siyang niyayakap ang lahat, nag-aalaga sa lahat, at pinapagana ang likas na binhi (ng kabutihan) sa loob ng bawat isa. Ngunit sa mga nabubuhay sa ilalim ng Kautusan, Siya ay partikular na naroroon bilang tagapahayag ng mga paglabag sa mga utos at tagapagpaliwanag ng pangakong ipinahayag hinggil kay Cristo. Sa lahat naman ng nasa Kristo, bukod

pa sa nasabi na, Siya rin ang tagapagkaloob ng pagiging anak, o tagapaglaan ng pag-aampon. At bilang tagapagkaloob ng karunungan, hindi Siya naroroon nang payak o walang kondisyon sa alinman sa mga taong nabanggit, kundi sa mga yaong, sa pagkaunawa sa bagay na ito, ay ginawang karapat-dapat ang kanilang sarili para sa Kanyang banal na pamanahan sa pamamagitan ng kanilang buhay na katulad ng sa Diyos. Sapagkat ang sinumang hindi sumusunod sa kalooban ng Diyos, kahit pa tapat siya, ay may puso na walang karunungan, na parang pugad ng masasamang kaisipan, at isang katawan na napapailalim sa kasalanan (ibig sabihin, may sala), sapagkat ito ay laging puno ng maruruming, mapusok na pagnanasa.

121. Ang Diyos, na nagnanais na ang lahat ng tao ay maligtas at na pinapangarap ang kanilang pagkadiyos, ay pinatutuyo ang kanilang kapalaluan at kayabangan na parang isang malanging igos na pinagpasyan (Matt. 21:19), upang, sa pagbibigay-prayoridad sa tunay na katuwiran kaysa sa simpleng pagpapakita ng pagiging matuwid, at matanggal sa kanila ang mapagkunwaring balabal ng mabuting pagpapanggap, at tunay na yakapin ang kabutihan, ayon sa nasa ng Banal na Salita, at mamuhay nang may kabanalan sa natitirang bahagi ng kanilang buhay, na higit sa lahat ay nagsusumikap na panatilihin ang mabuting kalagayan ng kaluluwa sa harap ng Diyos kaysa ipakita sa panlabas ang mabuting pagpapanggap sa harap ng mga tao.

122. Ang Diyablo ay kaaway at tagapaghiganti ng Diyos. Siya ay kaaway kapag, dahil sa pagkamuhi sa Diyos, habang nagkunwaring may pagmamahal sa atin bilang tao na sa katotolohan ay mapaminsala, pinupukaw niya ang iba't ibang pagnanasa at, sa pamamagitan ng tamis na inaasahan natin mula rito, inaakit ang ating kalooban na mas piliin ang mga panandaliang kayamanan kaysa sa mga walang hanggang kayamanan; sa gayon, sa pamamagitan ng pagsakop sa kabuuang disposisyon ng ating kaluluwa, tuluyan niya tayong inilalayo sa pag-ibig ng Diyos at ginagawang kusang-loob na mga kaaway Niya na lumikha sa atin. Ang Maningil – kapag ibinubuhos niya ang lahat ng kanyang poot sa atin, hinihiling niya ang ating pagbitay bilang parusa, sapagkat sa pamamagitan ng kasalanan ay naging, gaya ng sinasabi, nasasakupan na tayo niya. Wala nang mas nakalulugod sa demonyo kundi makita ang isang ta o na pinapatay. At kapag pinayagan siyang gawin ito, sumasabog siya na parang unos sa mga taong sa pahintulot ng Diyos ay napasailalim sa kanyang kapangyarihan, at nag-iisip ng sunud-sunod na paraan upang ipataw sa kanila ang di-kusang pagdurusa (dahil sa kanilang kusang-loob na pagnanasa), hindi upang tuparin ang utos ng Diyos, kundi upang busugin ang kanyang mapusok na poot sa atin; upang ang kaluluwa, na napapagod sa bigat ng mga pagdadalamhati at kapahamakan, ay itakwil ang lahat ng pag-asa sa banal na tulong, at ang pagdanas ng mabibigat na kapahamakan, sa halip na magbunga ng pagsisisi, ay maging sanhi ng pagkawala ng pananampalataya sa mismong pag-iral ng Diyos.

123. Nang walang pahintulot ng Diyos, kahit ang mga demonyo mismo ay wala ring magagawa upang paglingkuran ang diyablo. Sapagkat nalalaman ng Diyos kung paano, sa angkop na kabutihang-loob at mabuting probidensya, pahintulutan ang diyablo, sa pamamagitan ng kaniyang mga lingkod, na magpataw ng iba't ibang parusa para sa mga kasalanang nagawa natin. Malinaw na ipinapakita ito ng Kasulatan sa salaysay tungkol kay Job, kung saan nakasulat na ang diyablo ay hindi makagagawa ng anuman kay Job nang walang pahintulot ng Diyos.

124. Ang Diyos, na mabuti at nagnanais na tuluyang lipulin sa atin ang binhi ng kasamaan—ito ay ang pagnanasa sa kaluguran na nagkakait sa isip ng banal na pag-ibig— pinahihintulutan ang diyablo na magdala ng mga pagsubok at pagdurusa sa atin: upang, sa pamamagitan ng mga pagsubok na ito, ang kaluluwa ay malinis mula sa lason ng mga nakaraang pagnanasa at mapuno ng pagkamuhi at sukdulang pagkasuklam sa mga kasalukuyan, na nagpapalubag lamang sa laman, – sapagkat ang kanilang dating kasiyahan ay hindi nagdulot ng anumang kapaki-pakinabang maliban sa matinding pagdurusa: at upang, sa ganitong paraan, ang pinakamatinding nagpapahirap at mapoot na kapangyarihan ng kaaway ay maging malapit na sanhi ng pagbabalik sa kabutihan para sa mga kusang-loob na nagkasala laban dito.

125. Ang nagdurusa dahil sa paglapastangan sa biyaya ng Diyos, kung kanyang kilalanin ang layunin ng Banal na probidensiya na nagpapagaling sa kanya, ay tatanggapin ang kapighatian na dumating sa kanya nang may pasasalamat at kagalakan, at kusang-loob na itutuwid ang kasalanang kanyang pinaparusan; ngunit ang sinumang nananatiling manhid sa ganitong mga intensyon ng pagpapagaling ay makatuwirang pinagkakaitan ng biyayang ipinagkaloob sa kaniya at iniwan sa kaguluhan ng mga pagnanasa, upang tuparin ang kanyang lihim na hilig at hinahangad.

126. Ang sinumang, sa pahintulot ng Diyos, ay napapailalim sa pagbabago sa pamamagitan ng isang mapanglaw na pagsubok na dulot ng mga hindi kusang tukso, subalit hindi ito tinatanggap nang may

pasasalamat, at, dahil sa kayabangan—na dito niya ipinagpapalagay na siya ay matuwid—ay hindi nag-aatubiling magsisi; ang ganoong tao, bilang isang lumalaban sa banal na kautusan ng matuwid na paghatol at kusang tumatangging sumuko, ayon sa banal na utos, sa paluppog ng Hari ng Babilonia, ay nahuhuli, nagdurusa sa kadena at gapos, taggutom, kamatayan at tabak, at tuluyang pinalalayas mula sa kanyang lupain. Lahat ng ito at marami pang kapareho ang tinitiiis ng siyang, pinalayas mula sa sariling lupain dahil sa kanyang mabuting disposisyon at ugali sa diwa ng birtud at kaalaman, dahil sa kanyang sariling ayaw, mula sa kayabangan at hungkag na opinyon tungkol sa kanyang sarili hinggil sa pagtubos ng kanyang mga kasalanan, ay kusang pinipili, ayon sa Banal na Apostol, '*sa mga kapighatian, sa mga kakulangan, at sa mga kairapan*' (2 Cor. 12:10; 6:4). Alam ng dakilang Apostol na ang panlabas na pagpapakumbaba sa pamamagitan ng mabibigat na pisikal na kalagayan ay may kapangyarihang mag-ingatan ng mga banal na kayamanan sa kaluluwa; na siyang dahilan kung bakit kusang-loob niyang tiniis ang mga ito, para sa kanyang sarili at para rin sa kapakanan ng mga taong sa kaniya ay dapat makakita ng halimbawa ng pananampalataya at kabutihan; upang, kahit pa magdusa sila dahil sa sarili nilang pagkakamali, tulad ng taong pinatawan ng parusang pagsisisi, ang taga-Corinto (1 Cor. 5:5), ay magkaroon sa kanilang harapan ng isang taong nagdusa nang inosente, bilang pinagmumulan ng aliw para sa kanilang sarili at isang halimbawa ng kanyang pagtitiis na dapat sundan.

127. Tinutukoy ng Banal na Apostol ang iba't ibang gawain ng Banal na Espiritu bilang magkakaibang kaloob, na lahat ay ipinagkakaloob ng iisang Espiritu (1 Cor. 12:4). Ang ganitong pagpapahayag ng Espiritu ay ipinagkakaloob ayon sa pananampalatayang taglay ng bawat tao sa pakikilahok sa isang partikular na kaloob; ibig sabihin, ang bawat mananampalataya, alinsunod sa kanilang pananampalataya at sa espirituwal na disposisyon sa kanilang kalooban, ay tumatanggap ng katumbas na gawain ng Espiritu, na nagbibigay sa kanila ng disposisyon at lakas na sapat upang tuparin ang isang utos o iba pa.

128. Kung paanong ang isa ay tumatanggap ng salita ng karunungan, ang isa naman ay ng salita ng kaalaman, ang iba naman ay ng pananampalataya, at ang iba pa ay ng ibang kaloob na binanggit ng dakilang Apostol (1 Cor. 12:8–12): gayon din, ang isa ay tumatanggap sa pamamagitan ng Espiritu ng kaloob ng ganap at tuwirang pag-ibig sa Diyos, na walang anumang materyal na sangkap, ayon sa sukat ng kaniyang pananampalataya; ang iba naman, sa pamamagitan ng iisang Espiritu, ay tumatanggap ng kaloob ng perpektong pag-ibig para sa kapwa; at ang isa pa ay tumatanggap ng ibang kaloob, sa pamamagitan ng iisang Espiritu gaya ng sinabi ko; sapagkat ang bawat isa ay may kanya-kanyang kaloob na gumagana sa loob niya. Sapagkat tinatawag ng Apostol na kaloob ng Espiritu ang bawat disposisyon na aktibo at makapangyarihan sa pagtupad sa utos.

129. Ang pananampalataya ay isang kapangyarihan na nagpapanatili sa lahat ng bagay sa loob sa isang kalagayan ng mabuting kalooban, o ito mismo ang mabuting kalooban, na nagkakaloob ng isang labis sa kalikasan, tuwiran at perpektong pagsasama ng mananampalataya sa Diyos na kanyang pinaniniwalaan.

130. Sapagkat ang tao, na binubuo ng kaluluwa at katawan, ay nasasailalim sa paggana ng dalawang batas—ang batas ng laman at ang batas ng Espiritu—na ang batas ng laman ay may epekto sa pandama, samantalang ang batas ng Espiritu ay may kaisipan o espirituwal na epekto; kung saan ang batas ng laman, na kumikilos nang pandama, ay karaniwang nagbubuklod sa tao sa materya, samantalang ang batas ng espiritu, na kumikilos nang mental o espirituwal, ay nagdudulot ng agarang pagkakaisa sa Diyos: kaya't lubos na natural na ang sinumang '*hindi nagmumuni-muni sa kanyang puso*' (Lucas 11:23)—ibig sabihin, hindi pinuputol ang tuwirang pagkakaisa sa Diyos na nagawa sa pamamagitan ng pananampalataya; ang ganoong tao, na walang personal na hilig, at sa katunayan ay naging parang Diyos dahil sa pagkakaisa sa Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya, '*ay sasabihing sa bundok na ito: "Kilos ka at lumipat ka mula rito papunta roon," at kilos nga ito*' (Matt. 17:20): sa pamamagitan ng salitang ito ay itinuturo, na parang itinuturo ng daliri, na ang pangangatwiran at ang batas ng laman ay tunay na mabigat at mahirap igo; samantalang, para sa ating likas na mga kapangyarihan, sila ay ganap na hindi maililipat at hindi matitinag.

131. Ang kapangyarihan ng di-makatwirang pagpapanatili sa sarili, o pagka-hayop, ay naging napakalalim ang ugat sa likas na katangian ng tao sa pamamagitan ng mga pandama, kaya't itinuturing ng marami ang tao na hindi iba kundi laman lamang, na tanging kayang magtamasa ng kasalukuyang buhay na ito.

132. Ang Panginoon, nang sabihin Niya: '*Hangad ninyo muna ang kaharian ng Diyos at ang kanyang katuwiran*' (Matt. 6:33)—ibig sabihin, una sa lahat ang kaalaman sa katotohanan, at saka ang aktibong

paghahangad ng mabuting asal—ay malinaw na ipinakita na ang mga mananampalataya ay dapat hangarin ang iisang banal na kaalaman at, sa pamamagitan ng kanilang mga gawa, ang kabutihan.

133. Dahil maraming bagay ang dapat hanapin ng mga mananampalataya upang makamtan ang kaalaman tungkol sa Diyos at kabutihan—tulad ng: kalayaan mula sa mga pagnanasa, pagtitiis sa mga tukso, pag-unawa sa mga birtud at sa mga uri ng gawaing kaugnay nito, ang pagpawi sa hilig ng kaluluwa tungo sa laman, ang paglayo ng hilig ng mga pandama sa makalupang bagay, ang ganap na paglayo ng isip sa lahat ng nilikha – at, sa pangkalahatan, may di-mabilang na dami ng mga bagay na kinakailangan para lumayo sa kasalanan at kamangmangan at para magkamit ng kaalaman at kabutihan: ito ang sinabi ng Panginoon: *'Anumang hingin ninyo sa panalangin, tatanggapin ninyo kung magkakaroon kayo ng pananampalataya'* (Matt. 21:22), na nagpapahayag na, sa pangkalahatan, ang lahat ng nag-aambag sa kaalaman tungkol sa Diyos at sa kabutihan—at sa katunayan, ito lamang—ay nararapat hanapin at hingin ng mga banal, na may katwiran at pananampalataya: sapagkat ang lahat ng ito ay nagliligtas sa atin, at palagi itong ibinibigay ng Panginoon sa mga humihingi sa Kanya.

134. *'Isang bango mula sa buhay tungo sa buhay'* (2 Cor. 2:16) ang Apostol, kapwa sa pamamagitan ng kanyang halimbawa, na naghihikayat sa mga tapat na aktibong magsikap na kamtin ang bango ng mga birtud, at bilang isang mangangaral, na gumagabay sa mga masunurin sa salita ng biyaya mula sa isang buhay na makalupa tungo sa isang buhay na espirituwal; *"isang baho ng kamatayan na naghahatid sa kamatayan"* siya sa mga yaong, matapos lumubog mula sa kamatayan ng kamangmangan tungo sa kamatayan ng kawalang-paniwala, ay pinadama niya ang hatol na naghihintay sa kanila.

135. May tatlong kapangyarihan sa loob ng kaluluwa: ang makatuwiran, ang masigasig (energetiko), at ang mapanabik. Sa pamamagitan ng makatuwirang kapangyarihan, hinahangad nating malaman kung ano ang mabuti; sa pamamagitan ng mapanabik na kapangyarihan, ninanais natin ang kabutihang ating natuklasan; at sa pamamagitan ng masigasig na kapangyarihan, nagsusumikap at nakikipaglaban tayo para rito. Ang mga umiibig sa Diyos, na nagsusumikap sa pamamagitan ng mga kapangyarihang ito tungo sa banal na birtud at kaalaman—hinahanap ang una, hinahangad ang ikalawa, at nagsusumikap sa ikatlo—ay tumatanggap ng dimamatay na sustansya at ng kaalaman tungkol sa mga banal na bagay na nagpapayaman sa isip.

136. Ang Diyos, na lumikha ng likas na katangian ng tao, bukod sa pagbibigay dito, ayon sa Kaniyang kalooban, ng kaloob ng pag-iral, ay nagkaloob din dito ng kapangyarihang kumilos nang nararapat; sa kapangyarihang ito ay ang pag-udyok (hilig) tungo sa pagsasabuhay ng mga birtud, na likas na nakatanim sa ating kalikasan at kusang-loob na naipapakita sa kilos ayon sa kalooban ng may-ari nito.

137. Kung ang isang tao ay aasa lamang sa pandama, sa katawang pagkakaiba-iba ng mga bagay ayon sa kaaya-aya o hindi kaaya-aya; kung gayon, matapos niyang lalabagin ang banal na utos, ay nakikilahok siya sa puno ng kaalaman sa mabuti at masama, ibig sabihin, sa makalamang na katahimikan, o kawalang-rason, na kaya lamang nitong pag-ibahin nang mabuti ang yaong naglilingkod sa pagpapanatili ng integridad ng katawan, at dahil dito ay tanggapin ang kaaya-aya bilang mabuti at iwasan ang hindi kaaya-aya bilang masama. Ngunit kung siya ay ganap na sumusunod sa makatuwirang pangangatwiran, na malinaw na nagkakaiba sa pansamantala at sa walang hanggan, kaniya ngang tinutupad ang banal na utos, at nakikilahok sa puno ng buhay, ibig sabihin, ng karunungan nabuo sa isipan, na kayang malinaw na pag-ibahin kung ano ang naglilingkod sa kaligtasan ng kaluluwa, at dahil dito ay tanggapin ang kaluwalhatian ng walang hanggang mga biyaya bilang mabuti, samantalang itakwil ang pagiging panandalian ng mga biyayang pansamantala bilang masama.

138. Ang mabuti para sa isip ay isang walang-damdaming hilig tungo sa espirituwal, samantalang ang kasamaan ay isang mapagdamdang na hilig tungo sa makamunduhan. Para naman sa mga pandama, ang mabuti ay isang mapagdamdang na paggalaw tungo sa katawan, na nagmumula sa pagbibigay-lugod sa malibog na pagnanasa, samantalang ang kasamaan ay isang hindi kanais-nais na kalagayan na resulta ng kawalan nito.

139. Ang ubas ay nagbubunga ng alak; ang alak ay nagdudulot ng pagkalasing; ang pagkalasing ay humahantong sa deliryo (na masama—isang pansamantalang pagkawala ng katwiran). Hindi ba ganon din sa aktibong isipan—na maaaring itulad sa isang baging, —na, kapag pinagyaman ng mga birtud, ay nagbubunga ng kaalaman, at ang kaalaman ay nagbubunga ng mabuting ekstasi, na nagpapalaya sa isipan mula sa mga gapos ng mga pandama?

140. Kasabay ng mga kaisipan tungkol sa mga bagay na pandama, palihim na itinatanim ng masama ang mga imahinasyon ng kanilang panlabas na anyo at porma, na karaniwang nagpapakaw ng mga mapusok na pagnanasa para sa mga bagay na iyon batay lamang sa kanilang panlabas na anyo, kapag humihinto ang

ating makatwirang gawain sa paglalakbay patungo sa mental at espirituwal sa pamamagitan ng (o sa pamamagitan ng) pandama na nasa pagitan. Dito nagiging matagumpay ang kaaway sa pagkasira ng kaluluwa, na itinutalak ito sa masidhing agitasyon.

141. Ang Salita ng Diyos ay liwanag at apoy, sapagkat pinapaliwanag nito ang mga likas na kaisipan at sinusunog ang mga hindi likas; gaya ng pagtataboy nito sa kadiliman ng buhay na nakabatay sa pandama para sa mga nagsusumikap, sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos, para sa inaasahang mas mabuting buhay, samantalang ang mga kusang-loob na kumakapit sa madilim na gabing ito ng (buhay na) pandama dahil sa pag-ibig sa laman ay pinaparusahan ng apoy ng paghuhukom at paghatol.

142. Ang kapangyarihan ng ating isipan ay likas na may kakayahang makilala ang mga nilalang na may katawan at walang katawan; ngunit tungkol sa Banal na Trinidad, natatanggap lamang nito ang kaalaman sa pamamagitan ng biyaya, naniniwala lamang na ito ay umiiral, ngunit hindi kailanman nangahas na siyasatin kung ano ito sa kanyang kalikasan, gaya ng ginagawa ng demonyong isipan.

143. Nang masilayan, sa pamamagitan ng dalisay na mata ng pananampalataya, ang karilagan ng mga darating na biyaya, kusang-loob na sumusunod ang isang tao sa utos na lisanin ang kanyang sariling bayan, ang kanyang mga kamag-anak, at ang bahay ng kanyang ama, itinatahi ang lahat ng simpatiya at pagkaugnay sa laman, sensasyon at lahat ng bagay na pandama; at kung may tukso mang magmula sa mundong ito, nananatili siyang higit sa laman, na pinili ang dahilan ng kanyang pagtawag kaysa sa laman, gaya ng pinili ng dakilang Abraham ang Diyos kaysa kay Isaac (Gen. 22:1 ff.).

144. Ang sinumang nagsusumikap na magsagawa ng kabutihan at pag-aralan ang Banal na Kasulatan hindi para sa kaluwalhatian, ni dahil sa kasakiman, ni dahil sa pakunwari o pagnanasang magustuhan ng mga tao, ni para sa pagpapakitang-gilas (1 Tes. 2:3–5), kundi ginagawa, sinasabi, at iniisip ang lahat para sa Diyos, ay naglalakad sa daan ng katotohanan nang may pagkaunawa.

145. Ang sinumang nag-aayuno at umiwas sa lahat ng pagkaing nagpapasigla sa mga pagnanasa, at gumagawa ng maraming iba pang bagay na makatutulong sa paglaya ng kaluluwa mula sa makasalanang hilig, ay inihahanda ang daan na sinasabi (Lucas 3:4): *'Thanda ninyo ang daan ng Panginoon'*. Ngunit ang sinumang sumusunod sa ganitong pamumuhay dahil sa kayabangan, kasakiman, panunuyo at pagnanais na mapasaya ang mga tao, o sa anumang ibang dahilan maliban sa pagpapalugud sa Diyos, ay *hindi 'naglalakad sa matutuwid na daan ng Diyos'*: isinasagawa nila ang paghihirap sa paghahanda ng daan, subalit hindi sila itinuturing na karapat-dapat na maglakad ang Diyos sa daang ito.

146. Ang siyang nag-alay ng kanyang sarili sa tunay na buhay, na nakatatalastas na ang bawat paghihirap, kusang-loob man o sapilitan, ay kamatayan *'sa ina ng kamatayan—ang kahalayan'* (Santiago 1:15), tinatanggap ang bawat pagsubok ng matitinding, hindi sinasadyang tukso nang may kagalakan at tuwa, matiisin na ginawang makinis at madaling daan ang mga pagsubok na ito – para sa karangalan ng mas mataas na panawagan (Fil. 3:14), na walang-palya siyang ginagabayan habang may takot siyang sumusunod sa banal na landas. Sapagkat ang ina ng kamatayan ay kasakiman; at ang kamatayan ng kasakiman ay kapighatian, kusang-loob man o hindi kusang-loob.

147. Ang sinumang, sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, ay napagtagumpayan ang kahalayan—na lubhang paikot-ikot at masalimuot, at masalimuot na nakalalaan sa lahat ng pandama—ay *'ginawang tuwid ang mga baluktot na landas'*; at sa pagtiis sa hindi matiis at malupit na paghihirap na naranasan sa daan, ay ginawang patag ang magaspang na mga landas. Bakit, bilang gantimpala sa kabutihan at sa mga pagsisikap na ginawa para rito—na isinagawa nang matuwid at ayon sa batas, na tinalo ang pagnanasa sa pamamagitan ng pagnanasa sa kabutihan, at pinigil ang kirot ng mga kalungkutan sa pamamagitan ng pag-ibig sa katotohanan—na matapang na nagkumpletong mga gawaing banal sa parehong aspekto, siya ay, gaya ng nakasulat, *'makakakita ng kaligtasan ng Diyos'* (Isa. 40:5).

148. Matapos niyang ituwid, sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, ang mga liko-liko ng kusang-loob na pagnanasa—ibig sabihin, ang mga pag-uga ng kamunduhan—at matapos niyang pinakinis, sa pamamagitan ng pagtitiis, ang matitinding liko-liko ng hindi kusang-loob na tukso—ibig sabihin, ang iba't ibang uri ng paghihirap—at matapos niyang gawing patag ang mga daan, ang taong ito ay tunay na *'makakakita sa kaligtasan ng Diyos'*, na naging dalisay ang puso; at sa pamamagitan ng kapangyarihan ng mga birtud at taimtim na pagninilay, nasisilayan niya ang Diyos sa wakas ng kanyang mga pakikibaka at pagsisikap, ayon sa salita ng Panginoon: *'Mapalad ang mga dalisay sa puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Matt. 5:3), na tumatanggap, bilang gantimpala sa kanilang pagsisikap na magsagawa ng kabutihan, ng biyaya ng kawalang-pagnanasa, na kung wala nito'y walang sinuman ang makakakita sa Diyos.

149. Hangga't ang isip ay nagpapanatili ng isang buhay na pag-alala sa Diyos, hinahanap nito ang Panginoon sa pamamagitan ng pagmumuni-muni (Awit 26:4, 8), ngunit hindi lamang ganoon, kundi '*sa takot ng Panginoon*' (2 Cronica 26:5), ibig sabihin, sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos. Sapagkat ang sinumang naghahanap sa Panginoon nang wala ang katuparang ito ay hindi Siya matatagpuan, dahil hindi niya hinanap ang Panginoon sa takot ng Panginoon. '*At papalaganapin siya ng Panginoon*' (ibid.); sapagkat pinapalaganap ng Panginoon ang bawat isa na, nang may pagkaunawa, ay gumagawa ng matuwid, tinuturuan siya ng iba't ibang birtud at inilalantad sa kanya ang tunay na kahulugan ng mga nilikha.

150. Kung walang pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig, kung paanong walang masamang bagay ang tuluyang napawi sa ating kalooban, gayundin walang mabuting bagay ang ganap na naitatag sa ating kalooban. Hinahikayat ng pananampalataya ang nag-aalalang isip na lumapit sa Diyos at pinupukaw nito ang tapang sa pamamagitan ng katiyakan na ang lahat ng espirital na sandata ay magagamit nito; ang pag-asa ay nagsisilbing isang walang-sawang tagagarantiya ng banal na tulong, na nangangako ng pagkawasak ng mga puwersang sumasalungat; at ang pag-ibig ay ginagawang hindi matitinag ang isip sa paghihiwalay—sa katunayan, ganap na hindi mapaghiwalay—mula sa pagkakaugnay nito sa Banal, kahit pa sa gitna ng pakikibaka mismo, na binibigkis ang buong lakas ng pagkatao nito sa pagnanasa para sa Banal.

151. Ang pananampalataya ay nagpapalubag-loob sa nag-aalalang isipan, pinupukaw nito ang katiyakan ng tulong; ang pag-asa, sa pamamagitan ng pagtatanghal ng tiyak na tulong sa paningin, ay itinataboy ang mga pag-atake ng mga kalaban; at ang pag-ibig ay ginagawang walang bisa (o hindi epektibo) ang pagsalakay ng mga kaaway sa isipan na umiibig sa Diyos, lubos na pinapawalang-bisa ito sa pamamagitan ng masidhing paghahangad nito sa Diyos.

152. Ang pagtalikod sa Diyos ay malinaw na nagpapatotoo sa buong pusong pagtanggap ng banal na pag-asa, na kung wala nito ay hindi kailanman magkakaroon, sa sinuman o sa anumang dahilan, ng hangarin tungo sa Diyos: sapagkat likas sa pag-asa na iharap ang hinaharap bilang kasalukuyan sa harap ng mga mata at tiyakin sa mga nakikipaglaban laban sa kapangyarihan ng kalaban na ang Diyos na nagpoprotekta sa kanila ay hindi kailanman aalis sa kanila—para Kaniya at para sa Kaniya ang mga santo ay nakikipaglaban. Sapagkat kung walang anumang inaasahan—maging ito man ay mahirap o madaling matupad—walang sinuman ang kailanman lumalapit sa kabutihan.

153. Bawat isip, na tinatalian ng banal na kapangyarihan, ay tila may ilang matatanda at mga prinsipel: – ang '*kapangyarihan ng pag-iisip*', kung saan isinisilang ang makatwirang pananampalataya, na nagtuturo sa tao na palaging pagnilayan ang di-mailarawang mga katangian ng Diyos at magsaya sa pag-asa ng mga darating na biyaya na parang naroroon na; – '*ang kapangyarihan ng pagnanasa*', kung saan itinatatag ang banal na pag-ibig, na nagbubuklod sa kalooban sa pagnanasa para sa pinakadalisay na Pagkadiyos at matibay na hinahawakan ang hilig tungo sa layunin ng pagnanasang iyon; – at '*ang kapangyarihan ng motibasyon*', kung saan matatag na itinatatag ang banal na kapayapaan, na nagdidirekta sa lahat ng kilos ng pagnanasa tungo sa pag-ibig sa Pagkadiyos. Ang bawat isip ay taglay ang mga kapangyarihang ito bilang mga kaalyado sa pagwawakas ng kasamaan at sa paglinang at pangangalaga ng kabutihan.

154. Ang sinumang hindi muna naglinis ng sarili mula sa mga pagnanasa ay hindi dapat magpakasangkot sa pagninilay-nilay sa mga likas na bagay, sapagkat ang mga imahe ng mga bagay na nakararamdam ay maaaring hilahin ang isip—na hindi pa lubos na napalaya mula sa mga pagnanasa—patungo sa pagnanasa. Sapagkat ang isip, na dahil sa pagbibigay-lugod sa mga pandama ay matagal na nanatili sa mga pantasya tungkol sa mga anyo ng mga bagay na pandama, ay nagiging pinagmumulan ng maruruming pagnanasa at kulang sa lakas na lumingon, sa pamamagitan ng pagninilay, sa mga bagay na pangkaisipan na kauri nito.

155. Ang sinumang, sa oras ng pag-igting ng mga pagnanasa, matapang na pinipigil ang mga pandama, tuluyang inaalis ang panaginip sa araw at ang alaala ng mga bagay na nakararamdam, at lubos na sinasupil ang likas na hilig ng isip na siyasatin ang higit pa rito: ang taong iyon, sa tulong ng Biyayang Divino, ay magtagumpay na mapahiya ang masama at tiranikong karahasan ng mga pagnanasa at ng diyablo na tumindig laban sa kanya.

156. Kapag ang isip ay nagulo, ang galit ay hindi mapigilan, ang pagnanasa ay hayopin, at, bilang resulta, ang kamangmangan, sariling-loob at kahiya-hiyang mga pagnanasa ay sumasakop sa kaluluwa: doon sumisibol nang may puwersa ang makasalanang ugali, na sinamahan ng iba't ibang makalupang ligaya.

157. Ang isang isip na natutong iwasan, nang may karunungan, ang mga hindi nakikitang labanan o bangga (sa mga hindi nakikitang kaaway) ay hindi dapat makisangkot sa natural na pangangatwiran o

gumawa ng anumang iba pa habang inaatake ng masasamang puwersa, kundi manalangin lamang, pagodin ang katawan sa paggawa, masigasig na supilin ang lahat ng makamundong spekulasyon, at bantayan ang mga pader ng lungsod—ibig sabihin, ang mga birtud na bantay ng kaluluwa, o ang mga paraan ng pagpapanatili ng birtud, gaya ng pagpipigil sa sarili at pagtitiis; upang ang kaaway ay hindi sa anumang paraan mailigaw ang kaluluwa sa pamamagitan ng kanyang mga panlilinlang at hilahin ang hilig nito sa kanyang panig, at sa gayon ay ilihis ito mula sa Diyos sa pamamagitan ng pagpapakain dito ng *'malabong kasamaan'* (Avvakum 2:15), at sa pamamagitan ng isang huwad na kabutihan ay hindi nito mailihis ang puso, na naghahangad ng mas mabuti, patungo sa mas masama.

158. Ang sinumang, sa pamamagitan ng maingat at ganap na pagpipigil sa sarili at pagtitiis, ay matapang na pinigilan ang mga pandama, at sa pamamagitan ng mga kapangyarihan ng kaluluwa ay sinara ang pasukan ng mga larawang pandama sa isip; ang ganoong tao ay mabisang sumasawup sa lahat ng masamang pakana ng diyablo, at pinapabalik ito nang may hiya *'sa parehong daan na pinanggalingan nito'* (2 Mga Hari 19:33).

159. Ang sinumang, sa simula ng tukso, ay umiwas sa mga kaisipan tungkol sa makamundong bagay, kundi iniaalay ang sarili sa panalangin na nakatuon ang isip sa kaniya at sa Diyos, ay pinapatay ang makasalanang hilig, at sa gayon ay tinataboy ng makasalanang diyablo nang may kahihiyan, siya ang nag-uudyok ng nasabing hilig; sa pag-asang ito siya lumalapit sa kaluluwa nang may karaniwang tapang, na tumatalakay laban sa katotohanan sa pamamagitan ng mga kaisipang may kapalaluan: sapagkat kahit ang dakilang David, na nakaranas, nagdusa at nakamit ang marami, at lubos na nakilala sa pamamagitan ng karanasan ang kaayusan ng lahat ng pakikipaglaban sa isip, ay nagsabi: *'Nang ang masasama'y bumangon laban sa akin, ako'y natahimik at napakumbaba, at nanahimik ako tungkol sa aking mga biyaya'* (Awit 38, 2:3); at pagkatapos niya ang banal na Jeremias, na nag-utos sa bayan, *'Huwag kayong lumabas sa mga parang, ni maglakad sa mga daan, sapagkat ang tabak ng kaaway ay nasa paligid'* (Jer. 6:25).

160. Ang mga natural na pagnanasa at ligaya ay hindi nagdudulot ng kapintasan sa mga nakararanas nito, sapagkat ito ay mga kinakailangang bunga ng kaayusan ng ating kalikasan. Sapagkat ang kalikasan ay nagbibigay sa atin ng ligaya, kahit laban sa ating kalooban—tulad ng pagkain na dumarating sa kamay, na nagpapawi sa naunang gutom, – at inumin na pumapatid sa tindi ng uhaw, – at tulog na nagbabalik ng lakas na naubos ng pagkabantay, – at lahat ng iba pa na dumarating sa atin ayon sa ating likas na pangangailangan, na kinakailangan para sa kabutihan ng ating kalikasan, at kapaki-pakinabang sa pagkamit ng birtud ng mga masigasig dito. Ang lahat ng ganitong mga bagay ay angkop para sa sinumang umiwas sa makasalanang hilig, sa loob ng makatwirang hangganan, gayunpaman, na pumipigil sa kanila na mabagsak sa pagkaalipin sa mga kapintasang-loob at hindi likas na damdamin na kusang lumilitaw sa loob natin, na walang ibang pinagmulan sa atin maliban sa hindi nakokontrol na paggalaw ng isip na pinapatakbo ng mga likas na pangangailangan at pagnanasa, na hindi likas para sa layuning magdala sa atin sa isang walang kamatayan at walang hanggang buhay.

161. Gawa ng Kataas-taasang Kabutihan na ginawa Niya hindi lamang ang banal at walang-katawang kalikasan ng mga makatwirang nilalang bilang mga salamin ng di-mailarawang Kaluwalhatian ng Diyos—bilang mga nilalang na may kakayahang, alinsunod sa kanilang kapasidad, ma-isip ang buong hindi-malayang karangyaan ng di-maabot na kagandahan— kundi nag-ukit din ng malinaw na bakas ng Kanyang kadakilaan sa mga nalalamang nilalang—na sa maraming paraan ay kulang kaysa sa mga nilalang na may katwiran—mga bakas na kayang maghatid sa isip ng tao, habang pinag-aaralan nito ang mga ito, nang direkta sa Diyos, na itinaas ito sa itaas ng lahat ng nakikita, na para bang inihahatid ito sa kaharian ng sukdulang kaligayahan.

162. Ang aktibong karunungan ng tagagawa ay nag-aangat sa kanya sa itaas ng mga pagnanasa, samantalang ang kontemplatibong karunungan ng nakakaalam ay inilalagay siya sa itaas ng lahat ng nakikita, itinaas ang kanyang isipan sa mga bagay na katulad nito (4, 100).

163. Ang kaalamang pinag-isa sa gawa, at ang gawang pinag-isa sa kaalaman, ang bumubuo sa trono ng Diyos at sa tuntungan ng Kanyang mga paa: ang trono sa pamamagitan ng kaalaman, ang tuntungan sa pamamagitan ng gawa. Kung, gayon, may taong tatawag na 'langit' sa ganoong isip ng tao—na nilinis mula sa lahat ng malabong kaisipan tungkol sa materyal na mundo at laging abala, o mas tama nga, pinalamutian ng malayang pag-iisip tungkol sa Banal—sa palagay ko, hindi sila lalayo sa hangganan ng katotohanan.

164. Ang panimulang punto ng paggalaw ng anumang damdamin ay karaniwang isang bagay na pandama na likas dito. Sapagkat kung walang ganoong bagay, na sa pamamagitan ng pakikipag-ugnayan ng isang pandama ay hihila sa mga kapangyarihan ng kaluluwa patungo rito, hindi kailanman magsisimula ang

isang mapusok na paggalaw; dahil hindi maaaring magkaroon ng damdamin kung walang bagay na pandama. Kung walang asawa, walang pakikiapid; kung walang pagkain, walang kasakiman sa pagkain; kung walang ginto, walang pag-ibig sa ginto. Kaya, ang pinagmumulan ng bawat masidhing kilos ng ating likas na kapangyarihan ay isang bagay na nakararamdaman, o isang demonyo, na sa pamamagitan nito ay ginaganyat ang kaluluwa na magkasala.

165. Sa pagitan ng Diyos at ng tao ay may mga bagay na nakararamdam at ang mga pinagmumunin ng isip. Ang isip ng tao, na nagnanais na maabot ang Diyos, ay hindi dapat ipailalim sa pagkaalipin ng mga bagay na nakararamdam sa aktibong buhay, ni sa anumang paraan ay hadlangan ng mga bagay na pinagmumuni-munan ng isip sa buhay ng pagmumuni-muni.

166. Ang poot ng Diyos ay isang masakit na pakiramdam na nararanasan ng mga pinapayuhan; at ang masakit na damdaming ito ay sanhi ng pagbibigay ng mga hindi kusang paghihirap sa buhay, na kung saan madalas ginagamit ng Diyos upang akayin ang isipan—na napalobo ng birtud at kaalaman—patungo sa kababaang-loob at pagpapakumbaba, na nagbibigay-daan upang makilala nito ang sarili at tanggapin ang sariling kahinaan; nang maramdaman ang kahinaang ito, itinatabi nito ang hungkag na pagmamataas ng puso.

167. Ang poot ng Panginoon ay ang pagbabawas o pagpigil sa mga biyayang banal, na (pagpigil na ito) ay para sa ikabubuti ng bawat isip na mataas ang pagtingin sa sarili at mayabang sa mga biyayang ipinagkaloob ng Diyos dito, na para bang bunga ng sariling mga birtud.

168. Ang banal na hangganan at batas ng Providensiya sa takbo ng mga pangyayari ay ang parusahan sa paraang nagtuturo, sa pamamagitan ng kapighatian, ng pasasalamat sa mga taong, habang nasa mas mabuting kalagayan, ay nagpakita ng pagkabastos, ginagawang ang pagsubok ng kasalukuyang paghihirap na daan tungo sa pagkilala sa banal na kapangyarihang gumawa sa kanilang dating kasaganaan: Kung hindi, kung papayagan tayo ng Providensiya na magmalaki nang walang hadlang sa kabutihang nasa ating kalooban, tiyak na mahuhulog tayo sa walang-diyos na kapalaluan, na iniisip na ang pagkamit ng birtud at kaalaman ay nagagawa sa pamamagitan ng ating sariling likas na kakayahan, at hindi sa pamamagitan ng biyaya.

169. Ang sinumang nag-iisip na naabot na nila ang tuktok ng kabutihan ay hindi na hahanapin ang pinagmumulan ng lahat ng kabutihan, iniaatang sa kanilang sarili lamang ang kapangyarihang mangibabaw sa kabutihan, at sa gayon ay pinagkakaitan ang kanilang sarili ng kumpirmasyon at pananggalang ng kaligtasan — ang Diyos. Ngunit ang sinumang nakararamdam sa kanyang sarili ng likas na kakulangan ng lakas para sa kabutihan ay hindi kailanman tumitigil sa pagmamadali patungo sa Makapangyarihan upang punan ang kanyang kakulangan.

170. Ang matuwid na galit ay sumasapit sa isip na labis na marunong sa sarili; ibig sabihin, kapag ito ay pinababayaan, o pinapayagang magdusa sa pag-atake ng mga demonyo, sa gawa at sa kaisipan; upang sa pamamagitan nito ay mapagtanto niya ang kanyang likas na kahinaan at maging mulat sa kapangyarihan at biyaya ng Diyos, na bumabalot sa kanya at nagbubunga ng lahat ng kabutihan sa kanyang kalooban, at mapagpakumbaba siya sa pamamagitan ng paglayo sa kanyang sarili ng hindi likas at dayuhang kayabangan, baka sakaling bumagsak sa kanya ang isa pang galit—ang galit ng pag-atras ng mga biyayang dati nang ipinagkaloob.

171. Ang hindi nagpakumbaba sa unang pagpapakita ng poot—ito ay, ang pagtalikod—at hindi kinilala ito bilang isang mabuting guro ng pasasalamat, ay nahaharap sa isa pang poot na bumabagsak sa kanya, na nag-aalis ng bisa ng kanyang mga dating biyaya at nagkakait sa kanya ng lakas na dati niyang taglay na nagprotekta sa kanya. Sapagkat ganito ang sabi ng Diyos tungkol sa Israel na walang pasasalamat, na inihahalintulad sa isang ubasan: *'Aalisin ko ang bakod nito, at ito'y sasamsamin; gibain ko ang pader nito, at ito'y tatapakan; at aalisin ko ang aking taniman; hindi ito puputulan o aararo, at tutubo rito ang mga tinik na parang ilang; at uutusan ko ang mga ulap na huwag bumuhos ng ulan dito'* (Isa. 5:5–6).

172. May isa pang daan na humahantong sa kasamaan: ang kawalang-pakialam sa pagkawala ng birtud. Sapagkat ang sanay na sumuway sa Diyos (sa pamamagitan ng pagbalewala sa Kaniyang mga utos) ay aaminin pang itakwil ang Diyos Mismo kapag kinakailangan ng sitwasyon (sa pamamagitan ng pagbabanta ng kamatayan para sa katapatan sa mga utos): sapagkat mas pinipili niya ang buhay sa laman kaysa sa Diyos at itinuturing ang mga pagnanasa ng laman sa damdamin ng puso na mas mataas kaysa sa lahat ng banal na utos.

173. Ang isang taong mapagmahal sa Diyos at may birtud, na gaya ni Hezekiah, na matalinong nagbigay-lakas sa sarili laban sa mga demonyo, kung sakaling maranasan niya ang pagsalakay ng masasamang espiritu na naglalaban nang hindi nakikita sa kanyang isipan, at kung, sa pamamagitan ng panalangin, siya ay tumanggap mula sa Diyos ng isang anghel na ipinadala sa kanya mula sa itaas—ibig sabihin, isang salita ng

dakilang karunungan—at, matapos niyang supilin at wasakin ang buong puwersang demonyo na ito, hindi pa rin niya iniuugnay ang dahilan ng gayong tagumpay at kaligtasan sa Diyos, kundi sa sarili lamang; – ang ganoong tao ay hindi nagbibigay ng nararapat sa Diyos (2 Cron. 32:25), sapagkat nabigo siyang itugma ang kadakilaan ng kaligtasan sa kasaganaan ng pasasalamat, at nabigo ring itugma ang kanyang kabutihang-loob sa Kanya sa kabutihang-loob ng tagapagkaloob.

174. Pag-liwanagin natin ang isip sa pamamagitan ng mga banal na kaalaman, at palamutian ang katawan ng mga asal na angkop sa mga kaalamang ito, ginagawang, sa pamamagitan ng pagtanggì sa mga pagnanasa, isang makatwirang sisidlan ng kabutihan. Sapagkat ang mga hilig na likas sa katawan, kapag pinamamahalaan ng katwiran, ay hindi dapat sisihin; ngunit kapag pinayagang magpatuloy ang kanilang kilos nang walang ganitong pagpigil, saka sila nagiging dahilan ng kapintasahan. Ito ang dahilan kung bakit sinasabing dapat tanggihan ang ganitong mga hilig—mga hilig na likas ang kilos, ngunit ang paggamit ay madalas na hindi likas, dahil hindi pinamamahalaan ng katwiran.

175. Ang sinumang naging mayabang sa kanyang puso dahil sa mga biyayang natanggap niya, at naging hambog, *'na para bang hindi niya sila natanggap'* (1 Cor. 4:7), makatarungang nararanasan niya ang galit na itinutok laban sa kanya nang pahintulutan ng Diyos ang diyablo na guluhin siya sa kanyang mga iniisip, upang yugyugin ang mga aktibong prinsipyo ng kanyang kabutihan at upang paguluhin ang kanyang malinaw na pag-unawa, upang, nang mapagtanto niya ang kanyang sariling kahinaan, maaari niyang kilalanin kung saan nananahan ang kapangyarihang nag-iisang nagtatagumpay sa ating mga pagnanasa, at, nang magbalik-loob at magpakumbaba, itakwil ang kapalaluan ng pagmamataas sa sarili, at sa gayon ay mapayapain ang Diyos upang ilihis ang galit na karaniwang bumabagsak sa mga hindi nagsisisi—isang galit na nag-aalis ng biyayang nagbabantay sa kaluluwa at iniwan ang isip na walang pasasalamat na hungkag.

176. Walang sinuman ang tunay na makapagpapala sa Diyos maliban kung kanilang pinabanal ang katawan sa pamamagitan ng mga birtud at pinasigla ang kaluluwa ng tunay na kaalaman. Ang pagkahilig sa kabutihan ay ang mukha ng pag-iisip na nakatuon sa pagmumuni-muni, na nakatingala sa kalangitan, na itinaas sa kataas-taasan ng tunay na kaalaman.

177. Mapalad ang siyang tunay na nakatuklas na ang Diyos, na nasa ating kalooban gaya ng nasa ating mga organo, ang gumagawa ng bawat gawa at pagninilay, kabutihan at kaalaman, tagumpay at karunungan, kabutihan at katotohanan, upang wala tayong maiaambag na sarili nating gawa rito, maliban sa isang pagkahilig na nagnanais ng mabuti; na ang pag-aari nito, ayon sa dakilang Zorobabel nang siya'y magsalita sa Diyos: *'Pinagpala Ka, na nagkaloob sa akin ng karunungan; at sa Iyo, O Panginoong Diyos, Ama ng aming mga ninuno, kami ay nagpapasalamat. Mula sa Iyo nanggagaling ang tagumpay, at mula sa Iyo nanggagaling ang karunungan, at sa Iyo ang kaluwalhatian, at ako ay Iyong lingkod'* (2 Esdras 4, 60–59). Bilang isang tunay na mapagpasalinglingkod, iniaatang niya ang lahat sa Diyos, ang Tagapagbigay ng lahat ng bagay; dahil tinanggap niya mula sa Kaniya, nagkaroon siya ng karunungan; at sa kanyang pag-amin ay iniaatas Niya ang buong kapangyarihan ng mga ipinagkaloob na biyaya, na, gaya ng nabanggit, ay pinagsamang tagumpay at karunungan, kabutihan at kaalaman, pagkilos at pagninilay, kabutihan at katotohanan: sapagkat, sa pagsasama-sama nila, sumisilay sila ng mga sinag ng nag-iisang kaluwalhatian at karilagan ng Diyos.

178. Ang lahat ng mga kaperpeksiyunan ng mga santo ay malinaw na mga kaloob ng Diyos, kaya't walang sinumang nagmamay-ari ng anumang bagay maliban sa kaloob na ipinagkakaloob ng Diyos Mismo, bilang Panginoon ng lahat, ayon sa antas ng pasasalamat at mabuting kalooban ng tumatanggap, na siya lamang ang nagmamay-ari ng yaong bagay na inialay sa Diyos.

179. Bawat isa sa atin, ayon sa sukat ng pananampalatayang naninirahan sa ating kalooban, ay tumatanggap ng malinaw na gawain ng Espiritu: kaya't ang bawat tao ay nagiging tagapamahagi ng biyaya para sa kanilang sarili. Ito ang dahilan kung bakit ang sinuman sa mga pantas ay hindi kailanman magseselos sa iba na sagana ang biyaya, sapagkat nasa kanila mismo ang pananagutan na kamtan ang disposisyong siyang tumutukoy sa pagtanggap ng mga banal na biyaya.

180. Ang dahilan ng pagkakaiba-iba sa pagbibigay ng mga banal na biyaya ay nakasalalay sa sukat ng pananampalataya ng bawat tao (Roma 12:6); at alinsunod sa kung paano tayo nananampalataya, mayroon tayong masigasig na paghahanda na kumilos sa diwa ng pananampalataya. Kaya, ang taong kumikilos (sa diwa ng pananampalataya) ay nagpapakita, ayon sa sukatan ng kanyang gawa, ang sukatan ng kanyang pananampalataya, at tumatanggap ng biyaya ayon sa lawak ng kanyang pananampalataya. Samantalang ang taong hindi kumikilos sa ganitong paraan ay nagpapakita, ayon sa sukatan ng kanyang pagkawalang-kilos, ang sukatan ng kanyang kawalan ng pananampalataya, at nagdurusa ng kakulangan sa biyaya ayon sa lawak

ng kanyang pagtalikod sa pananampalataya. Bakit nga, kung gayon, kumikilos nang mali ang taong mapanibugaw sa mga gumagawa ng mabuti, gayong malinaw na nasa kanyang sariling mga kamay—at hindi sa kamay ng iba—ang paglago ng pananampalataya at ng mga gawa, at dahil dito, ang pagtanggap ng biyaya, na dumarating ayon sa sukat ng pananampalataya (at ng mga gawang kaayon nito)?

181. *'At ang Espiritu ng Panginoon ay mananahan sa Kaniya,'* sabi ni Isaias, *'ang Espiritu ng karunungan at pang-unawa, ang Espiritu ng payo at ng buong lakas, ang Espiritu ng kaalaman at ng pagkatakot sa Panginoon: ang Espiritu ng pagkatakot sa Panginoon ang magpapuno sa Kaniya'* (Isaias 11:3–4). Ang mga katangian ng mga espiritung kaloob na ito ay ang mga sumusunod: – *'takot'* – pag-iwas sa masamang gawa; *'lakas'* – paggawa ng mabubuting gawa; *'payo'* – pagkilala sa kung ano ang salungat sa tungkulin; *'kabanalan'* – isang walang-kamaliang pananaw sa kung ano ang tama; *'kaalaman'* – ang pagkaunawa, sa pamamagitan ng mismong gawa, ng katwiran na nakatago sa loob ng mga birtud; *'kaunawaan'* – ang perpektong disposisyon ng kaluluwa tungo sa kung ano ang nalalaman (ang pagtamasa nito); *'kabiya-palad'* – ang hindi mailarawang pagkakaisa sa Diyos, na sa pamamagitan ng pakikipag-isa, ginagawang diyos ang sinumang nakikibahagi rito.

182. Ang diwa ng *'takot sa Diyos'* ay pag-iwas sa masamang gawa; ang *'diwa ng katatagan'* ay masigasig na pagsisikap at paggalaw tungo sa masiglang pagtupad sa mga utos; ang *'diwa ng pagpapayo'* ay ang ugali ng paghihiwalay (sa pagitan ng mabuti at masama), na kung saan ay natutupad natin ang mga utos nang may karunungan, pinaghiwalay ang mas masama mula sa mas mabuti; ang *'espiritu ng kabanalan'* ay ang walang-palyang persepsyon ng mga anyo ng mga birtud, na sa pamamagitan ng pagsunod dito ay hindi tayo kailanman nalilihis mula sa matibay na paghuhusga; ang *'espiritu ng kaalaman'* ay ang wastong pag-unawa sa mga utos at sa kanilang makatwirang saligan, na siyang pinagbatayan ng mga anyo ng mga birtud; ang *"espiritu ng katwiran"* ay pagkakasundo sa mga anyo at saligan ng mga birtud (ang determinasyong tuparin ang nauna at kumilos alinsunod sa huli) o, sa halip, ang pagbabago (ng sarili alinsunod sa mga ito), kung saan ang mga likas na kapangyarihan ay pinag-iisa sa mga anyo at saligan ng mga utos; *"ang espiritu ng karunungan"* ay isang pagtaas tungo sa Sanhi ng lahat ng umiiral sa pinakaespiritwal na pagkaunawa na nakapaloob sa mga utos, at pagkakaisa rito, na dahil dito, sa paraang hindi natin alam, matapos ma-inisyu—hanggang sa abot ng mga tao—sa pagkaunawa ng mga bagay ayon sa pagkakaroon nito sa Diyos, ipinapahayag natin ito sa ibang tao sa pamamagitan ng pananalitang dumadaloy mula sa puso, na parang mula sa isang bukal.

183. Ang siyang, dahil sa kanyang pananampalataya, ay hindi tumutupad sa mga utos ng Diyos ay may bulag na pananampalataya. Sapagkat kung ang mga utos ng Diyos ay liwanag (Kawikaan 6:23), malinaw na ang siyang hindi tumutupad sa mga utos ng Diyos ay nananatiling walang banal na liwanag, at may dalang pangalan lamang, sa halip na tunay, na banal na pamagat.

184. Walang nagkakasala na maaaring gamitin ang kahinaan ng laman bilang dahilan ng kanyang kasalanan. Sapagkat ang pagkakaisa sa Diyos na Verbo, sa pamamagitan ng katuparan ng panata, ay nagpanumbalik sa buong kalikasan sa lakas, kaya't ang hilig ng kalooban tungo sa mga pagnanasa ay hindi na maaaring ipagtanggol para sa atin. Ang pagka-Diyos ng Salita, na laging naroroon sa pamamagitan ng biyaya sa mga nananampalataya sa Kanya, ay nagwawagi sa batas ng kasalanan na nasa laman (Roma 8:2).

185. Ang kaalaman, kapag hindi pinigilan ng takot sa Diyos, ay nagbubunga ng kapalaluan, na nagtutulak sa taong naging mayabang dahil dito na ituring na kaniya ang ipinagkaloob sa kaniya. Ngunit ang gawa, na lumalago kasabay ng banal na pag-ibig, habang hindi kumukuha ng kaalaman lampas sa nararapat gawin, ay ginagawang mapagkumbaba ang gumagawa.

186. Ang makalangit na paninirahan ay isang walang-emosyon, birtwosong ugali, at kaalamang malaya sa anumang pagkakamali na maaaring magdulot ng kalituhan sa isipan.

187. Ang unang anyo ng kawalan ng pagnanasa ay ganap na pag-iwas sa masasamang gawa, na makikita sa mga nagsisimula pa lamang sa kanilang espirituwal na paglalakbay; ang ikalawa ay ang ganap na pagtangga sa mga saloobing nagbabalak ng kasamaan, na matatagpuan sa mga sumusunod sa landas ng birtud nang may katwiran; ang ikatlo ay ang ganap na pagpapakalma ng mapanabik na pagnanasa, na nagaganap sa mga umaakyat mula sa nakikitang mga bagay tungo sa mental na pagninilay; ang ikaapat na anyo ng kawalan ng pagnanasa ay ganap na paglilinis kahit sa pinakasimple at pinakapayak na pantasya sa araw, na sumisibol sa mga taong, sa pamamagitan ng kaalaman at pagninilay, ay ginawang dalisay at malinaw na salamin ng Diyos ang kanilang isipan. Kaya, matapos linisin ang sarili mula sa mga gawaing may damdamin, at matapos palayain ang sarili mula sa pagka-aki sa mga ito sa isip, at matapos putulin sa ugat ang anumang malibog na

hilig patungo sa mga ito, at matapos gawing dalisay ang isip kahit sa pinakasimpleng pag-iisip tungkol sa mga ito—kung taglay ang apat na pangunahing kalagayang ito ng kawalang-damdamin—umaalis ang isang tao mula sa kaharian ng mga materyal na nilalang at pumapasok sa hanay ng mga intelektwal na nilalang, na banal at mapayapa.

188. Ang unang anyo ng kawalang-hilig ay tinutukoy bilang ang pagnanasa ng katawan tungo sa aktwal na kasalanan ay hindi pinapayagang maganap (umiiral ang pagnanasa, ngunit hindi ito binibigyan ng malayang labas); ang pangalawa ay ang ganap na pagtangga sa mga mapanisang kaisipan ng kaluluwa, na dito'y napipigil ang pagnanasang nabuo sa unang anyo ng kawalang-hilig, sapagkat walang mapanisang kaisipan na mag-uudyok dito upang kumilos; ang ikatlo ay ang ganap na katahimikan ng pagnanasa sa mga pagnanasa, na siyang dahilan din ng pagdating ng ikalawa, na nakapaloob sa kalinisan ng pag-iisip; ang ikaapat na anyo ng kawalang-pagnanasa ay ang ganap na pagtatabi sa isipan ng lahat ng makamundong pantasya, na dito rin nagsisimula ang ikatlo, sapagkat walang makamundong pantasya na naglalarawan ng mga pagnanasa.

189. Ang simula at wakas ng kaligtasan ng bawat tao ay karunungan, na sa simula ay nagbubunga ng takot, at pagkatapos, sa pag-abot ng kasakdalan sa wakas, ay nagbubunga ng pag-ibig. O mas tama, sa simula ay ito mismo, bilang isang usapin ng katinuan, ay takot, upang mapangalagaan ang minamahal nito mula sa kasamaan; at pagkatapos, patungo sa wakas, ito ay natural na nagiging pag-ibig sa sarili nitong karapatan, pinupuno ng espirituwal na kagalakan ang mga taong, sa pamamagitan ng pamumuhay sa pakikipag-isa rito, ay iniwan ang pagmamay-ari ng lahat ng nakikitang kayamanan.

190. Ang bawat pag-amin ay nagpapakumbaba sa kaluluwa, kung minsan ay tinuturuan itong kilalanin na ito ay pinapawalang-sala ng biyaya, at kung minsan naman ay pinipilit itong aminin na ito mismo ang may kasalanan sa sarili nitong mga kasalanan, dahil sa sariling kapabayaan.

191. Ang kumpisal ay may dalawang anyo batay sa nilalaman: ang isa ay binubuo ng damdamin ng pasasalamat para sa mga biyayang ipinagkaloob; ang isa naman ay binubuo ng damdamin ng pagsisi sa sarili at kamalayan sa kasamaan na nagawa. Sapagkat ang kumpisal ay tumutukoy sa magkabilang: ang mapagpasalamat na paggunita sa mga biyaya ng Diyos na taos-puso, at ang tapat na pag-amin sa masasamang gawa ng mga may sala. Pareho silang nagbubunga ng kababaang-loob. Sapagkat ang parehong nagpapasalamat sa mga biyaya at ang siyang nagsisisi sa kanyang mga paglabag ay karaniwang napapababa ang loob: ang una, sa pag-iisip na hindi sila karapat-dapat sa mga biyayang ipinagkaloob; at ang huli, sa pamamagitan ng kapatawaran para sa kanilang mga paglabag.

192. Ang damdamin ng kayabangan ay binubuo ng dalawang anyo ng kamangmangan, o kakulangan sa kaalaman, na kapag nagsanib ay bumubuo ng isang magkasanib na linya ng pangangatwiran (mayabang). Sapagkat ang mga mayabang ay yaong hindi kinikilala ang banal na tulong o ang kahinaan ng tao. Kaya naman, ang kayabangan ay kakulangan sa parehong kaalamang banal at pantao.

193. Ang kayabangan ay pagtalikod sa layunin na ayon sa Diyos, at pag-ikot patungo sa ibang layunin na hindi ayon sa Diyos. Sapagkat ang taong mayabang ay yaong naghahanap ng kabutihan para sa sariling kaluwalhatian kaysa para sa kaluwalhatian ng Diyos, at sa pamamagitan ng kanilang mga pagsisikap, layunin lamang nilang makamit ang panandaliang papuri ng tao.

194. Ang taong palahawiray ay isang bagay lamang ang iniintindi: na maging palabirong-panglabas ang kanyang kilos, at makatanggap ng magiliw na salita mula sa mambabatikos, na unang nahuhumaling sa nakikita at pagkatapos ay sa naririnig ng mga taong tuwang-tuwa o namamangha lamang sa nakikita at naririnig, at ang tanging batayan nila sa kabutihan ay ang nararamdaman ng kanilang mga pandama. Ang papuri-puri, samakatuwid, ay pagpapakita ng mabuting asal at salita sa harap ng mga tao at para sa kapakinabangan ng mga tao.

195. Ang pagpapanggap ay ang pagpapanggap ng pagkakaibigan, o poot na nakasuot ng pagkakaibigan, o pagkapoot na kumikilos sa ilalim ng balatkayo ng mabuting hangarin, o inggit na ginagaya ang anyo ng pag-ibig, o isang buhay na pinalamutian ng huwad na anyo ng kabutihan sa halip na tunay na kabutihan, o ang pagpapanggap ng katuwiran, na tila lamang o panlilinlang na kumukunwaring katotohanan; — ang lahat ng ito ay naibubuo ng mga tiwaling may budhi, na ginagaya ang ahas.

196. Ang Diyos ang sanhi ng lahat ng nilikha at ng lahat ng mabubuting nasa loob nila. Bakit nga, ang sinumang nagpapasikat sa pamamagitan ng kabutihan o kaalaman, at sa lawak ng kanyang kabutihan—ibig sabihin, sa pamamagitan ng tagumpay dito sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos—ngunit nabibigo pa ring kilalanin ang kanyang sariling kahinaan, ay malinaw na nabibigo ring makatakas sa masamang espiritu ng kapalaluan; ang gumagawa ng mabuti para sa sariling kaluwalhatian ay inilagay ang sarili sa itaas ng Diyos,

tinusok ng tinik ng kayabangan; ang nagsasagawa ng kabutihan o nagsasalita tungkol dito *upang 'makita siya ng mga tao'* (Matt. 23:5) ay inuna ang pag-apruba ng tao kaysa sa pag-apruba ng Diyos, na tinatablan ng pagnanasa na makuha ang pag-apruba ng tao; at ang siyang nagpalamuti lamang sa kanyang pag-uugali ng panlabas na pagpapakitang-gilas ng kabutihan, na malisyosong naghahangad na mandaya, at nagtatago ng masamang ugali ng puso sa likod ng isang maskara ng kabanalan, ay nakikipagkalakalan sa kabutihan sa pamamagitan ng katusuhan ng pagkukunwari. Hindi ba't malinaw na ang bawat isa sa mga ito ay itinutok ang kanyang layunin sa iba pa kaysa sa Sanhi ng lahat ng bagay?

197. Ang mga demonyo ay hindi kinamumuhian ang pagkabiyaya, ni kinamumuhian nila ang pag-aayuno, ni kinamumuhian nila ang pamamahagi ng kayamanan, ang pag-aasikaso sa mga bisita, ang pag-awit ng mga salmo, ang kasipagan sa pagbabasa, ang pag-iisa, ang matayog na pagninilay, ang pagtulog sa hubad na lupa, ang pagbabanté, o anumang iba pang bagay na katangian ng isang buhay na ayon sa Diyos, – basta ang layunin ng mga gawaing iyon ay nakatuon sa isang bagay na kaaya-aya sa kanila.

198. Ang mga demonyong nakikipagdigma sa kawalan ng birtud ay yaong nagtuturo ng pakikipagtalik sa labas ng kasal at pagkalasing, kasakiman at inggit; samantalang ang mga nakikipagdigma sa gitna ng birtud ay yaong nagtuturo ng pagmamataas sa sarili, kayabangan at pagmamapuri sa sarili, at sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng isang malikot na daya, ay lihim na nagtatanim ng alitan sa ating kalooban.

199. Oh, sana nga tayo rin, kapag hinarap natin ang mga espiritung ito ng kasamaan—na lumalapit sa atin nang hindi nakikita sa ilalim ng pagkunwaring espiritwal na pagkakaibigan, at, sa *'mabuting'* intensyon na *'idulot ang ating kamatayan'* sa pamamagitan ng kasalanan (Roma 7:3), ay nagsasabi: *'Magbuo rin kami kasama ninyo'* (2 Esdras 5:65),—na makasagot tayo: *'Hindi para sa inyo ni para sa amin ang magtayo ng isang bahay para sa Panginoon naming Diyos. Tayo lamang ang magtatayo nito para sa Panginoong Diyos ng Israel'* (2 Esdras 5:68). *'Mag-isa'* – sapagkat, matapos tayong palayain mula sa mga espiritung nakikipagdigma dahil sa kakulangan ng birtud, na ating inihiwasan na, ayaw na naming muling tuksuhin ninyo; matapos tayong umangat sa kanila sa pamamagitan ng kasaganaan ng birtud, at magdusa ng pagbagsak na mas mapaminsala kaysa sa una, sapagkat sa nauna ay may mas madaling pag-asa ng pagbangon, dahil noon ay nabibilang tayo sa mga mapagkumbabang pinatawad dahil sa kahinaan; samantalang sa kasong ito, alinman ay wala nang ganoong kahinaan, o napakahirap itong maabot, sapagkat tayo ay mamamahay sa kalagayan ng pagkamuhi dahil sa ating kayabangan. – At *hindi* tayo *'mag-isa'*, sapagkat mayroon tayong mga banal na Anghel bilang ating mga katulong sa kabutihan, at lalo pa ang Diyos Mismo, na nagpapahayag ng Kanyang sarili sa atin sa pamamagitan ng mga gawa ng katuwiran at binubuo tayo upang maging isang banal na templo, na malaya sa bawat pagnanasa.

200. *'Ang panalangin ng isang matuwid na tao ay makapangyarihan at mabisa'*, gaya ng nakasulat (Santiago 5:16). Mabisa ito sa dalawang paraan: una (kapag ang nananalangin mismo ay matuwid), at iniaalay sa Diyos ang panalangin na sinasabayan ng mga gawa alinsunod sa mga utos—isang panalangin na hindi binubuo lamang ng mga salita, ni binibigkas bilang hungkag na tunog ng tinig, ni ito ay walang bunga at walang matibay na saligan, kundi ito ay mabisa at buhay, na hinihimok ng mga gawa alinsunod sa mga utos. Sapagkat ang kapangyarihan at bisa ng panalangin ay nakasalalay sa pagtupad sa mga utos sa pamamagitan ng paglinang ng mga birtud; samakatuwid, ang matuwid ay may malakas at makapangyarihang panalangin, na sinusuportahan ng mga utos. Pangalawa, kapag ang isang tao, habang humihingi ng panalangin mula sa mga matuwid, ay siya ring nagsasagawa ng mga gawa ng panalangin, nangangako at tunay na binabago ang kanyang dating pamumuhay, at sa gayon, sa pamamagitan ng kanyang sariling mabuting pag-uugali, ay ginagawang malakas at makapangyarihan ang panalangin ng mga matuwid.

201. Walang anumang kapakinabangan mula sa panalangin ng mga matuwid para sa taong kumakatawan dito, kapag mas ikinagagalak ng taong iyon ang makasalanang gawain kaysa sa mga birtud. Kaya nga, noong mga unang panahon, kahit ang dakilang Samuel ay umiyak para kay Saul nang siya ay nagkasala, subalit hindi niya napayapain ang Diyos para sa kaniya, sapagkat hindi niya sinamahan ang kaniyang pag-iyak ng angkop na pagsisisi ng makasalanan. Bakit nga, samakatuwid, pinipigilan ng Diyos ang Kanyang lingkod sa walang-bunga na pag-iyak, at sinasabi sa kanya: *'Gaano ka pa magluluksa para kay Saul? Tinanggihan ko siya, upang hindi na siya maghari sa Israel'* (1 Sam. 16:1)?

202. Muli, ang pinakamaawain na si Jeremias, na nanalangin para sa mga Judiong kumapit sa demonyong ilusyon hanggang sa antas ng pagkabaliw, ay hindi pinakinggan, sapagkat ang kanyang panalangin ay hindi sinuportahan ng pagbabalik-loob ng mga walang-diyos na Judio mula sa ilusyong ito. Kaya naman, sa pagpigil din sa kanya sa kanyang walang tigil at walang bunga na mga pamanhikayat, sinasabi

ng Diyos: *'Huwag mong ipanalangin ang mga taong ito, ni humiling na sila'y patawarin, ni mamamagitan sa Akin para sa kanila, sapagkat hindi kita didinigin'* (Jer. 7:16).

203. Isang tanda ng matinding kamangmangan, o masasabi pang kabaliwan, ang maghanap ng kaligtasan sa pamamagitan ng mga panalangin ng mga Santo para sa isang taong nasisiyahan sa kanyang puso sa masasamang gawa, at humiling ng kapatawaran para sa mismong bagay na iyon na, habang ipinagmamalaki, ay siya namang pinadudumihan ang kanyang sarili sa kanyang isipan at damdamin. Ang sinumang humihingi ng panalangin ng mga matuwid ay hindi dapat hayaang maging walang bunga at walang bisa ang mga ito, kung tunay niyang kinamumuhian ang kasamaan; kundi, sa pamamagitan ng pagpapalakas sa mga ito ng kaniyang sariling mga birtud, dapat niyang gawing mabisa at makapangyarihan ang mga ito, upang umakyat ang mga ito sa Maykapal at makamtan ang kapatawaran ng mga kasalanan.

204. *'Ang panalangin ng matuwid ay makapangyarihan'* kapag sinuportahan ito alinman sa pamamagitan ng matuwid na nag-aalay nito, o ng taong humihingi sa matuwid na ialay ito. Sa bahagi ng matuwid na tao, pinatitibay ito ng katotohanang nagbibigay ito sa kanya ng tapang sa harap Niya na may kapangyarihang tuparin ang mga kahilingan ng matuwid; at sa bahagi naman ng humihingi sa matuwid na tao na manalangin, pinatitibay ito kung siya ay talikuran ang dati niyang kasamaan at buong pusong lumihis tungo sa kabutihan.

205. Alam ng Salita ng Katotohanan ang dalawang uri ng kalungkutan, kung saan ang una ay nabubuo nang hindi nakikita sa loob ng kaluluwa, samantalang ang ikalawa ay hayagang inihahanda sa mundong pandama: ang una ay sumasaklaw sa pinakamalalim na bahagi ng kaluluwa, na sanhi ng mga latigo ng budhi, samantalang ang ikalawa ay bumabagsak sa mga pandama, pinipigilan ang mga ito sa kanilang likas na pagdaloy sa pamamagitan ng pasanin ng mabibigat na kapahamakan.

206. Tulad ng pagkilala ng Salita ng Katotohanan sa dalawang uri ng kalungkutan, gayundin nito ay kinikilala ang dalawang uri ng tukso, na ang ilan ay nagmumula sa saklaw ng kalooban sa pamamagitan ng paggising ng masasamang pagnanasa, samantalang ang iba ay nagmumula sa labas, lampas sa kalooban, sa anyo ng di-kusang mga paghihirap, kalungkutan, at kapahamakan. Ang una ay sanhi ng kalungkutan sa isip, samantalang ang huli ay sanhi ng kalungkutan sa pandama (5, 90).

207. Ang tukso na nagmumula sa saklaw ng kalooban ay nagdudulot ng kalungkutan sa kaluluwa, habang nagbibigay ng kasiyahan sa mga pandama; kabaligtaran, ang hindi kusang tukso ay nagpapalubag sa kaluluwa (na tinatanggap ito nang may katwiran), habang pinapabigat ang laman ng kalungkutan.

208. Naniniwala ako na nang turuan ng Panginoon at ating Diyos ang Kanyang mga alagad kung paano manalangin, Siya, sa pamamagitan ng mga salitang: *'Huwag Mo kami dalhin sa tukso'* (Matt. 6:13), ay hinihikayat silang ipanalangin ang kaligtasan mula sa mga tukso na nagmumula sa saklaw ng kalooban, ibig sabihin, mula sa mga pag-uga ng pagnanasa na yuyugyugin ang mabubuting disposisyon at intensiyon ng isang tao; at ang dakilang Santiago, na tinawag na kapatid ng Panginoon, sa pagtuturo sa mga nagsusumikap para sa katotohanan na huwag magtaka sa mga pagsubok na kanilang nararanasan, ay ang hindi kusang pagsubok ang kanyang tinutukoy nang sinabi niya: *'Ituring ninyong dalisay na kagalakan, mga kapatid ko, kapag sumailalim kayo sa iba't ibang pagsubok'* (Santiago 1:2), ibig sabihin, yaong dumarating sa atin nang hindi sinasadya, lampas sa ating kontrol, at nagdudulot ng kalungkutan at paghihirap. – Malinaw itong ipinapakita ng mga salitang sumusunod sa parehong pahayag na ito: sapagkat doon ay dinaragdag ng Panginoon: *'ngunit iligtas mo kami sa masama'*; samantalang dito ay sinasabi ng dakilang Santiago: *'na nalalaman ninyo na ang pagsubok ng inyong pananampalataya ay nagbubunga ng pagtitiis; at hayaang magkaroon ng ganap na bisa ang pagtitiis, upang kayo'y maging ganap at lubos, na walang kulang'* (Santiago 1:3–4).

209. *Perpekto* ang taong nilalabanan ang kusang-loob na tukso sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, at tinitii ang mga hindi kusang-loob na tukso nang may pagtitiis; at *'buo'* ang taong gumagawa ng mga gawa nang may kaalaman, at hindi iniwan ang pagmumuni-muni na walang ginagawa.

210. Ang isip at ang mga pandama, na magkasalungat sa isa't isa, ay may likas na tungkulin, dahil sa matinding pagkakaiba at pagkaiba ng kanilang mga pinagtutuunan. Ang isip ay may pinagtutuunan na mga entidad na pangkaisipan at di-katawan, na tinatanggap nito nang di-katawan; samantalang ang mga pandama ay may pinagtutuunan na mga likas na nakararamdaman at katawan, na tinatanggap nila nang pandama.

211. Sa sandaling simulan ng talinong pagnilay-nilay ang ituring ang mga pandama bilang sariling likas na kapangyarihan, nabubuhol ito sa mga anyo ng mga bagay na nasasagap ng pandama at nagiging

imbentor ng mga laman-damdaming ligaya, na kulang sa lakas na umangat sa likas na katangian ng mga nakikitang bagay dahil sa pagkiling nito sa mga pandama.

212. Ang nakapagpapalusog na ligaya ay ang kagalakan ng kaluluwa na nagmumula sa kabutihan; at ang nakapagpapabuti sa kaluluwa na paghihirap ay ang pagdurusa ng laman alang-alang sa kabutihan. Sapagkat ang taong labis na naglilibang sa sarili sa mga ligayang pandama ay hindi itinutok ang kanyang mga hangarin sa nararapat; at ang taong umiwas sa mga pangyayaring nagdudulot ng pagkawala ng mga ligayang ito ay tumatakas sa bagay na hindi dapat takasan.

213. Tulad ng kung paanong, kung walang sikat ng araw, hindi makita ng mata ang mundong nakararamdam, gayon din, kung walang espirituwal na liwanag, hindi kailanman maaabot ng isip ng tao ang espirituwal na pagninilay. Sapagkat ang liwanag na nakararamdam ay natural na nagliliwanag sa mga pandama upang makita ang mga bagay na nakararamdam; samantalang ang espirituwal na liwanag ay nagbibigay-liwanag sa isip para sa kontemplatibong pagkaunawa sa mga bagay na lampas sa karanasan.

214. Ang paglikha ng mga kathang-isip na kahirapan, at ang pagpapataw ng mga hindi kusang-loob na kahirapan, bagaman mapipigil nila ang pagnanasa sa pamamagitan ng pagpigil sa aktibong paggalaw nito, ay hindi, gayunpaman, sumisira sa kapangyarihan o kakayahan para magparami, na nasa ating kalikasan bilang isang batas. – Sapagkat ang birtud na pagpipigil sa sarili ay karaniwang nagbubunga ng kawalan ng hilig sa kalooban, hindi sa kalikasan: at sa pamamagitan ng kawalan ng hilig na ito ng kalooban, ang isip ay pinagkakalooban ng banal na kagalakan.

215. Imposible na ang Panginoon—na sa kanyang kalikasan ay matalino, matuwid, at makapangyarihan sa lahat—bilang ang Matuwid, ay hindi alam ang paraan ng paggaling (ng ating kalikasan na tinamaan ng kasalanan); bilang ang Matuwid, ay hindi ninanais na isakatuparan ang kaligtasan ng tao sa isang mapang-abuso at sapilitang paraan, ayon sa kalooban ng isang nahulog sa pamatok (at kasalanan); bilang ang Makapangyarihan, ay hindi nagawa ang kinakailangan para sa ating paggaling.

216. Ang karunungan ng Diyos ay nahayag sa katotohanang Siya ay tunay at sa kanyang diwa ay naging tao; ang Kanyang katuwiran sa katotohanang, sa pamamagitan ng Kanyang kapanganakan, Siya ay nagkaroon ng kalikasan na kayang magdusa na gaya ng sa atin; ang Kanyang makapangyarihan sa katotohanang, sa pamamagitan ng Kanyang paghihirap at kamatayan, Siya ay nagkaloob sa ating kalikasan ng buhay na walang hanggan at di-mababago-bagong kalayaan mula sa pagnanasa.

217. Masusungit sa Diyos at sa atin, mapanlinlang na iminungkahi ng diyablo sa tao na masusungit ang Diyos sa kaniya, at sa gayon ay napaglingkisan siyang lumabag sa utos. Masusungit siya sa Diyos, baka ang Kaniyang tunay na pinupuring kapangyarihan, na nagpapadiyos sa tao, ay magpakita; at sa tao, baka siya, sa pamamagitan ng kabutihan, ay kitang-kitang maging katuwang ng kaluwalhatian ng Diyos. Kaya, ang lubhang masamang ito ay naiinggit hindi lamang sa atin—dahil sa kaluwalhatian na mayroon tayo kasama ang Diyos sa pamamagitan ng ating kabutihan—kundi pati na rin sa Diyos Mismo—dahil sa pagpapahayag ng Kanyang lubos na pinupuring pag-ibig sa ating kaligtasan.

218. Ang Diyos, sa pamamagitan ng nag-iisang kalooban ng Kanyang kabutihang walang hanggan ang kapangyarihan, ay niyayakap at sinusuportahan ang lahat—mga anghel at tao, ang mabuti at ang masama. Gayunpaman, nakikibahagi silang lahat sa Diyos sa iba't ibang antas, habang dumadaloy Siya sa kanila nang walang sagabal, alinsunod sa kanilang kalikasan.

219. Hindi natin kinikilala ang pagkakaiba ng mga persona kay Cristo, sapagkat nanatiling Trinidad ang Trinidad, at nang ang Verbo ay nagkatawang-tao, walang bagong persona ang nadagdag sa Banal na Trinidad sa pamamagitan ng pagkakatawang-taong ito. Ngunit kinikilala natin sa Kanya ang pagkakaiba ng mga kalikasan, upang hindi ipahayag na ang laman ay magkasing-kalikasan sa Verbo ayon sa kalikasan.

220. Ang isang manunumpa ng huwad sa pangalan ng Panginoon ay yaong nangangako sa Diyos na mamumuhay nang may birtud, ngunit pagkatapos ay inilalayo ang buong pansin sa ibang bagay, na dayuhan sa panata na binigkas ng kanyang sariling labi, at sa hindi pagtupad sa mga utos ay nilalabag ang taimtim na panata ng isang banal na pamumuhay. Sa madaling salita, ang isang taong pinili ang buhay ayon sa Diyos, ngunit hindi lubos na namatay sa kasalukuyang buhay na ito, ay isang sinungaling at manlilinlang sa panunumpa; gaya ng isang taong nanumpa sa Diyos—ibig sabihin, nangako na mamumuhay nang walang kapintasan sa pamamagitan ng mga gawang kaaya-aya sa Diyos—at hindi tinupad ang pangakong iyon.

221. Ang sinumang nagtitiis sa pagsalakay ng mga hindi kusang tukso, gaya ng pinagpalang si Job at ng matatapang na mga martir, nang may hindi matitinag na karunungan, ay isang makapangyarihang sulo, at siya mismo ay pinananatili ang hindi mapapatay na liwanag ng kaligtasan, na tinanggap sa pamamagitan ng

kapangyarihan ng Panginoon. Ngunit gayon din ang siyang nakakakilala sa mga panlilinlang ng Masama at pamilyar sa mga labanan (banggaan, sagupaan) sa mga hindi nakikitang pakikipaglaban—siya rin, na pinaliwanagan ng liwanag ng kaalaman, ay isang sulo para sa iba, na, tulad ng dakilang Apostol, ay maaaring tamang sabihin: *'Hindi namin nauunawaan ang kaniyang mga kaisipan'* (2 Cor. 2:11).

222. Tulad ng isang lampara na hindi maaaring manatiling hindi napapatay kung walang langis, gayundin ang liwanag ng mga espiritwal na kaloob ay hindi maaaring mapanatili kung walang disposisyong naging ikalawang kalikasan, na nagpapalusog sa panloob na kabutihan sa pamamagitan ng mga salita, gawa, at pag-uugaling angkop dito, pati na rin ng mga damdamin at kaisipang kaayon nito. Sapagkat ang bawat espiritwal na kaloob ay nangangailangan, alinsunod sa kanyang kalikasan, ng isang disposisyon (o estado ng pag-iisip) na walang patid na nagbubuhos dito, na parang langis, ng isang tiyak na sangkap ng pag-iisip, upang ito ay manatiling ganap na napreserba sa pamamagitan ng mabuting disposisyon ng siyang tumanggap nito.

223. Ang Diyos ay tinatawag at Siya ang Ama, sa pamamagitan ng biyaya, ng mga yaon lamang na nagpapatotoo sa kanilang muling pagsilang na espiritwal mula sa Diyos sa pamamagitan ng birtwusong pagkatao. Sa mga katangiang ito ng pagkatao, nakikita, wari, ang mukha ng kaluluwa, na sumasalamin sa pamamagitan ng mga birtud nito sa natatanging katangian ng Diyos na nagbigay-buhay dito; at ang mga may taglay nito ay naghihikayat sa mga nakamasid na luwalhatiin ang Diyos, sa pamamagitan ng paghahain ng kanilang buhay bilang huwaran ng birtud na dapat tularan. Sapagkat ang Diyos ay hindi karaniwang pinupuri sa pamamagitan lamang ng mga salita, kundi sa pamamagitan ng mga gawa ng katuwiran, na mas malinaw na ipinapahayag ang Kanyang banal na karilagan kaysa sa mga salita.

224. Ang sinumang nagpapakita sa kanilang sarili ng kaalamang ginagabayan ng gawa, at gawaing hinihikayat ng kaalaman, ay natagpuan ang tumpak na landas patungo sa tunay na banal na gawain sa loob natin. Ngunit ang sinumang nagtataglay ng alinman sa mga katangiang ito nang hiwalay sa iba ay alin ay pinababa ang kaalaman sa isang simpleng pantasya (hindi nakumpirma at hindi nakontrol), o binago ang kilos na maging isang diyus-diyosan na walang kaluluwa. Sapagkat ang kaalaman na walang gawa ay hindi naiiba sa mga panaginip ng imahinasyon, na walang gawa upang patunayan ito; at ang gawa na walang kahulugan ay katulad ng isang diyus-diyosan, na kulang sa kaalamang nagbibigay-buhay rito.

225. Tunay nga, ang isang sumpaang pagnanasa ay ang kayabangan, na binubuo ng pagsasanib ng dalawang kasamaan: ang pagmamataas at ang pagkamapanghamak; sa mga ito, ang pagmamataas ay lumalayo sa Maylalang ng kabutihan at ng kalikasan, samantalang ang pagkamapanghamak ay binabaluktot ang parehong kalikasan at ang kabutihan mismo; sapagkat sa mayabang, wala nang nagagawa ayon sa Diyos, samantalang sa mayabang na walang kabuluhan, wala namang nagaganap ayon sa kalikasan.

226. Ang nakasulat na batas, sa pamamagitan ng pagpigil sa paggawa ng masama dahil sa takot, ay nag-uugoy sa isang tao sa katuwiran; sa paglipas ng panahon, ang ugaliing ito ay nagbubunga ng isang disposisyon na umiibig sa katuwiran, na dito namumukadkad ang matatag na hilig tungo sa kabutihan, na humahantong sa pagkalimot sa dating bisyong ginawa.

227. Ang pagtutuli, sa espiritwal na kahulugan, ay ang ganap na pagputol ng hilig sa laman.

228. Ang Sabado ay ang pagpapakalma ng mga pagnanasa, o ang kanilang ganap na kawalan ng kilos.

229. Ipinag-utos ng Diyos na igawa ng pagdiriwang ang Sabado, ang mga bagong buwan, at ang mga kapistahan, hindi dahil Niya nais na parangalan ng mga tao ang mga araw na ito bilang mga karaniwang araw lamang: sapagkat katumbas iyon ng 'paglilipat ng katotohanan ng Diyos sa kabulaanan' (Roma 1:25), sa batayan na ang mga araw ay likas na karapat-dapat sa parangal at samakatuwid ay karapat-dapat sa pagsamba. Ngunit sa pamamagitan ng pag-utos na parangalan ang mga araw na ito, simbolikong inutusan Niya na Siya Mismo ang parangalan. Sapagkat Siya Mismo ang Sabado—ang —bilang kapahingahan mula sa mga paghihirap at alalahanin ng buhay at mula sa mga paggawa para sa katuwiran; Siya rin ang Paskwa, bilang tagapagpalaya ng mga bihag sa mapait na paggawa ng kasalanan; at Siya ang Pentekostes, bilang simula at wakas ng lahat ng bagay.

230. Kinikilala natin bilang mga espiritwal na hain hindi lamang ang pagpapahirap sa mga pagnanasa, na napapailalim sa pamamagitan ng *'espada ng Espiritu, na siyang salita ng Diyos'* (Efe. 6:17); kundi pati na rin ang pag-aalay ng lahat ng likas na kapangyarihan sa Diyos at ang kanilang paghahain bilang handog na sinusunog sa Diyos sa pamamagitan ng apoy ng biyaya ng Espiritu.

231. Ang kapangyarihan ng kasalanan, o ang makarnal na pangangatwiran, ay pinipigil ng biyaya ng banal na binyag, samantalang ang aktibong pagsunod sa mga banal na utos ay ganap na pinapatay ito sa pamamagitan ng tabak ng Espiritu.

232. Ang pagnanasa sa sobrang pagkain, kasama ang mga malisyang kaisipan nito, ay, na parang tabak, winasak ang maraming birtud: pinapatay nito ang mga binhi ng kabanalan sa pamamagitan ng kawalan ng pagpipigil; sinisira nito ang katuwiran ng katarungan sa pamamagitan ng malikot na pag-uugali; hinihiwalay nito ang likas na ugnayan ng pagmamahal sa kapwa at pagmamahal sa sarili; at, sa madaling sabi, ang pagnanasa sa kasakiman sa pagkain ay napatunayang tagapuksa ng lahat ng bunga ng birtud.

233. Ang bawat masigasig na naghahanap ng kaligtasan ay iniaalay ang sarili sa mga gawang may birtud at banal na kaisipan: sapagkat kung walang birtud at kaalaman, wala pang sinumang nagtagumpay na makamit ang kaligtasan: ang tungkulin ng birtud ay ayusin ang mga kilos ng katawan sa pamamagitan ng matibay na pangangatwiran, at mahusay na pigilan ang mga ito, na parang bitag, mula sa mga hindi angkop na pagnanasa; samantalang ang tungkulin ng kaalaman ay maingat na pag-isipan at matalinong talakayin kung paano dapat kumilos, at pagkatapos ay ihanda ang sarili upang isakatuparan ito.

234. Sinumang nagpamatay sa *'mga miyembro na nasa lupa'* (Col. 3: 5), at pinawi ang lahat ng kanyang makalupang kaisipan, at pinutol ang lahat ng pakikiramay dito—upang magawa niyang sabihin kasama ng pinagpalang Apostol Pablo: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ni Cristo'* (Roma 8:32)?—ang ganoong tao ay naging walang ama, walang ina, at walang angkan ng laman, na gaya ng dakilang Melquisedek (Heb. 7:3), na wala nang anuman na magagamit ng kanyang laman at kalikasan upang pigilan siya, dahil sa ganap na pagkakaisa sa Espiritu na naganap sa loob niya.

235. Sa palagay ko ay hindi tama na tawagin ang wakas ng kasalukuyang buhay na ito na 'kamatayan', kundi pagliligtas mula sa kamatayan, pag-alis mula sa saklaw ng pagkabulok, kalayaan mula sa pagkaalipin, pagtatapos ng mga pagkabahala, isang wakas ng alitan, isang paglabas mula sa kadiliman, isang pahinga mula sa pagod, isang pag-ayaw ng kaguluhan, isang kanlungan mula sa hiya, isang pagtakas mula sa mga pagnanasa, at, sa pangkalahatan, ang wakas ng lahat ng kasamaan: mula rito ang mga Santo, sa pamamagitan ng kusang-loob na pagpapakaitim, ay ginawang dayuhan at pansamantalang manlalakbay ang kanilang sarili sa buhay na ito. Sapagkat, matapang silang nakipaglaban laban sa sanlibutan, at laban sa laman, at laban sa mga paghihimagsik na nagmumula rito, at nang supilin ang ilusyon na isinilang ng pakikiramay ng mga pandama sa makalamang bagay, kanilang pinanatili sa kanilang sarili ang dangal ng kaluluwa, na nananatiling hindi napasailalim.

236. Ang mga santo ay mabuti at mapagkawanggawa, mabait at mahabagin, na nagpakita ng pantay na pagmamahal sa buong sangkatauhan; sa pamamagitan ng kapangyarihang ito, sa buong buhay nila, tapat nilang pinangalagaan ang pinakamabuting sa lahat ng kabutihan—ang kababaang-loob— ang tagapangalaga ng lahat ng kabutihan at tagawasak ng kasamaan na sumasalungat dito, nanatiling hindi natitinag sila sa lahat ng tukso na bumababâ sa atin—kapwa ang mga nagmumula sa ating sariling kalooban at ang mga lampas sa ating kontrol—pinipigilan ang una sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili at iniwasan ang huli sa pamamagitan ng pagtitiis.

Banal na Abba Falasius

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Namayagpag ang ating kagalang-galang na Ama Falasius sa unang kalahati ng ikapitong siglo at siya ay isang pari at abbot ng isang monasteryo sa mga disyertong Libyano. Pinagsama ng banal na Abba na ito ang kanyang pagmamahal sa kabanalan at ang paghahangad ng espirituwal na kaliwanagan, at naglaan ng maraming oras sa pag-aaral ng Banal na Kasulatan. Kapanahunan niya si San Maximus ang Kumpesor, na kung kanino siya ay nagkaroon ng espirituwal na pakikipag-isa. May ilang liham mula kay San Maximus na nakalaan para sa kanya; at isang buong aklat, na naglalaman ng paliwanag sa mga mahihirap na talata ng Banal na Kasulatan, ay inialay sa kanya. Lubos na iginagalang ni San Maximus ang Abba na ito, at sa isang liham ay tinukoy pa nga siyang kanyang gabay. Ang kanyang kagalang-galang na pagpanaw ay malamang na naganap hindi lalampas sa taong 660. Ang apat na raang kasabihan niya na inilahad dito, tungkol sa pag-ibig, pagpipigil sa sarili, at buhay-espirituwal, ay punong-puno ng mga aral na nakapagpapatibay ng diwa. Karamihan sa mga ito ay may moral at asketikong katangian, ngunit mayroon ding ilan na naglalaman ng mga dogmatikong ideya na ginamit ni San Damasceno sa kanyang paliwanag ng pananampalataya. Kung babasahin nang sunud-sunod ang paunang titik ng mga kasabihan, ayon sa pagkakasunod-sunod sa orihinal na manuskrito, lilitaw ang isang natatanging tema – na inilalagay sa simula ng bawat daan.

Si Abba Falassius tungkol sa pag-ibig, pagtitimpi at buhay na espiritwal, para sa presbiterong si Pablo

Ang Ika-101

na ang akrostiko ay ganito: Sa *aking espirituwal na kapatid at minamahal na Panginoong Pablo ng Falassia, na tila isang taong tahimik, ngunit sa katotohanan ay isang mapagkunwari at mapagmalaki.*

1. Ang pag-ibig, na lubos na nakatuon sa Diyos, ay nagbubuklod sa mga umiibig sa Diyos at sa isa't isa.

2. Ang isip na nakamtan ang espiritwal na pag-ibig ay hindi kailanman iniisip ang anumang hindi angkop sa pag-ibig tungkol sa kapwa.

3. Ang siyang nagpapala sa pamamagitan ng kanyang mga labi habang minamaliit sa kanyang puso ay nagtatago ng pagkukunwari sa ilalim ng tabing ng pag-ibig.

4. Ang siyang nakamtan ng pag-ibig ay matiisin nang may kapayapaan ang lahat ng kalungkutan at pighati na ipinapataw sa kaniya ng kaniyang mga kaaway.

5. Ang pag-ibig lamang ang nagbubuklod sa lahat ng nilikha sa Diyos at sa isa't isa sa pagkakaisa ng isipan.

6. Ang tunay na pag-ibig ay taglay ng taong hindi nag-iimbak ng alinlangan o pananalita laban sa kanyang kapuwa.

7. Karapat-dapat siya sa harap ng Diyos at ng mga tao kung hindi siya gumagawa ng anumang makakasagabal sa pag-ibig.

8. Ang tapat na pag-ibig ay nailalarawan ng tunay na mga salita '*mula sa mabuting budhi*' (1 Tim. 1:5).

9. Ang sinumang nagpapasa ng mga salitang panunisi sa kapatid, na narinig mula sa iba, ay nagtatago ng inggit sa ilalim ng balatkayo ng mabuting hangarin.

10. Tulad ng kung paanong ang mga pisikal na birtud ay nakakakuha ng papuri mula sa mga tao, gayon din naman ang mga espiritwal na birtud ay nakakakuha ng papuri mula sa Diyos.

11. Ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili ay naglilinis ng kaluluwa, samantalang ang dalisay na panalangin ay nagbibigay-liwanag sa isip (espiritu).

12. Ang tao ay malakas na nagtataboy ng kasamaan sa pamamagitan ng kanyang mga gawa at isipan.

13. Ang sinumang nakamit ang kawalan ng pagnanasa at espiritwal na pag-unawa ay nakatamo ng biyaya mula sa Diyos.

14. Kung nais mong alisin ang mga mapusok na kaisipan, magsanay ng pagpipigil sa sarili at pagmamahal sa kapwa.

15. Ingatan mo ang iyong sarili laban sa kawalan ng pagpipigil at poot, at hindi ka makakasalubong ng mga hadlang habang nananalangin.

16. Tulad ng hindi makakakita ng mabango sa tambakan ng basura, gayundin sa isang mapanaghimalang kaluluwa ay walang bango ng pag-ibig.

17. Matapang mong pigilan ang galit at pagnanasa, at malilinis ka agad sa masasamang kaisipan.

18. Sinisira ng kayabangan ang pagtatago ng mabubuting gawa, samantalang itinataboy ng kapalaluan ang lahat ng kababaang-loob.

19. Ang pagpapanggap at kabulaanan ay katangian ng kayabangan, samantalang ang pagmamataas sa sarili at inggit ay katangian ng kapalaluan.

20. Siya ay isang guro na nakamtan ang paghahari sa sarili at nasailalim ang kaluluwa at katawan sa isip (espiritu).

21. Ang katapatan ng isang kaibigan ay nahahayag sa panahon ng pagsubok, kapag siya ay nasa tabi natin sa oras ng ating pangangailangan.

22. Pakalmahin mo ang iyong damdamin sa pamamagitan ng tahimik na pag-iisa, at ilagay mo sa mahigpit na paghuhusga ang mga kaisipang sumusulpot sa iyong puso.

23. Huwag magtanim ng sama ng loob sa mga nagdudulot ng masakit na panlalait, ngunit pakitunguhan nang may pagkamuhi ang mga maluho.

24. Tahimik na pag-iisa, panalangin, pag-ibig at pagpipigil sa sarili – ito ang karwaheng may apat na kabayo na nag-aangat sa isip patungo sa langit.

25. Pagsikapan mong pahinain ang laman sa pamamagitan ng pag-aayuno at pananatili sa gising, at matataboy mo ang nakakabagabag at malibog na kaisipan.
26. *'Tulad ng waks na natutunaw sa harap ng apoy'* (Awit 67:3), gayon din ang isang maruming kaisipan na natutunaw dahil sa takot sa Diyos.
27. Isang malaking kasamaan para sa isang makatwirang kaluluwa na manatili nang matagal sa kahiya-hiyang pagnanasa.
28. Tiisin nang may pasensya ang mga palo ng malungkot at nakapipighating kapahamakan; sapagkat sa pamamagitan ng ganitong mga pagsubok hinahangad ng probidensiya ng Diyos na linisin ka.
29. Matapos itakwil ang iyong mga pag-aari at itakwil ang mundo, itakwil mo rin sa wakas ang iyong masasamang kaisipan.
30. Karapat-dapat na ang isip ay patuloy na turuan ng mga salita ng Diyos.
31. Kung paanong gawain ng Diyos ang mamahala sa mundo, gayon din naman ang gawain ng kaluluwa ang mamahala sa katawan.
32. Sa anong pag-asa natin haharapin si Cristo, tayo na hanggang ngayon ay alipin pa rin ng laman?
33. Ang pagnanasa ay napapawi sa pamamagitan ng pagdurusa at kalungkutan, maging ito man ay ating sariling gawa o ipinadala ng Providensiya.
34. Ang pag-ibig sa pera ay pagkain ng mga pagnanasa, sapagkat pinapakain at pinapalakas nito ang pangkalahatang, makasariling pagnanasa.
35. Ang kalungkutan ay nagdudulot ng pagbawas ng kasiyahan (o ng katuparan ng makamundong pagnanasa); ang kasiyahan naman ay magkakaugnay sa bawat pagnanasa.
36. Anumang sukatan ang iyong gamitin sa pagbibigay sa iyong katawan, ganoon din ang susukatin sa iyo ng Diyos (Mateo 7:2).
37. Ang mga gawa ng banal na paghuhukom ay kabayaran para sa mga gawaing isinagawa sa pamamagitan ng katawan.
38. Ang kabutihan at kaalaman ay nagbubunga ng kawalang-kamatayan; ang kanilang pagbagsak, gayunpaman, ay naging ina ng kamatayan.
39. Ang pagdadalamhati para sa Diyos ay nag-aalis ng kahalayan; at ang pag-aalis ng kahalayan ay pagkabuhay na mag-uli ng kaluluwa.
40. Ang hindi pag-iimbot ay katatagan ng kaluluwa sa harap ng kasamaan; gayunpaman, hindi ito makakamtan nang wala ang biyaya ni Cristo.
41. Si Cristo ang Tagapagligtas ng kaluluwa at katawan, at ang sinumang sumusunod sa Kanyang mga yapak ay naliligtas mula sa lahat ng kasamaan.
42. Kung nais mong makamit ang kaligtasan, talikuran ang mga ligaya ng laman, at yakapin ang pagpipigil sa sarili, pag-ibig at panalagin.
43. Ang tunay na paghuhusga ay katangian ng kawalan ng pagnanasa, kung saan ang lahat ng bagay ay ginagawa sa wastong sukat.
44. Ang ating Panginoon at Diyos ay si Jesucristo; at ang isip na sumusunod sa Kaniya ay hindi mananatili sa kadiliman.
45. Tipunin ang iyong isipan at bantayan ang iyong mga kaisipan; at ang mga mapusok ay labanan mo.
46. May tatlong pinagmumulan ng mga kaisipan: ang mga pandama, ang alaala, at ang kabuuan ng katawan; ngunit ang pinakamasalimuot sa mga ito ay yaong nagmumula sa alaala.
47. Ang siyang pinagkalooban ng karunungan ay nagiging katuwang sa pagkaunawa ng di-nakikita, at nalalaman ang simula ng mundo at ang wakas nito.
48. Huwag mong pabayaang wastong landas ng kilos, at ang iyong isipan ay magiging liwanag; sapagkat sa kanila'y ipinangako: *'Bubuksan ko sa iyo ang mga nakatagong at hindi nakikitang kayamanan'* (Isaias 45:3).
49. Ang siyang nagpalaya sa sarili mula sa mga pagnanasa ay nakatamo ng biyaya ng Diyos, at ang siyang itinuring na karapat-dapat sa kaalaman ay pinagkalooban ng malaking awa.
50. Ang isip, na pinalaya mula sa mga pagnanasa, ay nagliliwanag, na walang patid na pinapaliwanagan ng pagninilay sa lahat ng umiiral.
51. Ang liwanag ng kaluluwa ay kaalaman; kung wala ito, ang mga hangal ay naglalakad sa kadiliman.

52. Ang taong hangal ay ginugugol ang kanyang buhay sa kadiliman; at ang kadiliman ng kamangmangan ay bumabalot sa kanila.
53. Ang umiibig kay Hesus ay maliligtas sa kasamaan; at ang sumusunod sa Kanya ay makakakita ng tunay na liwanag.
54. Ang isip na napalaya mula sa mga pagnanasa ay nakakaramdam ng banayad na mga kaisipan, kapwa kapag gising ang katawan at kapag ito'y sumisid sa pagtulog.
55. Ang isip na nakamit ang pinakamataas na antas ng kadalisayan ay nakakaramdam ng pagkaipit ng mga nilikhang nilalang at pagnanasaang lumagpas sa lahat ng nilikha.
56. Mapalad ang siyang nakamit ang walang-hanggang kawalang-hanggan; at tanging yaong nakalampas sa lahat ng may hangganan ang makakamit nito.
57. Ang siyang nagbibigay-pugay sa Diyos ay pinagninilayan ang Kanyang mga salita; at ang siyang umiibig sa mga ito ay natatagpuan ang katotohanan sa mga ito.
58. Ang isip, na ginagabayan ng katuwiran, ay natatagpuan ang katotohanan; ngunit ang sinumang ginagabayan ng anumang pagnanasa ay hindi ito maaabot.
59. Tulad ng pagiging hindi-malalaman ng Diyos sa Kanyang diwa, gayon din Siya ay hindi mailalarawan sa Kanyang kadakilaan.
60. Ang karunungan ng isang nilalang na walang simula at walang katapusan ay hindi masukal.
61. Ang kaligtasan ng bawat nilalang ay nasa lubos na mapagkalingang probidensya ng kanilang Maylalang.
62. Pinananatili ng Panginoon ang lahat ng nahuhulog, at itinatag ang lahat ng napapababa, sa pamamagitan ng Kanyang awa.
63. Si Cristo ang Hukom ng mga buhay at ng mga patay, at ang makatarungang Tagapagbigay-gantimpala ng bawat gawa (Mga Gawa 10:42; Awit 61:13).
64. Kung nais mong mamahala sa iyong kaluluwa at katawan, magmadali kang putulin ang mga sanhi ng mga pagnanasa.
65. Ika-tali ang mga kapangyarihan ng kaluluwa sa mga birtud, at ang bawat pagnanasa ng mga damdamin ay mapuputol mula rito.
66. Pigilan ang mga pagnanasa ng laman sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, at ang mga pagnanasa ng galit sa pamamagitan ng espiritwal na pag-ibig.
67. Ang tahimik na pag-iisa at panalangin ang pinakamakapangyarihang kasangkapan ng kabutihan; sapagkat sa paglilinis ng isip, ginagawang matalas ang pag-unawa nito.
68. Ang espirituwal na pag-uusap lamang ang kapaki-pakinabang; sa lahat ng iba pang pagkakataon, mas mabuting manahimik.
69. Sa limang uri ng pakikipag-usap, sanayin ang tatlo; huwag masyadong makilahok sa ika-apat; at iwasan ang ikalima.
70. Minamahal ang katahimikan ng mga walang pagkakaugnay sa anumang makamundo; at minamahal ng mga hindi nagmamahal sa anumang pantao ang lahat ng tao.
71. Ang tunay na guro ay ang budhi; ang sinumang sumusunod dito ay nananatiling walang kapintasan.
72. Hindi nasasaktan ng budhi ang sinuman maliban sa mga umabot na sa tuktok ng kabutihan o nahulog sa pinakamalalim na kasamaan.
73. Ang ganap na kawalan ng pagnanasa ay nagbubunga ng dalisay na kaisipan; at ang ganap na kaalaman ay nagdadala sa tao nang harapan sa Hindi Matatalos.
74. Ang hindi nakaranas ng laman na ligaya ay nagdadalamhati nang hindi karapat-dapat purihin; ngunit ang nagtakwil nito ay nanatiling walang alalahanin.
75. Ang kalungkutan, sa pangkalahatan, ay ang kawalan ng inaasam na ligaya, maging ito man ay nagmumula sa Diyos o sa espiritu ng mundo.
76. Ang Kaharian ng Diyos ay kabutihan at karunungan; ang sinumang makamtan ang mga ito ay naninirahan sa langit.
77. Kawaawa ang taong, na may kaluluwa at katawan, ay mas pinipili ang daan ng mundo kaysa sa Diyos.
78. Nakamtan niya ang pag-ibig na pantay para sa lahat ang siyang hindi naiinggit sa mga umuunlad sa kabutihan, kundi naaawa sa mga hindi nagmamalasakit dito.

79. Ang siyang naglatag ng mga tuntunin ng kabutihan bilang batas para sa kaluluwa at katawan ay nararapat maghari nang marapat.

80. Ang isang mabuting mangangalakal sa espirituwal ay yaong, alang-alang sa hinaharap, ay tinalikuran ang parehong kagalakan at kalungkutan ng buhay na ito sa pantay na sukat.

81. Ang kaluluwa ay pinatitibay ng pag-ibig at pagpipigil sa sarili, samantalang ang isip (espiritu) ay pinatitibay ng dalisay na panalangin at espirituwal na pagninilay.

82. Kapag nakikinig sa mga salitang nakapagpapatibay, huwag husgahan ang tagapagsalita, baka maagaw mo sa iyong sarili ang pagtutibay na nagliligtas ng kaluluwa.

83. Ang masamang puso ay nag-iimbak ng masasamang kaisipan, at sa maling pag-unawa sa mga kilos ng kapwa, ginagawang kapintasan ang kanilang mga birtud.

84. Huwag magtiwala sa kaisipang nagkukondena sa iyong kapuwa, sapagkat ang sinumang nagtatago ng masamang kayamanan ay nagtatago rin ng masamang kaisipan.

85. Ang mabuting puso ay nagbubunga ng mabubuting kaisipan; sapagkat ang kanyang mga kaisipan ay naaayon sa kanyang pinakamalalim na pagkatao.

86. Ingatan mo ang iyong mga iniisip at lumayo ka sa kasamaan, baka malabo ang iyong pag-iisip at makita mo ang mga bagay sa maling pananaw.

87. Pagnilayan mo ang mga Hudyo at ingatan mo ang iyong sarili laban sa kanilang mga gawa. Bulag sa inggit, bastos nilang tinawag ang Panginoon at Diyos na 'Beelzebub'.

88. Ang masamang hinala ay nagpapalabo ng isip at nagiging sanhi upang ituring ang mali bilang tama.

89. Ang mga pagnanasa ay nagmumula sa lahat ng birtud; kaya naman ang mga taong madamdamin ay nagkakamaling ituring ang mga birtud bilang pagnanasa.

90. Kung ang isip ay manatili nang matagal sa tuwa o kalungkutan, agad itong nahuhulog sa damdamin ng pagkasindak.

91. Ang malinaw na budhi ay nagpapasaya sa kaluluwa, samantalang ang maruming kaisipan ay ibinababa ito sa kailaliman ng impyerno.

92. Kapag umuusbong ang mga pagnanasa, tinataboy nila ang kayabangan; ngunit kapag nawala na ang mga ito, bumabalik ang kayabangan.

93. Kung nais mong alisin nang sabay-sabay ang lahat ng damdamin, magsagawa ka ng pagpipigil sa sarili, pag-ibig, at panalangin.

94. Ang isip, na naninirahan nang may panalangin sa Diyos, ay nagpapalaya kahit ang mapanabik na bahagi ng kaluluwa mula sa mga pagnanasa.

95. Ang Diyos, matapos bigyan ng pag-iral ang lahat ng nilikha, ay niyayakap silang lahat nang sabay-sabay sa pamamagitan ng Kanyang probidensiya.

96. Bagaman Siya ang Panginoon ng lahat, nagpakasaya Siyang maging alipin, at sa pamamagitan nito ay ipinakita ang pinakamataas na antas ng Kanyang probidensiya sa nilikha (Fil. 2:7).

97. Ang Diyos na Verbo, nang siya'y nagkatawang-tao nang hindi nagbago, ay nakiisa sa lahat ng nilikha sa pamamagitan ng laman.

98. Isang kamangha-manghang himala sa langit at sa lupa na ang Diyos ay nasa lupa at ang tao ay nasa langit; upang, sa pagsasama ng sangkatauhan sa mga anghel, ipagkaloob Niya ang pagkadiyos sa kanila nang magkakasama.

99. Ang pagpapabanal at pagdidiyos ng mga anghel at tao ay nakasalalay sa kaalaman sa Banal at Magkakabagay na Trinidad.

100. Ang kapatawaran ng mga kasalanan ay kaligtasan mula sa mga pagnanasa; sinumang hindi pa napalaya mula rito sa pamamagitan ng biyaya ay hindi pa nakamtan ang kapatawaran.

Ang Ika-sanda't Ikalawa

Ang akrostiko ay ganito: ' ' *Manalangin ka para sa akin, pinakamagalang na kapatid; sapagkat inaasahan ko ang malalaking kapahamakan, gaya ng nararapat sa akin, dahil sa aking sariling kusang-loob na mga gawa – mga kalungkutan ng kaluluwa at mga paghihirap ng katawan.*

1. Nais mo bang agad na mapalaya sa iyong mga pagnanasa? – Itakwil ang ina ng lahat ng pagnanasa – ang pagmamahal sa sarili.

2. Ang kalusugan ng kaluluwa ay nakasalalay sa kawalan ng labis na damdamin at karunungan, at imposible para sa sinumang alipin ng laman na makamtan ito.
3. Ang pag-iwas sa pagnanasa na isinasagawa nang may pagtitiis at ang pagmamahal na ipinapakita nang may kabutihang-loob ay nagpapalanta sa lahat ng pagnanasa, maging ng katawan o ng kaluluwa.
4. Ang pagmamahal sa sarili ang ugat ng lahat ng masamang hilig ng kaluluwa; at ang pagmamahal sa sarili ay pagmamahal sa katawan (o pagmamahal sa sarili dahil sa awa sa sarili).
5. Ang natatanging katangian ng katwiran ay ang pagsunod ng sarili sa isip, habang kasabay na pinapailalim at ginagawang alipin ang katawan.
6. Isang kahihiyan para sa isang makatwirang tao na sumuko sa hindi makatwiran, at ituon lamang ang sarili sa pagbibigay-kasiyahan sa mga kahiya-hiyang pagnanasa.
7. Nakapipinsala sa isang makatwirang kaluluwa na talikuran ang kanyang Lumikha at magpakumbaba sa harap ng katawan.
8. Inutusan kang ituring ang katawan bilang alipin; ang pagkaalipin sa mga ligaya nito ay hindi likas.
9. Putulin ang mga tali ng pakikipag-isa sa katawan, at huwag bigyan ang alipin na ito ng anuman maliban sa mahigpit na kinakailangan.
10. Isara ang iyong mga pandama sa kuta ng tahimik na pag-iisa, baka iligaw nila ang isip patungo sa kanilang sariling mga pagnanasa.
11. Ang pinakamakapangyarihang sandata para sa sinumang nagsasanay ng katahimikan nang may pasensya ay pagpipigil sa sarili, pag-ibig, panalangin, at pagbabasa.
12. Hindi tumitigil ang isip sa pagmumuni-muni sa mga bagay ng laman hanggang sa, matapos nitong supilin ang laman, ito ay maglaan ng sarili sa pagninilay.
13. Nagsusumikap tayong tuparin ang mga utos upang mapalaya mula sa mga pagnanasa, at panindigan ang mga banal na doktrina upang ituring na karapat-dapat sa kaalaman.
14. Ang kapanatagan ng kaluluwa ay nagmumula sa kawalan ng pagnanasa at kaalaman, at imposibleng makamtan ito ng sinumang alipin ng laman.
15. Pagsupilin ang katawan sa pamamagitan ng pagputol sa mga maluhong pagnanasa nito, at palalayain mo ito mula sa mabigat na pagkaalipin ng mga pagnanasang iyon.
16. Likhâ na malaya, at tinawag sa kalayaan, huwag mong hayaang maalipin ka ng maruruming pagnanasa.
17. **Sa pamamagitan ng** mga kalungkutan at kagalakan, mga pagnanasa at takot, tinatali ng mga demonyo ang isip sa makalupang bagay.
18. Ang takot sa Diyos ang humihigpit sa mga pagnanasa, samantalang ang pagdadalamhati para sa Diyos ang nagpapalayas ng senswalidad.
19. Ang pagnanasa sa karunungan ay hinahamak ang takot, samantalang ang tamis ng kaalaman ay nagpapalayas ng kalungkutan.
20. Ang Kasulatan ay naglalaman ng sumusunod na apat na elemento: mga utos, mga doktrina, mga babala at mga pangako.
21. Ang pagnanasa ay napipigil ng pag-aayuno at paggawa, at natutuyo ng tahimik na pag-iisa at banal na pag-ibig.
22. Huwag mong saktan ang iyong kapatid sa pamamagitan ng malabong at kahina-hinalang salita; sapagkat ikaw mismo, kung mangyari iyon, ay hindi mo matiis ang ganoong pagtrato.
23. Ang galit ay napipigil ng kababaang-palad at kawalan ng malisya, at winasak ng pag-ibig at habag (pagtitiis).
24. Ang sinumang binigyan ng kaalaman ay binigyan din ng liwanag ng pag-unawa; ngunit ang sinumang, matapos itong matanggap, ay hindi ito pinapahalagahan, ay makakakita ng kadiliman.
25. Ang pagsunod sa mga utos ay nagbubunga ng kawalan ng pagnanasa; at ang kawalan ng pagnanasa ng kaluluwa ay pinangangalagaan ng kaalaman.
26. Baguhin ang pandama tungo sa intelektwal na pagninilay, at itataas mo ang mga pandama lampas sa karaniwang karanasan.
27. Ang isang babae ay sumasagisag sa kaluluwang nakatuon sa asetikong pagsasanay; sa pamamagitan ng pagkakaisa sa kanya, ang isip ay nagbubunga ng birtud.
28. Ang pag-aaral ng mga salita ng Diyos ay nagtuturo sa isip ng Diyos sa mga tunay, may paggalang, at masigasig na naghahanap sa Kanya.

- 29.** Tulad ng liwanag para sa mga nakakakita at sa nakikita, gayon din ang Diyos para sa mga nag-iisip at sa mauunawaan.
- 30.** Ang nakikitang kalangitan ay sumasagisag sa kalangitan ng pananampalataya, na kung saan, gaya ng mga bagay sa langit, sumisikat ang lahat ng mga Santo.
- 31.** Ang Jerusalem ay ang makalangit—ang kaalaman ng di-katawan; sapagkat dito nasisilayan ang pananaw sa mundo.
- 32.** Huwag pabayaang buhay ng aktibong paglilingkod; kung hindi, liliit ang iyong kaalaman; at pagkatapos, dahil sa taggutom na magmumula rito, bababa ka sa Ehipto (Gen. 26:1–2).
- 33.** Ang espirituwal na kalayaan ay pagpapalaya mula sa mga pagnanasa: na hindi naaabot ninuman nang wala ang biyaya ni Cristo.
- 34.** Ang Lupang Pangako ay ang Kaharian ng Langit, na karapat-dapat tayong makamtan sa pamamagitan ng kawalang-emosyon at kaalaman.
- 35.** Ang Espirituwal na Ehipto ay ang kadiliman ng mga pagnanasa, na hindi sinasaklawan ng sinuman maliban kung siya ay unang magdusa ng taggutom.
- 36.** Punuin mo ang iyong tainga ng mga espirituwal na salita, at ilalayo mo ang iyong isipan sa mga maruruming kaisipan.
- 37.** Ang Diyos lamang ang mabuti at ganap na pantas sa kanyang kalikasan; ngunit ang isip ay maaaring maging ganoon sa pamamagitan ng pakikipag-isa sa Kanya, kung magsikap ito para rito.
- 38.** Pigilan mo ang iyong tiyan, ang iyong pagtulog, ang iyong galit at ang iyong dila; – *'at huwag masagi ng iyong paa ang bato'* (Awit 90:12).
- 39.** Pagsikapan mong mahalin ang bawat tao nang pantay-pantay, at matataboy mo ang lahat ng pagnanasa nang sabay.
- 40.** Ang pandama ay pareho sa isip at sa mga pandama; ngunit ang kaalaman sa espirituwal ay para lamang sa isip.
- 41.** Imposible para sa isip na makipag-ugnayan sa mga espirituwal na bagay maliban kung una nitong putulin ang hilig nito sa mga pandama at sa mga bagay na nauugnay sa pandama.
- 42.** Ang likas na pandama ay may hilig sa mga bagay na pandama, at dahil dito, naaabala rin nito ang isip.
- 43.** Ilagay ang mga pandama sa paglilingkod ng isip, at huwag bigyan ng oras ang mga ito upang maaliw ang isip.
- 44.** Kapag ang isip ay napadako sa mga makamundong bagay, ilihis ang pansin nito mula sa mga pandama sa pamamagitan ng pagtutok nito sa espirituwal na pag-unawa sa nakikita.
- 45.** Ang palatandaan na inialay ng isip ang sarili sa mga espirituwal na bagay ay ang pagwawalang-bahala sa lahat ng nagpapaligaya sa mga pandama.
- 46.** Ang isip, habang lumiliko sa pagninilay-nilay ng mga espirituwal na bagay, ay nagkakaroon ng walang patid na kagalakan mula rito.
- 47.** Kapag yumaman ang isip sa kaalaman tungkol sa Iisa, tiyak na nasasakop din nito ang mga pandama.
- 48.** Huwag mong hayaan ang iyong isipan na manatili sa mga bagay na pandama, baka mabigatan ito ng kagalakan at kalungkutan na likas sa mga ito.
- 49.** Para sa mga ang isipan ay laging abala sa mga espirituwal na bagay, ang kanais-nais na bahagi ng kaluluwa ay nagiging isang banal na sandata.
- 50.** Imposibleng mapuno ng kaalaman ang isip maliban kung ang kanais-nais na bahagi ng kaluluwa ay unang pinalamutian ng mga birtud na angkop dito.
- 51.** Ang isip ay nagiging hiwalay sa mundo kapag tuluyan nitong pinutol ang lahat ng pakiramdam sa makamundo.
- 52.** Ang natatanging katangian ng makatwirang bahagi ng kaluluwa ay dapat ang paghahangad ng kaalaman tungkol sa Diyos, samantalang ang ng bahaging naghahangad ay dapat ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili.
- 53.** Hindi palaging maaaring abala ang isip sa anumang bagay na pandama kung walang hilig patungo rito.
- 54.** Perpekto ang isip kapag ito'y napuno ng kaalaman; perpekto ang kaluluwa kapag ito'y nakatatag sa kabutihan.

55. Ang hilig ng isip sa makamunduhan ay ginagawang alipin nito ang sarili sa mga ligaya ng katawan.
56. Ang isip, gayundin, ay inilalayo mula sa kaniyang kinalalagyan ng kaalaman kapag ang bahaging naghahangad ay lumalayo sa kaniyang mga birtud.
57. Tinatanggap natin ang *'karapatan na maging mga anak ng Diyos'* (Juan 1:12), ngunit hindi tayo magiging ganoon hangga't hindi natin tinatanggal ang ating mga pagnanasa.
58. Huwag isipin ng sinuman na siya ay tunay nang naging anak ng Diyos maliban kung nakamtan na niya sa kanyang sarili ang mga katangiang pang-Diyos.
59. Ang pag-aampon ng mabubuti o masamang katangian ng pag-uugali ang ginagawang anak ng Diyos o ni Satanas ang isang tao.
60. Ang pantas ay yaong nagmamalasakit sa kanyang sarili at nagmamadaling linisin ang kanyang sarili mula sa lahat ng karumihan.
61. Ang matigas na kaluluwa ay hindi nakararamdam kahit pa ito'y pinahirapan, at hindi makapahayag ng pasasalamat sa isang tagapagkaloob ng kabutihan.
62. Ang sinumang nakasuot ng maruruming kasuotan ay itinaon mula sa mga bulwagan ng kasal ng Diyos at nagiging kasapi ng ganap na kadiliman (Matt. 22:12–13).
63. Ang siyang natatakot sa Diyos ay inaalaan ang kaniyang kaluluwa at inililigtas ang kaniyang sarili mula sa masamang kapalaran.
64. Imposible para sa sinumang iniwan ang Diyos at alipures na nagpapasasa sa laman na makamtan ang awa ng Diyos.
65. Si Jesucristo ang Salita na nagsabi, *'Walang sinuman ang makalilingkod sa dalawang panginoon'* (Matt. 6:24), kahit na ayaw nating maniwala rito.
66. Ang maruming kaluluwa ay tumitigas dahil sa mga pagnanasa nito, at hindi makarating sa pananampalataya nang hindi napuputol at napapaso.
67. Ang mga naging matigas ang puso ay nangangailangan ng mabibigat na pagsubok; sapagkat kung walang matinding sakit, hindi sila malalambot.
68. Ang isang matalinong tao ay inaalaan ang kanyang kaluluwa, at sa kusang pagpapahirap sa sarili, iniwasan niya ang hindi kusang pagdurusa.
69. Ang pag-aalaga sa kaluluwa ay naglalaman ng pagpapahirap sa sarili (mga gawa ng pagtanggì sa sarili) at kababaang-loob, na dahil dito pinapatawad ng Diyos ang lahat ng kasalanan.
70. Tulad ng kung paanong pinararami ng kahalayan at galit ang mga kasalanan, ganoon din pinapawi ito ng pagtitimpi at kababaang-loob.
71. Ang pagdadalamhati para sa Diyos ay nagpapabali sa puso; ito ay isinilang mula sa takot sa mga paghihirap ng impierno.
72. Ang pagdadalamhati para sa Diyos ay naglilinis ng puso at inilalayo ito sa maruruming kaluguran.
73. Ang pagtitiis ay ang kasipagan ng kaluluwa (ang pagnanais na paghirapan ang kaluluwa); kung naroroon ang ganitong kasipagan, natataboy ang pag-ibig sa ligaya.
74. Ang bawat kasalanan ay ginagawa para sa kasiyahan; ang bawat kapatawaran, gayunpaman, ay nagmumula sa pagdurusa at pagdadalamhati.
75. Ang mga hindi nagsisisi sa pamamagitan ng kanilang sariling kalooban ay napapailalim sa hindi kusang pagdurusa ayon sa probidensiya ng Diyos.
76. Si Cristo ang Tagapagligtas ng buong mundo; at ipinagkaloob Niya sa tao ang pagsisisi para sa kaligtasan (Mateo 4:17).
77. Ang pagsisisi ay nagbubunga ng pagsunod sa mga utos; at ang pagsunod sa mga utos ay naglilinis ng kaluluwa.
78. Ang paglilinis ng kaluluwa ay ang paglaya nito mula sa mga pagnanasa; at ang paglaya mula sa mga pagnanasa ay nagbubunga ng pag-ibig sa Diyos.
79. Ang kaluluwa ay malinis kung iniibig nito ang Diyos, at ang isip ay malinis kung ito ay napalaya mula sa kamangmangan.
80. Pagsikapan mong tuparin ang mga utos ng Diyos hanggang sa kamatayan; sapagkat, sa pamamagitan ng mga ito, ikaw ay malilinis at makakapasok sa buhay.
81. Gamitin ang katawan bilang lingkod ng mga utos, pinananatili itong malaya, hangga't maaari, mula sa pagnanasa at mula sa sakit (malusog).
82. Ang paghihimagsik ng laman ay nagmumula sa pagpapabaya sa panalangin, diyeta at katahimikan.

83. Ang mabuting katahimikan sa mabubuting tao ay nagbubunga ng bunga: pag-ibig, pagpipigil sa sarili at dalisay na panalangin.

84. Ang pagbabasa at panalangin ay naglilinis ng isip; ang pag-ibig at pagpipigil sa sarili naman ay naglilinis ng bahagi ng kaluluwa na may pagnanasa.

85. Panatilihin mo palagi ang pare-parehong antas ng pagpipigil sa sarili, baka sa pamamagitan ng kawalang-pagkakapareho ay mahulog ka sa kabaligtaran nito.

86. Nang maglatag ka ng mga batas para sa iyong sarili, huwag mong ipagkanulo ang iyong sarili sa pamamagitan ng pagbibigay ng maling interpretasyon sa mga ito; sapagkat ang sinumang sa ganitong paraan ay ilalayo ang kanyang sarili mula rito ay niloloko ang kanyang sarili (siya ang sariling demonyo niya).

87. Ang mga masidhing kaluluwa ay paglubog ng araw sa isip; sapagkat sa kanila ay nalubog ang araw ng katotohanan.

88. Siya ay anak ng Diyos na naging katulad ng Diyos sa kabutihan, karunungan, lakas, at katotohanan.

89. Ang karamdaman ng kaluluwa ay isang masamang hilig; ang kamatayan nito, gayunpaman, ay kasalanan, na nagagawa sa pamamagitan ng mga gawa ng tao (Roma 5:12).

90. Ang espirituwal na paglayo ay ganap na kawalan ng pagnanasa, kung saan ang isip ay lumalayo sa lahat ng bagay sa mundong ito.

91. Pagsikapan mong gawin ang lahat ng bagay ayon sa mga birtud ng kaluluwa, sapagkat mula rito isinisilang ang bunga ng katuwiran.

92. Ang pagninilay sa mga bagay na pinagmumuni-munian ng isip ay, ayon sa kanila, hindi nakasasakop sa katawan, sapagkat lubos itong dayuhan sa materya at anyo.

93. Tulad ng kung paanong ang apat na elemento ay hindi dayuhan sa materya at anyo, gayon din naman ang mga katawan na binubuo ng mga ito ay hindi dayuhan sa mga ito.

94. Ang Salita, na nagkatawang-tao dahil sa pag-ibig sa sangkatauhan (Juan 1:14), ay hindi binago ang kung ano Siya, ni hindi rin binago ang kung ano Siya naging.

95. Pinag-uusapan natin ang Diyos—ang Anak na nagkatawang-tao—bilang Siya ay nasa Kanyang pagka-Diyos at pagkatao, at sa parehong pagka-Diyos at pagkatao, at bilang Siya ay may dalawang kalikasan, at nasa dalawang kalikasan.

96. Ikinikilala namin ang isang Persona sa Cristo, na may dalawang kalikasan na hindi mapaghihiwalay na nagkakaisa.

97. Pinupuri natin ang nag-iisang, hindi nahahating Persona sa Cristo, at ipinapahayag ang hindi nagkakalito na pagkakaisa ng dalawang kalikasan sa Kanya.

98. Sinasamba namin ang triuno, nag-iisang Banal na kalikasan, at pinupuri namin ang magkakasubstansiyang Banal na Tatlo.

99. Ang Pagiging Ama, Pagiging Anak, at Pag-agos ay angkop sa bawat isa sa tatlong Persona; samantalang ang Pag-iral, Kalikasan, Pagkadiyos, at Kabutihan ay karaniwan sa lahat ng tatlong Persona.

Bilang isang daan at tatlo

na ang akrostiko ay nagbabasa: ' ' *Ang kasamaan ay hindi dapat ituring na yaong nagpapabigat sa laman ngunit naglilinis sa kaluluwa; bagkus, ito ay yaong sumasalungat sa budhi habang nagpapaligaya sa laman.*

1. Mabuti ang pag-iisip sa Kaniya na mabuti sa kanyang kalikasan; at mabuti rin ang pag-iisip sa bawat tao.

2. Sa Araw ng Paghuhukom, kailangan nating magbigay ng pananagutan sa Diyos para sa ating mga salita, gawa, at iniisip.

3. Ang ating nakasanayang gumawa ng mabuti o masama ay nagtutulak sa atin na mag-isip, magsalita, at kumilos nang mabuti o masama.

4. Ang isip na pinamumugaran ng mga pagnanasa ay naglalaman ng mga hindi angkop na kaisipan; at ang mga kaisipang ito ay naipapahayag sa pamamagitan ng mga salita at gawa.

5. Ang masamang kaisipan ay nauna ng isang pagnanasa; ang sanhi ng mga pagnanasa ay ang mga pandama; at ang sanhi ng kanilang maling paggamit ay, malinaw na, ang isipan.

6. Pigilin ang iyong damdamin, supilin ang iyong mga iniisip, at gamitin ang mga utos bilang sandata upang mapagtagumpayan ang iyong mga pagnanasa.

7. Ang kasamaan ay may malalim na ugat at nangangailangan ng patuloy na pagsisikap upang malampasan; sapagkat ang isang nakagawiang gawi ay hindi madaling matanggal.
8. Ang patuloy na pagsisikap ng pagpipigil sa sarili at pag-ibig, na sinamahan ng pagtitiis at katahimikan, ay sumusupil sa pagnanasa na kumapit na.
9. Itaas mo ang iyong isip sa panalangin nang mas madalas, at matataboy mo ang mga kaisipang umiikot sa iyong puso.
10. Ang pag-aascetismo ay nangangailangan ng pasensya at tapang; sapagkat ang senswalidad ay natataboy lamang sa pamamagitan ng pangmatagalang at kusang-loob na pagpipigil sa sarili.
11. Matagumpay mong maisasakatuparan ang iyong mga pagsisikap sa pag-aascetismo kung gagawin mo ang lahat nang may katamtaman at ayon sa tuntunin.
12. Panatilihin palagi ang pare-parehong sukatan sa iyong mga gawaing pagtitimpi, at huwag labagin ang itinakdang tuntunin maliban kung talagang kinakailangan.
13. Tulad ng paglilinis ng pag-ibig at pagpipigil sa sarili sa mga iniisip, gayundin naman ang pagninilay at panalangin – *'bawat kaisipan at bawat plano na hindi naaayon sa ebanghelyo'* (2 Cor. 10:5).
14. Ang mga gawaing pag-aasaetika—lalo na ang pag-aayuno, pagbabantay, pagtitiis, at pagkamapagbigay—ay naglilinis ng budhi.
15. Ang sinumang masiglang nagtitiis sa mga suntok ng hindi kusang tukso ay nagiging mapagkumbaba, bihasa (sa mga espiritwal na bagay) at mapagkakatiwalaan.
16. Ang pagtitiis ay nakaugat sa pagnanais ng kaluluwa para sa sariling disiplina; ito ay binubuo ng pagtiis sa mga paghihirap at hindi kusang tukso na lumilitaw.
17. Ang pagtanggap nang may kapanatagan ng loob sa mabibigat na paninirang-puri ay nagbubunga ng kawalan ng malisya; ang pagtitiis naman, sa kabilang banda, ay tuluyan nang nagwawasak sa lahat ng kasamaan sa kaluluwa.
18. Ang mga palo ng mabibigat na kapighatian ay hinahati ang puso, at ang kalungkutang idinudulot nito ay nag-aalis ng pagmamahal sa ligaya.
19. May apat na pangunahing pagnanasa, na matalinong inilalaban ng Diyos sa isa't isa.
20. Sapagkat ang pag-ibig sa ligaya ay nasisira sa pamamagitan ng pagdudulot ng kalungkutan, samantalang ang takot sa mga kaparusahan ng impiyerno ay nagpapalanta sa pagnanasa.
21. Ang maingat na isip ay nagtuturo sa kaluluwa sa mga espiritwal na pagsisikap, samantalang ang katawan ay sinasanay sa bawat uri ng pisikal na gawain.
22. Pagsikapan ninyong tiyakin na ang mga monghe ay hindi lamang nagpapahayag ng kanilang panlabas na sarili, kundi pati na rin ng kanilang panloob na sarili – sa pamamagitan ng paglilinis ng kanilang sarili mula sa mga pagnanasa.
23. Ang unang pagtalikod ay kalayaan mula sa mga pag-aari; ang pangalawa at pangatlo ay kalayaan mula sa mga pagnanasa at kamangmangan.
24. Sinumang nagnanais ay madaling maaaring talikuran ang mga pag-aari; ngunit hindi maliit na pagsisikap ang kailangan upang talikuran ang pagka-akibat dito.
25. Ang siyang nakapigil sa kahalayan ay magiging bihasa rin sa pagpipigil sa galit; sapagkat naroroon ang sanhi ng pagkairita ng galit.
26. Ngunit nga ba tayo'y nalilinis na mula sa mga mapanlabas na kaisipan at, bilang bunga, natikman na ba natin ang dalisay at di-materyal na panalangin, o hindi pa?
27. Dakila ang isipan kung ito'y napalaya mula sa mga pagnanasa, tinanggihan ang lahat ng nilikha, at naninirahan sa Diyos.
28. Ang taong umuunlad ay nagmumuni-muni sa tatlong bagay na ito: ang pagtupad sa mga utos, ang kaalaman sa mga doktrina, at ang pananampalataya sa Banal na Trinidad.
29. Ang isip na napalaya mula sa mga pagnanasa ay abala sa mga sumusunod: malalalim na kaisipan, ang pagninilay sa mga nilikha, at ang walang hanggang Liwanag.
30. Ang pinakamaruruming pagnanasa ay nakatago sa ating mga kaluluwa; gayunpaman, nabubunyag ang mga ito kapag nailantad na ang kanilang mga gawa.
31. Minsan ay nangyayari na ang isip ay nananatiling hindi naguguluhan at nakakamit ang isang tiyak na antas ng kawalan ng damdamin; gayunpaman, nananatili itong hindi hinuhusay dahil sa kawalan ng mga bagay (o mga paksa para sa aktibong pagsasanay).

- 32.** Ang mga pagnanasa ay pinapagana ng tatlong bagay: ng paggunita sa kanilang mga bagay, ng kasiyahan at kapahingahan ng katawan, at ng mga pandama, gaya ng nabanggit.
- 33.** Ang isip, nang mailagay na sa mabuting kontrol ang mga pandama at maayos ang katawan, ay mayroon na lamang isang labanan na kailangang pagdaanan – ang labanan laban sa alaala.
- 34.** Ang mga pagnanasa ay nagigising sa pamamagitan ng mga pandama kapag kulang ang pagpipigil sa sarili at ang pag-ibig sa espiritu.
- 35.** Ang katamtamang pag-aayuno, pagbabantay, at pag-awit ng mga salmo ay karaniwang nagpapanatili ng kalusugan ng katawan.
- 36.** Ang tatlong sumusunod na bagay ay malinaw na nakasasama sa kalusugan ng katawan: hindi regular na pagkain, pagbabago ng klima, at impluwensya ng mga demonyo.
- 37.** Ang mga mapanlabas na kaisipan ay napapawi sa pamamagitan ng: panalangin, pagbabasa, pagpipigil sa sarili at pag-ibig.
- 38.** Una, patahimikin ang mga pandama, at pagkatapos ay labanan ang mga kaisipang ito gamit ang sandata ng kabutihan.
- 39.** Ang kasalanan ng isip ay ang maling paggamit ng mga kaisipan para sa kasamaan, samantalang ang aktibong kasalanan ay ang maling paggamit ng mga bagay para sa kasamaan.
- 40.** Ang maling paggamit ng mga kaisipan at mga bagay ay hindi maka-Diyos at hindi matuwid; ang paggamit ng pareho para sa kasamaan ay mali.
- 41.** Ang mga kapus-palad na pagnanasa ay mga gapos na nagpapanikil sa isip sa mga pandama.
- 42.** Taglay ng taong walang lubos na pagnanasa ang ganap na kawalan ng hilig, na hindi nakakabit sa mga gawa at bagay, o sa pag-alala sa mga ito.
- 43.** Ang mabuting kaluluwa ay gumagawa ng mabuti sa kapwa, at kung ito ay salubungin ng kawalang-pagpapasalamat, ay magdaragdag ng kabutihang-loob sa kanila, at matiisin ang anumang pinsalang dulot nila.
- 44.** Ang masasamang kaisipan ay masama sa kanilang sarili, at ang sinumang hindi naglinis sa kanyang sarili mula rito ay hindi matututo ng tunay na kaalaman.
- 45.** Ang nakikinig kay Cristo ay nagpapaliwanag sa sarili, at ang sumusunod sa Kanya ay nagpapabuti sa sarili.
- 46.** Ang sama ng loob ay ketong ng kaluluwa; nagmumula ito sa mga insulto, o sa mga pagkalugi, o sa mga kahina-hinalang kaisipan.
- 47.** Pinapabulag ng Panginoon ang isip ng mga mapanibugaw dahil hindi sila nagdadalamhati nang makatarungan sa mga biyaya ng kanilang kapwa.
- 48.** Ang kaluluwang mapang-usisa ay may dila na may tatlong talim, sapagkat tinatamaan nito ang sarili, ang nakikinig, at kung minsan pati ang pinag-uusapan.
- 49.** Ang taong taos-pusong nananalangin para sa kanyang nagkasala sa kanya ay malaya sa masamang loob; at ang hindi humihinto sa pagbibigay ng kaloob sa kanya ay napalalaya mula sa sama ng loob.
- 50.** Ang pagkamuhi sa kapuwa ay kamatayan ng kaluluwa; at ito ang taglay at idinudulot ng kaluluwa ng mapanirang-puri sa sarili.
- 51.** Ang katamaran ay nagmumula sa katamaran ng kaluluwa; ngunit ang kaluluwang pinahirapan ng laman ay hindi masigasig.
- 52.** Ang umiibig sa Panginoong Hesus ay naglalaan ng sarili sa mga gawaing pagtitimpi; at ang pagtitiyaga sa mga gawaing ito ay nagpapalayas ng katamaran.
- 53.** Ang kaluluwa ay pinatitibay ng mga gawaing pagtitimpi – at sa paggawa ng lahat ng bagay nang may katamtaman, itinatayo nito ang katamaran.
- 54.** Ang siyang namamahala sa kanyang tiyan ay pinatutuyo ang kahalayan, at ang kanyang isipan ay hindi yumuyuko sa malalaswang kaisipan.
- 55.** Ang isipan ng malinis ay isang templo ng Banal na Espiritu; ngunit ang isipan ng palasang ay tahanan ng mga uwak (Isa. 34:11).
- 56.** Ang kasakiman sa pagkain ay nagbubunsod ng pagnanasa sa iba't ibang masasarap na pagkain, samantalang ang pag-aayuno ay ginagawang matamis kahit isang tinapay lamang.
- 57.** Ang taong lihim na nagagalak kasama ng inaasam-sikatan ay napalalayong mula sa inggit; at ang nagtatago ng maaaring ikaingit ay nagliligtas sa iba mula rito.
- 58.** Lumayo ka sa taong pabaya sa pamumuhay, kahit na ang kanyang pangalan ay iginagalang ng marami.

- 59.** Gawing kaibigan ang taong masipag, at sa kaniya'y makakakita ka ng takap sa iyong mga paglabag.
- 60.** Ang pabaya ay ipinagbili ang sarili sa maraming panginoon; at kung paano siya ginagabayan nila, ganoon siya nabubuhay.
- 61.** Ang kapabayaan, na parang kaibigan, ay pabor sa iyo sa panahon ng kapayapaan; ngunit sa panahon ng tukso, na parang kaaway, ay tumitindig ito laban sa iyo.
- 62.** Inilalagay nito ang sarili nitong kaluluwa para sa iyo bago bumangon ang mga pagnanasa; ngunit kapag bumangon na ang mga ito, kinukuha nito ang iyong kaluluwa para sa sarili nito.
- 63.** Ang lupang pinabayaan ay tinutubuan ng mga tinik, at ang pabayaang kaluluwa ay napupuno ng maruruming pagnanasa.
- 64.** Ang isang matalinong isip ay pinipigil ang kaluluwa nito, napapagod ang katawan, at pinapailalim ang mga pagnanasa sa sarili nito.
- 65.** Ang nakikitang mga gawa ay palatandaan ng hindi nakikitang mga gawa sa loob, gaya ng bunga ng puno na nagpapakita ng kalikasan ng punong iyon.
- 66.** Ang mga salita at gawa ay naglalantad sa hipokrito, gaya ng pagbubunyag nila sa lihim na huwad na propeta.
- 67.** Ang isip na nawalan ng katwiran ay hindi nagtuturo sa kaluluwa nito, kundi inilalayo ito sa pag-ibig at pagpipigil sa sarili.
- 68.** Ang sanhi ng maruruming kaisipan ay bulok na pagkatao, pinapagana ng kayabangan, pagmamataas at kapalaluan.
- 69.** Ang mga pinamumugaran ng mga pagnanasa na ito ay nailalarawan ng pagkukunwari at panlilinlang, pati na rin ng katusuhan, pang-uuyam at ng pinakamaruming mga kasinungalingan.
- 70.** Ang mga taong ito ay nasa kapangyarihan rin ng inggit at masidhing pagnanasa, galit at poot, kalungkutan at paghihiganti.
- 71.** Ganito ang daan ng mga namumuhay sa katamaran, at ganito ang mga kayamanang nakatago sa loob ko.
- 72.** Ang pagtitipid (mahigpit na pag-aascetismo sa katawan) at kababaang-loob ang nagliligtas sa kaluluwa, at nagliligtas dito mula sa mga pagnanasa na nabanggit sa itaas.
- 73.** Ang tanda ng isang matalinong isip ay isang kapaki-pakinabang na salita, samantalang ang tanda ng isang mabuting kaluluwa ay isang mabuting gawa.
- 74.** Ang isang liwanag na isipan ay nagbabalita ng mga salita ng karunungan, samantalang ang isang dalisay na kaluluwa ay nagpapalago ng banal na mga kaisipan.
- 75.** Ang mga kaisipan ng masigasig ay nagtuturo ng karunungan, at ang kanyang mga salita ay nagbibigay-liwanag sa mga nakakaranig.
- 76.** Kapag ang kaluluwa ay pinupuspos ng mabubuting disposisyon, pinagyayaman nito ang mga kaisipang may birtud; ngunit kapag pinupuspos ito ng masasamang hilig, nagbubunga ito ng mga hindi malusog na kaisipan.
- 77.** Ang isang mapusok na kaluluwa ay pugad ng masasamang kaisipan, at mula sa kanyang bodega ay inilalabas nito ang kasamaan (Mateo 12:35).
- 78.** Ang mabuting kayamanan ay isang birtud na nakagawi, at ang mabuting isip ay nagbubunga ng mabubuting bagay mula rito.
- 79.** Ang isip na ginagabayan ng banal na pag-ibig ay nagpapalago ng mabubuting kaisipan tungkol sa Diyos, samantalang ang isip na ginagabayan ng pag-ibig sa sarili ay nagbubunga ng kabaligtaran.
- 80.** Ang isip na ginagabayan ng pag-ibig sa kapuwa ay walang patid na nag-iisip ng mabuti tungkol sa kaniya (1 Cor. 13:5); ngunit ang isip na ginagabayan ng kabaligtaran ay nag-aakala ng masama tungkol sa kaniya.
- 81.** Ang sanhi ng mabubuting kaisipan ay kabutihan; ang sanhi ng kabutihan ay ang mga utos; at ang sanhi ng kanilang katuparan ay mabuting kalooban.
- 82.** Ang mga birtud at bisyo—nasa kaluluwa man o umaalis dito—ay nagtutulak sa kaluluwa patungo sa kabutihan o kasamaan, na nag-uudyok dito na mag-alaga ng mga kaisipang magkasalungat sa isa't isa.
- 83.** Ang sanhi ng masasamang kaisipan ay pagnanasa; ang sanhi ng mga pagnanasa ay pagsuway sa mga tuntunin; ang sanhi ng pagsuway ay ang panlilinlang ng mga pandama; at ang sanhi ng panlilinlang ay ang pagpapabaya ng isip sa pagkontrol ng mga pandama.

84. Sa mga sumusulong, ang mabubuting disposisyon ay madaling mabago tungo sa kabaligtaran; ngunit sa mga perpekto, ang mga disposisyong ito ay hindi matitinag.

85. Ang lakas ng kaluluwa ay isang hindi matitinag na gawi ng kabutihan; ang sinumang nakamtan ito ay nagsabi: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos?'* (Roma 8:35).

86. Ang pagmamahal sa sarili ang nauna sa lahat ng damdamin; ang kayabangan naman ang sumusunod sa lahat ng ito.

87. Ang tatlong pangunahing makasalanang damdamin ay nag-uugat sa damdamin ng pagmamahal sa sarili.

88. Ang tatlong ito ay kasakiman sa pagkain, kayabangan, at kasakiman sa kayamanan, na pinagmulan ng lahat ng iba pang mga pagnanasa.

89. Ang kasakiman sa pagkain ay sinusundan ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, ang kayabangan naman ng kapalaluan, at ang iba pa ay ng lahat ng tatlo.

90. Sinusundan ang lahat ng tatlo ng kalungkutan, galit, sama ng loob, inggit, katamaran at iba pa....

Panalangin

1. O Kristo, Panginoon ng lahat! Iligtas Mo kami mula sa lahat ng ito – mula sa mga mapaminsalang pagnanasa at mula sa mga kaisipang kanilang binubunga.

2. Nilikha Ninyo kami para sa Inyo, upang makamtan namin ang kaligayahan sa Inyo, nang mailagay kami sa Hardin ng Eden na Inyong itinanim.

3. Ngunit tayo mismo ang nagdala ng kasalukuyang kahihiyan sa ating sarili, sapagkat pinili natin ang mapaminsala kaysa sa pinagpalang kagalakan.

4. Dahil dito, natanggap natin ang ating makatarungang gantimpala sa ating sarili, na namana ang kamatayan sa halip na buhay na walang hanggan.

5. Ngayon nga, O Panginoon, gaya ng palagi Mong pag-ingatan kami, maging tagapangalaga namin hanggang sa wakas – gaya ng pagpayag Mong magkatawang-tao para sa amin, iligtas Mo kami lahat.

6. Sapagkat Sugo ka upang iligtas kami na mga naliligaw; kaya naman, huwag mo kaming ihiwalay sa lipon ng mga nailigtas.

7. Iangat ang aming mga kaluluwa sa buhay, at iligtas ang aming mga katawan, na linilinis kami mula sa bawat karumihan.

8. Puksain mo ang mga gapos ng mga pagnanasa na nagpapanikil sa amin, gaya ng pagwasak mo sa hukbo ng mga maruruming demonyo.

9. At iligtas Mo kami mula sa kanilang tiraniya, upang Ikaw lamang ang aming paglingkuran, ang Walang Hanggang Liwanag.

10. Kapag, sa ating muling pagkabuhay mula sa mga patay, ay bubuo tayo, kasama ng mga Anghel, ng isang nag-iisang pinagpalang at walang hanggang hindi mapaghiwalay na koro.

Ang Ika-sanda-apat

na ang akrostiko ay nagbabasa: ' ' *Ngunit manalangin nang taimtim sa ating Diyos, upang tayo'y mailigtas mula sa mga kasamaan, tunay man o kathang-isip, at mula sa mga itinuturing lamang na ganoon.*

1. Ang sinumang naghiwalay ng kaniyang isip mula sa pag-ibig at lambing ng laman ay, sa pamamagitan ng Espiritu na nagbibigay-buhay, *'pinatay ang mga gawa ng laman'* (Roma 8:13).

2. Huwag mong isipin na talikuran ang iyong hilig sa laman kung ang iyong isipan ay abala pa rin sa mga bagay na ukol sa laman.

3. Kung paanong ang pandama at ang mga bagay na pandama ay ukol sa laman, gayon din naman ang isip at ang mga bagay na pangkaisipan ay ukol sa kaluluwa!

4. Ilingid mo ang iyong kaluluwa sa mga pandama at sa mga bagay na nauugnay sa pandama, at ang iyong isipan ay maninirahan sa Diyos at magiging abala sa mga espirituwal na bagay.

5. Ang mga intelektwal na nilalang, na kilala lamang ng isip, ay katulad ng sa Diyos; samantalang ang mga pandama at ang mga bagay na madamdamin ay nilikha upang paglingkuran ang isip.

6. Hayaan mong maglingkod sa iyo ang mga pandama at ang mga bagay na nadarama para sa espirituwal na pagninilay, at hindi para sa kaganapan ng mga pagnanasa ng laman.

7. Inutusan kang *'patayin ang mga gawa ng laman'*, upang sa pamamagitan ng masigasig na pagsisikap ay mabuhay muli ang kaluluwang napatay ng mga ligaya ng laman.

8. Pamaralan ka ng Diyos, at pamahalaan mo ang iyong mga pandama; at, bilang ang mas mabuti, huwag mong hayaan na magkaroon ng kapangyarihan sa iyo ang mas mababa kaysa sa iyo.
9. Ang Diyos ay walang hanggan, walang hangganan at walang limitasyon, at ipinangako Niya ang walang hanggang, walang hangganan at di-mailarawang mga biyaya sa mga tumatalima sa Kanya.
10. Likás sa isip na manahan sa Diyos at magmuni-muni tungkol sa Kanya, pati na rin sa Kanyang probidensiya at sa Kanyang kakila-kilabot na mga paghatol.
11. Mayroon kang kapangyarihang pumabor sa isang bagay o sa iba pa, ngunit tumindig ka sa panig ng mas mabuti, at mapapailalim mo ang mas masama.
12. Ang mga pandama at ang mga bagay na nadarama ay mabuti, bilang mga nilikha ng mabuting Diyos; gayunpaman, hindi sila sa anumang paraan maihahambing sa isip at sa intelektuwal.
13. Nilikha ng Diyos ang makatuwiran at intelektuwal na kalikasan na may kakayahang makilala ang lahat ng bagay at Siya Mismo, samantalang hinubog Niya ang mga pandama at ang mundong pandama para sa layuning paglingkuran ang layuning ito.
14. Tulad ng hindi angkop para sa isang alipin na hindi nakatali na supilin ang isang mabait na panginoon, gayon din ay hindi angkop para sa makatuwirang isip na supilin ang mortal na katawan.
15. Ang isip na hindi namamahala sa mga pandama ay nahuhulog sa kasalanan dahil sa mga ito: sapagkat, nalilintang ng mga pambihirang ligaya, karaniwan itong nagbubunsod ng kalaswaan.
16. Kapag napapailalim mo sa iyong kontrol ang mga pandama, itago mong mabuti ang iyong alaala; sapagkat ang mga impresyong unang natanggap sa pamamagitan ng mga pandama, at pagkatapos ay naaalala, ay muling nagpapagalaw sa mga pagnanasa.
17. Pagpuyain ang katawan at manalangin nang mas madalas – at malilinis ka agad sa mga mapanghusgang kaisipan.
18. Pag-aralan nang walang patid ang mga banal na salita; sapagkat ang masigasig na pagsasanay rito ay nagwawakas sa mga pagnanasa.
19. Ang pagbabasa, pagbabantay, panalangin, at pag-awit ng mga salmo ay nagpapalaya sa isip mula sa paglaylay sa mga bagay ng pagnanasa.
20. Tulad ng pagbibigay-buhay ng tagsibol sa mga halaman, gayon din naman ang kawalan ng pagnanasa ay nagpapakaw sa isip tungo sa kaalaman ng Siyang Nag-iisa.
21. Panatilihin ang mga utos, at makakamtan mo ang kapayapaan; mahalín ang Diyos, at makakamtan mo ang kaalaman.
22. Sa pamamagitan ng masipag na paggawa at pawis ng iyong noo, hinatulan kang kumain ng tinapay ng kaalaman.
23. Ang kapabayaan ang naghatid sa ating ninuno sa kanyang pagbagsak, at sa halip na mga aliw ng Paraiso, hinatulan siya ng kamatayan.
24. Utusan mo rin ang sariling Eva na mag-ingat laban sa ahas; baka, matukso nito, ialok niya sa iyo ang ipinagbabawal na bunga.
25. Tulad ng kaluluwa na sa kanyang likas na katangian ay nagbibigay-buhay sa katawan, gayundin ang birtud at kaalaman ay nagbibigay-buhay sa kaluluwa.
26. Ang isip na nagpapanggap na marunong ay parang ulap na walang tubig, dinadala ng hangin ng kayabangan at kapalaluan.
27. Habang iniwasan mo ang kayabangan, mag-ingat ka rin laban sa pakikipagtalik, baka sa pag-iwas sa karangalan ay mahulog ka sa kahihyan.
28. Habang iniwasan ang kayabangan, ituon mo ang iyong paningin sa Diyos, baka mahulog ka sa kapalaluan o sa malaswang pag-uugali.
29. Ang likas sa kayabangan ay kumilos para lang makita; at ang likas sa kapalaluan ay hamakin ang iba at magalit.
30. Habang iniwasan ang kasakiman sa pagkain, ingatan mong huwag maghangad na mapasaya ang mga tao, at huwag magkunwaring may ngiting mayabang sa iyong mukha.
31. Ang pag-aayuno ay kahanga-hanga kapag ikinagagalak mong kumain nang kaunti at nasisiyahan ka sa payak na pagkain, habang iniwasan mo rin ang pagnanais na magustuhan ng iba.
32. Kapag nag-aayuno hanggang gabi, huwag kang kumain nang busog, baka muling buuin mo ang iyong katatapos lamang sirain.

- 33.** Kapag nag-aayuno ka sa alak, huwag ka ring uminom ng labis na tubig; sapagkat kung hindi, magbibigay ka pa rin ng panggatong sa iyong pagnanasa.
- 34.** Ang kapalaluan ay nagiging sanhi upang ang isang tao ay lumayo sa banal na tulong, umasa sa sarili, at itaas ang sarili kaysa sa iba.
- 35.** May dalawang lutas laban sa kapalaluan; kung hindi ito magamit ng isang tao, kusang-loob man o hindi, haharapin niya ang ikatlo, na siyang pinakamatindi.
- 36.** Ang kapalaluan ay natataboy sa pamamagitan ng panalangin na may luha, sa hindi paghamak sa sinuman, at sa mga kalungkutang hindi kusang-loob.
- 37.** Ang disiplina sa pamamagitan ng mga pagsubok ay isang espirituwal na tungkod, na nagtuturo ng pagpapakumbaba sa mga mayabang sa kanilang kamangmangan.
- 38.** Matalino na huwag sumuko sa mga kaisipan ng sinumang lihim na naninirang-puri sa kanyang kapuwa.
- 39.** Tulad ng isang hardinero na hindi nag-aalis ng mga damo ay hinahayaan silang makasakal sa mga gulay, gayon din ang isip na hindi naglilinis ng kanyang mga kaisipan ay sinisira ang pagsisikap sa pagtitimpi.
- 40.** Ang pantas ay yaong nakikinig sa payo, lalo na kung ang payong iyon ay ibinibigay alinsunod sa Diyos ng isang espirituwal na ama.
- 41.** Ang taong alipin ng kanyang mga pagnanasa ay hindi man lang makaintindi ng payo, at wala siyang kakayahang sumailalim sa espirituwal na gabay.
- 42.** Ang hindi tumatanggap ng payo ay hindi naglalakad sa tamang landas, kundi laging nadadala ng mabilis na agos at nahuhulog sa mga bangin.
- 43.** Ang isang monghe ay isang isip na tumalikod sa makamunduhan at hindi man lang pinapayagan ang sarili na mag-isip ng malalaswang kaisipan.
- 44.** Ang tagapagpagaling ay isang isip na nagpagaling sa sarili, at nagpagaling sa iba gamit ang kung saan ito mismo ay nagpagaling.
- 45.** Hanapin mo ang kabutihan, at maging masigasig kang huwag itong mawala, baka mabuhay ka sa kahihayan at mamatay nang walang awa.
- 46.** Ang ating Panginoong Jesucristo ay nagkaloob ng Liwanag sa lahat, ngunit ang mga hindi nananampalataya sa Kaniya ay pinananatili ang kanilang sarili sa kadiliman.
- 47.** Huwag mong ituring na maliit na bagay ang pagkawala ng birtud; dahil dito, pumasok ang kamatayan sa mundo.
- 48.** Ang masunuring pagtupad sa mga utos ay pagkabuhay na mag-uli ng mga patay; sapagkat ang buhay ay likas na bunga ng kabutihan.
- 49.** Ang kamatayan ng katawan ay kailangang sumunod sa kamatayan ng isip dahil sa paglabag sa utos.
- 50.** Kung paanong si Adan, nang lumabag sa utos, ay napasailalim sa kamatayan, gayon naman ang Tagapagligtas, sa Kanyang pagiging masunurin, ay pumatay sa kamatayan.
- 51.** Patayin ang kasalanan, baka muling bumangon ka bilang patay at lumipat mula sa mas mababang kamatayan tungo sa mas dakila.
- 52.** Dahil sa pagsuway ni Adan, ang Tagapagligtas ay nagkatawang-tao, upang sa pamamagitan ng pagtupad sa panata, siya'y magbangon sa lahat sa buhay.
- 53.** Ang siyang nagpatay sa kanyang mga hilig at nagpalaya sa sarili mula sa kamangmangan ay lumilipat mula sa buhay na ito tungo sa buhay na walang hanggan.
- 54.** Sa pamamagitan ng pag-aaral ng mga Kasulatan, matatagpuan mo ang mga utos; at sa pagtupad sa nakasulat, malalaya ka mula sa mga pagnanasa.
- 55.** Ang pagtupad sa mga utos ay naglilinis ng kaluluwa, at ang paglilinis ng kaluluwa ay nagbibigay-daan upang makibahagi ito sa liwanag.
- 56.** Ang puno ng buhay ay ang kaalaman sa Diyos; kapag nakibahagi ka sa Kanya at naging dalisay, mananatili kang walang kamatayan.
- 57.** Ang simula ng aktibong buhay ay pananampalataya kay Cristo, samantalang ang wakas nito ay pag-ibig sa Diyos.
- 58.** Si Hesus Kristo ang ating Panginoon at Diyos, na nagkaloob sa atin ng pananampalataya sa Kanya upang tayo ay makatanggap ng buhay na walang hanggan.

- 59.** Siya ay nagpakita sa atin, pinag-isa ang Pagkadiyos sa kaluluwa at katawan, upang, bilang Diyos, mailigtas Niya ang parehong kaluluwa at katawan mula sa kamatayan.
- 60.** Pinapalago natin ang pananampalataya upang makamit ang pag-ibig, na dito isinisilang ang liwanag ng kaalaman.
- 61.** Ang makukuha sa pagkamit ng pananampalataya ay: ang takot sa Diyos, pag-iwas sa mga makamundong ligaya, pagtitiis sa mga paghihirap, pag-asa sa Diyos, kawalan ng pagnanasa, at pag-ibig.
- 62.** Mula sa tapat na pag-ibig sumisibol ang kaalaman sa kalikasan; at pagkatapos nito ay dumarating ang katuparan ng pinakamataas na mga hangarin, iyon ay, ang biyaya ng teolohiya.
- 63.** Ang isip na nagpipigil sa mga pagnanasa ay tiyak na nagagawa ito sa pamamagitan ng kapangyarihan ng takot sa Diyos, sa paniniwala sa Diyos at sa Kanyang mga banta at sa Kanyang mga pangako.
- 64.** Sa mga pinagkalooban ng pananampalataya, hinihingi ang pagpipigil sa sarili; kapag naitatag na ito, nagbubunga ito ng pagtitiis, na nagpapanatili ng ugali ng pagsusumikap.
- 65.** Ang tanda ng pagtitiis ay pagmamahal sa paggawa; umaasa rito, yakapin ng isip ang pag-asa na makamitan ang ipinangako at maiwasan ang binalaan.
- 66.** Ang pag-asam sa mga biyayang darating ay nagbubuklod sa isip sa inaasahan; habang nanatili sa pagkakaisang ito, nakakalimutan nito ang mga biyaya ng kasalukuyan.
- 67.** Ang sinumang nakatikim sa inaasam ay itinakwil ang kasalukuyan; sapagkat iniaalay niya ang lahat ng kanyang pagnanasa sa huli.
- 68.** Ang mga biyaya sa hinaharap ay ipinangako ng Diyos Mismo, at ang mananampalataya ay sabik sa hinaharap gaya ng sa kasalukuyan.
- 69.** Ang tanda na ang isip ay naninirahan sa inaasahang mga biyaya ay ito: nagsusumikap itong itatag sa sarili ang ganap na pagkalimot sa mga bagay na lupa at lumalawak sa kaalaman tungkol sa mga biyayang darating.
- 70.** Ang katotohanan ay mabuti, na itinuturo ng Diyos ng katotohanan, pinagtitiyap ito mula sa bawat sulok para sa kaluluwang mapagmahal sa Diyos.
- 71.** Ang mga biyayang inihanda para sa mga tagapagmana ng pangako ay walang hanggan, umiiral bago pa ang lahat ng panahon, at nalalampasan ang isip at salita.
- 72.** Iyon natin ang ating sarili sa mga tuntunin ng kabanalan, baka, sa paglayo sa ating sarili sa mga pagnanasa, tayo'y matumba at mawalan ng pag-asa.
- 73.** Si Hesus Kristo ang Isa sa Banal na Trinidad, at Siya ang iyong kapwa tagapagmana.
- 74.** Sapagkat itinuro ng Diyos sa tao ang kaalaman tungkol sa mga umiiral, hindi magkakaroon ng kahirapan sa paniniwala sa mga Kasulatan hinggil sa mga hinulaan nito.
- 75.** Ang Banal na Espiritu, sa pagkatagpuang ang isip ay walang pasyon, ay lihim na naghahatid nito sa kaalaman ng inaasahan.
- 76.** Alinsunod sa paglilinis ng isip, ginagabayan din ang kaluluwa tungo sa kaalaman ng mga banal na salita.
- 77.** Ang siyang nag-ayos ng kanyang katawan sa wastong kaayusan at nagsasanay sa banal na kaalaman ay lalo pang pinapalinis ng mismong kaalamang ito.
- 78.** Ang isip, sa pagsisimula nitong pagnilayan ang mga bagay na banal, ay nagsisimula sa pananampalataya; at pagkatapos, sa paggalaw at pag-usad sa mga bagay na ito, ay bumabalik muli sa pananampalataya, ngunit sa isang mas mataas na anyo nito.
- 79.** Napapansin na ang takot ang sumusunod sa simula ng pagmumuni-muni na ito, samantalang ang pag-ibig ang nauuna bago ang wakas nito.
- 80.** Ang isip, na nagsisimulang magmuni-muni mula sa isang pananampalatayang maingat (o nauunawaan kung ano ang dapat paniwalaan), ay nakakamtan sa teolohiya ang higit pa sa hangganan ng lahat ng pagkaunawa; ito ay tinutukoy ng isang hindi malilimutang pananampalataya (laging naroroon sa kamalayan, naninirahan nang hindi gumagalaw dito) at ng pagmumuni-muni sa mga nakatago.
- 81.** Ang mga salita tungkol sa Diyos na sinabi ng ating mga banal at pinagpalang Ama ay hindi dapat ituring na alinsunod sa Kanya (tumutukoy sa Kanyang diwa at kadakilaan), kundi bilang tungkol sa Kanya (na nagpapahayag Niya sa atin hangga't kayang unawain ng ating isipan).
- 82.** Lahat ng salita, positibo man o negatibo, ay, siyempre, nauunawaan na tumutukoy sa Kanya, ibig sabihin, sa Diyos.

83. Kaya naman, ang 'pag-iral', 'Pagkadiyos', 'biyaya' at iba pang katulad na mga termino ay ginagamit sa pawang-pagtataya; samantalang ang 'walang-simula', 'walang-hanggan', 'di-nakikita' at iba pa ay ginagamit sa pawang-pagkaila.

84. Dahil iisa lamang ang kalikasan, na hihigit sa lahat ng pagkaunawa at pananalita, at iisa ang nakatagong Pagkadiyos ng Banal na Tatluhan; kaya't ang lahat ng sinasabi at pinagmumuni-muni tungkol dito ay sinasabi at pinagmumuni-muni nang sama-sama.

85. Tulad ng pinaniniwalaang iisang Pagkadiyos ang Banal na Trinidad, gayundin ay ipinapahayag ang tatlong Persona ng iisang Pagkadiyos.

86. Ang mga positibo at negatibong katangiang nabanggit sa itaas ay karaniwang iniuugnay sa buong Banal at magkakasubstansiyang Trinidad, maliban sa mga personal na katangian, na ang ilan ay positibo at ang iba ay negatibo.

87. Ang mga personal na katangian ng mga Banal na Hipostasis ay—pagiging Ama, pagiging Anak, at pagbuhat—at iba pa na angkop sa mga Persona.

88. Ang isang Hypostasis ay tinutukoy ng kalikasan kasama ang mga personal nitong katangian; kaya naman, ang bawat Hypostasis ay taglay ang parehong katangian na karaniwan sa buong kalikasan at ang katangiang partikular sa mismong Hypostasis.

89. Sa mga katangiang karaniwan sa buong Banal na Trinidad, ang mga negatibo ay itinuturing na pinakamahalaga; ngunit hindi ito ang kaso pagdating sa mga personal na katangian. Sapagkat, gaya ng nabanggit na, ang ilan dito ay positibo, habang ang iba ay negatibo—tulad ng, halimbawa, ang pagkabuwelta at ang pagkapanganak, at iba pa. Ang 'pagka-walang-pinagmulan' ay naiiba sa 'pagka-pinanganak' sa kahulugan: sapagkat ang 'pagka-walang-pinagmulan' ay tumutukoy sa Ama, samantalang ang 'pagka-pinanganak' ay tumutukoy sa Anak.

90. Ang mga termino at designasyon ay ginagamit upang linawin ang pinagmumuni-munan tungkol sa kalikasan ng Banal na Trinidad, gaya ng nabanggit na (tingnan ang Kabanata 81); ngunit hindi tungkol sa diwa ng kalikasan na iyon: sapagkat ang nauukol dito ay hindi malalaman ng isip at hindi mailahad sa salita, subalit kilala ng Nag-iisang Trinidad.

91. Tulad ng kung paanong ang nag-iisang kalikasan ng Pagkadiyos ay tinatawag na Tatluhatlo, gayundin ay ipinapahayag na ang Banal na Trinidad ay magkakalikasang-isa.

92. Ang Ama ay pinagmumuni-munan bilang walang simula at bilang simula—bilang walang simula, bilang Ang Walang-pinagmulan, at bilang simula, bilang Ama ng Anak at Pinagmulan ng Espiritu Santo, na magpakailanman ay nagmumula sa Kanya at nasa Kanya.

93. Ang Iisa, na lumalapit sa Trinidad, ay nananatiling Iisa; at ang Trinidad, na nagbabalik sa Iisa, ay nananatiling Trinidad. Tunay na kahanga-hanga ito!

94. Ang Anak at ang Espiritu Santo ay ipinapahayag na hindi walang simula, subalit sila ay walang hanggan: hindi walang simula, sapagkat may kaugnayan sila sa Ama bilang simula at bukal; at walang hanggan, sapagkat ang isa ay ipinanganak mula sa kawalang-hanggan at ang isa naman ay nagmumula mula sa kawalang-hanggan, na umiiral kasama ng Ama.

95. Ang hindi nahahating, nag-iisang Pagkadiyos ng Trinidad ay laging wastong pinagmumuni-muni, at ang tatlong hiwalay na hipostasis ng nag-iisang Pagkadiyos ay laging wastong ipinapahayag.

96. Ang mga personal na katangian ay: ng Ama, ang hindi nilikha; ng Anak, ang ipinanganak; ng Espiritu Santo, ang nagmumula. Ang pinagmulan ng Anak at ng Espiritu Santo ay ipinahayag na walang panahon. Sapagkat, kung paanong ang liwanag ay nagmumula sa Araw at nasa Araw, gayundin naman ay mayroon Sila ng walang hanggang pag-iral mula sa Walang Hanggan at sa Walang Hanggan.

97. Ang mga personal na katangian ng mga Hipostasis ay laging pinagmumuni-munan bilang hindi nagbabago at hindi mababago, samantalang ang karaniwang kalikasan o Pagkadiyos ay pinagmumuni-munan bilang hindi mahahati.

98. Ipinagtapat namin ang Isa sa Trinidad, at ang Trinidad sa Isa, na hindi nahahating hinati at hiwalay na pinag-isa.

99. Isang nag-iisang prinsipyo ang nasisilayan sa Pagkadiyos—ang Ama—ang pinagmulan ng Anak at ng Espiritu, bilang kanilang Magulang at: ang walang hanggang pinagmulan ng katuwang sa kawalang-hanggan, ang walang hangganang pinagmulan ng katuwang sa kawalang-hanggan; at ang tatlo ay magkakasubstansiya at hindi mapaghihiwalay. Ang Maylalang ng lahat ng bagay—ang Tagapagkaloob at Hukom—ay ang Triyung Diyos: ang Ama sa pamamagitan ng Anak sa pamamagitan ng Espiritu Santo.

Sapagkat nasusulat na mula sa Kaniya, sa pamamagitan Niya, at sa Kaniya ang lahat ng bagay: sa Kaniya ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen (Roma 11:36).

100. Ipinagtapat namin na ang Anak at ang Espiritu Santo ay kapwa walang hanggan at sabay na nagmula sa Ama, sapagkat, bilang walang hanggan at walang pasimula, ang kanilang pag-iral—at ang kanilang pinagmulan—ay nagmula sa Kanya at nasa Kanya. Sila ay walang hanggang kasama ng Ama at nasa Ama, at ang Ama ay walang hanggang kasama nila. Walang sandaling ang Ama ay wala Sila, o Sila ay wala Siya. Ganyan ang kalikasan ng Diyos, Isa sa diwa at Tatlu sa mga Persona – sa Kaniya ang kaluwalhatian at kapangyarihan magpakailanman. Amen.

San Teodoro, Obispo ng Edesa

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Bilang anak ng mga taimtim at may malawak na pananaw na magulang na naninirahan sa Edessa, hindi nagpakita si Teodoro ng hilig sa pag-aaral nang sinimulan niya ito, ngunit nanalangin siya sa Diyos para sa rebelasyon ng kahulugan. Minsan, habang ipinamimigay ang Banal na Komunion sa panahon ng Misa, nagtago siya, at isang binata, matapos siyang bigyan ng isang lagok ng alak, ang naghasik sa kanya ng pagmamahal sa pag-iisa. Nang malaman ito ng Obispong namumuno sa seremonya, inordinahan niya si Theodore bilang isang lektor, at nanatili siya sa monasteryo, kung saan pinag-aralan niya ang mga agham ng panahong iyon nang may kadalian at kalayaan sa ilalim ng patnubay ng kanyang guro, si Sophronius. Nang siya ay 18 anyos at pumanaw na ang kanyang mga magulang, ipinamigay niya ang kanyang ari-arian, at naglaan lamang ng bahagi para sa kanyang kapatid na babae, at sa edad na 20 ay bumalik siya sa monasteryo ni San Savvas, malapit sa Jerusalem, kung saan ginugol niya ang 12 taon sa komunal na tirahan at 24 na taon sa pag-iisa. Tinawag siya mula sa pagkakahiwalay na ito sa pamamagitan ng kautusan ng mga Patriarka ng Antioquia at Jerusalem at inordinahan bilang Obispo ng Edessa (), na kanyang tinungo. Pagdating niya sa Edessa, inilaan niya ang lahat ng kanyang lakas para sa ikabubuti ng Simbahan at ng mga mananampalataya; ngunit sinalubong ng matinding pagtutol mula sa mga Muslim, mga pinuno ng lungsod, at mga erehe na naninirahan doon ang kanyang mga pagsisikap. Nang makita niyang walang silbi ang kanyang mga pagsisikap at nanganganib ang kanyang buhay, naglakbay si San Teodoro patungong Baghdad upang humingi ng pabor kay Caliph Mawiya. Matapos pagalingin ang Kalipa sa kanyang karamdaman, nahikayat niya ito na maglabas ng kautusan sa mga gobernador ng Silicia, Syria, at Mesopotamia na isauli sa Simbahan ng Edessa ang mga ari-arian nito, at huwag pigilan ang mga tao sa pagtalikod sa Orthodoxya. Sa kanyang pagbabalik sa Edessa, siya ay masayang tinanggap ng kawan ng mga Ortodokso, na kalaunan ay lumago sa pamamagitan ng pagbabalik-loob ng mga erehe, at mapagkawangawang pinamunuan ng masigasig na pastol na ito, na may banal na inspirasyon. Nang mahulaan ang paglapit ng kamatayan, at nais nang magpahinga sa dati niyang selda na malayo sa mundo, naglakbay si San Teodoro patungong Palestina, kung saan, sa lugar ng kanyang mga gawaing pag-a-ascetismo, siya ay agad na pumanaw noong ika-9 ng Hulyo, ang petsa kung kailan ipinagdiriwang ang kanyang pag-alala. Noong panahong iyon, naghahari si Michael sa Constantinople kasama ang kanyang ina na si Theodora – noong ika-9 na siglo. Ang isang daang kabanata na nagliligtas ng kaluluwa na inilahad dito ay isinulat niya sa kahilingan ng mga nakatatanda ng monasteryo habang siya ay nasa pag-iisa pa. Ang mga tagapag-ayos ng Griyegong 'Dobrotolubie' ay nagsulat tungkol dito: 'Hindi namin masasabi nang may kasiguruhan kung nag-iwan pa si San Teodoro ng iba pang mga sulatin. Gayunpaman, isinasama namin ang isang daang kabanatang ito, na masigasig niyang inipon, sa iba pang mga sinulat ng mga Ama ng Simbahan tungkol sa pagkaseriwus; sapagkat angkop nilang inilalarawan ang usapin ng banal na pagkaseriwus, at kaya't maaari silang maghatid ng mayamang espiritwal na benepisyos sa mga nagbabasa nito nang may nararapat na pansin.'

Isandaang Pinakakapaki-pakinabang na Kabanata ng Ating Kagalang-galang na Ama Theodore ng Edessa

1. Sapagkat, sa biyaya ng mabuting Diyos, matapos tanggihan si Satanas at ang kanyang mga gawa, tayo ay nakiisa kay Cristo—tulad ng sa simula sa batis ng muling pagsilang, gayon din naman ngayon sa ating mga pangakong monastiko—ingatan natin ang Kanyang mga utos. Ito ay hinihingi sa atin hindi lamang ng ating taimtim na panunumpa, kundi pati na rin ng ating likas na tungkulin; sapagkat, nilikha tayo ng Diyos

mula sa simula na *'sobrang mabuti'*, nararapat na manatili tayo na ganoon. Bagaman ang kasalanan, na nagmula sa ating kapabayaan, ay nagdulot sa atin ng hindi likas sa atin; gayunpaman, sa pamamagitan ng saganang awa ng ating dakilang Diyos, tayo ay tinawag muli, nabago sa pamamagitan ng paghihirap ng Wala-Paghihirap, at tinubos ng dugo ni Cristo na Panginoon, at sa gayon ay nailigtas mula sa sinaunang pagsalansang ng ating mga ninuno. Kung susuriin ito, kung tayo ay magiging matuwid, wala itong anumang kahanga-hanga; ngunit lalo pa itong magiging karapat-dapat sa awa at sa paghatol kung tayo ay lilihis mula sa katuwiran.

2. Kung paanong ang mabuting gawa, kapag ginawa nang walang tunay na pananampalataya, ay lubos na patay at walang bunga; gayundin naman, ang pananampalataya lamang, kung walang matuwid na gawa, ay hindi tayo ililigtas mula sa walang hanggang apoy. Sapagkat *'Ang sinumang umiibig sa Akin,'* sabi ng Panginoon, *'ay tutupad ng Aking mga utos'* (Juan 14:23). Kaya, kung iniibig natin ang Panginoon at nananampalataya sa Kanya, magpapatotoo tayo rito sa pamamagitan ng pagsunod sa Kanyang mga utos, upang magkamit tayo ng buhay na walang hanggan. Ngunit kung hinahamak natin ang pagsunod sa Kanyang mga utos—na tinatalim ng buong nilikha—paano natin masasabi na tayo ay tapat, tayo na mas mataas ang pagtingin kaysa sa anumang nilikha, ngunit tayo lamang ang hindi sumusunod sa mga utos ng Maylalang at nagpapatunay na walang pasasalamat sa ating Mabuting Tagapagkaloob?

3. Sa pagsunod sa mga utos ni Cristo, wala tayong ibinibigay sa Kaniya, na walang kulang at siyang Nagbibigay ng lahat ng mabubuting bagay, kundi ginagawan natin ng kabutihan ang ating sarili, na kumikita para sa ating sarili ng buhay na walang hanggan at ng kasiyahan sa di-mailarawang mga biyaya.

4. Ang sinumang tutol sa atin sa pagtupad sa mga utos ng Diyos—maging ama, ina, o sinuman pa—ay karumaldumal at kasuklamsuklam sa atin, baka ating marinig na sinasabi: *'Ang sinumang umiibig sa ama o ina nang higit kaysa sa Akin, o sinuman pa sa mga tao, ay hindi karapat-dapat sa Akin'* (Matt. 10:37).

5. Kaya nga, itali natin ang ating sarili nang buong lakas sa pagtupad sa mga utos ng Panginoon, baka tayo'y mapatawan ng hindi maputol na tali ng masasamang pagnanasa at laman: na kung gayon, ang hatol tungkol sa malanging puno ng igos ay ipapahayag din sa atin, na nagsasabing: *'Putulin mo; bakit pa't sinisipsip ang lupa?'* (Lucas 13:7)? Sapagkat, gaya ng nasasaad, *'ang bawat hindi namumungang mabuti ay puputulin at ihahagis sa apoy'* (Lucas 3:9).

6. Ang sinumang napagtatagumpayan ng mga pagnanasa at ligaya, at lumalapit sa mundo, ay malapit nang mahulog sa mga bitag ng kasalanan; at ang kasalanan, kapag nagawa na, ay parang apoy sa tuyot na damuhan, parang batong gumulong pababa mula sa bundok, parang ilog na lumalaki habang dumarami ang mga sapa na dumadaloy rito. Ganyan nga; at ang bawat kasalanan ay sumisira sa sinumang gumagawa nito.

7. Sa pamamagitan ng kasalanan, ang kaluluwa ay lumalayo sa kanyang likas na kaayusan, at, dahil dito ay nagiging ligaw at napupuno ng mga tinik ng makasalanang kaluguran, ito ay nagiging tirahan ng mga kakila-kilabot na hayop, gaya ng sinasabi: *'Doon nagpapahinga ang mga onocentavres; doon gumagawa ng pugad ang medyo, at doon nagkikita ang mga demonyo kasama ang mga onocentavres'* (Isa. 34, 14–15)—na siyang iba't ibang makasalanang pagnanasa. Ngunit kapag tinawag nito ang sarili pabalik sa kanyang likas na kaayusan (sapagkat magagawa nito iyon, kung nanaisin man, habang nakatali pa rin sa laman), sasailalim ito sa masigasig na pagpipigil sa sarili at magsisimulang mabuhay ayon sa batas ng Diyos; kung gayon, tatakas ang mga hayop na dating nanirahan sa loob niya, at darating ang mga Anghel, mga tagapangalaga ng ating buhay, na gagawing araw ng kagalakan at tuwa ang araw ng kanyang pagbabago; pagkatapos ay darating sa kanya ang biyaya ng Banal na Espiritu, na tuturuan siya kung paano hindi lamang panatilihin ang sarili sa kabutihan, kundi lalo pang umunlad dito.

8. Tinatawag ng mga Ama ang panalangin na isang espirital na kuta, na kung wala'y hindi tayo makalalabas sa pakikipaglaban, baka tayo'y masugatan ng mga sibat ng kaaway at madala sa kanilang lupain. Ngunit walang sinuman ang makakamit ng mabisang, dalisay na panalangin maliban kung sila'y lumalapit sa Diyos nang may matuwid na puso: sapagkat ang Diyos ang siyang nagkakaloob ng panalangin sa nananalangin, at siyang nagtuturo sa tao ng karunungan.

9. Na ang mga pagnanasa ay nag-aalala sa kaluluwa at sinasalakay ito ay lampas sa ating kontrol; ngunit ang manatili sa ating loob ng mga mapagnanasang kaisipan at magpasiklab sa mga pagnanasa ay nasa ating kontrol. Ang una ay walang kasalanan, sapagkat wala ito sa ating kontrol; ngunit ang huli, kung lalaban natin ito nang matapang at mapagtatagumpayan, ay magdadala sa atin ng mga korona; samantalang kung tayo ay susuko at matatalo, ilalagay tayo nito sa paghihirap.

10. May tatlong pangunahing pagnanasa: pagnanasa sa kaligayahan, pag-ibig sa pera, at pag-ibig sa kaluwalhatian. Sinusundan ang mga ito ng limang iba pang espiritu ng kasamaan; at mula sa mga ito, sa huli, nagmumula ang napakaraming pagnanasa at lahat ng uri ng iba't ibang makasalanang hilig. Ito ang dahilan kung bakit ang sinumang magtagumpay sa unang tatlong pangunahing damdamin at sa kanilang mga pinuno ay sabay na natatalo rin ang limang damdaming sumusunod sa kanila, at pagkatapos ay napapailalim ang lahat ng damdamin.

11. Anumang nagawa natin dahil sa pagnanasa ay siyang nag-aanyaya sa kaluluwa sa pamamagitan ng mga maalab na alaala. Ngunit kapag ang mga maalab na alaala ay tuluyang nabura sa puso, hanggang sa hindi na man lang ito lumalapit dito, nagsisilbi itong tanda ng kapatawaran ng mga nakaraang kasalanan. Hangga't ang kaluluwa ay maalab na nakakabit sa anumang makasalanan, dapat kilalanin na ang pamumuno ng kasalanan ay naninirahan pa rin sa loob nito.

12. Ang mga makamundano at materyalistikong pagnanasa ay karaniwang nababawasan at nalalanta dahil sa mga paghihirap ng katawan (boluntaryong paghihikayat at asetikismo ng katawan); samantalang ang mga espiritwal at hindi nakikitang pagnanasa ay winasak ng kababaang-loob, kahinahunan, at pag-ibig.

13. Ang masidhing pagnanasa ay napapababa ng pagpipigil sa sarili na sinamahan ng kababaang-loob; ang nag-aalab na galit ay napipigil ng pag-ibig; ang naglilibot-libot na isipan ay napapokus ng masigasig na panalangin, na may pag-alala sa Diyos. Sa ganitong paraan, napapalinis ang lahat ng tatlong bahagi ng kaluluwa. Upang itama ang mga ito, sinabi ng Banal na Apostol: *'Pagsikapan ninyong magkaroon ng kapayapaan at kabanalan, na kung wala'y sinuman ang makakakita sa Panginoon'* (Heb. 12:14).

14. Nalilito ang ilan kung ang isip ba ang nagpapagalaw sa mga damdamin, o ang mga damdamin ang nagpapagalaw sa isip; sapagkat ang iba ay nagsasabi ng isang bagay, habang ang iba naman ay nagsasabi ng kabaligtaran. Ako, gayunpaman, ay naninindigan na ang mga kaisipan ay pinapagana ng mga damdamin: sapagkat kung walang damdamin sa kaluluwa, hindi ito guluhin ng mga kaisipang puno ng damdamin.

15. Kaugalian ng mga demonyo na laging nakikipagdigma sa atin na maglagay ng mga hadlang sa daan ng mga birtud na nasa ating kapangyarihan at madaling isabuhay, habang naghihikayat ng matinding pagnanasa para sa mga lampas sa ating abot at hindi pa panahon (na hindi pa dumarating ang oras para ating simulan); ibig sabihin: pinipilit nila ang mga umuunlad sa komunal na pagsunod na gawin ang mga gawa ng mga taong tahimik; habang pinupukaw nila sa mga taong namumuhay nang tahimik at mga eremita ang pagnanais na sumunod sa mga tuntunin ng pamumuhay na sama-sama. Sa ganoong paraan din, kumikilos sila kaugnay ng bawat birtud. Ngunit *huwag* nating *'maging ignorante sa kanilang mga pakana'* (2 Cor. 2:11), na nalalaman na ang lahat ng bagay na ginagawa sa takdang panahon at sa takdang sukat ay mabuti, samantalang ang lahat ng labis at hindi napapanahon ay nakasasama.

16. Ang mga naglilibot sa mundo at nakakasalamuha ng mga bagay na nag-uudyok ng mga pagnanasa ay sinasalakay ng mga demonyo, na hinihila sila sa mga gawaing puno ng pagnanasa; samantalang ang mga namumuhay sa ilang, kung saan wala ang mga bagay na iyon, ay binabagabag ng mga mapagnanasang kaisipan. Sa ikalawang anyo ng labanan na ito, mas mahirap makamit ang tagumpay kaysa sa una. Doon, ang gawain ay nangangailangan ng oras, lugar at iba pang kaginhawaan; ang isipan naman, madaling matuksuhin at hindi mapigilan sa mga iniisip nito. Upang makipaglaban sa hindi nakikitang labanan, ipinagkaloob sa atin ang dalisay na panalangin, na iniutos na panatilihin nang walang patid. Pinatitibay nito ang isipan sa pakikipaglaban at laging handa rito, sapagkat maaari itong gawin nang hindi kasali ang katawan.

17. Tungkol sa ganap na pagpapamata ng mga pagnanasa, sinasabi ng Apostol: *'Ang mga nasa kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at hangarin nito'* (Gal. 5:24). Sapagkat kapag pinapatay natin ang mga pagnanasa, winasak ang mga kahalayan, at sinasailalim ang mga pakana ng laman sa espiritu; saka lamang natin binubuhay ang ating krus at sinusunod si Cristo. At ang pag-urong sa mundo ay hindi iba kundi ang pagpatay na ito sa mga pagnanasa at ang pagpapahayag ng buhay na nakatago kay Cristo.

18. Ang mga naghihirap dahil sa paghihimagsik ng mortal na katawang ito at napapagod sa halos patuloy nitong digmaan, huwag nilang sisihin ang laman dito, kundi ang kanilang sarili; sapagkat kung hindi nila ito pinapalakas, sa pamamagitan ng pagpalawig ng kanilang pag-aalaga rito hanggang sa antas ng kahalayan, hindi sila magdurusa nang ganoon kalaki mula rito. O hindi ba nila nakikita ang mga taong ipinako ang kanilang laman kasama ang mga pagnanasa at kahalayan nito, at nagdadala ng kawangis ng kamatayan ni Jesus sa kanilang sariling mortal na laman, na ginagamit ito bilang kanilang katulong sa mabuti—hindi bilang isang kalaban, kundi bilang isang masunurin at ginagabayan ng batas ng Diyos? Gawin din nila ang gayon, at kaniya namang matitikman nila ang ganoong kapayapaan.

19. Ang anumang pag-iisip na kaugnay ng ipinagbabawal na kahalayan, o anumang pagkahilig sa maluhong kasiyahan, ay makasalanang para sa isang monghe. Sapagkat sa simula, sinisimulang kalimutan ng isipan ang sarili nitong makasariling kalikasan; pagkatapos ay hinihila ang kaluluwa patungo sa makasalanang ligaya, na hindi na kayang labanan ang pakikibaka; at sa huli, nagkakaroon ng pagkakaisa, na, gaya ng nabanggit, ay kasalanang. Kung magpapatuloy ito, nagbubunga ito ng isang matinding pagnanasa, na unti-unting humahantong sa mismong makasalanang gawa. Dahil dito mismo, pinupuri ng Propeta ang mga nagpupulol sa mga sanggol ng Babilonia sa bato (Awit 136:9). Malinaw ang kahulugan nito sa mga pantas at maingat.

20. Ang mga anghel, bilang mga tagapangasiwa ng pag-ibig at kapayapaan, ay nagagalak sa ating pagsisisi at pag-unlad sa kabutihan; kaya naman nagsusumikap silang punuin tayo ng espirituwal na pagninilay at tulongan tayo sa bawat mabuting gawa. Sa kabaligtaran, ang mga demonyo, mga lingkod ng poot at kasamaan, ay nagagalak kapag nababawasan ang kabutihan, at inilalaan ang lahat ng kanilang pagsisikap upang akitin ang ating mga kaluluwa sa mga kahiya-hiyang pantasya.

21. Ang pananampalataya ay isang birtud na nagpapalago ng mabuting pag-uugali; itinatanim nito sa atin ang takot sa Diyos; at ang takot sa Diyos ay nagtuturo sa atin na tuparin ang mga utos, o mamuhay nang mabuti at aktibo; mula sa aktibong pamumuhay sumisibol ang tunay na kawalang-pagnanasa; at ang bunga ng kawalang-pagnanasa ay pag-ibig, na siyang katuparan ng lahat ng mga utos, na nagbubuklod sa lahat at nagpapatibay sa mga ito

22. Tulad ng isang malusog na katawan na nararamdaman ang karamdaman na sumasakop dito; ngunit ang hindi nakakakilala rito ay naghihirap sa kawalan ng pakiramdam: gayon din naman ang isip, sa lawak na pinananatili nito ang buong likas na aktibidad, ay may kamalayan sa sariling mga kapangyarihan, at nakikita kung saan nagmumula ang mas tiranikong mga pagnanasa na sumasalakay dito, na naglalaan ng mas masiglang pagtutol laban sa bahaging iyon. Ngunit malagâ ang kalagayan nito kung ginugugol nito ang mga araw sa kawalang-pakiramdam, na parang lumalaban sa kaaway sa gabi, sapagkat hindi nito nakikita ang mga balak ng kaaway.

23. Kapag ang ating kakayahang pangkaisipan ay walang patid na nakatuon sa pagninilay-nilay ng mga birtud, at kapag ang kakayahang pagnanasa ay nakatuon lamang sa mga ito at sa nagkaloob nito, ang Panginoong Kristo, samantalang ang kakayahang irascible ay armado laban sa mga demonyo; noon ang ating mga kakayahan ay kumikilos ayon sa kanilang kalikasan.

24. Ayon kay San Gregorio ng Nazianzus, ang makatuwirang kaluluwa ay nahahati sa tatlo; at tinawag niya ang birtud ng intelektwal na kapangyarihan bilang katwiran, kaalaman at karunungan; ang birtud ng masusupil na kapangyarihan – tapang at pagtitiis; at ang birtud ng kapangyarihang pagnanasa – pag-ibig, kalinisan at pagpipigil sa sarili; ngunit ang katotohanan ay may bahagi sa lahat ng ito, na nagtuturo sa atin na kumilos nang may birtud. Sa pamamagitan ng katinuan, nakikipagdigma ito laban sa mga anghel na kaaway, na ipinagtatanggol ang mga birtud; sa pamamagitan ng kabanalan, tinitingnan nito ang mga bagay nang walang emosyon; sa pamamagitan ng pag-ibig, pinipilit tayo nitong mahalin ang lahat ng tao gaya ng ating sarili; sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, pinuputol nito ang lahat ng makamundong ligaya; sa pamamagitan ng tapang at pagtitiis, inihahanda nito ang sarili para sa mga hindi nakikitang labanan. Ganito ang malamyos na harmonia ng instrumento ng kaluluwa.

25. Ang sinumang nagsusumikap para sa kabanalan at nananasabik sa banal na kadalisayan—na huwag ipagkamali ninuman na kawalan ng damdamin—ay maaaring walang-awang parusahan at supilin ang laman, na nananawagan ng Banal na biyaya nang may mapagkumbabang pag-iisip, at matatanggap niya ang kanyang minimithi. Ngunit ang sinumang nagpapasasa sa katawan nang walang pagpipigil sa pagkain at inumin ay pahihirapan ng espiritu ng pakikipagtalik. Sapagkat kung paanong pinapawi ng maraming tubig ang apoy, gayon din naman ang gutom at uhaw—o sa katunayan, anumang uri ng pagpipigil sa sarili na sinamahan ng kababaang-loob ng kaluluwa—ay sumisira sa alab ng laman at sa mga kahiya-hiyang pantasya.

26. Hayaan nang tuluyan na mawala ang poot sa iyong kaluluwa; at huwag kailanman magbigay ng puwang sa iyong sarili para sa pagkapoot. Sapagkat kung paanong ang apoy ay nakatago sa dayami, gayon din ang poot ay nagkukubli sa puso. Sa halip, ipanalangin nang taimtim ang taong nagkamali sa iyo at gawan mo siya ng mabuti, hangga't maaari at sa anumang paraan na kaya mo, upang mailigtas mo ang iyong kaluluwa mula sa kamatayan at hindi maging mayabang habang nananalangin ka.

27. Ang Panginoon ay nananahan sa mga kaluluwa ng mapagkumbaba, samantalang ang mga pagnanasa ng kasamaan ay nananahan sa mga puso ng mayabang: sapagkat walang nagpapalakas sa kanila

laban sa atin nang higit pa kaysa sa mayabang na mga kaisipan; at, kabaligtaran, walang mas epektibong nagwawasak sa mga unang kasamaan na ito mula sa kaluluwa kaysa sa pinagpalang pagiging mapagkumbaba, na tinatawag nang may katwiran na pumatay ng mga pagnanasa.

28. Nawa'y lalo pang mapalaya ang iyong kaluluwa mula sa masasamang alaala, at nawa'y liwanagan ito ng pinakamabubuting kaisipan, na laging isinaalang-alang ang nasabi—na sa oras ng pagpanaw, ang pusong inialay sa makamundong ligaya ay isang bilangguan at isang hanay ng tanikala, samantalang ang masigasig na puso ay isang bukas na pinto. Sapagkat sa katotohanan, kapag ang mga dalisay na kaluluwa ay umaalis sa katawan, sinasamahan sila ng mga Anghel, na gumagabay sa kanila tungo sa isang biyayang buhay; ngunit ang mga kaluluwang nadumihan at hindi napadalisay sa pamamagitan ng pagsisisi ay dinudukot—naku!—ng mga demonyo.

29. Ang isang ulo na pinalamutian ng mahalagang diyadema, kumikislap sa mga hiyas at perlas ng India, ay maganda; ngunit higit na maganda ang kaluluwa, na mayaman sa kaalaman ng Diyos, maningning sa liwanag ng mga kontemplasyong , at tinatahanan ng Lubos na Banal na Espiritu. At sino ang makahahayag nang karapat-dapat sa mga salita ang ganoong pinagpalang kaluluwa!

30. Huwag mong hayaan ang galit at poot na mag-ugat sa iyong kaluluwa: sapagkat '*ang mainit ang ulo ay hindi kagalang-galang*' (Kawikaan 11:25); '*ngunit sa puso ng mga mahinahon ay nananahan ang karunungan*' (Kawikaan 14:33). Kung ang alab ng galit ay mamamayani sa iyong kaluluwa, ang mga nabubuhay sa mundo ay magiging mas mabuti kaysa sa iyo, at ikaw ay mapapahiya, sapagkat napatunayan mong ikaw ay isang hindi karapat-dapat na monghe.

31. Sa bawat tukso at sa bawat pakikibaka, hayaang ang panalangin ang iyong di matatagpong sandata – at magwawagi ka sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo. Ngunit dapat itong maging dalisay, gaya ng iniuutos sa atin ng ating pinakamatalinong Guro, na nagsasabi: '*Nais ko na ang mga tao sa lahat ng lugar ay manalangin, na nagtataas ng mga banal na kamay nang walang galit o pagtatalo*' (1 Tim. 2:8). – Ang sinumang pinababayaan ang ganitong panalangin ay ipagkakaloob sa mga tukso at pagnanasa.

32. Nasusulat, '*Ang alak ay nagpapasaya sa puso ng tao*' (Awit 103:15). Ngunit kayo, na nanumpa na lumuha at magluksa, lumayo sa ganoong kagalakan – at kayo'y papaligayahin ng mga espiritwal na kaloob. Ngunit kung kayo'y nag-eejoy sa alak, gugugulin ninyo ang inyong buhay sa piling ng mga kahiya-hiyang kaisipan, at magdudusa kayo ng maraming kalungkutan.

33. Huwag ninyong gugulin ang inyong mga araw ng pista sa pagkalasing, kundi sa pagbabago ng pag-iisip at kadalisayan ng kaluluwa. Sapagkat sa pamamagitan ng pagpupuno ng inyong tiyan sa piging at alak, aapihin ninyo ang poot ng Kanya na kung kanino inialay ang pista.

34. Inaatasang magbantay tayo sa pamamagitan ng pag-awit ng mga salmo, panalangin, at pagbasa sa lahat ng oras, ngunit lalo na sa mga araw ng pista. Ang isang mongheng nagbabantay ay pinapalinis ang kanyang isipan para sa mga pagninilay na kapaki-pakinabang sa kaluluwa, samantalang ang labis na pagtulog ay nagpapahina ng isipan. Ngunit mag-ingat ka na huwag magpakasasa, habang nagbabantay, sa mga walang kabuluhang alaala at makasalanang kaisipan: sapagkat mas mabuti pang matulog kaysa magbantay para sa mga ganitong kabobuan at marumihan ang sarili sa mga hindi angkop na gawain.

35. Ang sinumang nagtatago ng ahas sa kanyang dibdib at masamang kaisipan sa kanyang puso ay papatayin ang pareho: ang una, matatamaan sa katawan ng nakalalasong tusok; ang huli, dahil ibinuhos nito ang nakamamatay na lason (ng kaisipan) sa kanyang kaluluwa. Ngunit kung paanong mabilis nating pinapatay ang mga supling ng ahas, gayundin naman ay hindi natin dapat hayaang mag-ugat sa ating puso ang masasamang kaisipan, baka sa huli ay tayo'y magdusa nang malubha dahil dito.

36. Ang isang dalisay na kaluluwa—isang piniling sisidlan—ay nararapat ding tawaging '*isang nakaselyong hardin, isang bukal na nakaselyo*' (Kanta ng mga Kanta 4:12) at '*luklukan ng isip*' (Kawikaan 12:23). Ngunit ang kaluluwang nadumihan ng maruruming pagnanasa ay napupuno ng baho ng kasalanan.

37. Narinig ko mula sa mga nakaranas at aktibong matatanda na ang makasalanang kaisipan ay nagmumula sa pagmamahal sa magagarang kasuotan, labis na pagkain, at mapaminsalang pag-uusap.

38. Huwag hayaang mag-ugat sa kaluluwa ng mga asketiko ang kasakiman sa kayamanan. Ang isang mongheng gahaman sa kayamanan ay parang barkong tumutulo, hinahampas ng alon ng pagkabahala at nalulubog sa kailaliman ng kalungkutan. Ang karamdaman ng pag-ibig sa pera, na nagbubunga ng maraming pagnanasa, ay ang ina ng lahat ng kasamaan at wastong tinatawag na ugat ng lahat ng kasamaan (1 Tim. 6:10).

39. Ang paglayo sa mga bagay na makamundo at ang katahimikan ay kayamanang nakatago sa bukid ng buhay monghe. Kaya, humayo ka, ipagbili mo ang lahat ng iyong pag-aari at ibigay mo sa mga mahihirap;

sa ganitong paraan mabibili mo ang bukid na iyon na, nang hukayin mo at matagpuan ang kayamanan, ay dapat mong bantayan nang mabuti sa iyong sarili laban sa pagnanakaw, upang kayaman kang mayaman sa kayamanan hindi maaaring nakawin.

40. Nagsimula ka nang mamuhay kasama ng iyong espirituwal na ama at naranasan mo na ang benepisyong hatid niya, huwag mong hayaan ang sinuman na ilihis ka sa pagmamahal mo sa kanya o sa pakikipamuhay kasama siya; huwag mo siyang hatulan sa anumang paraan; huwag kang magsasalita nang masama tungkol sa kanya, kahit na siya'y sumaway sa iyo o kahit siya'y umabot sa pagtama sa iyo; huwag kang makinig kapag may iba pang nagsimulang maninirang-puri sa kanya; at sa anumang paraan, huwag kang makisama sa mga nanlalait sa kanya, baka ang Panginoon ay magalit sa iyo at burahin ka mula sa aklat ng buhay.

41. Ang kabayanihan ng pagsunod ay nakasalig sa pagtangga sa sarili at pagtalikod sa lahat ng bagay, gaya ng ating natutunan. Ang sinumang magtatalaga rito ay dapat patatagin ang kanyang sarili sa pamamagitan ng tatlong pananggalang: pananampalataya, pag-asa, at lubos na banal at makalangit na pag-ibig, upang sa pamamagitan ng mga ito ay maprotektahan siya, magtagumpay sa mabuting pagsusumikap na ito at tanggapin ang korona ng katuwiran.

42. Huwag kang maging hukom ng mga gawa ng iyong ama, kundi tagapagtupad ng kaniyang mga utos. Ang mga demonyo, ayon sa kanilang nakagawiang gawi, ay magsisimulang ituro sa iyo ang kanyang mga kapintasan, upang bingingin ang iyong mga tainga sa kanyang mga aral, at sa gayon ay gawing mahina at duwag na mandirigma ka sa labanan, o, sa pamamagitan lamang ng mga kaisipang walang pananampalataya, ay pahinain ka at gawing tamad ka sa bawat uri ng kabutihan.

43. Ang hindi tumatalima sa mga utos ng kanyang ama ay nagpapatunay na siya ay lumalabag sa pinakamahalagang bahagi ng kanyang pangako. Ngunit ang siyang nagtanim ng pagsunod sa kanyang sarili, at pinutol ang kanyang sariling kalooban sa pamamagitan ng tabak ng pagsunod, ay tinupad ang nararapat sa kanya—yaong ipinangako niya kay Kristo na Panginoon sa harap ng maraming saksi.

44. Sa pagmamasid namin sa mga monghe, malinaw naming nakita at nakumpirma na ang mga kaaway ng ating buhay—ang mga demonyo—ay nagtataglay ng malaking masamang loob laban sa mga ama na nagsusumikap sa pagsunod, nagngangalit sa kanila at bumubuo ng lahat ng uri ng masamang balak laban sa kanila. At ano ba ang hindi nila ginagawa, ano ba ang hindi nila iminumungkahi, upang hiwain sila mula sa kandungan ng kanilang mga ama? Nagbibigay sila ng mga dahilan para sa pagsuway, na para bang pinagpala sila; nagdudulot sila ng pagkadismaya; pinupukaw nila ang sama ng loob laban sa ama; inilalarawan nila ang kanyang mga tagubilin bilang mga pag-aalipusta, at ang mga pag-aalipustang ito, na parang matutulis na pana, ay tumatagos sa puso. 'At bakit,' sabi nila, 'habang malaya ka, ay naging alipin ka—at alipin pa ng isang walang pusong tirano? 'Hanggang kailan mo titiisin ang pabigat ng pagkaalipin, na hindi kailanman nakikita ang liwanag ng kalayaan?' – Pagkatapos nito, kanilang iminumungkahi: 'Mas mabuting sanayin mo ang pagiging magiliw sa bisita, bumisita sa mga maysakit, at alagaan ang mga mahihirap.' Pagkatapos ay pinupuri nila ang mga birtud ng ganap na pag-iisa at katahimikan; at ang lahat ng uri ng masamang damo ay itinatanim sa puso ng masigasig na asketa, upang siya ay itaboy mula sa espirituwal na kulungan ng kanyang ama at, matapos siyang hilahin mula sa kanyang mapayapang daungan, itapon sa dagat, kung saan siya ay binabayo ng nag-uumapaw na bagyo ng kaluluwa. Kung sa wakas ay magtagumpay sila rito, at naipasuko na siya sa kanilang kapangyarihan, pinipilit nila siya, na parang bihag, na kumilos ayon sa kanilang masasamang pagnanasa.

45. Kaya, huwag mong kaligtaan ang masamang hangarin ng iyong mga kaaway at kalaban habang nananatili kang masunurin sa iyong espirituwal na ama, at huwag mong kalimutan ang mga panata ng iyong pagtawag sa harap ng Diyos: huwag mong hayaang magtagumpay sa iyo ang mga panlalait, ni matakot sa mga pang-iinsulto, panunuya o pang-aasar; huwag kang maligaw sa pamamagitan ng mga tukso ng makasalanang kaisipan; huwag kang tumakas sa katigasan ng ama; ni huwag mong dungisan ang pinagpalang pangkulong ng kababaang-loob sa pamamagitan ng mayabang na pagbibigay-lugod sa sarili at sariling-loob; kundi, inilagay sa puso ang salita ng Panginoon: '*Ang magtiyaga hanggang wakas ay maliligtas*' (Matt. 10:22). '*Tumakbo kayo nang may pagtitiis sa takbuhan na inilagay sa inyo, na nakatingin kay Hesus, ang may-akda at tagapagtupad ng ating pananampalataya*' (Heb. 12:1–2).

46. Tulad ng isang panday-ginto na pinapadalisa ang ginto sa hurno hanggang sa pinakamalinis nitong anyo, gayon din naman ang baguhang monghe, na iniaalay ang sarili sa mga gawain ng pagsunod sa kalooban ng kanyang mga ama, at pinadadalisa ng lahat ng kalungkutan ng isang buhay na ayon sa Diyos, natutong

magsumunod sa pamamagitan ng paghihirap at malaking pagtitiis, matapos linisin ang sarili mula sa lahat ng masamang ugali, ay napupuno ng kababaang-loob, nagiging ganap na maningning, at karapat-dapat sa makalangit na kayamanan, isang buhay na malaya sa kalungkutan, at isang pinagpalang panirahan, na pinagtabuyan ng kalungkutan at paghihikayat at kung saan naninirahan ang walang patid na kagalakan at tuwa.

47. Ang tunay at malalim na pananampalataya ay nagbubunga ng takot sa Diyos; at ang takot sa Diyos ay nagtuturo sa atin na tuparin ang mga utos: sapagkat, gaya ng nasabi, kung saan may takot, doon may pagsunod sa mga utos; at sa pagtupad sa mga utos ay naroroon ang aktibong birtud, na siyang simula ng pagmumuni-muni; at ang bunga ng lahat ng ito ay kawalan ng pagnanasa; sa pamamagitan ng kawalan ng pagnanasa, ang pag-ibig ay natatag sa ating kalooban; at tungkol sa pag-ibig ay nagsalita ang Minamahal na Disipulo: *'Ang Diyos ay pag-ibig, at ang sinumang nananatili sa pag-ibig ay nananatili sa Diyos, at ang Diyos ay nananatili sa kanya'* (1 Juan 4:16).

48. Kay ganda at kay bait nga ng buhay monghe! Kay ganda at kay bait nga ng ito kapag ito ay dumadaloy sa loob ng mga hangganan at ayon sa mga batas na itinakda para rito ng mga nagtatag at pinuno nito, na pinatnubayan ng Banal na Espiritu. Sapagkat ang isang sundalo ni Cristo ay dapat na hindi makalupa (walang pag-aari), hindi pabigat sa anumang makamundong plano o usapin, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Walang sinumang naglilingkod bilang sundalo ang nagpapalulong sa sarili sa mga pang-sibilyang gawain, kundi nagsusumikap na makalugod sa kanyang pinuno'* (2 Tim. 2:4).

49. Karapat-dapat nga, samakatuwid, na ang isang monghe ay hindi maka-mundo, walang-sap-sap, dayuhan sa bawat makasalanang pagnanasa, hindi palaboy, hindi lasing, hindi kuripot, hindi tamad, hindi makasarili, hindi mahilig sa kaligayahan, hindi mahilig sa kaluwalhatian: sapagkat kung ang sinuman ay hindi isusuko ang lahat ng gayong mga bagay, hindi niya maaaring pamunuan nang wasto ang anghel na buhay na ito; ngunit para sa mga kumikilos sa ganitong paraan, ito ay isang mabuting pumatol at magaang na pasanin, sapagkat, sa ganoong pagkakataon, ang banal na pag-asa ay ginagawang madali ang lahat para sa kanila. Kaaya-aya ang buhay na ito, kaaya-aya ang mga gawa nito, at ang mga biyaya nito ay isang mabuting bahagi na hindi aalisin sa kaluluwang nakamtan ito.

50. Matapos talikuran ang mga alalahanin sa mundo at yakapin ang buhay monghe, huwag maghangad ng kayamanan upang ipamigay sa mga mahihirap: sapagkat isa rin ito sa mga patibong ng Masama, na humahantong sa pagmamataas, upang itulak ang isip sa napakaraming nakakainip na alalahanin. Magkaroon ka lamang ng tinapay at tubig; sa mga ito lamang ay maaari mong kamtan ang gantimpala ng pagiging magiliw. Kahit na kulang ka sa mga ito, sa pamamagitan ng isang gawa ng mabuting kalooban ay maaari mong salubungin ang isang manlalakbay at ialay sa kanya ang isang salita ng ginhawa, at sa ganitong paraan ay maaari mong kamtan ang gantimpala ng pagkamapagpatuloy. Mayroon kang halimbawa nito sa dukhang biyuda, na pinatotohanan ng Panginoon sa Ebanghelyo na, sa kanyang dalawang lepta, sa pamamagitan ng kanyang mabuting kalooban, ay nalampasan niya ang limos ng mga mayayaman.

51. Ito ay sinasabi tungkol sa mga namumuhay nang tahimik. Tungkol naman sa mga nasa ilalim ng awtoridad ng kanilang ama, dapat nilang tandaan ang isang bagay: huwag kailanman lumihis sa anumang paraan mula sa utos ng kanilang ama; sapagkat sa wastong pagtupad nito, tinutupad nila ang lahat ng hinihingi sa kanila; kabaligtaran, ang mga lumilihis sa tumpak na pagtupad ng tungkuling ito ay mananatiling walang kasanayan sa bawat anyo ng birtud at buhay na espirital.

52. Narito, kung gayon, ang karagdagang payo ko sa iyo, o ikaw na umiibig kay Cristo: mahalín mo ang buhay ng isang peregrino, ibig sabihin, maging parang peregrino, isang dayuhan sa mga usapin ng iyong sariling bayan; huwag kang madaya ng mga alalahanin ng magulang o ng pagmamahal ng mga kamag-anak; iwasan ang buhay-lungsod at umupo nang matiisin at walang patid sa disyerto, na sinasabi kasama ng Propeta: *'Tumakas ako at naghanap ng kanlungan sa disyerto'* (Awit 54:8).

53. Humanap ng mga lugar ng pag-iisa, malayo sa mundo; at kahit na doon ay maabala ka ng kakulangan sa mga pangangailangan ng buhay, huwag kang matakot; kahit pa ikutin ka ng mga kaaway na parang mga bubuyog o malulupit na alupay, na naglunsad ng lahat ng uri ng digmaan laban sa iyo at ginugulo ka ng sari-saring kaisipan, huwag kang matakot; huwag mong bigyan sila ng kusang pakinig, at huwag kang tumakas sa larangan ng digmaan, kundi tiisin mo ang lahat nang may tapang, habang umaawit sa iyong sarili at nagsasabing: *'Nagtiyaga akong naghintay sa Panginoon; dininig Niya ako at sinagot ang aking panalangin'* (Awit 39:2). At makikita mo ang kadakilaan ng Diyos, ang Kanyang paghahabi, ang Kanyang pag-aaruga, at ang Kanyang buong mapagligtas na probidensiya para sa iyo.

54. Dapat mong gawing kaibigan ang mga nagpapalago sa iyo at nakikisama sa iyong pamumuhay; sapagkat sinasabi ng Kasulatan, 'Ang mga mapayapa ang maging iyong mga kaibigan, iyong mga kapatid sa espiritu, ang mga banal na ama, na tungkol sa kanila ay sinabi rin ng ating Panginoon: *'Ang aking ina at ang aking mga kapatid ay ang mga gumagawa ng kalooban ng aking Ama na nasa langit'* (Matt. 12:49).

55. Huwag kang magpakasasa sa sari-saring mamahaling putahe, at huwag ding magpakabusog nang labis; sapagkat, ayon sa Kasulatan, *'ang babaing nagpapakabusog nang labis ay parang patay na'* (1 Timoteo 5:6). Sa katunayan, kahit sa murang pagkain, kung maaari, iwasan ang pagkain hanggang sa kabusugan. Sapagkat nasusulat: *'Huwag kang mailigaw ng kabusugan ng tiyan'* (Kaw. 24:15).

56. Huwag mong madalas na lumabas sa iyong selda, kung pinili mo ang buhay ng katahimikan; sapagkat ito ay napakasama—kinakaltas nito ang iyong biyaya, pinapawulâ ang iyong pag-iisip, at pinapahina ang iyong sigasig. Kaya't sinasabi: *'Ang usok ng kahalayan ay sumisira sa isip na hindi masama'* (Kawikaan ni Solomon 4:12). Putulin ang lahat ng ugnayan sa labas, baka malabo ang iyong isipan at masira ang kaayusan ng iyong katahimikan.

57. Habang nakaupo sa iyong selda, huwag gawin ang iyong mga gawain nang walang patutunguhan, at huwag sayangin ang iyong oras sa katamaran: sapagkat, gaya ng kasabihan, ang naglalakbay nang walang layunin ay nagsusumikap nang walang kabuluhan. Ngunit maghanap ka ng mabubuting gawa para sa iyong sarili, at ituon mo ang iyong isipan. Palaging panatilihin sa iyong isip ang oras ng kamatayan; alalahanin ang kawalan ng kabuluhan ng mundo, kung gaano ito mapanlinlang, at gayon pa man ay kung gaano ito kawalang-tatag at walang kabuluhan; pagnilayan ang mga pangyayari ng kakila-kilabot na paglilitis sa Huling Paghuhukom, kung paanong ang ating mapait na mga tagausig ay doon ay malinaw na ihaharap ang ating mga gawa, salita, at iniipong mga kaisipan, at na tinanggap natin; isaisip ang mga paghihirap ng impiyerno at kung paanong doon ikukulong ang mga kaluluwa; isipin din ang dakila at kakila-kilabot na araw na iyon—ang araw ng pangkalahatang pagkabuhay, ang pagharap sa Diyos, at ang huling paghatol ng walang-kamaliang Hukom; isipin ang mga paghihirap, kahihiyan at ang hatol ng budhi na naghihintay sa mga makasalanang, at kung paanong sila ay itatapon ng Diyos at ihahagis sa walang hanggang apoy, sa uod na hindi kailanman namamatay, sa napakadilim na kadiliman, kung saan may pag-iyak at pagngalit ng ngipin; habang tinitingnan ang lahat ng iba pang paghihirap, huwag kang tumigil, na may pag-angal, sa pagbabad sa iyong mukha, sa iyong mga damit at sa lugar na iyong kinauupuan ng luha. Sa ganitong mga pag-iisip, gaya ng aking nakita, marami ang naghatid sa kanilang sarili ng saganang luha, at kamangha-mangha nilang nilinis ang lahat ng kapangyarihan ng kanilang kaluluwa.

58. Pagnilayan mo rin ang mga biyayang nakalaan para sa mga matuwid, ang kanilang kinalalagyan sa kanan ni Cristo, ang tinig ng Panginoon—ang Guro—na tinatawag silang pinagpala, ang mana ng Kaharian ng Langit, ang mga biyayang ipinagkaloob sa kanila na hihigit sa pagkaunawa, ang pinakamayamang liwanag, kagalakang walang hanggan, na hindi pinuputol ng anumang kalungkutan, ang mga makalangit na tinitirhan kung saan nananahan ang mga Anghel, at ang lahat ng iba pang ipinangako sa mga natatakot sa Panginoon.

59. Nawa'y manatili sa inyo ang ganitong mga kaisipan sa hapag-kainan, samahan kayo hanggang sa pagtulog, at gisingin kayo. Ingatan ninyong huwag kailanman kalimutan ang mga ito, kundi saan man kayo naroroon, huwag ninyong ilihis ang inyong isip sa pag-alala sa mga ito, upang takasan kayo ng masasamang kaisipan, at mapuno ng banal na mga aliw ang inyong kaluluwa. Ang kaluluwang hindi pinoprotektahan at hindi armado ng mga kaisipang ito ay hindi makapanatili ng tunay na katahimikan; sapagkat ang balon na walang tubig ay walang kabuluhan sa pagdadala ng pangalang iyon.

60. At ito ang paraan ng pamumuhay na itinakda para sa mga nagsasabuhay ng katahimikan: pag-aayuno ayon sa makakaya, pananatilihang gising, pagtulog sa hubad na lupa, at lahat ng uri ng iba pang kusang-loob na paghihirap, para sa kapahingahan sa hinaharap; sapagkat, gaya ng sinasabi ng Kasulatan, *'ang mga paghihirap ng kasalukuyang panahon ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatiang ihahayag sa atin'* (Roma 8:18); at lalo na ang dalisay, walang patid at tuluy-tuloy na panalangin: ito ay isang matibay na pader, isang kaaya-ayang kanlungan, ang tagapangalaga ng mga birtud, ang pagwawakas ng mga pagnanasa, ang na pag-unlad ng kaluluwa, ang paglilinis ng isip, kapahingahan para sa mga nagdurusa, at aliw para sa mga umiiyak; ang panalangin ay isang pakikipag-usap sa Diyos, isang pagninilay sa mga bagay na hindi nakikita, at para sa mga nananabik sa kumpirmasyon ng kanilang katotohanan, isang pakikipag-isa sa mga Anghel, pag-unlad sa kabutihan, at ang kumpirmasyon ng inaasahan. Yakapin mo ang reyna ng mga birtud na ito, O monghe, at pagsumikapan mong buong lakas na panatilihin siya sa iyong kalooban; manalangin ka araw at gabi, sa kagalakan at sa paghihirap; manalangin ka nang may takot at panginginig, nang may gising at

matinong pag-iisip, upang ang iyong panalangin ay maging kaaya-aya sa Panginoon: sapagkat sinasabi ng Kasulatan: *'Ang mga mata ng Panginoon ay nakatitig sa matutuwid, at ang kaniyang mga tainga ay bukas sa kanilang panalangin'* (Awit 33:16).

61. Sinabi ng isa sa mga sinauna, na may buong katwiran at alinsunod sa katotohanan, na sa mga demonyong sumasalungat sa atin, ang mga unang pumapasok sa labanan ay yaong mga pinagkatiwalaan ng mga makasariling pagnanasa, na nagtatanim ng pag-ibig sa salapi at nagtutulak sa atin tungo sa kayabangan; samantalang ang lahat ng iba pa, na sumusunod sa likuran nila, ay dinadala ang mga taong kanilang nasugatan.

62. At sa katunayan, sa masusing pagsusuri, napagtanto natin na hindi kailanman nangyayari na ang isang tao ay mahulog sa anumang kasalanan o anumang pagnanasa maliban kung siya ay unang nasugatan ng isa sa tatlong ito. Kaya naman tinukso ng diyablo ang Tagapagligtas sa pamamagitan ng tatlong kaisipang ito; ngunit ang Panginoon, sa pagpapakita na Siya ay hindi maaabot ng mga ito, ay inutusan ang diyablo na lumayo sa Kanyang harapan, at sa gayon ay ipinagkaloob sa atin ang tagumpay laban sa kaniya bilang mabuting at mapagkawangawang Panginoon, na nagkaroon ng katawan na katulad ng sa atin sa lahat ng paraan maliban sa kasalanan, at ipinakita sa atin ang tunay na landas tungo sa kawalan ng kasalanan; sa pagsunod sa landas na ito, pinapalago natin sa ating sarili ang bagong tao, *'binago ayon sa larawan ng lumikha sa kaniya'* (Col. 3: 10).

63. Ang mga salita ni David ay nagtuturo sa atin na kamuhian ang mga demonyo nang ganap na pagkamuhi, bilang mga kaaway ng ating kaligtasan. At ito ay lubos na nakatutulong sa paghahangad ng kabutihan. Ngunit sino nga, ang magmamahal sa mga kaaway ng kaligtasan nang ganap na pagkamuhi? Siya na nagkakasala hindi lamang sa gawa kundi pati na rin sa iniisip. Sapagkat sa sandaling ang mga sisidlan ng kanilang pag-ibig—ibig sabihin, ang mga sanhi ng mga pagnanasa—ay nasa ating kalooban, paano makatatubo sa atin ang pagkamuhi sa kanila? Sapagkat ang isang pusong inialay sa makamundong ligaya ay walang kapangyarihang mag-alaga ng pagkamuhi sa kanila.

64. Ang kasuotang pangkasal ay ang kawalan ng pagnanasa ng makatwirang kaluluwa, na lumayo sa mga ligaya ng mundo, tinanggihan ang lahat ng hindi marangal na pagnanasa, at inialay ang sarili nang buong-buo sa mga kaisipang mapagmahal sa Diyos at sa pinakadalisay na pagninilay. Ngunit sa sandaling magpakasasa ito sa mga pagnanasa ng karumihan at mag-ugat nang malalim dito, hinuhubad sa kaniya ang balabal na ito ng kabanalan at sinisinuotan ng punit-punit at maruming basahan, gaya ng ipinapakita sa mga Ebanghelyo na ang taong nakagapos ang mga kamay at paa at itinaon sa panlabas na kadiliman (Matt. 22: 13), ay may kasuotang hinabi mula sa ganoong mga kaisipan at gawa, na itinuring ng Salita ng Panginoon na hindi karapat-dapat sa banal at di-mamatay na silid-pangkasal.

65. Tungkol sa pag-ibig sa sarili, na kinamumuhian ang lahat, tama ang sinabi ng isa sa mga pantas: ang mabagsik na labanan ng pag-ibig sa sarili, na parang isang tirano, ay nakatayo sa unahan ng lahat ng mga kaisipang ginagamit ng tatlo at ng lima upang bihagin ang ating isipan.

66. Kamangha-mangha sana kung may sinumang, na palaging pinapasawa ang sarili sa mga masasarap na pagkain, ay makakamtan ang kawalan ng pagnanasa. Ngunit sa kawalan ng pagnanasa, hindi ko ibig sabihin ang pag-iwas sa kasalanan sa gawa—sapagkat iyon ay pagpipigil sa sarili—kundi kapag tuluyan nang pinutol ng isang tao ang mismong pag-usbong ng mga mapagnanasaing kaisipan mula sa puso—na tinatawag ding kalinisan ng puso.

67. Mas madali pang linisin ang isang maruming kaluluwa kaysa pagalingin muli ang isang kaluluwang, matapos malinis, ay muling nasugatan ng mga pagnanasa: sapagkat ang mga kakalagpas lamang sa mga gapos ng mundo, anuman ang mga kasalananang kanilang mapapasok, ay mas madaling makamtan ang kawalan ng pagnanasa; ngunit para sa mga *'nakatikim ng mabuting salita ng Diyos'* (Heb. 6:5) at nagsimula na sa landas ng kaligtasan, ngunit muling naligaw pabalik sa kasalanan, ang daan tungo sa kawalan ng pagnanasa ay hinarangan ng mga hadlang na halos hindi malampasan. Ito ay dahil sa nakaugat na gawi ng kasalanan at malalim na hilig patungo rito, at hindi rin mababawasan dahil ang demonyo ng paulit-ulit na kasalanan, na umiikot sa harap ng mata ng isip, ay walang humpay na nagpapakita rito ng mga imahe ng kasalananang iyon. Gayunpaman, isang masigasig at masipag na kaluluwa ay madaling makakamtan ang pinakamahirap na gawaing ito, sa tulong ng biyaya ng Diyos—na mapagmahal at matiisin sa atin, na tinatawag tayo sa pagsisisi at tinatanggap ang mga bumabalik nang may hindi mailarawang saganang awa—tulad ng ating natutunan mula sa parabula ng Anak na Ligaw sa mga Ebanghelyo.

68. Wala sa atin ang makatakas, sa pamamagitan ng sariling lakas, sa mga panlilinlang at pakana ng Masama, kundi sa pamamagitan lamang ng di-matatagpong kapangyarihan ni Cristo. Kaya naman, ang mga

nananaginip na pawiin ang kasalanan—na pinawawalang-bisa lamang ng biyaya ng Diyos—sa pamamagitan ng kanilang sariling mga gawa at lakas ng kanilang kalooban ay lubhang nagkakamali. Dahil dito, sinasabi ni Juan Crisóstomo, ang dakilang liwanag ng Simbahan, na ang sariling pagsisikap ng tao ay hindi sapat maliban kung matatanggap din ang tulong mula sa itaas; at muli, ang tulong mula sa itaas ay walang silbi maliban kung magsikap din ang tao. Pareho sina Hudas at Pedro ang nagpapakita nito: ang una, na tumanggap ng napakarami mula sa biyaya, ay hindi nakinabang dito, dahil hindi niya inilapat ang kanyang sariling kalooban o nagsumikap; samantalang si Pedro, bagaman nagpakita ng masigasig na paghahanda, ay bumagsak dahil hindi siya tumanggap ng tulong mula sa itaas. Kaya't malinaw na ang kabutihan ay hinahabi mula sa pareho. Kaya't hinihikayat ko kayo: habang iniaakda ninyo ang lahat sa Diyos at hindi nagpapabaya sa sarili, at nagsusumikap nang masigasig, huwag ninyong isipin na kayo lamang ang makakapag-ayos ng lahat sa pamamagitan ng inyong sariling pagsisikap.

69. Hindi ninanais ng Diyos na isipin natin na wala Siyang ginagawa, kaya hindi Niya ginagawa ang lahat nang mag-isa; gayundin, hindi Niya ninanais na masyado nating pahalagahan ang ating sarili, kaya hindi Niya ipinagkatiwala sa ating kalooban at pagsisikap ang lahat ng bagay; kundi, tinanggal Niya ang nakasasama sa magkabilang panig at iniwan ang nakabubuti. Mabuti rin tayong tinuturuan ng Salmist, na nagsasabing: *'Kung hindi bubuuin ng Panginoon ang lungsod, magpapagal nang walang kabuluhan ang mga nagtatayo nito'* (Awit 126:1). Hindi rin posible na *'tahakin ang ahas at ang basilisk, at tapakan ang leon at ang ahas'* (Awit 90:13), maliban kung unang nilinis muna ng isang tao ang sarili hangga't sa kaya ng lakas ng tao, at tinanggap ang kapangyarihan na gawin ito mula sa Kaniya na nagsabi sa mga Apostol: *'Tbinibigay ko sa inyo ang kapangyarihan na tumahak sa mga ahas at mga alacrán, at sa buong kapangyarihan ng kaaway'* (Lucas 10:19). Ito ang dahilan kung bakit tayo inutusan sa panalangin na mamamanhik sa Langit na Ama: *'Huwag Mo kami dalhin sa tukso, kundi iligtas Mo kami sa masama'* (Mateo 6:13). Sapagkat kung, nang wala ang lakas at tulong ni Cristo, hindi natin ililigtas ang ating sarili mula sa nag-aapong mga palaso ng Masama at hindi makamtan ang kawalang-hilig, magsisikap tayo nang walang kabuluhan, na umaasang sa pamamagitan ng sarili nating lakas o sigasig ay maitama ang mga bagay ayon sa nararapat. Kaya, ang sinumang nagnanais na tumindig nang matatag laban sa mga panlilinlang ng diyablo at gawing walang bunga ang mga ito, at maging tagapagbahagi ng banal na kaluwalhatian, ay dapat, na may luha at mga buntong-hininga, na may hindi mapawi na pagnanasa at masigasig na kaluluwa, hanapin ang tulong ng Diyos at banal na paghahabi araw at gabi. Ngunit ang sinumang nagnanais na matanggap ang mga ito ay dapat linisin ang kanyang kaluluwa mula sa bawat makamundong ligaya at mula sa lahat ng mga pagnanasa at kahalayan. Sapagkat tungkol sa mga kaluluwang gaya nito sinasabi ng Diyos: *'Maninirahan ako sa kanila at lalakad ako sa kanilang piling'* (2 Cor. 6:16), at sinabi ng Panginoon sa Kanyang mga alagad: *'Ang sinumang umiibig sa Akin ay tutupad ng Aking mga utos, at iibigin siya ng Aking Ama, at Kami ay paroroon sa kanya at gagawa ng aming tahanan sa kanya'* (Juan 14:23).

70. Ang isa sa mga sinauna ay nagsalita ng isang napakabait at kapaki-pakinabang na salita tungkol sa mga kaisipan, na nagsasabing: *'Suriin mo ang iyong mga kaisipan sa pasukan ng puso (habang pumapasok ang mga ito), kung sa atin ang mga ito o mula sa kalaban; at ang mga sa atin at mabuti, dalhin mo sa pinakamalalim na kaban ng kaluluwa at panatilihin mo roon, na parang isang hindi matitinag na kaban, ngunit ang mga mapagkagalit, pagkatapos mong parusahan ang mga ito sa pamamagitan ng latigo ng matibay na pangangatwiran, palayasin mo agad, at huwag mong payagang magpahinga o magkaroon ng lugar kahit sa paligid ng iyong kaluluwa; o mas mabuti pa, patayin mo silang lubusan sa pamamagitan ng tabak ng panalangin at ng pinakabanal na katuruan, upang sa pamamagitan ng ganitong paglipol, ang takot sa mga magnanakaw ay bumagsak sa kanilang pinuno mismo. Alamin na ang sinumang lubusang naglilinis ng kanyang mga kaisipan ay isang tunay na masigasig na tagasunod ng mga utos.*

71. Ang sinumang nagsusumikap na putulin ang mga kaisipan at pagnanasa na nakikipaglaban at nakikialam sa kaniya ay dapat mangalap ng maraming kakampi at kasamang nagsusumikap hangga't maaari, at lapitan sila para sa isang pinagsamang pakikibaka; – ang mga ito ay: kababaang-loob ng kaluluwa, paggawa ng katawan, at bawat ibang anyo ng asetikong pagpapakasakit sa sarili, at lalo na ang panalangin mula sa pusong nagpapakumbaba na may maraming luha, gaya ng pagkanta ni David: *'Tingnan Mo ang aking kababaang-loob at ang aking paghihirap, at ipatawad Mo ang lahat ng aking mga kasalanan'* (Awit 24:18) at: *'Huwag mong balewalain ang aking mga luha, O Panginoon'* (Awit 38:13), at muli: *'Ang aking mga luha ang naging tinapay ko araw at gabi'* (Awit 41:4). Mulí: *'Hinaluan ko ang aking inumin ng pag-iyak'* (Salmo 101:10).

72. Ang diyablo, ang kalaban ng ating buhay, ay gumagamit ng iba't ibang kaisipan upang maliitin ang ating mga kasalanan at madalas na tinatakpan ang mga ito ng pagkalimot, upang tayo ay humina sa ating mga gawain at hindi na isipin ang pagluluksa sa ating mga pagkukulang. Ngunit tayo, mga kapatid, ay hindi papayagang makalimot sa ating mga pagkukulang, kahit na tila napatawad na tayo dahil sa ating pagsisisi; kundi palagi nating aalalahanin ang ating mga kasalanan at hindi titigil sa pagluluksa para sa mga ito, upang, sa pagkakaroon ng kababaang-loob bilang tapat na kasama, maiwasan natin ang mga bitag ng kayabangan at pagmamataas.

73. Huwag isipin ng sinuman na kaya nilang tiisin ang mga paghihirap at magtagumpay sa kabutihan sa pamamagitan ng kanilang sariling lakas: sapagkat ang pinagmumulan ng lahat ng mabuti para sa atin ay ang Diyos, gaya ng pinagmumulan ng lahat ng masama ay ang manlilinlang ng ating mga kaluluwa—ang diyablo. Kaya naman, kapag gumawa ka ng mabuti, magpasalamat ka sa pinagmulan nito; at kapag may masamang dumating sa iyo, ituring mo itong mula sa pinuno ng mga ganoong bagay.

74. Ang sinumang pinagsasama ang kaalaman at ang nararapat na gawa ay isang kapuri-puring tagapagtamo ng espirituwal, na didilig sa bukid ng kaluluwa mula sa dalawang pinakamasayang bukal na ito. Sa ganitong paraan, ang kaalaman ay nagbibigay-inspirasyon sa isip sa pamamagitan ng pagninilay sa pinakamabuti, samantalang ang gawaing kaugnay nito ay pinapatay ang *'mga miyembro na nasa lupa: pakikipag-alaw, karumihan, pagnanasa, at masamang hangarin'* (Col. 3: 5). Kapag napuksa na ang mga ito, mamumulaklak ang magagandang bulaklak ng birtud, na magbubunga ng masaganang espirituwal na bunga — *'pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitis, kabaitan, kabutihan, katapatan, pagiging malumanay, pagpipigil sa sarili'* (Gal. 5: 22–23). Sa wakas, ang dalisay na manggagawang ito, matapos ipako sa krus ang *"laman kasama ng mga pagnanasa at mga hilig nito"*, ay sasabihing kasama ng tagapangaral na tagapagdala ng Diyos: *"Hindi na ako ang nabubuhay, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin; at ang buhay na ikinabubuhay ko ngayon sa laman, sa pamamagitan ng pananampalataya sa Anak ng Diyos, na umibig sa akin at ibinigay ang Kaniyang sarili para sa akin"* (Gal. 2:20).

75. At narito pa ang isang bagay na hindi dapat itago sa iyo, o tagapagmamahal ni Cristo: na ang isang pagnanasa, nang makahanap ng lugar sa loob mo at mag-ugat hanggang sa maging ugali, ay nagdadala ng ibang mga pagnanasa sa iisang bahay; sapagkat bagaman ang mga pagnanasa ay nagkakasalungat sa isa't isa, gaya ng kanilang mga tagapag-udyok, ang mga demonyo, sabay-sabay nilang hinahanap ang ating kapahamakan.

76. Ang sampaga ng laman, na pinapatuyo ng mga pagsisikap sa pag-a-ascetic at na pinuputol ang bawat pagnanasa ng laman—ito ang siyang *'nagsasapaw ng mga sugat ng Panginoong Jesus sa kaniyang mortal na katawan'* (Gal. 6:17).

77. Ang wakas ng mga gawaing pag-a-ascetic ay ang kapayapaan ng kawalan ng pagnanasa, samantalang ang wakas ng sari-saring kaluwagan ng laman ay ang mga pagnanasa ng kahihiyan.

78. Huwag mong ituring na isang karapat-dapat na tagumpay ang haba ng iyong buhay monghe, at huwag kang malulong sa pagpupuri sa sarili dahil sa iyong mahabang pananatili sa disyerto at sa matiisin mong pagsasagawa ng mabibigat na pagsisikap sa pag-aayuno roon; kundi panatilihin mo sa isip ang salita ng Panginoon, na ikaw ay isang alipin pa rin na hindi malaya, at hindi mo pa natutupad ang mga utos ng iyong Panginoon. Sa katunayan, habang tayo ay nanatili sa kasalukuyang buhay na ito, hindi pa tayo nababalik mula sa exil; nakaupo pa rin tayo sa mga ilog ng Babilonia, naghihirap pa rin tayo sa ilalim ng palu-palu ng pagkaalipin sa Ehipto, at hindi pa natin nakikita ang Lupang Pangako: sapagkat hindi pa natin natatanggal ang lumang tao, na nagliliyab sa mga nakatutuksong pagnanasa; hindi pa tayo nabibihisan ng larawan ng makalangit, kundi dala pa rin natin ang larawan ng makalupang tao. Kaya, wala tayong dapat ipagmayabang, kundi dapat tayong umiyak, na nananalangin sa Makapangyarihan na iligtas tayo mula sa mapait na pagkaalipin kay Paraon, na iligtas tayo mula sa kanyang mabagsik na tiraniya, at na itungo tayo sa banal na lupain ng pangako, upang sa wakas ay makapahinga tayo sa Santuwaryo ng Diyos, na mabibilang tayong karapat-dapat na tumayo sa kanan ng Kaluwalhatian sa Kaitaasan. Ngunit ang mga biyayang ito, na hihigit pa sa pinakamatalinong isipan, ay hindi dahil sa mga gawaing nagagawa natin nang makatarungan, kundi dahil sa walang-hanggang awa ng Diyos. Kaya't huwag nating itigil ang pag-iyak araw at gabi, na ginagaya ang sinabi: *'Nanglalamang ako sa pagdaing; tuwing gabi binabasa ko ng aking luha ang aking higaan; binabasa ko ng aking pag-iyak ang aking kutkutan'* (Awit 6:7). Sapagkat ang mga naghahasik sa luha ay mag-aani nang may kagalakan (Awit 125:5).

79. Itaboy mo ang diwa ng palahaw, sapagkat dito'y nakapagtago ang sari-saring masasamang hilig: dito'y nagmumula ang kabulaanan, dito'y nagmumula ang kapalaluan, dito'y nagmumula ang pang-uuyam, kalaswaan, walang kabuluhang usapan at marami pang iba; upang sa pamamagitan nito'y tunay na magkaroon ng katwiran ang kasabihan: *'Sa maraming salita'y hindi ka makakatakas sa kasalanan'* (Kaw. 10:19). – *'Ang taong kakaunti ang salita ay trono ng karunungan'* (Kaw. 12:23). Ngunit sinabi rin ng Panginoon na kailangan nating magbigay-katwiran para sa bawat salitang walang kabuluhan (Mat. 12:36).

80. Inutusan tayo na huwag gumanti sa mga naninirang-puri at nang-aalipusta sa atin, o sumasalakay sa atin sa anumang paraan; ibig sabihin, huwag din tayong manirang-puri bilang ganti, o mang-alipusta bilang ganti, kundi sa halip ay magsalita nang mabuti tungkol sa kanila at pagpalain sila. Sapagkat kapag tayo'y nabubuhay nang payapa sa mga hindi payapa, tayo'y nakikipagdigma o nasa labanan laban sa mga demonyo; ngunit kapag tayo'y may alitan at nakikipagdigma sa ating mga kapatid, tayo'y payapa sa mga demonyo—na itinuro sa atin na kamuhian nang ganap, at magsagawa ng walang tigil na digmaan laban sa kanila.

81. Iwasan ang paggamit ng mapanlinlang na salita upang mapasubsob ang iyong kapuwa, baka ikaw naman ang mapasubsob ng lubos na mapanlinlang na diyablo. Sapagkat pakinggan ninyo kung ano ang isinisigaw ng Propeta: *'Kinamumuhian ng Panginoon ang taong marahas at ang mapanuyo'* (Awit 5:7) at muli: *'Lilipulin ng Panginoon ang lahat ng mapagpanggap na labi at ang dila na nagsasalita ng kabulaanan'* (Awit 11:4). Gayundin, iwasan mong husgahan ang iyong kapatid kapag siya'y nahulog, baka mataboy ka naman mula sa kabaitan at pag-ibig. Sapagkat ang sinumang walang kabaitan at pag-ibig sa kanyang kapatid ay hindi nakakilala sa Diyos; sapagkat ang Diyos ay pag-ibig, gaya ng ipinahayag ni Juan, ang anak ng Kiden, at minamahal na disipulo ni Cristo (1 Juan 4:8). – Kung si Cristo, ang Tagapagligtas ng lahat, ay inialay ang Kanyang buhay para sa atin, dapat din nating ialay ang ating buhay para sa ating mga kapatid (1 Juan 3:16).

82. Ang pag-ibig ay tinatawag nang karapat-dapat na ina ng mga birtud, ang ulo ng Batas at ng mga Propeta. Kaya't magsikap tayo sa lahat ng paghihirap hanggang sa maabot natin ang pinagpalang pag-ibig, at sa pamamagitan nito'y makalaya tayo mula sa tiraniya ng mga pagnanasa, at umakyat sa langit, na lumilipad sa mga pakpak ng birtud, at masdan ang Diyos, hangga't ito'y posible para sa likas na katangian ng tao.

83. Kung ang Diyos ay pag-ibig, ang sinumang nagtataglay ng pag-ibig ay may Diyos sa kanyang kalooban. Ngunit kapag wala ang pag-ibig, wala tayong anumang pakinabang, at lubos na imposibleng sabihin na iniibig natin ang Diyos. Sapagkat sinasabi ni San Juan: *'Kung sinasabi ng sinuman, "Mahal ko ang Diyos," ngunit kinamumuhian ang kanyang kapatid, siya ay sinungaling'* (1 Juan 4:20), at muli: *'Walang sinumang kailanman nakakita sa Diyos; ngunit kung tayo'y nagmamahalan, ang Diyos ay nananahan sa atin, at ang Kanyang pag-ibig ay nagiging ganap sa atin'* (1 Juan 4:12): mula rito ay malinaw na ang pag-ibig ang pinakamataas sa lahat ng kabutihang nabanggit sa Banal na Kasulatan; – at walang kahit isang uri ng birtud ng tao na nagkakaisa at nagpapasundo sa atin sa Diyos na hindi konektado sa pag-ibig at hindi nagmumula rito, na sa isang hindi mailarawang paraan ay niyayakap at pinangangalagaan nito.

84. Sa pagtanggap sa mga kapatid na lumalapit sa atin, – huwag tayong mabigatan nito, o ituring itong paglabag sa katahimikan, baka nilalabag natin ang tuntunin ng pag-ibig; at huwag din natin silang anyayahan na para bang pabor ang ginagawa natin sa kanila, kundi bilang yaong sila mismo ay tumatanggap ng kabutihan mula sa kanila, at tanggapin natin sila na parang may utang tayo sa kanila, na may panalangin ng ' ' at may masayang mukha, gaya ng ipinakita sa atin ni Patriarka Abraham sa pamamagitan ng kanyang halimbawa. Sapagkat ito ang itinuturo ng Teologo, na nagsasabi: *'Mga anak ko, huwag tayong magmahalan sa salita o sa dila, kundi sa gawa at sa katotohanan; at sa pamamagitan nito'y malalaman natin na tayo'y mula sa katotohanan'* (1 Juan 3:18–19).

85. Pinili ng Patriarka ang pagiging magiliw bilang kanyang patuloy na gawain; siya ay umupo sa harap ng kanyang tolda at inimbitahan ang mga dumaraan, na nag-aalok ng pagkain sa lahat nang walang pinag-iiba—kahit sa mga walang Diyos at mga barbaro—nang walang pag-aatubili. Sa gayon, siya ay nabilang na karapat-dapat sa kahanga-hangang pagsasamang iyon sa hapag-kainan, nang salubungin niya ang mga Anghel at ang Panginoon Mismo. Maglaan din tayo ng ating sarili sa pagiging magiliw nang buong sigasig at kahandaan, upang matanggap natin hindi lamang ang mga anghel, kundi pati ang Diyos Mismo. Sapagkat sinasabi ng Panginoon: *'Sa tuwing ginawa ninyo ito sa isa sa pinakamaliit na kapatid ko, ginawa ninyo ito sa Akin'* (Mateo 25:40). Mabuti ang gumawa ng mabuti sa lahat, ngunit lalo na sa mga walang maibabayad (Lucas 14:14).

86. Ang sinumang puso ay hindi nalilihis sa paglabag sa mga utos ng Diyos, o sa kapabayaan, o sa pagtatago ng masasamang saloobin, ay malinis ang puso at karapat-dapat na makarinig: *'Mapalad ang malilinis ang puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Matt. 5:8).

87. Pagsikapan nating matutunang pamahalaan nang matalino ang ating mga pandama, lalo na ang paningin, pandinig, at pananalita, na gawing tuntunin na huwag makita, marinig, o masabi ang anumang mula sa pagnanasa, kundi ang lahat para sa ikabubuti ng ating kaluluwa. Sapagkat walang mas madaling matukso sa kasalanan kaysa sa mga kakayahang ito kapag hindi pinamumunuan ng katwiran; at, kabaligtaran, walang mas nakatutulong sa adhikain ng kaligtasan kaysa sa katwiran na pinamumunuan ang mga ito, inilalagay sa kaayusan, at itinuturo kung saan dapat magpunta at kung saan ninanais nito. Sapagkat kapag nagwala ang mga ito, ang pandama ng amoy ay nagiging padalos-dalos, ang pandama ng panlasa ay umaabot nang walang pigil tungo sa hindi nararapat, at sumibol ang di-mabilang na karamihan ng mga pagnanasa; ngunit kapag pinananatili sila sa kanilang wastong kaayusan ng katwiran, doon ay sumisibol ang dakilang kapayapaan at walang-alborong kapanatagan sa buong pagkatao natin.

88. Tulad ng mahalagang mira, bagaman nakapaloob sa isang sisidlan, pinupuno ang hangin ng tahanan ng bango nito, na nagdudulot ng kaaya-ayang pakiramdam hindi lamang sa mga malalapit dito kundi pati na rin sa mga nakatayo sa malayo: ganyan din naman ang bango ng isang birtud-sipag at Diyos-mapagmahal na kaluluwa, na sumisibol sa pamamagitan ng lahat ng pandama ng katawan, ay inihahayag sa lahat ng nakakakita rito ang birtud na nakatago sa loob. Sapagkat ang sinumang makakita na ang dila ay hindi nagsasalita ng anumang hindi angkop o hindi kaaya-aya, kundi tanging ang kapaki-pakinabang sa mga nakakaranig; na ang mga mata ay nakatingin nang may kahinhinan; na ang mga tainga ay hindi tumatanggap ng hindi kaaya-ayang himig o salita; na ang mga paa ay naglalakad nang may dignidad; at na ang mukha ay hindi nababaluktot sa tawa, kundi nagpapahiwatig ng luha at pag-iyak na handang bumagsak— Sino, sa pagkakita ng lahat ng ito, ang hindi makikilala kung gaano kayaman ang bango ng mga birtud na nakapaloob dito? Kaya't sinasabi ng Tagapagligtas: *'Sumiklab nawa ang inyong liwanag sa harap ng mga tao, upang makita nila ang inyong mabubuting gawa at luwalhatiin ang inyong Ama na nasa langit'* (Matt. 5:16).

89. Ang landas na tinawag ni Cristo na ating Diyos na *'makitid at masaklap'* sa Ebanghelyo, ay tinawag Niya namang *'isang mabuting yugo at magaan na pasanin'* (Matt. 7:13–14; 11:30). Paano nga ba maaaring ang dalawang bagay na ito, na tila magkasalungat, ay maturing na iisa at pareho? – Ganito: sa kanyang mismong kalikasan, ang landas na ito ay mabagsik at masakit; ngunit sa kalooban ng mga naglalakad dito at sa kanilang mabubuting pag-asa, ito ay kanais-nais, minamahal, at mas matamis kaysa sa kalungkutan para sa mga kaluluwang umiibig sa kabutihan. Ito ang dahilan kung bakit nakikita mong ang mga pinili ang makipot at mapagkaligalig na landas na ito ay naglalakad dito nang may higit na kasaganaan kaysa sa maluwang at malapad na daan. Pakinggan ninyo kung ano ang sinasabi ni San Lucas tungkol sa mga Apostol, kung paanong, matapos silang latigan, sila'y umuwi mula sa konseho na nagagalak (Mga Gawa 5:40, 41). Ngunit hindi ganoon ang kalikasan ng mga latigo; hindi sila nagdudulot ng tamis at kagalakan, kundi ng dalamhati at pagdurusa. Kung, gayon, matamis ang mga latigo alang-alang kay Cristo, ano ang nakapagtataka kung, alang-alang sa Kanya, ang iba pang uri ng pagdurusa at mga pagsubok ng laman ay matamis din naman?

90. Pinahihirapan at bihag ng ating mga pagnanasa, madalas nating tanungin ang ating sarili nang may pagkalito: bakit natin ito tinitii? – Dapat nating maunawaan na ang ganitong pagkabihag ay dumarating sa atin dahil sa ating pagtalikod sa pagninilay-nilay sa Diyos. Ngunit kung ang sinuman ay kumapit sa isip sa ating Diyos at Panginoon, kung gayon—sapagkat totoo ang Diyos—ang Tagapagligtas Mismo ang magliligtas sa ganoong kaluluwa mula sa bawat pagkaalipin, gaya ng sinasabi ng Propeta: *'Palagi kong inilalagay ang Panginoon sa aking harapan; dahil Nasa aking kanan Siya, hindi ako matitinag'* (Awit 15:8). Ano pa ang mas matamis kaysa sa palaging pagkakaroon ng Panginoon sa kanang kamay, na sumasakop at nagpoprotekta sa atin, at pumipigil sa atin na matumba? Ngunit kung tayo ay matuturing na karapat-dapat rito ay nakasalalay sa atin.

91. Tama at walang dudang totoo ang sinabi ng mga Ama ng Simbahan nang sabihin nilang hindi makakamtan ng isang tao ang kapayapaan maliban kung nakamtan at naitatag niya sa kanyang sarili ang ganoong panloob na disposisyon na sa buong mundo, wala nang iba kundi ang Diyos; upang hindi na siya magtuon ng isip sa iba pa, kundi Siya lamang ang kanyang nais, at Siya lamang ang kanyang nananatiliang nakakapit. Ang ganoong tao ay tunay na makakahanap ng kapayapaan at kalayaan mula sa tiraniya ng mga pagnanasa. *'Ang kaluluwa ko'y kumakapit sa Iyo,'* sabi ng Salmist, *'at ang Iyong kanang kamay ang sumusuporta sa akin'* (Awit 62:9).

92. Ang pag-ibig sa sarili, ang pag-ibig sa kaluguran, at ang pag-ibig sa kaluwalhatian ang nagtataboy sa pag-alala sa Diyos mula sa kaluluwa; at kapag naputol ang pag-alala sa Diyos, doon sumisibol sa ating kalooban ang kaguluhan ng mga pagnanasa.

93. Ang pagmamahal sa sarili ang ina ng di-mabilang na mga pagnanasa. Kaya, kapag inugat ng isang tao ang pagmamahal sa sarili mula sa kanyang puso, madali niyang mapagtatagumpayan ang iba pang mga pagnanasa, sa tulong ng Panginoon. Sapagkat mula rito karaniwang isinisilang ang galit, kalungkutan, poot, pagkahilig sa laman, at walang pigil na kapalaluan; at ang sinumang napapailalim dito ay hindi maiiwasang mapailalim din sa iba pang mga pagnanasa. Ang pagmamahal sa sarili ay tumutukoy sa isang matinding pagkahilig at pag-ibig sa katawan, na sinasamahan ng pagtupad sa mga pagnanasang laman.

94. Ang sinumang umiibig sa isang bagay ay nananabik na makasama ito nang walang tigil, at lumalayo sa lahat ng pumipigil sa kaniya na manirahan at makipag-isa sa minamahal na bagay. Malinaw na ito ay dahil kahit ang umiibig sa Diyos ay palaging nananabik na manatili sa Kanya at makipag-usap sa Kanya. Nakakamtan natin ito sa pamamagitan ng dalisay na panalangin. Ito ang dapat nating pagsikapan nang buong lakas; sapagkat pinag-iisa tayo nito sa ating Panginoon. Ganito ang isang taong nagpahayag: *'O Diyos, Diyos ko, sa Iyo ako'y nananaghoy sa umaga; ang aking kaluluwa ay uhaw sa Iyo'* (Awit 62:2). Sapagkat ang taong iniwas ang kanyang isip sa lahat ng kasamaan at patuloy na tinatablan ng banal na pag-ibig ay nananaghoy sa Diyos sa umaga.

95. Tulad ng ating natutunan, ang kawalan ng pagnanasa ay isinisilang ng pagpipigil sa sarili at kababaang-loob; at ang kaalaman mula sa pananampalataya; sa pamamagitan ng mga ito, ang kaluluwa ay umuunlad sa paghuhusga at pag-ibig. Ang mga nag-ukit ng banal na pag-ibig sa kaibuturan ng kanilang kaluluwa, sa pakpak ng dalisay na panalangin, ay patuloy na lumilipad patungo sa tuktok nito, *'hanggang sa kanilang maabot ang ganap na kaalaman ng Anak ng Diyos, sa isang ganap na tao, sa sukatan ng tangkad ng kaganapan ni Cristo'* (Efe. 4:13).

96. Sa pamamagitan ng aktibong birtud, napapailalim ang kahalayan at napipigil ang galit; samantalang sa pamamagitan ng kontemplasyon at pagninilay, ang isip ay napapataas, at, sa pag-angat sa lahat ng materyal na bagay, naninirahan ito kasama ng Diyos, at natatagpuan ang tunay na kaligayahan sa Kanya.

97. Ang ating unang pagsisikap ay supilin ang mga pagnanasa at, sa abot ng ating makakaya, talunin ang mga ito; ang ating ikalawang pagsisikap ay magkamit ng mga birtud at huwag iwanang walang laman at walang ginagawa ang ating kaluluwa; at ang ating ikatlo ay maingat na bantayan ang mga bunga ng ating mga birtud at pagsisikap: sapagkat iniutos sa atin hindi lamang na magsikap nang masigasig, kundi pati na rin na bantayan ang mga ito nang gising.

98. *'Ibigkis ninyo ang inyong mga balakang at patuloy na nagniningning ang inyong mga sulo,'* sabi ng Panginoon (Lucas 12:35). Ang wastong pagbibigkis ng ating mga balakang, na nagiging maayos at handa tayo para sa pagkilos, ay pagpipigil sa sarili na sinamahan ng kababaang-loob ng puso; at sa pagpipigil sa sarili ay ibig kong sabihin ang pagputol sa lahat ng pagnanasa. At ang pinagmumulan ng liwanag para sa espirituwal na sulo ay dalisay na panalangin at ganap na pag-ibig. Sa ganitong paraan, ang mga tunay na may mabuting saloobin ay parang mga taong naghihintay sa kanilang Panginoon; kapag Siya'y dumating at kumatok, agad nilang bubuksan Siya, at Siya, na dumating kasama ang Ama at ang Banal na Espiritu, ay maninirahan sa kanilang piling. *'At mapalad ang mga alipin na, pagdating ng Panginoon, ay matatagpuan Niya na gumagawa nito'* (Lucas 12:36–37).

99. Ang isang monghe ay nararapat, bilang isang anak, na mahalín ang Diyos nang buong puso at buong pag-iisip; bilang isang lingkod, na igalang Siya at sumunod sa Kanya, at tuparin ang Kanyang mga utos nang may takot at panginginig; magliab sa sigasig, isuot ang buong baluti ng Banal na Espiritu, magpahinga sa pag-asa na matanggap ang buhay na walang hanggan, na tuparin nang walang palya ang lahat ng inutos, mamuhay nang matino, bantayan ang puso laban sa masasamang kaisipan, magsagawa ng banal na pagninilay sa Diyos nang walang tigil sa mabubuting kaisipan, suriin ang sarili araw-araw hinggil sa kanyang mga kaisipan at gawa, upang punan ang kakulangan, at huwag magmalaki sa nagawa, tinatawag ang sarili na isang hindi karapat-dapat na alipin na hindi tinupad ang tungkulin gaya ng nararapat; magpasalamat sa Lubos na Banal na Diyos sa lahat ng bagay at iukol sa Kanya ang lahat ng mabuti sa buhay; huwag gumawa ng anuman dahil sa kayabangan o upang magustuhan ng mga tao, kundi gawin ang lahat nang lihim, na umaasa ng papuri mula sa nag-iisang Diyos lamang; ngunit una sa lahat, ang patatagin ang kaluluwa sa pamamagitan ng Ortodoksong pananampalataya sa lahat ng doktrina ng Pandaigdigang Simbahan, na ipinamana nito sa pamamagitan ng mga Apostol, mga Manggagawa ng Diyos, at ng mga Banal na Ama: sapagkat ang mga

namumuhay sa ganitong paraan ay makakatanggap ng dakilang gantimpala – ang buhay na walang hanggan at isang hindi nasisirang panirahan, kasama ang Ama, ang Anak at ang Espiritu Santo, ang Diyos na magkakasubstansiya at Trinidad.

100. *'Ang wakas ng usapin, narito: katakutan mo ang Diyos at tuparin mo ang Kaniyang mga utos, sapagkat iyan ang tungkulin ng bawat tao,'* sabi ni Ecclesiastes (– 12:13). 'Ako,' wika niya, 'ay ipakikita ko sa ilang salita kung ano ang daan ng Diyos: katakutan ang Diyos at tuparin ang Kaniyang mga utos.' Ang takot na tinutukoy dito, siyempre, ay hindi basta takot sa parusa, kundi isang perpektong takot na nagbubunga ng kaperpektohan, na nararapat nating taglayin dahil sa pag-ibig sa Kaniya na nagbigay ng mga utos. Sapagkat kung iniwasan natin ang kasalanan dahil sa takot sa parusa, malinaw na kung hindi dahil sa pag-asang haharapin ang mga kakila-kilabot na ito, tayo—na may hilig sa kasalanan—ay tiyak na gagawin ang mga ito nang walang pag-aatubili. Ngunit kung tayo ay lumalayò sa mga kasalanan hindi dahil sa takot sa parusa kundi dahil sa pagkamuhi sa mga kasalanan mismo, kung gayon ay kumikilos tayo dahil sa pag-ibig k , ang ating Panginoon, na natatakot na mapoot Siya. Kapag natatakot tayo na baka pabayaang isa sa mga inutos, ang ganitong takot ay dalisay, sapagkat nagmumula ito sa kabutihan mismo; at nililinis nito ang ating mga kaluluwa, na katumbas ng perpektong pag-ibig. Sinumang nagtataglay ng takot na ito at sumusunod sa mga utos dahil dito ay isang tunay na tao, ibig sabihin, isang taong tulad ng nararapat niyang maging. Dahil dito, katakutan natin ang Diyos sa ganitong takot at tuparin ang Kanyang mga utos, *'upang tayo'y maging perpekto at ganap, na walang kulang sa kabutihan'* (Santiago 1:4), na may mapagkumbabang pag-iisip at pusong nagpapakumbaba, at walang patid na iniaalay sa Panginoon ang panalangin ng dakilang San Arsenius: 'Diyos ko! Huwag Mo akong pabayaang;

Wala akong ginawang mabuti sa Harapan Mo,

ngunit ipagkaloob Mo sa akin, sa pamamagitan ng Iyong biyaya, na makapagsimula ako." Sapagkat ang buong kaligtasan natin ay nasa kabutihan at pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan. Sa Kanya ang luwalhati at kapangyarihan at pagsamba, sa Ama at sa Anak at sa Espiritu Santo, ngayon at magpakailanman hanggang sa kawalang-hanggan. Amen.

Ang Kagalang-galang na Teodoro ng Edesa

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Ang kasalukuyang kontemplatibong sanaysay ay karapat-dapat na mapasama sa iba pang mga asketikong sulatin, dahil sa matalinong interpretasyon nito sa mga panloob na pangyayari ng ating espirituwal na buhay at sa pagkuha ng angkop na mga aral mula rito para sa mga nakatuon sa asketikong pamumuhay. Hindi kilala ang may-akda ng sanaysay na ito. Sa pamagat, tinutukoy siya bilang ang Kagalang-galang Teodoro. Ngunit hindi malinaw kung sino siya. Ang mga nagsama-sama ng Griyegong 'Dobrotolubie', nang makita sa sanaysay na ito ang mga ideyang katulad ng nasa isang daang kabanata ni San Teodoro ng Edessa, ay iniugnay ito sa huli at inilagay ito kasunod ng kanyang isang daang kabanata. Gayunpaman, isinulat ni Kanyang Kagalang-galang Filaret ng Chernihiv (On the Fathers, §277, tala 10) na ang sanaysay na ito ay maaari lamang iugnay kay San Theodore ng Edessa sa isang haka-hakang batayan. Sa katunayan, ang sanaysay mismo ay hindi nagbibigay ng tiyak na indikasyon tungkol dito. Kaya naman, habang iniwan sa pagpapasya ng bawat indibidwal ang pagtanggap o pagtanggi sa pag-aangkin ng kasabihang ito kay San Theodore ng Edesa, at itinuturing ang pagbasa nito na kapaki-pakinabang para sa lahat ng naghahangad ng kapakinabangan mula sa pagbasa, inilagay namin ito, ayon sa halimbawa ng Griyegong 'Dobrotolubie', pagkatapos ng isang daang kabanata ni San Theodore ng Edesa.

Ang spekulatibong talumpati ng ating kagalang-galang na ama na si Theodore

1. Napakalaking tagumpay na pabagsakin ang matitibay na gapos ng materyalismo, palayain ang sarili mula sa pamatay nito, at magkaroon ng ugali ng paggawa ng mabuti! Tunay ngang kailangan ang isang matapang at matatag na kaluluwa upang talikuran ang lahat ng materyal.

2. Ano, kung gayon, ang dapat hangarin pagkatapos nito? Hindi lamang ito ang paglilinis mula sa mga pagnanasa: sapagkat hindi pa ito isang birtud sa sarili nito, kundi isang paghahanda lamang para sa birtud; gayunpaman, ang paglilinis ng mga hindi malusog na gawi ay dapat samahan ng pagkamit ng mga birtud.

3. Ang paglilinis ng kaluluwa ay binubuo ng: '*sa intelektwal na aspekto*' – ang pagbabago at ganap na pagtalikod sa mga makamundo at kaakit-akit na gawi, ibig sabihin, ang mga pag-aalala at suliranin ng pang-araw-araw na buhay, masamang hilig, at mga hindi angkop na spekulasyon at haka-haka; '*sa bahagi ng kakayahang pagnanasa*' – huwag magsikap para sa anumang materyal, ni gabayan ng pandama, kundi maging masunurin sa dahilan; '*sa bahagi ng kakayahang nagagalit*' – huwag mabagabag sa anumang dumating.

4. At pagkatapos ng ganitong paglilinis at ang pagwawakas sa lahat ng bagay na nagpapadungis sa ating mga kapangyarihan, at ang kanilang muling pagsasaayos, sumusunod ang pag-akyat tungo sa espiritwal na kaganapan at pagkadiyos: sapagkat ang lumihis mula sa kasamaan ay nararapat na gumawa ng mabuti (Awit 33:15). Sa paggawa nito, dapat munang itakwil ng isang tao ang sarili, at sa gayon, matapos pasanin ang kanyang krus, ay sundan ang Panginoon, upang maabot ang pinakamataas na kalagayan ng pagkadiyos.

5. Ano, kung gayon, ang pag-akyat tungo sa kaperpeksiyohan at pagkadiyos? '*Tungkol sa isip*', ito ay ang pinakaperpektong kaalaman sa pag-iral at sa Kanya na higit sa lahat ng umiiral, hangga't ito ay abot ng likas na katangian ng tao; '*tungkol sa kalooban*', ito ay isang pangkalahatan at walang patid na pagnanasa at pagsisikap tungo sa sukdulang kabutihan; '*Tungkol sa kakayahan ng pagnanasa*', ang pinakamalakas at aktibong paggalaw patungo sa hinahangad na bagay, walang humpay at matatag, ang pag-usad nito ay hindi nahahadlangan ng anumang kapighatian na naranasan; kundi nagpapatuloy nang hindi mapipigil, nang hindi lumilingon.

6. Ang paggalaw ng kaluluwa patungo sa mabuti ay dapat na mas malakas kaysa sa paggalaw nito patungo sa masama, gaya ng paghihigit ng kagandahang intelektwal sa mga kagandahang pandama; kaya, ang pag-aalaga nito sa katawan ay dapat pahintulutan sa sukdang kinakailangan lamang upang matugunan ang mga pangangailangan at mapanatili ang buhay, baka ang ating hayop na organismo ay mapadala sa marahas na kaguluhan. Ngunit bagaman madaling kilalanin ito sa teorya, napakahirap itong isabuhay; sapagkat hindi posible na alisin ang mga nakaugat na gawi ng kaluluwa nang walang pagsisikap.

7. Tulad ng pagkamahusay sa anumang sining ay hindi nakakamtan nang walang pawis, gayundin naman, sa kaso ng pinagpalang kalikasan—ang Diyos—ang matinding pagninilay at ang pagpapalawak ng pansin ay nakakamit sa pamamagitan ng maraming pagsisikap at sa mahabang panahon, hanggang ang makapangyarihang pagnanais ay masanay sa mga bunga ng ganoong pagsisikap at matikman ang mga bunga nito. Dito, ang ating isipan ay dapat lumaban sa makalamang na kalikasan na humihila sa atin patungo sa makamunduhan; kaya't ang ating walang tigil na pakikibaka sa laman hanggang kamatayan: bagaman paminsan-minsan ay tila humihina ito, bilang bunga ng pagpapalumo sa galit at kahalayan, at ng pagpapasakop sa mga pandama sa pangkulong ng isipan, na pinagyayaman ng karanasang kaalaman at kasanayan sa espirituwal na pakikibakang ito.

8. Dapat tandaan, gayunpaman, na ang isang di-naliwanagan na kaluluwa, na karaniwang hindi tumatanggap ng tulong mula sa Diyos, ay hindi tunay na mapapalinis o makarating sa Banal na Liwanag, gaya ng sinasabi: sapagkat ang sinasabi ay dapat unawain na tumutukoy sa mga tapat. Upang lalo itong linawin, kinakailangang maikling ipaliwanag ang pagkakaiba ng ating iba't ibang uri ng kaalaman. Sa mga makalupang uri ng kaalaman, ang isa ay likas, samantalang ang isa naman ay labás sa kalikasan. Malilina kung ano ang ikalawang uri mula sa una.

9. Tinatawag nating 'likas na kaalaman' ang yaong maaaring matamo ng kaluluwa, sa pamamagitan ng pagsisiyasat at pagtatanong, gamit ang likas na mga pamamaraan at kapangyarihan, tungkol sa paglikha at sa Tagapaglikha—likas na, sa lawak na ito ay abot ng isang kaluluwang nakagapos sa materya. Sapagkat ang enerhiya ng isip ay humihina dahil sa pakikipag-ugnayan nito sa katawan at pagsasanib dito; at dahil dito, hindi ito maaaring direktang makipag-ugnayan sa mga intelektwal na bagay, kundi nangangailangan ng imahinasyon upang maisip ang mga ito, na ang kalikasan ay bumuo ng mga pinalawig at substansyal na imahe. Kaya, hangga't ang isip ay nasa laman, nangangailangan ito ng katugmang mga imahe ng mga bagay upang husgahan at unawain ang mga ito. Anumang uri ng kaalaman ang nakukuha ng isip, sa kalagayan nito, sa pamamagitan ng likas na pamamaraang ito, ay tinatawag naming likas na kaalaman.

10. Ang sobrenatural na kaalaman, sa kabilang banda, ay yaong dumarating sa isip sa pamamagitan ng isang paraan na nalalampas sa mga likas nitong paraan at kapangyarihan, o kung saan ang paksa ng kaalaman ay medyo nalalampasan ang isip na nakatali sa katawan, kaya't ang ganoong kaalaman ay malinaw na angkop sa di-katawang isip. Naghuhugot ito mula sa iisang Diyos kapag natagpuan Niya ang isip na nilinis mula sa lahat ng materyal na pagkakaugnay at pinuno ng banal na pag-ibig.

11. Hindi lamang ang kaalaman ang nahahati sa ganitong paraan, kundi pati na rin ang birtud: sapagkat ang ilang birtud ay ganoon na hindi lumalampas sa kalikasan at wastong tinatawag na natural; samantalang ang iba ay ipinagkakaloob mula sa unang pinagmumulan ng kabutihan, at, dahil lumalampas ito sa ating mga likas na kapangyarihan at kalagayan, nararapat na tawaging labás sa kalikasan.

12. Sa paglilininaw nito, itinataguyod namin na kahit ang mga hindi naliwanagan ay maaaring magkaroon ng likas na kaalaman at likas na birtud, ngunit sa anumang paraan ay hindi ang labás sa kalikasan. Sapagkat paano nga ba nila ito makakamtan nang hindi nakikibahagi sa sukdulang Sanhi na aktibo rito? Ang mga naliwanagan, gayunpaman, ay maaaring magkaroon ng pareho.

13. Magdaragdag ako ng isang karagdagang pagkakaiba rito: ang supernatural na birtud ay hindi maaaring makamtan nang hindi muna nakakamtan ang natural na birtud; samantalang walang pumipigil sa isang tao na maging bahagi ng kaalaman sa supernatural kahit na wala siyang natural na birtud. Dapat maunawaan, gayunpaman, na kung paanong ang mga hayop ay may pandama at imahinasyon, gayon din ang tao; tanging sa tao lamang ay mas mahuhusay at mas mataas ang mga kakayahang ito: gayon din, kaugnay ng mga likas na birtud at kaalaman, taglay ng parehong mga may kaliwanagan at mga walang kaliwanagan ang mga ito, ngunit sa mga may kaliwanagan ay nasa mas mabuti at mas mataas na kalagayan ang mga ito kaysa sa mga walang kaliwanagan.

14. Idaragdag ko pa ito: sa mga anyo ng kaalaman na tinatawag na likas, yaong may kinalaman sa mga birtud at sa kanilang kabaligtaran na mga hilig ay may dalawang uri rin: ang isa ay abstrakt, kapag ang pilosopo, habang pinagmumuni-muni ang mga ganitong disposisyon, ay hindi pa nasusubukan ang mga ito sa praktika – ang ganitong kaalaman ay kung minsan ay napapailalim sa pagdududa; at ang isa naman ay aktibo, at, masasabi pa nga, taos-puso, kapag ang kaalaman ay nakumpirma sa pamamagitan ng pagsubok sa mga ganitong disposisyon sa praktika – ang ganitong kaalaman ay malinaw at totoo, hindi kailanman nag-aalinlangan at hindi nagpapahintulot ng pagdududa.

15. Habang ganito ang kalagayan, natututo tayo na mayroong apat na bagay na humahadlang sa isip sa paghahangad ng kabutihan: *'ang una'* ay ang hilig patungo sa mga gawi na salungat sa kabutihan, na, dahil sa matagal nang nakasanayan, humahantong sa pagyuyuko ng isang tao patungo sa mga bagay sa mundo; *'pangalawa'*, ang impluwensya ng mga pandama, na, dala ng mga kagandahang pandama, ay hinahatak ang isip kasama nila; *'pangatlo'*, ang pagpapahina ng enerhiya ng isip, na kung saan ito ay nasasailalim dahil sa pagkakaisa nito sa katawan. Sapagkat ang ugnayan ng paningin at ng nakikita, at gayundin sa pagitan ng mga pandama at ng mga bagay na nararamdaman, ay hindi kapareho ng ugnayan ng isip at ng mga bagay na mauunawaan. – Tungkol sa isip ng kaluluwa ang aking sinasabi habang naninirahan pa ito sa katawan. – Sapagkat ang mga di-materyal na isip ay mas epektibong nakikipag-ugnayan sa mga intelihibleng bagay kaysa sa paningin sa nakikita. – Ngunit kung paanong kapag ang paningin ay nababalot ng ulap—ginagaya nito ang mga anyo ng mga bagay na nakikita nito nang hindi malinaw, hindi tumpak, at sa katunayan ay malabo—ganyan din ang ating isipan, habang ito ay may kamalayan sa mga bagay na maaaring unawain, ay hindi nito gayunpaman mabisa na matuklasan ang mga kagandahang maaaring unawain; ni, sa parehong oras, ay hindi rin nito maaaring hangarin ang anumang mula sa kanila, sapagkat ang antas ng hilig ay katimbang ng antas ng kaalaman – at agad itong nahihila pabalik sa mga kagandahang pandama, na mas malinaw na lumalabas rito; sapagkat kinakailangang maakit ito sa anumang lumalabas sa harap nito bilang mabuti, totoo man o hindi. – Bukod pa rito, mayroon pang isa (*ang ika-apat*) – ang mga pag-atake ng mga di-makatao, maruruming espiritu. At hindi maisip kung ilan at anong uri ng mga patibong ang inilalagay nila upang mahuli ang mga kaluluwa, naku! – saan man sa daan, sa napakarami at magkakaibang anyo, sa mga pandama, sa pananalita, sa isipan, masasabi pa ngang sa lahat ng mayroon – na hindi sana nakatakas ang anumang kaluluwa, kung hindi Siya na nagdala ng nawalang tupa sa Kanyang mga balikat – yaong mga nakatitig sa Kanya – ay ginawang higit na mataas sa pamamagitan ng Kanyang walang hanggang pag-aaruga.

16. Upang maiwasan ang lahat ng ito, kailangan natin ang sumusunod na tatlong paraan, kung saan *ang 'una'* at pinakadakila ay ang itutok nang buong puso ang ating mga mata sa Diyos at hanapin ang Kanyang tumutulong na kamay, inilalagay ang lahat ng ating pag-asa sa Kanya, mula sa taos-pusong paniniwala na kung hindi Siya manghihimasok, tiyak na tayo ay mahuhulog na bihag sa mga humihila sa atin patungo sa kanila. Ang *'pangalawa'*, na sa paniniwala ko ay sanhi ng una, ay ang walang patid na pagpapalusog ng isipan sa pamamagitan ng kaalaman. Sa kaalamang ito, ibig kong sabihin ay ang kaalaman sa lahat ng umiiral, kapwa ang nasasalat at ang mauunawaan, kung ano ang mga ito sa kanilang sarili, at kung paano ito nauugnay sa Unang Sanhi, sapagkat umiiral ito mula sa at para sa Sanhing iyon – at ang pagninilay, na abot-kamay natin,

sa May-akda ng lahat ng umiiral, na ginagabayan ng kung ano ang nagmumula sa Kanya. Sapagkat ang pagsisiyasat sa kalikasan ng mga nilikha ay naglilinis sa tao mula sa labis na pagkahumaling sa mga ito, nagpapalaya sa kanya mula sa paglinlang ng mga ito, at itinataas siya sa kanilang pinagmulan, na nagbibigay-daan upang makita niya, na parang sa salamin, sa loob ng maganda, ng kahanga-hanga at ng dakila, ang siyang pinakamaganda, pinakahanga-hanga at pinakadakila—o mas mabuti pa, ang siyang higit sa lahat ng kagandahan, kahanga-hangaan at kadakilaan. Palaging naninirahan sa ganitong mga pag-iisip, paano nga ba hindi magnasa ang isip sa tunay na kabutihan? Sapagkat kung paminsan-minsan ay lumalapit ito sa hindi nito pag-aari, hindi kaya't lalo pa itong lilingon sa tunay nitong pag-aari? Kapag nabighani na ang kaluluwa rito, anong bagay sa mga nasa ibaba ang papayagang pagtaglayin nito ang sarili, gayong karaniwan itong nagpapalayo rito mula sa lisang umiibig rito at iniibig nito? Sa katunayan, magiging hindi na rin ito kontento sa buhay sa laman, sapagkat itinuturing itong hadlang sa pagkamit at pag-eejoy ng tunay na mga kabutihan. Sapagkat kung, gaya ng nasabi na, hindi malinaw kung paano nasisilayan ng isip ang kagandahan ng espiritu sa mundong materyal, gayunpaman ang mga biyayang espiritwal ay napakadakila at napakarami na kahit isang maliliit na patak mula sa dagat ng kagandahang iyon at ang pinakamahinang sinag nito ay kayang hikayatin ang isip na lumipad lampas sa lahat ng bagay na materyal, at magsikap tungo sa mga biyayang iyon lamang, na hindi kailanman papayag na lumihis mula sa tamis nito, kahit pa dahil dito ay mahulog ito sa mapait. At ang '*ikatlong*' bagay na dapat sumabay dito ay ang pagpapamatay sa ating laman na kabiyak; sapagkat kung hindi, imposibleng malinaw at tiyak na makita ang mga nabanggit na pagpapakita ng mga banal na biyayang iyon. Pinapatay ang laman sa pamamagitan ng pag-aayuno, pananatili nang gising, pagtulog sa hubad na lupa, pagsusuot ng kinakailangang magaspang na kasuotan, at sa pamamagitan ng mabigat na paggawa. Sa gayon, pinapatay ang laman, o mas mabuti pa, ipinapako ito sa krus kasama ni Cristo. Nang sa ganitong paraan ay napino at napalinis, magaan at maayos, kusang-loob itong sumusunod sa mga kilos ng isip nang walang paglaban at, kasama nito, umaakyat sa mga kahanga-hangang tuktok. – Ngunit kung wala ito, ang lahat ng ating pagsisikap sa bagay na ito ay nagiging walang kabuluhan.

17. Kapag ang marangal na Trinidad na ito ay nagkakaisa sa loob nito, binubuo nito sa kaluluwa ang larawan ng mga banal na birtud. At imposibleng sa isang kaluluwang pinalamutian ng trinidad na ito ay may bakas ng kasalanan, o kulang ang anumang birtud. Sa ganitong mga kaluluwa, ang isip ay hindi na nababahala sa paghahangad ng kayamanan—na itinakwil na—o ng kaluwalhatian—na tinanggihan na—na ang kaluluwa, habang nakakabit pa rito, ay nasusugatan ng maraming pagnanasa. At kung paanong iginiit ko na hindi posible para sa isang kaluluwang nakatali sa kayamanan at karangalan na lumipad nang mataas sa pagdadalamhati, gayundin naman, hindi ko sinasabi na posible para sa isang kaluluwang matagal nang nagsumikap sa tatlong nabanggit na espiritwal na paghahangad—hanggang sa nasanay na rito—na mag-alala pa tungkol sa mga ito. Sapagkat kung, sa ganoong kalagayan ng pag-iisip, hindi nito itinuturing na tunay na kabutihan ang alinman maliban sa Kataas-taasang Kabutihan, at sa lahat ng iba pang kabutihan ay itinuturing na pinakamahusay yaong, ayon sa paniniwala nito, pinakamalapit na kahawig ng nauna; paano nga ba nito mamahalin at tatanggapin nang may pabor ang ginto at pilak, o alinman sa iba pang bagay sa mundong ito? – Ganoon din ang masasabi sa kaluwalhatian.

18. Kahit ang bagay na ito na lubos na hindi mapawi—ang pag-aalala—ay hindi rin sumasalakay sa isip mula sa kabaligtaran. – Sapagkat ano ang kanyang pag-aalalahanin, kung hindi siya nakakabit sa anumang bagay sa mundong ito at hindi nakikilahok sa alinman rito? Ang ulap ng mga pag-aalala ay nabubuo mula sa singaw ng mga pangunahing hilig – ang pag-ibig sa kaluguran, ang pag-ibig sa pera, at ang pag-ibig sa kaluwalhatian: kaya naman ang taong malaya sa mga ito ay malaya rin sa pag-aalala.

19. Ang mga taong ito – na nakasanayan ang tatlong espiritwal na pagsasanay na ito – ay hindi nagkukulang sa katalinuhan, na itinuturing na kasama ng karunungan, at siyang pinakamakapangyarihan sa mga paraan na naglalayo sa ating pagdadalamhati. Sapagkat ang pag-aaral ng mga birtud ay nangangailangan ng tumpak na pagkilala sa mabuti at sa kabaligtaran nito; at para rito, kailangan ang katalinuhan. Sa ilalim ng patnubay nito, tinuturuan ng karanasan at ng pakikibaka laban sa laman kung paano pinakamainam na gumawa ng mabuti at lumaban sa kasamaan.

20. At likas sa kanila ang takot. Sapagkat habang lumalaki ang pag-ibig, lumalaki rin ang takot; at habang mas malaki ang pag-asa na makamit ang kabutihan, mas malaki rin ang takot na hindi ito makamtan. At ito ay sumisilab sa kaluluwa ng mga sugatan ng pag-ibig nang higit pa kaysa sa banta ng di-mabilang na paghihirap; sapagkat ang makamit ito ay ang pinakadakilang ligaya, samantalang ang hindi ito makamtan ay ang pinakadakilang pagdurusa.

21. Upang ang salita ay maggabay sa atin sa daan, at sa ibang paraan ay manguna, kailangan nating magsimula sa wakas: sapagkat ang lahat ng nagkakaroon ay kumukuha mula sa kaniyang wakas ng pagkakaiba ng mga bahagi nito at ng wastong kaayusan ng mga ito. Ang wakas ng ating buhay ay kaligayahan, o, na iisa ang kahulugan, ang Kaharian ng Langit, o ang Kaharian ng Diyos. At ito ay hindi lamang ang pagninilay sa pinakamaharlika Trinidad, kundi pati na rin ang pagtanggap sa Banal na pang-aakit, at, wari, ang karanasan ng pagkadiyos; at sa pamamagitan ng pang-aakit na ito, ang pagpupuno sa ating kakulangan at ang pagiging ganap ng ating hindi ganap. At ito nga ang nagsisilbing pagkain para sa mga espiritung nilalang—ang pagpupuno sa kakulangan sa pamamagitan ng Banal na pang-aakit. Dito ay natutupad ang isang walang patid na siklo, na nagsisimula sa iisa at nagtatapos sa iisa. Sapagkat habang mas nauunawaan ng isa, mas siya'y nananasa; habang mas siya'y nananasa, mas siya'y nag-eejoy; habang mas siya'y nag-eejoy, mas siya'y giniganyak tungo sa mas malalim na pag-unawa muli; at agad na nagsisimula ang hindi nagbabagong galaw na ito—o, marahil, hindi nagbabagong katahimikan—.

22. Ganito nga, ang wakas ng buhay—hangga't kaya nating unawain—ay ganito. Kailangan nating isaalang-alang ngayon kung paano dapat magpatuloy patungo rito. Para sa mga makatwirang kaluluwa—na mga nilalang na may talino at kaunti lamang ang pinagkaiba sa isip ng mga anghel—ang buhay dito ay isang pakikibaka, at ang buhay sa laman ay ibinigay sa kanila bilang isang pagsubok. Ang gantimpala para sa pagsusumikap at pakikibakang ito ay ang nabanggit na kalagayan—isang biyayang karapat-dapat sa Banal na kabutihan at Banal na katarungan: katarungan, sapagkat ang mga biyayang ito ay hindi nakakamtan nang hindi pinagsusumikapang sarili at pawis; biyayang banal, sapagkat ang kaloob ay lubos na nalalampasan ang anumang sariling pagsisikap, at pati na rin dahil ang mismong kakayahang gumawa ng mabuti ay kaloob mula sa Diyos.

23. Ngunit ano nga ba ang kahanga-hangang gawa rito? – Ang isang makatwirang kaluluwa ay pinag-isa sa isang katawang hayop na mula sa lupa, may pag-iral, at hinahatak patungo sa mababang kaharian. Pinag-isa ito sa katawang ito sa paraang mula sa dalawa – kaluluwa at katawan – na lubos na magkasalungat, nabuo ang isang nag-iisang nilalang, hindi sa pamamagitan ng anumang pagbabago o pagsasanib ng mga bahaging ito – Diyos nawa'y hindi! – kundi sa paraang mula sa dalawa, na bawat isa'y nananatili sa katangian ng kani-kanilang likas, nabuo ang isang nag-iisang tao, na binubuo ng dalawang perpektong kalikasan. Kaya naman, ang pinaghalong pagkataong ito—ang tao—na binubuo ng dalawang kalikasan, ay ipinapakita sa kanyang mga kilos ang mga katangiang karaniwan sa bawat kalikasan. – Natural para sa katawan na hangarin ang katulad nito – ang katawang bagay. Ang ganitong pagnanasa sa katulad ay likas sa lahat ng nilalang, sapagkat ang kanilang mismong pag-iral ay nakasalalay sa katuparan sa kanilang sarili ng kung ano ang katulad nila. Natural din para sa katawan na magkaroon ng kasiyahan sa katulad sa pamamagitan ng mga pandama; bukod pa rito, kaaya-aya sa kanya ang pahinga kapag siya ay pagod. Ito ang likas at kanais-nais para sa ating hayop na kalikasan. – Samantalang ang makatuwirang kaluluwa, bilang isang makatuwirang kalikasan, ay natural at kanais-nais para dito na hanapin ang kapwa makatuwiran, at magalak sa angkop na bagay para sa ganoong kalagayan. Higit sa lahat, gayunpaman, ang pag-ibig sa Diyos ay likas na nakaugat dito. At likas nitong hinahangad na magalak sa Kanya at sa iba pang mga intelektwal na bagay, ngunit hindi nito magawa nang walang sagabal.

24. Ang unang tao ay may kakayahang, nang walang sagabal, makaramdam at magalak sa parehong mga bagay na nasasagap ng pandama at sa mga bagay na mauunawaan ng isip. Ngunit dapat niyang unahin hindi ang mas mababa, kundi ang mas mataas; bagaman sa kanyang sarili ay may kakayahan siyang makipag-isa sa parehong mga bagay na mauunawaan ng isip at sa mga bagay na nasasagap ng pandama. Hindi ko sinasabing hindi dapat ginamit ni Adan ang kanyang mga pandama: sapagkat hindi ito ibinigay nang walang kabuluhan; kundi na hindi niya dapat pangunahing ikinatuwa ang mga nakararamdam, at alang-alang sa mga nakararamdam; kundi sa halip, habang nasasaisip ang kagandahan ng mga nilikha sa pamamagitan ng mga impresyong pandama, nararapat sanang siya ay bumaling sa May-akda ng kagandahang iyon, at magalak sa Kanya nang may pagkamangha, na may higit pang dahilan upang humanga sa Tagalikha, sa halip na kumapit sa pandama at humanga rito, habang pinapabayaan ang intelektwal na kagandahan ng Tagalikha. Ganito sana dapat kumilos si Adan.

25. Ngunit, sa maling paggamit ng kanyang mga pandama, siya ay nagsimulang humanga sa ganda ng mundong pisikal; at, nang makita ang isang bunga na kaaya-aya sa mata at masarap kainin, tikman niya ito, iniwan ang kagalakang matatagpuan sa mga bagay na intelektwal; dito'y inalis ng Matuwid na Hukom, na itinuring siyang hindi karapat-dapat sa pagninilay sa Diyos at sa lahat ng umiiral—mga bagay na kanyang

pinaghamak—at itinaapon Siya, '*ginawang tirahan ang kadiliman*' at *pinaghiwalay Siya* mula sa lahat ng dimateryal na bagay (Awit 17:12). Sapagkat ang mga hindi banal ay hindi dapat pagkalooban ng banal; ngunit dahil minahal niya ito, pinayagan siya ng Diyos na magsaya rito, at iniwan siyang mabuhay ayon sa mga pandama na may kaunting bakas na lamang ng buhay na espirituwal.

26. Ito ang dahilan kung bakit ang pagsusumikap na makipag-isa sa mga intelektwal na bagay ay naging pinakamahirap para sa atin: sapagkat wala sa ating kapangyarihan na magsaya sa intelektwal sa pamamagitan ng isip sa parehong paraan ng ating pagsaya sa nakararamdam sa pamamagitan ng mga pandama, kahit na nakakatanggap tayo ng malaking tulong tungo rito sa pamamagitan ng binyag, na naglilinis at nagpapasigla sa atin. Gayunpaman, sa lawak na ito ay abot ng ating makakaya, dapat pa rin tayong magsane sa intelektwal, at hindi sa pandama; dapat nating hangaan at hangarin ang intelektwal, habang hindi tayo humahanga sa anumang bagay sa pandama, o nagnanais na magkaroon ng kasiyahan sa anumang bagay para sa sarili nitong kapakinabangan (bilang isang bagay na pandama at para sa kasiyahan ng mga pandama): sapagkat sa katotohanan, ang pandama ay hindi maaaring ihambing sa intelektwal. Nakikita natin na ang diwa ng diwa at ang ganda ng ganda ay higit na kahanga-hanga. Ngunit dapat nating tingnan ang mga ito ayon sa tunay nilang kalikasan. Mayroon pa bang kabaliwan na higit pa rito kaysa sa pag-ibig sa kahiya-hiya kaysa sa marilag, at sa mababa kaysa sa marangal? At ito ay kahit pa tinatrato natin sa ganitong paraan ang mga nilikha, maging ito man ay nauukol sa isip o sa pandama. Ngunit ano ang masasabi kung ganito rin natin tinatrato Siya na nasa itaas ng lahat, gayong mas pinipili natin kaysa sa Kanya ang materyang walang anyo at walang kabuluhan?

27. At ito nga ang ating gawain ngayon—ingatan nang mabuti ang ating sarili, upang tayo'y laging magsaya sa hindi nakikita, itutuon ang ating isip at ating pagnanasa rito, at sa anumang paraan ay huwag hayaang nakawin tayo ng nakikita, na madala ng pakiramdam sa nakakamanghang sukdulan para sa sarili nitong kapakinabangan. Ngunit kung kinakailangang gamitin ang mga pandama, dapat natin itong gawin upang makilala ang Maylalang sa pamamagitan ng Kanyang mga nilikha, na nakikita Siya sa mga ito gaya ng pagkakita natin sa araw sa tubig; sapagkat sa lahat ng umiiral ay sumisilay ang Unang Sanhi ng lahat ng bagay, hangga't ito'y mauunawaan ng mga ito.

28. Ganyan ang tungkuling nasa arapan natin: ngunit kung paano ito tuparin ay isang bagay na kailangang pag-isipan. Sapagkat, gaya ng nasabi na, ang katawan ay nagnanais magpakasawa sa mga bagay na para dito sa pamamagitan ng mga pandama, at habang mas nasisiyahan ito, mas lalo pa itong nagnanais. At ito ay salungat sa hangarin ng kaluluwa. Kaya, ang unang dapat na pakialam ng kaluluwa ay pigilan ang lahat ng pandama, upang hindi maghanap ng ligaya sa mga bagay na pangkatawan, gaya ng nasabi na. Sapagkat ang katawan, habang lumalakas, ay lalo pang nagsusumikap para sa kaniyang sariling kapakanan; at habang mas matindi ang pagsisikap nito tungo rito, mas nagiging hindi ito mapigilan; samakatuwid, ang kaluluwa ay dapat magsikap nang taimtim na supilin ang laman sa pamamagitan ng pag-aayuno, pananalangin sa gabi, pagtayo sa panalangin, pagtulog sa hubad na lupa, at lahat ng uri ng iba pang paghihirap, upang, sa pagkaubos ng lakas nito, ay mapanatili itong mapagkumbaba at masunurin sa mga espirituwal na pagsisikap nito: ito ang pangunahing tungkuling nasa unahan nito. Ngunit bagaman madali itong hangarin, mahirap itong isakatuparan, at maraming kapabayaang sa kinakailangan ang nagagawa sa proseso, dahil ang mga pandama ay naglilihis ng pansin kahit na lubos ang atensyon: kaya ang ikatlong lunas, na matalinong inisip, ay panalangin at luha. Ang panalangin ay nagpapasalamat sa mga biyayang ipinagkaloob, at humihingi ng kapatawaran sa mga kasalanan at ng lakas para sa patuloy na pag-unlad; sapagkat, gaya ng nabanggit na, kung walang Banal na tulong, ang kaluluwa ay walang magagawa nang maayos sa sarili nitong makakaya. Bukod pa rito, nagdudulot ito ng pagkakaisa sa Kanya na hinanap ng kaluluwa, at kagalakan sa Kanya, at ganap na pag-ikot ng mga hangarin tungo sa Kanya: sapagkat ito ang pinakamahalagang bagay sa isang buhay na karapat-dapat sa karangalan – iyon ay, ang hilig ng kalooban na hangarin ito nang buong-buo. – At ang luha ay may dakilang kapangyarihan: pinapawi nila ang Panginoon hinggil sa ating mga paglabag, nililinis ang karumihan na dulot ng mga makamundong ligaya, at nagbibigay ng pagnanasa para sa mga bagay na makalangit.

29. Kaya ito ang buong usapin: ang pinakamahalaga ay ang pagninilay sa mga pag-aari ng isip o espiritu at ang taos-pusong pagnanais para rito; dahil dito, ang pagpapasakop ng laman—na ang mga bahagi ay pag-aayuno, pagkabiya at iba pa—ay magkatuwang na sumusuporta sa isa't isa; para sa layuning ito mismo, at kasabay nito, ay ang panalangin. Ang bawat isa sa mga gawi na ito ay nahahati sa maraming bahagi,

na ang lahat naman ay magkakaugnay, kaya't kailangan ng isa ang isa pa, at hindi maaaring mabuo ang isa kung wala ang isa.

30. Huwag isipin ninuman na ang pag-ibig sa kaluwalhatian at ang pag-ibig sa pera ay kabilang sa mga laman na pagnanasa. Ang laman na pagnanasa ay tanging ang pag-ibig sa kaluguran, na ang angkop na lunas ay matatagpuan sa pagpapahirap sa laman. Ang dalawang pagnanasang nabanggit, gayunpaman, ay mga bunga ng kamangmangan. Dahil hindi naranasan o nakilala ng kaluluwa ang tunay na mga kabutihan, intelektwal man o espiritwal, imbento nito ang mga huwad na kabutihan sa anyo ng kayamanan, sa pag-iisip na aliwin ang sarili sa kakabusilitan nito sa mga espiritwal na kabutihan; inaalagaan nito ang kayamanan dahil dito at upang matugunan ang pag-ibig sa luho at pag-ibig sa kaluwalhatian, at para sa kayamanan mismo, na itinuturing itong isang uri ng kabutihan. Maaari nating sabihin, samakatuwid, na ang lahat ng ito ay bunga ng kamangmangan sa tunay na mga kabutihan. Ang pag-ibig sa kaluwalhatian ay hindi nagmumula sa kakulangan ng mga pangangailangang pang-katawan: sapagkat walang pangangailangang pang-katawan ang nasasatisfy nito ; kundi nagmumula sa hindi naranasan at kakulangan ng kaalaman sa unang kabutihan at tunay na kaluwalhatian.

31. At hindi lamang ang pag-ibig sa kaluwalhatian, kundi, sa madaling sabi, ang kamangmangan ang ugat ng lahat ng kasamaan. Sapagkat hindi posible na ang sinumang taong wastong nakaintindi sa kalikasan ng mga bagay, at kung saan nagmula ang bawat isa sa mga ito at kung anong layunin ang pinagsisilbihan nito, ay makakalimot sa kanyang huling layunin at ibaling ang kanyang pansin sa mga bagay na lupa. Hindi magnanasa ang kaluluwa sa isang kabutihan na tiyak nitong nalalaman na isang peke lamang na kabutihan. Kahit pa pilitin ito ng nakasanayan nang tiraniko patungo sa isang bagay, kayang malampasan ng kaluluwa ang nakasanayan sa pamamagitan ng tumpak at malinaw na kaalaman tungkol dito. Ngunit bago pa man humawak ang nakasanayan, nalinlang na ito ng kamangmangan. Kaya, higit sa lahat, at sa pinakamaagang pagkakataon, dapat magsikap ang isang tao na magkamit ng tunay na kaalaman sa lahat ng umiiral, at pagkatapos, alinsunod dito, pasiglahin ang kanyang kalooban ng pagnanasa para sa Unang Kabutihan. Hindi mahirap para sa isang taong tunay na nakilala ang kanyang lubos na kawalang-kuwenta na hamakin ang lahat ng kasalukuyang kabutihan.

Ang Kagalang-galang na Abba Filemon

Isang Maikling Salaysay Tungkol Sa Kaniya

Hindi sinabi sa atin ng mga sinulat ng mga Ama ng Simbahan kung saang panahon namuhay ang ating pinakamarangal na ama na si Filemon, ang pinaka-matino at mapagpakumbabang may luha sa ating mga banal na ama. Ngunit na siya ay isang taong lubos na deboto at may karanasan, at higit na minahal ang katahimikan kaysa sa alinman sa mga nakatatanda, bilang pinakatapat na tagapag-aya ng dakilang Arsenius, ay magiging malinaw sa mga nagnanais makita ito mula sa kasalukuyang salaysay. Sapagkat, habang matiyagang nanatili siya araw at gabi sa kanyang kuweba sa disyerto sa panalangin at pamanhikayat, hinuhugasan ang kanyang sarili ng walang patid na bukal ng luha at ng pinakamayuming pag-iyak, at umakyat sa itaas ng lahat ng bagay na pandama at pangkaisipan sa pag-ibig sa Diyos, palagi siyang nakatayo sa harap ng Diyos na parang bingi at pipi, at itinuring na karapat-dapat sa kahanga-hangang kaliwanagan ng Kanyang banal na biyaya; mula rito, na parang sinag ng araw, ang taong ito na laging nagiging alaala, sa kanyang ganap na katahimikan at katiwasayan, ay pinagkalooban hindi lamang ng kakayahang magsalita at magpuna, kundi pati na rin ng kakayahang makaramdam at makapaghula. Isang tapat na saksi rito ang salaysay tungkol sa kaniya na inilahad dito, kung saan inilatag ang kaniyang pinakamakatuwirang pagtuturo hinggil sa banal na pagkamit, sa parehong aktibo at kontemplatibong aspekto nito, na batay sa kaniyang matagal na karanasan. Kaya, ang sinumang nagnanais na hubarin ang maruruming at kasuklam-suklam na kasuotan ng mga pagnanasa—o, sa madaling salita, hubarin ang makalupang tao at isuot ang maliwanag na kasuotan ng kawalang-pagnanasa at biyaya, o ang bagong tao kay Cristo Jesus—ay madaling makakamtan ang kanilang ninanais sa pamamagitan ng madalas na pag-aaral sa pagtuturo ng matanda at pagsasabuhay nito ayon sa kanilang makakaya.

Isang napaka-instruksiyonal na salaysay tungkol kay Abba Philemon

1. Sinasabi tungkol kay Abba Philemon na eremita na nagtago siya sa isang kuweba, hindi kalayuan sa Lavra, na kilala bilang Romieva, at inialay ang sarili sa mga gawaing pag-a-ascetic, na paulit-ulit niyang

binibigkas sa sarili ang sinasabi raw ng dakilang Arsenius sa sarili niya: 'Philemon, bakit ka pumunta rito?' Nanatili siya sa kuwebang ito nang matagal na panahon. Ang kanyang gawain ay balutin ang mga pambuntong lubid at maghabi ng mga basket, na ibinibigay niya sa tagapangasiwa; bilang kapalit, tumatanggap siya ng maliliit na tinapay, na siyang kanyang ikinabubuhay. Wala siyang kinakain kundi tinapay at asin, at kahit iyon ay hindi araw-araw. Tila hindi niya alintana ang kanyang katawan, ngunit sa pamamagitan ng pagmumuni-muni, siya ay pinagpala ng banal na kaliwanagan, at nang siya ay maging bahagi ng di-mailarawang gabay mula sa itaas, nanahan siya sa espirituwal na kagalakan. Kapag pumupunta siya sa simbahan tuwing Sabado at Linggo, nag-iisa siyang naglalakad, malalim ang pagmumuni-muni, at hindi niya pinapayagang may lumapit sa kanya, baka maalis ang kanyang isip sa kanyang debosyon. Sa simbahan naman, nakatayo sa isang sulok na nakayuko ang mukha, dumadaloy ang dagat-dagatan ng kanyang luha, walang patid ang kanyang paghagulgol, habang ang kanyang isipan ay nakatuon sa pag-alala sa kamatayan at sa waka ng mga Banal na Ama, lalo na ni Arsenius na Dakila, na sinikap niyang tularan sa lahat ng paraan.

2. Nang sumiklab ang erehiya sa Alexandria at sa mga karatig-lungsod nito, umalis siya roon at nagtungo sa Monasteryo ni Nikanor. Pagkarating niya, ibinigay ng lubos na mapagmahal sa Diyos na si Pavlin ang sarili niyang tahimik na lugar at tiniyak ang ganap na katahimikan para sa kanya. Sa loob ng isang buong taon, hindi niya pinayagang may makakita sa kanya, at hindi rin siya ginambala kahit man lang, maliban na lamang noong dinadala niya ang tinapay na kailangan niya. Dumating ang Banal na Pagkabuhay na Muli ni Cristo. Nang, sa isang pagdalaw, nagkaroon ng pag-uusap sa pagitan nila at napag-usapan ang buhay ng isang eremita, napagtanto ni Filemon na ang debotong kapatid na si Pavlin ay mayroon ding marangal na hangarin (na mamuhay bilang isang eremita); kaya't sagana niyang itinanim sa kaniya ang mga salita ng ascesis—mula sa Banal na Kasulatan ng at sa mga sinulat ng mga Ama ng Simbahan— na ipinapakita sa lahat na imposibleng akayain ang Diyos nang walang ganap na pag-iisa, gaya ng itinuturo rin ni Moises, ang ama na pinaliwanagan ng Diyos – na ang katahimikan ay nagbubunga ng pag-aagastang-katawan, at ang pag-aagastang-katawan ay nagbubunga ng pag-aaglahi, ang pag-aaglahi naman ay nagbubunga ng takot, takot – kababaang-loob, kababaang-loob – pananaw, pananaw – pag-ibig, at ang pag-ibig ang nagpapalakas at nag-aalis ng pagnanasa sa kaluluwa, at doon napagtatanto ng tao na hindi siya malayo sa Diyos.

3. Sinabi niya (kay Filemón): 'Sa pamamagitan ng katahimikan, dapat mong lubusang linisin ang iyong isipan at ituon ito sa walang patid na espirituwal na paggawa.' Tulad ng mata, na tumitingin sa mundong nakikita, ay tumatanaw sa mga bagay na nasasalamín, gayon din ang dalisay na isip, na tumitingin sa intelektuwal, ay nabibighani sa mga bagay na pinagmumuni-munian nang espirituwal, kaya't hindi mo na ito mapipilit na lumayo rito. At sa lawak na, sa pamamagitan ng katahimikan, ito ay nahuhubaran ng mga pagnanasa at napapalín, sa ganoong lawak ay nagiging karapat-dapat ito sa kaalaman (tungkol sa mga espirituwal na bagay). Ang isip, gayunpaman, ay nagiging ganap kapag ito ay pumasok sa kaharian ng tunay na kaalaman at nagkakaisa sa Diyos. Pagkatapos, na taglay ang isang kaharianing dangal, hindi na nito nararamdaman ang kahirapan ni hindi rin ito nadadala ng mga huwad na pagnanasa, kahit na ialay mo rito ang lahat ng kaharian sa mundo. Kaya, kung nais mong makamit ang ganitong mga birtud, tumakas kang mabilis mula sa mundo at tumakbo nang may sigasig sa landas ng mga santo; isantabi ang pag-aalala sa iyong panlabas na anyo, magsuot ng payak na damit at palamutian ang iyong sarili ng kababaang-loob. Panatilihin mong payak ang iyong kilos, hindi paarte ang iyong pananalita, hindi mapagkunwari ang iyong paglalakad, at taos-puso ang iyong tinig. Matutong mahalin ang pamumuhay nang mahirap at ang hindi pagkapansin ng lahat. Higit sa lahat, ingatan mong panatilihin ang kalinawan at pagkamayap ng iyong isipan; maging matiisin sa lahat ng pagsubok, at sa lahat ng paraan ay panatilihin ang mga biyayang espirituwal na iyong nakamtan na, na buo at hindi nagbabago. Bantayan mong mabuti ang iyong sarili at huwag tanggapin ang alinmang ligaya na palihim na pumapasok. Sapagkat, bagaman pinapawi ng katahimikan ang mga pagnanasa ng kaluluwa, kung papayagang sumiklab at lumakas ang mga ito, kadalasan ay lalo lamang itong nag-aalab, at hinihila ang mga nagpapahintulot nito patungo sa kasalanan nang may mas matinding puwersa. Gayundin, ang mga sugat sa katawan, kapag pinipisil at pinipilas, ay nagiging hindi na magagamot. Kahit isang salita ay maaaring ilihis ang isip mula sa pag-alala sa Diyos, kapag hinihikayat ito ng mga demonyo at sumasang-ayon ang mga pandama. Isang dakilang gawa at isang dakilang takot ang magbantay sa kaluluwa. Kaya, dapat kang lubusang umatras mula sa mundo at, matapos mong ihiwalay ang iyong kaluluwa sa lahat ng pakikiramay sa katawan, maging walang lungsod, walang tahanan, walang pag-aari, walang pera, walang kasakiman, walang alalahanin, walang kasama, hindi marunong sa mga bagay ng tao, mapagkumbaba, maawain, mabuti, mapagpakumbaba, mabait sa ugali, handang tumanggap mula sa banal na gabay ng mga liwanag na impresyon

sa puso. Sapagkat hindi posible na sumulat sa waks nang hindi muna binubura ang mga letrang naunang nakasulat dito, gaya ng itinuturo sa atin ng dakilang Basil. Ganito ang kawangis ng mga Santo, na lubos na umatras mula sa lahat ng makamundong kaugalian at nagpanatilih sa kanilang sarili ng hindi matitinag na banal na karunungan, ay naliwanagan ng mga Banal na batas at sumidhi sa mga banal na gawa at salita, *'na pinatay ang mga miyembro na nasa lupa'* (Col. 3: 5) sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, takot sa Diyos at pag-ibig. Sapagkat sa pamamagitan ng walang patid na panalangin at pag-aaral ng mga Banal na Kasulatan, nabubuksan ang espirituwal na mga mata ng puso at nasisilayan ang Hari ng mga kapangyarihan—at may malaking kagalakan, at isang hindi mapigilang banal na pagnanasa ang masidhing nasisindiha sa loob ng kaluluwa, na dahil dito ang laman ay naaakit din doon sa pamamagitan ng gawain ng Espiritu, at ang buong tao ay nagiging espirituwal. Ito ang itinuturing na karapat-dapat sa mga nagsasabuhay ng pinagpalang katahimikan at pinakamahigpit na buhay asketiko: sa paglayo nila sa lahat ng ginhawang pantao, sila'y walang patid na nakikipag-usap, mag-isa, sa nag-iisang Panginoong nananahan sa langit!

4. Nang marinig ito, ang kapatid na mapagmahal sa Diyos, na tinusok ng banal na pag-ibig ang kanyang kaluluwa, ay (umalis sa kanyang kinalalagyan) at, kasama niya (si Filemon), ay nakarating sa skete kung saan tinapos ng pinakadakila sa mga Ama ang kanilang landas ng kabanalan. Nanirahan sila sa Lavra ni San Juan Kolov, ipinagkatiwala ang kanilang pangangalaga sa tagapangasiwa ng Lavra, sapagkat nais nilang mamuhay nang tahimik. At doon sila nanahan, sa biyaya ng Diyos, sa ganap na katahimikan, dumadalo sa komunal na paglilingkod sa simbahan tuwing Sabado at Linggo, habang nananatili sa kanilang mga selda sa ibang mga araw; ang bawat isa ay nagsasagawa ng kanyang mga panalangin at debosyon nang pribado.

5. Ang banal na nakatatanda (Filemon) ay may sumusunod na tuntunin sa pagsamba: sa gabi ay inaawit niya nang buo ang Awtusario at ang mga himno (ang siyam na nakapaloob dito), nang walang pagmamadali at kapagalan; babasa siya ng isang talata mula sa Ebanghelyo, pagkatapos ay uupo at mananatiling nakaupo, na sinasabi sa sarili: 'Panginoon, maawa ka!' na buong-puso at sa mahabang panahon, hanggang sa hindi na niya masambit pa ang panawagan; at sa wakas, hinayaan niyang makatulog. Pagkatapos, sa madaling-araw, muling inaawit niya ang unang oras, at nakaupo sa kanyang upuan na nakaharap sa silangan, ay salit-salit niyang inaawit (ang mga salmo) at nagbabasa, ayon sa kanyang nais, mula sa mga Epistola at sa Ebanghelyo. Sa ganitong paraan ginugol niya ang buong araw sa walang patid na pag-awit, panalangin, at pagkalugod sa pagninilay-nilay ng mga bagay na makalangit; madalas na-aakay ang kanyang isip sa pagninilay-nilay na hindi na niya alam kung nasa lupa pa siya.

6. Ang kapatid, nang makita niyang taimtim siyang nakatutok sa kanyang debosyon at kung minsan ay lubos na nabubuhay sa banal na pagmumuni-muni, ay nagsabi sa kanya: 'Hindi ba mahirap para sa iyo, Ama, sa ganitong katandaan, na pakabanalin at supilin ang iyong katawan sa ganitong paraan? Sumagot siya: 'Maniniwala ka sa akin, ipinukaw ng Diyos sa aking kaluluwa ang ganoong sigasig at pagmamahal para sa paglilingkod ng panalangin na hindi ko lubusang matugunan ang pagnanasa nito; gayunpaman, nalalampasan ang aking kahinaan ng katawan dahil sa pagmamahal sa Diyos at pag-asa sa mga biyayang darating.' Kaya ang buong hangarin niya ay matalinong itinaas sa langit, kahit na siya ay kumakain, at hindi lamang sa ibang panahon.

7. minsan, isang kapatid na nakatira kasama niya ang nagtanong sa kanya: 'Ano ang mga hiwaga ng pagmumuni-muni?' At siya, nang makita ang pagtitiyaga nito at na taimtim nitong hinahanap ang ikatutuwid, sinabi sa kanya: 'Sinasabi ko sa iyo, anak ko, na sa kaniya na ang isip ay ganap nang napadalisa, inihahayag ng Diyos ang mga bisyon ng mismong mga kapangyarihang naglilingkod at mga hanay (ng mga anghel).'

8. Tinanong din siya nito ng sumusunod: 'Bakit, Ama, mas nagagalak ka sa Awtaryo kaysa sa anumang ibang bahagi ng Banal na Kasulatan, at bakit, kapag banayad kang umaawit, ay tila nakikipag-usap ka sa isang tao?' Sa ito ay sumagot siya: 'Inihulma ng Diyos ang kapangyarihan ng mga Salmo sa aking kaluluwa, gaya ng ginawa Niya kay Propeta David mismo, at hindi ko maialis ang aking sarili sa kagalakan ng sari-saring pagninilay na nakatago sa mga ito; sapagkat nilalaman ng mga ito ang kabuuan ng Banal na Kasulatan.' Ipinagtapat niya ito sa nagtatanong nang may labis na kababaang-loob, para sa ikatitibay ng loob, at matapos ang paulit-ulit na pakiusap.

9. Isang kapatid na lalaki na nagngangalang Juan, nang lisanin niya ang baybayin, ay dumating sa banal at dakilang Ama na si Filemon, at, hinaplos ang kanyang mga paa, sinabi sa kanya: 'Ano ang gagawin ko, Ama, upang maligtas? Sapagkat ang aking isipan ay naglilibot at lumilipad dito't doon, sa hindi nararapat. At siya, matapos ang maikling pag-aatubili, ay nagsabi: 'Ang pagdadalamhating (espirituwal) na ito ay katangian ng mga taong nakatuon sa panlabas na bagay, at naninirahan ito sa kanila. At ito ay nasa iyong loob,

sapagkat hindi mo pa nararating ang ganap na pag-ibig sa Diyos; ang init ng pag-ibig at kaalaman tungkol sa Kanya ay hindi pa dumadapo sa iyo.' Sinabi ng kapatid sa kaniya: 'Ano nga ang gagawin ko, Ama?' Sumagot siya: 'Pumunta ka at isapuso mo ang lihim na aral na ito, at lilinis nito ang iyong isipan mula rito.' Ang kapatid, na hindi nauunawaan ang kahulugan ng mga salitang iyon, ay nagtanong sa nakatatanda: 'Ano nga ba ang lihim na aral na ito, Ama?' At sinabi niya sa kaniya: 'Maging matino ka sa iyong puso, at sa iyong mga kaisipan, na may pagkamit, takot at pangiginig, sabihin: "Panginoong Hesukristo, maawa ka sa akin!"' Ganito rin tinuturuan ng pinagpalang Diadochus ang mga baguhan.

10. Umalis ang kapatid at, sa biyaya ng Diyos at sa pamamagitan ng mga panalangin ng ama, ay nakatagpo ng kapayapaan at nagkaroon ng kaunting kagalakan sa pagtuturo na ito. Ngunit pagkatapos ay nawala sa kanya ang kagalakang ito, at hindi na niya magawa pang isabuhay ang disiplina na ito o manalangin nang may malinaw na pag-iisip. Kaya bumalik siya sa nakatatanda at ikinuwento sa kanya ang nangyari. Sinabi sa kanya ng nakatatanda: 'Ngayon ay natutunan mo na ang daan ng katahimikan at matalinong pag-uugali, at natikman mo na ang tamis na nagmumula rito. 'Lagi mong itanim sa puso mo ito—kain ka man, umiinom, nakikipag-usap sa iba, naglalakbay, o nakaupo sa iyong selda—huwag kang tumigil sa pagdarasal nang may matinong isip at di-nalilingat na diwa, sa pag-awit at sa pagtuturo sa mga panalangin at awit; kahit habang inaalagaan mo ang iyong pinakamahalagang pangangailangan, huwag mong hayaang maging tamad ang iyong isipan, kundi pilitin mo itong matuto at manalangin nang lihim. Sa ganitong paraan ay mauunawaan mo ang kalaliman ng Banal na Kasulatan at ang kapangyarihang nakatago rito, at mabibigyan mo ang iyong isipan ng walang patid na gawain, upang matupad mo ang salitang Apostoliko na nag-uutos: *'Manalangin kayong walang patid'* (1 Tes. 5:17). Ingatan mo nga ang iyong sarili, at bantayan ang iyong puso laban sa pagtataglay ng masasamang kaisipan, o anumang walang kabuluhan at nakasasamang kaisipan; kundi palagi—kayo man ay natutulog, gising, kumakain, umiinom, o nakikipag-usap—ang inyong puso, sa lihim at sa kaisipan, ay mag-aaral ng mga Awit o nananalangin: *'Panginoong Jesucristo, Anak ng Dios, kaawaan mo ako!'* Gayon din, kapag inaawit mo nang malakas ang mga salmo, mag-ingat kang huwag magsalita gamit ang iyong mga labi samantalang ang iyong isipan ay nasa ibang bagay.

11. Muling tinanong siya ng kapatid: 'Maraming walang-kwentang panaginip ang nakikita ko habang natutulog ako.' Sinabi sa kaniya ng nakatatanda: 'Huwag kang maging tamad o duwag; kundi bago ka makatulog, maghandog ka ng maraming panalangin sa iyong puso at labanan mo, sa pamamagitan ng iyong mga kaisipan, ang mga tukso ng diyablo na ilihis ka ayon sa kaniyang kalooban, upang tanggapin ka ng Diyos.' Gawin mo ang iyong buong makakaya upang matulog kang may salmo sa iyong mga labi at may matalinong aral sa iyong isipan, at sa anumang paraan ay huwag mong hayaan ang iyong isipan, dahil sa kapabayaan, na tumanggap ng mga dayuhang kaisipan; kundi sa mga kaisipang ginamit mo sa iyong panalangin, at mula sa mga ito ay natuto ka, humiga ka sa iyong higaan, upang kahit na ikaw ay natutulog, manatili sila sa iyong loob, at kapag nagising ka, makipag-usap sila sa iyo. Basahin mo rin ang Banal na Simbolo ng Ortodoksong Pananampalataya bago ka matulog; sapagkat ang pagkakaroon ng Ortodoksong pananampalataya sa Diyos ang pinagmulan at tagapangalaga ng lahat ng mabubuting bagay.

12. Muling tinanong siya ng kapatid niya: 'Ama, sa pagmamahal, sabihin mo sa akin, ano ang gumagana sa iyong isipan? Turuan mo ako, upang ako rin ay maligtas.' Sinabi niya sa kanya: 'Bakit ka masyadong mausisa na malaman ito?' Tumayo ang nakababatang kapatid, niyakap ang mga paa ng santo, at hinagkan ito habang nananalangin na sabihin sa kanya. Pagkalipas ng ilang sandali, sinabi ng nakatatanda: 'Hindi mo pa ito kayang tiisin.' Sapagkat ang kalikasan ng isang taong nasanay na manirahan sa mga biyaya ng katotohanan ay itinalaga sa bawat pandama ang kani-kaniyang tungkulin; at imposible para sa sinumang hindi lubos na napalaya mula sa mga walang-kwentang kaisipan ng mundo na maging karapat-dapat sa biyayang ito. Kaya, kung tunay mong ninanais ito, ingatan mo ang lihim na aral na ito sa isang malinis na puso. Sapagkat kung ang panalangin at ang katuruan ng mga Kasulatan ay mananatili sa loob mo nang walang patid, mabubuksan ang mga mata ng iyong kaluluwa, at magkakaroon ng malaking kagalakan sa loob nito, at isang di-mailarawang, at masidhing pakiramdam, habang pinapainit ng Espiritu at ng laman, upang ang buong tao ay maging espiritwal. Kaya, sa gabi man o sa araw, kung ipagkaloob sa iyo ng Diyos ang biyaya na makapanalangin nang walang alinlangan at may dalisay na isipan, itabi mo ang karaniwan mong paraan ng pagdarasal at, sa buong lakas mo, magsikap ka nang buong puso at buong isipan na manatili kang nakapit sa Diyos. At siya ang magbibigay-liwanag sa iyong puso sa espiritwal na pagsusumikap na iyong sinimulan. Idinagdag niya rito: Minsan ay may isang nakatatanda na lumapit sa akin, at nang tanungin ko siya tungkol sa kalagayan ng kanyang isipan, sinabi niya sa akin: 'Sa loob ng dalawang taon ay nanatili akong nananalangin

sa harap ng Diyos, taimtim na nananawagan sa Kanya nang buong puso na ipagkaloob Niya sa akin ang biyaya para sa panalangin na ipinagkatiwala Niya sa Kanyang mga disipulo, upang ito ay palagi at walang patid na nakatatak sa aking puso; at ang mapagbigay na Panginoon, nang makita Niya ang aking pagsusumikap at pagtitiis, ay ipinagkaloob Niya sa akin ang aking hinihiling.' At narito pa ang sinabi niya sa kaniya: ang mga kaisipan tungkol sa mga bagay na walang kabuluhan na sumusulpot sa kaluluwa ay pagsubok sa isang kaluluwang tamad at nagpabaya sa sarili; kaya naman, ayon sa Kasulatan, dapat nating bantayan ang ating isipan nang buong pag-iingat, magkanta nang may katinuan nang walang alikabok, at manalangin nang may malinis na isipan. Kaya, kapatid, nais ng Diyos na ipakita natin sa Kanya ang ating sigasig, una sa lahat sa pamamagitan ng ating mga pagsisikap (pagkamasigasig sa pag-iwas sa makamundong pagnanasa at mabubuting gawa), pagkatapos ay sa pamamagitan ng pag-ibig at walang patid na panalangin – at ibibigay Niya sa atin ang daan tungo sa kaligtasan. Malinaw, kung gayon, na walang ibang daan patungo sa langit maliban sa ganap na pagtalikod sa lahat ng masama, ang pagkamit ng lahat ng mabuti, perpektong pag-ibig para sa Diyos, at pamumuhay kasama Niya sa kabanalan at katuwiran; upang ang sinumang nagmamay-ari ng mga ito ay agad na aakyat sa makalangit na hukbo. Ngunit dito, sapilitan para sa bawat nagnanais umakyat sa kataas-taasan na ipamatay ang mga miyembro na nasa lupa. Sapagkat kapag ang kaluluwa natin ay natuwa sa pagninilay sa tunay na kabutihan, hindi na ito bumabalik sa alinman sa mga pagnanasa na ginising ng tamis ng kasalanan; kundi, nang lumayo sa lahat ng laman na pagnanasa, tinatanggap nito ang pagmamasid sa Diyos nang may dalisay at walang dungis na isipan. Kaya't kailangan natin ng malaking pagpipigil sa sarili, maraming pisikal na paggawa at paglilinis ng kaluluwa, upang manirahan tayo kasama ng Diyos sa ating mga puso, upang matupad natin ang Kaniyang mga banal na utos nang walang kasalanan, at upang Siya Mismo ang magturo sa atin na tapat na sundin ang Kaniyang mga batas, na ibinubuhos sa atin, na parang sinag ng araw, ang Kaniyang impluwensya sa pamamagitan ng biyaya ng Espiritu na ipinagkaloob sa atin. Sa pamamagitan ng pagsusumikap at pagsubok, kailangang linisin natin ang larawan kung saan tayo nilikha—makatwiran at may kakayahang maunawaan ang lahat ng pang-unawa at maging kawangis ng Diyos—sa pamamagitan ng pagpino ng ating mga pandama, na nililinis mula sa lahat ng karumihan, sa pamamagitan ng kanilang pagbabago sa gitna ng mga pagsubok, at sa gayon ay nababago tungo sa maharlikang dangal. Lilikhain ng Diyos ang kalikasan ng tao upang makibahagi sa bawat kabutihan, na may kakayahang pagnilayan sa isipan ang kagalakan ng mga Anghel ng kaluwalhatian, mga kaharian, kapangyarihan, mga prinsipalidad, awtoridad, ang hindi malalapitan na liwanag, at ang pinakamaputing kaluwalhatian. Ngunit kapag nakapagtamo ka ng isang birtud, mag-ingat kang huwag umangat ang iyong pag-iisip sa iyong kapatid, sapagkat pinagyaman mo ito habang siya ay nagpabaya; sapagkat ito ang simula ng kapalaluan. Kapag ikaw ay nakikipaglaban sa anumang pagnanasa, mag-ingat kang huwag mawalan ng loob o matakot dahil mabagsik ang laban; bumangon ka, magpakumbaba ka sa harap ng Diyos, at sabihin mo kasama ng Propeta mula sa kaibuturan ng iyong puso: *'Hatulan mo, O Panginoon, ang mga umaapi sa akin'* (Awit 34:1), sapagkat hindi ako sapat na malakas upang labanan sila. At Siya, na makakakita ng iyong kababaang-loob, ay agad na magpapadala ng Kanyang tulong sa iyo. Kapag naglalakbay ka kasama ang iba, huwag makisangkot sa walang kabuluhang usapan, kundi ituon mo ang iyong isipan sa espirituwal na gawi na Kanyang sinunod, upang ang mabuting gawi na ito at ang pagkalimot sa mga makamundong ligaya ay manatili sa iyo, at hindi ka maligaw mula sa daungan ng kawalan ng pagnanasa. Matapos turuan ang kapatid ng mga salitang ito at marami pang iba, pinauwi siya ng nakatatanda.

13. Ngunit hindi naglaon, bumalik siya at, nang magsalita, ay nagtanong: 'Ano ang dapat kong gawin, Ama? Sa aking pagbabantay sa gabi, binibigat ako ng antok at pinipigilan akong manalangin nang malinaw ang isip at magbantay nang mas matagal; at napapansin kong nais kong gumawa ng ilang gawain habang ako'y kumakanta.' Sa ito ay sumagot ang nakatatanda: 'Kapag kaya mong manalangin nang malinaw ang isip, huwag kang magsimulang magtrabaho; ngunit kapag sinapit ka ng antok, gisingin mo nang kaunti ang sarili laban sa kaisipang iyon at labanan ito, saka ka magsimulang magtrabaho.' Muling nagtanong ang kapatid: 'Hindi ka ba mismo, Ama, nabibigatan ng antok habang naglilingkod?' Sumagot ang nakatatanda: 'Hindi ganoon kadali; gayunpaman, kapag minsan ay dinadala ako ng antok, gigisingin ko ang sarili ko nang kaunti; ngunit sinisimulan kong basahin mula sa simula ang Ebanghelyo ni Juan, itinataas ang mata ng isip sa Diyos, at agad itong nawawala.' Ganoon din ang ginagawa ko sa mga kaisipan; tuwing may isa mang sumulpot, sinasalubong ko ito na parang apoy gamit ang luha, at nawawala ito. Ikaw, gayunpaman, ay hindi pa kayang labanan ang mga ito sa ganitong paraan; sa halip, manatili kang matatag sa lihim na aral na ito at magsikap na gampanan ang mga serbisyong itinakda ng mga Banal na Ama, kapwa ang pang-araw-araw na panalangin—tulad ng

Ikatlo, Ika-anim, Ikasiyam na Oras at Vespers—at ang mga serbisyong pang-gabi. At sa buong lakas mo, sikapin mong huwag gumawa ng anumang bagay upang pakamutuan ng mga tao, at mag-ingat kang huwag magka-alitan sa alinman sa mga kapatid, baka lumayo ka sa iyong Diyos. Pagsikapin mo ring panatilihin hindi nalilihis ang iyong isip, nakatuon nang mabuti sa iyong mga panloob na kaisipan. Kapag nasa Simbahan ka at balak mong tanggapin ang Banal na mga Misteryo ni Cristo, huwag kang umalis hangga't hindi ka pa nakatanggap ng buong komunyon. Nakatayo sa isang lugar, huwag kang gumalaw mula roon hanggang sa pagtatapos ng serbisyo; at sa iyong sarili, isipin mong nasa langit ka, nakatayo sa harap ng Diyos kasama ng mga banal na Anghel, na malapit nang tanggapin Siya sa iyong puso; ihanda mo ang iyong sarili para rito nang may takot at panginingin, baka maging hindi karapat-dapat kang makibahagi sa Banal na mga Regalo. Matapos niyang mabuting ihanda ang kapatid, at inirekomenda siya sa Panginoon at sa Kanyang Espiritu ng biyaya, pinayagan siyang umalis ng nakatatanda.

14. Isang kapatid na nakatira kasama niya ang nagkuwento rin ng sumusunod. Isang araw, habang nakaupo ako sa tabi niya, tinanong ko siya kung natukso siya ng maling akusasyon ng demonyo habang naninirahan sa disyerto. Sumagot siya: 'Patawarin mo ako, kapatid – kung papayagan ng Diyos na dumating sa iyo ang mga tukso ng diyablo na katulad ng mga naranasan ko, hindi ko sa tingin na kaya mong tiisin ang kanilang kapaitan. Ako ay pitumpung taong gulang, o marahil mas matanda pa; dumanas ako ng maraming tukso habang naninirahan sa iba't ibang disyerto sa ganap na katahimikan; tungkol naman sa aking naranasan at tiniis sa kamay ng mga demonyong ito, hindi nakabubuti na ikuwento ang kapaitan nito sa mga hindi pa nasusubok ng katahimikan. Sa ganitong mga tukso, ganito palagi ang ginagawa ko: inilagay ko ang lahat ng pag-asa ko sa Diyos, na aking pinangakuan ng pagtangga sa sarili, at agad Niya akong iniligtas sa bawat pangangailangan. Kaya naman, kapatid, hindi ko na iniintindi ang sarili kong kapakanan; ngunit dahil alam kong Siya ay nagmamalasakit sa akin, madali kong tinitii ang mga tukso na dumarating sa akin. At ang tanging iniaalay ko sa Kanya nang kusang-loob ay ang walang patid na panalangin. Malaking tulong din dito ang pag-asa na habang mas lalaki ang mga kalungkutan at kapighatian na sumusubok sa atin, mas lalaki rin ang mga korona na inihahanda nila para sa mga nagtitiis: sapagkat sa harap ng Matuwid na Hukom, pinapantayan ng mga ito ang isa't isa. Alam mo ito, kapatid, huwag kang sumuko sa kawalan ng pag-asa. Pumasok ka sa gitna ng labanan upang makipaglaban, at magpatuloy kang lumaban, na pinapalakas-loob din ng katotohanang napakarami ang nakikipaglaban para sa atin laban sa kaaway ng Diyos—higit pa sa mga hukbo ng kaaway. At sa katunayan, paano nga ba tayo magtatangka na tumindig laban sa ganoong kakila-kilabot na kalaban ng ating lahi, kung hindi dahil sa makapangyarihang kanang-kamay ng Diyos na Verbo na niyayakap, tinatabingan, at tinatakpan tayo? Paano nga ba matiis ng likas na katangian ng tao ang kanyang paninirang-puri? Sapagkat, gaya ng sinasabi ni Job, *'Sino ang makalalantad sa mukha ng kaniyang balabal? Sino ang makapapasok sa mga tiklop ng kaniyang kapa? Mula sa kaniyang bibig lumalabas ang mga bagay na parang nag-aapoy na sulo, at nagkakalat na parang nag-aapoy na mga kislap. Mula sa kaniyang mga butong-ilog lumalabas ang usok ng pugon na nagliliyab ng uling. Ang kaniyang kaluluwa ay parang uling, at parang mga apoy ang lumalabas mula sa kaniyang bibig. Ang kapangyarihan ay naninahan sa kanyang mga labi; ang pagkawasak ay umaagos sa kanyang harapan. Ang kanyang puso ay pinatigas na parang bato; siya ay nakatayo nang matatag na parang panday. Kinakalabog niya ang kalalalaman na parang hurno ng tanso; tinitingnan niya ang dagat na parang palayok, at ang mga kalalalaman na parang bihag. Sinusuri niya ang lahat ng matataas, subalit siya mismo ang hari sa lahat ng naninirahan sa mga tubig'* (Job 41:4–25). Ito ang siyang nilalabanan natin, kapatid! Ganito inilalarawan ng Salita ang tiranong ito, sa buong anyo at kadakilaan niya! Ngunit, sa kabila ng lahat ng ito, ang tagumpay laban sa kaniya ay madaling makamtan ng mga yaong, gaya ng nararapat, ay namumuhay nang nag-iisa, sapagkat wala silang anumang nasa kanilang sarili na pag-aari niya, dahil sa kanilang pagtalikod sa mundo, dahil sa kanilang mga dakilang birtud, at sapagkat nasa atin ang Isa na lumalaban para sa atin. Sapagkat sabihin mo sa akin, sino, nang lumapit sa Panginoon at tinanggap ang takot Niya sa kanilang isipan, ang hindi nabago sa kanilang mismong kalikasan at naliwanagan ng mga banal na batas at gawa, at hindi ginawang maliwanag ang kanilang kaluluwa at may kakayahang kumislap ng mga banal na kaalaman at kaisipan? Hindi niya kailanman pinapayagang manatiling walang ginagawa, sapagkat naninirahan dito ang Diyos, na nag-uudyok sa isipan na magsikap nang walang sawang para sa liwanag. At dahil ang kaluluwa ay patuloy na naapektuhan, hindi pinapayagan ng espiritu na ito na masira ng mga pagnanasa; kundi tulad ng isang hari, na humihinga ng kakila-kilabot na galit at parusa, walang-awang pinuputol niya ang mga ito. Ang ganitong tao ay hindi na bumabalik pa, kundi sa pamamagitan

ng pagsasagawa ng mga birtud, na may mga kamay na nakataas sa langit at may matalinong panalangin, nagwawagi siya sa labanan.

15. Ikinuwento rin ng kapatid na iyon na, bukod sa iba niyang mga birtud, taglay ni Abba Philemon ang katangiang ito: hindi niya matiis na makinig sa walang kabuluhang usapan, at kung ang sinuman, sa isang sandali ng pagkalimot, ay magsalita ng anumang hindi kaugnay sa kapakinabangan ng kaluluwa, hindi niya ito sasagutin. Ganoon din, nang umalis ako para sa isang lakad, hindi niya tinanong: 'Bakit ka pupunta?' At nang bumalik ako, hindi niya sinabi: 'Saan ka nagpunta?' o 'Ano ang ginawa mo at paano?' Kaya minsan, naglayag ako patungong Alexandria dahil sa isang bagay na kinakailangan, at mula roon, ukol sa isang usapin ng simbahan, naglakbay ako patungong Constantinople nang hindi inabisuhan ang lingkod ng Diyos; pagkatapos, nang manatili ako roon nang ilang sandali, binisita ko ang mga banal na kapatid doon, sa wakas ay bumalik ako sa kanya sa skete. Pagkakita sa akin, labis ang tuwa ng matanda, at matapos ang karaniwang pagbati at pag-alay ng panalangin, siya'y naupo; ngunit wala siyang tinanong sa akin at nanatiling nakatuon sa kanyang karaniwang pagmumuni-muni.

16. Noong isang beses, upang subukan siya, hindi ko siya binigyan ng tinapay sa loob ng ilang araw. Ngunit hindi siya humiling ng tinapay o nagsabi ng anumang tungkol dito. Pagkatapos, yumuko ako at nagtanong: 'Panginoon, pakisabi sa akin, nasaktan ba ang iyong damdamin dahil hindi ako nagdala ng pagkain para sa iyo gaya ng dati?' Sinabi niya: 'Patawarin mo ako, kapatid! 'Kahit pa pigilan mo ako ng tinapay sa loob ng dalawampung araw, hindi kita hihingin; hangga't nabubuhay ang aking kaluluwa, ganoon din ang aking katawan.' Ganito siya ka-absorb sa pagmumuni-muni ng tunay na kabutihan.

17. Sinabi niya: 'Mula nang dumating ako sa hermitage, hindi ko pinayagang maglayas ang aking mga iniisip lampas sa mga pader ng aking selda; ni pinayagan ko man ang anumang kaisipan maliban sa takot sa Diyos at sa mga hatol ng darating na panahon na pumasok sa aking isipan, na isinaalang-alang ang hatol na nagbabanta sa mga makasalanang, at ang walang hanggang apoy at ganap na kadiliman, at kung paano nabubuhay ang mga kaluluwa ng makasalanang at ng mga matuwid, at kung anong mga biyaya ang inihanda para sa mga matuwid, at kung paano bawat isa ay tumatanggap ng kanilang gantimpala ayon sa kanilang paggawa: isa para sa mga pagsisikap ng pag-a-ascetismo, isa pa para sa paglalaan ng limos at tapat na pag-ibig, isa pa para sa hindi pagkasakim at ganap na pagtalikod sa mundo, isa para sa pagpapakumbaba at perpektong katahimikan, isa para sa lubos na pagsunod, at isa pa para sa paglilibot. Isinaalang-alang ko ang lahat ng ito, kaya hindi ko pinapayagan ang anumang ibang kaisipan na manahan sa loob ko, at hindi na ako maaaring makisama sa mga tao, o ituon ang isip ko sa kanila, baka lumihis ako mula sa mga banal na kaisipan.

18. Idinagdag niya rito ang kuwento ng isang monghe, na nagsasabing nakamit na niya ang kawalang-hilig at nakatanggap noon ng tinapay para sa kanyang pagkain mula sa kamay ng isang anghel, ngunit dahil sa katamaran (paghina ng pag-iingat), hindi na siya nagkaroon ng ganoong karangalan. Sapagkat kapag pinahupa ng kaluluwa ang matalas at masigasig na pagmamasid ng isip, bumabalot ang kadiliman sa kaluluwang iyon. Kung saan hindi sumisikat ang Diyos, nababalot sa kadiliman ang lahat; at hindi na makatingin ang kaluluwa sa nag-iisang Diyos o manginig sa Kanyang mga salita. "*Ako ang Diyos na malapit,*" sabi ng Panginoon, "*at hindi isang Diyos na malayo. Maaari bang magtago ang tao sa lihim na mga lugar, upang hindi ko siya makita? Hindi ba't pinupuno ko ang langit at ang lupa?*" (Jer. 23:23–24). At naalala niya ang marami pang iba na nagdusa sa katulad na paraan. Binanggit din niya ang pagbagsak ni Solomon, na, ayon sa kaniya, ay tumanggap ng napakalaking karunungan at lubos na pinuri ng lahat—sapagkat, na parang bituin ng umaga na sumisikat sa madaling-araw, binigyang-liwanag niya ang lahat sa pamamagitan ng ningning ng kaniyang karunungan—ngunit nawala sa kaniya ang ganitong kaluwalhatian para sa isang simpleng ligaya. Kaya't mapanganib ang magpakasasa sa katamaran; ngunit dapat tayong manalangin nang walang tigil na huwag magkaroon ng ibang kaisipan, kung ito man ay sumulpot, na makahiwalay sa atin sa Diyos, at huwag may ibang bagay na pumalit sa Kanya sa ating mga isipan. Tanging ang isang malinis na puso, na naging tinirahan ng Banal na Espiritu, ang malinaw na nakakakit sa loob nito, na parang sa isang salamin, sa Diyos Mismo, ang pinagmumulan ng lahat ng umiiral.

19. Nang marinig ito, ang kapatid na nakatira kay Abba Filemon ay nagsabi: 'Sa pagmamasid sa kanyang mga gawa, napagtanto kong ang mga pagnanasa ng laman ay tuluyang nawalan ng kapangyarihan sa kanya, at siya ay masigasig na umiibig sa lahat ng kaperpektohan, kaya't siya'y palaging nakikitang nababago ng Banal na Espiritu (mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian) at humihikbi ng di-mailahad na mga hikbi, pinagmumuni-muni ang sarili at tinatimbang ang sarili (o pinananatili ang balanse, na parang sa timbangan), at nagsusumikap sa lahat ng paraan upang walang anumang bagay na makagambala sa kalinisan

ng kanyang isip, ni anumang karumihan na lihim na dumikit sa kanya. 'Nang makita ito,' wika niya, 'at hinikayat ng sigasig para sa ganitong pamumuhay, lumapit ako sa kaniya nang taimtim na pagmamakaawa, at sinabi: "Paano ko rin kaya maaabot ang kalinisan ng isip na gaya ng sa iyo?" Sumagot siya: "Pumunta ka—magsumikap ka; sapagkat ito'y nangangailangan ng pagod at kirot ng puso." Ang mga pagpapalang espirituwal, na karapat-dapat hangarin at paghirapan, ay hindi darating sa atin kung tayo'y magpapahinga sa ating mga higaan at matutulog. Hindi rin dumarating sa sinuman ang mga biyayang makamunduhan nang walang pagsisikap. Ang nagnanais umunlad ay dapat, una sa lahat, talikuran ang sarili niyang mga pagnanasa at magkaroon ng walang patid na pagluluksa at paglayo sa mga bagay na pangmundo, huwag pansinin ang mga kasalanan ng iba kundi ang sa kaniya lamang, at umiyak araw at gabi para rito, at huwag magkaroon ng walang-saysay na pakikipagkaibigan sa sinuman: sapagkat ang kaluluwa, na nagdadalamhati sa kahirapan ng sarili nitong kalagayan at nasusugatan ng alaala ng mga nakaraang kasalanan, ay patay na sa mundo, gaya ng pagpanaw ng mundo para rito; ibig sabihin, ang mga makamundong pagnanasa ay nagiging walang kapangyarihan, at ang tao ay walang magawa laban sa mga ito. Bukod dito, ang siyang tumalikod sa mundo at nakiisa kay Cristo, at naninirahan sa katahimikan, ay umiibig sa Diyos, pinananatili ang Kanyang larawan at pinagyayaman ng Kanyang kawangis; sapagkat mula sa itaas ay tinatanggap niya mula sa Kanya ang kaloob ng Espiritu at nagiging tahanan ng Diyos, hindi ng mga demonyo, at iniaalay sa Diyos ang matuwid na mga gawa. Kaya ang kaluluwa, na naging dalisay sa pamumuhay nito, malaya sa mga karumihan ng laman at walang mantsa o kapintasan, ay sa wakas ay paputungan ng korona ng katuwiran at liliwanag sa kagandahan ng mga birtud. Ngunit sa kanino, sa simula ng pagtalikod, ay hindi tumatagos sa puso ang pagluluksa—hindi ang espirituwal na luha, ni ang alaala ng walang katapusang paghihirap, ni ang tunay na katahimikan, ni ang walang patid na panalangin, ni ang pag-awit ng mga salmo at pagtuturo sa Banal na Kasulatan—sa kanino ay hindi naging ugali ito, kaya, dahil sa kanyang patuloy na pagsunod dito, siya ay napipilitan, kahit na ayaw niya, na gawin ito nang kusang-loob – at ang takot sa Diyos ay hindi namamayani sa kanyang kaluluwa: ang ganitong tao ay nasa pakikipag-isa pa rin sa mundo at hindi maaaring magkaroon ng malinis na pag-iisip sa panalangin; sapagkat ang kabanalan at ang takot sa Diyos lamang ang naglilinis sa kaluluwa mula sa mga pagnanasa at, sa pamamagitan ng pagpapalaya sa isip, ginagabayan ito tungo sa likas nitong pagninilay at pinahihintulutang maabot ang teolohiya, na tinatanggap nito sa anyo ng pagpapala (*Mapalad ang mga malinis ang puso, sapagkat makikita nila ang Diyos*'), – na para sa mga nagiging ganito, ay nagsisilbing panigurado (ng hinaharap) at pinananatiling hindi matitinag (ang kanilang espirituwal na kalagayan). Kaya't magsikap tayo nang buong lakas sa praktikal na pagsasanay (ng mga birtud at pagsisikap na pag-aalis), na sa pamamagitan nito ay itinaas tayo sa kabanalan, ibig sabihin, sa kabanalang pangkaisipan (pang-espirituwal), na ang bunga ay teolohikal na pagninilay na likas sa isipan. Sapagkat ang gawa ay isang pag-akyat patungo sa pagmumuni-muni, ayon sa sinasabi ng matalas at pinaka-teolohikal na isip (ni Gregorio ng Nazianzus). Sapagkat kung pababayaan natin ang ganitong gawain, magiging dayuhan tayo sa lahat ng karunungan; sapagkat kahit na may makarating sa tuktok ng kabutihan, kakailanganin pa rin niya ang paggawa ng pagtitimpi, na humihigpit sa mga pabigla-biglang pagnanasa ng katawan, at ang mahigpit na pagbabantay sa kanilang mga iniisip. At sa ganitong paraan lamang natin maaabot ang paninirahan ni Cristo sa atin. Sapagkat habang lumalaki ang k ng ating katuwiran, lalong lumalago ang ating espirituwal na pag-unlad; at sa huli, ang isip, nang makamit na ang kaperpektohan, ay lubos na kumakapit sa Diyos at naliwanagan ng Banal na liwanag – at ang di-mailarawang mga hiwaga ay nahahayag dito. Doon niya tunay na nalalaman kung saan matatagpuan ang karunungan, kung saan ang lakas, kung saan ang isip para sa kaalaman ng lahat ng bagay, kung saan ang katagalan ng buhay at ang buhay mismo, kung saan ang liwanag ng mga mata at ang kapayapaan. Sapagkat hangga't siya ay nakikipaglaban sa mga pagnanasa, wala siyang pagkakataong masiyahan sa mga bagay na ito; dahil ang parehong birtud at kasamaan ay bumubulag sa isip: ang una upang hindi niya makita ang mga birtud, at ang huli upang hindi niya makita ang mga kasamaan. Ngunit kapag siya ay nagkaroon ng kapahingahan mula sa pakikibaka at pinagkalooban ng mga espirituwal na kaloob, noon, sa pamamagitan ng walang patid na impluwensya ng biyaya, siya ay ganap na nagkakaroon ng kaliwanagan at nananatiling matatag sa pagmumuni-muni ng mga espirituwal na bagay. Ang ganitong tao ay hindi nakakakabit sa anumang bagay sa mundong ito; kundi lumipat mula sa kamatayan tungo sa buhay. Ang sinumang yumayakap sa isang huwarang pamumuhay at masigasig na lumapit sa Diyos ay dapat magkaroon ng pusong walang kapintasan at dalisay na labi, upang ang salitang nagmumula sa dalisay na labi ay marilag na magpuri sa Diyos, sapagkat ang kaluluwa, na nakapisan sa Diyos, ay walang patid na nakikipag-usap sa Kanya. Kaya nga, mga kapatid, magsikap tayong maabot ang ganoong kataas na antas ng kabutihan at tumigil sa pagyuyuko

sa lupa, na nakakapit sa ating mga pagnanasa. Ang sinumang nagsusumikap at nakamit ang paglapit sa Diyos, na nakibahagi sa Kaniyang banal na liwanag at tinusok ng pag-ibig sa Kaniya, ay nag-eeenjoy ng tiyak at di-mailalarawang espirituwal na kagalakan sa Panginoon, gaya ng sinasabi ng banal na salmo: *'Magalak ka sa Panginoon, at ibibigay Niya sa iyo ang nasa ng iyong puso; ipapahayag Niya ang iyong katuwiran na parang liwanag, at ang iyong katuwirang parang katanghaliang-tanglaw'* (Awit 36:4, 6). At anong pag-ibig ang kasing-tibay at kasing-lakas ng pag-ibig na dumadaloy mula sa Diyos patungo sa isang kaluluwang nilinis mula sa lahat ng kasamaan? Ang ganitong kaluluwa, mula sa tunay na disposisyon ng puso, ay nagsasabi: *'Tinamaan ako ng sugat ng pag-ibig'* (Kanta ng mga Kanta 2:5). Ang karilagan ng Banal na kagandahan ay hindi matatarok at hindi mailalarawan! Walang salitang makalarawan rito, at hindi rin ito kayang lambanan ng tainga. Maging ituro mo man ang karilagan ng madaling-araw, ang liwanag ng buwan, o ang sinag ng araw, lahat ng ito ay maputla kung ihahambing sa kaluwalhatian na iyon, at mas kulang-kulang sa harap ng tunay na liwanag kaysa sa pinakamalalim na gabi o pinakamadilim na kadiliman sa harap ng pinakadalisay na tanghali. Ganoon din si Basil na atin sa atin, na kahanga-hanga sa mga guro, nang malaman niya ito sa pamamagitan ng karanasan at matutunan.

20. Ito at marami pang iba ang ikinuwento ng kapatid na nakipamuhay kay Abba. Ngunit sino ang hindi mamamangha sa sumusunod, bilang patunay ng kanyang dakilang kababaang-loob? Matagal na siyang inordinahan bilang presbiteryo, at taos-pusong nahipo ang kaharian sa langit sa pamamagitan ng kanyang buhay at isipan, iniwasan niya ang Banal na Liturhiya sa lahat ng paraan na para bang ito ay isang pasanin, kaya sa loob ng maraming taon ng kanyang buhay na puno ng pagtitimpi ay bihira siyang pumayag na mamuno sa Banal na Hapunan (para sa Banal na Liturhiya). Gayunpaman, sa kabila ng pamumuhay na ito ng patuloy na pagbabantay, hindi siya nakikilahok sa mga Banal na Misteryo kahit pa nakikisalamuha at nakikipag-usap siya sa mga tao; at sa paggawa nito, wala siyang sinasabi sa kanila na makamundo, kundi tanging yaong kapaki-pakinabang sa kaluluwa para sa mga naghahanap ng pakikipag-usap sa kaniya. At kapag balak niyang tanggapin ang Banal na mga Misteryo, una siyang maglalaan ng mahabang panahon sa pagmamakaawa sa Diyos, pinapayapá Niya sa pamamagitan ng panalangin, pag-awit ng mga salmo, at pagsisisi. Natakot siya sa tinig ng diakono, na sa sandaling ito ay nagpapahayag, na nagsasabing: *'Ang banal na bagay ay para sa mga banal'*. Sapagkat sa sandaling iyon, wika niya, ang buong Simbahan ay napupuno ng mga banal na anghel, at ang Hari ng mga Kapangyarihan Mismo, matapos Niyang misteryosong isagawa ang banal na ritwal at baguhin ang tinapay at alak tungo sa Kanyang sariling Katawan at Dugo, ay pumapasok sa ating mga puso sa pamamagitan ng Banal na Komunyón. Kaya, dagdag pa niya, dapat lamang nating lapitan ang Banal na Komunyón ng pinakadakilang Misteryo ni Cristo nang may kalinisan at kabanalan, na parang nabubuhay sa labas ng laman, nang walang anumang pag-aalinlangan o pag-aatubili, upang makibahagi tayo sa kaliwanagan na nagmumula rito. Marami sa mga Banal na Ama ang nakakita ng mga banal na anghel na nagbabala sa kanila (laban sa lahat ng hindi angkop); kaya naman pinanatili nilang lubos ang kanilang katahimikan, at hindi nakipagsalita sa sinuman.

21. At narito pa ang isang bagay na sinabi (ng kapatid na iyon): tuwing ang nakatatanda ay nangangailangan na ipagbili ang sarili niyang mga gawa, upang walang kasinungalingan, panunumpa, salitang walang kabuluhan, o anumang ibang uri ng kasalanan ang lumitaw habang nakikipag-usap o nagtatawaran, siya ay tatayo roon na nagpapanggap na isang banal na hangal; at sinumang nagnanais bumili ng kanyang mga gawa ay kukunin ang mga ito mula sa kanya at babayaran ang kahit anong halaga ang gusto nila. Nagsasala siya ng maliliit na basket; at tinatanggap ng matalinong lalaking ito nang may pasasalamat ang anumang ibinigay para rito, nang hindi man lang nagsalita.

Ang Kagalang-galang na Ama Theognostus

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Kung ang Kagalang-galang na si Theognostus, ang paksa ng mga susunod na kabanata, ay siya ngang tagapagpaliwanag na taga-Alexandria na binanggit ni Photius sa ika-106 na pagbasa, o iba pa, at saang kapanahunan siya nabuhay, ay hindi natin masasabi nang may kasiguruhan. Ngunit, gaya ng pagkakilala sa isang puno sa bunga nito, siya ay naibilang sa mga namuhay nang mabuti sa *pamamagitan ng kanilang 'mga gawa' at 'isip' na may kabanalan*, at na sa pamamagitan ng kabanalan ng kanilang pamumuhay ay itinuring na karapat-dapat na manirahan sa kanila ang Banal na Espiritu; na pinalinaw ang kaniyang isip ng mga liwanag

ng Banal na Espiritu at hinimok ng kaniyang buhay na hininga, siya ay umawit ng isang uri ng banal na awit, binibigkas ang mga mismong kabanatang ito, na, sa pamamagitan ng biyaya at mga espirital na pagninilay na nakapaloob dito, nagpapaligaya sa pandinig at isipan ng mga mambabasa at nag-uudyok sa kanila ng buhay na sigasig na mamuhay ayon sa kanilang mga aral; sapagkat dito ay inilalantad ang tunay na huwaran ng aktibong pamumuhay, at itinaturo ang walang-kamaliang daan tungo sa buhay ng pagninilay. Bukod pa rito, ang sinumang nagnanais ay maaaring matuto mula rito kung ano ang nararapat na maging katangian ng isang pari na pinagkalooban ng tungkulin ng pagkapari at kung paano siya dapat kumilos. At sa pangkalahatan, sa mga masigasig na nagbabasa nito, magbibigay ito ng mayamang pagpapalago sa moralidad at tunay na gabay tungo sa makapagligtas na pagkamatiisin.

Tungkol sa aktibong at kontemplatibong buhay, at sa pagkasaserdote, ang mga kabanata

na ang akrostiko ay nagsasaad: *Sa pinakagalang-galang na mga ama, Lazarus at Barlaam, mula kay Theognostus, na dukha sa lahat ng paraan at hindi karapat-dapat higit sa lahat ng iba na nabubuhay sa kasalukuyang mundong ito.*

1. Ituring mong taglay mo ang tunay na birtud kapag itinuturing mong lubos na walang halaga ang lahat ng umiiral sa lupa, at palagi mong pinananatili sa iyong puso, nang may malinaw na budhi, ang paghahandang lumapit sa Panginoon. Ngunit kung nais mong makilala ng Diyos, manatili kang hangga't maaari ay hindi kilala ng mga tao.

2. Mag-ingat sa labis na kaluwagan ng katawan, at iwasan ang mga ito, baka mabawasan ang halaga ng iyong mga pagsisikap. Huwag isipin na pagkalugi ang kawalan ng mga pangsenswal na kasiyahan, kundi ang katotohanang sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod sa mga ito, hindi mo naaabot ang mas mabuti.

3. Isipin mo ang iyong sarili, sa lahat ng kahulugan, na isang langgam at isang uod, upang ikaw ay maging isang taong nilikha ng Diyos: sapagkat kung hindi mangyari ang una, hindi susunod ang huli. Habang mas pagpapakumbaba mo ang iyong sarili sa iyong pagtingin sa sarili, mas lalo kang tataas sa katotohanan. Kapag itinuturing mo ang iyong sarili na walang-kuwentang nilalang sa harap ng Panginoon, gaya ng Salmist (38:6), doon ka lihim na nagiging dakila dahil sa iyong pagpapakababa; at kapag napagtanto mong wala kang pag-aari at wala kang nalalaman, doon ka nagiging mayaman sa gawa at isipan, mga bagay na kapuri-puri sa harap ng Panginoon.

4. Pawiin ang gulugod ng makasalanang at ng masasama—ito ay ang laman at panlilinlang, na pinagmumulan ng lahat ng kasamaan; pawiin ito sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili at mapagkumbabang pagtititi: upang, kahit na masusing susuriin ang kasalanang sa loob mo sa panahon ng paghuhukom, wala ni isa man dito ang matagpuan sa iyong mga gawa; sapagkat nabubura ang mga paglabag kapag, nang tayo'y magkamuhi sa mga sanhi ng pagkakasala, sinimulan nating makipagdigma laban sa mga ito, at binabawi ang paunang pagkatalo sa pamamagitan ng huling tagumpay.

5. Walang mas mabuti kaysa sa dalisay na panalangin, na mula rito, na parang mula sa isang bukal, dumadaloy ang lahat ng birtud—kabaitan at kahinahunan, pag-ibig at pagpipigil sa sarili, at pakikipagpanalangin at kaaliwan na nagmumula sa itaas dahil sa mga luha. Ang kabutihan nito ay nasa pagpapanatiling mapagmatyag ng isipan sa mga sinasabi ng dila at iniisip ng isipan, at sa isang walang-sawa at patuloy na pagnanais para sa pakikipag-isa sa Diyos, kapag ang isipan, sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa Umiiral, ay nagmamadali sa mga yapak ng kanyang Panginoon at, na may masidhing pag-ibig, masigasig na hinahanap ang Makalupang-tanawin; at kapag ito'y nakatagpo ng kadiliman na bumabalot sa Kanya, ito'y muling bumabalik sa sarili, na may lubos na mapagkumbabang paggalang, nasisiyahan sa kung ano ang ngayo'y nahahayag para sa ikabubuti nito sa pamamagitan ng pagmumuni-muni, at nakakakita ng kaaliwan dito; habang nanatili pa rin sa banal na pag-asa na sa huli ay makamtan ang hinahangad kapag ang pananaw '*na parang sa salamin, sa isangigma*' ay nagwakas, at ang dalisay, walang patid na '*harapang-harap na pananaw*' sa Kaniya ay maganap (1 Cor. 13:12).

6. Huwag munang magpakasasa sa mas mataas na pagmumuni-muni kung hindi mo pa nararating ang sukdulang kawalang-hilig; huwag mong habulin ang hindi mo makakamtan, at huwag mong hanapin ang lampas sa iyong makakaya. Kung nais mo, gaya ng sinasabi ng ilan, na maging isang teologo at isang kontemplatibo sa pamamagitan ng iyong pamumuhay, umakyat ka sa antas na ito at, sa pamamagitan ng kabanalan, makamtan mo ang kabanalan (Teolohiya). Naitala na ang teolohiya, ipinaaalala ko sa iyo, – mag-ingat na huwag mong pilitin ang iyong sarili na umabot sa kataas-taasang antas nito nang walang hanggan, at alamin na hindi angkop para sa atin, na pinapakain pa ng gatas ng birtud, na subukang lumipad roon, baka

sayangin natin ang ating mga balahibo nang walang kabuluhan, gaya ng nangyayari sa mga batang inahin, kahit na matindi ang pag-akit ng tamis ng kaalaman sa ating pagnanasa. Ngunit kapag, pagkatapos tayong malinis sa pamamagitan ng kabanalan at luha, ay itinaas mula sa lupa, gaya ni Elias o ni Habakuk, na nagpapahiwatig o naglalarawan ng pag-aakyat na darating sa mga ulap, at sa pamamagitan ng pagmumunimuning panalangin—na dalisay at hindi makamundo—na nakataas sa mga pandama, hinahanap natin ang Diyos, saka, marahil, ay madadampian natin ang teolohiya sa ilang bahagi.

7. Gayundin, kung nais mong maging karapat-dapat sa banal na bisyon at sa liwanag ng isip, una, mahalin mo ang isang mapayapa at tahimik na buhay; at, matapos mong ihiwalay ang iyong sarili sa lahat ng bagay, kilalanin mo ang iyong sarili at ang Diyos. Kung mangyari ito, wala nang makakahadlang sa iyo, gaya ng sa isang banayad na simoy ng hangin (*ang tinig ng kabanalan ay banayad*), habang ang iyong panloob na pagkatao ay dalisay at hindi ginugulo ng anumang damdamin, matalinong masisilayan mo ang Siyang hindi nakikita ng lahat, na ipinapahayag ang kaligtasan sa iyo sa pamamagitan ng pinakamalalim na kaalaman tungkol sa Kanya.

8. Kung paanong agad na inaasahan ang kulog pagkatapos ng kidlat, gayon din naman, kung saan sumikat ang banal na paglilinis, humuhupa ang bagyo ng mga pagnanasa. At kung ito ay mangyari, ang pangako ng ganyang (hinaharap na) kaligayahan ay itinatag sa loob ng taong nakamtan ito. Ngunit walang pakiramdam ng Banal na awa o anumang pag-asa ng kawalan ng pagnanasa sa isang kaluluwang higit na minamahal ang mundo kaysa sa Lumikha nito, na may mga pagkakaugnay sa nakikita, at na sabik sa mga laman at kagalakan ng laman nang buong-buo.

9. Huwag mong hanapin sa iyong isipan kung ano ang Banal o kung nasaan ito; sapagkat ito ay labis sa karaniwan at hindi maaaring ikulong sa anumang lugar, dahil ito ay nasa itaas ng lahat ng umiiral. Ngunit ipakita sa iyong sarili, na parang sa isang salamin, hangga't maaari, ang Diyos-Salita lamang na inilalarawan (sa pamamagitan ng Pagkakatawang-tao), na sa pagkakataong ito, sa pamamagitan ng pagbubuga ng mga sinag ng liwanag mula sa Kanyang banal na kalikasan, ay maisip na nasa isang tiyak na lugar, habang nananatiling nasa lahat ng lugar, dahil sa hindi mailarawan na kalikasan ng Diyos. Gayunpaman, sa lawak ng iyong paglilinis sa sarili, sa ganoong lawak ka magiging karapat-dapat sa banal na liwanag.

10. Kung ninanais mo ang tunay na kaalaman at tiyak na katiyakan ng kaligtasan, unahin mo munang putulin ang mga mapanlabong tali ng kaluluwa sa katawan; at, matapos mong hubarin ang pagka-angkop sa materyal, bumaba ka sa kalaliman ng kababaang-loob – at matatagpuan mo ang walang-halagang perlas ng kaligtasan, na parang nasa isang kabibe, na nakatago sa loob ng Banal na kaalaman, at na nagpapahiwatig sa iyo ng kislap ng Kaharian ng Diyos.

11. Para sa isang taong tapat na nagsanay ng espirituwal na pagsunod, na sinupil ang laman sa espiritu, hindi na kailangan ang pagsunod sa tao; sapagkat ang ganoong tao ay naninirahan sa pagsunod sa Salita ng Diyos at sa Batas, na parang isang mapagpasalamat na alipin. Ngunit para sa mga nasa kanino may pakikibaka at digmaan ng katawan laban sa kaluluwa, kinakailangan na magkaroon ng isang pinuno at tagapamahala at sumunod sa kaniya, bilang isang taong, na may kaalaman sa bagay na iyon, ay may kakayahang humawak ng timon ng ating buhay at magkaloob sa atin ng mga kinakailangang sandata sa takdang panahon, baka tayo'y maging bihag ng mga hindi nakikitang kalaban, at tayo'y malunod sa ating mga pagnanasa dahil sa ating kakulangan sa karanasan.

12. Kapag wala nang hilig na gugulo sa iyo, ang banal na pagnanasa ay lalago sa iyong puso; kapag, higit pa rito, hindi mo na kinatatakutan ang kamatayan, itinuturing mo itong tulog, kundi sa halip ay pinananabik mo ang pagpapalaya mula sa katawan: doon mo makakamtan, gaya ng nararapat, ang pangako ng kaligtasan, at dadalhin mo ang Kaharian ng Langit sa iyong sarili, na nagagalak sa di-mailahad na kagalakan.

Tungkol sa Pagkapari

1. Sapagkat ikaw ay nabilang na karapat-dapat sa banal at kagalang-galang na pagka-pari, dapat mo, una sa lahat, na palaging ialay ang iyong sarili bilang isang sakripisyo sa pamamagitan ng pagpapahupa sa iyong mga pagnanasa at laman, at sa gayon ay maglakas-loob na lumapit sa buhay-na-nagbibigay at nakatatokot na sakripisyo, maliban kung nais mong masunog ng banal na apoy, na parang isang bagay na madaling masunog. Sapagkat kung ang mga Serapim ay hindi nangahas na hawakan ang uling nang walang sipit (Isaias 6:6), paano mo ito mahahawakan nang walang kawalan ng damdamin? Sa pamamagitan nito rin, magkakaroon ka ng banal na dila, malilinis na labi, at isang kaluluwang walang kapintasan kasama ng iyong

katawan, at pati ang iyong mga kamay, na lalo pang liliwanag kaysa sa anumang ginto, bilang mga lingkod ng di-pangkaraniwang apoy at sakripisyo.

2. Pagnilayan mong mabuti ang kapangyarihan ng mga salitang ito, sapagkat araw-araw mong nasisilayan ang makapagliliigtas na hiwaga ng Diyos, na nang minsan itong masilayan ng matandang Simeon, siya'y namangha at hiniling ang kamatayan; at kung hindi ka pa nakatanggap ng rebelasyon mula sa Banal na Espiritu na ikaw ay isang piniling tagapamagitan sa pagitan ng Diyos at ng sangkatauhan, na katulad ng isa na pantay sa mga anghel, huwag mong ipagsapalaran ang iyong sarili sa pamamagitan ng pag-aakalang isagawa ang lubos na banal at nakatatakot na pagdiriwang ng mga Banal na Misteryo, na sa harap nito'y yumuyuko nang may paggalang ang mga Anghel at kung saan marami sa mga Santo ang may paggalang na nagpigil, baka, tulad ni Zana, sila'y kunin mula sa mga buhay sa pamamagitan ng Hukom ng Kataas-taasan.

3. *'Ingatan mo ang iyong sarili,'* gaya ng sinabi ng Apostol (1 Tim. 7:16). Ingatan mo ang iyong sarili at palaging maghandog ng sakripisyo para sa iyong mga nakaraang kasalanan, upang kung mayroon mang nasa iyo—o marahil ay nananatili pa—na marumi dahil sa kahinaan, ay masunog ito ng Banal na apoy. Sa ganitong paraan, magagawa mong ihandog ang iyong sarili—tulad ng isang pinili, kapaki-pakinabang, at dalisay na sisidlan, na karapat-dapat sa ganoong sakripisyo—bilang isa na gawa sa pilak o ginto, kahit na dati kang gawa sa kahoy o luwad, basta't sa pamamagitan ng iyong matatag na pag-asa, matagpuan mong ang Diyos ay may hilig na magpakita sa iyo ng awa. Sapagkat kung saan handang makinig ang Diyos, walang hadlang sa pagbabago ng isang bagay tungo sa iba.

4. Pansinin mo ang karangalan, na katumbas ng sa mga anghel, na iyong natamo, at magsikap ka sa bawat birtud at kadalisayan upang manatiling walang kapintasan sa katayuang ito na ikaw ay tinawag. Tingnan mo kung ano ang nangyari kay Lucifer nang siya ay bumagsak dahil sa kanyang kapalaluan. Huwag mong hayaang maranasan mo rin ang kaparehong kapalaran sa pamamagitan ng pagpapangarap ng malalaking bagay para sa iyong sarili, kundi ituring mo ang iyong sarili na alabok, abo, at kahihiyan; magluksa ka palagi na, sa kabila nito, pinapayagan kang makibahagi sa Banal na Komunyong-Diyos at isagawa ang nakatatakot na banal na ritwal ng Banal na Misteryo, dahil sa walang hanggang pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan at sa Kanyang hindi mailarawang kabutihan.

5. Ang siyang tumanggap ng pagka-pari ay dapat malinis mula sa lahat ng pagnanasa, lalo na sa pakikipagtalik at malisya, na hindi niya dapat kahit man lang isipin; baka siya'y mapasailalim sa galit at sumpa, na parang ketongin o nadumihan ng uling, kapag nangahas siyang hipuin ang katawan ng hari.

6. Hinugasan nang maputi ng agos ng luha kaysa sa niyebe, na may budhing maliwanag sa kalinisan, lumahok sa Banal na mga Misteryo bilang isang santo, na inihahayag ang panloob na kagandahan ng kaluluwa sa pamamagitan ng panlabas na mukhang anghel. Ngunit mag-ingat ka: sa pagdiriwang ng mga Banal na Misteryo, huwag kang magkuntento sa mga kaugalyan lamang ng tao, kundi suma sa iyo ang biyaya, na lihim at misteryosong nagbibigay-daan sa iyo upang maunawaan ang mas mataas na kahulugan nito.

7. Sa pagnanasa sa kawalang-bulok at kawalang-kamatayan, ipagdiwang ang mga Misteryong nagbibigay-buhay at di-nabubulok nang may kabanalan at paggalang, na kasabay na nagnanais na lisanin ang mundong ito, sapagkat nagkaroon ka na ng kaganapan sa pamamagitan ng pananampalataya. Ngunit kung natatakot ka sa kamatayan, hindi ka pa nagkakaisa sa pag-ibig kay Cristo, na may pribilehiyo mong tanggapin sa pamamagitan ng iyong sariling mga kamay, at na ang laman ang nagpapalusog sa iyo. Sapagkat kung ganoon nga, magmamadali kang pumunta sa kinaroroonan ng iyong Minamahal, na hindi mo itinuturing na mahalaga ang buhay o ang laman.

8. Bilang tagapakinabang ng laman ng Diyos, kapwa bilang pari at bilang kumunyon sa pamamagitan ng Banal na Komunyong, tiyak na ikaw ay magkakaisa sa pagkakahawig ng Kanyang kamatayan, *'hindi na namumuhay para sa sarili mo'*, kundi, gaya ng sinasabi ng Apostol, para sa Kanya na ipinako sa krus at namatay para sa iyo (2 Cor. 5:15). Ngunit kung namumuhay kang lubos para sa laman at sa mundo, inihahanda mo ang iyong sarili para sa walang hanggang paghihirap pagkatapos ng kamatayan; maliban kung, bago ka mamatay, kusang-loob kang tumigil sa pag-aalay ng walang-dugong sakripisyong ito. Sino ang hindi nakakaalam na marami sa mga nagdiriwang ng Banal na Misa nang hindi karapat-dapat, nang madaling kunin ng biglaang kamatayan, ay direktang ipinadala sa mga paghihirap sa kabilang buhay?

9. Isang pari, na isa ring monghe, na kilala sa kanyang kabanalan at, sa panlabas, lubos na iginagalang ng marami bilang isang taong may dangal, subalit sa kalooban ay may mahina ang loob at pinadudumihan ang kanyang sarili, habang ipinagdiriwang ang Banal at Santo na Misa, ay narating ang Awit ng mga Kerubin at, yumukod gaya ng dati sa harap ng Banal na Lamesa, nagsimulang bigkasin: *'Walang sinumang karapat-*

dapat'... bigla siyang namatay, sapagkat ang kanyang kaluluwa ay umalis habang siya ay nasa ganoong katayuan.

10. Walang mas kanais-nais kaysa sa matibay na pag-iisip at karunungan. Sapagkat mula rito sumisibol ang takot sa Diyos at pag-ibig sa Diyos: ang una ay naglilinis sa pamamagitan ng paggalang at pagpipigil sa sarili, samantalang ang huli ay nagpapakaperpekto sa pamamagitan ng payapang pag-uugali at katalinuhan, at nagbibigay-daan sa isip na lumipad nang malaya sa mga dakilang pagninilay-nilay at pag-akyat sa kataas-taasan. Ngunit kung wala ang takot, hindi posible na direktang makarating sa banal na pag-ibig, o, sa pag-iwas sa pag-ibig, lumipad patungo sa inaasahan at magpahinga rito.

11. Kaya't magtungo kayo, mga nagnanais ng kaligtasan; tumakbo kayong may sigasig at nang hindi nakararamdam ng pagod hanggang sa inyong maabot ang inyong layunin – maghanap nang masigasig, manalangin nang walang tigil, kumatok nang may pagtitiis hanggang sa kayo'y magtagumpay, matapos itataas ang matibay na pananampalataya at kababaang-loob na parang bandila sa tuktok ng hagdan. Tungkol naman sa mga nakamtan na ang kanilang ninanais, huwag mong isipin na nagawa mo na ito nang matanggap mo ang kapatawaran ng kasalanan, kundi nang huminto ka nang matakot sa pag-usbong ng lahat ng pagnanasa, na handa, nang walang takot at buong tapang, na lisanin ang katawan.

12. Sa maraming luha, hangarin mong matanggap ang katiyakan ng iyong kaligtasan, subalit hindi bago ang iyong kamatayan, kung ikaw ay mapagkumbaba at pantas, baka mamaya, nang ikaw ay maging kampante na, ay maging pabaya ka sa usapin ng kaligtasan; ngunit pagdating mo sa wakas, manalangin kang matanggap ito—na tiyak naman—baka sa pamamagitan ng iyong kapalalò ay linlangin mo ang iyong sarili na akala mo'y taglay mo na ito, at sa huli'y hindi mo maabot ang lugar na iyong inasam nang dumating na ang matagal mong hinihintay na panahon. Kaya, saan ka magpupunta, kawawang tao, nang wala ang pangako at ang tiyak, nakapagliligtas na katiyakan na ibinigay ng Banal na Espiritu?!

13. Kung itinakda mo ang iyong puso sa kawalang-pagnanasa na kaloob ng Diyos, hanapin mo muna ang hinahangad na kalagayang ito sa pamamagitan ng pagsunod at kababaang-loob, baka sa pagdadalan ng ibang landas patungo rito ay magdulot ka sa iyong sarili ng hindi kailangang pagod. Ang mga nakamtan ang kawalan ng pagnanasa, gayunpaman, ay hindi dapat ituring na ganoon ang taong paminsan-minsan ay binabayo ng mga pagnanasa at sa ibang pagkakataon ay payapa at hindi naaabala ng mga ito, kundi ang taong patuloy na nag-eejoy sa kawalan ng pagnanasa; na, kahit na naroroon ang mga sanhi ng pagnanasa, ay nananatiling hindi naaantig ng mga ito; at na, kapag sumulpot ang mga kaisipan tungkol dito, ay hindi nakararanas ng paghihirap dahil dito.

14. Sa pamamagitan ng panlalait at mga pag-aalipusta, matapang na inaatake ng kaaway ang kaluluwang lumisan na sa katawan, bilang isang mapait at kakila-kilabot na tagapagparatang ng mga pagkukulang nito. Ngunit makikita noon kung paanong ang kaluluwang mapagmahal sa Diyos, bagaman dati'y madalas masugatan ng maraming kasalanan, ay hindi man lang natitinag sa kanyang mga pag-atake at pagbabanta, kundi, sapagkat nakatayo sa Panginoon, ay napupuno ng kagalakan at katapangan, sa pagtingin sa mga Banal na Kapangyarihan na sumasama sa kanya; at, na pinoprotektahan ng liwanag ng pananampalataya, nang may matinding kawalang-takot, ay sumisigaw sa masama: 'Ano'ng pakialam mo sa akin, ikaw na tumakas mula sa langit at alipin ng Masama? Wala kang kapangyarihan sa amin. Si Cristo, ang Anak ng Diyos, ang may kapangyarihan sa amin, gaya ng sa lahat ng bagay. Siya ang ating pinagkasalanan, at sa Kanya tayo magbibigay-panagot, na Siya ang ating tagapamagitan ng awa at ng ating kaligtasan sa Kanya sa pamamagitan ng Kanyang maluwalhating Krus. 'Ngunit ikaw, kawawa ka, lumayo ka sa amin; wala kang kabuluhan sa amin o sa mga lingkod ni Cristo.' Sa ganoong matapang na mga salita ng kaluluwa, sa wakas ay nabasag ang diyablo, hinahagulgol, hindi makapigil sa pangalan ni Cristo. Pagkatapos noon, matapos dumaan sa kaharian ng mga prinsipe ng hangin, masayang inihahatid ng mga Banal na Anghel ang kaluluwa sa lugar na itinakda para rito, ayon sa kanyang kalikasan.

15. Huwag mong hayaan na hilahin ka ng pag-ibig sa mga panandaliang bagay pababa sa lupa, O pantas ng kalangitan. Sapagkat kung may anumang pagkakaugnay ka sa mga bagay na lupa, ikaw ay parang agila na nahuli ng lambat sa paa, na hindi makalipad sa kataas-taasan. Kaya, ituring at pahalagahan ang lahat ng bagay na parang '*basura*' (Fil. 3:8), sa pag-asang may mas mabuti pa; at, pagdating ng takdang panahon, matapos mong hubarin ang laman mismo, malayang susundan mo ang Anghel na gumagabay sa iyo.

16. Kung paanong hindi posible na ilagay sa kaharian na kayamanan ang isang barya na walang selyo ng hari kasabay ng mga karaniwang barya; gayundin naman, hindi posible, nang walang tunay na kaalaman at kawalang-pagnanasa, na tanggapin ang panata ng kaligayahang iyon, at umalis mula rito nang may tapang

at kumpiyansa patungo sa inaasahan, at mapisanib sa mga hinirang. Sa pamamagitan ng 'gabay', gayunpaman, hindi ko ibig sabihin ay karunungan, kundi ang tunay na kaalaman tungkol sa Diyos at sa Banal, na sa pamamagitan nito ang taong mapagmahal sa Diyos, na hindi ginugulo ng mga makamundong pagnanasa, ay itinaas sa pagkadiyos-diyosan sa pamamagitan ng biyaya ng Banal na Espiritu.

17. Kahit na nalampasan mo na ang lahat ng may kinalaman sa aktibong buhay, huwag kang umasa sa sarili mo rito, na para bang nakamit mo na ang kawalan ng pagnanasa at maaari ka nang maglibot sa mundo nang walang alalahanin; baka, sa ganoong kalagayan, kung makapisan ka ng mga mapagnanasaing disposisyon, makasalubong ka ng anumang salungat sa kaayusan ng iyong buhay bago ka bumalik sa iyong sarili. Ngunit palagi, sa ilalim ng masusing mata ng takot, mag-ingat ka nang lubos sa iyong pabagu-bago at pabaling-baling na kalikasan, at maingat na lumayo sa mga sanhi ng mga pagnanasa. Sapagkat ang kawalan ng pagnanasa, na hindi nagbabago sa sukdulang antas, ay matatagpuan lamang sa mga nakamit ang ganap na pag-ibig at, sa pamamagitan ng walang patid na pagninilay, ay itinaas sa itaas ng lahat ng bagay na pandama, at sa mga umakyat sa tuktok ng kababaang-loob—yaong hindi na naaabot ng apoy ng mga pagnanasa, sapagkat ito ay napapatay ng tinig ng Panginoon, alang sa kanilang (ng mga ganap) pagbabago tungo sa di-kabulok.

18. Huwag mong hangarin ang kawalan ng pagnanasa bago ang takdang panahon, baka matamo mo ang kaparehong kapalaran ng unang nilikha, na, sa kanyang pagkabata, ay tikman ang puno ng kaalaman; ngunit sa pamamagitan ng matiyagang pagsusumikap sa ganap na pagpipigil sa sarili at walang tigil na panalangin, at sa pamamagitan ng pagpapanatili, na may paghamak sa sarili at sukdulang kababaang-loob, ng inyong mga aktibong gawi at disiplina, kayo ay pagkatapos, sa tamang panahon, matatanggap ang biyaya ng kawalan ng pagnanasa—ang kanlungan ng kapahingahan na ito—matapos ang mga unos at pagsubok. Sapagkat ang Diyos ay hindi mapaghiganti, kundi bubuksan Niya ang pinto ng kawalan ng pagnanasa sa tamang panahon para sa mga naglalakad nang matuwid.

19. *'Pumunta ka sa tipaklong, O tamad'* (Kawikaan 6:6) – at doon mo matutunan ang pagmamahal sa paggawa. Ngunit huwag mong kalimutan na hindi kailangan ng Diyos ang ating mabubuting gawa, sapagkat wala Siyang kulang at Siya ay puspos ng lahat ng bagay; ngunit Siya Mismo ang nagkakaloob ng Kanyang mga biyaya nang sagana at bukas-palad, at ililigtas sa pamamagitan ng Kanyang biyaya ang mga taong maingat, tapat sa Kanya nang kusang-loob, at mapagpasalamat; bagaman malugod Niyang tinatanggap ang kanilang mga gawa ayon sa kanilang kakayahan. Samakatuwid, kung nagsusumikap ka bilang isang may utang sa Kanya para sa mga biyayang dati Nang ipinagkaloob sa iyo, mabuti ang iyong ginagawa – at malapit sa iyo ang awa ng Diyos; ngunit kung iniisip mo na ikaw ang may-utang sa Diyos para sa kabutihang iyong ginagawa, gaya ng pagkakakita rito, noon et nalgaw ka na, lumihis ka mula sa tuwid na landas: sapagkat paano nga ba magiging may-utang ang isang tagapagkaloob? – Gayunpaman, magpatuloy ka sa pagsisikap, bilang isang inuupahang manggagawa; at, sa pamamagitan ng matatag na pag-unlad nang paunti-unti, makakamtan mo, sa pamamagitan ng awa ng Diyos, ang iyong hinahanap.

20. Kung iyong ninanais, ipapakita ko sa iyo ang isa pang daan tungo sa kaligtasan, o mas mabuti pa, tungo sa paglayo sa mga pagnanasa. Pagsikapan mong lapitan ang iyong Maylalang nang buong-lakas sa pamamagitan ng panalangin, upang hindi ka maligaw mula sa iyong itinakdang layunin, at palaging iharap sa Kanya, bilang mga tagapamagitan, ang mga hukbong langit at ang lahat ng mga Santo, kasama ang Pinakabanal na Ina ng Diyos; at huwag mong hanapin ang kawalan ng pagnanasa, bilang isang hindi karapat-dapat sa ganoong biyaya, kundi taimtim mong hanapin ang kaligtasan, at kasama nito ay matatanggap mo rin ang kawalan ng pagnanasa; ang isa ay parang pilak, at ang isa naman ay parang purong ginto; at magkaroon ka, higit sa lahat, ng isang lihim na gawa, O alipin ng Diyos, at ng ilang lihim na hiwaga ng Salita ng Diyos, na nagbibigay-luwalhati sa iyo, at sa pamamagitan nito ay nalulugod at pinararangalan Siya.

21. Pagsikapan mong tanggapin ang pangako ng kaligtasan sa loob, sa iyong puso, bilang isang walang pag-aalinlangan na katiyakan; baka, kung hindi, sa oras ng pagpanaw, ay bigla kang salubungin ng takot at panginginig. Ituring mong natanggap mo na ang pangakong ito kapag hindi na pinapaboran ng iyong puso ang iyong sarili sa anumang paglabag, at hindi na ka pinupuna ng iyong budhi sa iyong mga kasalanan; kapag ang kalupitan ng mga hayop na pagnanasa ay napawi sa loob mo sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos; kapag ang mga luha ng aliw ay kusang dumadaloy mula sa iyo, at ang iyong isipan ay nananalangin nang dalisay at walang malalabong kaisipan; at kapag, nang may masayang at kusang-loob na puso, hinihintay mo ang kamatayan—na kakila-kilabot sa marami, at na nais nilang iwasan.

22. *'Ang mga salita ng buhay na walang hanggan'*, na, gaya ng patotoo ng Apostol na si Pedro (Juan 6:68), ay taglay ng Salita ng Diyos, ay mga salitang tungkol sa kung ano ang nagawa sa pamamagitan Niya, na sa pamamagitan nito ang mga lihim na ginagabayan sa Kanya mula pa rito ay nakakamtan ang buhay na walang hanggan at ang pangako ng Espiritu, at isang walang-hiyaing pag-asa ng kaligtasan. Ngunit hindi ito ipinagkakaloob sa mga mas pinipili ang laman kaysa sa kaluluwa, at may kinikilingan sa mga bagay na lupa at nagagalak sa mga ito.

23. Ang isang *'makatwirang'* (logikoz – makatuwiran) tao ay hindi yaong may taglay na salitang binibigkas (may kakayahang magsalita nang malinaw): sapagkat ang bawat tao ay ganoon; kundi yaong, sa pamamagitan ng makatuwirang kapangyarihan, ay naghahanap at nagsisiyasat kung paano matagpuan ang Diyos. Gayunpaman, hindi niya kailanman matatagpuan ang yaong sa kanyang likas na katangian ay Higit sa Likas. Ito ay imposible para sa anumang likas na nilalang; ngunit sa pinakamatalinong kaayusan ng lahat ng umiiral, sa probidensiya rito, sa pagpapanatili, patnubay at pamamahala nito, *ang 'ganda' ng 'mapanlikhang Maylalang'* at *'Nangungunang Magulang'* na ito ay, tila, pinagmamasdan at nararamdaman (Kawikaan ni Solomon 13:1, 4–5), gaya ng pagkakilala sa tagapagtayo ng bahay sa pamamagitan ng gawa ng kanyang mga kamay.

24. Hindi makakamtan ng tao ang paglayo sa makamundong bagay gaya ng nararapat kung wala ang kawalan ng pagnanasa, ni ang kawalan ng pagnanasa kung wala ang pag-ibig, ni ang pag-ibig kung wala ang takot sa Diyos at dalisay na panalangin, ni ang mga ito kung wala ang pananampalataya at walang-alalang kapanatagan, na ang isip, sa pamamagitan nito, ay nagkakaroon ng inspirasyon, itinatabi ang makamundong spekulasyon, lumilipad tungo sa makalangit na kaharian at sinisiyasat ito, na hinahanap ang kanyang Panginoon.

25. Ingatan ang kalinisan na parang muli ng iyong mata, upang maging templo ka ng Diyos at panirahan na kaaya-aya sa Kaniya: sapagkat kung walang kabanalan, imposible kang maging isa sa Diyos. Ang ito naman ay nagbubunga ng pag-ibig sa Diyos, paglayo sa mundo at pag-urong dito, habang pinananatili ang kababaang-loob, pagpipigil sa sarili, walang-tigil na panalangin, espiritwal na pagninilay (pagninilay sa Diyos), luha at pagninilay—na ang kabutihan ay hindi mo maaabot kung wala ang kawalan ng damdamin.

26. Huwag mong hayaan na may maglinlang sa iyo sa pag-iisip na, salungat sa salita ng Apostol (Heb. 12:14), maaaring masilayan ang Diyos nang walang *'kabanalan'* (kalisangan). Sapagkat ang Panginoon, na ganap na mabuti at hihigit sa lahat ng kabanalan, ay hindi nagpapalubag-loob na ihayag ang Kaniyang sarili sa loob ng isang hindi malinis. Tulad ng taong higit na minamahal ang kanyang ama o ina, o ang kanyang anak na babae o lalaki, kaysa sa Kaniya, ay hindi karapat-dapat sa Kaniya, gayundin naman ang taong mas pinipili ang pansamantala at materyal na bagay kaysa mahalin Siya, at lalong-lalo na ang kasuklam-suklam at karumaldumald na kasalanang ito. Tumatalikod ang Diyos sa mga hindi lumalayo sa karumal-dumal na ito, sapagkat *'ang nabubulok ay dapat magmana ng hindi nabubulok'* (1 Cor. 15:50).

27. Hindi ka bibigyan ng banal na pag-ibig nang walang kaalaman, ni kaalaman nang walang pananampalataya; sa pananampalataya ay hindi ko tinutukoy ang payak na pananampalataya lamang, kundi ang isinilang mula sa pagsasabuhay ng kabutihan. Makakamtan mo ang tunay na pagsisisi kapag, sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagbabantay, panalangin at kababaang-loob, natuyo mo ang maluhong kasiyahan na nakapulupot sa iyong laman, ikaw ay ipapako kasama ng Panginoong Hesus, at hindi ka na mabubuhay ayon sa laman, kundi magsisimulang mabuhay ayon sa Espiritu, alinsunod sa pag-asa ng *'mataas na pagtawag at halal'* (2 Pedro 1:10).

28. *'Dahil dito, nalalaman ko na may pabor ka sa akin,'* sigaw ng Propeta sa Diyos, *'sapagkat hindi magagalak ang aking kaaway sa akin'* (Awit 40:12), samantalang patuloy niyang pinahihirapan at dinaraya ako ng aking mga pagnanasa hanggang sa katapusan. Ngunit bago ang wakas, iligtas Mo ako sa kanyang mga kamay, at, matapos akong pagkalooban ng espirituwal na buhay na kaaya-aya sa Iyo, magkaloob-loob Kang, pagkatapos ng isang banal na pagpanaw, iharap ako, na ligtas, sa harap ng Iyong trono; at mula rito, dala ang panata ng kaligtasan sa pamamagitan ng Iyong awa, at ang walang-pag-aalinlangan na katiyakan nito; sapagkat itinuturing ko itong isang hindi matiis na kapahamakan—na mas mapait at mas kakila-kilabot kaysa sa kamatayan at impyerno mismo—na mahuling hindi handa at nanginginig sa oras ng aking pagpanaw.

29. Ang pananampalataya at pag-asa ay hindi simpleng o pabigla-biglang bagay; kundi ang pananampalataya ay nangangailangan ng matatag na kaluluwa, at ang pag-asa ay ng matuwid na pagkatao at puso. Higit pa rito, sino ang madaling maniniwala sa hindi nakikita nang walang biyaya? At sino ang magkakaroon ng pag-asa para sa isang hindi tiyak na hinaharap, maliban kung sila ay nagkaroon ng tunay na

karanasan ng mga kaloob ng Panginoon, na mula rito ay maaari nilang makuha ang katiyakan ng hinaharap na parang kasalukuyan? Pareho ang mga birtud na ito na nangangailangan ng lakas ng ating kalooban, pati na rin ng patnubay at tulong ng Diyos; kung wala ang mga ito, ang ating pagsisikap ay walang kabuluhan.

30. Ang tunay na birtud ay nagmumula sa kaalaman, o sa kawalang-sagasa, o sa pareho. Sapagkat kung ang sinuman ay maghahanap nito sa atin nang walang bunga, masasabi na ang ating birtud ay isang birtud na pawang panlabas lamang, at hindi tunay. Sapagkat kung hindi ganoon, ito ay magbubunga nang sagana, at hindi lamang magkakaroon ng mga dahon. Kaya naman, ang taong hinihimok na gumawa ng mabuti—maging dahil sa pagnanais na mapasaya ang iba, sa pagbibigay-lugod sa sarili, o sa anumang ibang motibo na hindi kaaya-aya sa Diyos—ay hindi tapat at hindi mahal ang Diyos. Ngunit kung itama natin ang nag-uudyok na sanhi, tiyak na makakamtan natin ang kaganapan sa tunay na birtud, na sa takdang panahon at sa nararapat na antas, magdudulot sa atin ng kaalaman at kawalan ng pagnanasa sa pamamagitan ng biyaya ng ating lubos na mabuting Diyos.

31. *'Unawain ang mga pakana ng kaaway'* (2 Cor. 2:11) sa pamamagitan ng kaliwanagan ng biyaya, at, sa pagpapakumbaba sa harap ng Diyos na may luha, ipagtapat ang iyong kahinaan, na itinuturing ang sarili mong wala, kahit na pinapaniwala tayo ng ating manlilinlang na tayo ay may kabuluhan. Huwag mong hangarin na ipagkaloob sa iyong sarili ang mga kaloob kung hindi ito nakatutulong sa kaligtasan at pagpapanatili ng kababaang-loob; hanapin mo bagkus ang payak na kaalaman bilang saligan ng kaalaman tungkol sa Diyos, upang hindi ka pahirapan hanggang wakas ng mga pagnanasa na parang mga tirano, at mapalaya ka mula sa laman sa pamamagitan ng kawalan ng pagnanasa, o, kung hindi man, sa pamamagitan ng pagdadalamhati sa iyong mga paglabag.

32. Tulad ng hindi makalipad nang mataas ang isang tao nang walang pakpak, gayundin ay hindi niya makakamtan ang inaasahan kung walang tiyak na katiyakan nito habang narito pa siya; at ang katiyakang ito ay nagmumula sa kababaang-loob, o mula sa biyaya ng Banal na Espiritu sa mga lubos na nagpasaya sa Diyos, na sa kanila ay tiyak na likas ang kawalan ng pagnanasa, maging bahagya o lubos, depende sa antas ng kanilang pagpapaligaya sa Diyos at ng kanilang paglilinis. Ang mga yaon, gayunpaman, na umaalis sa katawan sa ibang kalagayan—tulad ng sa 'taglamig ng mga pagnanasa' o sa 'Sabado' (ibig sabihin, nang walang mga gawaing kabutihan) (Matt. 24:20)—ay napapailalim sa paghuhukom at pagdurusa sa panahon ng paglilitis.

33. Kayo na naliligtas, magpasalamat sa Diyos na Tagapagligtas. At kung nais ninyong maghandog ng mga kaloob sa Kaniya, maghandog kayo nang may pasasalamat mula sa inyong balong kaluluwa ng dalawang mita—ibig sabihin, kababaang-loob at pag-ibig. At tatanggapin Niya ang mga ito—gaya ng aking lubos na kaalaman—higit pa kaysa sa malaking kayamanan ng mabubuting gawa na inihahagis ng marami sa kaban ng kaligtasan. Ngunit kung, tulad ni Lazaro, kailangan mong muling mabuhay, matapos mamatay sa iyong mga pagnanasa, ipadala ang mga birtud na ito, bilang iyong mga kapatid na babae, upang mamamagitan sa Harapan Niya – at tiyak na matatanggap mo ang iyong hinahanap.

34. Kahit pa isinasagawa mo, gaya ng nararapat, ang aktibong pagbabantay ng isang birtwosong buhay, sa pamamagitan nito lamang ay hindi mo maaabot ang daungan ng kawalan ng pagnanasa, upang makapanalangin ka nang dalisay at walang sagabal; maliban kung, kasabay nito, ang iyong isipan ay niyayakap ng mga espiritwal na pagninilay ng nagbibigay-liwanag na kaalaman at pag-unawa sa katotohanan, na kung saan, sa pamamagitan ng inspirasyon at kaliwanagan, ito ay sasulpot nang mabilis pataas sa tunay na panalangin—na ang bawat hininga ay puro pag-ibig—patungo sa mga liwanag ng mas mataas, di-materyal na hanay na kamag-anak nito, at mula sa mga ito, hangga't maaari, sa Dakilang Liwanag, sa Triyung Pagkadiyos, ang Pinagmulan ng lahat.

35. Hindi tayo parurusahan sa darating na panahon dahil sa ating pagkakasala, ni huhusgahan man tayo dahil dito, sapagkat tayo ay binigyan ng pabagu-bago at pabigla-biglang likas; kundi dahil sa pagkakasala at hindi pagsisisi, at sa hindi pagtalikod mula sa masamang landas patungo sa Panginoon, samantalang tayo ay binigyan ng kapangyarihan at panahon para magsisi. Mabuti at mapagkawanggawa ang Diyos sa mga nagsisisi, kahit na Siya ay inilalarawan bilang mapagbanta at mapagpataw ng galit; subalit ito ay nakatuon laban sa kasamaan at kasalanan, hindi laban sa atin, na laging handang tanggapin Niya sa sandaling makita Niya ang luha ng pagsisisi sa ating mga mukha. Sa katunayan, tinatrato Niya tayo ayon sa ating mga gawa at disposisyon, ginagantimpalaan ang bawat tao ayon sa halaga ng kanilang buhay.

36. Kapag nanghina ka sa iyong mabuting kalagayan, huwag kang manginig, kundi, sa halip, ayusin mo agad ang iyong sarili at magmadali kang bumalik sa dati mong kalagayan ng kabutihan sa pamamagitan ng pagdadalamhati, pagsisisi, pagpupuna sa sarili, at masaganang pag-agos ng luha, sa diwa ng pagsisisi; sa

pamamagitan nito, matapos kang bumangon mula sa pagbagsak na dumapo sa iyo, ay papasok ka sa sinapupunan ng nagliligtas na kagalakan, na nagpasiya sa iyong puso na maninindigan nang matatag mula ngayon, upang, kung muling mapukaw mo ang galit ng Hukom, ay hindi mo na kailangan pa ang luha at pagsisisi para sa paglilinis: sapagkat kung hindi ito mangyayari rito, tiyak na hindi tayo makatatalon sa mga parusang nararapat sa atin sa hinaharap.

Tungkol sa Pagkapari

1. Muli nating itutuon ang ating pansin sa pinakamagalang na pagkapari: kung anong anghel na pag-uugali at kung anong kadalisan ang hinihingi nito; at sa pagtanggap nito, higit pang katatagan at pagkabiyak sa sarili kaysa dati: sapagkat kung ang marumi ay kailangang linisin nang kaunti, paano malilinis ang malinis? Kung hindi, kung papayagan nating kumupas ang liwanag, at haluin ng masamang bagay ang mabangong langis, kung gayon, aba, tayo ay tiyak na magmamana ng kapahamakan, katulad ng mga mapanghamak sa banal na bagay, gaya nina Ananias at Sapphira.

2. Kahit na sa tingin mo ay mula sa sisidlan ng kapahamakan at kawalang-angkop ka ay marangal na nakapasok sa anghel at banal na hanay ng pagka-parang, dahil sa isang antas ng kadalisan, at naging sisidlan ng pinili na kaaya-aya sa Panginoon, gaya ng sinasabi ng Apostol; gayon pa man, ingatan mo nang buong puso ang walang-kapintasang karangalan na ipinagkaloob sa iyo. Ingatan mong parang muli ng iyong mata ang banal na biyayang ito, baka, dahil sa pakikilahok nang walang nararapat na pag-iingat, ay mahulog ka mula sa kataas-taasan sa isang bangin na magiging napakahirap mong labasan.

3. Bilang isang taong may pag-unawa, kilalanin na '*kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang laban sa atin?*' (Roma 8:34). At kung, matapos kang tawagin, ay pumasok ka sa pinagpalang at kagalang-galang na hanay ng Banal na Pagkapari, hindi mo na kailangang mag-alala tungkol sa iyong nakaraan, kahit na ikaw ay nadumihan, kundi dapat mong agad na linisin ang iyong sarili at magbayad-puri sa tulong ng Diyos. Ngunit pagkatapos nito, ang iyong unang pag-aalala—na mapagmatyag at matino—ay huwag sirain ang biyayang ito; upang kung may sinumang magpadalus-dalos na husgahan ang iyong ordinasyon sa pagka-pari dahil sa iyong mga dating gawa, ay marinig niya, bilang isang pagwawasto, ang banal na tinig na sumisigaw: '*Ang pinakalinis ng Diyos, huwag mong tawaging marumi*' (Mga Gawa 10:15).

4. Ang tungkulin ng pagkapari ay magaan, at ang pabigat nito ay isang biyaya; ngunit totoo lamang ito para sa mga yaong, habang tinatanggap ito, ay nagsisimula ring ituwid ito nang nararapat, at basta't walang pagtatangkang makuha ang biyaya ng Espiritu Santo sa pamamagitan ng pagbili. Sapagkat kung ang yaong walang kapantay ang halaga at hindi maaaring ibenta ay itinuturing na nabili sa pamamagitan ng pagsisikap ng tao at isang panandaliang kaloob; kung gayon, gaya ng hindi nagmula sa itaas ang pagtawag sa bagay na ito, gayon din, ang pasanin na ito ay magiging napakabigat, sapagkat ito ay dinadala nang hindi karapat-dapat at lampas sa sariling lakas; at ang pamatol na ito ay mabagsik na dudurugin ang likod at sisirain ang lakas ng nagdadala nito, hanggang sa tuluyan itong makapagod at makapahina sa kaniya, maliban kung siya ay magbitiw rito.

5. Matapos matapang na pasanin ang yoke ng pagka-pari, maglakad sa mga daan ng katuwiran at sabihin ang salita ng katotohanan nang may katuwiran, isinasakatuparan ang inyong kaligtasan dito nang may takot at panginginig. Sapagkat ang ating Diyos ay isang nagwawasak na apoy: at kung lumalapit kayo sa Kaniya na parang ginto o pilak, huwag ninyong katakutan ang apoy, gaya ng mga kabataang taga-Babilonia sa pugon; ngunit kung ikaw ay gawa sa damo at kawayan, na madaling masunog na sangkap, gaya ng taong maalam sa bagay ng mundo, katakutan mong masunog ka ng langitnang apoy, maliban kung tatakas ka mula sa galit, tulad ni Lot, sa pamamagitan ng pag-iwas sa mga kakila-kilabot na hiwaga, o magmadaling maligo sa luha ng pagsisisi. Sa pamamagitan lamang ng pagkababad sa tubig ng luha ka magiging hindi matitinag at hindi matatablan ng apoy ng katotohanan, tulad ng dating mahinang halaman sa palumpong. Sa ganoong kaso, hindi ko alam kung mayroon bang kasalanan—na lubos nating nahihilig sa ating kahinaan—na hindi mabubura ng banal na apoy sa pamamagitan ng pagsamba na isinagawa nang may ganap na kadalisan, o sa pamamagitan ng mabisang paglilinis.

6. Sapagkat hindi mo nagawang umatras at linisin ang iyong sarili mula sa iyong mga mapusok na hilig, dahil sa matagal nang nakasanayan, paano ka nangahas, kaawa-awang tao, na hipuin ang hindi maaaring lapastanganin kahit ng mga Anghel? Kaya, manginig ka at magpigil sa Banal na Liturhiya, upang pakalmahin ang katuwiran ng Diyos, o, bilang isang taong matigas ang puso at hindi natutuwid, hayaan mong mahulog ka sa mga kamay ng buhay na Diyos, na hindi ka papalampasin dahil sa pagmamahal sa sangkatauhan, ngunit

parurusahan ka Niya nang walang awa dahil sa walang-hiya mong pagtatangka na lumapit sa piging ng kasal ng hari na may maruming kaluluwa at suot ang kupas na kasuotan, samantalang hindi ka karapat-dapat na pumasok man lamang sa palasyo ng hari, lalo na ngang makiisa sa piging nito.

7. Nakilala ko ang isa sa mga inordinadong nangahas na lumapit sa Banal na Misteryo nang hindi karapat-dapat, dahil sa malibog na pagnanasa na kumapit sa kaniya. Dahil dito, siya ay nagkasakit ng malubha at hindi na nagaling, at nasa bingit na ng kamatayan. Dahil, matapos gawin ang lahat ng kanyang makakaya upang pagalingin ang kanyang karamdaman, wala siyang naabot na anumang resulta, at hindi lamang nanatili kundi lalo pang lumala ang karamdaman; noon, nang magkamalay siya at maunawaan na siya ay mamatay dahil sa kanyang hindi karapat-dapat na pagdaraos ng Liturhiya, siya ay nagbigay ng taimtim na pangako na hindi na muling sasali sa banal na paglilingkod. Agad na sinundan ng paggaling ng kanyang karamdaman ang mga salitang ito, kaya't wala nang kahit anong bakas nito ang naiwan.

8. Ang kaayusan ng pagka-pari at ang banal na kasuotan ay maningning, ngunit tanging kung ang inordinang pari ay may taglay rin sa kanyang sarili ng kaluluwang kumikislap sa kalinisan. Ngunit kapag dinungisan niya ang kanyang sarili dahil sa kapabayaang, at ang budhing siyang saksi sa kahihiyang ito ay hinamak; kung gayon ang liwanag ay nagiging kadiliman, ang sanhi ng walang hanggang kadiliman at apoy, maliban kung, sa pagtalikod sa landas na ito—na mapanganib sa magkabilang panig—ay pipili siya ng iba: isang birtwosong buhay na namumuhay nang mapagkumbaba, na ligtas na naghahatid sa Kaharian ng Diyos.

9. Nakakamtan ang kaligtasan sa pamamagitan ng kabutihan kahit sa mababang kalagayan, at hindi sa pamamagitan ng isang kagalang-galang na pagka-pari, na nangangailangan ng buhay na katulad ng sa mga anghel. Kaya, maging walang-hangad na gaya ng anghel, na parang naninirahan sa lampas sa mundo at laman sa pamamagitan ng pagmumuni-muni, at sa gayon ay umakyat sa makalangit na hagdan; o, kung mapagtanto mo ang iyong sariling kahinaan, matakot ka sa taas—na nagbabanta ng malaking pagbagsak sa mga hindi handa—at kumapit sa buhay na karaniwang nararanasan ng nakararami, ngunit hindi bababa sa kahalagahan kaysa sa natatanging buhay na nagdadala sa Diyos at nagkakaisa sa Kanya; sapagkat dito, kahit na sakaling ka'y mahulog, mas madali para sa iyo na bumangon muli sa pamamagitan ng pagsisisi, sa pamamagitan ng biyaya ng ating labis na maawain na Diyos.

10. *'Ang laman at dugo ay hindi makapanahinupay sa Kaharian ng Diyos'* (1 Cor. 15:50). Ngunit ikaw, na nakikibahagi sa laman at dugo ng Diyos, ay naging isa sa katawan kayo sa Kanya at nahalo sa Kanyang dugo; bakit nga ba, kung gayon, ay nasa loob mo na ang Kaharian ng Langit: paano nga ba, kung gayon, na ikaw ay napapaligiran ng mga pagnanasa ng laman at dugo? Natatakot ako na ang Espiritu ng Diyos ay hindi mananahan sa iyo, gaya ng sa mga *'lamanlikha'* (Gen. 6:3), at sa Oras ng Paghuhukom ay hahatiin ka sa dalawa: noon ay kukunin nila ang pinakamamahal na pagka-pari mula sa iyo, na parang hindi ka karapat-dapat sa ganoong biyaya, at ipapadala ka sa walang hanggang pagdurusa sa impyerno.

11. Parang hindi nakikita ng iyong mga mata ang takot sa Diyos, sapagkat itinuturing mong walang kabuluhan ang hindi karapat-dapat na ministryo ng pagka-pari, na nalililang ka ng pag-ibig sa sarili, na nagsasabing mabuti ang Diyos. Dito minsan nagpahinga sina Daphan at Avirron, hanggang sa nilunok sila ng lupa. – Ikaw rin ay dapat manginig sa takot dito, at tunay na katakutan ang takot, kung saan may takot (Awit 13: 5), isaisip mo kung gaano kalaking bagay ang Banal na Liturhiya: at, kung karapat-dapat at dalisay—huwag nang sabihin na kapantay ng mga anghel—mo ginagampanan ang kapangyarihan ng Banal na pagka-pari, o umatras ka mula sa nakakatakot na ministryong ito bilang isang taong may pag-iisip; baka, kung hindi, sa pamamagitan ng kapabayaang sa bagay na ito ngayon at sa panlililang sa iyong sariling konsiyensya habang inaakusahan ka nito nang may sofistika, ay isang araw—kapag ang lahat ay matuwid na hinatulan at kinondena—ay sumigaw ka nang may buntong-hininga: *'Ang takot na kinatatakutan ko ay dumating sa akin, at ang pangamba na kinatatakutan ko ay bumagsak sa akin'* (Job 3:25)!

12. Nang may pag-iingat at malalim na pagdadalamhati, una sa lahat ay ialay mo ang Banal na Sakripisyo na tagapagligtas ng mundo para sa iyong sariling paglilinis, nang may pagsisisi at luha: sapagkat sino, katulad mo, ang magluluksa para sa iyo at mag-aalay ng sakripisyo para sa iyo kapag ikaw ay pumanaw na? Bakit, kung inaasahan mo na ang darating, hindi mo ba dapat ituring na ikaw ay nakalibing na, iniaalay ang mga banal na handog na ito sa Diyos sa hapag bilang panalangin para sa iyong kaligtasan, na gunitain rito ang Kanyang kusang-loob at maawain na sakripisyo?

13. Anong di-mailahad at di-maipaliwanag na aliw ang nararanasan ng kaluluwa, na may katiyakan sa kanyang kaligtasan, kapag ito'y pinaghiwalay sa katawan, na inilalayo ito na parang isang kasuotan! Sapagkat, na para bang taglay na nito ang inaasahang mga biyaya, iniwan nito ang katawan nang walang alalahanin, na

naglalakbay nang payapa patungo sa Anghel na bumababa mula sa kaitaasan upang salubungin ito nang may kagalakan at tuwa, at kasama niya ay dumaraan nang walang sagabal sa hangin, na hindi inaatake ng mga espiritu ng kasamaan, kundi umaakyat nang may kagalakan, buong tapang at may mga daing ng pasasalamat, hanggang sa marating ang harapan ng Maylalang, at doon ay matanggap ang kautusan na mailagay sa hanay ng mga katulad nito at kapantay sa birtud, hanggang sa pangkalahatang pagkabuhay.

14. Sasabihin ko sa iyo ang isang kakila-kilabot na bagay; ngunit huwag kang magtaka. – Kahit na hindi ka makamit ang kawalan ng pagnanasa, marahil dahil sa mga tiranikong hilig, gayon pa man kung, sa oras ng iyong pagpanaw, ikaw ay nasa kalagayan ng malalim na kababaang-loob—hindi bababa sa isang taong walang pagnanasa—dadalhin ka sa tuktok ng mga ulap. Sapagkat habang ang kayamanan ng mga walang-sidhi ay maaaring binubuo ng bawat birtud, ang mahalagang hiyas ng kababaang-loob ay, higit sa lahat, ang pinakamagalang at pinakamataas; at sa mga nakakamit nito, hindi lamang ito nagdudulot ng pakikipagkasundo sa Diyos, kundi pati na rin ng pagpasok, kasama ng mga pinili, sa silid-pangkasal ng Kanyang Kaharian.

15. Tumatanggap mula sa Diyos ng kapatawaran ng iyong mga kasalanan, luwalhatiin Mo Siya, sapagkat hindi Niya naaalala ang iyong kasamaan ni naghihiganti man Siya sa iyo dahil dito, at ingatan mo ang iyong sarili nang buong lakas laban sa kusang pagkahulog. Sapagkat kahit sa mga ito ay posible ring makatanggap ng kapatawaran araw-araw hanggang sa mismong sandali ng kamatayan, nagpapamalas kang walang pasasalamat kung ikaw ay nagkakasala nang madali at may kamalayan. Gayunpaman, kung gagamitin mo ang bato ng pag-asa upang itaboy ang aso ng kawalan ng pag-asa, at taimtim at matiisin mong mamamanhik sa kabutihan ng Diyos, maraming kasalanan mo ang mapapatawad, upang ikaw naman ay mapag-ibig din sa Napakamaawain at Pinakabanal sa darating na panahon.

16. Kapag, sa pamamagitan ng gawa ng Banal na biyaya, ikaw ay nakatayo sa harap ng Diyos sa panalangin na may luha, humiga nang pahaba sa lupa na hugis krus, at, habang hinahampas mo ang iyong ulo, humingi ng kapatawaran dito, bilang kaligtasan mula sa pagkabulok at kaligtasan mula sa mga tukso; ngunit huwag mong hangarin ang pagpanaw ayon sa iyong kagustuhan, kundi ayon sa kalooban, oras, at lugar ng Diyos; at kahit na may pag-ibig, ipakita mo ang iyong paghahandang umalis kasabay ng mga luha sa harap ng Panginoon nang may taimtimang pagpapakumbaba, upang mapawi ang apoy ng iyong pagnanasa at paghahangad; ngunit maging handa kang magtiis ng pagkaantala sa ngayon, kung ipagkaloob ng Diyos ang mas mabuti. Hangarin mo lamang ang isang bagay nang taimtim at walang patid—na huwag kang lumayo sa Diyos—sa pamamagitan ng pag-iwas sa paggawa, pagsasalita, pagbabalak, o pagsasagawa ng anumang maaaring magdulot nito.

17. Bilang isang naninirahan sa laman, huwag mong ipagkunwari na siyasatin ang intelektwal at ang espirituwal kung ano talaga ang mga ito, kahit na ang pag-iisip ng iyong kaluluwa ay nagtutulak sa iyo tungo rito kapag ito ay dalisay. Hangga't ang di-katawang kaluluwa, na nakagapos sa laman at dugo, ay hindi pa nagwawaksi sa kabagyang ito at hindi pa naninirahan kasama ng mga intelektwal na kapangyarihan, hindi nito maaaring, gaya ng nararapat, pagnilayan o unawain ang mga ito. Kaya, habang naghahanda kang lumabas mula sa iyong mga materyal na gapos—na parang mula sa isang madilim na ikalawang sinapupunan—patungo sa di-materyal at maliwanag na pag-iral, magalak ka, magpasalamat sa iyong Mabuting Tagapagkaloob, na gumagabay sa atin sa pamamagitan ng kamatayan patungo sa mas mabuting buhay na ating pinapangarap—manatili kang laging matino at mapagbantay, sapagkat ang mga maruruming demonyo na gumagala sa ating paligid, na palaging naninirang-puri sa ating kapakanan at traydor na binabantayan ang bawat hakbang natin hanggang sa mismong wakas ng ating buhay – at hanggang sa iyong mismong wakas, manginig ka para sa iyong sarili, dahil sa kawalang-katiyakan ng hinaharap, na nilikha ng isang pabigla-bigla at pabago-bagong Pagkatao na kumikilos ayon sa Kanyang sariling kalooban.

18. Hinaharap tayo noon ng kaaway sa pamamagitan ng malupit at kakila-kilabot na tukso kapag naramdaman niyang naabot na ng kaluluwa ang pinakamataas na antas ng kabutihan. Napatutunayan ito ng mga salita ng panalangin at ng pagtaas nito sa itaas ng materyal na dualidad ng laman at ng mga pandama. At saka tayo tinutukso ng kaaway ng sangkatauhan nang napakasupil na napipilitan tayong mawalan ng pag-asa habang tayo'y buhay pa. Ngunit siya, sa kanyang kayabangan, ay hindi namamalayan kung anong mga biyaya ang kanyang dinadala sa atin, ginagawang mas matalino tayo sa pamamagitan ng pagtitiis at hinahabi para sa atin ang mga korona ng liwanag.

19. Walang ibang gawa na kasing dakila ng kabanalan at pagkabirhen. Ang siyang marangal na nagpapanatili ng pagkamakilala ay pinagmumulangan ng paghanga ng mga Anghel at siya ay tinatangkilik ng korona na hindi bababa sa mga martir. Sapagkat gaano karaming pagsisikap at pawis ang hinihingi sa isang

taong, nakatali sa laman at dugo, ay palaging nagsusumikap na gayahin ang kawalang-katawan ng di-katawan sa pamamagitan ng kadalisan? At sa katotohanan, ang pagsusumikap na ito ay napakadakila at napakataas na magiging imposible, bilang isang bagay na labis sa karaniwan, kung hindi dahil sa Diyos mula sa kaitaasan na nagpapahayag ng Kanyang pakikialam, na nagpapalakas at sumusuporta sa ating mahina at mortal na kalikasan, at sa isang diwa ay itinataas ito mula sa lupa sa pamamagitan ng banal na pag-ibig at pag-asa sa ipinangakong gantimpala.

20. Ang laman, na pinahina ng labis na pagbibigay-lugod sa pagkain at pagtulog, ay isang malaking hadlang sa kabanalan. Ang tunay na pagkasucî, gayunpaman, ay nananatiling hindi natitinag kahit sa mga panaginip. Sapagkat kung ang isip ay nagkakaroon ng kasiyahan sa mga ito habang natutulog, ito ay tanda na taglay nito ang pagnanasa na ito nang malalim sa kalooban. Ngunit kung, sa biyaya ng Diyos, ipinagkakaloob na makipag-usap sa Diyos habang natutulog, malinaw na hindi ito naaantig ng pagnanasa na ito; na siyang dahilan kung bakit ito kumikilos sa lahat ng oras bilang isang mapagbantay na tagapangalaga ng kaluluwa at katawan, pinananatili silang magkasundo sa mapayapang pagkakaisa, na parang asong nagbabantay sa kanila laban sa mga mailap na lobo, at sa gayon ay napipigil ang pagsalakay.

21. Sasabihin ko sa iyo ang isang bagay na kakaiba; ngunit huwag kang magtaka. May isang nakatagong hiwaga na nagaganap sa pagitan ng Diyos at ng kaluluwa. Nangyayari ito sa mga nakararating sa pinakamataas na antas ng ganap na kadalisan, pag-ibig, at pananampalataya, kapag ang isang tao, na lubos nang nabago, ay nagsanib sa Diyos—bilang pag-aari Niya—sa pamamagitan ng walang patid na panalangin at pagninilay. Sa yugtong ito, sinelyuhan ni Elias ang kalangitan upang walang ulan, at sinunog ang handog gamit ang apoy na galing sa langit; hinati ni Moises ang dagat at, sa isang pag-angat ng kanyang kamay, pinatakas ang mga Amalekita; nailigtas si Jonas mula sa balyena at sa kalaliman ng dagat. Sapagkat may isang tiyak na pangangailangan para rito sa pinakamabuting Maylalang, ngunit hanggang lamang sa hangganang naaayon sa Kaniyang kalooban. Ang siyang itinuring na karapat-dapat rito, bagaman suot ang laman, ay nalampasan na ang hangganan ng pagkabulok at kamatayan, tinatanggap ang kamatayan na parang isang karaniwang pagtulog, na, sa kaniyang aliw, ay nagdadala sa kaniya sa bagay na kaniyang pinakahangad.

Tungkol sa Pagkapari

1. Sa paggalang sa mga paghihirap ng Panginoon, at sa paghahain ng Sarili ng Salita ng Diyos para sa ikabubuti natin, gayundin sa sakripisyo at pagkakaisa sa loob natin ng nagbibigay-buhay at Banal na Katawan at Dugo—na ating tinatanggap hindi lamang sa Komyunyon kundi pati na rin sa pagdiriwang ng Banal na Liturhiya—magpakumbaba ka na parang korderong dinadala sa katayan, ituring mong tunay na mas mataas kaysa sa iyong sarili ang lahat, at mag-ingat nang lubos na huwag masaktan ang konsiyensya ng sinuman. Kung hindi mo muna nililinis ang iyong sarili, huwag mong ipagkunwari na makibahagi sa Banal na mga Misteryo, baka masunog ka na parang dayami ng Banal na Apoy, at, na parang waks, matunaw at matapon?

2. At sa katotohanan, kung isinasagawa mo ang banal na ritong ito, na pinakamataas ang karangalan at nakakabighani, ayon sa narapat, at ang iyong budhi ay walang kapintasan, kaniya'y hindi ka makakakita ng kasing-tiyak na pag-asa ng kaligtasan gaya ng sa rito. Sapagkat mula rito'y makakamtan mo ang higit na pakinabang kaysa sa anumang ibang gawa o pagninilay. – Ngunit kung hindi ito ang kaso, tingnan mo para sa iyong sarili kung ano ang ibig sabihin nito. – At tiyak na mas mabuti, bilang pagkilala sa sariling kahinaan, na talikuran ang mataas na tungkulin ng pagkasaserdote kaysa, sa kaalaman ng sariling kawalang-karapat-dapat at karumihan, tanggapin ito at pasanin, at habang nagpapakita ng pagiging dakila sa marami, ay sa katotohanan, dahil sa sariling kawalang-karapat-dapat, ay maging parang bangkay, na karapat-dapat sa pag-iyak.

3. Ang ministeryo ng banal na pagka-pari, ang paghingi nito ng kapatawaran sa Diyos, at ang walang-tigil nitong paghahain para sa lahat sa harap Niya ay lubos na nalalampasan ang lahat ng pag-awit ng mga salmo at panalangin, gaya ng paglalampas ng araw sa mga bituin. Sapagkat iniaalay natin ang nag-iisang Anak na Sanggol mismo bilang isang handog, – Siya na, dahil sa pag-ibig sa sangkatauhan, inialay ang Kanyang buhay para sa mga makasalanang; iniaalay Siya namin at inihaharap sa Diyos sa panalangin, hindi lamang para sa kapatawaran ng mga kasalanan, kundi pati na rin para sa pagbibigay ng lahat ng aming kailangan at ipinagdadasal: at ang Katawan, na pinag-isa sa Pagkadiyos, na parang nag-aapoy na uling, sinusunog ang bawat kasamaan at pinapaliwanag ang mga puso ng mga lumalapit nang may pananampalataya; gayon din, ang Banal at lubos na kagalang-galang na Dugo, na hihigit sa anumang isa, ay naglilinis at nagpapabanal sa

bawat karumihan at dumi ng mga nangahas na lumapit sa Banal na Misteryo nang may lubos na pagsisisi at may pag-asang debosyon. Saan pa ba makikita ang ganito?!

4. Ang Katawan ng Salita ng Diyos, na hindi umakyat sa langit—tulad ng sinabi ng isa sa mga Santo—ay hindi nasisira pagkatapos bumaba mula sa langit, kundi ang mismong tinapay at ang mismong alak ay nagiging Katawan at Dugo ni Kristo, kapag ito ay isinasagawa nang may pananampalataya, takot, pag-ibig at paggalang para sa Banal na Misteryo ng mga pinagkalooban ng banal na pagkasaserdote; sa misteryong ito, ang pagbabagong ito mula sa isa patungo sa iba ay nagaganap sa pamamagitan ng pagkilos at inspirasyon ng Lubos na Banal na Espiritu. Anong kadalisan at kabanalan nga ba ang hinihingi sa Pari na humahawak sa Banal na Katawan, at anong katapangan ang kailangan kapag siya ay kumikilos bilang tagapamagitan sa pagitan ng Diyos at ng sangkatauhan, na may dalang mga tagapamagitan, kasama ang Pinakabanal na Ina ng Diyos, ang makalangit na hanay ng mga anghel, at ang lahat ng mga Santo ng lahat ng panahon? Sa palagay ko, ito ang mga ranggo ng anghel o arkanghel: sapagkat ang mga katangian ng isang tao ay dapat tumugma sa kanyang ranggo.

5. Dapat mong tandaan, kapatid, na ang Banal na mga Regalo, na ilu-konsagra, ay iniinwan na hindi nakatakpan pagkatapos ng Kredong Apostoliko upang, sa isang paraan ng pagsasalita, ay makapanalangin sila para sa mga nag-aalay nito, at sumigaw sa hindi mailarawang tinig sa Kaniya na nananahan sa langit, upang hindi Niya sila paghamakin, kundi tingnan, na nag-uugnay sa Kanyang pag-alala sa kusang paghihirap ng Kanyang Anak alang-alang sa mga makasalan, sa Kanyang di-mailarawang pagbaba at sa Kanyang sakripisyo dahil sa pag-ibig sa sangkatauhan; sapagkat hindi Niya ipinagkaloob ang pagtubos at kaligtasan sa mga matuwid sa pamamagitan ng Kanyang paghihirap, kundi nagkawanggawa Siya sa ating mga nahulog at tayo'y binangon, sapagkat Siya ay mabuti at walang masamang loob.

6. Bagaman nagsusumikap ka para sa dalisay na panalangin, na nagkakaisa sa di-katawang isip sa Diyos sa di-katawang paraan, at naabot mo na ang punto kung saan, na parang sa salamin, nakikita mo ang kapalaran na naghihintay sa iyo pagkatapos ng katapusan ng buhay na ito sa lupa—matapos matanggap ang pangako ng Espiritu at makamtan ang Kaharian ng Langit sa iyong sarili sa bawat pandama at may buong katiyakan; gayunpaman, huwag mong hayaang lisanin mo ang laman nang hindi mo inaasahan ang kamatayan, kundi manalangin kang taimtim para rito at magkaroon ka ng panloob na katiyakan na makakamtan mo ito, kung ikalulugod ng Diyos at makabubuti sa iyo, bago ang iyong pagpanaw, – na dapat mong ihanda ang iyong sarili araw at gabi, na itinatibi ang lahat ng takot, na parang nalampasan mo na ang mga kaharian sa himpapawid at nakaiwas sa mga espiritu ng kasamaan, upang ikaw ay mapasa na sa makalangit na mga kaharian nang buong tapang at walang takot, na inilagay sa hanay ng mga anghel at naibilang sa mga matuwid na pinili mula pa noong una, at nasisilayan ang Diyos, hangga't ito'y posible, o sa anumang paraan ay nasisilayan ang mga biyayang inihanda Niya para sa atin, at pinagmumuni-muni ang Diyos na Salita, na sa pamamagitan ng Kanyang mga sinag ay nagbibigay-liwanag sa lahat ng nasa itaas ng mga kalangitan, sinasamba sa isang gawa ng pagsamba kasama ng Kanyang pinakabanal na laman, kasama ng Ama at ng Banal na Espiritu, ng lahat ng makalangit na kapangyarihan at ng lahat ng mga Santo. Amen.

Ang Kagalang-galang na Philotheos ng Sinai

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Ang ating kagalang-galang na ama na si Philotheus ang abbot ng pamayanang monastiko sa Bundok Sinai, at dahil dito ay nakilala bilang 'ng Sinai'. Hindi alam kung kailan siya nabuhay o kung kailan siya namatay. Ang kanyang kasalukuyang akda, na nahahati sa 40 kabanata, ay magandang binuo at puspos ng napakalaking espiritwal na karunungan at pananaw na nakaliligtas ng kaluluwa na hindi mailahad sa salita. Kaya't itinuturing na hindi makatarungan na ihiwalay ito mula sa koleksyon ng iba pang mga sinulat ng mga Ama ng Simbahan tungkol sa pagkasober. – At nararapat itong bigyan ng higit na pansin: sapagkat kung tatawagin man ito ng sinuman na isang tumpak na interpretasyon at tunay na tuntunin para sa pagkamit ng katamtaman, pangangalaga ng isip, at kadalisan ng puso, hindi sila magkakamali sa katotohanan.

Ang 40 Kabanata sa Pagkakatipid ng Sarili ni Amang Banal na si Philotheos ng Sinai

1. Mayroon sa ating kalooban isang paglalaban ng isip, na higit na mabigat kaysa sa pisikal na pakikibaka. Ang naghahanap ng kabanalan ay dapat magsikap para rito at itaguyod ang layuning ito ng

kaniyang isip, upang, na parang perlas o mahalagang bato, ang alaala ng Diyos ay ganap na maingat na puso. Kailangang talikuran ang lahat, pati na ang katawan, at hamakin ang mismong buhay na ito, upang matamo ang nag-iisang tunay na Diyos sa puso. Sapagkat sinabi ni San Krisostomo na isang matalinong pagmamaisid sa Diyos ay sapat na upang wasakin ang masasama.

2. Ang mga nakikipaglaban sa espirituwal na digmaan ay dapat, nang may buong sigasig, pumili para sa kanilang sarili, alinsunod sa Banal na Kasulatan, ng mga espirituwal na gawi at ilapat ang mga ito sa isip bilang panulid na panulu. Kaya, mula pa sa umaga, sabi ng isa, dapat tayong tumayo nang matapang at matatag sa pintuan ng puso, na may matibay na pag-alala sa Diyos at ang walang-tigil na panalangin ni Jesucristo sa kaluluwa, at sa pamamagitan ng pagbabantay na ito ng isip, pumatayin ang lahat ng makasalanan sa lupa, ibig sabihin, sa pamamagitan ng tapat, pinatibay, at nagpapaangat-kaluluwang pag-alala sa Diyos, putulin, para sa ikapupuri ng Panginoon, ang mga ulo ng makapangyarihan at ang pinagmulan ng mga kaisipang nagbubunsod ng alitan: sapagkat, gaya ng ating nalalaman, kahit sa mga askeitikong paggawa ng isip ay may isang banal na kaayusan at pagkakasunod-sunod ng kilos. – Ganito dapat magpagal ang isang tao, na pinapahirapan ang sarili (para sa Kaharian), hanggang sa dumating ang takdang oras ng pagkain. Pagkatapos nito, matapos magpasalamat sa Panginoon, mula sa iisang pag-ibig sa sangkatauhan na nagpapakain sa atin ng espirituwal at pisikal na pagkain, dapat niyang pahirapan ang sarili sa pamamagitan ng pag-alala at pagninilay sa kamatayan. At sa sumunod na araw, dapat nating muling gampanan ang ating mga umagang tungkulin nang may disiplina sa sarili. Sapagkat kahit sa ganoong pang-araw-araw na gawain, sa pamamagitan ng Panginoon, magagawa lamang nating makatakas sa mga bitag ng kaaway ng ating isipan. Ang ganoong gawain, gayunpaman, kapag naitatag na sa ating kalooban, ay nagbubunga ng sumusunod na tatlong birtud: Pananampalataya, Pag-asa, at Pag-ibig, na ang Pananampalataya ay naghahanda sa atin para sa tunay na takot sa Diyos, samantalang ang Pag-asa, nang magtagumpay laban sa takot na alipin, ay humahantong sa isang tao sa pag-ibig ng Diyos. Kung ang Pag-asa ay hindi tayo pinapahiya, na karaniwang nagbubunga ng dalawang uri ng pag-ibig na siyang pinagbabatayan ng Batas at ng mga Propeta; kung gayon, sa bahagi nito, ang Pag-ibig ay hindi kailanman nabibigo, hindi sa panahong ito—dahil dito, sa kaniyang tagapagmana, ito ang dahilan ng katuparan ng mga banal na utos—ni sa darating na panahon.

3. Tunay na napakabihira talagang makakita ng mga taong tahimik ang isipan. Ito ang tanging katangian ng mga gumagamit ng lahat ng paraan upang akitin ang Banal na biyaya sa kanilang sarili at mapuno ng espirituwal na aliw na nagmumula rito. – At kaya, kung nais nating magsagawa, tulad nila, ng espirituwal na disiplina—ang pilosopiyang ito ni Cristo—sa pagpapanatili ng isipan at sa pagkamit ng katamtaman, simulan natin ang landas na ito sa pamamagitan ng pag-iwas sa maraming pagkain, at sa pagpasya na kumuha ng pagkain at inumin sa pinakamaliit na sukat na posible. Ang pagkaseriwus ay wastong tinatawag na isang landas, sapagkat ito'y patungo sa Kaharian—ang nasa loob natin at ang nasa hinaharap—at isang pagawaan ng isip, sapagkat pinipino at pinakikinis nito ang mga hilig ng isip, binabago ang mapanahinon tungo sa walang-paghihilak. Ito rin ay parang maliit na bintana ng liwanag na sa pamamagitan nito, ang Diyos, sa paglapit Niya, ay inihahayag ang Sarili Niya sa isipan.

4. Kung saan may kababaang-loob, pag-alala sa Diyos nang may pagkamayap at pagkaalerto, at madalas na panalangin laban sa mga kaaway—doon ang lugar ng Diyos, o ang langit ng puso, na kinatatakutan ng hukbo ng mga demonyo na tumayo, sapagkat ang Diyos ay nananahan sa lugar na ito.

5. Walang mas nakapipinsala kaysa sa pagiging palahaw, ni mas mapaminsala kaysa sa di-mapigil na dila; at wala nang lubos na nakakaabala at sumisira sa kayamanan ng kaluluwa. Sapagkat anuman ang ating itinatayo sa ating sarili araw-araw, sinisira naman ng pagiging palahaw; at anuman ang ating tinitipon nang may pagsisikap, sinasayang naman ng kaluluwa dahil sa kasamaan ng dila. Ano ang mas masama kaysa rito (ang di-mapigil na dila)? Ito ay isang di-mapigil na kasamaan. Dapat nating magtakda ng hangganan dito, pigilin ito at kontrolin, at, masasabi nga, pilitin itong maglingkod lamang sa pangangailangan. – At sino ang makapahayag ng kabuuang lawak ng espirituwal na pinsalang dulot ng (di-mapigil na) dila?

6. Ang unang pintuan na patungo sa espirituwal na Jerusalem, sa pansin ng isip, ay ang matalinong katahimikan ng mga labi, kahit na ang isip ay hindi pa tahimik; ang pangalawa ay ang sukat (tinakda ng maliit na sukat) na pagpipigil sa pagkain at inumin; ang pangatlo, na naglilinis ng isip at katawan, ay ang walang patid na pag-alala at pagninilay sa kamatayan. Nang minsan kong masilayan ang ganda ng huli, at sa pamamagitan ng espiritu kaysa mata, ako'y naantig at natuwa rito, hinangad kong gawing kapareha ko sa buong buhay ang kaniyang biyaya at karilagan. Kailanma'y hinahangad kong siya ang maging kasama ko, na makipagtulog sa kanya, makipag-usap sa kanya, at kasama siyang tuklasin ang mga bagay. Siya nga mismo,

gaya ng sinabi ko, ang anak ni Adan—ibig sabihin, ang pag-alala sa kamatayan—ang palagi kong hinahangad na maging kasama, na makipagtulog, makipag-usap, at kasama niyang tuklasin kung ano ang mangyayari sa akin pagkatapos kong hubarin ang katawang ito; ngunit madalas na pinipigilan ako ng makapinsalang pagkalimot na ito—ang madilim na anak na babae ng diyablo—na gawin iyon.

7. May isang labanan kung saan ang mga espiritu ng kasamaan ay lihim na nakikipagdigma laban sa kaluluwa sa pamamagitan ng mga kaisipan. Sapagkat kung paanong ang kaluluwa ay hindi nakikita, gayon din ang masasamang puwersang iyon, alinsunod sa kanyang kalikasan, ay inaatake ito ng isang hindi nakikitang labanan. At makikita sa kanila at sa kanya ang mga sandata, estratehiya (ang pag-deploy ng mga tropa at ang pamamaraan ng labanan), mga mapanlinlang na daya at nakakatakot na pag-atake (isang mabilis na pagsalakay upang maghasik ng takot), pati na rin ang magkabilang kamay-sa-kamay na pakikipaglaban, mga tagumpay at kabiguan sa magkabilang panig. Isang bagay lamang ang kulang sa mental na labanan na ito na ating inilalarawan, kumpara sa isang pisikal na labanan: isang tiyak na oras para sa pagpapahayag ng digmaan. Sa isang tunay na labanan, karaniwang may itinakdang oras at sinusunod ang mga kaukulang patakaran; ngunit ang labanan (imahinasyon) na ito ay sumasalakay nang biglaan, nang walang babala, sa kaibuturan ng puso, at nang mailagay ang kapalaran (sa pamamagitan ng pagpili; o mas tama: nang makuha ang kalamangan sa pamamagitan ng pagsang-ayon ng puso sa mungkahi), pinapatay nito ang kaluluwa sa pamamagitan ng kasalanan. Bakit at para saan ipinaglalaban ang labanan at pakikibakang ito laban sa atin? Ito ay upang hindi natin matupad ang kalooban ng Diyos, na ipinagdadasal natin, na nagsasabing: *'Mangyari ang kalooban Mo sa amin'* (Lucas 11:2), ibig sabihin, ang mga utos ng Diyos. At kung ang sinuman, matapos patatagin ang kaniyang isip at, sa ganap na pagkabanhâ sa Panginoon, ay tumigil sa paglayo, ay magsimulang masusing bantayan ang kanilang (ng mga hindi nakikitang kaaway) pagsalakay (sa puso) at ang kanilang mga bitag (banggaan sa isip na nasa pagkabanhâ) na nagaganap sa mga kathang-isip ng imahinasyon, makikilala nila ito sa pamamagitan ng karanasan. Kaya naman, ang Panginoon, na itinatag ang Kaniyang layunin laban sa masasamang demonyo, at, sapagkat inuunawaan ng Diyos ang kanilang mga balak, ay nagtatag ng Kaniyang mga utos na sumasalungat sa kanilang mga layunin, na may babala para sa mga lumalabag rito.

8. Kapag nakamit na natin ang kaunting kasanayan sa pagpipigil sa sarili at sa pagtalikod sa mga nakikitang kasamaan na dulot ng limang pandama, magagawa na nating ingatan ang ating mga puso kasama ni Hesus at maging liwanagan Niya, at, na may tiyak na init ng damdamin, tikman ang Kanyang kabutihan sa ating isipan. Sapagkat inakda namin ang batas ng paglilinis ng puso hindi para sa ibang dahilan kundi upang, kapag ang mga ulap ng masasamang kaisipan ay pinalayas mula sa himpapawid ng puso at napawi ng walang patid na pagmumuni-muni, ay makita natin, gaya ng sa isang malinaw na a , nang malinaw ang Araw ng katuwiran – si Jesus – at maliwanagan nang kaunti ang ating isipan sa pamamagitan ng mga salita ng Kanyang kadakilaan; sapagkat hindi ito karaniwang inihahayag sa lahat, kundi sa mga naglilinis ng kanilang isipan.

9. Dapat nating panatilihin ang ganitong pag-iisip araw-araw, gaya ng nararapat sa isang nakatayo sa harap ng mukha ng Diyos. Sapagkat sinasabi ng Propeta Oseas: *'Panatilihin ang awa at katarungan, at lumapit sa inyong Diyos'* (Oseas 12:6). Muli, ang Propeta Malakias ay nagsalita sa ngalan ng Diyos: *'Ang anak ay nagpapaluob sa kaniyang ama, at ang alipin ay natatakot sa kaniyang panginoon; datapuwat kung ako'y ama, nasaan ang kanakung kaluwalhatian? At kung ako'y panginoon, nasaan ang kanakung katakutan?'* sabi ng *Panginoong Makapangyarihan* (1:6). Nakasulat din ang Apostol: *"Linisin natin ang ating sarili mula sa bawat karumihan, kapwa ng laman at ng espiritu"* (2 Cor. 7:11). At nagtuturo ang Karunungan: *"Ingatan mo ang iyong puso nang buong pagsisikap; sapagkat mula rito'y lumalabas ang mga bukal ng buhay"* (Awit 4:23). At ang Panginoong Jesucristo Mismo ang nag-uutos: *"Linisin mo ang loob ng tasa, upang malinis din ang labas"* (Mat. 23:26).

10. Ang bunga ng hindi angkop at hungkag na pananalita ay kung minsan ay poot sa atin mula sa mga nakikinig; kung minsan ay panunisi at pang-aasar, kapag napagtanto nila ang kamangmangan ng ating mga salita; kung minsan ay karumihan ng budhi; at kung minsan ay hatol mula sa Diyos at pagkalungkot ng Banal na Espiritu: na mas kakila-kilabot kaysa sa anumang iba pa.

11. Ang siyang naglilinis ng kanyang puso at nag-uugot ng kasalanan mula rito sa pangalan ng Panginoon, nagsusumikap na magkamit ng banal na kaalaman at nagtatagumpay na maunawaan ng kanyang isipan ang hindi nakikita ng marami, ay hindi dapat maging mayabang sa sinuman dahil dito. Sapagkat ano sa mga nilikha ang mas dalisay kaysa sa walang-katawan, at ano ang mas maalam kaysa sa isang anghel? Gayunpaman, siya nga, nang magmalaki, ay itinapon mula sa langit na parang kidlat. Ang kanyang kapalaluan ay itinuring ng Diyos na karumihan. – Kilalang-kilala kung paano kumikilos ang mga naghuhukay para sa

ginto (ibig sabihin, maging nasa ilalim ng lahat ng bagay, gaya ng pagiging nasa ilalim ng lupa, upang makamit ang ginto ng kaalaman).

12. Sinasabi ng Apostol: *'Ang bawat taong lumalahok sa paligsahan ay nagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay'* (1 Cor. 9:25). Sapagkat imposibleng, na may busog na tiyan, ay makipaglaban sa mga pamunuan, sa mga hindi nakikitang makapangyarihang puwersa, sa mga nakatali sa laman na ito, na mabigat at laging naghahangad sa espiritu. *'Sapagkat ang kaharian ng Diyos ay hindi usapin ng pagkain at inumin'* (Roma 14:17). *'Ang isip na nakatuon sa laman ay makalaban sa Diyos; sapagkat hindi ito sumasailalim sa batas ng Diyos, at hindi rin naman talaga nito magagawa'* (Roma 8:7). Hindi nito magagawa, malinaw na, sapagkat, bilang makamundo at binubuo ng mga likidong panlikod, dugo at plema, ito ay laging nakahilig sa makalupang bagay at nagagalak sa mapaminsalang kaluguran ng kasalukuyang panahon. *"Sapagkat ang pag-iisip na nakatuon sa laman ay kamatayan; ngunit ang mga nasa laman ay hindi makalugud-loob sa Diyos"* (Roma 8:8).

13. Kailangan natin ng malaking kababaang-loob kung taos-puso tayong nagnanais na panatilihin ang ating isipan sa Panginoon, una sa ugnayan sa Diyos, at (pangalawa) sa ugnayan sa kapwa. Dapat nating laging wasakin ang ating puso sa bawat paraan, hinahanap at isinasagawa ang lahat ng makapagpapababa rito. Tulad ng kilala, ang alaala ng ating dating buhay sa mundo ay nagpapabagsak at nagpapakumbaba sa puso, kung aalalahanin natin ito ayon sa nararapat. Gayundin, ang alaala ng lahat ng ating mga kasalanan mula sa ating kabataan, kapag sinusuri ng isip nang paisa-isa, ay karaniwang nagpapakumbaba sa atin at nagdudulot ng luha, at hinihimok tayo sa taos-pusong pasasalamat sa Diyos, gaya ng ginagawa ng patuloy, epektibo (at taimtim na nararamdaman) na pag-alala sa kamatayan; ito pa nga, ay nagbubunsod ng masayang pag-iyak na may kasamang tamis at pagpigil ng isip. Higit sa lahat, ang pag-alala sa Pasyon ng ating Panginoong Jesucristo ang nagpapababa ng ating kayabangan at nag-uudyok sa atin na ibaba ang ating mga mata sa lupa, kapag pinag-iisipan at binabalikan nang buong detalye sa alaala. Nagbubunga rin ito ng luha. Bukod pa rito, ang dakilang biyaya ng Diyos—na ipinagkaloob sa atin nang partikular—ay tunay na nagpapakumbaba sa kaluluwa kapag ito'y binibilang nang paisa-isa at pinagmumunuan: sapagkat nakikipaglaban tayo laban sa mga mapagmataas (walang pasasalamat sa Diyos) na demonyo.

14. Huwag ninyong iwasan, dahil sa pagmamataas, ang mga kaluluwang lunas na ito, kung kayo ay nangangailangan nito. Sapagkat kung hindi, hindi ka na alagad ni Cristo, ni tagahanga ni Pablo, na nagsabi tungkol sa kaniyang sarili: *'Hindi ako karapat-dapat na tawaging Apostol'* (1 Cor. 15:9); at sa ibang lugar ay inamin niyang dati siyang mapang-insulto, tagapagtupol, at marahas na tao (1 Tim. 1:13). – Nakikita mo ba, ikaw na mayabang? Narito ang isang santo, subalit hindi niya nakalimutan ang kanyang dating buhay. Sa katunayan, lahat ng mga santo, mula sa simula ng paglikha hanggang ngayon, ay nagsuot sa kanilang sarili ng sukdulang banal na kasuotang ito ng Diyos (ibig sabihin, kababaang-loob). Ang ating Panginoong Jesucristo Mismo, bilang Diyos—na hindi mauunawaan, hindi malalaman at hindi masabi—ay nagsuot ng kababaang-loob sa buong buhay Niya sa laman; kaya't ang banal na kababaang-loob ay nararapat na tawaging isang banal na birtud, isang utos ng Panginoon at isang kasuotan. Gayundin, ang mga Anghel at ang lahat ng mga maningning na banal na kapangyarihan ay isinasabuhay at pinananatili ang birtud na ito, na nalalaman kung paanong sa pamamagitan ng pagbagsak ang mayabang na Satanas ay nahulog, at kung paanong siya ay nagsisilbing halimbawa kung paanong ang isang tao ay dapat matakot na mahulog (sa kasalanang ito), ang masama ay nahihiga sa kalalalaman, na nahayag sa harap ng Diyos bilang ang pinakawalang-dangal sa lahat ng nilikha dahil sa kanyang kapalaluan. Alam din natin kung paano nahulog si Adan dahil sa kapalaluan. Sa pagkakaroon ng ganitong mga halimbawa ng birtud na ito na humahantong sa kapalaluan sa ating paningin, magpakumbaba tayo palagi sa lahat ng paraan, ayon sa ating makakaya, gamit ang mga lunas na nakasaad sa itaas. Magpakumbaba tayo sa kaluluwa at katawan, sa ating pangangatwiran, sa ating mga pagnanasa, sa ating pananalita, sa ating mga iniisip, sa ating panlabas na anyo, sa labas man o sa loob. Ang dapat nating maging partikular na pag-iingat ay ang tiyakin na si Jesucristo, ang Anak ng Diyos at ang Diyos Mismo, na tumatayo sa ating lugar, ay hindi lumaban sa atin. *'Sapagkat tinututulan ng Panginoon ang mayabang, ngunit nagkakaloob ng biyaya sa mapagkumbaba'* (Awit 3:34). *'Walang mayabang ang malinis sa paningin ng Panginoon'* (Kaw. 16:5); *'ngunit ang nagpapakumbaba ay itataas'* (Lucas 18:14). *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso,'* sabi ng Tagapagligtas (Mateo 11:29). – Dapat nga tayong mag-ingat.

15. *'Mag-ingat kayo sa inyong sarili,'* sabi ng Panginoon, *'baka sa anumang oras ay mabigatan ang inyong mga puso ng labis na pagkain, at iba pa'* (Lucas 21:34). *'Ang sinumang nagsasanay para sa paligsahan*

ay nagpipigil sa lahat ng bagay,' ayon sa mga salita ng Apostol (1 Corinto 9:25). Alam natin ang lahat ng mga salitang ito na iniukol sa atin sa Banal na Kasulatan; mamuhay tayo nang may pagpipigil sa sarili. Una sa lahat, matapos tayong talikuran ang iba't ibang pagkain, sanayin natin ang ating mga katawan sa isang mabuting gawi at kaayusan, at bigyan ito ng pagkain nang may katamtaman. Sapagkat sa ganitong paraan, ang mga pagsabog ng pagnanasa ay madaling mapawi at mailagay sa ilalim ng kontrol ng katwiran; at, upang sabihin ang katotohanan nang buong tapat, gayundin naman ang mga pagsabog ng galit. Ngunit mas madali ring magpigil sa iba pang mga kasalanan sa ganitong paraan, sapagkat itinuturing ng mga taong nagsasabuhay ng kabutihan sa pamamagitan ng kanilang sariling gawa at karanasan ang ganap na pagpipigil—ibig sabihin, ang pag-iwas sa bawat uri ng kasamaan—bilang isang birtud sa kanyang sarili. Kaya, ang dahilan ng kadalisan—pagkatapos ng Diyos, ang pinagmulan at tagapagbigay ng lahat ng mabubuting bagay—ay ang pag-iwas sa kasakiman sa pagkain, na isinasagawa nang pantay-pantay araw-araw at sa tamang sukat.

16. Gaya ni Satanas, sa kanyang pagsalungat sa Diyos at sa kanyang pagnanais na pigilan ang katuparan ng kalooban ng Diyos—ito ay ang mga utos—ay nakikipagdigma laban sa Diyos sa pamamagitan natin sa pagtatangkang hadlangan ang katuparan nito: gayon din naman, ang Diyos, na nagnanais na matupad sa pamamagitan natin ang Kanyang banal na kalooban—ibig sabihin, gaya ng nasabi ko na, ang mga banal at nagbibigay-buhay na utos—sa pamamagitan ng Kanyang sariling kapangyarihan ay sinisawalan ang masamang balak ng masama. Ang Diyos Mismo ang sumasawup sa hangal na hangarin ng kaaway na lumaban sa Kanya sa pamamagitan ng pag-akit sa mga tao na lumabag sa Kanyang mga utos, dahil sa kahinaan ng tao. At isipin: hindi ba ganito ito nangyayari? – Lahat ng banal na utos ay nagtatakda ng mga batas para sa tatluhang kalikasan ng kaluluwa, at pinatitibay ito sa pamamagitan ng kanilang iniuutos. Para sa mga mahigpit na sumusunod sa mga ito, ang tatluhang kalikasan na ito ay tunay na nagiging malusog. Ngunit ang diyablo ay nakikipagdigma araw at gabi laban sa mismong tatluhang kalikasan ng kaluluwa. Kung gayon, kung ang diyablo ay nakikipagdigma laban sa tatluhang kalikasan ng kaluluwa, malinaw na sa pamamagitan nito ay nakikipagdigma rin siya laban sa mga utos ni Cristo; sapagkat si Cristo, sa pamamagitan ng Kanyang mga utos, ay inilalagay ang batas sa tatluhang kalikasan ng kaluluwa—ito ay, ang nagagalit, naghahangad, at nag-iisip na mga kakayahan ng kaluluwa. – At isaalang-alang: ang babala na ang sinumang nagagalit sa kanyang kapatid nang walang dahilan ay mapapahamak sa hukuman (Mateo 5:22), at ang Kanyang mga utos na sumunod—ang mga ito ay lunas para sa bahaging nagagalit. Nais ng kaaway na baluktutin ang utos na ito, at ang iba pang nakalista kasama nito, mula sa loob sa pamamagitan ng mga kaisipan ng alitan, poot, at inggit. Alam ng kalaban na ito (atin at ng Diyos) na ang namamahala sa bahaging mainit ang ulo ay ang kapangyarihan ng kaisipan. Iyan ang dahilan kung bakit una niyang itinuturok ang kaniyang mga palaso rito sa pamamagitan ng mga kaisipan—tulad ng aking nabanggit na—ng pagdududa, inggit, alitan, pagtatalo, katusuhan at kayabangan; at hinihikayat niya ang kapangyarihan ng isip na isuko ang karapat-dapat na awtoridad nito, at, nang maipasa na ang mga tali sa mismong mapag-init na bahagi, ay pabayaang itong walang anumang kontrol. Pagkatapos, nang matanggal ang tagapangasiwa nito, ang pagkairita, ay walang humpay na bumubuhos sa pamamagitan ng bibig sa mga salita ang lahat ng dati'y naninirahan sa puso—yaong iningatan doon hanggang noon sa pamamagitan ng mga mapusok na kaisipan, habang ang isip ay nasa kalagayan ng pagpapabaya. Ang puso ay hindi napupuno noon ng Espiritu ng Diyos o ng mga banal na kaisipan, kundi ng (walang pigil na) kasamaan: sapagkat, gaya ng sinasabi ng Panginoon, 'ang nasa puso ay siyang sinasabi ng bibig' (Lucas 6:45). Kapag, sa ganitong paraan, dinala ng masama ang isang tao sa puntong nagsisimula na itong ilabas sa salita ang dati niyang itinago at pinlano sa loob, hindi *na lamang* tatawagin ng taong bihag (ng kaaway) ang kanyang kapatid na '*isang kanser o isang baliw*', kundi sasambitin pa ang pinakakumplikadong salita, at aabot pa sa puntong magmamatyag. – Ganito ang mga panlilinlang na ginagamit ng Masamang Isa kaugnay ng utos na ibinigay sa atin ng Diyos na huwag magalit nang walang dahilan. – Gayunpaman, posible lamang na maiwasan hindi lamang ang masasakit na salita kundi pati na rin ang sumusunod dito, kung, sa sandaling sumiklab ang inis, sa pamamagitan ng panalangin at pagbibigay-pansin sa nangyayari sa loob, ang mga kaisipan (ang mga kaisipang nagpapalakas sa apoy). Kaya, nakakamit ng tagawasak ng mga kaluluwa ang kanyang masamang layunin kapag nakakita siya ng taong, sa ilalim ng impluwensya ng mga kaisipang itinanim niya sa kanilang puso, ay handang lumabag sa Banal na utos.

17. At ano ang inuutos ng banal na kautusan tungkol sa aspetong ito ng pagnanasa? '*Ang sinumang tumingin sa isang babae nang may malisyang hangarin ay nakipagtaksil na sa kanyang puso*' (Mateo 5:24). – At anong uri ng patibong ang binubuo ng masamang tao sa kanyang isipan laban sa utos na ito, yamang ibinigay ang ganoong utos? Dahil ang mga bagay na maaaring mag-udyok ng kahalayan ay malayo, siya ay

lumilingon sa loob, at doon ay nakikipaglaban siya nang may kahalayan laban sa nasabing utos. – Ginagawa niya ito sa pamamagitan ng pagpipinta at pag-iimprenta ng mga malaswang imahe sa kaluluwa; maaaring may marinig pang mga salitang nagpapasiklab ng pagnanasa; at marami pang ibang bagay na alam ng mga nakaranas ng tukso sa mga labanan sa isipan.

18. Alin nga ba ang utos na sa wakas ay nagbibigay ng mga patnubay para sa kapangyarihan ng isip? *'Ngunit sinasabi ko sa inyo, huwag kayong manumpa kailanman. Nawa'y ang "Oo" ninyo ay "Oo", at ang "Hindi" ninyo ay "Hindi" (Matt. 5:34). Bukod pa rito: 'Ang sinumang hindi isusuko ang lahat ng kanyang pag-aari ay hindi maaaring maging alagad ko' (Lucas 14:33). At: 'Pumasok kayo sa makiput na pintuan' (Mateo 7:13).* Ito ba ang mga utos para sa kakayahang intelektwal? – Ang ating kalaban, na nagnanais na gawing masunurin sa kanyang sarili ang kakayahang intelektwal na ito—na parang isang matapang na kumander—ay unang tinatangalan ito ng matalinong paghuhusga sa pamamagitan ng mga kaisipan ng kasakiman sa pagkain at katamaran; Matapos itong agawan ng likas nitong kapangyarihan sa iba pang kakayahan at pagtukso rito na parang isang lasing na pinuno, pinipilit niya itong tuparin ang kanyang mga mungkahi at pagnanasa, gamit ang iritabilidad at pagnanasa bilang kanyang mga kasabwat dito. Ang mga puwersang ito—mabuktot, ibig sabihin, at mainit ang ulo—na naiwan bilang mga kapangyarihang pangkaisipan, ay nagsisimulang gawing instrumento para sa lantad na kasalanan ang lahat ng limang pandama natin, na parang mga masunuring alipin. At anong mga paglabag at pagbagsak ang nagmumula rito! Kapag hindi pinipigilan at tinatali ng isip ang mga pandama mula sa loob, ang mga mata ay naglalakbay-lakbay saanman dahil sa kuryosidad, ang mga tainga ay nasisiyahan sa pakikinig sa mga walang kabuluhang bagay, ang pandama ng amoy ay nagiging maluhog, ang bibig ay nagiging walang pagpigil, at ang mga kamay ay umaabot upang hipuin ang hindi dapat hipuin. Sinusundan ito ng kabulaanan sa halip na katotohanan, kamangmangan sa halip na karunungan, pakikipagtalik sa labas ng kasal sa halip na pagkamakatarungan, at duwag sa halip na katapangan. At ang apat na pangunahing birtud na ito—ibig sabihin, katotohanan, karunungan, kabanalan, at katapangan—ay may ganoong kalikasan na, kung malusog at matatag sa loob ng kaluluwa, ay maayos nilang pinamamahalaan ang tatlong bahagi ng kaluluwa; at ang isang maayos na pinamamahalaang kaluluwa ay pinipigil ang mga pandama mula sa lahat ng hindi angkop. At saka ang isipan, na nananatili sa kapanatagan, habang ang iba pang kakayahan ay pinamamahalaan ayon sa kalooban ng Diyos at masunurin sa Kaniya, ay madaling nagwawagi sa labanan ng isipan. Ngunit kapag, dahil sa kapabayaang hinayaan nitong mahulog sa kalituhan ang iba pang kakayahan, kung gayon, sa pagkatalo sa mga panlilinlang ng masama, nilalabag nito ang mga banal na utos. Sapagkat ang paglabag sa mga utos ay hindi maiiwasang magdulot, sa isang paraan o iba pa, ng angkop na pagsisisi o pagdurusa sa darating na panahon. At kaya't isang lubos na birtwes na manatiling matino ang isip; sapagkat dito, nang matatag na naitatag ayon sa nararapat sa kanyang kalikasan, ito ay nagiging tunay na tagapangalaga ng mga banal na utos.

19. Ang kaluluwang mapagkasala, na napaderan at napalilibutan ng masasamang espiritu na parang pader, ay nakagapos sa mga kadena ng kadiliman – at dahil sa kadilimang ito na nakapalibot dito, hindi ito makapanalangin nang nararapat: sapagkat nakagapos ito rito sa lihim (sa pinakamalalim nitong kailalaman, o nang hindi man lang napagtatanto kung paano), at nabubulag sa panloob niyang mga mata. Ngunit kapag siya (na nagkamalay) ay nagsimulang lumapit sa Diyos sa panalangin at nagsumikap na manatiling matino sa panalangin; doon, nangunti-unti, siya ay nagsisimulang mapalaya ng kapangyarihan ng panalangin mula sa kadiliman: kung hindi, walang posibilidad na mapalaya rito. Sa panahong ito, napagtatanto niya na sa loob ng kanyang puso ay may isa pang pakikibaka, isa pang nakatagong alitan, isa pang digmaan ng mga kaisipan, na pinupukaw ng mga espiritong masama, gaya ng patotohanan din ng Banal na Kasulatan nang sabihin nito: *'Kung ang espiritu ng pinuno ay bumangon laban sa iyo, huwag mong iwan ang iyong tungkulin'* (Ekl. 10:4). Ang kinalalagyan ng isip, gayunpaman, ay ang matatag nitong pagtalakay sa birtud at pagkamit ng katamtaman. – May matatag na pagtatayo sa buhay na may birtud at sa buhay na makasalanan. Sapagkat sinasabi ng Kasulatan: *'Mapalad ang taong hindi lumalakad sa payo ng masasama, ni tumatayo sa daan ng mga makasalanan'* (Awit 1:1). At itinuturo ng Apostol: *'Tumindig kayong matatag, na nakabalkot ang inyong mga balakang sa katotohanan'* (Efe. 6:14).

20. Mamatigas tayo sa pagkapit kay Cristo nang buong lakas; sapagkat marami ang naghahanap ng paraan upang paalisin Siya sa ating mga kaluluwa. At huwag nating hayaan na maligaw si Jesus ng 'madla' ng mga kaisipan na *'naninirahan sa kaluluwa'* (Juan 5:13). Ngunit hindi ito magagawa nang hindi sumasailalim sa masakit na espiritwal na paggawa. Pagsikapan nating sundan ang mga yapak ng Kanyang buhay sa laman, upang tayo rin ay mamuhay nang mapagkumbaba. Pagnilayan natin ang Kanyang mga paghihirap, upang sa

pagtular sa Kanya, ay matiisin natin nang may pasensya ang lahat ng kalungkutan. Tustusin natin ang Kanyang di-mailarawan at mapagbantay na pagtitiis sa atin, upang sa pamamagitan ng matamis na pagtikim nito sa ating mga kaluluwa, malaman natin kung gaano kabuti ang Panginoon. Higit sa lahat ng ito, o mas mabuti pang sabihin, bago ang lahat ng bagay, maniwala tayo sa Kanya nang walang pag-aalinlangan sa lahat ng Kanyang sinasabi, at araw-araw nating hintayin ang Kanyang probidensiya na nakatuon sa atin; at ano man ang mangyari, ano man ang ating masagupa, tanggapin natin ito nang may pasasalamat, pag-ibig, at masayang katuparan, at matutong magtiwala sa nag-iisang Diyos, na namamahala sa lahat ng bagay ayon sa banal na batas ng Kanyang karunungan. Kapag nagawa natin ang lahat ng ito, hindi tayo malalayo sa Diyos. (Tandaan din natin na) ang kabanalan ay isang walang hanggang kaganapan, gaya ng sinabi noon ng isa sa mga taong tagapagpasan ng Diyos at espiritwal na perpekto.

21. Ang siyang gumagamit nang mabuti sa panahon ng kaniyang buhay, na patuloy na abala sa mga kaisipan at pag-alala sa kamatayan, at sa gayon ay pinakamatalinong pinalalaya ang kaniyang isip mula sa mga pagnanasa; Karaniwang mas matalas ang pagkilala ng ganitong tao sa patuloy na tuksu ng mga pakana ng diyablo kaysa sa isang taong nabubuhay nang hindi nag-iisip tungkol sa kamatayan, na umaasang malilinis ang puso sa pamamagitan lamang ng kilos ng katwiran, sa halip na sa pamamagitan ng palaging pagtataglay ng isang malungkot at kaawa-awang na kaisipan. Ang ganoong tao, na iniisip na sa pamamagitan ng kanyang talas ng isip ay napipigil niya ang lahat ng mapanirang pagnanasa, samantalang hindi niya namamalayan na siya ay nakatali sa isa—ang pinakamasama sa lahat—ay nahuhulog sa kapalaluan (tulad ng isang umaasang magtatagumpay sa anumang bagay) nang wala ang Diyos. Dapat siyang maging lubos na mapagkumbaba, baka mawala ang kanyang pag-iisip dahil sa kayabangan. Sapagkat, gaya ng sinasabi ni Apostol Pablo (1 Cor. 8:1), ang mga kaluluwang nangongolekta ng kaalaman mula rito't doon ay karaniwang nagiging mayabang sa harap ng mga itinuturing nilang hindi gaanong nakakaalam kaysa sa kanila, sa dahilan, sa palagay ko, na wala silang kahit kaunting kislap ng mapagpatibay na pag-ibig sa kanilang kalooban. Ngunit ang sinumang laging nag-iisip tungkol sa kamatayan ay mas matalas ang pag-iisip kaysa sa hindi, napapansin ang mga panlililang ng mga demonyo, epektibong itinaboy ang mga ito at tinatapakan sa ilalim ng kanilang mga paa.

22. Ang matamis na pag-alala sa Diyos, ibig sabihin, Si Jesus, na may taos-pusong galit at makapagliligtas na dalamhati, ay karaniwang binubuwag ang lahat ng pang-akit ng mga kaisipan, iba't ibang suhestiyon, salita, pantasya, madilim na imahinasyon, at, sa madaling salita, lahat ng gamit ng lubos na mapaminsalang kaaway upang sandatan ang sarili at gamitin sa kanyang matapang na paglusob, na naglalayong lamunin ang ating mga kaluluwa. Si Jesus, kapag tinawag, ay madaling sinisira ang lahat ng ito. Sapagkat walang kaligtasan para sa atin sa sinumang iba kundi si Cristo Jesus. Ito rin ang sinabi ng Tagapagliligtas Mismo nang ipahayag Niya: *'Kung hindi kayo manatili sa Akin, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5).

23. Kaya naman, sa bawat oras at sa bawat sandali, ingatan natin ang ating mga puso nang buong pagsisikap laban sa mga kaisipang nagpapalabo sa salamin ng kaluluwa, na doon lamang dapat nakalarawan at naipapakita sa liwanag si Jesucristo—na siyang karunungan at kapangyarihan ng Diyos Ama. Patuluy nating hanapin ang Kaharian ng Langit sa loob ng ating mga puso; at tiyak na, sa isang mysteryosong paraan, matatagpuan natin sa ating sarili ang butil, ang perlas, ang lebadura, at ang iba pa, kung lilinis natin ang mata ng ating isip. Ito nga ang dahilan kung bakit sinabi ng ating Panginoong Jesucristo, *'Ang Kaharian ng Dios ay nasa loob ninyo'* (Lucas 17:21), na ang ibig sabihin ay ang Pagkadiyos na nananahan sa loob ng puso.

24. Ang pagkaseryoso, na humahantong sa ningning, ay naglilinis ng budhi. At ang budhi, nang malinis na, ay pinalalayas ang lahat ng kadiliman sa loob, gaya ng biglang pagliliwanag ng liwanag nang matanggal ang belong nakatakip dito. At kapag naalis na ang kadiliman, muling inilalantad ng budhi, sa pamamagitan ng walang patid na tunay na pagkamit, ang mga nakalimutan o ang mga natago at hindi nakilala. Kasabay nito, sa pamamagitan din ng pagkamit na ito, itinuturo nito ang hindi nakikitang pakikibaka laban sa mga kaaway na kilala ng isipan, at ang digmaan sa loob ng mga kaisipan, – itinuturo nito kung paano maghagis ng sibat sa isang-kamay na pakikipaglaban na ito, kung paano nang may husay na itutok (sa mga kaaway) ang mga pana ng mabubuting kaisipan, pigilan ang kanilang mga pana na tumama sa isipan, at, tulad ng isang pana, ituon ito upang maghanap ng kanlungan kay Cristo, na siyang inaasam na liwanag sa halip na nakapipinsalang kadiliman. Ang sinumang nakatikim ng liwanag na ito ay nauunawaan ang aking sinasabi. Ang tikim ng liwanag na ito ay pinahihirapan ang kaluluwang kumakain nito ng isang gutom na hindi kailanman tumitigil; habang lalo pa itong natitikman, lalo pa itong pinapagnanasa. Ang liwanag na ito, na humihila sa isip patungo rito gaya ng paghila ng araw sa mga mata, ay isang liwanag na hindi mailarawan sa sarili nito, subalit nagiging

maipapaliwanag—hindi sa pamamagitan ng mga salita, kundi sa pamamagitan ng karanasan ng isang tumatanggap ng impluwensya nito, o upang maging mas tiyak, na tinatablan nito – ay inuutusan akong manahimik, kahit na nais pa rin ng isip na magsaya sa isang pag-uusap tungkol sa mismong paksang pinag-uusapan ngayon.

25. *'Pagsikapan ninyong makipag-ayos sa lahat ng tao, at ang kabanalan, na kung wala'y sinuman ang makakakita sa Panginoon'* (Heb. 12:14), alang-alang sa pagkamit ng pag-ibig at kalinisan: sapagkat sila nga ang kapayapaan at kabanalan. Ngunit dapat nating sandatan ang ating sarili ng galit laban sa mga demonyo lamang, na nakikipagdigma sa atin sa kaisipan at poot. Ngunit pakinggan kung paano natin dapat isagawa ang labanan na nag-aalab sa loob natin sa bawat sandali, at kumilos nang naaayon: pagsamahin ang panalangin at pagbabantay – at ang pagbabantay ay magpapalakas sa panalangin, at ang panalangin ay magpapalakas sa pagbabantay. Ang pagkamitid, na patuloy na nagbabantay sa lahat ng nasa loob, ay napapansin kung paano sinisikap ng mga kaaway na pumasok doon, at, sa abot ng makakaya nitong hadlangan ang kanilang pagpasok, kasabay nito ay nananawagan sa Panginoong Jesucristo para sa tulong, upang Itakwil Niya ang mga mapanlinlang na mandirigmang ito. Sa paggawa nito, hinaharang ng iyong pansin ang kanilang pagpasok sa pamamagitan ng pagtutol; at si Jesus, kapag tinawag, ay nagpapalayas sa mga demonyo kasama ang kanilang mga ilusyon.

26. Ingatan mong mabuti ang iyong isipan nang buong konsentrasyon. Sa sandaling mapansin mo ang isang (kaaway na) kaisipan, agad mo itong salungatin, ngunit kasabay nito ay magmadali kang tumawag sa Panginoong Hesus upang ipaghiganti ka. At ang napakabait na Hesus, habang nagsasalita ka pa lamang, ay sasabihin: 'Nasa piling mo ako, upang ipagdalangin ka.' Ngunit kahit na mapailalim na sa pamamagitan ng iyong panalangin ang lahat ng mga kaaway na ito, ipagpatuloy mo pa rin ang masigasig na pagbabantay sa iyong isipan. Narito, muling sasabog sa iyo ang mga alon ng kaisipan, na mas marami kaysa dati, isa't isa, hanggang sa tila nalulunod ang iyong kaluluwa sa bangin at handa nang mapahamak. Ngunit muling inuutusan ni Hesus—sa pamamagitan ng isang disipulo—ang masasamang hangin (ng mga kaisipan) na tumigil, at ito'y humuhupa. Ikaw, na nakamtan ang kalayaan mula sa mga pag-atake ng kaaway sa loob ng isang oras o isang minuto, ipagkaloob ang kaluwalhatian sa Kaniya na nagligtas sa iyo, at isubsob ang sarili sa pagninilay-nilay tungkol sa kamatayan.

27. Sa buong atensyon ng ating puso at sa diwa ng debosyon, lakaran natin ang ating landas. Ang atensyon at panalangin, kapag pinagsama araw-araw, ay nagbubunga ng isang bagay na kahalintulad ng nag-aapoy na karwaheng ni Elias, na itinaas sa makalangit na mga tuktok ang mga nakikibahagi rito. At ano ang sinasabi ko? Para sa mga nakapagtatag ng kanilang sarili sa pagkamit ng pagkasoberanya, o nagsusumikap na gawin ito, ang isang dalisay na puso ay nagiging langit ng isipan, na may sarili nitong araw, buwan, at mga bituin, at nagsisilbing sisidlan para sa hindi mailarawang Diyos, sa pamamagitan ng mistikal na bisyon at pag-angat (ang tagumpay ng isipan). Ang sinumang may pagmamahal sa banal na birtud ay magsikap sa bawat sandali na bigkasin ang pangalan ng Panginoon at, nang buong sigasig, isalin ang mga salita sa gawa. Ang sinumang, sa pamamagitan ng pagsisikap, ay pinipigil ang kanyang limang pandama—na karaniwang nagdudulot ng pinsala sa kaluluwa—ginagawang pinakagaan para sa isip ang pakikibaka at laban ng puso. Kaya, mag-ingat kang salagin ang lahat ng panlabas na impluwensya (yaong nakasasama sa kaluluwa), at labanan ang mga kaisipang nagmumula rito sa loob gamit ang mga espirituwal na paraan na ipinagkaloob ng Diyos, na ginagabayan ng sining ng: sa pamamagitan ng paggawa ng pagbabantay, pigilin ang mga pagnanasa tungo sa makamundong ligaya; maging katamtaman sa pagkain at pag-inom; at pahinain ang iyong katawan nang sapat upang mapadali para sa iyong sarili ang pakikibaka ng puso sa tamang panahon. Sa lahat ng ito, ikaw ay gagawaran ng pabor sa iyong sarili, at hindi sa iba. Pahiranang ang iyong kaluluwa sa pamamagitan ng pag-iisip sa kamatayan, at tipunin ang iyong nagkakalat na isipan sa pamamagitan ng paggunita kay Cristo Jesus; lalo na sa gabi, kapag karaniwang mas malinaw at mas maliwanag ang isipan, na malinaw na pinagmamasdan ang Diyos at ang lahat ng bagay na banal.

28. Huwag din nating iwasan ang mga paghihirap ng pag-aawit sa katawan: sapagkat kung paanong ang trigo ay sumisibol mula sa lupa, gayon din naman mula sa mga paghihirap na ito ay sumisibol ang espirituwal na kagalakan at karanasan sa kabutihan. Huwag nating balewalain, sa pamamagitan ng maling pangangatwiran, ang mga hinihingi ng budhi, sapagkat hinihikayat tayo nito sa mga bagay na makapagligtas at aktibo, at palagi nitong ipinapahayag kung ano ang ating tungkulin at kung ano ang ating pananagutan, lalo na kapag ito ay napadalisa ng isang buhay, aktibo, at banayad na pagkamapigil sa sarili ng isip. Sa ganitong mga pagkakataon, dahil sa kadalisan nito, karaniwan itong nagbibigay ng malinaw na paghatol (sa lahat ng

inihaharap dito—isang paghatol na makatarungan at tiyak), na nag-aalis ng anumang pag-aalinlangan. Dahil sa lahat ng mga kadahilanang ito, hindi dapat maligaw ang isang tao sa pamamagitan ng maling pangangatwiran; sapagkat ipinapahayag nito sa atin ang isang buhay na kaaya-aya sa Diyos, at, habang mahigpit nitong pinapagalitan ang kaluluwa kung nadumihan nito ang isip ng mga kasalanan, ipinapakita nito ang paraan upang itama ang mga paglabag, pinupukaw ang nahulog na puso na magsisi, at itinuturo rito ang isang lunas na may matamis na panghihiikayat.

29. Ang usok na tumataas mula sa panggatong ay madalas na nakasasakit sa mata; subalit pagkatapos ay nagbibigay ito ng liwanag sa mga ito at nagdadala ng ginhawa sa mga dati nitong ginambala. At ang patuloy na pagsisikap na panatilihin gising ang mga mata ng isip ay nakakapagod at nagpapabigat sa ulo. Ngunit si Jesus, kapag tinawag sa panalangin, ay dumarating at nagbibigay-liwanag sa puso. Ang pag-alala sa Kanya, kasama ang liwanag (ng ating panloob na pagkatao), ay nagkakaloob ng pinakamataas sa lahat ng mga biyaya (ito ay ang Panginoon Mismo).

30. Ang kaaway, na nasanay nang guluhin ang ating isipan, ay naghahangad na akitin tayo na makipag-alikabok sa kanya, at—bagaman tayo'y nilikha sa wangis ng Diyos—ay mabuhay ayon sa tiyan. Ngunit sinabi ng Diyos: *'Ilalagay ko ang pagkapoot sa pagitan mo at ng babae'* (Gen. 3:15). Dahil dito, nararapat tayong laging manalangin sa Diyos, upang sa pamamagitan nito ay malampasan natin ang bawat araw nang hindi tinatamaan ng nag-aapoy na mga pana ng diyablo. *'Aakubkob ko,'* sabi ng Diyos (sa pamamagitan ng Salmist), *'yaong mga nakakakilala sa Aking pangalan'* (Awit 90:14). At muli: *'Ngunit malapit sa mga natatakot sa Kaniya ang Kaniyang kaligtasan'* (Awit 84:10).

31. Ang pinagpalang Apostol, ang piniling sisidlan, na nagsasalita kay Kristo, na may malaking karanasan sa panloob, hindi nakikita, at espirital na pakikibaka na nagaganap sa loob natin, ay nagsabi sa kaniyang Sulat sa mga taga-Efeso: *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga makapangyarihan ng kadiliman ng sanlibutang ito, at laban sa mga espirital na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga kaharian'* (Efe. 6:12). Sinabi rin ni Apostol Pedro: *'Maging matatag kayo at magbantay, sapagkat ang ating kalaban na si diyablo ay gumagala na parang nag-aangal na leon, naghahanap ng kaninuman na malalamon; labanan ninyo siya, na matatag sa pananampalataya'* (1 Ped. 5:8–9). Ang ating Panginoong Jesucristo Mismo, nang magsalita Siya tungkol sa iba't ibang disposisyon kung saan tinatanggap ang mga salita ng Ebanghelyo, ay nagsabi: *'Pagkatapos ay dumarating ang diyablo at dinudukot ang salita mula sa kanilang puso'* — isang pagnanakaw na ginagawa niya sa pamamagitan ng pagtatanim ng masamang pagkalimot, *'upang ang mga hindi naniwala ay hindi maligtas'* (Lucas 8:12). — At muli sinasabi ng Apostol (Pablo): *'Kinagagalak ko ang batas ng Diyos sa aking panloob na pagkatao; ngunit nakikita ko ang ibang batas sa aking mga miyembro, na nakikipaglaban sa batas ng aking isipan at ginagawang bihag ako nito'* (Roma 7:22–23). — Sinabi nila ang lahat ng ito upang turuan tayo at ipahayag sa atin ang mga bagay na nakatago sa atin.

32. Kapag nawalan ng pagsisi sa sarili at kababaang-loob ang isip, karaniwan itong nagiging mayabang, iniisip na nakahihigit ito sa marami. Sa pagnanais nating magkaroon ng kamalayan sa ating sariling kahinaan, maging tayo'y matalino gaya ng sinabi ng isa: *'Mga kapatid, hindi ko iniisip na nakamtan ko na ito: 'ngunit isang bagay ang aking ginagawa: kinakalimutan ko ang mga bagay na nasa likuran at nagsusumikap ako tungo sa mga bagay na nasa unahan, tinatahak ko ang patutunguhan upang makamit ang gantimpala ng tawag ng Diyos sa itaas kay Cristo Jesus'* (Fil. 3:13–14). Mulí: *'Hindi ako tumatakbo nang walang patutunguhan; hindi ako nakikipaglaban na parang sumasuntok sa hangin. Sa halip, dinidisciplina ko ang aking katawan at pinapailalim ito sa aking kapamahalan, baka nga, matapos kong mangaral sa iba, ay ako mismo ang hindi maging karapat-dapat'* (1 Cor. 9:26–27). Nakikita mo ba kung ano ang kababaang-loob, at kung ano rin, sa parehong oras, ang pagsisikap para sa kabutihan? Nakikita mo ba kung ano ang kahalintulasan ng kababaang-loob, kahit sa Santo Pablo, na isang napakadakila at marangal na ? (Ngunit pakinggan mo pa ang iba niyang sinasabi.) — Sinabi ni Cristo, *'Pumarito ako sa mundo upang iligtas ang mga makasalanan, na ako ang nangunguna sa kanila'* (1 Tim. 1:15). — At sa katunayan, paano nga ba tayo hindi magiging mapagkumbaba, kung isasaalang-alang natin ang kahirapan ng ating kalikasan? Sapagkat ano pa ang mas mabigat kaysa sa alabok ng lupa? At dapat nating alalahanin ang Diyos, sapagkat para diyan tayo nilikha; at dapat nating sanayin ang ating sarili sa disiplina ng pagpipigil sa sarili, upang mas maging madali ang pagsunod sa mga yapak ng ating Panginoon.

33. Imposible para sa sinumang nagpapasuko sa masasamang kaisipan na maging malaya sa kasalanan sa kanilang panlabas na pag-uugali. Ang mga hindi inaalís ang masasamang kaisipan mula sa kanilang puso

ay hindi maiwasang ipakita ito sa katugmang masasamang gawa. Ang dahilan kung bakit may nakatingin nang may kahalayan ay dahil ang kanilang panloob na mata ay unang nadumihan at naging malabo. Gayundin, ang dahilan ng pagnanais na makinig sa mga kahiya-hiyang bagay ay ang masigasig na pakikinig, gamit ang mga tenga ng kaluluwa, sa lahat ng binubulong ng masasamang demonyo sa loob natin para sa ating kapahamakan. Dapat nating linisin ang ating sarili sa Panginoon, sa loob at sa labas; bawat isa sa atin ay dapat magbantay sa ating mga pandama at linisin ang ating sarili araw-araw mula sa impluwensya ng mga pagnanasa at mula sa mga paglabag. Tulad ng noong mga araw ng ating dating kamangmangan, nang tayo ay nalulong sa kayabangan ng isip ng mundo, inialay natin ang buong ating isip at lahat ng ating pandama sa taksong dulot ng kasalanan, gayon din ngayon, na tayo ay lumigon na sa buhay ayon sa Diyos, nararapat nating ialay ang buong ating isip at lahat ng ating pandama sa buhay at tunay na Diyos, sa katotohanan at kalooban ng Diyos.

34. Una ang '*pagbangga*' (προσβολή – isang bangga, ang kilos kung saan ang isang hinagis na bagay ay tumatama sa tinutukan nito); kasunod ang '*pagkakatugma*' (συνδυασμός – isang pagsasama, ang pansin ng isip ay nakatutok sa bagay, kaya't wala nang iba pa kundi ang kaluluwa at ang bagay na tumama rito at nakuha ang pansin nito); higit pa rito, ang '*pagkakatugma*' (ang bagay na tumama at nakuha ang pansin ay nagising ng pagnanasa – at pumayag ang kaluluwa rito – kaya nabuo ang isang pagsasama); kasunod nito, ang '*pagkabihag*' (kinuha ng bagay ang kaluluwa bilang bihag, na nagnasa rito, at, bilang isang alipin, ginagabayan ito tungo sa pagkilos); sa wakas, ang '*pagsubok*' (πάθος – isang karamdaman ng kaluluwa), na sa pamamagitan ng madalas na pag-uulit (ang pagbibigay-kasiyahan sa parehong pagnanasa) at ugali (ng mga gawaing nagbibigay-kasiyahan dito), ay naging naka-ukit sa kaluluwa (naging isang katangian ng pagkatao). Dito nagaganap ang larangan ng digmaan para sa tagumpay sa pakikibaka sa loob natin! Ganito rin ito tinutukoy ng mga Banal na Ama.

35. At – ayon sa kanila – ang '*pagkakabit*' ay isang payak na kaisipan, o isang imahe ng isang bagay na kakabango pa lamang sa puso at nagpakita sa isipan; ang '*pagkakaugnay*' ay isang dayalogo sa bagay o imahe na nagpakita, mapag-alab man o hindi; ang '*pagkakapareho*' ay ang hilig ng kaluluwa patungo sa isang bagay na nakikita ng mata ng isipan, na sinasamahan ng kagalakan; ang '*pagkaka-akit*' ay ang sapilitan at hindi kusang pag-ikot ng puso (patungo sa pagkakakulong), ang pananatili nito roon, at ang pagsasanib nito, wari, sa isang nag-iisang buhay (sunousia) kasama ang bagay na naka-akit dito, na mula sa pagsasanib na iyon ay naglalaho ang ating mabuting kalagayan (nawala ang ating kapayapaan); Ang pagnanasa, gayunpaman, ay sinasabing nag-uugat sa kaluluwa sa pamamagitan ng matagal na pagkakaugnay (sa isang bagay). Sa lahat ng ito (mga kilos o kalagayan), ang '*una*' ay walang kasalanan, ang '*pangalawa*' – hindi lubos na ganoon; ang '*pangatlo*' ay nakasalalay sa kalagayan ng asketiko (marahil ayon sa sukat ng pagsisikap at pakikibaka); ang '*pakikibaka*', gayunpaman, ay ang sanhi ng alinman sa mga korona (kapag naninindigan nang matatag) o ng mga paghihirap (kapag nahuhulog).

36. Ang *pagkaalipin* ay isang bagay habang nananalangin, at lubos na iba naman kapag hindi nananalangin. Ang pagnanasa ay walang dudang nasasailalim sa katumbas na pagsisisi, o sa darating na paghihirap. Ang sinumang lumalaban, o nananatiling walang pagnanasa sa una—ito ay, sa pagkakaugnay—ay pinuputol ang lahat ng kahihiyan sa isang iglap. – Ganito ang laban na isinasagawa ng masasamang demonyo laban sa mga monghe at karaniwang tao, na may tagumpay at pagkatalo, gaya ng ating nasabi na. Naghihintay ang mga korona para sa mga nagwawagi, samantalang naghihintay naman ang pagdurusa para sa mga bumabagsak at hindi nagsisisi. Kaya't magsikap tayo laban sa kanila sa ating isipan, upang hindi natin isabuhay ang kanilang masasamang payo sa pamamagitan ng nakikitang makasalanang gawa. Magsikap tayong hanapin ang kaharian ng langit sa loob natin, at putulin ang bawat kasalanan sa ating puso. Sa pamamagitan ng ganitong marangal na pagsisikap, mapapanatili natin ang kalinisan ng puso at walang patid na pagsisisi sa harap ng Diyos.

37. Maraming monghe ang hindi alam ang mga ilusyon ng isipan na ipinapataw dito ng mga demonyo. Nakatuon sila sa pagiging masigasig sa kanilang tungkulin, hindi pinapansin ang isipan, at namumuhay nang payak at tapat. Naniniwala ako na, dahil hindi pa nila natikman ang kalinisan ng puso, ay hindi nila lubos na namamalayan ang kadiliman ng mga panloob na pagnanasa. Ang mga hindi nakakakilala sa pakikibakang binanggit ni San Pablo, maaaring hindi nasubok ng karanasan sa kabutihan, at itinuturing lamang na pagbagsak ang mga kasalanang nagawa, na hindi pinapansin ang mga tagumpay at pagtagumpay ng isip na hindi nakikita ng pisikal na mata, sapagkat ito ay nakatago at kilala lamang ng Diyos, ang nag-iisang gantimpala sa pagsisikap, at ng budhi ng nagsusumikap. Mukhang ang mga sumusunod na salita ng Kasulatan ay nakalaan para sa ganitong mga tao: 'Sinasabi nila, "*Kapayapaan, kapayapaan,*" ngunit walang kapayapaan' (Ezek.

13:10). Dapat tayong manalangin para sa mga kapatid na, dahil sa kanilang pagiging payak, ay napapabayaang sa ganitong kalagayan, at turuan sila hangga't maaari, upang hindi lamang sila lumayo sa mga nakikitang masamang gawa, kundi pati na rin sa kasamaan na gumagawa sa loob ng puso. Tungkol naman sa mga may banal na pagnanais na linisin ang mata ng kaluluwa (ibig sabihin, ang mismong paningin ng kaluluwa), may ibang gawa si Cristo at ibang sakramento.

38. Ang malalim na kamalayan sa kamatayan ay tunay na pinagsasama sa sarili ang maraming birtud. Ito ang ina ng luha, ang gabay sa ganap na pagpipigil sa sarili, ang paalala ng Gehenna, ang ina ng panalangin at luha, ang tagapangalaga ng puso, ang pinagmumulan ng pagninilay-nilay at paghuhusga; sa pamamagitan nito, ang malalim na takot ng mga anak sa Diyos at ang paglilinis ng puso mula sa mga mapanlabas na kaisipan ay sumasaklaw sa marami sa mga utos ng Panginoon. Sa ganitong puso, nasasaksihan ang isang pakikibaka at isang gawaing matapang na tinitii nang may sukdulang kahirapan. At ito nga ang pinakabagabag ng maraming mandirigma ni Cristo.

39. Karaniwang may hindi inaasahang kapahamakan o sakuna na sumisira sa ating pokus ng isipan at, matapos nitong hilahin ang isipan mula sa kalagayan nitong nakatuon sa kaligtasan—na pinapatay ang pagnanais para sa pinakamabuti—ay hinihila ito patungo sa makasalanang pagtatalo at alitan. Ang sanhi ng ganitong kalamidad, na napakasirâ para sa atin, ay ang ating kawalang-ingat laban sa mga tukso (na handang salakayin tayo anumang sandali, mula sa hindi malayong direksyon).

40. Wala sa mga kapahamakan na naghihintay sa atin sa bawat sandali ang makagugulo o makalulungkot sa atin, basta't, sa pagkaunawa natin sa kanilang hindi maiiwasan, laging isinasaalang-alang natin ito. Ito ang dahilan kung bakit sinasabi ng Banal na Apostol na si Pablo: *'Nagagalak ako sa mga kahinaan, sa mga kapighatian, sa mga pangangailangan'* (2 Cor. 12:10). At muli: *'Ang lahat ng nagnanais mamuhay nang banal kay Cristo Jesus ay papahirapan'* (2 Tim. 3:12). Sa Kaniya ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen.

Elias, presbiter at exarkos

Isang maikling salaysay tungkol sa kaniya

Hindi alam kung ang Kapanahong Elijah na ito, na kilala rin bilang Ekdik, ay si Elijah ng Crete, ang tagapaliwanag ng mga teolohikal na sinulat ni San Gregorio ng Nazianzus, o kung ibang tao. Gayunpaman, batay sa mga kabanatang sumusunod, malinaw na siya ay isang taong may pinakamataas na karunungan, sa panlabas na karunungan at, lalo na, sa ating espirituwal na karunungan; at ang kanyang mga salita ay malinaw na nagpapahayag at makapangyarihan, bagaman paminsan-minsan ay medyo malabo. Samakatuwid, hindi namin iniisip na isang pagmamalabis na tawagin ang koleksiyong ito ng mga sinulat—tulad ng pamagat ng mga kabanata ng matalinong Elias— isang uri ng espirituwal na hardin, na hindi lamang puno ng makukulay na damo kundi pati na rin ng mga punong namumunga, at huwag tayong mahiya na anyayahan ang mga naghahanap ng espirituwal na aliw sa paraisong ito, na may buong kumpiyansang ang lahat ng kanilang espirituwal na pandama—paningin, pang-amoy, at panlasa—ay makakahanap ng saganang kasiyahan dito (sa madaling sabi – mula sa pambungad ni Grech. Dobrot.). Ang pamagat ng mga kabanata ni Nanak na si Elijah – **Anflogion**, na ang ibig sabihin ay 'isang tpaktrat tungkol sa mga bulaklak' o 'isang koleksyon ng mga bulaklak' – ay nagpapahiwatig na ito ay isinulat habang binabasa niya ang mga Banal na Ama, na ang mga kaisipan ay tinanggap ng matanda ng Diyos sa kanyang puso at nais niyang ingatan para sa kanyang sarili, kaya't itinatala niya ito, na paminsan-minsan ay isinasalaysay sa mismong salita ng mga Ama at paminsan-minsan naman ay sa sarili niyang salita. Dahil dito, maaaring nakita ng mga mambabasa sa mga ito ang impluwensya ng isa o ng iba sa mga Ama, o itinalaga pa nga ang mga ito sa isa sa kanila, gaya nga ng nangyari sa Kanluran. Doon, sa Vatican Codex ng mga gawa ni San Maximus, iniaugnay ang mga ito sa Ama na ito; at isinama ni Migne, isang kamakailang editor ng mga gawa ng mga Banal na Ama, ang mga ito sa mga gawa ni San Maximus, kasunod ng kanyang pitong daang kabanata—pawang spekulatibo at praktikal—sa ilalim ng pamagat na: 'Iba pang mga kabanata na hinango mula sa Vatican Codex ng mga gawa ni San Maximus' (Patrologia Graecae, vol. X). Naniniwala kami na mas naging maginhawa para sa mga nagsama-sama ng Greek Dobrotolubie na tukuyin kung kanino dapat iaugnay ang mga kabanatang ito, at sinunod namin ang kanilang ginawa, na kinikilala ang mga kabanatang ito bilang gawa ng isang matandang si Elijah. Napapansin namin, para sa kaalaman ng mambabasa, na sa Greek Dobrotolubie ang mga kabanata ay nahahati sa dalawang

kalahati (109–140). Sa edisyon ni Migne, ang mga kabanata ay sunud-sunod ang bilang mula simula hanggang wakas. Sinusunod namin ang huli sa aspetong ito. Mapapansin ng mambabasa na sa aming salin, ang bilang ng mga kabanata ay hindi sunud-sunod, at may ilang hindi isinama. Ipinapahiwatig ng mga hindi pagsasama na ang katugmang mga kabanata ay hindi rin isinama dahil sa kanilang kalabuan. Gayunpaman, kakaunti lamang ang ganitong mga pagkakataon.

Isang Koleksyon ng mga Bulaklak, Inihanda nang May Malaking Karunungan ni Elijah, ang Pinakabatang Presbyter at Ecdicus

1. Ang isang Kristiyano na tunay na naniniwala sa Diyos ay hindi dapat magpakasasa sa walang-pakialam na kapanatagan, kundi dapat laging asahan ang tukso at maging handang harapin ito, upang, kapag ito'y dumating, hindi siya matigilan o maligalig, kundi mapasalamat na tiisin ang pasanin ng dalamhati, na isinaalang-alang ang sinasabi sa Awit sa pamamagitan ng Propeta: *'Subukin Mo ako, O Panginoon, at pagsubukin Mo ako'* (Awit 25:2) – at iyon, sa isa pang Salmo, hindi sinabi ng Propeta: *'Ang Tiyong pagdidisiplina'* ang wawasak sa akin, kundi, *'ay magwawasto sa akin sa huli'* (Awit 17:36).

2. Ang simula ng kabutihan ay ang takot sa Diyos, at ang wakas ay ang pag-ibig sa Diyos. Ang simula ng lahat ng kabutihan ay isang aktibong isip at may layuning kilos. Sapagkat hindi mabuti ang kilos na walang dahilan, at gayundin, hindi mabunga (progresibo) ang isip na walang kilos.

3. Ang gawain ng katawan ay pag-aayuno at pagbabantay, samantalang ang gawain ng mga labi ay ang pag-awit ng mga salmo. Ngunit ang panalangin ay mas mabuti kaysa sa pag-awit ng mga salmo, at ang katahimikan ay mas mahalaga kaysa sa mga salita. Ang gawain ng mga kamay ay yaong ginagawa nila nang walang reklamo; at ang gawain ng mga paa ay yaong isinasagawa nila sa unang utos. Ang gawain ng kaluluwa ay pagpipigil sa sarili na may kasamang pagkamapayak, at pagkamapayak na kumikilos nang may pagpipigil sa sarili; at ang gawain ng isip ay panalangin sa pagmumuni-muni, at sa panalangin, ang pagmumuni-muni sa Diyos.

4. Ang awa at katotohanan ang namumuno sa lahat ng birtud; ang bunga nila ay kababaang-loob, at mula rito, ayon sa mga Banal na Ama, sumisibol ang katalinuhan, na kung wala rito ay wala sa mga nabanggit na birtud ang makakamit ang kaganapan.

5. Ang kilos na hinamak ang pukyutan ng katwiran ay nagiging parang baka na gumagala nang walang patutunguhan; at ang katwiran, na hinubad ang marangal na balabal ng kilos, ay hindi mukhang kagalang-galang, kahit na nagsusumikap itong maging ganoon.

6. Ang isang matapang na kaluluwa, na parang isang babaeng may dalang dalawang nag-aalab na sulo—ang aktibo at ang kontemplatibo—ay ginagampanan ang tungkulin nito sa buong buhay. Ang kabaligtaran naman ang totoo sa isang kaluluwang inaalipaya ng mga ligaya.

7. Ang kusang-loob na pagdurusa ay hindi sapat para makamit ng kaluluwa ang ganap na kalayaan mula sa kasalanan, maliban kung ito ay pinapino rin sa nag-aalab na pugon ng hindi kusang-loob na pagdurusa.

8. Maliban kung, para sa ganap na paglilinis mula sa kasalanan, ang kaluluwa ay dumaan, na parang tabak, sa apoy at tubig—ibig sabihin, sa kusang-loob at hindi kusang-loob na mga paghihirap at pagsubok—hindi ito maaaring manatiling walang galos kapag hinarap sa hindi kanais-nais na kapahamakan.

9. Tulad ng pagkakaroon ng tatlong pangunahing sanhi ng kusang-loob na tukso—kalusugan, kayamanan, at katanyagan—ganun din, may tatlong sanhi ng hindi kusang-loob na tukso: pagkalugi, karamdaman, at paninirang-puri. Lahat ng bagay na ito ay nagpapalago sa ilan, habang naghahatid sa iba sa kapahamakan.

10. Ang tunay na mabuting tao ay may kabutihan na nakaugat sa loob; para sa mga mayabang, gayunpaman, ito ay nasa kanilang isipan lamang. Ang kaaway ng kabutihan ay nagtatago ng kasamaan sa ibabaw, samantalang ang makasariling hedonista ay nagtatago nito sa kailaliman ng kanyang puso.

11. Hindi madalas, at hindi sinasadya, na ang taong nagmamahal sa kabutihan ay nabibigo na kumilos nang matuwid; gayunpaman, madalas at kusang-loob itong nangyayari sa mga naglalaman pa rin ng mga sanhi ng kasamaan.

12. Ang mga madalas magkasala ay hindi madaling magbalik-loob; samantalang para sa mga hindi nagkakasala dahil sa hilig, ang pagsisisi ay mas madaling magawa, at sa katunayan ay bihirang kinakailangan pa.

13. Dapat samahan ng damdamin at budhi ang binibigkas na salita, upang ang Banal na Salita, na nagsabi, *'Narito ako sa gitna nila'* (Mateo 18:20), ay hindi mahiya dahil sa kapalastangan o kawalang- batas ng sinasabi o ginagawa.

14. Hindi pa masasabi tungkol sa isang taong hindi dinudumihan ang kanyang kaluluwa sa pamamagitan ng kanyang mga gawa na pinananatili niyang walang mantsa sa pamamagitan ng kanyang mga salita; at hindi rin masasabi tungkol sa isang taong pinananatili niyang malinis sa pamamagitan ng kanyang mga salita na hindi niya dinudumihan ito sa pamamagitan ng kanyang mga iniisip. Sapagkat ang makasalanang ay gumagawa nito sa tatlong paraan (ibig sabihin, sa pamamagitan ng gawa, salita, at iniisip).

15. Hindi mo malinaw na makikita ang mukha ng kabutihan habang nasisiyahan ka pa sa pagtingin sa kasalanan. Magiging kasuklam-suklam sa iyo ang huli kapag hinahangad mong tikman ang una, at iniwas mo ang iyong mukha mula sa ganoong larawan.

16. Sa simula, inatake ng mga demonyo ang kaluluwa sa pamamagitan ng mga kaisipan kaysa sa mga gawa; ngunit, siyempre, ang kanilang pangunahing layunin ay ang mga gawa. Ang sanhi ng mga gawa ay nasa pandinig at paningin, samantalang ang sanhi ng mga kaisipan ay nasa ugali at sa mga demonyo.

17. Ang makasalanang bahagi ng kaluluwa ay tatlong uri, na nagpapakita sa sarili sa pamamagitan ng mga gawa, salita, at iniisip. Ngunit ang birtud ng kawalang-kasalanan ay anim na uri: sapagkat hinihiling nito na bantayan ang limang pandama at ang salitang binibigkas upang hindi mahulog sa kasalanan. *'Kung ang sinuman ay hindi nagkakasala sa pananalita, siya ay isang perpektong tao, na kayang pigilan ang buong katawan,'* sabi ni San Santiago (3:2). Ganoon din ang sa limang pandama.

18. Ang hindi malinaw na bahagi ng kaluluwa ay nahahati sa anim na bahagi: ang limang pandama at ang pananalita, na kapag walang pasyon, ay nagpapakalinaw sa lahat ng iba pang bahagi, na hindi mapaghihiwalay na nakakalat sa mga ito, ngunit kapag may pasyon, ay dinudumihan ang lahat.

19. Hindi rin maaaring malinis ang katawan nang walang pag-aayuno at pagbabantay, ni ang kaluluwa nang walang awa at katotohanan; gayundin, ang isipan nang walang pagninilay at pakikipag-isa sa Diyos (ibig sabihin, nang walang panalangin). Sa dalawa, ang huli ang pinakamahalaga.

20. Sa paggalaw sa bilog ng mga nabanggit na birtud, ginagawang hindi matatablan ng mga palaso ng tukso ng kaluluwa ang kaniyang kanlungan—na siyang pagtitiis. *'Sa pamamagitan ng inyong pagtitiis ay ililigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa,'* sabi ng Lord (Lucas 21:19). Ngunit kung ito ay mapunta sa ibang kalagayan, kung gayon, tulad ng isang lungsod na walang pader, kahit sa tunog ng pagbagsak at ingay na naririnig mula sa malayo, ito ay labis na yuyugyugin ng mga hampas ng takot.

21. Hindi lahat ng pantas sa pananalita ay pantas din sa mga espiritwal na bagay; ngunit lahat ng pantas sa mga espiritwal na bagay ay pantas din sa mga bagay sa mundo. Sapagkat ang mundong ito (ang katawan, ang mga pandama, ang kalagayan ng isang tao), bagaman pinapailalim nito ang lahat sa sarili nitong kapangyarihan (– humihingi ng buwis mula sa lahat), ay hindi tumatanggap ng parehong buwis mula sa lahat; sa katunayan, ang ilan ay tuluyang tumatangging magbayad nito.

22. Ang katwiran, na sa kalikasan ay hindi mahahati, ay gayunpaman nahahati sa iba't ibang bahagi: sapagkat sa isa ay ibinibigay ang mas malaking bahagi, at sa iba ay mas maliit; hanggang ang aktibong birtud, na dumarami at lumalawak sa tulong ng mga pangkalahatang birtud, ay maisasakatuparan ang lahat ng posibleng kabutihan sa pamamagitan ng bawat isa sa kanila. Sapagkat palagi nang nangyayari na, kaayon ng kakulangan ng aktibong buhay, mas kaunting sukat ng katwiran ang nakakamtan.

23. Ang panahon at sukat ang mga kasama ng maingat na katahimikan; ang kanyang pagkain, gayunpaman, ay binubuo ng katotohanan; sa pamamagitan nito, ang ama ng kabulaanan, nang dumating siya sa naliligaw na kaluluwa (na umatras mula sa lahat ng bagay), ay hindi niya rito natagpuan ang karaniwan niyang hinahanap.

24. Hindi tunay na mapagkawanggawa ang nagbibigay nang pabigla-bigla ng labis, kundi ang kusang-loob na nagbibigay ng kinakailangan sa mga karapat-dapat.

25. Ang iba ay nakakamit ang di-materyal sa pamamagitan ng materyal na kayamanan, sa pamamagitan ng kanilang katatagan sa paglimos; samantalang ang iba naman, sa pamamagitan ng di-materyal, ay nagkakalayo sa materyal, sa pamamagitan ng pananatili sa diwa (o lasa) ng isang hindi mauubos na kabutihan.

26. Kaaya-aya sa lahat na maging mayaman sa biyaya, ngunit nakalulungkot kung ang isang tao na, sa pamamagitan ng probidensiya ng Diyos, ay tumanggap ng kayamanan ay hindi pinayagang magtamasa nito nang kaunti pa.

27. Huwag kang manlait sa taong, laban sa iyong kalooban, ay 'nag-opera' sa iyo (ibig sabihin, sa pamamagitan ng pagsaway ay inilantad ang kasamaan na nakatago sa iyong kalooban); kundi, sa pagtingin sa karumihang nailabas, sisihin mo ang iyong sarili, at purihin mo ang Diyos, na siyang naging sanhi ng ganoong kaayusan hinggil sa iyo.

28. Huwag kang mawalan ng pag-asa kapag iniisip mo ang tindi ng iyong (espiritwal) na karamdaman; kundi, gamit ang pinakaepektibong lunas laban dito—ang mabibigat na espirituwal na pakikibaka—layuan mo ito, kung taos-puso kang nagmamalasakit sa kalusugan ng iyong kaluluwa.

29. Habang mas matindi mong nararamdaman ang iyong mga espiritwal na karamdaman, mas dapat kang magpasalamat sa siyang nagbunyag nito sa iyo sa pamamagitan ng kaniyang mga pagsaway. Sapagkat sa pamamagitan nito ay naging instrumento siya ng iyong ganap na paglilinis, na kung wala nito ay hindi makapasok ang isip sa dalisay na kaharian ng panalangin.

30. Kapag pinagsabihan ka, dapat kang manahimik o ipagtanggol ang sarili nang mahinahon kung mapanirang-puri ang pagsaway; hindi upang ipilit ang sarili mong posisyon, kundi upang itama ang pagkakamali ng nagsasaway, na maaaring naligaw, marahil dahil sa kakulangan ng kaalaman sa bagay na iyon.

31. Kung paanong ang mga labis na pantas ay hindi nakakaalam ng kanilang sariling mga kamalian, gayundin naman ang mga mapagkumbaba ay hindi nakakaalam ng kanilang sariling mabubuting katangian: sapagkat sa una, ang lahat ng kaalaman sa sarili ay natatakpan ng pagsisi sa sarili, samantalang sa huli, ito ay kaaya-aya sa Diyos.

32. Ang pagwawasto ay nagpapasigla sa kaluluwa, samantalang ang papuri ay nagpapahinga rito at nagiging sanhi ng katamaran sa paggawa ng kabutihan.

33. Ang saligan ng kayamanan ay ginto, at ng birtud ay kababaang-loob. At kung paanong ang taong hindi makarami ng kanyang ginto ay nananatiling mahirap, kahit na hindi siya ganoon sa paningin ng iba: gayundin, kung walang kababaang-loob, ang taong may birtud ay hindi namumunga ng mabuti.

34. Tulad ng isang mangangalakal na walang ginto ay hindi tunay na mangangalakal, gaano man siya kahusay sa kalakalan; gayundin, ang nagsusumikap nang walang kababaang-loob ay hindi makakakita ng mabubuting bunga ng birtud, gaano man siya manalig sa sarili niyang karunungan.

35. Tulad ng dapat magaling sa pagsunod sa lahat ng mga utos, gayon din ang dapat na siyang natatakot na matagpuang dayuhan sa gitna ng mga nakahiga sa piging ng kasal ay lalo pang magpakababa.

36. Pag-isahin ang pagpipigil sa sarili at kasimplehan, at ang katotohanan at kababaang-loob – at makakasama mo ang katotohanan sa iyong salo-salo, na sa piling nito ay gustong-gusto ng bawat iba pang birtud na mapasama, na parang sa isang piging.

37. Ang mabuting pag-uugali ay nagpapatotoo sa kagandahan ng birtud, samantalang ang kaayusan ng kilos ng isang tao ay nagpapatotoo sa kapayapaan ng kaluluwa.

38. Ang unang birtud ay ang hindi magkasala sa anumang paraan; ang pangalawa ay ang hindi mahiya sa pag-amin ng sariling kasalanan; gayunpaman, hindi rin dapat maging walang hiya ang isang tao rito, kundi dapat niyang pagpapakumbaba ang sarili, at kapag pinagsabihan, sabihan din ang sarili, at kusang-loob na tanggapin ang penitensya; sapagkat kung hindi ito mangyayari, walang halaga ang anumang iniaalay sa Diyos.

39. Kapag tinitii ang kusang-loob na pagdurusa (mga gawa ng pagpapahirap sa sarili), dapat ding mapagkumbabang tanggapin ang hindi kusang-loob na pagdurusa, na binubuo ng paninirang-puri, mga pagkalugi at mga karamdaman. Ang hindi mapagkumbabang tumatanggap sa mga huli, kundi ay hindi nasisiyahan rito at nagrereklamo, ay parang isang taong palaging nagnanais kumain ng kanyang tinapay na walang asin.

40. Bagaman siya ay isang panginoon, ang siyang kumukuha ng anyo ng isang alipin ay yaong, gamit ang mga Banal na Salita, hinuhugasan ang maruming kasuotan (ng kaluluwa) ng kaniyang kapuwa at inaayos ang mga punit sa pamamagitan ng paglalagay ng mga panakip. Ngunit ang siyang gumagawa nito, mag-ingat siyang huwag gawin ito dahil sa kayabangan, kundi dahil kumikilos siya sa ganitong paraan, upang, kasama ng gantimpala para rito, hindi niya mapawalang-saysay ang dangal ng kapangyarihan na nararapat sa kanya.

41. *'Ingatan ng Panginoon ang iyong paglabas at pagpasok'* (Awit 120:8) – sa pamamagitan ng pagpipigil sa pagkain at pananalita. Sapagkat ang sinumang nagpapigil sa pagkain—na pumapasok sa katawan—at sa pananalita—na lumalabas, ay iniwasan ang kasakiman ng mga mata at tinatamasa ang hindi matalinong galit; ito ang mga bagay na pinakadapat ikabahala ng isang asketa, baka't makalusot ang mga ito.

Mula rito, ang aktibong buhay ay nagkakaroon ng lakas, at ang pagmumuni-muni ay nagkakaroon ng katatagan.

42. Ang iba naman ay maingat na nagbabantay sa pagkaing kanilang kinakain, ngunit hindi pinapansin ang mga salitang lumalabas sa kanilang bibig. Ang mga taong ito, ayon sa Ecclesiastes, ay hindi alam kung paano ugisain ang galit mula sa puso at ang pagnanasa mula sa laman (Eccl. 11:10): na dito'y pinapalinis ang puso ng Banal na Espiritu na siyang nagpapabago sa atin.

43. Hayaan mong mag-alab ang iyong sikmura dahil sa kakulangan ng pagkain, at ang iyong puso ay mapigil ng pagpipigil sa iyong dila; at ang iyong mga lakas—ang iyong pagnanasa at ang iyong pagkasusuklam—ay laging maglilingkod sa iyo para sa kabutihan.

44. Ang nagsusumikap ay dapat malaman kung kailan at anong pagkain ang ibibigay sa katawan—bilang isang kaaway—at kung kailan ito aaliwin at papatibayin, bilang isang pagod na kaibigan: baka sa kamalian ay bigyan niya ito ng pagkain para sa kaibigan kapag ito ay kaaway, at pagkain para sa kaaway kapag ito ay kaibigan; at, matapos niyang guluhin ito sa kapwa, sa oras ng tukso, ay matagpuan niya ito sa panig ng mga kaaway na nakikipagdigma.

45. Kapag ang isang taong kumakain ay mas pinipili ang sustansya kaysa sa ligaya ng lalamunan, dumarating sa kaniya ang biyaya ng luha at nagsisimula itong magbigay-aliw sa kaniya nang may ganoong kapangyarihan na nakakalimutan niya ang lahat ng ibang ligaya, sapagkat lubos siyang nasisiyahan sa walang kapantay na tamis ng mga luhaing ito.

46. Para sa mga nagpapalapad ng kanilang landas, natutuyo ang luha; ngunit para sa mga umiibig sa makipot na landas, dumadaloy ito sa malakas na agos.

47. Ang makasalanang at ang matuwid ay parehong may dalamhati; ngunit ang una ay nalulungkot na hindi pa siya lubusang lumalayo sa kasalanan, samantalang ang huli ay nalulungkot na hindi pa niya nararating ang lahat ng mabuti.

48. Ang panalangin at katahimikan ay kabilang sa mga birtud na nasa ating kapangyarihan; samantalang ang pag-aayuno at pagbabantay ay kabilang sa mga birtud na hindi lubos na nasa ating kapangyarihan, sapagkat nakadepende rin ang mga ito sa pisikal na kalagayan ng isang tao. Dapat samakatuwid na piliin ng isang asceta ang pinaka-magagawa at kapaki-pakinabang para sa kanya.

49. Ang bahay ng panalangin ay ang pagtitiis: sapagkat dito ito pinatatag; at ang kanyang pagkain ay ang kababaang-loob: sapagkat dito ito pinapalakas.

50. Huwag mong itali ang iyong sarili sa maliliit na bagay, at hindi ka magiging alipin ng mga dakila: sapagkat hindi kailanman nangyayari na ang mas malaking kasamaan ay sumisibol bago ang mas maliit.

51. Sa kanino namamayani ang awa at katotohanan, sa taong iyon ay matatagpuan din ang lahat ng kaaya-aya sa Diyos; sapagkat ang una ay hindi humahatol sa sinuman nang walang awa, samantalang ang huli ay hindi nagpapakita ng pagkiling sa sinuman nang walang katotohanan.

52. Ang siyang naglutas ng pagpipigil sa sarili sa pamamagitan ng pagiging payak ay makikibahagi sa kagalakang naghihintay doon.

53. Hindi mo mapuputol ang mga pagnanasa na nakikipaglaban sa iyo maliban kung ititigil mo muna ang pag-aararo sa lupaing pinagkukunan nila ng sustansiya.

54. Ang iba ay naghahangad lamang na linisin ang katawan, samantalang ang iba naman ay naghahangad ding linisin ang kaluluwa: sapagkat ang ilan ay nagkaroon ng lakas na pigilan lamang ang makasalanang gawa, samantalang ang iba naman ay nagkaroon ng lakas na pigilan din ang mga pagnanasa; at ang mga nagkaroon ng lakas na pigilan pati na ang kahalayan ay tunay na kakaunti.

55. Ang isang tao ay may masidhing pagnanasa kung ang kanyang hilig sa kasalanan ay mas malakas kaysa sa kanyang pag-iisip, kahit na hindi pa siya nakasala; ang isang tao ay may kahalayan kung ang kilos (enerhiya) ng kasalanan ay mas mahina kaysa sa kanyang pag-iisip, kahit na siya ay napapailalim sa pagnanasa sa loob; ang isang tao ay may pagkiling kung siya ay malaya, o mas tamang masunurin, na nakakabit sa pareho; magiging walang-pagnanasa ang isang tao kung hindi niya kilala (kung hindi niya nararanasan) ang iba't ibang ganoong makasalanang kilos at kalagayan.

56. Ang pagnanasa ay natataboy mula sa kaluluwa sa pamamagitan ng pag-aayuno at panalangin; ang kahalayan sa pamamagitan ng pagbabantay at katahimikan; ang pagkiling sa pamamagitan ng katahimikan at pagiging mapagmatyag. Ang paglayo sa makamundong bagay, gayunpaman, ay natatag sa pamamagitan ng pag-alala sa Diyos.

57. Mula sa mga labi ng taong walang pagnanasa, na parang pulot-pukyutan, ay tumutulo ang mga salita ng buhay na walang hanggan. Sino nga, kung gayon, ang matuturing na karapat-dapat na hipuin ang mga labi ng taong iyon ng sarili niyang labi, manirahan sa gitna ng kanyang dibdib, at mabango ng matamis na halimuyak ng kanyang mga kasuotan? – ibig sabihin, ang magsaya sa mga bunga ng birtud, na ang bango ay hihigit sa lahat ng samyong kilala natin sa pamamagitan ng ating mga pandama (Kanta ng mga Kanta 4:10–11)?!

58. Ang bawat kaluluwa ay tatanggalan ng nakikita; subalit, pagdating sa katawan ng kasalanan, kakaunti sa mga nakaranas ng ligaya ng buhay na ito sa lupa ang magiging ganoon.

59. Lahat ng nabubuhay ay patay sa laman; ngunit tanging yaong nagkamuhi sa kasalanan nang buong puso ang patay sa kasalanan.

60. Ang makatuwirang kaluluwa, na matatagpuan sa pinagtagpo ng liwanag ng pandama at ng liwanag ng pag-iisip, ay kaya, sa pamamagitan ng isa, na makakita at magsagawa ng mga gawaing pisikal, at sa pamamagitan ng isa pa, ng mga gawaing espirituwal. Ngunit dahil ang liwanag ng katwiran sa loob nito ay nanghina, samantalang ang liwanag ng mga pandama ay naging mas maliwanag, dahil sa isang nakagawiang gawi ng huli na itinatag mula pa sa simula: hindi nito ganap na maililingon ang tingin nito sa mga banal na bagay maliban kung, sa panahon ng panalangin, ito ay lubusang nalubog sa liwanag ng katwiran; ngunit hindi maiiwasang mapilitang manatili sa pagitan ng kadiliman at liwanag, sa (senswal) na kadiliman, naliligaw dahil sa nakasanayan at hilig, samantalang sa (intelektwal) na liwanag ay naninirahan lamang siya sa daydreaming.

61. Nawa'y manatili ang panalangin sa isip, na parang sinag ng araw; sapagkat kung wala ito, ang mga makamundong pag-aalala, na parang mga ulap na walang tubig na palayang lumulutang, ay inaagaw sa isip ang likas nitong liwanag.

62. Ang isang mapanabik na isip ay hindi makapasok sa makitid na pintuan ng panalangin maliban kung una nitong itatabi ang mga makamundong pag-iisip; ngunit palagi lamang itong magdurusa nang walang kabuluhan, umiikot sa anino ng mga pag-iisip na iyon.

63. Maliban kung itakwil ng isip ang lahat ng labis na pag-aalala sa makamundong bagay, hindi ito madaling maitaas sa mga kahanga-hangang tuktok; at hindi rin nito mauunawaan ang sariling kinalalagyan.

64. Ang panalangin, na pinatitibay ng luha, ay nagpapalayas sa kaluluwa ng lahat ng saloobing kaaway nito; ngunit ito'y muling bumabalik dahil sa paglayas-layas ng isip, na lalo pang pinatitindi ng walang kabuluhang usapan, na kapag pinalayas naman, ay nagpapalayas din sa lubos na masamang pagmamataas (kakulangan ng pagpipigil sa titig, pananalita, at kilos).

65. Ang pag-aayuno ay larawan ng araw dahil sa maliwanag nitong kalikasan, samantalang ang panalangin ay larawan ng gabi dahil sa kadiliman at lihim nitong katangian. Ang sinumang nagsasagawa ng pareho nang nararapat, na pinagsasama ang bawat isa, ay mararating ang lungsod ng kanilang layunin, na mula rito *'tatakas ang karamdaman, ang dalamhati at ang paghihikbi'* (Isaias 54:11).

66. Maaaring maganap at magtagal ang espirituwal na gawain nang walang katumbas na pisikal na aktibidad. At mapalad ang siyang pinili ang mas mabuting di-materyal (i.e. espirituwal) na gawain kaysa sa materyal (i.e. pisikal) na gawain. Ang sinumang nagtataglay nito ay pinupunan ang kawalan ng panlabas na gawa sa pamamagitan ng pamumuhay ng panalangin, na nakatago sa iba ngunit hayag sa Diyos.

67. Hinimok tayo ng Apostol na magtiis sa pamamagitan ng pananampalataya, magsaya sa pag-asa, at magpatuloy sa panalangin, upang manatili sa atin ang biyaya ng kagalakan. Kung gayon, sumusunod na ang walang pasensya ay walang pananampalataya; ang hindi nagagalak ay walang pag-asa; sapagkat itinakwil niya ang sanhi ng kagalakan – ang panalangin – at hindi nananatili rito (Roma 12:12; Colosas 4:2; Hebreo 12:1).

68. Tulad ng sa mga unang panahon, nang maligaw mula sa kanyang nasasakupan, nakalimutan ng isip ang kanyang maringal na ningning: gayon din ngayon, na nakalimot sa lahat ng narito, kailangang bumalik muli doon sa pamamagitan ng panalangin.

69. Tulad ng mga tuyong dibdib ng ina para sa isang bata, gayon din ang panalangin para sa isipan kapag hindi ito nagbibigay ng aliw. Ngunit kapag kabaligtaran ang panalangin (ibig sabihin, kapag pinupuno nito ang isipan ng aliw), ang isipan ay parang batang, sa labis na tuwa, ay nakatulog sa bisig ng kanyang ina.

70. Hindi maaaring maging isa sa panalangin ang isang tao maliban kung tinalikuran niya ang lahat ng materyal na bagay, maliban sa pagkain at pananamit (1 Tim. 6:8). Paghiwalayin mo ang sarili mo sa lahat ng iba pa kung nais mong manalangin nang may iisang pagtuon.

71. Hindi pareho ang layunin ng bawat isa sa panalangin; ang ilan ay may isang layunin, samantalang ang iba naman ay may iba. Ang isa ay nananalangin na, kung maaari, ang kanyang puso ay palaging makiisa

sa panalangin, at upang siya ay lalo pang umangat rito; ang iba naman, upang (makuha ang ugali) na hindi maputol sa panalangin ng mga nakakaabala sa isip na kaisipan; gayunpaman, ang lahat ay nananalangin (sa pangkalahatan), alinman upang mapangalagaan sa kabutihan, o upang hindi mapadala sa kasamaan.

72. Kung walang umiiwan sa panalangin nang hindi nagpapakumbaba—sapagkat ang bawat isa, sa pagdarasal, ay napapababa sa kumbabaan—malinaw na ang sinumang nagpapakita ng mayabang na kapalaluan sa panlabas ay hindi nananalangin nang may kumbabaan.

73. Kung, habang nananalangin, iniisip mo ang biyuda na pinilit ang matigas-pusong hukom na ipagkaloob ang katarungan sa kaniya; hindi ka *'malulugmok'* (Lucas 18:3) kapag mabagal dumating ang mga biyayang hinihiling sa pamamagitan ng panalangin.

74. Hindi mananatili sa iyo ang panalangin kung naglilibot ka sa loob sa mga walang-kwentang pag-iisip, at sa labas sa walang-saysay na pakikipag-usap; ngunit nakikitang mabilis itong bumabalik sa kaniya na, para rito, ay nag-aalis ng marami sa kanyang sarili.

75. Kung ang mga salita ng panalangin ay hindi pumapasok sa kailaliman ng kaluluwa, hindi huhugasan ng luha ang mga pisngi ng kaluluwa.

76. Ang susi sa Kaharian ng Langit ay ang panalangin. Ang sinumang nagsasagawa nito nang nararapat ay nasisilayan ang mga biyayang nakalaan (ipinangako) para sa mga kaibigan nito. Ngunit ang nakikita lamang ang kasalukuyan ay hindi pa nakakamtan ang tapang na manalangin.

77. Sa panahon ng panalangin, hindi makapagsalita nang buong tapang ang isip sa harap ng Diyos: *'Inyo akong pinalaya sa aking mga gapos; maghahain ako sa Inyo ng sakripisyo ng papuri'* (Awit 115:7); maliban kung, hinihimok ng pagnanasa sa mas mabuti, ay naitatabi nito ang katamaran (takot sa buhay dahil sa mga paghihigpit ng laman) at katamaran, labis na pagtulog at labis na pagkain, na siyang sanhi ng pagbagsak.

78. Ang sinumang nadadala ng kanyang mga iniisip habang nananalangin ay nakatayo sa labas ng unang tabing (sa labas ng tabernakulo sa bakuran); sa likod ng tabing na ito, sa loob ng tabernakulo (sa harapang bahagi nito, na tinatawag na Banal na Lugar), naroroon ang taong nananalangin nang buong pagtuon; at sa Kabanal-banalan ay pumapasok lamang ang taong, matapos mapayapa ang mga natural na kaisipan at kilos, ay nananatili sa Kaniya na nasa itaas ng lahat ng likas na bagay, at tumatanggap mula sa Kaniya ng kinakailangang kaliwanagan.

79. Kapag ang kaluluwa, na naglingas sa sarili mula sa lahat ng panlabas na bagay, ay nagkakaisa sa panalangin, noon, wari, isang apoy ang bumabalot dito at ginagawang ang buong pagkatao nito, na parang bakal, ay tinatabnan ng apoy. At saka ang kaluluwa—ang mismong kaluluwang iyon—ay nagiging hindi tinatablan, na parang maputing-maputing bakal, sa lahat ng panlabas na bagay.

80. Sapagkat sa mga namumuhay nang mabuti sa gitna ng kanilang mga gawain, ang panalangin ay kung minsan, na parang ulap, ay bumabalot sa kanila at pinapawi ang mga kaisipang sumusunog sa kanila; at kung minsan naman, na para bang dinidilig sila ng mga patak ng ulan, ay inilalantad sa kanila ang mga espirituwal na pagninilay.

81. Ang isip, habang nagsusumikap na umakyat, ay hindi agad nakarating doon, kundi pagkatapos lamang nitong ganap na hamakin ang lahat ng bagay sa lupa at itaguyod ang sarili sa mga banal na gawain.

82. Kapag napalaya mo na ang iyong isipan mula sa lahat ng pagkakaugnay sa mga katawan, pagkain, at pera, kung gayon, ang anumang iyong gawin ay ituturing na isang dalisay na handog sa Diyos mula sa iyo. At gagantimpalaan ka rito sa pamamagitan ng pagbubukas ng mga mata ng iyong puso, at malinaw kang tuturuan doon ng mga batas ng Diyos, na magmumukhang mas matamis pa kaysa pulot at pulot-pukyutan sa iyong matalinong panlasa, dahil sa ligayang kanilang ipinagkakaloob.

83. Hindi mo maaaring gawing mas mataas ang iyong isip kaysa sa mga pagnanasa para sa katawan, pera, at pagkain, maliban kung gagabayan mo ito patungo sa dalisay na lupain ng mga matuwid, na sa pamamagitan nito, kapag nanawig na sa iyong puso ang pag-alala sa kamatayan at sa Diyos, wawasakin nito ang bawat paghihimagsik ng mga makamundong pagnanasa sa loob nito.

84. Walang mas nakatatakot kaysa sa pag-alala sa kamatayan, at walang mas kahanga-hanga kaysa sa pag-alala sa Diyos; ang una ay nagbubunsod ng kaluluwang kalungkutan, samantalang ang huli ay nagpapuno sa tao ng espirituwal na kagalakan. Sapagkat ang Propeta David ay umaawit: *'Naalala ko ang Diyos at ako'y natuwa'* (Awit 76:4); at ang Matalino ay nagtuturo: *'Alalahanin mo ang iyong wakas, at hindi ka kailanman magkakasala'* (Sirak 7:39).

85. Hangga't hindi nasisislayan ng isip '*ang kaluwalhatian ng Diyos na harapan*' (2 Cor. 3:18), hindi maaaring ipahayag ng kaluluwa sa puso nito: '*Magagalak ako sa Panginoon*' (Awit 103:34), '*Magagalak ako sa Kaniyang kaligtasan*' (Awit 19:6). Sapagkat ang tabing ng pagmamahal sa sarili ay nakalapat sa kaniyang puso, na hindi matatanggal nang walang kusang-loob at hindi kusang-loob na mga kalungkutan at kakulangan; at habang ito ay nananatili rito, pinipigilan nito siyang makita kung paano ang lahat ng bagay ay nangyayari at nagaganap.

86. Hindi pagkatapos ng paglabas mula sa Ehipto—ibig sabihin, hindi pagkatapos na matanggal ang kasalanan sa pamamagitan ng gawa—ni pagkatapos tumawid sa dagat—ibig sabihin, hindi pagkatapos maputol ang simpatiya at hilig tungo sa kasalanan; ngunit pagkatapos ng kanilang pananatili sa ilang—ibig sabihin, pagkatapos nilang tiisin ang lahat ng uri ng paghihirap, kakulangan at kalungkutan—ang pinuno ng Israel ay nabigyan ng sulyap sa Lupang Pangako, ibig sabihin, ang kawalang-sidhi, na taglay ang matinding intelektwal na pagninilay (Deut. 34:1).

87. Ang mga naglalakbay sa ilang—ibig sabihin, yaong ang kasalanan ay natutulog—ay nakakaalam lamang sa mga biyaya ng banal na lupain sa pamamagitan ng narinig; ang mga nakikita ito sa kanilang sariling mga mata ay nakikita ang mga biyayang ito, iyon ay, ang mga nakatuon sa mga gawain ng kabutihan at pagsunod ay yakapin ang mga ito nang may pag-asa; samantalang ang mga itinuring na karapat-dapat na pumasok dito ay nasisiyahan sa mga ito sa bawat pandama, na parang pulot at gatas.

88. Ang sinumang may taglay pang likas at lamaning hilig ay hindi pa napapako kasama ni Cristo, at ang may taglay ng lamaning kaisipan at simpatiya ay hindi pa rin nabubuhay na kasama Niya: paano nga, kung gayon, magiging isa sa Kanya ang ganitong tao upang '*lumakad sa pagkabago-bago ng buhay*' (Roma 6:4)?

89. Noong mga unang panahon, inutusan na dalhin sa templo '*ang mga unang bunga ng gilingan at ng pisaan ng ubas*' (Exod. 22:29). Ngunit ngayon, dapat nating ialay sa Diyos, bilang unang bunga ng aktibong birtud, ang pagpipigil sa sarili at katotohanan, at bilang unang bunga ng kontemplatibong birtud, ang pag-ibig at panalangin: gamit ang una upang putulin ang mga pagnanasa ng kahalayan at galit, at ang huli upang putulin ang mga walang-kabuluhang kaisipan at ang mga kasalanang kanilang isinisilang.

90. Ang simula ng aktibong birtud ay pagpipigil sa sarili at kababaang-loob, katotohanan at kalinisan; ang wakas nito, gayunpaman, ay kapayapaan ng isip at banal na kalinisan ng katawan.

91. Ang tunay na mabuting gawa ay hindi lamang nangangailangan na gumawa ng mabuti nang may mabuting diwa, kundi pati na rin na kumilos nang wasto; ibig sabihin, ang taong kumikilos ay dapat magmasid sa tamang panahon at tamang sukat kaugnay ng gawaing isinasagawa.

92. Tulad ng pagkilos na walang pagninilay na hindi matatag, gayon din ang pagninilay na walang katugmang kilos ay hindi totoo. Ang kilos ay dapat punuin ng pagninilay, gaya ng pagninilay na dapat patunayan ng kilos: upang, sa isang banda, mapagtagumpayan ang kasamaan, at sa kabilang banda, ang birtud ay makapangyarihang maipakita sa pagtupad ng mabubuting layunin.

93. Ang layunin ng aktibong pamumuhay ay ang pagpipigil sa mga pagnanasa, samantalang ang layunin ng kontemplatibong pamumuhay ay ang pagmamasid sa mga birtud.

94. Sa paghahangad ng aktibong birtud, marami ang '*tumatakbo, ngunit isa lamang ang tumatanggap ng gantimpala*' (1 Cor. 9:24) – yaong nagsusumikap na maabot ang katuparan nito sa pamamagitan ng pagmumuni-muni.

95. Hindi maaaring manatili nang matagal sa kontemplasyon ang taong aktibo. Sapagkat, kaugnay ng kontemplasyon, siya ay parang manlalakbay na tinanggap sa tahanan ng isang tao, mula sa kung saan ay kailangang agad siyang umalis.

96. Ang mga nakatuon sa aktibong paglilingkod ay pumapasok sa panalangin sa pamamagitan ng mga tarangkahan ng mga utos ng Diyos; samantalang ang mga nakatuon sa pagmumuni-muni ay naninirahan sa bakuran ng mga birtud, umaawit ng mga espiritwal na himno at awit: ang mga una ay nagpapasalamat sa kanilang pagkakalaya mula sa kanilang mga gapos; ang mga huli naman, sa kanilang pagkakadakip sa mga tumindig laban sa kanila sa labanan.

97. Isipin ang mga kaisipan bilang mga manggagayo ng barko ng isipan, at ang mga sagwan bilang mga puwersang nagbibigay-buhay sa kaluluwa: sigla (enerhiya) at pagnanasa, kalooban at pagpapasya (pili, determinasyon). Palaging kailangan ang mga ito ng taong aktibo, samantalang hindi palagi ng taong kontemplatibo.

98. Para sa aktibong tao, dahil sa dami ng mga persepsyon ng mga bagay na pandama, isang belo ang bumabalot sa puso habang nananalangin, na pumipigil dito na magbukas hangga't nanatili ang simpatiya para sa mga ito. Tanging ang kontemplatibong tao, na walang ganoong simpatiya, ang makakasilip, nang may bukas na puso, sa kaluwalhatian ng Diyos sa isang antas.

99. Ang bakuran ng makatuwirang kaluluwa ay ang mga pandama; ang templo ay ang katuwiran; ang punong pari ay ang isip. At kaya, sa bakuran ay nakatayo ang isip, na nagpapalipas-oras sa mga hindi napapanahong kaisipan; sa templo, ito ay abala sa napapanahong pagninilay; ngunit ang siyang itinuring na karapat-dapat na pumasok sa Banal na santuwaryo ay hindi nababahala sa alinman sa dalawa.

100. Sa bahay ng aktibong kaluluwa naninirahan ang *'paghagulgol, pagluluksa at kalungkutan'* (Ezek. 2:10), dahil sa bigat ng paggawa; samantalang sa kontemplatibong kaluluwa naririnig ang *'boses ng kagalakan at papuri'* (Awit 41:5), dahil sa kaaliwan ng kaalaman.

101. Ang pagninilay sa mga espirital na bagay ay paraiso. Ang taong espirital ay pumapasok dito sa pamamagitan ng panalangin, na parang isang bahay; samantalang ang taong aktibo, kaugnay nito, ay parang isang taong nagdaraan na nais sanang sumilip sa loob ngunit hindi makapasok, sapagkat ang bakod sa paligid ng bahay na iyon ay mas mataas kaysa sa kanyang espirital na tayog.

102. Hindi maaaring palamutian ng perpektong moral na kagandahan ang isang taong kumikilos maliban kung, tulad ng patriyarka na si Abraham, siya rin ay *'umaalis sa kaniyang tahanan'*—ito ay, ang natural na batas—*'at sa kaniyang kamag-anak'*—ang mapagpalusog na pamumuhay na naging katapat na bahagi niya. Sapagkat sa ganitong paraan lamang, gaya ng isang selyo, matatanggap niya ang pagtuli ng laman (Gen. 17:11; Rom. 4:11), na ang sanhi ay ang belo na nakalapat sa atin mula pa sa kapanganakan, na pumipigil sa atin na maabot ang ganap na kalayaan.

103. Para sa buhay na aktibo, ang pag-aayuno at pagbabantay ang *'pagkakatali ng mga balakang'*; at para sa buhay na kontemplatibo, ang katahimikan at panalangin ang *'mga nag-aalab na sulo'* (Lucas 12:35).

104. Ang di-perpektong pag-iisip ay hindi pinapayagang pumasok sa mabibining ubasan ng panalangin; tulad ng isang mahihirap, binibigyan lamang ito ng *'mga tira-tirang ubas'* (Deut. 24:21)—pagsasabing-psalmo lamang.

105. Tulad ng hindi lahat na itinuturing na karapat-dapat makipag-usap sa Hari ay iniimbitahan sa kanyang hapag, gayundin hindi lahat na lumalapit sa Diyos para sa isang panalangin na pag-uusap ay nadadala sa isang estado ng panalangin na pagninilay.

106. Ang tali ng galit ay ang napapanahong katahimikan; para sa hungkag na pagnanasa, katamtamang diyeta; at para sa di-mapigil na kaisipan, maikling panalangin.

107. Ang sinumang nagnanais bumaba sa kailaliman upang kunin doon ang perlas ng mga pandama, gayundin ang nagnanais umakyat sa kataasan upang hanapin doon ang espirital na perlas, ay hindi makakamtan ang kanyang ninanais at hinahanap, maliban kung ang una ay maghubad ng kanyang mga kasuotan at ang huli naman ay ng lahat ng may kinalaman sa laman.

108. Ang isip, na nakasentro sa puso sa panahon ng panalangin, ay parang nobyo na nakikipag-usap sa kanyang nobya; ngunit ang hindi pumapasok sa kanyang sarili ay parang nakatayo sa labas ng silid-pangkasal, na humihikbi ng ' ' at sumisigaw: *'Sino ang magdadala sa akin sa lungsod ng kanlungan?'* (Awit 59:11)? O sino ang magiging gabay ko, upang sa panahon ng panalangin ay *'huwag akong tumingin sa kawalang-kabuluhan at huwad na kamangmangan'* (Awit 39:5)?

109. Tulad ng pagkain na walang asin sa lalamunan, gayon din ang panalangin na iniaalay nang walang pagsisisi sa isipan.

110. Ang kaluluwang naghahanap pa ng panalangin ay parang babaeng nasa panganganak; ngunit ang kaluluwang nakatagpo ng panalangin ay parang babaeng nakapanganak na, at napupuno ng kagalakan dahil sa panganganak (Juan 16:21).

111. Noong isang panahon, pinabagsak ng mga Amorita na naninirahan sa bundok ang mga *'sumubok umakyat sa tuktok ng bundok'* (Bil. 14:44–45; Deut. 1:44). Ngunit ngayon, ang masamang pagkalimot ang nagpapaalis sa mga, bago pa man makamit ang kalinisan ng puso, ay sumusubok umakyat sa mismong tuktok ng dalisay na panalangin.

112. Ang panalangin, bilang panalangin, ay parang tinapay na nagpapatibay sa mga bagong pasinaya; ang panalangin, kapag sinamahan ng anumang uri ng pagmumuni-muni, ay parang langis na pahid; at ang panalangin na walang imahen ay parang mabangong alak, na nagdadala sa mga umiinom nito nang walang sawa sa ekstasi (Awit 103:15).

113. Ang asketiko ay dapat limitahan ang kanyang katawan sa iisang uri ng pagkain, at ang kanyang isipan sa panalangin na isang salita. Pagkatapos, na hindi na pinipigil ng mga pagnanasa, makakataas siya sa pag-aawit ng tuwa patungo sa Panginoon habang nananalangin.

114. Ang sinumang nagbabanta sa mga aso gamit ang tungkod ay nag-uudyok sa kanila laban sa sarili niya; at ang sinumang pinipilit ang sarili na manalangin nang may kadalisan ay nag-uudyok sa mga demonyo.

115. Kapag, sa pamamagitan ng walang patid na pagsasanay sa panalangin, ang mga salita ng mga Salmo ay naimprenta sa puso ng nananalangin; kung gayon, tulad ng mabuting lupa, siya mismo ay kusang nagsisimulang magbunga, paminsan-minsan, ng mga rosas ng pagninilay sa espirituwal na kaharian, ng mga liryo ng pag-unawa sa kagandahan at pagkakasundo ng materyal na mundo, at ng mga lila ng pananaw sa sari-saring, hindi masukat na mga hatol ng Diyos.

116. Ang kaluluwa, nang buong-buong isuko ang sarili at buong-buong ialay sa panalangin, ay bumababa mula sa kaharian kung saan ito ay lumilipad nang higit sa lahat ng nilikha, hindi sa oras na nais nito, kundi sa oras na kalooban Niya na siyang naglalaan ng lahat ng ating mga gawain ayon sa sukat at timbang.

117. Itinatabi ng mandirigma ang kaniyang sandata kapag natapos na ang labanan; at itinatabi naman ng taong nagmumuni-muni ang kaniyang mga kaisipan kapag siya ay itinaas sa Panginoon nang may paglayo sa sarili.

118. Ang isang kumander ay nalulungkot kung hindi siya nakakuha ng samsam sa digmaan; ngunit ang isang namumuhay nang aktibo ay nalulungkot kapag hindi siya pinagkalooban ng espirituwal na pagninilay sa panalangin.

119. Ang usa ay tumatakbo sa mga bukal ng materyal na tubig (Awit 41:2), na parang tinamaan ng hayop; ngunit ang kaluluwa, tinusok ng pinakamayuming palaso ng panalangin, ay nananabik sa espirituwal na kaliwanagan.

120. Nanghihina ang mga bituin sa pagsikat ng araw; at tumitigil ang mga kaisipan kapag bumabalik ang isip sa sariling kaharian nito.

121. At ang mapanalanging isip, kapag hinila ng pangangailangan ng kalikasan, bumababa mula sa langit patungo sa lupa, ay maaaring sumigaw ng kapareho ng sinabi ng isang tao: mayroon pa bang mas kamangha-mangha kaysa sa Kagandahang-Diyos? At anong kaisipan ang mas magagalak kaysa sa pagninilay sa karilagan ng Diyos? At anong damdamin ang kasing-buhay at hindi mapigilan gaya ng pag-ibig, na sinindihan ng Diyos sa isang kaluluwang nilinis mula sa lahat ng kasamaan, na saka nagsasabi mula sa kasaganaan ng puso nito: *'Tinamaan ako ng pag-ibig'* (Kanta ng mga Kanta 2:5; 5:8)?

122. Ang pagsasabi: *'Napapainit ang puso ko sa loob ko, at nagliliyab ang apoy sa aking katuruan'* (Awit 38:4), ay angkop sa isang taong hindi nagsasawa sa paghahangad sa Diyos sa panalangin, at hindi ninais makita ang *'araw ng tao'* (Jer. 17:16).

123. Pabayaang ding magsalita ang masigasig na kaluluwa, gaya ng nobya sa Awit ng mga Awit, nang, matanggal na ang lahat ng kanyang mga bisyo, masasamang demonyo at maruruming kaisipan, ay nagsimulang pilitin siyang *'muling tumingin sa mga kawalan at huwad na ligaya'* (Awit 39:5): *'Tinanggal ko ang aking balabal; paano ko muling isusuot? Hinugasan ko ang aking mga paa; paano ko muling marurumihan?'* (Kanta ng mga Awit 5:3)?

124. Mapalad ka, O kaluluwang mapagmahal sa Diyos, kung maaari kang tumawag sa Diyos nang buong tapang: *'Sabihin mo sa akin,'* O Mabuting Pastol, *'kung saan mo pinapastol ang iyong mga tupa, at kung saan mo pinapahinga ang iyong mga kordero sa tanghali, upang,'* sa pagsunod ko sa kanila, ay hindi ako *'magpaligoy-ligoy sa gitna ng kawan ng iyong mga kapitbahay'* (Kawit 1:6)?

125. Ang aktibong kaluluwa, na nagsisikap na mahigpit na talimangin ang salita ng panalangin ngunit hindi makaya, gaya ng nobya sa Awit, ay sumisigaw: *'Sa aking higaan sa gabi, hinanap ko ang minamahal ng aking kaluluwa: hinanap ko siya, ngunit hindi ko siya nahanap; tinawag ko siya, ngunit hindi niya ako sinagot. 'Babangon ako,' nga, 'at lalakad sa lungsod, sa mga lansangan at sa mga plasa, at hahanapin ko ang minamahal ng aking kaluluwa'* (Kanta ng mga Awit 3:1–2). Marahil ay matatagpuan ko Siya, sa lahat ng bagay at lampas sa lahat ng umiiral; *'at ako'y magkakaroon ng kasiyahan kapag ang Kanyang kaluwalhatian ay nahayag'* (Awit 16:15).

126. Kung ang isang taong tinanggap ang Hari sa kaniyang tahanan ay nagiging pinakadakila, at napupuno ng kagalakang hihigit sa lahat ng iba pang kagalakan: ano nga ba ang mararamdaman ng kaluluwa,

na naglinis sa sarili at tinanggap sa sarili ang Hari ng mga Hari ayon sa Kaniyang walang-sawang pangako (Juan 14:23)? At mag-iiwan pa kaya ito sa sarili nito ng anumang hindi nataboy—anumang maaaring makasagabal sa mga naglilingkod sa Kaniya? O hindi kaya't mag-iingat itong tanggapin sa sarili ang mga bagay na malinaw na ikalulugod Niya?

127. Ang isang inaasahang matawag sa harap ng Hari sa madaling-araw—anong iba pa ang kanyang aalalahanin kundi ang paghahanda ng mga salitang magpapalugod sa Hari? – At ang bawat kaluluwang sumusunod dito kaugnay ng Diyos ay hindi matatagpuang hindi handa para sa paghuhukom doon.

128. Mapalad ang kaluluwang, habang hinihintay ang pagdating ng kanyang Panginoon anumang sandali, itinuturing ang pagod ng buong araw—at gayundin ng gabi—bilang ganap na walang kabuluhan, iniisip na sa pagdating ng umaga, agad siyang lilitaw sa kanya.

129. Nakikita ng Diyos ang lahat; subalit ang mga nakakakita sa Diyos ay yaong sa kanilang pagdarasal ay wala nang nakikita kundi Siya. At ang mga nakakakita sa Diyos sa ganitong paraan ay dinirinig Niya; ngunit ang mga hindi dinirinig ay hindi Siya nakikita. Mapalad ang siyang nananampalataya na ang nakikita ay nagmumula sa Diyos: sapagkat ang ganitong tao ay hindi liligaw sa landas ng pagkalugod-lubag sa Kanya (Awit 15:8).

130. Ang mga biyaya ng kaharian na naninirahan sa loob natin ay hindi nakita ng mata na mapagmahal sa kapayapaan, ni narinig ng taingang ambisyoso, ni pumasok sa isip ng pusong walang Banal na Espiritu; ang mga ito ang mga pangako ng mga biyayang ipagkakaloob sa mga matuwid sa darating na Kaharian ni Cristo. Ang sinumang hindi nag-eejoy sa mga bunga ng Espiritu rito ay hindi rin maaaring ituring na karapat-dapat na mag-eejoy sa mga ito roon.

131. Ang mga kaisipan ng mga taong aktibo ay katulad ng sa mga usa. Sapagkat gaya ng mga usa na ngayon ay gumagala sa mga tuktok ng bundok, na natatakot sa mga mangangaso, at ngayon ay bumababa sa mga lambak, na nagnanais na tamasahin ang naroroon: ganyan din ang mga taong ito—hindi sila maaaring manatili nang palagi sa espiritwal na pagninilay-nilay, dahil hindi nila ito kayang gawin, at hindi rin nila palaging magagawa ang mga likas na gawain, dahil kailangan nilang magpahinga mula rito, na hindi naman ibinibigay ng mga ganoong gawain.

132. Hindi ito gaanong usapin ng pagharang sa agos ng ilog upang pigilan itong bumaba, kundi ng pagpigil sa hilig ng isip, upang hindi ito maalipin ng mga nakikitang bagay, kundi umakyat patungo sa bagay na kapareho nito, na nakatuon sa panalangin; sapagkat ang huli ay likas dito, samantalang ang una ay hindi.

133. Ang isang bihag na pinalaya matapos ang mahabang pagkakabilanggo ay hindi bumabalik sa kanyang tahanan nang kasing bilis ng isip na pinalaya mula sa mga materyal na pagkakaugnay, na may masayang hakbang ay nagmamadali patungo sa mga makalangit na bagay na tunay nitong pag-aari.

134. Sa taong nananalangin nang walang pansin, ngunit ang isip ay nalilihis habang nananalangin, ang salmo ay tila nasa dayuhang wika, at siya mismo ay nagiging, para sa salmo, na parang nagsasalita ng dayuhang wika (1 Cor. 14:17). Pinagtatawanan ng mga demonyo ang ganitong kalagayan.

135. Hindi pareho ang kalagayan ng taong ipinako sa krus ang mundo at ng taong siya mismo ang nagpapako sa sarili sa mundo. Sapagkat para sa ilan, ang pag-aayuno at pananatili nang gising ay nagsisilbing mga pako, samantalang para sa iba naman, ito ay ang hindi pagkahilig at pagpapakumbaba. Higit pa rito, kung wala ang huli, ang pagsisikap ng una ay walang kabuluhan.

136. Ang taong sinasakupan ng pagnanasa sa kagandahan at ambisyon ay hindi makapanalangin nang may dalisay na puso. Sapagkat ang pagkahilig sa mga bagay na ito at ang mga hungkag na kaisipan ay nagbababad sa ganoong tao na parang lubid, at sa panahon ng panalangin ay hinihila siyang pababa, gaya ng nangyayari sa isang ibong nakatali kapag sinubukan nitong lumipad.

137. Imposibleng magkaroon ng kapayapaan ang isip sa panalangin maliban kung una nitong linangin ang pakikipag-isa sa pagpipigil sa sarili at pag-ibig; na ang una ay nagsusumikap na wasakin ang pagkapoot ng katawan laban sa kaluluwa, at ang huli naman ang pagkapoot ng kaluluwa tungo sa kapuwa, alang-alang sa Diyos: mula rito sa huli ay nagmumula ang '*kapayapaan na lagpas sa lahat ng pagkaunawa*' (Fil. 4:7), at nananahan ito sa kaniya na sa ganitong paraan ay napayapá (Juan 14:23).

138. Ang gawa ng katuwiran ng sinumang nagsusumikap na makapasok sa Kaharian ng Diyos ay dapat masagana sa mabubuting gawa: sa paglimos sa pamamagitan ng pagbibigay '*mula sa sariling kakalubha*' (Marcos 12:44; Lucas 21:4); at sa mga pagsisikap na isinasagawa para sa kapayapaan, sa pamamagitan ng pagpapawalang-saysay sa sarili at pagtitiis, lahat ay para sa ikapupuri ng Panginoon.

139. Ang ilang damdamin ay laman at ang iba ay espirituwal. Ang siyang tumatanggi sa una ngunit hindi nag-iingat sa huli ay parang isang taong, upang protektahan ang sarili mula sa mga mababangis na hayop, nagtayo ng mataas at matibay na bakod para sa kanyang sarili, subalit kusang pinapayagan ang mga ibon na tuklapin ang magagarbong kumpol ng ubasan ng kanyang isipan.

140. Hindi maiiwasan ng tao na buksan ang kanyang mga pandama, gaya ng hindi maiiwasang manatiling nakasara ang mga pintuan ng lungsod. Ngunit dapat mag-ingat na, kapag binuksan ang mga ito nang kailangang-kailangan, walang pumasok na maaaring makapakinabang sa ating mga kaaway o maging sanhi ng alitan.

141. Marami ang umaakyat sa krus ng sariling ipinataw na pagdurusa (boluntaryong paghihirap ng katawan); ngunit iilan lamang ang tumatanggap sa mga pako nito (ang pagtapon ng sarili rito magpakailanman). Marami ang alipin ng boluntaryong pagsunod; subalit tanging yaong tumalikod sa ambisyon ang kusang-loob na nagpapailalim sa kanilang sarili sa kahihiyan.

142. Sa mga taong ang bawat kilos ay hindi sinisimulan ng takot sa Diyos, magulo ang kanilang pag-iisip, na parang mga tupa na walang pastol; ngunit sa mga pinapababaan o pinangungunahan nito, nananatiling mapayapa at maayos ang kanilang pag-iisip, na parang mga tupa sa kulungan.

143. Ang takot sa Diyos ay supling ng pananampalataya; at ito mismo ang tagapangalaga ng pagsunod sa mga utos, na parang pastol na inaalaan ang kanyang mga tupa sa malusog na pastulan. Ang sinumang hindi nakamtan ang kanyang ina ay hindi ituturing na karapat-dapat na mabibilang sa kawan ng Panginoon.

Tomo IV

Ang Kagalang-galang na Teodoro na Studita

Mga Ascetic na Tagubilin ni para sa mga Monghe

Panimula

Ang ika-apat na tomo ng aming 'Dobrotolyubie' ay binubuo lamang ng mga tagubilin ni Santo Teodoro ang Studita sa mga monghe. Sa simula, ang layunin ay bumuo ng isang piling bahagi ng mga monastikong aral ng banal na ama mula lamang sa dati nang kilalang 'Maikling Katekismo'. Ngunit bago maisakatuparan ang tungkuling ito, pinagkalooban ng Diyos ang mga nakatatanda ng Panteleimon Monasteryo ng Rusya sa Bundok Athos ng pagkakataong matuklasan ang mas malaking Katekismo ni San Teodoro sa pulo ng Patmos, sa lokal na monasteryo ni San Juan na Teologo, na nasa tatlong tomo, at kopyahin ito. – Naisip naming bumuo ng isang sipi ng mga tagubilin ni San Teodoro para sa mga monghe, hindi lamang mula sa 'Maikling Katekismo' kundi pati na rin mula sa 'Mahabang Katekismo'. Naitupad na ito ngayon. Ang dami ng mga aral na monastikong ito ay nag-anyaya na maglaan ng isang buong tomo ng aming *Dobrotolyubie* para rito: na hindi nakababawas sa aming koleksyon. Sapagkat ito ay pupuno sa isang malaking puwang sa mga aral tungkol sa buhay monastiko, ito nga – ang kakulangan ng gabay kung paano baguhin ang karaniwan, nakikitang estruktura ng buhay monastiko tungo sa pagsusulong ng pangunahing layunin ng monastisismo. Lahat ng mga asketikong akda, sa nakaraang tatlong tomo at sa ikalimang at huling tomo na ito, ay nakatuon sa panloob na buhay – at ito ay sinisiyasat sa mga ito sa lahat ng aspekto. Ngunit ang kaayusang monastiko, sa ugnayan nito sa mga layunin ng monastisismo, ay hindi isinasaalang-alang ng sinuman maliban kay San Teodoro ang Studita. Makikita rin dito ang kanyang mga aral tungkol sa panloob na buhay, ngunit bilang mga prinsipyong gabay lamang. Gayunpaman, ang kanyang pangunahing pokus ay palaging nasa isang aspeto ng buhay monghe, at partikular mula sa pananaw kung paano ito dapat makaugnay sa pangunahing layunin ng monastisismo. Itinuturing niya na ang pinakasimpling gawa ng pagsunod ay hindi mas mababa ang halaga sa Diyos kaysa sa pinakamataas, basta't ito ay isinagawa nang may wastong diwa. At patuloy niyang pinapagkalooban ang lahat ng katiyakan na ang bawat pagsisikap nila ay isang hakbang patungo sa Kaharian ng Langit, patungo sa korona ng mga martir. Para sa mga monghe, ito ay isang napakahalagang aklat. Ngunit maraming bagay din dito na mahalaga para sa mga layko. Sa mga sinulat ni Santo Teodoro, bihira na ang

isang aral ay makalipas nang hindi niya ito nahahawakan sa ilang paraan tungkol sa kamatayan, sa Huling Paghuhukom, sa impiyerno at sa Kaharian ng Langit. Para sa mapanuring mambabasa, ang larawan ng mga pangyayaring ito ay mananatiling di-matitinag sa isipan – at para sa lahat ito ay magsisilbing pinagmumulan ng inspirasyon para sa pagsisisi at paghihikayat na mamuhay nang marangal. – Ito ang dahilan kung bakit, bagaman hindi isinama ng *Greek Philanthropy* ang anumang akda ni San Teodoro, naramdaman naming tungkulin naming iharap ang kanyang mga aral para sa ikapagtatag ng kapatirang monastiko. Ang pagbilang ng mga sipi ay magkakasunod mula simula hanggang wakas, sa halip na ayon sa tomo. Ang tomo kung saan kinuha ang isang sermon, at ang bilang nito sa loob ng tomong iyon, ay nakaturok sa dulo ng talaan ng nilalaman para sa napiling sermon. Ang mga sermon ng 'Maikling Katekismo' ay nakalista sa ilalim ng pamagat ng ikaapat na tomo. Ang mga sermon ni San Teodoro ay hindi laging tumatalakay sa isang paksa lamang, kundi sa marami, at kung minsan ay tumatalakay din sa mga kaugnay na usapin, alinsunod sa kasalukuyang pangangailangan ng buhay monghe. Samantala, ang mga talaan ng nilalaman para sa mga sermon sa mga manuskrito ay nagpapahiwatig ng isang mas nangingibabaw na paksa: kaya naman, ang buong nilalaman ng mga sermon ay hindi ganap na maliwanag mula sa mga talaan ng nilalaman. Nauwi ito sa pangangailangang bumuo ng mga bagong talaan ng nilalaman na mas detalyado, na inilahad dito. Hindi namin itinuturing na labis ang maglagay ng maikling tala tungkol sa mga manuskrito ng mga sermon ni San Teodoro na nasa aklatan ng Monasteryo ng Rusong San Panteleimon sa Bundok Athos, at sa mga ito, sa bahagi, na nasa aming pag-iingat dito sa Rusya. Sa Monasteryo ng San Panteleimon sa Bundok Athos:

1. *Isang Malaking Katekismo*, kamakailan lamang ay inilipat sa simpleng sulat-kamay sa puting papel, sa tatlong tomo, na ang una ay naglalaman ng 87 sermon, ang ikalawa ng 124, at ang ikatlo ng 60. Kabuuan na 271 sermon. Kasama sa bilang na ito ang mga mula sa * * na hindi na natira. Ang manuskritong ginamit sa paggawa ng kopya ay mula pa noong ika-11 siglo at nakasulat sa pergamino. Ang gawain ng pagkopya ay isinagawa ng dating Metropolitan ng Pelusium, si Amphilochius, na ngayon ay retirado na.

2. *Ang Maliit na Katekismo* sa isang tomo, sa isang manuskritong pergamino mula pa noong ika-11 siglo. Naglalaman ito ng 134 na sermon. *Tandaan*

3. Sa aklatan ng St Petersburg Theological Academy ay may manuskrito ng Maliit na Katekismo sa pergamino, na nagmula pa bago ang ika-11 siglo, marahil noong ika-9 na siglo pa. Ito ay isang regalo mula sa Monasteryo ni St Savvas, malapit sa Jerusalem, na iniharap ng yumaong abbot ng nasabing monasteryo, si Archimandrite Joasaph.

4. Ang Aklatang Sinodal ng Moscow ay may tatlong sinaunang manuskritong pergamento ng mga sermon ni San Teodoro, na nagmula pa noong ika-10, ika-11, at ika-12 siglo. Ang una ay naglalaman ng 126 na sermon; ang pangalawa, 123; at ang pangatlo, 76. Tulad ng makikita mula sa kanilang mga talaan ng nilalaman—na magiliw na ibinigay ng Pinakabanal na Sinodal na Sakristan, si Archimandrite Vladimir—kinuha ang mga ito mula sa Maliit na Katekismo. Mula sa mga Katekismong ito, matagal nang binubuo ang mga antolohiya ng mga sermon para sa eklesiastikal na paggamit sa mga monasteryo. May dalawang ganitong antolohiya na ginagamit sa Monasteryo ni San Panteleimon:

5. *Isa na binubuo ng 105 sermon*, na hango nang eksklusibo mula sa Maliit na Katekismo.

6. Ang isa pa ay *binubuo ng 95 sermon*, na halos pantay na hinango mula sa Mga Tomo 1 at 2 ng Mas Malaking Katekismo at mula sa Mas Munting Katekismo. Tanging ang huli lamang ang magagamit sa atin sa isang salin na inihanda at inilathala ng Optina Hermitage. Magagamit din ang mga ito sa naka-imprintang anyo lamang sa hanay ng mga Griyego. Sa mga edisyong Kanluranin ng mga Banal na Ama, kapwa sa mga naunang edisyon at sa kamakailang edisyon ni Abbot Migne, ang Maliit na Katekismo lamang ang kasama, at kahit iyon ay nasa salin lamang na Latin. Maaaring lumitaw ang tanong: bakit mga sipi mula sa mga aral ang iniaalok, sa halip na ang buong aral? – Sinasagot namin na ang aming layunin ay hindi lamang gumawa ng isang aklat, ibig sabihin, hindi para magkaroon ng aklat para sa sarili nitong kapakinabangan, kundi upang maiparating ang nakapagpapabuo nitong nilalaman. Mas mabuting nagsisilbi rito ang isang sipi. Gayunpaman, gaya ng madaling makita, ang mga siping ito ay halos buong sermon, na may maliliit na pag-ikli, paminsan-minsan sa simula, paminsan-minsan sa wakas, at paminsan-minsan sa gitna. Ngunit ang lahat ng inilahad dito ay binubuo ng sariling mga salita ng Banal na Ama. Higit pa rito, ang ilang sermon ay hindi ganap na napreserba, ang iba ay hindi man lang napreserba, at ang nilalaman ng iba pa ay hindi malinaw. Lahat ng ganitong sipi ay inalis. – Kaya't kailangan nating maghintay hanggang may makitang kumpleto at buong manuskrito. Doon lamang magiging posible na isalin nang buo ang mga sermon nang sabay-sabay. *Tala mula sa editor ng bersyong HTML (2006)*

Ang pangunahing teksto ng ikalawa hanggang ikalimang tomo ng ***Dobrotolyubie*** ay inedit upang umayon sa makabagong pagbabaybay at pagbigkas ng wikang Ruso. Ang mga sipi mula sa Banal na Kasulatan ay hindi binago. Kung kinakailangan, maaaring linawin ang kahulugan nito sa pamamagitan ng pagbanggit sa Bagong Ruso na edisyon ng Lumang at Bagong Tipan. Ang pagkakaiba sa pagbabaybay ng mga salitang 'mip' (lipunan, paminsan-minsan – ang nilikhang sansinukob sa kabuuan), 'мир' (karayapaan, kaayusan, pagkakasundo) at 'μvpo' (isang mabangong timpla para sa banal na pahid) ay hindi rin binago.

Isang Salaysay ng Buhay ni San Teodoro ang Studita⁸¹

Si San Teodoro, anak ng mga marangal at kagalang-galang na magulang (ang kanyang ama ang namamahala sa pangongolekta ng buwis para sa hari), ay pinalaki sa pananampalatayang Kristiyano, natutunan ang lahat ng karunungan ng mga Griyego, naging isang mahusay na tagapagsalita at isang may kakayahang pilosopo, at kasabay nito ay isang maalam na teologo. Nang, sa ilalim ni Constantine Copronymus, lalo pang tumindi ang mga pag-uusig na iconoclastic, tinalikuran ng kanyang mga magulang ang buhay sekular at nagpanumpa sa monasticong buhay; samantalang si San Theodore ay nanatili sa Constantinople upang tapusin ang kanyang pag-aaral. Pagkatapos ni Copronymus, namahala ang kanyang anak na si Leo, na isang erehe rin, at pagkatapos niya ay ang kanyang asawa na si Irene kasama ang kanyang anak na si Constantine. Ipinagtanggol ni Irene ang Ortodoksiya, gayundin ng kanyang anak; at kasama si San Patriarka Tarasius, tinawag niya ang Konseho ng mga Banal na Ama, ang Ika-pitong Ekumenikal na Konseho, kung saan kinondena at in-anatematisa ang erehe ng ikonoklasiya. Naroon sa konsehong ito si Plato, ang tiyo sa ina ng Kagalang-galang na si Theodore, na nang matapos ang konseho, ay dinala sa disyerto ang Kagalang-galang na si Theodore at ang kanyang mga kapatid na sina Joseph at Euthymius, na nagpasiyang manumpa ng mga pangakong monastiko, at nanirahan kasama sila sa Sakkudion, isang magandang, mataas na lugar na napapaligiran ng gubat at sagana sa tubig. Ang lugar ay liblib, at ang tanging daan papasok ay isang landas lamang. Nagustuhan nila ito, at doon ay nagtayo sila ng isang monasteryo at isang banal na simbahan na inialay kay San Juan na Teologo. Nagsimulang magtipon sa kanila ang mga kapatid, at ang buhay monastiko ay nagpatuloy nang maayos sa ilalim ng patnubay ng matalinong Plato.

Si San Teodoro, na nanguna sa lahat sa kaalaman at mga kaloob, ay higit na namukod-tangi sa lahat sa pag-aagapay matapos siyang magpagupit, na pinapahirap ang kanyang laman sa pamamagitan ng pag-aayuno, pananalangin sa gabi, at ng pinakamababa at pinakamahirap na gawain para sa monasteryo : sapagkat naghiwa siya ng kahoy, nagdala ng tubig, naghukay ng lupa sa hardin at taniman ng gulay, at nagpabuhay nito, sa gayon ay hinubog niya ang kanyang sarili sa pagpapakumbaba. Ngunit higit sa lahat, inisa-isa niyang pinagyayaman ang pag-uugaling maka-Diyos at kaaya-aya sa Diyos. Para dito, naging tuntunin niya na ikumpisal araw-araw sa kanyang nakatatanda, si Plato, ang lahat ng kanyang mga iniisip at ang mga kibo ng kanyang puso, at sinikap niyang paghusayin ang mga inaprubahan at itama ang mga hindi. Araw-araw din, naglalaan siya ng tiyak na oras para sa pagninilay sa Diyos at panalangin sa isip, upang, nakatayo sa harap ng Diyos nang mag-isa at may payapang isipan, ay maihandog Niya ang isang lihim na anyo ng pagsamba. Mahilig siyang magbasa ng Banal na Kasulatan ng Lumang Tipan at Bagong Tipan, at ng mga akda ng mga Banal na Ama, lalo na ni San Basil na Dakila; at mula rito, hinango niya ang kanyang mga tuntunin at alituntunin para sa buhay monghe, na lubos niyang pinahalagahan at itinuring na napakahalaga kaya hindi niya kinilala bilang monghe ang sinumang hindi sumusunod rito.

Ang pinagpalang nakatatandang si Plato, nang makita ang ganitong pag-unlad sa pagtitimpi ni San Teodoro, ay nagpasya na ordinahin siya bilang pari; at ito ay isinakatuparan ni San Tarasio na Patriarka, sa kanyang rekomendasyon at pamamagitan. Si San Teodoro, nang matanggap niya ang ordenasyon hindi dahil sa pagpili kundi dahil sa pangangailangan, ay hindi lamang hindi pinababa ang kanyang disiplina sa anumang paraan, kundi mas lalo pang nagsikap sa kanyang mga gawaing asketiko; siya ay naging huwaran ng birtud ng buhay monghe para sa lahat, at nagkaroon ng maraming tagasunod, sa kanyang sariling monasteryo at sa iba pang lugar.

Pagkalipas ng ilang panahon, ang banal na matandang si Plato, nang maramdaman niyang lumalala ang kanyang mga karamdaman dahil sa katandaan, ay ninais na umatras sa kanyang tungkulin at gugulin ang kanyang mga huling taon sa katahimikan, at hinirang si San Teodoro bilang kanyang kahalili. Nangyari nga na siya ay nagkasakit, at nang tawagin niya ang mga kapatid, sinabi niya sa kanila na siya ay may sakit at

⁸¹ Ang talambuhay ay isinulat ng mongheng si Michael. Tingnan ang **Patrologiae Graecae Migne**, vol. 99. – Ang teksto rito ay isang sipi.

walang nakakaalam kung paano ito magwawakas; kaya nais niyang pumili ng kahalili para sa kanyang sarili – at nagtanong: sino ang mas gusto nila? Sabay-sabay silang sumagot: 'Theodore.' – Sa kanya ipinasa ni Blaheng Plato ang awtoridad at lahat ng mga responsibilidad ng pagiging abbot, habang siya ay umatras upang mamuhay nang payapa.

Mula pa sa unang mga araw ng kanyang panunungkulan, hindi lamang pinalakas ni San Teodoro ang kanyang sariling pagsisikap sa pag-a-ascetic kundi hiniling din niya sa lahat ang mahigpit na pagsunod sa mga patakaran at pamumuhay ng mga monghe; partikular, mariin niyang tinutulan ang kapabayaang, ang panlabas na pagiging maayos, at ang kasakiman. Nagreklamo ang ilan sa mga kapatid, ngunit unti-unti silang bumuti. At, sa pangkalahatan, muling nabuhay ang asetikismo sa monasteryo.

Maayos ang lahat para kay San Teodoro sa loob ng monasteryo. Sa labas naman, agad na nagsimulang dumating ang mga kalungkutan at pagsubok. Ang unang sanhi nito ay ang labag sa batas na kasal ng batang Tsar Constantine, na walang-awang kinundena ni San Teodoro. Siya ay ikinasal kay Maria, anak ng mabait na Filaret. Ngunit nahulog siya sa pag-ibig sa ibang babae at ikinasal ito, iniwan ang kanyang unang asawa. Ang kasal ay isinagawa ni Joseph, ang katiwala ng simbahan, laban sa kalooban ni Patriarka Tarasius, na pagkatapos ay sinubukang pawalang-bisa ang kasal sa lahat ng paraan ngunit hindi nagtagumpay; at, sa takot sa mas malaking kasamaan—dahil nagbanta ang Tsar na magpasimula ng iconoclasm—tumigil siya sa pag-istorbo rito.

Ngunit hindi nanahimik si San Teodoro; lalo na't nagsimulang sumunod din ang mga maharlika at mga dignitaryo. Natakot na baka maging batas ang ganoong kalapastanganan, sumulat si San Teodoro sa lahat ng mga monghe, inuutusan silang ituring ang Tsar na pinagbawal sa Simbahan, o siya mismo ang nagbawal sa sarili, dahil sa kanyang sariling mga gawa ay dinala niya sa sarili ang parusa ng ekskomunikasyon. Naging pampublikong kaalaman ito at narinig ng tsar. Sa simula, nalungkot ang tsar dahil ang bagong asawa niya, si Theodota, ay kamag-anak ni Bl. Theodore sa tuhod ng ina. Gayunpaman, umaasa na mapayayag siyang makipagkasundo sa pamamagitan ng papuri, iniutos niya sa kanyang asawang nangangalunya na magpadala sa kanya ng napakaraming regalo, kasama ang kahilingan para sa kanyang mga panalangin para sa kanyang sarili at sa kanyang pamilya. Ngunit tumanggi ang banal na tao na kahit tingnan ang mga regalo, o ang mga nagdala nito. – Nagpasya ang hari na humanap ng paraan upang personal na makita ang santo at makausap siya. Para rito, inayos niya na dumaan sa monasteryo ng santo, na parang nasa opisyal na paglalakbay, sa pag-asang labas si San Teodoro kasama ang mga kapatid upang salubungin siya nang maringal at anyayahan sa loob ng monasteryo.

Ngunit nang malaman ito ng santo, inutusan niyang ikandado ang mga tarangkahan at huwag itong buksan, kahit pa gaano sila katindi sa pagtuktok. Tumugtog sila nang tumugtog, ngunit umuwi silang walang dala. Dahil dito, nagalit nang husto ang tsar sa kagalang-galang na ama at inutusan siyang bugbugin at ipag-exile. 'Dumating sila, binugbog siya nang napakasakmal na ang laman niya ay napunit-punit ng mga sugat, at ang lupa ay nabahiran ng dugo,' at ipinadala siya sa Thessaloniki. Kasabay nito, ang lahat ng mga nakatatandang ama ng monasteryo, na labing-isa sa bilang, ay ipinadala rin sa exilio. Tinanggap ni San Teodoro ang lahat ng ito nang may kapanatagan ng loob; sumulat siya sa kanyang mga nagdurusang kapatid, pinagaan ang kanilang loob at hinihikeyat silang tiisin ang kalungkutang dumapo sa kanila nang may mapayapang pagsunod. 'Ito ang kalooban ng Diyos, at ang anumang nagmumula sa Diyos ay para sa ating kabutihan, basta't mapagpakumbaba tayong sumunod dito.' Nagsulat din siya sa Papa, at nakatanggap ng nakapagpapalubag-loob na tugon mula sa kanya, na pumupuri sa kanya para sa kanyang sigasig sa Diyos at sa kanyang hindi matitinag na tapang.

Samantala, namuhay nang maluho ang tsar at lalo pang naging mahina ang kanyang paghahari. Dahil dito, pinaalis siya sa trono at hindi naglaon ay namatay. Muling napunta sa kamay ng kanyang ina, si Irina, ang kaharian, na siyang nagbalik ng paggalang sa mga icon. Agad niyang ibinalik sa dating katungkulan ang lahat ng ikinulong ng kanyang anak. Muling pinisan ni San Teodoro ang kanyang nangalat na kawan; at muling nagbalik sa maayos na kaayusan ang buhay monghe. Ngunit makalipas ang ilang taon, s , dumating sa kanila ang isa pang kapahamakan, na hindi gaanong mabigat kundi nakakainis: papalapit ang mga Agariano sa Lungsod Imperyal. Hindi nais na malagay sa panganib sa kanilang mga kamay, iniwan ni San Teodoro ang kanyang Sakkudion at lumipat sa Lungsod ng Imperyo, kung saan ipinagkaloob sa kanya ng Emperatris at ng Banal na Patriarka ang Monasteryo ng Studion, na pinalayas ng ikonoklastang si Kopronymus ang mga monghe, habang hindi pa nakakakuha ng mga bagong monghe: May labindalawang lalaki lamang doon noon.

Matapos pamunuan ang monasteryong ito, inayos ni San Teodoro ang mga kailangang ayusin, itinayo ang mga kulang, at tinirahan ito ng kanyang mga kapatid, at muling bumalik sa dati ang takbo ng buhay monghe. Lumago ang komunidad, at hindi nagtagal ay umabot ito sa isang libo. Dahil hindi niya kayang pangasiwaan nang personal ang lahat, ipinamahagi ng santo ang tungkuling ito sa iba pang pinakamarangal na nakatatanda, na kanyang pinagkatiwalaan ng pagpapanatili ng wastong kaayusan sa iba't ibang aspeto ng mga tungkuling monastiko, at para sa bawat isa sa kanila ay gumawa siya ng angkop na mga patakarang. Nagingat nang husto ang Kagalang-galang upang matiyak na hindi na kailangang pumunta ng bayan ang mga kapatid sa anumang dahilan. Para sa layuning ito, nagtatag siya ng sari-saring uri ng pagawaan sa loob ng monasteryo: may sariling mananahi, sapatosero, karpintero, manggagawa ng salamin, panday, mason, at iba pa. Ang mga kapatid ay inatasan sa mga hanapbuhay na ito ayon sa kanilang kakayahan at hilig, sa pangangasiwa ng isang espesyal na administrador at tagapangasiwa. Lahat ng bagay ay ginagawa gaya ng sa mundo, ngunit hindi sa makalupang paraan. Namamayani ang kaayusan at paggalang saan man: ang mga kamay ay abala sa gawain, habang ang mga labi ay laging nakatuon sa Panalangin ng Panginoon at sa mga Salmo ni David. – Bawat paglabag sa kaayusan, malaki man o maliit, ay pinaparusahan ng isang tiyak na penitensya. Upang matiyak na ang pangangailangan para sa ganoong parusa ay lumitaw nang bihira hangga't maaari, ang Kagalang-galang na Ama, sa kanyang mga sermon—habang ipinaliwanag ang pangkalahatang batas Kristiyano at monastiko—ay tinatalakay din ang mga patakarang namamahala sa pamumuhay sa kanyang monasteryo. Pinapanibago nito ang alaala ng bawat isa tungkol sa kung ano ang nararapat at muling nagpapasigla sa bawat tao ng sigasig na patunayan ang kanilang sarili na masigasig sa lahat ng bagay, kahit sa pinakamaliit na bagay. Samantala, pinaalis ni Nikiforos na tirano si Reyna Irina sa trono, at ang kanyang unang ginawa ay magdulot ng kaguluhan sa Simbahan sa pamamagitan ng pagpapanumbalik kay Joseph, isang pari sa korte na ikinasal kay Constantine kay Theodota at dahil dito ay pinaalis sa pagka-pari – na sumasalungat sa mga kanon ng Banal na Simbahan. Si Patriarka Nikiforos, na ayon kay Santa Tarasia ay isang taong lubos na karapat-dapat, ay sinuway ito hangga't akay niya; ngunit kalaunan, nang makita ang poot ng hari at matakot sa pinakamalala para sa Simbahan sa kaniyang mga kamay, ay muling tinanggap niya si Jose sa komunyong. Ngunit hindi sumuko si San Teodoro; at lantaran niyang binatikos ang kawalang-katarungan ng hari. Dahil dito, ipinagbilang siya ng hari sa mga ipinatapon. Ginawa rin niya ang gayon sa kapatid niyang si Joseph, sa nakatatandang si Plato, at sa maraming ibang monghe ng Studion.

Noong panahong iyon, inatake ng mga barbarong karatig ang Thrace; at kinailangang lumaban ang hari laban sa kanila. Bago siya umalis, pinatawag niya si San Teodoro, gamit ang parehong papuri at pagbabanta upang hikayatin siyang sumang-ayon sa kanya. Ngunit si San Teodoro, na ginabayan ng Espiritu ng Diyos, ay sumagot nang ganito: "Nararapat sa iyo, Oh Ari, nang ikaw ay maglunsad ng digmaan, na magsisi at magbayad-pinsala sa mga winasak mo sa Simbahan ng Diyos. Ngunit dahil hindi mo ito ginawa, tiyakin mong hindi ka babalik nang buhay mula sa labanan. Ganito ang matuwid na hatol ng Diyos sa iyo." At nga nga, napatay ang hari sa labanan. Pinamahalaan siya ng kanyang anak na si Stavrikios; ngunit siya rin ay agad na namatay dahil sa sugat na tinamo sa digmaan. Isang si Michael Kyropalates ang napili upang mamuno; isang taong tunay na karapat-dapat sa kaharian, mabuti at ortodokso. – Pinalaya niya si San Teodoro mula sa pagkakabilanggo, kasama ang lahat ng nakatiis kasama niya; pinarangalan niya sila at wakasan ang pagkakahiwalay sa Simbahan. Si Jose, gayunpaman, ay muling pinalayas sa Simbahan bilang isang tiwaling elemento. Sa panahong ito, ang banal at kagalang-galang na matandang si Plato ay sumakabilang-buhay at ipinagkalooban ng karangalan ng mismong Patriarka sa kanyang paglilibing sa Monasteryo ng Studion. Matapos pumanaw ang kanyang espirituwal na ama, si Plato, namuhay nang payapa at tahimik sina San Teodoro at ang kanyang mga kapatid sa loob lamang ng dalawang taon. Pagkatapos ay muling bumangon ang bagyong ikonoklasta at nagdulot ng kaguluhan sa buong Simbahan.

Ipinukaw ito ng bagong emperador, si Leo na Armenyo. Siya ay naging isang kumander militar sa mga silangang probinsya at naghimagsik laban sa banal na Emperador Michael, na, upang maiwasan ang digmaang sibil, ay siya ring nagbitiw sa imperyal na porple at nagsuot ng monastikong bestidong gawa sa buhok, iniwan ang kaharian sa mapanghimagsik na tirano. Sa simula, ipinakita ni Leo na ito ang kanyang sarili bilang deboto at mapagkumbaba; ngunit nang mapagtibay na ang kanyang kapangyarihan sa kaharian, sinimulan niyang magmura laban sa mga banal na icon at hatulan ang pagsamba rito. Si San Nikiforos, ang Patriarka, na nagpapaliwanag sa Tsar ng tunay na kahulugan ng pagbibigay-pugay sa mga banal na larawan, ay hinikayat siya na huwag guluhin ang kapayapaan ng Simbahan sa pamamagitan ng pagtutol sa katuruan nito hinggil sa bagay na ito. Ngunit hindi pinansin ng Tsar; sa halip, umaasa sa kanyang kaharian na kapangyarihan, sinikap

niyang pilitin ang lahat na sumunod sa kanyang sariling pangangatwiran. Para sa layuning ito, tinawag niya ang lahat ng mga kilalang pari at monghe, kasama ang Banal na Patriarka at San Theodoret, at lantaran niyang inihayag ang kanyang erehiya sa harap ng lahat, pinupuri ang mga hindi sumasamba sa mga banal na imahe at pinapagalitan ang mga sumasamba.

Pangunahing binase niya ang ganitong pangangatwiran sa ikalawang utos: *'Huwag kang gagawa para sa iyong sarili ng anumang inukit na larawan, o anumang kawangis ng anumang bagay,'* at iba pa. Naglahad din siya ng mga ganitong argumento: paano mailalarawan ng tao a ang hindi mailarawan, o maisingit ang walang sukatan sa isang ikon na kasinglaki ng siko? Paano matawag na diyos ang inilalarawan sa pamamagitan ng mga kulay? May paggalang na ipinaliwanag ng mga espirital na ama sa tsar na ang mga batas ng Lumang Tipan ay hindi ganap na nakatali sa mga Kristiyano; na ang mga ikon ay inilalarawan ang Diyos hindi bilang hindi mailarawan at hindi maisip, kundi ayon sa Kanyang piniling ipahayag ang Kanyang sarili sa mga santo, at lalo na ayon sa Kanyang pagpapahayag sa Kanyang pagkakatawang-tao; at na sa pamamagitan ng 'Diyos' ay hindi nila tinutukoy ang mga kanbas at pintura, kundi Siya, Siya ang inilalarawan sa mga ikono; at na, habang tinitingnan nila ang Kanyang larawan, itinaas nila ang kanilang mga kaisipan sa Kanya. Ipinahayag nila ang mga ganitong kaisipan sa iba't ibang paraan; ngunit si San Teodoro, na para bang pinag-isa ang lahat ng kanilang mga pananaw, ay nagbigay ng isang mahabang talumpati upang turuan ang hari. 'Saan nga ba, O Ari, nagmula ang masamang balak na ito—na magpasok ng isang heretikal na kautusan sa Banal na Simbahan at punitin ang kaniyang maringal na balabal, na hinabi ng banal na biyaya at ng katuruan ng mga Apostol at ng mga Ama?—Kumukuha ka ba ng karunungan mula sa Lumang Tipan? Kung gayon, kunin mo ang karunungan nang may katalinuhan.

Suriin ninyo ang lahat ng mga talata sa Lumang Tipan na nagbabawal sa paggawa ng mga larawan at kawangis at ang kanilang pagbibigay-pugay – tungkol saan ang kanilang sinasabi? – Na, kapag gumawa ng anumang imahe o kawangis, hindi dapat itong igalang bilang diyos o pag-ukulan ng banal na pagsamba; hindi na ang ibig sabihin na hindi dapat gumawa, magmay-ari, o magbigay-pugay sa mga imahe at kawangis. Ang Banal na Simbahan, gayunpaman, ay hindi pinapadakila ang mga larawan at kawangisang gawa ng tao, kundi ginagalang lamang ang mga ito bilang mga representasyon ng yaong karapat-dapat igalang. Dahil dito, hindi sakop ng Ikalawang Utos, gayundin ng alinman sa napakaraming talata sa mga kasulatan ng Lumang Tipan na katulad ng utos na ito—na marami—ang mga ikon ng Banal na Simbahan. Kabilang dito, halimbawa, ang utos ng Diyos na gumawa ng mga imahe ng mga kerubin at ilagay ang mga ito sa pinakamarangal na lugar, sa ibabaw ng Kaban ng Tipan, at ang karagdagang utos na gumawa ng isang ahas, at titigan ito nang may paggalang para sa kaligtasan mula sa lason ng ahas, at iba pa

Kaya, hindi tinatanggi ang Lumang Tipan ang paggawa ng mga ikon o ang kanilang pagbibigay-pugay, basta't pareho ay isinasagawa nang may paghuhusga. Ngunit ano ang nakikita natin sa Bagong Biyaya? Ang ating Panginoon at Tagapagligtas Mismo ay naglarawan sa Kanyang sarili sa isang tela at ipinadala ito kay Abgar, na gumaling nang mahawakan ito; Pininturahan ni San Lucas ang larawan ng Ina ng Diyos na may dalang sanggol na si Hesus sa kaniyang mga bisig, at nang iprisinta niya ito sa Kaniya, ipinagkaloob Niya rito ang pagpapala ng Kaniyang Anak na si Hesus; mula noon, hindi kailanman naglaho ang mga banal na ikon sa Simbahan ng Diyos, na marami rito ang napatunayang mayroong mga himala at nananatili pa rin hanggang sa kasalukuyan. Hindi ba't ipinapakita ng lahat ng ito, nang mas maliwanag pa kaysa sa araw mismo, na ang paggawa ng mga ikon at ang pagbibigay-pugay sa mga ito ay may banal, at hindi taong, pinagmulan? – At tungkol sa sinasabi mong: 'Ayaw kong ilarawan sa mga kulay ang hindi nakikita at hindi mailalarawang Pagkadiyos'; naniniwala rin kami na ang Pagkadiyos ay hindi nakikita at hindi mailalarawan, gayunpaman inilalarawan namin ang Pagkadiyos sa mga ikon hindi ayon sa Kanyang diwa, kundi ayon sa Kanyang pagpapakita sa Kanyang sarili sa atin, lalo na sa Pagkakatawang-tao.

'Ang siyang kumokondena sa ikon ni Kristo na Tagapagligtas ay kumokondena sa mismong Pagkakatawang-tao ng Panginoon.' Nang marinig ito ng hari, nagalit siya at sinabi kay Kagalang-galang Teodoro: "Matagal ko nang alam kung gaano ka kaaway at mayabang, na iniisip mong walang mas matalino kaysa sa iyo; at ngayon ay nagsasalita ka sa akin nang ganoon kasuplada, na para bang isang karaniwang tao lamang ako, kaya't nararapat kang parusahan kaagad. Ngunit pinapatawad kita hanggang sa mas malinaw na mailahad at maipagtapat ang katotohanan ng aming pangangatwiran; at kung hindi ka susuko noon, huwag mong asahan ang awa." Pagkatapos nito, nagpasya ang mga ama na naroroon noon sa silid-hari na huwag nang magsalita pa. Ano pa ang masasabi sa isang taong hindi naghahanap ng pagtuturo kundi nais ipataw ang kanyang kalooban sa pananampalataya na parang isang tirano? Ngunit sinabi ni Blás na si Teodoro: "Unawain

mo, O Hari, at makinig! Hindi tungkulin mo ang suriin at ayusin ang mga usapin ng pananampalataya ng Banal na Simbahan. Ang tungkulin mo ay panatilihin ang kaayusan ng mundo.

Ngunit ang panatilihin ang pananampalataya at ang Banal na Simbahan sa wastong kaayusan ay tungkulin ng mga pastol at guro ng Simbahan. Pakinggan ang Apostol, na nagsasabi: *'Itinakda ng Diyos sa Simbahan, una ang mga apostol, ikalawa ang mga propeta, ikatlo ang mga guro'*, at iba pa (1 Cor. 12:28). Nakikita mo ba? – Mga guro, hindi mga hari. – At iba pang bahagi ng Kasulatan ang nag-uutos na ang mga gawain ng Simbahan ay pamunuan ng mga pastol at guro ng Simbahan, hindi ng mga hari." Sinabi ng hari: 'Ikaw ba, kung ganoon, ang magtataboy sa akin mula sa Simbahan?' – Sumagot ang santo: 'Hindi, hindi ako. Ang mga batas ng banal na mga Apostol at ng mga Banal na Ama ang nagpapalayas sa mga tao mula sa Simbahan. Alinsunod sa kanila, pinagtitibay din namin na kahit pa ang isang anghel mula sa langit ay mangaral sa amin ng anumang salungat sa pananampalataya, siya ay maging anatema.

Kaya, kung nais mong manatili sa loob ng Simbahan ni Cristo kasama namin, na sumasamba sa ikon ni Cristo, sundin mo ang Patriarka sa lahat ng bagay at ang Banal na Sinaodo na kasama niya." Nang marinig ito, nagalit nang husto ang hari at pinalayas silang lahat. – Pagkatapos nito, ipinahayag ng Griyegong eparco sa buong lungsod ang kautusan ng hari, na walang sinuman ang dapat mangahas na magpaliwanag o makipagtalo tungkol sa pananampalataya, kundi dapat sundin ng lahat ang kalooban ng hari. Nabalitaan ito ni San Teodoro. At sinabi niya sa mga naghatid ng balitang ito: *'Husgahan ninyo kung tama sa paningin ng Diyos na sumunod sa inyo kaysa sa Diyos'* (Mga Gawa 4:19)? Mas mabuti pang putulan ng dila kaysa manahimik at hindi ipagtanggol ang tunay na pananampalataya kapag sinubukang baluktutin ito. – Mula noon, sinimulan niyang turuan ang lahat nang walang takot at hikayatin silang manatili sa tunay na pananampalatayang ipinamana ng mga Ama: tinawag niya ang ilan sa kanya, siya mismo ang lumapit sa iba, at sumulat ng mga liham sa iba pa; madalas din niyang binibisita ang Patriarka, upang makahanap ng kaaliwan sa kanilang pinagsasaluhang pananampalataya at upang hikayatin siyang tiisin nang may kapanatagan ang nalalapit na mga kalungkutan at pag-uusig.

Hindi nagtagal ay naganap ang mga pag-uusig at paghihirap na ito: ang Patriarka ay pinatalsik at pinalayas mula sa Lungsod ng Imperyo, at ang lahat ng iba pang mga Ortodoksong obispo ay hinatulan ng pagkakakulong; ang mga ikon, samantala, ay ininsulto, itinaapon sa lupa, tinapakan at sinunog; at sumiklab ang malawakang kaguluhan sa buong lungsod. Nang makita ito, labis na nagmalungkot sa kanyang kaluluwa ang Kagalang-galang Teodoro; at, bilang matinding pagtutol sa lantad na paglapastangan sa mga ikon, nagpasya siyang magsagawa ng prusisyon sa paligid ng monasteryo sa nalalapit na kapistahan ng Pag-akyat, kung saan ang mga kapatid, dala ang mga ikon at itinaas ang mga ito, ay kumanta habang naglalakad: 'Sinasamba namin ang Iyong pinakabanal na larawan, O Mabuti' at iba pang katulad na himno.

Nang malaman ito ng emperador, pinadalaan niya ito ng mahigpit na babala na, maliban kung ititigil niya ang pagtatanggol sa pagbibigay-pugay sa mga ikon, haharap siya sa pagkakakulong, mga sugat at kamatayan. Dahil hindi maaaring tumigil ang santo rito, maging sa salita o sa sulat, Hinukuman siyang kulungin, ipinadala sa Apollonia (sa Asya o Bithynia) at ikinulong sa isang bilangguan sa loob ng kuta na kilala bilang Metopa. Ngunit kahit mula roon ay nagpadala siya ng mga mensahe sa malayo't malapitan, hinihikayat ang mga tao na mahigpit na sumunod sa paggalang sa mga ikon na itinataguyod ng Simbahan. Nakarating din sa hari ang kanyang mga mensahe; at agad niyang pinadala si Nikita, anak ni Alexeyev, upang ilipat ang Kagalang-galang mula roon patungo sa isang lugar na tinatawag na Vonita, at ikulong siya roon sa isang bilangguan, na may mahigpit na pagbabawal na magsalita o magsulat tungkol sa pagbibigay-pugay sa mga ikon! Nang ipabatid sa kanya ng sugo ang utos ng Tsar, sumagot siya: 'Masaya kong tinatanggap ang paglilipat na ito, sapagkat ang Diyos ay nasa lahat ng dako; ngunit hindi ko maaaring pigilan ang aking sarili na magsalita o magsulat'; at, matapos mailipat sa ibang lugar, tunay nga siyang nagsalita at nagsulat. Nang malaman ito ng hari, sa kanyang galit, pinadala muli ang parehong si Nikita sa Kagalang-galang – upang saktan siya nang malubha.

Nang ipabatid ito ng sugo kay San Teodoreto, masayang tinanggal niya mismo ang kanyang mga kasuotan at inialay ang kanyang katawan upang pahiramin. Ngunit nang makita ni Nikita kung gaano katay-Tay ang katawan ng Kagalang-galang, hindi niya magawa siyang suntukin. Kaya't bumalik siya nang hindi man lang hinipo ang santo. Ang santo naman, nanatili sa kinaroroonan niya, ay muling matapang na ipinahayag ang katotohanan tungkol sa mga banal na larawan, nakikipag-usap nang malawig sa mga pumupunta sa kanya at sumusulat ng mga liham sa malalayong lugar. Nagsulat din siya sa mga Patriarka ng Jerusalem, Alexandria, Antioquia, at Roma, inilarawan ang mga nangyayari sa Constantinople at hiniling na

tulungan nila ang Ortodoksiya kapwa sa pamamagitan ng panalangin at sa gawa. Nangyari na isang klerigo mula sa Simbahan ng Asya ang dumalaw sa kanya; nang pakinggan niya ang mga talumpati ng Santo, itinakwil niya ang ereheng ikonoklastiko at naging Orthodoxo – at nang makabalik sa kanyang sariling lugar, napag-Orthodox din niya ang isa pang klerigo. Nang malaman ito ng obispo, nagreklamo siya sa Tsar tungkol sa Kagalang-galang; at inutusan ng Tsar ang gobernador ng Asya na sugatan nang malubha si San Teodoro. Nagpadala ang gobernador ng isa sa kanyang mga tauhan upang sugatan ng limampung sugat ang Kagalang-galang. Ngunit ang mensaherong ito rin, nang makita ang hubad na katawan ng Kagalang-galang, ay nahiya nang itaas ang kanyang kamay; at, matapos yumuko sa kanya, ay umuwi nang hindi tinupad ang masamang utos ng tsar. Pagbalik pa lamang ng mensaherong ito sa nagpadala sa kanya, isang bagong mensahero mula mismo sa hari, na si Anastasius—isang malupit at walang-pusong tao—ang lumitaw sa harap ni San Teodoro; sa sariling mga kamay ay binugbog niya ang Santo, at nagdulot ng hanggang isang daang sugat sa kanya; Ginawa rin niya ang parehong bagay sa kanyang disipulo na si Nicholas; at nang ikulong na niya silang dalawa sa isang madilim at masikip na lugar, inutusan niyang panatilihin silang nasa matinding kahirapan – at umalis.

Ang malupit na utos na ito ay isinakatuparan nang lubusan: madilim, mabahô, at mahalumigmig ang lugar; sa pamamagitan ng isang maliit na bintana, hinagis sa kanila ang isang maliit na piraso ng tinapay, na hindi sapat kahit para sa isang tao, at binigyan sila ng isang tasa ng tubig, paminsan-minsan tuwing ikalawang araw o higit pa, na para bang ang layunin ay gutumin sila hanggang kamatayan; ang sakit mula sa kanilang mga sugat at ang magaspang na pagtrato ng mga alipin ay lalo lamang nagpahirap sa kanila. Sa ganoong kaligaligan, nagpasya si San Teodoro, na hinihimok ng kanyang pananampalataya, na mabuhay lamang sa Pinakabanal na Katawan ng Panginoon, mula sa mga pagkaing dinala niya – subalit ibinibigay niya sa kanyang disipulo ang anumang naibibigay sa kanila.

Pagkalipas ng ilang panahon, may isang maharlikang opisyal na naglalakbay sa lugar; nang malaman niya ang kalagayan ng Kagalang-galang na Ama at ng kanyang alagad, inutusan niyang maibsan ang kanilang pagdurusa, na bigyan sila ng mas maraming pagkain at inumin, at tratuhin nang may higit na kabaitan. Sa gayon, lumipas ang mahigit tatlong taon. Nang maglaon, nahulog sa kamay ng hari ang isa sa mga liham ni San Teodoro; dito'y kinundena ang kasamaan ng hari, at hinikayat siyang manatiling matatag sa Orthodox na Pananampalataya at buong tapang na tiisin ang pag-uusig at pagdurusa para rito. Nagwala ang hari at nagpadala ng isang maharlikang parang hayop upang ipakita ang liham sa Kagalang-galang na Pari; at, nang matiyak na sa kanya nga ito, ay bugbugin siya hanggang sa mamatay. Inamin ng Reverendo na sa kaniya ang liham – at malupit siyang pinukpukan, iniwan na halos hindi na humihinga. Ganoon din ang sinapit ng kaniyang alagad. Nang masiyahan na sa kaniyang karok, bumalik ang sugo sa kaniyang panginoon; samantalang ang mga nagdusa, na matiisin na tinanggap ang kanilang pagsubok alang-alang sa katotohanan, ay nag-alaga sa isa't isa.

Hindi makagalaw si San Teodoro at nakahiga siyang pagod, halos hindi na humihinga, at hindi kumain o uminom. Medyo mas malakas ang alagad, at sa pagkalimot sa sarili, inialay niya ang lahat ng kanyang pag-aalaga sa Santo, pinakain at pinainom siya ng sabaw ng barley na hinaluan ng ilang halamang-gamot. Nang bahagyang gumaling na ang santo, siya naman ang tumulong sa kanyang disipulo, lalo na sa pag-aalaga sa kanyang mga sugat. Nilinis nila ang sugat ng isa't isa at tinanggal ang mga nakabitin na piraso ng laman, hinugasan ang nana at pinahiran ng pamahid ang mga sugat hangga't makakaya nila. Sa ganitong paraan, tiniis nila ang kanilang pagdurusa sa loob ng siyamnapung araw, at hindi pa lubos na gumagaling nang dumating ang isa pang sugo mula sa hari—isang malupit at hindi makataong tao—na may utos na dalhin ang mga tagapagdala ng paghihirap sa Smyrna. Ito ay isinagawa sa ilalim ng mahigpit na pagbabantay, kasabay ng kakulangan, pang-aabuso, kahirapan at bawat uri ng pagkapagod.

Sa pamamagitan lamang ng espesyal na tulong ng Diyos nakuha ng mga martir ang lakas na marating ang kanilang destinasyon. Doon sila ipinasa sa isang obispo—isang masamang tao at guro ng erehe—at ikinulong sa isang mababa, masikip, at madilim na kubo, kung saan kanilang tiniis ang lahat ng uri ng kakulangan at kahirapan. Hindi naglaon, dumating ang dating walang-awang opisyal ng hari, si Anastasius; matapos patamaan ng isang daang latigo ang Kagalang-galang, umalis na naman siya. Ang Kagalang-galang, gayunpaman, ay tiniis ang lahat ng ito nang may kapanatagan ng loob, habang nagpapasalamat sa Diyos. Noong panahong iyon, ang lalawigan ng Smyrna ay pinamumunuan ng pamangkin ng hari at kasamahan na kapareho ang paniniwala. Nagkasakit siya at malapit nang mamatay. Isa sa kanyang mga lingkod, na isang taong may tunay na pananampalataya, ang nagbanggit sa kanya tungkol kay San Teodoro, na taglay ang kaloob ng pagpapagaling. Nagpadala ang maysakit ng mensahe sa Reverendo Ama, humihiling ng kanyang mga

panalangin. Inilahad ng Reverendo Ama sa maysakit ang lahat ng kalupitan na ginawa niya laban sa mga Ortodokso, na magdudulot sa kanya ng walang hanggang paghihirap, at hinikayat siyang magsisi, kahit na sa huling sandali. Nabigla ang gobernador sa naghihintay sa kanya at lumapit sa Reverendo, humihingi ng kapatawaran at nangakong tatanggapin ang Orthodoxy kung siya ay gagaling. Nagpadala si San Teodoro sa kanya ng isang ikon ng Pinakabanal na Ina ng Diyos, na inutusan siyang igalang ito habang-buhay. Nang matanggap niya ang ikon, agad na nakaramdam ng ginhawa ang gobernador at nagsimulang gumaling. Malapit nang tuluyang gumaling siya nang muling bumalik siya sa dati niyang pamahiin, na iniligaw ng erehe na Obispo ng Smyrna. Pagkatapos ay tumanggap ang maysakit ng banal na langis mula sa obispong ito bilang pagpapala. Ngunit nang siya ay pahiran nito, agad siyang bumagsak muli sa dati niyang karamdaman – at sa matinding paghihirap ay humihingalo at namatay. Ang Kagalang-galang ay nagdusa nang mahigit isang taon at kalahati sa Smyrna.

At sana'y mas matagal pa siyang nagdusa, ngunit napatay ang masamang hari, at si Michael (Travlius o Valvos), na pumalit sa kanya, ay hindi nagmalasakit sa pananampalataya at pinayagan ang bawat isa na maniwala ayon sa kanilang nais. Sa ilalim ng kanyang pamumuno, pinalaya ang lahat ng mga ipinatapon at ikinulong noong nakaraang pamumuno. May dumating na kautusan na palayain si San Teodoro at pati na ang kanyang mga alagad. (Si San Teodoro ay ginugol ang halos pitong taon sa mga pagkakakulong na ito sa ilalim ni Leo ang Armenyo; at bago iyon, sa ilalim ni Constantine, siya ay ginugol ng limang taon dahil sa pagtutol sa kawalan ng katarungan ng isang kasal.) Ang lahat ng kanyang mga alagad na nasa exilio ay nagtipon sa paligid ng Kagalang-galang; at siya, kasama sila, ay umuwi, na sinalubong saan man nang may kagalakan at pagmamahal; sapagkat ang buong Simbahan ay nagalak sa kanyang pagbabalik. Pagdating niya sa Chalcedon, nakasalamuha niya si San.

Si Patriarka Nikiforos; at nagpalakas sila ng loob sa isa't isa, bilang magkakasamang nagdurusa para sa iisang matuwid na sanhi ng pananampalataya. Kasama siya, lumapit sila sa emperador at napaniwala nila siya na yakapin ang Ortodoksiya. Ngunit sinabi niya: 'Hindi ko nais sumamba sa mga ikon, at hindi ko rin nais na makita ang mga ito sa Constantinople; itago ninyo ang mga ito kung saan ninyo gusto, at parangalan ninyo ang mga ito ayon sa inyong nakabubuti.' Mula roon, nagpunta si San Teodoro kasama ang kanyang mga alagad sa rehiyon ng Criscentius, at nang sila'y manirahan doon, umaasa siyang sa wakas ay makakamit na niya ang kapayapaan. Ngunit dahil sa isang pag-aalsa na pinamunuan ng isang si Tomas, na nagnanais sakupin ang imperyal na trono, napilitan siyang magtungo sa Constantinople bilang kanlungan habang nagaganap ang pag-aalsa; sapagkat ayaw niyang manirahan nang permanente sa isang lungsod na binabad sa erehe na iconoclasm. Nang humupa na ang bagyong ito, hindi na siya bumalik sa mga lupain ng Kriskentius, kundi nagtungo sa Heronis ni Akrit, sa Simbahan ni San Trifon, kung saan ginugol niya ang natitirang bahagi ng kanyang buhay sa mga gawaing asketiko, na napapaligiran ng kanyang mga disipulo. Sa wakas, dumating ang panahon ng kanyang banal na pagpanaw, sa ika-67 taon ng kanyang buhay. Nang kumalat ang balita nito, nagsimulang dumagsa sa Kagalang-galang mula sa lahat ng sulok, ng bawat antas at katayuan, mula sa malapit at malayo. Lahat ay nagnasang marinig ang kanyang mga salita, at nagsalita ang Kagalang-galang; ngunit siya ay napakahina dahil sa pagod na kahit ang mga nakatayo sa malapit ay halos hindi siya marinig. Kaya't dinala ang mga manunulat upang ang mga hindi makarinig sa mga salita ng Santo ay hindi maagaw ang pagkakataong mapagkalooban ng aral. Ang sinumang nagnanais ay maaaring basahin ito sa kodigo ng mga sermon ng Kagalang-galang na Ama. Gayunpaman, bahagyang gumaan ang kanyang karamdaman, at nakalakad ang Santo; siya ay dumalo sa simbahan at, noong sumunod na Linggo, ipinagdiwang ang Banal na Misa, nangaral sa mga kapatid, at kinasalo sa kanila sa pagkain. Ganoon din, kinabukasan, ika-6 ng Nobyembre, sa kapistahan ni San Pablo na Kumpesor, ipinagdiwang niya ang Banal na Misa, tinuruan ang mga kapatid, at nandoon sa pag-awit sa Vespers nang gabing iyon. Ngunit nang makauwi siya sa kanyang selda, muling nahiga sa kama at nagsimulang magkasakit. Nagalang siya ng apat na araw, at sa ikalimang araw ay siya'y lumipat sa Panginoon, sa isang buhay na malaya sa pagdurusa.

Nang papalapit na ang oras ng kanyang pagpanaw, pinurlian siya ng mga kapatid at umiyak na parang para sa kanilang ama at guro. Nang makita sila, siya rin ay umiyak at sinabi: 'Narito, mga ama at kapatid, dumating na ang wakas ng aking buhay ! Kailangan nating lahat na inumin ang basong ito, ang iba ay mas maaga, ang iba ay mas huli, ngunit walang sinuman ang makakatakas dito. Papasimulan ko na ang landas na dinaanan ng ating mga ninuno; pupunta ako sa lugar ng buhay na walang hanggan, kung saan naroroon ang Diyos at ang ating Panginoon, na minahal ng aking kaluluwa, na hinangad ng aking puso, na tinawag kong aking Guro, bagaman hindi ko Siya pinaglilingkuran ayon sa nararapat. – Kayo, aking minamahal na mga

kapatid at mga anak, sundin ninyo ang mga salitang ipinagkatiwala ko sa inyo, at manatili kayong matatag sa tunay na pananampalataya at banal na pamumuhay. Alam ninyo na hindi ako kailanman tumigil sa pagpapahayag ng Salita ng Diyos sa inyo, kapwa sa Simbahan at sa pribado. Ngayon, samakatuwid, taimtim kong hinihiling sa inyo: tandaan ninyo ito at manatili kayong matatag dito. May kalungkutan ako sa puso ko dahil sa inyo: sapagkat kailangan kong magbigay-katwiran tungkol sa inyo. Ingat kayo, samakatuwid, na umalis mula rito upang kayo'y maging walang kapintasan sa harapan ng Panginoon." Nang masabi niya ito at paalam na, inutusan niya ang kaniyang mga alagad na kunin ang mga kandila, sindihan ang mga ito, at kantahin ang pangwakas na himno. Ang mga alagad na nakatayo sa paligid niya ay nagsimulang kumanta: *'Mapalad ang mga walang kapintasan'* (Awit 118); at nang sila'y magkanta nang sunod-sunod, ay kanilang kinanta: *'Hindi ko kailanman malilimutan ang iyong mga makatarungang gawa, sapagkat sa pamamagitan ng mga ito ay binigyan mo ako ng buhay'* (bersikulo 93), – sa mga salitang ito, inilakad ng Kagalang-galang ang kanyang espiritu (826). Tinanggap ito ng mga Anghel ng Diyos at dinala sa trono ng Diyos, gaya ng tapat na pinatotohanan ng Kagalang-galang na si Hilarion ng Dalmatia, na nakita ito sa isang pangitain.

Sa araw na ito, ika-11 ng Nobyembre, bilang paggunita kay San Mina, habang nag-iisa siyang naglalakad sa kanyang hardin at umaawit ng mga salmo, narinig niya ang ilang kamangha-manghang tinig at naamoy ang isang hindi mailarawang bango. Namangha sa nasabing tanawin, tumingin siya sa kalangitan at nakita ang napakaraming taong nakasuot ng puti, na may maliwanag at masayang mga mukha, na bumababa mula sa itaas na may mga awit upang salubungin ang isang kagalang-galang na tao. Nang makita ito, ang pinagpala ay nahulog sa lupa sa matinding takot, at narinig niyang may nagsabi: 'Ito ang kaluluwa ni Theodore, ang abbot ng Studion, na nagdusa hanggang sa pagdurugo para sa mga ikon at ngayon ay pumanaw na; ito ay maringal na umaakyat sa bundok, habang ang mga hukbong langit ay bumababa upang salubungin ito.' – Isinalaysay ni Blaheng Hilarion ang bisyong ito sa ibang mga banal na ama: itinala nila ang araw at oras ng pangyayaring ito, at sa pamamagitan ng oras ay napagtanto nila na iyon nga ang eksaktong sandali nang pumanaw ang kapuri-puring Theodore ng Studion. Ang pagpanaw ni San Teodoro ay sinamahan ng maraming himala, na hindi kakaunti, bago at pagkatapos ng kanyang pagpanaw – mula sa kanyang kabaong at sa kanyang mga banal na labi.

1. Kay taas ng buhay monghe

1. 1) Nangunguna ang buhay monghe. – 2) Bawat gawa ng pagsunod, kapag isinagawa ayon sa kalooban ng Diyos, ay nagbubukas ng daan patungo sa paraiso, kahit na ito ay napakasimple. – 3) Isang listahan ng mga birtud na nagbubukas ng daan patungo sa paraiso. [1, 2]⁸²

1. Dinala tayo ng Diyos sa mundo upang, sa pamamagitan ng pagpapalugod sa Kanya sa pamamagitan ng mabubuting gawa, tayo ay maging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit. Sa atin namang mga monghe, nang tayo ay pumasok sa mundo, ipinagkaloob Niya ang isang lubos na dakilang biyaya, na ang nilalaman ay, sa pagpili sa atin mula sa lahat ng tao, inilagay Niya tayo sa harap ng Kanyang mukha upang paglingkuran ang Kanyang kaharian. Hayaan ang bawat isa na suriin ngayon nang mabuti ang kanyang sarili upang makita kung namumuhay siya alinsunod sa tawag na tinawag sa kanya, at kung wala nang ibang iniisip kundi ang magpasaya sa Diyos.

2. Sa pagsasagawa ng ating mga tungkulin, dapat tayong kumilos na parang direktang utos ng Diyos Mismo ang natanggap natin. Hinihiling ng Diyos sa mga nabubuhay na gawin nila ang kanilang makakaya. At gawin natin ito, na mag-ingat nang lubos upang iwasan ang isang bagay higit sa lahat: na huwag nating linlangin ang ating sarili sa kayabangan sa harap ng iba o sa pagmamataas sa harap ng ating sarili, na para bang gumagawa tayo ng isang dakilang bagay. Ang Panginoon ay may handang gantimpala para sa bawat manggagawa: ang kusinero ay magagalak kasama ang unang martir na si Esteban; ang panadero mismo ay magiging dalisay na tinapay para sa Panginoon; ang tagapag-ingat ng gulay ay magtatamasa ng mga biyaya ng paraiso, sapagkat itinuring na karapat-dapat na manirahan doon; at ang bawat iba pang tao—ang tagapag-alaga ng ubasan, ang karpintero, ang manunulat, ang tagapagbantay ng tarangkahan, at sa katunayan, anuman ang tungkuling gampanan ng sinuman—kung isinasagawa nila ito bilang gawain para sa Panginoon,

⁸² Ang bilang sa itaas ng talaan ng nilalaman ay nagpapahiwatig ng bilang ng piniling pagtuturo, samantalang ang mga bilang na sumusunod sa talaan ng nilalaman sa loob ng parisukat na panaklong [] ay nagpapahiwatig – ang una ay ang tomo, ang pangalawa ay ang pagtuturo sa loob ng tomong iyon. – Ang mga item sa talaan ng nilalaman ay tumutukoy sa mga seksyong kasunod nito, na may hiwalay na seksyon para sa bawat item.

makakatanggap sila ng nararapat na gantimpala. Nakikita ng Panginoon ang lahat ng bagay; walang nakatago sa Kaniya; at gagantimpalaan Niya ang lahat ng bagay sa isang banal na paraan.

3. *'Magbantay kayo at magpakatibay sa pananampalataya; maging matapang at matatag; ang pag-ibig ang maging gabay ninyo sa lahat ng bagay'* (1 Corinto 16:13–14); mamatay araw-araw, upang kayo'y mabuhay magpakailanman; tumakas sa masasamang kaisipan gaya ng pagtakas ninyo sa masasamang gawa; ituring ang mabulang-bibig bilang karamihan ng kasalanan, ang pagtawa bilang pakikipagtalik, ang kasakiman at kabusugan bilang pagkaalipin sa kahalayan; panatilihing mapagkumbaba ang inyong pag-iisip, nakayuko ang inyong mga mata; maging dalisay sa katawan at kaluluwa; maging inspirado ng pag-asa; huwag magkaroon ng pagkakaugnay sa anumang bagay sa lupa; katakutan ang iisang Diyos. Kung gaganapin natin ang ating sarili sa ganitong paraan, kung panatilihin natin ang ganitong saloobin, magagalak tayo kasama ng mga Anghel at matutuwa kasama ng lahat ng mga santo magpakailanman.

2. *Huwag ninyong isipin na kayo ay dakila*

2. 1) Huwag ninyong palakihin ang inyong sarili. – 2) Mabuhay kayo para sa lahat ng inyong kapatid, gaya ng bawat miyembro ng katawan na nabubuhay para sa buong katawan. – 3) Ang ating pagsunod ay hindi mabigat, ngunit sa pamamagitan ng pagtangga sa ating sariling kalooban ay nararapat tayong makatanggap ng mga korona ng pagkamartir. [1, 3]

4. Naging matalino ang inyong ginawa, O mga taong tinawag ng Diyos, sa pag-iwan sa mundo at pagtutok ng mga mata ng inyong puso sa Diyos. Kaya't magsikap kayong mabuhay sa paraang kaaya-aya sa Diyos, at habang namumuhay nang ganito, *'huwag kayong magmalaki nang higit sa nararapat'* (Roma 12:16), hindi dahil sa mga espirital na birtud o sa mga pisikal na pakinabang, baka marinig ninyo: *'Ano ang mayroon ka na hindi mo tinanggap? At kung tinanggap mo naman ito, bakit ka mayabang na para bang hindi mo ito tinanggap?'* (1 Corinto 4:7). Ang sinumang gumagawa ng marami ay gumagawa nito sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, sapagkat tumanggap siya ng kapangyarihan mula sa Diyos sa itaas, hindi para sa kanyang sarili kundi para sa kanyang kapwa.

5. Kayo'y lahat ay mga lingkod ng isa't isa, mga katulong ng isa't isa, bilang mga buhay na miyembro ng isang katawan. Kung ang mata ay hindi ginagabayan ang kamay, kung ang isang kamay ay hindi sinusupportahan ang isa pa, kung ang paa ay hindi lumalakad ayon sa kinakailangan para sa kabutihan ng buong katawan, kung ang bawat miyembro ay magsisimulang kumilos ayon sa sarili nitong kalooban; kung hindi nila mapapanatili ang kanilang sariling lakas, kundi sa pag guluhin nila sa kanilang sarili, guguluhan din nila ang buong katawan. Kaya, magalak ang bawat isa kapag kinakailangan nilang magpagal nang kaunti pa para sa iba, na tinitii ang lamig, ulan, at init; ngunit ang taong walang ginagawa ay dapat umiyak at magsisi, na parang isang walang silbing galamay, na nabubuhay sa katawan hindi para sa ikabubuti ng katawan at karapat-dapat lamang putulin.

6. Huwag ninyong pabayang mabigatan ang inyong mga tainga sa pagdinig nito. Sa halip, isipin ninyo kung gaano kaunti at kakaunti ang mga pagsisikap na hinihingi sa atin upang maabot ang Kaharian ng Langit. Hindi tayo nagbubuhos ng dugo, gaya ng ginagawa ng mga martir; hindi pinuputol ang ating mga galamay, ni nababali ang ating mga buto; ngunit kung idaragdag natin sa ating magaang at kakaunting paggawa ang pagtangga sa ating sariling kalooban, na may pagnanasang akayain ang Diyos at paglingkuran ang ating mga kapatid nang may pag-ibig, kaniya tayo ay nagiging katulad ng mga matiisin na martir, at maging katulad ng Panginoon Mismo, na tiniis ang pagpapako sa krus at kamatayan para sa ating kapakanan. Kaya't magpakatayang kayo sa inyong paggawa! Naghihintay sa inyo ang mga korona ng mga martir.

3. *Magbantay: sapagkat ang kaaway ay hindi natutulog – bilang aliw sa pastor*

3. 1) Magbantay kayo: sapagkat ang kaaway ay hindi natutulog – isang aliw sa pastor. – 2) Huwag kayong mahuli sa inyong mga gawain, sapagkat sa bawat gawain ay agad na inilalagay sa langit ang gantimpala. – 3) Mga tagubilin: para sa kanonarko; – 4) para sa tagapagbitbit ng sulo; – 5) para sa tagapagalaga sa ospital; – 6) Para sa maysakit. [1, 4]

7. Alam ko mula sa mga Banal na Ama, at higit sa lahat mula sa aking matuwid na nakatatanda, na ang diyablo ay hindi kailanman natutulog o humihina sa kanyang pagsisikap na wasakin ang ating mga kaluluwa; kundi siya ay laging mapagbantay at masigasig na maghasik ng kanyang mga damo, *'habang natutulog ang mga tao'* (Matt. 13:25). Kaya't magbantay din kayo, aking mga anak na tinawag ng Diyos, at manatiling mapagmatyag, baka mahulog ang sinuman sa inyo sa bitag ng diyablo. Ikinagalak kong marinig

ang pag-unlad ng bawat isa sa inyo; nalilinis ang aking kalooban sa pagsunod ng isa, sa kababaang-loob ng isa pa, at sa sipag ng ikatlo. Ngunit kinamumuhian ng kaluluwa ko ang masuway na anak, ang mapagtungyaw at ang mayabang, ang tamad at ang payatag, ang mapagbulong at ang palahaw. – Ngunit sino ako, upang magsalita nang ganito? – Ako ang pastol ninyo, bagaman hindi karapat-dapat; kayo ang aking mga tupa, na ako'y magbibigay-sulit sa Panginoong nagtiwala sa kanila sa akin.

8. Kaya nga, kayong lahat, pastulan ninyo ang kawan; pastulan ninyo ito nang mabuti; pastulan ninyo ito nang magkakaisa. Huwag hayaang may maiiwan. Ang kaaway ay ililigaw ang sinumang maiiwan at wawasakin siya; gaya ng leon na dinudukot ang tupa na naliligaw at dinadala sa gubat o sa mga bundok. Ang gawain ng kaligtasan ay hindi madali; marami at mabigat ang landas nito, na nangangailangan ng masigasig na paggawa, pagbabantay, at kasiyahan sa kaunti—kaunting pagkain, kaunting pahinga, kakarampot na damit—at higit sa lahat, nangangailangan ito ng pagtalikod sa sariling kalooban. Sinusukat ng Panginoon ang gantimpala ayon sa paggawa ng bawat isa; at araw-araw ay inilalaan ang mga korona para sa bawat isa sa mga nagsusumikap.

9. Dapat nating isagawa ang mga seremonya ng simbahan nang may buong kaayusan, paggalang, at init ng puso. At ikaw, anak ko, ang canonarch (pangulo ng seremonya), bilang siyang hinirang na mangasiwa sa pinakauna at pinakadakila sa ating mga tungkulin, maging mapagmatyag; panatilihin ang kaayusan ng koro; tumpak na sundin ang itinakdang oras para sa bawat himno, at isagawa ang lahat ng iba pang tungkulin ayon sa utos, tungkol sa mga salmo at stichera, nang may mabuting budhi. Hayaan ang mga may kakayahang kumanta na gawin iyon; at ang mga mas angkop sa pagbabasa, italaga sa pagbabasa. Huwag kang maging pabaya, kundi maging mapagmatyag, at itinalaga sa bawat kapatid, sa makatarungang paraan, kung ano ang babasahin o aawitin ng bawat isa sa isang araw at sa ibang araw – ang ilan sa mga karaniwang araw, ang iba naman sa mga araw ng kapistahan – batay sa kanilang tinig, pagbigkas, at bilis ng pagbasa, upang kahit ang mga dayuhan, kung sakaling naroroon, ay makinabang. Magsagawa ng lahat ng bagay nang maayos at ayon sa kaayusan (1 Cor. 14:40), upang maging karapat-dapat kayong makarinig mula sa Panginoon: *'Magaling! Mabuti at tapat na alipin! Naging tapat ka sa kaunti; ilalagay kita sa marami'* (Matt. 25:21), at maisama sa hanay ng mga banal sa langit.

10. At ikaw, na nag-aayos ng sulo, maging masigasig at masusi sa pagtupad ng tungkuling ipinagkatiwala sa iyo: sapagkat ito ay mula sa Diyos at banal. Ingatan mo ang pag-aayos ng sulo sa simbahan na parang sariling dalawang mata mo: sapagkat ito ay ginagawa sa harap ng Diyos. Kung ang nag-aayos ng kandila sa harap ng hari ay lubos na nag-iingat upang mapaluguran siya; gaano pa nga, anak ko, dapat mong sindihan ang mga lampara para sa Diyos na Hari ng mga hari, na pinapasakop ng buong nilikha, nang may takot at pag-ibig, gaya ng paglilinis mo sa mga lampara, pag-aasikaso sa mga patpat ng lampara, at pagpapanatili ng tamang liwanag. At asikasuhin mo ang kalinisan ng simbahan: walisin mo ito nang hindi bababa sa dalawang beses sa isang linggo, punasan ng alikabok ang mga ikon upang hindi ito masira, at panatilihing maayos at malinis ang lahat ng bagay, na maingat na iniwasan ang pagkasira ng anumang pag-aari ng simbahan.

11. Ikaw ang ikatlo sa aking isipan, anak kong tagapaglingkod sa ospital. Lumakad ka ayon sa inutos sa iyo. Karapat-dapat ka sa malalaking korona sa napakahirap, walang-tigil, at parang martir na paglilingkod na ito—na dahil dito mismo, ay pinarangalan at karapat-dapat sa pinakamataas na gantimpala. Huwag mong hintayin o hanapin ang pahinga rito, upang matanggap mo ito roon. Kung maglilingkod ka nang mabuti rito, tiyak na makakamtan mo ang kapayapaan roon. Ang ilan ay nagbabasa, ang iba ay nananalangin, ang iba ay nagsasanay ng katahimikan, at ang iba pa ay gumagawa ng iba pang kapuri-puring gawa; ngunit ikaw naman, makisabay ka rin sa kanila – o higitan mo pa sila. – Pagmaliw na ng araw, libutin mo ang mga maysakit nang paisa-isa, alamin ang kalagayan ng karamdaman ng bawat isa, at magreseta ng kinakailangan at kapaki-pakinabang para sa bawat isa. Kung magpupursigi ka sa ganitong mga gawain, makakapasok ka sa Kaharian ng Langit na may korona.

12. Tungkol sa inyo, mga anak kong maysakit, tanggapin ninyo nang may pasasalamat ang anumang dumating sa inyo, at maging kontento sa ibinibigay sa inyo. Kung, gayunpaman, may nais kayo, sabihin ninyo lamang; at anumang gawin para sa inyo ng kapatid na inatas sa inyo, magpasalamat kayo nang may pag-ibig. Huwag kayong magreklamo: sapat na na ang inyong kapatid ay naglilingkod sa inyo bilang alipin, dahil sa pag-ibig sa Diyos, at nagbibigay ng angkop para sa bawat isa sa inyo, ayon sa kakayahan ng monasteryo. Ngunit kung hindi kayo kikilos sa ganitong paraan, magiging karapat-dapat kayo sa malaking paghihirap.

4. Alalahanin ang kamatayan at ang Araw ng Paghuhukom, at maging masigasig sa pagtupad sa inyong mga panata

4. 1) Alalahanin ang kamatayan at ang Araw ng Paghuhukom, at maging masigasig sa pagtupad sa inyong mga panata. – 2) Ingatan ang iyong dila. – 3) Ang mga kapatid ay mga kamay, mata, at paa ng abbot. – 4) Kahit ang ating pisikal na paggawa ay espirituwal; magtrabaho habang pinapagbigyan ang isa't isa.... Sumaiyo nawa ang Cristo. – 5) Isang aral at paghihikayat para sa kusinero. [1, 5]

13. Pagnilayan natin ang kataas-taasan ng langit at ang kalaliman ng lupa, at ang ating sariling kalikasan, na tayo, bilang mga tao, ay namamatay, at dinadala mula rito patungo sa mga kaharian sa kabila, lampas sa hangganan ng mundong ito. Nang walang anumang pagpapanggap, tayo'y magtutungo sa harap ng mukha ng Matuwid na Hukom upang magbigay-linaw sa ating mga ginawa; pagkatapos noon ay tatanggapin tayo alinman sa Kaharian ng Langit, kung tayo'y kumilos nang mabuti, o sa apoy na hindi mapapatay, kung tayo'y nanatili sa kasalanan. Muli, patuloy nating muling buhayin ang sigasig para sa isang buhay na kaaya-aya sa Diyos na ating ipinamalas nang pumasok tayo sa monasteryong ito, sa pamamagitan ng pag-alala sa mga salitang ating binigkas at sa mga panata na ating ginawa noon, at sa pag-alala sa ating tungkulin na manatiling tapat sa mga ito: sapagkat sa pamamagitan ng mga salitang ito tayo'y huhusgahan.

14. Panatilihing malinis ang inyong mga labi, at laging magsalita ng nakalulugod sa Diyos. Huwag tanggapin ang mapagpanggap na papuri o ang di-makatarungang pagbatikos. At *'huwag lumabas sa inyong mga bibig ang anumang salitang pambubulok'* (Efe. 4:29).

15. Kayo na nagsusumikap ay aking mga kamay. Kaya't magsumikap kayo, aking mga kamay, at huwag manghinang sa paggawa ng mabuti: sapagkat *'ang lakas ng Panginoon ang magpapatibay sa inyo'* (Awit 88:22). Kayo ang aking mga mata, na nakatalaga upang bantayan ang iba. Magbantay kayo nang may pag-iingat, at abiso't babala sa mga maaaring mapanganib na mahulog, upang kayo mismo ay maging karapat-dapat sa biyaya ng Diyos. Mayroon din akong mga paa. Mga paa ko, tumindig kayo nang matatag sa tamang landas ng mga utos ng Diyos. Sila ang matapang at masayang nagpapasan ng mga pasanin ng kanilang mga kapatid; dahil dito, kung magpapatuloy sila sa mabuting kalagayang ito, sila ay papadala sa walang hanggang kapahingahan. Sa mga salitang ito, nais kong itaguyod ang mga nahulog, pukawin ang mga naging tamad sa sigasig, at magbigay ng lakas-loob sa mga nalubog sa kawalan ng pag-asa.

16. Magalak, magpakatibay ng loob, at maghangad ng sigla. Huwag kang umatras sa anumang bagay—hindi sa espirituwal na gawain o sa pisikal na paggawa—dahil ang ating pisikal na pagkatao, na inialay sa Diyos, ay espirituwal. Higit pa rito, ang sinumang masigasig sa mga pisikal na bagay ay masigasig din sa mga espirituwal. Maghimok at magpalakas ng loob sa isa't isa sa panalangin, sa pagsunod, at sa pagpapakumbaba. Hikayatin ninyong magsumikap ang isa't isa sa bawat mabuting gawa, at sa lahat ng bagay ay kumilos kayong may kaayusan at kagalangan. Tularan ninyo ang isa't isa at tulungan ninyo ang bawat isa; at sa ganitong paraan ay magiging *'mga anak ni Cristo at mga tagapagmana sa bahagi'* (1 Cor. 12:27). Matibay ang aking paniniwala na si Cristo ang inyong Ulo. Kung Siya ang inyong Ulo, kanino kayo matatakot? At ano ang hindi ninyo matatanggap kasama Siya? Magiging mga pinuno kayo ng langit at lupa, at mamamana ninyo ang lahat ng ipinangako.

17. At isang salita para sa iyo, anak ko, ang kusinero – na araw-araw ay nakikipagsapalaran sa apoy, paghihiwa ng kahoy, pagluluto ng pagkain, pagdadala ng tubig, paglilinis at paghuhugas ng gulay, pagdidilim ng iyong mukha, pagpapadumi sa ng iyong mga damit, pagpapawis at pagkasunog sa sarili, pagsikap sa lahat ng paraan upang maihain sa mga kapatid ang pagkain na kanilang kailangan – makikibahagi ka sa karangalan ng mga santo, at ang mainit na dibdib ni Abraham ang magbibigay sa iyo ng kapahingahan. Tiisin mo lamang ito nang may pasensya, gugulin mo ang iyong araw nang may kagalakan, at maging masigasig at masinop ka sa iyong gawain upang ang iyong paglilingkod ay tila lumitaw pa sa iyong mga panaginip. Mula pa sa umaga, magmadali ka na parang apoy upang tuparin ang iyong tungkulin, at ikaw ay lalabas na panalo, matapos mong maisagawa nang maayos ang iyong gawain.

5. Magpamunitan kayo sa mabuti, ngunit hindi sa masama

5. 1) Magkarera kayo sa mabuti, ngunit hindi sa masama. – 2) Nabubuhay tayo na parang naglalayag sa dagat; ang espirituwal na kahalagahan ng lahat ng pagsubok sa ating paglalakbay ay nasa atin. – 3) Ang huwarang kapatid ay pinagmumulan ng pagpapala sa kapatiran, samantalang ang masama ay pinagmumulan ng kapahamakan. – 4) Ang gantimpala ay hindi masukat; hindi tayo naglalakbay nang walang kabuluhan; magsaya. [1, 6]

18. Ang mga araw na ito ay mga araw ng pagpapala, panahon ng pagkilos, ang panaun ng pabor ng Diyos. Kaya't huwag nating sayangin nang walang kabuluhan hindi lamang ang panaun, kundi pati na ang isang araw; magkaroon tayo ng di mapipigil na sigasig at malasakit para sa kaligtasan, isang malusog na pagtutulad sa isa't isa, at isang matuwid na pagnanais na tularan ang mga birtud ng bawat isa. Kung makita natin sa sinuman ang isang natatanging birtud—halimbawa, ang kahinahunan, kabanalan, pagsunod, kababaang-loob, o anumang iba pang kapuri-puri—hayaan tayong matulak ng isang marangal na hangarin na maging katulad nila rito. Mula rito'y lilitaw sa ating piling ang isang tali ng kapayapaan at isang diwa ng pag-ibig. Huwag nating matutunan, sa pamamagitan ng ating pag-uunahan, ang kabaligtaran nito: kapag nakita natin ang isang taong pabaya, huwag tayong maging pabaya; kapag nakita natin ang isang taong palaboy, huwag tayong maging palaboy; kapag nakita natin ang isang taong palautos, huwag tayong maging palautos. Ngunit bilang mga matatalinong tao, na tinuruan ng Diyos mula sa loob, '*subukin ninyo ang lahat ng bagay; panindigan ninyo ang mabuti*' (1 Tes. 5:21).

19. Mamatigas tayo sa angkla ng ating pananampalataya, itampok ang layag ng pag-asa, at buong lakas nating paglayagin ang malawak na dagat ng buhay na ito sa lupa: sapagkat, sa paglalakbay na ito, tiyak na susubukin tayo ng mga hangin – na ang ibig kong sabihin ay ang paghihimagsik ng laman, – ang pag-alon ng mga makamundong pagnanasa, ang mga paikot-ikot na dumarating mula sa kailaliman ng puso, masasamang kaisipan, at marami pang iba na katulad ng nangyayari sa paglalayag sa dagat: mga pirata – ang masasamang demonyo, mga buhangin – ang pagkabingi ng kamangmangan, mga bangin sa ilalim ng dagat – mga hindi inaasahang patibong laban sa ating kaluluwa; ang mapanganib na pagbaha sa bodega – ang pagtatago ng mga kasalanan at makasalang kaisipan, na doon nasisira ang kaluluwa, gaya ng pagkawasak ng mga marinong hindi nag-iingat sa pagbaha ng bodega, na tulog na tulog na nalulunod sa kailaliman ng dagat kasama ang barko. Tayo naman, pinakamamahal na mga kapatid, ay mag-iingat laban sa lahat ng ganitong bagay at lalakad nang mapagbantay sa daan ng Diyos; higit sa lahat, ilalantad natin ang lahat ng nangyayari sa ating mga puso, baka sumabog sa ating mga kaluluwa ang baha ng masasamang kaisipan at '*abutin tayo ng lubos na kalalalaman*', ayon sa isang propetikong salita (Jonah 2:6).

20. Laging handa sa anumang gawain sa kapatiran, sa espirituwal na pagsisikap at sa pisikal na paggawa, siya ay kumikislap na parang bituin sa kalangitan at ginagabayan ang marami. Masigasig sa mga bagay ng kabanalan, taos-puso at karapat-dapat sa langit, seryoso at tahimik, siya ay isang Anghel sa lupa, na naglilingkod sa Diyos at sa Panginoon ng lahat ng nilikha gaya ng sa harap ng trono ng mga kerubin. Ang siyang nagpapakinabang sa iba sa pamamagitan ng kanyang mga birtud at nagpapukaw sa kanila ng sigasig para sa espirituwal na pagsusumikap ay isang maningning na araw, kumikislap na parang ginto at nagpapainit sa buong pamayanan. Ngunit sino ang malungkutin, madilim at parang gabi, na naghahagis ng anino sa mga nasa ilalim niya at ginagawang katulad niya ang mga ito? Sino, kung hindi ya na, sa pamamagitan ng kayabangan, pagkahilig sa laman, pang-uuyam, katamaran, kahiya-hiyang gawain, paninirang-puri, pagkasuwail at karumihan—sa pakikisama sa masasamang kaisipan—ay kahawig si Satanas na bumagsak mula sa langit? Hindi tayo dapat sumuko sa impluwensya ng ganitong mga tao.

21. Hindi mahaba ang iyong paggawa, ngunit ang gantimpala ay walang hanggan; panandalian ang pagdurusa, ngunit ang kagalakan ay walang katapusan; pansamantala ang paghihirap, ngunit ang kapahingahan ay walang katapusan. Doon kayo'y magagalak, '*kung saan ang tinitirhan ng lahat ng nagagalak*' (Awit 86:7), mula sa kung saan '*takas ang sakit, kalungkutan at paghihikbi*' (Isa. 35:10), kung saan walang pag-iyak, kundi kagalakan lamang. Kaya't nag-iingat ba kayo nang walang kabuluhan? Nagpapagal ka ba nang walang kabuluhan? Hindi kailanman! Sa kabaligtaran, ito ay matalino, marangal, kamangha-mangha, pinagpala, apostoliko, parang martir, ama-ama, anghel, makalangit, at kaaya-aya sa Diyos – at kayo'y umalis (mula sa mundo), at dumating (sa amin), at ipinanganak sa amin sa pamamagitan ng espirituwal na kapanganakan, at lumaki at naging mga mandirigma, at sinuotan ninyo ang inyong sarili ng mga espirituwal na sandata, at pinapatumba ninyo ang mga Amalekita, ang mga Amorita, ang mga Cananeo at iba pang mga tribo ng mga pagnanasa. Iniwan ninyo ang dagat ng sanlibutan (sa pamamagitan ng pagtalikod dito), tinatawid ang Jordan sa pamamagitan ng nagpapaliwanag at nagpapalinis na ikalawang binyag sa pagtanggap ng eskemang monastiko (sapagkat ito ay mabisang pagsisisi), at mula rito ay nagsisimula kayong pumasok sa inyong mana, sa lupain na ipinakita sa inyo ng ating tapat na Diyos sa pamamagitan ng Kanyang pangako—isang lupain na dumadaloy ng pulot at gatas ng kawalang-kamatayan at buhay na walang hanggan. Magalak rito, magdiwang at magsaya, sa pagmamasid sa ganitong pag-ibig ng Diyos para sa sangkatauhan. Nasa mismong harapan natin ang buhay, nasa harapan natin ang kagalakan, sa paanan natin ang kaligayahan; ang pinto ay nakabukas nang

bahagya – *'Tumakbo kayo, upang kayo'y makamtan'* (1 Cor. 9:24). Sino, nga ba, ang mananatiling alanganin? Sino ang hindi magmamadaling sumulong at magsisikap nang may lalong sigla, na nagsusumikap na malampasan ang iba sa pagkamit ng mga kayamanang nasa ating harapan?

6. *Laban sa pagnanasa; sapagkat sa pamamagitan ng apoy na ito ay nasisindihan ang walang hanggang apoy; at maaaring abutin ng kamatayan ang isang tao sa mismong akto*

6. 1) Laban sa kahalayan; sapagkat sa pamamagitan ng apoy na ito ay pinapailang ang walang hanggang apoy; at maaaring abutin ng kamatayan ang isang tao sa akto. – 2) Kung ikaw ay matisod, bumangon, kamuhian ang kasalanan at mahalín ang mabuti. – 3) Iwasan ang maliliit na kasalanan, lalo na ang walang kabuluhang usapan; itinakda ang mga paksa ng pag-uusap. [1, 7]

22. Maging matapang at magpakatatag laban sa mga panlilinlang ng diyablo, na nalalaman na ang pakikibaka natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa ating hindi nakikitang at mapait na tagapagtupkol, si Satanas, at sa mga pwersang apostata sa ilalim niya. Kaya, kung ang isang malibog na kaisipan ay sumalakay sa sinuman, huwag siyang maligalig o matakot; ngunit sa pamamagitan ng panalangin, paghagulgol at pag-iyak, ipaglaban ninyo ito at itaboy, na inaalala ang (walang hanggang) apoy, at na ang ngayon ay naglilibay sa ating kalooban ang siyang naging sanhi ng apoy na iyon (na walang hanggan). Kaya, kahit ilang beses sa isang araw ka pa man salakayin ng ganitong kaisipan, tuluyan mo itong ugisain – at hindi tayo mapaparusahan. Kung, kasabay ng pagnanasa na ito, may kadilimang sumasakop sa isip, na sinasabayan ng pakiramdam ng bigat ng pag-a-asceticism, itaas mo sa dalamhati ang mata ng iyong puso, at putulin mo ang bitag na ito ng diyablo sa pamamagitan ng pagmumuni-muni sa posibilidad na mamatay ka anumang sandali. Nawa'y palakasin ang bawat nagsusumikap sa pag-iisip ng kapahingahan sa buhay na walang hanggan.

23. Nawa'y sumaiyo ang biyaya ng ating Panginoon, at nawa'y ipagkaloob Niya sa iyo ang katatagan upang tiisin ang kasalukuyang mga paghihirap. Pagsikapan mo ang pakikibaka at ang laban, at gawin mo ang iyong buong makakaya upang makumpleto ang paglalakbay nang hindi natitisod. Kung mangyari man ang ganoong bagay—na hindi ko inaasam na mangyari sa iyo—tumindig ka agad. Pagnilayan ninyo ang nakikita. *'Ang langit ay mataas,'* gaya ng nakasulat, *'at ang lupa ay malalim'* (Kaw. 25:3). At sino sa mga pinabagsak ng kasalanan ang makapapaakyat roon? Kaya't kamuhian ninyo ang mga ito, iwasan ninyo ang mga ito, lumayo kayo sa mga ito; ngunit magsikap kayo para sa mabuti at gawin ninyo ang kaaya-aya sa Diyos.

24. Nananawagan ako sa inyo: habang iniwasan ang mabibigat na kasalanan, iwasan din natin ang tinatawag na maliliit—ibig sabihin, ang walang kabuluhang usapan at kalokohan. – Maging banayad at mapagkumbaba sa lahat; at kapag nakikipag-usap kayo upang mawala ang pagkabagot, gawin ninyong kapaki-pakinabang ang usapan. Ang inyong pag-uusap ay dapat tungkol sa inyong darating na gawain, o sa paglutas ng pagdududa hinggil sa isang talata ng Kasulatan, o sa pagbabasa ayon sa tuntunin, o tungkol sa buhay ng isang Santo, o tungkol sa ating pag-alis mula sa katawang ito, ang pagdating ng mga Anghel sa atin, at ang ating pananagot sa harap ng Panginoon at Diyos para sa buong buhay natin sa laman; kung paanong ang mga Santo ay lilisan tungo sa di-mailarawang kagalakan, samantalang ang mga makasalanan ay pupunta sa hindi matatagpong pagdurusa; at paano, magtanong kayo sa isa't isa, maiwasan natin ang pagnanasa (walang kabuluhang usapan) at makamtan ang birtud na salungat dito (matalinong pananalita); paano sumisirit at dumadaloy ang luha, at sa ano ito natutuyo? at paano, sa pamamagitan ng tapat na pagsunod, kababaang-loob at katahimikan ng mga labi, napapabasa ang mga usbong ng kaluluwa at namumulaklak ito, na parang puno ng buhay, sa gitna ng paraiso; ngunit natutuyo ang mga ito dahil sa sobrang dami ng salita, pagtawa, hindi angkop at hindi tamang pagtitig, pagrereklamo, magaspang na pananalita, sobrang pagtulog, kasakiman sa pagkain, at bawat ibang pagnanasa na kusang-loob nating binibigyan ng daan.

7. *Isang dakilang tawag; magpasalamat sa pamamagitan ng pagtupad sa sariling mga panata*

7. 1) Isang dakilang tawag; pagbibigay-pasyas sa pamamagitan ng pagtupad sa sariling mga panata. – 2) Ang pinakamahalaga ay maabot ang Diyos. – 3) Ang katapatan sa sariling tawag ay ginagawang mamamayan ng langit ang isang tao; ang mga gawa ng katapatang ito. – 4) Mga handog sa Diyos sa Kapistahan ng Epipanya. – 5) Mga salita mula sa Kasulatan tungkol sa kadakilaan ng mga ipinangakong biyaya. [1, 8]

25. Masdan, ang Panginoon na ating Diyos ay inihahayag ang Kanyang kabutihan sa sangkatauhan, na sumisikat ng mga sinag ng pag-ibig para sa sangkatauhan, upang akitin ang lahat sa Kanya; at sa isang espesyal na paraan ay dinala Niya tayo, mga monghe, mula sa kadiliman tungo sa liwanag. Anong pasasalamat nga,

kung gayon, ang ihahandog natin sa Diyos na pumili at tumawag sa atin? – Ito: na mabuhay tayo nang may layuning mangibabaw sa kabanalan, matapos tayong itabi ang buhay ng pagnanasa at laman. – Kaya nga, mga kapatid, pag-isipan natin ang ating pagtawag; panatilihin natin sa ating paningin ang hinihingi ng buhay monghe, at ang mga panata na ating binigkas sa harap ng mga Anghel; at mamuhay tayo nang sa gayon ay handa tayo, sa sandaling tawagin tayo ng Diyos, na lumipat mula rito—na parang pansamantalang pananatili—papunta sa ating sariling tahanan nang buong kagalakan.

26. Nakikita ba ninyo ang kawalang-halaga ng buhay na ito? Nakikita ba ninyo kung gaano kabagal at panandalian ang buhay ng tao? – Isang mabuting bahagi lamang ang mayroon, isang pinagpalang buhay at isang hindi masisiyahang biyaya – ang makamtan ang Diyos sa pamamagitan ng pagsunod sa Kaniyang mga utos. Ngunit nangangailangan ito ng pagsisikap at matinding pagpipigil sa sarili.

27. Kayo ay mga mamamayan ng Jerusalem, mga maninirahan sa paraiso, at mga kasapi ng koro ng mga Banal na Anghel, sa kondisyon na manindigan kayo nang matatag sa inyong pagtawag, manatiling tapat dito, mahalín ito nang buong puso, pilitin ninyong inyong sarili sa mga gawa nito, pigilan ang inyong sarili sa lahat ng bagay na salungat dito, at sa lahat ng paraan ay disiplinahin ninyong inyong sarili. Magalak nga, sa takot ng Panginoon, at linisin ninyo ang inyong sarili mula sa bawat maruming hilig; magningning kayo at sumlag na gaya ng mga anak ng liwanag; magpakita kayo ng paggalang, pagsunod, at kahinhinan sa inyong mga nakatatanda; sumagana nang sagana sa inyo ang pag-ibig sa isa't isa; at maging karumaldumal sa inyo ang paghahangad sa sarili ninyong kalooban at pagbibigay-lugod sa sarili.

28. Narito, ang araw ng Epipanya ay dumating na! Ang Panginoon mula sa langit: salubungin natin Siya nang may kalinisan. Maghanda tayo ng banal na pag-uugali at, bilang handog mula sa buong nilikha sa Pinakabanal, ialay natin ang isang binagong buhay, makadiyos na mga pagninilay, at isang pusong nagliliyab sa pag-ibig sa Diyos; ialay din natin—kaunting pagmamahal sa katahimikan, kaunting walang-tigil na pagbabantay, kaunting madalas na panalangin, pagpipigil sa sarili, kababan ng loob at pagtitiis—ang lahat ng mga bagay na ito, upang hindi kayo kulang sa anumang bagay.

29. Sa pamamagitan ng Kanyang mga Santo, inihahayag ng Diyos ang kaluwalhatian na naghihintay sa atin sa hinaharap. Sumigaw si San Pablo: *'Hindi kami karapat-dapat na makibahagi sa kaluwalhatian na ihahayag sa amin'* (Roma 8:18); kumanta si San David: *'Mas mabuti ang isang araw sa iyong mga bakuran kaysa sa isang libong araw sa ibang lugar'* (Awit 83:11), – at: *'Ako'y mabubusog pagka akit ko ang iyong kaluwalhatian'* (Awit 16:15); at sa iba pang mga Propeta, may isang sumisigaw na mula roon *'tatakas ang karamdaman, ang dalamhati at ang paghihikbi'* (Isa. 35:10). At ilan pa nga ba ang ganitong mga patotoo na matatagpuan ng mananaliksik sa Kasulatan, na nagpapakita sa atin ng hindi masukal na kagalakan, walang hangganang tuwa at hindi mailarawang mga biyaya na ipinangako ng Diyos sa mga nagpapalugud-lub sa Kaniya. Kaya nga, manindigan tayo nang matatag dito, palakasin, patatagin at perpektuhin sa Cristo na ating Diyos.

8. Huwag kayong manghinang: maliit ang paggawa; ang gantimpala ay walang sukat

8. 1) Huwag kayong manghinang: maliit ang paggawa; ang gantimpala ay walang sukat. – 2) Huwag ninyong pagbigyan ang laman, sa pag-aakalang naglalakad na kayo sa daan ng kamatayan. – 3) Ihandog ninyo ang bawat sakripisyo alang-alang sa utos... na walang kinatatakutan. [1, 9]

30. Huwag kayong huminto o sumuko sa katamaran sa paglilingkod sa Diyos, at, sa kabila ng kasalukuyang mga kahirapan, huwag ninyong agawin sa inyong sarili ang kagalakang naghihintay sa darating na panahon. Ngunit lahat ng bagay – mga salita at gawa – tiisin nang may kagalakan, at ayusin ang inyong pamumuhay upang tanggapin ninyo ang isa't isa sa pag-ibig ng Diyos, at tulungan ang isa't isa sa mga panahon ng kagipitan. Kahit na gugulin ninyo ang isang buong siglo sa pagsisikap na maka-ascetic, hindi ito makapantay sa isang oras lamang ng walang-hanggang kaganapan ng walang-hanggang kabuhayan. Higit pa rito, ito ay parehong mapalad at, sa makataong pananalita, lubos na kapaki-pakinabang – na magdusa nang kaunti, na parang sa isang panaginip, at bilang kapalit ay tumanggap ng isang buhay na walang-hanggang kaligayahan.

31. Huwag nating paluhurin ang katawan, na itinuring ng mga Santo bilang kaaway at sinupil sa lahat ng paraan sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili, sapagkat ang pagpapaluhod dito ay salungat sa buhay na espiritwal. Sa lalong madaling panahon, tayo ay lisanin ang buhay na ito. Nakikita natin ang mga halimbawa nito sa ating mga kapatid, na isa-isa nang inihahiga sa kanilang huling hantungan. – At tayo kaya, ay mananatili rito? Tiyak na hindi. – Ngunit oh! oh, mga kapatid! Kayang-kaya ang kakila-kilabot ng kamatayan!

Bakit nga ba tayo, na para bang hinimok mula sa itaas, ay dapat palaging manatili sa kalagayan ng pagninilay, na iniisip na tayo ay, wari, naghihirap na – na anumang sandali ay magaganap ang paghihiwalay ng kaluluwa sa katawan, darating ang mga Anghel (huwag kong sabihin: sasabug din ang mga demonyo; sapagkat ito ang nangyayari sa mga inaalipin ng kanilang mga pagnanasa), at maririnig ang panawagan: 'Tumayo ka, kaluluwa, lumabas ka!' Anong hirap at anong paghihirap ang magkakaroon noon sa pagkabiya ng pagsasamang ito! – Nang oras na iyon, ang mabubuting gawa at malinis na budhi ay magiging malaking tulong, kaaliwan, at panalangin para sa mga paalam na. Doon, ang pagsunod ay magbibigay ng lakas ng loob, ang kababaang-loob ay magkakamit ng pabor, ang isang luha ay magpapagalaw sa puso tungo sa awa, ang kasaganaan ng mabubuting gawa ay magwawagi laban sa mga demonyo, ang pagtitiis ay mamamagitan para sa bawat gawa – at ang mga kaaway ay babalik nang walang dala, samantalang ang kaluluwa, kasama ng mga Anghel, ay lalakad nang may malaking kagalakan patungo sa Tagapagligtas. Kung gayon, may dahilan para sa takot, kung ang kaluluwa, na nababad sa ugali ng pagnanasa, ay matagpuang nasa sapot ng kasalanan: sapagkat noon ay magwawagi ang mga demonyo, at ihahatid nila ang kaluluwang kawawa kasama nila sa bangin ng impierno, sa kadiliman at sa nagpapahirap na Tartarus. Ganoon nga, ang pakinabang ng kaluluwang iyon (mula sa pagbibigay-lugod sa mga pagnanasa)!

32. Maging malinis tayo sa ating sarili habang narito pa tayo. Ihandog natin ang ating dugo sa ating mga pakikibaka, at huwag magkaroon ng anumang makapaglilihis sa atin mula sa utos ng Diyos: ni pagod, ni sakit, ni ligaya, ni kapahingahan, ni anumang uri ng kasiyahan. Kahit pa mamatay tayo araw-araw, titiisin natin ito nang may kagalakan, na nagsusumikap na mamuhay nang higit sa karunungan ng makamundo. Walang dapat nating katakutan maliban sa Diyos, ang kakila-kilabot na Hukom: ni tao, , hayop, apoy, tabak, dagat, o anumang bagay na tila nakakatakot; sapagkat ang tao, na nilikha sa wangis ng Diyos, ay panginoon at mayari ng mga nilalang sa lupa.

9. *Linisin, itanim at diligan ang bukid ng kaluluwa, upang ito'y mamunga ng espirituwal na bunga*

9. 1) Linisin, maghasik at dilirin ang bukid ng kaluluwa, upang ito'y mamunga ng espirituwal na bunga. – 2) Katamtaman sa pagkain at pagtulog, at ang mga bunga nito. – 3) Tiisin ang payak na damit at sapatos. – 4) Magdusa nang kusang-loob para sa hinaharap. [1, 10]

33. Tulad ng mabuting lupa, na dinidilig ng ulan mula sa mga batis ng Banal na Espiritu na kaloob ng Diyos, magbunga at magbunga ng mga birtud, na parang mga uhay ng trigo na puno ng buhay. Kung paanong pinapabago mo ang iyong mga bukid, gayon din, linisin mo ang lupa ng iyong kaluluwa mula sa mga tinik ng isipan sa pamamagitan ng apoy ng takot sa Diyos at sa tabak ng katotohanan. Maghasik, nga, ayon sa utos ng mga Apostol, hindi sa laman, baka mag-ani ka ng pagkabulok mula sa laman; kundi sa Espiritu, upang mag-ani kayo ng espirituwal na bunga mula sa Espiritu [Gal. 6:8] – sa pamamagitan ng pagkatuto ng pagtitiis, pagtitiyaga, pagkamapagbigay, kababaang-loob, at pagmamahal sa isa't isa, habang kinamumuhian ang inggit, panlilinlang, panunukso, paninirang-puri at maling akusasyon.

34. Linangin din ang pagpipigil sa sarili. Ang pagpipigil sa sarili ay ang pagbibigay sa katawan ng pagkain ayon sa pangangailangan nito, hindi ito pinapabigat o pinagkakaitan nang labis, gaya ng pag-aakma ng karga sa barko; sapagkat kapag napuno nang husto, maaari itong lumubog, at kapag magaang naman, nanganganib itong mabuwal. Ganoon din sa pagtulog: dapat matulog nang sapat at kapaki-pakinabang. Ang balanseng pagkain ay sinusundan ng mahimbing na pagtulog, at pagkatapos nito ay pagiging gising habang umaawit ng mga salmo, masigasig na pakikinig sa mga binabasa, at malinaw na pag-unawa sa bawat salita ng mga banal na awit. Kapag natuwa ang kaluluwa sa lahat ng ito, napapasok ito sa mabuting kalagayan ng pag-iisip, pinainit at pinaliwanagan, na tinatamasa ang mga bunga ng katamtaman sa lahat ng bagay. Ngunit mula sa labis na pagbibigay-lugod ay nagmumula ang mabibigat na panaginip; mula sa pareho rito ay nagmumula ang pagkalabo ng isip, ang hindi pag-unawa sa mga salita ng mga himno, ang pangangitid ng mga labi, at ang pagdidilim ng mga mata, ng kaluluwa at ng katawan: sapagkat ang panloob na kalagayan ay tumutugma sa panlabas. Pagkatapos ay sumasabug ang magnanakaw ng kaluluwa, at ninanakaw ang anumang nais niya. Kaya sinabi ng Panginoon: '*Bantayan ninyo*' (Matt. 26:41).

35. Mahal ng Diyos ang taos-pusong salita, ang mahinahong tugon, ang masiglang mukha—hindi ang malungkot—, ang banayad na ugali, at ang mapagkumbabang pakikipag-usap. – Ang sinumang matiisin nang higit kaysa sa iba sa paghihirap, ang sinumang nagpapasalamat kahit kulang siya sa kinakailangang damit, o sapatos, o pang-ulo – ang taong iyon ay tunay na lingkod ng Diyos, na ipinagpapalit ang pansamantala at walang-halagang mga bagay para sa malalaking biyaya sa hinaharap. Sinisikap kong matugunan ang

pangangailangan ng bawat isa; sinasabi ko ito upang, kung sakaling may kulang na pangangailangan, walang sinumang maligalig, mainis, o magreklamo. Mayroon ding mga taong, nasusunog sa pag-ibig sa Diyos, kusang-loob na itinatangi sa kanilang sarili ang iba pang mga bagay. Ngunit tiyak na gumagawa ng mabuti ang sinumang taos-pusong nagpapasalamat sa tinatanggap nila, kailanman at ano man ito.

36. Nakaharap sa atin ang Kaharian ng Langit, at naghihintay sa mga nagpapaligaya sa Diyos ang gantimpala ng walang hanggang kaligayahan. Sino nga ba ang hindi magmamadaling lapitan ito? Sino ang hindi magmamadaling humawak sa mga kayamanang iniaalok? Sino ang hindi kusang magpapasyang tiisin ang kahirapan, manatiling hubad, magtiis ng lamig at hamog na nagyelo, at mamatay-gutom sa sarili sa pamamagitan ng mga gawang pagtitimpi, alang-alang sa ganoong mga biyaya? – Ngunit hindi naman kayo hindi kasali sa ganitong mga pagsisikap at gawa; sapagkat sa pamamagitan ng pagpuputol sa sarili ninyong mga pagnanasa, sa pamamagitan ng pagtalikod sa lahat ng bagay, sa pamamagitan ng bawat uri ng pagtitiis, araw-araw kayong namamatay, samantalang ang buhay ninyo ay nananatiling nakatago kay Cristo Jesus na ating Panginoon. Kapag ang ating buhay, si Cristo na Panginoon, ay mahahayag, kayo naman ay magsisimulang magalak na kasama Niya magpakailanman (Col. 3:4). Kaya nga, huwag maghanap ng kapahingahan dito, kundi ituring ang kasalukuyan ninyong pagdurusa bilang panatilyo ng walang hanggang kapahingahan na darating.

10. Dumarating ang Panginoon—maging matiisin; at ano ang magpapatibay sa iyo?

10. 1) Dumarating ang Panginoon – magtiyaga ka; – at maghanap ng kabuhayan. – 2) Masdan – ito ang iyong wakas, – at ang paraiso: doon natin malilimutan ang lahat ng ating paghihirap. – 3) Doon, sa mga palasyo ng Panginoon, may kagalakan para sa mga nagdusa dahil sa kasamaan: sino ang hindi kusang pipili sa kanila? – 4) Magalak na namumuhay kayo sa paghihirap at kahirapan: ganyan ang buhay monghe. – 5) Tulungan ninyo ang isa't isa sa lahat ng bagay – at malapit ang Panginoon. [1:11]

1. Maglakad sa daan ng Diyos, na kasama ninyo ang Panginoon araw-araw, gaya ng Kanyang ipinangako. Sapagkat Siya Mismo, sa pamamagitan ng Kanyang mga Apostol, ay nagsabi sa lahat *'na naghahanap ng Kanyang tipan at Kanyang patotoo'* (Awit 24:10) na Siya ay sasama sa kanila *'hanggang sa katapusan ng panahon'* (Mat. 28:20) Ang Kanyang mga daan at landas ay hindi masukal. Siya ay naroroon nang hindi nakikita sa mga mata ng isip at tahimik na nakikipag-usap sa mga malilinis ang puso. Manatili sa iyong matuwid na landas, iwasan ang mga patibong ng masamang masidhing-selos. Pasanin ang mga pakpak ng pag-ibig ng Diyos, upang makalipad ka kasabay ng mga ulap, sa itaas ng lahat ng makamundong patibong. Pahiran ninyo ang inyong mga paa ng langis ng kagalakan at k na kabanalan, nang hindi natatakot na tahakin ang mapanglaw na landas ng Panginoon. Kung nauuhaw kayo dahil sa panghihina ng loob, inumin ninyo ang tubig ng pagtitiis; kung nagugutom kayo dahil sa espirituwal na pagkapagod, tikman ninyo ang tinapay na nagpapakabusog at nagpapalakas sa puso ng tao—ang salita ng karunungan, na nagkakaloob ng mabuting lakas at tapang. Handa ka at mulat; gayon pa man, sa pagmasid sa pagdadalamhati, huwag ninyong pasanin sa inyong sarili ang mga pabayat na mabigat dalhin: ang ibig kong sabihin ay ang masasamang balak ng kaaway. Sapat na para sa isang naglalakbay sa landas na patungo sa langit mula sa lupa na tahakin ito nang hindi nawawalan ng pag-asa, nang hindi nagpapabigat sa sarili.

2. Nakahusga kayo nang mabuti at kumilos nang matalino sa pag-iwan sa mundo; ngayon ay debotong naglalakbay kayo patungo sa bahay ng Diyos, nagpupursigi para sa Panginoon at nagsisilbi sa Kanya araw-araw, lumalayo sa lahat ng pansamantala—pamilya, tinubuan, at bawat pagnanasa ng laman. Ang ating gawain ay gawain ng mga anghel. Magtiis pa tayo nang kaunti, magdusa pa nang kaunti. Ang wakas at ang hangganan ng ating buhay ay malapit nang dumating; tayo'y ihahatid ng mga banal na Anghel, at magsisimula na tayong magalak magpakailanman, sapagkat tayo'y magiging mga tagapagmana ng mga ipinangakong biyaya kasama ng lahat ng mga santo. At saka, wala na tayong anumang pagsisi – ni sa ating tagumpay, ni sa pagod na dulot ng ating mga gawaing pag-aasaeta, ni sa ating pag-aayuno, o sa paghihigpit sa sarili sa pagtulog, o sa pagtitiis sa lamig at hamog na nagyelo, o sa anumang ibang paraan na pinagbawalan natin ang ating sarili sa pagtupad ng ating mga nasa. Sa kabaligtaran, pagpapalain at pupurihin natin ang araw at oras na pinagkalooban tayo ng Diyos na tumakas mula sa mundo at isuot ang kasuotang monastiko. Doon, bawat isa sa atin ay babayaran nang daan-daang ulit para sa bawat pagdurusang tiniis dito, at sa halip na kalungkutan ay makakakita tayo roon ng kagalakang lubos at walang hanggan. Huwag magreklamo ang sinuman sa atin sa pagdanas ng anumang dumating sa atin; sapagkat bilang kapalit ay tatanggap tayo ng di-mailarawan at walang hanggang kagalakan. Nawa'y walang sinuman sa atin ang makarinig *na sinasabing: 'Alalahanin mong tinanggap mo ang*

iyong mga mabuting bagay habang nasa iyong sinapupunan ka pa'; o: 'May malaking bangin na itinakda sa pagitan natin at ninyo' (Lucas 18:26). Ito ay isang kakila-kilabot na tinig, na naghihiwalay sa makasalanang mula sa matuwid; kakila-kilabot pa nga itong isipin. Gaano pa kaya kakila-kilabot itong marinig!

3. Kung gaano kalayo ang langit sa lupa, ganoon din kalayo ang mga namumuhay sa kasalanan mula sa ating Panginoong Diyos. Ngunit ang Kanyang mga kaibigan, at ang Kanyang mga tunay na lingkod, ay papasok sa Kanya, sa Kanyang makalangit na kaharian, sa makalangit na Jerusalem, ang dakilang lungsod, kung saan may mga kayamanang hindi masukal, walang hanggang kaluwalhatian at walang hanggang kagalakan. Doon ay magkikita-kita tayo at magkakilala; at naniniwala ako na kung lagi nating ginagawa ang kalooban ng Diyos, magkakasama tayo roon sa walang katapusang kagalakan. Kung ganoon nga, hindi ba tayo magsusumikap, hindi ba natin kusang-loob na titiisin ang pagdurusa? Hindi ba natin dapat tanggapin nang may kagalakan ang pang-uuyam at panghamak, na para bang gatas? Hindi ba natin dapat hangarin na maging nasa huling lugar at hanay, o maging masapakan pa kaysa sa lahat? Hindi ba natin dapat piliin na mamatay araw-araw nang kusang-loob, tulad ng mga mapayapang kordero ni Cristo? Oo, mga kapatid! Oo, mga ama! Sa ganitong pag-uugali pinaluguran ng mga santo ang Diyos.

4. Huwag nating hanapin dito ang isang buhay na lubos na kasiyahan, na malaya sa lahat ng kapighatian at paghihirap. Sa halip, magalak tayo kapag tayo ay nagdurusa at magsaya kapag tayo ay nasa mahihirap na kalagayan, kapag tayo ay nilalapastangan, pinag-uusig, o naghihirap sa mga pangangailangan ng buhay—sa ating tirahan, sa pagkain at inumin, sa sapatos at damit, o sa anumang iba pang pangangailangan. Ito ang ating patotoo, at dahil dito'y pinagpala ang monghe, bilang isang taong patuloy na nakikipaglaban at nagsasagawa ng pagtitimpi. Ngunit kung hindi kayo ganoon, malinaw na hindi kayo nasa landas ng pagkamonghe, kahit pa kayo'y tinatawag sa pangalang iyon nang hindi totoo, peke at mapagkunwari. Gayunpaman, kilala ko kayo na taos-pusong sumasailalim sa patakaran ng pagka-monastiko, bihasa sa paglakad sa landas nito, at namumuhay ng isang buhay na anghel, na may kanang-kamay ng Diyos na sumusuporta sa inyo, ang aliw ng Banal na Espiritu na nagpapalakas sa inyo, at ang mga banal na anghel at lahat ng mga martir at mga kagalang-galang na pinagpala ng Diyos na tumutulong sa inyo.

5. *'Umakyat sa bundok ng Diyos at sa kaniyang banal na tahanan,'* ayon sa mga salita ni Isaias, ang pinakamagaling sa mga Propeta (Awit 2:3). Huwag may natatambay, huwag may nagpapabaya; tulungan ninyo ang isa't isa, manatili sa matibay na pag-ibig sa isa't isa; hikayatin ninyo ang isa't isa, makipagkumpitensya kayo sa isa't isa, at tularan ninyo ang isa't isa. – Nawa'y wala sa inyo ang malaswang tawa, ang mga nakakaabala na nagkakalat at nagpapahina, o ang mahahabang walang-saysay na pag-uusap; at huwag man lang mabanggit sa inyo ang alitan at pagsuway. Dapat kayong magsalita nang may dangal at katapatan, magpakita ng mainit na pag-uugali sa isa't isa, at magturingan nang may banayad at taos-pusong paggalang. *'Subukin ang lahat ng bagay; paghawakan ang mabuti; iwasan ang bawat uri ng kasamaan'* (1 Tes. 5:21–22). Nawa'y ipagkaloob ng Panginoon ng kapayapaan ang lakas at katatagan sa inyong mga kaluluwa, at Nawa'y Siya Mismo ang magpastol sa inyo, at *'gabayan kayo sa tahimik na tubig'* (Awit 22:2), na magbabalik sa inyo sa landas ng katuwiran, magliligtas sa inyo mula sa mga panlilinlang ng masamang ahas, magpapasigla sa inyo, magpapaligaya sa inyo, magpapalubag-loob sa inyo, at gagawing karapat-dapat kayo sa Kaniyang makalangit na kaharian.

11. Pinupukaw ng kaaway ang mga pagnanasa; ngunit labanan mo siya at magwawagi ka; ang Panginoon ang iyong katulong

11. 1) Pinupukaw ng kaaway ang mga pagnanasa; ngunit labanan mo siya at magwawagi ka; ang Panginoon ang iyong katulong. – 2) Gampanan mo nang walang kapintasan ang iyong mga gawain, sa iyong trabaho at sa pagsamba; huwag mo itong sayangin. – 3) Magsikap tayo at ihanda ang ating sarili, upang hindi tayo makasagupa ng mga kakila-kilabot sa oras ng kamatayan at pagkatapos; – kundi makita lamang ang kagalakan. [1, 12]

6. Halina, magsanib-puwersa tayong lahat sa pagiging handa at masigasig na maglingkod sa Diyos at palugurin Siya nang paulit-ulit. At huwag hayaan na may anumang makasagabal o makahadlang sa atin mula rito; ngunit talikuran natin nang lubusan ang mundo, talunin ang laman, lumayo sa kamag-anak, hamakin ang mga ligaya, piliin ang paghihirap, at gampanan ang lahat ng iba pang gawa ng kabutihan, upang, nang tayo'y mapatunayang walang kapintasan sa ating tungkulin, ay mana natin ang Kaharian ng Langit. Ang kakila-kilabot na ahas, ang lubos na masamang diyablo, ay walang patid na gumagala, na nananasa sa ating kapahamakan; palihim siyang pumapasok, sumusulod sa ating mga puso at nagtatanim ng mga binhi ng

kasamaan sa bawat isa sa atin: sa iba, ang tamis ng kasalanan, upang dahil sa ligaya at panandaliang tuwang ito ay maagaw niya sa kanila ang tikim ng walang hanggang biyaya at ihagis sila sa apoy na hindi mapapatay; sa iba naman, isang pagnanasa sa inggit na kasing-panganib ng pagpatay, na dulot ng mabuting reputasyon ng isang kapatid, na (sa pamamagitan ng inggit) bumabalot sa kanyang isipan at, na parang naglalakad sa kadiliman ng gabi, pumipigil sa kanya na makita ang kaluwalhatian ng Diyos, upang mailantad sa kanya ang isang bagong, mapaminsalang Cain; na inaakit nito patungo sa kasakiman sa pagkain, upang sa pamamagitan ng pagdaig sa kanya ng mga laman-damdaming ligaya, mailihis siya mula sa Diyos; sa kanino nito ibinubuhos ang kawalan ng pag-asa; sa kanino niya pinapalago ang pagkamuhi sa kanyang bokasyon, o sa kanyang mga kapwa monghe, o sa monasteryo; na pinipilit niyang gawing pasanin ang pag-awit ng mga salmo, pagbabasa, at pag-iisa – samantalang laban sa iba naman ay pinupukaw niya ang hindi masukat na buhawi ng mga mapusok na kaisipan at pagnanasa, upang iligaw siya mula sa tamang landas at siya'y wasakin. Ngunit *'Maging matapang ka, at palakasin mo ang iyong puso'* (Awit 30:25): sapagkat inilalagay natin ang ating pag-asa sa Panginoon, na nagpabagsak sa kapangyarihan ng kamatayan, at *'binigyan tayo ng kapangyarihan na tumapak sa mga ahas at alikabok, at sa buong kapangyarihan ng kaaway'* (Lucas 10:19). Nakikita natin ang isang halimbawa nito kay San Antonio na Dakila, na lubos na pinagsabugan at winasak ang kapangyarihan ng kaaway na hindi nga matiis ng huli ang anino ng kanyang kabanalan. Sa katunayan, lahat ng mga Ama na tagapagdala ng Diyos ay nagtagumpay laban sa kanya, at lahat ng sa kasalukuyang panahon ay nagsusumikap nang buong puso para sa Diyos ay nagwawagi rin laban sa kanya.

7. Nakikita kong nagsusumikap kayong mabuti, iniaalay ang inyong mga gawain bilang isang sakripisyo sa Diyos. Ngunit ang inyong mga gawain ay dapat walang kapintasan sa lahat ng paraan at karapat-dapat sa gantimpala. – Paano nga? – Magtrabaho kayo nang tahimik at payapa; huwag maglabas ng hindi angkop na salita mula sa inyong mga labi; iwasan ang pagmamayabang; kamuhian ang kapalaluan; isuot ninyo ang kababaang-loob; disiplinahin ninyo ang inyong sarili sa bawat gawa ng pagsunod. Ingat na huwag ninyong dalhin ang kamatayan sa inyong sarili sa pamamagitan ng anumang kasalanan, at huwag kayong lumapit sa isa't isa sa panahon ng pagsubok; huwag ninyong subukang maging mag-isa nang magkasama, sapagkat naroroon ang apoy ng kasalanan; huwag ninyong galawin ang alinmang bahagi ng inyong katawan, ano man ang mga ito, lalo na ang isa na partikular, sapagkat naroroon ang poot, apoy at kamatayan. Pakinggan ninyong mabuti ang pagbasa; awitin ninyo nang buong sigla ang mga salmo; huwag kayong manghihimbing habang nakatayo sa harap ng Diyos, at makakatanggap kayo ng kaloob mula sa Kanya, sapagkat palagi Niyang binibigyan ng kaloob ang mga nagbabantay. Nakakalungkot na tanawin kapag, sa harap ng Hari, ang ilan ay umalis nang may dalang kaloob, samantalang ang iba ay pauwiin nang walang dala. Bagaman parehong nasa iisang paggawa ang dalawang grupo, ang ilan ay nagtrabaho nang tamad at antok, samantalang ang iba naman ay nagtrabaho nang tapat at buong sigasig; kaya't napakalayo ng naging kinalabasan ng kanilang kapalaran.

8. Magmadali, magsikap, tumakbo, magpatuloy, baka isara ang pinto sa atin, baka maputol ang takdang panahon ng ating buhay, baka tayo'y bumaba sa libingan na hindi handa, baka tayo'y mapaghiwalay sa ating pagkakaisa sa katawan na nasa kalagayan ng kasalanan, baka, sa oras ng pag-alis ng kaluluwa, tayo'y tumingin sa mga banal na Anghel nang walang tapang, baka dakpin tayo ng Etiopie na kasing-tangkad ng kalangitan, na ipinakita kay Antonio na Dakila, dahil sa ating mga kasalanan; baka tayo ay lamunin ng kaguluhan, ng ilalim ng lupa, Tartarus, ng walang-patid na nag-aapoy na apoy, o ng ibang mga lugar ng paghihirap na kinaroroonan ng pag-iyak at pag-ngasngas ng ngipin. Ngunit sana'y makatagpo tayo roon ng payapang at pinagpalang mahabang buhay; sana'y lumapit tayo kay Cristo, ating Panginoon at Diyos, at masdan ang sukdulang ganda, ang di-maabot na kaluwalhatian ng Kanyang mukha, na sumasayaw sa isang bilog kasama ng mga Banal na Anghel at ng lahat ng mga santo, na nagagalak doon, kung saan *'tatakas ang karamdaman, kalungkutan at paghihikbi'* (Isa. 35: 10).

12. Lumisan tayo rito... ibig sabihin, mula sa kaharian ng mga pagnanasa, sa pamamagitan ng pagpipigil sa tiyan, sa mga mata, sa dila, sa mga tainga, sa mga kamay at sa mga paa

12. 1) Magsialis tayo mula rito... ibig sabihin, mula sa kaharian ng mga pagnanasa, sa pamamagitan ng pagtitimpi sa tiyan, mga mata, dila, mga tainga, mga kamay at mga paa. – 2) Mga tagubilin para sa tagapangasiwa, ang pangulo ng mga manggagawa, ang tagapangalaga ng bodega, ang magtatanim sa palengke at ang hardinero, ang tagapangasiwa ng sabsaban at ang giling-butil. [1, 13]

9. Ipinapahayag ko sa inyo, gaya ng sinabi minsan ng Panginoon sa kaniyang mga alagad: *'Tumindig kayo, umalis tayo rito'* (Juan 14:31). Sinasabi ko ito hindi sa diwa ng paghihiwalay natin sa katawan bago tayo

tawagin ng Diyos—na siyang nagbuklod sa atin dito upang subukin ang ating birtud—kundi upang, habang nasa katawan pa, mapagnilayan natin ang higit pa kaysa sa katawan at, gaya ng isinulat ng banal na Pablo tungkol sa kanyang sarili (Gal. 6:14), – ipako natin ang ating sarili sa mundo; sapagkat, gaya ng kanyang mismong idineklara, *'ang mga kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at hilig nito'* (Gal. 5:24). Tiisin mo nga, sa pamamagitan ng katatagan, ang lahat ng mabigat at malungkot, at maging matimpi sa lahat ng bagay. Sapagkat kung ang ating ninuno ay nagpakasakop sa banal na utos hinggil dito, hindi sana niya natikman ang kamatayan sa halip na buhay dahil sa kawalan ng pagpipigil sa sarili. Mag-ayuno nga, at huwag ninyong tikman ang mapait na puno ng kasalanan, kung maaari, kahit sa isip; kundi ingatan ninyo ang inyong sarili laban dito sa lahat ng paraan sa pamamagitan ng inyong mga gawa. Huwag kayong tumingin nang may kahalayan gamit ang mga ganidong mata, at huwag ninyong hayaang mahulog kayo sa tukso. Isara ninyo ang inyong mga tainga sa hangal na usapan at walang kabuluhang kwentuhan. Sanayin ninyo ang inyong mga labi na magsalita lamang ng mga kaaya-aya sa Diyos, at huwag magpakasasa sa walang kabuluhang usapan. Hayaan ninyong mapangalagaan ang inyong mga kamay, mga paa, at lahat ng inyong mga miyembro mula sa lahat ng bagay na may kinalaman sa kahalayan.

10. Kayo na pinagkatiwalaan ng tungkulin ng *'pangangasiwa'*, magsikap kayong lumakad nang walang kapintasan at walang kapintasan sa gitna ng inyong mga kapatid, na pinamamahalaan ang lahat ng gawain nang may mapagkumbabang karunungan. Kayo na pinagkatiwalaang mangasiwa sa *'gawain sa bukid'*, tuparin ninyo ang tungkuling ito nang may karunungan at katatagan na likas sa inyo, tapat na isinasagawa ang lahat ng kinakailangan rito at inilalagay ang lahat sa kaayusan. Maging mapagpasensya at maawain kayo sa mga pagod, lalo na sa mga baguhan. *'Palaging timplahin ninyo ang inyong pananalita ng asin, upang malaman ninyo kung paano magbigay ng biyaya sa mga nakakarinig'* (Col. 4:6; Eph. 4:29). Maging karapat-dapat kayo, matatas magsalita, nakapagpapalubag-loob, nakapagtuturo, may mabuting ugali, at gabay sa inyong gawain. *Ikaw ang tagapangasiwa* (marahil ng sambahayan, o ang namamahala sa mga suplay); magtiwala sa Diyos at *'palakasin sa Kanyang kapangyarihan at lakas'* (Efe. 1:19). Maging nangunguna sa pag-aalaga sa mga kapatid. Sa pag-aalaga mo sa kanila, inaalagaan mo ang Diyos: sapagkat hindi mo lamang mga tao ang pinapakain, kundi, kung gusto mo, ang mga Apostol ng Diyos. Maghanda at bigyan mo sila ng pagkain at inumin – ang pinakamahusay sa iyong mayroon; ngunit huwag maglagay ng pampalasa, ng matatamis, o ng anumang bagay na pinapakabusog ng mga namumuhay para sa tiyan. Hindi ito angkop para sa mga banal. Ngunit gulay, tinapay at tubig—ito lamang ang inireseta para sa kanila. Sa ito ay nakatagpo ng malaking kaaliwan ang ating mga Ama. At ikaw, anak ko, *'mabuting kusinero'*, alagaan mo ang mga kapatid, maghanda ng pagkain para sa kanila bilang kaaliwan, upang magliwanag ka sa Kaharian ng Langit na parang araw. Kayo, *ang mga 'magsasaka sa palengke at tagapag-alaga ng mga taniman ng prutas'*, magtrabaho nang mabuti at magsikap na mapasaya ang mga kapatid sa pamamagitan ng pagbibigay sa kanila ng sari-saring gulay; at sa pagpapaligaya sa kanila, mapaliligaya ninyo ang Diyos, at ituturing kayong karapat-dapat na magtamasa ng walang hanggang kapahingahan. Kayo na *naglilingkod sa bodega*, na may buong sigasig at mabuting kalooban, ibuhos ninyo ang inyong lakas sa inyong tungkulin, hanggang sa pagdurugo man, at pakitunguhan nang mabuti ang punong tagapangasiwa, sapagkat nakasalalay kayo sa kaniya. Kayo na namamahala sa mga gawain ng *'kural'*, iniaalay ninyo ang pagsunod na kaaya-aya sa Diyos at sa amin, at pinaglilingkuran ninyo ang kapatiran nang doble kaysa sa iba; kaya't pararamihin kayo ng dalawang korona. Ang sinumang sa inyo ang higit na nagmamalasakit sa iba, gumagawa para sa kanila at nagsusumikap para sa kanilang kapakanan, ay walang dudang makatatanggap ng mas dakilang gantimpala. Magsadya rin kayo sa akin, kayong inatas sa *'gilingan'*; at sinasabi ko sa inyo, dapat ninyong pangalagaan nang mabuti ang inyong tungkulin; ngunit huwag ninyong payagan ang anumang labis sa itinakda, maging sa pagkain, inumin, o iba pa. Tungkol naman sa hindi ninyo makadalo sa tuntunin, pag-awit ng mga salmo, at iba pang mga paglilingkod—at hindi namin ninanais na ganito—ngunit dahil sa matinding pangangailangan, wala na kaming ibang magagawa. Gayunpaman, huwag kayong mawalan ng pag-asa; babawin namin ang kulang ninyo sa bagay na ito, kahit na kami rin ay makasalanan. Manatili lamang kayong mapagmatyag at mag-ingat sa inyong sarili, katakutan ang Diyos, at iwasan ang mga usaping makamundo.

13. Pagbangon; Matins; unang oras; trabaho

13. 1) Pagbangon; Matins; unang oras; gawain. – 2) Mga paksa ng pag-uusap; pag-aagawan; pag-iwas sa pahinga; pagiging maalab sa Diyos at pagtitiis sa paggawa. – 3) Magpakita tayo ng pagtitiis, gaya ng Panginoon... at matatanggap natin ang Kanyang awa. – 4) Pagsusulong ng pansariling interes at kakulangan

ng pagmamahal sa kapwa. – 5) Ang siyang kontento sa mga tagubilin ng abbot ay karapat-dapat sa paggalang; hindi dapat batikusin ang mga tagubiling ito; sana'y itama ng Panginoon ang mga magulong asal. [1, 14]

11. Mabuhay tayo ayon sa mga tuntunin at regulasyong itinakda para sa atin, pilitin ang ating sarili na maging masigasig sa lahat ng bagay, malaki man o maliit. Sa pag-ring ng kampana, magmadali nang masigla na magtipon sa Simbahan, na parang tinawag ng isang anghel, upang makipag-usap sa Diyos at paglingkuran Siya sa pamamagitan ng mga awit, at bilang kapalit ay tumanggap hindi ng panandalian o pansamantalang bagay, kundi ng mga kaloob na nagbibigay-buhay mula sa Diyos. Sa pagpasok sa simbahan, sa isang tinig at magkakasabay, ipahayag ang papuri sa Panginoong Diyos; at pagkatapos ay makinig nang mabuti sa pag-awit ng mga salmo at sundan nang buong sigla ang mga pagbasa, upang, sa pamamagitan ng pareho, manatili kang mabunga sa kagalakan sa panahon ng Banal na Serbisyo at mapahiya ang diyablo. Ngunit huwag mong kalimutan, kasabay nito, na maghandog ng panalangin sa iyong puso nang may malinaw na pag-iisip, upang, matapos makita kang dalisay at, higit pa rito, liwanag kaysa sa kadiliman, ay makalabas ka ng simbahan. Natapos na ang serbisyo; lisanin ninyo nang tahimik at payapa ang bahay-panalangin. Pagkatapos, magsimula na ang bawat isa sa inyo sa inyong pag-aaral, mag-ingat na huwag sayangin ang kayamanang nakuha mula sa pag-awit ng mga salmo sa pamamagitan ng walang-kwentang usapan, kundi dagdagan pa ang kayang mabuti sa pamamagitan ng inyong mga bagong pagkatuto. Ang iba naman, kung nais niya at nararamdaman ang pangangailangan, ay maaaring magpahinga sa pamamagitan ng paghiga sa kanyang kama; ngunit kahit ganoon, pagkatapos gawang tanda ng krus at maayos na nakapuwesto, sa isip ay ulitin niya ang isang salmo nang may pagninilay, upang hindi siya mapasuko sa tukso ng kaaway, ang tagatukso. Sapagkat hinahangad ng mga demonyo, pagkatapos ng Banal na Serbisyo, na guluhin ang ating mga kaluluwa ng masasamang pagnanasa, upang maghiganti sa pagkatalong idinulot sa kanila ng ating mapagmatyag at mapagkumbabang presensya sa simbahan, at upang tayo'y magsayang sa mga bagay na ating mahusay na nakalap mula sa mga himno at pagbasa sa simbahan. Para rito, pinapawulâ nila ang ating pag-iisip, ginagawang pasaway ang katawan—dahil sa pagod nito mula sa pag-awit ng mga salmo—at nagbubunsod ng mga hindi angkop na damdamin at pantasya. Ngunit, siyempre, mas mabuti para sa isang tao na pigilan ang pagtulog at magpakasangkot sa malalim na pagninilay sa mga salmo o sa ibang gawain, kaysa magmadaling humiga sa kama, maliban kung ang antok ay hindi na mapigilan: sapagkat sa ganoong pagkakataon, siya ay nananatiling malaya sa tukso. Matapos gugulin ang panahong ito sa ganitong paraan, dapat tayong maging masigasig at magtulungan, na nagmamadali tungo sa paglilingkod sa unang oras: sapagkat bakit natin isusuko ang ating gantimpala at babagabagin ang ating budhi? Pagkatapos nito, manalangin sa Diyos, *'Maging matatag ang gawa ng aming mga kamay'* (Awit 89:17), at gugulin ang buong araw sa mabubuting gawa, simulan ninyo ang inyong mga tungkulin ayon sa inatas, maging bawat isa sa kanya-kanyang sarili o kayong lahat sa iisang gawain kapag kinakailangan. Ang inyong paggawa at trabaho ay samahan ng pag-awit ng mga salmo, panalangin, at mabubuting kaisipan, maging ito man ay gawain sa bukid, ubasan, kusina, o anumang ibang gawain na isinasagawa ayon sa karaniwang rutina sa itinakdang oras; at ang lahat ng ito ay gampanan nang buong-pusô kasabay ng pag-awit ng mga salmo.

12. Nawa'y laging tungkol sa angkop na paksa ang inyong usapan, maging ito man ay tungkol sa buhay sa katawan o sa mga espirital na bagay, gaya ng isang troparion o anumang ibang gawain. – Magpaligsahan kayo sa paggawa ng mabuti. Bawat isa sa inyo ay may kanya-kanyang mabubuting katangian, ngunit kung ano ang kulang sa isa, taglay naman ng iba: hiramín ito ng isa mula sa iba, na parang masigasig na bubuyog na kumukuha ng pulot mula sa mga bulaklak. – Layo sa atin ang pagkahilig sa ginhawa, at paalisin ang katamaran. – Maging mainit tayo sa Diyos at matatag sa ating mga pagsisikap; at huwag hayaang may anumang hadlang sa pagitan natin at ng ating pag-ibig sa Diyos: ni ang pag-aayuno, ni ang pagbabantay, ni ang lamig, ni ang init, ni ang panunukso, ni ang kakulangan sa mga pangangailangan; kundi, ituring ang lahat ng iba pa bilang pangalawa, unahin natin ang ating kaligtasan higit sa lahat.

13. Tiisin natin ang lahat nang may kagalakan, na gunitain ang kakila-kilabot na paghihirap na tiniis ng Panginoon para sa atin. – Ano ang paghahambing sa pagitan ng isang alipin at ng kanyang Panginoon? – Sapagkat ang anumang ating mapagtiis ay wala. Ngunit, O Panginoon, sa Kanyang kabutihan ay tinatanggap Niya kahit ang aming maliliit na gawa ng mabuti; Siya ay malapit sa mga nagpapasensya para sa Kanya, gaya ng nakasulat (Awit 144:18), at Siya ay matatagpuan ng mga naghahanap sa Kanya; kung bubuksan Niya sa atin ang langit – kung tayo'y magtiyaga, tatanggapin Niya tayo at papapasukin sa Kanyang langitnang kagalakan at sa hindi gawa-ng-kamay na silid-pang-novya ng Kaharian ng Langit.

14. Sumisigaw ako sa iyo, tinatawag ang langit, lupa at ang mga Banal na Anghel na magpatotoo: huwag pabayaang ang iyong kaligtasan; huwag hamakin kahit isang utos; huwag lumakad sa kadiliman ng mga hindi nahayag na kaisipan; iwasan ang lihim na salu-salo, huwag magpakasasa sa masasarap na pagkain, huwag tusukin ang inyong mga kaluluwa ng mga espada—ibig sabihin, huwag ninyong sindihan sa mga ito ang apoy ng kapalaluan, kahit pa sa inyong sariling mga miyembro, na tandaan ninyong pag-aari sila ni Cristo at dahil dito ay karapat-dapat sa paggalang, huwag magsalita nang masama tungkol sa isa't isa o mag-alab sa galit sa isa't isa; huwag mag-alaga ng inggit sa inyong sarili; huwag suklian ang kasamaan ng kasamaan; huwag maghangad na magpataw ng awtoridad; huwag ma-gigil sa maagang paghahangad ng ranggong pang-klero, o magsaya sa ganoong mga kaisipan; kundi sa kusang paglalantad ng lahat (sa inyong mga espirital na ama), pagalingin kayo rito, at sa pamamagitan nito ay manatiling malusog, at magpakasunurin sa lahat ng bagay mula sa puso. Ito ang pagkapari, ang banal na ministeryo, at ang pagsamba sa Diyos!

15. Ang siyang, na may malinis na puso, ay inilalantad ang lahat ng nasa kanyang kalooban sa aking kababaang-loob; na may mapagkumbabang pagtingin sa kanyang sarili; na itinuturing ang kanyang sarili bilang pinakamababa sa lahat ng nilikha; at na hindi naghahangad ng mas mataas kaysa sa kanyang natanggap mula sa aking kababaang-loob—narito, sa aking pananaw, isang marangal at kagalang-galang na tao! Ngunit ang suriin ang aking mga kautusan at talakayin ang mga ito ayon sa inyong nakikitang nararapat, o ang maghinuha kung bakit ipinagkaloob ko sa isang tao ang ganitong tungkulin at sa iba naman ay iba—bakit ko tinanggap ang isa sa pagka-klero at inilagay ang iba sa ibang posisyon—ay hindi kapaki-pakinabang sa inyo at hindi rin angkop. – Nawa'y pagpalain ka ng ating Panginoon at Diyos, na naghihiwalay sa karapat-dapat mula sa hindi karapat-dapat at *'tinataas ang dukha mula sa tapakan'* (Awit 112:7), na nagkakaloob ng biyaya at pagkaunawa sa mapagkumbaba at binibigkis ng lakas ang mahina (Awit 17: 33), nawa'y itama Niya kayo, nawa'y payapain Niya kayo, nawa'y tanggapin Niya kayo sa Kaniyang kawan, nawa'y ipagkaloob Niya sa inyo ang mabuting buhay, nawa'y palakas in Niya kayo sa lahat ng bagay para sa ganap na gawain, para sa pagtupad ng mga utos, para sa pagkakalugod sa Diyos, at para sa pagnakikiling sa mga Anghel, upang mana ninyo ang Kaharian ng Langit.

14. Itakda ninyo ang inyong mga puso sa Diyos, at ituring ang lahat ng iba pa bilang wala

14. 1) Itakda ninyo ang inyong puso sa Diyos, at huwag ninyong ituring na mahalaga ang anumang iba pa. – 2) Ang sinumang nagsusumikap sa monasteryo sa pamamagitan ng bawat uri ng gawain ay naglalakad nang maayos patungo sa makalangit na lungsod upang makibahagi sa mga biyaya nito. – 3) Maganda ang inyong panlabas na anyo; ngunit mag-ingat kayo na walang Judas, Hyesius o iba pang katulad nila sa inyong panloob na kaayusan. – 4) Huwag mong sabihin: 'Gagawin ko ito o iyon, at makakamit ko ang ganito't ganoon'; kundi magpagal ka, at ipagkatiwala mo sa Panginoon ang lahat ng susunod. [1, 16]

16. Halina, mga anak ko, makinig sa akin; pakinggan ninyo ang aking mga salita at isapuso ninyo ang aking mapagkumbabang mga aral! Sa lahat ako'y sumisigaw; sa lahat ako'y nagpapahayag: lumapit kayo sa Diyos; talikuran ninyo ang inyong mga pagnanasa. Kaya't ang salita ng propesiya ay sumisigaw sa inyo: *'Halina, sumampa tayo sa bundok ng Panginoon, at sa bahay ng Diyos ni Jacob'* (Isa. 2:3) – sa bahay ng kawalan ng pagnanasa; at masdan natin sa ating mga espirital na mata ang kagalakang inihanda para sa atin, at ang mga pangako ng makalangit na mga biyaya. Magpakita ng sigasig, lunat mo ang iyong mapusok na pakpak na parang mga kalapati at lumipad, at umakyat mula rito patungo sa kinaroroonan ng kabutihan; yakapin mo ang kagalakan at ang espirital na pag-ibig ng nasa ng Diyos; tikman mo ang Kanyang pinakamayamang pag-ibig, at dito, ituring mo ang lahat ng iba bilang pangalawa; itabi mo ang hungkag na kaluwalhatian, laman na pagnanasa, at mabagsik na galit; at wala sa mga tila nakapagpapalubag-loob dito ang makakahuli sa iyo; kundi, bilang mga taong may matibay na sinturon, tayo ay magiging magaang, matalas ang paningin, at mabilis habang tinatahak natin ang daan patungo sa Kaharian ng Langit.

17. Hindi maiiwasan na magdusa at magtiis sa kahirapan ang mga manlalakbay; gayon din naman tayo. Sapagkat, gaya ng nakikita ninyo, ang ating gawain ay nangangailangan ng pagod, pagsisikap at pagal: nagsusumikap kayo, napapagod kayo, pinapawisan kayo, tinitii ninyo ang gutom at uhaw – ang iba sa mga bukid, ang iba sa ubasan, ang iba sa panggagapasan ng oliba, ang iba sa kusina, ang iba sa mga konstruksyon, ang iba sa silid-imbakan ng alak, at ang bawat isa naman sa tungkuling inatas sa kanila. Lahat ng ito ay naglalakad sa daan ng Diyos, lumalapit sa dakilang lungsod, at sa pamamagitan ng kamatayan ay papapasukin sila sa kagalakan ng pakikibahagi sa mga biyayang inilaan para sa mga umiibig sa Diyos.

18. Sa ganito: habang nalilinis ang ating konsiyensya sa malinaw na pagtingin sa mga naglalakad nang matuwid, nagagalit at nalulungkot naman tayo kapag nakikita natin ang mga kumikilos nang magulo, at itinatama natin sila hangga't makakaya natin; ngunit ang nakatago sa loob mo ay ikaw lamang at ang Diyos ang nakakaalam. – Ngunit huwag magkaroon sa inyo ng sinumang lihim na gumagawa ng anumang hindi angkop, na parang sa kadiliman: sapagkat walang nakaliligtas sa nakakakita-ng-lahat na mata, kahit na nakaliligtas pa nga ito sa atin. Palagi kong inaakala ang pinakamabuti sa inyo. Ngunit sino ang nakakaalam— hindi kaya may isang Judas sa inyo, sa hanay ng Labindalawa? Wala kaya, kasabay ng mabuting guro na si Giezius, isang masamang tao na nagtataglay ng walang hanggang ketong sa kanyang kaluluwa? Baka nga mayroon sa inyong sarili na katulad ng mga anak ng pari na si Elias, na kumakain nang lihim at nagpapagalit sa Diyos, na ang pinakamalagim na wakas ay magiging sakuna rin para sa akin, higit pa kaysa sa makasalanang si Elias? – Huwag sana kaming masaktan – magkawanggawa ka, O Panginoon! – Katulad ba nina Ananias at Sapphira, na nangahas na magsinungaling sa mga Apostol, ay nagkaroon ng mapait na wakas: sapagkat maaaring mayroon din sa inyo na, nagtatago ng kasinungalingan sa kanilang puso, ay hindi nagsasabi ng katotohanan kapag sumasagot sa isang tanong o sa karaniwang pag-uusap. Natatakot din ako sa pagbagsak ni Simon na salamangkero, na, kasabay ni San Pedro, ang pinuno ng mga Apostol, hinangad ang karangalan at kaluwalhatian ng tao, kahit na sa panlabas ay nagpapanggap na alagad niya. Huwag magbalik-tanaw ang sinuman sa inyo, o lumihis mula sa inyong orihinal na determinasyon!

19. Huwag sabihin ng sinuman: 'Gagawa ako ng ganito't ganoon, at sa takdang panahon ay makakamtan ko na ito.' Kayo na nagsasalita nito, subalit hindi ninyo alam kung mabubuhay kayo hanggang sa araw na ito, hindi ba ninyo naiisip na baka marinig ninyo: *'Tangang tao! Ngayong gabi pa'y kukunin ang kaluluwa mo, at ang mga inihanda mo, kanino pa ito mapupunta?'* (Lucas 12:20). Tularan natin ang hindi mapaghihiwalay na pagkakaisa ng mga Apostol sa kanilang Guro at sa Diyos ng lahat, at, na laging nagkukunaw na tayo'y nakatayo sa harap ng mga mata ng Panginoon, pagmadalian natin ang ating paglalakbay tungo sa ating kaligtasan, inihahabilin ang lahat ng susunod sa mga kamay ng Diyos, handang tiisin ang kaunting kahirapan dito at magdusa ng kaunting kalungkutan, upang tayo'y magalak magpakailanman. Tinatawag tayo ng Diyos dito; tinutulungan tayo rito ng Banal na Espiritu; at pinatitibay tayo rito ng Panginoong Jesucristo. Huwag kang matakot! Napabagsak na ang diyablo; nabuhay na ang Cristo, at hindi na namamahalang muli ang kamatayan.

15. Tumakas kayo mula sa mundo; ngunit hindi kayo tumakas mula sa kaguluhan ng mga pagnanasa na pinukaw ng inyong mga kaaway: kailangan kayong maging mapagmatyag at manindigan nang matatag

15. 1) Tumakas kayo mula sa mundo; ngunit hindi kayo tumakas mula sa mga pag-uga ng mga pagnanasa na pinukaw ng inyong mga kaaway: dapat kayong maging mapagmatyag at labanan ang mga ito. – 2) Mga halimbawa ng mga taong, sa pamamagitan ng pananampalataya, ay gumawa ng mga himala ng pagsunod: Dositheus, Ananias, Zacarias at iba pa. – 3) Lumakad sa daan ng mga utos, magtiis ng pagsunod nang walang reklamo, at maliligtas kayo. [1, 17]

20. Bagaman tayo'y tumakas sa lahat ng bagay sa mundo at, wari, ay pumasok na sa isang daungan sa pamamagitan ng pagsusuot ng ating banal na kasuotang monastiko, nanatili pa rin tayo sa mundong ito na parang nasa dagat, na hindi alam kung kailan titindi ang bagyong hangin ng diyablo laban sa atin, na naghahangad na ihulog ang sasakyang ating kaluluwa sa kailaliman, – kung saan at paano natin makakasalubong ang mga pirata ng isip, – sa kung anong nakatagong bangin ng pagnanasa tayo hindi mapapansing mababangga, at kung paano, sa buong buhay natin, tatahakin ang ating paglalakbay mula lupa hanggang langit nang hindi lumulubog ang ating barko. Kaya, mga anak ko, dapat kayong makinig at maging mapagbantay, manatiling gising at mapagmatyag, at makita ang mga panlilinlang ng tuso ni Satanas, baka kayo ay m nahuling hindi handang labanan ang mga tukso ng pagnanasa, upang mapagtaboy ang pag-atake nito, at ipagpatuloy nang ligtas ang inyong paglalakbay, na mahigpit na nakahawak sa timon ng ating pananampalataya.

21. Ang mga nag-aaral ng buhay na mapagkumbaba ay napapaliwanagan ng mabubuting halimbawa ng mga ama – at pinatitibay sa kanilang mga gawain ng pananampalatayang hindi matitinag. – Sa pamamagitan ng pananampalataya, tinapos ni San Dositeo ang kanyang takdang pagsunod nang hindi nagtatanong, tapat na tinutupad ang bawat utos ng kanyang gabay at, sa paggawa nito, matiisin nang mapayapa paminsan-minsan ang mga hampas sa pisngi at paminsan-minsan ang pang-iinsulto. Sa pamamagitan ng pananampalataya, matiisin ni Banal na Abba Kir ang mga bugbog, pang-iinsulto, at pag-uusig sa loob ng

labing-limang taon nang may tapang at kabataang katatagan, na para bang hindi niya nararamdaman ang bigat ng mga paghihirap na ito; at hindi lamang siya nagreklamo, kundi mariin niyang ipinagtanggol at pinagtwiran ang kanyang mga umuusig sa harap ng banal na ama nang tanungin siya nito. Sa pamamagitan ng pananampalataya, si Theodore na pinabanal, dahil sa pag-iisip tungkol sa primasiya, ay tiniis ang tatlong taong ekskomunikasyon mula kay Pachomius na Dakila, nang walang pagtutol o reklamo. Sa pamamagitan ng pananampalataya, niya namupul ang hinog na bunga ng pagsunod, matapos niyang maingat at masigasig na alagaan ang tungkod ng kanyang ama sa loob ng tatlong taon. Sa pamamagitan ng pananampalataya, si Akakios, ang laging buhay, ay kung minsan ay nagkakaroon ng pasa sa ilalim ng kanyang mga mata, kung minsan ay mga marka ng hampas sa kanyang mga pisngi, kung minsan ay nasusugatan ang isang galamay o ang isa pa; tiniis niya ang lahat ng ito nang mapagkumbaba at walang reklamo; at dahil dito ay itinuring siyang karapat-dapat sa kawalang-kamatayan. Sa pamamagitan ng pananampalataya, si Zacarias, na laging nagugunita, bagaman pinuno ng Banal na Espiritu, ay matiisin na tinanggap ang kanyang mga sugat, subalit hindi kailanman lumihis mula sa kanyang ama. Sa pamamagitan ng pananampalataya, isang kamangha-manghang lalaki ang lumangoy sa isang ilog na dinadala ng buwaya. At bawat isa sa mga kagalang-galang na ama at mga perpektong tao, na armado ng sandata ng pananampalataya, ay dumaan sa apoy at tubig ng mga tukso ng masama at pumasok sa kaharian ng walang hanggang kapahingahan.

22. Kung nais ninyong maligtas, walang balakid o hadlang dito. Nasa harapan ninyo ang tunay na mga halimbawa ng mga naligtas at ng mga naliligtas pa. Huwag ninyong tingnan ako, kundi pakinggan ninyo ang aking mga salita: sapagkat bagaman ako'y makasalanan, sinasabi ko sa inyo ang katotohanan at ipinapakita ko sa inyo ang tuwid na daan. Kaya't magsikap kayo, mga anak ko, na itabi ang pagsuway at itakwil ang kawalang-paniwala. Lumakad kayo nang may paggalang sa landas ng mga utos ng Panginoon. *'Maghanap kayo, at kayo'y mangahanap; kumatok kayo, at kayo'y bubuksan'* (Mateo 7:7). Alam kong ito ay totoo, at lubos akong kumbinsido rito. Gampanan ninyo ang inyong mga tungkulin nang walang reklamo. Pagpagalan ninyo ang inuutusan sa inyo nang walang katamaran. Huwag kayong masuway, madaling sumalungat o maghanap ng paghihiganti, ni maging hambog na magdala ng kapahamakan at pagkawasak sa inyong mga kaluluwa. Huwag ninyong hanapin ang kaluwalhatian, at matatagpuan ninyo ito hindi lamang sa darating na panahon, kundi dito at ngayon, sa buong karangyaan nito. Huwag kayong mag-away sa inyong pagitan, o mag-udyok sa isa't isa ng matitindi at nakasasakit na salita, tungkol sa pagtatalaga ng mga tungkulin—ang ilan ay mas marangal, ang iba ay hindi gaanong marangal—at kikilalanin kayo bilang mga nangunguna at tatanggap kayo ng pinakamataas na lugar sa walang hanggang banal na tahanan. Ngunit kung kikilos tayo nang salungat dito, makakamit natin ang kabaligtaran – at ang poot, galit, at kahihiyan (Roma 2:8, 9) ay darating sa bawat kaluluwang gumagawa ng masama, ngayon man o sa hinaharap. Huwag sana itong mangyari sa inyo!

16. Nakikita ko ang inyong pag-unlad, ako'y nagagalak; subalit, sa takot na kayo'y huminto, ako'y nananalangin sa inyo: huwag ninyong hadlangan ang daloy, lumayo sa lahat ng hindi angkop at magsikap nang taimtim para sa lahat ng mabuti

16. 1) Nalulugod ako sa aking nakikitang pag-unlad ninyo; subalit, sa takot na baka kayo'y huminto, hinihikayat ko kayo: huwag ninyong hadlangan ang daloy, iwasan ang lahat ng hindi angkop at magsikap nang taimtim para sa lahat ng mabuti. – 2) Habang hinaharap ang kamatayan, ituin natin ang ating mga puso; mahirap para sa atin ang gumawa ng dakilang pisikal na gawa; ngunit kung mapananatili natin ang mabuting saloobin sa ating mga puso, kahit na may katamtamang pagpipigil sa sarili sa lahat ng bagay, alinsunod sa tuntunin at gabay, hindi tayo mahuhuli sa mga dakilang tao. – 3) Ang pagkakapatiran ay kamangha-mangha kapwa sa pagkakaayos at sa mga himala nito: sapagkat ang bawat tagumpay laban sa pagnanasa ay pagpapalayas ng isang demonyo. [1, 18]

23. Ang aking mapagkumbabang kaluluwa ay nananabik at nasusunog sa matinding pagnanasa para sa inyong kaligtasan, habang tinatahak ninyo ang tunay na landas at sumusulong araw-araw sa inyong pag-unlad. Ang aking kaluluwa ay naghihikayat at nasusunog sa matinding pagnanais na makita kayong maligtas, habang tinatahak ninyo ang tunay na landas at sumusulong araw-araw tungo sa kasaganaan. Ngunit kinakabahan din ako sa takot na baka ang sinuman sa inyo ay, sa anumang paraan, mapagkait ng mga biyayang inyong inaasam. Ngunit sinasakop din ako ng takot na baka ang isa sa inyo ay sa anumang paraan matanggalan ng mga biyayang inyong inaasam. Kaya't hinihiling ko at nananalangin ako sa inyo: huwag ninyong itigil ang inyong pag-unlad, kundi magsikap kayong lalo pang masigasig na gumawa ng mabuti para sa inyong sariling paglago at sa kapwa, na inihaharap ang inyong sarili araw-araw sa harap ng Diyos at ng kapatiran na walang

kapintasan at walang kapintasan, at huwag susuko sa mapanibayong sigasig, sa mapaminsalang pagrereklamo, sa walang-diyos na kapalaluan, o sa mapagpa-lingkod na pagkiling, kundi kumikilos nang masunurin, tahimik at payapa, – nang walang kayabangan o ambisyon, nang may karunungan at may budhi, alang-alang sa kabutihan mismo, alang-alang sa ating banal na pamayanan, alang-alang sa utos ng Diyos at sa pagtuturo ng ating abbot, at, sa madaling salita, alang-alang sa ating sariling kaligtasan, na araw-araw ay hinahanap ang isang bagay na kaaya-aya sa Diyos at nagsusumikap para rito lamang, hanggang sa magwakas ang buhay na ito.

24. Hindi pa dumarating ang huling oras, ngunit mabilis itong papalapit, at para sa ilan ay nasa pintuan na. Bakit, na para bang nakatayo sa mismong harapan ng ating mga mata at sa paanan natin, hindi ba't nagdudulot ito ng takot sa atin, nagpapakumbaba sa atin, naglilinis sa atin, at nag-aalis ng ating pagkakasala sa anumang kasamaan o paglayo sa tamang landas, na nagtuturo sa atin na mamuhay nang sama-sama nang may paggalang, kapanatagan, at pagkakaisa ng isipan, pati na rin sa pag-aaral ng banal na Kasulatan, sa dalisay na panalangin, at sa paggawa ayon sa ating kakayahan. At ang pag-aayuno ay isang paraan tungo sa buhay na espiritwal, bagaman ito ay isang gawang panlabas, hangga't ginagabayan ito ng banal na kababaang-loob. Lampas sa ating makakaya—at sa katunayan ay hindi matalino—na subukang gawin ang mga dakilang gawa ng mga banal na Ama. Ngunit sundin natin ang nasabi sa itaas (ito ay ang pag-alala sa Paghihirap ng Panginoon, paggalang, kapanatagan, pagkakaisa ng pag-iisip, pagtuturo sa Kasulatan, dalisay na panalangin, paggawa at pag-aayuno ayon sa abot ng ating makakaya), at sa ating mapagkumbabang kalagayan piliin ang angkop para sa atin, na mahigpit na sumusunod sa patakaran ng monastiko, ayon sa itinakda ng batas – sa pagkain at inumin, – kumakain hindi lamang ng tinapay at gulay, kundi pati ng alak at langis, at paminsan-minsan ng isda at keso, nang may wastong katamtaman, subalit hindi ayon sa sarili naming paghuhusga: sapagkat hindi iyon angkop, kundi ayon sa ating napagkasunduan, – at sa lahat ng iba pang bagay ay kumikilos nang may karunungan at katinuan, – matulog man tayo, magpahinga, lumakad, umupo, magtipon at makipag-usap, o magdiwang – gaya ng kapag tayo'y nagtatanim, naghahasik, nagtatayo o gumagawa ng karpinteriya – gaganapin natin ang ating sarili sa ganitong paraan, at, pinatitiyak ko sa inyo, hindi tayo kailanman mabibigo na maabot ang kadakilaan ng mga amang iyon.

25. Isa sa mga dakilang tanawin at kababalaghan ay ang ating pagtitipon at pagkakaisa, sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, ng mga tao mula sa iba't ibang lupain at angkan, ng iba't ibang edad at paraan ng pamumuhay, sa isang katawan, na pinag-isa at itinutok sa pinag-isang pagkilos at pinag-isang paglilingkod, upang, bagaman marami tayo sa espiritu, na may maraming puso at maraming isipan, ay nananatiling iisang isipan at iisang puso—hindi para sa anumang masamang layunin, kundi upang akayutin ang Diyos at maglingkod para sa kaluwalhatian ng Pinakabanal na Trinidad. Kaya't ang ating pagtitipon (brotherhood) ay sa kanyang sarili ay dakila at karapat-dapat sa paggalang, na kapantay ng mga dakilang himala; ngunit sa loob nito, isinasagawa nga ang mga himala, kung tayo'y namumuhay nang ayon sa nararapat. Sapagkat hindi ba't may mga demonyong pinalalayas dito rin? – Pinalalayas nga sila, at hindi sa araw na ito o sa araw na iyon, kundi araw-araw at maging bawat oras – pinalalayas at sinisilab sila. Bawat isa sa atin, sa pamamagitan ng pagtagumpay sa isang pagnanasa, sinusunog at pinalalayas ang demonyo ng pagnanasang iyon: ya na nagtatagumpay laban sa pakikipagtalik ay nagpapalayas sa demonyo ng pakikipagtalik; ya na nagtatagumpay laban sa katamaran ay nagpapalayas sa demonyo ng katamaran; ya na nagtatagumpay laban sa galit at poot ay nagpapalayas sa demonyo ng galit at poot; ya na nagtatagumpay laban sa paghatol at pagrereklamo ay nagpapalayas sa demonyo ng paghatol at pagrereklamo. Ganoon din natin dapat unawain ang pagtagumpay laban sa iba pang mga pagnanasa. Hindi ba kayo, kung gayon, mga gumagawa ng himala, kung nais ninyo? – At tinatanggap ng Panginoon ang inyong paraan ng pamumuhay bilang mga kabayanihan ng mga ama sa disyerto at ng mga nakatayo sa haligi na gumawa ng mga kahanga-hangang himala.

17. Bakit kayo umalis sa mundo? Upang mapalinis; at mapalad ang siyang nabubuhay sa diwa ng buhay na ito, lalo na sa pananampalataya sa abbot

17. 1) Bakit kayo umalis sa mundo? Upang malinis; at mapalad ang siyang namumuhay sa diwa ng buhay na ito, lalo na sa matatag na pananampalataya. – 2) Dumarating ang mga tao sa aming monasteryo upang maligtas: ipakita ninyo sa kanila, samakatuwid, ang halimbawa ng buhay monghe at disiplina ng pagkamonghe. [1, 19]

26. Maging mapagmatyag tayo sa ating sarili, manatiling matino, maging alerto, at itaas ang ating mga kaisipan sa Diyos. Mas madalas nating balikan ang laging di-malilimutang paalala ni Dakilang Arsenius:

'Arsenius, bakit ka pumunta rito?' Sapagkat tayo rin ay iniwan na ang mundo. – Bakit nga? – Hindi para sa kapahingahan ng laman, hindi upang namnamin ang mga kaluguran, ni upang matutong magbasa at magsulat o kaligrapiya, o magkamit ng kaalaman, o maging magaling na mambabasa; ni, gayundin, upang magpakasasa sa makasariling gawain, maghanap ng kaluwalhatian, magmayabang, itaas ang sarili sa iba, o mangibabaw, – hindi para sa alinman sa mga iyon o anumang katulad; kundi para sa ano? – Upang malinis sa mga kasalanan, isuot ang takot sa Diyos, magpakumbaba hanggang sa kamatayan, isang kamatayang krusipisyon, ibig sabihin, hanggang sa antas ng pagsuko sa sariling mga pagnanasa at pagpapamatay sa mga kahalayan ng laman, upang makipagdigma laban sa sariling kalaban, ang diyablo, at makipaglaban '*laban sa mga prinsipalidad, laban sa mga kapangyarihan, laban sa mga pinuno ng kadiliman ng mundong ito*' (Efe. 6:12), upang hindi matalo sa sari-saring tukso ng laman, at sa wakas, upang magkamit ng matibay na pananampalataya sa pamamagitan ng paghahain ng iyong espirituwal na ama, ang igumen, na sa pamamagitan nito ay tunay nating mapapatay ang lahat ng nagliliyab na palaso ng masama (Efe. 6:16). Ngayon, sabihin mo sa akin, kumusta ka? – suriin, pag-isipan, at imbestigahan. At mapalad ang taong iyan sa inyo at sa loob ninyo na sumusunod sa mga utos, na hindi sumuko bilang biktima sa mga mangangalakal ng kasalanan, na matatag sa pagsunod, na naliwanagan ng ganap na pagsisisi, na pinaliwanagan ng kababang-loob na kaloob ng Diyos, at ng gintong pagsunod na katulad ni Cristo, at siyang, na parang nakasuot ng lilang kapa, ay binalot sa hindi matitinag na pananampalataya sa kanyang espirituwal na ama, ang abbot, na hindi nag-aalinlangan sa mga tungkuling itinakda niya, na hindi nagpapasya nang pauna bago ang mga hatol nito, at hindi itinuturing na may higit na kaligtasan para sa kanyang sarili sa lupa— —kaysa sa itinuturing ng abbot na ganoon para sa kanya. Dapat kong ituro na hindi ako ang tinutukoy ko rito, kundi yaong mahigpit na sumusunod sa mga utos ng Diyos.

27. May mga kaluluwang dumarating sa atin, na tunay na ipinadala ng Diyos, upang maligtas sa ating monasteryo. Kaya nga ang ating pagsunod sa mga utos ay dapat na pinakakumpleto at pinaka-mahigpit. Dumating sila upang maging liwanag, hindi upang maging madilim. Kaya, magliwanag kayo, mga kapatid, kahit ako'y madilim; maging pinakuluan sa mga birtud na puno ng biyaya, kahit ako'y puno ng kasamaan. – Sa anong bagay dapat nakapaloob ang papuri ninyo? Sa pagbibigay-daan sa kapatid ninyo sa pananalita, sa hindi kailanman pagtutol sa kaniya, sa hindi pagrereklamo tungkol sa anumang bagay, sa pagiging mga kordero na walang masamang loob, hindi masungit, kundi mapayapa sa harap ng ating Punong Pastol na si Cristo; iwasan ang malaswang tawa at kahiya-hiyang usapan; magbantay sa pag-awit ng mga salmo at manatiling matino sa panalangin. Kaya't magsikap kayo, mga anak ko, nang lalo pang masigasig na linisin ang inyong sarili, na mamuhay nang may kabanalan, na gawing ganap ang inyong sarili at maging banal, na maging parang mga diyos – bagaman tila isang matapang na pahayag ito – gaya ng ipinangako ng Tagapagligtas sa pamamagitan ng Salmistang nagsasabing: '*Kayo ay mga diyos, at mga anak ng Kataas-taasan*' (Awit 81:6; Juan 10:34).

18. Ang buhay-komunidad ay pinakamapuri; at mapalad ang siyang namumuhay sa diwa nito

18. 1) Ang pamumuhay sa komunidad ay pinakamapuri; at mapalad ang siyang namumuhay sa diwa nito. – 2) Dapat mas pagsumikapan ng tao na magtagumpay, at huwag sayangin ang mga araw sa wala. – 3) Luwalhati sa mga ama! Sila, na nagbigay-pansin sa salita ng katotohanan, ay namuhay nang huwarang monastiko: tularan ninyo ang kanilang halimbawa. [1, 20]

28. Taos-puso kong hinihikayat kayo – na maging masigasig para sa kaligtasan ng inyong kagalang-galang na mga kaluluwa. Sapagkat hindi ko iniisip na may ibang bagay na makapagbibigay ng higit na kapakinabangan sa inyo kaysa sa paalala ng ating kagalang-galang na paraan ng pamumuhay. At huwag kayong manghinang sa palagi kong pag-uusap tungkol sa iisang bagay. – Ano pa nga ba ang ating pag-uusapan? – Nabago ba natin ang paraan ng pamumuhay na sinimulan natin, upang makapaglipat tayo sa ibang paksa sa ating pag-uusap? – Hindi; hindi tayo dapat tumigil sa paulit-ulit na pagsasalita ng iisang bagay, at sa paulit-ulit na pagtalakay sa iisang paksa; at hindi tayo kailanman titigil sa pagpupuri sa mabuti at sa pagsaway sa masama – ipinapahayag kung gaano kabuti at kabanal ang ganap na pagtalikod sa mundo at ang mapag-isang pamumuhay ng mga kapatid; at pinatutunayan na tunay ngang '*ang langis ng pahid*' ay '*umaagos sa balbas, sa balbas ni Aaron*' (Awit 132:2), kung ang sinuman, pagpasok sa komunidad na ito, ay nagbihis ng kababaang-loob, bumalot sa pagsunod at nagsikap na supilin ang sariling kalooban, ay niyakap ang kalaliman ng pag-ibig sa Diyos, ay umaakyat sa espiritu mula sa lakas tungo sa higit na lakas, umiibig sa lahat ng bagay at matiisin na tinutupad ang lahat ng hinihingi ng tuntunin ng komunidad, nang walang panlilinlang sa anumang bagay, at hindi nag-iingat ng anumang kahina-hinalang kaisipan o balak na maaaring maghiwalay

sa mapagkumbabang baguhan mula sa Diyos at sa abbot. Kaya nga, mga kapatid, mahigpit nating yakapin nang may pag-ibig ang lahat ng umiiral at nagaganap sa komunidad bilang banal at nakapagligligtas, kahit na ang ilang bagay ay maaaring mukhang hindi kaaya-aya: sapagkat sa pamamagitan nito, ang ating mga magaspang na bahagi ay napapakinis, at tayo ay nabubuo nang buo, upang mas madali tayong makapumulai patungo sa ating layunin.

29. Pagsikapan ninyong magbigay-benepisyo sa isa't isa at huwag hanapin ang inyong sariling kapakanan, kundi ang kapakinabangan ng komunidad sa lahat ng paraan; at, habang kayo'y lumalakas at lumilinis sa inyong mga kaluluwa, panatilihin ninyo ang inyong walang patid na pagsunod, araw-araw ninyong binabago ang inyong sarili at, habang lumilipas ang mga araw, buwan, at taon, patuloy na sumusulong tungo sa mas mabuti pa, habang may panahon pa upang umunlad at lumago sa birtud. Huwag kayong maging tamad; huwag ninyong hayaan ang pagtulog at kapabayaang; at huwag ninyong sayangin ang mga araw ng buhay na ito nang walang kabuluhan. Pagdating ng panahon ng paghuhukom, malinaw nating makikita ang bunga ng ating mga pagsisikap at ang kawalan ng bunga ng ating kapabayaang; makikita natin na sa pamamagitan ng pagbibigay-pansin sa ating sarili at sa ating gawain, tayo ay namunga, at sa pamamagitan ng pagpapabaya rito, tayo ay nagdulot ng kapahamakan sa ating sarili.

30. Kaluwalhatian sa mga pinagpalang kaluluwa ng ating mga banal at kagalang-galang na mga ama, na tunay na matalino at maalam! Hindi nila pinakinggan nang walang kabuluhan ang salita ng katotohanan; hindi nila ito itinakwil, ni hindi rin nila ito tinapakan: kundi nagsikap sila nang buong sigasig sa pawis ng kanilang noo, nagpakumbaba, pinigil ang kanilang sariling kalooban, minahal ang maging huli, minahal ang kasimplehan sa lahat ng bagay at ang kahirapan, at iniwasan ang alitan, at matiisin nilang tinanggap ang lahat ng bagay nang may kagalakan; kusang-loob silang sumunod sa mga utos ng kanilang mga ama; nagliliyab sila sa pananampalataya; minahal nila ang katahimikan; binata nila ang mga kahinaan ng mahihina, na handang ibuhos ang kanilang sariling dugo para sa kanila, na parang mga martir. At ano pa ang masasabi? Kayo mismo ang nakakakilala sa inyong mga nauna at pinuno; tularan ninyo sila, sundan ninyo ang kanilang mga yapak, at sana'y ituring kayong karapat-dapat na makibahagi sa kanilang kaluwalhatian.

19. Nawa'y higit pang mangibabaw ang bawat isa sa inyo sa kani-kaniyang birtud: ang masunurin sa pagsunod; ang mapagkumbaba sa kababaang-loob; ang masipag sa paggawa.

19. 1) Nawa'y lalo pang mangibabaw ang bawat isa sa inyo sa kani-kaniyang birtud: ang masunurin sa pagsunod; ang mapagkumbaba sa kababaang-loob; ang masipag sa paggawa. – 2) Anumang tungkulin ng pagsunod ang ipagkatiwala sa inyo, magsikap kayo rito. – 3) Kung gagawa kayo sa ganitong paraan, aaliwin kayo ng Panginoon dito at sa darating na panahon. [1, 21]

31. Ipagpatuloy mo ang sinimulan mo, at hindi ka lamang tumigil sa paggawa ng mabubuting gawa, kundi higit mo pa itong isabuhay; hayaang lalo pang lumiwanag ang iyong diwa, at magmadali patungo sa tuktok ng buhay na makalangit. '*Masunurin sa isa*'—lalo kang maging masunurin, upang matikman mo ang bunga ng pagsunod, sumasailalim hindi lamang sa mga may kapangyarihan kundi pati na rin sa mga karaniwang tao, nang walang reklamo o pagtutol, anuman ang kanilang utos. '*Mapagkumbaba*'—lalo kang maging mapagkumbaba, sumusuko sa lahat ng bagay at sumasang-ayon sa lahat, sa mapagkumbabang pagtingin sa sarili, na may payak na panlabas na anyo, malumanay na tinig at ilang salita, na hindi nagtataglay ng kaisipang marahil ay ipinanganak sa marangal na angkan, o matagal nang naninirahan sa monastikong pamumuhay, o may hawak ng mataas na ranggo at gumaganap ng maraming tungkulin, – Idaragdag ko pa rito – nang hindi itinataas ang mga mata, o nagpapakita ng mahigpit na anyo o anumang partikular na lakad dahil lamang ikaw ay matalino, marangal, magalang magsalita, kayáng-kaya ang lahat, o mayroon kang ibang kapuri-puring katangian. *Masipag* at masigasig sa pagtupad sa utos na ipinagkatiwala sa kanya, na nagtatrabaho na para sa Panginoon at hindi para sa mga tao, patunayan niya nang higit pa ang kanyang sarili na isang manggagawang walang hiya, na tinatanggap ang pinakamahihirap na gawain at nagagalak sa pagsusumikap nang husto para sa kapwa, sa paniniwalang dahil dito ay isang dakilang gantimpala ang itinatabi para sa kanya sa langit.

32. Tayong lahat—maging tagapangalaga ng bodega, tagapaglingkod sa ospital, manunulat ng kaligrapiya, tagapagbantay ng ubasan, magtatanim sa palengke, sapatosero, kusinero, tagapangasiwa, guro, bantay, tagapag-gising, katulong, tagapag-sindi ng sulo, panadero, karpintero, o sino man ang inatasang gumanap ng anumang tungkulin, malaki man o maliit— tayo, sa isang walang patid na daloy patungo sa hinaharap, na may di-mapapatay na pagnanasa para sa walang hanggang mga biyaya, ay matapang na

gampanan ang ating mga gawain, matiisin nang may kusang-loob ang lahat ng bagay, gawin ang lahat ng ikalulugod sa Diyos, at magdulot ng kapakinabangan sa ating sarili, sa pamamagitan ng pagsasakripisyo ng ating sarili para sa isa't isa hanggang sa antas na ang bawat isa ay maging handang isuko kahit ang kanyang sariling kaluluwa para sa kanyang kapatid.

33. Kung kikilos kayo sa ganitong paraan, aaliwin kayo ng Nag-iisang Anak ng Diyos—Siya na, dahil sa pagsunod sa Diyos na Ama, nagpakababa sa Kanyang sarili sa sukdulang antas ng pagkamapagkumbaba, hanggang sa maging alipin Siya, bagaman Siya ang Panginoon ng lahat, at tikman ang kamatayan—ang kamatayan sa krus— – Magkakaroon ng kagalakan at di-mailarawang tuwa kapwa para sa akin, isang makasalanang, at para sa inyo, na tumutupad sa mga utos, hindi lamang dito, kung saan kayo'y pinupuri ng lahat ng nakakakita sa inyong mga gawa, ang inyong pakikibaka laban sa kaaway at ang inyong pagpigil sa kanyang mga pag-atake at mga pakana, kundi pati na rin sa darating na panahon, kapag magagalak kayo sa harapan ng kaluwalhatian ni Cristo na Diyos kasama ng mga koro ng anghel, doon kung saan *'ang tinitirhan ng lahat ng nagagalak'*.

20. Nagagalak ako sa inyong mga tagumpay... sa ilan dahil sa kababaang-loob, sa iba

20.

1) Nagagalak ako sa inyong mga tagumpay... sa ilan, kababaang-loob; sa iba naman... (inililista ang mga birtud ng mga monghe). – 2) Sa parehong diwa – itinutulak ang kaisipan nang mas malayo at mas mataas: may mahabang buhay pa sa unahan natin... magkakaroon tayo ng oras. – 3) Huwag kayong magmalaki sa likas na mga kaloob o sa mga nakuhang pag-aari, sapagkat magbibigay pa ang Diyos; sa kabaligtaran – magkakaroon ng pagkawala. [1, 22]

1. Nagagalak ang isang magsasaka sa isang masaganang bukid; ngunit ang mga abbot ay lalo pang nagagalak sa espiritwal na kasaganaan ng mga kaluluwang ipinagkatiwala sa kanilang pangangalaga. Ikinalulugod ninyo rin ako, mga anak ko, ang aking pagtatanim, ang sariling ani ng Diyos (1 Cor. 3:6). Nagagalak ako kapag nakikita ko ang inyong sipag, sigasig, at kasigasigan sa lahat ng kinakailangan para sa kaligtasan. Nalulugod ako sa mga nagpapakita ng kababaang-loob, sa mga nagpapakita ng katatagan sa paggawa, sa mga nagpapakita ng kahinhinan at paggalang, sa mga tumutulak at nagtatagumpay sa mga pakana ng kaaway, sa mga ginagampanan ang mga tungkuling ipinagkatiwala sa kanila nang walang reklamo, sa mga nagpapakita ng kapayapaan at tahimik na diwa, sa mga nagpapakita ng pagiging payak ng pagkatao, sa ilan, pananampalataya sa aking kababaang-loob kaysa sa aking karangalan; sa ilan, kawalan ng damdamin at ugaliing hindi mapagkatiis ng kapayapaan—ngunit sa inyong lahat, espiritwal na pag-unlad at kaganapan, at mapagmahal na pagkakaisa sa isang katawan, na naganap sa pamamagitan ng patnubay ng Diyos mula sa itaas at sa panalangin ng aking Ama at ng inyo. Nagagalak ako rito, at namamangha ako, sapagkat ito ay tunay na isang dahilan ng pagkamangha.

2. Kinatatakutan ko na, dahil sa aking kapabayaang at sa aking malalim na pagdadalamhati sa aking mga kasalanan, baka hindi tanggapin ng Panginoon ang Kanyang mapagpalang kanang-kamay na nakaladlad sa ibabaw natin – at baka may pumasok sa gitna natin na hindi lamang hindi angkop sabihin, kundi pati na isipin – ang katamaran at kawalan ng pag-asa ng anumang kaluluwa, o kahit isang pagbagsak, maging ito man ay lihim o hayag. Kaya't mag-ingat kayo sa inyong sarili; huwag kayong lumihis sa landas na tinatahak ninyo, kundi, sa pamamagitan ng pagiging matatag, kayo'y mabago mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian at mula sa kabanalan tungo sa kabanalan. Maging matatag, at huwag lumihis mula sa bilog ng mga gawa na ipinangako ninyo sa harap ng Diyos at ng mga Anghel, at sa harap ng aking kababaang-palad; kundi bagkus, magdagdag kayo ng pagsusumikap sa pagsusumikap. Inatán ninyo na huwag kayong guluhin ng kaisipan ng mahabang buhay, at huwag nitong pahinain ang katatagan ng inyong determinasyong mamuhay nang may pagpipigil sa sarili at disiplina. Maling kaisipan ito: sapagkat ano nga ba ang ating buhay? Isang panaginip at isang anino. Mabulaanan man ang kaisipang ito, mapanlinlang ito: sapagkat sa halip na magdagdag ng kababaang-loob sa kababaang-loob at pagsunod sa pagsunod, hinihikayat nito ang isang tao na magbigay sa sarili ng sunud-sunod na konsesyon, na madalas humahantong sa ganap na pagkagulo ng isang buhay na kaaya-aya sa Diyos.

3. Ingatan mo na ang sa tingin mo ay kasakdalan ay huwag maging tinik ng kasalanan, – hindi ang iyong kakayahang matuto ng lahat nang mabilis, ni ang iyong kaalaman, ni ang tiyak na antas ng karanasan sa buhay na espiritwal, ni ang iyong paminsan-minsang mabuting budhi, ni ang iyong pagsusumikap, ni ang iyong galing sa gawang-kamay, ni ang iyong magagandang tinig sa pagkanta, ni ang iyong kaaya-ayang tinig,

ni ang iyong maringal na tindig, ni ang anumang iba pa na katulad nito. Ang lahat ng ito ay mga biyaya mula sa Diyos, na dapat magsilbing magpalago ng iyong takot at kababaang-loob sa harap ng Diyos, ang Tagapagbigay. Sa pamamagitan ng pag-aampon ng ganitong saloobin, lalo Niya tayong aawain at lalo pang magiging bukas-palad sa Kanyang mga biyaya – at tayo ay yayamanin ng bawat mabuting bagay at magiging banal na templo ng Diyos, na pinalamutian ng biyaya sa ibabaw ng biyaya. Kung, sa kabilang banda, itataas natin ang ating mga ulo sa harap ng Diyos at magiging mayabang sa harap ng ating mga kapatid—ita-taas ang mga kilay, i-angat ang mga balikat, maglalakad nang mayabang, at tatanungin kung bakit ginawa ito o iyon, bakit ganoon at hindi iba, o bakit hindi ako pinagkatiwalaang mangasiwa sa ganoong tungkulin, at bakit ang taong iyon ang namamahala sa ganoong gawain, samantalang ang mismong gawaing iyon ay lubos na hindi kinakailangan, puro pag-aaksaya lamang ng paggawa at oras – kung ganoon ang ating gagawin, gagawin nating panahon ng kawalan ng bunga ang isang panahon ng kasaganaan, isang panahon ng kita tungo sa panahon ng pagkalugi, isang panahon ng mabuting paggawa tungo sa mapaminsalang kawalan ng ginagawa at kasamaan – at sa halip na umakyat sa bundok ng birtud, lalo lamang tayong lulubog nang lalo pa sa bangin ng kasalanan.

21. Maging mabuti – at huwag mong papasukin ang kaaway sa iyong puso, baka siya'y sumigaw: 'Lahat ay naging masama na'

21. Maging mabuti – at huwag papasukin ang kaaway sa iyong puso, baka siya'y sumigaw: 'Lahat ay naging masama na.' [1, 28] Panatilihin malinis ang landas ng mga utos sa paningin ng iyong kaluluwa, sa mapagkumbabang pagkilala at pagwawasto sa bawat batong pangbalakid—maging ito man ay anumang uri ng pagsuway na karapat-dapat sa kaparusahan, o isang kontradiksyon na nakabalot sa hiya; lumakad sa tamang landas, at makakamtan mo ang kapayapaan para sa iyong mga kaluluwa. Ang ating kaaway ay gumagamit ng bawat dahilan upang pilitin ang kanyang pagpasok sa ating kapatiran at upang guluhin ito. Huwag ninyo siyang tanggapin; ipagtanggol ninyo ang inyong sarili gamit ang kalasag ng pananampalataya at itaboy ninyo siya gamit ang tabak ng Salita ng Diyos – at ang salot na ito ay hindi kailanman makakahanap ng lugar para sa kanyang sarili sa inyo, ni hindi rin siya magmamalaki na naitaboy kayo. Ipakita ninyong kayo ay isang pangkat ng hukbo ng Diyos, na hindi niya matatablan, at hayaan ninyong siya, sa halip na magmayabang, ay maglunos na gaya ng ginawa ni San Macarius noon: 'Lahat ay laban sa akin.' Nasa inyo si Cristo na Panginoon bilang inyong kumander, at ang mga Anghel bilang inyong mga katulong at tagapagtanggol. *'Huwag mong pabayaang na ikaw ay matisod—sapagkat ang nagbabantay sa Israel ay hindi pumipikit ni natutulog'* (Awit 120:3).

22. Lahat ay nagmumula sa Diyos; gayunpaman, kailangan din ang ating sariling pagsisikap upang mapanatili at magpatuloy

22. 1) Mula sa Diyos ang lahat; gayunpaman, kailangan din ang ating sariling pagsisikap upang mapanatili at magpatuloy. – 2) Pinangalagaan ka ng Panginoon nang mabuti hanggang ngayon – at umunlad ka; ipagpatuloy mo sa parehong paraan – sa panalangin, katahimikan atbp. – 3) Tiisin ang kahirapan at kalungkutan; ang buong buhay ay isang araw lamang, ngunit sa pamamagitan nito ay maaaring makamit ang walang hanggang kaligayahan. [1, 24]

4. Magpasalamat sa Panginoon sa lahat ng ating mga tagumpay; sapagkat mula sa Kanyang masaganang kabutihan nagmumula ang lahat ng kabutihan sa tao: sapagkat *'mula sa Kaniya, sa pamamagitan Niya, at patungo sa Kaniya ang lahat ng bagay'* (Roma 11:36). At kung may magmamalaking ipagmamapuri na siya ay mayroon, makakarinig siya ng mga salita ng Apostol: *'Ano ang mayroon ka na hindi mo tinanggap? At kung tinanggap mo man, bakit ka nagmamalaki na parang hindi mo ito tinanggap?'* (1 Corinto 4:7). – Gayunpaman, ang lahat ng ito ay nangangailangan ng pagsisikap, masigasig na paggawa, at walang patid na kasipagan, na sinasamahan ng kababaang-loob, na nagpapalakas, nagbabantay, at nagtuon ng ating isipan sa isang banal at taimtim na pamumuhay, upang hindi tayo lumihis mula sa ating mabuting gawain, o magdala ng kahihayan sa ating mga naunang pagsisikap dahil sa kasunod na katamaran, at upang hindi tayo lumihis mula sa isang birtud na buhay patungo sa isang masama, kundi, na binago ng kabutihan, ay mapadalisa, mapaliwanag at umakyat sa mga bundok araw-araw, na nagiging mas maliwanag kaysa sa maliwanag, na nagbabalik mula sa mga bituin tungo sa mga araw, at nabibihisan ng pinakamakapangyarihang lakas. Isakwil, ipinamamanhik ko sa inyo, ang lahat ng makamundong pangangatwiran at ang pinakamalaking hadlang sa kabutihan—ang kaluwalhatian sa mundo—at sa pamamagitan ng espirital na tabak, putulin ang bawat

pagnanasa at bawat kahalayan ng laman, kumapit sa Diyos at umakyat sa Kanya sa pamamagitan ng espirituwal na hagdan, araw-araw na inilalagay ang makadiyos na mga pundasyon at pinapalalim ang espirituwal na mga pundasyon, habang itinakwil ang laman sa pamamagitan ng pagputol sa mga pagnanasa, pagpatay sa apoy ng pagnanasa sa pamamagitan ng pagbaha ng luha, at pagtaboy sa nakagugulong pagnanasa sa pagkain at inumin, o anumang iba pang kahangalan, sa pamamagitan ng pagninilay sa mga darating na biyaya.

5. Hanggang ngayon, sa pamamagitan ng mga panalangin ng aking ama at ng inyo, pinangalagaan kayo ng Panginoon nang mabuti; kayo ay umunlad, naglakad sa maharlikang landas ng kabutihan, pinalamutian ninyo ang inyong sarili ng kagandahan ng kawalan ng pagnanasa, at nakita ninyo na walang bagay na kasing-buti at kasing-kaaya-aya gaya ng paglilinis sa inyong sarili mula sa mga pagnanasa at, sa pag-angat sa ibabaw nito, maghari nang maharlika sa ibabaw ng , lahat ng bagay na lupa, at, wari, maghari kasama ng Diyos. Huwag ninyong kalimutan ito, at huwag manghimbing, matapos ninyong wakasan ang paraang pamumuhay na ipinagkatiwala sa inyo at inyong tinahak nang mabuti; kundi lalo pang *'pasukin ang kanyang mga tarangkahan nang may pasasalamat, at ang kanyang mga looban nang may papuri'* (Awit 99:4); yamanin ninyo ang mga bunga ng inyong pagsunod at, sa mga ito, inumin ninyo ang alak ng pagsisisi, na nagpapasaya sa inyong mga banal na puso; huwag kang tumigil sa iyong iba pang mga makadiyos na gawa; manahimik ang iyong mga labi; huwag mong saktan ang budhi ng iyong kapatid sa pamamagitan ng pagpapanggap ng isang huwad at sariling ipinataw na pag-aayuno mula sa anumang pagkain; huwag kang magkunwaring malupit; huwag kang magsalita nang mahaba o magbigay ng hungkag na salita; huwag mong unahin ang iyong sariling kapayapaan kaysa sa kabutihan ng iyong kapwa; maging iisang isip, iisang puso, at iisang kalooban kay Kristo Hesus na ating Panginoon, na Siya ang inyong ulo.

6. *'Maging matatag kayo sa Panginoon at sa kapangyarihan ng kaniyang sikanan'* (Efe. 6:10), at tiisin nang buong tapang ang lahat ng hindi kaaya-aya, malungkot, at mabigat, itatakda sa isipan ang hiwaga ng ating kamatayan at ituring na maikli ang buong takbo ng ating buhay. At, ayon kay San Gregorio ng Constantinople, ang buong buhay ay isang araw lamang para sa mga taimtim na nakatuon sa kanilang pangunahing tungkulin ng kaligtasan. Ngunit sa araw na ito, sa panandaliang panahong lumilipas na parang panaginip, maaari nating maabot ang Kaharian ng Langit, ang sakop ng walang katapusang kagalakan at ligaya.

23. Labanan ang kaaway na nagbubunsod ng mga pagnanasa

23. 1) Labanan ang kaaway na nag-uudyok ng mga pagnanasa. – 2) Hayaan ang mga nakatatanda na tulungan ang mga nakababata. – 3) Minsan na nga ba nangyari... na sumibol ang isang pagnanasa, ngunit nilabanan ito sa pamamagitan ng panalangin at lahat ay tumahimik. – 4) Kaya huwag mawalan ng pag-asa: malapit ang Panginoon. [1, 25]

7. Pagsikapan ninyo, minamahal kong mga anak, pagsisikapan ninyo, aking mga panginoon at mga guro, sumikap laban sa mga panlilinlang ng diyablo, laban sa kanyang araw-araw na pag-atake sa inyo, laban sa apoy ng kahalayan, laban sa kadiliman ng kawalan ng pag-asa, laban sa mapaminsalang pag-iikot-ikot, laban sa ahas ng inggit, laban sa walang kontrol na hilig na magsalita nang hindi tamang panahon at mangutya, laban sa bawat pagnanasa na sumasalungat at lumalaban sa inyo.

8. Ang una sa mga huli, ang malalakas sa mga mahihina, ang mga natukso sa mga natutukso, ang mga pinagyaman ng bunga ng espirituwal sa mga dukha rito, ang matagumpay sa mga baguhan, ang matagal nang naninindigan sa mga bago—tumulong kayo sa isa't isa, mag-abot ng tulong, turuan sa pamamagitan ng salita, ituro ang pinakamainam, hikayatin ang isa't isa na gawin ang kapaki-pakinabang, upang tayong lahat ay maligtas.

9. Balikan kung ilang taon na ang lumipas ng iyong espirituwal na pakikibaka, at kung ilan at anong uri ng tukso ang hinarap mo hanggang ngayon! Balikan ng bawat isa kung ilang beses siyang natalo ng tukso, napagod, at nawalan ng pag-asa; saka biglang nakatagpo ng lakas, masayang loob, katatagan, isang espiritong nagbibigay-buhay at inspirasyon, maging sa pamamagitan ng isang salita ng payo o panalangin ng isang kapatid; saka muling nagsikap – at muling pinatibay ng makapangyarihang kapangyarihan ng Diyos. Ganito rin ang mangyayari sa mga darating na araw ng inyong mapag-sawalang buhay, at higit pa—*'dadaanan natin ang apoy at tubig at papasok sa kapahingahan'* ng kawalang-sapaan (Awit 65:12).

10. Kaya, huwag mawalan ng loob ang sinuman, huwag mawalan ng lakas ng loob ang sinuman! Tulungan natin ang isa't isa, aliwin ang isa't isa, at hikayatin ang isa't isa sa pag-ibig, pagtitiis, at sigasig para sa pagtupad ng mga utos ng Diyos. At nawa'y ang ating Panginoong Jesucristo, ang ating tunay na Diyos, ang

pag-asa ng mga nawalan ng pag-asa, ang sandigan ng mga nahuhulog, ang tagapaghilom ng mga maysakit, ang handang kasama ng mga naglalakbay at tagapaginhawa ng kanilang pagal, at, sa madaling sabi, ang pag-asa ng lahat ng dako ng lupa at ng mga nasa malayong dagat – nawa'y Niya'y patagin at patuwiran ang inyong landas, at nawa'y ipagkaloob Niya sa inyo ang tagumpay sa bawat gawa at kilos, habang tuwirang naglalakbay kayo patungo sa ganap na kaligtasan at pag-abot sa lungsod ng Kaniyang tinatahanan.

24. Laban sa pag-alab ng mga pagnanasa: ang Salita ng Diyos, ang pag-iingat sa mga pandama—lalo na sa paningin—at ang hindi pagbibigay ng pahinga sa laman: mag-ingat ka; bagaman ikaw ay bumagsak pagkatapos ng binyag, huwag kang bumagsak muli pagkatapos mong gawin ang mga panata ng schema

24. Laban sa pag-aalab ng mga pagnanasa: ang Salita ng Diyos, pagbabantay sa mga pandama—lalo na sa mga mata—at hindi pagbibigay sa laman ng pahinga: mag-ingat ka; nahulog ka pagkatapos ng binyag, huwag kang mahulog muli pagkatapos mong gawin ang mga panata ng schema. [1, 27] Mainit at nakapapaso ang klima rito – hindi sa likas na apoy ang ibig kong sabihin, kundi sa isang hindi nakikitang apoy na sumusunog sa kaluluwa, na nagmumula sa baga ng kasalanan, na pinapailaw ng mga kislap ng pagnanasa na ihahagis sa ating mga puso ng mga espiritung kaaway. Ngunit mayroon kayo, mula sa banal na mga labi, ng pagbuhos ng Espiritu (ang Salita ng Diyos) na dumadaloy na parang ilog, upang patayin ito, at, tulad ng tatlong kabataan sa nagliliyab na hurno, manatiling walang sugat at hindi matitinag ng apoy na ito. Sa bagay na ito, dapat ingatan ng tao ang kanyang mga pandama, lalo na ang paningin, na kung hindi maingat na gamitin, ay karaniwang ginagamit ng ating kaaway upang ihagis ang apoy ng pagnanasa sa kaluluwa. Dapat ding ingatan ang sarili laban sa iba pang tukso na nagmumula sa laman, na nabubuksan ng kakulangan sa pagtitimpi sa pagkain, inumin, pagtulog, at bawat ibang uri ng pahinga ng katawan. Sapagkat kung paanong ang ganap na pag-iwas ay nagbubunga ng lakas upang magpatuloy sa kabutihan, gayundin naman ang kapabayaang dito ay nagbubukas sa bawat uri ng tiraniya ng kasalanan. Kaya't mag-ingat kayo na huwag kayong bumalik sa pagkaalipin na ito, na kayo'y napalaya mula rito sa pamamagitan ng pagpasok sa inyong kasalukuyang pagtawag na may angkop na mga panata, at huwag ninyong idulot sa inyong mga ulo ang dobleng pagdurusa – sapagkat ang pagbagsak ay nangyayari pagkatapos ng binyag at pagkatapos ng pagkuha ng eskemang.

25. Sa mga nagtatagumpay sa kanilang mga pagnanasa – mga korona; sa mga nagpapasuko rito – mga paghihirap; kung kabilang ka sa una, ayos lang; kung sa huli, magmadali kang itama ang iyong mga gawâ

25. 1) Sa mga nagtatagumpay sa kanilang mga pagnanasa – mga korona; sa mga nagpapasuko rito – pagdurusa; kung kabilang ka sa una, ayos lang; kung sa huli, magmadali kang magtama. 2) Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos; huwag magpakatamad, mag-alanganin, o mayabang. – 3) Mag-ambag ang bawat isa sa pamamagitan ng kanyang pagsunod; tatanggapin ito ng Panginoon, gaano man kaliit. – 4) Huwag kayong panghinaan ng loob sa mga pagsubok; magpatuloy kayo, at sawa'y sawa'y tumutulong sa isa't isa. 5) Ang mga paghihirap sa labas at sa loob ay panandalian; magpakatatag kayo, at darating ang ginhawa. – 6) Sino ba ang kailanman nabigyan ng korona nang hindi nagsikap? – Ngunit malapit na ang kamatayan, at magwawakas ang paghihirap; sasama kayo sa hanay ng mga santo. [1, 28]

11. Masdan ang arena ng paligsahan! Masdan ang pakikibaka! – Ang siyang nakikipaglaban nang buong tapang, tumatakbo nang mabuti, at pinananatiling malaya ang kaniyang isipan mula sa lahat ng makamunduhan at mapanlabong bagay ay nakakamit ang tunay na tagumpay, tinatangkahan ng korona ng walang-hanggang kaluwalhatian, ipinapahayag na anak ng Diyos, at nagiging tagapagmana ng walang-hanggang mga biyaya habang narito pa lamang. Ngunit ang sinumang nadadala ng ligaya ng kasalanan at itinapon ang sarili sa mga bitag ng diyablo ay nakararanas ng tunay na pagkatalo, natatakpan ng kahihyan dahil sa kanyang mga kasalanan, nagiging anak ng diyablo, at tagapagmana ng apoy ng Gehenna at iba't ibang walang hanggang pagdurusa. Suriin ninyo ang inyong sarili, subukin ang inyong pananampalataya, at tuklasin kung ano at nasaan ang inyong kalagayan at lakad. At kung ikaw ay nasa tamang landas at naglalakad sa kaharian na daan, lalong mabuti! – Ngunit kung ikaw ay nagkasala sa iyong paglalakbay at nahulog sa mabilis na agos ng kasalanan, magmadaling bumalik bago magwakas ang ikapitong panahon at sumapit ang ikawalong panahon, na magdadala ng paghuhukom at ganti.

12. Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos ng Diyos; itanim ninyo sa inyong mga puso ang mga binhi ng kabutihan, upang sa takdang panahon ay aanihin ninyo ang bunga ng katuwiran. Huwag magpakatamad ang sinuman, baka marinig nila mula sa Pinagmulan: *'Pumunta ka sa hulmigas, ikaw na tamad,*

o pumunta ka sa masipag na bubuyog' (Kaw. 6:6, 8). Huwag magsinungaling o magkaroon ng dalawang isip ang sinuman, na nagtatago ng isang bagay sa puso habang nagsasalita ng iba, baka sila'y mapahamak ng kakila-kilabot na hatol ng salmista David, na nagsasabi: *'Wawasakin ng Panginoon ang lahat ng mapagpanggap na labi at ang dila na nagsasalita ng kasinungalingan'* (Awit 11:4). Huwag magpakatamad o maging tamad ang sinuman, baka mahulog sila sa hatol ni San Pablo, na nagsasabi: *'Kung may hindi gustong magtrabaho, huwag siyang kumain'* (2 Tes. 3:10). Huwag magkunwaring marunong ang sinuman, baka maranasan nila ang babala ni San Santiago, na nagsasabi: *'Ang Panginoon ay sumasalungat sa mayabang, ngunit nagkakaloob ng biyaya sa mapagkumbaba'* (Santiago 4:6).

13. Tayo'y maglakad nang masigla sa Panginoon at tuparin ang Kaniyang mga utos, at ang bawat isa sa atin ay magdala sa pagsasamahan ng ating buhay, na parang sa ating kaban (Marcos 12, 43) anuman ang nasa kanilang kapangyarihan at magagamit nila – ang iba sa pamamagitan ng pangangasiwa, ang iba sa pamamagitan ng ministeryo, ang iba sa pamamagitan ng pag-aalaga sa maysakit, ang iba sa pamamagitan ng pag-awit, ang iba sa pamamagitan ng pagbabasa, ang iba sa pamamagitan ng paghahalaman, ang iba sa pamamagitan ng kaligrapiya – at sa pangkalahatan, huwag magkaroon ng sinumang hindi nag-aambag ng anuman, ni huwag magpakita ang sinuman sa harap ng Panginoon na walang dala. Tinatanggap ng Panginoon hindi lamang ang malalaking handog kundi pati na ang pinakamaliit; tinatanggap Niya pati ang siyang nagbabalik-tanaw sa isang taludtod bilang pag-alala sa kamatayan, kung sakaling wala na siyang magawa pa, gaya ng pagtanggap Niya sa dalawang mita ng balo. Ang Diyos ang siyang tumutukoy sa halaga ng mga gawa, batay sa hangarin ng gumawa. Sapagkat mayroon tayong Diyos na mabuti at mapagkawanggawa, at na higit pa sa ating pagnanais ang Kanyang pagnanais sa ating kaligtasan, maglakad tayo sa Kanyang matuwid na mga daan, at makakamtan natin ang kapayapaan para sa ating mga kaluluwa.

14. Huwag hayaan na hadlangan ng anumang hindi inaasahang paghihirap sa ating landas ng Ebanghelyo ang pag-usad ng sinuman; ngunit kahit na ang daan ay mabigat at mahirap, magpatuloy tayo, magalak tayo, maging matapang tayo, tumawid tayo mula burol patungong burol, mula burol-burol, hanggang umakyat tayo sa bundok ng Panginoon at tumayo sa Kanyang banal na lugar ng kapanatagan. Ang mga magkakasamang naglalakbay ay pinapagaan ang daan para sa isa't isa. *'Pasanin ninyo ang pasanin ng bawat isa,'* gaya ng sinasabi ng Apostol, *'kayo naman'* (Gal. 6:2).

15. Palaging nangyayari na ngayon ay may katamaran, bukas ay katapangan; ngayon ay malungkot na kalooban, bigla namang dumating ang pagsabog ng inspirasyon; sa sandaling ito ay pag-aalsa ng mga pagnanasa, at sa susunod ay ang tulong ng Diyos at ang kanilang pagpigil; Hindi ka magiging pareho bukas ng hapon gaya ng kahapon, at hindi ka rin mananatiling ganoon magpakailanman, minamahal ko; ngunit ang biyaya ng Diyos ay sasaiyo, at ang Panginoon ay magwawagi sa pamamagitan mo. Sasabihin mo noon: *'Nasaan ka hanggang ngayon, O Panginoon?'* At sasagot Siya sa iyo: *'Pinagmamasdan kitang nakikipaglaban, at naghihintay ako.'* Kaya't magpakatiis tayo, at magpakita ng kaunting kabayanihan; pigilan natin ang ating sarili at supilin ang ating mga katawan, gawing alipin ang mga ito at itapon ang ating mga pagnanasa nang malayo sa atin.

16. Sino ang pinaputungan ng korona nang hindi nagsikap? Sino ang makakahanap ng kapahingahan nang hindi nagdusa? Sino ang mag-aani ng bunga ng buhay nang hindi nagtanim at nag-alaga ng mga birtud sa kanilang kaluluwa? Magtanim kayo, magtanim ng punla, magpagal, at magpawis, mga anak ko, mga manggagawa ng Diyos, mga tagahula ng mga Anghel, mga kakumpitensya ng mga walang-katawan! Hindi ba ninyo nakikita ang wakas ng mga pagsubok na ito? Hindi ba madalas na namamatay ang ating mga kapatid? Hindi ba araw-araw tayong kumakanta ng mga awit ng libing para sa mga pumanaw? Bakit nga ba pinahihirapan mo ang iyong sarili ng dalamhati, ikaw na duwag? Darating din sa iyo ang kamatayan. Hindi ngayon – bukas ka mamamatay. Sa walang-hanggang kagalakan ka lisanin ang mundong ito at aakyat sa langit, sa Diyos, sa hindi malalapitan na liwanag, sa hindi masabi-sabi na kagalakan, sa hindi maisip na kaluwalhatian, sa mga tinitirhan ng mga Anghel, sa mga bakuran ng Panginoon, sa simbahan ng mga panganay, sa kandungan ni Abraham? At sino ang masisilayan mo roon? Ang Panginoong Diyos, ang ating Tagapagligtas; ang Ina ng Diyos, ang Reyna ng Mundo; ang mga walang-katawang kapangyarihan; ang mga Kerubin at Serapin; at ang lahat ng hanay ng mga Banal na Apostol, Propeta, Hierark, Martir, mga Kagalang-galang at ang lahat ng mga Santo, na ang bilang ay hindi mabilang. Hindi ka ba nito pinupuno ng pagkamangha, hinihikayat, at itinataas sa itaas ng lahat ng pagod, lahat ng dalamhati at lahat ng kapighatian?

26. Sa pagmamasid sa mundo mula sa kataas-taasan ng buhay mong monghe, nakikita mo ang dagat ng kayabangan na umaalon; magalak ka nga, sapagkat nailigtas ka rito

26. 1) Kapag tiningnan mo ang mundo mula sa kataas-taasan ng buhay mong monghe, nakikita mong umaalon ang dagat ng kahangalan; magalak ka nga, sapagkat nailigtas ka na rito. – 2) Pagkatapos, kapag itinutok mo ang iyong paningin sa iyong sarili, nakikita mo rin ang parehong mga bagay (mga magulang, kamag-anak, mga pag-aari at iba pa), ngunit sa isang banal at maligayang anyo; kaya tumakbo nang mabuti, upang maabot mo ito. – 3) Isang listahan ng mga birtud na patungo sa itaas at ng mga kasamaan na patungo sa ibaba. – 4) Isang pagluluksa hinggil sa mga kapintasan ng mga monghe. [1, 29]

17. Ngayon ay sisimulan ko ang aking pagtuturo sa inyo sa pamamagitan ng apostolikong paalala: *'Magalak kayo sa Panginoon sa lahat ng panahon'* (Fil. 4:4). At paano ka hindi magagalak at lalakad nang may kagalakan, kung, sa pamamagitan ng paunang kaalaman at itinakdang tawag ng Diyos, na sa buong Kanyang karunungan ay iniaayos ang lahat ng bagay, ay itinuring kang karapat-dapat na tanggapin sa paraang ito ng pamumuhay ng Ebanghelyo at ngayon ay nakaupo ka sa isang mataas na tanawin ng isang marangal na tahanan, tinatawagan mo ang walang kuwentang at mababang mga kahangalan ng buhay ng tao, na inihahagis-hagis na parang dagat at dinadala rito't doon ng walang tigil na pagbabago ng mga bagay. Tulad ng nakikita mo, walang matibay doon; walang nanatili sa isang posisyon; kundi nagbabago ang mga hari, bumabagsak ang mga prinsipe, at namamatay ang mga pinuno ng lupa, gaya ng ibang tao; ang mga nag-aasawa ay madaling nagdidiborsiyo, umaalis at naiwan; ang ganda ay kumukupas, ang kabataan ay mabilis na lumilipas, ang ligaya ay agad nawawala, ang lahat ng pag-aari sa mundo ay naglalaho na parang anino at panaginip; ang pag-iyak at paghampas sa dibdib sa paghihiwalay sa mga patay, ang kawalan ng pag-asa at pagkapahamak sa paghihiwalay sa mga mahal sa buhay, di matiis na paghihirap sa kabiguan sa pagtamo ng sariling mga pagnanasa—maging ito man ay kasal, ranggo, kayamanan, o mga ligaya at kaluguran; ang kirot ng selos at inggit, ng mga aksidenteng pagkahiya at kahihiyan—at iba pa at iba pa.

18. Ano nga ba ang tinawag sa iyo, at, nang umakyat ka sa bundok ng Panginoon, ano ang nakikita mo? – Nakatayo ito sa iyong harapan: sa halip na lupa, ang langit; sa halip na mga magulang, ang Diyos, ang tunay at pinakamataas na Ama; sa halip na mga kamag-anak, mga kasama at mga kapatid na magkasing-isip; sa halip na mga kaibigan, mga Anghel na walang katawan at katulad ng Diyos; sa halip ng mga kayamanan – ang kayamanan ng mga birtud; sa halip ng mga mataas na tungkulin – ang di-mailarawan sa laki at walang hanggang Kaharian ng Langit; sa halip ng mga ligaya ng pakikipagbalakan – ang matamis at di-mapawi na kawalang-pagnanasa; sa halip ng lahat ng makamundong kasiyahan – ang di-matatarok at di-mailarawan na mga biyaya. Alang-alang dito, katakutan ninyo ang isang buhay na Diyos; patatagin ninyo ang inyong sarili sa espirituhanong paraan; isuot ninyo ang baluti at buong kagamitan ng mga utos; hawakan ninyo ang espirituhanong tabak, na siyang salita ng Diyos; at pabagsakin ninyo ang mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito at ang mga espiritu ng kasamaan, upang mapasigaw kayo kasama ng banal na Pablo: *'Nilabanan ko ang mabuting laban, tinapos ko ang karera, pinanatili ko ang pananampalataya: ngayo'y nakalaan sa akin ang korona ng katuwiran, na ibibigay sa akin ng Panginoon, ang matuwid na Hukom, sa Araw na iyon'* (2 Tim. 4:7).

19. *'Sila'y umaakyat sa langit at bumababa sa kalaliman,'* awit ni San David. Kung ito'y espirituwal nating aintindihin, matutuhan natin ang sumusunod na aral: ang sinumang unti-unting itinatama ang nararapat gawin sa wastong paraan ay umaakyat sa pinakamataas na antas ng kabutihan; ngunit ang sinumang nagpapabaya ay bumababa sa bangin ng kapahamakan. Ngayon, isaalang-alang natin kung ano ang nagpapataas sa atin at kung ano ang nagpapababa sa atin. Ang mga sumusunod ang nagpapataas sa atin: pagsunod na katulad ni Cristo; kababaang-loob na kaugnay ng Diyos; paglayo sa pagpapasikat, sa lahat ng pagpapanggap, sa pag-ibig sa pagiging nangunguna, mula sa pagnanais na magpasikat, mula sa katusuhan, mula sa tuwang-loob sa kapahamakan ng iba, mula sa ambisyon, mula sa pang-uuyam at pang-iinsulto, mula sa pagpapalalo at pagmamalaki sa anumang mula sa dating buhay ng isang tao (tulad ng nangyayari kapag sinasabi ng isang tao: 'Dati, ako ay ganoon, mayroon akong ito at iyon, gumawa ako ng ganoon at ganoon.' – Oh, kahihiyan!) Ang dapat sanang itago, ginagamit niya upang ipagmayabang, na nakalimot sa kanyang marangal na tungkulin bilang kinatawan ng Diyos). Idaragdag ko pa: kalamnan, pakikisama sa kapatiran, pagiging handang humingi ng tawad, pagyuko ng ulo at leeg, pag-ibaba ng mga mata at talukap-mata sa lupa, mahinhin na pagkakatayo ng mga kamay at paa, hindi pag-aalala sa kung ano o paano ang suot, at higit sa lahat – tapat na pag-amin ng bawat kilos ng kaluluwa – at, upang hindi na mas lalo pang magtagal sa bagay na ito, – bawat iba pang mabuting damdamin, disposisyon at gawa na katumbas ng mga nabanggit. – Ngunit

ang mga sumusunod ay pinapababa: ang takot sa Diyos; kung saan walang takot sa Diyos, naroroon ang bawat uri ng kalungkutan, galit at pamumuska (Efe. 4:31), ayon sa Apostol, at ang mga bunga nito: mayabang na pangangatwiran, mayabang na mukha, baluktot na tingin (o nakataas na tingin), namumulang butil ng ilong, nakakunot na talukap-mata, at nakatayong buhok.

20. Dahil sa aking mga kasalanan, may nakikita ako sa loob ng kapatiran na naligaw at nakalimot sa kanilang mga tipan sa Diyos at sa kanilang mga taimtim na pangako—at sa katotohanang sa hinaharap ay tayo'y magtutungo sa harap ng kakila-kilabot na hukuman. O mga hangal at mabagal sa puso (Lucas 24:25), tandaan natin ang napagkasunduan at pinasyahan natin sa simula pa lamang! Hindi ba tayo nangako na maghangad, magutom, maghanda, tiisin ang pang-iinsulto, pang-aabuso, sugat at maging kamatayan? Ngunit nasaan na ang mga taong ganyan sa piling natin ngayon, kapag ang kahit kaunting hindi kanais-nais ay dumating sa sinuman, at sila'y tuluyang nawawalan ng pag-asa? – Halina nga, magnilay-nilay tayo sa ating sarili, at isapuso ang takot sa Diyos. Huwag maglakas-loob ang sinuman sa atin na bumalik sa bagay na ating tinalikuran. Huwag nating hayaan na, habang kahahabian natin ang mga karaniwang mananampalataya dahil sa kanilang paglilihis, ay tayo naman ang kanilang ikinalulungkot nang taimtim—kapwa sa buhay na ito at sa darating na panahon—dahil sa ating sariling kasalanan. Ano'ng pakialam kung tatawagin ka nilang 'banal na ama'?! Ano'ng pakialam kung humihingi sa atin ng pagpapala ang mga tao, samantalang tayo mismo ay nananatiling hindi pinagpala at walang pagpigil, na parang mga mababangis na hayop?! – Nawa'y ingatan ng Diyos at ng Ama ng ating Panginoong Jesucristo ang mga naglalakad sa Kanyang daan, at nawa'y gabayan Niya ang mga nahulog pabalik sa landas ng Kanyang mga utos!

27. *Ang araw-araw na paglilingkod sa simbahan, ang kakaunting suplay, ang pagsunod sa mga tuntunin ng pamumuhay na sama-sama, ang mga multa at penitensya ay nangangailangan ng maraming pagsisikap at pasensya; ngunit dahil ito ay humahantong sa kaligtasan, at may mga korona na maaaring mapanalunan para rito, magpakatapang ka*

27. 1) Ang araw-araw na paglilingkod sa simbahan, kakaunting suplay, pagsunod sa mga tuntunin ng pamumuhay na sama-sama, mga multa at penitensya ay nangangailangan ng maraming pagsisikap at pasensya; ngunit dahil ito ay humahantong sa kaligtasan, at mga korona ang makakamit para rito, magpakatapang ka. – 2) Pagsikapan ninyong maging matalino sa mabuti at payak ang pag-iisip sa masama; higit sa lahat, maging maayos ang inyong pananalita. [1:31]

21. Manalangin at hilingin sa Panginoon na ipagkaloob sa akin ang mga salita na aking sasabihin sa pamamagitan ng aking mapagkumbabang mga labi, para sa kaaliwan at paghihikeyat ng inyong mga kaluluwa: sapagkat nakikita ko, aking mga kapatid, ang napakalaking paghihirap na inyong tinitii araw-araw – sa pagbabantay at pagsunod sa tuntunin ng panalangin, bumabangon para sa layuning ito sa hatinggabi at bago maghatinggabi, at pagkatapos ay sa takdang oras, pitong beses sa isang araw na lumalapit upang magkumpisal sa Panginoon tungkol sa mga daan ng Kanyang katuwiran, na may pagluhod at maraming pagyuko, habang iniwasan ang masasamang kaisipan at inihahayag ang mga ito sa inyong mga ama, tinitii ang hiya na dulot nito, at nagsasagawa ng penitensya para rito, na sa pamamagitan nito ay napipigil ang nag-aapoy na mga pana ng Masamang Isa; Idaragdag ko rito ang pagtagumpay sa antok, ang pag-aayuno sa pamamagitan ng pagsupil sa pagnanasa sa pagkain at inumin, sa pahinga at paglalakad, na labis na hinahangad ng laman, ang pakikisama sa mga kapatid, ang mapagkumbabang pagsusuot ng damit, na kung minsan ay marumi, magulo, kupas at puno ng butas; at higit pa rito: huwag mong banggitin ito, huwag mong tingnan iyon, huwag mong hipuin iyon, huwag kang pumunta roon, pigilan mo ang sarili mo rito, huwag kang mawalan ng loob doon, maging handa ka palagi para doon, huwag kang lumayo doon... lahat ng ito at iba pa ay mahirap, mabigat, at mapait. Ngunit dahil ang lahat ng ito ay nakatuon sa kaligtasan ng ating mga kaluluwa, dapat itong maging matamis, madali at komportable para sa atin, upang masabi natin tungkol sa ating sarili, kasama ng Apostol: '*Sa lahat ng ito ay higit pa tayong nagwawagi sa pamamagitan Niya na umibig sa atin*'—ang Panginoon at Diyos (Roma 8:37). Ang makalangit na korona na inihanda para sa atin ay ang korona ng pagkamartir, at di-mailarawang kagalakan, at ligaya ng walang hanggang mga biyaya. '*Maging matapang ka nga, at palakasin mo ang iyong puso, kayong lahat na umaasa sa Panginoon*' (Awit 30:35).

22. Paulit-ulit na isabuhay ang iyong mapagkastrong at mapalad na paraan ng pamumuhay, upang sa pamamagitan ng matagal na pananatili rito ay makamtan mo ang kayamanang biyaya at, habang lumalaki ka sa katawan, ay umunlad ka rin sa espiritwal na pag-iisip, na maging matalino at bihasa sa pagpapakumbaba, pagsunod, at pagpapasakop ng iyong sariling kalooban, ngunit mangmang at hangal sa kayabangan, pagtatalo

at panlilinlang: *'Sapagkat ang mapanlinlang ay mapuputol, ngunit ang naghihintay sa Panginoon ang magmamana ng lupa'* (Awit 36:9). Huwag ninyong hayaang maging pakikuwaldas sa isa't isa sa pamamagitan ng sariling-loob na paglilingkod, kundi magsikap kayong laging piliin at gawin ang hindi makasasama sa inyong kapuwa. *'Ang inyong pananalita,'* mga anak ko, *'ay laging maging may lasa ng biyaya, na parang asin'* (Col. 4:5)—hindi mapagkunwari, hindi bastos, hindi mayabang, hindi pabigat, hindi nakasasakit, hindi humihinga ng pasyon ng malisya o kayabangan, hindi kahiya-hiya, hindi kontradiktoryo, hindi mapagtalo, hindi paligoy-ligoy, hindi katawa-tawa, hindi pabaya at hindi tamad; kundi magalang, banayad, mabait, taos-puso, mapayapa, mapagbigay, puno ng mapagpakumbaba at mapagmalasakit na pagninilay, masunurin, tahimik, may sukat, at maayos, upang sa pamamagitan nito ay maglingkod tayo sa kaligtasan ng bawat isa at sa pagkakaisang pagpapalago. – Pigilin ang pagsabog ng mga demonyong pagnanasa, at paalisin ang pulutong ng mga mapagkagalit na kaisipan; sapagkat mula rito nagmumula ang ating espirituwal na kalusugan at kapakanan, ang ating kasaganaan at ang maayos na daloy ng ating mga buhay, at ang ating pagiging handa at angkop para sa lahat ng mabuti.

28. *Ikaw ay parang mabuting lupa, nagbubunga ng bunga ng kabutihan, maging ito man o iyon*

28. 1) Kayo ay parang matabang lupa, bawat isa sa inyo ay nagbubunga ng bunga ng kabutihan sa kanya-kanyang paraan. – Nakakagaan ito sa akin; gayunpaman, namamangha ako kung paanong ang ilan sa inyo, matapos ang isang buhay na sagana at kagalangan, ay nakapagtanggap sa ating payak at di-kilalang pag-iral, at pati na rin kung paanong inabandona ninyong lahat ang tiraniya ng mga ugnayang pampamilya at iba pang mga pagkakaugnay: tunay nga, ito ay pagkamartir. – 2) Malaki ang gantimpala; dahil dito nga, ang mga paghihirap ng ating buhay, na halos umabot sa pagdurugo, ay nagiging matiis. [1, 32]

23. Kayo, na parang matabang at mabuting lupa, na tumatanggap sa salita ng aking kababaang-loob, ay laging nagbubunga at nagbubunga ng mabuting bunga, na parang paraiso na pinalamutian ng sari-saring ganda ng kabutihan. Sapagkat nakikita at kinikilala ko ang nagaganap sa inyo at ang inyong mga pinagsusumikapang layunin, at ako'y nalulugod sa kababaang-loob ng isang tao, sa init ng sigasig ng iba, sa katahimikan ng isa, sa tula ng isa pa, sa sipag ng isa pa, at sa pagbabantay ng isa pa, at ang iba pa sa pamamagitan ng ibang mga katangian; subalit kayong lahat naman ay sa pamamagitan ng isang di-matitinag, matatag, at matibay na katatagan sa pagsunod sa mga tuntunin ng ating pamumuhay na sama-sama – at namamangha ako kung paanong ang ilan sa inyo na minsang namuhay nang masaya at maginhawa, nang magsimulang mabuhay para sa Panginoon, unti-unting nakalimot sa lahat ng iyon, at, nang sila'y maging ganap nang ibang tao, matapang nilang tinitis ang kasalukuyang mga paghihirap at kakulangan, at sa gayon ay tinutubos at tinutuwid ang kanilang mga dating kasalanan. Ngunit sa katotohanan, ang pag-ibig ni Cristo ay makagagawa ng lahat ng bagay, na humihikayat at humihila sa mga mayabang tungo sa kababaang-loob, sa mga sanay sa magarbong pamumuhay upang maging kontento sa kaunti, at sa mga sakim upang maging mahirap at matipid. At hindi lamang sila ang humahanga sa akin, kundi pati ang lahat ng mga nagsipag-abandona ng lahat para sa Ebanghelyo ng Panginoon: mga magulang, mga kapatid, mga asawa, mga kamag-anak, ang kanilang sariling bayan, mga tahanan, at mga kaugalian. Ang bawat isa ay nag-iwan ng isang bagay na mahalaga sa kanila; at hindi bihira na ang isang tao na, sa unang tingin, ay kakaunti lamang ang isinakripisyo—at hindi maihahambing sa isa sa mga dakila—ay siya palang nagtiis ng pinakamalaki at pinakamabigat na paghihirap; sapagkat kung wala nang iba, ang mismong katotohanang nakawala siya sa kapangyarihan ng mga ugnayang pampamilya, o mula sa anumang pabigla-biglang pagkakaugnay, ay sapat na upang ituring siyang martir at upang bigyan siya ng tapang, na gaya ng mga nangunguna sa mga Apostol, na sumigaw kay Kristo na Panginoon: *'Iniwan namin ang lahat at sinundan Ka: ano nga ba ang magiging sa amin?'* at maituring na karapat-dapat sa karangalan na marinig bilang tugon: *'Sa muling pagkabuhay... kayo naman ay uupo sa labindalawang trono, upang husgahan ang labindalawang angkan ng Israel'* (Matt. 19:27–28).

24. Kung may nakalaan sa atin na gantimpala na gaya nito, paano nga ba natin hindi pilitin ang ating sarili na higit pang isabuhay at gampanan ang mga bagay na kabanal-banalan? Paano natin hindi matiis ang lahat ng mapanglaw at mabigat sa buhay alang-alang sa Panginoon? Ang mga paghihirap ng pagpapakinis sa sarili, pagbabantay, pagpupuna sa sarili, pagsunod, pagtuturo, pagsisisi, at iba pa, na dahilan kung bakit naaangkop sa atin ang salitang propetiko: *'Dahil sa Iyo'y pinapatay kami buong araw; itinuturing kaming parang tupa na laan sa katayan'* (Awit 43:23). At sa katotohanan, hindi kayo malayo rito. Sapagkat hindi ba kayo rin ay pinapatay sa pamamagitan ng pagputol sa sarili ninyong mga pagnanasa, sa pamamagitan ng mga

sugat ng pagsaway, at sa pamamagitan ng inyong pagkakasundo sa isa't isa sa inyong pamumuhay; at hindi ba dumadaloy ang dugo—bagaman hindi sa pisikal na paraan, kundi sa espirituwal—mula sa inyong mga puso sa mga pagkakataong iyon? Ngunit magsaya kayo; sapagkat hindi kayo naghihirap nang walang kabuluhan, kundi sa pamamagitan nito ay inihahanda ninyo para sa inyong sarili *ang 'isang di-kumukupas na korona ng kaluwalhatian'*, gaya ng sinasabi ng Apostol (1 Pedro 5:4). Sumiklab nawa sa inyo ang liwanag ng tunay na kaalaman, kasama ang pag-ibig sa Diyos na naghihiwalay sa inyo sa sanlibutan, at ang pagnanasa sa buhay na walang hanggan na pumapatay sa mga pagnanasa ng laman. Nawa'y gabayan kayo ng Diyos at itaguyod kayong lahat sa pinakamataas na antas, tungo sa layunin ng ating kabanalan, sa lakas ng puso at dimatitinag na katatagan ng isip.

29. Sa lalong madaling panahon, tayo'y aalis na rito; subalit sana'y samahan tayo ng isang mabuting pamamaalam

29. 1) Sa lalong madaling panahon ay lisanin natin ang lugar na ito; ngunit sana'y samahan tayo ng mabuting pamamaalam. – 2) Ginugugol ninyo ang buong araw sa mga gawain ng pagsunod at sa panalangin, ngunit huwag kayong manghinang, sapagkat dito nakasalalay ang inyong kaligtasan. – 3) Mabuhay nang matiisin sa monasteryo sa gitna ng mga kakulangan, sa pagpapahirap sa iyong kalooban at mga pagnanasa, sa paghamak at iba pang anyo ng konkretong kalungkutan... ito ang pagkamartir. – 4) Dapat kang magtiis hanggang wakas, sa pag-asang makibahagi sa kagalakan ng lahat ng mga santo, at ng masdan ang Pinakabanal na Ina ng Diyos at ang Panginoon Mismo. [1, 33]

25. Hindi rin, sa aking paniniwala, nagsusumikap ako nang walang kabuluhan sa pamamagitan ng pagpapahayag sa inyo ng salita ng aking kababaang-loob, ni sinasayang ninyo ang inyong oras sa pakikinig dito. – Ngunit hindi lahat ay narito; sapagkat tiyak na darating ang panahon ng ganap na katahimikan. Hindi tayo mabubuhay magpakailanman, kundi sa di-maluat na panahon—gaano man ito ikadiksi ayon sa ipinagutos ng Diyos—ako man o kayo ay lisanin ang buhay na ito. Ngunit, mga kapatid, ang layunin natin ay ang ating pag-alis mula rito ay maging may mabuting asal, sa pagtupad sa mga utos, at sa pagkakalugod sa ating Panginoong Jesucristo.

26. Nakikita ko kung gaano kayo kasipag, gaya ng dati, sa pagtupad ng inyong mga tungkulin: ang ilan sa paghahanda at pagluluto ng tinapay, ang iba sa pag-aasikaso ng mga ubasan, ang ilan sa mga lakad, ang iba naman sa kanilang mga gawang-kamay – pananahi, pagsulat, paglalaba, pagluluto, pagluluto ng pagkain, paghahanda ng pagkain, sa pandayan, sa bodega, sa infirmario, – habang sa parehong oras ay hindi ninyo kailanman pinapalampas ang pagdalo sa lahat ng paglilingkod sa simbahan: ang mga Oras – ang Unang, Ikatlo, Ika-anim at Ikasiyam, Vespers at Compline; at kapag kayo'y nagtitipon, kayo'y nakatayo nang may paggalang, kumakanta at nananalangin – at lahat ng ito nang walang katamaran o kapabayaan. Palagi kong isinaalang-alang ang lahat ng inyong pagsusumikap, ang paghihirap at ang pasanin na ito; ngunit huwag kayong panghinaan ng loob: sapagkat *'sa lahat ng bagay na ito ay higit pa tayong nagwawagi,'* sabi ng Apostol, *'sa pamamagitan Niya na umibig sa atin'* (Roma 8:37): upang, bagaman napakalaki ng paggawaing ito, gayon pa man, dahil dito'y sumisikat para sa atin ang walang hanggang kaligtasan at walang hanggang kagalakan, nararapat tayong magalak at magsaya rito, at itaguyod ang ating sarili sa mas dakilang mga gawa, at manindigan nang matatag sa pakikibaka ng ating buhay na parang martir ayon sa komunal na tuntunin, na hindi kailanman natitinag sa anumang pasanin, hindi kailanman lumilingon, at hindi kailanman umatras sa harap ng anumang malungkot o mabigat.

27. Nananalangin ako sa inyo: magpakatibay kayo, magsikap sa bawat mabuting gawa at bawat birtud, at, ayon sa salita ng Panginoon, iligtas ninyo ang inyong mga kaluluwa sa pamamagitan ng inyong pagtitiis. Habang inihahanda ninyo ang inyong sarili sa oras ng kamatayan, baguhin ninyo ang inyong sarili araw-araw; ituring ang lahat ng iba pa bilang pangalawa, panatilihin ninyong maayos ang inyong sarili sa pamamagitan ng katinuan at espirituwal na pag-ibig, at sa lahat ng paraan ay iwasan ang mapaminsalang kapalaluan, upang kayo ay magkasunod na masunurin sa isa't isa, nang walang pagrereklamo, walang tunggalian, walang inggit, walang kapalaluan, itinuturing ang kabutihan ng bawat kapwa ninyo bilang sa inyo, paminsan-minsan ay pinagtitiis ang kapabayaan ng kapatid sa inyo, tinatanggap nang may karunungan ang mga pag-aalipusta at insulto na dumarating sa inyo bilang mga lunas na espirituwal, at gumagawa at kumikilos sa lahat ng bagay nang mahinahon at tapat, nang hayag, nang walang daya o pagkalito, sa harap ng ating buhay na Panginoon magpakailanman. Ito nga ang ating pagkamartir! – At ito ang dahilan kung bakit ang ilang masigasig na kaluluwa ay madalas naghahangad na magdusa para kay Cristo sa kamay ng mga panlabas na tagapahirap. –

Tiisin nang may tapang at katuwiran dito (ibig sabihin, sa Kinovia) ang mga pagsubok, kabayanihan at pag-amin, nang hindi lumuluhod kay Baal, nang hindi iniaalay ang iyong kaluluwa sa mga pagnanasa, nang hindi isinasakripisyo ang iyong ipinangako, nang hindi lumalayo sa landas na iyong tinatahak, ni sa kinalalagyan mo: at kayo rin ay ituturing na kapantay ng mga naghandog ng kanilang dugo sa pagkamartir, gaya ng malakas na patotoo ng mga banal na Ama.

28. Huwag ninyong isipin na ang sinumang nakatiis nang isang beses, o ilang beses, ay ligtas na; kundi ang sinumang matiisin sa lahat ng maaaring mangyari nang may kapayapaan ng loob, at magpapatuloy na gawin ito hanggang sa wakas, ang taong iyon ang maliligtas. Ngunit kung ang sinuman, sa kalagitnaan ng paglalakbay o malapit nang matapos, ay manghina at talikuran ang pinagpalang pagsunod, ang taong iyon ay makakaranas ng pinakamalagim na pagbagsak, na sinamahan ng dalamhati at pag-iyak; hindi lamang dahil wawasakin nila ang lahat ng kanilang mga dating pagsisikap, kundi lalo na dahil hindi maiiwasang mahulog sila sa ilalim ng hatol sa araw ng matuwid na paghuhukom ng Diyos. Kaya, panatilihin ninyong malinis at walang kapintasan ang inyong sarili sa lahat ng bagay at sa lahat ng araw ng inyong buhay, para sa kaluwalhatian ng Diyos, para sa kaligtasan ng inyong mga kaluluwa, at para sa isang pinagpalang mana kasama ng ating mga ninuno sa langit; upang tayo'y maituring na karapat-dapat na magalak at magsaya doon, kung saan sumilay si Antonio na Dakila, yaong dakilang liwanag; kung saan naroroon si Euthymius na Tagapagdala ng Diyos at si Pachomius na Tagapagdala ng Cristo; kung saan naroroon si Savvas na Pinupuri, si Theodosius na Pinagpala-sa-lahat, at si Dorotheus na Pinalinaw ng Diyos; kung saan naroroon si Dometian na Katulad-ng-Anghel, ang Lubos na Banal na Akakios, at si Dosifeus na kinaluluguran ng Diyos, kung saan nanahan si Basilio na Walang-Hanggan—ang tinutukoy ko ay ang obedient⁸³—si Zacarias, na nabalutan ng Espiritu, at si Afre, alipin ng Diyos; at ano pa ang masasabi tungkol sa iba? – nasaan sina Pedro at Pablo, ang nangunguna sa Labindalawang Apostol, nasaan ang mga tinitirhan ng mga hierark, mga pari at mga banal na martir? Sapagkat kahit hindi tayo makatayo sa kanilang piling, hindi tayo kailanman mawawalan ng kanilang pananaw, pakikipag-usap at pamamagitan. Umaasa nga tayo na masilayan ang presensya ng Ginang Mismo, ang ating Tagapangasiwa at Kataas-taasan, ang Ina ng Diyos, at mapahulog sa kanyang mga paa. Ngunit umaasa rin tayong masilayan ang Panginoon Mismo, ang Tagapangasiwa ng lahat at ating Panginoon, bagaman maaaring magmukhang mayabang ito. Sapagkat sinabi ng banal na Pablo na, pagkatapos ng ating pag-ahon sa mga ulap upang salubungin ang Panginoon, tayo ay palagi nang makakasama Niya (1 Tes. 4:17). Kaya, kapag ang ganitong mga kaluwalhatian, ganitong mga kagalakan at ganitong buhay ay nasa ating harapan, sino ang hindi magalak, sino ang hindi mapupuno ng sigasig, sino ang hindi mapapailalim sa apoy at hindi mahihikayat ng pag-ibig sa Diyos, at sino ang hindi magsusumikap na gawin ang lahat ng nararapat, gaano man ito kahirap para sa kanya?

30. Upang maiwasan ang pabagu-bagong-loob, dapat tayong sumailalim sa tuntunin ng pamayanan, na nagbabawal sa anumang paghihiwalay sa loob ng kapatiran, pinananatili ang lahat sa pantay-pantay na katungkulan, at sa gayon ay pinoprotektahan tayo laban sa pagbagsak

30.

1) Upang maiwasan ang kawalang-pagkakapareho, sumunod sa mga tuntunin ng pamumuhay na sama-sama, na pumipigil sa anumang paghihiwalay sa loob ng kapatiran, pinananatili ang pagkakapantay-pantay ng lahat sa kanilang mga tungkulin, at sa gayon ay pinangangalagaan sila laban sa mga pagslip. – 2) Nakaranas ka na ng mga tukso noon, ngunit tinulungan ka ng Panginoon: tinalo mo ang mga ito; huwag kang susuko ngayon, at lilipas din ang mga ito. – 3) Nakatayo na parang hinuhusgahan sa harap ng Panginoon, magpakita kayo ng mga birtud na monastiko, at higit pa ninyong paghusayin ang mga ito. [1, 341]

1. Nakikita ko ang inyong pag-unlad, pinupuri ko ang Diyos at nagagalak ako sa Panginoon; ngunit natatakot ako sa pabagu-bago at kawalang-tibay ng tao, na nagmumula sa kahinaan ng kalooban at kakulangan sa pag-iisip. Sapagkat hindi lamang ang sinumang nagsisimula ng mabuting gawa ang pinagpapala, kundi ang siyang nagpupuspos nito, matapos masanay dito at makamtan ang kasakdalan. Ngunit gaano kalirong manatili palagi sa iisang pag-iisip at hindi mapasuko sa pabago-bagong udyok ng lubos na masamang kasalanan; kaya't hinihiling ko sa inyo: maglakad tayo sa tunay na daan ng Diyos, ang maharlikang daan – ang gitnang daan – nang hindi lumilihis sa kanan o sa kaliwa, kundi alinsunod sa mga tuntunin, utos, at batas ng pamumuhay na sama-sama, gampanan natin nang buong-buo ang ating tungkulin sa bawat sandali ng ating buhay. Ngunit ang

⁸³ Tingnan ang Buhay ni Theodosius ang Dakila, Enero 11, at ang Kanon ng Kwaresma, Linggo, Ode 2.

pamumuhay sa komunidad ay nangangailangan na ang lahat ay magkaroon ng iisang pananaw sa lahat ng bagay, at na ang lahat ay magnasa sa lahat ng bagay sa iisang paraan: walang mga pribadong pagnanasa o indibidwal na hangarin dito; walang pagpapahalaga sa sarili o paboritismo; walang lihim na balak o panlilinlang; walang mausisang kuryosidad o pagsisiyasat sa lahat ng bagay; walang pagkahumaling sa maraming bagay o pagsusumikap para sa maraming layunin, na nagdudulot ng pagkapagod at pagkaubos ng sariling lakas; minamahal nito ang pagpipigil sa sarili, panalangin, pagsisisi, pagtulog sa hubad na lupa, kasama ang iba pang mga gawi; gayunpaman, sa lahat ng bagay ay sumusunod ito sa isang nag-iisang tuntunin ng pinagpalang pagsunod, na yakapin ang lahat ng bagay sa pamamagitan nito at ginagabayan nito sa lahat ng bagay, ayon sa utos ng mga Ama.

2. Ipinamamanhid ko sa inyo, manindigan kayong matatag sa bato ng pananampalataya at lumakad nang walang kapintasan sa landas ng kabutihan; at sana'y hindi kailanman makita ng aking mga mata ang sinuman sa inyo bilang biktima ng diyablo dahil sa anumang kasalanan, maging ito man ay pagnanasa ng laman, karamdaman ng sariling kalooban, kayabangan ng pagmamataas, pagmamalaki, o anumang iba pang pagnanasa. Nagpagal kayo at nakalikom ng kayamananang mga birtud sa mga kaban ng inyong mga kaluluwa. Bawat isa sa inyo ay naaalala ang uri at bilang ng mga tukso na inyong hinarap mula nang pumasok kayo sa buhay monghe, kung paanong kayo'y napagod, nawalan ng pag-asa, at nawalan ng loob na mabuhay, na napalilibutan at nasugatan ng mga kaisipang satánico, o ng mga kahirapan at pagsubok ng pamumuhay na sama-sama; at kung paanong ang ating mapagpalang Diyos, sa pamamagitan ng magkakasunod-sunod na pagsubok, isa't isa, ay nagdala sa inyo sa lahat ng ito, iniligtas kayo mula sa kapahamakan na bumabanta sa inyo, at ipinagkaloob sa inyo ang gantimpala na angkop sa inyong pagtitiis. Habang pinagmamasdan natin ang mga kabayanihan na ito – at ang lahat ng tiniis at naabot – huwag nating kalimutang itutok din ang ating mga mata sa nakalalatag sa kasalukuyan at sa inaasahan sa hinaharap; at sana'y walang malungkot na kapahamakan, mula sa tao man o sa masasamang demonyo, ang makapalihis sa atin mula sa ating mabubuting hangarin.

3. Nananawagan ako sa inyo, na laging tumingin sa Diyos at isipin ang inyong sarili sa sandali ng inyong huling hininga, na nasasaksihan ang pulutong ng mga anghel, nagbibigay-linaw sa Pinakamatuwirang Hukom at tumatanggap ng nararapat na gantimpala para sa mabuti at masama, Pagsikapan ninyong gumawa ng mabuti, pagtagalin ninyo ang mga tukso, itabi ninyo sa inyong landas ang bawat batong pangapalis at balakid, at masayang akyatin ninyo ang bundok ng buhay na langit, hanggang sa dumating ang matagal nang inaabangang araw. Pagyayamanin ninyo ang katapatan, kababaang-loob, paggalang sa isa't isa, pagkakaisa ng isipan, at sigasig sa paglilingkod, sa paggawa, sa pag-awit ng mga salmo, sa mga pagbabanti, at sa lahat ng mabuti at banal na gawa. Taglay ninyo na ang mga bagay na ito, ngunit pinag-uusapan ko ang mga ito upang lalong magsikap kayong yumaman sa pamamagitan ng mga ito; nakamtan na ninyo ang mga ito, ngunit pinaaalalahanan ko kayo nito upang lalong magsikap kayong makamtan ang mga ito nang higit pa, kay Kristo Hesus na ating Panginoon.

31. Anumang tiniis natin dito ay magkakalooban ng di-mailarawang gantimpala; kaya't magpakatibay tayo nang walang katamaran sa ating mabigat na landas, na sumusunod sa yapak ng mga santo na nauna sa atin, na mga taong katulad din natin

31. 1) Anumang tiisin natin dito, doon ay magkakaroon ng di-mailarawang gantimpala; kaya't huwag tayong maging tamad sa ating mabigat na paglalakbay, na sumusunod sa yapak ng mga santo na nauna sa atin, na mga taong katulad din natin. – 2) Inililista niya nang detalyado ang lahat ng gumaganap ng iba't ibang tungkulin sa loob ng monasteryo, at ibinibigay niya sa kanila ang utos na ito: gampanan ninyo ang inyong mga gawain na para kayo'y nasa harap ng Diyos, na para'y sariling mga gawa Niya, para sa kaluwalhatian ng Diyos. [1, 35]

4. Dahil taimtim at masigasig ninyong pinakikinggan ang aking mapagkumbabang mga salita, ako naman ay napupuno ng sigla na turuan kayo, at tila hindi ako nagsasawa sa pagtatanim sa inyong mga banal na kaluluwa ng mga salita ng aking mapagkumbabang mga labi. Sa kasalukuyan, kapwa nating isinasagawa ang paggawaing ito—ako sa pamamagitan ng pagsasalita, kayo sa pamamagitan ng pakikinig—at isinasagawa ito sa pamamagitan ng pagsasabuhay at at isinasakatuparan ang nasabi at narinig; ngunit kapag dumating na ang panahon ng pag-aani at pagtitipon ng mga bunga; kung dumating na ang panahon ng pag-aani at pagtitipon ng bunga; – Tinalikuran na natin ang mundo, hinangad ang mas mabuti, iniwan ang ating mga magulang, kaibigan, kapatid, kamag-anak, ang ating sariling bayan, at bawat biyayang makamunduhan ng mundong ito

– magalak tayo habang tinatanggap ang ating gantimpala mula sa Matuwid na Tagapagbigay ng Gantimpala – – nagutom kami, nauhaw kami, iniwan namin ang aming mga magulang, kaibigan, kapatid, kamag-anak, ang aming sariling bayan, at ang bawat biyayang makamunduhan ng mundong ito – tayo'y magagalak, na tatanggap ng gantimpala mula sa Matuwid na Tagapagbigay-gantimpala – ang Diyos, magpakailanman. – At anong mga gantimpala?! – Kaluwalhatian at karangalan na hindi kumukupas at walang hanggan, kagalakan at tuwa at buhay na hindi mailahad at hindi mapapatay, kasiyahang hindi kailanman mapupus, at ligaya sa ibabaw ng ligaya sa mga biyayang ito, na hindi nakita, hindi narinig, at hindi nasabi, ang Kaharian ng Langit, ang pagiging anak at mana ng ating Panginoong Jesucristo, ang tunay na Dios at Hari ng mga kapanahunan. Dahil dito, huwag tayong maging tamad o mawalan ng loob, anuman ang mga kalungkutan na dumating sa atin (dito) sa ating mga pagsisikap at paggawa, kapag napipilitan tayong gumawa ng isang bagay o iba pa, at kapag, sa pagsunod at pagtalima, kailangan nating tiisin ang mga tinik sa ating puso; ngunit, alinsunod sa mga salita ng Apostol, *'nakakalimot sa mga bagay na nasa likuran at nagsusumikap tungo sa mga bagay na nasa unahan'*, magsumikap tayong *'sumulong tungo sa markahan para sa gantimpala ng tawag pataas ng Diyos'* (Fil. 3:13), at makipagkumpitensya sa banal na pag-ibig sa mga banal na iyon na napabanal sa pamamagitan man ng pagkamartir o sa pamamagitan ng isang buhay na malinis. Ano nga ba? Hindi ba sila mga taong katulad natin, at napapailalim sa parehong mga pagnanasa tulad natin? Ngunit dahil hinangad nila ito at minahal ito nang buong puso, gayundin naman tayo, kung ating ninanais, ay maaaring lumapit sa Diyos at mamuhay nang marangal.

5. Hinihikayat ko kayong bigyang-pansin nang mabuti ang inyong mga tungkulin at magsikap na gampanan ang mga ito: ang manunulat, sa maayos at tuloy-tuloy na pagsulat, nang may pag-ibig at pasensya; ang katiwala sa pamamahala ng bodega, sa walang pagod na pagbibigay para sa mga pangangailangang pang-katawan, sa pagbibigay at pagtanggap nang walang alitan, nang may nararapat na kabaitan, kaayusan at paumanhin kapag kinakailangan; ang hukay, sa pag-aararo ng ubasan; at ano pa man ang ginagawa ng sinuman—maging pagsasaka, pagdadala ng mabibigat na karga, at iba pa—nang walang pagrereklamo, hindi nakakalimot sa pagbigkas ng mga taludtod (ang pag-uulit ng isang taludtod mula sa Awit), nananahimik at iniwasan ang walang kabuluhang usapan. Ang hardinero at ang nagtatanim para sa pamilihan ay magsusumikap sa pag-aalaga ng hardin at taniman para sa pamilihan, at sa pagbibigay sa kapatiran ng masaganang gulay at prutas; ang kusinero sa paghahanda ng pagkain, titiisin ang init ng apoy at ang lahat ng pagod ng kanyang tungkulin nang walang reklamo; ang tagapag-alaga sa infirmario ay ilalaan ang kanyang sarili sa sukdulang pag-aalaga para sa ginhawa ng mga kapatid na may karamdaman, nagbibigay sa ilan ng mas angkop na pagkain, at sa iba naman ng mga salita ng aliw at ginhawa, para sa paggaling ng parehong espirituwal at pisikal na karamdaman; ang kantór ay mag-oorganisa at titiyakin ang maayos at wastong pag-awit at malinaw na pagbigkas. Sa parehong paraan, ang nag-aayos ng sulo, ang gumagawa ng pergamino, ang panadero, ang panday-kutsilyo, ang tagapaglingkod sa kainan, ang panday-ginto, ang panday-tanso, ang bubonero, ang mananahi, pati na rin ang mga tagapagbantay ng tarangkahan, ang mga tagapagising, ang mga bantay, ang mga katiwala, ang mga guro – at sa wakas ang tagapangasiwa at ang katulong ng tagapangasiwa – kayong lahat ay gampanan ninyo ang inyong mga tungkulin na parang sa harap ng Diyos, bilang mga gawa ng Diyos, para sa kaluwalhatian ng Diyos.

32. *Ang daang kaharian ay gawin ang lahat ayon sa tuntunin; ang lumilihis ay napapababa sa labis o kulang; pinapayagan ang paglihis, ngunit kailangan lamang ng kaalaman ng abbot, kung wala ito ay hindi magtatapos nang maayos*

32. 1) Ang maharlikang daan ay gawin ang lahat ayon sa tuntunin; ang lumilihis ay napapababa sa labis o kulang; pinapayagan ang paglihis, ngunit kailangan lamang na may kaalaman ang abbot, kung wala nito ay hindi magtatapos nang maayos. – 2) Ang tagumpay ng baguhan ay ang paglayo sa mga bagay ng kaluluwa at laman, at ang pagsanay sa sarili sa mga bagay na espirituwal; ngunit kapag natikman na ang espirituwal na tamis, sumisibol ang iba pang mga kahirapan mula sa mga demonyo, na siyang pinakamalupit sa lahat; ang sinumang sumusuko sa patnubay ng abbot ay ligtas din dito. [1, 36]

6. Tulad ng sa anumang paglalakbay, sa simula ang hindi pagiging sanay sa ganoong pagsisikap ay ginagawang mabigat at mahirap ang paglalakbay; ngunit habang nagpapatuloy ito, kapag ang mga kalamnan ay humupa na at ang katawan ay naging maliksi, nagiging hindi gaanong mahirap at mabigat ito, at mas mabilis: ganoon din kapag tinatahak natin ang daan ng Panginoon. Binigyan na tayo ng Diyos, sa pamamagitan ng mga pagsubok at tukso, ng kakayahang makilala at makita kung alin ang tuwid na landas at alin ang

naliligaw, at kung paano ito mararating nang paunti-unti. Kaya't maglakad tayo sa kaharian na landas, sinusukat ang bawat hakbang ayon sa itinuro ng mga Ama, at iniwasan ang mga patibong sa magkabilang gilid, ibig sabihin, ang mga kakulangan at labis na pagsisikap, na nagaganap kapag sinimulan ng isang tao na kumilos salungat sa itinakdang tuntunin o sa inatas na utos, sa pagkain, pag-inom, pagbabantay, pag-awit, pagbigkas mula sa memorya (mga salmo at panalangin), sa panalangin, sa katahimikan, at sa lihim na kilos ng puso. Pinapayagan ang paglihis mula sa karaniwang kaayusan sa lahat ng bagay na ito, ngunit kinakailangang gawin ito nang may payo at sa aking kaalaman. At sasabihin ko sa inyo ito: bagaman ako'y makasalan, ang lahat ng nagagawa sa aking kaalaman at ang lahat ng inihahayag sa akin ay liwanag; ngunit ang siyang nagtatago sa akin ay naglalakad sa kadiliman at hindi nakikita kung paanong siya'y nagmamadaling bumagsak sa bangin ng kapahamakan, at, sa pag-aakalang pinaluluguran ang Diyos, ay pinupukaw ang Kanyang galit, at nagiging batong-pantakip din sa iba. Kaya, mga anak ko, sundin ninyo ang landas na iyon na hinihikayat kayong tuparin ng batas ng pagsunod; huwag ninyong pilitin ang inyong sarili na unawain ang mga bagay na mahirap para sa inyo, at huwag ninyong suriin nang mabuti ang mga usapin ng pagsunod at ang iba't ibang kautusan ko bilang abbot na hindi dapat kuwestiyonin.

7. Ang tagumpay para sa baguhan ay ang itakwil ang mga kaugalian at asal ng mundo at talikuran ang mga pagnanasa ng puso na nabuo noon; at, na parang mula sa bagyo at kaguluhan, mula sa pabago-bagong mga alalahanin at masidhing mga hangarin, ay pumasok sa daungan ng kapanatagan at pag-ibig sa Diyos. Ngunit may isang gawaing hindi rin gaanong dakila—o mas higit pa nga, mas dakila at mas mabigat—na ito: matapos matikman ang kapayapaan sa pamamagitan ng pagtakas mula sa kaguluhan ng mundo, panatiliing walang galos ang sarili; sapagkat dito'y may ilang kaisipan na bumabangon sa ating kalooban, habang ang iba naman ay sumasalakay sa atin na parang mga pirata sa dagat ng buhay na ito – mga demonyong nagnanais lumubog sa barko ng ating kaluluwa kasama ang lahat ng kabutihang taglay nito. Ngunit kung masigasig nating gagamitin ang kanais-nais na hangin ng kababaang-loob at hindi sisirain ang dangal ng ating timonero sa pamamagitan ng kusang pagsunod (sa ibang direksyon para sa ating barko), hindi tayo mag-aalinlangan na marating ang daungan ng Kaharian ng Langit. Kaya nga, mga anak ko, maging *'matalino gaya ng mga ahas at inosente gaya ng mga kalapati'* (Matt. 10:16), gumagawa ng mabuti at banal na mga gawa, at bawat isa sa atin ay masigasig na nagsusumikap sa kanyang sariling gawain. Mapalad ang mga nagpapasensya at nagpapakumbaba, kaysa sa mga naliligaw na parang ulap, na walang pakialam na nagpapalipas ng oras oras at araw araw, sapagkat ang mga ganoon ay hindi kaaya-aya sa atin o sa Panginoon.

33. Kapag humihingi ng gabay mula sa Salita ng Diyos kung paano mabubuhay, dapat alalahanin ang buhay ng mga santo na isinabuhay ito – na nagsisimula sa takot sa Diyos at nagtatapos sa malalim na kababaang-loob

33. 1) Kapag humihingi ng gabay mula sa Salita ng Diyos kung paano mabubuhay, dapat nating alalahanin ang buhay ng mga santo na isinabuhay ito – na nagsisimula sa takot sa Diyos at nagtatapos sa malalim na kababaang-loob. – 2) Hindi dapat ipagmaragul ang likas na kaloob – gaya ng tinig, pag-awit, at iba pa – kundi dapat pagandahin ang sarili sa lahat ng bagay sa pamamagitan ng mapagkumbabang karunungan, na siyang pinagmumulan ng lahat ng mabubuting bagay at dahilan kung bakit ipinagkakaloob ang lahat ng biyaya. – 3) Sa pamamagitan ng pagsasanay sa kababaang-loob, mangibabaw sa lahat ng birtud; lalo na sa pakikibaka laban sa kahalayan, pagtanggì sa mga unang tukso at pagbabantay sa inyong sarili laban pa nga sa mga ito. [1, 37]

8. Ang mga salitang ipinapaabot ko sa inyo sa aking pagpapakumbaba ay, sa aking paniniwala, hindi mga batas o may awtoridad o hungkag na retorika, kundi mga panawagan at pag-aliw, na nagpapaalala sa inyo ng katuruan at buhay ng ating mga banal na ama. Ipinahayag na sa atin ng banal na biyaya kung ano ang maka-Diyos, matuwid, at banal; at alam ninyo nang eksakto kung saan at paano ninyo dapat ituro ang inyong paglalakbay upang maabot ang Kaharian ng Langit. Alalahanin ninyo, at gunitain araw-araw kung ano ang bumubuo sa kaligtasan ng Diyos, at kung ano ang mga makadiyos na gawa ng mga banal na Ama; at, sa pagsunod sa kanilang halimbawa, lalo ninyong larawan ang inyong mga kaluluwa ng mga kulay ng kabanalan, at isipin sa loob ninyo ang isang panggagaya sa kanilang pamumuhay. Ang simula at wakas ng kanilang pag-aasctismo ay ang malalim na takot sa Panginoon. Mula rito'y sumiklab sa kanila ang isang pagpapakumbaba na hinangaan ng Diyos, sa pamamagitan ng kapangyarihan nito'y hindi lamang nila itinuring na walang-halaga ang lahat ng patibong ni Satanas, kundi, nang kanilang gapos ang mismong naghahabi nito, inilagay nila siya sa kanilang mga paa upang tapakan at pangutya, ayon sa salita ng Ebanghelyo (Lucas 10:19). Sa napakaraming

santo, ibibigay ko sa inyo bilang halimbawa ang tungkol sa kaninong buhay ang binasa kahapon sa umaga. Ang binasa ay tungkol sa Kagalang-galang Silvanus, at pinakinggan ng inyong mga tainga ang mga salitang ito. Alam ninyo kung gaano kahanga-hanga niyang pinatunayan ang kanyang sarili, matapos ang kanyang mga unang panata, at kung paano niya pinabagsak ang diyablo gamit ang sandata ng kababaang-loob at binabaon siya sa dagat ng luha; at nang umakyat siya sa tuktok ng ating pinakabanal na tirahan, siya lamang ang nagpakita sa kanyang sarili ng perpektong larawan ng ating dakilang Ama na si Pachomius. Bakit, sa kabila ng hindi siya nabuhay nang matagal, ay lubos siyang iginagalang ng pinagpalang si Theodoret, ng tatlong-beses na pinagpalang si Petronius, ng lubos na pinuring si Orsisius, at ng buong banal na kapatiran, sapagkat siya ay dinala mula rito patungong langit kasabay ng mga himno ng mga anghel?

9. Napakadakila ng biyayang banal ng kababaang-loob! At wala ni isang santo na nagpalugod sa Diyos nang wala ang birtud na ito. Magsuot din kayo nito; at, sa paglayo ng inyong pansin mula sa matatamis na tunog, mga himig, kaaya-ayang babasahin, at iba pang likas na kaloob at kakayahan, ituro natin ang lahat ng ating pagsisikap tungo sa pagkamit ng layuning ito. Hindi ko ibig sabihin na dapat nating tuluyang talikuran ang mga mabubuting katangiang nabanggit, kundi na dapat natin silang ituring na pangalawa, at ilagay sila sa ganoong paraan na sumusunod sila sa likod ng ginang ng mga birtud. Sapagkat kung, dahil sa mga mabubuting kalidad na ito, tayo ay magmayabang sa harap ng mga walang magandang boses, o magpasikat sa harap ng mga hindi nakapag-aral, o magtaas ng sarili sa harap ng mga mahihina magbasa o hindi marunong, o magtaas ng kilay sa mga walang boses at sa mga hindi marunong kumanta; kung gayon, ang lahat ng pagpapagal natin ay walang saysay; hindi natin tinatamaan ang ating mga palaso sa target, kundi sa ating sarili, at sa pamamagitan ng ganitong kapabayaang ginagawang pagkain natin ang ating sarili para sa halimaw mula sa kalaliman, ang diyablo. Hindi ganoon, mga anak ko, hindi ganoon; kundi makipag-usap tayo nang may kababaang-loob, magtrabaho nang may kababaang-loob, magbasa nang may kababaang-loob, kumanta nang may kababaang-loob, lumakad nang may kababaang-loob, kumain nang may kababaang-loob, at s umagot nang may kababaang-loob – at lahat ng bagay nang may kababaang-loob; at makikita natin kung gaano kasarap, gaano ka-kaaya-aya, gaano kasigla ang bunga ng birtud na ito, na ginagawang taga-gayak tayo ng Diyos, na nagsasabi: *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso: at makakakita kayo ng kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa'* (Mateo 11:29). Sapagkat sa loob nito—tunay nga—naninirahan ang kapayapaan; dahil dito'y tumataas ang mga alon ng biyaya sa ating mga kaluluwa; sa pamamagitan nito'y sumisikat ang kadalisan ng puso; mula rito'y nagmumula ang masaganang pag-agos ng mga luha, mula rito'y sumusulpot ang pagsisisi na parang bukal; dito naninahan ang karunungan, pang-unawa, paggalang, pagpipigil sa sarili, katahimikan, at bawat iba pang kabutihan—ito'y matatagpuan, ito'y nakikita, at ito'y pinupuri.

10. Ganito ang aking salita tungkol sa kagalang-galang na birtud ng kababaang-loob. Kayo, mga anak ng Diyos at mga anak ng aking kababaang-loob, matapos itong tanggapin bilang binhi, magbunga kayo na parang mabuting lupa—ang iba'y tatlumpung beses, ang iba'y animnapung beses, ang iba'y isang daang beses—sa pamamagitan ng mabubuting gawa na katumbas ng mga kaloob ng Diyos, at ingatan ninyo ang inyong sarili laban sa bawat masama at marok na gawa, iwasan ang kapalaluan, hanapin ang pagmamahalan sa pagitan ng magkakapatid, lumalayo sa masasamang balak, minamahal ang isang walang-alalang buhay; sapagkat nasusulat: *'Nakapit ako sa katapatan at katuwiran'* (Awit 24:21). Huwag magmahal ang sinuman sa isang tao nang higit sa iba; huwag tratuhin nang may tapang ng walang-balbas ang kapwa walang-balbas; huwag silang manatili sa mga lihim at hindi nakikitang lugar. Ngunit kayong lahat ay manindigan nang matatag at huwag matalo sa mga pakana ng diyablo, at patayin ang apoy ng mga pagnanasa sa pamamagitan ng banal na panalangin at pagmamakaawa. Karaniwan lamang na sumulpot ang mga pagnanasa; tungkulin nating itaboy ang mga ito sa sandaling lumitaw. Dumating ang kaaway, umatake, at tumakas. Ipikit ang mga mata ng iyong kaluluwa kapag ang tagatukso ay nagpapakita ng isang hindi angkop na pantasya. Itapon nang malayo ang pain ng tamis kapag ang mapait na mangangaso ng kasalanan ay inihahagis ang kanyang pain sa iyong puso. Barilin ang iyong mga tenga kapag ang siyang bumulung ng kamatayan sa mga tenga ni Eba ay nagsimulang magbigay ng mapagpabonggang salita sa iyo. *'Huwag hawakan, ni tikman, ni hipuin'* (Col. 2:21), kapag lumalapit sa iyo ang tagapaghandog ng masasarap na kasalanan, nakaupo ka man o naglalakad (nasa bahay ka man o nasa daan). Huwag mo itong tanggapin; isarado mo ang sarili mo sa lahat ng panig; maging isang lungsod na pinalibutan ng pader; maging isang pader na tanso at isang batong hindi matitinag, upang gaano man mabagsik ang pag-uga ng hangin laban sa iyo, manatili kang hindi matitinag. Matapang mong itaboy ang mga demonyo, upang mapatunayan mong ikaw ay isang mabuting sundalo ng Panginoon, isang

tagapagdala ng mga sugat ni Cristo, isang martir ng biyaya, at sana'y magkaroon ka ng tapang na sabihin kasama ang Apostol: *'Nakipaglaban ako sa mabuting pakikipaglaban, tinapos ko ang karera, pinanatili ko ang pananampalataya: ngayo'y inihanda na para sa akin ang korona ng katuwiran'* (2 Tim. 4:8).

34. Upang maiwasan ang mga kaguluhan laban sa itinatag na kaayusan, dapat ipaalam sa nakatataas sa lalong madaling may makapansin ng anumang pakana o welga

34. 1) Upang maiwasan ang mga kaguluhan laban sa itinatag na kaayusan, dapat ipaalam sa abbot sa lalong madaling panahon na may makapansin ng anumang pakana o welga. – 2) Bilang tuntunin, gayunpaman, hayaan ang bawat isa na asikasuhin ang sarili nilang gawain, na nagtitiis at nakikipaglaban sa mga pagnanasa at hilig. [1, 38]

11. Manatili tayo sa mga tungkuling ipinagkatiwala sa atin; huwag tayong magplano ng anumang lampas sa ating sukat, at kung mangyari man, huwag tayong magpursige rito. Anak ko! kapag nakakita ka ng madalas na pagtitipon at mga kampo, lumayo ka sa mga ito; at kung may lumapit sa iyo na may ganoong mungkahi, iwasan mo sila, at huwag mo man lang payagang makinig sa kanila. Tumakas ka na parang mula sa apoy kapag narinig mo ang anumang salita na maaaring yugyugin ang iyong pananampalataya sa iyong espirituwal na ama at pahinain ang iyong pagmamahal sa kanya. Sapagkat ang pinsalang dulot nito, na unti-unting sumusulod sa puso, ay aabot hanggang sa mismong saligan ng kaligtasan. Huwag kang magkaroon ng ibang pinagkakatiwalaan o lihim na tagapayo maliban sa akin, kung nais mong maging tunay kong alagad, at huwag mong ipagwalang-bahala ang masasamang salita bilang hindi mahalaga, na nagsasabing: 'Talaga bang karapat-dapat pang alalahanin ang ganito o ganoon?' Hindi, mga anak ko, hindi; kundi kapag may sinumang lumihis sa kawalang-paniwala na nakasasama sa lahat, lumapit kayo sa akin at ikuwento ninyo sa akin ang lahat. Marahil ay may manghihimagsik, dahil sa kamangmangan at kahangalan: 'Ngunit huhusgahan at kamumuhian ako ng mga kapatid!' – Ngunit hindi ganoon: sapagkat kung hindi sila tunay kong mga anak, ano ang pakialam ninyo sa kanilang papuri? Ang mga tunay naman, tiyak na susunod sa inyo at pupuri sa inyo. Sa madaling sabi, ipinamamanman ko sa inyo at pinaaalalahanan ko kayo: umasa kayo sa akin nang lubos sa lahat ng bagay; at huwag magkaroon ng sinumang may itinatago o hindi inihayag sa akin: kung hindi, magiging isang mabigat na sugat ito.

12. Sa pagpapatuloy ng inyong dating mabubuting gawa, magsikap kayong magkakasama at, nang may iisang isip, dalhin sa katuparan ang inyong lakad sa Panginoon; at tiisin ninyong lahat nang matapang—mga panunuya, paghihirap, kapighatian, mga pagnanasa ng laman, pagdidilim ng kaisipan, at ang pagsalakay ng katamaran at kawalan ng pag-asa, at lahat ng iba pa na karaniwang dumarating sa atin, na may iisang pinagmumulan ng tulong sa lahat ng bagay: isang walang-hiyaing pag-asa sa Diyos at ang mahigpit na pagtalima sa mga utos ng Panginoon, habang pinananatiling laging naroroon ang alaala ng kamatayan at pinuputol ang ating sariling mga pagnanasa. Sa ganitong paraan, kayo ay ituturing na karapat-dapat sa korona ng martir at magagalak kayo kasama ng mga Anghel sa Kaharian ng Langit.

35. Ang mga pagpapakita ng mga gawain sa loob natin ng Espiritu ng Diyos at ng espiritu ng panlilinlang, na inilahad upang, sa pagkaalam nito, masigasig nating itaguyod ang una at lumayo sa huli

35. Ang mga pagpapakita ng mga gawain sa loob natin ng Espiritu ng Diyos at ng espiritu ng tukso, na inilahad upang, sa kaalamang ito, magsikap tayo para sa una at lumayo sa huli. [1, 39] Ang kaaway ay laging sumasalakay sa atin nang may poot; ngunit siya ay laging napipigil ng banal na kapangyarihan at ng mga panalangin ng aking Ama at ng inyong Ama; at nakukuha niya ang kanyang biktima lamang kapag may nagbigay sa kanya ng puwang, na pinalalayang ang Espiritu ng Diyos at tinatanggap ang dayuhang espiritu, na nagtuturo sa kanya na gawin at sabihin ang anumang nais nito. Upang matulungan tayong matutong kilalanin ang dalawang impluwensiyang ito, ituturo ko sa inyo ang mga natatanging katangian ng bawat isa. Ang mayroon ng Banal na Espiritu ay nagpapakita ng kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, at pag-ibig – at nagsasalita ng mga salitang mas matamis kaysa pulot at pulot-pukyutan; sapagkat, gaya ng sinabi ng Panginoon, nagmumula ang mga ito sa kasaganaan ng puso, na nagdadala ng kaliwanagan at kaaliwan sa mga tumatanggap nito. Palagi silang naririnig na nagsasabi: 'Patawarin mo ako, o pagpalain mo ako, Ama; ako ay hangal, isang makasalanan lamang, hindi karapat-dapat maibilang sa hanay ng mga kapatid, mas mababa pa kaysa sa anumang nilalang.' Ang magsalita at magdamdam sa ganitong paraan ay tanda na taglay natin ang Banal na Espiritu. Nais mo bang marinig kung ano ang mga tanda ng masamang espiritu? Narito ang mga ito:

ang sinumang mayroon nito, ang puso niya ay sumusuka ng poot, galit, paghatol, paninirang-puri, kawalan ng pananampalataya, pagkasuklam, pagkamuhi, kapalastangan, pagsuway, pagtutol at katigasan ng ulo. Mula sa ganitong kaluluwa, tumakas ang liwanag, kabanalan at kabanalan; umatras ang kababaang-loob, pagsisisi at pagtitiis; natuyo ang mga luha, pag-iyak at pighati; ang makalangit na pagninilay, ang pag-alala sa kamatayan at sa mga Anghel na sasamahan ang isang tao pagkatapos ng kamatayan; at nakatago sa kadiliman ng kalimot ang mga kaisipan tungkol sa pangkalahatang pagharap sa kakila-kilabot na hukuman ni Cristo, sa kakila-kilabot na paghuhukom, at sa sariling pananagutan para sa lahat ng naisip, nasabi, at nagawa, mula pa sa mismong sandali ng kapanganakan, at hindi lamang mula nang pasukin ang buhay monghe. Inilalad ko ang lahat ng ito sa inyo upang makita ninyo kung ano ang dapat ninyong panindigan at kung ano ang dapat ninyong iwasan. Sapagkat isang hangarin at isang panalangin lamang ang mayroon ako: na kayong lahat ay maging mga anak ng liwanag at ng araw, mga tagapagmana ng Diyos at mga kapwa tagapagmana kay Cristo, mga sisidlang pinili at pinabanal, na nagkakaisa bilang isa sa pamamagitan ng iisang Espiritu, upang inyong malaman sa pamamagitan ng inyong mga gawa at maranasan sa inyong mga puso ang sinabi ni San David: *'Narito, kung gaano kabuti at kaaya-aya para sa mga magkakapatid na manirahan nang magkakasama sa pagkakaisa!'* (Awit 132:1).

36. Kinakailangan ang mabubuting gawa; ngunit dahil ang bawat gawa ay may sariling gantimpala, hindi nito pinipigilan ang matatalino na umunlad

36. 1) Kinakailangan ang mga gawa ng kabayanihan; ngunit dahil ang bawat gawa ay may sariling gantimpala, hindi nito pinipigilan ang mga pantas na umunlad. – 2) Kasama ng aking gabay, gamitin ninyo ang sarili ninyong paghuhusga sa mabuti at magpalakas-loob sa isa't isa: sapagkat magkakasama ang ating layunin. – 3) Manatili sa mabuti; panatilihin ang inyong sigasig; pigilan ang dila; alagaan ang inyong mga kagamitan at pag-aari, at manalangin. [1:40]

13. Kailangan natin ang paggawa, espirituwal na pagsisikap, makadiyos na pagsisikap, matuwid na sigasig, at espirituwal na pag-unlad, upang, nang makapasok tayo sa arena ng kompetisyon, marating natin nang maayos ang wakas nito at, pagkatapos ng makadiyos na kamatayan, koronahan tayo ng mga korona ng tagumpay. Kayo mismo ang nakakaalam na ang paggawa ay nagdudulot ng kapahingahan, ang mga kalungkutan ay ginagantimpalaan ng kagalakan, ang mga ungol ay pinapawi ng mga espirituwal na aliw, at ang mga paghihigpit ay nagbubunga ng kalawakan; ang gutom at pag-aayuno ay nagbubunga ng walang hanggang kagalakan, samantalang ang uhaw at pagka-tuyot ng lalamunan ay nagbubunga ng *'danum'* na *'umaagos papunta sa bukal na nagbibigay-buhay'*, na sinalita ng Panginoon (Juan 4:14) – at na, sa pangkalahatan, *'ang mga naghahasik sa luha ay mag-aani sa kagalakan'* (Awit 125:5), gaya ng paninindigan sa atin ng Salmistang si San David. *'Alam ninyo ang mga bagay na ito'*, ngunit *'mapalad kayo kung gagawin ninyo ang mga ito'*, gaya ng nakasulat (Juan 3:17). *'Hindi ito nalalaman ng taong hangal, ni nauunawaan man ng taong kulang sa pagkaunawa'* (Awit 91:7). Ikaw naman ay matalino, mabait, maingat, mapagmasid, at matalas ang pag-unawa. Bakit ka nakamtan ng ilang birtud, samantalang nagsusumikap ka pa para sa iba? Idaragdag ko pa na patuloy kang magsikap para sa higit pa: sapagkat ang utos ay walang hangganan; ngunit habang mas nakikilala ng isang tao ang Diyos, mas lalo niyang napagtatanto kung gaano siya kalayo sa pagtupad ng utos.

14. Nagbibigay ako sa inyo ng mga batas at ginagabayan ko kayo, pinipigilan ko kayo sa isang bagay, sinusuportahan ko kayo sa iba pa, at ipinapakita ko sa inyo ang daan pasulong. Tiwala kayo sa akin sa lahat ng bagay at, tulad ng bakal sa kamay ng panday, sumusunod kayo sa anumang utos ko. – Sa gayon, magaan ang inyong paglalakbay at ligtas ang inyong buhay. Ngunit kayo mismo, sa pagitan ninyo, na nakakaunawa kung ano ang mabuti at kapaki-pakinabang, gawin iyon at paalalahanan ang isa't isa tungkol dito. Sapagkat iisa ang nasa isip nating lahat: ang kapakinabangan ng lahat, na parang tayo ay nasa barkong naglalayag sa dagat, kung saan ang timonero at ang mga tripulante ay magkakasamang nagsasagawa ng iisang gawain. Sa ganitong paraan, tayo ay magkakaugnay: ako at kayo. Tungkulin ko namang hawakan ang timon at patakbuhan ang barko nang buong sigla, nakatitig sa kalangitan, pinagmamasdan ang mga bituin ng katotohanan at ginagamit ang mga ito bilang gabay sa ating takbo. Ngunit ikaw naman, ay dapat ding maging mapagmatyag, gampanan ang iyong kani-kaniyang tungkulin, at magmasid sa lahat ng direksyon upang hindi tayo mabangga sa anumang makasasira sa barko—tulad ng mababaw na bahagi ng dagat o nakalubog na bato—at panatilihin maayos ang mga lubid at kawad ng barko, higpitan kung kinakailangan at pakawalan kung kinakailangan, at gawin ang anumang kinakailangan upang ligtas na makarating ang ating barko sa daungan ng kaligtasan para

sa ating mga kaluluwa. Sapagkat para rito, iniwan natin ang mundo, ang mga kaugalian nito at ang lahat ng laman na kasiyahan at ligaya nito.

15. Magtiyaga tayo, mga kapatid, sa ating mga gawain, na matiisin na isinasagawa ang nararapat; at tiwala akong matatanggap natin ang ating mga korona, magiging mamamayan ng langit, at makakamtan natin ang kaligayahan doon, kung saan *'lalaho ang lahat ng karamdaman, kalungkutan at paghihikbi'* (Isaias 35:10). Maging matatag kayo, magpakalakas ng loob – at nawa'y ang sulo ng inyong sigasig ay magliyah sa langis ng walang patid na pagsusumikap, baka ito'y mamatay, at baka tayo'y magdusa sa hindi ninanais na kapalaran ng mga hangal na birhen. Magkaroon kayo, pinakamamahal na mga ama, ng katahimikan; Hindi ko ibig sabihin na hindi kayo dapat magsalita, sapagkat hindi iyon akma sa ating pamumuhay, kundi huwag kayong magsalita ng mga bagay na hindi angkop o magdulot ng pagtawa: sapagkat *'sa maraming salita ay hindi ka makakaiwas sa kasalanan,'* gaya ng sinasabi sa atin ng karunungan: *'Ang siyang nagpipigil sa kaniyang mga labi ay pantas'* (Kaw. 10:19). Maging masigasig sa pagtupad ng inyong mga tungkulin, at huwag, sa pamamagitan ng kapabayaan, sirain ang mga kinakailangang gamit—tulad ng kariton, araro, palakol, mangkok at pinggan, o anumang iba pa—sapagkat magdudulot ito ng pagkaantala, at ang oras na maaaring gamitin sa mga espiritwal na gawain ay masasayang sa mga walang kabuluhang bagay. Manalangin din kayo palagi, upang magpadala sa inyo ng tulong mula sa itaas laban sa mga kaaway na hindi nakikita at nakikita, kay Kristo Hesus na ating Panginoon.

37. Sa pananampalataya at pag-ibig para sa akin, maging masigasig; ang mga namamahala sa gawain, pamahalaan ito nang may karunungan, at ang mga nasa inyong pangangalaga, isakatuparan ito nang may katapatan

37. 1) Maging masigasig sa inyong pananampalataya at pag-ibig sa akin; ang mga namamahala sa gawain, pamahalaan ito nang may karunungan, at ang mga nasa inyong pangangalaga, tuparin ito nang may katapatan. – 2) Iwasan ang pang-uuyam at sama ng loob sa isa't isa; maging mabait at magalang sa bawat isa, at lumayo sa lahat ng masamang bagay at nakalilibog. [1, 41]

16. Nananalangin ako sa Diyos na huwag manghina ang inyong pananampalataya at huwag lumamig ang inyong espirituwal na pag-ibig sa akin, isang mapagkumbabang tao; kundi nawa'y tayo'y itatag sa iisang pagkaunawa (1 Cor. 1:10) at sa iisang sigasig sa pagsunod sa mga utos ng ating Panginoong Jesucristo. Alam kong naghihirap kayo, nakararanas ng kakulangan, gumagawa ng mabibigat na gawain, at pinapawis ang inyong mga katawan. Ngunit huwag kayong manghinang, pinamamanahan ko sa inyo, alang-alang sa pag-ibig ng Panginoon, at magpatuloy kayong magsumikap nang may pagtitiis sa mabubuting gawa, upang kayo'y magkorona ng kagalakan sa langit. Nais ko rin sanang magpagal kasama ninyo, kung hindi dahil sa karamdaman sa aking mga paa; nais ko rin sanang lumabas kasama ninyo upang magtrabaho at supilin ang aking katawan sa pamamagitan ng paggawa. Sapagkat isang biyaya ang magpagal kasama ng mga kapatid ayon sa abot ng sariling makakaya, at kapuri-puri ang makibahagi sa kanilang gawain sa bukid. Sa pamamagitan ng ganitong mga paggawa ay pinapabanal ninyo ang inyong mga katawan at ginagawang lubos na walang-sala ang inyong mga kaluluwa, bilang tunay na manggagawa ng Panginoon, sa kundisyong inyong tinutupad ang iniutos nang may wastong paghuhusga – ibig sabihin, kung ang mga nakatataas at mga tagapangasiwa ay nagbibigay ng mga tagubilin nang may takot sa Diyos at habag sa mga kapatid, samantalang ang mga nasasakupan ay nagpapanatili ng pagsunod at pagtalima sa kanilang mga nakatataas. – Mag-ingat nga kayo, mga tagapangasiwa: huwag ninyong ipataw ang paggawa nang sunud-sunod, at huwag kayong mamahala nang walang habag o pabaya, kundi nang matuwid, may kabutihang-loob, may pag-ibig na magkapatid, at may katinuan; sapagkat hindi pantay-pantay ang lahat ng kapatid sa pagkatao, edad, at lakas. Sa kundisyong ito lamang kayo ipinagkatiwala ng kapangyarihan sa mga kapatid. At mapalad kayo kung kikilos kayo sa ganitong paraan; sapagkat ang dakilang kaloob at pagpapala ay magiging sa inyo magpakailanman. Mag-ingat kayo, kayong nasasakupan: mapagkumbabang tanggapin ang mga tagubilin ng inyong mga nakatataas at kumilos nang kusang-loob na pagsunod mula sa puso.

17. Huwag magkaroon ng biro sa inyo na makalulungkot sa Panginoon; huwag magkaroon ng walang kabuluhang usapan na makalulungkot sa Banal na Espiritu; huwag magkaroon ng kapaitan sa inyo na nagmumula sa pagkamuhì sa isa't isa. Sapagkat sinabi ng Apostol: *'Layo sa inyo ang lahat ng kapaitan, galit at pagkagalit, pati na ang lahat ng masamang loob'* (Efe. 4:31); at muli: *'Huwag magmula sa inyong bibig ang anumang bulok na usapan, kundi ang mabuti para sa pagtatayo, upang magbigay-grasya sa mga nakakarinig'* (Efe. 4:29). *'Maging mabait kayo sa isa't isa'* (Efe. 4:32), malumanay, mapagmahal sa isa't isa,

'nagsasakop sa isa't isa sa pag-ibig' (Efe. 4:2), *"pagdadala sa pasanin ng isa't isa"* (Gal. 6:2), na mapagpasensya, mapagpatawad, nagbibigay-pugay sa isa't isa at nagpapasakop sa isa't isa, sa paggalang at takot sa Diyos. Kung maglalakad kayo sa ganitong paraan, at kung mamumuhay kayo nang ganito, kayo nga ang aking mga banal, at higit pa rito, pag-aari ng Diyos mismo; kayo ang Kanyang mga anghel sa lupa, mga sumasamba sa Kanyang kapangyarihan at mga ministro ng Kanyang kaluwalhatian, mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit, mga kasama sa paninirahan ng mga banal at mga maninirahan sa paraiso, na pinagkalooban upang tamasahin ang hindi masukat na mga biyaya na inilaan para sa kanila. Kaya naman nananalangin ako, nananawagan at nananhikayat, na ang inyong mga hakbang ay palaging gabayan ng Diyos, na kayo'y patatagin ng Kanyang kapangyarihan, na wala sa inyo ang anumang tukso o sagabal, ni nakamamatay na pagsuway, ni mapaminsalang pagrereklamo, ni nakamamatay na kapalastangan, ni anumang kapintasang hangarin ng kasamaan, ni anumang iba pa na ipinagbabawal at kriminal. Nawa'y ang liwanag ng karunungan ng Diyos ang manguna sa inyo sa bawat kilos at gawa; nawa'y gabayan kayo ng diwa ng kapayapaan; at nawa'y maghari sa inyo ang katahimikan ng magkakapatid na pag-ibig. – Nawa'y italaga sa inyo ng Panginoong Diyos ang Anghel ng Kapayapaan, isang tapat na gabay at tagapangalaga ng inyong mga kaluluwa at katawan, upang itaboy ang masasamang demonyo mula sa inyo araw at gabi, at upang gabayan kayo sa isang birtwosong buhay!

38. Ang daan ng buhay sa pagsunod ay higit sa lahat ng iba: ito ang pinili ng Panginoon

38. 1) Ang buhay ng pagsunod ay higit sa lahat ng iba pa: ito ang pinili ng Panginoon. – 2) Maglakad nang mabuti, samakatuwid, sa landas na ito, magtiyaga at huwag kailanman manghinang: sapagkat narito, malapit na ang kamatayan, at ang lahat ng bagay ay may wakas; gayon pa man, huwag kalimutan ang iba pang mga birtud sa proseso, lalo na ang pag-ibig. [1, 42]

18. Nanghihiikayat at nananalangin ako sa iyo: tumindig kang matatag, magtiis kang buong tapang, magalak ka, at magpakalakas ka, na iniisip ang kaluwalhatian na nakalaan sa mga makatatlong-pinagpala at banal na monastiko. Walang duda, ang sinumang nagpalugud sa Diyos sa anumang paraan ng pamumuhay ay makakatanggap ng kanilang gantimpala sa darating na panahon. Ngunit alin ang mas mabuting paraan ng pamumuhay? – Mag-ingat! – Dakila ang mga naglilingkod sa Diyos *'sa mga bundok, sa mga kuweba at sa kalaliman ng lupa'* (Heb. 11:38), ang mga eremita, ang mga estilista, ang mga recluso, at ang lahat ng iba pa na nagluluwalhati sa Diyos sa anumang paraan ng kanilang pamumuhay. Ngunit, gaya ng inyong nalalaman, ang ating Panginoong Jesucristo, ang tagapagkaloob ng di-matatawarang biyaya, nang bumaba Siya sa lupa, ay hindi pinili ang buhay ng isang eremita, isang naninirahan sa haligi, o anumang iba pang ganoong paraan ng pamumuhay, kundi nagpakasaya Siyang mabuhay sa pagsunod. Sapagkat Siya Mismo ang nagsabi tungkol sa Kanyang sarili: *'Pumanaog ako mula sa langit, hindi upang gawin ang sarili kong kalooban, kundi ang kalooban ng Ama na nagsugo sa akin'* (Juan 6:38). At muli: *'Ang sinasabi ko sa inyo, hindi ko sinasabi mula sa sarili ko: kundi ang Ama na nagsugo sa akin—He ang nagbigay sa akin ng utos kung ano ang dapat kong sabihin at kung ano ang dapat kong ipahayag'* (Juan 14:10; 12:49). Nagsuklub din Siya ng tuwalya at, bilang isang alipin, hinugasan ang mga paa ng mga alagad, pinatuyo ito gamit ang tuwalya, at sinabi pa Niya: *'Nasa gitna ninyo ako bilang isang naglilingkod'* (Lucas 22:27). Kung, gaya ng nakikita ninyo, Siya—ang Panginoon ng lahat—ay nagkaloob ng higit na kagalakan kaysa kaninuman na yakapin ang ating monastikong paraan ng pamumuhay, paano kayo hindi magagalak, paano kayo hindi magbubunyi, paano kayo hindi mapupuno ng kagalakan sa katotohanang namumuhay kayo—tulad ng Panginoon? Pagkasabi nito, mayroon pa bang ibang bagay para sa inyo na mas karapat-dapat sa kagalakan? At maaari kayo bang magkaroon ng mas malaking hilig sa ibang paraan ng pamumuhay? Kaya naman, huwag ninyong paboran ang anumang ibang paraan ng pamumuhay kaysa sa sa inyo, basta't isinasabuhay ninyo ito nang mabuti. Ito ang dahilan kung bakit, sa Gerondika, o sa mga salaysay ng mga banal na nakatatanda sa gitna ng Tatlong Magsasaka, isang baguhang monghe ang inihayag sa pamamagitan ng banal na kapahayagan na mas kagalang-galang kaysa sa isang eremita o isang maysakit, na tinitii ang kanyang karamdaman nang may kapanatagan ng loob at pasasalamat. Tunay nga, sinasabi ko sa iyo, ang ating paraan ng pamumuhay ay dakila at lubos na banal; at ikaw, na namuhay nang mabuti, ay papurihan kasama ni Abraham, magagalak kasama ng mga martir, at maninirahan kasama ng mga matuwid.

19. Tumakbo kayong mabuti, samakatuwid, nang hindi humihinto, at huwag ninyong hayaan na iligaw kayo ng mapanelos na mata ng diyablo. Pahiran ninyo ng langis ng pagtitiis ang inyong mga paa, upang, sa pag-init ng mga pagnanasa ng inyong kaluluwa, kayo ay maging kontento na tapusin ang inyong paglalakbay.

Magsuot kayo ng kasuotan ng katuwiran at kagalakan; inumin ninyo ang tubig ng kabanalan at kalinisan; at huwag ninyong sabihin, 'Gaano pa katagal?' Sapagkat ito ay pananalita ng mga tamad. Hindi tayo mamumuhay nang isang libong taon: ang kamatayan ay narito ngayon at bukas. Inilalagay natin ito araw-araw sa harap ng ating isipan, gumagawa tayo ng mabuti, na naglalakad ayon sa batas ng ating mga ninuno. Sumunod ang ating mga ninuno sa batas na ito sa maikling panahon ng kanilang buhay. Nawa'y magkaroon kayo, sa pamamagitan ng banal na panalangin ng aking ama, ng awa, kapayapaan, pag-ibig, kawalan ng inggit, kawalan ng selos, katamtaman, mabuting pagsunod, mabubuting salita, pagtutulungan, pagkakaunawaan, at kababaang-loob. Mabuhay kayo nang ganito, at kumilos kayo nang ganito!

39. Ilagay mo ang Panginoon sa harap ng iyong mga mata, baka madala ka sa anumang masama; magsikap ka para sa mabuti, na nag-uugnay sa Araw ng Paghuhukom, at lalo na sa kakila-kilabot na paghuhukom at ang hatol nito

39. Panatilihin ang Panginoon sa iyong paningin, baka ikaw ay mailigaw sa anumang kasamaan; magsikap para sa mabuti, na nag-uugnay sa Araw ng Paghuhukom, at lalo na sa kakila-kilabot na paghuhukom at ang hatol nito. [1, 43] Panatilihin ang pag-ibig sa isa't isa sa isang tali ng kapayapaan, at gawing kanang-kamay ninyo ang Panginoon, baka kayo'y madala sa kahalayan, o sa galit, o sa inggit, o sa pang-uuyam, o sa walang-kwentang usapan, o sa anumang bagay na maaaring magdulot sa inyo ng pagkahulog sa anumang bitag ng impiyernong pagkaalipin, gaano man ito kaliit, upang manatili kayo sa kapangyarihan ng impiyerno. Alalahanin ninyo ang sinasabi ni San Doroteo?! Sinasabi niya na kahit ang isang agila ay ganap na malaya ngunit naipit ang isang kuko nito sa bitag, ito ay nananatiling nahuhuli, at madali na lamang itong mahuhuli o mabaril ng mangangaso. Mag-ingat nga kayo, at disiplinahin ninyo ang inyong sarili; sapagkat ang kaharian ng langit ay para sa mga nagdidisiplina sa kanilang sarili. – Anong takot at panginig ang ating haharapin sa wakas ng ating mga araw kung mamumuhay tayo nang pabaya, lalo na sa kakila-kilabot na araw na iyon kapag ang trumpeta ng Arkanghel ay gugising sa lahat ng tao—bawat bansa, bawat angkan at bawat wika?! Isipin ninyo kung ano ang mangyayari noon: ang mga kalangitan ay mapipitpit; ang mga elemento ay masusunog; ang buong nilikha ay mababago. Ang Hukom ng lahat ay uupo sa trono ng paghuhukom, at ang di-mabilang na pulutong ng mga banal na anghel ay magtatalaga sa paligid Niya, at doon, sa harap ng lahat, ilalantad ang mga gawa, salita, at iniisip ng bawat tao, ayon sa uri, tao, lugar, oras, at paraan ng pagkakagawa nito – at ang lahat ng ito sa isang sandali lamang; sa wakas, gaya ng sinasabi ng Kasulatan, ang mga gumawa ng mabuti ay pupunta sa buhay na walang hanggan, samantalang ang mga gumawa ng masama ay pupunta sa walang hanggang pagdurusa, kung saan may pag-iyak at pagngasngas ng ngipin, apoy na hindi mapapatay at uod na hindi tumitigil, at ang kasama ng mga kakila-kilabot, karumaldumal at lubos na masamang demonyo. 'Saan nga ba tayo pupunta?' 'Sa buhay na walang hanggan, upang manirahan magpakailanman kasama ang Panginoon, kung ating mapananatili ang takot sa Diyos at pag-ibig sa Diyos hanggang sa katapusan ng ating mga buhay—hanggang ang ating mga puso ay sumigaw: "Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos?" (Roma 8:35).

40. Ang takot sa Diyos ay sumusugpo sa mga espada ng ating kaaway

40. 1) Ang takot sa Diyos ay nag-aalis ng mga espada ng ating kaaway. – 2) Tiisin ang mga panlalait. – 3) Huwag mang-angkin ng mga panlabas na kalamangan, kundi maging mapagkumbaba at masunurin. – 4) Dahil dito, mabibilang ka sa hanay ng mga martir. [1, 44]

1. Sa pamamagitan ng matagal na karanasan ay lubos mong nakilala ang kabanalang pamumuhay sa monastikismo. Kaya't huwag kang manghina sa anumang paraan, o lumihis mula sa iyong matibay na paghatol. Mahalin mo ang inutos sa iyo at tuparin mo ito sa lahat ng bagay; manatili ka rin sa pagmamahal sa akin, gaya ng pagmamahal ko sa iyo nang higit pa sa anumang bagay sa mundo. Ngunit ang kaaway ay maraming daya, at madali niyang itinatanim ang kasamaan sa ating paligid at sa ating kalooban. At tanging yaong puspos ng takot sa Diyos ang nakakaiwas sa kaniyang mga espada—na lubos nang humina—mula sa kanilang sarili, gaya ng sinabi ng banal na David (Awit 75:4; 88:44), masigasig na inilalaan ang kanilang sarili sa mga gawa ng kabanalan at buong pusong inilalapat ang kanilang sarili sa makalangit na pagninilay at mga gawa.

2. Masdan, na para bang naroroon ako sa inyo, nakikita at naririnig ko kung paanong may masakit na salita na binitiw laban sa isa sa mga kapatid—isang pagsaway, isang panlalait, o iba pa. Ngunit ikaw, kapatid ko, na nakatanggap ng gayong panlalait, huwag kang maging mabagsik na hayop, ni mawalan ng loob; maging

matatag at hindi matitinag. Sapagkat ang pang-iinsulto at kahihyan ay bumabagsak sa siyang nagsasalita nito, samantalang ang tagumpay ay para sa siyang tumatanggap nito nang may kapanatagan ng loob; siya ay isang tao ng Diyos, samantalang ang isa naman ay isang alipin na walang pagsisisi, na sinisira ang sarili sa mismong sandaling iyon.

3. Taos-puso kong hinihikayat kayo: huwag kayong mag-away, huwag ninyong insultuhin ang isa't isa, huwag ninyong itaas ang kilay sa paghamak, huwag kayong magsalitang mayabang, at huwag kayong magmayabang na kayo ay mas mahusay na mang-aawit, mas masipag, mas deboto, o, paminsan-minsan, mas maharlika sa pananaw ng mundo, o mas guwapo sa itsura. Hindi kailangang pag-usapan ang mga bagay na iyon. Ngunit sa lahat ng bagay, isuot ninyo ang inyong sarili ng kababaang-loob, at magpakumbaba kayo sa harap ng Panginoon at sa harap ng mga nakatataas sa monasteryo sa pamamagitan ng pagsunubon at pagsunod.

4. Lumakad kayo sa ganitong paraan, at ang pagsisikap ninyo ay hindi magiging walang kabuluhan, ni ang pagsisikap ninyo ay magiging walang bunga. Ipinapahayag ko ito sa inyo sa harap ng Panginoon nating Diyos, ng Kaniyang mga Banal na Anghel at ng buong nilikha: na, matapos ninyong masalese nang mabuti ang inyong takbuhan, magagalak kayo kasama ng mga martir; ang sinapupunan ni Abraham ay aalagaan kayo magpakailanman, at tatanggapin kayo ng koro ng mga matuwid sa kanilang gitna.

41. Sa pamamagitan ng pagtrato sa tagapangasiwa bilang isang hiwalay na awtoridad, ipinapakilala ninyo ang dalawang awtoridad at pagkakabahagi; at kung saan nahahati ang awtoridad, hindi maaaring tumayo ang kaharian

41. 1) Sa pagtrato sa katiwala bilang isang hiwalay na awtoridad, ipinapakilala mo ang dalawang awtoridad at pagkakabaha-bahagi; at kung ang awtoridad ay nahahati, hindi tatagal ang kaharian. – 2) Ako ay lubos na kabilang sa kapatiran; wala nang iba pang kinakailangan. 3) Ang Panginoon, na nag-iisa ang paghahari, ay ninais na magkaroon din ng iisang awtoridad sa mga lipunang pantao. [1, 45]

5. Hindi ko alam kung dahil sa kamangmangan, kapabayaan o malisya, pinupuri mo ang tagapangasiwa sa aking kahihyan, at itinatampok mo ang kanyang mukha sa aking kahihyan, na madalas sinasabi: 'Kung nandito ang tagapangasiwa, ang ganito't ganoong bagay ay hindi sana hinawakan sa ganitong paraan, kundi mas mabuti pa. 'At nasaan ang tagapangasiwa? Paano niya titingnan ito?' – At sinasabi ito nang direkta sa aking mga tenga. Ang iba naman ay nagdaragdag: 'Sandali, sandali! Aayusin at itutuwid ng tagapangasiwa ang lahat ng ito.' – Ngunit ganito ba dapat ang mga bagay? At mabuti ba ito para sa kanya, para sa akin, at para sa inyo? Ipinakita ninyo na kayo ay lahi ng pagsuway; siya naman – ay may kakayahang lumampas sa hangganan ng kanyang ranggo at awtoridad; at ako naman – ay kumilos hindi ayon sa kalooban ng Diyos, kundi ayon sa makamundong hilig, ibig sabihin, dahil sa pagkiling at labis na pabor sa aking kapatid. Hindi ba ninyo nakikita na sa ganitong paraan ay ipinapakilala ninyo ang dalawang panginoon, dalawang pinuno, dalawang prinsipyo? Ngunit ang tinig ng ating Panginoong Jesucristo ay nagpahayag na '*ang kaharian na nahahati laban sa sarili ay hindi makatatag*' (Mateo 12:25). Ang dalawang awtoridad ay isang anyo na ng plural na awtoridad; at ang plural na awtoridad ay nagbubunsod ng mga kampo; at ang mga kampo ang sanhi ng pagkakabaha-bahagi at pagkabulok. Bakit nga ba ninyo dinadala ang kapahamakan sa inyong sarili, sa hindi pagsunod sa inyong narapat na hangganan at katungkulan, at dahil dito ay napapahamak ninyo ang iba sa paglayo sa tama?

6. Makasalanan at hindi ako karapat-dapat, gayon pa man, matapos isuko ang lahat ng bagay at ilantad ang aking sarili, buong tapang akong nananatili sa banal na lugar na ito—sa aking kamangmangan ay nangahas akong magsalita nang ganito—hindi lumilihis sa anumang paraan mula sa tama, hindi man para sa kapakanan ng kapatid, o ng tiyuhin, o ng ama at ina, o para sa kapakanan ng kamag-anak, o sa katunayan para sa anumang bagay na laman, ngunit kahit pa hingin na isuko ang aking katawan o ibuhos ang aking dugo, handa akong hindi tumanggi rito, sa tulong ng Diyos at sa pamamagitan ng panalangin ng aking ama, hangga't hindi ako gumagawa ng anumang makasasama sa iyo o sa aking sarili.

7. Isang Panginoon at Tagapagbigay-batas ang mayroon, gaya ng nakasulat: isang awtoridad at isang banal na prinsipyo sa lahat. Ang nag-iisang pinagmumulan ng kapangyarihan na ito, ang bukal ng lahat ng karunungan, kabutihan, at kaayusan, na umaabot sa lahat ng nilalang na nagmula sa kabutihan ng Diyos, ay nagkaloob—nang walang sariling kalooban nila—ng kapangyarihang ayusin ang kanilang buhay ayon sa larawan ng Diyos, sa kanilang sariling pagpapasya, sa iisang tao lamang. Sapagkat ang banal na Moises, sa kaniyang salaysay ng paglikha ng mundo, ay binanggit ang mga salitang nagmula sa bibig ng Diyos: '*Gawin natin ang tao sa ating wangis, ayon sa ating pagkakahawig*' (Gen. 1:26). Kaya nga itinatag sa mga tao ang

bawat uri ng kapangyarihan at awtoridad, lalo na sa loob ng mga simbahan ng Diyos: isang Patriarka sa Patriarkado, isang Metropolitan sa Metropolis, isang obispo sa diyosesis, isang abbot sa monasteryo; at sa buhay sekular, kung nais mong isaalang-alang, isang hari, isang heneral, isang kapitan sa barko. At kung sa lahat ng ito ay hindi pinamumunuan ng kalooban ng isang tao ang lahat, magkakaroon ng kaguluhan at kawalan ng disiplina sa lahat ng bagay, at hindi ito magiging para sa kabutihan: sapagkat sinisira ng alitan ang lahat.

42. Ang Kwaresma ay nangangailangan ng pag-aayuno hindi lamang ng katawan, kundi pati na rin ng kaluluwa

42. 1) Ang Kwaresma ay nangangailangan ng pag-aayuno hindi lamang ng katawan, kundi pati na rin ng kaluluwa. – 2) Ang sukat ng pag-aayuno para sa komunidad ay katamtaman – kaunti araw-araw. – 3) Katakutan natin ang Diyos, ang kakila-kilabot na Hukom; at huwag tayong hayaang mahuli ng kamatayan na hindi handa. – 4) Labis akong natatakot sa kamatayan at sa lahat ng kaakibat nito. – 5) Magsigising tayo at ialay ang ating sarili sa mga gawaing kaaya-aya sa Diyos. [1, 46]

8. Ang Diyos, na namamahala sa lahat ng bagay sa Kanyang karunungan, at na iniaayos ang mga panahon at taon nang pinakamahusay at pinakamatalino, ay nagtalaga para sa atin, sa buong taon, ng ilang araw ng pag-aayuno na nakapagliligtas at kapaki-pakinabang sa kaluluwa, upang maialay natin ang mga ito nang lubos sa Kanya at linisin ang ating sarili mula sa mga karumihang dulot ng kasalanan na dumadapo sa atin. At pasalamat sa Kanya na nagtatag ng mga ganitong araw at nagkaloob sa atin ng buhay upang marating ang mga ito. Dapat tayong palaging mamuhay nang malinis at walang kapintasan at tuparin ang bawat utos ng Diyos; lalong-lalo na ngayong panahon ito. Ngayon ang panahon ng paglilinis; kaya't linisin natin ang ating sarili; ngayon ang panahon ng pag-aayuno; kaya't mag-ayuno tayo – at hindi lamang sa pagkain at inumin: sapagkat hindi iyon sapat, kundi mag-ayuno rin tayo sa pagnanasa ng laman, sa mga kahiya-hiyang kaisipan, sa pag-iinggit sa mabuting reputasyon ng kapatid, sa galit at pagkamuhi sa kapwa, mula sa di-mapigil na dila, huwag ninyo itong hayaang magwala, kundi magtakda kayo ng hangganan, oras, at sukat upang magsalita lamang ito ng angkop na bagay, mula sa malalaswang titig ng mata, mula sa pakikinig sa mga salitang hindi magiliw at hindi kaaya-aya sa Diyos. Oo, mga anak ko, oo; – pakiusap ko sa inyo, itono ninyo ang inyong sarili na parang organo at matamis na salterio ng Banal na Espiritu; ingatan ninyo ang inyong mga kamay mula sa hangal na galaw at mula sa maluhong haplos, baka kayo'y maging malikot, at magkasundo kayo sa isa't isa.

9. Huwag maging masyadong mabigat sa katawan ang pinakabanal na Kuwaresma, ngunit huwag mawalan ng loob dahil dito; tiisin ninyo ito nang kaunti, at kapag nasanay na kayo rito, hindi na ninyo mararamdaman ang bigat, lalo na paglipas ng unang linggo; para sa atin, sapat na ang tinapay at tubig, at iba pang makapagpapanatili sa ating lakas. Ang ating pinagpalang mga Ama, gaya ng inyong nalalaman, ay namuhay halos nang walang pagkain: ang iba sa buong Kwaresma, ang iba ay nag-ayuno ng isang linggo, ang iba ng tatlong araw, at ang iba naman ay kumain nang kaunti araw-araw. Kumuha kami ng pagkain araw-araw, at ito ay iba-iba, ngunit '*sa aming kababaang-loob, naalala kami ng Panginoon*' (Awit 135:23), at tanggapin Niya ang munting handog na ito namin bilang gawa ng Dakilang Antonio. Sapagkat namumuhay kami sa komunidad at naglalakad sa kaharian na landas, na higit na pinili ng mga Ama kaysa sa lahat ng bagay. Panatilihin ninyong laging dalisay ang pinakaloob na santuwaryo ng kaluluwa at huwag ninyong hayaang gumawa ng anumang makasasama sa inyong mga kaluluwa.

10. Katakutan natin ang Diyos, *na siyang maghahayag ng mga nakatagong bagay ng kadiliman at ilalantad ang mga lihim ng puso*' (2 Cor. 4:5), at '*babayaran ang bawat tao*' hindi lamang '*ayon sa kanilang mga gawa*', kundi pati na rin ayon sa kanilang mga salita at iniisip (Rom. 2:6), at maging—na lalong nakakatakot—ayon sa mga kasalanang nagawa sa kamangmangan. At sino ang makatatayo sa harap ng alab ng Kanyang galit? Sino ang kuntentong lumitaw na walang kapintasan sa harap ng Kanyang mukha? – Sino, nga ba, ang hindi magsikap nang buong sigasig mula ngayon na lumakad sa landas ng katuwiran? Sino ang hindi magsikap na itakwil ang kanilang kapabayaan at tamad na pagkatulog? – Bumangon, kayo na nagluluksa; lumipas na ang gabi, at sumapit na ang araw ng gantimpalang darating. Nawa'y huwag tayong masumpungan ng kamatayan na hindi handa, at huwag sana itong mag-iwan sa atin ng hindi nagagamot at walang hanggang sugat.

11. Ako ay dukha, at higit pa sa sinumang tao; o mas mabuti pang sabihin, ako ang pinaka-karapat-dapat sa bawat paghihirap. Natatakot ako, nanginginig ako sa takot sa pag-iisip ng paghihiwalay sa katawan,

ng pagdating ng mga Banal na Anghel para sa aking kaluluwa, at kung paano ako dadaan sa hangin at kung paano ako makikipag-usap sa Panginoon ng Mundo, gaya ng nakasulat sa buhay ni San Antonio? O kahinaan ko! Ano ang naghihintay sa akin? At paano ko nasasayang ang aking mga araw, sa paglubog sa pagtulog at pag-idlip habang naliligo sa aking mga kasalanan? Ano ang magiging anyo ko sa harap ng Diyos, ang Hukom ng lahat at ang Panginoon! Saang mga mata ako titingin sa Kaniya, na ang sulyap ay sumisipsip sa kalaliman at ang Kaniyang kakila-kilabot na salita ay nagpapasabog ng mga bundok? Ano ang sasabihin ko roon bilang aking pagtatanggol? Anong tagapagtanggol ang aking matatagpuan? Paano ko ngayon mamamatnugot sa di-mapagpigil? ? Sa anong mapait na luha, anong mga salita ng pamanhikayat at taos-pusong buntong-hininga ako'y mamamanhikang awa sa Kaniya na sa katotohanan ay hindi malalapitan?! – Kawaawa ako, kawaawa ako, mga kapatid! Nakikita ko na rito ang aking kapalaran. Isang pag-asa na lamang ang mayroon ako – ang mga panalangin ng ating banal na Ama at ang inyong pinagpalang pagdalitang.

12. Gayunpaman, bumangon tayo nang paulit-ulit at pilitin ang ating sarili sa lahat ng uri ng mga gawaing nakalulugod sa Diyos, pasanin ang kasalukuyan nang may tapang at hanapin ang aliw sa pag-asa ng hinaharap. Hamakin natin ang laman; huwag nating tingnan ang mga paghihirap, ang mga kalungkutan, ang mga panlalait, ang gutom, o anumang bagay maliban sa ating sariling gawain. – Kung mamuhay tayo sa ganitong paraan, walang dudang maliligtas tayo, at sa langit ay mabibilang tayo sa hanay ng mga santo, upang magalak kasama ng lahat ng mga santo na nagpalugud-lugud kay Cristo na Panginoon mula noong una.

43. Mapalad ang mga naglilingkod nang sama-sama: magsaya!

43. 1) Mapalad ang mga nagsusumikap sa pamumuhay na sama-sama: magsaya! – 2) Namumuhay tayo sa masikip na kalagayan; ngunit ang mga asketiko noon ay namuhay nang ganito, at gayundin ang mga nasa kasalukuyan: huwag kang mawalan ng loob. – 3) Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos at tuntunin, sawaan ninyong tulungan ang isa't isa, bigyan ninyong pansin ang mga babasahin, pagsikapan ninyong iligtas ang inyong sarili nang may takot; iwasan ninyo ang pakikipag-usap sa mga babae. [1, 47]

13. Pinagpala ang Diyos, na sa kasaganaan ng Kaniyang mahabaging pag-ibig sa sangkatauhan, ay tinawag tayo sa pamamagitan ng isang banal na pagtawag, ayon sa Kaniyang paunang kaalaman, sa banal na monastikong buhay na ito, upang lubos Niya tayong maialay sa Kaniya, at buong-buo nating maialay ang ating sarili sa pinakamalapit at pinakatapat na paglilingkod sa Kaniya at sa anghel na papuri na ginagaya ang mga anghel, – at siyang nag-ayos ng aming mga puso upang talikuran ang aming mga magulang, kamag-anak, sariling bayan, at ang lahat ng mga bagay na gaya nito, at pasanin ang Kanyang mabuti at nakapagliligtas na pamatasan, – at siyang nagkaloob sa amin ng karapat-dapat, sa aming kababaang-loob, na makiisa sa inyo sa pamumuhay na sama-sama at pakikipag-isa, hindi, siyempre, upang gabayan at pastulan kayo, na hindi ko man lang tatangkaing isipin, bagaman ito ay naganap na. Magalak kayong palagi sa Panginoon, minamahal na mga anak; magalak kayo, mga mamamayan ng langit at mga dayuhan sa lupa, mga maninirahan sa makalangit na Jerusalem at mga pansamantalang naninirahan dito, mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit at yaong mga pinagkaitan ng mga biyayang lupa. Magalak kayo, kayong naglalakbay nang mabilis sa daan ng pagkatapon at sa mga paghihirap ng paglalakbay alang-alang sa utos ng Diyos. Magalak kayo, kayong huli sa paningin ng mundo, subalit may-ari ng kayamanang higit pa sa karunungan. Magalak, O mabuti at piniling pamayanan ng Diyos, nagkakaisa sa isip at puso, isang konseho na umiibig sa Ama at umiibig sa kapatid, isang ikalawang anglikong hukbo sa lupa, mga muling tagapagpanumbalik ng sinaunang paraan ng pamumuhay ng ating pinakabanal na mga ninuno. Magalak, mga lingkod ng Diyos, mga manggagawang nagtatrabaho araw at gabi gamit ang sarili ninyong mga kamay, upang hindi maging pasanin sa sinuman, at upang matustusan hindi lamang ang inyong sarili kundi pati na rin ang pinakamahinang kapatid at ang mga nangangailangan sa labas ng mundo. Magalak, hindi mapaghihiwalay at huwarang pamayanan, isang komunidad na itinakda ng Diyos, na hindi yumanig sa mga pagbabanta ng hari, ni sa takot sa mga prinsipe, ni sa pag-asang mamatay. Magalak, kayo na nagkakabahagi sa kagalakan ng isa't isa, na ang bawat isa ay itinuturing na karangalan ang kabutihan para sa kanyang kapatid, at sa inyo'y walang inggit, ni pagka-selos, ni karibalidad, kundi ang kapayapaan, pag-ibig, at pagkakaisa ang namamayani. Sinasabi ko ito hindi dahil hindi tayo nakararanas ng pagsubok: sapagkat sino ang pinuputulan ng korona, kung hindi yaong matatag at mapaglaban, na sinasalansan ang mga pana at tinatamaan ang nagpapalipad nito – kundi dahil hindi tayo natatablan ng mga hampas ni Satanas. Tunay nga, mga anak ko, na pinisan ng Diyos! Pinapakain kayo ng kaloob ng Espiritu; iniinom ninyo ang tubig na ibinigay ng Panginoon, at ang sinumang umiinom nito 'ay

hindi na muling mauuhaw', kundi magiging para sa kanya *'isang bukal ng tubig na sumusulpot tungo sa buhay na walang hanggan'* (Juan 4:14–15).

14. Dumating na ang taglamig, at kakaunti ang ating matitirahan, at ang mga iyon ay dukha at masikip. Ngunit huwag mawalan ng loob; sapagkat sa kabila nito, maluwang kayo sa kabutihan at kapuri-puri sa aspetong ito, hindi binibigyang-halaga ang nakalulungkot, kahit na ito ay nakalulungkot, at inaalala lamang na palagi ninyong magawa ang nakalulugod sa Diyos. Bukod pa rito, kung aalalahanin natin ang mga sinaunang Banal na Ama, o maging ang mga nagsusumikap sa pananampalataya sa ngayon, matutuklasan nating tayo'y naninirahan sa mga palasyo. Hindi ba ninyo nakikita na kahit ngayon ang ilan sa mga lingkod ng Diyos ay naninirahan sa labas, ang iba naman ay nagsasara sa kanilang sarili sa mga kuweba at libingan, at ang iba pa ay nagsusuot ng tanikala at kumakain nang kaunti lamang, na kontento sa tinapay lamang—o kaya naman ay hindi nga kumakain nito—at tinutugunan ang pangangailangang ito sa pamamagitan ng bunga ng mga puno tuwing ikalawang araw? Ganito nga ang kalagayan kahit ngayon. Ngunit huwag kayong mawalan ng pag-asa; sapagkat hindi kayo kailanman mahihigitan sa kanila, kundi kikilalanin kayong kapantay nila, o higit pa sa kanila, gaya ng paniniyak sa atin ng mga Ama—basta't manatili kayong laging masigasig at handa sa bawat gawain. Punuin ninyo ang inyong sarili ng sigasig nang paulit-ulit; magpakatapang kayo at maging matatag nang higit pa. Pabagsakin ang kaaway, tapakan siya sa ilalim ng iyong kababaang-loob, sa pamamagitan ng tabak ng pag-amin, at sa pamamagitan ng kutsilyo ng pagsunod. Nawa'y ang araw ng katuwiran ay laging sumikat sa inyong mga puso, na nagpapalayas sa kadiliman ng mga pagnanasa; sapagkat kapag ito'y sumikat, ang mga hayop ay magbabalik sa kanilang mga lungga *'at hihiga sa kanilang mga kuweba'*: unawain ninyo ang mga salitang ito nang espiritwal. Tungkol sa atin, sisimulan natin ang gawain ng Panginoon mula sa pagsikat ng buhay hanggang sa paglubog ng kamatayan, tinutupad ang ating tungkulin (Awit 103:22–23). Sandali na lamang, at magwawagi tayo.

15. Pagsikapan ninyong sundin ang mga tuntunin, utos, at kautusan. Itaguyod ninyo ang mga nahulog; palakasin ninyo ang mga nanghina; at sa lahat ng bagay, sawa-sawa kayong tumulong, upang matupad sa inyo ang salita ng Pantas: *'Magsitutulungan ang magkapatid, sapagkat ang lungsod ay matibay at matayog'* (Kawikaan 18:19). Bigyang-pansin ang pagbasa, at pansinin ang mga salitang pinakakapaki-pakinabang sa bawat isa sa inyo. Gampanan ng bawat isa ang kanyang gawain nang masigasig, na parang gawain ng Diyos; at kayong lahat, *'ipagkatiwala ninyo ang inyong kaligtasan na may takot at pangininginig'* (Fil. 2:12). Huwag mong itusok ang tabak sa iyong sariling puso, ni pabayaang ang mga bagay ng kaluluwa. Ipinahayag sa akin, mga kapatid, ng ilan sa mga kapatid na hindi kayo kumikilos nang maayos sa ilang pagkakataon: sapagkat nananasasa kayo sa mga babae at nakikipag-usap sa kanila, yaong mga nagpalayas sa atin sa Paraiso. O hindi ba ninyo narinig kung ano ang ginawa ni Eba kay Adan? Tumakas nga kayo, tumakas sa kanila, gaya ng Dakilang Martiniano—kung hindi man sa katawan, sa bawat paraan naman sa espiritu. – At anong klaseng usapan ito: *'Bakit hindi dumating si ganito at ganoon dito noong Pagkabuhay?! Ngunit tiyak na hindi sila makakalimut na dumating sa susunod.'* – Hinihiling ko sa inyo, palagi ninyong ipaabot sa akin ang mabuting balita tungkol sa inyong pag-uugali! Nawa'y ang Diyos, ang Ama ng ating Panginoong Jesucristo, na araw-araw na nagliligtas sa akin mula sa kalalaliman ng kasalanan sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Kanyang lakas, sa pamamagitan ng pagsreda ng aking banal na ama at ng inyong mga panalangin, ay ipagkaloob din sa inyo *'na maging matalino at mamuhay ayon sa iisang tuntunin'* (Fil. 3:16), at sana'y magkaroon kayo ng isang diwa, isang isip, at isang layunin sa inyo; at sana'y kayo, na namuhay nang banal at matuwid, ay mabilang na karapat-dapat na tumanggap ng mga ipinangakong biyaya, kasama ang lahat ng mga santo na nagpakalugod sa Diyos mula noong una!

44. Pangamba para sa sarili kaugnay ng pagiging abá

44. 1) Matakot para sa sarili kaugnay ng pagiging abbot. – 2) Magsikap tayong magtagumpay sa paglayo sa lahat ng bagay, na isinaalang-alang ang paghuhukom; pilitin nating gawin ang mabuti – at magiging madali ito. – 3) Iwasan ang pagtitig sa mukha ng mga tao, at ang mainit na pakikipag-ugnayan sa iba at sa sariling mga miyembro ng katawan. [1, 48]

16. Hindi ako nagsasawa na makipag-usap sa inyo at palakasin kayo sa pamamagitan ng mga salita ng katotohanan hangga't maaari, baka ang sinuman sa inyo, dahil sa kamangmangan o kapabayaang, ay matusok ng tusok ng kamatayan—ibig sabihin, ng kasalanan— sa pamamagitan ng paglabag sa utos at paggawa ng hindi angkop – kung, at kapag ginawa ko iyon, natutuklasan kong nagtatagumpay ang mapanlinlang na Satanas sa pag-impluwensya sa ilan sa inyo, na para sa kanila ay mayroon akong malaking pag-iyak at

matinding kalungkutan. Sapagkat sa lahat ng paraan na kayo'y nagkasala, ako, ang hindi karapat-dapat, ay tatanungin sa araw ng matuwid na paghuhukom at ng pagbubunyag ng lahat ng ginawa ng mga tao sa harap ng Panginoong Diyos, maliban kung babalaan ko kayo nang maaga, maliban kung patatagin ko kayo at turuan ko kayo. *'Kahabag-habag ako kung hindi ko ipangangaral sa inyo ang ebanghelyo!'* (1 Corinto 9:16). Ngunit lalo akong nalulungkot dahil, bagaman hindi ako karapat-dapat tawaging tupa, hawak ko ang tungkulin ng isang pastol! Anong katwiran ang mayroon ako, anong palusot, upang liwanagan ang iba gayong ako mismo ay kadiliman, at upang pagalingin ang mga pinahina ng mga pagnanasa gayong ako mismo ay naliligaw at nadadala ng mga ito?! Gayunpaman, dahil sa pag-ibig ko sa inyo at sa pagsunod sa utos ng aking Ama, mas pipiliin kong maging panggatong sa apoy ng Gehenna kaysa magdulot sa inyo ng kapahamakan. Araw-araw iniisip ko at pinagninilayan kung ano ang kahawig ng paghuhukom ng Diyos, at kung gaano istrikto ang hinihingi ng Diyos sa bawat tao na maging perpekto sa lahat ng bagay at mapuno ng bawat birtud, lalo na kung sila ay ministro ng Salita. Ano nga ba ang gagawin ko? Kanino ako dapat lumapit? Sino ang dapat kong samahan? Isang bagay na lamang ang natitira—ang umasa sa inyong mga panalangin, kasama ang panalangin ng aking ama, upang sa pamamagitan ng mga ito, ay magkaroon ako ng lakas na mabigyan kayo ng mabuting gabay at labanan ang aking sariling mga pagnanasa, at sa lahat ng bagay ay sumunod sa kalooban ng Panginoon.

17. Ang Kaharian ng Langit ay nasa ating harapan. Mabuting maabot natin ito sa pamamagitan ng pagsunod sa mga banal na utos. Huwag tayong magpakasasa sa makamundong ligaya, huwag tayong maging tamad; lalo pa nating palalimin ang ating paglayo sa mundo at sa lahat ng nasa mundo, at pagtagumpayan ang mga espiritu ng panlilinlang, hanggang sa ating makamtan ang nakapagliligtas na kanlungan sa di-matitinag na pugad ng buhay na walang hanggan. Kay hirap na paghihirap ang naghihintay sa mga pabaya! Anong *'galit at poot laban sa bawat kaluluwang tao na gumagawa ng kasamaan'*—laban sa kaluluwa ng bawat Kristiyano, at lalong-lalo na ng isang monghe! (Roma 2:8–9). Sapagkat habang mas dakila ang karangalang ipinagkaloob sa atin, mas higit ang kalinisan ng pamumuhay na hinihingi sa atin. Ang kalungkutan na dulot ng pagpipigil sa sarili ay panandalian, ngunit ang kagalakang nagmumula rito ay walang hanggan, kung sa pamamagitan ng maikling pagpipigil na ito ay makamtan natin ang isang matatag na mabuting saloobin sa lahat ng kabutihan: ito ay naaangkop sa pagkain, sa pagtulog, sa pagiging masungit, sa masasamang kaisipan, at sa lahat ng iba pa. — Sapagkat kung iniibig natin ang mabuti at nagsusumikap tungo rito, bibigyan tayo ng Diyos ng lakas upang gawin ito; at doon ang landas ng kabutihan ay magiging madali at patag para sa atin. Ang kasalanan naman, para sa mga nagpapasuko rito sa kanilang sarili, ay puno ng mga kahirapan, mabilis na agos, mga dalamhati, kadiliman, karumal-dumal na bagay at kapahamakan. Halina nga, mga anak ko, maglakad tayo sa daan ng Diyos, na mapanglaw ngunit puno ng kagalakan, makitid ngunit maluwang. Sa inyong mga pagbabantay, panatilihin ang matatag at masayang saloobin; kumanta nang mabuti, manalangin nang mabuti, at ipakita ang pagmamahal sa inyong mga kapatid, kasabay ng isang mapagkumbabang paggalang.

18. Ang labis na tapang sa lahat ng bagay ay isang malaking kasamaan at isang nakamamatay na bagay; at ang mapanlinlang na diyablo, kung ang sinuman ay hindi mapagmatyag, ay mabilis na sumasalakay dito, palihim na pumapasok na parang magnanakaw at sinasaktan ang ating mga kaluluwa ng pana ng kanyang malisya, hinihila ang ating mga mata sa magagandang mukha ng mga kabataan, at pinapailanglang ang apoy ng pagnanasa sa kanila sa pamamagitan ng matatamis na ngiti. Kapag nagtagumpay siya sa paglinlang sa isang tao at paghihikayat sa kanila tungo sa maruming pag-ibig, susubukan niyang bihagin ang paksa ng pagnanasa ng taong iyon at gawing malisya ang pagnanasa nito sa kanya; pagkatapos ay susundan ito ng magkatuwang na palitan ng tingin at titigan, pagbuhos ng kaluluwa, at maluhong pagnanasa; at sa huli, maliban kung may espesyal na tulong mula sa Diyos, ang proteksyon ng isang ama, at ang kamalayan sa tukso sa bahagi ng mga nahulog dito, naroroon ang kapahamakan — ang pagkasunog ng Sodoma at ang pagkawasak ng Gomora. Ngunit takasan natin ito! Ako, na tinukso rin, ang unang nag-uunat ng kamay sa inyo na tinutukso. Isang dakilang pinagmumulan ng lakas at proteksyon laban dito ay ang pag-iingat sa paningin at taos-pusong pag-amin. — Ngunit kahit sa ating sarili, hindi natin dapat pahintulutan ang ganoong padalos-dalos na tapang: sapagkat nakatago rin dito ang kamatayan — isang bagay na mas mabuting huwag isiwalat sa mga hindi nakakaalam. Kayo na nakaranas ay nakakaalam kung ano ang aking sinasabi; gayunpaman, nararapat sa bawat isa na maging mapagbantay. Huwag mo itong hipuin, o upuan—at huwag mong tingnan ang iyong sariling kahubaran, baka mahulog ka sa sumpa ng mga Cananeo. Sapagkat ang haligi sa ilang, na binanggit ni Antonio na Dakila, ay bumagsak dahil lamang dito, bagaman hindi ito binigkas ng pinakamarunong na Ama. Kaya't mag-ingat kayo sa mapanganib ninyong paglalakad, baka abutan kayo ng kamatayan. Kahabag-habag na tao!

Alam mo ang sinasabi ng Apostol: *'Sino ang magliligtas sa akin mula sa katawan na ito ng kamatayan?'* (Roma 7:24). Namumuhay ka kasama ng laman na ito na parang mabangis na hayop, parang leon. Maliban kung itutusok mo ang iyong espada rito, aagawin ka nito, pipihitin ka at papatayin ka.

45. Inaakit tayo ng mga demonyo sa pamamagitan ng pagpukaw ng ating mga pagnanasa, at winawasak tayo: dapat tayong lumaban

45. 1) Ang mga demonyo ay humihikayat sa pamamagitan ng pag-udyok ng mga pagnanasa, at sila ay sumisira: kailangan nating makipaglaban. – 2) Nabagsak ka ba? Bumangon ka, matapos magluksa at magsisi: pagagalangan ka ng Panginoon. – 3) Pakinggan natin ang Kaniyang tinig; huwag tayong maging duwag, kundi magsandata tayo. – 4) Tumakas sa lahat ng kapupulutan ng kapintasan sa pamumuhay-sosyal, at mangibabaw sa lahat ng kinakailangan. [1, 49]

19. Paano natin itatama ang ating landas? Paano, kung hindi sa pamamagitan ng pagsunod sa mga salita ng Diyos at sa mga utos ng Kanyang katuwiran (Awit 118:9). Ngunit bukod dito, tunay ngang mayroon tayong walang-tigil na pakikibaka laban sa mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito; at ang kanilang kapaitan laban sa atin ay lubos at walang-patid, gaya ng nakasulat sa Hakbang (St. 4, 35; 26, 126): sila'y sumasalakay, nag-uudyok, pinahihirapan tayo ng mga pagnanasa, pinupukaw ang mga laman-na-nais, pinapaling ang apoy ng kahalayan, pinararami at iba-iba ang kasamaan – at nakamamatay ang kanilang mga tukso. Nahuhuli ang isang mahirap sa alinman sa mga ito kung hindi niya ingatan ang sarili: maging sa pamamagitan ng inggit—na katumbas ng pagpatay—o ng kayabangan, o ng lihim na pagbibigay-luho, o ng pakikisama sa mga taong may masamang hangarin; sapagkat para na rin sa iisang bagay na ito, ang kaluluwang nagdurusa sa ganitong paraan ay maaaring mapunta sa impyerno. Ngunit kung alinman sa mga nabanggit ang makapahamak sa isang tao, wala na siyang Diyos, ni ang Kaharian ng Langit; siya ay pinagkakaitan ng buhay na walang hanggan, nawawalan ng walang katapusang kagalakan, at namamana ng apoy na hindi mapapatay, uod na hindi kailanman natutulog, ganap na kadiliman, at pakikisama sa mga demonyo. – Tungkol sa atin, mga kapatid, sana'y hindi tayo makaranas ng gayong mga bagay; pagsikapan nating iwasan ang mga bitag ng kaaway, lumaban tayo nang buong tapang, tiisin natin ang apoy ng pagnanasa – at ito'y tiyak na mamamatay. Sapagkat ang makapangyarihang probidensya ng Diyos ay hindi tayo pinapayagang masunog ng apoy na ito kung tayo'y lalaban – at tayo'y lumalabas sa kabighatian ng hamog ng kadalisan, pinupuri ang Diyos kasama ng mga banal na kabataan. Sugurin man tayo ng inggit, ngunit sandatahan natin ang ating sarili laban sa damdaming ito, at ito, matapos magtagal nang kaunti, ay lilipas; maaaring tumagal ito ng isang oras o tatlo, o marahil ng buong araw, ngunit sa ating higaan ay naglalaho ito; at ikaw, matapos makipaglaban sa ganitong paraan, ay mabibilang sa hanay ng mga mandirigma ni Cristo, na hindi parusang matatanggap kundi mga korona.

20. Ikaw ay nasugatan, gayon pa man ikaw din ang sumugat sa iba; ikaw ay nahulog—hindi sana mangyari iyon—tumindig ka agad; ikaw ba ay naligaw ng mga salita sa hindi angkop na gawain, natukso ng mga nakikita ng iyong mga mata, naakit sa mga pantasya dahil sa katamaran ng iyong isipan, o sumabog sa tawa? Bumalik ka muli sa tama, ibalik mo ang iyong sarili sa iyong nararapat na kinalalagyan, maging isang nagpapakumbaba, ipagkaloob mo ang kaluwalhatian sa Diyos, gawin mo ang iyong pag-amin, magpatulo ng mainit na luha mula sa kailaliman ng iyong kaluluwa, hayaang umakyat ang mga buntong-hininga mula sa kailaliman ng iyong puso, magdaing ka, yumuko ka, magpakumbaba ka, at magsagawa ka ng kababaang-loob. Ganito ang paggaling ng kaluluwa! Sapagkat nasusulat: *'Kapag kayo'y bumalik at humagulgol, kanita kayo'y maliligtas at malalaman ninyo kung saan kayo napunta'* (Isa. 30:15); at: *'Habang nagsasalita pa kayo, Siya'y magsasabi sa inyo, "Narito ako"* (Isa. 58:9); at muli: *'Siya ay pinaghirapan at lumabas, at ako'y pinagaling ang kaniyang mga daan'* (Isaiah 57:17). Masdan kung gaano kabait ang Diyos na ating Tagapagligtas, gaano Siya ka-maawain, ka-aliw, at kabilis makinig! *'Sapagkat Siya ang handog para sa ating mga kasalanan'* (1 Juan 2:2); sapagkat dahil sa atin ay nagpakalumo Siya, para sa ating kaligtasan ay pinagpagal Niya ang Kaniyang sarili, tiniis Niya ang mga sugat, insulto, panlalait at pang-aasar, at ibinuhos ang Kaniyang lubos na banal na dugo – at *'sa pamamagitan ng Kaniyang mga sugat tayo'y pinagaling'*, gaya ng nakasulat (Isa. 53:5). Halina nga, lumapit tayo at *"lumuhod tayo sa harap Niya, at magluksa tayo sa harap Niya, sapagkat Siya ang ating Diyos, at tayo ang bayan ng kaniyang pastulan, at mga tupa ng kaniyang kamay"* (Awit 94:7).

21. Ngayon, pakinggan natin ang Kaniyang tinig, at huwag na Nating saktan ang Kaniyang damdamin; huwag tayong matukso, gaya ng mga nauna (ang mga Israelita sa ilang), na magreklamo dahil sa kawalan ng pananampalataya; at maglakbay tayo nang walang pagkaantala patungo sa Lupang Pangako, na nararating sa pamamagitan ng makipot at masaklap na daan. Kung pinakinggan sana ng mga tao noon si Josue, ang kanilang

pinuno, at si Caleb na anak ni Jephunneh, sana'y napanikalan nila ang lupang ipinangako ng Diyos. Ngunit nang sila'y napagod at nawalan ng pag-asa sa pag-iisip na tahakin ang mahirap na landas, at natakot sa pagtutol ng mga bansang kanilang sinalubong, sa kabila ng tulong ng di-matatagpong kapangyarihan ng Diyos, sila'y ipinagkaloob sa kapahamakan – at ang alaala nila'y naglaho nang may malakas na sigaw. Ganoon din ang mangyayari sa atin ngayon. Sapagkat kung susunod kayo sa amin, na hindi karapat-dapat, at hindi kayo magtitiyaga, kundi uupo sa mga kaldero ng labis na pagsunod sa laman, iniisip ang pagkaalipin sa Ehipto at ang pagkaalipin sa mga pagnanasa ng mundong ito—na kung saan kayo'y pinalaya ng biyaya at pabor ng Diyos—kundi magpakalakas kayo kasama namin at bumangon nang buong sigla, na may pusong nagliliyab sa sigasig, na sinuot sa mga paa ang kahandaan upang ipahayag ang ebanghelyo ng kapayapaan, na isinulod ang baluti ng hindi matitinag na pananampalataya, at nananalangin sa lahat ng oras sa pamamagitan ng lahat ng uri ng panalangin sa Espiritu (Efe. 6, 14–18): noon, kasama ninyo, matagumpay nating tatapusin ang espirituwal na paglalakbay, yayapakan at malalampasan ang mga dayuhan at barbarikong pagnanasa na ating makakasalubong, at tatawid tayo sa Jordan sa ating isipan sa pamamagitan ng mga luha, at mamamana natin ang lupain kung saan namumulaklak ang walang-hanggang buhay at ang isipan ay nagbubunga ng mga pagpapala na hindi masukat.

22. Itinanim ko ngayon sa inyo ang iilang salitang ito na hindi karapat-dapat, gaya ng dati, para sa pagtatatag ng inyong mga kaluluwa. Tanggapin ninyo, gayunpaman, kahit ang payak na handog na ito, at sa pamamagitan ng inyong mabubuting gawa, paramihin ninyo ang kaunting salitang ito nang tatlumpung ulit, animnapung ulit, at isang daang ulit. Sa pamamagitan nito, hinihikayat ko kayo, tiisin ninyo nang may kapanatagan ang mga paghihirap ng inyong buhay, at tuparin ninyo nang buong puso ang mga tungkuling ipinagkatiwala sa inyo. Magalak kayo at makibahagi sa aking kagalakan, kayong lahat, at sumainyo nawa ang tagumpay. Huwag magreklamo ang sinuman; huwag mangarap ng tungkulin ng iba; huwag maging mayabang sa harap ng kapwa—sapagkat ang ganitong pag-uugali ay karumal-dumal sa Panginoon at sa mga tao—huwag gumawa ng kahiya-hiyang bagay, sa kaluluwa man o sa katawan; huwag kumain nang lihim; huwag magsinungaling; huwag manghukom; huwag manisi ang sinuman; huwag maging tamad ang sinuman; huwag magbigay ng dahilan para sa kasalanan ang sinuman; huwag maging mapagkunwari, isang tagahimasok, isang mayabang, isang palahaw, isang mapagkunwari, isang mapoot sa kapuwa, tamad, o matigas ang ulo; sa halip, maging mapagkawanggawa kayong lahat ayon sa paraan ng Diyos at mabuti, mapagkumbaba (huwag magpansin), may pagpipigil sa sarili, masigasig, mapagkumbaba sa Kanya, masunurin, palakaibigan, mga taong ayaw sa mayabang na tapang, nagmamahalan, at tapat; upang, sa pamamagitan ng pamumuhay at pag-uugali sa ganitong paraan, matagumpay nating maisakatuparan ang tungkuling itinakda sa atin, at, nang makalugod tayo sa Diyos, makamtan ang ipinangakong mga biyaya.

46. Tinawag tayo sa isang marangal na buhay: ngunit nabubuhay ba tayo ayon sa ating nilayon, at ayon sa inaasahan ng iba?

46. 1) Tinawag tayo sa isang marangal na buhay: ngunit namumuhay ba tayo ayon sa ating nilayon at inaasahan ng iba? – 2) Maging matatag tayo sa kabutihan at huwag padadala sa ating mga pagnanasa, hindi lamang sa ating mga kilos kundi pati na rin sa ating mga panaginip. – 3) Bakit tayo iniwan ang mundo? Upang mabuhay sa kawalan – sa pag-asa. [1, 50]

23. *"Ang biyaya ng Diyos ay nahayag,"* ayon sa mga salita ng kahanga-hangang Pablo, *"na nagdadala ng kaligtasan sa lahat, upang, sa pagtalikod sa makalupang mga pagnanasa,"* lalo na tayo na pinili ang buhay monghe, *"sa kabanalan,"* mapanalangin at matuwid, *habang hinihintay ang pinagpalang pag-asa at ang pagpapakita ng kaluwalhatian ng ating dakilang Diyos at Tagapagligtas, si Jesucristo* (Tito 2, 11–12), Siya sa ilan, *'ayon sa kanilang pagtitiis sa paggawa ng mabuti'*, ay magkakaloob ng Kaharian ng Langit, at sa iba naman, *'ayon sa kanilang sigasig'* at sa mga pagnanasa ng laman, na pinabayaan ang mabubuting hangarin at gawa, – *'galit'* at walang patid na pagdurusa sa walang hanggang apoy (Roma 2:7–8). – Pagnilayan ninyo, kung ganito ba tayo namumuhay? Ayon ba sa layunin natin noong pasimula? Ngayon, matapos nating tanggapin ang pangalan at titulong ito: mga santo, mga asketa – huwag nating dungisan ang ating orihinal na pagtawag sa pamamagitan ng ating mga sumunod na gawa, ni maging tulad ng insenso, na sa simula'y naglalabas ng mabangong samyo ngunit sa huli'y sumasakit sa ilong ang usok nito, ni tulad ng lampara na maliwanag ang liwanag sa simula, na nagbibigay-liwanag sa lahat sa bahay, ngunit pagkatapos ay inilalagay sa silong ng sukatan o pinapayagang mamatay.

24. Ang tanda ng tunay na kabutihan ay ang mapanatili ang sariling pagkatao sa lahat ng oras; at naroroon ang ating pagsusumikap. Sapagkat tayo, ang mga tao, ay napakadaling maligaw at madaling magpakita ng hindi angkop na pag-uugali, gaya ng ipinahayag ng banal na tinig sa ibang lugar: *'Ang hilig ng puso ng tao ay masama mula sa kanyang kabataan'* (Gen. 8:21). Matapos tanggihan ang mundo, huwag na nating muling maging kasabwat nito at alipin ng ating mga pagnanasa; matapos maibalik ang ating dangal, huwag na nating muling mawala ito dahil sa malisya; ngayong ipinahayag na natin dito na hinubad natin sa ating sarili ang lahat ng bagay, huwag tayong bumalik sa mga pagnanasa at biyayang dayuhan sa atin. Bakit, nakalimutan ba natin ang ating panata, na ginawa sa harap ng mga anghel at tao, na ang iba ay naghahanap ng pangunguna, ang iba naman ng tungkuling magturo, at ang iba ng kapayapaan? At ang iba ay nagpapakita ng matinding sama ng loob kung, sa anumang bagay, ay hindi sila nabibigyan ng sapat na pansin, o hindi pinaparangalang pinakamahal na mga tao, samantalang hindi nila nakikita sa kanilang harapan ang kamatayan, ang kakila-kilabot na paghuhukom at paghatol sa kanilang mga iniisip at mga gawa, o ang pasanin ng mga kasalanang bumabagsak sa kanila, kundi yaong hinahatak ng puso at hinahangad nito, at yaong binubuo ng baluktot na isipan, na sa mga panaginip ay iniaakay ang isa sa pagka-klero, itinaas ang iba sa tungkulin ng abbot, binibihisan ang isa ng salita ng karunungan, at ipinagkakatiwalaan ang iba ng pamamahala at pangangalaga sa mga pangangailangan ng monasteryo. Hindi ba ito isang satanicong ilusyon at panlilinlang?! Hindi namin sinisisi rito ang lahat, ngunit may ilang ganoong tao; gayunpaman, ang aming mga salita ay nakatuon sa lahat, upang palakasin sila sa mabubuting kaisipan at damdamin.

25. Itinuring na pangalawa ang lahat ng karangalan at nagpaalam sa lahat ng bagay sa lupa, ngayon ay itatalaga namin ang aming sarili sa yaong aming pinangaku bilang kapalit. Kung gayon, bakit nga ba namin iniwan ang mundo? – Dumating tayo upang mamuhay bilang mga pulubi, umiyak, magutom, mauhaw, maging malinis sa puso at tagapagtatag ng kapayapaan, mapintas, mapag-usig, at, kung mangyari man, mapintas – maging basurahan ng mundo; at sa wakas, kung dumating ang panahon ng pag-uusig, ialay ang ating sarili sa kamatayan para sa Kaniya na namatay para sa atin: sapagkat ang mga nagpasiya rito at laging handa para rito ay kabilang sa mga tunay na nagdusa, at kasama nila'y luluwalhatiin; at maghahari sila kasama ng ating iisang Diyos at Pandaigdigang Hari, si Cristo.

47. Maging matatag sa buhay na inyong pinili, at huwag ninyong agawin sa inyong sarili ang mga kagalakang naghihintay sa inyo

47. 1) Manindigan sa buhay na inyong pinili, at huwag ninyong agawin sa inyong sarili ang mga kagalakang naghihintay sa inyo. – 2) Anong pagdurusa ang maaari ninyong tiisin na hindi na unang tinitiiis ng Panginoon para sa inyo? – 3) Lungkot para sa isang tumakas mula sa monasteryo, at panawagan sa mga nakatatanda. – 4) Panawagan na ipanalangin ang tumakas. [1, 51]

26. Ipinamamanhid ko sa inyo, sa pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo na ibinigay ang Kaniyang sarili para sa ating mga kasalanan, na maging matatag at hindi matitinag sa tapat na pagsunod sa mga banal at nagbibigay-buhay na utos ng Panginoon. Huwag magpabaya ang sinuman, baka mahulog siya sa kasalanan; huwag magpatalo ang sinuman sa tukso ng diyablo na siyang nagtutukso sa atin; huwag hayaang may mapanlinlang na magtago ng kasalanan sa atin, na nagsasabing isang bagay sa atin samantalang iba ang ipinapakita sa harap ng Diyos, na siyang nagbabantay sa mga landas ng tao at nakakakita sa mga lihim na sulok ng puso. Huwag ninyong ipagkait sa inyong sarili ang kagalakan ng buhay na walang hanggan na nakalaan para sa inyo; iligtas kayo mula sa mapaghimagsik at tiwaling henerasyong ito; kamuhian ninyo ang mundo at ang mga bagay na nasa mundo—ang lahat ng pagnanasa, matatamis na ligaya, inyong sariling kalooban at pagbibigay-lugod sa sarili. Pinutol na natin ang ugnayan sa mundo; sinimulan na natin ang landas ng takot sa Diyos. Namatay na tayo sa kasalanan, at hindi dapat pahintulutan na bumalik ang anumang ating tinanggihan, o sundan muli ang landas nito, o tanggapin ito. Narito ka na, na tumakas mula sa mundo at sa mga bagay na pangmundo – gawin mo ang mabuti at kamangha-manghang pasya na gawing alipin ang iyong sarili sa pagsunod, at tiisin ang lahat nang may kusang-loob para kay Cristo, hanggang sa dugo. Ipinangako mo na ito sa iyong mismong pagtangga, sa harap ng Diyos at ng Kanyang mga anghel. Ikaw ang pinakaalam kung totoo ito sa iyo. Ngunit mag-ingat ka, O tao: *'Hindi pinagkakatuwaan ang Diyos'* (Gal. 6:7). *'Ang sinumang tumanggi sa Batas ni Moises ay namamatay nang walang awa sa patotoo ng dalawa o tatlong saksi. Gaano pa kaya kalubha ang parusang nakalaan para sa mga tinapakan ang Anak ng Diyos sa ilalim ng kanilang mga paa, sa pamamagitan ng paglabag sa kanilang mga panata at itinuring ang dugo ng tipan na isang maruming bagay'* (Heb. 10:28–29).

27. Ang Panginoon ay nagdusa para sa atin; paano ka, bilang isang lingkod, makakapagdusa nang kasingdami ng iyong Panginoon? Bakit nga, minamahal, ka nagagalit? Bakit ka nawawalan ng pasensya? Bakit ka napopoot? Bakit? – Ininsulto ka ba nila? Tinitii din ito ng iyong Panginoon. Pinukpok ka ba nila sa pisngi? Hindi ba Niya iniharap ang Kanyang mukha sa siyang pumukpok sa Kanya? Pinagtawanan ka ba nila? Ganoon din ang nangyari sa iyong Panginoon: sapagkat sinabi Niya sa pamamagitan ng Propeta: *'Ang mga pang-iinsulto ng mga nang-aalipusta sa Iyo ay bumagsak sa akin'* (Awit 68:10); at muli: *'Tinarak nila ang mga kamay at mga paa ko; ang lahat ng mga buto ko ay nalantad'* (Awit 21:17, 18). Anong pusong bato ang hindi malalambot sa pagninilay-nilay sa mga paghihirap na nagbibigay-buhay ni Cristo na Panginoon at sa Kanyang kamatayan para sa ikapapawi natin! Ngunit hindi ba't nagpasya kayong ialay ang inyong sarili bilang isang handog para sa Kanya nang kusang-loob, araw-araw? Ganito nga ang kaso, at naniniwala ako na hindi kayo padalus-dalos sa mga sinabi, kundi ginagaya ninyo ang Tagapagligtas at nagsusumikap na magdusa kasama Niya, upang kayo'y luwalhatiin kasama Niya sa Kaharian ng Langit. Siyempre, ang isa sa inyo ay mas mabuti kaysa sa iba at nalalampasan niya ito, alinsunod sa birtud na likas sa kanya. Ngunit sana'y ipagkaloob ng Panginoong Diyos ang lakas at katatagan sa inyong lahat upang makamtan, sa takdang panahon, ang kaganapan ni Cristo!

28. Kapag nagagalak ako sa isang bagay, nawa'y magalak ka rin; at kapag nalulungkot ako, nawa'y malungkot ka rin kasama ko. – Ngayon ay labis ang aking kalungkutan dahil sa kapatid kong si Orsisius. Nawala siya sa aming paningin kahapon. At ang dahilan nito ay ang aking sariling mga kasalanan, gaya ng isang mahinang pastol na nabigong makita nang pauna, magbabala, o mag-alaga sa mga may kapansanan. Kawawa ako! Karapat-dapat akong hatulan at ikondena, at isuko sa paghihirap at pagpapahirap. Maawa kayo sa akin; ngunit ingatan ninyo ang inyong sarili, baka ang aking kapangyarihan sa inyo ay maging sanhi ng aking walang hanggang kapahamakan. Manatili kayong matatag sa wastong tuntunin; at tiyaking ihayag ninyo sa akin ang lahat sa pamamagitan ng kumpisal. Manatili ang bawat isa sa kanyang tinatawag. Mag-ingat kayo, mga nakatatanda, na unang tumalikod sa mundo kaysa sa iba, baka mangyari muli ang katulad dahil sa kakulangan ninyo ng konsensya, sapagkat kayo ay pinapayagan ninyong lumampas sa hangganan ng nararapat at hindi pinananatili ang kaayusan sa lahat ng bagay, ayon sa aking nais at hangarin, na dapat sundin ng bawat nasasakupan. Sapagkat naririnig kong gumagamit kayo ng parusang pisikal; subalit hindi ko ito inutos, sapagkat ipinagbabawal ito ng Banal na Kasulatan, bagaman pinahintulutan ito ng mga Banal na Ama, dahil sa pangangailangan sa ilang mga kaso at para sa ilang mga indibidwal—ngunit nang walang palakpakan at sa pamamagitan ng kamay ng iba, hindi upang masiyahan ang mga pagnanasa; gumagamit kayo ng pananalitang bastos, at sa katunayan ay sa hindi angkop na paraan; sapagkat para sa ilan, naging ugali na ito. – Sa pamamagitan ng panghihikayat, kabaitan, at pagpapakita ng birtud natin dapat pamunuan ang ating mga kapatid tungo sa tama: sapagkat ang ating kapangyarihan ay hindi tiraniko, kundi isa na nirerespeto ang kalayaan at kusang humihikayat ng pagsunod. Tungkol naman sa mapanlait na pananalita, gaya ng: 'mga hangal na taga-Galacia', 'mga hangal', 'mga inak ng ahas' at iba pa, huwag mang marinig ang mga ganitong salita sa ating piling; bagaman ang isang mahigpit na salita, na binibigkas hindi nang may hiya o damdamin kundi nang may habag at pag-ibig, ay maaaring maging isang nakaliligtas na lunas. Sapagkat gumagamit din ang isang doktor ng lancet at cautery kapag ang mga ito ay angkop para sa paggaling ng karamdaman. At tayo rin ay may sarili nating lancet at cautery, ang mga penitensya at mga salita ng pagsaway: dapat nating gamitin ang mga ito, na may isang bagay na dapat tandaan—na ang mga nahulog ay maaaring bumangon muli at bumalik sa kanilang tamang landas, habang ipinapakita ang lalim ng ating kabutihang-loob, lalo na sa mga hindi perpekto. Hindi rin sa usapin ng pagtulog, pagkain, pahinga, at iba pa, dapat ituring na pantay ang mga sanay na gawain sa mga hindi pa sanay. Kaya't nais kong magkaroon ng konsiderasyon para sa mga bagong dating hanggang sa masanay sila at magsimulang gawin ang lahat nang masigasig sa kanilang sariling kusang-loob. Mayroon ba tayong mga kapatid na para lamang sa paggawa, sa mga ubasan at olibera? Hindi sa anumang paraan; kundi upang matulungan silang paghirangin ang kanilang sariling kaligtasan. Dapat unahin ng mga nakatatanda ito, at pangalawa lamang ang mga materyal na bagay. Ang bawat mapagkumbaba at nagpapakumbabang kaluluwa, ayon sa Ebanghelyo, ay nagbubunga ng mabubuting salita mula sa mabuting kayamanan ng kanilang puso, at ang pagsaway at pagtuligsa ng ganitong kaluluwa ay mas matamis sa mga tumatanggap nito kaysa sa tamis ng isang matamis na inumin; samantalang ang puso ng mayabang ay nagbubunga ng pang-aabuso, mapait at magaspang na salita, na sinasamahan ng matitinding titig, namumulang ilog, at mabagsik na ngiti. Paano nga ba nagagaling ang nagkakasalang kapatid mula rito?

29. Manalangin kayo na mapawi ang poot ng Panginoon at ipahayag Niya sa atin kung nasaan ang kapatid natin; sapagkat ito ay nagdulot sa akin ng malaking kalungkutan at mapait na luha. Huwag ninyong isipin na ang pagtakas ni Orsisius ay walang kabuluhan, isang bagay na maliit, dahil isa siya sa mga pinakamababa. Ngunit para sa akin, ito ay isang napakalaking bagay; sapagkat namatay si Cristo para sa kanya.

48. Malapit na ang kamatayan: ihanda ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng paglilinis sa inyong sarili mula sa mga pagnanasa

48. 1) Malapit na ang kamatayan: ihanda ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng paglilinis sa inyong sarili mula sa mga hilig. – 2) Dapat kayong umunlad. 3) Iwasan ang walang kabuluhang usapan at tawanan; mas mahalín ang katahimikan; at kung magsasalita kayo, magsalita kayo ng mga bagay na kapakipakinabang sa inyo. [1, 52]

30. Araw-araw ay nagmamadaling lumilipas, dumadaloy na parang ilog na mabilis na sumusulong at hindi kailanman humihinto. At naroroon ang kamatayan. At *'sino ang taong mabubuhay at hindi makakakita ng kamatayan?'* (Awit 88:49). *'Ang tao ay parang bulaklak ng parang; ang kanyang mga araw ay lumilipas na parang anino'* (Awit 101:12; 102:15). Huwag nating gawing katawa-tawa ang ating sarili sa pamamagitan ng pagiging hindi handa kapag dumating ang mga Banal na Anghel upang kunin tayo; ngunit, na para bang tayo'y kukunin mula sa buhay na ito anumang sandali, lalo pa nating pagtuunan ng pansin ang bawat gawa, bawat kilos at bawat salita – at tayo'y manatiling handa, masigasig na naghihintay sa senyales mula sa Diyos, ang Panginoon ng lahat, upang lisanin ang buhay na ito. Kung gaganapin natin ang ating sarili sa ganitong paraan, walang kasamaan ang mangingibabaw sa atin, ni hindi rin tayo matatakpan ng kalimutan mula sa paghatol ng Diyos; hindi na tayo mag-aaway-away o magpapasiklab ng alitan; hindi tayo maghahangad ng mas mataas na karangalan sa isa't isa, ni malulungkot na hindi natin natutunan ito o iyon, hindi naitatabi sa alaala ito o iyon, o hindi nagtagumpay sa ito o iyon. Ngunit *kung 'itinuring nating pakinabang ang lahat ng ito'* (Fil. 3:8), maghahangad tayo ng isang bagay lamang—na linisin natin ang ating mga kaluluwa mula sa mga pagnanasa at maging pag-aari ng Diyos. – Sinasabi ko ito sa inyo hindi upang ipagbawal sa inyo ang pagkatuto: sapagkat hinihingi ko rin ito, at ako mismo ay nagbigay sa inyo ng detalyadong tuntunin kung ano at paano kayo dapat matuto; kundi upang ipakita na ang isang bagay ay dapat unahin, at ito ay sumunod; at na ang isang bagay ay dapat ituring na pangunahing gawain, at ito ay bilang karagdagan. Ang Panginoon na ating Diyos, na nagpapalakas sa mahina, na *'tinataas ang dukha mula sa alikabok'* (Awit 12:7) at siyang, araw-araw, binabago tayo, na mga bagong silang sa kabanalan, tungo sa pagiging *'mga taong ganap'*, punuin Niya tayo ng lakas na angkop sa ganitong pagtawag at gawin Niyang tayo'y lilitaw na mas ganap kaysa sa karapat-dapat sa ating kabyayaan.

31. Itinuturo sa atin ng Apostol na hangarin ang mas higit at higit pang kaperpeksiyunan (Col. 3:1). Huwag nating itigil, kung gayon, ang paghahangad sa kung ano pa ang kulang sa atin, kundi magsumikap tayong umunlad nang higit pa at higit pa at mapayaman sa bawat uri ng kabutihan. Kung ikaw ay isang bituin, magsikap kang maging araw; kung ikaw ay nasa loob na ng bakuran ng Diyos at nalilista sa mga nailigtas, magsikap kang maabot ang katayuan na itinalaga sa limang o sampung lungsod. Paramiin mo ang iyong talento upang ikaw ay manindigan nang mas mataas kaysa sa marami; mahalín nang lubos, at marami ang ibibigay sa iyo; maging tapat na lingkod ng Panginoon, at magkakaroon ka ng pangunguna sa lahat ng nasa sambayanan. Ang mga ito ang banal na tinig ng , nakapupukaw ng takot – at kapag naririnig mo ang mga ito, at kapag pinagninilayan mo ang mga ito – ipinapaalam sa atin nito ang kaluwalhatian na sumusunod sa kaluwalhatian.

32. Tumindig nang matatag laban sa diyablo at itaboy ang kanyang mga pag-atake sa iyo. Narinig ko na marami sa inyo ang nagpapalipas-oras sa walang kwentang usapan at, sa mga pagtitipon sa gabi, ay nagpapasasa sa biro nang hindi pinag-iisipan; gayunpaman, ito ay nakasasama kapwa sa gumagawa nito at sa mga nakikisangkot. Kung ang sinuman sa inyo ay magbiro, ang walang katuturan tawa ay agad kumakalat mula sa isa hanggang sa lahat. At nagagalak ang diyablo: sapagkat siya ang pinuno rito, at nagdulot ito ng kagalakan sa kaniya; samantalang ang Panginoon, kasama ang Kaniyang mga Banal na Anghel, ay nahihiya sa ganoong masamang pag-uugali ninyo. Katakutan ninyo ang Diyos at magpakatwiran. Kung hindi ito totoo, patunayan ninyo sa akin na ako'y nagsisinungaling, at mananahimik ako; ngunit kung ito'y totoo, magsimula kayong mag-ingat laban dito. Bakit hindi ninyo pigilan ang inyong pagiging palahaw at manahimik, na walang sinasabi hangga't hindi kayo kinakausap? Tiyak na hindi ninyo nalalaspang ang tamis ng katahimikan, na

pumupuno sa kaluluwa ng tahimik ng kagalakang higit sa anumang kagalakan: sapagkat ang ganoong tao ay may Kasamang Banal na Espiritu. Akala ninyo'y isang bagay na walang kabuluhan ito, at hindi ninyo namamalayan na dito nakapaloob ang bawat uri ng kasamaan. Sapagkat, gaya ng sinabi ng banal na si Santiago, ang dila ay *'isang di-mapigil na kasamaan, puno ng nakamamatay na lason'*, at ang sinumang makapigil dito ay isang *'perpektong tao'* (Santiago 3:2, 8). Kaya naman, huwag kayong malungkot dahil sa akin, kahit na ako'y nagpapalungkot sa inyo. Ako ay ama ninyo; at sasabihin ko sa inyo sa mga salita ni San Pablo: *'Sino ang magpapaligaya sa akin, at sabay na magdadala ng kalungkutan mula sa akin?'* (2 Cor. 2:2). Kayo ba ang nagpasiyang magsalita? – Sige; ngunit pag-usapan ninyo ang mga troparia at stichera, ikwento ang mga banal na kuwento, talakayin ang mga kapaki-pakinabang na bagay at ang mga tungkuling nasa harapan ninyo. Ngunit pag-uusap tungkol sa isang bukid o hardin ng gulay, tungkol sa isang baka o sabsaban, o tungkol sa anumang bagay na walang kinalaman sa inyo? Sino ang kailangang magtanong tungkol sa mga ganoong bagay, at sino ang makapagbibigay ng wastong sagot dito? – Ngunit biglang may nagtanong, inulit naman ng iba ang tanong – at umalis na sila, nagtsitsitan nang walang pakialam sa mundo. Mas mabuti pang umupo ka na lang sa iyong selda at manahimik. Uulitin ko: ang taong nananahimik ay may kasama ang Espiritu ng Diyos, samantalang ang kabaligtaran ay malinaw na totoo.

49. Ang tagpo ng paghihirap ng ating Tagapagligtas para sa ating kapakanan: karangalan at pasasalamat sa Kanya!

49. 1) Ang tagpo ng paghihirap ng ating Tagapagligtas para sa ating kapakanan: luwalhati at pasasalamat sa Kanya! – 2) Sa okasyon ng pagbabago ng tungkulin, isang salita para sa mga nagrereklamo tungkol dito at mga suwail. – 3) Sa salita, lahat ay handang gawin ang lahat, ngunit sa gawa ay hindi lahat ay: – isang pagsaway. [1, 53]

33. Muli tayong pumapasok sa banal at kagalang-galang na linggo ng aktibong paggunita sa Pasyon ni Cristo, at muling nalalaman natin kung ano, gaano, at para sa anong layunin ang pinagtiisan ng Panginoon ng kaluwalhatian, ang ating Diyos at Maylalang, para sa atin. At anong puso, gaano man katigas, ang hindi mababagbag at manginginig sa pag-iisip kung paanong ang Panginoon ay ipinagkanulo ng Kanyang mga disipulo, ipinasa sa mga kamay ng mga walang-batas, tinalian ng mga kamay ng mga sundalo, dinala sa harap ng hukuman, inakusahan bagaman Siya ang mismong Katotohanan, at tinawag na mapanuyo at salbahis. ang Tagapagligtas ng lahat—Pinapalo Niya ang Kanyang pisngi at tinitis ito, binubuga Niya ng laway at hindi lumalaban, tinuturan Siya ng korona ng tinik sa matinding kirot at hindi pinapagalitan ang mga bastos, sinasapihan Siya ng kulay-lilang balabal na parang hari at, gaya ng isang kriminal, tinatampaling ng isang buluhang; sa wakas, Siya ay ipinako sa krus, tinusok ng sibat, at natikman ang kamatayan para sa buhay ng lahat; ngunit makalipas ang sandali ay muling Siya'y nabuhay, binuhay din Niya tayo mula sa ating pagbagsak at itinatag tayo sa walang hanggang kabuhayan. O Panginoon, aming Diyos at Maylalang! Ano ang maibibigay namin—buhangin at abo—bilang kapalit?! Sa Iyong sukdulang mayamang kabutihan, hindi Mo hinamak ang Iyong nalalagas na nilikha, kundi nagkusa Kang dumating at iligtas kami sa pamamagitan ng halimbawa ng sukdulang at hindi mailarawang pagpapakumbaba. At ngayon, sa diwa ng kaligtasan at lakas na tinanggap mula sa Iyo, sa makasalanang at di-karapat-dapat naming mga labi ay iniaalay namin sa Iyo ang papuri at pasasalamat, na siyang pumupuno sa amin nang sagana.

34. Nagkaroon ng pagbabago sa aming mga tungkulin: ang isa ay nailipat sa ibang tungkulin, at ang isa pa sa isa pa, na pareho nilang bago. Ginawa ito alinsunod sa tuntuning ipinamana ng aming mga ninuno: sapagkat sa ganitong paraan ang pagmamahalan ng magkakapatid, pagkakaisa ng puso at pagkakaisa ng isip ay pinakamahasag na napapanatili at napagtibay. – Ngunit ang ilan sa inyo ay tinanggap ito nang walang kahirap-hirap, samantalang ang iba ay nakaramdam ng kabigatan; dahil ang mga una ay sanay nang itabi ang sarili nilang kalooban, samantalang ang mga huli ay hindi handa para rito – ang mga una ay hindi nakakabit sa anumang partikular na tungkulin at hindi alintana kung saan sila itinalaga, samantalang ang mga huli ay mas gusto ang isang tungkulin kaysa sa iba, itinuturing ang isa bilang karangalan at ang isa naman bilang nakahihiya. Gayunpaman, sa huli, ang ilan, matapos ang maikling panahon ng paghihirap, ay napagtagumpayan ang kanilang sarili at tinanggap ang kanilang bagong tungkulin, samantalang ang iba ay patuloy na tumitigas ang ulo at nananatiling matatag sa kanilang ayaw na sumunod sa bagong kaayusan. 'Para sa inyong lahat, narito ang aking mapagkumbabang salita! Ang mga tinanggap ng aming kautusan na parang galing ito sa Diyos, at, nang itabi nila ang kanilang sariling kalooban, ay kusang-loob na nagsimula sa tungkuling ipinagkaloob sa kanila, ay pinagpala, kaaya-aya sa amin at sa Panginoon, at tunay na—hindi

lamang sa pangalan—kapantay ng mga martir. Ya naman ang mga sa simula ay tinanggap ito nang may pagkasuklam at kalungkutan, ngunit di nagtagal ay mapagkumbabang lumihis patungo sa kabutihan, at ang mga ito ay nagpakita na sila ay mabubuting mandirigma, sapagkat naghandog sila ng sakripisyo ng dugo sa Diyos. Tungkol naman sa ikatlong grupo, na nananatiling suwail at gumagawa ng mga dahilan para sa kanilang sarili— —na hinihimok ng kanilang mga pagnanasa, sila ang mga apostata, na matwiran ngang sinasabing hindi sila at hindi kailanman naging kabilang sa atin.

35. Sinabi ng Panginoon: *'Hindi ang bawat nagsasabi sa Akin, "Panginoon, Panginoon," ang makakapasok sa Kaharian ng Langit, kundi ang gumagawa ng kalooban ng Aking Ama na nasa langit'* (Matt. 7:21). At muli: *'Kung iniibig ninyo Ako, tuparin ninyo ang Aking mga utos'* (Juan 14:15). Tungkol dito, sinasabi ko rin sa inyo na hindi lahat ng nagsasabi sa akin, 'Ama, Ama,' ay alagad ko, at ang nagmamahal lamang sa akin ay ang tumutupad sa aking mga utos. Huwag tayong maging pantas sa salita, kundi sa gawa, patunayan natin na tayo ay dayuhan sa ating sinasabi. Ilang ulit ko na kayong narinig na nagsasabi: 'Thuhulog namin ang aming dugo, mamamatay kami para sa inyo; kung nais ninyo, ihahagis namin ang aming sarili sa dagat; kung nais ninyo, lalakad kaming hubad; kung nais ninyo, kakain kami ng mga bato; kung nais ninyo, paputulin namin ang aming mga galamay.' Nang marinig ko ito, dati akong nagagalak at nagpapasalamat sa Diyos; ngunit nang ako'y dumating at makita kong hindi ninyo tinutupad ang inyong mga salita, ako'y umiyak at nagdaing, na sinasabi: 'Pinagpapala ako ng mga tao sa kanilang mga labi, ngunit ang kanilang mga puso ay malayo sa akin.' Hindi ko sinasabi ito sa lahat ninyo: sapagkat may mga natagpuan akong mababa ang loob, na gaya ng mga anghel ng Diyos; ngunit tungkol sa iba—hindi man lahat sa kanila, at hindi rin naman palagi—sila ang aking sinasabi. Pangkalahatan ang aking sinasabi, upang tayo'y maging walang kapintasan sa lahat ng bagay. Hangarin ninyo, nga, ang mga daan ng ating mga ninuno, na palagiang pinanindigan ng ating mga ama sa harap ng Diyos. Tularan ninyo ang kanilang halimbawa. Kung hindi kayo kikilos nang ganito, sa oras ng inyong pagpanaw ay hindi kayo ituturing na karapat-dapat sa pakikipag-sama ng mga banal na anghel, ni hindi rin kayo tatanggapin sa piling ng inyong mga ama; sapagkat kung ano ang isang tao rito, gayon din siya roon. Alam kong nais ninyong lahat na maligtas at kabilang kayo sa mga maliligtas. Kaya't maging mapagbantay tayo, at kapag tayo'y tinukso, huwag nating hayaang tayo'y mahulog; at kung tayo'y matisod, bumangon agad tayo, at kung tayo'y makatulog, magising tayo. Hindi ko kayo hinahatulan; kundi itinuturing ko kayong mga lingkod ng Diyos at mahal ko kayo sa aking puso.

50. Aral mula sa pagtingin sa mga patay: huwag mong pagtuunan ng pansin ang katawan, kundi ang langit

50. Isang aral mula sa tanawin ng mga patay: huwag mag-alala tungkol sa katawan, kundi tungkol sa langit. [1, 54] Ano ang hiwagang ito tungkol sa atin? Anong paninirahan ang naghihintay sa ating lahat? Isang kabaong na tatlong sherstins ang haba. Kinuha mula sa lupa, tayo'y babalik sa lupa: ang katawan ay nananatili rito, samantalang ang kaluluwa ay lumilipad pataas. Ano tayo noon, at ano na tayo ngayon dahil sa ating paglabag sa utos? Nagbunga ito ng kamatayan, at dahil dito tayo'y naging mortal. Makikita rin natin ang ating sarili sa ganoong paraan; sapagkat tayo rin ay mamamatay. Ano ang naghihintay sa atin? Saan tayo pupunta? Ano ang ating sasagupa? – Bakit nga ba natin pinapahalagahan nang labis ang laman na ito – atin at hindi atin, kasama at kaaway, maninirang-puri at tagapangalaga, kapahamakan at kaligtasan? Gaano man natin ito pakainin, gaano man tayo magpahinga, gaano man natin ito pahintulutang magpakasasa – hindi ba ito magiging uod at mabahong putik? Anong silbi ng pag-aalaga ko sa abo at pakikipagbaka sa alikabok? *'Ang laman at dugo ay hindi makapanahin sa kaharian ng Diyos,'* sabi ng Kasulatan (1 Cor. 15:50). Dahil dito, alagaan natin nang mabuti ang ating sarili at huwag hayaang mabuhay tayo na parang mga hayop. Kalikasan ng mga hayop na walang rason ang mahalin ang laman, punuin ang kanilang mga tiyan, magpakasasa sa mga makamundong pagnanasa, padalhan ng uhaw sa dugo, hayaang magwala ang kanilang mga katawan, at pagbigyan ang lahat ng kanilang mga pandama; ngunit para sa isang tao, na tunay na pinarangalan bilang Larawan ng Diyos at nagnanais mabuhay ayon sa paglalang sa kanya, wala sa mga ito ang angkop. Ang kanyang tungkulin ay ang pagiging anghel – pagnilayan ang mga biyayang makalangit, masdan ang mga tanawin ng paglikha, magliya sa pag-ibig sa tunay na Diyos, kamuhian ang mga demonyo, at hindi gaanong alalahanin ang katawan, na binibigyan lamang ng mga pangunahing pangangailangan nang may katamtaman at pagtitipid. Kaya't, pinamamanhian ko kayo, kumilos tayo nang may tunay na karunungan, at malalaman nating hindi tayo nagkasala sa paggawa nito, sa darating na panahon, kung kailan ang lahat ay gagantimpalaan

ayon sa kanilang mga gawa at pakikipagsapalaran—ang mga matuwid ng buhay na walang hanggan, at ang mga makasalanan ng apoy na hindi mapapatay.

51. Ang lahat sa monasteryo ay nagtatrabaho, nag-aambag ng kanilang bahagi para sa kabutihang panlahat; kaya ang lahat ng nalilikha ng monasteryo ay itinuturing na pag-aari ng bawat isa

51. 1) Lahat sa monasteryo ay nagtatrabaho, nag-aambag ng kanilang bahagi para sa kabutihang panlahat; bakit ang mga produktong ginawa ng monasteryo ay inii-angkin ng bawat isa? – 2) Ang pagkain, inumin, at alak ay iniaalok sa lahat; ngunit malaya ang bawat isa na tumanggi. – 3) Sa anong diwa ay mabuti na dagdagan ang bilang ng mga kapatid; sa anong mga layunin dapat silang tanggapin ng abbot; at kung paano nakikibahagi rito ang mga kapatid; tungkulin na tanggapin ang matatanda at ang mga may kapansanan. [1, 55]

1. *'Thandog ninyo ang inyong katawan,'* ayon sa salita ng Apostol, *'bilang alipin ng katuwiran sa Diyos'* (Roma 6:19). Yakapin ninyo nang higit na sagana ang banal na karunungan, at tunay na kilalanin ang anghel na dangal ng inyong kagalang-galang na paraan ng pamumuhay. Sa katunayan, nalalaman na ninyo ito at lubos na isinuko ang inyong sarili sa Diyos nang may kababaang-loob, at masigla ninyong isinasagawa ang inyong pang-araw-araw na gawain sa inyong espirituwal at pisikal na pagsisikap: sapagkat kapwa ito ay pantay na kapaki-pakinabang at magkakaugnay. Ang isa ay nagbabasa, ang isa nama'y nananalangin; ang isa ay nakaupo sa bahay na naghahabi, ang isa nama'y nagtatrabaho sa labas; ang isa ay naghuhukay ng ubasan, ang isa nama'y naghahanda ng mga taniman; ang isa ay abala sa mga lakad, ang isa nama'y gagawa ng karpinterya; at walang tamad, walang nakaupo na nakatikom ang mga kamay, kundi lahat ay nag-aambag ng paggawa ayon sa kanilang lakas. Sa aking pananaw, hindi dapat hamakin ang tagapagbantay na nagbabantay sa mga pumapasok, o ang hardinero na nag-aalis ng mga ibon: sapagkat ang bawat isa sa kanila ay nag-aambag sa buong katawan, na nasa mapagkumbabang katungkulan ng isang paa o isang daliri. – Tayo'y iisang kaluluwa, iisang kalooban. Kaya't palagi nating gampanan ang ganitong pamumuhay; at huwag maghiwalay ang sinuman sa pakikipagtulungan at sama-samang paghihirap kasama ang kapatiran. Banal ang inyong mga kamay; ang inyong paggawa ay handog at sakripisyo sa Diyos. At hindi ba't tama ang sinasabi ko? Hindi ba't pinapakain ninyo ang matatanda? Hindi ba kayo nagbibigay sa mga manlalakbay ng tinapay, gulay, isang tasa ng *'malamig na tubig'* o alak, at lahat ng iba pang bagay na mayroon sa monasteryo? Hindi ba ninyo tinatanggap ang mga kaibigang bumibisita? Hindi ba ninyo binibigyan ang inyong sarili? Hindi ba ninyo kami binibigyan din? – Ano pa nga ba ang lahat ng ito, kung hindi isang handog sa Diyos? Sapagkat nasusulat: *'Mabait na kalooban ang hinahangad ko, hindi handog'* (Mateo 9:13). Kayo ang nagpapakita ng awa kapag may ibinibigay mula sa monasteryo. Sapagkat kapag nagagawa ito, hindi ako ang nag-iisang nagbibigay, kundi tayong lahat ang nagbibigay, maging pera, damit, o anumang iba pa. Kayo ang aking mga anak at aking mga katuwang sa lahat ng sa akin, kapwa espirituwal at pisikal. Nananabik ang puso ko sa inyo, at *'hindi kayo nakakulong sa aking dibdib'* (2 Cor. 6:12). Yakapin ko ang bawat isa sa inyo ng espirituwal na pag-ibig, naaawa ako sa bawat isa sa inyo, at nagsusumikap akong painitin at aliwin ang bawat isa sa inyo. Alamin ninyo ito: kung sinuman ang laban sa sinuman, laban sa akin siya; sapagkat siya ay ako. Kaya, magkaroon nawa ng kapayapaan sa pagitan ninyo, at espirituwal na pag-ibig, at paggalang sa isa't isa, at pagtutulungan. Parangalan ninyo ang pinakamababa na parang pinakadakila at pinakamahalaga, gaya ng pagparangal ninyo sa akin, at sundin ninyo sila sa lahat ng bagay nang may paggalang at pag-ibig; sapagkat ang sinumang hindi sumusunod ay hindi anak ko.

2. Patibayin ninyo ang inyong sarili nang maaga sa pamamagitan ng espirituwal na pagkain, isinasagawa ang mga inatasang serbisyo at banal na panalangin nang may pagkamayagap at sigla; at pagkatapos, dahil sa paghihirap ng gawain, sa pamamagitan ng pisikal na pagkain—tinapay, lutong gulay at alak sa itinakdang sukat. Ito ay para sa mga hindi malusog. Tungkol naman sa mga nagnanais na huwag uminom – purihin ang Panginoon! – hayaang huwag silang uminom. Ngunit huwag manghiya ang umiinom, na para bang siya ay nagkukulang; at huwag namang magmalaki ang hindi umiinom, na para bang gumagawa siya ng isang dakilang bagay: sapagkat *'ang pagkain ay hindi magdudulot sa atin ng pabor sa Diyos'* (1 Cor. 8:8), lalo na kung ipagmamalaki natin ito. Sino ang magtatanggi na ang pag-inom ng alak ay hindi angkop para sa mga kabataan? Gayunpaman, kapaki-pakinabang para sa lahat na magpigil sa alak, lalo na para sa mga malalakas ang pangangatawan. Ako naman, sinadya kong pinapayagan ang ilang tao na uminom ng alak, alinsunod sa tuntunin, upang mapababa ang kanilang pag-iisip – hindi magpakailanman, kundi pansamantala.

3. Alam ninyo na halos araw-araw ay may mga taong lumalapit sa amin na nagnanais pumasok sa aming monasteryo. Ngunit hindi ko tinatanggap ang lahat: sapagkat hindi ko iniisip na dapat mas marami kayo

rito kaysa sa ibang mga monasteryo, at hindi rin ako nagnanais magmalaki tungkol dito, bagaman may kayabangan ako. Nais naming dumami kayo, ngunit para sa kaluwalhatian ng Diyos at ayon sa Kaniyang kalooban. Yaong mga nagtipon sa marami sa iisa ay tiyak na nag-aalay ng mas malaking papuri sa Diyos, ngunit tanging kapag tinipon nila sila sa Kanyang pangalan. Hindi ko rin naman hindi alam na kung ang Diyos ay nagagalak sa isang makasalanang nagsisi, hindi pa ba Siya lalo pang magagalak sa marami? At kung Siya ay naroroon sa dalawa o tatlong nagtipon sa Kanyang pangalan (Mateo 18:20), hindi pa ba Siya lalo pang maninirahan sa gitna ng isang pulutong? Ngunit, dahil batid ko ang aking sariling kahinaan at maraming pagnanasa, hindi ko inaangkin ang karapatan na mamuno sa marami, kung hindi ko nga kayang pamahalaan ang aking sarili. At dahil lamang sa utos na nagsasaad na ang sinumang lumalapit ay hindi dapat itaboy (Juan 6:37) – at ang isa pa: *'Pabayaang lumapit sa akin ang maliliit na bata, sapagkat sa kanila ang kaharian ng langit'* (Lucas 18:16)—pinapababa ko ang aking sarili at tinatanggap ko ang mga sanggol, mga binata, matatanda, mga may-asawa, mga walang-asawa, mga malulusog, mga may kapansanan, mga pilay, at mga buntot. Ginagawa ko ito hindi sa aking sariling kagustuhan, bilang isang gumagawa ng isang dakilang bagay, kundi bilang isang lingkod na obligado na gawin ito, alinsunod sa mga banal na Ama; upang, kung hindi ko ito ginawa, mahahanap akong may sala sa paglabag sa utos. Ano ang masasabi ninyo? Sang-ayon ba kayo sa akin, at handa ba kayong makilahok dito? – Oo, o hindi? – Sagutin ninyo ako nang paisa-isa, upang lalo akong mag-alab sa usaping ito: sapagkat ang bunga ng inyong pagsusumikap ang siyang pinagkakanan at pinagyayaman nila; o mas mabuti pa, ito ay isang biyaya mula sa Diyos, *'na nagbibigay ng pagkain sa bawat buhay na nilalang'* (Awit 144:17), *'na naghahain ng pagkain para sa mga hayop at para sa mga batang uwak na tumatawag sa Kanya'* (Awit 146:9), at sinabi Niya: *'Tumingin kayo sa mga ibon sa himpapawid: hindi sila nagtatanim o mag-aani, subalit pinapakain sila ng inyong Ama sa langit'* (Mateo 6:26). Gayunpaman, nagtitiwala ako sa iyong mabuting kalooban; umaasa ako na magkakasama nating masigasig na tutuparin ang lahat ng mga utos at hindi tayo matutuklasang karapat-dapat sa kaparusahan sa anumang paraan. Sapagkat kung hindi ko tinatanggap ang matatanda o binibigyan ng pahinga ang mga may kapansanan, matuturing akong nagkasala sa paglabag sa batas—hindi lamang sa isang utos; sapagkat ang mga utos ay bumubuo ng isang walang putol na kadena, ang bawat isa ay nakadepende sa susunod, at ito ay pareho ring naaangkop sa kanilang pagtupad at paglabag. Sapagkat kung lalabagin natin kahit isang utos, tatawagin tayong 'ang pinakamaliit' sa Kaharian ng Langit (Matt. 5:19); at ang matawag na 'ang pinakamaliit', ayon kay San Krisostomo, ay walang ibang kahulugan kundi mahulog sa walang hanggang paghihirap. – Kaya't tanggapin natin ang mga bata, ang matatanda, at ang mga may kapansanan; at ang mabuting Diyos ay hindi tayo hamakin, kundi ibibigay Niya sa atin ang lahat ng ating kailangan, para sa ating mga kaluluwa at katawan, gaya ng ating natanggap na mula sa Kanya mula pa noong unang araw hanggang ngayon.

52. Magpatuloy ang pag-ibig sa kapwa; nawa'y kayong lahat ay maligtas sa pamamagitan ng paglilinis ng inyong sarili; iwasan ang walang kabuluhang usapan at tawa; sumasakit sa akin ang makarinig na may mga kamalian sa inyo

52. 1) Manatili ang pag-ibig sa kapwa; sana kayong lahat ay maligtas sa pamamagitan ng paglilinis ng inyong sarili; iwasan ang walang kuwentang usapan at tawa; sumasakit sa akin ang marinig na may mga pagkakamali sa inyo. – 2) Huwag magpalitan ng pagkain nang walang pahintulot ng mga nakatatanda; ito ay isang tukso: ang sinumang hindi sumunod ay makakatanggap ng parusa, hindi dahil sa galit, kundi dahil sa pag-ibig. – 3) Nais ba ninyong maging walang kapintasan sa lahat ng bagay sa lahat ng oras? Alalahanin ninyo ang kamatayan. [1, 56]

4. Huwag ninyong hayaang tratuhin nang masama ang isa't isa, kundi ipakita ang malusog na kompetisyon at wastong pagmamahalan bilang magkakapatid. Sinasabi ko ito sa pag-asang tayong lahat ay maliligtas. Sapagkat ang ating Panginoong Jesucristo ay nagsasabi: *'Hindi kalooban ng Aking Ama sa langit na ang sinuman ay mapahamak'* (Mateo 18:14). Kaya, sana'y kayong lahat ay maligtas; para rito, magsikap at magpunyagi ang bawat isa na iharap ang kanilang sarili sa Dios na malinis, gaya ng pagkalikha sa kanila noong una, na may dalang wangis ng banal na larawan. Huwag kayong maging mapag-away, at huwag magpalubog sa walang-kwentang usapan; kapag nagtitipon kayo sa gabi, huwag magpadala sa tawa, at kapag nagtatrabaho kayo nang magkakasama, huwag gawin ito sa paraang magtutulak sa isa't isa sa kasalanan. *'Naniningil ang aking sinapupunan sa loob ko, at ang mga damdamin ng aking puso'* ay nasa di mapigil na kaguluhan, sabi ng pinakamahusay magsalatang Jeremias (4:19) sa kaniyang banal na mga salita. Narito, ako, na marumi at kaawa-awa, ay nananaghoy sa inyo: sinasakupin ako ng nakamamatay na karamdaman, at

tinatablan ako ng mga palaso ng kaisipan, kapag naririnig kong nagkakamali kayo. Katakutan ninyo ang kakila-kilabot na Diyos, mga anak ko, at huwag ninyong sirain ang inyong matagal na pakikibaka at pinagpalang paggawa dahil sa anumang kapabayaang. Natapos na natin ang isang dakilang paglalakbay: mababangga na ba tayo sa daungan mismo? Nakabyahe na tayo ng mahabang landas: matutulog na ba tayo sa pintuan ng mga tahanang banal? Unawain ninyo ang sinasabi ko: sapagkat binigyan kayo ng Diyos ng pagkaunawa. *'Magpakalakas kayo ng loob, at palakasin ninyo ang inyong puso'* (Awit 30:25). Pagsikapan ninyo nang mabuti – at isuot ninyo ang inyong pagpapakumbaba. Huwag ninyong sundin ang inyong sariling kalooban, at dahil dito ay huwag ninyong pabayaang ang pagtupad sa aking mga tagubilin nang may kagalakan. Sapagkat kung sinuman ay papatayin ang sariling kalooban, kung gaano man kabigat ang pasanin na inilagay sa kaniya, hindi siya tumatanggi, ni hindi rin niya ito pinababayaang, ni hindi rin niya ito nararamdamang pasanin, kundi kusang-loob siyang sumusuko at sumusunod, sumasang-ayon at hindi sumasalungat, gaya ng isang hayop na walang sariling isip na nakatali sa kaniyang panginoon, ayon sa salita ng Kasulatan (Awit 72:22). Suriin ng bawat isa sa inyo ang sarili upang makita kung nasaan kayo pagdating sa pagsunod. Higit pa rito, nakikita ko rin mula sa panlabas na pag-uugali kung ano ang nasa loob. Ayon kay San Doroteo, ang taong walang sariling kalooban ay itinuturing na kanyang tungkulin ang anumang nagagawa sa monasteryo – at ang ganitong tao ay laging payapa. Ngunit ang sinumang hindi ganito ay tila pagod at nababahala, hinihila ng kanyang sariling mga pagnanasa rito't roon, nahihikayat ng isang bagay at pagkatapos ay ng iba pa, at nagpapalit-palit ng anyo. Nawa'y wala ni isa man sa atin ang ganoong tao; kundi maglingkod tayong lahat sa Diyos nang may malinis na puso, sa isang diwa. Sapagkat kung ako'y isang bagay at ikaw ay iba, magkakaroon ng alitan at pagkakabahagi. Ngunit kung mabuti ang sinasabi ko sa inyo, bakit kayo nakikipaglaban sa akin? Bakit ninyo ako pinahihirapan at pinababala?

5. May nais akong ipaalala sa inyo, mga kapatid—bakit hindi ninyo tinutupad ang isa sa aking mga utos, gaya ng ginagawa ng iba? Bagaman tila maliit na bagay lamang ito, ang paglabag dito ay sumisira sa lahat ng inyong dakilang birtud. At bakit nga ba natin sasabihin: 'Ang munting utos na ito ay dakila'? Ang bawat utos ng Diyos ay dapat sundin, at ang bawat pagsuway ay nararapat na maparusahan. Maraming ulit ko nang sinabi, nang may mahigpit na babala, na hindi pinahihintulutan ang sinuman sa inyo na magpasa ng anumang bagay sa iba, maging pagkain o inumin. Ito ay eksklusibong karapatan ng aking sarili, ng tagapangasiwa, ng katulong na tagapangasiwa, ng tagapangalaga ng bodega, o ng iba pang nakatataas na opisyal na aking pinagkalooban at patuloy na pinagkakalooban ng mga tagubilin tungkol sa bagay na ito. Kaya't muling pinatitibay ko na, simula ngayon, ay walang sinuman ang dapat gumawa nito: ito ay napapailalim sa anumang uri ng parusa, gaya ng lihim na pagkain. Mag-ingat kayo, samakatuwid, na huwag mahulog sa kasalanang ito dahil sa kapabayaang. Pinapahiya ninyo ang isa't isa nang walang mabuting bunga at natatablan kayo ng takot sa bagay na hindi dapat katakutan. Sinasabi ninyong ayaw ninyong makasakit ng damdamin ng isang kapatid, subalit sa halip ay nasasaktan ninyo ang Diyos at ako, na hindi karapat-dapat. Kawawa ang ganitong 'konsensya' ninyo! Tanda ito ng magaan na pag-iisip, kakulangan ng pag-ibig sa Diyos, pagpapaligoy-ligoy, at laman-na-laman na pakikipag-isa. Masabi ko pa nga na, kahit anghel pa man ang isang tao, huwag kayong tumanggap ng anumang bagay mula sa kaniya. Pagkatapos ng lahat, madalas kayong tumatanggap ng gulay bilang biyaya: hayaang kumain ang lahat nito; ngunit kung may hindi makakain nito, ibalik niya ito sa tagapangasiwa, o, kung nais niyang ipasa ito sa iba, ipaalam niya ito sa tagapangasiwa. Ang sinumang kumikilos nang ganito ay hindi bukas sa pagpuna. O hindi mo ba alam na nagdudulot ito ng hindi angkop na pagkakaibigan? O baka ipinapasa mo ang mga ito sa mga taong mayroon kang maruruming damdamin. Ngunit kahit na wala namang ganoon, hindi ba nakatutukso ang mismong gawa? At hindi ba nagdudulot ito ng mga bulung-bulungan at sama ng loob kapag ang isang tao ay tumatanggap nito habang ang iba ay nakamasid lamang? Sa lahat ng paraan, maaaring maisip ng huli na hindi siya minamahal. Kung, gayunpaman, sasabihin mo na nagbibigay ka nang wala ang kabilang tao, kailangan mong maghanap ng espesyal na oras at lugar para dito; at sa ganitong paraan ay pinapalago mo ang mga lihim na alyansa at konsultasyon. – Ngunit ano ang sinasabi ni San Basil na Dakila? – Na ang pagpapalitan ng tingin at pagbulong sa tenga ng iba ay nagbibigay sa kapwa ng dahilan upang isipin na may masamang balak na nagaganap.⁸⁴ Kaya, hindi ka kailanman pinapayagang gawin ito (ibig sabihin, magpasa ng pagkain sa iba) nang hindi nalalaman ng mga itinalaga para rito. Ang sinumang mapatunayang nagkasala rito ay paparusahan. Gayunpaman, huwag mong isipin na ito ay dahil sa galit o inis. Hindi, ginawa ko ito at ipagpapatuloy ko pa,

⁸⁴ Bahagi 5. Kabanata 3 tungkol sa pag-aascetismo, p. 82.

na hinihimok ng pagmamahal ko sa iyo. Sa ganito, hinahangad kong tularan ang Panginoon, na pinatotohanan ng Apostol: *'Pinapagalitan ng Panginoon ang mga iniibig Niya, at pinaparusahan Niya ang bawat anak na tinatanggap Niya'* (Heb. 12:6), – at sa mismong Apostol na ito, na nagsasabi tungkol sa kanyang sarili: *'Sino ang nagpapaligaya sa akin, maliban sa pagdadala ng kalungkutan mula sa akin?'* (2 Cor. 2:2).

6. Nais mo bang maging walang kapintasan sa lahat ng oras at sa lahat ng bagay? – Alalahanin mo ang kamatayan, ang paghihiwalay ng kaluluwa sa katawan, ang presensya ng mga Anghel (sa oras ng kamatayan), ng mahabang paglalakbay at pananatili (sa pamamagitan ng mga paghihirap ng kabila), ng pakikipagtagpo sa Panginoong Diyos at ating Tagapagligtas na si Jesucristo, ng kakila-kilabot na paghuhukom para sa lahat ng ating mga gawa, ng walang hanggang pagdurusa, ng Kaharian ng Langit at ng di-mailarawang mga biyayang ipinangako roon.

53. Ako'y paalam na, ngunit iniwan ko sa inyo ang aking kaluluwa; magpatuloy kayo, kahit wala ako, na gaya ng inyong pagiging kasama ako

53. 1) Ako'y paalam na, ngunit iiwan ko ang aking espiritu sa inyo; magpatuloy kayo, kahit wala na ako, gaya ng inyong ginawa noong ako'y kasama pa ninyo. – 2) Mga tagubilin sa katiwala. – 3) Mga aral para sa mga kapatid sa okasyong ito. [1, 57]

7. Habang nagpaalam ako sa inyo pansamantala, iniwan ko ang aking espiritu sa inyo, at iniaalay ko kayo sa mga panalangin ng aking Ama at ng inyo, na may kakayahang panatilihin kayong matatag at hindi matitinag magpakailanman. Nasa inyo ang mga utos ng Panginoon at ng ating Diyos, ang mga tradisyon ng ating mga banal na ninuno, at ang aking mapagkumbabang mga tagubilin at himig. *'Maging maingat kayo kung paanong kayo'y lumalakad, hindi bilang mga mangmang, kundi bilang mga matatalino'* (Efe. 5:45), upang maging parang hindi ako nawawala sa inyo, kundi kasama ko kayo. Ang pagkawala ng isang guro ay nagdudulot ng kagalakan sa mga huwad na alagad, ngunit kalungkutan sa mga tunay. Kayo, na karapat-dapat sa Diyos, ay mamuhay nang banal at matuwid; at sana'y magpatuloy kayo rito. Malinaw na sinasabi ng Panginoon sa Ebanghelyo: *'Mapalad ang alipin na, pagdating ng kanyang panginoon, ay matagpuan niyang ginagawa ito'*, gaya ng iniutos sa kanya (Matt. 24:46). Hindi kami karapat-dapat na sabihin sa inyo ang mga salitang ito; gayunpaman, upang patatagin kayo sa mabuting pamumuhay, napilitan kaming magdagdag ng isang bagay na lampas sa aming sariling pagkaunawa. Nawa'y kapag ako'y bumalik, matagpuan ko kayong naghahanap pa rin sa Diyos, at nagkakaisa sa pagkakasundo, sa pagkakapareho ng pag-iisip at sa pagkakaisa ng puso.

8. Alam ninyo na si Satanas ay may maraming tukso, at ngayon ay panahon ng tagsibol, kapag kaaya-aya ang mga araw. Ingat na huwag tumama sa sinuman sa inyo ang palaso ng kasalanan. At una sa lahat, ikaw, anak ko, na pumalit sa akin sa pamumuno sa mga kapatid, maglingkod ka sa kanila sa lahat ng bagay, ipakita mo sa kanila ang habag, tugunan mo ang kanilang mga pangkaisipang pangangailangan sa aking lugar, mahigpit na sundin ang mga tuntunin tungkol sa pag-awit ng mga awit at mga panalangin, pahintulutan ang isang bagay kapag maaari, ipagbawal ang iba kapag kinakailangan; huwag kang maging masyadong maluwa o labis na mahigpit, kundi sa pamamagitan ng pagsasama ng dalawa sa lahat ng bagay, kumilos para sa kabutihan sa pamamagitan ng pareho; makiramay sa mga maysakit, makibahagi sa dalamhati ng mga nagdadalamhati, at tulungan ang mga nagpapagal. Naririnig mo ba kung ano ang sinasabi ni Pablo, ang dakilang guro ng sansinukob: *'Sino ang mahina, at hindi ako mahina? Sino ang natitisod, at hindi ako nagagalit?'* (2 Corinto 11:29). Naiintindihan mo ba ang sinasabi ko? Nawa'y ipagkaloob sa iyo ng Panginoon ang karunungan sa lahat ng bagay. Ngunit mayroon ka ring ating karaniwang Ama; sundin Mo ang Kanyang banal na mga payo at mga utos sa lahat ng bagay. *'Ilabas ang karapat-dapat mula sa hindi karapat-dapat, ayon sa sasabihin ng Aking bibig,'* sabi ng Panginoon sa Kanyang banal na Salita. Ang namumuno sa isang dakilang kapatiran ay tatawaging dakila sa langit, kung marilag niyang pinamamahalaan ang mga nasasakupan niya. Ano ang sinasabi ng Panginoon sa banal at dakilang Pedro? *'Kung iniibig mo Ako nang higit pa sa mga ito, pastulan mo ang Aking mga tupa'* (Juan 21:15 at 9).

9. Kayo ang mga tupa ni Cristo, mga anak ko at mga kapatid. Nananalangin ako sa inyo sa ngalan ng ating Panginoong Jesucristo, na ibinigay Niya ang Kaniyang sarili para sa ating mga kasalanan, na sumunod kayo sa nakatatanda na namamahala sa inyo; huwag magsalungat ang sinuman sa kaniyang mga utos: sapagkat ang sinumang sumasalungat sa kaniya ay sumasalungat sa utos ng Diyos. Magkakaroon siya ng katulong; sundin ninyo siya rin, at huwag ninyong hamakin dahil sa kanyang kabataan; sapagkat ang katandaan ay hindi nakasalalay sa bilang ng taon, sabi ng banal na Kasulatan (Kawikaan 4:8). Ngunit ang sinumang nakamtan

ang karunungan ng katandaan ay tunay na isang nakatatanda. Maging kayong lahat ay matalino; maging kayong lahat ay nakatatanda sa pagkaunawa; huwag magpakatawang-bata sa kaalaman ang sinuman, kundi *'unawain kung ano ang kalooban ng Diyos—ang mabuti, kaaya-aya at ganap'* (Roma 12:2), at mamuhay ayon sa patnubay nito.

54. Pakaluguran ang Diyos; alagaan ang isa't isa, huwag maghanap ng sariling kaluguran; huwag magpakatatatalino sa sarili ninyong paningin; maging magkaisa kayo sa pag-iisip

54. 1) Pagsikapan ninyong akayain ang Diyos; magmalasakit kayo sa isa't isa, hindi sa inyong sarili; huwag kayong maging makasarili; maging magkakaisa kayo. – 2) Ang buhay monghe ay nangangailangan ng paggawa, lalo na ng kababaang-loob; may pahinga sa hinaharap, ngunit dito rin ay may bunga ng paggawa; at lahat ng mga monasteryo ay nabubuhay sa pamamagitan ng paggawa; mabuhay nang payapa, mapagpakumbabang sumusuko rito, saan man kayo magpunta. – 3) Pumanaw na si Brother Pachomius; alalahanin ninyo ang kaniyang mga birtud: ang kaniyang kababaang-loob, ang kaniyang pagpipigil sa sarili, ang kaniyang pagtawa na halos ngiti lamang—at minsan pa nga, paminsan-minsan lang... ang kaniyang pagkamayap... at tularan ninyo ang kaniyang halimbawa. Nagpapasalamat ako sa Diyos, na nagbubuhay ng mga karapat-dapat na tao sa gitna natin. [1, 59]

10. Alam ninyo na ito ang hinihingi ng Diyos sa atin: na mamuhay tayo sa paraang kaaya-aya sa Kaniya, na ilalagay natin ang ating sarili sa ilalim ng pagtitimpi sa sarili sa kasalukuyang panahon, sa pag-asang makamtan ang buhay na walang hanggan. Kaya't katakutan ninyo ang Siyang kakila-kilabot sa Kaniyang mga paghatol, at magpakita kayo ng kabutihan sa isa't isa; huwag ninyong unahin ang inyong mga laman na pagnanasa sa ibabaw ng lahat, na hinihila ang isa't isa sa inyong mga pagnanasa. – Nalaman ko na palaban kayo sa inyong mga pagtatalo sa pagitan ninyo, hindi nag-iisip o naghahanap ng kapakinabangan para sa lahat, kundi sumusunod sa anumang hilig ng bawat isa para sa kanilang sariling kasiyahan. At sa ganito, hindi ninyo tinutupad ang utos ng mga Apostol na magmalasakit sa isa't isa bilang mga miyembro ng isang katawan (1 Cor. 12, 25–26). Kung kayo'y magkasundo sa mabuti, mabuti ang inyong kalagayan; ngunit kung kayo'y nahahati sa pag-iisip, at dahil dito'y makasarili at marunong sa sarili ninyong paningin, kayo'y napapasailalim sa propetikong *'Sa aba!'* Sapagkat ang napakatalas magsalitag Isaias ay nagsasabi: *'Sa aba ng mga marunong sa kanilang sariling mga mata, at matatalino sa kanilang sariling paningin'* (Isa. 5:21). Mabuting mabuhay ang taong hindi matigas ang ulo sa anumang bagay, at hindi nagsasalita o kumikilos ayon sa sarili niyang pagkaunawa o pasya, kundi ayon sa pangangailangan. Kung ganoon kayo, hindi kayo mag-aaway sa isa't isa, hindi rin ninyo papayagan ang anumang pagtatalo sa inyo, ni ang kayabangan, ni ang pang-iinsulto. Ilan lamang ang mga mananampalataya sa Jerusalem noong una; gayon pa man, ayon sa nakasulat, sila ay nagkakaisa sa puso at isip, at wala sa kanila ang may sariling pag-aari, ni pagnanasa man o kayamanan.

11. Mga anak ko! Ang buhay ng isang monghe ay maraming aspeto at mabigat; nangangailangan ito ng pawis at pasensya, ngunit higit sa lahat, ng kababaang-loob. Ayon sa mga Banal na Ama, ang siyang nagtataglay ng birtud na ito ay ligtas sa pagbagsak, at, tulad ng pinong ginto, na angkop sa anumang gawain, ay napakahalaga. Alam kong nagsusumikap kayo hanggang sa pagkapagod sa inyong mga tungkulin. Nawa'y ipagkaloob sa inyo ng Panginoon ang awa at isang biyayang buhay, pagkatapos ninyong mamuhay dito, sa buhay na darating. Ngunit kahit dito ay nakikita natin ang bunga ng ating pagsusumikap, na nagbibigay sa atin ng aliw at kapahingahan para sa ating mga katawan. Maging tiyak na hindi lamang tayo, sa pamamagitan ng ating paggawa, ang nakakakuha ng kinakailangan para sa buhay; kundi pati ang bawat monasteryo ay pinananatili ang buhay nito sa pamamagitan ng paggawa at pawis. Sapagkat maaari ba nating gawing hindi totoo ang Salita ng ating tunay na Diyos, na nagsabi sa ating mga ninuno: *'Sa pawis ng iyong noo kakainin mo ang iyong tinapay'* (Gen. 3:19)? Hindi kailanman. Ang taong mapagkumbabang sumusunod sa batas na ito ng buhay ay naglalakad nang matuwid sa daan ng Diyos. Nasa inyo ang pagpapala ng ating ama bilang aliw at lakas para sa inyo. Nasa inyo rin ang taimtim na panalangin ng aking pagkamapagkumbaba, na sa pamamagitan nito, bagaman hindi karapat-dapat, Araw-araw kong ipinamamanhid ang mapagkawangawang Diyos na kayo'y mapangalagaan sa pagkakaisa, pagtitiis, kabaitan, at pag-ibig sa isa't isa, upang, pagdating ng panahon na ang bawat isa sa inyo ay lisanin ang katawang ito, kayo'y makatawid, na may malinis na budhi at may mabuting pag-asa, mula sa buhay na ito patungo sa susunod at doon ay tanggapin ang inyong walang hanggang at mapalad na gantimpala.

12. Kahapon ay pumanaw ang kapatid nating si Pachomius. Alalahanin ang mga birtud ng taong ito, kung gaano siya kababa, at kung gaano kalalim ang kanyang pagsasanay sa pagpipigil sa sarili: sapagkat

sinasabi ng ating ama na noong siya ay hardinero, bukod sa inihahain sa pagkain, hindi niya pinapayagan ang sarili na humawak kahit sa pinakamaliit na prutas; at ayon sa narinig ko sa iba, hindi rin siya kumakain sa hardin ng mga inilagay para sa pagkain sa labas ng oras ng kainan, baka may maghinala sa kanya ng kasakiman sa pagkain. Alam din nating lahat na hindi siya kailanman tumawa at hindi lumampas sa isang ngiti, palaging pinananatili ang mahigpit na pagpipigil sa sarili at isang matatag na pag-uugali. At siya ay tunay na isang walang pagod na lingkod ng Diyos, na naglilingkod, gaya ng inyong nalalaman, araw at gabi – siya ay pumanaw nang may kagalakan. Huwag ninyong tigilan ang pagbibigay-pugay sa kaniya nang may sukdulang paggalang. Ngunit magsikap din kayong tularan ang kaniyang mga birtud, upang ang bawat isa sa inyo, pag-alis ninyo rito, ay makapag-iwan ng mabubuting alaala at isang halimbawang nakapagpapatibay ng diwa para sa buong kapatiran; sapagkat nasa kapangyarihan ninyo na tukuyin kung paano ninyong nais na maalala kayo pagkatapos ng inyong pagpanaw. Kung ninanais ng isang tao na parangalan bilang pinagpala, isang santo, isang kagalang-galang, o sa anumang ibang pangalan, posible ito para sa kaniya kung ihahanda niya ang kaniyang sarili nang naaayon habang narito pa; at walang hindi malalampasang hadlang dito, walang imposibilidad, gaya ng ipinapakita ng mga halimbawa ng mga taong ninais ito at napatunayan ang kanilang sarili na ganoon. Nais din ninyong matawag na pinagpala, parang anghel, at kaaya-aya sa Diyos; at magiging sa atin ito kung pipigilin natin ang ating sariling mga pagnanasa, kung sasabikin natin ang ating sarili na gawin ang bawat mabuting gawa, at kung pipiliin nating maging mapagkumbaba sa lahat ng bagay. Tiyak na ganoon kayo at mananatiling ganoon – at marami sa inyo ang iniaalay sa aming monasteryo bilang mga marangal na handog sa Diyos. Puno ako ng paghanga at ng bawat kaginawan na ipinagkaloob sa akin ng Diyos, sa kabila ng aking labis na kakulangan sa karapat-dapat, ng mga kapatid na gaya ninyo, – masasabi ko pa nga – na sa anumang paraan ay hindi nahihigitan ng mga nauna, kundi, sa parehong antas, ay tinalikuran ang mundo, nagsumite sa pagsunod, at inialay ang kanilang sarili sa pangalan ng Diyos hanggang sa kamatayan. Purihin ang Diyos, na sa mga huling araw na ito ay tumawag at naghayag ng gayong mga pinili Niya! Sapagkat sa lahat ng dako at sa buong lupa ay marami ang nagpapaligaya sa Kaniya. *'Paglingkuran ninyo ang Panginoon nang may takot, at magsaya kayo sa Kaniya na may pangininginig'* (Awit 2:11). Hanapin ninyo Siya, at makikita ninyo Siya—Siya na nagkakaloob sa inyo ng kaharian ng langit.

55. Ipinapakita Niya ang Kanyang pabor sa masigasig na manggagawa at hinihikayat silang maging masigasig kapwa sa mga espirital na gawain at sa mga tungkuling monastiko

55. 1) Ipinapakita niya ang kanyang pabor sa masigasig na manggagawa at hinihikayat silang maging masigasig kapwa sa mga espirital na pagsisikap at sa mga tungkuling monastiko. – 2) Magmadali sa inyong mga tungkulin, magpalakas ng loob sa isa't isa at huwag maghintay ng karagdagang tawag; pagtagumpayan ang inyong mga pagnanasa, at kahit pa masugatan kayo nito, hindi kayo mawawalan ng gantimpala na nararapat sa mabubuting mandirigma. – 3) Maging maawain hindi lamang sa mga tao, kundi pati na rin sa mga hayop. – 4) Ingatan ang inyong mga pag-aari – kahit mga basahan at piraso ng kahoy. – 5) Laging maging handa sa kamatayan; maglayag habang nagbabantay upang masiguro na walang tubig na makapasok... Ito ay tukso sa pamamagitan ng mga pandama. [1, 63]

13. Sinabi ni San Basilio ang Dakila: ang lubos na mabuting Diyos ay nagkaloob sa atin ng kaloob ng pananalita upang maipahayag natin sa isa't isa ang mga payo at kaisipan ng ating mga puso. At gayon, inihahayag ko sa inyo ang nasa puso ng aking kababaang-loob—na bagaman ako mismo ay aba dahil sa aking maraming kasalanan, gayunpaman, inilalayo ko ang sarili kong kahinaan at ang panganib ng aking kalagayan, at itinatutok ko ang lahat ng aking pagmamalasakit sa inyo; ako'y natatakot at nanginginig para sa inyo, at nagsusumikap sa lahat ng bagay para sa inyo. Sapagkat ang sinumang sa inyo ang higit sa lahat ay nagmamalasakit sa kanyang sariling kaligtasan ay hindi anak ko, kundi panginoon ko, guro ko at ama ko – at ako'y nagpapakumbaba sa espiritu sa kanyang mga paa; ang sinumang masigasig at masipag sa pagsasagawa ng kanyang gawain ay aking lakas at aking kuta; sinumang tahimik, mapagkumbaba at matalino, at nanginginig sa mga salita ng Diyos, ay kaluluwa ko, puso ko, isip ko. Ngunit nasasaktan ako sa mga walang ginagawa, na ayon sa banal na si Pablo (2 Tes. 3:10) ay *hindi* man 'karapat-dapat *kumain*'; gayundin sa mga tamad, mga walang gana, mga nagrereklamo, mga antok, at sa mga nahihimbing habang nagtatrabaho. Kaya't nananawagan ako sa inyo na bumangon—mga anak at kapatid ko, mga kasama at kaagapay ko sa daan patungo sa langit. At una sa lahat, ibuhos ninyo nang masigasig at matatag ang inyong sarili sa mga espirital na gawain, na nagliliyab sa sigasig na parang apoy at nagmamadali sa gabi para sa pag-awit ng mga salmo at sa panalangin sa araw; at pagkatapos ay ituon ninyo ang pansin sa mga pisikal na gawain, bumangon nang maaga

hangga't maaari at tiyakin na hindi na kayo mahuhuli ng araw na nasa kama pa, gaya ng inutos ni San Basil na Dakila; sa pinakamainit na oras ng araw, maaari kayong magpahinga sandali, ngunit isang oras na lang ang sapat, at bumangon muli agad-agad. – Naririnig ninyo ang nasusulat sa banal na mga Ebanghelyo: *'Maagang-maaga nang dumating ang mga babae sa libingan'* (Lucas 24:1); *'Maagang-maaga nang lumabas sina Pedro at Juan'* (Juan 20:24); *'sa hatinggabi'* ay bumangon sina Pablo at Silas upang manalangin (Gawa 16:25), na ginagaya ang inaawit sa mga Awit (118:62)? At ano pa ang sinasabi ni Pablo tungkol sa kanyang sarili? – *"Nagtrabaho gabi't araw upang hindi kami maging pasanin sa alinman sa inyo"* (1 Tes. 2:9). Nakikita ninyo ba? – narito ang Apostol, ang mangangaral ng Ebanghelyo, ang 'mamamangis na tao', na, matapos ang ganitong ministryo sa pamamagitan ng salita, ay lumipat sa pisikal na paggawa, na nagbibigay sa atin ng halimbawa ng isang buhay na ayon sa kalooban ng Diyos.

14. Huwag kayong maging *'mga tagapakinig ng salita na nakakalimot'* (Santiago 1:25), kundi mga tagapagganap ng batas at mga tagatupad ng ipinahayag sa atin ng banal na payo. – Magsalisi kayo, at magpalakas-loob sa isa't isa. Sino ang mas mabilis magsunod kaysa sa iba? Ang hindi naghihintay ng ikalawang salita mula sa nag-uutos. Sino ang mas dakila sa pagpapakumbaba? Ang sa unang salita pa lamang ay nagpapahiga na, humihingi ng kapatawaran, at tinitii ang bawat paninirang-puri. Kung ganoon nga kayo, lubos kong nalalaman na kayo'y nagagalak at nasisiyahan, na kayo'y pinapataas ng pag-asa ng paglayo sa makamundong bagay, at kayo'y lumilipad sa pag-asam ng kaligayahan sa langit, na nananatiling dalisay ang kaluluwa, malaya sa inggit at hindi natitinag sa mga pagnanasa: sapagkat bagaman dinaranas mo ang mga tusok at kilabot ng mga pagnanasa, sa pagiging armado ng ganoong mga espiritwal na birtud, itinatoboy mo ang mga demonyong sumasalakay sa iyo. Bukod pa rito, sino sa mga nakikipagdigma ang hindi tinatamaan ng sugat, kahit na magtagumpay pa? At paano nga ba hindi koronahan ng Hari ng Langit ang ganoong tao, kahit pa natabunan siya ng sugat, basta't hindi siya napatay ng kasalanan?

15. *'Maging mapagkawanggawa kayo, gaya ng pagkawanggawa ng inyong Ama sa langit'* (Mateo 6:36). *'Ang mga sinapupunan ng masasama,'* ayon sa nakasulat, *'ay hindi mapagkawanggawa; ngunit ang matuwid ay nagpapakita ng awa sa mga kaluluwa ng kanilang mga hayop'* (Kawikaan 12:10). Una, magpakita kayo ng awa sa isa't isa, at pagkatapos ay sa mga hayop; huwag ninyo silang pabayaang walang pagkain o inumin, kundi sa takdang oras ay bigyan ninyo sila ng kanilang pagkain at dalhin sa tubig. Ito ang pinakamalinaw na palatandaan na ang mga hayop na pangbuhat ay pag-aari ng mga monghe: kapag sila ay busog at malakas; ngunit kung hindi, hindi sila pag-aari ng monasteryo, kundi ng mga karaniwang tao—mapanira man o hangal.

16. Ipakita ninyong masigasig kayong sumusunod sa mga tuntunin ng inyong pamumuhay, hanggang sa pinakamaliit na detalye. At kung paanong masigasig kayo sa pagiging tapat sa mga tuntuning ito sa ibang bagay, gayundin ninyong sundin ang mga ito pagdating sa materyal na bagay: huwag basta-bastang itapon ang mga gulay, ni hayaang masayang ang mga prutas; huwag ninyong pagkamalian ang mga lumang basahan o piraso na hindi hihigit sa isang pyad'en, lalo na ang mga damit; sapagkat kung, ayon sa nakasulat sa Gerondika, ang isang monghe ay dapat magsuot ng ganoong damit⁸⁵ —na hindi kukunin ninuman kung ito ay iiwan sa labas ng tarangkahan nang tatlong araw, kung gayon, anong ibang damit pa ang maaaring pagkamalian habang ito ay nakasuot pa sa balikat? At sinasabi ko ito hindi lamang tungkol dito, kundi huwag mong pabayaang anumang troso, ni sunugin ito nang walang kabuluhan, ni anumang piraso ng tabla na maaaring magamit pa sa isang bagay; ni ibuhos ang alak, ni patuluin ang langis. Naku! Anong klaseng pag-uugali ito?

17. Araw-araw mong hinihintay ang iyong paglaya mula sa katawang ito. – Nang magkaroon tayo ng pagtanaw sa kakila-kilabot na mukha ng Panginoon. – Dahil dito, *'ang tinapay mo'y luha sa araw at gabi'* (Awit 41:4), at, naaalala ito, ibuhos mo ang iyong puso sa Kaniya. At pinagkakatiwalaan kong *makapasok* ka *'sa lugar ng kahanga-hangang tinitirhan, maging sa bahay ng Diyos, sa gitna ng mga hiyaw ng kagalakan'*, sa espiritwal na *'pag-uugong ng mga nagdiriwang sa langit'* (Awit 41:5). Kaya, huwag kang susuko sa kalungkutan o magambala ng iyong mga pagnanasa, kahit na labis ka nilang guluhin; kundi, nang nakataas na ang layag ng iyong kaluluwa, ipagpatuloy mo ang iyong paglalayag nang masiglang puso at magsikap kang tawirin ang malawak at bagyong-pinagbabatuan na dagat ng buhay na ito, na ginagabayan ng mga panalangin ng ating Ama. Kung, sa prosesong ito, makapasok ang masamang tubig—maging sa pamamagitan ng maliliit na bitak, sa pamamagitan ng mga pandama, sa paningin kapag nakatingin ka nang may pagnanasa, kahit hindi

⁸⁵ Ang Mga Banal na Kwento, 1846, p. 272.

sinasadya, o sa pandinig kapag nakaririnig ito ng kaaya-ayang pananalita o himig, o sa pandama ng amoy, maging mula sa bango ng pinahiran ng langis na katawan o mula sa ilang mabangong pahid, – o sa pamamagitan ng pandama ng panlasa, kapag tinatamasa ang isang masarap na pagkain, o sa pandama ng pandama, na siyang nagbibihag sa tao, kapag hinipo ang sariling katawan o ang katawan ng kapwa, sinadya man o hindi sinasadya – kung mangyari man ito, palayasin ito agad sa pamamagitan ng pagsisisi at luha. Kung masyadong humahampas ang bagyo ng pagnanasa, dapat mong ibaba ang layag, ibig sabihin, yakapin ang tunay na kababaang-loob; kung masira ang lubid—ang tibay ng pagtitiis—ayusin mo ito kaagad sa pamamagitan ng pagpapanumbalik ng lakas ng isip. Sa paggawa nito, ligtas kang makakapasok, na puno ng mga birtud, sa daungan ng buhay na walang hanggan na walang bagyo.

56. Ang mga baguhan ay nahaharap sa matitinding tukso, dahil sa mga natitirang bakas ng makasalanang hilig at gawi

56. 1) Ang mga baguhan ay nahaharap sa matitinding tukso, dahil sa mga natitirang epekto ng makasalanang hilig at gawi. – 2) Ang ating paraan ng pamumuhay ay dakila, kapwa dahil sa ating kasalukuyang taglay at dahil sa ating inaasam-asam, kung ihahambing sa buhay sa mundo. – 3) Kapag sumulpot ang mga tukso mula sa labas, o mula sa laman at mga pagnanasa, manindigan kang matatag at lumaban hanggang sa magwagi ka. – 4) Nakalista ang mga kaisipan mula sa kanan at kaliwa, at ipinapayo na labanan ang huli at kumapit sa una. [1, 64]

18. Huwag kayong magtaka kung ang ilan sa inyo ay magkamali, habang ang iba ay tuluyang lalayo sa atin, lalo na yaong nasa kanilang panahon ng pagsubok pa lamang, na kamakailan lamang pumasok sa monasteryo. Hindi nila matiis ang banayad na pamatol ni Cristo dahil sa masasamang ugali at hilig na nanatili sa kanilang kalooban – katamaran, pagkamakalamang at makasalanang gawi – kaya't sila'y bumabalik, na parang *'mga aso na bumabalik sa kanilang sarili's suka'* (1 Pedro 2:22). Hindi nagsisinungaling ang salita ng Panginoon: na maliit ang kawan na kinagigiliwan ng Kaniyang Ama (Lucas 12:32)—na iilan lamang ang pumapasok sa Kaharian ng Langit sa makiput na pasukan at sa masikip na daan (Mateo 7:13–14), na... *'kung ang sinuman ay hindi napopoot sa kanyang ama at ina, asawa at mga anak, mga kapatid na lalaki at babae—oo, pati na sa kanyang sariling buhay—hindi siya maaaring maging alagad ko'* (Lucas 14:25).

19. Dakila at kagalang-galang ang larawan ng ating anghel na pamumuhay; mapalad ang pinili ng Panginoon para rito mula sa mababang kawalan ng kabuluhan ng mundo, at siyang, nang tumakbo sa tawag ng Panginoon, ay nakamit ang pinakamataas na kaayusan ng pamumuhay, na umaasang mula ngayon ay masilayan ang Kaharian ng Langit sa pamamagitan ng paghinilay-nilay ng isip. Sapagkat sa mababang mundo ay may kadiliman at kalungkutan; at ang bawat taong pinipili ang mga bagay na walang kabuluhan, ang mga nabubulok, ang mga panandalian, at ang mga nagpapaligaya lamang sa buhay na ito, sa halip na ang walang hanggan at di-nabubulok, ang di-mailahad at di-maisip na mga biyaya, ay parang isang taong nasa labanan sa gabi: hindi niya alam o nakikita kung saan o paano nanggagaling ang mga hampas, ni kung mula saan o paano nagsasama-sama at tumatama sa kanya ang mga pabigat na kalagayan na parang mga alon. Sinumang, nang makita at maunawaan ito, ay nakawala sa pulutong na ito na nahulog sa bitag ng diyablo, ay lumilipad na parang ibon pataas at umaakyat sa bundok ng pag-iisip ng isang banal na buhay, iniinang sa ilalim niya ang mangangaso—si Satanas—na pinagtatawanan at tinatapakan, ayon sa salita ng Panginoon, na nagsabi: *'Ibinibigay ko sa inyo ang kapangyarihang lumakad sa mga ahas at alacdan, at sa lahat ng kapangyarihan ng kaaway'* (Lucas 10:19). Tahakin mo siya, nga, at yapakan ang kaniyang sari-saring ulo at ang buong mayabang at palaban niyang kapangyarihan, matapos mong isyuot ang buong baluti ng asetikong pamumuhay. Ito ang nagpapatotoo sa iyong pagiging anak sa pamamagitan ng Banal na Espiritu at siyang ginagawang mga anak ng Diyos sa inyo.

20. Huwag kang matitinag sa kahit ano mang dumating sa iyo, na siyang pagsubok sa iyong banal na pag-uugali. Huwag kang mawalan ng pag-asa kapag sumiklab ang alitan, panloob man o panlabas, kundi manindigan kang matatag sa iyong hanay hanggang sa pagdurugo, sa hindi matitinag na pag-asa na sa pamamagitan ng iyong pagtitiis ay maituring kang karapat-dapat sa mga korona. Maging matapang kayo habang nilalabanan ang mapanlinlang na ahas na nakikipagdigma laban sa inyo. Alam mo ang mga paghihimagsik ng laman; alam mo ang mga panloob na pag-aalsa na ito laban sa banal na templo, ibig sabihin, laban sa iyong birtwes na kaluluwa; alam mo ang mga takot na dulot ng mga Arabong lobo na ito, na bagaman sa panlabas ay nakasuot ng balat ng tupa, sa kalooban ay masamang tagawasak ng lahat: kilalanin sila sa kanilang mga bunga, ayon sa Banal na Ebanghelyo, at manindigan kang matatag sa iyong mga paniniwala.

21. Kapag ang mga kaisipan ng pag-ibig sa Diyos, kabanalan, paggalang, pagsisisi, pagtitiis, pag-alala sa kamatayan, ang pag-alis sa buhay na ito, ang pakikipagtagpo sa mga Anghel, ang pagharap sa Panginoon, at ang pagbibigay-panagot sa harap ng Kanyang paghuhukom ay sumibol sa iyong loob, – Idaragdag ko rito, inilalagay ang una sa huling lugar – at kapag sumulpot sa iyo ang mga kaisipan ng pagsunod, kababaang-loob, pagpapasakop ng sariling kalooban, pagtitiis sa pang-iinsulto at iba pa, kilalanin mo na ang mga ito ay mga kaisipan ng kanang kamay, mga kaisipan ng Kaharian ng Langit, na naghahanda ng daan patungo rito at samahan ka sa pag-akyat. Ang mga salungat na kaisipan dito ay – pagkamakalam, pag-ibig sa kasalanan, pagkasenswal, pagkamapangahas, walang kabuluhan usapan, labis na pagtulog, kayabangan, pagsuway, kawalan ng pananampalataya, makasariling paglilingkod – at bakit ko pa babanggitin ang bawat isa sa mga pagnanasa na ito? – *'Kung bibilangin ko sila, higit pa sila sa buhangin'* (Awit 138:18). Kaya, alamin kung ano ang nauukol sa kanan at kung ano ang sa kaliwa, lumayo ka pa sa huli at paalisin ito, labanan ito gaya ng itinuturo ni San Santiago na Apostol: *'Labanan ninyo ang diyablo, at tatakas siya sa inyo'* (Santiago 4:7); ngunit pag-isahin ninyo ang inyong sarili sa mga una, maging kaayon kayo niya, at mamuhay sa pagkakaisa sa kanya, at matatanggap ninyo ang ipinangako ng nasabing Apostol: *'Lumapit kayo sa Diyos, at lalapit siya sa inyo'* (Santiago 4:8). Huwag ninyong payagang manalo ang kapalaluan, pagkamakatarungan sa sarili, o pagkamakasariili, sapagkat itinuturing ng salita ng Ama ang lahat ng ganitong bagay bilang pinagmumulan ng bawat uri ng panlilinlang para sa baguhan. Sa kabaligtaran, laging kumapit sa pagmamahalan ng magkakapatid, pagiging payak, katapatan, paglayo sa mundo, pagtitiis, pagsunod, banal na karunungan, kabanalan at ganap na debosyon sa Diyos.

57. Nakikipaglaban tayo: Ako, bilang inyong kumander, ay hinihikayat ko kayo sa mga salitang ito: tumindig nang matatag

57. 1) Nakikipaglaban tayo: ako, bilang inyong kumander, hinihikayat ko kayo sa pamamagitan ng aking mga salita: manindigan nang matatag. – 2) Hindi maliit na bagay ang ating mga nagawa; ngunit huwag ninyong tingnan ang nakikita, kundi ang hindi nakikita, at magalak kayo: sapagkat dakila ang gantimpala. – 3) Ibinigay ng Panginoon ang Kaniyang sarili para sa atin; ibigay din natin ang ating sarili para sa Kaniya, na nananatiling matatag sa ating hanay. [1, 65]

22. Nakikipagdigma tayo, at sa isang digmaang mabigat at hindi madaling mapanalunan. Sapagkat ano ang sinasabi ng banal na Apostol? *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga makapangyarihan ng madilim na mundong ito at laban sa mga espirituwal na puwersa ng kasamaan sa makalangit na kaharian'* (Efe. 6:12). Gaya ng isang kumander ng isang pangkat militar, bago makipagsagupa sa kaaway, ay pinapasikan ng kanyang mga salita ang mga sundalo sa kanyang pamumuno at hinihikayat silang matapang na sumugod upang talunin ang kalaban: gayon din naman ako, bagaman mahina, ay may tungkulin, obligasyon, at pagnanais na gisingin at hikayatin kayo, hukbo ng Panginoon, hindi lamang sa isang pagkakataon, kundi palagi, upang itaboy ang mga pulutong ng demonyo at ang sari-saring pagnanasa ng kasamaan.

23. Ang inyong espirituwal na pakikibaka ay hindi maliit ang pagod at pawis, subalit ito ay labis na matindi, militar, mapaglaban, kamangha-mangha at higit sa makataong kakayahan. Sapagkat araw-araw ninyong tinitii, na parang nagpapadugo, ang pagpigil sa sarili ninyong mga pagnanasa; – gaya ng malalalim na sugat, mga pang-iinsulto at panlalait; – gaya ng mapagkumpitensyang ehersisyo, ang pagpataw ng pagsunod. At wala sa inyo ang pinapayagang lumampas sa hangganan ng nararapat at iniutos; ngunit kayong lahat ay sabay-sabay na pumapasok sa pakikibaka at nagtitiis ng paghihirap hanggang sa pagkapagod, pinipilit ninyo ang inyong sarili sa lahat ng paraan na gawin ang lahat ng nararapat sa mga nagpupursigi sa pananampalataya, sa gutom at uhaw, sa taglamig at hubad, sa karangalan at kahihiyan, at sa lahat ng iba pang bagay na ipinagmalaki ng Apostol (2 Cor. 6:4–8; 11:27). Ngunit magsaya, mga anak ko, magsaya kayo, na nakatutok ang inyong mga mata hindi sa nakikita kundi sa hindi nakikita, sapagkat ang nakikita ay pansamantala, ngunit ang hindi nakikita ay walang hanggan (2 Cor. 4:18), at tandaan ninyo na *'ang buhay ninyo ay nakatago kay Cristo sa Dios'* at na *'kapag si Cristo, na siyang buhay ninyo, ay lilitaw'* sa pagkabuhay na mag-uli, *'kanita kayo naman ay lilitaw'* (Col. 3:4), kung ano kayo – at magagalak kayo magpakailanman; sapagkat ang Panginoon ninyo, ang nagbibigay-gantimpala sa inyong mga pagsisikap, ay gagantimpalaan kayo para sa inyong mga pagsisikap sa laman ng walang hanggang at walang-hanggang gantimpala.

24. Manatili, aking mga panginoon at mga guro, manatili sa pag-ibig ng Diyos! At kung paanong minahal Niya tayo at ibinigay Niya ang Kanyang sarili para sa atin sa hatol ng kamatayan—isang kamatayan

sa krus—gayon din naman, sa pag-alay natin ng ating sarili para sa Kanya, magpasalamat tayo sa mapagkawangawang Panginoon sa Kanyang pagpapagkaloob sa atin nito: na, alang-alang sa Kanyang pangalan, ay ating talikuran ang lahat ng bagay na pang-mundo at mga hangarin, lahat ng pagnanasa ng laman, at lahat ng bagay na nauukol sa mundong ito. Ano naman ang iaalay natin bilang kapalit sa Diyos, na siyang nagpalakas sa atin para rito? Ano pa nga ba kundi ito: na huwag nating sirain, sa pamamagitan ng kapabayaang o kawalang-interes, ang nagawa na ; na huwag tayong mawalan ng loob sa kasalukuyan, ni matakot man lang sa hinaharap; kundi kahit pa kinakailangan pang ibuhos ang ating dugo, maging kaaya-aya at pinakanais ito sa atin. Maging matatag nga, at palakasin ninyo ang inyong sarili nang higit pa, nang higit pa nga, sa pamamagitan ng mas matinding sigasig, mas matinding lakas, sa paraang mas kahalintulad sa Diyos at may mas malaking pag-ibig sa isa't isa, mula ngayon hanggang sa katapusan ng panahon.

58. Iniisip ko ang kamatayan at ang lahat ng nangyayari sa panahong iyon, at nananalangin ako na pagkalooban ako ng biyaya upang mapadalis at hindi kailangang tiisin ang apoy; ngunit kayo, magalak habang inaasahan ang gantimpala, kahit na malungkot ang inyong kasalukuyang kalagayan

58. 1) Pinagninilayan ko ang kamatayan at ang lahat ng nangyayari sa panahong iyon, at nananalangin ako na pagkalooban ako ng biyaya ng paglilinis at hindi kailangang tiisin ang apoy; ngunit kayo, magalak, habang inaasam ang gantimpala, kahit na ang kasalukuyan ninyong kalagayan ay puno ng kalungkutan. – 2) Ito ang Kwaresma: salubungin natin ito nang may kagalakan, bilang panahon ng paglilinis at kapayapaan ng isip; huwag din nating kalimutan, higit pa rito, na ito rin ay panahon ng espiritwal na pagtatanim, at magsagawa tayo ng mabunga nitong pagtatanim; gayon pa man, sa paglalakad sa maharlikaang landas ng katamtaman sa lahat ng bagay, mas pagtuunan natin ng pansin ang pag-unlad sa kababaang-loob. [1, 66]

25. Nang maalala ko ang kamatayan ng isa sa ating kagalang-galang na kapatid, ako'y humagulgol at ang aking kaluluwa ay napuno ng dalamhati, iniisip kung ano ang magiging anyo ng pagpanaw na ito, at ng paghihiwalay at pamamaalam ng kaluluwa at katawan, ang pagdadala sa atin sa ibang lupain, ang pagpasok sa ibang landas, ang paglipat sa ibang mundo—na hindi pamilyar, hindi nasubok, hindi kilala, hindi mailahad at hindi mailarawan. Sapagkat sino ang makapagsasabi kung anong mga karanasan ang ating mararanasan doon, anong mga pagtitipon, anong mga tanawin at pangyayari? Sino sa mga lingkod ng Diyos ang ipapadala sa atin upang dalhin tayo mula rito patungong langit? At baka ang delegasyong ito ay binubuo ng masasamang anghel? Katakutan natin ang ganitong posibilidad! Sino ang bababa sa atin at sasamahan tayo sa lupain na iyon? At saan tayo papasok—sa lupain ng kapahingahan, '*sa isang kamangha-manghang tinitirhan, oo, sa bahay ng Diyos, sa gitna ng mga hiyaw ng kagalakan at papuri, at ng ingay ng mga nagdiriwang?*' (Awit 41:5). O, sa kabaligtaran, sa apoy, kadiliman, sa mga uod, at sa iba pang di-mabilang na paghihirap? Sa pagmumuni-muni nito, namamangha ako, nanginginig sa takot, at nananalangin ako na mabigyan ako rito ng pagkakataong hugasan ang aking di-mabilang na kasalanan sa pamamagitan ng luha at linisan ang aking sarili nang kaunti, bago ko maranasan ang apoy na lubos na sumisilab at walang katapusan. Samantala, ikaw, sapagkat nakikibaka ka para sa kabutihan, at makalipas ang iyong pakikinig at pagninilay dito, magalak ka, magpakalakas ka, umunlad – at mamuhay ka sa Panginoon. Bagaman nakalulungkot ang iyong kalagayan, itutok mo ang iyong paningin sa walang hanggang gantimpala at magsikap ka nang walang katamaraan o panghihina ng loob upang maabot mo ang wakas ng iyong paglalakbay.

26. Narito na ang Banal na Kwaresma, isang panahon ng kaliwanagan at paglilinis, isang panahon ng mga banal na araw! Huwag magtakot ang sinuman, huwag maging tamad ang sinuman. Tunay na matamis sa panahong ito ang debosyon, ang pagninilay sa mga banal na kaisipan, ang pagmamasid sa makalangit na mga pagninilay, ang paglilinis ng puso at katawan, ang pagtatanggal ng karumihan ng mga pagnanasa, at ang maluhong paghuhugas sa pagsisisi sa harap ng Diyos. Handaan nating tanggapin ang mga araw na ito bilang panahon ng pahinga at aliw para sa katawan at kaluluwa, at higit pa para sa huli kaysa sa una. – Panahon din ito ng paghahasik. Gaano man karami ang ihasik sa laman, lahat ay nauuwi sa pagkabulok; at mula rito, ang natitira, kung mayroon man, ay ang pag-alab ng mga pagnanasa, na nagpapagalaw sa dugo sa isang hayop at walang-salitang paraan. At kung paanong tayo, mga tao, ay nagkakamali, abala sa kasalukuyan at kumakapit sa mga panandaliang bagay! Ngunit sa pagtatanim ng kaluluwa, wala sa mga tinatanggap ang nasasayang, wala ang nasasayang sa wala, wala ang nabubulok, kundi ang lahat ay ligtas na napreserba at pinapakain sa inyong marangal na kaluluwa ng pagkaing tunay na walang kamatayan: dito nakapaloob ang kagalakan, kapayapaan, pananampalataya, pag-asa, pag-ibig, kaliwanagan, paglilinis, pagpapabanal at, sa wakas, pagdidiyos. Ngunit huwag nating hayaan ang ating sarili na magpakasasa sa labis-labis na bagay na may

kinalaman sa katawan o lumihis mula sa mga itinatag na kaugalian, habang tinatahak natin ang maharlikaang daan—maging sa ating pagkain at pag-inom, sa ating mga pagbabantay, sa ating pag-iisa, sa pagtulog sa hubad na lupa, o sa iba pang mga bagay. Kaya't magsikap tayong higit pang magpakumbaba sa pamamagitan ng banal na kababaang-loob, at para dito, sumunod tayo nang walang pagpapanggap at putulin sa ugat ang ating sariling mapanlinlang na kalooban, gaya ng ginagawa ninyo. Sa pamamagitan ng paggawa sa ganitong paraan, kayo, sa kababaang-loob at pag-ibig, at ginagabayan ng Banal na Espiritu, ay makakapasok sa maliwanag na mga araw ng Banal na Pagkabuhay na Muli ni Cristo. Bilang isang may utang sa inyo, ipinaalala ko sa inyo ito at patuloy kong gagawin. Tuparin ninyo, nga, ang utos na ito at ang aking mapagkumbabang mga salita; – at sana'y tatatakan kayo ng Banal na Espiritu ng Kaniyang tatak!

59. Nang ako'y nasa gitna ng kayabangan ng mundo, nagpasalamat ako sa Diyos na tayo'y nakatakas mula roon

59. 1) Nang nasa gitna ako ng kahangalan ng mundo, pinasalamatan ko ang Diyos na tayo'y nakatakas doon nang magkasama. – 2) Walang mas mapalad kaysa sa ating kasalukuyang kalagayan, sapagkat ito ang pinakahuling layunin at ipinagkakaloob agad. – 3) Mahalin natin ang Diyos: sapagkat sino pa ang mas karapat-dapat sa pag-ibig? At ano pa ang mas mapalad kaysa sa pag-ibig na ito? Nagsimula ka na sa landas na ito, ngunit malayo pa ang wakas. – 4) Dapat patayin ang laman, lalo na ang mga pagnanasa nito, sa pamamagitan ng pag-iwas sa lahat ng maaaring mag-udyok nito. [1, 67]

27. Noong isang araw bago kahapon, sa utos ng ating panginoon, iniwan ko ang monasteryo, umakyat ako sa Patriarkado, at mula doon ay nagtungo sa hariang lihim. Doon ko ginugol ang buong araw, at habang pinagmamasdan ko, nakita ko ang mga tanawin at mukha, ang pag-ikot ng mga bagay sa mundo at ang pagmamadali ng mga tao papunta't pabalik, ang kanilang tsismisan, ang kanilang maraming alalahanin at ang kanilang mga intriga sa mundo: at ito ay nangyayari sa mga banal na araw ng Kwaresma. Ipinalayo ako nito sa aking karaniwang pag-iisip; napuno ang aking mga tainga ng kakaibang usapan at ang aking mga mata ay nadistract ng maraming magkakaibang pantasya. At kahit ngayon ay nararamdaman ko pa rin ito sa loob ko; at sinasamantala ko ang paborableng sandaling ito upang iparating ito sa iyo. Tulad ng pagbagsak ng mga patak ng ulan mula sa isang lumalapot na ulap; kaya, nang mabigat ang puso, tumulo ang luha mula sa aking mga mata, at ako, nang humikbi mula sa kaibuturan ng aking puso at pinakalma ang kaguluhan ng aking mga iniisip, ay nagpasalamat sa Panginoon sa pamamagitan ng panalangin na pagpapahayag ng kalungkutan at pinuri ko kayo dahil umurong kayo mula sa gitna ng ganitong mga tao at naghiwalay kayo sa kanila, at tinalikuran ang kahit kaunting pakikipag-ugnayan sa karumihan ng mundo, nanatili sa landas ng pagsunod, araw-araw na nakikipaglaban sa mga pagsubok ng pagtitiis, at umaakyat sa espiritu tungo sa tuktok ng birtud sa pamamagitan ng ugali na kaaya-aya sa Diyos at matuwid na pag-uugali.

28. Ano pa ang mas mapalad, mas kanais-nais, o mas kagalang-galang kaysa sa inyong katayuan at kalagayan? – Kayo nga ay tunay na mga anak ni Cristo, mga lingkod ng Diyos na Ama, na tinalikuran ang laman at dugo. Ang mga layunin ng mga taong makamundo ay nasa mga bagay na lupa; ang inyong mga layunin ay nasa mga bagay na makalangit; para sa kanila, ang mundo ang pinakamahalaga; para sa inyo, ang langit ang pinakamahalaga. Likás sa kanila ang magalak sa mundong ito nang walang tunay na kagalakan, yumaman sa mundong ito nang walang pakiramdam ng kayamanan, at magpasasa sa mundong ito nang hindi kailanman napapawi ang kanilang pagnanasa sa kasiyahan. Hindi ko sila mailalarawan nang iba pa. – Ngunit kayo ay may kagalakang nagmumula sa pag-asa – nagagalak sa mga ipinangako sa darating na panahon – at, bagaman mahirap sa kasalukuyang buhay, pinagyayaman kayo sa walang hanggan; habang nagsasagawa ng malungkot na pagpipigil sa sarili, nakikibahagi kayo sa mga espiritwal na biyayang may di-mailarawang tamis. – Kaya't huwag tayong maghanap ng ibang kagalakan, huwag tayong tumingin o magtuon ng pansin sa iba pa, at huwag tayong magnasa ng iba kundi yaong ipinagkaloob sa atin ng banal na probidensiya at pinagpala sa atin ng Banal na Espiritu.

29. Halina, magbigay tayo ng kaluwalhatian sa Kaniya na tumawag sa atin. Halina, mahalin natin Siya na lubos na nagmahal sa atin. Halina, paglingkuran natin Siya bilang mga alipin, upang tayo'y maituring na karapat-dapat sa kapangyarihan sa lahat ng bagay. Halina, katakutan natin Siya, upang katakutan tayo ng sanlibutan, at mahalin tayo ng mga anghel. Halina, linisin natin ang ating sarili mula sa masasamang gawa at kaisipan, upang Siya, ang liwanag na tunay na hindi malalapitan, ay maligo tayo sa kidlat ng Espiritu at itaas tayo sa matayog na bundok ng banal na tahanan, at ihayag tayo sa mga tao bilang isang banal na lungsod. Narinig mo ba kung ano ang sinasabi ng isa sa mga banal na Ama sa Gerondika: 'Kung igagalang natin ang

Isa, ibig sabihin, ang Diyos, igagalang din tayo ng lahat; ngunit kung hindi natin Siya igagalang sa pamamagitan ng ating mga kasalanan, hindi ba tayo makakatagpo ng kabaligtaran?" – At sino ang hindi mamahalin sa Panginoon? Sino ang hindi didikit sa dakila at walang patid na Liwanag na ito? Sino ang hindi magmamadaling lumapit sa dakilang Tagapagkaloob ng Gantimpala at Tagapagbigay ng Korona? Sino ang hindi magnanais na maghari kasama ang Hari ng mga hari magpakailanman? Sino ang hindi mas pipiliin, higit sa lahat, na ampunin bilang anak Niya, na siyang pinagmulan ng bawat pagiging ama sa langit at sa lupa—ang Ama ng mga biyaya at Panginoon ng lahat? Sino ang hindi maghahangad na makibahagi sa pakikipag-isa ng Ama sa ating Panginoong Jesucristo, isang pakikipag-isa na lampas sa abot ng salita, lampas sa saklaw ng pandinig, at lampas sa pagkaunawa ng isipan? Pinili mo ito at minahal mo ito; sinunod mo ang panawagan at dumating ka; sinimulan mong tuparin ito at patuloy mo pa ring ginagawa. Ngunit ang mga pakikipagsapalaran (ang mga paligsahan sa arena) ay hindi pa tapos; ang karera ay hindi pa natatapos; kailangan pa rin nating magsikap at magsikap nang buong lakas; ang oras ng mga paligsahan ay hindi pa nauubos, gaya ng ipinahayag ng dakila at gintong mga labi ng Espiritu. Hindi ba natin naririnig kung ano ang sinasabi ni Pablo, ang liwanag ng mundo, ang Unibersal na Apostol: *'Tunay nga, tumatakbo ako, ngunit hindi basta-basta; lumalaban ako, ngunit hindi laban sa hangin; kundi pinapahirapan ko ang aking katawan at pinapailalim ito sa aking kapamahalan, baka nga, matapos kong mangaral sa iba, ako mismo ay hindi maging karapat-dapat'* (1 Corinto 9:26–27)?

30. Nakikita ninyo ang sinabi ng tao ng Diyos? Kailangan nating patayin sa espiritu at matibay na supilin ang ligaw na kabayong ito ng laman. Kaya't pigilin natin ito at lagyan ng bitag ang bibig nito. Ako, na mainit ang ulo at makasalanan, ay nananalangin sa inyo na tiyakin na hindi ito kumagat sa bitag, magtapon ng sakay nito—ang isip—at gawing katawa-tawa tayo sa ating mga kaaway. Iwasan natin ang mga mabilis na agos, upang maging mas ligtas ang paglalakbay. – Nauunawaan ninyo, siyempre, kung tungkol saan ako nagsasalita. – Sa aba ng mapanlinlang na tingin, sapagkat pinapasok nito ang lason ng kasalanan sa kaluluwa! Sa aba ng sumpaing kapalaluan, sapagkat mabilis nitong sinusunog ang tahanan ng mga birtud! Sa aba ng mga ngiti ng kabataan na ipinamamahagi sa pagitan ng mga binatang walang balbas at may balbas, sapagkat sa isang sandali lamang ay ibinabagsak tayo nila sa pinakamababang kaharian ng pagnanasa! Sa aba ng kabusugan ng tiyan at ng labis na pagtulog, sapagkat nagbubunga at nagparami sila ng masamang binhi ng kahalayan! Kahabag-habag sa mga nagkapareha, nag-aayos ng lihim na pagtitipon at pag-uusap, at lalo na sa mga nangahas na ibunyag ang mga kahiya-hiyang kaisipan sa isa't isa, na para bang para sa kapwa kapakinabangan at kasiyahan, sapagkat sa kanilang gitna ay hindi si Cristo, kundi si Satanas! Ngunit protektahan ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng takot sa Diyos, at patuloy na umakyat nang mas mataas sa inyong makalangit na pag-akyat.

60. Bumangon at maghanap ng paggaling mula sa Panginoon, ang Tagapaghilom ng lahat

60. 1) Bumangon at maghanap ng paggaling mula sa Panginoon, ang Tagapagpagaling ng lahat. – 2) Ang ating buhay ay pinaluwalhati—para sa mga anghel—ngunit tayo ay laman at lupa; kaya, upang magtagumpay sa buhay, isang dakilang gawa ang hinihingi sa atin. [1,69]

1. Bumangon at, pagkatapos ay ituwid ninyo ang inyong sarili, lakad nang maayos sa inyong landas. Sinumang nakalubog sa katamaran, gisingin ninyo ang inyong sarili sa pagsusumikap. Sinumang nagpabaya sa kanilang mga kamay at ang kanilang mga paa ay natitisod sa magkabilang panig, magsimulang lumakad nang matuwid sa mga landas ng mga utos ng Panginoon. Sinumang nabulag ng mapanlabas na kaisipan, hugasan ang mga mata ng iyong paningin sa batis ng luha at, nang makita mo muli sa pamamagitan ng kawalan ng pagnanasa, luwalhatiin ang Panginoon. Sinumang, na parang ketongin, ay natabunan ng mga sugat ng kasalanan, lumapit sa Panginoon nang may sigasig, at makakarinig ka: *'Nais ko; luminis ka'* (Mateo 8:3), at nang ikaw ay malinis na, mag-ingat ka na huwag kang muling mahulog sa ketusang ito. Sinumang bingi sa kaluluwa at bulag sa isipan, magsikap kang makinig at magsalita—at makakakita ka: sapagkat ang banal na Salita ay may kapangyarihang maghilom sa lahat ng may sugat sa loob. Ibinibigkas ko ang mga salitang ito para sa ikabubuti ng mga mahihina sa inyo: sapagkat *'hindi ang malulusog ang nangangailangan ng doktor, kundi ang may sakit'* (Mateo 9:12).

2. Ang daan ng ating buhay, na dakila at maluwalhati, ay hindi nakakamit ang kaganapan sa pamamagitan ng pagkakataon, kundi sa pamamagitan ng matinding pagsusumikap at pagsisikap; ngunit habang mas mataas ito—diyos-diyosan at anghel ang kalikasan—mas hinihiling nito ang pagsusumikap at pagsisikap; sapagkat, bilang laman, hinahangad nating maging tulad ng mga walang laman, at habang

naninirahan sa mundong ito, nagsusumikap tayong mamuhay na parang nasa langit, pinipilit ang ating sarili na manirahan, bagaman nakatali sa laman at dugo, sa paraang walang laman at walang dugo: sapagkat, gaya ng sinasabi ng Apostol, *'Ang laman at dugo ay hindi makapanibala sa kaharian ng Diyos, at ang nabubulok ay hindi makapanibala sa hindi nabubulok'* (1 Cor. 15:50). Kaya't dapat tayong magkaroon ng matinding katatagan, malaking pag-iingat, at masidhing kasipagan: *'Sapagkat ang laman ay nananabik laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman; at ang mga ito ay magkasalungat'*, gaya ng sinasabi ng Apostol (Gal. 5:17). Mag-ingat nga tayo, na huwag nating hayaan ang mas mabuting bahagi natin ay mapasailalim sa mas masama, ni ang nararapat sanang maghari sa atin ay maalipin ng mga mapaglingkod na pagnanasa ng laman, baka tayo'y maglakad nang nakabaliktad, na ang ating mga paa'y nakaturo sa itaas.

61. Ang kalagitnaan ng Dakilang Kwaresma; nagsikap tayo, at nakikita natin ang bunga: ang awa ng Diyos; matapos magpasalamat, magpatuloy tayo

61. 1) Ang kalagitnaan ng Dakilang Kwaresma; nagsikap tayo, at nakikita natin ang bunga: ang awa ng Diyos; matapos magpasalamat, magpatuloy tayo. – 2) Ang Diyos at ang mga Anghel at ang lahat ng mga santo ay nakamasid sa ating paglalakbay; magsikap tayo, malampasan ang mga balakid at tiisin ang paghihirap. [1, 69]

3. Ang biyaya ng Banal na Espiritu ay ligtas na ginabayan tayo hanggang sa kalagitnaan ng banal na Kwaresma nang may di-maliit na lakas at katapangan. Naniniwala ako na patuloy Niya tayong sasamahan mula ngayon at gagabayan patungo sa araw ng Pagkabuhay na nagbibigay-buhay at nagbibigay-liwanag, na magdudulot ng kapatawaran ng mga kasalanan at higit pang pag-unlad sa inyong pinakamahuhusay na pag-usad. Tumingin sa nakaraan at tingnan kung ano ang dati mong kalagayan, at kung gaano na ito kataas ngayon. Ang kaluluwa, kapag sinakop na ng sigasig para sa kaligtasan, ay di-namamalayang sumusulong sa pagsisikap na ito at umaakyat sa tuktok ng kabutihan, lumilipad patungo sa langit. Ganun din naman, mga kapatid, nang pumasok tayo sa mga araw na ito nang may sigasig at itinabi ang lahat ng mga kahirapan at balakid, naglakad tayo nang mabuti at matuwid hanggang ngayon at nabago tayo, nang mapagkamalan natin ang kabanalan at ang tapat na pagsunod sa mga utos; wala tayong nawala sa ating dati nang nakamtan, kundi pinagyaman pa tayo ng mga bagong biyaya; at ang puso ko'y natuwa, at ang aking diwa'y nagalak, sapagkat dumami ang bunga ng inyong banal na pagsusumikap at ang inyong banal na sigasig ay nabigyan ng pinakamainam na bahagi. Lahat ng ito, upang magsalita ayon sa mga salita ng Apostol, *'ay hindi nagmumula sa nagnanais, ni sa tumatakbo, kundi sa Dios na nagpapakita ng awa'* (Roma 9:16). Sa pamamagitan Niya, ang mahina ay nagiging malakas, at ang walang kapangyarihan ay *'binibigkisan ng lakas'* (Awit 17:33). Ngunit huwag tayong magkuntento sa nakamit na lamang, kundi magpatuloy tayo nang may siglang kabataan, *'upang ang ating kabataan ay muling mabago na gaya ng agila'* (Awit 102:5); magsikap tayong palaging sumulong at umunlad, na hindi itinuturing na sapat ang sukatan ng kabutihang ating nakamtan o ang antas na ating narating, hanggang sa tayo'y makatawid sa mga pintuan ng kamatayan mula sa panandalian patungo sa walang hanggan. At tayo'y tunay na pagpapalain, mga kapatid, at matatanggap ang bahagi ng mga banal na Anghel.

4. Anong kaluwalhatian at karangalan kung mabubuhay tayo, gaya ng nararapat, ayon sa ating paraan ng pamumuhay. Kapag tinitingnan tayo ng Panginoon ng lahat, nagagalak Siya; at nagagalak at nasisiyahan ang lahat ng mga santo. Kung paanong pinagmamasdan natin ng ating mga pisikal na mata ang mga tumatakbo sa arena, gayon din naman tinitingnan tayo ng Diyos at ng buong hukbo ng mga anghel at ng kapulungan ng lahat ng mga santo at hinuhusgahan ang kabuluhan ng ating mga gawa. Kaya nga, mga kapatid, magtiyaga tayo sa dakilang karerang ito mula sa lupa patungong langit; talunin natin ang ating kalaban, saktan natin siya kapag sinubukan niyang makipaglaban sa atin, at itapon siya nang malayo sa pamamagitan ng ating matapang na sigasig laban sa kanya. Siya ay duwag, walang kapangyarihan at karumaldumal; kaya naman ang kapatid ng Diyos na si Santiago ay sumisigaw: *'Labanan ninyo ang diyablo, at tatakas siya sa inyo; lumapit kayo sa Diyos, at lalapit din siya sa inyo'* (Santiago 4:7–8). Huwag nating hayaang bumalik tayo sa anumang paraan; sapagkat hindi ito angkop sa mga tumatakbo nang buong lakas. Huwag tayong maglakad nang tamad; sapagkat hindi ito angkop sa mga nagmamadali patungo sa tagumpay. Ngunit matapos nating hubarin ang ating mga gawa at mga pagnanasa, at itataas ang ating paningin sa langit, ganito natin tapusin ang ating karera, upang tayo rin ay makapagsabi kasama si Pablo: *'Nilabanan ko ang mabuting laban, tinapos ko ang karera, pinanatili ko ang pananampalataya; ngayo'y inianda na para sa akin ang korona ng katuwiran'* (2 Timoteo 4:7).

62. Maayos ang pagkakasunod-sunod ninyo: panatilihin ito

62. 1) Matatag ang inyong kaayusan: panatilihin ito. – 2) Gampanan ng bawat isa ang kanyang tungkulin – lalo na ikaw, ang tagapangasiwa, at ang lahat ng sumusunod sa iyo: pamahalaan nang mabuti ng mga nakatataas ang mga bagay, at kusang-loob na sumunod ang mga nasasakupan. – 3) Mahalin ang pagsisisi at ang pagbabago ng mga tungkulin. Mga Pabatid ni San Teodoro Tungkol sa Mga Pahintulot. [1, 70]

5. Karangalan at pasasalamat sa Panginoon, na siyang nagpisan sa atin at nagpatatag sa atin sa pagkakaisa ng isip at kalooban. Bakit ko nga ba nangahas na sabihin na ang ating Ulo ay si Cristo, na sa Kaniya, bilang ating Punong Kumander, itutukoy natin ang lahat ng bagay at ibalik ang lahat ng bagay sa Kanyang kaluwalhatian? At sino ang mas mapalad kaysa sa inyo, kung hindi kayo lilihis mula sa ganoong mabuting pag-uugali hanggang sa wakas? – Nawa'y ipagkaloob ng Panginoon na kayo'y palaging magkasundo, lalo pang mapalinis at mapaliwanagan, at magsulong nang walang humpay, kahit sa pamamagitan ng maliliit na gawa ng kabutihan. Matatag ang inyong kaayusan: panatilihin ito.

6. Gampanan ng bawat isa ang kanyang tungkulin ayon sa utos. Asikasuhin ng bawat isa ang kanyang sariling gawain at huwag magtaas ng sarili kaysa sa iba, pinananatili ang kaayusan sa lahat ng paraan. – Magbigay ng partikular na pansin, O anak ng katiwala, sa responsibilidad na nakasalalay sa iyo, *'sa banayad na pagwawasto sa mga sumasalungat sa iyo'* (ibig sabihin, ang mga masuway) (2 Tim. 2:25), at huwag gumawa ng anuman dahil sa pagkiling o galit. Magtiyaga ka, sabi ng Apostol, *'sa takdang panahon at sa hindi takdang panahon'* (2 Tim. 4:2). Ang kahulugan ng *'sa hindi takdang panahon'* ay: sa lahat ng oras; maging matiyaga at mapagbantay sa lahat ng oras. – Sa anumang kaso, maging tulad ng nakikita ninyo sa akin, kahit na kulang ako sa lahat ng paraan. Anumang pinahihintulutan ko, pahintulutan ninyo rin; at anumang iniwasan ko, iwasan ninyo rin: kung ako'y dumudurog, kayo'y dumudurog; kung ako'y nagpapatawad, kayo'y nagpapatawad; kung ako'y nagpapakita ng awa, kayo'y nagpapakita ng awa; kung ako'y nagpapatawad ng kasalanan, kayo'y nagpapatawad ng kasalanan; kung nagmamahal ako, magmahál ka rin – upang marinig ninyo: *'Mabuting gawa, mabuti at tapat na alipin; tapat ka sa kaunti, ilalagay kita sa marami; pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon'* (Mat. 25:21). Hayaan ang mga sumusunod sa iyo na kumilos nang ganoon din – at, sa kanilang bahagi, ang mga sumusunod sa kanila. Narito ang isang kahanga-hangang batas: na ang mga nasasakupan ay dapat hubugin ng mga may awtoridad, at na, kung paanong ang mga may awtoridad ay sagana sa matalinong pag-aalaga para sa lahat, gayon din naman ang mga nasasakupan ay dapat sagana sa kahinahunan, hindi pagtutol, mapagkumbabang pagsunod, at agarang pagtupad sa ipinag-uutos.

7. Mahalin ang mga penitensya at pagbabago sa tungkulin at gawain, sa katiyakan na ang mga nag-aayos nito ay para sa iyong kabutihan. – Ngunit kapag ikaw ay nagkasala, dahil sa aking kapabayaang at sariling mga kasalanan, huwag kang maghanap ng pahintulot sa akin nang maaga; sapagkat ako—bagaman makasalanan—ay tagapangalaga ng mga panlubang na ito sa harap ng Panginoon, na Siya, sa katauhan ng dakila at pinakamataas na Apostol na si Pedro, ay nagsabi sa akin: *'Ang anumang iyong itali sa lupa ay itatali rin sa langit; at ang anumang iyong paluwagan sa lupa ay paluluwagan din sa langit'* (Matt. 16:19). Paano nga ba—mahabagin kayo sa akin, mga anak ko—ako'y basta na lang magpapawalang-sala sa hindi mapapawalang-sala at magbubuwal sa kung ano ang nakatali? Hindi ba ninyo nakikita kung gaano kalaking takot ang dapat kong taglayin sa paggawa nito, upang palagi akong magkaroon ng banal na katwiran na sumusuporta sa akin sa mga pagtatali at pagpapawalang-sala? Saan nga ba natin matatagpuan ang liwanag ng paghuhusga, upang ang ating pagpapataw ng penitensya at ang ating paghatol ay maisagawa, wari bang, sa pagkakaisa sa Diyos? Bagaman maaaring magmukhang mayabang na sabihin ito; gayunpaman, sa diwa, ganito nga dapat at ganito nga ang nangyayari. Nanghihina ako sa takot at napapahiya sa pagsasalita ng ganito, at nananalangin ako na sana'y hindi magbukas ang lupa at lamunin ako, o gumalaw ang mga bundok at takpan ako. Kawaawa ako! Kawaawa ako! Anong tungkulin ang ipinagkatiwala sa akin! Dahil dito, huwag ninyo akong pilitin: sapagkat maaaring magbigay ako ng pahintulot, samantalang ang Diyos ay hindi, matapos tanggihan ang aking panalangin, dahil ang Pinakadakilang Kalikasan ay hindi sasang-ayon sa aking mga pabigla-biglang hilig at pasya, kundi tututul sa aking ginawa at maaari pa nga akong kunin mula sa mga buhay, gaya ng ginawa Niya kay Elias. Saksi nawa ang Diyos sa inyo, kapatid ko, na sinasabi ko ito hindi upang ikalungkot kayo, ni upang pahirapan o pilitin kayo, o upang *'pastulan ang kawan ni Cristo sa pamamagitan ng sapilitan at kapighatian'* (1 Pedro 5:2). Huwag mangyari ito sa akin, O Panginoon! Anong pakinabang ang idudulot nito sa akin? Ang tanging pakay ko ay iligtas kayo, ang mga korderong ni Cristo at ang mga tupa ng Diyos, sa pamamagitan ng anumang posibleng paraan. Sapagkat itinakda ng Panginoon ito bilang unang at pinakadakilang tanda ng pag-ibig sa Kanya sa Kanyang mga tanong kay Pedro (Juan 21:15 at sumunod).

Habang iningatan ninyo ang mga salitang ito sa inyong mga puso at tapat na inilalapat sa inyong buhay, maglakad kayo sa daan ng katuwiran, na nagagalak kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

63. Matapos ipagdiwang ang Pasko ng Pagkabuhay, magpatuloy tayo sa diwa ng Kwaresma, upang hindi natin sayangin ang ating mga natamo sa panahong ito, kundi lalo pa itong palaguin

63. 1) Matapos ipagdiwang ang Pasko ng Pagkabuhay, magpatuloy tayo sa diwa ng Kwaresma, upang hindi masayang ang ating nakamit sa panahong ito, kundi lalo pa itong dumami. – 2) Isaisip natin kung saan tayo patutungo at kung ano ang ating makakamtan; huwag tayong magpakasasa sa mga pagnanasa ng laman, o kumapit sa ganda ng katawan. – 3) Marami na tayong natanggap noong Pasko ng Pagkabuhay at bago pa man: hindi matalino na itapon ngayon ang sarili sa kabaligtaran. – 4) Ang ating mga kapatid ay umaalis nang paisa-isa; huwag din tayong manatili sa likod: samakatuwid, pagtuunan natin ng pansin ang ating tungkulin. [1, 71]

8. Ipinaagaw na natin ang Reyna ng mga Araw, ang Banal na Pasko ng Pagkabuhay; tayo ay pinasilawan ng mga banal na sakramento at tinanggap ang pagpapabanal ng Espiritu sa tali ng kapayapaan at espirituwal na pag-ibig. Ngayon ay minamarka natin ang simula ng natitirang mga araw ng taon. Kaya nga, magbago tayo para sa ikabubuti sa mga araw na ito, maging mas mabuti pa kaysa dati, at huwag nating hayaang bumalik tayo sa dati sa anumang paraan, na hindi pinapahalagahan ang mga pagsisikap sa pagtitimpi at mga gawaing espirituwal ng nakaraang Kuwaresma; sa halip, palawakin natin ang ating mga dating birtud at magdagdag ng mga bago; at anuman ang ating matuwid na nakamtan at naabot—maging sa paggalang o sa katahimikan, sa kalinisan o sa katapatan ng puso, sa pag-aayuno o sa anumang ibang anyo ng debosyon—sa ganitong paraan, araw-araw, hindi lamang tayo mananatiling buo, kundi pararamihin at perpektuhin pa ang ating mga sarili sa mabubuting katangian.

9. Tayo ay umaagos patungo sa Diyos, umaabot sa Kaharian ng Langit, patungo sa liwanag, patungo sa buhay, patungo sa di-mailahad na kagalakan, patungo sa matamis at maligayang paraiso, patungo sa mga walang hanggang tahanan, patungo sa mga kamangha-manghang lugar ng kaluwalhatian, patungo sa mga koro ng mga anghel, patungo sa kagalakan ng mga Santo, patungo sa mana na naghihintay sa atin. Huwag nating hayaan ang ating sarili na makalimot sa layunin na nasa ating harapan; huwag nating hayaan ang ating mga pagsisikap na kumupas sa daan, o mabawing-loob ng mga hindi angkop na kaisipan. Huwag tayong maging mahilig sa kaluguran, sa mundo, o sa laman, o mabighani sa ganda ng isang mukha, pangangatawan, o ngiti. Silipin natin ang ating kalooban, gaya ng panawagan ng teolohiyang si Gregorio. Nakikita mo ba kung paano nagdusa si Eba nang siya ay mabighani sa kagandahan ng ipinagbabawal na bunga? Huwag sana tayong magdusa ng ganoong uri ng paghihirap! – At ano nga ba ang nakukuha natin sa pagbibigay-lugod sa ating mga pagnanasa at matinding damdamin? Iba sana kung wala itong kahihinatnan; ngunit sa katotohanan, bukod sa kaguluhang panloob, may kahihiyan at pang-aalipusta pa sa harap ng Diyos at ng mga tao.

10. Pinangunahan ka ng Diyos, pagkatapos ng dakilang mga araw ng Kwaresma, tungo sa Banal na Pasko ng Pagkabuhay, binuhay ka Niya sa pamamagitan ng Komunyong ng Kanyang Banal na Katawan at Dugo: paano nga, kaawa-awang tao, nangahas kang mag-alok sa Panginoon ng isang bagay na salungat? Paano mo pinapayagan ang iyong sarili na bumalik sa mga hindi karapat-dapat na gawa? Hindi ka ba binigyan ng Diyos ng isipan? Hindi ka ba Niya nilikha na may katwiran? Wala ka bang mata ng isip? Bakit ka nga nananatiling manahimik? Bakit hindi mo tinitingnan sa kanan ang hindi mauunawaan na kagandahan ng Panginoon at ituon ang iyong kaluluwa rito, kundi sa halip ay itinatakda mo ang iyong tingin sa mababang mga bagay, sa kahihiyan ng kasalanan, sa karumihan ng maruruming pagnanasa? Kaya't magpakatitibay tayo ng pag-iisip; punuin natin ang ating isipan ng mga bagay na humahantong sa walang hanggang kaligayahan, at ituon ang ating mga hangarin at paggawa patungo rito.

11. Hindi ko kayo pinupuri nang palagi upang kayo'y papurihan, ni hindi rin ito upang tuparin lamang ang tungkulin ng pangangaral, o upang marinig ang ingay ng papuri; kundi dahil, puno ng takot sa pag-iisip ng aking pananagutan, nanginginig ako para sa inyong kaligtasan. Nagsusumikap tayo para sa buhay na Diyos, at naghihintay sa atin ang isang dalisay at hindi bulok na hukuman, kasama ang walang hanggang gantimpala: sapagkat *'doon ay hindi kailanman nangyayari ang apoy, at ang uod ay hindi namamatay'* (Marcos 9:44). Kaya't ako'y nananawagan sa inyo, at, wari, nakakapit sa inyong mga ungol, ipinamamanhid ko sa inyo—huwag nating hayaang mahuli tayong hindi handa sa huling oras, at huwag hayaang ang wakas ng ating buhay ay maging tanda ng kapabayaan. Palagi nating nasasaksihan ang hiwaga ng kamatayan na gumagawa, at sa mismong harapan natin, gaya ng nakikita ninyo, ang ating mga kapatid ay pumanaw. Sa pagtingin ninyo rito,

sabihin ninyo sa inyong mga puso: 'At tayo naman? Hindi rin ba ganoon ang mangyayari sa atin? Manatili pa ba tayo rito nang mas matagal? At kung manatili nga tayo, gaano katagal pa tayo mabubuhay? Hindi ba't hinihintay din tayo ng libingan? Hindi ba't nakikita na natin ang ating kabaong—ang ating huling higaan at pahingahan, na puno ng mga uod at hindi matiis na amoy?' Sapagkat *"sino ang taong mabubuhay at hindi makakakita ng kamatayan?"* (Awit 88:49).

64. Ipinagkaloob sa atin ang isang marangal na tawag; magsaya tayo, magpasalamat, at kumilos, isinasagawa ang bawat pagsisikap para rito, at tinitii ang lahat ng bagay

64. 1) Binigyan tayo ng isang marangal na tawag; magsaya tayo, magpasalamat, at kumilos, isinasagawa ang bawat pagsisikap para rito at tinitii ang lahat ng bagay. – 2) Magkaroon man ng maraming kakulangan; ngunit ang buhay na walang hanggan at ang Kaharian ng Langit ay nasa ating harapan: kaya't mahalin natin ang mga kakulangang ito, at tiisin ang mga ito nang may sigasig. – 3) Tumingin sa mga halimbawa ng mga banal na ama na naging gabay natin. – 4) Tumingin sa mga halimbawa ng mga pinarangal dahil sa kanilang pagsunod. – 5) At gayahin sila, upang tayo'y maituring na karapat-dapat sa bahagi ng kanilang kaluwalhatian. [1, 72]

12. Dapat tayong magsaya na tayo ay tinawag ng Diyos at pinili para sa ganoong banal na buhay – at magsaya nang husto na makalimutan natin ang mga paghihirap ng pag-aascetismo at ituring na magaan ang lahat ng kalungkutan na nararanasan sa landas ng birtud, bilang pag-aasam sa mga kagalakan sa hinaharap. Hindi tayo tumanggap, ni pag-aari, ng ranggong militar, ng katungkulang sibil, ng dangal ng isang kumander ng hukbo, o ng kaharian ng hari na lubos na hinahangad ng marami; kundi isang bagay na higit pa sa lahat ng ito, at isang mas mataas na paninirahan sa langit – tunay hindi sa salita, kundi sa gawa. Sapagkat *'kung tayo'y naghihirap kasama Niya, tayo'y maghahari rin kasama Niya,'* sabi ng Apostol (Roma 8:14; 2 Tim. 2:12). Dahil sa pagtanggap natin ng ganitong pakinabang mula sa Diyos—at tinanggap ito bilang isang biyaya, hindi sa pamamagitan ng sariling pagsisikap—gaano nga ba tayo dapat magalak at magsaya, magpasalamat at manalangin, at gawin at sabihin ang lahat ng kinakailangan upang mapanatili ito at mapangalagaan laban sa sari-saring paninirang-puri ng pinuno ng impyerno na itinututok laban sa atin? Kaya, mga kapatid, tanggapin natin ang bawat kalungkutan, at ang bawat paghihirap ay maging matamis at kanais-nais, habang tinutupad natin ang tungkuling ipinagkaloob sa atin; at dahil dito, tanggapin natin ang bawat paghihirap sa sarili bilang isang kagalakan, – ang paglayo sa mundo bilang paglapit sa Diyos, – ang pagtalikod sa mga kagalakan bilang pakikilahok sa mga biyayang makalangit, – ang pagpipigil sa sarili bilang masaganang pagkain.

13. Uminom tayo ng tubig at kumain ng tuyong tinapay, magpagal tayo sa sarili nating mga kamay, pagudin tayo sa ating mga pag-iisip, pasunugin tayo ng mga tukso ng laman, pagkabiyak ng mga pagnanasa, patayin tayo ng mga kakulangan, at mabuhay tayo sa buhay na ito nang walang kaibigan o kasama, walang kamag-anak, walang ama o ina: ano ang pakialam? Nakahain sa ating harapan ang buhay na walang hanggan, inihanda para sa atin ang Kaharian ng Langit, ang pag-eejoy sa napakaraming hindi masukat na biyaya, ang lubos na pagpapala ng kawalang-kamatayan, ang kayamanan ng kaluwalhatian at karangalan, at ang napakaraming iba pang dakilang biyaya na hindi mailarawan ng pananalitang pantao. Kaya't maging mapagbantay at masigasig tayo; mahalin natin ang mga gawa ng paghahain at ang mga pagsisikap ng kabutihan, upang makamit natin ang mga korona at makamtan ang mga kayamanang hindi nakita ng mata, hindi narinig ng tainga, at hindi man lang pumasok sa puso ng tao (1 Cor. 2:9).

14. Dapat nating hangarin ang buhay ng ating mga sinaunang ninuno, sundan ang bakas ng kanilang mga birtud, mahalin ang kanilang mga gawa, at isalamin sa ating sarili ang larawan ng kanilang pamumuhay. Ganyan si San Antonio de Padua, ang ating dakilang tagapanguna, ang unang nagtagumpay laban sa ating kalaban at naglatag ng daan para sa atin tungo sa mga tagumpay sa pagtitimpi. Ganito rin ang pinagpalang at anghel na si Arsenius, na umabot sa pinakamataas na antas ng asetikong birtud at ngayon ay nakatayo bilang isang huwaran ng kaluwalhatian para sa atin. Ganito rin ang banal at makalangit na si Pachomius, na tinatawag na ating ninuno. Ganito rin ang pinakadiyos na si Hilarion, na sumilay sa mga birtud na parang pagsikat ng araw tuwing umaga. Ganito rin ang pinagpala at lubos na banal na Euthymius, na ang pangalan ay nangangahulugang 'biyaya', at kasama niya ang pinakamarangal na Savvas na Pinabanal, ang pinakabanal at anghel na si Theodosius, at ang iba pang pinakamaliwanag na mga tanglaw ng sansinukob.

15. Ngunit ngayon, ituon natin ang ating pansin sa mga naglatag ng pinakaperpektong halimbawa ng pagsunod; sapagkat ang mga nabanggit ay pinarangalan dahil inihanda sila nang maaga ng biyaya ng pagsunod. Si Dosifeo, Anak ng Liwanag, ang ama nating kaloob ng Diyos, ay hinihikayat tayo sa walang-

pag-aalinlangan na pagsunod; si Dometiano⁸⁶, ang ama nating pinaliwanagan ng Diyos, ay pinatitibay ang ating pag-ibig sa ating mga espirital na ama; si Abba Kir⁸⁷, ang ama nating pinili ng Diyos, ay pinatatag tayo sa pagtiis ng mga insulto at kawalang-katarungan; Zacarias⁸⁸, ang aming pinakamahahalal na ama, ay naghihikayat sa amin tungo sa mapagkumbabang karunungan; Silvano⁸⁹, ang aming labis na nagdadalamhati at pinaka-mapagkumbabang ama, ay binabago kami para sa ikabubuti; Jonas⁹⁰, ang masipag at huwaran ng pagsunod sa mga utos ng Panginoon, ay nagpapasigla ng aming sigasig sa paggawa ng kamay. Paano natin maaalala, nang hindi tayo napupukaw na tularan sila, ang kabanalan ng pinagpalang Petronius⁹¹, ang pagsunod ng banal na Afre⁹² at ni San Marcos⁹³, ang pagiging payak ni Pablo⁹⁴, ang kagalang-galang, at lahat ng may katulad na birtud na mapagkumbaba?

16. Ngunit hindi sapat kahit isang oras upang mailista silang lahat. Sapat na ang mga ito upang magbigay-inspirasyon sa atin na magsikap na tularan sila at sundan ang kanilang mga yapak. Kaya't kumilos tayo gaya nila, magpagal na parang kasabay nila at tinutulungan nila. At sa ganitong paraan, gaya nina, yayamanin tayo ng mga banal at matuwid na gawa; at saka tayo'y ituturing na karapat-dapat na makibahagi sa kanilang kaluwalhatian at mga korona, sa makalangit na kaharian ng ating Panginoong Jesucristo.

65. Sa pagmumuni-muni sa tiniis ng mga Propeta, mga Apostol at iba pang mga Santo para sa Kaharian ng Langit, mapuno tayo ng sigasig

65. 1) Sa pagninilay natin sa tiniis ng mga Propeta, mga Apostol at iba pang mga Santo para sa Kaharian ng Langit, maging masigasig tayo. – 2) Ano ang hindi titiisin ng iba para sa laman na pag-ibig? Hindi ba dapat nating tiisin ang lahat para sa ikapupuri ng Panginoon? [1, 73]

17. Huwag ninyong isipin na hindi isang dakilang bagay ang makamtan ang Kaharian ng Langit. Para rito, gaya ng nakasulat, ang lahat ng mga santo ay *'naglakad na nakasuot ng balat ng mga kambing at tupa, naghihirap, pinahirapan, inabuso, naglilibot sa mga ilang at bundok, sa mga kuweba at sa mga lagusan ng lupa, na ang mundo ay hindi karapat-dapat sa kanila'* (Heb. 11:37–38): Si Isaias ay hinati sa dalawa; si Jeremias ay itinapon sa hukay ng putik; si Jonas ay itinapon sa dagat at nilunok ng balyena; si Daniel ay itinapon sa mga leon upang kainin; ang tatlong kabataan ay itinapon sa nag-aapoy na hurno; si Zacarias, ama ni Juan na Tagapagbinyag, ay namatay sa pamamagitan ng tabak; si Juan na Tagapagbinyag mismo ay pinugutan din ng ulo sa pamamagitan ng tabak. At wala na akong sapat na oras upang ikwento ang kuwento ng banal na Pablo, na nagsalita tungkol sa kanyang sarili, na nagsabing siya ay nagutom at nauuhaw, sa taglamig at hubad, sa pagod at pakikibaka, (2 Cor. 11, 27) at sa di-mabilang na iba pang paghihirap—ni San Esteban, na pinagbatuhan hanggang sa mamatay—ni Santiago, kapatid ng Diyos, na pinatay sa templo. At saan ko pa sisimulan bilangin ang mga pagdurusa ng iba pang mga Apostol, ang mga pagsubok ng mga banal na martir at ang mga kabayanihan ng mga kagalang-galang na ama? Hindi sila mabilang. Sa ganitong paraan ay itinuring silang karapat-dapat na tumanggap ng ipinangakong hindi mailarawang mga biyaya para sa walang hanggan! Tayo rin, sa ating kababaang-loob, ay magsikap sa parehong paraan. Sapagkat, gaya ng itinaturo ng dakilang San Basil, ang mga karangalan, pagsisikap, at korona ay mana ng mga nagwagi. Manatili tayong mga mandirigma, magbigkis tayo, laging handa para sa paligsahan, at labanan natin ang kalaban; huwag tayong umatras sa mga kahirapan, huwag tayong susuko sa mga palo, ni lumingon; sana ang sigasig, na parang apoy, ay sumilab sa ating mga puso, at huwag hayaang may humadlang sa ating paningin, kundi pati ang mga demonyo ay tumakas: sapagkat, ayon sa nakasulat, sila'y natutunaw na parang waks sa harap ng mukha ng apoy na ito ng espiritu (Awit 67:3); matatakot din ang mga tao, o sa pinakamaliit, mahihiya; at tayo, na tinalo ang lahat ng bagay, ay aakyat sa lugar na kinaroroonan ng ating buhay at ng ating di-mailarawang kapahingahan.

18. Madalas nating makita kung paanong ang isang tao, na nasusunog sa makamundong pag-ibig, ay tinitii ang lahat at tinatanggap ang bawat paghihirap, na iisa lamang ang nasa isip: ang lumapit sa mukha ng

⁸⁶ Isang disipulo ni San Savvas. Serbisyo sa Sabado ng Kwaresma.

⁸⁷ Banal na ama ng Ehipto, ika-6 na siglo. Sabado ng pag-aayuno sa keso.

⁸⁸ Ehipsiyong Banal na Ama, 5 Disyembre.

⁸⁹ Banal na Palestino, Sabado ng Kwaresma.

⁹⁰ Marahil ang ama nina Theodora at Theophanes, ginugunita tuwing ika-22 ng Setyembre.

⁹¹ Alagad ni San Antonio ng Dakila. Sabado ng pag-aayuno sa keso.

⁹² Kagalang-galang ng Nitra. Sabado, Kwaresma.

⁹³ Ehipsiyano, ika-5 ng Marso.

⁹⁴ 4 Oktubre.

kanyang pawang masamang pinagnanasa; Hindi siya nasisiyahan sa pagkain, ni napapawi sa inuman, ni nagpapahinga sa pagtulog, at wala nang ibang hinahangad na kaaya-aya o nakapagpapalubag-loob, kundi ang mahirap na kaluluwa ay handa sa lahat ng uri ng iba pang paghihirap at kakulangan, hanggang sa punto ng pagdurugo, kung mangyari man – upang makamit at maipon ang ano? – Upang wasakin ang kanyang kaluluwa sa Gehenna ng walang katapusang apoy. Dapat ba nating, alang-alang sa ating mainit na pag-ibig para sa mabuti, sa maganda, sa hindi masabi at sa niluwallhating Cristo, ating Diyos, manatili nang mapayapa sa ilalim ng paluksa ng banal at kagalang-galang na pagsunod hanggang sa katandaan, tinitii ang bawat kalungkutan at bawat palaso—maging ito man ay mula sa kaisipan o pagnanasa, maging ito man ay panlalait o pag-atake, maging ito man ay tukso o kakulangan, maging ito man ay panunuya o paghamak, maging ito man ay pag-iinsulto o paninirang-puri, o anumang iba pa na katulad nito? – Tayo, bilang makatwirang nilalang, ay hindi dapat ihambing sa mga hayop na walang katwiran ni maging katulad nila. Ngunit kung paanong tayo'y nagsimula at, sa matagumpay na pag-usad hanggang ngayon, ay nakarating sa isang tiyak na antas, gayon din, magpatuloy tayong magsikap nang buong sigla, upang matagumpay nating makumpleto ang ating paglalakbay sa Panginoon.

66. Ipinagkatiwala ninyo ako ng Diyos; kaya naman masigasig akong magturo sa inyo

66. 1) Ipinagkatiwala ninyo ako ng Diyos; kaya naman masigasig akong magturo sa inyo. – 2) Nananawagan ako sa inyo: iligtas ninyo ang inyong sarili, at, nang mailigtas ninyo ang inyong sarili, iligtas ninyo ako. [1, 74]

19. Para sa akin, isang makasalanan, anong ibang gawain pa ang maaaring mas mahalaga kaysa sa pag-aalaga sa inyo, aking kawan, aking bahagi, aking mana? Sapagkat kung ang isang taong pinagkakatiwalaan ng isang mortal na hari ng pamamahala sa bayan o pamumuno sa hukbo ay inilalaan ang buong pag-iingat sa bagay na ito araw-araw, baka, sa pagpapahintulot ng anumang ikagagalit ng hari, ay magdusa siya ng parusa o dusa: paano ko nga ba, ako na isang kaluluwang aba, na pinagkatiwalaan ng kapangyarihan sa inyo—na tunay na mga sundalo ni Cristo—magpapabaya, hindi man sa loob ng isang taon o isang buwan, kundi kahit sa loob ng isang araw o isang oras, at hindi maipakita ang aking sukdulang pag-aalaga sa inyo sa salita at gawa, gayong ako'y kulang sa pareho? Kaya ako, bagaman hindi karapat-dapat at mahina, ay nagpapaalala, nagpapahayag, naghihikayat, iginiit, at nananawagan sa inyo—ang aking puso, ang aking liwanag, ang aking kapurihan—na mamuhay kayo nang marangal ayon sa inyong pagtawag.

20. Kung paanong nararamdaman ko ang malaking kagalakan kapag naiisip ko ang kaligtasan ninyong lahat at ang dakilang gantimpalang naghihintay sa akin dahil dito, gayon din naman ay sinasakop ako ng matinding takot at panginginig kapag iniisip ko kung anong sagot ang kailangang ibigay k , tungkol sa bawat isa sa inyo. Tulungan ninyo ako, mga anak ko, at sa kabila ng kahinaan at pagkabulag ng inyong pinuno, magsipagligtas kayo, upang mailigtas ninyo ako, isang taong aba, pati na rin ang inyong sarili – magligtas kayo sa pamamagitan ng masigasig na pagtupad sa lahat ng inutos sa inyo at ng nakasalalay sa inyo: panatilihin ang walang pag-aalinlangan na pagsunod, mabiging pagpapakumbaba, matibay na pananampalataya, nagbibigay-liwanag na rebelasyon, matatag na kasipagan sa inyong mga tungkulin, marangal na pagtuon habang inaawit ang mga salmo, pagpipigil sa sarili nang hindi mabigat, kahinhinan sa pananamit, kababaang-loob, pag-iwas sa pagtawa at pagtatalo, paglayo sa pagpapakitang-gilas, at pagmamahalan.

67. Dahil iniibig ko kayo, nagagalak ako kapag kayo'y umuunlad, at nalulungkot ako kapag nakikita ko kung anong uri ng espiritu ang nangingibabaw

67. 1) Sapagkat minamahal kita, nagagalak ako kapag ikaw ay umuunlad, at nalulungkot ako kapag nakikita ko kung anong kalagayan ng iyong isipan. – 2) Itinuring kayong karapat-dapat sa isang dakilang panawagan at iniwan ninyo ang lahat para dito; dahil dito, dapat marinig ng bawat isa sa inyo ito: pumasok sa kagalakan. – 3) Marami ang nagnanais maging tulad ninyo, ngunit hindi nila magawa: magbigay-luwalhati sa Diyos, kung gayon, at maging matuwid. [1, 75]

21. Isang araw ay mapipilitan akong manahimik sa ganap na katahimikan. Ngunit hangga't may hininga pa sa aking ilog, hindi ako titigil sa pagpapaalala sa inyo ng nararapat, ayon sa aking tungkulin, subalit na may mainit na pagmamahal para sa inyo. Kayo ang aking mga anak, ayon sa kalooban at biyaya ng Diyos. Bakit nga, kung gayon, napupuno ng labis na kagalakan ang puso ko kapag nakikita ko ang inyong kabanalan at kabutihan, at ang inyong buhay na makaliligtas? Nang panahong iyon, napupuno ako ng mabubuting pag-asa at naglalakad na parang isang hari, pinupuri ang Diyos, at wala nang ibang nagdudulot

sa akin ng kagalakan. Ngunit kapag nakikita ko ang anumang kaguluhan sa inyo, parang may bundok na bumabagsak sa aking kaluluwa, at naglalakad ako na parang tuluyang bumagsak, nakayuko ang ulo, nalulungkot at sinisisi ang aking sarili sa aking mahinang paggabay sa inyo, at sinasabi sa sarili: 'Maaari pa bang may mabuting magmula sa ganitong pastol?', gaya ng minsang sinabi tungkol sa Nazaret. Kaya't maawa kayo sa akin, mga anak ko, at palagi akong magalak at magbigay-luwalhati sa Diyos dahil sa inyo, dahil sa inyong pag-unlad at sa inyong pinagpalang kapalaran.

22. Tunay nga, kayo'y pumasok sa isang banal na panawagan, sinuotan ninyo ang sarili ng isang buhay na may kabanalan, at naibilang sa hanay ng mga anghel, sapagkat inyong dininig at sinunod ang banal na tinig na ito: *'Kung nais mong maging perpekto, pumunta ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga dukha... at sumunod ka sa Akin'* (Matt. 19, 21). Kaya't nakapako na kayo sa krus para sa sanlibutan at hindi na kayo 'mula sa sanlibutan'. Sapagkat kung kayo ay mula sa sanlibutan, mamahalin kayo nito; ngunit dahil hindi kayo mula sa sanlibutan, 'sa kadahilanang ito', marahil, 'kinamumuhian kayo ng sanlibutan', ayon sa salita ng Panginoon (Juan 15:19). Sa araw na iyon ay magagawa ninyong ipagmayabang, kasama ng mga banal na Apostol, sa pagsasabing sa Panginoon: *'Tinakwil namin ang lahat ng bagay at sinundan Ka'* (Matt. 19:27); at sa katotohanan ay hindi ninyo inibig ang ama, o ang ina, o ang mga kapatid na lalaki, o ang mga kapatid na babae nang higit pa kaysa sa Iyo, *'kundi itinuring ninyong pagkalugi ang lahat ng bagay'* (Fil. 3:8), na itinuturing ang pagkamit sa Iyo lamang bilang pinakamalaking kayamanan. – Nagsisinungaling ba ako? Hindi ba't sinasabi ko ang katotohanan? Hindi ba't ito nga ang ginawa mo? – Dahil dito'y maririnig mo: *'Halina, mga pinagpala ng aking Ama; tanggapin ninyo ang inyong pamana, ang kaharian na inihanda para sa inyo mula nang itatag ang mundo'* (Matt. 25:34); o: *'Magaling! Mabuti at tapat na alipin! Tapat ka sa kaunti, ilalagay kita sa marami; pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon'* (Matt. 25:21), o isang bagay na katulad nito.

23. Dahil itinuring kang karapat-dapat sa ganoong dakilang biyaya at dahil pumasok ka sa ganoong kamangha-mangha at makalangit na buhay, hindi ka ba nagagalak? Hindi ka ba sumasigaw sa tuwa? Hindi ka ba umaawit kasama si David: *'Ano ang ibibigay ko sa Panginoon para sa lahat ng Kanyang ipinagkaloob sa akin?'* (Awit 115:3). – Oo; ngunit idagdag ang mga sumusunod: *'Aakatin ko ang saro ng kaligtasan'* (ibid.); at ito ay nangangahulugang paghahanda na ibuhos ang sariling dugo bilang isang martir kapag kinakailangan. – Sa katotohanan, maraming nananabik na makita ang nakikita ninyo, marinig ang naririnig ninyo, at maabot ang naabot ninyo; ngunit maging ito man ay dahil sa kasal, o dahil sa mga anak, o dahil sa lamanang pakikipag-ugnayan, o dahil sa luwalhating makamundo, o dahil sa kayamanan, o dahil sa mga kaugalyang makamundo, o dahil sa iba't ibang itinatag na paraan ng panlabas na pamumuhay, kulang sila sa lakas na makalayo sa makalupa at magsikap para sa makalangit – at gayon nga sila nanatiling, sa panlabas ay nagpapakita ng kagalakan, samantalang sa kalooban ay pabigat sa kanila ang maraming kalungkutan. Kaya't magbigay tayo ng luwalhati sa Diyos at magsikap na palaging magdagdag ng mabuti sa mabuti at ng nakalulugod sa Diyos sa nakalulugod sa Diyos, upang sa ganitong paraan, sa ating pag-unlad at pagiging perpekto, ay manatili tayo, sa pagkakaisa at kapayapaan, sa mabuting kaayusan sa lahat ng bagay, hanggang sa pinakamaliit na salita, pinakamaliit na kilos, isang sulyap o isang kilos, at sana'y laging tayo'y handa para sa pinagpalang pagdaan sa mga pintuan ng kamatayan tungo sa ating pinagpalang mana sa langit.

68. Kapayapaan sa mga walang kabuluhan at walang laman na paghahangad; ngunit ang ating mga layunin ay dakila, at ang ating mga pagsisikap ay mabunga

68. 1) Kapayapaan sa mga walang kabuluhan at maliliit na bagay; ngunit ang ating mga layunin ay dakila, at mabunga ang ating mga pagsisikap. – 2) Sino ang nagbigay sa atin ng lakas na talikuran ang mundo? Ang Diyos, na bumindisyon sa ating hangarin. Kaya't manatili tayo'y tapat sa landas na ating pinili. [1, 77]

24. Luwalhati sa Diyos, na pumili sa amin mula sa sinapupunan ng aming ina para sa banal na tawag na ito at tinawag kami sa kahanga-hanga at pinagpalang tuktok ng buhay monghe. Sa amin – bagaman maaaring magmumukhang matapang na sabihin ito, gayunpaman ay hindi ito dayuhan sa mga layunin ng monastisismo – ay tunay na ipinagkaloob na lubos na maunawaan ang mga hiwaga ng Kaharian ng Langit kaysa sa mga namumuhay sa mundo, na marami sa kanila, habang nakakakita, ay hindi nakakakita, sapagkat nabubulag ang kanilang isipan ng mga bagay sa lupa na kumakabighani sa kanila. Sapagkat ano ang mayroon sila? Nagagalak sila sa kayamanan at panandaliang kaluwalhatian, nagpapasasa sa mga ligaya at kaluguran, nasisiyahan sa mga pabango at bango, alak, magagarang kasuotan, magagandang kabayo, napakaraming alipin, marangyang bahay, ang karilagan ng mga mamahaling bato at iba't ibang kahangalan; sila'y tumatawa,

sumasayaw at tumatalon na parang mga kambing at kambing na inahin, at sila'y nasisiyahan at tumataba, na para bang inihahanda para sa pagkatay. Hindi ko na babanggitin pa ang kanilang maraming iba pang makasalanang kaugalian, o kung ano ang nagmumula rito o kung saan ito humahantong; dito na lamang magwawakas ang ating mga salita. Para sa kanila, ito ay pinagmumulan ng pagmamayabang, kapalaluan, at kagalakan; ngunit hindi para sa mga krusipikado ang kanilang laman kasama ang mga pagnanasa at hilig nito—tulad natin, *'na kay Cristo'*, gaya ng sinasabi ng Apostol (Gal. 5:24), mga alipin at anak ng ating Panginoong Jesucristo. Mayroon kaming ibang mga pagnanasa at ibang hilig patungo sa ibang mga bagay. Hinahanap namin ang mga aliw at kagalakan na orihinal na itinakda para sa tao sa Paraiso, na ikinainip sa atin ng kawalang-pakialam noong unang panahon; at para sa layuning ito ay aakihin namin ang paraan ng pamumuhay ng mga sinaunang banal na ama, *'na naglakad na nakasuot ng balat ng mga tupa at kambing, na ang buong mundo ay hindi karapat-dapat sa kanila'* (Heb. 11:37), lumayo sa kaakit-akit na mundong ito at lumapit sa Diyos, nakatingala at nagsusumikap patungo sa Kanya. Ngunit sa pagtalikod sa lahat ng bagay, nagiging panginoon tayo sa lahat. Ganito ang kadakilaan ng ating pagtawag!

25. Sino nga ba ang naghiwalay sa atin sa laman at dugo, sa mga magulang, kamag-anak at kakilala, sa ating sariling bayan, mga lungsod at nayon, at sa lahat ng bagay na nakasanayan natin mula pagkabata? Sino ang nag-akay sa atin na ialay ang ating sarili bilang alipin sa ating mga espiritwal na ama at mga abbot, at isagawa ang mga asetikong gawain ng pagtitimpi, pagbabantay at pagtulog sa hubad na lupa, na ginagawa araw-araw? Sino ang nagbigay-liwanag sa atin at nagturo sa atin na ituring ang ginto at pilak, ang karangyaan at kadakilaan—pati na ang mismong korona ng hari at kulay-lila na balabal—bilang walang halaga, at ituring na mas karapat-dapat at kagalang-galang na isuot ang mga punit-punit at tadtad na kasuotang ito kaysa sa kumikislap na mga balabal? Sino ang nagbigay sa atin ng lakas na talikuran ang lahat ng makamundo at laman, upang magsimulang sumunod sa makalangit sa pamamagitan ng pagkamakatarungan, at manatiling malinis at walang dungis na gaya ng mga Anghel? Ipinagkaloob sa atin ng Diyos ang lahat ng ito dahil Siya lamang ang ating minahal at hinangad ang mga darating na biyaya, ang walang hanggang kaluwalhatian, ang di-mailarawang kagalakan, ang walang patid na ligaya, ang hindi mauubos na kayamanan, at ang lahat ng ipinangako mula pa noong una sa ating mga banal na ninuno at inihanda para sa lahat ng masigasig na nagsisikap na akayun sa kalooban ng nag-iisang Diyos. Ngunit kung ito ang ating pinagpasyahan, pinili, at pinagtibay sa isip, sikapin nating manindigan nang matatag dito, at bantayan nang mahigpit ang ating sarili, baka sa anumang paraan tayo'y bumalikad at, sa itinakdang araw, maabutan tayong nahuhuli sa mga karaniwang mananampalataya. Maging maingat tayo na manatiling dalisay, lalo pang patatagin ang ating sarili sa kabanalan, at huwag hayaang tayo'y masira—ni sa isip, ni sa paningin, ni sa puso, ni sa katawan.

69. Dapat nating tiisin ang lahat ng hindi kanais-nais na bagay na dumarating sa ating buhay; at maging karapat-dapat tayong makasama sa hanay ng mga naghihirap para sa pananampalataya.

69. 1) Dapat nating tiisin ang lahat ng hindi kanais-nais na dumarating sa ating landas; at sana'y maging karapat-dapat tayong makasali sa hanay ng mga nagdadala ng paghihirap. – 2) Hanapin ang Diyos, na kontento sa mapagkumbabang kalagayan sa lupa, gaya ng ginawa ng Tagapagligtas. [1, 78]

26. Kailangan kong bantayan ang inyong mga kaluluwa, alagaan kayo araw at gabi, at patatagin kayo sa salita at gawa, upang mailapit ko kayo sa tamang sukatan ng kaganapan. Ngunit huwag kayong mawalan ng pag-asa: sapagkat kung ako, na hindi karapat-dapat tawaging guro ninyo, ay nagtitiis ng anumang bagay para sa inyo, gayon din naman ay dapat kayong magtiis para sa akin at para sa isa't isa; dapat ninyong ibahagi ang paghihirap ng bawat isa at manindigan para sa isa't isa, hindi itinuturing ang mga pagsubok na ito bilang bagay na banyaga sa inyo, ni matakot, ni tumakas, ni mawalan ng pag-asa sa harap ng mga pagsubok na inyong nararanasan. *Hindi pa natin nilalabanan ang kasalanan hanggang sa pagdurugo* (Heb. 12:4), *hindi pa tayo dumaan sa apoy at tubig* (Awit 65:12), gaya ng mga banal na martir; ni nasugatan o nasubok pa tayo, gaya ng naranasan ng bawat kagalang-galang at matuwid. Paano nga ba natin maaaring ipagmalaki sa darating na panahon na tayo rin ay nagdusa para kay Cristo, kung hindi nga natin matiis nang may tapang at kapanatagan ng loob ang maliliit na pagsubok na dumarating sa ating buhay: anumang pagsaway, paglapastangan, kahihyan, pang-aalipusta, paghamak – at idaragdag ko pa – ang kakapking pagkain, kaunting inumin, punit-punit na kasuotan, ang paghihirap ng pagsunod, maagang paggising para sa paglilingkod, pagtayo habang inaawit ang mga salmo, at ang pagtupad sa ipinataw na penitensya. – Halina nga, mga anak ko, tiisin natin nang may katatagan ng loob ang lahat ng mabigat at hindi kaaya-aya, upang tunay tayong makapamighati kay David: *'Naghintay ako nang may pagtitiis sa Panginoon'*, at sa pamamagitan nito, sa awa ng Diyos, maging

karapat-dapat: *'Dinig Niya ako at pakinggan ang aking panalangin'* (Awit 39:2). Sa darating na panahon, maghahain ang iba ng ibang mga handog: ang tatlong-beses na pinagpalang mga martir – ang kanilang dugo; ang kagalang-galang na mga ama – ang kanilang pinakadakilang mga gawa at birtud ; at tayo – ang ating mapagkumbabang pagtitiis sa mga nabanggit sa itaas. At tiyak na alam ko na hindi tayo mawawalan ng bahagi rito, gaya ng pinatutunayan ng banal na Antonio.

27. *'Hangarin ang Diyos higit sa lahat, at mabubuhay ang iyong kaluluwa'* (Awit 68:33). *'Hangarin nang taimtim ang Kanyang mukha,'* upang ito'y maipakita sa inyong malilinis na puso (Awit 104:4). *'Alalahanin ang Kanyang mga kababalaghan, na ginawa Niya'* (Awit 104:5) sa atin sa mga nakaraang taon at patuloy na ginagawa ngayon, na pinararami ang ating kapatiran, pinapapanatili tayo at hindi tayo pinagkakaitan ng anumang kailangan natin sa kasalukuyang buhay na ito. At para sa lahat ng ginagawa Niya para sa atin, magbigay tayo sa Kanya ng nararapat na parangal. May hinahanap pa ba Siya sa atin kundi ang katakutan Siya at mahalina Siya ng buong puso at buong pag-iisip, at, sa abot ng ating makakaya, tularan ang Kanyang buhay na nagkatawang-tao? Nang Siya'y bumaba mula sa langit, naging dayuhan Siya sa lupa, upang tayo rin ay ilayo ang ating mga iniisip mula sa ating sariling mga pagnanasa. Sumunod Siya sa Ama, upang kayo naman ay sumunod sa akin, na hindi karapat-dapat, nang walang pagrereklamo. Pinababa Niya ang Kaniyang sarili hanggang sa kamatayan, upang kayo naman ay matutong gawin din ang ganoon, sa pagpapakumbaba ninyo at sa pagiging mapayapa sa inyong mga kaisipan, salita, gawa, at kilos. – Ano nga ba ang tunay at banal na kaluwalhatian, kung hindi ang mapahamak sa gitna ng mga tao alang-alang sa Diyos? Ano ang karangalan at mabuting pangalan ng isang monghe, kung hindi ang mapahamak alang-alang sa Diyos at mabibilang sa hanay ng mga walang karangalan? At ang ating Tagapagligtas at Diyos, nang magkatawang-tao Siya, pinili Niya ang mapagkumbaba at mababang-uri, upang mahiya ang maringal at mayaman sa gitna ng mga tao. Dahil dito, ipinanganak Siya sa isang sabsaban, inilagay sa isang sabnayan, tinawag na anak ng karpintero, kilala bilang taga-Nazaret, nakasuot ng tunika at payak na balabal, naglalakad nang paanan, naghirap, hinamitan ng bato ng mga Hudyo, ininsulto, inaresto, ipinako sa krus, tinusok ng sibat, inilagay sa isang libingan – at pagkatapos ay muling nabuhay – upang tayo ay kaniyang hikayatin na tiisin ang lahat ng bagay na gaya niya sa harapan ng kaniyang mga Anghel, at pagkatapos ay koronahan tayo sa Kaharian ng Langit.

70. Ano ang hinihingi ng Diyos sa iyo? Ang pagtalikod sa sarili mong kalooban at pagsunod sa nag-iisang kalooban ng abbot; kaya, huwag ninyong ipagpilitan na ihiwalay ang inyong sarili sa iba sa anumang bagay, kahit pa sa paggawa ng mabuti.

70. Ano ang hinihingi ng Diyos sa iyo? Ang pagtalikod sa sarili mong kalooban at pagsunod sa nag-iisang kalooban ng abbot; kaya huwag mong ipagpilitan na ihiwalay ang sarili mo sa iba sa anumang bagay, kahit sa paggawa ng mabuti. [1, 79] Ano ang hinahanap ko, o mas mabuti pa, ano ang hinahanap at hinihingi sa inyo ng Panginoon ng lahat at ng ating Diyos? Wala nang iba kundi ang inyong buong pagsunod at walang-pag-aalinlangan na katapatan hanggang sa dugo, at sa anumang paraan ay huwag lumihis sa inyong ipinangako at pinasyang gawin at isabuhay sa harap ng mga banal na Anghel. Kayo mismo ang nakakaalam kung ano ang inibig ng inyong mga labi at kung anong mga panata ang inyong ginawa nang gupitan ko ang buhok ng bawat isa sa inyo at isuotan kayo ng mga kasuotang kagalakan at tuwa, matapos kong patawarin ang inyong mga natitirang hindi pa naipagtapat na kasalanan, sa di-matitinag na pag-asa na sa pamamagitan ng aking mapagkumbabang kapatawaran dito sa lupa, papatawarin din sila ng Diyos sa langit. Kaya, mula saan nanggagaling sa inyo ang mga walang-katuturan kaisipan, pabayaang paghuhusga, walang-saysay na salita, at mga hindi angkop na pagnanasa para sa anumang iba pa maliban sa inuutos at itinakda sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, sa pamamagitan ng pamamagitan ng aking ama at ng inyo, at sa pahintulot ng inyong mga nauna? – May nag-aayuno ayon sa kanyang kagustuhan, ang iba naman ay nananahimik ayon sa kanyang nakikitang nararapat, ang isa ay nag-aaral ng kanyang gusto, ang isa naman ay humahawak ng puwestong hinahangad niya – kung gayon, mga planong makasarili ang mga ito, higit pa rito, mga indibidwal na gawain – at dahil dito nga ang pangkalahatang pagkabulok? Ito ba ang dahilan kung bakit kayo nagpulong? – *'Kayo ba'y kumain sa katawan ni Cristo? O kayo ba'y nabinyagan sa pangalan ni Pablo?'* (1 Corinto 1:13). – Ang mga salitang ito ay angkop sa mga taong, nadadala ng kanilang sariling pribadong hangarin, ay hindi tumitingin o hindi pinapansin ang isang bagay na inilalahad ng aking kababaang-loob nang buong pag-iisip sa usapin. Ang Diyos ay hindi humihingi o nagnanais ng anumang dakila o kamangha-mangha mula sa inyo, kundi ang inyong pananatili sa pagkakaisa na tinawag kayo Niya – hindi ko nangahas sabihin, dahil sa aking

kakulangan at malaking kasalanan – at na mamuhay at kumilos kayo alinsunod sa kalooban at patnubay ng pastor na ibinigay Niya sa inyo, para sa kaluwalhatian ng Kanyang pinupuri na pangalan. Narito ang tangang para sa pagpapamalas ng inyong natatanging kadakilaan at kababalaghan – o mas tama, ang kabayanihan ng mga martir ng inyong marangal na kaluluwa! – Kung matutukso kayo, ano ang kahanga-hanga roon? Ngunit sa anumang paraan, huwag mong hayaang magtagumpay ito laban sa iyo, sa ikatutuwa ng diyablo, at huwag mong pansinin ang mapanlinlang at masamang hinihikayat ng kaaway na ito ng iyo at ng Diyos, kundi itoon mo lamang ang pansin sa ganito: tiisin ang lahat hanggang sa wakas, yumaman sa kababaang-loob at umunlad sa pag-ibig, hindi magpabida, hindi magtaas ng kilay, hindi maghanap ng pagka-una, huwag maging mabagsik, huwag mag-udyok ng pagtatalo o alitan, na magiging kapahamakan sa mga nakakarinig. *'Kaya't tumindig kayong matatag, na nakabalkot ang inyong mga balakang ng katotohanan, at suot ang baluti ng katuwiran sa dibdib, at nakasapatos ng paghahanda ng ebanghelyo ng kapayapaan'* (Efe. 6:14–15). – At nawa'y ipagkaloob sa inyo ng Panginoong Diyos ang tagumpay at kaligtasan!

71. Ang mga sanhi ng kasalanan ay kapalaluan at pagsuway; at mula rito nagmumula ang bawat uri ng kalungkutan: samantalang mula sa kababaang-loob at pagsunod

71. 1) Ang mga sanhi ng kasalanan ay kapalaluan at pagsuway; at mula rito nagmumula ang bawat uri ng kalungkutan: kabaligtaran, mula sa kababaang-loob at pagsunod nagmumula ang bawat uri ng biyaya. – 2) Kayo na dumating sa amin mula sa hanay ng mga maharlika at mayayaman, huwag ninyong ituring ang inyong sarili na mas mataas kaysa sa iba, kundi magpakumbaba kayo; tularan ninyo ang Panginoon, na nagpakumbaba para sa kapakanan natin. – 3) Pagsikapan natin ang isang buhay na sumusunod sa halimbawa ng Diyos. [1, 80]

1. Mag-ingat tayo, baka magkasakit ang ating mga kaluluwa, sa pamamagitan ng pag-iwas sa ating sarili sa mga sanhi na nagbubunsod ng mga karamdaman na ito at sa gayon ay maiwasan ang kasamaan na sumasabay sa mga ito. Ang unang sanhi ng espirituwal na karamdaman ay ang kayabangan, na dahil dito'y nahulog ang bituin ng umaga, na nagniningning sa madaling-araw; ang ikalawa ay ang pagsuway, na dahil dito'y pinalayas ang unang tao mula sa paraiso ng kaligayahan; at mula sa dalawa ay sumibol ang kadiliman ng iba't ibang uri at anyo ng kasinungalingang kasalanan. Nais nga ba ng sinuman na magtamasa ng kasaganaan? Lumayo sa kapalaluan at magbalabal sa kababaang-loob, na may walang-pag-aalinlangan na pagsunod; at ang kagalakan at ligaya ay mananatili sa iyong ulo. Sapagkat ilang biyaya ang madadala ng banal na balabal na ito? – Kapayapaan, kabaitan, paggalang, tiwala, masunuring pagsunod – at ang lahat ng mabuti, kaaya-aya, at kanais-nais, na siyang katangian ng isang tunay na tao ng Diyos.

2. Ikaw na dumating sa amin mula sa isang mapagmataas na pamumuhay, huwag mong itutok ang iyong isipan sa mga bagay na mataas; nang ikaw ay maging mapagkumbaba sa pamumuhay ayon sa Diyos, huwag mong ipagmayabang na ikaw ay nagmula sa isang marangal na angkan, ni ipagmayabang mo man ang kaniya o ang iba pa na iyong pag-aari noon: sapagkat marahil ay ikaw ay dukha at kulang sa biyayang banal. Ngunit, tumingin kayo kay Cristo, ang ating Panginoon at Diyos, ang tunay na mayamang Panginoon ng lahat, at gabayan kayo ng kababaang-loob (Roma 12:16) sa inyong mga kaisipan at damdamin, tularan ninyo ang Kanyang ginawa: Siya ay tila mahirap ang anyo, sumunod sa Kaniyang mga magulang, naglalakad nang paanan, madalas napapagod, *'nang Siya ay ininsulto, hindi Siya nagbawi ng insulto; nang Siya ay nagdusa, hindi Siya tumutol'* (1 Pedro 2:23), tiniis ang mga hampas sa pisngi, hindi Niya pinag-iba ang Kaniyang pananamit, nasisiyahan sa isang tunika at isang balabal, natulog sa damo o sa hubad na lupa, at isang tinapay at umaagos na tubig ang naging sapat para sa Kaniyang pagkain. Kung ngayon, na mayroon tayong higit pa sa lahat ng ito, tayo ay nabibigatan at napapagod, anong uri ng mga tagapag-aya ng Panginoon tayo?

3. Kaya't ipinamamanhid ko sa inyo: magsikap tayong buong tapang para sa isang buhay na ginagaya ang Diyos. Tungkol sa atin naman, na nagmula sa mapagkumbaba (sa pananaw ng mundo) at hindi mayayamang kalagayan, anong palusot ang maaaring gawin natin upang mabigatan at maligalig sa pagkain, o damit, o iba pang mga pangangailangan, gayong tinutustusan tayo sa lahat ng bagay na ito gaya ng iba? – Nawa'y magnilay-nilay ang bawat isa sa kanila kung ano sila noon at kung ano na sila ngayon. – Gayunpaman, sa pagsasabi nito, ayaw kong hatiin o pag-ibahin ang una at ang huli: sapagkat kayong lahat ay iisa sa kakanyahan. Ngunit sinasabi ko ito upang kusang-loob ninyong tuparin ang iniuutos, at hindi mag-usisa tungkol sa aking mga tagubilin—kung paano, bakit, at para saan ginawa ito o iyon.

72. Paano nakapagliligtas ang mga penitensya at iba pang hakbang na pangkoreksyon? Sila ang daan patungo sa paraiso

72. 1) Paano nakapagliligtas ang mga penitensya at iba pang paraan ng pagwawasto? Ito ang daan patungo sa paraiso. – 2) Tunay nga, ang ating buhay ng pagsunod sa komunidad ay higit na nakapagliligtas kaysa sa anumang iba pa. [1, 81]

4. Ngunit gaano pa nga ba mas mabuti para sa atin na magmalungkot nang kaunti rito at magalak doon, magtiis ng parusa rito at makatagpo ng kagalakan doon, mamuhay sa pagkaipit rito at sa kalawakan doon?! Dapat tayong kusang-loob na sumailalim sa parusa at mahalin ang mga nagwawasto sa atin: sapagkat kapag nalilihis tayo sa landas ng Diyos, hindi ba dapat nating tanggapin ang mga lunas na magpapagaling sa pinsalang ating nagawa? Dahil dito mismo, sa palagay ko, ang ating mga banal at mapagkalingang mga ama, na hinihimok ng banal na habag, ay gumamit ng iba't ibang mahigpit na hakbang para sa kaligtasan ng kanilang mga nasasakupan: nagpataw sila ng mga penitensiya, ekskomunikasyon, at maging parusang pisikal – para saan ito? Ang kaligtasan hindi lamang ng mga sumailalim sa ganoong paggamot, kundi pati na rin ng mga nakasaksi nito, kapwa mga kapanahunan at ang mga sumunod; sapagkat marami, kahit pa dahil sa takot sa tao, ay bumabalik sa tamang landas. Bakit, kung titiisin ninyo ang aking katigasan, tiniyak ko sa inyo sa harap ng buhay na Diyos na maliligtas kayo sa Kaharian ng Langit, na lilisanin ng karamdaman, kalungkutan, at paghihikbi; kung pasanin ninyo ang pamatol ng pagsunubay, malalaya kayo mula sa makasalanang pagnanasa at aakyat sa pagiging anak ng Diyos – papatayin ninyo ang nag-aalab na pagnanasa at ituturing kayong karapat-dapat na uminom ng nakapapresko at nagbibigay-buhay na tubig mula sa walang hanggang bukal – tatahakin ninyo nang maayos ang landas ng pagsunubay at tatanggap ng mga korona ng tagumpay mula sa dakilang Hari.

5. Napakadakila at kagalang-galang ng ating pamumuhay na sama-sama. Ang pabigat nito ay parehong mabigat at magaang, gaya ng pabigat ni Cristo, na pareho rin, ayon sa Kanyang salita. Ang mismong katotohanan nito ang nagpapatotoo rito; ang katotohanan mismo ang nagpapahayag nito. At huwag hayaan ang sinuman na purihin o tawagin ang isang tunay na masunurin na tagapang-tambunan, isang taong nag-iisa, o isang eremita. Sinabi kong 'tunay', sapagkat ang isang tunay na masunuring monghe ay yaong nag-alay ng kanyang kaluluwa sa abbot at nananahan sa kanyang kalooban hanggang sa patak ng dugo. Nang makamtan natin ang ganitong biyaya, nararapat tayong magalak at magdiwang; sapagkat ito ay tunay na kahanga-hanga. – Samantala, ang siyang namumuhay nang hiwalay, ay walang dapat ikahanga, kahit pa namumuhay siya nang walang kapintasan. Kaya't parangalan natin ang ating paraan ng pamumuhay at panatilihin ang tapat na pagsunod hanggang sa kamatayan. Hindi natin papansinin kung pinupuri tayo ng iba o pinamumuna. Kung natatakot tayo sa Diyos, hindi tayo matatakot sa tao, at hindi rin tayo mapag-uudyukan ng kanilang mga pag-atake. Isaisip natin ang ating dakilang layunin, magsikap tayo patungo rito sa paraan ng Panginoon, at Siya ang gagabay sa ating landas.

73. Ang daan ay mabigat at mapanglaw; ngunit bilang ganti, naghihintay sa atin ang walang-hanggang aliw: magtiyaga tayo.

73. 1) Ang daan ay mabigat at mapanglaw; gayunpaman, walang hanggang aliw ang naghihintay sa atin: magtiyaga tayo. – 2) Ganito rin nagtiis ang lahat ng mga Ama; at ngayon ay nakatatanggap na sila ng ginhawa, sapagkat nakalimot na sila rito: tularan natin sila. – 3) Nakarinig ka ba ng masasakit na salita? Tiisin mo; at kung paanong tiniis ito ng Panginoon, na nagpakababa sa Kanyang sarili hanggang sa pinakamababang lugar, gayundin naman titiisin mo rin ito at ang bawat iba pang kalungkutan. [1, 82]

6. Manindigan nang matatag sa pakikibaka, sa inyong pagsisikap na magpasakop at sa inyong pagsunod na parang martir; at habang lumilipas ang mga araw ng inyong buhay sa lupa, pagyamanin ninyo ang inyong mga kaluluwa ng mga birtud bilang pananda ng Kaharian ng Langit, at mag-ipon para sa inyong sarili ng di-mailarawang mga biyayang ipinangako sa atin. Ang daan ng Diyos ay makitid at mapanglaw; ngunit ang kapahingahan na naghihintay sa atin ay maluwang at malawak. Ang mga nag-aapoy na palaso ng mga demonyo ay sunud-sunod na bumabagsak sa tahanan ng ating kaluluwa, ngunit ang hamog ng Espiritu, sa pagpatay sa mga ito, ay itinatapat sa atin ang tubig na dumadaloy tungo sa buhay na walang hanggan. Pagsikip at kalungkutan, kawalan ng pag-asa at panghihina ng loob, pagod at pawis, pagal at pagkapagod, at kasabay nito, hindi bihira, mga pang-iinsulto at pagwawasto. – Ito ang bahagi natin; subalit sa kabila ng lahat ng ito, isang di-mailahad na kagalakan at walang-hanggang tuwa ang iningatan para sa atin. – Halina nga, tiisin natin nang may tapang ang ilang araw na ito ng pakikibaka, at tayo'y koronahan ng korona ng katuwiran.

7. Anong mga paghihirap ang tiniis ng ating pinakabiyayang mga ninuno, na ginugol ang kanilang mga araw sa pag-aayuno, pagbabantay, luha, panalangin at bawat uri ng pagdurusa? At ngayon ay wala na silang anumang kalungkutan para sa nakaraan: tinanggap na nila ang di-mailarawang kagalakan at lubos na pinagpalang kapahingahan. Gayundin, matalinong titigan natin ang mga kalungkutan na paminsan-minsan ay dumarating sa atin, ituring ang mga ito bilang walang kabuluhan, o mas mabuti pa, bilang panandalian gaya ng panaginip o anino; at hindi natin papayagang tayo'y malungkot dahil dito, kundi, sa hindi pagpapansin dito, tutuparin natin ang mga utos ng Panginoon nang may siglang kabataan. Huwag mong paburen na ikalungkot ka ng pang-aabuso, ikahiya ka ng panunisi, ikabahala ka ng pagsaway, ikapahamak ka ng dalamhati, o ikapang-angat ka ng kapalaluan; kundi, na nakayuko ang mga mata at nakatuon sa langit ang iyong kaluluwa, maging mabait, malumanay, mapagpasensya, at mapagbigay-luob sa isa't isa.

8. Ipagpalagay na may nagsalita ng isang mabagsik na salita – ano ngayon? Bakit ka dapat magdusa dahil sa insulto na ito? Si Cristo, ang ating Diyos, ay narinig ang mga salitang: *'May demonyo ka'* (Juan 7:20) – at nanahimik; Siya ay inakusahan ng *'pagtataboy ng mga demonyo sa pamamagitan ni Beelzebub'* (Mateo 12:24) – at hindi Siya nabahala. Ngunit tayo, na sa kalikasan ay walang kabuluhan at, sa ating buhay, karapat-dapat sa bawat pang-iinsulto, ay tumitigas na parang pagong sa kahit na pinakamadaling salitang nakakasakit. Bakit hindi natin lalo pang tikman ang tamis ng kababaang-loob? Bakit hindi natin matutunan sa pamamagitan ng karanasan ang birtud ng mabuting pagsunop? Bakit hindi natin gamitin ang mga sandata ng tunay na monghe sa bagay na ito? Ang mga sandatang ito, gayunpaman, ay hindi maayos na sulat-kamay, ni matamis na pag-awit, ni magandang kutis, ni matangkad na pangangatawan, ni marangyang kasuotan, ni pagiging pambabae, ni mayabang at makamundong pag-uugali, ni palalong pananalita, ni matapang na pagsasalita at pagtugon, ni anumang iba pa na katulad nito; kundi bagkus ang ituring ang sarili bilang pinakamababa sa lahat at ituring ang bawat isa na mas mataas kaysa sa sarili; huwag magmadaling magsalita, lalo na nang magaspang; huwag maging padalos-dalos, kundi maingat; itaguyod ang kung ano ang mapagkumbaba, gaya ng kanilang sinasabi, at ang kung ano ang mapagkumbaba, gabayan ito, maging mapagbigay, mapagmahal, at higit sa lahat, malaya sa inggit. – Ngunit nalalaman ninyo ang lahat ng ito, bilang mga tinuruan ng Diyos, at ginagawa ninyo palagi ang nakalulugod sa Diyos. Manatili kayong ganyan; maging kontento sa lahat ng bagay; palaging magpakasaya nang tunay, na hinihikayat ng isang pag-asa ng ating pagtawag.

74. Kapag inanyayahan ng hari ang kaniyang mga bisita sa hapunan, nagmamadali ang lahat.

Inanyayahan tayo ng Hari ng Langit; paano nga ba tayo hindi magmamadali, na matiisin ang lahat ng bagay? Huwag tayong mawalan ng loob, kundi labanan nang buong tapang ang lahat ng bagay

74. 1) Kapag inanyayahan ng isang hari ang kaniyang mga bisita sa hapunan, nagmamadali ang lahat. Inanyayahan tayo ng Hari ng Langit; paano nga ba tayo hindi magmamadali, na titiisin ang lahat ng bagay: huwag tayong mawalan ng loob, kundi makipaglaban nang buong tapang laban sa lahat ng bagay. – 2) Alalahanin ninyo ang lahat ng tinitiiis ng Panginoon sa kaniyang buhay dito sa lupa; at magalak kayo kung kayo man ay kailangang magtiis ng katulad. [1, 83]

9. Kung ang mga tao, na inanyayahan ng isang hari sa kaluwalhatian, kasaganaan, kayamanan, ginhawa at ligaya, ay nagsusumikap para sa mga bagay na ito nang masigasig, buong puso at buong kagalakan: hindi pa nga ba dapat tayong lalo pang magsikap, na inanyayahan ng Diyos, ang Hari ng lahat, hindi sa mga panandaliang at walang kabuluhang bagay na ito, kundi sa Kaharian ng Langit, sa walang-hanggang liwanag, sa buhay na walang-hanggan, sa di-mailarawang kaligayahan, sa pagiging mga anak at sa mana ng walang-hanggang mga biyaya, hindi ba dapat, nang may kagalakan at walang-pagsawang sigla, araw-araw at oras-oras, pagnilayan ang tawag na ito at magsikap, ayon sa utos nito, na malampasan ang lahat ng balakid, na walang kinatatakutan at walang pinipigil—hindi ang kalungkutan o paghihirap, ni ang gutom o uhaw, ni ang panganib sa buhay o ang tabak—kundi naglalakad nang buong tapang, buong pagbabantay at buong puso sa landas ng pagtitimpi, na itinataguyod ang lahat ng bagay bilang magaan, alang-alang sa lubos na pinagpalang pag-asa na nasa ating harapan. Dahil sa pagtulog ng kaluluwa kaya't ang isang tao ay nawawalan ng pag-asa at ng tapang sa harap ng mga gawaing pagtitimpi. Kaya't, ako'y nananalangin sa inyo, sa pagtingin sa katuparan ng inyong tungkulin, na magpakatapang at matiisin nang may pasensya ang inyong mapagkumbaba at masipag na kalagayan, na ipamalas ang mga birtud nito: pag-tanggi sa sariling mga pagnanasa, agarang pagkilos, tahimik na pagtitiis sa mga mapanglaw na alitan sa loob ng malaking kapatiran, at paminsan-minsan ang mga pag-uusig ng mga nakababa at mga pagsaway ng mga nakatataas—upang ang mga salita ng Apostol ay tunay na magamit sa inyo: *'Hanggang ngayon ay nagugutom at nauuhaw kami, kami ay nakasuot ng punit-*

punit na damit, kami ay nasa kagipitan, kami ay nasa panganib'; 'ngunit sa lahat ng ito ay tayo ay higit pa sa mga mananakop dahil sa Kanya na umibig sa atin' (1 Cor. 4:11; cf. Rom. 8:34).

10. *'Kaya't kumuha kayo ng lakas sa Panginoon at sa kapangyarihan ng Kaniyang lakas'* (Efe. 6:10), at idagdag sa inyong mga nagdaang tagumpay at pagtitiis sa mga pagsubok ang mga kasalukuyan at hinaharap, ituring itong isang malaking kagalakan na kayo ay napatunayang karapat-dapat na kusang magdusa ng mga bagay na ito para kay Kristo na Tagapagligtas at maging tagapagaya ng Kanyang mga paghihirap: sa iyan lamang, dapat makita ng mga nakakaintindi ng bagay na ito ang pinakamalaking gantimpala para sa kanilang sarili. Naalala mo ba kung gaano Siya kasakit para sa atin? Hindi ba Siya namuhay bilang bata sa laman? Hindi ba Siya tumakas sa mamamatay na pakana ni Herodes? Hindi ba Siya sumunod sa Kanyang mga magulang? Nang Siya ay labindalawang taong gulang, hindi ba Siya pinagalitan ang mga nagtipon sa templo, kahit hindi pa Siya tinuruan? – Ginawa Niya ito para sa mga hindi pa natuturuan, upang hindi sila malungkot. Hindi ba Siya naglakad nang paanan, hindi ba Siya napagod, hindi ba Siya naghanap ng pagkain mula sa isang puno ng igos? Hindi ba Siya ininsulto ng mga Hudyo? Hindi ba Niya narinig: *'May demonyo ka,'* at: *'O Beelzebub, prinsipeng ng mga demonyo, nagpapalayas Siya ng mga demonyo'?* Hindi ba nila sinubukang batuhin Siya, at hindi ba Siya nagtago mula sa kanila? At bago pa rito, sa panahon ng apatnapung araw na pag-aayuno, hindi ba siya tinukso ng diyablo, bilang isang tao? At pagkatapos—hindi ba niya hinugasan ang mga paa ng mga alagad, bilang isang lingkod? Hindi ba siya ipinagkanulo ng isang taksil? Hindi ba siya inaresto ng mga Hudyo? Hindi ba siya pinagtawanan nina Annas at Caiaphas? Hindi ba Siya pinukpok sa pisngi ng kamay ng isang alipin? Hindi ba Siya pinahirapan ng latigo ng mga kamay ng kaniyang mga nilikha? Hindi ba Siya tinangjinan ng korona ng mga tinik bilang pang-aalipusta? Hindi ba Siya inakyat sa krus? Hindi ba ang kaniyang banal na mga kamay at mga paa ay ipinako rito? Hindi ba Niya narinig ang maraming panlalait habang nasa krus? Hindi ba't tinusok ang tagiliran Niya ng isang sibat? Hindi ba't binigyan Siya ng apug na inumin sa Kaniyang kauhawan? Hindi ba't Siya'y inililing, at, bilang Diyos, hindi ba't muling nabuhay Siya sa ikatlong araw? – Masasabi ba natin, sa ating bahagi, na tayo'y nakaranas ng anumang katulad nito? Ipakita mo sa akin, kapatid, nabigti ba ang iyong gulugod gaya ng sa iyong Kristo? Kitang-kita ba sa iyong mga pisngi ang mga marka ng hampas? Dinumihan ba ang iyong mga tainga ng di-mabilang na pang-iinsulto, panunuya, at panlalait? Banal ba ang lahat ng iyong mga biyaya sa pamamagitan ng pagdurusa? – Siyempre, wala kang alinman sa mga ito. Tanggapin mo nga, sa pinakamaliit, ang maliliit na paghihirap na dumarating sa iyo nang may masayang-loob at pag-ibig, at ang Panginoon, na umiibig sa sangkatauhan, sa Kanyang walang-hanggang kabutihan, ay magbibigay-luwalhati sa iyo dahil dito sa buhay na darating. Gawin mo ito alang-alang sa iyong pangakong monghe: sapagkat ang pangakong monghe ay hindi iba kundi isang panata na tiisin ang krus at kamatayan alang sa Panginoon.

75. Nakikita ang mga bunga ng mabuting buhay, alinsunod sa ating paraan, higit pang manatili rito: at ikaw ay magiging tirahan ng Triyung Diyos

75. 1) Nakikita ang mga bunga ng mabuting buhay, alinsunod sa ating tuntunin, higpitan pa ninyo ang pagtalima rito: at kayo ay magiging tahanan ng Triyung Diyos. – 2) Ginagabayan ng Salita ng Kasulatan, maging walang kapintasan at kaaya-aya sa Diyos sa lahat ng bagay, iniwasan ang lahat ng masusumpa. [1. 84]

11. Tingnan ninyo ang kalagayan kung saan kayo dinala ng pagkakaisa ng inyong isip at puso, at ang katotohanang unti-unti ninyong pinalakas ang inyong sarili upang gawin ang bawat mabuting gawa? At anong mga bunga ang hindi nito ipinamunga para sa iyo? – Mula rito'y nagmumula ang kapayapaan at kapanatagan; mula rito, taos-pusong pagtitiwala sa isa't isa at hindi mapaghihiwalay na pagkakaisa; mula rito, kapaki-pakinabang na pagdadalamhati at makabuluhang pagsisisi; mula rito, malalim na pagsisisi at katugmang kababaang-loob; mula rito, mapagkapatid na pag-ibig at mapag-amang disposisyon. *'Sa lahat ng bagay,'* ayon sa mga salita ng Apostol, *'ipinakita ninyong kayo'y malinis'* sa lahat ng nararapat (2 Cor. 7:11). *"Pinagpala ang Panginoon, sapagkat dinalaw Niya at tinubos Niya ang Kanyang bayan"* (Lucas 1:68): *"sapagkat kayo ang Kanyang bayan, ang pinili Niya; – at itinaas Niya para sa inyo ang sungay ng kaligtasan"* (Lucas 1:69), sa pamamagitan ng inyong bagong-kamit na mabuting saloobin. Narito ang inyong kagalakan at tuwa, karangalan at mabuting reputasyon, karunungan, pag-iingat at ganap na kaalaman, upang mamuhay kayo ng isang buhay na kapuri-puri at dalisay sa harap ng Diyos: na hindi pinag-uusapan ng sinuman sa labas (sapagkat ang kanilang mga paghatol ay kung minsan naaangkop sa ating paraan ng pamumuhay): *'Tinawag kong matalino ang taong namumuhay nang walang kapintasan at walang sala, kahit na analfabeto siya at hindi*

marunong mangatwiran tungkol sa mga bagay na hilig ng mga Griyego na pagtuunan ng pansin.' – Kung gayon nga, kahit sa mga ang tanging hangarin ay ang magsalita at makinig lamang, tila ganoon nga, dapat ba tayong magmungkahi ng iba pa kaysa sa itinatag ng mga santo? Kaya, matutong mangamba at manginig sa harap ng Panginoong Diyos at tuparin ang Kanyang mga utos; at ang biyaya ay magpapahayag sa inyo bilang *'mga sisidlang pinili Niya, inihanda para sa bawat mabuting gawa'* (2 Tim. 2:21). Sapagkat kung saan naroroon ang paninirahan ng Ama, ng Anak at ng Banal na Espiritu, alang-alang sa kadalisan ng kaluluwa, anong kabutihan ang kulang, anong karunungan, anong sigla ng espiritu, anong pagtuturo, pagpapalago at patnubay? Ngunit kung saan ito ay wala, puro lamang malamig na salita, pagpapanggap at pagpapalaki sa sarili, at madalas na panlilinlang at kamalian, at laging kawalan ng kabuluhan.

12. Magbigay-pansin sa pagbasa, at huwag hayaang mahulog sa inyo ang salita ng Kasulatan (huwag ninyo itong kalimutan). Ingatan ninyo ang dila ninyo sa kasamaan, lalo na kayo, ang mga pinakabatang hindi sanay pigilin ang dilang ito—na pabagu-bago at puno ng nakamamatay na lason, at sa pamamagitan nito, tayong marami ay patuloy na nahuhulog sa kasalanan. Huwag magkaroon ng mapanlinlang na pakikipagsabwatan sa inyo; huwag magkasabwatan ang dalawa sa inyo sa isang bagay na mapanlinlang at ayon sa paraan ng mga Hudyo; huwag magkaroon ng kasinungalingan o pagtatago sa inyo, gaya nina Ananias at Sapphira; huwag magkaroon ng lihim na balak o masamang pakana sa inyo, ayon sa paraan ng mga Pariseo at mga Sadusse; huwag magkaroon ng 'ako' at 'ikaw' sa inyo, na puno ng di-mabilang na kasamaan, gaya ng sigaw ni San Krisostomo: *'Ang luma ay lumipas na; narito, ang lahat ay naging bago'* (2 Cor. 5:17). Bakit natin babalikan ang nakaraan (ang dating buhay natin) sa ating sarili upang lamang iwasan ang mismong mga pagnanasa na iyon, at hindi upang sindihan sa isa't isa ang apoy ng masasamang kaisipan? *'Umaasa ako na kayo rin ay higit pa rito at matatag na humahawak sa kaligtasan'* (Heb. 6:9). Marahil ito ang dahilan kung bakit tayo napadpad sa dati—upang, mula sa kalaliman at bagyo, at mula sa maraming paghihirap, tayo ay dumiretso sa ating mapayapa at tahimik na daungan, at hindi na magnasang maglakbay sa mapanganib na paglalayag sa gitna ng mga alon, kundi manatili kalmado at tahimik sa payak na daungan na ito ni Cristo Jesus, ating Panginoon.

76. Para sa mga namumuhay nang banal, ang bawat araw ay isang pagdiriwang. Hinahangad mo ba ito? Maging masigasig kang magpasaya sa Diyos, at tiisin ang lahat ng bagay para sa Kanya

76. 1) Ang sinumang namumuhay nang banal ay laging may piging. Hinahangad mo ba ito? Maging masigasig kang magpalugud sa Diyos, at tiisin mo ang lahat ng bagay alang sa Kanya. – 2) Alalahanin mo kung bakit iniwan natin ang mundo, at gawin mo itong iyong layunin; higit sa lahat, ingatan mo ang iyong kabanalan, at lumayo ka sa pakikisama sa mga nagkakasala laban dito. [1, 85]

13. Para sa mga namumuhay nang banal, ang bawat araw ay isang pista; hindi sila tumitigil sa paggugol ng kanilang mga araw nang parang pagdiriwang, na patuloy na pinapaliwanagan, pinapalinis, at itinaas, na palaging may-dala ng Diyos at pinapabanal. Kung nais ninyong maging ganitong mga tao, pinamamanahan ko at pinakikiusapan ko kayo: maging kusang-loob, handa, at masigasig sa bawat mabuting gawa at bawat gawa na kaaya-aya sa Diyos, itataas ninyo ang inyong mga mata upang pagnilayan ang walang hanggang mga biyaya; at para sa layuning ito, tanggapin ninyo ang dapat ninyong tanggapin, tiisin ninyo ang dapat ninyong tiisin, at pasanin ninyo ang anumang inyong masumpungan: mga kalungkutan, paghihirap, karahasan, kakulangan, mga pagsubok, paninirang-puri, paggawa, pagsisikap, at lahat ng iba pa na katulad nito, upang maabot natin ang ating ninanais at makamit ang dahilan kung bakit tayo lumisan sa mundong ito. O, kay yaman ng biyaya, mga ama ko, na mabuhay nang matuwid, matalino, at may tiwala! At gaano kasaganaan ang gugulin ang ating mga araw sa pagsisisi, kababaang-loob at paggalang, na naghahanda para sa ating pag-alis, para sa pakikipagtagpo sa kakila-kilabot na Hukom ng lahat, ang Diyos, at para sa ating pananagot sa Harapan Niya!

14. 'Arsenius, sa anong layunin mong iniwan ang mundong ito?' madalas na sinasabi ng kagalang-galang na lalaking ito sa kanyang sarili bilang isang nakapagpapabuting paalala. Nawa'y malaman din natin kung bakit natin iniwan ang mundo, at magsikap tayo nang buong lakas upang makamitan ito, sa pamamagitan ng pag-aayos ng ating buhay sa kagandahan ng mga birtud, at paghahanda ng ating mga kaluluwa bilang mga nobya para sa Panginoon—ang Diyos—sa pamamagitan ng pagsunod sa kaluwalhatian ng pinakabanal na pagkabirhen, at pagpapanatiling malinis, walang mantsa at walang dungis sa ating sarili: sapagkat tinatawag tayong mga templo ng Diyos; at *'kung sinuman ang sumira sa templo ng Diyos, sisirain siya ng Diyos,'* sabi ng Kasulatan (1 Cor. 3:17). Dahil dito nga, ako'y umiiyak at nagluluksa para sa ilang tao, sapagkat *'hindi nila*

pinansin ang pagkilala sa Diyos sa kanilang pagkaunawa', ang Tagapagligtas, kaya 'ibinigay Niya sila sa isang bulok na pag-iisip, upang gumawa ng mga bagay na hindi angkop' (Roma 1:28). Nangahas pa akong sabihin na 'naging mayabang kayo, at hindi kayo sapat na nagluksa, upang ang siyang gumawa nito ay matanggal sa gitna ninyo' (1 Corinto 5:2). Mula rito sumisibol ang kapabayaang, at kasunod nito ang kawalang-interes: sapagkat hindi ninyo siya iniwasan gaya ng nararapat. Nakikisama kayo sa kaniya at nagkakatawanan kayo, na nagiging katulad ng tinutukoy ng Propeta nang may pang-iinsulto: 'Kung nakakita ka ng magnanakaw, kasabay mo siyang tumakbo, at sa salarin ay nakibahagi ka' (Awit 49:18). Ngunit huwag kayong magalit sa akin dahil sa ganitong pagsaway: sapagkat kawawa ako kung hindi ko kayo sasawayin at tatayo sa inyong harapan upang ipagtanggol ang matuwid na pamumuhay; kawawa rin kayo kung hindi kayo lalayo sa mga namumuhay nang masama..

77. Ang buhay ay puno ng kaguluhan; ngunit una sa lahat, ipagdasal mong maging gising at matalino ang iyong timonero; pagkatapos ay magpakalakas ka sa pag-asa na marating ang masayang wakas

77. 1) Ang buhay ay puno ng kaguluhan; ngunit una sa lahat, ipagdasal mong maging gising at matalino ang iyong timonero; pagkatapos ay magpakalma sa pag-asa na marating ang mabuting wakas. – 2) Naririnig kong maraming pagtatalo sa inyo tungkol sa maliliit na bagay – dahil sa kakulangan ng kababaang-loob. – 3) Tinanggap nina mga Santo Doroteo, Dosifeo, Akakio at iba pa ang lahat nang may katahimikan at kababaang-loob, at nanatili silang payapa. – 4) Nababahala tayo ng ating sariling mga pagnanasa, at ang hindi pagtupad rito ay nagpapabahala rin sa atin: sapagkat nakalimutan natin ang gantimpala sa pagtanggap rito. – 5) Marami sa atin ang nagkakasakit: magtiis sa mga maysakit, at ang mga nag-aalaga sa kanila ay dapat maglingkod nang may kababaang-loob. Tiyakin na walang kaguluhan kapag tinawag ang doktor. At kapag gumaling na, huwag manatiling walang ginagawa – ni kumilos nang pabaya. [1, 86]

15. Paulit-ulit, manatiling mabait, magtiyaga, at magpakatatag, pagtibayan ang mga pagsubok na hindi nakikita at nakikita na dumarating sa iyo, mula sa mga demonyo man o mula sa mga tao. Sino ang hindi nakakakita kung gaano puno ng pakikibaka ang iyong buhay? Sino ang hindi magpapatotoo kung gaano kalungkot ang iyong landas? Kaya, araw-araw, may mga pagsubok na bumabangon laban sa iyo, at mula roon, sumasapit sa iyo ang nagpapahirap na mga kapahamakan: ngayon ay banggaan sa iyong mga kapatid, ngayon naman, sa pagtupad mo sa iyong mga tungkulin, mga pagsubok at walang tigil na pagyanig; mga presyur mula sa lahat ng panig, na para bang tayo ay hinahagis sa kailaliman, naglalalayag sa malawak at mapaminsalang dagat ng sanlibutan, na nakataas ang layag ng pag-asa at patungo sa langit. Ngunit manalangin ka muna, higit sa lahat, na ang iyong timonero, sa pamamagitan ng banal na kapangyarihan at mga panalangin ng Ama, ay palagiang panatilihing bukas ang mga mata ng kaniyang pag-iisip, at sa pagtingin, makita, at sa pagbabantay, mabantayan, upang maayos na mapadiretso ang inyong barko at giyahan ito sa pamamagitan ng pananampalataya patungo sa daungan ng buhay; pagkatapos ay magalak at magsaya na, sa paglalalayag sa dagat ng buhay na may ganoong paghihirap, ay magmamana kayo ng buhay na walang hanggan. Sa anumang kalagayan, huwag ninyong hayaang mangalawang-isip, huminto, o mapigil ng anumang bagay, kundi sa masiglang diwa, buong sigla at taimtim na magpatuloy, sumulong at gawin ang lahat ng makakaya ninyo upang matapakan ang sinaunang ahas—ang diyablo—at tuparin ang mga utos ng Panginoon. Bata ka pa ba at kakapagsimula mo pa lamang sa iyong espirituwal na paglalakbay? Yakapin ninyo ang kababaang-loob at pagsunod at manatili rito nang matatag, upang, sa mabuting pagsisimula, unti-unting umakyat sa kaperpektohan. Matagal na ba kayong nakasuot ng kasuotang monastiko? Hayaan ninyong makilala kayo bilang ganoon sa pamamagitan ng kahusayan ng inyong birtud, at hindi sa dami ng taon.

16. Sinasabi ko ito sa inyo sapagkat naririnig kong may walang kabuluhan usapan at pagtatalo sa inyo, pati na rin ang kalituhan, irita at pagsabog ng galit, panunukso, pang-aabuso at pagkakasala, bagaman hindi sa lahat sa inyo. Tinanong ko kayo, mga kapatid, saan nanggagaling ito? Ano ang mga sanhi nito? Sa tingin ko, nagmumula ito sa wala nang iba kundi kakulangan sa kababaang-loob. Kaya't ipinamamanhid ko sa inyo sa mga salita ng Apostol: *'Huwag kayong maging bata sa pag-iisip, kundi maging sanggol sa kasamaan'* (1 Cor. 14:20); huwag kayong makisali sa walang kabuluhan usapan na walang pakinabang, at, sa inyong pagnanais na makamtan ang inyong gusto, huwag kayong gumamit ng mapanlinlang na pangangatwiran o paligoy-ligoy, na napapagod kayo rito't roon, at naghahain ng iba't ibang dahilan. *'''Sino,' tanong ng Propeta, 'ang taong nagnanais ng buhay at gustong makakita ng mabubuting araw?'* At siya mismo ang sumagot: *'Ingatan mo ang iyong dila sa kasamaan, at huwag magsalita ng panlilinlang ang iyong mga labi; lumayo ka sa kasamaan at gumawa ka ng kabutihan; hanapin mo ang kapayapaan at itaguyod mo ito'* (Awit 33:13–15).

17. Bakit nakakita ng mabubuting araw si San Doroteo at namuhay nang payapa? Bakit naranasan din ito ng kahanga-hangang Dosifeo, ng kailanman ay hindi malilimutang Akakio, at ng buong kapulungan ng mga ganitong santo? O—huwag sana itong ituring na kapalaluan—bakit nga ba ang ilan, maging mula sa ating sariling kapatiran—ang mga nabubuhay pa at ang mga pumanaw na—ay namuhay dito nang maligaya, malaya sa kaguluhan at pagkabahala? Ngunit dahil ba dito? Hindi ba dahil itinuring ng bawat isa sa kanila na siya ay wala, at handang sumunod sa lahat at sa anumang bagay?

18. Ako—hindi ikaw—ay hinahadlangan ng kayabangan, sariling-loob, at pagnanasa sa laman na mabuhay nang payapa, makipag-ayos sa kapwa, o gugulin ang iilang araw ng buhay na ito nang payak at walang masamang loob. Kaya, ang sinumang nababahala at nabibigatan ay sa kanyang sarili magparinig, at hindi sa kanyang kapwa. Ang sinumang nagnanais lumakad nang matuwid at mabuhay nang payapa ay huwag ipilit ang kanyang sariling mga pagnanasa – at – mawawala ang mga kalungkutan, tatahimik ang mga pagtatalo, at ang mga mabangis na hayop, gaya ng nasa aklat ni Job, ay magiging payapa sa kanila. Higit pa rito, alamin at paniwalaan na dahil sa pagsusuot ng mga damit na ayaw nating isuot, sa pagkukumpuni ng sapatos, sa isang balabal na hindi hinahangad, sa pagbabago ng pagsunod, sa pagtiis ng pang-aabuso, sa pag-aakma ng paninirang-puri—sa lahat ng maliliit na bagay na ito—ay naghihintay sa inyo ang Kaharian ng Langit. Kaya't magsikap tayo nang buong lakas na akayain ang Panginoon! At mapalad ang siyang nagpapanatili, gumagawa, at tumutupad sa kanyang tungkulin na para bang pinagmamasdan siya ng Diyos.

19. Panahon ng kaguluhan ito para sa atin, at marami sa mga kapatid ang nagkasakit. Magpakatapang kayo, kayong may sakit; dumating na ang panahon ng inyong gawain; huwag ninyong palampasin ang pagkakataon na makalikom ng mas malaking gantimpala para sa kapahingahan ng mga maysakit, na mas mahalaga kaysa ginto at mamahaling bato. Samantala, kayong may sakit, anihin ninyo ang bunga ng pagtitiis; huwag kayong humingi ng higit sa ibinigay, baka kayo'y magkasakit hindi lamang sa katawan kundi pati na rin sa kaluluwa. – At bakit kayo pa rin bastos na kapag dumating ang doktor, kayong lahat ay dumadagsa sa kanya, nagtatanong, ipinapakita ang inyong mga galamay, at sinasabi ang inyong mga karamdaman? – Hindi ba kayo nahihiya sa isang karaniwang tao? Baka sa susunod, hindi na siya pupunta rito. Kaya nga pinipilit akong ituro ito sa inyo at itama kayo. Bakit hindi kayo nag-iingat ng kaayusan? Maaari kayong magsalita nang paisa-isa tungkol sa inyong sarili at sa inyong mga karamdaman; kung kinakailangan, maaari ninyong iparating ang inyong mensahe sa pamamagitan ng tagapag-alaga ng ospital o ng kanyang katulong. Ngunit ang kaguluhang ito ay puro kasamaan. Hindi ito tama, mga anak ko; at huwag nang maulit pa ito. – Higit pa rito, huwag ninyong gamitin ang inyong karamdaman bilang dahilan ng katamaran, at kapag nakabawi na kayo, huwag kayong maglibot nang walang patutunguhan; huwag ding maging labis sa pagkain at inumin, baka muling magkasakit kayo at maging pasanin sa mga malusog. Ngunit kayo naman na malusog, alang-alang sa Panginoon at sa pag-ibig sa kapwa, maglingkod nang may pagtitiis at pasanin ang mga kahinaan ng mga may sakit.

78. Tulad ng kapag papalapit ang mga Arabo, ginagawa natin ang lahat ng pag-iingat upang hindi mahulog sa kanilang mga kamay, gayundin, mag-ingat tayo laban sa ating mga kaaway sa espirituwal, na nakasuot ng baluti ng Diyos

78. 1) Tulad ng kung paanong, kapag papalapit ang mga Arabo, ginagawa natin ang lahat ng pag-iingat upang hindi mahulog sa kanilang mga kamay, gayon din, mag-ingat tayo laban sa ating mga kaaway sa espirituwal, na suot ang baluti ng Diyos. – 2) Huwag tayong sumuko, kundi lumaban nang buong tapang, at makakamtan natin ang kapayapaan ng kawalang-hilig. [1, 87]

20. Sa kasalukuyan, nagpapalaganap ng takot sa ating mga puso ang mga Arabo – bigla silang sumasalakay at hindi lamang ninanakaw ang ating mga ari-arian, kundi dinadakis pa ang mga tao; at ang mga hindi nila nadadala, malupit nilang pinapatay, pinapatay ang mga lalaki at babae, matanda at bata. Ngunit kung titigan natin nang mabuti, makikita natin na tayo rin ay sumasailalim sa hindi gaanong kakila-kilabot na mga pag-atake at tiraniya, hindi mula sa mga tao, kundi mula sa mga demonyo. Nagsasagawa sila ng walang tigil at mabagsik na digmaan laban sa atin, na hindi nakakakilala ng kapahingahan o anumang takdang panahon: ang isa ay tinatamaan ng palaso ng kasalanan, ang iba ay nabibihag ng mga bitag ng pagnanasa at dinadala bilang bihag sa isang Ehipto ng isipan; sa isa, ang bawat bahagi ng kaluluwa at katawan ay napupuno ng lason ng makasalanang pagnanasa; sa iba naman, ninanakaw nila ang binhi ng makapagliligtas na salita ng Diyos at pinahihirapan siya ng gutom; at inilalapat sa atin ng mga mandaragit at tiranong ito ang lahat ng uri ng insulto at pagdurusa. – Mapalad sa inyo ang ganitong mandirigma ni Cristo na, nagpapasanda sa kaniyang

sarili ng espiritwal na tabak ng pananampalataya, tumatama ngunit hindi tinatamaan, nagpapasakit ngunit hindi nasasaktan, nananalo ngunit hindi nadadakip. Ngunit magpakalakas-loob tayong lahat, at, isinuot ang mga sandata ng ating pakikidigma—hindi sa laman, kundi sa espiritu—tayong pagtagalin ang mga lumalaban sa atin, habang pinananatili ang ating hanay at tinutulungan ang isa't isa. Huwag magkulang ang sinuman sa baluti, na ayon sa Apostol, ay tunay na pananampalataya; huwag magkulang ang sinuman sa kalasag, na siyang kababaang-loob; walang sinuman na walang espada, na siyang banal na panalangin; walang sinuman na walang helmet, na siyang pagsunod; walang sinuman na walang kabayo ng kaluluwa, na siyang buhay na paghahanda para sa bawat mabuting gawa; at walang sinuman na walang natitirang bahagi ng baluti na nagpoprotekta sa ating panloob na tao. Huwag nating hayaan ang ating mga kaaway na saktan tayo, pabagsakin tayo, o ihagis tayo sa kanilang mga paa. Ang Panginoon, na makapangyarihan sa pakikibaka, na sa pamamagitan ng sandata ng Krus ay pinabagsak ang mga prinsipalidad at kapangyarihan ng pinuno ng panahong ito, *'ay nagbigay sa atin ng kapangyarihan na lumakad sa ibabaw ng mga ahas at alacrán, at sa lahat ng kapangyarihan ng kaaway'* (Lucas 10:19).

21. Mag-ingat nga kayo, na huwag kayong kumilos nang may kapalaluan; sapagkat ang mga nagpapasuko sa kanilang sarili sa kapalaluan ay nabubuwal na parang tinusok ng sibat – at namamatay. Mag-ingat na huwag kumilos ayon sa inyong mga pagnanasa, sapagkat ang mga kumikilos ayon sa kanilang mga pagnanasa ay namamatay ng isang walang hanggang kamatayan. Huwag ding mag-iingat ng masasamang kaisipan sa inyong isipan, sapagkat ang mga taong ganoon ay nahuhulog sa pagkabihag; huwag kayong maging suwail, sapagkat ang mga suwail ay inilalantad ang kanilang sarili sa mga pana ng kaaway; huwag kang maging mayabang, sapagkat sa pamamagitan ng kayabangan ay napapailalim ka sa tabak ng kasalanan; huwag kang maging tamad, at huwag mong pabayaang pag-awit ng mga salmo at ang paggawa ng kamay, sapagkat sa paggawa nito ay iniaalay mo ang iyong sarili sa mga kamay ng diyablo; lalong totoo ito kung lihim kang gumagawa ng masama, samantalang sa panlabas ay nagpapanggap kang iba kaysa sa tunay mong pagkatao. Pinag-uusapan ng Apostol ang lahat ng ito: *'Ingatan ninyo ang inyong paglalakad, huwag na gaya ng mga mangmang kundi na gaya ng mga matalino, at sulitin ninyo ang bawat pagkakataon, sapagkat masama ang mga panahon'* (Efe. 5:16). Dahil hindi na tayo bata, dapat ay may sapat na karanasang militar din tayo; at ang siyang natutong makipaglaban ay hindi natatakot sa kaniyang mga kaaway. Kaya't nananawagan at namamanhik ako sa inyo, kagalang-galang na hukbo ng Panginoon, banal Niyang bayan, hinirang Niyang mga mandirigma: huwag tayong maging duwag o sumuko. Ngunit kung tayo'y nasugatan, pagalingin natin ang mga sugat sa pamamagitan ng pagsisisi; kung tayo'y pinatay, buhayin tayo sa pamamagitan ng luha at pagbabawi; kung tayo'y bihag sa isang espiritwal na Babilonia, palayain tayo sa pamamagitan ng pakikipag-isa sa banal na Katawan ng ating Panginoong Jesucristo. Kung tayo'y magtitiyaga nang may pasensya sa pakikibaka, unti-unting maglalaho ang labanan, tatakas ang mga kaaway, sisinag sa ating kalooban ang kapayapaan ng kawalang-saisip, at tayo'y matawag na Mga Anak ng Diyos: sapagkat nasusulat, *'Mapalad ang mga tagapagtatag ng kapayapaan, sapagkat sila'y matawag na mga anak ng Diyos'* (Matt. 5:9).

79. Nauubos na ang oras: dapat tayong maging mapagbantay, gaya ng ginagawa ninyo, na may partikular na pag-iingat na linangin ang kababaang-loob at kahinahunan, na ginagaya si Cristo

79. 1) Nauubos na ang oras: dapat tayong maging mapagmatyag, gaya ng ginagawa ninyo, na may partikular na pag-iingat na linangin ang kababaang-loob at kahinhinan, na ginagaya si Cristo. – 2) Naninilip ang mga anghel at ang mga santo; kahiya-hiya na hindi mabuhay ayon sa nararapat: sapagkat bagaman ito ay mahirap, ' ' ay naghihintay ang isang dakilang gantimpala. – 3) Nakaharap sa atin ang langit at impyerno: alinman ang pipiliin, iyon ang matatanggap. – 4) Ang sinumang kumikilos ayon sa kanyang mga pagnanasa, ang kanyang gawa ay kahoy at dayami lamang; ito ay magliliyab magpakailanman nang hindi nasusunog. [2, 1]

22. Ang panahon ay lumilipad, hinahatid tayo patungo sa wakas ng kasalukuyang buhay na ito. Ngunit sino ang sapat na matalino upang mapagtanto ito at hanapin ito – upang hindi sayangin ang oras sa buhay, na walang pakialam sa usapin ng kaligtasan, dahil sa tuso ng mga pakana ng diyablo? Sino ang naglalakad nang may pag-iingat sa kaniyang kaluluwa, hindi nagpapadala sa kapabayaang, kundi araw-araw na naghahanda para sa kamatayan, inihaharap ang bawat gawa niya—espiritwal man o pisikal—sa harapan ng Diyos na Makapangyarihan sa lahat? Sino ang, itinataas ang paningin ng bundok ng kanilang kaluluwa patungo sa langit at nasisilayan ang mga ganda ng mga bisyon doon, inililipat ang lahat ng kanilang pag-ibig sa pagnanasa sa

kaharian na iyon, lumilipad kasabay ng mga makalangit na kapangyarihan, at itinuturing ang lahat ng uri ng mabibigat na pagsubok na walang kabuluhan, kundi masiglang tinitii ang parusa at kahihyan at pagdurusa—gutom at uhaw, lamig at init, at gumagalaw sa piling ng kapatiran na parang mahalagang bato, gaya ng nakasulat? – Ngunit sa piling ninyo, nakikita ko hindi lamang isa o dalawa, kundi marami na, sa taos-pusong pananampalataya at sigasig, ay naghahanap ng karapat-dapat, at higit pa rito, ay mapagmatyag sa patnubay, masunurin, matatag, bukas-palad, mapagkatiwala at tapat, sa kabila ng katotohanang hindi sila nakatanggap ng pormal na edukasyon, at hindi rin nila napunan ang kakulangang ito sa pamamagitan ng masusing pagbabasa, pagninilay o pagmememorisa; Taglay nila ang isang bagay na siyang pinakamahalaga at kung saan inihahambing nila ang kanilang sarili kay Kristo, ito ay ang kababaang-loob at kahinhinan – pinapansin ang mga salita ng Panginoon: *'Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y malumanay at mapagkumbaba sa puso'* (Mateo 11:29). Ilingun, nga, ang inyong pansin sa liwanag at katotohanan, sa katuwiran at kahinahunan, kababaang-loob at kabutihan. Nananawagan ako sa inyo na pigilan ninyo ang inyong sarili sa lahat ng irita at pagkagalit. *'O mga anak ng tao,'* ang sigaw ni San David, *'hanggang kailan, O mga matitigas ang puso? Bakit ninyo iniibig ang kawalang-kabuluhan at hinahanap ang kabulaanan?'* (Awit 4:3). *"Hanggang kailan magbibiro ang kaaway, at magpapasubali ang kalaban?"* (Awit 73:10).

23. Patawarin ninyo ako; nahihya ako sa harap ng mga Banal na Anghel, sapagkat binabantayan nila tayo bilang ating mga tagapag-ingat; nahihya ako sa harap ng mga banal at kagalang-galang na mga Ama, na ang pamumuhay ay inako natin at ang kanilang halimbawa ay sinusunod natin. Kaya nga, mga kapatid, gampanan natin nang may kabanalan ang kabanalan at tuparin natin nang may kabanalan ang kabanalan. Nilalapitan ko kayo, huwag kayong maging matigas ang puso, masuway o mapagtalo; huwag kayong magsalitang magaspang, mainit ang ulo o mayabang; huwag kayong maging mapang-uyam, mapamintas o mapagmura; huwag kayong maging palautos, katawa-tawa o bastos. Mahalin ang Diyos, huwag magpakasasa sa laman; manahimik, huwag maging palahaw; magpakuntento sa payak na kasuotan, at huwag mahilig magpasikat; ibaba ang paningin, ngunit ang isipan ay nasa mga bagay na nasa itaas; magmasid sa paligid, baka tumama sa iyo ang pana ng kasalanan dahil sa iyong kapabayaan. At ano ang magiging bunga nito sa huli? – Sa halip na pagod, ihahanda ang kapahingahan; sa halip na mga gawa ng kabayanihan, mga korona; sa halip na mga panlalait, karangalan at kaluwalhatian; sa halip ng kahihyan – papuri; sa halip ng mga sugat na tumatagos – masayang pagbati; sa halip ng pagkaalipin – pamamahala sa sampung lungsod; sa halip ng paghihiwalay sa mga magulang at kamag-anak – ang mana at pinagsamahang mana ng ating Panginoong Jesucristo; sa pagtalikod sa sariling kalooban – isang lugar kasiping ng unang martir na si Esteban; at iyon ay pansamantala, panandalian at kasing-lakas ng anino, samantalang ito ay walang hanggan, walang kamatayan at walang katapusan.

24. Kung nais mong makamtan ang Kaharian ng Langit, kung nais mong tikman ang buhay na walang hanggan, kung nais mong tanggapin ang katayuan ng pagiging anak, kung nais mong maging maninirahan sa Paraiso, kung nais mong magpahinga sa kandungan ni Abraham, kung nais mong makapasok sa silid-pangkasal na hindi gawa ng kamay, o tumanggap ng anumang iba pa na katulad nito, ang lahat ng ito ay posible para sa iyo, abot-kamay at handa na. – Ngunit kung hinahangad mo ang kabaligtaran ng lahat ng ito – apoy na hindi mapapatay, uod na hindi kailanman natutulog, mga apoy ng Gehenna, pagngalit ng ngipin, kapalaran ng mga kambing, kapalaran ng mga sumpa – matatagpo mo ang lahat ng ito; sana'y huwag kailanman itong dumapo sa iyo! Ngunit hindi mangyayari ang ganoon, maliban kung mamuhay tayo nang mabuti, maliban kung linangin natin ang mabuting pag-uugali, at manatiling matatag sa ating tungkulin. Ang sinumang ganoong tao ay inililigtas ang kanyang sariling kaluluwa, inililigtas ang kanyang mga kapatid, at inililigtas ako, isang dukhang kaluluwa. Ang gumagawa ng matuwid at naglalakad sa takot ng Diyos ay matuwid sa harap ng Panginoon; matuwid ang kanyang salita at ang kanyang mukha; siya ay pinagpala, at mag-iwan siya ng pinagpalang alaala.

25. Anong kapakinabangan ang dulot ng katigasan ng puso sa mga matigas ang puso, ng pagsuway sa mga suwail, ng kawalang-sunod sa mga walang-sunod, at ng kapalaluan sa mga mayabang? Hindi ba't nagtitipon siya ng galit para sa kanyang sarili sa araw ng galit at ng paghayag ng matuwid na paghatol ng Diyos? At hindi ba't ang gawa niya ay parang kahoy, dayami, at tuyong dayami, at hindi ba't mangyayari ito sa kaniya: *'Masusunog ang gawa niya; siya ay maliligtas, ngunit parang sa pamamagitan ng apoy'* (1 Corinto 3:12, 15)? Ibig sabihin, sa darating na panahon ay mapapaso siya sa apoy ng impyerno; habang ang kaniyang kaluluwa ay pahihirapan at ang kaniyang puso ay pipighatiin, walang sukatan at walang hanggan, habang nasisilayan niya ang kaluwalhatian ng mga Banal, hinahangad ito subalit nakikita ang sarili na pinagkakaitan

nito magpakailanman. Huwag sana'y dumapo sa sinuman sa inyo ang ganitong kapalaran o kalagayan! Kaya, habang narito pa tayo, linisin natin ang ating sarili sa pamamagitan ng apoy ng takot sa Diyos, baka maranasan natin ang darating na apoy.

80. Pinupuri ko ang inyong pagsunod: magpatuloy kayo sa ganitong paraan; at kapwa ang mga nagbibigay ng tungkulin at ang mga nagsasakatuparan nito—at ang mga tumatanggap nito—ay kumilos nang may paggalang sa Diyos

80. 1) Pinupuri ko ang inyong pagsunod: magpatuloy kayo sa ganitong paraan; at kapwa ang mga nagbibigay ng gawain at tagubilin, at ang mga tumatanggap nito, ay kumilos nang may paggalang sa Diyos. – 2) Sumagana sa mga gawa ng awa, tularan ang Diyos, huwag magmayabang kung tayo ay nagtatagumpay sa ating ginagawa, at huwag mawalan ng pag-asa kung hindi. [2, 2]

1. Masdan kung paanong kayo'y lumalago, kung paanong kayo'y tumataas ang antas, kung paanong kayo'y nagpapakaperpekto sa inyong sarili, kung anong mga bunga ang inyong ibinubunga para sa Diyos at para sa amin, at kung paanong, sa pamamagitan ng mabuting pamumuhay, inyong naliligtas ang inyong mga kaluluwa sa pamamagitan ng pagsunod. Sa inyong pagpapakumbaba ay inangat ninyo ang sungay ng inyong buhay; sa inyong pagsunod ay ipinakita ninyo ang patotoo ng inyong budhi, na ginagampanan ninyo ang inyong mga tungkulin nang walang panlilinlang o pagpapanggap. At sana'y manatili kayong ganito magpakailanman. – Halimbawa, kapag ang isa ay inatasang gampanan ang isang gawain at ang iba naman ay isa pa, ipinamamanman ko sa inyo na gawin ito nang walang pagkiling, poot, o kapabayaang; ngunit na parang nasa harap ng makakita-king Diyos, hayaang ang isa ay magtalaga, at ang isa naman ay tanggapin ito nang may pag-iingat, may budhi, at kapuri-puri, upang sa araw na iyon ay marinig nila: *'Mabuti ang ginawa mo, mabuti at tapat na alipin; naging tapat ka sa kaunti, ilalagay kita sa marami: pasukin mo ang kagalakan ng iyong Panginoon'* (Mat. 25:21). Patawarin ninyo ako, ngunit ang mga hindi kumikilos nang may takot sa Diyos, kundi may kinikilingan—maging sa pagbibigay sa mga kapatid ng kanilang mga pangangailangan, gaya ng damit at sapatos, o sa pagtatalaga ng mga tungkulin—ay hindi karapat-dapat sa ganitong tinig; kundi maririnig nila ito: *'Sumpain ang sinumang gumagawa ng gawain ng Diyos nang may kapabayaang'* (Jer. 48:10). Sapagkat gaano karaming kasamaan ang nagmumula rito? Sa isang banda, pagkaalipin; sa kabilang banda, pagrereklamo at pagkagulo ng mapayapang ugnayan. Sinasabi ko ito hindi upang ang mga tumatanggap ay mag-alsa laban sa mga namimigay, kundi upang kayo, ang mga namimigay, ay kumilos sa pinakamainam na paraan sa bahagi ng pamamahala na ipinagkatiwala sa inyo, sa takot ng Diyos at dahil sa mapagkapatid na pag-ibig. Kung kikilos kayo sa ganitong paraan, ang kaayusan, kapayapaan, at katahimikan ay lalong magiging matatag at lalong mag-uugat sa ating pinakamamahal na kapatiran.

2. Hinihiling at nananawagan ako sa inyo: punuin ninyo ang inyong mga puso ng bawat uri ng mabuting pagsisikap; ialay ninyo ang inyong sarili sa pagmamahalan sa isa't isa; magalak kayo sa tagumpay ng bawat isa at magmalungkot kayo sa pagkabigu ng inyong kapwa. *'Kung ano ang taong lupa, gayon din ang mga bagay na lupa; at kung ano ang taong langit, gayon din ang mga bagay na langit,'* sabi ng Apostol (1 Cor. 15:48). Ngunit ang makalangit na Diyos ay *"nagmamahal sa kaawaan at paghatol"* (Awit 32:5), at *"ang buong lupa ay puno ng Kanyang kaawaan"* (118:64), gaya ng pagkanta ni San David. Tularan din natin Siya, at gawin natin ito ngayon; bukas ay magsusumikap tayo para sa ibang bagay, habang hindi tayo nawawalan ng pag-asa dahil sa kabiguan o mayabang sa tagumpay. Ngunit para sa huli, magpapasalamat tayo sa Panginoon: sapagkat ito ay *'hindi dahil sa nagnanais, ni sa tumatakbo, kundi sa Dios na nagpapakita ng awa'* (Roma 9:16); samantala, para sa una, magtiyaga tayo, at magiging atin ito: sapagkat tinitiyak sa atin ng Panginoon na *'ang bawat naghahanap ay makakakita, at sa mga tumutuktok, mabubuksan ang pinto'* (Mateo 7:8). Sa gayon, araw-araw ninyong isasakatuparan ang kaligtasan ng inyong mga kaluluwa, na patuloy na umaakyat nang mas mataas pa. Ngayon ang panahon para sa tunay at di-mamatay na pag-angkin – ang panahon para sa isang karera (paligsahan), ngunit isang espirituwal – ang panahon para sa pagpapayaman, ngunit sa walang hanggang mga biyaya. Mapalad ang tumatakbo; tatlong beses na mapalad ang nagtitiis; pinakamapalad ang nag-aapoy araw-araw sa kanyang sarili ng apoy ng pagnanasa sa Diyos at pag-ibig sa Kanya.

81. Magbantay tayo laban sa pag-alsa ng mga pagnanasa, na mas nakakatakot kaysa sa tabak, sa pamamagitan ng pagtatanggol sa ating sarili sa pamamagitan ng mga utos at pag-armas sa ating sarili ng paglayo sa kasalanan. – 2) Ngayon

81. 1) Dapat nating tandaan na ang pag-igting ng mga pagnanasa ay mas nakakatakot kaysa sa tabak, sa pamamagitan ng pagtatanggol sa ating sarili gamit ang mga utos at pag-aarmas sa ating sarili ng paglayo sa kasalanan. – 2) Ngayon ay isang demonyo ang bumabangon, bukas ay isa pa: dapat nating itaboy silang lahat sa pangalan ng Panginoon at sa pamamagitan ng pagpipilit sa ating sarili na gumawa ng mabuti; at huwag mawalan ng loob kapag ipinataw ang penitensya. [2, 4]

3. Hayaan nilang patalimin ang kanilang mga espada laban sa akin, saktan nila ako, itaboy nila ako, bantaang patayin nila ako; Hindi ko kinatatakutan ang mga ito nang kasing-tindi ng pagkatakot ko sa pag-atake ng diyablo na bumabangon sa loob ng aking payak na kaluluwa, kapag ang kasalanan, na naghahari sa aking katawan, na parang isang armadong hukbo, ay nagpapalabas laban sa kabutihan ng napakaraming mabagsik na pagnanasa. Nang oras na iyon, kinatatakutan ko ang pana ng makasalang ligaya, na hindi tinatamaan ang laman kundi ang puso; kung gayon, kinatatakutan ko ang dugong hindi ibinubuhos sa lupa, kundi sa kaluluwa ng pamamagitan ng isang tabak na hindi nakikita. Ito ang aking kinatatakutan, at ito ang nagpapanginig sa akin. Maging mapagbantay tayo nga, mga kapatid, at mag-ingat na baka may mapagparatang, o may mayabang na kaisipan, o ang tamis ng kasalanan, – isang mandaragit, o mapanghimagsik na pagsuway, o mapaminsalang sariling-loob, o matigas na puso na hindi nagsisisi, o matigas na ulo na hindi nababago, o hindi kumbinsidong pagpapawalang-sala sa sarili, o anumang bagay na maaaring makagambala sa kaluluwa. Ngunit protektahan natin ang ating sarili ng mga banal na utos na parang mga pader; at mananatiling buo at ligtas tayo. Kung sakaling makapasok ang sinumang mandaragit, sa sandaling mapansin natin ito, dakpin natin agad, itali, at itapon nang malayo sa atin. Magsuot tayo ng sandata laban sa mga pagnanasa, sa pamamagitan ng paglinang ng pusong hindi matatablan at di-matitinag na espiritu, upang kapag tayo'y inatake, hindi tayo mahulog, kundi mapaglabanan at itaboy nang malayo ang mga hindi nakikitang kaaway na bumabangon laban sa atin.

4. Ngayon, isang ganitong demonyo ang lumalaban sa atin, bukas ay susunod ang isa pa, at pagkatapos ay isa pa – halimbawa, pakikipagtalik sa labas ng kasal, kasakiman sa pagkain, kayabangan, pagmamataas, kawalang-galang, pagkamakasari at di-mabilang na iba pang mga pagnanasa. Dapat nating labanan silang lahat, makipagdigma laban sa kanila at talunin silang lahat, sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, na siyang magliluklok sa atin ng korona ng tagumpay sa araw ng paghuhukom. Mapalad ka, kapatid ko, na nakakarinig ng mga salitang ito, nauunawaan ang mga ito at tinutupad ang mga ito; dagdag ko pa, at siyang nagsusumikap araw-araw sa espirituwal na pakikibaka. Sapagkat ang gawain ng kaligtasan ay kinakailangan, at ang kaharian ng langit ay nakakamtan lamang ng mga nagsusumikap para rito. Kaya, huwag kayong magtaka kapag nasumpungan ninyo ang inyong sarili sa tukso; sapagkat ito ay dumarating upang subukan kayo at sanayin para sa pakikipaglaban. Huwag kayong mawalan ng loob kapag kayo ay pinapayuhan, pinapagalitan, pinapatawan ng penitensya, o, kung kinakailangan, ipinagbubukod; kundi magalak kayo, maging mapagmatyag, at itaguyod ang gawain nang may matinding sigasig; sapagkat narito ang inyong kaligtasan, narito ang inyong tagumpay, narito ang inyong pagkamartir, at para rito ang mga korona.

82. Umalis ang kapatid. Bakit? Hindi niya pinakinggan ang sarili at nagpatalo sa mga mapanlinlang na kaisipan; kung pinakinggan niya ang sarili, sana'y itinama siya ng mga salita ng mga Salmo; at hindi naging matatag ang kanyang kalooban

82. 1) Ang kapatid ay umalis. Bakit? Hindi niya pinakinggan ang sarili at nagpatalo sa mga mapanuksong kaisipan; kung pinakinggan nga niya ang sarili, ang payo ng mga Salmo ay sana'y nagtuwid sa kanya; at ang kanyang kalooban ay hindi matatag. – 2) Ang mga sundalo ng makalupang hari ay nananatiling tapat sa kanya para sa makalupang pakinabang: hindi ba dapat tayong maging tapat sa makalangit na Hari para sa makalangit na kaharian? Kaya naman, maging ganoon tayo, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga ninuno. [2, 5]

5. Hinikayat ko kayong maging maingat sa inyong sarili laban sa mga paninirang-puri ng kaaway. Ngayon ay ituturo ko ang masamang bunga ng hindi pag-iingat sa sarili: ang ating kapus-palad na kapatid na si Habakuk ay tumakas mula sa atin. Tiyak na ito ay dahil hindi siya nakinig sa kanyang sarili at kulang sa pag-iingat ng isip sa kanyang sarili. Nag-iingat siya ng mga kaisipang hindi tapat sa Diyos at hindi deboto—mga kaisipang sana'y nakipaglaban para sa kanya—ngunit mga kaisipang ilusyon lamang, na nagbalot sa

Diyos at sa Kanyang katotohanan mula sa kanyang kaluluwa; at iyan ang dahilan kung bakit siya nagdusa nang ganoon: siya mismo ang nagpa-excommunicate sa sarili mula sa ating piling at sinundan ang yapak ng diyablo. At saan siya ngayo'y naglilibot, na parang tupa na pinag-aagawan ng mga mababangis na hayop, na walang patnubay o pastol? – Paano niya ngayo'y mapupuri ang Diyos, na Kaniya namang pinagmalupitan dahil sa paglabag niya sa kaniyang mga panata? Paano niya masasabing: *'Mapalad ang taong hindi lumalakad sa payo ng masasama'* (Awit 131:14), samantalang siya'y pumasok sa ganoong landas? O paano niya masasabi: *'Ito ang aking pahingahan magpakailanman; dito ako maninirahan, sapagkat ito ang aking pinili'* (Awit 131:14)? At ang mga salitang: *'Matagal akong naghintay sa Panginoon; siya'y yumukod sa akin at dininig ang aking daing'* (Awit 39:2) ay malayo sa kanya. Mas akma para sa kaniya ang mga sumusunod na salita mula sa mga Awit: *'Sinasumpa ang mga lumilihis sa iyong mga utos'* (Awit 118:21). Sumpa ang nasa kaniya, at mananatili siyang ganoon, maliban kung ang Panginoong Diyos, sa pamamagitan ng mga panalangin ng aking ama at ng sa iyo, at sa iyong tulong, ay gagabay sa kaniya sa pagsisisi. Ngunit bakit ito nangyayari sa atin? Bakit tayo nahuhulog sa awa ni Satanas at dinadala niya? Bakit hinahayaan nating hindi tayo mahigpit na hawakan ng takot ng Diyos, ni suotin ang baluti ng pag-ibig kay Kristo na ating Diyos? Bakit hinahayaan nating matalo tayo ng ating sariling mga pagnanasa at sa gayon ay maging malamig, mangangalunya, hindi matatag at, sa tuwirang salita, walang bunga? Saan na ang ating pananampalataya sa mga Ama? Nasaan na ang ating pag-ibig sa ating mga kapatid? At paano ninyo maililigtas ang inyong sarili mula sa mga tukso sa laman at isip, kung sa pinakamalabong kalungkutan ay tuluyan na kayong natatalo at, nang hindi man lang pumapasok sa larangan ng pakikipaglaban, ay bumabalik-likod?

6. Nakikita mo ba ang mga sundalo ng makalupang hari – kung paanong nananatili silang tapat sa kanya, nakikipaglaban para sa kanya at ibinubuhos ang kanilang dugo? At para saan? – Upang makamit ang ilang karangalan o ranggo. Hindi ganoon ang ating mga gawa. Ito ay para sa kapakinabangan ng nag-iisang walang hanggang at hindi nakikitang Hari ng lahat, ang Diyos – at hindi para sa anumang bagay na lupa, kundi upang makamitan ang Kaharian ng Langit, upang maging kasamang tagapagmana kay Kristo na Panginoon, upang makibahagi sa yaong hindi pa nakita ng mata, hindi pa narinig ng tainga, at hindi pa pumasok sa puso ng tao. Ngunit hindi naman tayong lahat, o palagi, ay nananatiling tapat sa Kanya; maaari tayong mailigaw, matuksuhin at madala. Ngunit hindi ba dapat tayong manatiling mapagmatyag? Hindi ba dapat nating patatagin ang ating sarili? Hindi ba dapat tayong manindigan nang matatag hanggang sa pagdurugo? Hindi ba mula sa itaas ang ating kapanganakan? Hindi ba tayo mga anak ng Liwanag? Paano nga ba natin hindi maipapakita na tayo ay mga anak ng pagsunod? Paano natin hindi maipapakita na tayo ay banal na binhi? Paano natin mapapabayaang bihagin ang bawat kaisipan sa pagsunod kay Cristo? Paano natin mapapabayaang tumaas sa itaas ng karunungan ng makamundo? Paano natin mapapabayaang mamatay para kay Cristo, kahit na narapat tayong mamatay para sa Kanya nang kahit isang beses sa isang araw? – Halina nga, mga anak ko! Maging tayo'y mga anak ng lakas, mga mandirigma ni Cristo, tunay na bayan ng Diyos, isang koro ng mga anghel, isang hindi matitinag na hukbo, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga banal na ama at ng mga pinagpala na namuhay sa ilalim ng kanilang patnubay, upang matapak natin sa ilalim ng ating mga paa si Satanas at hamakin siya, gaya ni San Silvanus, ang Kagalang-galang na Dositheus, ang kailanman ay hindi malilimutang Zacharias, at lahat ng mga disipulo ng mga Kagalang-galang. Sapagkat hindi lamang sina Dositheus, ni si Silvanus, ni si Zacharias ang pinupuri, kundi pati na rin ang lahat ng kanilang tapat na mga disipulo at tagasunod ay nakikibahagi sa kanilang kaluwalhatian. Nawa'y maging katulad din natin sila, ipinamamanhik ko. Huwag nating hayaang tayo'y matalo sa pamamagitan ng mga paninirang-puri ng kaaway; huwag tayong matakot sa kanilang mga pagbabanta; huwag nating hayaang tayo'y mamatay dahil sa makasalanang pamumuhay; kundi mamuhay tayo nang mabuti sa lahat ng natitirang araw at oras ng ating buhay, upang makalugod sa Panginoon nating Diyos.

83. Huwag hayaan na may anumang makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos; kundi magtiyaga tayo sa ating mga gawain at birtud hanggang sa maabot natin ang sukat ni Cristo

83. 1) Huwag tayong hayaang may makapaghihiwalay sa atin mula sa pag-ibig ng Diyos; kundi magpakatibay tayo sa ating mga gawain at birtud hanggang sa maabot natin ang sukatang ni Cristo. – 2) Sa ating pagtalikod sa mundo, nagawa na natin ang isang dakilang gawa; huwag nating dungisan ang hangaring ito sa pamamagitan ng kapabayaang pagsunod sa sariling hilig, kundi sundan natin ang halimbawa ng mga Ama. [2, 6]

7. Kapag may kalamidad na dumating sa mga tao, at ang lahat ay nasa kaguluhan, nararapat tayong lumuhod araw at gabi sa harap ng Diyos, na nananalangin sa Kanya nang may luha at mga buntong-hininga na gawing awa ang Kanyang poot, at maibalik ang kapayapaan sa mundo, sapagkat ang Kanyang hindi masukat na karunungan ay nahahayag sa pamamagitan ng mga ganitong pangyayari—ngunit hindi natin dapat pabayaang ang ating mga espirital na tungkulin sa proseso, kundi gawing kapakinabangan pa nga ang karaniwang kapahamakan na dumadapo sa atin. Sapagkat, gaya ng sinabi ng Apostol, *'ang lahat ng bagay ay nagtutulungan para sa kabutihan ng mga umiibig sa Diyos'* (Roma 8:28); upang ang kasalukuyang kapahamakan, o ang alinmang mas kakila-kilabot pa, o, sa mga salita ng Apostol, *'ni kamatayan man o buhay, ni ang mga anghel man o mga pamunuan, ni ang mga kapangyarihan man o ang mga bagay na kasalukuyan o ang mga bagay na darating, ni ang kataasan man o kalaliman, o anumang iba pang nilalang, ang makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos na nasa kay Cristo Jesus na ating Panginoon'* (Roma 8:38–39). Kaya, habang itinataas natin ang ating mga puso sa Diyos at tinitingnan ang mga biyayang nakalaan doon, gampanan natin ang tungkuling inilagay sa ating harapan nang may kagalakan, katatagan, at sigasig, na hindi nanghihina dahil sa kawalan ng pag-asa, ni napapagod sa pag-aayuno, ni napapagal sa pagbabantay, ni nagsasawa sa panalangin, ni numipis sa mga pagsisikap na isakatuparan ang iba pang mga utos; kundi nagsusumikap at nagmamadali tungo sa lahat ng ito, na parang isang pista at kagalakan, o higit pa, na parang tungo sa liwanag, na parang tungo sa Diyos Mismo; at sa ganitong paraan ay aakyat tayo mula sa lakas tungo sa lakas sa pagtupad sa mga utos, at mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian sa pagpapaganda sa ating sarili ng mga birtud, na patuloy na yumayaman sa mga banal na kaperpektohan, *'hanggang sa ating lahat ay makamtan ang pagkakaisa ng pananampalataya, sa sukatan ng tangkad ng kaganapan ni Cristo'* (Efe. 4:13), na Siya nga'y ipinako natin sa krus sa sanlibutan, at ang sanlibutan naman sa atin (Gal. 6:14), na Siya nga'y ating pinagpabayaang lahat ng bagay at itinuring na pagkalugi, upang Siya lamang ang ating makamtan (Fil. 3:8).

8. Tingnan ninyo, mga anak ko, kung anong dakila at makasaysayang gawa ang nagawa natin sa pamamagitan ng paglayo sa mundo at pagsuko sa lahat ng bagay sa mundo, ang ating kamag-anak at tinubuan, ang ating mga magulang, kapatid na lalaki at babae, ang ating mga bayan at tahanan, at sa katunayan ang lahat ng bagay na nagbibigay-aliw sa laman at dugo? – Huwag nating dungisan ang gayong gawa natin sa pamamagitan ng katamaran, kapabayaang at kawalang-pansin; at mangyayari ito kung sisimulan nating tuparin ang mga pagnanasa ng laman at kumilos ayon sa mga hilig ng kaluluwa. Hindi ganoon ang ating mga banal at kagalang-galang na Ama, na nag-iwan sa atin ng mga halimbawa ng pagiging mapagkumbabang taga-gayâ ng Diyos, walang-kuwestiyong pagsunod, taos-pusong pananampalataya, paglayo sa mundo, pag-ibig sa Diyos, mga kahanga-hangang gawa at mga banal na gawain. Tularan din natin sila, magsikap na sundan ang kanilang mga yapak, upang tayo'y maituring na karapat-dapat sa bahagi ng kanilang mga biyaya.

84. Sino ang mga taong masama? Lahat ng namumuhay nang masama; lalo na yaong hindi nasisiyahan sa kakaunting probisyon ng monasteryo, na salungat sa kanilang mga panata

84. 1) Sino ang hindi nagkasala ng ganoong kasamaan? Lahat ng namumuhay nang masama; lalo na yaong hindi nasisiyahan sa kakaunting suplay ng monasteryo, na salungat sa kanilang mga panata. – 2) Dapat magpasiya sa anumang inihain sa pagkain, at ituring ang anumang ginhawa sa mundo bilang pagbabawas sa walang hanggang ginhawa, gaya ng palagi kong nararamdaman. – 3) Hindi naman mahirap ang aming pagkain; at sa infirmaryo, parehong napakabuti ng pagkain at ng lahat ng iba pa. – 4) Idaragdag ko: kayo mismo ay wala namang dinala sa monasteryo, gayon pa man ay hinihiling ninyo ito at iyon; samantala, halos wala kayong nagagawa, habang ang iba, na mas mabuti kaysa sa inyo, ay nagsusumikap sa lahat ng paraan at nagtititiis. Ang matuwid na galit ng Diyos ay nasa inyo. [2, 7]

9. *'Huwag kayong magpagal para sa pagkain na nasisira,'* sabi ng Panginoon, *'kundi para sa pagkain na nananatili hanggang sa buhay na walang hanggan'* (Juan 6:27), ibig sabihin, tuparin ang mga utos, *'pinagaaralan ang Batas ng Panginoon araw at gabi'*, upang maging kayo'y parang *'punong itinanim sa tabi ng agos ng tubig'*, ayon sa mga salita ng banal na David; at *nawa'y ang 'bunga' ninyo ay 'maibigay sa takdang panahon'*, at *nawa'y ang 'bulong' ng inyong kaligtasan ay 'huwag kumupas'* sa darating na panahon. *'Hindi tulad ng masasama; hindi tulad nila, kundi tulad ng alikabok na hinihip ng hangin mula sa mukha ng lupa'* (Awit 1:3–4). Ituring nating *'masama'* hindi lamang yaong mga mali ang pananampalataya, kundi pati na rin ang lahat ng lumalabag sa mga utos ng Panginoon; at tungkol naman sa ating hanay, sila ang mga suwail, ang mga mayabang, ang mga mapanlansi, ang mga mayabang sa sarili, ang mga bastos, pati na rin ang mga

kumakain nang lihim, ang mga mapagtungyaw, ang mga mahilig magpaganda, mausisa (palaging nanghihimasok at nanghihimasok para sa impormasyon), mga tamad, ang mga pabaya, mga tsismoso, ang mga pasaway, mga maninirang-puri, at higit sa lahat ang mga walang pasasalamat at ang mga humihiling ng higit sa nararapat? – Hindi sila kontento sa mga biyayang ipinagkaloob ng Diyos (ibig sabihin, ang iniaalok sa lahat sa monasteryo), ngunit, sa pagpapabaya sa pag-aaruga ng kanilang kaluluwa at pagbibigay-lugod sa kanilang katawan, hinahanap at hinihiling nila ang pagkain at inumin na hindi nila karapat-dapat, at nag-aaway sila tungkol dito, gamit ang kanilang pangangatawan, mga gawi, at mga karamdaman bilang dahilan. At mabuti pa nga kung magkasakit nga sila; marahil sa pamamagitan nito ay matanggal sa kanila ang pinakamalaking karamdaman sa lahat – ang kawalang-pasasalamat. – Parang nakalimutan ng mga salbaheng iyon kung ano ang ipinangako nila sa Diyos nang sumapi sila sa amin, at kung ano ang kanilang inamin sa harap ng maraming saksi, kapwa hindi nakikita at nakikita! Hindi ba't nangako sila na titiisin ang gutom at uhaw, at sasagupa sa bawat uri ng kalungkutan at kahirapan, taggutom, pag-uusig, paghihirap at kamatayan? At ngayon ay nag-aaway na sila para sa alak at pagkain! – Ngunit kung hinamak nila ang kanilang panata, gayon din naman ay hahamakin sila; at kung hindi nila naalala na ang Diyos ang saksi at tagapakinig ng kanilang mga pangako, gayon din naman ay natatakot ako na *'ibigay Niya sila sa isang bulok na pag-iisip, upang gawin ang mga bagay na hindi angkop'* at mapanganib (Roma 1:28).

10. Magpakatwiran nga kayo, sino man kayo; higit sa lahat, gisingin ninyo ang inyong mga kaluluwa mula sa pagtulog, mula sa pagpapabaya sa banal, mula sa pagiging makalupa, mula sa pagiging 'hindi mainit at hindi rin malamig'. Pagsiklabin ninyo ang banal na pag-ibig at takot. Tanggapin ninyo ang disiplina at isuot ninyo ang baluti ng katuwiran. Magnginig at matakot, at huwag mag-away tungkol sa inihahain sa inyo sa hapag-kainan. Hindi ako nagsasalita tungkol sa mga panahong may nilaga, isda, at keso, kundi kahit na tinapay lamang na may gulay na pinahiran ng langis, labis na nilutong beans, o katulad nito ang iniaalok, ituring ito bilang isang dakilang aliw. At sino sa mga mapagkumbaba ang hindi matatakot rito, na nag-iisip kung paano nga ba kahit ganoong kaginhawahan ay maaaring maging dahilan upang mawala sa kanila ang walang hanggang biyaya? Tungkol sa akin, itinuturing ko ang bawat pagkain at inumin bilang panustos para sa paglalakbay patungo sa impyerno, lalo na yaong ibinigay sa akin noong ako'y may karamdaman. Maniniwala kayo sa akin, kahit na nagsasalita ako nang baliw, na kung hindi ako sinakop ng matinding takot na sumuway sa ating karaniwang ama, at kung hindi ako napaniwala ng inyong matalinong mga salita, hindi ko kailanman babaguhin ang karaniwan kong sukat ng pagkain hanggang sa mismong kamatayan ko? Dahil lamang dito ako kumain at uminom ng iba't ibang bagay: ngunit, sasabihin ko—at muling sa pagkabaliw—ginawa ko ito nang mabigat ang puso, na may pag-angal at kalungkutan, sa isang banda dahil sa aking kakulangan sa karapat-dapat, at sa kabilang banda dahil sa pag-aalala para sa inyo na may karamdaman at dahil sa kakapusan sa monasteryo.

11. Gayunpaman, sa biyaya ni Cristo na ating Panginoon, mayroon kami ng aming kailangan: iparangal ninyo ang Diyos, kayong mga walang utang na loob! Umiinom kami ng alak, kumakain kami ng langis at isda, at nagpapahinga at ginagamot kami sa infirmery – at hindi ito isang beses o dalawang beses, kundi araw-araw. – Isang piniling kapatid, na nakatamo ng karanasan sa paggamot ng mga karamdaman, ang aming punong tagapag-alaga sa may sakit; siya ay may tatlo, apat, o limang katulong; isang dedikadong kusinero, isang dedikadong tagapangalaga ng bodega, at isang dedikadong tagahanda ng mga pamahid, plasta, bendahe, at panakip; at ang gawain doon ay hindi tumitigil kahit isang sandali. At malaki ang mga gastusin: araw-araw ay may ibinibigay na isda, na nakukuha mula sa mga nakondena—tatlo o apat na mangingisda—o mula sa palengke; napakaraming alak—at anong uri pa—ang nagamit at patuloy na nagagamit; gayundin ang mga olibo, pulot, masasarap na tinapay, at marami pang iba. – Paano nga ba natin, na tayo'y walang pasasalamat, hindi magpapasalamat sa lahat ng ito? Paano natin hindi papurihan ang Diyos? Paano natin hindi aawitin ang Kanyang mga papuri?

12. Idaragdag ko pa ito: wala kaming nadala sa monasteryo, at ang aming paggawa ay walang kinikita; gayunpaman, palagi kaming pinapapunta rito at roon. – At gayon pa man, wala kaming silbi, ni sa pagbabantay sa tarangkahan ni sa paglilingkod sa kainan. Ngunit, tayo na walang pakiramdam at walang saysay, hindi natin namamalayan na maaaring tayo na ang huli sa orden, at ang iba—na mas marangal kaysa sa atin—ang ating mga kapatid at mga ama, ang ilan ay nasa labas at ang iba naman ay nasa loob ng monasteryo, ngayon ay nasa lamig at hangin, ngayon ay sa init at nakapapasong araw—tulad ng mga alipin lamang—ay naghuhukay, nag-aararo, pumuputol ng mga baging, naghuhugas, nagtatahi, humuhugot, at naglalakad nang paanan para sa mga lakad papasok sa bayan, palabas sa mga bukid, at paakyat sa mga bundok – pinapagal nila ang kanilang sarili

hanggang sa pagkaubos ng lakas at sinisira ang kanilang katawan; gayon pa man, tinitiiis nila ang lahat ng ito nang may kapanatagan ng loob. – Tunay nga, ang Kaharian ng Langit ay para sa mga katulad nila! Ngunit ikaw, O bulag, O matigas ang puso, O mapanlinlang, O nawawalan ng pag-asa! Mag-ingat ka, baka marinig mo sa araw na iyon: *'Igapos mo ang kanyang mga kamay at mga paa, at ihagis mo siya sa kadiliman sa labas'* (Mat. 22:13). Kawaawa ka! Hindi ninyo pinapansin ang poot ng Diyos, sapagkat hindi Niya kayo pinaparusan agad. Tunay nga, sinasabi tungkol sa inyo: *'Sinasabi ng hangal sa kaniyang puso, "Walang Diyos"'* (Awit 52:2). Bakit? Sapagkat *'nalubha kayo at karumal-dumal sa inyong mga gawa, at hindi kayo gumagawa ng mabuti. Ngunit ang Panginoon ay tumitingin mula sa langit'* araw-araw, *'at nakikita kung sino ang nakakaintindi at naghahanap sa Kaniya'* (Awit 13:1, 2), at isinusulat Niya ang mga taong iyon sa Aklat ng Buhay, samantalang nilalampasan Niya ang iba. Nangangamba ako na kung hindi dumating si San David, hindi niya kayo aawitin – at hindi matutupad sa inyo ang mga salita ng salmo: *'Hinati ko sila sa kanilang sinapupunan'* (Awit 16:14). Sino? – ang masasama mula sa mga naglalakad nang matuwid. – Ngunit *'Unawain ninyo ito, kayong nakakalimot sa Diyos: walang sinumang makakakuha sa inyo, at walang sinumang makapagliligtas sa inyo'* (Awit 49:22). At patawarin ninyo ako, mga minamahal kong anak, sapagkat sa aking kamangmangan, dahil sa pag-ibig at nang may luha, sinabi ko ito sa inyo, na inakala kong mas mabuti para sa akin ngayon na parusahan kayo sa pamamagitan ng mga salita kaysa masailalim sa walang hanggang kaparusahan sa huli, na sana'y mailigtas tayong lahat sa pamamagitan ng biyaya ng ating Panginoong Jesucristo.

85. Mapait na dalawa pa ang umalis

85. 1) Mapait na dalawa pa ang umalis. – 2) Kaya, hindi dapat umasa ang tao sa sarili o sa iba. – 3) Kaunti lamang ang nagagawa natin, ngunit napupuno tayo ng ating sarili kaya hindi natin alam kung gaano katas ang narating natin – at iyan ang dahilan kaya tayo nahuhulog. – 4) Mag-ingat kayo sa inyong sarili; at ipanalangin ninyo sila. [2, 8]

13. Muli ang tukso, muli ang pang-aakit; muli ako, kawawang nilalang, ay nasa luha at pagluluksa, na ang aking mga minamahal ay lumihis (ang dalawang magkapatid ay tumakas), na ang mga naninirahan sa kataasan ay nahulog, na ang mga *'nag-akala sa kanilang sarili na pantas'* ay nahagis sa kadiliman, na ang mga nagtitiis ng isang dakila at matagal na pakikibaka at pagod sa kabanalan ay nawala ang lahat sa isang sandali, at naging para sa akin ay tinik sa halip na ubas, kalungkutan sa halip na kagalakan, at kapahamakan sa halip na kaligayahan na aking inasam. At hindi ko alam kung ano ang sasabihin o paano pag-uusapan ang pagbagsak at pagkawasak ng ating mga kapatid; maliban sa pag-upo at pag-iyak, na nagsasabing: kung ganito nga, *kanino nga ba makapagliligtas*, O Panginoon.

14. Kaya, hindi dapat purihin ang isang tao hanggang sa mismong wakas ng kanyang buhay. Ganito kalubha ang pagkumpleto sa daan ng ating kaligtasan. At sino ang makakatakas sa napakaraming patibong ng diyablo? At sino ang hindi magiging abala sa sarili hanggang sa mismong wakas ng kanyang buhay? Ang banal na ama na iyon, na lubos na nakaaalam nito, kahit na nakatayo siya sa mismong pintuan ng kamatayan, nang sabihin sa kanya ng diyablo, *'Nakawala ka sa akin,'* ay sumagot, *'Hindi ko alam.'* Ganoon siya katakot para sa sarili niya na kahit sa huling sandaling iyon, tila hindi siya nangahas magkaroon ng matibay na tiwala sa kanyang sariling kaligtasan, sa kabila ng dakilang sukat ng kanyang mga banal na pagsisikap.

15. Samantalang tayo, kung gugugol tayo ng limang o sampung taon sa isang monasteryo at masanay sa patakaran ng pagka-monastiko, o makabisa ang ilang talata mula sa Kasulatan, o magsagawa ng napakaraming pagyuko, o mas matagal magdasal at mag-ayuno, iniisip nating nagawa na natin ang lahat at nagsisimula tayong maging mayabang. Dahil dito, *tayo ay 'nagugulog na parang mga dahon'* (Kaw. 11:14); ang ating mga *'butong ay nagugudgud sa impiyerno'* (Awit 140:7), at *tayo ay 'nalalanta bago pa man makapagsaya'* (Awit 128:6). Ipinagpapalagay natin na tayo ay matalino, kahit na tayo ay walang pinag-aralan; mabulalas, kahit na tayo ay pipi: hinirang natin ang ating sarili bilang mga guro, bilang mga masigasig para sa kabanalan at mga tapat nitong kinatawan; at inaangkin natin na ang katotohanan ay nasa atin lamang. Kaya't bumagsak sa atin ang ganitong kapalaran; kaya't itinuturing nating liwanag ang kadiliman; kaya't, na para bang mula sa paraiso, tayo'y naging mga exilado mula sa hukuman ni Cristo at mula sa Kanyang kawan.

16. Mag-ingat kayo, mga kapatid, pinamamanhuan ko kayo, at huwag ninyong hayaang unti-unting kumupas ang inyong kabutihan at pananampalataya, baka lubos kayong maubos at mahulog sa bitag ng kapahamakan. Tungkol naman sa mga naligaw, manalangin tayo nang taimtim na sana'y magbalik-loob sila at maibalik sa atin ng Panginoon.

86. Nalulugod ako sa inyong katatagan at pagtitiyaga; magpatuloy kayo at magsikap nang higit pa – at ang pagpapala ng Diyos ay mananatili sa inyo; ngunit ang mga hindi ganoon ay hindi mula sa Diyos

86. 1) Nalulugod ako sa inyong katatagan at pagtitiyaga; magpatuloy ka at magsikap nang higit pa – at ang pagpapala ng Diyos ay manasa-sa iyo; ngunit ang mga hindi ganito ay hindi mula sa Diyos. – 2) Lubos tayong nabago at naging bago sa pamamagitan ng binyag, pagsisisi, at ating panata: huwag nating muling itayo ang ating winasak, ni bumalik sa mundong ating pinanggalingan, gaya ng mga Israelita na, pagkatapos umalis sa Ehipto, ay nagnasa pa rin dito; sana'y maganyak kayo ng aking mga salita para rito, at sana'y tulungan kayo ng Panginoon. [2, 9]

17. Araw-araw ay pinupuri ko ang Diyos na aking Ama, na nagbibigay sa inyo ng lakas at katatagan upang manindigan nang matatag sa inyong asetikong pagsunod, at mapagkumbaba akong nananalangin upang lalo pang buksan ng Panginoon ang inyong mga espirital na mata, upang makita ninyo ang lahat ng Kanyang mga daan, maunawaan ang pagnanasa ng banal na pag-ibig para sa Kanya, patulugin ang bawat makamundong pagnanasa, at tumaas sa itaas ng kapangyarihan ng mga pagnanasa, upang kayo '*ay maging perpekto at ganap sa bawat mabuting gawa*' (Col. 4:12). – At ito, gaya ng alam ninyo, ay hindi nagagawa nang walang matinding pagsisikap, o pagdurusa, o nang sabay-sabay; kundi sa kundisyong, sa pamamagitan ng malaking pagod at pagpapakasakit, araw at gabi, supilin at malampasan natin ang ating kalikasan, at tiisin ang lahat ng paghihirap na dumarating sa ating buhay-pamayanan, mula man sa mga tao o sa mga demonyo. Sapagkat ang sinumang hindi sumusuko sa ilalim ng pabayat na ito, kundi sa tulong ng Diyos ay nagtitiis at nagpupursigi sa lahat ng ito: ang taong iyon ay '*tatanggap ng pagpapala ng Panginoon at ng awa ng Diyos na kaniyang Tagapagligtas*' (Awit 23:5), at ituturing na karapat-dapat sa Kaharian ng Langit. Kaya, mabuti at pinagpala na pasanin ang ganitong mga paghihirap, na maging tagapagdala ng mga paghihirap ni Cristo, at huwag lumihis mula sa mga paghihirap na ito sa pamamagitan ng paglubog sa mga bagay na panglupa—ibig sabihin, sa pagbibigay-loob sa galit at pagtatalo, insolensiya at kayabangan, alitan at pagkamuhi, pagsuway at pagtatalo, pagkabigo at pang-aabuso, paninirang-puri, kabulaanan at pang-uuyam. Paano maituturing na Kristiyano ang mga taong ganito? Hindi ba sila sa halip ay mga anak ng paghihimagsik, mga anak ng galit, at mga tagapagmana hindi ng walang hanggang mga biyaya kundi ng walang katapusang pagdurusa?

18. Hindi ba ang inyong ranggo, mga kapatid, ay katulad ng sa mga anghel? Hindi ba banal ang inyong buhay? Hindi ba ang inyong landas ay pinili ng Diyos? – Ngunit ano ang sinasabi ng Apostol? – '*Sapagkat kung gibain ko ito, muling itinatayo ko; ginagawa kong salarin ang aking sarili*' (Gal. 2:18). Tinanggal natin ang lumang tao, na nabubulok dahil sa sari-saring panlilinlang ng ahas; itinakwil natin ang bunga ng unang mapait na pagtikim at ng pagsuway na karapat-dapat sa pagpapaalis, at sa pamamagitan nito'y pumasok sa mundo ang kamatayan, ang pinagmumulan ng maraming pagdurusa; tinanggal natin ang kasalanan ng ating kapanganakan, una sa pamamagitan ng binyag sa tubig at sa Espiritu, pagkatapos, sa pamamagitan ng dakilang pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan, sa ikalawang binyag ng pagsisisi at pagtalikod sa mundo; at ang inyong mga panata sa Diyos ay nakasulat sa harap ng mga Banal na Anghel; nakasulat din ang mga ito sa akin, isang dukha. – Kaya't kayo'y nahugasan, nabiyak, napalaya mula sa gapos ng kasalanan, at nakaputahan sa bagong tao, na nilikha ayon sa larawan ng Diyos sa katuwiran at katotohanan: bakit kayo'y tumatakbong pabalik? Bakit ka bumabalik sa iyong sarili mong suka? Bakit ka napatutunayang hindi karapat-dapat sa Kaharian ng Langit, gayong, ayon sa salita ng Panginoon, nang mailagay mo na ang iyong kamay sa araro, ay lumingon ka pa? (Lucas 9:62). – Ang Panginoon ang saksi ko na sinasabi ko ito dahil sa pag-ibig at habag sa inyo, habang labis akong nagdurusa. Ano ang sinasabi ng Kasulatan sa Lumang Tipan tungkol sa mga Israelita? Na ibinalik nila ang kanilang puso sa Ehipto, sapagkat naalala nila ang mga sibuyas, ang karne at ang mga palayok ng Ehipto, at ang kanilang dukhang buhay doon (Exodo 16:3). Ganoon din, lumingon din tayo sa mundo at sa mga bagay ng mundo, at ang dati nating ginagawa doon, ay ginagawa na natin dito. – Kawaawa ako! Paano nga ba na tayo, na dapat ay katulad ng mga anghel, ay hindi man lang katulad ng mga debotong karaniwang tao, samantalang, dahil sa kapabayaan, unti-unti tayong bumababa hanggang sa ganitong mga tunay na pagkahulog? – Nawa ang aking mapagkumbabang pagtuturo sa inyo, isinasamo ko, ay magsilbing kumpirmasyon para sa mga hindi nahulog, bilang lunas para sa mga nahulog, bilang babala para sa mga pabaya, bilang paghihikayat para sa mga masigasig, bilang pampasigla para sa mga malungkot, bilang tulong para sa mga pakikibaka, at sa pangkalahatan – '*sa lahat, ako'y naging lahat ng bagay, upang ako'y makapagligtas ng ilan*' (1 Cor. 9:22). Sapagkat para sa inyo ako'y nagsasalita at humihinga; sapagkat sa aking sarili, ako'y hindi matatas magsalita ni tao man. Nawa'y ang Diyos, ang Ama ng ating Panginoong Jesucristo,

itama ang may kamalian sa amin, patibayin ang matatag, at punan ang kulang; at kung paanong dinala Niya tayo palabas ng makalupang Ehipto at ginabayan Niya tayo sa makasalanang ilang, gayon din Niya dalhin din Niya tayo sa mapanganib na dagat ng mga pagnanasa, matapos Niya itong paghiwalayin at patuyuin, at gawing madaraan para sa atin ang landas ng kabutihan; at gaya ng pagtawag Niya sa atin, gayon din Niya ipagpatuloy ang pagtawag sa *atin bilang* Kanyang '*piniling lahi*' at '*banal na bansa*' (1 Pedro 2:9); at nawa'y ipatira Niya tayo sa mabuting lupain ng mga birtud, at lalo na, sa pamamagitan ng kamatayan, sa lupain ng mga mapagkumbaba.

87. Sa pagtalikod mo sa mundo, ngunit muling paglingon dito – kumikilos kang hangal at mapanira: magpakatwiran ka, pinapakiusap ko

87. Dahil iniwan mo ang mundo, ngunit muling tumitingin ka rito – kumikilos ka nang hangal at mapaminsala: magpakatwiran ka, pinapakiusap ko. [2:10] Bilang mga taong may matatag na pag-iisip, na iniwan ang lahat para sa Diyos—kabilang ang inyong mga kamag-anak at kapatid, ang mundo at ang lahat ng narito—at inako ninyo sa inyong sarili ang magaan na pasanin ni Cristo, bakit kayo nagiging nadidismaya, makalupa, at sa katinayan, sa pamamagitan ng inyong sariling mga gawa, ay lumalapit kay Satanas? '*Ang sinumang tumanggi sa Batas ni Moises ay namamatay nang walang awa ayon sa patotoo ng dalawa o tatlong saksi. Gaano pa kaya kalubha ang parusang sa palagay ninyo ay nararapat sa inyo*' (Heb. 10, 28–29), kayo na, ayon kay San Basil, ay hinati ang tipan ng Espiritu sa pamamagitan ng paglabag sa inyong pagsunod, at '*itinuring na marumi ang dugo ng tipan*' na pinahiran sa inyo noong araw ng pagtalikod sa kaaway at sa mundo at ng inyong pagsasama kay Kristo? Angkop ba ito? Hindi ba ninyo magagawa, kahit isang oras sa buhay na ito (na isang saglit lamang kung ihahambing sa walang katapusang mga kapanahunan), na magbantay kasama ang Panginoon? Ito ba ang inyong mga panata, na ginawa sa harap ng Diyos bilang saksi, habang nakikinig ang mga Banal na Anghel? Ito ba ang ibig sabihin ng maliliit na gunting na ibinigay ng inyong mga kamay sa akin, na para bang mula sa kamay ng Panginoon? Ang mga ito ba—sa ilalim ng impluwensya ng mga pahiwatig na natanggap ninyo noon—ang inyong mga luhaan, mapagkumbaba, at punong-puno ng pagpapakumbaba na kilos at titig? O, mga anak ko, mga anak ko! Paanong inyong nakalimutan ang inyong mga sarili at naligaw mula sa inyong dating mga pagpapasyang iyon? Ngunit ipinamamanman ko at ipinapanikaloob ko sa inyo, mga anak ko, laman at dugo ko, mga miyembro ko: magbalik-loob kayo, kayong lahat; magbagong-loob kayo, kayong lahat; magkaisa kayo sa isang isip, sa isang pag-asa, sa isang puso—kayo sa akin, ako sa inyo—sa harap ng mukha ng Panginoon; at mamuhay at lumakad tayo sa paraang makamtan ang Kaharian ng Langit.

88. Nagagalak ako na kayo ay nakaayos nang mabuti; ngunit hindi ito gawa ko, kundi biyaya ng Diyos; nagagalak ako, samakatuwid, sapagkat tayo ay isa sa inyo: nawa'y ingatan kayo ng Panginoon at tulungan kayong umunlad

88. 1) Ikinalulugod ko na maayos na kayo; ngunit hindi ito gawa ko, kundi biyaya mula sa Diyos; ikinalulugod ko, gayunpaman, sapagkat tayo ay isa sa inyo: nawa'y ingatan kayo ng Panginoon, at tulungan kayong umunlad. – 2) Pinili natin ang mas mabuti at mas mahalaga kaysa sa mas masahol at walang kabuluhan: huwag tayong mawalan ng loob. – 3) Nakahihintay sa atin ang mga korona ng pagkamartir: maging matapang tayo; pasanin natin ang pangkulong ng pagsunod at ang pagal ng laman, na nakatingin sa mga karangalan ng ating marangal na pagtawag. [2, 11]

19. Mabuti na huwag itago ang mga biyaya ng Diyos, kundi ipahayag ang mga ito kapag hinihingi ng panahon, upang sa pamamagitan nito ay lalo pa tayong maging masigasig sa ating gawain. Nakikita ko ang ganoong biyaya sa inyo. Sapagkat, sa biyaya ni Cristo, sa pamamagitan ng madalas na pagtuturo at paalala tungkol sa iisang bagay at sa iisang gawain natin, at sa pamamagitan ng araw-araw, wika nga, na mga himok, sinimulan ninyo ang landas ng espirituwal na pag-unlad, na may mabuting saloobin at pagmamahal sa Diyos. Patutunayan ng inyong sariling patotoo na nagsasalita ako ng katotohanan; ako rin ay nagpapatotoo rito, sapagkat sa pamamagitan ninyo ay nakatagpo ako ng ginhawa mula sa aking mga nakakaabalang karamdaman, at, matapos ang maraming pagkabahala, ay pumasok, na parang sa isang tahimik na kanlungan, sa kapanatagan ng inyong banal na pamumuhay, at nagagalak ako rito sa aking puso. Tunay nga, hindi mali ang kasabihang '*ang anumang disiplina ay hindi nakalulugod sa panahong iyon, kundi nakasasakit; subalit pagkatapos ay nagbubunga ito ng payapang bunga ng katuwiran*' (Heb. 12:11) sa mga sumailalim sa ganoong pagsasanay. Ngunit ang bungang ito ay hindi bunga ng aking sariling pagsisikap, ni ng aking sariling pag-

aalaga at pagod, kundi isang biyaya mula sa Diyos, sa pamamagitan ng inyong sigasig at amaing tulong. At bakit nga, ako na hindi karapat-dapat, ay nagagalak at nasisiyahan sa pagsisikap ng iba? Ito ay dahil tayo ay lubos na isa: kayo ay nasa akin, at ako ay nasa inyo, at ang indibidwal na mga gawa ng bawat isa ay binibilang sa kredito ng ating dalawa. Nawa'y ang Panginoon, na kamangha-mangha sa kapangyarihan at makapangyarihan sa lakas, mula ngayon at magpakailanman, ay ipagkaloob na ako rin ay maging masigasig at malakas sa karapat-dapat na pag-aaral, pagsisiyasat, at pagpapaliwanag ng mga banal na utos, at nawa'y ingatan Niya kayo sa walang patid na pagsunubon, sa taos-pusong pagsunod at sa hindi matitinag na pananampalataya, na gawing kayo'y lalong mabuti, lalong masigasig at handa, na may tapang at sigasig, para sa bawat espirituwal na pagsisikap – para sa pagtitiis ng kalungkutan at paghihirap, gutom at uhaw, sa pagsasagawa ng bawat paghihirap at sa pagtitiis sa lahat ng mabigat at masakit, upang, nang mapamatuayan ninyong kayo'y di matatalo, matanggap ninyo ang mga korona ng pagtitiis sa araw ng paghuhukom ng matuwang Hukom.

20. Tunay nga, mabuti ang inyong pagbili, sapagkat iniwan ninyo ang nabubulok at tinanggap ang dinabubulok; inihiwalay kayo sa inyong mga magulang, at naging inyong Ama ang Panginoon; inalisan kayo ng pakikisama sa inyong mga kapatid, at naging kapwa-nananahan ninyo ang mga Banal; kayo ay *'piniling lahi, isang kaharian ng mga pari'* (1 Pedro 2:9); sa halip na sariling bayan na nagluwal at nagpalaki sa iyo, ang makalangit na lungsod ang naging iyong tinubuan, na *'ang Diyos ang arkitekto at tagapagtayo'* (Hebreo 11:10); sa halip na isang bahay na panandalian at nasasakop ng pagkawasak – ngayon ay taglay mo na ang mga tahanan ng mga kagalang-galang at mga matuwid; sa halip na hungkag na kaluwalhatian at panandaliang karangalan – mayroon kayong banal at anghel na dangal; sa halip na materyal na kasiyahan at kaligayahan – ang pag-aani ng walang hanggang biyaya; sa halip na pagkasupil at pagpigil sa inyong mga pagnanasa – ang pagdiriwang kasama ang mga martir; sa halip na pag-iisa at paglalakbay na walang patutunguhan – ang pinakamalapit na kamag-anak sa lahat ng mga Santo. Bakit nga ba tayo mawawalan ng loob? Bakit tayo malulungkot at mawawalan ng pag-asa? Sumigaw nawa ang bawat isa kasama ng banal na si David: *'Bakit ka malungkot, O kaluluwa ko, at bakit mo ako pinag-iirita? Magtiwala ka sa Diyos, sapagkat magpapahayag ako sa Kaniya'* (Awit 41:12). *'Sapagkat kung tayo'y naghihirap kasama Niya'* sa pag-aagapay, *'maghahari rin tayo kasama Niya'* (Roma 8:17; 2 Tim. 2:12).

21. Dito rin nakakamit ang mga korona ng pagkamartir; at ang pamumuhay monghe ay wastong tinatawag na larangan ng pakikibaka. Kay daling mapalad nga, ang masunurin? Kay kamangha-mangha ang nagpapahayag ng kanyang pananampalataya (na inilalantad ang lahat tungkol sa kanyang sarili)? Kay kagalang-galang ang matiisin? Kay mapalad sa Diyos ang tapat at matatag sa pagsunod sa mga utos? Bakit nga ba tayo hindi dapat lumihis o lumayo sa ating sinimulan, bakit nga ba tayo hindi dapat panghinaan ng loob sa umiiral na kaayusan, bakit nga ba tayo hindi dapat payagang bumalik o huminto, bakit nga ba tayo hindi dapat isuko ang ating gulugod sa ating mga kaaway, O mga kapwa mananampalataya, O mga kapwa naglalakbay, O mga kapwa mandirigma! Huwag nating patawarin ang laman: maikli ang panahon, panandaliang biyaya ang buhay; kahit umabot pa ang buhay sa pitumpu o walumpung taon, wala itong kwenta kung ihahambing sa walang hanggang mga kapanahunan. Isakripisyo natin ang isang tupa, at makakatanggap tayo ng mga bundok ng ginto; isakripisyo natin ang isang sandali, at makakamit natin ang walang hanggang mga kapanahunan; tiisin natin ang isang oras ng paggawa, at makakatanggap tayo ng walang hanggang kapahingahan; mag-iyak tayo, upang tayo'y magalak magpakailanman sa pinagpalang kagalakan; mag-iyak tayo dahil sa pag-ibig ni Cristo, upang tayo'y magdiwang sa walang hanggang ligaya. Kaya, itutok ninyo ang inyong mga mata sa karangalan ng inyong makalangit na pagtawag, magsikap kayong buong kagalakan sa mabubuting gawa hanggang sa dumating ang oras ng inyong pagpanaw, at kayo'y lumipat mula sa buhay na ito tungo sa kawalang-hanggan, sa pamamagitan ni Cristo Jesus na ating Panginoon.

89. Sapagkat sinunod mo ang tawag ng Diyos, gaya ni Abraham, iniwan mo ang lahat: huwag kang malungkot, kundi sa pamamagitan ng pag-asa, tiisin mo ang lahat: naghihintay sa iyo ang mga korona

89. 1) Dahil sinunod ninyo ang tawag ng Diyos, gaya ni Abraham, iniwan ninyo ang lahat: huwag kayong malungkot, kundi sa pamamagitan ng pag-asa ay tiisin ninyo ang lahat: naghihintay sa inyo ang mga korona. – 2) Huwag gumawa ng anumang hindi marangal – at huwag magnakaw: sapagkat ang mga bagay na ganyan ay hindi kaayon ng anumang mabuti, at hindi ito makakalusot nang walang parusa. – 3) Sa panahon ng Kwaresma: huwag gawing diyos ang inyong tiyan, kundi punuin ninyo ang inyong sarili ng mga birtud. [2, 12]

22. Anong mga salita ko ang karapat-dapat sa inyo, mga anak ng Diyos, na tumutupad sa salita ng Ebanghelyo at iniwan ang buong mundo, at inako ninyo sa inyong sarili ang dakila, pinagpala, at kagalang-galang na gawa ng pagsunod? – Nawa'y ang Diyos, na nagpapalubag-loob sa mapagkumbaba, ay magbigay-linaw din sa inyo sa pamamagitan ng presensya ng Espiritu Santo, nawa'y gabayan Niya kayo nang tapat sa landas ng Kanyang mga utos, at nawa'y gawin Niya kayong mga tagapagmana ng Kanyang Kaharian. O mga kapatid ko! Anong mabuting gawa ang inyong nagawa, anong matalinong pasya ang inyong ginawa, nang kayo'y tawagin ng Diyos, kayo'y lumisan, sumunod sa halimbawa ng inyong ninuno na si Abraham, mula sa inyong lupain, mula sa inyong mga kamag-anak, mula sa bahay ng inyong ama, at kayo'y dumating sa lugar na ito ng pag-aascetismo, na ang Panginoon Mismo ang nagpakita at nag-gabay sa inyo upang marating? Napagtagumpayan ninyo ang mga makamundong kaisipan at tumaas kayo nang higit pa rito. Sa ngalan ng Diyos, hindi ninyo hinayaan na pigilan kayo ng pagmamahal sa mga kamag-anak, ni ng inyong nakasanayang pamumuhay, ni ng mana ng inyong mga ninuno, ni ng anumang bagay na humarang sa inyong daraanan. Kaya nga, pinagpala kayo at pinakpinagpala. Kaya, huwag kayong mawalan ng pag-asa, huwag kayong malungkot, at huwag kayong mawalan ng tapang. Ngunit, lumipad nang mataas sa iyong kasalukuyang kalungkutan at sa mga paghihirap ng iyong mapag-ayuno na pamumuhay sa pamamagitan ng pag-asa sa mga biyayang nakalaan para sa iyo, magsaya at magalak, magpatuloy sa iyong landas; at sa pamamagitan ng pagtitiis, tapang at sigla, magtiis araw-araw, linggo-linggo, buwan-buwan at taon-taon. – At ano nga ba, sa huli? – Ikakroon ka ng di-malalagas na korona ng kaluwalhatian kapag tinawag ng Panginoon ang langit at lupa upang husgahan ang Kaniyang bayan.

23. Huwag kang magpadala sa katamaran, huwag kang matulog nang mahimbing, huwag kang maging maligoy, huwag kang makipagtalo, huwag kang makipag-away, huwag kang manirang-puri, huwag kang makisali sa walang-kwentang usapan, huwag kang magpakabusog – magdaragdag ako ng isang bagay na hindi karapat-dapat marinig, at ito ay para lamang sa ilan – huwag kang magnakaw. – Ang sinumang magsisimula sa pagnanakaw ng mani ay aakyat pa sa mas malalaking bagay, at ang sanay na magnakaw ng mga pluma (pang-sulat na balahibo) ay sa huli ay maglalayon ng mga damit. – Ganito ang pagnanakaw na nagaganap sa ating piling – ng mga damit, sinturon, sapatos at iba pang katulad na bagay. Tama ba ito? Mga alipin ba ni Cristo ang mga ito? Ang mga ito ba ang dayuhan sa mundo? Ang mga ito ba ang naghahanap hindi ng makamundong kundi ng makalangit na mana? Ang mga ito ba ang tinatawag na mga santo at pinagpala, at tumatanggap ng marangal na pagyuko mula sa mga tao? Ito ba ang inyong kasipagan, ang inyong tagumpay, ang inyong kaperpektoan? – Ngunit ang ito, sa anumang paraan, ay hindi isang malaganap na kasalanan; at huwag kayong magtaka kung lilipat ako mula sa papuri patungo sa pagsaway: ang salita ay sinasabi sa isang paraan sa ilan, at sa ibang paraan sa iba. – At kahit na nangyari na ito, huwag nang mangyari pa mula ngayon – hinihiling ko, nananalangin ako, iniuutos ko, binabalaan ko. Kung sino man, pagkatapos ng paalalang ito, ang gumawa ng ganoong bagay, hiwalayan siya ng Simbahan ni Cristo, maliban kung pakikayap nila ang Diyos sa pamamagitan ng pagsisisi at pag-amin. Ngunit bago pa man ito, ang nagnakaw ay magagamot lamang sa pamamagitan ng pagkilala at pagsisiwalat ng kanilang kasalanan. Tulad ng pagnanakaw at pagtatago ng ilang bagay noon na naging dahilan upang batuhin si Achan hanggang sa kamatayan (Josue 7:21, 25), gayon din naman, ang mga nabihag ng pagnanasa na ito at hindi nagsisisi ay mababagsak ng mga batong hindi nakikita; kaya't ang mga nahulog ay bumangon at mabuhay para sa Panginoon.

24. Narito, kung gayon, ang Pag-aayuno sa Laman. Kaya naman, huwag ninyong ituon ang inyong isipan sa bagay na minsan ninyong ikinapapaligaya, at huwag kayong maging tulad ng mga nagpapabusog sa kanilang sarili na para bang araw ng handog. Sapagkat ang sinumang alipin ng tiyan, para sa kaniya '*ang tiyan ang kaniyang diyos, at ang kaniyang kapurihan ay nasa kaniyang kahihyan*' (Fil. 3:19). Kunin mo ang sinuman sa mga taong iyon at tingnan mo kung ano ang kalagayan nila sa kaluluwa at katawan. – Kaaya-aya ba ito, sabihin mo sa akin? Karapat-dapat ba itong tularan? – Siyempre hindi; sa kabaligtaran, karapat-dapat ito sa lahat ng uri ng pagkasuklam at paghamak. Samantala, ikaw ay maging kontento sa payak na pagtupad sa iyong pangangailangang pangkabuhayan, nang walang karne o alak. Huwag mong pag-ukolan ang pagpapabusog sa katawan, kundi punuin mo ang kaluluwa ng mga bunga ng Espiritu Santo – kapayapaan, pag-ibig, pag-asa, pananampalataya, panalangin, pagsasabi ng mga salmo, pagbigkas ng mga taludtod, pagsunod, kababaang-loob, pagbabantay, maagang paggising, kahinahunan, kasimplehan, malilinis na kaisipan, pagsisisi, at luha ng paglilinis – at hayaang ito ang maging iyong patuloy na pag-aayuno."

90. Tulad ng tungkulin kong palaging hikayatin kang makipaglaban, gayundin ang tungkulin mong palaging maging handa na nakasuot ng buong espirituwal na baluti at makipaglaban

90. 1) Tulad ng tungkulin kong palaging hikayatin kang makipaglaban, gayundin ang tungkulin mong palaging maging handa sa buong espirituwal na baluti at makipaglaban. – 2) Hindi angkop magreklamo na humahaba ang pakikibaka; ibinigay ang mga halimbawa ng mga mandirigma at pinapayuhan kang magpakatatag. – 3) Huwag matakot sa mga multo: ang kawalang-takot at panalangin ang pinakamabisang lunas laban sa kanila. [2, 13]

1. Napakadali ng pangangailangan na palagi kong ialay sa inyo ang mga salita ng aliw at himok, kayong nagsusumikap hanggang sa pagkapagod sa gawain ng Diyos, sa inyong pinagpalang at mabigat na paglilingkod. Kung ang inyong pagsisikap at ang inyong pakikibaka laban sa mga panlililang ng kalaban ay titigil sa anumang takdang oras, titigil din ang aking aliw at himok sa inyo. Ngunit dahil hindi ito tumitigil at hindi kayo binibigyan ng pahinga, araw man o gabi, gayon din naman, bilang katarungan, tungkulin ko, alinsunod dito, na itanim sa inyong mga kaluluwa ang ginhawa, paghihikayat, at pag-asa, na magbibigay sa inyo ng lakas, sigla, at sigasig upang wasakin ang hindi nakikitang hukbo na nakahanay laban sa inyo. Ang isang mandirigma, gaya ng alam mo, ay dapat palaging kumilos nang parang mandirigma, at mahigpit na sumunod sa lahat ng hinihingi ng tungkuling ito. Kaya kayo, bilang tunay na mga sundalo ni Cristo, ay dapat palaging tiyakin na maayos ang inyong baluti: na ang bawat isa sa inyo ay may tabak ng pagsunod, baluti ng pananampalataya, , helmet ng pag-asa ng kaligtasan, kalasag ng kababaang-loob, busog ng panalangin, at lahat ng iba pang kinakailangan para sa ating espirituwal na pakikipaglaban. Hindi kasing kamangha-mangha o karapat-dapat sa pagkamangha na makita ang isang mandirigmang makamundo na nakasuot ng buong baluti gaya ng makita ang isang mandirigma ni Cristo na taglay ang lahat ng nabanggit. Kaya, mga anak ko, magsandata kayo, ipagtanggol ninyo ang inyong sarili, maghanda kayo, makipaglaban, at talunin ang diyablo na nakikipagbuno sa inyo; at huwag kayong magtaka sa anumang dumating sa inyo, ni sa mga hampas at pana na tinatanggap ninyo, ni sa katotohanang kayo'y nadadulas at nahuhulog; kundi bumangon kayo agad.

2. Ang iba ay nagagalit, namamangha, o bumabagsak pa nga sa pag-aalinlangan dahil pinahihirapan sila ng kahiya-hiyang pagnanasa, o galit, o pamumuska, o inggit, o pabagu-bagong-loob, o anumang katulad nito. Ako naman, namamangha ako sa kanila. Sabihin mo sa akin, kapatid, inaasahan mo bang matanggap ang iyong mga korona nang walang pagod at paghihirap, nang walang pakikibaka at tagumpay? – Ngunit sinasabi niya: 'Ganito na katanda ako; ilang ulit na akong nag-ayuno, nagkumpisal at tumanggap ng Banal na Komunyon, nagpakita nito at niyon, napuno ng luha at mga buntong-hininga, at naglingkod sa aking mga kapatid na nakatira sa akin sa kanilang mga karamdaman.' Naku, anong karunungan ito?! Sabihin mo sa akin, ilang taon na ang ginugol mo sa pakikibakang ito? Tatlo, lima, sampu? Ngunit ang pinagpalang Amma Sarra ay matapang na nakipaglaban sa demonyo ng pakikipagtalik sa loob ng apatnapung taon, at tiniis ito nang may tapang. Nangahas kong banggitin si Abba Pachomius, at kung paanong siya'y naghubad nang hubo't hubad sa Simbahan, at ang isa pa na pinatibay ni Abba Apollos. At bakit ko pa babanggitin ang napakaraming halimbawa ng mga kabayanihan at pakikibaka na pinagtagumpayan ng mga taos-pusong mandirigma—ang isa sa ganitong paraan, ang isa naman sa ganoong paraan—ngunit sa kahit saan ay wala ni kapusukan, wala ni katamaran, wala ni pagkawala ng tapang, hanggang sa, sa kanilang kahinaan, sila ay nagwagi, na itinaboy ang mga pag-atake ng kaaway sa pamamagitan ng isang tanda mula sa itaas. Ngunit tayo, na mahina ang loob, ay nagsasalita at kumikilos nang mahina ang loob, pabaya at hindi sanay. – Pinapaalalahanan ko kayo nito upang tayo'y bumangon mula sa ating kawalan ng pag-asa at maging mapagmatyag at matatag, nagtitiwala sa Diyos, na ang bawat isa'y nagsasabi sa kanyang sarili: '*Bagaman liligid sa akin ang hukbo, hindi tatakot ang aking puso; bagaman mag-alsa laban sa akin ang digmaan, magtitiwala ako sa Kanya*' (Awit 26:3).

3. Huwag kang matakot sa mga kakila-kilabot at multo na paminsan-minsan ay ipinapatawag ng diyablo sa iyong mga panaginip sa gabi, na ipinapakita ang ito o iyon, na binabago at inililipat ang kanyang anyo ayon sa kanyang gusto; maaaring siya ay gumawa ng tunog, tawagin ka sa iyong pangalan, o magkunwaring leon. Ngunit saktan mo siya nang buong tapang gamit ang iyong kawalang-takot, at makikita mong magkakakalat siya na parang alikabok. Kung lilitaw siya sa iyo na kasing taas ng bubong at napakalaki, lumapit ka sa panalangin at, tulad ng dakilang Anthony, makikita mong mawawala siya. Kahit na lilitaw siyang sumusulong patungo sa iyo at inaatake ka, o yuyugyugin ang iyong tinitirhan at ibabagsak ito sa iyong ibabaw, huwag kang matakot, at lahat ay lilipas na parang isang panaginip lamang. Nangyayari ito sa mga napapailalim dito dahil natatakot sila sa takot na walang katotohanan (Awit 13:5). Mag-ingat ka nga, at huwag kang matakot sa bagay na hindi naman talaga nakakatakot. Ang siyang nagpapalaganap ng takot ang siyang

manginig sa harap mo, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng iyong pag-asa sa Diyos at ng iyong panalangin sa Kanya.

91. *Dumating na ang tagsibol: mag-ingat ka; pinapayuhan kitang mag-ayuno sa alak, huwag kang kumain nang busog, maging maingat ka kapag pumapasok sa bayan, at huwag magdala ng mga bagay na makamundo pabalik sa monasteryo mula roon*

91. 1) Dumating na ang tagsibol: mag-ingat; pinapayuhan kitang mag-ayuno sa alak, huwag kang kumain nang busog, maging maingat kapag pumapasok sa bayan, at huwag magdala ng mga bagay na makamundo pabalik sa monasteryo mula roon. – 2) Bilang karagdagan, binabanggit ang mga pumupunta sa hardin ng gulay at humihiling ng gulay na labag sa patakaran. [2, 14]

4. Manindigan kang matatag at hindi matitinag sa iyong pag-asa sa Diyos, at matapos mong mabunyag ang masalimuot na bitag ng diyablo, lampasan mo ang iyong mga pagnanasa, atapakan sa iyong mga paa ang mga ligaya at pagnanasa ng laman, habang pinangangalagaan mo ang iyong kabanalan at kalinisan, kapwa sa kaluluwa at katawan. Nakikita ninyo, tagsibol na ngayon, kapag ang lahat ng buhay na nilalang ay ginigising tungo sa bagong buhay. Kaayon nito, dapat nating ayusin ang ating pagtulog at pagkain. '*Mabuti*,' sabi ng Apostol, '*na huwag kumain ng karne o uminom ng alak, ni gumawa ng anumang bagay na magiging sangkan ng pagkakasala ng iyong kapatid*' (Roma 14:21). Ako rin, mga kapatid, ay nagsasalita sa diwa ng payo, hindi ng utos, alang-alang sa inyong matuwid na kaluluwa—at hindi sa mga may karamdaman sa inyo, kundi sa mga malusog: mabuti na huwag uminom ng alak, lalo na sa inyo na mas bata; sapagkat pinupukaw nito ang mga pagnanasa. Nasa atin na ang kaguluhang dulot ng mga kaluguran na likas sa ating kalikasan; bakit pa natin papasok sa ating sarili ang karagdagan pampasigla ng alak? Tikman at tingnan kung gaano kabuti ang pag-iwas sa alak. Ang umiwas dito ay hindi dadalhin ng kanyang mga iniisip, hindi mapapaso ang kanyang kaluluwa, kundi laging matino sa pag-ibig sa Diyos at masigasig sa lahat ng mabuti at nakapagpapaligtas. Ang siyang umiwas sa alak ay may dalang Banal na Espiritu sa kanyang kalooban; ang siyang umiinom ng tubig ay nakasuot ng balabal ng kababaang-loob. – At tungkol naman sa pagkain, pinapayo ko rin kayo, mga anak ko. Tumakas sa walang-saysay na kasakiman sa pagkain at patuloy na pag-aabuso, na siyang pinagmumulan ng binhi ng pakikipagtalik sa labas ng kasal at Sodoma; kundi kakanin at iinum—habang iningatan ang lahat ng iba pang pag-iingat—sa paraang kayo ang mamamahala sa mga ligaya sa halip na kayo ay pamunuan nito, upang kayo ay maghari sa laman sa halip na mapasailalim dito. Ang pinakamainam na kaayusan sa ugnayan ng kaluluwa at ng katawan ay ang hindi dapat lumabag ang mababa sa mas mataas. Tungkol sa pag-alis sa monasteryo, mahigpit na sundin ang tuntunin: huwag magdala sa loob ng monasteryo ng mga usaping makamundo na maaaring magdulot ng kalituhan sa mga kapatid.

5. Nalaman ko na ang ilan sa inyo, sa pagpasok sa hardin ng gulay, ay humihiling ng gulay sa hardinero, at, nang hindi ito matanggap ayon sa patakaran, ay nakikipagtalos sa kanya. Ito ay isang gawang satánico at hindi dapat mangyari. Ang mga taong ganito ay papatawan ng penitensya. Hindi ba sapat ang iniaalok? Paano mo nga ba mapagtatagumpayan ang pagnanasa kapag isang gulay ang nanaig sa iyo? Magiging magaan ka na parang pluma, aking mapagkumbabang kapatid, kung hindi mo palalakasin ang iyong sarili sa pamamagitan ng pagpipigil sa sarili. Nananampalataya ako na kung paanong ang mga walang pagpipigil ay naging at patuloy na nagiging may pagpipigil, at ang mga mapanabik ay naging walang pagnanasa, gayon din naman tayo, kung hindi tayo tamad na panatilihin ang ating sarili nang mahigpit sa lahat ng bagay. Nawa'y palakasin at patatagin ka ng Panginoon.

92. *Ang pagpapasakop ng sariling kalooban ang ating pinakamataas na birtud*

92. 1) Ang pagpapasakop ng sariling kalooban ang ating pinakamataas na birtud. – 2) Ang panahon ay lumilipas; – ang kamatayan ay malapit, at sa kabila nito ay ang paghuhukom, kung saan tanging ang mabubuti lamang ang papayagan: maging ganoon tayo, iwasan ang lahat ng masama. – 3) Ang kamangmangan ng pagrereklamo na ang mga bata ay pinalalaki sa monasteryo. [2,15]

6. Maraming daan patungo sa Kaharian ng Langit, at gayon pa man ay iisa lamang ang landas: iisa, sapagkat ang kabutihan, na iisa sa kakanyahan, ay natutupad at nabubunga sa pamamagitan ng iba't ibang mabubuting gawa. Yakapin natin ang kabutihang ito na makapangyarihan sa lahat: sundin ng bawat isa ang landas ng pagsunod na gayang-Diyos – isang landas na walang sagabal at walang putol; isa pa – sa landas ng pagpapakumbabang nagdadala kay Cristo, – isang landas na patag at pinakamaikli; sa alinman sa dalawa, ihain nila ang pagputol ng kanilang sariling kalooban bilang isang walang kapintasang hain. '*Sino ang taong*

naghahangad ng buhay, na nagmamahal makakita ng mabubuting araw?' Ako rin ay magtatanong, kasama ng Propeta, – at sasagot ako: yaong tunay na nagputol ng kanyang sariling kalooban. 'Siya ang mabubuhay at hindi makakakita ng kamatayan' (Awit 88:49)—ang pagbagsak—na nagligligtas ng kaniyang kaluluwa mula sa kamay ni Hades. Siya ang anak ng Liwanag, na may kaluluwang nilinis mula sa lahat ng pagnanasa: sapagkat inuugat niya ang bawat pagnanasa sa mismong ugat nito. Saan nagmumula ang ating mga kalungkutan, problema, pagtatalo, alitan, at inggit? Hindi ba dahil iginigiit natin na mangyari ang ayon sa ating gusto, at ipagtanggol ang ating mga desisyon at pagnanasa? Oo, ganoon nga. At walang ibang paraan upang igitas tayo mula sa mga panlilinlang ng diyablo maliban sa pagpapasakop ng ating sariling kalooban.

7. Araw-araw ay dumaraan, pabalik-balik; tulad ng agos ng ilog, ang ating buhay ay mabilis na sumusulong at lumalapit sa kamatayan. Mapalad ka, sapagkat sa pagsasakripisyo ng mga bagay na walang kabuluhan at pansamantala, nakakamtan mo ang mga bagay na walang hanggan at makalangit. At darating ang araw na ang Diyos ay uupo sa trono ng Kanyang kaluwalhatian, kasama ang mga Banal na Anghel na nakatayo sa Kanyang harapan; tatawagin Niya kayo at ilalagay kayo sa tahanan ng mga matuwid. – Ngunit alin? Ang mga masunurin, ang mga mapagpasakop, ang mga deboto, ang mga mapagkawanggawa, ang mga malinis ang puso, ang mga nagsisisi, ang mga mapanghinayang, ang mga masisipag, ang mga nagmamahal sa kanilang mga ama, ang mga nagmamahal sa kanilang mga kapatid, ang mga nagmamahal sa katahimikan, ang mga nagmamahal sa panalangin – at ang lahat ng masigasig na nagsasagawa ng bawat iba pang banal na gawain. May ilan sa inyo na pinalamutian hindi ng isa, kundi ng maraming birtud; at ang ganitong mga tao ay mas maganda sa kanilang kabutihan kaysa sa mga anak ng tao, na nagniningning sa maraming biyayang kaloob ng Espiritu. Huwag nating hayaan ang ating sarili na lumapit sa kasuklam-suklam at sumisirang kahihyan ng kasalanan; kundi tumakas tayo sa mapaminsalang kapalastangan, masamang pagsisiyasat sa isa't isa, walang-pigil na pang-iinsulto, satanicong pagrereklamo, at mapaghiganting sama ng loob – tinatanggap ang lahat nang may mabuting puso: pagkain, inumin, pananamit, at pagsunod – ano man ang mga ito. Ito ang mabuting gawa para sa iyo; ito ang patunay ng iyong mabuting budhi; ito ang iyong tagumpay sa espirituwal na pakikibaka; at ito, sa wakas, ang iyong koronang kaluwalhatian.

8. Naririnig ko na ang ilang mga hangal, nang makita nilang dinadala rito ang mga bata, ay nagsasabi: 'Ito ang dahilan kung bakit tayo nasisir! Ito ang dahilan kung bakit winawasak ang mga monasteryo!' – Anong kabaliwan ito? Ito ay wala nang iba kundi isang paghatol sa Panginoon Mismo, na nagsasabi: '*Pabayaan ninyong lumapit sa Akin ang maliliit na bata; sapagkat ang kaharian ng Diyos ay para sa gaya nila*' (Marcos 10:14). Hindi ba'y sanggol si Cristo? Hindi ba't pinakain Siya ng gatas? Hindi ba't bata Siya? Hindi ba't binata Siya na '*labindalawang taong gulang*' (Lucas 2:42)? Hindi ba't isang perpektong lalaki na '*mga tatlung taong gulang*' nang Siya ay nagsimulang gumawa ng mga himala? (Lucas 3:23). Bakit nga, kung gayon, ay nananahimik ang taong ito, at bakit hindi niya hinahamak ang sarili niyang kalagayan, samantalang ang kanyang kapahamakan ay nagmumula sa kanyang sarili? – Ang mga taong ganito—na mas matalino at mas maingat kaysa sa abbot—ay sinusunod ang isang landas na mas matuwid pa kaysa sa katuwiran, at inaangkin na mahal nila ang Diyos nang higit pa sa kinakailangan, samantalang nalilihis sila lampas sa mga itinatag na tuntunin. – Idaragdag ko pa, gayunpaman: kung walang sinumang nagsalita nang ganito, hayaang lumipas ang mga salitang ito na parang ihip ng hangin, at hindi ko sinuman sisihin; ngunit kung mayroon, baguhin niya ang kanyang mga gawi, baka mahulog siya sa bitag ng diyablo. Ano ang sinabi ng banal na matanda? 'Anumang utos sa akin ng isang anak, tatanggapin ko na parang ang Anak ng aking Panginoon ang nag-utos sa akin.' – O hindi mo ba nauunawaan ang binabasa mo?! –

93. Nagsusumikap ka sa lahat ng bagay upang gumawa ng mabuti; malaki ang pagsisikap, ngunit mas dakila ang gantimpala; kaya't magpatuloy ka nang higit pa at higit pa

93. 1) Pagsikapan ang kabutihan sa lahat ng bagay; malaki ang paggawa, ngunit mas dakila ang gantimpala; kaya't magpatuloy ka nang higit pa. – 2) Harapin mo ang maraming tukso; ngunit huwag kang mawalan ng loob: malapit ang Panginoon. Tandaan mo rin ang pahinga na naghihintay sa unahan, at hindi ka kailanman mawawalan ng lakas ng loob. [2:16]

9. Gaya ng sabi ng Panginoon: '*Sa pamamagitan ng inyong pagtitiis ay ililigtas ninyo ang inyong mga kaluluwa*' (Lucas 21:19); tiisin ninyo ang pagod at init ng inyong mapag-ayuno na pamumuhay nang hindi nawawalan ng loob, at '*mag-aral kayo sa kautusan ng Panginoon araw at gabi*', upang kayo ay maging '*tulad ng punong itinanim sa tabi ng agos ng tubig*' (Awit 1:3). Marami kayong paghihirap, ngunit mas dakila ang mga kaloob ng Diyos; maraming pawis, ngunit ang gantimpala ninyo ay walang hanggan. Alam ko na

nagsusumikap kayo, na pinapamatay ninyo ang sarili sa bawat paraan, na namumuhay kayo ng isang buhay na parang pagkamartir, na tinatablan kayo na parang sibat, na ipinapako kayo sa krus sa pamamagitan ng pagpapamatay sa inyong mga pagnanasa; ngunit magsaya kayo, sapagkat inihanda para sa inyo ang Kaharian ng Langit—pinagpalang kawalang-kamatayan, pagiging mga anak, pakikipagmana kay Cristo, isang buhay ng kabutihan, kaligayahan, kagalakan, at kapayapang walang hanggan. Kapag ang ganoon kalaki at kadakilang mga biyaya ang naghihintay, sino ang mawawalan ng pag-asa? Sino ang mag-aatubili sa anumang paghihirap o pagsisikap, hanggang sa, sa pamamagitan ng kamatayan, makalampas sila tungo sa inaasam na gantimpala? – Alang-alang sa kaalaman na *'ang mga paghihirap ng kasalukuyan ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatiang ihahayag sa atin'* (Roma 8:18), hindi ka ba rin nagtiis – sa init ng kahalayan, sa pasanin ng kawalan ng pag-asa, sa pagod ng paggawa, sa gutom ng pagpapawalang-saysay sa sarili, at sa lahat ng iba pang bagay, sa kahirapan at kakulangan; upang masabi ninyo kasama ng Apostol: *'Dahil sa inyo, pinapatay kami araw-araw; itinuturing kaming parang mga tupa na itinalaga sa katayawan'* (Roma 8:36)? Hindi ninyo kinatatakutan ang mga ilusyon ng demonyo o ang paghihimagsik ng pagnanasa, kundi kayo'y umuunlad at umaakyat sa tuktok ng kabutihan. – Gayunpaman, ang mga salitang ito ay kailangan hindi lamang para sa mga tamad, alanganin, at pasaway, kundi pati na rin para sa inyo, upang kayo'y palakasin at pahiran ng langis, upang inyong maipagpatuloy nang mabuti ang inyong takbuhan ng kabanalan. Halina nga, kayong lahat; idagdag natin ang takot sa takot, at maging mabait, banayad, mapagmahal, masunurin, magiliw, hindi mapanghimagsik, hindi mapilit, hindi mayabang, hindi mapuri-puri sa sarili, hindi mapanira, hindi nagrereklamo sa isa't isa, na may pagtitiis bilang pundasyon ng inyong mabuting buhay.

10. Nakararanas kayo ng maraming kalungkutan araw-araw – hindi ko ito itinanggi – ngunit hindi ba ito para sa inyong kaligtasan, at para sa mana ng walang hanggang mga biyaya? Kung, gayon, para sa layuning ito ay may pagod at pagal, pagsisikap at pakikibaka, pawis at gutom, kasakitan at pag-angal, kalituhan ng isipan at alon ng tukso, na itinutulak sa atin ng mga kaaway na hindi nakikita sa dagat ng buhay na ito; kung ganoon, sa anumang paraan ay hindi natin papayagang mawalan ng loob, matakot, o mapasuko sa kawalan ng pag-asa. Nasa piling natin si Cristo; linabot Niya ang Kanyang kamay at sasabihin sa dagat na ito: *'Tumahimik ka, humupa ka'* (Marcos 4:39), at magkakaroon ng malaking katahimikan. Tayo rin ay dapat magsikap nang paulit-ulit na magtiyaga, magmadali, at magsumikap na sumulong. At matibay ang aking paniniwala na matagumpay nating makakamtan ang ating paglalakbay, maliligtas tayo mula sa kapahamakan, at ligtas na makapasok sa daungan ng Kaharian ng Langit. At doon, *'tatakas ang karamdaman, ang dalamhati at ang paghihikbi'* (Isaias 35:10). – Ano pa ang mas mapalad kaysa sa ganitong tungkulin at ganitong pagsisikap, na nagliliwanag ng liwanag, buhay, kagalakan, kapayapaan, kaaliwan at walang hanggang kapahingahan? Ang sinumang naglalakad sa landas ng kabutihan nang may ganitong pananampalataya at ganitong pag-asa ay hindi kailanman napapagod, hindi tumitigil, at hindi bumabalik, hindi dahil sa mga pasanin at kalungkutan na kanilang tiniis, ni dahil sa mga darating pa—kahit pa ito ay kamatayan, ang pagtusok sa mga tadyang, at ang pagdurugo. Para dito nga ipinasailalim ng mga martir ang kanilang sarili sa paghihirap at tiniis ang bawat uri ng pagdurusa; para dito nga hinanap ng mga banal ang kabanalan at isinagawa ang bawat gawaing pagtitimpi; at para dito rin ay iniimbitahan at hinihikayat ko rin kayo na pumasok sa pakikibakang ito, upang kayo ay koronahan dahil sa inyong pinagpalang pagsunod at katulad-martir na pagtalima. Nilalapitan ko kayo ng panawagan, huwag nating hayaang mawalan tayo ng mga di-mailarawan at di-maisip na biyaya: ang pagiging mga anak at tagapagmana ng Kaharian ng Langit, ang kagalakan ng Nobya ni Cristo, at ang puwesto sa Kanyang kanan, kung saan ang lahat ng mga Santo, sa walang-hanggang kagalakan, nagagalak sa kagalakan, nasisiyahan sa mga di-mailarawang banal na biyaya.

94. Alam ninyo kung bakit tayo dumating sa monasteryo: huwag ninyong payagang may sumalungat dito

94. 1) Alam ninyo kung bakit tayo dumating sa monasteryo: huwag ninyong payagan ang anumang sumasalungat dito. Ginagawa ninyo iyon; ngunit huwag ninyong hayaang masayang ang inyong mga pagsisikap. – 2) Inaalagaan ko kayo at ipinapakita ko sa inyo ang mas mabuting daan: bakit nga naman kayo basta-bastang nag-iimbento ng mga gawaing pagtitimpi para sa inyong sarili – mga kadena, mga disyerto? Hindi ito para sa kabutihan. Ang ating pamumuhay sa komunidad ay pinakaangkop sa pag-aascetismo. – 3) Sinumang nagnanais na manguna sa iba, magsikap na malampasan ang lahat sa mga birtud ng pag-aascetismo, pisikal man o espirituwal, na kung saan ay wala nang mas madaling paraan para mangibabaw kundi sa loob ng komunidad. – 4) Ibinigay ang isang listahan ng mga birtud na pinagmamahirapan ng mga nasa monasteryo; at ang mga masigasig ay inanyayahan na tularan sila. [2, 17]

11. Bakit nga ba tayo dumating dito, na iniwan ang mundo at pinutol ang ugnayan sa ating mga magulang, kamag-anak at mga kaibigan sa laman, sa ating mga bayan, ating tinubuan, ating mga nayon at ating mga tahanan? Hindi ba ito upang iligtas ang ating mga kaluluwa? Hindi ba ito upang maging karapat-dapat sa kapatawaran ng mga kasalanang nagawa noon? Hindi ba ito upang mapasaya ang Diyos? Hindi ba ito upang makamit ang walang hanggang mga biyaya? Hindi ba ito upang mamuhay nang parang anghel, na ginagaya ang walang-katawang pag-iisip ng ating mga banal at tatlong-beses na pinagpala na mga ama? – Paano nga ba natin magagawa ang kabaligtaran nito? Ang tumawa sa halip na umiyak, ang magalak sa halip na magpakumbaba, ang magmura sa halip na maging deboto, ang maselan sa halip na manalangin, ang magulo ang isip sa halip na payapa, ang maingay sa halip na tahimik, sa halip na paglilinis, ay marumihan ang ating sarili; sa halip na kababaang-loob, ay maging walang galang; sa halip na pag-aayuno, ay magpakasasa sa kalaswaan; sa halip na pag-awit ng mga salmo, ay makilahok sa walang kabuluhang tsismis; sa halip na pagsunod, ay kumilos nang pabaya; sa halip na pagpapakumbaba, ay magpasikat? Sa gayon, ang ating kalaban ay karaniwang inaakit ang mga nakakalimot sa kanilang mga pangako sa mga gawaing hindi naaayon dito. Ngunit lubos ninyong nalalaman kung bakit kayo nagtipon dito, at buong sigasig ninyong pinagsisikapan ang inyong mga layunin: nililinis ninyo ang inyong sarili mula sa inyong mga kasalanan at nagiging banal. Kaya't hinihikayat ko kayo, mga anak ko, at nananawagan sa inyo, huwag ninyong hayaan na maging walang kabuluhan ang inyong pagsisikap. – Gaano ninyo katagal at sa anong mga paraan kayo nagtitiis? Gaano na kayo kadalas nag-aayuno at gaano kayo kadalas nag-aayuno? Gaano kayo nagsikap, at patuloy bang nagsisikap, na maging mapagbantay? Gaano karaming pang-aabuso, insulto, at kakulangan ang tiniis ninyo, at patuloy ba ninyong tinitii? At sa pangkalahatan, gaano na kayo nakamit, at patuloy bang nakakamit, sa pagpapabuti ng inyong mga buhay? – Huwag ninyong hayaan ang kawalang-interes o anumang panandaliang ligaya na sirain ang mga mabunga at minimithing gawa ninyo; kundi dagdagan ninyo ng mga bagong pagsisikap ang inyong mga naunang ginawa, upang, matapos ninyong mabuhay nang mabuti sa maikling buhay na ito, ay makapasok kayong may kumpiyansa sa mapayapang daungan ng buhay na walang hanggan.

12. Alam ng Panginoon kung paanong inaalagaan ko ang kapanatagan ng loob ng bawat isa sa inyo, at iniaayon ko ang aking puso sa inyong kalagayan: Nagdadalamhati ako kasama ng mga nagdadalamhati; ako'y mahina kasama ng mga mahina; ako'y duwag kasama ng mga duwag; nakikipaglaban ako sa mabuting laban kasama ng mga nakikipaglaban; nakararanas ako ng paghihirap kasama ng mga naghihirap; ako'y napupuno ng sigasig para sa mga tinutukso. Kung gayon, bakit ninyo ako hinahadlangan sa bagay na ito at hindi sumusunod sa inuutos sa inyo, kundi sumasalungat at ipinipilit ang sarili ninyong mga nasa—o mas mabuti pang sabihin, ang inyong masasamang pagnanasa at ang inyong mayabang na kalooban—salungat sa batas ng pagsunod at sa kaayusang pamumuhay ng komunidad, nag-iimbento, ayon sa inyong sariling kapritso, ng ilang bagong tuntunin na gawa ninyo, at iginiit na ang mga ito ang pinakabanal at pinakadivino—samantalang sa katotohanan ay kasamaan at kalapastanganan? Ang iba, dahil sa sariling kagustuhan, o mas tama, sa utos ng diyablo, ay lihim, nang hindi ko nalalaman, nagbubuklod sa kanilang sarili ng mga kadena at hinihikayat ang iba na gawin din ito, sa tulong ng diyablo sa kasalanang ito; ang iba naman ay pinupuri ang buhay ng monghe, sumusuko sa diyablo na naghahangad na gawing hungkag sila; may iba pa na nag-iimbento at nagmumungkahi ng kung ano-ano, tiyak na sa impluwensya ng ating kalaban na sumisira sa kaluluwa – na ayaw kong ibunyag. Bakit ito ginagawa, habang hindi pinapansin ang kasalukuyang pamumuhay ng isang tao, na makatuwiran, kaaya-aya sa Diyos, at nagliligtas? – Alin sa mga reverdang ama ang kumilos nang ganito? At kahit na may ganoon man, nagpasya silang gawin ito bilang resulta ng ilang tagubilin mula sa itaas, o sa pagpapala ng kanilang espirituwal na ama. Kayo naman, na hindi pa nalilinis mula sa inyong mga nakaraang kasalanan—o kung nalinis man, ay hindi pa rin nakatagpo ng panloob na kapayapaan o natikman ang tamis ng pagkilala sa mga bagay—na nabulag ng kapabayaan at sariling-loob, ay padalus-dalos na sumusugod rito na parang bola sa laon ng baha, na itinutulak ng tukso ng ahas. Hindi ganoon, mga anak ko; sa anumang paraan ay hindi dapat maging ganoon. Ngunit maniwal kayo na para sa inyo, ang pinakamatalino sa mga matatalino, ang pinakabanal sa mga banal, at ang pinakakapaki-pakinabang sa mga gawa ay ang manatili sa tawag na tinawag sa inyo ng Panginoon: sa pamumuhay na sama-sama, sa ilalim ng patnubay ng isang ama, sa pakikipag-isa sa inyong mga kapatid, sa liwasang espirtual na pinagyayaman ng Diyos. Ang lumalayo rito ay dinadakma ng mabangis na hayop; ngunit ang nananatili rito ay nagkakaroon ng mga natatanging katangian nito – pagkakaisa ng loob, pagkakapareho ng pag-iisip, pakikipag-isa, pagtutulungan, pagkakabahagi sa pagdurusa, at pagpapaluwalhati sa Diyos. At hindi ninyo dapat magplanung gumawa ng anumang paraan upang ihiwalay ang inyong sarili sa iba.

13. Ang sinumang nagnanais na manguna sa iba sa kabutihan ay dapat, sa kanyang sariling isip, ituring ang kanyang sarili na mas mababa kaysa sa lahat; huwag siyang sumalungat sa sinuman, at huwag magkaroon ng papuri-puri o pagrereklamo sa kanyang mga labi; maging *'matagal magalit'*, mabilis sumunod, at mas mabilis pang magsabi ng *'patawarin mo ako'* kapag nakatagpo ng pagkamatarat sa pananalita; maging maliwanag at masigla ang kanyang mukha, dahil sa kanyang mabuting kalooban at taimtim na pagharap sa Diyos, nakayuko ang kanyang mga mata habang nakatuon ang kanyang isip sa Diyos; palaging pigilin ang pagtawa, at huwag lumampas sa banayad na ngiti; maging mapigil sa pananalita, at huwag magbigay-daan sa kahit isang salitang marumi o hindi nakapagpapatibay; maging kontento sa inihahain sa pangkalahatang kainan, at huwag kumain hanggang sa kabusugan; maging kontento siya sa takdang oras ng pagtulog, at sa paglilingkod ay maging matino at mulat, na maingat na huwag palampasin ang kahit isang talata; magtakda siya ng araw-araw na hangganan, at huwag palawigin ang hangganan ng kanyang buhay hanggang sa gabi, na laging handa sa pag-alis ng kanyang kaluluwa mula sa kanyang katawan; magpaluha siya ng parang ilog araw-araw, at lalo na sa gabi ay basain niya ang kanyang mga pisngi sa pag-iyak, habang pinagmumuni-muni ang mga gawaing nagawa niya dahil sa kapabayaang, at ang paghihiwalay ng kaluluwa sa katawan sa oras ng kamatayan—kung paanong tatanggapin at gagabayan ito ng mga Anghel, kung paanong dadaluyan ito sa mga paghihirap na demonyo, at kung paanong magbibigay ito ng pananagutan sa lahat ng nagawa sa buhay, sa madaling sabi, sa gawa at sa pag-iisip—kung saan matutukoy kung saan ilalagay ang kaluluwang aba: kung mananatili sa kanan, magpapahinga sa sinapupunan ni Abraham at makakamtan ang kaligayahan sa silid-pang-novya ni Cristo, o lilisan patungo sa mga kambing at, kasama nila, makarinig: *'Lumayo kayo sa Akin, kayong mga sumpa, sa apoy na walang hanggan na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel'* (Matt. 25:41). – Ito ang dapat ninyong pagsikapan nang masigasig, upang manguna sa iba. Ngunit wala kayong magagawang tagumpay dito nang tulad ng sa buhay-komunidad, na ayon kay San Basil na Dakila, ay duyan ng lahat ng birtud.

14. Nais kong magsalita tungkol sa mga birtud ng ilan sa inyo, nang hindi binabanggit ang kanilang mga pangalan, upang mag-udyok ng paghahangad sa mga hindi namumuhay ayon sa nararapat. May ilan sa inyo na, sa ilang araw, dahil sa taos-pusong pananampalataya at matinding pag-ibig sa Diyos, ay hindi tuluyang natutulog; may ilan na umiiyak nang labis na hindi lumilipas ang isang araw nang hindi sila nagpapaluha nang taimtim; mayroon namang hindi lumalapit sa Banal na Komunion maliban kung una nilang binuhusan nang sagana ng luha ang kanilang mga mata; mayroon namang sobrang debosyon sa kalinisan na hindi man lang tumitingin sa mukha ng mga tao, baka sila'y maligaw; mayroon namang nasisiyahan na sa kanilang pangangailangan sa tulog habang nakaupo; may mga hindi umiinom o kumakain maliban sa oras ng pagkain; may mga hindi kailanman lumalapit sa akin upang humingi ng damit, o sapatos, o anumang katulad nito, kundi upang mag-ayuno, magbantay o magsagawa ng ibang uri ng pagpapahirap sa sarili na inatas para sa kanila alang-alang sa kaligtasan. – Sila ang mga matuwid sa puso; sila ang mga taos-pusong naghahangad sa mga bagay na nasa itaas; Sila ang masigasig na nag-aalaga sa kanilang sariling kaligtasan at sa hindi pagdudulot ng pinsala sa kanilang kapwa; at hindi lamang ito, kundi pati na rin sa pagpapakinabang sa kanila sa lahat ng paraan, sa pamamagitan ng kanilang mga gawa ay pinaaalalahanan sila sa kung ano ang tama, at sa gayon ay ginigising ang mga tamad sa pagsisikap at ang mga naligaw upang bumangon muli. Ang mga nagnanais gawin ito ay gayahin ang mga taong gaya nito. Ngunit kung wala kang ganoong hangarin, magpakuntento ka sa mga karaniwang tinatanggap na mabubuting gawa: sapagkat ang katamtaman ay nagliligtas, at ang mga taos-pusong sumusunod dito ay walang dudang tatanggap ng kanilang mga korona mula sa mapagkawanggawa at masaganang Diyos.

95. Tayo ang hukbo ni Cristo: tiyakin ninyong nakahanda ang inyong buong baluti; sapagkat hindi kailanman natutulog ang kaaway – at lumaban

95. 1) Tayo ang hukbo ni Cristo: tiyakin ninyong nakahanda ang buong baluti ninyo; sapagkat ang kaaway ay hindi kailanman natutulog – at lumaban. – 2) Sundin ang bawat utos; ang ating buhay ay isang saglit lamang, subalit sa sandaling ito ay maaari nating maabot ang walang hanggang kaligayahan. Magsikap nga kayo, at huwag maging tamad. [2, 18]

15. Tayo, ang hukbo ni Cristo—isang handog na pinili para sa Panginoon mula sa buong mundo, isang alay na inialay sa Diyos—ay hindi nakikipagdigma laban sa mga kaaway na laman at dugo, kundi laban sa mga prinsipalidad, mga kapangyarihan, at mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito, laban sa mga espiritwal na puwersa ng kasamaan (Efe. 6:12). Bakit nga ba mahalaga para sa atin na magtipon bilang isa, upang

kumonsulta at magpasyahan—hindi isang beses, hindi dalawang beses, hindi tatlong beses sa isang taon, kundi walang tigil—dahil ang ating pakikibaka laban sa ating mga kaaway ay walang humpay at tayo ay patuloy na sumasailalim sa mga tukso? Maging mapagmatyag nga, mga sundalo ni Cristo: matibay ba ang mga ukab ng inyong kaluluwa? Taglay ba ninyo ang baluti ng pananampalataya? Nasa inyo ba ang kalasag ng kababaang-loob? Handa ba ang sibat ng pagsunod sa inyong kamay? Tinatalukbuhan ba kayo ng helmet ng pag-asa ng kaligtasan? Nasa inyong mga kamay ba ang espada ng katapangan? At higit sa lahat, ang inyong marangal na katawan ay sanay at masunurin ba, ay mahusay na sanay at madaling kontrolin, baka, matapos ngatngatin ang bitin, ihagis nito ang sakay nito—ang isipan—sa harap ng mga kaaway?—Oo, taglay ninyo ang lahat ng ito; ako mismo ang magiging garantiya para sa inyo. Ngunit hawakan mo ito nang paulit-ulit, sapagkat *'marami ang sumasalakay sa atin mula sa itaas'* (Awit 55:3), sapagkat nagliliyab ang mga palaso ng Masama; higit pa rito, hindi siya kailanman nagpapahinga kahit isang sandali, hindi siya kumakain, umiinom, o natutulog, kundi nakikipagdigma araw at gabi, gaya ng minsang sinabi niya sa isa sa mga Banal na Ama. Naroroon ang kanyang walang-buhay na pag-iral at ang kanyang mapaminsalang gawain: *ang 'mang-api sa mahihirap at dukha, at pumatay sa mga matuwid ang puso'* (Awit 36:14). Ngunit *'sumaksak nawa ang kanyang espada sa kanyang sariling puso'* at *'mabali nawa ang kanyang mga busog'* (Awit 36:15). Paano? Sa pamamagitan ng pagtaboy sa kanya gamit ang mga sandatang nabanggit. Siya, bilang tagawasak ng lahat, ay inamin mismo na siya'y napipiga ng kababaang-loob, natatalo ng pagsunod, natataboy ng panalangin, nagugutom sa pag-aayuno, at natatapon ng pagmamahalan ng magkakapatid at ng pagsasabuhay ng lahat ng iba pang birtud.

16. Nangangasiwa ako sa inyo, bilang isang bihag ng kasalanan, na tayo'y lumakad sa isang paraan na karapat-dapat sa panawagan na tayo'y tinawag. Manatili kayong matatag sa pagtitiis, at gawin ninyo ang bawat gawain gamit ang inyong sariling mga kamay: sa pag-aararo ng mga bukid, sa paghuhukay ng mga taniman, sa paggawa ng mga damit, sa pagkopya ng mga aklat, sa karpinterya, sa paghurno ng tinapay, at sa bawat iba pang hanapbuhay at paglilingkod. Sapagkat sa lahat ng ito, isang dakilang gantimpala ang inihanda para sa inyo sa langit. Narito, ang ating buhay ay dumadaloy na parang mabilis na manlalakbay at lumilipad na parang pag-alsa ng mga ibon. Ngunit, mga kapatid, maaari pa rin tayong makipagkasundo nang mabuti. Sa isang sandali lamang ay maaari tayong maging mga tagapagmana ng kagalakan ng lahat ng panahon. Sapagkat sa katotohanan, ang kabuuan ng ating buhay ay isang sandali lamang kung ihahambing sa walang katapusang kawalang-hanggan. Mapalad ang mga nakatuklas ng karunungan sa pitong bagay na kailangan sa buhay; tatlong beses na mapalad ang mga nagkamuhi sa mundo; lubos na mapalad ang mga, alang-alang sa Panginoon, ay iniwan ang kanilang mga magulang, kamag-anak, kaibigan, kapatid, at lahat ng nasa mundo. — Paano nga ba hindi kayo papurihan, kung ginawa ninyo ito? Sapagkat ang Panginoon Mismo ang nagsabi: *'Ipagmamalaki Ko ang mga nagpapalakas sa Akin, at ang mga naghamak sa Akin ay mahihiya.'* — Tunay ngang pinupuri ninyo ang Diyos sa inyong mga miyembro, at ang mga miyembro ni Cristo ay pinabanal; ialay ninyo ang inyong sarili bilang handog at magbunga nang walang tigil sa pamamagitan ng inyong pagsunod. Kaya't huwag hayaan ng sinuman na maputol ang daloy ng kanilang kabutihan; huwag sumuko sa kawalan ng pag-asa o maging tamad; huwag manghimbing o matulog. Maging kayong lahat ay mga kasama sa paglalakbay, nakatali sa isang tanikala ng pag-ibig, magkakaisa sa isip at magkakaisa sa puso; maging kayong mabubuting manlalakbay sa Diyos, masigasig at laging aktibo.

96. Alalahanin natin kung ano tayo noon, kung paano tayo tinawag, at kung ano tayo ngayon; – at magpasalamat tayo sa Diyos hindi lamang sa salita kundi higit sa lahat sa katuwiran ng ating pamumuhay

96. 1) Alalahanin natin kung ano tayo noon, kung paano tayo tinawag, at kung ano tayo ngayon; – at magpasalamat tayo sa Diyos hindi lamang sa salita kundi, higit sa lahat, sa katuwiran ng ating pamumuhay. – 2) Pagkalabas natin mula sa 'Ehipto' ng sanlibutan, maglakbay tayo nang may pagtitiis sa ilang ng buhay na ito, sa ilalim ng proteksyon at patnubay ng Diyos, na umaasang makapasok sa Lupang Pangako. [2, 19]

17. Dahil may sulo tayo sa ating kalooban na nagliliyab sa pag-ibig sa Panginoon at sa pagnanasa sa walang hanggang biyaya, dapat nating walang patid na ibuhos ang langis ng pahid, baka mapatay ang sulong ito at iwanan tayo sa kadiliman, at tayo, bilang bunga nito, ay magpaligoy-ligoy sa dilim at mahulog sa mapaminsalang hukay ng mga pagnanasa. Ngunit ano ang langis na ito? Ito ang paggunita, pagninilay, at pagmumuni-muni sa kung ano ang nakaraan, kung ano ang kasalukuyan, at kung ano ang magiging kinalabasan. – Alalahanin natin, nga, ang mga araw ng ating kabataan, nang tayo'y naglakad sa kamangmangan, na parang sa kadiliman, o tayo'y nadala ng agos ng mga walang-kwentang paghahangad, na

parang sa mga alon ng dagat, o tayo'y lumusong sa makalupang ligaya, na parang sa isang malalim na lawa; pagkatapos ay balikan natin kung paanong tinawag tayo ng mabuting Diyos mula sa kalagayang iyon, at, iniunat Niya ang Kanyang kamay, iniligtas Niya tayo, at ipinakita sa atin ang landas ng kapayapaan, na nagbigay-inspirasyon sa atin na hangarin ang maliwanag at banal na paraang ito ng pamumuhay; dagdagan pa natin na, habang napakarami sa ating mga kamag-anak, kakilala, kaibigan, at kasama ang nanatili sa parehong mapait na kalagayan, tayo lamang, na parang mula sa pagkaalipin sa Ehipto, ang nailigtas mula rito at itinaas sa mataas na bundok ng paninirahan na ito; at mula rito, kapag tiningnan natin pababa, nakikita natin kung paanong ang mga tao, na umiikot na parang nasa malalim na bangin, ay nagkakandarapa nang walang kabuluhan, nagtutulak-tulak, pinapatumba ang isa't isa, nagsusumikap nang pawis-pawis para sa isang dakilang bagay—mga biyayang makamunduhan na pabagu-bago, panandalian, at bulok—at, ang mas kaawa-awa pa, ay tinatanggap bilang gantimpala ang isang lugar sa impyerno para sa walang hanggang pagdurusa. Para sa kaligtasang ito lamang, anong pasasalamat ang nararapat nating damdamin at ialay sa ating Diyos, ang Tagapagbigay ng biyaya? – Kaya't magpasalamat tayo nang walang tigil sa Diyos, itaas ang ating papuri nang mas malakas kaysa sa awit ng Israel, at umaawit: *'Umawit tayo sa Panginoon, sapagkat Siya'y marilag na pinadakila; Itinapon Niya ang kabayo at ang sumasakay dito sa dagat'* (Exod. 15:1). Ngunit ang gayong pasasalamat ay magiging hindi ganap kung hindi natin wastong gamitin ang biyayang ito, ibig sabihin, sa mahigpit na pagpigil sa ating sarili mula sa mundo, sa paghihiwalay sa ating sariling lahi, sa pagtingin sa mga bagay na lupa bilang wala, at sa masayang pagsunod sa mga tuntunin ng ating buhay.

18. Matapos nating palayain ang ating sarili mula sa mundo, sa mga tukso at pagnanasa nito, nararapat tayong maglakbay nang mabuti sa ilang ng buhay na ito – maging mapagkumbaba, masunurin, matiisin, may malawak na pag-iisip, mga tagapagmahál ng kabanalan at ng mga utos ng Panginoon, ngunit sa anumang paraan ay huwag magreklamo, gaya ng ginawa ng sinaunang bayan; huwag maging matigas ang ulo, huwag maging maluho, huwag maghanap ng kaluguran, huwag maging mayabang, huwag maging mapagtalo, o maghimagsik laban sa Mismo na Nag-utos, habang naaalala ang mga kaldero ng Ehipto, na mula rito, sa biyaya ng Diyos, tayo ay lumihis at itinakwil. Huwag magkaroon ng ganoon, ipinamamanhid ko sa inyo. Ngunit, bilang banal na bayan ng Diyos, magpakamasunurin tayo, na handang pamunuan saan man at kailan man ituro ng kamay mula sa itaas, na palaging naglalakad ayon sa kalooban ng Diyos, at masiglang tinitii ang mga kahirapan ng paglalakbay – kakulangan sa pagkain, kakapusan sa inumin, at lahat ng mga bagay na gaya nito. Kung tayo ay magiging masunurin, ang Anghel ng Diyos ang uuna sa atin, at sasupilin ng Panginoon ang mga pagnanasa para sa atin, gaya ng ginawa Niya sa mga banyagang bansa, at hindi tayo papasok sa lupain ng mga Amorita, ang mga Cananeo, ang mga Perisita at ang mga Jebusita, kundi sa lupain ng mga mapagkumbaba at matuwid, sa isang lupain na umaagos ng pulot at banal na gatas, at mana natin ang lahat ng mga ipinangakong pagpapala, na naghahari kasama ng ating Panginoong Cristo. Masdan, mga kapatid, ang mga gantimpalang nasa unahan natin; kilalanin ang mga aliw na inihanda para sa atin, gayundin ang mga parusa at paghihirap na kabaligtaran nito, na naghihintay sa mga nabubuhay nang pabaya. Kaya't tahak natin ang landas na nakalatag sa ating harapan nang buong kagalakan, buong sigasig at may di-matitinag na pagtitiis, na ang bawat isa sa atin ay masigasig na ginagampanan ang tungkuling ipinagkaloob sa atin bilang isang banal na gawain, gaya ng pagtatayo noon ng mga anak ni Kohat at Merari (Bilang 4:15) sa mga banal na sisidlan. Huwag maghimagsik ang sinuman, huwag magreklamo ang sinuman, huwag maging walang galang ang sinuman, huwag magsinungaling ang sinuman, huwag magbibiro ang sinuman, huwag maging maselan ang sinuman, huwag maging mapanyirang-puri ang sinuman, huwag maging pabaya ang sinuman, huwag maging tamad ang sinuman, huwag hayaang sa anumang paraan dalhin ang kahihiyan sa ating banal na tirahan; kundi magsikap tayong lahat nang buong lakas na gawin ang nakalulugod sa Diyos, upang, matapos nating mahusay na gampanan ang ating mabuting gawain, sa wakas ay matanggap natin ang korona ng katuwiran kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

97. Walang duda na mana ninyo ang walang hanggang kaligayahan dahil sa inyong pagtalikod sa mundo, sa inyong pagsunod na parang martir, at sa inyong pakikibaka laban sa inyong mga pagnanasa at sa mga kaaway na hindi nakikita: magpakatibay kayo, samakatuwid.

97. Walang duda na mana ninyo ang walang hanggang kaligayahan dahil sa inyong pagtalikod sa mundo, inyong katulad-martir na pagsunod at inyong pakikibaka laban sa mga pagnanasa at mga kaaway na hindi nakikita: manindigan kayo nang matatag, kung gayon. [2, 20] Nawa'y magsilbing daanan para sa inyong lahat ang pintuan ng kamatayan upang lumipad tungo sa makalangit at sa mga kaharian na nauuna sa langit—

sa dakong yaon na *'lalaho ang karamdaman, ang dalamhati at ang paghihikbi'* (Awit 35:10). Kaya't ako, na hindi karapat-dapat, ay umaasa na makarating kayo roon at makita ang inyong sarili sa lugar na kinaroroonan ng lahat ng nagagalak, kung saan makikita ang mga mukha ng masayang tao at ang mga tinig ng nagdiriwang, matapos tanggapin ang ipinangako sa lahat ng mga banal na nagpakalugud kay Cristo mula noong una, dahil sa inyong mabuting pag-uugali, dahil sa inyong kapuri-puri at pinagpalang buhay, dahil sa inyong paglayo sa mundo, para sa iyong paglayo sa ugnayang laman, para sa pagputol ng iyong sariling mga pagnanasa, para sa iyong pang-araw-araw na katatagan sa pakikibaka at iyong pagtitiis ng pagsunod na parang martir, na tunay mong inaamin ang Panginoon at itinatwa ang masamang loob na diyablo, tinatanggap at tinataboy ang walang tigil na mga hampas na ipinapataw sa iyo, kapwa sa isip at sa katawan—maging mula sa laman na kahalayan, o mula sa mga paninirang-puri ng demonyo, o mula sa alitan sa mga kapatid, o mula sa mga pagsaway at pagbabala ng mga tagapangasiwa, mga pinuno ng pagawaan, at mga tagapangasiwa sa sari-saring tungkulin – at hindi kailanman nilalabag ang inyong mga panata sa harap ng Panginoon, kundi matapang at masiglang tinatahak ang landas ng kaligtasan, pinapahiya at pinapalayas ang mga hukbong demonyo na sumasalungat sa inyo. Ganito ang iyong tagumpay – at maaari kang sumigaw kasama ng Apostol: *'Sino ang maghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos? Ang kapighatian, o ang kaguluhan, o ang pag-uusig, o ang danup, o ang kahubaran, o ang panganib, o ang tabak? Gaya ng nakasulat: "Dahil sa inyo, araw-araw kaming inihahandog sa kamatayan; itinuturing kaming parang mga tupa na itinalaga sa katayan"* (Roma 8:35–36). Tunay na pinagpala ka, at tatlong beses na pinagpala—ngunit huwag mong kalimutan—kung ipagpapatuloy mong itaguyod nang walang pag-aalinlangan ang ganoong kabayanihan sa harap ng Diyos hanggang sa wakas: sapagkat araw-araw kang humaharap sa pakikibaka, at sa parehong oras araw-araw mo ring tinatanggap ang iyong mga korona.

98. Mahirap tayo; gayunpaman, tinutustusan tayo ng Diyos; purihin Siya; gayunpaman, hindi tayo dapat maging tamad; kundi magtrabaho ang bawat isa ayon sa kanyang tungkulin: pagkatapos ay pararamihin ng Diyos ang kaunti nating mayroon

98. 1) Mahirap tayo; ngunit tinutustusan tayo ng Diyos; pasalamat sa Kanya; gayunpaman, hindi tayo dapat maging tamad; kundi magtrabaho ang bawat isa ayon sa kanyang bokasyon: pagkatapos ay pararamihin ng Diyos ang kaunti nating mayroon. – 2) Pinaghahatian nating lahat ang lahat ng bagay; at ang paggawa ng isa ay nakikinabang ang lahat, at gayon din naman; at ang lahat ay maaaring asahan ang kanilang gantimpala mula sa Diyos ayon sa kanilang paggawa at kasipagan; at ang mga naglilingkod nang panlabas at pisikal ay hindi bababa sa matatanggap kaysa sa mga naglilingkod nang panloob at espirituwal. – Tungkol sa mga maysakit, sila ay gagantimpalaan para sa kanilang matiisin na pagtitiis. [2, 21]

19. Ang pangunahing pokus ng aking mga alalahanin at panalangin ay na na kayo ay mapanatiliing malinis, masigasig at walang kapintasan sa inyong banal at birtwusong pamumuhay, upang walang sinuman ang maligaw dahil sa mga paninirang-puri ng diyablo, kundi upang kayong lahat ay manatiling matino at mulat-isip sa pagsasagawa ng karapat-dapat at marangal na mga gawa ng pinagpalang pagsunod. Sapagkat kapag maayos ito, wala akong kalungkutan tungkol sa anumang iba pa, bagaman karaniwan akong malungkot – ang ibig kong sabihin ay ang mga paghihigpit ng buhay sa katawan, gaya ng pamumuhay nito hanggang ngayon, subalit itinuturing ko ang mga paghihigpit na ito bilang kalayaan, ang kahirapan bilang kayamanan, ang kakulangan bilang kasaganaan, na ginagabayan sa ito ng pag-asang nagbibigay ng katiyakan na hindi pababayaang magutom ang mga kaluluwa ng mga matuwid ang Panginoon, ni hindi rin Niya pababayaang ang Kanyang mga banal—na kayo nga sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, na pinapakabusog, pinapawi ang uhaw, pinapapawis at pinapainit ng Kanyang banal na probidensya, hindi lamang sa espiritu kundi pati na rin sa katawan. At sino nga ba ang makakapatustos nang wasto sa ganoong karaming tao—na ang karamihan ay mga mahihirap, na walang suportang pantao—at maibibigay sa kanila ang lahat ng kanilang kailangan, kung hindi dahil sa tumutulong na kamay ng Diyos? – Itaas ninyo ang inyong mga mata at tingnan – ilan sa ating pumasok sa makaharing lungsod na ito, at ilan sa ating mga matatanda, mga may kapansanan, mga maysakit, kabataan at mga bata – at tinutustusan ng Panginoon ang lahat ng kanilang pangangailangan: hindi ba ito kamangha-mangha? Hindi ba ito karapat-dapat purihin? Tunay nga, aking mga kapatid at mga anak. – Gayunpaman, hindi rin tayo dapat magpabaya, kundi dapat nating gampanan ang ating bahagi sa pamamagitan ng pag-aambag ng paggawa at pawis upang matugunan ang pangangailangan ng kapatiran. Sapagkat ang Diyos ay naaantig sa habag kapag Nakit Niya na ang Kanyang mga utos ay tinutupad ng lahat sa pagkakapatiran – at mula sa hindi nakikitang pinagmulan ay ipinapadala Niya ang mga paraan ng kabuhayan.

Kaya't ipinamamanhid ko at pinaaalalahanan ko kayo: ang bawat isa, anuman ang tungkuling ipagkatiwala sa kaniya, ay magsikap nang buong makakaya na magtrabaho at magbunga ng saganang bunga, kapwa sa espirituwal at sa pisikal; sapagkat dito, ang isang bagay ay kinikilala sa pamamagitan ng iba, at ang masigasig sa mga bagay ng katawan ay gayundin sa mga bagay ng kaluluwa; samantalang, kabaligtaran, ang espiritwal na tigang ay pabaya rin sa mga bagay ng katawan.

20. Lahat ay pinaghahatian sa ating piling, hindi lamang ang pisikal at pandama, kundi pati na rin ang espiritwal at intelektwal – at kung paanong ang mga birtud at mabubuting gawa ng ilan ay pinaghahatian ng lahat, at kabaligtaran, gayon din naman ang ating mga pagsisikap; gaya ng makikita sa halimbawa ng katawan, gaya ng itinuturo ni San Pablo na Apostol: *'Sapagkat kung paanong ang katawan ay isa at may maraming miyembro, at ang lahat ng miyembro ng katawan, bagaman marami, ay isang katawan, gayon din naman kay Cristo. Sapagkat kung ang isang miyembro ay nagdurusa, ang lahat ng miyembro ay nagdurusa kasama nito; kung ang isang miyembro ay pinararangalan, ang lahat ng miyembro ay nagagalak kasama nito'* (1 Cor. 12:12, 27). At kung paanong sa katawan, mula ulo hanggang paa, sa kanan at sa kaliwa, nararamdaman ng bawat kasapi ang isang matinding pangangailangan at ang katuparan nito: gayon din naman, unawain ninyo ito kaugnay ng kaluluwa. Ang Aking Ama at ang inyo ang unang kasapi, ako ang pangalawa, at pagkatapos—sunod-sunod—hanggang sa huli; magkakasama, sa Araw ng Pagsusulit, tayong lahat ay tatanggap ng papuri o ng pang-aaway. Alam ninyo ito, mga anak ko, magsikap tayong lahat, magpagal tayong lahat; mag-ambag ang bawat isa ng kanyang bahagi para sa ating sama-samang layunin, at huwag hayaang may mapag-iwanan sa harap ng iba, sa tungkuling iniatang sa kanya at ayon sa sukat ng kanyang kakayahan. Ngunit siyempre alam ninyo na hindi itatakda ng Diyos ang mga ranggo sa araw na iyon sa parehong paraan ng sa atin dito: sapagkat may hatol ng Diyos at may hatol ng tao. Marahil ilalagay Niya ang pang-tatlong daan sa ikatlo o ikaapat na puwesto, ibababa ang pang-sampu sa gitna, at itataas ang huli sa unang puwesto—bawat isa ayon sa kanilang sipag at kabutihan. At kahit ito ay isang kakila-kilabot na kaisipan, posible na baka tuluyan Niyang hindi isama ang ilan sa ating hanay at ipadala sila sa impierno—tunay na yaong mga, kahit dito pa lamang, ay may ibang diwa, ibang kaisipan at ugali. Ngunit nangangahas akong tiyakin sa inyo na wala sa ating mga manggagawa ang nagpupursige nang walang kabuluhan, – hindi rin nag-aararo nang walang kabuluhan ang arador, ni naghuhukay ng mga ubasan nang walang kabuluhan ang naghuhukay, ni nagluluto nang walang kabuluhan ang kusinero, ni nag-iihaw ng tinapay nang walang kabuluhan ang panadero, ni namamahala sa bodega nang walang kabuluhan ang tagapangasiwa, at iba pa at iba pa. At ang lahat ng ito, na hindi gaanong nakatuon gaya ng iba sa nag-iisang gawain ng pag-awit ng mga salmo at pag-iibig-maawit, ay gagantimpalaan nang hindi bababa sa mga nakaupo sa kanilang mga selda sa kanilang mga gawain, basta't magtrabaho sila nang hindi bababa ang sigasig, at higit pa rito, alang sa Panginoon. Sa anumang sukatan ng isang tao sa kanyang paggawa at sigasig para sa kapatiran, ay ganoon din ang susukatin sa kaniya. Alamin ito, kayong nagtatrabaho sa loob, huwag ninyong hamakin ang mga nagtatrabaho sa labas; at kayo namang nagtatrabaho sa labas, huwag mawalan ng pag-asa na parang kayo'y walang kabuluhan. Ang sukatan para sa bawat isa ay paggawa at sigasig. Ngunit may magtatanong, "Ano naman ang sukatan para sa may sakit? Sapagkat hindi siya makapagtrabaho." Ang kanyang sukatan ay pasasalamat, kababaang-loob, at pagtititiis.

99. Ang mga aral ay hindi walang silbi: ginigising nila ang mga natutulog, at pinatitibay at ginagabayan ang mga gising

99. 1) Ang mga panawagan ay hindi walang kabuluhan: ginigising nila ang mga natutulog, habang pinatitibay at ginagabayan ang mga gising. Sa ganitong paraan, lahat tayo ay unti-unting sumusulong. – 2) Dito natin kinikilala ang awa ng Diyos: ang kasamaan sa ating piling ay nababawasan, habang ang kabutihan ay pinatitibay. May ilan na natitisod; ngunit bumabangon sila at binabago ang kanilang mga gawi. Kaya, panatilihin ang iyong mabuting diwa at sigla. [2, 22]

21. Maaaring may magtanong, anong silbi ng mga aral na ito kung hindi natin isinasabuhay ang kanilang sinasabi? Sapagkat bagaman madalas nating marinig na hindi tayo dapat tumawa, hindi natin binabago ang ating mga gawi sa bagay na ito; bagaman madalas tayong tinuturuan na hindi tayo dapat makipag-usap sa walang kabuluhan, ginagawa pa rin natin ito; bagaman madalas tayong pinaaalalahanan na hindi tayo dapat mangselos sa kapwa, napagtatagumpayan pa rin tayo ng damdaming ito; bagaman madalas tayong pinaaalalahanan na hindi tayo dapat tumayo nang pabaya o antok habang inaawit at ipinagdadasal ang mga salmo sa araw at gabi, naglilibot pa rin ang ating isipan at nakakatulog tayo habang ginagawa ito – sa madaling salita: halos wala tayong napapabuti. – Ngunit ang mga nagsasalita nang ganito ay nagsasalita nang

hindi makatarungan. Una, hindi maaaring walang sinumang gumaganda sa anumang bagay, at imposible para sa lahat na gumanda sa lahat ng bagay nang sabay-sabay; kundi, ngayon ay isang tao, bukas ay isa naman, ang nagsisimula at nagpapatuloy sa kanilang gawain sa kanilang sarili; pangalawa, tulad ng pag-akyat sa hagdan, hindi maaaring biglang talon mula sa unang baitang hanggang sa huli, kundi sa pamamagitan ng sunud-sunod na pag-akyat mula sa isa patungo sa susunod tayo ay umaakyat: gayundin sa paghahangad ng kabutihan, sa unti-unting pag-usad, nararating natin ang tuktok nito. Sa dalawang paraang ito, ang pagtuturo ng katekismo ay lubos na kapaki-pakinabang, pinupukaw at pinananatili ang sigasig para sa tagumpay, nag-aalok ng mga pamamaraan at teknik para sa layuning iyon, at sa gayon ay tinutulungan ang inyong tapat na mga kaluluwa na umakyat nang paunti-unti mula sa lakas tungo sa lalo pang lakas at mula sa lupa tungo sa langit. At narito pa ang isang punto na dapat isaalang-alang: kung, sa kabila ng napakaraming sinasabi at naririnig tungkol sa dapat maging at sa dapat itama, para sa kaluwalhatian ng Diyos, ay walang kapupugay sa mga pagnanasa; kung gayon, ano ang tiyak na mangyayari, at kung gaano pa tayo kasahol, kung namamayani ang katahimikan sa ating gitna, at ang tama ay hindi itinuturo o maayos na ipinaliwanag? Ako, sa aking bahagi, ay natutunan ko mula sa mga Ama na ang mga salita ang daan patungo sa mga gawa—mabubuting salita para sa mabubuting gawa, at masamang salita para sa masamang gawa. At lubos kong nalalaman na totoo ito—na ang pagsasalita tungkol sa mas mabuting pamumuhay ay laging naghihikayat patungo sa kabutihan; ako'y nagpapatotoo sa inyo, mga anak ko, na sa pamamagitan ng pagbabasa ng mga Kasulatang hinango sa Diyos, at sa maliit na bahagi sa pamamagitan ng pakikinig sa aking mapagkumbabang mga aral, kayong lahat ay bumabangon at nagsusulong: ang mga masigasig ay nagigising mula sa kanilang pagtulog at nagsisimulang baguhin ang kanilang sarili, samantalang ang mga gumagawa na ng mabuti ay nagkakaroon ng inspirasyon para sa mas higit pang tagumpay.

22. Ipinahayag namin ang biyaya ng Diyos dito at hindi namin tinatago ang Kanyang awa. Sapagkat narito, halos wala kaming alitan, paninirang-puri, paghatol, pang-aabuso, pagsuway, o lihim na pagkain; at kung mangyari man ang mga ito – sapagkat may laman tayo na madaling matukso – agad na nagkukumpisal ang mga nagkasala, nagsisisi, at tumutubos sa pamamagitan ng itinakdang penitensya; pagkakait sa pagkain, pag-aayuno, pagtayo at pagyuko, depende sa kung ano ang angkop para sa paggaling ng karamdaman na lumitaw. Kaya't huwag sabihin ng sinuman na walang kapakinabangang makukuha mula sa mga aral na ito. Tunay ngang nakakakuha tayo ng kapakinabangan mula rito at umuunlad tayo dahil dito, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo at ng pamamagitan ng mga panalangin ng aking ama at ng sa inyo; at, sa pag-akyat, umaakyat tayo nang may matitibay na hakbang sa bundok ng mga birtud, na pinapaliwanagan, pinapabanal, at pinapapabanal-diyos—na, gayunpaman, nakakamtan sa pamamagitan ng matinding pagsusumikap at pawis. Kaya't nananalangin at nananawagan ako sa inyo: manatili tayong matatag sa ating mabuting pasya at mabuting kalooban; putulin natin ang lahat ng pag-aalinlangan at tuluyang itakwil ang duwag na pag-iisip; at punuin natin ang ating sarili ng mabubuting pag-asa at ng pag-asam-asam sa mga gantimpala sa hinaharap at walang hanggang biyaya, – habang may hininga pa tayo, upang pagkatapos ng mga kasalukuyang kalungkutan at paghihirap na ito, tayo'y maituring na karapat-dapat, pagkatapos ng kamatayan, na maging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

100. Mahirap magpigil; ngunit alang-alang sa Panginoon, alang-alang sa ating sarili—Siya na nagdusa hanggang kamatayan sa krus—tinatangap ko; kayo rin ay dapat magtiis.

100. 1) Mahirap maglingkod; ngunit alang-alang sa Panginoon, alang-alang sa Kaniya na nagdusa para sa atin hanggang sa kamatayan sa krus, tinitii ko; kayo naman ay dapat magtiis. – 2) Isipin ninyo kung paanong nagtiis ang mga nauna. 3) Kaya't gayahin natin sila. [2, 23]

1. Kung titigan ko sa aking pisikal na mga mata ang mga mapanglaw na pagsubok na dumarating sa atin halos araw-araw, matagal na sanang napagod ako at ipinasa ko na ang mga tali ng pamumuno sa iba; ngunit habang ang aking mapagkumbabang isip ay tumitingin sa Diyos sa bagay na ito, na alang kanino kayo'y tinawag dito, at sa Kanino ko ipinagkatiwala ang aking sarili sa inyo, hindi ako sumusuko o nawawalan ng pag-asa, at handa akong tiisin ang lahat ng bagay, na pinatitibay ni Cristo na Panginoon, sa pamamagitan ng panalangin ng aking Ama at ng inyo, para sa inyo, aking mga minamahal, at alang sa aking Panginoon at Guro. Sapagkat kung ang Siyang lumalang sa lahat ng bagay ay nagkusa, alang-alang sa akin, dahil sa hiwaga ng Pagkakatawang-tao, na matukso, mapintas, mapahiya, mapagtawanan, mapako sa krus, tadtarin ng sibat, at mailibing; ano pa nga ba ang hindi ko matiis? O mas mabuti pa, ano pa ang hindi natin kusang titiisin, kasama kayo? Hayaan nating dumating sa atin ang mga kalungkutan, paghihirap, sugat, kakulangan, at maging

ang kamatayan. Sapagkat ano nga ba ang lahat ng ito, kung mayroon tayong matatag na pananampalataya na kung lalaban tayo sa mabuting laban, kung tayo'y maninindigan nang matatag at magtatanggol nang buong tapang, tayo'y tatanggap ng walang hanggang biyaya bilang gantimpala? Kapag ang ating maling katawan ay nagsimulang manghina, paalalahanan natin ang ating sarili na sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod dito, nag-iipon tayo ng poot para sa ating sarili sa araw ng poot at ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos, at magpakalakas tayo ng loob.

2. O, nasaan na ngayon ang mga sinaunang banal na kaluluwang iyon! Paanong ang siglang minsang nagbigay-inspirasyon sa kanila ay ngayo'y humupa na! Para sa kanila, ang pagdurusa ng katawan ay tuwa at kagalakan; ang kaluwalhatian at kadakilaan ay sukdulang kahihyan. Napuno sila ng nag-aalab na pag-ibig sa Panginoon; sinunog sila ng isang di-mapawiang pagnanasa—hindi upang gawin ang sarili nilang kalooban, kundi upang lubusang pigilin ito; hindi nila hinangad na mamuno, kundi na maging masunurin at mapagpasakop hanggang sa katandaan. Nasaan na ang pinagpalang matandang madre superiora, na mapagkumbabang nanindigan hanggang matapos ang kainan? Nasaan na ang perlas ng pagsunod, na sinubok ng maraming pagsubok sa loob ng tatlung taon? Nasaan ang iyan, nasaan ang iyan? – Sapagkat narito, na parang koro ng mga bituin, ang buong banal na pagtitipon ng mga santo, na maningning sa bawat uri ng birtud, ay nakatayo sa harap ng aking isipan. – Pagsilipin natin sa ating kaisipan ang kanilang mga banal na tahanan. Masdan ang mga saligan ng dakilang Pachomius. – Silipin natin doon ang kailanman ay hindi malilimutang Jonah, ang kagalang-galang na Petronius, ang pinabanal na Theodore. Pagkatapos, magpatuloy tayo sa monasteryo ng dakilang Theodosius, at doon din masdan ang kailanman ay nabubuhay na Basil, ang kahanga-hangang Aetius, – at ang iba pa. Mula rito, magpatuloy tayo sa mga banal na lugar ng paggawa nina Bl. Theoktistus, ng Dakilang Euthymius, at ng Banal na Savvas; at, sa madaling sabi, suriin natin sa ating isipan ang lahat ng naganap sa mga sinaunang monasteryo, sa mga monasteryo noong Gitnang Panahon, at sa mga sumunod pa, at kung paano nagsikap ang bawat isa na mamuhay nang may kabanalan sa loob ng mga ito.

3. Sa parehong paraan, tayo rin ay dapat lumakad, kung nais nating makahanap ng tunay na buhay at liwanag, na nagtitiis sa lahat ng bagay, nagbata sa lahat ng bagay, *na hindi nagbibigay ng 'sanhi ng pagkakasala sa anumang bagay, upang ang aming ministeryo ay maging walang kapintasan'* (2 Cor. 6:3); *'at higit sa lahat ng ito, itapat ang kalasag ng pananampalataya, na makapapatay ninyo sa lahat ng nagliliyab na palaso ng masama'* (Efe. 6:16), na nananatiling di-matatalo, nagagalak at nakikisali sa kagalakan ng isa't isa nang may mabuting loob, na pinag-iisa ng iisang hininga ng Espiritu, bilang iisang katawan ni Cristo.

101. Tayo ay tinawag upang malinis mula sa ating mga kasalanan sa pamamagitan ng paggawa, kakulangan at paghihirap

101. Tayo ay tinawag upang malinis mula sa ating mga kasalanan sa pamamagitan ng paggawa, kakulangan at paghihirap. Ito ay mahirap; ngunit bilang kapalit, ipinangako ang walang hanggang kaligayahan. Kaya't magsaya tayo sa lahat ng gayong mga bagay. [2, 24] Nais kong maikling ipaalala sa inyo ang buhay ascetiko na tinawag tayo rito, sa pamamagitan nito ay nililinis natin ang ating sarili mula sa ating mga nakaraang kasalanan at dahil dito ay naghihirap tayo araw-araw. Sapagkat ang ating landas ay tunay na makitid at mapanglaw, ayon sa salita ng Panginoon; ngunit dahil ito ay may pangakong buhay na walang hanggan, magalak tayo at magsikap nang taimtim na matagumpay itong tahakin, magpaligsahan sa matuwid na sigasig, tumakbo na parang karera, at talunin ang ating kalaban, upang matanggap natin ang korona ng katuwiran sa araw ng paghuhukom. Dahil dito, ituring natin ang mabigat na magaan, ang hindi kanais-nais na kanais-nais, ang malungkot na masaya, ang may kakulangan na kapaki-pakinabang, ang disgusto na karangalan, ang panunuya na papuri, ang kakulangan sa pangangailangan na kasiyahan, ang inuming tubig na inuming alak, at ang huling pagkain na maagang pagkain. Narito ang katangiang parang martir ng ating buhay, at dito nakasalig ang ating inaasahan at pag-asa ng mga biyayang darating. Huwag ninyong lumuha o mawalan ng pag-asa, ako'y nakikiusap sa inyo, sapagkat ang ating buhay ay nagdudulot ng kalungkutan at nagpapahapis sa puso; kundi bagkus—sapagkat ito'y may nakalaan para sa atin na katayuan ng pagiging anak, ang Kaharian ng Langit at ang pinagpalang kawalang-kamatayan, – yakapin natin ito nang may higit na sigasig at patuloy na magbagong-bago rito, magdagdag ng paggawa sa paggawa, ng mga kabayanihan sa mga kabayanihan, ng sipag sa sipag, ng pagsunod sa pagsunod, ng pagpapasakop ng ating kalooban sa pagpapasakop ng ating kalooban, ng mga panalangin sa mga panalangin, ng mga pagbabantay sa mga pagbabantay, pagninilay sa Diyos sa pagninilay sa Diyos, luha sa luha, pag-ibig sa pag-ibig. Ganito ang ating buhay, na naiiba sa mabilis na lipotang ito at higit rito, medyo kakaiba at dayuhan sa mga pantas sa mundo, na pinamumunuan ng laman

at mas pinipili ang kasalukuyan kaysa sa hinaharap. Ganito kayo: mga taong tinalikuran ang mundo at ang lahat ng narito—mga magulang, kapatid, anak, at lahat ng makamundong bagay—at na, dahil sa pag-ibig sa Panginoon, ay laging handang magtiis ng kahirapan, magdusa, mapagmura, pahirapan, at patayin. Dahil dito, isang dakilang gantimpala ang inihanda para sa inyo sa langit: ililipat kayo mula sa mundong ito patungo sa Diyos, at, pag-iwan sa pansamantalang buhay na ito, makakapasok kayo sa buhay na walang hanggan, basta't ipagpapatuloy ninyong ipamalas ang tapat na pagsunod hanggang sa wakas.

102. Pinagpapala ko kayo sa inyong tapat at matagumpay na pagtatalaga sa buhay ng komunidad

102. 1) Pinagpapala kita sa iyong tapat at matagumpay na pagtatalaga sa mga gawain ng pamumuhay na sama-sama. – 2) Huwag mong paniwalaan ang mga nagsasabing marami raw ang ganitong mga tao saanman. – 3) Ang pangunahing sandata natin ay ang pagbubunyag ng ating mga iniisip. – 4) Pinagyayaman nito ang lahat ng ating mga pagsisikap sa pagtitimpi. [2, 25]

4. Pinagpapala kita dahil, sa henerasyong ito at sa mga araw na ito, taimtim mong hinahanap ang Panginoon, binabantayan mo ang iyong sariling puso, at naniniwala kang ang iyong espiritu ay nasa Diyos; Pinupuri ko rin kayo sa pamumuhay ninyong tapat at walang pagpapanggap, na tunay na pinabulaanan ang sanlibutan at hindi lamang nagkunwaring pinaghiwalay ang inyong sarili rito, at sa katotohanan ay kung ano ang tinatawag sa inyo: sapagkat tunay nga ninyong pinaghiwalay ang inyong sarili sa lahat ng bagay, naninirahan sa iisang Diyos at Siya lamang ang inyong pinaglilingkuran sa inyong magandang tinitirhan. Kaya naman, sa inyong pamumuhay na sama-sama, kung saan walang sinuman sa inyo ang tinatawag na may pribadong pag-aari; kaya naman ang inyong hindi mababalik na paghihiwalay sa inyong mga magulang at kamag-anak sa laman; kaya naman ang tunay na pananampalataya sa aking kababaang-loob, na ipinahayag sa akin sa pamamagitan ng lihim na mga hangarin ng inyong mga puso; hence your spaciousness in confinement, your contentment in poverty, your comfort and joy in the deprivation of bodily needs; and why say more? – Hence the glory of your life and the fact that you are on everyone's lips.

5. Hindi ko ito sinasabi upang kayong papurihan, kundi pinaaalalahanan ko kayo nito upang kayo'y manatiling matatag at malakas, at mag-ingat kayong lubos na huwag kayong mahulog mula sa ganoong katas, o humina sa mabuting determinasyon ng inyong kalooban, sa pamamagitan ng pagsuko sa inyong mga pakikibaka sa pagka-monastiko o sa pagkaligaw dahil sa mga bulok na sofismo at sa mga bulung-bulungan ng mga tao, na mapaniwalang nagsusuggest na dito at kahit saan ay maraming natatakot sa Diyos at nagsisilbi sa Kanya nang mas mabuti pa kaysa sa atin. 'Ganito ang mga tukso' – at para saan? Upang ang inyong mga kakayahan ay maganap (1 Cor. 11:19). Kaya, sa pamamagitan ng matibay na determinasyon ng inyong kalooban, huwag ninyong pabayaang ang pagmamahal sa Panginoon, na ipakita ito sa pamamagitan ng mabubuting gawa, at hanapin ang kinakailangan para sa ating kaligtasan; sapagkat maraming bagay ang nakatago sa atin, at tayo'y natitisod nang hindi natin namamalayan kung paano, o kahit hindi man natin ito namamalayan, gaya ng paniniyak sa atin ng mga salita ni David: '*Sino ang makapagtutuwid sa kaniyang sariling mga sala?*' (Awit 18:13).

6. Nais ko nga, na maalaman ninyo na walang mas epektibong lunas para sa kaligtasan kaysa sa paghayag ng iniisip ng isang tao: isang bagay na kayo mismo ang nakararanas. – Bakit nga, kung gayon, ang ilan sa inyo, nang ipagkaloob na sa inyo ng Panginoon ang biyayang ito, nang ang ganitong lunas ay nasa abot-kamay na ninyo, ay nag-aatubili pang lumapit sa kumpisal at paghayag, at pinipigilan ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng katahimikan, na nabibihag at napupuno, na parang ng mga uod, ng mga kaisipang nananatiling hindi nailahad? Kaawaan ko kayo, sino man kayo, at nalulungkot ako sa inyong kahinaan. Bakit, kung taglay ninyo ang paraan upang pagalingin, liwanagan, at pasiglahin, ay inilalagay ninyo ang inyong sarili sa kabaligtaran? Nakikita ng Diyos ang lahat; sapagkat '*walang nilalang un na nakatago sa Kaniya; kundi ang lahat ng bagay ay hubad at lantad sa Kaniyang paningin*' (Heb. 4:13). – Higit pa rito, kailangan kitang ihayag; sapagkat kailangan ko ang katapatan ng aking mga anak, upang makilala ko sila, at sila'y makilala rin ako.

7. At ito nga, ang tunay na espiritwal na pagkakapamilya: tapat na pagsunod, walang-alalang paglalakbay, matamis na panalangin, walang-patid na pag-unlad at pag-akyat tungo sa kaperpeksiyunan. Mabuti ang mga luha ng pagsisisi na dumadaloy mula sa mga mata; mabuti ang dalisay na panalangin, maging sa araw o sa gabi; mabuti ang pagtitiis sa paghihirap; mabuti ang pagsasagawa ng pananahi; mabuti ang masigasig na pakikinig sa mga babasahin; mabuti ang hindi pagmamadaling magsalita at pakikipag-usap nang walang tawa; mabuti ang may sukat na pagpipigil sa sarili; mabuti ang pag-alala sa kamatayan at sa mga buhay

ng mga santo, at ang paggaya sa kanila hangga't makakaya; mabuti ang paglayo sa mapusok na tapang at pagsunod sa banal na kababaang-loob; ngunit ang pinakamahusay sa lahat ng ito ay ang walang-awang pagsusuri sa sarili at ang pag-amin ng sariling mga kaisipan. – *'Subukin ang lahat ng bagay; paghawakan nang matibay ang mabuti'* (1 Tes. 5:21).

103. Ang mga kaisipan at damdamin, mga salita at gawa sa mundo ay lubos na naiiba sa atin: tinitingnan natin ang lahat ng ito na para bang nasa paraiso tayo

103. 1) Ang mga kaisipan at damdamin, mga salita at gawa sa mundo ay lubos na naiiba sa atin: tinitingnan natin ang lahat ng ito na parang nasa paraiso tayo. – 2) Ang Diyos ang nagbigay sa atin ng ating mga pag-aari; sa loob man o sa labas, lahat ay iba kaysa sa nasa mundo. – 3) Gayunpaman, mag-ingat tayo na huwag maging mas masahol pa kaysa sa mga layko. [2, 26]

8. Luwalhati sa Diyos, na pinili tayo mula pa sa sinapupunan ng ating ina para sa banal na tawag na ito! Pasalamat sa Panginoon, na tinawag tayo sa pinagpalang at kamangha-manghang daan ng buhay monghe! – Sa atin – bagaman maaaring magmukhang matapang na sabihin, subalit hindi ito malayo sa katotohanan – ay tunay na ipinagkaloob na maunawaan ang mga hiwaga ng Kaharian ng Langit nang higit kaysa sa mga nasa mundo, na marami sa kanila, habang nakakakita, ay hindi nakikita kung ano talaga ang kalagayan. Sapagkat isipin ninyo kung ano ang kanilang mga iniisip at hangarin: iginagalang nila ang kayamanan at ang panandaliang kaluwalhatian, ikinagagalak nila ang mga ligaya at kaluguran, nabibighani sila sa mabangong pahid, malalambot na kasuotan, mamahaling bato, magagandang tirahan, mga hardin, gubat at lahat ng uri ng iba pang kahangalan; tumatawa sila, sumasayaw, at tumataba na parang mga hayop na pinapataba para sa pagkatay, at gumagawa ng maraming iba pang bagay na mas mabuting huwag nang banggitin, gaya ng mas mabuting huwag nang banggitin ang mga kahihinatnan na nagmumula rito – mga kahihinatnan na hindi mabuti, ngunit pinupuri nila. Ito ang kanilang pinupuri, ipinagmamalaki, at ikinagagalak! – Ngunit ang lahat ng ito ay walang kabuluhan at karapat-dapat sa paghamak sa paningin ng mga *'nagpakrusipika sa laman kasama ng mga pagnanasa at hilig nito'* (Gal. 5:24); – gaya ninyo mismo sa Panginoong Jesucristo, ayon sa Banal na Apostol, na nagpakrusipika sa laman. Mayroon tayong ibang pagnanasa at ibang hilig patungo sa ibang mga bagay. Hinahanap at pinagsisikapan natin ang kalagayan ng kaginhawahan na umiiral sa paraiso ng kaligayahan, na ating pinagbuntunan: para sa layuning ito ay pinagtibay natin ang isang pamumuhay na malapit sa orihinal, lumalayo sa kaakit-akit na mundo at lumalapit sa Diyos, tinatanggal ang kadiliman ng buhay na ito at nabibihisan ng liwanag ng espiritu, at sa pamamagitan ng pagtalikod sa lahat ng bagay, tayo ay nagiging mga panginoon sa lahat.

9. O, anong kamangha-mangha at kagalang-galang na pagtawag! Sino ang naghiwalay sa atin sa laman at dugo, sa ating mga magulang, kamag-anak, sariling bayan, sa mga kaugalian ng buhay na ito at sa lahat ng bagay na makamundo? Sino ang naghikayat sa atin na ilagay ang ating sarili bilang alipin sa mga abbot at mga ama sa espiritu, at tanggapin ang asetikong gawa ng pagtitimpi, pagbabantay at pagtulog sa hubad na lupa? Sino ang nagbigay-liwanag sa atin upang tingnan ang mga bagay nang walang alinlangan o pagkahumaling, at huwag ituring na dakila ang anumang bagay—ginto, pilak, ganda, karangyaan sa mundo, o maging ang mismong korona at lilang kasuotan ng hari; kundi ituring na mas marangal at dakila ang pagsusuot ng mga punit-punit at tadtad na kasuotang ito at ipagmalaki ang mga ito, sa halip na ang kumikislap na kasuotan? Sino ang nagbigay sa atin ng lakas na tumakas mula sa lahat ng bagay na materyal at laman at upang pag-isahin ang ating sarili sa mas mataas na kaayusan ng buhay, na nananatiling dalisay at hindi nadungisan sa pamamagitan ng pagkasariwa, na gaya ng mga Anghel? Ganito ang aming mga papuri! Ibinigay ng Diyos ang mga ito sa atin, na umibig sa Kanya at nananabik sa mga biyayang darating – ang hindi malalapitan na liwanag, walang hanggang kaluwalhatian, di-mailahad na kagalakan, walang patid na tuwa, ang walang hanggang mana, ang Kaharian ng Langit, hindi mauubos na kayamanan, at lahat ng mga pangakong sinalita sa pamamagitan ng mga Anghel at ng mga Ama.

10. Dahil dito, magbantay tayo at mag-ingat, baka tayo bumalik sa kabaligtaran at sa huli ay mahuli tayo ng mga namumuhay ayon sa paraang mundano. Kaya nga, linisin natin ang ating sarili nang paulit-ulit, at paulit-ulit nating patibayin ang ating sarili sa kabanalan – at mag-ingat tayo, sa isip at puso, na huwag bigyan ang diyablo ng kahit kaunting pagkakataon. Ang isang salita ay nag-uudyok ng isa pa, ang isang sulyap ay naaakit ng isa pa, ang kapabayaang ay napapalakas ng kapabayaang; at unti-unti, habang nasasanay tayo rito at nagiging kampante, napapaharap tayo sa kalagayan ng mga uwak ng gabi, at nagdudulot ng makasalanang kamatayan. Hindi ganon, mga anak ko, hindi ganon; nakikiusap at nananalangin ako sa inyo. Ingatan ninyo

ang bawat isa, sapagkat ang buhay at kamatayan ay nakasalalay sa inyong kapwa. Ang kaunting kapabayaan, ang hindi pag-iingat, ay nagbubulid sa isang tao sa bangin ng kasalanan. Maging mapagmatyag at mag-ingat kayo, kabataan at matatanda, ang nangunguna at ang sumusunod, ang may kapangyarihan at ang nasasakupan. Sa itaas tayo ay pinagpala; dito tayo ay hindi pinapahalagahan; sa itaas ipinakita tayo na namumuhay na parang mga anghel, dito tayo inihahalintulad kay Satan. Sinabi tungkol sa isang tao na mas mabuti pa sana kung hindi siya ipinanganak (Matt. 26:24). Ganoon din ang masasabi sa taong ito. – Ngunit sapat na iyon. – At sinabi ko ang mga bagay na ito hindi upang ikalungkot kayo, kundi upang ilayo ang darating na tabak ng kasalanan sa pamamagitan ng paunang babala.

104. Tungkulin kong magsalita, at tungkulin ninyong makinig

104. 1) Tungkulin kong magsalita, at tungkulin ninyong makinig. – 2) Pinaparangalan ninyo ako sa inyong mga labi, ngunit ang inyong mga puso ay malayo rito: nang sinabi ko sa inyo ang aming mga suliraning pinansyal at ipinaliwanag ang mga dahilan nito, tinanggap ninyo ang aming sitwasyon; ngunit pagkatapos ay nagsimulang kayong magreklamo, lalo na tungkol sa kung bakit napakarami ang tinatanggap. – 3) Ito ang ipapaliwanag ko sa inyo: Ang Diyos ang aming tagapagtustos at tutulungan Niya kami. – 4) Huwag kayong magreklamo; kung hindi, gaya ng mga Israelita na nagreklamo sa ilang at, dahil dito, hindi nakapasok sa Lupang Pangako, hindi rin kayo makakapasok sa Kaharian ng Diyos. – 5) Kailanman ba nangyari sa ating mga ninuno ang ganitong bagay? Sa halip, tiniis nilang lahat ang kahirapan, ngunit hindi nila itinanggi sa iba ang kanilang kailangan. – 6) Kayo mismo ay pinakain dito, na walang dalang anumang bagay nang dumating kayo rito: bakit nga ngayon ay ayaw ninyong magpakita ng awa sa iba? Ang mga asong namamatay sa gutom ay hindi pinapalayas, ngunit nais ninyong palayasin ang mga taong pinatay ni Cristo para sa kanila. – 7) Hindi ba kayong lahat ay nangakong magdurusa kasama ko; at ngayon ano? O nakalimutan ba ninyo na ang pagdurusa ang nakalaan sa atin? – 8) Magsisi kayo; ako naman ay hindi magbabago; higit pa rito, kayo rin ay katuwang sa mga bagay na ito: sapagkat tayo ay iisa. – 9) Balikan ninyo kung ilang ulit tayong iniligtas ng Diyos mula sa pangangailangan: bakit nga tayo matatakot kumilos ayon sa mga utos? [2:30]

11. Ang aking tungkulin at walang humpay na pagsisikap ay ang palaging dalhin sa inyo ang salita, paalalahanan kayo sa kung ano ang matuwid, at hikayatin kayong magtiyaga sa inyong banal na pamumuhay. Sapagkat kung ang mga pastol ng kawan na hindi makapagsalita, dahil sa pangangailangan, ay inaako ang pagod na pagbabantay nang hindi nakakatulog at ang pag-aalaga sa mga tupa na ipinagkatiwala sa kanila, inilalabas sila sa pastulan at ginagabayan doon: kung gaano pa nga ba kalaki ang pangangailangan para sa akin—isang makasalanan na hindi karapat-dapat na tumanggap ng kapangyarihan sa inyo, mga tupa ni Cristo—na bantayan nang mabuti ang inyong mga kaluluwa at, sa pamamagitan ng pagpapahayag ng salita, na parang may plauta, ay kausapin kayo, ituro ang tama at kapaki-pakinabang, at babalaan kayo laban sa mali at nakasasama. Ngunit dahil nakasalalay sa akin ang ganitong tungkulin, hindi rin ninyo dapat balewalain ang aking mga salita, kundi makinig nang mabuti sa aking tinig bilang pastol. *'Ang aking mga tupa,'* sabi ng Panginoon, *'ay nakakarinig ng aking tinig, at sila'y sumusunod sa akin. Hindi sila sumusunod sa dayuhan, kundi tumatakbo sila palayo sa kaniya, sapagkat hindi nila kilala ang tinig ng dayuhan'* (Juan 10:27, 5). Ito ay naaangkop sa akin at sa inyo.

12. Ngunit bakit ko inialay sa inyo ang paunang salita na ito? – Sasabihin ko na agad – upang hindi magpabayat sa inyo ang mga salitang ito – na ang ilan sa inyo ay pinararangalan ako sa inyong mga labi, samantalang ang inyong mga puso ay malayo sa akin. Ngayon ay ipapaliwanag ko kung bakit. – Nakaharap tayo sa kahirapan sa pagtugon sa ating mga pisikal na pangangailangan, dahil sa hindi magandang ani sa mga nakaraang taon, pati na rin dahil sa pagdagsa ng mga taong ipinadala ng Diyos mula sa kailaliman ng mundo patungo sa kanlungan ng ating monasteryo para sa kaligtasan, at dahil din sa pagdami ng mga bahay-pangdayuhan at iba pang silungan, sapagkat matatagpuan tayo sa makaharing lungsod na ito. Ipinabatid ko ito sa lahat, at, sa pagpapahayag ng aking malalim na kalungkutan at ang pagkabahala na mabigat sa akin hinggil sa kung paano matutugunan ang ating mga pangangailangan para sa kasalukuyang taon, hiniling at pinamanipis ko sa inyo na maging masigasig sa pagpapalago ng ating mga gawang-kamay, higit pa sa nakagawiang ginagawa sa ating hanay, habang pinaaalalahanan ko sila na para sa atin, na naghahangad sa Kaharian ng Langit, ay lubos na angkop na tiisin sa lahat ng paraan ang makipot at mapagkalungkot na landas, na dito tayo hinaharap ng kalungkutan at paghihirap, gutom at uhaw, pagod at pawis, kahubaran at kahirapan, at iba pang mga bagay na ganoon; at idinagdag ko pa na madalas pinapahintulutan tayo ng Diyos na sumailalim sa maliliit na pagsubok, upang subukan ang lalim ng ating pagmamahal sa Kanya, at kung kusang-loob ba

nating tinitii ang mga paghihirap na dumarating sa atin para sa Kanya. – Napatunayan ninyo ang inyong sarili noon ayon sa nararapat at tinupad ninyo ang aking mga inaasahan. Ngunit dahil hindi tunay na nakatuon sa Diyos ang iyong puso at pinasalamatan mo Siya noon sa pamamagitan lamang ng iyong mga labi, agad kang nagreklamo makalipas iyon, nabigatan sa nangyari, at nagrebelde—hindi laban sa isang Moises, kundi laban sa akin, isang makasalan—sinasabi: 'Bakit niya tinitipon ang napakarami rito kung hindi niya naman sila kayang sustentuhan? At ano ang silbi nito? At sino ang pumipilit sa kaniya na magtipon ng ganoong karaming tao?

13. Ang mga salitang ito mismo ang dapat kong tugunin at ipahayag ang katotohanan ng Diyos, at ituro ang tabak ng Diyos na darating sa mga taong gaya nila, baka ang dugo ng kanilang kapahamakan ay mapataw sa aking makasalanang mga kamay. – At una sa lahat, sila, na para bang hindi tunay kong mga anak, ay hindi nagsalita nang magkakaisa sa akin: 'Bakit natin sila tinatanggap?' ngunit, tulad ng mga dayuhan at masasamang anak, sinabi nila: 'Bakit niya sila tinatanggap?' – at sa gayon ay iniwan nila ang kanilang sarili sa pakikipag-isa sa akin. – Higit pa rito, kahit na ganito sila nagsalita, sila ay may sala at karapat-dapat sa hatol, sapagkat, gaya ng pagkanta sa mga Awit, *'ininsulto nila ang Diyos at sinabi, "Talaga bang makakapaghandang pagkain ang Diyos para sa mga taong ito?"'* (Awit 77:19–20)—sa ganoong karaming tao? Ako ba ang tagapagtustos ng pagkain, o ako ba ang nagbubunga, o ako ba ang nagpapuno sa mga kamalig? At muli, sa aking sariling kalooban at sa aking sariling kapangyarihan ba ko tinatanggap ang mga dumarating at pinararami ang kapatiran? – Hindi ba ang Panginoon at Diyos Mismo ang tagapagtustos ng mundo, *'na nagbubukas ng Kaniyang kamay at pinapasapat ang bawat buhay na nilalang sa Kaniyang kabutihang-loob?'* (Awit 144:16). Hindi ba Siya Mismo ang nagsasabi: *'Hangadín ninyo muna ang kaharian ng Diyos at ang Kaniyang katuwiran, at idaragdag sa inyo ang lahat ng ito?'* (Matt. 6:33). Hindi ba Siya mismo ang nagpalakas-loob sa mga mahihina ang loob, na nagsasabing: *'Tingnan ninyo ang mga ibon sa himpapawid: hindi sila nagtatanim o mag-aani o nagtitipon sa mga kamalig, at pinapakain pa sila ng inyong Ama sa langit; hindi бага mas aalagaan Niya kayo, kayong may kaunting pananampalataya?'* (Matt. 6:26; Lucas 12:28). Higit pa rito, sa pamamagitan ng isang matalinong tao, hindi ba Siya ang nagbibigay-inspirasyon: *'Sino ang nagtitiwala sa Panginoon at nahiya? O sino ang humingi ng kaniyang proteksyon at pinabayaan? O sino ang tumawag sa kaniya, at hindi niya sila pinansin?'* (Sirak 2:10). At muli, hindi ba Siya ang nangangako sa pamamagitan ng Ebanghelyo: *'Ang sinumang lumalapit sa Akin, hindi ko kailanman itataboy'* (Juan 6:37)? At hindi ba Siya ang nag-uutos: *'Pabayaang lumapit sa Akin ang maliliit na bata, at huwag ninyo silang pigilan; sapagkat sa mga ganito ang kaharian ng Diyos'* (Lucas 18:16)? Marami pang ibang talata sa Kasulatan ang sumasang-ayon dito. Bakit nga, ikaw na dukha, ay tumitindig ka laban sa akin, at sa iyong galit na hindi mo masabi, ay nagsasalita ka ng kalokohan?

14. Ikaw ay, sa tila, isang uri ng Israelita, na nailigtas mula sa kamay ng hindi nakikitang Paraon, mula sa mapait na pagkaalipin sa mga pagnanasa, at mula sa madilim na Ehipto ng makamundong kayabangan, – na kalaunan, habang tinatawid ang disyerto ng mapagkawanggawa at mapagmalungkot na buhay, nang sila'y humarap sa mabibigat na pagsubok, ay hindi nagpasalamat sa Diyos ni hindi nagbigay-luwalhati sa Kaniya, upang, sa pamamagitan ng ganoong mabuting saloobin, ang kinakailangan ay matupad sa pamamagitan ng probidensiya ng Diyos; kundi sila'y nagreklamo laban sa Diyos, na para bang nagsasabi: 'Mas mabuti pa sana na namatay kami sa Ehipto,' naalala nila ang mga palayok ng Ehipto at bawat isa ay nauunawaan rito ang anumang nagbigay sa kanila ng pinakamalaking kasiyahan sa mundo. – Ngunit alam ninyo kung ano ang nangyari sa mga nagreklamo: wala sa kanila ang pinayagang makapasok sa Lupang Pangako, at lahat ng kanilang mga buto ay nahulog sa ilang. Kinatatakutan ko, mga anak ko, na baka tayo rin ay magdusa ng kaparehong kapalaran, dahil ginawa rin natin ang gaya ng ginawa nila. Ngunit noon ay pagkabata pa ng Toldang-panglago at ng Kautusan; ngayon naman, ito ay kaganapan ng biyaya at katotohanan ni Cristo. At ito ay ginawa hindi ng mga karaniwang tao, kundi ng ilan sa atin na umakyat sa tuktok ng buhay-anghel.

15. Kailanman ba narinig ang ganitong pagrereklamo sa ating mga kagalang-galang na ama? O kailanman ba nilang tinanggihan ang sinumang naghahanap ng kaligtasan sa kanilang mga monasteryo dahil sa kakulangan ng materyal na probisyon? Hindi ba't laging bukas ang kanilang pintuan—hindi lamang sa mga nagnanais talikuran ang mundo, kundi sa bawat dukhang nangangailangan? Hindi ba nag-iwan din sila ng tiyak na huling habilin tungkol sa bagay na ito nang sila'y mamatay? Alam ninyo kung anong mga paghahanda ang ginawa ng ating dakilang liwanag na si Euthymius hinggil dito; nabasa ninyo kung paano ito sa ating kailanman-hindi-malilimutang mga Ama na sina Savvas at Theodosius ang Dakila, at sa pinakabiyayang Pachomius. Nagkagutom ba sila kailanman? – Hindi lang minsan, at tiyak na hindi sa maliit na paraan. Ang

isa sa kanila, halimbawa, ay wala nga man lang mga pangangailangan para sa pagdaraos ng Liturhiya tuwing Pasko ng Pagkabuhay; ang iba naman ay nakaranas ng katulad na kahirapan sa iba't ibang paraan. Kaya naman, paminsan-minsan ay nagkaroon sila ng kasaganaan sa maraming paraan, at sa ibang panahon ay nagkagutom; ngunit sa parehong pagkakataon ay nagpasalamat sila sa Diyos at tinanggap ito nang may kapanatagan ng loob. Ang kanilang tunay na mga anak ay nakibahagi sa kanilang mga paghihirap, sa kagalakan at tuwa. Ngunit ang mga hindi katulad nila—noon man o ngayon—ay napapailalim sa sumpa at nasisira. Kaya't dapat kayong mag-ingat, mga anak at kapatid.

16. At kayo mismo na nagrereklamo, tandaan ninyo na hindi kayo pinapapanatili ng sarili ninyong paggawa, at nang kayo'y dumating dito, wala kayong dala. Noong panahong iyon, dahil hindi na kayo kailangang bumalik, nagpasalamat kayo at pinuri ninyo ang Diyos at kami. Paano nga, kayong mga hangal, na ayaw ninyong ipakita sa iba ang inyong tinanggap noon, at ganyan kayong kuripot na hindi ipinamamahagi ang biyayang natanggap ninyo sa iba? Mga walang-pakialam, walang-habag, walang-awang! Kahit pa kung tanggapin natin ang mga asong walang-sabi na namamatay sa gutom, karapat-dapat pa rin tayong purihin. Sapagkat nasusulat na '*ang matuwid ay naaawa sa buhay ng kaniyang mga hayop*' (Kawikaan 12:10). Hindi ba dapat nating tanggapin ang mga makatwirang tao—ang ating kapwa nilalang, ang ating mga kapatid—na nananawagan sa atin na dalhin sila sa ating daungan matapos silang malunod sa barko at iligtas mula sa matinding pangangailangan ang mga pinatay ng Cristo? Ngunit ang mga ganitong kaisipan ay hindi dumarating sa mga taong walang karunungan.

17. Hindi mo ba ipinangako na mamamatay kasama ko para sa Panginoon? Ngunit ngayon, sa pinakaliit na paghihirap sa paggawa at kakulangan, ikinakaila mo ako at lumalayo ka. Bakit hindi mo ako hinihikayat nang higit pa upang matiyak na walang kahit isang mahihirap na dumarating dito ang aalis na hindi nabibigyan ng pagkain, inumin, at natatanggap ang tulong na kanilang hinahanap? Ngunit kayo mismo ay nagmamahal lamang sa pagpuno ng inyong mga tiyan, at maging sa labis na pagsunod sa hilig: kumain ng isda, uminom ng alak—hindi lamang dalawa o tatlong baso ng Krasavul, kundi higit pa, na ipinagbabawal ng mga Ama. At natutupad sa inyo ang kasabihan: 'Walang sinuman ang maaaring maglingkod sa dalawang panginoon'—ang kasakiman sa pagkain, ang ibig kong sabihin, at ang pag-ibig sa Diyos. Ngunit, kayong mga hangal at matigas ang puso, unawain ninyo ito: ayon sa lahat ng inutos ng mga Banal na Ama, at na ako, isang makasalanan, ay walang patid na ipinapaalala sa inyo, nararapat para sa atin na magdusa at, sa pamamagitan ng maraming pagsubok, makapasok sa Kaharian ng Langit.

18. Kaya, magsisi kayo, sapagkat nagkasala kayo nang lubha at labis sa harap ng Panginoon. – Tungkol sa akin, hindi ako tatanggi o mang-aalinlangan; kundi, kung paanong sinimulan ko, ganoon din ako magpapatuloy, tinatanggap ang bawat taong darating nang buong pag-ibig at masigasig na puso; sapagkat hindi ako lamang mag-isa, kundi ang Diyos ang nag-utos nito, at kayo rin naman kasama ko: sapagkat tayo'y iisa. Anumang gawin ninyo para sa akin, kapag sinuotan ko ang hubad, pag-initin ang nanginginig, pagdamitan ang walang suot, tanggapin sa aking tahanan ang mga walang tirahan, pakainin ang nagugutom, at painumin ang nauuhaw – at ang lahat ng ito ay sa pangalan ni Jesucristo, ang ating tunay na Diyos, na ibinigay ang Kaniyang sarili bilang pantubos para sa ating mga kasalanan, na naniwala sa katotohanan ng Kaniyang pangako na '*Hindi Niya papabaya ang matuwid na kaluluwa na magutom*' (Kawikaan 10:3): ganyan ang inyong mga kaluluwa, na hindi nagreklamo—sapagkat hindi ko inaakusahan ang lahat—nagagalak sa pagtupad sa mga utos ng Diyos at sa paglago ng pagkakapatiran, matiisin sa mga pagsubok ng Diyos, na isinuko ang lahat ng bagay at handang manindigan nang matatag sa gawain ng Diyos hanggang sa kamatayan.

19. Isipin ninyo ito – muling tinutugon ko kayo, kayong hindi pinarusahan – hindi ba tayo nailigtas ng Diyos mula sa matinding kakulangan nang higit pa sa isang pagkakataon? At anong mga biyaya ang ipinagkaloob Niya sa atin, sa pamamagitan ng mga panalangin ng aking ama at ng inyo? – Hindi ba Niya tayo binigyan ng butil at alak sa panahon ng kakulangan? Hindi ba't ginanyak Niya ang mga mabubuting-puso na buksan ang kanilang mga kamalig upang maglaan para sa atin? Hindi ba't patuloy na ipinapadala sa atin mula sa mga nayon, pulo, at bayan—mula sa mga obispo, mahistrado, at maging sa mga nakasuot ng kulay lila—ang pulot, olibo, keso, mga kumot, mga damit, at ginto? – Nawa'y patawarin ka ng Panginoon at palakasin ka sa mga darating na araw, upang sa pamamagitan ng pagtitiis at pagtitiyaga kasama ng iyong mga kapatid, kayo'y maging karapat-dapat, kasama nila, na tumanggap ng korona ng katuwiran.

105. Ang panahon ay paborable na (tagsibol); panatilihin mong kontrolado ang iyong katawan

105. 1) Kaakit-akit na ang panahon (tagsibol); pigilan ang iyong katawan. – 2) Katamtaman sa pag-inom at pagkain. – 3) Para sa pagpipigil sa sarili, naghihintay ang mga biyayang langit, na kung saan ang mga biyayang lupa ay walang kuenta. – 4) Tingnan ang kawan ng mga birtud na nakapaligid sa iyo; titigan ang langit: at magiging matiis ang lahat. [2, 31]

20. Ang kabutihan ay pinagpaguran, ngunit madaling nakokopya ng mga pabaya; at ang nakamit sa mahabang panahon ay maaaring mawala sa isang saglit na kapabaya. Kaya't magbigay kayo ng espesyal na pansin sa inyong sarili sa kasalukuyang panahong tagsibol, kapag ang katawan ay maliksi at ang laman, na mula sa lupa, ay nagnanais kumilos ayon sa mga makamundong pagnanasa. Ang lupa, kapag pinataba at pinakain, ay nagbubunga ayon sa kanyang kalikasan; gayundin naman ang laman, na pinapakain ng iba't ibang pagkain at inumin, ay likas na sumasabog sa mga hilig na nakatago rito. Kaya, hawakan mo ito at pigilin; at, gaya ng sinasabi ng Apostol, *'huwag mong pakasabikin sa kahalayan'* (Roma 13:14), kundi, sa pagbibigay dito ng kinakailangan sa makatuwirang sukat, mamuhay ka sa Espiritu.

21. Dapat magpakasawa sa pagkain at alak. Ang alak ay dapat inumin nang kaunti para sa ginhawa, at tuwing araw ng pista lamang, sa panahon ng labis na pagod, sa panahon ng karamdaman, at kapag mahaba ang paglalakbay; sa ibang panahon naman, dapat kontento ka na sa isang tasa, o kung tutuusin, dalawa: sapagkat alam mo kung ano ang sinasabi tungkol dito sa Gerondikon. Tungkol naman sa pagkain, ibibigay ko sa iyo ang mga sumusunod na salita ng Apostol: *'Ipawalang-bisa ang mga pagkain'* (1 Cor. 16:13). Hindi ko ito sinasabi upang tuluyang ilayo kayo rito, kundi dahil nais kong kumain at uminom kayo sa wasto at makadiyos na paraan, para sa kaligtasan ng kaluluwa at sa pagpapalakas ng katawan, upang magampanan ninyo ang mga tungkuling iniatas sa inyo.

22. Hindi mo ba alam na sa pamamagitan ng ganoong pagtitimpi at pagsuko sa mga makamundong ligaya—pagkain ng karne, pag-inom ng alak, pagligo, mainit na bukal at iba pa—ay inihahanda para sa iyo ang banal na paraiso, na may puno ng buhay at tubig ng kawalang-kamatayan, ang kagalakan ng Espiritu at ang hindi mailarawang ganda ng walang hanggang mga biyaya? Ang pahinga at lahat ng kaginawan ay iningatan doon para sa iyo. Sa lalong madaling panahon ay mararating mo ito sa pamamagitan ng mga pintuan ng kamatayan at sisimulan mong tikman ito nang walang sawang at walang hanggan. Dito, gayunpaman, kahit pa kunin natin ang mga biyayang matatagpuan sa mga palasyong kaharian, hindi ito ligaya (τρυφή) kundi pagkain (τροφή) para sa mga uod; ang pakikilahok rito ay hindi isang buhay na masagana kundi kawalan ng buhay; ang kasiyahan kanilang hatid ay hindi kagalakan kundi kalungkutan, – ang kagalakan sa mga ito ay hindi pagmamay-ari kundi kakulangan; – ang mana nila ay tunay na kahangalan ng mga kahangalan, gaya ng ipinahayag ng pinakamarunong na si Solomon, nang lubos niyang natikman ang mga kagalakan ng mundo.

23. May pagpipigil sa sarili sa iyong mga babaeng kaibigan, pagsunod sa iyong asawa, kadalisayan, pagkabirhen at kawanggawa sa iyong mga anak na babae, at pagsisisi at kababaang-loob sa iyong mga banal na dalaga. Tumitig sa kalangitan ng mga bundok at makikita mo kung saan ang ating tinitirhan, kung saan ang ating Ulo at Ama nating lahat—si Cristo na Panginoon—nasa, kung saan ang ating lungsod—ang makalangit na Jerusalem. Tunay nga, kung titiisin mo ang lahat ng bagay, magwawagi ka; kung kontento ka sa lahat ng bagay, kukoronahan ka; kung lisanin mo ang buhay na ito sa ganitong paraan, mabubuksan sa iyo ang mga pintuan ng Kaharian ng Langit.

106. Tiisin natin ang lahat ng bagay sa pag-asa ng walang hanggang kaligayahan, na sumusunod sa mga salita at halimbawa ni San Pablo

106. 1) Tiisin nating lahat ang lahat ng bagay sa pag-asa ng walang hanggang kaligayahan, na sumusunod sa mga salita at halimbawa ni San Pablo. – 2) Sapagkat tayo rin, tulad niya, ay humaharap sa mga pagsubok na dapat tiisin sa bawat sandali. 3) Kung titiisin natin ang mga ito, ang biyaya ng Diyos ay mananatili sa atin. [2:32]

24. Magpagal at magsikap, at huwag ituring ang mga pagsubok na iyong hinaharap sa buhay para sa kapakanan ni Cristo bilang isang bagay na dayuhan – isang kakaiba at hindi inaasahang nangyari sa iyo. Hindi ba't nang dumating ka rito mula sa mundo, inamin mo sa harap ng Diyos at ng Kaniyang mga piniling anghel na kusang-loob mong titiisin ang bawat kalungkutan at kahirapan alang-alang sa Kaharian ng Langit – sa gutom at uhaw, sa lamig at hubad, sa mga insulto at panlalait, at sa iba pang pagsubok ng pag-aayuno at pagtitimpi? Mas mabuting huwag nang masyadong pag-isipan ang mga bagay na ito, kundi magtiis at magtiis na lamang, na nakatutok ang paningin sa pinagpalang wakas ng lahat ng ito. At ano ang wakas na ito? – Ang

mana ng Kaharian ng Langit, ang kagalakan ng walang hanggang biyaya, ang pagtikim ng kawalang-kamatayan, ang kaligayahan ng walang patid na buhay, ang pagiging anak, ang tamis ng paraiso, at ang bawat iba pang aliw. Tunay nga, ang dakilang Apostol ay nagsalita nang karapat-dapat at matuwid tungkol dito, na sinasabing *'ang mga paghihirap ng kasalukuyang panahon ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatiang ihahayag sa atin'* (Roma 8:18). Pagkatapos ay naglibot siya sa buong mundo, na parang nasa gitna ng mga leon at tigre, hinihila-hila at pinaghiwa-hiwalay ng mga hindi mananampalataya, nagugutom at nauuhaw at nagsusumikap araw at gabi, nagtatrabaho gamit ang sariling mga kamay upang hindi maging pabigat sa sinuman, kundi matustusan sa pamamagitan ng sariling paggawa ang sariling mga pangangailangan at ang mga pangangailangan ng kanyang mga kasama.

25. Kung, sa kalagayan nating kinaroroonan, tiisin natin ang lahat nang may pasasalamat at pagtitiis – pinagpala tayo – hindi tayo mawawalan ng bahagi rito. Ngunit kung tayo ay magiging duwag, hindi kontento, at palaging nagrereklamo, anong pakikipag-isa ang mayroon tayo sa mga lumaban sa kasalanan hanggang sa pagdurugo ng kanilang dugo? At hindi ba tayo matatagpuang karapat-dapat sa bawat uri ng kahihyan sa araw na iyon, kung hindi natin kayang gampanan nang kalmado at ayon sa nararapat ang pinakamaliit na gawain? – Ang ibig kong sabihin, ang matatag na pagsunod, pagtatrabaho nang walang pagrereklamo, mapagkumbabang paglilingkod, maagap na katahimikan, makatwirang pananalita, isang payak na paglipat sa ibang tungkulin, pansin at pagsisikap na naaayon sa gawain, ang pagpapasakop ng sariling kalooban, ang mapagpasalamat na pagtanggap sa ipinataw na parusa, matatag na pagtitiyaga sa pag-awit ng mga awit at panalangin, sa araw at sa gabi, at ang matiisin na pagbigkas ng mga salmo na itinakda para sa araw.

26. Lahat ng ito at marami pang iba, na hindi man mabibilang, kung tatanggapin, titiisin at tutuparin natin ito nang mapayapa, masigla at kusang-loob, magiging kagalang-galang ang ating buhay, at ang Diyos, na malulugod dito, ay titingin nang may pabor sa atin at pagpapalain tayo. – Huwag nating hayaang lumihis tayo sa ganitong pamumuhay; at kahit pa tayo'y mamatay araw-araw dahil dito, tanggapin natin ito nang may kagalakan, *'na hindi nagbibigay ng anumang pagkakasala, upang ang ating ministryo ay maging walang kapintasan'* (2 Cor. 6:3).

107. Kwaresma na ngayon: ihanda ninyong bawat isa ang inyong sarili ayon sa hinihingi nito

107. 1) Panahon na ng Kwaresma: ihanda ng bawat isa sa atin ang sarili ayon sa hinihingi nito. – 2) Hindi lamang ang panlabas na pagpapahirap sa laman at pag-a-asceticismo ang kailangan, kundi ang pagputol sa lahat ng masama at ng sariling kalooban – kababaang-loob at pagsunod. [2, 33]

27. Tulad ng inyong nalalaman, ngayon ay banal na panahon ng Kwaresma, na humihiling sa atin ng mas malalaking pagsisikap na espirituwal kaysa sa karaniwang panahon, ito ay: ang pinakamatinding kasigasan sa pagiging handa para sa lahat ng mabuti, masayang loob, tapang, sipag, pagtitiis, makalangit na panalangin, taimtim na pagsisipi na may luha, mapusok na kababaang-loob, at angkop na pag-aayuno hindi lamang sa pagkain at inumin, kundi pati na rin sa inggit, poot, galit, pagkapusok, pagrereklamo, kayabangan, at ang pinakamaruruming pagnanasa. Suriin ninyong mas mabuti ang inyong sarili, linisin ninyo ang inyong sarili alinsunod sa mga nasabi na, at ihanda ninyo ang inyong sarili upang maging piniling sisidlan, mga kasangkapang nagsasalita tungkol sa Diyos, na hinihimok ng Espiritu Santo. Ito ang hinihingi ng panahong ito; ito, sa katunayan, ang diwa ng pag-aayuno.

28. Huwag sabihin ng sinuman sa akin: 'Umaawit at nagsasaulo ako ng mga salmo nang labis, nananalangin ako nang labis, kakaunti ang kinakain ko, kaunti ang iniinom ko, habang nakaupo ay kaunti lamang ang tulog ko, gumagawa ako ng napakaraming pagyuko, itinaas ko ang aking mga kamay sa langit nang maraming oras.' Lahat ng ito ay, siyempre, kapuri-puri. Ngunit sabihin mo sa akin ito: napapababa ba ang iyong pag-iisip, nagpapakumbaba ba ang iyong espiritu, nawala na ba ang iyong sariling kalooban, upang ikaw ay palaging masunurin, hindi kailanman tutol, hindi kailanman magreklamo, hindi makipagtalo, hindi mang-inggit sa iyong kapatid, hindi maging mayabang sa pag-iisip o pananalita, na nagtatanong 'bakit ito? bakit iyon?' Bakit ang isa ay nasa ganoong kalagayan, at ang isa naman ay nasa ganitong kalagayan? – At mula rito, ang maguluhan ang puso, ang magpamalas ng matinding mukha, at ang magbubo—hindi mula sa mabuting kayamanan, kundi mula sa masamang kayamanan ng puso—ng mga salita ng kawalang-paniwala, pagsuway at kaguluhan, na maaaring maghulog hindi lamang sa sarili kundi pati na rin sa mga nakikinig sa bangin ng kapahamakan. Hindi gawa ng pag-aayuno ang mga ito, at hindi rin gawi ng pagpipigil sa sarili. Ngunit kung ang sinuman ay may dalang diwa ng kababaang-loob at pagsunod sa kanyang kalooban, sa

pamamagitan ng dalawang birtud na ito, na parang dalawang pakpak, siya'y lilipad patungo sa langit at magiging kasama ng Diyos.

108. Huwag nating hayaang maging tamad tayo, tandaan natin na tayo'y naglilingkod para sa Diyos, na gagantimpalaan tayo ayon sa ating sigasig at kasipagan

108. 1) Huwag nating hayaang maging tamad tayo, tandaan natin na tayo'y nagtatrabaho para sa Diyos, na gagantimpalaan tayo ayon sa ating sigasig at kasipagan. – 2) Kasabay nito, sundin natin nang buong-buo ang kaayusan ng buhay, sa loob man o sa labas. – 3) Magpakalakas ng loob: kasama natin ang Diyos bilang ating katulong, at ang Pinakabanal na Ina ng Diyos, at ang mga santo ng Diyos, lalo na ang sa atin – sina San Juan na Nanguna at San Juan na Teologo, na pinaglagyan ng monasteryong ito. – 4) Magsawalang-bahala tayo sa mga hindi angkop na pag-uusap at magsalita lamang ng mga kapaki-pakinabang sa kaluluwa. [2, 84]

29. Mag-ingat tayo, baka mabigatan ang ating mga puso ng kawalan ng pag-asa, katamaran at hindi angkop na mga kaisipan, baka humantong ito sa panloob na sakuna ng espirituwal na pagbagsak. Ngunit sa kabataang sigla at kasigasigan, magsikap tayong mabuhay nang magkakasama sa natitirang bahagi ng ating panandaliang at patuloy na naglalaho na buhay, upang, matapos gampanan ang mabubuting gawa, banal na kaugalian at kagalang-galang na birtud, at makalipat mula sa buhay na ito tungo sa darating na panahon, tayo'y maituring na karapat-dapat tanggapin ang di-malalagas na korona ng katuwiran mula sa Diyos, ang Tagapagbigay-gantimpala. Kaya't isipin ng bawat isa kung paano nila isinasagawa ang kanilang ministeryo, at ipagpatuloy ito hanggang sa katandaan na parang naglilingkod sa Panginoon Mismo—hindi pabaya, hindi tamad, hindi katamaran, hindi mapagkunwari—na nalalaman na sa paggawa nito ay hindi nila nilalapastangan ang tao, kundi ang Diyos, na Kanino ang ministeryo ay iniaalay. Sapagkat ano tayo rito, kung hindi mga kapwa alipin na nagpapaalala sa iba ng mga utos ng Panginoon? – upang ang mga tumutupad at ang mga lumalabag sa mga ito ay hindi magkasala sa ating harapan, ni hinahangad nilang paluguran tayo, kundi ang mabuting Panginoon at Diyos na nagbigay ng mga utos. Kaya, kung ang sinuman ay kumukopya ng mga aklat, naglilingkod, nag-aararo, naghuhukay ng mga uka, o gumagawa ng anumang iba pa, gawin ng bawat isa ang kanyang gawain na parang nasa harapan ng Diyos, hindi ng mga tao; at magiging dalisay ang kanyang gawain, na huhusgahan ng Diyos, ang nakakakilala ng mga puso, ayon sa pagsisikap at siglang inilaan niya rito.

30. Dapat ingatan ng tao ang kanyang dila laban sa walang-kwentang usapan, takpan ang kanyang mga mata mula sa mga hindi angkop na tanawin, panatilihing malinis ang kanyang puso laban sa maruruming kaisipan, at pakabanalin ang lahat ng kanyang mga pandama sa takot ng Diyos; dapat tratuhin ng bawat isa ang kapwa nang may mapagkumbabang karunungan, magsalita sa isa't isa nang may payak na pag-ibig, at makisalamuha sa wastong pag-uusap, tingnan ang kapaki-pakinabang, pakinggan ang angkop, makisama nang may kahinhinan, at pag-isipan ang mga bagay na pang-Diyos; upang, sa kagalakan at tuwa, matupad natin ang mga utos ng Diyos at maihatid ang ating mga araw sa lupa sa isang wakas na makapagligtas ng kaluluwa.

31. Magpakalakas ng loob: mayroon tayong Diyos bilang ating tagapagsaad at tagapamagitan sa paglalakbay na ito sa buhay, at bilang matibay na kalasag ang paghinga ng Pinakabanal na Ina ng Diyos at ang mga panalangin ng ating mga Panginoon, ang mga dakilang santo na sina Juan na Tagapanguna at Juan na Teologo, na ang mga pangalan ay dalhin ng ating mga monasteryo. Ngunit *'kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang makalalaban sa atin?'* (Roma 8:31). *'Kung ang Panginoon ang tagapangalaga ng aming buhay, kanino pa kami matatakot?'* (Awit 26:1). Kung tayo ay may tulong ng Ina ng Diyos at ng mga Santo, sino ang magwawagi sa atin? Walang sinuman, kailanman. Ngunit ang mga demonyo ay lalayo sa atin, at pupurihan tayo ng mga tao; mamamangha ang ating mga kaaway, at walang sinuman ang lalaban sa atin. Ngunit kung hindi tayo ganoon, magkakaiba ang magiging kinalabasan para sa atin.

32. Bakit nga, dapat tayong kumilos nang may wastong pag-uugali, lalo na't naninirahan sa ganitong lungsod? Tukoyin natin ang ating sarili sa hindi pagtalakay sa mga bagay na hindi natin kinalaman. Dayuhan din sa atin ang makipag-usap tungkol sa mga hari, magsalita tungkol sa mga pinuno, o mag-usisa rito't roon. *'Unawain ninyo ang mga bagay na iniutos sa inyo'* (Sirak 3:22), sabi ng pantas. May iba't ibang pakialam tayo, at iba't ibang usapan. Ang mga taong makalupa ay nagsasalita tungkol sa mga bagay na makalupa, at ang mga nababahala sa pang-araw-araw na buhay ay nagsasalita tungkol sa pang-araw-araw na buhay: ngunit tayo ay nagsasalita tungkol sa Diyos na ating Tagapagligtas, at tungkol sa mga bagay na kapaki-pakinabang sa kaluluwa: ng mga birtud, ng mga buhay ng ating kagalang-galang na mga ninuno, ng kamatayan, ng paglipat mula sa buhay na ito, ng pakikipagtagpo sa mga banal na anghel, ng paghuhukom sa harap ng trono ni Cristo, ng makatarungang gantimpala, at ng Kaharian ng Langit. Sa pamamagitan ng ganitong pakikipag-usap, tayo

ay nagiging liwanag na parang mga anghel at nagbibigay-liwanag sa mga karaniwang mananampalataya, kung sakaling naroroon sila; ngunit kung tayo ay mahuhulog sa walang-kwentang usapan, sinasaktan natin ang ating sarili at inilalantad sa pagtatawa at paghatol ng iba. – Mag-ingat nga, mula sa araw na ito, at ingatan ang inyong mga labi laban sa hindi angkop na usapan; sa halip, ipalaganap ang salita ng ating mabubuting gawa, upang mas magpaliwanag ng mas masidhing sigasig para sa pag-ibig ng Diyos, at piliin kahit ang mamatay para sa Kanyang katotohanan. At ang Diyos, na tatanggap sa ganitong mga pagpapasyang ito bilang gawa, ay pararangalan kayo ng korona ng mga martir sa araw na iyon.

109. Pagsikapan nang taimtim at buong lakas ang hindi mula sa mundong ito: pagpapalain ka ng Diyos

109. 1) Pagsikapan ninyong hangarin nang buong-buo at buong-lakas ang hindi mula sa sanlibang ito: pagpapalain kayo ng Diyos. Kung magpupursigi kayo sa ganitong paraan, magtatagumpay kayo; sapagkat ganito ang pamumuhay ng lahat ng mga patriyarka. – 2) Muli, isang pagwawasto sa mga nagnanasa sa mga kayamananang makamundo. [2, 35]

33. Ang ilan ay pumipili ng isang bagay, ang iba naman ng iba bilang kanilang hinahangad: ang isa ay naghahangad ng kapangyarihan, ang iba naman ng kaluwalhatian mula sa panlabas na paghawak ng tungkulin, at ang iba pa ng kasiyahan at kayamanan sa mga bahay, alipin, at bukid: marami ang mga makamundong pagnanasa. Ngunit ikaw, na iniwan ang lahat ng ito at inilipat ang iyong kaluluwa sa ibang mundo, ay nananasa at hinahanap ang nasa itaas ng mundo at makalangit, at nananatili rito ng iyong puso; ang iyong buong pag-aalaga at pagsisikap ay iniaalay sa iisang bagay na ito. Walang nakagugulo sa inyo o pumupuno sa inyong isipan maliban sa ganap na paglilinis ng mga pagnanasa at ang pagkamit ng isang mapagpakumbaba at mapagmalumimang puso, walang patid na panalangin, walang humpay na pagsusumikap, pagsisising may luha, at ganap na paglayo—hindi lamang sa mga kaibigan at kakilala, kundi pati na sa inyong sariling mga magulang at sa lahat ng kayabangan ng sanlibutan. – Tunay nga, ganoon ang biyaya ng Diyos sa inyo! At nakikita ko kung paanong bawat isa sa inyo ay nagpupursigi, , nagsusumikap at pinipilit ninyong alisin ang pagnanasa na nagpapahirap sa inyo at manatili sa pakikipag-isa sa nag-iisang Diyos. Kung kaya, kung magpupursigi kayo sa ganitong pakikibaka ng isang martir, ipagkakaloob sa inyo ni Cristo na ating Diyos ang lakas at katatagan upang itaboy ang bawat mapanuksong at satanicong pagtutol laban sa inyo at upang matagumpay na tuparin ang tatlong-beses na pinagpalang pakikibaka na nasa harapan ninyo, gaya ng ginawa ng mga banal na tao at mga Ama na tagapagpasan ng Diyos na nabuhay bago kayo. Dumaan ba sila, bagaman nakasuot ng laman at sakop ng ating kalikasan, sa buhay nang walang pagod o pakikibaka? Hindi; kundi matapos tiisin at malampasan ang maraming uri ng pagsubok, sa pamamagitan ng lubos na pagsunod at kababaang-loob, pati na rin ng pagpipigil sa sarili at ng bawat iba pang birtud, nang supilin nila ang laman sa espiritu, umakyat sila sa tuktok ng banal na pamumuhay at naabot nila ang kanilang naabot at dahil dito ay pinarangalan sila. Balikan natin ang mga birtud ng ating pinakamarangal na Ama Savva⁹⁵ , para sa pagpapatatag ng ating mga kaluluwa. Bilang isang baguhan, gaya ng alam ninyo, siya ay labis na masunurin, mapagkumbaba, at mapagbigay-sa-tulong; at nang siya ay binigyan ng pinakamababang gawain, siya ay nagalak na parang gumagawa ng isang marilag na bagay; araw at gabi siyang nagsikap, nagdadala ng tubig at panggatong, unang dumarating para sa pag-awit ng mga salmo at huling umalis. Marami pang iba ang naisulat tungkol sa kaniya, na wala nang oras upang isa-isa pang banggitin ngayon. Tayo rin, mga anak, ay sumunod sa kaniyang halimbawa; sapagkat hindi ito imposible: ang isa sa isang bagay, ang iba naman sa iba, na nagtutulungan, nagpupusukan, ngunit higit sa lahat ay mag-ingat na huwag gumawa ng anuman ayon sa sarili nating kalooban, kahit pa ang tila mabuti, nang walang wastong pakikipagpayo.

34. Hindi ako maaaring manahimik tungkol sa isang bagay; tungkol naman sa ikalawa, hindi ko alam kung paano ito nangyayari sa inyo dahil sa ilang ignorante na pinamumungahan ang lahat ng kaayusan, bagaman ito ay lubhang kapupulutan ng sisi – ang madalas na pagkawala, o mas tama ngang pagnanakaw, na nagaganap sa ating hanay. Halimbawa, kapag may iniwan na sandalyas, panulat, o iba pang kasangkapang panghanda sa kanilang selda habang lumalabas sandali, o sa mas matagal na panahon para sa isang gawain, pagbalik nila'y natatagpuang nawawala ang iniwan nila. Ito ay isang lubhang demonyong gawain, nakakainis at nakasasala sa kapatiran: at magmumulto ang mga hinala, paninirang-puri, dalamhati at maging poot, na malamang na nakatuon sa mga inosente kaysa sa mga may sala. 'Makinig kayo, mga magnanakaw, sa mahigpit na babala ng pinagpalang Apostol Pablo: "*mga magnanakaw... at mga nangingikil*" – "*ay hindi magmamana*

⁹⁵ Ang sermon na ito ay ibinigay sa araw ng kanyang paggunita.

ng kaharian ng Diyos" (1 Cor. 6:10). Nang nabanggit niya ang '*manlilimos*', hindi niya tinukoy kung pilak o ginto, o mamahaling kasuotan, kundi nagbigay siya ng pangkalahatang pahayag; – ano man ang bagay na nililimos, kahit pa ang pinakamaliit na bagay, ang manlilimos ay hindi magmamana ng Kaharian. Naririnig ninyo ito, mga magnanakaw at mga manloloob? – At ipinamamanman ko sa inyo, tumigil na kayo sa pagnanakaw at pagloloob – mga sinulid, karayom, awl, panulat, maliliit na pitsel, mangkok, maliliit na kutsilyo, sinturon – at iba pa: sapagkat inuulit ko sa inyo, ang lahat ng gumagawa ng gayong mga bagay ay hindi magmamana ng Kaharian ng Diyos. – O hindi ba ninyo kinatatakutan ang paghuhukom ng mga Apostol? Ako ba, na isang dukha, ang nagbabalang ganito? – Kaya't ipinamamanhid ko sa inyo nang muli: maglakad tayo nang marangal ayon sa pagtawag na ating tinanggap, sa kabanalan, kabanalan, at katuwiran, na lumalayo sa nabanggit na kasamaan, upang tayo'y maging mga tagapagmana ng walang hanggang mga biyaya.

110. Sa pamamagitan ng inyong pakikipag-isa, ang kabutihan ng bawat isa ay pinaghahatian ng lahat, at ang kabutihan ng lahat ay pinaghahatian ng bawat isa

110. 1) Sa pamamagitan ng inyong pakikipag-isa, ang kabutihan ng bawat isa ay napapasa sa lahat, at ang kabutihan ng lahat ay napapasa sa bawat isa. – 2) Kaya nga, huwag tayong maging tamad o kumilos ayon sa sarili nating paraan; kundi, sa pamumuhay nang sama-sama, sikapin nating lumayo sa kasamaan at maging masigasig sa mga bagay na kapuri-puri. – 3) Ang ating mga ginagawa at nararanasan ay dumarating at lumilipas – at hindi na nararamdaman; gayunpaman, nananatili ito sa loob, at sa Araw ng Paghuhukom ay lilitaw, maging para sa pagbibigay-katwiran o para sa paghatol. [2, 87]

1. Bawat isa sa atin ay may kanya-kanyang kaloob, gaya ng nasusulat: ang isa ay may ganito, ang isa naman ay may ganoon. Ngunit kayo, mga kapatid, na pinagbubuklod ng tali ng pag-ibig, sa pamamagitan ng pag-ibig na ito, gawing sarili ninyo ang mga pagsisikap at mga birtud ng isa't isa. Halimbawa, ikaw ay matiisin sa mga insulto; ang iba naman ay kilala sa pagkasipag; ang isa pa ay nangingibabaw sa katahimikan; at ang isa naman sa kababaang-loob; at sa pamamagitan ng pagkakapatiran, ang bawat isa sa inyo ay nagmamay-ari hindi lamang ng sa kanya kundi pati na rin ng sa iba: ang inyong kabutihan ay magkakalitan dumadaloy mula sa isa tungo sa lahat, at pabalik muli. Kaya, magalak at makibahagi sa kagalakan ng isa't isa; at kung anuman ang kaloob na taglay ng sinuman, magalingan siya rito, iwasan ang kayabangan at ituring na higit ang birtud ng kanyang kapatid. Kung gayon, kung tayo ay ganito, at magkakaugnay sa isa't isa at nakatali sa pamamagitan ng tali ng pag-ibig, magsikap tayong higit pang umunlad, at ang Diyos ay papurihan sa ating gawain, at ang ating paraan ng pamumuhay ay malalaman sa halos buong sansinukob.

2. Ngunit huwag magkaroon ang sinuman ng sariling kalooban o kakaibang ugali. '*Kahabag-habag sa mga pantas sa kanilang sariling mga mata at matalino sa kanilang sariling paningin*' (Isaias 5:21). Huwag magpakatamad o maging pabaya ang sinuman, baka marinig nila: '*Pumunta ka sa tipaklong, ikaw na tamad*' (Kaw. 6:6). At huwag ding magkaroon ng dalawang isip sa kanilang paghatol, baka marinig din nila: '*Ang taong may dalawang isip ay hindi matatag sa lahat ng kanyang mga lakad*' (Santiago 1:8). Ngunit palaging maging masigasig at maagap sa pagtupad sa mga utos, tapat, at walang kapintasan dahil inamin ninyo ang inyong pinakamalalim na iniisip, hindi pinangungunahan ng kayabangan, at hindi hinahatak ng inyong sariling mga pagnanasa. Sapagkat ang taong gaya nito ay parang '*alon ng dagat na itinutulak at pinapaspas ng hangin*' (Santiago 1:6), na parang isang taong pabagu-bago at walang saligan sa puso. Ngunit ang lahat ng gayong mga bagay ay malayo sa inyong lahat; *pagdating naman sa 'anumang marangal at kapuri-puri'*, magsikap kayong makamtan ito, kayamanan sa pamamagitan nito, at itago ito sa mga kaban ng inyong mga kaluluwa, upang inyong maabot ang Kaharian ng Langit.

3. Anumang ginagawa ninyo araw-araw, kapuri-puri man o kapintasan, ang lahat ay naglalaho, tinatangay na parang agos ng tubig, kaya sa inyong kamalayan halos wala nang natitira mula kahapon hanggang ngayon. Ang sinumang nagdurusa alang-alang sa Utos, nagpupursigi, umiiyak, nagtitiis, pinapawis, nasasaktan ang puso, inaapi, napapagod, inaagrabyado – o nagdurusa sa anumang paraan – ay nararamdaman niya ito sa sandaling iyon, at agad itong nawawala; ngunit sa taong nakaranas nito, ang lahat ay nananatili at napreserba magpakailanman upang tanggapin ang gantimpala nito. Sa kabilang banda, ang sinumang naglilibang sa walang kabuluhang usapan, tumatawa, nag-eeenjoy, nagwawaldas, naglalaro, nagpapabaya sa sarili, sumusuway sa lahat, kumikilos nang padalos-dalos, at mapanibugnot, nagagalit, nag-uumapaw sa galit, nagbabalak, kumikilos nang may kapalaluan, at iba pa – ang ganoong tao ay hindi lamang hindi nakakakuha ng kapakinabangan mula rito ngayon, kundi nag-iipon din para sa kanyang sarili ng isang hindi mapapatawad na hatol sa araw ng gantimpala at matuwid na paghuhukom ng Diyos. Pag-isipan natin ito, mga kapatid, at

magsikap para sa kabutihan, habang nagsusumikap sa lahat ng paraan na iwasan ang kasalanan bilang isang mapaminsalang at lubos na nakasisirang kasamaan, upang matapos natin ang ating mga araw sa paraang kaaya-aya sa Diyos at maging karapat-dapat sa ipinangakong mga biyaya kasama ng lahat ng sa Diyos ay nagpakalugud.

111. Ipinangangaral ang mga sermon upang, sa pamamagitan ng pakikinig sa mga ito, kayo'y matuwid, subalit nananatili kayong gaya ng dati: kaya tigilan ninyo ang pagiging pabaya at walang kilos

111. Ang mga sermon ay ipinangangaral upang, sa pamamagitan ng pakikinig sa mga ito, kayo ay matulungang maging matuwid, subalit nananatili kayong ganoon pa rin: kaya tigilan ninyo ang pagiging pabaya, at maging aktibo. [2, 38] Tinanong ko kayo, para saan ipinangangaral ang isang sermon? Ibinibigay ba ito upang mabasa lamang sa itinakdang oras at magpasaya sa inyong mga tenga, o upang purihin ninyo ako, o simpleng walang tiyak na layunin? Hindi para sa alinman sa mga ito; kundi upang pag-aralan ninyo ang sinasabi, yakapin ninyo ang kapangyarihan ng salita nang buong kaluluwa, at magbunga kayo sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, sa tulong ng aking panalangin at ng panalangin ng inyong Ama. – Ganyan ang aking layunin at tungkulin; ngunit ano ang aking nakikita? – Nakikita ko na sa sandaling matapos ang sermon, agad na naglalaho sa inyong alaala ang lahat, walang iniwan na bakas, na para bang walang sinabi. Kaya naman, sa sandaling lumabas tayo pagkatapos ng serbisyo, agad tayong bumabalik sa dati at muling nagkakasala. Ang isa ay nagsisimulang mag-usap nang hindi dapat, ang isa naman ay nagrereklamo, ang isa ay nagkakalat ng tsismis, ang isa ay nagtatago sa sulok para matulog at hindi nakadalo sa aralin sa pananahi; at pagbalik niya, ang 'kaniyang mga kamay ay mahina at ang kaniyang mga tuhod ay maninipis' (Sirak 25:26). Hindi na ako magsasalita pa tungkol sa iba. Hindi dapat maging ganoon, mga anak ko, hindi dapat maging ganoon; baka marinig ninyong sinasabi: 'Pinupuri ako ng mga taong ito sa kanilang mga labi, ngunit ang kanilang mga puso ay malayo sa akin.' Ngunit kapag narinig ninyo ang salita ng kaligtasan, mula man sa aking pagtuturo o mula sa mga Banal na Kasulatan na binasa—kailanman man iyon—nawa'y masindiha sa inyong mga puso ang diwa ng takot sa Diyos, isang kislap ng pag-ibig sa Kanya, isang pagnanais na umunlad, at isang determinasyong tapat na panatilihin ang Kanyang mga banal na utos, upang tayo'y maituring na karapat-dapat sa Kanyang Kaharian.

112. Nakikilahok tayo sa isang espiritwal na karera: sino ang mga manonood? Ano ang dapat pagtuunan ng pansin ng mga mananakbo? Sino ang tumatakbo nang maayos?

112. 1) Nakibahagi tayo sa isang espiritwal na karera: sino ang mga manonood? Saan dapat nakatuon ang pansin ng mga mananakbo? Sino ang tumatakbo nang maayos? – 2) Hindi dapat inggitin ang mga karaniwang pagkakaiba sa loob ng monasteryo; ang lahat ng sinasabi ng mga hindi nasisiyahan sa ganitong mga pagkakataon ay hindi matalino: baguhin nila ang kanilang mga gawi, sapagkat ganoon talaga. [2, 39]

4. Kayo ang mga mabilis na mananakbo ng Panginoong Diyos, at ang inyong karera ay hindi sa lupa, kundi mula sa lupa patungong langit; ang mga manonood ay hindi mga tao, kundi ang mga hukbo ng mga Anghel at mga Santo; ang nagbibigay ng mga korona ay ang Panginoon Mismo, at ang mga korona ay hindi kumukupas. Mapalad kayo na pumasok sa arena ng kompetisyong ito sa pamamagitan ng pag-alay ng mga panata monghe. Ngunit dito ay kakapagsimula pa lamang kayo; ang mga korona, gayunpaman, ay ibinibigay lamang sa mga nakatapos ng karera. Pagsikapan ng bawat isa sa inyo na bantayan nang mabuti kung paano kayo tumatakbo; obserbahan ninyo ang mga palatandaan sa karerahan na siyang tumutukoy sa tagumpay ng karera, ibig sabihin, ang pag-unlad sa kabutihan; Hayaan ninyong bantayan ng bawat isa ninyo nang may pag-iingat ang mga balakid – at magsikap na malampasan ang mga ito – ibig sabihin, ang mga tukso ng laman, ng mundo, at ng diyablo, at kumuha ng lakas para rito mula sa Banal na Espiritu; huwag maglingon ang sinuman, kundi, itutok ninyo ang inyong paningin sa isang punto kung saan naroroon ang linya ng pagtatapos, at ituon ninyo ang buong lakas ninyo patungo rito. Hindi pa tapos ang karera. Maganda ang takbo ninyo hanggang ngayon; magpatuloy kayo mula rito nang hindi nababawasan ang sigasig at pagsisikap, nakikipagkumpitensya at nagtutulungan. Sino ang makakahabol sa iba? Ang pinaka-mapagkumbaba sa lahat. Sino ang tumatakbo nang maayos? Sino ang pinaka-masunurin, pinaka-mapaggalang, pinaka-hindi nagrereklamo, pinakamabait sa mga Awit, pinaka-tahimik, pinaka-masipag, pinaka-mapagdasal, pinaka-tapat, pinaka-mapagkumbaba, pinaka-malaya sa malisya, pinaka-malaya sa inggit, pinaka-matapat, pinaka-mapagmahal sa Ama, at sa bawat ibang paraan na nagpapakita ng gawa ng ganap na birtud, kapwa sa kaluluwa at sa katawan. Hayaan itong

maging daloy ng inyong buhay, at hayaan itong maging paraan natin ng pag-angat mula sa lakas tungo sa lakas, at mula sa mundong ito patungo sa langit.

5. Hayaan ninyong ang pag-ibig ang maging inyong natatanging tanda, na siyang naglalarawan sa inyo bilang mga alagad ng Panginoon. Sa pananatili sa pag-ibig, tanggapin ninyo nang may pag-ibig ang bawat pagkakaiba sa pagitan ng mga kapatid, ang kanilang mga hilig at pag-angat sa mga ministeryo, kalakalan, posisyon at ranggo. Hayaan ninyong sumuko ang inggit, masidhing pagnanasa at galit. Ipagkaloob ng bawat isa sa inyo ang itinuturing na paborable sa inyong mga kapatid bilang paborable rin sa inyong sarili, at magalak sa kanilang mga tagumpay. Sa ganitong paraan, nagagalak ang Diyos, at nakakamit ang ganap na tagumpay sa lahat. Ang pag-ibig ang korona ng mga birtud. Ngunit ang panghihina ng loob dahil mas pinipili ang iba sa isang bagay o sa isang ministeryo ay isang bulok at mapaminsalang bagay, at tanda ng kalabang panig. Hindi ganoon, mga anak ko, hindi ganoon. Hindi makatarungan ang sabihin: 'Dapat akong parangalan nang higit kaysa kay kanino man', o: 'Mas matanda ako kay kanino man – kaya karapat-dapat akong nasa pinakamataas na puwesto.' Tumakas kayo, pinamamanahan ko kayo, mula sa mga ganoong bitag ng diyablo. Ngunit anuman ang mabuti, anuman ang karapat-dapat, anuman ang angkop sa mga banal—anuman ang mapagkapatid, anuman ang mapagkumbaba at matalino, anuman ang pinakamataas na uri—isipin ninyo ang mga bagay na ito, itaguyod ninyo ang mga bagay na ito, magsikap kayong makamtan ang mga bagay na ito, kumilos sa lahat ng bagay nang may pagkamakatawan na pagiging simple, nang walang masamang hangarin, at taos-puso, bilang piniling bayan ng Panginoon, huwag tanggapin ang anuman maliban sa inuutos. Ngunit kung sakaling may kapabayaang mangyari, magmadali kayong itama ito at magbayad-puri sa pamamagitan ng pagsisisi, upang sa Araw ng Paghuhukom ay marinig ninyo ang dakilang tinig na iyon: *'Halina, kayong mga pinagpala ng aking Ama; tanggapin ninyo ang inyong mana, ang kaharian na inihanda para sa inyo mula pa sa pagkakatatag ng mundo'* (Mateo 25:34).

113. Naitakda mo nang maayos ang iyong mga hangarin; ngunit hindi ka nito ligtas sa mga tukso ng kaaway na iyong nararanasan

113. 1) Itinakda mo ang iyong layunin sa mabuti; ngunit hindi ka nito ligtas sa mga tukso ng kaaway na iyong nararanasan. Ngunit manatiling tapat sa iyong pangako, at tutulungan ka ng Diyos na manindigan nang matatag. – 2) Itakwil mo nga ang mga gawa ng kadiliman at umunlad ka sa mga gawa ng liwanag: sapagkat ang una ay nagdudulot ng galit ng Diyos, samantalang ang huli ay nagdadala ng Kanyang pagpapala. – 3) Marami sa atin ang may sakit sa kasalukuyan: hayaan ang mga malusog na maglingkod sa mga maysakit; at hayaan ang mga maysakit na maging matiisin at kontento sa lahat ng bagay. Wala tayong mga alipin: ang mga kapatid ay naglilingkod dahil sa pag-ibig at pagsunod. Maging matatag kayo, kayong mga nagsusumikap: nakikita ng Diyos ang lahat. [2, 40]

6. Sa biyaya ng Diyos, kayong lahat ay nakabilang sa mga ililigtas; kayong lahat ay nagsimula na sa landas ng kaligtasan, at wala sa inyo ang may ibang layunin kundi makamtan ang kaligtasan; ngunit dahil umiiral ang diyablo, ang kaaway ng lahat ng mabuti, marami sa atin ang napapailalim sa kanyang hindi kanais-nais na tukso: ang iba ay pinapabugso niya ng makasariling kaligayahan, ginagamit ang mga pagnanasa ng kabataan para sa kanyang pakinabang, – ang iba naman ay pinapabagsak niya sa pamamagitan ng sariling kalooban, na siyang mismong dahilan kung bakit siya mismo ay nahulog mula sa langit; at ang iba pa ay hinihimbing niya sa pabayaang kapanatagan, tinatali ng kawalan ng pag-asa, at pinamumunuan ayon sa kanyang gusto at saan man niya gusto; ginugulo niya tayo sa pamamagitan ng kawalan ng pananampalataya at, matapos tayong mahuli sa pamamagitan ng pagbibigay-lugod sa sarili, tinuturuan tayo ng mga hindi angkop na gawain. At bakit nga ba natin isa-isahin pa ang lahat ng paraan ng kanyang pagtatangkang saktan tayo araw-araw, samantalang nakatayo lamang siya at naghihintay sa sandaling tayo'y magpapabaya at susuko sa kalaswaan? Ngunit sana'y pigilan Siya ng Panginoong Diyos, na sinabi sa dagat, *'Tumahimik ka, humupa ka'* (Marcos 4:39), at itaboy Siya sa malayong lugar. Ganito ang nangyayari kapag nakatuon tayo sa ating sarili at palagi nating iniisip ang pangunahing layunin ng ating pagpasok sa monasteryo: sapagkat tayo, sa harap ng Diyos na ating saksi, ay nangakong titiisin ang bawat kalungkutan at kahirapan, hanggang sa kamatayan.

7. Kaya nga, itakwil ninyo ang lahat ng salungat sa paghahangad ng kaligtasan: ang mga duwag, ang kanilang katamaran ng puso; ang mga mapanghamak, ang kanilang pagiging mapanghamak; ang mga tamad, ang kanilang katamaran; ang mga mahilig sa luho, ang kanilang paghahangad sa luho; ang mga mayabang, ang kanilang kayabangan; ang mga mayabang sa sarili, ang kanilang pagkamapagmataas; ang mga bastos, ang kanilang kabastusan; ang mga walang batas, ang kanilang kawalang-batas; ang mga palautos, ang kanilang

palautos; ang mga mapagmahal sa kapayapaan, ang kanilang pagmamahal sa kapayapaan; ang mga maluhò sa laman, ang kanilang kahalayan; ang mga malungkot, ang kanilang walang-saysay na kalungkutan; ang mga mapanibugnot, ang kanilang selos; ang mga palabang, ang kanilang pagiging palabang; ang mga mapagtalo, ang kanilang pagiging mapagtalo; ang mga mahilig sa katamaran, ang kanilang pagmamahal sa katamaran. Ganito ang mga gawa ng kadiliman at ang mga anyo ng kasamaan – ang mga imbensyon at mungkahi ng masama! Ngunit ang mga ito ay kaaya-aya sa mabuting Diyos: kapayapaan, kahinahunan, kababaang-loob, pagsunod, kawalan ng inggit, sipag, pag-iingat, pagbabantay, pag-ibig, pag-asa, katuwiran, at panalangin. Ganito ang mga gawa ng liwanag, ganito ang mga sandata ng katuwiran at ang kabayanihan ng mga banal! Nananalangin ako sa inyo, alang-alang sa inyong pag-ibig sa Panginoon, magising kayo, kayong napatulog ng mga pagnanasa; magbantay kayo, kayong nakakatulog sa ilalim ng enganyo ng kaaway. Kung nais nating mamuhay nang mabuti at kung gusto nating makita ang mabubuting araw, pakinggan natin ang sinasabi ng Panginoon: *'Lumayo ka sa masama at gumawa ka ng mabuti; hanapin mo ang kapayapaan at itaguyod mo ito'* (Awit 33:15). Saan nga ba ang mapagpalang mga mata ng Panginoon? *'Ang mga mata ng Panginoon ay nakatitig sa matutuwid at sa mga natatakot sa kaniya'* (Awit 32:18). At nasaan ang mukha ng poot ng Panginoon? *'Ang mukha ng Panginoon'—'ay nasa ibabaw o sa mga gumagawa ng masama, upang mabura Niya ang alaala nila sa lupa'* (Awit 33:14). At ang lahat ng sumusunod na salita ng awit na ito ay nag-aalok ng mga kahanga-hangang pananaw, kung ating pag-iisipan.

8. Sa mga araw na ito, marami tayong kapatid na maysakit: ganoon ang hindi malusog na kapanahunan na ating kinalalagyan. Tayong may mabuting kalusugan, tulongan natin ang mga maysakit. Samantala, ang mga maysakit, tanggapin natin ang parusang ito mula sa Panginoon bilang isang paraan ng kaligtasan, at, na may mabuting loob na tinitii ang ating karamdaman, magpasalamat tayo sa lahat ng ipinagkaloob sa atin. At kapag tayo'y gumaling na mula sa ating karamdaman, huwag tayong magmadaling maglibot-libot nang walang patutunguhan, kundi bumalik tayo sa ating mga tungkulin. Sapagkat wala tayong mga upahang alipin na itinalaga lamang upang maglingkod – gaya ng sa mga tao sa sanlibutan; kundi tayo ay alipin at panginoon sa isa't isa, na naglilingkod at pinaglilingkuran – at dapat tiyakin ng bawat isa na siya ay naglilingkod nang higit kaysa sa tinatanggap niyang paglilingkod nang hindi napapanahon. Nakikita ng Diyos ang bawat isa sa inyo at ang inyong mga gawa, at ang inyong paglilingkod; nakikita Niya kung ano kayo noon at kung ano na kayo ngayon, kung paano kayo namuhay sa mundo at kung paano kayo namumuhay sa monasteryo, kung paano ninyong didisiplinahin ang inyong sarili at tinitii ang lahat ng bagay, kung ano ang suot ninyo at isinusuot sa inyong mga paa, at anong pagsisikap ang ginagawa ninyo sa pagtupad ng inyong mga tungkulin; – at sa takdang panahon ay gagantimpalaan Niya ang bawat isa ayon sa kanilang mga gawa. Kaya, huwag mag-alangan ang sinuman. Kilala tayo ng Diyos, at tayo'y magtatayo sa harap ng Kaniyang kakila-kilabot na hukuman, kung kailan, matapos tayong magbigay-katwiran sa buhay na ating tinahak, ay matatanggap natin ang nararapat sa atin.

114. Pagsikapan nating linangin ang ating mga kaluluwa, sa pamamagitan ng paggawa sa espiritwal na kahulugan ng lahat ng ginagawa ng isang magsasaka sa pag-aararo ng kanyang bukid

114. 1) Pagyayamanin natin ang ating mga kaluluwa, ginagawa sa espiritwal na kahulugan ang lahat ng ginagawa ng isang magsasaka sa pag-aararo ng kanyang bukid. – 2) Kung paanong kumikilos at nakikipagdigma ang mga sundalo, ganoon din tayo dapat makipagdigma at kumilos; kung paanong tinitii ang mga sundalo sa digmaan ang lahat ng bagay sa pag-asang magkamit ng gantimpala, ganoon din natin dapat tiisin ang lahat ng bagay sa ating pagsunod, alang-alang sa Kaharian ng Langit. [2, 41]

9. Ang isang magsasaka, habang araro niya ang kanyang bukid, ay hindi pinapansin ang hirap ng paggawa, baka humina ang kanyang mga kamay o maging tamad, kundi iniisip ang mga benepisyong darating at, para sa mga ito, inilalagay niya ang kanyang sarili sa pagod, pawis, at nakakapagod na kakapusan. Sapagkat ang bawat isa sa atin, na parang isang bukid, ay tinanggap ang ating kaluluwa upang ito ay linangin sa buhay na ito; kaya naman, tayo rin ay dapat maghasik ng mga espiritwal na gawa sa loob nito; at sa Araw ng Paghuhukom, ang Diyos na lumikha sa atin ay hihingin ang pananagutan natin para rito. Kaya naman, hinihiling at nananawagan ako sa inyo: sama-sama nating masigasig na linangin ang mga bukid ng ating kaluluwa, at baguhin ito ayon sa mga batas ng kabanalan, upang hindi tayo maghasik sa gitna ng mga tinik ng mga pagnanasa; kundi, matapos nating linisin ang ating mga bukid mula sa lahat ng mga damo ng kasalanan, maghasik tayo ng mga binhi rito, at didilig natin ang mga ito ng mga espiritwal na ulan ng mga luha na nagmumula sa pagsisipi sa Diyos, palibutan natin ang mga ito ng matibay na bakod ng takot sa Diyos, upang

hindi lamunin ng mga hayop ng isipan ang mga punla; at liwanagan at painitin ang mga ito ng sinag ng araw ng pag-ibig, upang mapuno natin ang ating masisipag na mga kamay ng mga bungkos at makapisanib ng dakilang bilang ng trigo ng mga banal na gawa ayon sa mga utos ni Cristo. Para sa layuning ito, tinawag ng Panginoong Diyos ang bawat kaluluwa sa buhay na ito, at tayo naman sa partikular sa isang buhay na hinugis ayon sa buhay ng mga anghel. Nawa'y ipakita ng bawat isa sa inyo, ipinagdarasal ko, sa pamamagitan ng inyong mabuting asal na ang inyong mga bukid ay umuunlad, mabunga, at naglalabas ng bangong kaaya-aya sa Panginoon; ito ay sa pamamagitan ng ganap na pagbabago ng mga laman na hilig at ugnayan, at ito ay sa pamamagitan ng mapayapang pagsunod at pagkamapagkumbabang tulad ni Cristo, pinapabanal ang inyong sarili araw-araw at binabago mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian, nakasuot ng maningning na balabal ng mabubuting gawa, itakwil ang lahat ng pagsuway at bihagin ang bawat kaisipan sa pagsunod kay Cristo, alinsunod sa karaniwang tuntunin ng kapatiran, na laging yakapin ang pagpupuna sa sarili, sa pamamagitan nito'y madali nating matatapkan at mapatay ang maraming-ulo ng dragon ng kayabangan at sariling-loob.

10. Anong tungkulin ang ating espesyal na tinawag, mga kapatid? Sa digmaan at pakikipaglaban—hindi basta-basta madaling labanan laban sa mga walang kabuluhang kaaway, kundi isang mabagsik na labanan laban sa kakila-kilabot na kapangyarihan ng mga di-nakikitang espiritu, gaya ng sinasabi ng Banal na Apostol: *'Sapagkat ang pakikipaglaban natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga makapangyarihan ng madilim na sanlibanang ito at laban sa mga espirital na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga dako'* (Efe. 6:12). Kaya, huwag mag-iwan ng sinuman na hindi handa para sa labanan; huwag lumabas na walang armas; at huwag iwasan ang sagisag ng digmaan; gayunpaman, huwag magtaka kapag tumanggap ka ng mga sugat at pinsala, o kapag humarap ka sa mga sagupaan. Ang lahat ng ganitong bagay ay hindi maihihiwalay sa mga nakikipagdigma. Ngunit hindi ang nasugatan nang isang beses o natamaan ang namamatay, ni ang nasailalim dito nang maraming beses o dimabilang na beses, kundi ang kusang-loob na sumusuko sa kanyang mga kaaway upang patayin. Kaya, mga kapatid at mga ama, magbantay tayo at tumindig nang matatag sa pakikibaka, bilang mga sundalo ni Cristo. Bawat sundalo, gaya ng alam ninyo, kapag lumusong siya sa kampanya, nakararanas ng maraming kahirapan, pagod at paghihirap—maging mula sa nakapapasong araw, o sa ulan, o maging sa lamig—hindi siya namumuhay nang maluhong doon; minsan ay nais niyang kumain ng isang pirasong tinapay o uminom ng isang basong malamig na tubig, subalit pati iyon ay ipinagkakait sa kanya; buong araw, o kahit buong gabi, siya ay nasa paggalaw, naglalakbay mula sa isang lugar patungo sa iba, sa alikabok at putik, sa pagod at pagkapagal – at para saan? Upang mapasaya ang kumander na nag-enrol sa kanya sa hukbo, upang hindi siya mapasama sa talaan ng mga tumakas, at upang, kapag ipinamigay na ang mga gantimpala, siya ay walang dudang makilala bilang karapat-dapat sa mga ito. – Nangyayari rin ito sa ating hanay; sa ibang paraan lamang: pansamantala at panandalian ang kanilang gantimpala, samantalang ang atin ay walang hanggan at hindi nabubulok, at ipinagkakaloob ng Diyos, na namamahalang lubos sa lahat. – Kaya't magtiis tayo nang paulit-ulit; magsikap tayo nang magsikap, bawat isa ayon sa ministryong ipinagkatiwala sa kanila, na nagsisilbi sa Panginoon nang may kabanalan at walang kapintasan: ang mga namumuno, na namamahala nang may karunungan at pag-iingat; at ang mga naglilingkod, na ginagawa ito nang walang pagrereklamo at may sigasig. Tiisin din natin ang mga panahon ng gutom at uhaw, panlalait at kahihyan, banggaan at insulto; lalo na ang pagkapagod at katamaran sa pag-awit ng mga salmo at panalangin sa gabi, at ang lahat ng uri ng kapighatian, nakikita at hindi nakikita, na sumasalakay at sumisilo sa atin araw-araw habang tayo ay abala sa pisikal na paggawa at pagtupad ng iba pang tungkulin; upang, sa pamamagitan ng mga panalangin ng ating Ama, matapos tayong magsikap sa mabubuting gawa at makumpleto ang takbuhan, tayo'y maituring na karapat-dapat na tumanggap ng korona ng katuwiran sa araw na iyon, sa pamamagitan ni Cristo Jesus na ating Panginoon.

115. Isinuko ang lahat ng pagnanasa at galit, manatili tayo sa Panginoon, na tapat na nagsisilbi sa Kanya sa tungkulin ng ating bokasyong monghe

115. Pagkatapos itabi ang lahat ng kahalayan at galit, manatili tayo sa Panginoon, na tapat na nagsisilbi sa Kanya sa mga tungkulin ng ating bokasyong monastiko. [2, 42] Makinig nang mabuti, at unawain ninyo kung ano ang sinasabi sa atin ng mga Banal na Ama at kung ano ang kanilang iniuutos. Sapagkat ito mismo ang iniaalay ko sa inyo sa aking mga aral, bagaman ako'y hindi karapat-dapat. Tungkol sa kung ano mismo ang kanilang sinasabi at itinatanim sa ating mga kaluluwa, ilalahad ko ngayon sa sumusunod na dalawang sipi

mula sa Salita ng Diyos: ang isa ay nagbababala: *'Huwag ninyong linlangin ang inyong sarili: ni ang mga salbahis, ni ang mga mapag-idolo, ni ang mga mangingikil, ni ang mga taong gumagawa ng kahalayan, ni ang mga homoseksual, ni ang mga magnanakaw, ni ang mga sakim, ni ang mga lasing, ni ang mga mapang-insulto, ni ang mga mandaraya ang magmamana ng Kaharian ng Diyos'* (1 Cor. 6:9), – at muli sa ibang lugar: *"Lumayo sa inyo ang lahat ng kapaitan, galit, pagkagalit, sigaw at paninirang-puri, pati na ang lahat ng kasamaan; at maging mabait kayo sa isa't isa, malumanay ang puso, nagpapatawad sa isa't isa, gaya ng pagpapatawad sa inyo ng Diyos kay Cristo"* (Efe. 4:31–32); ang isa pa ay sumisigaw: *"Halina, sumamba tayo at lumuhod sa harap Niya, at magtawang-luha sa harap ng Panginoong lumalang sa atin"* (Awit 94:6), – at muli: *"Pasukin ang mga pintuan Niya na may pasasalamat, at ang mga loob Niya na may pagpupuri"* (Awit 99:4). Kaya, sa pagkatatag ng loob dahil sa mga babalang ito at sa pagninilay ng mga panawagan sa puso, magtipon-tipon tayong lahat sa pagsamba; sumamba tayo sa Panginoon at maghagulgol sa Kanyang harapan para sa buhay na ating tinahak, para sa ating araw-araw na paglabag—sinadya man o hindi—sa ating mga gawa, mga salita at kaisipan, at pasukin natin ang Kanyang mga bakuran na may awit at papuri, ngunit hindi sa pamamagitan ng maruming pananalita, pagwawala, pagsuway o kayabangan. Ang sinumang nagrereklamo ay may kasalanan: kaya nga, huwag tayong magreklamo, huwag tayong magalit, huwag tayong maging matigas ang ulo, huwag tayong maging mayabang sa karunungan, sapagkat tayo ay lupa at abo, alikabok at alabok, lalo na yaong sa kanilang kamangmangan ay iniisip ang kanilang sarili na kagalang-galang dahil sa kanilang mga gawaing pisikal o espirituwal. Nakikita ko na *'ang anyo ng sanlibutang ito ay lumilipas'* sa atin (1 Corinto 7:31); sapagkat tayo ay naiiba sa mga karaniwang mananampalataya, nakasuot ng isang kakaibang kasuotan, at namumuhay sa isang kakaibang paraan: hindi kasal, walang pangalan, walang mana, mailap, at higit pa rito, walang katawan; sapagkat *'ang mga nasa laman ay hindi makalugod sa Diyos'* (Roma 8:8) – tayo ay ipinako sa krus para sa sanlibutan. Dahil ito ang buhay na ating pinili, dapat nating dalhin ang malinaw nitong mga tanda sa ating sarili, upang tayo ay tunay, at hindi sa pangalan lamang, maging ang ating tinawag sa ating sarili. Kaya't magpakasunurin tayo, magmaliksi, may takot sa Diyos, mabuti, mapaggalang, mapagmahal sa isa't isa, masipag, matiisin, at mapagpasalamat sa lahat ng ipinagkaloob sa atin; upang, sa mabuting pamumuhay, tayo'y maging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit na ating pinapangarap at hinahanap.

116. Tungkol sa pagkakataon ng pagtakas ng ilang tao: manindigan nang matatag at magsikap para sa kaperpeksyon, mag-ingat nang lubos na huwag kumilos ayon sa sarili mong kalooban, kahit sa paggawa ng mabuti

116. Kaugnay ng pagtakas ng ilang indibidwal: manindigan nang matatag at lumago sa kabanalan, mag-ingat nang lubos na huwag kumilos ayon sa sarili ninyong kalooban, kahit na gumagawa kayo ng mabuti. [2, 43] (May ilang indibidwal na tumakas mula sa monasteryo: paghayag ng kanyang pagsisisi rito, idinagdag ng Banal na Ama...) Ngunit kayo, magsilbing babala sa inyo ang kanilang halimbawa at kilalanin na ipinakita sa inyo ng Panginoon ang Kanyang biyaya sapagkat hindi kayo naligaw ng mga panlilinlang ng diyablo, kundi nanindigan kayo sa pamamagitan ng katatagan ng inyong pananampalataya at hindi kayo lumihis mula sa banal na utos ng pagsunod na ipinagkatiwala sa inyo. Kaya't ipinamamanman ko sa inyo, huwag kayong maging katulad nila; at bilang mga anak ng Liwanag, huwag kayong maging mga anak ng kadiliman at kawalang-sunod, ni sayangin ang inyong maraming pinagpalang pagsisikap nang walang kabuluhan, at sa gayon ay ihahatid din ninyo ang inyong mga kaluluwa sa walang hanggang kapahamakan. Sapagkat nasusulat: *'Ang sinumang tumanggi sa Batas ni Moises ay namamatay nang walang awa ayon sa patotoo ng dalawa o tatlong saksi; gaano pa kaya kalubha ang parusang sa palagay mo ay nararapat sa mga iyon?'* (Heb. 10, 28–29) – yaong tinapakan ang mga panata, pag-amin, at tipan ng ating banal na pagtawag, at yaong nangutya sa sakramento ng ating kaganapan. Kaya't hinihikayat ko kayo na magbantay sa inyong sarili at lumakad nang matuwid sa daan ng Diyos, na nananalangin na sila rin ay maitaas at bumalik mula sa , ang nakapapatay at nakapapahamak na ilusyon ng diyablo. Gayunpaman, kilala na ng bawat isa sa inyo na sa pamamagitan ng inyong panloob na disposisyon ay inilalantad kung ano kayo: maging sisidlan ng pinili o sisidlan ng kapahamakan. Sapagkat kapag, hindi ayon sa karaniwang tuntunin, ni para sa kabutihan ng lahat, ni sa utos ng abbot, may naganap sa inyo—maging sa pagbabasa, sa pag-awit ng mga salmo, sa pag-aayuno, sa pagbantay, o sa anumang ibang bagay na tila mabuti at angkop—ngunit ginawa ng sariling kalooban, – kaya't karaniwang nagkakaroon ng kalituhan sa buong kapatiran: – malinaw na ang taong iyon ay kasangkapan ng masamang kaaway, na sumisira sa mga tali ng pagsunubay at pagtalima at naglalakad sa kadiliman

alinsunod sa kanyang sariling mga pagnanasa. Muli, dapat tandaan na sa matuwid na paghatol ay pinaghihiwalay ang mga walang-diyos mula sa mga maka-diyos, ang mga huwad mula sa mga tunay, ang mga mapagkunwari mula sa mga tapat, ang mga mapanlinlang mula sa mga taos-pusong deboto, at ang masasama mula sa mga mabubuti. Sapagkat *'anong pakikisama ang mayroon ang liwanag sa kadiliman? Anong kasunduan ang mayroon si Cristo kay Belial?'* (2 Cor. 6:14–15). – Kaya kapag, dahil sa pagpapakita ng pagtitiis at sa pag-asang magbabalik-loob sila, hindi natin sila pinutol, pinuputol nila ang kanilang sarili at naghihiwalay sila sa pamamagitan ng kanilang pagtakas. Kung sino man ang nagnanais, balikan nila ang nakasulat sa Gerondika, na 'ang mismong lugar ang nagtataboy sa mga hindi gumagawa ng mga gawain ng lugar'.

117. Ang mga muling tumakas. – Paano maiiwasan ang ganitong pagbagsak?

117. 1) Ang mga tumakas muli. – Paano maiiwasan ang ganitong pagbagsak? Hindi dapat pakinggan ang mga suhestiyon ng kaaway o ang mga salita ng mga naligaw niya. – 2) Ang iba, sa gabi, ay nag-aaway-away na humihiling ng tinapay at alak: Maglalabas ako ng pangkalahatang kautusan tungkol dito; itigil ninyo ang inyong pasaway na pag-uugali. – 3) May ilan na basta-bastang lumilipat mula sa isang uri ng pagsunod patungo sa iba: huwag hayaang mangyari ito; ang sariling kalooban ay kapahamakan. [2, 44]

11. (Muli tungkol sa paksa ng mga tumakas). Paano maiiwasan ng isang tao ang ganitong pagbagsak? – Huwag tanggapin ang payo ng ahas, ni magtago ng ahas mismo sa iyong puso, kundi ilantad mo siya sa lalong madaling panahon – at tatakas siya na parang mula sa apoy. Kung sinunod ng ating mga tumakas ang mga patakarang ito, hindi sana sila napahamak. Ngunit kayo, mga anak ko, mag-ingat kayo at tandaan ninyo ang mga bagay na ito. Bilang mga tupa ng kawan ni Cristo, huwag ninyong kusang isuko ang inyong sarili bilang pampagkain sa diyablo. Matapos kayong akayin sa paraiso ng mga utos ni Cristo, huwag kayong mailigaw ng mga panlilinlang ng masamang ahas sa anumang paraan, baka kayo'y mahagis sa malabong kadiliman ng kasalanan. Namumuhay na parang mga anghel, huwag ninyong hayaang balutin kayo ng kadiliman ng pagtakas na ayon sa sarili ninyong kalooban; sa halip, magtiyaga kayo nang may pasensya, at tuparin ninyo ang mga utos. Huwag mong pakisamahan ang mga mapanlinlang, ni umupo kasama ng masasama (Awit 25:5). Masama at mapanlinlang ang sinumang nakikisama sa iba at nagbabalak na tumakas, o upang bigyang-kasiyahan ang ibang pagnanasa, na magdudulot ng kanyang sariling kapahamakan at pati na rin ng sinumang sasang-ayon na sumunod sa kanya. Kaya, kapag inilayo ka ng ganoong tao sa iba at sinimulan kang lagyan ng lason ng kasamaan gamit ang kanyang dila, lumayo ka at manatiling malayo sa kanya; takpan mo ang iyong mga tainga, upang mailigtas mo ang iyong sarili at siya. Kahit na makita ka niyang nalulungkot dahil sa tukso na dumating sa iyo, huwag mo siyang tanggapin habang mapanlinlang siyang lumalapit muli sa iyo, habang ikaw ay matuwid na nalulungkot at nagagalit: sapagkat siya ang ahas, na nagbabalak na hilahin ka sa kanyang panig. Kapag sinimulan niyang hatulan ang iyong paraiso—ibig sabihin, ang komunidad—o sisihin ang mga kasama mong naninirahan, na iyong mga kapatid, na nagsasabing, 'Ganito si kanino man, at ganoon si kanino man,' o 'Hindi ito tama sa atin, at masama iyon,' itulak mo siya palayo at sawayin mo siya nang nararapat, upang mapigil mo siya at mailigtas ang iyong sarili. – Ngunit ano ang sinasabi ng mga taong ganoon? – "Maghiwalay na tayo sa mga taong narito: pabigat ang abbot; walang habag ang pinuno ng mga pagawaan; pabaya ang kaligrapista; marami ang gawain, ngunit kaunti ang bayad; lahat ay nag-uutos, lahat ay nagmamando; wala na tayong lakas na pasanin ang bigat ng trabaho, at wala tayong paraan para mailigtas ang ating sarili rito. Tumakas na tayo rito. – Saan? 'Kahit saan man tayo dalhin ng ating mga mata; basta makalabas lang tayo.' – At kung ang sinumang matuwid na tao ay makita ang ganitong mga tao kung ano talaga sila sa kanilang mga puso, makikita niya silang malungkutin, kakila-kilabot, demonyo, na walang anumang mabuti – ni kalooban ni isip – na naglilibot-libot na parang mga nawawalang tupa. – At huwag mong isipin na sinasabi ko ito upang lamang mahiya sila. Hindi, hindi: sa kabaligtaran, may mas malaking kasamaan sa kanila – napakarami na hindi maibibilang. Gayunpaman, manalangin kayo, manalangin nang buong puso, na sila'y matagpuan at makabalik, kusang-loob man o sa pamamagitan ng ating mga pagsisikap. – Tungkol naman sa ating tungkulin, – manatili kayong matatag, iwasan ang mga sanhi ng ganitong pagbagsak, magsikap sa mabubuting gawa, para sa gantimpalang makalangit. – Ngunit naibalita sa akin na ang ilan sa inyo ay padalos-dalos na ipinagtanggol ang mga naligaw, samantalang hindi sila karapat-dapat hindi lamang ipagtanggol kundi kahit banggitin man lamang. Karapat-dapat lamang ninyong banggitin ang kanilang pangalan nang may pagsisisi. Sapagkat kahit ang mga Apostol ay hindi na tinatawag na apostol ang taksil, kundi si Hudas na lamang, ang taksil, ang manlilinlang.

12. Naririnig kong may kaguluhan na naman sa inyo tuwing gabi: ang iba ay humihingi ng tinapay, ang iba naman ay alak – at ito'y nangyayari sa panahon ng Kwaresma. Alam ninyo na, nang pumasok kami sa lungsod na ito, binago na namin nang kaunti ang aming pamumuhay mula sa dati nang nasa labas; tinutukoy ko ang pagkonsumo ng langis, alak, at lutong pagkain sa mga araw ng ng Kwaresma, pati na rin tuwing Miyerkules at Biyernes. – At sapat na iyon. – Ngunit dahil sa awa ko sa inyo, dahil sa aking sariling kahinaan at sa hirap ng pag-aayuno sa lungsod, ipinag-uutos ko na mula ngayon, sa mga araw na nabanggit sa itaas, sa gabi, ang lahat ng nagnanais ay maaaring tumanggap ng isang baso ng alak at isang hiwa ng tinapay. At sa wakas, huwag nang magkaroon ng anumang kaguluhan, walang pagtatalo – ni mga hangal na usapin gaya ng: 'Dapat sana'y nakatanggap ako ng ganoon at ganoon: mas nagpagal ako kaysa sa iba.' Ang sinumang lalabag sa mga patakarang ito ay hindi makaliligtas sa nararapat na penitensya at ekskomunikasyon. Kayo rin, mga tagapangasiwa ng kalakalan, mga tagapangalaga ng kaayusan, mga tagabuo ng bahay at iba pang pinuno ng iba't ibang sangay, mag-ingat kayo upang hindi na maulit pa ang ganitong pangyayari.

13. Babanggitin ko rin ang isang karagdagang bagay. – May ilan na hindi nananatili sa mga tungkuling iniatas sa kanila, kundi lumilipat-lipat mula sa isa patungo sa iba nang walang mabuting dahilan, dahil lamang sa pagiging padalos-dalos at pabagu-bago ng isip; na nagdudulot ng problema kapwa para sa kanilang sarili at para sa mga namumuntahan ng kaayusan; at nagdudulot din sila ng labis na abala at pagod sa mga tagapangasiwa ng mga pagawaan at silid-gawa. – Huwag nang mangyari ito sa hinaharap. – Ngunit maging matiisin ang bawat isa sa tungkuling iniatas sa kanila, at gampanan nila ito ayon sa itinakda. Sapagkat ang paglikha ng sariling gawain at ang pagsisikap na tuparin ang sariling mga pabigla-bigla ay tanda ng kaguluhan, kamangmangan, at pagsuway. Ngayon na itinuro at ipinagbawal ang ganitong kasamaan, huwag nang magpatuloy ang sinuman sa ganitong paraan, baka mahulog sila sa penitensya dahil sa magulong pag-uugali. Hindi ninyo ba alam ang sinasabi ni San Doroteo? Na ang siyang naghiwalay sa kanyang sariling kalooban ay nakamtan ang sukdulang panloob na kapayapaan. Kaya, ang sinumang nagnanais na magkaroon ng panloob na kapayapaan ay dapat, upang makamit ito, sundin ang landas na ito, ibig sabihin, ang paghiwalay sa sariling kalooban; at makatanggap siya ng kapayapaan kapwa sa kanyang pananatili rito at magpakailanman sa hinaharap. – Nawa'y ipagkaloob sa inyong lahat ng Diyos, ang Ama ng ating Panginoong Jesucristo, ang buong karunungan upang magkaisa kayo at magkasundo sa lahat ng bagay, upang matiisin ninyo nang may pasensya ang bawat pakikibaka sa pagtitimpi bilang paghahanda para sa buhay na walang hanggan at sa mana ng Kaharian ng Langit.

118. Ang mga pakikibaka ay panandalian, ngunit ang gantimpala para rito ay walang hanggan; ang mga ligaya ng kasalanan ay mabilis na naglalaho, ngunit ang mga paghihirap para rito ay walang katapusan: ang mga pabaya ay hindi makatakas dito

118. Ang mga kabayanihan ay panandalian, ngunit ang gantimpala para rito ay walang hanggan; ang ligaya ng kasalanan ay mabilis na naglalaho, ngunit ang paghihirap para rito ay walang katapusan: hindi makatakas ang mga pabaya rito. [2, 45] Ang kasalukuyang buhay na ito ay panahon ng mga kabayanihan, panahon ng mga kalungkutan at paghihirap – hindi ang uri ng mga kabayanihan, kalungkutan at paghihirap na maaaring tawaging panandalian o panakip-kamatayang, kundi yaong tumatagal araw at gabi, pangmatagalan, at hindi humihinto hanggang sa katapusan ng buhay ng isang tao. Ngunit huwag nating kalimutan na ang pakikibakang ito ay hindi isinasagawa para sa mga bagay na walang kabuluhan, makamundo, o para lamang sa tao, kundi para sa banal at sa mga biyayang makalangit. Sapagkat kung, sa pamamagitan ng walang patid na pagtitiis at pinakamasigasig na pagsunod sa mga banal na utos, magtagumpay tayo sa pakikibakang ito, mana natin ang Kaharian ng Langit, walang hanggang kaligayahan, at ang pag-eejoy sa mga walang hanggang biyaya na hindi mailahad, hindi pa naririnig, at higit sa pagkaunawa. Ngunit kung, Diyos nawa'y huwag, sa pamamagitan ng kapabayaan at katamaran, sa pamamagitan ng pagkahumaling at pag-ibig sa mga nakasisirang ligaya ng panahong ito, hindi tayo magtagumpay dito, makatanggap tayo ng walang hanggang pagdurusa, sukduhang kahihiyan, at tayo'y mangingin sa takot, na naririnig ang kakila-kilabot na tinig na iyon: '*Lumayo kayo sa akin, kayong mga sumpa, at pumunta sa walang hanggang apoy na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel*' (Mateo 25:41). Ngunit sana'y hindi natin kailanman marinig ang kakila-kilabot na tinig na iyon o maranasan ang pinakamalagim na paghihiwalay mula sa mga banal at matuwid—nang sila'y dadalhin sa di-mailarawang kagalakan, sa di-matatarok na liwanag, sa di-matutugunang ligaya, habang tayo ay ihahagis kasama ng mga demonyo sa walang hanggang apoy, sa uod na hindi kailanman namamatay, sa pangalit ng ngipin, sa pinakamadilim na Tartarus, sa hindi maputol na mga

gapos – at hindi ito para sa maikling panahon, hindi para sa ilang taon, hindi para sa daan-daang, libu-libo o di-mabilang na taon, kundi magpakailanman – sa lahat ng panahon at palaging ganoon, ayon sautos ng Panginoon. Saan nga ba, gaya ng sinasabi ng mga banal, ang kapatid, o ang ama, o ang ina, na magliligtas at magtatanggol? – Ngunit *'hindi ililigtas ng kapatid: makakapagligtas ba ang tao? Hindi magbibigay ang tao ng pantubos para sa kaniyang sarili, ni ang halaga ng kaniyang kaluluwa'* (Awit 48:8). Ako, gayunpaman, ay kailangang magtanong sa ibang paraan: nasaan nga ba ang kapabayaan ng mga pabaya at ang kawalang-interes ng mga walang-interes? Nasan, nga ba, ang pagsalungat ng mga mapagsalungat, ang pagsuway ng mga suwail? Nasan, nga ba, ang kapalaluan ng mga mayabang at ang kapalastugan ng mga pasaway? Nasaan ang kasakiman ng mga masakim, ang mga palusot ng mga sinungaling, ang pagtanggig ng mga tumalikod sa mga panata nilang ginawa sa harap ng Diyos? – Sila ang mga tinapakan ang Anak ng Diyos at itinuring na walang kabuluhan ang dugo ng Tipan, na iniisip na walang kamatayan o muling pagkabuhay, – ni paghuhukom, ni ganti; na naghiwalay sa kanilang sarili mula sa pakikipag-isa ng Banal na Espiritu, na pinagkait sa kanilang sarili ang Banal na Espiritu Mismo, at naglilibot-libot, pababa sa mabilis na agos at sa mga kalaliman ng kanilang mga maluluhong pagnanasa.

119. Lumabas tayo sa sanlibutan: nakapagtataka pa nga ba na tayo'y nagdurusa sa sanlibutan? Ngunit hindi ito sa ating kapahamakan, kundi sa ating kapakinabangan.

119. Lumabas tayo mula sa mundo: nakapagtataka pa nga ba na tayo'y nagdurusa sa mundo? Ngunit hindi ito isang balakid sa atin, kundi isang tulong. Kaya't magtiis tayo; mabilis ang pagdaloy ng panahon, at malapit nang magwakas ang lahat; nakikita ng Panginoon ang lahat ng bagay, at babayaran Niya ang lahat. [2, 46] Sa laman, kayo ay naging walang kamag-anak at walang lungsod. Mayroon kayong isang Ama lamang, ang Diyos ng lahat; mayroon kayong isang lungsod lamang—ang makalangit na Jerusalem—at ang inyong mga kabale-lungsod ay ang lahat ng mga banal ng nakaraan. Ano nga ba ang nakapagtataka sa katotohanang dito tayo nagdurusa ng kasamaan sa pamamagitan ng mga paghihirap at pagsisikip sa sarili, kung minsan ay inaagrabyado at pinamumungahan? Huwag kayong mawalan ng pag-asa; sapagkat hindi ito humahadlang, kundi tumutulong, sa katotohanan at sa kasaganaan ng kapayapaan, liwanag, buhay, di-mailahad na kagalakan at anghel na kagalakan na sumikat sa loob natin. Kaya't hinihikayat at nananawagan ko sa inyo: palakasin ninyo ang inyong mga kaluluwa sa pagtitiis, itatag ninyo ang inyong mga pag-iisip sa Panginoon, na nagpapasan at nagtitiis ng lahat ng bagay nang may mabuting diwa, sa pag-asang matanggap ang dakilang mga biyayang inyong hinihintay. Mabilis ang pagdaloy ng panahon, at papalapit na tayo sa kamatayan—o mas tama, hindi sa kamatayan, kundi sa isang buhay na hindi kailanman tumatanda: sapagkat hindi magkakaroon ng kapangyarihan ang kamatayan sa inyo kapag nauna kayong namatay sa takdang panahon, sa pamamagitan ng inyong pagtalikod sa mundo. Kaya't magsikap tayo sa ating gawain nang buong sigasig, at magsikap ang bawat isa na tuparin ang tungkuling ipinagkaloob sa kanya, nang may dalisay at taimtim na pag-iisip, inihaharap ito nang may malinis na budhi sa Diyos, ang Tagapagbigay-gantimpala. Sapagkat nakikita ng Panginoon ang bawat isa, ang kanilang gawain, at ang kanilang sigasig o katamaran at pag-aatras; pinagmamasdan Niya ang lahat ng bagay at gagantimpalaan Niya ang bawat isa ayon sa kanilang karapat-dapat sa Kaharian ng Langit.

120. Sa ating buhay espirituwal, ipakita natin ang mga katangian ng buhay ng Panginoon sa lupa sa laman

120. Sa ating buhay na espirituwal, ipakita natin ang mga katangian ng buhay ng Panginoon sa lupa sa laman. [2, 47] Ano ang maibibigay natin sa Panginoon para sa lahat ng ipinagkaloob Niya sa atin (Awit 115:3), maliban sa pag-alala nito at pagbibigay ng pasasalamat? Sapagkat isipin: ano ang nangyari? Mula sa kung anong kataas, at sa kung anong antas ng pagpapakababa, ibinaba Niya ang Kaniyang sarili para sa ikabubuti natin? Bagaman Siya ay Diyos at Panginoon ng lahat, inako Niya ang anyo ng isang alipin; Siya ay dinala sa sinapupunan ng Pinakabanal na Ina ng Diyos; at nang Siya ay ipinanganak, Siya ay binalot sa mga lampin na parang sanggol at inilagay sa sabsaban; Pinatigil Siyang pasuso na parang isang bata, lumaki nang paunti-unti, at mula sa pagiging bata ay naging batang lalaki, pagkatapos ay binata, at saka isang ganap na lalaki, nang magkaloob Siya ng Kanyang sarili sa binyag, na ipinagkaloob sa atin ang paliligo ng muling pagsilang; sa wakas, tinapos Niya ang Kanyang ministryo, matapos tiisin ang pagtataksil, ang mga pagpapahirap na nagbibigay-buhay, ang pagpapako sa krus, ang kamatayan, at ang muling pagkabuhay sa ikatlong araw. Ginawa ang lahat ng ito para sa ikabubuti natin, upang tayo rin ay makalakad sa parehong

landas sa espiritwal. Sapagkat Siya, na ipinanganak mula sa Ama bago pa ang lahat ng panahon sa anyong walang katawan, ay pagkatapos ay ipinanganak sa laman ng Pinakabanal na Birhen para sa ikabubuti natin; gayundin naman tayo, na unang ipinanganak sa laman, ay pagkatapos ay ipinanganak sa espiritwal, tayong lahat sa Banal na Binyag, at lalo na—paano nga ba magiging iba?—ang mga sa atin na sumunod sa banal na eskemang ito? Bakit kailangan nating kumilos na parang mga sanggol, lalo na yaong mga kamakailan lamang kumuha ng eskemang monghe, at gayahin ang pagiging simple ng mga bata, upang kapag may nang-insulto o nang-api sa atin, hindi tayo magalit na parang mababangis na hayop, kundi huwag pansinin, gaya ng ginagawa ng mga bata. Si Kristo ang Panginoon ay sumunod sa Kanyang mga magulang sa lahat ng bagay, at tayo rin ay dapat sumunod sa ating mga espiritwal na magulang – ang ating mga ama. Nang si Kristo ang Panginoon ay nagsimula nang gampanan ang Kanyang gawain, Siya ay ininsulto at pinagmumungahan, nang marinig mula sa mga nag-aalab na eskriba at Pariseo: *'May demonyo ka'* (Juan 8:48), *'Pinapaalis mo ang mga demonyo sa pamamagitan ni Beelzebub, ang panginoon ng mga demonyo'* (Mateo 9:34), *'Hindi ba ito ang anak ng karpintero?'* (Mateo 13:55), at iba pang mga ganitong panunuya; pagkatapos ay tiniis Niya ang pagmumura, pag-uyam, at paghampas. At hindi Siya bumigkas ng kahit isang salita bilang pagtutol, kundi nagpasalamat at nanalangin lamang: *'Ama, ipatawad Mo sila, sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa'* (Lucas 23:34). Sundin ng mga nagnanais na maligtas at maging kapwa tagapagmana kasama ng mga banal ang Kanyang halimbawa. Kaya't mag-ingat kayong lahat, mula sa una hanggang sa huli; huwag magkaroon sa inyo ng anumang nagmumula sa masidhing hilig, sariling kalooban, o kawalang-sunod; kundi sa lahat ng bagay, gampanan ninyo ang inyong mga tungkulin sa makadiyos at mapagmahal na paraan, upang ang Cristo ay malugod at maluwalhati. Nawa'y ipagkaloob sa inyo ng Panginoon ang lakas at katatagan upang linisin, perpektuhin, at liwanagan ninyo ang inyong sarili nang higit pa, upang kayo'y maningning na parang mga ilaw sa mundo.

121. Huwag maghiwalay ang sinuman sa iba, at huwag mawalan ng pananampalataya sa inyong Ama; at huwag ding makinig sa kaaway, ang mapanlinlang na imbentor ng kasamaan

121. 1) Huwag maghiwalay ang sinuman, o mawalan ng tiwala sa kanyang ama; o makinig sa kaaway, na mapanlikhang salbahis ng kasamaan. – 2) Makakamit ninyo ito sa pamamagitan ng pagbubukas ng inyong isipan – na aking ipinamamanman sa inyo alang-alang sa inyong kaligtasan. [2, 49]

1. Nagagalak at nasisiyahan ako sa aking nakikitang pag-unlad ninyo; ngunit kung gaano ako nagagalak, ganoon din ako kinakabahan at nangininginig sa takot, baka may magulong kaguluhan na magpabagsak sa lahat ng inyong nakamit sa pamamagitan ng matinding pagsusumikap at pawis. Kaya't inilalayo ko ang mga salitang ito sa inyong lahat: magbantay kayo, maging mapagmatyag at manalangin! Huwag hayaan ang sinuman na maghiwalay o umasa sa sariling lakas; huwag hayaan ang sinuman na ilipat ang kanilang mga paa mula sa matibay na bato ng pananampalataya sa kanilang espirituwal na ama; huwag kayong humina sa inyong mga gawaing pagtitimpi, o sa anumang paraan ay hayaan ang maraming-ulo na ahas na pumasok sa inyong mga puso, ang lubos na mapanlinlang at tuso sa pagtukso sa mga tao upang magkasala – sa ganitong paraan o sa ganoong paraan, sa pamamagitan nito o niyon, sa ilalim ng makatuwirang dahilan. Siya ay isang bihasang tagapaglikha ng kasalanan, isang tagatanim ng kasamaan, na itinaon mula sa langit pababa sa lupa, bumabagsak na parang kidlat; siya ay dahan-dahang pumasok, na parang magnanakaw, sa Paraiso at niloko ang ating ninuno na si Adan, at mula noon hanggang ngayon ay tinuturuan niya ang mga tao ng lahat ng uri ng kasamaan at kasalanan. Pinamuno rin niya ang mga Kristiyano sa mga erehiya at masasamang gawa, at hinahangad niyang saktan tayo ng mga palaso ng kasalanan at patayin tayo.

2. Kaya't hinihikayat at pakiusapan ko kayo: maglakad kayong matatag sa inyong landas, suot ang buong baluti ng Diyos, at huwag ninyong payagan siyang makapasok o kahit bahagyang lumapit sa inyo. Makakamtan ninyo ito, gaya ng sinabi ko, sa pamamagitan ng mabuting pananampalataya sa Ama, matatag na pag-amin sa Kanya at ganap na paghayag ng inyong pinakamalalim na iniisip, na sinundan ng pagpapakumbaba, taos-pusong pagsunod at matiisin na pagtitiis. Kaya, mga kapatid, hinihikayat at nananawagan ako sa inyo, alang-alang sa Diyos, alang-alang sa gantimpala, alang-alang sa buhay na walang hanggan at sa mga kagalakan nito, at dahil sa takot sa kabaligtaran—ang apoy na hindi mapapatay at iba pang di-masukat na pagdurusa—magpagal tayo nang walang humpay, na sumusulong nang buong sigla, naglalakad nang matuwid, nagsusumikap at ginagawa ang ating buong makakaya upang ligtas na makatawid sa malawak na dagat ng buhay na ito, upang pagkatapos ng kamatayan ay matanggap natin ang mga korona ng katuwiran at pinagpalang kawalang-kamatayan.

122. *Ang mga manlalakbay, na nakatingin sa wakas ng kanilang paglalakbay, ay kusang-loob na tinitii ang lahat ng paghihirap na kanilang nararanasan sa daan: gayundin naman, kailangan nating tiisin ang lahat para sa Kaharian ng Langit*

122. 1) Ang mga manlalakbay, na nakatingin sa wakas ng kanilang paglalakbay, ay kusang-loob na tinitii ang lahat ng paghihirap na kanilang nararanasan sa daan: gayundin naman, dapat nating tiisin ang lahat ng bagay alang sa Kaharian ng Langit. – 2) At ang lahat ng mga banal na pinapuri ay nagtitiis: sapagkat walang ibang paraan. [2, 50]

3. Tulad ng mga naglalakbay na dumadaan mula sa isang lugar patungo sa iba, kung minsan sa isang patag at madalas na dinaanan na landas, at kung minsan naman sa isang landas na pinaghahati-hati ng mga bangin o pinaputikan ng ulan: gayundin, habang nabubuhay tayo sa kasalukuyang buhay na ito, dumaraan tayo araw-araw, taon-taon, kung minsan ay nakararanas tayo ng hindi kaaya-aya at mabigat, at kung minsan naman ay kaaya-aya at magagalak. At gaya ng hindi sila natitinag sa haba ng paglalakbay, ni humihinto dahil sa mga pagsubok na kanilang nararanasan sa daan, kundi nakatuon lamang ang kanilang mga mata sa wakas ng paglalakbay: ganyan din naman tayo, na nagsusumikap sa mabuting gawain ng pamumuhay na monastiko at asketiko, at naglalakad sa mabuting landas na patungo sa Kaharian ng Langit, ay hindi dapat mawalan ng pag-asa, o bumalik-likod, o manghinang dahil sa mga pagsubok, balakid, at kalungkutan na ating nararanasan, na pinahihintulot para sa ating kapakinabangan ng mapag-ingat na pag-aaruga ng Diyos sa atin. Sapagkat kung sila, alang-alang sa maliliit at walang-kabuluhang mga biyaya ng kasalukuyang buhay, ay hindi humihinto sa harap ng mga paghihirap ng kanilang paglalakbay na nasa kanilang harapan; hindi ba't lalong nararapat para sa atin, alang-alang sa walang hanggang at di-masukat na dakilang biyaya, na tiisin ang lahat ng bagay, tanggapin at pasanin ang lahat nang may masayang kalooban, upang tayo'y maituring na karapat-dapat na makamtan ang ating inaasahan? Halina nga, mga kapatid at anak ko, pasanin natin nang may lubos na katapangan at masayang kalooban ang lahat ng dumarating sa atin at ang lahat ng hindi mapaghihiwalay na kaakibat ng ating pamumuhay: mga paghihirap, kasakitan, pag-aayuno, pagbabantay, pagluhod, pagtulog sa hubad na lupa, init at lamig, gutom at uhaw, kahirapan sa damit at sapatos, isang tiyak na kalat dahil sa paggawa, ang pagmamadali ng pagsunod at panalangin, at lahat ng iba pa na kaugnay nito sa ating asetikong buhay. Pinagpala ka, at pinakabanal, habang nagsusumikap ka sa iyong espirituwal na pakikibaka at buong pagmamahal na hinaharap ang mga tukso sa isip at sa laman na lumilitaw.

4. Sa katunayan, mayroon bang sinuman sa mga santo na nagliwanag sa paglipas ng mga panahon na namuhay ng tunay na buhay nang walang pagod at pagsisikap, nang walang tukso at kalungkutan? Halimbawa, si Abraham, ang pinakadakila sa mga patriyarka, at ang mga patriyarka, propeta, at mga guro na sumunod sa kaniya; o ang mga Apostol, sina Pablo at ang iba pang mga Apostol; o ang mga Ama na kalaunan ay pinarangalan – si Esteban, ang Unang Martir, at ang lahat ng iba pa na, kasama niya at pagkatapos niya, ay pinatay dahil kay Cristo; – si Antonio na Dakila at ang lahat ng mga banal na ama na nagsikap kasama niya at pagkatapos niya; sa lahat ng ito ay makikita natin ang walang sukat na paghihirap, pawis, pakikibaka, pagod, kalungkutan, pag-uusig, pag-atake, paninirang-puri at tukso ng bawat uri. '*Naglakad-lakad sila,*' sabi ni San Pablo, '*na nakasuot ng balat ng tupa at kambing, naghihirap, pinahihirapan, pinakakalupitan—na ang mundo ay hindi karapat-dapat sa kanila—naglibot sa mga ilang at bundok, sa mga kuweba at sa mga lagusan ng lupa*' (Heb. 11:37–38). At ganoon silang lahat. Walang ibang paraan para magustuhan ng Diyos; hindi maaaring tapusin ang landas tungo sa kaligtasan nang walang paghihirap, ni makamit ang inaasam na tagumpay nang walang mga gawa ng kabayanihan. Paano nga ba tayo—na kumangyat sa parehong tungkulin gaya nila—magtatagumpay rito sa anumang ibang paraan kundi sa pamamagitan ng pamumuhay sa parehong paraan ng pamumuhay na kanilang pinamuhayan at ginugol sa kanilang maiikling buhay?

123. *Sa anong mga bagay tayo dapat magpaligsahan, sa anong mga bagay tayo dapat magsikap na mangibabaw sa isa't isa, at sa anong mga bagay tayo dapat magkasundo?*

123. Sa anong mga bagay tayo dapat magpaligsahan, sa anong mga bagay tayo dapat magsikap na malampasan ang isa't isa, at sa anong mga bagay tayo dapat magkasundo. [2, 51] Halina, itabi natin ang kawalan ng pag-asa at katamaran, at yakapin ang sipag at sigasig sa pagtupad sa lahat ng mga utos ng Panginoon. Halina, magsikap tayong magtagaluyang magtagumpay – hindi sa salita, kundi sa gawa; hindi sa pamamagitan ng pagpipilit sa sarili nating paraan – sapagkat katangian iyon ng panig na sumasalungat sa atin – kundi sa pamamagitan ng pagsunod, pagtitiis ng mga insulto, pang-aabuso, at pang-uuyam. – Halina,

magkarera tayo – hindi sa pagmumungkahi o pagmumungkahi sa iba, ni sa pagtaas ng kilay sa mga nasa ilalim natin, o sa mayabang na pag-angat ng ulo sa mga nasa itaas natin: sapagkat iyan ang kapalaluan na tumindig laban sa Diyos na Makapangyarihan, na itinapon mula sa katas-taasan ng langit hanggang sa lupa; – kundi upang tayo ay maging mapayapa at magpapanatag, magiliw at magpasunurin, taglay ang karunungan ng mapagkumbaba at mapayabá: sapagkat ganito ang Anak ng Diyos, na nagkatawang-tao sa pamamagitan ng pagsunod at kababaang-loob, at iniligtas ang sangkatauhan sa pamamagitan ng krus at kamatayan. Halina, gayahin natin ang isa't isa, hindi sa pagiging tamad at pagpapabaya sa araw-araw na banal na paglilingkod at gabi-gabing pag-awit ng mga salmo: sapagkat ito ay katangian ng mga tamad at hindi pa hinog, – kundi sa pagiging masigasig sa gawain ng Diyos, pagdating sa templo ng Diyos bago magsimula ang pag-awit ng mga salmo, nang mauna kaysa sa iba: sapagkat ganyan ang mga masigasig sa kabanalan at kabutihan. Ngunit, upang hindi ilita ang lahat nang paisa-isa, sasabihin ko nang pangkalahatan: gayahin natin ang isa't isa sa kabutihan; magsanib-puwersa tayo sa mapagkumbabang pag-ibig, payapang disposisyon, at birtwisyal na pagpapakumbaba; iwasan natin ang panlilinlang at pag-aalinlangan sa isa't isa; palakasin natin ang ating mga kaluluwa sa pamamagitan ng pagtitiwala sa isa't isa sa pamamagitan ng espirituwal na pakikipag-isa; huwag magkaroon ang sinuman ng pagtataksil na gaya ni Hudás, ni magkaroon ng dalawang-isip at pabagu-bago, ni walang pagpipigil at malibog, ni magaspang at malupit; Huwag hayaan ang sinuman na kumilos sa ganitong paraan, kundi magpakasulit ang bawat isa sa isang buhay na banal, matuwid, at kaaya-aya sa Diyos, na araw-araw ay hinihintay ang oras ng kanilang pagpanaw at inaabangan ang araw ng pagpapakita ng ating Panginoong Jesucristo, na siyang magbabago at magpapanibago sa lahat ng bagay, at tayo'y magtatalang sa harap ng kakila-kilabot na trono ng Hukom, sa harapan ng lahat ng di-katawang hanay ng mga anghel, upang magbigay-linaw sa lahat ng ating mga gawa, salita, at kaisipan.

124. Maging walang kapintasan sa lahat ng bagay, sa loob man o sa labas

124. 1) Maging walang kapintasan sa lahat ng bagay, sa loob man o sa labas. – 2) Tanggapin hindi lamang ang mga taga-lungsod kundi pati na rin ang mga taga-baryo sa monasteryo. [2, 52]

5. (Isinulat habang nasa pagkakabilanggo). Magalak bilang tunay na mga lingkod at ministro ni Cristo na Panginoon. Inhanda Niya para sa inyo ang isang korona at ang Kaniyang Kaharian, basta't panatilihin ninyo ang mabuting saloobin ng puso at ipagpatuloy ang parehong pamumuhay, namumuhay sa mundo habang sumusunod sa mga itinalagang tuntunin, nananatiling walang kapintasan at dalisay, mapagkumbaba at mababa ang loob, at nagsusumikap sa paggawa ng kamay, pagsasabí ng mga salmo, pagbigkas ng mga taludtod, pagbubukas ng inyong mga kaisipan, at pagtupad sa lahat ng iba pang inaasahan sa inyo.

6. Tungkol sa pagtanggap ng mga bagong kapatid, nawa'y mapuno ang ating kapatiran hindi lamang ng mga taga-lungsod, kundi pati na rin ng mga taga-baryo, na mas angkop at mas sanay sa mga paghihirap at gawain na itinatag sa ating pamayanan. Ang pagdami ng mga taga-lungsod, naniniwala ako, ay hindi magiging mabuti o kapaki-pakinabang para sa atin, maging sa pisikal o sa espirituwal.

125. Panatilihin ang mga utos ng Diyos at ang ating mga tuntunin, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga ninuno – lahat bilang isang tao

125. Pagsikapan ninyong sundin ang mga utos ng Diyos at ang ating mga kaugalian, na tularan ang halimbawa ng ating mga ninuno – lahat bilang isang tao. [2, 53] (Gayundin). Nawa'y palakasin kayo ng Diyos, aking pinakamamahal na mga kapatid, sa mga gawa ng inyong mga kamay at sa mga pagsusumikap ng inyong mga kaluluwa, at nawa'y ingatan kayo Niya sa lahat ng bagay na walang kapintasan at walang kapinsalaan, na ipagkaloob sa inyo, sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Banal na Espiritu, ang pagiging handa na tuparin ang lahat ng Kanyang mga utos at sumunod sa bawat paraan, na nakatutok ang ating mga mata sa mga biyayang inihanda para sa atin, na inireserba para sa mga umiibig sa pagparito ng Panginoon, at itinuturing ang lahat ng bagay sa mundong ito—karangalan, kaluguran, kagalakan, at kapahingahan ng laman—bilang walang kabuluhan; kundi ipinako natin ang ating sarili sa mundo at itinutok ang ating isipan sa pagninilay-nilay sa mga bagay na makalangit. Ganito namuhay ang lahat ng ating mga sinaunang ama, na tinalikuran ang mundo at ang lahat ng nasa mundo, at naglingkod sa Panginoon sa ating banal at anghel na kaayusan. Kaya't manatili kayong matatag, mga anak ko, sa mga tradisyong inyong tinanggap; patayin ninyo ang apoy ng mga pagnanasa sa pamamagitan ng hamog ng kabanalan at kalinisan; putulin ninyo ang mga hilig ng inyong mga pagnanasa sa pamamagitan ng tabak ng pagsunod; at maging bihasa kayo sa pagsasakatuparan ng mga utos ng Panginoon at ng mga gawa ng inyong mga kamay, ayon sa utos ng inyong pinuno. – Ang buong kapatiran

ninyo, na parang isang kaluluwa at parang isang tao, ay gampanan ang lahat ng inyong gawain—kapwa espirituwal at pisikal—nang buong sigla, mabuting kalooban, at pagkakaisa, na parang nasa harapan ng Panginoon.

126. Isantabi ang mga bagay sa lupa at magsikap para sa mga bagay sa langit, lalong labanan ang galit at kahalayan

126. 1) Itabi ang mga bagay na lupa, itutok ang puso sa mga bagay na langit, lalo na sa paglaban sa galit at kahalayan. – 2) Mga tagubilin para sa mga nasasakupan at nakatataas. [2, 54]

7. (Ibid.) Ikaw ay ipinako sa krus para sa mundo, at suma sa iyo ang kapayapaan: itakwil mo nga ang lahat ng makamundo at umakyat sa makalangit na tinitirhan, at mabuhay para sa nag-iisang Diyos lamang, na namatay ka na sa lahat ng iba pa. Kung nasaan ang iyong pananampalataya, doon nawa nakatingin ang iyong mga mata; kung saan ka bihag, doon nawa magbantay ang iyong puso, gaya ng sinabi ng Panginoon: *'Sapagkat kung saan ang kayamanang inyong pinagkakatiwalaan, doon din ang puso ninyo'* (Matt. 6:21). Nakikita ba ninyo kung anong mga biyaya ang ipinagkaloob sa inyo, at kung anong paninirahan ang ipinagkaloob sa inyo? Isang anghel na paninirahan. Lumakad kayo gaya ng mga anghel, huwag magpatalo sa impluwensya ng pagkakataon: labanan ang galit sa pamamagitan ng kababaang-loob; labanan ang pagnanasa sa pamamagitan ng kabanalan. Nawa'y huwag kang matalo ng maliliit na ligayang iyon na nagpapahirap sa iyo araw-araw at bawat oras. Ang sandata laban dito ay itinuro ng sinumang nagsabi: *'Naghintay ako nang matiisin sa Panginoon; at siya'y naglingon sa akin at dininig ang aking daing'* (Awit 39:2), at iniligtas ako mula sa pagnanasa na iyon, bagaman makalipas ang ilang panahon.

8. Kayo na nasasailalim sa awtoridad ay nakakaalam ng mga batas ng pagsunod; at kayo na may awtoridad ay nakakaalam ng mga batas ng pamumuno, yaon ay ang maging huli sa sariling kusang-loob—dahil kayo ang una—na lumalapit dito nang may habag at pag-ibig. Dapat maging mapagparaya, ngunit matatag din; magsalita, ngunit manahimik din; ngumiti nang masigla at mainit-init upang magbigay ng espirituwal na aliw, at pagkatapos ay bumalik sa seryosong anyo, na maingat na iniwasan ang labis sa alinmang panig. Nawa'y maging mapagbantay ang iyong mga mata sa pagpapatupad ng mga tuntunin, at magiliw sa iyong mga tugon; huwag magngalit ang iyong ilong, huwag umangat ang iyong kilay sa kayabangan, huwag magbaluktot ang iyong dila sa pagmamataas; hayaang ang bawat damdamin ay mapigil sa pagpapakumbaba, at ang bawat bahagi ng katawan ay nasa kaayusan; hayaang ang iyong mga labi ay maging instrumento ng pag-awit ng mga salmo; hayaang ang iyong isipan ay manirahan lamang sa mga bagay na makalangit, at ang iyong mga kamay ay gumawa lamang ng mga gawa ng kabanalan at pag-ibig. Huwag magkaroon ng sinumang suwail, sinumang pasaway, o sinumang matigas ang puso; magkaisa kayo sa pagkakaisa, magmahalan kayo nang walang kapalaluan, at iunat ninyo ang inyong kanang kamay sa isa't isa para sa inyong buhay na iniligtas ng Diyos.

127. Nagagalak ako na kayo ay muling nagtipon mula sa inyong pagkakakalat at kayo ay nanirahan nang ayon sa nararapat

127. 1) Nagagalak ako na kayo'y muling nagkaisa pagkatapos ng pagkakakalat at nanirahan nang ayon sa nararapat. Manatili kayong tapat sa inyong kaayusan, sa loob man o sa labas. – 2) Utos kay Sophronius, ang vikari—partikular; at sa lahat ng iba pang nakatataas at nasasailalim—sa pangkalahatan. [2, 55]

9. (Ibid.) Ang katiwala na dumating dito ay nagpaalam sa akin na kayo'y muling nagtipon—mga nakatataas at mga nasasakupan—at naibalik ninyo ang inyong karaniwang kaayusan: ang mga nakatataas ay nagsimulang mamahala ayon sa nararapat at magtalaga sa bawat isa ng nararapat na pagsunod, habang ang mga nasasakupan ay tinanggap ito nang mapayapa at mapagkumbaba at nagsimula nang magtrabaho; at na sa lahat ng ito ay nagkakaisa kayo sa pag-ibig, nagmamahalan sa isa't isa nang may kapatid na pag-ibig kay Cristo, upang kayong lahat ay magkaroon ng isang kaluluwa, isang isip at isang hangarin sa pamamagitan ng isang mapayapa at maayos na pamumuhay. Ang tuwa ng aking mapagkumbabang kaluluwa rito, at kung paanong pinasalamatan nito ang Panginoon, ay hindi masukat sa salita. Sapagkat wala nang mas kaaya-aya at nakapagpapalubag-loob sa akin sa silong ng langit kundi ang mabuti ninyong pamumuhay, sa pagtupad sa mga utos ng Diyos at sa pananatili ninyong tapat sa mga tuntunin ng inyong Orden na Angheliko. Yamang naibalik na ang lahat ng ito sa inyo, hinihiling ko at nananawagan na ang bawat isa sa inyo ay manatili sa mabait na pagtitiis, na namumuhay araw-araw sa paraang nagliligtas sa kaluluwa sa pamamagitan ng tapat na pagsunod. Huwag magkaroon sa inyo ng alinman sa pagkakasira-sira, sariling-loob, pagwawaldas, o

pagsamba sa sariling kalooban; ni pagrereklamo, bulung-bulungan, o pagtatalo; ni pagkababae-babae, kapalastangan, o pang-iinsulto; ni katamaran, kawalan ng tapang, o kapalaluan; o anumang bagay na ikinamumungkahi ng Panginoon. Sapagkat ito ang dahilan kung bakit iniwan natin ang mundo at ang lahat ng nasa mundo: mga magulang, kapatid, kaibigan, kakilala, mga nayon, mga bayan, pamilihan, palabas at lahat ng iba pang bagay na nagpapasiklab sa mga pagnanasa at naglilibang sa sarili—upang matamo natin si Cristo at manirahan na parang nasa langit, upang mapawi natin ang mga pagnanasa at mapayaman ng mga birtud, upang, matapos tayong mabuhay nang may kabanalan at katuwiran sa kasalukuyang panahon, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga kagalang-galang na ama, ay maituring tayong karapat-dapat na tanggapin ang mga biyayang ipinangako sa atin. Yamang ganoon ang ating panawagan at pag-asa, maging ganoon din ang inyong pamumuhay, ang inyong asal, at ang inyong pag-uugali; sumiklab nawa ang inyong pangalan at ang inyong pamumuhay sa pamamagitan ng mabubuting gawa, na nagkakaloob ng biyaya sa mga kapwa ninyo sa inyong antas na lumalapit sa inyo, at sa mga karaniwang mananampalataya, upang ang pangalan ng ating Ama na nasa langit, upang tayo rin, bilang mga mapagkumbabang tao, ay magalak sa pagtingin rito, o sa pagkaalam nito.

10. Anak ko, Sophronius! Sa lahat ng marami, pinili kita upang punan ang aking puwesto sa pamumuno sa mga kapatid. Ingatan mong huwag kang magmukhang walang kasanayan, upang hindi ka magdulot ng kahihiyan at panghiya sa akin; kundi hayaang sumilay nang maliwanag ang liwanag ng iyong mga birtud, upang ang iyong pangalan ay luwalhatiin hindi lamang sa piling ng mga kapatid, kundi pati na rin sa iba pa. Sapagkat ang sinumang may Diyos sa kanilang kalooban sa pamamagitan ng pagtupad sa Kanyang mga banal na utos ay nagiging bantog sa langit at sa lupa. Magmalasakit sa mga kapatid, maging mabait at nagtuturo; paalalahanan sila nang may karunungan sa kung ano ang tama; banayad na sawayin ang mga kumikilos nang hindi nararapat; ipataw nang makatarungan ang penitensya sa mga nagkasala; paglingkuran ang mga may sakit nang may pag-aalaga ng isang ama; turuan ang mga hindi nakakaalam; at gawin ang lahat ng bagay para sa ikabubuti ng kapatiran: sapagkat para sa layuning ito ko ibinigay sa inyo ang kapangyarihan na ako mismo, sa aking kababaang-loob, ay tinanggap mula sa Diyos, sa pamamagitan ng Kanyang probidensya. – At ang lahat ng iba pa – kapwa ang mga nakatataas at ang mga nasa kanilang pangangalaga – tuparin ninyo nang tapat ang inyong mga tungkulin, sa takot ng Diyos, upang ang Diyos ay magalak sa inyo kasama ng lahat ng mga Banal na Anghel. Magpagal nang masigasig, lumakad sa kababaang-loob, at pakitunguhan ang isa't isa nang payak; huwag ninyong itago ang pagbubunyag ng inyong pinakamalalim na kaisipan at pagnanasa: sapagkat dito nakasalalay ang kaligtasan ng kaluluwa at ang pagliligtas mula sa mga pagnanasa; sundin, gaya ng nararapat, ang pag-awit ng mga Salmo, ang pagbigkas ng mga taludtod, mga pagbabanté at mga pagbasa – lahat ay ayon sa tuntunin; gayundin, ang pagmememorya ng mga Salmo at mga tropario, ayon sa utos ng inyong mga ama sa espiritu. – At sa huli, ipanalangin ninyo ang aking kababaang-loob, na sana'y ipagkaloob sa akin ng Panginoon ang aliw at lakas upang tiisin ang mga pagsubok na naghihintay sa hinaharap.

128. Maayos ang inyong pamumuhay; at sana'y wala ni isang taong masama ang ugali sa inyo

128. Mabuti ang inyong pamumuhay; at sana'y wala ni isang taong masama ang ugali sa inyo. Magpagal kayo bilang mga manggagawa sa ubasan, upang tanggapin ninyo ang inyong upa mula sa may-ari ng ubasan; lumaban kayo bilang mga sundalo, upang maging karapat-dapat kayo sa mga korona mula sa Nagbibigay ng Gantimpala. [2, 56] (Ibid.). Lahat kayo'y namumuhay para sa Panginoon at nagtitipon para sa inyong sarili ng masaganang bunga ng kaligtasan, iniwasan ang lahat ng panlilinlang at bawat tukso ng kasamaan. – At huwag magkaroon sa inyo ng sinumang masasamang mayabang, pabaya, mahilig sa kaluguran, makasalanang, mapagbigay sa sarili, kahiya-hiya sa espiritu, mapoot, isang magnanakaw—kahit ng maliliit na bagay—maselan, mapanaway, mainit ang ulo, nagrereklamo, tamad, walang ginagawa, masuway, mayabang, walang galang, mapagmanira, mapaggulo, mahilig sa alitan, tsismoso, tamad, alipin ng laman at ng mundo, isang Hudan, na nagbabalak ng pagtataksil sa kanyang sariling kaluluwa at ng pagbubukod sa anumang kapatid mula sa kapatiran. Ganito ang mga nagnanakaw sa kanilang sarili ng Diyos, tumatakbo palayo sa Kanya at naliligaw sa mga daan ng kasalanang. Ayaw nilang tiisin ang pagod ng araw; kaya't hindi sila tumatanggap ng gantimpala mula sa tagapangalaga ng ubasan. O kaya ay ayaw nilang tiisin, bilang mga sundalo ng Diyos na Makapangyarihan sa lahat, ang paghihirap ng pakikipaglaban, upang sa matapang nilang pakikipaglaban ay makalugod sila sa Panginoon; kaya't hindi sila tumatanggap ng gantimpala, kundi naitatala sa talaan ng mga tumakas, at sa halip ay dinaranas ang parusa kapag sila'y nahuli. – Kaya nga, mga mabubuting

sundalo, mga kasama sa armas, mga kasamang nagsusumikap, mga kasamang naglalakbay! Tumakbo tayo, magpatuloy tayo, magsikap tayo at tiisin ang lahat ng bagay. Malapit na ang Panginoon – upang koronahan tayo. Siya Mismo ang nakatanaw mula sa langit sa bawat mananakbo at naghahabi ng mga korona para sa mga nagtitiis hanggang wakas. Kaya, maging malinis ang bawat isa sa pamamagitan ng kumpisal, mapayapa sa pamamagitan ng kababaang-loob, at masigasig sa pamamagitan ng pag-ibig sa gawain. O pinuno, bilang pinuno, asikasuhin mo ang pangangailangan ng bawat kasapi, at nang matukoy mo na kung ano ang gagawin ng bawat isa, igalaw mo ang lahat ng bagay at lahat ng tao.

129. Inaanyayahan niya ang lahat na magpasalamat sa Diyos sa pagliligtas sa kanila mula sa bilangguan

129. 1) Inaanyayahan niya ang lahat na magpasalamat sa Diyos sa pagliligtas sa kanila mula sa bilangguan. – 2) Ang ating pagsubok, sabi niya, ay naghiwalay sa tunay na mga kapatid mula sa mga huwad. – 3) Nagkakaroon siya ng habag sa mga huli at nananalangin para sa kanila, sa pag-asang magbago sila; samantalang hinihikayat niya ang mga una na manatiling matatag, nagpapasalamat sa Diyos sa kanilang nagawa at nagsusumikap na magtagumpay sa mga kulang pa. [2, 57]

11. (Ibid.) Ang ating mapagpalang Diyos, mabilis magpakita ng awa at may saganang biyaya, na naantig sa pamamagitan ng paghahain ng ating Ginang, Ina ng Diyos, at ng mga panalangin ng ating mga patron, sina San Juan na Nanguna at San Juan na Teologo, kasama ang inyong mga pamanhikahikayat, ay inalis ang pagsubok at pinalaya tayo mula sa ating pagkakakulong. Kaya't magkaisa tayong maghandog ng awit ng pasasalamat sa Diyos, ang Tagapagkaloob ng Biyaya, na nagpabago ng dalamhati tungo sa kagalakan at pinawalang-bisa ang mga pakana ng Masama na itinutok laban sa atin. Gayunpaman, ang anumang pagdurusa na tiniis ko, tiniis ko ito dahil sa aking mga kasalanan, at walang ibang dahilan: sa pag-iisip na ito ay nagkakaroon ako ng kaaliwan, na naniniwala na ang tiniis ko ay magsisilbing paglilinis ng aking mga kasalanan.

12. Sa ating pagsubok, tayo'y lahat ay nasubok na, na parang ginto sa pugon, at lalo na ang mga narito. Sapagkat ang mga dating namumuhay sa Banal na Espiritu at may matatag na pananampalataya ay nanatili kung ano sila, na hindi man lang nagbago; sa halip, sila'y lalo pang pinatibay at pinatatag ng kapahamakan na dumating sa kanila. Ngunit ang mga nanatiling malamig ang puso, paliku-liko ang isip, mailap sa laman at pabaya—sa sandaling tumama sa kanila ang suntok ng kasamaan, sila'y nagbagsak na parang mga dahon, at, gaya ng dayami mula sa salaan, kusang-loob silang lumundag palabas ng monasteryo, upang mailantad kung sino ang gaya ng dalisay na trigo. Nauunawaan ito, ang banal na David ay nagsalita sa salmo: *'Paghiwalayin mo sila sa kanilang sinapupunan'* (Awit 16:14), ibig sabihin, ang mga makasalanan at ang mga pabaya mula sa mga mabuti at mga deboto. Ngunit—oh, anong pagbagsak!—sa pamamagitan ng kanilang sariling kapabayaan, *'ang kanilang mga buto ay ikinalat sa libingan ng pagkawasak'* (Awit 140:7).

13. Gayunpaman, nagdadalamhati ako para sa kanila at umiiyak, at hindi ako titigil sa pagdaing para sa kanilang pagbabalik hangga't may hininga pa ako. Marahil ang ilan sa kanila, na pinukaw ng maliit na kislap ng kaalaman tungkol sa Diyos at lumihis sa pagsisisi, ay mapalaya mula sa gapos ng kasalanan, at, tulad ng mga tupa na naligaw, ay babalik mula sa daan ng masasama. Tungkol sa inyo, huwag kayong malungkot sa kanilang pagbagsak, kundi magtindig kayong lalo pang matapang sa pakikibaka para sa kabanalan, sa mga gawaing pagtitimpi, sa paggawa ng kamay, sa paghihirap ng mga espirituwal na laban, at sa matapang na pagharap sa pang-araw-araw na kapighatian at tukso—hanggang sa dugo at hanggang sa kamatayan: sapagkat ito ang ipinangako natin, gaya ng inyong nalalaman, nang kunin natin ang banal na eskemang ito. Ngayon, suriin ng bawat isa ang kanyang sarili at isaalang-alang kung alin sa mga ipinangako niya ang natupad na at alin ang hindi pa. At para sa mga natupad na, pasalamat na niya ang Siyang nagbigay sa kanya ng lakas upang maisakatuparan ang lahat ng iyon; tungkol naman sa ikalawa, ituon nila ang kanilang mga pagsisikap nang naaayon upang maisakatuparan ang kulang: upang sa ganitong paraan ay karapat-dapat kayong maparamihanan ng korona ng pagkamartir; sapagkat ang Panginoon ay nagsasabi: *'Hindi ang bawat isa na nagsasabi sa Akin, "Panginoon, Panginoon," ay papasok sa Kaharian ng Langit, kundi ang gumagawa ng kalooban ng Aking Ama na nasa langit'* (Matt. 7:21; Lucas 6:46).

130. Iniwan namin ang lahat upang mapasaya ang Diyos

130. 1) Kaya nga, iniwan namin ang lahat upang mapasaya ang Diyos. Ito ang patuloy naming gagawin, sa pagsunod sa mga yapak ng mga santo at ng mga maharlika, sa paglalakad sa landas na sagana sa

lahat ng birtud, habang pinalalayas ang lahat ng mga pagnanasa. – 2) Kung ganoon kayo, ang Diyos ay nasa loob ninyo, at kasama Niya ang bawat biyaya, bawat tulong at bawat proteksyon. [2, 58]

1. (Ibid.) Pagbati sa Panginoon; at sana'y ipagpatuloy ninyo ang inyong mabuting pamumuhay sa karaniwang paraan, tinutupad ang mga utos ng Panginoon at naglalakad sa Kanyang katuwiran, na wala nang ibang iniisip at wala nang ibang hinahangad kundi ang magpabuti sa Diyos, sa pamamagitan ng pagpapahirap sa mga pagnanasa at paglinang ng mga birtud. Dahil dito, iniwan natin ang mundo at pumasok sa monasteryo, iniwan ang lahat ng kayabangan sa mundo, bawat pagkakaugnay, bawat pagkakaibigan at pag-ibig—ng magulang, magkapatid, anak, kamag-anak—gayundin ang bawat laman na ligaya, kaluwalhatian sa mundo at lahat ng bagay na panandalian at walang kabuluhan. Yamang nagpasya na kami at ninanais nang ganito ang mabuhay, nararapat naming kumilos alinsunod sa layuning ito at sa pagnanasa na ito, sa pagsunod sa mga yapak ng buhay ng mga santo, sa pakikinig sa kanilang mga tagubilin at sa pagsunod sa kanilang mga halimbawa, nang hindi lumilingon-lingon, kundi sa paglalakad sa Hariang Daan, na ang katangian ay walang-pag-aalinlangan na pagsunod, Ang pagkamapagkumbaba na gaya ng sa Diyos, makalangit na pagiging patas, banal na kalinisan, anghel na kawalan ng pagnanasa, pagiging mapayapa, katuwiran, pag-ibig, kapayapaan, sigasig, pagtitiis, sipag at bawat iba pang disposisyon at gawa na nakalulugod sa Diyos; habang ang pagsuway, pagungol, kapalaluan, kayabangan, katamaran, kawalang-galang, pagkiling, pagkahilig sa laman at iba pang masasamang gawa ay sumasalungat sa mga birtud na iyon.

2. Ang mga birtud ay nananalangin ng Diyos, samantalang ang mga hilig at kasalanan ay nananalangin ni Satanas: sapagkat walang pakikipag-isa sa pagitan ng liwanag at kadiliman, ni anumang pagkakasundo sa pagitan ni Cristo at ni Belial. Kaya, maging mga anak kayo ng Diyos, mga anak ng kahinahunan at pagsunod, at hindi mga anak ng galit, paghihimagsik at pagkawasak. – Huwag maghiwalay ang sinuman sa iba sa kanilang mga pagnanasa at iniisip; huwag mahilig sa katamaran ang sinuman; huwag magreklamo ang sinuman; huwag maging mapagkunwari ang sinuman; kundi ang lahat sa inyo ay maging masigasig sa paggawa ng mabuti, ang lahat sa inyo ay maging mapagpasalamat, mabait, mapagkumbaba, madaling lapitan, masaya, palakaibigan, malaya sa inggit, at malaya sa pakikipagkumpitensya; upang ang Panginoon ay makilala na nasa piling ninyo: sapagkat kung ang dalawa o tatlo ay nagtitipon sa Kanyang pangalan (Mat. 18:23); paano Niya hindi magiging kasama ang napakarami sa inyo, kung kayo ay patuloy at masigasig na nagsusumikap na tuparin ang Kanyang mga utos sa lahat ng oras? Ngunit kung ang Diyos ay nasa inyo, ano ang makalulungkot sa inyo, o makapipighati sa inyo, o makapawalang-saysay sa inyo? Walang anuman; ngunit ang lahat ay magiging matiis, bagaman mahirap, maging ito man ay sa kaluluwa o sa katawan: sapagkat *'kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang makalalaban sa atin?'* (Roma 8:31)? – At kung *'hindi Niya pinatawad ang Kanyang sariling Anak, kundi inialay Siya para sa ating lahat: paanong hindi rin Niya kayong ibibigay, kayong lahat, kasama Siya?'* (Roma 8:32)? Kaya, tumindig kayong matatag nang hindi natitinag sa katiyakan na kung ipagpapatuloy ninyo ang inyong mabuting pamumuhay nang walang pagbabago, kayo ay walang dudang magiging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit. – O mga anak ko, taimtim kong hinihiling at nananawagan sa inyo: sindihan ninyo sa inyong sarili ang apoy ng banal na pag-ibig; punu'n ninyo ang inyong sarili ng sigasig; patibayin ninyo ang inyong sarili ng tapang; panindigan ninyo ang inyong sarili sa kabanalan at kawalang-sala; paliwanagin ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng mga panalangin, pamanhik, pag-awit ng mga salmo, pagbabantay, pagsisisi, pag-amin, luha at mga buntong-hininga.

131. Sa daan patungo sa monasteryo, ipagdasal mo ang iyong sarili, at hilingin mo sa kanila na hanapin ang tulong ng Diyos sa kanilang mga gawain: sapagkat ang ani

131. 1) Sa daan patungo sa monasteryo, ipanalangin mo ang iyong sarili, at hilingin mo ang tulong ng Diyos para sa kanila sa kanilang mga gawain: para sa ani. – 2) Pinaaalalahanan niya sina Athanasius at Ephrem na pamunuan nang mabuti ang mga kapatid, isinasalang-alang ang pagkatao at mga kahinaan ng bawat isa. 3) Hinimok niya ang lahat na tapat na ituloy ang kanilang layunin. – 4) Sundin natin ang mga utos ng ating mga ninuno, , pinipilit ang ating sarili na gawin ito sa takot sa paghuhukom at kamatayan: dito niya ikinuwento kung paano namatay ang isang logothete, at hinango ang mga aral na nakapagpapatibay mula sa kuwento. [2, 59]

3. (Gayundin). Habang patungo kami sa inyo, nagmamadali patungo sa monasteryo, una sa lahat ay hinihiling namin ang inyong mga panalangin, upang ipagkaloob sa amin ng Panginoon ang isang ligtas na paglalakbay sa lupa at sa dagat, at upang tulungan Niya kaming iharap ang aming sarili na kaaya-aya sa Kanya, sa espiritu man o sa katawan; Pangalawa, ipinaaalaala namin sa inyo na hindi kami naging pabaya sa inyo o

walang pakialam sa inyong kalagayan, kundi palagi kayong nasa aming mapagkumbabang puso na may mabubuting hangarin para sa inyo, lalo na ngayon, sa panahon ng pag-aani, na inyong hinaharap ang malalaking kapighatian at paghihirap. Nawa'y palakasin kayo ng Panginoong Diyos sa loob at sa labas, at bigyan kayo ng lakas na tiisin nang may tapang ang mga paghihirap sa labas at sa loob. Higit pa rito, sino ang makalulusong sa mga pakana ng diyablo, sa kanyang mga bitag at tukso?

4. Magbigay-pansin nang mabuti, mga anak ko, Athanasius at Ephraim, at pamunuan ang kapatiran sa paraang kaaya-aya sa Diyos, na ibinibigay sa bawat isa ang kinakailangan – kapwa sa espirituwal at sa pisikal; at sa inyong pakikitungo sa kanila, iangkop sa ugali at disposisyon ng bawat isa: sapagkat hindi pareho ang kailangan ng bawat isa: ang isa ay nangangailangan ng latigo, ang iba ng brida, ang isa ng penitensya, ang iba ng kapatawaran, ang ikatlo ng pagsaway at paalala; bawat isa ay may kanya-kanyang hilig, kanya-kanyang ugali: ang mga paraan ng pagpapagaling ay dapat iangkop sa kanila.

5. Ngunit kayo, aking mga kapatid, ay mga anak ng Diyos. Para sa Kanya, iniwan ninyo ang mundo at pumunta rito; para sa Kanya, pinutol ninyo ang lahat ng ugnayan sa laman at dugo; para sa Kanya, tinanggap ninyo ang Kanyang krus sa inyong mga balikat; dahil sa pag-ibig sa Kanya, itinuring ninyong basura ang lahat ng bagay, at wala kayong pinili sa mundong ito kundi ang mga biyayang ipinangako Niya sa darating na panahon. Bilang mga peregrino at dayuhan, kayo ay dumating sa monasteryo na ito at yakapin ang pamumuhay na monastiko. Pinagpala ang inyong pinili, at banal ang inyong pasya. Ngunit, mga kapatid, hinihikayat at nananawagan ako sa inyo na mamuhay nang karapat-dapat sa dakilang pagtawag na ito, upang habang kayo ay nasa labas ng mundo, ay huwag kayong kumilos nang makalupa; at upang, nang kayo'y tumakas mula sa laman, ay huwag kayong mabuhay ayon sa laman, na gaya nga ng nangyayari—at alam ninyo ito, kahit hindi ko sabihin. Sapagkat kung tayo'y magpapalipas-oras sa mga makamundong ligaya, kung tayo'y ginagabayan ng pagnanasa, kung ipipilit natin ang sarili nating mga hangarin, kung hahangad tayo ng pagiging nangunguna, kung mag-aaway tayo tungkol sa mga kapa at iba pang kasuotan, tungkol sa kung saan tayo tatayo, tungkol sa panulat at iba pang walang kabuluhang bagay – hindi ba't tayo'y laman lamang? Hindi ba't ang ating pagtatalo ay makamundo? Huwag nating hayaan, mga kapatid, sa anumang kalagayan, na ang ating pinakabanal na pagtawag ay mabawasan sa katawa-tawa at pambatang pagtatalo. Ang kaluwalhatian ng isang monghe ay ang mapahamak, mapagmura, at mapintas para sa kapakanan ng Diyos, habang hindi gumagawa ng anumang karapat-dapat sa paghatol o panlalait. Ang palamuti ng isang monghe ay ang magdamit ng pinakapangit na kasuotan. Hindi na ako magsasalita pa tungkol sa bagay na ito.

6. Pagsikapan ninyong sundin ang mga utos ng mga Ama; huwag ninyong balewalain ang mga salita ng mga santo; at alang-alang sa panandaliang ligaya, huwag ninyong hamakin ang walang hanggang kaligayahan. Darating Siya na huhusga sa lahat—sa wakas, darating Siya, at hindi Siya magtatagal; at, marahil, bago pa Siya dumating, darating ang kakila-kilabot na Anghel na maghihiwalay sa kaluluwa at katawan – darating ang panahong iyon ng paghihina at ng huling hininga. Ito rin ay kakila-kilabot at napakalakas ng dating na, hindi na natin ito matiis, kaya tayo'y namamatay. Ano nga ba ang mangyayari pagkatapos umalis ang kaluluwa, kapag dumating na ang mga Anghel para rito? Aling kaharian ang mangingibabaw at tatanggap sa atin? – Upang sagutin ito, ikukwento ko sa inyo ang isang maliit na pangyayari na, bagaman kinasasangkutan nito ang isang taong hindi kapantay natin, ay lubhang nakapagtuturo. Sinasabing nang dumating ang oras para mamatay ang tanyag na logothete na si Stavrikios, habang hinihithit niya ang kanyang huling hininga, pawis-pawis, nanginginig at nagngangalit ang mga ngipin, sumigaw siya nang malakas: 'Tumulong ka sa akin, iligtas mo ako, O Panginoon, maawa ka! Ang napakaraming itim at kasuklam-suklam na demonyo ang lumalabas mula sa dagat at papunta sa akin.' – Nakatira siya sa tabing-dagat. – Bagaman walang nakakita sa mga naroroon, nakita ito ng logothete – na naging walang-awang sa marami – at siya ay naghinagpis nang malubha. – At gayon, sa oras ng ating kamatayan, sino ang mangingibabaw, ang pangkat ng mga anghel o ang ng mga demonyo? Yaong ating minahal dito ay agad tayong yayakapin. Kung minahal natin ang kalinisan, pagsunod, kababaang-loob at iba pang mga birtud, ang mga Anghel; ngunit kung minahal natin ang kayabangan, pagsuway, alitan, karangyaan, tawa at palabas, ang mga demonyo. Sapagkat ang mga pagnanasa ay mga demonyo, gaya ng mga birtud ay mga Anghel. Kaya sino, nga ba, ang magwawagi? Sino ang kukuha ng kaluluwa ko? – Mahabagin ninyo ako, mahabagin ninyo ako, mga kapatid! – Ngunit mahalin nating lahat nang sama-sama ang mga birtud, upang magtagumpay ang mga anghel at tayo'y dalhin nila; at hindi ang mga pagnanasa, baka magtagumpay ang mga demonyo at tayo'y dalhin nila. At aba! Mas mabuti pa sana kung hindi na tayo ipinanganak. Sapagkat '*ang malalakas ay masusubok nang husto*' (Kawikaan 6:6), at lalo na sa ating mga nagsusuot ng schema, ang mga pari, ang mga abbot at iba pang pinuno sa ating komunidad.

Huwag ninyong sisihin ako sa mga salitang ito: sapagkat hindi ko ito sinasabi upang takutin kayo nang hindi makatarungan; kundi, sa pagtupad ng aking tungkulin, sa pagmamahal at paghahangad ng inyong kabutihan, ipinapahayag ko ang nararapat.

132. Hinimok niya si Sophronius na tiyakin na masusunod ang mga patakarang itinakda ng mga Ama: sapagkat mula rito nagmumula ang lahat ng kabutihan, at mula sa kabaligtaran, ang lahat ng kasamaan

132. 1) Hinimok niya si Sophronius na tiyakin ang pagsunod sa mga patakaran ng mga ama: sapagkat mula rito nagmumula ang lahat ng kabutihan, at mula sa kabaligtaran, ang lahat ng kasamaan. – 2) Panatilihin ang balanse sa sukat ng mental at pisikal na paggawa. – 3) Huwag hayaang walang parusa ang anumang maling gawain. – 4) Ang ganitong katigasan ay gawa ng pag-ibig, hindi ng galit. [2, 60]

7. (Ibid.) Anak at kapatid kong si Sophronius! Huwag mong isagawa nang pabaya ang iyong ministeryo, kundi buong sigasig at pagsisikap. – Palagi kong nakikitang kailangang isulat sa iyo tungkol sa iisang paksang ito, upang mapukaw ang iyong sigasig. – Kaya't magbigay ka ng buong pansin, at gabayan mo ang iyong mga kapatid sa lahat ng bagay, na si Abba Akakios ang iyong katulong at tagapayo, anak ko. Bantayan at subaybayan ang pag-uugali ng bawat isa—kung paano sila kumikilos, kumportakipag-ugnayan, at namumuhay—upang ang lahat sa inyo ay magbunga ng kaluwalhatian ng Diyos, at ang inyong buhay ay matatag sa loob ng mga hangganan at tuntunin ng ating mga banal na ama, at ayon sa mga utos ng aking kababaang-loob. Sapagkat kung saan ang mga tao ay namumuhay at kumikilos sa ganitong paraan, doon ay nalulugod ang Diyos; doon ay sumisikat ang liwanag; doon ay namamayani ang kapayapaan; doon ay walang lugar si Satanas; at ang mga pagnanasa ay napipigil. Ngunit kung hindi nila ito pinapansin at hindi kumikilos sa ganitong diwa, doon ay sumisibol ang lahat ng salungat dito—kasamaan sa halip na kabutihan, kadiliman sa halip na liwanag, si Belial sa halip na si Cristo. Kaya nga, maging mapagbantay at mapagmasid, suriin ninyo ang puso ng mga kapatid sa pamamagitan ng kumpisal at gabayan sila tungo sa bawat mabuting gawa.

8. Panatilihin ang gitnang landas: kung paanong hindi mo dapat hayaang istorbohin ng katahimikan, panalangin, at pagbabasa ang mga gawain ng iyong makamundong buhay, gayundin naman ay hindi mo dapat hayaang ang labis na paggawa sa huling larangang ito ay maglayo sa isip mula sa pag-alala sa Diyos at mula sa pagninilay-nilay sa mga bagay na banal, at itulak ito sa makalupang mundo. Ganito ang batas ng tunay na kabanalan. At kung ikaw mismo ay mabubuhay sa ganitong paraan, ang mga kapatid naman, sa pagsunod sa iyong halimbawa, ay susunod din at sisimulang gawin ito. Sapagkat hindi naman natin iniwan ang mundo upang kumain, uminom, at magsuot nang payapa rito;—o dito ba matatagpuan ang ating kaligtasan?—Ni hindi rin tayo nagsuot ng kasuotang monastiko upang umupo nang walang ginagawa at walang galaw, na walang pagkain o damit. Ngunit upang magawa natin ang pareho, ang bawat isa sa tamang panahon, nang may katalinuhan, alinsunod sa mga salita ng Apostol: *'Dapat mangyari ang lahat nang may kaayusan at ayon sa pagkakasunod-sunod'* (1 Cor. 14:40). Bukod pa rito, ang dakilang Apostol na ito ay nagsalita tungkol sa kaniyang sarili, na sinasabing hindi niya kailanman kinain ang kaniyang tinapay sa katamaran, kundi ang kinita sa pamamagitan ng paggawa ng kaniyang banal na mga kamay ay sapat para sa kaniyang mga pangangailangan at sa mga nanginginabuhay kasama niya (2 Tes. 3:8; Gawa 20:34). Gawin ninyo ang mga bagay na ito, at magpatuloy sa mga ito. *'Huwag mong hayaang may maghamak sa iyong kabataan'* (1 Tim. 4:12).

9. Huwag mong balewalain ang nangangailangan ng pagwawasto, baka sa pamamagitan ng ganoong tila kabaitan, ang isang maliit na pagkukulang, kung hindi mapigil, ay magdala sa mga kapatid sa mas malalaking paglabag. May kumakain ba nang lihim? Ilagay siya sa penitensya. Mayroon ba siyang anumang pribadong pag-aari nang walang pagpapala, kahit pa ito ay ang pinakamaliit na bagay? Ilagay siya sa penitensya. Nagpapasa ba siya ng pagkain sa iba nang walang pahintulot, nakikipagpalit ng anumang bagay sa sinuman, o gumagawa ng katulad na bagay? Ilagay siya sa penitensya. Nagtatampo ba siya? Gayundin. Sumuway ba siya? Ilagay siya sa penitensya. Tinatanggihan ba niyang magtrabaho? *'Hayaan siyang kumain nang may kababaang-loob'* (2 Cor. 3:10). Nandarambong ba o nagnanakaw? Ipagbawal siya sa komunyong. At iba pa... Ayon sa kaugalian natin tungkol sa mga penitensya.

10. Pagkarinig ninyo nito, mga anak at kapatid ko, huwag ninyong ituring na mabagsik ang aking mga salita, o isipin na ang lahat ng ito ay itinakda dahil sa kalupitan. Sa kabaligtaran, ito ay ginagawa dahil sa pagmamahal ng isang ama, sapagkat labis akong nagmamalasakit sa inyong mga kaluluwa, na kailangan naming panagutin; at isang mabigat na hatol ang babagsak sa aming mga ulo kung hindi namin kayo tuturuan sa tama, ilalayo sa masama, at patitibayin sa mabuti. Bukod dito, tungkulin ng isang mabuting ama na hindi

iwanan ang kanyang mga anak na hindi naparusahan, kundi ihanda ang daan para makamit nila ang buhay na walang hanggan sa pamamagitan ng banayad na babala at maliliit na parusa. Si Eli, isang ama na karapat-dapat sa paghatol at saway dahil sa hindi pagsaway at pagpaparusa sa kanyang mga anak nang lumabag sila sa batas, ay nawalan ng buhay kasama ang mga anak na iyon, dahil lamang dito.

133. Hindi malaki ang ating mga pagsisikap, ngunit ang gantimpala ay hindi masukat

133. Hindi malaki ang ating mga pagsisikap, ngunit ang gantimpala ay walang sukat. Maging masigasig tayo nga, at himukin ang ating sarili sa pamamagitan ng alaala ng kamatayan at ng lahat ng kaakibat nito. [2, 61] (Ibid.). Pinagpala tayo, mga anak ko, sapagkat sa pamamagitan ng mabuting pagkilos at mabuting pamumuhay, nakakamtan natin para sa ating sarili ang mga aliw ng Kaharian ng Langit sa pamamagitan ng ating maliliit at walang kuwentang pagdurusa sa buhay monghe; sapagkat ang lahat ng paggawa ng monghe ay magaan, gaya ng sinasabi ng mga Ama, at hindi karapat-dapat banggitin kung ihahambing sa walang katapusang pinagpalang kagalakan. Kung titiisin ninyo ngayon ang pagsisikap na ito nang may pagtitiis, magsaya kayo, sapagkat dakila ang gantimpala ninyo sa langit. Ngunit dapat tayong maging mapagmatyag at palaging magnilay-nilay kung nasaan tayo at kung saan tayo patutungo, at kung ano ang magiging kalikasan ng ating pag-alis sa mundong ito, ang pakikipagtagpo sa mga Anghel, ang ating pagharap sa Diyos, ang paghuhukom ng Hukom, at dahil dito, ang ating pagpapadala sa kanan o sa kaliwa. Ito ang dapat ninyong pagmeditasyon sa umaga, ito ang dapat ninyong pag-isipan, ito ang dapat ninyong pagkaabalahan. Sinasaksihan ko sa inyo sa harap ng Diyos at ng Kanyang mga piniling Anghel, na kayo, na naglalakad sa paraang karapat-dapat sa inyong pagtawag, ay huwag lumihis patungo sa kaliwa, maligaw sa kasalanan, o mahulog sa bitag ng pagmamataas. Dahil dito ay sumisigaw ako, at hindi ako titigil sa pagsigaw. Buksan ninyo ang inyong mga tainga; galawin ninyo ang inyong mga puso, at unawain ninyo ang sinasabi ko; panatilihin ninyong walang kapintasan ang inyong sarili, upang, bilang mga manggagawa sa ubasan ng Diyos, makatanggap kayo ng dakila at di-masukat na gantimpala.

134. Maging walang kapintasan sa lahat ng bagay, upang magsilbi kayong mabuting lebadura para sa mga papasok sa monasteryo pagkatapos ninyo; laging isaalang-alang ang Diyos, pati na ang kamatayan at ang paghuhukom ng Diyos: maging sa pagpanaw o sa pagdating.

134. Maging huwaran sa lahat ng bagay, upang magsilbi kang mabuting lebadura para sa mga papasok sa monasteryo pagkatapos mo; panatilihin mong nakatuon sa iyong paningin ang Diyos, kasama ang kamatayan at ang paghuhukom ng Diyos: maging sa iyong pag-alis o sa iyong pagdating. Harap sa mga ito, ang lahat ng iba pa ay wala. [2, 64] (Ibid.). Maging mahigpit sa pagsunod sa aking mga tuntunin, na inyong tinanggap mula sa akin nang pumasok kayo sa buhay monghe sa pamamagitan ng panata na tutuparin ninyo hangga't kayo'y nabubuhay, at magsikap kayong pagbutihin ang inyong sarili sa ilalim ng patnubay ng Abad, upang, sa pag-unlad ninyo, kayo ay maging mabuting lebadura para sa mga kapatid na sasama sa inyo, na magbibigay-lebadura sa kanila sa pamamagitan ninyo at ng inyong pamumuhay, na lulutuin sila sa apoy ng pag-ibig, at ihahain sila bilang tinapay na kaaya-aya sa Diyos para sa piging sa langit. Huwag sayangin ang oras sa pisikal na pahinga o sa pagtupad ng sarili mong mga pagnanasa, kundi hanapin ang makalangit na aliw at kapayapaan ng isip, na pagkatapos ay nararapat na tamasahin ang katamtamang ginhawa ng katawan: sapagkat kapag ang ganoong ginhawa ay nauna ng espirituwal na aliw, hindi ito mapintas. Maglakad kayo sa kabanalan at katuwiran, mamuhay nang payapa sa isa't isa, laging inilalagay ang Diyos sa harap ng inyong mga mata, walang patid na inaalala ang kamatayan, ang paghuhubad ng balabal ng laman, ang pag-alis sa mundong ito, ang pagharap sa Diyos, at ang pagdinig ng Kanyang huling paghuhukom na nakahanda sa inyo, na tiyak na isa sa dalawa: alinman sa: '*Umalis kayo sa Akin, mga sumpa, at pumunta sa apoy na walang hanggan na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel*'; o: '*Halina, mga pinagpala ng Aking Ama, manahin kayo ng Kaharian na inihanda para sa inyo mula pa sa paglalagay ng mundong ito*' (Mateo, kabanata 25). Kung ihahambing dito, ang mundo ay wala; ang mga bagay na panlupa ay wala; ang kaluwalhatian ng tao, ang magagarang kasuotan, ang bango ng mga pabango, ang mga piging, ang mga salu-salo, ang mga ligaya at ang lahat ng katulad na bagay ay wala. – Ngunit kayo, punu't kayo ng Diyos at ng mga bagay na makalangit; malasing kayo sa biyaya ng Banal na Espiritu; magsaya kayo sa mga salita ng Kasulatan, na mas matamis pa kaysa pulot at pulot-pukyutan; pagandahin ninyo ang inyong sarili sa kabanalan, katarungan at pagpipigil sa sarili; yumaman sa mabubuting gawa; maging bantog sa inyong kababaang-loob; umakyat sa langit sa pamamagitan ng kawalang-pagnanasa; luwalhatiin ang Diyos kasama ng mga Anghel; talunin ang

kalaban sa pamamagitan ng takot sa Diyos at ng inyong banal na panalangin. Magpakasigla pa, magpakalinis pa, maging mas mapanglangit, upang masabi sa inyo, na para bang mula sa sariling labi ng Panginoon: *'Hindi kayo mula sa mundong ito'* (Juan 15:19).

135. Pagsikapan ninyo, tandaan ang Araw ng Paghuhukom at ang Huling Paghuhukom: sa kontekstong ito, inilalahad ang mga gawang mabuti, at partikular kung ano ang kinakailangan upang labanan ang laman na pagnanasa

135. Pagsikapan ninyo, tandaan ang Exodo at ang Paghuhukom: sa kontekstong ito, inilatag ang mga gawaing mabuti, at partikular kung ano ang kinakailangan upang labanan ang laman na pagnanasa. [2, 65] (Ibid.). Pagsikapan ninyo, mga anak ko, at lakaran ang espirituwal na landas, itataas ninyo ang mga mata ng inyong isipan sa kataas-taasan, titigan ang makalangit, tumingin sa walang hanggan at hanapin ang nalalaman kung kailan at paano – sa taglamig o sa panaun ng anihan, sa araw o sa gabi, ngayon o sa katandaan, ngayong taon o sa susunod, sa araw na ito o sa oras na ito, – darating ang aking huling hininga: sapagkat tiyak na darating ang kamatayan; darating ang mga huhusga sa kaluluwa, darating ang kalaban – ang kaaway –; at ang tagumpay o pagkatalo ng lahat ng bagay ay mapagpapasyahan. Sa pamamagitan ng pag-udyok sa inyong sarili ng ganitong mga kaisipan, hindi kayo magmamadaling magkasala, ni mahuhulog sa bangin ng kasamaan, kundi sa wakas ay masisilayan ninyo ang mga biyaya ng makalangit na Jerusalem at titigan ang mga ito sa lahat ng araw ng inyong walang hanggang buhay (Awit 127:6). Gampanan ninyo nang mabuti ang inyong mga tungkuling pisikal; asikasuhin ninyo ang mga ito at ang iba pa; purihin ninyo ang Diyos sa pamamagitan ng inyong mga labi; sabihin ninyo ang katotohanan sa pamamagitan ng inyong dila; magtrabaho kayo gamit ang inyong mga kamay ayon sa inyong buong kakayahan; at lakaran ninyo ang landas ng kapayapaan gamit ang inyong mga paa. Banal ang buong katawan mo, at ang lahat ng iyong mga miyembro ay mga miyembro ni Cristo. *'Kukunin ko ba ang mga miyembro ni Cristo at gagawing mga miyembro ng isang patutot? Malayo sa akin iyan!'* sabi ng Apostol (1 Cor. 6:15). Takasan ang kabastusan; huwag saktan ng sinuman ang iba; huwag manirang-puri ang sinuman. Walang makatutago sa Diyos: sapagkat *'ang mga mata ng Panginoon ay mas maliwanag kaysa sa araw, tumatagos sa kadiliman, sinisiyasat ang lahat ng daan ng tao at pinagmamasdan ang ginagawa sa mga lihim na lugar'* (Sirak 23:27–28). Huwag kayong tumawa nang walang habas. Huwag kayong umupo nang masyadong magkalapit kapag kayo'y nag-uusap. Huwag mong painitin ang iyong dugo sa pamamagitan ng pagpapasobra sa pagkain. Huwag kang uminom ng alak – ibinibigay ko ito bilang matibay na payo sa mga malulusog. Sapat na ang ating kaguluhang panloob, sapat na ang likas na apoy; ngunit kung idaragdag mo pa ang apoy ng alak dito, sisindihan mo ang isang mapaminsalang apoy: hindi ito matiis ng laman, ito'y puputok at hihingin ang nararapat dito. Binibigyan ko kayo ng babala tungkol dito, na nagpapabulaan sa mapaminsalang kahirinatnan: ang Diyos ay nagtalaga ng isang araw ng paghuhukom, at huhusgahan at itatalaga sa hindi masukat na paghihirap kasama ng mga demonyo ang mga gumagawa ng gayong mga gawa. Unahin ninyo ang Panginoon sa pag-amin, na inilalantad ang mga suhestiyon na itinanim ng diyablo. Gawin ang lahat ng bagay nang maayos; matulog nang katamtaman, at sa paggising agad, gampanan ang itinakdang pagbabantay. At pagpapalain ka kung matagpuan kang gumagawa nito ng Panginoon.

136. Sa pamamagitan ng pagtatanong kung pinananatili ba nila ang kanilang wastong pag-uugali at kung may sinuman na lumilihis sa hindi wastong asal, paalalahanan sila sa buong balangkas ng sapilitang pamumuhay

136. 1) Sa pamamagitan ng pagtatanong kung ano ang nararapat sa kanila at kung may sinuman na lumilihis sa hindi nararapat, paalalahanan sila sa buong balangkas ng buhay na may tungkulin. – 2) Pagkatapos ay hinihikayat niya sila: nagsikap kayo – magpatuloy sa pagsisikap; nagsumikap kayo – magpatuloy sa pagsusumikap; huwag hayaang maging walang kabuluhan ang inyong mga pagsisikap, na binibigyan sila ng pangako ng isang mabunga na kinalabasan at ng pag-apruba ng Diyos sa paghuhukom. [2, 66]

11. (Ibid.) Binabati ko kayong muli sa pamamagitan ng sulat – at itinanong: kumusta na ang inyong mga gawain? Paano kayo pinoprotektahan ng kapayapaan ng Diyos? Paano kayo nililinis ng takot sa Panginoon? Paano pinapasaya ng Kanyang mga pagbibigay-katwiran ang inyong mga puso? Paano kayo pinag-iisa ng kaayusan ng kabanalan? Paano kayo pinatitibay ng tapat na pananampalataya? Paano kayo pinagsasama ng matibay na panata ng pagsunod? Paano kayo pinapataas ng tapat na pagsunod? Kumusta ang inyong pagkamapagkumbaba na tulad ni Cristo? Kumusta ang inyong mga pakikitungo sa kapwa? At kumusta

naman ang inyong pag-amin sa pinakamalalim ninyong mga saloobin? – Higit pa rito, kumusta ang pag-unlad ng mga gawa ng inyong mga kamay? Nagsimula na ba ang pag-aani?... Ipaalam ninyo sa amin ang mga bagay na ito at ang iba pa, at magbigay kayo sa amin ng dahilan upang magalak. – Inilalagay namin ang aming pag-asa sa inyo, subalit nanginginig din kami sa takot; at kung minsan ay nag-aalala kami, na nagtatanong kung may sinuman sa inyo na kumikilos nang padalos-dalos? May nagrereklamo ba? May nagpapalipas ba ng panahon sa laman? May nagpapasuko ba sa kapalastangan? May ilan bang nakikipagsabwatan sa diyablo, na nagbabalak gaya ng mga nagsanib-sanib laban sa Panginoon at sa Kanyang Cristo, na nagsasabi: *'Tabasin natin ang kanilang mga tanikala at ilayo sa ating mga sarili ang kanilang paluwag.'* Ngunit ang Nanakahan sa langit ay tatawa sa kanila, at ang Panginoon ay mang-aasar sa kanila. *'Pagkatapos ay sasalita Siya sa kanila sa Kanyang galit at pipilitin Sila sa Kanyang poot'* (Awit 2). Sapagkat inilagay kayo sa akin ng inyong malayang pahintulot, at kayo mismo ang kusang sumailalim sa aking awtoridad. Kaya't ganito ang aking sinasabi sa inyo, ipinapahayag ko sa inyo ang utos ng Panginoon.

12. Nagpagal kayo at nagpapatuloy pa rin sa pagsusumikap; nagsikap kayo at patuloy pa ring nagsisikap, na nananatili sa Panginoon sa inyong pagtitimpi, sa inyong pagsunod, sa pagpapasakop ng inyong mga kalooban, sa pagpigil ng inyong mga pagnanasa. Huwag ninyong sirain ang inyong nagawa na. Ngunit kung paanong kayo'y nagtanim at patuloy na nagtanim sa gitna ng luha, mga buntong-hininga, at sari-saring kakapusan, gayon din sana'y mag-ani kayo nang may kagalakan sa pagdating ng Hukom ng lahat, na magbibigay-gantimpala sa bawat tao ayon sa kanilang mga gawa. *'Makinig, O langit, at pakinggan ng lupa, sapagkat ang Panginoon ang nagsalita.'* – Nawa'y huwag mangyari sa atin ang salitang ito, mga kapatid: *'Nanganak at pinalaki ko ang mga anak, ngunit itinakwil nila Ako. Kilala ng asno ang may-ari nito, at ng batang asno ang sabsaban ng amo nito; ngunit ang Israel ay hindi Ako nakikilala, at ang Aking bayan ay hindi nauunawaan!'* (Isa. 1:2–3). Ngunit maging ganito: *'Ang mga anak mo ay magiging parang mga usbong ng oliba sa paligid ng iyong lamesa'* – na dapat unawain nang espirituwal. *'Narito, ang lalaking pinagpala ng Panginoon ay siyang makatatanggap ng gantimpala sa kaniyang paggawa'* (Awit 127:4–5). – Pakinggan ninyo, pakisabi ko sa inyo. Maging matalino kayo sa bagay na ito, at magkaisa kayong lahat, na sumusunod sa patnubay ng inyong Abad. Mabuhay na parang araw-araw kayong mamamatay; huwag kayong mag-alala sa pagkain at inumin, huwag kayong labis na maligalig, at huwag kayong magreklamo. Ano ang sinasabi ng Apostol? – *'Kung ang tinapay ay nagpapatissod sa aking kapatid, hindi na ako kailanman kakain ng karne, baka mapatissod ko ang aking kapatid'* (1 Cor. 8:13). Kaya, huwag kayong maging mga anak ng paghihimagsik, ni mga anak ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, ni mga anak ng galit at kasalanan, na nagpapagalit sa Diyos sa pamamagitan ng mga kahiya-hiyang gawa. – Kawaawa ang inyong mga puso! Kawaawa ang inyong mga mata! – *"Ang Diyos ay Diyos ng paghihiganti!"* (Awit 93:1). *'Walang nilalang na nakatago sa Kaniyang paningin, kundi ang lahat ng bagay ay hubad at lantad sa Kaniyang mga mata'* (Heb. 4:13). Sino ang hindi mapupuno ng matinding takot? Sino ang hindi manginginig? Sino ang hindi maglalaan ng kanilang sarili upang akayain ang Diyos *'hanggang sa pagdurugo'*?

137. Mga tagubilin kung paano, sa panahon ng anihan, gampanan ang tungkulin, magpanustos ng pagkain at magpahinga, kung paano magpalipas ng gabi, at kung paano kumilos sa pangkalahatan

137. Mga tagubilin kung paano, sa panahon ng pag-aani, isasagawa ang mga ritwal, magpapakain at magpapahinga, kung paano gugugulin ang gabi, at kung paano dapat kumilos sa pangkalahatan. [2, 67] (Ibid.). Lubos kong alam na ngayon ay nagsusumikap kayo nang husto – nasusunog sa sinag ng araw at nabababad sa pawis dahil sa pag-aani at pag-aani ng ubas. Kaya't inisip kong angkop na talakayin nang partikular sa inyo ang mga pagsisikap na ito. – Nawa'y sumaiyo ang pagpapala ng Panginoon, mga anak ko, at nawa'y pagpalain kayo ng Panginoon ninyong Diyos mula sa Kanyang banal na kaitaasan, na magbibigay-buhay at magpapalakas sa inyong mga kaluluwa at katawan, upang magkaroon kayo ng sapat na lakas para sa parehong espirituwal na paglilingkod at pisikal na paggawa, at maisagawa ninyo ang pareho nang hindi labis na napapagod. Alam ko kung gaano kainit ang mga araw ng tag-init sa pag-aani, at kung gaano kalaki ang kapagalan na idudulot nito; sa katunayan, kung hindi dahil sa natatanging sigla ng mga manggagawa na nagbibigay sa kanila ng lakas, bihira na lamang ang makakatiis nito. Kaya't ipinamamanman ko sa inyo, sa pag-ibig ni Cristo, na magtiyaga sa parehong mga pagsisikap na ito. Matapos ninyong gampanan ang inyong karaniwang pag-awit ng mga salmo at panalangin sa Diyos nang maaga sa umaga nang marangal at masigla, simulan ninyo ang kasalukuyang gawain at magtrabaho, habang binibigkas sa isip ang mga salmo hanggang sa dumating ang ikatlong oras. Sa puntong ito, itigil ang inyong gawain at kantahin nang may debosyon ang

ikatlong oras para sa Panginoon, itinaas ang inyong mga kamay sa langit upang ipagdasal ang biyaya ng Banal na Espiritu para sa pagpapalakas ng inyong mga kaluluwa at katawan; pagkatapos, matapos gumawa ng tatlo o apat, o higit pang pagyuko na may taimtim na panalangin, tanggapin ang ipinadala ng Panginoon, maliban tuwing Miyerkules at Biyernes, ayon sa ating kaugalian. – Ingat lamang na sa panahon ng mga kainan ay walang ingay o gulo. – At sa panahon ng pag-aani ay hindi dapat may pagtatalo o sariling kagustuhan, na siyang nagdudulot ng alitan at pagsigaw, ni usapan, ni tawa, ni pagtatalo – huwag magkaroon ng ganito o katulad nito sa inyo. Ngunit nawa'y pagpalain ang inyong gawain, sapagkat isinasagawa ito sa harapan ng Diyos. At dapat kayong magtulungan. Kapag ang isang kasamahan ninyo sa trabaho ay nahuhuli, maging dahil sa pagod o sa anumang kahirapan, huminto kayo at tulungan siya, upang tuloy-tuloy nang maayos ang pag-aani at mapantay-pantay ang pagsisikap ng bawat isa. Kapag, ayon sa utos ng mga namamahala sa gawain, nagpapahinga kayo sa tanghali, o natutulog sa gabi sa ilalim ng mga puno o sa silungan, mag-ingat kayo na hindi masyadong magkalapit ang mga katawan ninyo, at tiyak na huwag magdikit, at huwag kayong maghiwalay ng dalawa sa iba upang pumunta sa anumang liblib na lugar. Dapat bantayan ito ng mga pangulo. Narito, ang naghahasik ng mga tinik ay hindi nakikita; baka palihim siyang lumapit at ibuhos ang kanyang mapaminsalang lason sa sinuman, at dahil dito ay mapukaw natin ang galit ng ating Panginoong Diyos. Dahil dito, maging mapagbantay kayo. Sa panahon ng paglilingkod, dahil kakaunti lamang ang mga salmo na kakantahin, dapat ingatan na kahit ito ay hindi isinasagawa nang padalus-dalos o pabigla-bigla, kundi nang may pag-iingat, upang tayo ay maging nasa tamang pag-iisip para sa bawat mabuting gawa. Dapat naroroon ang lahat sa paglilingkod, upang walang sinumang wala. Ang sinumang wala, kahit pa magtrabaho siya nang sampung beses na mas mabigat pagkatapos, ay hindi karapat-dapat sa kainan sa araw na iyon. Sinasabi ko ito dahil sa pagkabahala para sa inyong kaligtasan at upang ipaalala sa inyo na walang sinuman ang dapat lumihis sa daan ng Diyos. Kung may sinuman na may kalungkutan, huwag ninyong itago ito, kundi dalhin ninyo ito sa mga nakatatanda: huhusgahan at papagalingin nila ang nangangailangan ng lunas. Walang sinuman ang dapat manatiling walang ginagawa: ang ganoong tao ay walang bahagi kasama ang mga kapatid at hindi bibilangin sa mga naghahanap sa Panginoon. – Hindi ka ba marunong maghiwa ng kahoy, kapatid? Kung gayon, hawakan mo ang hawakan ng palakol; hindi mo ba ito magawa? Kung ganoon, mag-ani ka ng ubas, magdala ng tubig, o gawin mo ang anumang kailangan, sa labas man o sa loob. At tatanggapin ito ng Diyos, ayon sa iyong sigasig, na parang dalawang mite ng balo.

138. Sa pagdinig ng mabuting balita tungkol sa mga kapatid, siya ay nagagalak at hinihikayat silang magsikap nang higit pa, na inilalarawan kung paano dapat kumilos ang mga namumuno at kung ano ang dapat maging kalikasan ng lahat ng mga kapatid

138. Sa pagdinig ng mabuting balita tungkol sa mga kapatid, siya ay nagagalak at hinihikayat silang magsikap para sa mas malaking tagumpay, na nagbibigay ng halimbawa kung paano dapat kumilos ang mga namumuno; at kung ano ang dapat maging kalikasan ng lahat ng mga kapatid. [2, 68] (Ibid.). Dumating ang mga kapatid at sinabi sa akin kung paano ang takbo ng inyong kalagayan, at nagdulot ito sa akin ng di-mailarawang kagalakan. Sapagkat nagdudulot sa akin ng malaking kagalakan na marinig na kayong lahat ay naliligtas sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, pinananatili ang inyong mabuting pag-uugali at tinutupad ang mga banal na utos, na sa pamamagitan nito, sa inyong pagliliwanag, ay nagiging mga anak ng Liwanag at mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit. O mga anak ko! Kaya't maging matalino kayo, ingatan ninyo ang inyong sarili, at gugulin ninyo ang bawat araw na pinapainit ng banal na pag-ibig at pinapabago ng Espiritu Santo na nananahan sa inyo, pinapatay ang bawat pagbibigay-lugod sa sarili at bawat pagnanasa ng bulok na laman, at sa halip ay nagtatanim at naglililang, na parang Hardin ng Diyos, ng mga walang hanggang birtud, tinatakpan ang lahat ng bagay, tinitii ang lahat ng bagay sa pagsunod, pagtalim, kabutihang-loob, pag-ibig at awa, maging mabait sa isa't isa, nagagalak sa isa't isa, at nagpapasan sa mga pasanin ng isa't isa. At higit sa lahat, ikaw, anak ko, Varsanufius, tuparin mo nang walang kapintasan ang ministeryong ipinagkatiwala ko sa iyo, sa harapan ng Diyos na nagbibigay-buhay sa lahat, na hindi kumikilos dahil sa pagkiling, o kayabangan, o pagkapoot, o hangal na pagpapakababa, o dahil sa magulong pag-iisip, kundi nang may karunungan at kabaitan gaya ng isang nagpapasuso na ina sa kanyang mga anak; at maging handa kang isakripisyo ang iyong kaluluwa para sa iyong mga kapatid at mga anak ko. Isang dakilang tungkulin ang magpastol sa kawan ni Cristo. Ano ang sinabi ng Panginoon kay Apostol Pedro? 'Kung iniibig mo Ako, pastulan mo ang Aking mga tupa.' Ganoon din, anak ko, kung iniibig mo si Cristo na Panginoon at ako, isang makasalanan, pastulan mong mabuti ang Aking mga anak—o mas tama, ang mga kordero ni Cristo. Ngunit kung ang ilan sa kanila ay tumatalon-talon

na parang mga batang kambing – sapagkat naririnig ko rin ang mga ganitong bagay – pigilin ang kanilang pabigla-biglang ugali, at ipaliwanag sa kanila na kung mananatiling tulad ng mga batang kambing, sa Araw ng Paghuhukom ay ilalagay sila sa kaliwang kamay ng Cristo na Panginoon, sa panig ng mga mapapahamak, sa piling ni Satan; Magpanimula kayo ng takot sa kanilang mga puso gamit ito at bigyan sila ng seryosong babala gamit ito, upang sila rin ay maging mga kordero: sapagkat ang mga kordero ay mapayapa, mabait, mapagkumbaba, masunurin at tahimik, samantalang ang mga batang kambing ay mabilis, walang kontrol, pasaway at masungit. Kawaawa ang mga ganoon; sapagkat naghihintay sa kanila ang hatol sa walang hanggang apoy. Huwag hayaan na ang sinuman sa inyo, mga anak ko, ay maging ganito; sinuman, pakisabi sa inyo; sapagkat kung hindi, mapipilitan ang pastol na alinman ay hayaan silang magutom o itaboy sila mula sa kanyang kawan. Ngunit unawain ninyo ang sinasabi ko, at gawin ninyo ang kalooban ng Diyos. – Ikaw naman, anak kong si Daniel, mag-ingat ka sa iyong pag-uugali sa piling ng iyong mga kapatid: turuan mo sila, timplahan mo sila ng karunungan, at itama mo sila; huwag mong tiisin ang kaguluhan, mga inobasyon, o magulong pag-uugali; mahalín ang mga may mabuting pag-uugali, may paggalang sa kilos, hindi padalos-dalos, marangal, masisipag, masunurin, mapagkumbaba, hindi nagrereklamo, hindi nang-aalipusta; ngunit huwag ninyong pakisabyan ang mga salungat sa kanila nang may poot, at itama ninyo sila sa pamamagitan ng pagiging huwaran ng mas mabuti; huwag magkaroon sa inyo ng sinumang dayuhan sa Diyos o nakakagalit sa Kaniya. Sapagkat ang lumalabag sa batas, ang mabulong, ang nagrereklamo, ang manunuya, at ang lihim na makasalan ay dayuhan sa Diyos at hindi kaaya-aya sa Kaniya. Huwag magkaroon ng sinuman sa inyo na ganoon; kundi maging kayong lahat ay may takot sa Diyos, may pagmamahal sa Diyos, at naghahanap sa Diyos. Ingatan nawa kayo ng Panginoon, mga anak ko!

139. Ang takot sa Diyos at ang pag-ibig ay nag-uudyok ng sigasig at nagpapanatili sa isang tao sa tamang landas; ngunit ang mga walang mga ito ay nagpapabaya at bumabagsak

139. 1) Ang takot sa Diyos at ang pag-ibig ay nag-uudyok ng sigasig at nagpapanatili sa isang tao sa tamang landas; ngunit ang mga kulang sa mga ito ay nagpapabaya at nalilihis. – 2) Dapat nating sikapin ibalik ang mga taong ganito sa tamang landas at ipanalangin sila, habang mas mahigpit nating binabantayan ang ating sarili. [2, 69]

13. (Ibid.) Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan, sa inyong maayos na kaayusan, sa pagsunod, kababaang-loob, paggalang, kabaitan, at sa inyong mga awit at salmo sa araw at gabi. Siguraduhin ninyong manatili ang lahat ng ito sa inyo nang walang pag-aalinlangan. Magiging ganoon lamang ito kung may takot kayo sa Diyos at ang apoy ng Kanyang pag-ibig ay hindi namatay sa inyong mga puso. Sapagkat kapag ito ay namatay sa sinumang kaluluwa, magkakaroon ng panghihina ng loob at katamaran, at iba pang tinik at matinik na damo ng mga pagnanasa, pagpapabaya sa katawan at maling paggawi, katamaran at kawalan ng pag-asa, labis na pagtulog, hindi mapawiang pagkain, at bawat iba pang uri ng kasalanan, lalo na ang nag-aalab na pagnanasa, mga nagdidilim na kaisipan, mga hilig at gawa ng isang mapaminsalang buhay. Ang tanda, gayunpaman, na hindi napatay ang banal at di-katawang apoy na ito ay ang pagiging masigasig ng kaluluwa sa mabuti at masigasig na pagganap sa lahat ng kinakailangan, nang hindi natitinag o nawawalan ng pag-asa: pagsunod, gawain, pag-awit ng mga salmo, pagsisisi, gawaing-kamay, panalangin, itinakdang pag-aayuno, at lahat ng iba pang gawaing sakop ng pinagpalang pagsunod. Mapalad ang taong gaya nito, na kaaya-aya sa Diyos at minamahal ng lahat, na mula sa mabuting kayamanan ng kanyang puso, ay nagbubunga, na parang mga bulaklak, ng mga pagpapahayag ng banal na biyaya, na makikita sa kanyang banal na mukha at sa lahat ng kanyang kilos at salita. Ang mga may karumaldumal na kaisipan, gayunpaman, ay unti-unting nalilihis mula sa tama, at tuluyang lumalayo sa kanilang panata at nagiging biktima ng diyablo.

14. Ngunit ipanalangin natin na ang Siyang araw-araw na bumabalik sa lahat ng naligaw sa tamang landas ay maibalik sila sa Kaniyang kawan, baka lubos silang ubusin ng kasalanan; gayon pa man, huwag ninyong pabaya ang wastong paghahanap sa mga nawala. Sapagkat kung ang mga nawalan ng alinmang hayop na walang katwiran ay hindi madaling matiis ang pagkalugi; kung gaano pa nga kaya dapat magsikap ang mga pinagkatiwalaan ng pangangalaga sa makatwirang mga tupa na hanapin ang mga nangapapahamak sa kanilang piling? – Dahil ang mga ito ay nahulog, lalong magpakatibay ang mga natitira at manatiling matibay sa tama; sapagkat nasusulat: '*Kapag ang masasama ay bumagsak, ang mga matuwid ay natatakot*' (Kawikaan 29:16). Mag-ingat nga kayo, at magpatuloy sa paglalakad nang may higit na pag-iingat; sapagkat sa magkabilang panig ay naglalagay ang diyablo ng mga patibong para sa inyo. Kaya, huwag magkaroon ang sinuman ng mga hindi inamin na kaisipan, o kumilos ayon sa sariling kalooban. Huwag magkaroon ang

sinuman ng pagnanasa sa laman o makasarili; sapagkat ang mga nahuhulog sa hukay ng kapahamakan at tumakas, ay pinamumugaran ng masasamang ugali; at ngayon, sa kalagayan ng kahirapan, ay naglilibot-libot na parang mga tupa na naligaw. Nawala sa kanila ang panalangin: sapagkat kanino nga ba sila magtataguyod ng kanilang mga kamay, gayong tumakas sila sa Diyos? Nananahimik sa kanilang mga labi ang mga Salmo at himno. Kanino nga ba sila magkanta ng, *'Nagtiis akong naghintay sa Panginoon'*, gayong sa kanilang kawalang-lakas ng loob ay sinira nila ang kanilang sarili? Kaya, ipanalangin ninyo ang kanilang pagbabalik; ngunit ipanalangin ninyo rin ang inyong sariling katatagan, na nagsasabing: *'Bagaman magalsa ang digmaan laban sa akin, sa Kaniya ako magtitiwala'* (Awit 26:3). *'Marami ang sumalakay sa akin mula sa aking pagkabata, subalit hindi nila ako napagtagumpayan'* (Awit 128:2). *'Ito ang aking pahingahan magpakailanman; dito ako maninirahan, sapagkat ito ang aking pinili'* (Awit 131:14)—upang, bilang mga sundalo ni Cristo, nakikipaglaban ngunit hindi natatalo, kayo'y maituring na karapat-dapat tanggapin ang korona ng katuwiran dahil sa inyong pagtitiis.

140. Nagdadalamhati siya sa mga lumalabag sa kanilang mga panata at umaalis sa monasteryo, at sa lahat ng paraan ay hinihikayat silang bumalik sa tamang landas at manatiling matatag sa buhay monghe

140. Nagdadalamhati siya para sa mga lumalabag sa kanilang mga panata at umaalis sa monasteryo, at ginagawa niya ang lahat ng kanyang makakaya upang hikayatin silang bumalik sa tamang landas at manatiling matatag sa buhay monghe. [2, 70] Nang malaman ko na ang mga nangyayari sa inyo, ako'y natuwa at nalungkot: natuwa ako sa kalusugan at kapakanan ng inyong mga pangalawang abá, at sa mga kapatid na naglalakad sa tamang landas at sa mga nagawa na ito noon, sa banal na pagpapakumbaba, sa matiisin na pagtitiis at sa isang buhay na kaaya-aya sa Diyos; Nagmalungkot ako para sa mga naligaw sa landas at tumakas, kahit na sila'y tinawag pabalik. Nawa'y ingatan nawa kayo ng Panginoon nang higit pa, at palakasin kayo nang higit pa sa pagtupad sa takbo ng inyong tunay na buhay; samantala, ang mga naligaw sa landas ay aking babatutin ng mga sumusunod na salita ng Propeta: *'O anak ng tao! Bakit mo iniibig ang kawalang-kabuluhan at hinahanap ang kabulaanan?'* (Awit 4:3), – na nagsusumikap na tuparin ang inyong sariling kalooban, hinimok ng inyong mga pagnanasa, nang hindi inilalagay sa harap ng inyong mga mata ang takot sa Diyos, ni ang hindi mapapatahimik na paghuhukom, ni ang apoy na hindi mapapatay, ni ang lubos na kadiliman, ni ang pagngalit ng mga ngipin at ang hindi masukat na kakila-kilabot na Tartarus, kundi nang napakatapang at walang hiya, nang ganyan ninyong mapanlinlang at pabaya na hinuhusgahan ang Diyos sa inyong mga maling gawain. Hanggang kailan ninyo kakalingwanan ang Kanyang mga hatol? Hanggang kailan kayo hindi magsisisi? Hanggang kailan ninyo itatago sa inyong mga kaluluwa ang masasamang payo, nag-iisip ng mga dahilan para sa inyong mga kasalanan at nabubuhay sa hungkag na pag-asa? – Bumangon na, sa wakas, mula sa iyong pagbagsak; paalisin ang kadiliman na bumabalot sa iyo; wakasan ang iyong mga hangad na pambaliw. Kanino ka tumatakbo? Kanino ka lumalayo? Hindi ba ito mula sa Banal na Espiritu, na iyong tinanggap noong araw ng iyong kaligtasan? – Ngunit sapat na muna iyon. – Huwag ninyong ipagpilitan ito; huwag ninyong bigyan ng karagdagang dahilan ang diyablo upang magalak sa inyo; itigil ninyo ang pagpapaligaya sa inyong kalaban. Mahalin ninyo ang Panginoong minahal sa atin; tanggapin ninyo ang pinagpalang Panginoon sa inyong mga puso; at Siya, na mapagkawanggawa, ay papatawarin kayo sa nakaraan alang-alang sa inyong kababaang-loob. Kaya, hinihiling at nananalangin ako sa inyo, itama ninyo ang mga kapintasan ng inyong kaluluwa, patibayin ninyo ang saligan ng inyong puso, at tipunin ninyo ang inyong mga nagkalat na kaisipan. Alalahanin ninyo ang inyong mga panata. Matapos ninyong gawin ang mga ito, kahit pa nagbanta sa inyo ang apoy at tabak, kahit pa nakalatag sa inyo ang mga paghihirap at pagpapahirap, hindi ninyo dapat kailanman nilisyas ang mga ito; ngunit, dahil sa isang bagay na walang kabuluhan—ang sarili ninyong masamang pagnanasa—itinakwil ninyo ang Banal na Tipan at ang inyong mga banal na panata, tumalon kayo na parang mga guyang tinusok ng tinik at nagmadali sa mga lugar na walang tubig at hindi matatawid; nanirahan kayo sa isang nayon, nakisalamuha sa mga taong makamundo, at kumain at uminom na parang nasa isang piging. – Anong klaseng bunga ang maaaring magmula sa ganitong mga binhi?! Kawawa ako, ang aba! Nais ko sanang lamunin ako ng lupa. – Ngayon ang panahon para sabihin ko, kasama ng Propeta: *'Mabagsak sa akin ang mga bundok, at balutan ako ng mga burol'*, ang walang-batas at makasalanan (Oseas 10:8). Sapagkat ang mga iniluwal ko ay pinabayaan ang mga batas ng Diyos, dinungisan ang kanilang mga katawan, ipinagkanulo ang kanilang pagkabirhen, tumangging sumunod, at naging katawa-tawa sa mga demonyo. Hindi ba hinihila-hila ni Satanas ang mga sumusunod sa kanya, at hindi ba niya sila nilalamon sa pamamagitan ng bibig ng kasalanan? – Ngunit sana'y magpunta tayo rito upang magpakalinaw ng isip,

magbalik-loob, magbilang, suriin ang mga panlilinlang ng kaaway at ang ating sariling kapabayaan, sawayin ang ating sarili, magpakumbaba, magsisi nang taos-puso, lumuhod sa pag-amin, at unti-unting bumalik sa ating dating magandang pamumuhay. Halina na! Nananawagan ako sa inyong lahat na nakatayo sa bahay ng Panginoon, sa mga patyo ng ating Diyos! Tumindig kayong matapang, magmartsa kayong matatag, at magpasakop kayo sa inyong namumunong ministro at sa iba pang mga pinuno sa inyo. Ang tumatanggi sa kanila ay tumatanggi sa akin, at ang tumatanggap sa kanila ay tumatanggap sa akin—o mas tama, hindi ako, kundi ang Diyos, na dahil sa Kanya ako ang ako, at kayo ang kayo.

141. Hinimok ang bawat isa na isantabi ang sarili nating pangangatwiran at kalooban, at ipagkatiwala ang sarili nang may pananampalataya sa Kanyang patnubay, para sa pangmatagalang tagumpay sa buhay na nararapat nating pamunuan

141. Hinimok niya tayo na itabi ang sarili nating pangangatwiran at kalooban, at ipagkatiwala ang ating sarili nang may pananampalataya sa Kanyang patnubay, para sa pangmatagalang tagumpay sa buhay na nararapat nating pamunuan. [2, 71] Sa pagtingin sa mga pag-atake na inilulunsad laban sa atin mula sa lahat ng panig, masasabi ko sa mga salita ng Apostol: 'Tunay nga, isang "sugat sa laman," isang "anghel ni Satanas," ay ibinigay sa atin, baka tayo'y mangmataas,' kundi upang tayo'y mapakumbaba, sa pamamagitan ng pagkastigo, at magtago sa ilalim ng makapangyarihang kamay ng Diyos, bilang mga hindi maliligtas kung hindi. Kapag, sa buong kasipagan, pinasunog natin ang ating mapaghimagsik na kaisipan at nakilala ang ating sarili bilang lubos na kahabag-habag, na walang magagawa nang ayon sa nararapat nang wala ang tulong ng Diyos, sa pamamagitan ng pakikipagdaluyan ng ating gabay, sino man siya: kanina'y bababa ang isang Anghel sa kalaliman ng ating mga pagnanasa, na hindi pa kailanman nangyari sa kalaliman ng Babilonia, hiwain ang apoy ng kahalayan mula sa ating mga puso at iluwal sa ating mga kaluluwa – na parang hamog na simoy ng hangin – ang biyaya ng kabanalan. Kaya nga, magpakumbaba tayo; pababa ang ating kaisipan, pababa ang ating mga mata; yumukod nang mababa ang ating mga isipan; at narito, ang awa ng Diyos na umiibig sa sangkatauhan ay malapit na. – Huwag magkaroon ng sinumang hindi tapat, sinumang mapanlinlang, sinumang hindi sinsero, na bumabati sa pamamagitan ng kanyang mga labi samantalang ang kanyang puso ay malayo, gaya ng nangyayari sa isang taong sumusunod lamang sa kanyang sariling kalikasan at kanyang sariling katuwiran. 'Huwag maghanap ang sinuman ng kanyang sariling kabutihan, kundi ng kabutihan ng kanyang kapwa' (1 Cor. 10:24). Maging ganap na magaan, ganap na tapat, ganap na tunay na mga anak; lumakad tayo bilang mga anak, bilang mga kapatid, bilang mga magkakasamang tagapagmana; huwag nating tanggapin ang anumang maaaring makasakit sa isa't isa, at huwag nating pahintulutan ang anumang bagong paglabag.

142. Inaanyayahan Niya tayong magalak na tayo'y namumuhay sa kahirapan, puno ng kakulangan at kalungkutan, sa pamamagitan ng mga gawaing pagtitimpi, matapos isakripisyo ang lahat ng makamundong bagay; sapagkat ito ang tiyak na daan tungo sa mana ng Kaharian ng Langit

142. Inaanyayahan Niya tayo na magalak sa pamumuhay ng kahirapan, na puno ng kakulangan at kalungkutan, sa pamamagitan ng mga gawaing pagtitimpi at pagtalikod sa lahat ng bagay sa mundo; sapagkat ito ang tiyak na daan tungo sa mana ng Kaharian ng Langit. [2, 72] Bagaman tila medyo matapang, sasabihin ko sa inyo sa mga salita ng Apostol: 'Magalak kayo sa Panginoon sa lahat ng panahon; muling sinasabi ko, magalak kayo' (Fil. 4:4). Bakit? Sapagkat isinasagawa ninyo ang gawain ng Diyos, sapagkat isinusuot ninyo ang monastikong kasuotan, sapagkat nasasailalim kayo sa batas ng pagsunod at tinutupad ito araw-araw, naghihirap, nagtitiis ng kapigutan, namumuhay sa kahirapan, at nagdadalamhati—maging sa pag-aayuno, paggagayuma, pagtulog sa hubad na lupa, sa mga paghihirap at pagal, sa mga tungkulin ng inyong pagsunod, sa pagpigil sa inyong kalooban, sa hindi mahulaan ng mga utos, sa hindi pagligo, sa pagsusuot ng basag-basag na damit at sapatos; idaragdag ko pa – sa mga penitensya at ekskomunikasyon, at higit pa rito, – sa walang tigil na paghihirap, pagtutulak, tusok, na parang mga pako at pana, na tumatama sa atin nang nakikita at hindi nakikita mula sa mga demonyo – maging ito man ay sa pamamagitan ng pakikipagtalik sa labas ng kasal, katamaran, kasakiman sa pagkain, ang pabagu-bagong isip at pagnanasa, o iba pang di-mabilang na pagnanasa. – Huwag kayong humatol sa sarili ninyo, kung gayon, kung wasto ang sinabi ko nang sabihin kong: 'Laging magsaya kayo'. Tunay nga, mga kapatid! Pinagpala kayo, at tatlong ulit na pinagpala, na nagtitiis ng lahat ng ito alang-alang sa Diyos, na pinili ito at niyakap. At ano ang kinalabasan nito? – Sa darating na kapanahunan, ang katotohanan at ang kasaganaan ng kapayapaan, buhay, kagalakan at walang hanggang pahinga, ang pagiging mga anak at ang mana ng Kaharian ng Langit ay liliwanag sa inyong mga puso: sapagkat

napakabihasa, kapuri-puri at napakadiyos ninyong hinanap at patuloy na hinahanap ang mga ito – sa pamamagitan ng pagtanggì sa mundo at sa lahat ng nasa mundo, pagtalikod sa mga magulang, mga kapatid, kamag-anak, kaibigan at kakilala, iniwan ninyo ang inyong mga bayan, nayon, bukid, tahanan at ang inyong sariling bansa, at kumapit sa iisang Diyos, ang Panginoon at Hari ng Kaluwalhatian, ang mabuti at pinakabiyayang Panginoon, nagpupursigi para sa Kanya, nakatayo sa harap Niya, naglilingkod sa Kanya, na walang patid na umaawit sa Kaniya; at wala kayong iniisip na ama o ina, walang pakialam sa asawa o mga anak, walang alalahanin sa mga lingkod na lalaki at babae, walang pagkabahala sa kayamanan at mga ari-arian, walang alitan sa mga ranggo at pagkakaiba-iba, walang pag-iisip sa marangyang salu-salo at maningning na alak, ni sa anumang ibang laman na ligaya, – ni para sa anumang makamundo at panandalian, kundi para sa isang buhay na kaaya-aya sa Diyos lamang at para sa mana ng walang hanggang mga biyaya na ipinangako sa langit. Hindi ba't nararapat, kung gayon, na mahalín ka ng Diyos? Hindi ba't nararapat na tawagin ka Niya na Kanyang mga anak? Hindi ba't nararapat na sa araw na iyon ay sabihin Niya sa inyo: *'Halina, kayong mga pinagpala ng Aking Ama, manahin ninyo ang inihanda para sa inyo mula pa sa paglalalang ng mundo'*? Ganito ang inyong mga gawa, ganito ang inyong mga hangarin, ganito ang inyong mga pag-asa! – Kaya't sinasabi ko muli: *'Laging magsaya kayo'*.

143. Inihahambing Niya ang buhay ng isang deboto sa isang karera sa arena, at nagbibigay ng detalyadong tagubilin kung paano matagumpay na tapusin ang karerang ito at matanggap ang gantimpala

143. Inihahambing Niya ang buhay ng pag-a-ascetic sa isang karera sa istadyum, at nagbibigay ng detalyadong tagubilin kung paano matagumpay na tapusin ang karerang ito at matanggap ang gantimpala. [2, 76] Ang ating espirituwal na pakikibaka ay parang karera sa arena, gaya ng itinuro ni San Pablo (1 Cor. 9:24). Ngunit sa kontekstong iyon, ang karera ay limitado sa maliit na lugar at maikling panahon. Sa ating espirituwal na pakikibaka, gayunpaman, ang landas ay umaabot mula sa lupa hanggang sa langit, at ang tagal nito ay isang buong buhay, na sa katapusan ay pinaputungan ng korona ang mga nagwagi. Ang ating paligsahan ay pinagmamasdan ng libu-libo at di-mabilang na Banal na Anghel – kasama ang Panginoon ng lahat, na nakaupo sa Kanyang hindi malalapitan na trono ng kaluwalhatian, bilang tagapag-ayos ng paligsahang ito – at ang ating mga kalaban ay ang masasamang demonyo, na sa lahat ng paraan ay naghahanap ng mga hadlang sa ating landas, upang tayo'y patumbahin at tayo'y wasakin. – Sa paghatol nito, makikita ninyo para sa inyong sarili kung gaano tayo dapat maging mapagbantay at maingat, masigasig at walang pagod, upang hindi lamang tayo makapagsimula nang mabuti sa karera, kundi matapos din ito. Ang simpleng pagsisimula ay hindi magiging kapaki-pakinabang sa atin maliban kung, sa kabataang sigla at matatag na pagtitiyaga, ay magpapatuloy tayo; gayunpaman, hindi pa rin ito nangangahulugang tagumpay maliban kung, sa parehong sigasig at determinasyon, ay magpapatuloy tayo hanggang sa kamatayan mismo, kahit na pahabain pa ang ating mga buhay nang napakatagal. Kaya nga, mga kapatid at mga ama, magtiyaga tayo nang paulit-ulit; magsikap tayong sumulong pa, na humihingi ng tulong at lakas mula sa itaas sa Diyos na umiibig sa sangkatauhan, upang tayo'y magtiyaga nang mabuti at matagumpay na maabot ang itinakdang linya o layunin. Iniharap sa atin ng Salita ng Diyos ang pinakamakahamon na gawa, na nangangako ng di-mailarawang kagalakan at kaluwalhatian sa mga tumatakbong mabuti at nagwawagi, habang nagbabanta ng pinakamasaklap at kakilakilabot na kapalaran sa mga pabaya at walang pakialam, na hindi gumagalaw mula sa kanilang kinaroroonan, o humihinto sa harap ng mga balakid at kusang nalilihis mula sa landas. – *'Ang may tenga para makinig, makinig siya,'* sabi ng Panginoon. Pakinggan ninyo ito, mga anak ko, at mag-ingat kayo: tumakbo nang buong sigla, at maging mapagbantay, sapagkat ang mga mapanlinlang na demonyo ay laging handang hadlangan tayo at maglagay ng batong pangatalisod sa ating daanan. Alamin ninyo na walang sinuman ang makapagsisilbi nang mabuti maliban kung tatanggalin nila ang lahat ng nagpapabigat sa kanila, at panatilihin lamang ang baluti ng pananampalataya – na ang ibig kong sabihin ay hindi lamang ang pagtalikod sa lahat ng panlabas na pag-aari, kundi pati na rin ang pagtanggap ng panloob na pagkakaiba-iba ng mga makamundong kaisipan at pagnanasa. Sa ating pakikibaka, walang sinuman ang magtatagumpay maliban kung sanayin nila ang kanilang katawan na maging kontento sa kaunting pagkain at inumin; maliban kung, sa halip na langis, pahiran nila ang kanilang sarili ng katatagan at walang pagod na pagtitiis; maliban kung pagdaanan nila, na parang isang kurso ng pisikal na pagsasanay, ang mga pagsubok at ehersisyong kinakailangan bago tanggapin ang eskemang monastiko. Sa paglalakbay na ito, gayunpaman, hindi dapat hadlangan ng sinuman ang kanyang kapwa asketiko, ni inggitan sila, ni paninisi sila; ngunit ang isipan at mga mata ay dapat nakatuon sa kung

paano matagumpay na marating ang wakas ng pagsubok, na dinaragdagan ang pagsisikap sa pagsisikap, ang sigasig sa sigasig, at ang inspirasyon sa inspirasyon, na hindi tumitingin sa kanan o kaliwa, hindi pinapansin ang papuri, at hindi nadadala ng kayabangan, ni hindi mawalan ng pag-asa sa harap ng pagod, mga hadlang at kabiguan, ni malungkot dahil sa mga batong pangabigatan, upang, sa ganitong paraan ay natupad ang lahat ng bagay sa banal, mapagkumbaba, magkapatid at tapat na paraan, sa matagumpay na pagtatapos ng paglalakbay ay maituring tayong karapat-dapat na tumanggap ng ipinangakong gantimpala mula sa ating Panginoon.

144. Magsikap tayo na magkaroon ng kasigasigan sa bawat birtud, at mag-ingat laban sa lahat ng kasamaan, lalo na sa yaong tila mabuti

144. 1) Magsigasig tayo sa bawat birtud, at mag-ingat laban sa lahat ng kasamaan, lalo na sa yaong tila mabuti. – 2) Maraming patibong ang kaaway. Ang pinakamabisang paraan upang matukoy ang mga ito ay ang pagsusuri sa sariling mga iniisip. – 3) Dapat munang sandatahan ang sarili laban sa bawat pagnanasa sa pamamagitan ng pakikipaglaban dito gamit ang kabaligtaran nito. Ang paraan ng paglaban sa inggit ay itinuturing na halimbawa. – 4) Hinimok tayong magpakita ng kaayusan sa lahat ng bagay. [2, 77]

1. Halina, na hinihimok ng pagnanais para sa kabutihang panlahat, yakapin natin ang pinakamainit na sigasig para sa kaligtasan; gawin nating lahat ang nararapat, hangarin ang tama, at hanapin ang kapaki-pakinabang—mga bata at matatanda, mga baguhan at mga nakatatanda, kapwa; linisin natin ang ating sarili mula sa bawat karumihan ng laman at espiritu, gawin nating sisidlan ng paghirang ang ating sarili, lumikha ng kabanalan sa espiritu, iwasan ang mga pagkakataon ng kasalanan, huwag pahintulutan ang kayabangan, kawalang-sunod, pagkahilig sa laman, senswalidad, at magsikap na yumaman sa mga birtud – kababaang-loob, pagsunod, kalinisan at mapagkapatid na pag-ibig; Itakwil natin nang malayo sa ating mga puso ang mga hilig na laman at pagnanasa, at itigil ang anumang samahan na nagpapalubag rito, hindi lamang sa mga nasa labas natin kundi pati na rin sa ating sarili – ang ibig kong sabihin, ay hindi natin dapat mahalin ang isang kapatid nang higit kaysa sa iba: sapagkat ang ganitong pag-ibig ay mapanlinlang at kasuklam-suklam sa Diyos; sa panlabas ay tila magkapatid, ngunit sa diwa ay satánico.

2. Alam ninyo kung ilan ang bitag ng diyablo at kung gaano kasalimuot ang kanyang mga lambat – at walang sinuman ang makaliligtas rito maliban sa pamamagitan ng pag-amin ng mga iniisip at pagnanasa, na may pananampalataya sa espirituwal na ama, na sinamahan ng kababaang-loob at pagsunod. Ang mga hindi naglalakad sa landas na ito ay bumabagsak, at bumagsak na noon pa man, gaya ng nababasa natin; ngunit ang mga sumusunod sa batas na ito ay naging maningning na liwanag sa mundo, na nakatakas sa kadiliman ng kasalanan at ng diyablo, at nagwagi sa pamamagitan ng pagpapamante sa kanilang mga pagnanasa.

3. Kaya't ipinamamanhid ko sa inyo, sa pamamagitan ng pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo, na maging pantas para sa inyong sariling kaligtasan. Sinumang pinahihirapan ng anumang pagnanasa ay dapat makipaglaban dito—halimbawa, laban sa inggit—ito ay ang pagkamuhi sa panandaliang kaluwalhatian ng mundong ito—dahil ang pagnanasa na ito ay nagmumula sa hangaring magpakitang mas mahigit sa kapwa sa anumang paraan: maging sa kagalawan ng isip, o sa malamyos na pag-awit ng mga salmo, o sa kaaya-ayang pagbabasa, o sa anumang ibang kakayahan, espirituwal man o pisikal; at kapag nasindihan, ito ay nagliliyab sa dahan-dahang apoy, na napapagod at nauubos tayo. Ngunit dahil tayo ay mga miyembro ng isa't isa—sapagkat tayo ay iisang katawan—magalak tayo nang magkakasama, at ituring nating sarili ang lahat ng nagpapatingkad sa iba; sapagkat kapag ang isa ay namumukod-tangi sa isang bagay, ang iba sa iba pa, at ang ikatlo sa iba pa, subalit lahat ay isang katawan ng pagkakapatiran, sa pamamagitan ng lahat ng ito ay namumukod-tangi ang pagkakapatiran at nagiging ganap, at ang karangalan nito ay umaabot sa bawat isa: ang isa ay malamyos, samantalang ikaw ay malakas ang tinig; ang isa ay malinaw magbasa, samantalang mabilis mong nauunawaan ang binabasa; ang isa ay mas matalas ang isip, habang ikaw ay mas may kakayahan sa paghawak ng mga gawain; ang isa pa ay mas kapaki-pakinabang sa pag-oorganisa ng mga tungkulin, habang mas handa kang magsunod; at ang huli ay mas mabuti kaysa sa una, sapagkat ang tila isang bagay bago pa man ito maging ganoon ay wala namang kabuluhan. Ano ang himig, o harmoniya, o pagbasa, o bilis, o kaligrapiya, o musika, kung ikukumpara sa pinagpalang at pinakamagandang kababaang-loob at pagsunod, sa kabaitan at pagiging payak, kaysa sa kababaang-loob at kalambutan, kaysa sa kabaitan at pagtitiis, kaysa sa pag-ibig sa Diyos at aktibong panalangin, at kaysa sa iba pang mga birtud, na ang pagkamit ay usapin ng kalooban at pagsusumikap—kahit pa man ang isang tao ay walang boses, hindi marunong kumanta, mahina sa pagbabasa, nahihirapang magsalita, salbahis ang mata, pangit ang mukha, o pilay. Sa ganitong paraan,

ginawa ng ating mapagpalang Diyos na madaling maabot at abot-kamay ng ating lahat ang kabutihan ng birtud, at hindi ito pinadepende sa mga pisikal na kalamangan kundi sa mga disposisyon ng kaluluwa, kung saan ito itinatanim, lumalago, at nakakamit ang kaganapan.

4. Maging kontento tayo sa ating mayroon, at magsaya rin sa kung ano ang taglay ng bawat isa sa ating mga kapatid, magkaisa sa isa't isa at mamuhay ayon sa Diyos nang may buong kaayusan. Nakikita ninyo, mga kapatid, na dumarami tayo; at mahalaga na ang lahat ng bagay sa ating piling ay nasa maayos na kaayusan: sapagkat kung ang kahit na pinakamaliit na bagay ay lumihis sa kanyang nararapat na kaayusan, ang buong katawan ng kapatiran ay naaantig at nanginginig, nawawalan ng ganda ng birtud, gaya ng nangyayari sa, at sa bawat ibang pamayanan. Para sa atin, na nagkakatipon sa pagkakaisa sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo at namumuhay ayon sa kaayusan ng Tahanan ng mga Anghel, ang ganap na kaayusan sa lahat ng bagay ay isang agarang pangangailangan – na ang ibig kong sabihin ay dapat tayong kumanta at manalangin, tumayo at magpalit ng puwesto, umupo at bumangon, ang matulog at magising, ang bumaba at umakyat, ang manahimik at magsalita, ang kumain at uminom, ang pumasok at lumabas, ang magtanong at sumagot, ang magtipon at magkalat, ang maghanap at magbigay, ang maglingkod at paglingkuran, ang maglagay at humawak, ang magdamit at maghubad, ang magsuot at magtanggap ng ating sapatos—lahat ng ito ay kitang-kitang nagagawa sa ating gitna araw-araw. Kapag napapanatili ang kaayusan sa lahat ng ito, lilitaw ang ating buong kapatiran na parang isang tahimik na dagat na gumagalaw, ngunit may banayad na alon, na para bang pinukaw ng Banal na Espiritu. Ngunit kapag, dahil sa kapabayaang, pumasok ang kaunting kaguluhan, kung gayon ay para na itong hinahampas ng malalakas na hangin at bagyo, at ang mga alon ay umaalon at bumubula. Hindi ba ito ang nakikita natin kapag sumiklab ang ingay, hiyawan, tawa, at tsismisan sa inyo – gaya ng nangyari kamakailan sa pamamahagi ng Banal na Agiasma at habang palabas kayo ng refektoryo, nang halos hindi na maibalik ng apat na dekanong wastong kaayusan sa inyo? – Hindi ganoon, mga anak at kapatid, hindi ganoon. Alam ninyo ang sinasabi tungkol sa kalooban ng Diyos: na hindi lamang ito '*mabuti*', kundi '*perpekto*' at '*kaaya-aya*' (Roma 12:2), para sa ikabubuti ng marami. – Sinabi ko ito, gayunpaman, hindi upang sisihin kayo, kundi bilang paalala sa nangyari noon, upang maiwasan ang mga ganitong pangyayari sa hinaharap. Nawa'y ang Panginoon ng kapayapaan at ang Diyos ng lahat ng kaaliwan, na nagpapanatili sa lahat ng bagay sa langit at sa lupa sa ganap na kaayusan, ay magkaloob sa inyo ng lakas at sigla para sa bawat mabuting gawa at pagsisikap, para sa bawat kapayapaan at pagkakaisa ng pag-iisip, para sa bawat kaayusan at kapanatagan, sa taos-pusong pag-ibig sa isa't isa, upang sa araw ng Kaniyang paghahayag ay matagpuan tayo sa piling ng mga Santo at ng hukbo ng mga pinabanal, kasama ng lahat ng mga Santo na nagpakalugud sa Kaniya mula noong unang panahon.

145. Isang buhay ng pagtitiis sa komunal na pagsunod; ito ang tunay na pagkamartir

145. Isang buhay ng pagtitiis sa komunal na pagsunod sa monastiko; ito ang tunay na pagkamartir. [2, 78] Ingatan ninyo ang inyong sarili laban sa masamang pagsasabwatan, mayabang na sariling-loob at mapaminsalang paglabag sa mga patakaran ng monasteryo, na sumusunod sa lahat ng bagay sa tuntunin na ipinamana sa atin ng mga Banal na Ama; sapagkat ang itinakda para sa atin ay hindi basta-basta inilatag, kundi matapos masubok ang lahat mula pa noong unang panahon, sa pamamagitan ng maraming pagsisikap at pawis; at ang itinakda ay inilatag alinsunod sa mga kinakailangan at diwa ng ating anghel na paraan ng pamumuhay, at upang pabulaanan ang mga nagbibigay ng ibang kahulugan sa mga utos ng Panginoon. Magpatuloy nga kayo, sa inyong mabuting gawa at lakad hanggang sa wakas sa daan ng Panginoon, pinapahiran ang inyong sarili ng langis ng kababaang-loob at pagtitiis, at tinitii ang bawat uri ng paghihirap sa pagtitiyaga, na para rito'y inihanda ang malawak na kagalakan ng walang hanggang biyaya. Ano nga ba ang mga paghihirap na ito? Ang mismong mga ito na inyong tunay na tinitii araw-araw: ang mga pagbabantay at pag-awit ng mga salmo, paggawa ng kamay, katamtamang pagkain at pag-inom, ang sunud-sunod na pagtupad ng isang tungkulin pagkatapos ng isa pa, ang wastong pagkakatao sa simbahan at sa pagkakasunod-sunod ng prusisyon, sa paglalakad, sa pananamit, sa sapatos, sa mga takip-ulo – mga kalungkutan na nagmumula sa kakulangan, sa hindi pagbibigay-pansin, sa paghamak at sa lahat ng gayong bagay. At maraming Banal na Ama ang tunay na nagpapatotoo rito—lalo na si San Basil na Dakila—na ang kalagayan ng pagsunod ay tunay na paghihirap para sa pananampalataya. – Ngunit isipin ninyo, anong kapakinabangan ang nakukuha natin dito? At anong gantimpala ang naghihintay sa atin para rito? – Ang hindi kumukupas na korona ng katuwiran, ang mana ng Kaharian ng Langit, ang pagiging mga anak, ang hindi nabubulok na kalikasan, ang kawalang-kamatayan, at bawat iba pang ligaya na lampas sa imahinasyon. Sa pagkakaroon ng mga ganitong pangako,

mga kapatid, tiisin ninyong paulit-ulit ang paghihirap ng pagtitimpi na nasa inyo, huwag kayong matakot sa paminsan-minsang pagkabuwisit ng iba, o mawalan ng pag-asa sa mga kahirapan at kalungkutan na inyong nararanasan, alang sa ating pamumuhay ayon sa kalooban ng Diyos: sapagkat kung hindi tayo nagluluksa rito, hindi rin tayo magagalak sa araw na iyon; kung hindi tayo magtitiis ng paghihirap at magdadalamhati rito, hindi rin natin matatagpuan ang kaluwagan at kagalakan sa darating na panahon. Ngunit habang tayo'y nagdadalamhati at nagluluksa rito, habang tayo'y nagwawagi at naghihirap, lalo namang lumalaki ang aliw na ating matatagpuan doon: sa halip na kalungkutan ay matatanggap natin ang kagalakan, sa halip na kahirapan, kayamanan; sa halip na kaunting pag-aari sa lupa – maraming kayamanan sa langit; sa halip na mga karamdaman ng katawan, kalusugang espirital; sa halip na iwan ang mundo, ang pagtawag ng Panginoon sa Kanyang sarili: sapagkat ano kaya ang magiging kalagayan natin, at gaano kalaki ang ating kagalakan, kapag narinig natin ang pinagpalang tinig na iyon na tumatawag at nagsasabing: *'Halina, kayong mga pinagpala ng aking Ama; tanggapin ninyo ang inyong pamana na inihanda para sa inyo mula pa sa paglalagay ng mundo'* (Matt. 25:25). Bakit, kung hinihiling sa atin na mamatay araw-araw alang-alang sa pag-ibig ni Cristo, hindi ba mas pipiliin natin ito at isusuko ang ating sarili sa pambubugbog, pagsusunog, pagputol-putol, at sa pagtiis ng lahat ng uri ng paghihirap, gaya ng tiniis ng mga banal na martir? Sapagkat hindi isang bagay ang tinawag sa kanila na mahalin at pahalagahan, at iba naman ang sa atin; gayong iisa lamang ang ating pagsusumikap at iisa ang ating hangarin, sapagkat sa kalikasan ay iisa tayo—mga nilikha ng Diyos, na dinala sa mundo para sa isang layunin: luwalhatiin ang Diyos sa pamamagitan ng pagtupad sa Kaniyang mga banal na utos; samantalang ang pagputol ng mga galamay, ang pagdurugo, at ang mga pahirap ng mga tirano ay hindi palagi at sa lahat ng lugar nagaganap. Tinuring tayong karapat-dapat na pasukin ang tunay na gawaing ito ng marangal na buhay sa pagsunod, at tinatamo natin ang pagkamartir sa ibang paraan: Sa halip na pagputol ng mga galamay, pinuputol natin ang ating sariling kalooban; sa halip na pagdurugo, itinatayo natin ang makasalanang kaisipan at pagnanasa; sa halip na malupit na pagpapahirap, tinitiiis natin ang pag-atake ng mga demonyo at ang pagkapoot ng sanlibutan; kaya, na may pag-asang hindi walang kabuluhan, inaasahan naming makibahagi sa darating na panahon kasama ang mga banal na martir.

146. Sa pagkakataon ng lindol, pinaaalalahanan ninyo kami sa pagyanig ng langit at lupa sa huling araw at nag-aalok ng pagtuturo na naaayon dito

146. Sa pagkakataon ng lindol, pinaaalalahanan mo kami ng pagyanig ng langit at lupa sa Huling Araw at nagbibigay ka ng tuntunin kaugnay nito. [2, 79] Pagkatapos ng lindol na nararanasan natin kahapon, wala nang mas angkop para sa atin kundi talakayin ang mismong pangyayaring ito, ibig sabihin: ano ang sanhi nito at para saan ito nangyayari? Sa mga Griyego, ang ilan ay nagsasabi ng isang bagay, ang iba naman ng iba; ngunit ipinaliwanag ito sa atin ng banal na David nang siya'y nagsalita tungkol sa Diyos: *'Tinitigan Niya ang lupa at pinakikip Niya ito; hinahaplos Niya ang mga bundok at naninindig ang usok'* (Awit 103:32). Tulad ng kapag ang isang panginoon ay nagbato ng masungit na tingin sa isang alipin, ang alipin ay nanginginig: gayon din ang tunay na Panginoon ng lahat at ang Tagapaglikha, na sa Harapan Niya ay nakatayo ang lahat ng nilikha bilang mga alipin at mga lingkod, kapag Nais Niyang ipakita ang Kanyang makatarungang pagngangalit sa atin dahil sa ating mga kasalanan, sa pamamagitan ng makapangyarihang mata Niya na nakakakita ng lahat, masungit Niyang tinitigan ang nilikha at *'pinapanginig'* ito, upang tayo, na puno ng takot at panginig na parang mga alipin na naghatid ng kapahamakan sa kanilang sarili, ay mapangalagaan ang ating sarili na maging dalisay at lumingon sa pagtupad ng Kanyang mga utos. – Masdan, mga kapatid, kung gaano kakilabot ang Kanyang kapangyarihan! Ganito ang pagpapakita ng Kaniyang poot, at ang alab ng Kaniyang galit! At kung ang kasalukuyan ay ganito at napakalaki, magiging paano kaya ang hinaharap sa wakas ng lahat ng bagay? Sapagkat Siya Mismo ay nagsalita nang may banta: *'Muli kong yuyugyugin ang langit at ang lupa'* (Hagay 2:7), na nagpapakita ng pambihirang kalikasan ng pangyayaring iyon. Anong takot ang makikita, at anong panginig ang magaganap, kapag ibinalik ng lupa ang lahat ng namatay mula pa noong simula ng panahon, kapag ang mga langit ay binalot na parang scroll, ang mga bituin ay bumagsak, ang mga katawang langit ay nabago, at ang tunog ng trumpeta ng Arkanghel ay umalingawngaw sa lahat ng naninirahan sa lupa, kapag ang ating Diyos Mismo ay darating sa kaluwalhatian, kasama ang libu-libo at libu-libo at di-mabilang na anghel, mga arkanghel at mga kapangyarihan sa langit na nagmamartsa sa harap Niya, kapag inilagay na ang mga trono, itinatag ang luklukan ng paghatol, at ang walang-sala na Hukom at Panginoon ay ibubunyag ang lahat ng nakatago, ang lahat ng ating nararanasan. Nang, sa pagtatapos ng lahat ng ito sa isang iglap, ay ipahayag ang dakila at kakila-kilabot na paghuhukom, na tinawag ang mga matuwid sa

Kaharian ng Langit at buhay na walang hanggan, samantalang ipinapadala ang masasama sa apoy na walang hanggan, sa ganap na kadiliman, sa kakila-kilabot na bangin ng impyerno, sa malungkot na Tartarus, sa mga uod na hindi kailanman natutulog, sa pagngalit ng ngipin at sa lahat ng iba pang kakila-kilabot na paghihirap? Sino ang makatitiis sa lahat ng ito, mga kapatid? Sino ang makatitiyaga sa ganitong mga takot at kakila-kilabot! Sino ang makatatayo nang matatag sa harap ng napakalakas at nakalilitong pangyayaring ito! Upang makita ang kalangitan na napunit, ang lupa ay nanginginig, ang napakaraming Anghel at ang Panginoon Mismo, ang Diyos, na dumarating sa mga ulap upang husgahan ang buong lupa!!! – Ngunit ang matagal nang inaabangang pangyayaring ito ay hindi malayo, kundi malapit na: ang Hukom ay nakatayo sa pintuan! – Narito, ang Nobyo! Lumabas kayo upang salubungin Siya! – Ngunit kung tayo ay may maningning na sulo ng kabanalan at sapat na langis ng awa at pag-ibig, pinagpala tayo; masayang masasalubong natin ang Nobyo at makakapasok sa kaniyang palasyo. Ngunit kung hindi, tayo'y itataboy sa mga pintuang iyon, na hindi mabubuksan sa atin kapag kumatok tayo, sapagkat tayo'y gumawa ng masama, tayo'y nakayurong at nakatulog, at tayo'y napatunayang hindi handa. – Kaya, upang hindi ito mangyari sa atin, tayo na nakatulog ay magising mula sa tulog ng kapabayaang; tayo na walang sigla ay bumangon mula sa kawalan ng pag-asa; gisingin natin ang mga nabubulag ng kahiya-hiyang kaisipan, linisin natin ang ating mga kaluluwa na nadumihan ng ating sariling hindi angkop na pagnanasa, at palakasin natin ang ating mga puso ng matibay na pananampalataya, para sa mga ang puso ay yumanig dahil sa pag-aalinlangan, pagiging pabagu-bago, at kahalayan. Kaya, tayo na ang mabuti na, ay maging mas mabuti pa; tayo na ang may kaliwanagan na, ay maging mas may kaliwanagan pa; tayo na ang dalisay na, ay maging mas dalisay pa; tayo na ang masigasig na, ay maging mas masigasig pa; tayo na ang may kabutihang-loob na, ay higit pang mahilig gumawa ng mabuti; tayo na ang mapagkumbabang pantas na, ay maging mas mapagkumbaba at pantas pa; tayo na ang masunurin na, ay maging mas masunurin pa; gagawin natin ang lahat ng mabuti at tutuparin ang bawat utos, upang tayo'y maging karapat-dapat na makapasok sa palasyo ng Nobyo ng ating mga kaluluwa para sa walang hanggang kagalakan.

147. Lalo tayong uunlad sa bawat birtud, magsikap nang taimtim at iwasan ang lahat ng masama, at pagandahin ang ating sarili sa pamamagitan ng mga gawa ng anghel, na sumusunod sa halimbawa ng mga Banal na Ama at sa pag-asa ng dakilang mga pangako

147. Lalo pa nating pag-uunladin ang bawat birtud, maging masigasig at iwasan ang lahat ng masama, at palamutian ang ating sarili ng mga gawa ng komunidad ng mga anghel, na sumusunod sa halimbawa ng mga banal na Ama at sa pag-asa ng dakilang mga pangako. [2, 80] Huwag nating ikahiya ang mga nagawa na natin sa pamamagitan ng ating kasalukuyang mga gawa; na parang ngayon pa lamang tayo nagsisimula, masigasig nating tuparin ang bawat tungkulin at isabuhay ang bawat birtud, tinatanggap ang liwanag sa liwanag at umaakyat mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian: ito ay nagagawa sa pamamagitan ng inyong mabuting pag-uugali sa lahat ng bagay, kapag nakasuot kayo ng balabal ng kababaang-loob, pinalamutian ng pagsunod, nagpapakita ng aktibong pag-ibig at kahinahunan, iiwasan ang sariling kalooban at pagbibigay-lugod sa sarili—na siyang pinagmumulan ng kamatayan, panlililang, kapalaluan, at pagkahumaling sa kaluwalhatian—na siyang taglay ng mabilis na kapahamakan, at kung saan ang lahat ng nahulog mula pa noong unang panahon hanggang sa kasalukuyan ay bumagsak sa larangang ito ng pagsunod. Ngayon, na kayo'y nalinis na mula sa lahat ng tinik, samsam at mga damo, magbunga kayo at magpakita ng bagong buhay, at huwag magpasok nito ng anuman mula sa mga palaisipang ng mga natisod, baka kayo rin ay magdusa ng kaparehong kapalaran. Maging tapat at dalisay sa lahat ng bagay; tiisin ang panlalait, kahihiyan at pang-aabuso nang may kagalakan; kayong lahat ay magpakita ng katatagan sa pakikibaka para sa kabutihan, pagpipigil sa sarili at pagtitiyaga: sapagkat narito ang pagkamartir ng isang buhay na namuhay sa pagsunod; at ang lahat ng magtitiis nito ay tatanggap ng korona ng katuwiran. Bilang mga nasusunod sa pag-ibig kay Cristo at sinubok ng mga pagsubok at paghihirap, tiisin nang buong tapang ang lahat ng na dumarating sa inyo araw-araw, at sundin ang tunay na gintong buhay ng ating mga ninuno, na kung saan ay hindi natin matatagpuan ang pagsuway, kayabangan, pagtutol, kawalang-galang, panlalait o kaguluhan, kundi kung saan namamayani ang mapayapang, anghel na kalagayan, na nagpapahinga sa ilalim ng hininga ng Espiritu. Alam ninyo na ang sinasabi ko ay tunay na mabuti; kung mabuti ito, kanais-nais din; kung kanais-nais, bakit hindi natin ito mahihigugma, hangarin, at pagsikapan na kamtan?

148. Mahirap itanim sa atin ang kabutihan, samantalang mas madaling tanggapin ang kasamaan

148. 1) Mahirap itanim sa atin ang kabutihan, samantalang mas madaling tanggapin ang kasamaan. – 2) Ang landas ng kabutihan ay parang pag-akyat sa bundok, samantalang ang landas ng kasalanan ay parang pagbaba mula sa bundok. – 3) Dapat tayong tumingin pataas at huwag bumaba sa mga makalupang pag-iisip. – 4) May iba't ibang kaloob at iba't ibang kaisipan tayo; ngunit matatanggap natin ang gantimpala ayon sa ating sigasig at pagsisikap. – 5) Tiisin natin nang may kapanatagan ng loob ang lahat ng uri ng kakulangan, hindi-kaginhawahan, paghihirap, at kalungkutan; sapagkat ito ang ating pinili. Ngunit ito ang tiyak na daan tungo sa kaligtasan. [2, 31]

5. Karaniwan, kapag may nagsalita tungkol sa kasalanan, sa pagbanggit pa lamang ng isa o dalawang beses, nahihikayat na nila ang kanilang mga tagapakinig patungo sa kasamaan. Subalit pagdating sa kabutihan, kahit paulit-ulit nang pag-usapan ang mga bagay na nagliligtas, bihira lamang makuha ang pansin o hilig ng sinuman dito. Ganito kahirap itanim ang kabutihan sa likas na katangian ng tao; kabaligtaran, madali itong tinatanggap sa kasamaan.

6. Ang paglakad sa landas ng kabutihan ay parang pag-akyat sa bundok: gaano karaming pagod, hindi-komportableng pakiramdam, at problema ang kasama rito? Sa kabaligtaran, ang landas ng kasalanan ay parang pagbaba sa bundok: madali ito, at hindi nakikita ang mga hadlang dahil sa bilis ng pag-usad. Kaya naman, sa landas ng kabutihan, kailangan ang espesyal na pag-iingat, gabay, at pag-iingat.

7. Dito, hindi dapat magkaroon ng anumang makamundo o panandalian sa isipan, kundi yaong makalangit at walang hanggan, kung nais nating umakyat at hindi bumaba. Sapagkat kung paanong ang isang taong umaakyat sa katas-taasan, kapag tumingin siya sa ibaba, ay nakararanas ng isang uri ng kadiliman: gayundin naman, para sa isang taong, habang inaakyat ang landas ng kabutihan, ay itinatutok ang kanyang pansin sa mga pampalubag-loob sa lupa, ang mata ng kaluluwa ay dumidilim. Dapat tayong tumingin pataas, sapagkat naroroon ang ating Ulo – si Kristo ang Panginoon; naroroon ang ating kayamanan at ang buhay na walang hanggan. Huwag tayong manghinang habang umaakyat, o mawalan ng pag-asa kapag nakita natin ang kataas ng pag-akyat. Hindi natin maaabot ang wakas sa pamamagitan ng sariling lakas, ngunit ang tulong at paghahain ng Diyos ay malapit.

8. Nagsimula na tayo sa landas na ito at umunlad, at bawat isa sa atin, ayon sa ating sigasig at pagsusumikap, ay nakatayo na ngayon sa iba't ibang antas ng kabutihan. At mas naiiba tayo sa isa't isa sa ating espirituwal na disposisyon kaysa sa ating pisikal na anyo: sapagkat ang isa ay mas masigasig na umiibig sa kababaang-loob at pagsunod, samantalang ang iba ay hindi gaanong umiibig rito; o ang isa ay namumukod-tangi sa kaloob ng pag-ibig sa kapwa, samantalang ang iba naman ay sa masigasig na pag-aalaga sa marami, maging sa pamamagitan ng mga gawaing-kamay, o sa pamamagitan ng pagtatrabaho sa bukid at sa bahay, o sa pagtugon sa mga pangangailangan ng tao—tulad ng, halimbawa, ang tagapangasiwa, ang tagapag-ingat ng alak, ang tagapaglingkod sa kainan, ang sapatosero, ang mananahi, at iba pa. Bawat isa sa atin ay naglalakad sa daan ng Panginoon, at ang landas na ito ay humahantong sa bawat isa sa atin sa mga di-malalagas na korona.

9. Tiisin lamang natin nang may pagtitiis at kababaang-loob ang mga paghihirap, pagod, at kasakitan ng ating gawain, ang mga pagbabantay at pag-aayuno, ang pag-awit ng mga salmo, pati na rin ang lamig, ang kakulangan sa kalidad ng ating damit at sapatos, at iba pang mga kakulangan. Saksi ang Diyos na hindi ko ito tinitingnan nang walang pakundangan; naaawa ako sa inyo, nakikiramay ako sa inyo, at sa abot ng aking makakaya, nagsusumikap akong maghatid ng kapayapaan sa inyong lahat. Ngunit makikita ninyo mismo na hindi maliit na gawain ang magdamit, mag-sapatos, at magbigay-ginhawa sa napakaraming tao. – Gayunpaman, ito nga ang dahilan kung bakit tayo nagsimula: upang magutom, mauhaw, maging hubad, at mamuhay sa kahirapan alang-alang sa pag-ibig ni Cristo, na kung saan ang Banal na Apostol mismo ay namuhay sa gutom at uhaw, sa lamig at kahubaran, at sa iba pang kakulangan (2 Cor. 11:27); at hindi siya lamang, kundi ang lahat ng mga santo ay *'naglakad-lakad na nakasuot ng balat ng tupa at balat ng kambing, naghihirap, pinahihirapan, pinakikitungo nang masama... naglilibot sa mga ilang at bundok, sa mga kuweba at sa mga lungga ng lupa'* (Heb. 11:37–38). Kung ito ang kanilang kapalaran, paano tayo, na namumuhay nang iba, ay maituturing na karapat-dapat sa parehong karangalan gaya nila? Hindi natin ito magagawa. Ngunit kung ang sinuman ay nakararanas ng alinman sa mga paghihirap na nakalista, magalak sila na nabigyan sila ng bahagi sa buhay ng mga santo. Ganito dapat tingnan ng bawat isa ang lahat ng bagay at tanggapin ang lahat nang may pasasalamat, bilang mga biyaya mula sa Diyos na ipinagkaloob sa pamamagitan ng Kanyang mga tagapangasiwa, nang walang anumang pagrereklamo o pag-ungol. Kung gagawa tayo nang ganito,

pagpapalain tayo, mga kapatid, sapagkat sa pamamagitan nito'y mabibigyan tayo ng kapahingahan sa isang lugar na walang karamdaman, pagod, kakulangan o kalungkutan.

149. Sinisaway niya ang mga nagpapasuko sa tukso ng kaaway at ang mga nahuhulog, at hinihikayat silang lumaban, na binibigyan sila ng pag-asa sa tulong ng Panginoon

149. Pinapagalitan niya ang mga nagpapasuko sa mga suhestiyon ng kaaway at nahuhulog sa kasalanan, at hinihikayat silang labanan ang mga tukso, na binibigyan sila ng pag-asa sa tulong ng Panginoon. [2, 82] Kapag nanatiling hindi pinapansin, unti-unti nitong hinihila ang mga tao sa hukay ng pagkawasak. Kapag sinimulan ng isang tao na mahirapan sa pagtupad sa kanyang mga tungkulin, sumasalungat sa panawagan ng pagsunod at umiiwas sa pagtupad nito – doon ay binibigyan siya ng kaaway ng mga mungkahi at panunukso upang gumawa ng masasamang gawa, at siya, sa pagsunod dito, ay hindi lamang bumabagsak kundi ginagabayan din ang iba sa parehong kapahamakan. Naku! Ano ang nangyayari? – Paano nagwawagi ang diyablo? Paano natin dinadungisan ang ating mga tagapangalaga, ang mga banal na Anghel? Paano natin inilalagay ang ating sarili sa panig ng kalaban, na nagdudulot ng kahihiyan sa ating dakilang Diyos, ang Mabuting Pastol, na ibinigay Niya ang Kanyang sarili para sa atin bilang pantubos sa pamamagitan ng krus at kamatayan? Paano natin haharapin ang Kaniyang mukha? Paano natin titiisin ang Kaniyang galit? Walang pagdurusang katumbas ng ating kasamaan. – Ang iba ay nararating ang Kaharian ng Langit, samantalang tayo ay dinadala ng tagawasak ng ating kaluluwa. Ang iba ay nagpapamalas ng katatagan ng mga martir, samantalang tayo ay napapailalim sa pagbagsak ng mga pinalayas. Ang iba ay itinaas sa kalangitan, samantalang tayo ay ibinababa sa kalalaliman ng lupa. Ang iba ay itinututok ang kanilang puso sa pag-akyat sa baitang ng kabutihan, samantalang inihahanda natin para sa ating sarili ang pagbaba sa baitang ng kapahamakan. Hindi ba tayo kailanman magsisipag? Hindi ba tayo kailanman magigising? Ipinamamanhid ko sa inyo, magmadali tayo sa gawain, simulan natin ang ating mga pagsisikap, maglakad tayo sa daan ng Diyos, iwasan ang mga sanhi ng pagbagsak at gampanan ang lahat ng makadiyos at makabanal: walang-pag-aalinlangan na pagsunod, walang-pagod na sipag sa pisikal na paggawa, isang mapagkumbaba at matalinong pananampalataya, upang ang lahat—kapwa ang ginagawa at ang iniisip—ay mailantad sa pamamagitan ng pag-amin; ang mabilis na pagtanggap sa maruruming kaisipan; at, sa unang pagsalakay pa lamang ng diyablo, sabihin: 'Umalis ka sa paningin ko, Satanas'—maging siya man ay humihikayat sa ligaya ng kahalayan, o nagtutulak sa apostasiya, o nagtutulak sa katamaran, o nagpapasiklab ng kawalan ng pasensya, o nag-uudyok ng pagtutol sa pananampalataya. Sapagkat siya ay palagi at saanman naglalagay ng mga patibong, naghahagis ng mga bitag, at naghuhukay ng mga hukay; hindi siya kailanman natutulog, ni nagpapahinga; hindi niya hinahanap ang pagkain, inumin, o anumang iba pa; iisa lamang ang kanyang tungkulin, sa araw man o sa gabi – ang wasakin ang ating mga kaluluwa. Ang ating pinakaunang sandata laban sa kanya, gayunpaman, ay ang pagkilala sa mga kaisipan sa pamamagitan ng tulong at pamamagitan ng Diyos. Kaya't huwag tayong maging pabaya at ilantad ang ating sarili sa pagbagsak. Hayaan siyang magpakasasa sa kapangyarihan ng kasalanan, hayaan siyang maging mapanlinlang sa kanyang mga paraan ng panghihikayat sa ating paggawa ng kasamaan, hayaan siyang maging masama sa kanyang kalikasan at siyang nag-iisang tagapaglikha at tagasagawa ng ating kapahamakan – gayon pa man, huwag natin siyang katakutan: sapagkat nang si Cristo na ating Diyos ay nagkatawang-tao at naging tao, siya ay nawalan ng kapangyarihan, at tayo'y umaawit: '*Ang mga sandata ng kaaway ay lubos nang nauubos*' (Awit 9:7), sapagkat ang Panginoong nagpatalo sa kaniya ay nagkaloob sa atin ng kapangyarihang tumapak sa kaniyang ulo. Pinatitibay ng pananampalataya, ituring natin siya na hindi hihigit sa isang walang-lakas na langgam, o isang walang-halagang gumagapang na nilalang, na natatapakan.

150. Sa pamamagitan ng pagtukoy kung sino tayo, bakit tayo narito, nasaan tayo, at kung saan tayo mapupunta, inilalarawan nito ang paghuhukom ng Huling Paghuhukom at ang kapalaran ng mga nasa kanan at ng mga nasa kaliwa, at nagbibigay ng isang nakapagpapatibay na aral

150. Sa pamamagitan ng pagtukoy kung sino tayo, bakit tayo umiiral, nasaan tayo, at kung saan tayo mapupunta, inilalarawan nito ang paghuhukom ng Huling Paghuhukom at ang kapalaran ng mga nasa kanan at mga nasa kaliwa, at nagbibigay ng isang nakapagpapatibay na aral. [2, 83] Pinapaalala ko sa inyo: pag-isipan, paghimayin, at pagnilayan natin – sino tayo, bakit tayo umiiral, nasaan tayo, at saan tayo mapupunta? – Tayo ang nilikha ng Diyos, gawa ng Kanyang mga kamay, nilikha sa Kanyang wangis at kawangis, na may kapangyarihan sa lahat ng umiiral sa ilalim ng langit; sapagkat nakasulat, '*inilagay Niya ang lahat ng bagay sa ilalim ng ating mga paa*' (Awit 8:7). Pangalawa lamang tayo sa mga Anghel, gaya ng pagiging una nila

ayon sa kalikasan. – Bakit tayo nilikha? – Wala nang ibang dahilan kundi para sa kaluwalhatian ng Kanyang kapangyarihan, gaya ng mga anghel, sa pamamagitan ng tapat na pagtupad sa lahat ng Kanyang mga utos – sapagkat tayo ay *'kaunti lamang ang pagka-mababa kaysa sa mga anghel'* (Awit 8:6), at lalo pa tayong magiging mababa kaysa sa kanila kapag tinanggal natin ang kasiraan at isinusuot ang di-kasiraang-palad. – Nasaan tayo? Sa isang lugar ng pagkabihag, dahil sa kapabayaang kawalang-sunod, at pag-ibig sa luho ng ating ninuno, na ipinamana sa atin, kanyang mga inapo: na dapat nating ikaluluha at daing, ikalungkot at ikialay ng hinagpis, na nagmumuni-muni kung mula sa anong maringal na tinitirhan tayo'y pinalayas, mula sa anong paninirahan ng mga anghel, mula sa anong mapalad at makalangit na aliw. 'Saan tayo mapupunta?' – Sa kabila ng mundong ito, sa tatlong-beses na pinagpalang tahanan ng mga anghel, sa lupain ng liwanag, sa buhay na walang hanggan; sapagkat sa kakila-kilabot na Huling Paghuhukom, ang Hukom ng lahat at Diyos, na nakaupo sa trono ng kaluwalhatian, ay sa isang kisap-mata ay huhusgahan ang lahat ng bagay at gagantimpalaan ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa: sa mga nagpanatili ng Kaniyang mga utos, ipagkakaloob Niya ang isang lugar sa Kaniyang kanan, di-mailarawang kagalakan, ang pag-eejoy ng walang hanggang mga biyaya, at ang Kaharian ng Langit; ngunit sa mga sumuway sa Kaniya at, sa pamamagitan ng kapabayaang o kahalayan, ay gumawa ng masama—pakikipagtalik sa labas ng kasal, pakikiapid, pagnanakaw, inggit, pagpatay, kalaswaan, karumihan, apostasiya, kayabangan, pagmamataas at lahat ng iba pang uri ng kasamaan – itatalaga Niya sa walang hanggang pagdurusa: sa apoy ng impiyerno, sa nakalalasong uod, sa nakasisilaw na kadiliman, sa walang-sahod na bangin – bawat isa ayon sa kani-kanilang sariling kasalanan. Sinumang, sa karunungan, matapos wastong supilin ang kanilang kalikasan, matiisin ang lahat ng pagsubok nang may tapang, at kung kinakailangan, mamatay pa nga para sa kabutihan, – ang taong iyon sa araw na iyon ay liliwanag na parang araw, sasama sa mga santo, sa piling ng mga Anghel, sa kagalakan ng mga martir, sa ligaya ng mga Propeta at mga Apostol. Ngunit sa aba ng sinumang, alang-alang sa panandaliang laman na ligaya, isang mapayapang disposisyon, o mga panandaliang at walang-kwentang kaluguran, ay mapunta sa kaniyang sarili doon sa kahabag-habag na bahagi ng kaharian, na napapailalim sa walang-awang pagtanggap at hindi mababawi na pagpapatapon sa walang katapusang pagdurusa, sa hindi maputol na gapos, kung saan ang tanging maririnig ay—kawawa at aba!—'Walang kaligtasan, walang pagbabago, walang awa, ni mula sa Diyos, ni mula sa mga Anghel, ni mula sa mga Santo, magpakailanman!' Pag-isipan ito ng lahat, mga anak ko: ang mga tumatakbo nang mabuti at ang mga natitisod, ang malalakas sa espiritu at ang mga mahihina ang loob, ang una at ang ikalawa, ang maligamgam at ang malamig, ang mayayaman at ang mahihirap sa birtud, at sa katunayan, bawat tao, bawat angkan at bawat wika. Tayo rin, isapuso natin ito, gumawa ng mabubuting resolusyon, at lakaran ang landas ng Diyos nang buong sigla at determinasyon, itakwil ang bawat pagnanasa na parang salot; itaas natin ang ating mga kamay sa Diyos na Tagapagligtas, na ipinapahayag ang ating paghahanda na tiisin ang paghihirap para sa pananampalataya araw-araw: pagdurugo ng dugo, pagputol ng mga galamay, paghampas ng laman, pagdurog ng mga buto—at hindi lamang ang kawalan ng anumang pagkain, o matamis na inumin, magagarang kasuotan, de-kalidad na sapatos, ang karangalan ng mataas na katungkulan, at marami pang ibang ganoong bagay, na nakakatawa pang banggitin; upang, matapos mabuhay nang mabuti rito, alinsunod sa tawag ng ating kalagayan, sa kababaang-loob at pagsunod, at matapat na tinupad ang ating mga panata, ay makalabas tayo sa mundong bilangguan na ito nang may kagalakan, at nang may tapang ay tumayo sa harap ng Diyos, sa banal na pag-asa na matatanggap ang mga biyayang ipinangako sa mga namumuhay para sa Kanyang kaluwalhatian.

151. Pagkuha ng mga aral para sa mga nakikibahagi sa espirituwal na pakikibaka na hindi nakikita mula sa paraan ng paghahanda ng mga kalahok para sa mga paligsahan sa mga pansiyentong palabas

151. Mula sa paraan ng paghahanda ng mga kalahok para sa mga paligsahan sa mga sekular na palabas, maaari tayong makakuha ng mga aral para sa mga nakikibahagi sa hindi nakikitang espirituwal na pakikibaka. [2, 84] Isipin natin kung paano naghahanda ang mga kalahok para sa mga paligsahan sa mga sekular na palabas – baka may matutunan tayo mula sa kanilang halimbawa para sa ating sariling mga pagsisikap? Kapag papalapit na ang panahon ng pampublikong palabas—at kadalasan, bago pa man iyon—ang mga nakatakdang makipagkumpitensya ay hindi basta-basta nag-aaksaya ng oras, kundi nagsasanay nang maaga kung ano ang gagawin nila at kung paano ito gagawin sa palabas; inuulit nila ang lahat ng nakahanda, at sumusunod sa angkop na diyeta para rito, iniwasan ang mga pagkaing maaaring makasagabal sa kanilang tagumpay, at ang kanilang mga pag-uusap sa panahong ito ay umiikot lamang sa nalalapit na mga paligsahan: kung paano papasok sa arena at gagawin ang unang hakbang, kung saan patutungo, at sino ang dapat umatake sa kanino.

Napakarami nilang gawain at alalahanin: para saan? Upang mapanalunan ang mga bulaklak na korona ng tagumpay na masisira at matanggap ang itinakdang gantimpala; at, kasabay nito, upang magdulot ng kasiyahan sa mga manonood at kaibigan, habang pinapahiya ang mga natalunan. Kung nagsusumikap sila nang husto at nakikipag-usap nang ganoon karami nang maaga, anong uri ng pagsisikap, anong kasipagan at katwiran, at anong walang tigil na pag-aalala sa iba't ibang bagay sa palagay mo ang nararapat nating taglayin? Sapagkat ang ating kaaway, ang ating kalaban at katunggali, ay hindi walang karanasan, ni ignorante, ni pabaya; kundi nakatayo sa tapat natin, tila siya rin ay nag-iisip nang mabuti kung anong mga patibong ang ilalagay laban sa atin, kung paano lalapitan, kung paano aatakin, kung paano itataboy, kung paano tatamaan at papabagsakin ang dukhang monghe? Hindi kaya isang dakilang pakikibaka ang nasa arapan natin? Hindi ba't dapat tayong magpakita ng lubusang pag-iingat at kasipagan? Hindi ba't dapat tayong magtaas ng mga kamay at magdaing nang may dalamhati: *'Tumingin ka, O Panginoon, mula sa iyong banal na tahanan'* (Awit 32:14). *'Unat mo ang iyong lakas'*, o *'Halina, O Panginoon, upang iligtas kami'* (Awit 79:3)? Ganito nga; at ito'y may kasamang pagpapakumbaba at pusong nagpapakumbaba, may pag-asa at lakas ng loob, may tapat na pananampalataya at napatunayang pagsunod. Hindi pababayaang Panginoon ang asketang may birtud kung siya'y mananalangin sa Kaniya para sa tulong, na nagsasabing: *'Ang puso ko'y nagtitiwala sa Kaniya, at Kaniya akong tutulungan; at ang aking laman ay mamumulaklak'* (Awit 27:7). At kapag tinulungan Niya, sino ang makalalaban sa Kanya? Sino ang sapat na malakas upang patalsikin Siya? Wala. Kahit pa libu-libo at napakaraming kaaway ang dumating, hindi niya sila katatakutan. Sa pangalan ng Panginoon, papalayas niya sila at ikakalat. *'Kaya't magpakalakas ka ng loob.'*

152. Sa pamamagitan ng halimbawa ng magsasaka, manalangoy, mangangalakal, at manlalakbay, hinihikayat niya ang sigasig para sa pagkamit ng mga espiritwal na biyaya

152. Ang mga halimbawa ng magsasaka, manalangoy, mangangalakal at manlalakbay ay nagbibigay-inspirasyon sa atin na magsikap para sa mga pagpapala sa espiritu; at, habang inaalala ang mga hadlang na inilalagay ng kaaway, nagbibigay sila sa atin ng pag-asa ng tagumpay sa pamamagitan ng tulong ng Panginoon Tagapagligtas, na nag-ayos at patuloy na nag-aayos ng lahat ng bagay para sa ating kaligtasan, basta't mapatunayan nating karapat-dapat sa Kanyang tulong. [2, 85] Ang magsasaka, ang manalangoy, ang mangangalakal, ang manlalakbay—lahat sila ay nagpupursige, nagsusumikap araw at gabi, napapagod at nauubos ang kanilang lakas, taimtim na nagnanais na maabot ang kanilang layunin—at naaabot nga nila ito. Ngunit ang ating paggawa, ang ating paglalayag, ang ating kalakalan, ang ating paglalakbay ay kasing layo ng silangan sa kanluran, o mas tama, ng langit sa lupa. Gaano pa nga ba dapat na ang ating mga paggawa, ang ating mga pagsisikap at ang ating mga pagsisikap ay mas mahusay, mas masigasig at walang humpay kaysa sa kanila? – Dahil dito, sumigaw si San David nang may pagkamangha: *'Sino ang aakyat sa bundok ng Panginoon, at sino ang tatayo sa kaniyang banal na dako?'* (Awit 23:3). At muli: *'Sino ang magbibigay sa akin ng pakpak na parang kalapati? Lilipad ako at magpapahinga'* (Awit 54:7). Nagsusumikap tayo, kumakain nang kaunti, bihira tayong matulog, dumadalo sa mga paglilingkod at, sa ating mga selda, nananalangin, nagbabasa, nakikinig, umaawit, nagtatahi, nagpapakumbaba, sumusunod at tinitis ang lahat. Ngunit bakit nga ba hindi natin naaabot ang ating ninanais at hindi tayo nakakakita ng tagumpay? – Ito ay dahil lamang sa mga hadlang sa ating kaligtasan na inilagay ng ating kalaban, ang diyablo. Mula pa noong simula ng panahong ito hanggang ngayon, siya ay bumabangon laban sa ating lahi upang pigilan tayong makapasok sa langit, na siya ay pinalayas dahil sa kanyang kapalaluan. Ngunit huwag tayong mawalan ng pag-asa o malungkot dahil sa mga kahirapan ng ating buhay, mga kapatid. – Sapagkat may Diyos tayo bilang tagapagsaad at tagapamagitan, ang Diyos na *'nag-aangat sa dukha mula sa alikabok at itinataas ang nangangailangan mula sa tapunan ng abo'* (Awit 112:7), na *'nagbibigkis ng lakas'* sa kahinaan ng ating kalikasan (Awit 17:33) at siyang nagwawagi sa ating kaaway, ang manunukso. Kaya, huwag tayong mawalan ng pag-asa kapag nakita natin kung gaano kaunti ang ating nagagawa sa pamamagitan ng sariling pagsisikap. Walang nobyo na umiibig nang ganoon kalalim sa kanyang nobya, ni mga magulang na nagmamalasakit nang ganoon sa kanilang mga anak, gaya ng pagmamahal at pagmamalasakit sa atin ng Panginoon ng lahat, ang Diyos. Siya ay nagmamalasakit sa ating kaligtasan, nagagalak sa ating mabuting asal, binubuksan ang mga mata ng ating pag-iisip, at ipinahahayag rito ang Kanyang maningning na kagandahan at ang Kanyang inaasam-asam na karilagan, at, ginagabayan ng mga anghel, itinaas ito sa pagninilay-nilay ng langit at ng lahat ng nasa langit, at pinoprotektahan ito mula sa mga hindi nakikitang kaaway sa silong ng kanupatan ng kaniyang banal na probidensya. At ano pa ang masasabi? – Ganito ang pag-ibig Niya sa ating mga

makasalan na nagkaloob-loob Siya, nang hindi iniwan ang dibdib ng Ama, na ibaba ang langit, at sa pagpapakumbaba ay bumaba sa atin, at maging tao, samantalang Siya ang Panginoon ng lahat. Nasa Salita ang lahat ng bagay, ang Pinakaparangal at Pinakamataas ay naging sanggol, ipinanganak ng isang mapagkumbabang Ina, samantalang pinagyayaman ang lahat ng bagay. Ang sukdulan ng kaluwalhatian ng hiwagang ito ay ang Kanyang pagtitiis ng pagpapako sa krus para sa atin matapos ang matinding paghihirap, at ang Kanyang muling pagkabuhay sa ikatlong araw, na nagliligtas sa atin mula sa sapot ng ahas at nagkaloob sa atin ng kapangyarihang tapakan ito sa ilalim ng paa na parang gumagapang na uod. Anong ama ang umibig nang ganoon sa kanyang anak na lalaki, o ina sa kanyang anak na babae, o asawa sa kanyang kapareha, o magkaibigan sa isa't isa, gaya ng pagmamahal Niya sa atin, na tiniis at dinanas Niya ang napakaraming paghihirap para sa atin Niyang minamahal? Gayunpaman, ang walang-hanggan Niyang pag-ibig at kabaitan sa atin ay hindi mailahad ng salita o masukat ng isip. Dahil minahal Niya tayo nang napakalalim at nagdusa nang lubos para sa atin, paano Niya tayo hindi tutulungan araw-araw at bawat oras? Siya ang ating tagapamagitan at kanlungan, basta't hindi tayo ang lalayo sa Kanya, dala ng ating sariling mga pagnanasa? Alam ito, mag-ingat tayo na manatiling tapat sa Panginoon, gagawa ng lahat ng ating makakaya, matapang na titiisin ang lahat ng mabigat at tutuparin ang lahat ng Kanyang mga utos; – at gagawin Niya tayong magwawagi sa pakikipaglaban sa kaaway at tutulungan Niya tayong marating ang ninanais nating wakas nang walang sagabal.

153. Ipinapaliwanag nito kung gaano kaligaya ang maglingkod sa Panginoon; at, sa pag-alala na ang mga kapatid ay pumasok din sa monasteryo para sa layuning ito, na iniwan ang lahat, hinihikayat sila ng mga salita ng Panginoon: 'Maghanap kayo, at kayo'y mangahanap'

153. Ipinapakita nito kung gaano kaligaya ang magpagal para sa Panginoon; at, sa pag-alala na ang mga kapatid ay pumasok din sa monasteryo para sa layuning ito, na iniwan ang lahat, hinihikayat sila ng mga salita ng Panginoon: 'Maghanap, at kayo'y makakakita'... habang mapagkumbabang nagsusumikap sa mga tungkuling monastiko, na bagaman mukhang pangmundo lamang sa anyo, ay espiritual sa diwa. [2, 85] Ano pa ang mas maganda at mas mapalad kaysa maglingkod sa buhay na Diyos sa kabanalan at katuwiran, linisin ang kaluluwa at katawan, ingatan ang sarili laban sa bawat kasalanan, mahikayat ng pagnanasa sa mga biyayang darating, patuloy na dalhin mula sa mundo patungo sa kaharian ng langit, magkaroon ng kaluluwang hindi nahuhuli ng anumang pagnanasa, na parang ibong lumilipad lampas sa lahat ng patibong ng diyablo at lumilipad sa pinakamataas na kaharian. Ang sinumang ganito ay laging masigla at maligaya, nakakakita ng kagalakan at napupuno ng pagkamangha, dito nagsisimulang matikman ang unang bunga ng darating na lubos na kaligayahan. – Sapagkat para rito rin kayo umalis sa mundo at dumating dito; para rito rin ay tinalikuran ninyo ang mundo at ang lahat ng nasa mundo; para rito rin ay naging mga manlalakbay at dayuhan kayo, na hiwalay sa inyong sariling bayan, sa inyong mga kamag-anak at sa inyong mga kapamilya; para rito rin ay naging kakaiba kayo sa anyo at pamumuhay, at nagpaalam sa lahat ng pang-mundong pag-aalala at kabalisan: kaya, nang masigla ninyong yakapin ang pagsisikap na ito, maghanap kayo at kayo'y makakakita, magsikap kayo at makakamtan ninyo ang ninanais ng inyong kaluluwa. Sapagkat '*ang mga naghahanap ay makakakita, at sa mga tumutuktok ay mabubuksan ang pinto*' (Mateo 7:8), sabi ng Panginoon. Maghanap kayo, nang hindi kayo nababahala sa anumang bagay o abala sa ibang bagay. Bagaman isinasagawa ninyo ang inyong karaniwang tungkulin ng pagsunod, hindi ito mga makamundo o pangkaraniwang gawain para sa inyo, sapagkat hindi ninyo ito isinasagawa dahil sa pagnanasa, sa sarili ninyong kalooban, o upang paluguran ang laman, kundi para sa banal na espiritual na pakikipag-isa, dahil sa pagsunod at alinsunod sa mga utos, at higit sa lahat upang paluguran ang Diyos. Tinatanggap ng Diyos ang paggawa ninyo bilang isang hain at handog na susunugin. At pinapala kayo, mga kapatid, sa pagpili ninyo ng anghel na paraang pamumuhay, na nagdadala sa makalangit na Jerusalem, na ang Diyos ang kapwa-lalang at Tagapagtayo. Maglakad nga kayo sa kabutihan, na pinatitibay ng biyaya at pinalamutian ng mga birtud: pagsisisi, pagsunod, kababaang-loob, pagiging handa sa anumang gawain, pagtitiis, pagbabantay, pagkamaka-isa at panalangin.

154. Nangungunot-noot kung gaano kabigat ang pasanin ng kanyang tungkulin bilang abbot, lalo na sa pag-iisip na siya ay mananagot para sa bawat isa, siya ay humihingi ng tulong. Sa anong paraan? Sa pamamagitan ng tagumpay sa buhay monghe

154. 1) Nang magnilay-nilay siya kung gaano kabigat ang pasanin ng kanyang tungkulin bilang abbot, lalo na sa pag-iisip na siya ay mananagot para sa bawat isa, humihingi siya ng tulong. Sa anong paraan? Sa

pamamagitan ng tagumpay sa buhay monghe. – 2) Pagkatapos ay tinutukoy niya kung ano ang dapat ituring na tagumpay. – 3) Sa wakas, iniimbitahan niya silang isaalang-alang kung sila ay nagtatagumpay, sa pamamagitan ng pagtuturo sa mga palatandaan ng mga nagtatagumpay at ng mga hindi. [2, 87]

1. Sa palagay mo, paano tinitingnan ng aking mapagkumbabang kaluluwa ang aking tungkulin bilang inyong nakatataas? Marahil iniisip ninyo na ipinagmamalaki ko ang aking payak na mga paalala sa inyo, at sa pamamagitan lamang nito ay inaasahan kong ganap na matutupad ang aking tungkulin bilang nakatataas. Hindi naman. Ngunit sasabihin ko sa inyo ang totoo: ginugugol ko ang mga araw ng aking dukhang buhay sa matinding at nakakabagabag na pagkabahala, hindi nakakahanap ng ginhawa sa simpleng pagsasabi sa inyo tungkol sa buhay na nararapat pamunuan, kundi nanaisin kong makita sa inyo ang mismong diwa ng buhay mismo. Kaya, kapag ako ay nasa piling ninyo, pinagmamasdan ko araw-araw ang inyong pag-uugali: kung paano ninyo pinapahalagahan ang isa't isa, kung paano kayo kumikilos, kung paano kayo nagtatanong at sumasagot; at mula sa lahat ng ito, pati na rin sa titig ng inyong mga mata at sa ekspresyon ng inyong mga mukha, natutukoy ko ang kalagayan ng kaluluwa ng bawat isa: sa mga taong matuwid ang kaluluwa, nagagalak ako, nagkakaroon ng kaaliwan, at napupuspos ng pag-asa; ngunit sa mga kabaligtaran naman, nagdadalamhati ako, nagluluksa at bumubuntong-hininga, sapagkat tiyak na nanaig rito ang pagnanasa. At wala akong magawa. Sapagkat hindi ba't kailangan kong magbigay ng ulat tungkol sa bawat isa sa inyo? – Sa mismong pag-iisip nito, sino ang makapapanatiling walang pakialam? Sino ang hindi magluluksa, mapupuno ng matinding takot, at manginginginig? – Isang dakila at kakila-kilabot na bagay para sa isang tao na tumayo sa harap ng Diyos, ang walang kinikilingang Hukom, at magbigay-lucid ng kaniyang buong kawan: kung ito ay pinanatili sa kabanalan at kawalang-sala, at kung ito ay naglakad nang tapat sa lahat ng mga utos ng Diyos, sa lahat ng bagay na matuwid at nararapat, kapwa sa ugnayan sa Diyos at sa kapuwa? – Ikinuwento ko ba ito sa inyo upang, sa pagkaalam ninyo sa paghihirap ng aking kaluluwa, ay maawa kayo sa akin at tulungan ninyo ako? Paano nga? – Sa pamamagitan ng mas masigasig na pagsisikap na mangibabaw sa inyong buhay, na katulad ng sa mga anghel.

2. Hindi tayo dapat masiyahan sa simpleng pag-iiba sa ating sarili mula sa mga layko, kundi dapat tayong sumunod sa mga yapak ng mga Ama tungo sa kaperpektoan sa ating buhay; at hindi rin tayo dapat masiyahan sa simpleng pagtagumpay sa ilan sa ating sariling antas, kundi dapat tayong magsikap na maabot ang antas ng mga pinakaperpekto. Sapagkat *'marami ang tinawag, ngunit iilan ang pinili'* (Mateo 22:14). Hindi rin natin dapat sukatin ang ating pag-unlad sa pamamagitan ng haba ng panahon, na iniisip, 'Ilang taon na kaming mga monastiko'; kundi dapat nating isaalang-alang kung ang bilang at antas ng ating mga birtud ay naaayon sa haba ng panahon. – Hindi rin natin dapat pagtuunan ng pansin ang katotohanang lumipas na naman ang isang araw, kundi kung, sa araw na ito rin, may mabuting gawa bang naipon sa makalangit na kayamanan para sa ikabubuhay ng kaluluwa sa darating na buhay, at kung nagawa man ang kahit na pinakamaliit na ambag tungo sa paglilinis ng kaluluwa at sa pagtagumpay sa mga pagnanasa na nagpapahirap sa atin. Ganito nga, ang isang monghe, sa pangalan at sa gawa, ay nagiging isang monghe, na pinapalaya ang kanyang sarili mula sa kadiliman ng mga pagnanasa at sa mga gapos ng masasamang gawi, at sa gayon ay pinapayagan ang kanyang kaluluwa at isipan na malayang magsikap tungo sa Panginoon, na lumipad sa pag-ibig tungo sa Kanya lamang, at magnasa ng pakikipag-isa sa Kanya lamang.

3. Subukin ninyong suriin ang inyong sarili, kung taglay ba ninyo ang hinahangad na katangiang ito, o nananatili pa ba kayong alipin ng mga pagnanasa, bilanggo ng mga kasalanan, bihag ng mga kaisipan, – na dahil dito ay hindi siya payapa sa kanyang mga salita, gawa, at iniisip, na naipapahayag ito sa pamamagitan ng pagsuway, kayabangan, pagrereklamo, pagtatalo, pagpapawalang-sala sa sarili, sariling-loob at, ang pinakamalaki sa lahat ng kasamaan, ang kawalan ng pananampalataya. Ngunit habang ganito ang kalagayan, sa isang taong nagsusumikap tungo sa hinahangad na layunin at nagtatagumpay sa pakikibaka laban sa mga pagnanasa, ay nahahayag ang bawat mabuting katangian at bawat perpektong kaloob: kahinahunan, kapayapaan, pag-ibig, habag, pagtitiis, kababaang-loob, kawalan ng inggit, pasasalamat, pagtitiis, panalangin, pag-awit ng mga salmo, pagbabantay, pagsisipi, pag-iyak, at bawat iba pang kapuri-puring gawa at pag-uugali; hindi niya hinahangad ang pagiging nangunguna, kundi tinatakas ito – hindi niya hinahangad ang gawaing nagpapaligaya sa kanya, kundi ang inuutusan ng kanyang ama, itinatabi ang kanyang sariling kalooban, maging ang gawain ay sa kusina, sa hardin, sa bukid, o sa anumang ganoong lugar, – hindi siya nag-aaway tungkol sa damit, sapatos, pagkain o inumin, kundi matiisin niyang pasanin ang lahat ng bagay, kahit pa nakasuot ng punit-punit na damit, nanginginig sa lamig at nagugutom, nakatuon ang kanyang paningin sa isang bagay lamang – ang makamtan ang kapahingahan sa kabilang buhay.

155. Tulad ng isang matapang na mamamayan na nagagalak kapag tinawag ng hari upang tanggapin ang gantimpala, gayon din ang ating kapatid na si Chariton, na tinawag mula rito ng Panginoon, at ngayo'y nilalasap ang di-mailarawang biyayang langit para sa mga kabayanihan at pagsisikap na ginawa niya sa monasteryo

155. 1) Tulad ng isang matapang na mamamayan na nagagalak kapag tinawag ng hari upang tumanggap ng gantimpala, gayon din ang ating kapatid na si Chariton na nagagalak, sapagkat tinawag siya mula rito ng Panginoon, at ngayo'y nilalasap ang di-mailarawang langitnang biyaya para sa mga kabayanihan at pagsisikap na ginawa niya sa monasteryo. – 2) Sa pagmumuni-muni nito, sino sa atin ang hindi mahihikayat na gawin din ang kapareho, na hindi pinapansin ang diyablo, na karaniwang, sa pamamagitan ng kanyang mga suhestiyon, ay alinman sa ilihis tayo mula sa mabubuting gawa o dinudumihan ang kabutihang ating ginagawa ng mga hindi malusog na kaisipan at damdamin, anuman ang uri ng pagsunod na ating isinasagawa. – 3) Huwag din nating kalimutan, higit pa rito, na ang birtud ay ginagantimpalaan kahit sa buhay na ito, kung minsan ay nakikita, at palaging hindi nakikita, bilang paunang tikim at pag-asam ng darating na kaluwalhatian at kaligayahan. [2, 88]

4. Gaya ng sa pang-araw-araw na buhay, ang isang taong inakusahan ng mabibigat na krimen at hinatulan ng kamatayan ay natatablan ng takot at pangamba kapag sinabihan: 'Dumating na ang oras; lumabas ka'—ganoon din naman, para sa makasalanan, ang balita ng paglipat mula sa buhay na ito patungo sa susunod ay karaniwang pinagmumulan ng takot at pangamba. Sa kabaligtaran, kung paanong ang isang naghihintay ng gantimpala at korona mula sa hari para sa matatapang na gawaing kanyang isinagawa ay nagagalak nang marinig ang tinig na nag-aanyaya sa kanya upang tanggapin ang mga ito, gayundin ay nagagalak ang matuwid na tao kapag inihayag sa kanya ng Anghel ng Kamatayan ang kanyang paglipat mula sa buhay na ito, sa katiyakan na siya ay papunta upang tanggapin ang kanyang mga banal na gantimpala. – Nangahas naming sabihin ngayon tungkol sa kapatid naming si Chariton, na siya, katulad ng ipinahihiwatig ng kanyang pangalan, ay lumisan sa kanyang katawan nang may kagalakan at tuwa at nagtungo sa kanyang pahingahan. – Ganito, mga kapatid, ang narapat na pagsusumikap; ganito dapat masaplala nang mabunga ang sariling kalikasan; kung gaano kapakinabangang tiisin ang buhay na pag-aasaeta nang may pagtitiis; kung gaano ito kabanal na ipaglaban ang pakikibaka nang may pagsunod hanggang sa huling hininga. Sapagkat sa loob lamang ng ilang taon—o mas tama pa, sa halos isang araw (sapagkat ano pa nga ba ang buhay na ito sa lupa kung ikukumpara sa walang hanggan?)—ito ay naghatid sa ating kapatid ng hindi masukat na kayamanan, walang katapusang kaluwalhatian, walang kapantay na kagalakan, at isang walang hanggang kaharian. At ngayon ay nagagalak at nagdiriwang siya, na hindi nadaramdam ang anumang kalungkutan para sa mga paghihirap na tiniis niya rito alang-alang sa ganitong biyaya, kundi, nang makuha niya ang kanyang lugar sa hanay ng mga banal, sa mga tabernakulo ng mga matuwid, sa mga bakuran ng mga martir, sa makalangit na Jerusalem, ang ina ng lahat ng mga santo, nasisilayan niya ang mga biyayang hindi mailahad at hindi masabi: ang walang patid na liwanag, buhay na walang hanggan, at di-mailarawang kaligayahan.

5. Pag-iisipan ito, paano tayo, na nasa gitna pa ng patlang ng paligsahan, hindi mabibighani, hindi mabigyan ng inspirasyon ng matapang na pag-asa, hindi mapuno ng sigasig, hindi mapasunog ang ating mga puso, hindi hayaang lumipad ang ating mga isipan, hindi ilihis ang ating mga pagmamahal mula sa mundo patungo sa makalangit, at hindi mangako na gawin ang lahat ng bagay at tiisin ang lahat ng bagay dahil sa pag-ibig sa Panginoon? Hindi lamang pag-aayuno at pananalangin, hindi lamang pagtulog sa hubad na lupa, hindi lamang lamig at init, hindi lamang pagod at pagal, hindi lamang paghamak at kahihyan; kundi, kung kinakailangan, ang pagdurugo, ang pagputol ng mga galamay, ang pagbabalat ng laman, ang pagdurog ng mga buto – lahat upang makamtan ang ating hinahanap. – Tunay nga, mga kapatid, mabuti na mag-isip nang ganito nang may karunungan, na maging ganoon karunong sa pagkilos. Ang diyablo ay isang mandaragit, laging nakapagtatago sa paligid, na naghahangad na agawin mula sa ating isipan ang mga marangal na kaisipan at hilahin ang mga ito sa mga hungkag at makamundong pag-iisip. Ngunit huwag nating hayaang linlangin tayo ng diyablo; sa halip, tandaan natin ang banal na mga pangako ng Diyos—na araw-araw nating hinahangad, pinupuri sa mga awit at inilalarawan sa mga panalangin—gugulin natin ang araw-araw, linggo-linggo, buwan-buwan, taon-taon, na nagsusumikap sa lahat ng paraan na iharap sa Diyos ang ating mga gawa nang malinis, lahat ay payapa, mapagmahal, hindi nadungisan ng kayabangan, pagmamataas, o pagnanais na magustuhan ng mga tao. Magsasaka man tayo, maghuhukay, magluluto, gagawang karpintero, magbabantay, man sa pag-aasikaso ng mga silong, pag-aalaga sa mga hardin, pagkopya ng mga teksto, o pakikilahok sa anumang

gawang-kamay – maging pananahi, paghahabi ng basket, o ano pa man ang ating ginagawa – sikapin nating gawin ito sa paraang maituturing na perpekto ng Diyos Mismo ang ating gawain at mailagay sa makalangit na kaban upang tumanggap ng walang hanggang gantimpala. Ang sirain ang ating mga gawa sa pamamagitan ng pagrereklamo, pagsuway, kayabangan, kaguluhan at alitan ay isang hindi matalinong at hindi makataong gawain; ibig sabihin, hindi ito angkop sa isang tunay na tao. Sapagkat ang isang tunay na tao ay isang dakilang nilalang, tulad ng kailanman ay hindi malilimutang si Job; siya ay *'matuwid at walang kapintasan, at iniwasan ang bawat masamang bagay'* (Job 1:8).

6. Pansinin din ng bawat isa kung paanong ang isang masipag at mabuting tao ay minamahal ng lahat, iginagalang at pinupuri ng lahat, hindi lamang sa kanyang sariling mga kapatid, kundi pati na rin sa mga nasa labas na nakakarinig tungkol sa kanya. Sapagkat ang kabutihan, kahit na ito'y manatiling nakatago at isinasagawa ng isang taong hindi kilala, ay sa kanyang likas na katangian ay hindi maiiwasang lumitaw, at ang balita tungkol dito ay maririnig at ipapahayag sa malayo't malapít, ayon sa mga salita ng Panginoon, na nagsasabi: *'Ang isang lungsod na nasa tuktok ng bundok ay hindi maaaring maitago'* (Mateo 5:14). Kung tayo ay magpupursige nang kaunti sa mabubuting gawa, at magsisikap nang kaunti, darating ang panahon ng kapahingahan, hindi lamang sa oras ng kamatayan, kundi bago pa man noon, sa panahong ang kawalan ng pagnanasa ay naitatag na sa ating kalooban. Sapagkat ang kaluluwang umibig sa Panginoon nang buong puso at pinatay ang mga pagnanasa nito sa pamamagitan ng pagsunod, ayon sa mga salita ng mga Banal na Ama, ay nakamtan ang kapahingahan, at mula pa sa mundong ito ay nagsisimula nang tikman ang kaligayahan ng hinaharap.

156. Isang bagong abbot ang hinirang sa monasteryo sa Dalmatia, at ang tanging dahilan ay ang kanyang kababaang-loob

156. Isang bagong abbot ang hinirang sa monasteryo sa Dalmatia, at wala nang ibang dahilan kundi dahil sa kanyang kababaang-loob. Ganito ang halaga ng kababaang-loob; sinasaklaw at pinangangalagaan nito ang bawat kabutihan; at nang hindi naghahanap ng katanyagan, ito ay kusang-loob na nagiging bantog at pinupuri. [2, 89] Sa palagay ko ay mabuti para sa akin na kausapin kayo ngayon tungkol sa nangyari kahapon. Ayon sa utos ng ating Panginoon, ako'y dapat pumunta sa monasteryo sa Dalmatia para sa halalan ng bagong abbot nito. Doon ay dapat kong itanong kung sino ang hinahangad ng mga kapatid sa monasteryo at ng mga abbot na nagtipon doon. At sabay-sabay silang nag-isaang tinuro si Abba Hilarion. Bakit nga ba? Ano ang kanyang mga natatanging katangian? Hindi dahil siya ay marunong, hindi dahil siya ay mahusay magsalita, hindi dahil siya ay kilala sa kanyang pamumuhay; kundi dahil siya ay mapagkumbaba at matalino, mapagmahal sa Diyos at hindi naghahangad ng luwalhati ng tao, tinatago ang kanyang mga birtud sa pamamagitan ng pagsunod. Bagaman may isa pang mas maalam at mas matanda kaysa sa kaniya, dahil siya ay mahina sa mga nabanggit na birtud, si Abba Hilarion ang itinuring na mas kaaya-aya sa Diyos at may kakayahang matalinong gabayan ang mga kapatid. – Nakikita ba ninyo, mga kapatid, kung gaano kamahal ang kaloob ng kababaang-loob? Ito ay isang kabutihang-loob na sumasaklaw sa lahat, na siyang pumuputol sa lahat ng pagmamataas sa loob, nagpapalayas sa kayabangan, tinatapakan ang pag-ibig sa kaluwalhatian, pinapabagsak ang sariling kalooban, at pinapatay ang pag-ibig sa luho – at sa halip na sa lahat ng ito, ipinapakilala ang kahinhinan, kapayapaan, pag-ibig, habag, pagtitiis at karunungan; – at, upang gawing simple, ito ang bukal ng mga birtud, na umaapaw sa bawat kabutihan, o mas mabuti pa, isang paraiso na itinanim ng Diyos, na nagbubunga ng masaganang bunga ng kawalang-kamatayan. Ngunit *'ang isang lungsod na nakatayo sa tuktok ng bundok ay hindi maaaring maitago'* (Mateo 5:14), ayon sa mga salita ng Panginoon: kaya ang sinumang nakamtan ang birtud na ito ay hindi maaaring manatiling nakatago magpakailanman, kahit na siya ang huli sa karaniwang takbo ng mga bagay, kahit na siya ay nakatago sa ilalim ng lupa, kahit na may ilan, dahil sa inggit, ang nanirang-puri sa kanya: sapagkat dito ay lalo siyang nakikilala, na parang liwanag na sumisikat sa burol at hinihila ang mga mata ng lahat ng nakakakita patungo sa kaniya. Ito nga ang nangyari sa kasalukuyang pinili, sapagkat marami, kahit mula sa labas ng kapatiran, ang nagpahayag ng kanilang pag-apruba sa kaniyang halalan.

157. Dumating na ang Kwaresma; at naghatid ito ng kaayusan sa panlabas at panloob.

157. 1) Dumating na ang Kwaresma; at naghatid ito ng kaayusan sa panlabas at panloob. Sa pagtingin ko rito, hindi ko maiwasang sabihin sa inyo: gawing palagi ang gawi ang paraang ito ng pamumuhay; sapagkat kung hindi, walang ibang paraan upang maligtas. – 2) Ang kaaway ay patuloy na nagbabalak na tayo'y

wasakin; at tayo'y dapat patuloy na lumaban sa kaniya, sapagkat ipinagkaloob sa atin ng Panginoon ang lakas upang magawa ito. – 3) Ang pinakamainam na paraan upang mapagtagumpayan ang kaaway ay tularan ang Panginoon sa kaniyang panawagan sa atin: 'sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso'. Ang buong kaniyang buhay sa lupa ay patotoo sa kaniyang kababaang-loob para sa kapakanan natin. [2, 90]

7. Kay ganda ng pagpipigil sa sarili, at ng kaayusang ipinapakita nito sa paggawa ayon sa mga Banal na utos. Pumasok tayo sa mga banal na araw ng Dakilang Kuwaresma na parang sa isang tahimik na daungan, matapos makatakas sa kaguluhan ng mga naunang araw, at ngayon ay namumuhay tayo nang payapa, sa katahimikan, sa kapanatagan; pinananatili natin ang mahigpit na kaayusan sa simbahan, inaawit nang may debosyon ang mga Salmo, nananatiling matino sa panalangin; sa hapag-kainan ay iniwasan natin ang iba't ibang putahe at ang labis-labis, at ginagawa natin ang lahat ng ito para sa kaligtasan ng ating mga kaluluwa: Walang taong makamundo ang pumapasok sa gitna namin, at hindi rin kami lumalabas papunta sa kanila. – Dito ay hindi ko mapigilan ang pagnanais na kayo, gamit ang inyong matibay na pagkaunawa sa mabuti, upang gawing permanenteng gawi ang paraang ito ng pamumuhay, upang kahit pagkatapos nito ay lumayo kayo sa lahat ng landas na patungo sa kasalanan, at huwag mabuhay sa paraang magkaroon kayo ng mabuting buhay sa loob ng limang o sampung araw, at pagkatapos, sa pagkapagod sa kabutihan, ay muling sirain ninyo ang inyong dati nang itinayo, gaya ng sinasabi ng Apostol (Gal. 2:18). – Huwag mangyari sa inyo ang ganoon, mga kapatid; huwag tayong basta-bastang maimpluwensyahan ng paninirang-puri ng tagasubok; sa halip, magsikap tayong manatili sa mga birtud na ating natamo, at higit pang pagsumikapan ang mga mabubuting gawa sa ating matuwid na pamumuhay, na alam nating hindi sapat ang mamuhay nang matuwid sa maikling panahon upang makamit ang kaligtasan, kundi dapat nating matatag na panindigan ang gawain ng kaligtasan sa buong buhay natin.

8. Ganito nga ang tukso, na hindi tayo iniwan nang payapa, araw man o gabi, sa kanyang mga pag-atake at sa pagtatayo ng mga mapaminsalang patibong para sa ating kapahamakan; inilalaganap niya ang kanyang mga lambat nang malawakan, at nagpapadala ng di-mabilang na palaso sa ating kaluluwa: ang kilig ng laman, ang nag-aalab na pagnanasa, ang kaguluhan at salungat na hangin ng mga kaisipan at pagnanasa—ginigulo niya ang higaan ng ating isipan na parang nasa bagyong dagat, kaya't napipilitan ang bawat isa na aminin: '*Kung hindi ako tinulungan ng Panginoon, ang aking kaluluwa ay halos bumagsak sa impyerno*' (Awit 93:17); pagkatapos ay humuhupa siya sandali, tinatago ang paghihirap ng kahalayan at pinapasok ang lason ng kayabangan; o, matapos pahinain ang ating sigasig sa isang banda, tinatamaan naman tayo ng pana ng inggit sa kabilang banda; sa ibang pagkakataon, ginigising niya ang alikabok laban sa ating kababaang-loob mula sa lahat ng panig: sapagkat mayroon siyang hindi mapawiang pagnanais na tayo'y wasakin. Nag-aalab ang kanyang galit laban sa ating Panginoong Diyos at nagngingisi siya sa pagkainggit nang makita tayong umaakyat sa makalangit na kahangaan, kung saan siya mismo ay bumagsak dahil sa kanyang kapalaluan. – Gaano k gaano kalaki ang pag-iingat at pagtitiyaga na kinakailangan, gaano ang kasipagan at gaano ang masigasig na pagsisikap, upang talunin ang ganoong makapangyarihang ahas? – '*Ngunit maglakas-loob kayo,*' sabi ng Panginoon, '*sapagkat ako'y nanaligsa sa sanlibutan*' (Juan 16:33); at kasunod ng Kaniyang tagumpay, tayo, sa pamamagitan ng Banal na Pagkakatawang-tao, ay nagkaroon ng kapangyarihan laban sa kaaway, gaya ng muling ipinapahayag ng Panginoon: '*Ibinibigay ko sa inyo ang kapangyarihan na tumakbo sa mga ahas at alacrán, at sa buong kapangyarihan ng kaaway*' (Lucas 10:19): upang matapakan natin sa ilalim ng paa ang lahat ng kanyang mga pag-atake laban sa atin, ang lahat ng sari-saring tukso ng kasalanan.

9. Paano ito magiging posible? Sa pamamagitan ng pag-aari sa Isa na nagtagumpay sa kaniya. Mapatutunayan natin na tayo ay mga tagapayo Niya kapag sinuot natin ang pagpapakumbaba at kahinahunan, gaya ng sinasabi Niya mismo: '*Matuto kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso*' (Matt. 11:29). Kung Siya, ang Hari at Panginoon ng lahat, na sa kanyang likas na pagkatao ay pinakadakila at pinakamabuti, ay nagpakumbaba, '*na nagpasakop sa Diyos na Ama hanggang sa kamatayan, kamatayan pa nga sa krus*' (Fil. 2:8); ano pa nga ba ang masasabi natin? O saang antas, sa pamamagitan ng pagpapakumbaba, tayo nga ba na sa likas na pagkatao ay mahihina at walang kabuluhan ay magiging katulad Niya? Kung Siya, na inisantabi ang Kanyang buhay sa langit, ay bumaba sa lupa, hanggang saan natin dapat isantabi ang lahat ng atin, upang magkaroon man lang ng kahit kaunting pahiwatig ng pagkopya sa Kanya? Kung Siya ay naging sanggol at pinalusog ng gatas, at tinupad ang lahat ng ayon sa batas, na sumusunod sa Kanyang mga magulang gaya ng nakasulat, gaano pa nga ba dapat tayong kumilos na parang mga sanggol sa ating galit, at sumunod sa ating mga abbot, upang tayo'y magmukhang, kahit sa pinakamaliit na paraan, na katulad Niya? Kung nagutom at nauhaw Siya, naglakad nang paanan at napagod, gaano karami sa kaparehong ito ang dapat nating

tiisin, upang maisip na tayo ay nakararanas ng katulad sa Kanya? At sa huli, kung tiniis Niya ang panlalait at paghamak, pang-uuyam at pang-aabuso, pagtataksil at paglilitis, pagbubugbog at pagpapako sa krus, pamumuska at pagtusok sa Kanyang tagiliran, anong at gaano karaming katulad nito ang dapat nating tiisin upang masabi nating ginagaya natin Siya? Palagi nating dapat tandaan ito, mga kapatid, at sa pagtingin sa Kaniya, lubos tayong magpakumbaba; at kung makatagpo tayo ng anumang pagkakataon na maipakita ang pagnakikiling sa Kaniya, tanggapin natin ito nang may pasasalamat; kung hindi naman, hanapin natin ito— gaya ng: gutom, uhaw, pang-iinsulto, pang-aabuso, kahihyan, paghihirap, kahirapan sa pananamit, sapatos at sa lahat ng iba pang bagay: upang sa ganitong paraan, sa unti-unting pag-usad at pag-angat, sa pagpapatatag sa ating sarili at sa pagtataguyod sa isa't isa, sa pagbangon at pagtaas, ay *'maabot natin ang sukat ng ganap na tangkad ni Cristo'*.

158. Pinuri ang mga monghe, na nagsasabing sa pamamagitan ng pagtalikod sa mundo ay iniawasan nila ang mga kasiyahan at ginhawa gaya ng sa panahon ng Pag-aayuno ng Laman, at tinawag silang maglingkod sa Diyos nang may kabanalan at katuwiran, kung saan matatagpuan ang tunay na kagalakan at walang katapusang piging

158. 1) Pinuri niya ang mga monghe, na nagsasabing sa pamamagitan ng pagtalikod sa mundo ay lumayo sila sa mga kasiyahan at ginhawa na katulad ng sa laman at tinawag silang maglingkod sa Diyos nang may kabanalan at katuwiran, na kung saan ay matatagpuan ang tunay na kagalakan at isang walang katapusang kapistahan. – 2) Hinihikayat niya silang huwag bumalik sa isip o pagnanasa sa mga kalderong Ehipsiyong iyon, at tiniyak sa kanila na ang ating kapalaran ang pinakabiyaya sa lahat. – 3) Kung saan ay wala nang higit pang maiaasam, maliban sa isang bagay na ito: na ipagkaloob sa atin ng Diyos ang biyaya upang pasanin ang lahat ng kalungkutan at kahirapan ng ating buhay nang may kapanatagan ng loob, [2, 91]

10. Ngayon ang panahon ng Pag-aayuno ng Laman, isang panahon ng makalupang salu-salo at pag-inom, kainan, laro at lahat ng uri ng kagalakan. Ano nga ba? Dapat ba nating sisihin ang ating sarili dahil wala tayo sa mga bagay na ito? Hindi; kundi magpasalamat tayo sa Panginoon na iligtas Niya tayo mula sa ganoong pamumuhay, na parang mula sa putik at bangin, at dinala Niya tayo sa ating kasalukuyang banal na pagtawag, – upang paglingkuran Siya nang may kabanalan at katuwiran; at pagtawanan natin ang mga iyon, o mas mabuti pa, tayo'y magluksa para sa kanila, na nabihag ng mga walang kuwentang ligayang ito, at pinagkakaitan ang kanilang sarili ng di-mailarawang kagalakan ng langit. – *"Halina,"* nga, mga kapatid, *"magalak tayo sa Panginoon; magsigaw tayo ng kagalakan sa Diyos na ating Tagapagligtas: harapin natin Siya nang may pag-amin, at magsigaw tayo sa Kanya sa pamamagitan ng mga awit"* (Awit 94:1–2). Narito, isang mabuting piging, narito, kapuri-puring kagalakan, narito, isang masayang pagdiriwang! At maaari tayong magdiwang at magalak sa ganitong paraan sa bahay ng Diyos, hindi lamang minsan o dalawang beses, kundi palagi. Ang ganitong kagalakan ay ang tagapanguna at tagapagbalita ng pinakabiyayang kapalaran na naghihintay sa atin doon. *"Tungkol sa akin,"* sabi ng banal na David, *"mananatili ako sa harap ng iyong mukha sa katuwiran; sasapatan ako sa aking pagmasid sa iyong kaluwalhatian"* (Awit 16:15).

11. Huwag ninyong ibalik, ipinamamanman ko sa inyo, ang ating mga puso, gaya ng sa isang partikular na Ehipto, sa mga kaugalian ng pamumuhay na sama-sama, ni balikan ang mga karne at mga palayok ng lugar na iyon; kundi ituon natin ang ating paningin sa ating sarili, sa magandang buhay na ating ginagampanan at tinutupad: sapagkat dito, higit sa lahat, *'inutusan ng Panginoon ang pagpapala at buhay'* (Awit 132:3), tunay na kagalakan, walang-hanggang pag-asa, at isang makapagligtas na pagdiriwang. At kung ang usapin ay tungkol sa kasaganaan, mas lalo pa tayong umuunlad; kung ang usapin ay tungkol sa kapalaran, pinili natin ang mas mabuting bahagi; kung ang usapin ay tungkol sa kaligayahan, tayo ay pinagpala. Matapos tayong tumakas mula sa mundo at sa lahat ng nasa mundo, matapos tanggihan ang lahat ng kahiya-hiya at walang-kwentang ligaya, matapos isuko ang kasal, ang pag-aanak at ang mga pag-aari sa mundo, inakap natin ang pagkabirhen, kahirapan at ang pagsuko sa ating sariling kalooban, na dito tayo ay nagsusumikap, araw-araw, ipinapako ang ating laman at ipinapako rin natin ang ating sarili sa mundo at sa lahat ng nasa mundo. Bakit nga, may karapatan tayong ilapat sa ating sarili ang mga salita ng Apostol: *'Ang mga nasa kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at mga hangarin nito'* (Gal. 5:24).

12. Sino nga ba ang ngayon ay mas pinagpala kaysa sa atin? O ano pa ang dapat nating hanapin sa buhay na mas kaaya-aya at mas nakapagpapalubag-loob kaysa rito? Wala nang iba, maliban sa isang bagay na ito: na sa lahat ng natitirang araw ng ating pananatili rito, ay matiisin at magiting nating pagtiisan ang lahat ng mahirap at hindi kaaya-aya, at, sa pag-iingat sa ating sarili na huwag mahulog sa harap ng mga tukso na

nakikita at hindi nakikita, ay maabot natin nang may buong kumpiyansa ang mga pangakong inilaan para sa atin. Dahil dito, magpakatapang kayo, magpakalakas kayo, magpakatatag kayo, at gawin ang lahat ng bagay sa wasto at maayos na paraan, na nauunawaan ang kalikasan at lawak ng hiwaga ng ating buhay monghe at ang uri ng buhay na hinihingi nito, at kung paano ito binuhay ng ating kailanman ay hindi malilimutang mga banal na ama; gawin ninyong gabay ang kanilang mga halimbawa, at hulmahin at baguhin ninyo ang inyong sarili ayon sa kanila, upang kayo'y matatawag na karapat-dapat na mga anak nila at maging mga kasamang mag-aani ng kanilang hinaharap na kagalakan.

159. Bantayan ninyo ang inyong sarili; sapagkat maaaring sumalakay nang biglaan ang kaaway at lipulin kayo

159. 1) Magbantay kayo sa inyong sarili; sapagkat ang kaaway ay maaaring sumalakay nang biglaan at kayo'y lipulin. – 2) At ang ilan sa inyo ay namumuhay nang maluho. – 3) Huwag nang mangyari pa ito sa hinaharap. Mga guro, itanim ito sa kanila... baka kayo'y maging tagasira sa halip na mga gabay. [2, 92]

13. Hayaan ang bawat isa na tumingin at magmasid, kung kayo'y nakatayo nang matatag at hindi matitinag sa bato ng pananampalataya, sa pagtupad ng inyong panata, sa landas ng pagkamartir ng pamumuhay na sama-sama, na hindi lumilihis sa kanan o kaliwa, kundi naglalakad sa kaharian na landas, pinapanatiling gising ang inyong kaluluwa, baka matisod ang inyong paa sa batong pangabit, at hindi gumagawa ng anuman dahil sa pagbibigay-lugod sa sarili o pagkiling. Nakikita ko kayo, ngunit hindi palagi at hindi sa lahat ng lugar: sapagkat ito ay pribilehiyo ng iisang Diyos lamang. At hindi ko alam kung, marahil, may ilan sa inyo na kumilos nang lihim ayon sa sarili ninyong kalooban—o mas tama pa, dahil sa pagnanasa—na lumusong sa bangin ng kasalanan, sa kapahamakan ng inyong kaluluwa. Katakutan at ikabahala ito, at habang naglalayag kayo sa paborableng hangin, alalahanin ninyo, gaya ng kasabihan, ang pagkalunod ng barko. Sapagkat sa isang sandali lamang ay maaaring mangyari ito – hangin, bagyo, unos, sakuna, kapahamakan, kamatayan. Minsan, tila namamayani ang kapayapaan at katatagan, ngunit bigla na lang – alarma, alitan, digmaan, ang pagpatay hindi sa katawan kundi sa kaluluwa, na siyang pinakamasama. Ang Masama ay nanlilimbag sandali upang patulugin tayo sa kapabayaang, at pagkatapos, sumusugod nang hindi inaasahan, upang baluktutin ang ating mga iniisip at idulot ang ating kapahamakan. Walang puwang para sa kapabayaang, walang oras para sa pahinga. Marami na ang nakarating sa mismong daungan ng kaligtasan ang itinapon sa kailaliman ng mapanlinlang na kaaway. Ang ilan na umakyat sa mismong bubong ng langit ay ibinaba niya sa lupa ng kasalanan, dahil sa kaunting pagkukulang sa pagbabantay. Ninakaw niya ang maraming kayamanan ng kabutihan, ninakaw ang maraming espirital na tagumpay, at iniwan ang mga gumawa nito na dukha. Dahil dito, maging mapagbantay kayo at huwag hayaang makatulog ang mata ng inyong isip.

14. Ngunit naririnig ko na ang ilan sa inyo, dahil sa kapalaluan, ay kumikilos nang pabaya: walanghiya kayong nagtitinginan, nag-uusap ng walang kuenta at nagpapatawa; samantalang ang iba ay magkahawak-kamay, at pinagtatapat ang mga labi at pisngi. Ito ay isang dahilan ng pag-iyak. *'Kung ang sinuman ay magdala ng apoy sa kanyang dibdib, hindi ba masusunog ang kanyang mga damit? O kung ang sinuman ay lalakad sa nag-aalab na uling, hindi ba mapapaso ang kanyang mga paa?'* (Kaw. 6:27). Ganoon din, ang mga gumagawa ng ganitong mga bagay ay hindi makaliligtas sa pagbagsak. Mali rin na ang ilan ay pinapaganda ang kanilang mga mukha, ipinagmamalaki ang kanilang sarili, pinipinturahan ang kanilang mga talukap-mata at kilay, at nakasuot na parang mga patutot; nagsusuot sila ng mga burdang sinturon, pinapaganda ang kanilang mga damit, ginagaya ang mga makisig na kilos sa paglalakad, at nagsasalita nang may pagpapanggap.

15. Sa lahat ng ganitong mga tao ay sinasabi ko: huwag ninyong gawin ito sa hinaharap; kung hindi, *'Ilalagay Niya sa kanilang mga panga ang bitag at ang gapos'* (Awit 31:9): sapagkat hindi tayo inilagay ng Diyos upang sumira, kundi upang itayo ang mga taong ito. Kaya nga, sundin ninyo ang mga batas. Mga guro, itanim sa inyong tinuturuan ang mabuti at itama ninyo sila. Hindi ko ito sinasabi dahil pinaghihinalaan ko ang sinuman sa inyo na maging tagapaglason sa halip na tagapaghilom, tagapagdilim sa halip na tagapaghayag, tagapagligaw sa halip na gabay, o tagawasak sa halip na tagapagligtas. Sapagkat ang mga guro ay nakatayo sa harap ng kanilang mga mag-aaral bilang huwaran ng kabanalan, halimbawa ng kaligtasan, at larawan ng bawat mabuting gawa. Ipinagkakatiwala ang mga mag-aaral sa kanila upang matuto sila mula sa mabuting halimbawa ng kanilang mga guro. Ngunit kung kabaligtaran ang mangyari, sawiin at alisin ang mga taong iyon, baka maipasa nila ang kanilang kasamaan sa mga malusog. – Mas gugustuhin kong huwag nang pag-

usapan ang lahat ng ito, ngunit pinipilit ako ng pangangailangan. – Isang bagay ang hinihiling ko: na tayo'y lahat ay lumakad sa tamang landas, upang ang Diyos naman ay malugod sa ating mabuting pamumuhay.

160. 'Ang kagalakan sa kaayusan ng mga kapatid at sa katotohanang ang lahat ay nagaganap ayon sa tuntunin at ang bawat isa ay kontento sa mga probisyon ng monasteryo,' dagdag niya; 'ngunit hindi ito ang pangunahing pakay; ang pinakamahalaga ay mabuhay sa paraang, pagkatapos ng kamatayan, ay makapasok sa kapahingahan ng Diyos: na siyang dapat maging layunin ng lahat.'

160. Nagagalak siya sa kaayusan ng mga kapatid at sa katotohanang ang lahat ay isinasagawa ayon sa tuntunin at ang bawat isa ay nasisiyahan sa mga probisyon ng monasteryo, dagdag pa niya: ngunit hindi ito ang pinakamahalaga; ang pinakamahalaga ay mabuhay sa paraang, pagkatapos ng kamatayan, makapasok sa sa kapahingahan ng Diyos: at para dito, dapat nakatuon ang lahat. [2, 93] Tulad ng isang magsasaka na nakikita ang kanyang bukid na nagiging lunti—na kanyang hinukay at itanim sa pamamagitan ng sariling pagsisikap—ay nagagalak at nasisiyahan: ganyan din naman ako, bagaman hindi tungkol sa bunga ng aking sariling pagsisikap, ay nagagalak at nasisiyahan sa inyong espirituwal na kasaganaan, sapagkat nararapat sa akin na magpatotoo sa katotohanan, na sa biyaya ng Diyos, kayo'y lalo pang umuunlad at nagiging mas mabubuting tao. Makasaksi kayo rito. Hindi ba ninyo nakikita kung anong kaayusan ang mayroon tayo, kung anong kapayapaan at kapanatagan? Hindi ba kayong lahat ay nagkakaisa, bilang isang kaluluwa at isang puso, sa pamamagitan ng matibay na pananampalataya at hindi maputol na ugnayan? Hindi ba kayong lahat ay nagsusumikap para sa mas ganap na pagtupad sa mga buhay na utos ni Cristo? Walang sinuman sa inyo na, sa pamamagitan ng mga pribadong samahan, ay naghahati-hati at nagkakawatak-watak sa iisang kapatiran sa ikatutuwa ng kaaway, ang diyablo; ni wala rin sa inyo ang pagsunod sa sariling hilig o kagustuhan, na nagbibigay-daan upang ang bawat isa ay mabuhay at kumilos ayon sa kanyang nais; sa halip, namamayani ang isang buhay na kaayon ng Diyos; ni wala rin kayong sitwasyon kung saan ang bawat isa ay naglilibot nang walang pakialam, na nagdudulot ng kapahamakan at kaguluhan sa buong katawan ng kapatiran; kundi, sa biyaya ng Diyos, lahat ng bagay ay isinasagawa ayon sa tuntunin: sa pagkain at pag-inom, sa pagbabantay at pagtulog, sa paggawa at pahinga, sa paggalaw at pag-upo, sa pag-uusap at katahimikan, sa pagbabasa at pag-awit ng mga salmo, sa panalangin at katahimikan, sa pananamit at sapatos. Hindi naman, siyempre, pantay-pantay ang ipinamamahagi sa lahat, sapagkat hindi pareho ang edad, pagpapalaki, kalagayan, kakayahan, birtud, at kalusugan ng bawat isa; ngunit binibigyan ng nararapat na pansin ang bawat isa, at tinutugunan ang kanilang mga pangangailangan: sapagkat kayong lahat ay mga miyembro ng isang katawan, bagaman hindi lahat ay nakikibahagi sa iisang karangalan (1 Cor. 12, 23–24). Ngunit hindi ito ang pangunahing pakay; ang pinakamahalaga nating hinahangad ay, matapos nating gampanan nang mabuti ang ating tungkulin, makapasok tayo sa kapahingahan ng Diyos sa pamamagitan ng kamatayan pagkatapos ng mga paghihirap at paggawa ng buhay na ito sa lupa, at makibahagi sa di-mailarawang kagalakan at walang hanggang mga biyayang hindi matutumbasan. Sa pag-asang ito, magsikap tayo nang mas taimtim na manguna, maging maingat sa ating sarili, maging matino ang pag-iisip, maging mapagbantay, upang tayo'y lumakad nang marapat sa mga araw na ito, magalak sa pag-asa, magtiis ng mga kapighatian, pilitin ang ating sarili sa bawat mabuting gawa, ilagay ang laman sa ilalim ng espiritu, ituring ang disgrasya para sa kapakanan ni Cristo bilang karangalan, ituring na isang pribilehiyo ang maging huli, at magalak sa kahihiyan para sa kapakanan ng Panginoon; upang, sa ganitong paraan ay natapos ang ating paglalakbay, manirahan tayo kasama ng mga martir at ituring na karapat-dapat na magsaya kasama ng mga banal magpakailanman.

161. Umaawit tayo: 'Akin ang tasa ng kaligtasan'. Ang tasang ito ay ang pagtanggap ng pagkamartir, na para sa atin ay binubuo ng masakit na pakikibaka laban sa ating mga hilig

161. Umaawit tayo: 'Akin ang tasa ng kaligtasan'. Ang tasang ito ay ang pagtanggap ng pagkamartir, na para sa atin ay isang masakit na pakikibaka laban sa ating mga pagnanasa. Nakatayo tayo sa landas na ito. – Pakilabanan nga ang mabuting laban, upang tayo rin ay maging karapat-dapat sa gayong mga korona. [2, 94] 'Ano ang ibibigay natin sa Panginoon para sa lahat ng Kanyang ipinagkaloob sa atin?' Ano pa nga ba kundi isang awit ni David, na inawit nang may tunay na determinasyon at alinsunod sa nakasaad dito: 'Aakuin natin ang saro ng kaligtasan, at tatawag sa pangalan ng Panginoon' (Awit 115:3, 4). Ang kopang ito ay ang pagtanggap ng pagkamartir. Ngunit ang ating pagkamartir ay hindi sa pagdurugo ng dugo, kundi sa isang panloob, masidhing pakikibaka ng budhi, kapag, halimbawa, hindi tayo lumuhod kay Baal—ibig sabihin, hindi tayo sumusuko sa laman—at nalalampasan natin ang lahat ng tukso, ang gulo ng mga kaisipan, ang

pagliliyab ng mga pagnanasa at hangarin, ang kalungkutan ng mga kakulangan, kapahamakan at mga pang-iinsulto. Masdan ang mabubuting martir! Masdan ang mga sundalo ni Cristo! Masdan ang mga nangangailangan at mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit! Magalak, magpakalakas ng loob, magtiyaga, takbuhin nang mabuti ang karera, lumago mula sa lakas tungo sa higit pang lakas, umakyat sa tuktok ng kabutihan, lumipad sa pinakamataas na pagninilay-nilay, at gawin ito nang walang tigil hanggang sa dumating ang wakas ng iyong buhay at dalhin ka sa mga kagalakan at ligaya na inihanda para sa iyo mula pa sa saligan ng sanlibutan. Mapalad at pinakamaligayang mapalad ang siyang, sa masigasig na pakikinig nito at pagsasabuhay nito, ay nagpapalagablab ng apoy sa kanyang puso, na nag-aapoy sa kanyang sarili ng alab ng Banal na pag-ibig na umaakyat sa kalangitan. Ngunit sa aba ng siyang nagtatakip ng kanyang mga tainga, na umiibig sa kahangalan at naghahangad ng panandaliang laman. Gayunpaman, *huwag hayaan ang sinuman na 'hanapin lamang ang para sa kaniyang sarili' – 'ang mga ito' – kundi 'alagaan din ang kaniyang kapuwa'*, na ituring silang kaniyang sarili: sapagkat tayo ay mga miyembro na may kaugnayan sa isa't isa. Sa ganitong paraan, ang bawat isa ay nagdudulot ng kagalakan sa Panginoon at ginagawang mas mabuti at mas perpekto ang kaniyang sarili.

162. Matapos ilarawan ang anyo ng yumao at banggitin ang nakikita sa libingan; at matapos iharap ang maikling salaysay ng mabuting buhay ng yumao – humuhugot siya ng aral tungkol sa pagpapanatili ng kalinisan ng katawan at kaluluwa, upang maging isang nobyang karapat-dapat kay Cristo

162. 1) Matapos ilarawan ang anyo ng yumao at banggitin ang nakikita sa libingan; at 2) matapos magbigay ng maikling salaysay tungkol sa birtwusong buhay ng yumao, – 3) humuhugot siya ng aral tungkol sa pagpapanatili ng kalinisan ng katawan at kaluluwa, upang maging isang nobyang karapat-dapat kay Cristo. [2, 95]

1. Ang pag-alala sa kamatayan ay laging may epekto ng kaligtasan, at lalo pa kapag tayo ay nasa harap ng mukha ng isang yumaong kapatid, gaya ng sa kasong ito. Narito muli, nasasaksihan natin ang isang kamangha-manghang hiwaga sa ating harapan! Kanina lang, kasama pa natin siya, ngunit ngayo'y wala na sa piling natin ang kanyang espiritu; ang siyang nagsalita sa atin gamit ang kanyang sariling mga labi ay nanahimik nang lubos, samantalang ang tunog ng kanyang tinig ay nag-uugong pa rin sa ating mga tenga. Kay kamangha-mangha ng tanawing ito! Nakikita natin siya at gayon pa man ay hindi natin siya nakikita: nakikita ang kanyang katawan dito, ngunit ang kanyang espiritu ay umalis na sa atin. Nakahiga siyang walang galaw at walang buhay, walang hininga, paningin o pananalita; nakikita ang lahat ng kanyang pandama – ngunit sa alinman dito'y walang bakas ng buhay; parang bato siya, o anumang bagay na walang kaluluwa. – Silipin natin ang huling pahingahan ng mga nauna sa atin: ano ang ating makikita roon, mga kapatid? Masdan at pag-aralan. Hindi ba ito alikabok at abo? Hindi ba ito mga nabulok na katawan? Hindi ba ito mga nangalanta na bungo? Hindi ba ito mga payat na buto? – At ang lahat ng ito ay isang karumaldumal na tanawin, isang kaawa-awa at kasuklam-suklam na bunton. – Matutukoy pa ba rito ng sinuman ang isang kapatid mula sa iba, ang guwapo mula sa pangit, ang bata mula sa matanda? Hindi: lahat ay nabulok, lahat ay nawalan ng anyo. Suriin ng sinumang nagnanais ngayon kung nasaan dito ang pagnanasa sa laman, ang ligaya ng mga piging, ang kapahingahan sa pagtulog, at ang lahat ng iba pa na ginagawa upang mapasaya ang laman? – nasaan na ang mga pagkamay, ang mga yakap, ang mga halik? – Lahat ay nawala na mula rito at dinala ng siyang, na parang isang mayamang nag-aksaya ng kayamanan, nagpadala nito sa impyerno upang magpailang isang apoy na hindi mapapatay para sa kaniyang sarili.

2. Nawa'y walang sinuman sa ating mga kapatid ang masaktan! At lalo na yaong ngayo'y lumisan nang may kabanalan at pumasok sa buhay na walang hanggan, matapos mamuhay nang mabuti rito, sa walang kapintasang pagsunod at pagtalima—bata sa taon ngunit ubanin sa karunungan—maliit ang tangkad, ngunit dakila sa espiritu, na ang panloob na pagkatao ay kilala sa akin, samantalang ang panlabas na pag-uugali ay kilala sa inyong lahat—na taglay ang bawat birtud at karapat-dapat sa lahat ng papuri—Raphael—maawain at tunay na marangal, na napanatili ang larawan ng Diyos at, masasabi ko pa nga, karapat-dapat magdalang kapangalan sa isa sa mga pangunahing anghel. – Ganyan ang tiwala ko sa anak na ito; dapat ganoon din ang sa inyo, sapagkat karapat-dapat siya rito. – Ngunit bumalik tayo sa paksa.

3. Ganoon din naman, makalipas ang sandali, ay lisanin natin ang lugar na ito: mamatay tayo, ihiga, gaganapin ang ating libing, at ililibing. – Dahil dito, at walang *'taong mabubuhay na hindi makakakita ng kamatayan'* (Awit 88:49); kaya't hinihiling at nananawagan ako sa inyo: mamuhay tayo nang may kabanalan at walang kapintasan, at magpakita tayo ng walang kapintasang asal at walang kamalian, pinananatiling

malinis hindi lamang ang katawan kundi pati na rin ang kaluluwa: pasasakopin ang una sa espiritu, upang hindi ito magwala o maghimagsik dahil sa makalupang pagnanasa, at pipigilin ito sa pamamagitan ng takot sa Diyos, upang ito'y mapayapa at mapagkumbabang makuntento sa sukat ng pagkain, inumin, tulog at pahinga na itinakda ng tuntunin at ng partikular na utos; at binabantayan ang huli, upang hindi ito madungisan ng maruruming kaisipan at pagnanasa, kundi, lumilipad nang lubos patungo sa Diyos, ay pagmumuni-muniin lamang ang Kanyang kagandahan, sapagkat Siya lamang ang tunay na maganda at kaibig-ibig, samantalang ang lahat ng ibang anyo ng kagandahan ay isang guni-guni at wala; at pinoprotektahan din siya sa pamamagitan ng panalangin at pag-awit ng mga salmo, upang sa pamamagitan ng pareho ay maiharap siya bilang kaaya-aya sa mapagpalang Nobyo, si Cristo na ating Diyos. Kung ganoon natin isasagawa ang ating paglalakbay, pinagpala tayo: hindi tayo mamamatay, kundi mabubuhay, na sinasamahan ng nakapagpapalubag-lubhang awit ng pamamaalam: *'Pinagpala ang landas na iyong tinatahak ngayon; sapagkat isang lugar ng pahinga ang inihanda para sa iyo'*.

163. Ang ating pakikibaka ay laban sa mga espiritung masama, kasama ang kanilang pinuno, ang diyablo

163. 1) Ang ating pakikibaka ay laban sa mga espiritung masama, kasama ang kanilang pinuno, ang diyablo. – 2) Walang tigil silang nagbabalak ng mga paraan upang tayo'y mapahamak: tayo naman ay dapat magbantay sa ating sarili nang walang humpay at labanan sila, sa kagalakan ng Panginoon at ng Kanyang mga Anghel. – 3) Mahalaga na kumilos tayo sa ganitong paraan kung nais nating makamtan ang kawalan ng pagnanasa at, sa pamamagitan ng pakikibakang ito, mapanalunan ang korona ng martir. – 4) Upang magtagumpay dito, kailangan natin ang kababaang-loob na sinamahan ng pagsunod, walang-tigil na panalangin, pagsusuri sa sarili, lahat ng gawa ng pagpapakaitim, at ang pagsusuri sa ating mga iniisip. [2, 96]

4. *'Sapagkat ang pakikibaka natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga kapangyarihan ng madilim na mundong ito'* (Efe. 6:12), – at laban sa ating masamang kalaban, ang diyablo, na sa mismong simula pa ng mundo, nang makapasok sa Paraiso, ay linoko ang ating ninuno upang tikman ang ipinagbabawal na bunga, at dahil dito ay naitulak siya palabas mula sa tamis ng Paraiso patungo sa mundong ito. Mula noon, sa bawat salinlahi, pinag-uusig niya ang sangkatauhan, tinuturuan niya ito ng bawat uri ng kasamaan. Kahit ngayon, inintriga niya tayo sa bawat paraan, gumagapang siya nang umaahong, at nagpapalobong habang iginiginig ang kanyang buntot, upang mas madali tayong mailigaw; palihim siyang pumapasok at lumalabas, at dinadaya ang mga kaluluwang hindi matatag at hindi siya pinapansin. Kaya't kailangan natin ng lubos na pagkaseryoso, mataas na pagbabantay, matinding pag-iingat at pag-ingat sa ating pakikipaglaban sa kaniya, upang hindi niya tayo atakihin o dalhin sa kapahamakan.

5. Dahil nalalaman natin ang kanyang mga pakana at daya, magsandata tayo sa lahat ng paraan at labanan siya at itaboy, nang hindi humihina o nagpapakita ng anumang habag sa ating sarili o sa kanya; gaya ng hindi siya umatras o nagpapakita ng anumang habag, na naghahangad ng ating kapahamakan. Kahit pa atakehin niya tayo nang maraming beses sa isang araw at mapagtabuyan, hindi siya natitinag; para bang hindi pa siya nagsisimula sa pakikibaka, at sumasalakay siyang muli nang may mas matinding tindi, dala ang iba pang masasamang espiritu. Ganoon din, hindi tayo dapat umatras o magpahina ng loob sa harap ng ganoong araw-araw at oras-oras na pag-atake sa atin. Kahit na nagpakita na tayo ng malaking pag-iingat at masigasig na pagsisikap, at nagtagumpay na, huwag tayong manghina rito; kundi palagi nating panatilihin ang parehong sigasig, lakas, at pagtutol laban sa kaniya, upang sa pagkitang matatag nating pagtutol sa kaaway, ang Diyos ay magalak at magsaya para sa atin, at ang Kaniyang mga banal na Anghel, na tumutulong sa atin ayon sa Kaniyang pahiwatig at utos.

6. Sapagkat hindi pa natin naaabot ang antas ng kawalang-hilig, at kasama nito ang kalayaan mula sa alitan, upang ang ating isipan ay manatiling payapa sa sarili nito, hindi nababahala ng panloob na tunggalian. Ito ay nakamit na, at patuloy pang nakakamtan, ng mga masigasig na tagapagsikap sa pamamagitan ng matinding pagod, pawis, at pagsisikap. Tungkol sa atin, na hinahadlangan pa ng pagnanasa, dapat tayong magpatuloy sa ating pakikibaka at walang humpay na pagsusumikap, nang hindi nawawalan ng loob o sumusuko, sa harap ng ating sariling pabagu-bagong-loob at ng pabago-bagong taktika ng kaaway, na nangangahulugang araw-araw at bawat oras ay, tila, kailangan nating magsimulang muli. Ganito ang kapalaran ng mga taos-pusong nagsusumikap: ano nga ba ang korona para rito? – Banal ang maabot ang tuktok ng kawalang-emosyon; ngunit pinagpala rin ang ikalawa – ang hindi matalo sa labanan, at palaging manatiling matatag, unti-unting umaabante patungo sa tuktok at pinapabuti ang sarili. Makakatanggap din ang ganitong

tao ng korona ng martir, gaya ng isang mandirigma na, pagbalik mula sa larangan ng digmaan, ipinapakita sa hari ang kanyang mga sugat at pilay, ay hindi hinamak o hinatulan, kundi sa halip ay tumatanggap ng papuri, mga regalo, at karangalan.

7. Magsikap tayo nga bilang mga sundalo ni Cristo, at ituring ang ating panahon bilang wala nang iba kundi isang panahon ng pakikipaglaban laban sa ating mga kaaway, kung kailan ang tanging maririnig ay ang paghihimas ng mga palaso at ang kalansing ng mga espada: sapagkat '*marami ang sumasalakay sa atin mula sa kaitaasan*' (Awit 55:3), gaya ng nakasulat, na buong araw na nagpapalakas ng loob sa pakikidigma, naghahanda ng patibong, naghuhukay ng mga hukay, naglalagay ng mga silo at nagbabalak ng sari-saring panlilinlang. Sino, nga ba, ang makakatakas sa kanila, sino ang makaliligtas sa kanila, sino ang hindi matitisod at mahuhulog sa kanilang mga patibong? Sino pa nga ba kundi yaong taglay ang kababaang-loob na sinamahan ng pagsunod, walang-tigil na panalangin, sigasig sa gawain, tuloy-tuloy na pagsunop, masigasig na pagsisikap nang hindi nagrereklamo, at patuloy na matino at maingat na pagbabantay upang itaboy ang mga kahiya-hiyang kaisipan at yakapin ang mga makabubuting pagninilay—pagbabantay, pag-awit ng mga salmo, pagyukyod, at higit sa lahat ng ito, o kasabay ng lahat ng ito, ang pag-amin ng pinakamalalim na iniisip ng isang tao, ang pag-iwas sa kapalaluan, at katamtaman sa pananalita? Sa pamamagitan ng lahat ng ito at ng mga katulad nito, pinatitibay ang ating panloob na tao na parang nasa kuta, at ang kaaway, na walang kapangyarihang kumilos laban sa kanya, ay umatras.

164. Isang paglalarawan ng panlabas na anyo ng isang tao ng Diyos, isang tunay na monghe

164. Isang paglalarawan ng panlabas na anyo ng isang tao ng Diyos, isang tunay na monghe. [2, 97] Mag-ingat tayo sa ating sarili, mga kapatid, at huwag nating sayangin ang ating mga araw at ang ating oras nang walang kabuluhan. Narito, ang araw na ito ay lumipas na, at hindi na natin ito muling makikita; ngunit ang mga gawa na ating ginawa habang ito ay tumatagal ay nakatala. Kung mabuti ang mga ito, ayos para sa atin; ngunit kung hindi, aba! Ingatan natin ang ating mga pandama upang hindi ito makaw, at panatilihin nating nakayuko ang ating mga ulo nang madalas: maging mapagmatyag ang ating mga mata, hindi naglilibot dito't doon; sapagkat ang nakikita sa mata ay nakikita rin sa kaluluwa, dahil ang panlabas na tao ang sumasalamin nito para rito; huwag maging malungkot o mailang ang mukha, kundi marangal at banayad, at kadalasa'y mapagmalungkot at binabaha ng luha ng pagsisisi; maging mapagkumbaba at payak ang lakad, hindi mayabang, nang walang nakataas na balikat, nakakunot na noo, malalakas na hakbang o pag-uga ng buong katawan; ang kanyang pananalita rin ay dapat kaaya-aya, hindi masyadong malakas o mahina, na may kapanatagan sa kanyang mga mata at iba pang bahagi ng mukha, nang walang namumulang ilong, pag-uga ng mga kamay o pag-ikot ng mukha. Sapagkat ang tao ng Diyos ay maayos sa lahat ng bagay, bilang kasangkapan ng Espiritu na nananahan sa kaniya, na ginagabayan siya sa pananalita, sa anyo, sa pagkain at sa pag-inom. At nararapat na kumilos tayo nang may kaayusan at kagalangan sa lahat ng bagay: sa ating pananamit at sapatos, na isinaalang-alang na ang ating Panginoong Diyos ay laging naroroon kasama natin sa lahat ng pagkakataon at sa lahat ng ating mga gawa.

165. Sa pagbanggit sa mga salita ng Apostol: 'Ngayon ang kanais-nais na panahon', ipinahayag niya na sa pamamagitan nito ay pinupukaw ng Apostol ang ating sigasig para sa gawain ng kaligtasan

165. 1) Matapos banggitin ang mga salita ng Apostol: 'Ngayon ang kanais-nais na panahon', ipinaliwanag niya na sa pamamagitan nito'y pinupukaw ng Apostol ang ating sigasig para maisakatuparan ang ating kaligtasan. – 2) Pagkatapos ay idinagdag niya: 'Ganyan nga ang inyong ginagawa; mahusay.' [2, 98]

8. Ano ang itinuturo sa atin ni San Pablo at ano ang kanyang pinupukaw sa atin nang sabihin niya: '*Ngayon ang kanais-nais na panahon, ngayon ang araw ng kaligtasan*' (2 Cor. 6:2)? '*Ibaling natin nga ang mga gawa ng kadiliman at isuot ang baluti ng liwanag*' (Rom. 13:12). – Siya ang, bilang isang mabuting ama at guro, nagigising sa atin mula sa katamaran at tinataboy ang antok ng kaluluwa sa ating kaisipan, ginagabayan nang mabuti ang ating mga hakbang ayon sa Diyos, at inihahatid ang mga ito sa landas ng kabutihan. Pakinggan natin ang kanyang banal na katuruan; bumangon tayo nang buong sigla, magpakatino tayo, at magsumikap nang higit pa, sapagkat ang araw ng ating buhay ay malapit nang magwakas. Magsikap tayo nang buong makakaya na ihanda ang ating sarili, upang tayo'y maging pinagpala at mabuhay magpakailanman, na nag-eejoy ng di-mailarawang kagalakan. Sapagkat kung sa pagtatapos ng ating buhay ay matagpuan tayong hindi handa at hindi ma yayos ang kaluluwa – aba! aba! tunay nga. At sino ang magliligtas sa atin mula sa mga kamay ng ahas na sumisira ng kaluluwa? – o sa ano tayo makakahanap ng

ginhawa kapag tayo'y pinahihirapan dahil sa kapabayaang kung paano natin pinamuhay ang ating lupaing buhay sa kasamaan? Bakit—hayaan na lang tayong iwan ng mga umiwan sa atin, at hayaan ang mga walang-batas na magpatuloy sa kanilang kalokohan—tinutukoy ko yaong mga naligaw mula sa atin. O mas mabuti pa, ipanalangin natin sila at magsikap na tawagin silang pabalik: sapagkat hindi ninanais ng Diyos ang kamatayan ng makasalanang, kundi ang kanyang pagbabalik-loob upang mabuhay (Ezek. 33:11).

9. Samantala, kayo na sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo ay nagpupursigi sa gawain ng pagsunod at tapat na tinutupad ang inyong mga panata sa harap ng Diyos at ng mga tao, magalak at magsaya: sapagkat isang dakilang gantimpala ang nakalaan para sa inyo sa langit, kung mananatili kayong mapagbantay hanggang wakas at tapat na tutuparin ang lahat ng inutos sa inyo tungkol kay Cristo Jesus na ating Panginoon, bilang Kanyang mga sundalo na Kanyang inenlist: sapagkat nagpatala kayo sa Kanyang paglilingkod at naglilingkod sa Kanya araw at gabi, na nag-uugnay sa Kanyang salita: 'Ang sinumang hindi nagsasabi sa Akin, 'Panginoon, Panginoon,' ngunit ang gumagawa ng kalooban ng Aking Ama sa Langit, siya ang sa Akin' – at ang paalala ng Apostol: "Nais mo bang huwag matakot sa mga awtoridad? Gawin mo ang mabuti, at makakatanggap ka ng papuri mula sa Kaniya" (Roma 13:3).

166. Maging matatag sa buhay at tiisin ang lahat ng bagay: sapagkat kapag ikaw ay napatunayang karapat-dapat sa walang hanggang kaligayahan na iyon, magsisisi ka pa rin na hindi ka nakatiis nang higit pa.

166. 1) Maging matatag sa buhay at tiisin ang lahat ng bagay: sapagkat kapag ikaw ay itinuring na karapat-dapat sa walang hanggang kaligayahan, magsisisi ka pa rin na hindi ka nakapagtitiis nang higit pa. – 2) Alalahanin at laging isaisip ang araw ng paghuhukom at ganti; – at hindi ka kailanman mahuhulog sa katamaran o pagrereklamo. – 3) Ang sinumang kumikilos nang iba ay alipin ng mga pagnanasa at parang hayop; ngunit ang sinumang ganito ay isang anghel. [2, 99]

10. Hindi na kailangang kausapin kayo ngayon gaya ng ginawa ng mga sinaunang Propeta: 'Makaririnig kayo sa inyong mga tainga ngunit hindi mang-unawa; titingin kayo sa inyong mga mata ngunit hindi makakita'; sapagkat ang puso ng mga taong ito ay naging bato, ang kanilang mga tainga ay mahirap pakinggan, at sinara nila ang kanilang mga mata (Isa. 6:9, 10). Sapagkat pinapabango ninyo ang inyong sarili at nagbabantay, na nakikita ang kaluwalhatian ng Panginoon na may mga mukha na walang takip (2 Cor. 3:18), matapos ninyong yugyugin ang putik ng makamundong pagkakaugnay mula sa mga mata ng inyong kaluluwa sa pamamagitan ng inyong masunurin at banal na pamumuhay, at nang makita ninyo ang mga bagay nang malinaw, ibig sabihin, ang kawalan ng kabuluhan ng buhay na ito at ang walang tigil na kaguluhan ng mga gawain ng tao sa iba't ibang direksyon, at napagtanto ninyo na iisa lamang ang matatag, pinakamamahal at pinakamataas na kabutihan—ang Diyos—at na dapat tayong magsikap patungo sa Kanya sa pamamagitan ng isang birtwosong buhay. Pinagpala nga ang Panginoon at Diyos ng ating mga Ama, na nagkaloob sa atin ng karapatang makibahagi sa biyayang ito at mamuhay nang ganoong matalinong pamumuhay. Itakda natin nga ang ating paningin sa itaas, kung saan ang ating Ulo—si Cristo—nasa kinaroroonan, na pinagmamasdan hindi ang mga bagay na mortal at panandalian, kundi ang mga kagandahang makalangit at higit pa sa langit, at ang pagtikim at aliw ng di-mailarawan at di-masabi-sabi na mga biyaya roon, na hindi kailanman naisip ng isip, hindi kailanman narinig ng tainga, ni hindi kailanman pinangarap ng puso, dahil sa kanilang hindi masukat na kadakilaan; at tiniyak ko sa iyo na makakamtan mo rin ang mga ito, kung ipagkaloob sa iyo ng Panginoon ang lakas na matiisin nang may pasensya hanggang sa wakas ang pakikibaka na nasa iyong harapan, at makakahanap ka ng kapahingahan kung saan walang karamdaman, ni kalungkutan, ni paghihikbi. Doon ay magpapasalamat kayong malugod sa Panginoon na tumawag sa inyo sa banal na paraang ito ng pamumuhay; sapagkat ang mga kalungkutang inyong tiniis, hindi lamang hindi na aalalahanin, kundi sa kabaligtaran, pagsisisihan ninyo na hindi kayo nagkaroon ng pagkakataong magtiis ng mas mabigat pang pagsubok, kalungkutan, at kahirapan kaysa sa inyong tiniis.

11. At ano ang ating makikita sa kakila-kilabot na araw ng pagpapakita ng ating Panginoong Jesucristo, pagdating Niya nang hayag kasama ang di-mabilang na libu-libong anghel at arkanghel at uupo sa trono ng kakila-kilabot na paghuhukom, na titipunin mula sa apat na sulok ng daigdig ang lahat ng mga bansa at bawat nilalang na buhay, bubunyag ang mga gawa ng kadiliman at ihahayag ang mga lihim ng puso, kung saan ang iba ay papuntahin sa kagalakan sa kanan ng Panginoon, samantalang ang iba ay aalis nang may kahihuyan sa kaliwa; at ang mga iyon ay papuntahin sa mga maningning na tahanan, sa paraiso ng kagalakan, sa Kaharian ng Langit, samantalang ang iba ay ihahagis sa apoy na hindi mapapatay, upang kainin ng mga uod, kasabay

ng pagngalit ng mga ngipin, sa napakadilim na kadiliman, sa kalaliman ng Tartarus, sa hindi maputol na mga gapos at sa lahat ng uri ng paghihirap, ayon sa kasalanan ng bawat isa. Pagkatapos ay liliwanag sila na parang araw, at magsisimulang magalak at magsaya nang buong puso, at sa pamamagitan ng walang patid na mga awit ay papurihan ang Panginoon, nang kanilang maunawaan kung gaano kabuti at kagalang-galang na sanhi ang kanilang pinaglaban para sa Panginoon. – Ito ang mga martir na nagbuhos ng kanilang dugo para sa Kanyang pag-amin, ang mga Apostol, ang mga Propeta, ang mga nagpapatotoo sa pananampalataya, ang mga banal at ang mga matuwid; kasunod nila, ang mga nagpakita ng espiritwal na paghihirap—mga obispo, pari, monghe at mga layko—lahat ng namuhay nang may mabubuting gawa, pagsisikap at kabayanihan. At ang mga ito ay magsisimulang magdaing at mag-iyak, aba! — aba! — na dinaragdagan ang sariling kasalanan at nagpapataw ng sumpa sa ibabaw ng sumpa sa kanilang sariling kawalang-diyos, nakagapos, binugbog at pinamumungahan ng mga espiritu ng mga sumpa, at higit pa rito ay hinahatulan at tinatatakan ang sarili, at pinahihirapan ng kawalan ng pag-asa, na hindi nakikita ang wakas ng hindi matiis na pagdurusa na itinakda magpakailanman, gaya ng sinasabi sa kanilang pandinig: 'Ang mga ito'y parurusahan magpakailanman, ngunit ang mga matuwid ay papasok sa buhay na walang hanggan' (Mateo 25:46). Isinasaalang-alang ang lahat ng ito, maaari pa ba nating pabagalin ang ating mga gawain at pagsisikap sa ? Mapapawi ba tayo ng loob dahil sa mga kahirapan ng ating kasalukuyang buhay? Hindi ba dapat tayo'y humugot ng inspirasyon sa ating mga puso at magliyang ng mas matinding sigasig kaysa sa apoy – upang manatiling tapat sa mga tuntunin ng ating mapagsakripisyong buhay monghe hanggang sa wakas, gaano man ito kasakit para sa atin?

12. Ngunit, isapuso natin ang lahat ng ito at sundin ito, na masigasig na ginagawa ang anumang ipinag-uutos nito sa atin. Sapagkat ang sinumang walang pakialam dito, tiyak na nahuhuli ng mga pagnanasa, natutulog sa kapabayaan, matigas ang puso, nalulugod sa laman, mapanghimagsik, magaan ang pag-iisip, at tamad, nakalubog, tulad ng oso sa kanyang mga paa, na naghahanap lamang ng pagkain at inumin; umuungal tulad ng leon kapag hindi nasisiyahan ang kanyang masasamang pagnanasa; tumatalon tulad ng leopardo mula sa isang kasiyahan patungo sa iba; nagbabalak tulad ng fox upang makamit ang ninanais ng kanyang puso; nagwawala tulad ng kamelyo, sa paghihiganti sa kanyang kapuwa dahil sa isang aksidenteng sama ng loob, umihingal na parang kabayo, gumagawa ng malaswang gawain gamit ang katawan ng tao at hayop, at kumikilos nang walang hiya na parang lobo, sa kanyang katapangan na sirain ang kanyang sariling kaluluwa at ang kaluluwa ng kanyang mga kapatid. At ano pa ang masasabi tungkol sa iba't ibang pagnanasa, na dahil dito ang ilan ay hindi lamang kahawig ng mga hayop, kundi lubos pang nalalampasan ang mga ito sa kanilang malupit na kalikasan. – Ngunit ang siyang tumatalaga sa panig ng mabubuting kaisipan, na kasing-liwanag ng isang Anghel, kasing-bilis ng isang Kerub, at kasing-dami ng mata ng isang Serapim, upang kung may pagkakataon man, hindi siya salakayin ng dragon na sumisira ng kaluluwa, ay kasing-matapang ng isang mandirigma, hawak ang nag-aapong tabak ng tumatagos na kaisipan laban sa kasalanan, at sinisilab ang mga demonyo sa init ng mabubuting kaisipan; gaya ng isang bukal na walang tigil sa pagdaloy, siya ay nagbubuhos ng dalisay na agos ng luha ng pagsisisi; gaya ng isang templo ng Diyos, siya ay itinayo mula sa gintong bato ng birtud; gaya ng isang mapayapang kordero, sumusunod sa halimbawa ng kanyang Panginoon, hindi tumututol ni sumisigaw, kundi, kahit na ang kamatayan ang nasa unahan, nagpapatuloy, na sumusunod sa kanyang ama at sa kanyang mga kapatid. Ngunit narito, iniharap sa inyo ang buhay at kamatayan; piliin ng bawat isa para sa kanyang sarili kung ano ang kanyang pipiliin.

167. Ang ating pakikibaka ay laban sa masasamang espiritu

167. 1) Ang ating pakikipaglaban ay laban sa masasamang espiritu. Bakit kailangan tayong maging mapagbantay, samantalang isinusuot na natin ang buong baluti ng mga birtud na binanggit ng Apostol, na may kapangyarihang itaboy at pabagsakin ang kanilang mga kaaway? – 2) Ang labanang ito ay pangkaisipan at isinasagawa sa pamamagitan ng pagsalungat ng mga kaisipan na sinasamahan ng panalangin sa Panginoon. – 3) Bigla itong sumisiklab at ginagawang pabagu-bago ang ating panloob na kalagayan gaya ng kalagayan ng hangin; ngunit hindi ito dapat ikatakot ng mga nagbabantay sa kanilang sarili at nagpapaganda sa kanilang sarili ng mga birtud, na nagtitiwala sa Diyos. [2, 100]

13. Ang pakikibaka natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pamunuan at kapangyarihan, at laban sa mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito, ayon sa Apostol (Efe. 6:12). Kaya, dapat tayong magpakita ng pagkamaka-isa, pagkabantay, masusing pagsisikap, matinding pagsisikap, at magsandata ng mga espiritwal na sandata—na ang mga ito ay: matatag na pananampalataya bilang helmet, tapat na pagsunod at tunay na kababaang-loob bilang kalasag, at bawat iba pang birtud, na ang lahat ng ito,

kapag inilapat nang naaayon, ay maaaring magsilbing sandata laban sa ating mga manlilinlang at may kapangyarihang itaboy ang ating mga hindi nakikitang kalaban.

14. Ang dakila at kakila-kilabot na labanan na ito, gaya ng alam ninyo, ay laging nagaganap, hindi tumitigil kahit sa panahon ng panalangin at Banal na Komunyong; pinupukaw nito at kung minsan ay nagdudulot ng mga kaisipang hindi angkop banggitin. Ngunit ang isang mapagkumbabang kaluluwa, na inatake ng ganitong mga kaisipan, ay itinataboy ang mga ito nang may pagkamuhi, tinutugon ang mga ito ng banal na kaisipan habang sabay na nananalangin sa Panginoon. Agad na dumarating ang tulong mula sa Panginoon, at ang Araw mula sa kaitaasan ay sumisikat at tinataboy ang dragon. Bakit nga ba tayo susuko o mawawalan ng loob sa harap ng ganitong mga pag-atake? Sapagkat kapag matapang ang puso, nananatiling hindi natitinag ang isip sa pinsala ng mga pag-atakeng iyon, hindi lamang sa panahon ng Komunyong, kundi sa lahat ng oras.

15. Ang ating mga kaaway ay sumasalakay sa lahat ng oras, at kapag hindi natin inaasahan; ngunit kapag tayo ay nasa mabuti at mapayapang kalagayan ng isip—maging dahil sa pagsisising sumapit sa atin, o sa taos-pusong panalangin, o sa pagbabasa, o sa anumang anyo ng banal na talumpati—sumasalakay siya, ginugulo at pinag-aalboroto ang puso, na para bang itinaapon tayo mula sa daungan patungo sa mga alon, o inilalayo tayo mula sa liwanag ng araw tungo sa kadiliman ng gabi sa ating mga iniisip. Sa ganitong paraan, ang nangyayari sa atin ay katulad ng kalagayan ng himpapawid sa buong araw: minsan ito ay malinaw sa sikat ng araw, minsan naman ay malungkot kapag dumadating ang mga ulap, pagkatapos ay muling lumiwanag, at muling natatakpan ng ulap, dahil sa iba't ibang pagbabago sa hangin. Hindi ba ganon din sa atin? Minsan ay maliwanag tayo, na parang isang maaraw na araw, dahil sa mabubuting kaisipan; sa ibang pagkakataon naman ay natatabunan tayo ng kadiliman ng masasamang kaisipan; at pagkatapos ay bumabalik tayo sa kaharian ng liwanag sa pamamagitan ng paglalaan ng ating sarili sa panalangin o sa anumang iba pang mabuting gawain. At nangyayari ito nang higit pa sa isang beses sa isang araw. Ngunit ang mga pagbabago sa atmospera ay iba sa mga nagaganap sa loob natin: doon, nangyayari ang mga ito nang natural, ayon sa itinakda ng karunungan ng Diyos, ang Maylalang ng lahat ng bagay; samantalang sa atin, boluntaryo ang mga ito, at bahagi ng bunga ng ating sariling malayang kalooban. Sapagkat bagaman sinisikap ng diyablo, sa pamamagitan ng mga tukso, na agawin sa atin ang liwanag ng mabuting kalagayan, may kapangyarihan tayong itaboy sa ya, at palaging magkaroon ng Araw ng Katuwiran na nagliliwanag sa ating isipan, gaya ng ginawa ng mga santo, at gaya ng ginagawa ng lahat ng namumuhay nang matuwid. Sapagkat kahit ngayon ay maraming mga santo na, na parang mga mahalagang bato, ay naglalakad sa lupa, na hindi kinikilala sa pamamagitan ng paggawa ng mga tanda at kababalaghan—sapagkat ang kabanalan ay hindi lamang nakasalalay rito—kundi sa pagpapanatili ng tunay na pananampalataya at tumpak na pagtupad sa mga utos ng Diyos, sa taos-pusong pag-ibig sa kapwa, na malaya sa inggit, sa paggalak sa tagumpay ng kapwa, sa paglampas sa luwalhating pantao, at sa bawat iba pang birtud. Ganito ipinapakita ang kabanalan sa bawat tao. Ngunit ikaw, na lumisan sa mundo at napako rito, ay dapat ding kilalanin sa pamamagitan ng hindi pagkasakim at kabanalan, sa pamamagitan ng pagtalikod sa sarili mong kalooban, at sa pamamagitan ng mabuting pagtitiis sa lahat ng kakulangan at kalungkutan na hindi maihihiwalay sa ating paraan ng pamumuhay. Sa pamumuhay sa ganitong paraan, magiging banal ka at mabibilang sa hanay ng mga Santo, at salubungin ka ng pulutong ng mga matuwid sa kanilang gitna – at magagalak ka magpakailanman sa mga tahanan ng mga martir.

168. Habang naglalakbay tayo sa ating landas, huwag nating itutok ang ating mga mata sa mga bagay na lupa at panandalian; kundi ituin natin ang ating paningin sa mga bagay na langit at walang hanggan: sapagkat ang una ay nagpapahina sa atin, samantalang ang huli ay nagpapalakas ng ating loob

168. 1) Habang naglalakbay tayo sa ating landas, huwag nating itutok ang ating mga mata sa mga bagay na lupa at panandalian; kundi ituin natin ang ating paningin sa mga bagay na makalangit at walang hanggan: sapagkat ang una ay nagpapahina sa atin, samantalang ang huli ay nagpapalakas ng ating loob. – 2) Ganito naglakad ang lahat ng mga Ama; ganon din tayo dapat maglakad, na pinalalamutan ang ating sarili ng bawat birtud, itinatakwil ang lahat ng masama at nililinis ang ating sarili. Nawa'y ang ating buhay ay naaayon sa ating pangalan. [2, 102]

16. Ang ating buhay ay isang paglalakbay, at hindi ito natatapos sa loob ng isang araw, o dalawa, o marami, kundi umaabot sa buong buhay natin, hanggang sa tayo'y lumisan sa mundong ito patungo sa darating na panahon. Anong pagsisikap, anong lakas, anong pag-iingat at kasipagan ang kailangan, upang hindi tayo mawalan ng loob o tumigil sa paglakad sa landas na ito, kapag isinaalang-alang natin ang napakalayo nitong

distansya, habang sabay na hinaharap ang isang kaaway na naglalagay ng lahat ng uri ng mga hadlang at bitag sa daan ng ating mga hakbang patungo sa Diyos? Ngunit huwag mag-alala; sapagkat sa kabilang banda ay mayroon tayong tagapamagitan at gabay sa ating mga pagsusumikap, at isang kasama sa daan—hindi basta-bastang kasama, kundi ang Panginoon at Pinuno ng lahat, kasama ang mga Banal na Anghel bilang ating mga tagapagbantay at tagapagtanggol. *'Ang siyang nagbabantay sa Israel ay hindi pumupupok ni natutulog'* (Awit 120:4). Bakit nga, kung gayon, iniaalay natin ang ating sarili sa ating landas nang may ganoong sigasig, ganoong alab, ganoong matinding pagnanasa, na hindi tumitingin pababa, kundi nakatutok ang ating mga mata sa mga katas-taasan: sapagkat kung titingin tayo pababa, tiyak na mabibitag tayo sa katamaran, kawalang-kilos at kapabayaan, dahil ang ating mga iniisip ay naglilibot-libot, at ang ating mga puso ay kumakapit sa mga kahangalan at ligaya ng buhay na ito: sa pakikipagalaw, kasakiman sa pagkain, kasakiman, palabas, salusalo, palamuti, pantasya at lahat ng iba pang bagay na panandalian at bulok. Ngunit kapag itinutok natin ang ating paningin sa mga bagay na makalangit at walang hanggan; noon, kahit na ang ating kasalukuyang buhay ay malungkot at masakit, kahit na may pagod at pagal dito, bagaman may pag-aayuno at pagbabantay, ang pagpigil sa kalooban at mga kakulangan—ang lahat ng ito ay hindi maiiwasan sa kalikasan ng ating asetikong buhay at asetikong pagsunod—hindi tayo mawawalan ng pag-asa, hindi tayo magiging duwag, hindi tayo mababaliw sa bigat ng ating mga kasalukuyang kalungkutan, ni tayo'y susuko sa ating umuusbong na mga pagnanasa; ngunit sa matapang na karunungan at masiglang determinasyon, tayo ay magpapatuloy at magpapatuloy, na nakatingin sa langit, nakatutok ang paningin sa Diyos, nagsusumikap para sa Kaharian ng Langit, para sa langitnang aliw, para sa tamis ng di-mamatay na kaluwalhatian nito, para sa liwanag na hindi kailanman lumulubog, para sa kaligayahan ng mga Anghel.

17. Ganito namuhay ang lahat ng mga ama, at sa kanilang pagtagumpay, sila'y nagwagi: mga martir, ang mga kagalang-galang, ang mga matuwid, ang mga deboto, ang mga mapagmahal sa Diyos, mga monghe, mga layko, mga lalaki, mga babae, mga binata, at mga matatanda, na itinuturing ang kanilang panahong dito bilang isang uri ng pagsasanay. Gayundin, kung ninanais natin ang kanilang kaluwalhatian at kaligayahan, dapat din tayong magdusa nang kusang-loob sa paraang kinaluluguran ng Diyos na pamumuhay na ito. Kaya't mahigugol natin ito, mga kapatid; magpasyang magtiis at pasanin ang lahat ng bagay nang may matapang na karunungan at walang-alinlang sigasig, na nakatutok ang ating mga mata sa nasa itaas, gaya ng iniuutos ng Lubos na Matuwid (Ekl. 2:14), at huwag ibaba ang ating mga mata sa lupa. Sapagkat ang mga nag-iisip ng makalangit na mga bagay at abala rito ay tunay na nakatingin ang kanilang mga mata sa kanilang ulo, samantalang ang mga yumuyuko sa kawalan at abala rito ay ibinababa ang kanilang mga mata sa kanilang mga paa. Hindi kaya nakakaawa at kakila-kilabot kung ang mga paa ng isang tao ay nasa itaas at ang ulo ay nasa ibaba? Ngunit mas nakakaawa at hindi makatao na maranasan ito sa kaluluwa. Kaya't maglakad tayo nang marapat sa matatalino, na nakatingin ang ating mga mata sa ating ulo, nagmumuni-muni tungkol sa Diyos at sa mga bagay na banal at kumikilos nang naaayon. Ang mga mata sa ulo ay pananampalataya, pag-asa, at pag-ibig; mula rito namumula ang matatag na pagtitiis, kadalisayan, pagmamahalan ng magkakapatid, kapayapaan, kabaitan, kahinhinan, tapang, kasaganaan, pagpipigil sa sarili, bawat mabuting gawa, at ang pamumulaklak at pagbubunga ng bawat birtud; samantalang sa mga nag-iisip at kumikilos na salungat sa mga nabanggit, ang kabaligtaran ang nagaganap: walang pananampalataya, pag-aalinlangan, poot, na nagbubunga ng kawalang-pasensya, duwag, pakikipagtalik sa labas ng kasal at pakikiapid, kawalang-galang, pagkahilig sa laman, kasakiman sa pagkain, pagiging padalos-dalos, pagpapaganda, pang-uuyam, pagtatalo, selos, pagpatay at bawat iba pang gawang satánico at gawang . Tayo na kabilang sa Diyos ay magsikap na hanapin ang sa Diyos; hanapin ng mga malinis ang banal; hanapin ng mga walang kapintasan ang dalisay; hanapin ng mga deboto ang may paggalang; hanapin ng mga mapagmahal sa kapayapaan ang pagmamahalan ng magkakapatid; hanapin ng mga mapagkumbaba ang makalangit; hanapin ng mga tumalikod sa mundo ang sukdulan. Huwag hayaang maging kaguluhan ang kaayusan, baka tayo, na kabilang sa liwanag, ay habulin ang kadiliman; tayo, na ng kabanalan, ang kalaswaan; tayo, na ng kabanalan, ang kaguluhan; at tayo, na ng pagpapakumbaba, ang pagiging hungkag; sapagkat ito ay kaawa-awa, ito ay mapanlinlang, ito ay walang Diyos, ito ay walang katuturan, ito ay panggatong sa apoy ng impiyerno. Kaya't hanapin natin ang Diyos, bilang pag-aari Niya, ayon sa ating pagtawag. Tinatawag tayong mga monghe, peregrino, anchorite, birhen, lingkod ng Diyos at mga anghel; at nauunawaan ng lahat na ito nga ang ating tunay na pagkatao. Walang sinuman sa atin ang maging marumi, makatali sa mundo, o hindi malinis; walang sinuman ang maging mapagtanim, salarín, mapanlait, malungkot, o duwag: sapagkat ang malaking galit ng Diyos ay malapit na – at magbibigay Siya ng kabayaran. Ang Diyos ay hindi ganoon kasindiri—bagaman Siya ay nandidiri—sa mga

taong, habang namumuhay sa mundo, ay masama ang puso, kaysa sa atin, na dapat ay lubos na pag-aari Niya; gaya ng isang panginoon na mas nagagalit sa mga alipin na nagkakasala sa mismong harapan niya kaysa sa mga alipin na, sa paglayo nila sa kanya, ay nagiging ganoon. Ang poot ng Diyos, gayunpaman, ay hindi pantay na dumadapo sa ating lahat, kundi nagpapakita sa iba't ibang paraan: iba para sa mga patuloy sa kasamaan, at iba para sa mga paminsan-minsan ay nagbabago ng kanilang mga gawi at paminsan-minsan ay muling bumabagsak; iba sa mga kakabâ-kabâ pa lamang sumunod sa tuntunin, at iba sa mga matagal nang matatag dito: sapagkat habang mas matagal ang pananatili sa tuntuning ito, mas dapat maging malinaw ang pagkakaiba ng pamumuhay; kaya naman, kung ang katandaan ay hindi nagbubunga ng kabutihan, nagiging dahilan ito ng kapahamakan at pang-aalipusta: gaya ng pagiging katawa-tawa na makita ang isang lalaking kulot-buô na nag-aaral sa paaralan kasama ang mga bata.

169. Kayo ay mga sundalo ni Cristo; at dapat kayong laging ganap na armado – sa ganitong paraan

169. 1) Kayo ay mga sundalo ni Cristo; at dapat kayong laging ganap na armado – ganito. – 2) Ang ugat ng lahat ng kasamaan ay kapalaluan; ngunit dapat labanan ng tao ang anumang kasalukuyang nakikipagdigma sa loob niya: sapagkat hindi ito palaging pareho para sa lahat. – 3–16) Iba't ibang kaisipan tungkol sa espirituwal na pakikibaka. [2, 103]

18. Kayo ay mga sundalo ni Cristo; at ang isang sundalo ay dapat isaalang-alang kung ano ang kailangan para sa labanan, at panatilihin ang kanyang buong baluti nang maayos, upang siya ay maging handa sa lahat ng oras na harapin ang kaaway. – Tingnan, kung gayon, kung handa kayo, at sa anong kondisyon ang inyong mga espirituwal na sandata – matalas ba ang mga ito, malinis at makintab? – ya nga ang tabak ng pagsunod, ang baluti ng pananampalataya, ang helmet ng pag-asang makapagliligtas, ang kalasag ng kababaang-loob, ang lagayan ng mabubuting kaisipan, at sa wakas ang karwahe, ya nga ang inyong kagalang-galang na katawan, na siyang kabayo rin, at dapat ay mahusay na sanayin sa lahat ng bagay, – at hindi dapat masyadong mataba, baka hindi na ito angkop sa pagtakbo, ni masyadong payat, baka masyado itong mahina para sa kinakailangang galaw; dapat nitong pasanin nang mabuti ang tali ng takot sa Diyos kapag ito'y ginamit, upang hindi ito lumihis sa tamang landas o ihagis ang sakay—ang isip—sa pamamagitan ng walang kontrol nitong pagtakbo. Ganito ang nais ng Salita ng Diyos na maging kayo; – sapagkat walang tigil ang inyong digmaan, may labanan sa bawat oras at putukan ng baril sa bawat sandali.

19. Sino, nga ba, sa inyo ang matapang, ang malakas, ang mandirigma—ang nagpapabagsak ng libu-libo at napakaraming salungat na kaisipan, matapos munang pabagsakin ang mayabang na isipan, gaya ng pagbagsak ni David na banal kay Goliath noon?—Sapagkat ano ang bunga nito? – Ang paglipad ng mga espiritu ng kasamaan, ibig sabihin, ang napakarami at magkakaibang makasalanang pagnanasa. Ang kayabangan ng isip ang una sa mga kasamaan at ang huli. Sa pamamagitan nito, ang dragon—na ngayon ay nagtutukso sa atin lahat—ay bumagsak mula sa makalangit na kataasan at anghel na ningning; at mula rito, na parang mula sa isang ugat, sumibol ang libu-libong makasalanang baging. Ngunit dapat tayong magsikap at lumaban sa siyang ngayon ay umaatake sa atin: sapagkat sa bawat oras ay napapaligiran ang isang tao ng isang pagnanasa, habang ang iba naman ay napapaligiran ng iba: ang isa ay tinatablan ng pagnanasa sa pakikipagbalakan, ang iba naman ng kasakiman sa pagkain; ang isa ng katamaran, ang iba naman ng inggit; ang isa ng poot, ang iba naman ng kawalan ng pananampalataya; ang isa ng paghihimagsik, ang iba naman ng kapalaluan; ang isa ng kawalan ng kilos, ang iba naman ng pagkabaliw. Ngunit ang lahat ng ito ay ginagawa ng iisang diwang satanas.

20. Dakila at iba-iba ang ating pakikibaka: dapat nating panatilihin bukas ang ating mga mata saanman, magbantay mula sa bawat panig, at magkaroon ng pananggalang sa ating paligid—upang hindi makapasok ang kaaway, saktan tayo o bihagin tayo, upang hindi niya tayo mahawakan, matamaan o mapatay.

21. Dapat din nating asahan ang susunod; at sa ating panig, simulan ang pakikibaka at lumaban. Maaaring mangyari na matamaan tayo ng isang suntok at makabawi tayo ng sampung beses – na makatanggap tayo ng maliit na sugat at suklian ito ng isang nakamamatay na pagkatalo.

22. Ang sinumang nasugatan ang katawan ay naghahanap ng lunas; sa parehong paraan, ang sinumang nasugatan ang espiritu ay dapat maghanap ng angkop na lunas para sa espiritu. Ang lunas na ito ay kumpisal na sinasamahan ng penitensya. Pagkatapos gawin ito, dapat muling lumabas sa pakikipaglaban.

23. Ang nagwawagi sa pisikal na labanan ay tumatanggap ng isang gantimpala; ngunit ang nagwawagi sa espirituwal na labanan ay tumatanggap ng maraming korona: upang araw-araw ay may labanan, araw-araw ay may korona, araw-araw ay may gantimpala.

- 24.** At mapalad kayo kung magwawagi kayo at hindi susuko, kung maninindigan kayo nang matatag at hindi mawawalan ng loob, hanggang sa magwakas ang digmaan sa inyong pagpanaw mula sa mundong ito.
- 25.** Magpakatapang nga kayo, aking minamahal na mga anak at kapatid; magpakatapang kayo, sapagkat kasama ninyo ang Diyos bilang tagapagsaad, ang isang Anghel bilang tagapagbantay ng inyong buhay, ang mga santo—na inyong ipinagdarasal—bilang inyong mga tagapamagitan, at ang tanda ng Krus ni Cristo bilang inyong sandatang hindi matatalo.
- 26.** Huwag tayong matakot sa mga hindi nakikitang kaaway na sumasalakay sa atin mula sa lahat ng panig sa pamamagitan ng masasamang kaisipan; huwag nating yumuko sa Baal ng laman; huwag nating ipagkanulo sa ating mga kaaway ang ating kabanalan, na ipinangako ni Cristo sa Kanyang sarili sa santuwaryo; huwag nating gawing instrumento ng pakikipagtalik at sisidlan ng karumihan ang ating mga miyembro, sapagkat sila ang mga miyembro ni Cristo, ang pinakadalisay at walang kamatayang Nobyo.
- 27.** Huwag nating gawing tagapayo ang ahas, na nagbabalak na paalisin tayo sa ating paraisong hardin; huwag nating buksan ang pinto sa mga magnanakaw—ang mga demonyo—ni payagan silang nakawin ang kayamanan ng ating kaluluwa.
- 28.** Napakabuti para sa atin na manirahan sa lungsod na itinayo ng Panginoon nating Diyos para sa atin mula sa iba't ibang birtud! Napakabuti na panatilihin ang dangal ng ating kaluluwa, na hindi alipin ng kasalanan! Ang kaluluwang hindi alipin ng mga pagnanasa ay lubos na malaya, lubos na katulad ng Diyos, lubos na pang-panginoon, lubos na maningning, lubos na pinagyayaman, tinipon ng Diyos, nilikha ng Diyos, at makalangit.
- 29.** Hindi ganoon ang kaluluwang alipin at napapailalim sa mga pagnanasa—ang mga tiranong iyon. Nakikita itong nagdurusa nang labis at kakila-kilabot, hinihila rito't roon ng gawa ng bawat pagnanasa at bawat masamang gawa. Kinukuha nito ang pag-uugali mula sa demonyo, at sumusunod nang walang pag-aalinlangan sa mga utos nito. Pinamumunuan ito ng demonyo ng laman, demonyo ng inggit, demonyo ng poot, demonyo ng pagtatalo, demonyo ng kasakiman, demonyo ng katamaran, demonyo ng kawalan ng pananampalataya, demonyo ng kalapastanganan, demonyo ng galit, demonyo ng kayabangan, demonyo ng kabulaanan, demonyo ng pagnanakaw, at lahat ng iba pang demonyo ng mga pagnanasa—sino ang makapagtatalang ng kanilang mga pangalan?
- 30.** Anumang demonyo ang makapanlinlang sa isang tao, doon siya napapailalim bilang alipin. Ang kanyang kaluluwang aba ay nanghihina sa ilalim ng kanilang palu; kaawa-awa ang kanyang buhay. Ito ay lubos na dukha, lubos na marumi, malungkot, walang liwanag, walang Diyos, kasuklam-suklam, at karumaldumal sa paningin ng lahat ng may matinong pag-iisip.
- 31.** Huwag nating pababain ang ating dangal, mga anak ko; huwag nating ipagbili ang ating kalayaan. Naging mga panginoon tayo, huwag tayong maging alipin (1 Cor. 7:22–23). Huwag nating gawing kadiliman ang ating liwanag, o gawing kasamaan ang ating ganda; huwag nating lingunin ang ating mukha mula sa Diyos upang ituon ito sa kahiya-hiyang imahe ng kasalanan; huwag nating hubarin ang maningning na kasuotan ng birtud upang isuot ang malungkot na basahan ng kawalang- batas; bilang mga Anak ng Diyos, huwag nating gawing lahi ng diyablo ang ating sarili.
- 32.** Sino, na nasa tamang pag-iisip, ang mangahas na ipagkaalipin ang sarili habang siya ay isang panginoon? – Sino, na inampon bilang anak ng Diyos, ang sasang-ayon na tawaging supling ng diyablo? Sino, na itinakwil ang di-mailarawang kadakilaan ng kabutihan, ang pipiliing maibilang sa mga namumuhay nang marusing at mapagpasyang buhay? Sino, na mayroong kayamanang espirituwal, ang pipiling lumubog sa kahirapan at espirituwal na kawalan? Sino ang mas pipiliin pang mawala sa Kaniya ang Kaharian ng Langit upang makamit ang apoy at kadiliman, at iba pang kakila-kilabot na walang hanggang pagdurusa? Hindi ito ang gawa ng mga may katinuan, ni ang hakbang ng mga hindi nawalan ng bait, kundi ng ilang mga baliw at mga walang pakiramdam – upang ang mga nilikha sa wangis at kawangis ng Diyos upang magmana ng walang hanggang mga biyaya ay, sa kanilang sariling malayang kalooban, sa pamamagitan ng walang katuturan pagnanasa, ay bumaba sa kalalaliman ng impyerno tungo sa walang hanggang kapahamakan.
- 33.** Magising tayo, O mga natutulog; buksan natin ang ating mga nakasarang mata; makinig tayo, O kayong hindi nakakarinig; patibayin natin ang ating mga nanghihinang galamay; maglakas-loob tayo; magpakasigla tayo at magsimula sa landas ng kaligtasan. Sumigaw tayo sa Panginoon—at kikilos Siya. Sapagkat *'ang Panginoon ay malapit sa lahat ng tumatawag sa Kanya nang tapat, at ililigtas Niya ang mga mapagkumbaba sa espiritu'* (Awit 144:18; 33:19).

170. Inihahambing ang pag-aalaga sa kaluluwa sa pag-aasikaso ng ubasan

170. 1) Inihahalintulad niya ang pag-aalaga sa kaluluwa sa pag-aasikaso ng ubasan. – 2) Inaanyayahan Niya tayo sa ganitong pangangalaga, sa kagalakan ng ating Panginoon, ang Tagapangalaga ng Ubasan. – 3) Pinupuri Niya ang katotohanang sapat na tayong nagpagal hinggil dito; ngunit sinasabi Niya, 'lalo pa tayong magpagal, na namumuhay nang walang kapintasan ayon sa mga patakaran ng monastiko at sa mga gawaing pagtitimpi.' [2, 104]

1. Kahapon, habang nangunguha ng ubas, pinagpala mo ang mga baging na nagbunga nang sagana at nagluksa ka sa mga walang kumpol. Ano ang ibig sabihin nito? – Ibig sabihin nito, kayo rin, na naging ubas ng Panginoon, kapag nagbunga kayo ng espirituwal na bunga at tila nabibigatan ng mga kumpol, ay nagiging karapat-dapat sa paghanga sa mata ng Tagapagtanim ng ating mga kaluluwa; ngunit kapag hindi, kayo ay nagiging karapat-dapat sa paghatol at paggupit: *'sapagkat,'* gaya ng sinasabi ng Panginoon, *'ang bawat sangang hindi namumunga ay pinuputol at itinaapon sa apoy'* (Juan 15:6). Nakikita ninyo na ang baging ay hindi namumunga nang basta-basta; kundi una itong itinanim nang may malaking pagsisikap, sumisibol, umuunlad, at nagiging hinog, at saka lamang ito nagsisimulang mamunga; at kapag nagbunga na ito, pinupungos ito, hinuhukayan, binabantayan, nililinis sa tuyong mga sanga at nililinis mula sa lahat ng maaaring makasagabal sa pagbubunga, gaya ng alam ng mga nagtatanim ng ubas – at sa ganitong paraan ay muling nagbubunga ito. – Hindi ba't makikita rin natin ang katotohanang ito sa ating sarili? Sapagkat sino ang magbubunga kailanman nang hindi dumaan sa ganitong karanasan, ibig sabihin, nang hindi itinanim at pinagyaman, at nang hindi umabot sa ganap na espirituwal na pagkahinog kay Cristo, at para sa layuning iyon ay hindi binigyan ng lupa, pinutulan, at pinrotektahan ng mga utos ni Cristo? – Ang sinumang hindi dumaraan sa lahat ng ito ay mananatiling hindi hinog at tigang; at kinakain siya ng lahat ng mga demonyong lubos na mapaminsala na dumaraan sa daan.

2. Nawa'y simulan nating alagaan at pag-ibayuhin ang kaluluwa; ibig sabihin, ang mga gawaing pag-aasetikiko at mga karaniwang disiplina ng buhay na pag-aasetikiko: ang pasanin ng pag-aayuno, ang hirap ng pagbabantay, ang hiya ng pag-amin ng mga panloob na kahinaan, ang mga sugat ng pagsisisi, ang pagbabantay sa labi, isang puso na malaya sa pantasya, matatag na pananampalataya, at ang hindi matitinag na katatagan ng isipan. Ang sinumang hindi gumagawa ng lahat ng ito ay hindi makapamunga; at ang ganoong tao ay hindi dapat tawaging sanga ni Cristo. – Bakit tayo dumating dito, mga kapatid? Hindi ba upang magbunga nang sagana, at pakainin ang Panginoon ng ating espirituwal na kasaganaan? Ang mabuting Panginoon ay nananabik sa ating kaligtasan, at kung matagpuan Niya tayong naliligtas, Siya'y nagagalak sa pagtikim ng bungang ito; ngunit kung hindi, hinahatulan Niya tayo na parang punong igos na tigang. Araw-araw Siya'y pumupunta rito at pinagmamasdan kung anong uri tayo ng mga tao. Kaya, kailangan natin: sigasig, kasipagan, masidhing diwa, pag-iingat, kababaang-loob, pagsunod, pagiging mapagmatyag, pag-awit ng mga himno, kahinahunan, katalinuhan, pagmamahal sa paggawa, pagmamahalan sa pagitan ng magkakapatid, pagtitiis, katatagan, at pag-asa—upang ihanda natin ang ating mga sarili bilang piniling sisidlan, na pinakaperpekto sa pamamagitan ng Banal na Espiritu.

3. Nagpagal kayo, kinikilala ko iyan; nagwagi kayo noon, nagtitiis ng marami, naglakbay ng malayo, pinasiya ninyo ang masasama, pinigil ninyo ang mga pag-atake, itinakwil ninyo ang inyong mga pagnanasa, hinubad ninyo sa inyong sarili ang sanlibutan, ipinako ninyo sa krus ang inyong mga pagnanasa, tinupad ninyo ang mga utos, pinanatili ninyo ang pananampalataya ng inyong mga ninuno, hindi kayo natakot sa mga takot ng tao, at inihanda ninyo ang inyong sarili mula sa puso para sa kamatayan alang-alang sa pag-ibig sa Panginoon; ang lahat ng inyong ginawa ay kaaya-aya sa Diyos at kapuri-puri, ang lahat ay banal at makalangit. – Ngunit sandali na lamang, sandali na lamang, magtiis tayo, ipinamamanhik ko sa inyo, pinakamamahal na mga kapatid; manindigan tayo nang matatag sa pananampalataya, humarap tayo nang walang takot sa mga tukso, nakikita man o hindi, huwag tayong sumuko sa dakilang kaaway sa kanyang araw-araw na pakikibaka, sapagkat: *'Ang Panginoon ang aking katulong; titigan ko ang aking mga kaaway'* (Awit 117:7). *"Ang Panginoon ang tagapagtanggol ng aking buhay; kanino ako matatakot? Kapag lumalapit ang mga naghahangad na makasakit sa akin, upang lipulin ang aking laman—ang mga nang-iinsulto sa akin at sa aking mga kaaway—sila ang mapahiya at mahuhulog"* (Awit 26:1–2). *"Ngunit tayo'y bumangon at tumindig nang matatag"* (Awit 19:9). Kaya't mag-awit tayo sa ating mga puso, kaya't maging matapang tayo sa espiritu; masigasig nating gampanan ang ating mga tungkulin, na nagpapakita ng kabanalan sa lahat ng bagay, na hindi nagsasalita ng mga salitang bulok, pagrereklamo, panlalait, mapanghusga, mapaghimagsik o bastos; kusang-loob tayong magtipon para sa gawain, para sa mga pagbabanté at para sa pag-awit ng mga salmo, magkaisa

tayo sa kababaang-loob at pagpapakumbaba, sa mabuting loob, sa paglayo sa mundo, sa paghahangad sa langit, sa maiikling pananalita, sa pagkaseryoso, sa pagtagumpay sa pamamagitan ng pagpapasakop kapag narinig natin ang: 'Patawarin mo ako' – na isang dakilang sandata laban sa diyablo – sa kabutihan at kapayapaan.

171. Dapat tayong maging mapagmatyag upang hindi maligaw sa landas ng mga utos, na mula rito ay pinagsusumikapang itaboy tayo ng kaaway sa bawat paraan; at upang magtagumpay dito, bantayan natin ang ating mga pandama

171. 1) Dapat tayong maging mapagmatyag upang hindi maligaw sa landas ng mga utos, na mula rito ay nagsusumikap ang kaaway sa lahat ng paraan upang itaboy tayo; at upang magtagumpay rito, babantayan natin ang ating mga pandama. – 2) Kung ingatan natin ang ating sarili sa ganitong paraan, umatras ang kaaway nang talo at pahihirapan, samantalang ang ating kaluluwa ay magagalak; kung hindi, ang kabaligtaran ang mangyayari. – 3) Ngunit sana'y huwag itong mangyari sa atin; at kung sakaling mangyari, magmadali tayong pagalingin ang ating sarili sa pamamagitan ng pagsisisi, at pagkatapos ay mag-ingat na huwag muling mahulog. [2, 105]

4. Dapat tayong laging maging maingat sa ating sarili, at sa lahat ng pagkakataon ay panatilihin ang ating sarili sa loob ng batas ng Diyos, na hindi lumilihis sa kanan o kaliwa mula sa mga utos, kundi lumalakad sa maharlikaang gitnang landas, kung saan matatagpuan ang kaligtasan, katatagan, at kasaganaan. Dapat itong tandaan, pakinggan, at unawain; sapagkat ang mapanlinlang na ahas, ang magnanakaw ng mga kaluluwa, ang diyablo, ay laging mapagmatyag, na naghahanap ng paraan upang iligaw tayo mula sa landas na ito at, sa pamamagitan ng paghagis sa atin sa agos ng anumang pagnanasa, ay gawing pinakadukhang biktima niya tayo. Matatagumpay natin siya at mananatiling nasa tamang landas kung mananatiling mapagbantay at matino tayo, at babantayan ang ating mga pandama: ang ating mga mata mula sa pagtingin sa hindi nararapat; ang ating mga tainga mula sa pagtanggap sa mga mapanuksong salita at bulong ng dragon; ang ating mga kamay mula sa paghipo, maging sa ating sariling mga miyembro o sa iba, dahil sa pagnanasa o malisyang pagnanasa; ang ating mga paa mula sa paghakbang sa masasamang landas at pagpasok sa mga lihim na lugar, sa kaisipan man o sa gawa.

5. Kung kikilos tayo nang ganito at babantayan ang ating sarili sa ganitong paraan, na may angkop na pagsisisi, ang kinakailangang kababaang-loob at ang wastong saloobin; kanita'y matatalo ang dragon, matataboy ang masama mula sa puso; at magngalit-ngalit siya ng kanyang mga ngipin, na nakatayo sa malayo, sapagkat ang lubos na masama ay hindi kailanman tumitigil, gaano man karaming beses siyang matalo at mataboy. Ang kaluluwa, gayunpaman, ay nagagalak at nagkakaroon ng lakas ng loob, at lalo pang umaakyat patungo sa Diyos, nananahan sa liwanag, sa pinakamataas at pinakadakilang mga pagninilay, na nagiging banal at makalangit. Ngunit kung kumilos ito nang salungat sa mga nasabi, dinaranas nito ang kabaligtaran ng bunga; ibig sabihin, nasasakop at naging alipin ito ng mismong pagnanasa na nagpatalo rito, at, nababalot ng masasamang kaisipan, bumababa ito sa isang bangin ng kasamaan, na pinahihirapan at pinagmamasak, hindi nakakahanap ng kapahingahan kahit saan o sa anumang bagay, at dito pa nga ay natitikman ang bunga ng kalungkutang naghihintay sa kanya sa darating na panahon.

6. Ngunit sana'y hindi natin kailanman kailangang tiisin ang anumang katulad nito. Huwag nating hayaang madala tayo ng mga tukso ng kasalanan, at kung mangyari man, putulin natin ito agad at itapon na parang palaso na nagdulot ng sugat, habang pinapagamot ang sugat gamit ang gamot ng pagsisisi, maging mata man ang nagkasala, o tenga, o kamay; at pagkatapos ay mag-ingat tayo nang mabuti. Sapagkat kahit ang mga hayop na walang katwiran, kapag nadulas nang minsan o dalawang beses sa isang lugar, iniwasan nila ito o maingat nilang nililibot, upang hindi muli mahulog sa kaparehong kapahamakan. Ngunit tayo, na pinarangalan bilang larawan ng Diyos at tinuruan ng salita ng karunungan, hahayaan ba natin ang ating sarili na maging mas masahol pa kaysa sa mga nilalang na walang katwiran, na minamahal ang mismong pagnanasa na pinagmulan ng kasalanan at hinahanap ang mismong bangin at ang mismong bangin kung saan naganap ang pagbagsak? Ito ay magiging kakila-kilabot at mapaminsala. Hindi, kundi bilang matatalinong tao, maglakad tayo nang matalino; bilang mga taong dalisay, mamuhay tayo nang may kabanalan, upang mapatunayan nating mas malakas at mas matatag pa nga laban sa mga panlabas na tukso. Ang kaluluwang nagbantay sa sarili sa bawat paraan at sa gayon ay nananatiling hindi matatalo laban sa pagsalakay ng mga pagnanasa ay hindi natatakot sa apoy, ni sa tabak, ni sa hayop, ni sa mga hari, ni sa mga awtoridad, ni sa kalungkutan, ni sa kahirapan, ni sa pag-uusig, kundi laging handang sumigaw: *'Hindi ako matatakot, kahit pa*

manginig ang lupa, at mabuwal ang mga bundok sa kailaliman ng dagat' (Awit 45:3). Maging mapagbantay tayo laban sa mga panloob na tukso, at hindi natin katatakutan ang mga panlabas.

172. Ang ating pang-araw-araw na tinapay ay dapat ang paggawa ng kalooban ng ating Langitnang Ama, na namumuhay ayon sa mga tuntunin ng ascesis at ng kaayusan ng monastikong pagsunod

172. 1) Ang tungkulin natin ay gawin ang kalooban ng ating Langitnang Ama, na namumuhay ayon sa mga tuntunin ng ascesis at ng monastikong kaayusan ng pagsunod. – 2) Nagagalit ang kaaway kapag nakikita niya ang iyong integridad at kapanatagan, at hindi makahanap ng paraan upang makalapit sa iyo. – 3) Magkaroon ka ng lakas-loob sa paglaban sa kaaway, at huwag pakinggan ang kanyang mga bulong; sa halip, pansinin mo ang iyong Anghel na Tagapag-ingat. [2, 107]

7. Ang Panginoon ay nagsabi: *'Ang pagkain ko ay ang pagganap sa kalooban ng Ama na nagsugo sa akin, at ang pagtupad sa kaniyang gawain'* (Juan 4:34). O mga kapatid! Ipinagkaloob din Niya sa atin ang pribilehiyo na tawaging ating Ama ang Diyos. Kaya't dapat ding maging pagkain natin ang paggawa ng kalooban ng ating Ama sa langit. Ano nga ba talaga ang dapat nating gawin? At paano tayo dapat kumilos? – Ipinamalas na ninyo ito sa inyong nakaraang buhay, sa pamamagitan ng pamumuhay ayon sa panata ninyong ginawa; at masasagot ko kayo: mabuhay ka gaya ng pamumuhay mo; ipagpatuloy mong tiisin nang may masayang pagtitiis ang mga paghihirap ng pagpapakaitim, ang pasanin ng pagsunod, ang kapagalan ng pagbabantay, ang mga hindi nakikitang palaso ng mga kaisipan, ang apoy ng kahalayan, ang kadiliman ng kawalan ng pag-asa, ang mga sugat ng inggit, at ang lahat ng iba pa na ginagamit ng diyablo, ang tagawasak ng ating mga kaluluwa, upang itapon tayo sa kailaliman ng impyerno.

8. Magpakatapang ka: sapagkat bagaman siya'y sumasalakay, siya'y napipigil ng kapangyarihan ng Diyos na nasa loob mo, at hindi ka niya napagtatagumpayan; nagngalit siya ng kanyang mga ngipin, nakikita ang mapayapa at matatag na pamumuhay na iyong pinamumunuan, subalit nabibigo siyang makasakit sa iyo; nagsusumikap siyang salakayin ka at dalhin ang iyong kaluluwa sa kapahamakan, ngunit wala siyang makitang pasukan sa iyo, sapagkat ikaw ay protektado, na parang isang pader, ng Kautusan ng Panginoon; Naghahagis siya ng mga patibong at naglalagay ng mga bitag, na nagsusumikap na akitin ka rito, ngunit sa pagkabigo, siya ay nabibiyak ng masamang pagkabigo, nang makita kung paano mo pinipigilan ang lahat ng kanyang mga daya sa pamamagitan ng kumpisal. Tunay nga, wala siyang lugar kung saan matatag ang takot sa Diyos, kung saan tinutupad ang mga utos, kung saan ipinatutupad ang lahat ng karaniwang tuntunin ng ating buhay, at kung saan kusang tinatanggap at isinasagawa ang mga penitensya.

9. Kaya't magalak kayo at manatiling may lakas ng loob; magpakalakas-loob kayo; magpatatag kayo at lumago sa lakas, at huwag ninyong bigyan ng kahit kaunting puwang ang baliw na demonyo, at sa anumang paraan ay huwag ninyong hayaang magbulong sa tenga ng inyong kaluluwa ang mapanlinlang na ahas na ito; at kung lumapit siya, itaboy ninyo siya at labanan ninyo. Alam mo kung paano niya nilinlang ang unang tao, at kung paano niya patuloy na nalilinlang ang mga nagpapaloko sa kanyang mga tuksu hanggang ngayon. Wala siyang itinanim kundi kasamaan, gaano man ka-kapanipaniwala ang anyo nito—wala kundi yaong nagdudulot ng kayabangan, o ng inggit, o ng laman na kahalayan, o ng kawalan ng pagpipigil, at sa lahat ng nagdudumi sa kaluluwa. Ngunit makinig nang higit pa sa ipinapaalala sa inyo nang may katwiran ng Tagapangalaga ng inyong buhay, na nagtatanim sa inyo ng mga kaisipang dalisay, matapang, at huwaran—mga pagninilay sa kamatayan, sa paglipat sa susunod na buhay, sa mga darating na walang hanggang biyaya, pati na rin sa walang katapusang paghihirap na sumasalungat dito, at kung paano maaaring ituring na karapat-dapat sa una, at kung paano iwasan ang huli, upang, sa pamamagitan ng patuloy na paggawa nito, lalo ka pang maging matatag sa kabutihan at mas masigasig na maglakad sa landas ng ating Panginoong Diyos, hanggang sa dumating ang wakas ng ating buhay na itinakda para sa atin; at ang Panginoon, na nalulugod sa atin, ay gagabay sa atin mula rito patungo sa walang hanggang kapahingahan.

173. Ang paglinang ng kaluluwa ay hindi nangangailangan ng anumang espesyal na oras o paghahanda, gaya ng paglinang ng lupa: ito ay angkop sa anumang oras, at ang lahat ng paghahanda rito ay nakasalalay sa pagnanais at determinasyong supilin ang lahat ng masama at palaganapin ang lahat ng mabuti

173. 1) Ang paglinang ng kaluluwa ay hindi nangangailangan ng anumang espesyal na oras o paghahanda, gaya ng paglinang ng lupa: ito ay angkop sa anumang oras, at ang tanging kinakailangan dito ay ang pagnanais at determinasyong supilin ang lahat ng masama at palaganapin ang lahat ng mabuti. – 2)

Magsimula na tayo rito, na sumusunod sa halimbawa ng mga ama, na naghanap at nakatuklas, na kumatok at binuksan ang pinto para sa kanila. [2, 110]

10. Ang anumang oras ay angkop para sa paglinang ng kaluluwa, hindi tulad ng paglinang ng lupa. Dito, hindi kailangan ang mga baka, araro, o iba pang kasangkapang pang-agrikultura; ang kailangan lamang ay isang kilos ng kalooban at isang taos-pusong hangarin, na kung saan at sa pamamagitan nito ay itinatanim ang mabubuting binhi, at inaani ang mabubuting bunga para sa walang hanggang kagalakan at kapahingahan; at ito ay totoo hindi lamang sa araw, kundi pati na rin sa gabi, sa umaga at sa tanghali, habang kumakain at umiinom, habang nakaupo at nakatayo, habang nagsasalita at sa katahimikan, habang naglalakad at nakatigil, habang kumikilos at habang nagpapahinga, basta't manatili tayong matino at mapagmatyag gaya ng nararapat. Nangangailangan ito na huwag tayong maglihis o maligaw ng ating sariling mga iniisip, na huwag nating hayaan ang ating isipan—o maging ang ating mga katawan—na madala-dala; na huwag nating subukang punuin ang ating mga laman na pagnanasa; na huwag tayong makisangkot sa pagtatalo o alitan sa isa't isa tungkol sa mga bagay na iyon; at na huwag tayong mahulog sa pagsuway o pagrereklamo, sa kayabangan at pagmamataas, o sa tukso na ipagpilitan ang sarili at magtagumpay, anuman ang maging bunga nito. Sapagkat ang lahat ng ito ay pumipigil sa ating isipan na manatili sa Panginoon, na magnilay-nilay sa nararapat, na maging mapagkumbaba at malungkot sa puso, at na tanggapin nang may pagtitiis at kagalakan ang lahat ng kalungkutan.

11. Kaya nga, mga kapatid, huwag nating hayaang lumipas ang mga araw ng ating kaligtasan sa katamaran, katamlayan at kapabayaan, ni gugulin ang panahon ng ating buhay sa wala; kundi magsikap tayo sa paghahangad ng mga birtud, at kamtan ang kayamanan ng mga biyayang makalangit, upang magkamit ng karunungan ayon sa halimbawa ng ating mga banal na ama, na hindi sinayang ang kahit isang araw o isang oras, kundi nagsikap nang matatag at taimtim para sa paglilinis ng kaluluwa, sa pag-alis ng mga pagnanasa at sa paglinang ng mabubuting pag-uugali, at na, hindi inuurungan ang pagod at pawis, hinanap ang nag-iisang Diyos nang buong puso. Naghahanap sila at nakatagpo; kumatok sila at nabuksan para sa kanila ang mga pinto: ang mga pinto ng pag-ibig, ang mga tarangkahan ng katuwiran, at ang pasukan tungo kay Cristo sa pamamagitan ng landas ng kawalang-hilig ay nabuksan para sa kanila; pumasok sila at natagpuan ang kagalakan at tuwang hindi kumukupas at walang hanggan. – Halina nga, kayo na maliligtas, sundan natin ang yapak ng ating mga ninuno; tuparin natin ang kanilang mga utos sa atin, at panatilihin nating malinis at walang kapintasan ang ating mga puso. *"Huwag tayong manghimasok sa mga mapanlinlang, ni maging mapanghimagsik sa mga gumagawa ng kasamaan; sapagkat sila'y malalanta na parang damo, at parang bulaklak ng parang ay mabilis na malalagas"* (Awit 36:1–2). Huwag nating tingnan ang marami sa bilang ngunit pabaya sa pamumuhay, kundi ang iilan na masigasig na nagsusumikap para sa kaligtasan at sa kagalakan ng Diyos. Tularan natin ang mga taong gaya nito, sundan ang mga yapak ng kanilang mga birtud, tingnan ang lahat ng bagay sa pamamagitan ng kanilang mga mata, pag-isipan ang lahat ng bagay gamit ang kanilang mga isipan, magsalita gamit ang kanilang mga dila – at sana'y ituring tayong karapat-dapat sa kanilang kapalaran, na pinagpala at puno ng kagalakan.

174. Dahil tinanggap mo, alang-alang sa pagtalikod sa mundo at pagpasok sa monasteryo nang may mga panata, ang lakas upang mamuhay nang kalugod-lugod sa Diyos, pasalamat mo ang Panginoon na tumawag sa iyo rito, hindi sa salita kundi sa mga gawa ng buhay na pinili mo: dito nakasalalay ang tagumpay laban sa mundo

174. 1) Nakatanggap, alang-alang sa pagtalikod sa mundo at pagpasok sa monasteryo na may mga panata, ng lakas upang mamuhay nang kalugod-lugod sa Diyos, magpasalamat sa Panginoon na tumawag sa iyo rito, hindi sa salita kundi sa mga gawa ng buhay na pinili mo: dito nakapaloob ang tagumpay laban sa mundo. – 2) Nagwagi ang Panginoon sa pamamagitan ng Kanyang paghihirap, Krus at kamatayan, na ipinakita sa atin ang daan tungo sa ganap na tagumpay: sa pagsunod sa Kanyang mga yapak, nagwagi ang mga Apostol, pagkatapos ay ang mga martir, at saka ang mga banal na ama sa mundong ito. – 3) Ganito ang daan patungo sa Diyos; at walang sinumang hindi naglalakad dito. – 4) Bakit ka magtataka na makaranas ng mga paghihirap? Sa halip, magalak ka at magpakalakas ng loob. [2, 111]

12. Walang mas kanais-nais o mas kaaya-aya para sa akin kaysa marinig at makita na naglalakad kayo sa kabanalan at kumikilos kayo sa makadiyos na paraan, tinutupad ang lahat ng mga utos ng Panginoon at taos-pusong isinasabuhay ang buhay monghe, na kung saan kayo'y muling ipinanganak sa Espiritu at sa pamamagitan nito'y napalaya mula sa inyong mga dating kasalanan; at hindi lamang iyon, kundi natanggap

ninyo rin ang espiritu ng lakas laban sa mga kaaway na nakikita at hindi nakikita, at upang harapin nang walang takot ang anumang dumating habang nagsisilbi sa buhay na Diyos at tinutupad ang Kaniyang mga banal na utos. Magpasalamat, magluwalhati, at magpuri sa Panginoon na tumawag sa inyo, at suklian Siya sa pamamagitan ng matiyagang pagpupursige sa inyong mga pagsisikap sa pag-aayuno, at tiyakin na, kung paanong kayo ay nagsumikap nang mabuti hanggang ngayon, ay lalo pa kayong maging matatag dito, na nagliliyab sa pag-ibig sa Diyos. Mula rin sa Panginoon, araw-araw ay hinahabi ang mga korona para sa inyo, kung sa inyong mabuting kalooban ay mahigpit ninyong tatalabain ang matibay na determinasyong tiisin ang lahat ng bagay kaysa baguhin ang anumang iniutos sa atin. Sapagkat ang utos ng Panginoon ay buhay na walang hanggan, samantalang ang paglabag dito ay kamatayan; kaya't dapat nating ipahayag ang katotohanan at huwag makipagkasundo sa mga sumasalungat dito, isinusuko para rito ang lahat ng pakinabang sa mundo, kaluwalhatian at dangal mula sa mga hari, mga obispo at iba pa. Sapagkat *'anong pakinabang,'* ayon sa nakasulat, *'kung ang isang tao'y makamtan ang buong mundo ngunit mapahamak ang kaniyang kaluluwa?'* (Mateo 16:26). Ito ang layunin ng ating katatagan at ng ating mga gawa.

13. Ngunit *'magalak kayo,'* sabi ng Panginoon, *'sapagkat ako'y nanaig sa sanlibutan'* (Juan 16:33). Siya ay nagwagi upang tayo rin, sa pagsunod sa Kanyang mga yapak, ay magwagi rin. Bilang Diyos, Siya ay palaging mananakop ng mundo; ngunit ngayon ay tahasan Niyang sinasabi na Siya ay nagwagi bilang isang tao. At agad na kasunod Niya, nagwagi ang mga Apostol sa mundo; pagkatapos nila, ang mga martir; saka ang mga banal na ama; at ang lahat ng namuhay nang may kabanalan at ayon sa larawan ng Diyos. Ngunit paano nakamit ang tagumpay na ito, kapwa ng Panginoon Mismo at ng Kanyang mga santo? – Sa pamamagitan ba ng walang pakikibaka? Walang pagdurusa? Walang pagdurugo? Walang pagpapatapon? – Hindi; hindi lamang ito nangyari nang wala ang mga ito, kundi nakamit ito sa pamamagitan ng krus at kamatayan. Alam ninyo ang mga panlalait na itinutok sa Panginoon, ang Kanyang mga pang-iinsulto at pang-aasar—na Siya ay ipinagkanulo, hinatulan, pinahiritan, sinuka, at ipinako sa krus—ngunit, nang Siya ay muling nabuhay, iniligtas Niya ang mundo. Sa parehong paraan, ang mga Apostol ay nagdusa rin. At sino ang makapagsasalaysay ng mga paghihirap at pagdurusa ng mga martir? O ng mga kabayanihan at paghihirap ng mga banal na tao?

14. Sinasabi ng Salita ng Diyos, *'Ang lahat ng nagnanais mamuhay nang banal ay pag-uusig, ngunit ang masasamang tao ay lalong lulubha, na linoloko at naloloko'* (2 Tim. 3:12). Ang daan patungo sa kaharian ay makitid at masakit; ang daan ng kapahamakan ay maluwang at patag (Matt. 7:14). Sa huli ay may makalupang kagalakan, laman-nawang ligaya at kaluguran, paghamak sa mga batas ng Diyos, kapabayaang kamatayan, at takot ng tao; samantalang sa una ay may mga paghihirap ng sanlibutan, kusang paggawa at lahat ng uri ng kakulangan, gaya ng sinasabi ng Apostol tungkol sa mga naglalakad dito: *'yaong mga pinag-uusig, pinahirapan, at tinortyr, na naglayas-layas sa mga ilang at bundok, sa mga kuweba at sa mga lungga ng lupa'* (Hebreo 11:37). At wala ni isang santo na naglakad dito nang hindi nagdusa.

15. Kaya, huwag kayong magtaka kapag nakararanas kayo ng pagsubok; sa halip, magalak kayo dahil hindi kayo nilampasan nito, at hayaang lalo pang magliyab ang pag-ibig ninyo sa Diyos, upang sa pamamagitan nito ay mapagtagumpayan ninyo ang inyong mga pagnanasa at mapalayas ang mga demonyo. Sapagkat ang umiibig sa Isa ay iniwan ang lahat ng iba; at ang natatakot sa Isa ay hindi maaaring matakot sa sinuman pa. Ang may Diyos ay hinigit sa lahat. Maging pantas, panatilihin ang mga daan ng kabanalan, at maghandog ng mga panalangin at pagsusumamo para sa lahat. Nasa gitna ninyo si Cristo: sapagkat kung Siya ay naroroon kung saan ang dalawa o tatlo ay nagtitipon, paano Siya hindi naroroon sa gitna ninyo na tumutupad sa Kanyang mga utos, gayong napakarami ninyo?

175. Kapag pansamantalang umalis, hinihiling niya sa kanyang mga nakatataas at nasasakupan na kumilos at mamuhay alinsunod sa mga regulasyon, na tinukoy nang eksakto kung paano

175. 1) Kapag wala siya nang ilang sandali, hinihiling niya sa kanyang mga nakatataas at nasasakupan na kumilos at mamuhay alinsunod sa mga patakaran, na tinukoy nang eksakto kung paano. – 2) Upang hikayatin ito, partikular niyang binibigyang-diin na nakikita ng Diyos ang lahat ng bagay at pananagutin Niya ang bawat isa sa lahat ng bagay. [2, 112]

16. Habang wala ako pansamantala, hinihiling ko sa inyo, sa pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo, na sundin ang karaniwang tuntunin ng pamumuhay na sama-sama sa loob ng ilang araw ng aking pagkawala, nang may pagsunod at kababaang-loob: mga nakatataas, huwag maghari nang padalos-dalos, nang may kapalaluan, sa paraang pangkalakalan, o sa anumang ibang makataong paraan, kundi sa banal at kapaki-

pakinabang na paraan, kapaki-pakinabang, bilang mga nakikita at hinuhusgahan ng Diyos, at na kailangang magbigay-katwiran sa Kanya sa lahat ng inyong sinasabi at ginagawa; mga nasasakupan at mga baguhan, tuparin ninyo ang iniuutos sa inyo nang mahinahon at walang pagrereklamo, mula man sa aking kahalili o sa ibang nakatataas. Kayo ay mga anak ng Diyos; lumakad kayo bilang mga anak ng liwanag. Kayong mga kordero ni Cristo; magpakain kayo gaya ng pagdede ng Kanyang mga kordero, nang banayad at mapayapa. Huwag magwala o tumalon-talon ang sinuman na parang batang kambing, na kumakain ng mga tinik ng mga pagnanasa; huwag magkunwari ang sinuman na parang si Judas, na nagpapanggap na kapatid sa mga kapatid habang lihim na nagbabalak ng pagtataksil sa kapahamakan ng kanyang sariling kaluluwa; huwag maging tulad ni Esau, na hinamak ang kanyang kaligtasan at ipinagbili ang mga benepisyo nito para sa ilang ninakaw na pagkain at inumin. Huwag magpakatamad ang sinuman, na naglilibot-libot dito't doon, o sayangin ang araw sa wala, samantalang ang ibang mga kapatid ay nagsusumikap nang husto, tinitii ang init ng araw at ang lamig ng gabi, maging sila man ay naka-duty sa tarangkahan, naglilingkod sa infirmario, nagtatrabaho sa pagawaan ng sapatos, sa pagawaan ng karpintero, o sa anumang ibang uri ng paglilingkod. Isang mabigat na kasalanan ito, gaya ng sinasabi ng Apostol, na ang mga taong gaya nila ay *'hindi man lang karapat-dapat kumain'* (2 Tes. 3:10).

17. Lumakad sa lahat ng bagay ayon sa mga daan ng Diyos; huwag hayaang tumapak ang iyong mga paa sa mga lihim na lugar para sa masamang payo at walang-kwentang pakana; sapagkat *'ang mga mata ng Panginoon, na mas maliwanag kaysa sa araw sa kadiliman, ay nakikita ang lahat ng iyong mga lakad'; 'at sinisiyasat nila sa mga lihim na lugar'* (Sirak 23:27). Kaya, kahit na nasa isang liblib na lugar ka, nakikita ka roon ng laging nagbabantay na mata—kung sino ang kasama mo, ang pinaguusapan mo, at ang ginagawa mo. Ingat nga, baka makita ka nitong nakikipag-usap kay Satanas, nagbabalak ng masasamang gawain o gumagawa ng anumang kahiya-hiyang bagay. At bagaman hindi ka agad parusahan ng Panginoon sa mismong sandaling iyon, utus Niya sa lahat ng paraan na itala ang iyong kasalanan at markahan ang iyong pagbagsak—ipinapahayag sa iyo, nang hindi sinasabi at hindi nakikita: *'Ginawa mo ito, at nanahimik ako; inakala mong katulad ka ako: Pagsasabihan kita at ilalantad ko sa harap mo ang iyong mga kasalanan'* (Awit 49:21). Ito ay mangyayari sa Araw ng Paghuhukom. – Saan nga ba tayo tatakas mula sa mga kamay Niya na namamahala sa lahat? May magagawa ba tayong kasamaan na hindi matutuklasan? Huwag mo man lang isipin ang gayong mga bagay; kundi kumilos ka sa lahat ng bagay sa paraang makapagliligtas at kaaya-aya sa Diyos, upang sa pagtingin Niya sa iyo, ang Panginoon ay magalak at magsaya, at maisulat Niya ang iyong mabubuting gawa sa Aklat ng Buhay, at sa araw ng paghahayag ng lahat ng bagay ay koronahan ka Niya ng di-malalagas at walang hanggang korona ng katuwiran.

176. Tumindig nang matapang, nakatingala, at gamit ang banal na pagninilay-nilay na parang mga palaso, itaboy ang mga kaaway ng kaligtasan

176. 1) Tumindig nang matapang, nakatingala, at sa pamamagitan ng banal na pagninilay—na parang mga palaso—itaboy ang mga kaaway ng kaligtasan. – 2) Kung ikaw ay nababahala ng pagnanasa, huwag kang sumuko, kundi pag-isipan mo ang kahihiyang iyong mararanasan kung gagawin mo iyon, at ang katotohanang ang kaaway ang nanlilinlang sa iyo sa pamamagitan ng pagpapakita ng kasamaan bilang kabutihan. – 3) At sa pangkalahatan, sa pamamagitan ng iyong panloob na pag-uga, tuklasin kung aling espiritu ang malapit sa iyo—mabuti o masama—at pakinggan ang isa, habang itinataboy ang isa pa. [2, 114]

18. Manindigan nang matatag, *'na nakabukol ang inyong mga balakang ng katotohanan, at nakasuot sa inyong mga paa ng paghahandang ipahayag ang ebanghelyo ng kapayapaan'* (Efe. 6, 14–15), nakatingin pataas, nagsusumikap para sa mga bagay na nasa itaas, hinahanap ang makalangit, itinatakda ang inyong isipan sa makalangit na mga bagay, inaalagaan ang inyong pag-alis mula sa katawan, at ang pakikipagtagpo sa Hukom at ang inyong pagharap sa Kaniya – pinag-aaralan ang Banal na Kasulatan at ang mga buhay ng mga santo, at ginagamit ang inyong mga natutunan na kapaki-pakinabang sa kaluluwa at nagliligtas bilang mga pana laban sa kaaway.

19. Ang sinumang nababahala ng pagnanasa ay huwag mawalan ng loob o sumuko rito: sapagkat *'ang Panginoon ay malapit sa lahat ng tumatawag sa Kanya'* (Awit 144:18), at ang kaluluwang naghahanap sa Kanya ay makakakita sa Kanya (tingnan Sirak 6:16); huwag lamang itong mawalan ng pag-asa, humagulgol at bumuntong-hininga, magluksa ng luha, itaas ang mga kamay sa langit, pagtamaan ang dibdib, pag-isipan ang kahihiyang sumasaklaw sa isang makasalanang gawa—hindi lamang sa harap ng kakila-kilabot na trono ng Diyos, kundi pati sa harap ng sarili at sa harap ng mga tao—at sa gayon ay lumayo sa kasalanan at magtibay

sa kabutihan. Sapagkat ano ang nasusulat? *'Anak ko, huwag mong hamakin ang saway ng Panginoon, at huwag kang mawalan ng loob kapag pinapagalitan Niya ka. Sapagkat pinarurusahan ng Panginoon ang sinumang minamahal Niya, at sinasaway Niya ang bawat anak na tinatanggap Niya'* (Kaw. 3:11, 12). At muli sa isa pang talata? *'Huwag kang manghina ng loob sa panahon ng pagsubok'* (Sirak 2:2). Ang Panginoon ang sumusubok sa ating pag-ibig, upang makita kung tayo ay matatag dito, at kung hindi ba natin inuuna ang isang kahiya-hiyang kasiyahan kaysa sa Kanyang pag-ibig—isa na mapaminsala at nakamamatay, matamis sa panlasa ngunit kakila-kilabot ang pait kapag nilunok—kaysa sa inihahandog ng tagawasak ng ating kaluluwa: nagpapanggap siyang liwanag, ngunit siya ay kadiliman; ang espirituwal na pag-ibig, sa lahat ng anyo, ay kanyang pinagtataktakpan, subalit ito ang pinakakarumdumang poot. Ikaw naman, O sundalo ni Cristo, huwag mong balewalain ang kanyang mga balak, ni ang kanyang masasamang pakana. Kung nais mo ang buhay, hanapin mo ang liwanag, sapagkat ang Diyos at ang Kanyang utos ay liwanag.

20. Sa kalagayan ng iyong kaluluwa, kilalanin kung sino ang lumapit sa iyo—isa ba sa atin, o isa sa mga kalaban? Kung ang iyong kaluluwa ay nananatiling payapa, hindi natitinag, hindi pinababayaan ang makalangit na pagninilay, at napupuno ng pagnanasa sa mga biyayang nakalaan para sa atin, kung gayon, sa anumang paraan, buksan mo ang mga pintuan ng iyong puso para sa kaniya, tanggapin mo siya at makipagkainan ka sa kaniya, upang mas lalo ka niyang mapalakas tungo sa mas malaking pag-ibig sa Diyos at sa mga bagay na makalangit. Ngunit kung ang kanyang presensya ay nagpapabagabag sa iyong kaluluwa, pinupuno ito ng napakaraming iniisip, itinututok ang iyong mga mata sa laman at dugo, sa mga ugnayang makamundo at mga pagnanasa, at sa agarang kasiyahan, ginigising ang iyong kaluluwa sa pagkabaliw at, wari, pinakukuluan ito sa init ng mga maluluhong ligaya: aba! – umatras ka at paalisin ang dragon na ito. Dumating siya upang wasakin sa isang sandali ang lahat ng iyong mga taon ng pagsusumikap, ang iyong mga pagsisikap sa pag-a-ascetic, ang iyong maraming luha, mga panalangin at matatapang na pakikibaka at tagumpay laban sa mga kaaway; dumating ito upang gawing biktima ka, isang mandirigma ni Cristo, sa pabago-bagong ligaya ng kahalayan; dumating ito upang patayin ang ganoong matapang na tao magpakailanman sa pamamagitan ng pagpapainom sa kanya mula sa isang tasa na binabad sa lason ng makasalanang ligaya. – Isinusulat ko ito, hindi bilang isang walang pakiramdam, kundi bilang isang natukso, at sa katunayan bilang isang taong may malalim na damdamin; ang ilan ay natutunan ko mula sa aking mga nabasa, ang iba naman mula sa mga aral ng aking ama at mula sa aking narinig sa maraming iba pa.

177. Maraming pagnanasa ang sumasalakay sa atin sa pamamagitan ng mga gawain ng kaaway. Dapat tayong lumaban, na nakasuot ng buong baluti ng Diyos

177. 1) Dinodoble ang pagsalakay sa atin ng mga pagnanasa sa pamamagitan ng mga gawa ng kaaway. Dapat nating labanan ang mga ito sa pamamagitan ng pagpapanatili ng buong baluti ng Diyos. 2) Sa mga sandatang ito, ang kaalaman sa mga banal na katotohanan—na nakukuha sa pamamagitan ng pakikinig sa mga aral, na sa kasamaang palad ay kakaunti lamang ang ating paggamit—ay hindi ang pinakamaliit. 3) Dahil dito, tayo ay nalilihis at kumakapit sa kasamaan, kahit na kailangan lamang nating hangarin ang mabuti at magagawa natin ang isang marangal na gawa sa buong araw. 4) Kaya simulan mong kumilos sa ganitong paraan. [2, 115]

21. Tumindig nang matapang sa iyong mabigat na buhay, tiisin ang init ng araw at ang lamig ng gabi, sa isip at sa katawan; ngunit higit sa isip, sapagkat ang apoy ng kahalayan ay likas sa atin, pinapanday nang mas matindi kaysa sa pugon ng mga Caldeo ng hindi nakikitang Nebucadnezar; sumasalakay rin sa atin ang iba pang mga pagnanasa, na ang bawat isa ay hinihila ang mahirap na kaluluwa palayo sa iba: galit, poot, paghihiganti, kayabangan, katamaran, kapabayaan, pagkiling, pagmamahal sa sarili, at ang pinakamalaking kasamaan sa lahat, ang kawalan ng pananampalataya. Kailangan natin ng maraming tapang at kabayanihan, matatag na katatagan at lakas, pagtitiis, mabuting loob, pagkakawatiran at pagbabantay, upang mapalayas natin ang mga tukso at panlilinlang ng diyablo na itinataas laban sa atin, upang hindi tayo lumuhod sa harap ng Baal ng kahalayan, upang hindi natin sambahin ang imahen ng mga pagnanasa, upang hindi natin wasakin ang ating tinipong kabutihan, upang hindi natin sirain ang ating nilikha sa tulong ng Diyos. Paano pa natin maiiwasan ang mga pagnanasa na ito, kung hindi sa pamamagitan ng buong pusong pagtalagay sa ating sarili sa Panginoon at pagsusuot ng buong espirituwal na baluti upang talunin ang mga puwersang tutol sa atin?

22. Ang mga espirituwal na sandatang ito ay: panalangin at pag-asa, kababaang-loob at pagsunod, pag-ibig at pananampalataya, pagkamatwiran at ganap na pagtalikod ng isip sa lahat ng makamundong bagay, patuloy na pagtuturo at talakayan tungkol sa kaligtasan, isang pananaw at pandinig sa lahat ng bagay na hindi

man mangmang ni pabaya, gayundin ang paggamit ng mga labi at kamay, patuloy na pag-iingat sa sarili sa pamamagitan ng takot sa Diyos at pagninilay sa Diyos, na may hindi mapigilang pagnanasa para sa mga darating na biyaya: sapagkat kung wala ito sa atin, paano natin maiiwasan ang mahulog sa kapahamakan ng kasalanan? Paano natin maiiwasan ang mahulog sa mga kamay ng mga kaaway na nagmamuhayan sa atin? – Naku! Gaano karami ang ating naririnig? Gaano karami ang itinatanim sa atin ng mga Kasulatan? Gaano karami ang itinuturo sa atin ng mga Ama na tagapagdala ng Diyos? Ngunit nakakalimutan natin ang lahat ng ito at hindi natin ito pinapansin kahit man lang kaunti. Tulad ng binhi na itinanim sa ibabaw ng lupa ng isang magsasaka, bago pa man ito ilubog ng araro sa ilalim ng lupa, ay dinudukot ng mga ibon: gayon din, dinudukot ng mapanlinlang na mga ibon ng kaaway ang banal na salita mula sa atin, na para bang mula mismo sa ating mga labi; at ang mga espiritwal na binhi ay nananatiling hindi aktibo sa loob natin, samantalang tayo rin ay nananatiling baog, na hindi namumunga ng bunga ng kabutihan. Ano pa nga ba ang maiisip maliban dito, kung ipinaliwanag sa atin ng mga Ama ang tungkol sa pagkamakatarungan, tapang, katotohanan, o anumang iba pang birtud, ngunit pagkatapos lamang tayong makinig—na para bang wala tayong narinig—ay kumikilos tayo nang lubos na salungat dito? Sinasabi nila sa atin ang tungkol sa paghuhukom at luha, ngunit sa sandaling umalis tayo, nagsisimula na tayong tumawa at magtawanan nang malakas. Pinipigil nila ang ating mga kaluluwa sa pamamagitan ng mahigpit na salita tungkol sa kadalisan, ngunit agad-agad pagkatapos nating marinig ang mga ito, sumusuko tayo sa laman, nagpapalipas-ilipás ng malisyang tingin sa isa't isa, at binibigkas at tinatanggap ang pinakamalalaswang salita. Hinihikayat nila tayo sa pagpapakumbaba at pagiging mahinahon, ngunit pagkatapos ng ganitong pangaral ay tayo'y nagmamataas, kumikilos nang mabangis at nagpapakita ng pagsuway. Hinihikayat nila tayo sa pagpipigil sa sarili, ngunit tayo'y nagpapalipas-sawa sa pagkain; sa pagbabantay, ngunit agad tayong natatalo sa antok; sa pagiging banayad, ngunit agad tayong nagagalit; na manahimik, ngunit tayo'y nakikipag-usap sa walang kabuluhan; na magpagal, ngunit iniwasan natin ang ating mga tungkulin; at, sa madaling sabi, para bang sinadya nating tinatahak ang landas na kabaligtaran ng itinuro sa atin ng tagubilin. At hindi ko lamang tinutukoy ang mga baguhan, kundi pati na rin ang mga nagpapanggap na may kabuluhan, ang mga tinawag sa pamumuno sa anumang kapasidad, at ang mga inordinahan bilang mga ministro. – Naku! Anong pagdurusa ang tinitiiis natin sa kamay ni Satanas na mandaraya?

23. Bakit natin iniwas ang ating mga mukha sa buhay na Diyos, sa di-matatawarang kabanal-banalang ganda, at sa halip ay tumatalima sa mayayabang at panandaliang bagay? Bakit natin minamahal at pinapahalagahan ang mapait at panandaliang bagay, samantalang iniwan natin ang pinakamayaman at walang hanggan? Tunay nga, ang mga mata at tainga ng ating kaluluwa ay hindi napapalinis, kaya't nabibigo tayong makita ang tunay na kabutihan at pinagkakaitan natin ang ating sarili sa kasiyahan nito. Halina nga, magsimula tayong magtrabaho muli, kahit na lubha na tayong nanghihina; magbuhay tayong muli, kahit na halos patay na tayo; magbantay tayong muli, kahit na halos nakatulog na tayo. Ang kailangan lamang ay hangarin ito—at matutupad ang lahat. Sa mismong araw na itutok natin ang ating isipan sa mabuti at matibay na determinasyon, maaabot natin ang sukatan ng kaligtasan. Sapagkat hindi tayo nakatali sa mga usapin ng pang-araw-araw na buhay, kaya't hindi dapat maging mahirap para sa atin ang gumawa ng kabutihan. Ngunit mainam para sa atin na italaga ang buong araw sa mga usapin ng kaligtasan, kung ating ninanais: sa umaga, upang matalinong awitin ang salmo ni David: *'Sa umaga ay pakinggan mo ang aking tinig; sa umaga ay lilitaw ako sa iyong harapan, at makikita mo ako'* (Salmo 5:6); sa ikatlong oras: *'Huwag mong kunin sa akin ang iyong Banal na Espiritu'* (Awit 50:13); sa ikaanim na oras: *'Iligtas mo ako sa pagsalakay ng demonyo sa tanghali at sa mga pana na lumilipad sa araw'* (Awit 90:5); sa ikasiyam na oras: *'Iyukol mo ang iyong tainga, O Panginoon, at pakinggan mo ako'* (Awit 85:1); sa gabi: *'Purihin mo ang Panginoon, O kaluluwa ko...'* at ang mga sumusunod (Awit 103:1). Kung gagawin natin ito araw-araw, sa pamamagitan ng paghihikayat at pagbibigay-liwanag sa isa't isa sa mabubuting salita at gawa, sa halip na pahinain at dilimin ang espiritu sa pamamagitan ng pabaya at hungkag na pag-uusap; kung gayon ay sa ganitong paraan tayo'y maliligtas, sapagkat mula umaga hanggang gabi ay maaari tayong gumawa ng isang marangal na gawa. Siyempre, hindi maiiwasan ang maligaw—maging dahil sa isang sandaling kapabayaang, isang hindi matalinong salita, isang hindi angkop na hangarin, o anumang ibang pabigla-biglang pagnanasa; ngunit sa bawat pagkakataon na mangyari ito, tinutubos ito sa pamamagitan ng taos-pusong panalangin sa Diyos. Kaya, habang sumusunod ang araw sa araw, maglakad tayo sa daan ng Diyos, na hinihintay ang panahon ng pagliligtas mula sa katawan, na pagkatapos nito ay naghihintay ang mga korona, kagalakan at ligaya para sa lahat ng nagsusumikap at nagpapahirap sa kanilang sarili para sa Panginoon.

24. Bigyang-pansin, nga, ang inyong paggawa, ang inyong mga pakikibaka at ang inyong mga laban, itakwil ang kapabayaan at yakapin ang masigasig na pagsusumikap, sa katiyakan na posible para sa sinumang nagnanais nito na mabuhay nang mabuti, umakyat sa kaperpeksiyunan at mabihisan ng bawat birtud. Kung ang Diyos ay liwanag, buhay at katotohanan, paano nga ba tayo hindi maghahangad na magsikap patungo sa Kanya, na hanapin ang buhay na pakikipag-isa sa Kanya at makamtan ito? At kung ang Satanas ay tunay na kamatayan, kabulaanan at kapahamakan, paano nga ba ang pagsunod sa kanyang mga suhestiyon ay hindi magiging kamatayan, kadiliman at kapahamakan? Kaya, ang buhay at kamatayan ay nakalatag sa arapan ng bawat isa sa atin. Kumapit tayo sa buhay, kumapit tayo sa liwanag, kumapit tayo sa kawalang-kamatayan; at lumayo tayo sa kadiliman, kalungkutan, at kapahamakan, upang tayo'y maging karapat-dapat sa Kaharian ng Langit kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

178. Matagumpay ninyong naisagawa ang Banal na Kwaresma at pinagyaman kayo ng mga bunga ng espirituwal... Ingatan ninyo ang mga ito, samakatuwid, habang mahigpit ninyong binabantayan ang inyong sarili

178. 1) Matagumpay ninyong tinupad ang Banal na Kwaresma at pinagyaman kayo ng mga bunga ng espiritu. 2) Ingatan ninyo ang mga ito, kaya't bantayan ninyong mabuti ang inyong sarili, lalo na sa mga araw ng Pasko ng Pagkabuhay, kapag pinapayagan ang ilang kaluwagan ayon sa mga patakaran. [2, 116]

25. Nagsumikap kayo sa mabubuting gawa sa buong Banal na Kwaresma: nag-ayuno kayo ayon sa inyong makakaya at higit pa rito, nagbantay kayo nang nararapat, nag-aral kayo nang may pagtitimpi, nagtrabaho kayo nang walang katamaran, pinanatili ninyong dalisay ang inyong isipan, binantayan ninyo ang inyong dila laban sa pang-iinsulto, ang inyong mga labi laban sa walang kabuluhang usapin, at ang lahat ng inyong mga miyembro laban sa bawat kasalanan, ginagawa silang mga kasangkapan ng katuwiran, mga organo ng isang birtwoso at nakalulugod sa Diyos na pamumuhay. Ngayon ay inobserbahan ninyo nang napakabuti at napakabisa ang panahon ng Kwaresma, na tila hindi pa kailanman nangyari noon. Bakit ganito? Ito ay dahil sa inyong mahigpit na pagtuon sa inyong sarili at sa mga gawain ng inyong buhay, at higit pa rito, sa espesyal na biyaya ng Diyos na ipinagkaloob sa inyo dahil dito, na mula sa Kaniya ang *'bawat mabuting kaloob at bawat perpektong kaloob,'* gaya ng nakasulat (Santiago 1:17). Sa ganitong paraan, kayo ay umunlad sa buhay at pinagyaman ng mga bunga ng espiritu.

26. Nawa'y mapangalagaan ang inyong kayamanan, at nawa'y manatiling ligtas ang inyong mga bodega ng espirituwal na biyaya mula sa ma-agaw na paninirang-puri ng kaaway. Nawa'y ipagkaloob sa inyo ang biyaya sa ibabaw ng biyaya, at kayamanan sa ibabaw ng kayamanan, hanggang sa katapusan ng inyong mga araw. – At magiging ganoon nga – ngunit paano? – Kung hindi ninyo papaluwagan ang higpit ng inyong pagbabantay at hindi ninyo papayagan ang katamaran o kapabayaan sa mga darating na araw, lalo na kapag dumating ang Banal na Pasko ng Pagkabuhay, kapag, ayon sa tuntunin, itinatigil ang pag-awit ng mga salmo, ang karaniwang oras, mga panalangin na nakaluhod, at pinatinding pagbabanté sa gabi ay itinatabi, at sa pagkain ay pinapayagan ang alak, langis, lutong pagkain at iba pa, pati na rin ang pagtulog sa tanghali, dalawang pagkain sa isang araw, paglalakad-lakad at iba pang katulad na bagay: upang kung ang isipan ay hindi manatiling matino at isagawa ang lahat nang maayos at may mahigpit na pagtuon, nanganganib itong sayangin ang nakamtan nito nang karapat-dapat, gawing mahirap ang isang mayaman, at ihagis siya mula sa tuktok ng kaluwalhatian tungo sa kalaliman ng isang kahiya-hiyang pagbagsak. Kaya't hinihiling ko at nananalangin ako sa inyo: pigilan ninyong mahigpit ang inyong sarili, na parang nakasusi at nakakandado, hanggang sa makatakas tayo mula sa mga kaaway dito at mula sa mga mapaminsalang kapahamakan, at makalipat tayo sa isang lugar na ligtas tayo mula sa pagkahulog at pagnanakaw.

179. Huwag nating pansinin ang mga tukso ng kaaway: pinansin ito ng ating ninuno at siya ay pinalayas sa Paraiso

179. 1) Huwag nating pansinin ang mga tukso ng kaaway: pinansin ito ng ating ninuno at siya ay pinalayas sa Paraiso. – 2) Iniaalok din sa atin ng kaaway ang kanyang mga tukso sa bawat pagkakataon: maging tayo laging handang tanggihan ang mga ito. [2, 117]

27. *'Maging payapa, at kilalanin na ako ang Diyos'* (Awit 45:11). Kaya't kailangan nating ihiwalay ang ating sarili sa lahat ng bagay at itaguyod lamang ang kinakailangan. Sa ating buhay, kailangan natin ng: isang hindi mapawiang pagnanais sa kabutihan, matatag na pagkamakaisa, matatag na pagtitiis, at walang patid na paglaban sa ating mga kaaway at kalaban; sapagkat laging malapit ang mga hayop na ito ng isipan,

ang mga bihang ng ating kaluluwa, ang mga demonyo na pinagmumulan ng mga kasalanan, kawalang-kaayusan at lahat ng uri ng kalaswaan. Kaya't huwag magpakabagal sa kanilang gawain ang sinuman dahil sa kapabayaan; huwag maglayas ang sinuman nang may layuning maglibot, na hinihimok ng laman at pagmamahal sa sarili, kundi sa lahat ng bagay ay pasakopin nila ang kanilang sarili sa mga utos ng Panginoon, at hindi sa mga dayuhang pahiwatig. Sapagkat ang Panginoon Mismo ang nagsasabi: *'Pinakikinggan ng Aking mga tupa ang Aking tinig. Hindi sila sumusunod sa dayuhan, sapagkat hindi nila kilala ang tinig ng dayuhan'* (Juan 10:27, 5). Kung saan naroroon ang Cristo, wala nang lugar ang diyablo. Kung saan tinatawag ng Kaniyang tinig ang mga tupa, hindi naririnig ang paghihiyaw ng ahas. At ang ninuno nating si Adan, hangga't pinananatiling malusog ang pandinig ng kanyang kaluluwa, ay nanahan sa Paraiso habang nakikinig sa Banal na Boses at tumatanggap ng mga dakilang paginilay. Ngunit nang pakinggan niya ang bulong ng ahas at tikman ang bunga ng kasalanan, agad niyang naramdaman ang hiya sa kanyang kahubaran at nagtago siya sa Diyos. Nang tanungin, 'Nasaan ka? 'Narinig ko ang tinig mo,' wika niya, 'at nagtago ako, sapagkat ako'y hubad.' Sino nga, O Adan, ang nagtanim ng takot na ito sa iyo? At sino ang nagpatuloy na hubad ka? – Isang mapanlinlang na tenga at ang pagtalikod sa utos ng Diyos. Sinundan ito ng kanyang pagpalayas mula sa pinagpalang lugar na iyon at ng kanyang paghatol sa paghihirap, kalungkutan, at kakulangan sa buhay na ito. – Kaya nga, simula ngayon, manatili tayong malayo sa payo ng ahas.

28. Huwag tayong sumuko sa mga pagnanasa ng ating mga damdamin, na inihanda niya sa pamamagitan ng kanyang masamang loob. Matapos ihanda ang maliliit na sisidlan na naglalaman ng iba't ibang gamot, ang karumaldumal na tagapag-udyok ng lahat ng kalapastanganan na ito ay naglilibot, gaya ng napuna ng isa sa mga santo (San Macarius ang Dakila), at, nang makita kung aling pagnanasa ang pinakamadaling matukso sa bawat isa sa atin, iniaalok niya sa bawat tao ang katugmang gamot at pinapainom ito sa kanila; kapag natikman na, pinapapaliit sila nito ng pagnanasa: sa isa ay binibigyan niya ng potion ng pakikipagpakasawa, sa isa pa ng inggit, sa ikatlo ng kasakiman sa pagkain, sa isa pa ng sariling kalooban, sa isa pa naman ng seliba; sa madaling salita, sa isa ito, sa isa iyon, at sa bawat isa ay kanya-kanya. Kaya't kailangan tayong maging mapagmatyag, mga kapatid, at laging handang labanan ang mga ganitong pag-atake mula sa ating mabagsik na kaaway; at para dito, dapat tayong patuloy na armado sa espirituwal na paraan, suot ang baluti ng pananampalataya, ang kalasag ng kababaang-loob, ang helmet ng pagsunod, at ang buong baluti ng lahat ng iba pang birtud. Dapat ang bawat isa, na nakakaalam ng kanyang sariling katungkulan, ay kumilos alinsunod dito nang may malinaw na budhi. Magmahalan tayo sa isa't isa sa espiritu, hindi sa laman. Nakayuko ang mga mata, nakatuon ang isip sa langit.

180. Ang pag-aayuno ay kaaya-aya sa Diyos kapag tayo ay nagsasakripisyo kapwa sa espiritu at sa laman; ngunit kung sa laman lamang, ay hindi ito kaaya-aya sa Kaniya.

180. Ang pag-aayuno ay kaaya-aya sa Diyos kapag nagsasagawa tayo ng pagpipigil sa sarili kapwa sa espiritu at sa katawan; ngunit kung pisikal lamang ito, hindi ito kaaya-aya sa Kanya. Pagsikapan nating maging masigasig sa bagay na ito. [2, 120] Malapit nang magwakas ang panahon ng pag-aayuno: suriin ninyo ang inyong sarili, kung gayon, upang makita kung natupad ninyo ang lahat ng angkop at nararapat: nakamit ba namin, kasama kayo, ang walang-pag-aalinlangan na pagsunod, taos-pusong pagpapakumbaba, mapagpakumbabang paggalang, walang patid na panalangin, pag-iyak na kaaya-aya sa Diyos, malalim na pagluluksa, hindi matitinag na pananampalataya, pag-asang hindi nagbibigay-hiya, mabait na pagtitiis, at pangkalahatang pagpipigil sa sarili – mula sa mga salitang pagtutol, mula sa nakasasakit na pananalita, mula sa pagsuway, pagtatalo at sariling-loob. Lahat ng ito ay hinihingi ng pagpipigil sa sarili, at sa pamamagitan ng pagsasabuhay ng pagpipigil sa sarili sa mga bagay na ito, tunay nating tinatahak ang landas ng kabanalan at nagsusumikap sa pamamagitan ng mabubuting gawa sa pag-asang magkamit ng walang hanggang, di-mailarawang mga biyaya. Ngunit kung may anumang salungat dito—paghimagsik, kapalaluan, pagrereklamo, paninirang-puri, pagkamakasari, kalaswaan, pag-aaway, katigasan ng puso, poot, galit at iba pang maruruming damdamin ng kasamaan—kanita, kahit na nag-aayuno tayo sa katawan, hindi natin iniaalay sa Diyos ang isang pag-aayuno na kaaya-aya sa Kaniya, kundi isang marumi—isa na hindi kaaya-aya sa Diyos at tinatanggihan Niya. Dahil dito, magsikap na tuparin nang walang kapintasan ang lahat ng mga utos ng Panginoon; tanggihan ang lahat ng masamang bagay, kahiya-hiya at karumaldumal, at gawin ang lahat nang maayos at ayon sa kaayusan: sapagkat kahit ang mabuti ay hindi mabuti kung ito ay sinabi o ginawa nang hindi wasto. *'Huwag kayong maging mangmang, kundi unawain ninyo kung ano ang kalooban ng Diyos'* (Efe. 5:17) – *'mabuti, kaaya-aya at ganap'* (Roma 12:2).

181. Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos ng Diyos at ang mga panata ng pamumuhay na sama-sama, at kayo'y mapupuno ng di-mailarawang kagalakan mula sa Panginoon

181. 1) Pagsikapan ninyong tuparin ang mga utos ng Diyos at ang mga panata ng pamumuhay na sama-sama, at kayo'y mapupuno ng di-mailarawang kagalakan mula sa Panginoon. – 2) Ganito ang diwa ng ating pagtawag at ang mga pag-asang taglay nito: huwag nating pabayaan, samakatuwid, ang pagtupad sa ating mga tungkulin. – 3) Ang mga gawaing ito ng pagsunod ay hindi walang kabuluhan; at wala sa atin ang naglilingkod sa tao, kundi sa Diyos, na tumatanggap nito – at gagawa ng gantimpala: magsikap nga kayo sa ganitong diwa, at tuparin nang ganap ang gawain ng inyong pagtawag. – 4) Sa ganitong paraan tayo ay magiging tagapagsunod ng mga ama at ng Panginoon Mismo. – 5) Nawa'y patatagin kayo ng Panginoon sa ito at panatilihin kayong ligtas. [2, 123]

1. Nananalangin at nananawagan ako sa inyo: manindigan kayo nang matatag sa banal na panawagan na tinawag kayo, hindi matitinag at matatag, tinutupad ang mga utos ng Diyos at ang Kanyang katuwiran; manatili kayong palaging nasa pinakamatinding at pinakamapusok na pag-ibig sa Panginoon, at alisin ang bawat dayuhang pagnanasa mula sa inyong mga puso; lalo kayong patatagin sa katatagan ng inyong pag-aasctismo, na ginugugol ang bawat araw nang may higit na sipag at pagkamulat, sa pananalangin at pag-awit ng mga salmo, sa pagsunod at kababaang-loob, sa paglilingkod at paggalang, at sa lahat ng iba pang bagay, tungkol sa pagtitiis na ito sa paggawa at pakikibaka, at sa buhay ninyong punong-puno ng pagod, bilang patunay ng inyong tagumpay sa pagsusumikap para sa inyong sariling kaligtasan. Magpakalakas-loob kayo: sa wakas, ang walang hanggang kapayapaan ay liliwanag para sa inyo bilang kapalit ng inyong kasalukuyang pagdurusa, at ang walang patid na kagalakan bilang kapalit ng inyong kasalukuyang mga kalungkutan. Ganito tayo hinihikayat ng Apostol, binabalaan tayong huwag tumingin sa kasalukuyan, sapagkat pansamantala at naglalaho ito, kundi sa hinaharap, sapagkat ito ay walang hanggan at pinagpala (2 Cor. 4:18).

2. Ngayon, yamang itinuring tayong karapat-dapat sa biyayang ito ng Eskema ng mga Anghel, yamang hinangad natin ang buhay na walang hanggan at ang mga korong walang kupas, yamang taimtim nating inibig ang pagiging anak at ang kaharian ng langit; narito, nasa inyo ang oras at ang larangan. – Huwag tayong mawalan ng pag-asa, o magtipid sa ating pagsisikap; kundi higit pa sa mga naghahanap ng ginto at pilak, ng mga mamahaling bato at iba pang bulok na kayamanan, magsikap tayo nang buong puso at may sigasig para makamtan ang Kaharian ng Langit at ang mga biyayang langitnan. Ang tagumpay dito ay magkakamit lamang kung patuloy nating pinipigil ang ating sarili at, habang patuloy na natututo mula sa Banal, sinisikap nating tuparin ang tungkuling ipinagkaloob sa atin sa pinakamainam na paraan; sapagkat hindi ito laman o pantao, kundi banal at nakapagligligtas, kung ito ay isinasagawa sa isang maringal na paraan.

3. Sapagkat wala sa atin ang naglilingkod sa laman at dugo, kundi sa Panginoong Diyos, na tinatanggap ito bilang kaaya-ayang hain at nangakong magbibigay ng karapat-dapat na gantimpala sa darating na panahon. Huwag isipin ng sinuman na isang tao ang kanilang pinaglilingkuran, kahit pa pinagkatiwalaan sila ng pinakamababang tungkulin, kundi ang Panginoon Mismo, na tinatanggap ito sa pamamagitan ng Kanyang mga kapatid. Kaya, gampanan ninyo ang inyong mga tungkulin nang may takot at panginginig, na Siya Mismo ang inyong tagapangasiwa, '*na nakakakita sa nakatago sa kadiliman at inilalantad ang mga payo ng inyong mga puso*' (1 Cor. 4:5). Kung ang bawat isa sa atin ay mag-iisip sa ganitong paraan – na tunay ngang ganoon nga – at isasagawa ang ating pagtutulongan bilang isang banal na ministeryo, kaniya nating ganap na matutupad ang buong gawain ng ating pagtawag.

4. Mula rito, sisikat sa ating kalooban ang mga sinag ng lahat ng birtud—pag-ibig, kapayapaan, kahinahunan, kabaitan, at pagpapakumbaba—at doon natin matatanto na tunay nga tayong sumusunod sa yapak ng ating mga kagalang-galang na ninuno, at ginagaya ang kanilang pamumuhay. Alalahanin ninyo, kung gayon, ang mga banal na buhay na iyon, ang kanilang paglalakbay sa landas ng pagsunubon at pagsunod, ang kahanga-hangang kabanalan ng kanilang pagpapakumbaba at pagsunubon – at kung paanong masigasig silang nagsikap para sa Panginoon, na Siya Mismo ang nagsabi: '*Magsanay kayo sa Akin, sapagkat ako'y banayad at mapagkumbaba sa puso*' (Matt. 11:29), gayunpaman, gaya ng sinasabi ng Apostol, '*Hindi Niya itinuring na dapat sabikang pibandian ang pagkapantay sa Diyos, kundi pinababa Niya ang Kaniyang sarili sa pamamagitan ng pagkuha ng anyo ng isang alipin, na ipinanganak sa kawangisang tao; at nang matagpuan Siya sa anyong tao, pinababa Niya ang Kaniyang sarili at naging masunurin hanggang kamatayan—kamatayan pa nga sa krus*' (Fil. 2:6, 8). At isipin: sino ang kabilang sa mga nailigtas, o sa mga pinagpala? Ang mga taong ginaya Siya lamang, na nagpakumbaba, na naging masunurin at mapailalim, na nagtiis ng sari-

saring kapighatian, pang-iinsulto, panlalait, pagtuya, o maging pananakit, pagtataboy at pagkakabilanggo – gaya ng ilan sa inyo, o sa katunayan kayong lahat, sapagkat sa isang miyembro, ang buong katawan ay pinaparangalan o pinapahiya.

5. Nawa'y lalo kayong ingatan ng Panginoon, bilang Kaniyang matatapang na mandirigma, bilang Kaniyang tapat na mga lingkod, bilang mga taong may pagnanasa, bilang isang piniling bayan, bilang isang banal na kapisanan, upang, lumilitaw sa panahong ito, na tunay na mangangalunya at makasalanan, bilang mga walang-hiya na tagasunod ng mga utos ng Diyos, upang kayo'y maituring na karapat-dapat na maging kasamang tagapagmana ni Cristo na Panginoon sa Kaharian ng Langit.

182. Hindi ninyo pinapansin ang aking mga aral, ang aking mga paalalang pang-ama, o ang salita ng Diyos, at nananatili kayong hindi nagsisisi: ang dahilan nito ay ang inyong pagbibigay-lugod sa laman at ang inyong kawalang-interes sa kaligtasan

182. 1) Hindi ninyo pinapansin ang aking mga aral, ang aking mga paalalang pang-ama, o ang salita ng Diyos, at nananatili kayong hindi nagsisisi: ang dahilan nito ay ang inyong pagbibigay-lugod sa laman at ang inyong kawalang-pansin sa kaligtasan. – 2) Dapat tayong maging masigasig sa lahat ng mabuti, ngunit ano nga ba tayo? – 3) Bakit nga ba tayo napakabobo at napababa nang ganito? Magsimula na tayong magtama mula ngayon. [2, 124]

6. Para sa anong ibang layunin nagtatanim ang isang magsasaka, kung hindi para mag-ani sa huli? Para sa anong layunin nagsusumikap ang isang mangangalakal, kung hindi para kumita? Gayundin, para sa anong ibang layunin ginagawa ito ng siyang pinagkatiwalaang magpahayag ng salita ng pagtuturo, kung hindi sa pag-asa ng tagumpay at pag-unlad ng mga nakikinig? – Ngunit kayo, dahil sa aking mga kasalanan, ang aking mga salita ay lubos na walang bisa. Naghahasik ako nang sagana at nagsusumikap nang husto, ngunit wala akong nakikitang bunga. Nagsasalita ako, ipinapahayag ko, pinaaalalahanan ko kayo – at kung minsan, sa isang saglit, ang kapangyarihan ng aking mga salita ay naaabot ang pinakamalalim na bahagi ng inyong pagkatao, ngunit agad ninyong nakakalimutan ang lahat at nananatili sa parehong mga paglabag. Naiiyan ko ito at ang puso ko ay napupusag, na wala nang lakas upang itigil ang inyong kaguluhan. Siyempre, ang ganitong kabiguan ay nagmumula sa kawalan ng kapangyarihan ng aking mapagkumbabang mga salita. Ngunit ako ang sisihin sa bagay na ito. Ngunit hindi mo ba naririnig ang mga salita ng Banal na Kasulatan? Hindi ba araw-araw nilang ipinapahayag sa iyong mga tainga ang mga doktrinang nakapagliligtas? – Ano pa nga ba ang isinisigaw ng mga Banal na Ama? Ano ang kanilang ipinapahayag? Ano ang kanilang pinatutunayan? Ano ang kanilang binabanta? – Hindi ba nila inilalantad sa iyong mga mata ang kakila-kilabot at hindi maiiwasang paghuhukom, ang nakayayamang huling pasya ng Diyos, ang nakabibighaning pagtanggap at walang katapusang pagdurusa, ang hindi mapapatayong apoy, ang nakalalasong uod na hindi kailanman namamatay, ang napakadilim na kadiliman, ang Tartarus ng ilalim ng lupa, at ang lahat ng kaugnay nito? – Hindi ba, sa kabaligtaran, ipinapakita sa iyo ang Kaharian ng Langit – ang buhay na walang hanggan, ang kaluwalhatian hindi mailahad, ang liwanag na hindi masukat, ang mga kagandahang hindi maisip ng paraiso, ang dibdib ni Abraham, ang tabernakulo ng mga santo, ang mga bakuran ng mga matuwid, ang hanay ng mga anghel, at ang di-mailahad na kagalakan? – At gayon pa man, sa kabila ng lahat ng ito, walang bakas ng pagbabago ang nakikita sa inyo, ni pagsisisi man lang. – Anong mga salita nga ba ang ating pakikilingan, kung ang hinahanap natin ay ang pagbibigay-kasiyahan sa ating mga laman na pagnanasa at hilig, kung tayo'y bumagsak nang napakababa na ang tanging iniisip ay kung ano ang kakainin at iinum, anong biro ang sasabihin para sa kapahamakan ng ating kaluluwa at ng nakikinig, ano ang iimbento upang itago ang ating kasalanan o ipasa ito sa iba – at, upang maging tapat, ginawa ba nating ang ating kaluluwa ay hindi isang kanlungan ng kabanalan at katotohanan, kundi ng bawat uri ng kawalang-kaayusan at kawalan ng katarungan?

7. Dapat nating tingnan ang pagdadalamhati, maging pantas sa mga bagay na makalangit, hanapin at masdan ang mga bagay na nasa itaas, isipin kung anong ranggo at katungkulan ang ating inako, kanino at sa anong paraan tayo naging nakatali dahil dito, para sa ilan at anong mga kasalanan ng ating dating buhay ang ating natanggap na kapatawaran dahil dito, at para sa anong mga kapabayaang pagkatapos nating tanggapin ang schema, tayo ay napatunayang karapat-dapat sa kapatawaran? – Dapat tayong manginig, maghinagpis, magpakumbaba at magsisi, lumakad nang mabigat ang puso at nakayuko ang mga mata, na nag-iisip sa kamatayan na laging malapit; sa ating pagharap sa Hukom pagkatapos lisanin ang katawan at sa ating pakikipagtagpo sa mga kakila-kilabot na Anghel. – Dapat nating tularan ang ating mga banal na ama, na labis na mahigpit sa kanilang sarili sa bawat bagay, hanggang sa pinakamaliit na salita, at sa lahat ng bagay ay

maingat, tapat, maayos, malaya sa malisya, mapagkumbaba, mapayapa, hindi mapag-away, hindi malibog, hindi makalupa, tahimik, nag-aawit ng mga himno, mapagpasalamat, masunurin, mapagkumbaba sa karunungan, tunay na piniling sisidlan, inihanda para sa bawat mabuting gawa – na ang Banal na Espiritu ay nananahan sa kanilang loob.

8. Bakit nga ba tayo napakabobo, tayong mga kaawa-awa? Bakit tayo napakatamad? Bakit tayo napababa nang ganito? Bakit hindi tumatama sa kaluluwa natin ang salita ng Diyos? Bakit tayo hindi umiyak? Bakit hindi natin pinapaluwag ang ating mga pusong tigas na tigas? Bakit hindi tayo nababago ng isang ganap na pagbabago? Bakit hindi tayo nagsusumikap araw-araw para sa ikabubuti, upang makita na tayo'y tumakas mula sa mundo at tumaas sa itaas ng lahat ng karaniwang karunungan pantao? – Darating ang kakila-kilabot at nakakatakot na araw at oras ng ating pagpanaw, at hindi na ito magtatagal. Kanita'y tayo'y huhagulgol nang mapait, masakit, at hindi mapalubag, na kulang sa tapang na sabihin: *'Handa na ang puso ko, O Dios, handa na ang puso ko'* (Isaias 107:2). Ngunit halina, kung pakikingingan ninyo ako, sumamba tayo at magpatirapa sa harap ni Cristo Mismo, ang ating Hari; humagulgol at maghinagpis tayo sa Kanyang harapan nang buong puso – at Siya na malapit sa lahat ng taos-pusong tumatawag sa Kanya ay magkakaloob sa atin ng tulong at lakas upang itakwil ang makasalanang gawi at pumasok sa isang buhay ng kabutihan, nang hindi tumitipid sa anumang sakripisyo. Hindi ko sinasabi: huwag kayong kumain, huwag kayong uminom; hindi ko sinasabi: huwag kayong humiga upang magpahinga; Hindi ko sinasabi: huwag kayong kumain, huwag kayong uminom; hindi ko sinasabi: huwag kayong humiga para magpahinga; Hindi ko sinasabi: huwag kayong maghanap ng aliw o magtipon kasama ang mga kapatid para makipag-usap; ngunit hinihiling ko na gawin ang lahat ng ito sa wastong paraan, nang may katamtaman, sa tamang oras at sa angkop na lugar, upang, sa pagdaragdag ng birtud sa birtud at pag-unlad sa pag-unlad, mabuhay tayo ng isang mapayapa at anghel na buhay.

183. Marami sa inyo ang gaya ng nararapat: bakit nga, kung gayon, hindi kayong lahat ay ganoon?

183. Marami sa inyo ang ayon sa hinihingi ng Salita ng Diyos; ngunit hindi kayo ang nakararami. Bakit nga, kung gayon, hindi kayong lahat? Ngunit halina, bumangon tayong lahat habang may panahon pa. [3 1, 2]⁹⁶ *Ang ilan sa inyo ay ayon sa hinihingi ng Salita ng Diyos; ngunit hindi sila ang nakararami. Bakit nga ba hindi tayong lahat ay bumangon at, matapos magising mula sa malalim na pagtulog ng kapabayaan, magsikap patungo sa liwanag ng kaalaman at magnasa sa walang hanggang kaligayahan? Bakit hindi natin 'patayin ang mga miyembro na nasa lupa: pakikipagtalik, karumihan, bawat pagnanasa at masamang hangarin'* (Col. 3:5), upang tayo'y maging mga templo ng Diyos, na kung saan ay ikalulugod ng Ama, ng Anak at ng Espiritu Santo na manirahan? Bakit hindi natin sundin ang patakaran ng pagka-monastiko sa salita at gawa, nang may sukdulang higpit, upang hindi natin kailanman maisip na makisangkot sa pang-iinsulto, panlilinlang, pagrereklamo, pagmamataas sa kapwa, o mapagmataas na pananalita, na nagsasabing: 'Ako ay ganoon at ganoon at such- ; nagkaroon ako nito at niyon'? – Hanggang kailan magkakaroon ng kapangyarihan sa atin ang demonyo ng walang kabuluhan usapan? Hanggang kailan tayo magiging kasangkapan ng mapanlinlang na espiritu ng pagsuway? Hanggang kailan maninigas ang ating mga puso, magmamayabang sa maliliit at walang kabuluhan bagay at sisihing ang ating mga kapatid sa kakulangan ng mga ito? – Ngunit halina, mga anak ko, makinig sa akin: yakapin natin ang takot ng Panginoon at magkapit-bisig upang magsanib-pwersa para sa ating kaligtasan. Habang tayo'y nasa laman pa, habang nagpapatuloy pa ang ating pananatili rito, habang ang mga panalangin at pamanhikayat, luha at pagsisisi ay angkop pa, pagmadalian nating makamitan ito: na, pagkatapos tayong magwalang-bahala sa buong mundo at itakwil ang lahat ng makalamang na karunungan, at pagkatapos nating patayin ang lahat ng makamundong pagnanasa, na maituon natin ang lahat ng ating pagmamahal sa mga bagay na banal, mabuti, at makalangit.

184. Ang daan ng pag-aascetismo sa komunal na buhay monghe ay higit sa lahat: ito ay ayon kay Kristo

184. Ang anyo ng pag-aascetismo sa komunal na buhay monghe ay higit sa lahat: ito ay ayon sa pagkatao ni Kristo. Kaya nga, takbuhin ninyo nang mabuti ang takbuhin. [31, 9] Manindigan kayong matatag, maging matapang, at tiisin ang lahat ng bagay sa inyong buhay. Itaas ninyo ang inyong mga kaisipan sa mga katas-taasan at pagnilayan ang makalangit nang may banal na pag-iisip. Doon, kasama ni Isaias, makikita ninyo ang Panginoon na nakaupo sa isang mataas at kagalang-galang na trono, napapaligiran ng mga Kerubin

⁹⁶ Ang ikatlong tomo ng mga sermon ay binubuo ng dalawang bahagi, bawat isa ay may sariling sistema ng pagbibilang para sa mga sermon. Sa mga sanggunian, ang '31' ay tumutukoy sa unang bahagi, samantalang ang '32' ay tumutukoy sa pangalawa. Ang numerong kasunod ay nagpapahiwatig ng bilang ng sermon.

at Serapin na nakatayo sa harap Niya at ng lahat ng hukbo ng mga anghel. Ganito rin natin Siya makikita sa kakila-kilabot na araw ng Kanyang Ikalawang Pagparito. – Pagkatapos, ang mga tapat na nakatapos ng tungkuling ipinagkaloob sa kanila—sa pagtangga sa mga pagnanasa ng laman at hindi pinayagan ang mga ligaya ng panahong ito na maghari sa kanila—ay maririnig ang Kaniyang pinakabiyayang tinig. Pagkatapos, ang mga matuwid ay liliwanagan, na parang araw, sa di-mailarawang kagalakan, nang ang ating Panginoon at Diyos, ang Tagapagbigay ng gantimpala, ay mamigay ng mga kaloob ayon sa karapat-dapat sa bawat isa. Oh, mga kapatid, anong kaligayahan ang tatikman ng lahat ng mga santo, na tatanggap ng mga biyaya ng kaharian na iyon ayon sa sukatan ng kanilang pagkakalugud-lubos sa Kaniya rito! Tunay na dakila ang mga taong, alang-alang sa Diyos, naghanap ng kanlungan sa mga bundok, kweba, at bangin ng lupa – ang mga estilita, ang mga naninirahan sa kweba, at ang mga eremita. – (Hindi ko layuning pag-usapan dito ang pinakamataas na ranggo – ang mga Banal na Apostol, ang mga hukom ng sansinukob, ni ang mga lubos na pinagpalang martir, ang mga banal na Propeta, o ang ilang iba pang uri ng mga taong matuwid). Gayunpaman, ang ating ranggo ay hindi sa anumang paraan na mas mababa kaysa sa kanila. – Alam ninyo na ang Tagapagbigay ng mga kaloob Mismo, nang bumaba Siya sa lupa, ay hindi pinili para sa Kanyang sarili ang buhay sa ilang, ni ang buhay ng isang naninirahan sa haligi, o anumang iba pang ganoong buhay, kundi nagustuhan Niyang mabuhay nang may pagsunod, gaya ng Kanyang sinasabi sa Ebanghelyo: *'Bumaba ako mula sa langit hindi upang gawin ang aking sariling kalooban, kundi ang kalooban ng Ama na nagsugo sa akin'* (Juan 6:38). At muli: *'Ang mga salitang sinasabi ko, hindi ko sinasabi ayon sa sarili ko; kundi ang Ama na nagpadala sa akin ang siyang nagbigay sa akin ng utos kung ano ang dapat kong sabihin at kung ano ang dapat kong ipagsalita'* (Juan 14:10; 12:49). Pagkatapos, sa Huling Hapunan, nang magbalabal Siya ng isang telang lino at gumanap bilang isang lingkod, hinugasan Niya ang mga paa ng mga alagad, at makalipas ang ilang sandali ay sinabi Niya: *'Nasa piling kayo ng mga nagsisilbi ako'* (Lucas 22:28). Kaya naman ang Panginoon, nang maging tao Siya, ay nagkaloob ng Kanyang sarili sa wala nang iba kundi ang ating masunuring paraan ng pamumuhay. Hindi ba ito isang pinagmumulan ng aliw at kagalakan para sa atin na ginugugol natin ang ating buhay sa pagtularan Niya? Karapat-dapat nga ba sa atin na mas bigyan ng pansin ang ibang anyo ng buhay-pag-aasaeta kaysa sa atin? Tunay nga, kung mamumuhay kayo ng buhay na ito ayon sa nararapat, kayo mismo ay hindi magnanais na mas bigyan ng pansin ang iba pa. Ito ang dahilan kung bakit ang Gerontikon ay naglalaman ng isang kasabihan na kung saan, sa tatlong asketiko, ang namumuhay nang may pagsunod ayon sa rebelasyon ay mas pinipili kaysa sa eremita at sa maysakit na matiisin ang kanyang karamdaman nang may kagalakan. Tunay nga, mga kapatid, ang ating buhay ay tunay na dakila, at ang mga namumuhay nito ay, walang duda, ay luluwalhatiin kasama ni Abraham, ng mga martir, at ng mga matuwid. Kaya't magsikap kayong mabuti. Huwag kayong hadlangan ng diyablo na mayinggit sa inyo, at huwag ninyong pigilan ang inyong sarili dahil sa katamaran. Pahiran ninyo ng langis ng pagtitiis ang inyong mga paa, isuot ninyo ang tunika ng kagalakan, at inumin ninyo ang tubig ng kabanalan at kalinisan. Huwag magsabing sinuman: *'Hanggang kailan?'*—sapagkat iyan ang salita ng mga tamad.

185. Sa pamamagitan ng paghahambing sa mga nagsusumikap sa mga mabibining ubasan, ginigising niya ang sigasig para mamunga ng bunga ng birtud

185. 1) Sa pamamagitan ng paghahambing sa mga nagsusumikap sa mga bungang-ubas na mabunga, pinupukaw nito ang sigasig para sa pagkamabunga ng birtud, at nagtatapos. – 2) Nais kong magdulot ng kagalakan sa ilan dito, at magpukaw ng pag-iisip sa iba. [31, 13]

9. Nagagalak ang nagtatanim ng ubasan kapag nakikitang umuunlad ang baging. Nagagalak din ako kapag nakikita kong nagbubunga ng espirituwal na bunga ang sinuman sa inyo. Mapalad ang sanga na sagana sa espirituwal na mga bungang-damo, nagbubunga ng alak ng pagsisisi at nagdudulot ng kagalakan sa Diyos at sa mga tao. Ngunit huwag sabihin tungkol sa alinman sa atin na ang Propeta Moises ay nagsalita tungkol sa ilang tao sa ngalan ng Diyos: *'Ang kanilang ubasan ay mula sa Gomorrah, ang kanilang bunga ay isang bungang apdo, isang bungang kapaitan'* (Deut. 32:32). Sapagkat isang kakila-kilabot na babala ang ipinahayag sa Ebanghelyo na ang bawat sanga na hindi nagbubunga ng mabuti ay pinuputol at ihahagis sa apoy (Juan 15:2–6), na siyempre, ay hindi mapapatay. Sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, may iba't ibang sanga sa taniman ng ubas na itanim ng Diyos. Halimbawa, ang isa, bagaman matamis ang kanyang mga gawa, ay mayroon ding mga salitang pinatabâ ng asin ng Espiritu Santo; ang isa naman ay pinalamutian ng malalim na kababaang-loob. At ang isa pa, bagaman nagbubunga nang sagana, ay kumakalat sa maraming sanga. Unawain ninyo sa pamamagitan nito ang siyang lumalakas at hinog sa espirituwal, na nagdaragdag ng

isang espirituwal na pagsisikap sa isa pa. Ang isa pa ay nag-ugat nang malalim sa lupa at may maraming sanga; siya ay sagana, matataas ang mga sanga at malago, kaya't mula sa kanya ay nagmumula ang mga punla para sa ibang baging. Ganito ang isang tao na, habang matatag na nakatayo sa mabubuting daan, ay nakatutulong din sa kanyang mga kapatid kapag nakita niyang may nahuhulog o nalulungkot dahil sa pag-atake ng kaaway. Ngunit ang mga sanga ng baging, na walang pakiramdam, ay hindi nakikipagkumpitensya sa isa't isa; kayong may buhay at itinanim ng Diyos, ay nagtutunggali sa isa't isa, sabay na lumalago at sabay na mamumunga, upang wala sa inyo ang manatiling tigang, kundi ang lahat ay mapuno ng bunga ng banal na pagtatanim at maging kaaya-aya dahil sa karakalan ng espirituwal na mga kumpol sa inyo—ibig sabihin, mga birtud.

10. Sa pamamagitan ng ganitong mga parabula, nawa'y mapasaya ko ang ilan at magising ko naman ang kamalayan ng iba. Para sa inyong lahat, nais kong magtayo ng hagdan mula sa lupa hanggang sa langit gamit ang aking mapagkumbabang mga salita, upang kayo'y makasampa sa pinakamataas na pagninilay, at bumaba sa kailaliman ng puso, sa pag-unawa sa pagiging panandalian at impermanente ng buhay ng tao, at sa kawalan ng kabuluhan at kahinaan ng mga bagay-bagay sa tao. Sa madaling salita, nais kitang dalhin sa mundong iyon at ipakita sa iyo ang di-mailarawan at di-mabilang na mga biyaya nito. Nais kitang iharap sa harapan ng buhay na Diyos, ang Maylalang ng lahat ng bagay at ang Panginoon, – at tulungan kang maunawaan kung ano ang kalagayan doon – kung ano ang walang hanggang kapahingahan roon, kung anong di-mailarawang kagalakan, ang di-mapawiang kagalakan, ang lubos na pinagpalang pakikipag-isa sa mga Anghel at sa lahat ng mga Santo—upang, sa pamamagitan ng pagkahumaling at kaliwanagan nito, ay lumayo ka sa lahat ng bagay na walang kabuluhan, ituring na totoo lamang ang walang hanggang kabutihang nakalaan para sa iyo, at ituring na walang-halaga ang lahat ng narito—na tinatanggap at naglalaho sa susunod na sandali.

186. Isinasaalang-alang kung bakit tayo iniwan ang mundo at pumasok sa monasteryo, magsikap tayong buong sigasig na makamtan ito, habang iniawasan ang mga hadlang na itinuturo ng karanasan

186. Isaisip natin kung bakit tayo iniwan ang mundo at pumasok sa monasteryong ito, at magsikap nang taimtim na maabot ang layuning iyon, habang iniawasan ang mga hadlang na itinuturo ng karanasan. [31, 15] Ngayon ay ipinapahayag ko ang mga salita ng pinagpalang Arsenius: 'Arsenius, bakit ka pumunta rito?' at hinihikayat ko kayong tanungin ang inyong sarili, kasama ko, kung bakit tayo iniwan ang mundo at naparito? – Sasagot ako para sa lahat: tiyak na upang makamtan ang Diyos, upang, sa pagiging mga anak ng Diyos, tayo'y magmana ng kaharian ng langit, at upang hindi na tayo maging '*laman at dugo, na hindi makapamana ng kaharian ng Diyos*' (1 Cor. 15:50). Tinawag tayo ng Panginoon dito sa pamamagitan ng banal na pagtawag. Kaya, pasanin ang krus ni Cristo, at sundan ang Kanyang mga yapak nang walang pagpapanggap, huwag ninyong paghatiin ang inyong sarili sa pagitan Niya at ng sanlibutan, kundi ilahad at itagubilin ang inyong sarili nang buong-buo sa Kanya lamang. Pagsikapan ninyo ang mabuting laban; magsikap kayo at tuparin ang inyong takbuhan, na matapang na tinitis ang bawat paghihirap at kalungkutan na dumarating sa inyo, at kumukuha ng kaaliwan mula sa pag-asa ng mana ng mga ipinangakong biyaya. Maraming masasamang espiritu ang sumasalakay at umaatake sa atin mula sa loob at labas. '*Sapagkat mula sa loob, mula sa puso,*' sabi ng Panginoon, '*lumalabas ang masasamang kaisipan, pakikiapid, kahalayan, pagpatay, pagnanakaw,*' at iba pa (Marcos 7:21). Laban sa bagyong hatid ng mga espiritong ito, itaas natin ang mga layag ng ating kaluluwa, upang maingat nating mapadaloy ang ating landas, baka agad tayong mapahamak sa pamamagitan ng pagkatanggal sa mababaw na bahagi ng dagat o pagbangga sa bato – na ang mga ito ay: kamangmangan, at lalo na ang hindi pagsabi ng iniisip at pagtatago ng tunay na sarili. Dapat nating bantayan nang buong lakas ang ating sarili laban sa mga mapanganib na lugar na itinuturo ng karanasan, baka tayo mapahamak kapag sinalubong natin ang mga ito. Hindi dapat lumihis sa kanan o sa kaliwa, kundi dapat sundin ang maharlika gitnang daan. Kaya't huwag tayong maging tamad sa paggawa ng mabuti, na parang paralisado, ni masyadong padalus-dalos sa init ng damdamin, na lumilihi mula sa gitnang daan na parang nasa kanan pa ng kanan. Ano ang nangyayari kapag nais nating magmukhang mas mabuti kaysa sa iba, nasusunog sa kapalaluan, at sa gayon ay namamana—naku! at aba!—ang '*kabihasan sa sarili nating mga mata, at pang-unawa sa ating harapan*' (Isaias 5:21).

187. Maglakad tayong lahat nang magkakasundo, ang bawat isa ay nangingibabaw sa kanyang sariling birtud, subalit hindi naghahangad ng sariling kapakanan, ni umiiwas sa anumang paggawa, sa katiyakan na dahil dito ay walang dudang matatanggap natin ang Kaharian ng Langit.

187. Maglakad tayong lahat nang magkakasundo, bawat isa ay nangunguna sa kanyang sariling birtud, ngunit hindi naghahangad ng sariling kapakanan, at hindi umiwas sa anumang pagsisikap, sa katiyakan na dahil dito ay tiyak nating matatanggap ang Kaharian ng Langit [31, 15]. Halina, maglakad tayo nang magkakasama; maglakad tayo nang ganito: ang ilan sa pamamagitan ng masunuring pagninilay, ang ilan sa pamamagitan ng matatag na pagtitiis, ang ilan sa pamamagitan ng pagkamapagkumbabang tulad ni Cristo, ang ilan sa pamamagitan ng pagbabantay sa kanilang mga kaisipan, ang ilan sa pamamagitan ng masakit na pagsisisi, ang ilan sa pamamagitan ng naglilinis na luha, ang ilan sa pamamagitan ng mapagkapatid na pag-ibig na malaya sa inggit (), ang ilan sa pamamagitan ng kaloob ng biyaya mula sa Diyos, sa pamamagitan ng mga salitang nagtuturo o nakapagpapatibay na pag-awit ng mga salmo, o sa pamamagitan ng pagpapakita kung paano dapat gawin ang mga bagay. Gawin ng bawat isa ang kaya niya: ang mga makakabasa, magbasa; ang mga makakahalaw, maghalaw; ang mga makakapagdasal, magdasal; ang mga makakayukod, magyukod; ngunit gawin ang lahat nang may paggalang at pasensya. Huwag hayaan ang sinuman na maghanap ng sariling kapakinabangan o sumunod lamang sa sariling hilig; sapagkat sa ganitong paraan ay ilalayo niya ang sarili mula sa pinakamainam na pagsunod. Huwag hayaang may sinuman sa ating makarinig na nagsasabing: 'Hindi ko kaya', 'Hindi ko gusto', 'Hindi ako maganda ang pakiramdam', kahit pa totoo ngang nasasabi nila ang mga ito. Ipinangako ko sa inyo nang buong kaseryosohan, sa harap ng hindi nakikitang Diyos at ng Kaniyang mga piniling Anghel, na sa pamamagitan ng pagsisikap—ayon sa mga salita ng Panginoon na '*ang kaharian ng Diyos ay nasasakop sa pamamagitan ng puwersa*'— 188. Kung paanong nilinlang ng kaaway ang ating ninuno, ganoon din niya tayo nililinlang, na ipinapakukunwari ang masama bilang mabuti— sa pamamagitan ng pagsusumikap nang buong lakas—ayon sa mga salita ng Panginoon na '*ang kaharian ng Diyos ay nasasakop sa pamamagitan ng puwersa*'— – sa pamamagitan ng pagpapagal ninyo at pagbubuwis ng hiras sa inyong sarili sa lahat ng bagay, gaya ng pagbubuwis ninyo ng hiras sa inyong sarili dahil sa kakitiran at kalungkutan ng inyong landas, kayo'y lilipat mula sa kamatayan tungo sa buhay, mula sa pagkabulok tungo sa di-pagkabulok, mula sa kadiliman tungo sa liwanag, mula sa pagkaalipin tungo sa pagiging mga anak ng Diyos, mula sa lambak ng luha tungo sa makalangit na kaharian, na pinakamaliwanag at puno ng kagalakan.

188. Tulad ng nilinlang ng kaaway ang ating ninuno, gayundin niya tayo nililinlang, na ipinapakita nang mali ang masama bilang mabuti

188. Tulad ng nilinlang ng kaaway ang ating ninuno, gayundin niya tayo nililinlang, na ipinapakita nang hindi totoo ang masama bilang mabuti. Nalilingk ang ating ninuno nang pakinggan niya siya; malilinlang din tayo kung pakikinggan natin siya. Kaya't huwag natin siyang pakinggan, kundi isara natin ang ating mga tainga sa bawat mungkahi niya. [31, 16] Kung alalahanin man natin ang ating unang tirahan sa Paraiso at ang ating pagpalayas mula rito, o ang muling pagtatatag ng lahat ng bagay sa darating na panahon: pareho itong napakahalagang usapin para sa atin na maunawaan. Hindi sa inyo'y hindi kilala kung paanong pinalayas ang ating ninuno na si Adan. Ngunit ano ang dahilan nito? Ang kayabangan at walang-bahalang pagsuway sa Diyos, na siyang nagkaloob sa kaniya ng pag-iral at buhay. Hindi siya nanatiling tapat sa utos na ibinigay sa kanya, sapagkat naligaw ang kanyang puso dahil sa mga mata na nagnanasa sa makamundong ligaya at inisip lamang na ang bunga ay masarap kainin at kaaya-aya sa paningin; sa paghihikayat ng kanyang asawa, at lalo na sa pamamagitan ng pang-aakit ng ahas, tikman niya ang ipinagbabawal na bunga at dahil dito ay bumagsak siya mula sa liwanag patungo sa kadiliman. Kaya, ang mapait na lasa ng tila matamis na pagsuway ang nagpaalis sa kanya sa Paraiso at naghatid sa kanya sa isang buhay na puno ng paghihirap at kalungkutan. Ngunit mag-ingat tayo upang maiwasan ang pagdurusang tiniis niya, sa pamamagitan ng pakikinig sa babalang ito, baka mahulog tayo sa parehong bitag. – Huwag nating hayaang madala tayo ng alindog at ganda na humihila sa atin patungo sa makamundong ligaya, maging ito man ay sa pamamagitan ng mga panloob na kaisipan o panlabas na, di-sinasadyang impresyon sa katawan at mga pandama. Sapagkat bagaman ang ating nakikita ay kung minsan ay tila maganda at mabuti, sa katotohanan ay hindi naman ganoon; at kung tayo ay makikilahok dito, magdudulot ito sa atin ng ginawa nito kay Adan—kamatayan, pagkabulok at hatol. Pinaniwalaan niya ang ahas na bumulung sa kanya: '*Sa mismong araw na kakain ka sa puno ng kaalaman ng mabuti at masama, mabubuksan ang iyong mga mata at magiging parang mga diyos ka*' (Gen. 3:5). Ganoon din ang bulong ng dragon sa atin – na kung tutuparin natin ang ganito't ganoong pagnanasa, makakatanggap

tayo ng walang-hanggang kagalakan at ganap na kalayaan mula sa lahat ng bumabagsak sa atin. Ngunit ang nakinig sa kaniya ay hindi lamang nadaya sa kaniyang mga inaasahan, kundi tuluyan ding nawala sa kaniya ang mayroon siya, nang siya'y mahulog mula sa Diyos sa pinakamalagim na paraan. At tayo naman? Dapat ba talaga tayong makinig sa kaniya? – O *hindi ba natin 'nauunawaan ang kaniyang mga pakana'* (2 Cor. 2:11) at ang kaniyang mga mapanlinlang na pain? Sapagkat gaano man niya tayo akitin, gaano man niya tayo tawagin, gaano man niya tayo guluhin, ipalayas natin siya nang malayo sa atin. Sapagkat hinahangad niyang agawin sa atin ang ating banal at pinakabiyayang pagkabirhen, itapon tayo sa labas ng paraiso ng mga utos ng Panginoon, at hubarin tayo ng anghel na kasuotan na ipinagkaloob sa atin ng Diyos, upang kaniyang maihagis tayo sa kalalaliman ng lupa. Kaya nga, harangan natin ang mga pintuan ng ating kaisipan, isara ang mga pinto laban sa kanila, at tumangging makipag-usap sa kanila. Ngunit *'kapag ang makasalanang diyablo ay bumangon laban sa atin', 'tayo'y mananahimik at magpapakumbaba'* (Awit 38:2. 3) sa harap ng Diyos; at nang hindi man natin namamalayan na lumalapit na ang kaaway, magsandata tayo ng di-matatagpong sandata ng Krus, at palakasin ang ating sarili sa pamamagitan ng mga salita ng mga Kasulatan na hinimok ng Diyos sa gawain ng ating kaligtasan. Pagsikapan nating umunlad araw-araw, na hindi nagsasawa sa paggawa ng mabuti at sa pag-iingat ng pag-aasaeta, na hindi nasisiyahan sa ating nagawa, na hindi ito itinuturing na mahalaga sa anumang paraan, at hindi iniisip na nalalampasan natin ang iba sa anumang bagay; kundi pagsumikapan nating tuparin nang ganap ang lahat ng mga utos ng Diyos, sa bawat paraan. Ito ang ating marangal na pagsusumikap. Ito ang ating pinagpalang pag-akyat, ang ating kapuri-puring nakamtan, ang ating di-mamatay na kayamanan, ang panigurado ng ating hinaharap na mana ng walang hanggang mga biyaya.

189. Kung ang karanasan ng masamang bunga ng pagbibigay-lugod sa sarili ay hindi tayo tinuturuan na pigilin ito

189. 1) Kung ang karanasan ng masamang bunga ng pagbibigay-lugod sa sarili ay hindi tayo tinuturuan na pigilin ito. – 2) Ngunit hayaan nating ang alaala ng kamatayan, na laging malapit, ang magturo sa atin: sapagkat ito ang nagbigay-inspirasyon sa mga martir at nagpalakas sa mga banal na ama sa mga paghihirap ng pagpapakasakit sa sarili. [31, 17]

11. Magalak at magsaya; takbuhin nang mabuti ang karera, at umangat sa mapanlinlang na mga pang-akit ng mundo, itatag ang inyong mga kaisipan sa langit at sa hindi masabi-sabiang kaluwalhatian na naghihintay sa inyo roon. Alam mong mabuti na ang lahat ng ating pagsisikap sa pag-a-asceticism ay wala kung ikukumpara sa Kaharian ng Langit, at ang mga kalungkutan at paghihirap ng buhay na ito, sa harap ng walang hanggang kapahingahan, ay parang isang hindi kanais-nais na panaginip. Kaya naman, tama ang ating paghatol at mabuti ang ating ginawa sa pag-alis sa mundong ito sa pamamagitan ng kapangyarihan Niya na tumawag sa atin sa Kanyang makalangit na Kaharian. Ngunit mamuhay din tayo nang mabuti, unti-unting sumusulong sa mabubuting gawa, at matuto mula sa ating mga karanasan na huwag hayaang magtagumpay sa atin ang kayabangan. 'Ilang ulit na ba tayong nagpakasasa sa kaluguran?' – at wala namang natira? 'Ilang ulit na ba tayong nagpakabusog?' – Ngunit pinakain natin ang ating mga katawan, at wala tayong inilagi mula sa kabusugang iyon, maliban sa kabigatan ng katawan. Kung tayo'y nagpakasasa sa kahiya-hiyang mga kaisipan, pagkatapos ay sinumpa natin ang ating sarili, at nag-ani ng kalungkutan sa halip na kagalakan; kung tayo'y nagpakasasa sa pagtulog, pagkatapos ay pinagsalitaan natin ang ating sarili na parang tayo'y walang katinuan; kung tayo'y kumilos nang magaspang, pagkatapos ay pinagsalitaan natin ang ating sarili; kung tayo'y nagpakasasa sa tawa, pagkatapos ay pinagsisihan natin ito; at sa pangkalahatan, walang mabuting nagmumula sa isang tao mula sa makalamang na mga kaluguran. Kung nais nating palaging makaranas ng kaaliwan at kagalakan, sundin natin ang mga utos: ito ay magiging walang-hanggang ligaya para sa atin, na magbubunga ng masaganang bunga ng katuwiran na may patotoo ng ating budhi.

12. Pakinggan ninyo, mga kapatid—huwag tayong magpatalo sa pagtulog at katamaran, ni sayangin ang ating oras sa walang kabuluhan. Malapit na ang oras ng ating pagpanaw; o hindi pa ba ito dumating?—at isang anghel ang ipinadadala sa atin ng Diyos, na agad na kukuha ng ating kaluluwa at aakayin ito.—Ngunit saan?—Hindi ba tayo napupuno ng takot sa pagdinig nito? Hindi ba tayo nanginginig kapag iniisip natin ito? Isinasaalang-alang ito, masayang isinuko ng mga banal na martir ang kanilang mga katawan sa paghihirap, sa pagputol ng mga galamay, sa pagdurog ng mga buto, tunay ngang *'isang palabas sa sanlibutan, sa mga anghel at sa mga tao'* (1 Cor. 4:9); ngunit dahil dito sila'y pinutungan ng korona. Tungkol naman sa ating mga kagalang-galang na ama, ang mga banal na monghe, nagsikap sila na parang kaaway ang katawan—nakasasa-ya sila sa gutom; habang tinitii ang lamig, pakiramdam nila ay parang sila'y nasa init; habang tinitii ang

kakulangan, para bang sagana sila sa lahat ng bagay; hindi sila nabihag ng pagmamahal ng kanilang mga magulang; ang pagmamahal ng kanilang mga anak ay hindi sila pinalihis sa kanilang layunin; ang mabuting loob ng kanilang mga kapatid ay hindi sila naging sanhi ng pagkalilihi; Hindi nila hinangad ang ginto o pilak, ni ang magagarang kasuotan, ni ang pagkaing nagpapaligaya sa laman; gayunpaman, kumain at nagsuot lamang sila upang mabuhay, at tiniis ang lahat ng uri ng kakapusan na parang sila'y walang katawan. Pagsikapan din nating tularan sila; tiisin natin ang lahat ng uri ng paghihirap, tulad ng gutom, lamig, insulto, pang-aasar, at bawat iba pang pagsubok, hangga't hindi natin isinusuko ang Kaharian ng Langit.

190. Mahirap para sa atin: ang kaaway ay gumagawa ng mga pakana saanman upang linlangin tayo; ngunit sa pagkaalam nito, maging mapagmatyag tayo at labanan siya

190. 1) Mahirap para sa atin: ang kaaway ay nasa lahat ng dako na nagbabalak upang iligaw tayo; ngunit, sa pagkaalam nito, maging mapagmatyag tayo at lumaban. – 2) Kumukuha ng lakas ng loob mula sa katotohanang sandali na lamang ang natitira – at tayo'y papasok sa kapahingahan. – 3) At kumukuha ng karunungan mula sa Salita ng Diyos at sa mga sinulat ng mga Ama ng Simbahan. [31, 19]

1. Malaki ang ating pakikibaka, mahirap talunin ang ating kaaway, malakas ang kanyang masamang loob laban sa atin; hindi siya natutulog sa gabi ni nagpapahinga sa araw, at hindi rin siya naaabala ng anumang bagay sa mundo, kundi patuloy na nagbabantay sa ating kawan na tinipon ng Diyos, na naghahanap ng isang pabaya at alanganing kaluluwa upang agawin at lamunin. Alam ninyo ang kanyang mga panlilinlang; magingat nga kayo. – Siya ang nag-uudyok ng kasalanan: inihahagis niya ang isang kaisipan na parang linya ng pangingisda, na nakabalatkayo bilang pain ng tamis. Ngunit huwag kayong maging hangal – gaya ng mga isda, gamit ang salita ng Apostol, '*na hindi nalalaman ang kanyang mga pakana*' (2 Cor. 2:11); huwag kayong mailigaw ng panlabas na anyo, kundi, nang maituklas ninyo ang kanyang katusuhan, paalisin ninyo siya; at siya, sa pagkabigo, ay babalik nang mapait sa kanyang sariling lugar. Ganito ang kanyang mga tukso: sa isa ay itatanim niya ang inggit, sa iba naman ang katamaran; sa isa ang pagnanais na lumipat sa ibang lugar, sa iba naman ang kapalaluan, o pareho sa iisang tao, na hinahatak sila sa lahat ng paraan sa bitag ng kamatayan. Kaya't maging mapagbantay tayo, at—na ang Panginoon ay nasa kanan ng ating kaluluwa, ang Siyang Minamahal at Hinahangad—iwasan natin ang kanyang bitag. Nawa'y huwag kayong pagharugian ng galit—na para lamang sa kaaway, ang ahas; at nawa'y huwag malayang magpalihis ang apoy ng kahalayan sa inyong mga puso tungo sa mga kahiya-hiyang at hindi angkop na gawa; kundi, pinalamutian ng kababaang-loob at suot ang magandang kawalang-pagnanasa, magmahalan kayo sa isa't isa.

2. Magtiis pa ng kaunti, at tatawagin kayong mapalad; magsikap pa ng kaunti—kaunti na lang—at malapit na ninyong mararating ang makalangit na lungsod na maningning at napakaganda, kung saan naroroon ang di-mailarawang silid-pangkasal ng mga birheng kaluluwa, kung saan matatagpuan ang dibdib ni Abraham, ang banal na paraiso, ang Kaharian ng Langit. Panatilihin ninyo ang lungsod na ito sa inyong mga pag-iisip; magbigay-inspirasyon tayo sa isa't isa upang magmadali sa daan patungo rito, nang hindi pinapansin ang pagod at pagkapagal.

3. Pansinin ang mga salitang inspirasyon ng Diyos sa mga Ebanghelyo, sa mga Apostol, sa mga Propeta at sa mga akdang nagliligtas ng kaluluwa ng mga Ama ng Simbahan, at pakainin at busugin ang inyong mga kaluluwa sa pamamagitan ng mga ito. Tungkol naman sa mga tungkulin at gawain— —na ipinagkaloob sa bawat isa sa atin, gampanan natin ang mga ito nang masigla na may pagtitiis, mapagkapatid na pag-ibig, pagtutulungan at habag, upang ang pangalan ng ating Diyos ay maluwalhati sa lahat ng bagay at sa pamamagitan ng lahat ng tao; sapagkat Siya ang ating pinaglilingkuran at sinasamba.

191. Sa pamamagitan ng pagtitiis ay mapagtatagumpayan natin ang kaaway at mabibilang tayong karapat-dapat sa di-mailarawang mga biyaya na alang-alang dito ay sumailalim ang mga martir sa mga paghihirap, at ang mga banal sa bawat kabagsikan ng pagpapahirap sa sarili.

191. 1) Sa pamamagitan ng pagtitiis ay mapagtatagumpayan natin ang kaaway at ituturing tayong karapat-dapat sa di-mailarawang mga biyaya na ikinapahirapan ng mga martir ang kanilang sarili, at ng mga banal ang bawat paghihirap sa sarili. – 2) Tularan natin sila, lumalayo sa lahat ng masama at masigasig sa lahat ng mabuti, at sa gayon ay umaakyat sa kaganapan. [31, 24]

4. Sa walang tigil na pakikibaka, kayo ay nakatayo sa arena ng pagsunod, tinitii ang mga palo sa gitna ng kakapusan at latigo sa mga paghihirap ng kalungkutan, nagbubuhos ng dugo sa pagpapahirap sa inyong kalooban. – Ngunit huwag mawalan ng loob, sapagkat sa pamamagitan nito ay naghahanda kayo para sa

inyong sarili ng mga korona, karangalan, at gantimpala para sa isang matuwid na tagumpay. *'Labanan ninyo ang diyablo, at tatakas siya sa inyo; lumapit kayo sa Diyos, at lalapit din siya sa inyo'* (Santiago 4:7–8); *'Isuot,'* gaya ng iniuutos ng dakilang guro ng sansinukob na si Pablo, *'ang buong baluti'* ng Banal na Espiritu, *'upang kayo'y makatalakay laban sa mga panlilinlang ng diyablo'* (Efe. 6:11). Sa pamamagitan ng inyong pagtitiis, siya ay itinaboy, tinalo, at itinaon bilang walang kapangyarihan, at tinatamakan sa ilalim ng inyong mga paa: upang ang pangako ay matupad sa inyo: *'na tatamakan ang ahas at ang alakdan, at ang lahat ng kapangyarihan ng kaaway'*. Oh, mga anak ko! Kung magpupursigi pa tayo nang kaunti, anong mga biyaya ang ating matatanggap, anong kaluwalhatian, anong kagalakan? – Hindi ito mailahad ng mga salita, ni maunawaan ng isip. Dahil dito, ang mga martir, na parang mga tupa, ay inialay ang kanilang sarili sa pagpatay; dahil dito, ang mga banal ay isinapuso sa kanilang sarili ang pinakamahigpit na mga gawi ng pag-a-ascetiko at isinagawa ang mga ito.

5. Tularan din natin sila, sa pamamagitan ng paghihikayat sa isa't isa sa bagay na ito at pagtutulungan. Nawa'y huwag magkaroon ng lugar sa ating piling, mapagkumbaba kong ipinamamanhala sa inyo, ang kawalang-sunod na nagpalayas kay Adan mula sa Paraiso, ni ang kayabangan na sumuway sa Maykapal na Diyos, na nagpabagsak mula sa langit sa umagaing tala na nagniningning sa madaling-araw, ni ang kasakiman sa pagkain na naging sanhi upang ipagbili ni Esau ang kanyang karapatan sa pagkapanganak, ni ang kahalayan na, sa pamamagitan ng mapanlinlang na Delilah, ginawang katawa-tawa ang di-matatagpong Samson sa harap ng mga dayuhan, ni ng inggit na naging sanhi upang maging patayin si Cain. Kaya't yakapin natin nang higit pa ang mga birtud, kumuha ng halimbawa—mula sa isa, ang kababaang-loob; mula sa iba, ang sigasig; mula sa isa, ang pagtitiis; mula sa iba, ang pagkamatapang; mula sa isa pa, ang pagmamahalan ng magkakapatid; mula sa iba, ang kapakumbabaan, pagsunod at pag-ibig sa Diyos, upang maging mga anak ng liwanag at ng araw, at mga kasamang tagapagmana ng mga taong ginaya ninyo sa buhay. Umakyat kayo, mga kapatid, umakyat sa matayog na bundok ng mga birtud; itanim sa inyong mga puso ang pag-akyat ng Espiritu, maging hagdanang makalangit; umakyat kayo na parang mga sedro ng Libano, hinahanap ang mga tuktok, nagmumuni-muni sa makalangit na mga bagay at doon tinitipon ang inyong isipan, upang, kapag natagpuan kayo sa ganitong kalagayan ng pag-iisip, ang wakas ng buhay na ito sa lupa ay magdala sa inyo nang tuwid sa pinagpalang paraiso ng buhay na walang hanggan.

192. Sumigaw tayo, at ililigtas tayo ng Panginoon mula sa pagkaalipin sa kasalanan at mula sa ating mga kaaway

192. 1) Sumigaw tayo, at ililigtas tayo ng Panginoon mula sa pagkaalipin sa kasalanan at mula sa ating mga kaaway. – 2) Ngunit nang kayo'y nailigtas, manatili kayong matatag; – kung hindi, babalik kayo sa pagkaalipin: upang maiwasan ito, magkaroon kayo ng takot sa Diyos at pag-ibig sa Panginoon, at panatilihin ang mga ito sa pamamagitan ng pagninilay sa mga kamangha-manghang gawa ng Diyos, sa Kanyang paglikha, probidensiya, at pagtubos. – 3) Kung palagi mong pinapanatili sa isip na ang Panginoon ay nagdusa para sa atin, hindi ka yuyugugin ng anumang kalungkutan o kahirapan o ililihis ka mula sa landas ng Diyos. [31, 25]

6. Paulit-ulit, *'hanapin natin ang Diyos, at mabubuhay ang ating mga kaluluwa'* (Isaias 68:33). Manawagan tayo sa Kanya nang taimtim, at titingin Siya sa atin gaya ng pagtingin Niya sa sinaunang Israel, at didinig ang daing at pag-ungol ng ating mga kaluluwang mapanglaw. At kahit na hindi Niya papadala si Moises, Siya Mismo ang tiyak na magliligtas sa atin mula sa mga kamay ng Paraon ng ating isipan at mula sa mapait na paggawa ng kanyang mga pagnanasa. Hangga't nanatili tayo sa ilalim ng makasalanang Ehipto, hangga't iyon ding tagal ay hindi maiiwasang itulak at usigin tayo ng mga kaisipang naglilingkod sa kanya. Ngunit kapag tiningnan ng mabuting Diyos ang ating pagtitiis na may mga tanda at kababalaghan ng Kanyang presensya sa ating kalooban, ililigtas Niya tayo mula sa sampung salot na nagpapahirap sa atin, at dadalhin Niya tayo sa lupain ng kawalan ng pagnanasa; at doon, sa kagalakang lubos na nakakakontong, magkakanta tayo sa Kanya ng isang awit ng tagumpay ukol sa ating kaligtasan.

7. Ngunit alamin ninyo rin na ang isang tao ay maaaring muling mahulog sa kamay ng kanyang mga kaaway kung siya ay muling magkasala at hindi manatiling matatag sa paunang mabuting kalagayan na nanahan sa kanyang kalooban noong panahon at pagkatapos ng kanyang pagbabago: sana'y huwag mangyari ito sa sinuman sa inyo. – Ang simula at pinagmumulan ng panloob na pagbabago tungo sa kabutihan at ng katatagan dito ay ang pagtatanim ng takot sa Diyos sa puso, na nagmumula sa kaalaman at pagninilay-nilay sa mga kamangha-manghang gawa at kautusan ng Diyos – ito ay, kung paanong Nilikha Niya ang lahat ng bagay mula sa wala, at higit pa rito sa pamamagitan ng isang salita lamang; kung paanong inayos Niya ang

liwanag; kung paanong inilatag Niya ang kalangitan, na parang isang vault, kung *paanong 'tinipon Niya ang tubig ng mga dagat sa isang balat'*, gaya ng nakasulat (Awit 32:7), kung paanong inikalat Niya ang hangin upang hingahan ng lahat ng buhay na nilalang, kung paanong itinatag Niya ang araw at buwan—na parang dalawang maliwanag na mata na may napakaraming magkakaibang bituin —sa makalangit na kalawakan, kung paanong inilabas Niya mula sa lupa ang bawat punong namumunga, bawat uri ng damo at bulaklak, kung paanong inutusan Niya ang lahat ng hayop na lumabas mula sa lupa, at lahat ng isda at ibon mula sa dagat, kung paanong hinubog Niya ang ating ninuno na si Adan sa Kanyang sariling mga kamay at inilagay Siya sa paraisong kagalakan, kung paanong inutos Niya na sumikat at lumubog ang araw, – na mula rito ay mayroon tayong araw at gabi, na kung saan nasusukat ang takbo ng ating mga buhay – lalo na sa pamamagitan ng pagninilay sa Kanyang kadakilaan at sa kalaliman ng Kanyang karunungan! Siya lamang ang dapat nating takutin at sa harap Niya lamang tayo dapat manginig. Ngunit mahigpit din natin Siyang dapat mahalin dahil, alang-alang sa atin, Siya ay naging tao at sa lahat ng paraan ay naging katulad natin maliban sa kasalanan; alang-alang sa atin Siya ay ipinagkanulo at dinala sa paglilitis; alang-alang sa atin Siya ay tiniis ang latigo, pagtu-thuk, pang-aapi, pagbubugbog, at sa huli ay pagpapako sa krus at kamatayan. Tiniis Niya ang lahat ng ito bilang tao, subalit muling nabuhay Siya bilang Diyos, matapos Niyang talunin ang diyablo, ang tagawasak ng mga kaluluwa, at iligtas ang Kanyang minamahal na nilikha.

8. Sino, pagkatapos nito, na iniisip na ang Diyos ay ininsulto, ang hindi tatanggap ng bawat insulto hindi lamang nang walang paghihirap, kundi pati na may kagalakan? Sino, na nag-alala kung paanong ininsulto at pinagmaliitan ang Panginoon, ang hindi kusang-loob na titisin ang bawat uri ng panlalait? Sino, na makakakita sa Panginoon na pinapalo sa pisngi, ang hindi magnanais na tiisin din iyon nang may kagalakan, at nang matamaan sa kanang pisngi, ay hindi ihaharap ang kaliwa upang mapalo rin? Sino, na inilalarawan sa kanilang isipan ang Diyos na ipinapako sa krus, tinatamaan ng sibat, nalalaspang ang apdo at suka, ang hindi maghahanda para sa anumang uri ng kamatayan? – Halina ngayon, mga anak ko! Halina ngayon, nakikiusap ako sa inyo, ipapako natin ang ating sarili sa mundo at sa ating mga pagnanasa; at kung kinakailangan, isuko natin ang ating sarili kahit sa mga paghampas; at kung hindi man, matiisin natin nang mapayapa ang hindi bababa sa mga sugat—ang mga tusok ng salita mula sa mga panunumbat at paninirang-puri, at ang pagdurugo mula sa paghiwalay ng ating sariling kalooban; at maging tulad ni Cristo, na nagdurusa alang-alang sa Kanyang pag-ibig sa sangkatauhan. Tayong lahat ay manabik sa walang-sawang pagtupad ng ating mga tungkulin; tayo'y magdasal nang may inspirasyon, na nagliliyab sa apoy ng Espiritu, na may pag-agos ng luha, at may mga ungol ng kababaang-loob.

193. Isinasaalang-alang kung paano magwawakas ang ating buhay, magsikap tayong magpalugod sa Diyos, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga ninuno

193. 1) Isinasaalang-alang kung paano magwawakas ang ating buhay, magsikap tayong mapasaya ang Diyos, tularan ang ating mga ninuno. – 2) Bagaman sa praktika ay bihira itong makita sa sinuman; gayunpaman, sa pamamagitan ng sama-samang pagpapayo at pagtutulungan, hindi tayo mabibigo na makahigit sa kanila, kahit hindi lubos. – 3) Para rito, kung iyong kalooban, walang hindi malalampasang balakid, sapagkat nakasalalay ito sa ating sariling kalooban. [3 I, 28]

9. Kilalanin natin, mga anak ko, kung ano ang ating buhay, sino ang ating pinaglilingkuran sa laman na ito, at kung saan tayo hahantong ng hiwaga ng ating pagkakaisa sa katawan. Isaisip ito, magsikap tayo sa pagtupad sa mga utos ng Diyos, at maging masigasig sa pagsusumikap para sa ating kaligtasan. Ipakita natin sa ating walang-alalang kapanahunan na masigasig tayo sa pamumuhay na kaaya-aya sa Diyos, gaya noong mga unang panahon nang ang ating mga ninuno, na namayagpag dito na parang liryo sa parang at parang paraisong itanim ng Diyos, ay binigyan ng tubig ng Espiritu, nagbunga ng bunga ng bawat birtud at itinuring na karapat-dapat na tawaging mga kaibigan ng Panginoon. Nagpakaligaya sila sa Diyos, at habang nanatiling dalisay sa pamumuhay at pinakabuhay ng mga dakilang pagninilay, narating nila ang langit; at, sa matalinong paggamit ng kanilang pananatili sa lupa, nabuo nila ang isang nagkakaisang koro kasama ng mga Anghel at nanahan sa Diyos. 2) Sino ngayon ang naglalakad sa ganitong paraan? '*Sino ang aakyat sa bundok ng Panginoon*', gaya ng nakasulat? (Awit 23:3). Sino, na may '*pakpak na gaya ng kalapati*', ang lumilipad sa pamamagitan ng Espiritu at '*nagpapahinga*' sa bundok ng kaganapan? (Awit 54:7). Sino ang '*sumisikat ang kanyang katuwiran sa kanyang mga araw*'? (Awit 71:7). – Ngunit tayo, sa pamamagitan ng sama-samang pagpapayo at magkatuwang na paghihikayat, ay tatanggap ng tungkuling ito at hindi tayo mahuhuli sa kanila. Hindi natin papayagang tawagin tayong '*isang mapaghimagsik at mapait na salinlahi*' (Awit 77:8), isang

bayan na hindi nagpigil sa kanilang puso; kundi bilang *'isang pinagpalang bayan ng mga matuwid'* (Awit 101:2). Ipakita natin sa ating sarili ang mga birtud na karapat-dapat sa gantimpala; maglakad tayo sa banal na daan ng ating mga ninuno, tinatahak ang kanilang mga bakas, sinasukat ang mga yugto ng kanilang paglalakbay at sinisiyasat ang kanilang mga buhay, nagsusumikap na tularan ang kanilang mga gawa at gayahin ang kanilang pamamaraan ng pag-uugali—bagaman mahina at hindi ganap, subalit sa lawak na sapat para sa isang alagad na maipakita ang pagsasanay ng pagtularang-gaya sa kanyang guro. Sila ay mga pintor ng larawang diyos-diyosan, mga alagad ng kabutihan; samantala, tayo, kahit man lang ay maipakita ang kanilang anino; sila ay mga peregrino; maging peregrino rin tayo; ang kanilang tinubuan ay ang langit – maging ang makalangit na Jerusalem ang ating tinubuan din; ang kanilang kayamanan ay ang mga utos ng Panginoon; hanapin din natin ang mga ito; hindi sila nabihag ng pag-ibig sa laman at dugo (ng kamag-anak), ni hindi rin sila nagalak sa mga ligaya ng panahong ito; hangarin din natin ang ganoon. Nagsikap sila at naging ganoon; magpagal din tayo, at tayo rin ay magiging ganoon; upang, gaya noong mga unang panahon na ang kanilang mga gawa ay ipinahayag sa malayo't malapít dahil sa kanilang kahanga-hangang buhay, at ang balita ay umabot sa atin, na nagbigay-inspirasyon sa atin na gawin din ang pareho, gayon din, ang ating pangalan ay maging kilala sa mga susunod na henerasyon upang mag-udyok ng mabuting pamarisan. At ano pa ang maaaring maging mas mapalad o mas nakapagpapalubag-loob kaysa rito?

10. At kung nais ninyo, walang humahadlang dito. Ang Diyos noong panahong iyon ay pareho sa Kanya ngayon: hindi lipas ang Ebanghelyo, hindi nagbago ang mga utos, at hindi nabago ang panahon. Siya na naglaan para sa atin noon, at sa, ay patuloy na nag-aalaga sa ating lahat ngayon. Hindi ba pareho pa rin ang gabi at araw, ang pagtatanim at pag-aani, kahit ngayon? – Ang Diyos nating ito ay hindi nagbabago at hindi mababago; palaging pareho, gaya noong pasimula, Niya ngayong pinananatili ang Kanyang nilikha, binibigyang-liwanag ang lahat ng tao ng iisang sinag ng pag-ibig at hindi hinahangad ang kamatayan ng makasalanang magpakailanman. – Ngunit hindi pagkakapareho o pagbabago ang nagtatakda ng ating malayang kalooban; ibig sabihin, nakasalalay ito sa atin – at ito'y totoo para sa mabuti at sa masama. Sapagkat ano ang humahadlang sa atin, na pinukaw ng sigasig na tularan ang ating mga ninuno, na yakapin ang kanilang mga gawa at magingning sa kanilang pamumuhay? Tayo rin, na nabubuhay sa pamayanan, ay maaaring magliwanag sa ganitong paraan, kung, kasama ng iba, gagawin nating salamin ng buhay ng ating mga ninuno ang ating pamumuhay. At ito ay magkakaroon ng katuparan kung, higit sa lahat, pipilitin natin ang ating sarili, sa pamamagitan ng lahat ng paraan, na ingatan ang ating puso laban sa kahit kaunting paglihis mula sa mga utos ng Panginoon.

194. Ikaw ay parang isang mabuting hardin, na nagbubunga ng sari-saring bunga ng birtud: mag-ingat ka, nga, na huwag kang malanta

194. 1) Kayo ay parang isang mabuting hardin, na nagbubunga ng sari-saring bunga ng birtud: ingatan ninyo, samakatuwid, na huwag kayong pahintulutang malanta. – 2) Ito ay mga banal na araw (Kuwaresma), at lahat ay nakatutulong sa iyong espirituwal na pagbabago: pag-aayuno, pagsamba, mga pagbasa at espirituwal na kumpetisyon. – 3) Sulitin ang lahat; higit sa lahat, maging payapa. [31:29]

11. Ang napapanahong patubig ng ulan ay lubos na kapaki-pakinabang sa mabuting lupa, na tumutulong dito upang mamunga ng saganang bunga, na kinakailangan para sa sustento ng mga buhay na nilalang. Sa tuwing ang aming lingguhang mga aral ay dumadaloy mula sa aking mapagkumbabang mga labi; nawa'y maging kasing kapaki-pakinabang din ang mga ito para sa paglago at pagbabago ng mga birtud na naninirahan sa inyong marangal na kaluluwa, gaya ng ulan para sa paglago ng masustansyang bunga. Tunay nga, para kayo sa akin ay isang paraiso na puno ng sari-saring halaman: ang isa ay nagpapaligaya sa akin sa pamamagitan ng kababaang-loob at pagsunod, ang iba naman ay nagpapalusog sa akin sa pamamagitan ng kasipagan sa inyong mga gawain; ang isa ay nagpapamalas ng banal na pag-uugali, ang isa naman ay nagpapaligaya sa akin sa pamamagitan ng mga dakilang birtud, na parang sipres na itinaas ang mga sanga nito nang mataas sa mga bundok; sa madaling salita, ang bawat isa sa inyo ay natatangi sa isang birtud, na nagbubunga ng mga gawaing angkop dito. Kaya't mag-ingat kayo, mga anak ko: huwag hayaang maging tigang ang sinuman sa mabubuting gawa; huwag ninyong hayaang lamunin kayo ng apoy ng kahalayan, o maging walang bunga dahil sa kapalaluan, na sumisira sa bawat bunga. Hikayatin natin ang isa't isa at painitin ang puso ng bawat isa; sa iisang pag-iisip, magtayo tayo para sa ating sarili ng haligi na umaabot mula sa lupa hanggang sa langit, o maabot natin ang birtud na umaabot sa kalangitan.

12. Ngayon ay mga banal na araw – at kayo ay pinapabanal; pag-aayuno at pagtitipid – at kayo ay nililinis sa kaluluwa at katawan; magkakasundong pag-awit ng mga salmo at mga pagbasa – at kayo ay nagiging isang malamyos na lira na tinutugtog ng Espiritu; kayo ay mabilis na nagtitipon para sa mga paglilingkod – at bumubuo ng isang koro ng mga anghel; kayong nagkayakap sa isa't isa nang may pag-ibig, inuugse ang inggit, at hinihimok kayo ng isang hangarin: na kayong lahat ay sama-samang maisulat sa langit; sa hindi pag-aaway sa isa't isa at pamumuhay nang taos-pusong kapayapaan sa pagitan ninyo, ginagaya ninyo ang pagkakaisa ng pag-iisip ng mga walang katawan; isa lamang ang inyong pinagkakaabalahan, at dito kayo nagsusumikap na magkakasama kasama ang iba upang tuparin ang utos sa abot ng inyong makakaya – at sa gayon ay likas na mga anak ng pagsunod kayo; hindi kayo yumayaman sa pamamagitan ng pag-iipon ng materyal na kayamanan, na mayroon kayong lahat ngunit wala kayong pag-aari, bilang mga panginoon ng mundo at mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit.

13. Higit sa lahat, pinatutunayan ninyo sa inyong mga gawa ang katotohanan ng sinabi ng propeta: *'Ano ang mabuti, o kaaya-aya, kundi ang mga magkapatid na manirahan nang magkakasama?'* Iyan ang dahilan kung bakit tinatawag ko kayong 'malinamnam na handog', 'bumabagsak sa balbas ni Aaron, at ang hamog ng Hermon, bumabagsak sa mga bundok ng Sion' (Awit 132:1, 2, 3). Tingnan ninyo kung anong mga pangalan ang inyong dinadamtan at kung anong mga papuri ang inyong tinatangkilik. Kaya't mag-ingat kayo, at ipakita ninyong hindi kayo nagdadala ng mga pangalang hindi sa inyo, at hindi kayo namumuhay sa paraang hindi karapat-dapat sa ganitong papuri. At ngayon ay tinatanggap ninyo ito mula sa akin sa pamamagitan ng mga salita, ngunit pagkatapos—sa darating na panahon—tatanggap kayo ng matuwid na gantimpala sa pamamagitan ng mga gawa mula sa Matuwid na Hukom at sa lubos na mapagbigay na Tagapagbigay-gantimpala.

195. Dapat kayong kilalanin sa mga pangalan ng inyong mga espirital na ama, at mamuhay sa iisang monastikong diwa ayon sa mga itinatag na tuntunin

195. 1) Kayo ay kilalanin sa mga pangalan ng inyong mga espirital na ama, at mamuhay sa iisang monastikong diwa ayon sa mga itinatag na tuntunin. – 2) Alalahanin ninyo ang mga panata na ginawa ninyo sa inyong tonsura; at maging ganoon kayo sa panlabas at panloob: at ang pagkakaisang ito ang maging inyong natatanging tanda mula sa mga layko. – 3) Dahil dito, ipagkakaloob sa inyo ng Diyos ang kapahingahan sa Kanyang mga kahanga-hangang tinitirhan. [31, 30]

14. Iniwan ninyo ang inyong mga magulang, kapatid, kamag-anak at ang buong mundo, at kayo'y naparito at naging aking mga anak sa espiritu, binabago ang inyong sarili sa pamamagitan ng isang buhay na kaaya-aya sa Diyos. Bakit nga, hindi na kayo dapat tawagin sa mga pangalan nina kanino at kanino, na nagbigay sa inyo ng buhay sa laman, kundi sa mga pangalan ng ating mga espirital na ama at mga ninuno, na nagpapakita na lubos na ninyong pinaghiwalay ang inyong sarili mula sa natural na kaayusan at kinuha ang ibang kapanganakan – isang espirital – sa inyong sariling kusang-loob. Bukod pa rito, sa rito, walang sinuman ang may sariling kalooban o kumikilos ayon sa sariling paghuhusga, kundi tayo'y lahat ay nag-iisip na parang isa, lahat ay nagsusumikap nang magkakaisa patungo sa Diyos. At ang nakasaad sa Mga Gawa ng mga Apostol ay natutupad ngayon sa atin, na ang *'mga puso at kaluluwa ng mga mananampalataya ay magkakaisa ang loob; at walang sinumang nagsabing pag-aari niya ang alinman sa kaniyang mga pag-aari, kundi magkakasama ang lahat ng kanilang pag-aari'* (Mga Gawa 4:32). Naiintindihan ba ninyo ang inyong naririnig? – Subukin ninyo ang inyong sarili, kung *'matatag at hindi natitinag'* kayo (1 Cor. 15:58). Sinasabi ko ito upang ipaunawa sa inyo na hindi ninyo dapat kahit isipin ang paglihis sa anumang paraan mula sa mga patakaran ng monastiko: ito ang bulong ng kaaway. Hayaan ninyong paalalahanan ko kayo ng isang bagay pa: *'Kung may nakikipagkumpitensya, hindi siya kukoronahan maliban kung nakikipagkumpitensya siya ayon sa mga patakaran'* (2 Tim. 2:5). Hindi rin makakamtan ng isang monghe ang kaganapan o makakatanggap ng korona kung gagawin niya ang mga gawaing asketiko na salungat sa mga itinatag na patakaran.

15. Alam mo at madalas mong narinig kung paano tinuturuan ang mga kapatid kapag kumuha sila ng eskemang. Ang diwa nito ay dito'y ginagawa ang isang panata at itinatag ang isang tipan sa pagitan ng Diyos at tao – upang magutom, mauhaw, magkulang sa mga pangangailangan, tiisin ang paninirang-puri, panlalait, at insulto, at, kung kinakailangan, ibuhos ang sariling dugo para kay Kristo. Kaya, huwag kang umatras kapag kinakailangan mong tiisin ang mga ganitong bagay, sapagkat hinaharap mo lamang ang inyong ipinangakong titiisin. Bata pa lamang ba ang nagsalita noon? Malayo sa katotohanan. Banal ang mga salitang iyon, na pinapatotohanan ng Diyos at ng Kanyang mga piniling anghel. Sa kabaligtaran, kapag hinarap tayo sa ganitong

mga bagay, nararapat tayong magsaya na nagkaroon ng pagkakataon upang matupad ang maliit na bahagi ng ating ipinangako. Tulad ng kaakit-akit sa mundo ang papuri, kasiyahan, at kaganapan, gayon din naman para sa atin ay kanais-nais at ikinagagalak ang kabaligtaran. Ito ang ipinapakita sa atin ng monastikong kasuotan. Nagagalak sila sa mga bagay na pang-mundo, samantalang tayo ay nagagalak sa banal; sila sa laman, samantalang tayo sa espiritu; sila sa mga ligaya, samantalang tayo sa pagpipigil. Ano ang naghihiwalay at nagpapakilala sa atin mula sa kanila? Akala mo ba talaga na ang itim na kasuotan at mahabang balbas ang gumagawa ng isang monghe? – Hindi naman. – Ngunit narito ang tunay na monghe: ang taong ang panloob na disposisyon at kaisipan ay kaayon ng kanyang panlabas na anyo, upang magawa niyang sabihin: 'Ito nga ang tunay na ako, at hindi ako magbabago.' Halina nga, nakikiusap ako sa inyo, maging matalino sa ganitong paraan – at yakapin ang pagpipigil sa sarili, katahimikan, pagbigkas ng mga berso, paggalang sa isa't isa, pagsisisi, sipag at bawat iba pang kapuri-puring katangian. Palaguin natin ang mga katangiang ito sa ating sarili – at magbubunga tayo ng mabuting bunga. Magsabayan ang bawat isa sa kabutihan kasama ang kanyang kapatid at tularan siya nang walang inggit. At—'Bilang Ako'y nabubuhay,' sabi ng Panginoon—'Ipagmamalaki Ko ang mga nagpapalago sa Akin, at ihahanda Ko para sa kanila ang isang lugar ng pahingahan, ang lupain ng mga buhay, ang *'kamangha-manghang tinitirhan'* (Awit 41:5). Nawa'y marinig ninyo ito at makita ang liwanag ng mundo, at masdan ang Araw ng Katuwiran, at magalak sa Kanyang di-mailarawang kagalakan: sapagkat Siya ang buong katamisan at pagnanasa. Kaya't manalangin tayo, at dagdagan ang ating sigasig, upang maabot natin ang maliwanag na araw na iyon sa ating kagalakan. Mapalad ang kaluluwang nakamtan ang Panginoon sa pamamagitan ng mabuting pamumuhay at nakatagpo sa Kanya ng isang mapagpalang tagapagtangkilik, sapagkat tatanggapin Niya ito sa Kanyang walang hanggang tahanan.

196. Ang mga sermon ay tumatalakay sa pinakamahalagang paksa – ang kaligtasan ng kaluluwa; kaya't dapat itong pakinggan nang buong pansin at sigasig

196. 1) Ang mga sermon ay tumatalakay sa pinakamahalagang bagay – ang kaligtasan ng kaluluwa; kaya't dapat itong pakinggan nang buong pansin at sigasig. – 2) Kung hindi, ang kanilang mga aral ay walang magiging epekto sa kaluluwa; at kahit magkaroon man, pansamantala lamang ito; pagkatapos ay tuluyang mawawala. – 3) Kaya't makinig tayo, ingatan at isabuhay ang mga ito; at mag-aani tayo ng mabubuting bunga dito at, lalo pa, sa darating na panahon. [3 I, 32]

16. Kapag ang ipinangaral na Salita ng Diyos ay pumasok sa isang kaluluwang matino at matiyagang nagmamalasakit sa kanyang kaligtasan, agad nitong pinapainit at hinihikayat ito sa mas malaking at mas perpektong pagsisikap sa pagsunod sa mga utos; ngunit kung ito'y pumasok sa isang kaluluwang natutulog at pabaya sa kasamaan, nananatili itong walang bunga, at nagwawaldas na lamang sa hangin. Ngunit, ipinamamanhid ko sa inyo, huwag ninyo akong tingnan na walang kabuluhan, kundi ang karapat-dapat ng katuruan ng Simbahan, sapagkat nag-aalok ito ng mga paalala na kapaki-pakinabang sa lahat, hindi tungkol sa isang walang kabuluhang bagay, kundi tungkol sa pinakamahalagang bagay sa lahat – ang usapin ng ating kaligtasan: Paano tayo maliligtas? Paano tayo lalakad sa daan ng Diyos? Paano natin maiiwasan ang mga bitag ng kaaway? Paano natin mapapalinis ang ating sarili mula sa mga pagnanasa? Paano tayo magtatagumpay sa kabutihan, upang sa pamamagitan nito ay makapang-akyat tayo sa tuktok ng kaganapan? Anong mga mabubuting gawa at gaano karami ang dapat nating gawin upang maabot ang Kaharian ng Langit? – Dahil sa ganitong mga paksa, ang ating pagtuturo ay nararapat na kanais-nais para sa iyo at ituring mong mahalaga.

17. Higit pa rito, kung ganito mo siya tinitingnan, halos hindi mo matatagpuan ang benepisyong hinahanap mo sa ganitong mga pag-uusap namin, lalo na ang makuha ito. Sapagkat may kalaban na sumasalungat sa atin sa lahat ng bagay at naglilihis sa atin mula sa tama, maliban kung pakikinggan natin ang kanyang masasamang suhestiyon alang sa kabutihan. Kaya, kapag ang ating kalikasan ay naliligaw dahil sa hindi nakabubuti, hindi nito mapananatili ang mga aral nang may parehong pagmamalasakit o paggalang. Ngunit kapag nakarinig ng isang nakapagpapatibay na talumpati, o isang pagninilay sa paglalakbay mula sa buhay na ito sa pamamagitan ng mga tarangkahan ng kamatayan patungo sa susunod, o tungkol sa pagtayo sa harap ng hukuman ng paghuhukom, o sa pagdinig ng pinal na hatol hinggil sa walang hanggang kapalaran ng isang tao bilang gantimpala sa kanyang buong buhay, agad siyang napupuspos ng pagsisisi, bumubuntong-hininga, umiiyak at naghihinagpis; subalit, sa sandaling lumipas ang kaunting panahon, muling nalilimutan ang lahat, at sa halip na pagsisisi ay tumitigas ang kanyang puso; sa halip na magluksa, iniaalay niya ang sarili sa pagtawa; sa halip na maghihinagpis, ikalat niya ang kanyang mga iniisip, iniikot ang kanyang mukha at

mga mata sa iba't ibang direksyon. At ang tanging naiwan ay ang sumigaw kasama ng Apostol: *'Kawaawang tao ako! Sino ang magliligtas sa akin mula sa katawang ito ng kamatayan?'* (Roma 7:24).

18. Oh, hindi, mga kapatid, hindi. Ngunit makikinig tayo, magpapakumbaba, at magsasikap para sa pinakamabuti, at, sa pagsindi ng apoy sa ibabaw ng apoy, pasindihin ang ating mga kaluluwa ng pag-ibig sa Diyos at sa isa't isa, mag-uudyok at hihikayatin ang isa't isa sa pagsunod, kababaang-loob, kasipagan, at bawat mabuting gawa na angkop sa ating makalangit na tinitirhan. Sa kasalukuyan ay naghahasik pa lamang tayo, at dahil dito tayo ay nagsusumikap, napapagod, at umiiyak; ngunit sa kaunting sandali ay magagalak tayo, sapagkat buong galak nating aanihin ang itinanim na may luha, at magsisimula tayong maghari kasama ang Panginoon ng lahat at ang Diyos, basta't tayo'y taimtim na magtiyaga sa ating makataong pagsunod. – Bakit ako titigil sa pagtawag sa inyo? Magsikap tayo habang may panahon pa; magpagal pa tayo nang kaunti, magtiis tayo hangga't kaya natin, hanggang sa magwakas ang buhay na ito, na parang panaginip. At nangangahas akong panatagin sa iyo sa ngalan ng Diyos na ikaw ay magugwantesan, sasama sa mga koro ng mga anghel sa langit, at doon ay magsisimulang magalak at magsaya magpakailanman.

197. Sa panahon ng digmaan, hindi makakita ng kapayapaan ang mga sundalo habang nakikipaglaban; makakahanap lamang sila ng kapahingahan kapag nakauwi na sila sa kanilang tahanan

197. 1) Sa panahon ng digmaan, ang mga sundalo ay hindi nakakapagpahinga habang nakikipaglaban; at nakakahanap lamang sila ng kapayapaan kapag nakauwi na sila sa kanilang tahanan. At tayo ay nakikipaglaban sa isang espirituwal na digmaan, isang digmaan na tumatagal habang-buhay: ang pahinga mula rito ay nasa buhay na darating. – 2) Kaya nga, makipaglaban tayo nang buong sigla, huwag magbigay ng kahit ano sa kaaway, at huwag matakot sa kanyang mga huwad na banta. [31, 33]

19. Para sa mga patuloy na nasa digmaan, habang isinasagawa ang labanan, halos walang kapahingahan maliban sa pakikipagsagupa sa mga kaaway, malaki man o maliit: inihahanda nila ang kanilang mga sandata para sa labanan, nagbabantay, o nagsasagawa ng mga misyon ng pagsisiyasat; at sa panahong iyon, kaunti ang kanilang tulog, kaunti ang kanilang pagkain, laging handa, at laging natatakot sa biglaang pag-atake. Kapag lamang, sa pagtatapos ng digmaan, sila'y makauwi na, saka darating sa kanila ang kapanahunan ng kapayapaan, katahimikan, at kagalakan; doon ipinamimigay ang kanilang gantimpala para sa katapangan sa digmaan at ang mga kaloob ng hari. Nakikita rin natin ang kaparehong bagay dito: sapagkat hindi ba tayo nasa isang walang patid na digmaan, at hindi ba tayo nagpapanatili ng disiplina militar? – Sa katunayan, sinasabi ko sa inyo, at higit pa kaysa sa kanila; sapagkat ang lahat tungkol sa atin ay natatangi: natatangi rin ang ating mga sandata – *'hindi ng laman, kundi makapangyarihan sa Diyos upang gibain ang mga kuta'* (2 Cor. 10:4); at isang natatanging kaaway – ang nahulog na espiritu, ang diyablo, na ang hukbo ay binubuo ng lahat ng mga nahulog kasama niya at sa pamamagitan niya, at ng mga kapangyarihang pinalayas mula sa langit. Kaya naman, ang ating kasalukuyang panahon ay hindi panahon ng kapayapaan at walang-pakialam na pagiging kampante, kundi panahon ng pakikibaka. Kaya't dapat nating isuot ang buong baluti ng Diyos, at, bitbit ang espirituwal na tabak, makipaglaban. Kapag nakalipas na ang isang tiyak na panahon ng pakikibaka—mas matagumpay man o hindi—doon wawakasan ng ating Maylalang at Diyos ang labanan at tatawagin Niya tayo mula sa ating pansamantalang pananatili at paglalakbay dito patungo sa ating tunay na tahanan at sariling bayan. Tungkol dito sumusulat at inilalarawan ng Kautusan, ng mga Propeta, ng mga Apostol at ng mga Maestro.

20. Alam na ninyo ngayon, mga kapatid, ang larangan ng digmaan; alam ninyo rin ang labanan. Maging matatag tayo nga at makipaglaban nang buong tapang. Nasa digmaan tayo laban sa lahat ng uri ng kasamaan—kabilang na ang sa ating sarili: isang digmaan laban sa kawalan ng pag-asa, isang digmaan laban sa kasakiman sa pagkain, isang digmaan laban sa labis na pagtulog, isang digmaan laban sa maruming pagnanasa, isang digmaan laban sa walang kabuluhan ng usapan, paglilibang-libang, pagtawa, kawalang-galang, at bawat iba pang maruming pagnanasa. Ang sinumang maninindigan nang matatag, nakikipaglaban at lumalaban—sa pamamagitan ng pagninilay, walang patid na panalangin at kapahayagan—at sa huli ay mapagtatagumpayan ang kaaway at magwawagi—ang taong iyon, bilang mandirigma ng Panginoon, ay ituturing na karapat-dapat sa isang di-kumukupas na korona ng kaluwalhatian sa Kaharian ng Langit. Kaya't nananawagan ako sa inyo, mga kapatid, aking mga kamag-anak sa espiritu: huwag tayong mawalan ng loob, huwag tayong malinlang, huwag tayong manghinang sa pagbagsak sa kalaban, at huwag tayong matakot sa kanyang mga walang-silbing katatakot at mga anino. Minsan ay tila naghahanda siyang gumawa ng isang dakila at kakila-kilabot na bagay, ngunit sa mga nagbabantay, mga guni-guni at anino lamang ang mga ito.

Hindi ba ang siyang minsang tumindig laban sa dakilang Anthony—minsan ay gumagapang na parang ahas, minsan ay parang leon o lobo, o iba pang mapanganib na hayop—ay ganoong uri ng nilalang? Sa harap ng matapang na kabataang ito, napatunayan siyang wala nang iba kundi kadiliman at panlilinlang, at itinaboy siya nang malayo sa pamamagitan ng kanyang mga panalangin. Kaya naman, kapag ang kaaway ay nagpadala ng katulad laban sa atin, nag-uudyok ng bundok-bundok na kaisipan at inihaharap ang mabilis na agos ng mga pagnanasa, hindi tayo dapat matakot; sa halip, gawin natin nang payapa ang tanda ng buhay na Krus, at tatakas siya. Sa kasalukuyan, mga kapatid, kailangan ang pagtitiis, gaya ng nasabi na; kaya't magpakatiis tayo at magsikap. Pagsikapan ng bawat isa sa inyo na bantayan kung paano at saan ninyo itinuturo ang inyong mga hakbang: kung kikilos kayo alinsunod sa aking mapagkumbabang utos ng , o sa tuntunin ng komunidad, at higit pa rito sa pamamagitan ng pagbabalewala sa sarili ninyong kalooban, mabuti; kumakain siya nang hindi natitikman, umiinom nang hindi nalalasing, natutulog nang hindi nagpapahinga; habang nabubuhay sa mundo, siya ay higit sa mundo, at naninirahan sa lungsod na parang nasa disyerto. Ngunit sapat na iyon.

198. Nasa paligsahan tayo sa arena: dapat tayong magsikap; kung hindi, wala tayong makakamit

198. 1) Nasa paligsahan tayo sa arena: dapat tayong magsikap; kung hindi, wala tayong makakamit. – 2) Huwag kayong matulog: narito, sunud-sunod silang umaalis; magmadali kayong ihanda ang kailangan para sa buhay na iyon. – 3) Hinahangad ninyo ang isang dakilang pagsusumikap: ang makipag-isa sa Diyos; at matatagpuan ninyo ito. Paano? Sa pamamagitan ng pananatiling tapat sa inyong mga panata. – 4) Madali ito sa ilang: ngayon ay pumasok na kayo sa lungsod, at isang pagsubok ang nasa inyong harapan. Huwag ninyong ikahiya ang inyong sarili. – 5) Ito ang sinasabi ko sa inyo: kung paano kayo dapat kumilos. [31, 34]

21. Alang-alang sa kaalamang isang walang-halagang gantimpala ang naghihintay sa atin – ang mana ng Kaharian ng Langit at ang buhay na walang hanggan – huwag tayong maging pabaya, huwag tayong mapasuko sa antok ng katamaran habang nabubuhay tayo sa panahong ito. Bukas ang arena; nilinis at minarkahan ang mga landas; nakalatag na ang mga premyo, at nasa kani-kanilang puwesto na ang mga hukom. 'Lumabas kayo, mga mandirigma, upang makipagkumpitensya.' Ang masipag, na puno ng sigasig, ay nanaig at tinutukan ng korona. Ngunit ang tamad ay hindi lamang nawawalan ng korona, kundi sinisira rin ang kaniyang walang-halagang kaluluwa at, sa pag-alis sa buhay na ito nang walang dala, ay ipinapasa sa walang hanggang paghihirap.

22. Hindi mo ba nakikita, at hindi mo ba napapansin, kung paanong araw-araw, isa't isa ang umaalis mula rito at, matapos maglingkod sa buhay na ito, ay pumupunta sa kanilang Panginoon: – ang matanda at ang bata, – ang hari at ang alipin, – ang Arsobispo at ang pari, – ang abad at ang baguhan? Ang sinumang naghanap dito ay makakakita roon; ang sinumang nagpadala ng kayamanan mula rito ay makakasama niya roon; ang sinumang tumalikod sa lahat ng narito ay makakatanggap ng kasaganaan ng naroroon. – Kayo ay pinagkalooban ng biyaya na tumakas mula sa mundo at maging mag-isa kasama ang Diyos.

23. Nakaharap sa iyo ang pagiging malapit sa Diyos at ang pinakatapat na paglilingkod sa Kanya nang may kagalakan at tuwa. Gayunpaman, ang iyong tungkulin at pagsisikap ay manatiling tapat sa iyong panata. Kaya, anuman ang katungkulan na hawak mo at anuman ang birtud na iyong pinagyayaman, manatili kang matatag rito, nang hindi lalo pang nagpapasuko, at iniaalay ang iyong mga kaluluwa bilang mga templo sa Panginoon at Makapangyarihang Diyos.

24. Nauunawaan ko na tinatanggap ka ng Diyos sa iyong mabuting kalagayan dahil nanatili kang ganoon pa rin kahit lumipat ka mula sa pinakatahimik na mga lugar (sa kabundukan) patungo sa mga maingay at masisikip (sa Constantinople), mula sa disyerto patungo sa lungsod. Sa katunayan, ang birtud, kapag inihain bilang isang sakripisyo sa Diyos, ay pinapahalagahan saanman, na parang ginto – at ang kaluwalhatian mula rito at para rito ay umaakyat sa Diyos. Umakyat din ito mula rito. – May ilan – mabuti man ang hangarin o masama ang loob – ang nagsabi rin ng pareho: 'Tingnan natin kung mananatiling tapat sila sa kanilang pasya.' – Ngunit inaasahan kong mananatili kayong matatag at mahigpit itong kakapitan – at, habang nasa lungsod, kikilos kayo na parang nasa disyerto, at sa gitna ng ingay ng lungsod ay mapananatili ninyo ang kapayapaan at kapanatagan ng inyong mga kaluluwa. At dito nakasalalay ang tunay ninyong pagsubok; at tunay kayong magiging karapat-dapat sa paghanga kung titiisin ninyo ito. Sabi ni San Juan na Teologo sa isang dako: ano nga ba ang kahanga-hanga sa hamog na nagyelo ng taglamig at sa sinag ng araw? Ginagawa nila ito nang hindi kusang-loob. Ganoon din naman sa atin: kaunti lamang ang papuri sa pananahimik sa disyerto, o sa pagpapanatili ng kapanatagan habang nag-iisa. Ngunit ibang usapin ang mabuhay sa lungsod na parang nag-iisa, at, sa gitna ng maingay na madla, ay parang nasa disyerto. Purihin ang Diyos, sa pamamagitan ng mga

panalangin ng aking ama at ng inyong ama, na nagbabantay sa inyo upang manatiling ligtas at matatag sa inyong bokasyon.

25. Ang inyong kaluwalhatian at papuri ay nasa inyong sarili. – Dahil dito, gawin ninyo ang inyong makakaya, sa pag-asikaso ninyo sa mga gawain ng monasteryo, na isagawa ang mga ito nang may mapaggalang na diwa, na ipakita ang kabanalan sa inyong paglalakad, sa inyong pag-uugali, sa inyong titig, sa inyong kilos, sa inyong pananalita, at sa lahat ng bagay. Halina ngayon, mga anak ko, halina na. Huwag ninyong hayaan ang sinuman na magsabi ng masama tungkol sa inyo. Maraming mata ang nakamasid sa atin, maraming bibig ang nagsasalita tungkol sa atin at laban sa atin. *"Tiyak na hindi nila sasabihin, "Nasaan ang kanilang Diyos?"*" (Awit 78:10) Nasaan ang kanilang kabutihan? At sino ang gumagabay sa kanila roon? – Napaka-walang hiya ng kanilang pag-uugali, nag-iilag ang kanilang mga mata dito't doon at biglang sumisigaw ng tawa, na para bang sila ay mga patutâ?" Mag-ingat kayong huwag magdala ng kapahamakan sa buong kapatiran; katakutan ang walang-kamatayang Diyos! Ngunit sabihin mo ang bawat salita na parang naririnig ka ng Panginoon Mismo, at gampanan mo ang bawat gawa na parang nasa harapan Niya ka, habang tinitingnan ka Niya. Sa ganitong paraan, magiging sapat na ang iyong kalagayan; at kayo mismo, na parang mga sinag ng liwanag, ay mapapagitna sa lungsod na hari.

199. Inilalahad ng mga salitang ito ang mga birtud at gawaing pagtitimpi ng buhay monghe, na may panawagan na mangibabaw sa mga ito

199. Binibigyang-diin ng mga kasabihan ang mga birtud at gawa ng mga monghe, na hinihikayat ang bawat isa na magtagumpay sa mga ito. [31, 35] Ang pagtitimpi ang pinakamalakas na sandata ng isang monghe: ito ang pintuan patungo sa bawat iba pang birtud. Ngunit ang nakamtan ang pagsunod ay tagasunod ni Cristo; ang may mapagkumbabang-loob ay parang mga anghel; ang naglalahad ng lahat sa kanyang espirituwal na ama ay kasing-dalisay ng araw. Kaya, huwag magkaroon ng lihim ang sinuman, baka hindi na siya magaling. Hanapin mo, samakatuwid, ang kapaki-pakinabang at ang makahihikayat sa iyo tungo sa kababaang-loob. Huwag mong payagan ang anumang salungat dito. Alam ninyo kung nasaan tayo at kung saan tayo lilipat sa lalong madaling panahon, at kung ano ang mangyayari sa atin pagkatapos nating paghiwalayin sa katawan. Kaya't maging mapagmatyag at matino tayo ng isip; nawa'y laging nakatuon ang ating isipan sa Diyos at doon pagnilayan ang walang hanggang mga biyaya at ang masayang ligaya ng mga itinuring na karapat-dapat rito, pati na rin ang kapaitan ng kapalaran ng mga nahulog sa impierno, kung saan may mga kakila-kilabot at di-masukat na paghihirap. Sapagkat nabubuhay ang Panginoon at pinupuri ang Diyos, sana'y hindi natin kailanman pagsisisihan ang pagsusuot ng banal na monastikong kasuotang ito, ang pagsuko sa lahat ng bagay sa mundo at, na parang sa pamamagitan ng tabak, ang pagputol sa lahat ng bagay na laman; sapagkat kung tayo'y magpupursigi sa ating mabuting hangarin, tayo'y magagalak magpakailanman. Ang pakikibakang ito ay binubuo ng pag-aayuno, pananalangin sa gabi, at matapang na paghahanda para sa lahat ng hinihingi ng buhay na pag-aasa; dito ay idaragdag ko ang mabait na pagtitiis sa lahat ng pagdurusa at paninirang-puri—mga insulto, panunumbat, pagpapatapon at pagtataksil—para sa pag-ibig ng Diyos. Pagsikapan ninyong lahat, malaki man o maliit, bago man o matanda; takbuhin ninyo nang mabuti ang karera; laging kusang-loob na magmadali sa mga pagbabantay, sa mga gawa ng pagsunod, at sa gawain. Hayaan ninyong mataboy sa inyo ang katamaran, galit, padalus-dalos na kilos, inggit, alitan, pagdududa, at lahat ng iba pang pagnanasa. Lalo pa ninyong paghusayin ang pag-ibig sa isa't isa, *'maging mapusok sa sigasig, mapaglingkod sa Panginoon; magsaya sa pag-asa, maging matiisin sa kapighatian, magpanatilih sa panalangin'* (Roma 12:11–12).

200. Matapos purihin ang mga kapatid dahil sa kanilang mahigpit na pamumuhay na monastiko at ituro ang mga palatandaan ng pagkamartir dito, hinihikayat niya silang magpatuloy sa ganitong paraan, at tiniyak sa kanila na sa hinaharap ay mabibilang sila sa hanay ng mga martir

200. 1) Matapos purihin ang mga kapatid dahil sa kanilang mahigpit na pamumuhay na monastiko at ituro ang mga katangian ng pagkamartir dito, hinihikayat niya silang magpatuloy sa ganitong paraan, binibigyan sila ng pag-asa na sa hinaharap ay makakasama sila ng mga martir. – 2) Tiniyak sa kanila na sa hinaharap ay matatanggap nila sa pinakaperpektong anyo ang lahat ng kusang-loob nilang isinusuko rito, hinimok niya silang magsaya sa lahat ng kanilang mga paghihirap at manatiling matatag sa kanilang landas. – 3) Matapos banggitin ang kamatayan, iniimbitahan niya silang maghanda para rito; at humingi ng panalangin

para sa yumaong kapatid, na hindi nilinis ang kaniyang budhi mula sa kasakiman (dahil dalawang pilak na barya ang nahanap sa kaniyang silid), – na inuutusan silang magsagawa ng pagyuko. [31, 36]

1. Pinapasalamatan ko kayo, mga anak ko, na dahil sa inyong taos-pusong pag-ibig sa Diyos, ay araw-araw kayong sumusulong sa pagpapalugud sa Panginoon, na walang patid na nagpapakita ng paggalang, mabuting kalooban, at kasipagan, nagsasanay ng pagpipigil sa sarili, at nasisiyahan sa ibinibigay, tinapay nang katamtaman at kaunting alak, habang hindi nahuhuli sa iba sa pagsasagawa ng gawain, sa pagsunod sa tuntunin, sa maagang paggising at pagdalo sa pagtitipon, sa matiyagang pagtayo hanggang sa katapusan ng seremonya – na nagpapakita ng kababaang-loob, kabaitan at hindi pagrereklamo: sapagkat kung ang sinuman ay magreklamo, ito ay kasalanan para sa kanya. Ganito ang mga kabayanihan ng mga namumuhay sa monastikong buhay sa pagpapasakop ng kanilang sariling kalooban: sa kanilang pagkamartir, sa halip na apoy, mga kalderong may pitch, mga pana, mga kuko, mga espada at mga krus, ang mga kabayanihang nabanggit at ang mga sumusunod ang nagsisilbing kanilang mga pagsubok: mga insulto, kawalan ng dangal, pagkain ng tuyong tinapay, pagpapahirap sa laman sa pamamagitan ng pag-aayuno, pagtangga sa sarili, at pagtitiis ng kakulangan sa lahat ng bagay—sa damit, sapatos, tirahan, at lahat ng iba pang kailangan para sa buhay. Yamang may mga korona na naghihintay sa atin para sa pagtitiis ng mga kapighatian at pagdurusa, isabuhay natin nang buong tapang ang ating pagkamartir sa ngalan ng ating Panginoong Jesucristo, upang doon ay mapabilang tayo sa iisang hanay ng mga banal na martir, kung saan, sa halip na mga kalungkutan, kakulangan, at mga daing ng buhay na ito, ay gagantimpalaan tayo ng: walang hanggang buhay, di-mailahad na kagalakan at di-mailarawan na tuwa.

2. Wala tayong lungsod dito, sapagkat tinalikuran pa nga natin ang ating sariling bayan, ngunit doon tayo magiging mamamayan ng makalangit na Jerusalem; hindi natin dapat tawaging 'ama' ang sinuman ayon sa laman, ngunit sa panahong iyon ay makakakita tayo ng Ama sa Diyos; walang mana tayo sa lupa, ngunit doon ay mabibigyan tayo ng mana kasama si Cristo; itinatanggihan natin ang ating sarili sa mga kaluwagan ng laman—pagkain, inumin at lahat ng iba pang pangkatawang ligaya—ngunit alam ninyo na doon ay magtatamasa kayo ng hindi pa nakita ng mata, hindi pa narinig ng tainga, at hindi pa naisip ng puso ng tao. Kaya't magsaya kayo, at, sa pagmumuni-muni sa mga bagay na ito, huwag mawalan ng loob, huwag maging tamad, huwag matakot sa mga paghihirap na kasalukuyan o darating, gaano man kabigat ang mga ito. – Ngunit ano ang sinasabi ko? Maging apoy man, tabak, o kamatayan, ituring ang lahat ng ito na walang anuman, at manatili kayong matatag sa inyong landas.

3. Sa pagpanaw ng ating mga kapatid, makikita ninyo na papalapit tayo sa kamatayan sa bawat oras: kahapon ay may isa na ang umalis, ang isa pa ay ilang araw bago iyon – at may isa nang iba sa pintuan; at sino naman ang susunod? – 'Marahil ako,' sabihin ng bawat isa – at magsimulang maghanda. – Nais kong ibahagi sa inyo ang kalungkutan sa aking kaluluwa hinggil kay Brother Vasilii, na pumanaw na, sapagkat umalis siya nang hindi nililinis ang kanyang budhi, dahil natagpuan ang dalawang pirasong pilak sa kanyang pag-aari. Naku! Anong bulag! Paano siya nahikayat ng diyablo? Inisip niya na mas mahalaga ang dalawang pirasong pilak kaysa sa Kaharian ng Langit. Minsan ko nang sinabi sa kanya na kung ito man ay lubid, karayom, panulat, o anumang bagay na kinukuha at itinatago ng isang tao, sa pamamagitan nito lamang ay napupuno nila ng kasalanan ang buong lugar. Tiyak na nakita ninyo ito mismo sa sa mga sinulat ni San Cassian, na nagsasabing ayon kay San Marcos, isang kasalanan lamang ang pumupuno sa puwesto ng labing-isa (sukat sa kabuuang kasamaan sa pamamagitan ng labindalawa). Sa pamamagitan ng pagtingin sa isang bagay bilang pag-aari niya at pagmamay-ari nito, inilagak niya ang kanyang kaluluwa at puso rito: sapagkat kung nasaan ang kayamanan ng isang tao, doon din ang kanyang kaluluwa. Saan nga ba, kung gayon, ang pagtalikod? – Manalangin tayo para sa kanya, at sa loob ng isang linggo ay gumawa tayo ng tatlong pagyuko para sa kanya araw-araw at maghandog ng tatlong panalangin, upang patawarin siya ng Panginoon sa kanyang paglabag.

201. Matapos ilarawan ang mga kapatid bilang perpekto sa lahat ng pagsisikap sa pagka-monastiko, idinagdag niya: manatili tayong ganito magpakailanman, bawat isa ay gumagawa ng kanyang sariling gawain sa takdang panahon

201. Matapos ilarawan ang mga kapatid bilang perpekto sa lahat ng pagsisikap sa pagka-monastiko, idinagdag niya: 'Manatili tayo nang ganoon magpakailanman, bawat isa ay gumagawa ng kanyang sariling gawain sa kanyang sariling oras.' [3 I, 37] *Nawa'y tingnan ng Diyos nang may pabor ang inyong pagtatanim, at siya mismo, na nagtanim ng tunay na ubasan ninyo, ang magdidilig sa inyo ng mga tubig ng Espiritu Santo,*

at dalhin kayo sa sukatan ng kaganapan upang kayo'y makapamunga ng bawat tunay na bunga. Tungkol sa akin, ang tungkuling ito ay lampas sa aking makakaya; ang mismong pagtatangka rito ay lampas sa aking kahinaan. At 'sino ako, O Panginoon?' nararapat kong sigawan, at 'ang bahay ng aking Ama'—na itinaas Mo ako nang ganito, isang aba at maruming nilalang, na hindi man karapat-dapat maibilang sa kawan? – Ngunit tinatanggap Niya ako at matiisin Siya sa akin, hinahanap at hinihintay ang aking pagbabago at pagwawasto. Sapagkat sino ang makatatayo sa harap Niya at makapagbayad-sala para sa kasalanan? Sino ang makapangangalaga sa Kanyang kawan nang ligtas? Sino ang napakalapit sa Diyos upang dalhin ang iba sa Kanya? – Kasinglayo ako rito gaya ng kalangitan sa lupa. – Ngunit nagagalak ako na kayo ay naglalakad sa tamang landas, at sumusunod ayon sa mga utos ng Diyos, at, sa pag-aari-arian sa kabutihan, kayong lahat ay sabay-sabay na umaakyat sa kaganapan. Tunay nga, ang Diyos ay nananahan sa inyo, pinupuri at sinasamba ninyo, at ang Banal na Espiritu ay nagpapahinga sa inyong kapisanan. Ang inyong awit ay awit ng mga anghel, ang inyong pag-awit ng mga salmo ay awit ng mga di-laman-lahi, at ang buong pag-uugali ninyo ay tunay na makalangit, na hindi man lang may anino ng laman at dugo, ni sariling-loob na pagnanasa, ni pag-aalala sa mga mapapahamak, ni walang-saysay na pagkabahala, ni aliw para sa mga itinakwil, ni anumang nakakaakit, ni sinumang naaakit; ngunit ang lahat ay napupuno ng katahimikan at kapayapaan; iisa lamang ang inyong nasa, iisa ang kalooban, iisa ang kaluluwa at puso, iisa ang landas, iisa ang hangarin—ang makamtan ang Diyos; iisa ang buhay; tunay nga, kayo ay isang kapatiran na tinawag ng Diyos, parang mga anghel, na, bagaman naninirahan sa laman, ay higit sa laman, at bagaman naninirahan sa mundo, ay nasa labas ng mundo, sa pamamagitan ng kawalang-pagnanasa. Nakatamo kayo ng matatag na pagbabalansi at, sa paglakad sa maharlika gitnang landas, iniwasan ninyo ang mabilis na agos sa magkabilang gilid. Ang inyong mga gawa at pagpipigil sa sarili, ang inyong pagtulog at pagkamulat, ang inyong katahimikan at pananalita, ang inyong paggawa at pahinga, ang inyong mga panalangin at pamanhikayat ay kaaya-aya sa Diyos. Kung minsan ay kumikilos tayo nang may kaunting pagtitimpi at paglambing sa ating sariling kahinaan, agad naman tayong bumabalik sa higpit; kung ang kasalukuyang sandali ay bahagyang makagambala sa atin, itatama muli ng susunod ang lahat: Nagsisimula ang Matins, kasunod ang Liturhiya, ang pagbasa ng buhay ng isang santo, ang sermon, at ang mga bahagyang lumihis sa kanilang kaayusan ay bumabalik dito. At tayo ay tulong sa isa't isa, isang kuta para sa isa't isa; at walang lugar ang diyablo sa gitna natin, sa tulong ng Diyos at sa mga panalangin ng ating ama. Halina nga, isagawa ng bawat isa ang kanyang sariling ministryo; huwag hayaang may magpadalos-dalos sa gawain ng Panginoon, na may takot sa parusang ipinahayag laban sa mga pabaya at mga nagrereklamo. Maging aktibo ang bawat isa, at sundin ang tamang oras para sa bawat gawain. Kapag oras na para magtrabaho, magtrabaho; at kapag oras na para magpahinga, magpahinga; kapag oras na para matulog, matulog; kapag oras na para manalangin, manalangin nang may kalinisan, umiyak, at magluksa, sapagkat tayo'y tinawag upang magluksa; at kapag oras na para kumain, kumain nang may pasasalamat sa inihain; kapag oras na para magsalita, magsalita nang may karunungan: sapagkat may panahon para sa bawat bagay, ayon sa salita ng Diyos. Ang sinumang ginugugol ang kanyang mga araw sa ganitong paraan ay nasa tamang landas. Nawa'y patatagin, palakas, at suportahan kayo ng Panginoon nating Diyos sa ganitong mga gawa at pag-uugali, para sa kaluwalhatian ng Kanyang Banal na Ngalan.

202. Sa pamamagitan ng pagtanggap sa sarili mong kalooban, ialay ninyo ang inyong sarili bilang isang sakripisyo sa Diyos: maging ganito palagi sa lahat ng bagay, at ang awa ng Diyos ay mananatili sa inyo

202. 1) Sa pamamagitan ng pagtanggap sa sarili mong kalooban, ialay ninyo ang inyong sarili bilang isang sakripisyo sa Diyos: maging ganito kayo sa lahat ng bagay, at ang awa ng Diyos ay tiyak na sasaiyo. – 2) Gawin ninyo ang lahat nang may dalisay na hangarin, may pagpapakumbaba, at sa banal na paraan. – 3) Magpakayaman kayo sa mga birtud, bawat isa ayon sa kanyang sariling kaloob: sapagkat hindi lahat ay ibinibigay sa bawat isa, ngunit tayo'y lahat ay nakikibahagi sa bunga ng lahat ng bagay, dahil tayo'y lahat ay isang katawan. [31, 38]

4. Nananalangin ako na makamtan ninyo ang mga biyayang inyong inaasam, at maging isang mabunga at kaaya-ayang handog sa Diyos sa pamamagitan ng inyong pagsunod: sapagkat, sa pamamagitan ng pagpapakamatay ng inyong sariling kalooban, patuloy ninyong iniaalay ang inyong sarili bilang handog at inihaharap ito sa espirituwal na dambana bilang mabangong halimuyak sa Panginoong Diyos. Bakit ako nasusunog sa banal na sigasig? Nawa'y ang inyong handog at paglilingkod ay maging walang kapintasan, walang mantsa at hindi mawalay sa biyaya ng Diyos. – Matutupad ito kung mananatiling masigasig, matiisin, at matatag kayo sa panalangin, kababaang-loob, k , pagsisisi, kabanalan, pagpipigil sa sarili, sa pakikipaglaban

sa mga kalaban at sa pagtagumpay sa kanila. – Kaya't nananawagan ako sa inyo na maging ganito, at magtiyaga, tumakbo at lumakad sa mga landas ng kabutihan, makipaglaban at magtagumpay – at tatanggap kayo ng makalangit na korona.

5. Huwag kayong tumakbo nang walang kabuluhan o magpagal nang walang saysay, kundi mag-ingat kayo na huwag kayong matisod, at huwag ninyong hayaan na kahit ang pinakamaliit na kapabayaan o maliliit na pagkakamali ay magdulot ng pagbagsak ng inyong pag-asa mula sa kataas-taasan, at sa huli ay sirain ang espirituwal na tahanan ng inyong mga birtud. Kaya, dahil kayo ay malinis, gawin ninyo ang lahat nang may pagkamalinis para sa malinis na Panginoon; ihandog ninyo ang lahat nang may pagpapakumbaba sa Panginoon, na sumasalungat sa mga mayabang; itinalaga ninyo sa Cristo na Nobyo ang lahat ng walang sala at walang kapintasan. *"Palaging maging maayos ang inyong pananalita at may asin, upang malaman ninyo kung paano kayo dapat sumagot sa bawat tao"* (Col. 4:6); nawa'y pinalamutian ang inyong pagkatao ng kabaitan, upang maging pagpapala ito sa mga lumalapit; nawa'y ang inyong mga kilos, ang inyong pag-uugali at ang inyong pakikipag-usap, na parang ginagabayan ng Diyos, ay makapagpapatibay sa mga nakakakita sa inyo. Nais kong kayong lahat ay maging, hindi tulad ko—sapagkat ako'y marumi at walang karunungan—kundi tulad ng ating mga banal na ama: tulad ni Akakios, ni Dositheos, ni Abba Kyr, ni Antiochus, ni Petronius, at saka, tulad nina Euthymius at Savvas—idadagdag ko pa—at tulad ng dakilang Anthony.

6. Kaya, pagyamanin ninyo ang inyong sarili ng mga birtud; punuin ninyo ang inyong kayamanan ng luha, pagsisisi, pagtitiis, pagsusumikap at kalungkutan, sa pamamagitan ng biyayang ipinagkaloob sa inyo: sapagkat ang bawat isa ay may taglay na kanya-kanyang bagay, ang iba ay iba, ayon sa kalikasan at sa kaloob ng Diyos. At kung nangunguna ka sa isang larangan ngunit kulang ka sa iba kumpara sa iyong kapwa, huwag magmalungkot o magselos: *'Sapagkat sa bawat isa ay ipinamigay ng Diyos ang sukat ng pananampalataya'*, at ganoon nga. Bukod pa rito, walang sinumang pinagkakaitan ng anumang bagay: sapagkat kayong lahat ay isang katawan, bagaman marami kayo sa bilang, at ang inyong mga birtud ay lumilipat mula sa isa patungo sa iba at pabalik muli, sa pamamagitan ng walang-hanggang kabutihan ng Diyos, na itinuturing ang bawat isa sa atin bilang lahat, at ang lahat bilang bawat isa.

203. Pinupuri kita sa pag-iwan mo sa lahat at kusang pagsunod sa makipot na daan

203. 1) Pinupuri kita sa pag-iwan mo sa lahat ng bagay at kusang pagsunod sa makipot na landas. – 2) Magalak ka rito; sapagkat dakila ang gantimpala. – 3) Dahil dito, magkaroon ka ng lakas-loob na magtiis nang may kapakumbabaan sa anumang kinakailangang tiisin, alinsunod sa mga tuntunin ng ating pamumuhay. [31, 39]

7. Pinupuri kita sa harap ng Diyos at ng mga tao dahil sa iyong katapatan sa ating mga tuntunin at sa iyong matiyagang pagsunod sa yapak ng ating mga sinaunang ama. Sa kapangyarihan ng Diyos at sa pamamagitan ng pagdalangin ng ating Ama, nagawa mong yakapin ang pinakamabuting buhay; at, sa pagkakaisa ninyo bilang isa, namumuhay kayo nang hiwalay sa lahat ng bagay, matapos isakripisyo ang laman at dugo at muling ipinanganak mula sa itaas ng Diyos. – Kaya, habang buhay ka pa, namatay ka na sa espiritu; at habang naninirahan ka pa sa laman, nagsusumikap ka para sa yaong nasa itaas ng laman. Hindi ka hinadlangan ng pagmamahal sa iyong mga magulang, at gayon din ngayon; hindi ka na iniisip ang tahanan at sariling bayan, at natutupad sa iyo ang mga salita ng Apostol: *'ang ating pagkamamamayan ay nasa langit'* (Fil. 3:20). Bukod pa rito, tinitii mo ang mga kalungkutan, naghihirap ka sa mga pagsubok araw at gabi, nag-aayuno ka, nagbabantay ka, pinipinindot mo ang iyong sarili, pinapamatay mo ang laman, at nagsusumikap kang pigilan ang iyong mga pagnanasa. Ito ang makipot na daan na patungo sa buhay, na iilan ang naglalakad, samantalang napakarami ang nagmamadaling naglalakad sa maluwang at malawak na daan na patungo sa kapahamakan.

8. Magalak nga, magalak at magsaya, sapagkat isang dakilang gantimpala ang iningatan para sa inyo sa langit. Sapagkat kung, sa pamamagitan ng pagtitiis sa pagsunod hanggang sa wakas, ay inabot ninyo ang hindi mailarawang liwanag, ano pa ang mas kanais-nais kaysa rito? Kung ituring kayong karapat-dapat na manirahan kasama ng mga anghel, ano pa ang mas mapalad kaysa rito? Kung kayo'y magiging mga maninirahan sa paraiso, kung saan may kawalang-kasiran at kasaganaan ng walang hanggang mga biyaya, kung saan ang tubig ay umaagos patungo sa walang hanggang buhay—ano pa ang mas kamangha-mangha at kahanga-hanga kaysa rito? Kung, kasama ng lahat ng mga matuwid, lilitaw kayong maningning na parang araw, mga kapwa tagapagmana ni Cristo, ano pa ang maaaring maging mas marilag kaysa rito? Kung, sa pagtitipon ng buong nilikha sa harap ng kakila-kilabot na trono ni Cristo na ating Diyos, kapag Siya ay

dumating nang hayag sa kaluwalhatian kasama ang di-mabilang na hukbo ng mga anghel, at kapag ang ilan ay makarinig: *'Halina, kayong mga pinagpala,'* samantalang ang iba ay nakakarinig: *'Umalis kayo, kayong mga sumpa,'* at ikaw ay matatagpuan sa hanay ng mga una – ano ang makahahalintulad sa iyong kagalakan at matinding pagkamangha sa sandaling iyon?

9. Dahil dito, nanawagan ako sa inyo: tiisin natin nang buong tapang ang lahat ng kasalukuyang paghihirap; labanan natin nang matapang ang mga pakikibaka ng laman, at patayin ang apoy ng pagnanasa kapag ito'y sumiklab sa ating mga miyembro; tiisin natin nang may pagtitiis ang paghihirap ng pagbabantay, pag-aayuno, pagsunod at manwal na gawain; kusang pigilin natin ang ating sariling mga pagnanasa, at mapagkumbabang pasanin ang mga insulto ng ating mga kapatid; manindigan tayo nang may paggalang sa mga pagtitipon sa simbahan habang inaawit ang mga salmo at nananalangin; maging kontento tayo sa damit at sapatos ng isang pulubi; huwag nating mahalin ang kaluwalhatian ng tao; mapawi natin ang ating galit, mataboy ang kawalan ng pag-asa at katamaran, mapigil ang mga hilig ng kaluluwa, at mapahupa ang ating palahaw na dila, na sanayin itong magsalita lamang ng kinakailangan at kapaki-pakinabang – at gawin ang lahat ng iba pa ayon sa nararapat sa harap ng makakita-sa-lahat na Diyos. – Higit sa lahat ng ito, nawa'y ang Panginoon, ang ating Diyos, na makapangyarihan at may kapangyarihan, at kamangha-mangha sa Kanyang mga banal, sa pamamagitan ng mga panalangin ng ating Ama, ay magkaloob sa atin ng isang kaluluwa at isang puso, na nagpapanatili sa atin na walang kapintasan sa Kanyang harapan sa pamamagitan ng isang Espiritu.

204. *Iwasan ang lahat ng maaaring mag-udyok ng maruming pagnanasa, at tiisin ang lahat ng hindi kaaya-aya: sapagkat malaki ang gantimpala para rito*

204. 1) Iwasan ang lahat ng maaaring mag-udyok ng maruming pagnanasa, at tiisin ang lahat ng hindi kaaya-aya: sapagkat dakila ang gantimpala. – 2) Gaano karami ang tinitiiis ng mga karaniwang tao habang naglilingkod sa kahangalan? Ngunit tayo ay naglilingkod sa Diyos alang-alang sa Kaharian: paano nga ba natin hindi matiis ang lahat ng dumarating sa atin sa landas na ito? [32, 1]

10. Nais kong makita ang bawat isa sa inyo nang personal, at kung maaari, makipag-usap sa bawat isa sa inyo, na nag-aalala para sa inyong kaligtasan. Ngunit dahil hindi ako pinapayagang gawin ito ng kasalukuyang pag-uusig, hinihiling ko sa inyong lahat sa pamamagitan ng sulat – kapwa sa mga nasa dito pa at, lalo na, sa mga nakakalat – na magpakita ng higit na pagpipigil sa sarili, at huwag pahintulutan ang inyong sarili sa anumang hindi inuutos, lalo na ang pagiging bastos sa pakikitungo sa isa't isa; huwag makipag-usap nang walang kabuluhan sa mga bata, at lalo na sa mga babae; ngunit kung kinakailangang makita o kausapin sila, gawin ito nang may sukdulang pag-iingat: ituon ang inyong isip sa inyong gawain, at nakayuko ang inyong mga mata. Sapagkat sinasabi ng Kasulatan: *'Huwag mong titigan ang mga dalaga; huwag kang makihalubilo sa mga umaawit'* (Sir. 9:5, 4). Ngunit, tandaan ninyong ang Diyos ay laging naroroon at pinagmamasdan ang bawat galaw at kilos ninyo—pangkatawan man o pang-espiritu—kaya't kumilos kayo nang naaayon saan man kayo magpunta, at pasanin nang may pasasalamat ang lahat ng paghihirap na dulot ng pag-uusig, sa pag-asam ng gantimpalang nakalaan sa inyo dahil sa inyong pagtitiis. *'Sapagkat hindi pabaya ang Diyos; hindi Niya malilimutan ang inyong gawain at ang pagsisikap ng pag-ibig na ipinakita ninyo para sa Kanyang pangalan'* (Heb. 6:10), mula pa sa unang araw ng inyong pagtanggap, nang iwan ninyo ang mundo at ang lahat ng bagay sa lupa: mga magulang, anak, at kapatid, kamag-anak at sariling bayan, at inilagay pa nga ninyo ang inyong sariling katawan sa pasanin ng pagsunod. – Kay dakila ng iyong pagtawag! At lalo pang dakila ang gantimpalang naghihintay sa iyo!

11. Hindi mo ba nakikita ang mga namumuhay sa mundo, kung paanong sila'y napipiga at naghihirap: ang iba, nakatuon sa pagsasaka at napapailalim sa mga pampublikong buwis at hinihingi, kaya't halos wala na silang naiwan para sa kanilang ikabubuhay; ang iba naman, pumapasok sa serbisyo militar sa lupa o sa dagat, kung saan sila'y sumasalakay at sinasalakay, sumusugat at sinusugatan. Ngunit tayo, na malaya sa lahat ng ito, ay may pribilehiyong maglilingkod sa nag-iisang buhay at tunay na Diyos. Hindi ba sapat na ito para sa atin bilang pinagmumulan ng aliw, pasasalamat, at kagalakan? – Sapagkat kung mabantay tayo sa ating pamumuhay, ginagawa ang lahat ng bagay nang maayos at ayon sa kaayusan, iniwasan ang mga pagnanasa ng laman na nakikipagdigma laban sa kaluluwa, agad na itinaboy ang kanilang mga pag-atake at pinananatili ang kalinisan ng kaluluwa, hindi tayo mag-aalinlangan na ituring na karapat-dapat sa walang hanggang mga biyaya.

205. Sa Linggo ng Pagpapala ng Kama, hindi tayo dapat magpadala sa labis-labis na pagkonsumo, kundi mas pag-aralan ang Ebanghelyong ating binabasa, at magpasya nang naayon na mamuhay nang mas banal, upang tayo'y magmana ng Kaharian ng Langit

205. Sa panahon ng Linggo ng Pag-aalam ng Laman, hindi dapat magpakasasa sa sobrang pagkain, kundi mas pag-aralan ang Ebanghelyong binabasa, at ayon dito, magpasya na mamuhay nang mas banal, upang tayo'y magmana ng Kaharian ng Langit. [32, 2] Isang karaniwang kaugalian sa mga mananampalataya na sa araw na ito (Linggo ng Pag-aalis ng Karne) ay simulan ng mga layko ang kanilang pag-aayuno sa karne. Ngunit ano ang nakikita natin? Nakikita natin na ngayon ay labis silang nagpapasasa sa pagkain ng karne at pag-inom ng alak nang walang pagpipigil, habang nakikilahok din sa iba't ibang laro at libangan na hindi *'angkop banggitin o isulat'*. Dapat silang kumain nang katamtaman sa iniaalay, na nagpapasalamat sa Panginoon, habang naghahanda para sa mas mahigpit na pag-aayuno sa lahat ng bagay na darating; subalit sila, na sumusunod sa mga pakiusap ng diyablo, ay ginagawa ang kabaligtaran. – Sasabihin ko sa inyo, gayunpaman, na tayo, mga monghe, ay hindi dapat pumunta roon kahit sa isip, ni magnasa sa kanilang pinagnanasa, sapagkat ang mga ganitong pagnanasa ay hindi karapat-dapat sa atin, kundi nararapat sa bawat uri ng pagsaway at pagkasuklam. – Sa kabaligtaran, mas lalo nating ilaan ang ating sarili sa pagbibigay-pansin at pagninilay sa Ebanghelyong kasalukuyang binabasa, hinggil sa dakila at kakila-kilabot na araw ng Ikalawang Pagparito ng ating Panginoong Jesucristo, nang Siya, bilang pinakamatuwid na Hukom, ay ilalagay ang mga tupa sa Kanyang kanan at ang mga kambing sa Kanyang kaliwa; at sa mga nasa Kanyang kanan ay ipahayag Niya ang pinagpalang at pinakahihintay na panawagan: *'Halina, kayong mga pinagpala ng aking Ama; tanggapin ninyo ang inyong mana, ang Kaharian na inihanda para sa inyo mula pa sa paglalagay ng mundong ito'*; samantalang sa mga nasa kaliwa ay ipapahayag Niya ang mapait at nakapipinsalang hatol na iyon: *'Lumayo kayo sa Akin, mga sumpa, at pumunta sa walang hanggang apoy na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel'* (Matt. 25:34, 41). Sa pagninilay-nilay sa hatol na ito, na nagpupuno sa atin ng takot, panginginig, at pangamba, tungkulin nating magpatiripa nang may luha at mamamanhik sa mapagkawangawang Diyos, bago dumating ang oras na kailangang maranasan natin sa katotohanan ang ating narinig. – Bakit, samantalang ang mga taong iyon ay gumagawa ng kanilang mga araw ayon sa kanilang gusto, dapat tayong, na nagkamalay sa pamamagitan ng mga sermon ng Ebanghelyo na ating narinig, magpasya sa ating mga puso nang may labis na takot at panginginig na paglingkuran ang ating Panginoon, na itaboy ang lahat ng kasamaan mula sa ating mga kaluluwa at palitan ito ng isang disposisyon ng isang kayamanan ng kagandahang-loob, kabaitan, kababaang-loob, kalumanay, pagtitiis, at bawat iba pang mabuti at kapuri-puring katangian, upang, matapos mamuhay nang marangal ayon sa Ebanghelyo ni Cristo, tayo'y maituring na karapat-dapat na magmana ng Kaharian ng Langit, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

206. Bagaman tayo ay palaging nasa kalagayan ng pag-aayuno, gayon pa man ay magsagawa ang bawat isa ng karagdagang pagsisikap sa nalalapit na pag-aayuno

206. Bagaman tayo ay palaging nasa kalagayan ng pag-aayuno, gayon pa man ay magsagawa ang bawat isa ng karagdagang pagsisikap sa nalalapit na pag-aayuno. Higit sa lahat, bitbitin ang kalasag ng pananampalataya at ang helmet ng kaligtasan. [32:3] Huwag nating ipagpaliban ang ating pagsisipi araw-araw, gaya ng itinuturo sa atin ng kaaway: *'Hindi mo alam kung ano ang idudulot ng susunod na araw'* (Kaw. 3:28). – Malapit nang dumating ang pinakahihintay na mga araw ng Banal na Kwaresma, na magdadala ng kaloob ng pag-aayuno. – Ang ating Panginoon ay nag-ayuno sa eksaktong tagal na ito, at sa gayon ay tinalo Niya ang tagatukso na naghangad na iligaw Siya gamit ang mga sandatang ito. Ngunit tayo ay hindi ganoon; ginugugol natin ang bawat araw ng ating buhay sa pag-aayuno: sapagkat wala kaming marangyang putahe ng karne; hindi kami nagmamadaling uminom ng alak sa umaga; hindi namin hinahanap kung saan ginaganap ang mga piging; hindi kami natutulog sa mga higaan na gawa sa garing; hindi namin kinakain ang mga kordero na sumisipsip pa ng gatas ng kanilang ina; hindi kami umiinom ng alak na bula – mga bagay na iniuugnay ng mapananalitang Isaias sa mga pantas sa paningin ng mundo. Ang lahat ng ganoong bagay ay malayo sa mga deboto, at lalo pa sa aming tapat na komunal na pamumuhay bilang mga monghe. Mayroon lamang kaming ilang payak na putahe, at wala nang ibang nakakapagpabaliw sa kaluluwa: tinapay lamang, at katamtaman ang dami, at ilang ulam na gulay, at mula rito ay kaunti lamang. Kaya naman, hindi tayo dapat matakot sa Pinakabanal na Kwaresma, sapagkat halos kapareho lamang ng sa ibang araw ang diyeta nito. Gayunpaman, magdagdag nawa ang bawat isa sa atin ng kaunting dagdag sa isa o iba pa sa ating mga birtud sa Kwaresma: sa debosyon, pag-iisa habang nakatuon sa pananahi; sa pagsunod, katatagan; sa katahimikan, pagtitiis; sa pag-

awit ng mga salmo, tahimik na pagkakaisa. Maglaan ang isa ng sarili sa gawain nang may mas matinding sigasig; pagandahin naman ng isa ang kanyang katahimikan sa pamamagitan ng napapanahong gawa; maging bukal ng kagalakan at aliw naman ang isa sa mga nagdadalamhating kapatid: sapagkat dakila ang papuri sa tagapagsalita kung siya'y nagpapawi ng kirot ng puso ng kapatid; nawa'y palawakin pa ng iba ang kanyang mga pagyuko, o ang kanyang paglilingkod, o ang kanyang mga kinakailangang gawain; at sa pangkalahatan, huwag magpakatamad o walang ginagawa ang sinuman. Kahit kaunti lamang ang maiaambag ng sinuman, ikatutuwa ito ng Diyos kung ito ay ginawa nang may sigasig, gaya ng ipinakita ng dalawang mita ng balo; magsikap din sa pananalangin, sa pag-awit, at sa bawat uri ng debosyon. Higit sa lahat ng ito, bitbitin ninyo ang kalasag ng pananampalataya, upang sa pamamagitan nito'y makapanindigan kayo laban sa mga pakana ng diyablo at mapatay ninyo ang lahat ng nagliliyab na palaso ng masama – at isuot ninyo sa ulo ang helmet ng kaligtasan, na nakatatag sa Cristo Jesus na ating Panginoon.

207. Ang isa ay nagsasagawa ng isang bagay, ang iba naman ng iba, ayon sa tuntunin; ngunit dapat itong maging pareho sa lahat: na huwag gumawa ng anumang ayon sa sariling kalooban, at maging maingat na huwag hayaang makapasok ang kaaway sa pamamagitan ng kanilang mga iniisip, at umunlad nang walang sagabal sa bawat mabuting gawa

207. Ang isa ay nagsasagawa ng isang bagay, ang iba naman ng iba pa, ayon sa tuntunin; ngunit nararapat na magkakapareho sa lahat ang: huwag gumawa ng anumang ayon sa sariling kalooban, at maging mapagbantay, upang hindi makapasok ang kaaway sa pamamagitan ng ating mga kaisipan, at umunlad nang walang sagabal sa bawat mabuting gawa. [32, 4] Ang ating mapagpalang Diyos, na nagbibigay sa atin ng buhay at ginagabayan tayo taon-taon sa landas ng buhay na ito, sa Kanyang pag-ibig sa sangkatauhan, ay dinala tayo sa kasalukuyang panahon ng pag-aayuno, na sa panahong ito, ang bawat masigasig, gaya ng nasabi na, ay kusang-loob na pinapalakas ang kanilang mga pagsisikap sa pagtitimpi: ang mga masigasig sa pag-iwas sa pagkain ay nag-aayuno ng dalawa o tatlong araw; yaong masigasig sa pananalangin ay naglalaan ng ganoon at ganoon karaming oras sa pananalangin; yaong nagsasagawa ng pagyuko ay ginagawa ito nang mas marami; ang iba naman ay gayon din sa iba pang mga gawaing pagtitimpi; at, sa madaling sabi, sa mga araw na ito'y makikita sa bawat isa ang malaking sigasig at kasipagan sa kanilang mga gawaing pagtitimpi. Ngunit ang tunay na monghe, na palaging kumikilos alinsunod sa batas ng pagsunod, ay pinananatili ang parehong pamamaraan ng pagtitimpi hindi lamang sa ilang mga oras, kundi sa lahat ng oras. Ano ito? Hindi ito ang kumilos ayon sa sariling kalooban, kundi ang gabayan sa mga kilos ng tagubilin ng sariling ama sa espirituwal: ito ang pinakamataas sa lahat ng debotong gawi, at nagdudulot ito ng diademang martir. Ganito ang ginagawa ng mga masigasig. Bukod pa rito, sino ang hindi alam na, ayon sa sinaunang tradisyon, ang pag-aayunang ito ay itinakda ng mga patakaran upang isama ang pagbabago sa diyeta para sa lahat, ang pagdami ng mga pagyuko, at ang mas maraming salmo? Samakatuwid, Nananawagan ako sa inyo, malugod nating tanggamin ang kaloob ng pag-aayuno, at isagawa ito hindi nang may masungit na mukha kundi may masayang kalooban, nang may kabaitan, walang paghatol, walang galit, walang daya, walang inggit, at higit sa lahat sa kapayapaan at pag-ibig sa isa't isa, sa kababan ng loob, sa pagsunod, at sa pagdami ng awa at mabubuting gawa. Higit sa lahat, bantayan nating mabuti ang galaw ng ating mga kaisipan, upang hindi natin buksan ang pinto sa mga pagnanasa at hindi papasukin ang diyablo, gaya ng itinuturo ng Kasulatan, na nagsasabing: *'Kung ang espiritu ng pinuno ay bumangon laban sa iyo, huwag mong iwan ang iyong tungkulin'* (Ekl. 10:4): sapagkat ang kaaway ay may kapangyarihang maghasik ng mga kaisipan, ngunit wala siyang kapangyarihang pumasok. Tayo ang mga panginoon ng ating sarili; kung hindi natin bubuksan ang pinto, hindi siya makakapasok. Kaya nga, , ingatan natin ang ating kaluluwa, bilang nobya ni Cristo, at panatilihing ligtas mula sa mga palaso ng kaisipan; sapagkat sa pamamagitan nito ay maaari tayong maging tahanan ng Banal na Espiritu, at maging karapat-dapat na makarinig: *'Mapalad ang mga malinis ang puso, sapagkat makikita nila ang Diyos'* (Mat. 5:8). At sa pangkalahatan, *'ang lahat ng totoo, ang lahat ng kagalang-galang, ang lahat ng makatarungan, ang lahat ng dalisay, ang lahat ng kaaya-aya, ang lahat ng kapuri-puri—kung may anumang kabutihan man, at kung may anumang kapurihan man'*, – Sinasabi ko sa mga salita ng Apostol – *"isipin ninyo ang mga bagay na ito at isabuhay ninyo, at ang Diyos ng kapayapaan ay sasama sa inyo"* (Fil. 4:8–9).

208. Ang mga gawi sa Kwaresma ay napapadali ng ugali, ng pagtitiis at pagtitiyaga; ngunit higit sa lahat ng pamamagitan ng pagninilay, na siyang nagpapahayag ng mga bagay na pinagninilayan

208. Ang mga gawain sa Kwaresma ay pinapadali ng ugali, ng pasensya at pagtitiyaga; ngunit higit sa lahat ng pamamagitan ng pagninilay sa Diyos, na sa pamamagitan nito ay nahahayag ang mga layunin ng ganoong mga gawain. [32, 5] Tulad ng bawat pagsisimula na mahirap, gayundin ang pagsisimula ng pag-aayuno, dahil sa pagbabago ng diyeta at ng mga layunin ng ating gawain, ay nakararanas ng isang tiyak na hindi-komportableng pakiramdam at kahirapan; ngunit sa pamamagitan ng pagtitiis at pagtitiyaga sa pagpapanatili nito, ang mga ito ay napapagaan at nababawasan, gaya ng nakasulat: *'Walang disiplina (pagsasanay) ang sa panahong iyon ay nagiging sanhi ng kagalakan, kundi ng kalungkutan; subalit pagkatapos ay nagbubunga ito ng payapang bunga ng katuwiran sa mga nasanay rito'* (Heb. 12:11). Kaya, dahil itinuring tayong karapat-dapat na mag-ayuno ng isang linggo, at nakatamo na tayo ng kaunting karanasan dito, lalong dapat tayong maging masigasig sa pagpapatuloy nito, sapagkat ang sigasig na ito ay nagpapalakas sa kaluluwa at katawan, samantalang, sa kabaligtaran, ginagawang mabigat ang magaang at mahirap ang madali ng katamaran. Gayunpaman, huwag nating pilitin ang ating sarili nang labis sa ating mga pagsisikap, upang matagumpay nating mapangalagaan ang ating espirituwal na kapakanan at pisikal na kalusugan. Sapagkat ano ang silbi ng pagmamadali sa simula, kung sa huli ay tuluyang manghihina at mapipilitan nang huminto? Mas mabuting magsikap nang may katwiran at pagpipigil, na isinaalang-alang ang distansyang natitira hanggang sa wakas ng paglalakbay. Sapagkat ang buong araw na pagsisikap sa paggawa at konsentrasyon ay karaniwang nagdudulot ng pangangailangan para sa kaunting pahinga; pagpasyahan nating (kapwa sa ating paggawa at sa pagtatapos nito) pakainin ang kaluluwa ng mga banal na kaisipan at espirituwal na pagninilay, na hindi nagmumuni-muni sa mga bagay na makamundo at walang kabuluhan – na nakakabahala at mapait – kundi sa mga bagay na makalangit, na matamis at magagalak. *'Naalala ko,'* gaya ng inaawit sa Awit, *'ang Diyos, at ako'y natuwa'* (Awit 76:4). Sapagkat ang ating mga isipan ay nakatuon sa Diyos, sa makalangit na mga pagninilay, sa mga kagandahan ng paraiso, sa mga walang hanggang tinitirhan, sa mga pagtitipon ng mga anghel, at sa ating paglipat doon—sa lugar na tinitirhan na ngayon ng mga kaluluwa ng mga matuwid at ng mga makasalanang—sa pagparito ng ating Panginoong Jesucristo, nang ayon sa salita ng Diyos, ang mga langit ay lilipas, matutunaw ang mga elemento, at masusunog ang lupa at ang lahat ng nasa ibabaw nito – kung paanong muling sasakop ng kaluluwa ang katawan nito – kung ano ang magiging anyo ng pagtitipon ng mga tao, mula kay Adan hanggang sa katapusan ng panahon; kung ano ang magiging anyo ng mukha ni Cristo na Panginoon, na higit na maningning kaysa sa araw, nagbagong-anyo at nakakabighani; – anong tinig Niya ang ating maririnig, – at sa wakas, kung ano ang magiging huling paghuhukom, na tatawag sa mga matuwid sa Kaharian ng Langit, habang itinalaga ang masasama sa walang hanggang pagdurusa. – Ito ang dapat nating pagmunimunan at ikabahala, at sa mga ito dapat tayong magtuon ng isip, bilang mga nasa labas ng mundo at walang kaugnayan sa mga namumuhay ayon sa laman – at mula sa mga pagninilay na ito ay magkaroon ng pagsisisi at luha, at maging liwanagan, na natutong mamuhay nang payapa at tahimik dito, sa pag-asang mabibilang na karapat-dapat sa mga darating na walang hanggang biyaya.

209. Una sa lahat, dapat tayong magpasalamat sa Diyos – para sa ating pag-iral, para sa ating pagiging mga anak ng Diyos sa pamamagitan ng Banal na Binyag, para sa buhay monghe, at para sa ating patotoo sa harap ng mga iconoclasta

209. 1) Una sa lahat, dapat tayong magpasalamat sa Diyos – para sa ating pag-iral, sa pag-aampon bilang anak ng Diyos sa pamamagitan ng Banal na Binyag, para sa buhay monghe, at para sa ating pagiging martir sa kamay ng mga iconoclasta. – 2) At para sa pananampalataya, na siyang pinagmumulan ng lahat ng bagay, at na nagpapakita ng iba't ibang antas, ngunit abot-kamay ng lahat, sa kabila ng kahirapan at kamangmangan. [32, 6]

12. Ipinakita sa atin ng Diyos ang maraming birtud na tumutulong sa atin sa gawain ng kaligtasan; isa sa mga nangunguna rito ay ang pasasalamat. Sinasabi ni Apostol Pablo: *'Una sa lahat, nagpapasalamat ako sa aking Diyos sa pamamagitan ni Jesucristo para sa inyong lahat, sapagkat ang inyong pananampalataya ay ipinapahayag sa buong mundo'* (Roma 1:8). At sa lahat ng lugar ay nakikita siyang nagpapasalamat sa Diyos sa lahat ng bagay. Ngunit tulad ng kanyang pagpapasalamat sa lahat ng bagay, gayon din inutusan niya ang lahat: *'Magpasalamat sa lahat ng kalagayan'*; at baka isipin ng sinuman na ito ay kanyang sariling mabuting payo lamang, idinagdag niya: *'Sapagkat ito ang kalooban ng Diyos kay Cristo Jesus'* (1 Tes. 5:18). Nasa **The Ladder** rin na ang pasasalamat ay dapat nauna sa lahat sa panalangin: *'Una sa lahat,'* wika niya,

'isulat natin ang taos-pusong pasasalamat sa Diyos sa makulay na aklat ng ating panalangin.' Matapos niyang sabihin kung ano ang dapat sumunod dito sa panalangin, nagwakas si San Juan Climacus: 'Ang anyo ng panalangin na ito ay ipinakita sa isa sa mga kapatid ng Anghel ng Panginoon' (Ladder 28, kabanata 7). Kaya't magpasalamat tayo sa Diyos, una sa lahat sa pagdadala sa atin mula sa kawalan tungo sa pag-iral, *'na nilikha Niya tayo para sa mabubuting gawa, na inihanda Niya nang maaga, upang tayo'y lumakad sa mga ito'* (Efe. 2:10). Magpasalamat tayo sa Kanya sa pag-aampon sa atin bilang mga anak sa pamamagitan ng Banal na Binyag, gaya ng sinasabi ng Ebanghelyo: *'Ngunit sa lahat ng tumanggap sa Kanya, binigyan Niya ng karapatang maging mga anak ng Diyos, sa mga naniwala sa Kanyang pangalan, na ipinanganak, hindi mula sa dugo, ni mula sa kalooban ng laman, ni mula sa kalooban ng tao, kundi mula sa Diyos'* (Juan 1:12–13). Magpasalamat din tayo na ipinagkaloob Niya sa atin ang pagpasok sa pinakamaperpektong buhay monghe, na inihula Niya sa Kanyang salita sa isang binata: *'Kung nais mong maging perpekto, pumunta ka, ipagbili mo ang iyong mga ari-arian at ibigay mo sa mga mahihirap; at halika, sumunod ka sa Akin, pasanin mo ang iyong krus'* (Matt. 19:21; Mark 10:21). Magpasalamat din tayo na dinala Niya tayo sa nalalapit na pagkamartir (sa konteksto ng iconoclasm), na pumipigil sa atin na maligaw at mahulog sa erehe na kamalian: sapagkat nalalaman at inamin namin na ang nag-iisang Anak ng Diyos, nang siya'y magkatawang-tao, ay inilalarawan ayon sa laman, at may anyo, at sa anyong ito ay tinatanggap ang pagsamba. Ilan nga ba ang nasa labas ng Ebanghelyo, na nasa kamalian at kawalan ng pananampalataya? Ilan pa kaya sa mga tumatanggap ng Ebanghelyo ang naligaw sa kanilang pananampalataya at nagdusa ng kapahamakan, na gaya ng mga iconoclasta, na hindi inaamin na si Cristo ay inilalarawan sa laman at may imahe, at ang Kanyang imahe ay dapat pagsamba-n, at sa gayon ay pinagkakaitan nila ang kanilang sarili ng kaligtasan ng Kanyang nagkatawang ekonomiya? – Sa pagmumuni-muni nito, may dahilan tayo na magbigay ng taos-pusong pasasalamat sa Panginoon, na lumapit sa Kanya nang may pagsisisi, na magpatak ng luha sa pagsisisi, na maging liwanag sa pamamagitan ng ating mga luha, at, sa pamamagitan ng liwanag na ito, ay umunlad sa gawain ng ating kaligtasan.

13. Magpasalamat tayo sa Diyos para sa pananampalataya, at para sa sukatan ng pananampalatayang taglay natin. Sapagkat ang pananampalataya ay iisa sa kanyang sarili, ngunit, depende sa lawak ng ating pagtanggap dito, ito ay kung minsan ay dakila at kung minsan ay maliit. Kaya't sinasabi ng Panginoon kay Pedro: *'O ikaw na may mababang pananampalataya, bakit ka nag-alinlangan?'* (Matt. 14:31). Sa ibang lugar: *'O babae, malaki ang iyong pananampalataya; gawin sa iyo ang ayon sa iyong nais'* (Matt. 15:28). At muli: *'Hindi ko man lamang sa Israel ay nakasumpong ng ganitong pananampalataya'* (Matt. 8:10). Kaya, ang pananampalataya ay kung minsan ay dakila at kung minsan ay maliit. Ngunit huwag sabihin ng sinuman: 'Ako ay isang taong payak; paano ko nga ba mauunawaan ang pananampalataya?' Ang Napakabuting Diyos ay ipinapamahagi ang sinag ng Kanyang kabutihan sa lahat. – Ano ang sinasabi ng Apostol? *'Isipin ninyo ang inyong pagtawag, mga kapatid: hindi marami ang matalino ayon sa pamantayan ng tao, hindi marami ang makapangyarihan, hindi marami ang mula sa marangal na angkan; ngunit pinili ng Diyos ang mga hangal sa mundo upang ipahiya ang mga pantas; at pinili ng Diyos ang mga mahihina sa mundo upang ipahiya ang mga malalakas; at pinili ng Diyos ang mga mababang uri sa mundo at ang mga bagay na hinamak—at ang mga bagay na hindi naman—upang gawing walang-kwenta ang mga bagay na mayroon'* (1 Cor. 1:27, 28). Hindi ninyo ba nakikita kung paanong ang mga salitang ito ay naaangkop din sa inyo? Hindi ninyo ba naaalala ang ating pinagpalang kapatid na si Tadeo, bukod pa sa iba? Hindi ba siya isang Sityano? Hindi ba siya naglingkod bilang alipin ng mga tao? At hindi ba siya pumasok sa buhay monghe pagkatapos lamang siyang palayain mula sa pagkaalipin? – At gayon pa man, paano niya pinatunayan ang kanyang sarili sa kanyang dating at kasalukuyang patotoo? – Dahil yakapin niya ang kanyang pananampalataya at yakapin siya nito, at nang yakapin niya ito ayon sa nararapat, pinatunayan niyang siya ay isang taong ganap, siya ay ipinagkalooban ng karapatang pagandahin ng korona ng pagkamartir, na lumipat mula sa buhay na ito patungo sa susunod tatlong araw matapos ang kanyang paghihirap. – Maging ganito rin tayo; huwag nating gamitin ang ating kamangmangan bilang dahilan, kundi magsikap tayong maunawaan at patatagin ang ating pananampalataya. At mangyayari ito kung sasamahan ng mabuting pamumuhay ang ating pananampalataya. Sapagkat ang pananampalataya, na sinasamahan ng pag-ibig, ang nagdudulot ng ating kaligtasan. Pareho itong dalawang nagdudulot ng kaligtasan ng kaluluwa; hindi ang pananampalataya lamang o ang pag-ibig lamang ang nagliligtas, kundi pareho silang dalawa kapag isinagawa at pinagsama. Nawa'y maging ganito rin ang ating pag-iisip upang maabot natin ang buong sukatan ni Cristo, at maging karapat-dapat, kasama ng lahat ng mga santo, sa ipinangakong walang hanggang mga biyaya.

210. Nawa'y magsilbing inspirasyon ang sumusunod upang pasanin ang pasanin ng pag-aayuno: ang mga kapaki-pakinabang nitong epekto – habang pinananatili, gayunpaman, ang isang mapayapa at mapagmahal na pag-uugali; at ang mga dakilang pangakong iniaalok sa mga tumutupad sa mga paghihirap nito

210. Nawa'y magsilbing inspirasyon ang mga sumusunod upang pasanin ang pasanin ng pag-aayuno: ang mga kapaki-pakinabang nitong epekto – habang pinananatili, gayunpaman, ang isang mapayapa at mapagmahal na pag-uugali; at ang dakilang mga pangako para sa mga tumutupad sa mga pagsisikap nito. [32, 7] Ang pag-aayuno ay mabuti kung, habang isinasagawa ito, pinananatili ng isang tao ang mapayapa, banayad, mapagkawanggawa, masunurin, mapagkumbaba, at mahabaging pag-iisip, pati na rin ang bawat iba pang mabuting disposisyon. Ngunit ang diyablo ay nag-iisip ng lahat ng posibleng paraan upang itanim sa mga nag-aayuno ang kabaligtaran nito, upang gawing bastos, galit, mabagsik, at mayabang ang kanilang anyo, at upang matiyak na ang pag-aayuno ay magdulot sa kanila ng mas maraming kapahamakan kaysa kabutihan... Ngunit tayo, *'hindi nauunawaan ang kanyang mga pakana'* (2 Cor. 2:11), ay mag-uugali nang payapa, tahimik, mapayapa at maayos, *'nagsasakop sa isa't isa sa pag-ibig'* (Eph. 4:2), na nalalaman na ito ay kaaya-aya sa Diyos. Ngunit kung kulang kayo sa ganitong mga pag-uugali, kahit pa baluktutin ninyo ang inyong araro na parang pana, magsuot ng saklay at magwiwisik ng abo sa inyong ulo, hindi kayo magiging kaaya-aya sa Kaniya. Tiyak na pinahihirapan at pinapala ng pag-aayuno ang katawan; ngunit pinalalawak at pinapalusog nito ang kaluluwa; *'Kaya't hindi kami sumusuko; bagaman ang aming panlabas na pagkatao ay unti-unting nabubuwal, ang aming panloob na pagkatao ay araw-araw na pinapabago. Sapagkat ang magaan at panandaliang paghihirap na ito ay nagbubunga para sa amin, higit sa anumang paghahambing, ng isang walang hanggang bigat ng kaluwalhatian'* (2 Cor. 4:16–17): upang, na nakatuon sa gantimpala, masigla nating tiisin ang mga paghihirap ng kabutihan, *"na nagpapasalamat sa Diyos na Ama, na tinawag tayo upang makabahagi sa pamana ng mga banal sa liwanag: na siyang nagligtas sa atin mula sa kapangyarihan ng kadiliman at inilipat tayo sa kaharian ng Anak ng kaniyang pag-ibig"* (Col. 1:12–13). – Hindi ba tayo madalas tumatanggap ng Kanyang pinakadakilang Katawan at Dugo? At ano pa ang mas kaaya-aya at mas mas matamis kaysa rito, sapagkat dito nakapaloob ang buhay na walang hanggan para sa mga tumatanggap nito nang may malinis na budhi? Hindi ba tayo araw-araw nakikipag-usap sa banal na David at sa iba pang mga banal na ama sa pamamagitan ng pakikinig sa mga pagbasa; at ano pa ang makapagpapalubag-loob sa kaluluwa kaysa rito? Hindi ba natin pinutol ang lahat ng ugnayan sa mundo at sa ating mga kamag-anak ayon sa laman; at ano pa, muli, ang maaaring maging mas mapalad at mas kagalang-galang kaysa rito? *'Sapagkat ang ating pagkamamamayan ay nasa langit, at mula roon ay hinihintay natin ang isang Tagapagligtas, ang Panginoong Jesucristo, na babaguhin ang ating hamak na katawan upang maging katulad ng kaniyang maluwalhating katawan, sa pamamagitan ng kapangyarihang nagbibigay-daan sa kaniya upang pasakop sa kaniyang sarili ang lahat ng bagay'* (Fil. 3:20–21). Kaya, magalak tayo at magsaya, na hinahamak ang lahat ng lamanlik na kagalakan: *'Sapagkat ang lahat ng laman ay gaya ng damo, at ang buong kaluwalhatian ng tao ay gaya ng bulaklak ng damo; ang damo ay nalalanta at ang bulaklak nito ay nalalagas; ngunit ang gawa ng kabanalan ay nananatili magpakailanman.'* *'May naghihirap ba sa inyo? Manalangin siya,'* gaya ng sinasabi ng kapatid ng Diyos: *'May masigla ba ang loob? Magkanta siya'* (Santiago 5:13). May natutukso ba ng masamang pagnanasa? – (dahil ang tagatuksu ay hindi tumitigil sa pagtukso sa atin –) magtiyaga siya, na nakikinig sa sinasabi ng isa na nagsasabing: *'Mapalad ang taong nagtitiis sa tukso; sapagkat pagkatapos masubok, tatanggap siya ng korona ng buhay, na ipinangako ng Diyos sa mga umiibig sa Kanya'* (Santiago 1:12). *'Kung nalalaman ninyo ang mga bagay na ito, mapalad kayo kung ginagawa ninyo ang mga ito'* (Juan 13:17).

211. Isang panawagan para sa kapayapaan at pagkakaisa; para sa masidhing pag-ibig sa Diyos; para sa masigasig na pagsusumikap sa pagkamit ng sariling kaligtasan; at, sa pangkalahatan, tungkol sa wastong pamumuhay-monastiko

211. Isang paalala tungkol sa kapayapaan at pagkakaisa; tungkol sa masidhing pag-ibig sa Diyos; tungkol sa masigasig na paggawa tungo sa kaligtasan; at, sa pangkalahatan, tungkol sa wastong pamumuhay monghe. [32, 8] Nagagalak ako sa inyo, na kayo'y naglalakad sa pagkakaisa ng isip, namumuhay sa kapayapaan, at matiisin ninyong tinitii ang panahon ng pag-aayuno. Ito ay para sa inyong kaligtasan at sa pagpapalakas ng inyong pag-asa. Gaano kalaking biyaya ang kapayapaan at pagkakaisa ng pag-iisip sa loob

ng kapatiran? – Ang mga taong ganito, sa pamamagitan ng pagtanggap sa mga kasamaan ng kaguluhan at pagiging pabagu-bago, ng pagsalungat at paghatol, ng pagsuway at kayabangan, at ng bawat ibang anyo ng panlilinlang, ay unang nagdudulot ng kapakinabangan sa kanilang sarili, at pagkatapos ay sa iba, sa pagtatakda ng halimbawa ng kabutihan, at sa gayon ay nakakamit pa nila ang higit pa: sapagkat kung paanong ang mga nagdudulot ng katitisan ay nagmamana ng 'kawawa', gayon din naman ang mga nagbibigay-inspirasyon ng kabutihan ay nagmamana ng pagpapala. At sana'y huwag tayong kailanman lumihis mula sa ganoong mabuting saloobin at mula sa ganoong kapuri-puring pag-uugali, ni tumigil sa pagmamahal sa Diyos. Sapagkat nasusulat: *'Ibigin mo ang Panginoon mong Diyos nang buong puso, at buong kaluluwa, at buong lakas, at buong pag-iisip'* (Lucas 10:27). Ang umiibig sa ganitong paraan ay hindi nakakaramdam ng pagkasawa, pagkapagal, o pagkaubos ng lakas; bagkus, dinaragdagan niya ang apoy ng apoy, pinapailaw ang sigasig sa pamamagitan ng sigasig, itinatakda ang kanyang puso na umakyat mula sa isang birtud tungo sa isa pa, at lumipat mula sa isang espirituwal na lakas tungo sa isa pa—at ito ay walang tigil. Hindi mo ba nakikita ang mga nagsusumikap sa laman, kung paanong sila'y nagsisikap para sa mga bagay na panandalian at bulok? Hindi mo ba nakikita rito, sa mismong harapan ng iyong mga mata, ang mga nagtatayo ng barko, kung paanong ginugugol nila ang buong araw dito, at hindi man lang nagpapahinga kahit sandali? Para saan? Upang kumita ng kaunting pera at matustusan ang kanilang mga pamilya sa kanilang mga pangangailangan. Samantalang tayo, na naglalayong yumaman sa mga bagay na makalangit, upang makamtan ang Kaharian ng Langit, upang magtamasa ng walang hanggang mga biyaya at makatakas sa walang hanggang pagdurusa – hindi ba't tayo'y nananabik na isagawa ang lahat ng ito nang may paghahanda at sigasig, na kusang-loob na isasakripisyo kahit ang ating dugo, kung kinakailangan itong ibuhos para sa Panginoon? Kaya't magpakatatag tayo, aking mga kapatid, *'nagagalak sa pag-asa, matiisin sa paghihirap, tapat sa panalangin'*, na itutuon ang ating pansin sa ating mga espirituwal na pagsasanay, sa pag-awit ng mga salmo, pagbigkas ng mga talata at mga babasahin, upang mapangalagaan ang ating isipan, sa pamamagitan ng mga gawaing ito, na huwag maglayas sa mga walang kabuluhang bagay: sapagkat ang katamaran ay ina ng kasamaan, samantalang ang paggawa ay tagapangalaga ng isipan. Huwag nating hayaang lumihis tayo mula sa ating mabuting asal, na unahin ang pagsunod, kaayusan, kapayapaan ng kapwa, at lahat ng bagay na nakapag-aambag sa ating kaligtasan, na laging nananalangin para sa ating mga kapatid na naninirahan dito at sa mga nangakakalat sa iba't ibang lugar: sapagkat sumasakit din ang puso ko para sa kanila, sa hindi ko nakikita sa aking sariling mga mata kung paano naliligtas ang bawat isa sa kanila.

212. Ipinangangaral ko ang mga aral na ito ayon sa aking tungkulin; ngunit upang mamunga ang mga ito, tulungan ninyo ako sa pamamagitan ng inyong pag-unlad bilang tugon sa mga sermon

212. Ipinangangaral ko ang mga ito dahil sa aking tungkulin; ngunit upang mamunga ang mga ito, tulungan ninyo ako sa pamamagitan ng inyong pag-unlad, na tinulungan ng mga sermon na ito. – Ang inyong pag-unlad ay akin din: sapagkat tayo ay isa. – Ipinakita ninyo ito sa pamamagitan ng inyong pagtatapat sa harap ng mga iconoclast at sa pagtitiis sa kanilang mga paghihirap. Kaya naman, huwag ninyong dungisan ang katapangang ito ninyo. [32, 9] Isang bagay ang kailangan para sa iyong pisikal na kabuhayan, at iba naman para sa iyong espirituwal na kabuhayan: ang una ay ibinibigay ng katiwala at binubuo ng pagkain, inumin, at pananamit, samantalang ang huli ay ibinibigay ko, nang buong kababaang-loob, at binubuo ng salita at katuruan. At kung paanong ang iyon ay hindi mula sa aking sariling kalooban, gayundin naman ang ito ay isinasagawa bilang tungkulin: kaya't wala akong ginagawang dakila sa pagbibigay ko sa inyo ng maiikli at payak na mga aral na ito; Sa kabaligtaran, ako'y natatakot at nanginginig, sapagkat kailangan kong magbigay-katwiran sa inyong mga kaluluwa—hindi sa hari o sa gobernador o sa arkhon, kundi sa Hukom ng lahat at sa Diyos, na sa Harapan Niya'y luluhod ang bawat tuhod sa langit, sa lupa at sa ilalim ng lupa, at magpapahayag ang bawat dila. Ngunit pakisagip ninyo, ipinamamanman ko sa inyo, ang inyong sarili at ako, bilang mga magkakapatid na nagmamahalan: tulungan ninyo ang inyong sarili sa pamamagitan ng pagtatagumpay sa bawat kabutihan, at tulungan ninyo ako sa pamamagitan ng inyong mga panalangin. Pagkatapos ng lahat, ang tagumpay ninyo ay tagumpay ko, at ganoon din naman: sapagkat *'isa tayong katawan, at bawat isa ay bahagi nito'* (1 Cor. 12:27); at *'kung ang isang miyembro ay nagdurusa, ang lahat ng miyembro ay nagdurusa kasama nito; at kung ang isang miyembro ay pinarangalan, ang lahat ng mga miyembro ay nakikipag-angal sa kanya'* (1 Cor. 12:26). At kung paanong inaalagaan ko ang sa inyo, ganoon naman dapat inyong alagaan ang akin: sapagkat ako'y nasa inyo, at kayo'y nasa akin, dahil sa ating pagtutulungan sa pag-ibig. Ganyan ang batas na namamahala sa pagtatatag ng tunay na pagkakapatiran. Panatilihin ninyo ang inyong mabuting pagsunod sa

akin—hindi ang huwad o hindi taos-puso—na siyang inyong ipinanganak sa bagong buhay na ito, lumaki, nagkaperpekto, at umabot sa kapanahunan, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo ayon sa sukatan ng inyong pag-amin sa Kanya. (– Ito ay kaugnay ng iconoclasm.) Hindi ninyo ikinabahala ang mga hari, hindi kayo natakot sa mga pinuno, hindi kayo umatras sa pagdurusa, sugat, pagkabihag, bilangguan o kamatayan, at dahil dito ay naging bantog kayo, gaya ng alam ng lahat. Kaya, huwag ninyong ipagkanulo ang inyong birtud, huwag ninyong dalhan ng kahihyan ang inyong puri, at huwag ninyong hayaang maging masamang reputasyon ang inyong mabuting pangalan; kundi, patatagin pa ninyo ang inyong dating puri sa pamamagitan ng karagdagang puri, na palaging binabantayan ang inyong sarili sa loob at labas, at pinoprotektahan ang inyong sarili sa pamamagitan ng pagsunod sa mga utos, pagtagumpay sa bawat tukso, at matiisin ang bawat kalungkutan. Alamin ninyo na tayo ay nasa gitpa pa rin ng pakikibaka at pag-uusig, at hindi natin alam kung ano ang idudulot ng darating na araw. Gayunpaman, *'kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang laban sa atin? Siya na hindi nag-alangan na ibigay ang sariling Anak Niya para sa ating lahat—paano Niya hindi rin ibibigay nang may biyaya ang lahat ng bagay sa atin kasama Siya?'* (Roma 8:31–32). Kaya mag-asa, maging tiyak; at sa pamumuhay sa pag-asang ito at katiyakang ito, tiniyak ko sa inyo, makatatanggap kayo ng mana at bahagi kasama ng lahat ng mga banal.

213. Malapit ang kamatayan: dapat nating ihanda ang ating sarili. Paano? Sa pamamagitan ng paggawa ng lahat ng bagay para sa kaluwalhatian ng Diyos

213. Malapit ang kamatayan: dapat tayong maghanda. Paano? Sa pamamagitan ng paggawa ng lahat para sa kaluwalhatian ng Diyos; sa pagkakaisa ng isip at pagpapakita ng paggalang sa isa't isa; sa pagpipigil ng ating mga damdamin; sa pagpigil ng ating mga iniisip; sa pagiging masigasig sa lahat ng mabuti, habang nagsusumikap para sa kawalan ng pagnanasa. [32, 10] Araw-araw ay lumiliit ang ating buhay, at papalapit tayo sa kamatayan. Malapit na tayong lisanin ang mundong ito at makasama ang ating mga kapatid at mga ninuno; kaya't kailangan natin ng lubos na pagkamulat, pagiging maingat, at taos-pusong paghahanda. Naririnig natin ang salaysay sa Bibliya tungkol sa Delubyo, at kung paanong inilalapat ng Panginoon ang nangyari noon sa mga kalagayan ng Kanyang Ikalawang Pagparito, na sinasabi: *'Tulad ng mga araw ni Noe, sila'y kumakain, umiinom, nag-aasawa at nagpapakasal, bumibili at nagbebenta—at biglang dumating ang Delubyo: gayon din naman sa pagparito ng Anak ng Tao'* (Mat. 24, 37–39; Lucas 17:26–28). Namamangha tayo kung paano tinrato ng mga tao noon ang nalalapit na Baha nang may matinding kawalang-pakialam at kapabayaan, sa halip na mapuno ng takot at panginginig. Ngunit suriin natin nang mas mabuti: hindi ba tayo rin ay nasa parehong kalagayan ng kapabayaan na kinokondena natin sa kanila? Hindi tayo nagtatayo ng daong na inabot ng isang daang taon bago matapos; gayunpaman, araw-araw ay nakikita nating napupuno ang isang libingan, kung saan tayo rin ay ihuhiga; halos araw-araw ay dinadampot ng kamatayan ang isa sa ating mga kapatid, at siya ay umaalis. Ngunit ang nangyayari sa atin ngayon ay lubhang mas nakakatakot kaysa sa nangyari noon (sa panahon ng Baha). Kaya't dapat tayong maging mapagbantay. At hindi ko sinasabi: huwag kayong kumain, huwag kayong uminom, huwag kayong magdamit – hindi iyan ang sinasabi ko, kundi *'kung kayo'y kumakain man, o umiinom, o anomang inyong ginagawa, gawin ninyo ang lahat sa kaluwalhatian ng Dios; upang kayo'y maging walang kapintasan sa harap ng mga Hudyo at mga Griego at ng Simbahan ng Diyos'*, gaya ng itinuturo ng Apostol (1 Cor. 10:31–32). Halina ngayon, mga kapatid – hinihikayat at nananawagan ako sa inyo, *'gawin ninyong ganap ang aking kagalakan'*, gaya ng muli sinasabi ng pinagpalang Pablo, *'magkaroon kayo ng iisang pag-iisip, iisang pag-ibig, pagkakaisa at iisang diwa; huwag kayong gumawa ng anumang bagay dahil sa pag-uugali o pagmamataas, kundi sa kababaang-loob, ituring ninyo ang iba na mas mahalaga kaysa sa inyong sarili'* (Fil. 2:2,3). Ingatan natin ang ating mga pandama—pananaw, pandinig, pang-amoy, panlasa, at pandama—na siyang pinapasukan ng kamatayan; pigilan natin ang isipan, baka ito'y maglayas sa hindi nararapat, pumasok sa hindi angkop, magbunga ng masasamang imahen sa sarili, o mag-udyok ng makasalanang pagnanasa na walang kapakinabangan o ligaya. Sa kabaligtaran, lalo pa nating pag-igihin ang ating kasigasigan at pagsisisi, itatago natin sa isip ang isang bagay at doon lamang maghahanap ng kaaliwan at kagalakan, upang malinis natin ang ating mga kaluluwa at umunlad sa kawalan ng pagnanasa. Huwag tayong mawalan ng pag-asa, na may pag-asa tayong matikman ang kawalan ng pagnanasa at ang kagalakan ng pagkamit nito; kundi magmadali tayo, habulin natin ito ng buong lakas at nang walang patid; sapagkat ang sigasig ay nagwawasto at pumupunan sa kakulangan, at ang Diyos ang tagatulong nito. *'Ang Panginoon ay malapit sa mga tumatawag sa Kanya, at ang kaluluwang naghahanap sa Kanya ay makakakita sa Kanya.'* – Sa pamumuhay nang ganito, walang dudang makakamtan natin ang kaharian ng langit.

214. Habang inaalala mo ang Diyos, alalahanin mo rin ang kamatayan

214. Habang inaalala mo ang Diyos, alalahanin mo rin ang kamatayan. – Huwag kang dumikit sa buhay na ito, o sa anumang pinahahalagahan dito. Ito ay higit na hinihingi sa ating lahat na tumalikod sa mundo. [32, 11] Ito ay isang kapaki-pakinabang na pagtuturo, isang nakapagpapalusog na paalala na naghihiikayat sa atin na manatiling matino at mapagbantay habang isinasagawa ang mga tungkuling ipinagkaloob sa atin, at huwag kailanman tumigil sa paggawa nito, huwag lumihis mula sa pag-iisip tungkol sa Diyos, mula sa pagmamahal sa Kanya, o mula sa pag-alala sa ating paghihiwalay sa katawan. Sapagkat sa lalong madaling panahon ay mahihiwalay tayo rito at mamamatay, gaya ng lahat ng ating mga ninuno, at lilipat sa ibang mundo, papasok sa isang buhay na walang katapusan. Ang kasalukuyang buhay na ito ay parang anino at panaginip, at limitado lamang sa ilang taon. Hindi ko tinutukoy ang panahon mula sa paglikha ng mundo hanggang sa katapusan ng panahon, kundi ang buhay ng bawat indibidwal, na sa kasalukuyan ay bihirang-bihira pang maabot ang hangganan ni David, at lalo pang bihira ang lumampas dito bilang isang bagay na pambihira: Ang lahat ng mga santo ay pinagnilayan ito sa buong buhay nila. *'Namatay sila sa pananampalataya,'* gaya ng patotoo ng Apostol, *'na hindi nila natanggap ang mga pangako, kundi nakita lamang ang mga ito mula sa malayo, at niyakap, at inamin na sila'y mga dayuhan at pansamantalang naninirahan sa lupa. Sapagkat ang mga nagsasalita nang ganito ay ipinapahayag na sila'y naghahanap ng isang sariling bayan. At kung iniisip pa nila ang bansang pinanggalian nila, nagkakaroon sana sila ng pagkakataong bumalik; ngunit ngayo'y inaasam nila ang mas mabuti, samantalang ang nasa langit. Kaya hindi nahihiya ang Diyos na tawagin silang kaniyang bayan, sapagkat inihanda Niya para sa kanila ang isang lungsod'* (Heb. 11:13–16). Masdan, ito ang ating lungsod! Narito ang ating tinubuang-bayan! Nasa dito ang ating mga ama at kapatid, kapwa sa laman at sa Espiritu. Bakit nga ba, kung gayon, itinuturing pa rin natin ang pansamantalang buhay na ito rito na karapat-dapat sa paggalang? Bakit tayo kumakapit sa mga kaugalian nito? Bakit natin ikinakaila ang daan palabas nito? – Kamangmangan ang hindi pagnasang bumalik mula sa dayuhang lupain patungo sa sariling bayan, o lumihis mula sa digmaan patungo sa kapayapaan. Ngunit tayo, mga minamahal na kapatid, bilang mga taong may pag-iisip, na tinalikuran ang mundo at ang lahat ng nasa mundo, at tumakas mula rito, ay panatilihin ang kaisipan ng kamatayan sa ating isipan sa buong buhay natin, at sa kaisipang ito ay itaboy ang bawat pagnanasa, bawat katamaran, bawat kapabayaang, bawat kawalan ng pag-asa, bawat kasamaan; upang sa paggawa ng ganito ay makalugod tayo sa Panginoon, at maging mga tagapagmana ng mga biyayang makalangit.

215. Ipinagkaloob sa atin ng Panginoon ang kapayapaan, na inaatasan tayong makipagkasundo sa lahat sa labas, samantalang pinananatili naman sa loob ang kapayapaan sa ating sarili mula sa mga pagnanasa at kirot ng budhi.

215. Ipinagkaloob sa atin ng Panginoon ang kapayapaan, na nag-uutos sa atin na mamuhay nang payapa sa lahat sa panlabas, habang sa loob ay natatagpuan natin ang kapayapaan sa ating sarili mula sa mga pagnanasa at kirot ng budhi. [32 12] Ang Linggo ay isang araw ng kapayapaan; sapagkat sa araw na iyon, matapos talunin ang kaaway, sinabi ng Panginoon sa Kanyang mga alagad: *'Sumainyo ang kapayapaan!'* (Juan 20:20). Matapos sabihin ito, hindi Niya ipinagkaloob ang kapayapaan bilang mana sa kanila lamang, ni para sa isang araw lamang; kundi ipinapahayag Niya ang kaparehong kapayapaan sa lahat, gaya ng sa atin na mapagkumbaba. Kaya't magkaroon tayo ng kapayapaan, at mamuhay nang payapa sa ating kalooban. – Tungkol sa ating panlabas na sarili, huwag nating hayaang mag-imbak ng sama ng loob sa alinman sa ating mga kapatid, kundi maging mapagmahal tayo sa lahat ng bagay: sapagkat ang Panginoon ay nagsasabi: *'Sa ganito malalaman ng lahat ng tao na kayo'y mga alagad ko, kung magkakaroon kayo ng pag-ibig sa isa't isa'* (Juan 13:35); tungkol naman sa taong nasa loob, panatilihin natin ang kapayapaan at kapanatagan mula sa mga mapaminsalang pagnanasa. Nang sa gayon, masasabi rin natin kasama ng Apostol: *'May kapayapaan tayo sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesucristo. Sa pamamagitan niya ay nakapasok tayo sa biyayang ito, na kinaroroonan natin ngayon, at ipinagmamalaki natin ang pag-asa ng kaluwalhatian ng Diyos'* (Roma 5:1:2). Ngunit, sapagkat tayo ay may pabagu-bagong kalikasan, nangyayari na tayo ay napapailalim sa mapaminsala at mabigat na pag-aalinlangan at pagkabagabag. Nangyari nga, magmadali tayong bumalik sa ating dating kalagayan, na may kapayapaan sa Diyos: *"Sapagkat Siya ang ating kapayapaan, na siyang naghiwalay sa dalawa at naghiisa sa kanila, at giniba ang pader na naghahati sa kanila dahil sa poot. Inalis Niya sa Kanyang laman ang batas ng mga utos na nakapaloob sa mga ordinansa,*

upang sa Kanyang sarili ay malikha ang isang bagong tao, at sa gayon ay magkaroon ng kapayapaan, at upang ipagkasundo ang pareho sa Diyos sa isang katawan sa pamamagitan ng krus, sa pamamagitan nito ay pinatay Niya ang poot sa krus" (Efe. 2:14–15). Ganito ang sinasabi ng Apostol. At ito ang gawaing tinupad ng Panginoon, gaya ng sinasabi Niya sa Kaniyang Ama: *'Tinapos ko ang gawaing ibinigay Mo sa Akin'* (Juan 17:4). Ibig sabihin, pinagkasundo ko ang makalupa at ang makalangit, at ginawa ko rin kayong mga anak ng kapayapaan at pag-ibig. Kung may magsasabi: 'Paano ito magiging posible? Hindi ba tayo laging nasa kalagayan ng digmaan?' gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Sapagkat ang pakikibaka natin ay hindi laban sa laman at dugo, kundi laban sa mga pinuno, laban sa mga awtoridad, laban sa mga kapangyarihan ng madilim na sanlibutang ito at laban sa mga espiritwal na puwersa ng kasamaan sa makalangit na mga sakop'* (Efe. 6:12). Sa ganoong tao, dapat nating sabihin na ang mga salitang ito ay tumutukoy sa kalikasan at lawak ng pakikibaka, at hindi sa katotohanang tayo ang nakikipaglaban; sapagkat siya mismo ay nagsabi sa ibang lugar: *'Sapagkat ang mga sandata ng aming pakikidigma ay makapangyarihan sa Diyos upang gibain ang mga kuta, binubuwag ang mga pangangatwiran at ang bawat matas na bagay na nagtataas sa sarili laban sa kaalaman ng Diyos, at dinadala ang bawat kaisipan sa pagkaalipin sa pagsunod kay Cristo, at handa na magpataw ng parusa sa bawat kawalang-sunod'* (2 Cor. 10:4–5). Sa parehong pag-iisip, malinaw niyang tinapos ang alitan at nagdala ng kapayapaan.

216. Dapat makinig sa mga aral at, nang paniwalaan na ang mga ito, isabuhay ang kanilang ipinahihiwatig

216. Dapat tayong makinig sa mga katuruan at, nang paniwalaan na natin ang mga ito, isabuhay ang kanilang itinuturo. [32:13] Ngayon ay inihaharap ko sa inyo, ayon sa aking tungkulin, ang isang maikli at payak na bahagi ng salita, subalit isa na hindi maaaring ipagpaliban, upang hindi ako maparusahan sa aking katahimikan, at upang hindi kayo mawalan ng anumang ikatutuwid. Sapagkat bagaman sa karamihan ay napapalakas kayo ng diwa sa pamamagitan ng pagbasa sa mga Banal na Ama, gayunpaman ay kailangan ninyo ang aking mapagkumbabang pagtuturo—nangahas pa nga akong sabihin na higit pa ninyo itong kailangan kaysa sa nauna: sapagkat may mga pangkalahatang talumpati, samantalang dito may sinasabi na tumutukoy nang direkta sa indibidwal, isang bagay na nagpapatunay at nagwawasto. *'Pupunaan kita,'* wika niya, *'at ihaharap ko ang iyong mga kasalanan sa iyong harapan'* (Awit 49:21). At ang Panginoon: *'Kung hindi ako dumating at nagsalita sa kanila, hindi sana sila nagkaroon ng kasalanan; ngunit gayo wala silang anumang palusot para sa kanilang kasalanan'* (Juan 15:22) Nawa'y huwag mangyari na maaari rin itong mailapat sa inyo: sapagkat hindi ko kayo sinasabihan na parang mga masuway at may sala, kundi bilang mga anak ng pagsunod, bilang mga minamahal na anak, bilang mga kapwa manggagawa at kasamang nakikipaglaban na may iisang pag-iisip—sumigla kayo, umunlad kayo, *"upang kayo'y maging dalisay at walang kapintasan sa araw ni Cristo, na napupuno ng bunga ng katuwiran sa pamamagitan ni Jesucristo, sa kaluwalhatian at papuri ng Diyos"* (Fil. 1:10–11). At ang aking mga salita ay para sa inyo. Umaasa ako na Siya na noong unang panahon ay nagpalabas ng tubig mula sa bato para sa Israel ay magpapalabas din ng isang maikling salita mula sa aking batong puso, na sa pamamagitan nito, sa pagdidilig, ay makapagsalamo tayo sa Panginoon na nagpapakain, nagpapawi ng ating uhaw at gumagabay sa ating buhay sa kasalukuyang pananatili, gaya sa ilang. Ngunit habang naaalala natin ang sinaunang kuwentong ito, huminto muna tayo sandali upang isaalang-alang kung ano ang nangyari noon sa mga suwail, na tungkol sa kanila ay sinasabi ng Apostol: *'Ngunit hindi nag-anyaya ang Diyos sa karamihan sa kanila; sapagkat sila'y nabuwal sa ilang. Ngayon, ang mga bagay na ito ay nangyari bilang mga halimbawa para sa atin, upang huwag nating pagnasa ang masasama, gaya ng ginawa nila. Huwag ding maging mapag-idolo, gaya ng ilan sa kanila; gaya ng nasusulat: 'Naupo ang bayan upang kumain at uminom, at tumindig upang maglibang.' Huwag ding mangalunya, gaya ng ginawa ng ilan sa kanila, at dalawampu't tatlong libo ang nangasawi sa isang araw lamang. Huwag din nating subukin si Cristo, gaya ng ginawa ng ilan sa kanila, at sila'y pinatay ng mga ahas. Huwag din nating magreklamo, gaya ng ginawa ng ilan sa kanila, at sila'y pinatay ng Tagapahamak"* (1 Cor. 10:5–10). Paggunit-gunit sa ito, mga kapatid, takasan natin ang mga sanhi ng poot ng Diyos; takasan natin ang masasamang pagnanasa; takasan natin ang pagungol; mag-ingat tayo na huwag tuksuhin si Cristo. – Ngunit paano nga ba matutuksuhan Siya? – Sa pamamagitan ng pagkahulog sa mga kaisipan ng kawalang-paniwala at pagsasabing: 'Magkakaroon ba tayo ng sapat para sa ating mga pangangailangan?' – 'Matitibay ba tayo sa pag-atake ng kaaway?' 'Matiis ba natin ito o iyon?' – Hindi, mga kapatid, hindi. Ito ay mga salita ng kawalang-paniwala at pag-aalinlangan, na hindi dapat bigyan ng puwang. Sapagkat sa pamamagitan ng matibay na pananampalataya, maaari nating tiisin

ang lahat ng bagay. Ganyan, naniwala si Noah at nakaligtas sa pagkalipol ng Baha; ganyan, si Abraham ay naging ama ng maraming bansa; ganyan si Moises ay tumawid sa Dagat Pula na parang nasa tuyong lupa; ganyan ang tatlong kabataang lalaki at ang propetang Daniel ay nanatiling walang kapinsalaan; at, sa madaling sabi, ganyan ang lahat ng mga santo ay napatunayan ang kanilang katwiran. Ganoon din, sa pamamagitan ng pananampalataya, titiisin natin ang lahat ng bagay at, kasama ni Cristo, tayo ay magwawagi, at tayo ay ituturing na karapat-dapat sa mga korona ng katuwiran.

217. Dahil pinalaya na tayo mula sa mga gapos ng makamundo, sekular, at makasalanang buhay, huwag nating hayaang bumalik tayo rito

217. 1) Dahil pinalaya na tayo mula sa mga gapos ng makamundo, sekular, at makasalanang buhay, huwag nating hayaang bumalik tayo rito. – 2) At huwag isipin ng sinuman na pagsamahin ang paglilingkod sa Diyos at pagkaalipin sa kasalanan at mga pagnanasa. [31, 14]

1. Itabi natin ang ating katamaran at pasiglahin ang ating sigasig, sinabi ng Apostol: *'Malapit na ang Panginoon; huwag kayong mag-alala sa anumang bagay, kundi sa lahat ng bagay, sa pamamagitan ng panalangin at paghihiling, na may pasasalamat, ipaabot ninyo sa Diyos ang inyong mga kahilingan'* (Fil. 4:5–6). Kaya't huwag tayong maging tamad, kundi magpakalakas at magkaroon ng lakas-loob na gampanan ang gawaing tinawag tayo ng Panginoon. Sapagkat Siya ang tumawag sa atin mula sa karaniwang pamumuhay ng mga tao tungo sa pamumuhay monghe; Siya ang nagbalabal sa atin ng balabal ng kaligtasan at nagdamit sa atin ng kasuotan ng kagalakan; Siya ang tumubos sa atin mula sa mga legal na panunumpa, nang Siya mismo ay maging panunumpa para sa atin. *'Sa kaluwagan nga'y pinalaya tayo ni Cristo; tumindig kayo nga, at huwag na muling magpasakop sa pamatol ng pagkaalipin'* (Gal. 5:1). Huwag nating hayaang maging kusang-loob na alipin ng ating mga pagnanasa muli. Ang isang alipin na tinubos ng ginto ay hindi kailanman sasang-ayon na bumalik sa pagkaalipin; ngunit, nang lumayo siya sa lugar ng kanyang pagkaalipin, nagagalak siya roon na siya'y pinagkalooan ng kalayaan mula sa tiraniya ng pagkaalipin; kahit na ang pagkaalipin ay hindi na isang partikular na kasamaan. Sapagkat sinasabi ng Apostol: *'Tinawagan ka ba habang alipin? Huwag kang maligalig; ngunit kung maaari kang maging malaya, samantalain mo ang iyong kalayaan. Sapagkat ang alipin na tinawag sa Panginoon ay alipin ng Panginoon; gayundin naman, ang malayang tao na tinawag ay alipin ni Cristo'* (1 Cor. 7:21–22). At gayon pa man, tiyak na totoo na hindi kanais-nais para sa isang pinalaya na muling mabuhay sa ilalim ng pamatay ng pagkaalipin. – Kung gayon, higit pa nga, tayo na pinalaya mula sa kasalanan, ay dapat lumayo rito hangga't maaari? O hindi ba natin alam kung ano ang ginawa nito sa atin? Hindi ba ang kasalanan ang nagpalayas sa atin mula sa Paraiso? Hindi ba tayo ginawang mortal sa halip na imortal? Hindi ba tayo dinala nito sa buhay na ito na maraming kalungkutan? Hindi ba sa pamamagitan ng kasalanan dumating at patuloy na dumarating ang lahat ng kasamaan? Iwasan natin ito nga bilang ating pinakamasamang kaaway; kamuhian natin ito bilang isang bagay na karapat-dapat kamuhian. Lalo pa nating mahalín ang kabutihan, sapagkat ginagawang anghel ang mga tao, at higit pa rito—ginagawang mga diyos, gaya ng nakasulat: *'Sinabi ko, "Kayo ay mga diyos, at kayong lahat ay mga anak ng Kataas-taasan"'* (Awit 81:6).

2. Ngunit ano ang diwa ng kabutihan? – Nasa pagtalikod sa mundo at pagdikit sa Diyos ito. *'Walang sinuman,'* sabi ng Panginoon, *'ang maaaring maglingkod sa dalawang panginoon... Hindi mo maaaring paglingkuran ang Diyos at ang Yaman'* (Matt. 6:24). Hindi tayo maaaring kumapit sa kabutihan at sa kasalanan nang sabay: sapagkat *'ano ang kaugnayan ng liwanag sa kadiliman?'* (2 Cor. 6:14). Higit pa rito, ang mga utos ni Cristo ay liwanag at ginhawa; samantalang ang mga kasalanan ay mabigat at pasanin. Lalong nakalulungkot na pinipilit nating pagkaisahin ang magkasalungat at iniisip na posible ang sabay na pagbibigay-lugod sa laman at matagumpay na pagsasagawa ng mga espiritwal na gawain. Ngunit balikan natin ang ating sarili: kung nakamtan na natin ang isang antas ng kaperpeksiyunan, purihin ang Diyos, na Siyang pinagmulan ng *'bawat mabuting kaloob at bawat perpektong kaloob'*; at mag-ingat na manatiling matatag, binabantayan ang ating sarili sa pamamagitan ng takot sa Diyos upang manatili tayong hindi nagbabago at hindi natitinag sa ating pinakamabuting pag-uugali; ngunit kung hindi, at kulang tayo sa maraming paraan, kung gayon magmadali tayo at magsikap na maabot ang kabanalan habang may panahon pang kumilos, – na pinatitibay ng pananampalataya, hinihikayat ng pag-asa, pinagsasama ng pag-ibig, pinalamutian ng kababaang-loob, nagagalak sa pagsunod, sinusubok ng pagtitiis, pinapaliwanag ng pag-amin, at nagpapatotoo sa pamamagitan ng lahat ng iba pa naming mga gawa na tayo ay tunay na monghe, taos-pusong baguhan, at bihasang lingkod ng Panginoon kay Cristo.

218. Dapat makinig nang mabuti sa Salita ng Diyos: sapagkat mula rito sumisibol ang lahat ng espirituwal na pag-uugali

218. 1) Dapat tayong makinig nang mabuti sa Salita ng Diyos: sapagkat mula rito ay dumadaloy ang lahat ng espirituwal na pagka-disipo. – 2) Ganito ang ginawa ng lahat ng mga santo, at kanilang pinatotohanan ang mabubuting bunga nito. – 3) Gawin din natin ang gayon, na nag-uugnay sa isip kung paano tayo pinagpala ng Panginoon. [32, 15]

3. Ang lahat ng tao ay may mata at tenga, ngunit hindi lahat ay nakakarinig at nakakakita; kundi yaong may tenga na nakakarinig at mata na nakakakita. Kaya sinabi ng Panginoon: *'Ang sinumang may tenga upang makinig, makinig siya'* (Matt. 11:15). Ang propeta ay nagsalita rin tungkol sa mga bingi: *'Binigyan sila ng Diyos ng diwa ng katamaran, ng mga mata na hindi nakakakita at ng mga tainga na hindi nakaririnig'* (Isa. 6:9; Rom. 11:8). Kaya't makinig tayo nang mabuti—at hindi basta-basta—sa binabasa sa atin, upang hindi tayo mahulog sa kapahamakan, kundi upang masabi natin: *'Binibuksan ng kaparusan ng Panginoon ang aking mga tainga'* (Isaiah 50:5). Kaya naman, ang tagapakinig ay nagbibigay-pansin, napapababa ang loob, napapabanal, napapaliwanag, at nagagalak; itinuturing niya ang lahat ng makamundong bagay na anino at ilusyon, upang siya'y makalapit sa Cristo nang marinig niya Siyang nagsasabi sa Kanyang mga alagad: *'Hindi ko kayo iiwan na mga ulila; paririto ako sa inyo'* (Juan 14:18). At muli: *'Kayo ang aking mga kaibigan kung gagawin ninyo ang aking iniuutos sa inyo'* (Juan 15:14). At muli: *'Sandali na lamang, at hindi na ako makikita ng sanlibutan, ngunit makikita ninyo ako; sapagkat ako'y nabubuhay, at kayo'y mabubuhay naman din'* (Juan 14:19). At muli: *'Nanatiling tapat kayo sa akin sa aking mga pagsubok; at ibinibigay ko sa inyo, gaya ng pagbibigay ng aking Ama sa akin ng Kaharian, na kayo'y makakain at makainom sa aking lamesa sa aking Kaharian'* (Lucas 22:28–30). Sa pagdinig ng mga ganitong bagay, ang isang tagapagmahál ng Diyos ay handang mamatay nang kusang-loob para kay Kristo araw-araw.

4. Ganito namuhay ang lahat ng mga santo, at sa ganitong determinasyon ay taimtim nilang ipinahayag ang kanilang pag-ibig sa Panginoon. Sabi ni Jeremias: *'Hindi ako nangapagal sa pagsunod sa Iyo, ni hinangad ko man ang buhay ng tao'* (Jer. 17:16). Sabi ni San David: *'Ano ang ibibigay ko sa Panginoon para sa lahat ng Kanyang ipinagkaloob sa akin?'* (Awit 115:3). Sabi ng Apostol: *'Sapagkat ipinagkaloob sa inyo, dahil kay Cristo, hindi lamang ang maniwala sa Kanya, kundi pati na rin ang magdusa para sa Kanya'* (Fil. 1:29). Sa ganoong paraan, nagalak ang lahat ng mga Apostol, sapagkat *'tinuring silang karapat-dapat na magdusa ng kahihyan para sa pangalan ng Panginoong Jesus'*, gaya ng sinasabi sa Mga Gawa ng mga Apostol (Mga Gawa 5:41). Sa madaling salita, ipinahayag ng bawat isa sa mga santo ang kanilang taos-pusong pag-ibig kay Kristo na Panginoon sa pamamagitan ng mga ganitong pahayag.

5. Kaya nga, mga kapatid, makinig nang mabuti sa binabasa, at mahalín natin ang ating minamahal na Diyos nang buong puso, na laging nagpapasalamat sa Kanya sa lahat ng biyayang ipinagkaloob Niya sa atin—na pinili Niya tayo mula pa sa simula para sa kaligtasan sa kabanalan ng ating kasalukuyang pagtawag—na ipinagkaloob Niya sa atin na paglingkuran Siya sa Ortodoksong pananampalataya—na ang katuruan ng mga santo ay ipinagkatiwala sa atin bilang isang masaganang piging. Nararapat nga, na sabihin natin sa mga salita ng mga Apostol: *'Kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang laban sa atin? Siya na hindi nag-alangan sa Kanyang sariling Anak, kundi inialay Siya para sa ating lahat—paanong hindi rin Niya kayo ibibigay nang may kagandahang-loob ang lahat ng bagay? Sino ang maghahain ng paratang laban sa mga pinili ng Diyos? Ang Diyos ang siyang nagtatanggol; sino naman ang magkukondena? Si Cristo Jesus, na namatay—at higit pa rito, na muling nabuhay—ay nasa kanan ng Diyos at namamagitan para sa atin'* (Roma 8:31–34). Siya ay namamagitan sa harap ng Diyos Ama, na nagkakaloob sa atin ng walang hanggang Kaharian.

219. Ipagdiwang natin ang Paggunita, hindi lamang sa panlabas kundi pati na rin sa espirituwal; – tandaan natin na tayo rin ay lilisan; at – maging inspirasyon ito upang ihanda ang ating paglisan

219. 1) Ipagdiwang natin ang pag-alala, hindi lamang sa panlabas kundi pati na rin sa espirituwal; – 2) tandaan na tayo rin ay lilisan; at – 3) magsilbing inspirasyon ito upang ihanda ang ating paglisan. [32, 16]

6. Kahapon ay ginunita natin ang ating Ama, at ginawa natin ito nang marapat; sapagkat ang mga espirituwal na anak ay nararapat na parangalan ang kanilang Ama. Gayunpaman, hindi dapat isipin na, sa usapin ng paggunita, sapat na ang magsagawa ng mga seremonya ng pag-alala at pagkatapos ay maghanap ng ginhawa sa laman; sa halip, dapat din maghanap ng espirituwal na ginhawa. Ang pisikal na aliw, matapos igalaw ang damdamin sa maikling panahon, ay lumilipas, samantalang ang espirituwal na aliw ay hindi

nasisiyahan at tumatagal. Kung ang sinuman sa inyo ay umiyak, kung ang sinuman ay naantig sa habag, kung ang sinuman ay nabasag ang puso, kung gayon ay nagtagumpay kayo sa mahusay na pagbibigay-pugay sa alaala ng inyong ama o kapatid. Balikan ninyo ang mga araw ng nakaraan, nang kasama pa natin ang ating ama, nakikipag-usap at ibinabahagi niya sa atin ang kaniyang mga saloobin; pagkatapos, isipin natin kung nasaan siya ngayon, kung kanino siya nakatira at kanino niya ibinabahagi ang kaniyang mga saloobin – siya at ang bawat isa sa ating mga yumaong kapatid. Hindi ba ito – kapwa ang ating pinagmumuni-muni at ang ating naririnig – ang palaging pumupuno sa kaluluwa ng matinding kagalakan?

7. Ibalik natin ngayon ang ating mga iniisip sa ating sarili, at isipin: hindi ba, sa di-matagal na panahon, tayo rin ay lisanin ang lugar na ito, at aalalahanin tayo ng iba gaya ng pag-alala natin ngayon sa ating mga nauna? Tunay nga. Ganyan ang ating kapalaran: tayo ay mga mortal na tao, na hindi alam kung ano ang darating bukas. Sapagkat ano nga ba ang ating buhay? – Singaw na lilitaw sandali at saka naglalaho; bulaklak ng tagsibol na namumulaklak sa umaga ngunit nalalanta sa gabi. *'Ang tao ay parang damo; ang kanyang mga araw ay parang bulaklak sa parang na namumukadkad'* (Awit 102:15). *'Ang tao ay parang hinga; ang kanyang mga araw ay lumilipas na parang anino'* (Awit 143:4). *'Ang lahat ng laman ay parang dayami, at ang buong kaluwalhatian ng tao ay parang bulaklak ng parang'* (Isa. 40:6); *'Ang araw ay sumisikat na may init at pinapatuyo ang damo; ang bulaklak nito'y nalalagas, at ang ganda ng itsura nito'y nasisira'* (Santiago 1:11). Ganito rin tayo'y malalanta, ganito rin tayo'y mawawala rito, gaya ng sinabi ng mga banal. Ito ang kanilang mga parabula, na nasabi na bago ito.

8. *"Ngunit mapalad ang taong nakauunawa; mapalad ang naghahanap sa Diyos"* (Awit 13:2). Mapalad ang siyang araw-araw na nagsusumikap sa mga gawain at paghihirap ng pagsunod—hindi mapagtalutalo, hindi nagrereklamo, mapagkumbaba, mabilis sa kanyang mga gawa, hindi pabaya sa paglilingkod, nagpapakumbaba sa puso, at laging naghahanda para sa kanyang pag-alis. Sapagkat darating ang wakas, darating ito, at hindi ito maaantala. Darating ang kakila-kilabot na araw ng kamatayan; darating din ang hari ng mensahero, na ibinaba mula sa langit – at sasabihin sa kaluluwa: 'Halika na, tinatawag ka na ng Hari at Diyos ng lahat.' Ngunit sana tayo, sa pamamagitan ng mga panalangin ng ating Ama, ay maging handa sa oras na iyon at, nang walang takot, ay lisanin ang mundong ito at pumasok sa buhay na walang hanggan.

220. Ang pagtatapos ng Kwaresma ay naghaharap sa atin sa Pasko ng Pagkabuhay; ngunit ang buong buhay natin ay nakaharap din sa Pasko ng Pagkabuhay—hindi pansamantala, kundi ang walang hanggan, na di-matuwirang mas mabuti

220. 1) Ang wakas ng Kwaresma ay nagdadala sa atin nang harapan sa Pasko ng Pagkabuhay; ngunit ang buong buhay natin ay nakaharap din sa Pasko ng Pagkabuhay—hindi pansamantala, kundi ang walang hanggan, na di-mapanukalang mas mabuti. – 2) Tumingin dito, alalahanin ang sinabi ng Panginoon tungkol dito, at magpakasigla sa pagsasagawa ng mga gawaing pagtitimpi, na ginagaya ang mga santo. – 3) Huwag pansinin ang mapanlinlang na ahas, na sa pamamagitan ng panlilinlang ay hinahangad tayong akitin patungo sa mga bagay na kaakit-akit at matamis sa laman. [32, 17]

1. Malapit nang magwakas ang Kwaresma, at nagagalak ang kaluluwa sa paglapit ng Pasko ng Pagkabuhay, bilang panahon ng pahinga at ng pagtikim sa bunga ng mga gawaing isinagawa. Ngunit bakit ko sinabi ang mga salitang ito? – Upang ipaalala sa inyo na ang buong buhay natin ay nakatuon sa walang hanggang Pasku at hinihintay ang pagdating nito. Ang mundanong Pasku na ito, bagaman dakila at kagalang-galang, ay, ayon sa itinuturo ng ating mga Ama, isang paunang larawan lamang ng Pasku na iyon. Ang mundanong Pasku na ito ay tumatagal lamang ng isang araw – at pagkatapos ay lumilipas; ngunit ang walang-hanggang Paskua ay yaong kinaroroonan ng pagtakas ng karamdaman, kalungkutan at paghihikbi, kung saan may kagalakan, ligaya at walang-hanggang aliw, kung saan naririnig ang mga tinig ng nagdiriwang at nakikita ang mga mukha ng nagagalak, at ang pananaw ng walang-hanggang liwanag, kung saan may pinagpala nang handaan ni Cristo, isang hapag na puno ng walang-hanggang pagpapala at ang bagong inumin, na sinabi ni Cristo: *'Sinabi ko sa inyo, hindi na ako uubos ng bunga ng ubas na ito mula ngayon hanggang sa araw na iyon na muling iinumina ko ito kasama ninyo sa kaharian ng Ama ko'* (Matt. 26:29).

2. Tungkol sa kahariang ito, nang malapit na Siyang maialis sa lupa patungo sa langit, sinabi Niya sa Kanyang mga alagad: *'Pupunta Ako upang ihanda ang isang lugar para sa inyo; at kung Ako'y pumunta at ihanda ang isang lugar para sa inyo, babalik Ako at iaahon Ko kayo sa Aking sarili, upang kung saan Ako naroroon, naroroon din kayo. 'Nalalaman ninyo ang daan patungo sa lugar na aking pupuntahan'* (Juan 14:2–

4). At sa isa pang talata ay muling sinasabi Niya: '*Sa araw na iyon ay malalaman ninyo na ako'y nasa Ama, at kayo'y nasa akin, at ako'y nasa inyo*' (Juan 14:20). At muli sa isa pang talata: '*Ama, nais Ko na ang mga ipinagkaloob Mo sa Akin ay makasama Nau sa kinaroroonan Ko; upang makita nila ang kaluwalhatian Ko na ipinagkaloob Mo sa Akin, sapagkat inibig Mo Ako bago pa nitatag ang sanlibutan*' (Juan 17:24). At upang maging malinaw na ang mga salitang ito ay hindi lamang sinabi tungkol sa mga Apostol, kundi sa lahat ng mananampalataya, Muli Siyang nagsabi: '*Hindi ko hinihiling ang tungkol sa kanila lamang, kundi pati na rin sa mga mananampalataya sa Akin sa pamamagitan ng kanilang salita, upang maging isa silang lahat: gaya ng pagiging Iyo, Ama, sa Akin, at Ako sa Iyo, upang sila naman ay maging isa sa Amin*' (Juan 17:20–21). Ano pa ang makakapagbigay ng higit na aliw kaysa sa mga salitang ito? At ano pa ang makakapagbigay ng higit na kumbiksyon? Anong kaluluwa ang hindi malalambot ng mga salitang ito? Anong puso ang hindi mapapabagsak nito? Maaaring tawaging batong-puso ang gayong puso, sa halip na makataong-puso. – Sa pagmumuni-muni rito, tinitii ng mga santo nang may kapanatagan ng loob ang lahat ng kanilang dinanas, itinuturing ang kalungkutan bilang kagalakan, ang pagkakakulong bilang kalawakan, ang pagdurusa bilang ligaya, ang mga gawaing pag-aasaeta bilang aliw, at ang kamatayan bilang buhay. Bakit nga ba hindi natin dapat gawin ito, yamang nagsusumikap din tayo para sa iisang layunin gaya nila at hinahangad ang iisang k e ng Pasku, tiisin nang buong tapang ang lahat ng hindi kaaya-aya, hindi susuko sa bigat nito ni mawawalan ng pag-asa, kundi lalo pang mapupukaw sa mas matinding sigasig?

3. Tungkol naman sa mapanlinlang na ahas, na nagbabalangkas ng iba't ibang pakana laban sa atin sa pamamagitan ng ating mga pagnanasa, na nagpapanggap bilang anghel ng liwanag at tinatago ang mga bagay sa hindi nila tunay na anyo, inihaharap ang kadiliman bilang liwanag at ang kapaitan bilang katamisan, huwag ninyo siyang pansinin. Ganito niya nilinlang ang ating mga unang magulang, pinahanga ang kanilang mga mata at ipinakita bilang maganda ang hindi naman maganda, at pagkatapos, sa pamamagitan ng pagkain, pinalayas sila mula sa Paraiso. Ngunit tayo, na nakakaalam mula sa karanasan na siya ay isang mapanlinlang na mandaraya, ay hindi papayagang mataboy mula sa paraiso ng mga utos; at kapag ipinakita niya sa atin ang isang prutas na tila maganda, hindi natin papayagang magpahinga ang mga mata ng ating kaluluwa at katawan dito, kundi sa lahat ng paraan ay iwasan nating titigan ito, baka tayo'y mailigaw. Ano nga ba ang prutas na ito na tila napakaganyak? Makamundong pag-ibig, ang masamang pagnanasa na siyang ugat ng bawat mapaminsalang hilig; sa pag-iwas dito, tayo ay maliligtas at ituturing na karapat-dapat na ipagdiwang ang walang hanggang Paskwa kasama ang lahat ng mga santo.

221. Tulad ng pagsisibol at pagbubunga ng kaharian ng mga halaman pagkatapos ng taglamig, gayon din ang kaluluwa, pagkatapos ng mga kakulangan, kalungkutan, at paghihirap, ay sumisibol nang espiritwal at nagbubunga ng espiritwal na bunga, na ikinagagalak at ikinakakain ng Panginoon

221. 1) Tulad ng pagsisibol at pagbubunga ng kaharian ng mga halaman pagkatapos ng taglamig, gayon din ang kaluluwa, pagkatapos ng mga kakulangan, kalungkutan at paghihirap, ay sumisibol nang espiritwal at nagbubunga ng espiritwal na bunga, na ikinagagalak at ikinapapakain ng Panginoon. – 2) Kaya't tiisin natin ang lahat ng kalungkutan at paghihirap ng ating asetikong buhay, upang tayo'y magbunga, mapasaya ang Panginoon rito at mapakain Siya: sapagkat wala nang higit na kagalakan kaysa rito. – 3) At ang katotohanang ito ay pinagtibay mismo ng Panginoon: paano nga ba natin hindi titiisin ang bawat kalungkutan ng ating buhay nang buong kagalakan [32, 18]

4. Lumipas na ang taglamig; dumating na ang tagsibol, at nakikita natin ang pagkabuhay ng nilikha ng Diyos: namumulaklak ang mga halaman, natatakpan ng luntiang damo ang lupa, kumakanta ang mga ibon, ang lahat ng iba pa ay nababago – at tayo ay nagagalak rito at pinupuri ang may-akda ng lahat ng bagay na may buong karunungan – ang Diyos, na, wari, tuwing tag-init ay muling nililikha at binabago ang Kanyang nilikha, na sa gayon ay malinaw na pinatutunayan na '*ang Kanyang di-nakikitang mga katangian, ito nga, ang Kanyang walang hanggang kapangyarihan at banal na kalikasan, ay malinaw na naunawaan, mula pa nang nilikha ang mundo, sa pamamagitan ng mga bagay na ginawa*' (Roma 1:20). Gayunpaman, hindi tayo dapat huminto rito lamang, kundi palawakin pa ang ating pagmamasid at makita sa ating sarili ang salamin ng nangyayari sa nilikha. – Paano? Sa pamamagitan ng sumusunod na paghahambing: kung paanong ang pagbabagong-buhay ng nakikitang nilikha ay dinadala ng taglamig, na ang panahon ay ang lupa at ang lahat ng nasa ibabaw nito ay sumasailalim sa matitinding epekto ng niyebe, ulan, at bagyo; ganyan din ang kaluluwa; sapagkat kung hindi muna nito titiisin ang taglamig ng mga kalungkutan, kakulangan at kapahamakan, hindi ito mamumulaklak o magbubunga; ngunit kung titiisin nito ang lahat ng ito, magbubunga

ito ng inaasahang bunga at makakatanggap ng pagpapala mula sa Diyos bilang kapalit, gaya ng nakasulat: *'Ang lupa na sumisipsip sa masaganang ulan na bumabagsak dito, at nagbubunga ng bunga na inaasahan, ay tumatanggap ng pagpapala mula sa Diyos'* (Heb. 6:7).

5. Kaya nga, tiisin natin ang bawat kalungkutan, bawat kakulangan at bawat tukso, nakikita man o hindi, na sumasalanta sa atin sa panahong ito ng Kwaresma na ating pinagdadaan—sa gutom at uhaw, at sa lahat ng iba pang kapighatian—upang tayo'y maging mabunga at makatanggap ng pagpapala ng Diyos; at hindi lamang iyon, kundi upang mapakain at tanggapin din natin ang Panginoong Hesus: sapagkat kung paanong ikinagagalak natin ang makita ang kalikasan na nagkakaberdeng-berde, namumulaklak at namumunga, gayon din Siya sa pagtingin sa ating mga kaluluwa na namumulaklak at namumunga nang espiritwal. – Ano, kung gayon, ang mga bunga na ito? *'Pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, pagtitiis, kabaitan, kabutihan, katapatan, kahinahunan, pagpipigil sa sarili'* (Gal. 5:22–23). Ito ang kanyang kinakain, ang nagpapaligaya sa Kanya. At mapalad ang siyang nagpapakain sa Kanya sa ganitong paraan, sapagkat siya naman ay pakakainin ng Kanya ng walang hanggang mga biyaya. Mapalad ang siyang tumatanggap sa Kanya sa ganitong paraan, sapagkat siya naman ay tatanggapin din Niya sa Kaharian ng Langit. Kung ang sinuman ay magtanggap ng isang makalupang hari sa kanilang tahanan, gaano kalaking tuwa at kagalakan ang nararamdaman? – Hindi pa kaya't lalong higit pa ito para sa siyang tumatanggap sa Hari ng mga hari at Panginoon ng mga panginoon?

6. At ang katotohanang tinatanggap Siya ay maliwanag mula sa mga salitang sinabi Niya Mismo: *'Kung ang sinuman ay umiibig sa Akin, tutuparin niya ang Aking salita; at siya ay mamahalin ng Aking Ama, at Kami ay paroroon sa kaniya at gagawa ng Aming tahanan sa kaniya'* (Juan 14:23). At muli: *'Ang sinumang may mga utos Ko at sumusunod sa mga ito, siya ang umiibig sa Akin; at ang sinumang umiibig sa Akin ay mamahalin ng Aking Ama, at Ako naman ay mamahalin sa kaniya at magpapahayag sa kaniya ng Aking sarili'* (Juan 14:21). – Kung ganoon ang mga pangako, huwag nating tiisin lamang ang lahat ng bagay, kundi gawin ito nang may kagalakan, na pakinggan ang sinasabi ng Apostol: *'Ngayon ay nagagalak ako sa aking pagdurusa para sa inyo, at sa aking katawan ay tinutupad ko ang kulang sa mga paghihirap ni Cristo para sa kapakanan ng Kanyang katawan, na siyang Simbahan'* (Col. 1:24); at ang sinasabi ni San Santiago: *'Ituring ninyong dalisay na kagalakan, mga kapatid, kapag sumailalim kayo sa iba't ibang pagsubok, sapagkat nalalaman ninyo na ang pagsubok sa inyong pananampalataya ay nagbubunga ng pagtitiyaga; at hayaang magkaroon ng ganap na bisa ang pagtitiyaga, upang kayo'y maging ganap at lubos, na walang kulang'* (Santiago 1:2–4). Nakikita mo ba na may kagalakan sa mga pagsubok at tuwa sa mga kalungkutan? – Ganito namuhay ang mga santo; pilitin din nating mamuhay sa ganitong paraan, upang sa pamamagitan ng pagsisikap na tularan ang kanilang mga yapak, ay magmana tayo ng kaharian ng langit kasama nila.

222. Matapos ilista ang mga aske-tikal na birtud na pinagaling ng isang tao sa panahon ng Kwaresma, idinagdag niya: 'Manatili kayong ganito magpakailanman, nang hindi nagbabago kasabay ng paglipas ng panahon'

222. Matapos ilista ang mga aske-tikal na birtud na pinagalingan ng ilan lalo na noong Kwaresma, idinagdag niya: *'Manatili kayong ganito magpakailanman, nang hindi nagbabago sa paglipas ng panahon.'* [3 2, 19] Narating na natin ngayon ang pinakahuling mga araw ng Kwaresma: sapagkat, gaya ng nakikita ninyo, papalapit na ito sa wakas. Pinatutunayan ng mga nakasulat na tala na ipinamana sa atin mula pa noong unang panahon na sa panahong ito ang mga banal na ama, na ginugol ang apatnapung araw ng Kwaresma sa mga disyerto sa loob ng hangganan ng Banal na Lungsod ng Jerusalem, matapos nilang gugulin ang Banal na Kwaresma sa mga disyerto, at ngayo'y iniaalay bilang unang bunga sa mapagbigay na Panginoon at Diyos ang mga dakilang birtud na kanilang pinagalingan, lalo na sa mga gawaing asketikong ito. Kayo rin ay nag-aalay ng hindi maliit o hindi karapat-dapat na handog, bawat isa ayon sa inyong sariling lakas: ang isa ay nag-aalay ng reyna ng lahat ng birtud—ang pag-ibig; ang isa naman, ang kababang-loob na liwanagan ng Diyos; ang isa, ang pagsunod na tulad ni Cristo; ang isa naman, ang walang-patid na pagbabantay sa panalangin at pag-awit ng mga salmo sa mga pagbabantay; at ang isa pa, ang natatanging sigasig sa pagsasagawa ng pisikal na paggawa; ni ang mga sumusunod ay hindi rin karapat-dapat purihin: ang pagpigil sa pagkalili, ang pagpigil sa di-angkop na pagtitig, ang kabanalan sa kilos, ang pag-iingat sa mga sagot at sa pakikitungo sa isa't isa; Hindi ko na babanggitin ang pagpigil sa pagiging bastos, ang pag-iwas sa sobrang salita, ang katamtaman sa pagkain, ang pag-iwas sa sobrang tulog, ang pagbibigay-pansin sa mga berso, at, sa wakas, ang dapat unahin sa lahat: ang pinagpalang at parang-martir na paghiwalay sa sariling kalooban,

na bilang nag-iisang tunay na sakripisyo, ay hinihiling ng Panginoon sa atin higit sa lahat. Ang bawat isa sa mga katangiang nakalista ay isang mabuti at banal na handog; at nangahas akong sabihin na wala sa inyo ang lalapit sa Diyos na walang dala, kundi bawat isa ay magdadala ng kanyang sariling mabubuting gawa. Kaya naman, sa pamamagitan ng inyong mga pagsisikap sa pag-a-ascetismo, nakapagtipon kayo ng 'ginto, pilak at mahahalagang bato' – mga gawa na hindi masisira ng apoy ng darating na pagsubok, at hindi yaong inihahalintulad ng Apostol sa 'dayami, kahoy at tuyong dayami' (1 Cor. 3:12), gaya ng pag-ibig sa kasalanan, pagkaalipin sa mga pagnanasa, malaswang pananalita, maruruming kaisipan, lihim na pagmamalabis sa pagkain, kabulaanan, pag-ibig sa alitan, at lahat ng iba pang katulad nito. Dahil sa mga araw ng pag-aayuno, naging may-ari kayo ng ganitong mga espirital na kayamanan; huwag nating hayaang masayang ang mga ito; huwag nating, sa pamamagitan ng pagbabago o dahil sa nagbabagong panahon, sumuko sa kalaban at sa ating kaaway. Bagaman magbago ang mga panahon at sumikat ang iba't ibang araw, manatili kayong matatag sa inyong pagsunod sa kalooban ng Diyos at sa inyong pag-ibig sa Kanya. O, kung kailangang magbago ka, magbago ka nga—ngunit para sa ikabubuti lamang, palitan ang mas mababang kaganapan ng mas mataas, mula sa isang kislap maging nagliliyab na sulo, mula sa isang bituin maging buwan, at mula sa buwan maging araw. Huwag lamang kayong manatiling nakatigil, o bumalik sa mga kaluwagan ng mundo, na kasing-panandali ng isang panaginip, at naglalagay sa tao sa walang hanggang pagkasunog sa apoy. Kaya't hinihiling ko na, kung paanong nanatili kayong may banal at masayang kalooban hanggang ngayon, gayon din ay ipagdiwang natin ang kapistahan ni Vai, at buksan natin ang mga pintuan ng monasteryo, tanggapin ang mga nagnanais pumasok, at ayusin ang ating mga pagpupulong at pag-uusap sa paraang ang lahat ay maglilingkod sa kaluwalhatian ng Diyos, at upang ang mga makakakita sa inyo ay makapagsabi na ang Diyos ay nasa inyo, gaya ng sa Kanyang sariling Templo, ayon sa banal na Apostol (1 Cor. 3:16). – Sa pamamagitan ng paggawa ng ganito, ipagdiriwang din natin ang Banal at Dakilang Paskwa sa paraang kaaya-aya sa Diyos, kaayon ng Paghihirap ni Cristo at pinaliwanagan ng liwanag ng Pagkabuhay.

223. Inaalala nito ang isang tiyak na pangyayari, bilang pagsubok para sa lahat, na matatag na tiniis ng lahat

223. 1) Nagsisilbi itong paalala ng isang tiyak na pangyayari—isang pagsubok para sa lahat—na matagumpay na nalampasan ng bawat isa. – 2) Ipinapaliwanag nito kung paano nagmumula ang tukso na magkasala, at kung paano dapat labanan ang kasalanan: sa pamamagitan ng pag-iwas sa mga pagnanasa ng laman at iba pa. – 3) Upang matiyak na walang tukso, hindi dapat bumalik sa dating gawi, kahit sa isip, kundi mahigpit na sumunod sa mga tuntunin ng mabuting asal. – 4) Higit sa lahat, mag-ingat na huwag iwan ang monasteryo. – 5) Sa pangkalahatan, nawa'y maayos ang lahat sa inyo at alinsunod sa mga patakaran – gawin ang lahat na parang nasa harapan ng Panginoon. – 6) Natapos na ang Kwaresma; magpasalamat tayo sa Panginoon; ngunit huwag nating itigil ang pagpapabuti ng ating sarili.

7. Sinabi ng Panginoon sa Ebanghelyo: '*Simon, Simon, hiniling ng Diyablo na salain kayo na parang trigo; ngunit nanalangin ako para sa iyo, na huwag mabigo ang iyong pananampalataya*' (Lucas 22:31–32). May katulad ding nangyari sa atin, ang mga mapagkumbaba. Ngunit ang mapagpalang Diyos ay hindi tayo pinabayaan na malungkot nang higit sa ating kayang tiisin, kundi '*nagbigay ng paraan upang makaligtas sa tukso, upang tayo'y magkaroon ng kakayahang tiisin ito*' (1 Cor. 10:13). Alam ninyo kung ano ang ak ng pinag-uusapan. Tinanggap ko ang inyong kapatiran sa pagdurusa bilang kaaya-aya sa Diyos, kapaki-pakinabang at kapuri-puri, alinsunod sa mga salita ng Apostol: '*Sapagkat ano ito, na kayo'y nagmalungkot sa kalooban ng Diyos, nang kasing-tindi ng Kanyang layunin? Ngunit pagdadalamhati, ngunit pagkagalit, ngunit takot, ngunit pagnanasa, ngunit sigasig, ngunit paghihiganti; sa lahat ng bagay ay nagpakita kayo na kayo'y walang kapintasan sa bagay na ito*' (2 Cor. 7:11). Ganito ang inyong saloobin, tunay na magkapatid, ayon sa hinihingi ng salita ng katotohanan; sapagkat sinasabi nito: '*Kung ang isang miyembro ay nagdurusa, ang lahat ng mga miyembro ay nagdurusa kasama nito; kung ang isang miyembro ay pinararangalan, ang lahat ng mga miyembro ay nagagalak kasama nito*' (1 Cor. 12:26).

8. Ngunit isipin ninyo kung gaano kasipag at katuso ang diyablo; kung paanong siya ay '*nag-iikot na parang leon na nag-aangal, na naghahanap ng kaninuman na kaniyang matutuklaw*' (1 Pedro 5:8), na naghahanap ng kaninuman na mahuhuli, na parang biktima, sa bahagi man o buo. Sapagkat kapag nahawakan niya ang isang tao nang bahagya, hindi siya nasisiyahan diyan, kundi nagsusumikap pa tungo sa mas masama, hanggang sa idulot niya ang kamatayan sa kasalanan – ibig sabihin: una, sinusubukan niyang ipaabot sa atin ang isang tukso, pagkatapos ay magbunga ng masamang bagay sa ating mga puso; at nang marinat at masira

na ang kaluluwa, tinutukso niya itong lumampas sa hangganan ng kalikasan, at ginagawang baliw, pipi at bulag, na nagsusumikap para sa hindi karapat-dapat: patungo sa kadiliman sa halip na liwanag, patungo sa kalungkutan sa halip na katamisan, patungo sa kamatayan sa halip na buhay. Ganito ang salot na idinudulot ng tagatukso. – Ngunit tayo, mga kapatid, ingatan natin ang ating mga kaluluwa nang buong pag-iingat, huwag tayong magbigay ng puwang sa diyablo, kundi itaboy agad ang mismong kaisipan; kung tayo'y matatalo rito, huwag sana nating dungisan ang ating sarili sa pamamagitan ng pakikiramay; at kung tayo'y mabibigo pa rito, huwag nating hayaang magtagal nang matagal sa ganoong pag-iisip, baka tayo'y matulak sa kasalanan.

9. Nangyayari ito sa atin dahil sa mga nakaraang pagnanasa at alaala. Ngunit takasan natin ang mga pagnanasa; takasan natin ang mga alaala ng ating kabataan: sapagkat ang maglibot doon at manirahan doon sa ating imahinasyon ay wala nang iba kundi isang pagbabalik ng puso sa Ehipto, na dapat nating bantayan sa pamamagitan ng taong nasa loob; tungkol naman sa panlabas na tao, gawin natin ang itinuturo ng Apostol: *'Huwag magmula sa inyong bibig ang anumang bulok na salita, kundi ang mga mabuti para sa pagtatayo, upang magbigay-grasya sa mga nakikinig. At huwag ninyong ikalungkot ang Espiritu ng Diyos, na siyang naglagay ng tatak sa inyo para sa araw ng pagtubos. Layo sa inyo ang lahat ng kapaitan, galit, pagkagalit, ingay at paninirang-puri, pati na ang lahat ng kasamaan. Maging mabait kayo sa isa't isa, malambing sa puso, at magpatawad sa isa't isa, gaya ng pagpatawad sa inyo ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo'* (Efe. 4:29–32).

10. Kasabay nito, iwasan nating lisanin ang monasteryo, sapagkat ito ay sanhi ng pagtalikod. Naku! Nasa loob ba ng bakuran ang iyong mga kapatid, samantalang ikaw ay nasa labas? Tahimik ba ang iyong mga kapatid, samantalang ikaw ay nag-uusap-usap nang walang kabuluhan? Nasa kapahingahan ba ang inyong mga kapatid, samantalang kayo ay naglilibot-libot dito't doon? Mula rito'y nagmumula ang mga tukso; mula rito'y nagmumula ang mga pagbagsak. Ano ang nangyayari sa isang tupa na naligaw mula sa kawan? Hindi ba ito nagiging biktima ng mga mababangis na hayop? Ganoon din ang nangyayari sa sinumang tumatakas mula sa kapatiran. Ngunit huwag maging ganoon, mga kapatid; sa anumang paraan ay huwag mangyari iyon.

11. Gayon pa man, gawin ninyo ang lahat ng bagay sa inyo sa wasto at maayos na paraan; gawin ninyo ang lahat nang may pag-iingat at pag-iingat; lahat ay parang sa harap ng Panginoon, na nakakakita sa ating mga lihim at hayag na gawa, at sa lahat ng nangyayari sa araw at gabi, at sa bawat kilos ng ating katawan at isipan; sa gayon, huwag tayong magkasala sa mga Hudyo, mga Griyego, o sa Simbahan ng Diyos. – At sapat na iyon tungkol sa bagay na ito.

12. Ngayon na papalapit na sa wakas ang Kwaresma, magbigay tayo ng luwalhati sa Diyos, na nagbigay-daan sa atin upang matapos ito at nagkaloob sa atin ng lakas upang isagawa ang karaniwang mga gawang pagtitimpi sa buong panahon nito. Natapos na ang paggawa, ngunit nananatili ang gantimpala; napino ang katawan, ngunit pinalakas ang espiritu. Lalo kayong magpakatatag at magpakabanal, at *'ang buong inyong espiritu, kaluluwa at katawan ay mapangalagaan nang walang kapintasan sa pagparito ng ating Panginoong Jesucristo'* (1 Tes. 5:23).

224. Huwag nating tumigil sa pag-alala sa Pasyon at Pagkabuhay na Muli ng Panginoon, baka tayo'y mahuli ng ating mga pagnanasa

224. 1) Huwag nating itigil kailanman ang pag-alala sa Pasyon at Pagkabuhay na Muli ng Panginoon, baka tayo'y mahuli ng ating mga pagnanasa. – 2) Panahon ng tagsibol ngayon, na nagbuhay muli sa lahat ng bagay na laman: kaya't maging maingat at mahigpit tayo sa katawan. – 3) Nagpagal tayo sa panahon ng Kwaresma; ngunit ngayon na natapos na ito, hindi pa rin tapos ang ating mga gawain: dapat nating pagsumikapan ang ating sarili sa buong buhay natin. – 4) Ganoon nga, gawin natin. [4, 1]

13. Bunga ng pagkamit natin ng biyaya ni Cristo na ipagdiwang ang Banal na Pasko ng Pagkabuhay, magbalik tayo sa ating mga tungkulin, subalit sa paraang habang tayo'y nagtatrabaho, maaalala rin natin ang mga paghihirap na nagbibigay-buhay ng ating Tagapagligtas na si Jesucristo at ang Kanyang maluwalhating Pagkabuhay na Muli: sapagkat hindi natin dapat hayaang kumupas ang alaala ng mga bagay na ito sa paglipas ng Pasko ng Pagkabuhay. Ngunit palagi nating isaisip ang mga mapagliligtas na paghihirap ng Panginoon, ang Kanyang pagpapako sa krus, paglilibing, at muling pagkabuhay, upang sa pamamagitan ng patuloy na pagpuno ng ating isipan ng mga ganitong kaisipan, tayo'y manatiling hindi matitinag sa mga pagnanasa. Ngunit kung kailanman, dahil sa kapabayaan, tayo'y mahuli, mabilis nating ituon ang ating paningin sa si Jesus na ipinako sa krus, ang Panginoon ng kaluwalhatian, at agad na liliwanag ang paggaling sa ating mga kaluluwa. Ganoon din naman ang sinaunang Israel, nang sila'y nakagat ng mga ahas, tumingin sa tansong

ahas, at agad na pinagaling (Bil. 21, 11–19). Alam mong mabuti na ang masasamang kaisipan ay kumakagat na parang ahas, nagbubuhos ng lason sa kaluluwa, na dapat alisin kaagad at nang may lubos na pag-iingat sa sandaling mangyari ito, baka gawing mahirap lunasan ng pagkaantala ang sugat.

14. Nakikita ninyo, tagsibol na ngayon. Ito ang ina ng dugo (at ang dugo ang ina ng laman). *'Sapagkat ang laman ay nag-uudyok laban sa Espiritu, at ang Espiritu naman laban sa laman'* (Gal. 5:17); kaya't ang pagpapalakas ng laman ay nagpapahina sa Espiritu, at ang pagpapalakas ng Espiritu ay nagpapahina sa laman. – Maging maingat tayo nga, at sa ating pagkonsumo ng pagkain, inumin, pagtulog at lahat ng iba pa, magpakita tayo ng mahigpit na pagtitimpi, baka mangibabaw ang katawan sa kaluluwa, kundi bagkus magtagumpay ang kaluluwa sa katawan.

15. Ang isang mananakbo sa karera ay hindi idineklara na panalo matapos tumakbo ng isa o dalawang yugto lamang, kundi kapag natakbo na niya ang buong kurso (at siya ang unang nakarating sa itinakdang linya ng pagtatapos). Ganun din sa atin: hindi dahil sa pag-aayuno sa Kwaresma o Pentekostes ayon sa nararapat ay tayo'y tagumpay na; kundi, sinasabi ko sa inyo, maliban kung tayo'y mananatiling mapagmatyag sa buong buhay natin, hindi tayo makakatakas sa mga bitag ng diyablo ni matatanggap ang gantimpala ng tagumpay.

16. Bakit nga, kung gayon, tayo'y magsikap nang paulit-ulit sa mabubuting gawa, pawisin nang paulit-ulit upang kamtin ang mga birtud, patayin ang laman nang paulit-ulit, supilin ang katawan nang paulit-ulit, at itaboy ang mga pagnanasa nang paulit-ulit, na laging *'dinadala sa ating mga katawan ang kamatayan ng Panginoong Jesus'* (2 Cor. 4:10), *'laging dinadala sa ating mga katawan ang kamatayan ni Hesus'* (2 Cor. 3:7). Sapagkat, siyempre, mamamatay din tayo gaya ng pagkamatay ng ating mga ama at kapatid, at aalis sa buhay na ito – at pupunta sa mga banyagang lugar, at makakakita ng mga tanawing hindi pa natin nasilayan. Nakakatakot ang kaisipang ito at itinutulak ang mga may matatag na pag-iisip sa isang estado ng ekstasi. – Kaya, habang naninirahan sa takot at pangininginig, panatilihin nating maayos ang ating mga pandama, at ingatan ang ating sarili sa bawat paraan laban sa walang-kwentang pandinig, nakasasamang tanawin, nakalalasing na amoy, at bawat mapanganib na hakbang, iniaalay ang ating sarili nang lubos sa Banal na Diyos, upang, sa pamamagitan ng pagkalugod sa Kanya, tayo ay maging mga tagapagmana ng walang hanggang mga biyaya.

225. *Nalampasan na ang Pasko ng Pagkabuhay, at nalampasan na ang Paghihirap; subalit ang kagalakan ng Pasko ng Pagkabuhay at ang pag-alala sa Paghihirap ng Panginoon ay dapat manatiling buhay sa ating kalooban; upang, habang tayo'y nabubuhay, ay hindi tayo mabuhay para sa ating sarili, kundi para sa Panginoon na namatay para sa atin at muling nabuhay*

225. 1) Nalampasan na ang Pasko ng Pagkabuhay, at nalampasan na ang Paghihirap; ngunit ang kagalakan ng Pasko ng Pagkabuhay at ang pag-alala sa Paghihirap ng Panginoon ay dapat manatiling buhay sa ating kalooban; upang, habang tayo'y nabubuhay, hindi tayo mabuhay para sa ating sarili, kundi para sa Panginoon na namatay para sa atin at muling nabuhay. – 2) Kaya, kahit pagkatapos ng Pasko ng Pagkabuhay, dapat tayong magpatuloy sa mga espirituwal na pagsisikap, nang hindi naghahanap ng anumang dahilan upang lumihis mula rito. – 3) Pinagsabihan niya sila, na sinasabing inutusan na niya silang huwag magtipon nang lihim sa mga tagong lugar, subalit may ilan pa ring gumagawa nito; at tinuruan niya sila kung paano dapat kumilos kapag sila'y nagkakatiyon nang lantad para sa pag-uusap, at kung paano dapat mag-ugali sa lahat ng ibang pagkakataon. – 4) Hinimok niya silang alalahanin ang mabubuting kapatid na pumanaw na at sundan ang kanilang halimbawa, binanggit si Kapatid na Dometian bilang halimbawa [4, 2]

17. Nang lumipas ang Pasko ng Pagkabuhay, at natapos ang pista; ngunit ang kagalakan—o ang pagdiriwang, kung gusto mo—ay hindi lumipas: sapagkat sa espirituwal na paraan ay nararapat tayong palaging magalak at magdiwang, ayon sa mga salita ng Apostol: *'Magalak kayo sa Panginoon sa lahat ng panahon; muling sinasabi ko, magalak kayo'* (Fil. 4:4). At lumipas na ang Mahal na Araw, ngunit sana'y manatiling sariwa at buhay sa ating kalooban ang alaala ng paghihirap ni Cristo na ating Tagapagligtas—ang alaala na ang Panginoon ng kaluwalhatian ay ipinako sa krus para sa atin, inilibing, at muling nabuhay sa ikatlong araw, na nagtaas sa atin kasama Niya at nagbigay sa atin ng buhay kasama Niya, *'upang tayong mga nabubuhay ay hindi na mabuhay para sa ating sarili, kundi para sa Siya na namatay para sa atin at muling nabuhay'* (2 Cor. 5:15), upang magsalita tayo nang buong tapang sa mga salita ng Apostol: *'Hindi na ako ang nabubuhay, kundi si Cristo ang nabubuhay sa akin; at ang buhay na ikinabubuhay ko ngayon sa laman, ikinabubuhay ko sa pamamagitan ng pananampalataya sa Anak ng Dios, na minahal ako at ibinigay ang Kaniyang sarili para sa*

akin' (Gal. 2:20–21). At ito ang konklusyon ng dapat kunin mula sa Sakramentong ito: nararapat tayong maging patay sa mundo at mabuhay para sa iisang Dios.

18. Kaya, kahit pagkatapos ng Pasko ng Pagkabuhay, dapat tayong manatiling matino at mapagbantay, manalangin at magsisi, magluksa at maging liwanag, palaging dalhin sa ating katawan ang kamatayan ng Panginoong Hesus, mamatay araw-araw nang kusang-loob, at patuloy na ihiwalay ang ating sarili sa pag-iisip mula sa katawan at lumapit sa Panginoon, sa pamamagitan ng pagtalikod sa mga pagnanasa ng laman. – Huwag mong sabihin: 'Hindi na panahon ng Kwaresma ngayon'; sapagkat para sa mga may matinuong pag-iisip, palaging Kwaresma. Huwag mong sabihin: 'Matagal na akong nagsusumikap, at kailangan ko nang magpahinga': walang kapahingahan dito sa lupa. Huwag mong sabihin: 'Sanay ako sa kabutihan, at hindi ako natatakot': ang takot sa pagbabago at sa pagbagsak ay hindi dapat kailanman mawala, sapagkat inihagis ni Satanas ang marami na sanay sa kabutihan sa hukay ng kasalanan sa isang kisap-mata; kaya '*Ang sa palagay niyang nakatayo ay mag-ingat baka siya mahulog*' (1 Cor. 10:12), at ang sa palagay niyang siya'y ligtas ay mag-ingat baka siya'y pabayaang nang walang anumang proteksyon. Kaya't maging mapagbantay at magmatyag tayo palagi, na isinasagawa ang mahigpit na pagpipigil sa sarili sa pagtulog, pagkain, inumin, at sa lahat ng iba pang bagay, upang ang katawan ay palaging mapigil at mapasailalim sa kontrol ng k ; baka kung hindi, na parang batang kabayo, ito'y tumindig at ihagis tayo sa agos ng kasalanan.

19. Sa isang kamakailang sermon ay pinayuhan ko kayo na huwag mag-isa o manirahan nang mag-isa sa mga liblib na lugar, subalit ang ilan sa inyo ay muling napunta roon. '*Ano ang gusto ninyo? Darating ba ako sa inyo na may tungkod, o may pag-ibig at malumanay na diwa?*' (1 Cor. 4:21). Nagsalita ako sa inyo sa lahat ng posibleng paraan, ngunit hindi kayo nakinig; nakita ninyo sa sarili ninyong mga mata na nagdusa ang inyong kapatid ng parusa para dito, ngunit hindi ninyo pinigilan ang inyong sarili. Mag-ingat kayo baka may mahulog sa kaparehong uri ng kasalanan. Hindi ito walang kabuluhan, at hindi rin ito sinasabi kahit saan. '*Sapagkat ang Diyos ay hindi Diyos ng kaguluhan kundi ng kapayapaan*' (1 Cor. 14:33). '*Dapat gawin ang lahat ng bagay nang marangal at maayos*' (1 Cor. 14:40), upang sa lahat ng bagay ay luwalhatiin ang Panginoon sa pamamagitan natin. Mga kapatid na nagmumula sa iba't ibang lugar, mag-ingat kayo sa inyong sarili kung saan at paano kayo uupo, at kung paano kayo kikilos—hindi na para bang may lisensya kayong gawin ang anumang nais ninyo, kundi bilang mga taong nakatali sa Espiritu; hindi na para bang hindi kayo napapansin ng sinuman, kundi na pinagmamasdan kayo ng Panginoon, na nakikita ang bawat galaw at bawat gawa ninyo; huwag kayong magpalipat-lipat na parang hinahatak-hatak, kundi maging gaya ng mga nagpapahinga sa kanilang paglalakbay; magtuon kayo ng pansin sa inyong paggawa, sa inyong mga panalangin at sa inyong pag-awit ng mga salmo; huwag kayong mag-ipon ng anumang bagay para sa inyong sarili dito dahil sa kasakiman sa pilak, kundi maging kontento sa mayroon kayo. Sapagkat ang Panginoon Mismo ang nagsabi: '*Hindi kita pababayaang, ni lilimusan kita*' (Josue 1:5); upang ang bawat isa sa atin ay makapagsabi nang buong tapang: '*Ang Panginoon ang aking katulong; hindi ako matatakot sa gagawin sa akin ng tao*' (Awit 117:6).

20. Alalahanin ninyo ang inyong mga kapatid, '*tingnan ang wakas ng kanilang paglalakbay, tularan ang kanilang pananampalataya*' (Hebreo 13:7). Ganyan ang pinagpalang si Dometian, na ating pinuri, at ang alaala niya ay kasama ng mga banal. Anong halaga ang kanyang binayaran? Anong uri ng buhay ang kanyang pinamuhay? – Sa pamamagitan ng anong mga pagsusumikap at gawa niya nakamtan ang kaniyang walang hanggang pamana? Siya ay isang dukha at mapagkumbabang tao sa laman; ngunit dahil pinili niya ang kabutihan at minahal ang Diyos, itinaas siya ng Diyos, ayon sa salita ng Kasulatan: '*Itataas ko ang mga nagpupuri sa Akin, ngunit ang mga naghamak sa Akin ay mapapahiya*' (1 Sam. 2:30). Dapat tayong magalak at magsaya para sa mga ganitong kapatid. Ngunit ano ang silbi nito kung hindi tayo mag-aambag ng sarili nating bahagi? Kapag nag-aambag tayo ayon sa ating kakayahan, makikibahagi tayo sa kapalaran ng mga banal, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

226. Pag-ugaliin nating mamuhay sa mundo sa paraang mapapatahimik ang mga sabik na manirang-puri sa ating pamumuhay

226. 1) Maging ang ating pag-uugali, habang naninirahan sa mundo, ay magpatahimik sa mga sabik na manirang-puri sa ating paraan ng pamumuhay. – 2) Ang ating motibasyon para rito ay ang pag-ibig sa Panginoon na nagbigay-inspirasyon sa lahat ng mga santo. – 3) Kung paminsan-minsan ay nagpapasuko tayo sa ating mga pagnanasa, ito ay dahil sa katamtaman ng ating pag-ibig sa Panginoon, na nararapat nating baguhin at patatagin. [4, 3]

21. Kami, ang mga mapagkumbaba, ay nagagalak nang lubos sa tuwing nakikita naming dumarating kayo rito taon-taon, at ipinagdiriwang namin ang inyong pagdating na parang isang ikalawang Pasko ng Pagkabuhay. Ngunit kung paanong nagdadala kayo sa amin ng mga biyayang makamundo—bawat isa ayon sa kanyang natagpuan—ganyan din naman, na parang isang palitan, ay iaalay namin sa inyo ang mga espiritwal na biyaya. – Kaya't hinihikayat ko kayo sa ngalan ng ating Panginoong Jesucristo: maglakad kayo nang marangal alinsunod sa pagtawag sa inyo bilang monghe, marangal alinsunod sa pananampalatayang ating ipinapahayag, at marangal alinsunod sa pag-uusig na ating tiniis para sa Panginoon, *'na ang inyong pag-uugali sa mundo ay maging mabuti', upang 'ang mga naninirang-puri sa inyo bilang mga salbahis' ay mahiya kapag nakita nila ang inyong mabuting pag-uugali sa gawa* (1 Pedro 2:12). Pagsikapan nating, para sa ating sarili at para rin sa ikabubuti ng mga tumutuligsa sa katotohanan, na iharap ang ating buhay nang maayos at matatag, na pinananatili ang mabuting pag-uugali sa ating pakikitungo sa isa't isa at ginagabayan ng matibay na prinsipyo sa ating mabubuting gawain. Kapag tayo'y nagtitipon sa simbahan, sundan natin ang tuntunin ng mga Apostol. *'Bawat isa sa inyo,'* sabi ng Apostol, *'magkaroon siya ng salmo, magkaroon siya ng pagtuturo, magkaroon siya ng wikang dayuhan... ngunit ang lahat ng bagay ay gawin para sa pagpapatibay'* (1 Cor. 14:26); o kung tayo ay pupunta sa isang lugar dahil sa pangangailangan, maglakad tayo nang may paggalang, upang ang isang biyaya ay, wari, sumdan sa ating mga mukha para sa ikatitibay ng mga nakakakita sa atin; o kung tayo ay makikipag-usap sa isang babae, kausapin natin siya nang buong pansin, at mahinhin na ilayo ang ating paningin, baka tayo'y makatanggap ng mga tinik at palaso sa ating mga puso.

22. Sa isang salita, ang *'lahat ng bagay'* ay dapat *'gawin para sa kaluwalhatian ng Diyos, na minahal tayo at ibinigay Niya ang Kaniyang sarili para sa atin'* (Gal. 2:20). Ang pag-ibig Niya ang nagtutulak sa umiibig sa ekstasi, na hindi pinapayagang pag-aari ang sarili, kundi para lamang sa iniibig niya: isang kalagayang makikita rin sa mga umiibig sa sarili nang emosyonal o laman. – Kapag minamahal ng isang asawang lalaki ang kanyang asawa, ibinibigay niya ang kanyang buong pagkatao sa kanyang minamahal, humihinga, wari, para lamang sa kanya, at walang patid na nananaginip tungkol sa kanya. Kahit ituro mo pa sa kanya ang araw, ayaw niyang titigan ito, kundi ang kanyang minamahal lamang; kahit alukin mo siya ng pagkain, ayaw niyang kumain, dahil sa kanyang pagnanais na makasama ang kanyang nag-iisang minamahal. – Ngunit ano ang mas maganda kaysa sa ating Panginoong Kristo? Ano ang mas matamis kaysa sa Kanyang mapalad na pag-ibig? Hindi ba Siya *'mas maganda sa kabutihan kaysa sa mga anak ng tao?'* (Awit 44:3). Hindi ba Siya *'tamis at lahat ng pagnanasa?'* (Kanta ng mga Awit 5:16). Ipinapakita ito—ang sigasig ng kanilang pag-ibig sa Kaniya—sumisigaw ang mga santo: ang ilan, *'Sapagkat gaya ng pagnanasa ng mga ubasan sa mga agos ng tubig, gayon ang kaluluwa ko sa Iyo, O Diyos'* (Awit 41:2); Ang iba naman: *"Ang pag-ibig ng Diyos ay sumaklaw sa amin, na pinagkatiwalaan ng ministryong ito: sapagkat kung ang isa ay namatay para sa lahat, kung gayon ay namatay na rin ang lahat; ngunit namatay ang Cristo para sa lahat, upang ang mga nabubuhay ay huwag nang mabuhay para sa kanilang sarili, kundi para sa Kaniya na namatay at muling nabuhay para sa kanila"* (2 Cor. 5:14–15). Masdan kung gaano kalalim ang pag-ibig ng Diyos sa sanlibutan! At masdan kung gaano kasidhi at hindi mapaglabanan ang pag-ibig na ipinakita ng mga santo sa Kanya!

23. Ngunit tayo, dahil hindi natin Siya iniibig nang buong sigasig, tayo ay nahuhuli ng masasamang kaisipan at laman na pagnanasa, at dahil dito ay nakararanas ng dalamhati sa halip na ligaya, kapaitan sa halip na tamis, at pagkabahala sa halip na kapayapaan. – Ngunit kailangan tayong magising at magkamalay, mga kapatid, at linisin ang ating mga kaluluwa mula sa mga mapaminsalang pagnanasa, upang manirahan ang Cristo sa ating kalooban: sapagkat kung saan may kadalisayan, naroroon ang Cristo. Ganito ang pinagpala at pinakahihintay na buhay; at, sa pamumuhay nang ganito, mana natin ang Kaharian ng Langit sa pamamagitan ni Cristo Jesus na ating Panginoon.

227. Sa pamamagitan ng pag-aayuno ay nakatipon kayo ng mga pagpapala sa espiritu; ngayon'y magsikap kayong panatilihin ang mga ito

227. 1) Sa pamamagitan ng pag-aayuno ay nakatipon kayo ng mga pagpapala sa espiritu; ngayon ay sikapin ninyong panatilihin ang mga ito. – 2) Para sa layuning ito, huwag magpabaya, kundi bantayan ninyong mabuti ang inyong sarili at kumilos nang may gising na pag-iingat. – 3) Iwasan ang mga pagkakataong nag-uudyok ng kasalanan, ingatan ang inyong mga damdamin at, higit sa lahat, linisin ninyo ang inyong mga kaisipan. – 4) Kung hindi ninyo ito gagawin, mahuhulog kayo sa kasalanan; at gaano karaming pinsala ang nagawa na, at patuloy pang nagagawa, ng kasalanan sa atin? [4, 4]

24. Tinatawag tayo ng panahon, pagkatapos ng Pista, pabalik sa ating mga talakayan at regular na pagtuturo; at sinimulan ko ito nang buong sigasig, dahil alam kong hinirang ako para rito, at sa akin ang kapahamakan kung hindi ko ipahayag sa inyo ang mga salita ng katotohanan nang buong lakas. – Ano nga ba ang sasabihin ko sa inyo sa panahong ito? Sasabihin ko na, gaya ng dati, noong Banal na Kwaresma, kayong bawat isa, nang makalikom ng mga espirital na kayamanan na parang sa isang ligtas na daungan, ay pumasok sa Banal na Pasko ng Pagkabuhay, dala ang maraming mabubuting pakinabang sa birtud, gaya ng: pag-aayuno, pagbabantay, panalangin, sipag at iba pang banal na pagsisikap: kaya ngayon ang dapat na paksa ng inyong pangangalaga at pag-aalala—hindi lamang ang ilan sa mga ito, kundi ang lahat ng ito—ay ang pangalagaan ang lahat ng iyon.

25. Sapagkat hindi dapat ipagpalagay na ang nangyayari sa isang nakikitang, pisikal na daungan ay kapareho ng sa isang espirital na daungan. Doon, sa sandaling makapasok ang isang tao sa daungan at manirahan, iniaalay nila ang kanilang sarili sa katamaran at kawalang-pakialam, hindi nababahala sa kaguluhan ng dagat at iba pang mapaminsalang aksidente: dito, sa kabaligtaran, lalo pang nag-aalab ang mga pagnanasa dahil sa kapahingahan ng laman, at ang mga espiritu ng kasamaan ay sumasalakay nang mas hindi mapigilan, na parang unos: ang espiritu ng pakikipagalaw, ang espiritu ng kasakiman sa pagkain, ang espiritu ng kasakiman sa yaman, ang espiritu ng katamaran, ang espiritu ng kalungkutan, ang espiritu ng kapalaluan. At sa ganitong kalagayan, nararapat lamang na matakot na baka malubog ang isang tao kahit na nasa daungan pa. Minsan, nagkaroon si San David ng isang pabaya na sulyap kay Uriah na asawa, at alam ng mga mambabasa kung ano ang dinanas niya dahil dito (2 Sam. 11:1 at 4); *'Si Jacob ay kumain at nabusog, at itinakwil niya ang Kaniyang Minamahal,'* sabi ng Kasulatan (Deut. 32:15); ang isang tao ay kumilos nang pabaya, sinapian ng kahalayan, at nagbunga ng kasamaan.

26. Pagkarinig nito, mag-ingat ka; iwasan mo ang mga lugar at tanawin na mapanganib sa pag-udyok ng kasalanan; itali mo sa mahigpit na tuntunin ang iyong mga mata, ang iyong mga tainga, ang iyong pang-amoy, ang iyong panlasa, ang iyong pandama, ang iyong pagkain at pag-inom, at ang iyong pagtulog, baka baha ka ng mga alon ng pagnanasa. Dapat mo ring maunawaan na ang sinumang naglalalayag sa dagat ng mga pandama ay hindi maiiwasang malantad sa mga bagyo at kaguluhan; ngunit ang tumatawid sa dagat ng isip ay pinamumunuan ang parehong bagyo at kapanatagan. Sapagkat kung matapang niyang itinataboy ang mga hindi angkop na kaisipan, siya ay napupuno ng kapanatagan, na ang Banal na Espiritu ang kanyang kasama sa paglalakbay, gaya ng pagkukwento tungkol kay San Arsenius. Ngunit ang sinumang nagpapalaya sa kanilang mga pandama, at hindi pumipigil sa pag-igting ng mga pagnanasa sa kanilang kalooban na parang alon, ay nag-uudyok ng pinakamalubhang bagyo para sa kanilang sarili; at kung hindi nila agad mapipigil ang kanilang nag-aalborong kaisipan, darating ang punto na sisigaw sila nang may malungkot na tinig: *'Thagis mo ako sa kailaliman ng dagat, at hayaang malunod ako ng bagyo'* (Awit 64:3). Ang ibig kong sabihin: maghari ang mabubuting kaisipan, at huwag malupig ang mas mabuti sa pamamagitan ng mas masama; maghari ang espiritu at patnubayan ito patungo sa pinakamabuti.

27. O hindi mo ba alam kung ano ang ginawa ng kasalanan? Hindi ba nito dinala ang kamatayan sa mundo? Hindi ba nito dinungisan ang lupa? Hindi ba nito pinuno ang sansinukob ng mga libingan, mula sa simula ng mundo hanggang ngayon? – Sapagkat ang tao ay hindi nabubulok hangga't hindi niya nilabag ang utos? At wala sa mga nabanggit ang naganap pa habang ang unang nilikha ay nanatiling matatag sa kanyang katapatan sa utos na ibinigay sa kanya. Siya ang sanhi ng walang hanggang pagdurusa; siya ang nagpasiklab ng hindi mapapatay na apoy ng Gehenna; siya ang pagkain ng walang katapusang uod; ginawa niya ang tao, na minsang kagalang-galang, na parang mga hayop na walang katinuan. Dahil siya ay napakasama at nakamamatay, dapat tayong tumakas mula sa kanya nang buong lakas; at piliin ang kabutihan, na ginagawang parang anghel ang tao, lumalaban sa mga demonyo, nagpapalayas sa lahat ng pagnanasa, at sa huli ay tinatanggap ang Kaharian ng Langit bilang gantimpala—nawa'y makamtan nating lahat ito sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoon.

228. Huwag magpabaya: sapagkat laging malapit ang kamatayan; at pagkatapos ng kamatayan ay darating ang paghuhukom at ganti

228. 1) Huwag magpabaya: sapagkat laging malapit ang kamatayan; at pagkatapos ng kamatayan ay darating ang paghuhukom at ganti. – 2) Kung ang mga naglilingkod sa isang makalupang hari ay nagsusumikap nang may takot na tuparin ang lahat, kapwa malaki at maliit, hindi ba't lalong dapat gawin ito ng mga naglilingkod sa Hari ng Langit? – 3) Kaya't masigasig nating tuparin ang lahat, kapwa sa ating

pagsamba at sa ating pagsunod; higit sa lahat, mamuhay tayo nang payapa sa isa't isa, at gawin ito nang tapat. [4, 5]

28. Ang pagkabigla ng buhay na ito ay hindi dapat magdulot ng pagkabagot, katamaran o kawalang-interes sa atin, kundi ng masidhing sigasig at taos-pusong pagsisikap na akayun sa kalooban ng Diyos, sapagkat tayo ay laging malapit sa kamatayan. Walang alipin, kapag lumalapit sa kanyang panginoon, ni anumang sugo na ipinadala upang magbigay-ulat sa nagpadala sa kanya, ang nagpapabaya sa sarili, kundi siya'y lubos na abala na tila nawawala sa sarili. – Iba ba tayo? Tayo rin ay lumalapit sa ating Panginoon—o mas tama, ang Panginoon ang lumalapit sa atin—at sa Kaniyang kakila-kilabot na paghuhukom, na sa harap nito ay tayong lahat ay magtatayo nang hubad at lantad, upang magbigay-linaw tungkol sa ating mga buhay, at upang tanggapin ang alinman sa walang hanggang kaharian o walang hanggang pagdurusa. Kapag pinagninilayan natin ito, sino ang makapapabaya? At hindi kaya masisiklab ang bawat isa ng isang sigasig na higit pa sa apoy upang gawin ang kalooban ng kanilang Panginoon, baka sila'y magtapos na gaya ng alipin na, nakagapos ang mga kamay at paa, ay itinapon sa labas ng bulwagan ng kasal? (Mat. 22:13).

29. Kung hindi nagdudulot ng takot sa ating mga puso ang mga halimbawang ito, subukang gawing mas malinaw sa ating isipan ang hinaharap sa pamamagitan ng paghahambing nito sa mga nangyayari sa kasalukuyan. Hindi ba natin nakikita kung paanong ang mga kaaway ng Hari ay pinahihirapan sa mga dungeon, ang iba ay pinagpapalo, ang ilan ay pinalalayas, ang iba ay pabulag, at ang iba pa ay nanganganib na mawalan ng kanilang sariling buhay? – Ngunit pati ya ang mga hindi nagkasala—nang may anong takot at pangininginig sila'y nakatayo sa kaniyang harapan at naglilingkod sa kaniya, na sinugo rito't roon sa digmaan at sa iba pang mabibigat na gawain? At wala ni isa mang sumasalungat sa kaniya, ni isa mang sumusuway sa kaniya. Kung gayon sa isang mortal na hari, hindi pa nga ba lalong totoo ito sa walang-hanggang Hari ng mga hari at Panginoon ng mga panginoon, na dapat itong gawin nang may takot at pangininginig, at na wala nang ibang dapat gawin kundi ang iniutos? Naririnig mo ba kung ano ang sinasabi ng Salita ng Diyos? – *'O pinababalewala mo ba ang kayamanan ng Kanyang kabutihan, at ang Kanyang pagpipigil at pagtitiis, na hindi mo namamalayan na ang kabutihan ng Diyos ay nagtutulak sa iyo sa pagsisisi? Ngunit dahil sa iyong matigas na puso at di pagsisisi, nagtitipon ka ng poot para sa iyong sarili sa araw ng poot at ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos, na magbibigay-ganti sa bawat isa ayon sa kanyang mga gawa'* (Roma 2:4–6).

30. Maging babala ito sa atin; at gugugulin natin ang bawat araw nang buong pansin at may matinding disiplina sa sarili, bumabangon nang maaga sa umaga sa oras ng senyales, agad at masigla, pinalalayas ang antok, at pagkatapos ng taimtim na panalangin sa selda at sa sama-samang pagtitipon, ang bawat isa ay ginagawa ang kanyang tungkulin—ang tagapag-alaga ng selda sa selda, ang kusinero sa kusina, at ang lahat ng iba pa, bawat isa sa kanyang kinalalagyan: hindi dapat may reklamo, pagsuway, pagsigaw o alitan – ni masamang loob na lihim na tinatago, upang magmukhang mapayapa sa labas ngunit may sama ng loob sa loob, at, sa sandaling may pagkakataon, umatake na parang ahas o maghiganti na parang kamelyong mapaghiganti. – May nagawang kasalanan at lumipas na. Ngunit nagkaroon ba ng taos-pusong pagsisisi o kapatawaran? Huwag mong hayaang muling magliya ang iyong isipan, at huwag kang matukso na *'gantiin ang masama ng masama, o ang sama ng loob ng sama ng loob'*; sa halip, magpala ka, na nalalaman mong dito ka tinawag, upang ka manahin ng pagpapala. Sapagkat ang sinumang nagnanais na mahalín ang buhay at makita ang mabubuting araw ay dapat magpigil sa kanyang dila laban sa kasamaan at sa kanyang mga labi laban sa pagsisinungaling. Lumayo siya sa kasamaan at gumawa ng kabutihan; hanapin niya ang kapayapaan at itaguyod ito. Sapagkat ang mga mata ng Panginoon ay nakatitig sa mga matuwid, at ang mga tainga Niya ay bukas sa kanilang panalangin; ngunit ang mukha ng Panginoon ay laban sa mga gumagawa ng masama' (1 Pedro 3:9–12).

229. Ang buong nilikha ay nagdiriwang ng Pagkabuhay na Muli ni Cristo, pinalamutian ng mga bulaklak at naglalabas ng matamis na bango: at tayo rin ay nararapat na ipagdiwang ang piging ng mga piging na ito, sa pamamagitan ng pagpapalabas ng espirituwal na bango mula sa ating sarili, na inihanda natin sa loob natin sa pamamagitan ng pagsasama-sama ng bawat birtud

229. 1) Ang buong nilikha ay nagdiriwang ng Pagkabuhay na Muli ni Cristo, pinalamutian ng mga bulaklak at naglalabas ng matamis na bango: at tayo rin ay nararapat na ipagdiwang ang piging ng mga piging na ito, na naglalabas ng espirituwal na bango mula sa ating sarili, na inihanda natin sa loob natin sa pamamagitan ng pagsasama-sama ng bawat birtud. – 2) Ngunit sa mga araw na ito ay dapat nating lalong

ipaamoy ang bango ng Ortodoksiya, dahil sa ikonoklasmo, na pinapahiya mismo ng Panginoon. – 3) Kaya't manatili tayo sa tunay na pananampalataya at ipaamoy ang bango ng isang birtwosong buhay. [4, 6]

31. Sa kapistahan ng Pagkabuhay na Muli ni Cristo, ang buong nilikha, na parang nag-aalis ng isang uri ng kamatayan, isang malungkot na balabal ng taglamig, ay muling namumulaklak at, wari, nabubuhay: ang lupa ay natatakpan ng luntiang halaman, ang mga puno ng mga dahon, ang mga hayop ay tumatalon sa paglalaro, ang dagat ay tumahimik, at ang lahat ay nabago tungo sa isang mas mabuting kalagayan. – Ngunit bakit ito pumasok sa isip? – Narito ang dahilan: kung ang mga nilalang na walang kaluluwa at walang tinig ay nagagalak nang labis sa pinakadakilang Pagkabuhay na Muli at nagkakaroon ng ganitong masayang anyo, hindi ba't lalo pa tayong dapat—tayo na pinarangalan ng katwiran at k , ang larawan ng Diyos—ay magpalamuti sa ating sarili ng mabuting pamumuhay at magpalabas ng mabangong espiritu? – Sapagkat sa katotohanan, ang pabango ni Cristo ay yaong pinapalamutian ng birtud, gaya ng patotoo ng Apostol, na nagsasabi: *'Sapagkat tayo ang pabango ni Cristo para sa Diyos sa gitna ng mga naliligtas at sa gitna ng mga napapahamak: sa mga ito, isang pabango na naghahatid sa kamatayan; sa iba naman, isang pabango na naghahatid sa buhay'* (2 Cor. 2: 15:16). Kaugnay nito, nararapat ding sabihin na si Adan, bago nilabag ang utos, ay isang pabango para sa Diyos, na pinalamutian ng kawalang-kamatayan at di-kabulok at nababalot sa makalangit na mga pagninilay. Sapagkat, tulad ng anumang puno na tunay na may bulaklak at mabango, siya ay itinanim sa Paraiso, na naglalabas ng mga birtud. Maaari rin nating alalahanin dito na si Isaac na Patriarka, nang masamyo ang kaaya-ayang halimuyak mula sa kanyang anak na si Jacob, ay nagsabi nang tumpak: *'Narito ang halimuyak ng aking anak, na parang halimuyak ng parang na pinagpala ng Panginoon'* (Gen. 27:24), na tiyak na nauunawaan ang halimuyak na ito sa espiritwal na kahulugan. – Tayo nga, mga kapatid, ay magpalabas din ng espiritwal na halimuyak, na ihahanda natin sa ating sarili sa pamamagitan ng pagsasama-sama ng lahat ng birtud, na parang isang bihasang perfumer. Ang ganitong myrrha ay pinagpala; ang ganitong myrrha ay kaaya-aya sa Diyos; ang ganitong myrrha ay humihikayat sa mga anghel at nagtatagay sa mga demonyo; ang mga dalisay na kaluluwang naaakit sa myrrhang ito ay sumunod sa mga yapak ni Cristo na Panginoon, gaya ng inaawit sa Awit ng mga Awit (1:2, 3). Dapat itong laging ganito.

32. Ngunit sa kasalukuyan, higit sa lahat ay dapat nating hayaang sumikat ang Ortodoksiya, sa harap ng ikonoklastikong kawalang-diyos. Sumisigaw ang mga ikonoklasta: *'Ang Diyos ay di-katawan; hindi Siya maaaring ilarawan.'* – At inakala nilang nagbabalita ng mga salitang may dakilang karunungan, nang hindi nila namamalayan. – O mga hangal! Ikinikilala mo ba ang Panginoong Hesus bilang Diyos? Sa tingin ko sasabihin mong: oo. – Pakinggan mo nga, kung ano ang sinasabi Niya Mismo: nang Siya'y nagpakita sa mga banal na Apostol pagkatapos ng Kanyang Pagkabuhay na Mag-uli at, sa pamamagitan ng Kanyang di-mailarawang pagpapakababa, ipinakilala Niya sa kanila ang pinakamalalim at kamangha-manghang mga hiwaga ng nakapagliligtas na pananampalataya, hinawakan Niya ang pagkain, upang patunayan ang katotohanan ng Kanyang Pagkabuhay na Muli, kahit na ang Kanyang banal na katawan, pagkatapos ng Pagkabuhay na Muli, ay hindi na nangangailangan nito – Kuma at uminom Siya, at Siya'y nahahawakan; at sa mga inakala na Siya'y isang espiritu, sinabi Niya: *'Tingnan ninyo ang aking mga kamay at mga paa; ako nga. Haplusin ninyo ako at tingnan; ang espiritu ay walang laman at buto, gaya ng nakikita ninyong ako'y mayroon'* (Lucas 24:39). – Ano ang masasabi ng isang iconoclastang kalaban ni Cristo rito? – May laman at buto ba ang Panginoon? At maaari nga ba Siyang ilarawan sa isang ikon? – Kung hindi posible ang huli, kung gayon hindi kailanman naganap ang una. Ngunit sa pagsasabing Siya ay may laman, Siya Mismo—kundi man tahasan ay di-tuwiran—ay nagpapatotoo na maaari Siyang ilarawan sa isang ikon: sapagkat ang dalawang katangiang ito ay magkakauna-unahan. Bakit nga ba ang mga ikonoklastang ito, gaya ng mga Manikeo, ay *'daranas ng paghihirap at walang hanggang kapahamakan'*, gaya ng nakasulat (2 Tes. 1:9)?

33. Tayo naman, mga kapatid, sa ortodoksong doktrina, na nananampalataya na maaari nating makita ang ating Panginoong Jesucristo sa isang icon at sambahin Siya roon, at payapa tayo rito, ituturo namin ang buong sigasig namin sa pamumuhay na karapat-dapat sa aming pananampalataya—malinis, walang kapintasan at walang mantsa—upang hindi kami matisod sa alinmang panig, kundi, sa mahusay na paghakbang sa pareho, ay makamtan ang Kaharian ng Langit.

230. Pag-iisipan natin kung gaano kataas ang pagpapalala ng ating kalikasan ng Panginoong umakyat, huwag nating hayaang madungisan ito ng isang hindi karapat-dapat na buhay

230. Sa pagmumuni-muni kung gaano kataas ang pagpapahalaga sa ating kalikasan ng Panginoong umakyat, huwag nating hayaan itong madungisan ng isang hindi karapat-dapat na buhay. [4, 7] Ang Pista ng

mga Pista para sa atin, at ang Pag-akyat ng ating Tagapagligtas, si Jesucristo, na malapit nang maganap, ay isang dakila at labis-kalikasan na hiwaga: sapagkat ang ating kalikasan ay itinaas lampas sa hangganan ng nakikitang kalangitan, gaya ng nakasulat: *'Ang Diyos, na mayaman sa habag... ginawa Niya tayong buhay na kasama ni Cristo, tayo na mga patay sa ating mga kasalanan... at binuhay Niya tayo na kasama Niya, at pinaupo Niya tayo sa makalangit na mga dako kay Cristo Jesus'* (Efe. 2:4–6), *'nakaupo sa Kanyang kanan sa mga himpapawid, na lubos na higit sa lahat ng pamunuan, awtoridad at kapangyarihan, at sa bawat pangalang binanggit, hindi lamang sa panahong ito kundi pati na rin sa darating; at inilagay Niya ang lahat ng bagay sa ilalim ng Kanyang mga paa; at itinalaga Niya Siya na pangulo sa lahat ng bagay para sa iglesia, na Siya ang katawan, ang kaganapan Niya na siyang pumupuno sa lahat sa lahat'* (Efe. 1:20–23). Nakikita mo ba kung gaano kataas na kadakilaan ang itinaas sa kalikasan ng tao? Hindi ba mula sa lupa hanggang sa langit? Hindi ba mula sa pagkabulok tungo sa di-pagkabulok? Ilan ang nagsusumikap na maging kaibigan ng isang makalupa at mortal na hari? Tayo naman, na *'noong una ay nakahiwalay at kaaway sa ating isipan dahil sa ating masasamang gawa'* (Col. 1:21), ay hindi lamang narekonisa sa Diyos Ama sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesucristo, kundi itinaas din sa katayuan ng pagka-anak. At ngayon ang ating kalikasan ay nasa langit, sinasamba ng bawat nakikitang at hindi nakikitang nilalang. Ganito ang kadakilaan ng hindi mailarawang pag-ibig ng ating mapagpalang Diyos para sa sangkatauhan! Sa pagmumuni-muni nito, at sa pagkaalam na ito ay lampas sa abot ng ating pag-iisip, nanalangin ang mapalad na Pablo, *'Ipagkaloob nawa ng Diyos ng ating Panginoong Jesucristo sa mga mananampalataya ang diwa ng karunungan sa pagkakilala sa Kanya.... Upang ipahayag sa atin kung ano ang pag-asa ng Kanyang pagtawag, at kung ano ang kayamanan ng kaluwalhatian ng Kanyang mana sa mga banal, at kung ano ang di-pangkaraniwang kadakilaan ng Kanyang kapangyarihan tungo sa ating mga nananampalataya, ayon sa gawa ng Kanyang makapangyarihang lakas, na Kanyang ginawa kay Cristo'* (Efe. 1:17–21). – Ngunit iyan nga ang eksaktong nangyari! – Siya ay dumating sa atin, ang Pinagpala sa lahat, sa pamamagitan ng kapanganakan mula sa birhen; Siya ay sumailalim sa mga batas ng kalikasan; Siya ay inakyat sa krus, *'itinakda rito ang nasulat na kodigo ng ating mga utang'* (Col. 2:14), bumaba sa kalaliman ng lupa, nagpapagaling ng mga karamdaman ng mortal na katawan, muling nabuhay, matapos maibalik sa Kanya ang likas na katangian ng tao, at sa wakas ay umakyat sa kaluwalhatian, na nagpapahayag sa Kanyang sarili bilang ating Tagapamagitan sa harap ng Diyos Ama – iyan, sa madaling salita, ang kahulugan ng banal na Kapistahang ito! – Habang pinagmumuni-muni natin ito at napagtatanto na tayo ang katawan ni Cristo, parangalan natin nang may paggalang ang handog na ito; panatilihin natin ang ating kadakilaan; huwag nating ipagkanulo ang biyaya, *'ni gawing mga miyembro ng kahalayan ang mga miyembro ni Cristo'* (1 Cor. 6:15), kundi lalo pa nating lilinis ang ating sarili sa kaisipan at gawa; lalo pa nating itatakwil ang mga lamanlik na pagnanasa na nakikipagdigma laban sa kaluluwa, at *panatilihing* ligtas sa ating sarili ang *'kayamanan ng ating buhay'* (1 Pedro 2:12)—isang buhay na mapayapa, mapayag, masunurin, mapagkumbaba, at maayos—na tunay ngang isang pinagpalang buhay. Tungkol naman sa mga kaluguran at libangan, sa pagtawa at sa pagkasobra, iwan ang mga ito sa mga tagapaglingkod ng laman at sa mga tagapaglingkod ng buhay, na bagaman nakikita, ay hindi nakikita, at bagaman nakaririnig, ay hindi nakaririnig, sapagkat ang kanilang mga puso ay pinatigas at ang kanilang mga tainga ay pinabingi, kaya hindi nila matukoy ang mabuti sa masama, ang liwanag sa kadiliman, ang buhay sa kamatayan. Tungkol sa atin, mga kapatid, manatili tayo't humawak nang matibay sa pag-amin *'na ating kinalalagyan, at sa pagmamalaki sa pag-asa ng kaluwalhatian ng Diyos'* (Roma 5:2); hango natin ang inspirasyon mula sa mga asetikong paggawa na pinagpaguran ng mga santo—kabilang na ang pinagpalang Pachomius, na ngayon ay ating pinupuri—at makita nang mabuti, marinig nang mabuti, maramdaman nang mabuti, at gamitin nang mabuti ang lahat ng ating mga miyembro, upang tayo ay maging mga tagapagmana, ayon sa pangako, ng buhay na walang hanggan.

231. Sa Pag-akyat ng Panginoon, ang ating buong kalikasan ay pinaluwalhati: parangalan natin ang kadakilaan ng biyayang ito, at palamutian ang ating sarili ng bawat birtud

231. 1) Sa Pag-akyat ng Panginoon, ang ating kalikasan ay pinarangalan: parangalan natin ang kadakilaan ng biyayang ito, at palamutian ang ating sarili ng bawat birtud. – 2) Ang sinumang hindi ganoon ay hindi miyembro ni Cristo: samakatuwid, ang sinumang alipin ng anumang pagnanasa, magsisi sila at maging katulad Niya; ang sinumang paminsan-minsan ay napapailalim sa mga pag-uga ng pagnanasa, magmadali silang maibalik ang kanilang espirituwal na kapanatagan sa lahat ng oras. – 3) Magmadali;

sapagkat ang kamatayan ay laging malapit, at pagkatapos ng kamatayan ay sumusunod ang hatol para sa mga hindi nagsisi. [4, 8]

1. Ipinagdiriwang natin ang Pag-akyat ng Panginoon, ang kasukdulan ng nagkatawang-taong gawain ng ating Panginoong Jesucristo. Matapos Niyang tuparin ang lahat ayon sa kalooban ng Ama, Siya ay umakyat sa kaluwalhatian, at, nang tayo'y kaniyang binuhay na kasama Niya, tayo'y kaniyang pinaupo sa langit sa kaniyang banal na laman. Anong *'kayamanan ng Kanyang kaluwalhatian, at anong di-pangkaraniwang kadakilaan ng Kanyang kapangyarihan'* (Efe. 1:18–19), na itinaas Niya ang ating mapagkumbaba at walang-kabuluhang kalikasan sa banal na Trono ng Kaharian, at bawat makalangit na kapangyarihan ay sumasamba sa Kanya. Habang pinagninilayan natin ito, punuin natin ang ating sarili ng pagkamangha at paggalang, parangalan natin nang may paggalang ang kadakilaan ng biyayang ito, at mamuhay tayo nang marangal para sa ating Ulo, bilang mga miyembro ni Cristo, bilang Kanyang mga kasamang tagapagmana, *'sa kabanalan, sa kaalaman, sa pagtitiis, sa kabaitan, sa Banal na Espiritu, sa tapat na pag-ibig, sa salita ng katotohanan, sa kapangyarihan ng Diyos'* (2 Cor. 6: 6:7), na may buong pagsunod at kababaang-loob, na may buong kasipagan at pag-iingat, na hindi nagsasalita ng anumang hindi angkop, at hindi gumagawa ng anumang salungat sa utos.

2. Kaya, ang sinumang nagdudumi sa kanyang katawan ay hindi na miyembro ni Cristo; ang sinumang nagtataglay ng masamang loob ay hindi na miyembro ni Cristo; at ang sinumang sinasapian ng anumang ibang pagnanasa ay hindi na miyembro ni Cristo; at dahil dito ay hindi karapat-dapat makibahagi sa mga Banal na Misteryo. Sapagkat sinasabi ng Apostol: *'Suriin muna ng tao ang kanyang sarili, at saka siya kumain ng tinapay at uminom mula sa tasa; sapagkat ang sinumang kumakain at umiinom nang hindi karapat-dapat ay kumakain at umiinom ng hatol sa kanyang sarili, dahil hindi niya pinag-iisipan ang katawan ng Panginoon. Kaya nga't marami sa inyo ang mahina at maysakit, at di-kaunti ang nakatulog na.'* Sapagkat kung huhusgahan natin ang ating sarili, hindi tayo huhusgahan; ngunit kapag tayo'y huhusgahan ng Panginoon, tayo'y dinidisciplina upang hindi tayo masentensiyahan kasama ng sanlibutan' (1 Cor. 11:28–32). Kaya nga, gawin nating karapat-dapat ang ating sarili at linisin natin ang ating sarili, upang tayo'y matatawag nang wasto na mga miyembro ni Cristo, at makibahagi nang karapat-dapat sa Banal na mga Misteryo. – Ngunit kung, sa pamamagitan ng kapabayaang, tayo ay matalo ng masamang pagnanasa, o galit, o inggit, o poot, o anumang bagay na kasuklam-suklam sa Diyos, huwag tayong magtaka. Ngunit mabilis nating ibalik ang ating sarili sa dati nating mabuting kalagayan ng pag-iisip, magkamalay tayo, at huwag manatili sa kasamaan; sapagkat ang kusang pagkaantala sa bagay na ito ay nagdudulot ng hindi mapapatawad na hatol.

3. Higit pa rito, baka hindi ba't dumating nang biglaan ang kamatayan? – Kahapon lamang ay bumisita kami sa isang obispo na maysakit at natagpuan siyang nasa matinding paghihirap, lubos na lanta dahil sa lagnat, ang kanyang paningin ay nagwawala-wala, at walang makitang tulong kahit saan. Hindi kaya tayo rin ay makaranas ng kaparehong kapalaran anumang sandali? – At ano nga ba ang mga paghihirap na ito kung ikukumpara sa mga darating pa? Isang panaginip at isang anino. Ang apoy na iyon ay hindi kailanman napapawi, ang uod na iyon ay hindi kailanman namamatay, ang kadiliman ay hindi kailanman nawawala, ang mga gapos ay hindi kailanman nalalagay, ang pagngalit ng mga ngipin ay hindi kailanman tumitigil, at ang lahat ng iba pang paghihirap ay walang hanggan. Kung taimtim nating pag-iisipan ito, mga kapatid, titigil tayo sa pagiging maluho, mapanibugnot, mapag-alab, mapanghusga, mapamintas, at hindi na tayo gagawa ng iba pang kasamaan; kundi maging mapayapa tayo, magkaroon ng mabuting saloobin, maging mapagpakumbaba, magsagawa ng kawanggawa, magmahalan tayo gaya ng iniuutos ng Diyos, at tuparin ang lahat ng iniuutos nang may sigasig at kagustuhan, upang maiwasan natin ang walang hanggang paghihirap at makamtan ang buhay na walang hanggan.

232. Nangako ang Panginoon na magpapadala ng isa pang Tagapagtaguyod: natupad ito noong Araw ng Pentekostes; isang dakilang bagay ito

232. 1) Nangako ang Panginoon na magpapadala ng isa pang Tagapagaliw: natupad ito sa Pentekostes; isang dakilang bagay ito. – 2) Paano nga ba tayo tutugon? Itapat natin ang kadakilaan ng Hari: magpakapukaw tayo ng paggawa ng bawat mabuting gawa, at pagtanggì sa lahat ng mapusok at makamundong bagay; na kung saan tanging kapaitan ang mayroon, samantalang ang lahat ng aliw ay matatagpuan lamang sa Diyos. – 3) Kaya't lumayo tayo sa lahat ng bagay na hindi katulad Niya. [4, 9]

4. Ipinagdiriwang natin ang Pentekostes at ang pagbaba ng Banal na Espiritu, na tungkol sa Kanya ay sinasabi ng Panginoon: *'Nasa inyo ito, sapagkat ako'y paalis; sapagkat kung hindi ako paalis, hindi darating sa inyo ang Tagapagtaguyod; ngunit kung ako'y paalis, papaparoon ko Siya sa inyo. At kapag Siya'y*

dumating, gagabayan Niya kayo sa buong katotohanan' (Juan 16:7, 13). Napakagandang pangako ito! Napakadakilang karangalan na ipinagkaloob sa atin! Ipinangako Niya na hindi magpapadala ng anghel, ni tao, kundi ang Espiritu na kapareho ng Kanyang diwa. Kaya ang nag-iisang Anak ng Diyos, matapos tuparin ang gawain ng Kanyang Ama, ay umakyat sa langit, samantalang ang Banal na Espiritu ay bumaba—hindi isang ibang Diyos—malayo sa Kanya iyan!—kundi isang ibang Tagapagaliw, gaya ng nakasulat. At—oh, di-mailarawan na pag-ibig para sa sangkatauhan! Ang Diyos Mismo ang ating Tagapagaliw. At inaaliw Niya ang malungkot at pinahirapang kaluluwa, pinipigilan itong mawalan ng pag-asa sa mga mahihirap na kalagayan, gaya ng patotoo ng banal na Apostol, na nagsasabi: *'Sa panlabas ay kami'y nasa pakikipagbaka, sa kalooban ay nasa takot; nguni't ang Diyos, na nagpapalubag-loob sa mapagkumbaba, ay nagpapalubag-loob sa amin....'* (2 Cor. 7:5). Pinapaghinawa Niya ang puso na natatakot sa mga takot ng demonyo, itinaas ito sa pamamagitan ng matapang na pag-asa tungo sa di-matitinag na tapang, gaya ng patotoo ni San David: *'Ika nga, O Panginoon, ang tumulong at nagpaghinawa sa akin'* (Awit 85:17). – Pinapaliwanag Niya ang nag-aalalang isipan, tinitiyak dito na ipinagkaloob na dito ang kapayapaan sa Diyos at kapanatagan, gaya ng patotoo ng Apostol, na nagsasabi: *'Mula sa Diyos ay ipinamamanhik namin sa inyo: kayo'y makipagkasundo sa Diyos'* (2 Cor. 5:20). – Nakikita mo ba ang hindi masukat na awa na ito? Nakikita mo ba ang walang kapantay na kaloob na ito? Ang nag-iisang Anak na ipinanganak ay namamagitan para sa atin sa harap ng Ama, gaya ng nakasulat: *'Ang nasa kanan ng Diyos, na namamagitan naman para sa atin'* (Roma 8:34). Dito sa lupa, ang Banal na Espiritu ay nagpapalubag-loob sa atin sa maraming paraan.

5. Ano, nga ba, ang ibibigay natin sa Panginoon para dito? – Ang tanging naiwan para sa atin ay kunin ang awit ng salmista at sumigaw: *'Lahat ng buto ko'y nagsasabi: "O Panginoon, o Panginoon, sino ang gaya Mo? Ikaw na nagliligtas sa dukha mula sa kamay ng mga siyang nananamsam sa kaniya, at sa dukha at nangangailangan mula sa mga siyang nananamsam at nang-aapi sa kanila"* (Awit 34:10). At muli: *'Ang aking saulog ay mula sa Panginoon, na lumalangit at lupa'* (Awit 123:8). At higit pa: *'Kung hindi ako tinulungan ng Panginoon, ang aking kaluluwa ay matagal nang bumaba sa libingan'* (Awit 93:7). At: *"Ang Panginoon ang aking katulong; hindi ako matatakot sa maaaring gawin sa akin ng tao"* (Awit 117:6). Kung gayon, dahil mayroon tayong ganoong Tagapagligaya, ang Banal na Espiritu; isang di-matatagpong kapangyarihan, ang Dakilang Tagapagtanggol—ang Diyos—at isang kasamang mandirigma, huwag nating katakutan ang pangamba ng kaaway ni matakot sa mga puwersang sumasalungat, ngunit, na Siya ang ating Tagapagtulong at Kasamang Mandirigma, buong tapang at matatag nating sisikaping pasukin ang mga pakikibaka ng pag-a-ascetismo at pagpapahayag ng pananampalataya, tinitii ang mga ito araw-araw, hindi naloloko ng mga tukso ng ahas, ni hindi nanghihina sa kanyang walang tigil na pag-atake; papatayin natin ang makamundong pag-ibig, na pinupuno ng apoy ang bahay ng ating kaluluwa. Tinitiyak ko sa inyo na hindi ito kasiyahan, kundi isang mapanganib na karamdaman; hindi tamis, kundi isang pagkabaliw ng isip at isang masamang kadiliman. Ang mga nanlupig sa pagkabaliw ng laman, nahugasan ang mga karumihan nito, at kumapit nang buong puso sa iisang Diyos—na siyang pinakamatamis at pinaka-kanais-nais sa lahat—ay nakakaalam nito. – Ang sinumang nakamit ito ay naninirahan sa laman ngunit higit pa rito, nasa mundo ngunit higit pa rito; nananatili sila rito at namumuhay sa lampas sa nakikita; sa kanila, ang mga alon ng biyaya, na pinukaw ng banayad na simoy ng Espiritu, ay pinupuno ang kaluluwa ng kapayapaan hangga't maaari.

6. Bakit nga, hinahayaan natin na ang pag-ibig sa kaluguran, nang napagtagumpayan na tayo nito, ay ilihis tayo nang lubos at baguhin tayo nang malalim na, sa pamamagitan ng pagyuko nang mababa sa lupa, sa laman at dugo, ay tuluyang tayo nangalayo sa ating lubos na Mabuting Diyos? – Kaya nga, tumakas tayo sa bawat pagnanasa: tumakas tayo sa pag-ibig sa salapi, ang pinagmumulan ng pagtataksil; tumulak tayo mula sa kawalan ng pananampalataya, na naghihiwalay sa atin mula sa pakikipag-isa sa Panginoon; tumulak tayo mula sa bawat ibang pagnanasa, anuman ang anyo nito sa ating mga kaluluwa—galit, inggit, poot, kayabangan, pagmamataas, at pag-iisa: baka matagpuan tayo ng kamatayan na hindi handa at ilayo tayo sa Diyos; at ang pagkakalayo sa Diyos ay pagkakalayo sa Kaharian ng Langit. Walang sinumang hindi gumagawa ng nakalulugod sa Diyos ang makakatakas dito. Nawa'y makatakas tayo sa darating na galit, na inilalaan para sa mga naghihimagsik laban sa Kanya; simulan nating palugurin ang Diyos nang walang tigil, linisin ang ating sarili at baguhin ang ating mga kaluluwa. Huwag mawalan ng loob! Malapit ang Panginoon sa lahat ng tumatawag sa Kanya.

233. Ang Kapistahan ng Lahat ng mga Santo. – Sino sila? Lahat ng mga martir: ang ilan ay martir ng dugo, at ang iba naman ay ng pagsakripisyo sa sarili

233. 1) Ang Kapistahan ng Lahat ng mga Santo. – Sino sila? Lahat ng mga martir: ang iba ay namartir sa pamamagitan ng dugo, ang iba naman sa pamamagitan ng mga gawa ng pag-aantabayanan sa sarili. – 2) Tayo rin ay binibilang sa kanila: hinihiling ng ating mga tirano (mga pagnanasa, mga taong may matinding damdamin at mga demonyo) na lumayo tayo sa Diyos at lumipat sa kanilang panig; dahil tumatanggi tayo, tinati-titiis natin ang kalungkutan ng panlabas na kakulangan at panloob na pakikibaka. – 3) Ngunit manatili tayong matatag hanggang wakas; at ituturing tayong karapat-dapat sa bahagi ng kapalaran ng mga martir. [4, 10]

7. Ipinagkaloob sa atin ang pribilehiyo ng pagdiriwang ng pinakadakilang kapistahan, ang Banal na Pentekostes; ngayon ay nasa harapan natin ang kapistahan ng Lahat ng mga Santo. – Ilan at anong uri ng mga santo ang ginugunita ngayon? Sino ang makabibilang sa mga bituin sa langit o sa buhangin sa dalampasigan? – Hindi mabilang ang mga santo ng Diyos, ang mga saksi ng katotohanan ng Diyos at ang mga martir, na tapat na lumaban sa mapanghamak na kapangyarihan ng mga tirano na tutol sa katotohanang iyon at tiniis ang bawat uri ng paghihirap nang may tapang at kagalakan – apoy, mga espada, mababangis na hayop, mga gulong, mga bakal na kuko at lahat ng iba pa na maaaring maisip ng kasamaan, itinuturing ang kanilang mga paghihirap bilang aliw at ang pagdurugo ng kanilang dugo bilang kagalakan – at, sa paniniwalang ito, naglalakad sa nag-aalab na uling, pinapatay ang nagliliyab na siga gamit ang kanilang dugo, at nagagawa ang maraming bagay sa kanilang likas na pagka-tao na lumalampas sa karaniwang makatao, na sa gayon ay pinahanga ang mga tirano at mga hari – bilang patotoo sa ano? – na si Jesucristo ang Anak ng Diyos, at ang buhay na walang hanggan ay ipinagkakaloob sa pamamagitan ng Kanyang pangalan, gaya ng nakasulat. Ngunit ang mga nagbuhos ng kanilang dugo ba ang nag-iisang mga saksi sa katotohanan? – Hindi; ganyan din ang lahat ng namuhay ng banal na buhay, na tungkol sa kanila sinasabi ng Banal na Apostol na sila ay *'naglibot na nakasuot ng balat ng tupa at balat ng kambing, naghihirap, pinahihirapan, pinakikitunguhan—na ang mundo ay hindi karapat-dapat sa kanila—naglalakbay sa mga ilang at bundok, sa mga kuweba at sa mga lagusan ng lupa'*. At sa kaunting bahagi pa: *'Yamang napapaligiran tayo ng napakalaking ulap ng mga saksi, ilayo natin ang bawat uri ng kasamaan at ang kasalanang madaling makapahamak sa atin, at tumakbo tayo nang may pagtitiis sa takbuhan na nakalaan sa atin, na nakatingin sa may-akda at tagapagtupad ng ating pananampalataya, si Jesus'* (Heb. 11:37–38; 12:1–2). Nakikita ninyo kung paano niya tinatawag na mga martir ang lahat ng umiibig sa kabanalan—na kusang-loob na nagtitiis ng isang buhay na may kasakitan nang may pagtitiis?

8. Kaya, mga kapatid, tayo rin ay nalilista sa pulutong ng mga martir: sapagkat sa pamamagitan ng pagmamahal at matiisin na paglakad sa mapagpahirap na landas ng buhay na may pagdadala ng krus, at sa pamamagitan ng pagtitibay ng panata ng pagkabirhen at hindi pagtanggap sa maraming pakikibaka ng pagsunod na nasa ating harapan, tayo ay nagpapatotoo na si Jesus ang Cristo, ang Anak ng Diyos, sumasaksi tayo na may paghuhukom at gantimpala; sumasaksi tayo na kailangan nating magbigay-linaw sa harap ng kakilakilabot na hukuman ni Cristo tungkol sa ating pamumuhay, matapos tayong tumindig nang matatag laban kay Satanas, ang kaaway ni Cristo, na pinahihirapan at pinapalo tayo ng mga tukso ng masasamang kaisipan at nakamamatay na pagnanasa, na pinipilit tayong itakwil ang Diyos. At sa katotohanan, ang mga taong nabulok dahil sa kanilang mga walang-batas na kaisipan at damdamin, na nagpapasakop at sumusunod sa kalaban, ay ipinapahayag sa pamamagitan ng kanilang mga gawa at ng kanilang ugali na para sa kanila ay walang Diyos, gaya ng sinabi ni San David: *'Sinasabi ng hangal sa kaniyang puso, "Walang Diyos"'* (Awit 52:2). Sapagkat maliban kung unang itanim ng kaaway sa kaluluwa ng mga tao ang pagkalimot sa Diyos—at, wari, isang pagtanggap sa Kaniya—hindi niya mailalapit ang isip sa mga pagnanasa ng laman, sa kalayaan na magkasala, sa paglalasing, sa maling pagnanasa, sa piging, sa kasakiman, sa idolatriya, at sa lahat ng uri ng iba pang kasamaan; ngunit kapag nagtagumpay na siya rito, sinasakop niya ang kaluluwa, at inihihawalay ito sa Diyos, itinaon niya ito sa apoy na hindi mapapatay para sa walang hanggang paghihirap kasama niya. Kay salbahis ng gayong panlilinlang, at kay kakila-kilabot ng wakas na idudulot nito!

9. Ngunit tayo, bilang mga saksi ni Cristo, ay magpapatuloy pa ring magbigay ng mabuting patotoo; ipagpapatuloy pa rin nating ipahayag ang tunay na pananampalataya, na nagagalak kasama ng lahat ng mga banal na itinuring tayong karapat-dapat na magpatotoo kay Cristo, nang hindi lumuluhod kay Baal—ibig sabihin, nang hindi sumusuko sa mga pagnanasa ng laman at iba pang makasalanang ligaya; hindi natin papaniwalaan ang kaaway kapag sinubukan niyang itanim sa ating isipan ang pagtalikod sa pagsunod, kundi

matapang natin siyang lalaban, matumba man tayo ngunit hindi matatalo. – Anong bunga ang idudulot ng ganitong pagkamartir? Alamin ito: ang mga saksi ni Cristo, na nagpatotoo sa Kanya sa harap ng lahat at tiniis ang hindi masukat na pagdurusa para sa kanilang tapat na patotoo, ay ipahayag na Kanyang mga kasamang tagapagmana sa darating na panahon, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Kapag si Cristo, ang ating buhay, ay lilitaw, noon kayo naman ay lilitaw na kasama Niya sa kaluwalhatian'* (Col. 3: 4). Kasama nila, sana tayo, na nagpatuloy sa ating patotoo hanggang sa wakas ng ating buhay, ay maituring na karapat-dapat na tumanggap ng walang hanggang gantimpala at manirahan kasama ni Cristo magpakailanman sa kagalakan at tuwa.

234. Sa Linggo, nawa'y magsilbing aral sa atin ang paggunita sa mga biyayang ipinagkaloob ng Panginoon sa atin sa pamamagitan ng Kanyang Pagkabuhay na Mag-uli

234. 1) Sa Linggo, nawa'y magsilbing aral sa atin ang paggunita sa mga biyayang ipinagkaloob ng Panginoon sa atin sa pamamagitan ng Kanyang Pagkabuhay na Muli. – 2) Matapos nating alalahanin ang mga ito, hindi natin maiwasang maantig na mahalín ang Panginoon na labis na nagmahal sa atin, sa pamamagitan ng pagtupad sa Kaniyang mga utos at paglayo sa lahat ng ikinamumuhi Niya. – 3) Upang palakasin ang pagnanasa na ito, pag-isipan natin ang ating kamatayan; ang kamatayan ng ating kapatid na si Eudokimus ay nagbibigay sa atin ngayon ng pagkakataon para rito. [4, 12]

10. Ang mismong araw ng Pagkabuhay na Muli, na ipinagdiriwang natin ngayon, ay nag-aalok sa atin ng sapat na pagtuturo (Κατήχησις), kung tayo'y magpapakita ng pansin. Sapagkat sa araw na ito ay binuhay tayo ng ating Panginoong Jesucristo, na tayo'y napabagsak ng kasalanan; sa araw na ito ay binigyan Niya tayo ng buhay, na tayo'y pinatay ng ating mga paglabag at ng di-pagkapatuli ng ating laman; sa araw na ito, muling binuksan Niya ang paraiso para sa atin, upang makibahagi tayo sa punong-kahoy ng buhay, na siyang buhay-na-nagbibigay niyang katawan at dugo; sa araw na ito, na tayo'y muling nabuhay mula sa mga patay, maaari tayong sumigaw ayon sa salitang propetiko: *'O kamatayan, nasaan ang iyong tusok? O Hades, nasaan ang iyong tagumpay?'* (1 Cor. 15:55). Tinalo ka Niya na nagsabi: *'Magpakalakas kayo ng loob; ako'y nanaig na'* (Juan 16:33); sa araw na ito, na nagsasalita sa pamamagitan ng mga salita ng Apostol, ang Diyos na Ama *'binuhay Niya tayo na kasama Niya at pinaupo Niya tayo sa makalangit na mga dako kay Cristo Jesus, upang sa mga panahong darating ay maipakita Niya ang di-masukat na kayamanan ng Kanyang biyaya sa pamamagitan ng Kanyang kaibig-ibig na gawa tungo sa atin kay Cristo Jesus'* (Efe. 2:6–7). O di-mailahad na kaloob! Mula sa ano at patungo sa ano Niya tayo dinala? Mula sa kamatayan tungo sa buhay, mula sa kadiliman tungo sa liwanag, mula sa pagkaalipin tungo sa kalayaan, mula sa pagkapoot tungo sa tunay na pakikipag-isa; at iniunat Niya ang Kanyang awa hanggang sa gawin Niya tayong *'kaanyuan ng Kanyang Anak'* (Roma 8:29). Anong di-mailarawang biyaya ito! Anong umapaw na kadakilaan ng Kanyang pag-ibig para sa atin! Na ibinigay Niya ang Kanyang nag-iisang Anak bilang pantubos para sa ating lahat. At paano nga ba tayo hindi sisigaw dahil dito: *'Sino ang makapahayag ng makapangyarihang mga gawa ng Panginoon? Sino ang makabibilang ng lahat ng Kanyang mga papuri?'* (Awit 105:2).

11. Kaya't mahigpit nating mahalín Siya na lubos na umibig sa atin, at mamatay para sa Kanya na namatay para sa atin, na hindi bumabalik sa laman at dugo, na hindi naloloko ng mga panlilinlang ng ahas, na hindi nadadala ng mga ligaya ng buhay na ito, at hindi pinapayagan ang ating sarili na tikman ang bunga ng kasalanan, na siyang magbubunga ng kamatayan; sapagkat nasusulat: *'Sapagkat ang mga nagkakasala nang sadyang paglabag pagkatapos nilang matanggap ang kaalaman ng katotohanan, ay wala nang hain pa para sa kasalanan; kundi isang kakila-kilabot na paghihintay sa paghuhukom, at ang alab ng apoy na lalamon sa mga sumasalungat sa Kaniya'* (Heb. 10:26–27). Kaya, paglingkuran natin ang Panginoon nang may pag-iingat at paggalang; pamunuan natin ang ating buhay nang may karunungan at maayos na kaayusan; tuparin natin ang mga tungkuling ipinagkatiwala sa atin nang may maingat na pagtitiis, na sumusunod nang eksakto sa mga iniutos, hindi lamang sa mga espiritwal na bagay kundi pati na rin sa mga gawaing pisikal, maging hanggang sa pag-iisahaw ng panggatong at paghahakot ng tubig.

12. Higit sa lahat, alalahanin natin na ang kamatayan ay hindi maiiwasang naghihintay sa ating harapan. – Pati ngayon, ang kapatid nating si Eudokim ay lumipat na sa Panginoon. – Kung ang kamatayan ng isang kapatid ay hindi tayo nagigising sa katotohanan, ano pa nga ba ang makakapagpabago sa atin? Kung ang hiwaga ng kamatayan ay hindi tayo kumbinsihin, ano pa ang makapipigil sa atin mula sa mapaminsalang mga pagnanasa? Hindi ba't kilala na, habang tayo'y nagsasalita at nagpapahayag ng opinyon tungkol dito o doon, ang kakila-kilabot na oras ng kamatayan ay maaaring biglang dumating sa atin? – Isang kakila-kilabot at hindi matiis na oras para sa mga pinamumugaran ng kasalanan, para sa mga ang mga pagkukulang ay hindi

nahugasan ng pagsisisi, para sa mga namumuhay nang magulo, na walang batas at pasaway – ngunit isang matamis at inaabangang oras para sa mga umiibig sa Diyos, sa mga banal at may birtud, sa mga mapagkumbaba at mababa ang loob. Kaya't, ipinamamanman ko at pinaaalalahanan ko kayo, mga kapatid, na isinasaisip ang mga bagay na ito, na lumayo tayo sa ating mga pagnanasa hangga't ating makakaya, at, sa pamamagitan ng pagyakap kay Cristo nang may pag-ibig, magsikap tayo sa kabutihan, upang, matapos nating mamuhay sa ganitong paraan ang ating buong buhay, ay mana natin ang Kaharian ng Langit, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

235. Paggunita sa isang tao na, nang siya ay mamatay, ay sumigaw: 'Nabigla ako', at humihingalo bago pa man niya matapos ang kanyang mga salita – hinango niya rito ang aral: mabuhay nang palaging handa sa kamatayan

235. 1) Naalala kung paanong isang lalaki, habang siya ay namamatay, ay sumigaw: 'Nasorpresa ako', at humihingal bago pa man niya matapos ang kanyang pangungusap – hinango niya ang aral: dapat mabuhay nang palaging handa sa kamatayan. – 2) Pagkatapos, nang ipahiwatig na pinakamadaling makamit ito sa pamumuhay nang sama-sama, ipinahayag niya ang pakikiramay sa mga namumuhay nang mag-isa, at pinupuri ang mga namumuhay nang magkapares o magtatlo, ngunit higit pa ang mga namumuhay sa isang komunidad. [4, 13]

13. Ngayon ay Linggo; at kailangan kong magsalita sa inyo tungkol sa kamatayan. Nakikita ninyo kung gaano kadalas na ang ating mga kapatid at mga ama, isa-isa, ay umaalis sa atin. Para sa atin, ito ay hindi iba kundi paalala na tayo rin ay malapit nang lumisan mula rito; hindi tayo pupunta sa isang makamundong at panandaliang lugar, kundi sa mga tahanang walang katawan at walang hanggan, na hindi na babalik ang sinumang makapasok na roon. – Tunay nga, kakila-kilabot ang kamatayan kapag naririnig mo lamang; ngunit higit na kakila-kilabot kapag nakita mo ito ng iyong sariling mga mata, gaya ng naranasan natin anim na araw na ang nakalipas sa pagkamatay ng Abad ng Chalkis. Nasa piling niya kami nang humihinga pa siya ng huling hininga, at namangha kami sa nangyari: kung paano siya kasama pa namin sa isang sandali at, sa susunod, ay iniwan na kami, matapos masakop ng kamatayan. Tunay na kakila-kilabot na tanawin at nakakatakot na pangitain! Habang humihinga pa, binigkas ng pinagpala ang mga salitang ito: 'Bigla na lang akong kinuha'; at sa mga salitang iyon, nang bahagyang yugyugin niya ang kanyang ulo at kamay, siya'y nanahimik, bago pa man niya maipaliwanag ang nangyari. – Ngunit naramdaman namin kung ano ang ibig sabihin ng nakakagulat na pangyayaring ito. Sinabi ko ito sa inyo hindi upang magdulot ng anino sa yumao; malayo sa akin iyan! – Ngunit upang mabigyan ng babala ang ating sarili at magbigay-lakas sa inyo – upang matiyak na hindi tayo biglaang salubungin ng huling oras, at upang walang ganoong sigaw na umalingawngaw mula sa ating mga lalamunan sa oras ng ating pagpanaw; sa halip, maging tayo'y laging handa para sa oras na iyon, at salubungin ito nang walang kalituhan. Sapagkat nasusulat: '*Naghanda ako at hindi ako natakot*' (Awit 118:60). Ngunit hindi natin ito makakamtan maliban kung palagi nating binabantayan ang ating sarili, at kung matatag nating pinananatili ang mabubuting gawa at itinatama sa pamamagitan ng pagsisisi ang ating mga kasalanan, na iniaayos ang ating buhay na parang tayo'y dadalhin agad sa langit. – Sapagkat sa harap ninino ba tayo dapat magharap doon? Hindi ba sa harap ng Hukom ng lahat at sa harap ng Diyos, '*na sa kaniya'y luhuhod ang bawat tuhod sa langit at sa lupa at sa ilalim ng lupa, at magsasabi ang bawat dila*' (Fil. 2:10)? At ano ang pananagutan natin? Hindi ba ang lahat ng ating ginawa sa buhay—sa gawa, salita, at kaisipan?

14. Sa tuwing naiisip ko ito, pinupuspos ako ng matinding takot at halos mawalan ako ng bait. Ngunit maaari mong pagmunimunian ito nang walang takot—ikaw, sinasabi ko, na masunurin at naglagay ng buong tiwala sa kapangyarihan ng pagsunod: sapagkat ang tunay na buhay sa pagsunod ay gayon nga. Ngunit anong depensa ang ihahanda ng mga lumalayo sa pagsunod at namumuhay nang hiwalay, naglilibot-libot at hindi makakita ng matibay na lupang tatapakan? Naku, ang kalungkutan! Kay-akit-akit nga ng kasamaan! Paano nga ba nakabalik ang mga dati'y naglalakad nang matuwid sa landas ng buhay monghe? '*Sapagkat mas mabuti pa sa kanila na hindi nila kailanman nakilala ang daan ng katuwiran kaysa, nang nakilala na nila ito, ay bumalik sa likod mula sa mga banal na utos na ipinagkatiwala sa kanila. Sapagkat sila ay naging isang tunay na pabula: ang aso ay bumabalik sa sarili niyang suka, at ang baboy, nang nahugasan, ay bumabalik upang maglublob sa putik*' (2 Pedro 2:21–22). Ano'ng nangyayari sa'yo, kaibigan ko? Pinas-pasak mo ba ang pabangon ng alipin?! Ganito ang pangangatwiran ng mga umaalis sa monasteryo para mamuhay nang mag-isa, na sinasabing ang monasteryo ay isang uri ng pagkaalipin. Ikaw, na tinanggal ang pabangon ng mundo, tumakas mula rito, at pinalaya ang sarili mo mula sa lahat ng laman-na-laman na kaugalian? Tiyak na hindi

ka rin naman mag-aasawa!! Sapagkat ang dalawang bagay na ito ay hindi mapaghihiwalay: ang mga palamuti ng mundo at ang pag-aari nito. – Ngunit para sa mga namumuhay nang may Krus, pareho ay dayuhan. – Ngunit ang dahilan nito, gaya ng dati, ay ang kasalanan. Dahil tayo ay maluhô at masakim, likas na sumusunod ang pag-ibig sa mga babae. Upang walang makasaksi o makapagsumbong sa mga nangyayari nang lihim, ayaw nating magkaroon ng kapatid na kasama sa paninirahan, kundi pinipili ang pag-iisa—o, upang mas tuwirin, ang pagkaalipin sa kasakiman—na para bang buong-buo na nating ipinagbili ang ating sarili sa kasalanan at naging alipin ng laman at dugo. Kaya't nabubulok ang kaayusan ng ating kalooban; kaya't nagkakaroon ng mga tukso; kaya't nagkakabagsak. Sa aking bahagi, nagdudulot ito ng pag-iyak at pagluluksa. Kinokondena ko at ipinagbabawal; gayunpaman, hindi sila nakikinig. Nawa'y pakinggan ng mga taong gaya nito ang sinasabi ng Panginoon: *'Kung hindi ako dumating at nagsalita sa kanila, hindi sana sila nagkaroon ng kasalanan; ngunit ngayon ay wala silang magiging dahilan para sa kanilang kasalanan'* (Juan 15:22). Inosente ako sa dugo ng mga taong iyon. Posible sanang tuluyang putulin sila sa ating komunidad, alinsunod sa utos na *'(maging sa iyo na gaya ng mga Hentil)'*; ngunit, sapagkat may pag-uusig ngayon, ipinagpapaliban ko ito; *'baka, matapos makatakas sa mga bitag ng diyablo, siya'y muling mahuli at mabihag sa kaniyang kalooban'* (2 Tim. 2:26). Kayo naman ay pinagpala ng Panginoon—nananahan nang magkapares o magkatlo, at, na lalong kapuri-puri, namumuhay ayon sa alituntunin ng pagkamonastiko, nananatili sa bahay at iniwasan ang hindi kailangang paglabas, maliban kung talagang kinakailangan, lalo na sa mga palengke at pista, naglilingkod sa isa't isa, at sa gayon ay naghahari sa mundo, gumagawa ng lahat ng bagay sa makadiyos at maayos na paraan—sumapain sa inyo ang biyaya at kapayapaan nang higit pa, at makita ninyo ang mga biyaya ng makalangit na Jerusalem, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

236. Magbantay tayo, pinatatag ang pagbabantay na ito sa pamamagitan ng Salita ng Diyos at ng pag-asam sa biglaang pagdating ng Panginoon, kung kailan ang mga nagbabantay ay huhuliin upang salubungin Siya

236. 1) Manatili tayong mapagbantay, pinapalakas ang pagbabantay na ito sa pamamagitan ng Salita ng Diyos at ng pag-asam sa biglaang pagdating ng Panginoon, kung kailan ang mga mapagbantay ay huhuli upang salubungin Siya. – 2) Sino ang mga ito? Ang mga pinapalamutian ng mga birtud na inilahad sa Panginoong Sermon sa mga Beatitud. Kaya't masigasig nating isabuhay ang ating kaligtasan sa ganitong paraan, nang hindi natatakot sa darating na pag-uusig, anuman ang anyo nito. [4, 14]

15. Kailangan nating magsalita, at sa anumang paraan ay huwag manatiling tahimik nang matagal. Sapagkat ang katahimikan ay nagpapatulog sa kaluluwa, at ang ganitong pagtulog ay sanhi ng kamatayan; sa pagdarasal para mailigtas dito, sinasabi ni San David: *'Iliwanag mo ang aking mga mata, baka matulog ako sa pagtulog ng kamatayan'* (Awit 12). Ang Salita na gumagalaw sa puso ay isang bukal ng tubig na sumusulpot tungo sa buhay na walang hanggan: ano pa ang maaaring maging mas kapaki-pakinabang kaysa rito? At sa pagkaalam nito, sinabi ng pinagpalang Apostol: *'Manahan nang sagana sa inyo ang Salita ni Cristo; magturo at magpaalala kayo sa isa't isa nang may buong karunungan'* (Col. 3:16). Nakikita mo ba kung paano niya iniutos sa atin na magturuan at magpatnubayan, at huwag mangontento sa sarili lamang nating mga paalala? Mapagkumbaba kong ipinapahayag na sa tuwing ako'y nakikipag-usap sa inyo, ako'y nakatatanggap ng malaking pakinabang: ako'y lumalayo sa kaguluhan ng buhay na ito, nagiging mas matino ang pag-iisip, at napagtatanto ko ang aking mga sariling paglabag. Sapagkat sa katotohanan, ang buhay dito ay puno ng kaguluhan; araw-araw, ibinubuhos sa ating mga tainga ang masasamang salita at mga hungkag na tsismis; bukod pa rito, inaatake tayo ng diyablo sa pamamagitan ng mga kaisipang salungat sa kabutihan. Lahat ng ito ay dapat itaboy ng salita, at dapat nating panatilihing malinis ang ating budhi, na nakikinig sa kung para saan tayo tinawag. Para saan nga ba tayo tinawag? – Upang *'maglingkod sa buhay at tunay na Diyos'* (Heb. 9:14), *'at hintayin ang Kaniyang Anak mula sa langit, na binuhay Niya mula sa mga patay, si Jesus, na nagliligtas sa atin mula sa darating na kapootan'*, gaya ng nakasulat (1 Tes. 1:10). Ngunit walang alipin ang nakikipag-isnawa, nagpapahinga o natutulog habang hinihintay ang kanyang panginoon, na may pananagutan siya rito, kundi nananatiling mapagbantay at magmatyag, at nag-aalala sa pagharap sa kanya— —na muling malinaw na binanggit ng Apostol: *"Sapagkat ang Panginoon Mismo, sa utos, sa tinig ng Arkanghel at sa trumpeta ng Diyos, ay bababa mula sa langit, at ang mga patay kay Cristo ay unang babangon; pagkatapos tayo namang mga nabubuhay at natitira ay huhuliin kasabay nila sa mga ulap upang salubungin ang Panginoon sa himpapawid, at sa gayon ay makasama natin nang walang hanggang ang Panginoon"* (1 Tes. 4:16–17).

16. Ngunit sino ang mga ito? Ang mga dukha sa espiritu, ang mga nagluluksa, ang mga malilinis sa puso, ang mga mapagpakumbaba, ang mga tagapagtatag ng kapayapaan, ang mga maawain, ang mga nagtamo ng pabigat ng pagsunod, at ang mga nagpanatili ng kanilang pag-amin nang hindi natitinag—ang mga ito ay makakasama Niya; ngunit ang mga gumawa ng masama, ang mga suwail, ang mga mapaghimagsik, ang mga lumihis sa pananampalataya, ang mga tumatangging sumunod, at ang mga gumagawa ng lahat ng uri ng kasamaan – hindi sila maaabot sa mga ulap ni makakasama man ang Panginoon, kundi – at ito ang pinakamasahol sa lahat – *'sila'y dumanas ng paghihirap, ng walang hanggang kapahamakan na malayo sa harapan ng Panginoon at sa kaluwalhatian ng kaniyang kapangyarihan'* (2 Tes. 1:9): sana'y huwag kailanman maisip o masabi ang ganoong bagay tungkol sa atin! – Bakit nga, dapat nating gawin ang lahat ng makakaya upang matiyak ang ating kaligtasan, na nalalaman nating may pag-uusig sa unahan at papalapit na ang mga pagsubok? Ngunit huwag tayong matakot o manghina ng loob sa mga pagsubok na sumasalanta sa atin. *'Kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang laban sa atin?'* (Roma 8:31). Kung Nasa piling Niya tayo sa mga nakaraang pag-uusig, bakit hindi Niya tayo sasamahan, tayong mapagkumbaba, sa mga kasalukuyang pag-uusig din, na nagkakaloob sa atin ng lakas at kapangyarihan para sa lahat ng bagay, ayon sa Kanyang pangako? At ano ang magagawa ng ating mga kaaway sa atin? – Ipagtatapon ba nila tayo muli? Ngunit *'Pag-aari ng Panginoon ang lupa, at ang lahat ng nasa loob nito'* (Awit 23:1). Ipi-priso ba nila tayo muli? Ngunit walang mas matamis pa kaysa sa bilangguan kapag naroroon ka dahil kay Cristo. Bubugbugin ba nila tayo muli? Ngunit lalo lamang nilang ibibigay sa atin ang mga korona. Paano kung papatayin pa nila tayo? Sapagkat ang ating Panginoon Mismo ay pinatay. Iyan ang dahilan kung bakit sinasabi ng Apostol: *'Kung namatay tayo kasama Niya, mabubuhay din tayo kasama Niya; kung nagtitiis tayo, maghahari rin tayo kasama Niya'* (2 Tim. 2:11–12). Ganyan si Teodoro na pinagpala, ang pinakadakilang saksi ni Cristo, na ang alaala ay ipinagdiriwang natin ngayon. Tiniis niya ang lahat ng bagay nang may kagalakan alang-alang kay Cristo. Sa iisang pananampalataya, tayo rin, sa ating kababaang-loob, ay magpapatuloy na maglingkod sa Panginoon; sa iisang pag-asa, titiisin natin ang bawat kalungkutan at ang mga kahirapan ng ating kasalukuyang pagdurusa, upang, kapuwa para sa ating pagsunod at para sa ating pagpapahayag ng pananampalataya, tayo ay maituring na karapat-dapat na maging mga tagapagmana ng kaharian ng langit, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

237. Nakataboy. Naghihiikayat sa atin na magalak dito

237. 1) Nakataboy. Nagbibigay ito sa atin ng dahilan upang magalak dito. – 2) Ibinubunyag nito ang kabalintunaan ng mga paghatol na iconoclastic. – 3) Pinapatotohanan nito ang sinasabi laban sa kanila. – 4) At iniimbitahan tayo nito na paglingkuran ang katotohanan hindi lamang sa salita kundi pati na rin sa gawa, o sa pamamagitan ng isang buhay na karapat-dapat dito. [4, 15]

17. Kahapon ay ipinagdiwang natin ang kapistahan ni San Juan na Nanguna sa Panginoon, at sa okasyong iyon ay pinagmunimunan natin ang ating buhay monghe. Ngunit noon ay magkakasama tayong lahat, *'at sa bahay ng Diyos ay naglalakad tayo nang magkakaisa'* (Awit 54:5). Ngunit ngayon, tayo ay nagkalat—bawat isa sa kanya-kanyang lugar—sa iba't ibang lugar at pamayanan. Gayunpaman, dahil ang pagkakahating ito ay para sa ikapamamalagi ng Diyos, nararapat tayong magalak, alinsunod sa utos na ibinigay; sapagkat sinabi ng Panginoon: *'Magsaya kayo at magalak, sapagkat malaki ang gantimpala ninyo sa langit'* (Matt. 5:12). Bukod pa rito, sa pamamagitan nito ay nagiging katulad tayo ng Panginoon, na nagsabi: *'Kung inilabas nila Ako, ilalabas din nila kayo; kung tinupad nila ang Aking salita, tutuparin din nila ang sa inyo. Ngunit ang lahat ng ito'y gagawin nila sa inyo dahil sa Aking pangalan, sapagkat hindi nila nakikita ang siyang nagpadala sa Akin'* (Juan 15:20–21).

18. At sa katotohanan, kung paanong ang mga Hudyo, sa hindi pagtanggap sa Anak, ay ipinakita na hindi nila kilala ang Ama; gayundin naman ang mga iconoclasta, sa hindi pagtanggap sa ikon ni Cristo, ay nagpapakita na hindi nila kilala si Cristo. Malinaw ang katotohanan; gayunpaman, isa lamang sa isang libo ang nakakaalam nito. Pansinin kung paanong ang kanilang masamang pangangatwiran ay pabago-bago: sa isang sandali sinasabi nila na lubos na ipinagbabawal ang maglagay ng ikon ni Cristo; sa iba naman, na pinapayagan ito—ngunit katumbas lamang ng mga sagisag na ginagamit sa digmaan at pangangaso; ngunit iginiit nila na hindi dapat sumamba sa mga ito, gaya ng hindi pagyukyod sa imahen ng kabayo, baka, leon, tigre, ahas, isda o ibon. Pagkarinig nito, sino ang hindi manghihikbi, sino ang hindi maluluha, na hindi sila nahihiya na ituring na kapantay ang ikon ng Kristo—na siyang sinasamba ng mga anghel at pinagtitinag ng mga demonyo—sa mga larawan ng mga hayop na may apat na paa, mga reptilya, isda, at ibon, at, gaya nila, ay hindi itinuturing na tungkulin nilang parangalan ito. 'Anong kakila-kilabot na imbentong ito, at anong

lalong kakila-kilabot na kapalaluan! – At ano pa? – Ang larawan ng isang tao ay tinatawag na tao, ang baka ay baka, ang kamelyo ay kamelyo; at karaniwan, ang larawan ay pinangalanan ayon sa taong inilalarawan – subalit ang ikon ni Kristo na Panginoon, ang Ina ng Diyos, o alinman sa mga santo, ay hindi nila kailanman pinapayagang tawagin sa kanilang mga pangalan, kahit sa di-tuwirang paraan, kundi simpleng sinasabing: 'ikon', nang hindi tinutukoy kung kanino, upang, sa kanilang palagay, ay hindi sila makasala. Napupuno sila ng ganitong kamangmangan at ganitong kalapastanganan! Ngunit kayo, mga kapatid, pakinggan ninyo ang sinabi ng ating mga banal na Ama at alamin ninyo na kung ang mga lugar kung saan ipinanganak si Cristo ay banal, iginagalang, at tinatawag na ganoon, at ang sinumang makatanggap kahit isang butil ng buhangin o isang bato mula roon ay tinatanggap, iniingatan, at pinapahalagahan ito bilang isang banal na kayamanan; Hindi ba ang ikon ni Cristo ay lalong karapat-dapat sa karangalan at pagsamba, na rito Siya ay malinaw na nakikita, na parang sa salamin, at nagbubunsod ng mga damdaming angkop sa Kanya, na para bang Siya ay personal na naroroon? Sapagkat ganoon ang kalikasan ng isang larawan na kinakatawan nito ang taong inilalarawan.

19. Bakit, ako, ang abang, na nagdadalamhati sa aking puso dahil sa ikono-klastikong ilusyon at natatakot sa parusa dahil sa aking katahimikan, ay nagsasalita nang sapilitan ng aking sinasabi, bagaman kaunti at maikli. Kung ang mga may ibang pananampalataya ay hindi tumitigil, sa lihim at sa hayag, sa pagsulat at pasalita, na itutok ang kanilang mapanirang dila laban kay Cristo; bakit nga ba tayo, na nakaupo lamang sa bahay, ay hindi mag-usap-usap tungkol sa angkop na gawin sa kasalukuyang kalagayan? – At paano natin matiis ang galit ng Panginoon kung gagawa tayo ng kabaligtaran? At anong klaseng tagasunod ng ating mga ninuno tayo, na wastong tinawag ang katahimikan at pagtatago sa ganitong pagkakataon bilang pagtataksil sa katotohanan?

20. Kaya't nararapat tayong magsalita at makinig, na nagsisilbi sa katotohanan sa salita at gawa. Sapagkat ang mga banal na Apostol ay sinakop ang mundo hindi lamang sa pamamagitan ng banal na pangangaral kundi pati na rin sa pamamagitan ng isang walang kapintasang buhay, na nagbibigay-liwanag sa mga nasa kadiliman at tinatablan ng asin ng karunungan ang mga pagod na sa mundo, na nagdadala lamang ng isang tinapay at isang tungkod. Sa pamamagitan ng paggaya sa kanila, mga kapatid, tayo rin ay magkakamit ng pag-apruba, magiging kontento sa ating mga pag-aari, hindi magnanasa sa pilak, magpapakita na hindi tayo makasarili, hindi aalis nang walang tamang panahon, at hindi makikisalamuha sa mga babae, na nagmumula ang kamatayan. Kung gaganapin natin ang ating sarili sa ganitong paraan, ang Diyos ay papapurihan sa atin, ang ating pag-amin ay itataas, at ang ating mga kalaban ay, kahit kaunti lamang, mahihiya at uudyok na magsisi. Ngunit kung hindi tayo kikilos nang ganito, may panganib na sa halip na makatanggap ng pagpapala, ay mahaharap tayo sa walang hanggang kaparusahan. Nawa'y ang Diyos Mismo, ang Diyos ng kapayapaan, na nagbabago ng lahat ng bagay at tinatalaga ang mga ito sa pinakamabuti, ay maghatid ng kapayapaan sa Kaniyang Simbahan; nawa'y panatilihin Niya tayong tapat sa katotohanan, at gabayan Niya tayo tungo sa Kaniyang makalangit na kaharian.

238. Ngayon ang panahon ng pag-aani. Ang ating espirituwal na ani ay kahalintulad nito

238. 1) Ngayon ang panahon ng pag-aani. Ang ating espirituwal na ani ay katulad nito. – 2) Ang ating mga bunga ay mga birtud. – 3) Ang bodega ay kababaang-loob. – 4) Ang panahon ay ang buong buhay natin. – 5) Ang mga paraan ay lahat ng ating mga pagsusumikap at mga gawa ng pagsunod. [4, 16]

21. Ang kasalukuyang panahon ay panahon ng pag-aani, panahon ng pagsusumikap at pawis, nang matupad ang mga salita ng Salmo: *'Lumalabas ang tao sa kanyang gawain at sa kanyang pagsisikap hanggang sa gabi'* (Awit 103:23), na hindi nagpapahinga hangga't hindi niya natatapos ang pag-aani, naipipiga ang inaning butil, at naihatid ang inani sa kamalig. – Ano ang masasabi rito? – Kung kinakailangan ang ganitong pagsusumikap para sa makamundong pakinabang, hindi ba't lalo pa itong kinakailangan para sa espirituwal na pakinabang? Nasa harapan natin din ang isang aanihin, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Ang maghasik nang kaunti ay mag-aani rin nang kaunti, at ang maghasik nang marami ay mag-aani rin nang marami'* (2 Cor. 9:6). Muli, sinabi ng Panginoon sa Kanyang mga alagad: *'Hindi ba ninyo sinasabi, "Apat na buwan pa bago ang anihan"? – Sinasabi ko sa inyo, itaas ninyo ang inyong mga mata at tingnan ninyo ang mga bukid, sapagkat hinog na ang mga ito para aanihin. Ang nag-aani ay tumatanggap ng kanyang upa at nagtitipon ng bunga para sa buhay na walang hanggan; kaya't ang naghahasik at ang nag-aani ay magkasamang nagagalak'* (Juan 4:35–36). Narito, nga, ang ani na inilalatag sa ating harapan.

22. Magsimula tayo nang buong puso upang anihin ang bunga, na tinitipon ang mga bunga na hindi laman at panandalian, kundi espirituwal at tumatagal para sa buhay na walang hanggan: kabanalan at kapayapaan, pag-ibig at kagalakan, kabaitan at pagtitiis, awa at banayad na kalooban, at bawat iba pang birtud. Ang mga ito ang mga espirituwal na bunga na dapat tipunin nang may paghuhusga – upang walang masama ang makalubog sa mabuti; ibig sabihin, magmahalin nang hindi mapagpili; magsikap para sa kabutihan nang hindi naiinggit; magsalita tungkol sa kapatid nang hindi may pagkamuh; at, sa pangkalahatan, *'gawin ang kalooban ng Diyos, na mabuti, kaaya-aya at ganap'* (Roma 12:2) nang may katapatan.

23. Tungkol naman sa pagdadala ng mga bunga sa kamalig, ang ibig sabihin nito para sa atin ay ang kanilang ligtas na pagtatago sa kayamanan ng kababaang-loob, gaya ng inutos mismo ng Panginoon, na nagsabi: *'Kapag nagawa ninyo ang lahat ng iniutos sa inyo, sabihin ninyo, "Kami ay mga aliping walang kuenta; ginawa lamang namin ang nararapat naming gawin"'* (Lucas 17:10); at gaya ng itinuturo rin sa atin ng Apostol tungkol dito, na sinasabi: *'Ano ang mayroon ka na hindi mo tinanggap? At kung tinanggap mo man, bakit ka nagmamapuri na parang hindi mo ito tinanggap?'* (1 Corinto 4:7).

24. Ganyan ang ating aanihin, at ganyan ang ating paggawa—hindi tumatagal ng dalawa o tatlong buwan, kundi umaabot hanggang sa mismong wakas ng ating buhay; gayunpaman, kapag inihambing sa darating na panahon, magiging isang araw lamang ito: sapagkat doon ay walang katapusan; doon, ang bawat isa ay magpapakabusog sa bunga ng kanilang paggawa magpakailanman, at magagalak dito magpakailanman.

25. Maging, *'patayin natin ang makalamang na bahagi ng ating kalikasan: pakikipagtalik sa labas ng kasal, karumihan, pagnanasa, masamang hangarin, at kasakiman'* (Col. 3:5); kung mapagkumbaba nating pasanin ang pangkalahatan ng pagsunod, sa pagsuporta sa isa't isa, at *'pagsasané ng pasanin ng iba, at sa gayon ay pagtupad sa batas ni Cristo'*, gaya ng nakasulat (Gal. 6:2). At mapalad ang siyang may paggalang na yumuyuko sa lahat; mapalad ang siyang pinaghirapan nang higit: sapagkat kung gaano kalaki ang paghihirap, ganoon din kalaki ang gantimpala; at ang siyang nag-aako ng huling paglilingkod ay pararangalan sa unang lugar, gaya ng sinasabi ng Panginoon: *'Ang sinumang nagnanais maging pinakadakila sa inyo ay dapat maging pinakamababa sa lahat at lingkod ng lahat. Sapagkat ang Anak ng Tao ay hindi dumating upang paglingkuran, kundi upang maglingkod, at upang ibigay ang kaniyang buhay bilang pantubos para sa karamihan'* (Marcos 9:35; 10:44–45). Pag-isipan natin ito, mga kapatid, at magsikap na kumilos nang naaayon, upang maging karapat-dapat tayong makarinig ng tinig na ito: *'Magaling na gawa, mabuti at tapat na alipin; naging tapat ka sa kaunti, ilalagay kita sa marami; pumasok ka sa kagalakan ng iyong Panginoon'* (Matt. 25:21).

239. Ang Ani. Ang lahat ay nagsusumikap nang hindi napapagod: gayon din tayo—bawat isa ay nagsusumikap sa kanyang sariling gawain

239. 1) Ang Ani. Lahat ay nagsusumikap nang hindi napapagod: ganoon din dapat tayo—bawat isa ay nagsusumikap sa kanyang sariling gawain. – 2) Maaaring magrason sila ng mga karamdaman, ngunit hindi tayo dapat; sapagkat ang kailangan lamang ay: magnasa at maghanap. – 3) Ganito ang ginawa ng mga Ama, at ngayon ay inaani na nila ang bunga nito. [4, 17]

26. Panahon na ng anihan, gaya ng nakikita ninyo, at bawat magsasaka ay lumalabas upang anihin ang butil. Hindi napapagod ang manggagawa sa mabigat na paggawa o sa nakapapasong araw; kundi mula umaga hanggang gabi ay nagsusumikap siya, kung minsan ay yumuyuko, kung minsan ay tuwid, hanggang sa matapos niya ang tungkuling iniatang sa kanya. – At tayo, na tinatawag ang ating sarili na mga alipin ni Cristo at namumuhay nang monastiko, may ani rin ba tayo? – Oo, mayroon tayo – at isang ganitong ani na ipinahiwatig ng ating Panginoong Jesucristo sa Kanyang mga alagad, na sinasabi: *'Sinababi ba ninyo, "Apat na buwan pa bago dumating ang anihan"'?* Sinababi ko sa inyo, itaas ninyo ang inyong mga mata at tingnan ang mga bukid, sapagkat hinog na ang mga ito para anihin. Ang umaani ay tumatanggap ng kanyang upa at nagtitipon ng bunga para sa buhay na walang hanggan; kaya't ang naghahasik at ang umaani ay sabay na nagagalak' (Juan 4:35–36). Malinaw, samakatuwid, na mayroon tayong parehong paghahasik at pag-aani, at higit pa rito, hindi ito tumatagal sa isang takdang panahon, kundi nasa ating harapan nang walang tigil at magpakailanman. Kaya nga, mga kapatid, mag-ani tayo nang masigasig: ang nagtuturo sa pagtuturo, ang tagapangasiwa sa pag-aaruga sa lahat, ang katiwala sa pangangasiwa, ang ministro sa ministeryo, ang baguhan sa pagsunod, ang nananahimik sa katahimikan, ang nananalangin sa matiyagang pagtitiyaga sa panalangin—lahat sa lahat ng bagay, ayon sa makakaya natin. Hindi ba lubos na hindi angkop na, habang ang mga nakatuon sa pisikal na paggawa ay nagsusumikap nang husto sa kanilang mga gawain, tayo naman ay lumalapit sa ating

mga espirituwal na pagsisikap nang tamad at pabaya; habang sila, kahit na nababasa ng pawis, ay hindi sumusuko sa kanilang paggawa, tayo naman ay may pagkamuhi sa mga pagsisikap ng pag-aagastus. Hindi ba ang Kaharian ng Langit ang nasa ating harapan? Hindi ba ito ang buhay na walang hanggan? Hindi ba ito ang di-mailarawang kagalakan? – At posible nga ba, sa pamamagitan ng pagbibigay-luob sa katamaran, na makamit ang anumang dakila at kanais-nais? Hindi kailanman. Kaya't dapat nating gisingin ang ating sarili mula sa pagtulog-tulog ng katamaran at kawalan ng sigla, at simulan ang ating gawain nang buong sigasig: sapagkat hindi natin hinahanap ang bagay na mapapawi at panandalian, kundi ang hindi mapapawi at walang hanggan; upang masabi tungkol sa atin: *'Magsisiuha ka ng bunga ng iyong mga gawain; mapalad ka, at darating sa iyo ang kabutihan'* (Awit 127:2).

27. Huwag sabihin ng sinuman: 'Ako'y mahina; hindi ako makapagpagal.' Ang mahina sa katawan ay hindi makatitiis sa pisikal na paggawa; ngunit sa espirituwal na pagsisikap, itutok mo ang iyong puso rito, at magiging malakas ka upang gumawa ng mabuti: mayroon kang luha, mayroon kang pagsisipi, mayroon kang malusog na pag-iisip, mayroon kang kapayapaan at kabanalan, na lubos na kaaya-aya sa Diyos (Heb. 12:14). Huwag sabihin ng sinuman: 'Nabuwal ako nang malubha; hindi ako makabangon o makalakad nang tuwid.' Kailangan mo lamang hangarin at hanapin ito – at itataas ka Niya, *'Siya na nag-aangat sa dukha mula sa alikabok at itinataas ang nangangailangan mula sa tapunan ng abo'* (Awit 112:7). *'Hindi ba't ang nahuhulog ay muling bumabangon? O ang lumalayo ba'y hindi bumabalik?'* (Jer. 8:4). *'Buhay ako, sabi ng Panginoon, hindi ko ninanais ang kamatayan ng makasalanan, kundi na ang masama ay lumayo sa kanyang mga daan at mabuhay'* (Ezek. 33:11). Ano ngang pinagpalang dahilan, o makatwirang palusot, ang maaari nating sabihin para hindi tayo lumapit sa pagtupad sa mga utos nang buong sigasig, upang sa gayon ay matanggap ang ipinangakong mga biyaya?

28. Masdan ninyo kung paanong nagsikap ang mga banal na ama, naghahasik, nag-aani, at nagtitipon sa kanilang mga kamalig, at ngayo'y nagagalak sila, na naghihintay sa pagdating ng huling araw, na sa araw na iyon ay liliwanag sila na parang araw. Huwag nating hayaan, mga kapatid, na mapalayo tayo sa mga pinagpala, ni ipagpalit ang ating kaligtasan para sa ilang walang kwenta at panandaliang ligaya, na magdudulot lamang ng walang hanggang pagdurusa bilang kapalit; ngunit, sa buong lakas natin, magsikap tayong tularan ang kanilang mga yapak, pagtitiis sa lahat ng bagay at paghihirap sa lahat ng bagay, upang tayo'y magmana ng Kaharian ng Langit kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

240. Ang mga layko, kapag namatay, ay nag-iiwan ng testamento; at ang mga monghe rin, paminsan-minsan ay nag-iiwan ng testamento; anong uri?

240. 1) Ang mga layko, kapag namatay, ay nag-iiwan ng huling habilin; at ang mga monghe rin ay nag-iiwan ng huling habilin; anong uri? – Na tayo ay mga dayuhan at pansamantalang naninirahan dito, at hindi dapat maghanap ng mga bagay na nauukol sa sanlibutang ito. – 2) Pakinggan natin ang testamento na ito at simulan itong tuparin, – 3) na sumusunod sa halimbawa ng mga Ama, na lahat ay kumilos sa ganitong paraan. [4, 18]

1. Ang panahon ng pag-aani ay nagpapahina sa katawan, ginagawang mabigat ang mga pagbabantay, at kung minsan ay nagiging tamad pa nga, kahit sa pakikinig sa mga aral. Ngunit dahil, ayon sa aral ng Apostol, dapat tayong mamuhay na parang tayo'y namamatay araw-araw; at ang isang taong mamamatay na ay karaniwang binibigkas ang kanyang huling mga salita—mga salitang sinasabi sa higaan ng kamatayan at sa kanyang pagpanaw—na siyang nagpapasigla sa mga nakikinig; huwag din tayong maging tamad sa pakikinig, kundi magtuon tayo ng pansin sa sinasabi, na parang naroroon tayo sa pagbasa ng isang testamento. – Ang testamento ng mga nabubuhay ayon sa laman ay, tulad ng , makamatuwid sa kalikasan, at nagsasalita tungkol sa makamatuwid na mga bagay, ibig sabihin, kung anong mana ang iniwan para sa asawa, mga anak, mga kapatid, mga kamag-anak, at kung anong iba pang mga pamamahagi ang ginawa, gaya ng karaniwang nangyayari. Sa ating paraan ng pamumuhay, gayunpaman, ang isang testamento ay hindi naglalahad ng ganoong pahayag; kundi ano ang ipinapahayag nito? – Na tayo ay mga dayuhan at pansamantalang naninirahan sa lupa, at na, gaya ng *'wala tayong dalang anumang bagay sa mundong ito, kaya't maliwanag na wala rin tayong maipapala'* (1 Tim. 6:7), na lumilipat mula sa pagkabulok tungo sa kabiyaan, mula sa kahihyan tungo sa kaluwalhatian, mula sa kamatayan tungo sa kawalang-kamatayan; kaya't hindi magkakamali kung tatawagin ang ganitong 'testamento' na Ebanghelyo: sapagkat inamin mismo ng Apostol na *'mas mabuti pang lumakbay at makipag-isa kay Cristo'* (Fil. 1:23). At muli sa isa pang talata: *'Ako'y nalalagay na gaya ng inuming-ihain, at malapit na ang aking paglisan. Nakipaglaban ako sa mabuting*

pakikipaglaban, tinapos ko ang takbuhan, napanatili ko ang pananampalataya. Ngayon ay inihanda na para sa akin ang korona ng katuwiran na ibibigay sa akin ng Panginoon, ang matuwid na Hukom, sa araw na iyon—at hindi lamang sa akin, kundi pati sa lahat ding umibig sa Kanyang pagpapakita' (2 Tim. 4:6–8).

2. Nakikita mong pinag-uusapan niya ang ating pag-alis sa buhay na ito, na parang nangangaral ng Ebanghelyo. Ngayon, yamang ang ating testamento ay ang Ebanghelyo, pakinggan natin nang may kagalakan ang sinasabi rito at dahil dito, at magsikap tayo nang masigasig para sa mga gawaing mabuti, na hindi itutuon ang ating pansin o ang ating mga puso sa anumang bagay sa mundong ito, ni sa mga magulang, ni sa mga kapatid, hindi rin sa ating kamag-anak, o sa anumang nilikha, na ginagaya ang isang Banal na Ama na, sa tuwing lalabas sa kanyang selda, ay naglalagay ng belo sa kanyang ulo upang hindi makita ang ningning ng araw, at nang tanungin kung bakit, ay sumagot: 'Bakit ko pa nais makita ang panandaliang liwanag na ito?' Ang taong mapagmahal sa Diyos na ito, nang malampasan na ang hangganan ng lahat ng nilikha, ay lubos na nasusunog sa iisang pag-ibig sa Diyos at sa pagninilay sa mga bagay na banal. Pinagmamasdan niya ang mga nilikha sa silong ng kalangitan, namamangha at pumupuri sa sukdulang Alagad—ang Diyos; ngunit di nagtagal, nang iwan na niya ang lahat ng nauugnay sa pandama, isinilubong niya ang sarili sa pagninilay-nilay sa mga bagay na hindi nakikita, at mula rito ay humuhugot ng pinakamasarap na espirituwal na kagalakan at ligaya.

3. Ganoon din ang Patriarka Abraham, sapagkat nasusulat: '*Sa pamamagitan ng pananampalataya ay pumasok si Abraham sa lupain ng pangako na parang dayuhan, at nanirahan sa mga tolda kasama sina Isaac at Jacob, mga tagapagmana ng pangakong iyon; sapagkat hinintay niya ang lungsod na may mga saligan, na ang Arkitekto at Tagapagtayo ay ang Diyos'* (Heb. 11:9–10). Ganoon din ang dakilang Moises, na '*sa pamamagitan ng pananampalataya ay iniwan ang Ehipto, at hindi natakot sa galit ng hari; sapagkat tiniis niya ito na parang nakikita niya Siya na hindi nakikita'* (Heb. 11:27). Ganito ang lahat ng mga banal, na hindi tumingin sa nakikita kundi sa hindi nakikita, at hindi hinangad ang pansamantala kundi ang walang hanggan, at sa gayon ay hinubog nila ang kanilang sarili sa banal na pagnakikigaya, hangga't maaari. – Yakapin din natin ang hangaring ito, at huwag nating hayaang magnasa sa karangyaan ng panahong ito, o mamangha sa mga namumuhay ayon sa laman; kundi magluksa tayo para sa kanila, na, bagaman natanggap ang mabuting balita ng mana ng mga ipinangakong biyaya, ay abala sa pag-iipon ng ginto at pilak, at sa mga panandaliang ligaya. Tungkol sa atin naman, mga kapatid, sa wika ng Apostol, '*na nakatitig nang walang takip ang mukha sa kaluwalhatian ng Panginoon'* (2 Cor. 3:18), hahanapin natin ang mga bagay na nasa itaas at itutuon ang ating isipan sa mga bagay na nasa itaas, '*kung saan si Cristo ay nakaupo sa kanan ng Diyos'* (Col. 3:1:2), upang masabi rin sa atin: '*Hindi kayo ng sanlibutang ito'* (Juan 15:19), '*at ang inyong pagkamamamayan ay nasa langit'* (Filipino 3:20), kung saan maaari tayong tumayo nang walang kapintasan sa araw ng matuwid na paghuhukom ng Diyos, sa harap ng kakila-kilabot na trono ni Cristo, at marinig ang pinakahihintay na tinig na tumatawag sa atin sa mana ng Kaharian ng Langit.

241. Ang pagtitiis ang pinakadakilang birtud; ito ang daan ng mga santo; magsikap din tayo na mangibabaw rito.

241. 1) Ang pagtitiis ang pinakadakilang birtud; ito ang daan ng mga santo; magsikap din tayo na mangibabaw rito. – 2) Nais mo bang mangibabaw? – Pagsupilin mo ang iyong kalooban, – at madali mong titiisin ang lahat; at higit pa rito, – maging masigasig ka sa pagtitiis; sapagkat habang mas nagpapasensya ka, mas magiging mabuti at marangal ka. – 3) Ipinapaalam niya sa atin na, bagaman sila ay nasa exilio, namumuhay sila nang monastiko at tinatanggap ang mga nagnanais sumali sa kanila; – at idinagdag niya: hayaan ang mga nakatatanda at ang mga nasa mas mataas na ranggo na maging huwaran sa mga nakababata sa lahat ng bagay. [4, 19]

4. Tiyakan nating masiglang tiisin ang lahat ng mabigat at malungkot alang-alang sa Diyos, sa pag-asang makatanggap ng gantimpala. '*Sapagkat ang pag-asang nakikita ay hindi na pag-asa,*' wika ng Apostol: '*Sapagkat ano pa ang aasam-asam ng isang tao sa kaniyang nakikita? Ngunit kung inaasam natin ang hindi natin nakikita, hinihintay natin ito nang may pagtitiis'* (Roma 8:24–25). Kaya, ang pagtitiis ang pinakadakila sa lahat ng birtud; dahil sa kanilang pagtitiis, pinalamutian ang mga martir ng makalangit na diadema; sa pamamagitan ng pagtitiis, nakamit ng mga santo ang mga korona ng katuwiran. Magpakita rin tayo ng pagtitiis sa pagsunod, sa kababaang-loob, sa pagpipigil, sa pagtupad sa ating mga tungkulin, sa lahat ng bagay na nangangailangan ng pagsasanay ng pagtitiis; at tayo rin ay makakatanggap ng gantimpalang katulad ng sa kanila.

5. Alam ko ang panga-alipin ng pagsunod; alam ko ang kirot ng mapigil ang sariling kalooban; gayunpaman, alam ko rin ang tamis ng ganitong buhay. Sapagkat kapag napigilan ang sariling kalooban, magaan ang landas at malapit na ang kaligtasan; kaya sa sandaling mapigilan ang sariling kalooban, susunod ang isang mapayapa at pinagpalang buhay. Sa buhay-pamayanan ay may mga pagsisikap, ngunit may mga aliw din. Sino ang nagsisikap nang higit kaysa sa kanyang kapatid? – gayon pa man ay makakatanggap siya ng mas dakilang gantimpala. *'Ang bawat isa ay tatanggap ng kaniyang sariling gantimpala ayon sa kaniyang pagsisikap,'* sabi ng Apostol (1 Cor. 3:8). Sino ang nagpapasakop sa iba dahil sa pag-ibig? Gayunpaman, siya rin ay parangalan ng pagiging nangunguna sa takdang panahon. Sapagkat sinabi ng Panginoon: *'Ang sinumang nagnanais maging una sa inyo ay dapat maging lingkod ninyo'* (Matt. 20:27). May sinumang hindi kayang gampanan ang mga tungkuling masyadong mabigat? Huwag nilang pabayaang ang mga nasa kanilang makakaya; upang ang Diyos ay maluwalhati sa lahat ng bagay, at walang sinuman ang maging hindi angkop sa anumang kapaki-pakinabang sa kapatiran. Bagaman madalas na itong nasabi, karapat-dapat pa rin itong ipaalala sa ating sarili ngayon: sapagkat ang tungkuling nasa harapan natin ay hindi maliit. *'Narito, inilagay ko sa inyo ang buhay at ang kamatayan,'* sabi ng Kasulatan (Deut. 30:19). Upang tayo'y kumapit sa buhay at iwasan ang walang hanggang kamatayan, para sa layuning ito ang ating mga salita at ang ating aliw, ang ating pagtuturo at ang ating panawagan. At alam ko at kumbinsido ako na ang sinasabi ay hindi sa wala, ni para sa akin, ang mapagkumbaba, ni para sa inyo na nakikinig.

6. Ayaw kong hindi ninyo malaman na, bagaman tayo ay nasa exilyo para sa Salita ng Diyos, namumuhay tayo na parang nasa isang monasteryo: hindi namin tinatanggi ang mga dumarating na may hangaring talikuran ang mundo. Nagawa namin ito sa pamamagitan ng aming mga kapatid na nakakalat sa malayo't malapit, na inutusan na tanggapin ang mga taong ito, hangga't maaari, at tanggapin sila sa kapatiran. Totoo na marami ang lumayo sa amin, ngunit marami rin ang sumali sa amin: at lumalago ang aming kapatiran. Pinupuri ang Diyos sa pamamagitan natin; papurihan din Niya tayo sa Kanyang sarili, ayon sa Kanyang pangako. Ngunit kung ano ang mga pinuno, ganoon din ang mga nasasakupan nila – kaya't hinihiling ko sa inyo, na nangunguna bilang halimbawa sa iba, na mamuhay nang may paggalang, katuwiran, at kabanalan, na ginagabayan ang iba tungo sa katuwiran sa pamamagitan ng inyong sariling buhay, sa salita at gawa. Huwag magkaroon ng magaspang na pagsigaw sa ating piling, o ng mapagtatalong usapan; at *'huwag lumabas sa inyong mga bibig ang anumang salitang nakasasira, kundi ang mga salita lamang na mabuti para sa pagtatayo, ayon sa pangangailangan'* (Efe. 4:29), upang ang gawain ninyo sa kanila ay hindi mapahamak dahil dito, kundi, sa pamamagitan ng pagpapalugud sa Panginoon sa lahat ng bagay—ang mabuting Diyos natin—ay maituring tayong karapat-dapat na tumanggap ng mga ipinangakong biyaya.

242. Ang Pagbabagong-anyo – isang pahiwatig ng darating na panahon... Nakatakda tayo para sa ganitong kislap at kagandahan, gaya ng orihinal tayong nilikha

242. 1) Ang Pagbabagong-anyo ay isang paunang larawan ng darating na panahon. Nakatakda tayo para sa ganitong ningning at kagandahan, gaya ng orihinal tayong nilikha. – 2) Dahil dito, mahal natin ang ningning at kagandahang ito, at lumayo sa lahat ng pangit, mapusok, at marumi. – 3) Ngunit, kung mangyari man ang ganoong bagay, magmadali tayong linisin ang ating sarili; – at huwag sabihin ng sinuman na 'Hindi ko kaya': sapagkat ipinangako ng Diyos na gagawin ito para sa mga naghahanap sa Kanya; at marami tayong halimbawa. – 4) Samakatuwid, kung may sinumang nananatiling dayuhan dito, ito ay dahil lamang sa kusang pagpapabaya at kapabayaang. [4, 20]

7. Habang tayo ay may pribilehiyong ipagdiwang ang pagbabantay ng Banal na Pagbabagong-anyo, kumuha tayo ng aral mula rito, at tinutupad ang ating tungkulin nang hindi na nangangailangan ng mahabang talumpati. Ang lahat ng mga pista ng Panginoon ay nagpapaalala sa mga hiwaga ng pagkakatawang-tao ng ating Tagapagligtas na si Jesucristo, yaon nga, na Siya'y ipinanganak, na Siya'y nabinyagan, na Siya'y ipinako sa krus, na Siya'y inililing, na Siya'y muling nabuhay sa ikatlong araw, at na Siya'y umakyat sa kaluwalhatian; samantalang ang Pista ng Pagbabagong-anyo ay naglalarawan ng kalagayan ng darating na panahon. Sapagkat kung paanong, sa Pagbabagong-anyo, ang mukha ng Panginoon ay nagliwanag na parang araw, at ang Kanyang mga kasuotan ay naging maputi na parang liwanag, gayon din Siya muling darating mula sa langit na parang kidlat, sa dakilang kapangyarihan at kaluwalhatian, upang humatol sa lahat; at kung paanong si San Pedro, Nasa bundok sina Santiago at Juan kasama Niya; gayundin, ang mga hinirang ay makakasama Niya sa Kaharian ng Langit, na nagagalak sa di-mailarawang Pagpakita ng Diyos at sa di-matatatag na kagalakan. – At sino ang karapat-dapat sa ganoong kapangyarihan? Sino ang karapat-dapat na makibahagi sa ganoong

kagalakan? Sino pa kundi yaong may dalisay at walang kapintasang buhay? Sapagkat ang ating Diyos ay dalisay, na parang pinakamaliwanag na liwanag, at tanging ang mga dalisay lamang ang tinatanggap Niya sa Kanyang sarili; at nang ilagay Niya ang isang dalisay na kaluluwa sa ating kalooban, hihingin Niya itong pabalik sa atin nang may kadalisan. Sapagkat kung ito ay nilikha sa larawan at kawangis ng Diyos, malinaw na, bilang salamin ng banal na kagandahan, nakikibahagi rin ito sa kagandahang ito. At sa pagkaalam nito, sinasabi ng Salmist: *'O Panginoon, ayon sa iyong kalooban, magbigay ka ng lakas sa aking kabutihan'* (Awit 29:8), ibig sabihin, sa kagandahan ng kaluluwa, upang, kung hindi nga ay nahihila ito patungo sa kasuklam-suklam na makasalanang pagnanasa at naging kasuklam-suklam din mismo, ay hindi ito mapalayo sa Diyos ni mawalan ng banal na gantimpala.

8. Sapagkat ipinagtapat na nga na taglay natin ang ganitong kaluluwa—maganda at mabuti—at dapat natin itong iharap sa Diyos bilang panagot sa huling araw ng Pagkabuhay; Kaya't nananalangin at namamanhik ako sa inyo: mahalín natin ang kagandahang ito, at pangalagaan ang kabutihang ito, na huwag itutok ang ating pansin o ang ating mga puso sa mga kagandahan ng panahong ito, o sa mga kaluguran ng laman at ng dugo; sapagkat ang mga ito ay hindi tunay na kagandahan, kundi mga diyus-diyosan lamang ng kagandahan; sa katunayan, wala silang iba kundi pagkabulok at alikabok. Nakikita natin ito kahit sa nangyayari sa harapan ng ating mga mata: sapagkat ang pinakamaganda at pinakamagandang tao ngayon ay bukas ay mahihiga sa kabaong, naglalabas ng masangsang na amoy at itinataboy ang lahat sa kanilang sarili. Kaya't wala rito ang anumang mabuti o karapat-dapat sa pag-ibig, maliban sa isang kababalaghang birtud na iyon, na dapat nating pagsikapan higit sa lahat.

9. Ngunit kung, gaya ng madalas na nangyayari, ang isang pabagu-bagong kaluluwa ay nadumihan ng mga di-mapanampalatayang kaisipan – sapagkat *'sino ang makapagsasabing malinis ang kanyang puso?'* (Kawikaan 20:9)—kung gayon, dapat itong linisin sa lalong madaling panahon at ibalik sa dati nitong mabuting kalagayan; baka, sa pamamagitan ng pagtagal sa kasamaan, magdulot ito ng kamatayan. – At huwag sabihin ng sinuman: 'Hindi ako maaaring malinis, sapagkat pabigat sa akin ang maraming kasalanan,' nang marinig niya kung ano ang sinasabi ng Panginoon: *'Bagaman maging mapula-pula ang inyong mga kasalanan, magiging maputi na gaya ng niyebe; bagaman maging kirmis na kirmis, magiging maputi na gaya ng lana'* (Isaias 1:18). Nakikita mo ba ang di-mailarawang pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan, na sa pamamagitan nito ay ipinangako Niya hindi lamang na lilinis ang mga nagsisisi, kundi pati na rin na itataas sila sa tuktok ng kabanal-banalang kagandahan? – At ang mga halimbawa nito ay nasa harapan mismo ng ating mga mata. Ang propetang si David ay isang tao, subalit nahulog siya sa mga kasalanan ng pakikiapid at pagpatay; gayunpaman, hindi siya nawalan ng pag-asa, kundi, nang mabilis siyang magsisi, muling tinanggap ang biyaya ng propesiya. – Pinadala ni Haring Manases ang Israel sa maling landas, palayo sa tunay na Diyos, sa loob ng limampung limang taon; subalit siya ay nagsisi – at nakamtan niya ang kaligtasan. Ang Punong Apostol, matapos itakwil ang Panginoon, ay ginamit ang nakapagpapagaling na kapangyarihan ng mga luha at muling tinanggap ang pasanin ng pagka-Apostol. Si Maria ng Ehipto – hindi ko na babanggitin ang napakaraming dimabilang na halimbawa – nang marating ang sukdulang kalaliman ng laman, subalit nang magsisi siya nang nararapat, pagkatapos ay umakyat sa sukdulang katas ng kabutihan.

10. Kaya, walang kahit kaunting dahilan para magreklamo ng kawalan ng magawa o imposibilidad, kung taimtim ang hangarin ng isang tao na maligtas at buong sigasig niyang isinasagawa ang tungkuling ito. Imposible lamang ito para sa mga lubos na manhid at kusang-loob na nagpapasuko sa kanilang sarili sa kamatayan. – Bakit natin naririnig: *'Bakit kayong lahat ay namamatay, O sambahayan ng Israel?'* sabi ng Panginoon (Ezekiel 18:31). Bakit, kung ang buhay na walang hanggan ay nasa ating harapan, pinipili natin ang walang hanggang kamatayan? Ang ating mabuting Panginoon ay araw-araw na sumisigaw: *'Magsilapit kayo sa Akin, kayong lahat na nagpupursigi at nabibigatan, at kayo'y papahingahin Ko'* (Mat. 11:28). Ngunit tinatanggihan nating itakwil ang pasanin ng ating mga kasalanan. Nanaghoy Siya: *'Ako ang liwanag ng mundo; ang sinumang sumusunod sa Akin ay hindi lalakad sa kadiliman, kundi magkakaroon ng liwanag ng buhay'* (Juan 8:12). Ngunit lumiliko tayo sa kabaligtaran, at ang ating mga gawa mismo ay sumusuka ng mga salitang mapang-insulto: *'Lumayo ka sa amin; hindi namin nais makita ang mga daan Mo'* (Job 21:14). – Pagkatapos nito, ang tanging natitira para sa atin ay pakinggan ang hatol ng paghatol at pagtanggì: *'Maglakad kayo sa liwanag ng inyong apoy at sa ningas na inyong pinagningas'* (Isaias 50:11). Alamin natin, gayunpaman, na *'ang mga gumagawa ng gayong mga bagay ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos'* (Gal. 5:21), gaya ng sinasabi ng Apostol. – Ngunit huwag mangyari na makatarungang masabi ito tungkol sa atin. – *'Kayo ang aking mga kaibigan kung gagawin ninyo ang aking iniuutos sa inyo,'* sabi ng Panginoon

(Juan 15:14). Gawain natin nga ang lahat ng iniutos, upang tayo'y maituring na karapat-dapat na maging kaibigan ng Panginoon at magmana ng kaharian ng langit.

243. Pinagpala na si Miguel, Metropolitan ng Synada, ay pumanaw na: parangalan natin ang kanyang alaala, sapagkat siya ay patuloy na tagapamagitan para sa atin

243. 1) Ang Banal na Michael, Metropolitan ng Synada, ay pumanaw na: parangalan natin ang kanyang alaala, sapagkat siya ay nananalangin pa rin para sa atin. – 2) Ngunit pag-aralan din natin ang aral mula sa kanyang pagpanaw – na laging maging handa para sa oras ng ating pagpanaw; sapagkat ang kamatayan ay maaaring dumating nang biglaan, gaya ng nakikita natin sa napakaraming halimbawa. – 3) Huwag sabihin ng sinuman: 'Hindi ko kaya'; sapagkat ito ay nasa ating kapangyarihan. [4, 21]

11. Ang ating espirituwal na ama, Kanyang Kabanalan Michael, Metropolitan ng Synada, ay lumipat na sa Panginoon. Kapuri-puri ang kanyang buhay, at makapangyarihan ang kanyang salita; at naniniwala kami na sa darating na paghuhukom, kasama ng iba pang mga ama at mga nagkumpisal, magkakaroon tayo sa kanya bilang ating tagapamagitan sa harap ng Panginoon. Kaya, huwag magmayabang ang mga kilabot na iconoclast, na nagsasabing nalulungkot ang mga nagkumpisal kay Cristo (sa pagkamatay ni San Miguel); bagkus, kilalanin nila na ang pagpanaw ng mga ganitong tao ay isang hindi matitinag na kuta para sa Simbahan ng Diyos, para sa ating mga naiwan, bilang pagpapatibay ng katotohanan, at pagtutol sa kanilang nalilingong erehiya.

12. Ngunit dahil ang '*pananampalatayang gumagawa sa pamamagitan ng pag-ibig*' ang siyang nagliligtas sa tao (Gal. 5:6), hinihiling ko sa inyo ngayon, gaya ng dati, na tapat ninyong tuparin ang mga banal na utos, at maging handa kayo palagi para sa paglalakbay pauwi, sapagkat hindi natin alam ang oras ng kamatayan. Sapagkat nalalaman ninyo na ang ating ama, na nabanggit kanina, nang bigla siyang sakupin ng matinding kirot at matinding lagnat, ay nanahimik na kinabukasan, at sa ikatlong araw ay inialay niya ang kaniyang espiritu sa Panginoon. Ngunit bago pa siya, si Athanasius, ang kilalang Abad ng Pavlo-Petrovsky, ay hindi nagkasakit kahit isang araw, kundi halos agad na kinuha mula sa mga tao. Naririnig naming may ilan na tinatamaan ng kidlat ay namamatay; ang iba ay nalulunod sa dagat; at, sa madaling sabi, maraming hindi inaasahang aksidente, na dahil dito ay dapat tayong maging mapagmatyag at mapangamba, baka bigla tayong dalhin ng diyablo sa ating huling oras nang lubos na kamanghaan, kung saan hindi na tayo makagagawa ng anumang bagay sa usapin ng pagsisisi. – Hindi ba nagdudulot ng takot sa ating mga puso ang mga halimbawang ito? Hindi ba tayo napupuno ng matinding pangamba kapag iniisip natin na sa oras na iyon ay mabibigknot ang ating dila at hindi makapagsalita? At kung paanong ang kaluluwa, nanghiwalay sa katawan, ay aalis, samantalang maaaring maraming ang naroroon at umiiyak, ngunit walang makakatulong maliban sa mabuting konsiyensya? Kaya, aking ipinamamanhain at idinadalangin sa inyo, mag-ingat tayo na palaging manatili sa kumpisal, sa luha, sa panalangin, sa pagsunod, sa kababaang-loob, sa masigasig na pagsunod, at sa bawat mabuting gawa, upang sa huling oras, kung tayo ay masumpungan nitong walang-kabatiran dahil sa kapabayaang at kapabaya, *hindi* tayo '*matulog sa walang hanggang kamatayan*', mula rito'y nananalangin si San David na iligtas tayo (Awit 12:4).

13. Ngunit baka may magsabi: 'Nais ko, ngunit hindi ko makakaya.' – Anong klaseng pananalita ito? – Kung ang usapin ay tungkol sa isang bagay na salungat sa natural na kaayusan, sasang-ayon ako na imposible ito, halimbawa, na lumipad tayo sa himpapawid o lumakad sa dagat; hindi rin posible na magsalita gamit ang ilong o amuyin gamit ang dila; ang lahat ng ganoong mga bagay ay imposible at hindi natural. Ngunit kung ang usapin ay tungkol sa isang bagay na natural at nakasalalay sa kalooban, kung gayon ang ganoong pahayag ay hindi totoo; sapagkat kung paanong maaari tayong kumilos nang padalos-dalos at tumawa, gayundin naman ay maaari tayong maging marangal at magluksa; kung paanong maaari tayong marumihan ng makasalanang pagnanasa at ng mga bitag ng hindi angkop na kaisipan, gayundin naman ay maaari nating panatilihi walang kapintasan at dalisay ang ating sarili mula sa mga pagnanasa; at kung paanong maaari tayong mapait at magpatuloy sa kasamaan, gayundin naman ay maaari tayong maantig sa habag at makaramdam ng pagsisisi. Hayaan ang masamang pagnanasa, nang maging ugali na sa atin, ay gawing tayo'y walang lakas sa paggawa ng mabuti at malakas sa kasamaan; ngunit hindi tayo dapat mawalan ng pag-asa—malayo sa atin iyan—kundi kusang magsimulang muli sa gawain, at magsikap sa lahat ng paraan na huwag gumugol ng kahit isang araw, o kahit isang oras, nang pabaya, kundi palaging maging matino at mapagbantay, maging walang kapintasan at malinis, at nakakapit sa Diyos, upang tayo rin ay makapagsabi: '*Ang kaluluwa ko'y kumakapit sa Iyo; ang iyong kanang kamay ang sumusuporta sa akin*' (Awit 62:9); at sa ganitong paraan, matapos nating mamuhay

nang mabuti rito, ay umalis sa sanlibutang ito nang may mabuting pag-asa, at doon ay tanggapin ang Kaharian ng Langit.

244. 1) Pagbalik niya mula sa libing ni San Juan ng Calcedonia, pinuri niya ang mga kapatid dahil natagpuan niya silang nasa karaniwan nilang maayos na kaayusan, at ipinahayag ang kanyang hangarin na manatili silang ganoon palagi. – 2) Pagkatapos ay pinabulaanan niya ang kamangmangan ng ilang interpretasyon na narinig niya. Ang unang tsismis: banal ang santo sa pananampalataya at sa buhay, kaya paano siya namatay sa ganoong paraan? (mula sa pagtatae). Ang ikalawang tsismis ay na, pagkatapos ng Pagkabuhay na Muli, hindi na natin magkakilala: sapagkat ang mga katawang ito ay nabubulok at nagkakalat sa kung saan. – 3) Sa wakas, may kalakip na panawagan: panatilihin ang pananampalataya, sapagkat nakikita ninyo kung gaano karaming paglihis ang mayroon; – at gayundin ang mamuhay nang banal, sapagkat alam ninyo kung sa pamamagitan ng anong at kung ilang hangin hinihip ng kaaway sa atin. [4, 22]

14. Dahil sa aking maikling pagkawalay sa inyo nitong mga nakaraang araw, at ngayo'y aking muling pagbalik, nasumpungan ko kayong nagkakaisa at masigla, at pinasalamatan ko ang Panginoon dahil sa inyong kaayusan, – na katangian ng mga bihasa at matatag na alagad ng Panginoon; na kayo'y palakasin sa panahong ito at muli sa pamamagitan ng biyaya ng ating Panginoong Jesucristo, upang, kapwa sa aking mapagkumbabang presensya at sa aking kawalan, kayo'y manatiling malusog at walang kapinsalaan. Ang dahilan ng aking pagkawala, gaya ng inyong nalalaman, ay ang kamatayan ng pinagpalang Metropolitanong Juan ng Calcedonia, na matapos magsikap sa mabubuting gawa, matapos tuparin ang kanyang takbuhan, at matapos panatilihin ang pananampalataya, ay lumipat sa Panginoon upang tanggapin ang korona ng paghihirap-martir kasama ng mga banal na ama at ng ating mga kapatid na nauna sa kanya.

15. Ngunit dahil namatay siya sa nakakapahingang tibi, ang ilan, nangabigla rito, ay nagsasabi: 'Kung mabait siyang tao, paano nga ba siya namatay sa ganoong masamang paraan?' – Ang mga taong ganoon ay nababahala dahil sa kanilang kamangmangan sa bagay na ito: sapagkat ang kamatayan ay mabuti o masama ay hindi tinutukoy sa paraan ng pagkamatay ng isang tao, kundi sa kung napanatili ba niya ang Orthodox na pananampalataya at namuhay nang walang kapintasan; at ang yumao ay ganito nga kalikasang tao. Matatay man ang isang tao sa pamamaga, sa pagtatae, o sa anumang ibang nakamamatay na karamdaman – sa lupa man o sa dagat – walang dapat sisihin dito: sapagkat hindi ito nakasalalay sa atin, kundi nasa lihim na mga plano ng Diyos. Alam ng Diyos kung ano ang pinakamabuti para sa bawat tao, at inaayos Niya ang mga bagay ayon dito, maging ito man ay ang pagpapahaba ng buhay o ang wakas nito. Ang iba naman, gayunpaman, ay umaabot pa sa pagsasabi ng ibang bagay, na ikapapahamak ng mga nakakarinig sa kanila – ito ay, na sa buhay na darating, kapag ang Anak ng Diyos ay dumating upang humatol sa lahat, ay hindi natin magkakakilala; sapagkat, aniya, paano ito magiging posible kung tayo, na mortal, ay magiging di-nabubulok at imortal, at kung wala nang Griyego, Hudyo, barbaro, Skithiano, alipin, malaya, lalaki o babae, kundi ang lahat ay magiging parang anghel? – Ako, gayunpaman, ay igigiit na magiging posible para sa atin na magkilala sa isa't isa; at una sa lahat, alalahanin na *'ang imposibleng gawin ng tao ay posible sa Diyos'* (Lucas 18:27); sapagkat ipinapahayag natin ang Muling Pagkabuhay mismo, at hindi nakabatay ang ating pananampalataya sa pangangatwiran ng tao. Sapagkat sa pang-unawang pantao ay lubos na hindi mauunawaan kung paanong ang isang katawan na nabulok at nagkalat sa malayo—kinain ng mga hayop, tuka-tukaan ng mga ibon, o nilunok ng mga isda—ay maaari pang muling mapagsama-sama at muling mabuhay sa huling araw; at gayon pa man, sa pamamagitan ng di-mailarawang kapangyarihan ng Diyos, ang bawat katawan ay titipon at muling babangon, at ang bawat kaluluwa ay kikilalanin ang sarili nitong katawan, na dito ito namuhay sa lupa; at kung kikilalanin nito ang sarili nitong katawan, walang duda na kikilalanin din nito ang katawan ng kanyang kapatid. Bukod pa rito, ang ganitong pangangatwiran ay humahantong sa pagtanggap sa darating na Paghuhukom: sapagkat ang hatol ay ipinapataw sa mga kilala; walang sinuman ang nagdadala sa hukuman ng mga taong hindi nakakakilala sa kanilang sarili at hindi rin kilala, kundi yaong mga kilala, gaya ng nakasulat: *'Pupunaan kita at ihaharap ko sa iyong harapan ang iyong mga kasalanan'* (Awit 49:21). Kaya, kung hindi natin kilalanin ang isa't isa, hindi tayo huhusgahan; at kung hindi tayo huhusgahan, hindi rin tayo makakatanggap ng nararapat na gantimpala para sa ating mga gawa. Bukod pa rito, paano matutupad ang mga salitang sinabi ng Panginoon sa mga Apostol: *'Mauupo kayo sa labindalawang trono, upang humatol sa labindalawang angkan ng Israel'* (Matt. 19:28), kung hindi nila kilala ang mga huhusgahan nila? Kaya, maliwanag mula sa bawat anggulo kung gaano kalingad ang ganitong palagay, at kung gaano ito kalapastanganan gaya ng pabula ni Origen. Tayo naman, mga kapatid, ay magpapatuloy na maniwala na tayo'y muling mabubuhay, at tayo'y magkakakilala sa kalikasan ng di-kabulok, gaya ng kaalaman ng ating mga unang

magulang sa Paraiso sa isa't isa bago ang Pagbagsak, nang sila'y di-kabulok, at pagkatapos ng Pagbagsak, nang sila'y mapasailalim sa pagkabulok, kundi sa kaluwalhatian ng hindi nabubulok na anyo, ayon sa di-mailarawang kalooban ng Diyos, gaya ng pagkakilala ng ating mga unang magulang sa Paraiso sa isa't isa bago ang Pagkahulog, nang sila'y hindi pa nabubulok, at pagkatapos ng Pagkahulog, nang sila'y mapasailalim na sa pagkabulok, kinilala rin nila ang isa't isa. Bakit nga ba dapat nating paniwalaan na sa darating na panahon ay makikilala ng kapatid ang kapatid, ng ama ang anak, ng asawa ang kanyang kabiyak, at ng isa't isa—idagdag ko pa, – makikilala ng isang asketa ang kapwa asketa, ng isang nagkumpisal ang kapwa nagkumpisal, ng isang martir ang kapwa nagdurusa, ng isang Apostol ang kapwa Apostol – makikilala ng lahat ang lahat, upang ang paninirahan ng lahat ng nagagalak ay mapasa sa Diyos, na nagkakaloob ng lahat ng iba pang biyaya at ng pagkakakilala sa isa't isa.

16. Kaya't hinihikayat ko kayo: manatili tayo sa banal na pananampalataya; sapagkat nakikita ninyo kung gaano karaming paglihis ang mayroon dito, at kung gaano tayo dapat magpasalamat sa Diyos na hindi tayo nahulog sa anumang pagkakamali, kundi natanggap at nananatili sa Ortodoksong pananampalataya. Gayundin, mamuhay tayo nang walang kapintasan: sapagkat nalalaman ninyo kung anong mga hangin ang ipinapaloob sa atin ng diyablo araw at gabi; gayon pa man, hindi niya tayo mapapahamak, sapagkat palagi tayong napapangalagaan ng pananampalataya at pag-ibig kay Cristo na ating Panginoon. Bakit pa tayo magpapahinga? Tatakas ang dragon na ito sa atin; magluksa tayo at patayin ang nag-aapoy na palaso ng kahalayan; magpakumbaba tayo sa ilalim ng makapangyarihang kamay ng Diyos, at itataas Niya tayo; manatili tayo sa ganap na pagtitiis, at mawawala ang diyablo, samantalang tayo, na nailigtas na, ay makakapasok sa Kaharian ng Langit.

244. *Pagbalik niya mula sa libing ni San Juan ng Calcedonia, pinupuri niya ang mga kapatid sa pagkakita sa kanila na nasa karaniwang maayos na kaayusan, at hinihiling na manatili silang ganoon palagi*

245. *Ang isang pista ay parehong karaniwan at espiritwal; ang isang pagbili ay parehong karaniwan at espiritwal*

245. 1) Ang piging ay parehong karaniwan at espiritwal; ang pagbili ay parehong karaniwan at espiritwal. – 2) At tayo ay mga mangangalakal; para sa atin, ang mga perlas ay mga birtud; ang walang-halagang perlas ay si Kristo na Panginoon. Nawa'y maging matalinong mangangalakal ang bawat isa sa atin. – 3) Ang ating pamilihan ay binubuo ng mga gawa ng pagsunod, na sabay na siyang mga perlas, ang pagbili, at ang halaga. [4, 23]

17. Paminsan-minsan, dito't doon ay may mga pista, gaya ng kasalukuyang nagaganap sa Nicomedia. Dumadagsa rito ang mga tao upang bumili at magbenta. Ngunit hindi ito tumatagal nang matagal; sapagkat hindi nagtatagal ay nagkakakalat na ang lahat. Ngunit may isang diwang pista lamang, na walang patid at umaabot sa buong buhay ng tao, kung saan ang pinagbibili at pinakikipagpalitan ay hindi ginto, o pilak, o damit, o alinman sa mga bagay na panandalian at bulok, kundi ang kaligtasan ng kaluluwa, buhay na walang hanggan, ang Kaharian ng Langit—mga bagay na dapat paghirapan ng tao nang buong sikap, subalit iilan, at kahit ganoon ay kakaunti lamang, ang nag-aaral para rito, samantalang inilalaan nila ang kanilang buong pansin at lahat ng kanilang pagsisikap sa mga bagay na walang kabuluhan at panandalian.

18. Ngunit tayo, mga kapatid, ay hindi papayagang lumihis mula sa ating pangunahing layunin, o mula sa mabuting kasunduang ito; kundi sa pakakarinig natin sa Panginoong sinasabi, '*Ang kaharian ng Diyos ay nasa inyo*' (Lucas 17:21), magsikap tayo nang buong puso araw-araw na makamtan ito, hindi nagtitipon ng ginto o pilak, kundi ng tunay na pananampalataya at walang kapintasang buhay, pagsunod, pagtitiis, kababaang-loob, kagandahang-loob at '*pag-ibig, na siyang tali ng kaganapan*' (Col. 3:14). Ito rin ang ipinakita ng Panginoon sa Ebanghelyo nang sinabi Niya: '*Ang kaharian ng langit ay parang isang mangangalakal na naghahanap ng mga mahalagang perlas; na nang makakita ng isang perlas na napakamahalaga, ay lumakad at ipinagbili ang lahat ng kanyang pag-aari, at binili ito*' (Matt. 13:45–46). Kayo ay mabubuting mangangalakal, na iniwan ang lahat at, bilang kapalit ng lahat ng bagay, ay binili ang mabuti, pinakamahuhusay, at pinakamahalagang perlas—si Cristo—nang kayo'y magpasya na pasanin ang krus at sundan Siya sa kabanalan at katuwiran. – Ngunit kung paanong ang isang piging ay panahon ng kagalakan at mapagbantay na pag-iingat, gayon din naman, tayo rin ay magalak at maging mapagbantay, at bilhin ang ating kaligtasan sa piging na ito rito sa lupa. Mabuti ang nagbebenta na kumikilos nang may mapaggalang na pag-

iingat sa lahat ng bagay at hindi kailanman nawawalan ng pasensya; mabuti ang mamimili na masayang tumatanggap ng mga pang-iinsulto; mabuti ang tagapaglipat-pera na ibinibigay ang kanyang dugo at tinatanggap ang Espiritu—sa pamamagitan ng pagtitiis na ginagampanan niya ang kanyang tungkulin.

19. Ngunit dahil napunta ang ating talumpati sa pagsunod, parangalan natin ang mga nasa kusina na ginagampanan ang kanilang tungkulin, bilang mga mas masigasig na manggagawa, na nagpapasan sa pasanin ng isa't isa at sa gayon ay tinutupad ang batas ni Cristo sa pamamagitan ng pag-ibig; parangalan din natin ang mga nag-aasikaso sa mga pangangailangan ng mga kapatid, bilang mabubuti at bihasang mga katiwala ng Panginoon; parangalan din natin ang mga umaawit sa salmuterya nang may kagalakan at paggalang, bilang karapat-dapat sa mas dakilang gantimpala. At isipin natin kung ano ang ating buhay, ano ang ating mga gawa, at kung gaano kalugod na pagbili ang ginawa ng ating mga banal na ama nang may ganap na sigasig; na, matapos nating gampanan nang mabuti at dalhin sa matagumpay na wakas, tayo rin ay makakauwi nang may kagalakan, gaya ng sinabi ng banal na David: *'Bumalik ka, O kaluluwa ko, sa iyong kapahingahan, sapagkat ang Panginoon ay ginawan kang mabuti'* (Awit 114:7). At sana tayong lahat, sa oras ng kamatayan, ay magbigkas ng ganitong daing bilang huling panalangin, at sa pamamagitan nito ay makamtan ang buhay na walang hanggan kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

246. Ipinadala ng Diyos ang Kanyang nag-iisang Anak sa mundo bilang tagapaghilom ng lahat ng ating espirituwal at pisikal na karamdaman at tagapagkaloob ng lahat ng biyaya: ang Kanyang ginawa noong Siya ay nasa lupa, ay patuloy Niyang ginagawa ngayon, gaya ng alam ng bawat isa sa kanilang sarili

246. 1) Ipinadala ng Diyos ang Kanyang nag-iisang Anak sa mundo bilang tagapaghilom ng lahat ng ating espirituwal at pisikal na karamdaman at tagapagkaloob ng lahat ng biyaya: ang Kanyang ginawa noong Siya ay nasa lupa, ay patuloy Niyang ginagawa ngayon, gaya ng alam ng bawat isa sa kanilang sarili. – 2) Paano nga ba hindi mamahalin ng buong puso ang ganoong tagapagkaloob ng kabutihan; at paano nga ba hindi kamuhian ang ating kaaway, ang salarin at tagawasak? [4, 24]

20. Dumating na ang simula ng bagong tag-init, kapag binabasa ang mga sumusunod na salita mula sa Ebanghelyo sa araw na ito: *'Ang Espiritu ng Panginoon ay sumasa Akin: sapagkat pinahiran Niya Ako ng langis upang ipangaral ang mabuting balita sa mga dukha; sinugo Niya Ako upang maghilom sa mga may nabasag na puso; upang ipahayag ang kalayaan sa mga bihag at paningin sa mga bulag; upang palayain ang mga inaapi; upang ipahayag ang kaaya-ayang taon ng Panginoon'* (Lucas 4:18–19). Kaya, yamang ang nag-iisang Anak ng Diyos ay ipinadala ng Ama sa mundo bilang tagapaghilom, hanapin natin sa Kanya ang pagbukas ng ating mga mata na gaya ng bulag, ang kaligtasan na gaya ng mga bihag, at ang aliw na gaya ng may pusong wasak. – Ngunit sino ang bulag? Sino ang nabulag ng pagnanasa? Sino ang bihag? Sino ang naliligaw ng mga hindi maringal na kaisipan? Sino ang may pusong-binasag? Sino ang mabigat sa kasalanan? – Pinagkikalingan ng Panginoon ang lahat ng ganitong tao: sapagkat hindi lamang Siya tagapaghilom ng mga katawan, kundi pati na rin ng mga kaluluwa; hindi Siya naging naroroon sa laman noon sa mga namuhay sa mga nakaraang panahon lamang, kundi naroroon Siya ngayon sa lahat nang hindi nakikita, patuloy na ipinangangaral ang Ebanghelyo, tinatanggal ang kasalanan ng mundo, at pinagkikalingan ang bawat karamdaman at bawat kapansanan. Kaya't huwag magtagal ang sinuman sa pagiging di-naliliwanagan o di-nalulunasan; kundi lumapit sila nang may pananampalataya, *'at tumanggap ng pagpapala mula sa Panginoon, at awa mula sa Diyos na kanilang Tagapagligtas'* (Awit 23:5). O, di-mailarawan na pag-ibig sa sangkatauhan! Dinala Niya tayo sa pag-iral mula sa wala, muling itinaas tayo pagkatapos ng ating pagbagsak, at ipinagkaloob sa atin ang ikatlong biyaya – ang perpektong pagkamonastiko. Ngunit kahit na nagkakasala pa rin tayo, hindi Siya lumalayo sa atin, kundi tinatanggap ang mga lumalapit: kapag tayo'y nagpapakumbaba, nag-aalok Siya ng kaaliwan; kapag tayo'y umiiyak, pinapaliwanag Niya tayo; kapag tayo'y dumudugo, pinapahiran Niya tayo ng langis; kapag tayo'y nanghihina, pinatitibay Niya tayo; kapag tayo ay nasugatan, pinagkikalingan Niya tayo; at kapag tayo ay handang lumubog sa kailaliman ng impyerno, iniunat Niya ang Kaniyang kamay at, sa Kaniyang pag-ibig sa sangkatauhan, inililigtas Niya tayo mula sa ganoong kapighatian; upang, sa buong katarungan, ay nararapat para sa bawat isa na sabihin: *'Kung hindi ako tinulungan ng Panginoon, ang aking kaluluwa ay matagal nang nanirahan sa impyerno'* (Awit 93:17). *'Tinuring akong parang nasisikwil, at tinanggap ako ng Panginoon'* (Awit 117:13). At alam ng bawat isa kung anong mga tukso ang kanilang pinagbagsakan, at kung paanong agad nilang nahanap ang Diyos bilang kanilang katulong sa kanilang mga paghihirap. Bukod pa rito, pinapakain Niya tayo na nagugutom sa Kanyang mga ganap na mabubuting kaloob—ang taunang bunga ng lupa at ang espirituwal na dalisay na mga misteryo—higit pa sa isang ina o

tagapag-alaga, na nananabik sa atin at mahigpit na niyayakap tayo nang may pagmamahal. Pinapakain ng ina ang kanyang anak ng gatas sa loob ng isang panahon; ngunit ang ating tunay na Panginoon at Ama ay ibinibigay sa atin ang Kanyang sariling Katawan bilang pagkain at inumin, at ito ay palagi—O, hindi matarok na biyaya! O, walang katulad na kaloob!

21. Paano nga ba hindi mamahalin ng isang tao ang ganoong Kabiyak? Paano nga ba hindi maghangad sa Kaniya? At paano nga ba hindi kumapit sa Kaniya hanggang sa tayo'y maging hindi na mapaghiwalay? – At sa katotohanan, kung hindi tayo ganoon ang pag-uugali sa Kaniya, ang langit ay magwawala at ang lupa ay magrereklamo laban sa atin, at pati ang mga batong mismo ay aakusahan tayo ng kawalang-pakiramdam. Kaya, upang hindi ito mangyari, manatili tayong matatag sa ating pag-ibig sa Kanya, kamuhian ang diyablo nang buong puso at lumayo sa kanya. Sapagkat kung paanong ang isang guro ng kabutihan ay nararapat na mahalin at hangarin ayon sa kabaitan ng kanyang mga gawa, gayundin naman, ayon sa kasamaan ng kanyang mga gawa, nararapat nating kamuhian ang masama at lumayo sa kanya. Sapagkat siya ang tagawasak ng ating buhay; siya ang *'mamamatay-tao mula sa pasimula'*, ayon sa mga salita ng Panginoon (Juan 8:44); hinati niya ang ating lahi sa di-mabilang na mga sekta ayon sa sarili niyang mga pakana, tinatamaan niya ito ng maraming pana ng kasalanan, at hinahangad niyang lamunin ito nang buo. Kung hindi natin siya kamuhian, walang pagdurusa ng nararapat sa atin ang makapaparusa sa atin dahil dito—dahil sa pagsuko sa ating kaaway, ang tagawasak ng mga kaluluwa. Ngunit tumakas tayo sa kanya, mga kapatid, tumakas tayo nang buong lakas. Ano nga ba ang pagtakas na ito? Ito ay ang pag-iwas sa masasamang gawa at kaisipan, pati na rin ang pagdikit sa Diyos at pag-alay ng ating sarili sa mabubuting gawa. Bakit nga ba tayo nagsusumikap na maging mabuti, na naglilingkod sa Panginoon nang may buong kababaang-loob, kahinhinan, at pagsunod, sa katiyakan na ang anumang kabutihan na hindi pinatibay ng kababaang-loob ay hindi hinog at hindi matatag. Ngunit kung may mga nagmamataas sa sarili, magpakumbaba tayo sa ilalim ng makapangyarihang kamay ng Diyos, upang hindi tayo tumakbo nang walang kabuluhan, kundi maging karapat-dapat sa mana ng Kaharian ng Langit.

247. Panahon na ngayon para sa pag-aani ng ubas: dito tayo natutuhan ng aral, sapagkat tayo rin ay mga ubas

247. 1) Ngayon ang panahon ng pag-aani ng ubas: mula rito'y may aral tayong mapupulot, sapagkat tayo rin ay mga ubas. – Bilang ubas ng Diyos, dapat tayong magbunga ng mga kumpol ng birtud, at buong-buo ang ating paglilingkod sa Panginoon. – 2) Huwag tayong lumingon, o lumakad sa dalawang landas. – 3) Kapag sinimulan tayong tuksuhin ng kaaway, pumasok tayo sa labanan at pagtagumpayan siya. [4, 25]

22. Ngayon ay ituon natin ang ating pansin sa nakalantad sa ating mga mata. Ano nga ba iyon? Dumating na ang pag-aani ng ubas; at nakikita natin na kung saan ang mga sanga ay puno ng mga bungkos ng ubas, doon ay may kagalakan at pagpapala, samantalang kung saan ito ay kakaunti, doon ay may kalungkutan at pagdadalamhati. 'Ngunit ano ang kinalaman nito sa atin?' maaaring sabihing iyon ng ilan sa mga nakikinig. – Malaki ang kaugnayan nito sa atin, sapagkat, sa paraang pahiwatig, tayo rin ay tinatawag na ubasan ng Panginoon. O hindi mo ba alam kung anong himno ang inaawit sa seremonya ng pag-alay ng mga monastikong panata? At hindi ba tayong lahat ay sumasali sa pag-awit nito? – *'O Panginoon, O Panginoon! Tumingin ka mula sa langit at tingnan, at bisitahin ang ubasang ito na itinanim ng Kanan mong kamay'* (Awit 79:15–16). At hindi ba sinasabi ng Panginoon sa Ebanghelyo: *'Ako ang puno ng ubas, kayo ang mga sanga; ang nananatili sa Akin at Ako sa kaniya, siya ang magbubunga ng maraming bunga; sapagkat kung hiwalay kayo sa Akin, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5). Kaya nga, sa ating mabuting Panginoon, bilang mga itinanim Niya—tulad ng mga ubasan—magbunga tayo ng mga kumpol ng birtud para sa Kanya, upang tayo'y maituring na karapat-dapat sa Kanyang pagpapala. At huwag sana tayong, sa pamamagitan ng pag-uurong sa mga tinik at matinik na halaman ng ating mga pagnanasa, mahulog sa ganoong mapanghatol na paghuhukom: *'Ang bawat punong hindi nagbubunga ng mabuting bunga ay pinuputol at itinaon sa apoy'* (Lucas 3:9). Para sa atin, mangangahulugan ito ng *'pinuputol'* sa pamamagitan ng kamatayan, at *'ihahagis sa apoy'*—syempre, sa walang hanggang apoy—kung saan ihahagis ang lahat ng gumagawa ng masama, ang mga tumatalikod sa pananampalataya, at ang mga nagpapasira sa kanilang katawan sa pamamagitan ng mga bisyo: *'mga ulap na walang tubig, na hinihimok ng hangin; mga punong nalalagas, walang bunga, dalawang beses nang namatay, naputol; mga mabagsik na alon ng dagat na nagbubula ng kanilang sariling kahihyan; at mga bulalakaw na ligaw, na inilaan para sa kanila ang kadiliman ng kadiliman magpakailanman'* (Judas 12–13). Bakit sumigaw si Apostol Pablo: *'Tumakas kayo sa pakikipagtalik na labag sa batas; sapagkat ang bawat ibang kasalanan na ginagawa ng tao ay nasa labas ng katawan, ngunit ang taong nagpapalibog sa sarili ay nagkakasala laban*

sa kanyang sariling katawan. O hindi ninyo ba'y nalalaman na ang inyong mga katawan ay templo ng Espiritu Santo na nananahan sa inyo, na tinanggap ninyo sa Dios, at na kayo'y hindi sa inyong sarili? Sapagka't kayo'y tinalian sa halaga" (1 Corinto 6:18–20).

23. Paano nga, tayo na binili sa pamamagitan ng mahalagang dugo ni Cristo, ay hindi mahiya sa harap ng langit at lupa na bumalik sa dating gawi? Paano tayo hindi mahiya sa ating sarili, na nagpapakita ng kabanalan sa labas samantalang tayo'y puno ng bawat uri ng karumihan sa loob? Hanggang kailan tayo'y pipilipit sa parehong paa? Kailan nga ba tayo'y magpapasya sa isang daan lamang? Sapagkat, gaya ng sinasabi ng pantas: *'Kahabag-habag ang makasalanang naglalakad sa dalawang daan'* (Sir. 2:12)—ang kasalanan, ibig sabihin, at ang birtud; sapagkat wala silang pagkakatulad. Ang isang alipin sa bahay ay hindi maaaring tawaging maingat kung paglilingkuran niya ang kanyang panginoon sa isang sandali at ang kanyang kaaway naman sa susunod. Dapat nating ibuhos ang ating buong sarili sa Diyos: sapagkat sa ganitong paraan lamang natin maaaring makibahagi sa buhay ayon sa Diyos. Bakit nga ba tayo hindi mananatili sa makalupang bagay, na parang mga hayop na walang salita, kundi sa halip, gamit ang mga kapangyarihan ng kaluluwa, umakyat sa pagninilay-nilay ng makalangit, na ibaling ang ating mga pandama mula sa nabubulok patungo sa hindi nabubulok, mula sa panandalian patungo sa walang hanggan?

24. Ni hindi rin natin papayagang sirain ng mapanlinlang na maninila ng kasamaan ang ating mga puso sa pamamagitan ng lason ng masasamang kaisipan; kundi sa sandaling itanim niya ang tamis ng kahalayan, o anumang iba pang kasamaan, magmadali tayong itaboy ang mapanlinlang na mapanumbati. Paano? Sa pamamagitan ng mga panalangin at pamanhikayat, luha at mga buntong-hininga, at taos-pusong pagsisisi. Ganito ang ating hindi nakikitang laban, ganito ang ating hindi ipinapahayag na pakikibaka at tagumpay. Kaya't tayo, na gaya ng mga mandirigmang lupa at nagliliyab sa sigasig, ay palayasin ang ating mga kaaway na hindi nakikita – at kung paanong hindi sila umatras, kahit na tinatamaan ng sugat sa pag-asang magkamit ng gantimpala, gayon din naman tayo, kahit na natatakpan ng walang bilang na sugat, ay hindi lilingon, kundi mananatili nang matatag at lalaban nang lalaban, na pinatitibay ng tulong ng Diyos. Nilalapitan ko kayo sa bagay na ito: sapagkat para dito ako'y nagsusumikap, na ibigay sa inyo ang maiikling tagubiling ito. – Kaya't nagagalak ako sa mga naglalakad nang matuwid at bumabagbag-loob sa mga natitisod. Ngunit maglakad tayong lahat nang matuwid, gumagawa ng mabuti, matiisin ang lahat nang may kababaang-loob, sa pamamagitan ng pag-awit ng mga salmo, ng panalangin, ng pagsamba, ng pagsunod, at ng kababaang-loob: at ang Diyos ng kapayapaan ay sasaayon sa atin.

248. Matapos matanggap ang kaloob ng kabanalan, ingatan natin ito sa pamamagitan ng pag-iwas, higit sa lahat, sa laman na pagnanasa; sapagkat ito ay salungat sa kalagayan ng biyaya; inilalagay tayo nito sa pagkaalipin; pinupuno tayo nito ng matinding takot

248. Matapos matanggap ang kaloob ng kabanalan, ingatan natin ito sa pamamagitan ng pag-iwas, higit sa lahat, sa mga laman na pagnanasa: sapagkat ito ay salungat sa kalagayan ng biyaya; inilalagay tayo nito sa pagkaalipin; pinupuno tayo nito ng pangamba. Ang pagpapamatay sa mga pagnanasang ito, gayunpaman, ay nagbubunga ng kabaligtaran nito. [4, 26]

25. Nagagalak tayo nang lubos kapag dumarating ang alinman sa mga pista ng Panginoon. At nararapat nga: sapagkat sa mga ganitong pagkakataon ay pinapaliwanagan tayo, at pinasisiyasat ang hiwaga kung bakit itinatag ang pista. Ganoon din ngayon, sa araw ng Pag-angat ng kagalang-galang at buhay-na-nagbibigay na Krus. Sapagkat anong kagalakan, at anong ligaya, na ang punò—na pinagpatungan ng mga paa ng ating Panginoong Jesucristo, na sa Kanya, nang Siya ay ipinako, ay ibinuhos Niya ang Kanyang buhay na dugo—na tayo ay nabilang na karapat-dapat hindi lamang makita ang punò na ito, kundi pati na rin halikan at yakapin ito? Ilan ang nagsusumikap na mag-ipon para sa kanilang sarili ng pinakamaraming bulok na ginto hangga't maaari? Ngunit para sa atin, ang biyaya ay agarang dumarating: sapagkat sa sandaling nahalikan natin ang Krus, natanggap natin ang kaliwanagan, kabanalan, at kaligtasan. Ganito ang bilis ng biyaya, ganito ang kadali ng kaloob! – Ngunit upang mapanatili ang ganitong biyaya, kinakailangan nang apurahan ang pagsusumikap sa panalangin at ang mapagbantay na pag-iingat, lalo na't ang madaling makamtan ay karaniwang pinababayaan at hindi pinahahalagahan nang nararapat. Kaya't nanawagan ako sa inyo: mag-ingat tayo laban sa ganitong kamalian, at ingatan nating mabuti ang biyayang ito. Huwag nating dungisan ang ating mga banal na labi ng mga huwad na salita at walang-kwentang usapan; huwag nating palabunin ang ating mga banal na mata ng malalaswang titig; huwag nating itim ang ating mga pinadalisyay na puso ng maruruming alaala. At *'huwag maghari ang kasalanan sa inyo,'* gaya ng sigaw ng Apostol, *'sa inyong mga mortal na katawan, upang*

sumunod kayo sa mga pagnanasa nito; ni ihandog ninyo ang inyong mga miyembro bilang mga kasangkapan ng kasamaan sa kasalanan; kundi ihandog ninyo ang inyong sarili sa Diyos bilang mga inilabas mula sa mga patay tungo sa buhay, at ang inyong mga miyembro bilang mga kasangkapan ng katuwiran sa Diyos. Huwag ninyong hayaang maghari ang kasalanan sa inyo: sapagkat hindi kayo nasa ilalim ng Kautusan, kundi ng biyaya' (Roma 6:12–14). Nakikita ninyo na sa ilalim ng Kautusan naghari ang kasalanan, ngunit sa biyaya, ang katuwiran, nang maghari, ay nagliligtas sa atin mula sa bawat kasalanan? – gaya ng nakasulat: 'Ngunit kayo'y hinugasan, kayo'y pinabanal, kayo'y iniakatwiran sa pangalan ng Panginoong Jesucristo at sa pamamagitan ng Espiritu ng ating Dios' (1 Cor. 6:11). Nawa, ipinapanalangin ko, igalang natin ang paglilinis na ito at panatilihin ang kabanal-bahalaang ito. Bakit natin dinudungisan ang ating sarili, samantalang tayo'y pinarangalan na? Bakit natin binibigyan ng labis na pag-aalaga ang katawan, na ating iiwan din sa libingan? Bakit natin itinuturing na kaaya-aya ang ligaya ng laman, gayong ito ay sa katotohanan isang nakamamatay na karamdaman? Ang ligaya ng laman ay pain ng diyablo; ito ay pag-aalab ng isang apoy na hindi mapapatay; at gayon pa man tayo, bilang mga tao, ay naaakit dito na parang mga alipin na isinuko ang kanilang sarili sa pagkaalipin. Narinig ko ang isang taong sinapian ng pagnanasa na ito na nagsabing mas mabuti pang may bitag sa leeg kaysa magpakumbaba sa harap ng kasalananang ito; sapagkat ito, na parang isang malupit na dayuhan, ay inuutusan ang alipin nito: 'Umalis ka,' – at aalis siya; 'Halika,' – at darating siya; 'Gawin mo ito' – at ginagawa niya; sa parehong paraan, inuutusan ng kasalananang ito ang nasasakupan nito na gumawa ng mas masahol pa, gaya ng: 'Magsalitang kahiya-hiya' – at nagsasalita siya; 'Gumawa ng masama' – at ginagawa niya. Karaniwan, tulad ni Cain, ang ganitong tao ay humihikbi at nanginginig: kung naglalayag sa dagat, natatakot siya sa pagkalunod; kung naglalakbay siya sa disyerto, natatakot siyang mahulog sa kamay ng mga tulisan; kapag kumidlat, pakiramdam niya'y para mismo sa kanya iyon nangyayari; kapag kumagse, natatakot siyang mapaso nito; kahit nakikita niya, hindi siya nakakakita, at kahit nakaririnig siya, hindi siya nakakarinig, sapagkat nagulo ang kanyang mga pandama. Ano pa ang maaaring mas kakila-kilabot kaysa sa ganitong buhay? Sa tingin ko, mas mabuting kainin ng mababangis na hayop kaysa sa mapaminsalang pagnanasa, sapagkat doon ay ang katawan lamang ang nasisira, samantalang dito ay parehong nasisira ang kaluluwa at katawan. Ngunit iba ang kalagayan ng mga mabubuti. Dahil malaya sa kasalanan (hindi ko tinutukoy ang tamis ng pagnanasa lamang, kundi pati na rin ang bawat iba pang pagnanasa), nagagalak siya at nakakakita ng kasiyahan sa kanyang sarili: siya ay naghahari sa katuwiran; hindi niya kinatatakutan ang dagat o ang lupa: sapagkat ang Diyos ay naninirahan sa loob niya, na kaniyang tinatawagan sa oras ng panganib: '*Hindi ako matatakot sa kasamaan, sapagkat sumasaakin Ka*' (Awit 22:4); '*Hindi ko ikatatakot ang mga taong sumasalakay sa akin sa bawat panig*' (Awit 3:7); '*Hindi ako matatakot kapag ang lupa ay nanginginig, at ang mga bundok ay nabubuwal sa kailaliman ng dagat*' (Awit 45:3). Nakikita mo ba kung ano ang kahulugan ng mabuting buhay? Ang mismong buhay na ito ang tunay na pinagpalang buhay. Natanggap din natin ito sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos; ito na ngayon ang pinagtutuunan ng ating buong pag-iingat at pag-aalala. Kaya't magsikap tayong higit pang mangibabaw rito, sa pamamagitan ng pagsunod sa lahat ng bagay nang may paggalang, at pagpapakita sa ating mga gawa ng bawat uri ng pagsunod, bawat uri ng kababaang-loob, at bawat uri ng kabanalan ng kaluluwa.

249. Sa pagmamasid kung paano inihahasik ang mga bukid, matutuhan nating ihasik sa ating sarili ang mga binhi ng espirituwal na pagkahilig

249. 1) Sa pagmamasid natin kung paano inihahasik ang mga bukid, matutuhan nating ihasik sa ating sarili ang mga binhi ng espirituwal na disposisyon. – 2) Lumalawig na ang mga gabi: mag-ingat na huwag masyadong matulog, gaya ng dapat ninyong iwasan ang labis na pagsunod sa anumang iba pang pangangailangan ng katawan. – 3) Bumalik na ang Hari mula sa kaniyang kampanya; ngunit huwag mawalan ng pag-asa: ihagis natin ang ating kalungkutan sa Panginoon. [4, 27]

26. Panahon na ngayon para maghasik tayo ng mga butong materyal – trigo at iba pa; at nakikita natin kung paanong ang mga tao ay nagmamadali sa gawaing ito mula pa sa madaling araw at nagsusumikap nang walang pagod hanggang sa pagdating ng gabi, ginagawa ang kanilang makakaya upang maghasik nang maayos at matiyak na magkakaroon sila ng sapat para sa kanilang taunang pangangailangang pisikal. Ngunit paano naman tayo, na mga nagtatanim ng espirituwal na binhi, na natutulog at nananatiling hindi natatanim gaya ng narapat? At paano natin matiis ang walang hanggang gutom? At anong palusot ang ihahain natin para sa ating kawalan ng kilos? – Sa halip, gisingin natin ang ating sarili mula sa pagtulog at magsimulang magtrabaho nang mas masigasig pa kaysa sa mga nagtatanim ng materyal na binhi. '*Sapagkat ang maghasik*

nang kaunti ay mag-aani rin nang kaunti, at ang maghasik nang marami ay mag-aani rin nang marami' (2 Cor. 9:3). – Ngunit ano ang ating ihahasik? – Mga panalangin, mga pamanhikayat, mga petisyon, pasasalamat, pananampalataya, pag-asa, pag-ibig. Ang mga ito ang mga binhi ng kabanalan; ito ang nagpapakabusog sa kaluluwa. Ngunit sa materyal na pagtatanim, ang magsasaka ay matiisin, naghihintay ng ulan, kailanman ito man dumating, umaga man o gabi. Sa ating espirituwal na pagtatanim, gayunpaman, tayo mismo ang mga may-ari ng pagdalang-ulan at pagdidilig sa lupa—ibig sabihin, ng pag-iyak at pagluluksa kailanman natin naisin, at gaano man karami ang ating gusto. Kung ang bagay na ito ay nasa ating kapangyarihan, ipinamamanhik ko sa inyo, maghasik tayo nang sagana at diligan ito nang mas masagana, at paramihin ang bunga ng ating katuwiran, upang kapag dumating na ang espirituwal na aanihin, mapuno natin ang ating mga kamay at ang ating mga dibdib ng espirituwal na ani, at maging karapat-dapat tayong makarinig: *'Ang pagpapala ng Panginoon ang sumainyo'* (Awit 128:8). *'Pinagpala namin kayo mula sa bahay ng Panginoon'* (Awit 117:26). *'Mag-ani kayo sa bunga ng inyong mga gawain; pinagpala kayo, at mamamayap kayo'* (Awit 127:2). – At ito ang aming mensahe tungkol sa bagay na ito.

27. Ngunit nais kong ipaalala sa inyo, mga kapatid, na ang mga gabi ay lumalawig na habang ang mga araw ay lumiliit. Alam ninyong mabuti na kung paanong ang pagbabantay ay nakakapagod sa katawan, gayon din naman ang labis na pagtulog ay nagpapataba sa laman; at kung ang laman ay tumataba, ganoon din ang mga pagnanasa. – Sa pagkakataong ito, may sasabihin ako sa inyo. Ano, kung gayon? *'Hayaan na ang bawat isa sa inyo ay magkaroon ng salmo, magkaroon ng pagtuturo, magkaroon ng panalangin'*: gawin ang lahat ng bagay nang may katamtaman, *'upang ang lahat ay makapag-ambag sa pagpapatatag'* ng kaluluwa (1 Cor. 14:26), sa maayos na kaayusan ng espiritu, *'baka tuksuhin kayo ni Satanas dahil sa inyong kakulangan sa pagpipigil sa sarili'* (1 Cor. 7:5). Sinasabi ko ito hindi lamang tungkol sa pagtulog; kundi pati na rin sa pagkain at inumin, at sa lahat ng iba pa: sapagkat ang lahat ng bagay na ginagawa nang may katamtaman ay kahanga-hanga, dahil pinananatili tayong ligtas nito mula sa paglayo sa alinmang direksyon at mula sa pagkabuwal.

28. Ngayon, isang salita tungkol dito: yamang ang hari ay nagbalik mula sa kaniyang kampanya, marahil ay may mga kaisipan na sumisibol sa inyong mga puso kung paano magpapatuloy mula ngayon ang mga gawain ng Simbahan—at lalo na ang sa atin. – Tungkol dito, may patnubay tayo sa Kasulatan: *'Ibigay ninyo sa Panginoon ang inyong kabalisan'* (Awit 54:23), at maghahain Siya ng daan palabas; at *'kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang makalalaban sa atin?'* (Roma 8:31). Gaya ng sa mga nakaraang taon na pinangalagaan Niya ang ating buhay, inililigtas tayo mula sa iba't ibang tukso at kalungkutan, gayundin naman, pinagkakatiwalaan natin, ay ipagpapatuloy Niya ang pagprotekta sa atin mula ngayon. Kaya't mamuhay tayo nang marangal ayon sa Ebanghelyo, na ang tunay nating buhay ay nasa langit, bilang mga pansamantalang naninirahan at dayuhan sa lupa. Sapagkat sino sa mga pumasok sa buhay na ito mula pa noong una ang nanatili rito magpakailanman? Hindi ba't ang lahat ng dumating dito ay muling umalis, na parang mula sa banyagang lupain? Kaya, ang pananatili natin dito ay pansamantala lamang; ang ating tunay na tahanan at mana ay nasa buhay na darating—kung saan, pagdating natin roon, sana'y ituring tayong karapat-dapat, kasama ng lahat ng mga banal na tagapagmana, na magmana ng Kaharian ng Langit.

250. Ipinapakita kung gaano kalaking biyaya ang atin sa Cristo Jesus

250. 1) Ipinapakita nito kung gaano kalaking biyaya ang atin kay Cristo Jesus – ang pagbabago ng buhay. – 2) Ano ang layunin ng tatlong kapangyarihan ng kaluluwa, at kung paano sila naligaw dahil sa kanilang pagbagsak. – 3) Hinahamon tayo nitong kumilos nang matuwid gamit ang lahat ng ating kapangyarihan at pangalagaan ang dangal na ipinagkaloob sa atin ng Panginoon. – 4) Bilang konklusyon: ganito kumilos ang mga Ama; ganito rin tayo kikilos. [4, 30]

1. Dakila at di-mailahad ang pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo sa atin, sapagkat hindi lamang Siya *'dumating upang ipangaral ang ebanghelyo ng kapayapaan sa ating mga malayo at sa mga malapit'*, gaya ng nakasulat (Efe. 2:17); kundi, nang umakyat Siya sa langit, iniwan Niya ang mga banal na Apostol upang ipangaral sa atin ang iisang ebanghelyo – gaya ng sinulat ng banal na Pablo: *'Sapagkat tayo ang mga sugo ni Cristo, na para bang sa pamamagitan natin nananawagan ang Diyos: ipinamamanhid namin sa inyo sa pamamagitan ni Cristo, makipag-ayos kayo sa Diyos; sapagkat ginawa Niya ang hindi nakakilala ng kasalanan na maging kasalanan dahil sa atin, upang tayo ay maging katuwiran ng Diyos sa Kanya'* (2 Cor. 5:20–21). Napakalawak na pag-aalaga para sa atin! Anong hindi mailahad na pag-ibig para sa sangkatauhan! *'Siya na hindi nakakilala ng kasalanan ay ginawang kasalanan para sa atin.'* Paano at sa anong paraan? – Hindi Siya nagsasalita tungkol sa kasalanan bilang isang makatarungang hinatulan, walang-batas na gawa.

Malayo Siya rito! – Sapagkat '*Siya'y hindi nagkasala, at sa kaniyang bibig ay hindi natagpuan ang panlilinlang*' (1 Pedro 2:22). Ngunit Sinasabi Niya ang katotohanang kinuha Niya sa Kanyang sarili ang ating kalikasan, na nasira ng kasalanan, na '*pinasan Niya ang ating mga kapansanan at dinala ang ating mga karamdaman*' (Matt. 8:17), na Siya ay ipinako sa krus para sa atin at dumanas ng pinakabastos na kamatayan. Ito ang ibig sabihin ng: '*Ginawa Niya ang kasalanan para sa atin!*' Para sa anong layunin? '*Upang tayo naman ay maging katuwiran ng Diyos sa Kanya.*' Paano? Sa pamamagitan ng pagliligtas sa atin mula sa kasalanan, mula sa hatol na nararapat sa atin, at sa pamamagitan ng pamumuhay at paggalaw sa Kanya. Ito ang dahilan kung bakit hinihikayat Niya tayo, na sinasabi: '*Tayo naman, bilang mga katuwang sa gawain, ay nananawagan sa inyo: huwag ninyong tanggapin ang biyaya ng Diyos nang walang kabuluhan*' (2 Cor. 6:1). Nakikita ninyo kung paano Siya nananawagan at humihikayat sa atin? – Ano ang ibig sabihin: '*huwag ninyong tanggapin ang biyaya ng Diyos nang walang kabuluhan*'? Ibig sabihin nito ay hindi tayo dapat bumalik, hindi dapat sumuko sa mismong mga pagnanasa na ating tinalikuran, at hindi dapat sirain ang mga panata na ginawa natin sa harap ng Diyos at ng mga banal na anghel. – Ngunit ano? Ngunit '*upang tayo'y mamuhay sa bagong pagkabuhay*' (Roma 6:4) – isang buhay na dalisay at walang kapintasan, matuwid at makalangit.

2. Nang makarating tayo sa puntong ito, nais kong ipakita sa inyo ang isang lubos na nakatagong kapangyarihan ng salita. Ano nga ba ito? – Ang kaluluwang pantao ay may tatlong kakayahan: ang kakayahan sa pag-iisip, ang kakayahan sa damdamin, at ang kakayahan sa pagnanasa. Ang tungkulin ng makapag-isip na kapangyarihan ay ang maniwala sa Banal na Trinidad; ang tungkulin naman ng mainit na kapangyarihan ay ang magalit sa ahas, ang tagatuksu, at huwag siyang hayaang lumapit sa atin; ang tungkulin ng naghahangad na kapangyarihan ay ang magnasa at mahalín ang Diyos na lumikha sa atin. Ngunit ang diyablo, nang kanyang sirain at baluktutin ang mga kapangyarihang ito ng kaluluwa, ay nagsimulang idulot ang ating kapahamakan sa pamamagitan nila. Paano? – Sa pamamagitan ng pagtukso sa kakayahang pagnanasa ng ating ninuno na si Adan na tikman ang ipinagbabawal na bunga; sa pamamagitan ng pag-udyok sa kakayahang mapag-udyok ni Cain na patayin ang kanyang kapatid na si Abel; at sa pamamagitan ng paggamit sa kakayahang makatuwiran upang itungo ang sangkatauhan sa idolatriya. Ganito ang paraan ng pagganap ng ating masamang kaaway!

3. Samantala, tayo ay mananatili sa kung bakit tayo nilikha: sa pamamagitan ng pagpapalakas sa ating sarili sa kabutihan gamit ang lahat ng tatlong kakayahan, at sa pamamagitan ng pagiging pinalamutian ng Espiritu, hindi natin papayagang sirain ang kadakilaang ipinagkaloob sa atin ng Panginoon, na ginawa tayong mga anak ng Diyos Ama. '*Ngunit ang lahat ng tumanggap sa Kaniya,*' sabi ng Ebanghelyo, '*binigyan Niya ng karapatang maging mga anak ng Diyos*' (Juan 1:12). Dahil, sa ganitong paraan, tayo ay naging mga anak ng Diyos, hindi natin papayagang maging mga anak ng galit; dahil tayo ay tinawag na mga tagapagmana ng Diyos, hindi natin papayagang maging mga tagapagmana ng apoy na hindi mapapatay; dahil tayo ay kinikilala bilang mga miyembro ni Cristo, huwag nating gawing mga galamay ng isang patutot ang ating sarili; huwag nating itutok ang ating paningin sa sanlibutan o sa mga bagay ng sanlibutan; huwag nating ibaling ang ating mga mata sa mga taksong panandalian ng buhay na ito sa lupa, na walang kabuluhan at panandalian. Ipagpalagay natin, sa haka-haka lamang, na tutugunan natin ang mga pagnanasa ng laman at ng dugo: '*Anong pakinabang ang mayroon sa dugo, kung babalik tayo sa alikabok?*' (Awit 29:10). Silipin natin ang mga libingan, at makikita natin kung paanong nagwawakas ang tamis ng pagnanasa. Punuin man tayo ng kayamanan at pera; ano ngayon? Hindi ba't hubad tayong pumasok sa mundong ito? – Hubad din tayong aalis dito, na walang madadala kundi ang ating mga gawang matuwid o marok. Iyan ang dahilan kung bakit sumigaw si San David: '*Isang bagay ang hinihiling ko sa Panginoon, ito ang hinahanap ko: na manirahan ako sa bahay ng Panginoon sa lahat ng araw ng aking buhay, upang masdan ang kagandahan ng Panginoon, at bisitahin ang Kaniyang banal na templo*' (Awit 26:4).

4. Masdan, isang biyayang buhay! Masdan, ang mabuting bahagi na pinili ng ating mga banal na ninuno, gaya ni San Pablo, ang pinagpalang nagkumpisal, na ngayon ay ginugunita natin—na ang mga pakikibaka at mga kabayanihan kaunti lamang ang narinig natin tungkol dito; at, sa paggaya sa kanya, masigasig nating ipagpapatuloy ang mga gawain ng ating pag-aascetismo, at pasanin ang pasanin ng pag-uusig na ipinataw sa atin, nang hindi lumalayo sa ating mga karaniwang gawi; magpatuloy tayong magsikap nang walang pagod sa ating landas; at kung tayo'y matisod, magmadali tayong bumangon muli, tinalo ang ating kalaban, ang diyablo, upang tayo rin ay makatanggap ng korona ng katuwiran kasama ng lahat ng mga banal, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

251. Mula sa kanyang karamdaman – itinuturo niya ang kanyang isipan sa kamatayan, at mula sa pagdurusa ng kanyang karamdaman – sa walang hanggang paghihirap

251. 1) Mula sa kanyang sariling karamdaman, iniuugnay niya ang kanyang mga iniisip sa kamatayan, at mula sa pagdurusa dulot ng karamdaman tungo sa walang hanggang paghihirap. – 2) Inaalala niya kung paano, noong panahon ng pag-uusig noon, ang ilan ay pinarangalan, samantalang ang iba ay nahiya at tuluyang nawala. – 3) Sa huli, inihahayag niya ang mga salitang pagsisisi, pagsaway, at babala ukol sa mga kahihinatnan. [4, 31]

5. Nagkasakit ako, at sa pamamagitan ng inyong mga panalangin ay muling gumaling ako. Ngunit hanggang kailan tayo patuloy na gagaling sa ganitong paraan? – Tiyak na darating ang oras ng kamatayan, na hindi na magiging posible ang ganitong paggaling; darating ito at aalisin ako sa inyo, at ipapadala ako mula rito sa ibang lugar. Gayunpaman, hindi ninyo dapat pag-isipan nang matagal na kayo ay maiiwan na ulila: sapagkat Siya na nagsabi, *'Hindi ko kayo iiwan na mga ulila'* (Juan 14:18), ay nagsabi ng katotohanan – at: *'Nasa inyo ako sa lahat ng panahon, hanggang sa katapusan ng panahon'* (Mateo 28:20). Bukod dito, magkikita tayo sa araw na iyon; ngunit—kung maaari lamang sabihin: sa di-mailarawang kagalakan at sa buhay na walang hanggan!—Tungkol naman sa mga tiniis ko noong ako'y may sakit, alam mo; kung paanong, nang sakupin ako ng panginingig, ako'y sumailalim sa hindi matiis na panginingig, at kung paanong hindi naglaon ay sinapit ako ng matinding lagnat sa loob ng isang buong araw. 'Sa ganitong pagdurusa,' naisip ko noon sa sarili, 'hindi kaya sa darating na panahon ay mula sa mga paghihirap ng Tartarus ay ililipat ang mga tao sa nag-aapoy na Gehenna, upang ang kaluluwang kawawa ay sumailalim sa dalawa, o higit pa, na paghihirap?' Ngunit kung isa o dalawang paghihirap ang dinaranas doon; mula sa mga pagdurusa rito, maaaring mabuo ang konklusyon kung gaano kasidhi ang poot ng Diyos sa mga makasalanan, at, sa takot at panginingig dahil dito, magpasya na gawin ang lahat ng makakaya upang hindi mahulog sa mga hindi matiis na paghihirap na iyon.

6. Kaya naman, ang kasalukuyang pag-uusig *'para sa ilan'* ay nagsilbing pagkakataon para sa pagpapamalas ng kabutihan, at sila *'ay nagniningning na parang mga ilaw sa sanlibutan, na mahigpit na humahawak sa salita ng buhay, sa aking kapurihan'*, gaya ng sinasabi, *'sa araw ni Cristo'* (Fil. 2:15–16). Gaano karaming kabutihan ang nagawa nila? At anong kaperpektohan ang kanilang naabot? Hindi lamang nila nailigtas at patuloy na inililigtas ang kanilang sarili, sa pagkakaroon ng karanasan sa pamamagitan ng mga pagsubok na kanilang tiniis at sa pagiging pinadalisay, na parang ginto sa pugon, sa pamamagitan ng pagpino sa apoy ng mga dalamhati at pagdurusa—nag-aanyaya rin sila sa iba sa parehong landas, kaya't sila ay naging tagapagligtas ng marami, ng kanilang sariling mga kababayan at ng mga dayuhan. *Tungkol* naman sa *'iba'*—bagaman iilan lamang nga sila—ang pag-uusig ay nagsilbing dahilan para sa masasamang gawa, dahil sa kanilang mapagbigay-luho na pamumuhay, na hindi pinigilan ng batas ng pagsunod at nagbigay-daan sa kanila upang gawin ang kanilang mga kahiya-hiyang gawa. Bakit nga, kung gayon, pinakaangkop na ilarawan sila sa mga salita ng Kasulatan: *'Ang kanilang anyo ay mas maitim pa kaysa sa uling'* (Lamentations 4:8)?

7. Sa mga ganito, ako'y sisigaw din: kayong mga anak na walang batas, kayo'y iniwan ang Panginoon, kayo'y nilabag ang mga batas ng buhay monghe; hindi ninyo alam kung paano lumakad nang matuwid, kundi kayo'y natitisod dito't doon na parang pilay; naiwanan ninyo ang inyong mga kasama at naging maluhog; ang ilan sa inyo ay namumuhay nang mag-isa; ang iba naman ay kumukuha ng mga alipin, at nakikipagkalakalan pa, na hinihimok ng pag-ibig sa pera. Ni ang parusa ng propeta, ni ang banta ng Apostol, ni ang aking mapagkumbabang mga panawagan ay hindi nakakapagpatakot sa inyo. Ang isa sa inyo, na nabighani sa kagandahan, ay nagkasala ng pagnanakaw, at pati na ng pagtangga sa Diyos. 'Ano ang ginagawa mo, kaawa-awang anak ng kapahamakan?' 'Ilang beses mo nang inawit: *"Saan ako mapaparoon mula sa iyong diwa, at saan ako tatakas mula sa iyong harapan?"* (Awit 138:7). O, lubos na nabihag, nais mo bang makipagkaibigan sa ahas na linoko si Eba at, kasama siya, pinalayas ang ating ninuno na si Adan mula sa Paraiso? Hindi mo pa ba balak itakwil si Cristo, na siyang pinag-isa sa iyo sa pamamagitan ng panunumpa ng pagkabiyak, at makipag-isa sa kasalanan, na siyang naging daan ng pagpasok ng kamatayan sa mundo? Hindi mo ba naririnig ang Ebanghelyo na sumisigaw tungkol sa mga kumikilos nang ganito: *'Ang uod nila ay hindi namamatay, at ang apoy ay hindi napapawi'* (Marcos 9:44)? Hindi mo ba pinapansin ang sinasabi ng Apostol: *'Hinuhusgahan ng Diyos ang mangangalunya at ang nangagagambala'* (Heb. 13:4)? Ano ang pakinabang mo sa pagkasala? Hindi ba ito ay kadiliman at isang pusong tinatablan na parang espada? Hindi ba ito ay paglubog sa kalaliman ng paghihikayat? Hindi ba si Satanas mismo ang naglinlang sa iyo, at siya ngayon ang nagtutulak sa iyo na

sunggaban ang bitag, gaya ng ginawa niya kay Judas? Magpakatwiran kayo, kayong nasa kadiliman; tumakas sa bitag ng kamatayan, o kayong mga nanghihina; huwag ninyong hayaang masilo kayo sa bitag ng impierno, baka mabuhay kayo rito ng buhay ni Cain, na humihikbi, nanginginig at tumatakas sa bawat kakilala, at sa darating na panahon ay mahatulan sa nag-aapoy na Gehenna; kapag ang Panginoon '*ay dumating upang maghimala sa Kanyang mga banal at magiging pakakabighani sa lahat*' (2 Tes. 1:10), sa mga tapat na naglakad ayon sa Kaniyang mga utos—na nagkakaloob sa kanila ng karapat-dapat na gantimpala, samantalang ipinapadala ang mga sumasalungat sa kanila sa walang katapusang paghihirap na inihanda para sa kanila.

252. Ang Epipanya ay nagpapaalala sa kadakilaan ng mga biyayang nagbubuhay sa pagdating ng Panginoon sa lupa sa laman

252. 1) Ang Epipanya ay nagpapaalala sa kadakilaan ng mga biyayang nagbubuhay sa pagdating ng Panginoon sa lupa sa laman. – 2) Ano ang iaalay natin bilang kapalit? – Iniaalay natin ang ating buhay na may pagdadala ng krus sa ating mga gawain, at ang ating kasalukuyang patotoo sa harap ng mga iconoclasta: manindigan tayo nang matatag sa pareho. [4, 32]

8. Papalapit na ang kapistahan ng Epipanya – at isang araw ng kagalakan ang nasa pintuan, isang kagalakang tunay na dakila, na hindi pa nasilayan mula pa noong unang panahon. Sapagkat ang Anak ng Diyos ay dumarating sa atin, hindi sa pamamagitan ng mga propesiya at simbolo, gaya ng nakikita nating paglitaw Niya sa mga ama ng Lumang Tipan: kundi sa pamamagitan ng pagsilang Niya mula sa Birhen, pagbaba at personal na pagpapahayag Niya sa sarili Niya sa atin—hindi na nagkaroon ng mas pinagpalang kailanman sa lahat ng mga henerasyon, at wala nang mas kamangha-mangha sa lahat ng mga kababalaghang ginawa ng Diyos mula pa noong unang panahon. Kaya, ipinapahayag ng mga anghel ang hiwagang natupad na; ang bituin ay nagpapahiwatig na ang Mismo na mula sa langit ay ipinanganak na sa lupa; ang mga pastor ay nagmamadaling masilayan ang kaligtasang ipinahayag sa kanila; ang mga pantas ay nagdala ng mga regalong pampanginoon, at isang lubos na bagong awit ang inawit tungkol sa lubos na bagong gawa ng Diyos, na dito'y pinupuri ang Diyos sa kataas-taasan, samantalang ang kapayapaan ay itinatag sa lupa, gaya ng patotoo rin ng Apostol, na nagsasabing: '*Sapagkat Siya ang ating kapayapaan, na siyang naghiwalay sa dalawa at ginawang isa, at giba ang pader na naghahati dahil sa poot, sa pamamagitan ng pagwawalang-bisa sa Kanyang laman sa kautusan ng mga utos na nakasulat sa mga tuntunin, upang sa Kanyang sarili ay malikha ang isang bagong tao mula sa dalawa, sa gayon ay magkaroon ng kapayapaan, at upang ipagkasundo silang pareho sa Diyos sa isang katawan sa pamamagitan ng krus, sa pamamagitan nito ay pinatay ang poot*' (Efe. 2, 14–16). Ito ang matagal nang hinangad ng mga propeta at ng mga matuwid na makita mula pa noong una, ngunit nakita nila ito sa pamamagitan lamang ng pananampalataya. Ngunit tayo, gaya ng nasusulat, '*nakita Siya at nahipo Siya ng ating sariling mga kamay*' – '*nakita namin at sinasaksi namin*' tungkol sa '*Salita ng buhay: ang buhay ay nagpakita,*' at tinanggap natin ang katayuan ng pagiging mga anak (1 Juan 1:1, 2).

9. Ngunit ano ang ibibigay natin sa Panginoon para sa lahat ng ipinagkaloob Niya sa atin? Bilang sagot dito, ipinahayag na ni San David: '*Itaas ko ang kopa ng kaligtasan at tawagin ko ang pangalan ng Panginoon*' (Awit 115:3). Ngunit magalak tayo, mga kapatid, na tayo rin ay nabilang na karapat-dapat na magpasa ng pasasalamat sa Panginoon para sa lahat ng Kanyang ipinagkaloob sa atin. – Ano nga ba ang pasasalamat na ito? Ang buhay na may pagdadala ng krus na ating yakapin, at ang '*pag-amin na ating kinalalagyan at ipinagmamalaki sa pag-asa ng kaluwalhatian ng Diyos*' (Roma 5:2). – At ito ay nararapat nating ipagdiwang hindi sa isang araw lamang, kundi sa buong buhay natin. Ang mga pinamumunuan ng laman at bihag ng kanilang mga pagnanasa ay hindi makapagdiwang—bagaman ay maaaring mukhang nagdiriwang sila—ni maging malaya, sapagkat alipin sila ng kanilang mga pagnanasa at ipinagbili sa kasalanan, gaya ng nakasulat: '*Ang sinumang gumagawa ng kasalanan ay alipin ng kasalanan. Ang alipin ay hindi mananatili sa bahay magpakailanman; ang anak ay mananatili magpakailanman*' (Juan 8:34). Dahil tayo rin ay nabilang na karapat-dapat na tawaging mga anak sa pamamagitan ng biyaya, mananatili tayo sa bahay magpakailanman, '*kung ating mahigpit na tatalabutin hanggang sa wakas ang simula ng ating kapanatagan*' (Hebreo 3:14). Kaya, pinatibay ng Banal na Espiritu, manindigan tayo nang matatag sa ating monastikong paraan ng pamumuhay at '*pagpalakasin ang loob ng isa't isa sa pag-ibig at mabubuting gawa*' (Heb. 10:24)—sa pagsunod, kababaang-loob, kahinhinan, at sa lahat ng iba pang marangal na pagsisikap, na hindi natitinag sa ating mabuting pasya, kundi nagdaragdag ng pagsisikap sa pagsisikap, lalo pa't nakikita nating papalapit ang Araw ng Panginoon. Sapagkat ang dakila at maluwalhating araw na iyon ay papalapit na, na siyang paghahayag ng Hukom ng lahat, at makikita Siya sa kaluwalhatian na kung saan Siya ay nakita ng

mga Apostol sa Banal na Pagbabagong-anyo – at gagantimpalaan Niya ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa. – Nawa'y makita rin Niya tayo, kasama ng lahat ng mga santo, na ang mapagpalang mukha ay tumitingin sa atin at tinatanggap tayo sa Kanyang makalangit na kaharian.

253. *Ipinangako ang kapahingahan sa Israel habang naglalakbay sila sa ilang; ngunit hindi silang lahat ang nakapasok dito*

253. 1) Ang mga Israelita, habang naliligaw sa ilang, ay ipinangakoang kapahingahan; ngunit hindi silang lahat ang nakapasok dito. Tayo rin ay ipinangakoang kapahingahan; at hindi rin tayong lahat ang maaaring makapasok dito. – 2) Paano natin masisiguro na makapasok tayo rito? – Hindi tayo dapat kumilos tulad ng ginawa nila. [4, 34]

10. Kaya't lumilipas tayo taon-taon, mula sa isang panahon patungo sa isa pa, mula sa isang pista patungo sa susunod, at walang kapahingahan sa buong buhay na ito. – Gayunpaman, kailangan nating marating ang wakas nito at pumasok sa ating kapahingahan. *'Sapagkat ang sinumang pumasok sa Kaniyang kapahingahan ay nagpahinga rin mula sa kaniyang mga gawa, gaya ng paghinto ni Dios sa Kaniya,'* gaya ng nakasulat (Heb. 4:10). Ano, kung gayon, ang kapahingahan na ito? – Ang Kaharian ng Langit, na hinihikayat tayo ng Apostol na pasukin, na sinasabi: *'Kaya't magsikap tayong makapasok sa kapahingahang iyon, baka may mahulog sa kaparehong hulma ng pagsuway'* (Hebreo 4:11). – Ano ang ibig niyang sabihin rito? Na kung paanong ipinangako ng Diyos sa mga Israelita na ilulukso Niya sila sa Lupang Pangako; – subalit dahil sa kanilang pagsuway at pagkalungkot sa Kanya, hindi sila pinayagang pumasok: – gayundin naman, kung tayo ay suway sa Kanyang mga utos, hindi tayo kailanman makakapasok sa Kaharian ng Langit. *'Sa loob ng apat na pulong taon,'* sabi ng Panginoon, *'nagalit ako sa kanila at sinabi: "Palagi silang naliligaw sa kanilang puso; hindi nila nakilala ang aking mga daan." Kaya nanumpa ako sa aking galit, "Hindi sila makakapasok sa aking kapahingahan"'* (Awit 94:10–11). Ganito ang nangyari sa kanila; samantalang sa atin, hindi ito usapin ng apatnapung taon, kundi inaasahan ang pagsunod sa buong buhay ng bawat tao. Sapagkat kung hindi natin sisikaping tuparin ang lahat ng mga utos ng Diyos, sasabihin Niya rin tungkol sa atin: *'Hindi sila papasok sa Aking kapahingahan.'* Ngunit ang mga buto ng mga hindi pumasok ay nabuwal sa ilang; kung tayo naman ay hindi pumasok, ang ating mga katawan at kaluluwa ay ihahagis sa nag-aalab na Gehenna; at ang parusang ito ay walang kapantay na mas mabigat kaysa sa nauna, sapagkat nasusulat: *'Ang sinumang tumanggi sa Batas ni Moises; ay mamamatay nang walang awa sa patotoo ng dalawa o tatlong saksi; gaano pa kaya ang mas mabigat na parusang nararapat sa mga tinapakan ang Anak ng Diyos sa ilalim ng kanilang mga paa, at itinuring na maruming bagay ang dugo ng tipan na siyang nagbiyaya sa kanila ng kabanalan, at nilapastangan ang Espiritu ng biyaya'* (Heb. 10:28–29).

11. Ano, nga ba, ang dahilan na humarang sa kanilang pagpasok? Kawalang-paniwala, pagungol, pamumuska, paghihimagsik, katigasan ng puso, kayabangan, at pakikipagtalik na labag sa batas. Ito ang naging dahilan ng kanilang kapahamakan. – Kaya't takasan natin ang mga pagnanasa na ito na parang nagliliyab na apoy, na hindi nag-aalinlangan sa mga pangako ng Diyos, kundi nananampalatayang mayroon Siyang kakayahang tuparin ang Kanyang ipinangako; at huwag tayong magreklamo (1 Cor. 10:10), o magmura, o patigasin ang ating mga puso, o maghimagsik; *'Kaya't maging mabait at maawain tayo sa isa't isa, at magpatawad tayo sa isa't isa, gaya ng pagpapatawad sa atin ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo'* (Efe. 4:32), *"palaging dinadala sa katawan ang kamatayan ni Cristo"* (2 Cor. 4:10), laging handang mamatay para kay Cristo, laging pinapabago ng mga panalangin, pagsusumamo, luha, at ng pagninilay sa mga makalangit na paghahayag. Sa pamumuhay sa ganitong paraan, hindi tayo papasok sa isang lupain na umaagos ng gatas at pulot, gaya ng ginawa ng mga sinauna, kundi sa lupain ng mga mapagkumbaba, kung saan matatagpuan ang bukal ng buhay at kawalan ng kamatayan, kung saan naroroon ang kagandahan ng makalangit na Jerusalem, kung saan may kagalakan at tuwa, kung saan sumisikat ang kaluwalhatian ng pinagpalang at nagbibigay-buhay na Trinidad!

254. *Ang pagkabirhen ay higit kaysa sa buhay may-asawa*

254. 1) Ang pagkabirhen ay higit kaysa sa buhay may-asawa. – 2) Nagpapasalamat sa Diyos dahil itinuring Niya tayong karapat-dapat sa tawag na ito, maging tayo'y mapagbantay baka tayo'y mahulog. – 3) Ano ang paraan para makamtan ito? Pakikibaka at ang pagtagumpay ng mas mataas sa mas mababa, na siyang layunin ng lahat ng ating pagsisikap. – 4) Magdaragdag ako ng isang salita pa: Bumalik na si Brother Memnon:

tanggapin siya nang may pag-ibig na gaya ng pagiging magkapatid, tulad ng pagtanggap ng ama sa kaniyang anak na nalgaw sa parabola. [4, 35]

12. Ang mga nakikipagkumpitensya sa karera sa arena ay ginagawa ito isang beses sa isang taon – at kahit iyon ay sa napakaikling panahon lamang; pagkatapos noon, nagtatapos na ang paligsahan: ang mga nagwagi, ang mga natalo, at ang mga manonood ay nagkakahiwalay na. Ngunit ang mga tumatakbo sa karera ng kabanalan ay hindi para sa isang araw lamang, kundi sa buong buhay nila; at ang kanilang landas, at ang kanilang pag-usad dito, ay hindi nakikita, gaya ng digmaan na kanilang isinasagawa laban sa mga kaaway na hindi nakikita. Ang pagkasucî ang pinakadakilang birtud, na umaabot sa tuktok ng langit. – Ang mga tao ay nahahati sa dalawang pangkat ayon sa kanilang pamumuhay: ang ilan ay namumuhay sa pag-aasawa, samantalang ang iba naman ay namumuhay sa pag-iisa. Ang mga namumuhay sa pag-aasawa ay bumubuo sa mababang mundo, at ang mga nag-iisa naman ang pumupuno sa mataas na mundo. Ang mga una ay napapailalim sa pagkabulok, samantalang ang mga huli ay itinuturing na karapat-dapat na magningning sa hindi nabubulok na kaluwalhatian. At kung paanong kung may makakita ng taong may pakpak, makatwirang mamamangha sila kung paanong siya ay minsan ay nagmumukhang tao at minsan ay anghel: gayundin naman ang siyang nagpapanatili ng kabanalan sa pamamagitan ng pag-aagapay ay nagpapakita ng isang kahanga-hangang tanawin kapwa sa mga anghel at sa mga tao: nasa laman, ngunit higit sa laman; nasa mundo, ngunit higit sa mundo; kaya naman, kapag ang isang tao ay tumalikod sa mundo, sinasabing pinili niya ang isang buhay ng kahusayan: at ang Panginoon, na nagsalita sa Ebanghelyo, ay sinabi: *'May mga eunuko na ipinanganak nang ganoon mula sa sinapupunan ng kanilang ina; at may mga eunuko na ginawang eunuko ng mga tao; at may mga eunuko na ginawang eunuko ang kanilang sarili alang-alang sa Kaharian ng Langit,'* dagdag Niya: *'Pabayaang ninyong tanggapin ito ang sinumang makakaya'* (Matt. 19:12). Nakikita ninyo na para sa marami, ang biyayang ito ay lampas sa kanilang kakayahan, at nakalaan lamang para sa mga nagpapapakong sa kanilang sarili sa krus sa pamamagitan ng kanilang pamumuhay.

13. Magalak at magsaya tayo para sa isa't isa – magbigay tayo ng pasasalamat, walang hanggang pasasalamat, na sa pamamagitan ng pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan, tayo ay tinawag sa isang kagalang-galang na tungkulin, na nagbibigay-luwalhati sa Diyos at ikinabibighani ng mga tao. At hindi lamang iyon, kundi pamuhayin din natin nang buong ingat ang ating sarili, sapagkat marami ang nahulog mula sa ganoong katas, noon man at ngayon: ang iba, dahil sa pagmamataas; ang iba naman, dahil sa kapabayaang at kapabayaang magdulot ng kapahamakan sa kaluluwa.

14. Ano, kung gayon, ang paraan ng pagliligtas mula rito? – Ang isang ibong lumilipad ay may paraan ng pagliligtas mula sa panganib; sapagkat kapag naramdaman nito ang paglapit ng manganghuli, ibinubuka nito ang mga pakpak, lumilipad patungo sa ibang lugar – at nakakaiwas sa pagkahuli. Ganun din, kapag lumalapit ang diyablo, ang manghuhuli ng ating mga kaluluwa, noon, na para bang may pakpak ang Espiritu, lumilipad sa pagninilay-nilay sa mga katas-taasan, *'hanapin natin ang mga bagay na nasa itaas at ituon ang ating isipan sa mga bagay na nasa itaas'* (Col. 3:1–2). Inaalok ba niya ang tamis ng kahalayan? Itataas natin ang kamalayan sa kadakilaan ng kaluluwa. Inilalantad ba niya ang gawa ng kasalanan? Yayakapin natin ang kabagsikan ng paghuhukom sa lahat ng ating mga kaisipan. Sa ganitong paraan, sa pamamagitan ng pagtapat ng isa sa isa, at pagtaboy ng mga kaisipan sa pamamagitan ng mga kaisipan, ililigtas tayo mula sa tagawasak ng lahat. Ano, kung gayon, ang kinalabasan ng mga pakikibakang ito? Para sa mga nakikipaglaban para sa laman, isang malalagas na korona; para sa atin, isang di-malalagas; para sa kanila, pansamantalang kagalakan; para sa atin, walang hanggang tuwa. At mapalad tayo, *'kung mananatili tayo sa pagtitiwala at sa pagmamalaki ng ating pag-asa hanggang sa wakas'* (Heb. 3:6). Kaya't hinihikayat ko kayo, magtiyaga tayo sa panalangin at paghihikayat, sa pagsisisi at luha, sa kababaang-loob, pagsunod, pag-amin, at iba pang pagsisikap sa pagtitimpi, at sa tulong ng Diyos ay manalo tayo laban sa kaaway. Ngunit sapat na iyon.

15. Ngayon tungkol kay Brother Memnon. Dahil siya ay, sa isang paraan, nagbalik-loob at bumalik, dapat natin siyang tanggapin, *'baka ang ganoong tao ay malunod sa labis na kalungkutan'* (2 Cor. 2:7). – Ngunit kailangan kong sabihin sa inyo sa puntong ito na *'ang sinumang nagkakasala ay hindi lamang alipin ng kasalanan'* (Juan 8:34), ayon sa salita ng Panginoon, kundi isang karumal-dumal din sa mga tagapagmahilig sa kabutihan; at marahil ay may ilang mahihiya na yakapin siya, baka sila'y madumihan ng kanyang kasalanan. Ngunit kung hindi itinakwil ng ating Panginoong Jesucristo ang maluhaing anak—na naubos ang buong kayamanan sa mga patutot—nang siya'y bumalik, gayon din naman, hindi natin siya dapat itaboy, kundi tanggapin ang kapatid na ito nang may kabaitan, magalak sa kanyang pagbabalik nang may pasasalamat, at

ipanalangin ang kanyang kaligtasan. – Kaya, sa pamamagitan ng pagtupad sa utos na ito bilang mga alagad ng ating Panginoon at Tagapagligtas, tayo ay magiging karapat-dapat na magmana ng Kaharian ng Langit.

255. *Ilan sa ating mga kapatid ang namatay sa exil para sa pagbibigay-pugay sa mga ikon at dahil sa pagpapahirap? Sila ay mga saksi sa katotohanan ng Ortodoksiya*

255. 1) Ilan sa ating mga kapatid ang namatay sa exil para sa paggalang sa mga ikon at sa pamamagitan ng pagpapahirap? Sila ay mga saksi sa katotohanan ng Ortodoksiya. Ang mga erehe ay hindi nag-aalok ng ganoong bagay: sapagkat nararamdaman nila kung gaano katatag ang kanilang mga pundasyon. Ngunit tayo ay itinayo sa saligan ng mga Apostol at ng mga propeta. – 2) Para sa ating kaligtasan, ang natitira na lamang para sa atin ay magtayo sa saligang ito gamit ang ginto, pilak, at mahahalagang bato, ibig sabihin, isang banal at walang kapintasang buhay, na nililinis sa pamamagitan ng pagsisisi sa tuwing tayo ay makasalanan sa anumang paraan. [4, 36]

16. Ang kapatid nating si Teodoro ay nakatulog – isa sa mga pinakamahusay, bihasa sa pagsunod at matatag sa pagpapahayag ng pananampalataya, na tumanggap ng mga sugat para kay Cristo at nagtapos ang kanyang buhay sa bilangguan at sa pagkatapon. Ano pa ang maaaring maging mas ikalulugod kaysa rito? Marami sa ating mga kapatid (umaabot sa isang daan o higit pa ang bilang) ang itinaon sa ganitong mga lugar; doon, na nagniningning na parang mga bituin, iniwan nila ang kanilang mga banal na katawan bilang patotoo sa Ortodoksiya para sa mga nabubuhay ngayon at sa mga susunod na henerasyon. Hindi ko tinutukoy lamang ang ating sariling kapatiran, kundi pati na rin ang mga kapatid mula sa ibang mga monasteryo na nagwakas ng kanilang buhay sa pagkatapon. Ito ang pinakadakilang pagpapatibay ng Simbahan ng Diyos! Ganito karaming saksi ang taglay nito kaugnay ng pagluluksa sa ikon ng ating Panginoong Hesukristo, ang Pinakabanal na Ina ng Diyos, at ng lahat ng Kanyang mga santo: upang kahit wala na tayong ibang hawak, sapat na ito bilang patunay ng katotohanan para sa mga may matinuong pag-iisip. Mahiya nawa ang mga kalaban ng Ortodoksiya! Sapagkat sino sa kanila, habang nakikipaglaban para sa kanilang pananampalataya, ang kailanman ay nagtiis ng ganitong mga paghihirap? Wala, kailanman; ngunit sila, na parang mga hayop sa gabi, ay gumagala at nagiging tapang-tapangan sa kadiliman ng kanilang erehiya; subalit kapag sumapit ang liwanag ng araw at sumidhi ang Ortodoksiya na parang bituin ng umaga, nagtatago sila sa mga lungga ng kanilang mapanlinlang na mga pakana. – At sila'y maligaw sa liwanag ng sariling apoy na kanilang pinukaw. Samantalang tayo, na hinirang ng Panginoon sa pundasyon ng mga Apostol at mga Propeta at ng ating mga Ama na tagapagdala ng Diyos, ay mananatiling matatag ang pagkakatayo sa darating na panahon, na hindi kikilos kahit man lang kaunti dahil sa mga banta ng tao.

17. Upang makamit ang kaligtasan, ang natitira na lamang nating gawin, alinsunod sa utos ng mga Apostol, ay magtayo, sa pundasyon ng ating tunay na pananampalataya, gamit ang ginto, pilak at mamahaling bato, at hindi gamit ang kahoy, dayami at dayami-dayami (1 Cor. 3:12) – ang panggatong ng apoy. Ang sinumang matatag sa ganitong paraan ay hindi matitinag sa kanyang pananampalataya sa Panginoon. *'Tinubos tayo ni Cristo mula sa sumpa ng Kautusan, sapagkat siya'y naging sumpa para sa atin,'* gaya ng nakasulat (Gal. 3:13). Kaya't huwag nating hayaang muling mapailalim tayo sa sumpa. Hinugasan tayo ni Cristo nang malinis sa Kanyang dugo, sa pamamagitan ng paliligo ng muling pagsilang at ng pagbabago ng Banal na Espiritu; kaya't huwag nating hayaan ang ating sarili na bumalik sa mga kahiya-hiyang gawa na ating iniwan. Ngunit kung hindi natin ito gagawin, sa araw ng Kanyang pagpapahayag, maaaring sabihin Niya sa atin: *'Ginawa ko kayong aking mga haligi, subalit ginawa ninyong mga ari ng isang patutot ang aking mga miyembro; hinugasan ko kayo mula sa inyong mga kasalanan, upang kayo ay maging "walang mantsa o kapintasan, o anumang katulad nito"'* (Efe. 5:27), subalit muling pinalibutan ninyo ang inyong sarili ng baho ng mga pagnanasa at pinadungisan ninyo ang inyong sarili ng karumihan ng mga kasalanan; pinuno ko kayo nang sagana ng liwanag ng karunungan sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, subalit ginawa ninyong tirahan ng magulong mga pagnanasa ang inyong isipan; Ginawa ko kayong magkakasamang tagapagmana ng walang hanggang mga biyaya, subalit pinili ninyong maging magkakasamang tagapagmana ng Aking kalaban: *'Lumayo kayo sa Akin, kayong mga sumpa, at pasukin ninyo ang walang hanggang apoy na inihanda para sa diyablo at sa kanyang mga anghel'* (Matt. 25:41). Ngunit sana'y hindi natin kailanman marinig ang ganoong kakila-kilabot na tinig o maranasan ang ganoong hindi matiis na galit. Bakit nga ba, kung gayon, nagsusumikap tayo nang buong sigasig na kamtin ang kabanalan, luha, at isang pusong nagpapakumbaba, tinutupad ang ating mga tungkulin nang walang pagrereklamo, nagbabantay sa gawain ng Diyos araw at gabi, baka'y palihim na makapasok ang kaaway at lamunin ang isang kaluluwang pabaya? Kung sana'y maiwasan

natin ang mga panlilinlang ng ahas kahit pa nagbabantay tayo! Ngunit paano natin ito magagawa habang tayo'y nakakatulog? Ngunit may sasabihin: mahina ang ating kalikasan at madaling matukso sa kasalanan. Sang-ayon din ako rito, sapagkat ganoon din ang aking kalikasan. Ngunit ito ang aking hinihiling: sa sandaling mangyari iyon, dapat agad na magkaroon ng pagsisisi, pag-amin, pagkabagabag ng puso, at matinding pagnanais na maibalik ang ating dating mabuting kalagayan. Sa pamamagitan ng paggawa ng ganito araw-araw, makakamtan natin ang hinahanap natin; at pagkakamit natin ito, ituturing tayong karapat-dapat na marinig ang pinakahihintay na panawagan: '*Halina*', at tayo'y magiging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit.

256. Dapat nating ipagdiwang ang mga araw ng kapistahan nang may espirituwal na kapanatagan

256. 1) Dapat nating ipagdiwang ang mga araw ng kapistahan nang may espirituwal na kapanatagan. – 2) Ang mga araw ng kapistahan ay lumilipas, at ang buong buhay ay lilipas din: huwag natin ito kalimutan, at maging laging handa tayo sa ating pagpanaw. – 3) Sa pamamagitan ng pag-aayos ng ating buhay nang naaayon, kapwa sa ating panlabas na pag-uugali at, higit pa rito, sa ating panloob na pagkatao. – 4) At huwag tayong lumihis sa anumang kinakailangan para rito. [4, 37]

18. Ang mga pista ay lumipas na, ang Pasko at ang Epipanya, na tayo'y naging karapat-dapat na ipagdiwang bilang parangal sa Panginoon nating Diyos, kahit pa sa ating kasalukuyang kalagayan. Gayunpaman, hindi tayo nagdadalamhati dito, kundi nagagalak nang lubos na, alang-alang sa Kaniya na '*nagpakumbaba at kumuha ng anyo ng lingkod*' (Fil. 2:7), tinitiiis natin ang pagkabusil at namumuhay sa dayuhang lupain. At ano pa nga ba ang ibig sabihin ng pagdiriwang, kung hindi ang pagdikit sa Diyos sa pamamagitan ng paglayo sa materyal na mundo at pagwawalang-bahala sa mundo at sa lahat ng bagay na makamundo? Sapagkat ano ang masasabi natin sa mga naninirahan sa mga disyerto, bundok, at bangin ng lupa? 'Hindi ba sila nagdiriwang?' 'Tunay nga, nagdiriwang pa nga sila nang higit kaysa sa iba sa kanilang katahimikan—mas dakila at mas banal kaysa sa mga may pagkakataong gugulin ang kanilang mga araw ng kapistahan sa pag-aaliw, mga piging, pagdiriwang at pag-inom, na nakakalimot na niloloko nila ang kanilang sarili—na siyang kinokondena ng Kasulatan, na nagsasabing: '*Nagpista kayo at nagpakasasa sa lupa; pinataba ninyo ang inyong puso na parang araw ng paghihimay*' (Santiago 5:5): sapagkat ang mga taong ito ay parang mga baboy na handa nang patayin; '*ang kanilang diyos ay ang kanilang tiyan, at ang kanilang kapalaluan ay nasa kanilang kahihiyan*' (Fil. 3:19); kaya mas mabuti nating ipagdiwang ang ating mga kapistahan kung pipigilin natin ang ating sarili at mamumuhay nang marangal ayon sa ating pagtawag at sa ating pag-amin kay Cristo.

19. Ngunit huwag nating kaligtaan ang katotohanang ang ating mga araw ay lumilipad na parang nasa kabayo, at ang panahon, na parang umiikot na gulong, dala nito ang ilan sa buhay sa pamamagitan ng kapanganakan, at inaalís naman ang iba rito sa pamamagitan ng kamatayan—hindi, gayunpaman, sa parehong edad o sa parehong oras, kundi kung minsan ang napakabata bago ang napakatanda, at ang napakatanda bago ang napakabata; ang mga ama bago ang kanilang mga anak, at ang mga anak bago ang kanilang mga ama; at paminsan-minsan maraming tao mula sa bawat magkakasama. Kaya't itinakda ng Diyos na, sapagkat hindi natin alam ang oras ng ating kamatayan, dapat tayong maghanda sa ating pag-alis sa bawat sandali. Maging tayo nga'y matino at mapagbantay, baka sakaling dumating ang kamatayan nang hindi inaasahan at mahuli tayong hindi handa; sapagkat magsisisi tayo noon, ngunit walang saysay at walang bunga. Hindi mo ba alam na ilang araw na ang nakalipas ay bigla akong nagkasakit? At kung paanong muntik nang bumaba ang kaluluwa ko sa impiyerno? At bagaman gumaling na ako ngayon, tiyak na hindi ito magwawakas kailanman. Tiyak na darating ang panahon na ako, na matanda na, ay aalis sa inyo at sasamahan ang aking mga ninuno at kapatid: ipagdasal ninyo lamang na ito'y mangyari habang ako'y lubos na gising sa loob ni Cristo, at may budhing ganap na malinis sa buong buhay ko. Noong panahong iyon, habang binabayo ako ng mga paghihirap ng aking karamdaman, nagmuni-muni ako at sinabi sa aking sarili: kung ganito ang paghihirap na ito, ano pa kaya ang magiging lagay sa darating na panahon? Kung hindi natin matiis ang tatlo o apat na araw na pagdurusa na ito, paano nga ba natin titiisin ang walang hanggang paghihirap?

20. Pinapayuhan ko rin kayo na pagmunimunian ito, at, habang laging iniingatan ito sa isipan, mamuhay nang may pag-iingat – sa inyong panlabas na pag-uugali – nang may buong paggalang at kababaang-loob, kasipagan at pagtitiis; at sa inyong panloob na buhay, – na may buong pag-iingat sa ating mga puso, hindi pinapayagang magbulong o umatake sa atin ang dakila, mapanlinlang, at masamang ahas, at hindi ginagawa ang templo ng Diyos na tirahan ng mga pagnanasa, kundi nagsusumikap sa lahat ng paraan na iharap

ang ating mga sarili na malinis sa harap ng Panginoon, at kahit dito, bago pa man ang darating na panahon, ay magsimulang mamuhay ng isang banal na buhay. Sapagkat ano pa ang maaaring maging mas mapalad kaysa mabuhay nang payapa sa Diyos nang may malinis na puso? Ngunit ito ay imposible maliban kung nauna ito ng pagsusumikap, panalangin, luha, pagsisisi, sigasig at alab ng espiritu; bagaman kahit na mayroon pa ito, ang kaaway ay hindi tumitigil sa pag-atake sa atin at sa pag-apoy ng isang labanan sa loob natin—na walang paunawa, hindi inaasahan at hindi nakikita. Ginagawa niya ito dahil nakikita niyang nagsusumikap tayong umakyat sa langit at doon ay maging karapat-dapat sa di-mailarawang kagalakan. – Ngunit gaya ng tunay na sinasabi, *'ang mga paghihirap ng kasalukuyang panahon ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatian ng ihahayag sa atin'* (Roma 8:18); pagpursigihin nating buong lakas, sa buong sikanan ng ating pananampalataya at pag-asa, na isagawa ang labanang ito sa paraang mapipigil ang lahat ng pakana ng diyablo, na ginagaya ang mga nakikipagkumpitensya sa arena, na nagsusumikap nang buong tindi sa karera na sa pagtatapos nito ay sila'y hingal na hingal at muntik nang mahimatay. Ngunit ang karera nila ay tumatagal lamang ng isang oras at ang kanilang korona ay nasisira; samantalang ang pakikibaka natin ay tumatagal habang-buhay, kaya't ang korona natin ay hindi nasisira, at ang lahat ng iba pa nating gantimpala ay walang hanggan—nawa'y ipagkaloob sa atin ang mga ito sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo.

257. Dapat tularan ang mga Banal na Ama; ngunit tularan lamang ang mga namumuhay na katulad mo: kung hindi, magdudulot ito ng kapahamakan

257. 1) Dapat nating tularan ang mga banal na ama; ngunit tularan ang mga kapareho mo sa paraan ng pamumuhay: kung hindi, magdudulot ito ng kapahamakan. – 2) Narito ang ilang halimbawa... na binanggit. – 3) Huwag mong pasanin ang hindi sa iyo: ikaw ba ay isang Kinovita? – Tularan mo ang mga Kinovita... tinutukoy ang mga partikular na indibidwal. – 4) Ang disyerto ay para sa mga eremita; ngunit dapat mong tiisin ang mga kahirapan ng pamumuhay na komunal, gaya ng sa akin. [4, 38]

21. Habang binabasa natin ang mga buhay ng ating mga ama at pinagmumuni-muni, napupuno tayo ng paghanga sa kanila. At nararapat nga. Sapagkat tunay na kahanga-hanga ang ating mga ama, dahil habang naninirahan sa laman na ito na parang mga anghel na may ganap na kawalan ng pagnanasa, pinasaya nila ang Panginoon. Ngunit hindi lamang natin sila dapat hangaan, kundi dapat din nating tularan hangga't maaari; at tularan sila nang may pag-uunawa, ibig sabihin, ang isang cenobite ay tularan ang isang cenobite, ang isang tahimik ay tularan ang isang tahimik, ang isang eremita ay tularan ang isang eremita, at ang isang abbot ay tularan ang isang abbot. Sapagkat anong kapakinabangan ang mayroon sa pagtularan sa isang taong hindi namumuhay sa parehong uri ng buhay tulad natin, kundi sa iba? Hindi lamang tayo makakakuha ng kapakinabangan mula rito, kundi magdudulot pa ito sa atin ng malinaw na pinsala. Marami, dahil sa pag-ibig sa Diyos, nang iwan nila ang kanilang paraan ng pamumuhay at itinuon ang kanilang paningin sa iba, ay nawala sa kanila ang sarili nilang paraan at hindi nila naabot ang kanilang ninanais.

22. Bilang patunay nito, itabi muna natin ang mga sinaunang salaysay hinggil sa usaping ito, at balikan natin ang nangyari sa ating sariling bayan. Anong kapakinabangan ang nadala ng pag-akyat sa haligi sa tinatawag na salmista? Hindi ba siya binaba mula rito nang siya ay nasa matinding pagkabalihw? – At ngayon, hindi na siya Kinovit ni isang haligi-asketa. Anong kapakinabangan ang nadala ng parehong haligi sa isang tinatawag na Saprith? Hindi ba siya bumaba mula rito para sa kapakanan ng Ortodoksiya, ngunit kalaunan ay nahulog sa erehe, naging isang taksil, at hindi ba siya ngayon ang pinakamalupit sa mga tagapahirap? – Ngunit tingnan din natin ang ating sariling kapatiran: hindi ba ang ating si Pedro, matapos magpalipas ng maraming taon bilang baguhan at magtagumpay sa ganoong pamumuhay, ay pumasok sa disyerto, na hinihikayat ng kabanalan? Ngunit kung paano siya bumalik mula roon, at kung ano ang nangyari sa kanya, ay alam ninyo, sapagkat nakita ninyo ito nang inyong sariling mga mata. Gayundin, si Amphilochius, na buhay pa hanggang ngayon—hindi ba siya unang naging isang asketang-haligi, pagkatapos ay isang eremita, at ngayon ay dinudumihan niya ang kanyang sarili, na paikot-ikot na natitisd?

23. Nangyari at patuloy na nangyayari ang lahat ng ito sa pamamagitan ng tuksu ng diyablo, na nagtatanim ng pagnanasa na kunin ang hindi pag-aari, upang itulak ang isang tao sa pagkawala pati na ng kanyang sariling pag-aari. Dahil dito, sumisigaw ang Apostol: *'Mga kapatid, manatili nawa ang bawat isa sa harap ng Diyos sa kalagayang kanyang tinawag'* (1 Cor. 7:24). Tinatawag ka bang maging isang taimik na monghe? – hindi mo kailangang isipin ang pamumuhay na komunal; tinatawag ka bang maging isang Kinovite? Hindi mo kailangang magtaka tungkol sa katahimikan. Bawat isa sa kanyang kinalalagyan, pasayahin niya ang Panginoon. Bawat isa sa kanyang kinalalagyan ay may mga halimbawa na dapat maging

gabay ng kanyang pamumuhay. Sundin ang halimbawa ng mga namayagpag sa pamayanang monastiko. Sino sila? Hindi lamang ang mga banal noong unang panahon, kundi pati na rin ang mga naging at kasalukuyang kasama pa rin sa ating kapatiran. Pagsikapan ninyong tularan si pinagpalang Domitian, na ang pananampalataya ay nagliliyab. Pagsikapan ninyong tularan si pinagpalang Zosimus, na ang pagsunod ay tapat. Pagsikapan ninyong tularan si pinagpalang Mark, na, tinanggap ang mga panlalait at kahihiyan bilang isang marangal na karangalan, ay nakapagtibay ng kanyang loob nang hindi natitinag. Gawing huwaran si Terentius, na matapos maglingkod sa mga maysakit sa kusina nang maraming taon, ay hindi kailanman bumigay sa pagkadismaya o umiwas sa kanyang gawain; sa katunayan, nang inalokang ilipat sa ibang tungkulin, tumanggi siya, at mas pinili niyang tiisin ang kahirapan sa kanyang karaniwang tungkulin. Humugot din kayo ng aral mula sa ibang mga kapatid, na marami ang namukod-tangi sa kanilang tungkulin, na ang mga pangalan ay nakasulat sa Aklat ng Buhay. Sila ang dapat ninyong tularan, hindi ang mga eremita.

24. Iukol ang ilang at ang mga bundok kay Abba Ioannicius at sa mga katulad niya; ikaw naman, mahalin mo ang pagsunod at ang pagpapakaba ng iyong sariling kalooban. Siya ay hindi kasalukuyang pinag-uusig, ngunit ikaw ay pinag-uusig dahil sa katotohanan. Hindi siya nakakulong, samantalang ikaw ay nasa bilangguan para sa Panginoon. Hindi siya pinahirapan, samantalang tiniis mo ang mga palo para kay Cristo. Ang lahat ng tiniis mo ay walang kapantay na higit kaysa payapang buhay sa disyerto. – Ako rin, sa aking kababaang-loob, ay magsasalita ng ilang salita tungkol sa aking sarili. – Dahil ako ay hindi karapat-dapat na inilagay sa pamumuno ninyo, dapat ko bang talikuran ang aking tungkulin at bumalik sa disyerto, o magtamo ng ibang paraan ng pamumuhay, kung ano man ang maaaring magpakita? Ngunit ang kumilos sa ganitong paraan ay hindi angkop sa isang pinuno at sa isang pastol, na dapat ialay ang kanyang buhay para sa kanyang mga tupa. At hindi rin angkop para sa inyo na magplano o gumawa ng anumang iba kaysa sa kung ano kayo ngayon. Sapagkat mula rito nagmumula ang kawalan ng bunga at kaguluhan ng buhay na darating, samantalang mula sa matiyagang pananatili sa itinatag na kaayusan ng buhay monghe nagmumula ang bawat espirituwal na pagkamayabong. Kaya, hayaan ang bawat isa, ayon sa awa ng Diyos sa kanya at ayon sa pagtawag ng Panginoon sa kanya, na lumakad sa daang iyon, mabuhay sa paraang iyon, at palugurin ang Panginoon sa paraang iyon, upang siya ay maituring na karapat-dapat na makinig: *'Magaling na gawa, mabuti at tapat na alipin; naging tapat ka sa kaunti, ilalagay kita sa marami: pasukin mo ang kagalakan ng iyong Panginoon'* (Matt. 25:21).

258. Matapos ipaliwanag kung ano ang isang monghe, ipinagpapatuloy niya ang paglalarawan kung sa anu-anong paraan ay hindi na naabot ng mga monghe ngayon ang kanilang mga nauna

258. 1) Ipinaliwanag na kung ano ang isang monghe, – 2) inilalarawan niya kung paanong ang mga monghe sa kasalukuyan ay kulang sa kanilang mga nauna, – 3) pinaalalahanan niya tayo na ito ay salungat sa salita ng Diyos, at – 4) kung paano dapat magpakita ng wastong pag-uugali sa bagay na ito, – na may mga panawagan para sa layuning iyon. [4, 39]

25. Walang mas pinagpala kaysa sa ating buhay, walang mas dakila kaysa sa ating paraan ng pamumuhay; basta't mamuhay tayo ayon sa ating pagtawag, at ang ating paraan ng pamumuhay ay naaayon sa ating pangalan. Ang isang monghe ay yaong tumitingin sa Diyos lamang, nagnanasa sa Diyos lamang, kumakapit sa Diyos lamang, nagsusumikap na mapasaya ang Diyos lamang, ay may kapayapaan sa Diyos, at ay pinagmumulan ng kapayapaan sa iba. Ngunit ang sinumang kulang sa mga katangiang ito, at sa halip ay nagtataglay ng masigasig na pagnanasa, selos, at pagkakabahagi, ay *'bulag at malabo ang paningin'* (na pinikit ang kanyang mga mata), *'nakalimot sa paglilinis ng kanyang mga dating kasalanan'*, gaya ng nakasulat (2 Pedro 1:9).

26. Kayo na may sala ay lubos na nakakaalam kung bakit ko ito sinabi. At sinasabi ko na hindi ko ito ginawa upang muli kayong guluhin, kundi upang kayo'y patatagin, upang sa hinaharap ay hindi na kayo mahulog sa kaparehong mga pagkakamali. Noong panahon ng ating mga ninuno, hindi tinatanggap ang paninirang-puri; ngunit ang sinumang makarinig nito ay tinatakpan ang kanilang mga tainga o ginagamit ito sa mabuting paraan. Ngunit sa kasalukuyan, madali tayong nakikinig sa maninirang-puri at pinakikiramdam sa kanya nang may siglang hindi natin kailanman ipinakita sa mga binabasang pagbasa sa simbahan. Noong panahon ng ating mga ninuno, walang hindi angkop na pinag-uusapan; kundi palaging mahinahon at may disente; ngunit ngayon, ang mga tao ay nagsasalita nang may galit, sumisigaw at may baluktot na mukha: ano pa ang maaaring mas kahiya-hiya rito? Noong panahon ng ating mga ninuno, walang pagrereklamo; sa halip, tinanggap ng lahat nang may pasasalamat ang anumang ibinigay, at sa gayon ang mapait ay naging matamis

at ang hindi kaaya-aya ay naging kaaya-aya; ngunit ngayon ay nagrereklamo tayo, hinahatulan ang ito at iyon, hindi lamang sa ating sarili kundi sa harap ng lahat, upang makapagdami pa ng mga reklamador at magdulot ng higit pang kalungkutan sa Diyos.

27. Hindi dapat maging ganito, mga kapatid, hindi dapat. Hindi ito pag-uugali ng mga monghe, at hindi rin ito maliit na kasalanan; ito ay kasalanan ng paghatol at pagmumungkahi: sapagkat nasusulat na '*ang mga mapangmumungkahi ay hindi magmamana ng kaharian*' (1 Cor. 6:9). Ngunit ang pagrereklamo ay hindi rin maliit na kasalanan – gaya ng nasusulat: '*Huwag kayong magreklamo, gaya ng pagrereklamo ng ilan sa kanila*' (ang mga Israelita sa ilang) '*at sila'y napahamak ng Tagapahamak*' (1 Cor. 10:10). At ang malaswang pananalita ay hindi maliit na kasalanan; sapagkat nasusulat: '*Huwag magmula sa inyong mga bibig ang anumang salitang nakasisira, kundi ang mga salita lamang na mabuti para sa pagtatayo, ayon sa pangangailangan, upang magbigay ng biyaya sa mga nakakarinig; at huwag ninyong ikalungkot ang Espiritu ng Diyos, na siyang naglagay ng tatak sa inyo para sa araw ng pagtubos*' (Efe. 4:29–30). Hindi ba ninyo nakikita kung ano ang babala ng Apostol sa atin? – na sa pamamagitan ng walang-kwentang pagsasalita, pinupukaw natin ang galit ng Espiritu Santo. O hindi ba tayo natatakot na sa Araw ng Paghuhukom ay kakailanganin nating magbigay ng pananagutan para sa bawat walang-kwentang salita, gaya ng sinabi mismo ng Panginoon?

28. Bakit nga, hindi natin ito sineseryoso? Bakit hindi natin inihahanda ang ating sarili upang maging matuwid sa harap ng mga bagay na darating sa atin? Nasaway ka ba? Tiisin mo nang buong-kaluluwa ang abala, at itago mo ang iyong pagkabagabag sa sarili – gaya ng ginawa ni San David: '*Nahiya ako,*' wika niya, '*at hindi ako nagsalita*' (Awit 76:5). Mawawala rin ang insulto, ngunit ang iyong kabutihan ay mananatili magpakailanman. Hindi ba ayon sa iyong panlasa ang pagkaing inihain? – Magpasalamat ka sa inihain; sapagkat ang iyong kinokondena bilang hindi masustansiya ay ikatutuwa pa ng iba na matikman. Higit pa rito, kung hindi tayo kailanman makasagupa ng ganitong mga bagay, paano natin mapapatunayan ang ating pagsunod? Ano ang ipagmamalaki rito? Sapagkat hindi sa pamamagitan ng pag-aayuno, ni pananalangin, ni pagtulog sa hubad na lupa, ni anumang ibang gawa, napatutunayan natin ang ating husay sa daan ng buhay gaya ng pagpapasakop sa ating sariling kalooban—ang martiriong ito, na hindi mapaghihiwalay sa buhay monghe. '*Ibaling tuloy ang lahat ng masasamang loob, lahat ng panlilinlang, lahat ng pagpapanggap, lahat ng inggit at lahat ng paninirang-puri,*' gaya ng inutos ni San Pedro na Apostol, '*bilang mga bagong silang na sanggol, mahalín natin ang dalisay na gatas na espirital, upang sa pamamagitan nito tayo'y lumago tungo sa kaligtasan*' (1 Pedro 2:1–3), kung natikman natin na mabuti ang Panginoong Cristo, kung ninanais natin ang buhay na walang hanggan, kung hindi natin tinatanggi ang sumunod sa mabuting payo, kung hindi tayo napapagod o nawawalan ng loob, kundi laging lumalayo sa ating mga kasalanan at kapintasan. Sapagkat sa pamamagitan ng ganitong mabuting pagsasanay, hindi natin duda na ituturing tayong karapat-dapat sa buhay na walang hanggan kay Cristo Jesus.

259. Isinasaalang-alang ang mga ipinagkaloob sa atin sa pamamagitan ng Pagkakatawang-tao—mabuhay tayo ng isang bagong buhay, ayon sa Kaniyang Espiritu—tumatakas mula sa lumang paraan ng pamumuhay

259. 1) Isinasaalang-alang ang ipinagkaloob sa atin sa pamamagitan ng Pagkakatawang-tao, – 2) mamuhay tayo ng isang pinabagong buhay, ayon sa Kaniyang Espiritu, – 3) tumatakas mula sa lumang kalikasan, ibig sabihin ang mga ligaya ng kahalayan at inggit, na pinagmumulan ng lahat ng kasamaan, – at – 4) masigasig sa bawat kabutihan, iniibig ito at nagdadalamhati para rito. [4, 40]

29. Kung paanong ang mga nauhaw ay nananabik na uminom at ang mga nagugutom ay nananabik na kumain, gayon din naman dapat tayong manabik na pakinggan ang salita ng Diyos. Sapagkat sa pamamagitan ng pagdinig dito, nakakamit natin ang maraming bagay: mula sa pagiging pabaya ay nagiging masigasig tayo, at mula sa pagiging masigasig ay nagiging mas masigasig pa tayo. Ano, kung gayon, ang salitang naririnig natin ngayon? – '*Sapagkat,*' wika niya, '*ganito ang pag-ibig ng Diyos sa sanlibutan: ibinigay niya ang kaniyang nag-iisang Anak, upang ang sinumang sumampalataya sa kaniya ay hindi mapahamak, kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan*' (Juan 3:16). At hindi lamang '*ibinigay*', kundi '*hanggang sa kamatayan, kamatayan pa nga sa krus*' (Fil. 2:8). Paano nga? Naalipin tayo sa diyablo dahil sa pagsuway ni Adan, bihag ng kamatayan, ipinagbili sa kasalanan, at napapailalim sa pagkabulok. Ang nag-iisang Anak ng Diyos ay dumating, inialay ang Kanyang sarili bilang pantubos para sa lahat, at hindi lamang tayo nailigtas mula sa kapangyarihan ng kamatayan, kundi, matapos tayong banlawan mula sa ating mga kasalanan sa

pamamagitan ng Kanyang dugo (Pahayag 1:5), ginawa Niya tayong mga tagapagmana ng Kanyang kaharian, gaya ng nakasulat. Nakikita mo ba ang Kaniyang matatag at makapangyarihang pag-ibig? Nakikita mo ba ang walang-hanggang awa ng Kaniyang pag-ibig para sa sangkatauhan? Kay lalim ng Kaniyang mga kaawaan, at kay sagana ng Kaniyang mga biyaya, na Kaniyang ibinuhos sa atin nang sagana sa pamamagitan ni Jesucristo na ating Tagapagligtas!

30. Ano nga ba ang masasabi natin, mga dukhang kaluluwa, sa ganito, at ano ang ating iisipin? Babalik ba tayo sa kasalanan? Pagnanasa ba natin ang pagkaalipin? Pipili ba natin ang kahihiyan, kasiraan at hatol? – Malayo sa atin iyan. – *'Sapagkat kung tayo'y namatay na sa kasalanan, paano pa tayo mabubuhay pa rito? O hindi ninyo ba nauunawaan na tayong lahat na nabinyagan kay Cristo Jesus ay nabinyagan sa Kanyang kamatayan? Sapagkat tayo'y nakalibing na kasama Niya sa pamamagitan ng binyag tungo sa kamatayan, upang kung paanong si Cristo ay binuhay na mag-uli sa mga patay sa pamamagitan ng kaluwalhatian ng Ama, ay gayon din naman tayo'y lumakad sa bayang-bago ng buhay'* (Roma 6:2–4). – Kaya't tayo, mga kapatid, ay maglakad sa bagong buhay na ito, gaya ng ipinangako natin muli nang kunin natin ang eskemang; tayo'y mabuhay *'sa katuwiran at kabanalan, na angkop sa mga banal'* (Efe. 5:3), sa kapayapaan at pagkakaisa, sa katapatan, sa kabutihang-loob at paggalang, sa kabanalan at pagpipigil sa sarili, na hindi tayo nadadala ng *'mga pagnanasa na minsan nating inangkin sa ating kamangmangan'* (1 Pedro 1:14), kundi lumalayo sa ating dating mga pagnanasa na parang apoy, sapagkat tayo'y itinayo sa bato ng ating pananampalataya.

31. Ito ang pagbabago! Ano naman ang kasamaan? – Ang makasalanang tukso na nagbitag sa ating ninuno na si Adan, na naging pagkatapon mula sa Paraiso, at nagpasailalim sa kanya sa paluan ng ating kasalukuyan, pinakamalungkot na buhay; – ang inggit, na sa kanyang kayabangan, pinatay ni Cain ang kanyang kapatid na si Abel dahil mas pinaboran ang mga handog nito, at pagkatapos noon ay ginugol niya ang buong buhay niya sa pag-angal at panginginig. Mula sa dalawang pagnanasa na ito, isang di-mabilang na karamihan ng mga kasamaan ang pumasok sa mundo: dito nagmula ang Baha, na nagwasak sa lahat ng may buhay sa lupa; dito rin nagmula ang mapait na kapalaran ng Sodoma at Gomora, na naging abo dahil sa apoy at asupre bilang babala sa kanilang kasamaan. Nakikita mo ba kung ano ang nagawa ng kasalanan, at ng pagnanasa ng mga mata, na sinamahan ng pagmamalaki sa mundo?

32. Ngunit gaya ng nasabi na, sa biyaya ng Diyos tayo'y tinawag, nagkamit ng kalayaan, at itinaas sa katayuan ng pagiging anak. Maging matatag tayo nga sa kalayaang ipinagkalaya sa atin ni Cristo, at sa kaluwalhatian ipinagkaloob Niya sa atin; ingatan natin ang ating sarili, lumayo sa lahat ng bagay na walang kabuluhan, at huwag ituring na may kabuluhan ang anumang bagay alang sa kapakanan ni Cristo, – ituring ang disdisto bilang karangalan, ang kalungkutan bilang kagalakan, ang mga sugat bilang ligaya, ang pag-uusig bilang kaligayahan, at ang kamatayan bilang buhay, gaya ng pagtrato rito ng ating mga banal na ama at kapatid na ginugunita ngayon—na ang mga pangalan ay nakasulat sa aklat ng buhay— . Sa pamumuhay sa ganitong paraan, tayo rin ay *'liliwanag bilang mga ilaw sa sanlibutan, na nananatiling matatag sa buhay na Salita'* (Fil. 2:15), at sa darating na panahon ay ituturing tayong karapat-dapat na maging mga tagapagmana ng Kaharian ng Diyos.

260. Matapos ipakita kung paano binibigyang-buhay ng pagninilay sa buhay ng mga banal na ama ang lahat ng kabutihan sa ating kalooban at inilalayo tayo sa lahat ng kasamaan, iniimbitahan niya ang bawat isa, ayon sa kani-kanilang tawag, na tularan sila

260. 1) Ipinakita na kung paanong ang pagninilay sa buhay ng mga banal na Ama ay muling binubuhay ang lahat ng kabutihan sa ating kalooban at pinaghihiwalay tayo sa lahat ng kasamaan, – 2) inaanyayahan niya ang lahat na tularan sila, ayon sa kalikasan ng kanilang pagsunod, – 3) upang tayo ay maging malaya mula sa pagsuway, katamaran at pagrereklamo. [4, 41]

1. Sa mga araw na ito, kapag binabasa ang mga buhay ng ating mga banal na ama, hindi maipahayag kung gaano kalaking kapakinabangan ang nakukuha natin dito, at kung anong kagalakang nararanasan natin. Sabihin mo nga, ano pa ang mas matamis kaysa sa pagninilay-nilay sa kanilang mga di-mamatay na gawa, mga himala, at tagumpay laban sa mga demonyo! Sa tingin ko, pati ang mga bato ay nararamdaman ang benepisyong ito, at hindi lamang ang mga makatwirang nilalang. Mula rito, ang isip ng tao ay nagigiliw, itinatabi ang mga madilim na haka-haka ng laman; mula rito, ang kaluluwa ay giniganyak, lumilipad patungo sa banal na pag-ibig. Tunay na masasabi na ito (ibig sabihin, ang pagtitipon ng mga santo) ay Hardin ng Eden ng Diyos, na pinuno at pinalamutian hindi ng materyal na mga halaman kundi ng sari-saring espirituwal na bunga, kung saan ang hininga ng buhay ay naglalabas ng bango, kung saan ang ahas ay hindi sumasakit kundi

nasasaktan, hindi nagtataboy kundi natataboy, gaya ng nararapat. At kung ang kaharian ng Diyos ay nasa ating kalooban, sa palagay ko'y walang magkakamali sa pagtawag sa mga santo bilang kaharian ng langit, sa kanila na ang lubos na Mabuting Diyos, na parang isang mapagbigay na hari, ay nagkakaloob ng mga biyaya sa Kanyang mga lingkod. Ano pa ang kabuluhan ng mga bagay sa lupa para sa akin pagkatapos ng kahariang ito? Ano ang saysay ng luho at ng isang bituka na nakatakdang mapahamak? Ano ang ginto at pilak, at ang magagarang kasuotan, at ang bawat ibang kahangalan? – At ang lahat ng bagay na ito ay hindi dapat ikumpara, gaya ng hindi maaaring ikumpara ang liwanag sa kadiliman, ang buhay sa kamatayan, o ang katotohanan sa pagtulog.

2. Kung gayon nga, *magalak tayo nang 'walang-hanggang kagalakan at kaluwalhatian'* (1 Pedro 1:8), sapagkat nakamtan natin ang mas mabuting bahagi at naging bahagi tayo ng piniling lahi, na maningning sa makalangit na karangalan; at huwag lamang tayong magalak dito, kundi magsikap din tayong tularan ang kanilang mga birtud ayon sa makakaya natin, upang maging maliwanag na hindi tayo nagdadala ng hungkag na pangalan, *'na may anyo ng kabanalan, datapuwat pinabulaanan ang kapangyarihan nito'* (2 Tim. 3:5). Tulad ng kapag pumupunta ang isang tao sa botika, pumipili ang bawat tao ng lunas ayon sa kanilang karamdaman; sa parehong paraan, tayo, na nagnanais na tularan nang mabuti ang mga santo, ay pipili ng mga halimbawa na angkop sa paraan ng pamumuhay ng bawat tao at sa gayon ay makakakuha tayo ng kapakinabangan para sa ating sarili mula sa kanilang mga buhay. Ako, na hindi karapat-dapat, ay titingin sa mga namahala nang may karapat-dapat; ang katiwala – sa mga namahala nang may katapatan at karunungan; ang tagapangasiwa ng bodega – yaong namahala sa bodega nang may katwiran at may budhi; ang kanon, ang tagapag-asikaso ng bisita, ang kusinero, ang tagapaglingkod sa kainan at ang lahat ng iba pa ay dapat mag-isip ng ganoon din, anuman ang tungkuling ipinagkatiwala sa kanila. May mabubuting halimbawa para sa bawat isa, kung tayo'y handang makita at tularan ang mga ito.

3. Huwag maghimagsik ang sinuman. Pag tinawag ka, agad kang lumitaw. Ang pagsasabing, 'Sandali, darating na ako'—lalo na sa tagapangasiwa—ay kasalanan at bagay na karapat-dapat sa kapahamakan. At huwag ding tumanggi ang sinuman na gampanan ang kanyang tungkulin, kundi gampanan ito nang may pagpapakumbaba, hanggang sa kamatayan: ito ang magiging tunay na kaperpeksiyong monastiko. At huwag magreklamo ang sinuman, na pumupuna sa ating lugar na kulang sa ganito o ganoon. Ang ganoong tao ay napapailalim sa hatol na ipinataw sa mga nagreklamo sa ilang, na ang pagkawasak ay nakakabigla (Bilang, kabanata 16). – Ngunit sino ang mga taong ito? – Ang mga ignorante, ang mga walang pasensya, ang mga pabaya sa pag-iisip – na hindi karapat-dapat kahit huminga ng hangin, lalo na't tanggapin ang napakaraming aliw. – Gayunpaman, nawa'y bigyan ng ating napakabuting Diyos ng pagkaunawa ang mga walang kaalaman, dagdagan ang karunungan ng mga pantas, at ilitas silang lahat sa Kanyang kaharian, sa pamamagitan ni Cristo Jesus na ating Panginoon.

261. Ang lahat ng hinahangad ayon sa diwa ng mundo ay panandalian; ang birtud lamang ang nagdudulot ng walang hanggang kaligayahan

261. 1) Ang lahat ng hinahangad ayon sa diwa ng mundo ay panandalian; tanging ang birtud ang walang hanggang pinagpala. – 2) Nagdudulot ito ng kaligayahan kahit dito, gaya ng nakikita natin sa araw-araw na paggunita sa mga santo sa Simbahan. – 3) Paano nga kaya ito doon? Doon ang mga santo ay magiging parang araw, at makakasama nila si Cristo. – 4) Pagsikapan nating maging karapat-dapat dito, at iwasan ang kabaligtaran nito. [4, 42]

4. Sa mga tao, ang iba ay nakakahanap ng kaligayahan sa kayamanan, ang iba sa kapangyarihan, ang iba sa tagumpay, at ang iba sa mga kagalakan. Ngunit wala sa mga ito ang karapat-dapat sa kaligayahan, sapagkat wala sa mga ito ang magwawakas, kundi mapapawi kasabay ng panahong ito. Gayunpaman, dito pa lamang, hindi nito pinapawi ang lungkot ng marami nang matagal; nagpapakita lamang ito at agad na naglalaho, na parang panaginip. Ang birtud lamang ang karapat-dapat sa kagalakan, bilang isang walang hanggang pag-aari na ginagawang mapalad ang kan g mga tagapag-ari nito. – Balikan natin kung ilan na ang mga pinuno at tagapagpalubag-loob sa paglipas ng mga panahon – at wala ni isa sa kanila ang naaalala nang may papuri; samantalang ang kaluwalhatian ng mga mabubuti ay hindi mapapatay.

5. At ito ay maliwanag mula sa ating ginagawa. Kahapon pinarangalan natin si San Krisostomo; ngayon pinarangalan natin ang kailanman ay hindi malilimutang Efren; bukas ay parangalan natin ang isa pang santo. Kaya, tulad ng mga bagay sa langit, sila'y nagliliwanag nang sunud-sunod sa buong taon sa kalawakan ng Simbahan; bilang pag-alala sa kanila, nabubuksan ang ating mga labi upang luwalhatiin sila, at

pinapaliwanagan nila ang ating mga hakbang habang tayo'y naglalakad sa Diyos. Tunay nga, samakatuwid, ay totoo ang banal na salita: *'Sapagkat ang mga pinagkaalaman Niya nang pauna, pinaglaan din Niya upang maging kawangis ng larawan ng Kaniyang Anak, upang Siya ang maging panganay sa maraming kapatid; at ang mga pinaglaan Niya, tinawag din Niya; at ang mga tinawag Niya, pinahayag Niya na matuwid; at ang mga pinahayag Niya na matuwid, pinarangal din Niya'* (Roma 8:29–30). Ano ang masasabi natin dito? Hindi ba't tayo'y mga kabahagi ng ganitong panawagan at kaluwalhatian? Siyempre nga. At sa atin, ang mga mapagkumbaba, hindi dayuhan ang buhay ng krus o ang gantimpala ng pagpapala; sapagkat hanggang sa sandaling ito ay tinitii pa rin natin ang pag-uusig, bukod pa sa naunang mga paghihirap para sa mabuting pagpapahayag ng pananampalataya. At oh, kamangha-mangha ang kapangyarihan ng kabanalan! At ano ang ipinagkakaloob nito sa mga mahigpit na sumusunod dito!

6. Ngunit narito iyon; ano naman ang tungkol sa darating na panahon? O, sino ang makalalarawan sa ligaya at kaluwalhatian na iyon! Sinabi ng Panginoon tungkol dito: *'Magsisilaw nga ang mga matuwid na gaya ng araw'* (Mat. 13:43). Yamang Siya Mismo ang Araw ng Katuwiran, ipinangako Niya na ang mga matuwid, na kaayon Niya, ay liliwanag na parang araw, gaya ng pagpapatibay ng Apostol: *'Sapagkat kung tayo'y nagdurusa kasama Niya, tayo rin ay luluwalhatiin kasama Niya'* (Roma 8:17). At gaya ng pagdasal mismo ng Panginoon sa Ama: *"Ama, ang mga ipinagkaloob Mo sa Akin, nawa'y makasama nila Ako kung nasaan Ako, upang makita nila ang kaluwalhatian Ko na ipinagkaloob Mo sa Akin, sapagkat minahal Mo Ako bago pa man nilikha ang sanlibutan"* (Juan 17:24). Nakikita mo ba kung saan tayo mapupunta? – *'Kung saan si Cristo ay nakaupo sa kanan ng Diyos'* (Col. 3:1), kung saan may kagalakan at tuwa, kung saan nananahan ang pulutong ng mga anghel, at ang iglesia ng mga panganay na ang mga pangalan ay nakasulat sa langit – kung saan naroroon ang ating mga kapatid at mga ama, na kapareho natin ng uri; doon tayo mapupunta sa lalong madaling panahon, at doon *"sisimulan na nating magalak kasama Niya, Na namamahalang-haryan sa mga kapanahunan sa pamamagitan ng Kaniyang paghahari"*, gaya ng pagkanta ng pinagpala na si David (Awit 65:7)—hindi sa isang kapanahunan ng isang libo o sampung libong taon, kundi sa isang kapanahunan na hindi tumatanda at walang katapusan.

7. At sino ang kontento rito? – Siya na masigasig na nananatiling matino at mapagbantay buong araw at bawat oras, baka matulog ang kaniyang kaluluwa: sapagkat, habang tayo'y natutulog nang ganito, ang mga pagnanasa, na parang mga hayop, ay sumasalakay sa atin at sinasakop ang kaluluwa. Ngunit habang tayo'y nananatiling gising at nagbabantay sa ating sarili, hindi tayo tatakawin ng mandaragit, ni hindi rin tayo dadakpin ng ahas. – Kaya't dapat tayong magbantay at pagnilayan ng ating isipan ang mga sinabi sa itaas, pati na rin ang kabaligtaran nito – ang mga parusang nagbabanta sa mga sumasalungat sa kalooban ng Diyos: di-mapapatay na apoy, ganap na kadiliman, ang uod na hindi kailanman natutulog, at ang iba pa; upang, na puno at napapaloob sa ganitong mga kaisipan, mailagan natin ang mga patibong ng kaaway, makalabas tayo rito nang walang kapintasan, at maabot ang Kaharian ng Langit.

262. Maraming biyaya ang natanggap natin mula sa Panginoon sa ating paglalakbay mula sa disyerto hanggang sa lugar na ito: dapat tayong magpasalamat hindi lamang sa salita kundi pati na rin sa gawa

262. 1) Nakatanggap tayo ng maraming biyaya mula sa Panginoon sa ating paglalakbay mula sa disyerto hanggang sa lugar na ito: dapat tayong magpasalamat hindi lamang sa salita kundi pati na rin sa gawa. – 2) Paano nga ba natin Siya babayaran? – Mabuhay tayo para sa kaluwalhatian ng Diyos; maging bango tayo ni Cristo; umakyat tayo sa bundok, upang makita ng lahat. – 3) Para sa layuning ito, iwanan natin ang mga bagay ng mundong ito at palamutian ang ating sarili ng mga bagay na langitnan. – 4) Sapagkat hindi ito malayo sa atin; sapagkat nasa loob natin ito. [4, 43]

8. Palaging nagagalak sa mga biyaya ng Diyos, dapat tayong magpasalamat sa Kanya nang taos-puso at may masidhing panalangin. Isipin nga natin kung gaano kalaking biyaya ang ating tinatamasa ngayon pa lamang! Nang napilitan kaming tumakas, sa takot sa mga Agariano, hindi ba Niya tayo pinakain, gaya sa ilang, sa lugar na pinagtabuyan sa atin; at ito'y sa loob ng maraming magkakasunod na araw? Hindi ba Niya noon binuksan para sa atin ang pinto upang magpahinga rito, kung saan may magandang templo at angkop na mga tirahan; ang mismong siya na tumanggap sa atin – ang ating kapatid na magkasing-isip? – Napakalaki ng pag-aaruga ng Diyos sa atin! Mayroon bang dapat sana Niya ginawa na hindi Niya ginawa? – Sa buong pagtakas natin, pinagkalooban Niya tayo ng tinapay, alak, isda at iba pang mga pangangailangan, sapat sa pangangailangan, at higit pa nga rito, kaya namanghang ang mga nakasaksi. Dahil sa lahat ng ito, tayo na mga kaluluwang dukha ay hindi lamang dapat magpasalamat, kundi ibigay ang ating buong buhay. Kaya naman,

ipinamamanman ko sa inyo, pasiglahin natin sa ating sarili ang pinakamatibay na pag-ibig para sa Kanya, kumapit tayo sa Kanya nang buong puso, at ialay sa Kanya ang pinakabait na pasasalamat.

9. Paano nga ba natin Siya babayaran? – Mabuhay din tayo rito para sa kaluwalhatian ng Kanyang pangalan na ating sinasamba, upang matupad sa atin ang Kanyang sinabi: *'Inyang suminag ang inyong liwanag sa arapan ng mga tao, upang kanilang makita ang inyong mabubuting gawa at luwalhatiin ang inyong Ama na nasa langit'* (Mat. 5:16). Sa ibang lugar, sinasabi ng Apostol: *'Salamat sa Diyos, na palaging nagpapanalo sa atin kay Cristo Jesus, at sa pamamagitan natin ay ipinapapalaan ang bango ng kaalaman tungkol sa Kanya sa bawat lugar. Sapagkat tayo ang bango ni Cristo para sa Diyos sa gitna ng mga naililigtas at ng mga nasasawi.'* (2 Cor. 14:15). Nakikita mo ba na ang taong may birtud ay pabangò ni Cristo, kahit saan man siya manirahan? Ang birtud, sa kanyang likas na katangian, ay hindi maaaring itago; ngunit ang sinumang nagsasabuhay nito ay nahahayag sa lahat: sapagkat nasusulat: *'Ang isang lungsod na nakapatayo sa tuktok ng bundok ay hindi maaaring maitago'* (Matt. 5:14). Ang lungsod ay ang kaluluwang tao; ang bundok ay ang tuktok ng mga birtud, na doon ang mga nakasampa ay *'nagniningning na parang mga ilaw sa sanlibutan, na humahawak nang matibay sa salita ng buhay, at nagdadala ng karangalan sa kanilang sarili sa araw ni Cristo'* (Fil. 2:15). Kaya't tayo rin, mga kapatid, ay umakyat sa banal na bundok na ito.

10. Ngunit hindi tayo makapapunta roon maliban kung iwan muna natin ang mga bagay ng mundong ito—ito ay ang mga pagnanasa ng laman at ang mga kaisipan ng isip, at ang mapaminsalang kaligayahan ng buhay na ito, na ang pagtalikod rito ay ang pag-akyat tungo sa kabutihan. Kaya, linisin ang puso mula sa maruruming kaisipan; maging tapat ang mata, tumitig nang tuwid, nawa'y manahimik ang tainga sa masamang salita – ipagbawal sa dila ang magsalitang walang kabuluhan, pigilan ang kamay sa hindi angkop na paghipo, ituon ang paa sa landas ng kapayapaan, sanayin ang lahat ng miyembro sa katumbas na kabutihan at maging banal sa pamamagitan ng kagandahan ni Cristo. Malugod na tinatanggap ng makalupang hari ang mga maganda at magara ang pananamit sa katawan; ngunit ang Hari ng Langit ay pinapaboran ang mga pinapalamutian sa espiritu, kahit na sa panlabas ay maaaring sila'y mahirap, bulag, pilay, o may iba pang nakikitang kapintasan na itinuturing ng mga tao na karapat-dapat sa paghamak. Sa ganitong diwa, ang hamak ay nagiging marangal, ang walang kaluwalhatian ay nagiging kaluwalhatian, at ang mahihirap ay nagiging mayaman; dahil dito mismo, ang mga pinagpalang Apostol, na mga mangingisda, ay naging mga pinuno sa buong mundo; kaya si San Antonio, bagaman hindi nakapag-aral, ay naging mas matalino kaysa sa mga pantas; kaya naman—upang kumuha ng halimbawa na mas malapit sa atin—ang ating si Tadeo, isang Skita at alipin, gaya ng alam ninyo, ay umakyat sa tuktok ng pagpapahayag kay Cristo at naging bantog sa buong mundo.

11. At oh, ang di-mailarawan na pag-ibig sa sangkatauhan na ipinakita sa atin ng ating mapagpalang Diyos! Napakadaling paraan ang ipinagkaloob Niya upang tayo ay lumapit sa Kanya! Sapagkat hindi nito kailangan ang tagapamagitan, ni pera, ni paghihintay ng paborableng pagkakataon; kailangan mo lamang hangarin ito – at nagawa na ang lahat. – Kaya, nais mo bang maging dakila sa langit? Piliin mong maging pinakamababa rito sa lupa. Nais mo bang tawagin kang anak ng Diyos? Pakalmahin mo ang iyong kaluluwa mula sa mga pagnanasa nito. Nais mo bang makita ka ng mga mata ng Diyos? Ipagtanggol mo ang katotohanan. – Ngunit sino ang nasisiyahan sa mga bagay na ito? – Ang taong kusang-loob na tumatanggap sa katuruan, na nagmamahal na gawin ang tama, na nagsusumikap na yumaman sa makalangit na mga biyaya. – Nawa'y tayo rin, sa pamamagitan ng pagtupad sa mga utos na nagbibigay-buhay sa ganitong diwa, ay makamit ang Kaharian ng Langit kasama ng lahat ng mga santo, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

263. Gampanan ng bawat isa ang kanilang tungkulin nang buong puso, na parang sa harap ng Diyos

263. 1) Gampanan ng bawat isa ang kanyang tungkulin nang buong sigasig, na parang nasa harapan ng Diyos. – 2) Ako sa akin, ikaw sa iyo: at tulungan natin ang isa't isa, na nagtatrabaho para sa kabutihang panlahat. [4, 44]

12. Ang mga nagsasagawa ng kanilang tungkulin at ang mga namamahala rito ay dapat, nang buong pag-iingat at sipag, – na may asetikong debosyon – gampanan ang kanilang tungkulin – maging tagapangasiwa, katulong na tagapangasiwa, tagapag-ingat ng alak, kusinero, tagapaglingkod sa kainan, o sinumang gumagawa ng anumang gawain – upang hindi mahulog sa kakila-kilabot na sumpa na nagsasaad: *'Sumpain ang taong nagagawa nang pabaya ang gawain ng Panginoon'* (Jer. 48:10); kundi sa halip, upang sila'y maging pinaka-karapat-dapat sa pabor ng Panginoon, na nagsabi: *'Sino nga ang tapat at maunawang alipin na itatalaga ng kanyang panginoon sa kanyang sambahayan? Mapalad ang aliping iyon na*

matatagpuan ng kanyang panginoon na gumagawa nito pagdating niya. 'Amen, sinasabi ko sa inyo, ilalagay niya siya sa pamamahala ng lahat ng pag-aari niya' (Matt. 24:45–47). Nakikita ninyo ba kung anong karangalan at gaano kalaking gantimpala ang ipinagkakaloob Niya sa mga mahusay na naglilingkod? Malinaw, samakatuwid, na ang mga hindi mahusay na naglilingkod ay haharap sa kabaligtaran ng kapalaran. Kaya't hinihikayat ko kayo: isabuhay ng bawat isa nang tapat ang tungkuling ipinagkatiwala sa kanya, upang sa gayon ay luwalhatiin ang Diyos at matiyak ang kanyang sariling kaligtasan. O katiwala, tugunan nang may katinuan ang mga pangangailangang pisikal ng komunidad, at ibigay sa bawat tao ang nararapat sa kanya—hindi dahil sa paboritismo o pagkiling, kundi laging may mabuting kalooban at mapagkapatid na pag-ibig. Pinuno ng kainan, tiyakin mong nabibigyan ng pagkain ang mga kapatid, isinasagawa ang iyong tungkulin nang tapat na may tanging hangaring aliwin sila, at walang nasasayang na pagkain sa bodega. Kusinero, magkaroon ka ng malinis na budhi sa paghahanda at pagtimpla ng pagkain, na parang iniaalay mo ang iyong serbisyo sa Diyos Mismo. Katiwala ng kainan, panatilihing malinis ang kainan at ang lahat ng sisidlang kailangan doon, paglilingkod sa mga kapatid na parang paglilingkod mo sa Panginoon. Ganoon din, kumilos ang iba sa kani-kanilang tungkulin.

13. Sinasabi ko ito hindi upang itulak ang ilan sa inyo laban sa iba, kundi upang ang bawat isa, sa anuman ang tungkuling tinawag siya, ay magsikap na tuparin ang kanyang tungkulin na paglingkuran ang iba, na inilalagay ang Diyos sa kanyang isipan, na Siya ang pinagmumulan ng lahat ng gantimpala. – 'At hindi ba ako, isang mapagkumbabang tao, ay pinagkatiwalaan sa pagtatatag ng aking sariling sambahayan?' – 'Oo, at tunay ngang ang pinakadakilang gawain sa lahat.' – 'Kaya, kung paanong tungkulin ko ang mag-alaga at magbantay sa inyong mga kaluluwa, ang mamagbilin at magpaalala sa bawat isa, at ipahayag sa inyo, nang pribado man o sa harap ng lahat, ang katotohanan ng Diyos at ang darating na tabak: gayon din naman, dapat ninyong tuparin ang inyong mga tungkulin nang walang katamaran. – At sa ganitong paraan maging isang katawan at isang diwa tayo, gaya ng pagtawag sa atin sa iisang pag-asa ng ating pagtawag – magmahalan sa isa't isa bilang mga miyembro na may kaugnayan sa isa't isa, magtiis sa isa't isa, magmalasakit sa isa't isa, magpasan ng pasanin ng isa't isa; upang sa oras ng ating pagpanaw ay hindi tayo magsisisi sa oras na nasayang dahil sa kapabayaan; ngunit tayo'y maging laging handa para sa paglakbay na ito, at taimtim na may katiyakan na, pag tayo'y likas na mula rito nang may malinis na budhi, ay ating marating ang Kaharian ng Langit.

264. Nagkaroon sila ng pisikal na sagupaan: ito ay nagpapakita ng

264. 1) Nagkagulo sila: ito ay naglalantad sa kanila. – 2) Itinuturo nito ang kapalaluan bilang sanhi, na unang nagpapasok ng kaisipan: 'Sige, hawakan mo siya; papakita ko sa kanya' – at pagkatapos ay naipapahayag sa pamamagitan ng kilos. – 3) Ang lunas para dito ay itanim ang mabubuting hangarin sa puso. [4, 45]

14. Sandali lang akong nawala sa inyo; ngunit nang ako'y bumalik, natagpuan ko ang kaguluhan sa inyo, na sa tingin ko'y kailangang ipaalam sa lahat, at ganoong kaguluhan na ang ilan, iniunat ang kanilang mga kamay, ay nagkakahawak nang magkandarapa, na may galit at sigawan. – Tungkol sa isa sa kanila, hindi ito lubos na nakakagulat, sapagkat siya ay isang layko pa lamang at hindi pa tinanggap sa kapatiran; subalit tungkol sa isa pa, lubos itong nakakagulat, sapagkat ginawa niya ito habang siya ay isang monghe na, na dapat sana'y ipinako na ang mundo at ang kanyang laman sa krus. Paano nga ba, kapatid, na bumaba ka mula sa krus, na para bang napalaya ka mula sa mga pako, at inilagay mo ang iyong mga kamay kay Cristo Jesus sa paraang Hudyo? Sapagkat Siya Mismo ang nagsabi: '*Ang anumang ginawa ninyo para sa isa sa pinakamaliit na ito sa Aking mga kapatid, ginawa ninyo para sa Akin*' (Mateo 25:40). At hindi ka ba natakot sa Kanya na nagsalita ng mga salitang ito? Hindi ka ba nahiya sa harap ng Anghel, ang tagapangalaga ng iyong buhay? Hindi ka ba natakot sa mga kapatid at sa mga nakamasid na nanonood sa iyo? '*Sumiklab nawa ang inyong liwanag sa harap ng mga tao, upang makita nila ang inyong mabubuting gawa at luwalhatiin ang inyong Ama na nasa langit,*' ang utos ng Panginoon (Matt. 5:16). Ngunit ang sarili mong masamang gawa ay naghatid ng ganoong kadiliman sa iyo na sa pamamagitan mo ay napintas ang pangalan ng Diyos. Kawaawa ako, makasalan! Sa anong kataas na antas ng buhay tayo tinawag, at sa anong kalaliman tayo nahulog, na nagdalang kahihyan sa ating sarili na parang masasamang karaniwang tao. Sinasabi mong siya ang nagsimula ng away; ngunit hindi mo ba narinig kung gaano kabait ang pagsasalita ng Panginoon sa alipin na sumuntok sa Kanya sa pisngi: '*Kung may pagkakamali sa aking sinabi, patunayan mo; ngunit kung tama ang aking sinabi, bakit mo ako sinasaktan?*' (Juan 18:23). At muli sa krus: '*Ama, ipatawad mo sila, sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa*' (Lucas 23:34). Sa pagkaalam nito, nararapat sanang pinagpala mo ang mga

nagsasaway sa iyo, nanalangin para sa mga sumusuntok sa iyo, at nanahimik ka nang ikaw ay ininsulto (1 Corinto 4:12–13). Ngunit ikaw, sa hindi pag-aari ng mabuti, kanino ka naging tagahanga? – Tingnan ang utos na ibinigay ng Apostol: *'Ilayo sa inyo ang lahat ng kapaitan, galit, pagkagalit, ingay at paninirang-puri, pati na ang lahat ng kasamaan'* (Efe. 4:31); gayon pa man ay nag-aaway kayo, naghuhila-hila ng buhok at nagkikimkim sa isa't isa? – Ganito'y hinamak ang batas ng Diyos. *'Ang panday ay nag-aamag ng pilak nang walang kabuluhan,'* ayon sa sinasabi ng salita ng propeta (Jer. 6:29). Walang kabuluhan din ang aking mapagkumbabang pagsusumikap hanggang sa pagkapagod. Gayunpaman, kahit ganoon, hindi ako titigil sa pagtupad sa aking tungkulin, lalo na't paminsan-minsan ay marami akong masigasig na nakikinig.

15. Ngunit nasaan nga ba ang sanhi ng ganitong kasamaan? Sapagkat hindi sapat na batikusin lamang ang kasalanan, kundi dapat ding ituro ang lunas. Ang masamang budhi ang nag-isip ng masamang inobasyong ito: isang mayabang na pagpapakita ng sarili, isang balak ng masamang puso. 'Kung sasabihin niya sa akin ang ganito,' sabi ng padalus-dalos sa kanyang puso, 'ganyan ang pakikipag-usap ko sa kanya; kung ganyan ang pagtrato niya sa akin, ganyan din ang ibabalik ko sa kanya.' – Pagkatapos, kapag sumiklab ang inis, sa anumang dahilan, inilalantad natin ang ating pinag-iisipan nang lihim. Sapagkat totoo ang sinabi: *'Ang bibig ay nagsasalita mula sa kasaganaan ng puso. Ang mabuting tao ay nagbubunga ng mabuti mula sa mabuting imbakan, at ang masamang tao ay nagbubunga ng masama mula sa masamang imbakan'* (Mateo 12:34–35).

16. Gawin natin, samakatuwid, ang ating mga puso na isang kayamanang punô ng mabubuting hangarin. Hindi lamang tayo magtataglay ng sama ng loob at pipigil sa pakikipaglaban; kundi kahit sino pa man ang sumuntok sa iyo sa kanang pisngi, ibabaling mo rin sa kanya ang kabila (Matt. 5:39), at ano pa man ang mangyari, kikilos tayo alinsunod sa utos ng Ebanghelyo. – *'Bakit ka nasisira, Oh sambahayan ng Israel?'* (Ezek. 33:11). Karapat-dapat na itanong din natin sa ating sarili ang parehong tanong dito. Bakit natin ginugugol ang ating buhay araw-araw sa wala at katamaran, ipinapakita ang ating sarili bilang mga bihasa sa pagkain at inumin, samantalang nananatili tayong mangmang pagdating sa pagsunod sa mga utos ng Diyos? Hindi kaya mas mabuti kung simulan na nating patatagin ang ating sarili mula ngayon: huwag magmalungkot, huwag magalit, huwag mag-alab, at huwag sumigaw, mula sa mga ito ay lumilipad, na parang mga palaso, ang mga panlait, at marahil ay mas masahol pa kaysa doon. – *Ipinamana ko ito sa inyo sa harap ng Diyos, na nagbibigay-buhay sa lahat ng bagay, at sa harap ni Cristo Jesus, na nagpatotoo sa mabuting pag-amin sa harap ni Pontio Pilato: na panatilihin ninyo ang utos na walang mantsa at walang kapintasan* (1 Tim. 6, 13–14), baka mapilitan kitang ipataw sa iyo ang pinakamahigpit na penitensya, kundi sa halip, sa pamamagitan ng palagiang at maayos na pag-uugali sa lahat ng bagay, magdulot ka ng kapayapaan sa akin, isang makasalanan, sa pamamagitan ng Diyos, at maging karapat-dapat sa walang hanggang mga biyaya.

265. Hinahamon din niya ang mga nag-aaway; at – inaanyayahan ang lahat sa kapayapaan, na kumukuha ng inspirasyon mula sa Banal na Komunyon

265. 1) Higit pa niyang pinapagalitan ang mga nag-aaway; at – 2) iniimbitahan ang lahat sa kapayapaan, na kumukuha ng inspirasyon para rito mula sa Banal na Komunyon. – 3) Sa ito ay tahimik niyang idinagdag ang isang salita tungkol sa pagkabirhen, na kanyang pinupuri, at – 4) para dito ay itinakda niya bilang paraan ang pagsisisi sa apoy ng takot sa Diyos at ang paghahain ng sarili sa pamamagitan ng luha. [4, 46]

17. Hindi rin dapat akong magsawa sa diskursong ito ng kaligtasan, gayundin ikaw sa nakapagpapatibay na pakikinig na ito. Ngunit tayong dalawa ay dapat magkaroon ng walang-sawang pagnanasa para sa pareho, na parang mga nauuhaw na kumukuha ng tubig. At ito ang tanda ng pag-unlad, ang kundisyon at ang gawa ng kaligtasan. Sapagkat ang mga salita ay humahantong sa mga gawa—ang mabuti sa mabuting gawa at ang kabaligtaran sa kabaligtaran. Dahil nais nating gumawa ng mabuti, dapat nating gamitin ang mabubuting aral at mga pakikipag-usap na nakapagpapalusog, baka tayo mabigo sa inaasahan sa atin. Tungkol sa bagay na ito, itinuturo ng Apostol: *'Huwag magmula sa inyong bibig ang anumang bulok na salita, kundi ang mga salita lamang na mabuti para sa pagpapatibay ng pananampalataya, upang magbigay ng biyaya sa mga nakakarinig. At huwag ninyong ikalungkot ang Espiritu Santo ng Diyos, na siyang naglagay ng tatak sa inyo para sa araw ng pagtubos'.* At saka: *'Lumayo sa inyo ang lahat ng kapaitan, galit, pagkagalit, sigawan, at paninirang-puri, pati na ang lahat ng kasamaan. Maging mabait kayo sa isa't isa, malambing, at mapagpatawad sa isa't isa, gaya ng pagpatawad sa inyo ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo'* (Efe. 4:29–32). Nakikita mo ba kung ano ang iniutos Niya? Gaano ka-tumpak ang kahulugan ng utos na ito? – Narito ang sinasabi Niya nang mas mahigpit pa sa ibang lugar: *'Ang mga kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at mga hilig nito'* (Gal. 5:24), ibig sabihin, sila ay nanatiling hindi naaantig, wika

nga, sa pamamagitan ng makasalanang gawain. Kung gayon, isipin ninyo kung anong kaparusahan ang nararapat sa ating mga kapatid na nag-aaway. Hindi lamang sila nag-away, kundi nagkakahusgahan pa sila. At ikaw, na isang karaniwang tao pa lamang, na kasama lamang sa bilang namin, hinahampas mo ba ang isang monghe? – At ikaw, isang monghe, nangahas ka bang hampasin ng tungkod ang isang taong naghahanda para sa mga panata ng pagsunod? – Hindi; hindi ka na isang monghe, kundi isang gladiator; hindi isang asketa, kundi isang tulisan; hindi isang anak ng kapayapaan, kundi isang anak ng galit. Hindi ba't sumunod ang mga suntuk sa mabagsik na salita, at hindi ba't paminsan-minsan ay humahantong sa pagpatay ang mga suntuk? – Bakit nga ba dapat silang parusahan nang nararapat, baka mahantong pa sila sa mas masahol pa?

18. Ngunit kayo, mga minamahal, bilang mga alagad ng banayad at mapagmahal na Panginoon, mamuhay nang may kababaang-loob at kapayapaan sa pagitan ninyo – *'habulin ninyo ang kapayapaan sa lahat ng tao, at ang kabanalan, na kung wala nito'y walang sinumang makakakita sa Panginoon'* (Heb. 12:14). Pagnilayan ninyo ang Katawan at Dugo ng Panginoon, na ipinagkaloob sa atin upang tanggapin. Ang kaluluwang tumatanggap ng pinakabanal na mga kaloob na ito ay hindi dapat mag-imbak sa sarili ng kalituhan, pagkabiliw, o mga hindi angkop na pagnanasa. Ang bibig, na kumukuha mula sa di-mamatay na bukal, ay hindi dapat magsalita ng maruruming at masamang salita. Ang mga mata, na pinabanal ng mahalagang dugo, ay hindi dapat tumingin nang may hayop na hangarin ni payagan ang malaswang mga imahe na maitala rito. Ang kamay na tumanggap ng banal na kayamanan ay hindi dapat humawak ng anumang hindi angkop.

19. Ngunit ang lahat ng mga miyembro, bilang mga bahagi ni Cristo, ay dapat panatilihin at ingatan sa kabanalan. Tunay nga, dakila at kanais-nais ang bawat birtud, ngunit wala nang hihigit pa sa kabanalan. Ang kabanalan ang unang sumikat sa Paraiso, bago linoko ng ahas ang ating mga unang magulang sa pamamagitan ng kanyang tusong pananalita; – ang kabanalan ang hinirang na maging ina ni Cristo; ang kabanalan ang ginagawang anghel ang mga tao; ang kabanalan ang itinataas ang mundo sa di-kabulukan.

20. Sa puntong ito, maaaring may magtanong: paano nga ba natin ito makakamtan? – Paano pa nga ba kundi sa pamamagitan ng walang bilang na pagsisikap at pawis? – Sapagkat kung saan may dakilang gawain sa unahan, nararapat ding may dakilang kasipagan at hindi maliit na pagod. Tulad ng epektibong pagputol ng matalim na espada sa mga umaatake, gayon din dapat ang kaluluwa, sa takot ng Diyos—na parang hinugot sa apoy at pinatibay sa tubig ng luha—ay paputulin ang mga kaisipang demonyo, at sunggaban ang mga ito bilang biktima. Kung ito'y mangmang, kailangang muling patalasin, upang hindi libu-libo ang napapatay nito, kundi napakarami, gaya ng inaawit tungkol kay David; sapagkat *'marami ang sumasalakay sa atin mula sa kaitaasan'* (Awit 55:3), at ang mga espiritu ng kasamaan, na nakikipagdigma laban sa atin, ay di-mabilang; ang pagtutol sa kanila hanggang sa wakas ay nagpapahayag ng tunay na mandirigma ni Cristo at ginagawang tagapagdala ng korona siya. Nawa'y ipagkaloob ng awa ng Diyos ang kapatawaran sa mga nagkasala, at sa inyo na nasa tamang landas, palakasini Niya ang inyong sigasig, upang tuparin ninyo ang bawat utos ng Diyos nang paulit-ulit, at sa gayon ay makamtan ninyo ang kaharian ng langit.

266. Ang masigasig na tao ay hindi lamang nagsusumikap na iwasan ang masasamang gawa, kundi pati na rin ang masasamang kaisipan: sa gayon ay nararating niya ang kapayapaan ng Diyos, na ikinagagalak niya sa pamamagitan ng banal na pagninilay.

266. 1) Ang masigasig na tao ay hindi lamang nagsusumikap na iwasan ang masasamang gawa kundi pati na rin ang masasamang kaisipan: sa gayon ay nararating niya ang kapayapaan ng Diyos, na ikinagagalak niya sa pamamagitan ng banal na pagninilay. – 2) Kaya't mag-ingat tayo sa ating sarili, at huwag hayaang manatili sa ating kaluluwa ang mga kaisipan – lalo na ang mga mapanabik at mapag-alit. [4, 47]

21. Ang pabaya at ang mayayaman ay itinuturing na kasalanan ang mismong akto ng paggawa ng kasamaan, gaya ng: pakikiapid, pakikipagtalik sa labas ng kasal, sodomiya, karumihan at bawat iba pang masamang gawa, na mahigpit na pinaparusahan ng batas. Ngunit ang masigasig na tao, na nagnanais sumunod sa mga utos sa bawat detalye, ay hindi itinuturing na walang sala kahit ang mga hindi angkop na pantasya sa isip, na nagbubunga ng hindi angkop na kilos ng katawan, at nagsusumikap sa lahat ng paraan na puksain ang lahat ng ito sa kanilang sarili at manatiling payapa mula sa mapaminsalang mga pagnanasa: na magkaroon ng kapayapaan sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesucristo, gaya ng sinasabi ng Apostol (Roma 5: 1), na rito, nang matagpuan na ang kapahingahan, ang kaluluwa ay nagagalak nang lubos at nasasabik sa isang di-matuparang tamis, na nagmamahal na manirahan sa mga kaisipan tungkol sa Diyos at sumisid sa pagninilay ng Kanyang di-mailarawang kaluwalhatian, hanggang sa makalimot sa sarili. Ngunit kapag nangyari na ang kaluluwa ay lumabas mula sa kalagayang ito at ginulo ng mga hindi nasabihing pagnanasa,

ito ay naguguluhan at nababahala, na parang barkong nasa panganib sa bagyong dagat; at maliban kung ang Panginoon ay dumating upang tulungan ito, nanganganib itong malubog.

22. Kailangan nga tayo maging mapagbantay, at huwag hayaang manatili sa ating loob ang masasamang kaisipan, kundi agad na bunutin ang mga ito. Sapagkat kung makakahanap ang ahas ng paraan upang makapasok, at unti-unting pilitin ang daan papasok, hindi ito aalis hangga't hindi nito nailalabas ang kamatayan. Bakit sinasabi ng Kasulatan na tatamaan ng ahas ang sakong ng tao—ibig sabihin, ang wakas ng kanyang gawa—samantalang tatamaan naman ng tao ang ulo ng ahas—ibig sabihin, ang unang pagpasok ng makasalanang kaisipan sa kaluluwa (Gen. 3:15)? Kaya't magtindig tayo nang matapang laban sa pagsalakay ng mga kaisipan, at lipulin ang mga ito bago pa man humawak ang kasabikang nagmumula rito, at sa gayon ay mapigilan ang pagbaha ng kasalanan, upang tayo rin ay makapagsabi kasama ni San David: *'Dumaan kami sa apoy at sa tubig, ngunit dinala Mo kami sa isang lugar ng kapahingahan'* (Awit 65:12). – Gayunpaman, hindi lamang ang isang pagnanasa (i.e. kahalayan) ang nag-aalala at nagpapasira sa kaluluwa; kundi lalo pa ang galit; sapagkat nasusulat: *'Ang mga mata ko ay nababahala dahil sa galit'* (Awit 6:8), at muli: *'Ang kanilang galit ay parang galit ng ahas'* (Awit 57:5); at muli: *'Ang poot ay nasa dibdib ng mga hangal'* (Ekl. 7:10); at sa wakas: *'Ang pagmamadali ng poot ang kanyang pagbagsak'* (Sir. 1:22). Mula sa ano nga ba nagmumula ang ganitong damdamin? Mula sa isang pag-iisip na mayabang sa sarili at may paghamak sa iba, iniisip na mayroon itong kahalagahan (Gal. 6:3), at inilalagay ang sarili sa itaas ng mga nasa mas mababang katayuan. Sapagkat ang taong mapagkumbaba sa puso, na ginagaya ang Panginoon, ay banayad at mahinahon, hindi mapag-away o maingay; at kung ito man ay mangyari, mas malamang na siya ay magtiis ng isang pagkakasala kaysa magdulot nito – tinatanggap niya ang isang suntok, ngunit hindi niya ito sinasuklian.

267. Magkakaugnay ang mga gawa ng pagsunod; kaya't dapat tayong magtulungan at laging, nang walang pagtangga o pagkaantala, sumunod sa mga may awtoridad sa pamamagitan ng mga gawa ng pagsunod

267. 1) Magkakaugnay ang mga gawa ng pagsunod; kaya't dapat tayong magtulungan at palaging, nang walang pagtangga o pagkaantala, sumunod sa mga may awtoridad sa pamamagitan ng mga gawa ng pagsunod. – 2) Huwag mong payagan ang mga nakagugulantang na kaisipan: sapagkat nagmumula ang mga ito sa masama. – 3) Para rito, linangin ang pagtitiis, na kinakailangan sa lahat ng bagay. [4, 48]

23. Ano ang ating tatalakayin ngayon? Magsasalita ako tungkol sa panlabas na anyo ng ating buhay, o buhay ayon sa Patakarang: sapagkat bagaman tayo ay nasa exilyo, namumuhay tayo na parang nasa isang monasteryo, hindi lamang isa o dalawa sa atin, kundi marami tayong magkakasama. At bagaman hindi tayo nagtatamasa ng mga kaluwagan ng isang monasteryo, nagagawa nating makuha ang mga kinakailangan, bagaman nang may kahirapan – at hindi lamang para sa ating sarili, kundi pati na rin para sa iba. Sapagkat ang mga kapatid at ama, pati na rin ang mga naglalakbay at ang mga mahihirap, ay patuloy na dumarating sa atin. Ang pagtanggap at pagbibigay para sa lahat ay nangangailangan ng malaking tapang at malaking pagsisikap. Kaya't ang tagapangasiwa ay dapat maging maingat at mapagbantay, bilang tagapangasiwa ng Diyos. Ngunit wala itong silbi kung ang tagapangasiwa ay walang katulong na tagapangasiwa na kaayon niya at kasing-bantay din. At hindi rin magtatagumpay ang katulong na tagapangasiwa sa anumang bagay kung wala siyang tagapangalaga ng bodega na sumusunod sa kanyang pamumuno sa lahat ng bagay. Hindi rin tatakbo nang ayon sa inaasahan ang mga gawain ng tagapangalaga ng bodega maliban kung mayroon siyang isang mahusay na katulong na kusinero. Hindi rin tatakbo nang maayos ang mga gawain ng kusinero—at sa pamamagitan niya, pati na rin ang mga gawain ng iba at ng lahat ng natitira—maliban kung ang bawat isa sa kanila ay may mga katuwang na sumusuporta sa kanila. Tulad ng pagkakaroon ng maraming miyembro sa isang katawan; ngunit inaalagaan ng mga miyembro ang isa't isa, kaya kung ang isang miyembro ay nagdurusa, nagdurusa rin ang lahat ng miyembro kasama nito, at kung ang isang miyembro ay pinarangalan, nagagalak din ang lahat ng miyembro kasama nito: gayundin sa kapatiran, kung hindi masusunod ang parehong kaayusan, hindi magkakaroon ng pamumuhay na sama-sama, walang kapayapaan at walang pagkakaisa ng isipan, kundi magkakaroon ng mga itinakwil, pagkakabahagi at pagkabulok. – Kung gayon nga, paano mangangahas ang sinuman na kumilos ayon sa sariling pagnanasa, o kapag kinakailangan nang asikasuhin ang sariling gawain o hanapbuhay, ay hindi makilahok sa sama-sama at kapaki-pakinabang na gawain? O paano mangangahas ang sinuman, kapag tinawag para sa anumang tungkulin, na tumanggi at sumuway sa mga may kapangyarihan sa kanila? Ang ganoong tao ay hindi na isang alagad kundi isang rebelde, hindi na isang kapatid kundi isang dayuhan. Ngunit kung nangyari ang mga ganitong bagay, mag-ingat kayo

mula ngayon, baka ang sinumang mahuling nagkasala ay mapilitang pasanin ang parusang itinakda para sa ganoong maling gawain. – Hindi ba ninyo naririnig ang iniuutos ng Apostol? *'Maging mabait kayo sa isa't isa, malolohit, mapagpatawad sa isa't isa, gaya ng pagpapatawad sa inyo ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo'* (Efe. 4:32). Maging ganito rin tayo sa isa't isa, pasanin ang pasanin ng iba at sa gayon ay tuparin ang batas ni Cristo, gaya ng nakasulat (Gal. 6:2).

24. Tinanong ko na kayo noon, at tinatanong ko kayo ngayon: huwag nating hayaang mabigatan tayo ng pasanin ng ating mga iniisip, kundi sa kagalakan ng Espiritu Santo ay isagawa natin ang pakikibakang nasa arapan natin, na nakatingin sa May-akda at Tagapagsakdal ng ating pananampalataya, si Jesus, na nagkakaloob ng panalangin sa nananalangin at tagumpay sa nagnanasang magwagi. Hindi mo ba naaalala kung paano, hindi matagal ang nakalipas, biglang bumangon ang isang bagyo, at agad namang nilinaw ang panahon? Ganoon din ang nangyayari sa ating mga iniisip: ginugulo tayo nito sandali, at pagkatapos ay nawawala rin. Oh, kung sana'y hindi na lang nila tayo guluhin! At bakit nga ba hindi tayo laging magkaroon ng kapayapaan sa ating mga kaluluwa? Ngunit ito'y imposible, sapagkat pabagu-bago tayo, at hindi tayo nananatiling pareho kahit isang araw lang; mas lalo pa nga, hindi ito maaaring mangyari nang palagi. Ngunit tingnan mo, kaibigan ko, ang walang-patid na malisya ng diyablo: kahit pa mataboy, bumabalik siya; at bagaman siya ay kadiliman, nagpapanggap siyang liwanag sa harap ng Anghel, na sinusubukang iligaw tayo sa pamamagitan ng panlilinlang. Ngunit sana'y lumayo sa atin ang ahas, at palagi nating ipahayag: *'Hindi ka namin itataboy, O Cristo, ni gagawing huwad ang aming pag-amin.'* O hindi ninyo ba alam kung mula sa anong kalagayan tayo lumipat sa iba? Hindi ba tayo lumipat mula sa hindi nakikita tungo sa nakikita? Mula sa kamangmangan tungo sa kaalaman? Mula sa walang-dangal tungo sa karangalan? At taglay natin ang salita, at kaalaman, at papuri; at kayo ay mga anak, tunay na kagalang-galang, nakasuot ng ginto, ayon sa inyong gintong pagsunod.

25. Ano, kung gayon, ang kulang pa? – Pagtitiis; *'sapagkat kailangan ninyo ng pagtitiis,'* sabi ng Apostol, *'upang sa pagsunod sa kalooban ng Diyos, ay matanggap ninyo ang pangako'* (Heb. 10:36). Ano, kung gayon, ang pangakong ito? – Ang Panginoon Mismo ang nagsabi: *'Pupunta ako upang ihanda ang isang lugar para sa inyo. At kung inihanda ko na ang isang lugar para sa inyo, babalik ako at iaaakyat ko kayo sa aking sarili; upang kung nasaan ako, doon kayo naroroon naman. At alam ninyo na ako'y pupunta, at alam ninyo ang daan'* (Juan 14:2–4). *'At walang sinuman ang makakakuha ng inyong kagalakan'* (Juan 16:22). Sa pagmumuni-muni nito, at sa pagmamasid sa kaluwalhatian—na hindi mailahad at hindi masukat—na ihahayag sa mga banal, tiisin natin ang lahat ng bagay nang may bukas-palad na pag-iisip: kung tayo'y dapat magutom, magutom tayo; kung tayo'y magkakaroon ng sapat sa lahat ng bagay, tayo'y magiging kontento; kung tayo'y mamatay, tayo'y mamamatay, upang tayo'y magmana ng buhay na walang hanggan kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

268. Sa panahon ng Shrovetide, ang paglubog sa mga makamundong ligaya ay salungat sa diwa ng Kristiyanismo

268. 1) Sa panahon ng Shrovetide, ang paglubog sa mga makamundong ligaya ay salungat sa diwa ng Kristiyanismo. – 2) Magpasalamat tayo sa Panginoon sa paggabay Niya sa atin palabas ng mundo at patungo sa ating tahimik na buhay, kung saan maraming mga santo ang nagliwanag, na hinahangad din nating tularan. – 3) Kaya't manatili tayong tapat sa Kanya, inihahanda ang ating sarili para sa mga nalalapit na pagsubok ng ating pag-amin. [4, 49]

26. Ang mga darating na araw (Shrovetide) ay karaniwang itinuturing ng mga tao bilang isang uri ng pagdiriwang, dahil sa mga piging at salu-salo na nagaganap sa panahong ito, nang hindi nila namamalayan na ang mga araw na ito, sa pamamagitan ng pag-iwas sa karne, ay nagbabadya ng pangkalahatang pagpipigil sa sarili, at hindi ng kasakiman sa pagkain at pagkalasing. Sapagkat ang mga ito ay katangian ng isang pagdiriwang na Hellenic. Tungkol naman sa mga Kristiyano, bagaman maaari nilang ubusin ang lahat nang may katamtaman, hindi nila dapat pahayagang magpakasasa ang laman sa kahalayan, gaya ng itinuturo ng Apostol (Roma 13:14). Ang kasamaan, gayunpaman, nang makalusot sa mga batas ng pang-araw-araw na pamumuhay, ay ginagabayan ang mundo kung saan nito nais. Tayo naman, iwasan natin ang labis-labis kahit sa mga bagay na pinapayagan tayong kainin, sapagkat ang labis-labis ay ina ng kasalanan. Ganito, ang ninuno nating si Adan, habang pinigilan niyang tikman ang ipinagbawal, ay natuwa at nagalak sa Paraiso, na puno ng banal na kaalaman at inspirasyon. Ngunit nang labagin niya ang kanyang pagpipigil sa sarili at tikman ang puno ng pagsuway, siya ay agad na pinalayas mula sa Paraiso ng kagalakan. At ang kawalan ng pagpipigil ay naging ina ng kamatayan para sa kanya. Ganoon din ang mga taga-Sodoma: nag-uumayaw sa kahiya-hiyang

pagnanasa habang busog sa tinapay, dinala nila ang galit ng Diyos sa kanilang sarili at nasunog sila at nilamon ng asupre. Ganoon din ang karumaldumal na si Esau, na hinatak ng kanyang makasariling mga mata, isinuko niya ang kanyang karapatan sa pagkapanganak para sa isang kainan lamang. Ganito rin ang mga tao ng Diyos: *'Nangupo ang bayan upang kumain at uminom, at bumangon upang magsaya'* (Ex. 32:6). Makikita rin ang kaparehong bagay sa mga araw na ito: salu-salo at kalasingan, mga hiyawan at sayaw na demonyo, hindi lamang sa araw kundi hanggang hatinggabi. Ganito kasama ang kawalan ng pagpipigil sa sarili; dahil dito, pumasok ang kamatayan sa mundo.

27. Tayo naman ay dapat magpasalamat sa Diyos na iniligtas Niya tayo mula sa mga ganitong kahangalan at dinala Niya tayo sa isang pinagpalang buhay, kung saan hindi namamayani ang labis na pagkahilig kundi ang katamtaman, hindi ang kalasingan kundi ang pagkaseriwus, hindi ang kaguluhan kundi ang kapayapaan, hindi ang ingay kundi ang katahimikan, hindi ang malaswang biro kundi ang pasasalamat, hindi ang kahalayan kundi ang kabanalan, kabanalan at kabanalan. Mula sa mismong buhay na ito sumikat ang ating mga banal na ama; sila na, sa tulong ng Diyos, pinalupig ang kanilang mga pagnanasa, nagpalayas ng mga demonyo, naging parang mga anghel, nagsagawa ng mga himala, nakamtan ang makalangit na kaluwalhatian, at naging pinagmumulan ng himala sa mundo – kabilang sa kanila ang pinagpalang si Antonio, na ang buhay ay kakabasa at nakita natin kung paanong pinarangal siya ng Diyos sa langit – hanggang sa itinuring ng mga makalupang hari na isang dakilang karangalan na sumulat sa kanya at basahin ang mga salitang isinulat niya. Tayo rin, sa ating kababaang-loob, ay sumusunod sa yapak ng mga banal na ito; at ang ating pagsisikap na tularan sila sa gawa ay pinatutunayan ng kabanalan ng ating mga monghe, ang kanilang pagtalikod sa mundo, ang kanilang paghihiwalay sa kanilang sariling bayan, sa kanilang mga kamag-anak at sa lahat ng kanilang mga kakilala, ang kanilang kahinhinan at pagsunod – ito ang pag-amin sa ating harapan, na kung bakit tayo rin ay nagtiis ng pag-uusig.

28. Magalak tayo nga at magbahagi sa kagalakan ng isa't isa, na ipinagkaloob sa atin ng Diyos ang lahat ng mga bagay na ito, at na tayo ay namumuhay ng isang espiritwal na buhay, na kung ating ninanais, maaari tayong magdiwang araw-araw at magalak sa di-kumukupas na kagalakan. Kaya't hinihikayat ko kayo na lalong igpuhitin ang ating pakikibaka at ang pagpapahayag ng ating pananampalataya: sapagkat kumalat na ang balita na pinag-iisipan na ng pinuno ang aming kaso, at maaaring dumating ang sugo ng hari anumang sandali. Ngunit huwag tayong matakot sa ganitong usapin: *'Kung ang Diyos ay pabor sa atin, sino ang makalalaban sa atin?'* (Roma 8:31). Kung tinulungan Niya tayo sa mga nakaraang pangyayari, tiyak na tutulungan Niya rin tayo sa hinaharap: tayo lamang ang dapat manatiling matatag, tayo lamang ang dapat pansinin, at bibigyan Niya tayo ng lakas sa lahat ng bagay, upang mabuhay tayo nang kalugud-lugod sa Kaniya hanggang sa wakas at makamtan ang Kaharian ng Langit.

269. Pagsusupil sa pintuan: harapin natin ito nang may kapanatagan, umaasa sa tulong ng Diyos at kumukuha ng lakas-loob mula sa mga pangako para sa pagtitiis ng pag-uusig – alang-alang sa pananampalataya

269. 1) Pagsusupil sa pintuan: harapin natin ito nang may kapanatagan, umaasa sa tulong ng Diyos at kumukuha ng lakas mula sa mga pangako para sa pagtitiis ng pag-uusig – para sa pananampalataya. – 2) Hindi tayo dapat makisalamuha sa mga erehe, at lalo na dapat nating iwasan ang mga tapat sa salita ngunit erehe sa puso. – 3) Ang ikonoklasmo ay naglalaban sa doktrina ng Pagkakatawang-tao ng Salita ng Diyos at sa utos na igalang at sambalin ang Diyos. [4, 51]

29. Dapat na ngayong pag-usapan natin ang pag-aayuno, sapagkat malapit nang magsimula ang Banal na Kwaresma. Ngunit ang mga bulung-bulong na kumakalat nang malawakan ay pumipigil sa atin na gawin ito, at inililihis ang ating mga iniisip at pananalita sa ibang mga bagay. Sinabi ko na sa inyo na sinusuri ng pinuno ang aming kaso; at ngayon, ayon sa sabi, nagpapadala siya ng mga banta sa pamamagitan ng gobernador ng Nicomedia – na kung tutugon tayo nang may kabanalan, hindi niya ito papayagan at agad niyang isasakatuparan ang kanyang balak. Walang masabi bilang tugon dito, kundi dapat tayong maghanda para sa isang bagong pag-uusig, na may katiyakan na kung saan sumasagana ang mga paghihirap, sumasagana rin ang mga aliw ng Banal na Espiritu, gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Sapagkat kung paanong sumasagana sa amin ang mga paghihirap ni Cristo, gayon din naman sa pamamagitan ni Cristo sumasagana ang aming aliw. Sapagkat kung kami'y naghihirap, ito'y para sa inyong kaaliwan at kaligtasan, na nagagawa sa pamamagitan ng inyong pagtitiis sa gayong mga pagdurusa na aming tinitii; at ang aming pag-asa sa inyo ay kilala; o kung kami'y pinapaghinawa, ito'y para sa inyong kaaliwan at kaligtasan: na nalalaman na kung paanong*

nakikibahagi kayo sa aming pagdurusa, gayon din naman nakikibahagi kayo sa aming kaaliwan' (2 Cor. 1:5–7). Sa mga salitang ito, ipinakita sa atin ng Apostol na tayo ay magkakabahagi sa paghihirap at kaaliwan, na parang isang katawan at isang Espiritu tayo, *'gaya ng' tayo ay tinawag 'sa isang pag-asa ng ating pagtawag'* (Eph. 4:4). Huwag nating mawalan ng loob o manghina, kundi magpasyang manindigan nang magkakasama para sa layunin ng Diyos, bilang mabubuting sundalo ni Cristo, na may dalang sandata, *"hindi ng laman, kundi makapangyarihan sa Diyos sa pagbagsak ng mga kuta"* (2 Cor. 10:4), iyon ay, pag-iingat, tapang, kabanalan, at katotohanan – at sa gayon ay natutupad ang mga salita ng Panginoon: *'Kapag inuusig kayo sa isang bayan, tumakas kayo sa iba'* (Matt. 10:23) – at habang tayo'y papunta roon, huwag nating *'mag-alala tungkol sa ating kakanin, o iinumina, o isusuot'* (Matt. 6:31). Sapagkat Siya Mismo ang nagsabi: *'Hindi kita kayo iiwan, ni kayo'y pababayaang'* (Josue 1:5): kaya't bubuksan Niya ang mga pintuan ng Kanyang awa para sa atin doon din, at magiging katulong Niya tayo sa lahat ng bagay. Paano nga ba tayo hindi magagalak, na mayroon tayong ganitong mga pangako? Paano ba tayo hindi magiging masaya na tayo ay mga alagad ng Panginoon? Ganoon din, pinag-usig ang mga Banal na Apostol, na sinabihan ng Panginoon: *'Mapalad kayo kapag ininsulto nila kayo at pinag-uusig at sinasabi ang lahat ng uri ng kasamaan laban sa inyo nang hindi totoo dahil sa Akin. Magalak kayo at magsaya, sapagkat malaki ang gantimpala ninyo sa langit'* (Mateo 5:11–12). Kaya, ang kasalukuyan ay panahon ng kagalakan at tuwa: sapagkat dinadala nito sa atin ang kagalakang hindi mailahad, ang buhay na walang hanggan at ang walang hanggang kaharian.

30. *"Huwag kayong pumunta sa mga daan ng mga Hentil, at huwag kayong pumasok sa anumang bayan ng mga Samaritano"* (Matt. 10:5). Dapat nating unawain ito kaugnay ng mga erehe: kaya, hindi tayo papasok sa kanilang mga simbahan, ni sa kanilang mga tahanan. Ngunit saan man mayroon isang anak ng kapayapaan, isang binhi ng kabanalan, doon kami mananatili, at doon kami kakain, gaya ng sa mga nakaraang taon. Maging mapagbantay tayo laban sa mga nagkunwaring may hawak ng katotohanan, na nagsasabing sila ay mga matuwirang pinuno ngunit hindi naman, kundi naliligaw, *'nandaraya at nadaraya'* (2 Tim. 3:13), *'na ang hatol ay makatarungan'* (Roma 3:8). Panatilihin natin ang matatag na pananampalataya at walang kapintasang buhay, hindi pinapahina o sinasaktan ang isa't isa, kundi nananatiling buo at ganap sa pareho.

31. Ang paksa ng kasalukuyang pagpapahayag ng pananampalataya ay ang doktrina hinggil sa Pagkakatawang-tao ng ating Panginoong Jesucristo. Ang sinumang hindi ipinapahayag na ang ating Panginoong Jesucristo ay maaaring ilarawan sa isang pintura ay hindi ipinapahayag na Siya ay nakita sa laman: sapagkat ang pagiging nakita sa laman at ang pagiging paksa na angkop para sa representasyong ikonograpiko ay iisa at pareho. Bukod pa rito, ang sinumang hindi nagpapakita ng paggalang sa banal na ikon ng Panginoon ay hindi rin nagpapakita ng paggalang sa Panginoon Mismo. Sapagkat ang inilalarawan sa ikon ay ang orihinal, at ang sinumang tumitingin sa ikon ay nakikita ang orihinal sa kanyang harapan. Kaya, kung iginagalang o hindi iginagalang ng isang tao ang isang ikon, o sumasamba o hindi sumasamba sa larawan, pantay na ito ang nalalapat sa orihinal at, kung inilalarawan ng ikon ang Panginoon, sa K ng Panginoon. Kaya, ang sinumang naggagalang sa ikon ng Panginoon at sumasamba sa Kanyang larawan ay naggagalang sa Panginoon at sumasamba sa Kanya; ngunit ang sinumang hindi naggagalang sa ikon na ito at hindi yumuyuko sa harap ng larawan ay hindi naggagalang sa Panginoon at hindi sumasamba sa Kanya. – Bagaman inaangkin ng mga ikonoklasta na sumasamba sila sa Panginoon, nagsisinungaling sila. Ang mga salita ng Kasulatan ay naaangkop sa kanila: *'Ipinagkakaila nilang kilala ang Diyos, ngunit ang kanilang mga gawa ay tumataggi sa Kanya'* (1 Tim. 1:16). Tayo naman ay sumasamba kay Cristo at sa Kanyang icon – sumasamba tayo sa Ina ng Diyos at sa Kanyang icon – sa mga santo at sa kanilang mga icon. At ito ang apostolikong katuruan na tinanggap natin mula sa ating mga banal na ama. Ang mismong pangakong ito ng pananampalataya ay hinihikayat ko sa inyo, aking mga anak at kapatid, sa pamamagitan ng Banal na Espiritu na nananahan sa atin, na panatilihin itong buo at walang kapinsalaan. – Ipanalangin ninyo kami na mga mapagkumbaba, na sana'y ipagkaloob sa amin ng Panginoon ang *'salita'* upang *'bukas ang aming mga bibig'* (Efe. 6:19), na may tapang na ipahayag ang katotohanan, upang hindi mapahiya ang aming pag-asa, at kasama ninyo ay matupad nang walang kapintasan ang tungkuling iniukol sa amin, at upang tayong lahat ay makamit ang Kaharian ng Langit.

270. Muli, isang pagsaway laban sa labis-labis ng Pista ng Langis, at ng buhay sa mundo sa pangkalahatan, at pasasalamat na iniligtas ng Diyos ang mga monastiko mula rito

270. 1) Muli, isang pagsaway sa mga labis na pagdiriwang ng Kapistahan ng Oliba, at sa makamundong pamumuhay sa pangkalahatan, at isang pasasalamat na iniligtas ng Diyos ang mga monastiko

mula rito. – 2) Dapat tayong magmalungkot para sa mga layko na nabubuhay ayon sa diwa ng mundo, na ginagaya ang mga Apostol, ang mga Propeta at ang lahat ng mga santo. [4, 52]

1. Madalas kong pinupuri ang inyong buhay; ngunit hindi ito dahil sa papuri, kundi sa katotohanan, na nais ipahayag ang aking awa sa mga namumuhay ayon sa mundo, habang hinahangad na gawin kayong lalong masigasig. Kayo mismo ang nakakaalam kung ano ang nangyayari roon ngayon: mga piging at kalasingan, mga awit at sayawan, at lahat ng iba pang ganoong imbensyon ng mga gawa ng kaaway sa mundo – *'na ang hatol ay makatarungan'*, gaya ng nakasulat. Ngunit ang ating paraan ng pamumuhay ay hindi ganoon: araw at gabi ay pinupuri natin ang Panginoon, ayon sa batas na ipinamana sa atin ng mga banal na ama; ang pag-awit ng mga salmo ay sinusundan ng pag-awit ng mga salmo, ang pagbasa ay sinusundan ng pagbasa, ang panalangin ay sinusundan ng panalangin; pagkatapos—sa ating mga pag-iisip, pagbabantay sa ating mga iniisip; sa ating mga puso, pagtuturo sa mga banal na salita; pati na rin ang napapanahong katahimikan at angkop na pag-uusap; Bukod pa rito, nagseserbisyo kami sa isa't isa; lahat ng bagay ay inaayos ayon sa timbang at sukat, bagaman sa mga araw ng pista karaniwang may inihahandang pampagana. Pakinggan ninyo kung ano ang sinasabi ng Panginoon kay Judas: *'Ang gagawin mo, gawin mo agad.'* Ngunit wala sa mga nakahiga sa hapag ang nakaintindi kung bakit sinabi Niya ito sa kaniya. Ang ilan ay nalilito, sapagkat si Hudan ang katiwala, gaya ng sinabi ni Jesus sa kaniya: *'Bumili ka ng ating kailangan para sa kapistahan; o magbigay ka ng para sa mga mahihirap.'* Nakikita mo ba na nagmalasakit sila kapwa sa kapistahan at sa mga mahihirap? Na ang gayon din ay sinisikap naming tuparin nang may kababaang-loob. Ngunit pinupuri ang Diyos, na nagbigay-kakayahan sa atin na makibahagi sa ganoong buhay; *'hindi dahil sa mga matuwid na gawa na ating ginawa'* – sapagkat wala tayong ginawang mabuti sa lupa – *'kundi ayon sa Kanyang sariling awa'* (Tito 3:5), tinawag Niya tayo rito. Kaya't ang bawat isa sa atin, na may pusong nagpapakumbaba, ay dapat laging magsabi: *'Sino ako, O Panginoon, O Panginoon, at ano ang bahay ng aking ama, na inibig Mo ako nang ganito?'*

2. At ganoon ang ating tawag; subalit sa mundo ay bihira kang makakita ng ganitong uri. Sapagkat doon, ang gabi ay sinusundan ng araw sa gitna ng mga alalahanin at gawain ng panahong ito, sa panlilinlang sa sarili dahil sa kayamanan at iba pang mga kapighatian; kaya't ang isang tao ay wala nang oras kahit para huminga: ngayon ay nagkakasabwatan sila, ngayon naman ay nag-aaway sila nang may pagkamuhi; *'ang mga sumpa at kasinungalingan, pagpatay, pagnanakaw at pakikiapid ay laganap sa buong lupain'*, gaya ng sinasabi ng salita ng propeta (Oseas 4:2), at marami pang iba, na hindi madaling banggitin. Nang maalala ang lahat ng ito, sinabi ng pinagpalang si Chrysostom na bihira nang mabibigyang-ligtas ang kahit isang kaluluwa mula sa mundong ito. Isang kakila-kilabot na pahayag, ngunit totoo. At ang taong may mabuting konsensya ay hindi maiwasang malungkot at magluksa dahil dito. Sapagkat hindi ba tayong lahat ay magkakapatid? Hindi ba tayong lahat ay magkakaparehong dugo? Hindi ba tayong lahat ay nilikha mula sa iisang alabok? – Kung, sa pagtingin sa isang hayop na bumabagsak sa bangin patungo sa kapahamakan, hindi maiwasang maawa ang sinuman dito, hindi ba't lalong kaawa-awa ang masaksihan ang pagkawasak ng ating mga kapatid at kapwa mananampalataya? Dahil dito, ang pinagpalang Apostol ay umiyak para sa mga kaaway ng Krus ni Cristo, at ipinagdasal sila nang walang patid na pighati sa puso (Roma 9:2–3). Ang propeta Jeremias ay umiyak para sa Israel, at ang kanyang pag-iyak ay inilarawan nang buong detalye sa Kasulatan. Ang dakilang Moises ay sumigaw sa Diyos: *'At ngayon, kung papatawarin Mo ang kanilang kasalanan—ngunit kung hindi, burahin Mo ako mula sa Akinang aklat'* (Exod. 32:32); at ang bawat isa sa mga santo, na pantay ding napupuno ng habag, ay hindi kailanman nakalimot na ipanalangin ang mga taong nasa katulad na kalagayan. – Gayundin, kung nais nating sumunod sa kanilang yapak, *'huwag magtuon ang bawat isa sa inyo sa kanyang sariling kapakanan lamang, kundi pati na rin sa kapakanan ng iba'* (Fil. 2:4), kundi manalangin din para sa mundo, na may pakikiramay at dalamhati sa ating mga puso para sa mga namumuhay nang maluho, para sa mga sinakop ng erehe, para sa mga pinapangalimyanan ng paganismo, at sa madaling sabi: *'gumawa ng mga pamanhikayat at panalangin para sa lahat ng tao'*, gaya ng sinabi sa atin ng Apostol (1 Tim. 2:1). Sa paggawa ng ganito, tayo muna, bago ang iba, ang magkakaroon ng kapakinabangan sa ating sarili, sa pamamagitan ng pagsisisi at paglilinis sa ating sarili mula sa mga masidhing nakagawiang bisyo; kapag nawala na ang mga ito sa atin, tayo ay ituturing na karapat-dapat na makamtan ang buhay na walang hanggan kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

271. Winasak ng Kwaresma ang ingay at tsismis, at tinawag ang mga layko sa isang buhay ng debosyon

271. 1) Winasak ng Kwaresma ang ingay at tsismis, at tinawag ang mga layko sa isang buhay ng debosyon. – 2) Ang pag-aayuno ay nagpapabago sa kaluluwa at ginagawang tirahan ng Diyos; dapat natin itong salubungin nang may kagalakan at isabuhay. – 3) Ngunit habang nag-aayuno sa katawan, dapat ding mag-ayuno sa espiritu, sa pamamagitan ng pag-iwas sa mga pagnanasa at kahalayan na inihaharap ng kaaway na tila kaakit-akit, subalit sa katotohanan ay kapwa kasuklam-suklam at mapait. – 4) Higit pa rito, maging masigasig tayo sa pagsunod sa mga tuntunin ng pag-aayuno, sa loob man o labas ng Simbahan. [4, 54]

3. Ang panahon ng Kwaresma, kapag inihambing sa natitirang bahagi ng taon, ay parang isang payapang daungan kung saan, sa pagtitipon-tipon, natatagpuan ng lahat ng tao ang kapayapaan sa espiritu. Sapagkat ang panahong ito ay nagliligtas hindi lamang para sa mga monghe, kundi pati na rin para sa mga layko, para sa mga bata at matatanda, para sa mga pinuno at nasasakupan, para sa mga hari at pari, para sa bawat uri ng tao at bawat yugto ng buhay. Ang mga bayan at nayon ay tumatahimik mula sa ingay at gulong; sa halip, ang pag-awit ng mga salmo at mga doxolohiya, mga panalangin at mga pamanhikayat ay ipinapahayag saanman, na sa pamamagitan nito ang mabuting Diyos natin, nang mapawi ang Kanyang galit, ay pinapakalma ang ating diwa, kung tayo'y magpapatiripa sa Kanyang harapan nang taos-puso, nang may takot at panginig, at tayo'y maghihinagpis, na nangangakong magbabago at gagaling sa hinaharap. – Ngunit hayaan ninyong ang mga pinuno ng simbahan ang magsalita sa mga karaniwang miyembro; ako naman, na hinirang na pinuno ninyo, ang pinaka-kagalang-galang, ay magsalita upang maiglap ang angkop na sabihin.

4. Ang pag-aayuno ay pagbabago ng kaluluwa; sapagkat sinasabi ng Apostol: kung paanong '*ang panlabas naming pagkatao ay unti-unting nasisira*', gayon din '*ang panloob naming pagkatao ay araw-araw na pinapabago*' (2 Cor. 4:16). Kung ito'y nababago, nagkakaroon ito ng ganda ayon sa orihinal na kagandahan; at, nang maganda na, malugod nitong hinihikayat ang Isa na nagsabi: '*Ako at ang Ama ay paririto at maninirahan sa kaniya*' (Juan 14:23). Kung ganoon nga ang karaniwang kapaki-pakinabang na epekto ng pag-aayuno, na ginagawa tayo nitong tahanan ng Diyos; dapat nating yakapin ito nang may kagalakan, nang hindi tayo nabibigatan ng kasimplehan at katiwasayan ng pagkain: sapagkat nakikita natin na ang Panginoon, na may kakayahang magbigay ng sari-sari at masaganang pagkain, ay pinakain ang libu-libong tao sa ilang gamit lamang ang tinapay at tubig; bukod pa rito, ang hindi pagka-sanay sa ganitong uri ng pagkain, kapag sinamahan ng sigasig, ay hindi na magiging hindi kaaya-aya.

5. Gayunpaman, ang pag-aayuno ay hindi limitado sa payak na pagkain lamang, kundi nangangailangan ng pag-iwas sa lahat ng kasamaan, gaya ng itinuro ng ating mga banal na ama. Kaya't mag-ayuno tayo mula sa kawalan ng pag-asa, kapabayaan, katamaran, inggit, labis na kasigasigan, masungit na ugali, pagsunod sa sariling hilig at sariling kalooban; mag-ayuno rin tayo mula sa laman, sapagkat ang maraming mukha ng ahas na ito ay umaatake kahit sa mga nag-aayuno. 'Maganda tingnan at masarap kainin, ang bunga na nagpapatay sa akin,' gaya ng naririnig natin sa Kasulatan. Ngunit pansinin na ito'y tinatawag na 'pulang' sa itsura, hindi sa kalikasan. Tulad ng kung ang isang tao, na kumuha ng granada na kaakit-akit ang pulang kulay sa labas, ay matagpuang bulok sa loob, gayon din ang tamis ng kahalayan: mabula-bulanan nitong ipinapangako ang di-pangkaraniwang tamis, ngunit kapag nasiyahan ka na, lumalabas itong pinakaitim na apdo—mas matalim kaysa sa tabak na may dalawang talim, nilalamon ang kaluluwang nahuli: kaya naman ang ninuno nating si Adan, na nalinlang ng ahas, ay nagdusa, sapagkat sa paghipo niya sa ipinagbabawal na bunga, kamatayan ang natagpuan niya sa halip na buhay. Ang kaparehong kapalaran ang dumapo sa lahat ng, mula noon hanggang ngayon, ay nalinlang sa kaparehong paraan. Sapagkat kung paanong siya mismo, na kadiliman, ay nagpapanggap na anghel ng liwanag, gayundin naman ay kaya niyang gawing mabuti ang masama, ang mapait ay matamis, ang pangit ay maganda, ang nakamamatay ay nagbibigay-buhay – at sa ganitong paraan, na laging masama ang balak, ay walang humpay siyang niloloko ang mundo. Tungkol sa atin, hindi natin papayagang mailigaw ng ganitong mga pain niya, ni hindi rin tayo magpapahamak gaya ng kapalaran ng mga ibon na, sa kanilang gahaman na pag-agaw sa nakikitang pagkain, ay nahuhulog sa bitag ng mangangaso; kundi, aalisin natin sa pamamagitan ng pangangatwiran ang mga nakakaakit na belo ng kasamaan, titingnan natin ito nang hubo't hubad, kung ano talaga ito, at sa gayon ay madali natin itong maiiwasan.

6. Higit pa rito, maging mapagmatyag tayo habang inaawit ang mga salmo, masigasig sa ating mga himno, at nakatutok sa mga pagbasa; lumuhod tayo sa takdang oras ng bawat oras at magtrabaho gamit ang sariling mga kamay, sapagkat mabuti ang magtrabaho, at ang hindi nagtatrabaho ay itinuturing na hindi karapat-dapat makisalo sa pagkain; dalhin natin ang mga pasanin ng isa't isa, at higit sa lahat magsikap tayong

maging 'maawain sa isa't isa, mapagkalinga, mapagpakumbaba, banayad, puno ng pagtitiis at mabubuting gawa' (Efe. 4:32; Sant. 3:17). 'At ang kapayapaan ng Diyos, na hindi masukat ng pag-unawa, ang magbabantay sa inyong mga puso at isipan kay Cristo Jesus' (Fil. 4:7); at dito nawa'y kayo'y mabilang na karapat-dapat na marating ang maliwanag na araw ng Pagkabuhay na Muli ng Panginoon nang walang kapintasan, at sa darating na panahon, pagkatapos ng pagkabuhay ng mga patay, ay makamtan ang Kaharian ng Langit.

272. Ang bahay ng kaluluwa ay dapat itayo nang may higit na pag-iingat kaysa sa isang makamundong tahanan

272. 1) Ang bahay ng kaluluwa ay dapat itayo nang may higit na pag-iingat kaysa sa isang makamundong tahanan. – 2) Ang mga materyales sa pagtatayo ng bahay ng kaluluwa ay mga birtud – ang takot sa Diyos at sa iba, na ang pagpipigil sa sarili ay may malaking kahalagahan. – 3) Mas mabuti ang araw-araw na pag-aayuno kaysa sa pag-aayuno ng dalawa o tatlong araw, gaya ng pinatutunayan ng mga banal na utos at ng mga halimbawa ng mga Ama. [4, 55]

7. Ang mga taong makamundo, kapag nagtayo sila ng isang mamahaling bahay, ay hindi nagpapahinga, araw man o gabi, nagtatrabaho, nag-iisip, at inaalagaan ang mga bagay hanggang sa kanilang makumpleto ang kanilang ninanais na proyekto; at ganoon ang kanilang sigasig dito na ang buong isip nila ay nakatuon doon (sa paggawa ng bahay) at nananatili roon, na iniisip ang bawat posibleng paraan upang pagandahin ang kisame at bubong, upang palamutian ang sahig ng iba't ibang marmol, at upang bigyan ng angkop na karangyaan ang lahat ng iba pa, upang ang lahat ay magbigay ng kaaya-ayang tanawin sa mga mahilig sa ganoong mga bagay; at kung may sinumang susubukang guluhin sila mula sa mga gawaing iyon, titingnan nila ito nang may pagdamdam, na para bang isang malaking kasalanan. – Ngunit tayo, na nagtatayo ng isang tirahan hindi mula sa nabubulok kundi sa di-nabubulok na materyal, hindi itinayo mula sa bato at kahoy, kundi masining na hinabi mula sa mga espirituwal na birtud at biyaya—talaga bang tayo'y magiging kampante at, sa ating sigasig para sa gawaing ito, ay malalayo ang ating pagkaantala sa kanila? Hindi kaya ito ang pinakamalaking kawalan ng katarungan sa lahat? Ang gusaling iyon, na tinanggap ang napakaraming tao na makalupa ang pag-iisip, at nakakita ng napakaraming panginoon na dumarating at lumilipas, ay sa huli ay iiwanan, mawawasak at masisira; ngunit tinatanggap nito ang Banal na Espiritu, sapagkat, ayon sa sinasabi ng Banal na Apostol, 'tayo ang buhay na templo ng Diyos, at ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa atin' (1 Cor. 3:16; 2 Cor. 6:16); at kapag ang mga mayroon sa Kanya ay umalis mula rito, Siya ay bababa sa kanila at mananahan nang hindi mapaghihiwalay kasama nila magpakailanman.

8. Ngunit sa anong materyal ginawa ang ganoong gusali? – Mula sa mga birtud, na tinanggap at itinatag sa puso. – Una sa lahat, kunin ang takot sa Diyos, at itatag ito bilang pundasyon, sapagkat 'ang takot sa Panginoon ang simula ng karunungan' (Awit 110:10); pagkatapos ay katinuan, tapang, kabanalan at katotohanan, na, sa pagkakapit sa isa't isa at pagkakaisa sa pamamagitan ng pag-ibig, ay 'itinayo at nabuo nang ganap' (Efe. 4:16) at 'lumalago tungo sa banal na Iglesia sa Panginoon' (Efe. 2:21), gaya ng nakasulat. Palagi nating itayo ang ganitong templo sa ating sarili, mga kapatid, at huwag tayong tumigil sa pag-aayos nito sa pamamagitan ng bawat kagandahan ng birtud, upang tayo'y maging karapat-dapat na manirahan ang Banal na Espiritu, at maakit ang mga mata ng mga anghel at mga santo sa pamamagitan ng kaakit-akit na kagandahan ng ating mga buhay. – Ngunit yamang ang pag-aayuno ay isa ring birtud, at ngayon ay mas isinasagawa natin ito kaysa sa iba, magbigay tayo ng luwalhati sa Diyos na natapos na natin ang isang yugtong ito ng karera. Magbago nawa ang ating mga mukha mula sa dati; subalit ito ay isang mabuting pagbabago, na kumikislap sa kapusyaw ng pag-aayuno. Nawa'y mapuno ng kapaitan mula sa apdo ang ating mga bibig dahil sa huling pagkain; subalit ang ating espiritu ay may saganang tamis, na itinaas ng pag-asa. Kaya't magalak tayo, sapagkat pinili natin ang mas mabuting daan at itinutok natin ang ating mga puso rito.

9. Marahil ay may magsasabi na ang araw-araw na pagkain ay nakababawas sa kasakdalan ng pag-aayuno. – Hindi naman; sapagkat kung ganoon nga, hindi sana tayo inutusan ng Panginoon na humiling araw-araw ng ating pang-araw-araw na tinapay; ni pinakain man araw-araw ng uwak sa disyerto ang propeta Elias; ni hindi rin sana natanggap ni San Pablo, na nagsimulang manirahan sa disyerto bago pa si Anthony na banal, ang kanyang pang-araw-araw na tinapay mula sa itaas; ni hindi rin pinili ni San Antonio de Padua mismo ang araw-araw na pagkain kaysa sa pag-aayuno na tumatagal nang higit sa isang araw o isang linggo. At sa tingin ko, ito ang dahilan. – Sapagkat ang ating katawan, na nagpupursigi buong araw, ay napapagod at nauubos ang lakas, at nangangailangan ng pahinga at sustansiya; kaya inayos ito ng Maylalang sa paraang napapanatili ito

sa pamamagitan ng araw-araw na pagkain, at muling nagkakaroon ng lakas para sa karagdagang paggawa – sa halip na maging lubhang pagod at mahina, gaya ng nangyayari sa mga hindi kumakain ng dalawa, tatlo, o higit pang araw, – kaya't hindi na nila kayang yumuko kasama ng iba, ni kumanta nang malakas ayon sa nararapat, ni gumanap ng iba pang mga gawa ng pagsunod. Kaya, ang araw-araw na pagkain ay hindi lamang pinapayagan sa mga mahihina, kundi ipinagkakaloob din sa mga perpekto, ayon sa tuntuning ipinamana sa atin ng ating mga ninuno. Makikita ninyo ngayon na ang lahat ng bagay sa ating piling ay itinatag alinsunod sa tradisyon ng ating mga ninuno. At sana'y pagkalooban tayo, nang paulit-ulit, ng kalusugan ng katawan at lakas ng diwa, upang mapaglingkuran natin ang buhay at tunay na Diyos, habang hinihintay ang huling araw, na sa araw na iyon ay suminag kayo kasama ng lahat ng mga santo na parang araw, at magmana ng Kaharian ng Langit.

273. Ang linggo ng pag-aayuno ay lumipas na. Matapos supilin ang laman, pinagyaman natin ang kaluluwa ng birtud, upang maging kaaya-aya ito kay Kristo na Nobyo

273. 1) Nangyari na ang linggo ng pag-aayuno. Sa pamamagitan ng pagpapasakop sa laman, pinagyaman natin ang kaluluwa ng birtud, upang maging kaaya-aya ito kay Cristo na Nobyo. – 2) Ang kaluluwa ang Nobyo ni Cristo: panatilihin natin siyang dalisay para sa kanyang Nobyo. – 3) At para dito, dapat nating supilin ang laman. – 4) Ito ay isang malungkot na gawain, ngunit ang gantimpala ay dakila. [4, 57]

10. Matapos mag-ayuno sa unang linggo, tila medyo naiiba na tayo ngayon sa isa't isa kaysa dati; pumayat tayo at pumutla. Ngunit *'bagaman ang panlabas naming pagkatao ay unti-unting nasisira,'* gaya ng sinasabi ng Apostol, *'ang panloob naming pagkatao ay araw-araw na pinapabago'* (2 Cor. 4:16). Sapagkat kung paanong ang katawan ay karaniwang nakikitang masigla at buo kapag masustansiya, gayundin ang kaluluwa ay muling nababago nang espirituwal sa pamamagitan ng pagtitimpi, upang sa pamamagitan ng pagpapasakop sa katawan, tayo'y nagkaloob ng kagandahan sa kaluluwa—ang mismong kagandahang ipinagdasal ni San David: *'O Panginoon, ayon sa iyong kalooban, magbigay ka ng lakas sa aking kabutihan'* (Awit 29:8). Sa pamamagitan nga ng kagandahang ito pinagtibay ng biyayang si Pablo na ipinikasal niya tayo kay Cristo: *'Sapagkat ipinikasal ko kayo sa isang lalaki, upang iharap ko kayo kay Cristo na isang dalagang dalisay. Ngunit ako'y natatakot, baka, kung paanong niloko ng ahas si Eva sa pamamagitan ng kanyang panlilinlang, gayon maaliw ang inyong pag-iisip mula sa pagiging payak at dalisay ng inyong debosyon kay Cristo,'* (2 Cor. 11:2–3). Nakikita mo ba ang kadakilaan ng kaloob, na tayo'y itinuring na karapat-dapat na magkaroon kay Cristo bilang ating nobyo? Nakikita mo ba kung paanong ang siyang nag-alay sa atin ay nangangamba para sa ating katatagan?

11. Kaya, ang kaluluwa natin ay parang dalagang ipinangako sa kasal. Tulad ng isang dalagang ganoon na iniwasan ang makipagkita sa mga lalaki, ginagawa ang lahat ng makakaya upang mapanatiling dalisay ang sarili hanggang sa dumating ang oras ng kasal: ganyan din dapat ang kaluluwa, na may buong pagsisikap, panatilihin malinis ang sarili mula sa mga nakasisirang pagnanasa ng kasalanan hanggang sa dulo, kapag, pagkatapos umalis mula sa silid-kasalan ng kanyang katawan, kung ito ay maganda, na nagniningning sa mabubuting gawa, ikalulugod nito ang mga banal na Anghel; ngunit kung ito ay napinsala ng mga kasalanan, ikatutuwa ng mga demonyo sa pang-iinsulto kay Cristo – isang kaisipan at paksa ng paglululksa.

12. Dahil dito, pinapatay natin ang ating katawan at tinatrato ito nang may katigasan na halos malupit, upang sa pamamagitan nito, na parang bitag, mapigil ang mga pagnanasa ng laman, baka ihagis nito ang timonero—ang isip—sa dagat, hindi lamang sa panahong ito ng pag-aayuno, kundi sa buong buhay natin. Sapagkat ano ang buhay na asketiko kung hindi ang pagpigil sa mga pagnanasa, ang pagmamay-ari sa sariling mga kaisipan, at ang walang patid na pakikibaka laban sa mga kaaway na hindi nakikita?

13. Ito ay mabigat para sa laman; ngunit *'ang magaan nating kapighatian sa kasalukuyan, na sandali lamang, ay gumagawa para sa atin ng di-mapananiwalang bigat ng kaluwalhatian sa kawalang-hanggan, samantalang hindi tayo tumitingin sa mga bagay na nakikita, kundi sa mga bagay na hindi nakikita'* (2 Corinto 4:17–18). Kaya, alang-alang sa mga hindi nakikitang biyayang ito, *'na sabik na masilayan ng mga anghel'* (1 Pedro 1:12), alang-alang kay Cristo na Nobyo, na ipinangako sa atin, ipinamamanhid at ipinapanalangin ko na mapanatili nating malinis ang ating mga kaluluwa mula sa masasamang gawa at mula sa maruruming kaisipan na nagdudumi sa atin, gaya ng sinabi ng Panginoon, na huwag tayong mag-isip ng anumang masama: sapagkat mula sa mga kaisipan, na parang apoy, nasisindihan ang kahalayan. Ngunit simula ngayon, panatilihin nating malaya ang ating sarili mula sa mga pagnanasa, itaboy ang manunukso sa unang pag-uga ng kanilang pang-akit, at pasiglahin natin ang ating mga kaluluwa ng mabubuting gawa, buong pusong

iniaalay ang ating sarili sa pagpipigil sa sarili na nasa ating harapan, upang, upang sa pagpanaw natin mula rito nang may kabanalan, tayo'y makapailip sa langit na may di-mailarawang kagalakan at doon ay maging karapat-dapat tayong magtamasa ng ligaya ng makalangit na silid-pang-kasal ni Cristo.

274. Nagkaroon ng pagsalakay mula sa mga iconoclasta. Nanindigan sila

274. 1) Nagkaroon ng pagsalakay mula sa mga iconoclasta. Nanindigan tayo. Hinimok niya tayo, tiniyak na tatanggapin ng Diyos ang paghahandang ito na tiisin ang lahat ng bagay bilang mismong gawa. – 2) Tungkol sa pag-aayuno. Magpapatuloy kami nang kusang-loob, ngunit hindi sa aming sariling lakas. – 3) Pinupuri niya ang mga pagsisikap ng pag-aayuno, at – 4) iniimbitahan tayo na gawin ang bawat gawain sa takdang panahon nito. [4, 61]

14. Kahapon may kaguluhan, ngayon may katahimikan; kahapon may pag-aalboroto, ngayon may kapanatagan. Ngunit pinupuri ang Diyos, na nagpalayas sa tukso at nagpatibay sa amin upang manatiling matatag, kahit pa habang hinihintay ang banta laban sa amin. Ganito ang mga tunay na Kristiyano! Ganito ang mga tunay na monghe! Lagi silang handang harapin ang kasakitan alang-alang sa kabutihan at wala silang inuuna kundi ang mga utos ng Diyos. Ang mga iyon (mga kaaway at tagapagtuusig), nang dumating sila, sinabi nila ang kanilang sasabihin – at umalis, hindi dahil natakot kami kundi dahil nahiya sila sa kanilang sariling ginawa. Ngunit ang Panginoon ay magbibigay sa inyo ng ganap na gantimpala dahil pinili ninyong pag-usigin para sa Kanya. Sapagkat, mayaman sa awa, karaniwan Niyang kinokoroonan ang mga pinipili ang mabuti, kahit pa para sa isang matatag na hangarin lamang. Hindi pa nawala ang tukso, kundi nananatili pa rin; sapagkat saanman ay may mga kautusan mula sa mga awtoridad na walang sinuman ang dapat manatiling hindi sangkot sa erehe na palaisip. Kaya't pakinggan natin ang sinasabi ng Apostol: *'Maging matalino kayo sa pakikitungo sa mga nasa labas, at sulitin ninyo ang bawat pagkakataon. Ang inyong pananalita ay laging maging magiliw, na pinatabasan ng asin, upang malaman ninyo kung paano kayo dapat sumagot sa bawat tao'* (Col. 4:5–6). Dito ay inuutusan niya tayo na huwag basta-bastang ihagis ang sarili sa tukso, at huwag ding manahimik tungkol sa salita ng Diyos; sapagkat *'kung may sinumang umatras,'* sabi ng Panginoon, *'ang aking kaluluwa ay hindi nalulugod sa kaniya'* (Heb. 10:38). Ngunit tama na iyon.

15. Ang pag-aayuno ay malayo na ang narating, at hinihikayat tayong magpapatuloy nang may lalong masidhing sigasig, ayon sa pinili ng bawat isa, *'hindi dahil sa kalungkutan o sapilitan, sapagkat minamahal ng Diyos ang masayang tagapagbigay'* (2 Cor. 9:7). Gayunpaman, ang batas ng pamumuhay na sama-sama ay hindi nagpapahintulot sa bawat isa na kumilos ayon sa kanilang gusto; ngunit narito ang pangkalahatang hangganan ng pagpipigil sa sarili para sa mga masunurin: ang pagpapasakop ng sariling kalooban.

16. Mabuti ang pag-aayuno, sapagkat pinipigil nito ang mga pagnanasa at sinasailalim ang laman sa espiritu; mabuti ang luha, sapagkat nililinis nito ang puso mula sa mga kasalanan at inihaharap itong malinis sa harap ng Diyos; mabuti ang panalangin, sapagkat itinaas nito ang isip at ginagawang kasama ng Diyos; mabuti ang pag-ibig, sapagkat ganap nitong pinapawalang-bahala ang sarili alang-alang sa pag-ibig sa kapwa; mabuti ang sigasig, sapagkat pinapagaan nito ang ating mga gawain at ginagawang kabataan ang diwa, at pinapagkalooban ang matatanda ng siglang kabataan.

17. Maging masigla at masigasig tayo: kapag oras na para sa pag-awit ng mga salmo, magmadali tayo rito nang may sigasig; kapag oras na para sa trabaho, magpursigi tayo sa paggawa; kapag oras na para sa katahimikan, manahimik tayo nang may karunungan; kapag oras na para sa pag-uusap, magsalita tayo nang may katamtaman; sa madaling salita, gawin natin ang lahat nang maayos at ayon sa pagkakasunod-sunod, gaya ng iniutos sa atin, na iniwasan ang lahat ng kaguluhan at padalus-dalos na kilos. Nawa'y magkaroon ng maraming pagyukyod hangga't kinakailangan, at isagawa ang karaniwang pag-awit, kung kailan at hangga't pinapayagan ng ating lakas, habang pinananatili ang ating pisikal na kalusugan. – At nawa'y pangunahan kayo ng Diyos ng kapayapaan sa Reyna ng mga Araw, ang Maluwalhating Pagkabuhay na Muli ni Cristo, at ipagkaloob sa inyo ang Kaharian ng Langit, kung saan ay *'walang pagkain o inumin, kundi katuwiran, kapayapaan at kagalakan sa pamamagitan ng Banal na Espiritu'* (Roma 14:17), nawa'y kayo'y pagyamanin ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo Jesus na ating Panginoon.

275. Hindi dapat makisalamuha sa mga erehe

275. 1) Hindi tayo dapat makisalamuha sa mga erehe. Bagaman tayo'y pinag-uusig dahil dito, tinitiiis natin ito sa tulong ng Diyos. – 2) Mapalad ang mga nakikibahagi sa paghihirap ni Cristo. – 3) Maging matatag tayo nga. [4, 62]

18. Nang nasa labas ng monasteryo, nanirahan kami rito nang ayon sa makakaya at sa pahintulot ng mga pangyayari. Ngunit ngayon, nang hindi na kami hinahabol ng aming mga tagapagtapakan alang-alang kay Cristo, nararapat naming pakinggan ang mga salitang propetiko: *'Lumabas kayo sa kanilang gitna at maghiwalay, sabi ng Panginoon'* (Isa. 52:11; 2 Cor. 6:17). Kung ang iba ay kumilos nang iba tungkol dito, sila mismo ang magbibigay-panagot sa Panginoon sa Araw ng Paghuhukom. Ngunit sa tingin ko, ang paglalakad kasabay nila ay katumbas ng pagiging walang pakialam sa ating pakikitungo sa mga erehe. Tingnan kung paano tayo nilalayo ng hindi pagsunod sa kanila sa mundo, at kasabay nito ay nagdudulot ng kalungkutan, paghihirap, gutom, bilanguan, at kamatayan. *'Ngunit sa lahat ng ito ay higit pa tayong nagwawagi sa pamamagitan Niya na umibig sa atin'* (Roma 8:37), Sino, kapag nakita Niya ang isang kaluluwang nauhaw sa Kanya, ay nagkakaloob dito ng lakas na tiisin ang pagdurusa para sa Kanya, gaya ng pinatutunayan ng apatnapung martir, na ang alaala ay ipinagdiriwang natin ngayon, kasama ng iba pa: sapagkat hindi natin masasabi na sila ay may ibang kalikasan kaysa sa atin; ngunit dahil minahal nila ang Diyos nang taos-puso, pinagkalooban sila ng lakas, sa kabila ng kanilang mahihinang laman, upang talunin ang hindi nakikitang kaaway at maisakatuparan ang ganoong tagumpay, na pinupuri ng lahat ng mga Kristiyano.

19. At tunay na mapalad ang siyang nabilang na karapat-dapat na makibahagi, kahit sa kaunting antas, sa mga paghihirap ni Cristo: pinag-uusig, gaya ng pag-uusig sa Kaniya; pinahirapan, gaya ng pagpapahirap sa Kaniya; dumanas ng latigo, gaya ng pagdanas Niya nito; ininsulto, gaya ng pag-iinsulto sa Kaniya; ikinulong, gaya ng pagkakakulong sa Kaniya. Pagnilayan ngayon kung bakit nasusulat: *'Kung tayo'y namatay kasama Niya, tayo'y mabubuhay ding kasama Niya; kung tayo'y nagtitiis, tayo'y maghahari ding kasama Niya; kung tayo'y tumanggi sa Kanya, Siya nama'y tatanggi sa atin; kung tayo'y hindi tapat, Siya'y nananatiling tapat, sapagkat hindi Niya maaaring itakwil ang Kanyang sarili'* (2 Tim. 2:11–13). Nakikita ninyo kung ano ang kalikasan at lawak ng mga pangakong ito at mga babala.

20. Kaya't magpakalakas tayo ng loob at magpatuloy—baka ipahiya natin ang mga paghihirap na ating tiniis na dahil sa biyaya ni Cristo: pagkatapon, pagkakabilanggo, pagpalo; at ano pa ang kailangang sabihin? Hindi ba tayong lahat ay nakulong na? Ngunit ang ganitong pagbabahagi ng buhay ay pagbabahagi rin ng pagdurusa. Sapagkat *'kung ang isang miyembro ay nagdurusa, ang lahat ng miyembro ay nagdurusa kasama nito; kung ang isang miyembro ay pinararangalan, ang lahat ng miyembro ay nagagalak kasama nito'* (1 Cor. 12:26). Kaya't maging tayo, at manatili magpakailanman, na *'isang katawan at isang Espiritu, gaya ng ating tinawag sa isang pag-asa na ating tinawag'* (Efe. 4:4), na si Cristo ang ating Ulo, upang makalugod tayo sa Diyos at maabot ang kaharian ng langit.

276. Inilalahad nito ang kuwento kung paano, sa Bulgaria, mas ninais ng mga tapat na Kristiyano na magdusa ng kamatayan kaysa kumain ng karne sa panahon ng Banal na

276. Isinalaysay ang alamat kung paano, sa Bulgaria, mas piniling magdusa ng kamatayan ang mga tapat na Kristiyano kaysa kumain ng karne sa panahon ng Banal na Kwaresma; at mula rito'y natutuhan natin ang aral – na manindigan laban sa iconoclasm hanggang kamatayan. [4, 63] Sa sermon na ito, nais kong magbigay sa inyo ng kaunting aliw sa pamamagitan ng isang kuwento. Ganito ang kuwento. Sa Bulgaria, ayon sa mga bihasa sa usaping ito, naglabas ang pinuno roon ng isang masamang kautusan na nag-uutos na ang mga Kristiyano at ang ating mga kapatid na bihag ay dapat kumain ng karne sa banal na panahon ng Kwaresma; bukod pa rito, ang mga susunod sa kautusang ito ay papalampasin, samantalang ang mga susway ay papatayin. Naging epektibo ang kautusang iyon; nagtipon ang mga tao kasama ang kanilang mga asawa at anak; nagkaroon ng maraming pag-iyak at paghagulgol: ang ilan ay para ipagtanggol ang batas Kristiyano, ang iba naman ay dahil sa takot sa pisikal na kamatayan; sa wakas – naku! ang nakakalungkot na balita! – sila ay napasuko, at sumunod sa masamang kautusan. Ngunit labing-apat sa kanila, nang ihiwalay ang sarili mula sa karamihan, ay tumayo sa harapan nila at sinimulang hikayatin silang huwag sumuko o magpailalim – at, salungat sa batas Kristiyano, huwag pumayag na kumain ng karne. Sa mga salitang ito, may mga sigaw at pakiusap na nagmula sa mga tao na sumuko na sa pangangailangan at magsisi sa kasalanang ito sa pamamagitan ng pagbabawi, ngunit huwag basta-basta isuko ang kanilang sarili sa kamatayan. Ngunit hindi sila kahit man lang napaniwala o naluwagan ng puso: nanindigan sila, nakatitig sa Diyos at sa ipinangakong kaligayahan. Ang Skita, nang makita ang hindi matitinag na determinasyon ng mga lalaking ito, ay nagpasya na gamitin ang isa sa kanila upang guluhin ang iba at hikayatin silang sumama sa kanya. At nang mapatay na niya ang isa sa kanila, ipinagbili niya ang kanyang asawa at mga anak bilang alipin sa mga Scythian, sa pag-

asang ang iba, sa pagkitang nito, ay manghihina ang loob at susuko... Ngunit lalo lamang silang tumibay, na sumigaw: 'Mga Kristiyano kami at nasa panig kami ng aming yumaong kapatid.' Sa pag-amin na ito, pinaslang silang lahat, at namatay sila sa Panginoon. Nakikita mo ba kung paanong, kahit ngayon, nananatiling makapangyarihan ang Ebanghelyo ng Kaharian ng Diyos? – *'Ang sinumang umiibig sa ama o ina nang higit kaysa sa Akin ay hindi karapat-dapat sa Akin,'* sabi ng Panginoon; *'at ang sinumang hindi nag-aakay ng kanyang krus at sumusunod sa Akin ay hindi karapat-dapat sa Akin...'* At muli: *'Huwag ninyong katakutan ang mga papatay sa katawan ngunit hindi makapatay sa kaluluwa; kundi katakutan ninyo Siya na makapahamak sa kaluluwa at katawan sa Gehenna'* (Matt. 10:37, 38, 28). Sinunod nila ang mga utos ng Ebanghelyo, nanatiling masunurin sa Panginoon, at pinarangalan ng korona ng pagkamartir, na sumusunod sa halimbawa ng mga banal na Makkabee, na doble ang bilang ng kanilang mga kalaban, sapagkat pito ang mga iyon at labing-apat naman ang mga ito; at ang mga iyon ay nagdusa dahil tumanggi silang kumain ng baboy, samantalang ang mga ito ay nagdusa dahil tumanggi silang kumain ng anumang uri ng karne habang nag-aayuno, na salungat sa batas Kristiyano. – O mga pinagpalang tao! O pinagpalang pakikipagkasundo! Naabot ang walang hanggang kapahingahan sa isang sandali lamang! Ano ang masasabi ng mga hindi itinuturing ang pakikisama sa mga erehe bilang apostasiya? Kung may apostasiya ng bayan dahil sa kanilang pagsang-ayon na kumain ng karaniwang karne sa panahon ng Kwaresma, lalong-lalo na rito, kung saan may pakikipag-isa sa isang sakripisyong iniaalay nang labag sa batas. Saan na ang mga nagsasabing ang pagdurusa para sa imahe ni Kristo ay hindi pagkamartir? Kung ganoon, ang mga nagdusa dahil tumangging lumabag sa batas ng Simbahan ni Kristo ay nagsagawa ng gawa ng isang martir; hindi ba mas isang mas maliwanag na gawa ng pagkamartir ang isinasagawa rito, kapag tinatanggihan nating itakwil si Cristo Mismo sa Kanyang larawan? – Ngunit ang mga salitang iyon ay mula sa mga taong ignorante, na ang isipan ay nabulabog ng kanilang mga heretikal na haka-haka, na, sa pamamagitan ng kanilang sariling pagbagsak, ay nagsisikap na hadlangan ang iba sa ortodoksong pananampalataya at matuwid na pamumuhay. – Tayo naman ay papurihan ang ating pinagpalang Diyos, na nagpapalala sa mga nagpapalala sa Kanya, at na kahit sa henerasyong ito ay nagbubunga ng mga martir – na isinaalang-alang na kung ang mga taong sa panlabas ay mahihirap, hindi nakapag-aral, at may asawa't mga anak, ay iniwan ang lahat dahil sa pag-ibig kay Cristo, hindi kaya dapat tayong lahat—bilang mga hindi kasal at iniwan ang mundo—ay lalong may tungkulin, pagdating ng panahon, na patunayan ang ating sarili na karapat-dapat sa mga banal na tagapagtanggol ng pananampalataya at kabanalan? Ngunit ito ay magiging sa takdang panahon, kapag hiniling ito ni Cristo. Sa ngayon, manindigan tayo nang matatag sa pagkamartir na walang tigil na nagaganap sa ating mga budhi; huwag nating lumuhod kay Baal; huwag tayong susuko kapag binabayo tayo ng mga kaisipan, kundi patayin natin ang nag-aapong mga pana ng Masamang Isa sa pamamagitan ng luha, panalangin, pagsisisi at ang nararapat na pagpapahirap sa laman, upang tayo rin ay makapagsabi kasama ng Apostol: *'Namatay ako araw-araw; ito ang aking ipinagmamalaki, mga kapatid, na nasa kay Cristo Jesus na ating Panginoon'* (1 Cor. 15:31); at kasama si San David: *'Dahil sa iyo, araw-araw kaming pinapatay; itinuturing kaming parang tupa para sa katayan'* (Salmo 43:22), upang sa kaniya ay maging karapat-dapat kaming maging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit.

277. Ang Pagpapahayag, ang simula ng Ekonomiyang Inkarnado, ay nag-uutos sa atin na ipagdiwang ito nang espiritwal

277. 1) Ang Pagpapahayag, ang simula ng Ekonomiyang Pagkakatawang-tao, ay nag-uutos sa atin na ipagdiwang ito nang espiritwal; – 2) at sa paggawa nito, manalangin at magluksa para sa mga hindi tumatanggap o hindi gumagamit nito; – 3) na ginagaya si San Pablo na Apostol at ang Propeta Moises. [4, 64]

21. Dumating na ang Pagpapahayag – ang simula ng mga pista ng Panginoon; at dapat nating ipagdiwang ito, hindi lamang gaya ng ginagawa ng marami, kundi na may pagkaunawa sa hiwaga na ipinagdiriwang at iginagalang natin. Ano ang hiwagang ito? – Na ang Anak ng Diyos ay nagiging Anak ng Tao, na pinili ang Pinakabanal na Birhen bilang tagapamagitan para rito, na nanahan sa loob niya at gumawa ng isang templo para sa Kanyang Sarili mula sa kaniya, at naging ganap na tao. – Para sa anong layunin? *'Upang tubusin Niya ang mga nasa ilalim ng Batas, upang tayo ay maging mga anak sa pamamagitan ng pag-aampon'* (Gal. 4:5), gaya ng nakasulat; upang hindi na tayo maging alipin, kundi malaya; upang hindi na tayo pinamumunuan ng ating mga pagnanasa, kundi maging walang pagnanasa; upang hindi na tayo maging mga umiibig sa mundo, kundi mga umiibig sa Diyos; upang hindi na tayo lumakad ayon sa laman, kundi ayon sa Espiritu. *'Sapagkat ang mga lumalakad ayon sa laman ay naglalagay ng kanilang isip sa mga bagay ng laman, ngunit ang mga lumalakad ayon sa Espiritu ay naglalagay ng kanilang isip sa mga bagay ng Espiritu.'*

Sapagkat ang pag-iisip na nakatuon sa laman ay kamatayan, ngunit ang pag-iisip na nakatuon sa Espiritu ay buhay at kapayapaan. Sapagkat ang pag-iisip na nakatuon sa laman ay laban sa Diyos; hindi ito sumasailalim sa batas ng Diyos, at hindi rin naman talaga nito magagawa: ang mga nasa laman ay hindi makalulugod sa Diyos' (Roma 8:5–8). Ganyan, sa madaling salita, ang kapangyarihan ng sakramento! At dahil dito, dapat tayong magdiwang nang espiritwal bilang parangal dito, at kumilos nang espiritwal sa pagpapatuloy nito—sa katotohanan at kabanalan, sa pag-ibig, sa kababaang-loob, sa kapayapaan, sa pagtitiis, sa kabutihan, sa Banal na Espiritu—upang ang nagkatawang sambahayan ng ating Panginoon ay hindi maging walang bunga at walang bisa sa ating ugnayan.

22. At hindi lamang iyon; kundi dapat din tayong manalangin at magluksa para sa mundo. Bakit? Sapagkat ang Anak ng Diyos ay naparito upang iligtas ang mundo, subalit tinatanggihan Siya ng mundo: tinatanggihan Siya ng mga angkan at mga bansa; tinatanggihan Siya ng mga barbarong bayan; pati ya ang mga tumatawag sa Kanyang banal na pangalan ay tinatanggihan Siya—ang iba dahil sa kawalan ng katarungan ng kanilang pananampalataya, ang iba naman dahil sa kasamaan ng kanilang pamumuhay. – Ano pa ang dapat Niyang gawin na hindi Niya ginawa? – Ang Diyos na ito ay naging tao; Kanyang pinababa ang Kanyang sarili, na nagpasakop hanggang sa kamatayan, kamatayan pa nga sa krus; Kanyang ipinagkaloob sa atin na makibahagi sa Kanyang Katawan at inumin ang Kanyang Dugo; Ipinagkaloob Niya sa atin ang karapatang tawagin Siyang ating Ama, kapatid, ulo, guro, nobyo, kasamang tagapagmana, at gumawa pa Siya ng maraming iba pang bagay, na hindi na kailangang banggitin nang detalyado rito. – Gayon pa man, Siya ay tinatanggihan; Siya ay tinatanggihan, at gayon pa man ay tinititiis Niya ito: *'Hindi ako naparito,'* wika Niya, *'upang husgahan ang mundo, kundi upang iligtas ang mundo'* (Juan 12:47). – Ano, kung gayon, ang dapat nating sabihin tungkol dito? Na ang mga tunay na alagad ay nalulungkot sa pagtangga ng kanilang mga kapwa alagad, at sa gayon ay ipinapakita nila ang kanilang pag-ibig kapwa sa Guro at sa kanilang mga kapwa alagad: sa parehong paraan, ang mga tunay na lingkod ay nagdurusa sa kanilang puso sa kawalang-katapatan ng kanilang mga kapwa lingkod.

23. Kaya nga, inuutusan tayo ng dakilang Apostol na *'maghandog ng mga pamanhikayat, panalangin, pakikipagdalangin at pasasalamat para sa lahat ng tao, para sa hari, at para sa lahat ng nasa kapangyarihan'* (1 Tim. 2:1–2). Siya mismo ay nagsasabi ng mga sumusunod tungkol sa kaniyang sarili sa ibang lugar: *'Sinasabi ko ang katotohanan sa Cristo—hindi ako nagsisinungaling—at pinapatotohanan ito ng aking budhi sa pamamagitan ng Banal na Espiritu: may malaking kalungkutan ako at walang patid na pighati sa aking puso; sapagkat hinahangad kong ako mismo ay maputol sa Cristo alang-alang sa aking mga kapatid, sa aking mga kamag-anak ayon sa laman'* (Roma 9:1–3). Nakikita mo ba ang kapangyarihan ng pag-ibig? Nakikita mo ba ang tuktok ng pag-ibig para sa sangkatauhan? – Sinabi rin ni Moises ang ganoon kay Dios: *'Kung ipapatawad Mo ang kanilang kasalanan—ngunit kung hindi, burahin Mo ako sa aklat na isinulat Mo sa akin'* (Exodo 32:32). – Ganoon din naman, bilang tunay at hindi huwad na mga disipulo, ay hindi lamang dapat nating alagaan ang ating sarili, kundi pati na rin ang ating mga kapatid at ang buong mundo, na nagdadalamhati para sa kanila at nananalangin para sa kanila. Sapagkat, sa paggawa ng makalulugod sa Panginoon sa ganitong paraan, tayo ay magiging mga tagapagmana ng buhay na walang hanggan.

278. Sa Kapistahan ng Pagpapahayag, pinupuri niya ang pagkabirhen

278. 1) Sa Kapistahan ng Pagpapahayag, pinupuri niya ang pagkabirhen at – 2) matapos alalahanin kung paanong ang kaaway ay nakikipagdigma laban dito, hinihikayat niya tayong masigasig itong ingatan. [4, 65]

24. Sa Kapistahan ng Pagpapahayag, magsusumikap akong magsalita ng ilang salita sa inyo tungkol sa Pagpapahayag – ito ay, upang ipakita kung gaano kalaki ang panata ng pagkabirhen na ipinagkaloob sa atin na tuparin. Sapagkat kanino sinabi ng Arkanghel Gabriel: *'Kamusta, pinagpala ka, ang Panginoon ay sumasaiyo?'* (Lucas 1:28). 'Hindi ba ito sa Pinakabanal na Birheng Maria?' At sa pamamagitan ninino nagkatawang-tao ang Diyos Mismo at ang Salita at nagkaroon ng anyong tao? 'Hindi ba ito sa pamamagitan ng pinagpalang Birheng ito?' Kaya nga, ang kalinisan sa pagkabirhen na ito ang nagluwal sa Buhay ng lahat. Ang pagkabirhen na ito ang Reyna ng mga birtud. Ang pagkabirhen na ito ang Nobya at Gabay ng Nobya ni Cristo. At kung nais ninyo, pakinggan natin kung ano ang sinasabi ng banal na Pablo: *'Ang binata ay nagmamalasakit sa mga bagay ng Panginoon, kung paano niya mapaluluguran ang Panginoon; ngunit ang lalaking may asawa ay nagmamalasakit sa mga bagay ng mundo, kung paano niya mapaluluguran ang kanyang asawa. Pag-ibahin natin ang babaeng may asawa at ang birhen: ang hindi nag-asawa ay*

nagmamalasakit sa mga bagay ng Panginoon, kung paano makalulugod sa Panginoon, upang siya'y maging banal sa katawan at sa espiritu; ngunit ang nag-asawa ay nagmamalasakit sa mga bagay ng sanlibutan, kung paano makalulugod sa kaniyang asawa.' (1 Cor. 7:32–34). Nakikita mo ba ang kapangyarihan ng salita—na ang pag-aasawa ay hindi nag-iiwan ng oras upang magmalasakit sa pagpapalugod sa Panginoon, kundi sa mga bagay na pangmundo lamang?—kaya naman, sa pagkabirhen, bilang isang mana, ang mas mabuting bahagi ang ipinagkakatiwala. – Ngunit sa Kaharian ng Langit, binibigyan din ng prayoridad ang pagkabirhen. Sapagkat sa Pahayag ni San Juan ay nakasulat: *'Sila ang hindi nadumihan sa pakikipag-ugnayan sa mga babae, sapagkat sila ay mga birhen; sila ang susunod sa Kordero saan man Siya magpunta'* (Pahayag 14:4).

25. Ganito ang pribilehiyong ipinagkaloob sa mga pinili at napanatili ang kanilang pagkabirhen! – Susundan nila si Cristo at magagalak kasama Niya. – Ngunit huwag nating kalimutan na habang mas mataas at mas labis na supernatural ang bagay na ito, mas nagsusumikap ang tagawasak ng ating buhay, ang diyablo, na pabagsakin tayo, gamit ang isang pagnanasa na salungat sa kanya, higit pa sa ibang mga pagnanasa. At sino ang makapagsasabi kung ilan na ang kanyang napabagsak mula pa noong simula ng panahon? – At ano pa ang maaaring maging mas kahabag-habag kaysa rito? – Ngunit tayo ay dapat magbantay sa ating mga kaluluwa na parang muli ng ating mata, panatilihin itong dalisay para kay Kristo na Nobyo, nang hindi ipinagkakanulo ang kayamanang birhenidad na ipinagkatiwala sa atin, at hindi natin dapat hayaang magdusa tayo na gaya ng mga isda, na, sa pagkabighani sa pain, nilulon ang kawit at nasasagupa ang kanilang kamatayan. Sapagkat ang mga kaluguran ng laman ay isang pain na sumisira sa halip na nagpapalusog, – nakamamatay kaysa nagbibigay-buhay; mula rito, iligtas nawa tayo ng kapangyarihan ng Diyos, at manatili tayong malinis at walang kapintasan hanggang sa darating na panahon, hangga't may hininga pa sa ating mga ilong, upang, sa ating pag-alis mula rito na may tagumpay, ay maabot natin ang kaharian ng langit kay Cristo Jesus, ating Panginoon.

279. Ang Paskwa ay isang pinakahihintay na kapistahan; ngunit ang espiritwal na Paskwa

279. 1) Ang Paskwa ay isang pinakahihintay na kapistahan; ngunit ang espiritwal na Paskwa—pagpapalinis mula sa mga kasalanan at pagnanasa—ay higit pang dapat hangarin. – 2) Ang sinumang kulang dito ay hindi man lang makapagdiwang ng Paskwa. – 3) Ngunit hindi kayo ganoon; mayroon tayong mabubuting gawa na nagdadala sa Diyos. – 4) Magsikap tayo nang taimtim para sa espiritwal na Pista ng Pagsibol, upang tayo'y mabilang na karapat-dapat dito sa darating na panahon. [4, 67]

26. Matapos nating malampasan ang kalagitnaan ng Kwaresma sa tulong ng Diyos, nakikita nating papalapit na ang Pasko ng Pagkabuhay. – Ngunit bakit nga ba taimtim nating pinapangarap na marating ang Pasko ng Pagkabuhay na ito, na dumarating at lumilipas? Hindi ba't ginagawa na natin ito sa loob ng maraming taon? Ang kasalukuyang Pista ng Paglabas na ito ay lilipas din. Sapagkat walang nanatiling hindi nagbabago sa panahong ito; kundi ang ating mga araw ay lumilipas na parang anino (Job 8:9) *'at ang ating buhay ay tumatakas nang mas mabilis kaysa sa mabilis na mananakbo'* (Job 9:25), hanggang sa maabot nito ang wakas. Ano nga ba, maaaring itanong mo, hindi ba dapat hinahangad ang Pasko ng Pagkabuhay? Siyempre nga—at higit pa; at paano nga ba magiging iba? Ngunit ang isa na maaaring ipagdiwang araw-araw ay higit pang dapat hangarin. Ano ito? Ang paglilinis ng mga kasalanan, isang pusong nagsisisi, luha ng pagsisisi, malinaw na budhi, ang pagpapamata ng mga makamundong miyembro ng pakikipagtalik, karumihan, pagnanasa, masamang kahalayan at bawat kasalanang nagawa. Ang siyang binigyan ng ganoong kalagayan ay ipinagdiriwang ang Pista ng Pahinga ng Panginoon—ang labis na inaasam na kapistahan—hindi isang beses sa isang taon, kundi araw-araw.

27. Ngunit sino, na kulang sa mga katangiang ito at pinamumugaran ng mga pagnanasa, ang makapagdiwang ng Paskwa? Paano nga ba makapagdiwang ang may tiyan bilang kanyang diyos, o ang nasusunog sa laman, o kinakain ng inggit, o nalunod sa pag-ibig sa pera, o alipin ng kayabangan, o hinahaplos ng iba pang pagnanasa? May magsasabing ang taong nilalamon ng apoy ay payapang nagpapahinga—o ang taong nalunod sa barko ay ligtas na naglalayag? Hindi maisip ang ganoong pananalita. Sapagkat kung paanong ang nananahan sa kadiliman ay hindi nasa liwanag, gayon din naman ang nananatili sa makasalanang gawain ay hindi nagdiriwang ng Pasko ng Pagkabuhay.

28. *'Ngunit tungkol sa inyo, mga minamahal, katiwasayan ang aming kaisipan na kayo ay nasa mas mabuting kalagayan at matatag sa kaligtasan'* (Heb. 6:9). Sapagkat ang ating buhay ay hindi iba kundi isang paghahanda para sa piging; isipin nga ninyo kung ano ang nagaganap sa ating piling? – Awit pagkatapos ng awit, pagbasa pagkatapos ng pagbasa, pagtuturo pagkatapos ng pagtuturo, panalangin pagkatapos ng

panalangin, na parang isang bilog na nagdadala sa atin sa Diyos at nagkakaisa sa atin sa Kanya. Kay ganda ng ganitong paraan ng pamumuhay! Kay mapalad at tatlong-mapalad ang ganitong buhay!

29. Kaya, yamang ang Pasko ng Pagkabuhay na ating pinapangarap ay ngayo'y iniharap na sa atin, magsikap tayong makamitan ito, at sikapin nating, ayon sa makakaya natin, ipagdiwang ito araw-araw—ito nga, ang pagpapako sa laman at ang pagkabuhay ng mga birtud, bilang pagnakikigaya sa Panginoon; sapagkat *'Siya Mismo ang nagdusa para sa atin, na mag-iwan ng halimbawa upang tayo'y sumunod sa kaniyang mga yapak'* (1 Pedro 2:21). Sinasabi ko ito, hindi bilang isang nagpapataw ng hatol sa iba: *'sapagkat ang bawat isa'y magpapasan ng kaniyang sariling pasanin'* (Galacia 6:5); kundi, bilang mga taong kinikilala ang biyayang ipinagkaloob sa atin ng Diyos, magpasalamat tayo sa Tagapagkaloob, at luwalhatiin ang Mabubuting Tagapagkaloob, na hindi lamang nagbibigay ng lahat ng kinakailangan sa kasalukuyan, kundi magkakaloob din sa mga nagsusumikap nang masigasig para sa Kanya hanggang sa wakas ng lahat ng ipinangakong pagpapala, na walang hanggang Paskwa sa langit, na sana'y ipagkaloob Niya sa ating lahat sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo.

280. Mapalad ang mga nagdurusa kasama ni Cristo; samakatuwid, magpakalakas tayo ng loob at ihanda ang ating sarili para sa pagdurusa

280. Mapalad ang mga nagdurusa kasama ni Cristo; samakatuwid, magpakatapang tayo at ihanda ang ating sarili para sa pagdurusa. [4, 70] Malapit nang magwakas ang Kwaresma; at papalapit, bilang maringal nitong korona, ang paggunita sa buhay-na-biyayang Paghihirap ni Cristo, na ating kinalalapagan ng dakilang aliw. Sapagkat kung ang ating Panginoon at Diyos ay pinahirapan dahil sa ating mga kasalanan, napakalaki ba ng bagay kung tayo, ang Kanyang mga hindi karapat-dapat na lingkod, ay mapahirapan din alang-alang sa Kanya? Kung Siya ay tinalian, dinala nang nakadena at ikinulong, ano ang nakapagtataka kung tayo rin ay magdusa para sa Panginoon at Guro? Ngunit kahit tayo'y latigan, titiisin natin ang latigo; kung tayo'y putulan ng tenga, titiisin natin iyon; kung tayo'y dura-duraan, titiisin natin ang dura; sa wakas, kung tayo'y mamatay man, iaalay natin ang ating sarili sa ganitong lubos na pinagpalang kamatayan. At mapalad ang siyang itinuring na karapat-dapat makibahagi sa alinman sa mga paghihirap na ito ni Cristo! Ito ang kaligayahan! Ito ang kawalang-kamatayan! Hindi ba natin naririnig ang sinasabi ng Apostol: *'Huwag na akong guluhin pa ng sinuman, sapagkat dala-dala ko sa aking katawan ang mga tanda ng Panginoong Jesus'* (Gal. 6:17)—na para bang sinasabi: huwag akong hamakin ninuman, sapagkat bitbit ko sa aking katawan ang mga palamuti ni Cristo, ang Hari ng mga hari. Ganyan si San Ignacio, na tinawag ang sarili niyang 'Tagapagdala ng Diyos', sapagkat dinala niya sa kanyang sarili ang mga paghihirap ni Cristo. Ganito si San Eustracio, na sa gitna ng kanyang mga paghihirap ay sumigaw: 'Ngayon ay nalalaman ko na nabubuhay si Cristo sa loob ko.' O mga pinagpalang pagbigkas! O tatlong-beses na pinagpalang mga kaluluwa! – Para kaninong alaala tayo nagdiriwang? Kaninong mga kaarawan at araw ng pagpanaw ang ipinagdiriwang natin? Sa karangalan kanino tayo nagtatayo ng mga banal na simbahan? Kanino natin iginagalang ang mga relikyang? – Hindi ba't sila ang mga martir? Hindi ba't sila ang mga nagkumpisal? Hindi ba't sila ang mga kagalang-galang? – At kung dito'y itinuring silang karapat-dapat sa ganitong kaluwalhatian mula sa Panginoon, anong maningning na pagluluwalhati ang matatanggap nila sa darating na panahon? Ito'y lampas sa pagkaunawa at lampas sa pagsasalita. – Masdan, isang mabuting pakikipagpalitan! Masdan, isang pinagpalang palitan! – upang makamitan ang walang hanggang at walang katapusang mga biyaya sa pamamagitan ng maliliit na pagsisikap at gawa. Tularan din natin sila; paghaluin natin ang ating dugo sa pinakabanal na Dugo ng Panginoon. Sapagkat posible ito kahit ngayon, dahil hindi nagbago ang kalikasan ni Siya na nagsabi: *'Ako ang Panginoon na inyong Diyos, at hindi ako nagbabago'* (Mal. 3:6). Minamahal Niya ang lahat nang pantay-pantay, namatay para sa lahat, hinihintay ang lahat bilang isang hindi mauubos na tamis, nais Niyang maligtas ang lahat – at ito ang kayamanan para sa Kanya: sapagkat Siya, ayon sa sinasabi ng Apostol, ay *'mayaman para sa lahat ng tumatawag sa Kanya'* (Roma 10:12). Kaya't manawagan tayo sa Kanya sa mga panahong ito, at bibigyan Niya ng lakas at katatagan ang ating mga kaluluwa; yakapin natin Siya, at gagawin Niyang walang-kwenta ang ating mga kaaway, kitang-kita man o hindi; tayahin natin Siya, at koronahan Niya tayo sa araw ng pagkabuhay ng mga patay, sa araw ng Kanyang pagpakita sa kaluwalhatian, sa araw na iyon sana ay mabibilang din tayo na karapat-dapat na tumayo sa harap ng Kanyang trono nang walang hatol, at, matapos magbigay ng mabuting sagot, matanggap ang kaharian ng langit!

281. Sa pagninilay natin sa mga paghihirap ng Panginoon, mag-alab tayo upang makibahagi sa Kanyang paghihirap

281. 1) Matapos nating pagnilayan ang mga paghihirap ng Panginoon, tayo'y hikayatin na makibahagi sa Kanyang paghihirap. – 2) Nakibahagi ka na sa Kanyang paghihirap, ngunit ipagpatuloy mo ito, at magtiyaga ka rin sa lahat ng iba pang birtud. – 3) Hinihikayat ng pag-asa na tayo rin ay luluwalhatiin kasama Niya: sapagkat anong kagalakang darating noon para sa mga nakibahagi sa Kanyang paghihirap, at anong kalungkutan naman para sa mga lumihis dito?! – 4) Sa pagmumuni-muni nito, panatilihin nating dalisay ang ating sarili at magsikap tayong mangibabaw sa bawat mabuting gawa. [4, 72]

1. Banal ang araw na ito (Miyerkules ng Pasyon), at sumasamba tayo: sapagkat sa araw na ito ay sinimulan ng Panginoon ang pagtitiis ng paghihirap sa Krus para sa ikabubuti natin, gaya ng sinabi ni David: *'Bakit nag-aalab ang mga bansa, at nagbabalak nang walang kabuluhan ang mga bayan? Ang mga hari sa lupa ay tumindig, at ang mga pinuno ay nagsama-sama laban sa Panginoon at laban sa Kanyang Cristo'* (Awit 2:1, 2). Nagtipon-tipon sila, nagbabalak ng masama laban sa kanilang Panginoon, na siyang itinakwil ng taksil na si Judas at ipinagkanulo Niya. Sinundan ito ng mapanlinlang na halik, ang pagbubuklod at ang pag-isumite ng Panginoon ng lahat sa Kanyang mga kaaway para sa paghatol; nang iharap Siya sa kanila, ang Hukom ng lahat ay tinanong at sumagot, at nang Siya ay sumagot—oh, kakila-kilabot pakinggan!—sinampal Siya sa pisngi ng isang lingkod at tiniis Niya ito nang may malaking pasensya, na nagsasabing: *'Kung ako'y nagsalita ng mali, patunayan ninyo ang mali; ngunit kung ako'y nagsalita ng tama, bakit ninyo ako pinapalo?'* (Juan 18:23); saka Siya ay inusig at hinatulan; pagkatapos ay tiniis Niya ang mga insulto, pang-aalipusta, panunukso, pag-ubo, paggupit ng tainga, mga palo sa ulo gamit ang isang tambo, paghampas, at pagpapako sa Krus, na nang siya'y nakapako rito, ay nanalangin Siya para sa Kanyang mga mamamatay-tao: *'Ama, ipatawad Mo sila; sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa'* (Lucas 23:34); sa wakas, binigyan Siya ng maasim na inumin na hinaluan ng suka, at namatay ang Walang-Kamatayan, iniaalay ang Kaniyang espiritu sa Diyos Ama, at pagkatapos ng Kaniyang kamatayan, tinusok ang Kaniyang tagiliran. Ganito, sa madaling sabi, ang mga paghihirap ng Panginoon! – At ang sinumang matalinong nakikinig sa mga salaysay ng Ebanghelyo tungkol sa mga pangyayaring ito ay hindi na magagalit, ni malulungkot, ni magwawala, ni magmamataas, ni hamakin ang kanyang kapwa, ni magseselos, ni hihingi ng kaluwalhatian; kundi magsusumikap sa lahat ng paraan na pagpapakumbaba, maging mapagpakumbaba, ituring ang kanilang sarili na alikabok at abo, na hangarin ang makibahagi sa paghihirap ni Cristo, na maging katulad ng Kanyang kamatayan, upang makibahagi rin sa kaluwalhatian ng Kanyang pagkabuhay na mag-uli.

2. Magpakalakas kayo ng loob, sinasabi ko sa inyo, at gayon din kayo; sapagkat nakibahagi na kayo sa mga paghihirap ng Panginoon at nananatili sa pakikipag-isa sa Kanya. Isipin ninyo kung nasaan kayo: hindi ba dahil sa Kanyang salita at sa Kanyang patotoo kaya kayo nasa exilio at pinag-uusig? Ngunit bago pa man ito, hindi ba kayo nakaranas ng pagkakabilanggo? Hindi ba kayo nagbuhos ng dugo sa gitna ng panunuya at pang-iinsulto? Hindi ba't may ilan sa ating mga kapatid na matapang na namatay sa gitna ng kanilang pagdurusa? – Ito ang ating kapuri-puri sa Panginoon! At ito ang ating kaloob! – Ngunit dahil sa ating kawalang-katiyakan, at hindi natin masasabing tiyak kung ano ang idudulot ng darating na araw; kaya't hinihikayat ko kayong manindigan nang matatag para sa Panginoon, matatag at hindi natitinag, na nagsusumikap nang magkakaisang puso at magkakaisang isip para sa pananampalataya ng Ebanghelyo, *'hindi natitinag sa harap ng anumang pagtutol'* (Fil. 1:28), *'at hindi nagbibigay ng anumang sangkan ng pagkakasala sa anumang bagay'* (2 Cor. 6:3), *"ngunit sa lahat ng bagay ay ipakita ninyo ang inyong sarili bilang mga lingkod ng Diyos"* (2 Cor. 6:4) sa pagsunod, sa kababaang-loob, sa banayad na pag-uugali, sa pagiging bukas-palad, *"na may malaking pagtitiis; sapagkat kailangan ninyo ng pagtitiis, upang, sa paggawa ng kalooban ng Diyos, ay matanggap ninyo ang pangako. Sapagkat sandali na lamang, at ang pumaparating ay darating at hindi magpapaliban"* (Heb. 10:36–37).

3. Ngunit kung Siya ay darating at hindi maglala, bakit tayo *'madidismaya sa mga kapighatian'* (Efe. 3:13), sa halip na maging handang mamatay para sa Panginoon araw-araw? – Sapagkat nasusulat: *'Kung tayo'y namatay na kasama Niya, mabubuhay din tayo na kasama Niya; kung tayo'y nagtitiis, maghahari rin tayo na kasama Niya; kung tayo'y tumanggi sa Kanya, itatanggi rin Niya tayo; kung tayo'y walang katapatan, Siya'y nananatiling tapat—sapagkat hindi ninyo maaaring itanggi ang inyong sarili'* (2 Tim. 2:11–13). Anong kagalakan ang daranasin ng mga santo nang masdan nila ang Panginoon na darating mula sa langit kasama ang mga anghel ng Kanyang kapangyarihan, na tatawag sa kanila sa kagalakang hindi mailahad sa salita, na magkorona sa kanila at maghahari kasama nila magpakailanman? At anong paghihirap naman, sa kabilang

banda , ang mararanasan noon ng mga hindi naniwala sa Ebanghelyo at lumabag sa Kaniyang mga utos—yaong mga, gaya ng nasusulat, *'magdurusa ng parusa ng walang hanggang kapahamakan, malayo sa Kaniyang harapan at sa kaluwalhatian ng Kaniyang kapangyarihan, sa pagdating Niya upang magluwalhati sa Kaniyang mga banal at magiging pakakabighani sa lahat ng mga naniwala'* (2 Tes. 1:9–10).

4. Pagsusuri nito sa ating isipan at pagninilayan, *'linisin natin ang ating sarili mula sa bawat karumihan ng laman at espiritu, at gawing ganap ang kabanalan sa takot ng Diyos'* (2 Cor. 7:1), pagsusumikap para sa pinakamabuti at pag-usad tungo sa kaperpeksiyunan (Heb. 11:16; 6:1), *'nagmamalasakit sa kabutihan at lumalayo sa kasamaan; nagmamahalan sa isa't isa; nagtataasan ng pagpapahalaga sa isa't isa; hindi tamad sa sigla, kundi masigasig sa espiritu, naglilingkod sa Panginoon; nagagalak sa pag-asa, matiisin sa kapighatian, at matiyaga sa panalangin'* (Roma 12:9–12); upang, sa pamamagitan ng tapat na pamamalagi sa ganitong kabanalan, ay maipagdiwang natin nang karapat-dapat ang nalalapit na Paskwa, at maging karapat-dapat tayong makibahagi sa mga biyayang makalangit magpakailanman.

282. Hindi ba kamangha-mangha na ang Panginoon—gaya ng pagiging Niya—ay nagdusa nang ganito?

282. 1) Hindi ba kamangha-mangha na ang Panginoon—gaya ng Kanyang pagkatao—ay nagdusa nang ganito? – 2) Nanginig ang buong nilikha; mananatiling walang pakialam ba tayo? – 3) Dahil sa ganoong laki ng pag-ibig na ipinakita sa atin, suklian natin Siya ng pag-ibig at paghahandang tiisin ang lahat ng bagay, kapwa sa karaniwang takbo ng ating buhay at sa pag-uusig. [4, 73]

5. At ang pag-alala sa mga paghihirap ng ating Panginoong Jesucristo ay palaging pumupuno sa kaluluwa ng pagsisisi at lambing, lalo na sa mga araw na ito (Mga Banal na Araw – Biyernes), nang maganap ang bawat isa sa mga pangyayaring ito. Ano nga ba ang mga paghihirap na ito? – Ang pakana ng pagpatay laban sa Panginoon, ang Kanyang pagkadakip ng mga Hudyo, ang Kanyang paghahatid sa Kanyang kamatayan, ang Kanyang pagharap sa hukuman ni Pilato, ang Kanyang paglilitis, ang pagtatanong, ang paghampas sa Kanyang mga tainga, ang pagtuwid, ang panunuya, ang pang-uuyam, ang Kanyang pagbitay sa krus, ang pagkakabitin ng Kanyang mga kamay at paa, ang pagtikim ng apug, ang pagtusok sa Kaniyang tagiliran, at ang lahat ng iba pang mga bagay na naganap sa pagitan—mga bagay na hindi kayang lamunin ng sanlibutan, at hindi rin kayang ilarawan nang marapat, hindi lamang sa pamamagitan ng wika ng tao kundi pati na rin ng lahat ng wika ng mga anghel. Sapagkat isipin natin kung gaano kalaki at hindi masabi ang hiwagang ito! – Ang Panginoon, na nakakakita sa pinakamalalim na iniisip ng puso at gumagabay sa bawat kaisipan ng tao, – Siya mismo ang dinala sa hukuman kung saan Siya ay hinatulan ng kamatayan; Siya na *'nananatili sa buong sanglibutan sa pamamagitan ng salita ng Kanyang kapangyarihan'* (Heb. 1:3), Siya Mismo ay inihandog sa mga kamay ng makasalanang tao; Siya na nagbubuklod sa mga tubig sa ulap at didiligin ang lupa sa takdang panahon, Siya Mismo ay dinala na nakagapos; *'Siya na sinukat ang langit sa isang palad, at ang buong lupa sa isang dakot, at inilagay ang mga bundok sa kanilang sukat'* (Isa. 40:12), – Siya Mismo ay pinukpok ng kamay ng isang alipin; Siya na nagdekorasyon sa lupa ng sari-saring bulaklak, Siya ring ito ang tinangjahan ng korona ng tinik sa kahihayan; Siya na nagtanim ng puno ng buhay sa gitna ng Paraiso – Siya ring ito ang ipinako sa puno sa pag-uuyam. O, gaano kakilabot at labis sa karaniwan ang mga pangitain na ito.

6. Nakita ito ng araw at nagdilim; nakita ito ng buwan at nag-eclipse; naramdaman ito ng lupa at nanginig; naramdaman ito ng mga bato at nagkabitak-bitak; ang buong nilikha ay nanginig sa takot sa paghihirap ng Panginoon. – Kaya nga, ang mga elementong walang kaluluwa at walang pakiramdam, na para bang nabigyan ng buhay at may pakiramdam, dahil sa takot sa Diyos at sa pagtanaw sa mga bisyong ito, ay lumisan sa kanilang likas na kaayusan at nagbago: hindi kaya tayong mga pinagkalooban ng katwiran, na para kanino namatay si Cristo, ay malupot at umiyak sa mga araw na ito? At hindi kaya tayo, pagkatapos nito, ay magiging higit pang walang-sabi kaysa sa mga walang-sabi, at higit pang manhid kaysa sa mga bato? Huwag sanang maging ganoon tayo, huwag sanang maging ganoon; kundi sa halip, na pinuno ng banal na pagkamangha at nabago sa isang mabuting pagbabago, magluksa tayo, ialay natin ang ating mga hilig bilang isang sakripisyo, suklian natin ang mga saway ng Panginoon ng pagtitiis sa mga saway, tiisin natin ang mga sugat para sa Kanyang mga sugat—ang ilan sa gawain ng pagsunod, at ang iba sa darating na paghahayag ng pananampalataya.

7. Hindi ba nakikita natin sa lahat ng ito ang di-mabilang na mga himok tungo sa banal na pag-ibig? Sino ba ang kailanman nakulong sa isang dungeon? Sino ang kailanman naghandog ng sarili upang patayin alang-alang sa minamahal niya? Ngunit ang ating lubos na mapagpalang Diyos ay tiniis hindi isa o dalawa, kundi di-mabilang na paghihirap para sa atin na hinatulan. Kaya't sa katuwiran, ang pinagpalang Apostol, nang pagnilayan ito at mapuno ng malalim na pag-ibig sa Diyos, ay nagsabi: *'Sapagkat kumbinsido ako na ni ang kamatayan ni ang buhay, ni ang mga anghel ni ang mga kapangyarihan, ni ang mga bagay na kasalukuyan ni ang mga bagay na darating, ni ang kataasan ni ang kalaliman, ni ang alinmang nilikha ay makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos na nasa kay Cristo Jesus na ating Panginoon'* (Roma 8:38–39). Sapagkat ganito tayo inibig ng Diyos: *'Ibinigay Niya ang Kaniyang nag-iisang Anak, upang ang sinumang sumampalataya sa Kaniya ay hindi mapahamak kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan'* (Juan 3:16–17). Dahil wala silang maiaalok na karapat-dapat bilang kapalit ng ganoong pag-ibig mula sa kanilang sariling mga gawa, inialay ng mga santo ang kanilang sarili, ang kanilang mga katawan at ang kanilang dugo; at sa mga paghihirap ng kanilang pag-a-ascetiko at sa kanilang mga pagdurusa, inawit nila kasama si banal na David ang kantikong ito: *'Paano ko babayaran ang Panginoon sa lahat ng Kanyang ipinagkaloob sa akin?'* (Awit 115:12). – Sa ganitong tinig, tayo rin ay manawag sa Panginoon nang palagi, na nagsusumikap para sa Kanya nang walang humpay na may hindi mapawi pangnanasa sa Kanya, at nagsisikap nang higit pa para sa pinakamabuti, upang tayo'y maging mga tagapagmana ng walang hanggang mga biyaya kasama ng lahat ng mga santo.

283. Nagagalak ako sa iyong pag-unlad sa kabutihan

283. 1) Nagagalak ako sa iyong pag-unlad sa kabutihan. – 2) Ngunit huwag kang huminto roon; magpatuloy ka sa unahan, tularan ang mga santo at hangaan ang mga pangako. [4, 81]

8. Sinasabi ko sa iyo nang kusang-loob, hindi dahil pinipilit, bagaman tungkulin kong makipag-usap sa iyo. Sapagkat masigasig ako para sa iyo nang banal na sigasig, kahit na ako'y makasalanan, at nagagalak ako nang lubos sa iyong pag-unlad. Kahit na paminsan-minsan ay kailangan kitang sawayin, gaya ng ginawa ko hindi pa matagal ang nakalipas, ito ay upang makilala mo ang saganang pag-ibig na mayroon ako para sa iyo, [sapagkat ang isang mapagmahal na magulang, habang inaalagaan ang kanilang mga anak, ay hindi nagpapabaya sa pagdidisiplina sa kanila. *'Sapagkat anong anak ang hindi dinidisciplina ng kanyang ama?'* (Heb. 12:7)], – *'upang kayo'y maging ganap at lubos, na walang kulang'* (Santiago 1:4). Sapagkat inaamin ko na masunurin at mapagpasakop kayo, at mahigpit ninyong tinutupad ang mga utos ng inyong ama, marahil ay walang ibang gumagawa nito sa hanay ng buhay monghe. Sinasabi ko ito nang hindi nagpapaloba, kundi ayon sa tunay na kalagayan. At sino ang gaya ninyo ang pagkakaisa ng isip sa Ama at sumusunod sa abbot sa lahat ng bagay, alinsunod sa mga utos ng Panginoon? Kayong bihasa sa pareho? Ang patunay nito ay makikita sa mga pag-uusig, pagpapaalis, bilanguan, pagkapoot, at *'pagpupursige hanggang sa pagdurugo'* sa pakikipaglaban *'laban sa kasalanan'* (Heb. 12:4). – At hindi ito nagmula sa inyo, kundi biyaya mula sa Diyos, na Siya ang papurihan. Hayaan ang iba na magkaroon ng pera at ari-arian, mga monasteryo at iba pang paraan ng seguridad; para sa akin, sapat na para sa aking mabuting reputasyon na kayo lamang ang aking mayroon at kayo ang aking palamuti: sapagkat kayo ang aking kagalakan at korona ng kaluwalhatian, ang aking buhay at bawat iba pang kabutihan.

9. Hinihiling ko lamang na huwag kayong manghina sa inyong mabuting pasya, na huwag ninyong lagyan ng hangganan ang kabutihan at ang inyong pag-akyat sa mga baitang ng kaperpeksiyunan; ngunit kung paanong ang mga naghahangad ng materyal na pag-aari ay hindi nakakaramdam ng kasiyahan sa pagdami ng kayamanan, gayon din naman kayo, sa espirituwal na kahusayan, ay hindi dapat tumigil sa pagsulong pasulong, hanggang sa inyong huling hininga. *'Sapagkat ang mga paghihirap ng kasalukuyang panahon ay hindi karapat-dapat sa kaluwalhatian ng ihahayag sa atin'* (Roma 8:8). Hindi mo ba nakikita sa buhay ng mga santo kung gaano kalaki ang pagsisikap at pawis na inilaan nila sa paglalakbay ng kanilang buhay? Hindi mo ba nakikita kung gaano karaming pagdurugo at sa gitna ng anong mga paghihirap nagwakas ang buhay ng mga banal na martir? Para saan? Upang sila'y mapisanib kay Cristo. *'Sapagkat ang nakikita ay pansamantala, ngunit ang hindi nakikita ay walang hanggan'* (2 Cor. 4:18). Hindi ba mabuti ang araw? Ngunit sa huli ay lalamlam din ito. Hindi ba mabuti ang buwan? Ngunit titigil din itong magbigay ng liwanag. Hindi ba mabuti ang mga bituin? Ngunit babagsak din ang mga ito. Hindi ba kaaya-aya ang kalangitan? Ngunit mapupusod din ang mga ito na parang damit, at magbabago ang lahat ng bagay – at magkakaroon ng bagong langit at bagong lupa, gaya ng nakasulat – at magsisimula ang isang buhay na hindi mailarawan ang biyaya sa Cristo

at kasama si Cristo. Ganito ang mga pangakong ibinigay sa atin. At sa pamamagitan ng mga paalalang ito, tutulungan natin ang isa't isa na mapagtagumpayan ang makamundo sa pamamagitan ng higit sa makamundo, supilin ang makalupang pag-ibig sa pamamagitan ng banal na pag-ibig, at, gaya ng itinuturo ng Apostol, *'hanapin ang mga bagay na nasa itaas, kung nasaan si Cristo, na nakaupo sa kanan ng Diyos, at ituon ang ating isipan sa mga bagay na nasa itaas, hindi sa mga bagay na lupa'* (Col. 3: 1), hindi naliligo sa putik ng mga pagnanasa, hindi nalulunod sa putik ng mga hilig, *'na ang wakas ay kapahamakan. Sapagkat ang ating buhay ay nasa langit, mula roon din natin hinihintay ang ating Tagapagligtas, ang Panginoong Jesucristo'* (Phil. 3: 19–20).

284. Nang magkaroon ako ng sugat, naghanap ako ng lunas, at—narito ako, nakikipag-usap sa inyo

284. 1) Nang ako'y sugatan, naghanap ako ng lunas, at—narito ako'y nagsasalita sa inyo. – Kumukuha ako ng aral mula rito: sa sandaling masugatan ang sinuman ng kasalanan, magmadali sa lunas ng pagsisisi. – 2) Huwag mag-atras; sapagkat maaaring abutan ka ng kamatayan, at kakila-kilabot na mamatay nang hindi pa nalinis at lumitaw sa ganoong kalagayan sa harap ng luklukan ng paghuhukom. – 3) Ingatan mo ang iyong sarili, at huwag makinig sa kaaway na nagtuturo ng pagpapaliban. [4, 82]

10. Ang sugat sa hita ko ay nagdulot sa iyo ng dalamhati, at nararapat nga. Sapagkat nakikiramay ka sa akin sa tuwa at sa dalamhati, gaya ng mga nagmamahal sa kanilang mga kapatid at sa kanilang ama. Ako naman, kumuha ako rito ng aral na ituturo sa inyo. Sa anong paraan nga ba? Nang ako'y masugatan dahil sa aking mga kasalanan, agad akong nagpagamot at nagpahinga nang nararapat; kaya naman, sa loob ng tatlong araw, hindi ako nakipag-usap sa inyo. Ngunit ngayon, sa biyaya ng Diyos, gumaling na ang karamdaman, at narito na akong muli kasama ninyo – at narito ako, nakikipag-usap sa inyo. – Ganoon din ang nalalapat sa mga sugat ng kaluluwa. – May nasaktan ba sa puso dahil sa nakita o narinig nila? O nailig ba sila ng isang demonyong kaisipan at nilamon ng masamang pagnanasa, galit, poot, pagkamuhi, selos, alitan, pagsuway, o iba pang mapanirang damdamin? – Dapat nilang simulan kaagad ang paggamot, ibig sabihin, pagsisisi, pagdadalamhati, pag-iyak, paghagulgol at pighati, at iba pang lunas ng pagsisisi; at, nang maayos nang maghilom, bumalik muli sa kanilang dating kalagayan ng kabutihan. Ngunit kung hindi ito gagawin, susunod ang kasalanan sa kasalanan at sugat sa sugat; ang pagnanasa ay magiging hindi na magagamot, at mamamatay tayo sa ating kasalanan.

11. Ngunit huwag mangyari sa atin ang ganoon, mga kapatid. Una sa lahat, dapat nating bantayan ang ating sarili laban sa pagkakasala: sapagkat ano pa ang mas matamis o mas maligayang kaysa magkaroon ng dalisay na kaluluwa at isip na hindi nasira ng mga pagnanasa? At kung sakaling makasala tayo dahil sa mga hilig ng ating kalikasan, dapat nating itama agad ang ating pagkakamali, na walang anumang manatiling sugatan sa ating kalooban, kahit isang oras man lang: sapagkat ang kamatayan ay isang magnanakaw, at hindi mo alam saang oras darating ang magnanakaw na ito, kung sa hatinggabi man o sa pag-awit ng tandang; Ang lisanin ang katawan nang hindi handa ay isang malaking kapahamakan, at ang tumayo nang ganito sa harap ng hukuman ni Cristo ay lubhang kakila-kilabot. Sapagkat, gaya ng sinasabi ng Apostol, *'Ang salita ng Diyos ay buhay at mabisang sandata, na mas matalas kaysa anumang tabak na may dalawang talim, na tumatagos hanggang sa paghahati ng kaluluwa at espiritu, ng mga kasukasuan at utak-butong, at tagasuri ng mga kaisipan at layunin ng puso; at walang nilalang na nakatago sa Kanyang paningin, kundi ang lahat ng bagay ay hubad at bukas sa Kanyang mga mata: at sa Kaniya ay kailangan nating magbigay-paliwanag'* (Heb. 4:12–13). *"At kung ang matuwid ay halos mailigtas, saan pa kaya lilitaw ang masasama at ang makasalanan?"* (1 Ped. 4:18). Kung ang Propeta Daniel, nang makita ang Hukom ng Diyos sa isang pangitain, ay napuno ng matinding takot at pagkamangha, ano kaya ang mangyayari sa atin kapag tunay na tayo'y nakatayo sa harap ng luklukan ng paghuhukom na ito? *'Isang ilog ng apoy,'* wika nito, *'ang umaagos sa harap Niya: libu-libo ang naglilingkod sa Kanya, at sampu-sampung libo ang nakatayo sa harap Niya: inilagay ang luklukan ng paghuhukom, at binuksan ang mga aklat'* (Dan. 7:10). Kapag ito'y nangyari, sino ang maninindigan nang matatag, at sino ang mapananatili ang kanilang tapang? Walang sinuman, maliban sa mga may tunay na pananampalataya at mabubuting gawa, at sa mga nakamtan ang tapang, katuwiran at kabanalan—ang mga anak ng pagsunod.

12. Kaya't dapat tayong maging mapagmatyag nang may sukdulang pag-iingat, at hintayin ang kinalabasan nang may takot sa bawat oras. Ni ang ating mamamatay-taong kaaway, na nagnanakaw sa atin, ay hindi malalantad; siya na palaging tinutukso tayo na gugulin ang kasalukuyang panahon sa kapabayaang katamaran, habang ipinagpapaliban ang pagsunod sa mga utos hanggang sa hinaharap. Ganito ang ahas na ito,

na linoloko tayo sa pamamagitan ng kaakit-akit na anyo ng kasalanan. Ngunit palagi natin siyang itaboy at pabalikain sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos. Dahil dito, ako, sa pagpapakumbaba, ay kinakausap kayo sa mismong sandaling ito sa mga salitang ito, upang, sa pakarinig ninyo ng kahit limang salita mula sa aking mga labi, kayo ay maaliw at magbigay-lakas-loob sa isa't isa sa pamamagitan ng paalalang iniaalay sa inyo. Sapagkat ang paalala ay isang biyaya dahil palagi nitong binabago ang kaluluwa. At sa paggawa nito, na sumusunod sa halimbawa ng ating mga ninuno, alam ko at tiwala akong magtatagumpay tayo sa pagsusumikap para sa ating kaligtasan, pakikayap ang Diyos, at ituturing tayong karapat-dapat sa Kaniyang kaharian.

285. *Inaanyayahan niya tayo na magpasalamat sa Diyos, na kahit na sila ay nasa dayuhang lupain, ay nagkakaloob sa kanila ng bawat uri ng kabuhayan*

285. 1) Hinimok niya tayo na magpasalamat sa Diyos na, kahit na nasa banyagang lupain, ipinagkakaloob Niya sa kanila ang bawat uri ng probisyon. – 2) At upang hindi natin mawala ang ganitong biyaya, hinimok niya tayo na huwag manghina sa ating sigasig na akayain ang Diyos, ni sa ating pananampalataya at pag-asa. [4, 83]

13. Dapat tayong magpasalamat sa Panginoon para sa mga biyayang ipinagkakaloob Niya sa atin, lalo na habang tayo ay nasa banyagang lupain, na kahit tayo ay nasa exilyo ay namumuhay tayo na parang nasa monasteryo, at hindi lamang nasisiyahan ang sarili nating pangangailangan kundi nagkakaloob din para sa mga lumalapit sa atin. Sapagkat hindi ba ninyo nakikita kung gaano karaming kapatid ang walang patid na dumarating sa atin mula sa iba't ibang lugar? – Saan pa nga ba sila pupunta kundi sa Diyos at sa ating kababaang-loob? Hindi ba ninyo nakikita rin kung gaano karaming ibang naglalakbay na mga ama at kapatid ang tumatawag sa atin, na naghihirap sa kahirapan at kakulangan sa lahat ng paraan? – Halos araw-araw ay may tinatanggap kaming tao; gayunpaman, sa kabila ng lahat ng ito, hindi kami kailanman nagkulang sa mga pangangailangan; sa kabaligtaran, nagkaroon kami ng lahat nang sagana. Tungkol dito, ano pa ang masasabi namin kundi na ang siyang nagbigay ng pangako ay tunay na hindi nagsisinungaling: *'Hangadin ninyo muna ang kaharian ng Diyos at ang kanyang katuwiran, at idaragdag sa inyo ang lahat ng ito'* (Matt. 6:33). – At sa katunayan, ipinagkaloob sa amin ang *'bunga ng trigo, ng alak at ng langis'* (Awit 4:8) at iba pang mga pangangailangan – lahat ay higit pa sa aming inaasahan; hanggang sa kami ay kulang sa lakas upang magtaas ng tinig na karapat-dapat sa pasasalamat para sa kabutihan ng Diyos. Kahit na tayo ay medyo napipilitan at nabibigatan ng mga ganitong kaayusan, isipin ninyo kung ano ang gantimpala – at anong papuri ang umaakyat sa Diyos dahil dito? Pati ang mga abbot ng mga monasteryo ay namamangha na ang ating nagawa ay higit pa sa kanilang kayang gawin; pinagkalooban tayo ng Diyos ng kakayahan na tuparin ang mga bagay na wala sa kanilang lakas. Bakit nga ba ito? Upang ang kapangyarihan ng Diyos ay maipahayag sa pamamagitan ng ating pananampalataya at pag-asa. At sa tingin ko, ang nagaganap ngayon sa ating piling ay labis na kahawig ng nangyari noong panahong nanirahan ang Israel sa ilang. Ika-apat na taon na ngayon mula nang tayo'y maghasik o mag-ani, at sa buong panahong ito ay hindi nauubos ang pagkaing ipinagkaloob sa atin ng Diyos. Hindi Niya pinatulo ang manna mula sa langit para sa amin, kundi binuksan Niya ang mga kamalig ng mga may higit pa sa sapat upang pakainin ang mga nagugutom. Hindi Siya nagpalabas ng tubig mula sa bato, kundi ibinuhos Niya ang alak mula sa mga sisidlan ng mga banal gamit ang kanilang sariling mga kamay. At nagkaloob Siya sa amin ng maraming iba pang biyaya, na hindi angkop banggitin ngayon. Hindi ba ito kamangha-mangha, hindi ba ito nakakabighani, hindi ba ito karapat-dapat purihin? – Magsasabi ako ng iba pa sa mga salita ng Apostol: na tayo, *'bagaman dukha, ay nagpapayaman sa marami; bagaman wala tayong anuman, ay taglay natin ang lahat ng bagay'* (2 Cor. 6:10).

14. Ganito ang mga kaloob ng ating mapagpalang Diyos, at ganito ang Kanyang mga biyaya! At dapat tayong matakot na, dahil sa ating kabiguan na pahalagahan kung paanong Kanyang pinarangalan tayo sa ganitong paraan, baka masaktan natin ang ating Mabuting Tagapagkaloob – ngunit mag-ingat tayo, mga kapatid, – tayong lahat: kapwa ang narito at ang wala – tuparin natin nang taimtim ang mga utos ng Panginoon, *'at hikayatin natin ang isa't isa sa pag-ibig at mabubuting gawa'* (Heb. 10:24), na huwag nating hayaang mabuhay nang pabaya, huwag sumuko sa mga pagnanasa ng laman at sa ating sariling mga kaisipan, huwag magpadala sa pagrereklamo tulad ng mga mapuring-puring dati, huwag tuksuhin ang Panginoon gaya ng ginawa ng mga mapagtukso noong mga araw na iyon – kung maaari Niya bang gawin ito o iyon para sa atin sa hinaharap. *'Mágawâ ang lahat ng bagay sa kaniya na nananampalataya'* (Marcos 9:22), gaya ng nakasulat. Sapagkat kung taos-puso tayong mananampalataya, ibibigay sa atin ng Panginoon, sa ating paghingi, ang lahat

ng kinakailangan para sa ating kaligtasan at para sa ating buhay sa laman. At matagumpay nating tatawirin ang ilang ng buhay na ito, na pinaliwanagan ng liwanag ng katotohanan; papalayasin natin ang di-nakikitang Amalek, na may dalang makapangyarihang sandatang espiritwal; at hindi tayo papasok sa Lupang Pangako—sapagkat hindi natin hinahangad ang pansamantala at naglalaho—kundi sa Kaharian ng Langit; sapagkat ang siyang nagbigay ng pangako ay nagsalita nang may katotohanan: *'Mapalad ang mga inuusig dahil sa katuwiran, sapagkat kanila ang kaharian ng langit'* (Mat. 5:10).

286. Ang mga tukso ng tao ay panlabas at madali

286. 1) Ang panlabas na tukso ay likas na pantao, at magagaan ang mga ito. – 2) Ang mga tukso ng demonyo ay mas mabigat; ngunit malalampasan din natin ang mga ito sa tulong ng Panginoon, basta't hindi tayo manghihina sa ating sigasig na labanan ang mga ito. – 3) Ito ay isang walang tigil na pakikibaka at pagkamartir. [4, 84]

15. Sa harap ng mga pagsubok na dumating sa atin, nararapat na sabihin natin, kasama ng Apostol: *'Walang tukso na dumating sa atin maliban sa karaniwan sa tao'* (1 Cor. 10:13). Sinasabi namin ito para kay Theoktist, ang mabuting matanda, na mahal namin sa lahat ng paraan. Ano nga ba, kung gayon, ang pagsubok na ito? Na siya ay nakakulong sa isang pulo na tinatawag na Chalkis, samantalang ang kanyang nakatatanda, na inintrigahan ng mga nasasakupan niya na para bang hindi siya nananalangin para sa mga nasa kapangyarihan, ay pinahirapan nang labis. Sumisiklab ang mga tukso; at kadalasan, tayo ang pinapahamak sa mga tuksoing ito: sapagkat paano natin papayagang ang pinagkatiwalaan ng pamamahala ng monasteryo ay hindi kusang-loob na manalangin para sa mga nasa kapangyarihan? O paano natin papayagang ang mga kapatid at ama, na nakatakas sa pagkakakulong, ay manatili sa lungsod at hindi guluhin ang mga erehe? – *"Lumabas kayo sa kanilang kalagitnaan at maghiwalay, sabi ng Panginoon, at huwag ninyong hipuin ang kanilang karumihan"* (2 Cor. 6:17). Ang mga kumikilos na salungat dito ay nagdurusa ng mabigat na kapighatian. Kaya naman kami, sa pagpapakumbaba, ay lumayo sa mga naninirahan sa loob ng lungsod at naninirahan sa labas nito, upang *'huwag magbigay ng dahilan sa mga naghahanap ng dahilan'* (2 Cor. 11:12); at pinanatili kami ng Panginoon na walang pinsala hanggang ngayon. Ngunit ipagpapatuloy Niya tayong ingatan, kung mag-iingat tayo sa ating sarili, hindi basta-basta nagsasalita tungkol sa kung ano't ano, at hindi nakikinig sa mga hungkag at kapurihang usapan. Gaya ng sinasabi ng Apostol: *'Palaging maging magalang ang inyong pananalita, na tinimplahan ng asin, upang malaman ninyo kung paano kayo dapat sumagot sa bawat tao'* (Col. 4:6). – At ano naman ang sinasabi ng kapatid ng Diyos: *'Sasalita kayo at kikilos na gaya ng malaya sa batas, na huhusgahan?'* (Santiago 2:12). Kaya't makatitiyak tayo na hindi tayo mahuhulog sa tukso sa maling panahon, kundi liligtas tayo sa mga karokang ito na parang mula sa bitag.

16. At ito nga ang tukso ng tao—ibig sabihin, magaang ito. Ang tukso ng demonyo naman—oh!—ay napakabigat at mapanlinlang. Ang kaaway ay nag-aabang araw-araw, bawat oras at bawat minuto upang tuksuhin tayo, at sa paggawa nito ay ginagawang napakahirap ang paglaban sa kanya at ang tagumpay ay mahirap makamtan. Ngunit dahil ang kasipagan at sigasig ay nagtatagumpay sa pagtupad sa lahat ng nararapat at kinakailangan, magsigasig tayong lumaban at magtagumpay sa tulong ni Cristo: sapagkat Siya ay nakikibata sa mga tukso kasama natin; kaya't sinabi Niya: *'Kung wala Ako, wala kayong magagawa'* (Juan 15:5). Kaya't magsikap tayo na huwag mahulog sa tukso na ito at huwag mapasailalim sa awa ng diyablo. Ang pagkakakulong dito sa isla, at higit pa nga, sa maikling panahon lamang, ay sa katotohanan, hindi tunay na pagkakakulong. Ang tunay na pagkakakulong ay ang mapalayas mula sa Diyos at itapon sa ganap na kadiliman. Gayundin, ano ang pagpapalo rito, na may ganoon karaming hampas? – Ang tunay na pagpapalo ay yaong ang mga hampas ay di-mabilang at ang pagdurusa na nagmumula rito ay walang katapusan. At *'ang mga gumawa ng mabuti,'* sabi ng Panginoon, *'ay lalabas sa muling pagkabuhay para sa buhay; ngunit ang mga gumawa ng masama, sa muling pagkabuhay para sa paghuhukom'* (Juan 5:29). Kaya't katakutan at nanginig tayo, na nagsusumikap ng buong lakas sa kapangyarihan ng Espiritu na nananahan sa atin, *'ginigiba ang mga katuwiran'*, gaya ng nasusulat, *'at ang bawa't matas na bagay na itinatayo laban sa kaalaman ng Dios, at binabihag ang bawa't kaisipan sa pagsunod kay Cristo; at handang parusahan ang bawat pagsuway'* (2 Cor. 10:4–6); at ito'y walang patid.

17. Masdan, isang walang-tigil na labanan! Masdan, isang pagkamartir na puno ng pagdurusa! Sapagkat ang sinumang tao na patuloy na binabayo ng mga kaisipan, ay hindi sumusuko rito at hindi lumuluhod kay Baal, kundi lumalaban at nagtatagumpay sa mga pagnanasa—kamunduhan, galit, poot, takot—ang taong iyon ay nagdurusa araw-araw at maaaring sabihin kasama ang Apostol : *'Araw-araw akong*

namamatay; ito ang aking ipinagmamalaki, na nasa Cristo Jesus na ating Panginoon' (1 Cor. 15:31); at sa wakas ng kanyang mga pakikibaka, ay maglakas-loob na idagdag: *"Nakipaglaban ako sa mabuting pakikipaglaban, natapos ko ang takbuhan, napanatili ko ang pananampalataya; ngayo'y inihanda na para sa akin ang putong ng katuwiran na ibibigay sa akin ng Panginoon, ang matuwid na Hukom, sa Araw na iyon"* (2 Tim. 4:7–8). – Maging matuwid tayo nga, at magsalita sa isa't isa nang ganito, at sa pamamagitan ng ating mga gawa, magpalamuti tayo ng korona ng katuwiran at pumasok sa Kaharian ng Langit.

287. Ang ating kalikasan ay antok at tamad. Ang Salita tungkol sa mga pangako ay nagpapasigla rito

287. 1) Ang ating kalikasan ay antok at tamad. Ang salita tungkol sa mga pangako ang nagigising dito. – 2) Ipinamalas ito sa pamamagitan ng kanilang gawa ng mga santo at martir. – 3) Ngunit bakit tayo natutulog pa rin? Magising tayo at maglakbay patungo sa kalayaan mula sa pagnanasa at mga damdamin – 4) At tikman natin ang mga kagalakan at ligaya ng paraiso. [4, 85]

18. Ipinapakita ng Apostol kung anong uri ng pagsisikap ang nararapat na taglayin ng isang guro para sa kanyang mga mag-aaral nang sabihin niya kay Timoteo: *'Mangaral ka sa takdang panahon at sa hindi takdang panahon; mangutya ka, mangaral ka nang may pagsaway, at magbigay ka ng payo, na may buong pagtitiis at pagtuturo: sapagkat darating ang panahon na hindi na nila titiisin ang malusog na doktrina'* (2 Tim. 4:2–3). Sapagkat ang ating kalikasan ay malabo, makalupa, at malilimot sa katuruan, kailangang palaging gisingin, na parang sa pamamagitan ng matalim na tusok, sa pamamagitan ng turo na parang tusok, upang, paggising na parang mula sa pagtulog, makita ang kagalakang nasa unahan nito. Sapagkat ano nga ba ito? Hindi ba't ang Kaharian ng Langit na ipinangako sa atin? Hindi ba't ang buhay na walang hanggan? Hindi ba't ang kagalakang hindi mailahad? Hindi ba't ang tamis ng Paraiso? Hindi ba't ang karangalang katulad ng sa mga anghel? Hindi ba't ang walang hanggang kapahingahan?

19. Para saan nga ba ang mga gapos at bilangguan? Para saan nga ba ang pagkatapon at pag-uusig? Para saan nga ba ang mga paghihirap at kamatayan? Hindi ba upang tayo'y maituring na karapat-dapat sa mga ipinangakong biyaya at makatakas sa kakila-kilabot na paghihirap? Masdan kung gaano kalugod na inibinhi ng mga martir ang kanilang dugo, gaano sila kabukas-palad na pumunta sa tabak, sa apoy, sa mga hayop, at sa lahat ng uri ng iba pang pagdurusa. Tingnan din kung gaano kasaya ang mga matuwid na pinapamatay at pinapailalim ang kanilang laman, na hindi itinuturing na mayroon pang mas kanais-nais kundi ang birtud mismo.

20. Ngunit bakit tayo'y nanghihimbing? Bakit natin isinasailalim ang ating sarili sa mapaminsala at nakasisirang mga pagnanasa, ang matutulis na dulo ng mga pana na tumatagos sa puso? *'Lumabas kayo sa kanilang kalagitnaan at maghiwalay, sabi ng Panginoon'* (2 Cor. 6:17). Kaya't lumayo tayo sa kanila, gaya ng paglayo sa Sodoma at Gomora, na nasira ng apoy at asupre; itabi natin ang katuwiran ng laman, na sumasalungat at nakikipagdigma laban sa Espiritu; palayain natin ang ating sarili mula sa mga pagnanasa na nagdudulot ng paghihirap – at makakahanap tayo ng kapahingahan para sa ating mga kaluluwa. Ano pa ang mas mapayapa kaysa sa isang kaluluwang hindi ginugulo ng mga pagnanasa at payapa sa Diyos?

21. Ito nga ba ang kagalakan at ligaya? Ito nga ba ang pinagpalang aliw at tamis? Nais ba nating matikman ang katamis na ito? – Tayo'y lumayo sa mga kaluguran ng laman, na nagbubunga ng pagkabulok at kamatayan. Sapagkat, *'ang siyang naghahasik sa kanyang laman,'* sabi ng Apostol, *'ay mag-aani ng pagkabulok mula sa laman; ngunit ang siyang naghahasik sa Espiritu ay mag-aani ng buhay na walang hanggan mula sa Espiritu'* (Gal. 6:8). Nais ba nating luwalhatiin? – Hamakin natin ang hungkag na kaluwalhatian ng tao, magbalabal sa kababaang-loob at magpalamuti sa bawat mabuting gawa. Sa ganitong paraan, mabubuhay tayo nang mabuti sa buhay na ito at ituturing na karapat-dapat sa mga biyayang darating, sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo.

288. Ang kasalukuyang pag-uusig ay mas banayad; gayon pa man, dapat natin itong tiisin; at ang kasalukuyang henerasyon ay dapat purihin dahil dito

288. 1) Ang pag-uusig na kinahaharap natin ngayon ay hindi gaanong mabigat; gayunpaman, kailangan nating tiisin ito; at ang kasalukuyang henerasyon ay nararapat purihin dahil dito. – 2) Ngunit tayo ay palaging maging handa na harapin nang walang takot ang mga pag-atake sa Ortodoksong pananampalataya. – 3) Tungkol naman sa ating hindi nakikitang tagausig, labanan natin siya nang walang tigil. – 4) Manatili tayong matatag sa ating pag-asa sa Diyos, at bibigyan Niya tayo ng lakas. [4, 26]

22. Sa nakalipas na tatlong taong ito ay namumuhay tayo ng isang bagong uri ng buhay: hindi tayo lubusang pinag-uusig, subalit hindi rin masasabing hindi tayo pinag-uusig; nagkikita-kita tayo at bumibisita sa mga tahanan ng isa't isa. At ito ay isang usapin ng pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan. Sapagkat nakita Niya na tayo ay napagod sa nakaraang pag-uusig; kaya ngayon ay isinara Niya ang mga bilangguan, subalit hindi Niya tinigil ang pag-uusig para sa Ortodoksiya, ayon sa Kanyang hindi masukat na mga paraan. – At ganoon nga. – Gayunpaman, kung titignan ang kabuuan ng usapin, sa palagay ko ay kakaunti lamang ang pinag-uusig dahil sa Panginoon. At sa aking nakikita kung gaano karaming kapatid ang dumarating dito araw-araw, nararamdaman ko ang isang pagkaaliw sa aking puso na napakarami ang hindi yumukod sa Baal, kundi nagpanatili ng kanilang sarili para sa Panginoon, na parang maningning na mga bituin, sa bawat lugar ng Kanyang nasasakupan. – Kaya't ang henerasyong ito ay pinagmumulan ng papuri para sa mga sumusunod; sapagkat ang Diyos ay tunay na nasa ating piling, at ang Simbahan ay hindi nawalan ng kaniyang lakas, alinsunod sa walang-hanggang pangako ng Panginoon. Ang lahat ng mga umatake sa kaniya mula pa noong unang panahon ay nangalat na parang bula sa dagat, samantalang siya, na parang batong hindi mapapawi, ay nanatiling matatag sa iisang pananampalataya at iisang pagpapahayag ng pananampalataya.

23. Dapat tayong magalak at magsaya rito; gayunpaman, kasabay nito ay dapat tayong manatiling mapagmatyag at magbantay, at maging handa, baka biglang sumulpot muli ang tukso: sapagkat hindi sapat na mapanatili ang ating pagpapahayag ng pananampalataya sa harap ng isa, o dalawa, o kahit gaano k karaming pagsubok, kundi dapat gawin natin ito sa buong buhay natin, hanggang sa mismong wakas nito – nang hindi natitinag ng masasamang balita, ni natatakot sa mga parusang tila handang pitpiti ang katawan, ni sa mga kulungan na nagpapahirap sa laman, ni sa anumang ibang pag-atake ng tao; ngunit tunay na paggalang sa Nag-iisang Diyos, na sa Kaniyang kalooban gumagalaw ang lahat ng bagay, at takot lamang sa walang hanggang parusa, na ang karanasan ay hindi mailarawan sa tindi ng paghihirap; sapagkat ang lahat ng kasalukuyang bagay—mabuti man o masama—ay mabilis na naglalaho, na parang panaginip; kaya't nasusulat: *'Ang kanilang mga palaso ay parang sugat sa isang bata'* (Awit 63:8).

24. Gayunpaman, kailangan pa rin nating makipaglaban sa kanila, at higit sa lahat laban sa ating hindi nakikitang tagapagtupak, na araw-araw na sumasalakay sa atin—na walang tigil na tinatamaan tayo hindi ng nahahawakang latigo kundi ng hindi nakikitang mga kaisipan, at sinisilaban tayo hindi ng materyal na apoy kundi ng masasamang pagnanasa, at tinutukso at kinukubkob ang ating mga kaluluwa ng sari-saring iba pang mga pagnanasa. – *"Kaya't ibalot ninyo ang inyong mga balakang ng katotohanan, at isuot ang baluti ng katuwiran, at isuot sa inyong mga paa ang paghahandang ipahayag ang ebanghelyo ng kapayapaan; at higit sa lahat, hawakan ninyo ang kalasag ng pananampalataya, na sa pamamagitan nito'y mapapatay ninyo ang lahat ng nagliliyab na palaso ng masama; at kunin ninyo ang helmet ng kaligtasan, at ang espirital na espada, na siyang salita ng Diyos"* (Efe. 6:14–17). Ganito ang mga utos ng mga Apostol! Kami rin, sa aming kababaang-loob, ay ipinapahayag ang mga ito, at hinihiling naming huwag kayong mawalan ng loob sa mga pagsubok ni manghinang sa mga tukso, sapagkat habang mas maraming tukso ang inyong titiisin, mas magiging dakila ang inyong mga korona.

25. Nawa'y pagkalooban tayo ng Diyos ng lakas: sapagkat Siya ay makapangyarihan upang tuparin ang Kanyang ipinangako; Siya ay makapangyarihan upang palakasin tayo, hindi lamang upang tiisin ang mga sugat, kundi pati na rin ang apoy, ang tabak, ang mga mababangis na hayop, at ang lahat ng gayong mga bagay. Dahil kumbinsido rito, sinasabi ng Apostol: *'Sa lahat ng ito ay higit pa tayong nagwawagi sa pamamagitan Niya na umibig sa atin. Sapagkat nalalaman ko na ni ang kamatayan ni ang buhay, ni ang mga anghel ni ang mga pamunuan, ni ang mga kapangyarihan, ni ang mga bagay na kasalukuyan ni ang mga bagay na darating, ni ang kataasan ni ang kalaliman, ni ang alinmang nilikhang bagay ay hindi makapaghihiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos na nasa kay Cristo Jesus na ating Panginoon'* (Roma 8:37–39). Kung itatakda natin ang ating isipan na kumilos sa ganitong paraan, tayo ay makikibahagi sa isang walang patid na gawa ng pagkamartir – at ang ating kapalaran ay makakasama ng mga martir.

289. Ang pag-uusig ay isang biyaya: dapat mabuhay sa pag-uusig sa paraang karapat-dapat sa biyayang ito; ipinaliwanag nang eksakto kung paano

289. 1) Ang pag-uusig ay isang biyaya: dapat mabuhay sa gitna ng pag-uusig sa paraang karapat-dapat sa biyayang ito; ipinaliwanag nang eksakto kung paano. – 2) Sa kabaligtaran nito, ang pamumuhay nang nakahiwalay ay partikular na kinokondena dahil sa mapaminsalang mga bunga nito – pagbibigay-lugod sa

sarili, kapabayaan, at mga pagkukulang sa moral. – 3) Lahat ay hinihikayat na mamuhay nang matino at maingat. [4, 87]

26. Ibinigay sa atin ng Diyos ang pinakadakilang biyaya sa pag-uusig na ito, gaya ng Kanyang sinabi sa Ebanghelyo: *'Mapalad ang mga inuusig dahil sa katuwiran, sapagkat kanila ang kaharian ng langit'* (Matt. 5:10). Kaya't mag-ingat tayo na, sa pamumuhay nang hindi karapat-dapat sa ganoong biyaya, hindi natin gawing hatol para sa ating sarili ang pag-uusig na ito. Una sa lahat, ang isang pinag-uusig ay hindi dapat mamuhay nang mag-isa, kundi manirahan kasama ng iba pang mga kapatid. Sapagkat sinasabi ng Panginoon: *'Kung saan ang dalawa o tatlo ay nagtitipon sa aking pangalan, naroroon ako sa kanilang gitna'* (Matt. 18:20). Bukod pa rito, hindi siya dapat lumabas maliban kung talagang kinakailangan, kundi manatili sa lugar na siya ay tinatanggap, bilang isang naglalakbay, at itaguyod ang kanyang sarili sa panalangin, pagsusumamo, pagbabasa, pag-awit ng mga salmo, gawang-kamay at iba pang mabubuting gawaing karaniwan sa atin; dapat niyang iwasan ang makakita ng mga babae, *'lumayo sa anumang kapatid na namumuhay nang walang ayos'* (2 Tes. 3:11), maging mabait, mapagpasalamat, may pag-asa, kontento sa kanyang mayroon, at handang tanggapin ang pagdurusa para kay Cristo: sapagkat kung saan may pag-uusig, karaniwan ding may pagdurusa.

27. Ang mga namumuhay nang nag-iisa ay may kalungkutan bilang kanilang kapalaran: sapagkat sinasabi ng pantas, *'Kawawa ang nag-iisa!'* dahil *'kung siya'y mahulog, wala nang ibang magtataas sa kaniya'* (Ekl. 4:10); ang mga may alipin sa kanila ay sinisira ang kalayaan ng pagkamonastiko; ang mga bumibili ng mga bukid, ubasan, baka at mulas ay nagdadala sa kanilang sarili ng ketusang kay Gehazi. Mula rito'y sumibol ang pag-ibig sa pera, kasakiman, pabagu-bagong-loob, ayaw na makisama sa kapwa mga kapatid, ang ugali ng kakaibang pag-uugali at pagsunod sa sariling kalooban, *'pagmamatapang'* sa pamamagitan namin *'laban sa pangalan ng Diyos sa gitna ng mga Hentil, gaya ng nakasulat'* (Roma 2:24), at espirituwal na pagbagsak: sapagkat paano makakaiwas sa pagbagsak ang isang namumuhay nang pabaya? *'Hindi ninyo ba'y nalalaman,'* sabi ng Apostol, *'na kayo ang templo ng Dios, at ang Espiritu ng Dios ay nananahan sa inyo? Kung sinuman ang sumira sa templo ng Dios, sisirain siya ng Dios'* (1 Cor. 3:16–17). At muli ay sinasabi niya: *'Huwag ninyong linlangin ang inyong sarili: ni ang mga mapakamalaway, ni ang mga mapag-idolo, ni ang mga mangingikil, ni ang mga malalambing, ni ang mga homosekswal, ni ang mga magnanakaw, ni ang mga makasarili, ni ang mga lasing, ni ang mga mapang-insulto, ni ang mga mandaraya ang magmamana ng kaharian ng Diyos'* (1 Cor. 6, 9–10). Maaari ba nating hayaang mabilang tayo sa mga sinasabi: *'Ang mga kay Cristo ay ipinako sa krus ang laman kasama ng mga pagnanasa at mga hilig nito'* (Gal. 5:24); at muli: *'Kayo ay hindi mula sa sanlibutan'* (Juan 15:19); at higit pa: *'Ang ating pagkamamamayan ay nasa langit?'* (Fil. 3:20).

28. Bakit nga, sinasayang natin ang ating kaligayahan? Bakit natin binababa ang dangal ng ating pagtawag? Bakit hindi natin sundan ang halimbawa ng ating mga kapatid na namumuhay nang matuwid, na ang kanilang buhay ay maluwalhati at kapuri-puri sa harap ng Diyos at ng mga tao? Hindi na ba panahon para magpakatino tayo sa wakas? Hindi na ba panahon para ayusin ang ating sarili? Hindi na ba panahon para pagtuunan ng pansin ang ating kaligtasan, na laging nasa isip ang ating huling kapalaran at kung paano tayo haharap sa hukuman ni Cristo? Sapagkat kailangan nating magbigay-katwiran sa bawat walang-kwentang salita, anong sagot ang ibibigay natin para sa mga dakila at mabibigat na kasalanan? – Ngunit magpakatwiran tayo, kahit pa papalubog na ang araw ng ating buhay; itakwil natin ang ating mga pagnanasa, *'layuin ang mga gawa ng kadiliman at isyuot ang baluti ng liwanag'* (Roma 13:12), ingatan natin ang ating mga puso sa lahat ng paraan, at magsikap sa lahat ng paraan na akayain ang Panginoon, upang, sa ganitong paraan ay mailigtas, tayo'y maging mga tagapagmana ng walang hanggang mga biyaya.

290. Ang taong nakita ko ay pumanaw na, at ganoon din ang mangyayari sa atin; bakit nga ba natin pinapahalagahan ang laman?

290. 1) Ang taong aking nakita ay pumanaw na, at ganoon din ang mangyayari sa atin; bakit nga ba natin pinapahalagahan ang laman? – 2) Siya ay nasa paghihirap sa kanyang higaan ng kamatayan: sapagkat sa ganoong mga oras, ang mga kaisipang iningatan ng isang tao ay sumasalakay dito – ang mabubuti ay nagbibigay ng aliw, samantalang ang masasama ay nagpapahirap. – 3) Huwag nating lokohin ang ating sarili, ni sa pamamagitan ng mga pagnanasa ni sa pamamagitan ng mga mapanisang kaisipan. [4, 88]

1. Ano pa ang maaaring maging higit na kapaki-pakinabang at nakapagliligtas para sa kaluluwa kaysa sa paggunita sa kamatayan? Sa paksang ito ako'y naantig na magsalita sa inyo, sa okasyon ng pagkamatay ng Obispo ng Eneia, na hindi ninyo nakita habang siya'y namamatay, samantalang kami ay nakakita, at nakuha

namin ang malaking kapakinabangan mula rito; naantig ang aming mga puso, nang makilala namin sa aming sarili ang nasa kaniya rin. – Kaya't siya'y umalis at pumanaw, at hindi na muling babalik sa buhay na ito. Hindi na niya kailangan pa ang langit, ang lupa, ang dagat, ang araw, ang buwan, o ang mga bituin; Hindi na niya kailangang huminga ng hangin na ito, ni magbigay ng tunog sa kanyang lalamunan, ni makita ng kanyang mga mata, ni marinig ng kanyang mga tainga, ni maamoy ng kanyang mga butong-ilong, ni mahawakan ng kanyang mga kamay, ni lumakad ng kanyang mga paa, ni gumawa ng anumang bagay na katangian ng buhay na ito, malaki man o maliit; ang mga pintuan nito ay nakasara sa kanya magpakailanman, at ngayon ay hinihintay niya ang paghuhukom at gantimpala. Ang gantimpala ay nakalaan pa rin, itinatabi, gaya ng nakasulat: *'At ang lahat ng ito, bagaman nagkaroon ng pananampalataya, ay hindi tumanggap ng pangako, sapagkat inihanda ng Diyos para sa atin ang isang bagay na mas mabuti, upang hindi sila gawing perpekto nang wala tayo'* (Heb. 11:39–40). – Ano nga ba ang mangyayari sa atin? – Wala nang iba. Hindi ba't pareho rin ang sasapit sa atin? Hindi ba't sa parehong paraan rin tayo babalik sa alabok na kinuhaan tayo? Hindi ba't sa parehong paraan rin tayo mamamatay, at magiging alikabok at abo? Silipin natin ang mga kabaong at tingnan kung paano nagtatapos ang ating kasalukuyang anyong buhay. – Bakit nga ba natin pinapahalagahan nang lubos ang maruming katawang ito, na ating ipagkakatiwala sa lupa at sa mga uod? Bakit pa natin binibigat ang ating sarili sa mga pagnanasa na ating haharapin sa oras ng ating pagpanaw?

2. Ang lalaking mamatay na, habang humihinga pa, ay nagsabi na dalawang nilalang—isang babae at isang lalaki—ang lumitaw sa kanya at walang-awang siya'y sinisisi, na naging sanhi upang siya'y humagulgol, sumigaw ng tulong at manginig, na natakot sa pag-iisip na lisanin ang kanyang katawan. Nakikita mo ba kung ano ang hatol ng kamatayan? – Ang mga demonyo ang nagsisilbing ating mga tagausig at hukom. At ganoon nga, anuman ang mga kaisipang malugod nating tinatanggap at isinasabuhay, ang mga kaisipang iyon din ang ating makikita sa oras ng ating pagpanaw: kung *'Palagi kong inilalagay ang Panginoon sa aking harapan'* (Awit 15:8), kung inilalarawan natin sa isip ang Tagapangalaga ng ating buhay, ang Anghel, na malapit sa atin, kung iniisip natin ang ganito't ganoong mga santo, makikita natin sila sa ating huling hininga; ngunit kung, sa kabaligtaran, tayo ay naglalalang ng makasalanang mga imahe sa ating sarili at nagtatago ng mga makademong kaisipan, makakatagpo natin sila sa panahong iyon, na kapwa kaawa-awa at mapaminsala.

3. Bakit nga, nagsusumikap tayo na huwag tayong matalo ng mga diyus-diyosang ito sa oras ng ating pagpanaw, kundi upang tayo'y matagpuang may dalisay na puso, upang tayo rin ay makapagsabi nang buong tapang: *'Sa kapayapaan ako'y matutulog at magpapahinga'* (Awit 4:9). Sapagkat sa mga mabubuti, ang kamatayan ay pagtulog, gaya ng sinabi ng Panginoon: *'Nakatulog ang kaibigan nating si Lazaro; ngunit ako'y pupunta roon upang gisingin siya'* (Juan 11:11). Kung gayon, kung ito ay pagtulog, malinaw na ito ay para sa kanya ang sanhi ng kapahingahan at ang simula ng buhay na walang hanggan, gaya ng sinasabi ng Banal na Apostol: *'Ngunit ngayon ay muling nabuhay si Cristo mula sa mga patay, ang panganay sa mga nakatulog';* at muli, makalipas ang kaunti: *'Ang kamatayan ay nilamon ng tagumpay. O kamatayan, nasaan ang iyong tuka? O Hades, nasaan ang iyong tagumpay? – Ang tuka ng kamatayan ay ang kasalanan, at ang kapangyarihan ng kasalanan ay ang Kautusan. Ngunit pasalamat sa Diyos na nagbibigay sa atin ng tagumpay sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesucristo'* (1 Cor. 15:20, 54–57). – Masdan, nilamon na ang kamatayan! Narito, ipinagkaloob ang tagumpay! Sapagkat sinasabi ng Panginoon: *'Sa sinumang magwawagi, ipagkakaloob ko na kumain ng bunga ng punong-kahoy ng buhay na nasa gitna ng hardin ng Diyos'* (Pahayag 2:7). Bukas na ba ngayon ang daan patungo sa Kaharian ng Langit? Narito, ang tatlong-beses na pinagpalang pakikibaka ay nasa ating harapan! Sa nagwagi, isang korona at ang lasa ng buhay na walang hanggan. Pagsikapan din nating talunin ang diyablo, supilin ang ating mga pagnanasa, linisin ang ating sarili nang lubusan mula sa lahat ng kasamaan, at magkamit ng mga birtud, upang tayo ay maging mga maninirahan sa paraiso at maituring na karapat-dapat na makapakinabang sa puno ng buhay.

291. Dapat nating pagtrabahuhan ang ating kaligtasan nang walang tigil at may kusang sigasig

291. 1) Dapat nating pagsikapan ang kaligtasan nang walang patid at may masigasig na sigla. – 2) Ang mga sundalo ay nagsusumikap na maglingkod sa makalupang hari para sa makalupang gantimpala; dapat ba tayong maging tamad sa paglilingkod sa makalangit na Hari para sa makalangit na gantimpala? – 3) Tingnan ang mga santo: anong uri ng tao ang hindi matatagpuan sa kanilang hanay, gayong wala ni isa man sa kanila ang tamad o pabaya. May mga nahulog sa kanila, ngunit sila ang mga taong, nang magsisi, ay masigasig at masipag na naghanap upang akayamutin ang Diyos. – 4) Bumangon ka nga, O pabaya, pakinggan mo ang Apostol at maging masigasig. [4, 89]

4. *'May panahon para sa lahat ng bagay sa silong ng langit,'* sabi ng Matuwid (Eccl. 3:1). At ang panahon para isabuhay ang ating kaligtasan ay palagi at saanman. Sapagkat sinasabi ng Apostol: *'Magsaya kayo sa lahat ng panahon, manalangin kayo nang walang patid, magpasalamat kayo sa lahat ng kalagayan'* (1 Cor. 5:16). Ang ating kaligtasan ay tinutukoy ng tatlong birtud na ito: sapagkat ang kagalakan ay tanda ng katuparan ng lahat ng katuwiran; ang walang patid na panalangin ay hindi magbibigay ng puwang sa diyablo na atakihin tayo; ang kaloob ng pasasalamat ay patotoo sa ating pag-ibig sa Diyos. Dahil sa ganitong pagpapalakas natin sa ating sarili sa lahat ng panig sa pamamagitan ng mga gawaing ito, sikapin nating palugurin ang Diyos nang buong sigasig, huwag kailanman panghinaan ng loob sa anumang kalagayan, at huwag kailanman maging pabaya—hindi sa pagtupad sa ating mga tungkulin, hindi rin sa ating pag-awit ng mga salmo, o sa ating mga gawaing-kamay—kundi gawin ang lahat ng bagay nang may kusang-loob na diwa, *'bilang mabubuting tagapagtayo, gamit ang iba't ibang kaloob ng Diyos'* (1 Pedro 4:1).

5. Hindi ba natin nakikita kung gaano kasigasig na nagmamadali ang mga sundalo sa tabi ng kanilang hari tungo sa kanilang tungkulin? At sa anong tungkulin?! Sa digmaan, sa pagpatay, sa kamatayan. Gayunpaman, alang-alang sa panandaliang kaluwalhatian at panandaliang kayamanan, buong-pusong inihahagis nila ang kanilang sarili sa lahat ng ito. Ngunit tayo, na tinawag sa Kaharian ng Langit, sa di-mailarawang kagalakan, sa buhay na walang hanggan—ihaharap ba natin ang ating mga sarili bilang mabubuting sundalo ni Cristo nang may katamaran at kapabayaan, sa halip na may buong sigasig at lakas?

6. Basahin ang aklat na hawak ko sa aking mga kamay – at makikita mo at malalaman ang kabayanihan ng mga banal na ama na inilalarawan dito. Napakalaki ng kanilang sigasig! Anong matinding apoy ng espiritu! Anong mga gawa ng kabayanihan! At kung paanong pinarangalan sila ng Napakabuting Diyos, na ipinahayag sila, wari, bilang mga diyos, sa pamamagitan ng mga tanda at kababalaghan na kanilang ginawa. Narito, hindi lamang ang mga mabuti mula sa simula at hindi kailanman nakakilala ng kasalanan ang nagliwanag, kundi pati na rin ang mga naligaw sa tamang landas at nahulog sa mabibigat na kasalanan, subalit itinama ng pinakatapat na pagsisisi, upang wala nang sinumang magkaroon ng dahilan para sa kapabayaan o paglalaan sa kaligtasan; ito ay nagmumula lamang sa isang walang pakiramdam at pinatigas na puso, na nilikha sa kanilang sarili dahil sa kanilang pamumuhay na walang pagsisisi.

7. Sa mga ganito, sumigaw ang Apostol: *'Gising, O natutulog, at bumangon mula sa mga patay, at si Cristo ay magbibigay sa iyo ng liwanag'* (Efe. 5:14). *'O pinapabayaan mo ba ang Kanyang kayamanan, ang Kanyang kabutihan, ang Kanyang banayad na ugali at ang Kanyang pagtitiis, na hindi mo namamalayan na ang kabutihan ng Diyos ay naghihikayat sa iyo na magsisi? Ngunit sa pamamagitan ng iyong sariling kasamaan at di-nagsisising puso, nagtitipon ka ng poot para sa iyong sarili sa araw ng poot at ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos: Siya na magbabalik-bayad sa bawat isa ayon sa kanyang mga gawa'* (Roma 2:4–6). Pakinggan ito, O pabaya; katakutan mo ang banta, at bumangon ka mula sa pagtulog ng kapabayaan! – Ganito nga ang pagpanaw ng Kagalang-galang na Kapatid na si Candid; bago siya, nangyari rin ang kapareho sa iba, at pagkatapos niya, susunod pa ang iba. At walang sinumang mananatiling dito magpakailanman. Tayong lahat ay mamamatay. Ngunit mapalad ang siyang namuhay nang mabuti, sapagkat matagumpay niyang nakumpleto ang kanyang pagbili at tatanggap ng walang hanggang gantimpala, matapos makamtan ang pinakamabuti sa pamamagitan ng sigasig at kasipagan. Ngunit dahil bukas pa ang pamilyan, at hindi pa dumarating ang kapalit para sa Kaharian ng Langit; halina, ipinamamanhid ko sa inyo, mga kapatid at mga ama, maging tayo ngang lahat na mapagbantay, maging tayo ngang lahat na matino ang pag-iisip, magmadali tayong lahat na bilhin ang banal at di-mabubulok na mga biyaya, upang, kasama ng ating lahat na mga kapatid, tayo'y maging mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit.

292. Inaatas ko sa lahat na magsikap nang walang humpay para sa kaligtasan

292. 1) Iuutos ko sa lahat na maging masigasig sa kaligtasan nang walang pag-aalinlangan. – 2) Higit pa rito, dapat tayong pigilin ang paghatol sa iba batay sa panlabas na anyo: sapagkat ang pinakamahalaga ay ang panloob na kalagayan ng isang tao. – 3) Kaya't magsikap ang bawat isa para sa buhay na panloob na ito, itakwil ang masasamang kaisipan at huwag magpadala sa mga pagnanasa, sapagkat nagkakagulo nito ang lahat sa loob. [4, 90]

8. Hinahamon ko ang mga masigasig sa kaligtasan na lalo pang maging masigasig; at nananalangin ako sa mga pabaya na bumangon mula sa kanilang kapabayaan at kapabagalan. Sapagkat *'ngayon ang panahon'* (ang buhay na ito) *'ang kanais-nais na panahon, ngayon ang araw ng kaligtasan'* (2 Cor. 6:2) – na kung mawala sa atin, hindi na natin kailanman muli matatagpuan. Huwag nang lumipas ang kahit isang araw

na walang pakundangan at kapabayaang, kundi sikapin nating itabi, habang may panahon pa, ang ilan sa mga kayamananang walang hanggan: panalangin, pagsusumamo, paghihikayat, pasasalamat, luha, pagsisisi, kaliwanagan ng isip, at makalangit na mga paghinilay.

9. Higit pa rito, huwag nating husgahan ang nasa loob ng ating mga kapatid batay sa nasa loob natin; kundi isipin na ang bawat isa ay tahimik na pinagsisikapan ang kanyang sariling kaligtasan sa kanyang sarili, kahit na sa panlabas ay maaaring iba ang kanyang pagpapakita. Hindi ba't noong panahon ng ating mga ninuno, marami sa mga hindi nagpakitang-gilas ay nagniningning nang higit na kaysa sa mga nagpakitang-gilas? At sa ating kapatiran, madalas nang nangningning nang higit ang mga nagmula sa mapagkumbaba at di-kilalang pinagmulan kaysa sa iba, lalo na sa panahon ng paghihirap para sa pananampalataya. – At bakit nga? Sa tingin ko, hindi ito gaanong dahil sa panlabas na kasipagan at sigasig kundi sa panloob na disposisyon ng isang tao. Sapagkat kung saan may mapayapang pag-uugali at kalinisan ng puso, kahinhinan at katahimikan, doon naroroon ang kaharian ng kabutihan; at doon tumitingin ang Panginoon, gaya ng nakasulat: *'Kanino ako titingin, kundi sa mga mapagkumbaba at tahimik, at sa mga nanginginig sa aking mga salita?'* (Isa. 66:2)?

10. Kaya't magsikap ang bawat isa na iharap ang kanilang sarili sa Panginoon nang may malinis na budhi, nang hindi binubuksan ang pinto sa diyablo sa pamamagitan ng pagtatago ng makasalanang kaisipan. Sapagkat kapag pinapalaganap natin ang mga ito, alam mo kung paano tayo naghihirap, kung paano tayo nagiging ligaw, kung paano tayo nagbabago, kung anong kapaitan ang tinitipon natin sa ilalim ng tabing ng kasiyahan; ngunit kapag tayo'y nagkamalay at bumabalik sa tama, anong kapayapaan ang muling natitikman natin, at anong pinakamayaman at tamis-na-tamis na katahimikan, na para bang nakahanap tayo ng kanlungan sa isang daungan matapos ang bagyo. Kaya't nakapagtataka kung paanong tayo—samantalang ang kabutihan ay napakayaman, napakagandang tingnan at napaka-kaaya-aya, at ang kasalanan ay napakaitim, napakasirâ at napakasuklam-suklam—ay nahuhumaling sa kasalanan sa halip na lalo pang kumapit sa kabutihan. Sa karamihan, ito ay dahil sa kahinaan ng ating kalikasan, at sa katotohanang *'masama ang hangarin ng puso ng tao mula sa kanyang kabataan'* (Gen. 8:21). Gayunpaman, huwag nating ipagpaliban, o magtipid ng anumang pagsisikap, sa pagbabalik sa ating sarili sa tamang landas; at ang Panginoon, sa pagtingin sa aming pagsusumikap, ay hihiganti sa amin, at sa aming masakit na pagsisikap ay gagantimpalaan Niya kami ng walang hanggang gantimpala, at sa aming pagtitiis sa mga pagsubok na ito ay koronahan Niya kami ng korona ng katuwiran, ibilang Niya kami sa hanay ng mga santo, at bibigyan Niya kami ng bahagi sa Kaniyang kaharian.

293. Magbantay tayo at lumaban nang buong sigla: sapagkat marami ang ating mga kaaway at laging nagbabantay

293. 1) Maging mapagbantay tayo at lumaban nang buong sigla: sapagkat marami ang ating mga kaaway at sila'y pabaya. – Ngunit hindi natin sila dapat katakutan: sapagkat mayroon tayong makapangyarihang mga tagapagsaup at sandata ng tagumpay. – 2) Sa nakikitang labanan, may mga korona para sa tagumpay; ngunit sa ating hindi nakikitang pakikibaka, ang sinumang hindi susuko sa kaaway ay tagumpay na at tumatanggap ng mga korona. – 3) Kaya't magpakita tayo ng katapangan sa pakikibaka, at tayo'y pagpapalain. [4, 91]

11. Bantayan natin ang ating sarili nang masigasig at walang tigil: sapagkat araw at gabi, ang mga nakikipagdigma laban sa atin ay hindi humihinto. Sino nga ba sila? Ang mga espiritu ng kasamaan, ang mga pinuno ng kadiliman ng panahong ito, na ang bilang ay hindi masukat at ang kanilang poot laban sa atin ay hindi mailarawan. – Ngunit huwag nating katakutan sila, ni matakot man sa kanila. Mayroon din tayong kasamang mandirigma at tagapamagitan, ang Banal na Espiritu at ang ating Panginoong Jesucristo, na *'kinuha ang ating mga kahinaan at pinasan ang ating mga karamdaman'* (Matt. 8:17), na *'sapagkat Siya mismo ay dumanas ng paghihirap nang Siya ay tuksuhin, kaya Niyang tulungan ang mga tinutukso'* (Heb. 2:18), na kaniya naming buong tapang na ipinananawagan: *'Hukumin mo, O Panginoon, ang mga nagsasakit sa akin; labanan mo ang mga nakikipaglaban sa akin. Buhatin mo ang sibat at ang kalasag, at bumangon ka upang tulungan ako; itikom mo ang tabak, at itapat mo laban sa mga nananakit sa akin'* (Awit 34:1–3). – Sapagkat tunay ngang hinahabol tayo ng ating mga kaaway at hinahangad ang ating kapahamakan, naglalagay sila ng mga patibong sa ating mga daan at sa lahat ng paraan ay sinusubukang itapon tayo sa hukay ng kasalanan. Ngunit tayo rin, bilang mga mandirigma, ay tumatalakay sa kanila, *'nakasuot ng baluti ng pananampalataya at pag-ibig, at ng helmet ng pag-asa ng kaligtasan'* (1 Tes. 5:8): sapagkat sa mga sandatang ito ay natataboy ang kaaway.

12. At narito ang kahanga-hanga: na para sa atin, ang mismong labanan ang korona. Sa pisikal na pakikipagbuno sa mga pampublikong palabas, kung hindi talunin ng manlalaban ang kanyang kalaban, hindi siya kinokoroonan. Dito naman, kung ang kinakalaban ay hindi natalô ng kanyang katunggali, siya ay awtomatikong pinaputulan na ng korona. Malinaw ito mula sa ipinahayag sa isa sa ating mga banal na Ama tungkol sa isang tiyak na alagad na tinukso nang pitong beses na magpahinga nang walang pagpapala ng nakatatanda, at sa pitong pagkakataon ay napagtagumpayan ang tukso; at dahil sa ganitong pagtitiis ay tumanggap siya ng pitong korona. – Kaya, kung may mga korona na maaaring mapanalunan sa mismong pakikibaka, tayo, nakikiusap ako, ay manindigan nang matatag laban sa ating mga kalaban, nang hindi napapagod sa haba ng pakikibaka. Hindi ba't si Santa Sara ay labis na pinighati ng demonyo ng pakikipagpahamak sa loob ng apatnapung taon? Gayunpaman, hindi siya napagod ni nawalan ng loob. Hindi rin ba kilala kung paanong isang baguhan, na nakikipaglaban sa parehong paraan, nang tanungin siya ng kanyang abbot, 'Nais mo bang ipagdasal ko na magwakas na ang pagsubok na ito?', ay tumanggi, nang siya'y makaintindi na ang mga korona ng tagumpay ay inihahanda para sa mga nagtitiis sa ganitong mga pagsubok?

13. Ngunit walang kasing-lakas ng panalangin, luha, at pusong nagpapakumbaba sa pagtagumpay sa pakikibakang ito. Kaya, kapag sumalakay ang kaaway, o tumama man sa atin—dahil sa ating sariling kapabayaan, nang pinayagan ang pana ng kahalayan na pumasok sa ating mga puso—agad nating itatalaga sa panalangin laban sa kaniya, at agad siyang tatakas; magpapaluha tayo, at ang baga ng nakakaakit na kasiyahan ay mamatay; magpapakumbaba tayo, at itataas tayo ng Panginoon. – At mapalad ang siyang walang humpay na nagsusumikap sa gawain ng Diyos, na tinitii ang mga kalungkutan ng pagsunod at pinananatiling walang kapintasan ang kanyang kabanalan. Nakarating sa wakas ng kaniyang mga gawain, na may ganap na kagalakan at di-mailarawang ligaya, siya ay lisanin ang lugar na ito, at *'hindi matatakot sa balita ng kasamaan'*, gaya ng pagkanta ni San David (Awit 111:7). Hindi ba't nakikita natin kung paanong ang mga mandirigma, matapos ipamalas ang kanilang katapangan sa labanan, ay bumabalik sa kanilang tahanan nang may tagumpay at kagalakan, dala ang mga bakas ng pakikipaglaban at tagumpay? – Gayundin, iniisip natin ang mga nagpakita ng kanilang katapangan sa hindi nakikitang labanan at nagsikap dito sa pamamagitan ng mabubuting gawa – na sila ay maluwalhating parangalan sa dakilang lungsod, na ang Diyos ang parehong arkitekto at tagapagtayo, at pupurihin ng mga Anghel, koronahan ng Panginoon, at magmana ng walang hanggang aliw. Nawa'y maging karapat-dapat din tayo na makamtan ito sa pamamagitan ng biyaya ng ating Panginoong Jesucristo.

294. Nagpapadala ang Diyos ng mga pagsubok at pag-uusig bilang pagsubok; ngunit kapag natapos na ang pagsubok, tinatapos Niya ang mga ito

294. Nagpapadala ang Diyos ng mga pagsubok at pag-uusig bilang pagsubok; ngunit kapag natapos na ang pagsubok, tinatapos Niya ang mga ito. Nagpapatuloy ang ating pag-uusig dahil hindi pa tayo nakatayo nang matatag sa harap ng kanlungan. [4, 92] Ang hangarin ng ating mga puso at ang ating panalangin sa Diyos ay para sa kapayapaan ng Simbahan ng Diyos. Sapagkat ano pa ang maaaring maging higit na kapaki-pakinabang kaysa sa kapayapaan, upang mabuhay tayo nang payapa at tahimik sa ating mga monasteryo? – Gayunpaman, ang pagpapalawig ng pag-uusig ay maaaring hindi walang kapakinabangan sapagkat nagbibigay ito ng pagkakataon upang mapatunayan ang sarili na pinakamahusay sa pananampalataya. Bakit sinasabi ng Apostol: *'Nagagalak ako sa mga kahinaan, sa mga kapighatian, sa mga kakapusan, sa mga pag-uusig, sa mga kaguluhan alang kay Cristo; sapagkat kung ako'y mahina, saka ako'y malakas'* (2 Cor. 12:10). Kaya, itabi muna natin ang mga tanong na: 'Gaano katagal, at para saan?' – ipagkatiwala natin sa Diyos ang lahat ng ating kalungkutan hinggil dito, na Nakaaalam kung paano ayusin ang tagal ng mga kalagayang ito para sa kabutihan. Pakinggan ninyo ang sinasabi ng Kasulatan: *'Tinukso ng Diyos si Abraham'* (Gen. 22:1). Maaaring sabihin ninyo: 'Sinubok Niya siya, ngunit kaunti lamang?' Hindi, sa kabaligtaran: sa loob ng maraming taon, at sa maraming pagsubok; at nang makita Niya na siya ay naging ganap sa pananampalataya, sinabi Niya sa kaniya: *'Ngayon ay nalalaman ko na ikaw ay natatakot sa Diyos, at hindi mo itinanggi sa Akin ang iyong minamahal na anak'* (Gen. 22:12). Sinubok din Niya si Job ng mas matitinding pagsubok, at sa loob ng maraming taon. At nang makita Niya na siya ay perpekto sa pagtitiis, sinabi Niya sa kaniya: *'Akala mo ba nilikha kita para sa ibang layunin kundi upang ikaw ay mapatunayang matuwid?'* (Job 40:3). Sa ganoong paraan, sinubok Niya ang iba pang mga propeta, ang mga Banal na Apostol, ang mga pinagpalang martir, at ang lahat ng mga kagalang-galang at matuwid, sa pamamagitan ng maraming kapighatian at sa paglipas ng maraming taon; sinubok Niya sila, nagpatotoo sa kanila, at tinanggap sila. Dapat ipalagay na ganoon din ang tungkol sa atin. *'Hindi pa tayo nakarating sa dugo ni Cristo, matapos makipaglaban sa kasalanan'* (Hebreo

12:4); hindi pa tayo lubos na nasubok ng apoy ng mga kapighatian; hindi pa natin lubos na naipamalas ang katapatan ng ating pananampalataya sa pamamagitan ng mga pagsubok. – Kaya nga patuloy pa rin ang pag-uusig!

295. Gaano man kasala ang isang tao, maaari siyang magsisi: mga halimbawa

295. 1) Gaano man kasala ang isang tao, maaari siyang magsisi: mga halimbawa – si David na tulisan, si Maria ng Ehipto at iba pa. – 2) Huwag ninyong isipin na ngayon ay nasiyahan na sila sa kasalanan, at sa hinaharap ay matitikman naman nila ang mga biyaya ng paraiso. Walang kagalakan para sa mga makasalanan: ang kabutihan lamang ang nagdudulot ng kagalakan. [4, 93]

14. Walang hindi malalampasang hadlang sa kaligtasan para sa mga taos-pusong nagnanais nito; gayundin, hindi imposible ang magsisi at lumapit sa Diyos, kahit pa para sa mga nakarating na sa pinakamalalim na antas ng kasamaan. At may sapat na ebidensya na totoo ang pahayag na ito. Isa sa maraming ganitong patotoo ay ang pagsisisi ni David, ang pinuno ng mga tulisan, na ang salaysay ay kamakailan lamang binasa sa leksyonaryo ng simbahan. Narito natin nakikita kung ano ang kalagayan ng mamamatay-taong ito, na minsan ay napuno ng bawat uri ng kasamaan, at kung paano, nang siya ay magsisi at lumingon sa Diyos, ay narating niya ang ganoong kasakdalan na nagpagaling pa nga siya sa mga sinapupunan ng demonyo. Sapagkat sinabi ng Anghel sa kaniya:

Sa ito, nakikita natin ang walang-hanggang pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan, sapagkat hindi lamang Niya pinatawad sa kanya ang kanyang mga pagpatay, kundi ginawa pa Siya siyang tagapagdala ng mga tanda. – Nais mo bang makita ang isa pang patotoo? Tingnan si Manases, na sa loob ng limampung dalawang taon ay naglingas sa Israel mula sa Diyos at pinilit silang sumamba sa mga diyus-diyosan na walang kaluluwa; gayunpaman, siya nga, nang taos-pusong magsisi, ay nailigtas, at sa espirituwal na kagalakan ay umawit ng himno sa Diyos, na hanggang ngayon ay inaawit pa rin ng Simbahan ng Diyos. – Tungkol naman sa mga nagpakasasa sa laman at kalaunan ay nagsisi, napakarami nila na hindi mabilang. Kabilang sa kanila si David na banal, na matapos magkasala ng pakikiapid at pagpatay, ay muling tinanggap ang kaloob ng propesiya; saka si Maria ng Ehipto, na matapos magkasala nang walang humpay sa ganitong paraan, ay umakyat sa kawangisang anghel at ipinagkalooban ng kaloob ng malinaw na pangitain, at iba pa. Kaya't wala nang anumang dahilan para sa sinuman na mag-isip o magsabi na ang sinumang nagkasala ay hindi, sa pamamagitan ng pagsisisi, makarating sa kaligtasan.

15. Isinaalang-alang ang mga ganitong halimbawa, tayo rin ay magpakita ng mas matinding sigasig para sa kaligtasan, at mas malaking pag-asa sa pagkamit nito, na nananampalataya na kung ang Diyos, sa pamamagitan ng Kanyang di-mailarawang awa, ay tinawag at iniligtas ang mga nahulog sa ganoong kalaliman ng kasamaan, lalo pa nga ay ililigtas Niya tayo na nagsisilbi sa Kanya araw at gabi. – Ngunit kapag narinig ninyo ang pagbabagong-loob ng isang makasalanan, huwag sabihin ninuman:

? – Ang napapailalim sa kasalanan ay hindi natitikman ang ligaya ng mundong ito o ng sa susunod. Anong ligaya, sabihin mo sa akin, ang mayroon sa pakikipagpakasasa, pagkalulong sa pagkain, kasakiman, pagnanakaw, at pagkaalipin sa iba pang mga pagnanasa? Hindi ba't nasusunog ang mga taong ganid na ito na parang nasa apoy, katulad ng mga tinatablan ng lagnat? Kaya't mas tama ngang sabihin na ang mga taong ito ay naghihirap na ng parusa dito, at sa darating na panahon ay ipapasa sa walang hanggang pagdurusa dahil sa mga mapaminsala at nakasasirang ligaya ng buhay na ito. Ang paghagulgol at pagkapunit-punit ng damit, sa halip na tikman ang katamisan – ito ang kapalaran ng mga makasalanan at mga tiwali. Ngunit ang mga umiibig sa kabutihan at namumuhay nang marangal ay palaging nagtataglay ng mga ito at ng i ong iba pang mga biyaya, nilalasap ang di-mailarawang tamis ng kawalan ng pagnanasa, gaya ng lahat ng mga santo, na palaging nagagalak sa Panginoon at itinuturing ang lahat ng iba pa bilang pangalawa kumpara sa pag-ibig ng Diyos. – Sa pamamagitan ng pagnakikigaya sa kanila, tayo rin ay magagalak at magkakabahagi sa kagalakan ng isa't isa, na masigasig para sa ating sariling kaligtasan, at para sa layuning iyon ay inilalapat natin ang ating sarili sa mga espirituwal na pakikibaka: pagtitiis, pagsunod, pagpapasakop sa ating sariling kalooban, at iba pang anyo ng pagpipigil sa sarili; at, nang tayo'y maging perpekto sa mga ito, tayo'y magiging mga tagapagmana ng buhay na walang hanggan.

296. Ang mga tao sa mundong ito ay nagtitiis ng marami para sa mga walang-kuwentang pakinabang: hindi ba dapat tayong magtiis para sa mga walang hanggang biyaya?

296. 1) Maraming tao sa mundo ang nagtitiis nang labis para sa mga walang kuwentang pakinabang: hindi ba dapat tayong magtiis para sa walang hanggang mga biyaya? – 2) Bukod pa rito, anong mga kalungkutan ang ating nararanasan?! At ano pa ang aasahan?! – 3) Kaya't pasanin natin ang lahat nang may kagalakan, na may hindi matitinag na pag-asa. [4, 94]

16. Na ang buhay monghe ay makitid at mapanglaw ay maliwanag mula sa sinabi ng Panginoon: *'Kung may nagnanais sumunod sa Akin, itanggi niya ang kanyang sarili, at pasanin ang kanyang krus, at sumunod sa Akin'* (Matt 16:24). At na ang buhay sa mundo ay masakit din ay malinaw na pinatutunayan ng ating nakikita rito. Ngunit hayaan natin ang mga tao sa mundo na asikasuhin ang sarili nilang mga kalungkutan; tayo nama'y dapat tumutok sa atin. – Ang ating kalungkutan ay sinasamahan ng kagalakan ng Banal na Espiritu, kaya't kahit ang sa tingin natin ay malungkot ay nakikibahagi rin sa kagalakan, sa pamamagitan ng pag-asang iningatan para sa atin sa langit. Hindi kaya ito isang ikinakahiya natin kung, habang ang iba ay nagtitiis nang napakarami para sa isang walang kuwentang kaluwalhatian o gantimpala, tayo ay hindi masayang binabata ang maliliit na kalungkutang dumarating sa atin, para sa ganoong kadakilang biyayang makalangit?

17. At anong uri ng mga kalungkutan ang nararanasan natin? – Isang gawain na ipinagagawa laban sa ating kalooban, isang utos na hindi natin nagugustuhan, isang bagay na hindi kaaya-aya sa ating pagkain, inumin, pananamit, sapatos, sa lugar o paraan ng ating paglilingkod, at iba pang katulad na bagay na pabayat sa atin. Ngunit ang lahat ng ganitong mga bagay, kahit na nakalulungkot man, ay hindi dapat magpalihis sa atin mula sa tama: sapagkat *'ang mga paghihirap ng kasalukuyang panahon ay hindi karapat-dapat ikumpara sa kaluwalhatian ng ihahayag sa atin'* (Roma 8:18), na dahil dito, kahit pa sunugin tayo araw-araw sa poste, nararapat nating tiisin ang lahat, at hindi lamang ang mga magaang at matiis na pagsubok. Sinasabi ko ito hindi upang pukawin ang damdamin ng kalungkutan, kundi upang malaman natin ang pag-ibig na ipinamalas sa atin ng ating mabuting Diyos, na kinuha tayo mula sa buhay na ito sa mundo at itinaas sa banal at makalangit na pagtawag na ito; Siya na, kahit sa Kanyang hinihingi sa atin, ay hindi ito hinihingi para sa Kanyang sarili; sapagkat wala Siyang kakulangan, na mayaman sa lahat ng bagay, kundi para sa ikabubuti natin, upang, sa pamamagitan ng pagpapala Niya, tayo'y maligtas.

18. Kaya, itakwil natin ang lahat ng pag-aalinlangan, at sa pamamagitan ng ating pagtitiis, iligtas natin ang ating mga kaluluwa, pinananatili ang ating sarili na nakataas sa bawat tukso na maaaring lumitaw at hindi hayaang magtagumpay ang anumang kaisipan laban sa atin, kapag, para sa layuning pagsubok at pagtuturo sa atin, pinayagan na may mangyaring malungkot na pangyayari at maghulog ng anino sa ating buhay; upang magkaroon din tayo ng katapangan na sabihin kasama ng Apostol: *'Nalalagay kami sa kairapan sa lahat ng paraan, ngunit hindi kami lubos na napapahamak; nalilito, ngunit hindi nawawalan ng pag-asa; pinag-uusig, ngunit hindi pinababayaan; napapatumba, ngunit hindi nasisira; palagi naming dinadala sa katawan ang kamatayan ni Jesucristo'* (2 Cor. 4:8–10); at upang, sa pamamagitan ng ganoong mabuting saloobin at ganoong maayos na pamumuhay, ay nagustuhan natin ang Diyos, tayo'y maging mga tagapagmana ng kaharian ng langit, kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

297. Ang mga manlalakbay ay tinitii ang lahat ng bagay sa pag-asang magkaroon ng kapayapaan: tayo rin ay magtiis sa lahat ng bagay sa pag-asang magkaroon ng walang hanggang kapayapaan, upang ang Diyos ay maluwalhati sa pamamagitan natin

297. 1) Ang lahat ng mga manlalakbay ay nagtitiis ng mga paghihirap sa pag-asang magkaroon ng kapahingahan: tayo rin ay magtiis sa pag-asang magkaroon ng walang hanggang kapahingahan, upang ang Diyos ay maluwalhati sa pamamagitan natin. – 2) Ngunit kailan naluluwalhati ang Diyos sa pamamagitan natin? – Kapag nakikita ang ating mabubuting gawa. – At maging ganito tayo. – 3) At para dito, tularan natin ang mga Banal na Ama, ang mga Apostol at ang Panginoon Mismo. – 4) Tinitii ng Panginoon ang lahat ng bagay para sa ikabubuti natin: tiisin din natin; kung hindi, wala tayong kaligtasan. – 5) Ako ay nagtiis: kayo rin ay magpakumbaba sa ilalim ng makapangyarihang kamay ng Diyos. [4, 95]

19. Ang sinumang nag-uumpisa ng isang mahaba at mabigat na paglalakbay ay nagsusumikap at nagtitiis, hinaharap ang iba't ibang kahirapan ng paglalakbay; gayunpaman, sa pag-asa ng isang mapayapang kanlungan, tinitii nila ang kanilang mga kalungkutan at nalalampasan ang mga paghihirap, patuloy na sumusulong nang may buong sigasig at pagsisikap. – At ano ang ipinapaunawa sa atin ng parabula na ito? Na tayo rin ay naglalakbay sa isang landas sa buhay na ito—isaing landas na makitid at mapanglaw, mahaba at

mabigat. At hindi maaaring iba ang landas na ito, sapagkat sa buong buhay natin ay dapat nating panatilihin ang kalinisan at kabanalan, at isabuhay ang pagsunod at pagtalima; at kasabay nito, *'lupigin ang bawat katuwiran at bawat pagmamataas na sumasalungat sa kaalaman ng Diyos, at bihagin ang bawat kaisipan upang ito'y magpasakop kay Cristo'* (2 Cor. 10: 4–5), at gawin ang lahat ng iba pa na hindi mapaghihiwalay na kaugnay nito, alinsunod sa mga tuntunin ng buhay monghe. Ngunit kahit dito ay may isang pinagpalang wakas. Ano ito? Ang buhay na walang hanggan, na ipinangako ng tunay na Diyos sa mga nagtitiis sa Kanyang . Kaya naman, alang-alang sa buhay na walang hanggang ito, pasanin natin nang may pasasalamat at pagtitiis ang lahat ng kalungkutan ng buhay na ito, na niluluwalhati ang Diyos kapwa sa ating katawan at sa ating espiritu.

20. Tungkol naman sa kung paano natin niluluwalhati ang Diyos, ipapaliwanag ko sa pamamagitan ng pagkukwento ng isang pangyayari. Dalawang araw na ang nakalipas, may ilang karaniwang tao na dumating dito upang kaming dalaw, at nang makita nila kung paano kami nabubuhay sa pagkakaisa ng isip—ginagawa ang mga gawain ng pagsunod gamit ang aming mga kamay at inuulit ang mga salmo ni David gamit ang aming mga labi—niluwalhati nila ang Diyos at nagpasalamat, sapagkat napagyaman ang kanilang diwa. – Sa ganitong paraan ay natupad sa atin ang sinabi ng Panginoon: *'Lumiliwanag sa harapan ng mga tao ang inyong liwanag, upang makita nila ang inyong mabubuting gawa at luwalhatiin ang inyong Ama na nasa langit'* (Mateo 5:16). – At sa gayon, niluwalhati ninyo ang Diyos sa katawan at espiritu sa okasyong ito. Ngunit magsikap din kayong luwalhatiin Siya palagi, sa lahat ng pagkakataon, sa pamamagitan ng pamumuhay nang maka-Diyos at pag-iwas sa anumang hindi angkop, gaya ng panawagan ni San David: *'Huwag kang mangselos sa masasama, ni maging mainggit sa mga gumagawa ng kasamaan; sapagkat sila'y malalanta na parang damo, at matatapon na parang luntiang damo sa parang'* (Awit 36:1–2). Ngunit maging masigasig kayo para sa mga matuwid at sa mga gumagawa ng mabuti.

21. Sa pang-araw-araw na buhay, ang mga naglaan ng kanilang sarili sa anumang sining ay nagsusumikap na matutunan ang mga prinsipyo ng kanilang napiling sining hindi mula sa pinakamasama, kundi mula sa pinakamahusay na mga maestro: isang karpintero mula sa isang bihasang karpintero, isang pintor mula sa pinakamahusay na pintor; at sa pangkalahatan, walang sinuman ang mag-aangkop sa hindi bihasa o sa ignorante sa anumang bagay, ngunit kung magpapasya silang mag-angkop, ito ay sa pinakamahuhusay at sa mga eksperto. Kung ito ang tuntunin at batas pagdating sa mga materyal at panandaliang bagay, hindi ba't lalo pa nga, sa sining ng mga sining at agham ng mga agham, dapat nating ayusin ang ating buhay ayon sa mga halimbawa ng mga banal na tao, kaysa gabayan tayo ng mga kabaligtaran nila? Kaya't gayon, gayahin natin ang mga yaong, mula sa kabataan hanggang sa katandaan, ay nanatiling masunurin—hindi lamang ang mga sinaunang santo, kundi pati na rin ang mga nagliwanag sa ating kapatiran; gayahin natin ang mga yaong, sa pamamagitan ng kanilang pagiging payak, ay pinawalang-bisa ang lahat ng mga pakana ng diyablo; tularan natin ang mga taong, sa pamamagitan ng walang-pag-aalinlangan na pagsunod, ay maayos na ginabayan ang kanilang landas ng pag-aagastol; o, kung gusto ninyo, tularan natin ang Nag-utos: *'Tularan ninyo ako, gaya ng pagiging taga-tularan ko naman kay Cristo'* (1 Cor. 11:1); at sa ibang lugar: *'Kaya't maging taga-gay ng Diyos kayo, bilang mga minamahal na anak; at maglakad kayo sa pag-ibig, gaya ng pag-ibig ni Cristo sa inyo at pag-alay Niya sa inyong sarili para sa Diyos bilang isang kaaya-ayang samyo'* (Efe. 5:1–2).

22. Ganyan, inialay ni Cristo ang Kaniyang sarili sa Diyos bilang isang hain at alay para sa atin; hindi ba dapat nating tiisin nang may pasasalamat ang kaunting kalungkutan para sa Kaniya? Tinitiiis ni Cristo ang bawat uri ng panlalait, gaya ng nasusulat: *'Ang mga panlalait ng mga nanlalait sa Iyo ay bumagsak sa akin'* (Awit 68:10); hindi kaya natin tiisin ang ilang mapang-uyam at nakasasakit na salita? Paano nga ba tayo maninirahan kasama ang mga banal sa hinaharap, kung hindi tayo susunod sa kanilang mga yapak? Paano tayo maghahari kasama ni Cristo, kung hindi tayo magiging katulad ng Kanyang kamatayan at makibahagi sa Kanyang pinakadakilang paghihirap? – *'At kung ang matuwid ay halos hindi maililigtas, saan pa kaya lilitaw ang masama at ang makasalanan?'* (1 Pedro 4:18). – Tingnan kung gaano kalinaw na nakasaad na *'ang matuwid ay halos mailigtas lamang'*. At ang taong walang pasensya, hindi mapagpatawad, at nananatiling may sama ng loob sa mga nakaraang insulto—at dahil dito ay nagagalit at nababalisa, at walang kapayapaan sa Diyos—ay hindi nga matawag na matuwid. – Saan nga ba siya maliligtas? – Hindi ba tayo, dahil dito, sapilitang naputol sa pakikipag-isa ng mga Kinovite? At, sa pag-alis natin dito, hindi ba tayo hindi maiiwasang mahulog sa walang hanggang kaparusahan?

23. Sa aking pagkabaliw ay sinasabi ko: hindi ba ako rin ay isang baguhan? Wala ba akong isang abbot, isang katiwala, isang ama sa espiritu at isang ama sa laman? Wala ba akong mga kapatid sa espiritu at sa laman? Nagagalaw ako sa kanilang gitna na parang nasa apoy, hinahampas-hampas at nakikipaglaban sa dalawang magkasalungat na pamumuhay. Ngunit wala akong ibang natagpuang paraan upang maligtas maliban sa pamamagitan ng pagtitiis, angkop na pagsisisi, at pag-ako ng lahat ng sisi sa sarili: sapagkat kung hindi, imposible na magkaroon ng payapang kaluluwa sa gitna ng mga pagdadalamhati. '*Kaya't pagpapakumbaba kayo sa ilalim ng makapangyarihang kamay ng Diyos*' (1 Pedro 5:6); at makakamtan ninyo ang kapahingahan at kapayapaan. Nasusulat: '*Narito ang kaaya-ayang panahon; narito ang araw ng kaligtasan*' (2 Corinto 6:2). Tayo nga, itakwil natin ang lahat ng panlilinlang sa ating mga kaluluwa, matutong gumawa ng mabuti, at iharap ang ating mga sarili na malinis sa Harapan Niya na nagpala sa atin, bago dumating ang kakila-kilabot na araw na ating kailangang magbigay-katwiran sa bawat salitang walang kabuluhan, upang, sa ating pagpanaw mula sa buhay na ito na may budhing kasinglinaw ng maaari, tayo'y maging karapat-dapat sa mana ng buhay na walang hanggan.

298. Kahit paano ako magpaliwanag, sumisiklab pa rin ang kawalang-kapanatagan sa ilan sa inyo

298. 1) Kahit paano ko ipaliwanag, sumisirit pa rin ang kawalang-kapayapaan sa ilan sa inyo. – 2) Ito ay dahil sa kakulangan ng pag-ibig; at kung wala ito, anong klaseng mga alagad ni Cristo tayo? – 3) Kaya't hanapin natin ang kapayapaan, na yakapin ang masigasig na pag-ibig sa kabutihan. [4, 96]

24. Tila, dahil madalas kitang kinakausap, ay hindi na kailangang turuan ka pa, kung sapat na ang iyong hilig sa wastong pag-uugali at hindi mo na kailangang paalalahanan pa tungkol sa . Gayunpaman, nakikita ko ngayon na lubos pa rin itong kinakailangan; sapagkat, sa kabila ng aking madalas na mga paalala sa inyo, patuloy na nangingibabaw sa ilan sa inyo ang kawalang-kapayapaan at pagmamatigas. At namamangha ako na ang mga dapat sana'y guro na, kung ibibigay ang panahon, ay kumikilos pa rin na parang mga sanggol, walang katuturan kumikilos at kumikilos nang hangal nang walang dahilan.

25. Ang dahilan nito ay kakulangan sa pag-ibig. Sapagkat, gaya ng sinasabi ng Apostol, '*Ang pag-ibig ay matiisin, ang pag-ibig ay mabait; hindi ito naiinggit, hindi ito mayabang, hindi ito mayabang sa sarili, hindi ito magaspang, hindi nito hinahanap ang sariling kapakanan, hindi ito madaling magalit, hindi ito nagtatala ng mga kasamaan, hindi ito nagagalak sa kasamaan kundi nagagalak sa katotohanan, pinapasan ang lahat, nananampalataya sa lahat, umaasa sa lahat, nagtitiis sa lahat*' (1 Cor. 13:4–7): kung gayon, malinaw na kapag wala ang pag-ibig, ang kabaligtaran ang sumasakop sa atin – kawalan ng pananampalataya, pag-aalinlangan, kawalan ng pasensya, pagkakasala, at pagmamataas. – Ngunit paano, sa ganoong pag-iisip, maaari nating marangal na tawagin ang ating mga sarili na alagad ng Panginoon, gayong Siya Mismo ay nagsabi sa Kanyang tiyak na salita: '*Sa ganito malalaman ng lahat ng tao na kayo'y mga alagad ko, kung kayo'y magkakaroon ng pag-ibig sa isa't isa*' (Juan 13:35); At muli sa isa pang talata: '*Kung kayo'y manatili sa aking salita, kayo nga'y tunay na alagad ko. At makikilala ninyo ang katotohanan, at ang katotohanan ay magpapalaya sa inyo*' (Juan 8:31–32). Kaya, kung wala tayong tunay na pag-ibig, kundi sa halip ay nagtataglay ng poot, alitan at pagkakasira-sira, kung gayon ay hindi tayo mga alagad ni Cristo, kundi mga kaaway ni Cristo, gaano man ito kabagsik pakinggan. Sa pagsabi nito, bakit nga ba dapat mabuhay pa tayo, mga kaluluwang aba? Bakit pa tayo hihinga ng hangin na ito kung hindi natin ginagawa ang nakalulugod sa Panginoon?

26. "*Sinumang magliligaw sa inyo ay magdadala ng kaparusahan ng kanilang kasalanan, kahit sino pa sila man*" (Gal. 5:10). Kaya't ipinamamanman ko sa inyo na magsikap para sa "*kapayapaan sa lahat*" at sa "*kabanalan, na kung wala nito'y walang makakakita sa Panginoon*". Ingatan ninyo na huwag magkulang ang sinuman sa biyaya ng Diyos: *huwag mag-usbong ang ugat ng kapaitan habang buhay pa ito, na magdudulot ng kasiraan, at sa gayon ay marurumihan ang marami*" (Heb. 12:14–15). Ano, kung gayon, ito? – Ito ay isang mabuting sigasig na magtutulak sa inyo na ipakita, sa inyong pakikitungo sa mga mapanlinlang, na kinamumuhian ninyo ang kasamaan at lumalayo rito, samantalang *hindi ninyo sila itinuturing na 'mga kaaway, kundi pinapayuhan bilang mga kapatid'* (2 Tes. 3:15), upang maging karapat-dapat kayo sa pag-apruba ng Apostol, na ipinahayag sa ibang lugar nang ganito: '*sa lahat ng bagay ipakita ninyong kayo'y walang kapintasan*' (2 Cor. 7:11). – Sinasabi ko ito sa inyo dahil sa pag-ibig at pagmamalasakit sa inyo, at pati na rin dahil sa takot para sa kapalaran ni Elias. Ngunit kung hindi kayo mag-iisip sa ganitong paraan, darating ang mga araw na matatanggal sa inyo ang dilaing ito, at doon ninyo mauunawaan na ang sinabi ko sa inyo, sa aking kababaang-loob, ay tunay ngang totoo. – Nawa'y ingatan tayo ng Diyos ng kapayapaan, na nagnanais

na ang lahat ay maligtas, sa kapayapaan sa landas ng Kanyang mga utos at dalhin tayo sa Kanyang walang hanggang kaharian.

299. Hindi tinanggap ni San Teodoro ang ipinadala sa monasteryo ng mga nagsisi sa erehe ng pagwasak ng mga imahe ngunit muling lumihis.

299. Tinanggihan ni San Teodoro na tanggapin ang ipinadala sa monasteryo ng mga nagsisi sa kanilang ikonoklastikong erehe ngunit muling lumihis. Inakusahan siya ng ilan sa mga Ortodokso na sa paggawa nito ay nagpapasiklab siya ng poot laban sa mga Ortodokso at pag-uusig. Ipinagtanggol ni San Teodoro ang kanyang kilos. [4, 97] Muli, ayon sa kanila, sumiklab ang isang digmaan – isang ikonoklastikong digmaan, isang digmaang sibil; ano pa ang maaaring maging mas mapaminsala kaysa sa mga Kristiyano na nagpapatayan? Ngunit dapat tayong palaging manalangin sa Diyos na maghatid ng kapayapaan sa ating mga kabalen, sa mga bagay na pangmundo at sa mga usapin ng pananampalataya. Dahil dito, tayo ay nakaupo rito nang may kababaang-loob. Ngunit habang nakaupo, hindi tayo dapat magpabaya, kundi may matinding pagtuon at katapatan sa ating layunin, baka habang nangangaral tayo ng iba sa iba, tayo mismo ang maging hindi karapat-dapat (1 Cor. 9:27). Sinasabi namin ito na iniisip ang mga taong, matapos magsagawa ng penitensya, ay muling lumipat sa panig ng mga erehe. Kamakailan lamang ay tinanggihan naming tanggapin ang kanilang ipinadala, sapagkat itinuring naming mapanganib at nakasasama sa kaluluwa; nang malaman ito, ang ilan sa mga ama sa aming hanay ay nagalit, na para bang nagdulot ito ng kaguluhan. Tinututulan namin, gayunpaman, ang anumang intensiyon na magdulot ng kaguluhan; subalit hindi namin maaaring, alang-alang sa mga nalilito, bawasan sa anumang paraan ang katotohanan o dungisan ang pag-amin kay Cristo – sa takot sa kasalanan ng kawalang-pakialam sa pananampalataya, na tinutuligsa ng isa sa mga Propeta nang ganito: *'Hindi nila pinaghiwalay ang banal sa karaniwan, ni hindi rin nila tinukoy ang pagitan ng marumi at ng malinis'* (Ezek. 22:26). Alinsunod dito, sinasabi ng Banal na Apostol: *'Anong pakikisama ang mayroon ang katuwiran sa kasamaan? O anong pagsasama ang mayroon ang liwanag sa kadiliman? Anong pagkakasundo ang mayroon si Cristo kay Belial? O anong bahagi ang mayroon ang mananampalataya sa hindi mananampalataya? O anong kasunduan ang mayroon ang Iglesia ng Diyos sa mga diyus-diyosan?'* (2 Cor. 6:14–16). At muli: *'Inautusan namin kayo, sa pangalan ng ating Panginoong Jesucristo, na lumayo kayo sa sinumang kapatid na namumuhay nang walang kaayusan, at hindi ayon sa tradisyong tinanggap ninyo mula sa amin'* (2 Tes. 3:6). At muli: *"Kung may kapatid na natagpuang isang salaring pakikipagtalik, o isang taong makasarili, o sumasamba sa dios-diosan, o isang mapanyirang-puri, o lasing, o mandaraya, huwag man lang kayong kumain kasama ng ganoong tao"* (1 Tes. 5:11). Lahat ng ito ay pinupuno ng takot at pagkabagabag ang aming mga puso, at dahil dito ay nagpasiya kaming tiisin ang bawat kalungkutan at kahirapan kaysa ipagkanulo ang aming katapatan at kaligtasan. Ngunit gaya ng nakasulat: *'Kung ang isang miyembro ay nagdurusa, ang lahat ng mga miyembro ay nagdurusa kasama nito; kung ang isang miyembro ay pinararangalan, ang lahat ng mga miyembro ay nagagalak kasama nito'* (1 Cor. 12:26)—at kayo ang tunay naming mga miyembro at ang pinakamalalim na bahagi ng aming mga puso—kami ay nakita na kinakailangang ipaalam sa inyo ang mga nangyayari, upang malaman ninyo, at, sa pagkaalam, makibahagi sa aming pagdurusa habang pinagmumuni-muni ninyo ang nangyari rito. Husgahan ninyo sa inyong sarili ang sinasabi: wasto bang ituring na magkapantay ang mga pinalayas sa kanilang sariling mga monasteryo alang sa katotohanan, at ang mga sinakop sa mga monasteryo sa pamamagitan ng pagtataksil sa katotohanan, at makipag-isa sa kapwa grupo? – Kaya, nagtiis ba nang walang kabuluhan ang mga pinalayas sa kanilang pagpapalayas?! Nagsikap din ba tayo noon nang walang kabuluhan para sa katotohanan?! Higit pa rito, napapansin tayong mga mapanlinlang, na nagsasabi ng isang bagay sa ilan at iba naman sa iba. Ang mga tapat na humahawak sa pag-amin ng pananampalataya ay may karapatang magreklamo laban sa atin kung makita nilang nakikisama tayo sa mga nagpaligaw sa Simbahan ng Diyos. Ngunit huwag tayong padaya sa kanila at, kasama nila, magdulot ng kapahamakan sa ating sarili. Noong nakaraan ay nanindigan tayo nang matatag, ayon sa hinihingi ng panahon; at ngayon ay dapat din tayong manindigan nang matatag, nang hindi natitinag; sapagkat sinasabi ng Apostol: *'Kung ang matuwid ay magkamali, ang kaluluwa ko ay hindi magkakaroon ng kagalakan sa kaniya. 'Ngunit wala tayo sa pananampalatayang naghahatid sa kapahamakan, kundi sa pananampalatayang naghahatid sa kaligtasan'* (Heb. 10:38, 39). Nakikita mo ba kung paano niya tinawag na 'kapahamakan' ang ganitong pananampalataya? – Bakit nga ba sinasabi niya sa ibang lugar: *'Walang sala ako sa dugo ng sinuman; sapagkat hindi ako nag-atubiling ipahayag sa inyo ang buong kalooban ng Diyos'* (Mga Gawa 20: 26–27). Gayundin, naitatag sa katuruan ng mga Apostol at sa katuruan ng ating mga banal na Ama,

na kaayon ng katuruang Apostoliko, iniwasan namin ang pakikisama sa mga erehe at sa mga naligaw dahil sa kanila, at ipinagtatangol namin ang tunay na pag-amin, *'na siyang aming pinagtatayuan at ipinagmamalaki sa pag-asa ng kaluwalhatian ng Diyos'* (Roma 5:2), nagsusumikap na lumakad nang matuwid at isabuhay ang lahat ng iba pang birtud, *'upang tayo'y maging perpekto at ganap, na walang kulang'* (Santiago 1:4), *"at ang kapayapaan ng Diyos, na hindi nasusukat ng pag-unawa, ang magbabantay sa ating mga puso at ating mga isipan kay Cristo Jesus"* (Fil. 4:7).

300. Tiisin natin ang lahat ng paghihirap, panlabas man o panloob, gamit ang mga karaniwang paraan para rito, higit sa lahat ang panalangin na may di-matitinag na pananampalataya

300. 1) Tiisin natin ang lahat ng paghihirap, panlabas man o panloob, gamit ang mga karaniwang paraan natin para rito, higit sa lahat ang panalangin na may di-matitinag na pananampalataya. – 2) Halos nauubos na ang ating mga suplay; ngunit agad na sumaklolo ang Panginoon. Magtiwala tayo na patuloy Niya tayong tutulungan, gaya ng ginawa Niya kina Santiago, Elias at iba pa. [4, 98]

1. Walang sinumang nagiging martir nang hindi nakatiis ng pagdurusa, at walang sinumang pinaputungan ng korona maliban kung matagumpay nilang tiniis ang pakikibaka sa wastong paraan (2 Tim. 2:5). Huwag tayo, samakatuwid, na manghina, kundi tiisin ang lahat nang may katatagan ng loob: ang mga saway at panunuya, na parang hampas ng latigo; ang pagpigil sa ating mga pagnanasa, na parang pagdurugo; at ang pagsalakay ng mga kaisipan, na parang apoy na sinindihan ng diyablo. Ang apoy ay pinapatay sa pamamagitan ng pagbubuhos ng tubig dito, at ang apoy ng kahalayan sa pamamagitan ng pag-agos ng luha. Ang pagod mula sa paggawa ay nawawala sa pamamagitan ng payapang pahinga sa higaan; at ang pasanin sa isip na dulot ng mga iniisip ay nagagamot sa pamamagitan ng pagsabi rito sa isang mapagkakatiwalaan. Ito ang mga nakapagliligtas na lunas. Sa pamamagitan ng matalinong paggamit ng mga ito, sana'y lalo kayong gumaling sa Panginoon. *'Kung sino man sa inyo ang kulang sa karunungan, manalangin siya,'* gaya ng pananaghos ng kapatid ng Diyos, *'sa Diyos na nagbibigay sa lahat nang masagana at walang pagsisisi, at ito'y ibibigay sa kaniya. Manalangin siya nang may pananampalataya, na walang pag-aalinlangan; sapagkat ang sinumang nag-aalinlangan ay parang alon ng dagat na itinutulak at pinaglalaruan ng hangin. Huwag isipin ng ganoong tao na makakatanggap siya ng anumang mula sa Diyos. Ang taong may dalawang isip ay hindi matatag sa lahat ng kanyang mga lakad'* (Santiago 1:5–8). Kaya't huwag tayong magkaroon ng dalawang isip, o hayaan ang pag-aalinlangan na magpahina sa ating mga panalangin. Ngunit ang ating mga petisyon sa Diyos ay dapat ihain nang may pasasalamat at taos-pusong pananampalataya (Fil. 4:6), at tiyak na matatanggap natin ang ating hinihiling: ang dayuhang apoy ay mapapatay; ang magulong kaisipan ay mawala, at sa tulong ng Diyos ay matagumpay nating maisasakatuparan ang tungkulin ng pagsunod na nasa ating harapan.

2. Nais kong ipaalam sa inyo na halos nauubos na ang ating kaban (Juan 12:6); samantala, tumataas ang ating mga gastusin, habang hindi tumataas ang ating kita; ngayon, nauubos na pati ang alak, na tiyak na isang dahilan ng pagdadalamhati para sa mga pinaka-mahina. Ngunit huwag mawalan ng pag-asa: ang Panginoon ay agad na naglaan mula sa ani ng trigo at alak, at iba pang mga pangangailangan, at maglalaan muli, kung ilalagay natin ang ating buong pag-asa sa Kanya at gagawin natin palagi ang Kanyang ikalulugod, nang hindi nag-aalinlangan sa ating pagtitiwala sa Kanya. Sapagkat Siya mismo ang nagsabi: *'Hindi kita kayo iiwan ni pababaya'* (Josue 1:5); at muli: *'Hangad ninyo muna ang kaharian ng Diyos at ang Kanyang katuwiran, at idaragdag sa inyo ang lahat ng ito'* (Mateo 6:33). At kahit na paminsan-minsan ay tayo'y kulang, hindi ito nakakagulat: ito ay isang pagsubok at pagsubok ng kabanalan. Hindi ba't matuwid si Patriarka Jacob? Ngunit, sa kabila ng gutom, pinadala niya ang ating mga ninuno sa Ehipto upang bumili ng trigo. Hindi ba matuwid si propeta Elias? Gayunpaman, siya pa nga, nang makarating sa Zarepat ng Sidon, ay sumigaw sa balo: *'Kunin mo ngayon ng kaunting tubig, upang inumin ko, at isang kagat ng tinapay, upang aking kakanin'* (1 Mga Hari 17, 10–11). Humihingi lamang siya ng pinaka-pangunahing at kinakailangang pagkain. At sino siya? Si Elias, na sinelyuhan ang kalangitan sa pamamagitan ng kanyang mga salita upang pigilan ang ulan, at siyang muling nagwakas sa taggutom na ito sa pamamagitan ng panalangin. – Samantalang tayo, na walang kabuluhan sa ating panlabas na kalagayan at panloob na disposisyon, kahit pa magdusa tayo ng ganito, ay walang masama rito; at hindi tayo dapat mabigatan nito, kundi laging magpasalamat, sa panahon ng kasaganaan at sa panahon ng kakulangan; sapagkat ito ang tanda ng mga alagad ni Cristo; at sa pamamagitan ng pag-aampon ng ganitong saloobin, hindi lamang natin madadala nang magaan ang mga kalungkutan ng kasalukuyang buhay, kundi tayo rin ay ituturing na karapat-dapat sa mga pagpapala sa hinaharap.

301. Nakapaligid sa atin ang mga kaaway at inaatake tayo nang hindi inaasahan, palagi at kahit saan: kailangan nating protektahan ang ating sarili

301. 1) Nakapaligid sa atin ang mga kaaway at inaatake tayo nang hindi inaasahan, palagi at kahit saan: kailangan nating protektahan ang ating sarili. – 2) Paano? Sa pamamagitan ng takot sa Diyos at pagtitiwala sa Kanya, sa pamamagitan ng luha at pagtuturo sa Salita ng Diyos; sa pamamagitan ng pagbabantay sa isip at pagtutol sa masasamang kaisipan. – 3) Kahapon ay kumanta ka nang magulo. Nakakasakit ito sa Espiritu Santo, at sa halip na magdulot ng kapakinabangan, nagdudulot ito ng pinsala sa kaluluwa. Simula ngayon, kumanta ka nang maayos. [4, 99]

3. Noong mga kamakailang pagsalakay ng mga Agariano, tayo'y napuno ng matinding takot, natatakot na mahulog tayo sa mamamatay-taong mga kamay ng mga taong ito na walang Diyos. At ang takot na ito'y may sapat na dahilan. Ngunit pagdating sa mga pagsalakay sa atin ng mga demonyo, hindi natin ito iniisip o kinatatakutan na, sa pamamagitan ng ating kapabayaan, ay mahuhulog tayo bilang bihag sa mga espiritung masama; bagaman alam natin na ang mga pag-atake ng mga nakikitang kaaway ay nagaganap sa isang tiyak na oras, at ang mga balita tungkol dito, na dumarating nang maaga, ay nagbibigay sa mga nagnanais ng kalayaan ng pagkakataong tumakas sa ibang lugar; samantalang tungkol sa mga hindi nakikitang kaaway, wala namang ganoong posibilidad, sapagkat araw at gabi, at sa bawat oras, ang tanging ginagawa nila ay ang pag-atake sa atin, na halos hindi tayo pinapahinga kahit saglit; kaya naman dito ay mas matindi ang takot, at samakatuwid ay mas malaking pag-iingat ang kailangan, baka tayo maging biktima ng mga kaaway na ito at makaiwas sa kanilang mga paninirang sumisira ng kaluluwa.

4. Saan nga ba tayo tatakas? Tiyak na sa Diyos, gaya ng pagkanta ni San David: *'Ang Diyos ang ating silungan at lakas, isang laging handang tulong sa panahon ng kagipitan'* (Awit 45:2); at: *'Ang Anghel ng Panginoon ay nananahan sa paligid ng mga natatakot sa Kanya, at ililigtas sila'* (Awit 33:8); at muli: *'Ang mga umaasa sa Panginoon ay parang Bundok ng Sion: hindi ito kailanman matitinag, kundi mananatili magpakailanman sa Jerusalem'* (Awit 124:1). Kaya, kung tayo ay may takot sa Diyos at tiwala sa Kanya, hindi tayo matatakot sa ating mga kaaway. Ngunit tandaan natin na ang mga kuta ay nakukuha ng mga kaaway kadalasan dahil sa kakulangan ng tinapay at tubig. Ano, kung gayon, ang ating mayroon? – Luha at ang Salita ng Diyos, na sa pamamagitan nito at sa pamamagitan Niya ay pinapalusog at nililigtas ang kaluluwa, samantalang sa kakulangan nito ay nasisira ito at nabibigay sa pagkabihag. *'Manahan nang sagana sa inyo ang Salita ng Diyos'*, gaya ng nakasulat (Col. 3:16), at sana'y huwag kailanman matuyo ang ating mga luha. Ngunit mayroon ding tinatawag na 'panloob na pagtataksil'. At ano naman ito? – Ang mga pagnanasa na naninirahan sa atin at, sa pag-udyok ng mga pakana ng laman, ang mga kaisipang mapanlinlang na nagbubukas ng pinto sa mga kaaway na demonyo. Dapat silang palayasin kaagad, at dapat nating ingatan ang ating sarili nang buong pag-iingat, baka ang ating lungsod—ibig sabihin, ang ating kaluluwa—ay masakop, at tayo ay madala ng kasalanan, at maging bihag ng mga mapaminsalang pagnanasa; kundi, manatili tayo sa birtud na kung saan tayo nilikha, para sa kaluwalhatian Niya na lumikha sa atin, at para sa papuri ko, isang makasalanan.

5. Kahapon ay inis ninyo ako sa inyong pag-awit ng salmo. Kaya't hinihiling at nananawagan ako sa inyo na awitin nang maayos at ayon sa pagkakasunod-sunod, at hindi basta-basta o magulo, upang hindi ninyo ako, isang makasalanan, mapoot, kundi ang Banal na Espiritu: sapagkat ito ang Kanyang utos: *'Umawit kayo nang may pagkaunawa'* (Awit 46:8). Hindi maaaring kumanta nang may katinuan maliban kung susundin ang sumusunod na kaayusan: huwag magsimula ng bagong taludtod nang magkakasabay bago pa man matapos ang pagkanta ng nauna; malakas man o mahina, mahaba man o mabilis ang pagkanta ng salmo, higit sa lahat, dapat panatilihin ang kaayusan; sapagkat kung ang pagsunod sa kaayusan ang pinakamahusay na katangian sa bawat pagsusumikap, hindi pa nga ba ito'y lalo pang mahalaga sa pakikipag-usap sa Diyos? – yamang ang kaguluhan ay nagbubunsod ng mga walang katuturang pantasya at pagkagambala ng isip, samantalang ang kaayusan ay nagpapanatili ng pagtuon, pagkamayap, at ng katamisang pinatotohanan ni San David, na nagsasabing: *'Kay tamis ng mga salita mo sa aking lalamunan, mas matamis pa kaysa pulot sa aking bibig'* (Awit 118:103). Kaya't hinihiling at nananawagan ako na isabuhay natin ang birtud na ito nang may lubos na pag-iingat, sa pamamagitan ng pagnonood at pagtutuwid sa isa't isa sa ating pag-awit. Sa pamamagitan ng pag-awit sa makatwirang paraang ito, makakamtan natin ang kapayapaan para sa ating mga kaluluwa, magbibigay tayo ng mabuting halimbawa sa isa't isa, at—sa pamamagitan ng pagpapalugod sa Diyos sa ganitong paraan gaya ng sa lahat ng bagay—maging karapat-dapat na mga tagapagmana ng Kaharian ng Langit.

302. Baka maging tamad ang isip at masilo ng makasalanang kaisipan, dapat itong panatilihin sa pagninilay sa Diyos—pagninilay sa mga katangian at gawa ng Diyos, sa mga orden ng anghel, sa mga tinitirhan ng mga santo, at sa mundong ito na nakikita: ganito napapanatili ang kagandahan ng kaluluwa

302. 1) Upang hindi maging manhid ang isip at mahuli ng makasalanang kaisipan, dapat itong panatilihin sa pagninilay sa Diyos – pagninilay sa mga katangian at gawa ng Diyos, sa mga orden ng anghel, sa mga tinitirhan ng mga santo, at sa mundong ito na nakikita: sa ganitong paraan napapanatili ang kagandahan ng kaluluwa. – 2) Ang ganda ng kaluluwa, na kung saan ito ay nilikha, na nawala sa Pagbagsak, ay naibabalik sa pamamagitan ng Binyag, sa pamamagitan ng pagsisisi, at sa pamamagitan ng isang buhay ng pag-aagastol. [4, 100]

6. Dito dapat laging naroroon ang isip, dito dapat manirahan ang puso! – Sa mapagbantay na pagtuon sa gawain ng Diyos, sa landas ng pag-aascetismo, at hindi kailanman pinapayagang mahila-hila gaya ng isang bihag. Nauubosan ba ng tubig ang dagat, o ng hangin ang mga humihinga? – Kaya lalo pa, hindi dapat mauubos sa atin ang mabubuting kaisipan, habang ang mga mata ng ating isipan ay nakatitig sa walang-hanggang dagat ng mga kahanga-hangang gawa ng Diyos; sapagkat habang mas lalo nating pinagmamasdan ang mga ito, hindi magkakaroon ng oras ang isipan na maaliw ng mga bagay sa mundo, o masangkot sa masasamang kaisipan. Sapagkat, palaging nasa paggalaw, hindi ito maaaring manahimik, kundi saan man natin ito ituro, doon ito bumabagsak nang walang kontrol, sa kanan man o sa kaliwa: at kung sa kanan, dapat itong sumigaw kasama ni David: *'O Panginoon, ayon sa iyong kalooban, bigyan mo ng lakas ang aking kabutihan'* (Awit 29:8); ngunit kung sa kaliwa, kanino ang taludtod na sumusunod: *'Ngunit kung iyong iilingid ang iyong mukha, ako'y naguguluhan'* (v. 9). Ang pag-iilingid ng Diyos ay nagaganap kapag ang isip ay abala sa mga kahangalan, samantalang ang mapaminsalang kalituhan ng kaluluwa ay nagmumula kapag ito ay nagpapalipas-oras sa makasalanang mga balak. Kaya't sikapin nating laging gabayan ito sa tama, at pahintulutan itong masilayan ang mabubuting pangitain. Ano ang mga ito? – Ang makalangit na kapangyarihang anghel, ang di-mailarawang biyaya roon, ang maningning na tahanan ng Banal na mga Apostol, Propeta, Martir at ng lahat ng mga matuwid; gaya ng kalangitang ito, ang makinang na araw, ang maliwanag na buwan, ang mga kumpol ng bituin, at ang lahat ng iba pang bagay na nasasagap ng mga pandama—hindi upang siya'y manatili sa mga ito, kundi upang, sa pamamagitan ng mga ito, siya'y itaguyod tungo sa Maylalang ng lahat ng bagay, ang Diyos, at mapanatili ang kanyang ganda nang walang kapintasan.

7. Sapagkat pinagkalooban tayo ng Diyos ng kagandahan, matapos muna Niya tayong likhain sa Kanyang sariling larawan at kawangis; at bagaman dinungisan at pinasama-samaan natin ang ating sarili sa pamamagitan ng pagsuway, muling binibihisan Niya tayo ng kagandahan sa pamamagitan ng biyaya, *'ang paliguan ng muling pagsilang at ang pagbabago ng Banal na Espiritu, na ibinuho Niya nang sagana sa atin sa pamamagitan ni Jesucristo na ating Tagapagligtas'* (Tito 3:5); at nang tayo'y napatunayang hindi karapat-dapat kahit dito, Siya ay naglaan para sa atin ng ikatlong paraan upang maibalik ang ating ganda sa pamamagitan ng pagsisisi sa panata ng pagkabiyak, *'na pinatawad Niya ang lahat ng ating mga kasalanan, na binura Niya ang sinulat-kamay na dokumentong laban sa atin'* (Colosas 2: 13–14) sa pamamagitan ng buhay ng krus, gaya ng sa binyag. – Nawa'y manatili ang kaluluwa natin sa kanyang ganda, upang tayo'y mabilang na karapat-dapat na marinig: *'Lubos kang maganda, aking sinta, at walang kapintasan sa iyo'* (Kanta ng mga Awit 4:7). At kung mangyari muli na madungisan ito ng kasalanan [sapagkat tayo'y pabagu-bago, at *'walang taong malinis sa karumihan'* (Job 14:4), *'walang sinumang makapagmambantog na may dalisay na puso'* (Awit 20:9)], magmadali tayong linisin ang ating sarili sa pamamagitan ng luha ng pagsisisi. *'Ugasan mo ako, at magiging maputi ako kaysa sa niyebe,'* ipinapanalangin ni San David (Awit 50:9); *'Ugasan ninyo ang inyong sarili, at magpakalinis; alisin ninyo ang kasamaan mula sa inyong mga kaluluwa,'* ang panawagan ng Diyos sa pamamagitan ni Propeta Isaias (1:16). At mapalad ang kaluluwang patuloy na naglilinis sa ganitong paraan, na tinanggihan ang bawat masamang hilig, umiibig at nananabik sa nag-iisang Diyos, at araw-araw na hinihintay ang kamatayan nang may kagalakan. – Tiyak na darating din sa atin ang kamatayan; kailangan din nating bayaran ang karaniwang utang na ito ng lahat. – Ngunit oh, sana nga, matapos nating mamuhay nang banal at matuwid, ay maituring tayong karapat-dapat na, kapag ang mga labi ng bawat isa sa atin ay inilalagay para sa huling halik ng mga kapatid sa lamay, ay maihahatid ng mga Anghel ng Diyos ang ating kaluluwa sa langit para sa walang hanggang kaligayahan.

303. Matapos banggitin ang mga umalis sa monasteryo, kalaunan ay nahulog sa erehe at naging tiwali

303. 1) Nabanggit na ang mga umalis sa monasteryo, na kalaunan ay nahulog sa erehe at naging tiwali. – 2) Hinimok niya ang pagiging mapagbantay, na itinuturo na ang kaaway ay wala nang hinahangad kundi iligaw ang isang monghe at wasakin siya. [4, 101]

8. Iilan na lamang ang nakikinig ngayon dahil sa pag-alis ng ilang kapatid; ngunit kahit isang tagapakinig pa lamang ang mayroon, hindi dapat pabayaang pagtuturo; sapagkat sinasabi ng Panginoon: *'Ingatan ninyong huwag hamakin ang kahit isa sa maliliit na ito: sapagkat sinasabi ko sa inyo na ang kanilang mga anghel sa langit ay palaging nakikita ang mukha ng aking Ama sa langit. Sapagkat ang Anak ng Tao ay dumating upang hanapin at iligtas ang mga nawala'* (Matt. 18:10, 11). O, di-mailahad ang pag-ibig ng Diyos sa sangkatauhan! Ang Panginoon ay dumating na nakaanyong alipin para sa tumakas na alipin, upang palayain siya mula sa pagkaalipin sa diyablo. Ang Tunay na Liwanag ay dumating upang hanapin ang nawalang drachma, upang ilabas siya mula sa kadiliman ng kasalanan. Hindi kaya't kinakailangan din para sa atin, sa pagpapakumbaba, na tularan ang Lubos na Mabuting Panginoon, na magmalungkot para sa bawat isa sa inyo, na kausapin kayo, at ialay ang ating mga kaluluwa para sa kanya? Oh, sana'y may pakpak ako, upang lumipad at magpahinga sa bawat kapatiran—upang masilayan sila at kausapin tungkol sa nararapat—at hindi lamang sila, kundi pati na rin ang mga *'sumunod sa daan ni Cain, at nagmadaling pumasok sa kamalian ng kabayaran ni Balaam'* (Judas 11). Sino, kung gayon, ang tinutukoy kong ganyan? – Sina Leontius, Jeremiah at Nectarius, na lumihis kapwa sa atin at sa pananampalataya; at na, bilang gantimpala sa kanilang apostasiya, ay pinagkalooban ng pamumuno – na kung ako, sa aking kababaang-loob, ay makakita at makausap sila, kung gayon, kahit wala nang iba pa akong gawin, ay ibibigay ko ang aking buong kaluluwa para sa kanila. Nais ko rin sanang makita ang mga yaong, dahil sa aking mga kasalanan, ay nagtanggap ng banal na kasuotang monastiko at nagsuot ng kasuotan ng kawalang-katarungan at kasalanan, upang makapaghagulgol ako muli para sa kanila: ang isa sa kanila, na si Pigasius, ayon sa sabi, ay lubos na nalubog sa kasamaan na, sa pamamagitan ng utos ng hari, ay naging pinuno ng bayan, naghimagsik, nagsagawa ng pagpatay, at nasawi sa labanan. Kay hirap ng kapalaran! Anong bangin ang pinagbagsakan ng salbaheng taong ito! Una, lumihis siya mula sa kapatiran, pagkatapos sinunod niya ang kanyang mga pagnanasa, nabulok sa isang bagay at sa iba pa, na parang hayop na walang salita; saka itinakwil niya ang kanyang mga monastikong pangako, at sa huli ay nagkaroon ng ganitong trahedyang wakas na ating narinig.

9. Dahil naalala ko ito, hinihiling ko sa inyo na ipanalangin sila, at manatili kayong matatag sa inyong sariling landas, nang hindi man lang bahagyang binabawasan ang inyong asetikong katatagan; sapagkat sa pamamagitan ng maliliit na pagbibigay-daan sa sarili at katamaran ay napapahamak ang kaluluwa. Kaya't naaawa ako sa mga namumuhay nang nag-iisa at nagluluksa para sa kanila bilang biktimang nakahandang hulihin ng diyablo; sapagkat kung ang isang lobo ay makahuli ng tupa mula sa kulungan, hindi ba't mas madali para sa kanya na lamunin ang isang tupa na matagpuan niya sa labas ng kawan? – Hindi ninyo ba alam kung gaano kalupit ang hininga ng diyablo laban sa atin? Inaatake niya ang bawat tao, hindi lamang ang mga mapagkumbabang monghe; nagalak siya sa pagkawasak ng marami, ngunit wala siyang mas malaking tuwa rito kaysa sa tagumpay niyang pabagsakin ang isang monghe lamang. Bakit nga ba siya nagsusumikap nang walang pagod, nag-aabang at nakikipagbuno, wari, upang hilahin ang masunurin palayo sa pagsunod, ang tahimik palayo sa kanyang katahimikan, ang naninirahan sa haligi palayo sa kanyang haligi, ang nag-iisa palayo sa kanyang silid-pang-isa, upang pagkatapos ng ganoong kaguluhan, ay mailipat niya sila kung saan niya nais: sapagkat ang mga nananatiling matatag sa kanilang mga disiplina at sa kanilang mga kinalalagyan, na nagsasabuhay ng kabutihan, ay lampas sa abot ng diyablo, at itinaas nang mataas sa itaas ng kanyang mga bitag. Kaya, gamit ang kapangyarihang ibinigay sa atin laban sa diyablo, baliktarin natin siya, itatag ang ating sarili sa takot ng Diyos at itapon siya sa pamamagitan ng makalangit na pag-iisip, huwag hayaang makuha tayo ng kaniyang sariling mga kaisipan, upang, sa ganitong paraan ng pagtagumpay sa kaniya, tayo'y maituring na karapat-dapat sa korona ng katuwiran mula sa ating Panginoong Kristo, ang Tagapagkaloob ng Mabubuting Gawa.

304. Maging lalo tayong mapagbantay sa harap ng pag-uusig: sapagkat doon pinakamalupit na sumasalakay ang kaaway

304. 1) Maging tayo'y mapagmatyag, lalo na sa harap ng pag-uusig: sapagkat dito lalong humihigpit ang kaaway. Ilan na ang napahamak niya mula pa noong simula ng mundo? At patuloy pa rin niyang ginagawa ito ngayon. – 2) Paano natin maiiwasan ang kanyang mga patibong? Sa pamamagitan ng kababaang-loob at

pagsunod sa mga utos. Dito inilalarawan ang wastong paraan ng pamumuhay – sa panlabas at panloob – na may pagbanggit sa gantimpala, bilang isang paghihikayat. [4, 102]

10. Mabuhay tayo nang isang buhay na karapat-dapat sa pag-uusig para kay Cristo '*sa buong kabanalan at kabanalan*' (1 Tim. 2:2), '*bilang mga anak ng pagsunod, hindi sumusunod sa mga pagnanasa ng inyong dating kamangmangan*' (1 Ped. 1:14), at nang hindi humihina sa tindi ng inyong mga pagsisikap sa pag-a-ascetismo. Sapagkat, *gaya ng nakikita ninyo, 'nag-iikot ang diyablo na parang leong umuungal, na naghahanap ng kaninuman na kanyang malalamon*' (1 Pedro 5:8); at ngayon na nakikita niyang tayo'y pinaghiwa-hiwalay ng pag-uusig, lalo pa siyang sumusugod nang buong lakas, sa pag-asang mas madali na ngayong nakawin ang ating mga kaluluwa. Ngunit tayo ay mananatiling mapagmatyag at gising sa lahat ng oras at sa bawat lugar, na protektado ng mga banal na utos. At siya, na hindi makakakita ng puwang sa atin, ay aalis nang may kahihyan. Ngunit kung makakahanap siya ng puwang, lalo niyang papatindihin ang kanyang pag-atake; at hindi siya aatras hangga't hindi niya tayo natatamaan at napapahamak. O hindi ba natin alam kung ilan na ang kanyang napahamak mula pa noong nilikha ang mundo: hindi ba niya dinala ang unang tao sa pagpalayas mula sa Paraiso, na inakit siya sa pamamagitan ng tamis ng kasalanan? Hindi ba niya inudyok si Cain sa pagpatay sa kapatid? Hindi ba niya itinaboy si Hudan mula sa samahan ng mga Apostol, at ginawa siyang tagapagkanulo ng Buhay ng lahat? Hindi ba niya hinatulan ng kamatayan ang napakaraming iba pa rin? – Kahit ngayon ay linoloko niya tayo, giniganyak, at pinipilit na gumawa ng bawat uri ng kasamaan, at nilalamon halos ang buong sansinukob; at napakahirap siyang iwasan at nangangailangan ng sukdulang pag-iingat: sapagkat hinahanap niya tayo hindi lamang sa pamamagitan ng maluho at maruming pamumuhay, kundi pati na rin sa pamamagitan ng matinding pag-a-ascetismo, upang iligaw tayo mula sa tama at hilahin tayo patungo sa kabaligtaran, na nagpapanggap sa iba't ibang paraan, at nagbabalangkas ng lahat ng uri ng patibong at panlilinlang, kumakalat ng maraming patibong sa malawak na bahagi ng mundo upang tayo'y mahuli, gaya ng nakita ni banal na Antonio sa isang pangitain at doon ay itinuro sa kaniya mula sa itaas na tanging ang kababaang-loob ang makatutulong sa atin upang maiwasan ang mga ito.

11. Kaya, na nakasuot ng kababaang-loob, iwasan natin ang maligaw mula sa tamang landas at tumawid dito, maglakad tayo sa kaharian na daan at huwag lumihis sa kanan o kaliwa, kundi sumunod nang eksakto sa mga tuntunin ng banal na utos na ipinagkatiwala sa atin at tularan ang mga yapak ng mga banal na ama na nauna sa atin, na ang tinitirahan ay nasa langit. Nawa'y pigilan ng ating isipan ang masasamang kaisipan, nawa'y maturo ang ating mga puso sa banal na mga salita, nawa'y magbukas lamang ang ating mga labi upang luwalhatiin ang Diyos, nawa'y makita ng ating mga mata ang kung ano ang matuwid, nawa'y huwag makinig ang ating mga tainga sa walang kabuluhan usapan, nawa'y maabot ng ating mga kamay ang ating mga gawain, ang ating mga paa ay lumakad nang maayos, ang ating pagkain at inumin ay katamtaman, ang ating pagtulog ay ayon sa nakatakdang iskedyul, walang paglihis sa tuntunin maliban sa mga kinakailangan, walang puwang para sa kapalalò—na nagdudulot ng kamatayan—ni anumang ibang hindi marangal na pag-uugali sa ating kalooban, kundi ang lahat ay magawa nang may paggalang at karunungan. Hindi mahaba ang landas na ito, at malapit na ang layunin ng aming mga pagsisikap. Ngunit ano ang gantimpala para sa aming mga pagsisikap? – ang Kaharian ng Langit; na dahil dito ay magsusumikap at lalaban tayo nang paulit-ulit; kung tayo'y matitisod, magmamadali tayong bumangon; kung tayo'y makatulog, gigising tayo at magiging mulat muli, sasupilin ang ating likas na hilig, papatayin ang mga bahagi na nasa lupa, at magkakamit ng mga birtud. Sinasabi ko rin ang lahat ng ito sa aking sarili, sapagkat ako rin ay napapaligiran ng mga kahinaan, na kapareho ng inyo sa kalikasan. Nawa'y ipagkaloob ng Panginoon na tayong lahat, matapos magsikap nang taimtim at mamuhay nang walang kapintasan, ay makalabas mula rito nang may pag-asa at maituring na karapat-dapat sa pinagpalang buhay na walang hanggan.

305. Matapos ilahad ang mga utos ng Batas at ng Ebanghelyo, kasama ang pagkakaiba sa pagitan nila, at matapos ipahayag na ang mga hindi tumutupad sa alinman sa mga ito ay hindi maaaring magmana ng kaharian ng Diyos

305. 1) Inilatang ang mga utos ng Batas at ng Ebanghelyo, kasama ang pagkakaiba nito, at ipinahayag na ang sinumang hindi tumutupad sa alinman dito ay hindi makapanahin ang Kaharian ng Diyos. – 2) Pinaaalalahanan Niya sila sa kanilang kakila-kilabot na kapalaran sa kamatayan, sa paghuhukom at sa paghatol, at – 3) Iniimbitahan Niya silang lumingon sa Panginoon nang may pagsisisi, habang bukas pa ang mga pintuan ng Kanyang awa. [4, 103]

12. Ang Diyos, na lumikha sa atin at nagbigay-buhay sa atin mula sa wala, ay, wari, pinasok tayo sa buhay na ito na parang isang paaralan, upang matutuhan natin ang mga utos ng Ebanghelyo ng Kaniyang Kaharian. Iyan ang dahilan kung bakit, nang ipadala Niya ang Kanyang mga alagad upang mangaral, inutusan Niya sila, na sinasabi: *'Kaya't humayo kayo at gawing alagad ang lahat ng mga bansa, na binabinyagan sila sa pangalan ng Ama at ng Anak at ng Espiritu Santo, na tinuturuan silang mag-ingat na gawin ang lahat ng iniutos Ko sa inyo'* (Mat. 28:19–20). Ano nga ba ang mga utos na iniutos Niya sa atin? – Ayon sa Lumang Tipan, iniutos: *'Huwag kang papatay; huwag kang mangalunya; huwag kang magnanakaw; huwag kang magbibigay ng huwad na saksi'* (Exod. 20; Deut. 5); ngunit sa Bagong Tipan, nagbigay Siya ng mga utos na mas mataas at mas perpekto kaysa rito; sapagkat sinasabi Niya: *'Sinabi sa mga sinauna: "Huwag kang papatay"; sapagkat ang sinumang papatay ay mapapahamak sa paghuhukom. Ngunit sinasabi ko sa inyo na ang sinumang nagagalit sa kanyang kapatid nang walang dahilan ay napapailalim sa paghatol; sapagkat ang sinumang magsabi sa kanyang kapatid, 'Raca', ay napapailalim sa konseho."* – Muli: *'Sinabi sa mga sinauna: "Huwag kang mangangalunya."* Ngunit sinasabi ko sa inyo: *ang sinumang tumingin sa isang babae nang may pagnanasa ay nakipagtalik na sa kaniya sa kaniyang puso.'* Muli: *'Sinabi sa mga sinauna: "Huwag kang manumpa nang huwad, kundi tutuparin mo ang iyong mga panata sa Panginoon."* Ngunit sinasabi ko sa inyo: *huwag kayong manumpa nang anuman."* Muli: *"Nasabi sa mga sinauna: 'Mahal mo ang iyong kapuwa at kamuhian mo ang iyong kaaway.'* Ngunit sinasabi ko sa inyo: *mahalin ninyo ang inyong mga kaaway, ipanalangin ninyo ang mga nang-aapi sa inyo, gawan ninyo ng mabuti ang mga nang-iinis sa inyo"* (Matt. 5:21–44). Nakikita mo ba ang pagkakaiba ng dalawang Tipan? Ang isa ay ipinagbabawal ang mga gawa, samantalang ang isa naman ay ipinagbabawal ang mismong mga hilig ng puso na pinagmumulan ng mga gawaing iyon, upang hindi mag-ugat dito ang kasalanan? – Ngayon, kung matagpuan nating nabubuhay tayo ayon ni sa Batas ni sa Ebanghelyo, kundi—paano ko ba sasabihin?—sa isang paganong paraan, ano ang mararanasan natin sa araw na iyon? – *'Huwag kayong manlinlang,'* sabi ng Apostol, *'ni ang mga salbahis, ni ang mga mapag-idolo, ni ang mga mangingikil, ni ang mga taong gumagawa ng kahalayan, ni ang mga sodomita, ni ang mga nakikipagtalik sa kapwa lalaki, ni ang mga nangingikil, ni ang mga magnanakaw, ni ang mga lasing, ni ang mga mapang-insulto, ni ang mga mandaraya, ay magmamana ng kaharian ng Diyos'* (1 Cor. 6:9–10).

13. Sapagkat, gaya ng madalas ko nang sinabi sa inyo noon, gayon din ngayon ay ipinahayag ko nang buong katiyakan: huwag hayaang mabuhay ang sinuman ayon sa sariling kalooban; huwag maging walang pakialam ang sinuman sa usapin ng kaligtasan; huwag mag-ipon ng ginto ang sinuman, magmay-ari ng alipin, magparami ng kabayo at baka, o magpabayat sa sarili ng anumang iba pang makamundong pag-aari, sapagkat mula rito nagmumula ang pinakamalaki at pinakamasirang mga kasalanan. At gayon pa man, may ilan pa sa inyo na nagpapatuloy sa kanilang katigasan ng ulo at tumututol sa katotohanan. Ngunit ako, kasing-mapagkumbaba man ako, ay walang sala sa inyong dugo; sapagkat hindi ako tumigil sa pagpapahayag sa inyo ng katotohanan ng Diyos, at walang patid akong nagbabala tungkol sa tabak na darating sa mga anak ng paghihimagsik. *'O pinupukaw ba natin ang Panginoon? Tayo ba ang Kanyang pinakamatibay na pagkain?'* (1 Cor. 10:22). *'Sapagkat nakahanda na ang palakol sa ugat ng punò: ang bawat punò na hindi namumunga ng mabuti ay puputulin at ihahagis sa apoy'* (Matt. 3:10). Hindi mo ba kinatatakutan ang halimbawang ito? Hindi ka ba nanginginig sa banta na ito? Hindi mo ba kinatatakutan kahit ang kamatayan, na hindi maiiwasang pagdaraan natin sa di-matagal na panahon? Paano natin haharapin ang mga kakila-kilabot na anghel na karaniwang dumarating upang kunin tayo mula sa ating mga katawan? Paano natin tatawid sa mahabang paglalakbay na iyon nang hindi nakapaghanda ng mga kinakailangang probisyon? Paano tayo tatayo sa harap ng hukuman ni Cristo na may maruming konsensya, na sa Harap Niya'y luluhod ang bawat tuhod at magpapahayag ang bawat dila? Kung tayo'y matagpuan sa ganoong kalagayan doon, tayo'y tiyak na ipapadala sa lugar na may apoy na hindi mapapatay at uod na hindi mamamatay, kung saan may pag-iyak at pag-ngasngas ng ngipin.

14. Ngunit upang hindi ito mangyari, lumapit tayo at sumamba, at lumuhod, at umiyak sa harap ng mabuting Diyos natin, na inihaharap ang ating mga sarili sa Kanya sa pamamagitan ng pag-amin, panalangin, pagsisisi, luha, dasal, pag-aayuno, kabanalan, at matuwid na pamumuhay. Sapagkat Siya ang handog-patawad para sa ating mga kasalanan; at hindi pa Niya sinara ang pinto ng Kaniyang awa laban sa atin; hindi Niya tinatanggi ang mga lumalapit sa Kaniya, kundi malugod Niya silang tinatanggap, gaya ng malanding babae, gaya ng magnanakaw, gaya ng anak na suwail. Halina, nakikiusap ako sa inyo, magtindig tayo, magising tayo, ituon natin ang ating isipan dito, upang kung paanong ang mga batang mahusay magaral,

pagkatapos maalis sa paaralan, ay masayang nagmamadaling umuwi, gayon din tayo, bilang tapat na alagad ng Ebanghelyo, matapos talikuran ang buhay na ito, ay masayang makapasok sa buhay na walang hanggan.

306. Pinupuri ang pagsunod bilang pinakamabunga na pagsisikap at sinasaway ang mga hindi namumuhay sa pagsunod

306. 1) Pinuri ang pagsunod bilang pinakamabunga na pagsisikap at sinaway ang mga hindi namumuhay nang may pagsunod. – 2) Hinimok niya ang kanyang mga tagasunod na lalong magpakasulit sa pagsunod, na paalalahanan silang ang Siyang malapit nang dumating ay darating na at gagantimpalaan ang bawat tao ayon sa kanilang mga gawa. [4, 104]

15. Sa biyaya ng napakabuting Diyos, nananampalataya kayo at sumusuko sa aking kababaang-loob, at hindi kayo gumagawa ng iba kundi ang inuutos sa inyo: dito nakapaloob ang kagalakan at korona hindi lamang para sa akin, kundi pati na rin para sa inyo, na itinakda ang kabutihan bilang layunin ng inyong buhay bago pa man ako. Sapagkat ano ang maaaring mas matamis, mas kanais-nais o mas magandang-loob para sa isang baguhan kaysa mabuhay ayon sa mga utos at huwag gumawa ng anumang ayon sa kanyang sariling kalooban? Dito nakapaloob ang tunay na pagsunod; ito ang pinagpalang buhay; ito ay isang paggawa na kapwa puno ng kalungkutan at malaya sa pag-aalala: puno ng kalungkutan habang ang isang tao ay nasa alipin pa ng kanyang mga pagnanasa; walang-alala kapag tagumpay na niyang lubusang putulin ang sariling kalooban, at siya nga'y may tapang na magsabi, ayon sa mga salita ng mga Apostol: *'Hindi na ako ang namumuhay, kundi si Cristo ang namumuhay sa akin'* (Gal. 2:20). Sapagkat, hindi na nabubuhay ayon sa kanyang sariling kalooban, nabubuhay siya ayon sa kalooban ng Diyos sa pamamagitan ng tagapamagitan na abbot, at *'tunay na nakikita ang kaluwalhatian ng Panginoon na may hubad na mukha, ay binabago tungo sa gayong larawan mula sa kaluwalhatian tungo sa kaluwalhatian, ayon sa Espiritu ng Panginoon'* (2 Cor. 3:18). Ang ganoong tao ay hindi nag-aalala sa sanlibutan, hindi natatakot sa kamatayan, at namumuhay nang walang alalahanin at walang pasanin, sapagkat inialay niya ang kanyang sarili nang lubos sa Diyos. Ngunit ang sinumang umaasa sa sariling mga pagnanasa at itinutulak sa likuran ang mga batas ng pagsunod, na nagpapasuko sa sariling kalooban at paglilibang sa sarili, ay namumuhay sa paghihirap, *'na bihag ng diyablo upang gawin ang kanyang kalooban'* (2 Tim. 2:26)—at bagaman paminsan-minsan ay maaaring magpakita ang ganoong tao na nag-aayuno, o nagbabantay, o gumagawa ng iba pang mabuting gawa, ang lahat ng ito ay kapintasan: sapagkat *'ang lahat ng hindi mula sa pananampalataya ay kasalanan'* (Roma 14:23); at ang anumang hindi ginawa ayon sa karaniwang tuntunin ay usapin ng gumagawa at dayuhan sa banal na kabanalan na kaaya-aya sa Diyos.

16. Kaya't wasto kong pinapagalitan ang mga taong gaya nito, samantalang pinupuri ko naman kayo at hinihikayat kayong magpatuloy nang higit pa sa pinakamainam na pagsunod, sa pagtitiis, sa pagpapasakop ng inyong sariling kalooban, sa pananampalataya, pag-asa at pag-ibig, at sa lahat ng iba pang pagsisikap na monastiko para sa inyong sariling kaligtasan at bilang mabuting halimbawa sa buong kapatiran. Nilalapitan ko kayo ng panalangin: sapagkat *'sandali na lamang, sandali na lamang, at ang dumarating ay darating at hindi magluluat'* (Heb. 10:37); darating ang huling araw, na doon ay *'mailalantad ang mga gawa ng kadiliman at malalantad ang mga pag-iisip ng puso'* (1 Cor. 4:5). Darating ang kakila-kilabot at tunay na Hukom, na ihaharap ang baguhan sa harap ng baguhan, ang abbot sa harap ng abbot, ang obispo sa harap ng obispo, ang maharlika sa harap ng maharlika, ang hari sa harap ng hari; at sa pamamagitan ng isa't isa ay hatulan Niya sila ng sala o ng kawalang-sala, at *'gagantimpalaan ang bawat isa ayon sa kanyang mga gawa: sa mga naghahanap ng kaluwalhatian, karangalan, at buhay na walang hanggan sa pamamagitan ng pagtitiis sa paggawa ng mabuti, ipagkakaloob niya ang buhay na walang hanggan; ngunit sa mga taong, sa kanilang kasigasigan, ay sumasalungat sa katotohanan at sumusunod sa kalupitan, ipagkakaloob niya ang kapootan at poot. Kalungkutan at kapighatian para sa bawat taong gumagawa ng masama'* (Roma 2:7–9). Dapat nating katakutan ito nang lubos at mag-ingat nang husto upang hindi tayo abutin ng oras ng kamatayan na walang mabubuting gawa, kundi matagpuan tayong may saganang bunga ng mabubuting gawa. Hayaan ang kaaway na tutol sa atin sa ating mabubuting gawa [—ganito ang kanyang kalikasan; *'sapagkat siya ay mamamatay-tao mula pa noong una, at hindi tumitindig sa katotohanan, dahil walang katotohanan sa kaniya'*, gaya ng sinabi ng Panginoon (Juan 8:44)]; ngunit gamitin natin ang tapang at kabayanihan laban sa kaniya, at labanan siya sa pamamagitan ng pagsusumikap, pawis, panalangin, pamanhikayat at luha – at hindi siya magtatagumpay sa anumang bagay laban sa atin, sa pamamagitan ng tulong ng ating mga pakikibaka at ng paghahain ng Panginoon para sa ating kahinaan, na siyang nagkakaloob sa atin ng walang hanggang tagumpay.

307. Matapos pag-usapan ang bungang-dami ng mga aral, iniimbitahan niya ang lahat na magtayo sa isa't isa—sa pamamagitan ng pagtutulungan—sa tahanan ng Diyos

307. 1) Matapos pag-usapan ang pagka-mabunga ng mga aral, iniimbitahan niya ang lahat na magtulungan sa pagtatayo ng bahay ng Diyos. – 2) Hinihikayat niya tayo, na tayo'y naging templo ng Diyos, na huwag hayaang masira ito sa loob natin; inilatag din ang mga paraan para dito. [4, 105]

17. Huwag hayaan ninuman na sabihin na ang ating mga aral ay sayang na oras. Hindi, nakakakuha tayo ng malaking kapakinabangan mula rito: sapagkat kung paanong ang araro ay para sa lupa, at ang tubig para sa nauuhaw, gayon din ang ating nakapag-aaral na salita para sa mga nakikinig dito nang bukas na puso. Ano ang karaniwang nagiging sanhi ng pagkasira ng kaluluwa? Ano ang nagdudulot ng alitan, pagtatalo at pagkakabahagi sa pagitan ng mga kapatiran? Hindi ba ito dahil sa kakulangan ng pagtuturo at paghihikayat? Kung saan may pagtuturo at paghihikayat, doon may kapayapaan at kaayusan; at kung saan may kapayapaan at kaayusan, doon nananahan ang Banal na Espiritu: kaya naman ako, nang may kababaang-loob, takot, at pag-ibig, ay nagsusumikap na makipag-usap sa inyo, magbigay ng paghihikayat, magbigay ng aliw, at magpaalala sa inyo, upang matulungan ko ang aking sarili at kayo na mailigtas sa sari-saring tukso ng diyablo. – Ipinagtapat ko na malaki ang inyong naitutulong sa akin, lalo na kayong mga nangunguna sa mga kapatid; kayong lahat ay aking katuwang sa kabutihan. *'Ako,'* sabi ni San Pablo, *'ang nagtanim, si Apolonyo ang nagdidilig, ngunit ang Diyos ang nagbigay ng paglago'* (1 Cor. 3:6): kaya ang mabuting gawaing ito ay hindi sa akin lamang, kundi sa inyo rin; sa katunayan, ito ay sa Diyos, mula sa Kaniya nagmumula ang lahat ng kabutihan sa mga tao. Kaya hinihiling ko sa inyo, alinsunod sa pagsunod na ipinagkaloob sa bawat isa sa inyo, na ituon ang lahat ng bagay tungo sa pangkalahatang kabutihan at patatagin ang isa't isa sa tahanan ng Diyos sa pamamagitan ng Espiritu. Sapagkat sinasabi ng Apostol: *'Walang sinuman ang makapagtatayo ng ibang pundasyon kundi ang nakalatag na, na siyang si Jesucristo. Kung sino man ang magtayo sa pundasyong ito gamit ang ginto, pilak, mamahaling bato, kahoy, dayami o tuyong damo, malalantad ang gawa ng bawat isa, sapagkat ihahayag ito ng Araw, at susubukin ng apoy ang gawa ng bawat isa upang malaman kung ano ito'* (1 Cor. 3:11–13). Nakikita mo ba kung paanong inihahalintulad niya ang birtud sa ginto, pilak, at mahahalagang bato, at ang kasamaan sa kahoy, dayami, at tuyong damo; na kapag sumailalim sa pagsubok ng apoy ng paghuhukom, ang ilan—ang mga nabubulok—ay masusunog, samantalang ang iba—ang mga hindi nabubulok—ay mananatiling buo.

18. Idinagdag niya rito, gamit ang mas malalaking salita: *'Hindi ba ninyo alam na kayo ang templo ng Diyos, at ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa inyo? Kung sinuman ang sumira sa templo ng Diyos, sisirain siya ng Diyos; sapagkat ang templo ng Diyos ay banal, at kayo ang templong iyon'* (1 Cor. 3:16–17) Kayong-kayong biyaya na itinuring tayong karapat-dapat na matawag at maging templo ng Diyos! Ngunit kayong-kayong banta na, kung wawasakin natin ang templo ng Diyos, tayo ay wawasakin ng Diyos! Kaya nga, huwag nating wasakin ang templo ng Diyos sa ating sarili; at sapagkat ipinagkaloob sa atin ang Banal na Espiritu upang manirahan sa atin, huwag nating hayaan ang ating sarili na maging tirahan ng mga pagnanasa; gaya ng pagkalaya natin mula sa kasalanan, huwag nating hayaang maalipin tayo muli ng diyablo. Ngunit *'maging tayo'y dalisay at walang kapintasan, na nagbunga ng katuwiran sa pamamagitan ni Jesucristo, sa kaluwalhatian at papuri ng Diyos'* (Fil. 1:10–11). Kaya't maging mapagmatyag ang ating mga puso, punô ng takot sa Diyos at pinapalakas ng patuloy na pag-iisip tungkol sa kamatayan: sapagkat kung saan naroroon ang ganitong takot at ganitong mga pag-iisip, walang puwang para makapasok ang kasalanan. Ngunit kapag ang puso ay manhid dito at tumigas, madaling mag-ugat sa ating kalooban ang kahalayan, na nag-uudyok at nag-aalala sa atin, at hindi tayo nito iniwan hanggang sa tayo'y bumalik muli sa ating dating kalagayan ng kapayapaan. Magsikap tayo, kung gayon, upang matapos ang pagsusumikap na mangibabaw sa kabutihan, makamtan natin ang walang patid na kapayapaan; tayo'y umiyak upang makahanap ng kagalakan sa Panginoon; tiisin natin ang makitid at malungkot na landas ng buhay na ito, upang matagpuan natin ang nakapapreskong buhay na sumisibol mula rito. – At narito ang pinakadakila sa lahat ng pakinabang. Narito ang pinakadakila sa lahat ng biyaya: sa pamamagitan ng iilang paggawa at pagsisikap sa paghahangad ng kabutihan, ay makamtan ang walang sukad at walang hanggang biyaya – sana tayong lahat ay maituring na karapat-dapat sa mga ito.

308. Ang ating buhay ay parang paglalakbay sa dagat

308. 1) Ang ating buhay ay parang paglalakbay sa dagat. – 2) Paano dapat pamunuan ng isip, bilang timonero, ang barko ng buhay upang hindi lumubog? – 3) Ang mga aral na ito ay hindi lamang para sa mga

bata kundi pati na rin sa matatanda: sapagkat hindi rin malayo sa kanila ang panganib. – 4) Kaya't mag-ingat tayo, baka masayang ang ating pinagpagalan sa mahabang paghihirap. [4, 106]

19. Ang buhay ng tao ay ibang uri ng dagat, na tinatawid natin, tayo na pumasok sa katawang ito na parang barko, ay naglalayag sa ating isipan; at hindi tayo naglalayag paminsan-minsan lamang, gaya ng mga naglalayag sa dagat sa karaniwang barko, na minsan ay naglalayag at minsan ay nagtatago sa daungan, kundi tuloy-tuloy tayong naglalayag, araw at gabi, sa masamang panahon at mga bagyo; at ang dagat na ito ay mapanganib, at hindi lamang mapanganib, kundi pati na rin mahaba, na katumbas ng haba ng ating buhay; at dito'y bumabangon ang napakaraming kakila-kilabot at magulong alon na pinupukaw ng masasamang espiritu, napakaraming pirata—mga demonyo—ang sumasalakay sa atin, na sumusubok tayong patubugin, na hindi mailarawan. Bakit nga, kung gayon, si San David, nang makita ito, ay sumigaw sa panalangin: *'Iligtas mo ako sa mga nanghuhusga sa akin, at sa malalim na tubig; huwag akong lunubin ng baha, ni lamunin ng kalaliman, at huwag magtagumpay sa akin ang aking kaaway'* (Awit 68:15–16). – Kung si David pa nga, na isang dakila at makapangyarihang tao, ay natakot at nanalangin na huwag siyang malunod – bagaman, nang siya ay makatulog, ay tunay nga siyang nagdusa minsan – ano pa nga kaya tayo, na mga mapagkumbaba, ang masasabi, at higit pa nga ba dapat tayong matakot at manalangin, baka tayo'y magdusa ng kaparehong kapalaran?

20. At ang ating isipan, na parang timonero, kapag ito'y mapagbantay at mulat, ay itinataboy ang mga unos ng mga pagnanasa, na halos hindi natatabunan ng mga alon ng sumasalakay na kaisipan; ngunit kapag ito'y sumuko sa katamaran at kapabayaan, dito ito nagpapasuko sa pagnanasa, na sumasalakay na parang rumaragasang baha; at, nang ito'y malunod rito, sa huli ay nakararanas ito ng isang malaking at makasalanang pagkalunod ng barko, na kaawa-awa nang marinig pa lamang, at lalong kaawa-awa pang maranasan. Kaya't kakila-kilabot at mapanganib ang paglalayag ng ating buhay; at dahil dito, hawakan natin nang maingat at mulat ang timon nito, itaboy ang mga pagnanasa at agad na itakwil ang anumang sumusulpot at hindi angkop na kaisipan, baka, kung tayo'y maglambat sa mga ito, tayo'y malubog.

21. Sinasabi ko ito, hindi lamang isinasaalang-alang ang mga kabataan, kundi pati na rin ang mga matatanda na matagal nang nagsasagawa ng pag-aayuno; sapagkat hindi rin sila iniwan ng diyablo na walang sugat, at madalas niyang dalhin sila sa isang kaawa-awang pagbagsak – gaya ng sinasabi ng dakila at banal na Basil sa isang lugar: 'Tunay nga, ito ang pinakakaawang-awang tanawin – pagkatapos ng pag-aayuno, pagkatapos ng isang buhay ng paghihigpit, pagkatapos ng matagal na panalangin, pagkatapos ng saganang luha, pagkatapos ng dalawampu o kahit tatlumpung taon ng pagpipigil sa sarili, na biglang matagpuan ang sarili na nawalan ng lahat dahil sa kapabayaan at kapabayaan ng kaluluwa!' (vol. 4, p. 222, – sa salin sa wikang Ruso). – Ako, sa aking kababaang-loob, ang nakarinig at nakakita nito, at umiyak at patuloy na umiiyak, na nagmumuni-muni kung paanong ang ganoong kayamanang biyaya, na tinipon sa loob ng napakaraming taon, ay ninanakaw sa isang sandali ng mapanlinlang na diyablo, na iniwan ang asketa ng kabanalan na hungkag at walang halaga. – Ganito kalaki ang hiwaga ng ating kaligtasan, at ganito ang poot ng diyablo laban sa atin, na hindi niya matiis na makita tayong umaakyat sa langit, mula sa kinaroroonan niyang pagkahulog.

22. Ngunit hayaan natin siyang maging kung ano siya, at hayaan natin siyang magarmas laban sa atin nang ganoong poot; tayo, bata at matanda, mga baguhan at nakatatanda, ay magkakaisang magpasya, sa tulong ng Diyos, na huwag hayaang tayo'y mapahamak dahil sa pagpapabaya sa mga bagay na ating tinipon sa pamamagitan ng maraming pagsisikap at gawa—ang mga ito ay: pagtalikod sa mundo, pagsunod, pagkabiyak, luha, at ang unang at huling mga kumpisal; ngunit mananatili rin tayong laging mapagbantay, itinataas ang layag ng ating pag-asa, at ginagabayan ng mga hangin ng Espiritu, upang, pagdating natin sa wakas ng ating buhay at pagpasok sa daungan ng kawalang-kamatayan, ay maabot natin ang Kaharian ng Langit sa pamamagitan ng kayamanan ng ating mga birtud.

309. Isang sugo mula sa hari ang dumating kahapon; at tayo'y lahat ay nabalisa, sapagkat alam nating hindi mabuti ang loob ng hari sa atin

309. 1) Kahapon ay dumating ang sugo ng hari; at tayo'y lahat ay nabalisa, sapagkat alam nating hindi mabuti ang loob ng hari sa atin. Kung ating nalaman na mabuti ang kanyang loob, iba sana ang pagsalubong ninyo sa taong sugo niya. Kaya haharapin ng kaluluwa ang tagapagbalita ng kamatayan: nang may kagalakan, kung tiwala ito sa pabor ng Diyos, at nang may pangamba, kung hindi. – 2) Maging tayo nga'y makipagkasundo sa Diyos at gawing kaibigan ang mga anghel. Para rito, ihain natin ang luha ng pagsisisi, ang pagsusuri sa sarili, ang panalangin para sa isa't isa, at higit sa lahat, ang pagtanggap ng Banal na Misteryo. –

3) Ipinapaliwanag dito kung paano dapat lumapit sa Banal na mga Misteryo, kung gaano ito kapang-ligtas, at kung gaano kahamak na bihira lang tanggapin ng mga tao ang Komunyong, na may panawagan na tanggapin ito nang mas madalas mula ngayon. [4, 107]

23. Kahapon, nang dumating dito ang sugo ng Tsar, agad kaming nabalot sa matinding takot, nabigla kami sa kanyang biglaang pagdating. Nang malaman namin na hindi siya dumating para sa amin, agad naming nawala ang aming takot. Ngayon ay itatanong ko: bakit tayo natakot nang husto? Hindi ba ito dahil napagtanto natin na hindi lamang siya nasasaktan sa atin, kundi kinamumuhian at hinahamak pa tayo? Sa kabaligtaran, kung tayo ay nasa pabor ng hari at kabilang sa mga malalapit sa kanya, hindi ba tayo magagalak sa pagdating ng isang sugo mula sa kanya, dahil alam nating palagi niya tayong tinitingnan nang may pabor? – Ngunit bakit ko binabanggit ang paksang ito? – Sa puntong ito: na sa parehong paraan, ang isang kaluluwa na, sa pamamagitan ng mabuting pamumuhay, ay nakamit ang pabor ng Diyos, sa oras ng paglayo nito sa katawan, kapag isang anghel ang ipinadala ng Hari ng lahat upang sunduin ito, ay hindi matatakot, kundi titingin sa kaniya nang may kagalakan at masayang pupunta sa kanyang Panginoon. Ngunit kung hindi ito ang ganitong kaluluwa, sasakupin ito ng kalituhan at matinding takot, sapagkat kulang ito sa panloob na katatagan at hindi umaasa ng anumang tulong o aliw mula sa kahit saan. Sapagkat dito, parehong kapatid at kaibigan ang maaaring magbigay-aliw sa kaluluwa at magpawi ng takot nito; ngunit doon, walang ganoong posibilidad, at ang Anghel ay dadakpin ang kawawang kaluluwa nang walang awa at malupit. – Sa pagdinig natin sa mga salitang ito, hindi ba't nararamdaman natin ang kilabot ng takot sa ating mga kaluluwa? Kung ang simpleng pagdinig lamang nito ay nagdudulot ng takot, ano pa kaya ang ating daranasin kapag tayo mismo ang nasa ganoong kalagayan? – At paano nga ba lalabas ang kaluluwa sa harap ng hukuman ni Cristo? – *'Isang ilog ng apoy,'* ayon sa propeta Daniel, *'ang umaagos sa harap Niya; libu-libo ang naglilingkod sa Kanya, at napakarami ang nakatayo sa harap Niya'* (Dan. 7:10), – at ang Hukom ay kakila-kilabot at walang-awang, at bawat salita, kahit isang walang-saysay, ay tatanungin, gaya ng nasusulat sa Ebanghelyo (Matt. 12:36). Paano nga kaya matiis ng kaluluwa ang lahat ng ito? – Tunay nga, *'kakila-kilabot ang mahulog sa mga kamay ng buhay na Dios'* (Heb. 10:31). At lalong kakila-kilabot pa kapag narinig nito ang pinakamakatarungang hatol, na nagkondena rito sa walang katapusang pagdurusa.

24. Dahil dito, ako'y nananalangin at nananawagan sa inyo: magpabawi tayo sa Diyos bago dumating ang kamatayan, at kamtan ang Kanyang pabor; gawin nating kaibigan ang mga Anghel na darating upang sunduin tayo – panatilihin nating mapagbantay ang ating panloob na mata at ang ating isipan na hindi matatalo, na hindi sumusuko sa mga pagnanasa ng ating laman; kung sakaling tayo'y matisod, bumangon tayo agad-agad; Sa pamamagitan ng maraming luha, patayin natin ang nag-aapoy na mga palaso ng Masama at, sa halip, palaganapin natin ang ating pag-ibig para kay Cristo. – *'Ang panalangin ng isang matuwid,'* ayon sa kasabihan, *'ay makapangyarihan at mabisa'* (Santiago 5:16); kaya't kailangan nating manalangin para sa isa't isa at alalahanin ang isa't isa sa ating mga panalangin. Malaki rin ang nagagawa ng luha at pagsisisi, at higit sa lahat ang pagtanggap ng Banal na Misteryo – na sa pagtingin ko sa inyo na, sa hindi ko alam na dahilan, ay binabalewala, ako'y lubos na namamangha. Noong Linggo ay may mga lumalapit pa rin sa mga sakramento; ngunit kapag ang Misa ay ginaganap sa ibang araw, walang lumalapit. Kahit sa monasteryo, dati ay araw-araw na kumukumpisal at kumukuha ng Komunyong ang mga nagnanais; ngunit ngayon ay bihira na itong mangyari, at sa katunayan ay halos hindi na ito nakikita kahit saan.

25. Sa pagsasabi nito, hindi ko hangad na tanggapin ninyo ang mga Sakramento nang basta-basta, na para bang walang kabuluhan. Sapagkat nasusulat: *'Suriin ng tao ang kaniyang sarili, at saka siya'y kumain ng tinapay at uminom ng tasa. Sapagkat ang sinumang kumakain at umiinom nang hindi karapat-dapat ay kumakain at umiinom ng hatol sa kaniyang sarili, dahil hindi niya pinag-iisipan ang katawan ng Panginoon'* (1 Cor. 11:28–29). Hindi—hindi iyan ang gusto ko; sana'y huwag mangyari iyon! Ngunit tayo, na nasusunog sa pagnanais na makibahagi nang buong-buo, linisin natin ang ating sarili, at sa ganitong paraan maging karapat-dapat sa biyayang ito. Sapagkat ang tinapay na inilagay sa ating harapan ay pakikipag-isa sa buhay, gaya ng sinasabi ng Panginoon: *'Ako ang tinapay ng buhay na bumaba mula sa langit; ang sinumang kumain ng tinapay na ito ay mabubuhay magpakailanman. At ang tinapay na ibibigay ko ay ang aking laman, na ibibigay ko para sa buhay ng mundo'* (Juan 6:51); at muli: *'Ang sinumang kumakain ng aking laman at umiinom ng aking dugo ay nananahan sa akin, at ako sa kaniya'* (Juan 6:56). Nakikita mo ba ang di-mailarawan at walang-hanggang kaloob na ito? Hindi lamang namatay para sa atin ang Panginoon, kundi inialay rin Niya ang Kaniyang sarili bilang pagkain para sa atin. Ano pa ang higit na makapaghahayag ng Kaniyang makapangyarihang pag-ibig sa atin? At ano pa ang higit na makapagligtas para sa ating mga

kaluluwa? – Kung ngayon ay walang sinumang nagkakait sa kanilang sarili ng pang-araw-araw na pagkain at, dahil hindi nila ito natikman, ay labis na nagdadalamhati; paano nga naman magiging makatwiran – kapag ang iniaalok sa lahat ay hindi karaniwang tinapay kundi ang tinapay ng buhay, at hindi karaniwang tasa kundi ang tasa ng kawalang-kamatayan – na maging walang pakialam kung natikman ba ito ng sinuman, at hindi itinuturing na mahalaga ang usaping ito? Anong kamangmangan at kawalang-saysay ang pinatutunayan nito! Kung nangyari ito hanggang ngayon, mula ngayon, pinamamanahan ko kayo, magpasya tayong pigilan na ito pa, sa kaalaman ng kapangyarihan ng biyayang ito ng Diyos; ngunit palagi, ayon sa makakaya natin, sa pagpapapuri sa ating sarili, lumapit tayo at lumahok sa banal at nagpapabanal na mga misteryo. – At ito, naniniwala ako, at gaya ng tunay na kalagayan nito, ay lubos na makatutulong sa atin upang mapanatiling dalisay ang ating sarili, na hinihikayat tayong gawin ito ng ating paghahanda para sa Komunyong at ng ating pagnanasa rito. Ngunit kung saan may kawalang-interes sa Komunyong, mas binibigyan ng kalayaan at saklaw ang ating mga pagnanasa upang tayo'y mailigaw. – Nawa'y magsilbi rin ito bilang isang patuloy na gabay para sa atin tungo sa buhay na walang hanggan, na sana'y ituring tayong lahat na karapat-dapat na matanggap, sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo.

310. *Pasulong – pasulong – sa landas ng birtud*

310. 1) Pasulong – pasulong – sa landas ng birtud. – 2) Paano? Sa pamamagitan ng paggugol ng bawat araw sa paggawa ng tama: para dito ay may ibinigay na modelong programa. – 3) Mga motibasyon: ang kagandahan at tamis ng birtud, at ang pagkasira dulot ng kasalanan. – 4) Ano ang pumipigil sa tagumpay? Ang hindi tapat na hangarin. [4, 108]

Ang kabutihan ay isang patuloy na umuunlad na pagsusumikap, na hindi kailanman humihinto sa pag-usad patungo sa layunin, kundi laging hinahatak ang mga nakikibahagi rito patungo sa kaganapan. Bilang paglalarawan nito, sinasabi ng Apostol: *'Hindi na ako nakarating na rito, o perpekto na; kundi nagsusumikap ako na mahawakan ang hinahawakan naman sa akin ni Cristo Jesus'*; – at higit pa: *'Kalilimutan ko ang mga bagay na nasa likod at nagsusumikap ako tungo sa mga bagay na nasa unahan, patuloy akong nagtutungo sa tungkuin, upang makamit ko ang gantimpala na tinawag ako ng Diyos sa langit kay Cristo Jesus'* (Fil. 3:12–14). Kaya, hindi dapat huminto ang paghahangad ng kabutihan: sapagkat ang paghinto rito ay simula ng paglayo patungo sa kasamaan. Kaya, huwag tayong manatili sa kinaroroonan sa landas ng kabutihan, kundi maging masigasig tayo palagi at, na laging pinapabago, lumago mula sa lakas tungo sa higit pang lakas, *'hanggang sa ating lahat ay umabot sa pagiging ganap, na makamtan ang buong sukat ng tangkad ng kaganapan ni Cristo'* (Efe. 4:13).

2. Paano nga ba ito makamtan? Sa pamamagitan ng masigasig na paggawa ng mabuti araw-araw. Kunan natin ang sumusunod bilang halimbawa: sa paggising mula sa pagtulog, magmadali tayo sa panalangin; pagbalik natin mula roon, magsimula tayo sa trabaho nang may sipag – umaawit at gumagawa ng musika sa ating mga puso para sa Panginoon, habang tayo'y nagpupursigi gamit ang ating mga kamay. Nakapagdaan na ba ang araw? Sa pagpapasalamat at pagsisisi, magtungo tayo sa pagtulog; at sa pamamagitan ng sunud-sunod na gawaing ito, mangyari na matupad sa atin ang mga salita ni San David: *'Araw-araw ay nagpapahayag ng salita, at gabi-gabi ay nagpapabatid ng kaalaman'* (Awit 18:3). Nawa'y huwag lumipas ang kahit isang araw para sa atin nang walang pakundangan sa ating mga tungkulin at sa pagkaalipin ng ating mga isipan at puso—ni isang gabi sa pagbibigay-lugod sa mga pagnanasa ng laman at sa mga kahiya-hiyang gawain—hindi ko ang mga gawa ang sinasabi: huwag mangyari iyon!—kundi pati na sa kaisipan: sapagkat hinihiling ng salita ng katotohanan na hindi lamang ang ating mga katawan, kundi pati na ang ating mga kaluluwa, ay maging dalisay.

3. Kung nais nating magnasa ng anumang bagay, maging ito na ang mga birtud na ating pinapangarap, na ang lasa ay matamis at hindi masisiyahan. Kung tayo ay nagagalak sa pagmasid sa kagandahan, ano pa ang mas kaibig-ibig kaysa sa Panginoon, na sa Kanyang kagandahan ay pinalamutian ang lahat ng bagay? Ang masasamang pagnanasa, gayunpaman, ay itinutulak ang kaluluwa sa kabaliwan at nilalamon ito nang mas malupit kaysa sa anumang hayop: kaya hindi ito nagdudulot ng kasiyahan, kundi ng isang buhay na puno ng paghihirap. *'Ang laman at dugo,'* sabi ng Apostol, *'ay hindi makapanibala sa kaharian ng Diyos, at ang nabubulok ay hindi makapanibala sa hindi nabubulok'* (1 Cor. 15:50). At sabihin mo sa akin, sino ang makasalanan na, nang masakop, ay hindi pinahiya, hindi pinahamak, at hindi ipinasa sa kamatayan? At sino naman, nang mailantad, ang hindi pinarangal at ginawang kahanga-hanga sa mundo ng kabutihan? Kumuha ng dalawa sa napakarami—si Amnon at si Jose. Hindi ba't ang pakikipagtalik ang nagdala sa isa sa kamatayang kahihiyan, samantalang ang pagpapanatili ng kalinisan ng isa pa sa harap ng babaeng Ehipsiyo ang naghudyat

sa kanya tungo sa pagiging hari?—Ganito ka-kaibig-ibig, ka-kanais-nais, at ka-makapagliligtas ang kabutihan! Ngunit ang kasalanan ay karumaldumal, kasuklamsuklam, at mapaminsala! At gayon pa man, tayo mga tao ay naliligaw ng isang malaking ilusyon, pinipili ang kamatayan sa halip na buhay, niyayakap ang kadiliman sa halip na liwanag, at iniibig ang pagkabulok sa halip na di-pagkabulok. Ano pa ang mas karapat-dapat ikahabagbag kaysa rito?

4. Bakit nga, tayo, habang nananasa na maging mga tagapagmahál ng kabutihan, ay nabibigo namang maging ganoon? – Sapagkat hindi natin ito hinahangad nang tunay na pagnanasa, kundi ng peke: sapagkat, dahil tayo ay may sariling kalooban, pinipili natin ang anumang ating ninanais sa bawat aspeto; samakatuwid, kung tunay nating ninanais ang kabutihan, pipiliin natin ang kabutihan. – Totoo na ang buhay ng kabuktutan mula sa kabataan ay nagbibigay sa atin ng mga nakagawiang hindi matatanggal; ngunit ano ang sinasabi ng Apostol? – *'Sinasabi ko ito sa paraang nauunawaan ng tao dahil sa kahinaan ng inyong laman: gaya ng inyong minsang inialay ang inyong mga miyembro bilang alipin sa karumihan at sa pagsuway, na humahantong sa lalong pagsuway, gayon din naman, ialay ninyo ngayon ang inyong mga miyembro bilang alipin sa katuwiran, na humahantong sa kabanalan'* (Roma 6:19). Ibig sabihin, kabaligtaran ng ating hilig sa kasalanan, dapat tayong magpakita ng sigasig para sa kabutihan. Kaya't magpakatatag tayo sa ating pagsisikap, at ang lubos na mapagbigay na Diyos ay tiyak na bubuksan ang pinto para sa atin, gagawin sa atin ang ikalulugod Niya, at ipagkakaloob sa atin ang buhay na walang hanggan.

311. Namatay ang isang tao sa kalagayan ng biyaya: isang aral ang ibinibigay upang tularan siya

311. 1) Isang tao ang pumanaw na tinangkilik ng marami: isang aral ang ibinibigay upang tularan siya. – 2) Nauudyukan tayong muling pasiglahin ang ating sigasig sa pamamagitan ng pag-alala sa kanyang huling sandali, gaya ng ginawa ng lahat ng mga santo. – 3) Mapalad ang gumagawa nang ganito, at sumusunod ang panawagan: maging ganoon din tayo. [4, 109]

5. Lubos na naming pinaniniwalaan na ang ating kapatid na si Theosost ay pumanaw na; at ilang salita ang nararapat sabihin tungkol sa kaniya, sapagkat siya ay isang taong may dakilang birtud, lubos na pinuri ng marami, mga monghe at mga layko, na parehong nakinig sa payo ng iba at napilit ang iba na makinig sa kaniyang payo; at nang masubok sa pamamagitan ng kaniyang mga pagdurusa, nagawa niyang, gamit ang mga salita ng mga Apostol, maging isang bukal ng tulong sa mga dumaranas ng pagsubok. Sa pamamagitan nito, nakamit niya para sa kanyang sarili ang maraming mabubuting anak sa Panginoon; pagkatapos ay tiniis niya, alang-alang sa katotohanan, ang mga kalungkutan at kahirapan, mga pag-uusig at pagsubok—na malaki at hindi madali—kung saan, nang siya ay pumanaw, ay lumipat siya sa Panginoon. – Ngunit bakit ko ito sinasabi? – Upang, sa kapatid nating ito, makita natin ang ating sariling hinaharap: ibig sabihin, kung mabuti at banal ang ating pamumuhay, tayo rin, tulad niya, ay pupurihin ng iba pagkatapos ng ating kamatayan, at magiging huwaran upang magbigay-inspirasyon ng wastong sigasig sa mga sumusunod; ngunit kung hindi tayo mabubuhay nang maayos, hindi lamang tayo hindi pupurihin, kundi makatarungang sasailalim din tayo sa walang katapusang paghihirap: isang kaisipang nakakatakot, lalo na ngang pag-usapan.

6. Ngayon, tingnan ito: kung paanong isa-isa tayong lumilisan mula rito, at kung saan tayo pupunta, at kung anong uri ng buhay ang inihanda para sa atin dito sa loob ng ilang maiikling araw—namumuhay lamang hangga't kinakailangan upang subukan at patunayan ang ating kabutihan, at pagkatapos ay lumipat sa lugar kung saan tayo maninirahan magpakailanman. Ang pagnilay-nilay dito ang tungkulin ng mga maingat; at ang sinumang nagmumuni-muni rito ay laging napupuno ng takot at panganginig, namamatay araw-araw ayon sa sariling pagpili, araw-araw na naghihintay ng paglaya mula sa kanilang katawan, at sa gayon ay nagpapasiklab sa kanilang sarili ng sigasig para sa mga tungkuling nasa unahan, alinsunod sa katapatan na ipinagkatiwala sa kanila, at walang humpay na nagdaragdag ng paggawa sa ibabaw ng paggawa. Sapagkat saan pa nga ba nagmumula ang mga likas na kabayanihan ng mga santo? Saan nagmumula ang kanilang pagsunod hanggang sa kamatayan? – Saan nagmumula ang di-matitinag na pagtitiis ng mga martir, habang pinuputol ang kanilang mga galamay at ibinubuhos ang kanilang dugo? – Hindi ba ito nagmumula rito – hindi ba ito nagmumula sa pag-iisip sa pagiging panandalian ng buhay at biglaang kamatayan – sa pagharap sa kakila-kilabot na hukuman ng paghuhukom at sa kawalang-hanggan ng walang katapusang pagdurusa? – Mula rito nagmumula ang lahat sa kanila; mula rito nagmumula ang kanilang pagtitiis sa pinakamalupit na pagdurusa, na para bang nasa dayuhang katawan.

7. At mapalad ang kaluluwang nagmumuni-muni tungkol dito araw at gabi, ginugugol ang pansamantalang buhay na ito bilang isang naglalakbay, naninirahan lamang dito at naghihintay sa banal at

walang hanggang buhay na tinutukoy ng Apostol: *'Sapagkat ang buong nilikha ay sabik na naghihintay sa paghahayag ng mga anak ng Diyos. Sapagkat ang buong nilikha ay napasailalim sa pagkasayang, hindi sa sariling kalooban kundi dahil sa nagpasailalim dito, sa pag-asang ang buong nilikha ay malalaya mula sa pagkaalipin sa pagkabulok at madadala sa kalayaan ng kaluwalhatian ng mga anak ng Diyos'* (Roma 8:19–21). Nakikita mo ba ang ipinangako? Na ang lahat ng bagay ay mababago tungo sa hindi nabubulok, at ang nilikha ay mababago mula sa pagkaalipin tungo sa kalayaan? – Ano, kung gayon, ang kalikasan ng araw na pinagsasalita ni San David: *'Mas mabuti ang isang araw sa iyong mga looban kaysa sa isang libo'* (Awit 83:11); at ni San Pedro na Apostol: *'isang araw... ay parang isang libong taon'* (2 Pedro 3:8). Doon din natin itutuon ang ating isipan at puso; doon natin ibabaling ang ating mga pagnanasa; doon natin ilalagay ang ating mga iniisip at hangarin, upang sa pamamagitan ng pakikibahagi sa mga bagay na ito, makalikas tayo sa prinsipeng ng mundong ito, na may kapangyarihang tuksuhin tayo ngunit walang kapangyarihang pabagsakin tayo kapag tayo ay protektado ng baluti ng ating pag-aawit, – na siya, sa aking kababaang-loob, ay hindi ko nais na iwasan ninyo lamang kundi mapagtagumpayan din, at tanggapin ang korona ng katuwiran mula kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

312. Tanging ang tunay na monghe lamang ang maaaring magalak, sapagkat sila'y malaya sa mga alalahanin ng sanlibutan, nakatuon lamang sa pagpapalugud sa Diyos, at pinananatili ang kanilang kalinisan

312. 1) Tanging tunay na monghe lamang ang maaaring magalak, sapagkat sila'y malaya sa mga alalahanin ng mundo, nakatuon lamang sa pagpapalugud sa Diyos, at sa pangangalaga ng kanilang kalinisan. – 2) Wala rin silang dapat ikalungkot: pinatawad na ang kanilang mga kasalanan; ang mga sugat na idinulot ng mga kaisipan at pagnanasa ay napuputol ng pakikibaka na naghahanda sa kanila para sa kanilang mga korona; kailangan lamang nilang makipaglaban nang buong tapang at talunin ang kaaway. – 3) Magpakalakas tayo ng loob; malapit nang dumating ang Siyang Parating Darating. [4, 110]

8. Inautusan ng Apostol ang lahat na *'magalak sa Panginoon sa lahat ng panahon'* (Fil. 4:4). At karaniwang ang mga tunay na monghe lamang ang nagagalak, sapagkat hindi sila nababahala tungkol sa mga asawa, anak, alipin, pera, ari-arian, o anumang bagay na nag-aagaw ng pansin ng mga nabibilang sa laman. Isang bagay lamang ang kanilang iniintindi: kung paano papaluguran ang Panginoon; ang pag-iintindi rito ay ang magagalak sa Panginoon sa lahat ng panahon. Sapagkat kung saan may kasal, mga alipin, at lahat ng mga pag-aalalang nagmumula rito—ito ang kapighatian ng diwa na ibinigay ng Diyos sa mga anak ng tao, upang sila'y mapighati nito, gaya ng sinabi ni Solomon (Eclesiastes, kabanata 1–2): mahirap magalak sa Panginoon kapag ang mga nabanggit na bagay ay naglilihis sa isipan mula sa taimtim na pag-alala sa Diyos, na siyang nag-iisang paraan upang magalak. Yamang tayo nga ay kabilang sa mga nagagalak sa Panginoon, magalak tayo at magbahagi ng kagalakan ng isa't isa sa lahat ng panahon, na umaasa ng gantimpala mula sa Diyos na Tagapagbigay-gantimpala para sa ating kabanalan at kawalang-kasakiman; Siya na nangakong magbibigay ng gantimpala kahit para sa isang baso ng malamig na tubig, at hindi lamang para sa mga gawaing kasing dakila at kasing-higit pa. Sapagkat tunay na ang gawa ng kabanalan ay dakila at labis sa karaniwan: naaabot nito ang kaharian ng mga anghel at ibinabalik ang tao sa orihinal na kalagayan na umiiral sa Paraiso, nang wala pang kasal o pagkaalipin, kundi ang buhay ay dumadaloy sa kalagayan ng walang kakulangan at walang-alalang kapanatagan.

9. Kung sinasabi ng sinuman na hindi sila nagagalak kundi nalulungkot, tanong ko: saan nagmula ang lungkot na ito? – Dahil ba sa marami nilang nagawang kasalanan noon? – Ngunit ang mga iyon ay pinatawad na sa pamamagitan ng kumpisal, pagtalikod sa mundo, at pagtanggap sa pabigat ng pagsunod. – 'Ito ba ay dahil araw-araw kayong nasusugatan ng inyong mga kaisipan?' – Ngunit kung itinatabi ninyo ang mga ito, naroroon ang paunang tikim ng inyong korona. Sapagkat hindi nila kinokoroonan ang hindi lumahok sa labanan, kundi ang mandirigma; ni hindi rin nila ibinibigay ang gantimpala sa hindi lumaban, kundi sa kaniya na buong tapang na nakipaglaban at nagwagi. Nakikita mo ba na ang anumang maaaring ituro natin bilang sanhi ng kalungkutan ay, sa katunayan, isang pinagmumulan ng kagalakan para sa atin? Kaya't magsaya tayo sa espirituwal na kagalakan, bumangon at matapang na lumaban sa mga panlilinlang ng diyablo, itaboy ang kanyang mga pag-atake sa pamamagitan ng panalangin at pamanhikayat, basagin ang kanyang mga patibong sa pamamagitan ng kababaang-loob at pagsunod, lulubogin siya, gaya ni Paraon, sa luha at pagsisisi; itataboy siya nang malayo sa atin sa pamamagitan ng pagpupuna sa sarili at pag-amin; at, sa tulong ng Diyos, pagpapababa sa kanya sa pamamagitan ng lahat ng iba pang mabubuting gawa. Kaya, hayaang mag-iba-iba

siya sa kanyang mga panlilinlang; hayaang maging mapanlikha siya sa kanyang kasamaan; hayaang malaman niya ang tamang panahon para atakihin tayo, na naglalayong tayo'y wasakin; hayaang magkunwari siyang talo, upang, nang hindi inaasahan, atakihin niya ang isang kaluluwang hindi handa rito, at gawin niya rito ang kanyang nais. Ngunit tayo, na nakatayo sa ating tungkulin, ay mananatiling matino at mapagbantay, pinananatiling gising ang mata ng ating isipan at nagliliyab ang ating puso sa pag-ibig sa Diyos, at sa gayon ay mananatiling di-matatalo at di-matitinag.

10. Nawa'y huwag tayong mawalan ng loob sa labanan, o matitinag sa pakikipaglaban laban sa kaaway; sapagkat malapit na ang wakas ng ating mga pakikibaka at mga gawa; iilan na lamang ang natitirang sandali bago dumating nang walang pagkaantala ang darating—maging sa oras ng kamatayan ng bawat tao, o sa katapusan ng panahon, kung kailan Siya ay ihahayag mula sa langit kasama ng mga anghel ng kapangyarihan sa naglalagablab na apoy, at sa di-mailarawang kaluwalhatian, at *'makikita Siya ng bawat mata'*, at ang mga *'nagbutas sa Kanya ay nagluluksa para sa Kanya, at ang lahat ng angkan sa lupa ay magdadalamhati para sa Kanya'* (Pahayag 1:7). Kayang-kaya ang nakakatakot at hindi mailarawan na tanawing iyon! – Nangyari nga, ang mga nagsikap sa mabubuting gawa, na nanatiling matatag sa mga pagsubok, mga tagapagmahál ng kabanalan, ganap sa pagsunod, at ang lahat ng nagpalugud sa Panginoon sa bawat paraan, ay magagalak. Ngunit sana'y mabibilang din tayo sa kanila, at kasama nila ay magtamasa ng walang hanggang mga biyaya kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

313. Ang buhay sa lupa ay panandalian, na naging ganoon mula pa sa unang kilos ng pagsuway

313. 1) Ang buhay sa lupa ay pabagu-bago, na naging ganoon mula pa sa unang kilos ng pagsuway. – 2) Sa pamamagitan ng pagtanggap sa mundo at pagtalaga sa ating sarili sa pagsunod, tayo ay naililigtas mula sa ganoong pagbabago-bago: ngunit nangangailangan ito ng matapang na pagtitiyaga sa ating mga pagsisikap. – 3) Maging tayo nga'y matino at mapagbantay, panatilihin nating dalisay ang ating sarili; at kung tayo'y magkasala, tayo'y magsisi at magbayad-sala. [4, 111]

11. Pakinggan natin ang sinasabi ng Apostol: *'Sinasabi ko ito sapagkat maikli na ang panahon; mula ngayon, ang may mga asawa ay parang walang asawa, ang nagluluksa ay parang hindi nagluluksa, ang nagagalak ay parang hindi nagagalak, ang bumibili ay parang hindi nagmamay-ari, at ang naghahangad sa mga bagay ng sanlibang ito ay parang hindi naghahangad. Sapagkat ang anyo ng sanlibutang ito ay naglalaho'* (1 Cor. 7:29–31). Ano ang ibig sabihin ng *'ang anyo ng sanlibutang ito ay naglalaho'*? Ibig sabihin nito ay dumaraan lamang ito, tumatakas, at hindi nananatili kahit isang araw: kahapon ay maliwanag, ngayon ay maulap; kahapon ay maayos ang panahon, ngayon ay masama; ang isa ay umaakyat sa katanyagan, habang ang isa naman ay bumabagsak mula sa tuktok ng kanyang dangal; ang datin mayaman ay nagiging mahirap, habang ang datin mahirap ay nagiging mayaman; at ang ating dukhang buhay ay napapailalim sa di-mabilang na pagbabago at pagsubok, na hindi kailanman nakatatag sa anumang bagay. – Bakit nga, nangyari ito? Dahil sa ating sinaunang kapabayaan: sapagkat hindi natin binigyang-halaga ang Banal na Utos na ibinigay sa atin sa Paraiso, at sa ating nalinlang ng matamis na panlilinlang ng ahas, makatarungang ipinagkaloob tayo sa buhay na ito na puno ng paghihirap at pabagu-bago, – kaya nga naganap ang nagkatawang-katawan na gawa ng ating Panginoong Jesucristo, na bumabalik sa atin sa ating orihinal na kalagayan at muling itinatatag ang paninirahan na walang kalungkutan at walang alalahanin. Sapagkat karunungan at katalinuhan ang manatiling matatag sa gitna ng pagbabago, at manatiling hindi matitinag sa gitna ng mga pagsubok. Kanino nga ba ito tumutukoy? – Sa wala nang iba kundi sa mga nagpakapako sa kanilang sarili sa mundo at sumunod sa mga yapak ng Panginoon.

12. Ngunit ganoon nga tayo, sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo, na tumalikod sa mundo sa pamamagitan ng isang marangal na pagtalikod at isinuko ang ating sarili sa ganap na pagsunod, na sa pamamagitan nito ay natutupad ang ating pag-akyat sa dating kalagayan. Sapagkat, kung paanong tayo'y pinalayas sa Paraiso dahil sa pagsuway at paghihimagsik, gayon din ay ipinagkaloob ng ating lubos na mabuting Diyos na mabawi natin ito sa pamamagitan ng pagsunod at kababaang-loob. Magalak tayo, nga, na tayo'y nananatili sa pagsunod, sapagkat ito ang nagdadala sa atin sa buhay na walang hanggan. Ngunit nangangailangan ito ng katatagan sa ating mga pagsisikap at pagtitiis sa ating mga pagsubok. Sapagkat kung ang tagumpay laban sa laman ay nakakamit sa pamamagitan ng matinding pagsusumikap at pawis, gaano pa nga kaya ang takbuhan ng isang buhay na gaya ng sa atin ay matagumpay na matatahak ng mga taong matapang at magiging lamang.

13. Kaya naman, hinihikayat ko kayo, magpakatibay kayo, na palaging mapagbantay at may malay, itutuon ang inyong pagnanasa sa Diyos lamang at palaging punuin ang inyong isipan ng pagmumuni-muni sa Kanya, na hinuhugasan ng luha at pagsisisi, pinapaliwanag ng panalangin at pagmamakaawa, at sa gayon ay ipagkaloob sa atin ang biyaya ng Banal na Espiritu. Sapagkat walang bagay na kasing-tuwa ng Diyos gaya ng isang kaluluwang nilinis mula sa mga pagnanasa; at walang makulay na parang ang kumakalat ng bango na kasinghalimuyak ng isang kaluluwang mabango sa mga birtud. Ngunit kung sakaling tayo'y makatulog, magising tayo agad; kahit pa magkasala tayo nang makapito sa isang araw, magsisi tayo nang makapito – at tayo'y tatanggapin; kahit pa magdusa tayo ng makapito-pito, magsisi tayo nang ganoon din kadalas, at hindi tayo mawawalan ng pag-asa sa awa, ayon sa Banal na pangako: hangga't, aking ipinamamanman, manatili tayong matatag at huwag maging tamad sa pagtindig mula sa ating mga pagkahulog. Malapit na ang wakas ng ating mga pakikibaka; malapit na ang kagalakan at tuwa, gayundin ang mga korona ng katuwiran – sana'y ituring tayong karapat-dapat sa mga ito, sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo.

314. Isang kapatid ang biglang pumanaw: kaya't ang taos-pusong paalala na maging handa sa ating pag-alis, at, habang laging iniisip ito, magtiyaga sa mga gawaing kaaya-aya sa Diyos

314. Ang isang kapatid ay biglang pumanaw: kaya't ang taos-pusong paalala na maging handa sa ating pag-alis, at, habang laging iniisip ito, ay itaguyod natin ang ating sarili sa mga gawaing kaaya-aya sa Diyos. [4, 112] Halina, gumawa tayo ng isang tipan ng kaligtasan tungkol sa huling araw; halina, magpakasundo tayo sa Diyos bago dumating ang nagmamadaling oras ng kamatayan: sapagkat nasusulat: *'Sa kamatayan, walang pag-alala sa Iyo; sa libingan, sino ang magpapasalamat sa Iyo?'* (Awit 6:6). Hindi ba natin nakikita kung paanong araw-araw na inaalas sa atin ang ating mga kapatid? Hindi ba natin nakikita na tayo, na parang mga tupa na nakalaan para sa katay, ay nabubuhay ngayon, ngunit bukas ay wala na? Kinuha na rin si kapatid na Liberius, at ang balita ng kanyang pagpanaw ay nagpahirap sa aking mapagkumbabang kaluluwa: sapagkat, ayon sa sabi, siya ay natagpuan sa kanyang selda na biglaang pumanaw, nakahiga sa kanyang tagiliran na para bang natutulog. – Ganyan ang kanyang wakas! – Hindi natin alam kung ano ang magiging sa atin, ni hindi rin natin alam kung sa anong uri ng kamatayan tayo mamamatay: magiging biglaan ba ito, o may paunang babala? Sa lupa o sa dagat? – Kailan tayo mag-isa, o napapaligiran ng ating mga kapatid? Sino ang makalulusot sa isip ng Panginoon, at sino ang naging tagapayo Niya, upang malaman ang araw at oras, ang lugar at paraan ng ating pagpanaw? – Tunay nga, nakakatakot ang katiyakan ng kamatayan, at nakakatakot ang mahulog sa mga kamay ng buhay na Diyos. Kaya't, ipinamamanman ko sa inyo: maging masigasig tayo palagi, maging mapagbantay palagi, laging nakatuon sa mga gawaing kaaya-aya sa Diyos. Ang isa raw ay nakamit ang mataas na ranggo; ang iba ay yumaman; ang iba pa nga ay naging hari pa. – At ano ang lahat ng ito? – Lahat ay naglalaho na parang panaginip: *'Namatay sila sa kanilang pagtulog, at hindi nahanap ng sinuman ang anumang kayamanan nila sa kanilang mga kamay'* (Awit 74:6). *'Ang buong kaluwalhatian ng tao ay parang bulaklak ng parang'* (Isa. 40:6). Ngunit ang mga pinili ng Diyos ay nakagawa ng isang kamangha-manghang pagbili – at tumanggap ng mga ranggong hindi maaaring agawin. At ano ang mga ito? – Ang ilan ay apostoliko, ang iba ay propetiko, ang ilan ay pagkamartir, ang iba ay monastiko; at kahit na ang ilan ay ang pinakamababa sa mga ito, sila ay maliligtas pa rin. Nakasulat ang kanilang mga pangalan sa Aklat ng Buhay; ang kanilang kaluwalhatian ay hindi kumukupas, ang kanilang kagalakan ay hindi mailahad. Sundan din natin ang kanilang halimbawa, at tiyak na matatanggap din natin ang isa sa mga ranggong ito: sapagkat hindi naiinggit ang biyaya, at sa bawat nagnanais nito ay nakahanda ang sariling mabuting kaloob—sa maliliit at sa malalaki, sa matatalino at sa mga hangal, sa matatanda at sa mga kabataan. Ngunit kung hindi natin susundin ang kanilang halimbawa, hindi tayo papasukin ng Panginoon ng Tahanan sa makalangit na silid-kasalan, at isasara niya ang ang mga pinto nito sa atin. *'Kawawa,'* sabi ng Panginoon, *'ang taong ipagkakanulo ng Anak ng Tao: mas mabuti pa sa kaniya kung hindi na siya ipinanganak'* (Matt. 26:24). Malinaw sa lahat na ang mga salitang ito ay tumutukoy sa tagapagkanulo; ngunit makatarungang mailapat ang mga ito sa sinumang magkanulo sa kanyang sariling kaligtasan. Hindi ba natin iniisip ang pagdating ng ating dakilang Diyos at Tagapagligtas, si Jesucristo? Hindi ba natin pinagninilayan ang kakila-kilabot na paghuhukom na ipapahayag ng hindi nabubulok na Hukom laban sa lahat ng nakatayo sa kaliwa? Hindi ba natin inilalarawan sa isip ang apoy na hindi mapapatay at ang hindi masukat na paghihirap ng walang hanggan? Sino ang makakaintindi nito? Sino ang matalinong timonero na mahusay na magtutimon sa kanyang sarili at ililigtas ang kanyang kaluluwa mula sa pagkalunod sa mga espiritu ng kasamaan? Tungkol sa atin, sapagkat sa biyaya ni Cristo ay pinili natin ang isang tahimik at mapayapang buhay, ipagpapatuloy natin ang mabuting paglalayag sa ating landas, pagtitiis

nang may kapanatagan ng loob sa lahat ng ating nararanasan, at pagbabantay sa bawat bahagi ng ating sarili sa takot ng Diyos. Huwag hayaang magmasid nang mausisa ang mata; huwag hayaang tumanggap ng hungkag na pakikinig ang tainga; huwag pahintulatang mangusga ang dila: sapagkat *'ang sinumang naninirang-puri sa kapatid,'* sabi ng kapatid ng Diyos, *'o nanghuhusga sa kanyang kapatid, ay naninirang-puri sa batas at huhusgahan ang batas'* (Santiago 4:11); magsumikap ang kamay, sapagkat *'kung sinuman ay ayaw magtrabaho, huwag siyang kumain,'* gaya ng utos ng Apostol (2 Tes. 3:10); maglakad nang matuwid ang mga paa sa landas ng kapayapaan; *huwag magbalik ang puso sa mga salitang mapanlinlang, ni magbigay ng dahilan sa kasalanan'* (Awit 140:4); kundi *'ang lahat ng bagay ay gawin nang marangal at maayos'* (1 Cor. 14:40), upang, sa mabuting pamumuhay, ay maituring tayong karapat-dapat sa walang hanggang mga biyaya.

315. Habang pinananatili ang pananampalataya, dapat din tayong mangibabaw sa mabuting pamumuhay; lalo na sa kabanalan, laban sa kung saan ang kaaway ay nakikipagdigma sa atin nang higit kaysa sa anumang bagay

315. 1) Habang pinananatili ang pananampalataya, dapat din tayong mangibabaw sa isang birtwosong buhay; lalo na sa kalinisan, na siyang pinakamatinding pinaglalabanan ng kaaway sa ating hanay. – 2) Nagsisimula siya sa mga kahiya-hiyang kaisipan; pagkatapos, kapag naapuyan na ang kahalayan, itinutulak niya ang isang tao na kumilos; at higit pa rito, ginagawang parang taong may ketong ang taong maluhó. – 3) Paano natin ito maiiwasan? – Labanan ang mga ganitong kaisipan sa pamamagitan ng pagdarasal sa unang pag-ugat pa lamang nito. – 4) Magkaroon ng inspirasyon na lumaban sa pamamagitan ng pag-iisip na, matapos kang amponin bilang anak ng Diyos sa biyaya, sa pamamagitan ng kasalanang ito ay nagiging alipin ka ng diyablo – at labanan ang pagnanasa na ito at ang lahat ng iba pa. [4, 113]

14. May dalawang birtud na nagdudulot ng kaligtasan ng tao: pananampalataya at pag-ibig. Kung makita kong ikaw ay nagkakamali sa anumang usapin ng pananampalataya, sasabihin ko ito sa iyo, at sisikaping sa lahat ng paraan na gabayan ka tungo sa ortodoksong pag-iisip. – *'Sapagkat imposibleng magbigay-kasiyahan sa Diyos nang walang pananampalataya: sapagkat ang lumalapit sa Diyos ay dapat maniwala na Siya'y mayroon at Siya'y gantimpalaan ang mga taong masigasig na naghahanap sa Kanya'* (Heb. 11:6). Yamang, sa biyaya ni Cristo, ay matatag ang inyong pananampalataya, pansamantala kong itabi ang paksa ng pananampalataya upang sandaling magsalita sa inyo tungkol sa isang buhay ng aktibong paglilingkod, na ang pangunahing puwersa ay dapat ang pag-ibig. – Kaya't hinihiling ko sa inyo, gaya ng palagi kong ginawa, at gayon din ngayon, na huwag ninyong pabayaang ang ascesis, ni sa pagmamay-ari ng ating mga iniisip, ni sa walang-halagang kayamanang biyaya ng kabanalan, na ating matapat na tinanggap sa pamamagitan ng awa ng Diyos, at laban sa kung saan itinatutok ng kaaway ang kanyang mga pakana nang may matinding sigasig, na naghahangad, sa pamamagitan ng pagnanakaw nito, na nakawin ang ating kaligtasan. Sapagkat nalalaman niya na sa pamamagitan ng birtud na ito ay nagiging katulad tayo ng Diyos, samantalang, kabaligtaran, sa pagkawala nito ay naihalalintulad tayo sa mga hayop na walang katwiran, gaya ng nakasulat: *'Ang taong kagalang-galang na walang pagkaunawa ay naihalalintulad sa mga hayop na walang katwiran, at nagiging katulad nila'* (Awit 48:13).

15. Oh, ilan na nga ba mula pa noong unang panahon ang nahuli ng ating manlilinlang sa pamamagitan ng laman-laman na kahalayan! Ngunit hanggang sa araw na ito ay hindi siya tumitigil sa panlilinlang hindi lamang sa mga kabataan, kundi pati na rin sa mga matatanda; hindi lamang sa mga pabaya, kundi pati na rin sa mga pinaka-masigasig; at ginagamit niya ang sandatang ito laban sa halos bawat kaluluwa. Sinisimulan niyang ihanda ang lason na ito sa pamamagitan ng pagtatanim ng mga hindi angkop na kaisipan; pagkatapos, nang mapainit na ang puso sa mga pagnanasa ng laman at dugo, hinihikayat niya itong magsalita ng isang ipinagbabawal, at saka niya itinatanim ang katapangang hawakan ang ari; sapagkat nagdudulot ito ng kamatayan: sapagkat, ayon sa sinasabi ng Apostol, *'Kapag naglihi ang pagnanasa, ipinapanganak nito ang kasalanan; at kapag ganap nang lumaki ang kasalanan, ipinapanganak nito ang kamatayan'* (Santiago 1:15). Iwasan natin nga ang kamatayang ito – ang walang hanggang kamatayan – iwasan natin ang karamdaman na ito na sumisira sa kaluluwa. Sa palagay ko, ang karamdaman na ito ay katulad ng katat. Tulad ng isang taong may katatas, kapag kinakamot niya ang sarili gamit ang kanyang mga kuko, tila nagbibigay siya ng sarap sa sarili, ngunit sa katotohanan ay hindi siya nakatatanggap ng sarap kundi ng napakasakit na sugat—at habang lalo siyang kumakamot, lalo lamang itong lumalala—ganyan din naman ang isang taong sinapupunan ng malisyang pagnanasa; hindi siya nakatatanggap ng sarap kundi ng paghihirap, hindi ng kasiyahan kundi ng

kawalan, hindi ng katuparan kundi ng panghihina. Ang ganoong tao ay karapat-dapat habulin ng awa: walang pag-asa, matatakutin, natatakot pa nga sa anino, lalo na sa darating na paghuhukom.

16. Ngunit paano nga ba maiiwasan ang kasamaan na ito? Ang una ay ang labanan ang mga tukso na ito nang buong lakas at walang pag-aalinlangan sa tuwing sumisiklab ang pagnanasa. Hindi nakakagulat na ito'y sumisiklab; ngunit kumukuha ito ng lakas mula sa kapabayaang ng isip, na hindi abala sa mabubuting kaisipan, o mula sa inggit ng kaaway. Ngunit paano man ito mangyari, bumangon ka agad mula sa iyong pagkahulog, manalangin ka, bumuntong-hininga, umiyak, at matatag na tanggiin mo ang pagnanasa; at ang pagnanasa ay agad na mawawala, samantalang makakamtan mo ang kapayapaan sa Panginoon. Doon mo maiiintindihan na walang mas mapait para sa kaluluwa kaysa hindi napapaligiran at napapailalim sa mga pagnanasa.

17. Hindi mo ba narinig ang sinasabi ng Panginoon? *'Ang sinumang nagkakasala ay alipin ng kasalanan; ngunit ang alipin ay hindi mananatili sa bahay magpakailanman; ang anak ay nananatili magpakailanman'* (Juan 8:34). Pagkatapos tayong palayain mula sa kasalanan at tanggapin ang katayuan ng pagiging anak, ipapaalipin pa ba natin muli ang ating sarili sa kasalanan? Nang mapasailalim na tayo sa makapangyarihang kamay ng Diyos, magiging nasasakupan pa ba tayo ng diyablo? Malayo sa atin iyan. *'Sapagkat kung wawasakin ko ang aking itinayo, napatutunayan kong ako ay isang salarin'* (Galacia 2:18), sabi ng Apostol sa ibang lugar. Huwag nating hayaang maging salarin ng mga utos ng Diyos, o muling maging alipin ng diyablo, samantalang tayo'y pinalaya na mula sa kaniya, *'at sa gayon ay nagtitipon kayo ng poot para sa inyong sarili sa araw ng poot at ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos'* (Roma 2:5). Sapagkat nasusulat tungkol sa mga taong gaya nito: *'Ang uod nila ay hindi namamatay, at ang apoy ay hindi napapawi'* (Marcos 9:44). *'Sapagkat pinalaya tayo ni Cristo para sa kalayaan; kaya't magtibay tayo'* (Gal. 5:1), na kinamumuhian ang karumaldumal na panlilinlang ng ahas, araw-araw na lumalaban at nakikipagdigma hindi lamang laban sa pagnanasa na ito kundi laban sa lahat ng iba pa, pinipigilan ang inggit, tinatalo ang panlilinlang, ang pagkamuhi sa kapatid, at bawat ibang uri ng kasamaan, upang maiiwasan ang walang hanggang paghihirap at maabot ang Kaharian ng Langit.

316. Pinupuri niya ang mga monghe, tinatawag silang isang piniling lahi at hukbo ni Cristo

316. 1) Pinupuri niya ang mga monghe, tinatawag silang piniling lahi at hukbo ni Cristo. – 2) Sa lahat ng pag-uusig ng mga erehe, noon man at ngayon, sino ang nagtatanggol sa pananampalataya? – Lahat ng mga monghe. – 3) Ngunit bilang ganoon, panatilihin nating malinis ang ating sarili at lampasan ang lahat ng mga pagnanasa. – 4) Huwag kayong mawalan ng pag-asa na ang mga monasteryo ay nasisira; o na hindi natin sila maibabalik ayon sa hinihingi. Pagtuunan natin ng pansin ang pagtatanggol sa pananampalataya, at ang lahat ng iba pa ay aayusin na rin para sa atin. [4, 114]

18. Mga kapatid at mga ama! – Hindi ako titigil sa pagtawag sa inyo sa mga marangal na titulong 'mga kapatid' at 'mga ama', sapagkat alam kong sa inyo ay tunay na angkop ang ganitong pagtawag, at hindi ito kabulaanan. Sapagkat ang tunay na mga ama at mga kapatid ay yaong, sa pagmamahal nila sa Diyos nang higit kaysa sa kanilang mga magulang, kaysa sa kanilang mga kapatid, kaysa sa kanilang sariling kamag-anak, kaysa sa kanilang sariling bayan, at higit kaysa sa lahat ng nakikita, ay niyakap ang isang pamumuhay ng pagkakaisa na may isang puso at isang kaluluwa, isang Ama—ang Diyos—at isang tinubuan—ang makalangit na Jerusalem. Ganito rin naman kayo, mga minamahal kong kapatid sa Panginoon. Tatawagin ko rin kayo ayon sa mga salita ng Kasulatan: *'Isang piniling lahi, isang kaharian ng mga pari, isang banal na bansa, isang bayan na pag-aari niya, upang ipahayag ninyo ang mga kagandahan ng siyang tumawag sa inyo mula sa kadiliman tungo sa kaniyang kamangha-manghang liwanag'* (1 Pedro 2:9). Sapagkat tunay na kahanga-hanga ang liwanag ng buhay monghe, na kung saan tayo'y tinawag at kung saan ipinapahayag natin ang mga papuri sa Kaniya na bumabalot sa kalangitan ng Kaniyang birtud. Dito naninirahan ang karunungan, kabanalan, tapang at katotohanan; dito ang mga tropeo ng tagumpay laban sa masama kay Cristo Jesus. *'Sapagkat bagaman namamahay kami sa laman, hindi kami nakikipaglaban ayon sa laman; sapagkat ang mga sandata ng aming pakikipaglaban ay hindi karne, kundi makapangyarihan sa Diyos upang gibain ang mga kuta: ginigiba ang mga pangangatwiran at ang bawat matayog na bagay na itinatag laban sa kaalaman ng Diyos, at dinadala ang bawat kaisipan bilang bihag sa pagsunod kay Cristo'* (2 Corinto 10: 3–5).

19. Kung titingnan natin ang mga nakikitang kaaway, makikita natin kung ilan at anong uri ng pag-uusig ang isinagawa laban sa Simbahan ng Diyos! – At sino ang pinaka-pinag-uusig, pinahirapan at pinatay, kung hindi yaong mga ipinako ang kanilang sarili sa mundo? Hindi ko na babanggitin ang nakalipas; sa

kasalukuyang panahon, at sa gitna ng ereheng nagpapatuloy hanggang ngayon, sino ang '*nanindigan nang matatag hanggang sa pagdurugo, na nakikipaglaban sa kasalanan?*' (Heb. 12:4). Hindi ba pinagpala ang ating mga ama at kapatid, kapwa sa ating monasteryo at sa iba pa? At sa katotohanan, ang ganitong mga gawa at kabayanihan ay karapatan ng mga monghe higit sa lahat; ang mga monghe ang mga litid at haligi ng Simbahan. Ganito ang kalikasan at lawak ng dangal na ipinagkaloob sa atin ng biyaya ng Diyos.

20. Ngunit kung saan mayroong kayamanan, doon nagkukubli ang mga magnanakaw, – at sapagkat ang kayamanan ng kaluluwa ay mga birtud – pinaaalalahanan ko at hinihikayat kayo: manatili tayong matino at mapagbantay, upang hindi tayo madala ng tamis ng kasalanan, ni itulak ng galit tungo sa kalupitan, ni madiliman ng kawalan ng pananampalataya, ni patigilin ng kabiguan sa pag-amin, ni mapasailalim sa kapangyarihan ng anumang ibang pagnanasa; ngunit, pinananatili ang ating sarili na nakataas sa itaas ng mga mapaminsalang pagnanasa na ito, magsikap tayo nang buong sigasig patungo sa layunin hanggang sa marating natin ang wakas ng ating buhay.

21. Marahil ay malulungkot ang ilan sa balita na ang ating mga monasteryo ay winasak ng mga kaaway ng Panginoon. Ngunit bakit tayo malulungkot dito? Sapagkat tayo mismo ang monasteryo at ang templo ng Diyos, na sinabihan: '*Kung sinuman ang sumira sa templo ng Diyos, sisirain siya ng Diyos*' (1 Cor. 3:17). Ang katotohanang madalas na winasak ng ating mga tagapagtapakan ang mga simbahan na ito ay tunay na dahilan ng pagsisisi at pagdadalamhati; gayunpaman, sa karamihan ay muling itinayo ang mga ito ng Providence ng Diyos. Marahil ay may ilan na nababahala sa katotohanang hindi natin kayang ibalik at ayusin ang napakaraming monasteryo na kinakailangan upang mabawi ang mga nagdusa sa pag-uusig. Ngunit habang pinapahina ng kasalukuyang pag-uusig ang pananampalataya, ang buong pagsisikap natin ay dapat ituon sa pagtatanggol rito at sa muling pagpapalakas rito (). – At hanggang hindi ito nagagawa, samantalang ang pangalan ng ating Diyos ay pinamumuhi pa rin at ang mga banal na ama ay ini-anatema, anong silbi ng pagpapanumbalik sa mga ito? – Sino, sa isang paligsahan sa arena, na tumakbo lamang ng kalahati ng karera, ang kailanman nakatanggap ng gantimpala ng nagwagi? – Sapagkat nasusulat: '*Walang sinumang pinaputungan ng korona maliban sa lumalahok nang ayon sa patakaran*' (2 Tim. 2:5). Bakit nga, kung gayon, kung itatabi natin ang mga ganitong kaisipan, ay mananatili tayong matatag sa pagpapahayag ng pananampalataya, kapwa sa puso at sa salita, na nagtitiwala sa di-nagkakamaling pangako: '*Hangadin ninyo muna ang kaharian ng Diyos at ang kaniyang katuwiran, at idaragdag sa inyo ang lahat ng ito*' (Mat. 6:33). Nawa'y maging karapat-dapat tayo rito sa pamamagitan ng biyaya at pag-ibig ng ating Panginoong Jesucristo.

317. Isang kapatid ang namatay; ang isa nama'y nasa panganib ng kamatayan. Imortal nga ba tayo? – Kaya't alalahanin natin ang sandaling ito

317. Isang kapatid ang namatay; ang isa nama'y nasa higaan ng kamatayan. Di ba't tayo nga'y walang kamatayan? – Kaya't alalahanin natin ang sandaling ito. Kung saan naroroon ang alaala ng kamatayan, lahat ay banal; ngunit kung wala ito, puro lamang mga pagnanasa. – Ngunit napapailalim tayo sa pagnanasa. Ngayon ang panahon; huwag mo nang ipagpaliban hanggang bukas; magsisi ka ngayon. Tumayo ka at manalangin laban sa iyong mga pagnanasa, gaya ng ginawa ni Moises laban kay Amalek. [4, 115] Masdan, dalawa sa ating mga kapatid, sina Santiago at Vassian – ang isa ay lumipat na sa Panginoon, ang isa naman ay nasa mismong pintuan ng kamatayan. – Buhay ba nga tayo, samakatuwid? – Hindi ba tayo iinom mula sa parehong tasa gaya ng mga nauna sa atin? Mapalad ang taong inuukol ang kanyang kaluluwa sa bagay na ito, ginagawang diwa ng kanyang buhay ang pag-alala sa kamatayan. Sapagkat kung saan may pag-alala sa kamatayan, naroroon ang damdamin ng pagsisisi, pagkabagabag, luha, pagyayam sa puso sa lahat ng bagay na makamundo, kagalakan sa mga bagay na makalangit, kaliwanagan, at pagnanasa sa mas mabuti at makalangit. Kung saan kulang ang lahat ng ito, sumusulpot ang masasamang kaisipan, na kinondena ng Panginoon sa Ebanghelyo (Mateo 15:19), na siyang sumisilo at nagbibihag sa mga umiibig sa buhay. Tayo naman, dapat laging alalahanin ang kamatayan sa lahat ng bagay, at mag-ingat nang lubos upang '*huwag nating mamuhay sa natitirang panahon natin sa laman ayon sa mga masasamang pagnanasa ng laman, kundi ayon sa kalooban ng Diyos. Sapagkat sapat na sa atin*' na '*noong nakaraan ay ginugol natin ang ating buhay sa paggawa ng kalooban ng laman at ng ating sariling mga kaisipan*' (1 Pedro 4:2–3); tinatanghikan tayo ng mga panlilinlang na inihanda ng diyablo, na siyang nag-aalis sa atin ng mabubuting saloobin at mga gawain, at binabagabag tayo ng masasamang kaisipan, na hindi kailanman nagdulot sa atin ng anumang kapakinabangan, kundi puro problema at kahihyan. '*Ngayon ang katanggap-tanggap na panahon; ngayon ang araw ng kaligtasan*' (2 Cor. 6:2). '*Ngayon, kung marinig ninyo ang tinig Niya, huwag ninyong patigas*

ang inyong mga puso,' ang daing ng Banal na Espiritu (Heb. 3:7). Dahil nakita Niya ang hilig ng ating kalikasan tungo sa kasalanan—na nananatiling pabagu-bago kahit isang araw lamang—maawain Niyang itinakda ang *'ngayon at ngayon'* bilang panahon para sa pagsisisi, upang wala nang sinuman ang magkaroon ng dahilan upang lumayo rito; ngunit upang ang bawat isa—maliit man o marami ang kanilang kasalanan, matagal man nilang nagagawa ito o kakapagsimula pa lamang—sa pagdinig ng makapagliligtas na panawagang ito, ay buong sigasig na magbagong-loob at maglinis ng kanilang sarili araw-araw. Masdan ang pag-ibig ng ating mabuting Diyos, na nagkakaloob sa atin ng mabilis at madaling paggaling mula sa kasalanan. Ang mga pisikal na sugat ay nagagamot din, ngunit nangangailangan ito ng mas mahaba o mas maikling panahon ng paggamot upang ang mga nasugatan ay makabalik sa hanay laban sa kanilang mga kaaway. Sa atin naman, sa sandaling matanggap ang isang sugat, maaari itong maghilom kaagad, kung nais nating muling lumaban sa ating mga kaaway nang walang pagkaantala. Huwag nating pabayaang ang pagsisisi at ang araw-araw na pagbabago ng diwa, at huwag nating hayaan ang anumang pagbagsak—maging sa isip, salita, o gawa—na maging sanhi ng katamaran at panghihina ng loob; kundi gaano man tayo kadalas matumba, ganoon din tayo kadalas bumangon, at, sa takot sa paghuhukom ng Diyos, muling sandatahan ang ating sarili ng buong lakas laban sa ating mga pagnanasa. Nang si Moises, ang lingkod ng Diyos, ay nananalangin sa bundok na nakaladlad ang kanyang mga kamay patungo sa langit, natatalo si Amalek; ngunit nang ibaba niya ang mga ito, nangibabaw si Amalek. Sa ganoong paraan, kapag ang ating isipan, na binabansag ng mga pagnanasa, ay umaakyat sa bundok ng panalangin at, na parang mga kamay, iniunat ang mga kaisipan nito tungo sa Diyos, nito'y napapatumba ang hindi nakikitang Amalek; ngunit kapag hindi nito nagawa, ito mismo ang napapabagsak. – Nakikita mo na ngayon kung ano ang dapat nating gawin? Wala nang iba kundi, sa oras ng pag-atake ng mga kaaway, itaas ang ating isipan at mga kamay sa Diyos, na makapangyarihang iligtas tayo mula sa kamatayan. Sa pamamagitan nito lamang ay matatakas ang mga kaaway, at matatanggap natin ang korona ng tagumpay at mamana ang kaharian ng langit.

318. Nang marinig niya ang mga balita tungkol sa nalalapit na bagong pag-uusig dahil sa pananampalataya, ipinahayag niya ang isang inspiradong paghahandang tiisin ang lahat

318. 1) Nang marinig ang mga usap-usapan tungkol sa nalalapit na bagong pag-uusig dahil sa pananampalataya, ipinahayag niya ang masiglang paghahanda na tiisin ang lahat. – 2) Pagkatapos ay lumilipat siya sa panloob na pakikibaka, at hinihikayat tayo na makipaglaban nang buong tapang, suot ang baluti ng katuwiran, na hinihikayat ng tulong na handa mula sa itaas. [4, 116]

22. Sa tingin ko ay muling hihintayin tayo ng mga pagsubok at kalungkutan. Ngunit, upang banggitin ang mga salita ng Apostol, na angkop na alalahanin dito: *'Hindi ko itinuturing na mahalaga ang aking buhay sa aking sarili, upang matupad ko ang aking tungkulin nang may kagalakan, at ang ministeryo na tinanggap ko mula sa Panginoong Jesus, upang magpatotoo sa Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos'* (Gawa 20:24). Ganoon din naman, ayon sa sukat ng pananampalatayang ipinagkaloob sa atin, dapat tayong kumilos nang matalino at magsalita, na nagagalak sa ating pagdurusa para kay Cristo, at lalong nagnanais na magdusa para sa Kanya, sa halip na tumangging tiisin ang pag-uusig muli, sapagkat marami na tayong pinagdaanang pag-uusig. Nang marinig na *'kailangang tayo'y dumaan sa maraming kapighatian upang makapasok sa kaharian ng Diyos'* (Mga Gawa 14:22), hangarin nating higit pa ang magdusa, at higit pa ang magtitiis, upang mas maging tiyak ang ating pag-abot sa banal na pasukan. Marahil, sa biyaya ng Diyos, walang masamang mangyayari sa atin; ngunit mabuti, bago dumating ang pagdurusa, na ihanda natin ang ating sarili para sa nararapat sa pagdurusa, upang, kapag ito'y dumating, sinalubong natin ito nang nararapat. Sapagkat ang kaluluwang hindi handa ay madaling matalo kung, hindi inilagay ang sarili sa tamang pag-iisip, ay biglang nahagis sa pakikibaka.

23. Ngunit bakit ko pinag-uusapan ang mga pakikibaka na parang mga bagay na aksidente lamang? Harapin natin ang araw-araw na pakikibaka, araw-araw na digmaan—hindi nakikita, kundi hindi nakikita; isa na nagdudulot ng sugat hindi sa katawan kundi sa kaluluwa, at naghahangad na wasakin ito. Kaya, matapos nating bigkisin ang balakang ng ating isipan, at bilang mga sundalo ni Cristo, isuot ang baluti ng katuwiran, makipaglaban tayo nang buong sigasig at nang hindi nanghihimbing. Sapagkat walang sinuman, habang natutulog, ang karapat-dapat sa mga tropeo, ni ang nakahiga sa isang gilid, ay nag-aani ng masaganang ani; sa parehong kaso, kailangan ang matinding pagsusumikap at pawis. Kung gayon, hindi kaya't lalong hindi maiiwasan sa ating pakikibaka, na dito'y sumasabog ang mga pana—na parang kidlat—: mula sa isang panig, kinukubkob ng masamang pagnanasa; mula sa isa pa, pagkahumaling sa kaluwalhatian; mula sa isa pa, inggit; at mula pa sa isa, kalapastanganan? Marami pang ibang daya ang diyablo, na sumusubok sa lahat ng paraan

na guluhin ang kaluluwa at naghahangad, wari, na lamunin ito; kaya't nararapat para sa bawat isa, nang may pagkamangha, na sumigaw: *'Kung hindi ako tinulungan ng Panginoon, malapit nang bumaba ang aking kaluluwa sa libingan'* (Awit 93:17). *'Ngunit sa lahat ng ito ay higit pa tayong nagwawagi sa pamamagitan niya na umibig sa atin'* (Roma 8:37); at, ayon sa mga salita ni David: *'Sa pamamagitan ng Diyos tayo'y magkakaroon ng lakas, at siya ang magpababa sa ating mga kaaway'* (Awit 107:14). *'Sapagkat Siya ang ating kapayapaan, na siyang naghiwalay sa dalawa at ginawang isa, at giba ang pader na naghahati at sanhi ng poot'* (Efe. 2:14); ibig sabihin, Siya na nagwagi at nagsupil sa diyablo, at siyang nagkakaloob sa atin ng lakas na mapagtagumpayan siya sa pamamagitan ng pangakong buhay na walang hanggan bilang kapalit, na sana'y matanggap nating lahat kay Cristo Jesus na ating Panginoon.

319. Dalawang leopardo ang lumitaw sa Bithynia at dinadakip ang mga tao. Nagbibigay ito sa akin ng dahilan upang paalalahanan kayo tungkol sa mga hindi nakikitang hayop na gumagala saanman, na naghahanap upang lamunin tayo

319. 1) Dalawang leopardo ang lumitaw sa Bithynia at dinadakip ang mga tao. Nagbibigay ito sa akin ng dahilan upang paalalahanan kayo tungkol sa mga hindi nakikitang hayop na gumagala saanman, na naghahanap upang lamunin tayo. – 2) Ano, kung gayon, ang dapat nating gawin? Maghanap ng kanlungan sa lilim ng Diyos, at magtago sa loob nito, habang pinapanatiling gising ang ating mga pandama. – 3) Narito, si Memnon ay dinukot; ako'y nagluluksa sa kanya na parang siya'y patay na. Bakit ito nangyari? Dahil siya'y namuhay mag-isa, inilayo ang sarili sa lahat: isang gawi na hindi ko kailanman titigilang pagsisigawan. – 4) Sinasaway niya ang mga kapatid dahil inihayag nila ang sinabi niya kanina lamang (marahil tungkol sa erehiya at pag-uusig). [4, 117]

24. Taos-puso kong hangarin na palaging maiparating sa inyo ang mga salitang magbibigay-alihw at magpapatibay, at sinasamantala ko ang bawat pagkakataon upang gawin ito. At ngayon, nang marinig kong may nangyaring pambihira sa Bithynia, ito ang gagawin kong paksa ng aking mensahe sa inyo. Ano nga ba ang nangyari? Sinasabing hindi isa, kundi dalawa o tatlong leopardo ang biglang lumitaw doon, at hindi nila pinagsasamantalahan ang mga baka, tupa, o iba pang hayop, kundi ang mga tao lamang: kaya ang mga naninirahan doon, na nababalot sa matinding takot, ay nagsasara sa kanilang mga tahanan buong magdamag hanggang sa madaling-araw. Ang ganitong salot ay malinaw na patunay ng galit ng Diyos. – Ngunit sasabihin ko sa inyo kung bakit partikular na tumatak sa akin ang balitang ito. Sapagkat tayo rin ay may maraming mabangis na hayop, mabangis na hayop – ang ibig kong sabihin, mga espiritu ng kasamaan: ang masamang hayop ay ang galit; ang isang masamang hayop ay kahalayan; isang masamang hayop ang inggit; isang masamang hayop ang kayabangan; ang lahat ng iba pang masamang hayop ay ang lahat ng iba pang pagnanasa, na hindi lamang sa gabi kundi pati na rin sa araw ay matapang na sumasalakay, na nagmamadaling agawin ang kaluluwa bilang kanilang biktima. Bakit iniutos ng pinagpalang Apostol na si Pedro: *'Magpakaligalig kayo at magbantay; sapagkat ang inyong kalaban na si diyablo ay gumagala na parang leon na nag-aangal, na naghahanap ng kaninuman na malamon'* (1 Pedro 5:8); at bakit nananalangin si San David: *'Baka sakaling, na parang leon, agawin niya ang kaluluwa ko, at wala namang makapagliligtas o makapagligtas'* (Awit 7:3).

25. Ano, kung gayon, ang dapat nating gawin sa ganitong sitwasyon? – Ano pa'ng iba kundi *'manahan sa lilim ng Diyos ng langit'* (Awit 90:1), at panatilihing nakatuon ang ating isipan sa loob, nang hindi naaabala ng paglilibot-libot ng mga pandama. Sapagkat kapag ang mata ay naglilibot dito't doon, ang tainga ay tumatanggap ng mga bulung-bulungan na nakasisira, ang bibig ay nagbibigkas ng mga salitang hindi angkop, at ang isipan ay naglilibang sa sarili sa mga hindi nararapat na kaisipan – noon nga'y ang kaluluwa ay naglilibot na parang sa mga ilang lugar, at madaling naging biktima ng mga mababangis na hayop.

26. Ito ang nangyari ngayon sa mahihirap na si Memnon, na nahulog sa bitag ng diyablo; hindi ko nakikita ang kanyang mga kasuotang bahid-dugo, gaya ng pagkakita noon ni Patriarka Jacob sa mga kasuotan ng kanyang anak na si Jose, kundi ang kanyang mismong kaluluwa, na pinatay ng tabak ng kasalanan. Sapagkat ang kasalanan ang ina ng kamatayan; ang kasalanan ng ating ninuno na si Adan, na dati'y walang kamatayan dahil sa biyaya, ang nagdulot ng kanyang kamatayan; ang kasalanan ang naghatid ng pangkalahatang pagkawasak sa mundo sa pamamagitan ng baha; ang kasalanan ang sumira sa Sodoma at Gomora at sa mga lungsod sa paligid nila; at ang kasalanan, hanggang ngayon, ay naghahatol sa bawat nagkakasala ng walang hanggang kamatayan. Tayo nga, takasan natin ito na parang apoy: sapagkat mas mabuting mahulog sa apoy, sa ilalim ng mga hampas ng tabak, o sa panga ng mga mababangis na hayop, kaysa sa mga kamay ng mapaminsalang pagnanasa. 'Bakit nga, sa gayon, nabuwal ang ating kaluluwang

kapatid na nabanggit ang pangalan?" 'Walang ibang dahilan kundi inihiwalay niya ang sarili sa lahat.' 'Sapagkat hindi nagsisinungaling ang salita ng katotohanan nang ipahayag nito ang "*sa aba*" sa ganoong tao, sapagkat "*kapag siya'y nabuwal*", "*walang sinumang makapagtayo sa kaniya*" (Eclesiastes 4:10); Dahil sa takot dito, ako, sa aking kababaang-loob, ay hindi kailanman tumigil sa pag-uulit dito sa kaniya, gaya ng sa iba, at inuulit ko ito ngayon: huwag mag-isa ang sinuman sa sarili niya; huwag mag-eejoy ang sinuman sa paglalakad nang mag-isa; huwag magpalipas-lipat ang sinuman nang walang kapupuntahan; huwag mag-isa ang sinuman kasama ang mga babae, sapagkat mula rito, na parang apoy, ay nasisindihan ang masamang pag-ibig. Ang masunuring anak ay nakikinig dito, sumusunod, at naliligtas ng Panginoon; ngunit ang masuway na anak ay buhay na nahuhuli ng diyablo at ipinagkakatiwala sa kamatayan. Itinuturing kong may sala ako sa dugo ng dukhang lalaking ito, bagaman inosente ako, sapagkat hindi ako nanahimik kundi hinulaan ko ang tabak na babagsak sa kaniya; gayon pa man, ako'y umiiyak at nagdadalamhati na parang para sa isang bahagi ng aking sariling katawan.

27. Ngunit, mga minamahal, mayroon din akong masisisi sa inyo. Ano iyon? – Nasa Mga Gawa ng mga Banal na Apostol na nakasulat: '*Nangyari nga, mga tatlong oras pagkatapos*' namatay at nailibing si Ananias, '*na ang kanyang asawa,*' si Safira, '*na hindi alam ang nangyari*' (– 5:7). Hindi niya ito napagtanto – kahit na ang pangyayari ay naganap sa harap ng maraming tao; sapagkat doon, ang kaayusan at ang takot sa Diyos ang namamayani sa lahat ng bagay, at ang bawat isa ay nag-iingat nang may katwiran. Ngunit dito, ilang araw na ang nakalipas, may sinabi ako nang lihim; at agad na kumalat ang salitang ito mula rito hanggang Constantinople, at mula doon hanggang Brussels. At pakiramdam ko'y napipilitan ako, magsalita man o manahimik: kapag nagsalita ako, sapagkat nabubunyag ang mga bagay na hindi dapat ilantad; at kapag nanahimik ako, hindi ko alam kung paano pinakamainam kumilos nang hindi kumukonsulta sa iba. At bakit tayo ganoon kalaya sa ating pananalita? Bakit natin dinadala sa ating sarili ang kapighatian bago pa ang takdang panahon? Hindi ito katangian ng mga taos-pusong alagad, kundi ng mga kaaway. At ipinamamanman ko sa inyo, itigil ninyo ang pagpapahiya sa inyong sarili; kundi mula ngayon ay magsagawa tayo ng pagpipigil sa pananalita, kaayosan, takot sa Diyos at kaayusan sa lahat ng bagay, upang, nang mabuhay ayon sa kalooban ng Diyos at nakalugod sa Kanya sa lahat ng paraan, ay maging mga tagapagmana ng walang hanggang mga biyaya.

320. Sila ay abala sa kanilang mga bagay na makamundo; ngunit tayo ay may iniintindi sa atin, na higit sa lahat ng bagay

320. 1) Sila ay abala sa kanilang makamundong gawain; ngunit tayo sa atin, na higit sa lahat. – 2) Maging tapat tayo sa ating tungkulin, at labanan ang lahat ng sumasalungat dito. – 3) Sa layuning ito, gawin ng bawat isa ang kanyang sariling gawain, at sa takdang panahon. [4, 118]

1. May ilan na nagagalak at nagmamalaki sa ilang kuwento: ang mga sundalo sa kanilang mga tagumpay sa digmaan, ang mga marino sa kanilang mga pakikipagsapalaran sa dagat, ang mga magsasaka sa kanilang mga gawain sa agrikultura, at ang mga nasa iba pang kalakalan at sining na may kinalaman sa kanilang larangan; at, sa pangkalahatan, walang sinumang hindi nagagalak sa mga gawain ng kanilang hanapbuhay. Tayo naman ay nagagalak sa mga salaysay na hindi tungkol sa mga bagay na iyon: sapagkat ang buong pagkatao natin ay hindi makamundo, kundi may kinalaman sa kaligtasan ng kaluluwa, sa pagpapalugod sa Diyos, sa ating pag-alis sa mundong ito, at sa ating paninirahan doon; at, gaya ng sinasabi ng Apostol, '*ang lahat ng bagay na totoo, ang lahat ng bagay na kagalang-galang, ang lahat ng bagay na makatarungan, ang lahat ng bagay na dalisay, ang lahat ng bagay na kaaya-aya, ang lahat ng bagay na kapuri-puri, kung may anumang kahusayan, at kung may anumang bagay na karapat-dapat sa papuri*' (Fil. 4:8), ito ang mga paksa ng aming mga pag-uusap, pati na rin ng aming mga pag-aalala at mga iniingatan. At maaaring mayroon pa bang mas magagalak o mas maligayang bagay kaysa rito? – Makikita ito ng lahat mula sa kalikasan ng wakas ng mga bagay na ito at ng mga iyon; ang mga bagay na iyon ay walang simula o wakas na nasa labas ng hangganan ng panahong ito; samantalang ang sa atin ay nagsisimula sa ibang, mas mataas na mundo, at ang wakas nito ay nasa lampas sa mga hangganan nito, walang hanggan at walang katapusan. Sapagkat ang mismong diwa nito ay kabutihan, na ginagawang mga diyos ang mga nagsasabuhay nito: sapagkat tunay na sinabi: '*Sinabi ko: "Kayo'y mga diyos, at kayong lahat ay mga anak ng Kataas-taasan"*' (Awit 81:6). O, anong dakilang awa ang ipinagkaloob sa atin! – '*Magalak tayo sa Panginoon; magsigaw tayo ng kagalakan sa Diyos na ating Tagapagligtas: lumapit tayo sa harap Niya na may pag-amin, at sa mga awit ay magsigaw tayo sa Kanya*' (Awit 94:1–2); '*sapagkat pinili Niya tayo mula pa noong pasimula para sa kaligtasan, sa*

pamamagitan ng pagpapabanal ng Espiritu at ng pananampalataya sa katotohanan, na kung saan tinawag Niya rin tayo", sa pamamagitan ng pagtanggap natin ng schema, "upang makamitan ang kaluwalhatian ng ating Panginoong Jesucristo" (2 Tes. 2:13-14).

2. Maging matatag tayo sa pananampalataya, yakapin ang tunay na pagsunod, at panatilihin ang ating kalinisang-puri. Isang layunin lamang ang ating minamahal – si Cristo na Nobyo, *'na mas maganda sa kabutihan kaysa sa mga anak ng tao'* – at isang mana – ang kaharian ng langit, ang mga biyaya ng makalangit na Jerusalem. Nawa'y malayo sa atin ang laman at dugo, kayamanan at kaluwalhatian, at ang lahat ng kahangalan. – Ngunit habang tayo ay nasa laman, ang pakikibaka ang ating kapalaran: sapagkat hindi magkakaroon ng kabutihan kung hindi dahil sa pakikibakang ito. Kung sakaling tayo ay mahuli ng mga dayuhang kaisipan, agad nating tawagin ang ating sarili sa pagkamalay, na natatakot higit sa lahat sa kasalanan sa gawa, bilang isang nakamamatay na lason, at isang hakbang na nagdadala sa atin nang malayo sa Diyos. Suklian natin ang mga iniisip ng ating mga iniisip, at ang mga pagnanasa ng ating mga pagnanasa. At gawin natin ito nang walang katamaran o pagiging kampante; ang layunin ng demonyong nakikipagdigma sa atin ay, sa pamamagitan ng walang tigil na pakikibaka, itulak tayo sa kawalan ng pag-asa at katamaran, upang iwan natin ang ating pagtutol sa kaniya. Ngunit kung mananatiling matatag tayo sa ating pakikibaka laban sa diyablo, na lumalaban upang hindi tayo magdusa dahil sa kaniya, kung gayon ay walang dudang magwawagi tayo laban sa kaniya at matatanggap ang korona ng tagumpay na inihanda para sa atin sa langit. Sapagkat sinasabi ng kapatid ng Diyos: *'Mapalad ang taong nagtitiis sa tukso; sapagkat pagkatapos siyang masubok, tatanggap siya ng korona ng buhay, na ipinangako ng Diyos sa mga umiibig sa Kanya'* (Santiago 1:12).

3. Kaya, magsaya kayo sa Panginoon. – Kayo na abala sa iba't ibang tungkulin, alamin ninyong may dakilang gantimpala para sa inyo sa mga ito. Kayo na nag-aaral, mag-ingat kayong huwag ninyong pasawayin ang Diyos dahil dito. Panahon na ba para magtrabaho? Magtrabaho tayo. Panahon na ba para mag-aral? Pag-aralan natin ang ating mga leksyon. Ngunit kung ang kapatid mo ay nagsisimula na sa kanyang gawain habang ikaw ay nagsisimula pa lamang sa iyong aralin, hindi ka naglalakad sa pag-ibig, kundi pinalalayo mo ang iyong sarili mula sa kapatiran. O hindi mo ba naririnig ang sinasabi ng Apostol: *'Kung ang kapatid ko ay napapahamak dahil sa akin, hindi na ako kailanman kakain ng karne, baka pa nga mapahamak ko ang kapatid ko?'* (1 Cor. 8:13). At hindi mo lamang pinapahamak ang iyong kapatid; kundi kapag tinawag ka, hindi ka lumalabas, gumagawa ka ng mga palusot para sa iyong sarili at hindi mo namamalayan na, sa paggawa ng ganito, *'nagtitipon ka ng galit para sa iyong sarili sa araw ng galit at ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos'* (Roma 2:5). Ngunit upang hindi ito mangyari, pakinggan natin ang Apostol, na nagsasabi: *'Mangyari ang lahat nang may kaayusan at ayon sa pagkakasunod-sunod'* (1 Corinto 14:40): una, ang mga gawa; pagkatapos, ang pagtuturo. Tumulungan tayo, gaya ng nararapat sa mga banal, at ialay ang ating buhay para sa isa't isa bilang tunay na magkakapatid, upang ang Diyos ay maluwalhati sa atin, at tayo, na kumikilos para sa Kanyang kaluwalhatian, ay maging mga tagapagmana ng buhay na walang hanggan.

321. Papalapit na ang huling oras: huwag tayong maging pabaya

321. 1) Malapit na ang huling oras: huwag tayong maging pabaya. – 2) Hanapin natin ang Diyos sa pamamagitan ng pagsunod sa Kanyang mga utos: sapagkat noon ay wala nang ibang depensa kundi ang kabutihan. – 3) Kaya't alalahanin natin ang oras ng kamatayan, at doon patayin ang mga miyembrong nasa lupa: ang laman at ang lahat ng makarok ay mapapawi; tanging ang birtud ang mananatili magpakailanman. – 4) Isang tanda ang ibinigay upang makilala ang tunay na mga tanda mula sa mga tila kababalaghan. [4, 119]

4. Kapag ang kamatayan—ang penitensyang karaniwan sa lahat—ay walang dudang nasa harapan natin, kapag sa isang banda ay may pag-asa na makamitan ang Kaharian ng Langit, at sa kabilang banda ay nagbabantang nakahadlang ang apoy ng Gehenna; bagay bang maging tamad ako sa pagsasalita, at kayo naman sa pakikinig? Hindi kailanman. Sa kabaligtaran, ito nga ang dahilan kung bakit dapat nating gawin pareho nang palagi; at lalo pa habang nakikita nating papalapit ang araw na iyon. Sapagkat ang huling araw ng bawat tao ay papalapit nang papalapit, bawat oras at bawat minuto, at *'isang kakila-kilabot na paghihintay ng paghuhukom at ang alab ng apoy na lalamon sa mga nagnanais lumaban'* (Heb. 10:27), gaya ng sinasabi ng Banal na Apostol. Kaya't huwag tayong maging tamad, ni hayaang masayang ang kahit isang araw sa katamaran at kamangmangan; kundi maging tayo'y laging matino at mapagbantay.

5. *'Hahanapin natin ang Diyos,'* gaya ng sinasabi ng Salmo, *'at mabubuhay ang ating mga kaluluwa'* (Salmo 68:33). Paano nga ba natin hahanapin ang Diyos? – Sa pamamagitan ng pagsunod sa Kanyang mga utos, gaya ng nakasaad sa Mga Biyaya ng Ebanghelyo, ibig sabihin, sa pamamagitan ng kababaang-loob,

pagluluksa, kagalawan, kalinisan ng puso, *'kapayapaan at kabanalan'* (Heb. 12: 14), at kapag ang naghahanap ng Diyos ay nakamtan ang mga ito, siya ay nakakakita sa Kanya – at nang makita Niya, siya ay nananatiling matapang sa oras ng pagpanaw, hindi natatakot sa mga demonyo, hindi natitinag sa presensya ng mga Anghel, lumalapit sa kanila bilang kaniyang sarili, at masayang lumalayo patungo sa kaniyang Panginoon, na may mabuting konsensya bilang kaniyang tapat na kasama. Ngunit ang hindi ganoon kahanda ay mahuhulog sa hindi matatakanan na matinding kalagayan, na walang mapaglingon at walang mapaghingian ng tulong. Halimbawa, kapag ang isang tao ay napunta sa kamay ng masasamang tao, o sa alon ng dagat, o sa kapahamakan dulot ng lindol, o sa anumang iba pang matinding kalagayan, hindi siya nawawalan ng pag-asa na mailigtas mula rito; ngunit doon, inaalís ang lahat ng pag-asa sa kaligtasan, at walang sinumang makapagligtas o makakatulong – hindi anghel, ni tao, ni ama, ni ina, ni kapatid na lalaki, ni kaibigan, talagang walang sinuman; at ang kaluluwang aba, sa nakabibinging takot at may pusong lubos na wasak at hindi na mapayapain, ay umaalis mula rito, at doon ay nahaharap sa isang bagay na walang salitang makapahayag, kahit pa sa paraang pahiwatig, ng tunay nitong katotohanan. Sapagkat kung paanong ang mga biyayang inihanda ng Diyos para sa mga umiibig sa Kanya ay ganoon, gayundin naman ang mga bagay na inihanda para sa mga anak ng paghihimagsik—na ang mga ito'y hindi pa nakita ng mata, hindi pa narinig ng tainga, at hindi pa pumasok sa isip ng tao.

6. Kaya't hinihikayat ko kayo na laging isaalang-alang ang kamatayan, at sa pamamagitan nito ay *'patayin ang mga miyembro na nasa lupa'* (Col. 3:5), at ugisain ang kahalayan mula sa kaluluwa. Ano ang nakukuha natin sa pag-ibig na ito sa laman, na wala tayong anumang pakinabang, kundi masakit na paghihirap lamang? – Silipin natin, kung maaari, ang mga kabaong at maranasan ang baho na naroroon. Ganyan ang lahat ng laman: nagsisimula ito sa pagkabulok at nagtatapos sa pagkabulok. At ang lahat ng kaluwalhatian ng tao ay parang bulaklak ng parang. Tanging ang kabutihan ang hindi nasisira at hindi mapipilitang isuko. Sa pamamagitan ng pagmamahal dito, nagkamit ng pabor sa Diyos ang mga santo, kaya ang kanilang mga espiritu ay nasa langit sa kaluwalhatian, samantalang ang kanilang mga katawan ay nagsisilbing kanlungan para sa atin sa lupa, sa pamamagitan ng mga tanda, kababalaghan, at mga himala.

7. Dahil nabanggit ko na ang mga tanda, sasabihin ko na nagaganap pa rin ang mga ito hanggang ngayon, ayon sa ating narinig. At hindi ito nakakagulat: sapagkat ang biyaya ng Espiritu, kung paanong gumawa noon, ay gayundin gumagawa ngayon nang walang tigil. Gayunpaman, hindi dapat paniwalaan nang basta-basta ang lahat ng ipinapasa ng tsismis; sapagkat nasusulat: *'Huwag kayong maniwala sa bawat espiritu, kundi subukin ninyo ang mga espiritu upang malaman kung sila'y mula sa Diyos; sapagkat maraming huwad na propeta ang lumabas sa mundo'* (1 Juan 4:1). – At sa maraming erehe at lumalabag sa mga utos ng Diyos, noon man at ngayon, sa tila mga pagpapahayag ng probidensiya ng Diyos, pinayagan silang magsagawa ng mga kababalaghan na kahawig ng mga tanda. Kaya, hindi dapat padadala sa mga bagay na ganoon, kundi dapat subukan kung sila ay tunay na alagad ng Panginoon sa pamamagitan ng mga palatandaang ibinigay sa atin ng Panginoon. Ano nga ba ang mga palatandaang ito? – Narito: *'Sa pamamagitan nito,'* wika Niya, *'malalaman ng lahat na kayo'y mga alagad ko, kung kayo'y magkakaroon ng pag-ibig sa isa't isa'* (Juan 13:35). Matapos matutuhan ang mga salitang ito, sumulat naman ang Apostol: *'Kung magsalita ako sa mga wika ng mga tao at ng mga anghel, ngunit wala akong pag-ibig, ako ay parang malakas na gong o kumakalansing na simbalo. At kung mayroon akong kaloob ng propesiya at nauunawaan ko ang lahat ng hiwaga at lahat ng kaalaman, at kung mayroon akong buong pananampalataya upang mailipat ang mga bundok, ngunit wala akong pag-ibig, ako ay wala.'* At kahit ipamigay ko pa ang lahat ng aking ari-arian, at kahit isuko ko pa ang aking katawan upang masunog, ngunit wala akong pag-ibig, wala akong napapala" (1 Cor. 13:1–3). Nakikita mo ba kung gaano kadakila ang pag-ibig? Kung paanong ito ay parang reyna, nakatayo sa itaas ng lahat ng mga kaloob ng Espiritu, at hindi kailanman mabibigo; samantalang ang mga gumagawa ng mga tanda ay kung minsan ay nalilihis: sapagkat sinasabi ng Panginoon sa Ebanghelyo: *'Marami ang magsasabi sa Akin sa araw na iyon: "Panginoon, Panginoon! Hindi ba kami nanghula sa Iyong pangalan, at nagpalayas ng mga demonyo sa Iyong pangalan, at gumawa ng maraming himala sa Iyong pangalan?" At saka ko sasabihin sa kanila, "Hindi ko kailanman kayo kilala; lumayo kayo sa Akin, kayo na gumagawa ng kasamaan"'* (Matt. 7:22–23). Kayang-kaya ang kakila-kilabot ng ganoong tugon! At kayong-kaya ang kapahamakan ng ganoong paghatol! – Magsikap tayo nga na makamtan ang pag-ibig at ang mga kasama nito – pananampalataya at pag-asa – kaysa sa kaloob ng mga himala; upang, sa mabuting pamumuhay ayon sa diwa nito, tayo'y makilala bilang tunay na alagad ng Panginoon at magmana ng Kaharian ng Langit.

322. Nauubos ang oras, papalapit ang kamatayan: bakit tayo nag-aalala nang walang kabuluhan?

322. Nauubos na ang oras, papalapit na ang kamatayan: bakit tayo nagpapahirap sa walang kabuluhan? – Sumunod ang isang pagsaway sa kasakiman sa hanay ng mga monghe. [4, 120] Ang ating mga araw ay lumilipas na parang oras, ang mga linggo na parang araw, ang mga buwan na parang linggo, ang mga taon na parang buwan. Ganito lumilipad ang panahon, itinutulak ang lahat tungo sa huling araw ng pagpapakita ng ating Panginoong Jesucristo, na sa araw na iyon *'lahat ng bagay ay mahahayag at malalantad sa harapan ng Kaniyang mga mata'* (Heb. 4:13), gaya ng sinasabi ng Salita ng Diyos. Bakit nga ba ang tao ay nag-aalala nang walang kabuluhan? Bakit ang hari ay inilalagay ang kaniyang pag-asa sa ginto at sa kaniyang hukbo? Bakit ipinagmamalaki ng isang pinuno ang kanyang kayamanan at mga pastulan? Bakit inilalagay ng mayaman ang kanyang pag-asa sa kanyang panandaliang kayamanan? Bakit nalulunod sa putik ng kasalanan ang taong laman? – Dapat tayong araw-araw na umiyak at magluksa, at, sa buong lakas natin, linisin ang ating sarili bago dumating ang hatol ng kamatayan, upang makatakas tayo sa galit na darating sa mga anak ng pagsuway. *'Ang mga taong ito,'* gamit ang pananalita ng Kasulatan, *'pinupuna ang hindi nila nakikita, ngunit sa nakikita nila—na parang mga hayop na walang pag-iisip—ay nagpapalugud-lugud sila. Kawaawa sila, sapagkat sinundan nila ang daan ni Cain, nagmadali silang pumasok sa panlilinlang ng gantimpala ni Balaam, at nasira sila sa paghihimagsik ni Korah'* (Judas 10:1). Natatakot ako na ang mga salitang ito, habang kinokondena sila, ay maaari ring mailapat sa inyo na *'nagpapalagay sa sarili na kayo'y may kabuluhan'* (Galacia 2:6). Sapagkat habang ang isa, na nagmamalasakit sa mana ng kanyang ama, ay nagsasagawa ng mahahabang paglalakbay, ang iba naman, na nagnanais na dagdagan ang kanyang *'kita'*, nag-aalala sa kanyang ikabubuhay, nagsusumikap nang husto at gumugugol ng malaking pagsisikap; samantalang ang isa pa naman, upang makamit ang ganito o ganoon, kumikilos dahil sa kasakiman, hindi sa paraang monghe—hindi ba sila karapat-dapat sa parehong hatol gaya ng mga iyon? At ang mga iyon ay maaari pang magbigay ng ilang, bagaman mahina, pagbibigay-katwiran sa kanilang pag-uugali, sapagkat sila ang may pananagutan sa kanilang mga asawa at anak. Ngunit anong dahilan pa ang matitira para sa inyo, na ipinako ang inyong sarili sa mundo at ang buong kayamanan ninyo ay nasa krus lamang? Hindi ba't karapat-dapat kayo sa pinakamatinding pagdurusa dahil sa paggawa ninyo ng ganito? Sapagkat nasusulat: *'Ang makapangyarihan ay lubos na pahihirapan'* (Kaw. 6:6); at: *'Ang hatol ay pinakamatindi para sa mga nasa kapangyarihan'* (Kaw. 6:5); at muli: *'Sa sinumang binigyan ng marami, marami ang hihingin'* (Lucas 12:48). *'O mga anak ng tao, hanggang kailan kayong magiging matigas ang puso? Bakit ninyo iniibig ang kawalang-kabuluhan at hinahanap ang kabulaanan?'* (Awit 4:3), na lumilikha ng mga dahilan upang ipagtanggol ang inyong mga pagnanasa? *"Tumingin sa mga salinlahi ng nakaraan, at tingnan: sino ba ang kailanman ay nagtitiwala sa Panginoon at nahiya? O sino ang kailanman ay nanatili sa takot sa Kaniya at pinabayaan? O sino ang kailanman ay tumawag sa Kaniya, at Kaniya namang hinamak?"* (Sirak 2:10). Hindi ba si Abraham na patriyarka ay naging dayuhan sa banyagang lupain, ayon sa utos ng Diyos? Gayunpaman, siya ang naging ama ng maraming bansa. Hindi ba si Jacob na patriyarka ay bumaba sa Mesopotamia na may dalang iisang tungkod lamang? – Gayunpaman, siya ay bumalik mula roon na mayaman. Hindi ba si Jose ay dinala sa Ehipto upang ipagbili? At doon siya naging katumbas ng hari. Hindi ba ang Propeta Elias, na hinahabol ni Jezabel, ay tumakas nang walang dalang bag? Ngunit pinakain siya ng mga uwak. Hindi ba ang mga banal na Apostol ay lumabas upang mangaral nang wala't walang sandata? Ngunit nasakop nila ang buong mundo? Hindi ba't tayo mismo ay nagdusa ng pag-uusig at pagnanakaw noong mga nakaraang taon? Ngunit kahit sa ating kalagayan, dapat ninyong kilalanin na totoo ang mga pangako ng Diyos. Saan nga ba nagmula ang kasamaan na ito? At anong uri ng kayabangan ito? Tila nakalimutan natin ang mga biyaya ng Diyos, gaya ng sinaunang Israel, at tinutukso natin ang Diyos, gaya ng ginawa ng ilan sa kanila. Ngunit ano ang sinasabi tungkol sa kanila? – *'Sa loob ng apatnapung taon ay nagalit ako sa henerasyong iyon; sinabi ko: "Palagi silang nalilihis sa kanilang puso; hindi nila nakilala ang aking mga daan." Kaya nanumpa ako sa aking poot, "Hindi sila makakapasok sa aking kapahingahan"* (Awit 94:10–11). Isipin ninyo kung hindi rin ba masasabi ang pareho tungkol sa atin, dahil nagiging walang pasasalamat tayo sa ating tagapagkaloob, at hindi tayo nasisiyahan sa ating mga pag-aari. Dahil dito, hindi makatagpo ng kapahingahan ang ating mga paa rito, at naglilibot-libot tayo; dahil dito, nagkakaroon tayo ng mga pagtatalo at pag-aaway sa ating pagitan, gaya ng ginagawa ng mga karaniwang tao; Dahil dito, mas pinipili nating manirahan nang mag-isa kaysa sa isang kapatid; at kahit na manirahan tayo kasama ang isang kapatid, peke lamang ito: sapagkat paano, na ang pag-ibig sa pera ang ating kasama, makakapamuhay ang sinuman nang tapat na pagkakasundo sa isang kapatid? Hindi talaga. Kawaawa ang mga taong hangal! Hindi ko kayo tinutukoy, mga kapatid ko, ni ang mga namumuhay nang banal dito at doon;

kundi ang mga namumuhay nang masama at hindi ayon sa utos na ibinigay sa kanila, na aking pakiusapan na sa wakas ay magsimulang lumakad sa tamang daan at maging mas mabuti, upang wala sa atin ang mapahamak, kundi upang tayong lahat ay mailigtas nang magkakasama.

323. Isang nakatatanda na may halimbawang buhay ang pumanaw na. Pagkatapos siyang purihin dahil sa kanyang pag-a-ascetismo at pagtitiis sa mga paghihirap na ipinataw ng mga iconoclasta... – nagbigay siya ng aral sa mga kapatid – na lumayo sa lahat ng makamundong bagay sa pamamagitan ng pag-alala sa kamatayan, at mag-udyok ng sigasig para sa pagkamit ng lahat ng birtud

323. 1) Isang nakatatanda na may marangal na pamumuhay ang pumanaw na. Matapos siyang purihin dahil sa kanyang pag-a-ascetismo at pagtitiis sa mga paghihirap na ipinataw ng mga iconoclast, – 2) inutusan niya ang mga kapatid – na talikuran ang lahat ng makamundong bagay sa pamamagitan ng pag-alala sa kamatayan at magpakita ng sigasig sa pagkamit ng lahat ng birtud. – 3) Hinihikayat niya silang gawin ito sa pamamagitan ng pagturo sa mabubuting bunga ng ganoong pag-uugali at sa masasamang bunga ng kabaligtaran. – 4) Binanggit niya na ang kapatid na bumalik mula sa Jerusalem ay muling ipinadala roon, at siya ay nananalangin para sa atin. [4, 121]

8. Bagaman maraming mga kuwentong nakapagpapabuti na nagpapagalaw sa kaluluwa tungo sa lambot at pagsisisi, wala sa mga ito ang nag-aalok ng kasing-halagang pabubuti gaya ng balita ng kamatayan. Sapagkat ang kamatayan ay isang kakila-kilabot na hiwaga para sa atin, kapwa kapag naririnig natin ito at kapag pinagninilayan natin ito. Yamang ang isang kagalang-galang na matanda ay pumanaw na, kinakailangang magsalita ng kaunti, kahit maikli, para sa ikatutuwid ng lahat. – Ang mismong katotohanang mula sa kanyang kabataan hanggang sa kanyang matinding katandaan ay naglingkod siya sa Panginoon sa buhay monghe ay sapat nang magpapatotoo sa kabutihan ng matanda; bukod pa rito, ang katotohanang siya ay isa sa mga matatapatang na nagkumpisal, na dinakip ng masamang si Leo at lubhang pinahirapan: ang kanyang likod at dibdib ay pinilas ng tatlumpung latigo, ang kanyang mukha ay binugbog ng mga tusok at sampal, at dalawa sa kanyang mga ngipin ang nabunot; pagkatapos nito, makalipas ang ilang taon, siya ay pinalaya mula sa bilangguan at pinakawalan. Siya, gayunpaman, ay bumalik sa dati niyang pamumuhay, ibig sabihin, ang buhay ng isang mongheng haligi, at nagsara sa kanyang selda, kung saan siya ay namuhay sa matinding kahirapan at pagkakakulong hanggang sa katapusan ng kanyang buhay, at sa kapayapaan ay inialay niya ang kanyang espiritu sa Panginoon. Ang masamang tagapagtapakan ay kumilos nang walang-batas nang walang kabuluhan; ngunit ang matatapatang na mandirigma ay umakyat sa langit na may korona ng pagkamartir.

9. At tayo, mga kapatid, ano ang ating gagawin, at ano ang ating iisipin? Gaano pa katagal tayo mabubuhay? – Marami ba, o kakaunti? – At sino ang nakakaalam kung ano ang idudulot ng darating na araw? – Ngunit sa ngayon, pansinin natin ang aral na itinuro ng kamatayan ng matanda. Sapagkat ang nakita natin sa kaniya ay malapit nang mangyari rin sa atin. Sapagkat walang sinumang nakalampas kailanman sa hangganan ng kamatayan na itinakda para sa kaniya. Kaya't huwag nating kalimutan kailanman ang kamatayan, baka bigla tayong kunin ng walang hanggang kamatayan. Huwag nating mahalín ang kasalukuyang panahon, baka tayo'y maging kaaway ng Diyos. Sapagkat nasusulat: '*Ang sinumang nagnanais maging kaibigan ng sanlibutan ay nagiging kaaway ng Diyos*' (Santiago 4:4). O hindi mo ba alam na ang pag-ibig sa sanlibutang ito ay pumipigil sa kaluluwa na maghangad ng paglayo sa katawan? Sapagkat kung paanong hinangad ng Israel na mapalaya mula sa pagkaalipin sa Ehipto at makapasok sa Lupang Pangako, gayon din naman dapat nating pagnasaang mapalaya mula sa paghihirap ng pagkabulok sa katawang ito, at makapasok '*sa likod ng pinakaloob na tabing, kung saan si Jesus, ang ating tagapagpauna, ay pumasok para sa atin*' (Heb. 6, 19–20), iyon ay, sa kaban ng mga biyaya ng makalangit na Jerusalem. – Kaya't kamuhian natin ang kahangalan ng sanlibutan, mag-ipon ng saganang birtud, at pagyamanin ang ating sarili ng mga banal na kayamanan – mga panalangin, luha, paglilinis, kaliwanagan at kawalang-sagasa, na siyang mga gabay tungo sa buhay na walang hanggan. Tungkol sa pagkain at inumin, pananamit at lahat ng iba pang pangangailangan ng katawan, pag-ukulan lamang natin ang mga ito sa sukdulang kinakailangan upang mabuhay at magtrabaho ayon sa mga utos ng Diyos.

10. Kung gugugulin natin ang ating panahon sa ganitong paraan, ang bawat araw ay magiging pista para sa atin, ang bawat araw ay isang pagdiriwang. At kahit na ang di-mabilang na kalungkutan ay dumating sa atin, wala nang makakapagtabing anino sa ating malinaw na budhi. Ngunit kung, sa kabaligtaran, mabubuhay tayo nang may kasamaan at inggit, sa kalupitan at lahat ng uri ng panlililang, aba! – haharapin natin ang kamatayan araw-araw, at bago pa man dumating ang paghuhukom, darating na ang paghatol at

pagkondena. Kung gayon, darating ang kamatayan na parang leon na nag-aangal; at paano nga ba matiis ng dukhang kaluluwa ang kanyang walang hanggang paghihirap? – Sapagkat nasusulat: *'Panahon na upang magsimula ang paghuhukom sa bahay ng Diyos; at kung nagsisimula ito sa atin, ano ang magiging kinalabasan para sa mga sumasalungat sa Ebanghelyo ng Diyos? At kung ang mga matuwid ay sa hirap pa nga lamang naililigtas, saan nga kaya lilitaw ang mga masasama at ang makasalanang?'* (1 Pedro 4:17–18). Kaya't maging tayo'y laging mapagbantay at mulat, laging matapang at matatag, *'nagpapagal sa gawain ng Panginoon sa lahat ng panahon, sapagkat nalalaman ninyo na ang aming pagpapagal ay hindi walang kabuluhan sa Panginoon'* (1 Corinto 15:58).

11. Tungkol naman sa kapatid nating si Socrates, alam ninyo na siya ay mula sa Silangan, matapos gampanan ang kanyang tungkulin at humingi ng paumanhin sa pagkaantala. Nais sana naming siya'y manatili rito bilang isang may kakayahang kapatid. Ngunit sapagkat nasusulat: *'Mapalad ang may binhi sa Siyon at ang kaniyang mga kamag-anak sa Jerusalem'*, nagpasya kaming isauli siya roon muli, na umaasang makatanggap ng awa sa pamamagitan niya. At nararapat tayong magalak na ang isa sa ating kapatiran, sa banal na Siyon, ang ina ng lahat ng mga simbahan, ay inordinahan bilang pari ng Pinakabanal na Patriarka doon. Nawa'y ingatan tayo ng mabuting Diyos, siya at tayo, at *'tuparin ang bawat mabuting layunin ng kabutihan at ang gawa ng pananampalataya sa kapangyarihan; upang ang pangalan ng ating Panginoong Jesucristo ay maluwalhati'* (2 Tes. 1:11–12).

324. Kapag inatake tayo ng mga kaaway na hindi nakikita, magtago tayo sa Kaniya na makapangyarihan upang iligtas tayo; at poprotektahan Niya tayo

324. 1) Kapag inatake tayo ng mga kaaway na hindi nakikita, lumapit tayo sa Kaniya na makapangyarihan upang iligtas tayo; at poprotektahan Niya tayo. Manatili lamang tayong matatag sa ating paglilingkod sa Kaniya. – 2) Huwag tayong magtaka na sumulpot ang masasamang kaisipan at pagnanasa. Nag-uugat ito sa pagbagsak ni Adan. Bagaman tayo'y muling nabago kay Cristo Jesus, kung tayo'y hindi mag-ingat, muling itataas ng lumang kalikasan ang ulo. – 3) Gayunpaman, ang mga santo ng Diyos, sa biyaya ng Diyos, ay napagtagumpayan ang lahat ng uri ng makasalanang paghihimagsik. Sundan natin ang kanilang halimbawa. [4, 122]

12. *'Magpakalakas kayo sa Panginoon at sa kapangyarihan ng kaniyang lakas; isyuot ninyo ang buong baluti ng Dios, upang kayo'y makatindig laban sa mga panlililang ng diablo'* (Efe. 6:10–11); sapagkat hindi siya natutulog, kundi laging nagbabantay laban sa atin, at lalo pang masigasig kapag nakikita niyang ang mga kaluluwa ay matapang na lumalaban sa kanya. Kaya, kapag inaatake niya tayo – sapagkat inaatake niya tayo araw at gabi – labanan natin siya nang may pagbabantay, lumalapit sa Siyang makapangyarihang magligtas sa atin mula sa kamatayan ng kasalanan, sa pamamagitan ng taos-pusong panalangin at mainit na luha, at ang kaaway ay agad na tatakas. Sapagkat nasusulat sa mga Awit: *'Manawag ka sa Akin sa araw ng iyong kapighatian, at ililigtas kita, at papurihan mo Ako'* (Awit 49:15). Nasugatan ba tayo ng kaaway? Ngunit pagagalangin tayo ng Panginoon. Nagulo ba tayo niya? Ngunit Siya na nagsabi sa dagat, *'Tumahimik ka, humupa ka... at nagkaroon ng malaking kapanatagan'* (Lucas 4:39), ay papatahimikin din ang magulong kaisipan sa ating kalooban. – At gaano kabuti ang kabutisan ng Diyos! Sa sandaling tawagin natin Siya, ang Mabuti ay naroroon na kaagad na may awa at biyaya; tinutupad Niya ang panalangin ng nananalangin, inalis ang ulap ng kalungkutan, at pinupuno ang puso ng liwanag sa pamamagitan ng mabubuting kaisipan. – At mayroon pa bang hindi Niya ginagawa para sa atin?! Tunay nga, hindi ito maaaring iba. Sapagkat kung inialay Niya ang Kaniyang sarili para sa atin hanggang sa kamatayan—isang kamatayan sa krus—paano Niya hindi ipagkakaloob sa atin ang lahat ng bagay pagkatapos noon? Kaya, manatili tayong matatag sa taos-pusong paglilingkod sa Kaniya; agad nating itayo ang ating sarili mula sa mga paminsan-minsang pagkabigo; at magsikap tayo nang buong sigasig sa larangan ng pagtitimpi, na nalalaman na may mga korona na naghihintay sa atin sa wakas ng ating mga pagsusumikap. Gawin nating lubos na pakinabangan ang pag-amin, sapagkat ang pag-amin ay isang tali laban sa pagkahulog sa kasalanan; panatilihin natin ang kababaang-loob, sapagkat dito nababali ang lahat ng nag-aapoy na pana ng Masama; ingatan natin ang pananampalataya, sapagkat *'kung walang pananampalataya ay hindi maaaring magbigay-kasiyahan sa Diyos'* (Heb. 11:6).

13. Marahil may magtatanong at manghanga kung paano, sa kabila ng ating masigasig na pagsisikap, tayo ay napapailalim pa rin sa mga hindi angkop na kaisipan? – Ngunit dinaranas natin ito dahil sa pagsuway ni Adan. Sa kaniya tayo nahulog, at ang ating kalikasan ay labis na naapektuhan ng pag-ibig sa luho. Ngunit pagkatapos, sa pamamagitan ng pagdating ni Cristo sa Pagkakatawang-tao, at sa pagtanggap ng lakas sa

paliguan ng muling pagsilang at pagbabago sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, bumabalik ito sa orihinal nitong kalagayan. Gayunpaman, nang magkasakit na ito at matutong mapagtiisan ang paghihirap, madali itong bumabalik sa makasalanang paglulong kung hindi tayo magiging mapagbantay.

14. Higit pa rito, pinatibay ng mga banal na tao ang kanilang sarili nang lubos sa takot at pag-ibig sa Diyos, kaya hindi lamang sila nasiyahan na manatiling matatag sa kanilang sariling katatagan, kundi nag-abot din sila ng tulong sa iba – nagpapalayas ng mga demonyo at gumagawa ng maraming iba pang mga himala. – Bagaman malayo tayo sa kanilang pamumuhay, sisikaping tularan sila ng buong makakaya; at sana'y tanggapin ng ating mapagpalang Diyos ang aming munting handog na ito, gaya ng pagtanggap Niya sa kanilang dakilang mga gawa ng kabutihan, at kasama nila ay ipagkaloob Niya sa amin ang Kanyang kaharian.

325. Tulad ng mga karaniwang manlalakbay, gayundin naman tayo, mga peregrino sa lupa na nagsusumikap para sa ating makalangit na tinubuan, ay hindi dapat magkaugnay sa anumang bagay dito, hindi dapat pasanin ang ating sarili sa anumang bagay, at ay dapat magsikap nang tuwiran patungo sa ating layunin, na hinihikayat ng di-mailarawang mga biyayang naghihintay sa atin doon, at ng mga kakila-kilabot na naghihintay sa atin kung hindi natin ito maabot

325. Tulad ng ginagawa ng mga karaniwang manlalakbay, gayundin naman tayo, mga peregrino sa lupa na nagsusumikap para sa ating makalangit na tinubuan, ay hindi dapat magkaugnay sa anumang bagay dito, hindi rin dapat magpabigat sa ating sarili ng anumang pasanin, at direktang magsikap patungo sa ating layunin, na hinihikayat ng di-mailarawang mga biyaya na naghihintay sa atin doon, at ng mga kakila-kilabot na naghihintay sa atin kung hindi tayo makarating. [4, 123] Ang mga karaniwang manlalakbay ay dapat mag-udyok at magpalakas ng loob sa isa't isa upang ipagpatuloy ang paglalakbay, na hindi lumilihis sa kanan o kaliwa, kundi naglalakad sa kaharian na daan; at hindi lamang iyon, kundi dapat din silang kumain, uminom, at matulog nang may katamtaman, upang sa pamamagitan ng balanseng diyeta ay gawing magaan hangga't maaari para sa kanilang sarili ang mga kahirapan ng paglalakbay. – Makikita ninyo mismo kung ano ang ipinapakita ng halimbawang ito – ito ay, tayo rin ay mga manlalakbay sa buhay na ito, na naglalakbay sa kurso nito na punong-puno ng hindi mabilang na kahirapan – at tayo rin ay dapat magbigay-aliw at magbigay-inspirasyon sa isa't isa sa ating mga pagsisikap, maglakad nang hindi nalilihis, at magpakita ng pagpipigil sa pagkain, pag-inom at pagtulog, upang, kapag nabigatan tayo ng mga ito, hindi tayo maging masyadong tamad para ipagpatuloy ang ating paglalakbay, o bumalik sa mga ligaya ng buhay na ito sa lupa; sapagkat kahit ang mga karaniwang manlalakbay ay hindi bumabalik o lumilihis sa alinmang gilid, kundi nananatili sa iisang landas, na nagsusumikap na marating ang lugar na itinakda para sa kanilang kapahingahan. Oh, kasingganda ng ating kinaroroonan sa kapahingahan! At kasingsaya ng ating pananatili roon! Hindi ito pansamantala, kundi walang hanggan, at puno hindi ng mga panandaliang biyaya kundi ng mga walang hanggang biyaya – kung saan may kagalakan, kapayapaan, at walang patid na pagdiriwang. Ganito ang sinasabi ng Panginoon tungkol dito sa Ebanghelyo: *'Sa bahay ng aking Ama ay maraming tahanan; kung hindi nga, sasabihin ko sana sa inyo? Pumupunta ako upang ihanda ang isang lugar para sa inyo. At kung ako'y pumunta at ihanda ang isang lugar para sa inyo, babalik ako at iaahon ko kayo sa aking sarili; upang kung nasaan ako, doon kayo naroroon naman. At kung saan ako papunta, alam ninyo, at alam ninyo ang daan'* (Juan 14:2–4). Tingnan ninyo kung gaano kabihihang pangako ito! Sino nga ba ang hindi babangon, sino ang hindi magmamadali, sino ang hindi maghahangad na marating ang mga walang hanggang tuknangan na iyon? – Ang pinagpalang si David naman ay hinangad ang mga ito at umawit: *'Kay ganda ng iyong mga tinitirhan, O Panginoon ng mga hukbo! Ang kaluluwa ko'y naghahangad at nanghihina para sa mga bakuran ng Panginoon'* (Awit 83:2–3). Tunay ngang ito ang mga hinahangad na tahanan. Dito, gayunpaman, ay parang nasa exil tayo; at ang pananatili natin dito ay hindi magtatagal. At sa katunayan, ang buong kasalukuyang panahon, kung ihahambing sa darating na panahon, ay isang araw lamang. Bakit nga ba tayo magiging kaibigan ng sanlibutan? Bakit tayo mamamangha sa kasalukuyan? Bakit tayo titingin—hindi lamang sa bagay na ito o sa bagay na iyon, kundi sa kalangitan, sa lupa at sa dagat, sa araw, sa buwan at sa mga bituin, at sa lahat ng nakikita? Sapagkat ano'ng bagay ang ating aaklawin nang walang kabuluhan, kung iiwan na natin ang lahat ng ito sa di-matagal na panahon? – *'Isang bagay ang hiningi ko,'* sabi ni San David, 'sa Panginoon, at ito ang aking hahanapin: *"na ako'y manahan sa bahay ng Panginoon sa lahat ng araw ng aking buhay, upang masdan ang kagandahan ng Panginoon, at dalawin ang kaniyang banal na templo"* (Awit 26:4); ang sinumang maturing karapat-dapat na pumasok dito ay naililigtas mula sa mabigat na araw na iyon na tinutukoy ng isa sa mga Propeta: *'Bakit ninyo inaasam ang araw ng Panginoon? Sapagkat kadiliman ito, at hindi liwanag'* (Amos 5:18). Ngunit tinawag din ito ng

pinagpalang Apostol na isang araw ng galit, na sinasabi: *'Nagtitipon ka ng galit para sa iyong sarili sa araw ng galit at ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos, na siyang magbibigay-ganti sa bawat isa ayon sa kanyang mga gawa'* (Roma 2:5–6). Upang magbigay, bilang isang halimbawa mula sa ating sariling karanasan, ng kahit kaunting larawan ng paghihirap ng araw na iyon, balikan natin, kung maaari, ang isang lalaking dumating dito hindi matagal ang nakalipas, na, nang siya ay sinapi ng demonyo, ay pinahirapan nito sa kanyang kaluluwa, ang buong katawan niya ay nasusunog; kung paanong siya ay sumigaw araw at gabi, na hindi nakakakita ng aliw o ginhawa sa anumang bagay. Akala mo ba'y madali ang ganoong paghihirap para sa taong ito? – Siyempre hindi. Ngunit isang panaginip lamang iyon kung ihahambing sa darating pa. Paano nga ba natin matiis ang huli – ang apoy na hindi mapapatay, ang uod na hindi kailanman natutulog, at ang di-mabilang na pulutong ng iba pang walang hanggang paghihirap? Ngunit sa pamamagitan ng Iyong awa, O Panginoon, sa pamamagitan ng mga panalangin ng Iyong mga Santo at ng ating pinagpalang ama, ipagkaloob na tayo'y mailigtas mula sa lahat ng ito, at matanggap ang mga biyayang ipinangako sa mga tapat.

326. Saan may kanlungan mula sa mga patibong ng kaaway? Sa pag-iwas sa lahat ng makasalanan, sa masasamang kaisipan at pagnanasa

326. Saan may kanlungan mula sa mga patibong ng kaaway? Sa pag-iwas sa lahat ng makasalanan, mula sa masasamang kaisipan at pagnanasa. – At gayon din ang gagawin natin, na hinihikayat ng kagalakan ng panloob na kapayapaan at ng mapaminsalang kalikasan ng mga mapusok na pag-aalboroto. [4, 124] Dahil sa takot na mahulog kami sa kamay ng mga Agariano, tumakas kami mula sa aming dating tinitirhan at ngayon ay naninirahan kami rito. Ngunit gaano pa kaya dapat ang ating takot na mahulog sa kamay ng mga kaaway na hindi nakikita? At gaano pa kaya kalayo, at sa mas ligtas na lugar, ang dapat nating takbuhan mula sa kanila? Sa ano nga ba, kung gayon, naglalaman ang pagtakas na ito? – Sa pag-iwas sa kasalanan, na gaya ng isang espada, ginagamit ng diyablo sa lahat ng paraan upang patayin ang kaluluwa. – Kaya't iwasan natin ito nang buong sigasig, at maging hanggang sa ating mga iniisip: sapagkat ang kasalanan ay nagsisimula sa mga iniisip, pagkatapos ay lumilipat mula sa mga iniisip tungo sa mga salita, at mula sa mga salita tungo sa mga gawa. Mahirap na hindi malulong sa masasamang kaisipan: at hindi mo man lang mapapansin kapag nangyayari ito. – Ngunit sa sandaling mapansin natin na tayo ay nadadala ng mga ito, magmadali tayong alisin ang mga ito sa lalong madaling panahon, sa pamamagitan ng panalangin, luha, taos-pusong , paghihirap ng kalooban, at takot sa Diyos; sapagkat kung papayagan nating manatili sa ating kalooban, maaari nilang idulot ang kamatayan ng kaluluwa – at ito ay maaaring mangyari sa bawat sandali. Sapagkat may isang digmaan na walang tigil na nagaganap sa ating kalooban – isang tahimik na digmaan; at hindi natin maiiwasan ang pagkatalo maliban sa pamamagitan ng walang humpay at patuloy na pagtutol sa kasalanan ng isip, sa tulong mula sa itaas. Hindi ba natin nakikita kung paanong nag-alboroto ang mga alon sa dagat nitong nakalipas na tatlong araw? Ganoon din ang kaguluhan ng mga pagnanasa; tanging mas mapaminsala ito, sapagkat ang pagkalubog ng kaluluwa ay mas nakapipinsala. Ngunit ang Diyos ang sanhi ng kaguluhan sa dagat, Siya na nagpapadala ng mga hangin sa dagat para sa ating kapakinabangan sa tamang oras; samantalang tayo mismo ang sanhi ng kaguluhan ng kaluluwa. At mas mabuti para sa atin, na parang nasa isang daungan, na manatiling payapa at huwag buksan ang pinto ng ating mga pagnanasa; sapagkat sa sandaling buksan natin ito, ang mga espiritu ng kasamaan ay papasok na parang bagyong hangin, at isang malaking kaguluhan ang uusbong sa loob natin; at hindi tayo maliligtas maliban kung agad nating supilin ang kaguluhang ito. Ano nga ba ang pangangailangan na hayaan nating mahulog sa ganoong kaguluhan, sumailalim sa ganoong pag-uga, at mabuhay nang may takot, na parang baka tayo ay masalpok ng bagyo? – Hindi ba mas mabuting magtamasa ng kapayapaan at katahimikan, nang hindi kusang-loob na dinadala sa ating sarili ang isang kapahamakan na madaling maiiwasan? – Hindi ba sinisisi natin bilang mga hangal ang mga taong, sa gitna ng bagyo sa dagat, ay umaalis sa daungan at inilalagay ang kanilang sarili sa panganib na malunod sa alon? Ngunit dapat nating ituring ang ating sarili na di-mukha-kasing tanga kapag inilubog natin ang ating sarili sa kaguluhan ng mga pagnanasa. Sapagkat hindi ba't ang masamang pagnanasa, na humihinga sa ating mga puso, ay nag-uudyok ng kakila-kilabot na kaguluhan sa loob natin? Hindi ba't hinahampas-hampas tayo nito, na para bang tuluyang nilulunod tayo at inilulubog sa kailaliman? Hindi ba't sa kaparehong paraan, itinutulak tayo ng inggit palabas ng ating katinuan, na sumasakit sa puso at katawan? Hindi ba't ginagawang madilim ng kawalan ng pananampalataya ang kaluluwa, na ginagawang tamad at mahina? At hindi ba't ang bawat ibang damdamin ay ganoon din, inaalís ang tao sa kanyang likas na kalagayan, at ginagawang lubos na hangal? Iwasan natin nga ang mga mapaminsalang damdaming ito, baka sabihin din tungkol sa atin ang sinabi ng Diyos sa mga tao

bago ang Baha: *'Ang aking Espiritu ay hindi magpakailanman makikipagtalos sa tao, sapagkat siya'y laman lamang'* (Gen. 6:3). Tinawag sila ng Diyos na 'laman' hindi dahil may pisikal silang katawan, sapagkat sa ganitong kahulugan pati ang Diyos Mismo ay *'ang Salita ay nagkatawang-tao'* (Juan 1:14); kundi dahil sa kanilang makalupang pag-iisip, na nababad sa mga hindi kanais-nais na pagnanasa at kulang sa lakas at hilig na umakyat tungo sa Diyos. – Tungkol sa atin, na inialay ang ating sarili sa Diyos, alinsunod sa mga salita: *'ang ating pagkamamamayan ay nasa langit'* (Fil. 3:20), pakinggan pa natin: *'ang mga ito ay hindi sa sanlibutan, gaya ng pagka-ako na hindi sa sanlibutan'* (Juan 17:14). Mayroon pa bang mas mapalad, hindi lamang sa ukol sa darating na panahon kundi pati na rin sa kasalukuyan, kaysa maging malaya sa mababangis na pagnanasa, at hindi pinamumunuan ng laman kundi ginagabayan ng Espiritu? Ito ang kaligayahan, ito ang katamisan, ito ang kapakanan, ito ang anghel na paraan ng pamumuhay. Ang sinumang ganito, sa panlabas ay namumuhay tulad ng lahat sa mundo; subalit sa espiritu ay mas marangal sila kaysa sa mga may koronang ginto; sila ang panginoon ng mundo, pinalamutian ng makalangit na karangalan, laging handa sa paglalakbay at hindi natatakot sa kamatayan. Pagsikapan nating maging ganito rin, ayon sa ating makakaya: sapagkat ito ay posible kung minimithi natin ito ng buong puso. At kapag tayo'y naging ganito, magkakaroon tayo ng masayang kaisipan sa buong buhay natin dito, anuman ang panlabas na kalungkutan na ating maranasan; at sa darating na panahon ay mana natin ang Kaharian ng Langit kasama ng lahat ng mga Santo.

327. Hinimok niya ang walang-pag-aalinlangan na pagsunod: ipinapakita sa pamamagitan ng mga halimbawa kung gaano kapakinabang ang pagsunod, at kung gaano kasama ang pagsuway

327. Hinimok niya ang walang-pag-aalinlangan na pagsunod: 1) sa pamamagitan ng pagpapakita sa pamamagitan ng mga halimbawa kung gaano kapaki-pakinabang ang pagsunod, at kung gaano kasira ang pagsuway; – 2) sa pamamagitan ng pagtutulad sa kapatiran sa isang katawan, kung saan ang bawat miyembro ay gumaganap ng kani-kaniyang tungkulin – at nabubuhay ang katawan dahil dito; at hinango ang konklusyon mula rito: gawin ninyo rin ang ganoon, at magiging maayos ang lahat. [4, 125]

15. Dahil sa takot sa paghatol ng kaniya na inilibing ang kaniyang talento sa lupa, na sinabihan ng Panginoon: *'Ikaw, salbahis at tamad na alipin... dapat sana'y ipinagkatiwala mo ang aking pilak sa mga nagpapautang, at sa aking pagbabalik ay matatanggap ko ang akin na may tubo'*, napilitan akong ibigay sa inyo ang maiikling tagubilin ito; at tungkulin ninyo, bilang mabubuting katiwala, na isabuhay ang mga sinabi, na ginagawa ninyo sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, sa pamamagitan ng inyong mabuting pagsunod. – Gayunpaman, may ilan sa inyo na hindi lamang nabibigo na palaguin ang ipinagkatiwala sa kanila, kundi nasa bingit pa ng pag-aaksaya ng kanilang sariling pag-aari. – Sino nga ba ang mga ito? – Sila ang mga tumatangging sumunod, at nag-aalok lamang ng isang dahilan para rito: *'patawarin mo ako'*. – Ano'ng sinasabi mo, kapatid? Nangako ka ng pagsunod hanggang kamatayan, at ngayon ay iniwasan mo ang tungkuling kaya mong gampanan, sa biyaya ng Diyos. Ngunit kapag sinasabi mong, *'Natakot akong tumawid sa dagat'*, nagmumula ito sa kawalan ng pananampalataya; doon, *'nangamba ka sa walang katakutan'* (Awit 13:5). Sapagkat kung naging tapat ka sa pagsunod, hindi ka lamang sana tumawid sa dagat sakay ng barko, ngunit, matapos mong hubarin ang iyong mga damit, sasagid ka sana sa tubig nang hubo't hubad, na ginagaya ang lubos na kahanga-hangang monghe na, sa pagsunod sa utos ng kanyang ama, ay hindi natakot tumawid sa isang magulong ilog, at nang makatawid, lumabas na walang galos, na ikinagulat ng mga nakasaksi. Pinapayapa pa nga ng pagsunod ang mga mababangis na hayop. Ang patunay nito ay i, na sa utos ng kanyang nakatatanda, tinalaan ang Gehenna. Nagagawa ng pagsunod ang mga himala kahit sa mga patay: gaya ng pinatunayan ni Akakios, na sumigaw mula sa kanyang libingan. Ngunit bakit pa natin pag-uusapan ang alinman sa dalawa? Ang nag-iisang Anak ng Diyos Mismo, *'na masunurin hanggang sa kamatayan, kamatayan pa nga sa krus'*, ay tinupad ang gawain ng kaligtasan para sa sanlibutan. Ganito ang mga kahanga-hangang gawa at bunga ng pagsunod. Nais mo na bang malaman ang mapaminsalang bunga ng pagsuway? – Alalahanin si Adan, na sa pamamagitan ng pagsuway sa Diyos at pagtikim sa ipinagbawal na bunga, dinala ang kamatayan sa mundo; alalahanin si Saul, na sa pagsuway kay banal na Samuel, hindi lamang ang kaniyang kaharian ang nawala kundi pati ang kaniyang buhay sa mga burol ng Gelboe; at alalahanin ang taong iyon ng Diyos na, nang mailigaw ng isang huwad na propeta, ay sumuway sa utos, at dahil dito ay itinaon sa mga leon upang lamunin. At si Pedro, ang pinagpalang Apostol, nang sa paggalang ay tumangging hayaang hugasan ng Panginoon ang kanyang mga paa, hindi ba niya narinig: *'Kung hindi kita hinugasan, wala kang bahagi sa Akin?'* (Juan 13:8). Gayundin, sa buhay ni San Euthymius, hindi ba agad naging biktima ng demonyo—ang *'bula'* ng kanyang biyenang—ang pastol na tumangging sumunod sa utos dahil sa mga dahilan

na itinuring niyang banal? Ganito ang hatol sa mga tumatanggi sa kinakailangang pagsunod sa kanila, sa mga mapaghimagsik: *'Sapagkat ang bawat mapaghimagsik na alagad ay magbubunsod ng paghihimagsik'; 'magpapadala ang Panginoon ng isang anghel na walang awa laban sa kaniya'* (Awit 17:11).

16. Sa pangkalahatan, tayo ay *'maraming bahagi ng isang katawan kay Cristo, at bawat isa ay miyembro ng isa't isa'* (Roma 12:5): ang isa ay nasa puwesto ng mata, ang isa naman ng tenga; ang isa ng ilong, at ang isa pa ng dila; ang isa ng kamay, at ang isa pa ng paa. Kung ang lahat ng mga miyembro ay hindi gampanan ang kani-kanilang tungkulin, kundi magsisimula pang mag-aaway, na ang mata ay hihinging makaramdam, ang tenga ay makalanghap, ang ilong ay makapagsalita, ang dila ay makaramdam, at ang kamay ay makalakad, hindi kaya magkakalito at magkakawatak-watak ang buong katawan? Kung gayon, tuparin ng bawat isa ang kanyang tungkulin, at gamitin ang anumang kaloob na kanilang natanggap mula sa Diyos para sa kabutihang panlahat, na isinaalang-alang na ang ating kapalaran ay nasa kamay ng Diyos. Hindi dahil ang isa ay naglalayag sa dagat ay doon magwawakas ang kanyang buhay, ni dahil ang iba ay nananatili sa tuyong lupa ay doon naghihintay ang kamatayan; kundi gaya ng mabuting Diyos natin, mula pa sa saligan ng mundo, ay itinakda para sa bawat tao ang oras, lugar, at paraan ng kanyang kamatayan, gayon din darating ang wakas ng bawat isa. Ipinahayag ko ito hindi tanto para sa mga tinutukoy kong pinag-uusapan—sapagkat tinanggap ko na sila dahil sa kanilang kababaang-loob—kundi para sa lahat ng nakakarinig, upang maging maingat tayo sa ating sarili, at upang anuman ang mga panata nating ginawa sa harap ng Diyos at ng Kanyang mga piniling anghel, ay tuparin natin nang masigasig, nang hindi nag-aalinlangan, kahit pa ang iniutos ay magdulot ng panganib sa buhay. Ganito ang inuutos ng mga Ama ng Simbahan, at higit sa lahat ni San Basilio na Dakila. Sa pamumuhay nang ganito, hindi tayo mabibitag ng makasalanang kamatayan, kundi mabubuhay tayo nang matuwid at matuturing na karapat-dapat sa Kaharian ng Langit.

328. Ayon sa kaayusan ng Pagpapakatawang-tao, ang kamatayan ay isang ikinagagalak ng mga Kristiyano kung inihanda nila ang kanilang sarili na salubungin ito

328. 1) Ayon sa planong nagkatawang-tao ng Diyos, ang kamatayan ay ikinagagalak ng mga Kristiyano kung inihanda nila ang kanilang sarili na harapin ito. – 2) Kaya nga, maghanda tayo gaya ng nararapat. [4, 126]

17. Medyo hindi ako maganda ang pakiramdam nitong mga nakaraang araw: nababahala ang puso ko, at tila ako'y maiiwan ninyo. – Gaano pa kaya katagal, ako na isang hamak na tao, ang kailangang mabuhay? Nakikita ninyo na dumating na ang aking katandaan, at ang aking mga kapanahunan ay pumanaw na; at sa takdang panahon, hinihintay na ako ng aking wakas. – Paano nga ba? Dapat ba tayong magmalungkot dahil dito? Huwag nating gawin iyon. Magmalungkot nawa ang mga nabubuhay ayon sa laman, kung nais nila, habang hinihiwalayan nila ang kanilang mga asawa, anak, alipin, ari-arian, at lahat ng ligaya ng buhay na ito na kanilang kinahuhumalingan. Ngunit para sa atin, na ipinako sa krus ang mundo at napapaligiran lamang ng krus, sa pamamagitan ng ating pagtanggì sa mundo at ng ating pangako sa pagsunod, ang hiwaga ng kamatayan ay hindi dapat maging sanhi ng kalungkutan, kundi pinagmumulan ng kagalakan. At ano ang sinasabi ko—'para sa atin'? Dapat ituring ng lahat ng Kristiyano nang may kagalakan ang kanilang sariling pagpanaw. Bago ang pagdating sa laman ng ating Panginoong Jesucristo, ang kamatayan—na naghahari sa ating lahi dahil sa pagsuway ni Adan—ay kakila-kilabot at kasuklam-suklam kahit sa mga santo. Ngunit pagkatapos ni Cristo, ang buhay ng lahat, *'na natikman ang kamatayan para sa lahat'* (Heb. 2:9), Siya ang nagbukas at *nag-'bagong-buhay'* para sa atin ng *'isang bagong at buhay na daan sa pamamagitan ng tabing, yaon nga'y ang sariling Kanyang laman'* (Heb. 10:20), gaya ng nakasulat: *'Ang kamatayan ay nilunok sa tagumpay'* (1 Cor. 15:54), – kapag tayo'y namatay, hindi na tayo ibinababa sa kaharian ng impiyerno, kundi itinaas sa Kaharian ng Langit, at hindi tayo *'inilalagay sa kadiliman at sa anino ng kamatayan'* (Awit 87:7), kundi umaakyat sa hindi matatalunton na liwanag at sa buhay na walang hanggan na ipinangako ng Diyos sa mga umiibig sa Kanya. Kaya, ang kamatayan sa sarili nito ay hindi na dapat katakutan, kundi dapat salubungin nang may kagalakan—sa kondisyon, siyempre, na tayo ay handa para rito sa pamamagitan ng paghahanda ng ating mga puso. – Sapagkat kung wala ito, nananatili itong isang kakila-kilabot na pag-asa kung, sa oras ng ating pagpanaw, matatagpuan nating tinatawag natin pabalik ang mga taong lumipas at humihingi ng mas maraming araw ng buhay upang magsagawa ng mabubuting gawa. Nakakatakot at mapaminsala ito, sapagkat ang mahuhuli sa ganitong kalagayan ay maguguluhan ang puso at mahuhulog sa ganap na kapahamakan, na hindi lilipat sa gantimpala para sa mabubuting gawa, kundi sa parusa para sa mga kasalanan. Oh, anong kakila-kilabot na tanawin ang kanyang makakasalubong!

18. Baka tayo rin ay magdusa ng kaparehong kapalaran, ipinaaalala ko sa inyo at nananawagan ako: panatilihin nating laging handa ang ating sarili para sa isang pinagpalang pag-alis, ituring ang bawat araw bilang huling araw ng ating buhay, gaya ng itinuturo sa atin ni San Antonio? Sapagkat kung magpasya tayong kumilos sa ganitong paraan, hindi tayo kailanman magiging maluho, pabaya, tamad, walang ginagawa, palabán, mapaghimagsik, walang pagpipigil, o katawa-tawa; kundi sa halip, tayo ay magiging masunurin, may pagpipigil sa sarili, mapagpakumbaba, mabuti ang loob, mapayapa, matahimik, tapat, walang kapintasan, at handa para sa bawat mabuting gawa, na sumusunod sa halimbawa ng mga santo, na, nang mabuhay sila sa ganitong paraan, ay itinuring na karapat-dapat na tanggapin ang ipinangakong makalangit na mga biyaya. – Inilatag ko ang lahat ng ito, upang patatagin hindi lamang kayo kundi pati na rin ang aking sarili sa kabutihan, upang, matapos nating mamuhay nang ganitong paghahanda para sa ating pagpanaw, sa oras ng ating pagpanaw ay hindi tayo guluhin ng takot at panginginig, kundi sumigaw kasama ni David nang may kagalakan: *'Bumalik ka, O kaluluwa ko, sa iyong kapahingahan, sapagkat ang Panginoon ay ginawan ka ng masagana'*; at: *'Magiging kaaya-aya ako sa harap ng Panginoon sa lupain ng mga buhay'* (Awit 114:6, 8). Nawa'y matamo ito nating lahat.

329. Ang pagpapasakop ng sariling kalooban ang pinakadakilang tagumpay, na Kristiyano at Apostoliko, bagaman hindi ito kinikilala ng lahat sa kasalukuyan sa buong kaluwalhatian nito

329. Ang pagpapasakop ng sariling kalooban ang pinakadakilang gawa, isang gawaing ginagaya ang Kristo at ang mga Apostol, bagaman hindi lahat ngayon ay kinikilala ang kadakilaan nito. [4, 128] Ang panawagan na magmalungkot ay nagtutulak sa mga kulang sa birtud, habang sabay nitong itinuturo sa kanila kung paano ayusin ang kanilang mga kahinaan. Sapagkat ang mismong kalungkutan dahil sa kakulangan ng birtud ay hindi namamalay na inihahanda ang kaluluwa na maghangad ng sariling pag-unlad. *'Sapagkat ang banal na pagdadalamhati,'* ayon sa Apostol, *'ay nagbubunga ng pagsisisi na humahantong sa kaligtasan'* (2 Cor. 7:10). Ngunit pag-isipan natin: ano ang nagpapalungkot sa atin? Ito ba ay dahil sumisibol sa ating kalooban ang mga hindi malusog na kaisipan at, na parang kaaway na hukbo, kinukubkob ang ating kaluluwa? – Ngunit nasusulat: *'Bagaman magkampo ang hukbo laban sa akin, hindi matatakot ang puso ko; bagaman sumiklab ang digmaan laban sa akin, sa Kaniya ako magtitiwala'* (Awit 26:3). O dahil ba mabigat ang pangkalahatan ng pagsunod? – Ngunit nasusulat din naman: *'Mabuti sa tao na magpasan ng pangkalahatan sa kaniyang kabataan'* (Lamentations 3:27); at muli: *'Ang pangkalahatan ko'y maluwag, at magaan ang pasanin ko'* (Mateo 11:30). O sadyang hindi pinapayagan ng buhay na ito sa ilalim ng pamatay ng pagsunod na magkaroon ng sariling pag-aari? Ngunit narito ang salita ng Apostol: *'Iniwan namin ang lahat at sinundan Ka: ano nga ba ang magiging amin?'* (Mateo 19:27). – At binigyan sila ng isang pangako, na kasingkamangha-mangha ng kaluwalhatian nito. – At hindi ba, tulad nila, iniwan din natin ang lahat at sinundan ang mga yapak ng Panginoon? Hindi ba iniwan ng isa ang kanyang mga magulang? At ng isa naman ang kanyang mga kapatid? Ng isa ang kanyang asawa at mga anak, at ng iba naman ang kanyang mga bahay at mga bukid? At ang lahat ng iyon – ang pinakamahalaga sa lahat – ang kanilang sariling kalooban at sariling mga pagnanasa – na siyang pinakamahirap na bagay para sa tao na tuparin. Sapagkat ngalanin mo man sa akin ang anumang mahigpit na pag-aayuno o pananalangin sa gabi, o pagtulog sa hubad na lupa, o pag-iwas sa paliguan, o pag-iisa sa isang lugar, o alinman sa iba pa nating debosyonal na gawain—ang lahat ng ito ay ginagawa ng kusang-loob. Ang ginagawa ng kusang-loob, bagaman mahirap man sa sarili nito, ay madaling nagagawa kapag ganito ang ninanais ng isang tao; ngunit ang gawaing isinasagawa sa pamamagitan ng pagtatabi sa sariling kalooban, bagaman madali lamang sa sarili nito, ay natutupad nang may labis na kahirapan. Ang ganitong uri ng gawa ay tinawag ng mga banal na ama na 'pagbubuhos ng dugo'; at ito ay katangian ng wala nang iba kundi ng siyang tunay na alagad, at makapagsabi kasama ng Apostol: *'Hindi na ako ang namumuhay, kundi si Cristo ang namumuhay sa akin'* (Gal. 2:20). Sapagkat sa lawak na hindi siya nabubuhay ayon sa kanyang sariling kalooban, sa ganoong lawak, sa pamamagitan ng kalooban ng abbot, ay nabubuhay siya para sa Diyos, at naging taga-gayak Niya na nagsabi: *'Pumanaog ako mula sa langit, hindi upang gawin ang aking sariling kalooban, kundi ang kalooban ng Ama na nagsugo sa akin'* (Juan 11:38). Nakikita mo ba ang kadakilaan ng ating paraan ng pamumuhay? Hindi ba't Kristiyano ito? – Hindi ba't apostoliko? O pinupuri ko lang ba kayo sa pagsasabi nito? – Hindi; ang katotohanan mismo ang sumasaksi sa katapatan ng aking mga salita. Kung hindi purihin ng mga tao ang mga namumuhay nang ganito, hindi sa anumang paraan nababawasan ang kanilang kaluwalhatian; sapagkat ang Diyos ay hindi nakikita gaya ng nakikita ng tao. Ngunit may hatol ng Diyos, at may hatol ng tao; at ilan sa mga itinuturing na walang kabuluhan sa mundong ito ang, sa Araw ng

Pagtutuos, magpapatunay na sila ang pinakaluwalhati sa lahat, gaya ng nakasulat: *'Marami sa mga nauuna ang magiging huli, at ang mga huli ang magiging nauuna'* (Matt. 19:30). – Kaya, magsaya at manginig: ang una dahil sa kaloob ng Diyos, ang huli dahil sa pabagu-bagong isipan, sapagkat hindi tayo nananatiling pareho magpakailanman. Bakit *'magpalakas tayo ng loob sa isa't isa sa pag-ibig at mabubuting gawa'* (Heb. 10:24), nang hindi pinabibigatan ng pagpigil sa ating sariling kalooban—na siyang buong diwa ng usapin—at nang hindi nagiging tamad sa pagtupad ng ating mga tungkulin, kundi sa halip ay hinihikayat ng sigasig, sumusuporta sa isa't isa, nagpapasan ng pasanin ng bawat isa, bilang mga kapatid, bilang magkakaisa sa loob, bilang mga kasamang manggagawa. Sa pamamagitan ng pagsusumikap nang ganito araw-araw at sa gayong pagtalakay sa inyong takbuhan, kayo ay, na alam kong mabuti, walang dudang makakatanggap ng dikumukupas na korona ng kaluwalhatian.

330. Sa hindi nakikitang espirituwal na pakikibaka, isang walang takot at masiglang pakikipaglaban laban sa kaaway, na isinasagawa nang may pag-asa, ay laging nagwawagi: tumatakas ang mga kaaway mula sa ganitong mga tao

330. 1) Sa hindi nakikitang espirituwal na pakikibaka, ang matapang at masiglang pakikipaglaban laban sa kaaway, na pinapagana ng pag-asa, ay laging nagwawagi: tumatakas ang mga kaaway sa ganitong mga tao. – 2) Sa pakikibaka laban sa erehe, hindi dapat makisalamuha sa mga erehe o banggitin sila sa pangalan: na siyang ipinagbawal ko. [4, 129]

1. Bagaman mahina ako sa pananalita, gaya ng sa gawa, tungkulin kong aliwin kayo at bigyan ng ispiritwal na inspirasyon, hangga't kaya ng aking lakas. Sapagkat kung ang mga nakikipagdigma laban sa mga nakikitang kaaway ay nangangailangan ng lakas ng loob mula sa kanilang mga kasama sa sandata, gaano pa nga ba kayo, na nakikipagdigma laban sa mga hindi nakikitang kaaway, ang kailangang pahiran ng mga salita ng himok at pataasin ang diwa; sapagkat ang inyong pakikibaka ay hindi para sa isang araw lamang, kundi sa buong buhay ninyo; at higit pa rito, kung magwawagi kayo, tatanggap kayo ng di-mailarawang korona ng kawalang-kamatayan, ngunit kung matalo kayo, ang walang hanggang pasanin ng di-matatatarang kahihyan? – Ngunit huwag natin itong pahintulutan, o mahiya sa ating pag-asa! Sa kabaligtaran, huwag nating pag-alinlangan na sa tulong ng Diyos, magwawagi tayo laban sa diyablo sa pamamagitan ng patuloy na pagbabantay at walang tigil na pagtutol sa kaaway. Alam ninyo na kahit ang mga karaniwang sundalo, kapag pumapasok sila sa labanan, ay nasa matinding kasabikan; nagbabago ang kanilang mukha at tila ibang-iba sila kaysa dati; at sa sandaling iyon, hindi na nila iniisip ang kanilang asawa, mga anak, magulang o kapatid—sa katunayan, kahit sino pa man—kundi ang kanilang isip at puso, pati na ang buong katawan, ay lubos na nakatuon sa pakikipaglaban. Sa parehong paraan, tayo rin, sa ating panloob na pagkatao, ay dapat na ganito ang ating kalagayan: hindi man lang natatakot sa ating mga kalaban, kundi sumusugod sa kanila nang may sigasig at alab ng espiritu, bilang mabubuting sundalo ni Cristo. Kapag nakita tayo ng ating mga kaaway na nasa ganitong kalagayan, umatras sila, at hindi nangahas na umatake; ngunit kapag nakita nilang nanghihina ang ating tapang, at nanghihina ang ating sigla at pokus, saka nila hinahatak ang kanilang busog at tinatamaan ang ating kaluluwa ng mga palaso—ibig sabihin, ng mga masasamang kaisipan. – Ngunit kahit sa ganoong kalagayan ay hindi tayo dapat mawalan ng pag-asa; sa halip, nang makilala natin ang ating pagkukulang, tayo'y magsisisi, at, nang muling mapisanay ang ating lakas, tayo'y papasok sa walang patid na pakikibaka. – Ganyan lagi.

2. Ngunit ngayon, laganap sa buong sansinukob ang ibang uri ng heretikal na alitan. At kung nais mo, itaas mo ang mga mata ng iyong isipan at makikita mong napupuno ang buong mundo ng mga nasugatan sa alitang ito. Sapagkat hindi lamang ang mga hindi maniniwalang erehe, ni ang mga mangingiyak at nangangalunya at iba pang gumagawa ng ganitong kalaswaan, ang sinasakupan ng ahas; kundi pati na rin ang mga walang pakialam sa lahat ng ganoong tao at nakikisalamuha sa kanila: sapagkat totoo ang kasabihan na *'ang sinumang humipo ng pitch ay madudumihan, at ang sinumang nakikisalamuha sa mayabang ay mapuputol'* (Sir. 13:1). Dahil dito, bagaman pinapagalitan ako dahil dito, ipinagbawal ko sa isang Ortodoksong Kristiyano na banggitin, sa mga banal na paggunita at sa Banal na Eukaristiya, ang isang tiyak na indibidwal na nagkunwaring Ortodokso ngunit hindi tumigil sa pakikipag-isa sa mga erehe at sa erehiya. Sapagkat kung siya, kahit sa oras ng kanyang kamatayan, ay ikinumpisal ang kanyang kasalanan at nakipag-isa sa mga Banal na Misteryo; kung gayon ay magiging katanggap-tanggap para sa isang Ortodoksong Kristiyano na maghandog ng panalangin para sa kaniya. Ngunit dahil siya ay pumanaw habang nasa pakikipag-isa sa erehiya, paano mapapayagan ang ganoong tao na makapasok sa Ortodoksong pakikipag-isa? – Sinasabi ng

Banal na Apostol: *'Ang kopa ng pagpapala na ating pinupuri, hindi ba'y pakikipag-isa sa Dugo ng Cristo? Ang tinapay na ating pinuputol, hindi ba'y pakikipag-isa sa Katawan ng Cristo? Sapagkat bagaman iisa ang tinapay, tayo, kahit marami, ay isang katawan; sapagkat lahat tayo ay nakikisalamuha sa isang tinapay'* (1 Cor. 10:16–17). Batay rito, ang pakikisalo sa tinapay at kalis ng mga erehe ay ginagawang kabilang ang nakikisalo sa isang pangkat na tutol sa mga Ortodokso, at ang lahat ng ganoong nakikisalo ay bumubuo ng isang katawan na dayuhan kay Cristo. – *"Sapagkat anong pakikisama ang mayroon ang katuwiran sa kasamaan? O anong pagsasama ang mayroon ang liwanag sa kadiliman? O anong bahagi ang mayroon ang mananampalataya sa hindi mananampalataya? O anong pakikisama ang mayroon ang Iglesia ng Diyos sa mga diyus-diyosan?"* (2 Cor. 6:14–16), gaya ng pagbigkas ng parehong Apostol sa ibang lugar. – Ngunit para sa mga taong iyon ay nararapat tayong umiyak; para sa mga buhay pa sa kanila, nararapat tayong magpasalamat, sapagkat *'pinili tayo ng Diyos para sa kaligtasan sa pamamagitan ng kabanalan ng Banal na Espiritu at sa pamamagitan ng pananampalataya sa katotohanan'* (2 Tes. 2:13), upang mapaglingkuran Siya sa Ortodoksong pananampalataya hanggang sa ganitong pag-amin; na kung tuparin natin ito nang walang kapintasan at walang kasalanan, aywa Siyang magkaloob sa atin ng Kaniyang makalangit na kaharian.

331. Ang ibang mga bagay ay may sariling oras; ngunit ang gawain ng kaligtasan ay dapat laging bigyang-pansin

331. 1) May sariling oras ang iba pang mga bagay; ngunit ang gawain ng kaligtasan ay dapat laging bigyang-pansin. – 2) Kaya't huwag tayong mag-atubili, sapagkat nakikita natin kung paanong anihin ng kamatayan ang lahat, at pag-isipan natin dito ang tungkol sa mga pantas at mangmang na birhen. – 3) Kaya't bumangon tayo at maging masigasig na ihanda ang lahat para sa pagdating ng Nobyo. [4, 130]

3. Sapagkat ang ibang bagay ay may itinakdang panahon: panahong maghasik at panahong mag-ani; panahong kapayapaan at panahong digmaan; panahong pangangalakal at panahong pag-iwas sa pakikipagkalakalan. Ngunit para sa gawain ng espirituwal na kaligtasan, ang bawat oras ay angkop, at ang bawat araw ay kanais-nais, kung ating ninanais. – Kaya nga, maging masigasig tayong palagi sa paggawa ng mabuti, may mabuting saloobin, at puno ng kabataang sigasig upang isabuhay ang mga salita ng Diyos: *'sapagkat hindi ang mga nakakarinig ng batas ang matuwid sa paningin ng Diyos, kundi ang mga sumusunod sa batas ang mapapatunayang matuwid'* (Roma 2:13). – Kaya, kung may nakahandang hindi nakikitang labanan, dapat tayong lumaban nang may masayang diwa at, sa tulong ng Diyos, itaboy ang mga demonyong kaisipan na bumabangon laban sa atin, baka sa pamamagitan ng pagmanatili sa ating kalooban ay magdulot sila sa atin ng espirituwal na kamatayan; o malapit na ba ang espirituwal na anihan? Kung gayon, dapat tayong mag-ani nang masigasig, upang makapagtipon ng sapat na probisyon para sa buhay na walang hanggan sa ating espirituwal na kamalig, baka mamatay tayo roon magpakailanman sa gutom. Laging may panahon para sa panalangin, panahon para sa luha, panahon para sa paglilinis mula sa ating mga pagkukulang, at panahon para sa pag-aakyat sa Kaharian ng Langit.

4. Bakit nga ba tayo nag-aatubili? Bakit tayo nagpapaliban? Bakit araw-araw nating ipinagpapaliban ang pagwawasto sa ating buhay? Hindi ba't *'ang kasalukuyang panahon ay malapit nang magwakas?'* (1 Cor. 7:31). Hindi ba't napakaraming kaluluwa ang umaalis sa atin araw-araw? Hindi ba't ipinagdiriwang ng mga kabaong na walang tigil na binubuksan ang tagumpay laban sa ating kahabag-habag na kalikasan? – Ganoon din ba hindi ginagawa ng lupa, na tinatanggap ang ating mga katawan na kapareho ng sangkap nito? – At mananatili nga ba tayo rito hanggang sa wakas? – Hindi ba natin nakikita kung ilan na sa ating mga kapatid ang lumisan na? Nasaan na ang ating mga pinagpalang ama? Nasaan na ang ating mga kapatid, espirituwal man o laman? Nasaan na ang ating mga kaibigan at kasama sa paghihirap, sa paggawa, at sa pag-awit ng mga Salmo? At kay taglay nating kakalingwan! – Kapag dumating ang kamatayan ng isang kapatid o ama, agad tayong tinatablan ng pagsisisi, tayo'y nagdadalamhati at nangakong susunod sa landas ng katuwiran mula noon; ngunit kapag lumipas na ang kaunting panahon mula noon, nakakalimutan na natin ang ating dalamhati at ang ating mabubuting hangarin. – Ngunit hindi ganoon ang ginawa ng mga santo ng Diyos: sa buong buhay nila ay pinagnilayan nila ang kamatayan, namatay araw-araw, araw-araw nilang ipinako ang kanilang sarili sa krus para sa mundo, at araw-araw nilang kusang-loob na hinarap ang Diyos; at ngayon ay namumuhay sila roon ng isang banal at walang hanggang buhay. – Hindi ba nagbibigay sa inyo ng dahilan para matakot ang parabula ng sampung birhen? – *'Narito, ang Nobyo ay dumarating; lumabas kayo upang salubungin siya.'* Nasalubong siya ng mga matatalino, *'at nakasama silang pumasok sa piging ng kasal.'* Ngunit ang mga hangal,

dahil sa kakulangan ng mabubuting gawa, ay naantala, at nang sumigaw sila: *'Panginoon, Panginoon, buksan Mo kami,'* ang narinig nilang tugon: *'Tunay ngang sinasabi ko sa inyo, hindi ko kayo kilala.'* At dahil dito, nanatili sila sa labas. Sa ito, idinagdag ng Panginoon: *'Kaya't magbantay kayo, sapagkat hindi ninyo alam ang araw o ang oras'* ng Kanyang pagdating (Matt. 25:6, 10–13).

5. Kaya't dapat tayong magbantay; gisingin natin ang ating mga kaluluwa mula sa pagtulog, at maging matino ang pag-iisip, mapagpakumbaba, panatilihin ang ating sarili na walang kapintasan at dalisay, at lumakad sa liwanag, baka biglang dumating ang kamatayan at isara ang mga pintuan ng awa sa ating harapan: at wala nang sinumang makapukaw nito o makatulong sa atin. Kaya't magmadali tayong maghanda ng mga gawa na kaaya-aya sa Diyos para sa ating huling oras: kayong mga tamad, bumangon at magsimulang magtrabaho; kayong masuway, magsimulang magsunod; kayong mayabang, magpakumbaba; kayong matigas ang puso, palambutin ninyo ang inyong mga puso; kayong hindi nagsisisi, magpakababa kayo ng loob; kayong hindi nagkumpisal, magsimulang magkumpisal; kayong tamad, magsimulang magpagal; kayong lahat, itama ninyo ang lahat ng bagay – at magsikap sa mabubuting gawa. Idaragdag ko pa ang isang bagay: kayo na mahilig sa mga babae, magpakatwiran; huwag kayong madalas makisalamuha sa mga babae, o magpalipas ng masyadong mahabang oras kasama sila; sapagkat mula rito'y nasisindihan ang apoy ng kasalanan, gaya ng naririnig natin sa Kasulatan, na nagsasabi: *'Kung may magdala ng apoy sa kanyang dibdib, hindi ba masusunog ang kanyang mga damit? O sino ang makalalakad sa nag-aapong baga nang hindi napapaso ang kanyang mga paa? Ganoon din ang sinumang lumalapit sa asawa ng iba'* (Kawikaan 6:27–29). Ngunit kahit isang birhen ay itinuturing na babaeng may asawa kung siya ay pumasok sa buhay monghe, gaya rin ng isang taong nagpanumpa ng pangakong monghe;—na ang Nobyo ay ang Panginoon ng Kaluwalhatian. – Sinasabi ko ito sa mga naliligaw-ligaw at namumuhay ayon sa kanilang gusto, na lumilikha ng mga dahilan para sa kanilang mga kasalanan, at nakakalimot na inutusan tayo ng Panginoon na bunutin pa nga ang mata na nagdudulot ng tukso (Matt. 5:29), lalo na ang anumang iba pa. – At ito ang sasabihin ko sa inyo: *'Tayong mga malakas ay dapat magpasan ng kahinaan ng mga mahihinang'* (Roma 15:1), at magsilbing huwaran ng kabutihan para sa mga hindi pa matatag. Kayo ay ganoon na sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo; subalit magpatuloy kayong maging ganoon, paulit-ulit – at kayo'y maliligtas sa ating Panginoong Jesucristo.

332. Sa pagtutukoy na ang mga layunin at pagsasagawa ng buhay monghe ay higit sa lahat ng iba pang estado at ranggo, at – na hinahatak nito ang lahat sa sarili nito, sa kabila ng mga paghihirap nito – iniimbitahan niya ang mga itinuring na karapat-dapat dito na magalak at magpasalamat sa Panginoon, at magsikap na maging tunay na mga monghe

332. 1) Ipinapakita na ang mga layunin at pagsasagawa ng buhay monghe ay mas mataas kaysa sa lahat ng iba pang kalagayan at ranggo, at – 2) na hinihikayat nito ang lahat na lumapit dito, sa kabila ng mga kahirapan nito – 3) iniimbitahan niya tayo na magalak at magpasalamat sa Panginoon para sa mga itinuring na karapat-dapat dito, at magsikap na maging tunay na mga monghe. [4, 131]

6. Magbigay tayo ng luwalhati sa Diyos na itinuring tayong karapat-dapat na *'piliin ang mas mabuting bahagi'*, at, wari, na *'lumukluk sa paa ni Jesus at makinig sa Kanyang Salita'* (Lucas 10:39). Ang iba ay abala at nagsasalita tungkol sa maraming bagay, gaya ng mga asawa at anak, mga ari-arian at pera; ngunit tayo ay may iisang pag-aalala: kung paano papaluguran ang Panginoon. Ang iba ay nakikipagdigma para sa makalupang Cesar at napipilitan, sa lahat ng paraan—hanggang sa pagdurugo—na magpakumbaba sa mga utos ng Cesar; ngunit ang ating pakikibaka ay kusang-loob, kung saan tinutupad natin ang mga utos ni Cristo, ang Hari ng mga hari, nang may ganap na kalayaan, sa pag-asang matanggap ang walang hanggang Kaharian ng Langit. Ang iba ay nagsasagawa ng mahahaba at mabibigat na paglalakbay para sa kapakinabangang walang kabuluhan at panandalian; ngunit ang tungkulin natin, sa araw man o sa gabi, ay magmadali patungo sa templo ng Diyos, upang doon ay maghandog tayo ng papuri sa kadakilaan ng Diyos, at sa gayon ay makamtan hindi ang bulok na ginto, kundi ang mga espirital na kayamanang hindi maaaring magnakaw at walang hanggan.

7. Bagaman paminsan-minsan ay nakararanas tayo ng kalungkutan at pagkabagabag, maging sa ating panlabas na kalagayan o sa ating kalooban, gayon pa man, dahil ito ay para sa Salita ng Diyos at sa ating pag-asa, madali naming itong tinitii, sapagkat nagagawang magsaya kami sa aming mga kalungkutan at hindi kami nadidismaya sa aming mga pagsubok. Ganito ang ating buhay na hinahatak nito ang mga may pagkaunawa sa pamamagitan ng mismong mga kalungkutan nito. – Sino ang hindi nagmamahal sa kanilang mga magulang at may pagmamahal para sa kanila? Gayunpaman, dahil sa pag-ibig sa Diyos, iniwan nila ang

mga ito, at dumadagsa rito ang mga anak ng tao. Anong ugnayan ang mas malapit kaysa sa pag-aasawa, kung saan, ayon sa salita ng Panginoon, ang dalawa ay nagiging isang laman? Ngunit kahit ang mga taong ganoon ay hinahati ng tabak ng Ebanghelyo at ipinapadala rito. Dito, inilalayo ng pinuno ang kanyang kapangyarihan; itinatakwil ng mayaman ang kanyang kayamanan; nakakalimutan ng mahirap ang kanyang kahirapan; hindi na itinuturing na ulila ang isang ulila; at idaragdag ko pa: inilalayo ng hari ang kanyang porpleha at itinuturing siyang kapantay ng iba. Sapagkat ang ating kapatiran ay ang katawan ni Cristo, na dito'y pantay-pantay ang lahat; at ang ating panirahan ay ang karaniwang daungan ng kaligtasan, na pantay na nagbibigay-ligtas sa lahat. – Sa amin, iba ang lahat, hindi tulad sa mundo. Kaya, kapag may namatay, walang pag-iyak o pagluluksa rito, gaya ng sa mga umiibig sa buhay, kundi ang paglilibing sa yumao ay isinasagawa nang tahimik: dahil dito'y hindi humahagulgol ang asawa, ni sumisigaw ang mga anak, ni gumagawa ng mga dalit-paghihinagpis ang mga kamag-anak na nagbabalik-tanaw sa ito't iyon; kundi ang pagpanaw ay nagaganap nang may kagalakan, at ang paghihiga ay may mabuting pag-asa; bagaman may luha, na nagmumula sa espirituwal na pagmamahal para sa yumao: na walang anumang hindi angkop; sapagkat ang Panginoon Mismo ay umiyak sa kutkutan ni Lazaro, alinsunod sa kalikasan ng ating pagkatao (Juan 11:35). Mayroon na bang buhay na higit na pinagpala kaysa rito mula pa noong unang panahon? – Mayroon na bang ibang paraan ng pamumuhay na naglapit sa mga tao sa Diyos? Bakit nga, naaangkop para sa atin na ipahayag, ayon sa mga salita ni David: *'Narito, inutusan ng Panginoon ang pagpapala, ang buhay magpakailanman'* (Awit 132:3).

8. Magalak tayo nga at magbahagi sa kagalakan ng isa't isa; magpasalamat tayo at magpasalamat nang walang tigil; mahalín natin ang ating lubos na mabuting Diyos at mahalín Siya nang walang hanggan, sapagkat tinawag Niya tayo mula sa kadiliman tungo sa liwanag, mula sa kahihiyan tungo sa kaluwalhatian, mula sa kawalang-kabuluhan tungo sa pagkilala. Alam ng bawat isa sa inyo kung kanino kayo nagmula nang pumasok sa mundo, at mula sa saan kayo nagmadaling dumating rito, kung kanino kayo pagkatapos ay nakipag-isa, na tinatawag ninyong mga kapatid, at kasama ninyong nakatira. At ang mga biyayang ito ay paunang pahayag lamang ng mga pangakong darating: upang, kung gampanan natin nang mabuti ang tungkuling nakalaan sa atin, na nagsusumikap sa lahat ng paraan na tiisin ang mga paghihirap at magbunga ng pagsunod, alinsunod sa kaayusan at tuntunin na gumagana sa ating kalooban, sa wakas ay makamantan natin ang hindi pa nakita ng mata, hindi pa narinig ng tainga, at hindi pa pumasok sa puso ng tao—ang inihanda ng Diyos para sa mga umiibig sa Kanya (1 Cor. 2:9). Nawa'y tayong lahat ay makamantan ito.

333. Ang mga madalas magsanay sa pagpanaw ay nagpapalakas ng pag-alala sa kamatayan; ang pag-alala sa kamatayan at ang mga kahulugan nito ay nagpapanimula ng takot sa Diyos; ang takot sa Diyos ay naglilinis ng puso mula sa mga pagnanasa

333. 1) Ang mga madalas na nagmumuni-muni tungkol sa kamatayan ay nagpapalakas ng pag-alala sa kamatayan; ang pag-alala sa kamatayan at ang mga kahulugan nito ay nagpapasidhi ng takot sa Diyos; ang takot sa Diyos ay naglilinis ng puso mula sa mga pagnanasa. – 2) Magsimula tayo sa landas na ito patungo sa masayang kawalan ng pagnanasa. [4, 132]

9. Lalo nang dumarami ang balita ng mga pagkamatay—mula sa malayo man o sa malapit—at lalo na ang balita ng pagkamatay ng ating mga kapatid at ama sa espirituwal. Kabilang sa iba, iniwan na tayo ni Kapatid na Gregory; kapuri-puri ang kanyang buhay at pinagpala ang kanyang pagpanaw, sapagkat namatay siya sa exilyo alang-alang kay Kristo. – Ano pa nga ba? – Tiyak na tayo rin ay dapat umalis dito, bata man o matanda, nakatatanda at kabataan. Sapagkat ang kamatayan ang isang parusang pareho para sa lahat, at ang ilan ay umaalis sa buhay na ito bago ang iba, habang ang iba naman ay sumusunod pagkatapos. Paano nga ba natin hindi maisip ang kamatayan at kung ano ang ating haharapin kapag iniwan ng kaluluwa ang katawan? Paano natin matiis ang presensya ng mga Anghel, kung hindi natin isinulot ang baluti ng liwanag? – Paano natin tatahakin ang landas na iyon, kung hindi natin dala ang mga probisyon para sa buhay na walang hanggan? Paano natin malalampasan ang prinsipeng ng mundong ito, na tungkol sa kaniya sinabi ng Panginoon: *'Darating ang prinsipeng ng mundong ito, at wala siyang anumang makukuha sa Akin'* (Juan 14:30), maliban kung tayo ay malaya mula sa mga pagnanasa na nagpapalupig sa atin? *'Mapalad ang lingkod na iyon,'* sabi ng Panginoon, *'na sa pagdating ng kaniyang panginoon ay masumpungan niyang ginagawa ito. "Amen, sinasabi ko sa inyo, itatalaga niya siya sa pamamahala ng lahat ng kanyang pag-aari."* Narito, isang tinig mula sa itaas! *"Ngunit kung ang masasamang lingkod na iyon ay magsabi sa kanyang puso, 'Naii-late ang pagdating ng aking panginoon,' at magsimulang bugbugin ang kanyang mga kapwa lingkod, at kumain at uminom kasama ng mga lasing: darating ang panginoon ng lingkod na iyon sa isang araw na hindi niya inaasahan,*

at sa isang oras na hindi niya alam, at hahatiin siya sa dalawa, at ilalagay siya sa isang lugar kasama ng mga walang katapatan: magkakaroon ng pag-iyak at pagngasngas ng ngipin' (Matt. 24:46–51). Hindi ba't nakakatakot sa atin ang parabulang ito? Hindi ba't sinisira ng banta na ito ang ating mga katawan? Sapagkat hindi ito pabula o hungkag na salita; sa kabaligtaran, kulang na kulang ang mga salita upang maipahayag nang wasto ang darating: sapagkat ang pag-iyak doon ay hindi katulad ng pag-iyak dito, at ang pagngasngas ng ngipin doon ay hindi katulad ng pagngasngas dito; ngunit ang pagitan nila ay kasinglaki ng pagitan ng mga panaginip at ng t ong katotohanan; bukod pa rito, ang apoy doon ay hindi kailanman mapapatay, samantalang dito ay napapatay, at ang uod doon ay hindi namamatay, samantalang dito ay namamatay. Ngunit sino ang nag-iisip at nagmumuni-muni tungkol dito? Sino ang nakakakita nito at nakakarinig nito? Sapagkat posible na makita at hindi pa rin makita, at makarinig at hindi pa rin marinig, dahil sa paghihigpit ng kalooban at sa mga pagnanasa ng puso. – Sino ang may taglay ng pag-iyak na kaaya-aya sa Panginoon, at araw-araw na nililinis ang kanilang sarili mula sa mga karumihan na nagmumula roon at rito, nang hindi ipinagpapaliban ang paglilinis na ito hanggang bukas? *'Sapagkat,'* wika nga, *'ang bawat araw ay may sapat na kapighatian nito'* (Matt. 6:34). Sino, na inilalagay ang kanilang pagnanasa sa Diyos, ang tumatanggi sa bawat makamundong pagnanasa, hanggang sa makapagsigaw sila kasama ni David: *'Ang kaluluwa ko'y kumakapit sa Iyo; ang Iyong kanang kamay ang bumubusig sa akin'* (Awit 62:9). O pinagpalang kawalan ng pagnanasa! Ganito tayo dapat maging, mga kapatid! Ganito tayo dapat ihanda ng Salita! Maging masigasig tayo sa espiritu, nakasuot ng baluti ng pananampalataya, hinimok ng pag-asa, at ganap na nakahanda para sa paglalakbay.

10. Kaya't ipinamamanhid ko at ipinamumungkahi sa inyo: na parang araw-araw tayong mamamatay, disiplinahan natin ang ating sarili sa lahat ng nararapat, ayon sa makakaya natin, na nalalaman na ang disiplina ay sa kanyang likas na katangian ay isang birtud, subalit nagdudulot ito ng kalungkutan, samantalang ang makasariling kasalanan ay itinapon tayo sa bangin. Magpaluha tayo ng mga luha ng paglilinis na nagmumula sa pusong nagsisi at mapagkumbabang paghinilay. Gawin nating kaibigan ang mga banal na Anghel sa pamamagitan ng isang buhay na may pagtanggì sa sarili, upang sila naman, sa oras ng ating pagpanaw, ay mabait na itaas tayo sa Panginoon. – Sinasabi ko ito, hindi bilang isang taong nakagawa na ng mabuti, kundi bilang isang nagnanais na gawin ito kasama kayo; bilang isang dapat magsalita kaysa manahimik; at bilang isang nagmamahal sa inyo ng pag-ibig ng Diyos, upang tayong lahat, sa pamamagitan ng paggawa ng mabuti, ay maging mga tagapagmana ng buhay na walang hanggan.

334. Pinapagalitan niya sila dahil tumigil sila sa paghayag ng kanilang mga kaisipan

334. 1) Pinapagalitan niya sila dahil tumigil na silang ihayag ang kanilang mga iniisip. – 2) Pagkatapos ay nagbibigay siya ng mga halimbawa ng kakila-kilabot na parusa ng Diyos sa mga hindi nagsisisi, bilang pampukaw sa pag-amin. [4, 133]

11. Nalulungkot ako para sa inyo nitong mga araw, at may di-matagpong kalungkutan. Sapagkat tumigil na kayo sa inyong regular na pag-amin, na siyang pinakadakila at pinakamaligtas na gawa sa ating buhay. – At kung makita kong kayo'y naging mas mabuti at mas perpekto, magagalak ako, na parang napagaan ng pasanin: sapagkat ang pagpapagaling sa mga karamdaman ng iba ay hindi madaling gawain. Ngunit dahil nakikita ko ang kabaligtaran nito sa inyo, mahuhulaan ko ang dahilan nito. Sabihin ninyo sa akin, saan nanggagaling ang inyong mga kapalaluan, at ang kaguluhang idinudulot nito? Hindi ba dahil hindi kayo nagkumpisal, kundi tinatago ninyo ang inyong mapaminsalang mga kaisipan? Sapagkat ang mismong simula at ugat ng ating mga kasalanan ay isang hindi marangal na kaisipan, na kapag nahayag ay tinataboy ng awa ng Diyos, ngunit kapag itinago ay unti-unting nagiging mga gawa ng kadiliman. Mula rito ang espirituwal na kamatayan, mula rito ang pagkakabahagi sa isa't isa, mula rito ang mga salitang nagtatanggol sa sarili na nagmumula sa kamangmangan at ilusyon.

12. Ngunit, O tao! Ang mga hayop, na walang rason, gaya ng ating nakikita, ay kusang-loob na nalalaman kung aling mga pagkain ang nakasasama sa kanila at iniwasan ang mga ito; hindi ba dapat nating asahan pa ito mula sa isang tao na, mula pa sa mismong sandali ng kanyang binyag, ay pinagkalooban ng buong kaalaman tungkol sa mabuti?! – Hindi mo ba narinig kung ano ang sinasabi ng Kasulatan, na ang Diyos *'hindi pinatawad ang mundo noong una, kundi iningatan si Noe, isang mangangaral ng katuwiran, nang dalhin Niya ang baha sa mundo ng mga taong walang katuwiran'* (2 Pedro 2:5)? Hindi mo ba nabasa na ang Panginoon *'ay naghatol sa mga lungsod ng Sodoma at Gomora sa kapahamakan sa pamamagitan ng pagsunog sa mga ito, na ginawa Niya bilang isang halimbawa para sa mga mabubuhay sa kalapastanganan?'*

(2 Pedro 2:6). Hindi mo ba madalas narinig ang Apostol na sumigaw: *'Huwag kayong manlinlang: ang mga malalaswa, ang mga sumasamba sa dios-diosan, ang mga mangingayaw, ang mga homosekswal, ang mga nakikipagtalik sa kapwa lalaki, ang mga magnanakaw, ang mga sakim, ang mga lasing, ang mga mapang-insulto, at ang mga mandaraya ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos'* (1 Corinto 6:9–10). Paano nga, kung narinig mo ito, masasabi mong hindi mo alam kung ano ang masama? – Ito ay pagpapanggap at pag-iwas. – Hindi ka ba natatakot sa banta? Hindi ka ba nanginginig sa harap Niya na ang buong nilikha ay nanginginig? – Kaya huwag mag-atubiling magtapat ang sinuman!

335. Sinabi niyang minamahal niya ang kanyang mga kapatid, at may katiyakan na minamahal din siya nila, inanyayahan niya silang magpasalamat sa Diyos para sa ganitong ugnayan, at magtiis sa kanya kapag kinailangan niyang sawayin sila nang mabigat

335. 1) Matapos niyang sabihin na minamahal niya ang kanyang mga kapatid, at tiyak na mahal din siya nila, iniimbitahan niya silang magpasalamat sa Diyos para sa ganitong pagkakaisa, at magtiis sa kanya kapag kinailangan niyang seryosong sawayin sila. – 2) Hinihikayat niya silang tiisin nang kusang-loob ang mga paghihirap at kalungkutan na kaakibat ng pagsasakatuparan ng kanilang kaligtasan: sapagkat walang ibang paraan; bukod pa rito, dahil sa dakilang mga pangakong kaakibat nito, hindi nito lubos na babawasan ang kagalakang karapat-dapat sa mga banal. – 3) Maging matapat tayo sa paglakad sa daan ng Diyos; at kung sakaling tayo'y matisod, magmadali tayong bumangon. [4, 134]

13. Ang salita ng Banal na Kasulatan ay: *'Minamahal ko ang mga nagmamahal sa Akin, at ang mga naghahanap sa Akin ay makakatagpo ng pabor'* (Kaw. 8:17). Sa ibang lugar, itinuturo rin nito ang tanda ng pag-ibig, na nagsasabing: *'Ang nagmamahal sa s , masigasig niyang pinapagalitan'* (Kaw. 13:25). Yamang ako, sa aking kababaang-loob, ay hinirang upang manguna sa inyo, at dahil dito ay napilitan akong sa aking nakaraang panawagan ay sawayin at pagsabihan kayo—hindi upang kayo'y masaktan—nagsusumikap akong sabihin sa inyo, *ayon sa* mga salita ng Apostol, *'upang malaman ninyo ang pag-ibig na sagana kong ipinamalas para sa inyo'* (2 Cor. 2:4), nagdadalamhati kasama ninyo sa inyong kalungkutan at nagagalak kasama ninyo sa inyong kagalakan. Sino pa nga ba ang aking pagmumulan ng pag-asa? O kanino pa ako magdadalamhati at magagalak, kung hindi para sa inyo? Kayo ang akin—mga kapatid ko, mga anak ko, mga ama ko, mga kaibigan ko, mga kamag-anak ko, mga minamahal ko, mga pinakahihiligan ko, kagalakan ko, korona ko, at lahat ng iba pa na maaaring magpahayag ng katapatan ng aking pakikipag-isa sa inyo. Kaya't pinatotohanan ko ang aking katiyakan na ganoon din ang nararamdaman ninyo para sa akin, at hindi kayo nakakabit sa inyong mga magulang, ni sa inyong mga kapatid na lalaki, ni sa inyong kamag-anak, ni sa inyong sariling bayan, ni sa anumang bagay na nakikita, kundi sa Diyos lamang, at sa pamamagitan ng Diyos, sa aking kababaang-loob. At pasalamat sa Diyos sa Banal na Espiritu, na siyang nagkaisa sa atin, upang tayo'y magmahalan at mahal naman, at maging *'isang katawan at isang Espiritu'*, sapagkat *'tayo'y tinawag sa isang pag-asa ng ating pagtawag'* (Efe. 4:4). Kaya't magalak tayo at magbahagi sa kagalakan ng isa't isa; at kahit na paminsan-minsan ay kinakailangan kong magsalita sa inyo nang may pagsisaway, huwag tayong lumayo sa isa't isa, kundi, gaya ng narapat, dahil sa pag-ibig at para sa kabutihang panlahat, tiisin natin nang may pasensya ang pagdidisiplina. Sapagkat nasusulat: *'Anak ko, huwag mong hamakin ang disiplina ng Panginoon, at huwag kang mawalan ng pag-asa kapag pinapagalitan ka Niya; sapagkat dinidisciplina ng Panginoon ang kanyang minamahal, at pinapalo ang bawat anak na tinatanggap Niya'* (Kaw. 3:11–12). Na sinundan ng Apostol ng mga salitang: *'Tinitii ba ninyo ang pagtutuwid? Tinatrato kayo ng Diyos na parang mga anak; sapagkat anong anak ang hindi pinapalo ng kanyang ama? Ngunit kung hindi kayo pinapalo—na naranasan ninyong lahat—kanina kayo'y mga mangangalunya, at hindi mga anak'* (Hebreo 12:7–8).

14. Higit pa rito, ang kayamanan, kapangyarihan at iba pang mga bagay na hinahangad ng mga tao ay hindi nakukuha nang walang kapalit, kundi nangangailangan ng matinding pagod at pagsisikap: maaari nga bang isipin na ang pagkamit sa Diyos at sa mga gantimpalang banal ay magiging isang madali at komportableng bagay, sa halip na isang bagay na puno ng walang sukat na pagod at pagsisikap? At hindi ba't ang ganitong palagay ay ebidensya ng sukdulang kawalang-malay at kakulangan sa pananaw? – Bakit nga ba't naririnig natin na *'kailangan nating pumasok sa Kaharian ng Diyos sa pamamagitan ng maraming kapighatian'* (Mga Gawa 14:22), at na *'makitid ang pasukan at masikip ang daan na patungo sa buhay na walang hanggan'* (Mateo 7:14)? At bakit nga ba ito? – Sapagkat tayo mismo ang hindi nagnasa na manatili sa walang-alalang buhay at walang-hanggang kagalakang ipinagkaloob sa atin noong pasimula sa Paraiso; ngunit, sa pamamagitan ng ating sariling kamangmangan, pinili natin sa halip na bumagsak sa kasalukuyang

buhay na ito, na puno ng mga pagnanasa at kalungkutan; at hindi tayo maaaring bumalik doon maliban sa pagdaan sa paaralan ng mga paghihirap, na sumusunod sa halimbawa ng ating Panginoong Jesucristo. *'Na dahil sa kagalakang inihanda para sa Kaniya, tiniis Niya ang krus, at hindi Niya pinansin ang kahihyan'* (Heb. 12:2). Higit pa rito, dahil ang mga paghihirap para sa Diyos ay nagiging kayang tiisin para sa atin sa pamamagitan ng pag-asa ng walang hanggang mga biyaya, karaniwan itong hindi masyadong mabigat; kaya naman, para sa mga santo, ang kasalukuyang panahon ay tinatawag na isang piging. Sina Santo David ay nagpapatotoo rito, na nagsasabing: *'Magsaya kayo sa Panginoon, kayong mga matuwid'* (Awit 32:1), na tumutukoy sa walang hanggang kagalakan. Gayundin, pinagtibay ng banal na Apostol: *'Magsaya kayo sa Panginoon sa lahat ng panahon; at muli kong sasabihin, magsaya kayo'* (Fil. 4:4). At ito ay sinabi sa mga nagdadalamhati at umiiyak, sa mga nagsumikap at nanatili sa pakikibaka, at sa mga nagdusa sa maraming paraan; sapagkat ang kalungkutan para sa Diyos ay dahilan ng kagalakan para sa mga matuwid.

15. Tayo nga, na parang nagdiriwang ng pista araw-araw, pasanin ang ating mga kalungkutan alang-alang sa Diyos nang may masayang kalooban, nang hindi pinapahina ng mga panlilinlang at pag-atake ng diyablo. At kung sakaling tayo'y mawala sa pokus at maligaw ng isang bagay na hindi karapat-dapat, maging sa kaisipan, salita o gawa, magmadali tayong bumangon muli, bumalik sa ating dating mabuting kalagayan, at muling magsimulang magpagal para sa Panginoon nang may mainit na sigasig, na alam nating kahit mula sa mga hari, ang mandirigmang nakikipaglaban at lumalaban ang tumatanggap ng karangalan, hindi ang siyang tumatakas mula sa larangan ng digmaan. Sa ganoong paraan, sa pamamagitan ng pananatili sa hindi nakikitang labanan na ito hanggang sa ating huling hininga, tayo ay, sa biyaya ng Diyos, ituturing na karapat-dapat sa walang hanggang gantimpala, at matatanggap ang Kaharian ng Langit kay Cristo Jesus na ating Panginoon.